229. számú előterjesztés

Budapest Főváros X. kerület
Kőbányai Önkormányzat
Alpolgármestere

Előterjesztés
a Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság részére
Budapest Főváros Településtervének a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti véleményezéséről

I. Tartalmi összefoglaló

Budapest Fővárosi Közgyűlése 2015. január 28-án fogadta el a Budapest Főváros Településszerkezeti tervéről szóló 50/2015. (I. 28.) Főv. Kgy. határozatot (a továbbiakban: TSZT), valamint megalkotta a Budapest Főváros Rendezési Szabályzatáról szóló 5/2015. (II. 16.) Főv. Kgy. rendeletet (a továbbiakban: FRSZ). Az elfogadott szabályozók 2015. március 18-án léptek hatályba.

A magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény (továbbiakban: Méptv.) alapján a 2021. június 30-ig elkészített fővárosi településfejlesztési koncepció, stratégia és településrendezési eszköz 2025. december 31-éig maradhat hatályban. A Fővárosi Önkormányzatnak kötelezettsége eddig a határidőig hatályba léptetni a magasabb szintű jogszabályi környezetnek megfelelő, új Fővárosi Településtervet.

A településterv mint új tervműfaj a településfejlesztési terv és a településrendezési terv együttes megnevezése. Ennek megfelelően a Fővárosi Településtervet (a továbbiakban: FTT) a Fővárosi Településfejlesztési Terv (a továbbiakban: FTFT) és Budapest Főváros Rendezési Szabályzata (a továbbiakban: BFRSZ) alkotja.

Az FTFT meghatározza a főváros jövőképét, javaslatot tesz a főváros egészét vagy több kerületet érintő környezeti, társadalmi, gazdasági és infrastruktúra-fejlesztésre, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására, a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódó fejlesztési célokra, a településfejlesztési szándékokra és a fejlődés kimeneteli adataira. A jogszabályi kötelezettséghez illeszkedve elkészített FTFT Budapest tervszerű, fenntartható, valamint gazdaságos fejlesztése és üzemeltetése érdekében, a település egészére integrált, stratégiai és területi alapú, a környezeti, társadalmi és gazdasági adottságokra alapozott – a településrendezést elősegítő – terv, amelynek feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrások fenntarthatóságának biztosítása az országos és térségi érdek, valamint a szomszédos és a más módon érdekelt többi település fejlesztési döntéseinek figyelembevételével.

Az FTFT Fejlesztési tervlapja – a településrendezési terv megalapozásához, a főváros teljes közigazgatási területére – az általános használat szerinti területek figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett műszaki- és zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.

Az FTFT Fejlesztési tervlapján a település területét beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területekre kell bontani, és azokon belül kell meghatározni a BFRSZ-ben az általános használatot. A Méptv. 16. § 51. pontja szerint a fővárosi rendezési szabályzat a fővárosban a településrendezés és az építés kerületi és fővárosi szintű összehangolt rendjének biztosítása érdekében kiadott fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz.

A jelen előterjesztés tárgya a Fővárosi Településtervnek a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) szerinti véleményezése. A Korm. rendelet 64. § (2) bekezdése szerint a véleményezésre jogosult szerv kizárólag az egyeztetési szakterületére vonatkozóan ad véleményt a jogszabályban meghatározott tartalmi keretek között. A véleményezésre jogosult szerv véleményének tartalmaznia kell legalább a települési önkormányzat esetében a közigazgatási területét érintő infrastrukturális kapcsolatokra, valamint egyéb környezeti hatásokra vonatkozó észrevételeket.

Az FTT-ben javasolt módosítások tervezete alapvetően összhangban van az Önkormányzat településfejlesztési és településrendezési céljaival. A részletes véleményt a határozattervezet 1. melléklete szerint javasolom elfogadni.

Az új FTT megalapozó, alátámasztó és tervi munkarészei az előterjesztés 2. mellékletét képezik.

II. Hatásvizsgálat

Budapest sajátosságaihoz és a kétszintű önkormányzati rendszerhez igazodva továbbra is megmarad a főváros esetében a településtervek kétszintűsége. Az FTT elfogadását követően a kerületi építési szabályzatban az általános használatokon belül és a BFRSZ előírásaival összhangban kell meghatározni a helyi adottságok figyelembevételével építési övezetként vagy övezetként a sajátos használatokat és területüket, valamint a közterületek és a közterületnek nem minősülő területek tagolását, ideértve a meglévő és a tervezett területeket is. A Méptv. 229. § (3) bekezdése szerint a településeknek az új településfejlesztési és településrendezési tervüket legkésőbb 2027. július 1-jéig hatályba kell léptetniük.

III. A végrehajtás feltételei

A Korm. rendelet 64. § (1) bekezdése értelmében a véleményezésre jogosult szerv az adott eljárási szakasz szabályai szerint ad szakmai véleményt és biztosít egyeztetési lehetőséget.
A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 31/2011. (IX. 23.) önkormányzati rendelet 2. melléklet 3. pont 3.3. alpontja szerint a Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság átruházott hatáskörben véleményezi az érintett települési önkormányzat esetében a településrendezési terve elkészült tervezeteit.

IV. Döntési javaslat

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága meghozza az előterjesztés 1. mellékletében foglalt határozatot.

Budapest, 2025. május 5.

Radványi Gábor

Törvényességi szempontból ellenjegyzem:

Dr. Szabó Krisztián
jegyző

1. melléklet az előterjesztéshez

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottságának

.../2025. (... ...) határozata

Budapest Főváros Településtervének a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti véleményezéséről

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének Kerületfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága Budapest Főváros Településtervének tervezetét az 1. melléklet szerinti tartalommal véleményezi.

Határidő: azonnal
Feladatkörében érintett: a Főépítészi Osztály vezetője

1. melléklet a .../2025. (... ...) KKB határozathoz

Budapest Főváros Településtervének a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti véleményezése

I. Általános észrevételek

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat (a továbbiakban: Önkormányzat) a Fővárosi Településterv (a továbbiakban: FTT) FPH059/13-33/2025 iktatószámú tájékoztatással kezdeményezett véleményezési eljárásához az alábbi észrevételeket és javaslatokat teszi.

1. Az Önkormányzat üdvözli a Kőbánya számára hátrányos, az M2-es metróvonal és a gödöllői HÉV összekötése, valamint a rákoskeresztúri szárnyvonal kialakítása közlekedésfejlesztési elem törlését.

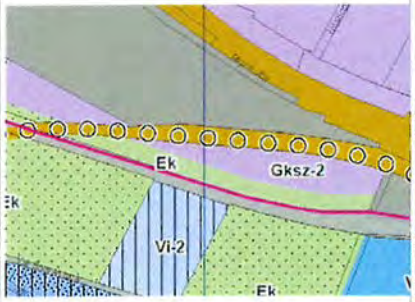
2. Az Önkormányzat egyetért a kerületben lehatárolt hosszú- és középtávú fejlesztési akcióterületekkel mint a tervben biztosított fejlesztési lehetőségek elsődleges célterületeivel, és az azok hasznosításának jellegére tett javaslattal. Ezzel összefüggésben üdvözli a X/2 – Fehérdűlő és Terebesi-erdő középtávú akcióterület mentén tervezett, a Keresztúri útnak a Salgótarjáni út nyomvonalán a Hungária körútig történő bevezetését, amely nemcsak az akcióterület feltárását, hanem távlatban a X/4 – Sárga rózsa akcióterület közlekedési kapcsolatának javítását, valamint a Kőrösi Csoma Sándor út forgalmának csökkentését is szolgálhatja.

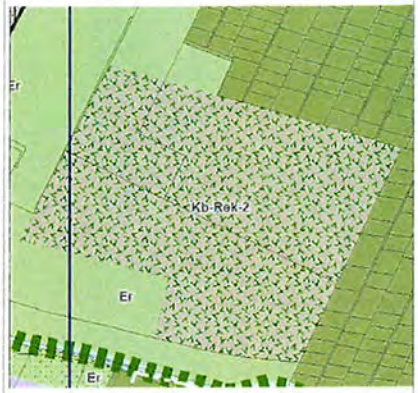
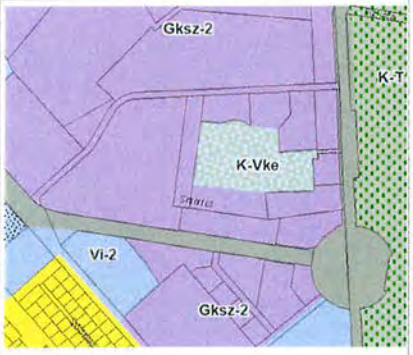
3. Az Önkormányzat javasolja a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közúti elérhetőségének javítása című projekt kapcsán készült és az érintettek által egyeztetett, bírálati engedélyezésre benyújtott tervekben szereplő fejlesztendő útvonal, valamint a hozzá kapcsolódó csomópontok, műtárgyak és bekötőutak helyigényét a „Közlekedési infrastruktúra (közút/vasút) számára irányadó területbiztosítás" jellel jelölni annak érdekében, hogy a projekt megvalósulását ne hiúsítsa meg a környező érintett területek új beépítése.

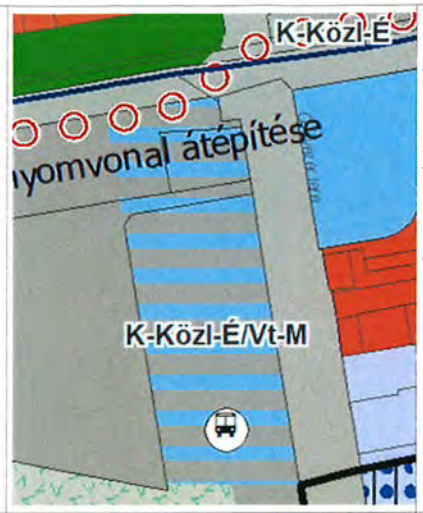
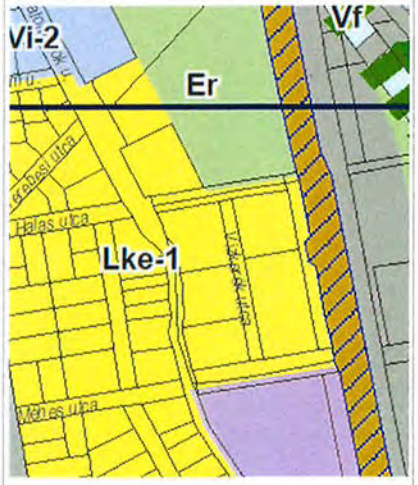
4. Az Önkormányzat egyetért azzal a tervi szándékkal, hogy a jelenleg még sok helyen széttöredezett fővárosi kerékpáros főhálózat elemeit össze kell kapcsolni a X. kerületen belül is. A településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra még tervezés alatt álló nyomvonalait viszont úgy javasoljuk kijelölni, hogy azok elsődlegesen a csekélyebb forgalmú mellékutcákba vagy a gyűjtőutakra kerüljenek az olyan párhuzamosan futó főközlekedési útvonalak helyett, ahol nem biztosítható az egészséges kerékpározás, és a meglévő keresztmetszeten belül műszakilag sem feltétlenül biztosítható a kerékpárút vagy a kerékpársáv helyigénye.

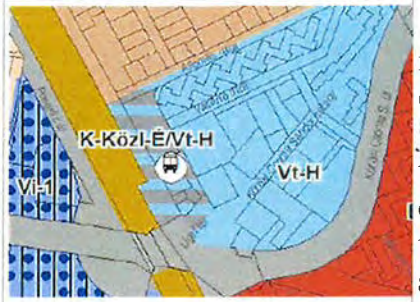
5. Az Önkormányzat az „Antiszegregációs program" fejezetben szereplő szegregációs térképen feltüntetett, szegregátumként, illetve veszélyeztetett területként jelölt tömbök lehatárolásának pontosítását javasolja. A megjelölt KSH-tömbök nagy része gazdasági terület, amelyekben – zárványszerűen beékelődve – csak egy-két lakóépület található. Ezen sokszor leromlott állapotú épületek lakásaiban jellemzően rosszabb élethelyzetben élők laknak. Ebből adódóan az egy-két épületre vonatkozó KSH-adatok túlságosan nagy tömbökre vetítése az Önkormányzat álláspontja szerint jelentősen torzítja az eredményt, ezért az így létrejött, nagyméretű szegregátumként, illetve veszélyeztetett területként jelölt lehatárolások félrevezetőek.

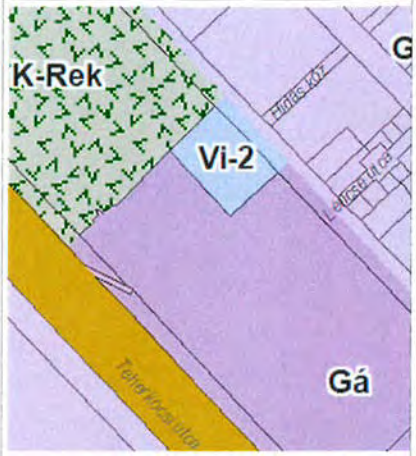
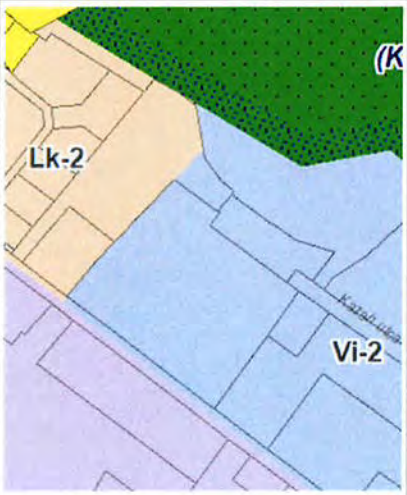
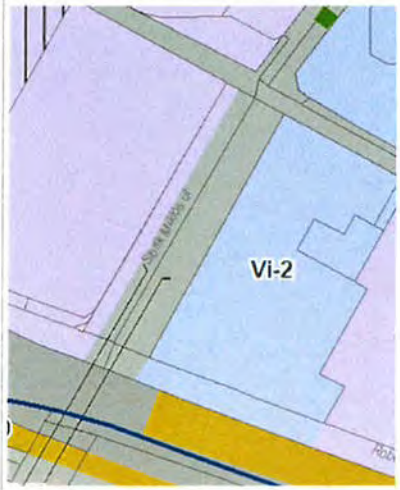
II. Részletes észrevételek

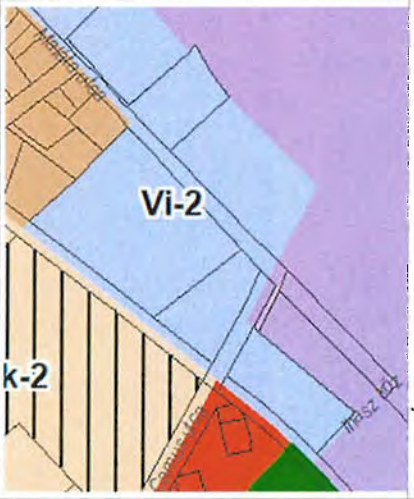
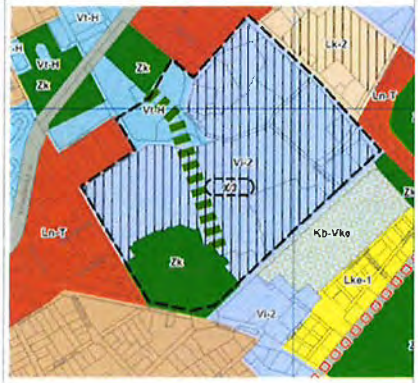
2021	2025	TERÜLETFELHASZNÁLÁS
		1. A Kőbányai úttól délre lévő területeken már megvalósult és folyamatban lévő lakóterületi fejlesztések vannak, ezért a lovasáruházig javasoljuk az „Új lakó rendeltetés kizárása környezeti terhelés alapján" jelölés levételét.
		2. A Hős utcai lakóingatlan felszámolását követően indokolt a Vi-2 terület átsorolása K-Hon jelű általános használat szerinti területbe.
		3. A véderdő területe csökkent, a Gksz területe növekedett, és a Gksz-2, K-Közl határa is módosult, a közlekedési terület nőtt. Általunk nem ismert a változás indoka, illetve a meglévő K-Közl kismértékű kiterjesztése a Gksz rovására nem indokolt.

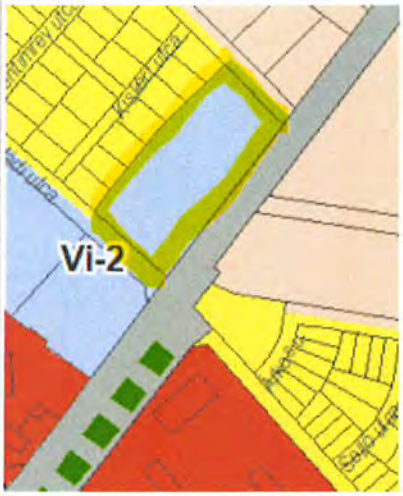
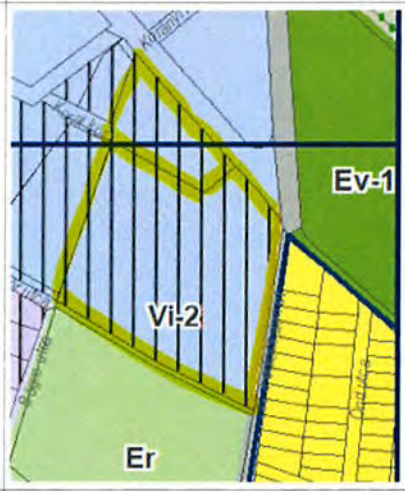
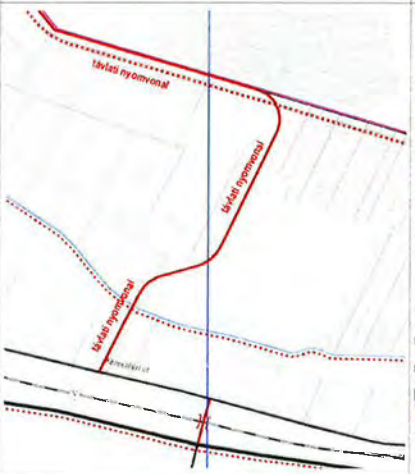
	 A Főkert telephely Kb-Rek-2 nem szerepel a felsorolásban (4-22. táblázat)	4. A 042802/6, a 042802/9 és a 042802/3 hrsz.-ú ingatlanok részeiből álló terület Ek jelű közjóléti erdő helyett Kb-Rek-2 jelű különleges rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű területté válik. A jelenlegi területhasználat nem felel meg ennek, és nem ismert ilyen célú tervezett területhasználat, illetve indoka sem, valamint nem készült ennek feltételeit és hatását vizsgáló dokumentum sem. Ugyanakkor támogatható a terület ilyen irányú átalakulása, a kerületi terv készítésének fázisában azonban további egyeztetések szükségesek.
		5. A Maglódi út, Újhegyi út, Kozma u., 42518/4 hrsz.-ú közterület által határolt terület a korábbi Gksz-2 gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület helyett Gksz kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület jelölést kapott. A Sírkert utcától északra lévő Gksz terület jelölt részén kérjük átmeneti hasznosításban a Gá általános gazdasági terület egyéb szerkezeti elem jelölést a jelenlegi és tervezett általános területhasználat miatt.

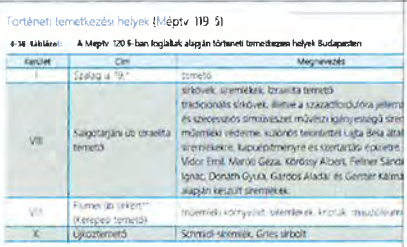
		6. A 39206/32 hrsz.-ú ingaltan egy önálló telken lévő irodaház, a közlekedési használatot meghatározó használatként jelölni nem indokolt, javasoljuk kizárólag a Vt-M besorolást alkalmazni.
		7. A Malomárok utca, Méhes utca, Vízkerék utca, erdőterület és Vi-2 terület nagyrészt beépült, de nem kertvárosias jellemzőkkel. Az egységes beépítés és illeszkedés érdekében Lk-2 Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületként való kijelölését kérjük. Továbbá a Halas utca, Vízkerék utca, Méhes utca, Körvasút menti körút közötti kertvárosi területen a nagyfeszültségű vezeték és az Egis veszélyességi zónái miatt a kertvárosias területhasználat nem tud megvalósulni, ezért kérjük Vi-2 intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület kijelölését, amely lehetővé tenné a környező lakóterületek ellátását.
		8. A terület jellemzői miatt a Gksz általános használatot a Noszlopy utca mindkét oldalára is (a Richter telkéig) kérjük kiterjeszteni.

		9. A Liget tér és környezete rendezettségének előmozdítása érdekében javasoljuk a jelenlegi Vt-H területfelhasználási egység egy részének átsorolását Zk területfelhasználási egységbe annak céljával, hogy a meglévő alulhasznosított, leromlott állapotú szolgáltató épület bontását követően a környező lakótelep zöldfelületi ellátottsága park létrehozásával növekedhessék.
		10. A Gyárdűlő Üllői úttól északra lévő területein az elmúlt években nagyarányú lakásépítés zajlott és van folyamatban jelenleg is. A lakó- és intézményterületek közé zárványként beékelődő Gksz területfelhasználásból eredő területhasználati konfliktusok feloldása miatt kérjük, hogy a Fogadó utca térségében lévő, a Fertő és Basa utcák vonalától délre fekvő Gksz területekre kerüljön rá a „jelentős változással érintett" és a Vi-2 „átmeneti hasznosítás biztosítása" jelölés.
		11. A K-Rek és a Zk (Kb-Ez) közötti, a Harmat utcára merőleges általános használat határának kismértékű módosítását kérjük az FKF-telephely telkének rendezhetősége érdekében.

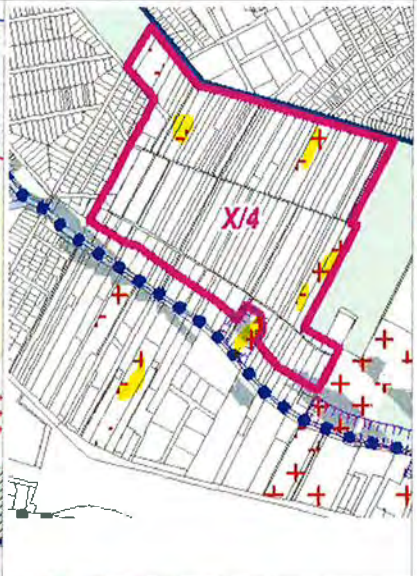
		12. A GÁ és az abba beékelődő Vi-2 általános használatú területek azonos tulajdonban vannak, viszont az eltérő besorolás gátolja az egységes telephely létrejöttét mind a telekegyesítés, mind a beépíthetőség tekintetében. Kérjük ezért a Gá kiterjesztését a Vi-2 területre.
		13. Az Lk-2 jelű Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület építési övezetébe tartozó, a geodézián sárgával jelölt területrész az Önkormányzat tulajdonába került. Hasonlóan az Önkormányzat tulajdonában van a határoló Vi-2 jelű intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület egy része is. Az eltérő általános használatú telkek nem egyesíthetők. Kérjük a jelölt terület átsorolását az Lk-2 jelű területhasználatból a Vi-2 jelű területhasználatba.
		14. Javasolt a közúti általános használat kiterjesztése a nyugati oldalon is a telekhatárig a kerület és a főváros közötti folyamatban lévő telekcserék végrehajtása érdekében.

		15. A Kb-Kf területhasználat kiterjesztését javasoljuk a jelölt területre a III. pontban foglaltak szerint.
		16. A környező meglévő lakóterületek és a folyamatban lévő lakóterületi fejlesztések miatt a terület átalakulását biztosítandó kérjük a Maláta utcától délre és az Albert Camus utcától nyugatra lévő teljes Vi-2 tömböt vegyes intézményi és kisvárosias lakóterületként (Vi-2/Lk-2) jelölni.
		17. A X/3 – Egykori Sörgyár akcióterület Vi-2 területein a kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű terület létrejötte érdekében, a terület rugalmas átalakulását biztosítandó kérjük a teljes Vi-2 tömböt vegyes intézményi és kisvárosias lakóterületként (Vi-2/Lk-2) jelölni.
		18. A környező meglévő lakóterületek és a folyamatban lévő lakóterületi fejlesztések miatt a terület átalakulását biztosítandó kérjük az Óhegy utcától délre fekvő teljes Vi-2 tömböt vegyes intézményi és kisvárosias lakóterületként (Vi-2/Lk-1) jelölni.

		19. A komplex, vegyes fejlesztésű terület létrejötte érdekében, a terület rugalmas átalakulását biztosítandó kérjük a teljes jelölt Vi-2 tömböt vegyes intézményi és kisvárosias lakóterületként (Vi-2/Lk-2) jelölni.
		20. A komplex, vegyes fejlesztésű terület létrejötte érdekében, a terület rugalmas átalakulását biztosítandó kérjük a teljes jelölt Vi-2 tömböt vegyes intézményi és kisvárosias lakóterületként (Vi-2/Lk-2) jelölni.
2021	2025	KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA
		21. Üdvözöljük, hogy az M2 metró Rákoskeresztúti szárnyvonal terve kikerült a tervezett közlekedésfejlesztések közül, és a jelölés ennek megfelelően megszűnt.
		22. A Keresztúri út és a Pesti határút közötti távlati összekötőút nyomvonala lekerült a térképről. A távlatban tervezett út a kerületek közúti kapcsolatának javításán túl a X/4 – Sárga rózsa középtávú akcióterület feltárását is szolgálná, ezért kérjük ezen elem további szerepeltetését a tervekben.

		23. A Vaspálya utca – Gyömrői út nyomvonalra tervezett településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonala került. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre vezető út tervezése során az egyeztetéseken elfogadásra került a Gyömrői út helyett a Richter Gedeon és a Robert Bosch utcákon vezetendő nyomvonal, kérjük a tervekben ezt szerepeltetni.
2021	2025	ÖRÖKSÉGVÉDELEM
	 Történeti temetkezési helyek (Mépty. 119. §) 6-16. táblázat: A Mépty. 120. §-ban foglaltak alapján történeti temetkezési helyek Budapesten Kerület | Cím | Megnevezés I. | Szilágy u. 9.* | temető VIII. | Salgótarjáni út izraelita temető | sírkövek, síremlékek, izraelita temető, hagyományos sírkövek, illetve a szecessziós sírművészet műveszi igényességű sírem-lékei védelme, különös tekintettel Lajta Béla által tervezett síremlékekre, kapuépítményre és szertartási épületre, Vidor Emil, Markó Géza, Körössy Albert, Fellner Sándor, Ignác, Donáth Gyula, Gárdos Aladár és Gerster Károly alapján készült síremlékek. VIII. | Fiumei úti sírkert** (Kerepesi temető) | műemléki környezet, síremlékek, kriptik, mauzóleumok X. | Újköztemető | Schmidl-síremlék, Gries sírbolt	24. A 89. oldalon javítandó: Schmidl-síremlék, Gries sírbolt: ezek nem az Újköztemetőben, hanem a Kozma utcai izraelita temetőben találhatók.
2021	2025	ZÖLDFELÜLET-, TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM
		25. az ökológiai hálózat új jelölést kapott (Természeti terület (Natura 2000, Ökológiai hálózat)). A méretarányból adódó pontatlanság miatt eltér a határvonal, valamint a jelölésnek nincs kontúrja, ezért nem értelmezhető pontosan a határa. A sárgával jelölt rész hiányzik.

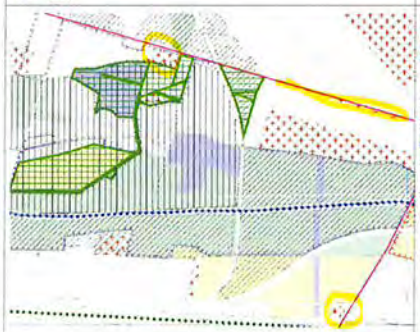
26. Több új helyen jelent meg az átlagosnál jobb minőségű termőföld jelölés. A jelölésnek nincs kontúrja, ezért nem értelmezhető a határa

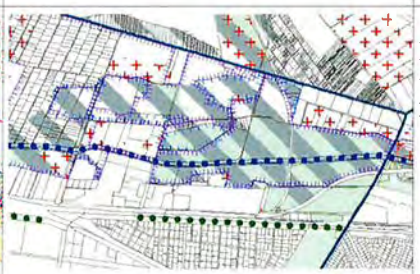
Átlagosnál jobb minőségű termőföld (Budapest Főváros Kormányhivatala

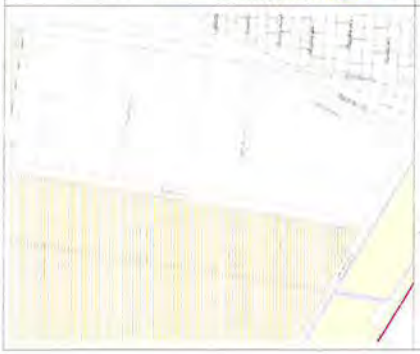

27. Eltérés van az átlagosnál jobb minőségű termőföld jelöléssel ellátott területeknél, illetve az erdő területe kisebb.

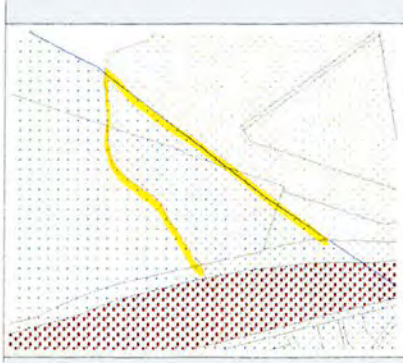
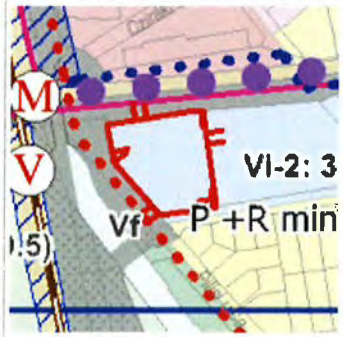
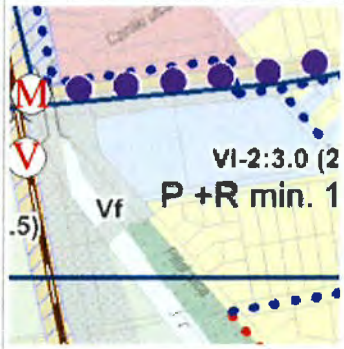

28. A sárgával jelölt részeken hiányzik az átlagosnál jobb minőségű termőföld jelölés.

29. Új helyen jelent meg az átlagosnál jobb minőségű termőföld jelölés.

2021	2025	KÖRNYEZET- ÉS KATASZTRÓFAVÉDELEM
		30. Javasoljuk, hogy a két terület pöttyözése legyen sűrűbb, mert nehezen látható, továbbá az átfedésnél csak a karsztos terület látható.
2021	2025	BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA
		31. A tervezett P+R rendszerű létesítmény elhelyezésére alkalmas terület lehatárolása hiányzik a Kerepesi út – Pilisi u. csatlakozásnál.
		32. A Vaspálya utca mentén a vasúti terület szélesebb lett annak ellenére, hogy a hatályos tervek alapján a terület rendezése megtörtént. Kérjük a hatályos terv szerinti jelölés visszaállítását.

III. A II. pont 15. alponthoz kapcsolódó észrevételek

A Budapest X. kerület, Akna-bánya feltöltött területeinek pontosítása a készülő Fővárosi Településfejlesztési tervben

A Kőbányai Önkormányzat készítteti a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat kerületi építési szabályzatáról szóló 16/2020. (XI. 26.) önkormányzati rendelet Budapest X. kerület, Akna utca, Gránátos utca, Tárna utca, Jászberényi út, Kozma utca, Meténg utca, Csucsor utca, Harangláb utca, Kozma utca, Újhegyi út és Maglódi út által határolt területre vonatkozó módosítását (a továbbiakban: KŐKÉSZ-módosítás).

A KŐKÉSZ-módosítás készítése során körvonalazódott, hogy a korábbi vizsgálatokhoz képest feltételezhetően nagyobb kiterjedésű a hulladékkal feltöltött terület, ezért további szakértői vizsgálatára volt szükség. A Kőbányai Önkormányzat megrendelte a 42518/41 hrsz.-ú telek területére vonatkozó geotechnikai feltárási jelentést. Ennek célja volt, hogy feltáró vizsgálatok alapján, annak eredményeképpen pontosíthatóvá váljék a be nem építhető terület körülhatárolása.

1
Mintavételi helyszínek térképvázlata

A 2024. júniusban elkészült geotechnikai feltárási jelentés összefoglaló véleménye alapján a vizsgálat tárgyát képező, 42518/41 hrsz.-ú telek hasznosítása az alábbiak szerint lehetséges:

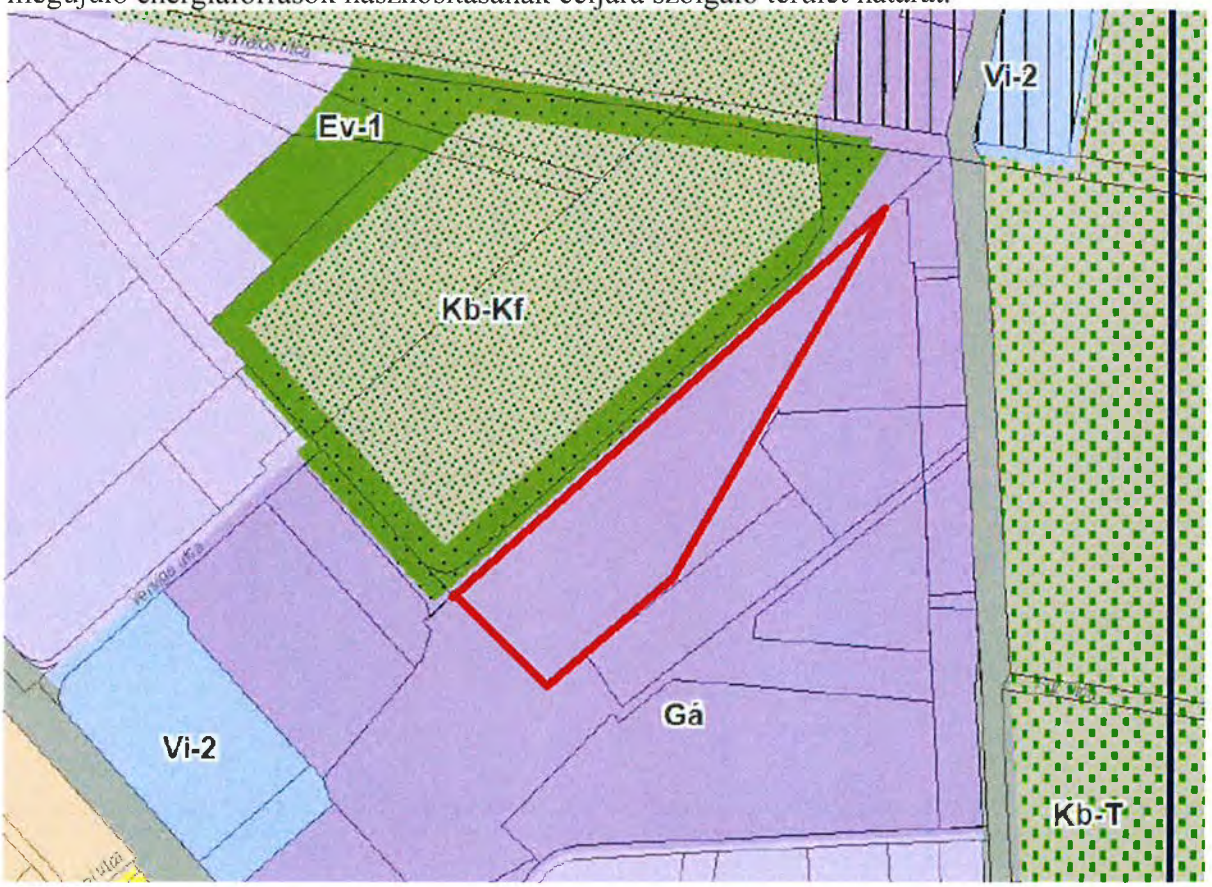
- a 42518/35 hrsz.-ú telek (ELMŰ Kőbányai alállomás) északkeleti telekhatárától mért 50-60 méteres sávban bányagödör nem található, a terület korlátozás nélkül hasznosítható,
- ettől északabbra a 42518/18 hrsz.-ú telek (kereskedelmi, szolgáltató telep - KÖBE) és a távvezeték védősávja közötti területet kb. 1,5-2 méter vastag feltöltés borítja, de alatta természetes állapotú talaj található, itt bányagödör nem volt, ez a területrész a feltöltés eltávolítása után hasznosítható; a tervezett út a vegyes feltöltés eltávolítása után megépíthető,
- a feltöltött, 20-40 méter mélységű bányagödör területe nem építhető be,
- a nagyfeszültségű elektromos távvezeték védősávjában – attól függetlenül, hogy alatta bányagödör nem található – beépítés nem létesíthető.

Az alábbi állapottérképen beazonosíthatók a fent felsorolt területek:

A vizsgálatok alapján szükséges a beépítésre nem szánt terület határának kiterjesztése az állapottérképen sárga vonallal jelölt határig.

A fentiek alapján a készülő Fővárosi Településfejlesztési Terv Fejlesztési Tervlap 1. Területfelhasználási lapján az alábányászott rész területére kérjük kiterjeszteni a Kb-Kf jelű, a megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület határát.

A Fővárosi Településfejlesztési Terv Fejlesztési Tervlap 6. Környezet- és Katasztrófavédelem lapján a bányaterületre az „Ásványi nyersanyag lelőhely" jelölés került tévesen a „Földtani veszélyforrás terület övezete" jelölés helyett, de a területi lehatárolásba beleesik a fentiekben jelzett, pirossal jelölt terület is.

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

I. KÖTET: HELYZETELEMZÉS

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Tartalomjegyzék

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

I. kötet Helyzetelemzés

1. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok 1
2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata 20
3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata 30
4. Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése 40
5. A település társadalma 54
6. A település humán infrastruktúrája 84
7. A település gazdasága 109
8. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere 127
9. Településszerkezeti, településrendezési vizsgálat 167
10. Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata 265
11. Környezetvédelem (és településüzemeltetés) 297
12. A táji és természeti adottságok vizsgálata 323
13. Közlekedés 357
14. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás 413
15. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 468
16. Ásványi nyersanyag lelőhely 488
17. Városi klíma 491

Fogalommagyarázat

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

II. kötet Helyzetértékelés

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

III. kötet Mellékletek

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BATrT: Trtv. harmadik része (Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve)

BFRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata a Fővárosi településterv részeként

BGYH Zrt.: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.

BKM: Budapesti Közművek Nonprofit Zrt.

BMSZKI: Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

BMT: 856/2023 (X.25.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Budapesti mobilitási terv

Budapest 2030: Budapest hosszú távú városfejlesztési koncepciója

BVKSZ: Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat

CEB: Európa Tanács Fejlesztési Bank (The Council of Europe Development Bank)

DÉSZ: Duna-parti építési szabályzat

EBP: Egészséges Budapest Program

EIB: Európai Beruházási Bank

EIT: Európai Innovációs és Technológiai Intézet

EIT KIC: Tudás- és Innovációs közösségei (Knowledge and Innovation Community), melyet az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) 2010-ben alapított.

ÉKM: Építési és Közlekedési Minisztérium

ERFA: Európai Regionális Fejlesztési Alap, az az európai kohéziós politika egyik fő pénzügyi eszköze

ESG: olyan fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó szempontrendszer, amely egy adott vállalkozásnál a környezetre, a társadalomra és az irányításra vonatkozó hatásokat és faktorokat értékeli fenntarthatósági szempontból, a vállalatoktól elvárt jelentéstételt a 2023. évi CVIII. törvény szabályozza

ESZA+: Európai Szociális Alap Plusz, a humántőke-befektetések és a szociális jogok európai pillére végrehajtásának fő eszköze az Európai Unióban

ETS rendszer: Az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere

Étv.: 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

FCSM: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

FKT: Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa

FRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata

FSZKT: Fővárosi Szabályozási Keretterv

FTFT: Fővárosi településfejlesztési terv

FTT: Fővárosi településterv

HÉSZ: helyi építési szabályzat

HFT: Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve

HIPA: helyi iparűzési adó

HMKE: háztartási méretű kiserőmű

HMV: használati melegvíz

HuHa: hulladékhasznosító mű

IKOP Plusz: Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz
ITP: Integrált Területi Program
ITS: Integrált településfejlesztési stratégia
KEHOP Plusz: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz
Kerékpárforgalmi főhálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KÉSZ: kerületi építési szabályzat
KöTv.: A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
Közúthálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KSZT: kerületi szabályozási terv
KVSZ: kerületi városrendezési és építési szabályzat
Kvt: 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
MAVIR: Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító
MEKH: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal
Méptv.: 2023. évi C. törvény a magyar építészetről
MMF: Az Európai Unió többéves pénzügyi kerete, hétéves időszakokat ölel fel
NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
OFTK: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
OTÉK: 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
Otthon Budapesten: 884/2021. (IV. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia
OTrT: Trtv. második része (Országos Területrendezési Terv)
PV: fotovoltaikus
RRF: Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz
SECAP: Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv
SUMP: Fenntartható Városi Mobilitási Terv (Sustainable Urban Mobility Plan)
TÉKA: 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról
TOP Plusz: Területfejlesztési Operatív Program Plusz
Trk.: A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet
Trtv.: 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
TSZT: Budapest főváros településszerkezeti terve
TTSZ: Településtervezési szabályzat
VER: Villamosenergia-rendszer
VÉSZ: Városligeti Építési Szabályzat

Fővárosi településterv

I. Helyzetelemzés

1. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok

1.1 Budapest nemzetközi és európai helyzetének, szerepének vizsgálata 2
1.2 Országos és térségi szerepkör, kapcsolatok 8
1.3 Budapest, mint település 19

Budapest számos tekintetben sajátos helyet foglal el a hazai településhálózatban: az ország fővárosa, népességi és gazdasági súlya, a központi fekvéséből adódó infrastrukturális kiépítettsége – különösen az ún. funkcionális várostérséggel együtt – az országon belül történelmi okok miatt kiugróan nagy, ugyanakkor ez biztosítja azt, hogy európai léptékben is meghatározó szereplő legyen. A településhálózati összefüggések és térségi kapcsolatok vizsgálata az alábbi szinteken történik:

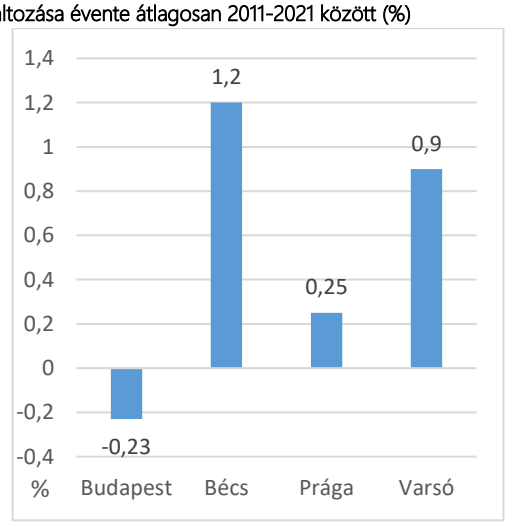
Budapest nemzetközi helyzete és szerepe
Budapest országos szerepköre és térségi kapcsolatai
Budapest vizsgálata, mint település.

1.1 Budapest nemzetközi és európai helyzetének, szerepének vizsgálata

Népesség

Budapest közel 1,7 millió fős lakosságával az európai városhálózat legnépesebb települései közé tartozik. Amennyiben az Eurostat metropolisztérségeit vizsgáljuk (Budapest esetében ez Budapest és Pest vármegye együtt, azaz a Közép-Magyarország nagyrégió NUTS1 szint), a népességszám 2022-ben meghaladta a 3 millió főt, így Varsó (3,1 millió fő) után Kelet-Közép Európa második legnépesebb metropolisztérségének tekinthető, de nagyságrendileg hasonló méretű a bécsi (2,9 millió fő) és prágai várostérség (2,6 millió fő) is.

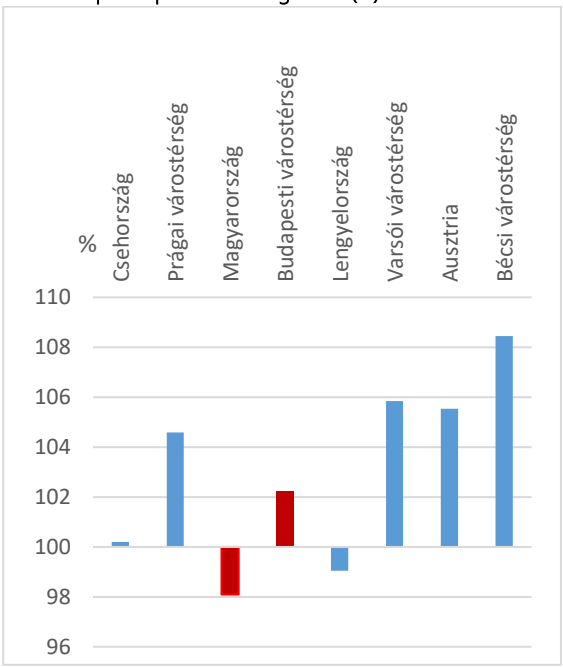
1-1. ábra: A kelet-közép európai fővárosok népességszámának változása évente átlagosan 2011-2021 között (%)

Forrás: nemzeti statisztikai hivatalok adatai alapján

A világban tapasztalható urbanizációs trendek egyike, hogy a nagyvárosok és térségeik lakosságszáma növekszik, ez igaz a budapesti metropolisztérségre is, de amíg Prága, Bécs és Varsó lakosságszáma a közigazgatási területükön belül is emelkedett az elmúlt évtized során, addig Budapest lakosságszáma csökkent.

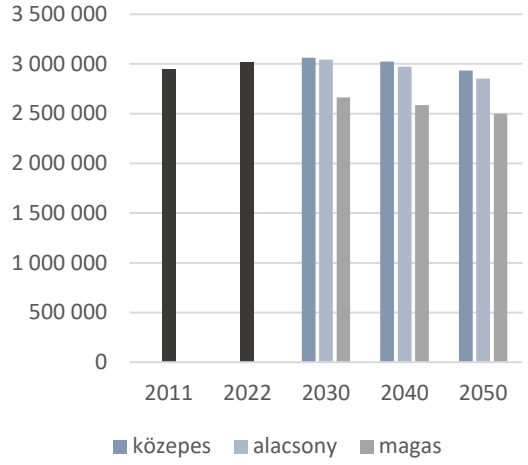
1-2. ábra: A népességszám változása 2014 és 2022 között a kelet-közép európai várostérségekben (%)

Forrás: Eurostat

A KSH hosszú távú prognózisa szerint a budapesti metropolisztérség 3 millió fős lakosságszáma nagyságrendileg stabilnak tekinthető.

1-3. ábra: A Közép-Magyarország nagyrégió népességszám változása (2011 és 2022), valamint előrejelzés három forgatókönyvre

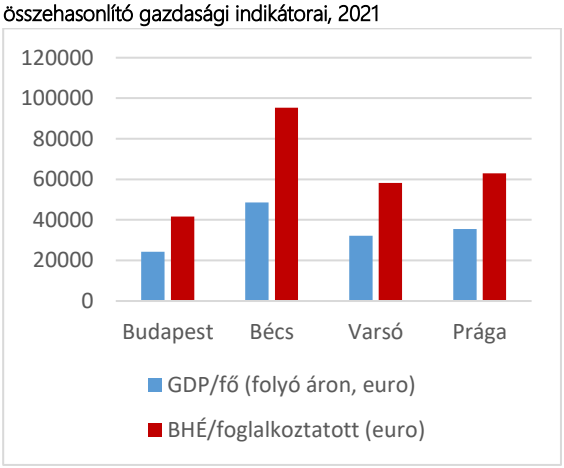
Forrás: KSH prognózis

Gazdaság

Budapestnek nem csupán a globális városversenyben kell megállnia a helyét, hanem egyre inkább a kelet-közép európai fővárosok és várostérségek versenyében is.

Az elmúlt két évtizedben sokat változott a világ gazdasága, a nagyvárosok és metropolisz térségek elsődleges versenyelőnyét a képzett, és különösen a dinamikusan növekvő gazdasági szektorok igényeit kielégítő munkaerő jelenti, illetve az a nagyvárosi infrastrukturális kiépítettség és életminőség, amely a munkaerő, a befektetések és a turizmus számára vonzóvá teszik a városokat. Budapest jó adottságokkal rendelkezik, értékes települési-táji környezet, kulturális sokszínűség, az egyetemek kutatóintézetek és vállalati tudásközpontok koncentrációja, valamint dinamikusan bővülő üzleti, pénzügyi szolgáltatási szektor jellemzi. A világgazdaságba való bekapcsolódás, összekapcsoltság szintjét a Globalisation and World Cities (GaWC) kutatóintézet értékeli a világ nagyvárosaira vonatkozóan. A 2020-as adatokon nyugvó elemzés szerint Budapest csomóponti (node) szerepe elmarad Varsótól, Bécstől és Prágától. Városi összehasonlításban – NUTS 2 szinten, mely Prága és Bécs esetében is a város közigazgatási határával megegyező – Budapest uniós átlaghoz mért gazdasági teljesítménye a vásárlóerő paritáson számolt egy főre jutó GDP szerint magasnak számított 2021-ben (155%, Prága 208%, míg Bécs esetében 144%). A gazdasági súly reális összehasonlításában azonban a várostérségi mutatók használata indokolt, hiszen a Budapesten megtermelt GDP egy jelentős részét a vonzáskörzetében élő munkavállalók termelik meg.

1-4. ábra: A kelet-közép európai fővárosi várostérségek összehasonlító gazdasági indikátorai, 2021

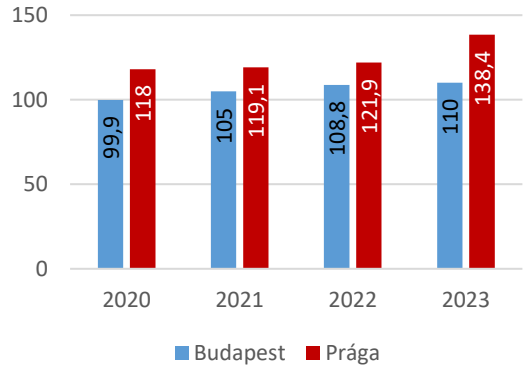
Forrás: Eurostat

A metropolisz térségekre számított gazdasági indikátorok – mind az egy munkavállalóra jutó bruttó hozzáadott érték, amely a munkatermelékenység szintjét jelzi, mind a folyó áron mért egy főre jutó GDP – 2021-ben a budapesti metropolisztérség esetében voltak a legkedvezőtlenebbek a vizsgált referencia várostérségek között.

Az európai innovációs rangsorban (Európai Innovációs Eredménytábla) Magyarország 2021-ben és 2022-ben is a 22. helyezést érte el, ezzel a „feltörekvő innovátorok" csoportjába tartozott. Budapestet a regionális innovációs eredménytábla adatai szerint már az „erős innovátor" csoportba sorolták, a részindikátorok értékei minden esetben meghaladják az országos átlagot, valamint az Európai Unió régiói között is átlag feletti a következő területeken: felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma; K+F kiadások az üzleti szférában; foglalkoztatott IT specialisták; foglalkoztatottak a tudás-intenzív ágazatokban. Természetesen Budapest – egyetemi központként – az átlagtól jobb eredményekkel rendelkezik a tudományos publikációk vonatkozásában is. Az adatok alapján a 2016. évi bázisértékhez képest Budapest teljesítménye Prágánál kisebb

mértékben javult, továbbra is jelentős a két város eredménye közötti különbség.

1-5. ábra: Európai Regionális Innovációs Eredménytábla– Budapest és Prága eredménye az uniós átlaghoz viszonyítva (%)

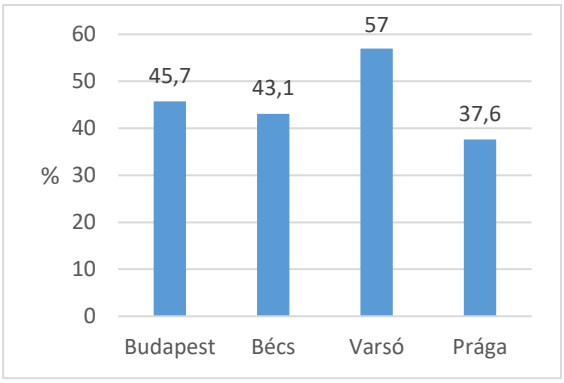
Forrás: Európai Bizottság

Az EU életminőségi felmérésének publikálására 2019 után 2023-ban került sor. A budapesti életminőség helyi lakosok általi megítélése jónak mondható (minden felmérésen meghaladja az elégedettek aránya a 80%-ot), de kis mértékű romlás figyelhető meg 2015-höz és 2019-hez képest is, valamint továbbra is alacsonyabb az érték Béccsel, Prágával, Varsóval és Pozsonnyal összehasonlítva. Hasonló Budapest relatív értékelése a Economist Intelligence Unit (EIU) legélhetőbb városok felmérései szerint is.

Az Európai Regionális Versenyképességi Index háromévente ad összehasonlító elemzést a vállalkozások működéséhez szükséges környezetről, 74 mutató alkalmazásával. A 2023-ban publikált 2022. évi eredmény szerint Budapest és Pest vármegye együttese (Közép-Magyarország) a 234 régióból a 93. helyezést kapta, ez messze jobb eredmény az ország egyéb régióival összehasonlítva és a 2019-es eredményhez képest (akkor 139. hely 268 régióból), és bár a versenytárs régiók helyzete romlott 2019-hez képest, a lemaradás továbbra is fennáll: a bécsi várostérség 33., a prágai várostérség a 46. helyezéssel szerepelt a 2022. évi listán. A három alindex közül a legrosszabb Közép-Magyarország teljesítménye a versenyképességhez szükséges alapfeltételek vonatkozásában – különösen az egészségügyre és az intézményekre vonatkozó indikátorok mutatnak jelentős lemaradást –, míg a hatékonysági dimenzió (ide tartozik a felsőoktatás és a munkatermelékenység) és az innováció alindexek összességében az unió átlagánál jobbak.

Közép-Magyarországon a felsőfokú végzettséggel rendelkező népesség aránya nemzetközi összehasonlításban is kedvező.

1-6. ábra: A kelet-közép európai fővárosi várostérségek 25-64 éves lakosságából a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (%) 2022-ben

Forrás: Eurostat

Az ARWU (The Academic Ranking of World Universities) listáján 4 magyar egyetem szerepelt a világ 1000 legjobbjai között 2022-ben, ebből három budapesti intézmény volt: az Eötvös Loránd Tudományegyetem (501-600 között), a Semmelweis Egyetem (601-700 között) és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (901-1000 között). Csehországban 8 egyetem és ebből 3 prágai intézmény, Ausztriában 13 egyetemből 5 bécsi szerepelt a legjobb 1000 között.

Budapest földrajzi fekvése kedvező, hiszen az európai kontinens egy minden irányból jól átjárható metszéspontjában helyezkedik el. A Kárpát-medencében eltérő tájak és különböző kultúrák határán, szerkezeti jelentőségű közlekedési útvonalak találkozásánál fekszik. A város Duna menti fekvése, szintén összekötő kapocsként funkcionál, a Duna menti térségi kapcsolatok (kulturális, kereskedelemi, gazdasági, területfejlesztési) dinamizálásában.

1-7. ábra: Budapest geopolitikai fekvése

Budapest földrajzi és geopolitikai helyzetéből adódó előny, hogy egyfajta „kapu" és „közvetítő" szerepet tölt be, nem csak az ország más részei vonatkozásában, hanem a nagyobb makrorégió esetében is. Ezt a folyamatot segítik elő a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztési elemei is, amelyek a Budapesten kereszteződő IV., V. és VII., X/b. közlekedési folyosók. Budapest rendelkezik Magyarországon a legnagyobb kapacitású nemzetközi repülőtérrel, melynek utas- és cargoforgalom-növekedését a COVID-járványhelyzet vetette csak ideiglenesen vissza. Cargoforgalma 2022-ben magasabb volt, mint Prága vagy Varsó esetében. Az utóbbi években tapasztalható globális válságok miatt átalakult a vállalatok készletezési gyakorlata az ellátás biztonságának növelése miatt és növekedett a globális kiskereskedelmi forgalom is az online értékesítés és a piacon megjelenő nemzetközi kereskedelmi vállalatok számának bővülésével, akik sorra hozzák létre Budapest várostérségében logisztikai központjaikat. Budapest adottságai és potenciálja – repülőtér és a tervezett további fejlesztések, TEN-T folyosók kereszteződése, vasúti kapacitások folyamatban lévő fejlesztései, Szabadkikötő és konténerterminál a Csepel-szigeten, a BILK Kombiterminál és a mindezeket felfűző M0 körgyűrű – miatt a közeljövőben is számítani kell a logisztikai és raktárkapacitások bővülésére a várostérségben, azonban ez most térségi szintű érdemi koordináció nélkül történik, a telephelyek bővülését a meglévő közlekedési hálózat egyre nehezebben tudja kiszolgálni.

A külföldi-működőtőke-befektetéseket elemző fDi Intelligence minden évben különböző szempontok mentén értékeli az egymással méretben is összevethető várostérségeket. 2023-ban Európában Közép-Magyarország 7. helyet érte a humán tőke és az élhetőség (itt csak bécsi várostérség kapott jobb helyezést a referenciavárosok közül), míg 10. helyet a vonzó üzleti környezet esetében, illetve szintén 7. helyezést kapott a költséghatékonyság esetében (megelőzve Prágát és Varsót is). Az irodapiac mutatóit összehasonlítva Budapest még jelentős potenciállal rendelkezik, ez azonban csak a városmarketing és befektetés-ösztönzés megerősítésével realizálható a városok közötti erősödő versenyhelyzetben.

1-1. táblázat: Modern irodaállomány összehasonlító adatai 2023 év vége

	Állomány (millió m^2)	Egy lakosra jutó irodaterület (m^2)
Budapest	4,3	2,4
Prága	3,9	3,0
Varsó	6,2	3,3
Bécs	5,9	3,0
Bukarest	3,4	2,0

Forrás: Ingatlantanácsadói riportok: Budapest Research Fórum, Savills

A jövőben a bővülés ellen hathat egyes szolgáltatási területeken a munkaerőigény csökkenés a mesterséges intelligencia alapú megoldások miatt.

Az országos gazdaságpolitikában elsősorban a járműiparhoz kapcsolódó vidéki működőtőke-befektetések realizálása az elsődleges cél, a budapesti várostérségben jelentősen bővültek a logisztikai beruházások, az irodapiaci felszívásban is erősödő üzleti szolgáltató központok, valamint vállalati kutató-fejlesztő beruházások. A magasan képzett munkaerőre építő szektorok nem csak az országhatáron túlnyúló hálózatokban töltenek be szerepet, de fontos szolgáltatásokat, tevékenységeket jelentenek a vidéki beruházások szempontjából is.

Ki kell emelni, hogy a kifejezetten Budapestet és várostérségét képviselő befektetésösztönző szervezet és ezirányú városmarketing jelenleg hiányzik, ez a nemzetközi versenyhelyzetben hátrányt jelent Budapest gazdasági

prosperitásának szempontjából. A nemzetközi vonatkozású városmarketing feladatok ellátásában az állami hatáskörben hozott döntések és szervezetek szerepe jelentős, turizmus területén az Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ), gazdasági befektetésösztönzés szempontjából a Nemzeti Befektetési Ügynökség (HIPA) és az ingatlanfejlesztők szerepe emelhető ki.

Kultúra, turizmus

Budapest a turisztikai és kulturális kínálat vonatkozásában is a többi európai nagyvároshoz mérhető sokszínűséggel rendelkezik, igazi vonzerejét mégis a város egyedi építészeti öröksége, pezsgő élete jelenti. Nemzetközi szintű sport-, kulturális, gasztronómiai rendezvények, tudományos és tematikus konferenciák valósulnak meg a fővárosban, mely az egész ország imázsépítésében jelentős. A turisztikai kínálatban kiemelt szegmenst képviselnek a gyógyfürdők. Állami hatáskörben az utóbbi évtizedben elsősorban az új sportinfrastruktúrák létesítése volt domináns, és jelentős kulturális intézmények újultak meg (pl. Magyar Állami Operaház, Szépművészeti Múzeum) vagy jöttek létre (pl. Néprajzi Múzeum, Magyar Zene Háza), de meghatározó létesítmények felújítása jelentős csúszásban van (Iparművészeti Múzeum), és Budapestről való elköltöztetésük is napirenden van (Természettudományi Múzeum, Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum). Ez a Kárpát-medence magyar lakossága számára a megközelíthetőség és Budapesten koncentrálódó nemzetközi turizmus szempontjából is hátrányos.

Budapest hazánk turisztikai központja, a fővárosban található a magyarországi kereskedelmi szálláshely férőhelyek 20%-a, illetve a szállodai férőhelyek 32%-a. A külföldről Magyarországra látogató vendégek 61%-a Budapesten szállt meg 2023-ban. A különböző nemzetközi, desztinációkat értékelő listákon Budapest többnyire előkelő helyen szerepel, az árelőny Béccsel és Prágával szemben még fennáll. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (NTS2030) 2021. évi módosított dokumentumában (Turizmus 2.0) is Budapest Magyarország elsőszámú nemzetközi desztinációjaként kerül megnevezésre, széles körben értékesíthető értékajánlata elsősorban a kulturális, egészségturisztikai, valamint gasztronómiai termékek köré épül.

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér esetében továbbra sem került sor a repülőtérre vezető út és a belvárossal való kötöttpályás kapcsolat fejlesztésére. A vasúton keresztül érkező nemzetközi utasforgalom a jelentős felújítási igénnyel jellemezhető pályaudvarokra érkezik, ebben további jelentős fejlesztési feladat van (Keleti pályaudvar; Déli pályaudvar).

Budapest, mint nemzetközi város; városdiplomácia

A kelet-közép-európai volt szocialista országok fővárosaiban élő külföldiek aránya jellemzően viszonylag alacsony. Budapesten – bár közel megduplázódott a külföldi állampolgárok száma a legutóbbi két népszámlálás adatait összevetve – 2022-ben mindössze a lakosság 5,8%-át képviselték. Prágában 14% (2021), míg Bécsben még magasabb és növekvő ez az arány (32% 2021-ben). A külföldi szakképzett munkaerő mellett az egyetemeken tanuló diákok jelentik a két meghatározó szegmenst, ez utóbbi csoport létszámának – és ezzel párhuzamosan az idegen nyelvű képzések számának – növelése fontos szempont a felsőfokú oktatási intézmények nemzetközi megítélésének javításában. Jellemző, hogy az angol nyelvű tájékoztatás – különösen az önkormányzatok vonatkozásában – nagyon korlátozott, a Fővárosi Önkormányzat esetében is elsősorban a turisztikai vonatkozású tartalmakra terjed ki (közlekedés, látnivalók stb.), az itt életvitelszerűen lakó külföldieket – és előzetes tájékozódásukat már nem képes kiszolgálni.

A nem magyar állampolgárok területi elhelyezkedése sem egyenletes a fővároson belül, legtöbben a VIII., XIII., VI. és VII. kerületekben élnek (mindenhol 8 ezer fő felett), lakosságszámon belüli arányuk azonban kimagasló a belvárosi kerületekben (VI.: 25%, V.: 24%, VII.:18%). 2011-ben a külföldiek 54%, 2022-ben már 71%-a EU-tagországon kívüli állampolgársággal rendelkezett.

A főváros globális beágyazottságának, sokszínűségének növelése, nemzetközi imázsának, külkapcsolati hálójának fejlesztése, versenyképességének, humán- és pénzügyi tőkemegtartó és vonzó képességének erősítése érdekében 2020-tól megkezdődött a Budapesten

működő vállalatokkal, nemzetközi cégekkel és a tudásközpontok képviselőivel való együttműködés a Budapest Global kezdeményezés keretében, 2022-ben megalakult a Budapest Global Egyesület. A Fővárosi Önkormányzat az utóbbi években aktív szerepet vállalt a V4 fővárosokkal való erősebb kooperáció bázisán az uniós nagyvárosokkal való együttműködésben, 2019-ben megalakult a Szabad Városok Szövetsége. A nemzetközi nagyvárosokkal való együttműködés Fővárosi Önkormányzat esetében lehetőséget ad a közös kihívások terén a tapasztalatmegosztásra, tanulásra és érdekérvényesítésre is.

A Fővárosi Önkormányzat folyamatosan bővíti a különböző nemzetközi szervezetekben való részvételét és együttműködési platformokhoz való csatlakozását. A testvérvárosi kapcsolatok köre bővült a Budapest 2030 elfogadása óta, 2019 után a fő irányt az értékorientált együttműködés jelenti. A városdiplomáciai tevékenység egyik kiemelt területe a zöld diplomácia, a környezeti és az éghajlati kihívások kezelése érdekében. Budapest Brüsszeli Képviselete ellátja az európai uniós érdekérvényesítéssel, kapcsolatokkal összefüggő feladatkört. A szakemberképzés érdekében indította el a Fővárosi Önkormányzat a Városdiplomáciai Akadémiát 2020-ban akkreditált felnőttképzési program keretében, ezzel is támogatva, hogy Budapest erőteljesebben és hatékonyabban tudja a helyét és szerepét a nemzetközi együttműködésben betölteni.

A nemzetközi és nemzeti szerepkörhöz olyan funkciók, feladatok tartoznak, amelyek csak az érintett felek és különösen a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány együttműködése mellett fejleszthető sikeresen, a Kormány által megvalósított vagy támogatott nagyobb léptékű projektek esetében azonban a Fővárosi Önkormányzat szerepe minden szinten visszaszorult. Az elmúlt tíz évben a Kormány fejlesztette a nemzetközi léptékben is releváns turisztikai és kulturális projekteket, szintén kormányszinten dől el, hogy mely nemzetközi szervezetek, felsőoktatási intézmények budapesti megtelepedése támogatott (Fudan Egyetem budapesti jelenlétének elvi támogatása) vagy éppen elutasított (pl. CEU Bécsbe költözése).

1.2 Országos és térségi szerepkör, kapcsolatok

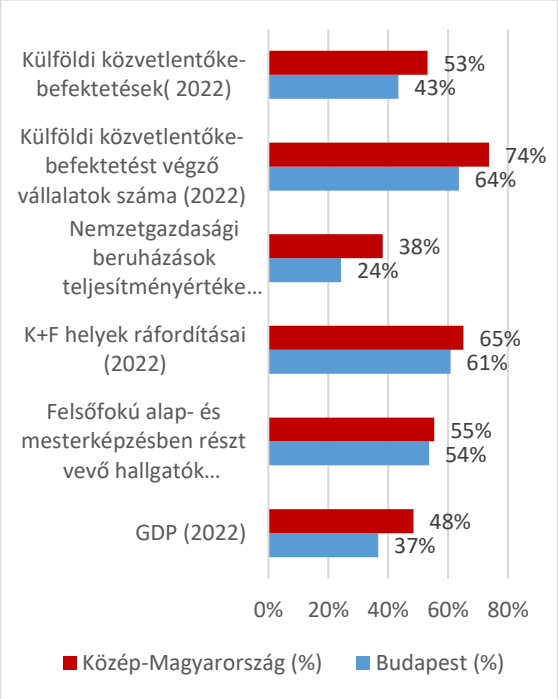
Budapest, mint a nemzet és Magyarország fővárosa

Budapest Magyarország fővárosaként fontos közigazgatási szerepet tölt be, itt koncentrálódik számos egyedi egészségügyi, kulturális, oktatási, tudományos szolgáltatás, funkció. Ennek történelmi okai is vannak, de indokolja a térségi kereslet nagysága, a szükséges szakképzett munkaerő rendelkezésre állása és nem utolsó sorban az is, hogy ezek a funkciók az ország más részeiről és a határon túlról is viszonylag kiegyensúlyozottan elérhetőek Budapest központi fekvése és a már kiépített közlekedési hálózat sugaras – centralizált szerkezete miatt. Az elmúlt 15 évben több kísérlet történt elvi szinten egyes kulturális és államigazgatási funkciók Budapestről való elköltöztetésére, ezek azonban nem vezettek eredményre. A nagy költségigényű, az ország egészét szolgáló funkciók fenntartható működtetése szempontjából a jövőben is erős lesz Budapest szerepe. Fontos azonban, hogy ezek a fejlesztések a városfejlesztés egyéb szempontjaival is találkozzanak. Ilyen például, hogy a turisztikai forgalomvonzó létesítmények további erős koncentrációja oldódjon (pl. a Városliget további intézményi beépítése nem támogatott), az államigazgatási funkciók esetében azok ne eredményezzék az egyébként támogatott funkciók kiszorítását vagy okozzanak a megközelíthetőség miatt fenntarthatatlan helyzetet (pl. államigazgatási funkciók Várnegyedben való koncentrálása), hanem támogassák a dekoncentrált, városrehabilitációs kontextusba ágyazott fejlesztési irányokat (jó példaként említhető az Északi Járműjavító funkcióváltása az Eiffel Műhelyház megépítésével és az ide tervezett Közlekedési Múzeummal).

Budapest építészeti és kulturális öröksége nemzeti kincs, ennek megóvása, értékőrző megújítása, karbantartása és megismertetése a közigazgatási és politikai helyzet változásától független nemzeti feladat, a nemzeti identitás, valamint a budapesti és országimázs meghatározó eleme. Néhány kiemelkedő érték megőrzése, megújítása megtörtént, azonban továbbra sincs elegendő forrás a különböző építészeti korokból származó, eklektikus városszövet, de még a világörökségi helyszínek megújítására sem. A területfejlesztési törvény (2023. évi CII. törvény) kimondja, hogy a területfejlesztés célja – többek között – a nemzeti és térségi identitástudat megtartása és erősítése.

Budapest nem csak fővárosi státusza miatt játszik sajátos szerepet a magyarországi településhálózatban, hanem a trianoni döntés után kialakult helyzet miatt is, melynek aránytalansága máig fennmaradt: gyakorlatilag egy regionális központ sem tudott megerősödni érdemben, a nagyságrendileg közel kétmillió fős főváros után hiányoznak az 500 ezer - 1 millió fő közötti népességű nagyobb városok. Az utóbbi évek országos területfejlesztési politikájában központi szerepet kap a vidéki lakosság megtartása, az ezt szolgáló infrastruktúra-fejlesztés és a vidéki regionális központok – különösen Debrecen, Szeged – gazdasági szerepének megerősítése.

1-8. ábra: Budapest és a Közép-Magyarországi nagytérség gazdasági súlyát jelző indikátorok az országos értékek arányában (%)

Forrás: KSH

Ugyanakkor Budapest jelentősége és súlya az országon belül stabil, várostérségével együtt –

azaz a Közép-Magyarország nagyregionális szinten – növekvő. A gazdasági indikátoroknál az országos adatokból való részesedés kis mértékű csökkenése a vidéki beruházások magas és növekvő számával magyarázható.

Az állami építési beruházások 2035. december 31. napjáig szóló szakpolitikai-ágazati beruházási koncepcióinak elfogadásáról szóló 1308/2024. (X. 9.) Korm. határozat is kiemeli, hogy a területpolitika fő célja a területi fejlettségbeli különbségek csökkentése és a fejletlenebb térségek népességmegtartó képességének megerősítése az agglomerálódó várostérségek élhetővé tétele és a fejlettebb régiók versenyképességének megőrzése mellett.

Az előző pontban már ismertetett, nemzetközi szinten is meghatározó infrastrukturális kiépítettség (pl. nemzetközi repülőtér), a felsőoktatás és a gazdasági ágazatok sokszínűsége, a magasan képezett munkaerőre épülő tevékenységek erős jelenléte a gazdaság olyan agglomerálódási szintjét eredményezik, amely a szereplők közötti együttműködést, az értékláncokhoz való kapcsolódást és az innovációt egyedülálló módon támogatja az országban. Ma a gazdasági és innovációs hálózatok nem állnak meg Budapest határán – sőt kedvező esetben az országhatáron sem – a legtöbb klaszterben budapesti és vidéki szereplők egyaránt megtalálhatóak függetlenül attól, hogy a klaszter központja mely településen található. Budapest továbbra is erős „kapu" és „transzfer" szereppel rendelkezik, Magyarország gazdasági értelemben vett elsődleges referenciapontja. A külföldi befektetők és munkavállalók döntéseinél fontos a fővárosi imázs, a szolgáltatások minősége. Ez utóbbi közé nem csak a budapesti humán és kényelmi szolgáltatási kínálat tartozik, hanem a vidéki befektetési döntéseket támogató pénzügyi, üzleti, kutatási együttműködési lehetőségek is. Mindezek miatt az a területfejlesztési politika, ami a főváros kárára helyezi előtérbe a vidék fejlesztését az egész ország gazdasága és lakosságának jólléte szempontjából is kedvezőtlen.

Az ország sugaras szerkezetű gyorsforgalmi és főút hálózata, valamint Budapest centrális területi elhelyezkedése igen előnyös az országos kapcsolatok biztosításának szempontjából.

Jelenleg az ország összes, hosszabb szakaszon kiépített gyorsforgalmi úthálózati eleme érinti Budapestet, a körirányú elemek hiányában azonban ez jelentős átmenő forgalmat is generál. Az országos közlekedésfejlesztési elképzelések ennek feloldására a jelenlegi sugaras szerkezet továbbfejlesztéseként két körirányú elem (M8 és M9) megvalósításával számolnak, egy kiegyensúlyozott térségfejlesztést lehetővé tevő gyűrűs-sugaras hálózat elérését megcélozva (mely természetes módon biztosítja Budapest elkerülését is).

1-9. ábra: Országos Területrendezési Terv – Közlekedési hálózat és a települések rendszere (kivonat)

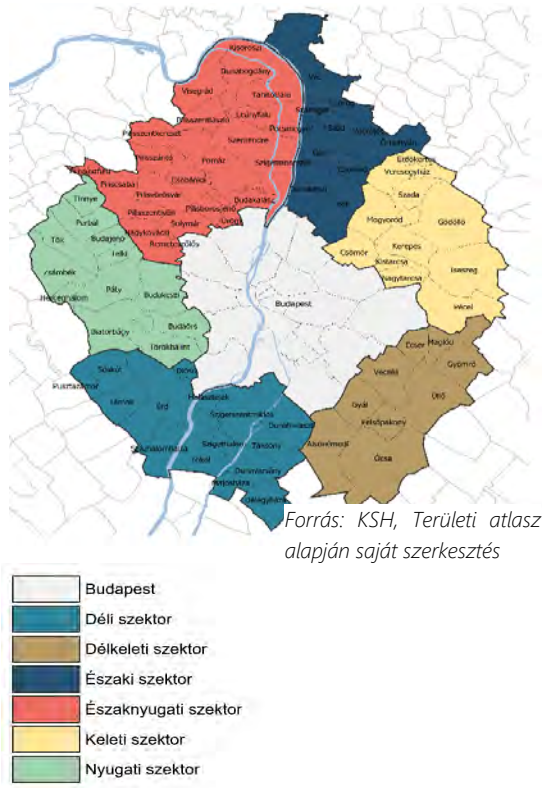
Az ország sugaras szerkezetű vasúthálózata szintén igen előnyös az országos kapcsolatok szempontjából Budapest számára. Az országos vasúthálózat 11 vonala fut össze Budapesten, az ország keleti és nyugati része közötti kapcsolatot biztosító négy vasúti Duna-hídból kettő itt található. A vasúti közlekedés esetében – bár kisebb jelentőséggel, mint a közúti közlekedés terén – továbbra is jelen van a körirányú kapcsolatok fejlesztése (V0), kimondottan a Budapest központúságból fakadó hátrányok oldására törekedve.

A Duna az országos közlekedésben nem jut érdemben szerephez, menetrendszerű személyhajó közlekedés nem létezik, az országon belüli áruszállítás elenyésző. Menetrendszerű belföldi légi közlekedés nem bonyolódik az országban annak mérete folytán, ennek megfelelően Budapestet csak a nemzetközi légiközlekedés érinti.

Budapesti agglomeráció

A budapesti agglomeráció 2024-ben is érvényben lévő lehatárolására 1997-ben került sor az 1990. évi népszámlálás adataira, valamint az 1991 és 1994 közötti statisztikai és tervezési célú adatfelvételekre támaszkodva.

1-10. ábra: A budapesti agglomeráció települései és szektorai

Forrás: KSH, Területi atlasz alapján saját szerkesztés

Ez a máig hatályos hivatalos lehatárolás – melyhez összesen 81 település tartozik – már nem tükrözi a főváros és térsége valós területi kapcsolatait, a lehatárolás óta jelentős gazdasági és társadalmi változások zajlottak le a térségben.

2022-től a fővárosi agglomerációt ismét „kiemelt térségként" határozza meg a területfejlesztési törvény (Tftv.), de a térségfejlesztési szerepkör érvényesítéséhez hiányzik a „fiskális decentralizáció", amely lehetővé tenné, hogy a kiemelt térség integrált fejlesztéséhez a Kormány forrásokat rendeljen. A Tftv. 2022. évi módosításával a Kormány újra létrehozta – a 1996 és 2012 között egyébként már működő – Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanácsot (BAFT). A térségi tanács hatáskörében azonban 2024. szeptemberéig érdemi döntések, tervezés és projektek nem valósultak meg. A BAFT korábbi működése során is csak részeredményeket tudott elérni, elsősorban az érdekeltek közötti együttműködés erősítése és a térségi érdekek érvényesítése terén. A BAFT-on kívül a budapesti agglomerációhoz való tartozás csak a Magyarország és egyes kiemelt térségeiről szóló törvény részét képező Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervében nyilvánul meg, ami az országosnál szigorúbb szabályozással és korlátozással, egyedi szabályokkal igyekszik biztosítani a térséget alkotó települések számára a harmonikus és fenntartható fejlődés kereteit. Ugyanakkor jelen formájában ez a törvény nem képes kezelni a szuburbanizáció kedvezőtlen folyamatait, nem tud gátat szabni a települések indokolatlan terjeszkedésének.

1-101. ábra: Javaslat a Budapesti agglomeráció lehatárolásának a felülvizsgálatához, 2019

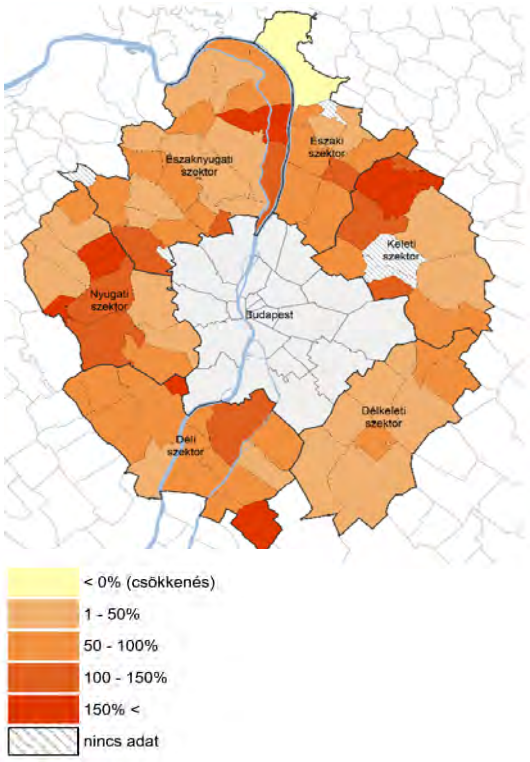

Forrás: PESTTERV Kft., Térképet szerkesztette: Tóth Géza

A lehatárolás módosítására születtek szakértői javaslatok, azonban ez a statisztikai elemzéseken túl akkor lesz valóban indokolt, ha a tényleges együttműködés, közös tervezés és koordináció igénye és gyakorlata is megváltozik. A lehatárolás módosításakor érdemes figyelembe venni az egyébként már létező egyéb statisztikai lehatárolásokat is, amelyek a valódi várostérségi kapcsolatrendszerre jobban reagálnak. A hiányzó közös fejlesztési tervek, hatáskörök és finanszírozás miatt a budapesti agglomeráció helyi önkormányzatai kölcsönös egymásrautaltságban látják el feladataikat, a koordináció elsősorban a városüzemeltetési kérdésekre korlátozódik. A gazdasági és a társadalmi érdekek és szempontok összhangját biztosító területi tervezés hiányában – illetve a települési önkormányzatokra is kötelező

törvényi szabályozás nélkül – az erőforrások és potenciálok kihasználása alacsony szintű, a területfejlesztés, illetve rendezés koordinálatlan. A külső fővárosi kerületek és a szomszédos Pest vármegyei települések között nincs strukturált együttműködés.

1-11. ábra: A népesség számának százalékos növekedése 1990 és 2021 között az agglomerációs övezet településein

A szabályozatlan szuburbanizációs folyamatok miatt egyre nagyobb társadalmi, környezeti és gazdasági kihívásokkal kell szembenézniük az agglomeráció településeinek, különösen Budapestnek. Az ingázás és a motorizáció növekedése közlekedési nehézségeket és fokozódó környezeti terhelést okoz a fővárosban, miközben a fővároson kívüli, robbanásszerűen terjeszkedő agglomerációs települések ellátási problémákkal, infrastrukturális hiányosságokkal és társadalmi feszültségekkel néznek szembe. Az intenzív agglomerálódási folyamat eredményeként több helyen összefüggő, fizikailag egybeépült településtest alakul ki, a települések egymással összenőnek.

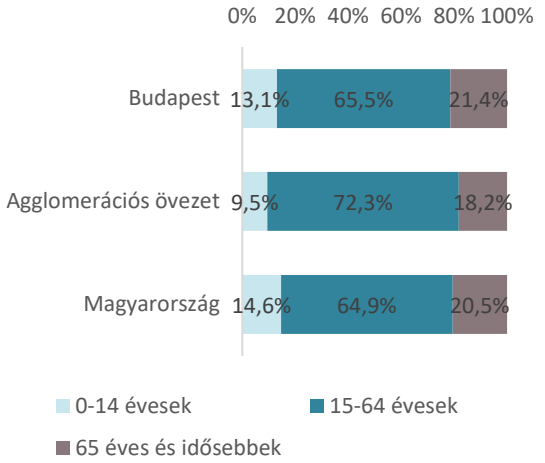
A főváros lakónépessége az elmúlt 30 év alatt nagyságrendileg 15%-kal csökkent, miközben az agglomerációs övezet népességszáma csaknem 60%-kal nőtt. 2023 év elején az ország lakosságának több mint egynegyede (27%, 2,577 millió fő) élt a budapesti agglomeráció területén (2003-ban ez az arány 24% volt). Budapest vándorlási egyenlege 2015 óta negatív, míg az agglomerációs övezetben az odavándorlások és elvándorlások különbözete 2000 óta minden évben pozitív előjelű. Az agglomerációs övezetben a legnagyobb arányú népességnövekedés a keleti szektorban történt, ahol összességében több, mint duplájára növekedett a népesség.

Az agglomerációs övezet lakosságszám-növekedéséhez a fővárosból történő kiköltözések mellett az ország más térségeiből történő beköltözések is hozzájárultak. Ez a folyamat 2015 után, a gazdasági konjunktúra időszakában, a fővárosi lakásárak és lakbérek reálkereseteket meghaladó mértékű növekedése miatt felerősödött. Hatással volt a fővárosból való kiköltözésre a COVID-19 járványhelyzet, mely egyrészt felértékelte a családi házas, ritkábban lakott zöldövezeteket és kevésbé sűrűn beépült lakóterületeket, másrészt felerősítette a távmunka szélesebb körű elterjedését, így a kiköltözési kedv is tovább nőtt az otthonról dolgozás lehetőségével. A térbeli mintázat alakulását befolyásolták a kormányzati intézkedések (pl. a falusi CSOK igénybevételére lehetőséget nyújtó települések), de az elővárosi közlekedési fejlesztések is, amellyel a fővárosi ingázás kényelmesebbé, kiszámíthatóbbá vált (Budapest-Vác-Szob vonal, Budapest-Esztergom vonal, Budapest-Érd kapcsolat).

A költözési szándékokat a jövőben befolyásolja az agglomerációs övezet és Pest vármegye településein a fővárossal szembeni ingatlan árelőny csökkenése, a kormányzati lakáspolitikai intézkedések (kedvezményes hitelek, támogatások elérhetősége, ennek területi differenciálása), de olyan tényezők is, mint az energiaárak emelkedése vagy az ellátás geopolitikai okok miatti kockázatának növekedése, amely a jellemzően a nagy alapterületű, rossz energiahatékonyságú családi házakkal szemben a fővárosi korszerűbb és megfizethetőbb fenntartású ingatlanokat újra vonzóbbá teszi. 2022-ben elvégzett reprezentatív közvélemény-kutatás szerint a jelenleg Budapesten élők 12%-a biztosan, 21%-a

valószínűleg lakóhelyet vált a következő öt évben, a költözni szándékozók 34%-a Budapesthez közeli településre, az agglomerációs övezetbe költözne szívesen. Az adatokat összevetve, a fővárosi lakosság egytizede az agglomerációs övezetbe szándékozik költözni a következő 5 éven belül.

1-13. ábra: Lakónépességből az egyes korosztályok aránya 2021 év végén

Forrás: KSH

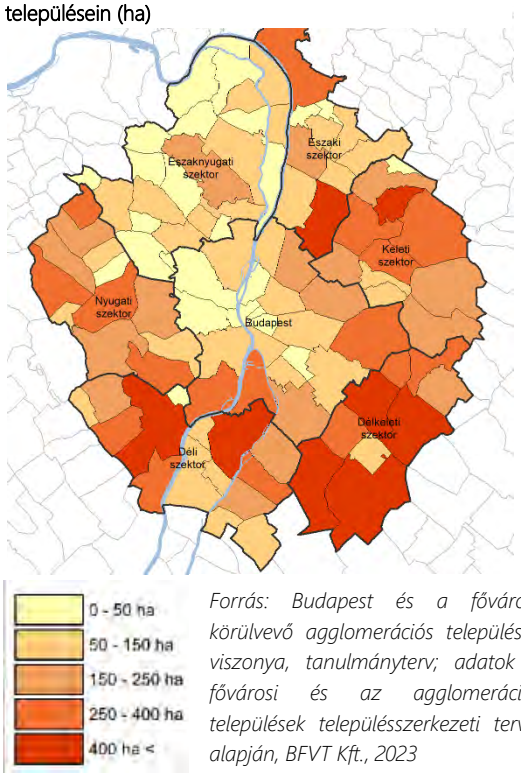
A budapesti agglomerációban az aktív (15-64 év közötti) lakosság aránya 72%, ami jóval meghaladja az országos 65%-os arányt. Az agglomeráción belül a déli és délkeleti szektorok járnak elöl, ahol a 15 és 64 év közöttiek aránya 73% feletti.

Az agglomerációs települések területi fejlesztési potenciálja (az a hektárban kifejezett érték, amely jelenleg lakó-, illetve gazdasági fejlesztésre tartalékként rendelkezésre áll, vagyis a települések településszerkezeti tervében lakó- vagy gazdasági területként már kijelölt, de jelenleg még beépítetlen területek) összesen 18 214 ha, amelynek majdnem 60%-a gazdasági terület.

Megállapítható, hogy a nagy területi fejlesztési potenciállal rendelkező települések zömmel a délkeleti szektorban találhatóak. Hat nyugati és öt délkeleti településen 100%-ot meghaladó mértékben kerültek kijelölésre fejlesztési területek, azaz a beépített területek több, mint duplájára növekedhetnek a hatályos településrendezési tervek szerint, mely jól szemlélteti, hogy milyen fejlesztési teher nehezedhet az adott településre.

Az agglomerációs övezetben már a rendszerváltás előtt megjelent az az 1990 után felerősödő tendencia, hogy a munkavégzés helye – jellemzően a tercier szektor esetében – a lokális szintről áttevődött a fővárosba. A helyben maradó munkaerőt főként a közigazgatás, az oktatás,

1-14. ábra: Területi fejlesztési potenciál 2022-ben Budapest kerületeiben és az agglomerációs övezet településein (ha)

Forrás: Budapest és a fővárost körülvevő agglomerációs települések viszonya, tanulmányterv; adatok a fővárosi és az agglomerációs települések településszerkezeti tervei alapján, BFVT Kft., 2023

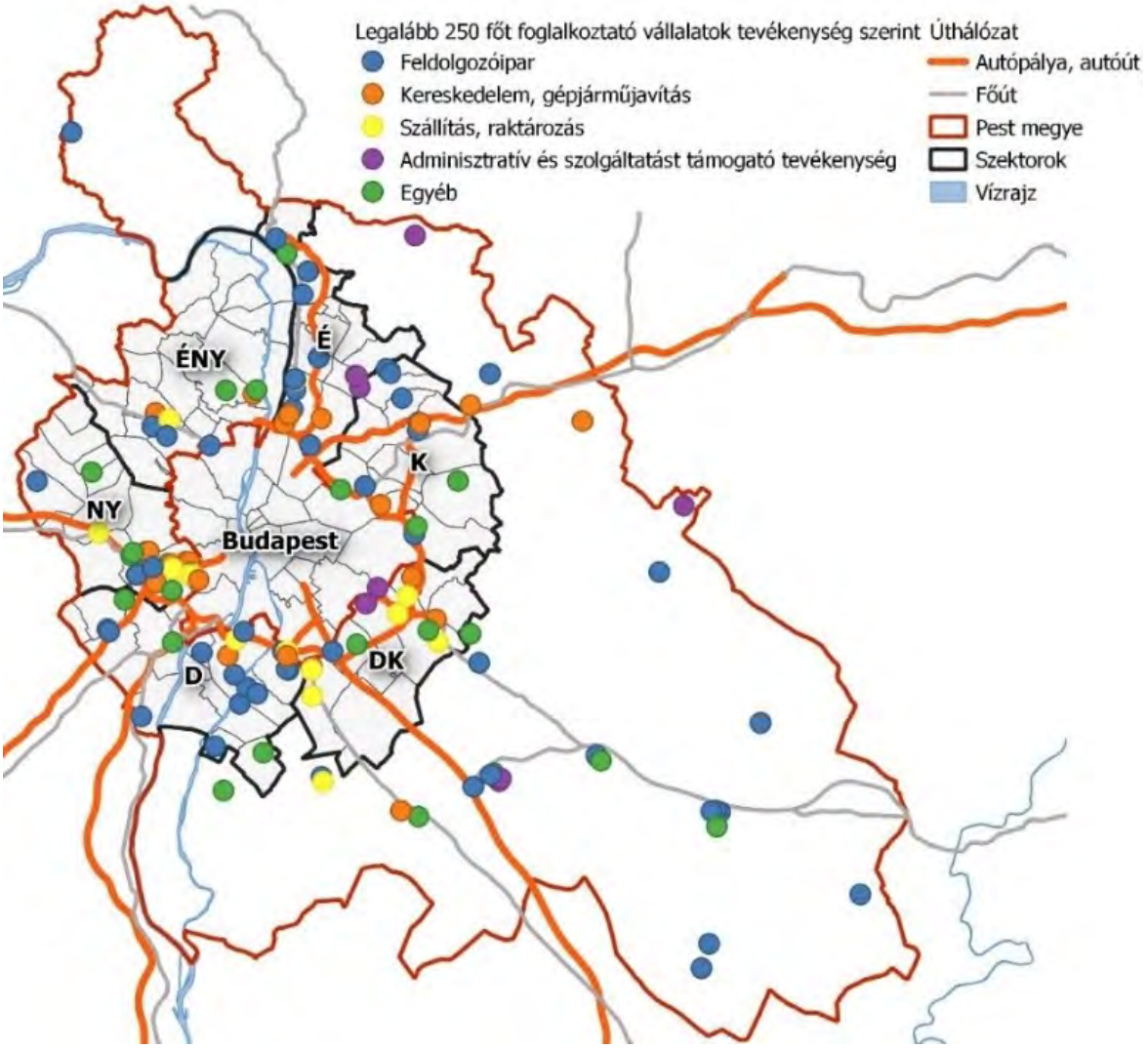
illetve a helyi lakosságot kiszolgáló alapellátás (pl. kiskereskedelem) foglalkoztatta.

Ugyanakkor a gazdaság más szegmenseiben ezzel ellentétes folyamat indult be: logisztikai, raktározási munkahelyek jelentek meg a nagy főközlekedési útvonalak – először a sugár- (M1, M3, M5), majd a körirányú (M0) gyorsforgalmi utak – mentén. Így a szállítás, raktározás az övezet domináns ágazatává vált a jó elérhetőségek és a koncentrálódott vásárlóerő miatt. A jól megközelíthető telephelyek, foglalkoztatási központok gyakran kapcsolódtak össze kiskereskedelmi központokkal, amelyek főleg az autóval lebonyolított vásárlásokat szolgálják ki nagy léptékben mind a mai napig. Értelemszerűen ezen folyamat legfőbb haszonélvezői a már említett gyorsforgalmi utak mentén fekvő települések lettek: pl. Budaörs, Alsónémedi,

Dunaharaszti, Vecsés, Gyál, illetve később – az M2-es autóút megépültével – Dunakeszi és Göd.

Pest vármegye határain túl Székesfehérvár rendelkezik jelentősebb vonzerővel a munkahelyek vonatkozásában. Az agglomerációs övezet hagyományosan erős munkahelyi területének számító Budaörs mellett megerősödött a legnagyobb gazdasági növekedéssel jellemezhető térségek vonzása is.

1-12. ábra: A legalább 250 főt foglalkoztató Pest vármegyei vállalatok székhelyei

Forrás: Budapest és a fővárost körülvevő agglomerációs települések viszonya, tanulmányterv; adatok a fővárosi és az agglomerációs települések településszerkezeti tervei alapján, BFVT Kft., 2023, az Opten, 2020-as adatait felhasználva

Csak a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér szűk vonzáskörzetét tekintve (Vecsés, Üllő, Gyál) közel 7 ezer budapesti ingázik a területre, míg ellenkező irányba – tehát budapesti munkahelyre, melyben a repülőtérhez kapcsolódó, fővárosi közigazgatási határon belüli munkahelyek is megjelennek – közel 15 ezer fő ingázik. Ez is alátámasztja, hogy a repülőtér kötöttpályás és közúti megközelíthetőségének fejlesztése a munkavállalói mobilitás miatt is indokolt, nem csak a repülőtér személyforgalma miatt.

A munkáltatói oldalon, a nagyvállalatok tekintetében a főváros dominálja az agglomerációt. A 250 fő feletti foglalkoztatókat tekintve, az agglomerációs övezetben összesen 101 nagyvállalat van, míg Budapesten 383. Az agglomerációs övezet listáját Budaörs vezeti 17 db

250 fő feletti foglalkoztatottságú vállalattal, Dunakeszi 8-cal a második.

1-2. táblázat: Budapesti lakosok esetében a munkahely, bölcsőde, óvoda, iskola Budapesten kívüli megnevezése; leggyakoribb „fogadó" helyszínek, az ingázás súlyponti irányai Budapestről

Budaörs	8 292 fő
Vecsés, Dunakeszi, Göd, Szigetszentmiklós	3 000-4 000 fő között/település
Törökbálint, Gyál, Dunaharaszti, Szentendre	2 000-3 000 fő között/település
Nagytarcsa, Érd, Fót, Biatorbágy, Gödöllő, Budakalász, Székesfehérvár, Csömör, Budakeszi	1 000- 2000 fő között/település

Forrás: KSH, 2022. Népszámlálás adatai

1-3. táblázat: A budapesti bölcsőde, óvoda, iskola és munkahely megjelölése nem budapesti lakosok esetében; leggyakoribb „küldő" helyszínek, az ingázás súlyponti irányai Budapestre

Érd	15 554 fő
Dunakeszi	11 859 fő
Szigetszentmiklós	9 494 fő
Szentendre, Dunaharaszti, Fót, Göd, Vecsés, Gyömrő, Gödöllő	5 000-6 000 fő között/település
Pécel, Vác, Pomáz, Veresegyház	4 000-5 000 fő között/település
Budakeszi, Kistarcsa, Székesfehérvár, Szigethalom, Budakalász, Maglód, Monor, Csömör, Törökbálint, Biatorbágy, Kerepes, Diósd	3 000-4 000 fő között/település

Forrás: KSH, 2022. Népszámlálás adatai

Az agglomerációs övezetbe költözők tehát a munkalehetőségek és a kínált szolgáltatások miatt élnek közel a fővároshoz, és a lakhatás ára és jellege tartja őket a fővárosnál kisebb településeken.

Mindez hatással van a budapesti agglomeráció belső közlekedési folyamataira is. A főváros határát átlépő forgalomnak az elmúlt három évtized alatt bekövetkezett mintegy 30%-os növekedése mellett a forgalom összetétele is kedvezőtlen irányban módosult. A közösségi közlekedés és az egyéni személygépjármű használat viszonyát bemutató ún. modal-split arány újabb 10%-kal tolódott el a közösségi közlekedés kárára.

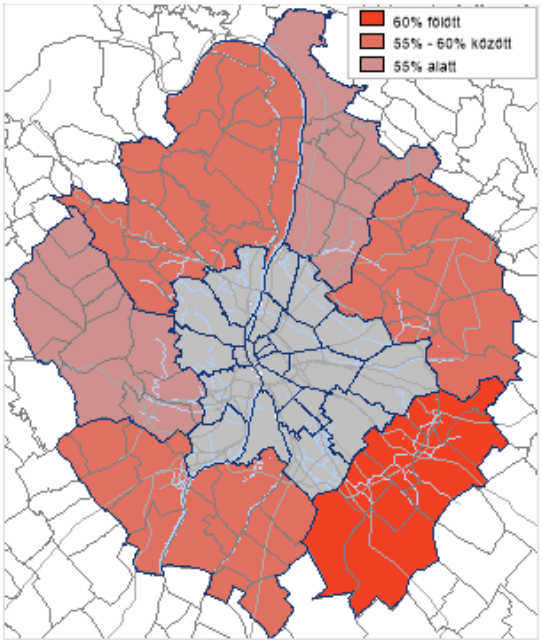
1-4. táblázat: Főváros határát átlépő utazások (utazás/nap/irány) száma és összetétele

	1990	2020
napi forgalom nagysága	931.000	1.202.000
forgalom összetétele (közösségi - egyéni gépjármű)	46-54%	36-64%

Forrás: forgalomfelvétel és a BAVS

A 2022. évi Népszámlálás során az agglomerációs övezetben élők Budapestre ingázása vonatkozásában a három leggyakrabban használt közlekedési módot lehetett megjelölni, az itt kapott eredmények is igazolják, hogy alapvetően a személygépjármű használata dominál a napi közlekedési mód megválasztásában.

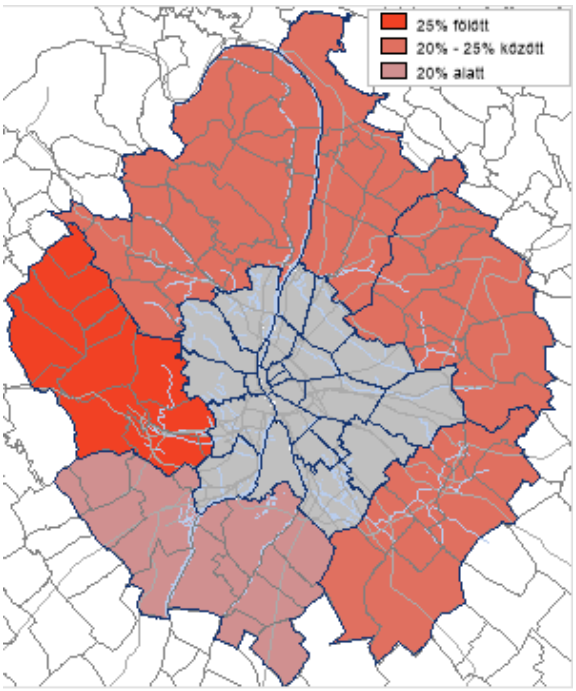
1-13. ábra: Agglomerációs övezetből Budapestre ingázó munkavállalók esetében a személygépkocsit megjelölők gyakorisága szektorokra összesítve (%)

Forrás: 2022. évi Népszámlálás, egyedi adatkérés alapján saját szerkesztés

A közösségi közlekedést megjelölő, Budapesten foglalkoztatott agglomerációs lakosok aránya legmagasabb a nyugati szektorban (40%), legalacsonyabb déli, legnagyobb népességnövekedést felmutató szektorban (18,6%).

1-14. ábra: Agglomerációs övezetből Budapestre ingázó munkavállalók esetében a közösségi közlekedést megjelelők gyakorisága szektorokra összesítve (%)

Forrás: 2022. évi Népszámlálás, egyedi adatkérés alapján saját szerkesztés

A kerékpáros közlekedés érdemi szerepet nem tölt be a településközi forgalomban, a fővárosi vágányhálózat esztergomi, székesfehérvári, pusztaszabolcsi, hatvani vonalán történt fejlesztések keretében – amelyben a vasútállomások és megállóhelyek is érintettek voltak – kerékpártárolók telepítésére is sor került.

A budapesti elővárosi vasútvonalon közlekedő valamennyi korszerű motorvonaton – korlátozott számban – biztosított a kerékpárok szállítása. A felújított vonalszakaszok peronjai az akadálymentes kialakításnak köszönhetően többnyire kerékpárral is könnyen megközelíthetőek.

A budapesti agglomeráció színvonalas közlekedéséhez szükséges P+R rendszerű, eszközváltás biztosítását szolgáló parkolókat elsősorban az agglomerációs övezet településeinek kötöttpályás kapcsolatainak megállóihoz célszerű telepíteni, amelyek fejlesztése a vasútvonalak felújításának kapcsán indult meg az előző évtizedben: 45 helyszínen 6.209 P+R rendszerű parkoló üzemel, amely eltörpül a személygépjármű állományhoz (több mint 400.000 jármű) és a személygépjármű forgalomhoz (Budapest határát fővárosi tartózkodási céllal mintegy 300.000 fő lépi át szgk-val naponta) viszonyítva.

A Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégia (BAVS) szerint az országos vasúthálózat forgalmának (beleértve a HÉV vonalakat is) a 74%-a Budapestet és az elővárosokat érintő forgalom. Leterheltségi problémák elsősorban a budapesti (pl. Kelenföld-Ferencváros) és a nagy forgalmú elővárosi szakaszokon vannak, a pályák kapacitását főleg a reggeli és délutáni csúcsidőben a személyvonatok szinte teljesen lekötik. Az elmúlt években jelentős volt az elővárosi vonalakon a járműállomány megújítás (Stadler Flirt járműflotta, Stadler Kiss motorvonatok), a távolsági autóbusz flotta cseréje is folyamatos. Nem történt azonban érdemi előrelépés a HÉV vonalak és gördülőállomány, valamint a fővárosi fogadóterületek – különösen a fejpályaudvarok – felújításában.

A funkcionális szerepkört tekintve a helyben rendelkezésre álló közintézmények, közszolgáltatások és egyéb közfunkciók száma és az egyes funkciók súlyozása alapján az alábbi központrendszer rajzolódik ki:

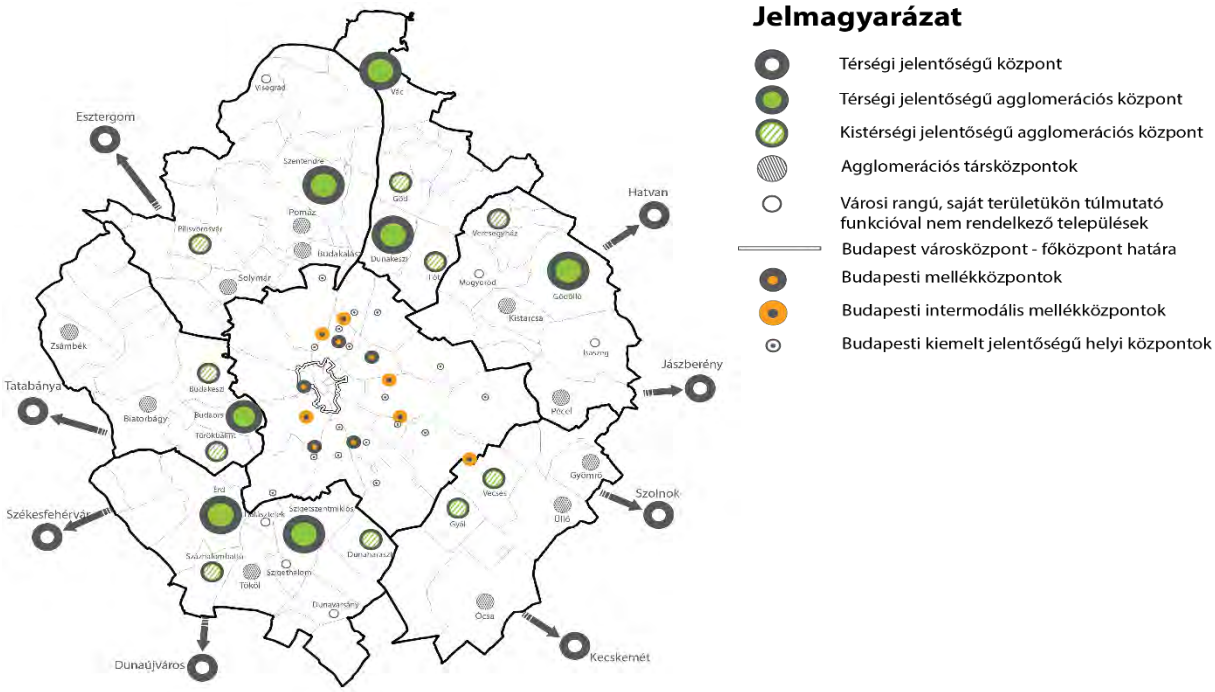
- ún. térségi jelentőségű funkcionális központnak minősül az agglomerációs övezetben: Gödöllő és Vác,
- ún. funkcionális központnak (másodlagos alközpontnak) tekinthető a budapesti agglomeráción belül: Budakeszi, Budaörs, Törökbálint, Érd, Százhalombatta, Pilisvörösvár, Szentendre, Göd, Dunakeszi, Fót, Veresegyház, Pécel, Gyömrő, Vecsés, Gyál, Szigetszentmiklós és Dunaharaszti.

A gazdasági központi szerepkör, a foglalkoztatási központ szerepkör, a funkcionális szerepkör, valamint a KSH szerinti központi szerepkör együttes értékelésével a következő tagolás tehető:

- Gödöllő, Vác, Budaörs, Érd, Szentendre, Dunakeszi és Szigetszentmiklós tekinthető a budapesti agglomeráció több szempontból központi funkciókat nyújtó, térségi jelentőségű központjának.

- Budakeszi, Törökbálint, Dunaharaszti, Százhalombatta, Vecsés, Fót, Gyál Pilisvörösvár, Veresegyház a budapesti agglomeráció kistérségi jelentőségű központjai, melyek zömmel foglalkoztató-közszolgáltató szerepüknél fogva alkalmasak kistérségi jelentőségű központként működni.
- További 11 település (Zsámbék, Biatorbágy, Gyömrő, Pécel, Pomáz, Solymár, Budakalász, Kistarcsa, Ócsa, Tököl, és Üllő) azok a települések, amelyek az agglomeráción belül saját területükön túlmutató funkcióval is bírnak.

1-15. ábra: Településhálózat és térségi központrendszer Budapesten és vonzáskörzetében

Forrás: Budapest és a fővárost körülvevő agglomerációs települések viszonya, tanulmányterv, BFVT Kft., 2023

Szociális ellátások közül az agglomerációs övezet 35 településén egyáltalán nem volt önkormányzati tulajdonú bölcsőde 2020-ban, pedig csak 5 település esetén volt indokolható a bölcsőde hiánya, a meglévő bölcsődék gyakorlatilag maximális kihasználtsággal működtek.

Statisztikailag összességében nincs kapacitáshiány óvodai és általános iskolai férőhelyek tekintetében, területileg azonban jelentkeznek ellátási hiányok, fejlesztési igények. Óvoda és bölcsőde vonatkozásában az uniós operatív programokon keresztül volt lehetősége a településeknek felújításra és intézményi férőhelybővítésre.

Az általános iskolák vonatkozásában egy központi program indult az ellátási hiányok csökkentésére 2021-ben, melynek keretében 17 új építésű általános iskolai beruházásról döntött a kormány (nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházások), azonban a projektek többségét 2022-ben a kormány leállította. Országos szinten is kiemelkedő fejlesztés a Dunakeszi Diáknegyed megvalósítása, amelynek bekerülési értéke meghaladta a 56 milliárd Ft-ot, a sport- és közösségi helyiségekkel is felszerelt intézmény két középiskolának, mintegy 1700 diáknak épül.

2021. július 16-tól hatályos OTÉK (10.§/A) alapján agglomerációs településen új lakóterület kijelölésével összefüggésben biztosítani kell az óvodai, általános iskolai és egészségügyi alapellátásban, a lakosságszám növekedéséből származó kapacitásigény kiszolgálását. Azonban a jogszabály nem vonatkozik arra, hogy a már kijelölt, de még nem beépített lakóterületek fejlesztése előtt kötelező lenne a megfelelő infrastruktúra létesítése, így továbbra is jelentős a fővárosi intézményekben az agglomerációs övezetben lakó gyermekek elhelyezése.

Az Egészséges Budapest Programot (EBP) 2017-ben indította a kormány, a főváros és Pest vármegye egészségügyi intézményeinek fejlesztését célozva, összesen 700 milliárd forint keretösszegben. Az egész program nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügy státuszt kapott (98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet, amely a projekteket is tartalmazza).

A közművek és közszolgáltatások vonatkozásában a legtöbb problémát az ivóvízellátás jelenti. Az agglomerációban fekvő valamennyi településen rendelkezésre álló nagyon kedvező vízhálózat kiépítettség ellenére új fejlesztések vízellátása komoly akadályokba ütközik. Ez különösen igaz azon települések esetében, amelyek vízellátása saját vízműkútról/vízműkutakról történik. Az agglomerációs övezet települései közül a Fővárosi Vízművek Zrt. látja el Biatorbágy, Budakeszi, Budaörs, Dunabogdány, Halásztelek, Kisoroszi, Pócsmegyer, Remeteszőlős, Százhalombatta, Szigetmonostor, Szigetszentmiklós és Tököl vízellátását.

A települések leghiányosabb kialakítású közműága a csapadékvíz elvezetése, amelynek megoldása és üzemeltetése is főleg helyi önkormányzati feladat.

Az alábbi ábra azt mutatja, hogy a városhatár mentén – a települési területek összeépülése miatt – hol nincs már lehetőség újabb beépítésre szánt fejlesztési terület kijelölésére, illetve azt, hogy hol vannak zöldhálózati kapcsolatok a város és környéke között.

1-16. ábra: Zöldhálózati kapcsolatok a város és környéke között

Forrás: BFVT Kft., 2024

Az ökológiai-zöldfelületi kapcsolatokat az agglomerációs övezet meghatározó természeti területeitől kiinduló, Budapest városszövetébe ékszerűen benyúló zöldfelületi elemek alkotják. Ezek a városkörnyékkel alkotott zöldfelületi kapcsolatok döntően befolyásolják Budapest zöldfelületi rendszerének ökológiai értékeit. Az alábbi zöldfelületi-ökológiai kapcsolatok jellemzőek Budapest városkörnyékén:

- a Budai-hegyvidék erdőterületei, amelyek a városhatár mentén leghosszabban biztosítanak kapcsolatot a térség zöldfelületeivel,
- a Duna, amely nemcsak ökológiai folyosó, hanem rekreációs potenciálja is jelentős,
- a kisebb vízfolyások: Mogyoródi-, Szilas-, Rákos-, Gyáli-, Hosszúréti-, Aranyhegyi-patak.
- Zöldhálózati kapcsolatok a város és környéke között

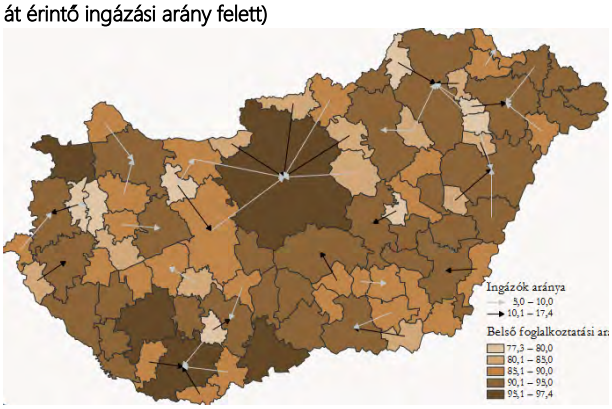
A várostérség településeit a vízgazdálkodási, vízrajzi kérdések is összekapcsolják. A Duna, a kisvízfolyások esetében a vízminőség, árvízvédelem összefogást igényel, a beépítések növekedésével a felszíni lefolyás, a csapadékvízkezelés/helybentartás hiánya egy

adott településen az adott vízfolyás alsóbb szakaszán lévő településeken okoz ma problémát akár minőségben, de főként mennyiségben. A Duna esetében a bevezetett (tisztított) szennyvizek lehetnek nagyobb hatással a vízminőségre, amelyek a fürdővizek kijelölhetőségét korlátozza. Továbbá hiányoznak a térségi szintű öntözőhálózatok, illetve ezzel összefüggésben a tározórendszerek és az integrált vízkormányzás megvalósítása.

Egyéb várostérségi lehatárolások és kapcsolatok

A valós térbeli kapcsolatokat a hivatalos agglomerációs lehatárolásnál jobban figyelembe veszik az ingázási adatokon alapuló frissebb lehatárolások. Ilyen a munkaerőpiaci körzetek szerinti lehatárolás az Európai Unió módszertanát adaptálva, mely még a 2011. évi adatokat vette figyelembe. E szerint Budapest munkaerőpiaci körzetéhez további 274 település tartozik.

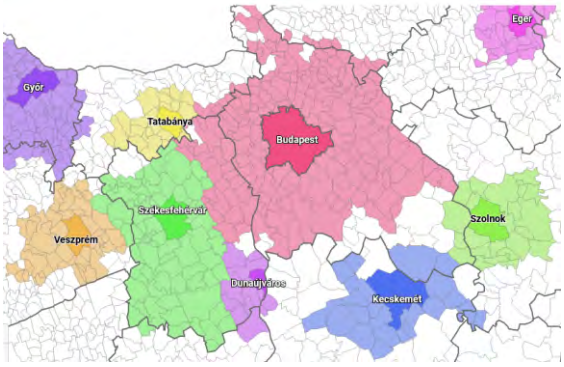
1-17. ábra: Magyarország munkaerőpiaci körzetei a 2011. évi népszámlálási adatok alapján és a körzetek közötti munkaerőáramlás fő irányai (legalább a foglalkoztatottak 5%-át érintő ingázási arány felett)

Forrás: Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon, 2017, KSH

A budapesti körzet erősségét jelzi, hogy még a szomszédos munkaerőpiaci körzetekből is jelentős volt a fővárosba ingázók aránya, a balassagyarmati, esztergomi és gyöngyösi körzetben élő foglalkoztatottak több mint 10, a jászberényiben, a székesfehérváriban és a tatabányaiban lakók több mint 5%-ának a budapesti körzetben volt munkahelye.

1-18. ábra: Budapesti funkcionális várostérség és a szomszédos funkcionális várostérségek lehatárolása

Forrás: KSH

Ettől a lehatárolástól csak kis mértékben tér el az úgynevezett funkcionális várostérség területe (199 település), mely szintén az Európai Unió kezdeményezésén alapuló módszertannal (az Urban Audit, Eurostat és KSH együttműködésével) készült.

A funkcionális várostérség szinte teljes Pest vármegye területét lefedi néhány Ipoly-menti település, illetve a kecskeméti és szolnoki várostérséghez tartozó, a déli vármegyehatár melletti települések kivételével, illetve kiterjed Fejér vármegye keleti részére, elsősorban az autópályákon keresztül jól megközelíthető településekre.

A funkcionális várostérség egyelőre továbbra is csak statisztikai egység (jogszabályi lehatárolás nélkül), a 2023. évi CII. területfejlesztési törvény továbbra is csak a budapesti agglomerációt nevesíti kiemelt térségként, ugyanakkor meghatározza az úgynevezett nagytérség fogalmát is (több vármegyét magába foglaló, összefüggő országrész), amely önálló fejlesztési stratégiával rendelkezik, ezek lehatárolását azonban jogszabály hivatalosan nem erősíti meg.

A kormány 2015-ben döntött a Közép-magyarországi régió 2020 utáni időszakra történő kettéválasztásáról (2013/2015. (XII. 29.) Korm. határozat), ugyanakkor a legtöbb fejlesztési kérdés összehangolása továbbra is ezen, az elviekben nagyrégiónak megfelelő szinten igényelné Pest Vármegye Önkormányzata és a Fővárosi Önkormányzat erősebb koordinációját a tervezésben, együttműködve az érintettekkel, többek között az önkormányzatokkal.

A várostérségi szemléletű együttműködés megjelent a fővárosi kezdeményezésű, Pest vármegye részvételével készült „Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája 2015-2021" dokumentum készítése során.

1.3 Budapest, mint település

Budapest jogállása sajátos Magyarországon: főváros, régió (NUTS2), vármegye és település, mely 23 kerületből áll. A főváros és a kerületek önálló helyi önkormányzattal rendelkeznek, így az önkormányzati rendszer kétszintű.

A főváros és a fővárosi kerület törvényben meghatározott önálló feladat- és hatáskörű települési önkormányzatként működik.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 2019. július 10-től hatályos rendelkezései alapján az előbbi ellátja azokat a kötelező és önként vállalt feladat- és hatásköröket, melyek a főváros egészét vagy egy kerületet meghaladó részét érintik, valamint amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak. A kerületi önkormányzat működési területén köteles gondoskodni a törvényben meghatározott feladatok ellátásáról.

A Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok hatáskörei az elmúlt 14 évben csökkentek, először az egészségügy, majd az oktatás területén volt jelentős mértékű központosítás, illetve a kormányhivatalokhoz kerültek fontos hatáskörök.

A 2014-ben megváltozott fővárosi önkormányzati választási rendszer alapján a Fővárosi Közgyűlésnek a főpolgármester mellett a 23 kerületi polgármester is tagja volt, ennek következtében a Közgyűlésben a kerületekkel való együttműködés intézményi szinten is megerősödött. 2023-ban azonban a választási tv. módosításával a listás választási rendszer van érvényben újra a 2024. évi önkormányzati választások után, ami azt jelenti, hogy a kerületi polgármesterek nem lesznek automatikusan tagjai a Közgyűlésnek.

2018-ban alakult meg a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa, amely a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány közötti egyeztető, döntéselőkészítő és koordinációs fórum. Megszűnéséről döntés nem született, azonban a gyakorlati működése 2021 tavaszán megakadt.

Jelenleg a stratégiai fejlesztési döntések előkészítésére és egyeztetésére irányuló szervezeti háttér kialakítása továbbra is fontos feladat, a fővárosi fejlesztéseknek jelenleg nincs jól működő egyeztető platformja. A Fővárosi Önkormányzat a több kerületen átívelő és /vagy városszerkezetileg is meghatározó volumenű fejlesztések programjának kialakításában rendszerszinten nem vesz részt, ezáltal sérül a koncepcionális célok és fejlesztési irányelvek érvényre juttatása.

2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 21
2.2 Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció 23
2.3 Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK) és a Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP). 26

A területfejlesztés, területrendezés kereteit a területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény (Tftv.) határozza meg, amely 2024. január 1-jén lépett hatályba. Ugyanakkor az érvényben lévő, Budapestet érintő területfejlesztési dokumentumok még (a már hatályon kívül helyezett) a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (RégiTftv.) alapján készültek. Ezért az összefüggések vizsgálatára is – (a Tftv. „friss" volta miatt értelemszerűen újabbak még nem is készülhettek), – csak ebben kontextusban kerülhet sor. A RégiTftv. szerint a területfejlesztés: *„Az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben."*

A RégiTftv. szerint a területfejlesztési koncepció: *„az ország, illetve egy térség átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló tervdokumentum, ami meghatározza a térség hosszú távú, átfogó fejlesztési céljait, továbbá a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, információkat biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára"*.

Budapestet érintő területfejlesztési koncepciók:

- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció,
- Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció,
- Budapest Területfejlesztési Koncepciója.

Az országos, illetve térségi tervek a fővárost értelemszerűen érintik, javaslatot tesznek a fejlesztési irányokra. A nagyobb területet érintő tervek céljai nem ütköznek az „alacsonyabb szintű" tervekkel, léptékük különböző.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, valamint a területfejlesztés Budapest és térségére vonatkozó valamennyi hatályos dokumentuma egybehangzóan rögzíti a térség egészének kiemelkedő szerepét és jelentőségét, a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét.

2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az 1/2014. (I.3.) OGY határozat által került elfogadásra a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (a továbbiakban: OFTK).

Az OFTK összefoglalja minden fontos hazai politikai és szakpolitikai dokumentum releváns üzeneteit. A két alkalommal (2014, 2020) módosított dokumentum középtávon fókuszált üzeneteket ad Magyarországon a fejlesztéspolitika és a területfejlesztés számára, a 2014-20-as időszak fejlesztéseinek alapját biztosította, felülvizsgálata jelenleg folyamatban van (várhatóan 2025-ben kerül elfogadásra).

A területfejlesztési fejezet a megyei önkormányzatok és Budapest által jelzett megyei, illetve fővárosi fejlesztési elképzeléseket és kihívásokat figyelembe véve, azokat összehangolva adja meg a területfejlesztési célokat.

Az OFTK szerint Budapest – Európa más nagyvárosaihoz hasonlóan – a közelmúltban bekövetkezett változások miatt **új kihívásokkal** kell, hogy szembenézzen:

- az Európai Uniós csatlakozással az európai térben, az **európai városokkal együttműködve, azokkal versenyezve**, a számára és Magyarország részére legelőnyösebb szerepköreit kell megtalálnia,
- **a globális gazdasági, pénzügyi, ingatlanpiaci és energiaválság elhúzódása** drámai módon érzékelteti a gazdaság jelenlegi modelljének fenntarthatatlanságát,
- **a globális klímaváltozás következményei** a nagyvárosokban fokozottan érvényesülnek, mivel a városi mikroklímában tapasztalható változások egyértelműen az ember tevékenységéhez kapcsolhatók,
- Budapest népességének összetételét kedvezőtlenül befolyásolja a **visszafordíthatatlan elöregedés**, amely a

jövőben növekvő eltartási terhet jelent a társadalom egésze számára.

Fenti kihívásokra az OFTK négy hosszú távú, **2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt** fogalmaz meg, üzenetet ad a társadalom és a gazdaság egészének, valamint a társadalom és a gazdaság környezethez való viszonyulására is.

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenhárom, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű, **nemzeti jelentőségű szakpolitikai jellegű és területi tématerületeket felölelő specifikus célt tűz ki**. A specifikus célokat a lehetséges kitörési pontokra és fordulatot igénylő területekre építi a dokumentum:

- versenyképes, innovatív gazdaság,
- gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság,
- életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése,
- kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I,
- értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom,
- jó állam, szolgáltató állam és biztonság,
- stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme,
- az ország makro-regionális szerepének erősítése,
- a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat,
- vidéki térségek népességeltartó képességének növelése,
- kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése,
- területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése,
- összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.

Az OFTK *Budapest területfejlesztési igényei és feladatai* című fejezetében – a többi megyéhez hasonlóan – a főváros pozicionálásra kerül a következő fejlesztési témakörökkel:

- a térségi pozíció erősítése,
- összehangolt fejlesztések, feladatmegosztás,
- egységes Budapest hatékony közigazgatási rendszerrel,
- a népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával,
- kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készségalapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása, differenciált területi kínálat biztosítása,
- a város és a Duna együttélésének megteremtése,
- kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása,
- a területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése,
- az összmagyarság identitásának erősítése, a Kárpát-medence kulturális központjaként.

2.2 Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció

A 2013-ban elfogadott és 2021-ben felülvizsgált Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció 2014 - 2030 (továbbiakban PMTFK) – a jogszabályokkal összhangban – megfogalmazza a megye hosszútávra szóló (14 év) horizontális és átfogó céljait, valamint nagytávra szóló és azon túlmutató (20-25 év) jövőképét.

Pest megye jövőképének alapja a diverzitás megtartása és erősítése a gazdaság, a kultúra, a média, a köz- és a szakoktatás, a felsőoktatás és a tudomány területein egyaránt. Ez jelenti egy olyan növekedés alapját, amely munkahelyeket teremt, nagyobb jövedelmet, kezelhető kockázatokat és a környezet, az erőforrások megkímélését – azaz fenntartható növekedést.

Pest megyének elsősorban nem a hazai térségekkel, hanem más közép-európai, nagyvárosi térségekkel kell versenyeznie, és elválaszthatatlanul hatással van Budapest nemzetközi versenyképességének megítélésére is. A fejlesztési dokumentum ezen felül rámutat arra, hogy „Pest megye diverz, multikulturális környezetével hatalmas mértékben hozzájárulhat Budapest városrégió versenyképességéhez".

Pest megye jövőképe:

> „Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket kínáló Pest megye."

Ennek eléréséhez az alábbi célok szükségesek:

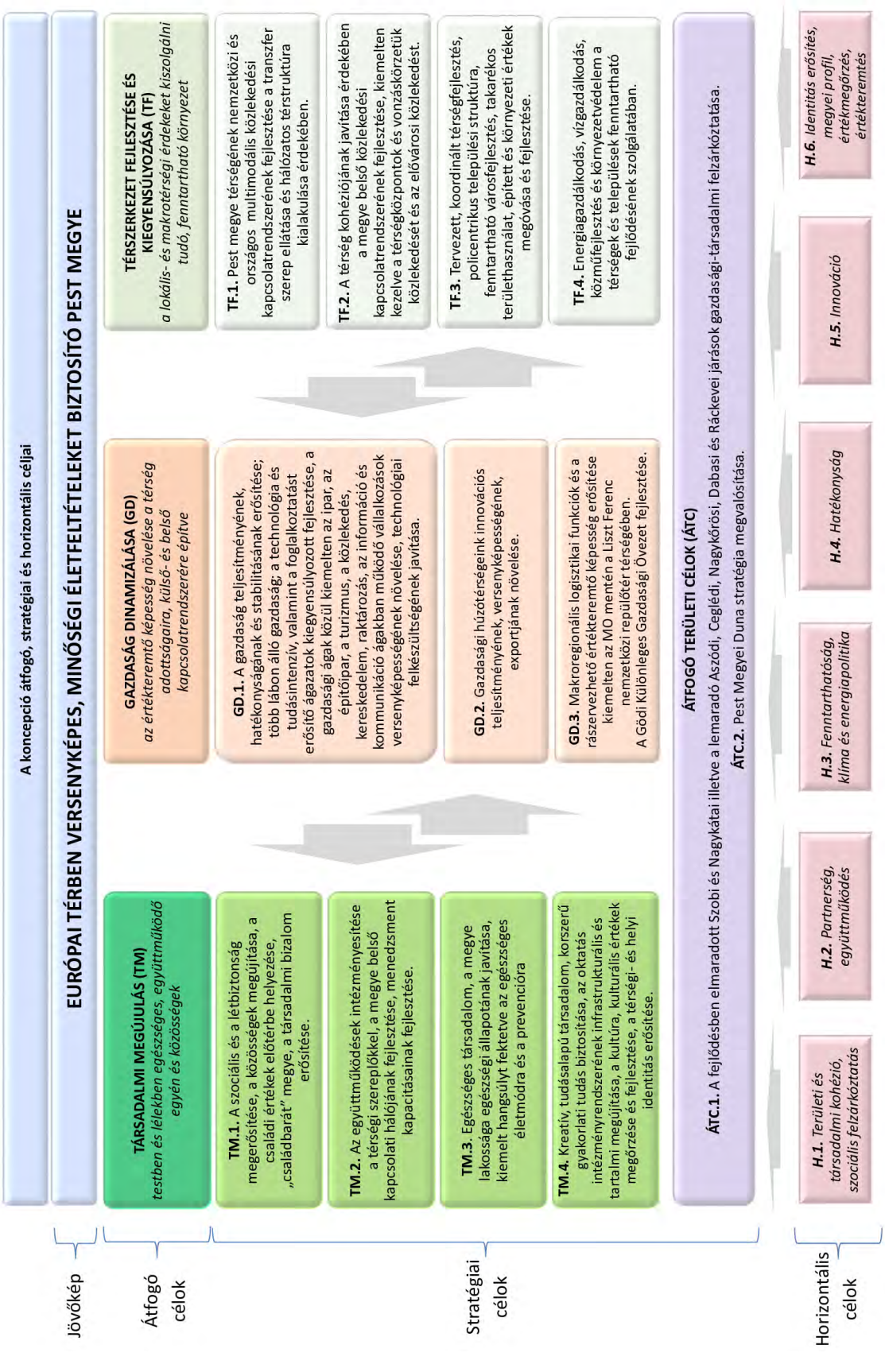
Pest megye átfogó céljai:

- Társadalmi megújulás (TM): Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek,
- Gazdaság dinamizálása (GD): Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve,
- Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása (TF): A lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet.

A PMTFK-ban megfogalmazott átfogó célokhoz kapcsolódó stratégiai célok a következők:

- TM.1.: A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát" megye, a társadalmi bizalom erősítése,
- TM.2.: Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése,
- TM.3.: Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra,
- TM.4.: Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése,
- GD.1.: A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása,
- GD.2.: Gazdasági húzótérségeink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése,
- GD.3.: Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az M0 mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése,
- TF.1.: Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében,

2-1. ábra: A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere

- TF.2.: A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést,
- TF.3.: Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése,
- TF.4.: Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában.

A megyei hosszú távú koncepció felülvizsgálatával párhuzamosan elkészült a 2021-2027-es uniós költségvetési és programozási ciklusra a Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027. A program a koncepció célrendszeréhez és jövőképéhez illeszkedve középtávon határozta meg a megye fejlesztési irányait, prioritásait.

A koncepcióban meghatározott stratégiai célokat alapul véve a program – a rendelkezésre álló finanszírozási lehetőségeket is figyelembe véve – 5 cselekvési területet (prioritást) határoz meg, amelyek kiterjednek a megye életének, gazdaságának szinte minden területére. Ezek a következők:

- I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása,
- II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése,
- III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében,
- IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért,
- V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.

2.3 Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK) és a Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény **Budapest számára** az ellátandó feladatok között a **vármegyei önkormányzatok feladatát képező területfejlesztést** is megnevezi.

A jogszabály rendelkezései alapján Budapest vonatkozásában a fővárosi önkormányzat ellátja mindazokat a terület- és településfejlesztési, valamint területrendezési, településrendezési és településüzemeltetési feladatokat, amelyek a főváros egészét érintik, vagy amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak.

Az ország fővárosaként Budapest nehezen illeszthető a megyék tervrendszerébe, hiszen **a településfejlesztési és területfejlesztési koncepció is ugyanazon közigazgatási területre vonatkozóan készül.** A területfejlesztési dokumentumok hierarchiája azonban szükségessé teszi a Budapestre vonatkozó területfejlesztési koncepciót.

A koncepció javaslattevő fázisát a Fővárosi Közgyűlés a 2014. június 30-i közgyűlésén fogadta el. A BTFK javaslata megfogalmazta a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot.

A koncepció szerint **Budapest jövőképe**:

> „Budapest élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja."

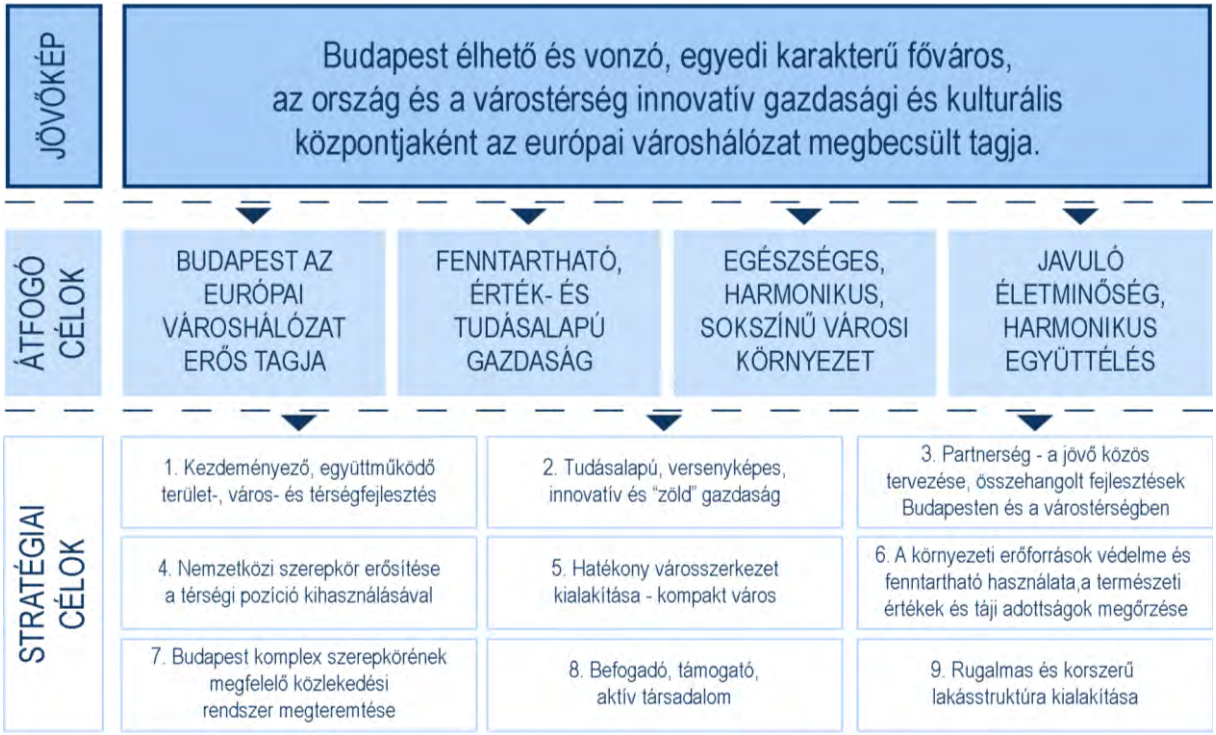
A koncepció célrendszerében a **fejlesztési alapelvek** – egyben, mint horizontális célok – olyan szemléleti alapvetések, amelyeket a célrendszer minden egyes elemére vonatkozóan következetesen alkalmazni kell:

- az Élhetőség a környezet, a gazdaság, a társadalom eredményei szerint értékelhető kritérium, mely alapvető elvárás a városi lét szempontjából, egyben kifejezi, hogy a koncepció középpontjában az ember áll,
- a Fenntarthatóság olyan fejlődési folyamatot jelent, amely kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövendő generációk képességét arra, hogy saját szükségleteiket kielégítsék. Az erőforrások optimálisabb használata kell, hogy meghatározó legyen, szakítva a korábbi pazarló felfogású szemlélettel,
- Az Esélyegyenlőség mindenki számára biztosítani kívánja a város és környezete használatát, a gazdaság által nyújtott lehetőségeket és a társadalmi igények kielégítését biztosító humán szolgáltatásokat.

Az **átfogó célok** Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoznak, meghatározva azokat az irányokat, amelyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik. Budapest sajátosságai alapján a fejlesztés átfogó céljai az alábbiak:

- Budapest az Európai városhálózat erős tagja,
- fenntartható, érték- és tudásalapú gazdaság,
- egészséges, harmonikus, sokszínű városi környezet,
- javuló életminőség, harmonikus együttélés.

2-2. ábra: Budapest Területfejlesztési Koncepciójának célrendszere

A koncepcióra alapozva 2021-ben a Fővárosi Közgyűlés elfogadta a **Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)** Stratégiai és Operatív Programrészét, amely a 2021-2027. évi európai uniós tervezési és végrehajtási időszakra való felkészülés egyik alapdokumentuma. A FŐTEP legmagasabb szintű, átfogó fejlesztési célja; az Élhető Budapestet Mindenkinek. Ezt a főcélt a Esélyteremtő Budapest, Zöld Budapest, Nyitott Budapest stratégiai célok közvetlenül támogatják. A célok elérését 5 prioritás szolgálja, melyek a következők:

- hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás,
- klímaváltozáshoz való alkalmazkodás,
- alacsony kibocsátású városi mobilitás,
- esélyteremtő szolgáltatások,
- versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok.

Az öt prioritáshoz a FŐTEP 19 intézkedést rendel melyek operatív szintű kifejtésre kerülnek, részletezve azok támogathatósági tartalmát és meghatározva az azonos tematikájú projektek által alkotott fejlesztési kezdeményezéseket.

2-1. táblázat: A Fővárosi Területfejlesztési Program prioritás és intézkedés rendszere

Prioritások	Intézkedések
Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	1.1 Energiatakarékos épületek és szolgáltatások
	1.2. Távhőellátó rendszer fejlesztése
	1.3. Beruházás a körforgásos gazdaságba
	1.4. Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások
Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	2.1. Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése
	2.2. Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése
	3.1. Közösségi közlekedés fejlesztése
	3.2. Járműfejlesztés

Prioritások	Intézkedések
Alacsony kibocsátású városi mobilitás	3.3. Aktív mobilitás feltételeinek javítása
	3.4. Digitális fejlesztések a közlekedésben
Esélyteremtő szolgáltatások	4.1. Szociális szolgáltatások fejlesztése
	4.2. Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok
	4.3. Lakhatási hátrányok csökkentése
	4.4. Prevenció, egészségmegőrzés
	4.5. Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása
	4.6. Lokális szolgáltatások igényekre alapozott minőségi fejlesztése
Versenyképes okos gazdaság	5.1. Fenntartható turizmus
	5.2. Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban
	5.3. Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében

3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

3.1 Országos Területrendezési Terv 31
3.2 A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve 35

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény szerint a területrendezés célja *„a fenntartható fejlődést elősegítő, a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása és meghatározása, az ország térszerkezete és a településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése, az optimális területhasználat kereteinek megteremtése*". Fenti cél elérése érdekében *„az országra és térségeire kiterjedően a területfelhasználás rendjének meghatározása és a területhasználat szabályainak megállapítása, ennek keretében:*

- *az erőforrások feltárása, a környezet terhelése és terhelhetőségének meghatározása, ezek együttes értékelése, előrejelzések készítése;*
- *a területi adottságok célszerű hasznosítási javaslatainak kidolgozása, a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének – az ágazati koncepciókkal összhangban történő – megállapítása;*
- *a fejlesztési koncepciók és programok térbeli, műszaki-fizikai rendszerének meghatározása;*
- *az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása;*
- *nemzetközi együttműködés és szerződés keretében az európai és határ menti területrendezési tevékenység összehangolása.*"

A területrendezést a területrendezési terv alapozza meg. Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (továbbiakban Trtv.) célja:

- a térségi területfelhasználás feltételeinek és a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjének meghatározása a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében,
- a fenntartható fejlődés biztosítása,
- a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzése,
- az erőforrások védelme.

A Trtv. második részében foglalt Országos Területrendezési Terv (továbbiakban OTrT) az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magába, területi hatálya az ország teljes közigazgatási területére kiterjed.

A Trtv. harmadik részében foglalt Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve (továbbiakban BATrT) területi hatálya pedig Budapestre, valamint a budapesti agglomerációhoz tartozó településekre terjed ki.

A kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel megteremti a lehetőségét a kompakt város elvének megvalósítására. A hatékony és korszerű területrendezés a célok elérése érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal.

Az egyes rendezési tervek nem lehetnek ellentétesek egymással, a releváns terület- és településrendezési terveknek összhangban kell lenni a „magasabb szintű" tervekkel. Az ország településein és az egyes térségekben a területfelhasználásra, a településképi követelményekre és az építésre vonatkozó terveket és szabályokat a Trtv. (és egyúttal annak végrehajtási rendelete, azaz a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet) rendelkezéseivel összhangban kell kialakítani. Budapest településfejlesztési dokumentumainak és településrendezési eszközeinek készítésekor így különös figyelmet kell fordítani az OTrT, illetve a BATrT vizsgálatára, az összefüggések feltárására.

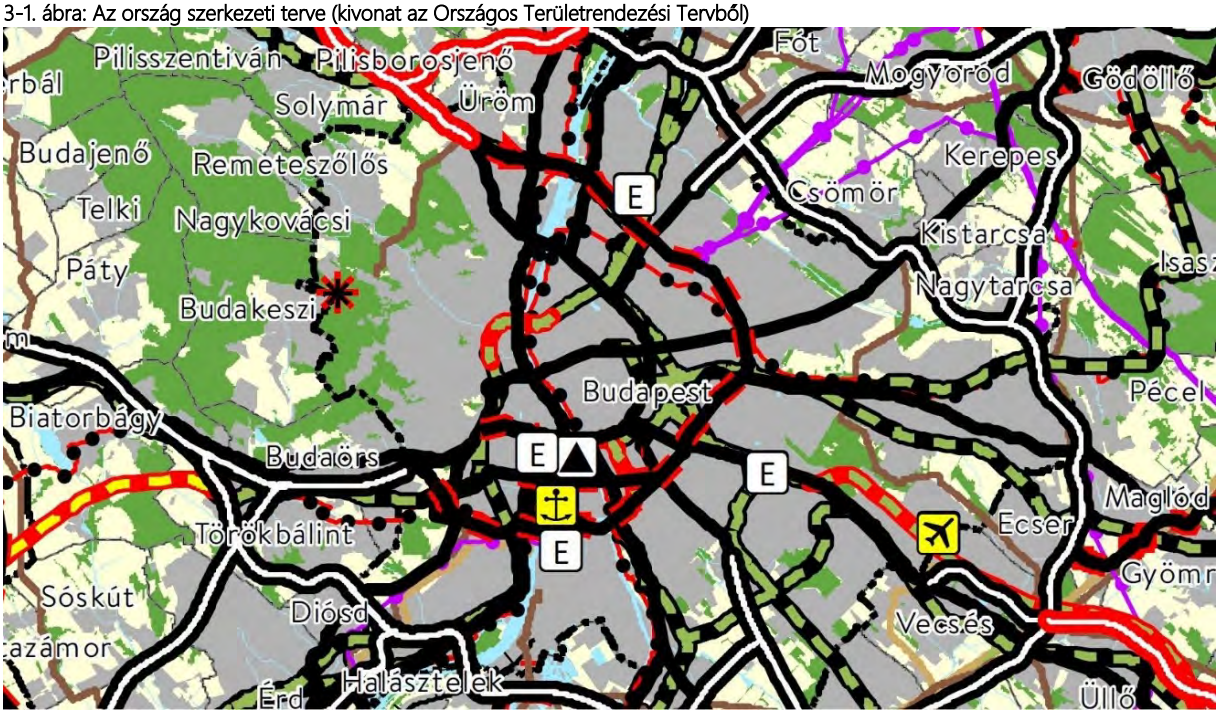
3.1 Országos Területrendezési Terv

Az Országos Területrendezési Terv (OTrT) az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magába. Keretterv, amelynek előírásai elfogadásukat követően az alacsonyabb szintű területrendezési terveken, valamint a településrendezési eszközökön keresztül érvényesülnek, miután a területrendezési tervek országgyűlési, illetve vármegyei önkormányzati jóváhagyásuk révén jogszabályként fejtik ki hatásukat.

Az OTrT-ben meghatározott térségi területfelhasználási kategóriák közül az alábbiak érintik Budapestet:

- erdőgazdálkodási térség,
- mezőgazdasági térség,
- vízgazdálkodási térség,
- települési térség.

3-1. ábra: Az ország szerkezeti terve (kivonat az Országos Területrendezési Tervből)

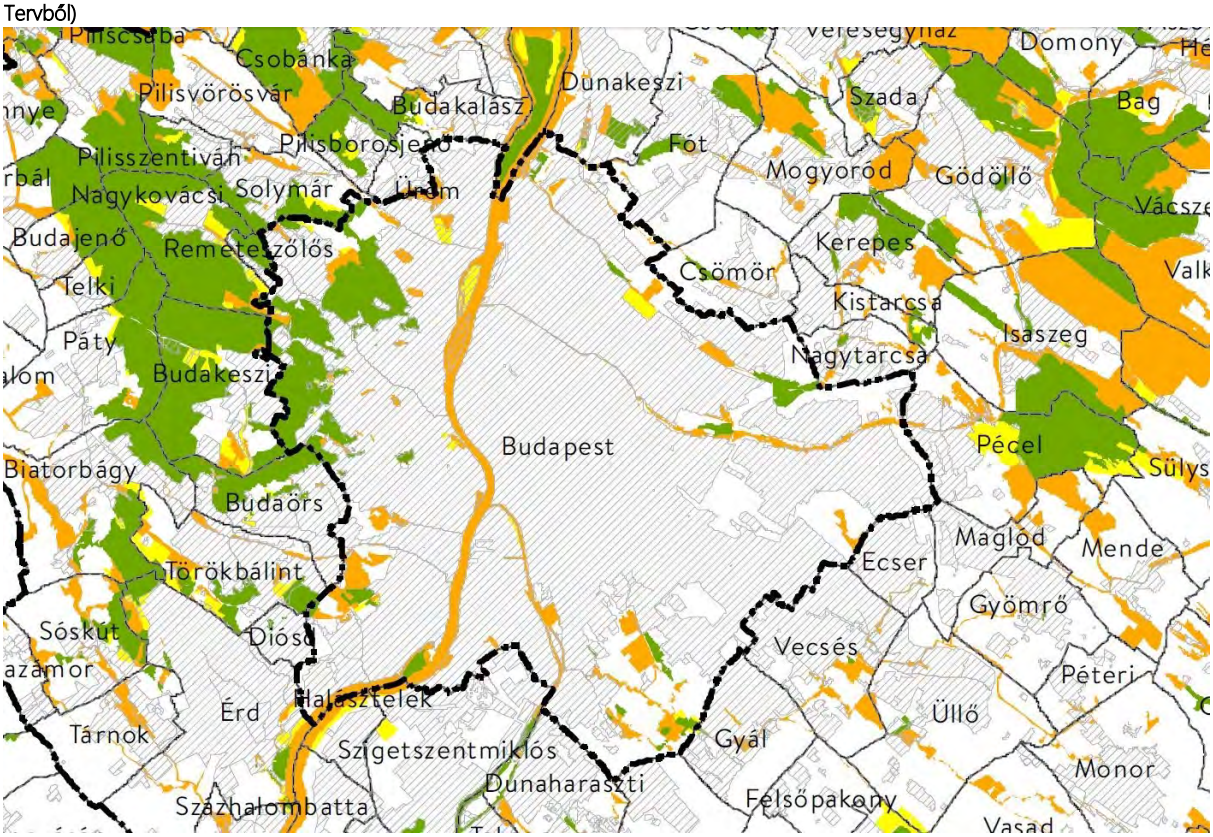

3-1. táblázat: Az Országos Övezeti Tervben szereplő térségi övezeteket az alábbi táblázat foglalja össze

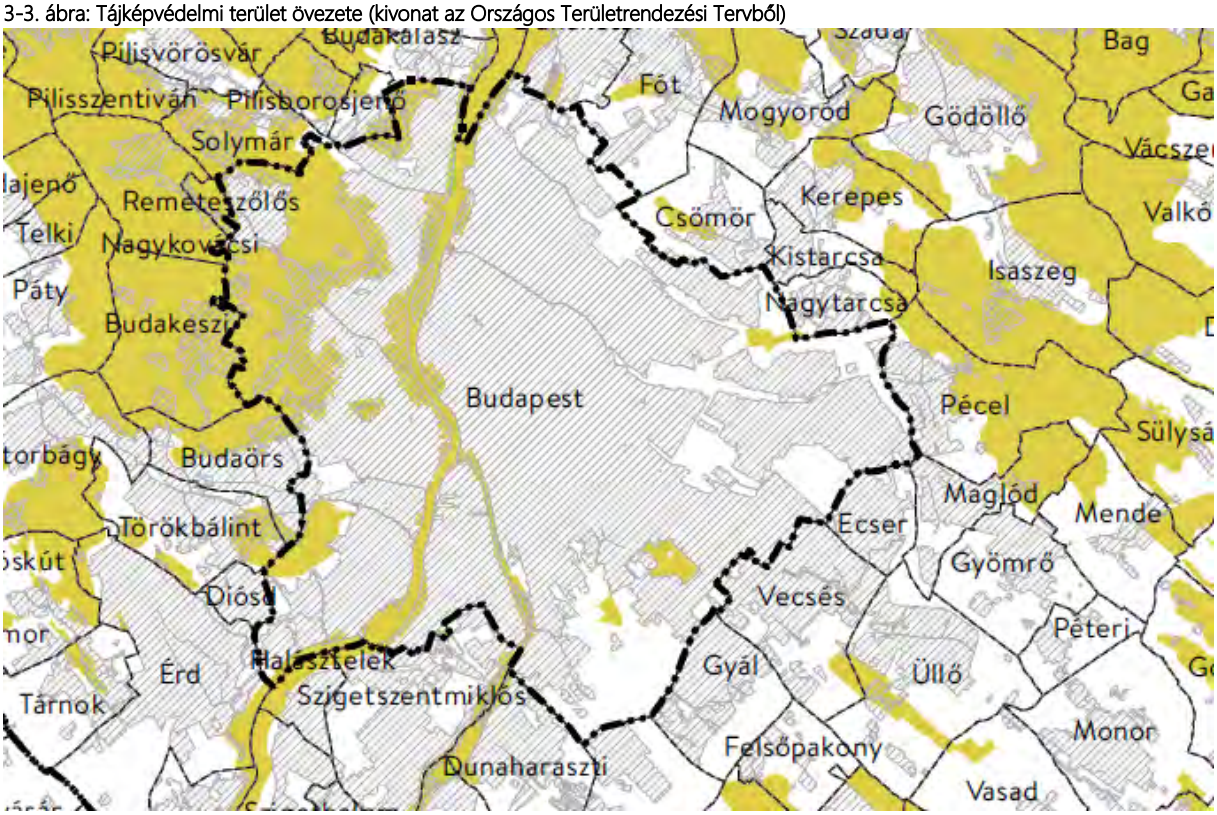
	térségi övezet	Budapestet érinti
	Országos övezetek	
1.	ökológiai hálózat magterületének övezete	+
2.	ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	+
3.	ökológiai hálózat pufferterületének övezete	+
4.	kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	+
5.	jó termőhelyi adottságú szántók övezete	-
6.	erdők övezete	+
7.	erdőtelepítésre javasolt terület övezete	-
8.	tájképvédelmi terület övezete	+
9.	világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	+
10.	vízminőség-védelmi terület övezete	+
11.	nagyvízi meder övezete	+
12.	VTT-tározók övezete	-
13.	honvédelmi és katonai célú terület övezete	+

A jó termőhelyi adottságú szántók, az erdőtelepítésre javasolt terület, a tájképvédelmi terület, a vízminőség-védelmi terület, a nagyvízi meder, és a VTT-tározók övezetének lehatárolásait és övezeti szabályait a felelős miniszter a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletben határozza meg.

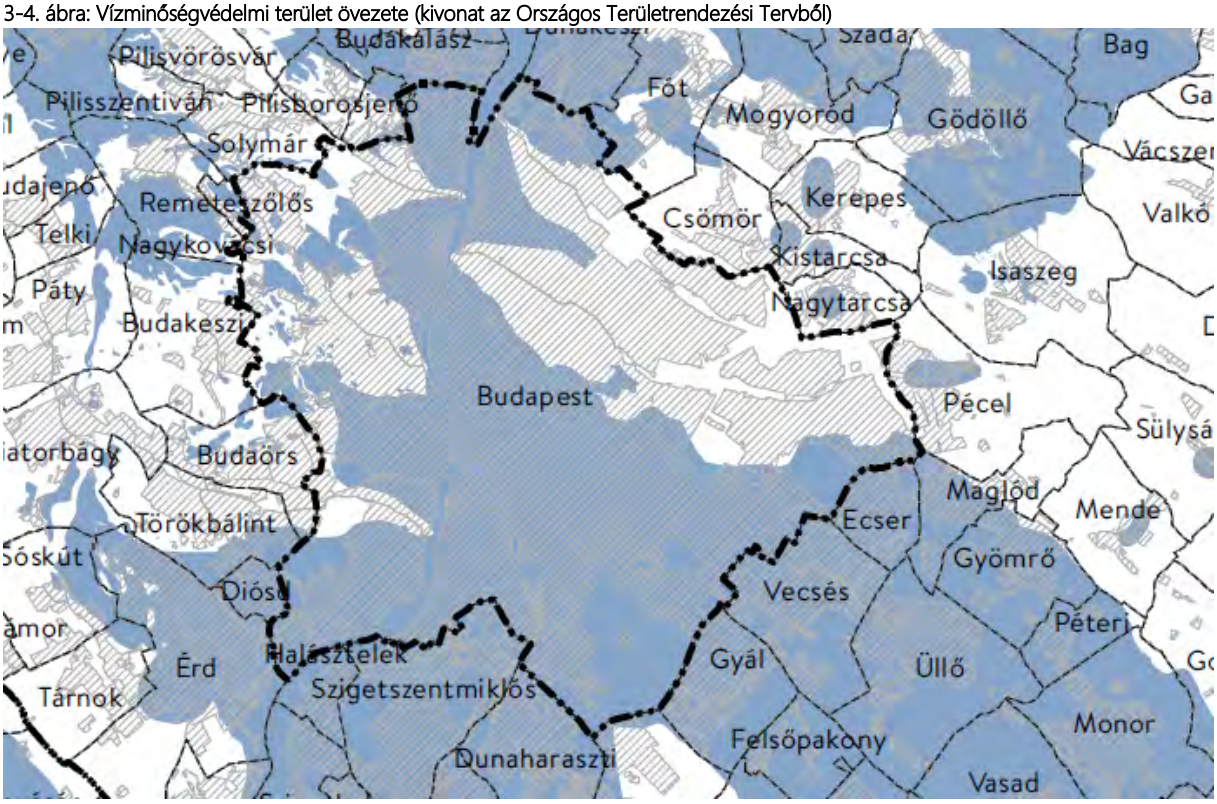
3-2. ábra: Ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának és pufferterületének övezete (kivonat az Országos Területrendezési Tervből)

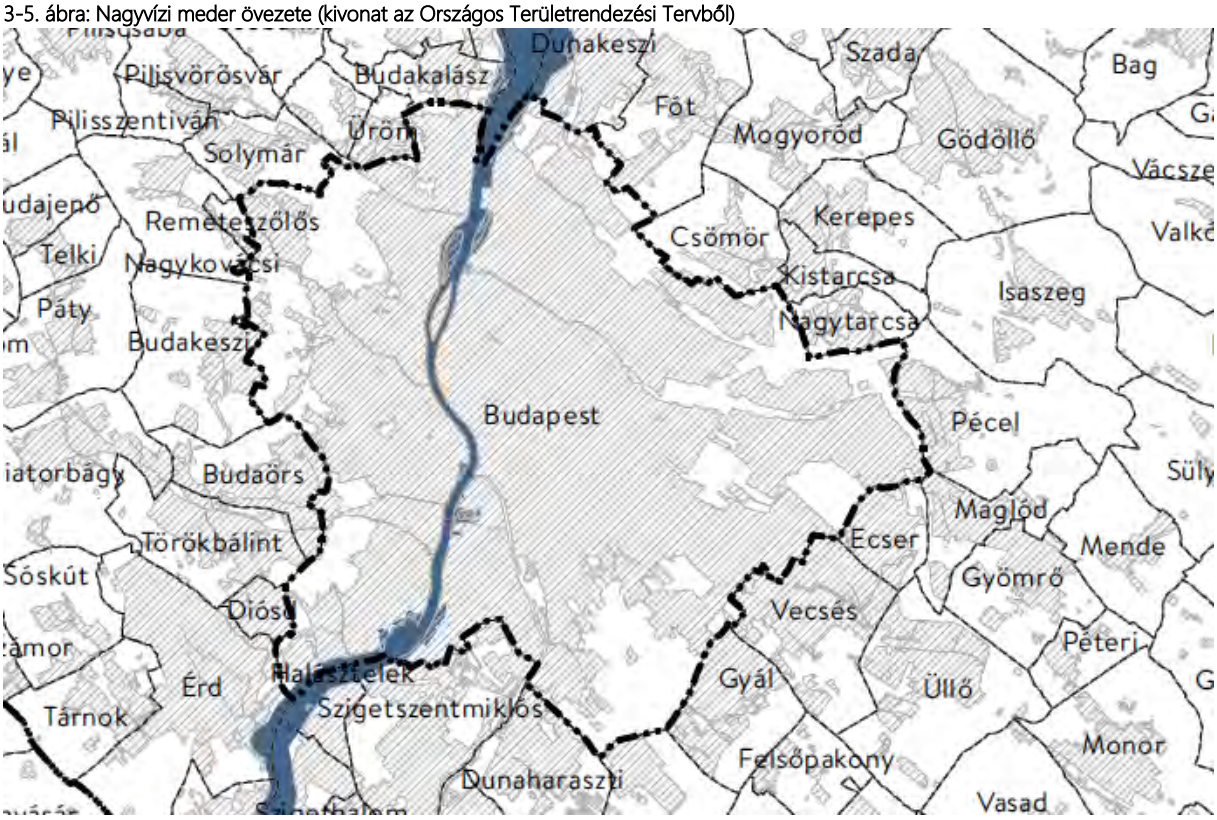
3-3. ábra: Tájképvédelmi terület övezete (kivonat az Országos Területrendezési Tervből)

3-4. ábra: Vízminőségvédelmi terület övezete (kivonat az Országos Területrendezési Tervből)

3-5. ábra: Nagyvízi meder övezete (kivonat az Országos Területrendezési Tervből)

3.2 A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve

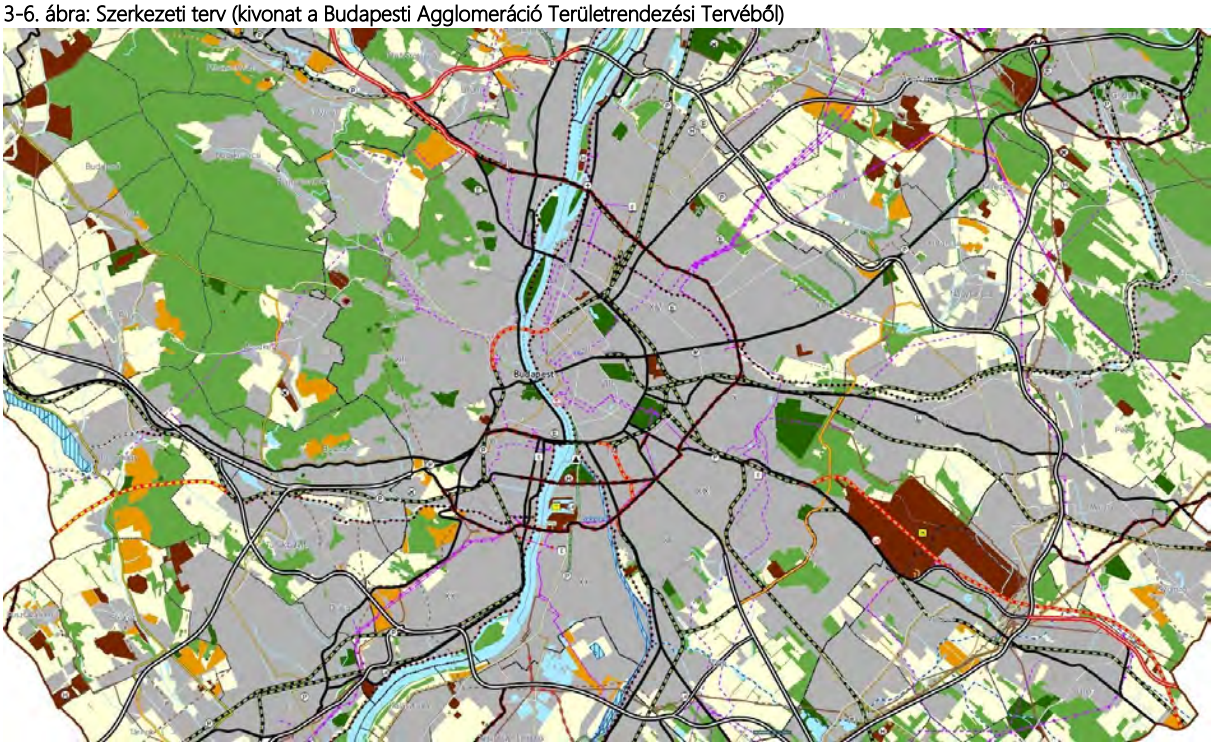
Budapest esetében az OTrT elhatározásai a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervén (BATrT) keresztül is érvényesülnek. Az OTrT 2018. évi felülvizsgálatával és módosításával egyúttal a BATrT is módosításra került. A BATrT Szerkezeti Tervére és Övezeti Tervére vonatkozó jogszabályi előírásokat a 2018. évi CXXXIX. törvény tartalmazza.

A Szerkezeti Terv a térségi területfelhasználásnak és a műszaki infrastruktúra-hálózatnak a térbeli rendjét, a keretfeltételeket határozza meg az agglomerációval érintett települések településrendezési eszközeinek készítéséhez, illetve módosításához.

A Budapesti Agglomeráció térségi területfelhasználási kategóriái a következők:

- erdőgazdálkodási térség,
- nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség,
- mezőgazdasági térség,
- kertes mezőgazdasági térség,
- vízgazdálkodási térség,
- települési térség,
- sajátos területfelhasználású térség.

3-6. ábra: Szerkezeti terv (kivonat a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéből)

A település közigazgatási területére vonatkoztatott területén a településrendezési eszközökben a **beépítésre szánt terület növekménye nem haladhatja meg a 8. mellékletben foglalt területi mérleg szerinti települési térség területének 2%-át** (717 ha). Ezen felül **kertes mezőgazdasági térség** területfelhasználási kategória területén, a 8. mellékletben foglalt területi mérleg szerinti települési térség területe összességében legfeljebb 1%-ának megfelelő terület (358 ha) bizonyos feltételek teljesülése mellett **beépítésre szánt lakó-, üdülő- vagy vegyes területté minősíthető**. A törvény ugyanakkor meghatározza azt is, hogy a **mezőgazdasági térség legalább 75%-át mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni**, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület nem jelölhető ki.

Tekintettel arra, hogy Budapest közigazgatási területén a mezőgazdasági térség ezen „fennmaradó" 25%-a **102,5 hektár, ez az a korlát, amely a városias térség bővítésének lehetőségét** – a törvényben foglalt beépítési módra vonatkoztatott kitétellel – **ténylegesen meghatározza**. Ezzel a kerettel érdemes számolni a településrendezési eszközök készítése és módosítása során is. **Budapest ugyanakkor korábban sem élt az agglomerációs törvény által megengedett növelési lehetőséggel.**

Az újonnan kijelölhető beépítésre szánt területekre vonatkozóan további korlátozásokat tartalmaz a Trtv.:

- Új beépítésre szánt terület a település közigazgatási határához 250 méternél közelebb nem jelölhető ki.
- Ha az új beépítésre szánt terület kijelölése zöldterület vagy erdőterület átsorolásával jár, csereterületként azzal megegyező kiterjedésű zöldterületet vagy erdőterületet kell kijelölni, továbbá az új beépítésre szánt területnövekmény min. 25%-ának megfelelő kiterjedésű további új zöldterületet vagy erdőterületet is ki kell jelölni. Csereterületként nem vonhatók be védett természeti és természetközeli területek.
- A zöldterületen és az erdőterületen kívüli egyéb beépítésre nem szánt – jellemzően mezőgazdasági – területet csak abban az esetben lehet újonnan beépítésre szánt területbe sorolni, ha a kijelöléssel egyidejűleg és legalább azonos területi kiterjedésben korábban beépítésre szánt területként kijelölt, de még be nem épített terület csereterületként zöldterület, erdőterület, mezőgazdasági terület, vízgazdálkodási terület vagy természetközeli terület övezetbe kerül visszasorolásra. Vagy, amennyiben a fenti csereterület nem áll rendelkezésre, de a településrendezési tervben az új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 25%-ának megfelelő kiterjedésű, új zöldterületet vagy erdőterületet is egyidejűleg (gazdasági terület övezet kijelölése esetén ez a szabály nem alkalmazható).

Fentieket kiegészítő szabályok a Budapesti Agglomeráció területére vonatkozóan:

- Új lakóterület, vegyes terület, gazdasági terület illetve üdülőterület abban az esetben jelölhető ki, ha a tervezett terület-felhasználás jól illeszthető a település meglevő szerkezetéhez; nem sért táj- és természetvédelmi, környezetvédelmi, erdővédelmi, valamint kulturális örökségvédelmi és vízgazdálkodási szempontok alapján társadalmi érdeket; és a tervezett funkció ellátásához szükséges műszaki infrastruktúra-kapacitás azt lehetővé teszi, vagy az a terület igénybevételével párhuzamosan kiépül, továbbá új lakóterület kijelölése esetén a Kormány rendeletében meghatározott feltételek teljesülnek.
- Új beépítésre szánt terület (kivéve, ha az a környezetre jelentős hatást gyakorló ipari terület) a település közigazgatási határához 200 méternél közelebb csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárás során kiadott terület-felhasználási engedélye alapján jelölhető ki.
- Városias települési térségben új lakóterületet, illetve vegyes területet csak

a települési területhez kapcsolódóan jelölhető ki.

- A nagy kiterjedésű zöldterületi települési térségben – új területfelhasználási egységként – csak zöldterület, továbbá sportolási célú terület, temetőterület vagy különleges beépítésre nem szánt, rekreációs célú terület jelölhető ki.
- 5 ha-t meghaladó lakó- vagy vegyes területet kijelölni csak ott lehet, ahol a terület legtávolabbi pontja és a meglévő vagy kiépítendő közösségi közlekedés megállóhelyig a közúton mért távolság legfeljebb 5 km.
- Az 5000 m^2 nettó eladótérnél nagyobb kereskedelmi, szolgáltató rendeltetésű építmény ott helyezhető el, ahol a meglévő vagy a tervezett jelentős közösségi közlekedési csomóponti megállóhely legfeljebb 300 méteres gyaloglási távolságban van.
- A természetközeli vagy erdőterületként kijelölt területfelhasználási egységek nagysága a település közigazgatási területére vonatkozóan összességében nem csökkenhet.
- Az egymással határos, összességében legalább 10 ha-t meghaladó új sportolási célú területet beépítésre nem szánt különleges terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, további átsorolás nem hajtható végre. Az így lehatárolt területen a testedzést szolgáló építmények helyezhetők el, kereskedelmi célú szállásférőhely, lakó- és üdülőépület, valamint lakás nem alakítható ki. A beépítésre nem szánt különleges terület beépítettsége az összterületének 3%-át nem haladhatja meg.
- Új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 5%-ának megfelelő kiterjedésű, legalább 50%-ában az újonnan kijelölt beépítésre szánt területtel kapcsolatban lévő zöldterületet vagy véderdőt kell kijelölni (ennek hiányában a település erre alkalmas más területén).
- A sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges – ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet –, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.

Egyúttal a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény is tartalmaz az új beépítésre szánt területekre vonatkozó követelményeket, többek között az alábbiak szerint:

- Zöldterület övezetből, mezőgazdasági terület övezetből és erdőterület övezetből új beépítésre szánt területet, vagy különleges beépítésre nem szánt területet kijelölni nem lehet, kivéve, ha legalább az új kijelöléssel azonos mértékű és legalább azzal megegyező biológiai aktivitás értékű zöldterület övezet, mezőgazdasági terület övezet vagy erdőterület övezet kerül csereterületként kijelölésre az új beépítésre szánt terület kijelölésével azonos település közigazgatási területén belül.
- A zöldterület övezet nagysága a település közigazgatási területén belül összességében nem csökkenhet, és nem lehet kevesebb a település beépítésre szánt területének 3 százalékánál.
- A lakóterület építési övezeteknek és a vegyes terület építési övezeteknek csatlakozniuk kell a meglévő települési területhez,
- A települések beépítésre szánt területeinek összességét – ott, ahol ez fizikailag lehetséges – beépítésre nem szánt területekből álló, a szomszédos települések beépítésre szánt területei között mért legalább 500 méteres zöldgyűrűvel kell körbevenni,
- Ha a tervezett új beépítésre szánt terület 5 km-es környezetében, az adott település közigazgatási területén belül az adott fejlesztés megvalósítására alkalmassá tehető barnamezős terület van, akkor új beépítésre szánt terület csak kiemelt közérdek esetében jelölhető ki.

A Trtv.-ben fentieken túl számos olyan övezet került lehatárolásra és törvénybe illesztésre, amely az új beépítésre szánt területek kijelölését korlátozza. Ezek az övezetek a városfejlesztés lehetséges területi irányait is befolyásolják. Az Övezeti Terv a Budapesti Agglomerációban szükséges sajátos területrendezési szabályok érvényesítésére kijelölt kiemelt térségi övezeteket határozza meg.

Ezen övezetek között legfontosabbak a táji-, természeti értékek védelmét biztosító „magterület", „ökológiai folyosó" és „pufferterület" övezetei, valamint a legjobb erdők megőrzését biztosító „kiváló termőhelyi adottságú erdőterület" övezete. A területfelhasználást meghatározó lehatárolás a „nagyvízi meder" övezete, valamint az „erdőtelepítésre alkalmas terület" övezete is.

A területfelhasználási korlátozást jelentő fenti övezeteken túl a korábbi BATrT törvény és az arra épülő Trtv. több olyan övezetet is lehatárol, amelyek segítik a „világörökség" a „világörökség várományos terület", illetve a „történeti települési térség" védelmét, továbbtervezés során való figyelembevételét. Ebbe az övezeti körbe tartozik az „országos és a térségi jelentőségű tájképvédelmi területek", valamint a „honvédelmi és katonai célú területek" lehatárolása.

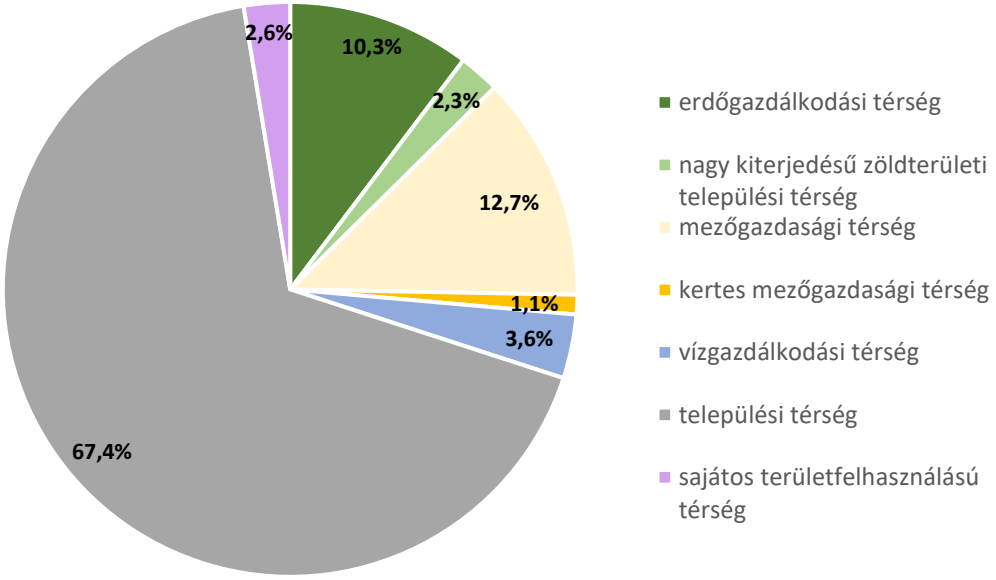
3-2. táblázat: 8. számú melléklet szerinti területi mérleg Budapestre vonatkozóan

Település	Települési térség területe (hektár)	Település közigazgatási területe (hektár)	Települési térség területének aránya (%)
Budapest	35841,42	52512,16	68,25

3-3. táblázat: Területi mérleg Budapestre vonatkozóan (saját számítás, digitális adatszolgáltatás alapján)

Település	Térségi területfelhasználási kategóriák	Térségi területfelhasználási kategória területe (hektár)	Település közigazgatási területéhez viszonyított arány (%)
Budapest	erdőgazdálkodási térség	5422,32	10,3
	nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség	1200,47	2,3
	mezőgazdasági térség	6682,25	12,7
	kertes mezőgazdasági térség	579,84	1,1
	vízgazdálkodási térség	1894,71	3,6
	települési térség	35388,07	67,4
	sajátos területfelhasználású térség	1344,51	2,6

3-7. ábra: Térségi területfelhasználási kategóriák megoszlása a fővárosban

3-4. táblázat: Fővárost is érintő kiemelt térségi övezetek

	térségi övezet	Budapestet érinti
	Kiemelt térségi övezetek	
1.	ökológiai hálózat magterületének övezete	+
2.	ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	+
3.	ökológiai hálózat pufferterületének övezete	+
4.	kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	+
5.	jó termőhelyi adottságú szántók övezete	-
6.	erdők övezete	+
7.	erdőtelepítésre javasolt terület övezete	-
8.	tájképvédelmi terület övezete	+
9.	világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	+
10.	vízminőség-védelmi terület övezete	+
11.	rendszeresen belvízjárta terület övezete	-
12.	nagyvízi meder övezete	+
13.	ásványi nyersanyagvagyon övezete	+
14.	földtani veszélyforrás terület övezete	+
15.	honvédelmi és katonai célú terület övezete	+

A jó termőhelyi adottságú szántók, az erdőtelepítésre javasolt terület, a tájképvédelmi terület, a vízminőség-védelmi terület, a rendszeresen belvízjárta terület és a nagyvízi meder övezetének lehatárolásait, valamint az ásványi nyersanyagvagyon övezete és a földtani veszélyforrás terület övezete által érintett településeket, illetve az említett övezetekre vonatkozó szabályokat a területrendezésért felelős miniszter a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletben határozza meg.

4. Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése

4.1 Budapest hatályos településfejlesztési koncepciója 41
4.2 Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS 2027) 46
4.3 További fővárosi fejlesztési dokumentumok 48
4.4 Kiemelt beruházásokra vonatkozó döntések 51
4.5 Kerületi településfejlesztési dokumentumok 53

4.1 Budapest hatályos településfejlesztési koncepciója

A Fővárosi Közgyűlés 767/2013. (IV.24.) Kgy. határozatával fogadta el Budapest városfejlesztési koncepcióját ***Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepció*** címmel. A városfejlesztési koncepció az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXVIII. törvény (Étv.) szerint a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott olyan várospolitikai dokumentum, amely a település környezeti, társadalmi, gazdasági adottságaira alapozva a település egészére, hosszú távra – azaz 10 évet meghaladó időszakra – meghatározza a változások irányait és a fejlesztési célokat.

A városfejlesztési koncepció tartalmi felépítése:

a. Adatgyűjtés és helyzetelemzés
b. A célrendszer meghatározása
c. Célok eléréséhez szükséges feladatok és eszközök meghatározása
d. Megvalósítás és monitoring

Budapest 2030 feladata többek között megalapozni azokat a közép- és rövidtávú részletes fejlesztési dokumentumokat is, amelyek konkrét lépéseket és eljárásokat rendelnek az elérni kívánt célokhoz.

A dokumentum alapja egy olyan jövőkép, amely nem a vágyak összefoglalása, hanem az adott helyzet, valamint a külső és belső tényezők által meghatározott lehetséges és megvalósítható törekvések együtteséből eredő, hosszú távon elérni kívánt településfejlődési pálya és cél.

► **Budapest hosszú távú jövőképe** szerint Budapest az európai nagyvárosok hálózatának meghatározó tagjaként potenciáljából eredően az ország egészére kihat és aktív szerepet vállal az ország fejlődése érdekében a globális munkamegosztásban. Innovációs és kulturális központ, amely alacsony energiafelhasználású, magas hozzáadott értékű termékeket állít elő. Hídszerepet tölt be, a különböző kultúrák és gazdaságok találkozóhelye. Környezetének fejlesztését az értékeket figyelembe véve végzi és olyan egyedi karakterű főváros, amely magas életminőséget és esélyegyenlőséget biztosít lakóinak.

Mindezek eléréséhez Budapest városfejlesztési koncepciója egy olyan város működésmódját alapozza meg, amely **élhető, fenntartható, és egyenlő esélyeket biztosít** valamennyi lakója számára. Ezeknek az értékeknek minden, a városfejlesztését érintő döntésben következetesen érvényesülni kell.

A város elsősorban az itt élő embereket szolgálja. Az ő érdekükben Budapest élhető város, amely biztosítja

- a megfelelő lakáskörülményeket,
- a képzettségüknek megfelelő munkahelyet,
- az egészséges környezetet,
- a szociális és közbiztonságot,
- az élet minden területén az esélyegyenlőséget.

A gazdaság szereplői számára Budapest

- biztosítja az innováció kereteit, ahol a kreativitás, a tudás és a kutatás a színvonalas nevelés, oktatás, képzés révén kimagasló eredményeket ér el,
- földrajzi pozíciója alapján a Kárpát-medence egyik legfontosabb gazdasági célpontja,
- a gazdasági szereplőket kedvező feltételekkel és alkalmas fejlesztési területekkel várja,
- rugalmas, az együttműködésre nyitott és szükség szerint alkalmazkodó.

Az európai kultúra hagyományainak továbbéltetését biztosító városként Budapest

- a kultúra, a művészetek otthona,
- sajátos hagyományainak és identitásának őrzője és közvetítője,
- az egyedülálló gyógy- és termálvizeinek kifogyhatatlan bőségét és a fürdőkultúrák gazdag kínálatát kihasználó fürdők városa.

Azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest

- a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város,
- környezet- és közösségtudatos,
- az ésszerű közlekedés városa.

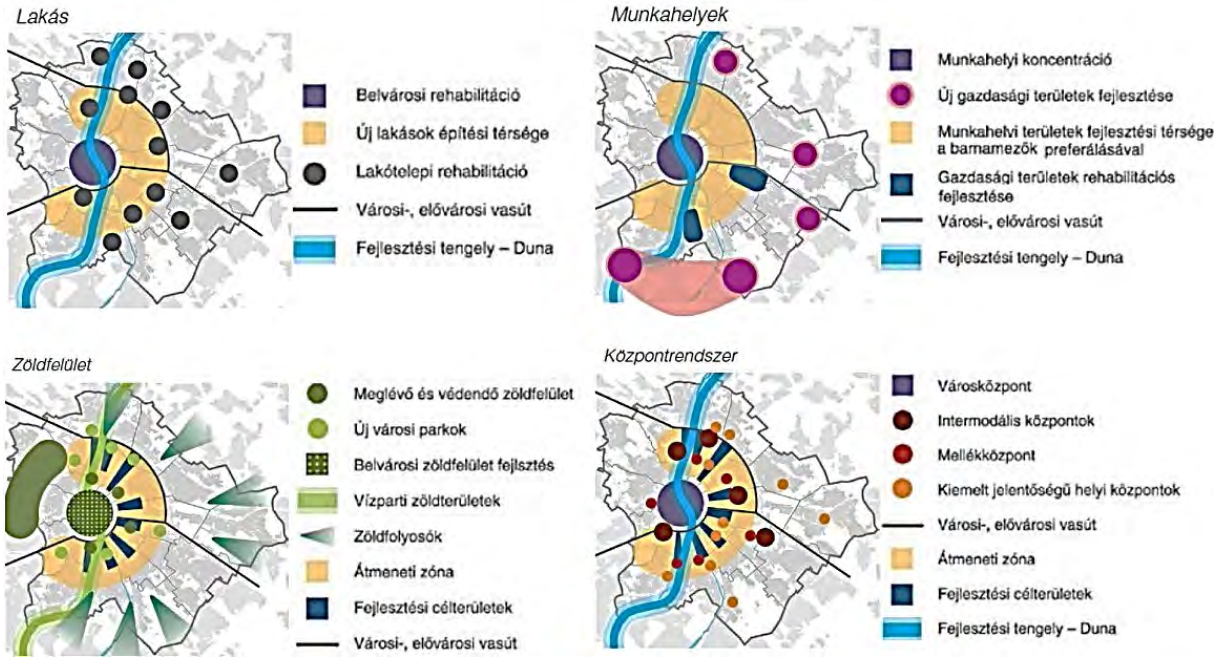
Az Európában elfoglalt helye alapján Budapest

- a kelet és a nyugat találkozó helye,
- befogadó és nyitott,
- értékeit a látogatókkal szívesen megosztó város.

Mivel a főváros jövőképe csak a város kiegyensúlyozott térbeli fejlesztésének keretében válhat valóra, Budapest

- lakásstruktúrája differenciált és rugalmas,
- sokszínű munkahelyi térségei a gazdasági élet minden területét kiszolgálják,
- zöld rendszere jó minőségű és megfelelő összetételű az egészséges környezet és a klímavédelem biztosítására,
- kompakt város jól kialakított és működtetett városszerkezettel és megfelelően differenciált központrendszerrel,
- az épített örökség és az innovatív új fejlesztések – értékvédelem és értékteremtés – harmonikus együttélésének színtere.

4-1. ábra: Budapest jövőképe

► A meghatározott átfogó célok Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoznak, kijelölve azokat az irányokat, amelyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik, és amelyre az integrált városfejlesztési stratégiát alapozni lehet.

- Budapest az európai városhálózat erős tagja

Budapest Főváros Önkormányzatának célja, hogy a térségi pozíció kihasználásával vonzó találkozóhellyé formálja a várost, amely emberek, kultúrák, tudományos, gazdasági és politikai tényezők együttműködésének színtere, egyben Közép-Európa, illetve az Európai Unió délkeleti térségének központja.

- Érték- és tudásalapú, fenntartható gazdaság

Budapest Főváros Önkormányzatának célja a folyamatosan képződő saját fejlesztési forráskészlet létrehozása, ezzel párhuzamosan kedvező feltételek megteremtése a külső források kiegyensúlyozott bevonása érdekében, hogy

beinduljon a gazdaságélénkítés a foglalkoztatás-bővüléssel együtt. A város meglévő értékeinek adottságaival csak kreatív társadalom képes fenntartható módon gazdálkodni, ezért tudás- és készségalapra (innováció, kreativitás, oktatás, K+F, zöldgazdaság stb.) helyezett gazdaság megteremtése a stratégiai cél.

- Harmonikus, sokszínű városi környezet

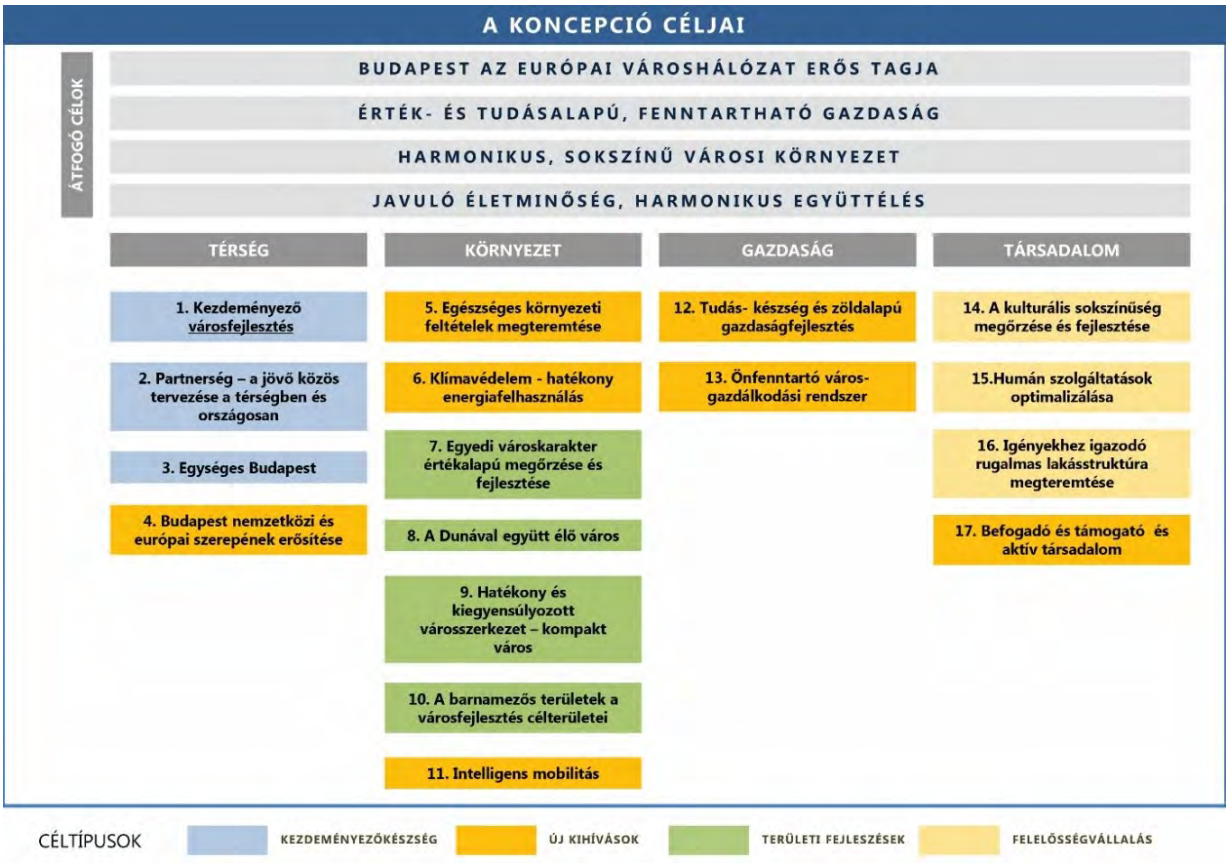
Budapest Főváros Önkormányzatának célja az egészséges környezet megteremtése, Budapest értékeinek megőrzése, a sokszínű területhasználat és a hatékony működésű városszerkezet kialakítása.

- Javuló életminőség, harmonikus együttélés

Budapest Főváros Önkormányzatának célja, hogy a fővárosi népességszámot megfelelő életkori összetétel mellett hosszú távon fenntartsa, a térbeni-társadalmi különbségeket csökkentse, az egyéni érvényesüléshez vonzó feltételeket nyújtson, a kultúrához, az oktatáshoz, az egészségügyi és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségét biztosítsa, továbbá a nemzetközi elvárásokhoz kapcsolódni képes szellemi erőforrással rendelkezzen.

A koncepció integrált szemlélete miatt az átfogó célok nem képezhetnek élesen elváló témaköröket. Az átfogó célok szinergiáit kihasználó célrendszer tudja megalapozni Budapest jövőképének elérhetővé tételét.

4-2. ábra: A koncepció célrendszere

A célok leírását a melléklet 4.1. fejezete tartalmazza.

A koncepció térbeli vonatkozásai

A koncepció meghatározott céljai Budapest kiegyensúlyozott térbeli rendjét a következő fejlődési irányok szerint jelölte ki 2013-ban:

- a klíma javulása, a rekreációs területek bővülése érdekében nőnek a zöldfelületek, zöldterületek, erdők;

- a szabadterületek rovására történő, korábban meghatározott zöldmezős fejlesztések területi nagysága nem változik;
- a földterületekkel takarékosan gazdálkodó szemlélettel a város indokolatlan terjeszkedése megállítható;
- az új beépítések során a területek a vegyes használat irányába mozdulhatnak el, lakóterületek esetében a megfelelő alapellátásuk mindenütt meg kell, hogy valósuljon;
- a területi egyensúly a környezetnek megfelelő, területileg differenciált sűrűséggel válik biztosíthatóvá;
- a jelentős kiterjedésű, használaton kívüli barnamezős területek - a „zöldmezős" fejlesztésekhez képest vonzóbbá válva - fokozatosan hasznosításra kerülnek, betöltve kívánatos városi szerepüket;
- a Duna part mentén a partszakaszok és a városi háttérterületek kapcsolata kialakul, a forgalmi terhelés jelentősen csökken, esetenként megszűnik, a part jelentős hosszban a főváros gyalogos- és kerékpáros rendszerének részévé, egyben rekreációs területévé válik;
- differenciált központrendszer alakul ki, ami a közösségi közlekedéssel való ellátottságnak megfelelően működő városszerkezetet eredményez;
- a városközpont Duna és a városi főutak menti terjeszkedése folytatódik, megkezdődik a mellékközpontok rendszerének kiépítése, melynek révén a belső zóna tehermentesül a felesleges forgalomtól, és a minőségi fejlesztés irányába mozdulhat el;
- a kötöttpályás közlekedési elemek mentén koncentrálódnak és indulnak el a jelentős nagyságrendű fejlesztések, figyelemmel a közúti közlekedésből származó környezeti terhelés mérséklésére;
- a központrendszer, a vegyes használat és a jó közösségi közlekedés kialakulása révén csökkennek a gépjárművel való közlekedési igények, a „kis távolságok előnyben részesítése" fejlesztési szemponttá válik;
- az egyes elhatárolódó szomszédsági egységek egymáshoz való kapcsolata kedvezőbbé válik;
- létrejön a gazdasági szerepkörhöz szükséges sokrétű területi kínálat a munkahelyek viszonylatában;
- az oktatási és K+F+I területek a „zöldgazdaság" megjelenésével térben is gazdasági erővé válhatnak;
- a lakáskínálat rugalmasan követi az igényeket, a lakóterületek élhetővé és fenntarthatóbbá válnak;
- megindulnak a lakótelepi rehabilitációk és megerősödik a belső térségek komplex rehabilitációja.

A koncepció a város két fő térségének átalakulását preferálja, a Duna menti zónára és az átmeneti zónára koncentrál. Ezeken a területeken a meghatározott elvek és célok szerint jelölhető ki nyolc sugárirányú tengely mentén, tíz kiemelt - jellemzően barnamezős - céltérség, elsősorban a meglévő és a tervezett kötöttpályás közlekedési elemek mentén. Az átmeneti zóna azért jelenik meg kiemelt térségként, mivel itt található a kihasználatlan barnamezős területek többsége. Ebben a zónában kerül meghatározásra a városközpontot tehermentesítő nyolc mellékközpont is - egy budai kivételével, a hegyvidéki és a belső zóna találkozásánál. A mellékközpontok a kijelölt fejlesztési sávokban, vagy azokhoz közeli fejlesztési területeken tölthetik be elvárt városszerkezeti szerepüket.

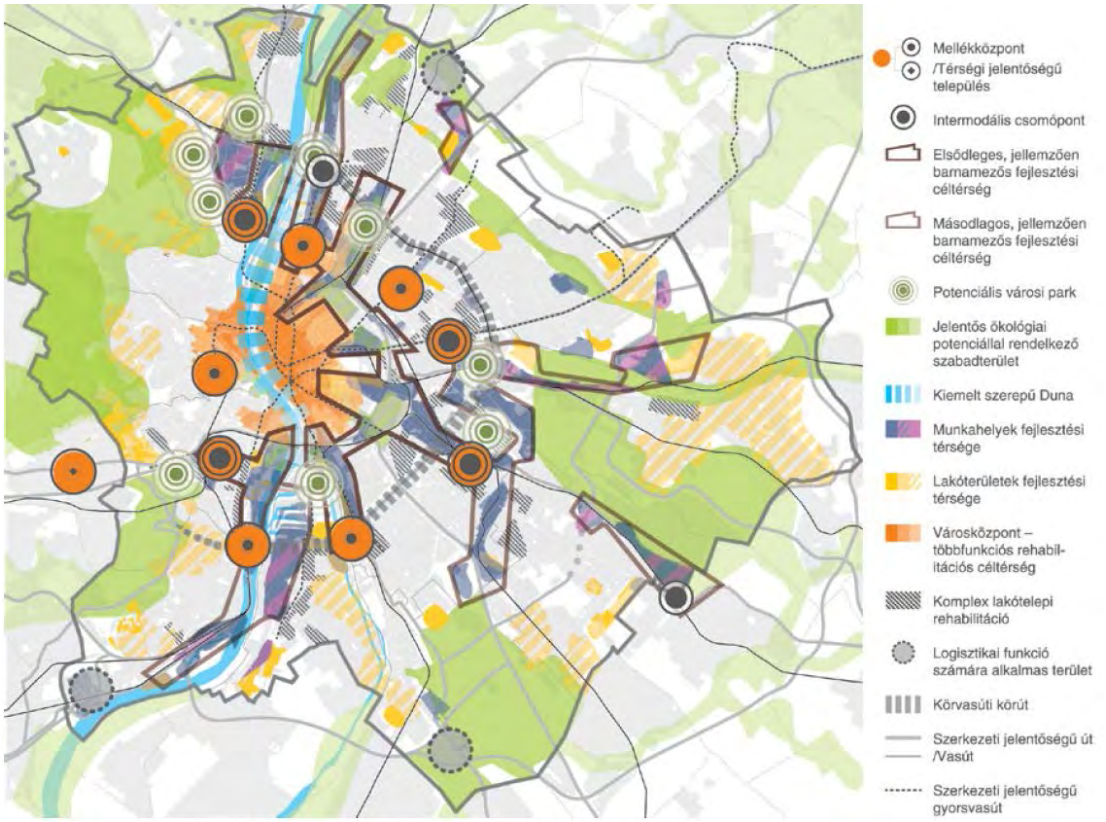
Fontos eleme a kialakuló térbeli rendszernek a Körvasúti körút helybiztosítása és ütemezett kialakítása, ami az egyes céltérségek között megfelelő kapcsolatot tud majd biztosítani a Hungária gyűrű párjaként. Ez a két harántelem fűzi fel a városközpontból kiinduló, kijelölt, jellemzően sugárirányú új fejlesztési területeket. Az elsődleges céltérségekhez kapcsolódnak olyan barnamezős térségek is, melyek az átmeneti zónából az elővárosi zónába is kinyúlóan a munkahelyi területek fejlesztésére alkalmasak, és amelyek - másodlagos barnamezős céltérségként - ellensúlyozni tudják a várostérség túlburjánzó gazdasági területi kínálatát, egyben növelni képesek a zóna foglalkoztatottságát.

A céltérségek a kompaktság érdekében vegyes használatot feltételeznek, amelyben megférnek a környezetbarát technológiák, a K+F fejlesztések, az

irodai munkahelyek, a lakások és azok kiszolgáló intézményei is. A céltérségek, belső szerkezeti kialakításakor zöldterületi fejlesztés is szerepet kell, hogy kapjon. A város peremén egyes gazdasági területeket logisztikai funkció céljára kell igénybe venni, mivel azok lételeme a külső közlekedési kapcsolatrendszer. A kialakuló struktúra kiemelt tengelye a Duna, melynek part menti részei az átmeneti zónában egybeesnek az elsődleges fejlesztési céltérségekkel. Ezek lesznek a város legfontosabb célterületei, itt egyszerre teljesül a barna mezőkkel szembeni elvárás és a Duna menti kulturális és turisztikai fejlesztések differenciált megjelenése. Jelentős közösségi intézmények tudnak itt kialakulni, ezzel a térség Budapest legfrekventáltabb területévé válik, városképformáló hatással párosulva. A Duna menti fejlesztésekkel a főváros látványosan tud kapcsolódni - a XXI. századi elvárásoknak megfelelő építészeti minőséget teremtve - az országokat összekötő folyami rendszerhez, a hajózás lehetőségeit is kihasználva, új kikötőkkel is erősítve Budapest nemzetközi városhálózatban betöltött szerepét.

Budapest kedvezőbb klimatikus hatásainak elérését - túl egyes területek természetvédelmi jelentőségén - a településszerkezet szempontjából kiemelt szabadterek megtartása is szolgálja, így a budai erdők és az elővárosi zónába behatoló zöld ékek, a kisvízfolyások menti zöldsávok, amelyek mind a zöldfelületi rendszer elemeit képezik. Ezek egészülhetnek ki olyan jelentős zöldterületi fejlesztésekkel, amelyek a nagyobb városi parkokat az elsődleges fejlesztési céltérség közelébe telepítik. Ennek indoka a területek kínálta lehetőség, célja pedig, hogy az átmeneti zóna térsége zöldfelületekkel megfelelően tagolttá váljon, segítve a belső zóna klímájának kedvezőbbé tételét, mivel a történeti városszerkezeti értékek megőrzése miatt zöldfelület növelés a belső zónában csak korlátozottan teljesíthető.

4-3. ábra: Kiemelt célok térbelisége

4.2 Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS 2027)

A hosszú távú városfejlesztési koncepció célkitűzéseivel összhangban, a Fővárosi Közgyűlés által 884/2021. (IV. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Otthon Budapesten - Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS 2027) feladata, hogy meghatározza Budapest Főváros Önkormányzata számára a város fejlesztésének középtávú feladatait, programját, s ennek keretében a megvalósítást biztosító kulcsprojekteket, integrált akcióterületi beavatkozásokat és keretfeltételeket.

Az ITS 2027 meghatároz olyan stratégiai irányokat, amelyek egyrészt további ágazati és területi stratégiák, programok, rövidtávú akciótervek részletes kidolgozását alapozzák meg, másrészt stratégiai keretet biztosítanak a projektek részletes kidolgozásához, új projektek generálásához.

Az ITS 2027 a korábban elkészült Budapest 2030 helyzetelemzésére épített, és olyan középtávon megvalósítható célokat tűzött ki, amelyek összhangban állnak a Budapest 2030 célrendszerével és középtávon a lehető legnagyobb mértékben képesek hozzájárulni azok teljesüléséhez. Az ITS 2027 tehát az érvényes településfejlesztési koncepcióra épülve reálisan megvalósítható, operatív jellegű stratégiaként készült el.

Az ITS 2027 által kijelölt fejlesztési irányok időtávja egybe esik az Európai Unió 2021-2027-es programozási időszakával.

Míg a már korábban bemutatott BTFK és az ennek alapján készült területfejlesztési program a területfejlesztésben érintett összes résztvevő igényeit, érdekeit hangolja össze – tehát ebben az értelemben teljes tervezésnek felel meg – addig az ITS 2027 elsősorban a városvezetés stratégiájának tekinthető, és a Fővárosi Önkormányzat által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezi a középpontba. A két féle dokumentum ily módon összhangban van egymással, s az említett módon kiegészítik egymást.

Az ITS 2027 az **Élhető Budapestet mindenkinek!** átfogó célt tűzte ki, amelynek elérését középtávon három stratégiai, tematikus cél szolgálja:

- **I. Esélyteremtő Budapest** (elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása);
- **II. Zöld Budapest** (élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város);
- **III. Nyitott Budapest** (kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció).

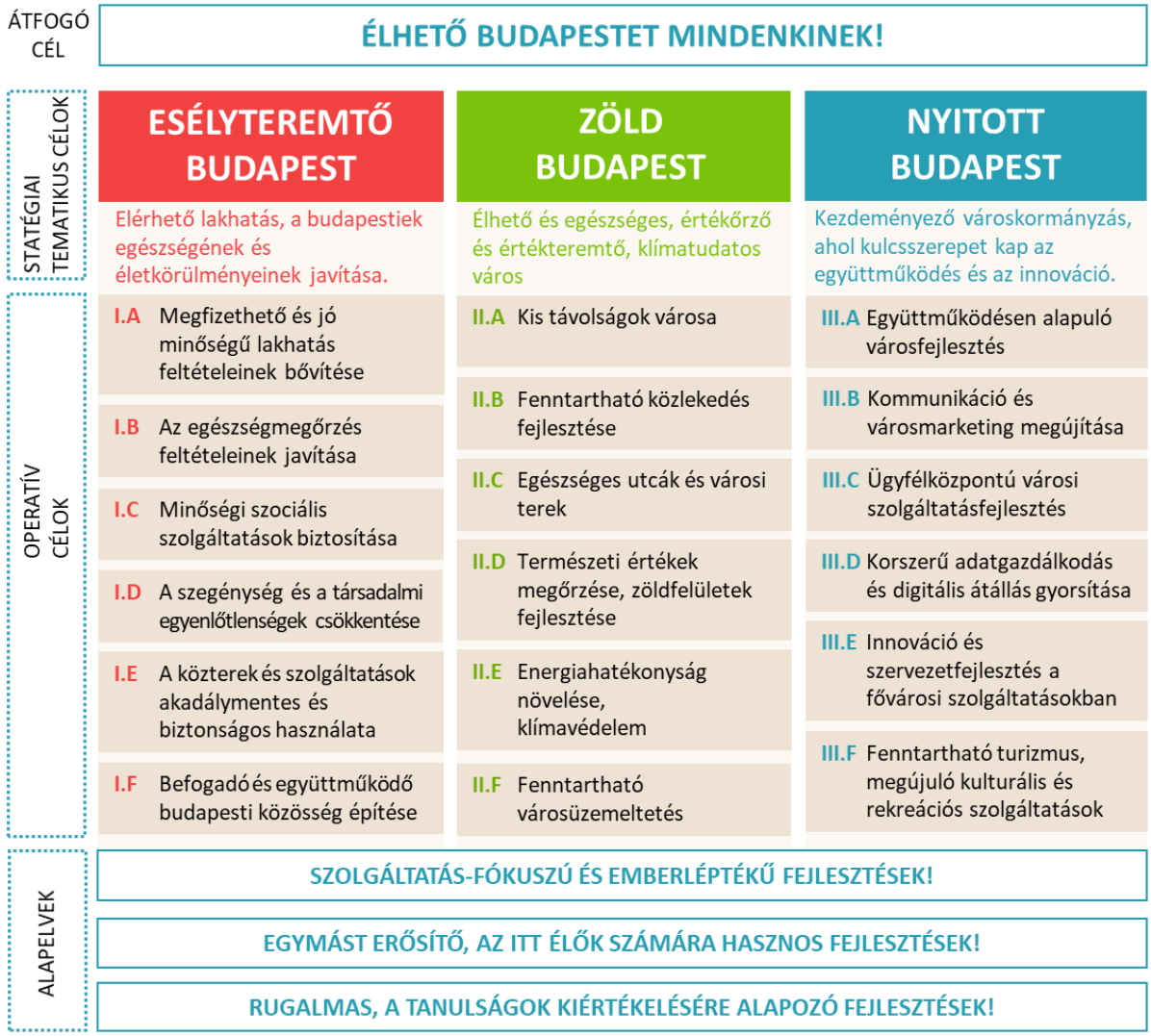
Mindhárom stratégiai célon belül hat operatív cél került meghatározásra (I.A-F, II.A-F, III.A-F). Ezek az operatív célok a helyzetértékelés és a társadalmi egyeztetés alapján kijelölt legfontosabb fejlesztési területek, ahol változásra, változtatásra van szükség.

A stratégia térbeli megvalósítását három akcióterület kijelölése formájában kezeli az ITS 2027, melyek tükrözik a zöld városfejlesztés elveit és a hangsúlyt a városi léptékű élhetőségre helyezik:

- **Élhető belváros akcióterület**
- **Kék-zöld hálózat akcióterület**
- **Városfejlesztés a barnamezős területeken**

☞ *A célok és az akcióterületek leírását a melléklet 4.2. fejezete tartalmazza*

4-4. ábra: Az ITS 2027 célrendszere

4-5. ábra: Az ITS 2027 akcióterületei

4.3 További fővárosi fejlesztési dokumentumok

Smart Budapest Okos Város Keretstratégia

A Fővárosi Közgyűlés 809/2019. (V.29.) számú határozatával fogadta el a Smart Budapest Okos Város Keretstratégia dokumentumot, amely az átfogó, holisztikus szemlélet mellett több tématerület megjelenítésével, az összefüggések hangsúlyos kiemelésével, ugyanakkor csak a fő fejlesztési irányok megfogalmazásával (konkrét intézkedések és projektek nélkül) ad iránymutatást a városban folyó megannyi területi és ágazati tervezés számára.

4-6. ábra: Smart Budapest keretrendszere

A Smart Budapest egy emberközpontú, komplex szemléletet kíván érvényre juttatni, amely a fejlődő technológia adta eszközöket a fenntarthatóság és élhetőség szolgálatába állítja. Ez egy újszerű megközelítés, amely a városfejlesztési dokumentumok klasszikus módszerével ellentétben nem az egyes ágazatokban szükséges beavatkozásokra helyezi a hangsúlyt, hanem a valamennyi tématerületre kiterjedő, horizontális (okos) szempontok érvényre juttatását kívánja elősegíteni.

Budapest Zöldinfrastruktúra Koncepciója és a Radó Dezső Terv

Az 1255/2017. (VIII. 30.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott **Budapest zöldfelületi rendszerének fejlesztési koncepciója – Budapest Zöldinfrastruktúra Koncepciója** egy hosszú távú, átfogó, rendszerszemléletű kísérlet arra, hogy összefoglalja a zöldinfrastruktúrával kapcsolatosan felmerülő kormányzati, térségi, fővárosi, kerületi és társadalmi feladatokat. Mérleget von az elmúlt 10-15 év városfejlesztési történéseiből. A dokumentum Budapest zöldinfrastruktúráját érintő helyzetelemzése után hosszú távú koncepcionális célokat fogalmaz meg a zöldinfrastruktúra védelme és fejlesztése, valamint a zöldfelület-gazdálkodás témakörében. Erre alapozva készült el **a Radó Dezső Terv – Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve (ZIFFA)**, amely a 664/2021. (III.31.) Főv. Kgy. határozattal került elfogadásra. A ZIFFA célja a koncepciójában megfogalmazott célok középtávon megvalósítandó programokra és projektekre bontása az uniós fejlesztési ciklushoz igazítva. A ZIFFA átfogó célokat, a célok megvalósításának eszközeit, akcióterületi és tematikus javaslatokat határoz meg a koncepció célrendszerének elérése, a zöldfelületek védelme és fejlesztése érdekében, figyelembe véve az Európai Unióban megfogalmazott új települési szintű zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztési programokat és az uniós forrású finanszírozási lehetőségeket.

Budapesti Mobilitási Terv 2030 (BMT)

A BMT a Fővárosi Önkormányzat 2019-ben elfogadott, 2030-ig szóló közlekedési stratégiája, melyben meghatározásra kerültek a stratégiai irányelvek, valamint az intézkedések megvalósítását elősegítő lehetséges fejlesztési elképzelések (projektek). Ezek alapján a hazai és európai uniós SUMP útmutatóból levezetett, komplex, társadalmi, gazdasági és környezeti hatásokat egyaránt figyelembe vevő értékelési és programozási (programalkotási) módszertan, illetve stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) segítségével a 2019-2030 közötti időszakra közlekedésfejlesztési és beruházási program javaslat készült. A BMT 2019-ben kezdődött átdolgozása 2023 októberére ért véget, az aktualizált dokumentumot a Fővárosi Közgyűlés a 856/2023. (X. 25.) Főv. Kgy. határozattal hagyta jóvá.

Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Program (FHEP)

A jogszabályi követelményeknek megfelelő, átfogó, a kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportokra fókuszáló FHEP-et a Fővárosi Közgyűlés az 551/2023. (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal fogadta el, amely a 2023-27 közötti időszakra határozza meg a szükséges beavatkozásokat. A FHEP helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll, mely utóbbi a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket, valamint azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését tartalmazza.

Budapest Környezeti Programja 2021-2026 (BKP 2026) és Budapest környezeti állapotértékelése

A BKP 2026-ot a Fővárosi Közgyűlés a 141/2021. (I. 27.) Főv. Kgy. határozattal fogadta el. A program célja a budapesti környezet védelme, állapotának javítása, valamint mindezzel összhangban a fővárosi fejlesztések környezeti szempontú megalapozása. A BKP 2026 meghatározza az elérni kívánt környezetvédelmi célállapotokat, azok elérése érdekében összefoglalja a főbb intézkedéseket, különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat, valamint azok megvalósításának ütemezését.

Az évről-évre elkészített és közgyűlési határozattal elfogadott állapotértékelés a lakosság és a döntéshozók tájékoztatásán túl, ellátja a BKP 2026 megvalósításának nyomon követését, valamint alapot képez a következő időszakra szóló környezeti programhoz és egyéb környezeti stratégiák és intézkedések kidolgozásához.

Budapest Főváros stratégiai zajtérképére épülő Zajcsökkentési Intézkedési Terv (2019)

A 2018-ban felülvizsgált fővárosi stratégiai zajtérképére épülő intézkedési terv (122/2019.(02.20.) Főv. Kgy. határozattal elfogadva) tételesen, zajforrás csoportonként határozza meg azon területeket (például útszakaszokat), amelyek működése a legnagyobb lakossági zajterhelést okozza. Ezen túl előre meghatározza a tervezett intézkedések (a beruházások, vagy a városüzemeltetési körülmények, például a BKV menetrendje, vagy további forgalmi feltételek megváltoztatása) hatásaképp hol, melyik időszakban, milyen mértékben várható a lakosság, jelenleg jelentős mértékű zajérintettségének változása.

Budapest Klímastratégiája és Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (SECAP), valamint az ezzel összefüggő klímavédelem érdekében tett vállalások

2019-ben a Fővárosi Közgyűlés felkérte a Főpolgármestert, hogy terjessze a Fővárosi Közgyűlés elé a Budapest Főváros Fenntartható Energia és Klíma Akciótervét (SECAP), amelyben a Főváros a 2005-ös bázisévhez képest legalább 40%-os CO_2-kibocsátáscsökkentést tűzött ki célul a 2030-as célévre. A SECAP elkészítésével párhuzamosan sor került a Főváros 2018-ban elfogadott klímastratégiájának felülvizsgálatára, frissítésére is, amelyet a Fővárosi Közgyűlés a 638/2021. (III. 31.) Főv. Kgy. határozattal hagyott jóvá. A stratégia fő célkitűzései:

- **Kibocsátáscsökkentés** (energiahatékonyság javítása a megújuló energiaforrások részarányának növelésével és a környezetbarát közlekedési módok fejlesztésével, zöldfelületek növelése és minőségének javítása);
- **Adaptáció és felkészülés** (növényzet és vizeink védelme, a hősziget-hatás mérséklése, árvízvédelem fejlesztése, csapadékvíz hasznosítása, a szélsőséges időjárási eseményekre való felkészülés, természeti és táji értékek védelme);
- **Szemléletformálás, klímatudatosság** (klímatudatos városvezetés, klímatudatos városlakók).

A Fővárosi Közgyűlés a klímaváltozás elleni fellépés, illetve a hatások mérséklése fontosságának hangsúlyozása érdekében 2019. november 5-én **klímavészhelyzetet** hirdetett Budapesten.

Budapest csatlakozott az Európai Bizottság "**100 Klímasemleges és Okos Város Küldetéséhez**", amely kulcsfontosságú kezdeményezés a főváros jövőjének alakításában. A küldetés célja, hogy a csatlakozó városok innovációs központként példát mutassanak más városok számára a 2050-es klímasemlegességi cél elérésében. A kiválasztott 100 város feladata a **„városi klímaszerződések"** (Climate City Contract, továbbiakban: CCC) kidolgozása.

A CCC három fő részből áll, egy nyilatkozatból, egy klímasemlegességi akciótervből és egy beruházási tervből. Az akcióterv célja a klímasemlegesség elérésére irányuló feladatok meghatározása 2030-ra. Az akcióterv arra törekszik, hogy a SECAP 40%-os CO_2-kibocsátáscsökkentési vállalását túlteljesítse, és a klímasemlegesség eléréséhez szükséges további intézkedéseket meghatározza. A pénzügyi terv az akcióterv megvalósítását támasztja alá. Ezzel párhuzamosan a **SECAP felülvizsgálatára** is sor kerül. A 638/2021. (03.31.) Főv. kgy. határozat értelmében „A SECAP intézkedéseinek, valamint céljainak elérését két évente szükséges felülvizsgálni. A felülvizsgálat részeként a Főpolgármesteri Hivatal érintett főosztályai félévente beszámolnak az intézkedések terén tett előrelépésekről a főjegyzőnek, aki közvetlenül a főpolgármesternek tesz jelentést."

Fenti küldetés kapcsán a Fővárosi Önkormányzat „**Budapest CARES**" programja Budapest klímacéljait támogató **Klímaügynökség** létrehozására és ezen belül a lakossági épületenergetikai, hatékonysági beruházások felpörgetésére irányul. A program segítségével megvalósulhat számos budapesti ingatlan és otthon évtizedek óta elmaradt energetikai felújítása.

A Budapest CARES program keretében jelenleg készülnek azok az **egyedi felújítási csomagok**, amelyek innovatív technikai megoldások mellett az épületek és tulajdonosok sajátos igényeihez igazított pénzügyi feltételeket is tartalmaznak. Cél, hogy a budapesti ingatlantulajdonosok számára elérhetővé váljanak az energiahatékonysági fejlesztések, biztosítva ezzel a hosszú távú költségmegtakarítást és a környezeti terhelés csökkentését.

4.4 Kiemelt beruházásokra vonatkozó döntések

Kiemelt jelentőségűek azok a beruházások, amelyeket a kormány törvényben vagy rendeletben annak minősít. A kiemelt beruházásokra vonatkozó szabályokról a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény rendelkezik, de a jelenleg hatályban lévő kiemelt beruházásokról rendelkező kormányrendeletek még a – 2023. december 30-tól hatályát vesztett – 2006. évi LIII. törvény (Ngtv.) felhatalmazása és keretei között születtek. A (mindkét) törvény meghatározása értelmében a kiemelt beruházások körébe a részben vagy egészben európai uniós támogatás, illetve részben vagy egészben központi költségvetési támogatás felhasználásával megvalósuló beruházások tartoznak, illetve tartoztak.

Az Ngtv. hatályba lépése (2006) óta a kormány számos közlekedési, környezetvédelmi, energetikai, településfejlesztési, valamint ipari nagyberuházást nyilvánított kiemelt beruházássá. Ezek jelentős része érinti Budapestet, így a fővárosi fejlesztési környezetet erősen meghatározzák.

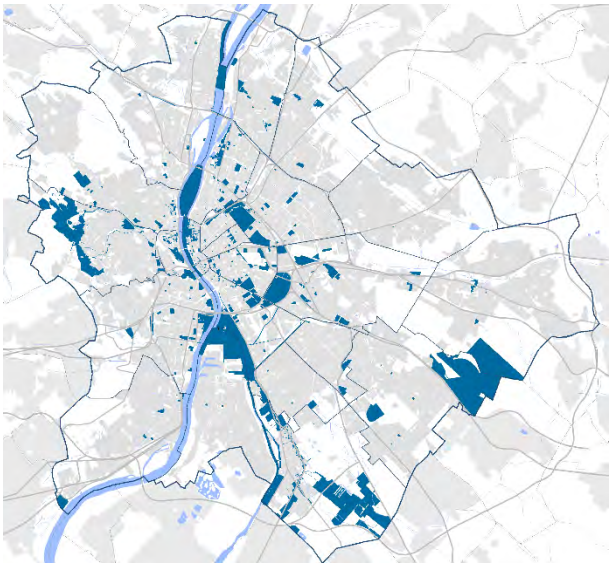
Léptékük és városszerkezeti hatásuk miatt kiemelendő beruházások a törvények által elrendelt fejlesztések:

- a Puskás Ferenc Stadion és környezete (2012. évi LXXV. törvény),
- Normafa Park történelmi sportterület (2013. évi CXLVIII. törvény),
- a Budai Palotanegyed, a Budapest Diákváros – Déli Városkapu, a Gellért-hegy megújítása, valamint a Csepel SC fejlesztése (2018. évi XLIX. törvény – az érintett területeket a Csepel SC fejlesztése kivételével külön kormányrendelet tartalmazza),
- a 2019. évi World Urban Games, valamint a 2022. évi férfi kézilabda Európa-bajnokság budapesti helyszínei (2019. évi XIV. törvény – az érintett területeket külön kormányrendelet tartalmazza),
- a Mathias Corvinus Collegium (2020. évi XXVI. törvény),
- a Budapest–Belgrád vasútvonal (2020. évi XXIX. törvény – az érintett területeket külön kormányrendelet tartalmazza).

Budapesten 2006 és 2024 novembere között hozzávetőlegesen 300 kiemelt beruházást határoztak meg kormányrendeletben, ezek nagyságrendileg 4300 hektárt és 2200 telket érintenek.

A kb. 300 kiemelten közérdekű beruházás megvalósítását célzó, beruházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló rendeletek 80 beruházás esetében állapítanak meg egyedi településrendezési követelményeket. Ezek a településrendezési követelmények egyrészt adnak eltérési lehetőséget az országos rendelkezésektől, de felülírják az FRSZ és a KÉSZ-ek előírásait is, korlátozva ezzel az önkormányzatok szabályozási jogait. Az eltérések lehetővé teszik a szabályozott paraméterek módosítását, mit sem törődve az önkormányzatokra háruló, illetve a környezet többlet-terheléséből adódó következményekkel. A kiemelő rendeletekben meghatározott paraméterek sok esetben (jellemzően a belső kerületi helyszíneknél, a beépítési magasság tekintetében) a környezetükhöz képest túlzóak, a létrejövő, létrehozandó épület nem illeszkedik a meglévő beépítések közé. Beépítésre nem szánt területen a paraméterek olyan jellegű módosítása, amely során lehetővé válik akár 40%-os beépítés (pl. XXIII. kerület, logisztikai telephelybővítés) ugyancsak hátrányos, adott esetben a törvényi előírásokkal vagy ellentétes (pl. termőföldekkel való takarékos bánásmód) vagy azokat betarthatatlanná teszi (pl. térségi területfelhasználási kategóriáknak való %-os megfelelés követelménye). Mindezek alapján, jellemzően a fenti esetekben nem indokolt a kiemelő jogszabályokban meghatározott paraméterek átvétele a településtervben.

4-7. ábra: 2024. november 1-én hatályos országos jogszabályokban meghatározott kiemelt beruházással érintett ingatlanok

A kb. 300 kiemelt beruházásnak közel egyharmada valósult meg 2024 novemberéig, közel 760 hektár területen. A többi fejlesztés folyamatban vagy előkészítés alatt van.

A kiemelt beruházások területi megoszlása nem egyenletes a városban, vannak olyan kerületek, amelyek területén nincs, vagy csak kis mértékben érintett. Így 10 hektár alatti kiterjedésben érintett kiemelt beruházással a VI., XV. és a XVI. kerület. A Margitsziget teljes területe kiemelt beruházással érintett, továbbá jelentős a kiemelt beruházások által érintett telkek mérete (100 hektár feletti) a IX., X., XII., XIV., XVIII., XXI. és a XXIII. kerület esetében.

☞ *A kiemelt beruházások listáját a melléklet 4.3. fejezete tartalmazza*

4.5 Kerületi településfejlesztési dokumentumok

Budapest kétszintű közigazgatási rendszerében a fejlesztési környezetet a fővárosi és a kormányzati beruházások mellett a kerületi önkormányzatok fejlesztési projektjei is meghatározzák.

A korábbi integrált városfejlesztési stratégiák felváltására – jogszabályi kötelezettség, illetve a 2014–2020-as európai költségvetési ciklus forrásainak lehívhatósága miatt – 2014-től kezdődően a fővárosi kerületek szinte mindegyike egy-két éven belül elkészítette integrált településfejlesztési stratégiáját (ITS), vagy a Belügyminisztérium által elkülönített uniós forrásból vagy önerőből.

Ezeknek a 2015-2016 folyamán jóváhagyott ITS-eknek az időtávja lejárt, ezért az új, 2021-2027-es költségvetési ciklusra a kerületek többsége is új ITS-t készített, amelyek napjainkban is hatályosak.

A kerületek ITS-ei által kijelölt akcióterületek fejlesztési irányai között hasonlóságok figyelhetők meg. A fővárosi ITS 2027-ben definiált középtávú stratégiai célok a kerületi ITS-ekben is nagymértékben megjelennek. A leghangsúlyosabb prioritás a vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet, emellett a sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet.

A javasolt fejlesztési célok öt fő fejlesztési típusba sorolhatók, melyek nem kizárólagosak, együtt is megjelennek: komplex fejlesztés, épületállomány rehabilitációja, közterületi rehabilitáció, zöldfelületi rehabilitáció és szociális rehabilitáció.

☞ *A kerületi ITS-ek leírását a melléklet 4.4 fejezete tartalmazza*

4-1. táblázat: Hatályos kerületi ITS-ek jegyzéke

KER.	ITS KÉSZÍTŐJE	KÉPVISELŐTESTÜLETI ELFOGADÁS
I.	Pro Régió Kft.	470/2022. (XI. 24.)
II.	Völgyzugoly Műhely Kft	133/2022. (IV. 28.)
III.	Magyar Urbanisztikai Tudásközpont Nonprofit Kft.	813/2021. (IX. 30.)
IV.	Aczél Városépítész Bt.	212/2023. (XI. 30.)
V.	CompArt Stúdió Tervező és Beruházó Kft.	187/2017. (X. 12.)
VI.	Pest-Budapest Konzorcium ECORYS Magyarország Kft., BFVT Kft.	221/2015. (IX. 14.)
VII.	Pest-Budapest Konzorcium BFVT Kft., Városkutatás Kft.	387/2015. (IX. 07.)
VIII.	Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt.	440/2020. (XII. 17.)
IX.	Pest-Budapest Konzorcium, Pro Régió Kft., Városkutatás Kft., BFVT Kft.	290/2015. (IX. 10.)
X.	Pest-Budapest Konzorcium, Pro Régió Kft., BFVT Kft.	194/2017. (V. 25.)
XI.	BFVT Kft.	281/2022. (XII. 15.)
XII.	Pest-Budapest Konzorcium, HitesyBartuczHollai Euroconsulting Kft., BFVT Kft.	185/2015. (IX. 24.)
XIII.	Urban-Lis Stúdió Kft.	81/2020. (X. 8.)
XIV.	Pest-Budapest Konzorcium, HitesyBartuczHollai Euroconsulting Kft., BFVT Kft.	381/2015. (IX. 17.)
XV.	Pro Régió Kft.	453/2022. (XII. 15.)
XVI.	(nincs ITS, csak IVS), Carpathia Tanácsadó Zrt., TeTT Consult Kft	257/2008. (V. 7.) [206/2016. (V. 25.) mód.]
XVII.	HÉTFA Elemző Központ Kft.	140/2022. (VIII. 25.)
XVIII.	URBANITÁS Kft., HÉTFA Elemző Központ Kft.	486/2021. (XII. 09.)
XIX.	ÉrtékTérkép Kft.	351/2017. (IX. 28.)
XX.	Pest-Budapest Konzorcium, BFVT Kft., ECORYS Magyarország Kft.	177/2015. (IX. 10.)
XXI.	HÉTFA Elemző Központ Kft., URBANITÁS Kft.	212/2022. (XI. 24.)
XXII.	Carpathia Tanácsadó Zrt.	41/2015. (III. 05.)
XXIII.	Pest-Budapest Konzorcium, ECORYS Magyarország Kft., URBANITÁS Kft.	470/2015. (IX. 15.)

5. A település társadalma

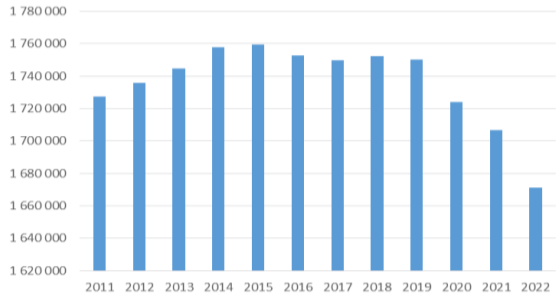
5.1 Demográfiai jellemzők 55
5.2 Képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség 64
5.3 Háztartások számának, összetételének változása 73
5.4 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok 75
5.5 Identitást erősítő tényezők 78
5.6 Esélyegyenlőség 79

5.1 Demográfiai jellemzők

Népességszám

A főváros népessége 2022 év végén 1 millió 671 ezer fő volt. A Budapesti Agglomerációban 2,5 millióan élnek (az ország népességének 26,8%-a). A napi kapcsolatok alapján lehatárolt várostérség lakossága pedig meghaladta a 3 millió főt, ez az ország lakosságának mintegy harmada. Budapest az ország legsűrűbben lakott települése: népsűrűsége azonban 2011 óta kissé csökkent, 3.350-ról 3.182 fő/km^2-re. Budapest népessége 2012 és 2016 között növekedett, majd stagnálást és 2021-től kismértékű csökkenésnek indult, amiben a COVID-19 járványhelyzet is szerepet játszott.

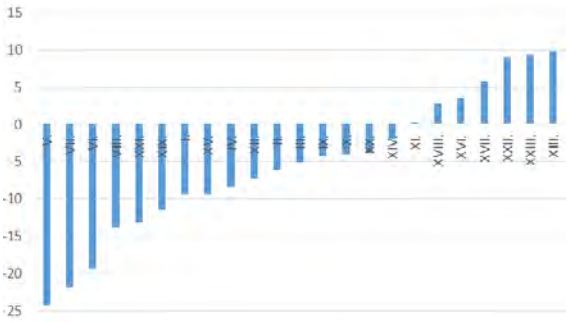
5-1. ábra: A lakónépesség számának változása Budapesten

Forrás: KSH

A 2000-2022 közötti nagyarányú népességcsökkenés a kerületeket eltérő mértékben érintette. A belső kerületekben több mint 19%-kal csökkent a népesség. A legnagyobb veszteség az V. kerületet érintette (24,2%), de jelentős volt a fogyás a VII. (21,8%) és a VI. kerületben (19,3%) is. Jelentősebb népességnövekedés a XIII. kerületben és a külső kerületekben (XXII., XXIII.) volt jellemző (9-9,8%).

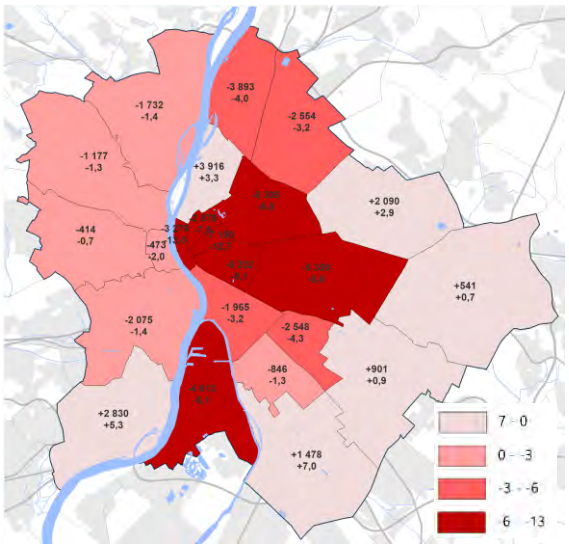
5-2. ábra: A lakónépesség számának változása két évtized alatt (2000-2022) Budapest kerületeiben %

Forrás: KSH

Az utóbbi tíz év (2011-2022 között) folyamatai nem mutatnak jelentős eltérést az elmúlt két évtized folyamataitól. A fogyás a városmagot alkotó kerületeket, illetve az átmeneti zónában a X. és a XIV. kerületet érintette a legerősebben. Ezzel szemben a külső kerületekben a csökkenés mértéke sokkal kisebb volt, sőt a XXIII. és a XXII. kerületben kisebb népességnövekedés történt.

5-3. ábra: A lakónépesség számának változása 2011-2022 Budapest kerületeiben fő.

Forrás: KSH

Az agglomerációs övezet népessége 2011-2022 között 13,3%-kal, 106 ezer fővel nőtt, miközben Budapest népessége 3,3%-kal, 56 ezer fővel csökkent. ☞ *Az agglomerációra vonatkozó elemzés a 1.2 fejezetben található.*

Népmozgalmi események

Budapesten 2011 és 2022 között a születések száma évi 14-16 ezer között, a halálozásoké 21-24 ezer között mozgott. Az itt élő népesség reprodukciója nem tartja szinten a népességszámot. Jóllehet a várható élettartam megnőtt, de még nem olyan ütemben, hogy az önmagában ellensúlyozni tudja a születések csökkenő számát.

5-1. táblázat: A népmozgalmi összetevők alakulása Budapesten (fő)

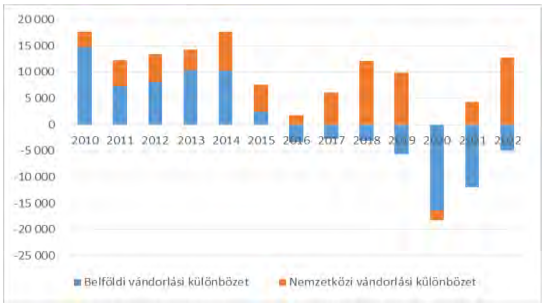
Év	Élve születés	Halálozás	Természetes szaporodás, fogyás (-)	Belföldi vándorlási különbözet	Nemzetközi vándorlási különbözet	Tényleges szaporodás, fogyás (-)	Lakónépesség
2011	16 029	21 934	-5 905	7 349	4 912	6 356	1 729 040
2016	16 107	21 142	-5 035	-3 391	1 723	-6 703	1 752 704
2018	15 079	21 546	-6 467	-3 117	12 136	2 552	1 752 286
2020	14 623	22 744	-8 122	-16 396	-1 863	-26 380	1 723 836
2021	15 095	24 357	-9 262	-12 026	4 303	-16 985	1 706 851
2022	14 220	22 057	-7 837	-5 046	12 733	-150	1 671 004

Forrás: KSH

A szülőképes nők számának országosan tartós visszaesésével és a gyermekvállalási hajlandóság mérséklődésével kettős hatás érvényesül. Az 1990-es 136-hoz képest 2022-ben már csak 116 gyermek jutott átlagosan száz szülőképes korú (15-49 éves) nőre. A kisebb gyermekvállalási kedvben fontos szerepet játszik a gyermekvállalás idejének kitolódása. Többségében nem huszonévesen, hanem a harmincas éveikben hozzák világra első gyermeküket a szülőképes korú nők. Mindez természetesen hatással van a családépülésre, hiszen a tartós születéscsökkenés miatt hosszú távon a szülőképes életkorú anyák száma is visszaesik.

Budapesten a természetes fogyásból adódó népességvesztés tehát évről évre nő, amit a vándorlás nem mindig tud kiegyenlíteni. A 2010-es évtized első felében a népesség növekedés forrását még a bevándorlás jelentette. A belföldi bevándorlók száma egészen 2015-ig meghaladta az elvándorlók számát. 2016-tól azonban ismét többen költöztek el Budapestről, mint ahányan beköltöztek. Az elköltözők száma 2022-ig 3-5 ezer fővel, 2020 és 2021-ben a COVID-19 járvány hatására 16-12 ezer fővel volt magasabb, mint a vidékről Budapestre költözőké. A nagyobb arányú népességvesztést a nemzetközi migráció tudja megakadályozni. A nemzetközi vándorlásból 2020 kivételével miden évben kisebb-nagyobb nyereség adódott. 2018 óta évente 50-80 ezer külföldi állampolgár vándorolt be Magyarországra. 2018-ban és 2022-ben a több mint 12 ezer bevándorló fordította pozitívba az egyenleget 2018-ban és egyenlítette ki 2022-ben (-150 fő tényleges fogyásra).

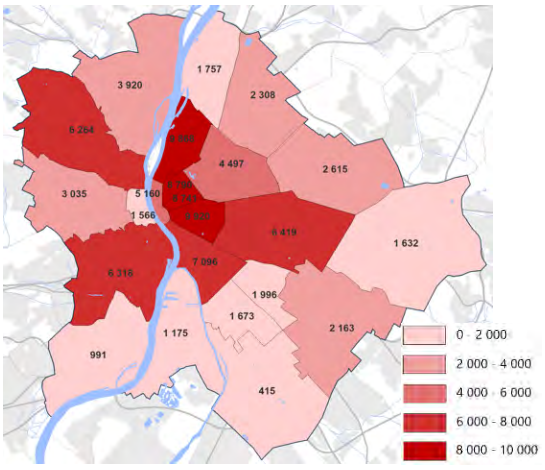
5-4. ábra: A főváros vándorlási egyenlegének változása, fő (állandó és ideiglenes vándorlások összesen)

Forrás: KSH

A tartósan Magyarországon tartózkodó külföldiek száma folyamatosan növekszik (2023-ban 226 ezer fő), 50-54% a Közép-Magyarországi régióban, ebből 43-45% Budapesten él (2023-ban 97 ezer fő). Közel kétharmad (2023-ban 64%) Európából, 30% Ázsiából, 3-4% az amerikai és az afrikai földrészről jött. Tradicionálisan és a 2022-es népszámlálás adatai szerint a Budapesten élő külföldi állampolgárok közel fele a városmagot alkotó kerületekben él.

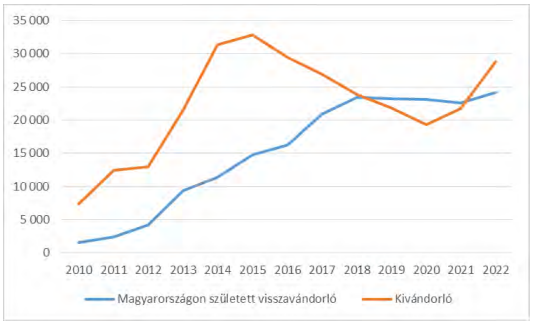
5-5. ábra: A külföldi állampolgárok száma kerületenként (fő, 2022)

Forrás: KSH Népszámlálás

Magyarországról évente 28-48 ezer fő vándorol ki. A magyar állampolgárok kivándorlása megélénkült ugyan, de a többi közép-európai ország szintjét még nem érte el (2014-től 20-30 ezer fő évente; 2022-ben 28.825 fő). A visszavándorlók száma évi átlagban 22-24 ezer (2022-ben 24 ezer fő). A kivándorlásról még nincsenek településszintű statisztikai adatok, de Budapest minden irányú mobilitásban nagyobb intenzitással vesz részt, mint a többi magyarországi régió. A külföldre vándorlók elsődlegesen munkavállalás céljából mennek másik országba, közöttük magas a fiatal jól képzettek részesedése. A 2023-as közvéleménykutatás[1] adatai szerint a Budapesten élő, költözést tervezők közül az országot a legfiatalabbak és jellemzően a 40-50 éves aktív korosztály tervezi elhagyni legmagasabb arányban.

5-6. ábra: Magyar állampolgárok külföldre és onnan visszavándorlásának összefoglaló adatai (fő)

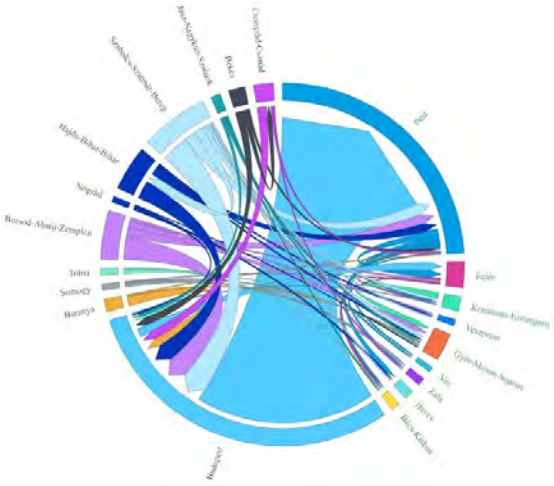

Forrás: KSH Stadat
https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0030.html

A vonzó és taszító erők tehát leginkább a lakosság fiatalabb és munkaerőpiacon versenyképes részét mobilizálták. A vándorlásnak tehát demográfiai és munkaerőpiaci utóhatásaival is számolni kell mind a küldő, mind a befogadó területeken. Egyre jelentősebbé válik az ún. helyettesítéses migráció: a kivándoroltak munkaerőpiaci helyét megfelelő hazai munkavállalók híján bevándorlókkal igyekeznek betölteni (pl. építőipari szakági munkák).

A belföldi vándorlás adatok továbbra is jelzik a nyugat-kelet törésvonalat. A gazdaságilag fejletlenebb területekről a fejlettebbek felé irányuló vándorlás a jellemző. A belföldi vándormozgalom intenzitása összefügg a szuburbanizációs folyamatokkal. A nagyvárosokból elvándorlók általában a községekben jelennek meg. Amikor a szuburbanizáció gyengül, a nagyvárosok könyvelnek el nagyobb nyereséget. A legintenzívebb vándorlási áramlat Budapest és Pest vármegye (főváros és agglomerációja) irányú.

5-7. ábra: A vármegyék közötti belföldi vándorlási különbözet, 2022[2]

Forrás: KSH

Budapest vándorlási deficitet jelentő időszakai együtt jártak Pest vármegye növekvő vándorlási többletével. A 2016-tól negatív Budapest belföldi vándorlási különbözete, miközben Pest vármegyébe a korábbi 5-6 ezer beköltözőhöz képest 12-18 ezren érkeztek[3]. Pest vármegye vándorlási nyereségét jelentős részben a Budapestről odavándorlók okozzák. 2022-ben 12 ezre fővel többen költöztek Pest vármegyébe, mint onnan Budapestre.

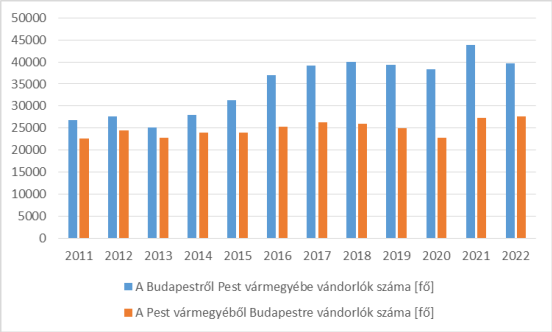
[1] 2023 nyarán készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

[2] A diagramon a KSH a vármegyék közötti vándorlási kapcsolatokat jelenítette meg az egyes vármegyék közötti oda-, illetve elvándorlások különbözetei alapján. A diagramon a nyíl iránya jelzi, hogy hová vándorolnak többen, míg a nyíl színe azt jelzi, hogy honnan vándorolnak el. A nyilak méretei a migrációs egyenlegek nagyságát tükrözik. A pozitív vándorlási egyenlegű vármegyék zöld színnel vannak jelölve. Forrás: https://ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/nepmozgalom/a-varmegyek-kozotti-belfoldi-vandorlasi-kulonbozet-2022

[3] https://ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/nepmozgalom/budapest-es-pest-varmegye-vandorlasi-kapcsolata

A COVID-19 járványhoz kapcsolódó intézkedések hatására átmenetileg tovább nőtt a Budapestet és a vidéki városokat érintő elvándorlás, amely leginkább a községek felé irányult. 2023-ra mérséklődött Budapest és a vidéki nagyvárosok vándorlási vesztesége.

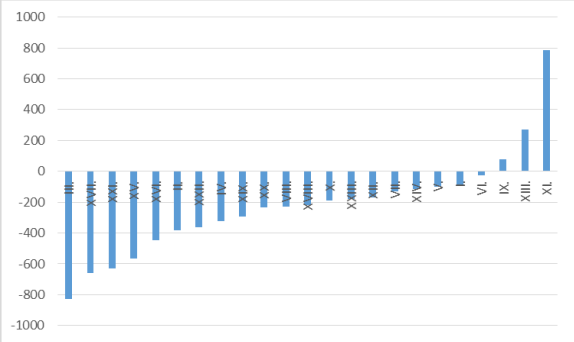
5-8. ábra: Budapest és Pest vármegye vándorlási kapcsolata (fő)

Forrás: KSH

A kerületek vándorlási egyenlege három kerület kivételével negatív volt 2022-ben. Belföldi vándorlásból adódó többletet a IX., XI. és XIII. kerület könyvelhetett el. A legnagyobb veszteség a III., XVII. és XXI. kerület esetében volt.

5-9. ábra: Belföldi oda- és elvándorlások különbsége (állandó és ideiglenes vándorlás együtt), kerületenként, 2022 (eset)

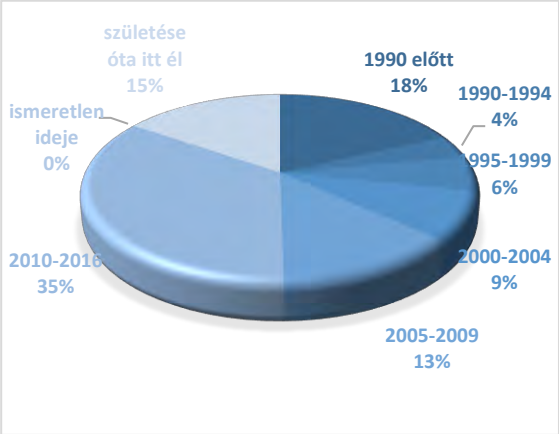

Forrás: KSH

Költözések, költözési szándék

A fővárosiak 15%-a ugyanabban a lakásban élt 2016-ban, mint amelyikben született. A 2016-os Mikrocenzus adatai szerint a legtöbben 2010-2016 között költöztek a lakásukba. 2016-ban a fővárosban élők 27%-a Budapesten belül költözött, 36%-a Pest megyéből érkezett a fővárosba, 11% másik megyéből és 4%-a külföldről.

5-10. ábra: Budapest népessége a jelenlegi lakóhelyére költözés ideje szerint, 2016 fő

Forrás: KSH, Mikrocenzus

A 2023-as közvéleménykutatás[4] a következő 5 évre nagyarányú mobilitási hajlandóságot jelzett. A Budapesten élők 13%-a biztosan, 20%-a valószínűleg költözni fog. A válaszolók 49%-a Budapesten, 20% egy közelebb fekvő agglomerációs településen, 11% Budapesttől távolabb, 20% pedig külföldön keresne magának másik lakhatást.

5-11. ábra: Budapesten élők öt éven belüli költözési tervei, 2023

Forrás: Közvéleménykutatás[5]

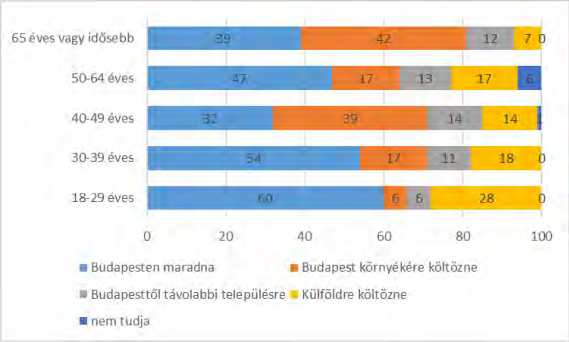
Az átlagosnál magasabb arányban költöznének azok, akik nem házban, hanem lakásban élnek. A 2022. évi felmérés eredményeihez képest 9%-kal kevesebben szeretnének már különálló családi, kertes házba költözni, azonban a biztosan és a valószínűleg elköltözők többségében még mindig ilyen típusú ingatlanba költöznének a

[4] 2023 nyarán készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

[5] 2023 nyarán készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

legszívesebben. Közöttük magas a lakótelepekről és a jelenleg is kertvárosi lakókörnyezetből költözni szándékozók aránya. A családi ház preferálása szinte minden agglomerációs övezetbe költözni szándékozóra jellemző (95%). A belvárosban és a belváros közelében élők viszont inkább Budapesten belül, jellemzően társasházi lakást keresnek. Leginkább a 18-29 évesek azok, akik jelenlegi otthonukat csak átmeneti megoldásnak érzik, és 50% fontolgatja a költözést. Ők leggyakrabban a városon belüli lakhelyet preferálják, és még nem költöznének el Budapestről. Ezzel szemben szintén magas mobilitási hajlandóságot mutató 30-40 éves korcsoport elsődleges célpontja valamelyik Budapesthez közelebb fekvő agglomerációs település.

5-12. ábra: Budapesten élők öt éven belüli költözési tervei a költözés iránya szerint, korcsoportonként, 2023 (%)

Forrás: Közvéleménykutatás[6]

A költözés indokai nem sokat változtak az 1990-es évek óta. A főbb indokok közé a zöldövezeti lakókörnyezet, a jelenleginél jobb lakhatási körülmények, az alacsonyabb ingatlanárak, valamint sokaknál az olcsóbb megélhetés és az alacsonyabb fenntartási költségek tartoznak.[7] Tehát élhetőbb az egészségesebb életmódot jobban támogató környezetet keresnek.

A 2023-as kérdőíves adatfelvétel[8] során több 5 éven belül elköltözni vágyó emelte ki Budapest rossz környezeti állapotát, 25% egészségesebb környezetre vágyik, és ezt 16% családi házban véli megtalálni. A válaszolók fele más típusú lakókörnyezetben szeretne élni, leginkább az agglomerációs övezet kisebb településein.

5-13. ábra: Költözési szándék indoka a Budapestről kiköltözni szándékozók arányában, 2023 (%)

Forrás: Közvéleménykutatás[9]

Nem és kor szerinti összetétel

A főváros lakosságának 53 százaléka nő. A férfinépesség átlagéletkora 41,3 év; a nőké 45,7 év volt 2023-ban.

A demográfiai és népmozgalmi folyamatok továbbra is az idősek arányának növekedése felé hatnak. Az ország időskorú (65 éven felüli) népességének 18%-a 2022-ben Budapesten él. A legidősebbek közül a 80–84 évesek 19%-a, az ennél idősebbek 21%-a lakik Budapesten. Számuk és népességen belüli arányuk növekedése miatt egyre nagyobb feladat nehezedik a fővárosi társadalmi ellátórendszerekre. Az aktív korú, 15-64 éves korú népesség aránya a belvárosi (VI., VII., VIII. és IX.) kerületekben a legmagasabb. A gyermekkorúak (0-14 évesek) aránya jellemzően a II., XII., XVI. és XXII. kerületekben a legmagasabb (15-17%), és a belvárosi kerületekben a legalacsonyabb (10% alatt). A 65 éves és idősebb népesség aránya az adott kerületben lakókon belül az I., II. és XII. kerületekben a legmagasabb (25-26%), a legalacsonyabb pedig a VIII. és IX. kerületekben (16%). A legtöbb idős a III. és XI.

[6] 2023 nyarán készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

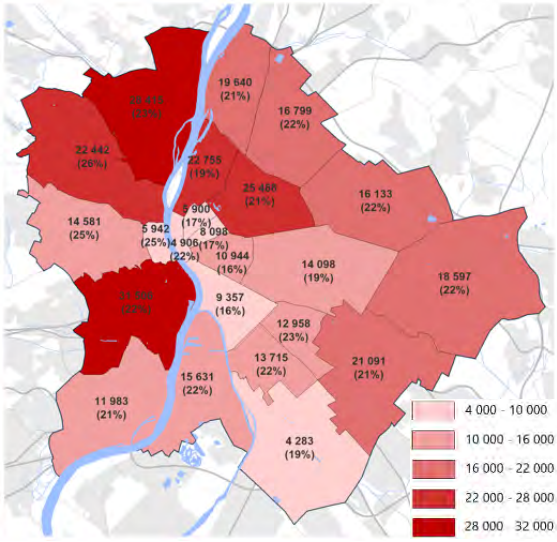
[7] Dövényi Z. – Kok, H. – Kovács Z. 1998: A szuburbanizáció a lokális társadalom és a helyi önkormányzati politika összefüggései a budapesti agglomerációban. – In: Illés S. –Tóth P. P. (szerk): Migráció I. – KSH Népességtudományi Kutató Intézet. Budapest.pp. 229–237 és Csanádi G. – Csizmady A. 2002: Szuburbanizáció és társadalom. – In: Tér és Társadalom. 16. (3) pp. 27–55.

[8] Lakossági reprezentatív telefonos adatfelvétel a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével 2023 nyarán.

[9] 2023 nyarán készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

kerületben él, a legkevesebb pedig az V. és a XXIII. kerületben.

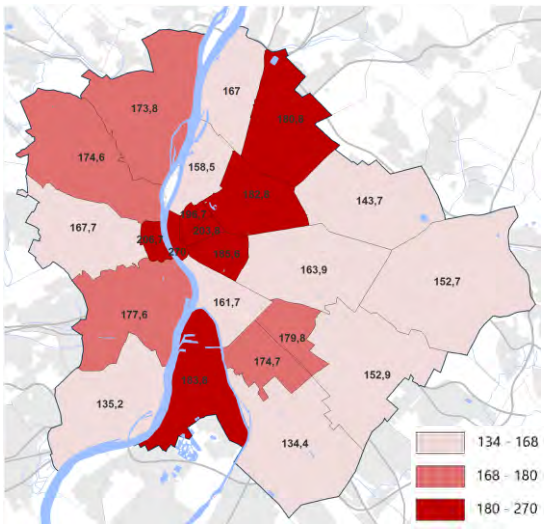
5-14. ábra: A 65 éves és idősebb népesség aránya (%) és száma (fő) kerületenként, 2022.

Forrás: KSH, Népszámlálás

Budapesten az öregedési index[10], mely az időskorúak gyermekkorúakhoz viszonyított arányát méri, 2011 óta 18,4%-kal emelkedett, 2022-ben száz gyermekkorúra 167,5 időskorú jutott. A kerületek közül a történelmi belváros legsűrűbben lakott részei öregednek el leginkább. A legfiatalabb kerületek közé a külső pesti kerületek tartoznak.

5-15. ábra: Öregedési index Budapest kerületeiben, 2021

Forrás: KSH

A munkaképes korúak (mind a 15-74 év közötti és a 15-64 közötti összesítésben) száma és aránya alig változik. A munkaerőpiac alsó életkori határa a továbbtanulás és annak kitolódása miatt nő, a felső életkori határ, a nyugdíjazási életkor lassan, de folyamatosan emelkedik Magyarországon. Egyre több nyugdíjas vállal munkát, marad a munkaerőpiacon.

5-2. táblázat: A munkaképes korúak számának és arányának alakulása Budapesten

	2012	2018	2023
15-74 évesek száma (ezer fő)	1 329	1 358	1 312
15-74 évesek aránya a népességen belül	77%	75%	78%
15-64 évesek száma (ezer fő)	1 145	1 157	1120
15-64 évesek aránya a népességen belül	66%	64%	66%

Forrás: KSH

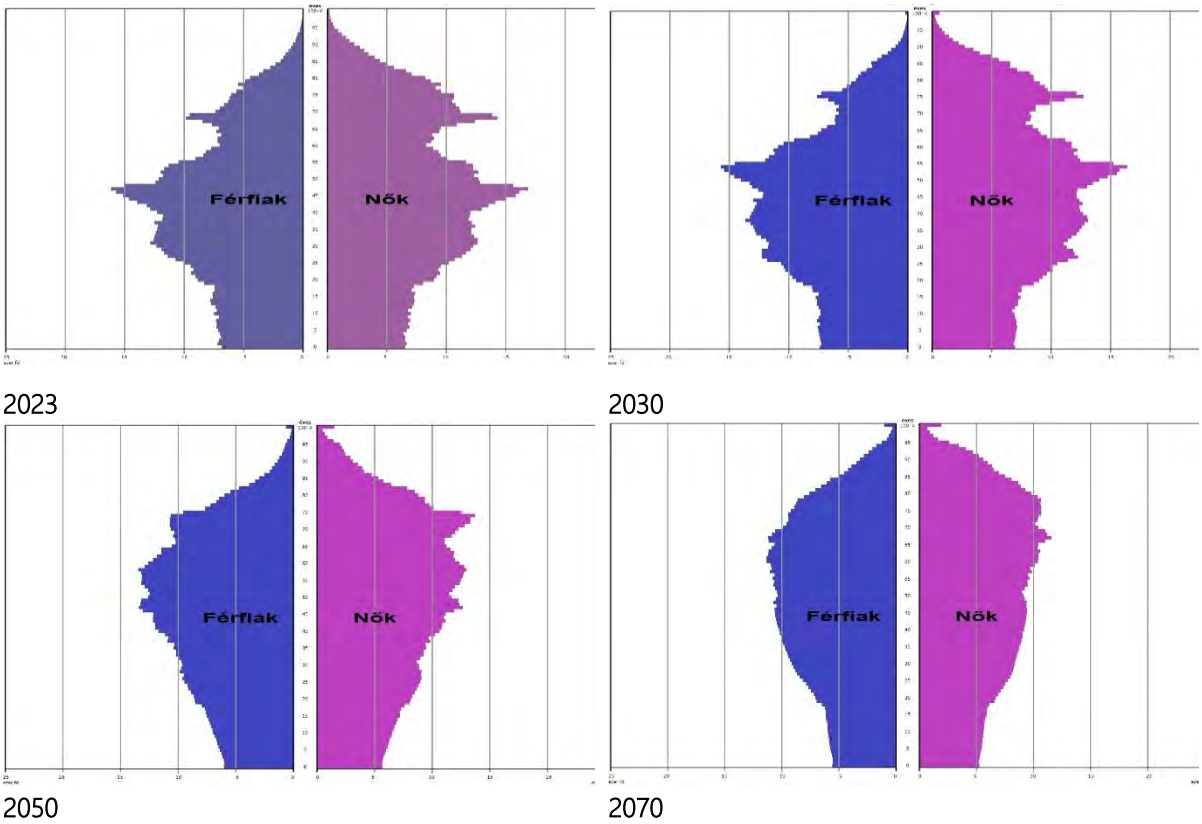
[10] Öregedési index: a 65 éves és annál idősebb népesség a 14 éves és annál fiatalabb gyermeknépesség százalékában.

Népesség előreszámítás

A népesség-előreszámítási modellek szerint, ha a mostani trendek folytatódnak, Budapestnek 2023-hoz képest jelentősen eltérő alakú korfája lesz 2050-re. Csökkenni fog a népesség és ezen belül lecsökken az aktív korosztályok aránya. A lehetséges jövőbeli szcenáriókat jelentős mértékben határozzák meg az elmúlt két évtized alapvető népesedési eseményei, melyek a következő hipotéziseket vetítik előre:

- Továbbra is jellemző marad a csökkenő termékenység, a halandóság nem esik vissza, a születéskori átlagosan várható élettartam lassan nő, de megtartja a nemek közötti különbséget, így az öregedés fokozottan érinti a nőket.
- A munkaképes korúak száma csökken.
- A nemzetközi migráció, a korábbit meghaladó mértékben irányul Budapest és környékére, ami fiatalító hatással lesz a lakosságra és javítja annak életkori, végzettségi összetételi jellemzőit.
- A szuburbiából a városba történő visszaáramlás mérsékelt lesz és a főváros országon belüli vonzó erejét megtartja, de számottevő mértékben nem növeli.
- A Budapestre költözők és az elköltözők háztartási szerkezeti és életkori összetétele eltérő. A beköltözőkön belül magasabb az egyedül álló fiatalok, míg az elköltözők között a 30-34 éves, gyermekes háztartások aránya.

5-16. ábra: Népesség-előreszámítás Budapestre

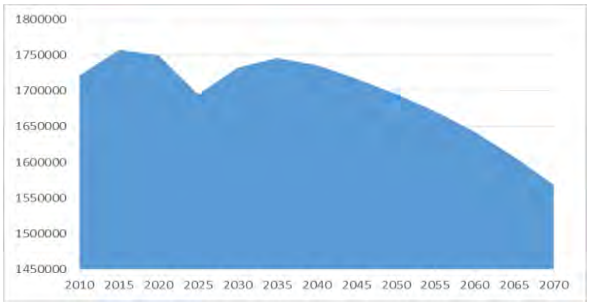
Forrás: KSH[11]

A KSH népesség előreszámítása szerint 2023 és 2030 között Budapest népessége kissé növekszik, és a népességszám valamivel meghaladja az 1.700 ezer főt, majd 2035-től ismét csökkenni kezd. 2050-ben már kevesebb, mint 1.700 ezer, 2070-re pedig már csak 1.560 ezer lakos lesz. A KSH pesszimistább szcenáriója szerint a népesség csökkenés erőteljesebb is lehet és ez 2030-ra még mindig meghaladja az 1.700 főt a népességszám, ám 2050-re már csak 1,600 ezer

11 https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/terulet.html

lakos lesz. Az optimistább szcenárió szerint viszont azt vizionálja, hogy 2030-ra 1.748 ezer lakosa, 2070-re pedig 1.765 ezer lakosa lesz Budapestnek.

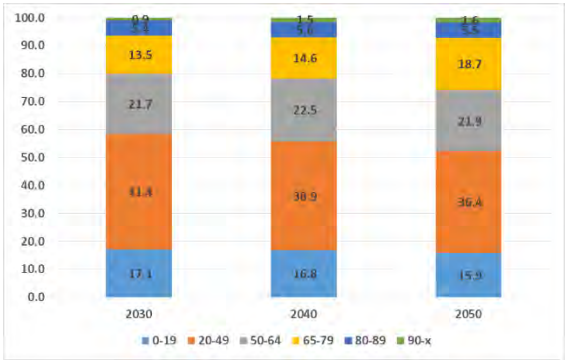
5-17. ábra: Népesség-előrejelzés, közepes forgatókönyv, Budapest (fő)

Forrás: KSH[12]

Az előrejelzések szerint az Európai unióban élők átlagéletkora 2050-re várhatóan közel 4 évvel növekszik. A fővárosokban a növekedés nagyobb lesz. Várható, hogy akár 5-6 évvel is nőhet a Budapestiek átlagéletkora; 46-50 évre. A népesség előreszámítás szerint a 65 éves és idősebb népesség aránya a 2023-as 21%-ról folyamatosan emelkedni fog és meghaladja a 25%-ot, a 80 éven felüliek aránya pedig 5,1%-ról 7,14%-ra emelkedik. A legidősebbek, a 90 éven felüliek aránya is emelkedni fog, és a 2023-as 0,8%-ról 2050-re eléri az 1,6%-ot, 2070-re pedig már a 3%-ot. Vagyis 27 év múlva a népesség negyede számít majd a mai fogalmaink szerint idősnek, miközben a 20-49 éves korcsoport aránya 45%-ról 36%-ra csökken.

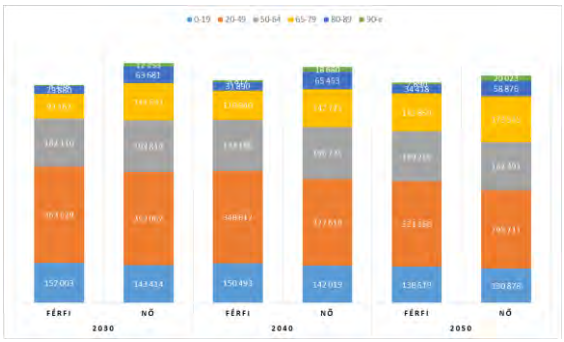
5-18. ábra: Népesség-előrejelzés korcsoportonként, közepes forgatókönyv, Budapest (%).

Forrás: KSH adatkérés, 2023.

A nő-többlet lassan csökken, 2050-re már csak alig 30 ezerrel lesz magasabb a nők száma.

5-19. ábra: Népesség-előrejelzés korcsoporton és nemek szerint, közepes forgatókönyv, Budapest (fő)

Forrás: KSH adatkérés 2023.

A KSH Pest vármegyére vonatkozóan 2050-re 1.240-1.250 lakost jósol. Lennert József kutatói becslése[13] szerint az agglomerációs övezet népessége 2051-re eléri az 1.400 ezer főt, és ezzel a Budapesti Agglomeráció lakosainak száma 3 millió fő körülire fog emelkedni. A növekedés forrása a vándorlásból adódik majd.

Nemzetiségi összetétel

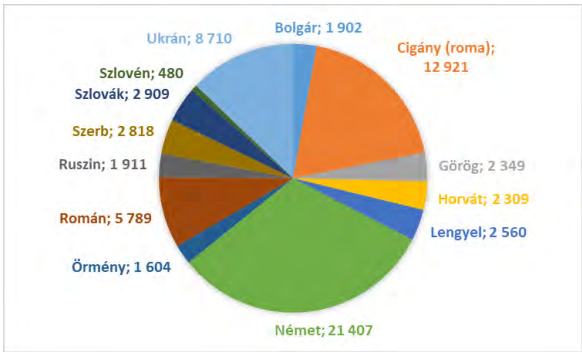
A 2022-es Népszámlálás adatai szerint Budapesten a kérdésre válaszoló magyar állampolgárok 4%-a (65 ezer fő) tartozik valamelyik a nemzetiségi törvényben felsorolt hazai nemzetiséghez[14], 9%-a pedig valamelyik másik nemzetiséghez. 2016-hoz képest jelentősen csökkent a német nemzetiséghez (51,9%-ről 32,8%-ra) illetve a romákhoz tartozók aránya (24,7%-ról 19,8%-ra). Ugyancsak csökkent a románokhoz (13,6%-ról 8,9%-ra), nőtt viszont az ukránokhoz tartozók aránya (6%-ról 13,3%-ra), akik nagy arányban a háború miatt érkeztek az országba. Számarányuk a nemzetközi helyzet változásával módosulhat. Korábban is (6-8%) és 2022-ben is alacsony (3-4%) volt a szlovák, szerb, lengyel, bolgár, görög, valamint horvát nemzetiséghez tartozók aránya. A más nemzetiséghez tartozók aránya 2016 óta (3%) háromszorosára emelkedett (9%).

[12] https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/terulet.html

[13] Lennert, J. (2019): A magyar vidék demográfiai jövőképe 2051-ig, különös tekintettel a klímaváltozás szerepére a belső vándormozgalom alakításában. Területi Statisztika, 59.évfolyam, 5. szám

[14] A nemzetiségi törvény 13 hazai nemzetiséget sorol fel, amelyek mellett más, bevándorolt nemzetiségek is élnek Magyarországon.

5-20. ábra: A Budapesten élő hazai és más nemzetiséghez tartozók megoszlása (fő), 2022.

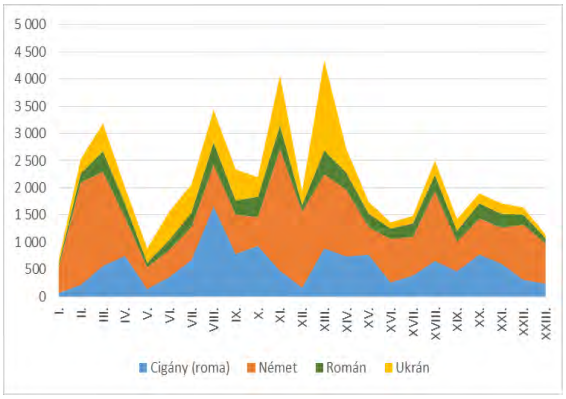

Forrás: KSH, Népszámlálás

A külföldiek tradicionálisan elsősorban a belvárosi kerületekben, illetve a II. és XII. kerületben találnak maguknak lakhatást. A legnépesebb fővárosi nemzetiség a német, népességen belüli arányuk a budai kerületekben, valamint Pesten az V., a VI., a IX., a XVIII. és a XXIII. kerületben a legmagasabb. A roma nemzetiséghez tartozók a pesti belváros egyes részein (VII.–X. kerületekben), valamint a peremkerületek közül a XX. és a XXII. kerületben éltek nagyobb arányban. A román és ukrán nemzetiséghez tartozók népességarányában az egyes kerületek között nem voltak jelentős különbségek. A X. kerületben, az utóbbi időben a Kínából érkezők telepedtek le nagyobb számban, a VIII. kerületben pedig az arab világból érkezők.

Mivel Budapestre továbbra is jelentős mértékű belső és növekvő, kívülről jövő vándorlás irányul, ezért a különböző, a statisztika szerint nem hazai nemzetiségekhez tartozók számának további növekedése várható.

5-21. ábra: A Budapesten élő néhány nagyobb hazai nemzetiség megoszlása kerületenként (fő), 2022.

Forrás: KSH, Népszámlálás

5.2 Képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Képzettség

A tanulás, a képzettség és a megszerzett készségek meghatározóak a társadalmi mobilitás szempontjából, az egyenlőtlenségek csökkentésében. A 2022. évi Népszámlálás adatai szerint a XXI. századra megemelkedett az átlagos iskolai végzettségi szint, ezzel együtt a főváros relatív kedvező pozíciója tovább erősödött.

A Budapesten élő 18 éven felüliek 36,9%-a rendelkezik érettségivel. A 25 éven felüliek között 43,9%-os a diplomások aránya. A szakmunkás végzettséggel rendelkezők és az iskolázatlanok aránya kissé csökkent 2011 óta. 7 évesnél idősebb népességen belül 36% a diplomások és 30% az érettségizettek aránya.

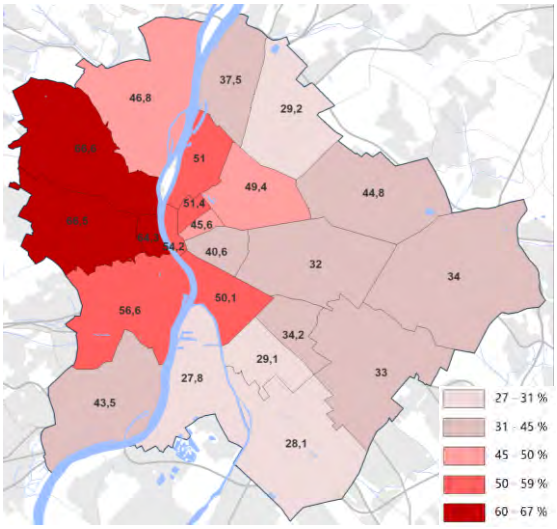
5-3. táblázat: Képzettségi mutatók (%)

	2011		2022	
	országosan	Budapest	országosan	Budapest
diplomások 25_x évesekből	19,0	34,1	37,2	43,9
érettségizettek 18_x évesekből	31,3	38,2	21,9	36,9
szakmunkások 15_x évesekből	21,3	12,3	21,1	10,9
legfeljebb általános iskolai végzettségűek 15_x évesekből	31,7	19,7	32,5	22,2

Forrás: Mikrocenzus adatok, Népszámlálás KSH

A magasabb iskolai végzettségű csoportok továbbra is Budán, illetve a belső pesti kerületekben koncentrálódnak, az alacsonyabb végzettségűek pedig a dél-pesti, illetve a külső pesti kerületekben találnak maguknak lakhatást. A legmagasabb, 60%-ot meghaladó diplomás arány az I., II. és XII. kerületre jellemző. 2022-ben az V., VI. és IX. és XI. kerületekben haladta meg kicsivel az 50%-ot. A legalacsonyabb diplomás arány (28-29%) a XV., XX., XXI. és XXIII. kerületben volt.

5-22. ábra: A diplomások aránya kerületenként a 25-64 éves népességben %.

Forrás: KSH, Népszámlálás 2022

Az oktatás központja továbbra is Budapest. A felsőoktatásban országosan résztvevő 310.000 hallgató több mint fele 2023-ban Budapesten tanult a 75 képzési intézmény 1.386 szakának valamelyikén; köztük 13% volt a külföldi hallgató. A Magyarországon tanuló külföldi diákok 45-50%-a Budapesten lakik. Kollégiumokban évente csak 13-14 ezer hallgató talál magának szállást. A lakhatás drágulása miatt azonban a kollégiumi férőhelyek száma egyre kevésbé elégíti ki az igényeket, több férőhelyre lenne szükség.

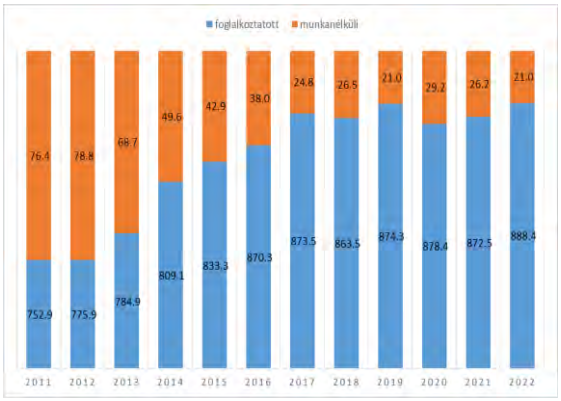
Gazdasági aktivitás, jövedelem viszonyok, társadalmi státusz

Budapesten a munkanélküliség, az aktivitás és a foglalkoztatottsági ráta adatai is kedvezőbbek, mint az országos átlag: a munkanélküliségi ráta 0,9%-kal alacsonyabb, az aktivitási arány 0,9-kal, a foglalkoztatási ráta 5,5-kal magasabb volt 2022-ben. A 15–74 éves korú népességre vonatkozóan 2022-ben a budapesti munkaerőpiacon 1.312 ezer főt regisztráltak, amiből a gazdaságilag aktívak száma 909 ezer fő. Az aktivitási arány 71,8%, amely 1,6%-pontos emelkedést mutat az előző év azonos időszakához képest.

A munkaerő piac szempontjából fontos mutató a diplomások aránya az aktív korú (25-64 éves) népességben, magas 44,2% volt. A koronavírus-járványt megelőző években Budapesten a munkaerőpiac a teljes foglalkoztatáshoz közelített. A COVID-19 járvány okozta visszaesést követően az adatok közel a járvány előtti szintre javultak vissza. Országosan 48,8 ezer fővel bővült a foglalkoztatottak száma, melynek (25,0%) Budapesten jelentkezett.

A foglalkoztatottak száma 888 ezer fő, a munkanélküli lakosoké 21 ezer fő volt 2022-ben. 2011-hez képest a foglalkoztatott száma nőtt, a munkanélkülieké jelentősen csökkent. 136 ezer fővel nőtt. A munkanélküliségi ráta 2,7 %. A háztartások 27%-ában nem volt foglalkoztatott 2022-ben, ami a 2016-os adathoz képest kisebb csökkenést mutat. A nyilvántartott álláskeresők száma a 2011-es 45 ezer főről 2023-ra 19,9 főre csökkent, a pályakezdőké 2000-ről 347 főre.

5-23. ábra: A foglalkoztatottak és munkanélküliek száma a 15–74 éves népességre vonatkozóan, Budapest (ezer fő).

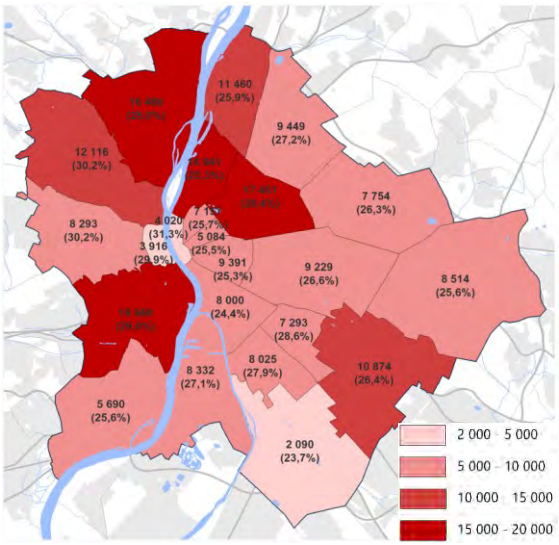

Forrás: KSH [15]

Az emelkedő nyugdíjkorhatár miatt többletkorosztály marad a munkaerő piacon, másrészt csökken a 15–64 éves népesség létszáma, szűkül a potenciális munkaerő-tartalék, növekszik a külföldi munkavállalók száma (2015-ben 19.226 fő, 2023-ban 36.131 fő).

2011-hez képest növekedett azoknak a háztartásoknak az aránya, ahol legalább egy foglalkoztatott van. 2023-ban országosan a háztartások 70%-a, Budapesten 73%-a volt ilyen, 3%-3,3%-ában viszont csak eltartott volt. A kerületek közül az I., II., V. és XII. kerület esetében volt a legmagasabb, és a IV. és a XXIII. kerületben volt a legalacsonyabb azoknak a háztartásoknak az aránya, ahol nem volt foglalkoztatott. A belső pesti kerületekben az olyan háztartások aránya, ahol csak eltartott van, a budapesti átlag kétszerese, 6% volt. Országosan az egyszemélyes háztartások valamivel több, mint felében, Budapesten 42%-ában nem volt foglalkoztatott.

5-24. ábra: Azon háztartások száma és aránya, ahol nincs foglalkoztatott Budapest kerületeiben (fő - %)

Forrás: KSH, Népszámlálás 2022

A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők[16] aránya (az EU2020 stratégia szerint) Budapesten 3,8% volt, ami a 2010-es referencia értékhez képest 2020-ra 4,7%-ot csökkent. Arányuk szinte minden évben a településtípusokat véve alapul Budapesten volt a legalacsonyabb.

Budapest továbbra is megtartotta kiemelkedő pozícióját a jövedelmek nagysága szerint. 2022-ben is a legmagasabb jövedelemmel a budapesti háztartások rendelkeztek, ami 2022-ben egy főre vetítve 3 millió 986 ezer forintot jelentett, 29,2%-kal meghaladva az országos átlagot. Itt volt a legmagasabb (74,5%) a teljes jövedelmen belül a munkajövedelem aránya is.

[15] Lakossági munkaerő-felmérés: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0078.html

[16] Nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők azok a 0 és 59 év közötti életkorú személyek, akik olyan háztartásban élnek, ahol a munkaképes korú (18 és 59 év közötti) felnőttek az előző évben teljes munkapotenciáljuk kevesebb, mint 20%-át töltötték munkával (értéke: 0-0,2).

Ez egyrészt a tevékenységi szerkezettel függ össze, azaz itt magasabb a szellemi munkát és a magasabb hozzáadott értéket termelőtevékenységek aránya, másrészt Budapest országos szerepköréből fakad.

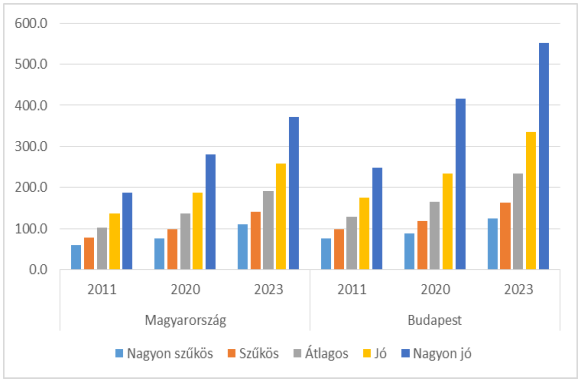
Az egy főre jutó bruttó éves átlagos társadalmi és egyéb jövedelmek[17] aránya az összjövedelmeken belül 2022-ben 21,4% volt. Ezeknek a jövedelmeknek a 86%-át az öregségi ellátások tették ki. (Az egyéb jövedelmek aránya is itt volt kiemelkedően magas, 4,1%). A nyugdíjasokon belül az öregségi nyugdíjasok aránya Budapesten a legmagasabb, 88%. Az öregségi nyugdíjak havi átlagos összege 2023-ban Budapesten 1,2-szerese volt az országos átlagnak, megközelítette a 200 ezer forintot.

A relatív jövedelmi szegénységi arány[18] 2022-ben Magyarországon 13% volt. Budapesten a 2017-es 7,8%-ról 2022-re 8,2%-ra emelkedett. Ez az érték hasonló a Nyugat-Dunántúli régióban mérthez (7,2%) de magasabb a Közép-Dunántúli régió arányánál (6,2%). Településtípusokat tekintve országosan Budapest van a legkedvezőbb helyzetben.

Országos szinten a lakosság (nettó) vagyona szerint képzett csoportok közül a 10. csoportba, a legmagasabb jövedelemmel rendelkező kategóriába tartozók 71%-a él Budapesten, az 1. legalacsonyabb jövedelemmel rendelkező csoporthoz tartozóknak pedig csak 22%-a[19].

Budapesten továbbra is az országos átlagnál nagyobb összegre van szükség a megélhetéshez. A különböző megélhetési szintekhez szükségesnek tartott jövedelemösszeg 2011-től lassan, 2020 után pedig jelentősen emelkedett. Az országos és budapesti átlag közötti különbség 1,2-1,3-szoros. Kivételt képez a nagyon jó megélhetést biztosító jövedelemösszeg kategória, ahol a különbség nagyobb, 1,5-szeres.

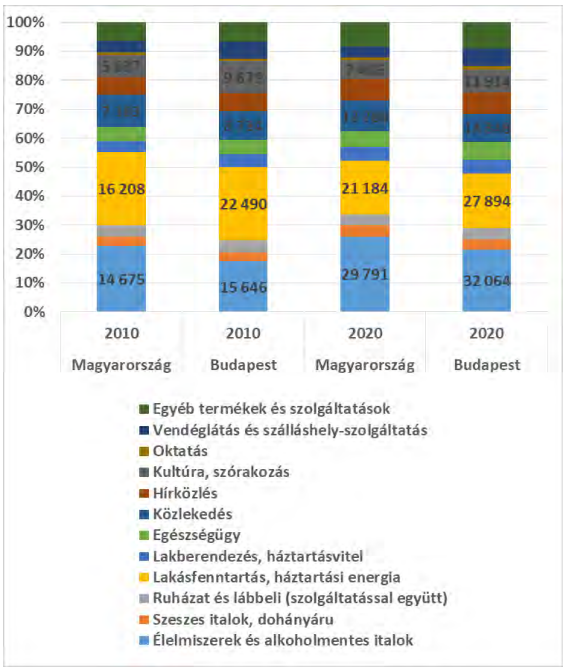
5-25. ábra: A különböző megélhetési szintekhez szükségesnek tartott nettó jövedelemösszeg (ezer forint/hó/fő)

Forrás: KSH

Budapest kiemelt helyzetét jelzi az is, hogy 2020-ban a budapesti háztartások egy főre jutó havi fogyasztási kiadásai 148 ezer forintot tettek ki, az országos átlag 114 ezer forint volt.

5-26. ábra: Az egy főre jutó éves kiadások részletezése (COICOP-csoportosítás), (forint/fő/hó)

Forrás: KSH[20]

A legnagyobb súlyt a fővárosban és országos átlagban is az élelmiszerek (26% és 22%), valamint

[17] Ide tartoznak a családdal, gyermekkel kapcsolatos ellátások, a munkanélküli, öregségi és egyéb szociális ellátások.

[18] A teljes népességet OECD 2 fogyasztási egységre jutó jövedelem alapján a KSH sorba rendezte. A sor közepén lévő jövedelem jelenti a mediánt, vagyis hozzá képest pontosan ugyanannyinak van kevesebb illetve több jövedelme. A relatív jövedelmi szegénységi arány a medián ekvivalens jövedelem 60%-ánál kevesebb jövedelemmel rendelkező háztartásokban élő személyek aránya.

[19] https://statisztika.mnb.hu/sw/static/file/vagyonfelmeres-2020-web.pdf

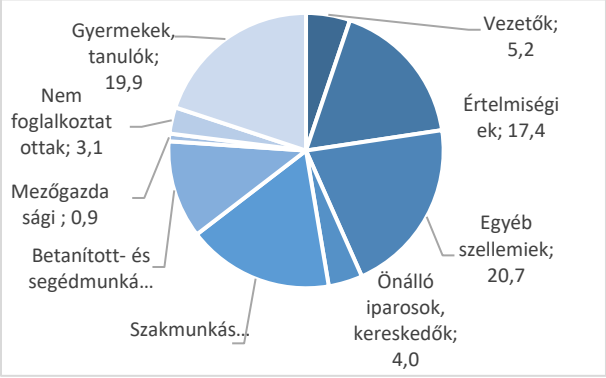
[20] https://www.ksh.hu/stadat_files/jov/hu/jov0050.html

a lakásfenntartás és energia költségei (19% és 19%) jelentették 2010-ben és 2020-ban is. A lakásfenntartás költései 2010-hez képest 6 százalékkal csökkentek. A közlekedésre fordított kiadások Budapesten 10%-ot, országos szinten 11%-ot képviseltek. A kultúrára és szórakozásra fordított kiadások tovább csökkentek 8%, illetve 6%-ra.

A 2022. évi Népszámlálás adatai alapján az országban Budapesten a legnagyobb arányú a bérleti lakáshasználat, a tulajdonosok által lakott lakások aránya csak néhány kerületben haladja meg a 90%-ot (XVI, XVII, XXII. és XXIII. kerületek), a pesti belvárosi kerületekben 70% alatti ez az arány. A lakáshoz jutás másik fontos mutatója, hogy hány évnyi átlagkeresetből vásárolható meg egy átlagos lakás[21], ez Budapesten 9,2 év volt 2023-ban. Az elmúlt évtizedben a lakásárak és a lakbérek jóval nagyobb mértékben emelkedtek, mint a lakosság jövedelme, ezzel nagymértékben romlott a lakhatás megfizethetősége.

Budapesten a magasabb státuszú népesség aránya jóval magasabb, mint az ország más városaiban.

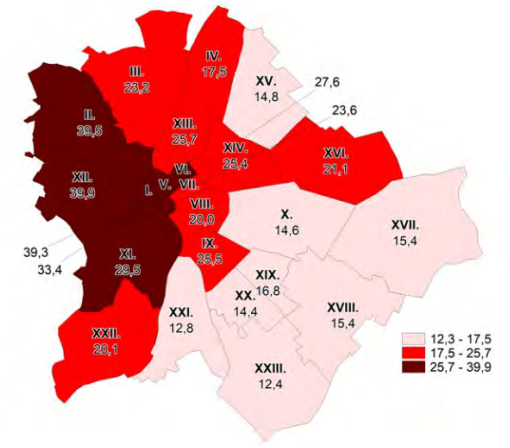
5-27. ábra: Társadalmi rétegződés, 2011. (%)

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

A kerületek közötti különbséget jól jelzi a vezető és értelmiségi csoportnak a kerület népességén belüli együttes aránya. A budai kerületek továbbra is a magas státuszú kerületek közé tartoznak. A pesti kerületek közül az V., és VI. kerületek tartoznak a magas státuszúak közé. A pesti külső kerületek, a XVI. kerület kivételével, továbbra is alacsony státuszúak.

5-28. ábra: A vezetők és értelmiségi csoportok aránya a népességen belül kerületenként, 2011. (%)

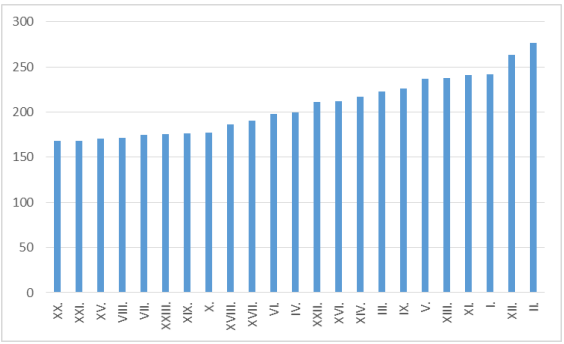

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

A társadalmi különbségeket az egy lakosra jutó SZJA alapot képező belföldi havi jövedelem eloszlása is jelzi. A kerületek szintjén az adófizetés tartósan eltérő és sorrendjében alig elmozduló képet mutat.

A 2021-es évre vonatkozó szja-bevallások adatai szerint a XII., II., illetve I., V., XI. és XIII. kerületekben élőknek a legmagasabb az egy adófizetőre jutó személyi jövedelem adója, míg a XV., XX. és XXI. kerületben lakóké a legalacsonyabb.

5-29. ábra: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi havi jövedelem kerületenként, 2021 (ezer Ft)

Forrás: KSH

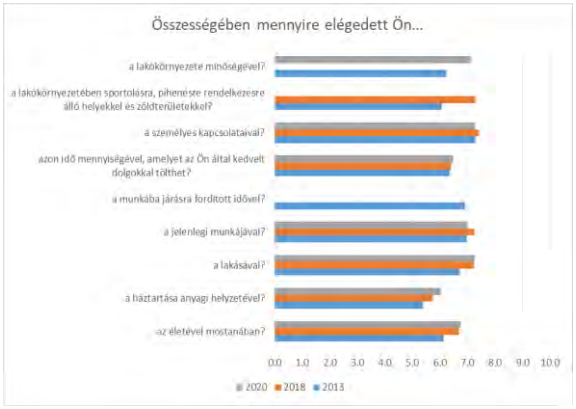
[21] az átlagos használtlakás-ár és a teljes munkaidőben alkalmazásban állók éves nettó átlagkeresetének hányadosa a KSH számítása szerint (Forrás: Helyzetkép, 2023, lakáspiac)

Életminőség

Magyarország a boldog nemzetek közé tartozik. 2022-ben országosan a lakosság 70% érezte magát legalább többnyire boldognak, Budapesten 65,3%. Magyarországon 2020-ban továbbra is a Közép- és Nyugat-Dunántúl-i megyék lakói voltak a legelégedettebbek. Ráadásul voltak olyan dimenziók, melyek mentém még a két Alföldi régió lakói is elégedettebbek voltak a Budapestieknél. Ezek a háztartás anyagi helyzete és a lakókörnyezet minősége voltak.

A budapestiek élettel való elégedettsége nem változott 2018 és 2020 között[22], mindkét évben 6,7-es átlagot adtak (10-es skálán) erre a kérdésre. A lakókörnyezet minőségére még ennél is magas értéket adtak (7,3, illetve 7,1).

5-30. ábra: Az elégedettség alakulása Budapesten

Forrás: KSH, Életminőség felmérés

Az elégedetlenek aránya a magán bérlakás szektorban 14%, a szociális bérlakás szektorban 36% (fővárosi szinten 12%) Elégedetlenségre leginkább a lakás rossz állapota, a zsúfoltság, a szomszédság, a zaj és a zöldterület hiánya, illetve a fenntartási költségek adnak okot. A 2024-es kérdőíves adatfelvételben[23] a budapesti életminőséggel a válaszolók 70%-a volt elégedett. Nagy arányban pozitív megítélést kapott a közvetlen és a tágabb lakókörnyezet állapota (82%-84%), a lakáshelyzet (78%), a biztonságos gyalogos közlekedés feltételei (78%) és a közösségi közlekedés (75%). Kevesebben voltak elégedettek a közterületek állapotával (45%), valamint az önkormányzatok ügyintézése és a helyi közügyekkel kapcsolatos tájékoztatással (64%-65%). Az emberek segítőkészségével és összetartásával kapcsolatban már csak 39% volt elégedett.

5-31. ábra: A városi környezet néhány összetevőjének megítélése Budapesten, 2024 (%)

Forrás: Közvéleménykutatás[24]

A KSH 2023-as felmérése szerint az elégedettséget valószínűsíti többek között a lakóhely területi elhelyezkedése is, ugyanakkor a lakóhely nagyságát tekintve nincs számottevő különbség. Budapesten, a vármegyeszékhelyeken, a megyei jogú városokban, illetve a községekben egyaránt átlagosan 7,2, az egyéb városokban pedig 7,3 pont volt az elégedettség mértéke. Országos szinten legelégedettebbek a férfiak, a Budapesten élők, a 25 év alatti fiatalok, a felsőfokú végzettségűek, a még családalapítás előtt állók, gazdaságilag aktívak és legjobb anyagi helyzetűek. A legkevésbé elégedettek a nők, a községekben élők, a 75 éven felüliek, az özvegyek és a szegények voltak.

5-32. ábra: Az élettel való elégedettség tényezői

Forrás: KSH, 2023

[22] A KSH életminőség felmérése csak 2018 és 2020 években kérdezett meg minden kérdést. 2022/23-ban csak két kérdést tettek fel. Ezért az összehasonlításban mindig a rendelkezésre álló legfrissebb adatokat használtuk.

[23] 2024 decemberében készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

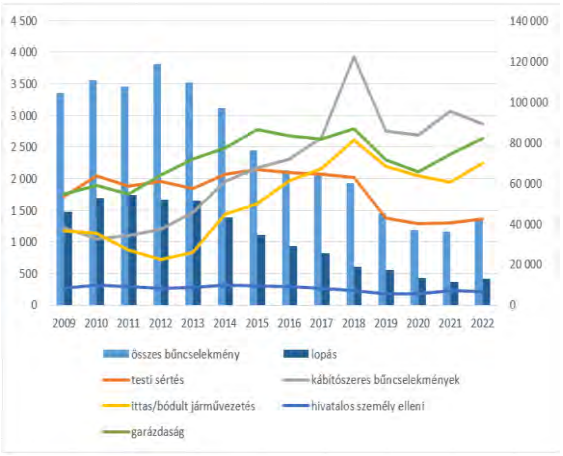
[24] 2024 decemberében készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

A budapesti bérek a legmagasabbak közé tartoznak, ez látszik azon is, hogy a háztartás anyagi helyzetével elégedettek száma 2018-2023 között emelkedett. Míg 2018-ban 5,7-es átlagértéket adtak, addig 2023-ban már 6,4-es értéket.

A fővárosban a saját lakókörnyezettel szembeni túlzott bizalom éppúgy jellemző, mint a más kerületek közbiztonságával szembeni bizalmatlanság. 2023-ban sötétedés után egyedül lakóhelye felé sétálva a budapesti lakosok 23,5%-a nagyon, 54,6%-a pedig eléggé biztonságban érezte magát. Azok aránya, akik akár egy kicsit is veszélyben érezték magukat 21,9% volt.

A regisztrált bűncselekmények száma 2010 óta folyamatosan csökken a fővárosban, de továbbra is igaz, hogy míg az ország népességének közel 18%-a él Budapesten, addig az ismertté vált bűncselekmények 25%-át a fővárosban regisztrálják. A biztonságérzet erősítése a városfejlesztés eszközeivel, például a fizikai környezet biztonságos, a bűnelkövetés lehetőségeit csökkentő kialakításával is elősegíthető.

5-33. ábra: A regisztrált bűncselekmények száma Budapesten

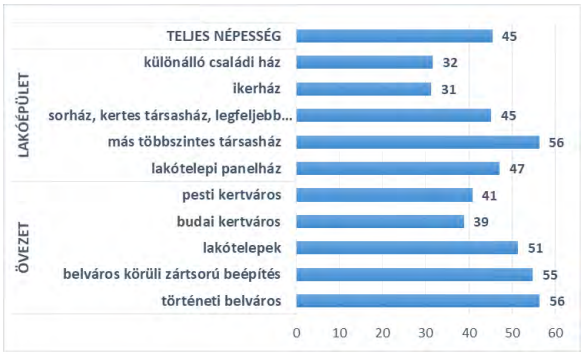

Megjegyzés: A jobb oldali függőleges tengelyhez az Összes bűncselekmény és a Lopás, a baloldali függőleges tengelyhez a többi regisztrált bűncselekmény tartozik. Forrás: KSH

A 2015-ös KSH 'Lakásfelvétel' szerint a fővárosiak leginkább a nyugodt és csendes, lehetőleg zöldterületi, ám infrastrukturálisan jól ellátott lakóterületeket részesítenék előnyben. Városszerkezetileg azokat a területeket, melyek nem elzártak, ahonnan jól megközelíthető (tömegközlekedéssel és személygépkocsival is) a (pesti) belváros. Ha Budapesten belül szabadon (az ingatlanárak figyelembevétele nélkül) lehetne lakást választani, akkor a legtöbben a II., XIV., XI., XII. és a III. kerületbe költöznének legszívesebben. Az okot pedig elsősorban a sok zöldterületben, a csendes, tiszta, jó levegőjű környékben adták meg. A lakásválasztásnál azonban fontos szerepet játszik, az, hogy közel legyen mindenhez, jó közlekedéssel rendelkezzen. Ugyanakkor a fővárosiak kerületek közötti mobilitási hajlandósága kicsi, sokan voltak, akik nem szívesen hagynák el az ismerős környéket, azaz inkább a megszokott, ismert városrészeket preferálják választásaik során.

A 2024-es közvéleménykutatás szerint a válaszolók 45%-a szívesen költözne át egy másik kerületbe, ha erre lehetősége adódna. Az életkor előrehaladtával csökken a mobilitási hajlandóság, míg a 18-29 éves korcsoport 65%-a, addig a 65 éves és idősebb népességnek már csak 23%-a költözne. Akik költöznének, azok leginkább a belvárosi és lakótelepi környezetből költöznének, a pesti és budai kertvárosokban élők között kisebb az erre vágyók aránya.

5-34. ábra: Azok aránya, akik szívesen költöznének másik kerületbe Budapesten, 2024. (%)

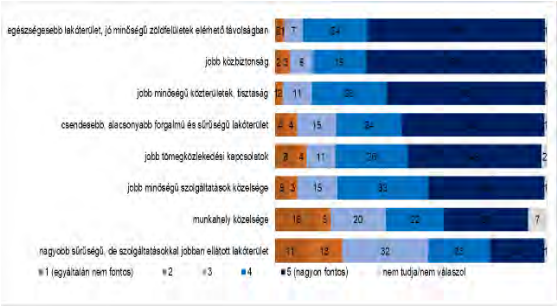
Forrás: Közvéleménykutatás[25]

Az új lakóhely kiválasztásánál nagyon fontos szempont az egészségesebb, jó minőségű zöld felületekkel rendelkező, elérhető távolságban lévő

[25] 2024 decemberében készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

(65%) és a mostaninál jobb közbiztonságú lakóterület (65%), ahol jobb minőségű szolgáltatások (52%) és jobb tömegközlekedési kapcsolat van (49%). A nagyobb sűrűségű, de szolgáltatásokkal jobban ellátott lakóterület vonzereje már sokkal kisebb, csak a válaszolók 20% találta nagyon fontosnak ezt a feltételt.

5-35. ábra: Az új lakóhely kiválasztásának szempontjai a Budapesten belül költözők esetében, 2024. (%)

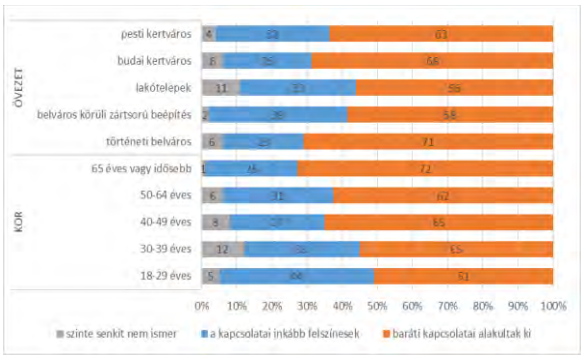

Forrás: Közvéleménykutatás[26]

Az életminőség fontos része a hasznosságérzet. A budapestiek arra a kérdésre, hogy 'Mennyire érzi tartalmasnak azokat a dolgokat, amelyeket csinál?' 2020-ban 7,1-es átlagos pontszámot adtak 10-es skálán. Ezek után nem meglepő, az önmagát a társadalom fontos, hasznos tagjának tartó kérdésre adott 6,9-es átlag. Ezekben az átlagokban 2013 óta nem történt változás. Az elmagányosodás az utóbbi évtized egyik égető problémájává vált. A budapesti lakók 24%-a érezte úgy, hogy legalább időnként magányos volt 2022-ben, viszont 51% soha nem érzett ilyet. Ezek az értékek hasonlítanak az országos átlaghoz (22% és 54%). Budapesten a népesség 23%-a küzdött legalább enyhe depresszióval 2019-ben[27]. A magány és a depresszió leginkább az egyedül élő özvegyeket sújtja (38%).

2014-2019 között Budapesten volt a legalacsonyabb az erősnek (32,8%) és a közepesnek (50,6%) tekinthető társas támogatottságot kapók aránya. A társas kapcsolatok pedig, ahogyan a COVID-19 járvány alatti időszak is megmutatta, egyre fontosabbá válnak. 2022-ben már a budapestiek 94,7%-ának volt olyan rokoni, baráti vagy szomszédi kapcsolata, akitől szükség esetén akár anyagi segítséget is kérhetett volna. A 2024-es lakossági kérdőíves adatfelvételben a válaszadók 63%-a ítélte úgy, hogy lakókörnyezetében baráti kapcsolatai alakultak ki, van kihez fordulni, ha szüksége van rá. A kisgyermekesek kapcsolati hálója már korábban is kiterjedt volt, pozitív fejlemény viszonyt, hogy a nyugdíjasoké is bővült. A sűrűbb beépítésű belvárosban és a kertvárosokban élők kapcsolata intenzívebb (Buda: 68%, Pest: 63%) a lakótelepeken élőkénél. Minél kisebb egy lakóház, annál intenzívebb kapcsolatok tudnak kialakulni. Minél intenzívebbek a lakókörnyezetben kialakult személyes kapcsolatok, annál kevésbé érinti az embereket az emberek közötti feszült viszony, és annál inkább elégedettek az emberek segítőkészségével, összetartásával.

5-36. ábra: Az emberi kapcsolatok intenzitása a lakókörnyezetben Budapesten, 2024. (%)

Forrás: Közvéleménykutatás[28]

Népesség egészségi állapota

Az életminőség egyik legfontosabb mutatója, a születéskor várható élettartam[29] folyamatosan emelkedik, de Magyarország 2021-ben (74,3) még így is közel hat évvel maradt el az uniós átlagtól (2021-ben 80,1 év,)[30]. A különbség országon belül és nemek között erőteljesebb. Budapest helyzete ebből a szempontból is előnyösebb volt 2021-ig

26 2024 decemberében készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

27 https://www.ksh.hu/elef/kiadvanyok.html

28 2024 decemberében készült telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Intézet közreműködésével.

29 A születéskor várható élettartam azt fejezi ki, hogy egy újszülött az adott év halandósági viszonyai mellett átlagosan még hány évre számíthat.

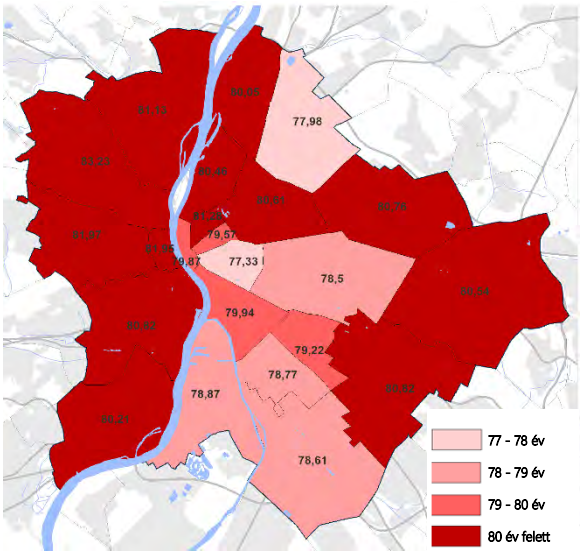
30 https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20231106-1

(79,5 év), ám a COVID-19 járvány hatására – ahogy egész Európában – csökkent az érték 2023-ra 77,7 évre. A nők hosszabb életben reménykedhetnek (80,5 év), mint a férfiak (74,8 év).

Budapest kerületei között jelentős különbség van a születéskor várható élettartamban. A nők esetében budapesti átlagnál hosszabb élettartamban a kerület közül tizennégy darab, a férfiak esetében tizenhét darab esetében reménykedhettek az ott lakók. Az átlagosnál rövidebb élettartam a nők esetében kilenc kerület, a férfiak esetében nyolc kerületben várhat az ott lakókra.

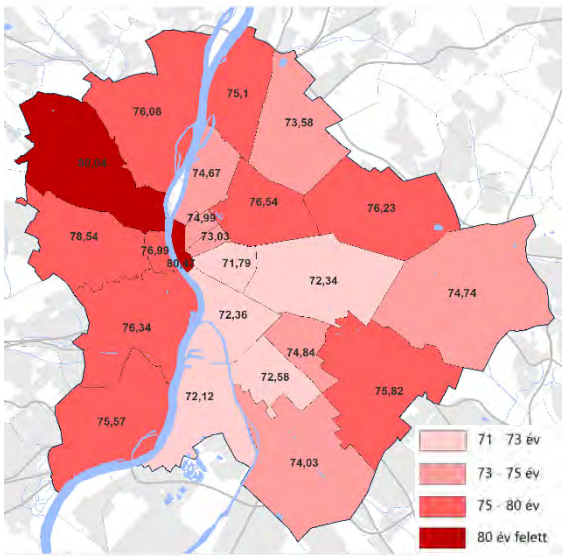
A legjobb helyzetben a Budai kerületek vannak, ahol a nők várható élettartama majdnem minden kerületben 80-82 év, a férfiaké 72-78,5 év között mozgott 2022-ben. A legrosszabb helyzetben azok a nők vannak, akik a VIII., és a XV. kerületekben élnek (77-78 év), illetve azok a férfiak, akik a VIII., IX., X., XX. és XXI. kerületekben laknak (71,8-72,6 év).

5-37. ábra: Születéskor várható átlagos élettartam nők esetében, 2022.

Forrás: KSH

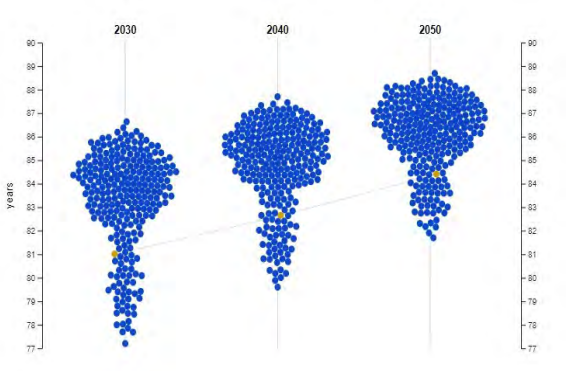
5-38. ábra: Születéskor várható átlagos élettartam férfiak esetében, 2022.

Forrás: KSH

A hosszú távú előrejelzések szerint 2050-re már Budapesten is 84 év fölé fog emelkedni a születéskor várható élettartam. Azonban még így is azok között a kelet-európai városok között lesz, amelyekben jóval alacsonyabb ez az érték. A nyugat-európai városok közül Madrid (88,6 év) lesz az, ahol a leghosszabb életben reménykedhetnek az ott lakók.

5-39. ábra: A születéskor várható élettartam az EU régióiban – előrejelzés – Budapest sárga színnel jelölve

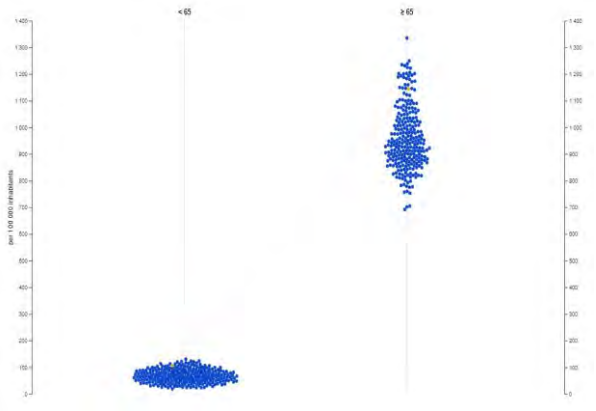
Forrás: EUROSTAT

A születéskor egészségben várható élettartam is emelkedik. Magyarországon nőknél 64,1 év, férfiaknál 61,5 év volt 2022-ben. Az EU 28 ország átlagát tekintve a két nem közötti különbség már 2020-ban eltűnt (nők 64,5 férfiak 63,5 év). A Budapesten élők között ugyanezek az értékek 2022-re vonatkozóan a nők esetében 67,8 év, a férfiak esetében 65,1 év. A 65 éves korban még egészségben várható élettartam országosan 7,6 és 6,7 év volt. Budapesten nőknél 9,9 év, férfiak esetében pedig 9,5 év, vagyis alig van különbség a két nem kilátásai között.

A lakosság egészségi állapotát leíró mutatók az országos átlagtól kedvezőbbek a közép-magyarországi régióban[31]. Az egészségét jónak vagy nagyon jónak ítélők aránya 2019-ben a régióban volt a legmagasabb (68,2%), Budapesten 66,5% volt. Továbbra is mindkét nem esetében kiemelkedően magas a rosszindulatú daganatok és a keringési rendszer betegségei okozta korai halálozás gyakorisága. Budapesten 2022-ben 300 ezer, illetve 606 ezer fő esetében mutatták ki a fenti két halálokot, szemben a fertőző betegségben elhunytak 6,6 ezer fős számával. Ez a szám Európai Uniós összehasonlításban is igen magasnak számít.[32]

A két legfontosabb halálok mellett a nyaki-és háti gerinc fájdalmak okozzák a legtöbb egészségveszteséget. Magyarország mortalitási és morbiditási adatai lassú javulást mutatnak, ugyanakkor az uniós átlagértékekhez viszonyítva továbbra is kedvezőtlenek. Azoknak a haláleseteknek az aránya, ahol a COVID-19 fertőzés került elődleges megjelölésre 2020-hoz képest lényegesen megemelkedett (2020-ban 73, 2021-ben 194,6, ilyen haláleset jutott 100 ezer lakosra), de az országos átlagértéknél mindkét évben kedvezőbb volt (országos 2020-ban: 92, 2021-ben: 255,8).

5-40. ábra: A rákos megbetegedésben elhunytak száma az EU régióiban, korcsoportban, 2020. Budapest sárga színnel jelölve

Forrás: EUROSTAT

A magyar lakosság 6,4%-a súlyosan, 19,3%-a egészségi állapota miatt mérsékelten volt korlátozott a mindennapi tevékenységében 2019-ben[33]. Budapest esetében sem volt sokkal jobb a helyzet 4,9%-a volt a súlyosan és 19,5% a mérsékelten korlátozottak aránya. A 2009 és 2019 között eltelt időszakban a mérsékelten korlátozottak arányában jelentős csökkenés volt mind Budapest mind Magyarország esetében.

A háztartások 3%-ában volt fogyatékos és vagy egészségügyi okból munkaképtelen személy 2020-ban.

☞ A fogyatékossággal élő/tartósan egészségkárosodott emberekre vonatkozó elemzés az 5.6. fejezetben található.

2017-ben a magyar háztartások havonta átlagosan 4,6 ezer forintot fordítottak egészségüggyel kapcsolatos kiadásokra, a fővárosiak 6,3 ezer forintot. Ez az összeg 2017 óta szinte változatlan maradt, ami a szolgáltatások drágulását figyelembe véve azt jelzi, hogy a lakók kevesebbet költenek az egészségük megóvására vagy fenntartására.

[31] https://www.ksh.hu/elef/kiadvanyok.html

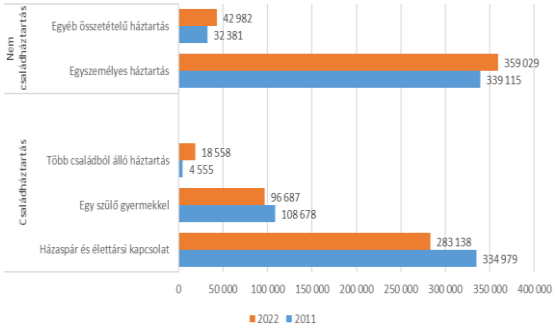
[32] https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/regions-2023#population

[33] https://www.ksh.hu/elef/kiadvanyok.html

5.3 Háztartások számának, összetételének változása

A budapesti háztartások száma 2011 óta csökken (2022-ben 800.394), a családok száma a 2011-es 452.900-ról 2022-re 418.601-ra csökkent. Továbbra is igaz, hogy az országoshoz képest Budapesten a legmagasabb azon családok aránya, ahol nincs gyermek (37%) és itt a legalacsonyabb a házaspárok és élettársi kapcsolatban élők aránya (35%, míg országosan 45%). 2011 óta összességében csökkent a házasságban élők aránya és nőtt az egyedül élőké (2022-ben 45%) A nőtlenek/hajadonok aránya 2022-ben 35% volt, magasabb az országos átlagnál (30%). Ugyanakkor az özvegyek aránya alacsonyabb volt (7%, az országos 8,4%-oz képest).

5-41. ábra: A háztartások összetétel szerint Budapesten, (db)

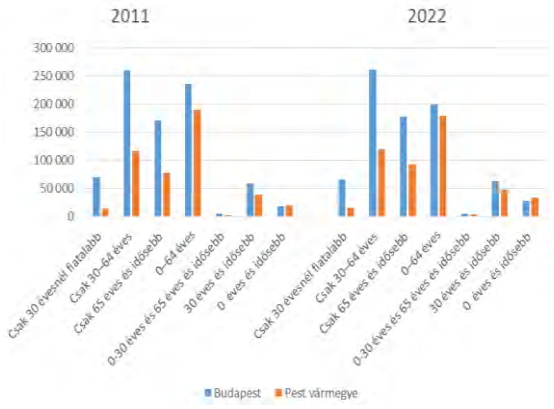
Forrás: KSH

A nők teljes termékenységi arányszáma[34] 2020-ban Budapesten volt a legalacsonyabb (1,15 az országos 1,56-hoz képest). Továbbra is itt él a legtöbb gyermeknélküli nő és egy-gyermekes szülő (37%).

Az alacsony gyermekvállalási hajlandóság, a szülések későbbi életkorra történő időzítésével számos más esemény is elhalasztásra kerül, ám ez nem jelenti a generációs együttlét erősödését. A gyermekvállalás ideje fokozatosan került 30 éves kor közelébe, aminek következményeként a nagyszülők 60 év körüliek. A családmodell átalakult, a generációs kohézió lazult, szülő-nagyszülői minták is átalakulóban vannak.

Budapesten 2011-2022 között 5 ezerrel csökkent a csak fiatalokból álló háztartások száma és 6 ezerrel emelkedett a csak öregekből állóké. Pest vármegyében ugyanekkor 1.500 csak fiatal és 15 ezer csak idős háztartást jelent meg pluszban. Az olyan több generációs háztartások száma, ahol a gyermekek kivételével minden felnőtt aktív korú, Budapesten 36 ezerrel, Pest vármegyében 9,5 ezerrel csökkent. A gyermek-, aktív- és inaktív korúakat is magába foglaló háztartások száma elenyésző (Budapest: 3,4%, Pest: 6,6%), ám növekedő tendenciát mutatott.

5-42. ábra: A háztartások kor szerinti összetétele

Forrás: KSH

Az egy lakásban lakó személyek átlagos száma nem változott 2011 és 2022 között (2,1 fő) és maradtak a kerületi sajátosságok is: továbbra is az V., VI. és VII. kerületekben a legalacsonyabb az érték (1,3-1,4 fő/lakás), míg a legmagasabb értéket mutatnak a XXIII., XXII., XVII. és XVI. kerületek (2,4 fő/lakás, illetve e felett).

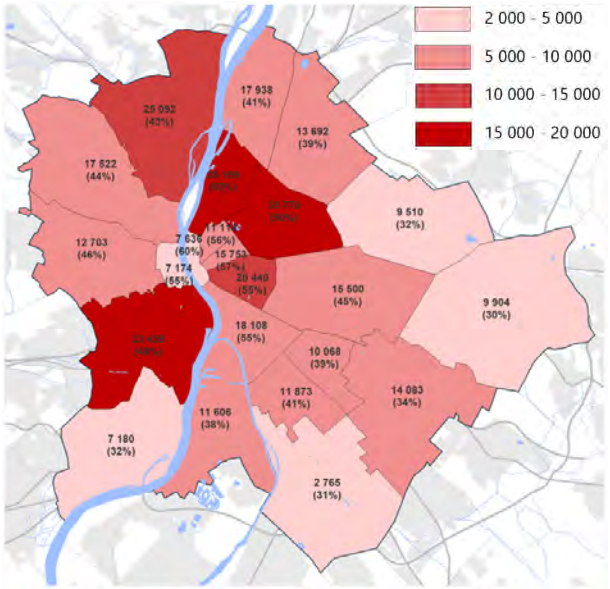
Az egyszemélyes háztartások aránya 2011-2022 között csak kissé, 41,3%-ról 45%-ra emelkedett. Az olyan egyszemélyes háztartások aránya melyben csak időskorú, 65 éven felüli élt 22% volt (177 ezer háztartás), és 8,1%-a volt olyan, melyben csak 30 évesnél fiatalabb személy élt.

A kétszemélyes háztartások aránya kissé csökkent (2011:30%, 2022:27%). 2011-ben és 2022-ben is az

34 A teljes termékenységi arányszám azt fejezi ki, hogy egy nő élete folyamán hány gyermeknek adna életet, ha az adott év kor-szerinti termékenységi viszonyai tartósan (a reprodukciós időszak teljes terjedelmére) megmaradnának. A mutató kiinduló alapját képezi a reprodukciós számításoknak, és azt fejezi ki, hogy az adott gyermekvállalási magatartások mellett a szülőképes korú felnőtt népesség milyen mértékben reprodukálná önmagát gyermekeiben.

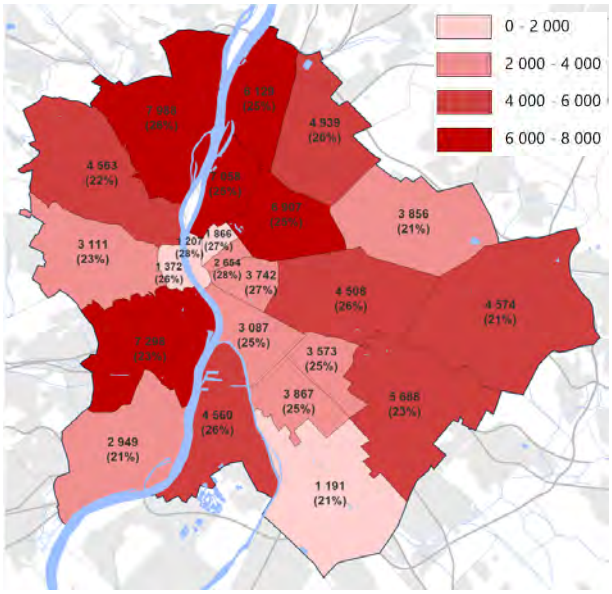
egyszemélyes háztartások aránya a belső kerületekben (I., V., VI., VII., VIII., IX.) volt a legmagasabb: 2011-ben 50-54%, 2022-ben még ennél is kissé magasabb 55-60% közötti.

5-43. ábra: Az egyszemélyes háztartások száma és aránya kerületenként, 2022

Forrás: Népszámlálás, 2022.

5-44. ábra: Az egy szülő gyermekes háztartások száma és aránya kerületenként, 2022

Forrás: Népszámlálás, 2022.

Fontos társadalmi jelenség, hogy tovább emelkedett a gyermekét egyedül nevelő szülős családok aránya. Míg 2021-ben a gyermekes családok 20%-a, addig 2022-ben már 24%-a volt egy szülős család. Az ilyen háztartások aránya 2011-ben és 2022-ben is a belső kerületekben (V., VI., VII., VIII.) volt a legmagasabb (27-28%). A XVI., XVII., XXII., és XXIII. kerületekben a legalacsonyabb (21%).

Azon háztartások száma és aránya, amelyek foglalkoztatott személlyel nem rendelkeznek összességében csökkent, (2011: 34%, 2022: 27%) és igaz ez a munkanélküli személlyel rendelkező háztartások arányára és számára is (2011:10%, 2022: 4%).

5.4 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Lakóterületi változások 1990-2021

A térbeli-társadalmi szerkezet legfeltűnőbb sajátossága az, hogy a rendszerváltásra már lényegében kialakult legmagasabb státusú övezetek szinte teljes egészében megőrizték kiemelkedő helyzetüket. Sőt, az a néhány körzet, amely korábban alacsony státuszú zárványként beékelődött ebbe az övezetbe, az ezredfordulóra már átalakult.

A kilencvenes években a város kedvezőbb (vagy azzá váló) adottságú részei egyre közelebb kerültek ahhoz, hogy kizárólagos lakóhelyül szolgáljanak a magas státuszú, illetve a feltörekvő rétegeknek. A város budai oldala a békásmegyeri és az óbudai lakóteleptől északon, illetve délen a kelenföldi és albertfalvai lakótelepektől, valamint Budafok és Nagytétény hagyományosan rossz helyzetű (részben szintén lakótelepi) részeitől eltekintve homogén magas státuszú övezetekből áll, melynek központi magja már több évtizede őrzi ezt a helyzetét, a többi terület pedig a rendszerváltás hatására zárkózott fel, egyedülállóan nagy súlyú homogén magas státuszú régiót alkotva. Különösen hatékonynak látszik ez folyamat, ha a pesti oldalon tulajdonképpen szervesen idekapcsolódó, lényegében ugyanilyen homogén belvárosi övezetet és az Újlipótváros jelentős részét kitevő, csatlakozó körzetet is figyelembe vesszük. Ezen kívül a standard magas státusú területek a főváros területén csak nyomokban fordulnak elő. A Városliget körül még megtalálható a tradicionális villanegyed nyoma, vagy egy nagy katonatiszti lakótelep is magas-státusúnak minősül, annak ellenére, hogy a lakásállomány korántsem hordozza magán a kívánatosság státusszimbólumainak jeleit.

Ugyanakkor figyelemre méltó, hogy a város északkeleti területeinek egy része a korábbi időszak stagnálása után látványos fejlődésen ment keresztül a kilencvenes években. Így elsősorban Zugló külső részén és a XVI. kerület jelentős területein - főleg a szentmihályi és mátyásföldi területeken a relatív társadalmi státus lényegesen emelkedett, miközben látható, hogy vannak még olyan körzetek, amelyekre az ezredfordulóig még nem terjedt át a dinamikus fejlődés.

Az utóbbi 10 évben gyorsult fel egyes kerületek külterületi zártkerti besorolású területeinek átalakulása. Ezekre a területekre, főleg a korábbi nyaraló telkekre leginkább szegények, eladósodott gyakran vidéki családok költöztek, a devizahitelekkel és jövedelem kieséssel összefüggő lakásvesztés miatt elsősorban 2008-2014 között. A lakhatással összefüggő költségek nagymértékű emelkedése, az erősödő infláció főleg 2020 után eredményezett kiköltözést. Az ingatlanárak és bérleti díjak gyors emelkedése miatt ezek a területek lesznek a vidékről érkező szegény családok első lakóhelyei, illetve a városból kiszoruló, elszegényedő háztartások számára még megfizethető lakhelyek. Problémát jelent, és az itt élő lakosság hátrányos helyzetét mélyíti az alapvető szolgáltatások és közművek hiánya, a peremterületek közösségi közlekedési kapcsolatainak elégtelensége, ugyanakkor ezek a területek gazdaságos kiszolgálása nem biztosítható.

A belső kerületek (VI., VII., VIII., IX.) jelentős részére a kilencvenes években még nem terjedt ki a városrekonstrukció hatása olyan mértékben, hogy az már a városrendezési körzet-léptékben is határozottan érzékelhető legyen. Az utóbbi 15 év és a turizmus felfutása indukálta változások már nyomot hagytak a területen.

A térbeli-társadalmi szerkezet legfeltűnőbb sajátossága, hogy az már a rendszerváltásra lényegében kialakult, a kerületi különbségek nagyrészt fennmaradtak, bizonyos mutatók esetében erősödtek is Ugyanakkor a különbségek a kerületek jövedelmi és születéskor várható

átlagos élettartamra vonatkozó adatai alapján nőnek.

Krízisterületek

Az iskolai végzettségi, jövedelmi, társadalmi státusz-különbségek alapján az elmúlt években készített térképek egyaránt a nagy területű térben koncentrálódó jómódúak által lakott és kis területű, elszórtan elhelyezkedő szegények által lakott tömböket jeleznek.

Budapesten tehát továbbra sincs egybefüggő alacsony státuszú szegregációs terület, és nincs nagy területű, homogénnek tekinthetők krízisterület sem; a problematikus környékek szétszórtan helyezkednek el. A Tematikus Fejlesztési Program 2011-es adatokon alapuló lehatárolása szerint a budapesti tömbök 14%-a volt veszélyeztetett és 5%-a krízisterület. Ezek a területek a pesti oldalon és főleg a belső kerületekben koncentrálódtak.

Ezeknek a területeknek a jelentős része az elmúlt 10-15 évben a kerületek saját hatáskörben végzett beavatkozásai vagy sikeres szociális városrehabilitációs KMOP vagy VEKOP pályázatai nyomán elkezdett átalakulni, megújulni. Többek között a IX. kerület Gát utca, a XVIII. kerület Fáy utca és környéke; a VII. kerület Csányi és Verseny utcai, a XVII. kerület Rákosmenti krízistömb; a XXI. kerület Csillagtelep a X. kerületi Kis-Pongrác lakótelep, a XV. kerületi Újpalota lakótelep, egy része. A szanálások és a szociális rehabilitációs projektek tehát több területen lezajlottak vagy megindultak, ezek közül néhánynak az első eredményei már látszanak, azonban hosszabb távú hatásai még nem érzékelhetők.

Az elmúlt évek beavatkozásai között tehát voltak, amelyek egy-egy tömbnyi veszélyeztetett területre, néhány utcára vagy egy-egy lakótelep részre/egészére terjedtek ki. Ezek a projektek (pl. III., IX., X., XV., XVII. kerület), illetve az önkormányzatok saját hatáskörű beavatkozásai (pl. szanálások, bontások, mint a II. kerületben) illetve a lakók spontán térbeli mobilitása is a szegregátumok és a veszélyeztetett területek számának csökkenéséhez, egyben térbeli átstrukturálódásához vezetett.

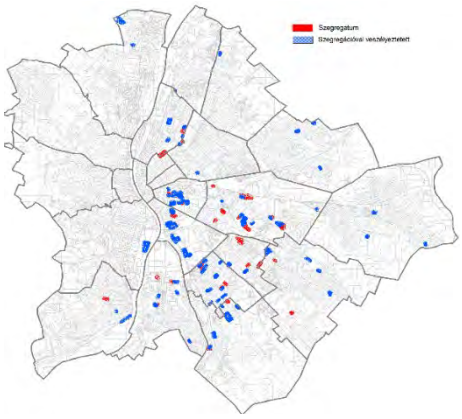
Bár a belső pesti kerületekben, a barnamezős területek szélein csökkent ezeknek a területeknek a száma, a korábban (Tematikus Fejlesztési Program készítése során) krízisterületként azonosított területek egy része továbbra is a kezelendők közé tartozik. Egyrészt voltak ugyanis olyan kerületek, ahol forráshiány miatt (pl. XIX. kerület esetében a pályázatot az irányító hatóság nem támogatta) nem lehetett megvalósítani a projektelemeket. Másrészt az alacsonyabb beépítési sűrűségű, jellemzően családi házas területekbe ékelődő veszélyeztetett területek kezelésére még nem történtek intézkedések, ezek továbbra is problémát jelentenek (pl. XIII., XV., XX. kerületek). Ezek mellett a városszéli, korábban hétvégi házas területek is megjelentek a veszélyeztett területek között (pl. XXI. kerület Csepel-Háros). Ezek ugyanis a városnak azon részei, melyek a vidékről érkező szegény családok első lakóhelyei, illetve a városból kiszoruló, elszegényedő háztartások számára még megfizethető lakhelyek.

5-45. ábra: Budapest krízis- és veszélyeztetett területei (10%-os határértékek mellett)

Forrás: Krízisterületek lehatárolása a 2011-es adatok alapján, TFP 2014

5-46. ábra: Szegregátumok (piros) és szegregációval veszélyeztetett (kék) területek, 2011

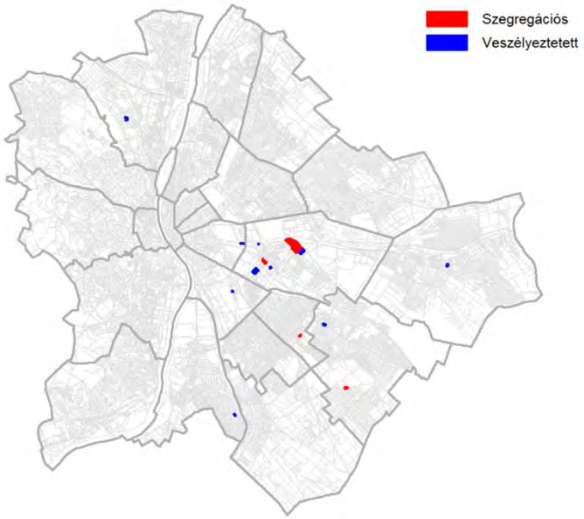

Forrás: hatályos kerületi integrált településfejlesztési stratégiák alapján, a KSH által végzett szűrések összesítése (saját szerkesztés)

A KSH 2024. decemberi adatszolgáltatása már a jelen településterv során alkalmazandó Korm. rendelet módszertana szerint végezte el a szűrést a 2022. évi Népszámlálás adatain. Az alkalmazott mutató csak kis mértékben módosult, továbbra is a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők arányát vizsgálja az aktív korúakon körében, a viszonyítási alapot azonban már nem a 15-59 éves korcsoport jelenti, hanem azt 15–64 év közötti népesség arányában vizsgálja. A lehatárolás módszertana nem változott, a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek vagy természetes-, illetve mesterséges tereptárgyak – ideértve a vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja –, valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

A szűrés alapján Budapesten továbbra sincs egybefüggő, alacsony státuszú szegregációs terület, és nincs nagy területű, homogénnek tekinthetők krízisterület sem; a problematikus környékek szétszórtan helyezkednek el. A sokkal kisebb területi érintettség jelzi, hogy a kormányrendeletben is rögzített mutató – különösen a munkaerőpiac jelentős átalakulása miatt – csak korlátozottan alkalmas a területi problémák kimutatására. A kerületi visszajelzések alapján egyes területek (pl. III. kerületben és XXI. kerületben lehatárolt területek) nem tekinthetők veszélyeztetett területeknek, míg más helyszínek (hatályos ITS-ben lehatárolva) nem jelennek meg a 2022. évi adatokon alapuló szűrésen. A kerületi önkormányzatok területi fókuszú integrált beavatkozásaik megtervezése és adott esetben az ASZP kidolgozása során, a kerületi településtervek készítésének keretében pontosítják a lehatárolásokat a helyben elérhető adatokat is figyelembe véve. A fenti eredmények és a kerületi visszajelzések azt is jelzik, hogy a célzott területi beavatkozások érdekében lehetőség szerint el kell végezni egy több mutatót felhasználó statisztikai elemzést, a TFP mintájára, amely egyben képes a fővároson belüli – akár kerületen belüli – relatív egyenlőtlenségek kimutatására, és integrálja a lakásviszonyokkal kapcsolatos adatokat is.

5-47.ábra: szegregátumok (piros) és szegregációval veszélyeztetett (kék) területek, 2022

Forrás: KSH egyedi adatkérésre történő adatszolgáltatása a Fővárosi településterv készítéséhez kapcsolódóan, 2024. december

5.5 Identitást erősítő tényezők

A települési identitás a lakók kötődése a településhez, annak egyes területeihez, a társadalmi élet bizonyos szféráihoz. Az identitás alapulhat társadalmi, fizikai vagy pszichológiai tényezőkön, de feltételezi az adott tér pontos ismeretét, annak otthonossá válását.

A budapesti kerületek ITS dokumentumai célul tűzték ki a helyi/városrészi identitás kialakulásának segítését, a meglévő, illetve a helyi társadalmi kohézió erősítését. Identitásképzőként számolnak egyrészt a természeti- (pl. XII. és XXIII. kerület) és az épített környezet (a belső pesti kerületek) valamint a kultúra (pl. I., VI. és VII. kerület), a hagyomány (pl. XII. kerület) és a közösségi kezdeményezésekben rejlő potenciállal (pl. XII. kerület).

Budapest kulturális életét jelentősen befolyásolják az itt rendezett fesztiválok, melyek évről évre felpezsdítik a városban élők és a turisták életét egyaránt. Jellemző a gasztronómiai, a zenei és az irodalmi fesztiválok megtelepedése a kulturális létesítményekben és a melegebb hónapokban a közterületeken, zöldterületeken egyaránt. A város kulturális élete (többek között a fesztiválok) jelentősen befolyásolja lakóinak életminőségét, identitástudatát és kötődését. Az egyedi téma köré, rendszeresen szervezett fesztiválok nem csak az eseménysorozat ideje alatt képesek látogatókat vonzani, hanem folyamatosan, az adott desztináció imázsára gyakorolt jelentős hatásukon keresztül is. A fesztiválok befogadó helyszínei többnyire állandóak, állandó vagy ideiglenes építmények. Minden esetben a városi infrastruktúrát jelentős mértékben igénybe veszik, egyes területek túlterheléséhez vezetnek (pl. Városliget) vagy jelentősen – sokszor nem a legelőnyösebben – befolyásolják a városképet (pavilonok megjelenése). A lakossági együttműködések, az ezekből kinövő civil szervezeti formák alkalmasak az egészséges életmóddal, környezetvédelemmel kapcsolatos szemléletformálásra, a helyi identitás erősítésére, a kulturális együttműködés hátterének megteremtésére és a társadalmi hátrányok csökkentésére, a szociális problémák helyi szintű kezelésére.

A templomok a társadalom szerveződését meghatározó közösségi épületek, melyek az egyház tevékenységének alapegységei, ezen túl az egyház számos más szerepet is betölt a közösség életében. Az egyház komoly közösségszervező erővel rendelkezik, részt vesz a helyi közösség mindennapi életének szervezésében is. A templomok, kápolnák és imaházak nemcsak a vallási élet helyei, de építészeti igényességük, eszmei üzenetük hatásaként általában kifejezik építési koruk kulturális attitűdjét. Ennek megfelelően számos templom egyben a kulturális örökség része, műemlék.

A fővárosi identitás mellett minden lakos rendelkezik valamilyen kerületi vagy városrészi identitással, ezek erősítését a kerületi önkormányzatok megjelenítették az ITS dokumentumokban. A városon belül kisebb, saját karakterrel bíró központok kialakításától vagy további fejlesztésétől pozitív hatás várnak. Ezek pólusai lehetnek azoknak a helyeknek, ahol a városias életmódot biztosító szolgáltatások elérhetők, és ahol a közösségfejlesztés, a civil törekvések és önmenedzselés képességének középpontba helyezésével a lakók képessé tehetők kezükbe venni saját közösségi életük irányítását, maguk alakítják ki élettereiket, találkozóhelyek. Olyan „belváros-magok", funkcionálnak, amelyek szimbólumai a különböző városrészeknek. Mindez hozzájárulna ahhoz, hogy a lakáskeresők jobban eligazodjanak például a nagy területű pesti külső kerületek városrészei között.

5.6 Esélyegyenlőség

Az Eurobarometer 2023-as adatai[35] szerint a magyarországi válaszolók 50%-54%-a érezte úgy, hogy életkora alapján (idősnek vagy fiatalnak tartják őket), szexuális orientációja, anyagi helyzete vagy fogyatékossága miatt diszkrimináció érte. A romák között ez az arány jóval magasabb 74% volt.

A Fővárosi Közgyűlés 2023-ban fogadta el Budapest Főváros 2023-2027 évekre szóló Települési Esélyegyenlőségi Programját, melynek célja, hogy hozzájáruljon a különböző társadalmi csoportok egyenlő esélyű városhasználatához, ezáltal a társadalmi integrációhoz. Ennek érdekében ösztönzi a társadalmi csoportok közötti tolerancia és párbeszéd kialakulását, egyes hátrányos helyzetű csoportok beilleszkedésének támogatásához pedig hosszú távú beavatkozási intézkedési irányokat és középtávú akciótervet fogalmaz meg. Mindezt úgy, hogy figyelembe veszi az uniós irányelveket és hazai jogszabályokat. Az esélyegyenlőségi célcsoportok köre a korábbi FHEP-hez képest már 2016-ban bővült, a migránsok és a szexuális és nemi kisebbségek csoportjaival. Az alábbiakban az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatban megfogalmazott legfontosabb problémák, kihívások kerülnek összegzésre.

Nők

Budapesten a nők szignifikáns munkaerőpiaci hátrányában élnek. A nők foglalkoztatottsága elmarad a férfiakétól. A 15-74 éves korosztályban 2010-2021 között a munkaerőpiacon alulreprezentáltak voltak. A Budapesten regisztrált álláskereső nők aránya 2010-2021 között (2016 kivételével) minden évben meghaladta az országos arányokat, 2014 óta a budapesti férfiak arányát is. A tartósan állást keresők körében a nők aránya az álláskeresés időtartamának elhúzódásával arányosan növekszik.

Egy budapesti nő átlagban 70-75%-át keresi egy azonos munkakört ellátó férfi jövedelmének. A szervezeti ranglétrán felfelé haladva ez az olló szélesedik, egyúttal a nők aránya is csökken.

A nők aránya a piaci szektor felső vezetői pozícióiban, valamint a nők részvétele az állami szektor vezetői állásaiban és a társadalmi részvétel terén is alacsony. Ez a fővárosi közgyűlés összetételében vagy a fővárosi intézmények felső vezetésében is megmutatkozik. Az eltéréseket végzettségi különbségek nem indokolják. Az elhelyezkedés nehézségek, a bérhátrány, illetve a munkahelyi előmeneteli lehetőségek egyenlőtlensége a női szegénység kialakulásához vezetnek.

Létszámarányukhoz mérten az érettségizettek között 2011 a nők felülreprezentáltak (58%), a diplomások között arányosan jelennek meg (54%). Ezért valószínű, hogy a nők alacsonyabb foglalkoztatási, jövedelmi és előmeneteli szintje a gyermekvállalással, illetve a nemi szerepek hazai megítélésével függ össze.

A tradicionális szerepfelfogással - „A férj feladata a pénzkeresés, a feleségé a háztartás és a család ellátása." – 2020-ban még mindig a népesség 39%-a élt[36]. Az utóbbi években a gondozásra szorultak (idősek, fogyatékkal élők) ellátásából az állam fokozatosan kivonul, a feladatok pedig leginkább a nőkre hárulnak, akik között egyre többen vannak olyanok, akik még gyermekeiket is nevelik, és idős szüleiket is gondozzák (X vagy szendvicsgeneráció tagjai) a háztartási feladatok ellátása mellett. E szerepek túlsúlya, a láthatatlan munka növekedése gátolja a nők önkiteljesedését, rontja nyugdíjkilátásaikat, ezzel a szegénység elnőiesedéséhez vezethet. A nők foglalkoztatási hátránya a roma és a fogyatékos nőket még jobban érinti.

A rendelkezésre álló szórványstatisztikák szerint[37] a nőket érő erőszak a nők legalább felét érinti. A nőkkel szembeni erőszak szociális és gyermekvédelmi probléma is: a bántalmazott nők 43%-ával 12 évnél fiatalabb gyermek is él együtt, a bántalmazó

[35] https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972

[36] Republikon-Závecz Research 2020 felmérése.

37 Wirth J.–Winkler Zs.: Nők elleni erőszak az adatok tükrében (FRA-népesség-bűnügyi statisztikák, 2015) és http://nokjoga.hu/alapinformaciok/statisztikak alapján, 90%-os látencia melletti érték.

kapcsolatból való kilépést pedig gyakran egzisztenciális okok nehezítik.

A nemek közötti esélyegyenlőség társadalmi értékekben való megjelenése a korábbi lassú fejlődést követően az utóbbi években megtorpant, néhol határozott visszalépést mutat. Eközben az uniós tagállamok nagy részénél lassú, de egyenletes tempóban oldódnak a nemi alapú sztereotípiák.

Gyermekek, fiatalok

Budapesten a gyermekvédelmi szakellátásban részesülők kiskorúak száma évek óta 2-2,3 ezer fő körül mozog (2023: 2032 fő). Közülük a gyermekotthonban elhelyezettek aránya 45% körüli, az utógondozásban részt vevő 18 évesnél idősebb fiatalok száma az 500 főt is meghaladja. A gyerekek jelentős hányada nagyobb korában kerül be az intézményhálózatba, sok időt tölt ott, és késői életkorban hagyja el az intézményeket. A jelenlegi ellátó intézményrendszer a fiatalok alapvető ellátását biztosítja, azonban a magasabb képzettségi és szocializációs szint megszerzéséhez szükséges módszertan, szakembergárda és infrastruktúra egyaránt hiányos. Így az intézményi nevelésből kikerülők a felnőtt életben többszörös hátránnyal indulnak, a családi szocializációs minták és a kvalifikáció hiányából fakadóan. Az iskolai lemorzsolódás a családban nevelt fiatalokéhoz képest lényegesen magasabb. Míg a családban élő pályakezdők anyagilag és mentális értelemben is támaszkodhatnak a szülőkre, az intézetben felnövő fiatalok nem. Nagyrészük lakhatása sem megoldott, a munkavállalást ez is nehezíti. Gyakran a társadalom peremére sodródnak (munkanélküli, hajléktalanság), mind a kriminalizálódással mind az áldozattá válással veszélyeztetetté válnak (szerhasználat, prostitúció stb.).

Kisgyermeket nevelők

A kisgyermekesek számára, a fogyatékos emberekhez hasonlóan gyakran problémát jelent az akadálymentes környezet hiánya is, hiszen a kisgyermekkel való babakocsis közlekedés a közterületek és közintézmények, illetve a közösségi közlekedés eszközeinek nagy részén még mindig nem megoldott, illetve nem biztonságos vagy nem kényelmes. A szolgáltatások akadálymentes igénybevételét szélesebb értelemben gátolja, hogy az önkormányzati intézményeknél, szolgáltatóknál, ügyfélszolgálatokon még nem mindenhol működtetnek családbarát, a kisgyermekes nőket és férfiakat a szolgáltatások igénybevételében segítő szolgáltatásokat (pl. gyermekjátszó sarkok, az ügyintézés ideje alatt biztosított gyermekmegőrzés, gyermekes parkoló stb.).

Szenior és időskorúak

Az idősödő munkavállalók hátrányos helyzete a felvételi eljárásoknál és az elbocsátásoknál a strukturális munkaerőhiány hatására az utóbbi években enyhülni látszik, azonban egy a gazdaságra kiható válsághelyzet a korábbihoz hasonló, erősebb diszkriminációt válthat ki e téren.
Az egyedülálló időseket fokozottan veszélyezteti az izoláció, elmagányosodás. Esetükben a természetes támogató rendszerek hiánya komoly problémát jelenthet (pl. egy elhúzódó betegség esetén). Ugyanakkor a felmérések szerint az utóbbi időben szélesedett a budapesti idősek kapcsolati hálója.

Az idősek számára, a fogyatékos emberekhez hasonlóan, problémát jelent az akadálymentes környezet hiánya is, hiszen az életkor növekedésével párhuzamosan az érzékszervi, mozgásszervi betegségek kockázata és gyakorisága folyamatosan nő.

A nyugdíjasok társadalmi csoportja sem homogén: ahogyan az aktív háztartások esetében, úgy itt is megtalálhatóak a szegényebb és jobb helyzetben lévő háztartások, melyek térben is viszonylag elkülönülten élnek. A jelenlegi adatok egyelőre azt jelzik, hogy az intézményhálózat most sem elég széleskörű ahhoz, hogy a nyugdíjasok jelentős részét ki tudja szolgálni (pl. demencia esetén).

Roma/cigány származásúak

A roma népesség fővárosi lélekszáma 2011 körül közelítőleg 75-80 ezer főre volt tehető, az előrebecslések a 2021-es népszámlálás idejére 90-95 ezer főt számoltak[38]. A 2021. évi népszámláláson azonban csak 20 ezer, a 2022. évin pedig csak 12.921 fővárosi lakos mondta magát romának. A társadalmi szervezetek visszajelzései szerint az utóbbi 10 évben megnövekedett azoknak a vidéki családoknak a

[38] Kemény István és Janky Béla kutatási becslései alapján.

száma, akik a fővárosban keresnek utat a túléléshez. Az észak-, vagy kelet-magyarországi lakóhelyükről a fővárosba, rokonokhoz érkező betelepülők alacsony iskolai végzettségük és kapcsolati tőkéjük miatt többnyire csak közmunkában reménykedhetnek.

A roma népesség átlagos életminősége, lakhatási színvonala, egészségi állapota, foglalkoztatottsága, iskolázottsága a társadalom egészénél lényegesen rosszabb. Az FRA kutatása szerint[39] a roma férfiak munkaerő-piaci részvételi aránya Magyarországon 2021-ben közelebb állt az általános népességhez (roma: 81%, 20-64 éves népesség: 83%) szemben a nők fele akkora részvételével (44%). Budapesten a romák 64%-ának volt munkája 2011-ben, 57%-uk pedig rendszeres munkát végzett. Azonban az aktív korú roma nőknek mindössze 40%-a dolgozott.

Az előítéletek és az azokból fakadó nyilvánvaló diszkrimináció a roma népesség társadalmi integrációjának egyik legfőbb akadálya. Az FRA 2021-es kutatása szerint[40] Magyarországon Európai Uniós viszonylatban több nő számolt be az iskolai hatóságokkal való kapcsolattartás során tapasztalt diszkriminációról.

További probléma, hogy a fővárosban élő roma fiatalok jelentős része elszakadt kulturális identitásától, a roma kultúra hagyományaitól. Kevés az olyan szervezett program, amely a roma kultúra értékeivel, hagyományaival, szokásaival megismertetné őket.

Fogyatékossággal élő /tartósan egészségkárosodott emberek

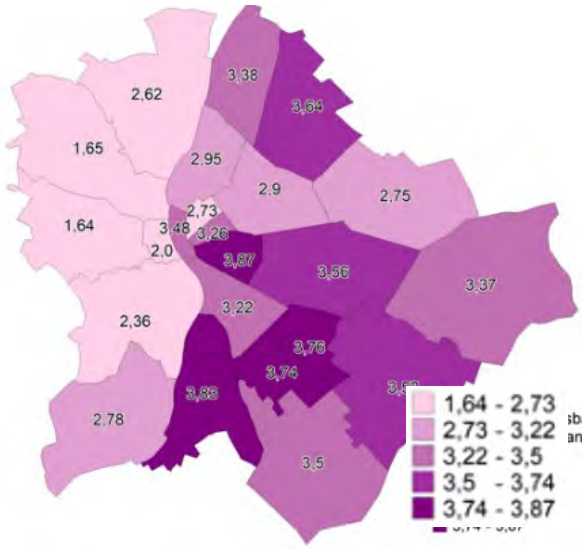
A 2022. évi népszámlálási adatok szerint Budapesten 114 ezer fogyatékos és 272 ezer tartósan beteg ember él. Számuk 2011 óta kissé emelkedett. A valamilyen módon korlátozottak száma 415 ezer; 76% mérsékelt, 24% súlyos korlátozottsággal él. A Budapesten élő fogyatékos emberek 43%-a mozgássérült, 3,4%-uk értelmi fogyatékossággal vagy pszicho-szociális hátránnyal élő személy, 21%-uk vak, gyengén- vagy, aliglátó, 17,5%-uk siket, nagyothalló, 15,1%-uk egyéb fogyatékos.

Bár a népesség többségéhez hasonlóan az egészségkárosodott emberek körében is emelkedett az iskolai végzettség, az egészségkárosodott emberek képzettsége még így is alacsonyabb az egészséges emberekénél.

A fogyatékos személyek legfőbb problémái a szolgáltatások és a munkahelyek elérésének nehézségeiből adódnak. A fővárosi, aktív korú fogyatékos személyeknek a mindössze 26%-a dolgozik. A tartósan egészségkárosodottak és fogyatékossággal élők 74%-ának elsődleges jövedelmi forrása a rokkantsági nyugdíj, vagy a rokkantsági járadék. A fogyatékos inaktív személyek jelentős része folyamatosan ápolásra, gondozásra szorul, ami a családi körben élő fogyatékos ember esetében további családtagnak jelent állandó, a munkaerőpiactól távol tartó lekötöttséget. Az intézményekben élő fogyatékos személyek döntő része helyhez kötött, ugyanakkor helyben nincs lehetősége munkát végezni.

A rokkantsági ellátásban részesülők száma az öregségi nyugdíjasokhoz képest más térbeli megoszlást mutatott 2016-ban.

5-46. ábra: Rokkantsági ellátásban részesülők, a munkavállalási korúak százalékában, 2016. (%)

Forrás: KSH, Budapest Statisztikai Évkönyve

Magyarországon az Eurostat felmérése szerint a legalább egy bármilyen súlyosságú fogyatékossággal élő személlyel rendelkező háztartások kétszer akkora hányada (35,3%) küzdött 2022-ben mindennapi megélhetési gondokkal. A váratlan kiadások az ilyen

[39] https://fra.europa.eu/en/publication/2022/roma-survey-findings

[40] https://fra.europa.eu/en/publication/2022/roma-survey-findings

háztartások 47%-ának jelentettek megoldhatatlan gondot. [41] Budapesten összességében magasabbak a jövedelmek, de a kiadások is, ezért az országoshoz hasonló helyzettel kell megküzdeniük az itt élőknek is.

Az utóbbi években országosan is emelkedett az integrált óvodai, iskolai nevelésben részesülő gyermekek száma, ám az épületek többsége még mindig nem akadálymentes és kevés intézményben alkalmaznak gyógypedagógust, vagy gyógypedagógiai asszisztenst, azaz a fejlesztésre szakosodott szakembert; nincs elég utazó gíógypedagógus, és a pedagógiai szakszolgálat fejlesztő órái sem ismertek eléggé.

Állapotuk, a megfelelően akadálymentesített környezet és a segítésre képes család hiánya miatt többen intézmények szolgáltatásaira szorulnak.

A fogyatékkal élő és pszichiátriai beteg emberek számára rendelkezésre álló nappali ellátások kapacitása, a non-profit szektor jelentős szerepvállalása ellenére is szűkös - Budapesten is. Így nem marad más hátra sokak számára, mint a bentlakásos intézményi ellátás.

Hajléktalan emberek

A fővárosban megközelítőleg 9-10 ezer hajléktalan ember él[42]. Közülük közelítőleg 3.000 ember lakik átmeneti szállókon vagy családok átmeneti otthonában, 2.500 ember éjszakai menhelyeken tölti éjszakáit. A hajléktalanok számának valós és pontos meghatározása azonban problematikus, mivel Budapesten és közvetlen környékén sok ember él nem lakás célú helyiségekben, illetve önkényesen elfoglalt ingatlanban. Ezek az emberek nem „közterületen" élnek, lakáshelyzetük rendezetlensége és bizonytalansága miatt azonban hajléktalanoknak tekinthetők.

A kutatások szerint a hajléktalanok többségének életkora 38-44 év között van, a nők száma az elmúlt tíz évben becslések szerint megduplázódott, arányuk 25%-ra növekedett.

A fővárosi hajléktalanszállókon élők kisebb része rendszeres munkajövedelemért dolgozik (30-37%), hasonló arányban találhatók köztük alkalmi munkából élők. Az alacsony küszöbű ellátásba bekapcsolt vagy közterületen élő hajléktalanok (500-700 fő) azonban a munka világából ki vannak rekesztve, legfeljebb alkalmilag és feketén jutnak munkához.

A 2023. évi országos hajléktalan adatfelvétel[43] szerint minden ötödik hajléktalan ember éhezik. A Budapestiek körében gyakoribb az éhezés, mint a vidéki városokban (23% és 18%), annak ellenére, hogy Budapesten kisebb volt az utcán vagy az éjjeli menedékhelyen válaszadók aránya. A felmérés kimutatta a segítő szolgálatok jelentős és a magánadományok egyre erősödő szerepét.

A magyarországi válaszadók többsége (57%-a), a 60 év alattiak kétharmada kevesebb, mint havi 30 ezer forintból vegetál. Sem az általuk megkeresett munkajövedelmek, sem a különböző pénzbeli támogatások nem tartanak lépést az inflációval, az alapvető élelmiszerek árának a növekedésével. Jövedelmük, 2015 óta, az átlagos nettó jövedelem 30%-áról mára annak 15%-ára zsugorodott. A segítő szolgálatoktól leginkább azt várják, hogy fedelet és némi, legalább napi egyszeri meleg ételt nyújtsanak számukra.

A hajléktalanságból való kilépés legfőbb akadálya, a megfizethető lakhatás biztosítása egyre nagyobb problémát jelent Budapesten. Az ellátórendszer még ma is differenciálatlan, kevés a párok, családok befogadására alkalmas férőhely, és nem megoldott még a munkát vállaló, „fizetőképes" hajléktalanok esetében sem a kilépés.

A hajléktalanok rossz higiénés körülményeik és hiányos táplálkozásuk miatt különösen veszélyeztetettek a fertőző betegségek (hepatitis, TBC stb.), valamint fagyások és fekélyes szövődmények tekintetében. A beteg hajléktalan emberek elérése, egészségügyi ellátáshoz való juttatása, betegségekből való lábadozásuk feltételeinek biztosítása – otthon hiányában – az

41 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_statistics_-_financial_situation

42 A Február 3. Munkacsoport adatgyűjtései és Budapest Esély NKft. hajléktalanok a közfoglalkoztatásban panelvizsgálata alapján

43 http://www.menhely.hu/index.php/magunkrol/media/8137-2023-evi-gyorsjelentes-a-februar-harmadika-munkacsoport-eves-adatfelvetelerol

egészségügyi és a szociális ellátó rendszerek feladata. A felmérések szerint a hajléktalan emberek 43%-a krónikus beteg, közel 60%-a küzd mentális/pszichiátriai, illetve addiktológiai problémákkal. A kihűlés következtében meghaltak száma 2022-ben 69 volt a VII.-IX., XI.-XIII., XX.-XXI. és XIII. kerületekben. 2018. októberében lépett hatályba a közterületen életvitelszerű lakhatást jogellenessé nyilvánító rendelkezés (ún. Hajléktalan-törvény), melynek hatására – a büntetéstől való félelem miatt – „állandó mozgásban" vannak a hajléktalanok, ami nehezíti ellátásukat.

Migránsok (bevándorlók és menekültek)

A 2022-es év elejétől az Ukrajna felől érkező menekültek egy jelentős része (1,137 ezer személy) Magyarország felől lépett be az Unió területére, de a belépők jelentős része csak átutazott Magyarországon.[44] A fővárosi intézményrendszer részt vesz a Budapestre érkezett menekültek ellátásában. 2022. áprilisi adatok szerint A BMSZKI-nál kb. 160 fő, részben magyarul nem beszélő, nagyrészt roma származású menekült került elhelyezésre. A Budapesten tartózkodó ukrajnai menekültek számára nincs becslés, tekintettel elhelyezésük sokszínűségére és a rendelkezésre álló adatok hiányos voltára.

A migránsok korlátozottan férnek hozzá a szociális, egészségügyi és jogi ellátásokhoz, nem áll rendelkezésükre megfelelően strukturált és jól elérhető információ, illetve a szolgáltatások és szakemberek nincsenek felkészülve a migránsok speciális szükségleteire (nyelvi nehézségek mindkét oldalon, szakemberek információ hiánya, előítéletek stb.) Kevés olyan fővárosi szolgáltatás van, amely célzottan, komplex szemlélettel a (munkavállalás, lakhatás, nyelvi nehézségek, egészségi állapot, helyi kulturális ismeretek terén jelentkező problémák egyidejű kezelésével) segítené a bevándorlók és menekültek társadalmi integrációját, illetve reagálni tudna a migránsok speciális élethelyzetéből fakadó szükségleteire.

Az előítéletek fokozottan sújtják a migránsokat, a média és a kormányzati kommunikáció 2015 óta a legális és illegális bevándorlás, a bevándorlás és terrorizmus összemosásával felerősíti az előítéleteket. A lakosság jelentős része nincs tisztában a migránsok kulturális hátterével, sok esetben a bevándorlók sem ismerik a magyar kulturális szokásokat. Mindezek hatására a lakosság körében erősödő előítéletek, xenofóbia, iszlamofóbia figyelhető meg, ami gyakran utcai gyűlöletbeszédben nyilvánul meg.

Szexuális és nemi kisebbségek

A budapesti LMBT népesség számáról hivatalos adatok nem állnak rendelkezésre. Egy 2010-es kutatásban[45] a budapesti megkérdezettek 6,3%-a vallotta magát melegnek, leszbikusnak vagy biszexuálisnak. Európai összehasonlításban a magyar társadalom inkább elutasító a szexuális és nemi kisebbségekkel (LMBTQI)[46] kapcsolatban. A negatív attitűdök nem ritkán diszkriminációs helyzeteket teremtenek. 2009 óta lehetőség van az azonos nemű párok bejegyzett élettársi kapcsolatra lépésére, ami a névviselés és a közös örökbefogadás kivételével, a házassággal azonos jogokat biztosít a párok számára. A jelenlegi Alaptörvény azonban a család alapjának az egy férfi és egy nő közötti házasságot tekinti, így a gyakorlatban létező szivárványcsaládokat a család klasszikus definíciójából kizárja. Míg az LMB emberek foglalkoztatottsága a többségi társadalomtól nem tér el érdemben, a transz emberek körében a munkanélküliség komoly problémát jelent. Az LMBT közösség különösen sérülékeny csoportját alkotják az LMBT fiatalok, a család és a kortárs csoport elutasítása, valamint a pozitív szerepmodellek hiánya miatt gyakoriak a mentális egészséggel kapcsolatos problémák.

[44] UNHCR, 2022. június 16.

[45] http://www.parterapia.hu/szexteszt.html

[46] LMBTQI: leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer és interszexuális.

6. A település humán infrastruktúrája

6.1 Egészségügy 85
6.2 Szociális ellátások 89
6.3 Oktatás, nevelés és bölcsődei ellátás 95
6.5 Kultúra 99
6.6 Sport és rekreáció 102
6.7 Lakásviszonyok 105

A fejezet a budapesti lakosság mindennapi életét jelentős mértékben meghatározó humán infrastruktúra elemek és szolgáltatások jelenlegi helyzetét mutatja be. Minden szolgáltatási területről elmondható, hogy az állam szerepe meghatározó mára, a korábban önkormányzatoknál lévő hatáskörök megszűntek (pl. fekvőbeteg ellátás, védőnői-szolgálat, közoktatás fenntartása és üzemeltetése) és a jelen településterv készítésének időpontjában is több ellátásszervezési területen merült fel az átalakítás (pl. járóbeteg ellátás állami hatáskörbe vonása, amit eddig az önkormányzatok önkéntes feladatként vállaltak). A kultúra és sport területén jelentős állami fejlesztések valósultak meg, a szabadidő sport és helyi szintű kulturális, közművelődési szolgáltatások körének bővítése terén azonban továbbra is az önkormányzati fejlesztések meghatározóak. Az egészségügy, az oktatás és a kisgyermekek ellátása, valamint az idős és speciális igényű gondozási-ápolási területen jelentősen megerősödött a nem közszféra által ellátott szolgáltatások aránya az elmúlt tíz évben, melynek hiányos vagy későn kialakított jogszabályi háttere számos egyenlőtlenséget és problémát okozott: Ilyen például az iskolai szegregáció mértékének jelentős eltérése a különböző típusú fenntartók vonatkozásában, a magán- és közszféra humán szolgáltatásai közötti bérfeszültség, munkaerő-elszívás.

☞ Az egyes funkciók részletes térbeli elemzése (ellátás) a 9. Településszerkezeti, településrendezési vizsgálat fejezetben, illetve a kapcsolódó mellékletekben található.

6.1 Egészségügy

A főváros egészségügyi rendszerének elemei között megtalálható az alapellátás (felnőtt és gyermek háziorvosi, fogorvosi ellátórendszer a beteg lakóhelyén, illetve annak közelében), a sürgősségi ellátás (traumás esetek kezelése), a járóbeteg-ellátás (szakorvos által végzett egyszeri vagy alkalomszerű egészségügyi ellátás), a fekvőbeteg-ellátás (lehetőleg a beteg lakóhelye közelében lévő kórházban történő egészségügyi ellátás), valamint a szekunder prevenció, azaz a szűrő rendszer (betegségmegelőzés, idősödő korban jelentkező krónikus betegségek időben történő diagnosztizálása, szűrőprogramok).

Budapest Magyarországon az egészségügyi ellátás tekintetében is központi funkciót tölt be, különösen igaz ez a fekvőbeteg ellátás vonatkozásában. A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő 2022. évi adatai szerint az aktív osztályos ápolási esetek 31%-a, a krónikus ápolási esetek 28%-a fővárosi intézményben történt, valamint a KSH adata szerint 2022-ben az ország működő kórházi ágyainak 25%-a volt Budapesten. A működő kórházi ágyak száma az országos tendenciával egyező ütemben csökkent a fővárosban is (nagyságrendileg kétezer ággyal kevesebb 2010-hez képest), ez elsősorban az ellátási rendszerek átszervezésének következménye, amit jól mutat az is, hogy az egynapos ellátási esetek száma folyamatosan növekvő, Budapesten 2022-ben 75.700 esetet regisztráltak, ami majdnem duplája a 2010-es értéknek. A Semmelweis Egyetem az ország legnagyobb egészségügyi intézménye, mely a legtöbb szakmai területen országos ellátási kötelezettséggel bír, fontos szerepe van a legsúlyosabb és legkomplexebb ellátást igénylő betegek gyógyításában, e mellett a kutatás-fejlesztésben és oktatásban is meghatározó a szerepe. Mind a fekvőbeteg, mind a járóbeteg szakellátásban a budapesti intézmények Pest vármegye lakosságának ellátásában is meghatározóak. 2022-ben a NEAK adatai szerint 119 ellátási terület volt elérhető Budapesten a járóbeteg ellátásban, az ország összes járóbeteg megjelenési eseteinek egyharmada, míg az ellátott esetek egynegyede Budapesten történt. Ki kell emelni az egyházi és magánszektor nagyon erős és növekvő jelenlétét a fővárosi szakellátási területeken, ennek pozitív (gyorsan, magas színvonalon elérhető szolgáltatások, ami a külföldi munkaerő vonzása szempontjából is fontos) és negatív hatásait (munkaerő-elszívás a közszférából, árak miatt a szolgáltatások az

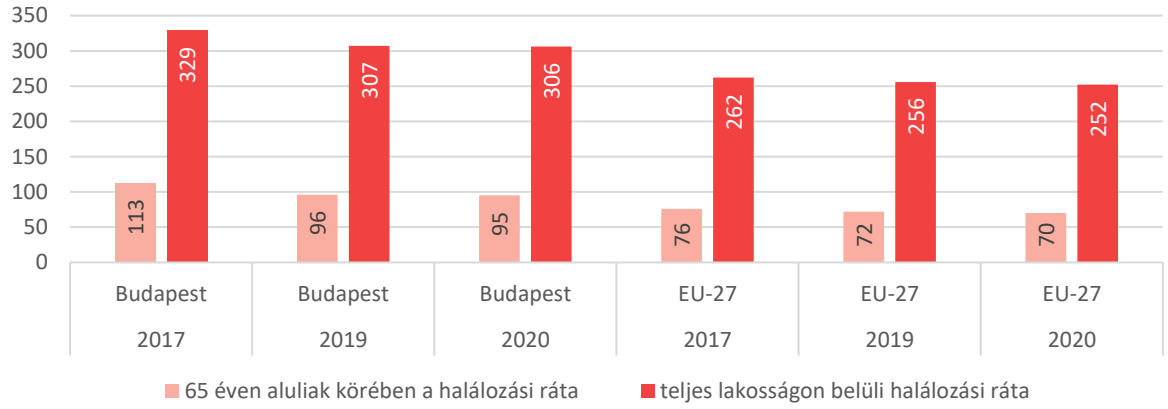
alacsonyabb jövedelműek számára egyre kevésbé megfizethetőek). A Fővárosi Önkormányzat fekvő- és járóbeteg ellátást csak a budapesti hajléktalan emberek számára biztosítja, viszonylag korlátozott kapacitásokkal, ugyanakkor az ellátást végző szakmai szervezetek visszajelzései szerint egyre több a rossz egészségi állapotú hajléktalan ember és alapvetően hiányoznak számukra bizonyos ellátások (pl. rehabilitáció, hospice szolgáltatás). Ilyen hiánypótló szolgáltatásként 2022-ben kezdte meg működését a BMSZKI új szolgáltatása, a traumaérzékeny szemléletű nőgyógyászati rendelő, amely hajléktalan és más rászoruló nők részére nyújt ellátást.

A fővárosi kórházak számossága és telephelyei a budapesti lakosság számára az országosnál sokkal kedvezőbb hozzáférést biztosít, és képes a szükségletek széleskörű kielégítésére szakmai oldalról. A szakellátásban problémát jelent a tervezett fejlesztések és felújítások elhúzódása – elsősorban forráshiány miatt –, amely a napi biztonságos működésre és a munkahelyi és ügyfél-környezet minőségére, a munkavállalói és betegelégedettség szintjére is hatással van. Nem csak a fejlesztés forráshiányos, de a napi működésben is jellemző ez, a kórházak működésének kiszámítható finanszírozását az eddigi szerkezeti átalakítások nem oldották meg. Lakossági oldalról problémát okoz az egyes intézményeket, szakterületeket érintő időszakos munkaerőhiány, az ennek következtében szükséges változások nyomon követése. Szolgáltatási területek és területi/intézményi vonatkozásban is jellemző az egyenlőtlenség a várakozási idő tekintetében. A járóbeteg ellátást biztosító rendelők jelentős része önkormányzati fenntartásban működik, de az alapellátás biztosítása a kerületi önkormányzatok kötelező feladata. A rendelők a kerületek területén decentralizálva találhatóak annak érdekében, hogy a lakosság által a legkönnyebben, leggyorsabban elérhetőek legyenek. A kerületi önkormányzatoknál az egyik legfontosabb fejlesztési területet a rendelőintézetek felújítása, eszközállományának megújítása jelenti, amely a jövőben is folyamatos fejlesztési feladatot jelent. Egyes kerületekben elindultak az egészégügy területén is innovatív kezdeményezések, pl. a nem-doktori szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása (pl. egészségfejlesztési irodákon vagy egyéb kerületi okos szolgáltatáson keresztül), telemedicina szolgáltatások.

2017-ben hirdette meg az Kormány az Egészséges Budapest Programot (EBP), mely Pest vármegye és Budapest egészségügyi fejlesztését tűzte ki célul mintegy 700 milliárd Ft-os keretösszeggel. A tervek szerint négy centrumkórház – köztük egy új kialakítása –, továbbá 24 társkórház és 32 járóbeteg-szakrendelő felújítására került volna sor 2026-ig, de a terveknek csak egy része tudott megvalósulni. A Kormány és a budapesti önkormányzatok között 2019-ben megállapodás jött létre arról, hogy a Kormány a 2020-2024 években az Egészséges Budapest Program (EBP) keretében – a fekvőbeteg ellátásban tervezett fejlesztéseken felül – legalább 50 milliárd forintot a Fővárosi Közgyűlés által meghatározott egységes szempontok figyelembevételével, a kerületi önkormányzatok egészségügyi alap- és szakellátási fejlesztéseinek támogatására fordít. 2020-ban 10,4 milliárd, 2021-ben 10,2 milliárd forintot biztosított a kormány) a keretből, mely több jelentős egészségügyi fejlesztés megvalósítását biztosította. Új szakrendelő épült a X. kerületben (2022), folyamatban van a XI. kerületi új Gyermekegészségügyi Centrum kivitelezése, a IX. kerületben egy új szakrendelő épült. Az új centrumkórház fejlesztése továbbra is csak előkészítési szakaszban tart.

Daganatos megbetegedések terén Magyarország és a főváros is rosszul áll európai összehasonlításban, a szűrések, a felvilágosító kampányok eddig nem értek el igazi eredményt. 2022-ben az összes haláleset közel egynegyede volt daganatos megbetegedésekhez köthető Budapesten. A Fővárosi Önkormányzat ezért a Kormánnyal történt megállapodás keretében a CT és MRI várólisták csökkentését célzó programot indított, 2,7 milliárd Ft-os kerettel az EBP öt éves 50 milliárd Ft-os keretéből. 2022 év végéig 5434 CT-vizsgálat és 2951 MR-vizsgálat történt.

6-1. ábra: A daganatos megbetegedés okozta halálesetek arányszáma a 65 éven aluli és a teljes lakosság körében, (haláleset / százezer lakos)

Megjegyzés: 3 éves átlagértékként megadva, standardizált halálozási ráta. A standardizált halálozási arány azt mutatja meg, hogy milyen lenne egy adott ország halálozási rátája, ha annak életkor szerinti megoszlása megegyezne a standard európai lakosságéval
Forrás: Eurostat

A szűrőprogramok egyre fontosabb szerepet töltenek be az egészségmegőrzés és az időben történő orvosi beavatkozások minél korábbi célzott megkezdése érdekében, de a haláloki statisztikák alapján ezt a területet a jövőben tovább kell erősíteni, támogatni. A szűrések jellemzően a meglévő szakellátó intézményeken keresztül történnek, illetve bővült a háziorvosok által végzett szűrések köre is.

A központi költségvetés mellett a 2014-2020-as uniós ciklus forrásai több területet támogattak az egészségügy területén: épületenergetikai fejlesztések, a betegek informálását és prevenciós többletszolgáltatásokat nyújtó egészségfejlesztési irodák kialakítása a kerületek egy részében, praxisközösségek létrehozásának támogatása, informatikai fejlesztések.

Az otthoni ápolás feltételeit törvény szabályozza, mely maximalizálja a térítésmentesen igénybe vehető alkalmak számát és az ellátást végzőkkel szembeni képesítési kritériumokat egyaránt. A tapasztalatok szerint az ellátás iránti igény mértéke és humánerőforrás biztosítása is a rendszer fejlesztését teszi szükségessé a fővárosban. A hatékony, betegcentrikus otthonápolási szolgáltatások továbbra is főként a magánszektorban működnek. Az elöregedő társadalom problémája, az ápolás-gondozás iránti folyamatosan növekvő kereslet jelentette kihívásra csak részleges megoldások születtek, a kormány elfogadta az egészségügyi, szociális és családügyi ágazatok együttműködésében összeállított tartós ápolás-gondozásra vonatkozó stratégia 2030 című dokumentumot és az ellátás kivezetését az egészségügyi szolgáltatás köréből.

Az orvosi ellátás humánerőforrás és intézményi háttere összességében a fővárosban lényegesen jobb, mint az ország más részein, azonban Budapesten is jellemző a szakemberhiány. Ez érinti az alapellátást (egyes kerületekben a háziorvosi és gyermek háziorvosi praxisok szakemberhiánya), melynek fő oka a háziorvosok átlagéletkorának emelkedése és a pályán megjelenő fiatalabb szakemberek alacsony száma, de a járóbetegellátás szakorvoshiánya is probléma.

A Budapesten 2022-ben dolgozó 12,2 ezer orvos 23%-a 65 évesnél idősebb volt, jelenleg azonban a nyugdíj melletti munkavállalás lehetősége fontos a szakemberhiány enyhítése érdekében. A magánegészségügy mellett a külföldi munkalehetőségek elszívó hatásával magyarázható elsősorban a probléma, az egészségügyi dolgozók bérrendezése után is jelentősek a bérkülönbségek.

Az állami építési beruházások 2035. december 31. napjáig szóló szakpolitikai-ágazati beruházási koncepcióinak elfogadásáról szóló 1308/2024. (X.

9.) Korm. határozat egészségügyre vonatkozó része is megerősíti, hogy szükség van jelenlegi infrastruktúra és felépítmények fenntartásának magas költsége, a struktúra széttagoltsága miatt az ellátási szintek optimalizálására, a lakosságközeli, definitív alapellátás és járóbeteg-szakellátás megerősítése szükséges. A komoly eszköz és humánerőforrás igényű ellátások koncentrálása mellett szükség van a centrumkórházi szintű ellátás megerősítésére. Az egészségügyi ellátások minőségének folyamatos fejlesztése a lakossági szükségletekhez alkalmazkodva kell, hogy megtörténjen, a betegek ellátásához, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésének javítását; a várakozási idő csökkentését eredményezve mind a járóbeteg szakellátás, a diagnosztikai vizsgálatok és a műtéti beavatkozások esetében.

6.2 Szociális ellátások

Az egyes szereplők – köztük az állam és az önkormányzatok – feladatait a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény (1993. évi III. tv.) és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény (2011. évi CLXXXIX. tv) szabályozza. A helyi önkormányzatok az e törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak, illetve belekerült a szociális törvénybe, hogy amennyiben az egyének önmagukról való gondoskodásra képtelenek, hozzátartozók hiányában első helyen a települési önkormányzatok felelősek gondoskodásukért. Az önkormányzatok a szociális szolgáltatásokat egyházi vagy más, nem állami szervvel, egyházi fenntartóval vagy nem állami fenntartóval kötött ellátási szerződés útján is biztosíthatják. A szociális és gyermekjóléti-védelmi ellátó intézményrendszer a valamely szempontból különleges figyelmet igénylő, vagy kiszolgáltatott helyzetű társadalmi csoportokat látja el, így a gyermekek (jólét és védelem), az időskorúak, a fogyatékkal élők, a pszichiátriai betegek, a szenvedélybetegek, a hajléktalanok ellátását kell biztosítania.

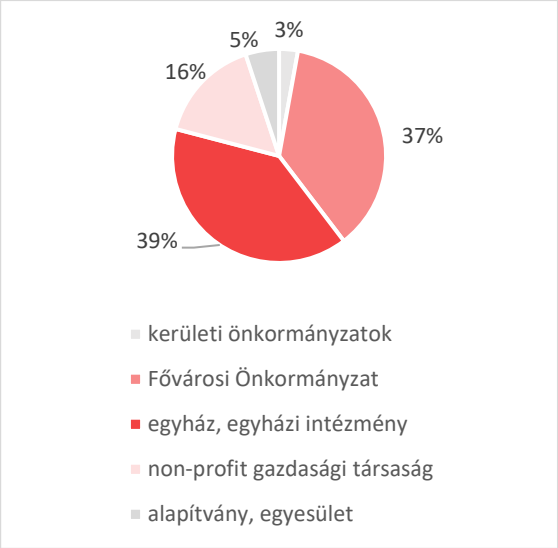
A szociális intézményrendszer fő struktúráját a szociális alapellátást nyújtó és a személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátásokat biztosító intézmények alkotják, melyeket kiegészítenek még a fejlesztő foglalkozások. A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások fogalomkörébe tartoznak a bentlakásos intézmények, a különböző állandó-, átmeneti-, lakó-, rehabilitációs-, ápoló-, gondozóotthonok.

A Fővárosi Szociális Közalapítványt (FSZK) a Fővárosi Közgyűlés 1992-ben alapította, mely hosszú ideig fontos szerepet játszott a budapesti civil szervezetek támogatásában. A Közalapítvány újjászervezésére a Fővárosi Önkormányzat 1243/2021. (IX. 1.) Főv. Kgy. határozatát követően került sor, célja a főváros szociális helyzetének javítása, ezen belül elsősorban a lakosság különböző csoportjai által igénybe vett szociális intézményhálózat fejlesztése, támogatása, az új szociális célú önsegítő és professzionális közösségi kezdeményezések támogatása.

Idősellátás

A gondozási intézmények esetében az egészségügyhöz hasonlóan 2013 januárjától lényegében már csak az idősek otthonai és a hajléktalanok ellátását szolgáló szociális intézmények maradtak a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában, a tíz elme-szociális intézetet és a fogyatékkal élők otthonait is átvette a fővárostól az állam.

6-2. ábra: Az időskorúak bentlakásos intézményi ellátásában működő férőhelyek megoszlása fenntartók szerint 2021-ben

Forrás: KSH

A Budapesten működő idősotthonok engedélyezett férőhelyeinek 36%-a Fővárosi Önkormányzat fenntartása alá tartozik, összesen 20 telephelyen (2531 férőhely). Ezen felül további 7 vidéki helyszínen működtet otthont az önkormányzat (1292 férőhely). Minden fenntartó esetében elmondható, hogy a kihasználtság 80% feletti. Az intézményi elhelyezésre várók magas száma jól jelzi a lakossági igényeket, a COVID-19 járványhelyzet két évétől eltekintve minden évben nagyságrendileg 3000 fő szerepel a várólistán csak a fővárosi fenntartású intézmények esetében (csak azokat számítva, akik első helyen itt kérték az elhelyezést). A fővárosi fenntartású intézményekben és a kerületi önkormányzatok visszajelzése szerint is általános tendencia, hogy

egyre több szakápolási igénnyel rendelkező személy kerül az otthonokba, ezen belül is jellemző trend a demens ellátás iránti igény növekedése. A fővárosi idősotthonok egy része esetében az infrastrukturális háttér fejlesztésére, korszerűsítésére, egyesesetekben a meglévő intézmények kiváltására, relokációjára lenne szükség a magasabb színvonalú szolgáltatások – és a jogszabályban az elmúlt években rögzített maximális létszámnak való megfelelés – biztosításához. Az ellátásban részt vállaló kerületi önkormányzatok többsége a meglévő intézmények felújítását tervezi, egyes kerületekben a kapacitások bővítése a tervek között szerepel. Az egészségügyhöz hasonlóan itt is problémát jelent a megfelelő képzettséggel rendelkező munkaerő megtartása és vonzása, a bérek átlagos szintje elmarad a fővárosi átlagbérektől, a vidéki munkaerő mobilitását a fővárosi lakhatás magas költségei nehezítik. A Fővárosi Önkormányzat a szakképzett munkaerő biztosítása érdekében döntött arról, hogy két intézményében elindítja az oktatási tevékenységet, alaptevékenysége így kibővült az idős- és demens ellátáshoz kapcsolódó iskolarendszeren kívüli akkreditált programokkal.

6-1. táblázat: Működő férőhelyek és ellátottak száma az időskorúak bentlakásos intézményi ellátásában

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Idősek otthonaiban működő férőhelyek száma Budapesten (db)	6699	6791	6952	6984	7153	7108	7104
Idősek otthonaiban ellátottak száma Budapesten (fő)	6143	6302	6388	6498	5783	6053	6122

Forrás: KSH

Az otthoni idősgondozásnak nincsenek meg az intézményes, a demográfiai változásokat lekövető feltételei. A magánszektor kínálta szolgáltatások – a tartós bentlakásos szolgáltatások nagyobb részéhez hasonlóan – csak a jobb jövedelmi helyzetű családok számára elérhető.

Az idősek nappali ellátásában a kerületi önkormányzatok vállalnak fontos szerepet, 2022-ben 99 nappali otthon fogadta az időseket. Az ellátottak számában nagyságrendi változás nem történt (6500 fő körül minden évben). Az Idős személyek részére kötelező a napi egyszeri melegétel szolgáltatása a nappali ellátásban, ennek térítési díját a kerületi önkormányzati rendeletek határozzák meg. Leggyakoribb problémát a nappali intézményekbe való eljutás jelenti az idős korúak számára a mozgásukban való akadályozottság miatt, illetve ezen a területen is növekszik az igény a demens ellátás iránt.

Fontos kiemelni, hogy a kerületi önkormányzatok nagy szerepet vállalnak az időskorúak sokoldalú támogatásában, ezek közül a legfontosabbak: kulturális, közösségi programok, egyéni és csoportos tanulást, egészségmegőrzést támogató foglalkozások. A házi segítségnyújtásban az ellátottak száma kis mértékben nőt (2010: 4920 fő, 2022-ben 5469 fő), a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást önként vállalt feladatként biztosítják a kerületi önkormányzatok, az ebben részesülők száma is csak kis mértékben emelkedett 2010 óta (2010: 1491 fő, 2022: 1870 fő), ezen a területen a kerületek visszajelzése alapján a kapacitások fejlesztésére van szükség. Ez utóbbi két ellátás nem csak az időskorúak esetében releváns.

A Fővárosi Önkormányzat 2021-ben elfogadta a 2021-2024 közötti időszakra vonatkozó Fővárosi Idősügyi Stratégiát, melynek kialakításába az érintett célcsoport is bevonásra került (eseti munkacsoporton és a 2020-ban megalakult Fővárosi Idősügyi Tanácson keresztül). A stratégia három célterületet határozott meg, az idősek szabadidős tevékenységének elősegítését és az intergenerációs kapcsolatok növelését, az idősellátás intézményi hátterének fejlesztését, valamint a fővárosi szolgáltatások idősbarát fejlesztését. 2022-ben megnyílt az Idősek Információs Pontja a Városházán, illetve megújult a Fővárosi Szociális Kalauz. Mindkét projekt a szolgáltatásokkal kapcsolatos információk jobb elérhetőségét szolgálja.

Hajléktalanellátás

A hajléktalan emberek ellátásában 31 szervezet vett részt Budapesten 2022-ben különböző intézményformákban, a Fővárosi Önkormányzat mellett jelentős a civil szervezetek és egyházak szerepvállalása, a hajléktalanügyi konzorcium tagjai szerződéses partnerként vesznek részt a Fővárosi Önkormányzat önkormányzati törvényben rögzített kötelező feladatának ellátásban. A Fővárosi Önkormányzat ezen felül nyílt pályázaton keresztül támogatja közfeladatellátásban résztvevőket az állami támogatással nem fedezett költségeik, illetve a hajléktalan emberek számára nyújtott, nem kötelezően nyújtandó szolgáltatásaik finanszírozásában.

6-2. táblázat: A hajléktalan személyek ellátását biztosító intézményi kapacitások és ellátási adatok fontosabb mutatói Budapesten

	2019	2020	2021	2022
Hajléktalan személyek átmeneti szállása és éjjeli menedékhelye - férőhelyek száma (db)	5539	5494	5449	5361
Hajléktalan személyek átmeneti szállása és éjjeli menedékhelye - ellátottak száma (fő)	4562	4403	4462	4349
Hajléktalan személyek otthona* - férőhelyek száma (db)	202	183	183	183
Hajléktalan személyek otthona* - ellátottak száma (fő)	190	139	162	148
Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegedők) befogadóképessége (fő)	3916	3809	3784	3901
Hajléktalanok nappali otthonainak (nappali melegedők) napi átlagos forgalma (fő)	4315	3991	3905	4159
Családok átmeneti otthonaiban az engedélyezett férőhelyek száma (db)	1442	1448	1476	1473
Családok átmeneti otthonaiban az ellátott szülők száma (fő)	487	504	514	508
Családok átmeneti otthonaiban az ellátott gyermekek száma (fő)	772	784	828	820
Népkonyhák száma (db)	47	66	59	49
Népkonyhák napi átlagforgalma (fő)	6156	6481	7163	6318

**Olyan ápolást, gondozást és/vagy rehabilitációt nyújtó tartós bentlakásos szociális intézmény, melyben azoknak a hajléktalan személyeknek a gondozását kell biztosítani, akiknek ellátása átmeneti szálláshelyen, rehabilitációs intézményben nem megoldható, és koruk, egészségi állapotuk miatt tartós ápolást, gondozást igényelnek.*

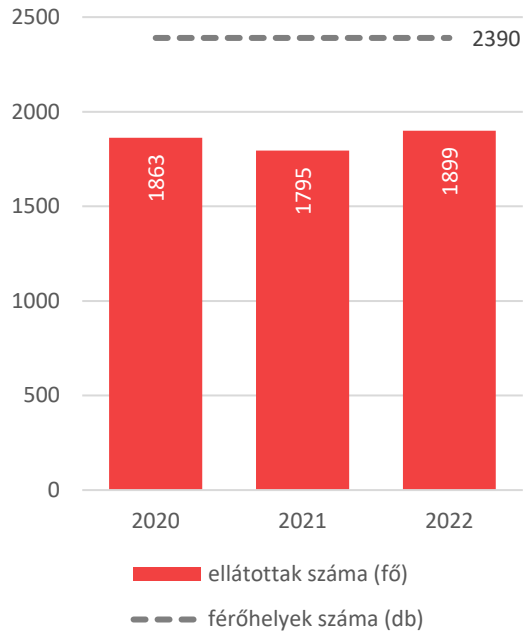
Forrás: KSH

A Fővárosi Önkormányzat a hajléktalanok budapesti ellátása érdekében működteti az ország legnagyobb, differenciált szolgáltatásokat nyújtó hajléktalanellátó intézményét, a Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményeit (BMSZKI).

Az ellátási rendszerbe tartozik 10 átmeneti szállás (ebből egy szenvedélybetegek számára nyújt rehabilitációs ellátást; összesen 1513 állandó férőhely), 7 éjjeli menedékhely (összesen 875 állandó férőhely, ami a téli időszakokban további időszakos férőhelyekkel bővül; két helyszín egyben nappali melegedőként is működik). A szálláshelyek közel 50%-át biztosítja a fővárosban a BMSZKI.

A Családok Átmeneti Otthona keretében 94 fő elhelyezése biztosított. További elhelyezésekre adnak lehetőséget a munkásszállások (3 helyszín, 1200 férőhely) és kiléptető lakások, ezek a kapacitások azonban sem a hajléktalanság megelőzéséhez, sem a kilépés biztosításához nem elegendőek. A BMSZKI és intézményei naponta közel 3.000 hajléktalan embernek nyújt szociális szolgáltatást, ezen belül mintegy 2.000 főnek biztosít lakhatási lehetőséget.

6-3. ábra: A Fővárosi Önkormányzat által fenntartott, átmeneti elhelyezést nyújtó hajléktalanellátó intézmények adatai

Forrás: KSH

A BMSZKI megújított eljárásrendje alapján nem csak az átmeneti szállásokon, hanem az éjjeli menedékhelyeken is egyénre szabott szociális munkában részesülnek az ügyfelek, 2022-ben összesen 3695 személyes szociális munka-folyamat zajlott a BMSZKI intézményeiben.

Budapesten a hajléktalanok nappali otthonaiban (nappali melegedők) a napi átlagos forgalom az elmúlt években napi 4000 fő volt nagyságrendileg, ebből 500 fő ellátását végzi a BMSZKI.

Az utcai szociális munkát 41 utcai gondozó szolgálat biztosította 2022-ben. A hajléktalan emberek számára vonatkozóan pontos adatok nem állnak rendelkezésre, a Február Harmadika Adatfelvétel – melyet az ellátásban résztvevő szervezetek bevonásával minden évben egy adott időpontban bonyolítanak le – elsősorban a hajléktalan emberek életkörülményeit, azok változását térképezi fel a szolgáltatások fejlesztése érdekében. 2021-ben Budapesten 2851 hajléktalan embert sikerült elérni a felmérés keretében, közülük 387 volt a fedél nélküliek száma. Ez a szám – bár nem statisztikai összesítés – jól mutatja, hogy egy adott időpontban legalább ennyien fedél nélkül töltötték az éjszakát Budapesten.

Az utcai gondozó szolgáltatások által elért ügyfelek száma naponta átlagosan 350-500 fő között mozgott az elmúlt öt évben (a BMSZKI csak négy utcai gondozó szolgálatot működtet, a többit egyéni szervezetek biztosítják Budapest területén), éves szinten az ellátottak száma meghaladta a 3.000 főt (halmozódással együtt). Mind az utcai szociális szolgáltatások, mind a Február Harmadika Adatfelvétel hosszabb adatsorai a közterületi hajléktalanság csökkenésére utalnak. A BMSZKI a „Befogadó BMSZKI Program" 2022. évi elindításának célja a közterületről való befogadás erősítése és ezzel a közterületen élők és éjszakázók számának csökkentése.

A felmérések adatai továbbra is azt jelzik, hogy egyre idősebb emberek kerülnek hajléktalan helyzetbe, országosan minden második hajléktalan ember idős, beteg, munkaképtelen. Ennek egyik következménye, hogy az alapvetően önellátásra képes ügyfelek fogadására szolgáló éjjeli menedékhelyeken és átmeneti szállásokon is egyre nagyobb az ápolási, gondozási szükségletet igénylő ügyfelek száma. 2022-ben a BMSZKI pszichiátriai szakrendelésének éves forgalma 1014 személy volt (3777 alaklom), ami jelentős tehernövekedést jelentett (+13,1%) az előző, már extrém nagy ellátási számot mutató 2021-hez képest. A BMSZKI és a Fővárosi Önkormányzat (utóbbi támogató tag minőségben) részt vesz az európai hajléktalanellátó szervezetek ernyőszervezetének (FEANTSA) munkájában, a BMSZKI folyamatos módszertani, kutatási tevékenységet végez, melyben együttműködik a felsőoktatási intézményekkel is.

Összességében az ellátórendszer a férőhelyek tekintetében nem szorul bővítésre, az épületek állapota, a zsúfoltság csökkentése, az ellátás korszerűsítése és különösen a humánerőforrás biztosítása jelent feladatot a jövőben a hajléktalanság megelőzését és a kilépést biztosító lakhatási kapacitás növelésén túl. A Fővárosi Önkormányzat több kezdeményezést is elindított 2021-től a hajléktalanságból való kilépés érdekében (nyugdíjasházakba való bekerülésre lehetett pályázni, a belépési díj részletekben történő fizetésének lehetőségével; „Utcáról bérlakásba a Fővárosban" című VEKOP projekt).

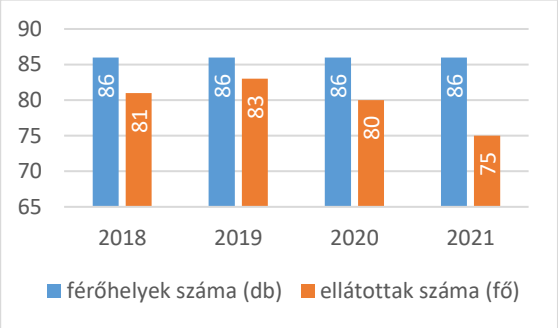
A BMSZKI elindította új szakmai területként a kilépők segítésére irányuló közösségi szociális munkát. 2022-ben elkészült az „Otthon, Mindenkinek" című, fővárosi hajléktalanügyi stratégia.

További ellátási területek

A pszichiátriai- és szenvedélybetegek ellátási kapacitásai nem változtak és közel maximális kihasználtsággal működnek. A fogyatékos személyek otthonaiban a férőhelyek száma kis mértékben csökkent. A fogyatékkal élők nappali ellátásában a férőhelyek és az ellátottak száma is kis mértékben emelkedett.

Mind a szakértői, mind civil munkacsoport egyeztetésein elhangzott, hogy elsősorban a támogatott lakhatás kapacitásait szükséges fejleszteni a különböző típusú nehézséggel élők számára a minél önálóbb életvitel és az érintett családok sokszor erőn felüli, gondoskodással járó (anyagi, lelki és fizikai) terhei miatt.

6-4. ábra: Támogatott lakhatás Budapesten

Forrás: KSH

Ma Budapesten a támogatott lakhatás intézményi feltételei minimálisak. A fogyatékos személyek önálló életvitelének segítését célozza az ún. támogató szolgálat, amit az igénylők térítés fejében vehetnek igénybe. Valamennyi fogyatékossági csoportba tartozó súlyosan fogyatékos személyre kiterjed, a háziorvos javaslatának figyelembevételével, illetve fogyatékosságának igazolásával. Budapesten a Szociális Ágazati Portál adatai szerint 19 ilyen szolgáltatás működik.

6-3. táblázat: Ápolást, gondozást nyújtó intézmények fontosabb adatai (személyes gondoskodás keretében), illetve fogyatékos személyek nappali ellátásának (szociális alapellátás része) adatai és a támogató szolgálat igénybevétele Budapesten

	2019	2020	2021	2022
Fogyatékosok nappali ellátásában az engedélyezett férőhelyek száma (db)	903	933	943	1030
Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	902	916	908	967
Tartós bentlakásos intézmények - pszichiátriai betegek otthona, engedélyezett férőhelyek száma (db)	289	289	289	289
Tartós bentlakásos intézmények - pszichiátriai betegek otthona, ellátottak száma (fő)	286	257	286	285
Tartós bentlakásos intézmények - fogyatékos személyek otthona engedélyezett férőhelyek száma (db) (db)	925	933	894	855
Tartós bentlakásos intézmények -fogyatékos személyek otthona, ellátottak száma (fő)	671	644	641	665
Tartós bentlakásos intézmények - szenvedélybetegek otthona engedélyezett férőhelyek száma (db)	110	130	130	130
Tartós bentlakásos intézmények -szenvedélybetegek otthona, ellátottak száma(fő)	98	97	97	116
Támogató szolgáltatásban részesülők (fő)	903	927	986	921

Forrás: KSH

A közösségi ellátás a szenvedély- és pszichiátriai betegek részére nyújtott alapellátás, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátást fedi le, mely a betegeket lakókörnyezetükben támogatja az önálló életvitel fenntartásában. A pszichiátriai betegek közösségi ellátásában nő az ellátottak száma, a szenvedélybetegek esetében jelentős változás nem érzékelhető.

2021-ben újjáalakult a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (BKEF) a résztvevő civil szakértőkkel és a fővárosi kerületek képviselőivel együttműködve készült el 2023-ban a Fővárosi Drogstratégia a 2024-2029 es időszakra vonatkozóan.

A dokumentum a helyzetértékelésre alapozva négy területen határoz meg stratégiai célokat, javaslatokat a fővárosi droghelyzet kezelése érdekében:

- prevenció, egészségfejlesztés
- kezelés, ellátás, felépülés
- ártalomcsökkentés
- kínálatcsökkentés

Az ellátórendszerben hiányoznak a szerhasználók speciális szükségleteire reagáló ellátások, ideértve szerhasználó nőket, a várandós, illetve traumatizált nőket, valamint a kettős diagnózisú, illetve sokproblémás embereket, akik egyszerre küzdenek a szerhasználat mellett hajléktalansággal és/vagy pszichiátriai betegséggel és a szexuális kisebbségekbe tartozó szerhasználókat. Hiányosak az életkor-specifikus szükségletekre (fiatalok ill. idősek) fókuszáló ellátóhelyek is. A segítséget nyújtó intézményekben hiányoznak az ilyen speciális területekhez értő, kompetens szakemberek is. A kapacitáshiány és az állandó várólisták miatt az ellátórendszer nem tud minden igényt kielégíteni. A probléma súlyát jól mutatja, hogy Budapesten 2023-ban addiktológiai rehabilitáció fekvőbeteg ellátás keretében 122 férőhelyen érhető el, míg a fővárosban egyetlen addiktológiai osztály működik 30 fős kapacitással.[1]

Becslések szerint Budapesten több mint 1000 ember[2] hal meg évente alkohollal összefüggő haláleset miatt, 2020-21-ben pedig 30 ember[3] halt meg a fővárosban kábítószer túladagolás következtében.

6-4. táblázat: Közösségi ellátások adatai Budapesten

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Közösségi ellátásban részesülő pszichiátriai betegek (fő)	653	769	767	864	901	904	878	912
Közösségi ellátásban részesülő szenvedélybetegek (fő)	648	707	714	699	626	673	657	681

Forrás: KSH

Az állami építési beruházások 2035. december 31. napjáig szóló szakpolitikai-ágazati beruházási koncepcióinak elfogadásáról szóló 1308/2024. (X. 9.) Korm. határozatban a VII. Gondoskodáspolitikai fejezetben a támogatott lakhatás tekintetében külön kiemelésre kerül, hogy a főváros területén élő fogyatékos személyek és pszichiátriai betegek részére a fővárosban kerüljön biztosításra támogatott lakhatási férőhely. Az öregedő társadalom demográfiai mutatóinak alakulásához igazodva 2040-ig a rendelkezésre álló idős bentlakásos férőhelyszámot is ezzel az aránnyal szükséges növelni.

[1] Fővárosi Drogstratégia 2024-2029 (2023); elérhetőség: https://service-einfoszab.budapest.hu/api/dvd/193844

[2] http://real.mtak.hu/164887/1/Alkoholhelyzet_Magyarorszagon.pdf

[3] BRFK V. kerületi Rendőrkapitányság Rendkívüli Haláleseti Osztály kimutatása a Kínálatcsökkentő munkacsoport adatkérésére a Fővárosi Drogstratégia készítése során.

6.3 Oktatás, nevelés és bölcsődei ellátás

Bölcsődék

2017. január 1-től átalakult a bölcsődei ellátás háttere, így a 3 évesnél fiatalabb gyermekek napközbeni ellátásának megszervezését minden esetben bölcsődei ellátás keretében kell megvalósítani. A bölcsődék és mini bölcsődék intézményes formában, a munkahelyi bölcsődék és családi bölcsődék szolgáltatásként nyújtanak ellátást. Budapesten 2017 és 2023 között 927 férőhellyel bővült a kapacitás, miközben a beíratott gyermekek száma csak 300 fővel növekedett. A bölcsődék döntő részét a kerületi önkormányzatok üzemeltetik, míg családi bölcsődék fenntartói jellemzően civil és nonprofit gazdasági szervezetek. Az intézmények kihasználtsága összességében magas, a változó területi igényeket – pl. új lakóparkok koncentrált megjelenése – a férőhelyek bővítése nem mindig tudja párhuzamosan követni. A bölcsődei férőhelyek fejlesztése több kerületben igényként jelentkezik, az igények monitorozása a kerületi önkormányzatok hatáskörébe tartozik (az óvodai ellátáshoz hasonlóan).

6-5. táblázat: Bölcsődei ellátás adatai fenntartó szerinti bontásban 2023. május 31-én.

	Működő bölcsődék száma (db)	Működő férőhelyek száma (db)	A beíratott gyermekek száma (fő)
Állami, önkor-mányzati	154	11 804	10 373
Nonprofit	299	2 639	2 503
Vállalkozási	14	119	102
Összesen	467	14 562	12 978

Forrás: KSH

Óvodák, alap- és középfokú intézmények

Az óvodai ellátásban továbbra is elsősorban a kerületi önkormányzatok szerepe meghatározó, az alap- és középfokú oktatásban az önkormányzatok hatásköre megszűnt. Az iskoláknak helyt adó épületek megmaradtak önkormányzati vagyonkörben, ugyanakkor először a fenntartást, majd 2017-től a működtetést vette át az állam. Átalakult a tankerületek rendszere is, a KLIK már Klebelsberg Központ néven irányítja a rendszert. Budapesten jelenleg 8 db tankerületi központ működik. Az óvodai férőhelyek száma az óvodások számának növekedésével – a 3 éves kortól kötelező óvodai nevelés 2015.évi bevezetésével – együtt folyamatosan bővült az utóbbi évek alatt, a bővítést és a felújítást az uniós források is támogatták 2014-2020 között. Tekintettel arra, hogy a családtámogatási rendszer új elemeinek bevezetése ellenére a fővárosban 2015 óta az élveszületések száma csökkenő, továbbá jelentős az agglomerációba való kiköltözés, az óvodai és bölcsődei igények esetében középtávon az igények csak kisebb mértékű növekedése prognosztizálható. Az átlagos kihasználtság mellett az új lakóterületi fejlesztések és a kapcsolódó agglomerációs kereslet egyes városrészekben a kapacitások növelését igényli, míg más városrészek esetében a korszerkezet változása miatt a kihasználtság alacsonyabb. Ez utóbbi esetekben összevonások és az épületek funkcióváltására is sor kerül. A kerületi visszajelzések alapján szükség van a speciális fejlesztési igénnyel rendelkező gyermekek emelkedő száma miatt a kapacitások fejlesztésére, általában az óvodák korszerűsítésének folytatására (különösen a lakótelepi intézmények esetében), az új lakóterületeken a kapacitások bővítésére.

Az általános iskolai tanulók száma 2017 és 2022 között 4,2 ezer tanulóval csökkent a nappali oktatásban, a kollégiumi igények is jelentősen visszaestek, 2022-ben mindössze 444 tanuló igényelte ezt. Ugyanakkor 2018 óta 10 és 11 ezer között ingadozik azoknak a tanulóknak a száma, akik nap mint nap ingáznak a fővárosi intézményekbe. Kerületi összehasonlításban a nem budapesti óvodások és általános iskolai tanulók arányát, a II. és XII. kerület emelkedik ki, mint a budai agglomerációból bejáró diákok célterületei.

A közoktatásban a fővárosi eredmények (PISA mérések és kompetencia felmérések) országos

viszonylatban kiemelkedőek, de a hátrányos helyzetű gyermekek lemaradása kimutatható.

A családi háttér szerepe erősen összefügg a tanulók teljesítményével, a 2018-as PISA mérés szerint a teljesítménykülönbségek 19,1 százalékát ez magyarázza. Pozitívum, hogy az idegen nyelvű oktatás nagyon széles spektrumon elérhető a fővárosban, a közoktatási intézmények nyelvi tagozatos és kéttannyelvű képzései mellett a nemzetközi iskolákat kell kiemelni, ezeknek a külföldi munkavállalók vonzásában is fontos szerepük van. Szintén nagy számban vannak jelen a speciális igényű gyermekek fejlesztési igényeit is kielégítő és / vagy alternatív oktatási módszerekkel dolgozó alapítványi iskolák. A közszféra fenntartásában működő iskolaépületek többsége valamilyen szintű felújítást igényel (épületek felújítása, korszerűsítések, energiahatékonysági beruházások, udvarok rendezése stb.), szükség van a sportlétesítmények felújítására, bővítésére (kültéri sportpályák, tornatermek). Tulajdonosi szerepkörüknél – és a kerületi gyermekek jobb minőségű oktatási környezete érdekében több kerület is támogatja az épületek felújítását, korszerűsítését lehetőségeihez mérten. Több tervezett nagyobb léptékű projekt (pl. ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium, Békásmegyeri Veres Péter Gimnázium) megvalósítását a Kormány költségvetési források hiányában leállította, a megvalósítás ütemezése nem ismert. Az egyházi fenntartású iskolák esetében a felújítási igény kisebb, az elmúlt tíz évben több jelentős fejlesztés is meg tudott valósulni (pl. újbudai intézmények sportcsarnok fejlesztései).

A pedagógushiány, a pedagógus bérek versenyszektorral szembeni elmaradása komoly problémát jelent a magas színvonalú ellátás biztosítása szempontjából. A tantervi kötöttségek erősödnek, kevés a mozgástér a versenyelőnyt jelentő készségek (kreativitás, együttműködés, probléma-megoldás) fejlesztésére.

.

6-6. táblázat: Budapesten az óvodai nevelés, valamint az alap- és középfokú oktatás fenntartók szerinti összetétele 2022-ben

	Óvoda	Általános iskola	Szakiskola és készségfejlesztő iskola	Szakképző iskola	Gimnázi-um	Technikum, szak-gimnázium	Összesen
Intézmények száma							
Fővárosi Önkormányzat	2	-	-	-	-	-	2
Kerületi önkormányzatok	383	2	-		3	-	388
Központi költségvetési szerv	28	287	20	37	78	78	528
Egyház	39	43	6	7	44	31	170
Alapítvány	88	46	4	7	45	15	205
Egyéb	73	27	1	9	38	26	174
Összesen	**613**	**405**	**31**	**60**	**208**	**150**	**1 467**
Beíratott gyermekek és tanulók száma nappali oktatásban							
Fővárosi Önkormányzat	181	-	-	-	-	-	181
Kerületi önkormányzatok	38 519	281	-	-	767	-	39 567
Központi költségvetési szerv	708	94 972	1 324	4 664	35 949	29 796	167 413
Egyház	2 885	11 495	150	324	12 005	4 838	31 697
Alapítvány	3 503	8 338	133	562	8 395	695	21 626
Egyéb	2 508	2 541	72	130	1 567	2 568	9 386
Összesen	**48 304**	**117 627**	**1 679**	**5 680**	**58 683**	**37 897**	**269 870**

Forrás: KSH

A középiskolai ellátórendszert többféle iskolatípus alkotja: az érettségit adó középiskola – mint gyűjtőfogalom – tartalma is változott, korábban a gimnázium és szakközépiskola tartozott ebbe a kategóriába, az új rendszerben a szakközépiskola, gimnázium és szakgimnázium és technikum együttesére terjed ki. Az átalakítást követő években

Budapesten továbbra is stabilan nő a gimnáziumokban tanulók száma

A középfokú oktatási rendszer esetében a Budapestre bejáró diákok aránya és jelentősége nagyobb, mint az általános iskoláknál, csak gimnáziumba közel 15 ezer tanuló érkezik (tanulók 26%-a), arányuk még magasabb a technikumok esetében (11 ezer diák, a tanulók egyharmada). A budai II., III., és XI. kerületek szívóhatásánál is erőteljesebb a pesti belvárosi VII., VIII., IX., XIII. kerületi intézmények vonzása. Ezekben a kerületekben a bejáró diákok aránya eléri az 30-40% -ot.

A szakképzés irányítása, fejlesztése teljesen állami hatáskörben működik, az iskolarendszer átalakítása után Budapesten a Kulturális és Innovációs Minisztériumhoz tartozóan 4 szakképzési centrum (komplex, gépészeti, gazdasági és műszaki) és 54 szakképző iskolával a, az Agrárminisztériumhoz tartozóan 1 szakképzési centrum (Közép-magyarországi Agrárszakképzési Centrum) 5 szakképző iskolával működik a területen. A Szakképzés 4.0 stratégia (1168/2019. (III. 28.) Korm. határozattal elfogadva) a szakképzés és felnőttképzés rendszerszintű megújítását és tovább fejlesztését határozta meg. A stratégia már az ipar 4.0 következményeit figyelembe véve készült, reagálva a megváltozó foglalkoztatói elvárásokra a szakképzést és felnőttképzést befolyásoló makrogazdasági és munkaerő-piaci tényezőkre. A stratégia megállapította, hogy a képzési rendszer nem a munkaerőpiac keresletén alapult, hanem elsősorban kínálatalapú volt, ami hosszú távon versenyképtelenséghez vezet. A stratégia kiemeli ezért a duális szakképzés szerepének erősítését, mint feladatot. A Fővárosi Önkormányzat több mint 100 intézményben biztosítja a tanulók étkeztetését, ahol az egészséges étkeztetéssel kapcsolatos fejlesztési irány az elsődleges, ennek előmozdítása érdekében több közvetlen finanszírozású uniós projektben is részt vesz az önkormányzat.

Az állami építési beruházások 2035. december 31. napjáig szóló szakpolitikai-ágazati beruházási koncepcióinak elfogadásáról szóló 1308/2024. (X. 9.) Korm. határozat szerint a Kormány elkötelezett amellett, hogy megfelelő infrastrukturális hátteret biztosítson a köznevelési intézmények részére, ehhez országszerte, központi költségvetési forrásból iskolákat, tantermeket, tornatermeket létesítsen, valamint a mindennapos testnevelés oktatás keretében a gyermekek úszásoktatásához, járásonként, tanuszoda-hozzáférést tegyen lehetővé a Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program (a továbbiakban: Program) keretében. A Kormány célként tűzte ki, hogy valamennyi köznevelési intézmény az ott végzett feladat ellátására alkalmas, műszaki szempontból kifogástalan, energiafelhasználás szempontjából pedig takarékos legyen. A kormányhatározat kitér arra is, hogy az épületeknek az oktatási, nevelési funkción túlmenően biztosítani kell az egészséges életmódra nevelés feltételeit oly módon is, hogy a kiépített sportkomplexumokat szabadidős tevékenységre a helyi lakosok is igénybe tudják venni.

Felsőoktatás

Budapest egyértelműen az ország felsőfokú oktatási központja. A felsőoktatási intézmények jelentős része a belső budai és pesti városrészekre koncentrálódik. A felsőoktatást érintő reformok (keretszámok, hallgatói és intézményi finanszírozás, alapítványi modell bevezetése stb.) és intézményfejlesztés nem érintett minden egyetemet. A hatékonyság és a korszerűsítés érdekében kezdődött el az a folyamat, amely több egyetem esetében az alapítói és fenntartói jogokat vagyonkezelő alapítványok kezébe adta.

Az új működési modell először a fővárosi Corvinus Egyetemet érintette, 2020-ban újabb intézmények esetében született az átalakításra vonatkozó döntés.

A felsőoktatás vonatkozásában új stratégia is születetett, melynek célja a felsőoktatás és a gazdaság kapcsolatának erősítése, s melyben kiemelt szerepe van a képzés munkaerő-piaci relevanciájának is. Fontos megemlíteni, hogy a 109 ezer fős nagyságrendű budapesti hallgatói létszámhoz képest viszonylag szűk a kollégiumi férőhelyek kerete (kb. 15 ezer férőhely). A felsőoktatást érintő megvalósult, tervezett és folyamatban lévő fontosabb infrastruktúrafejlesztések:

- Nemzeti Közszolgálati Egyetemhez kapcsolódó fejlesztések (Ludovika Campus)
- a MOME XII. kerületi megújult kampusza

- Testnevelési Egyetem új kampusza (kivitelezés folyamatban)
- Károli Gáspár Református Egyetem új kollégiuma a Markusovszky téren; felújított Károlyi-Csenkovics Palotaegyüttes a Palotanegyedben, valamint új kampusz létesítése a Markusovszky téren (utóbbi tervezett)
- Corvinus Egyetem Ménesi úti kampusza
- BME Innovációs és Fejlesztési Központ Újbudán, az elbontott V2 és Goldmann épületek helyén, (tervezett)
- Semmelweis Egyetem esetében Egészségipari és Biotechnológiai Science Park kialakítása a VIII. kerületben (tervezett)
- Pázmány Péter Katolikus Egyetem új kampusza a VIII. kerületi Palotanegyedben (előkészítés alatt)
- ELTE Lágymányos Déli tömb új épületszárny építése (tervezett)

A Ferencváros déli részére tervezett Diákvárosban 8500 kollégiumi férőhely került volna kialakításra az eredeti tervek szerint. Ez komoly lépés lett volna a mintegy 10 ezer férőhelyes jelenlegi hiány enyhítésében, a projekt azonban nem lépett megvalósítási fázisba.

☞ ***Hallgatói létszám és egyetemek nemzetközi versenyképességének értékelése a 7. A település gazdasága, valamint az 5. A település társadalma fejezetekben található.***

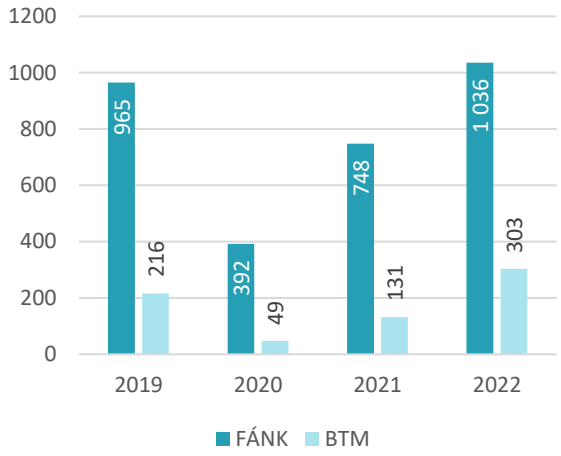
6.5 Kultúra

Budapestet gazdag kulturális élete teszi vonzóvá mind saját lakosai, mind az ide látogató belföldi és külföldi turista számára. Budapestnek – a magyarok és a Kárpát-medence hagyományos kulturális központjának – a vonzó kulturális arculata összetett, sokszínű hagyományok alapján fejlődött ki. A magyar kulturális intézmények – színházak, múzeumok, kiállítóhelyek, zenei intézmények, kulturális központok és művelődési házak, könyvtárak, mozik stb. – a város fejlődése során fokozatosan alakultak ki, és jelenleg is nagy számban itt koncentrálódnak.

A fővárosban 91 múzeumi intézmény működött 2022-ben (ez az országosnak csak 13%-a), jelentőségüket azonban jól mutatja, hogy az éves látogatószám 2022-ben újra elérte a 4 millió főt (az országos látogatószám 40%-a), mely a COVID-19 járványhelyzet lezárásai alatti két évben 2 millió alá csökkent. A járványhelyzet miatt visszaeső látogatószáma a Fővárosi Önkormányzat intézményeit is érintette. A múzeumok és környékük a város legfrekventáltabb idegenforgalmi területei. A nagyobb budapesti gyűjteményeket befogadó épületek többnyire értékes épületek, vagy épületegyüttesek. Területileg erős koncentráció jellemzi a Budai Várnegyedet és a Városligetet.

Fontos szerepet töltenek be a főváros kulturális életében a színházak és előadótermek. Számos budapesti színház magas építészeti értéket képviselő épületben kapott helyet, ezek városképi szempontból is meghatározóak. A hagyományos, e célra létesített színházépületek legnagyobb része a belvárosban, elsősorban annak pesti részében helyezkedek el. A külső városrészekben többnyire nagyobb befogadóképességű, többcélú rendezvényhelyszínek és művelődési házak nyújtanak otthont művészeti produkcióknak. A színházba járók száma 2017-ben csaknem 5,5 millió fő volt, 2022-ben a járványhelyzet után itt is újra emelkedett a nézőszám (4 millió látogató).

6-5. ábra: Látogatók száma a főváros két kiemelt kulturális intézményében, a Budapesti Történeti Múzeumban és a Fővárosi Állat- és Növénykertben (ezer fő)

Forrás: Főpolgármesteri Hivatal

A Budapest területén lévő jelentős kulturális és közművelődési intézmények közül több a Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működik. A Budapesti Történeti Múzeum keretén belül működik az Aquincumi Múzeum, a Vármúzeum és a Kiscelli Múzeum és a Budapest Galéria. Az elmúlt években több fejlesztés történt mind az Aquincumi, mind a Kiscelli Múzeum esetében és több projektelem előkészítése is megtörtént vagy folyamatban van. A múzeum 2020-ban megszületett új stratégiájának célja a BTM erősebb pozicionálása a fővárosi kulturális kínálatban „a főváros múzeuma" brand erősítésével. A tagintézményeknek nagy jelentősége van abban is, hogy a jelenleg erős belvárosi koncentrációt mutató kulturális kínálat területileg kiegyenlítettebb legyen a városban. Az Aquincumi Múzeum fontos szerepet tölt be a hazai és nemzetközi limes turisztikai hálózatában, a Budapesti Történeti Múzeum a Budapest Galéria osztályán keresztül pedig a fővárosi tulajdonú köztéri alkotások szakmai felügyeletét is ellátja, 2024-től vagyonkezelői minőségben.

A Fővárosi Állat- és Növénykert Magyarország legnagyobb látogatottságú kulturális intézménye. A Liget projekt részeként, jelentős kormányzati forrás bevonásával kezdődött meg a Pannon Park projekt kivitelezése, a fő attrakciót jelentő Biodóm befejezéshez további jelentős forrásbevonásra, illetve az üzemeltetés költséghatékonyabb

újratervezésére van szükség, mely kormányzati forrás bevonása nélkül elképzelhetetlen.

A kerületek közművelődési feladatellátását segíti a Fővárosi Önkormányzat fenntartásban működő Budapesti Művelődési Központ. 2023-ban megkezdődött a BMK átfogó szakmai megújítása, ennek részeként a Városháza épületébe költözött, amely megfelelő infrastrukturális környezetet biztosít a szakmai és módszertani központként szükséges kapcsolatépítői feladatokhoz. Budapest közkönyvtári ellátottságát a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára (benne Gyermekkönyvtár, Zenei Gyűjtemény, Budapest Gyűjtemény), valamint a kerületekben működő tagkönyvtárak biztosítják. Szintén közművelődési alapfeladatot lát el a Romano Kher Budapesti Roma Művelődési Ház, amely fentieken túl lehetőséget biztosít a fővárosi romák felzárkóztatására és egyéb kulturális értékeinek megőrzésére, illetve tehetséggondozási feladatot is ellát. A kerületi önkormányzatok által biztosított közművelődési szolgáltatások többnyire kiegyenlítetten elérhetőek a lakosság számára területi szempontból, egyes városrészekben azonban fejlesztési szükséglet vagy felújítási igény jelentkezik. Külön jogszabályban meghatározott levéltári tevékenység biztosítása érekében a Fővárosi Önkormányzat a Budapest Főváros Levéltára költségvetési szervet tartja fent.

A kulturális intézmények működését több szaktörvény szabályozza, a közművelődési-közgyűjteményi területeken kötelező feladatként nevesítve az önkormányzat számára a kulturális feladat ellátását. E területen az állami forrás biztosítása elmarad a szükségestől. A Kormány szerepe Budapest jelentős kulturális intézményeinek megújításában megerősödött 2010 óta.

A Liget Budapest részeként a Szépművészeti Múzeum korszerűsítése, a Szabolcs utcai Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ létrehozása, illetve a Magyar Zene Háza és a Néprajzi Múzeum, mint új létesítmények átadása emelhető ki. Tekintettel a Városliget zöldfelületi szerepére, a már jelenlévő intézményi sűrűségre, a Fővárosi Önkormányzat nem támogatja a Liget projekt további, még el nem kezdett épületeinek megvalósítását (Új Nemzeti Galéria, a Városligeti Színház, Magyar Innováció Háza).

Barnamezős fejlesztésként új kulturális helyszínné alakult a 2011-ben műemlékké nyilvánított MÁV Északi Járműjavítójának ún. Eiffel csarnoka, ahol a Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház új műhelyháza és próbacentruma kapott helyet. Szintén a Járműjavító területére készült el az új Közlekedési Múzeum terve, a projekt forráshiány miatt nem lépett kivitelezési szakaszba.

Jelentős kulturális funkciót érintő projekt volt a Magyar Állami Operaház felújítása, azonban az Iparművészeti Múzeum rekonstrukciója leállt, az intézmény jelenleg nem tud látogatókat fogadni. Budapest világhírű zenei hagyományai ellenére viszonylag szerény zenei intézményhálózattal rendelkezik. A speciális akusztikai igényeket kielégítő hangversenytermek a város központjában helyezkednek el. Emblematikus intézmények a Liszt Ferenc Zeneakadémia, a Művészetek Palotája, a Magyar Állami Operaház, illetve a Magyar Zene Háza. A Kormány a Budapesti Tavaszi Fesztivál támogatását megszűntette, a BTF időszakában indította el a Bartók Tavasz Nemzetközi Művészeti Hetek elnevezésű nagyrendezvényét.

2019-ben megszűnt az ún. kulturális TAO, mely elsősorban színházak gazdálkodását érintette negatívan. 2020-ban döntés született a fővárosi fenntartású színházak finanszírozásával kapcsolatban is, melynek eredményeként jelenleg a Katona József Színház, a Radnóti Miklós Színház, az Örkény Színház és a Trafó és a Szabad Tér Színházesetében a szükséges finanszírozási hátteret teljes egészében a Fővárosi Önkormányzat biztosítja az intézmények számára, míg a többi fővárosi tulajdonú színház (7 db) közös fenntartásba került és működésüket a kormányzat finanszírozza.

A Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működik a Bartók Béla Emlékház, melynek feladata: Budapest és az egyetemes magyar kultúra történetének egyik legkiemelkedőbb alakja, Bartók Béla utolsó magyarországi lakhelyének működtetése, Bartók-kultuszhelyként történő bemutatása, mely reprezentálja a művész alkotói világát és segítséget nyújt zenéjének megismeréséhez, megértéséhez,

megszerettetéséhez. Bartók Béla sokoldalú életművének ápolása, szakszerű bemutatása, hazai és nemzetközi népszerűsítése.

A Fővárosi Önkormányzat támogatásával és közreműködésével egész évben számos fesztivál gazdagítja a kulturális programkínálatot, bár a kormányzati forráselvonás miatt jelentős strukturális átalakítások történtek: a Budapesti Tavaszi Fesztivál (BTF) és az Őszi Fesztivál új arculattal, a kerületi önkormányzatokkal együttműködve, a budapestiek számára, megszólításukra, bevonásukra épülő sokszínű programsorozattá vált. Budapest Tuning néven 2022 óta a Budapest Brand Zrt. pályázati rendszeren keresztül is támogatja a köztéri kulturális programok, művészeti produkciók és kísérleti városi projektek megvalósítását.

Jelentősek Budapesten a magánszektor által létrehozott, imázsformáló kulturális programok is, mint például a Sziget Fesztivál, a zenei fesztiválok és koncertek, a különböző gasztronómiai programok. A privát szervezetek által létrehozott, megvalósított kulturális rendezvények esetében a Fővárosi Önkormányzat kedvezőbb áron biztosítja a területet a rendezvények számára egyedi elbírálás alapján. A főváros széles kulturális kínálatát tovább bővítik az Európai mintára kialakult alternatív kulturális szolgáltatások (pl. színházak, galériák) és terek (ún. „tematikus utcák"). Jól érzékelhető, hogy az egyes utcák, városrészek népszerűsége, profilja folyamatosan átalakul, változik. Amíg a 2000-es évek legnépszerűbb helyszínei között megtaláltuk a Király utcát és a Ráday utcát, a hasonló kulturális profil napjainkban leginkább a XI. kerületi Bartók Béla út esetében érhető tetten.

A mozik esetében a látogatók számának csökkenése a streaming szolgáltatások térnyerésének erősödésével folytatódott. Mindezek ellenére Budapest mozikínálata jelentős (27,5 ezer férőhely). 2022-ben 232 ezer előadásra 5,1 millió nézőszám jutott (2017-ben 7,3 millió néző). A moziférőhelyek jelentős számban helyezkednek el a bevásárlóközpontokban és a belvárosban. Budapest egyik sajátossága az Európában is egyedülálló, Budapest Film Zrt. által működtetett art mozihálózat, amely folyamatos hozzáférést biztosít az alternatív külföldi és magyar kultúra értékes filmjeihez. Ezek a mozik a filmnézésen túl nyújtott kulturális szolgáltatások által a valódi közösségi tér élményét is biztosítják.

6.6 Sport és rekreáció

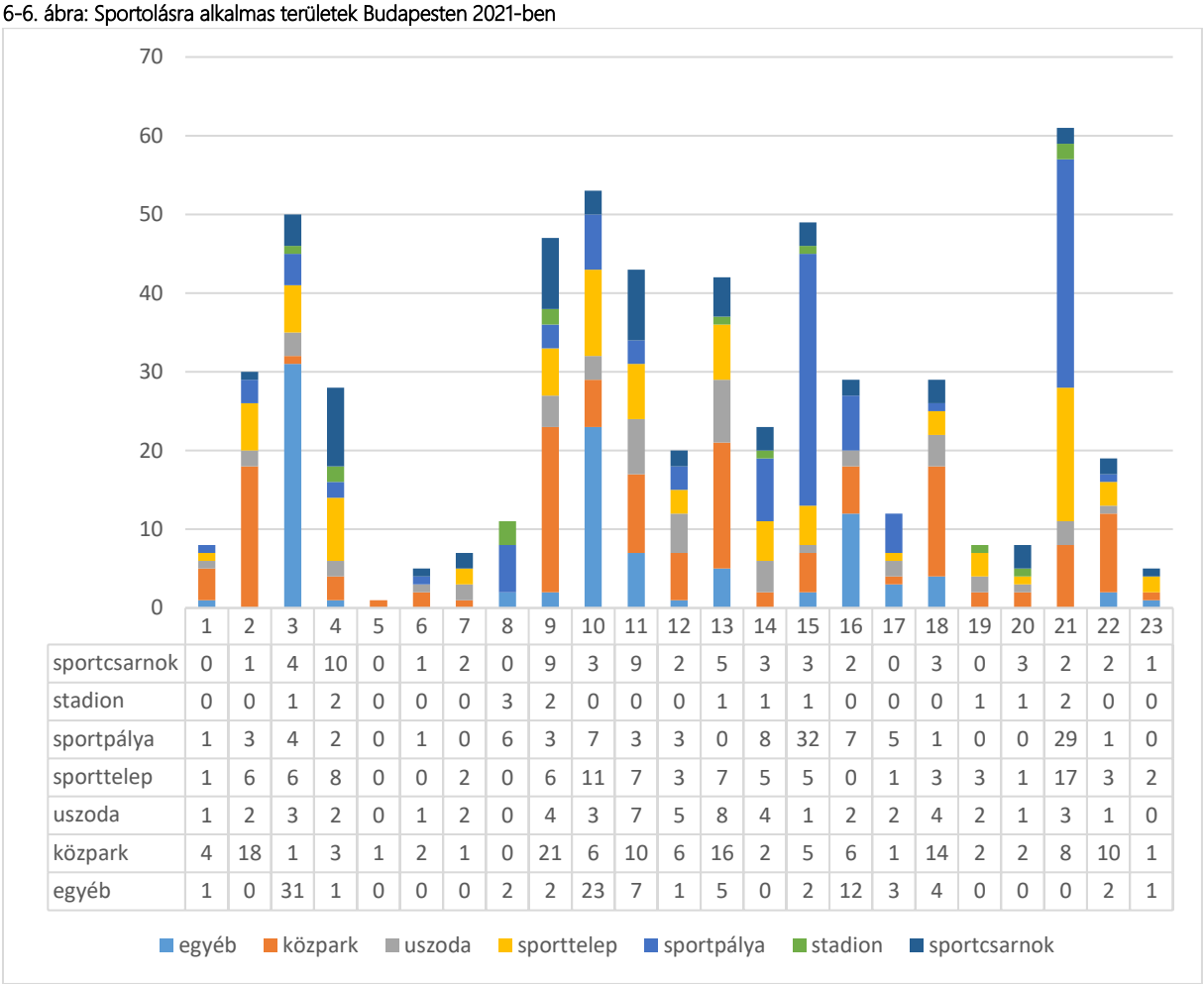
Az önkormányzatok elsődleges feladata a helyi szintű sport megvalósításának segítése, ahol a közösségi érdekek és helyi szintű szervezetek érdekei kiemelten fontosak. Az önkormányzatok ennek érdekében támogatják a különböző sportszövetségeket, fejlesztik a szabadidősport számára elérhető infrastruktúrákat és helyi stratégiákat dolgoznak ki.

A Fővárosi Önkormányzat a sportesemények megrendezéséhez és a fővárosi lakosok sportolásának rendszeressé tételéhez szakmai, személyi és technikai hátteret biztosít az a sportági szakszövetségek és sportszövetségek számára (összesen 39). 2022-ben elkészült Budapest Főváros Sportkoncepciója, a 2025-ig szóló terv részletesen felmérte – kerületi szinten is – a sportolásra alkalmas területeket a fővárosban.

A 2021-es felmérés jól mutatja, hogy az infrastrukturális feltételek a kerületek adottságaival (méret, elhelyezkedés, zöldfelületi és geomorfológiai adottságok, beépítettség) és a tradicionális sportegyesületek történelem során kialakult helyszíneivel állnak erős összefüggésben.

A Kormány sportfejlesztései mellett a kerületek elsősorban a helyi lakosság igényeit szolgáló felújításokat és új létesítmények megvalósítását vállalják (ebből a szempontból jelentősebb beruházás volt a Belvárosban a V.30 Belvárosi Sportközpont, illetve a Riz Levente Sport- és Rendezvényközpont a XVII. kerületben), illetve törekednek a sűrűn beépített területeken a kisebb zöldfelületek és közterületek rekreációs értékének növelésére.

6-6. ábra: Sportolásra alkalmas területek Budapesten 2021-ben

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
sportcsarnok	0	1	4	10	0	1	2	0	9	3	9	2	5	3	3	2	0	3	0	3	2	2	1
stadion	0	0	1	2	0	0	0	3	2	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	2	0	0
sportpálya	1	3	4	2	0	1	0	6	3	7	3	3	0	8	32	7	5	1	0	0	29	1	0
sporttelep	1	6	6	8	0	0	2	0	6	11	7	3	7	5	5	0	1	3	3	1	17	3	2
uszoda	1	2	3	2	0	1	2	0	4	3	7	5	8	4	1	2	2	4	2	1	3	1	0
közpark	4	18	1	3	1	2	1	0	21	6	10	6	16	2	5	6	1	14	2	2	8	10	1
egyéb	1	0	31	1	0	0	0	2	2	23	7	1	5	0	2	12	3	4	0	0	0	2	1

Forrás: Forrás: Budapest Főváros Sportkoncepciója 2025

A koncepcióban hivatkozott felmérés szerint a budapesti kerületekben magas számban kerülnek megrendezésre különböző ingyenesen látogatható, – minden évben megrendezésre kerülő – kerületi sportrendezvények (283 sportrendezvény 2021-ben).

A Margitszigeti Atlétikai Centrum és Monspart Sarolta Futókör kereteket biztosít a sportoláshoz a fővárosban működő 839 sportegyesület és 612 sportvállalat.

A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló sport célú ingatlanok a következők:

- Városligeti Műjégpálya és Csónakázótó
- Margitszigeti Atlétikai Centrum (MAC)
- NKM GÁZ SE Tekepálya
- KISE Sporttelep
- Óbudai Baseball Aréna
- Népligeti Teniszpálya
- Tabáni Tenisztelep
- Óbudai Ganz Evezős Telep
- ASR Gázgyár Sportpálya
- Kikötő dűlői Csónakház
- Park utcai Lőtér
- Zugligeti Sport- és Szabadidőközpont
- Márton úti sportpálya.

A két legjelentősebb intézmény a műjégpálya (egy korcsolya szezon során a Városligeti Műjégpályára átlagosan 70000 korcsolyázó látogat el), illetve a Margitszigeti Atlétikai Centrum és Monspart Sarolta Futókör, melynek fejlesztése, felújítása folyamatos az elmúlt években.

A szabadtéri sporthelyszínek mellett fővárosi tulajdonban és 2021. április 1. napjától a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. üzemeltetésében van a Szérűskert utcai Dr. Szent-Györgyi Albert Tanuszoda, mely fontos szerepet játszik a III. kerületi tanulók úszásoktatásában. Az intézmény teljes körű megújításra szorul.

Budapest főváros önkormányzata kiemelkedően nagy sportrendezvényt önállóan nem szervez, de állami szervezésű eseményeken partnerként szerepet vállal, az ezzel járó koordináció és közszolgáltatások (közösségi közlekedés megszervezése, hulladékelszállítás) jelentős többletfeladatot jelentenek. Emellett a Budapesti Sportszolgáltató Központ Nkft. közreműködésével ingyenes sportrendezvényeket is szervez a lakosság számára, elősegítve ezzel a fővárosiak sportolási lehetőségeit és az egészséges életmód népszerűsítését. Ilyen rendezvények voltak például a BeActive Budapest, 'Láss minket és suhanj velünk!' Integrációs sportnap, Befogadó Foci kupa, Fővárosi Ötkarikás Napok, Aktív Budapest program sorozat és a Budapest 150 Félmaraton.

Európai szintűvé fejlődött a futómozgalom és a város versenyrendszere. Budapesten 150-180 ezer fő vesz részt évente a főváros közterületein megrendezésre kerülő futó sportrendezvényeken.

Az elmúlt tíz évben a főváros több esemény házigazdája volt, melyhez kapcsolódva több jelentős kormányzati beruházás valósult meg. A 2023. évi atlétikai világbajnokságra készült el az új Nemzeti Atlétikai Stadion, a 2022. évi férfi kézilabda Európa-Bajnokságra pedig a IX. kerületi egykori Bólyai laktanya helyén épült fel Magyarország legnagyobb fedettpályás csarnoka. Ezeket megelőzően elkészült a Puskás Aréna (2019) és a 2017. évi FINA vizes világbajnokságra a Duna Aréna, illetve számos további stadion és versenysportot szolgáló létesítmény, sporttelep fejlesztésére került sor (pl. a Sándor Károly Labdarúgó Akadémia új utánpótlás-nevelési központja a józsefvárosi pályaudvar területén).

Elérhető elemzések alapján, több mint 1 millió áthaladást mértek eddig összesen a Margitszigeti futópályán. A formális futóesemények is egyre népszerűbbek lettek a COVID-járványhelyzetet megelőzően, a rendezvényeken a több tízezer fő is részt vett, a futóturisták száma is folyamatosan növekedett (2007-ben 8.000 fő, 2018-ban már 24.800 fő).

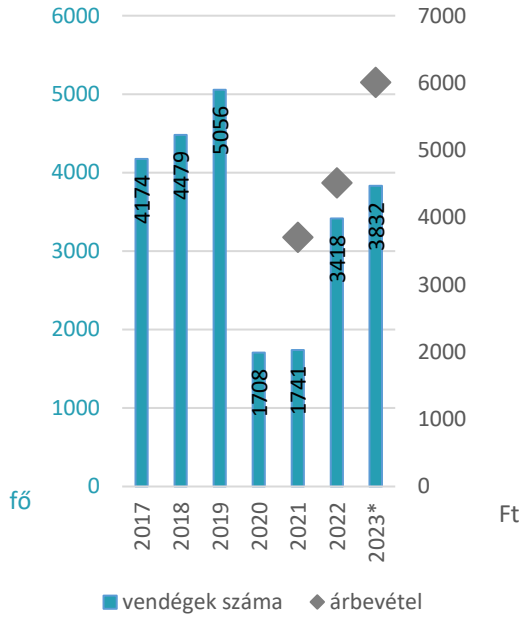
A rekreációs, egészségmegőrző és turisztikai szolgáltatások közös szegmensét jelentik a főváros területén működő gyógyfürdők. A Budapest Gyógyfürdő és Hévizei Zrt. 5 gyógyfürdőt (ebből 3 történelmi fürdőt), 4 strandfürdőt, 2 strandot (csak idényszerű nyitvatartás) és egy tanuszodát üzemeltetett

2023-ban, továbbá hévízkútjai ellátnak sportuszodákat (Komjádi, Hajós Alfréd) és néhány szálloda (Hélia, Aquincum, Margitszigeti Thermal) medencéjét is.

Az elmúlt tíz évben nagyobb léptékű fejlesztések is megvalósultak (például a csillaghegyi és pesterzsébeti strandfürdők beruházásai), a Dagály Fürdő kikerült a társaság portfoliójából, illetve rendeződött a Rác Fürdő és Hotel jogi helyzete, a Rác Fürdő fejlesztése a társaság feladatát képezi. Jelentősebb felújítási, fejlesztési igény – a Rác Fürdő mellett – a Gellért Gyógyfürdő és a Király Fürdő esetében áll fenn. E mellett a fürdők folyamatos érték- és vendégélmény-növelő felújítását, illetve az üzemeltetés hatékonyságának növelését szolgáló energetikai-, technológiai- és informatikai fejlesztéseket igényelnek.

A nagy turistaforgalommal rendelkező fürdőkben a szolgáltatások fejlesztése és az egy vendégre jutó nettó árbevétel növelése a cél a fürdők vendégszámának növelésével szemben, ezekben a fürdőkben az egyidejű befogadóképesség sokszor maximálishoz közeli. Az elsősorban belpiaci és budapestiek által látogatott létesítmények esetében a forgalom erősen függ az időjárási viszonyoktól és a lakosság jövedelmi helyzetét érintő külső hatásoktól. A BGYH a helyi lakosság hozzáférést különböző kedvezményekkel, a kerületi önkormányzatokkal való együttműködéssel és bérlet-struktúrával támogatja. A gyógyászati üzletág volumene a BGYH vendégszámának nagyságrendileg 5%-át jelenti.

6-7. ábra: A Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. által üzemeltetett létesítmények vendégforgalma (ezer vendég) és az egy vendégre jutó nettó árbevétel (Ft)

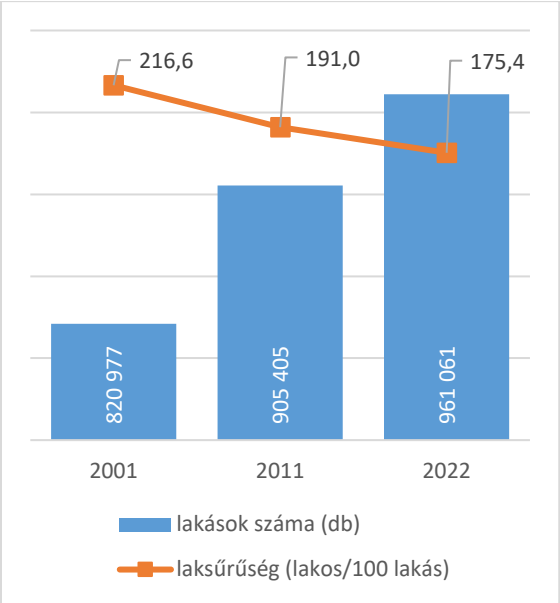
Forrás: BGYH Zrt.

6.7 Lakásviszonyok

Lakásállomány, laksűrűség

Budapest lakásállománya a két népszámlálás közötti 11 évben 55,6 ezer lakással (6,1%-kal) bővült, ez évente átlagosan 5 ezer új lakást jelentett, míg 2001 és 2011 között az éves átlagos bővülési ütem 8,4 ezer lakás volt. A laksűrűség fővárosi szinten csökkenő a bővülő állomány és fogyó népesség következtében. A lakások 94%-a magánszemélyek tulajdonában van.

6-8. ábra: Lakások számának és a laksűrűség változása

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis

A kerületek közül a legnagyobb lakásállománnyal a XI., a XIII., a XIV. és a III. kerületek rendelkeznek továbbra is (sorrend nem változott), legnagyobb arányú bővülés a 2011. évi állományhoz képest a IX. (13%), a XIII. (12%), és a XXII. (9%) kerületekben volt. Abszolút számokat tekintve a bővülés a XIII. (8890 lakás), a XI. (5438 lakás), és a IX. (5113 lakás) kerületekben volt a legjelentősebb.

A kerületi laksűrűség legalacsonyabb az V., VI., VII., IX. és VIII. kerületekben (mindenhol 150 lakos/100 lakás alatt), legmagasabb a külső kerületekben, az átlagos 175,4 lakos/100 lakás feletti a következő kerületekben (sorrendben): X., IV., III., XI, XX., XV, XXI., XVIII., XVI., XXII., XXIII, XXVII. A laksűrűség erősen korrelál a lakott lakásokra vonatkozó területi adatokkal és a kerületek eltérő demográfiai sajátosságaival.

6-7. táblázat: Lakások számának változása kerületenként

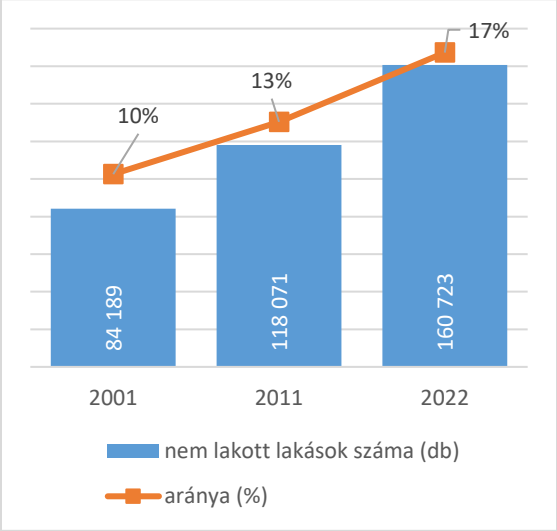
Kerületek	Állomány 2022	Változás a 2011. évi állományhoz képest (db)	Változás (2011. évi állomány=100%)
I.	17475	503	103%
II.	49753	1069	102%
III.	65276	2653	104%
IV.	50543	3573	108%
V.	20369	686	103%
VI.	29197	1410	105%
VII.	38185	1477	104%
VIII.	47886	3469	108%
IX.	44620	5113	113%
X.	40958	2526	107%
XI.	83625	5438	107%
XII.	35992	2459	107%
XIII.	81693	8890	112%
XIV.	74565	2127	103%
XV.	38540	1382	104%
XVI.	33059	2574	108%
XVII.	34341	1335	104%
XVIII.	45675	2122	105%
XIX.	28999	1690	106%
XX.	32575	1635	105%
XXI.	33885	904	103%
XXII.	24675	2090	109%
XXIII.	9175	531	106%

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis

Nem lakott lakások

A népszámlálási adatfelvételek szerint Budapesten továbbra is magas azoknak a lakásoknak a száma, amelyek üresek és/vagy idényjelleggel használtak és/vagy nem lakófunkcióval (rövidtávú lakáskiadás, lakásirodák, rendelők) rendelkeznek, illetve az önbevallás miatt feltételezhetően ezeknek a lakásoknak egy része a szürkegazdaságban működő bérlakáspiacon hasznosul. A legtöbb üresen álló lakást 2022-ben a XIII., XI., XIV., IX., VIII. és VII kerületben regisztrálták (mindenhol 10 ezer db felett), a lakásállományhoz viszonyított arány legmagasabb az V., VI., VII., IX. és I. kerületekben (mindenhol 25% feletti). 2011-hez képest az abszolút növekedés elsősorban a nagyobb számú lakásépítéssel érintett kerületekben volt (I., XIII, XI.). A III, XXIII. és XVII. kerületekben csökkent a nem lakott lakások száma 2011-hez képest.

6-9. ábra: Nem lakott lakások számának és lakásállományon belüli arányának változása

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis

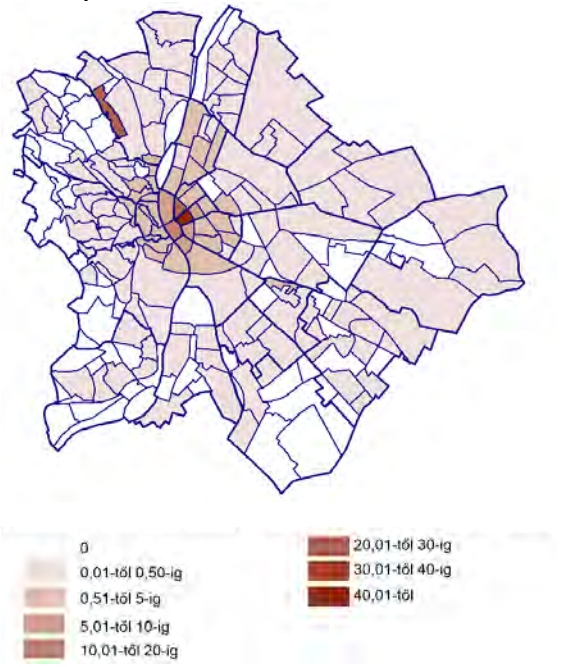
6-8. táblázat: Nem lakott lakások számának változása kerületenként

Kerületek	Nem lakott lakások száma (db)	Változás a 2011. évi állomány-hoz képest	Arányuk 2022 (100%=2022. évi teljes lakás-állomány)
I.	4 399	520	25%
II.	9 674	1527	19%
III.	6 480	-46	10%
IV.	6 376	2412	13%
V.	7 538	1812	37%
VI.	9 285	2348	32%
VII.	10 383	3219	27%
VIII.	10 779	4012	23%
IX.	11 870	4534	27%
X.	6 248	2492	15%
XI.	14 673	3807	18%
XII.	8 508	2571	24%
XIII.	15 077	4313	18%
XIV.	13 062	3642	18%
XV.	3 824	888	10%
XVI.	3 630	1179	11%
XVII.	1 090	-804	3%
XVIII.	4 547	969	10%
XIX.	3 488	1284	12%
XX.	3 778	872	12%
XXI.	3 171	941	9%
XXII.	2 470	538	10%
XXIII.	373	-378	4%

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis

A hasznosítás lehetőségét és tényét jól tükrözik a lakások minőségi adatai is, pl. egyharmaduk légkondicionálóval felszerelt, háromnegyedük összkomfortos, a 2001-2010 között épült lakások 20%-a, míg a 2010 után épült lakások 26% esetében jelentették a „nem lakott" státuszt a népszámlálás során. A nem lakott lakások 91%-a magánszemélyek tulajdonában van.

6-10. ábra: 100 lakott lakásra jutó aktív magán- és egyéb szálláshely száma városrészi szinten

Forrás: BFVT számítása a 2022. évi Népszámlálás és a kerületi önkormányzati szálláshely-nyilvántartások alapján Lakások minőség szerinti összetétele, energetikai jellemzői

A lakásállományon belül a komfort nélküli, valamint a szükség- és egyéb lakások együttes aránya tovább csökkent (a lakásállományos belüli 2,2%-ról 0,6%-ra), de még így is 5800 lakás tartozik ebbe a kategóriába. A lakott lakásokon belül – ami a lakosság lakásviszonyait jobban tükröző adat – ez csak 0,5%, de még így is közel négyezer lakás a legalacsonyabb lakásminőséget képviseli komfortfokozat szempontjából, ebből közel 1200 lakásban még mindig nincs vízöblítéses WC és közel 1000 lakott lakásban nincs vezetékes ivóvíz sem.

A KSH által számított substandard (nem elfogadható minőségű) lakások aránya jelentősen csökkent a két népszámlálás között, a területi különbségek azonban fennmaradtak.

6-9. táblázat: Substandard lakások kerületenként

Kerületek	2022 (db)	2011 (%)	Arányuk 2022 (100%=2022. évi teljes lakás-állomány)
I.	141	520	0,8%
II.	331	1008	0,7%
III.	417	1316	0,6%
IV.	495	1110	1,0%
V.	250	894	1,2%
VI.	625	1381	2,1%
VII.	1 129	2424	3,0%
VIII.	1 500	3719	3,1%
IX.	869	2256	1,9%
X.	670	1243	1,6%
XI.	454	1477	0,5%
XII.	300	818	0,8%
XIII.	1 182	3563	1,4%
XIV.	835	2205	1,1%
XV.	387	1112	1,0%
XVI.	292	666	0,9%
XVII.	307	720	0,9%
XVIII.	367	1048	0,8%
XIX.	393	779	1,4%
XX.	573	1418	1,8%
XXI.	366	759	1,1%
XXII.	324	652	1,3%
XXIII.	451	760	4,9%
Összesen	12 658	31 848	1,3%

Forrás: KSH, Népszámlálási adatok, egyedi adatkérés

Az állományon belül a 2001 óta épült lakások 16%-kal részesednek, miközben a II. világháború előtti állomány – mely jelentős felújítási igénnyel bír, mind az épületek homlokzata, szerkezete, mind a beépített közművezetékek esetében – 29%-ot tesz ki. A jellemzően társasházi formában működő épületek célzott felújítására csak az igényeknél jóval kisebb mértékben érhető el támogatás (kerületi önkormányzatok konstrukciói, a beavatkozások körét is legtöbb esetben szűkítve), a társasházak lakóközössége kizárólag önerőből általában nem képes nagyobb léptékű beavatkozásra, a felújítási alapból a biztonság és értékvédelem szempontjából legfontosabb tételek kapnak prioritást (tetőfelújítások, statikai beavatkozások, higiéniai szempontok). Ennél az állománynál az energiahatékonysági felújítások műszaki megoldása is sokszor kihívást jelent, a városképi szempontok csak esetlegesen érvényesülnek.

Az alapterület szerinti összetétel összességében kedvezően változott, a nagyon kis lakások száma csökkent.

A lakhatási válság 2024-ben az országos szakpolitikai intézkedésekben is megjelent (1311/2024. (X. 21.) Korm. határozata az Új Gazdaságpolitikai Akciótervről – 21 lépés), az országos intézkedések mellett három Budapest-specifikus lépést megjelölve:

- a magánszálláshely-szolgáltatásnyújtás feltételei szigorítása
- a lakásbérlet bérleti díjainak és szerződési feltételeire vonatkozó szabályozása vizsgálata,
- a felsőoktatásban megfelelő számú és színvonalú kollégiumi férőhely-biztosítás lehetőségeinek vizsgálata.

A magánszálláshelyek vonatkozásában VI. kerület Terézváros Önkormányzata 2024-ben helyi ügydöntő népszavazást tartott, amelynek eredményére alapozva 2026-tól a kerületben megszűnik minden rövid távú lakáskiadási lehetőség.

6-10. táblázat: Lakások számának változása méret szerinti bontásban

	2001	2011	2022
30 m²-nél kisebb	53 104	49 154	49 763
30–39 m²	114 820	121 878	125 865
40–49 m²	119 173	140 464	152 636
50–59 m²	185 674	198 979	204 014
60–79 m²	179 578	199 077	207 939
80–99 m²	81 072	93 522	93 173
100–119 m²	40 367	44 578	49 453
120 m² vagy nagyobb	47 189	57 753	78 218

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis

Mindez összhangban van a változó háztartásméret szerinti összetétellel és a lakások megfizethetőségével is. 2011-hez képest 2022-ben az egy személy lakta lakások száma 52,7 ezerrel nőtt, illetve a 6 vagy több személy lakta lakások esetében is kimutatható kis mértékű növekedés.

2022-ben közel 15 ezer 40 m^2-nél kisebb lakás volt, ahol több, mint 3 személy élt, ezek a lakások zsúfoltnak tekinthetők.

6-11. táblázat: Lakott lakások száma lakók száma és méret szerinti bontásban

méretek	egy személy lakja	2 személy lakja	3 vagy több személy lakja)
30 m^2-nél kisebb	25 553	7 214	3 810
30–39 m^2	64 735	21 604	10821
40–49 m^2	70 066	32 585	18402
50–59 m^2	82 333	51 794	39358
60–79 m^2	67 151	53 080	58139
80–99 m^2	25 391	23 454	31582
100–119 m^2	11 218	11 900	20244
120 m^2 vagy nagyobb	12 547	16 754	40603
Összesen	358 994	218 385	222 959

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis

A KSH a 2022. évi Népszámlálás során több, a lakások energetikai jellemzőjére és felszereltségére utaló kérdést vezetett be. A lakott lakások mindössze 4,7%-a volt fűthető kizárólag elektromos árammal, ez értelemszerűen a komfort nélküli lakásokban a legmagasabb (10,2%). Ugyanez igaz a kizárólagos fafűtésre is, Budapesten ennek aránya 0,6% a lakásállományon belül, a komfort nélküli lakásoknál azonban már 10,2%. Összesen közel 5000 lakás van Budapesten, ahol csak fát használnak fűtőanyagként, „egyéb" fűtőanyaggal (nem áram, gáz, fa és távfűtés) fűtenek 2,5 ezer lakást, a szükség- és egyéb lakások 13%-át. A lakott lakások 20%-ában továbbra is helyiségenkénti konvektorral vagy kályhával fűtenek.

A lakott lakások 37%-a már légkondicionáló berendezéssel felszerelt volt 2022-ben, 3,7%-ukban pedig már telepítettek napelemet (közel 30 ezer lakás).

A felsőoktatási intézmények vonzereje és versenyképessége mellett a piaci bérleti szektorban megjelenő kereslet miatt a fővárosi lakhatás megfizethetőségére is hatással van a felsőoktatási kollégiumi férőhelyek rendelkezésre álló kapacitása és minősége. A Felsőoktatási Kollégiumok Országos Szövetségének 2022. évi nyilatkozta szerint Budapesten a férőhelyek számának mintegy 10%-os növelésére lenne szükség. A kormány 2016-ban indított el egy kollégiumfejlesztési stratégiát, Budapesten ebből a Diákváros projekt leállításával csak a tervezettnél jóval kevesebb új férőhely tudott létrejönni (ELTE és NKE esetében jelentősebb bővülés), elsősorban a meglévő épületek felújítása kapott prioritást.

☞ ***Lakhatás megfizethetőségének értékelése az 5. A település társadalma fejezetben, a lakásépítés értékelése 7. A település gazdasága fejezetben, az önkormányzati lakásgazdálkodás és szakpolitikai intézkedések a 8. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere fejezetben található.***

7. A település gazdasága

7.1 Budapest gazdasági súlya, szerepköre 110
7.2 Gazdasági szervezetek és ágazatok 111
7.3 Munkaerőpiac 116
7.4 Kutatás, fejlesztés, innováció 119
7.5 Ingatlanpiaci viszonyok 123

7.1 Budapest gazdasági súlya, szerepköre

A magyar gazdaság teljesítménye a 2010-es években dinamikus növekedési pályára állt, különösen 2017-et követően volt európai összehasonlításban is kiugró a növekedés dinamikája, melyhez elsősorban a szolgáltató szektor és az építőipar növekedése járult hozzá. A világgazdaságot érő sokkhatások (világjárvány, orosz-ukrán háború, magas inflációs környezet) azonban a hazai és a fővárosi gazdaság életében is változásokat hozott. A korábbi évek átlagosan 3-5%-os növekedését követően Magyarország bruttó hazai terméke 2023-ban várhatóan csökkenést fog mutatni az egy évvel korábbi adathoz képest és a szakértői prognózisok szerint a következő években a lassú növekedés lesz jellemző. Az országban jelentősen nőtt a foglalkoztatás, a hazai termelékenység azonban elmarad az uniós átlagtól. Budapest és agglomerációja az ország gazdaságilag legfejlettebb térsége. A 2022-es adatok szerint az egy főre jutó GDP Budapesten az országos átlag kétszerese, míg az EU27 átlag 158%-a. Az adatokból látszik, hogy Budapest hozzájárulása az ország gazdasági teljesítményéhez stabil.

7-1. táblázat: Budapesti GDP adatok az országos adatokkal összevetve

GDP/fő az országos átlaghoz képest (%)	
2019	208,6
2020	207,7
2021	208,1
2022	208,0
Bruttó hazai termék az országos érték arányában (%)	
2019	37,4
2020	37,0
2021	36,8
2022	36,6

Forrás: KSH[1]

Budapesten koncentrálódik a külföldi érdekeltségű vállalkozások kb. 64%-a, valamint az országban bejegyzett külföldi működő tőke 43%-a[2]. A főváros gazdasági erejét tükrözi az is, hogy az egy főre jutó bruttó munkajövedelem 2021-ban 28%-kal volt magasabb az országos átlagnál.[3] Budapest szerepe a beruházásokban népességaránya feletti: 2022-ben 24,2%-kal részesedett a magyarországi beruházásokból a főváros[4]. Az egy lakosra jutó beruházások értéke Budapesten (2022-ban 1,73 millió Ft) továbbra is az országos érték több mint 130%-a.

7-1. ábra: Beruházások értéke és aránya a vizsgált időszakban (2018-2022) Budapesten

Forrás: KSH

A térség fővárosaival összehasonlítva Budapest szerepe a legerősebb az ország gazdasági életében, a hazai GDP 36,6%-át adja, míg a többi vizsgált főváros – Varsó, Bécs, Prága – aránya ennél lényegesen alacsonyabb 17-28% közötti. Az erős gazdasági szerep részben a népességkoncentrációval is összefüggésben áll, hiszen az ország lakosságának 18%-a Budapesten lakik, míg a többi főváros népességaránya ettől alacsonyabb. Budapest a teljes, vásárlóerő paritáson számolt GDP teljesítménye alapján – ami összehasonlíthatóvá teszi az egyes országok életminőségét –a referencia fővárosi térségekben 2022-ben a középmezőnyben helyezkedett el.

7-2. táblázat: Vásárlóerő-paritáson kifejezett GDP/fő, 2022

GDP/fő vásárlóerőparitáson mérve	2021
Budapest	56 100
Pozsony	51 900
Varsó	57 200
Prága	73 400

Forrás: Eurostat, euró[5]

[1] www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0078.html
[2] KSH 9.1.2.5. Külföldi közvetlentőke-befektetések Magyarországon vármegye és régió szerint – BPM6
[3] KSH 14.1.2.2. Egy főre jutó bruttó munkajövedelem régió és településtípus szerint
[4] KSH 3.1.2.1. Nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke anyagi-műszaki összetétel szerint [millió Ft]
[5] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10R_3GDP/default/table?lang=en

7.2 Gazdasági szervezetek és ágazatok

Ágazatok

A GDP teljesítményét tekintve Budapesten a vállalati szektorban a legnagyobb részesedést az ipar, illetve a kereskedelem, szállítás és vendéglátás mutatja, jelentős teljesítményt mutatnak továbbá az olyan magas szintű szolgáltatások, mint a pénzügyi, biztosítási; vagy az IKT és a szakmai, tudományos, műszaki és az adminisztratív, szolgáltatást támogató tevékenységek.

7-3. táblázat: A vállalkozások bruttó hozzáadott értékének megoszlása ágazatok szerint (%)

	Vállalkozások hozzáadott értékének megoszlása Budapesten, ágazatonként, 2021-ben
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás	0%
Ipar	22,5%
Építőipar	5,5%
Kereskedelem; szállítás, raktározás; szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás	22,1%
Információ, kommunikáció	11,3%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	13,9%
Ingatlanügyletek	4,2%
Szakmai, tudományos tevékenység	10,0%
Közigazgatás, védelem; oktatás; humán-egészségügyi és szociális ellátás	6,6%
Művészet és szabad idő; egyéb szolgáltatások	4,5%
Összesen	100%

Forrás: KSH

Az ágazatok súlyának vizsgálatakor meg kell jegyezni, hogy a vállalati tevékenységek egyre komplexebbek, a hagyományos ágazatok határterületein, kooperációjával pedig új, dinamikusan növekvő gazdasági szektorok jönnek létre. Különösen a nagyvárosok feldolgozóipari vállalatain belül jellemző, hogy egyre nagyobb a termeléstől jóval nagyobb hozzáadott értéket jelentő tevékenységek aránya mind a foglalkoztatásban, mind az árbevételhez való hozzájárulásban. Ilyenek a különböző informatikai-, logisztikai, szervezetfejlesztési- és menedzsment szolgáltatások, de ide tartozik a kutatás-fejlesztési, tervezői tevékenység is. Ez alapján a szolgáltató tevékenység még nagyobb arányban van jelen mind a foglalkoztatásban, mind a bruttó hozzáadott érték előállításában a fővárosban.

A helyi iparűzési adó befizetések megoszlását tekintve, a Fővárosi Önkormányzat adatszolgáltatása szerint 2022-ben a pénzügyi tevékenységek (22%), kereskedelem (17,5%), feldolgozóipar (10,9%), IKT (10,2%) szektorok adják az adóbevételek 60%-át.

A magasan képzett munkaerő egyik legnagyobb foglalkoztatói Budapesten a szolgáltató központok (Shared Service Center – SSC; Business Service Center - BSC), melyek leginkább az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységek, a pénzügyi szolgáltatások, illetve az IKT szektorokban tevékenykednek. 2023-ban a 219 központban csaknem 60 ezren dolgoztak, ami 2019-hez képest 50%-os emelkedést jelent.[6] Az utóbbi időszak egyik legdinamikusabban növekvő szegmensében is egyre komolyabb problémát jelent a munkaerőhiány. A terület még jelentős növekedési potenciállal rendelkezik, Budapesten az egyetemekről kikerülő, nyelveket beszélő fiatalok és a relatíve kedvező irodabérleti díjak versenyelőnyt jelentenek, ugyanakkor az ágazat munkaerőigényét az új technológiák (elsősorban a mesterséges intelligencia) jelentősen csökkenthetik. Ezért a főváros számára is az lenne előnyös, ha a repetitív munkakörök mellett, helyett a komplexebb, magasabb szintű pénzügyi, informatikai, elemzői munkakörök száma növekedne a jövőben.

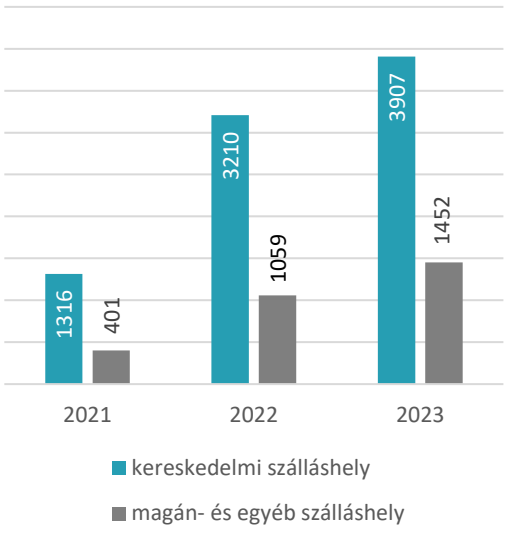
Budapest Magyarország fővárosaként az ország legfontosabb turisztikai célpontja. Vonzerejét nem csak természeti és építészeti értékeinek köszönheti, hanem széles kulturális kínálatának, a hazai és nemzetközi konferenciáknak, valamint

[66] https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0068.html

gyógyfürdőinek, amelyhez az utóbbi években egyre inkább hozzájárult a vendéglátás sokszínű és minőségi fejlődése, és összességében a nemzetközi viszonylatban nagyon versenyképes ár-érték arány.

A turizmus az elmúlt években több kihívással szembesült. A járványügyi intézkedések, az energiaárak bizonytalansága, az ukrán háború, az átmeneti reálbér csökkenés mind a hazai, mind a nemzetközi turizmusban erős törést okozott, amiből az iparág csak lassan tudott talpra állni. A kereskedelmi szálláshelyek férőhelykapacitása 2023-ban megközelítette a 100 ezer db-ot, ami a szektor fejlődését mutatja (2021: 79 ezer férőhely). 2021-hez képest a vendégforgalmi adatok további javuló tendenciát mutattak[7]. Megváltozott a vendégkör összetétele is: míg a COVID időszaka alatt (2020-ban és 2021-ben) a szomszédos országokból érkeztek a legtöbben és visszaszorult az Ázsiából, Amerikából, de még a Nagy-Britanniából vagy Franciaországból érkező vendégek száma is, 2022-ben az európai küldőpiacok közötti arányok visszarendeződést mutatnak, míg az ázsiai országokból érkezők száma – Izrael kivételével – jóval elmaradt a járvány előtti időszaktól.

7-2. ábra: Turisztikai szálláshelyek vendégforgalma Budapesten (ezer vendég)

Forrás: KSH

A turisztikai szálláshelyeken megszálló vendégek száma 2023-ban 5,36 millió fő volt, a külföldiek aránya 85%-ot tett ki a vendégforgalomból[8]. Az átlagos tartózkodási idő a külföldi vendégek esetén 2,6 nap volt. A vendégek és a vendégéjszakák havi eloszlása alapján elmondható, hogy a belföldi turizmus éves eloszlása egyenletes, a külföldi vendégek körében továbbra is az augusztus, július és május jelenti a csúcsidőszakot, azonban az is látszik, hogy március, október, november és december hónapokban jelentős növekedés volt tapasztalható. Az év első két hónapja továbbra is a leggyengébb időszak a külföldi turisztikai forgalom tekintetében.

Budapest turisztikai fejlődését jól szemlélteti, hogy a WTTC (World Travel & Tourism Council) 72 nagyvárost vizsgáló, 2022-ban publikált jelentése szerint a magyarországi turizmusból keletkező hozzáadott érték 61 százaléka csapódik le a Budapesten – ezzel 4. a vizsgált városok között. Az országos ágazati foglalkoztatás több mint fele Budapesten (52%) valósul meg, sőt az ágazati foglalkoztatást nemzetközi mértékben is számottevő növekedés jellemezte. A Központi Statisztikai Hivatal 2017. évi kereslet-felmérési adatai szerint a Budapestre több napra érkező külföldi turisták által elköltött összeg csaknem elérte a 1756 milliárd forintot, ami az országos érték 63%-át jelentette.

A kulturális és történelmi örökségen alapuló élménykínálat egyik meghatározó elemét Budapest gyógyfürdői jelentik. A Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. által működtett létesítmények forgalma 2019-ben elérte az 5 millió vendégszámot, a járvány utáni jelentős visszaesést követően a vendégforgalom újra dinamikusan nőtt. Az elmúlt években a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. által megvalósított projektek a hatékonyabb működést és költségcsökkenést eredményező energetikai korszerűsítések mellett a szolgáltatások fejlesztésére is kiterjedtek.

[7] 2021-től a KSH a Magyar Turisztikai Ügynökség által működtetett Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ adatait veszi át, így az adatok 2021-től csak korlátozottan hasonlíthatók össze a korábbi adatokkal

[8] https://www.ksh.hu/stadat_files/tur/hu/tur0086.html

Gazdasági szervezetek

2023-ban az országban regisztrált vállalkozások 23%-a rendelkezett fővárosi székhellyel, ebben az elmúlt tíz évben változás nem történt. A vállalkozások ezer lakosra jutó száma itt 251, egyharmaddal magasabb, mint az országos érték (192). A gazdasági szervezetek foglalkoztatottak száma szerinti megoszlása hasonló az országos szerkezethez: túlsúlyban vannak a kisvállalkozások, arányában kevés a középvállalkozás. A 250 fő felett foglalkoztató regisztrált társas vállalkozások aránya 1% alatti, ugyanakkor az országos részesedés ebben a kategóriában 44%. A regisztrált társas vállalkozások 90%-a 1-9 főt foglalkoztató kisvállalkozás. 2022-ben a KKV-k 27,6%-a működött Budapesten, az egy KKV-ra jutó bruttó hozzáadott érték a régiók között itt volt a legmagasabb. Az ezer főre jutó gazdasági szervezetek száma alapján közelítő képet kaphatunk a vállalkozói aktivitás területi jellemzőiről, a gazdaság térbeli szerkezetéről. A legmagasabb gazdasági aktivitást az V., VI., I. és II. kerületekben tapasztaltuk 2022-ben, míg a legalacsonyabb értékeket a IV., XX., XXI. kerületek mutatták. Az V. és VI. és I. kerület után fajlagosan a II. kerületben volt a legmagasabb a bejegyzett Zrt-k és Kft-k száma. Budapest területén a KKV-intenzitás a magasabb jövedelmű kerületekben magasabb. Az V. kerület gazdasági szolgáltatásokat támogató tevékenységei, a jogi irodák és a budai kerületek vállalkozói járnak az élen.

„A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének stratégiája 2019-2030" című dokumentum – mely a hazai KKV-k részletes elemzése alapján jelöli ki a kormány legfontosabb beavatkozási irányait a következő évekre – helyzetértékelései között kiemeli, hogy bár a hazai KKV szektor a foglalkoztatottak számában némileg az EU átlag feletti, a hozzáadott értékben az alatt teljesít, továbbra is jelentős az uniótól való elmaradás a termelékenység tekintetében.

A magyar gazdaság és a társadalom összevont digitalizációs fejlettsége az Európai Unióban az utolsók között van, a hazai KKV-k külpiaci értékesítésükhöz nem használják ki az e-kereskedelem nyújtotta előnyöket. A KKV-k digitális átmentének támogatására indult öt IPAR4.0 mintagyárból három Budapesten található. A magyar KKV-k számára a képzett munkavállalók toborzása és megtartása nagyobb nehézséget jelent, mint a többi V4 országban, a felnőttképzésben részt vevő, KKV-nál dolgozó alkalmazottak aránya alacsony. Budapestre vonatkozóan a KKV stratégia megállapítja, hogy bár relatív súlya a vállalkozások által előállított bruttó hozzáadott érték vonatkozásában csökkent az országosból, mégis a vállalkozói aktivitás és a vállalkozói körülmények jobbak a vidéki nagyvárosi régiókhoz képest.

Területi jellemzők és változások

Ahogy az ágazatok súlya, úgy a kerületekre fókuszáló területi vizsgálatok tisztán statisztikai adatokkal való leírása is egyre nehezebb: a regisztrált vállalkozások székhelye sokszor nem esik egybe a tevékenység végzésének helyével, az egyes telephelyeken is más-más tevékenység és hozzáadott érték előállítás valósul meg. A bruttó hozzáadott érték volumenének területi megoszlása alapján elmondható, hogy a belváros és a budai kerületek emelkednek ki magas értékeikkel, a belvárosból kifelé haladva a hozzáadott értéktermelés mértéke csökken.

A budapesti ipar jelenleg elsősorban a hagyományos, sok évtizeddel ezelőtt kialakult telephelyeken van jelen. Ezeknek a telephelyeknek az elmúlt időszakban csak részben sikerült megújulniuk, a modern termeléshez szükséges feltételeket megteremteniük. Számos nagyvállalat, illetve kis-és középvállalkozás hajtott végre telephelyfejlesztést saját tulajdonán (pl. Külső-Óbuda, Angyalföld, Külső-Ferencváros, Kelenföld egyes részei, Kőbánya). Városképi szempontból legnagyobb problémát a fontosabb közlekedési tengelyek menti rendezetlen szolgáltatási, raktározási és termelési funkciók okoznak (pl. Soroksári út, Pesti út egyes szakaszai)

Az elmúlt két évtizedben új zöldmezős modern iparterület Budapesten csak egy-két helyen jött létre (pl. Észak-Újpest, Dél-Soroksár), melyek nagyrészt az M0-ás autóút közlekedési folyosójához kapcsolódtak. Budapest az

interregionális szállítási folyosók kereszteződési pontjában fekszik, és a különböző szállítási módok (közúti, vasúti, vízi, légi szállítás) kapcsolati pontjainak kialakításához is kedvezőek az adottságok. Részben az ipari, illetve a logisztikai ágazat felől a jövőben igény fog jelentkezni a jó megközelíthetőséggel (autópálya csomópontok, vasúti fejlesztések szomszédságában,) rendelkező fejlesztési területekre. Továbbra is jelentős azon egykori ipari vagy közlekedési területek aránya, ahol a megújulás vagy a funkcióváltás nem következett be az elmúlt évtizedekben. Az okok között a rossz megközelíthetőség, de leginkább a tulajdonjogi viszonyok tisztázatlansága vagy a környezeti károk jelentős mértéke és a kármentesítés kiugróan magas költségei szerepelnek. A barnamezős területek Budapesten az ingatlanfejlesztés kiemelt területei voltak az elmúlt évtizedekben. A funkcióváltással elsősorban modern munkahelyi területek, irodaházak (Váci úti, külső körút menti folyosók, Dél-Buda), kisebb részben kiskereskedelmi központok valósultak meg. A lakásfejlesztők fókuszában elsősorban a jó közlekedési adottságokkal rendelkező, esetleg Duna menti, egykori ipari területek vannak. A barnamezős térségek a jövőben fontos célterületei lehetnek a városfejlesztésnek, melynek egy része munkahelyi funkcióval újulhat meg.

A budapesti kiskereskedelmi hálózat jól kiépült az elmúlt évtizedekben, fejlesztését alapvetően a gazdasági, piaci szempontok határozták meg. Az elmúlt időszak számos kihívás elé állította szektort: a világjárványhoz kapcsolódó előírások, lezárások, az online kereskedelem térnyerése, a fogyasztói szokások változása, az energiaárak növekedése és az inflációs környezet, a munkaerőhiány és a bérnyomás nem kedveztek a kiskereskedelmi fejlesztéseknek. Ugyanakkor az állami szabályozási keretek is csak igen limitált teret biztosítanak az állomány növekedésének. Az elkövetkező időszakban várhatóan már előkészített projektek, illetve meglévő kereskedelmi központok bővítése fog megvalósulni elsősorban a vonalas közösségi közlekedési csomópontok köré szervezetten. Az elmúlt három évtizedben létrejövő új kereskedelmi formák a hagyományos üzletutcákban jelentős keresletcsökkenést eredményezett, ez főleg a belvárosban és a kerületi központokban okoz problémát (üzletprofilok, funkciók és településképi megjelenésük). Az online vásárlás szintén hatással van és lesz az üzletutcák, központok funkcionális összetételére. Vannak azonban tudatosan menedzselt jó példák is, amikor az üzlethelyiségekkel kapcsolatos feladatok és a csatlakozó közterületek tervezése komplex szemlélettel történik (pl. Bartók Béla út, Margit-negyed).

A modern irodaterületek továbbra is a kötöttpályás közösségi közlekedéssel (elsősorban metróval) jól elérhető területeken bővültek az elmúlt évtized során. Az információs és kommunikációs ágazat négy fontos sűrűsödési pontja az Infopark, a dél-budai egyetemek térsége (XI. kerület), a Graphisoft Park (III. kerület) a Corvin-negyed (VIII. kerület), illetve a Népliget metrómegállóhely térsége (IX: kerület) melyek jelentős kutatás-fejlesztési kapacitásokat építettek ki és szoros kapcsolatban állnak helyi felsőoktatási és kutatási intézményekkel. A feltörekvő ágazatokon belül a pénzügyi és gazdasági szolgáltató szektor elsősorban a Váci út és a Soroksári út mentén, a Budafoki út környékén megépült modern irodákat részesíti előnyben. A built-to-suit fejlesztések között nagyságrendileg ki kell emelni a MOL-csoport új központját a Budafoki út és Rákóczi híd csomópontjában, illetve a Telekom székházát a Könyves Kálmán körút és Üllői út csomópontjában., A belvárosban más nagyvárosokhoz hasonló üzleti negyed jelentős irodaterületekkel (CBD) nem alakult ki. Budapest belső kerületei ma turisztikai és szolgáltató zónaként működnek. Az eredetileg üres épületek átmenti hasznosításának céljával indult vendéglátó zóna az elmúlt tíz évben a főváros jelentős turisztikai szolgáltató központjává nőtte ki magát, jelentős éjszakai gazdasággal. Az elsősorban fiatal korosztály szolgáltatási keresletére kiépült vendéglátóhelyek és éjszakai szórakozóhelyek, valamint a hostelek és magászálláshelyek jelentős adóbevételt termelnek és több ezer munkahelyet jelentenek Budapest belső kerületeiben. A fejlődés elsősorban a fapados repülőjáratokkal Budapestre látogató turisták számának robbanásszerű növekedésével indult, ami járványhelyzet elmúltával újra jellemző. A hatalmas turista tömeg megjelenése a lakónegyedben azonban számos

problémát okoz, amelyre eddig hatékony megoldás az érintett szereplők (vállalkozók, önkormányzatok) együttműködésével nem született. A lakófunkció gyengülése mellett az önkormányzatokra jelentős többlet köztisztasági üzemeltetési feladat hárul. Budapesten és térségében számos olyan kiemelt gazdasági zóna található, melyek komplex fejlesztése sok szereplő közös, koordinált munkájával valósítható meg. Ilyen a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér (BUD) gazdasági zónája, az ország legjelentősebb repülőtere, ahol az elmúlt években – a járványügyi lezárásokat követően -újra jelentős utas- és cargo forgalom emelkedés volt jellemző. A BUD nemzetgazdasági jelentősége messze túlmutat saját gazdasági teljesítményén, 2022-ben teljes makrogazdasági hatása 1 780 milliárd forintra tehető, ami abban az évben a nemzetgazdaság GDP-jének 2,7%-a volt. Tekintetbe véve értékláncát és a szorosan kapcsolódó 88 vizsgált vállalatot, a repülőtér 2022-ben nagyjából 132 000 főnek biztosított munkalehetőséget.[9] A megemelkedett forgalom nemcsak a repülőtér belső infrastruktúrájának, hanem a kapcsolódó közlekedési hálózatoknak (vasúti kapcsolat kiépítése, Ferihegyi gyorsforgalmi út felújítása, további repülőtérhez kapcsolódó fejlesztések) illetve gazdasági területeknek is a folyamatos fejlesztését igényli. A repülőtér forgalomnövekedése nemcsak a belső szolgáltatások kapacitásbővülését hozza magával, hanem számos közvetett gazdasági hatása is megjelenik a vonzáskörzetében, melynek becsatornázása, koordinálása, a szinergiák kihasználása fontos feladat. Az állami szerepvállalás a jövőben várhatóan intenzívebbé teszi ezeket a fejlesztéseket.

Jelentős fejlesztési potenciállal jellemezhető területek vegyes és irodapiaci, szolgáltató jelleggel, melyek a városfejlesztési koncepció időtávjában reálisan fejlődnek:

- a Soroksári út Rákóczi hídtól délre eső térsége és Észak-Csepel, a megvalósult Nemzeti Atlétikai Stadion mellett eredetileg ide tervezett Diákvárossal.
- Rákosrendező területe, melynek nagyléptékű fejlesztésre az Egyesült Arab Emírségekkel kötött államközi szerződést a Kormány.
- Váci út térsége – Láng Gépgyár egykori területe és a Váci úttal párhuzamos területek.
- Budafoki út menti területek (egyelőre a budai fonódó villamos déli szakasza nem épült meg és így a Budafoki út kötöttpályás közösségi közlekedési kapcsolatai hiányoznak)
- Népligeti csomópont környéke, Hungária körút ferencvárosi területei
- Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér vonzáskörzete
- M1-M7 bevezető szakasz térsége

Budapest térségében egymást keresztező három jelentős pán-európai közlekedési folyosó (IV., V. és VII.), kiegészülve a fővárosi térség gazdaság erejével és népességkoncentrációjával, igen jelentős logisztikai keresletet indukálnak. A logisztikának jelentős hagyományai és kiépült infrastruktúrái vannak jelen a térségben (pl. Mahart Szabadkikötő, BILK), melyek az utóbbi években újabb elemekkel bővültek (konténerterminálok és logisztikai fejlesztések Csepel területén, mely jelentős forgalmi problémát eredményez a Csepeli Gerincút szükséges fejlesztésének elhúzódása miatt).

Jelentős fejlődést hozhat a tervezett Budapest – Pireusz vasútvonal megvalósulása, melynek északi végpontja a dél-pesti térségben lesz kiépítve. A térségben megjelenő kontinentális tranzitforgalom, a hazai vasúti, közúti és vízi szállítással történő export és import, illetve a fővárosi térség fogyasztópiaca által generált logisztikai kereslet a jövőben a szektor erőteljes fejlődését vetítik előre. Az ezzel járó jelentős infrastruktúra és logisztikai létesítmény fejlesztési igények a különböző szereplők (XXI., XXIII., XX. és IX. kerület, Fővárosi Önkormányzat, Dunaharaszti, Gyál, BKK, MÁV, Magyar Állam, magánfejlesztők stb.) koordinációját és együttműködését igénylik.

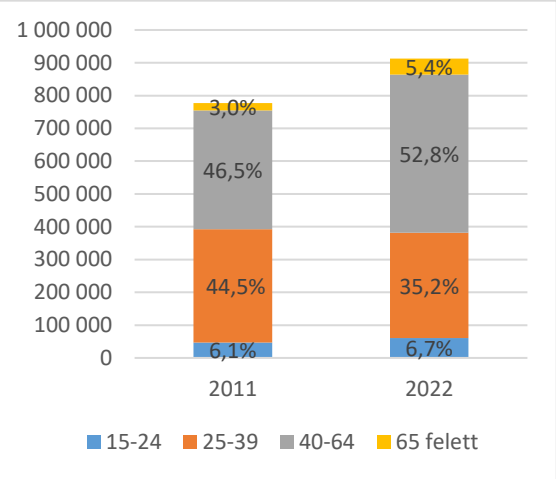
[9] A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér gazdasági hatásait bemutató tanulmány, KPMG, 2023

7.3 Munkaerőpiac

Egy nemzet munkaerő-szerkezete befolyásolja gazdasági teljesítményét. Az egész életen át tartó tanulás az egyetemi képesítéseken túlmenően növeli a készségeket és az alkalmazkodóképességet, valamint a gazdasági ellenálló képességet, ami a globalizált gazdaságban a versenyképesség szempontjából létfontosságú. A tanulás, a képzettség és a megszerzett készségek meghatározóak a társadalmi mobilitás szempontjából, az egyenlőtlenségek csökkentésében.

2013 után – a világjárvány 2020-as évét leszámítva - a népesség gazdasági aktivitása és a foglalkoztatási adatok javultak országosan és Budapesten is. A főváros esetében a gazdasági aktivitás aránya jelentősen nőtt, a 2011-es 71,3%-os (814 ezer fő) adathoz képest 2023-ban elérte a 81%-ot (885 ezer fő), mely a legmagasabb arányt jelenti a 15–64 éves népességen belül, vármegyei szinten. Ezzel párhuzamos nőtt a foglalkoztatottak száma és aránya is a 2011-es 64,6%-ról (738 ezer fő) 2023-ra 79,2%-ra (865 ezer fő) emelkedett.

7-3. ábra: Foglalkoztatottak korcsoportok szerint, (fő és százalék) 2011-2022

Forrás: KSH Népszámlálás

A foglalkoztatás bővülése a két népszámlálási időszak (2011-2022) között nem érintette ugyanolyan arányban az egyes korcsoportokat. Míg erős növekedés volt tapasztalható a középkorú és az idősebb korosztályokban, addig a fiatalok esetében az arány és az abszolút érték is csökkent (25-39 éves korosztály 2011-ben 345 ezer fő, ami a teljes 44%-a, addig 2022-ben számuk 321 ezer, arányuk pedig 35%-ra csökkent), ami pedig előrevetíti a jövőbeni potenciális demográfiai munkaerő-tartalék folyamatos szűkülését.

Az alkalmazásban állók szektoronkénti megoszlását tekintve látható, hogy a közigazgatásban, oktatásban és az egészségügyben dolgozók aránya a legmagasabb, míg Budapesten továbbra is jóval az országos átlag (23,1%) alatti az iparban foglalkoztatottak aránya (10,1%). Az iparon belül a gépipar, az élelmiszeripar és a gyógyszeripar dominál. Jelentős foglalkoztató még a kereskedelem, szállítás, vendéglátás összevont szektorok, illetve a szakmai tudományos tevékenység ágazata.

7-4. táblázat: Az alkalmazásban állók száma és megoszlása gazdasági ágak szerint 2023-ban

	Alkalmaz-ásban állók száma (fő)	Meg-oszlás (%)
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás	1 889	0,1%
Ipar	132 306	10,1%
Építőipar	56 692	4,4%
Kereskedelem; szállítás, raktározás; szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás	359 845	27,6%
Információ, kommunikáció	100 420	7,7%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	63 781	4,9%
Ingatlanügyletek	22 922	1,7%
Szakmai, tudományos tevékenység	124 667	9,3%
Közigazgatás, védelem; oktatás; humán-egészségügyi és szociális ellátás	395 928	30,4
Művészet és szabad idő; egyéb szolgáltatások	48 388	3,7%
Összesen	1 303 840	100,0

Forrás: KSH

A lakóhely és a munkahely között ingázók száma folyamatosan emelkedik. Ebben jelentős szerepet játszik a 2016 óta növekvő Pest vármegye irányú

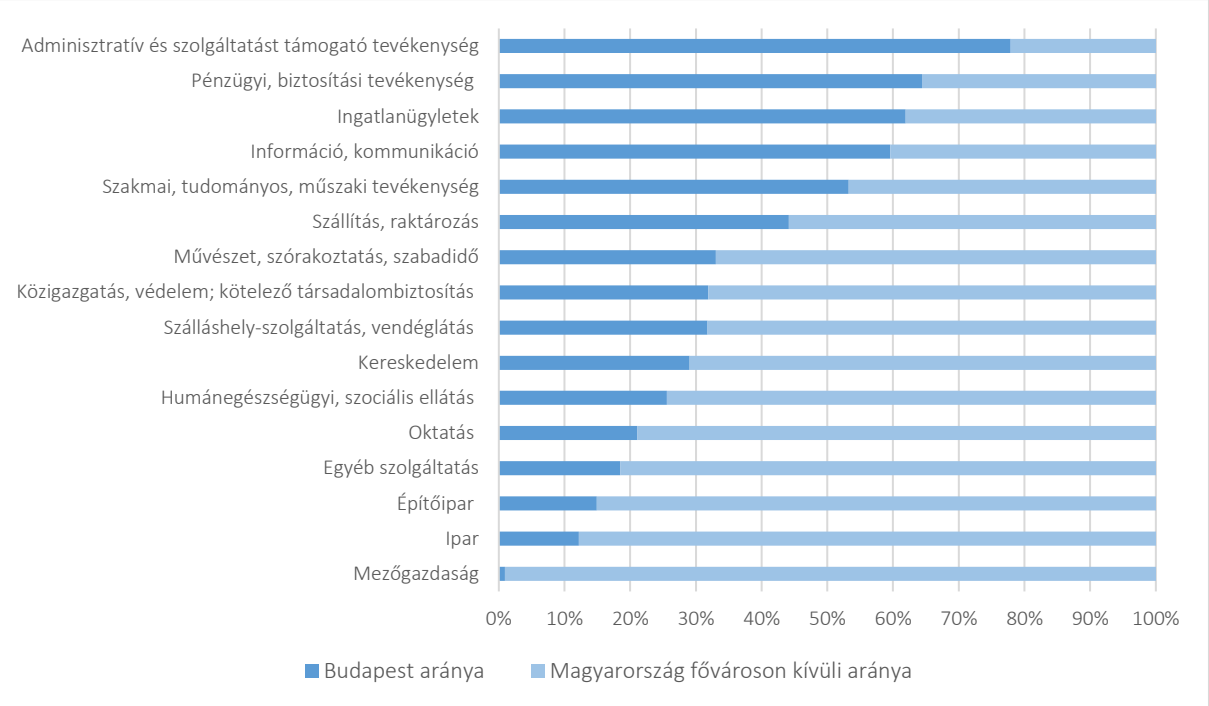
kiköltözés, gyakran a budapesti munkahely és oktatási intézmény megtartása mellett. Ez pedig Budapest számára egyre nehezebbé teszi az élhető környezet fenntartását. A 2022-es kérdőíves adatfelvétel szerint az övezetbe 1990-től kiköltözők 59%-a ingázik hetente többször a lakóhelyétől eltérő településre; háromnegyed részük Budapestre.[10]

A főváros jelentős munkavállalói célpont, a KSH statisztikái szerint 2022-ben 205 ezren nyilatkozták azt az agglomerációs övezet településein élők közül, hogy Budapesten dolgoznak és további 194 ezer fő más településről jár Budapestre (napi, heti, havi gyakorisággal összesen)munkavállalási céllal. A budapesti lakóhellyel rendelkező, de a fővároson kívül foglalkoztatottak esetében 58,6 ezer fő az agglomerációs övezet valamelyik települését, míg további 61,4 ezer fő egyéb települést jelölt meg a munkavégzés helyeként. A budapesti munkavállalók közül 365 ezer főnek lakóhelyével megegyező kerületben van a munkahelye is, azonban 416 ezer fő esetében a munkavégzés helye más kerületben van, ez jelentős mobilitási igényt jelent. A budapesti lakóhellyel rendelkező ingázók kétharmada (63,7%) 25 és 49 év közötti.

A 2011. évi adatokkal összehasonlítva jól látható, hogy az agglomrációs övezet foglalkoztatási, gazdasági szerepe erősödött, Budapestről közel 20 ezer fővel többen ingáznak a 80 településre, illetve a helyben foglalkoztatás is jelentősen nőtt: a 2021-es 172 ezer főről 2022-re közel 240 ezer főre emelkedett a helyben vagy más agglomerációs településen dolgozók száma az agglomerációs övezetben élőkön belül.

A főváros súlya a hazai foglalkoztatásban elsősorban a tudásintenzívebb ágazatokban: az adminisztratív szolgáltatások, pénzügyi tevékenység, ingatlanügyek, IKT és szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek körében domináns.

7-4. ábra: Budapest aránya az egyes gazdasági ágazatok országos alkalmazotti létszámában, 2022

Forrás: KSH, egyszerűsített ágazati definíciókkal

Budapesten valamivel kisebb a KKV-k foglalkoztatásban betöltött szerepe a vállalkozói szektoron belül, mint országos és európai szinten. Ennek magyarázata, hogy a nagyobb vállalatok leginkább a nagy városokba telepednek, de így is, a budapestiek több mint fele dolgozik a KKV-

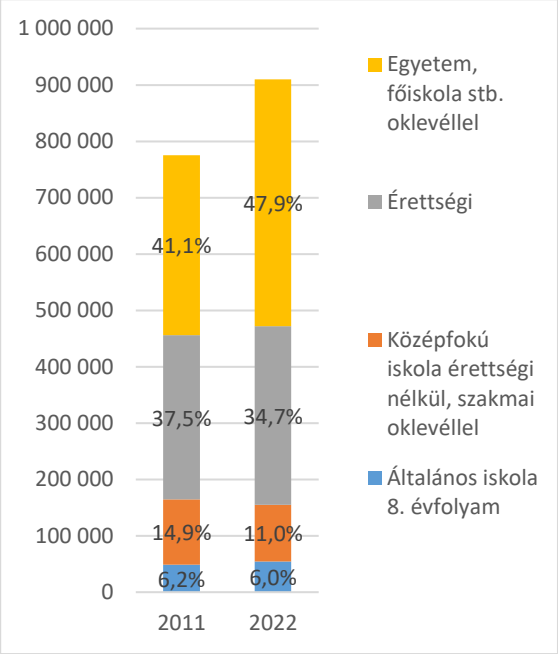
[10] Lakossági reprezentatív adatfelvétel a 1990 után az agglomerációs övezetbe betelepülők körében a Medián Közvélemény- és Piackutató intézet közreműködésével 2022 nyarán

szektorban. A potenciális munkaerőpiaci tartalékot a munkanélküliek, az alulfoglalkoztatottak, a dolgozni szándékozó, de munkát aktívan nem kereső vagy a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesítő inaktívak együtt jelentik. Budapest potenciális munkaerő-tartaléka a 2020-as 50 ezer főről, 2023-ra 32 ezerre csökkent. Ezzel párhuzamosan a KSH statisztikái alapján az üres álláshelyek száma 24 ezerről 35 ezerre emelkedett, ami jelentős munkaerőpiaci feszültséget, munkaerőhiányt mutat. A munkaerőhiányhoz a külföldi munkavállalás és a szakképzettség hiánya is hozzájárul. Egyes közszolgáltatási ágazatokban a szakképzett munkaerő-biztosítás elégtelensége és a helyzet rosszabbodása jellemző, hátterében elsősorban a bérek relatív alacsony szintje és a magas fővárosi lakhatási költségek állnak, a piaci szektor elszívó hatása felerősödött.

Képzettség

A foglakoztatotti létszámon belül a népszámlálás adatai alapján fokozatosan nőtt a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, míg az alacsonyabb végzettségűeké fokozatosan csökkent.

7-5. ábra: Foglalkoztatottak megoszlása legmagasabb végzettség szerint, (fő és százalék) 2011-2022

Forrás: KSH Népszámlálás, összes korcsoport

Az iskolázottsági szerkezet változása kvalifikáltabb potenciális munkaerő-kínálatot biztosít a következő időszakban is. A fővárosban dolgozik az ország összes kutatójának 63%-a. A legalább 250 főt foglalkoztató regisztrált vállalkozások közül minden 6-7., a középvállalkozások körében minden 24. folytat kutató-fejlesztő tevékenységet. A Budapesten és közeli térségében dolgozó külföldi kutatók és üzleti élet képviselőinek a száma évi 10%-kal emelkedik. A külföldi hallgatók száma az országban elérte a 31.000 főt, ebből 10.500 budapesti egyetemen iratkozott be.

A piacgazdaság új elvárásokat teremtett a munkaerő számára. A nemzetközi üzleti életbe történő bekapcsolódás eszköze az idegen nyelvtudás, ami tovább nőtt a fiatalok körében és az angol nyelv vált uralkodóvá a német helyett.

A 20-69 év közötti magyar állampolgárok 31%-a vallotta magáról a 2022. évi népszámlálás során, hogy beszél angolul, ez az arány a fővárosban 54% volt. A 20-39 éves korcsoportban a fővárosi munkaerőpiacon leginkább megkövetelt angol nyelvet a válaszadók 73%-a jelölte meg beszélt nyelvként, míg a 40-69 közötti korosztály esetében ez csak 41%. Az EU 2022-es felmérése szerint Magyarország helyzete az unión belül az átlagosnál (37,6%) kedvezőbb. 2011 óta

Magyarországon csak kissé, 10%-kal, Budapesten 15%-kal nőtt az idegen nyelvet beszélők aránya.

Ma már nem csak a munkaerőpiacon hanem az élet minden területén egyre nagyobb szükség van a digitális jártasságra. 2023-ban a legalább középszintű digitális jártassággal[11] rendelkezők aránya országosan 53%. Arányuk Budapesten (65,8%), Pest vármegyében és a vidéki nagyvárosokban a legmagasabb. Budapest kerületei közül a legmagasabb az I., II., V., VI., XI. és a XII. kerületben (70,5-73%), a legalacsonyabb a XX., XXI. és a XIII. kerületben (58,5-58,9%).

7.4 Kutatás, fejlesztés, innováció

Budapest egyik legnagyobb értéke *szellemi tőkéje*, azaz képzett és intelligens városlakói. Az innováció a termelékenység növekedésének fő motorja, támogatja a gazdaság fenntartható pályán tartását. Ahhoz, hogy Budapest része legyen a világvárosok élcsapatának, hogy regionálisan tartósan versenyképes legyen, az egyik legfontosabb feltétel a társadalmi innováció növelése.

A kutatás-fejlesztési tevékenység ráfordításainak összege tartósan nő Magyarországon, ugyanakkor a GDP-hez mért aránya – az uniós szinten célként kitűzött 2%-hoz, de a magyarországi kitűzött 1,8%-os célhoz képest is – még elmaradásban van, aránya 2021-ben a GDP 1,64%-át érte el. A kutatási és innovációs ökoszisztéma teljes megújítását a kormány – a releváns szakpolitikai dokumentumok alapján – kiemelten kívánja kezelni, ami illeszkedik a 2021-2027-es uniós fejlesztéspolitika céljaihoz is. Országos cél, hogy a GDP arányos K+F ráfordítás 2030-ra elérje a 3 százalékos szintet.

A főváros szerepe az ország innovációs céljainak elérésében megkerülhetetlen, Budapest súlya a kutatás-fejlesztési kapacitások tekintetében kiemelkedő. A beruházások teljes értékének 2,67%-át teszi ki a K+F beruházások aránya, miközben ez országosan csak 1%[12]. Magyarországon minden második hallgató Budapesten tanul, a kutatók több, mint fele a fővárosban dolgozik, és minden negyedik kutatóhely itt található.[13]

A K+F területén tehát továbbra is jellemző a Budapest-központúság, és a kiemelkedően innovatív ágazatok első helyén álló gyógyszergyártás és második helyén álló információs és kommunikációs ágazat budapesti jelenléte meghatározó. Az NKFI Alapból felsőoktatási és ipari együttműködési tevékenységre irányuló támogatások Budapesten az egészségiparban és gyógyszeriparban volt kiemelkedő.

A vállalkozási szektor K+F-költségei és K+F-beruházásai Budapesten meghaladták a 409 milliárd forintot 2022-ben. A beruházások aránya elérte a 13%-ot, a teljes költség nagyjából fele az ipari termelés és technológia szektorába folyt. [14]

Az Európai Bizottság Regionális Versenyképességi Indexe (Regional Competitiveness Index – RCI) 2010 óta – 3 évenként – méri az EU régiók gazdasági, társadalmi fejlődését, külön hangsúllyal az innovációs környezetre. A Közép-Magyarországi régió a legfrissebb, 2022-es értékelésben a 234 NUTS2 régió között a 93. helyezést érte el, ami jelentős javulást jelent a 2016-os 152. helyhez képest, ugyanakkor Bécs (33. hely), Prága (46. hely), Pozsony (50. hely) és Varsó (35. hely) továbbra is megelőzi Budapestet. Az index a versenyképességet három dimenzióban vizsgálja: Budapest és a régió a legjobb helyezést a felsőoktatás és az innováció területén érte el, ugyanakkor továbbra is jelentős a lemaradás az egészségügy, az alapfokú oktatás és az intézményrendszer minősége terén. [15] A Regionális

[11] Legalább középszintű digitális jártassággal rendelkezők: az interneten való böngészésen és a telekommunikáción túl magasabb szintű digitális tevékenységet is folytat: online intézi ügyeit, vásárol vagy szoftvert használ

[12] https://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0007.html

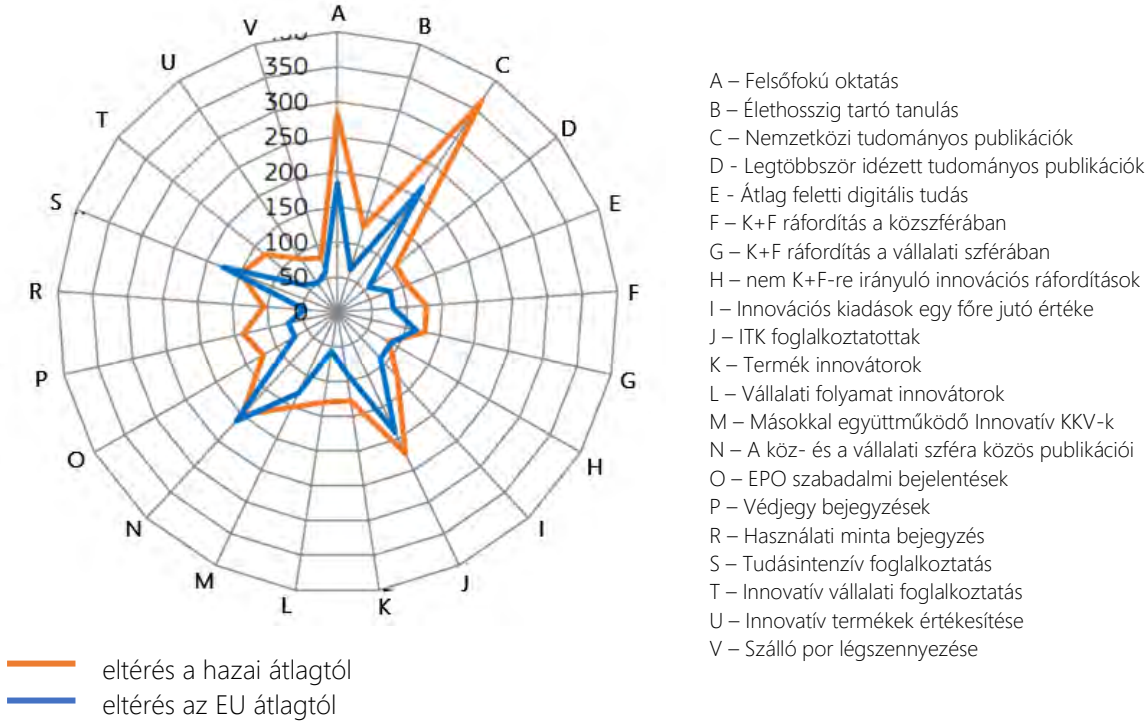
[13] https://www.ksh.hu/stadat_files/tte/hu/tte0023.html

[14] KSH, A vállalkozási szektor K+F-költségei és K+F-beruházásai társadalmi-gazdasági célok szerint Budapesten

[15] https://ec.europa.eu/regional_policy/assets/regional-competitiveness/index.html#/HU/HU_C

Innovációs Eredménytábla 2023-as adatai között önállóan jelenik meg Budapest, e szerint a főváros erős innovátor, a 238 régióból a 107. helyet foglalja el az Unión belül (nagyrészt azonos szinten a régiós fővárosokkal: Pozsony 97., Varsó 101., Prága 115.). [16] Ha az egyes indikátorokat külön-külön nézzük, Budapest az uniós átlagnál jobban teljesít tudományos publikációk több kategóriájában, a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosság aránya és különösen a közepesen magas és magas technológiai igényű gyártási és tudásintenzív szolgáltató szektorokban való foglalkoztatás aránya alapján. Az uniós átlagnál rosszabb a helyzet többek között a KKV-k innovációs szintje, a szabadalmak és az élethosszig tartó tanulás terén.

7-6. ábra: Budapest a Regionális Innovációs Eredménytábla összehasonlító ábráján 2023-ban; 100%= átlag

A – Felsőfokú oktatás
B – Élethosszig tartó tanulás
C – Nemzetközi tudományos publikációk
D - Legtöbbször idézett tudományos publikációk
E - Átlag feletti digitális tudás
F – K+F ráfordítás a közszférában
G – K+F ráfordítás a vállalati szférában
H – nem K+F-re irányuló innovációs ráfordítások
I – Innovációs kiadások egy főre jutó értéke
J – ITK foglalkoztatottak
K – Termék innovátorok
L – Vállalati folyamat innovátorok
M – Másokkal együttműködő Innovatív KKV-k
N – A köz- és a vállalati szféra közös publikációi
O – EPO szabadalmi bejelentések
P – Védjegy bejegyzések
R – Használati minta bejegyzés
S – Tudásintenzív foglalkoztatás
T – Innovatív vállalati foglalkoztatás
U – Innovatív termékek értékesítése
V – Szálló por légszennyezése

Forrás: Regional innovation scoreboard

A dolgozók, és a hallgatók nemzetközi mobilitása, illetve a Budapesten lévő nemzetközi környezet segíti az innováció térnyerését. A nemzetközi tapasztalatszerzés sokszor már a hallgatói korban elkezdődik, illetve, a hallgatói mobilitás megkönnyíti a későbbi beilleszkedést a nemzetközi környezetbe. Budapest a felsőoktatás hazai központja, de nemzetközi összehasonlításban nem egyetemváros. Az itt tanuló nappali tagozatos hallgatók száma nagyságrendileg 100 ezer fő. A Budapesten tanuló külföldiek száma 2022-ben 20.627 fő volt, a külföldi hallgatók aránya a Semmelweis Egyetemen a legmagasabb (2022-ben 34,8%). Bár az elektronikus kommunikációs csatornák óriásit fejlődtek, ma már mindennaposak a telekonferenciák, az interneten keresztüli megbeszélések és előadások, a fejlesztések még mindig gyakran ott zajlanak, ahol a térben koncentrálódik a tudás. Az innovációhoz szükséges a széles látókörű munkavállaló, a folyamatos tapasztalatcsere az aktuálisan elérhető legmagasabb tudásról, és a komplex tudás. Ezért produktív az innovatív vállalatok és a kutatói, egyetemi szféra egymáshoz közeledése.

Budapesten a Duna közelében lévő zöld környezet vonzotta a két legjelentősebb klasztert.: Délen az Infopark vállalatai, az ELTE és a BME területe emelhető ki, északon a Graphisoft Park hazai és nemzetközi szoftverinnovátorai kezdték el vonzani a felsőoktatást.

[16] https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis#

Az Európai Digitális Innovációs Tudásközpontok Hálózata (European Digital Innovation Hubs Network) adatai alapján[17] 8 hazai tudásközpontban vesz részt fővárosi szervezet vagy intézmény, melyek elsősorban ipari innovációban, kkv támogatásban, digitális és zöld átállásban, egészségügyi digitalizációban, nagy számítási teljesítmény (HPC) támogatásában tevékenykednek.

A főváros innovációs jövőjének meghatározó pillérei az országos stratégia, a nemzetközi tudásáramoltatás, és az innovatív városvezetés. 2021-ben elkészült a nemzeti KFI stratégia, mely a következő uniós ciklus időszakára jelöli ki a beavatkozások fő irányait. A több pillérre épülő terv egyik fontos eleme a vidéki kutatási infrastruktúra fejlesztése, mely a jövőben Budapest relatív súlyának csökkenését eredményezheti. A fővárosi kutatóhelyek működése szempontjából kockázatot jelenthet, hogy az ország KFI fejlesztéspolitikájában a hangsúly a piacvezérelt KFI irányába tolódik, ezt szolgálta az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat 2019. évi kialakítása, amely 2021-től Magyar Kutatási Hálózat néven működik. 2019-től elindult a magyar állami fenntartású egyetemek átalakítása, 2023-ra a budapesti egyetemek közül gyakorlatilag csak az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem esetében nem került erre sor. Az Európai Bizottság azonban összeférhetetlenségre hivatkozva befagyasztotta az alapítványi modellben működő egyetemek Horizont Európa, illetve a diákok Erasmus keretprogramban való részvételét, továbbá ellehetetlenült az uniós helyreállítási források felsőoktatási célú felhasználása.

Mindez, illetve a felsőoktatásban elmaradt bérfejlesztés jelentős hatással van a fiatal kutatók elvándorlására, a nemzetközi környezetbe ágyazott, többéves kutatási programok magyar részvételére.

2017-ben, az NKIF alapból finanszírozva jött létre a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen belül a felsőoktatási és ipari együttműködési központ (FIEK), mely az ipar és az egyetem új típusú együttműködését megvalósító szervezet, energetika és gyógyszeripar területre specializáltan. A GINOP-ból finanszírozott „Ipar 4.0 Mintagyárak" kiemelt projekt keretében Ipar 4.0 technológiai Központ jött létre a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen. A technológiai központ olyan ingyenes programot kínált, amely kulcsfontosságú, gyakorlati tapasztalatokat és tudásanyagot biztosított a termelő mikro-, kis- és középvállalkozásoknak, hogy megismerkedhessenek az ipar 4.0 technológiákkal, azok alkalmazhatóságával, és ezáltal növelhessék versenyképességüket.

Az NKFI Alap pályázati rendszeréből Budapesten folyamatosan bővülnek az egyetemeken létrehozott ún. kompetencia központok, ahol technológia innováció terén vezető vállalatokkal való együttműködés keretében szerezhetnek a hallgatók naprakész gyakorlati tudást. A Nemzeti Laboratóriumok 2020 Program keretében létrehozott tudásközpontok közül 12 budapesti székhelyű, de a budapesti telephellyel rendelkező egyetemek több, vidéki központtal rendelkező laboratórium munkájához is kapcsolódnak konzorciumi tagként. A NKFI alapból a fejlesztések folyamatosak.

A stratégiában a felsőoktatási intézményeknek és kutatóintézeteknek kiemelt szerepe van a KFI ökoszisztémában, a hálózatok fontos elemét a felsősoktatási bázisú Tudományos és Innovációs Parkok adják. Ezek olyan infrastruktúrával ellátott területek, ahol jellemzően a kutató egyetemi környezetben kialakított ökoszisztémára épített tudás – szolgáltatóközpontokon, akcelerátorokon, inkubátorokon keresztül – áramlik az iparba, az iparból pedig a tudomány felé.

Az egyetemi science parkok budapesti tagjai (2024. első felében) és specializációja:

- Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem: IoT, Ipar 4.0, 5G;

[17]https://european-digital-innovation-hubs.ec.europa.eu/hu/edih-catalogue?f%5B0%5D=country%3AHungary

- Semmelweis Egyetem/Nemzeti Közszolgálati Egyetem/Pázmány Péter Katolikus Egyetem: egészségipar

2019-ben megalakult a Budapesti Területi Innovációs Platform (TIP), az alapító nyilatkozatot 11 budapesti egyetem írta alá és számos szereplő csatlakozott a magánszektorból is.

Bár a főváros innovációs tevékenysége kiemelkedik az országos átlagból, továbbra sem készült a nemzeti intelligens innovációs szakosodási stratégián (S3) alapuló, regionális környezetet elemző Közép-Magyarország stratégia, mely a várostérség nemzetközi szintű versenyképességének növelésére, a komparatív előnyök és együttműködési lehetőségek kiaknázására irányulna.

A Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítványt (BVK) a Fővárosi Önkormányzat 1993-ban hozta létre a budapesti kis-és középvállalkozások (KKV-k) létrejöttének és működésének támogatására. A BVK által ellátott közfeladat nagyrészt a gazdaságszervezés és fejlesztés (Mötv szerinti kötelező feladat), amely több részfeladatból áll, a feladatokat és az ehhez kapcsolódó költségkeretet a Fővárosi Közgyűlés évente hagyja jóvá. A mikrofinanszírozás mellett a fővárosi startup vállalkozások piacra jutásának támogatása jellemezte a 2020 előtti időszakot (Be Smart program), míg 2020-tól az innovatív vállalkozásfejlesztés került fókuszba. Célja, hogy a főváros intézményesített, strukturált formában tarthasson kapcsolatot az innovatív, budapesti kis- és középvállalkozásokkal (Smart Budapest Közösség), illetve megkísérelje azok bevonását várospolitikai kihívások megoldásába, okos, digitális, innovatív és zöld városfejlesztési programok megvalósításába (Smart Budapest Ötletpályázat, kísérleti programok, vállalkozások számára szolgáltatásnyújtás és vállalkozói tudásbázis bővítése, Smart Budapest Fórum kapcsolatépítő konferencia, egyéb szakmai kapcsolatépítő, tudásmegosztó és információs események). A fővárosi önkormányzatok és közte a Fővárosi Önkormányzat számos innovációs jellegű projektben vett és vesz részt az elmúlt években (Horizon 2020, LIFE, Interreg), különösen erős ez a közlekedés és a klímavédelemmel összefüggő területeken.

Az innovációs ökoszisztéma szereplőinek véleménye alapján[18] a fővárosnak egy olyan támogató légkört biztosító stabil, hosszútávon kiszámítható, átláthatóan működő partnerként kell megjelennie az ökoszisztémában, aki jól ismeri saját képességeit, segítő lehetőségeit, birtokában van az ehhez szükséges hatékony kommunikációs eszközöknek, továbbá olyan technikáknak, melyek segítik a potenciális partnerek motivációinak, igényeinek megértését, a bizalmi kapcsolat kialakítását. A Fővárosi Önkormányzatnak, mint önálló entitásnak is rendelkeznie kell saját kompetenciákkal, de a szubszidiaritás elvét szem előtt tartva a kerületi önkormányzatokkal közösen kell az erőforrásokat úgy összehangolnia, hogy megfelelő, gyors és innovatív válaszokat tudjanak adni a felmerülő problémákra. Fontos szempont még a nyitottság az innovációs ökoszisztéma szakmai (Bridge Budapest, a Startup Hungary, vagy például a Budapesti TIP) és üzleti szervezetei felé. Az önkormányzatok feladata lehet még az innovatív helyek, közösségi terek további fejlesztése, minőségi formálása, Illetve olyan inkubációs terek létrehozása is, ahol az induló vagy kisvállalkozások megtalálják - akár időszakosan is – telephelyüket, közel az innováció szereplőihez.

Az önkormányzatok eszköztára korlátozott ma a gazdaságfejlesztés területén, elsősorban a kezdeményező szereppel összhangban és a smart Budapest irányhoz kapcsolódóan szükséges meghatározni a célokat és intézkedéseket középtávon. Jelenleg nincs várostérségi szintű gazdaságfejlesztési koordináció, tervezés és eszközrendszer, ugyanakkor a nemzetközi versenyképesség javításához erre szükség lenne.

A K+F+I a főváros nemzetközi versenyképességének javítása szempontjából továbbra is kiemelkedő jelentőséggel bír, kihívást jelent ugyanakkor, hogy a KKV szektor és az önkormányzatok ökoszisztémába való részvétele, integrálódása erősödjön.

[18] K+F+I szektor budapesti működésének összegzése strukturált interjúk alapján, ECRS Magyarország, Városökológia, 2023

7.5 Ingatlanpiaci viszonyok

Az ingatlanpiac alakulása a helyi gazdaság teljesítményének tükre. Modern munkahelyek, kereskedelmi központok, logisztikai létesítmények, mind-mind a gazdasági szereplők tevékenységének fizikai, területi színterei.

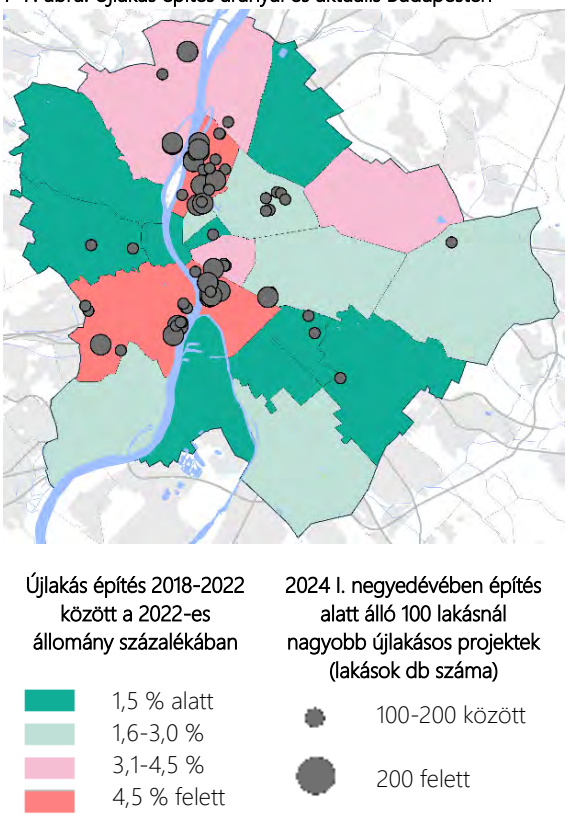
Magyarország ingatlanpiaca az elmúlt évben vegyes képet mutatott. Az irodapiac a stagnáló kereslet és az új irodai kapacitások hatására növekvő üresedési rátát mutatott, a kereskedelmi ingatlanok piaca – az állami szabályozók által meghatározott jogi keretek között – a növekvő inflációs hatások miatt megtorpanó kiskereskedelmi forgalom mellett lassan bővül. Az ipari ingatlanok piacát a viszonylag magas kereslet mellett a magas építőipari költségek tartják vissza a jelentős növekedéstől. A lakáspiacot elsősorban a befektetői hozamok, az elérhető bérleti díjak, illetve az állami támogatási rendszer változása mozgatja. Az ingatlanpiacot befolyásoló tényezők közül ki kell emelni, hogy a projektek és tranzakciók finanszírozási feltételei a magas kamatkörnyezet miatt jelentősen romlottak. Az építőipari árak emelkedése a kapacitások limitáltsága kedvezőtlenül hatott több szektor fejlődésére is. A munkaerőhiány és az ezzel párhuzamos költségnövekedés pedig szinte minden gazdasági ágazatban megjelent.

Lakáspiac

A fővárosi lakásépítések folyamatos növekedést mutattak 2013-2021 között, ahol az átadott újlakások száma a 2000 darab körüli értékről felkúszott egészen a 7000 darabig. 2021-et követően viszont a növekedési trend megtört, 2022-ben 6610 lakást vettek használatba Budapesten, 6,1%-kal kevesebbet, mint 2021-ben. 2023 első három negyedévében Budapesten 29%-os visszaesés történt az előző évhez képest, 3234 lakás épült. A csökkenéshez hozzájárul a reálbér csökkenés, a kedvezőtlen kamatkörnyezet (gyakorlatilag leállt a lakáshitelezés) és az emelkedő építési és fenntartási költségek is. Ez a trend 2024-ben vehet fordulatot, amikor a kamatok elérik a megfizethető szintet és a potenciális lakásvásárlók is biztonságosnak érzik egzisztenciájukat (pszichológiai faktor).

A fővárosban 2019 első félévében éves alapon nominálisan 18 százalékkal emelkedtek a lakásárak, ami gyorsabb drágulási ütemet mutat a 2017-es 15,8 százalékhoz képest. A főváros egyes kerületei érdemi különbségeket mutatnak a lakásárak szintjét és a jelenlegi ciklusban megfigyelt változását tekintve is.

7-7. ábra: Újlakás építés arányai és aktuális Budapesten

Forrás: Budapesti Lakásprojekt Adatbázis

Irodapiac

A budapesti irodapiac a 2000-es években jellemzően organikusan, a kereslet bővülésével többnyire összhangban növekedett. A piaci szektort ezután több sokkhatás is érte, melyek 2023-ig meghatározták működését. A 2020-2022 közötti járványügyi előírások, a home office először kényszerű, majd később kényelmi bevezetése sok irodabérlő esetében csökkentette az irodai területek iránti igényeket. A folyamat a járvány elmúltával némileg visszarendeződött, azonban több szektorban is (IT, SSC) tartósan jelentkezik a magasabb otthon dolgozói arány és az iroda iránti szükséglet csökkenése, melynek mértéke azért

kisebb, mint a nyugat-európai vagy észak-amerikai szegmensekben tapasztható.

2023-ban a kereslet lassú növekedése folytatódott, a bruttó bérbeadás meghaladta a 100.000 m^2-t negyedévenként, míg az új kínálat átlagosan 20.000 m^2-es növekedést mutatott. Az üresedési ráta 2020 óta tartó növekedése még nem állt meg, 2023 III. negyedévére elérte a 13,2%-ot.

Az irodapiacon szoros keresleti-kínálati összefüggés mutatható ki az üzleti szolgáltató vagy az IKT szektor fejlődése és az irodai kínálat volumenének alakulása között. A jelentős irodaterületi igénnyel rendelkező SSC-k jelenleg az irodapiac legfontosabb mozgatórugói. Egy-egy technológiai gócpont köré települő kutató-fejlesztő cégek ugyancsak jelentős keresletet támasztanak a helyi irodapiac felé.

A fejlesztők zöme továbbra is a belvároson kívüli, jól megközelíthető irodafejlesztésekre koncentrál (Váci út, Dél-Buda, Közép-Ferencváros, Józsefváros), amely szegmensben a legnagyobb kereslet mutatkozik. A Váci út és környéke külön kategóriaként kezelhető, hisz az elmúlt évek legnagyobb és legsikeresebb fejlesztései ezen a részen valósultak meg.

Turizmus, hotelpiac

Budapest hazánk turisztikai központja. A fővárosban található a magyarországi kereskedelmi szálláshely férőhelyek 21%-a, illetve a szállodai férőhelyek 32%-a. A külföldről Magyarországra látogató vendégek 60%-a Budapesten száll meg.

Az elmúlt években igen jelentős külső hatások érték az iparágat, megakasztva a 2019-ig tapasztalt folyamatos növekedést. A világjárványhoz kapcsolódó intézkedések (lezárások, nemzetközi utazások nehézségei) jelentős visszaesését jelentettek nemcsak a külföldi, de a hazai vendégszámot tekintve is, mely csak 2023-ra tért vissza a korábbi, 2019-es szintre. Ugyanakkor elmondható, hogy a szállodafejlesztések ebben az időszakban sem álltak le, a budapesti kapacitások tovább nőttek. A főváros szállodai kapacitása a 2019. évi 20 633 szobáról 21 764-re nőtt 2023 II. félévére. A növekedés mögött elsősorban 8 új, 4-5 csillagos szálloda (770 szoba) megnyitása áll. Az előrejelzések szerint 2024-ben újabb 16 felső kategóriás szálloda (1900 szoba) piacra lépése várható.

Budapest szerepe meghatározó Magyarország hivatásturizmusában, 2022-ben 62 konferencia került megszervezésre a fővárosban. Az iparág legfontosabb nemzetközi szövetsége, az ICCA (International Congress and Convention Association) adatai szerint Budapest 2022-ben a 22. lett a világranglistán, olyan városokat megelőzve, mint Isztambul, Hongkong; az európai városok között pedig a tizenkilencedik helyezést érte el. A sikerhez a magyar főváros könnyű megközelíthetősége, az inspiráló környezet, a megbízható infrastruktúra, a professzionális szolgáltatói háttér és a biztonságos környezet mellett hozzájárulnak az elmúlt évek fejlesztései is, például a Hungexpo területén 2021-ben átadott új, 2.000 fős befogadóképességű új kongresszusi központ is.

Kiskereskedelmi ingatlanpiac

Magyarországon az elmúlt években a 2000-es évek dinamikus fejlődéséhez képest visszaesett a kereskedelmi fejlesztések mértéke, több jelentős projekt maradt tervezési fázisban. A kiskereskedelmi forgalom folyamatos és erős növekedése, illetve új külföldi láncok megjelenése jelentős keresleti nyomást mutat a kereskedelmi ingatlanok piacán. Ugyanakkor az állami szabályozók („plazastop" rendelet) meglehetősen korlátozzák az új kereskedelmi létesítmények megjelenését: 2011-et követően jelentősebb kereskedelmi központ az Etele Plázán kívül nem épült. Ez a folyamat kedvez a meglévő kereskedelmi ingatlan állománynak, ahol a bérleti díjak növekedésnek indultak és az üresedés is csökkent a kiemelt helyszíneken.

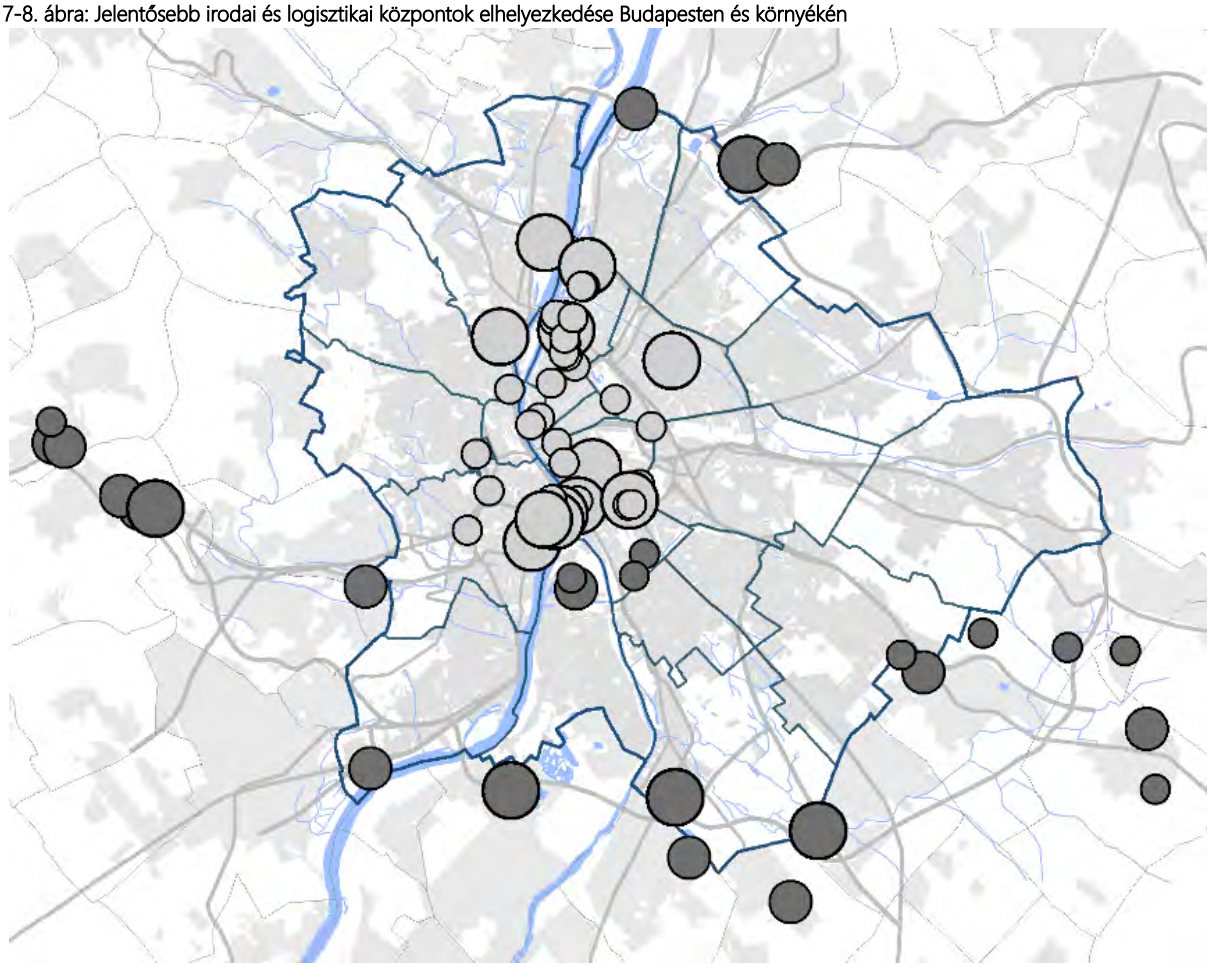
A 2022 utáni járványügyi intézkedések miatt jelentősen nőtt az online kiskereskedelem mértéke és nehéz helyzetbe hozta a bevásárlóközpontokat az ideiglenes kötelező járványügyi lezárás is. Ezt követően a kiskereskedelmi forgalom újra növekedni kezdett, a vásárlók egyre inkább visszatértek a fizikai térbe vásárolni. Az online vásárlások kereskedelmen belüli részesedése a

2021-es – rekordnak számító – 10,4%-os szintről 2022-ben visszaesett 9,6%-ra. Az utóbbi évek inflációs hatásai és reálbér csökkenése viszont újra visszavetette a teljes kiskereskedelmi forgalmat.

Jelentősebb kiskereskedelmi beruházások a jövőben csak limitáltan fognak megjelenni, már előkészített projektek megvalósításával, meglévő kereskedelmi központok bővítésével, felújításával. Nagyobb szerepet fognak kapni a különböző alközpontok, illetve vonalas tömegközlekedési csomópontok köré szervezett meglévő kereskedelmi funkciók.

A magas presztízsű kiemelt belvárosi utcák (Váci utca, Andrássy út) továbbra is vonzzák a márkás ruházati szaküzleteket, míg a többi, nagy forgalmú utca a napi bevásárlás színtere lesz. Az utóbbi években tapasztható a vendéglátás folyamatos térnyerése, az Erzsébet körúton az üzlethelyiségek 36%-a ilyen profillal rendelkezett 2023-ban. Az utcai kiskereskedelem üresedési mutatói 2023-ra már visszacsökkentek a 10% alatti értékekre a Nagykörút és a Váci utca kiemelt helyszínein, míg az Andrássy úton továbbra is magasabb az üres üzletek aránya.

7-8. ábra: Jelentősebb irodai és logisztikai központok elhelyezkedése Budapesten és környékén

Forrás: ECRS Magyarország

Ipari ingatlanpiac

A budapesti ipari ingatlanállomány mérete 2015-től erős növekedésnek indult, melynek üteme 2016-tól felgyorsult, mely a kereslet folyamatos bővülésével párosult. Az alacsony üresedés időszaka egészen 2020-ig tartott, miután egyrészt több jelentősebb fejlesztés is átadásra került, bővítve a kínálatot, másrészt a járványügyi korlátozások csökkentették a kiskereskedelmi forgalmat és így a raktárak iránti igényt is. 2023-ra további fejlesztések készültek el, azonban a kereskedelmi forgalom csökkenése gyengítette az általános keresletet. Így az üresedés is megnőtt, elérte a 10%-os mértéket. 2023 III. negyedévére a teljes budapesti és a főváros környékén elhelyezkedő modern ipari ingatlanállomány, a saját tulajdonban hasznosított ipari területek nélkül, 4,8 millió m^2 volt a Budapest Research Forum adatai alapján. A fejlesztők fókuszában továbbra is a Budapest környéki területek állnak, jó autópálya kapcsolattal. Továbbá erős szegmenst jelent a városi logisztika is, a főváros külsőbb területein, bevezető utak mentén.

Az elmúlt években, a járványügyi intézkedések sok vásárlót az online térbe tereltek így a webáruházak növekvő forgalma jelentős raktárigényeket generált, mely azonban 2023-ra visszaállt nagyrészt a járvány előtt időszak értékeire. A bérleti díjak emelkedést mutattak 2023-ban (5,6 Euró/m^2/hó, míg 2022-ben 5Euró/m^2/hó), mely az emelkedő építési és fenntartási költségekkel magyarázhatók, illetve a stabil kereslet is alátámasztja.

8. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

8.1 Költségvetés, fejlesztések és működés finanszírozása 128

8.2 Az önkormányzatok településfejlesztési és helyi gazdaságfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere, eszközei 136

8.3 Foglalkoztatáspolitika 147

8.4 Lakásgazdálkodás 149

8.5 Energiagazdálkodás 154

8.6 Digitális átállás 158

8.7 Településüzemeltetés 162

Budapesten a Fővárosi Önkormányzat és a 23 kerületi önkormányzat gazdálkodása, helyi gazdaság- és városfejlesztési eszközrendszere, közszolgáltatási kötelező és önként vállalt feladatai időben és önkormányzatonként is jelentősen eltérnek. A szervezeti, finanszírozási háttér és ennek fejlesztési kérdései két időtávban és két alapvető kérdés mentén kerülnek bemutatásra, melyek a következők:

- Rendelkeznek-e megfelelő hatáskörökkel és eszközökkel Budapest önkormányzatai annak érdekében, hogy városfejlesztési terveik tartalmát sikeresen végrehajtsák, szükség van-e hosszú távon beavatkozásokra a jelenlegi hatásköri és finanszírozási megosztási rendszer módosítására, elsősorban az állam és az önkormányzatok relációjában?
- Az önkormányzatok milyen már meglévő eszközökkel, lehetőségekkel és jó gyakorlatokkal rendelkeznek, amelyek biztosítják a középtávú beavatkozásaik tervezhetőségét, sikeres megvalósítását?

8.1 Költségvetés, fejlesztések és működés finanszírozása

2019 előtti értékelések is rendre megállapították, hogy az önkormányzatok pénzügyi helyzete, hatáskörei 2010 óta szűkülnek, a városfejlesztési dokumentumokban tervezett projekteknek csak kisebb része tudott megvalósulni a hiányzó források miatt.

2019 óta az önkormányzatok gazdálkodását számos negatív körülmény befolyásolta: a 2020-ban kirobbanó COVID-19 koronavírus járvány, majd 2022-ben Oroszország Ukrajnát ért támadása, az energiaárak emelkedése és általában az inflációs környezet kedvezőtlen alakulása nem csak a gazdasági szereplők teljesítményére volt hatással, hanem az önkormányzatok gazdálkodására is. Emelkedő költségek és a bevételi oldalt hátrányosan érintő kormányzati intézkedések jellemezték a 2019-et követő éveket. Ez utóbbiak közül a legfontosabbak:

- a COVID-járványhelyzethez kapcsolódó átmeneti intézkedések: felfüggesztésre került a vendéglátás teraszhasználatához kapcsolódó közterületi díjfizetés, parkolási díjak időlegesen felfüggesztésre kerültek, az eltöltött vendégéjszakák utáni idegenforgalmi adót átmenetileg nem kellett megfizetni – ezek az intézkedések elsősorban a kerületi önkormányzatok költségvetési bevételeit érintették hátrányosan
- jelentősebb bevételkiesét jelentett – szintén átmenetileg – hogy az önkormányzatok által kivetett helyi iparűzési adó mértéke a kis- és középvállalkozások számára maximum 1% lehetett
- szolidaritási hozzájárulás növelése
- egyéb díjak növelése: közműadó felemelése a Fővárosi Vízművek Zrt. és a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. esetében

A kiszámítható finanszírozást és tervezhetőséget a politikai konfliktusok is hátráltatták, ennek egyik szintje a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány közötti viszony változása a 2019. évi önkormányzati választások után, de negatív hatással vannak a kiszámíthatóságra a Kormány és a Európai Unió közötti jogállamisági viták is, melynek következtében a nemzetállamok szintjén elosztott uniós források felhasználhatóságának volumene, a felhasználás területei és ütemezése is bizonytalanná vált (hétéves felzárkóztatási keret, illetve a koronavírus miatt felállított helyreállítási források).

Fővárosi Önkormányzat gazdálkodása

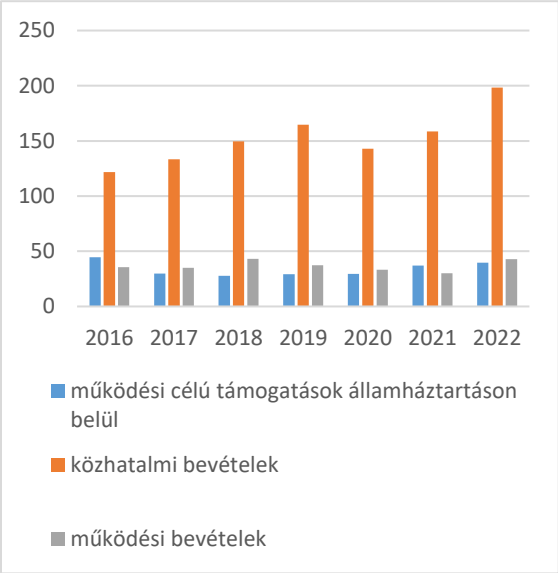
Bevételek

A bevételi szerkezetben az államháztartáson belülről származó működési célú támogatások nagyságrendi változása alapvetően a feladatok átrendezésével magyarázható (egészségügyi, oktatási és szociális és kulturális feladatok szűkülése 2010 óta), a feladatfinanszírozás alapja 2013 óta változatlan, a költségvetési törvényben meghatározott fajlagos mutatókat alkalmazva

kerül kiszámításra. A 2019 óta fennálló kis mértékű nominális növekedés oka elsősorban a jogszabályban rögzített kötelező bérfejlesztés növekvő kiadásaihoz kapcsolódik. Ezen a soron támogatta az állam a központi költségvetésből a közösségi közlekedést (2018 és 2023 között változatlanul évente 12 milliárd Ft), mely a Kormány és a Fővárosi Önkormányzat 2024. évi tarifa-megállapodásának keretében ebben a formában megszűnik.

A további ágazati területek közül a kulturális terület rendelkezik a legnagyobb részesedéssel, ezt követi közel hasonló nagyságrenddel a szociálpolitikai ágazat Összességében az államháztartáson belülről érkező feladatfinanszírozás aránya a működési kiadásoknak 13%-át adta csak a 2022. évi költségvetés teljesítése során, míg a 2024. évi költségvetésben már csak 9,6%-os arány tervezett.

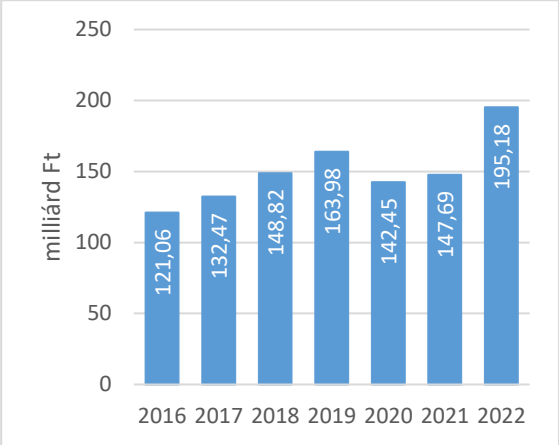
8-1. ábra: A Fővárosi Önkormányzat fontosabb költségvetési bevételi tételeinek alakulása (milliárd Ft)

Forrás: Zárszámadási rendeletek és ÁSZ jelentés

A saját bevételek – a működési bevételek és a legjelentősebb tételt jelentő közhatalmi bevételek – a járványhelyzet időszakában (2020-2021) jelentősen visszaestek. A közhatalmi bevételeken belül az iparűzési adóbevételeknek van a legnagyobb szerepe a költségvetés bevételi oldalán. A közhatalmi bevételeket a teljes működési bevételek 72%-ára tervezte a 2024. évi elfogadott költségvetés (tervezett iparűzési adóbevétel: 303,4 milliárd Ft). A helyi iparűzési adó a fővárosban 1991 szeptemberében került bevezetésre.

8-2. ábra: A Fővárosi Önkormányzat helyi iparűzési adóból származó bevételei (milliárd Ft)

Forrás: Zárszámadási rendeletek

Jogszabálymódosítás alapján 2020-tól az iparűzési adóbevételt elsőként a helyi közösségi közlekedés finanszírozására kell fordítani, a fennmaradó összeg ezek után a szociális ellátások területén használható fel.

Az idegenforgalmi adót – a Margitsziget és a viszonylag csekély bevételt felmutató, az adóbeszedés jogát tárgyévben a Fővárosi Önkormányzat számára átadó kerületek kivételével – a kerületi önkormányzatok szedik be közvetlenül, ez esetben a bevétel teljes mértékben ezeknél a kerületeknél is marad. Ez egyben leszűkíti a Fővárosi Önkormányzat turisztikai területen történő szerepvállalási lehetőségeit is, ugyanakkor a bővülő turizmus az utóbbi években a fővárosi fenntartású közterületeket és a fővárosi szolgáltatásokat tekintve is többletterhelést okozott. A Fővárosi Önkormányzatnak 2022-ben 151 millió Ft-os bevétele volt idegenforgalmi adóból – ami mind a közhatalmi bevételeken belül, mind az idegenforgalom területén jelentkező feladatokhoz képest kevés, de így is több mint kétszerese volt a tervezett előirányzatnak, ami az ágazat járványhelyzet utáni kilábalására utal. Az idegenforgalmi adóbevétel döntően a saját tulajdonban lévő Margitszigeten realizálódik.

Az építményadó 2019 óta nagyságrendileg mindössze 70 millió Ft-os tételt jelent a Fővárosi Önkormányzat esetében. Az egyéb közhatalmi

bevételek – közterületek bérbeadásából származó bevétel, bírságok, késedelmi pótlék – mértéke a közhatalmi bevételeken belül mindössze 1,4%-os részesedéssel bír. A saját működési bevételek alakulását szintén érintette a járványhelyzet, elsősorban a kulturális ágazatban csökkent jelentősen az értékesített belépőjegyek száma. Ide tartoznak a gazdasági szerveteken keresztül nyújtott, nem kötelező feladatokhoz kapcsolódó szolgáltatásokból származó bevételek, a lakásgazdálkodáshoz tartozó bevételek, intézményi ellátási díjak, valamint a tulajdonosi bevételek.

Az államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatások – fejlesztések és felújítások finanszírozása – alatt jelennek meg egyes fővárosi projektek uniós és központi költségvetésből származó finanszírozási forrásai, ezek összege évente jelentős változást mutat az elszámolások ütemezése miatt, 2019 óta azonban csökkenő mértékű, ami csak részben magyarázható a 2014-2020-as uniós pénzügyi ciklus forrásfelhasználásának kifutásával. A költségvetés finanszírozási bevételei jelentik azt az eszközcsoportot – melybe a hitelek és a megelőző év maradványának felhasználása is beletartozik –, ami a költségvetés egyensúlyát biztosítani tudja.

A 2013 márciusában a Kormány és Budapest Főváros Önkormányzata által elfogadott úgynevezett „Budapest 21" szerződés, illetve az önkormányzati adósságkonszolidáció keretében az állam két fázisban a főváros hitelállományának előbb 60%-át, majd 2014. február végén még fennálló állományát is átvállalta. A döntés hatására egyrészt jelentősen csökkentek a főváros hiteltörlesztésre fordítandó kiadásai, másrészt javult a hitelképessége is.

A 2015-ben az önkormányzat a fejlesztések önrészének finanszírozására 300 millió euro összegben írt alá két hitelszerződési megállapodást az Európai Beruházási Bankkal (EIB), melyből elsősorban közlekedési ágazathoz kapcsolódó beruházások megvalósítását tette lehetővé, illetve hozzájárult a fővárosi TÉR-KÖZ program finanszírozásához. Az EIB hitelkeretből az utolsó részlet 2021-ben került lehívásra. A Fővárosi Önkormányzat 32 milliárd Ft-os fejlesztési hitel felvételét készítette elő 2022-ben, ehhez azonban a Kormány nem járult hozzá. Ennek jogi hátterét a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCIV. törvény biztosítja, mely szerint az önkormányzatok hitelfelvétele az eladósodottság megelőzése érdekében előzetes kormányengedélyhez kötött.

Az adósságszolgálat esetében a kamatok emelkedése további mozgástér-csökkenést jelentett a költségvetés számára.

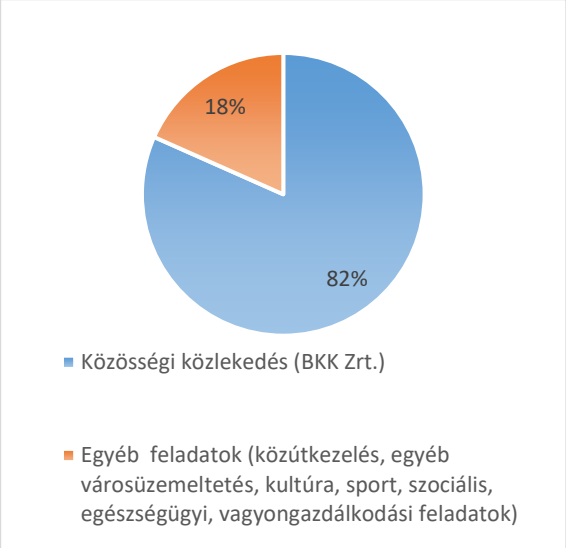
Kiadások

Kiadási oldalon a működési kiadásokon belül a költségvetési intézményeknél és a Fővárosi Önkormányzat Főpolgármesteri Hivatalánál a személyi juttatások és járulékaik, valamint a dologi kiadások jelentkeznek, legnagyobb részarányt azonban a szolgáltatási kiadások teszik ki, amely elsősorban a közszolgáltatási szerződéssel számla ellenében végzett önkormányzati feladatokat ellátó gazdasági társaságok részére történő kifizetéseket tartalmazza. Ez utóbbi kategória nominális értéke folyamatosan emelkedett, a járványhelyzet okozta bevétel kiesés, az energiaárak és infláció növekedése, valamint a bérfejlesztés miatt. A működési kiadások között szerepel a szolidaritási hozzájárulás megfizetése. Az egy főre jutó adóerő képesség és a beszedett iparűzési adóbevételek alapján a Fővárosi Önkormányzatnak 2018-ban 5 milliárd Ft volt befizetési kötelezettsége volt, 2019-ben ez az összeg közel duplájára, 10 milliárd Ft-ra nőtt, 2020-ban az év közben elfogadott törvénymódosítás következtében 21,8 milliárd Ft-ra emelkedett. 2021-ben a 2019. évi adóalap alapján számított összeg 100%-a, azaz 35,4 Ft elvonás terhelte már az önkormányzatot és nagyságrendileg ennyit kellett befizetnie 2022-ben is.

2023-ban megváltoztak a hozzájárulási mértékek a számításhoz használt paramétertáblázatban, így a Fővárosi Önkormányzat esetében a 2023. évi költségvetést 57,8 milliárd Ft, a 2024. évi költségvetést pedig már 75,5 milliárd Ft megfizetésével kellett megtervezni. A szolidaritási hozzájárulás teljesítése a nettó finanszírozás keretében történik.

A városüzemeltetési feladatokon belül legnagyobb kiadási tételt a közlekedési feladatok jelentik, a közvetve és közvetlenül közlekedésre fordítandó kiadások teszik ki a teljes működési kiadások közel 43%-át a 2024. évi költségvetésben. Ahhoz, hogy a működési költségek mellett a fenti befizetéseket ki tudja termelni az önkormányzat az egyéb működési kiadásainak átgondolt megtervezésére volt szükség az elmúlt években, ebben nagy szerepet kapott az energia-fogyasztás csökkentése.

8-3. ábra: A Fővárosi Önkormányzat többségi tulajdonban lévő gazdasági szervezeteinek nyújtott működési célú támogatásainak megoszlás 2022-ben (%)

Forrás: Jelentés Budapest Főváros Önkormányzata költségvetésének és zárszámadásának ellenőrzése, Állami Számvevőszék, 2024

8-1. táblázat: A Fővárosi Önkormányzat felhalmozási célú bevételei és kiadásai egyes tételeinek alakulása (millió Ft)

	2019	2020	2021	2022
Felhalmozási célú bevételek összesen:	38 581,8	24 486,4	21 398,0	10 565,8
ebből: felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről	19 908,1	12 819,8	15 532,2	4 155,8
Felhalmozási célú kiadások összesen:	46 042,6	50 851,4	41 765,8	63 837,3
ebből: beruházások	24 093,7	26 071,6	22 439,7	26 718,9
ebből: felújítások	12 131,2	10 813,8	8 435,9	8 310,0
ebből: az egyéb felhalmozási célú kiadásokból az önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságnak nyújtott felhalmozási célú támogatás	4 573,2	8 939,9	6 714,5	13 361,3

Forrás: Jelentés Budapest Főváros Önkormányzata költségvetésének és zárszámadásának ellenőrzése, Állami Számvevőszék, 2024

A felhalmozási kiadások között jelennek meg az önkormányzati és intézményi beruházások és a felújítások. A kiadások minden évben meghaladták a bevételeket, a Fővárosi Önkormányzat nem állította le a legszükségesebb és már megkezdett fejlesztéseket, a különbözetet a finanszírozási célú bevételekből tudta biztosítani az önkormányzat (maradvány felhalmozási része, értékpapírok értékesítése és az EIB hitelkeret fennálló részének lehívása 2021-ben). A felújítások között legnagyobb arányt az út és műtárgy-felújítások jelentették. A gazdasági társaságoknak nyújtott felhalmozási célú támogatásokból legnagyobb arányban a BKV Zrt. (M3 metrófelújításhoz kapcsolódó fejlesztések) és a BKK Zrt. részesült.

Összességében elmondható, hogy az elmúlt években megvalósított fejlesztési volumen elmaradt attól a mértéktől, amit a Közgyűlés 2012-ben lefektetett költségvetési koncepciója irányoz elő. Ez az irányszám 2018-ra számítva mintegy 85 milliárd Ft-ban volt meghatározható.

A feszes gazdálkodás mellett a Fővárosi Önkormányzat elkötelezett volt abban, hogy a budapestiek számára fontos fejlesztések valósuljanak meg. Ennek érdekében 2020-ban a költségvetés először tartalmazta 1 milliárd Ft értékben az ún. részvételi költségvetésre allokált keretet a felhalmozási célú kiadások alatt, amely azóta minden évben megjelenik a költségvetésben hasonló keretösszeggel. Az eszköz a fővárosiak

által benyújtott javaslatok alapján finanszíroz a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó projekteket, a javaslatokról a döntést is a fővárosiak hozzák meg.

Összegzés

2019-et követően a Fővárosi Önkormányzat költségvetését a korábban képződött, részben a korábbi döntések fedezetét szolgáló, illetve szabad felhasználású források felhasználásával tudta egyensúlyban tartani, ez azonban 2024-re gyakorlatilag kimerült. A költségvetési egyensúly biztosításához a működési költségek – közte az energiaköltségek – visszaszorítását szolgáló lépésekre és a fejlesztési, felújítási projektek átütemezésére is szükség volt, a működés biztosítása volt az elsődleges. gyakorlatilag a nagyobb léptékű városfejlesztési projektek közül a már megkezdett projektek befejezése mellett azok tudtak elkezdődni, amelyek korábbi döntések eredményeként finanszírozási háttérrel rendelkeztek. Az évtizedes viszonylatban rekordmértékű infláció és még ezt megelőzően a konjunktúra időszakában jellemző építőipari áremelkedés miatt a korábban tervezett beruházási költségek már nem voltak érvényesek, így több esetben a finanszírozás növelésére és vagy a műszaki tartalom módosítására volt szükség, esetleg ütemezett megvalósítással, szakaszolással lehetett a növekvő költségigényt kezelni.

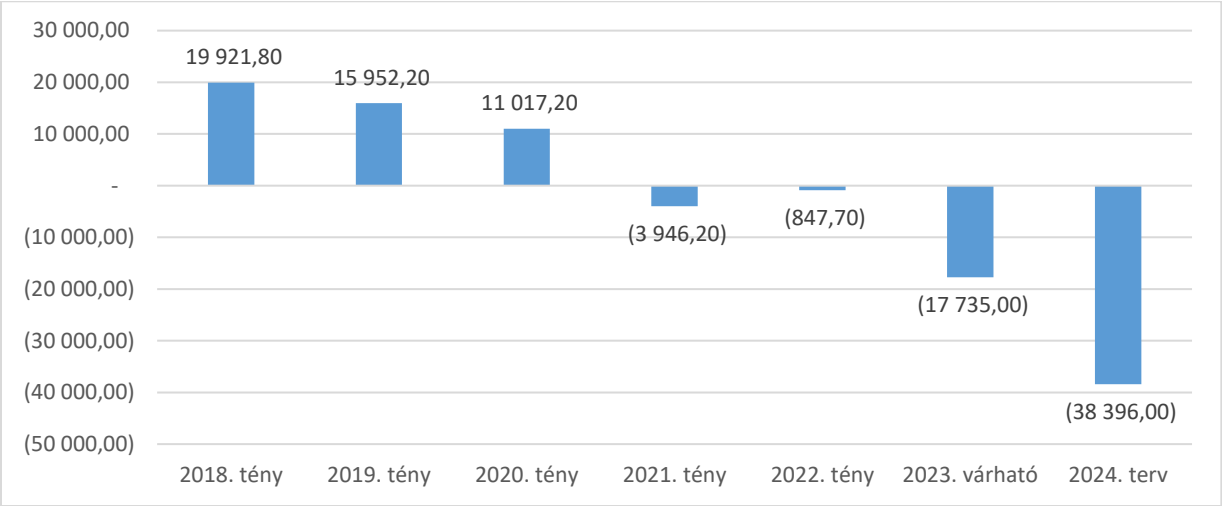
A fejlesztések nagy része elsősorban a vagyonelemekhez kapcsolható és a kötelező feladatok ellátását szolgáló fejlesztés. A fővárosi szolgáltatások infrastrukturális háttere jelentős mértékben szorul cserére, megújításra (utak, hidak, felüljárók, közművezetékek), ami a valóban jelentős áttörést hozó strukturális reformok – pl. a bérlakásállomány növelése vagy a klímacélok eléréséhez szükséges beruházások, új zöldterületek kialakítása barnamezős területeken – szempontjából csökkentik a fejlesztésre fordítható összegek nagyságát.

2024-ben az Állami Számvevőszék (ÁSZ) jelentést készített a Fővárosi Önkormányzat költségvetésének és zárszámadásának ellenőrzéséről[1], mely kiterjedt a Fővárosi Önkormányzat pénzügyi helyzete alakulásának érékelésére a 2020-2022. évekre (2019. évet bázisévnek tekintve), kitekintéssel a 2023 első félévi és azt követő időszakokra is. A jelentés is megállapította, hogy a Fővárosi Önkormányzat pénzügyi helyzete kedvezőtlenül alakult a vizsgált időszakban, a működési bevételeket minden évben meghaladták a működési kiadások, ami pénzügyileg fenntarthatatlan helyzetet jelez.

A negatív egyenleg kialakulásához a személyi juttatások és dologi kiadások növekedése, az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságoknak nyújtott növekvő mértékű támogatás (főleg a járványhelyzetben jelentős bevételkieséssel sújtott közösségi közlekedés területén), valamint a szolidaritási hozzájárulás összegének jogszabályváltozásból adódó emelkedése járult hozzá. A kiadások döntően a Fővárosi Önkormányzat Mötv-ben meghatározott kötelező feladatainak ellátásához kapcsolódtak, az ÁSZ jelentése is megállapítja, hogy az önként vállalt feladatokra fordított működési kiadások aránya a 3%-ot sem éri el (2019-ben 2,4%, 2022-ben 2,7% a működési célú kiadásokon belül).

[1] https://www.asz.hu/dokumentumok/24015.pdf

8-4. ábra: A központi költségvetésből kapcsolatokból származó működési források és elvonásoknak az egyenlege a Fővárosi Önkormányzat esetében

Forrás: Budapest Főváros Önkormányzata 2024. évi költségvetési rendeletének előterjesztése

Több olyan kormányzati hatáskörbe tartozó tényező is felmerült, ami likviditási problémát okozott, ezt a Fővárosi Önkormányzat folyószámlahitelek segítségével kezeli A folyósítások elmaradása vagy elhúzódása érintette a közszolgáltatási területeket (hulladékgazdálkodás, közösségi közlekedés), az adóbefizetés rendjét, de a felhalmozási célú forrásokat is (a Széchenyi lánchíd felújításához megítélt 6 milliárd Ft még nem került a Fővárosi Önkormányzat felé megfizetésre 2024-ig).

Költségvetés tervezésének szempontjai 2019 óta

Budapest Főváros Önkormányzata 2020. év februárjában elfogadott költségvetése az új városvezetés költségvetés-tervezési irányelveit is lefektette:

- Budapestnek olyan esélyteremtő költségvetésre van szüksége, amely képes újra megteremteni az igazságos Budapestet. Egy olyan esélyteremtő várost, ahol a feladatokat a szükség, az állampolgárok igényei, és boldogulásuk lehetőségének megteremtése jelöli ki.
- Budapest legfontosabb erőforrását az itt élők, a budapestiek jelentik. Az új városvezetés célja, hogy minél több állampolgárt vagy az állampolgárokat képviselő szervezeteket vonjon be a döntési folyamatokba.
- A Városháza belső működésében és a fejlesztések során kiemelt figyelmet kapnak a klímavédelmi szempontok.

A 2020 óta elfogadott éves költségvetések tervezésénél irányadó tehát, hogy a fejlesztések és felújítások a fővárosi lakosság azon érdekeit szolgálják, amelyek az életminőséget, a kultúrát, a közösségi közlekedést, a szociális ellátás biztonságát javítják. A költségvetés tervezésénél nem a maradékelven működő finanszírozás került alkalmazásra, hanem a szükségletvezérelt költségvetési logika, ami az ellátandó funkciókhoz kapcsolja a szükséges források nagyságát. A 2020 elején rendelkezésre álló, a korábbi években megképződött jelentős pénzmaradvány lenullázódott az elvonások, bevételkiesés és a többletköltségek finanszírozása miatt.

Az önkormányzat 2024-ig szóló gazdasági programja a következő tematikában jelölte ki az önkormányzat feladatait:

Közösségi Budapest: átlátható gazdálkodás feltételeinek megteremtése, okosváros gazdaságpolitika, ami a smart eszközöket az életminőség javítására, a fenntartható, élhető környezet megteremtése érdekében kívánja alkalmazni. A főváros támogatja az ötletek továbbfejlesztését infrastruktúrával, tesztkörnyezettel, innovatív szabályozással, hálózatok és nyílt tudásközpontok kiépítésével, összekapcsolásával. A digitális adatvagyon rendszerezésével cél azok a közösségi felhasználásának elősegítése. A fővárosiakkal való párbeszédre alapozva, igényekre alapozott

szolgáltatásfejlesztés megvalósítására törekszik a Fővárosi Önkormányzat, bevezeti a részvételi költségvetés intézményét, aminek keretében a lakosok közvetlenül dönthetnek a források felhasználásáról. A közösségi tervezés a városfejlesztés általánosan alkalmazott eszközévé válik. Az önkormányzati ciklus alatt az élhető közterek, mint fejlesztési terület kiemelt figyelmet kap, többek között a parkok megújításán, bővítésén és a Duna menti fejlesztéseken keresztül. A városfejlesztés a kis távolságok városa elvet követi, a helyi alközpontok fejlesztésével is hozzájárulva az élhető, klímabarát település víziójához.

Klímabarát Budapest: Ennek keretében jelennek meg a klímavédelmi és klímatudatossági elemek, szemléletformálási intézkedésektől kezdve a kibocsátáscsökkentő és adaptációt támogató intézkedésekig. Külön figyelmet kap a programban a légszennyezettség, városi hőszigetek és villámárvizek és városi elöntések kezelésének területe, valamint a közlekedési fejlesztések.

Budapest, mint jó gazda: Az önkormányzat által kezelt és üzemeltetett infrastruktúrák és szolgáltatások területét öleli fel.

Gondoskodó Budapest: a fővárosi intézmények fő fejlesztési irányait, működési körülményeit foglalja össze. Ezek között szerepel a fővárosi intézmények humán erőforrásának megtartása és fejlesztése.

Kerületi önkormányzatok gazdálkodása

A kerületi önkormányzatok esetében szintén a kötelező feladatokhoz kapcsolódó államháztartáson belülről érkező működési bevételek (itt az alapfokú egészségügyi ellátás, a bölcsődék és óvodák, valamint a szociális és kulturális terület finanszírozása jelenik meg) és a közhatalmi bevételek meghatározóak, a felhalmozási célú bevételek és kiadások a kerületek esetében is nagy változást mutatnak évről évre. A Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti forrásmegosztásról szóló 2006. évi CXXXIII. törvény 2020. január 1-jétől hatályos rendelkezése rögzíti, hogy a megosztott bevételekből a Fővárosi Önkormányzat részesedése 54%, míg a kerületek részesedése 46% a helyi iparűzési adóból. A kerületek részesedésénél használt algoritmus során a népesség és ezzel az ellátandó feladatok nagyságával arányos elosztás érvényesül, nem pedig az adott kerület gazdasági súlya. A szolidaritási hozzájárulás, mint elvonás, a kerületi önkormányzatoknál is jelentős, aránya itt is 23-25%-át teszi ki a kerületre jutó helyi iparűzési bevételeknek a 2024. évi költségvetési rendeletek alapján.

2013-tól a kerületi önkormányzatok költségvetésében a gépjárműadóból származó bevétel 40%-a maradt, ez azonban 2020-tól a központi költségvetés ún. Járvány Elleni Védekezési Alapjába került, ami a járványhelyzet megszűnésével sem került vissza a kerületi önkormányzatokhoz.

A kerületeknek jelentősebb arányú bevétele származik az építmény- és telekadóból is, a turisztikai szálláshelyeket koncentráló kerületekben az idegenforgalmi adóból származó bevételek is számottevőek, amely csak a járványhelyzet alatti időszakban mutatott visszaesést.

Összességében elmondható, hogy az önkormányzatok hatáskörei csökkennek, a jelenlegi feladatfinanszírozási rendszerben a kötelező feladatok alulfinanszírozottak az állam részéről, a felújításokra, fejlesztésekre meghatározott, központi költségvetésből származó források elosztása egyrészt nem átlátható és kiszámítható (különösen a helyi önkormányzatok működési és felhalmozási célú kiegészítő támogatásai, önkormányzatok rendkívüli támogatása jogcímen elosztott támogatások), másrészt messze nem elegendő a közfeladatok minőségi fejlesztése, sokszor szinten tartása szempontjából sem. Az önkormányzatok saját bevételei nominálisan növekednek, de ezeket egyre nagyobb arányban terheli központi elvonás, elsődleges felhasználásukat is részben jogszabály köti meg. Összességében az önkormányzati autonómia csökken, ez nem csak a hatásköröket, de a döntési lehetőségeket is érinti (pl. fejlesztési célú hitelek felvétele).

8-2. táblázat: Kerületi önkormányzatok 2024. évi költségvetésének egyes tételei (ezer Ft)

kerületek	összes működési bevétel	ebből tervezett helyi iparűzési adó	ebből tervezett idegenforgalmi adó	ebből tervezett egyéb közhatalmi bevétel	össze működési kiadás	ebből a fizetendő szolidaritási hozzájárulás
I.	13 793 852	3 987 147	480 000	1 253 189	19 175 615	922 736
II.	28 957 917	13 123 067	80 000	2 250 500	28 312 945	3 024 802
III.	44 473 367	18 681 276	135 000	4 442 000	45 746 663	4 282 299
IV.	30 195 058	15 816 999	125 000	3 214 000	30 503 112	3 795 056
V.	21 230 009	3 253 670	2 500 000	3 222 656	25 679 351	826 067
VI.	20 816 516	6 450 000	1 500 000	4 633 200	20 806 487	1 615 443
VII.	21 660 425	8 591 918	1 600 000	2 425 830	24 765 010	2 094 759
VIII.	27 670 850	9 826 460	604 000	3 537 298	34 563 238	2 198 528
IX.	23 077 592	9 357 538	500 000	5 498 152	20 596 432	2 270 550
X.	29 189 982	12 157 320	50 000	6 209 380	30 327 156	2 965 379
XI.	48 075 305	18 353 470	125 000	6 174 150	46 482 201	4 219 377
XII.	20 917 138	7 717 980	120 000	2 358 749	21 259 567	1 676 952
XIII.	45 956 989	13 000 000	300 000	8 510 000	42 353 231	3 500 000
XIV.	42 306 350	18 244 110	140 000	2 778 500	46 842 075	4 673 678
XV.	26 966 938	13 261 738	2 500	2 208 980	28 367 102	3 228 233
XVI.	24 471 108	10 774 768	3 000	721 150	21 939 838	2 451 047
XVII.	22 646 198	12 269 269	1 360	500 000	22 338 139	2 709 437
XVIII.	32 455 298	16 806 296	500	2 207 000	31 112 180	4 111 637
XIX.	20 372 619	9 003 691	10 000	940 000	20 362 735	2 112 773
XX.	18 266 703	9 251 727	8 000	712 997	18 266 703	2 125 958
XXI.	26 446 628	12 631 298	1 401	2 400 986	25 134 271	3 115 434
XXII.	18 305 714	8 470 201	938	1 447 099	20 090 734	1 936 203
XXIII.	8 721 187	3 660 326	5 000	1 541 303	9 873 243	865 536

Forrás: kerületi önkormányzatok 2024. évi költségvetési rendeletei

8.2 Az önkormányzatok településfejlesztési és helyi gazdaságfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere, eszközei

Intézményi háttér

A Fővárosi Önkormányzat és a Főpolgármesteri Hivatal városfejlesztésért felelős szervezeti háttere az elmúlt 10 évben többször átalakult, a feladatokat és jogköröket mindenkor hatályos Szervezeti és Működési Szabályzatok (SzMSz-ek) rögzítik. Generál értelemben vett városfejlesztő szervezet nem működik jelenleg a Fővárosi Önkormányzat alapításával, az ágazati jellegű projektek az érintett gazdasági szervezetek hatáskörében valósulnak meg, az előkészítésben, pályázásban, projektmenedzsment feladatokban a Főpolgármesteri Hivatal érintetett szervezeti és gazdasági szervezetei (tervezés, műszaki ellenőrzés) vesznek részt. A megszűnt Budapesti Városfejlesztési és Városrehabilitációs Vagyonkezelő Zrt. (volt Óbudai Gázgyár területének kezelése és fejlesztésének előkészítése) és a Budapest Szíve Városfejlesztő nonprofit Kft. (Károly körút, Március 15. tér) kifejezetten projekt/terület-alapon működtek. A nagyobb léptékű, komplex – több szakág bevonását igénylő - közterületi, városfejlesztési projektek többsége a BKK Zrt. vezetésével valósult meg az elmúlt 10 évben (pl. Széll Kálmán tér, Blaha Lujza tér). Az eredetileg BKISZ projekt megvalósítására létrehozott Enviroduna Kft. SzMSz-e 2019-ben módosult, így feladata általánosan kiterjed fejlesztésekkel, felújításokkal kapcsolatos projektmenedzseri és műszaki ellenőri feladatok ellátására.

A Fővárosi Önkormányzat Főpolgármesteri Hivatalán belül az átfogó városfejlesztési és rendezési dokumentumok elkészítésében a Várostervezési Főosztály lát el operatív szakmai koordinációs feladatokat, a vezetői szintű koordinálás egyrészt a Főpolgármesteri Kabineten, a Városfejlesztési Bizottságon keresztül történik, illetve a stratégiai tervezés során kialakított munkacsoport üléseken keresztül kerülnek a dokumentumok bemutatásra, tárgyalásra. Az ágazati tervek a releváns főosztályok koordinálásával vagy bevonásával, illetve az érintett gazdasági szervezetek közreműködésével készülnek, a mobilitással összefüggő tervek a BKK Zrt. szakmai irányításával készülnek. A projektek előkészítését a részvételi tervezést támogató Társadalmi Együttműködési Osztály segíti. A projektek finanszírozásához szükséges pályázatok előkészítését, a támogatási szerződések megkötésével és menedzselésével járó feladatokat a Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztály végzi. A városfejlesztéshez és területrendezéshez kapcsolódó tervezési feladatokat a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. (BFVT) látja el. A Fővárosi Önkormányzat 100 %-os tulajdonában álló Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ Nonprofit Kft. és a 2015-ben megalakult Budapesti Városarculati Kft. egybeolvadásával 2020-ban létrejött a Budapest Brand Zrt., amely integráltan foglalkozik városi kommunikációval (benne a Budapest app fejlesztésével), márkaépítéssel, turisztikai marketinggel és koordinációval, illetve fővárosi kulturális, köztéri rendezvények megszervezésével, ezekhez a területekhez tartozó pályázatok menedzselésével.

A budapesti gazdaságfejlesztés és foglalkoztatottság növelés stratégiájának hosszú- és középtávú fejlesztési céljait, valamint a megvalósítandó intézkedéseket fogalja össze a Fővárosi Közgyűlés által jóváhagyott Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája 2015-2021 c. dokumentum. (1049/2015. (VI.23.) Főv. Kgy. határozat), melynek felülvizsgált változata 2019-ben készült el. A stratégia komplexen, a témában érintett fővárosi és országos szervezetek, illetve a kerületek bevonásával Budapest gazdaságfejlesztési erőfeszítéseinek koordinálását és e koordinációból eredő hatékonyságnövekedést célozta meg.

A hosszú távú fejlesztési célok elérése érdekében a Stratégia öt középtávú célt definiál:

- Vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése
- Hatékony fővárosi gazdaságfejlesztési intézményhálózat és eszközrendszer kiépítése
- Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban
- Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése
- Budapesti üzleti környezet fejlesztése

A Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítványt Budapest Főváros Közgyűlése 1993-ban a budapesti KKV szektor foglalkoztatás élénkítő programjainak kidolgozására és végrehajtására hozta létre, feladata az uniós, kormányzati és önkormányzati szintű programok által megteremtett lehetőségek közvetítése a mikro-, kis- és közepes vállalkozások felé. A Közalapítvány működésével elősegíti a mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások létrejöttét és működését; szervező, oktató, tanácsadói, mentori, valamint finanszírozás-közvetítő tevékenységével nonprofit vállalkozásfejlesztési feladatokat lát el és tevékenységével elsősorban a már működő vállalkozások üzleti innovációját támogatja. A Közalapítvány jelenlegi stratégiájában az okos város fejlesztések előmozdítása, a város innovációban betöltött katalizáló, támogató szerepének növelése a fő irány. A kerületi önkormányzatok esetében a városfejlesztés operatív hátterét többnyire a polgármesteri hivatalok egységeinek irányításával koordinálja, az érintett ágazati osztályok, önkormányzati gazdasági szervezetek és külső szakértői kapacitások bevonásával történik a projektek előkészítése, menedzselése. A korábbi nagyobb léptékű városrehabilitációs programok megvalósításának és a 2007-2013-as uniós pénzügyi ciklus városrehabilitációs projektjeinek köszönhetően néhány kerületben városfejlesztéssel foglalkozó gazdasági társaságok is fennmaradtak (pl. RÉV8. Zrt. a Józsefvárosban, Óbuda-Békásmegyer Városfejlesztő Nonprofit Kft., Belváros-Lipótváros Városfejlesztő Kft.). A kerületi önkormányzatok gazdaságélénkítő és támogató tevékenységei is jelentős szórást mutatnak, elsősorban a városfejlesztési kérdésekkel együtt kezelve találhatók jó példák (pl. tematikus utcák fejlesztése pl. Margit-negyed vagy a Bartók Béla út esetében), több kerületben van együttműködés a BKIK-val és a BVK-val a KKV-k működésének támogatása érdekében (pl. a BVK-nak mikrohitel program kapcsán a III., XV., XVIII. és XIX. kerületekben van együttműködés). Jelenleg a Budapestet érintő városfejlesztési kérdések Kormány, Fővárosi Önkormányzat és kerületi önkormányzatok részvételével történő formális egyeztetésére nincs működő intézményes gyakorlat. A 2018-ban megalakult Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa (FKT) már részben egy stratégiai városfejlesztő, egyeztető platform szerepet töltött be, a Kormányt képviselő tagok és a Fővárosi Önkormányzat mellett a kerületek delegáltjai is részt vettek az FKT munkájában. A Főpolgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatában (FPH SzMSz) szabályozza a tanács üléseihez kapcsolódó szervezeti és eljárásrendi hátteret. Az FKT megszűnéséről döntés nem született, azonban a gyakorlati működése 2021 tavaszán megszűnt.

Az 1063/2020. (II.26.) Korm. határozat létrehozta a Budapesti Fejlesztési Központot (BFK), amely budapesti és fővárosi agglomerációs városfejlesztési, várostervezési, városkutatási, közlekedéstervezési és egyéb átfogó urbanisztikai feladatokat, beruházás-előkészítési és a Kormány egyedi döntése alapján megvalósítási feladatokat, valamint jogszabályokban és közjogi szervezetszabályozó eszközökben meghatározott feladatokat látott el a Kormány oldaláról. A BFK többek között olyan fejlesztésekben vett részt, mint az elővárosi vasútfejlesztések előkészítése, Hungexpo revitalizáció, Puskás Aréna építése. 2022-ben a szervezet megszűnt, a projektek a az Építési és Közlekedési Minisztériumhoz kerültek, gyakorlatilag ezzel kormányzati oldalról megszűnt a Budapest fejlesztésével foglalkozó dedikált szervezeti háttér.

2022-ben a területfejlesztésért és az uniós források felhasználásáért felelős miniszter közép-magyarországi gazdasági zóna komplex fejlesztéséért felelős kormánybiztost nevezett ki

(1276/2022. (V. 27.) Korm. határozat) a régiók komplex gazdaságfejlesztése érdekében. A kormánybiztos feladata a Gazdaságfejlesztési Zónát érintő ágazati európai uniós és nemzeti forrásból megvalósuló fejlesztési koncepciók, tervek előkészítésének és végrehajtásának figyelemmel kísérése, a gazdasági szereplők által megvalósítani tervezett beruházásokról és fejlesztési igényeikről való tájékozódás, a Gazdaságfejlesztési Zónát érintő fejlesztési tervek valamint a Gazdaságfejlesztési Zóna fejlesztéséhez kapcsolódó, európai uniós és központi költségvetési források biztosítását szolgáló döntések tervezeteinek véleményezése. A gazdasági zóna fejlesztésével kapcsolatos dokumentumok, döntések nem kerültek közzétételre.

Városfejlesztési célú, önkormányzati pályázati rendszerek

A városfejlesztés intézmény- és eszközrendszere vonatkozásában meg kell említeni a fővárosi Városrehabilitációs Keretet, mely hosszú éveken át nyújtott támogatást akcióterületi programokhoz, közterület-megújításokhoz. A keret pénzügyi alapját a bérlakások eladásából származó kerületi befizetések jelentették, melynek forrása a bérlakásállomány nagyléptékű értékesítésének befejeztével kimerült. A keretből fennmaradt teljes összeg (5 milliárd Ft) 2013-ban a TÉR-KÖZ pályázaton keresztül került kiosztásra (közösségi terek megújítása), azóta a TÉR-KÖZ pályázati keret – részben az EIB hitelfelvétel segítségével – további fordulókban is meghirdetésre került. „TÉR_KÖZ" pályázatokon kerületi önkormányzatok civil együttműködéssel indulhattak a közterületek és kapcsolódó épületek, üres és alulhasznosított ingatlanok közösségi célú megújítására, hasznosítására. A Fővárosi Önkormányzat a város környezeti állapotának javítása, fejlesztése érdekében különféle pályázati lehetőségeket hirdetett és hirdet meg a fővárosi zöld- és egyéb közösségi területek létrehozásával, megújításával, gondozásával, valamint értékvédelemmel kapcsolatos kisebb léptékű beavatkozások támogatására.

- 2009-ben jött létre a Fővárosi Környezetvédelmi Alap, mely a fővárosi környezetvédelmi célkitűzésekkel összhangban lévő feladatok megvalósítását, pl. lakókörnyezetek, zöldterületek rendezettségét, gondozását, környezetvédelmi szemléletformálást, kerti hulladékok helyben komposztálását támogatja. Bár lehetőség van adományok fogadására, az alap éves kerete = nagyságrendileg 10 millió Ft-os összeg) a célokhoz képest alacsony. A fővárosi zöldfelületek növelését és fejlesztését célozza az 1991-ben létrehozott Lomb Alapítvány, mai neve Zöld Budapest Alapítvány, mely szponzori és egyéb támogatások fogadását teszi lehetővé.
- Az „Égig Érő Fű" udvarzöldítési pályázat keretében budapesti társasházak pályázhatnak belső udvarok felújítására, főként a nagyfokú beépítésű belső városrészeken.
- Lakótelepi zöldfelület-gondozási pályázat, amellyel társasházak és lakásszövetkezetek 50 000 – 380 000 Ft összeg közötti vissza nem térítendő támogatásban részesülhetnek lakóhelyükön lévő kerületi vagy fővárosi önkormányzati tulajdonban álló közterületen kialakított közösségi fenntartású zöldfelületek gondozásához
- 2013-ban jött az Építészeti Értékvédelmi Támogatás, 2018. óta Építészeti Örökségvédelmi Támogatás néven fut, amely védett építmények, azok közvetlen környezete és épületegyüttesek, illetve tartozékaik karbantartása, felújítása, helyreállítása érdekében végzett munkák megvalósulását segíti pályázati rendszerben.

A kerületek hasonló célú pályázatokat működtetnek, illetve pályázatokkal segítik a társasházak felújítását is. Összességében elmondható, hogy az alulról jövő kezdeményezések támogatására rendelkezésre álló, éves önkormányzati pályázati keretek szűkösek, a városlakók, érdekeltek informáltsága, pályázati aktivitása is elmarad a felújítási, fejlesztési igényektől.

Jogi eszközök

A területfelhasználást az önkormányzatok a területrendezési terveiken és építési szabályzatokon keresztül tudják érdemben befolyásolni, illetve szintén rendelettel szabályozott a településkép védelme.

☞Fővárosi Önkormányzat terveinek összegzése a 9. Településszerkezeti, településrendezési vizsgálat fejezetben, a kerületi településrendezési eszközök összegzése a 9.4. mellékletben található részletesen.

A változó tervi környezetben is előírás maradt, hogy a kerületi terveknek a fővárosi tervekhez való illeszkedését biztosítani kell. A kerületi és fővárosi tervek csak a kölcsönös véleményezés mellett zárulhatnak, ugyanez igaz a szomszédos kerületek közötti egyeztetésre is.

A kiemelt beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről a 2006. évi LIII. törvény rendelkezik. Eredetileg csak olyan beruházások tartoztak ide, amelyek európai uniós, vagy központi költségvetési támogatással valósultak meg, azonban a törvény folyamatos módosításával ez a kör fokozatosan bővült. Budapest területén több mint 3400 hektár területen jelölt ki a Kormány törvényben vagy rendeletben nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházást. Ezeken a területeken a Kormány által alkotott egyedi szabályok felülírják a helyi önkormányzatoknak, sok esetben a fővárosinak is az építésügyi jogköreit. Ezek a döntések csökkentik az „egységes Budapest" törekvéseket. Az építéshatósági feladatok szintén állami hatáskörbe kerültek. A rozsdaövezeti akcióterületekről a Kormány egyedi döntést hoz, a pályázatokra benyújtott anyagok, hatásvizsgálatok nem publikusak. Jelenleg is érzékelhető probléma, hogy egyes helyszíneken a nagy léptékű lakásfejlesztés a szükséges infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése nélkül valósul meg.

Együttműködések

A városfejlesztéssel kapcsolatos budapesti és várostérségi ügyek önkormányzatok közötti rendszeres információ-megosztására, az együttműködés támogatására rendszeresített platform nem áll rendelkezésre, az egyeztetések elsősorban az adott ügyekhez kapcsolódóan az érinett önkormányzatok között, fejlesztési és rendezési tervek esetében a vonatkozó jogszabályok, valamint helyi partnerségi rendeleteknek megfelelően történik. Továbbra is fontos az összehangolt tervezés, különösen a hálózatos és több kerületet érintő projektek, valamint a városlakók mindennapjait érintő szolgáltatások összehangolt fejlesztése területén. Ilyen például a 2022-ben bevezetett egységes parkolási rendszer. Az együttműködést indokolja továbbá a hatékonyság és az erőforrásokkal való jobb gazdálkodás támogatása (pl. koordinált beszerzések, okos fejlesztések során interoperatibiltás biztosítása).

A KMOP-5.1.1/D2-13-2013-0001 jelű, „A főváros 2014-2020-as programozási időszak tervdokumentumainak megalapozása és előkészítése" c. projekt keretében 2014-től három, partnerségi tervezésen alapuló tematikus fejlesztési program kialakítását (barnamezős területek, Duna-menti területek, szociális városrehabilitáció) kezdte meg az önkormányzat. A Fővárosi Önkormányzat 2015-ben elfogadott Gazdasági Programjával összhangban indította el a gazdaságélénkítés és a munkahelyteremtés témájú tematikus fejlesztési program elkészítését az érintett önkormányzati, kormányzati és civil szervezetekkel partnerségben. Minden TFP-ben az érintett kerületek delegáltjai részt vettek, az így kialakult egyeztetési platformok a tervezés után nem maradtak fenn.

A Főpolgármesteri Hivatalon a Társadalmi Együttműködési Osztály felelős a részvételiséggel és társadalmi kapcsolatokkal összefüggő feladatokért, ennek keretében szervezi a Fővárosi Önkormányzat civil kapcsolatait, a civil konzultációs testületek létrehozását, és közvetlenül kapcsolatot tart a civil társadalommal. Működteti a Fővárosi Önkormányzattal kapcsolatot tartó civil szervezeteket tartalmazó Budapesti Civil Adatbázist. Szintén a Társadalmi Együttműködési Osztály feladatkörébe tartozik a Fővárosi Önkormányzat közösségi költségvetésével összefüggő feladatok ellátása.

Budapest Főváros Önkormányzata a partnerségi egyeztetés szabályaira vonatkozó rendeletét 2022-ben módosította (20/2022. (VI.30.). A jogszabály a településfejlesztési és településrendezési tervek, a településképi arculati kézikönyv és a településképi rendelet készítése és módosítása kapcsán írja elő a partnerségi egyeztetés lefolytatását. A másik meghatározó jogszabályt a Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek együttműködéséről szóló 12/2021. (III. 4.) önkormányzati rendelet adja. A rendelet szabályozza a jogalkotás és az utólagos hatásvizsgálat során elvégzendő társadalmi egyeztetés folyamatát: a Fővárosi Önkormányzat valamennyi önkormányzati rendeletalkotásra irányuló közgyűlési előterjesztés tervezetét megfelelő határidővel véleményezésre megküldi a szabályozás tárgya szerint érintett területre a Budapesti Civil Adatbázisban regisztrált civil szervezetnek. Összességében elmondható, hogy az önkormányzat a partnerségi és civil együttműködés átlátható kereteit a városfejlesztés kapcsán biztosítja. A jogszabályban meghatározott minimum mellett az önkormányzat fontos vállalása, hogy folyamatosan bővítse a bevonáson, részvételen alapuló tervezés eszközeit, módszereit. Egyes stratégiai kérdésekben a budapesti polgárokkal való strukturált, sajátos módszertan szerinti párbeszéd a közösségi gyűlés. Az átláthatóság és a tájékoztatás céljából ez az eszköz is önálló honlappal rendelkezik (https://kozossegigyules.budapest.hu).

A 2021-ben elfogadott Radó Dezső Tervhez (a Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve) kapcsolódóan új tematikus oldal indult el (rdt.budapest.hu), ahol minden, a tervben nevesített, illetve a közösségi költségvetés kapcsán megvalósításra kerülő zöldfelületi projekt külön adatlappal rendelkezik, továbbá minden projekt esetében lehetőség van értékelésre és hozzászólásra, melyeket a Főpolgármesteri Hivatalon belül a Tájépítészeti Osztály kezel és válaszol meg. A Budapesti Közlekedési Központ (BKK) honlapján keresztül biztosítja a lakosság közlekedés-fejlesztéssel kapcsolatos intézkedéseinek, projektjeinek véleményezését.

A civil rendelet (12/2021. (III.4.) önkormányzati rendelet a Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek együttműködéséről) szabályozza a civil szervezetekkel való strukturált szakmai együttműködés kereteit. Ezek az elsődleges véleményező és javaslattevő fórumok, melyek elősegítik a főváros vezetése és a civil szervezetek közötti hatékony kétirányú, érdemi kommunikációt. Három munkacsoport működik a civil rendelet értelmében, tematikus összhangban Budapest stratégiai céljaival.

- A Zöld Budapest munkacsoport elsősorban klímával és zöld politikával, illetve az épített és természeti értékek megőrzésével és teremtésével foglalkozik;
- az Esélyteremtő Budapest munkacsoport az esélyegyenlőséggel, esélyteremtéssel, az egészséggel és lakhatási kérdésekkel foglalkozik;
- a Nyitott Budapest munkacsoport fő témái az állampolgári részvétel, illetve az átláthatóság, az egyetemes, az európai, a közép-európai és a nemzeti kultúra értékeinek megőrzése és fejlesztése, valamint az innovációval foglalkozó kérdések.
- 2022-ben a civil rendelet módosításával döntés született az Aktív Budapest és a Fiatal Budapest munkacsoportok megalakításáról.

Érdekképviseleti szervként működik a Budapesti Önkormányzatok Szövetsége, amely 2011-ben alakult, 2015-ben csatlakozott a Fővárosi Önkormányzat.

A fővárosi gazdaság kiemelt. véleményformáló szereplőinek együttműködési platformjaként jött létre a Budapest Global Egyesület 2022-ben. E mellett a Fővárosi Önkormányzat több egyeztető platformot hozott létre (Fővárosi Érdekegyeztető Tanács, Fővárosi Idősügyi Tanács, Klímaplatform), melyek a városfejlesztési kérdések egyeztetésében szerepet kapnak.

Budapest önkormányzatai körében a magánszektorral való szerződéses együttműködés nagyobb projektek közös finanszírozása, megvalósítás és üzemeltetése kapcsán az utóbbi tíz évben teljesen visszaszorult, részben a korábbi ilyen jellegű döntések, és együttműködések negatív tapasztalata miatt (utolsó ilyen jellegű projekt Fővárosi

Önkormányzathoz kapcsolhatóan a Bálna épületegyüttesének megvalósítása volt.

Az együttműködésen és a lakossági igényeken alapuló városfejlesztés egyik fontos eszköze a közösségi költségvetés, melyet a Fővárosi Önkormányzat először 2020-ban indított el, 2023 év végén a három lezárt ciklus mellett a 2023/2024 évi közösségi költségvetési keret meghirdetésére és az ötletek beérkeztetésére is sor került. Minden évben 1 milliárd Ft-ot különített el a Fővárosi Önkormányzata költségvetésében erre a célra. Összhangban a Fővárosi Önkormányzat azon célkitűzésével, hogy fontosnak tartja a felnövekedő generációk közügyekbe való bevonásának előmozdítását, a rendelet kiterjeszti a részvételt a középiskolás korosztály egészére, így 14 éves kortól már bárki lehet ötlet beadó és szavazó is.

A közösségi költségvetés egyre elterjedtebb a fővárosi kerületek körében is, 2022-ben már 9 kerületben működött a közösségi költségvetés (II, III., VI., VII., VIII, X., XIII., XIX., XXII)., 2022-ben először indult Terézváros, Erzsébetváros és Józsefváros esetében is. Az indítást tervezi az I. és a IX. kerület is.

Városfejlesztés finanszírozási gyakorlata

Európai Unió forrásai

A hazai elosztású uniós forrásokból (többéves pénzügyi keret) a területi- és településfejlesztési célú operatív programok (2024-2020 között a VEKOP, 2021-2027 között a TOP Plusz) fővárosi önkormányzatok számára allokált összegeinek felhasználását kötelezően az Integrált Területi Program (ITP) keretében kellett megtervezni a Fővárosi Önkormányzatnak a kerületekkel együttműködve (több módosítás minkét dokumentum esetében, mindegyik KGY határozattal jóváhagyva).

Magyarországon az Integrált Területi Beruházások eszköz a 2014-202-as időszakban nem került alkalmazásra (Csehországban, Lengyelországban igen, mindkét pénzügyi ciklus alatt), mely önálóbb, program szintű végrehajtást tett volna lehetővé Budapest esetében is, önálló végrehajtási szervezeti háttérrel, az integrált beruházásokat több operatív programon keresztül finanszírozva.

A VEKOP-ból elsősorban kerületi fejlesztések kaptak támogatást (kerékpárutak, melyek megvalósítója a Fővárosi Önkormányzat; óvodai- és bölcsödei fejlesztések, valamint szociális városrehabilitációs projektek), de ebből kapott támogatást az Óbudai Aquincumi római limeszakasz örökségének komplex turisztikai célú hasznosításának keretében a Budapesti Történeti Múzeum is. A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) és az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) keretében megvalósult projektek kapcsán elmondható, hogy az önkormányzat és a közszolgáltatók támogatott projektjeinek többsége a közművekhez és közlekedési szolgáltatásokhoz kapcsolódó, illetve árvízvédelmi és épületek energiahatékonysági fejlesztéseit fedte le. A Fővárosi Önkormányzat és tulajdonával érinett vállalatok projektjei mellett a KEHOP jelentős mértékben támogatta 2014-2020 között az egyéb közösségi tulajdonban lévő, állami, kerületi, valamint az egyházi tulajdonú budapesti ingatlanok épületenergetikai beruházásait, míg a VEKOP a kerületek mellett a kutatás-fejlesztésben érdekelt intézmények és vállalatok számára nyújtott forráskeret is meghatározó volt.

2020-2021-ben a Fővárosi Önkormányzat is részt vett abban az összeurópai szintű érdekérvényesítő kezdeményezésben, melynek célja a közvetlen városi EU-s támogatásokhoz való hozzáférés növelése volt A kezdeményezés nem volt sikeres, a meghatározó eszközök eljárásrendjei nem módosultak. A kormány által benyújtott 2021-2027-es időszakra vonatkozó operatív programokat az Európai Bizottság 2022. december végén hagyta jóvá, a Budapestre TOP Pluszban allokált forráskeretről a „Budapest Főváros tervezési jogkörébe utalt források megosztása" című 1086/2022. (II. 23.) Korm. határozat rendelkezett. A 2021-2027-es ITP-ben a kerületek számára egy pályázati intézkedés (egészséges utcák) mellett több, fővárosi kiemelt intézkedés jelenik meg az alábbi forráskerettel és felhasználási területekkel:

ERFA-ból finanszírozott beavatkozások kiemelt eljárásrend keretében:

- Lakásügynökség – lakásállomány felújítása és bővítése (8,5 milliárd Ft-os keret)
- Szilárd tüzelésű háztartások átállítása, energiaszegénység enyhítése (1 milliárd Ft-os keret)
- Bringasztráda program (6 milliárd Ft-os keret)
- Komplex klímaadaptációs és közterületmegújítási projektek (19,6 milliárd Ft-os keret)

ERFA-ból finanszírozott beavatkozások standard kiválasztási eljárásrendben (kerületi önkormányzatok által pályázható keret), ahol a Fővárosi Önkormányzat közreműködik a pályázat szakmai tartalmának kidolgozásában:

- Egészséges utcák Program (24,16 milliárd Ft)

ESZA Pluszból finanszírozott beavatkozások kiemelt eljárásrend keretében:

- Fővárosi Foglalkoztatási paktum (2,802 milliárd Ft-os keret)
- Komplex támogatás a szolgáltatások összekapcsolásával (4,2 milliárd Ft-os keret)
- Szociális szolgáltatások kapacitásainak megerősítése (6,9 milliárd Ft-os keret)
- Lakásügynökség- modell kialakítása (3 milliárd Ft-os keret)
- Lakhatási garancia program (7,4 milliárd Ft-os keret)

A TOP Pluszban 83,562 milliárd Ft áll rendelkezésre a budapesti ITP végrehajtására.

A KEHOP Plusz-ban a fővárosi projekthelyszínnel megvalósuló projektek elvi finanszírozási lehetősége biztosított a Kohéziós Alapon keresztül, ez azonban – részben – országos projektek fővárosra allokált keretét is tartalmazhatja. Legnagyobb forráskerettel az 1. prioritás rendelkezik, itt került betervezésre a kormányzati RSD projekt (Ráckevei- (Soroksári-) Duna revitalizáció), amelynek előkészítése indikatív módon Stratégiai Jelentőségű Műveletek között is megjelent az OP-ban.

A KEHOP Pluszból 2024 első negyedvének végéig a Fővárosi Önkormányzat árvízvédelmi fejlesztéseinek finanszírozása kapott prioritás 37 milliárd Ft értékben

Az IKOP Plusz-ban a közlekedésfejlesztési projektek támogathatók a bringasztrádák kivételével (TOP Plusz). A stratégiai jelentőségű műveletek között, állami hatáskörben a következő projektek megvalósításáról született döntés:

- Budai fonódó villamos II. üteme (átadva megvalósításra állami hatáskörbe a Fővárosi Önkormányzat részéről),
- Bp Déli Körvasút fejlesztése
- H6 HÉV Millenniumtelep – Pesterzsébet szakasz fejlesztése, Ráckeve-Millenniumtelep és H7 Kvassay híd-Csepel Erdősor utca, H5 Budapest-Szentendre
- Pestújhely, Újpalota, Rákosszentmihály, Rákosfalva vasúti megállóhelyek fejlesztése

IKOP Pluszból tudnak a Fővárosi Önkormányzat következő projektjei megvalósulni:

- Budapesti trolibusz járműbeszerzés III. ütem és állatkerti deltavágány kiépítése
- Eurovelo 14 kerékpárút fővárosi szakasz fejlesztése (Rákospatak + Buba)
- Kötöttpályás fejlesztések előkészítése (MILLFAV, 3-as villamos, 42-es villamos, Pesti fonódó II. ütem – Bajcsy)
- Göncz Árpád városközpont gyalogos aluljáró és felszíni kijáratok rekonstrukciója

A Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz) ERFA és ESZA+ forrásokat is tartalmaz, tartalmában számos ponton kapcsolható a fővárosi tervezett fejlesztésekhez, azonban egyelőre nem egyértelmű a közreadott dokumentum alapján, hogy a Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok milyen projektjeikkel pályázhatnak.

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz -ban (EFOP Plusz) ESZA+-ból tervezett fővárosi projektek megvalósítása, ezek lényegében országos programok fővárosi elemeit, illetve az egyéb, nem önkormányzati kedvezményezettek fejlesztéseit tartalmazza. A szociális fejlesztések prioritás alatt jelentik meg a hajléktalan személyeket támogató szolgáltatások potenciális ESZA+ finanszírozhatósága

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz) a korábbi időszakot is meghaladó mértékben és szélesebb körben támogatja a vállalkozásfejlesztést és az innovációt, illetve kiemelt figyelmet fordít a turizmusra – főleg a négy évszakos turizmus feltételeinek javítására s ezen belül is kiemelten a gyógyfürdők fejlesztéseinek támogatására – ez azonban csak a kevésbé fejlett régiókban lesz elérhető. A vállalkozásfejlesztés és a kutatás, fejlesztés, innováció prioritások alatt pénzügyi eszközök alkalmazására is sor kerül, ez a két prioritás – illetve ESZA+-ból a felsőoktatás és szakképzés támogatása – azok a területek, ahol fővárosi projektek is támogatást kaphatnak. Ezek azonban – az EFOP Pluszhoz hasonlóan országos programok fővárosi elemeit, illetve az egyéb, nem önkormányzati kedvezményezettek fejlesztéseit tartalmazza. A fenntartható munkaerőpiac és az Ifjúsági garancia (mindkettő ESZA+-ból tervezett prioritás) Budapesten nem rendelkezik forráskerettel, jellemzően ezek az intézkedések a TOP Plusz fővárosi humán prioritása alatt jelennek meg finanszírozási szempontból.

A magyar helyreállítási terv területi allokációra vonatkozó információt nem tartalmaz, nevesítve van a Budapesti agglomeráció kötöttpályás fejlesztése beavatkozási terület (289,4 Mrd Ft), Budapesten és agglomerációjában a BAVS megvalósítását szolgáló integrált helyi-helyközi közlekedésszervezési rendszer kialakítása és a tarifaközösség megvalósítása, a tarifarendszer digitalizációja. Egyedi kormányhatározatokkal döntést született a következő beavatkozások RRF-ből történő finanszírozásáról:

- Villamos + infrastruktúra 51 CAF villamos beszerzése Budapest részére 51 CAF villamoshoz és alacsonypadlós trolibuszokhoz kapcsolódó infrastruktúrafejlesztések 48 troli infrastruktúra
- e-busz beszerzés

Az Európai Unió közvetlen elérésű finanszírozási programjai a fővárosi fejlesztések kapcsán a korábbinál is nagyobb szerepet kapnak a 2021-2027 közötti időszakban. Ide tartozik a LIFE program, mely többek között támogatja a természet- és élőhelyvédelmi, az integrált szemléletű csapadékvíz-kezelési, hasznosítási projekteket (jelenleg 3 projekt zajlik a Fővárosi Önkormányzat részvételével, a LIFE IP HungAIRy levegőminőség, a LIFE in RUNOFF a villám-árvizek kezelésére irányul, ebben részt vesznek a XII, VII. és XVIII. kerületek önkormányzatai is, míg a BiodiverzCity célja az élőhely rehabilitáció. Jelentős továbbá az innovatív városi projekteket támogató European Urban Initiative, (korábban UIA-t, jelenleg ebből valósul meg a lakásügynökségi pilotot és használaton kívüli ingatlan lakó célú funkcióváltását célzó AHA Budapest projekt), illetve az European Horizon, amely kutatás-fejlesztési jellegű projekteket és tematikus alprogramjain keresztül a zöld és digitális átállást támogató projekteket finanszíroz (Az European Horizon és a előző ciklusban futó Horizon 2020 finanszrozásával jelenleg 9 projektben vesz részt a Fővárosi Önkormányzat, amely érinti a következő területeket: pozitív energiamérlegű kerületek kialakítása, e-mobilitás támogatása, klímatudatos várostervezési módszertan megalkotása, volt iskolaépületben bérlakások kialakítása, Klímaügynökség felállítása és működési feltételeinek megteremtése, fenntartható városi élelmiszerellátás, rövid és középszintű táplálékláncok létrehozása, iskolai étkeztetés fenntarthatósági szempontú átalakítása). A BKK Zrt-nél további jelentős számú, innovációt támogató projekt zajlik. A Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi tulajdonú gazdasági szervezetek folyamatosan készítik elő a projekteket és pályáznak a megjelenő felhívásokra – 2024-ben is több projekt megvalósítása van folyamatban – de egyes kerületi önkormányzatok is nagy aktivitást mutatnak.

A különböző projektek előkészítése, kapcsolódó szervezeti kapacitások kiépítése, kompetencia-fejlesztés és pilot szintű akciók megvalósítása szempontjából az Interreg programot (Interreg Europe, Interreg Danube, Interreg Central-Europe) is meg kell említeni. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) elsősorban kiemelt országos közlekedési és energetikai (sokszor határokon átívelő) hálózatok finanszírozására kialakított eszköz. A CEF Transport alprogramon belül lehetőség lesz az intermodális csomópontokhoz kapcsolódó fejlesztésekre, valamint az alternatív üzemanyag-

ellátás infrastrukturális hátterének fejlesztésére (CEF-AFIF).

Egyedi kormányzati döntéssel támogatott fejlesztések

A Fővárosi Önkormányzat egyedi megállapodásai a Kormánnyal viszonylag korlátozottak, ilyen volt 2019-ben a 2023. évi IAAF Atlétikai Világbajnokság megrendezése és az atlétikai központ megvalósítása támogatása kapcsán kötött megállapodás, melynek értelmében a Kormány a 2021-2024 években az Egészséges Budapest Program keretében – a fekvőbeteg ellátásban tervezett fejlesztéseken felül – legalább ötvenmilliárd forintot a Fővárosi Közgyűlés által meghatározott egységes szempontok figyelembevételével, a kerületi önkormányzatok egészségügyi alap- és szakellátási fejlesztéseinek támogatására fordít. 2024. első negyedévéig ebből a Kormány mindössze 23 milliárd Ft-ot teljesített. Hasonló egyedi megállapodással támogatta a jelentős beruházások között a Kormány a Blaha Lujza tér felújítását, illetve a Széchenyi lánchíd rekonstrukcióját, az utóbbi esetben azonban a megállapodásban rögzített 6 milliárd Ft-ot a Kormány 2024. első negyedévéig még nem folyósította az önkormányzat részére, a műszaki átadás-átvétel azonban már 2023 nyarán megtörtént.

Egyéb finanszírozási lehetőségek

A magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény (Méptv.) alapján a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést (TRSZ) köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval. A különböző TRSZ-ek a fejlesztőt a szabályozás módosításáért bizonyos beruházások vállalására kötelezi egy meghatározott ütemterv szerint. A fejlesztői vállalások nagy része közvetlenül a terület fejlesztéséhez kapcsolódik. A Fővárosi Önkormányzat 2014-2020 között mindössze egy TRSZ-t kötött, a kerületek esetében ezek száma magasabb, különösen a nagyobb lakóingatlanfejlesztésekkel érintett kerületekben. A TRSZ-ek jelenlegi rendszerével kapcsolatban megoszlanak a kerületi vélemények, több kerület is javasolja a normatív alapú keretrendszer kialakítását. Az ingatlanfejlesztők tapasztalata is az, hogy a kerületi önkormányzatok „felkészültége" (mi képezze a TRSZ tartalmát, ennek alátámasztása, opcionális javaslatok előkészítése, tárgyalástechnika) ebben a vonatkozásban nagyon eltérő.

Abban az esetben, ha a beruházási projektek megközelíthetőségéhez és működőképességéhez jelentős mértékű közcélú fejlesztésekre van szükség (közlekedés vagy közmű), a Fővárosi Önkormányzat beruházási és együttműködési megállapodást köt a fejlesztővel, mely rögzíti az érintett közcélú fejlesztések műszaki tartalmát, költségviselését és a megvalósítás egyéb fontos feltételeit.

A forrásteremtés lehetséges eszközeként az értéknövekedésből származó adózás nem került bevezetésre., ennek lényege, hogy a nagy költségű önkormányzati beruházásokból (pl. közlekedési- és közmű beruházások) gazdasági vagy ingatlan-értéknövekedést realizáló érdekeltek az értéknövekmény egy részét megosztják a beruházó önkormányzattal, egy előre kalkulálható keretrendszer alapján. Ennek előzetes, fejlesztést megelőző meghatározása egyben a közszektor projektjének finanszírozása során már betervezhetővé válik. Az értéknövekmény egyik formája lehet, amikor a területrendezési eszközök módosításával jut potenciális értéknövekményhez a tulajdonos/fejlesztő – ez ma a TRSZ-eken keresztül érvényesíthető csak.

Vagyoni típusú adózás – ami a nem a növekményt, hanem a kimagaslóan értékes ingatlanokat terhelő építményadó – egyedül a Fővárosi Önkormányzat esetében került bevezetésre 2022-ben (1 milliárd Ft feletti értékű magántulajdonú ingatlanok után megfizetendő), ugyanakkor ilyen jellegű adókivetési joga a Fővárosi Önkormányzatnak csak a Margit-sziget esetében van. Az adókivetés és forrásteremtés lehetőségét hátráltatja, hogy nincs olyan aktualizált hiteles értékkataszter, amely ennek hátterét biztosítaná szélesebb körben.

Az Európai Unió által kezdeményezett JESSICA típusú visszaforgatható jellegű városfejlesztési alap, vagy alapok létrehozása a főváros számára is döntő jelentőségű, hiszen az uniós források csökkenésével a városfejlesztés forrásait is fenntartható pályára kell állítani. A városfejlesztési

alap bevezetésére vonatkozóan 2018-ban megkezdődtek az előkészületek (megvalósíthatósági tanulmány, gap elemzés), azonban az alap felállítására nem került sor.

Finanszírozási eszközök között az önkormányzatok részvételével, kezdeményezésével megvalósuló új típusú finanszírozási gyakorlatok nem jellemzőek (pl. közösségi finanszírozás átlátható platformjai nem kiépítettek). A kerületek és a területükön működő nagyvállaltok közötti együttműködés a CSR vonatkozásban működik, elsősorban a vállalatok brandjét is építő klíma, környezeti és humán ügyek kapcsán.

Vagyongazdálkodás

A Fővárosi Önkormányzat továbbra is jelentős vagyonnal rendelkezik, ennek nagy része (kb. 60%-a) forgalomképtelen vagyonelem.

Az Önkormányzat küldetése a vagyongazdálkodás területén az, hogy az önkormányzati feladatellátásához és jogszabály alapján egyes állami feladatok ellátásához önkormányzati tulajdonként szükségesnek ítélt vagyont biztosítsa, és értékét megőrizze, továbbá az állami vagy önkormányzati feladatmegoldáshoz nélkülözhető vagyon állagát megőrizze, ahol lehetőség nyílik, értékét növelje, és szakszerűen hasznosítsa a Főváros érdekében. A vagyongazdálkodás középpontjában tehát az alap- és vállalt feladatellátást biztosító szakmai szempontok állnak. A szakmai feladatellátás három szakmai területen önálló holdingba, illetve társaságokba szerveződött a következők szerint: közmű, közlekedési- és közúti, valamint a vagyongazdálkodási szakterületeken. A többi szakmai terület a Hivatal szervezetén belül működik, ezek a területek: kultúra, turisztika, sport, köznevelés és szociálpolitika. A vagyongazdálkodás a Hivatal szervezetén belül is, és önálló társasági formában is (BFVK Zrt.) is megjelenik. A BFVK feladata kifejezetten a Fővárosi Önkormányzat forgalomképes vagyonának – benne az üzleti ingatlan vagyonának – hasznosítása (bérbeadás és értékesítés) és üzemeltetése, a fővárosi önkormányzati ingatlanfejlesztési beruházások előkészítése, lebonyolítása.

Fejlesztési szempontból kiemelendő, hogy jelentős potenciállal rendelkező fejlesztési területtel a Fővárosi Önkormányzat csak korlátozottan rendelkezik. Hasznosítási lehetőségeket vizsgáló településfejlesztési szempontú tanulmánytervek készítésének van gyakorlata a fővárosi tulajdonnal érintett területekre vonatkozóan (pl. Fehérdűlő, Hunyadi laktanya, Francia-öböl), befektetői kiajánlás azonban nem történt. A kiajánlható vagyonelemek köre korlátozott, az értékesítést az ingatlanok elhelyezkedése (sok vidéken), műszaki állapota és egyedi jellege is nehezebbé teszi, de a mindenkori gazdasági, ingatlanpiaci környezet is jelentősen befolyásolja az értékesíthetőséget. Ezt jól jelzi, hogy 2023-ban a költségvetés eredetileg 13 milliárd Ft-ot irányzott elő értékesítésből a költségvetési bevételeken belül, ez év közben módosult 2 milliárd Ft-ra, végül nagyságrendileg 500 millió Ft értékben teljesült.

A gazdálkodási kihívások miatt a tulajdonszerzés forrásháttere sem volt biztosítható, kivételesesetekben volt csak ilyen jellegű döntés (pl. Rác Fürdő és Hotel tulajdonjogi helyzetének rendezése a BGYH Zrt-nek nyújtott önkormányzati kölcsönnel valósulhatott meg). A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló vagyonelemek értékesítésből befolyó bevételnek elsősorban a költségvetés egyensúlyi helyzetének fenntartásában van szerepe, különösen az utóbbi évek forráshiányos gazdálkodása mellett.

A saját tulajdonú, használaton kívüli ingatlanok egy része funkcióváltással egyéb városi célokat tud szolgálni a jövőben (pl. lakás, kulturális, közösségi és szociális funkciók). Ilyen projekt kezdődött meg 2023-ban egy használaton kívüli ingatlan lakóházzá történő átalakításával – mint pilot projekt –, az Európai Unió EUI (European Urban Initiative) városfejlesztési programjában elnyert 2 milliárd Ft-os támogatással (AHA projekt), illetve egy mások Horizon Europe által finanszírozott projektben megkezdődött egy hasonló funkcióváltás előkészítése (ASCEND projekt). A vagyongazdálkodás során is fontos Budapest zöld- és klímacéljaival való összehang biztosítása, amely a használaton kívüli és barnamezős (jellemzően alulhasznosított vagy funkció nélküli városüzemeltetési területek vannak

önkormányzati tulajdonban) területek hasznosítását tekinti elsődlegesnek, a beépítetlen területek esetében pedig a zöldfelületi– és hálózatkialakítási szempontokat érvényesíti (akár bontások helyén is közterületi funkciót megvalósítva részben vagy egészben, amellyel egyszerre a környező ingatlanok esetében értéknövekedés érhető el).

Összességében negatívumot jelent, hogy jelentős az az ingatlan vagyon, ami rossz műszaki állapotban van és az állag megóvásához, a feljavításhoz, a bérbe adható állapot eléréséhez nincs elegendő forrás. A vagyongazdálkodás információs háttere, az egységes információs adatbázis kialakítására vonatkozó fejlesztés folyamatban van a Fővárosi Önkormányzatnál, mely a vagyongazdálkodással kapcsolatos döntéseket támogatja.

A kerületek forgalomképes és fejlesztési célú vagyonelemek szempontjából nagyon eltérő helyzetben vannak, de az ingatlanok értékesítése és megléte fontos szerepet tölt be az intézményfejlesztési és városrehabilitációs projektek megvalósításában (pl. XI. kerület Madárhegyi Gyermekcentrum finanszírozása; IX. és VIII. kerületi városrehabilitációs projektek).

Az önkormányzatok szintén nagyon eltérő adottságokkal rendelkeznek a bérbeadható ingatlanok és közterületek vonatkozásában is (portfólió összetétele elhelyezkedés és minőségi paraméterek szerint). A bevásárlóközpontok, majd a fogyasztási szokások átalakulása (utóbbi időben az online vásárlás megerősödése) nagy hatással van a kiskereskedelmi-szolgáltatási célú helyiségek bérbeadási lehetőségeire, ez kihat egy-egy központ, utcaszakasz arculatára, vitalitására is. 2013-ban Budapest Főváros Önkormányzata és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara életre hívta a „Rögtön Jövök!" mintaprojektet, melynek célja az üresen álló üzletek kiadásának és hasznosításának elősegítése volt. A mintaprojekt továbbfejlesztett folytatásaként megkezdte működését a Kibérelem.hu weboldal a BKIK által létrehozott BUM Nonprofit Kft. menedzselésével.

A kezdeményezéshez operatív szinten a Fővárosi Önkormányzat képviseletében a Budapest Brand Nonprofit Zrt., majd 2023-tól a BVK csatlakozott.

A kerületi önkormányzatok is több esetben proaktív szerepet vállalnak egy-egy utcaszakasz „felélesztésében", revitalizációjában, erre jó példa a Bartók Béla út, illetve a Margit-negyed program. A Bartók Béla út esetében a tematikus utca profiljának megerősítését az önkormányzat helyiségbérletre vonatkozó szerződései tették lehetővé (határozott idejű szerződések lejárta után lehetőség volt a profilok körének megkötésére), a legtöbb esetben azonban az önkormányzatoknak csak nagyon korlátozott jogi eszközei vannak mind az arculat, mind a funkció/profil befolyásolására.

A Margit-negyed esetében a közterületek megújítása, az önkormányzati menedzsment és speciális támogatási konstrukciók (kedvezményes helyiségbérlés, homlokzat felújítása) és a gyalogos kapcsolatok erősítése egyaránt fontos volt a program elindításában. Míg egyes kerületekben jelentős a bérbeadásból származó bevétel – ami portfólió szintű gazdálkodásban az önkormányzati lakások esetében jelentkező veszteséget kompenzálni tudja – más kerületekben a portfólió működtetése veszteséges, magas az üresedési ráta, sok, a mai kor igényeinek nem megfelelő tulajdon maradt az önkormányzatoknál (pl. pincehelyiségek).

Az önkormányzatok tulajdonában lévő helyiségek hasznosításában több kerületben is jó példaként működik, hogy azokat társadalmi vállalkozások és civil szervezetek – egy átlátható feltételrendszer mellett – ingyenesen vagy csökkentett bérleti díj mellett kapják meg. A Fővárosi Önkormányzat a közfeladatellátásban közreműködő vagy a társadalmi célokat saját tevékenységével támogató szervezetekkel hasonló bérleti megállapodásokat köt, melyeket a Közgyűlési döntés erősít meg.

Összességében a forgalomképes vagyonelemek még az önkormányzatok portfólió-állományának jelenlegi helyzetében is fontos városfejlesztési eszközt jelentenek, a helyiséggazdálkodás szempontjainak egyéb városfejlesztési célokkal történő összehangolásában (turizmus, szociális, kulturális, közösségi, gazdasági célok stb.) lévő lehetőségek kihasználatlanok, a jó gyakorlatok sporadikusak.

8.3 Foglalkoztatáspolitika

A fővárosban is tapasztalható pozitív munkaerőpiaci folyamatok eredményeként ma már a közfoglalkoztatás helyett a fővárosi foglalkoztatáspolitikában is megváltoztak a hangsúlyok:

- Fővárosi közszolgáltatóknál tapasztalható munkaerőhiány kezelése, együttműködés és egyéni stratégiák kidolgozása;
- Atipikus foglalkoztatási formák elterjedésének támogatása a munkavállalók jogainak és a méltányos munkavállalás szempontjainak érvényesítése mellett, illetve az inaktívak bevonása a munkaerőpiacra;
- Alacsony képzettségűek foglalkoztatási esélyeinek javítása integrált programokon keresztül – különösen a hajléktalanok esetében.
- a Fővárosi Foglalkoztatási Paktum kidolgozása és megvalósítása, amelynek keretében a munkaerőpiac szereplői közös stratégia mentén összehangolják tevékenységeiket a térség foglalkoztatási és gazdasági helyzetének fejlesztése céljából. A Fővárosi Foglalkoztatási Paktum tagjai a Fővárosi Érdekegyeztető Tanács munkáltatói és munkavállalói oldalának tagjai, a fővárosi és kerületi önkormányzatok képviselői, illetve az NFSZ (a kormányhivatal keretein belül működő főosztály) delegáltjai. Célja a fővárosi munkaerőpiacra szabott, komplementer programok kidolgozása az állami programok kiegészítéseként.

Budapesten a foglalkoztatást segítő szolgáltatások jelentős része állami szervezésű, illetve finanszírozású, mivel a szakfeladat ellátása elsősorban állami kötelezettség (kormányhivatalok, NFSZ). A Fővárosi Önkormányzat kötelező feladata e területen a hajléktalan emberekre irányul.

Közszolgáltatás keretében a Budapest Esély Nonprofit Kft. tervezi, szervezi és koordinálja a Fővárosi Önkormányzat közfoglalkoztatási programjait és a nyílt munkaerőpiacra való visszatérést segítő fejlesztést. A fejlesztő foglalkoztatási szolgáltatás célja, hogy keresőtevékenység és fejlődés lehetőségét kínálja azok számára, akik egészségi állapotuknál vagy egyéb körülményeiknél fogva átmenetileg, vagy tartósan a közfoglalkoztatásban sem tudnak részt venni. Többféle munkakörben, napi 1–6 órás foglalkoztatást kínálnak a következő célcsoportokhoz tartozó embereknek: hajléktalan emberek, szenvedélybetegek, fogyatékossággal élő személyek. A foglalkoztatás mellett az ellátottat a munkavégzést segítő támogató szolgáltatásokat is igénybe vehetnek (információ-nyújtás, kulcsképességek fejlesztése stb.).

A Budapest Esély részt vesz a foglalkoztatás fejlesztését segítő szakmai hálózatok felállításában és munkájában, szakmai stratégiák kidolgozásában. Képviseli továbbá a Fővárost a foglalkoztatási és esélyegyenlőségi témájú hazai és nemzetközi szakmai hálózatokban, részt vesz a témához kötődő fővárosi projektek kidolgozásában és megvalósításában.

Az alacsony iskolai végzettségű álláskeresők foglalkoztathatóságának elősegítését célozza az a 2022-ig megvalósuló projekt (VEKOP támogatásból), melyben a Budapest Esély Nonprofit Kft. konzorciumvezetőként vesz részt. A projektben 14 féle egyéni és csoportos szolgáltatást vehetnek igénybe az érintettek. A projekt a tervek szerint mintegy 6.000 fő bevonásával valósul meg, de csak azok vehetik igénybe, akik a regisztrált álláskeresői státusszal rendelkeznek. Az álláskeresők elhelyezkedését biztosítja, hogy a Budapest Esély Nonprofit Kft-nek a fővárosi munkáltatókkal személyes kapcsolata van és az ő igényeiknek megfelelően igyekeznek a betöltetlen helyekre munkavállalókat találni. A projekt keretében nyílt meg a Városházán 2020-ban az álláskeresőket segítő tanácsadó iroda.

2020 januárjától a nyilvántartott álláskeresők ingyenes BKK bérletet vehetnek igénybe.

A Fővárosi Önkormányzat öt szakszervezeti és öt munkáltatói szövetséggel egy háromoldalú fórumot hozott létre 2020-ban Fővárosi Érdekegyeztető Tanács (FŐÉT) néven. A testület véleményezi a munka világát, a munkaviszonyt, a foglalkoztatáspolitikát, a munkavégzés és a

foglalkoztatás feltételeit érintő fővárosi közgyűlési és bizottsági, valamint – ha a főpolgármester szükségesnek tartja – a főpolgármesteri döntések tervezetét. A tanács nyomon követi és elemzi Budapest munkaerő-piaci helyzetét, a közép- és hosszú távú munkaerőpiaci fejlesztési irányokat, ezzel összefüggésben a városfejlesztés közép- és hosszú távú irányait, a fővárosi önkormányzat és az általa irányított gazdasági társaságok, költségvetési intézmények foglalkoztatási viszonyait.

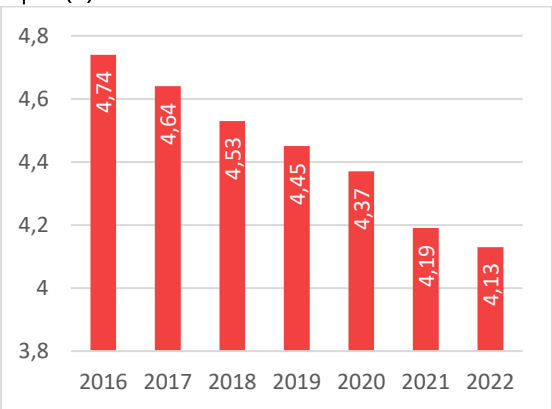
A Fővárosi Önkormányzathoz kapcsolódó szervezeteknél (költségvetési intézmények., Főpolgármesteri Hivatal, tulajdonnal érinett gazdasági szervezetek) megközelítően 26-28 ezer munkavállaló dolgozik (Budapest-család), ezzel a Fővárosi Önkormányzat az egyik legfontosabb munkáltató a fővárosi munkaerőpiacon. A Fővárosi Önkormányzatnak biztosítani kell a közszolgáltatásokban a megfelelő képzett munkaerő rendelkezésre állását, ennek érdekében a munkavállalók megtartását és vonzását támogató intézkedések valósultak meg (pl. válsághelyzetben hozott intézkedések a rugalmasabb munkavégzés, a biztonság növelése és a szociális szektorban dolgozók munkájának elismerése területén). A jövőben TOP Plusz forrásból a fővárosi közszolgáltatásokban a munkaerőhiány csökkentésére és a méltányos munkavállalás támogatására több intézkedés is előkészítés alatt van, amely integrálja a képzési és lakhatási elemeket is. A szakemberhiány problémájának csökkentése érdekében a Fővárosi Önkormányzat akkreditált képzést indított el két idősellátást végző intézményében.

8.4 Lakásgazdálkodás

A kormányzati lakáspolitika – összekapcsolva a családtámogatási intézkedésekkel – továbbra is a tulajdon szerzését támogatta, az önkormányzatok bérlakásépítésének támogatásában vagy a felsőoktatási kollégiumi férőhelyek kialakításának elősegítésében továbbra sem történtek strukturális beavatkozások.

A saját – vagy rokoni – tulajdonú lakásban élő háztartások aránya az elmúlt években 80% körül mozgott Budapesten. A megfizethető lakásállomány – amely alatt azokat a közösség által támogatott lakhatási formákat értjük, ahol a piacinál alacsonyabb költségek mellett juthatnak rászoruló csoportok lakhatáshoz – azonban nem bővült érdemben 2010 óta. Ennek legnagyobb szegmensét ma az önkormányzatok tulajdonában lévő lakások jelentik, azonban ez az állomány gyakorlatilag a rendszerváltást követően folyamatosan szűkült. 2022-ben 40,2 ezer db lakás volt az önkormányzatok tulajdonában, a teljes lakásállományból való részesedés már 5% alá esik. Az önkormányzatok tulajdonban lévő lakások egy jelentős része 2022 végén is üresen állt, ez nagyságrendileg 6 ezer lakás, ebből 2600 lakást minősítettek úgy az adatszolgáltató önkormányzatok, hogy nem is lakható jelenlegi állapotában. A rossz műszaki állapotú és fenntartás szempontjából kedvezőtlen szórványlakások értékesítése és bontása évek óta folyamatos, 2022-ben összesen 492 lakásbérlemény került ki az állományból

8-5. ábra: A fővárosi önkormányzatok tulajdonában lévő lakásállomány arányának alakulása a teljes lakásállományhoz képest (%)

Forrás: KSH

Az, hogy a közszféra mozgástere – hatása a bérleti árakra és szerepe a megfizethető lakhatáshoz – milyen kicsi, jól szemlélteti Bécs esete, ahol kb. 220 ezer lakás van önkormányzati tulajdonban.

A fővárosi bérlakás szektorban a Fővárosi Önkormányzat szerepe kettős: egyrészt megjelenik, mint tulajdonos (ez a szerepe nem számottevő a kevés számú tulajdonában megmaradt lakás miatt), másrészt kezdeményező szerepet vállalhat a főváros egészének lakásgazdálkodását befolyásoló jogszabály-alkotásban, új szervezeti modellek elindításában.

A korábbi állami lakásállomány nagy része a 90-es években Budapesten a kerületi önkormányzatok tulajdonába került. Budapest a törvény a Fővárosi Önkormányzatnak a speciális elhelyezésre szolgáló otthonházakat (nyug-díjasházak, szobabérlők háza), valamint a volt Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat kezelésében lévő lakásokat (ún. „átmeneti lakások") juttatta, ezen kívül további tulajdonosi döntések eredményeként a közüzemi és intézményi lakások kerültek a Fővárosi Önkormányzathoz, ami a fővárosi bérlakás piacon való részvételére csak korlátozott lehetőséget biztosított.

A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában mindössze 1244 lakás volt 2022 év végén, ez a teljes fővárosi lakásállomány mindössze 0,1%-a, míg a fővárosi bérlakás-állományra vetítve is mindössze 2,5%, mely sem a főváros lakáspiacán, sem az önkormányzati lakás-állomány esetén nem tekinthető lényeges lakáspiaci eszköznek.

2021 februárjában elkészült a Budapesti Lakáskoncepció I. üteme, mely alapvetően a lakhatási lehetőségek bővítését célzó lakásügynökségi modellre és a korlátozott tulajdonú lakhatási megoldásokra fókuszált.

A fővárosi lakáspolitika átfogó céljai:

- A megfizethető lakásállomány (azok a közösség által támogatott lakhatási formák, ahol a piacinál alacsonyabb költségek mellett juthatnak rászoruló csoportok lakhatáshoz) növelése a jelenlegi 5%-os arányról 20-25 éves távlatban 15-20%-osra Ez reálisan csak kormányzati lakáspolitikai fordulattal (és EU-s források bekapcsolásával) érhető el.
- A lakásprogram célcsoportjai azok a jövedelemeloszlás alsó 60-70%-án elhelyezkedő személyek és családok, akiknek jövedelme (és az esetleges szülői/rokoni támogatás) nem elegendő arra, hogy elfogadható piaci megoldást találjanak Ez a szociális lakáspolitikán belül paradigmaváltást jelent, mert – elfogadva a legrászorultabbak prioritását – minden olyan csoportnak esélyt ad a lakhatáshoz jutásra, akinek a lakhatása jelenleg nem megfizethető, vagy nem elfogadható minőségű
- A lakáspolitikai koncepció célja olyan intézmények (lakásügynökségek és korlátozott tulajdonú lakhatási modellek) felállítása, amelyeknek van növekedési képessége, és demonstrálják a fenntartható, igazságos és hatékony működési logikát
- A lakáskoncepció a főváros egészében gondolkodik, ezért (elismerve a kerületek önállóságát) nyitott a kerületekkel való szorosabb vagy lazább kooperációra, azaz a modelleket úgy dolgozza ki a Fővárosi Önkormányzati, hogy azokba a kerületi önkormányzatok is be tudjanak kapcsolódni
- A fővárosi lakáspolitikában valódi áttörést a kormányzati szerepvállalás nélkül nem lehet elérni, ezért a koncepció javaslatokat tesz a kidolgozott modellek lehetséges kormányzati támogatási formáira is.

A munka II. ütemeként, a European Social Catalyst Fund (ESCF) támogatásával készült el a Fővárosi Lakásügynökség indításának cselekvési terve, mely részletesen megvizsgálta a lakásügynökségi modell szempontjából releváns keresleti és kínálati oldalt. A 2024. évi költségvetés elfogadásával a Fővárosi Közgyűlés döntött a Fővárosi Lakásügynökség 2024. évi elindításáról. A Fővárosi Lakásügynökség célcsoportja a saját lakástulajdonnal nem rendelkező fővárosiak; alapvetően azok, akik ma albérletben, önkormányzati bérleményben, illetve szívességi lakáshasználóként, vagy felnőttként is szüleikkel élnek. A Lakásügynökség célja, hogy elmozduljon a jelenlegi hatékonytalan lakásgazdálkodási gyakorlattól, és növekedési kapacitást biztosítson a szűkös fővárosi lakásállománynak Ennek érdekében a modell integrálja az eddig elkülönülő vagyonkezelési és szociálpolitikai feladatokat, azaz egyszerre nyújt lakhatási és szociális szolgáltatásokat, illetve nemcsak a jelenlegi fővárosi ingatlanállomány kezelését végzi, hanem a magántulajdonú ingatlanokat hasznosít, illetve közép- és hosszabb távon vásárlással és további eszközökkel bővíti a tervek szerint az állomány. A modell előnye, hogy a bérbeadással kapcsolatos feladatok, költségek és kockázatok egy részét átvállalja a lakástulajdonostól, ez kiterjedhet a lakás állagmegóvására és karbantartására is. A célorientált szociális munka a bérlők konkrét problémáira személyes figyelemmel tud reagálni.

A Fővárosi Önkormányzat 2021-től számos egyéb intézkedést hozott a fővárosiak lakhatási helyzetének javítása érdekében: leállította a fővárosi tulajdonú lakások érékesítését, a gyermekes családok és más sérülékeny csoportok elhelyezés nélküli kilakoltatását megtiltotta, módosította a lakásrendeletet a nagyobb hátralékok felhalmozódásának megelőzése érdekében, lakbérkedvezményt nyújtott a járványügyi veszélyhelyzet miatt jelentős jövedelemcsökkenést elszenvedő bérlőknek és segítette a hátralékos bérlőket lakhatásuk megőrzésében.

2022-ben lakásfelújítási pályázat indult a fővárosi önkormányzati lakásokban élők számára a Józsefvárosi Önkormányzat jó gyakorlatának tapasztalatai alapján, melynek keretében az alacsony jövedelmű bérlők a nélkülözhetetlen, a lakhatási körülményeket érdemlegesen javító munkálatok elvégzéséhez kaphattak támogatást. A fővárosi tulajdonú közszolgáltató vállalatok a HÁLÓZAT–Budapesti Díjfizetőkért és Díjhátralékosokért Alapítványon keresztül a szociális rászoruló családokat támogatják a lakhatáshoz kapcsolódó közüzemi és egyéb díjak kiegyenlítésében (hátralékkiegyenlítő támogatás). 2020-tól ez kiegészült a Fővárosi Önkormányzat által biztosított lakásrezsi támogatással. 2022-ben a mélyülő megélhetési és energia válság miatt jelentősen kibővült a fővárosi lakásrezsi-támogatás, a leginkább rászoruló budapesti

lakosok számára, valamint a támogatást kiterjesztették a gáz és a villamosenergia számlákra is a már korábban is támogatott távfűtés, illetve víz, csatorna és szemétszállítási díjak mellett.

A Fővárosi Önkormányzat által 2022-ben 300 millió Ft-os támogatási kerettel felállított Fővárosi Szolidaritási Alap (FSZA) forrásaira a kerületi önkormányzatok és intézményeik, illetve a velük együttműködő civilszervezetek pályázhattak, legnagyobb arányú támogatás a lakhatási válsághelyzet kezelésére és a lakások akadálymentesítésének céljára került megítélésre.

A Fővárosi Önkormányzat lépéseket tett a hajléktalanságban élő budapestiek önkormányzati bérlakásokban történő elhelyezése területén is, 2020 és 2022 év vége között már közel 200 fő elhelyezésére került sor.

A Fővárosi Önkormányzat által évente meghirdetett közösségi költségvetés keretéből eddig több, lakhatást támogató projekt indult el a fővárosiak javaslata és szavazati alapján:

- „Budapest Peremén" rehabilitációs otthon: új, támogatott lakhatási szolgáltatás a tartósan fedél nélkül élő, szenvedélybeteg budapestiek biztonságos lakhatásának és magas színvonalú ellátásának biztosítására (250 millió Ft-os megvalósítási keret)
- „Üres lakások felújítása és bérbeadása hajléktalansággal küzdőknek": fővárosi vagy kerületi tulajdonú, üresen álló lakások vagy lakhatásra használható ingatlanok felújítása civil szervezeti segítséggel és az érintettek önkéntes munkájával, majd a kialakított lakások, lakóegységek bérbeadása rászorulók számára (50 millió Ft-os keret)

Kerületi önkormányzatok lakásgazdálkodása

A Budavári Lakásügynökség Nonprofit Kft. 2021-ben kezdte meg működését (I. kerület), célja első ütemben a kerületben dolgozó közalkalmazottak lakhatásának támogatása. Józsefvárosban 2023-ban indult el a lakásügynökség működése, az átláthatóságot és közérthetőséget támogató honlapon a bérbeadókat és leendő bérlőket érintő információk, feltételek részletesen megjelennek. Jellemző, hogy további kerületek is tettek lépéseket már a lakásügynökség kialakítása érdekében (pl. II. és XI. kerületek).

A kerületi önkormányzatoknál a lakásgazdálkodás – és a vagyongazdálkodás – egyes esetekben a polgármesteri hivatalok hatáskörében maradt, míg más kerületeknél önálló vagyonkezelő gazdasági szervezeteken keresztül történik.

A rászoruló lakosok a lakhatásuk támogatásához a települési támogatások keretében kaphatnak – kerületenként eltérő feltételrendszer mellett – támogatást (pl. keretében lakásfenntartási támogatás, adósságkezelési támogatás, rezsitámogatás), egyes kerületekben egyéb, lakhatással kapcsolatos konstrukciók is működnek (pl. I. kerületben a lakásügynökség keretében szerződött bérlők támogatás; életjáradék biztosítása időseknek a megszokott lakáskörülményeik fenntartása érdekében). Az önkormányzatok saját hatáskörükben működtetik a lakáspályázati rendszereket, meghirdetve a szociális, költségalapú és piaci bérleti díjjal működő ingatlanokat, jellemző a célcsoportspecifikus pályázati rendszerek működtetése is (idősek számára fenntartott bérlemények, fiatal pároknak fenntartott fecskeházi lakások; egyéb – pl. családméretthez igazodó vagy fogyatékkal élők számára fenntartott állományok, szolgálati lakások stb.).

Egyes kerületek esetében jelentős arányban vannak más kerületek területén lévő bérlakások, ez jellemzően a korábbi évtizedek városrehabilitációs projektjeihez kapcsolható elhelyezések során alakult ki. Ebből a szempontból a XX. kerület, Pesterzsébet különösen érintett, a más kerületekből történő beköltöztetések jelentősen hozzájárultak egyes kerületrészek szlömösödési folyamatához.

Jó gyakorlatként említhető a Józsefvárosi Önkormányzat Vagyongazdálkodási terve, melynek központi eleme a bérház- és bérlakásfejlesztési program. A terv meghatározza a 130 db önkormányzati bérházzal és az önkormányzati tulajdonú üres telkekkel kapcsolatos közép (2022-2024) és hosszú távú (2025-2029) elképzeléseket, kijelölve a bontandó, a felújítandó, a funkcióváltásra javasolt, az épületszerkezeti felújítást nem igénylő bérházak körét. A terv egy egységes koncepciót tartalmaz Diószegi tömbre, ugyanakkor a Kormány 2024 áprilisában a terület kisajátításáról döntött, mely az önkormányzati elképzelésektől teljesen függetlenül, mintegy azokat felülírva született. Az önkormányzattal való előzetes egyeztetésekre nem került sor, a kisajátítás az önkormányzati terveket teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, ugyanakkor a tervezett program üzleti modelljének ellehetetlenülése mellett az önkormányzat köteles a bérlők elhelyezéséről gondoskodni.

Az önkormányzati lakásgazdálkodás mintaértékű példája valósul meg a XIII. kerületben is, itt az állomány saját, új építésű lakásokkal gyarapodott 2010 óta, illetve 2015-ben az önkormányzat elfogadta a 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő lakóépületek felújítási programját, időközben ezt meghosszabbította 2031-ig. A program publikusan elérhető adatbázisa tartalmazza az épületek leírását, az eddig megvalósított és tervezett beavatkozásokat.

A településtervhez kerületek által szolgáltatott (nem teljes körű) adatok alapján az önkormányzati lakásgazdálkodásban a fő jellemzők és kihívások a következők:

- A kilépési arány alacsony, így az évente megüresedő, új bérbeadásra alkalmas lakások száma is alacsony, elmarad a nyilvántartott kérelmek számától
- Összességében a lakások felújítása és korszerűsítése az elmúlt években finanszírozás hiányában a műszaki igényektől csak jóval kisebb mértékben tudott megvalósulni, ez érvényes a lakott lakások egy jelentős részére, de a forráshiány hozzájárul, ahhoz is, hogy továbbra is magas az üresen álló önkormányzati lakások száma, melyek csak a korszerűsítés elvégzésével válhatnak lakhatóvá.
- Az önkormányzatok folyamatosan értékesíteni próbálják a legrosszabb állapotú és elhelyezkedésű ingatlanjaikat, ami az állomány további csökkenését eredményezi („gazdaságilag nem felújítható" ingatlanok). A lakások egy része bontás miatt szűnik meg, ott, ahol épület-szintű önkormányzati tulajdon van és a felújítás műszaki, gazdasági szempontból nemindokolt. A bontás utáni telkek és szórványlakások értékesítéséből származó bevételek lakáscélú felhasználása csak egy-egy önkormány esetében rendszerszerűek.
- Az önkormányzatok új bérlakásépítése és piacról történő vásárlás mennyisége nagyon alacsony (önkormányzati bérlakásépítés volumene (2015 óta csak a IV., IX. és XIII. kerületekben épült új önkormányzati bérlakás, 2015-2022 között összesen 106 db; az állományhoz képest jelentősebb vásárlás az V. kerületben történt).
- Az önkormányzatok esetében az igények nyomon követése és az ez alapján történő differenciált beavatkozások megtervezése hiányzik.
- A kerületi önkormányzatok és Fővárosi Önkormányzat lehetőségeikhez képest támogatási konstrukciókkal segítik a rászoruló lakosokat a lakhatási költségeik megfizetésében, ez azonban önkormányzatonként eltérő rendszert jelent
- A befektetési célú lakásvásárlást csökkentő intézkedések (építményadó, amennyiben a tulajdonos és családja állandó lakóhelye nem ott van, nem lakásként való hasznosítás és az üresen álló lakások differenciált adóztatása) nem egységesek és nem elégségesek a fővárosban, az erre vonatkozó helyi adókról szóló rendeletek, valamint a szálláshely-szolgáltatási tevékenység korlátozására vonatkozó rendeletek kerületi hatáskörben, egymástól eltérő módon rendelkeznek.

8-3. táblázat: Bérlakások kerületi megoszlása és fő jellemzői, 2022

Kerületek	Kezelt lakások száma	Arány a lakásállományból	Üres lakások száma	Üres lakások aránya (%)
I.	1 414	8,1%	104	7%
II.	427	0,9%	114	27%
III.	2 935	4,5%	148	5%
IV.	2 281	4,5%	229	10%
V.	1 024	5,0%	165	16%
VI.	1 042	3,6%	269	26%
VII.	2 393	6,3%	506	21%
VIII.	4 121	8,6%	852	21%
IX.	2 779	6,2%	531	19%
X.	2 336	5,7%	342	15%
XI.	1 319	1,6%	27	2%
XII.	1 082	3,0%	140	13%
XIII.	5 602	6,8%	593	11%
XIV.	2 538	3,4%	723	28%
XV.	1 873	4,9%	100	5%
XVI.	260	0,8%	32	12%
XVII.	724	2,1%	57	8%
XVIII.	1 328	2,9%	180	14%
XIX.	644	2,2%	531	82%
XX.	620	1,9%	57	9%
XXI.	1 402	4,1%	168	12%
XXII.	567	2,3%	100	18%
XXIII.	39	0,4%	13	33%

Forrás: KSH

Uniós források felhasználása a lakhatás területén 2014-2020

Az „Elsőként lakhatás" hajléktalan emberek lakhatását támogató VEKOP pályázati felhíváson a Fővárosi Önkormányzat szervezete (BMSZKI) 100 millió Ft-os támogatást nyert, e mellett a Fővárosi Önkormányzat Hajléktalanügyi Konzorciumának tagja, a Menhely Alapítvány szintén 100 millió Ft-ból valósított meg lakhatási projektet.

Szintén VEKOP pályázati forrásból Budapesten 6 db szociális városrehabilitációs program tudott megvalósulni, melyek lakófunkciót erősítő tevékenységei között elsősorban a kerületi tulajdonban lévő, akcióterületen lévő bérlakások energiahatékonysági felújításai, korszerűsítései valósultak meg.

8.5 Energiagazdálkodás

Budapest jövője szempontjából a klímavédelem és az energiafelhasználás kérdésköre kiemelt fontosságú, és az ezzel kapcsolatos aktivitás a későbbiekben várhatóan növekedni fog. Ennek érdekében a Fővárosi Önkormányzat rendszeresen megújítja, felülvizsgálja települési környezetvédelmi programját (Budapest Környezeti Programja). A Környezeti Állapotértékelés minden évben elkészül, melyben önálló fejezetet kap az energiagazdálkodás.

Budapest klímastratégiája az energiagazdálkodáshoz kapcsolódóan intézkedési területként határozta meg az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyságának javítását, valamint a megújuló energiaforrások részarányának növelését. Másik fontos terület a közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát közlekedési módok támogatása, fejlesztése. A Fővárosi Önkormányzat 2008-ban csatlakozott a Polgármesterek Szövetségéhez (Covenant of Mayors, a továbbiakban: CoM), ezáltal a CO2-kibocsátás csökkentésével kapcsolatos vállalásokat tett az adatok nemzetközi szinten történő összehasonlíthatósága és a globális CO2-szint csökkentés érdekében.

A Fővárosi Közgyűlés által 2021 márciusában elfogadott Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (Sustainable Energy and Climate Action Plan, a továbbiakban: SECAP) keretében Budapest 2030-ig a CO2-kibocsátásának 40%-os csökkentését vállalta. Az akcióterv – a 2015. évi alapadatok felvételét követően – a 2030-ra kitűzött kibocsátási célértékek megvalósulásához szükséges intézkedéseket és cselekvési programokat mutatja be.

A SECAP 2030-ra meghatározott célértéke láthatóan ambiciózus vállalás, tekintettel a rendelkezésre álló rövid időre. Az Európai Parlament által megszavazott új éghajlat-törvény 2030-ra minden eddiginél ambiciózusabb, 60%-os kibocsátás-csökkentési célt határozott meg. Kihívást jelent, hogy a 2008-as gazdasági válságot követő növekedés fokozott fogyasztási, energiafelhasználási igényeit hogyan lehet ellensúlyozni energiahatékonysági beruházásokkal, illetve a megújuló energiaforrások részarányának növelésével. Ugyanakkor az önkormányzati szintű szerepvállalás erős korlátja az a körülmény, hogy a települési szinten vállalt CO2-csökkentési célok megvalósítása alapvetően az állami hatáskörben lévő energiapolitikai intézkedések és szerepvállalás következménye.

Budapest 2022-ben csatlakozott az Európai Bizottság kezdeményezésére megalapított 100 „Klímasemleges és intelligens városok" köréhez, ezzel vállalta 2030-ig történő klímasemlegesség előkészítését. A projekt („küldetés") keretében 2022-ben megkezdődött a klímasemlegességre vonatkozó átfogó terv, valamint a kapcsolódó beruházási terv kidolgozása is. A kezdeményezés finanszírozását a Horizont Európa program biztosítja.

Budapest Klímastratégiája és Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterve az alábbi fontosabb intézkedéseket határozta meg az energiagazdálkodáshoz kapcsolódóan:

1. Az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyságának javítása, valamint a megújuló energiaforrások részarányának növelése.
    - A Fővárosi Önkormányzat, valamint a közszolgáltatásokat végző gazdasági társaságok épületeinek, létesítményeinek energetikai korszerűsítése és energiatudatos működtetése.
    - Közvilágítási hálózat rekonstrukciója, energetikai korszerűsítése.
    - Lakóépületek energetikai korszerűsítése.
    - Napelemes fejlesztések elősegítése.
    - Távhőellátó-rendszer fejlesztése, környezetbarátabbá tétele (rekonstrukció, a megújuló energiaforrások részarányának növelése stb.).
    - Alapozó felmérések, kutatások végzése a fenntartható energiagazdálkodás és körkörös gazdaság megvalósíthatósága és alkalmazása tárgyban.

- Ipari termelő és szolgáltató létesítmények mitigációs és dekarbonizációs tevékenységének elősegítése.

2. Közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát közlekedési módok támogatása és fejlesztése.

   - Vonzó járművekkel és szolgáltatásokkal, jobb infrastruktúrával a közösségi közlekedés fejlesztése.
   - A kerékpáros és gyalogos infrastruktúra fejlesztése.
   - Elektromos meghajtású vagy alacsony kibocsátású gépjárművek használatának elősegítése.
   - Az autómegosztás (carsharing) és telekocsi rendszerek használatának elősegítése.
   - Kibocsátás-csökkentő forgalomszabályozás, alacsony kibocsátású övezetek kijelölése és az ehhez kapcsolódó infrastruktúra kiépítése.

3. Klímatudatos városlakók: a környezeti kultúra és a felelősségvállalás erősítése a lakosságban, gazdasági szereplőkben – szemléletformálás.

   - Tematikus szemléletformáló kampányok és tájékoztató tevékenységek a Főpolgármesteri Hivatal és a főváros gazdasági szervezetein keresztül, kiemelt tekintettel a lakossági energiafelhasználás csökkentésére.

Az energiagazdálkodás jobb állapotának elérését számos projekt támogatta, ezek egy része KEHOP forrásból tudott megvalósulni. Ilyen volt a Fővárosi Önkormányzat közszolgáltató szervezeteinek telephelyein (BKV Zrt., Fővárosi Vízművek Zrt.), a Városháza épületén és az idősellátást biztosító ingatlanokban energetikai korszerűsítési fejlesztések, a BGYH ZRt. üzemeltetésében álló fürdőkben energetikai korszerűsítések végrehajtása. [2]2021-ben a COVID19-járványhelyzetet követő növekvő nemzetközi kereslet miatt már emelkedni kezdtek a nagykereskedelmi energiaárak, az Ukrajna elleni orosz invázió következtében a folyamat 2022-től felerősödött. Mindez a közszolgáltatások léptéke miatt a Fővárosi Önkormányzat működését is nagymértékben érintette, a válságok arra is rámutattak, hogy a működési kiszolgáltatottság elkerülése érdekében minimum a közszolgáltatások területén az energiafüggetlenség elérésére kell törekedni. Ennek érdekében egy nagyon feszes, és nem a hagyományos keretek közé illeszthető energiabeszerzési modellt, az ún. Budapest-modellt vitt végig az önkormányzat.

A Fővárosi Önkormányzathoz kapcsolódó energiafogyasztásából – a közösségi közlekedés, a közvilágítás és az ivóvízhálózat üzemeltetése miatt – az áramfelhasználás teszi ki messze a legnagyobb tételt, és itt a legkisebb a lehetőség a fogyasztás csökkentésére rövid távon. 2022 őszén, épp, amikor időszerű lett volna a 2023-ra vonatkozó éves villamosenergia-beszerzési szerződések megkötése, soha korábban nem látott szintekre emelkedett a villamosenergia ára, amely gyakorlati szempontból kigazdálkodhatatlan volt. A közszolgáltatások biztosítása érdekében ezért egy jelentős takarékoskodás kezdődött, amely 2022. negyedik negyedév és 2023. harmadik negyedév között az alábbi megtakarításokat eredményezte:

- villamosenergia-felhasználás terén 13%-os megtakarítást (65 millió kWh);
- földgáz felhasználása kapcsán 32%-os megtakarítást (5,5 millió m3);
- távhő esetében 26%-os megtakarítást jelentett (69 ezer GJ)

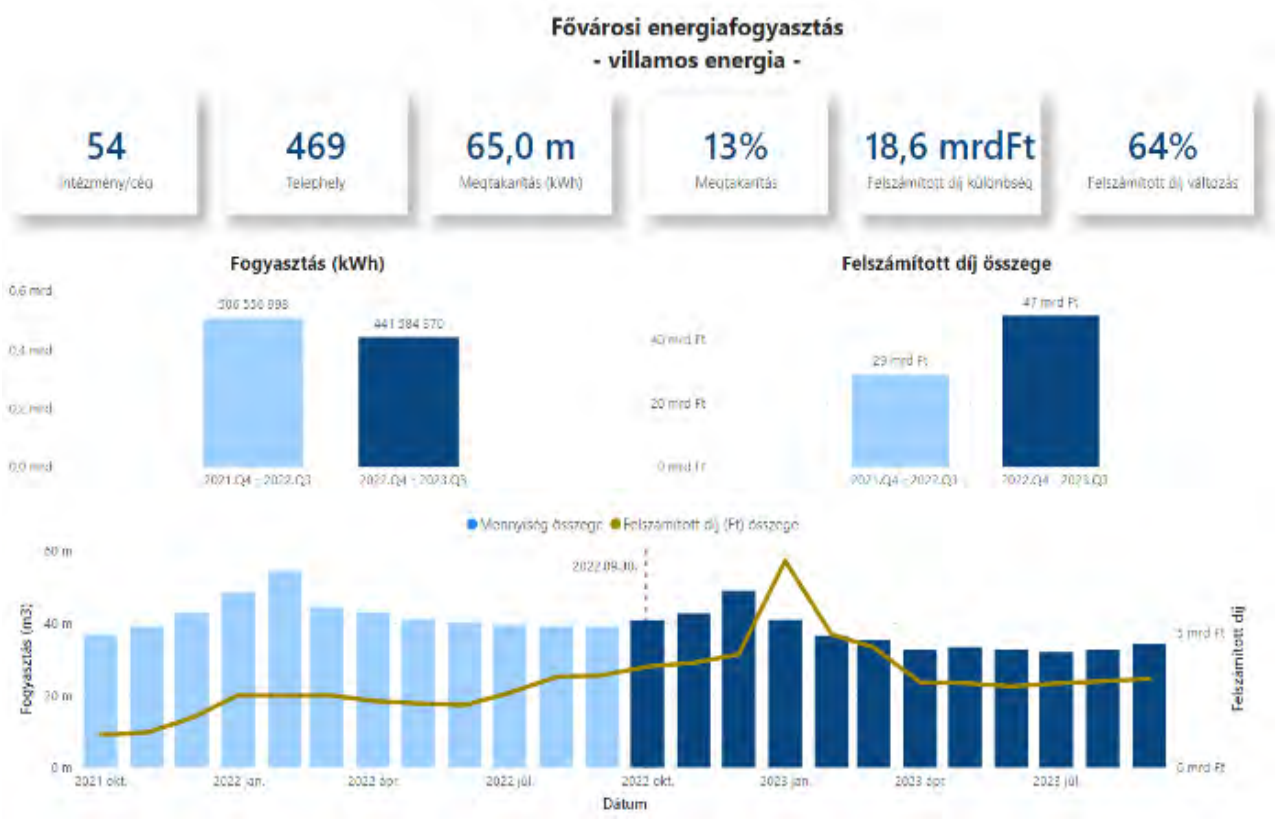
A rugalmas rendszerű energiabeszerzés mellett a jelentős megtakarítás ellenére is növekedtek a költségek, de összességében az ún. Budapest-modell eredményes volt, e nélkül a költségek nagyobb mértékben emelkedtek volna.

[2] Forrás: Budapest Főváros Önkormányzata 2024. évi költségvetési rendelet

A 2024. évi költségvetés tartalmazza az első energiacsomagban szereplő intézkedések közül az alábbiakat:

- a Fővárosi Csatornázási Művek visszavételéhez szükséges vásárlási árat;
- a közvilágítási program folytatását a beruházási hányad terhére; a tervek szerint az RRF terhére már 2024-ben jelentős léptékű energiamegtakarítási programot is lehet indítani
- energiahatékonysági projektek megvalósítását Európai Uniós programok terhére.

8-6. ábra: A Fővárosi Önkormányzathoz kapcsolódó energiafogyasztás összegzése 2022-2023

Forrás: Budapest Főváros Önkormányzata 2024. évi költségvetési rendelet előterjesztése

A Fővárosi Önkormányzat „Nappal Hajtva" néven egy programot indított a napenergia széleskörű elterjesztése érdekében konzorciumi partnereivel együtt, a Német Szövetségi Köztársaság EU Klíma Kezdeményezés (EUKI European Climate Initiative) 600 ezer euros támogatásával 2020-ban, a projekt 2023-ban zárult. A projekt feltárta a napelemek elterjedésének ösztönzési és támogatási lehetőségeit, többek között elkészült a Budapest Szolár Térképe térinformatikai alapú alkalmazás.

A Városházán Zöld Tanácsadó Iroda nyílt, ahol több projektből támogatva kaphatnak személyre szabott tanácsadást a lakosok (a HungAIRy projekt keretében ökomenedzserek segítik többek között a helyes fűtési technikák, energiahatékonyság, kérdéseiben az érdeklődőket; a Budapest Nappal hajtva Tanácsadó Iroda ingyenes napelemes tanácsadó szolgáltatással segíti a lakosságot a felmerülő napelemes beruházásokhoz kapcsolódó műszaki, szakmapolitikai kérdéseik megválaszolásával és a döntéshez szükséges információval; a RenoPont Energetikai Otthonfelújítási Központ munkatársai a magánlakások és házak energetikai felújításának hatékony, költségkímélő lebonyolításáról nyújtanak teljes körű lakossági tanácsadást a tervezéstől a finanszírozáson át egészen az üzemeltetésig).

2024 áprilisában megalakult a Budapesti Klímaügynökség Közhasznú Nonprofit Kft., ennek hátterét az Európai Bizottság által indított 100

Klímasemleges és Intelligens Város Küldetéshez való csatlakozás jelentette, melybe való bekerülésre a Fővárosi Önkormányzat sikeresen pályázott 2022-ben. A Küldetés teljesítésére irányuló, a klímasemlegességhez vezető akciókat összefoglaló ún. Városi Klíma Szerződés kidolgozása 2024 első negyedévében még folyamatban volt. 2022-ben a 100 város pilot pályázatot nyújthatott be innovatív projektek indítására, a Fővárosi Önkormányzat a „Budapest CARES (Budapest Climate Agency for the Renovation od homES) c. projektre - melynek célja kifejezetten a lakóépületek energetikai felújításának támogatása, a szervezeti modell kialakítása – 1,5 millió euro támogatást kapott. A pilot jelleggel elinduló tevékenység – a Klímaügynökség tapasztalatai és elért eredményei alapján – a későbbiekben kiterjeszthető az épületenergetika és a klímaváltozással kapcsolatos egyéb intézkedési területekre is, annak érdekében, hogy Budapest klímasemlegessége minél korábban megvalósulhasson.

A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepét a területen indokolja, hogy Budapesten a lakásszektor felel a CO2 kibocsátás 36%-áért, ugyanakkor az elmúlt 10-12 évben nem volt nagyobb léptékű helyi vagy országos program a lakások energiahatékonyságának fejlesztésére. A projekt célja egy átfogó, nagyléptékű, többszereplős támogatási program kidolgozása. A Klímaügynökség a tervek szerint a lakossági felújítások teljes folyamatára nyújt egyablakos szolgáltatást, egy, a kerületi önkormányzatok és civil szervezetek segítségével létrehozott ügyfélszolgálati hálózaton keresztül. Alapvető cél a mélyfelújítások ösztönzése és differenciált programokkal a nehezebb szociális helyzetben élők elérése.

A kerületi önkormányzatok KEHOP forrásból az energiagazdálkodás területét is érintő klímastratégiáikat készítették el, az energiatudatosság területén szemléletformáló programokat valósítottak meg, illetve a tulajdonukkal érintett intézmények (bölcsődék, óvodák, egészségügyi ellátást biztosító épületek, iskolák, szociális létesítmények) energiahatékonysági fejlesztéseit valósították meg, lehetőség szerint napelemes rendszerek telepítésével együtt.

A KEHOP-ban megítélt összes energiahatékonysági célú támogatásból a kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat közvetlen és közvetett (NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft., mint megvalósító szerződő fél) részesedése alacsony volt, a kerületek szerződött támogatási összege összesen 2,1 milliárd Ft volt, a Fővárosi Önkormányzat és tulajdonával érintett szolgáltató vállalatok összesen a távhőprojektek nélkül szintén 2,04 milliárd Ft, távhőprojektekkel együtt 16,8 milliárd Ft szerződött támogatási összeggel rendelkeztek, míg az egyéb szereplők (elsősorban állami és egyházi érdekeltségbe tartozó) épületenergetikai beruházásokra kötött támogatási szerződések összesen elérték a 100 milliárd Ft-ot.

8.6 Digitális átállás

Budapesten az önkormányzatokhoz tartozó szakfeladatok ellátása érdekében az IKT technológiákat ma már szinte minden területen alkalmazzák, ugyanakkor jelentős kiadást jelent az eszközállomány folyamatos karbantartása és cseréje, a szoftverek, licencek beszerzése, a védelem, szerverfejlesztés.

A Fővárosi Önkormányzat gazdasági szervezetei vállalati szintű stratégiákat valósítanak meg a digitális átállás területén, ennek egyik kiemelt területe a működést és üzemeltetést támogató funkciók fejlesztése (pl. a vállalatirányítási rendszerek bevezetése és fejlesztése az egyik általánosan jelentkező fejlesztési igény). Tekintettel a fővárosi közszolgáltató cégek és egyes intézmények nagyságrendjére, adatszolgáltatási kötelezettségeikre, elmondható, hogy a szervezetek digitális adat-alapú feladatszervezése – különböző szinten – de egyre elterjedtebb gyakorlat, legnagyobb lemaradásban a fővárosi szociális intézmények vannak.

A Fővárosi Önkormányzat költségvetési intézményei közül a Budapesti Történeti Múzeum 2017-ben digitalizálási stratégiát dolgozott ki, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár is folyamatosan bővíti digitális állományát – melynek egy része interneten keresztül is elérhető – és szolgáltatásait (pl. EDS kereső). A Budapest Film Zrt. és a fővárosi színházak a COVID-19 járványhelyzet korlátozó intézkedésit követően elindították a távmozi szolgáltatást, illetve a színházi előadások streamelését. A Fővárosi Önkormányzat az ingyenes tesztelések gördülékeny bonyolítására online regisztrációs és időpontfoglaló platformot alakított ki. Összességében elmondható, hogy az önkormányzat és szervezetei jól reagáltak a járvány miatt jelentkező kihívásokra a digitális átállás gyors megszervezésével.

2022-ben alakult meg a Digitális Szolgáltatások Osztálya a Főpolgármesteri Hivatalon belül, melynek első, folyamatban lévő feladata a Digitális Városháza projekt megvalósítása, azaz az önkormányzat honlapjának teljeskörű megújítása. A service design módszertan alkalmazásával az ügyfélélmény javítása az elsődleges cél, az ügyintézési folyamatok átláthatóságának növelésével és az ennek hátterében álló belső szervezeti, működési eljárások újragondolásával.

A Fővárosi Önkormányzatnál az adatvagyon és kapcsolódó folyamatok, eszközök részletes feltérképezése 2021-ben megkezdődött, ennek alapján készül egy koncepció (adatkormányzás keretrendszere), ami a későbbi beavatkozási lépések tervezését megalapozza, köztük az adatok megosztását, integrált rendszerek létrehozását akár a belső működést, akár a nyílt hozzáférésű adatok kezelését tekintve. A munkamódszer ebben az esetben a tapasztalatok becsatornázásán, a pilotokon és az igényekre alapozott megoldás-fejlesztéseken lesz, szemben a deduktív jellegű stratégiaalkotással.

A legjelentősebb adat-alapú eszköz az agglomerációra is kiterjedő Egységes Forgalmi Modell, ami statisztikai adatokat, egyedi felmérések és szenzorok adatait is integrálja, széleskörűen támogatva a fővárosi közlekedés-fejlesztés tervezését. A szenzorok tekintetében a közlekedési ágazat (BKK Zrt. és Budapest Közút Zrt.) folyamatosan fejleszti eszközeit, ez a forgalomirányítás, a forgalomszervezés és tervezés, valamint az ügyféloldali valós idejű szolgáltatások (Budapest Go és a Közút Figyelő applikációk) adathátterét egyaránt biztosítja. A BKK-nál 2021 tavaszától dedikált szakterület foglalkozik a forgalmi adat-elemzéssel, 2021-től havi közlekedési riport jelenik meg a társaság honlapján. A forgalmi adatok, mérések adatai a BKK honlapján keresztül elérhetőek A BKK rendelkezik OpenData Portállal, ahol a statikus menetrendi adatbázis mellett valós idejű adatokhoz is hozzáférhetnek fejlesztők.

A távhőrendszerek fejlesztése ma már digitális technológiák figyelembevételével történik (távfelügyeleti rendszer bővítés, digitális végpontok kiépítése az új vezetékek esetében). A közszolgáltató vállalatok szinte mindegyike törekszik az energia- és egyéb erőforrás-felhasználás monitorozására és erre épülő menedzsment rendszerek kialakítására. A közszolgáltatások esetében jelentkező munkaerőhiány és egyes ágazatokban jelentkező

átlagosnál nagyobb fluktuáció elsősorban a munkavégzéshez szükséges belső képzések iránti igények növekedésével jár, ezeknek egy része a digitális készségek területét is érinti és várhatóan a jövőben erre még nagyobb igény lesz.

A Főpolgármesteri Hivatal hatáskörébe tartozó digitálisan intézhető ügyek köre a központi fejlesztésekkel párhuzamosan történt (a helyi iparűzési adó bevallására fejlesztett HAIR alkalmazás már a központi NAV fejlesztéseket is megelőzte), először az elektronikus nyomtatványok bevezetése (ÁNYK), majd 2018-tól az ASP rendszerhez csatlakozás történt meg. Jelenleg a legtöbb ügy a kormányzati ügyfélkapun keresztül, az e-papír (epapir.gov.hu) platformon keresztül intézhető.

A BKM Főtáv divíziója, a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. és Fővárosi Vízművek Zrt. esetében egyes ügytípusok szintén elérhetőek ügyfélkapun keresztül, illetve saját honlapon keresztül is működik online ügyfélszolgálat. A fejlesztések folyamatosak, de a teljesen online intézhető ügytípusok mellett még jelen vannak a csak offline módon intézhető ügytípusok is (itt többnyire lehetőség van már az űrlapok online kitöltésére nyomtatás előtt). A közterület-használati engedélyekkel, valamint tulajdonosi hozzájárulásokkal kapcsolatos elektronikus ügyintézés fejlesztése folyamatban van, várhatóan 2024-év végén zárul. A gyermekétkeztetés a Multischool4 rendszerét használja, amivel lehetőség van az étkezések megrendelésének, lemondásának és fizetésének online ügyintézésére.

A releváns közszolgáltatási területeken biztosított az online hibabejelentés a honlapokon kialakított külön menüpontban, vagy e-mail cím megadásával, néhány területen applikáción keresztül is van erre lehetőség – pl. MOL Bubi vagy a közvilágítás esetén a BDK applikációja – , de továbbra sincs erre kialakított egyablakos rendszer. A fővárosi közszolgáltatók helyett jelenleg az „egyablakos" hibabejelentés a jarokelo.hu oldalon érhető el (2022-ben 6,8 ezer bejelentés fogadás, ebből 3,7 ezer ügy megoldódott). Az egyesületnek több kerülettel és számos fővárosi közszolgáltatóval van szoros együttműködése. A legtöbb fővárosi bejelentést a Budapest Közúthoz továbbítják, majd a közvilágítás, a köztisztaság, hulladékelszállítás és a parkokkal, zöldfelületekkel kapcsolatos bejelentések (BKM/FKF és Főkert) a leggyakoribbak azok közül, amelyek a fővárosi szolgáltatókat érintik.

Az Európai Bizottság 2023. évi életminőségi felmérése (Quality of life survey) között szerepeltek a helyi ügyintézéssel kapcsolatos kérdések is, e szerint az ügyintézés időtartamával a budapesti válaszadók 45,4% teljesen vagy inkább elégedett, míg 35% az aránya azoknak, akik egyáltalán nem vagy inkább nem elégedettek. Az eljárások közérthetőségének és egyszerűségének megítélése kedvezőbb, itt az inkább és teljesen elégedettek aránya 56%-os. Az információk és közszolgáltatások online könnyű elérhetőségével kapcsolatos állítással 66,5% teljesen vagy inkább egyetértett.

2022-ben bevezetésre került a Fővárosi Önkormányzat és érdekeltségei tulajdonában lévő ingatlanok átfogó nyilvántartását lehetővé tevő Központi Ingatlannyilvántartási Rendszer (KIR), illetve megkezdődött egy új iratkezelési és folyamatkezelő rendszer fejlesztése, mely a 17 éve működő EDOK szoftvert váltja le, a fejlesztés tervezetten 2026-ban fejeződik be. A fejlesztések támogatják a gyors és hatékony ügyintézést és a teljesen papírmentes folyamatokra való áttérést. A Hivatal későbbi fejlesztési célja, hogy egy olyan folyamatkezelő, vezetői információs és döntéstámogató rendszert vezessen be, amely a jelenleg több, különálló folyamatmenedzsment-szakrendszer helyett egységes működéssel tudja támogatni a hivatali döntéselőkészítő és -végrehajtó tevékenységet.

Elindult az önkormányzati vagyonkörbe tartozó épületek energetikai adataival foglalkozó adatbázis kialakítása is, cél ebben az esetben is az, hogy az adatállomány mellé a döntéshozást támogató alkalmazások (egyszerű, naprakészen lehívható riportolási lehetőség) is beépítésre kerüljenek.

A Budapest Közút Zrt. által üzemeltetett Közúti Adatgyűjtő Rendszer (KARESZ) segítségével olyan 3D lenyomata készül el a városnak, mellyel az útfelújítások gazdaságosabb tervezésére és

minőségellenőrzésére nyílik lehetőség. A KARESZ részeként készült el a Közterületi Adatok Publikációja (KAPU), mely az adatok nyilvántartásához, azok ügyviteli rendszerbe integrálásához, valamint elemzéséhez nyújt online megoldást. A rendszer létrehozásával a cél az volt, hogy létrejöjjön egy platform, amelyen keresztül a különböző szakágak tudnak kommunikálni, segíti az üzemeltetésüket és folyamatos változáskövetés valósul meg rajta. Az így elkészült alkalmazás alapja lehet további szereplők bevonásával egy egységes térinformatikai rendszer felé. Az üzemeltetési és városfejlesztési döntéseket támogató, valós idejű adatokat használó digitális iker (digital twin) megoldás Budapesten még nem került alkalmazásra az önkormányzati szektorban.

Budapesten a környezeti adatok gyűjtése, értékelése és rendszeres közzététele a Kvt. szerint elvégzett környezeti állapotértékelés keretében történik. Az állapotértékelésben feldolgozott adatok különböző méréseken alapul, az adatok gyűjtése számos szervezet által történik.

A BKÁÉ keretében az alábbi adatok gyűjtése történik:

- ÜHG leltár: városi energiafelhasználási adatok és azokból számított CO2 kibocsátás
- levegőminőség: az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) 12 db automata mérőállomásán folyamatosan végzett mérési adatainak értékelésével. Az OMSZ az időjárás-előrejelzéshez hasonlóan, a szennyezőanyagok térbeli koncentráció-eloszlása és ennek időbeli alakulásának előrejelzésére is modellezést alkalmaz, a CHIMERE levegőkémiai transzport modell használatával.
- közlekedés: közösségi közlekedési eszközök valós idejű nyomon követése a FUTÁR rendszerben történik, a közúti forgalom tekintetében a főváros úthálózatán több száz forgalomszámláló eszköz – útpályába épített hurokdetektorok és forgalomszámláló kamerák – folyamatosan mérik a közúti adatokat.
- talaj – monitoring kutak
- zajterhelés: az EU-s direktívák alapján 5 évente elkészíttetett stratégiai zajtérképek adatbázisa mérésen és számításon alapul
- zöldfelületek: a BP FATÁR adatbázisban a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó és egyre több kerületi önkormányzat által tulajdonolt/kezelt zöldfelületei elem adatai elérhető.
- természetvédelem: a helyi jelentőségű természetvédelmi területek állapotának nyomon követését helyszíni szemrevételezések alapján a FÖRI végzi
- katasztrófavédelem - veszélyes ipari üzemek: az OKF a lakosság súlyos ipari balesetek elleni magasfokú védelme és EU kötelezettségeinek végrehajtása érdekében a veszélyes ipari üzemek környezetében monitoring és lakossági riasztó rendszert (MoLaRi) telepített. Budapesten három veszélyes üzem környezetében összesen 52 monitoring és 317 riasztó-tájékoztató végpont.

A Fővárosi Önkormányzat részt vesz a HungAIRy nevű LIFE projektben, melynek egyik fontos célja a városi logisztikában az emisszió csökkentése, többek között digitális alkalmazások segítségével.

A 2015-ben létrehozott Közút Figyelő mobil applikáció valós idejű forgalmi és parkolási információkkal segíti a fővárosi közlekedőket, 2020-tól megújult külsővel és bővített funkcionalitással érhető el. 2022-ben csatlakozott a magyar fejlesztésű Parkl mobilapplikáció rendszerhez a Budapest Közút Zrt. által üzemeltette P+R parkolók egy jelentős része, ahol a be- és kihajtás automatikus rendszámfelismeréssel történik.

A fővárosban több parkolás-támogató alkalmazás is működik, a PARKER applikáció a telepített szenzoroknak köszönhetően az V. kerületen belül összesen 5200 kültéri parkolóhely valós idejű foglaltságáról ad adatot.

Az elektromos meghajtású járművekkel üzemelő, online platformokon keresztül működő közösségi autóbérlő szolgáltatások Budapesten folyamatosan bővülnek, 2016. évben indult el a teljesen elektromos meghajtású járművekkel a GreenGo, valamint 2018. évben a MOL-Limo is. A car-sharing rendszer elterjedésével – főként a belvárost érintően – a parkolási problémák enyhülése várható hosszabb távon.

Fővárosi okos fejlesztések között ki kell emelni a Budapest GO-t, amely 2022-ben váltotta a FUTÁR korábbi, ügyféloldali applikációját. Az alkalmazás

egy platformon biztosítja az utazásszervezést, mobiljegy-vásárlást és az információnyújtást. A közösségi közlekedés az egyik legfontosabb szolgáltatási terület a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében, az új alkalmazással lehetővé vált a digitális és időalapú jegyek bevezetése. A fejlesztésnél az ügyfélélmény miatt a mobiltelefon-használat kiemelten fontos volt. Az agilis fejlesztés lényege, hogy a bevezetés óta a fejlesztők folyamatosan elemzik a használati adatokat és ügyfél-visszajelzéseket, visszacsatolva ezek eredményeit a fejlesztési folyamatba

A MOL Bubi a fővárosi közösségi közlekedési rendszer részeként 2014-ben indult, az utóbbi években jelentősen átalakult a szolgáltatás

A fővárosiaknak szóló enbudapestem kártya és applikáció - amely a felhasználóknak kedvezményrendszert biztosít, egyben egy hatékony információs eszköz – előkészítése 2021-ben megkezdődött, 2023-ban elindult az applikációs felület.

2022-ben lehetőséget biztosított a Fővárosi Önkormányzat a budapesti fiatalok számára, hogy kreatív, látványos, közérthető módon mutassák be, mire, mit, mikor költ a Fővárosi Önkormányzat. A hackathon során Interaktív adatvizualizáció és storytelling kategóriákban versenyeztek egymással a csapatok, a projekt eredményeként a költségvetés bevételi és kiadási oldalainak alakulása elérhető a koltsegvetes.budapest.hu oldalon keresztül.

2021-ben a Fővárosi Önkormányzat csatlakozott a Living-in.eu „join, boost, sustain" programhoz és aláírta az „Együttműködés az uniós városok és közösségek fenntartható digitális átalakításának fellendítéséért" című nyilatkozatot. A program célja, hogy az EU kormányzati szinten összefogjon a digitális megoldások fejlesztése érdekében, és 2025-ig legalább 300 millió európai számára biztosítson jobb életminőséget. Az aláírók többek között megállapodnak arról, hogy a városok polgárközpontú és nyitott innovációs ökoszisztémaként működnek, etikus és társadalmilag felelős adathozzáférést és közös adatmodelleken alapuló interoperábilis digitális platformokat alkalmaznak, valamint, hogy fenntartható intézkedéseket dolgoznak ki közösen a pénzügyi, műszaki, jogi, oktatási és kapacitásépítési, nyomon követési és mérési területeken.

2023 év végén a BVK szponzorként vett részt a British Council és a MOME Innovation Center közös szervezésű Social Innovation Hackathonján, aminek a témája az „AI for Green Cities" volt. A kihívás lényege a kihasználatlan üzlethelyiségek hasznosítását és revitalizálását szolgáló mesterséges intelligencia alapú ötletek gyűjtése volt.

8.7 Településüzemeltetés

2019-ben fogadta el a Fővárosi Önkormányzat a Smart Budapest Okos Város Keretstratégiát, melynek megalapozó munkarésze az egyes okos város alrendszereken belül részletesen feltárja a fejlesztési szükségleteket. A keretstratégia kimondja, hogy Budapest biztonságos működése és kiegyensúlyozott fejlődése érdekében a rendelkezésre álló fizikai erőforrásokat hosszú távon fenntartható módon kell hasznosítani. Elsődleges cél az erőforrások használatának csökkentése a pazarló gyakorlatok megszüntetésével, továbbá a felhasználás hatékonyságának növelése az energiaveszteségek minimalizálásával. A szervezeti hatékonyság javítása, a költségcsökkentési nyomás, a technológia/digitalizáció fejlődési ütemének gyorsulása és az önkormányzatok és szolgáltatások gyors, rugalmas és ügyfélbarát működésével szembeni elvárások hatására folyamatos és fontos feladat továbbra is a településüzemeltetés hátterének fejlesztése.

A Fővárosi Önkormányzat feladatinak ellátása érdekében 2022-ben összesen 23 költségvetési szervet működtetett a következő területeken: 11 szociális és gyermekvédelmi bentlakásos ellátás, 8 kulturális szolgáltatás, 2 óvodai nevelés, 1 rendészet, 1 étkezési szolgáltatás. A feladatok ellátásában a költségvetési intézmények és hozzájuk kötődő gazdasági társaságok mellett 45 további gazdasági társaság vett részt.

Az alábbiakban a fővárosi településüzemeltetés meghatározó szereplői kerülnek kiemelésre

BKK Zrt., BKV Zrt., Budapest Közút Zrt.

A Fővárosi Önkormányzat – a számára jogszabályban meghatározott – személyszállítási közszolgáltatás ellátási felelősségét és az ezzel összefüggő illetékes helyi haté-sági minősítését szerződéssel átruházta a Budapesti Közlekedési Központ Zrt-re (BKK). A BKK a személyszállítással összefüggésben a legnagyobb volumenű közszolgáltatási szerződést a Budapesti Közlekedési Zrt-vel (BKV) kötötte, amely kiterjed az autóbusszal, a metróval, villamossal, trolibusszal, valamint vízi járművel történő személyszállítási közszolgáltatások nyújtására is, de az autóbuszos személyszállítási szolgáltatások tekintetében egyéb szervezetekkel is van érvényben szerződés.

Szintén díjfizetés mellett vehetőek igénybe a közösségi közlekedésre való átszállást segítő P+R parkoló hálózat őrzött létesítményei, és a korlátozott várakozási övezetekbe tartozó közterületek fizetős rendszerű parkolóhelyei. A korlátozott várakozási övezetekbe tartozó közterületi, fizetős rendszerű parkolóhelyek nagyobb része a kerületi önkormányzatok tulajdonába és kompetencia-körébe tartozik. 2022-ben a Fővárosi Önkormányzat egységes parkolási rendszert vezetett be, a korábbi átláthatatlan, összesen 27 féle parkolási zóna helyett 4 zónatípusból álló rendszer kialakításával.

A BKK és a Budapest Közút Zrt. együttműködésben látja el a közútkezeléssel kapcsolatos feladatokat. Szintén a Budapest Közút Zrt. felelős a biztonságos közlekedést megteremtő forgalomtechnikai eszközök elhelyezéséért és folyamatos fenntartásáért, mely az autópályák kivételével a város valamennyi közterületére kiterjed. A forgalomtechnika feladatkörébe tartozik a belvárosi térségben a kereskedelmi létesítmények közterületről történő áruszállításának kijelölése is.

A városüzemeltetés területén jelentős mértékű a közutakat és műtárgyakat (hidak, felüljárók) érintő felújítási és fejlesztési igény. Az elmúlt években több kezdeményezés történt híd és egyéb műtárgyak felújítása kapcsán, de a tervezési munkákat követően a szükséges beavatkozások a pénzügyi források hiánya miatt nem valósultak meg. A BKK Zrt-nél és a Budapest Közút Zrt-nél több híd felújításának terve rendelkezésre áll, amelyekre azonban a korábban kiadott építési engedélyek, közműnyilatkozatok már lejártak.

A Petőfi híd és az Árpád híd állapota is indokolja a mielőbbi beavatkozást. A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában és kezelésében lévő, a Budapest Közút Zrt. üzemeltetésével működő úthálózat megközelítőleg 12,7 millió m2 útpálya burkolatot jelent. Jelenleg az úthálózat 50%-a (6,4 millió m2) jó állapotú, nem igényel folyamatos

fenntartást, 24%-a (3 millió m2) rendszeres beavatkozásokat igényel, azonban mintegy 26%-a (3,3 millió m2) nagyon rossz vagy kritikus állapotú állapota is indokolja a sürgős intézkedést. Az úthálózat általános állapotának fenntartása érdekében javasolt az elmúlt években alkalmazott nagyfelületű (egy/két rétegű) kopóréteg csere folytatása. A 2019-2023 közötti időszakban ezzel a műszaki megoldással mintegy 150.000 m2 útpálya burkolat újult meg[II].

2024-ben megállapodás született a Fővárosi Önkormányzat és az építésért és közlekedésért felelős miniszter, valamint a szolgáltatásokban részt vevő vállalatok között a közlekedésszervezési feladatok strukturális ellátásával kapcsolatba. A Budapest-bérlet változatlanul érvényes maradt a főváros egész területén az állami közszolgáltatók járatain is, annak ára 8950 Ft-ra csökkent, emellett 2024. március 1. napjától a Pest vármegyére váltott havi bérlet és a havi országbérlet a BKK járatain is érvényessé váltak. Ezzel összefüggésben döntés született a vonatkozó díjbevételek és az azokhoz kapcsolódó szociálpolitikai támogatás szolgáltatók közötti teljesítményarányos megosztásáról.

Budapesti Közművek Nonprofit Zrt.

A fővárosi nagyobb szervezetfejlesztési folyamatok közül ki kell emelni a BKM Nonprofit Zrt. 2021. évi megalakulását. A „Stadtwerke" („városi közművek") modell szerinti egységes budapesti közműtársaság a FŐTÁV Nonprofit Zrt., az FKF Nonprofit Zrt., a FŐKERT Nonprofit Zrt, a BTI Nonprofit Zrt. és a FŐKÉTÜSZ Nonprofit Kft egyesítésével jött létre. A korábbi tagvállalatok az összeolvadást követően egységes irányítás mellett, hat divízióként vesznek részt Budapest közműellátásában. A BKM Zrt-nek nagyságrendileg 5 ezer munkavállalója van. A Fővárosi Közgyűlés 2024 márciusi döntése[3] eredményeként 2025. év elején a BDK Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. 100%-os fővárosi tulajdonú társaságként szintén beolvad a BKM Zrt.-be.

Hulladékgazdálkodás, köztisztaság

Az FKF a Főváros több mint 950.000 háztartásától és mintegy 20.000 gazdálkodó szervezetétől gyűjti be, szállítja el és ártalmatlanítja a települési szilárd hulladékot. A divíziók üzemeltetésébe tartozik a Pusztazámoron található hulladéklerakó, 17 lakossági hulladékgyűjtő udvar, két szemléletformáló és újrahasználati központ, valamint több mint 200 szelektív hulladékgyűjtő sziget. Az FKF további feladata Budapest több mint 25 millió négyzetméternyi szilárd burkolatú úthálózatának, közjárdáinak, közlépcsőinek takarítása, 73 aluljárójának (ebből 69 gyalogos), hidak, felüljárók, és egyéb mérnöki létesítmények tisztán tartása. A korábbi FKF Nonprofit Zrt. 2021. szeptember 1-ével a BKM Nonprofit Zrt.-be való beolvadásával három részre tagozódott. A Hulladékhasznosító Mű, mint hőforrás a FŐTÁV divízióba került, a hulladékgazdálkodással összefüggő többi feladatot az FKF Hulladékgazdálkodási főigazgatósága látja el és koordinálja, valamint a köztisztasági feladatokat az FKF Köztisztasági főigazgatósága kezeli[4].

KEHOP forrásból a fővárosi hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése területén közel 18 milliárd Ft támogatás került megítélésre (90%-os támogatási intenzitás mellett), melyből megvalósulhatott a hulladékgyűjtési eszközpark fejlesztése, korszerűsítése, többfunkciós Logisztikai és Szolgáltató Központ és az Észak-Pesti Hulladéklerakó kialakítása.

Bár a Főváros az elmúlt évtizedekben jelentős infrastruktúra fejlesztést hajtott végre a szelektív hulladékgyűjtés területén, az így begyűjtött, hasznosítható hulladékok aránya 2019-ig dinamikusan növekedett, de azóta stagnál, ami részben a pandémia miatt a hulladékudvarok korlátozott működésével függ össze.

A hulladékgazdálkodás szabályozási rendszere több jelentős átalakításon ment keresztül, 2023. júliusától a helyben biztosítandó közfeladatok

[3] 319-323/2024. (III. 27.) Főv. Kgy. határozatok

[4] Forrás: Energetikai szakreferensi tevékenység összefoglalása, Készült a BKM Nonprofit Zrt. részére 2022. évi zárójelentés, https://www.budapestikozmuvek.hu/storage/app/media/upload ed-files/BKM_Szakreferensi_kivonat_JOMUTI_2022_zaro_honlapra.pdf

körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közül kikerült a hulladékgazdálkodás és annak ellátása állami közfeladat lett. A közszolgáltatási feladat 2023. július 1-jét követő ellátása érdekében a MOL Nyrt. (az állami feladatellátás koncesszora) és a Budapesti Közművek közös vállalatot hozott létre Az 50-50%-os MOL-BKM tulajdoni aránnyal működő MOHU Budapest Zrt. 2024. április 1-jével kezdte meg tényleges működését.

Távhő-szolgáltatás

A BKM FŐTÁV Távhőszolgáltatási Divízió feladatai közé tartozik a hőenergia biztonságos, és az előírt normáknak megfelelő eljuttatása a felhasználók felé (a távhőszolgáltatott épületekbe). Ehhez tartozik a hőtermelő és elosztó létesítmények folyamatos üzemeltetése, a teljes, fővárosi szinten lévő több tízezer kilométer hosszú távhővezetéki hálózat folyamatos felügyelete, karbantartása és a távhőszolgáltatással kapcsolatos fejlesztések megvalósítása. További feladatai közé tartozik az adott épület/ek hőszolgáltatását biztosító hőközpontok felügyelete, és annak a közösségek igényeinek megfelelő beszabályozása.

A vállalat által vásárolt/termelt hőenergiák között érdemi hányadot képvisel a Hulladékhasznosító Műből előállított hőenergia. A vállalat által végrehajtott fejlesztés, azaz az észak-pesti és újpalotai hőkörzetek összekötése lehetővé tette, hogy a fosszilis (gáz) alapú hőtermeléssel szemben az 50%-ban megújulónak számító kommunális hulladék alapú hőtermelés aránya növekedhessen a portfólión belül. Ez egy olyan energiahatékonysági és környezetvédelemi fejlesztésnek tekinthető, amely egyúttal az ellátásbiztonság növekedést is szolgálja[5].

KEHOP forrásból a 2014-2020-as uniós ciklus alatt energiahatékonysági fejlesztések, új fogyasztók hálózatra kapcsolása, hőközponti távfelügyelet kiépítése, távhővezetékek korszerűsítése, új vezetékszakaszok kialakítása valósult meg közel 15 milliárd Ft-os szerződött támogatási összeggel, ez 50%-os támogatási intenzitás mellett közel 30 milliárd Ft-os fejlesztést jelentett, mely állami intézmények bekapcsolásának lehetőségeit is tartalmazta (pl. Városliget új létesítményei. A fejlesztési irányt továbbra is a belváros ellátása (kéménymentes program), az új állami és piaci ingatlan- és létesítményfejlesztési projektek hálózatra kapcsolásához szükséges feltételek megteremtése, a hőkörzetek összekapcsolása és a távhő zöldítése (geotermikus erőművek) és az energia- és üzemeltetési hatékonyságot növelő fejlesztések jelentik.

Temetkezési-szolgáltatás

A BTI divíziója Budapest területén 15 temetőt tart fenn és teljes körű kegyeleti szolgáltatást nyújt. A temetők üzemeltetése komplex megközelítést igénylő feladat, mely egyben a jelentős zöldfelületi rendszer üzemeltetését, fejlesztését is magában foglalja a kegyeleti funkciók mellett. a köztemetők közhasználatúak, de nem közterületek. A működő és lezárt köztemetők, valamint a tartalék és bővítési területek (összesen mintegy 412 ha) fenntartását – az Albertfalvai temető kivételével, mely jelenleg már magántulajdonban lévő temetkezési emlékhely – a BKM Temetkezési Divíziója végzi. A városban két temető van különleges helyzetben. Az első a Nemzeti Sírkert, mely a város és a hon nagyjainak nyughelye és csak korlátozott mértékben vehető igénybe. A másik a XIX. századi várostervezés előrelátásának köszönhető Új Köztemető, mely méretei miatt önmagában is hosszú távra, szinte az egész város igényeit kielégítheti. A működő temetők egy részében talaj és talajvíz gondok merültek fel, így jelentős kapacitásbővítés ezekben nem várható. Ilyenek pl. a Rákospalotai, az Újpesti és a Pestszentlőrinci temető.

Zöldterületgazdálkodás- és fejlesztés

Budapest területének kb. 65%-át (34 ezer ha) borítja zöldfelület (növényzettel fedett terület), amelyből 1.000 ha (a város területének közel 2%-a) zöldterület (parkterület). A zöldterületek 40%-a a Fővárosi Önkormányzat kezelésében áll (434 ha). Ezen feladatok ellátását a BKM Zrt. FŐKERT divíziója látja el. A többi parkterület (a parkterületek 60%-a) kezelői alapvetően a kerületi önkormányzatok, de más szervezetek is lehetnek

[5] Forrás: Energetikai szakreferensi tevékenység összefoglalása, Készült a BKM Nonprofit Zrt. részére 2022. évi zárójelentés, https://www.budapestikozmuvek.hu/storage/app/media/uploaded-files/BKM_Szakreferensi_kivonat_JOMUTI_2022_zaro_honlapra.pdf

(pl. a Magyar Katolikus Egyház, a Városliget 2014-ben a Városliget Zrt. vagyonkezelésébe került).

A zöldfelületek tulajdonosi-kezelői viszonyainak alakulására jellemző, hogy az utóbbi évtizedben megnőtt a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló zöldfelületek részaránya. 2009-től kezdve a Fővárosi Önkormányzat kezelésébe tartozó közparkok, közkertek (zöldterületek), közlekedési útvonalak menti zöldsávok és fasorok, továbbá a fővárosi tulajdonú ingatlanok zöldfelületeinek fenntartásán kívül a fővárosi önkormányzati tulajdonú erdőterületek és a budapesti helyi jelentőségű természetvédelmi területek fenntartását is a FŐKERT végzi, így a közszolgáltatási ellátás területe eléri a 2.300 hektárt. 2011-től 2022-ig a fővárosi kezelésű zöldfelületek fenntartására szánt források mértéke növekszik. Mindezek ellenére az ágazat még mindig alulfinanszírozottnak tekinthető, ami visszafordíthatatlan károkat okoz a főváros zöldfelületi rendszerében.

A Fővárosi Önkormányzat nagy hangsúlyt fektetett az ökológiai szempontok érvényesítésére a zöldfelületei kezelése során: a FŐKERT több, mint 30 hektáron folytat alternatív gyepgazdálkodást méhlegelők kijelölésével, ökologikus virágágyakat alakított ki és Miyawaki-minierdőket telepített. 2022-ben elkészült a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló erdők kezelési-fenntartási terve.

A kerületi önkormányzati tulajdonban álló zöldfelületek az önkormányzatok által megbízott cégek kezelésében vannak. A közhasználatú zöldfelületekre fordított pénzösszeg elsősorban az önkormányzatok költségvetését terheli, egyéb források származhatnak fővárosi alapokból (pl.: környezetvédelmi), környezetvédelmi bírságolásból, fapótlási kötelezettségekből, környezetterhelési díjakból, pályázatokból, civil adományokból, valamint a magánszféra bevonásából is. A fővárosi kezelésű zöldfelületek növekedésével fordítottan arányosan csökkentek a kerületi fenntartású zöldterületek.

Az önkormányzatok költség-ráfordításai között jelentős eltérések mutatkoznak még a fajlagos (1 m2-re jutó) költségmutatók tekintetében is. Ez egyrészt az eltérő nyilvántartási rendszereknek tudható be, másrészt a kerületekben különböző arányban fordulnak elő intenzív és extenzív fenntartást igénylő területek.

Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. és a Fővárosi Vízművek Zrt.

A főváros területén az ivóvízellátást és a tűzivíz biztosítását, valamint részben a szennyvíz tisztítását a Fővárosi Vízművek Zrt., a szennyvízelvezetést és részben a szennyvíztisztítást a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. biztosítja. Mindkét vízi közmű vállalat esetében többségi, de nem 100%-os befolyással rendelkezik a Fővárosi Önkormányzat.

A vízi közművek esetében jelentős felújítási igény jelentkezik, ezen belül kiemelt feladat az azbesztmentesítés és az ólom bekötővezetékek kiváltása. A 2014-2020-as uniós pénzügyi ciklusban közel 20 milliárd Ft értékben valósulhattak meg a KEHOP-on keresztül vízminőség szinten tartását és ellátásbiztonságot növelő beavatkozások (többek között a hálózat hidraulikai és vízminőségi szempontból kedvezőbb átalakítása, módosítása, nagy átmérőjű vezetékek és elosztóhálózat racionalizálása; ólom anyagú bekötővezetékek kiváltása; kutak szűrő felületének növelése, kutak fejlesztése). Budapesten körülbelül ötezer kilométeres az ivóvízhálózat, ebből évente 80 kilométert kellene megújítani, és évi 80 milliárd forintot kellene elkölteni az ivóvízhálózat rekonstrukciójára. Folytatódott a Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése szakaszolt projekt, (mely az előző 2007-2013-as ciklusban indult) 5,5 milliárd Ft-os támogatással, illetve a XIII. kerület, Béke téri tehermentesítő főgyűjtőcsatorna építése kapott még jelentősebb támogatást (2,5 milliárd Ft).

Szintén KEHOP forrásból kapott két árvízvédelmi célú projekt támogatást, 10 milliérd Ft értékben, 100%-os támogatással (Pest-észak árvízvédelmi szakasz 35., 101., 37. és 38. számú védvonalszakaszainak fejlesztése és a Csillaghegyi öblözet védelme).

A víziközmű-ágazatban is a kiszámíthatatlanság és a változó működési környezetben pénzügyileg nem fenntartható állami intézkedések jellemzőek (pl. közműadó megemelése. Ilyen volt a közműadó megemelése, így a Fővárosi Önkormányzat közvetve az ivóvízhálózat után

hárommilliárd, a csatornahálózattal együtt ötmilliárd forint közműadót kell fizetnie 2020-tól, miközben a vízdíj árát a Kormány rögzíti és amely a valós költségek kevesebb mint a felét fedezi a szolgáltatóknak. A víziközmű-ágazat integrációjára 2021-ben létrehozott Nemzeti Vízművek Zrt. felé a fővárosi vagyonelemek és szolgáltatások a Közgyűlés döntése alapján nem kerültek átadásra. A Fővárosi Önkormányzatnak szándékában áll az FCSM Zrt. 100%-os tulajdonba történő visszaszerzése, a kisebbségi tulajdonos kivásárlásával.

Dísz- és közvilágítás

2001. szeptember 1-je óta a főváros köz- és díszvilágítását a BDK Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. üzemelteti a Fővárosi Önkormányzattal kötött szerződés alapján. 2025-ben várhatóan a BDK is a BKM Zrt. divíziójaként folytatja működését. A BDK az önálló közvilágítási tartószerkezetek mellet főként áramszolgáltatói, kisebb arányban pedig BKV Zrt., Budapest Közút Zrt. fenntartású oszlopokon, valamint aluljárókban, illetve épületek külső homlokzatára szerelve üzemeltet világítótesteket. Budapesten a közvilágítás üzemkészsége 99,5% feletti. A BDK folyamatosan végzi a közvilágítási világítótestek energiahatékonyságát és CO2-kibocsátás csökkentését eredményező LED-es izzókkal való korszerűsítést.

9. Településszerkezeti, településrendezési vizsgálat

9.1 A településszerkezet és területhasználat vizsgálata 168
9.2. A hatályban lévő településrendezési eszközök. 257
9.3. A településszerkezeti terv megállapításai 258
9.4. A fővárosi rendezési szabályzat megállapításai.. 259
9.5. Hatályos építési szabályzatok a fővárosban 262

9.1 A településszerkezet és területhasználat vizsgálata

Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A Duna-kanyartól délre elterülő folyó menti sáv, a Duna sodrásának lassulásával létrejött szigetekkel letelepülésre igen alkalmas terület, a folyó az ivóvíz mellett élelmet és védelmet is ad, a nyugatról határoló hegyek fát, építőanyagot és egyéb ásványkincseket szolgáltatnak, ugyanakkor a folyó menti öntésterület növénytermesztésre kiválóan alkalmas. A betelepülés először a pesti síkság kiemelkedő löszdombjain bizonyítható az őskortól kezdődően. Az elszórtan elhelyezkedő korai lakott helyek elpusztulása, folyamatos megjelenése és eltűnése arra utal, hogy ezek a kezdeti "települések" nem érték el azt a "kritikus tömeget", ami a pusztulás utáni újratelepedés alapjául szolgált volna. A spontán, illetve alkalmi megtelepedés nem rendelkezett akkora erővel, ami a telep elpusztítását követően elegendő lett volna a lakott hely újbóli kialakulásához.

A **római uralom** idején a mai Budapest elődjének tekinthető település Pannónia és a Barbaricum határán, a Limes mentén feküdt. Az első jelentős építési korszak IV. és V. századra tehető, elsősorban a dunai átkelőhelyeket érinti (Aquincum, Transaquincum, Contra Aquincum, albertfalvai katonai tábor, nagytétényi Campona, Hadrianus palotája a Hajógyári-szigeten). A budai várhegy lejtőin villák épülnek. Városszerkezeti szempontból lineárisan strukturált rendszer jelenik meg a Limesre felfűzve. A Pannónia Duna menti ellenőrző-sávjaként kiépített Limes lineáris rendszere – pusztulása ellenére – a következő korszakok alapjául szolgáló, meghatározó város- és kultúrtörténeti réteg.

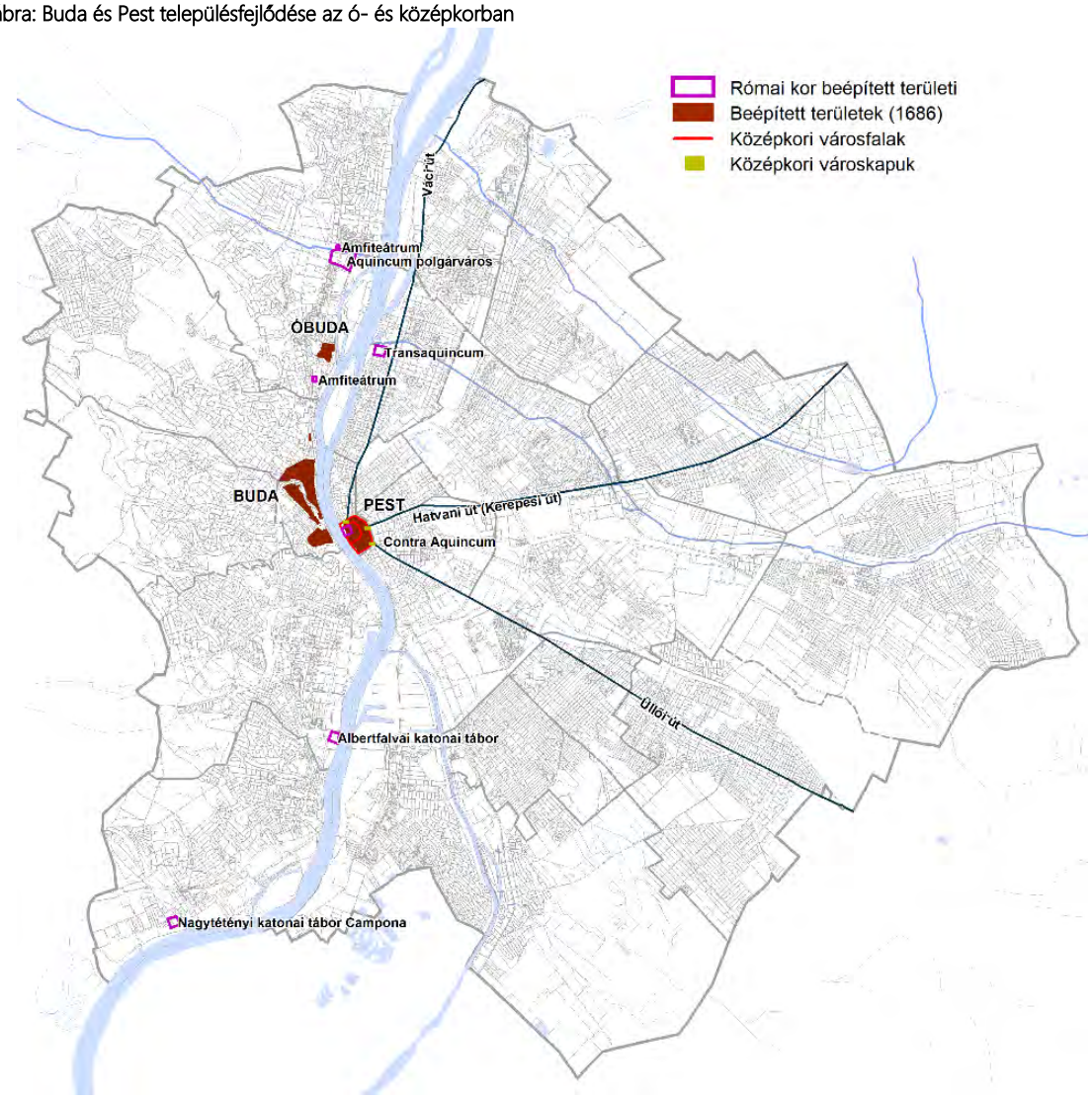

Hadrianus helytartói palotájának modellje
Forrás: Hajnóczy Gyula rekonstrukciója

Az egybefüggő maradványokon kívül a mai városban számos ponton lehet még találkozni a Limes menti építmények maradványaival, melyek – ha nem is bírnak meghatározó városképi és erővel – finoman utalnak a kultúrtörténeti réteg összetettségére.

A **népvándorlás korában**, a római birodalom összeomlását és a fejlett műszaki struktúra pusztulását követő korszakot csupán régészeti emlékek jelzik. Az épített emlékek hiánya arra utal, hogy ebben az időben lényegében újrakezdődött a városfejlődés története. A „megismételt városalapítás" azt bizonyítja, hogy a helyet egymást követő népek is letelepedésre alkalmasnak találták, megszilárdítva, igazolva a mai Budapest helyének kiemelkedő jelentőségét.

9-1. ábra: Buda és Pest településfejlődése az ó- és középkorban

A város fejlődésének következő, **középkori** szakasza 1247-ben, Buda várának építésével kezdődik, melyet a tatárjárás tanulságai alapján királyi parancsra az elsők között emeltek kőből. IV. Bélát a tatárjárás utáni újjáépítések miatt „második honalapítónak" is nevezik, korának jellegzetes emléke a domonkosrendi apácakolostor a Nyulak-szigetén (Margitsziget). Nagy Lajos állandó székhelyéül választotta Buda várát, a szomszédos Óbuda pedig a „királynék városa" lett.

A Vár Zsigmond uralkodása alatt már európai hírű, fénykorát Mátyás király uralkodása alatt éli. Az uralkodói rezidenciától északra, vele párhuzamosan fejlődik a Várhegy kiszélesedő platóján Buda középkori városa, melyet a kortársak leírásai alapján számos pompázatos torony ékesített. Vele szemben, a folyam bal partján a középkori Pest első épületei Contra Aquincum fallal körülvett területén belül épültek. Egyetlen, töredékesen fennmaradt épülete a Belvárosi plébániatemplomnak hívott Nagyboldogasszony Főplébánia. A Duna bal partján elhelyezkedő városfallal körülvett XV. századi település a mai kiskörútig terjedt.

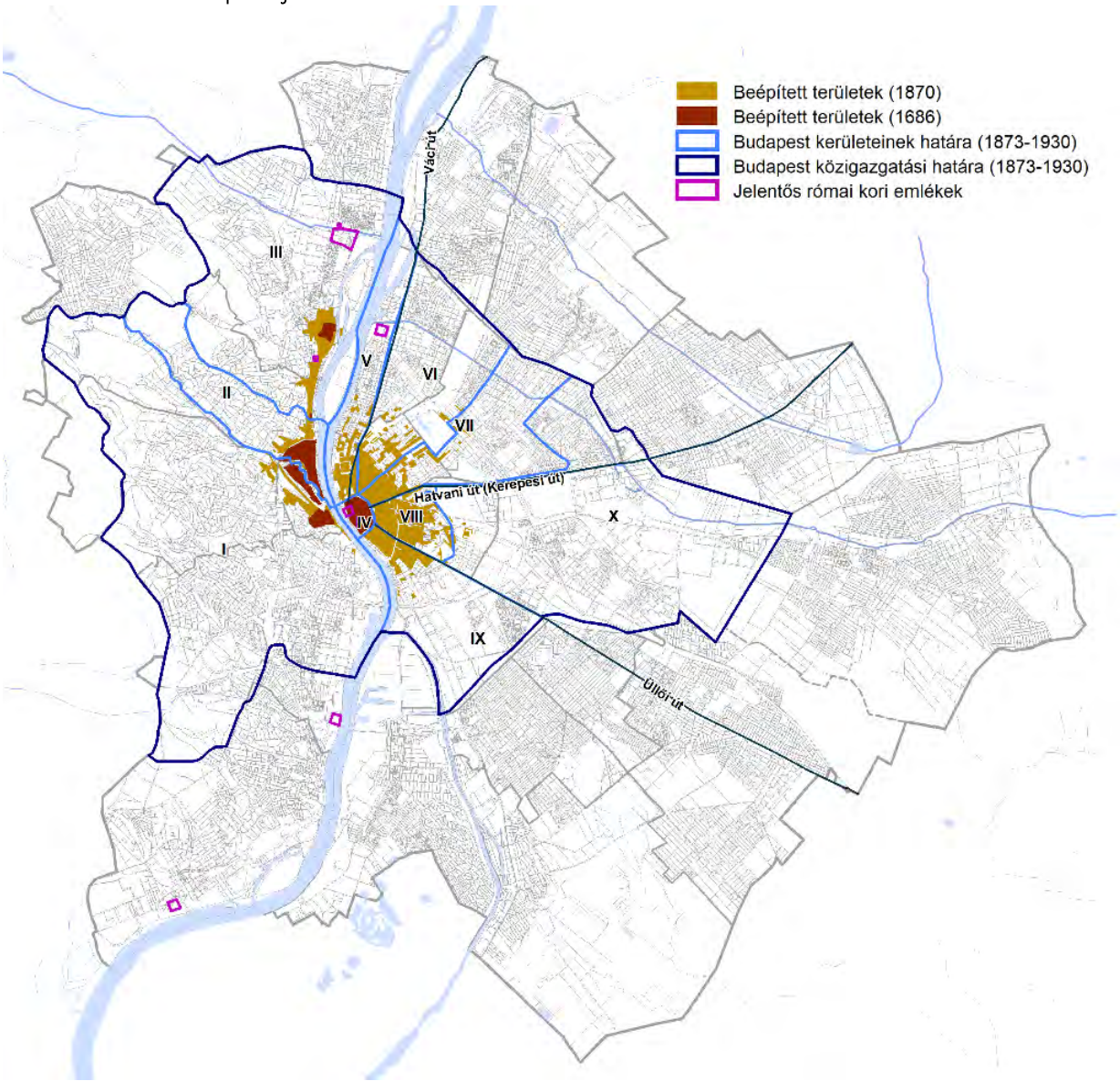

Buda a Schedel-krónika ábrázolásán (1470)

Forrás: https://foto.fszek.hu/

A városba három kapun keresztül lehetett bejutni (Váci, Kecskeméti és Hatvani kapu). Ezek a kiemelkedő városszerkezeti pontok a város épített szövetének többszörös átalakulását is túlélték és a mai városnak is jelentős csuklópontjait képezik. A fallal körülvett város, a városkapukhoz vezető, majd onnan ismét szétágazó utak, az ellenőrzött dunai átkelőhely által leképzett téri struktúra a mai városban is tovább él és – az egykorú épületállomány szinte teljes pusztulása, töredékessége és többszörös lecserélődése dacára – Budapest történelmi városnegyedeinek egyik legfőbb értékét adja. A kialakult térstruktúrában nem csak a védelmi jelleg, hanem a gazdasági központosítás, a kézművesség, a céhek fejlődése, végső soron a település gazdasági stabilizációja máig érvényesen képződik le. Ez a meghatározottságot az újabb kori városrendezések sajátos eszközeikkel (sugárutak, körutak) a történelmi belvárostól nagyobb távolságra is kiterjesztették.

9-2. ábra: Buda és Pest településfejlődése 1686-1873 között

Buda a **török hódoltság** idején is megtartotta vezető szerepét. Buda visszafoglalásakor a hosszan elhúzódó ostrom alatt épületállománya nagyrészt elpusztult. Az újjáépítés a középkori romok felhasználásával már a barokk jegyében indul meg. A XVII-XVIII. századi Buda területén, a polgárházak és a főúri paloták keletkezésével egy időben létesül első barokk színházunk, a Várszínház. Pest városa a XVII-XVIII. században még a városfalakon belül marad, épületeit – a főúri építkezéseken kívül – szerény, többségükben földszintes épületek jellemzik. A korszak megnövekedett oktatási és gyógyellátásának kielégítésére számos iskola és kórház létesül, főként egyházi működtetéssel.

A **reformkor** a modern város megalapozásának kezdete. A később Budapestet alkotó három város, Pest, Buda és Óbuda még külön-külön, egymástól függetlenül fejlődik, de már elkészül a Hild-féle városterv, melynek szerkezete a mai napig pontosan követhető a Duna és a Bajcsy-Zsilinszky út között. A középkori városfalon kívüli területek fejlesztése új városszerkezethez vezetett. A vár(os)falon túllépő beépítés szervezésében fontos szerepet kaptak a sugárirányú utakat összekötő gyűrűirányú elemek és a centrum megerősítése. A környezete felé megnyíló város első jele a városfalak lebontása, ennek vonalán kívül a Kiskörút kialakítása.

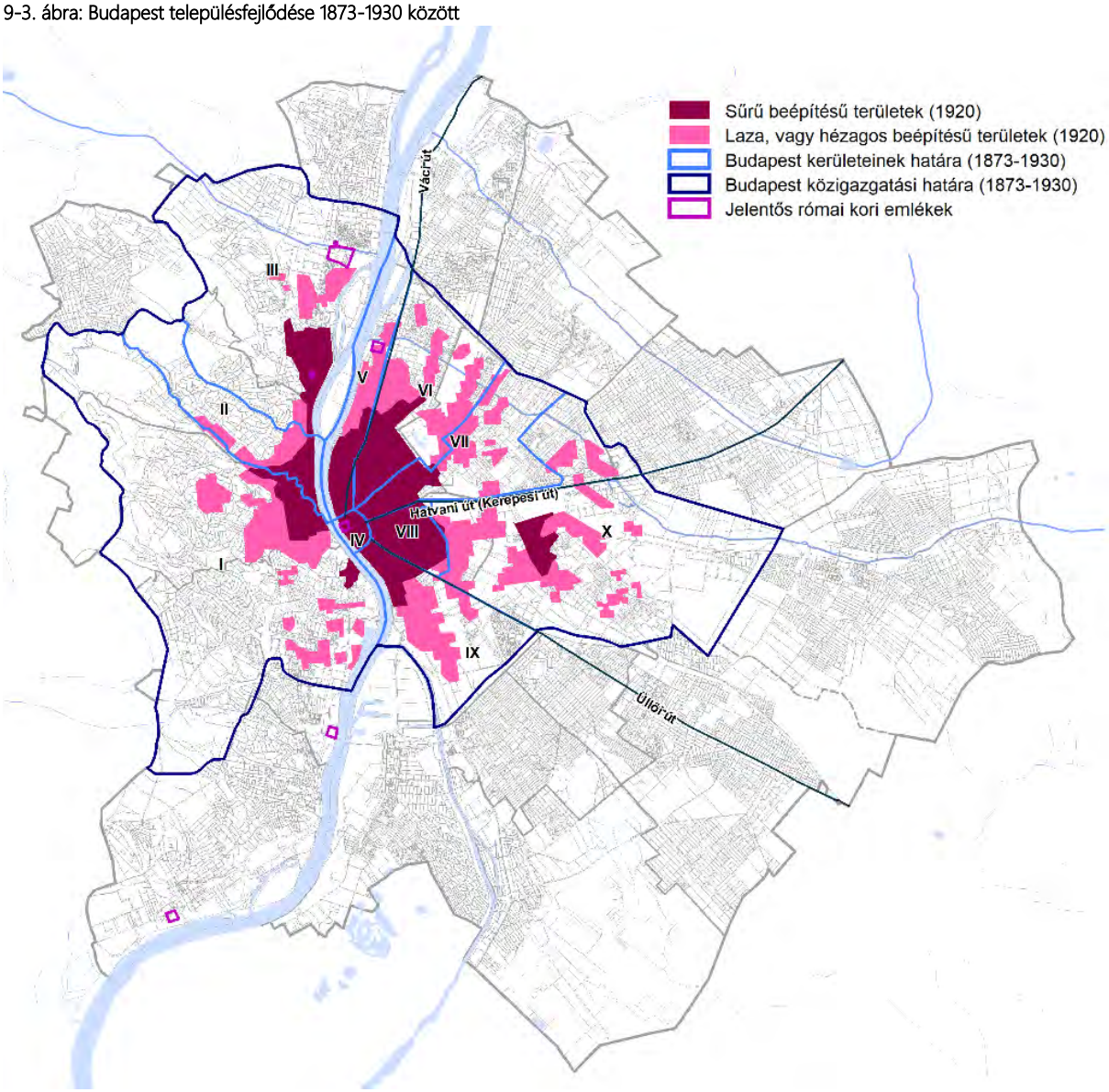

Az egykori Pesti Magyar Színház a mai Astoriánál
Forrás: www.wikipedia.hu

Értékes szerkezeti elemek az egykori várfalon kívüli mezőgazdasági területeket feltáró egykori dűlőutak, melyek lenyomatai a városfalakon kívül terjeszkedő városban is szerephez jutnak, elnevezéseik (Nagydiófa utca, Akácfa utca) pedig egyenesen utalnak a terület kertészeti-mezőgazdasági használatára. Az első állandó Duna-híd, a Lánchíd helyét is a városfal vonala szabta meg, az új híd a Duna mentén elsősorban észak felé terjeszkedő „új város" és a hagyományos, történelmi város súlypontjába került. Az 1846-tól épülő vasútvonalak további mérnöki szemléletet hoznak a terjeszkedő város szerkezetébe, a terjeszkedő városszövet „koordinátarendszere" számos helyen a már kiépült vasútvonalakhoz igazodik. Erre az időszakra tehető Buda jelentőségének visszaszorulása, a rendelkezésre álló szabad földterületek, a fejlettebb közlekedési hálózat és a jobb külső kapcsolatok miatt Pest válik a szűkebb térség legjelentősebb településévé.

A **városegyesítés** (1873) révén lehetővé vált, hogy Budapest, mint a tizenöt millió főre tervezett ország fővárosa, létrejöhessen. A három település egyesítésével jelentős hatalmi koncentráció alakult ki. Három sajátos, jellegzetes szerepkörrel rendelkező, egymást kölcsönösen kiegészítő település egyesítette területét, gazdasági, politikai stb. erejét. Az egyesítés eredményeként megerősödött a város területi szerepe és piaci pozíciói is jelentősen javultak. Az egyesülést követő korszakban a barokk és klasszicista épületek zömét lebontották vagy átépítették, így egy alig kialakult, újnak nevezhető és európai viszonylatban is egyedülálló épített szövet tűnt el. A város területének megnövekedésével lehetővé vált a nagyobb területre kiterjedő tervezés, a közterületi hálózat nagyvonalú kialakítása. Az 1872-ben kiírt tervpályázat eredményeképpen elkészített általános rendezési terv kijelölte fő szerkezeti elemeket, a közterületeket, valamint az övezeteket, melyeket a magánbefektetők töltöttek ki tartalommal. A terv működőképesnek bizonyult és fél évszázadon át irányította a város téri struktúrájának alakulását. Jellemző a terv előrelátására, hogy a tervezett ún. "Kültelki körút" (jelenlegi Hungária-gyűrű) területének teljes kiszabályozása (Könyves Kálmán körút déli szakasza) csak a XX. század '90-es éveiben, tehát 120 évvel később történt meg – a tervtől kismértékben eltérő nyomvonalon.

9-3. ábra: Budapest településfejlődése 1873-1930 között

A Nagykörút keresztmetszete a Népszínház előtt
Forrás: Klösz György felvétele Brüggemann György vízfestménye alapján

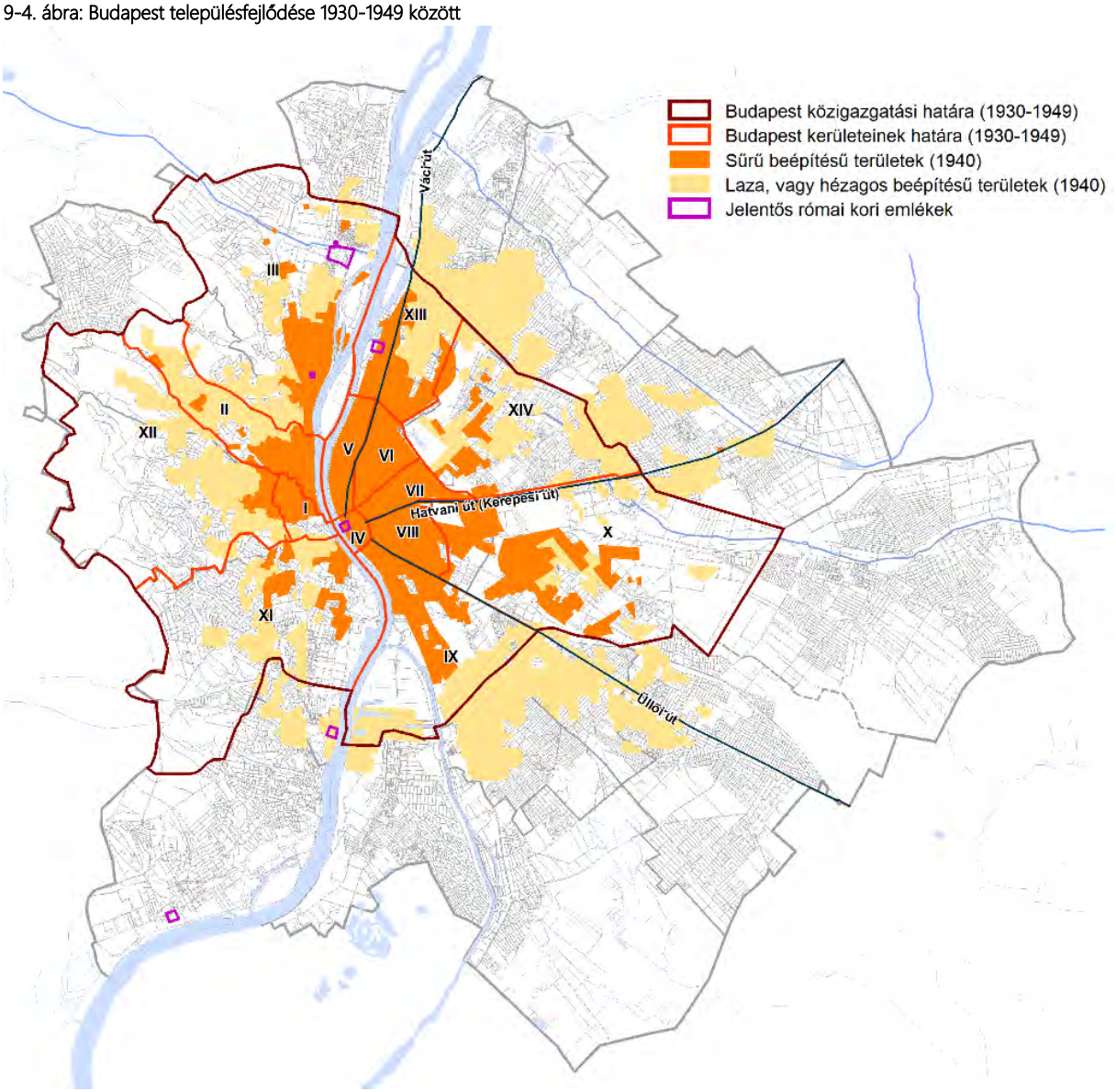
A Millennium és a XX. század eleje a máig meghatározó, sugaras-gyűrűs szerkezeti rendszer, a világviszonylatban is korszerűnek számító infrastruktúra-hálózat (gázgyártás, közlekedés, csatornázás), az iparterületek, a városüzemeltetési területek és a térstruktúrát teljessé tevő intézményrendszer kiépülésének kora, a jelenlegi, a város megkopott fényének visszaállítására irányuló törekvések kivétel nélkül ezt a kort célozzák meg. A városfejlesztés – ezt nem lehet eléggé kihangsúlyozni – komplex szemlélettel ment végbe, az ágazati szempontok is az átfogó városfejlesztési törekvéseknek rendelődtek alá. A város alakulásának dinamikája az első világháború végéig tartott és a trianoni határok meghúzása vetett véget a folyamatnak. Az új országhatárok következtében az eredetileg tizenötmilliósnak szánt ország fővárosának ellátó- és feldolgozórendszereiben csaknem ötven százalékos tartalék keletkezett. Budapest túlméretezetté vált, ezzel egy időben a város természetes ellensúlyaiként működő regionális központok is az országhatárokon kívülre kerültek. Az ebből fakadóan számos problémát a következő évtizedeken át maga előtt görgető városra a II. világháború mérte a végső csapást. A két világháború között azonban – ha csökkenő mértékben is – tartott az intenzíven, városiasan beépített területek növekedése, megjelentek és néhány ponton a városképet meghatározóvá váltak a korszerű, keretes lakóterületi beépítések, Budapest közvetlenül tudott kapcsolódni az európai városépítészet fő áramlataira és vette át azok újításait.

Az újlipótvárosi Szent István park
Forrás: www.13.kerulet.ittlakunk.hu

A '40-es évek elejére elkészült a főváros körüli gyorsforgalmú autóutak koncepciója és készültek tervek a metróhálózatot illetően is.

9-4. ábra: Budapest településfejlődése 1930-1949 között

A **II. világháború után** a megelőző integrált és komplex városfejlesztési szemléletet – politikai és gazdasági okokból – terület- és mennyiségorientált szemlélet váltotta fel. A Trianon után jelentős rendszerbeli tartalékokkal rendelkező város „feltöltésének", népesség-utánpótlásának céljából már Szendy Károly főpolgármestersége alatt is felmerült a környező települések integrációja, ez azonban a II. világháború miatt nem volt kivitelezhető.

Ezt a törekvést a háború után a politikai központosítás, a szocialista nagyváros megteremtésnek igénye is segítette, így jött létre 1950-ben a mai Nagy-Budapest. Az új településekkel megnövelt Budapest integrált szerkezetű várossá alakítása és működtetése azonban olyan megoldhatatlan feladatnak bizonyult, mely a térszerkezet anomáliáiban, az infrastruktúra-hálózatok hatékony működtetésében máig problémákat okoz.

Rákoskeresztúr főtere a XX. sz. elején

Forrás: http://www.kereszturiszovetseg.hu/bp-rakoskeresztur

A lecsökkent területű ország területi tartalékokkal is rendelkező, túlméretes fővárosa területileg tovább növekedett, országos jelentőségű ingázócentrummá vált, miközben a vonzáskörzetébe tartozó, korábban sajátos, gazdag élettel rendelkező települések egyirányú munkaerőpiaci és ellátási függésben lévő vonzáskörzeti falvakká degradálódtak, melyeket a budapesti beköltözések korlátozása tovább erősített és egyfunkciós alvóvárosok irányába mozdított el.

Az **1960-80-as években** Budapest az "analitikus városfejlesztés" korát élte, mely egymástól elkülönítve kísérelte meg kezelni a város területi és népességi növekedése által generált egyensúlyi problémákat. Az 1950-es évek helyreállítási politikáját az évtized végére felváltotta a lakáshiány megoldásának kérdése. Budapest első háború utáni általános rendezési terve azzal a szándékkal készült 1960-ban, hogy a lakásépítési, az ipari, közintézményi, ellátási, közlekedési és közműfejlesztési beruházások során a területi koordináció megvalósulhasson. Ehhez csatlakozott az agglomeráció rendezési terve 1971-ben, azzal a céllal, hogy a Budapesten kívüli fejlesztéseket a Főváros problémáinak fényében koordinálja. Az országos méretű ingázás és munkaerő-beáramlás miatt szükségessé vált a házgyári lakásépítés beindítása, ez azonban „túlszaladt" az eredeti célokon és további problémákat generált azzal, hogy egyes területeken – helytelenül – általános városrehabilitációs eszközzé lépett elő.

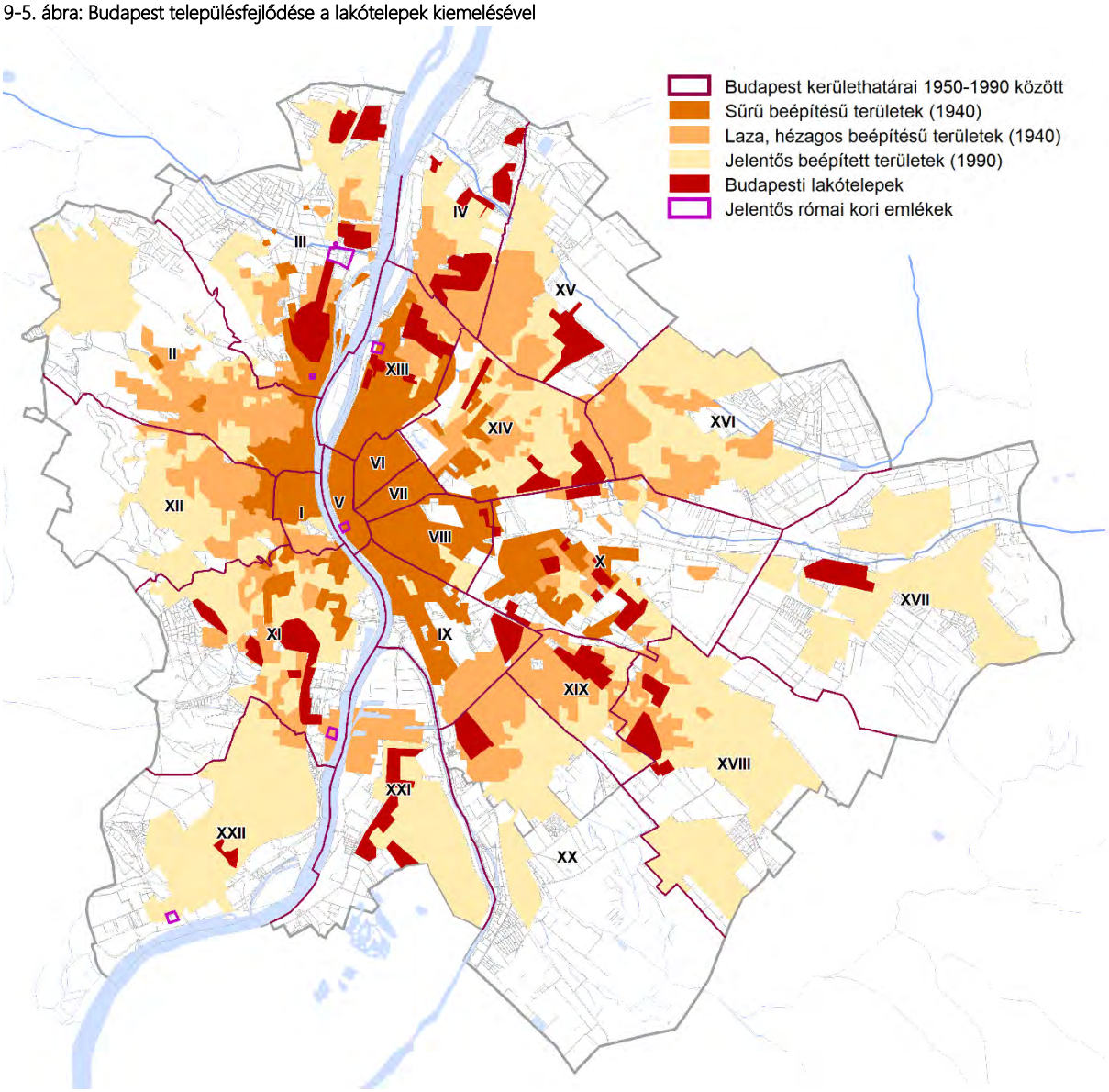
A József Attila-lakótelep építése

Forrás: Fortepan - Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjtemény

A lakótelep-építési lendületben a figyelem elfordult a történeti városmagról, ott csak kisebb, elszigetelt fejlesztések valósultak meg, a város központi részeinek nagyarányú fizikai romlása ebben az időszakban indult el. A döntően a metróépítéshez kapcsolódó kisebb városmegújító beavatkozások a romlást nem tudták sem megállítani, sem ellensúlyozni.

A tömeges lakásépítés azonban a társadalmi és gazdasági nehézségek miatt lassult, majd egészen leállt, jóllehet addigra Budapest külső kerületeinek nagy részében a lakótelepek városképileg dominánssá váltak, néhány helyen pedig a belső városrészekig nyomultak be a panelépületek (Józsefváros, Angyalföld). Nehezen visszafordítható helyzetet eredményezett a motorizáció korlátlan, lineáris növekedését tényként kezelő városfejlesztési attitűd, mely a közterületek funkciójából csak a közlekedést tartotta fejlesztendőnek. Ez a szemlélet a belső városrészek főútvonalait gyakorlatilag teljes egészében az autóközlekedés számára rendezte be, az érintett utak, útvonalak egyéb funkciói sorvadásba kezdtek (Kossuth Lajos utca). A csatlakozó közúti műtárgyak építésével a későbbi korok is kényszerpályára kerültek, egy-egy kapacitív műtárgy előnytelen hálózati helyzete dacára is a közúthálózat mozdíthatatlan eleme marad (Erzsébet híd). A piaci szemlélet előretörésével a közlekedési hálózat kiépítésének korlátai is láthatóvá váltak, a fejlesztések e téren is leálltak és az eltelt néhány évtizednyi „szünetben" egyértelművé vált, hogy Budapest lakósűrűsége mellett e terveknek igen csekély realitásuk volt.

9-5. ábra: Budapest településfejlődése a lakótelepek kiemelésével

A **rendszerváltás** időszakában, az átmenetileg irányíthatatlanná vált folyamatokra a munkaerő- és a lakáspiac viszonylag gyorsan reagált: a szuburbanizáció soha nem látott méreteket öltött, Budapest lakónépessége becsülhetően 2-300 ezerrel csökkent. A kifelé irányuló mozgásokat elősegítette a frissen megalakult környéki önkormányzatok gyakran konfrontáción alapuló területi politikája, amennyiben identitásukat (és mozgásterüket) a fővárossal szemben határozták meg. E folyamatok rontották a város működésének hatékonyságát, a közpénzből végrehatott beruházások szétforgácsolódtak, nőttek az alapellátás költségei, általánosan csökkent az élettér minősége a város és az agglomeráció területén egyaránt.

Az **új évezred első évtizedeiben** a korábbiakhoz képest a leginkább a társadalmi folyamatokkal összefüggésben bekövetkező változások a legszembetűnőbbek: a kormányzati preferenciát élvező sport célú presztízs beruházások megvalósítása, vagy az új lakások iránti igény kielégítő, a felhagyott gazdasági területeken, illetve foghíjtelkeken létesített lakóparkok.

A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

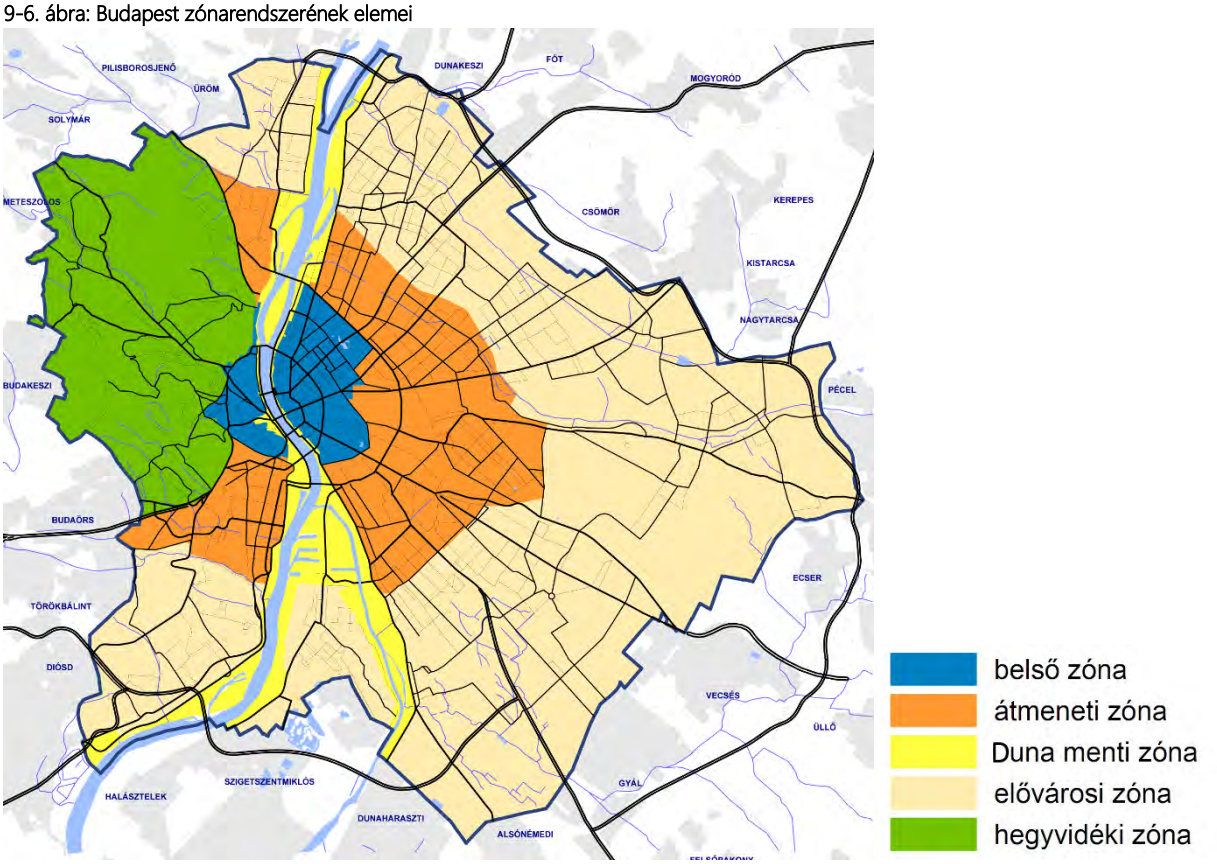
A változatos morfológiai viszonyok a városszerkezetet jelentősen determinálják. A város nyugati kiterjedését a hegyvidék, észak-déli tengelyét pedig a Duna vonala határozza meg. Területét az észak-déli irányú Duna két alapvetően eltérő részre osztja. A folyó jobb partján, a nyugati oldalon a Budai hegység helyezkedik el. A bal parton pedig a Pesti-síkság húzódik, amelyet északkeletről a Gödöllői dombság lankái öveznek.

A körutak, illetve az azokat párhuzamosan kísérő mellékutcák rendszere a várostest kialakult rendjében általában még nagy sűrűséget mutat, a várostesten kifelé haladva a gyűrűirányú jellemzők egyre kevésbé alkotnak egybefüggő útvonalat. A gyűrűk a pesti oldal jellemzői, a budai oldalon a Budai körútnak nincs alternatív körirányú párja, a teljes hegyvidéki zóna átjárhatósága ezért igen hiányos, utcarendszere további észak-déli irányú hálózati elemet nem alkot.

Budapest zónarendszere a város leírásának jó eszköze. A zónák a város morfológiai jellemzőit, történeti kialakulását, valamint a mai beépítés jellemzőit és működését egyaránt jól mutatják.

A gyűrű és sugárirányú elemek között feszül ki a várostest, mely a beépítések által nyerte és nyeri el folyamatosan változó képét. A városban, az utóbbi évtizedekben jelentős zöldfelületek megújításra (Margitsziget, Múzeumkert), kisebb zöldfelületek pedig kialakításra kerültek (Janikovszky Éva park, Várkertbazár), és vannak folyamatban lévő projektek is (Klauzál tér).

9-6. ábra: Budapest zónarendszerének elemei

Belső zóna térségének jellemzői

A belső zóna úthálózata a legsűrűbb, igaz, hogy a terület tömörségéhez viszonyítottan arányos. A sűrűn beépült belső zóna belvárosi része és az ahhoz közvetlenül kapcsolódó területek forgalomcsillapítása az elmúlt években jelentős változásokat hozott ezen városrészek forgalmi terhelésében. Az úthálózati rendszer gyűrűirányú elemei a belső zóna területén jelentős forgalmat bonyolítanak le, ezáltal a területhasználatot is meghatározzák, egyben valamiféle határvonalat is jeleznek az általuk övezett térség tekintetében.

A pesti oldalon városhasználat tekintetében a belváros a legterheltebb. Itt a legsűrűbb a beépítés, a telkek itt a legkisebbek, az épületek magassága a nagyvárosiasságot jelzi, valamint az utcák is szűkek. Funkcionálisan is ez a terület adja a legintenzívebb vegyes megjelenést, ahol lakóépületek, intézmények, igazgatás, irodák, kereskedelem együtt vannak jelen. Ma ezt a területet mondhatjuk a város tradicionális központjának, vagy főközpontjának, hiszen itt találhatóak azok az országos igazgatási, pénzügyi intézményei melyek a mindennapok szintjén meghatározzák a hivatásforgalmat.

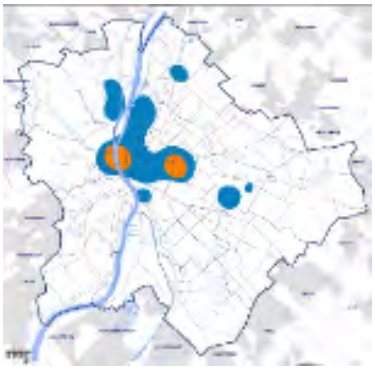
A budai oldalon más adottságok meghatározóak. Egyrészt a terület morfológiája, a Várhegy, és maga a Budai vár unikális megjelenése, látképe és használata is eltérő, másrészt az igazi nagyvárosi központképző elemek száma is csekély. Nagyobb viszont a zöldfelületek aránya, a Várlejtő, a Vérmező, a Tabán és a Gellérthegy jelenléte alapvetően más használatot generál.

A budai oldal központi részéhez csatlakozó területek mára már tradicionálisan gazdagabb társadalmi rétegek lakóhelyévé váltak, a városias térségek aránya a kiterjedéshez képest csekélyebb, így az itteni kereskedelmi egységek például a Margit körúti sávban kevésbé mutatnak leromlott képet a pesti oldal területeihez képest. Előremutató a volt Ganz-Ansaldo területének funkcióváltása is, mely a szabadidő eltöltés és kultúra számára jelentős barnamezős területet szabadított fel a Millenáris park megvalósítása révén. A budai oldal presztízsét fokozzák továbbá a területen koncentrálódó kulturális létesítményeinek és turisztikai látnivalóinak is.

A belső zóna térsége tovább osztható, a Duna mellett Budapest szívével, mely a pesti oldalon vegyes, nagyvárosi képet mutat, a budai oldalon azonban továbbra is jellemző a lakóterületi státusz. A pesti oldalon a Kiskörút és a Nagykörút mentén a vegyes területhasználat fokozatosan simul át a lakókörnyezetbe, a Nagykörúton kívül már csak elvétve, inkább a főbb utak mentén és a metrók, pályaudvarok környezetében találhatók eltérő kereskedelmi, irodai és egyéb szolgáltatási funkciók.

A város területére készített elemző térképek azt igazolják, hogy ez a belső zóna joggal mondható a város főközponti térségének, mivel mind az igazgatási, mind a kulturális, a turisztikai, az oktatási intézmények legjelentősebb része itt sűrűsödik. Itt található a legnagyobb népsűrűség is, amely azonban a sok irodának kiadott lakás miatt kissé bizonytalan adatot nyújt a statisztika számára.

9-7. ábra: Igazgatási térségek sűrűsödése

9-8. ábra: Oktatási intézmények térségeinek sűrűsödése

9-9. ábra: Kulturális létesítmények térségeinek sűrűsödése

Magterület Jellemző térség

Átmeneti zóna térségének jellemzői

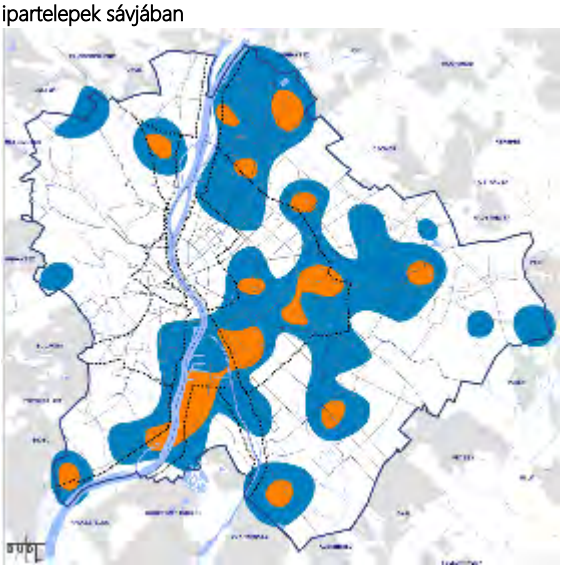
A belső mag felől kifelé haladva az „Átmeneti zóna" következik, amelyet újszerű folyamatok jellemeznek.

A hagyományos városi térséget ipari területek telepei vették körül. Így alakult ki Angyalföld ipari térsége a Nyugati pályaudvarra telepedve, a Keleti pályaudvar menti és a Józsefvárosi pályaudvar mentén a fővárosi ipartelepek térsége, továbbá a Ferencvárosi pályaudvar a vágóhidakkal.

A budai oldalon az ipari zóna Lágymányos területén csak a XX. század elején jött létre, a város északi részén, az Óbudai-szigeten hajógyár működött, a városrész egyéb területére a kezdetekben a téglagyárak voltak jellemzők. Nagy-Budapest létrejötte után alakult ki a szinte egybefüggő ipari sáv. Ide tartozott Csepel, Kőbánya, Újpest ipari térsége is.

A város keleti szélső sávjában helyezkednek el a nagy területigényű funkciók, a köztemető, a lóversenypálya, katonai gyakorlóterek, szeméttelep, de ebben a sávban helyezkednek el az olyan jelentős közparkok is, mint a Városliget (a világ első nyilvános parkja – közparkja) vagy a Népliget.

9-10. ábra: Gazdasági területek sűrűsödése a korábbi ipartelepek sávjában

Gazdasági területek magterülete
Gazdasági területek jellemző térsége

A rendszerváltozás utáni privatizáció során jelentős ipari funkciók szűntek meg, tulajdonosi változások miatt a területek felszabdalódtak, jellemzően anélkül, hogy az átjárhatóságuk megoldásra került volna. Ebben az időszakban jött létre a barnamezős kínálati terület.

Azok a területi egységei, melyek kiváló tömegközlekedéssel rendelkeztek (például metró vonalakkal) elsősorban kereskedelmi, az adminisztrációs és pénzügyi központokhoz, valamint a Dunához közeli részeken irodai fejlesztési irányok céltérségévé váltak. Így alakult ki a Váci út menti „iroda sugárút", mely az iparterületek következetes átépülésével városias térséggé vált az elmúlt két évtizedben.

A kereskedelmi átalakulás és az irodapiac térnyerését követően egyre inkább a lakásirányú fejlesztések érdeklődése irányult ezen térségek felé. Értelemszerűen a zóna jobban strukturált, tehát sűrűbb utcahálózattal rendelkező részei, jó közösségi közlekedéssel ellátott területei és a Dunához való közelség jelentettek előnyt a fejlesztési területek kiválasztásában.

Az átalakulás a pesti oldalt jobban érintette, ott is elsősorban az északi területeket, ugyanis a XIII. és XIV. kerületben az iparterületeket kiszolgáló vasúti vonalak felszámolása már hamarabb megtörtént. A déli területen ez még várat magára, itt a korábbi Duna-parti pályaudvar felszámolása tette lehetővé az áttörést és a Millenniumi városrész létrejöttét, habár ez elsősorban a Duna menti zóna előnyös felértékelő hatásának volt köszönhető.

A budai oldalon a Lágymányosi iparterület átalakulása a nagykapacitású tömegközlekedés hiánya miatt nem érte el ugyanazt az átütő funkcionális változást, mint például a XIII. kerület, és hasonlóan a budai oldal északi része is e téren lemaradt.

A folyamat eredménye azonban, hogy a zónára jellemző területhasználat egyre erőteljesebben válik vegyessé, a korábbi „piszkos" jellegét a semlegesebb, kevésbé környezetzavaró tevékenységek váltják fel. A kedvezőtlen környezeti minőségű, sok esetben elavult és korszerűtlen technológiával működő gyárak megszűntével egyik oldalról nézve nyert a változásokkal, míg a

másik oldalról kérdés, hogy a termelőipar ilyen mértékű leépülése milyen gazdasági vákuumot hozott létre Budapest egyelőre másra nem igen hasznosított területén. A használaton kívüli területek többsége az átmeneti zónában található, ugyanakkor ezek a területek lehetnek a továbbiakban a város kínálati területei.

A gazdasági térnyerés elsősorban a pesti oldalra definiálható, ahol a Dunával párhuzamos sávban jellemző önálló telkes irodai területhasználatot délkeleti oldalról meg-megszakított gazdasági zóna vesz körül. Az észak-keleti szektorra már a szabdaltabb gazdasági területi megjelenés a jellemző, mely a budai oldalon az óbudai területtől is leszakad. Buda déli oldalán jelentősebb, egybefüggő gazdasági területek találhatók annak ellenére, hogy ott is megindult azok sakktábla szerű átalakulása, funkcióváltása.

Elővárosi zóna térségének jellemzői

Az előváros gyűrűje alapvetően Nagy-Budapest létrejöttekor csatolódott a már kialakult és egységként működő várostesthez közigazgatásilag, kivéve Csepel északi részét, valamint Óbuda Rómaifürdői és Aranyhegyi térségét. A több településből álló gyűrű nehezen idomult a fővároshoz, az egyes települések alapjaiban megőrizték helyi sajátosságaikat, városi, vagy helyenként falusias mivoltukat, lokális központjaikat. Ezen területek egyrészt előnyt élveztek az egyesítésből, hiszen az integrációval jobban kapcsolódtak az ország vérkeringésébe, ugyanakkor a szocialista nagyváros legtöbbjüket „megajándékozta" egy-egy városias környezetet jelentő lakóteleppel, és esetenként kisvárosi, középvárosi létszámú betelepülő lakossal. A lakótelepek megjelenése ugyan már az átmeneti zónában is jellemző volt, de leglátványosabban ezeket a területeket érintette a környezettől idegen, sok esetben jelentős bontással járó átalakulás.

Ezek a szigetszerűen létrejött konglomerátumok - annak ellenére, hogy sok támadás éri őket környezetesztétikai és szociális szempontból is - alapellátási szinten a mindennapi igényeket teljes mértékben kielégítették, így például a bölcsődei, óvodai általános iskolai ellátás, egészségügy mindennapi kereskedelem, szolgáltatások. A kulturális létesítmények azonban nem képezték szerves részét a területeknek az egy-egy létrejött kultúrház kivételével. A lakótelepek szociológiai tényezői ugyan sok kérdőjelet hagynak maguk után, a város krízisterületeinek zöme 2014-ben mégsem ezeken a területeken lett kijelölve.

A rendszerváltozás után a korábbi átalakulásra tervezett elővárosi zónában a sokáig ellátatlan területek csatornázása is jórészt megvalósult. Ez lendületet adott a korábban be nem építhető területek felhasználására, beépítésére. Megjelentek a kertvárosi lakóparkok, melyek a se nem családi ház, se nem sorház, se nem elég városias kategóriájukkal itt-ott intenzívebb beépítést eredményeztek és uniformizált együtteseket hoztak létre.

Az elővárosi zóna a bevezető utak mentén jó terepet jelentett a jó elérhetőség miatt a kereskedelmi nagylétesítmények megtelepedésére, melyek vagy a városon belül kerültek elhelyezésre, vagy ahol a város azt nem támogatta, ott a városhatár melletti szomszéd település határában jöttek létre (Budakalász, Fót, Budaörs). Ezeknek a „nagydobozos kereskedelmeknek" az elővárosi zóna szempontjából pozitív eredménye, hogy a városközpontba való vásárlási bejárás nagymértékben csökkent, negatív eredménye, hogy a vásárlókat a belső zónákból is kivonzotta, ezáltal az ottani kereskedelmi létesítményeket jelentős forgalomkiesés érintette.

Ez a térség volt mindenkor a városi szegélyek helye, itt találhatók a város nagyobb egybefüggő mezőgazdasági területei, illetve korábbi zártkertjei. Ez utóbbiak a kedvezőbbé váló infrastrukturális feltételek miatt részben belterületté váltak, megindult a szabályozásuk és beépülésük, azonban több helyen az átminősítést és a megfelelő infrastruktúra kiépülést megelőzően, illegális módon jönnek létre lakóterületek, jellemzően mindenféle ellátás biztosítása nélkül.

A városi szegélyek másik részét az erdőterületek képezik, melyek ugyan nem alkotnak gyűrűt a város körül, de jelentős mértékben óvják azt a szomszéd településekkel való összenövéstől.

A megerősödött kertvárosok nem képezik a város leggazdaságosabban működtetett területi egységeit, (a szintterület/közterület arány 0,6 feletti, míg a tömörebb beépítések esetében ez 0,2-0,3 közötti) ugyanakkor a jelentősebb zöldfelület kialakítási kötelezettség, annak ápolása és fenntartása révén a drágább infrastruktúra működtetés például a közösségi közlekedés terén mégis viszonzásra talál a látens zöldgyűrű révén.

Az elővárosi zóna további jellemzője, hogy alvóváros jellege ellenére kénytelen elszenvedni az agglomeráció irányából a város belső részei felé irányuló közúti forgalom ártalmait. Másik hátrányos tényezője, hogy az elmúlt időszakban lakóterületté nyilvánított területekhez nem épült meg a humáninfrastruktúra, így a mindennapi ellátás feltételei nem mindenütt találhatók meg gyaloglási távolságon belül, vagy a közforgalmú közlekedés a járatsűrűség miatt nem kielégítő, így az itt élők - mint egy belső agglomerációs egység - kénytelenek jelentős számú gépjárművel a város irányába eljutni. A zónát tehát alapvetően az átlagosan ellátott területek közé lehet sorolni, ahol a magasan ellátott lakótelepek, valamint az alacsonyabb szinten ellátott kertvárosok egyaránt megtalálhatóak. A zónában viszonylag kevés a munkahelyi terület, és ezekre is inkább a zöldmezős telepítés a jellemző.

Hegyvidéki zóna térségének jellemzői

Budapest kedvező földrajzi adottsága a hegyvidék, mely sok helyen a Duna vonalát is megközelíti. A hegyvidéki területek sajátossága, hogy még a XX. század elején is inkább a pesti tehetősebb polgárok nyaralói voltak itt találhatók, majd lassan a lakóterület részévé válva beépült, mára szinte az utolsó elérhető és korábban beépítésre szánt szegletig. A csatornázás kiterjedésével a hegyvidéki zóna tartalékterületei elfogytak, ugyanis az infrastruktúra fejlesztése a korábban be nem építhető területek helyzetét megváltoztatta és beépíthetővé tette. A területen jelenlévő természeti tényezők védettsége azonban óvja a további beépítéstől az erdőterületeket.

A hegyvidéki területen lakik a statisztikák szerint Budapest legjobban szituált társadalmi rétege. A területen a közlekedésen kívül más környezeti ártalom nem igazán keletkezik, ahogy korábban sem volt térsége az ipari fejlesztéseknek, egy-két szükséges kivételtől eltekintve (például agyagbányászat).

A zóna főhálózatában gyűrűirányú elem nem található, ezért minden útja ötnél kevesebb csomópontba fut be. A területen a munkahelyek száma jóval kevesebb, mint az itt élők számából az szükséges lenne, ezért a pesti oldal felé jelentős hivatásforgalom bonyolódik.

Az előnyös környezeti feltételek miatt a területen több nagy ellátó intézmény telepedett meg, így kórházak, kutatóintézetek, szanatóriumok, gyerektáborok stb.

Az alapfokú ellátás szempontjából a hegyvidéki zónában a leghiányosabb az önkormányzati fenntartású oktatási intézmények lefedettsége, ezzel szemben itt a legtöbb az alapítványi és egyházi iskola.

.

Forrás: Schäffer László fotóművész

Duna menti zóna térségének jellemzői

A Duna partjai és szigetei a város emblematikus jelentőségű, egyre jobban felértékelődő térségei. A vízpart mindig is sajátos, kedvező lehetőségeket kínált, amelyet a város történeti fejlődése során különbözőképpen hasznosított. A kapcsolatteremtő vízi út, az átkelési lehetőségek egyaránt jelentős városszervező elemként működtek. A folyópartok beépülése – napjainkban is – fokozatosan zajlik.

Az idők és a feltételek folyamatos változása során a partok használata is állandó átalakulásban van. A magasabb státusú városias funkciók fokozatosan szorították ki az ipari-kereskedelmi funkciókat, ez a folyamat a mai városfejlődésben is megtapasztalható. Kevés hely van, ahol kifejezetten a vízpart megfelelő természeti funkciója érvényesül, ilyen például a Római part, ahol viszont az árvíz megjelenése jelent problémát a parti sáv megfelelő minőségű fejlesztésében. A part megközelítése a legtöbb helyszínen nehézkes, vagy teljesen lehetetlen.

A Duna menti zóna alapvetően három minőség szerinti területre osztható attól függően, hogy milyen másik zóna képezi hátterét.

A belső zónára eső szakasz a legkiépítettebb, ahol a rakpartok zárják el a városlakók elől a Duna élvezetét, bár a hajózás kikötői is helyenként akadályokat jelentenek a partszakaszok megközelítésében. A Duna-partjain jelenleg szakaszosan eltérő területhasználat jellemző, amely egymástól különböző városi karaktert határoz meg, de ez a közvetlen parthasználatot, a víz megközelítésének lehetőségét csak közvetve befolyásolja. Jellemzően többfunkciós városias területhasználat alakult ki a folyam jobb oldalán a II. kerület Búvár utca és a XI. kerület Lágymányosi híd közötti, valamint a bal oldalán a XIII. kerület Rákos-patak és IX. kerület Lágymányosi híd közötti partszakaszok mentén. E területekhez szervesen csatlakozik a XIII. kerület Árpád híd és Margit híd közötti területrésze (Vizafogó, Újlipótváros) is, ahol viszont már a lakóterület használat markáns dominanciája jellemző.

A kialakult, viszonylag kompakt épített városszövet változó mértékben közelíti meg a vízpartokat. A hátrahúzott részeken parkok (Szent István park, Tabán), közterek (Bem tér, Batthyány tér) alakultak ki. A partok kiépítettek. Budapestnek e kialakult, sok helyen világvárosi jelleggel bíró városrészei között a Duna a város főutcájaként érvényesül.

Forrás: Schäffer László fotóművész

Többfunkciós városias területhasználat jellemző még a XXII. kerület (Budafok) városközpont területén, de itt egyelőre a vasút és a 6-os út bevezető szakaszának a várost a víztől elválasztó hatása erőteljesen érvényesül. A folyam északi és déli szakaszai mentén mindkét oldalon megkezdődött a vízparti területek funkcióváltása (Hajógyár, Gázgyár, Meder utca). Itt jelenleg részben új funkcióként lakások épültek, részben új, korszerű kutatás-fejlesztési területek létesültek, több esetben viszont a megkezdett fejlesztések leálltak, elmaradtak, így számos használaton kívüli terület található a zónában.

Az átmeneti zónára eső szakaszra inkább a volt ipari üzemek felhagyott, vagy már újonnan fejlesztésbe vont területei jellemzők. A Lágymányosi hídtól délre lévő partszakaszok mentén, a *jellemzően gazdasági* területeken is érzékelhetőek a változás irányába tett első lépések. Az egykori Dél-Budai iparterület megkezdődött átalakulása folytatásra vár. A part menti ingatlanok itt is számos helyen kínálnak fejlesztési lehetőséget. Albertfalva térsége jelenleg is csomóponti térség, ahol a Duna menti sáv jó adottságai nincsenek kihasználva, sok a hasznosítatlan, beépítetlen terület. A budafoki városrész-központtól délre eső víz-közeli területeken *jellemzően gazdasági* területhasználat alakult ki. Az utóbbi időkben beindult dinamikus fejlődést itt a fejlett közlekedési infrastruktúra is ösztönzi A dunai főág bal oldalán, a Csepel szigetcsúcs nyugati részén, nagykiterjedésű gazdasági területek alakultak ki kompakt elhelyezkedésben, amely délen nagyjából a Répa utca vonaláig terjed. Itt a használat változására nagyobb távlatban sem lehet számítani. A központi szennyvíz-tisztító a szigetcsúcs nagy-Duna ág felőli oldalára került, így már nem okoz problémát a Ráckevei-Soroksári Duna-ág természet közeli jellegében. Ez alatt található az ország legnagyobb kikötő együttese.

A Rákóczi hídtól délre az elágazó Ráckevei-Soroksári Duna partjain vegyes és alacsony intenzitású a területek használata. Az itt korábban jellemző *gazdasági* területhasználat legnagyobb részben már megszűnt. Összefüggő városszövet nem alakult ki. Közvetlenül a partok mentén zöldterületek húzódnak. A folyam-ág déli szakaszát két oldalról családiházas lakóterületek kísérik. A jobb parton nagyon kedvező helyzet alakult ki, a lakóterület és a víz között széles *rekreációs célú* területsáv húzódik.

Fotó: Schäffer László fotóművész

Az **elővárosi zónára** eső szakaszon részben üdülőterületek és városüzemeltetési területek találhatók a vízpartra szervezetten.

Jellemzően rekreációs területhasználatot találunk az északi partszakaszokon (Római-part, Újpest). Itt is kedvező rétegződést jelent, hogy a mögöttes részek lakóterületek, amelynek lakossága a vízpartot rövid úton elérheti. Rekreációs területhasználat alakult ki a szigeteken (Népsziget, Óbudai-sziget, Margit-sziget), a Háros sziget kivételével, amelyen zárt természetvédelmi terület található.

A Duna menti területek jelenlegi használatának vizsgálata azt mutatja, hogy ezek még messzemenően alulhasznosítottak páratlan értékükhöz és adottságaikhoz képest. A folyam teljes városi szakasza mentén nagyon jelentős nagyságú területek *jellemzően beépítetlenek, használaton kívül* állnak, melyek jövője koncepcionálisan is meghatározandó kérdéseket vet fel.

Jelenlegi területhasználat

Vizsgálati módszer

Az országos jogszabályok fogalomrendszerükben megkülönböztetik a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeket. Jelen vizsgálat célja a jelenlegi, valós állapot bemutatása, ezért értelemszerűen csak beépített és nem beépített területek jelenlegi területhasználatáról beszélhetünk.

A területhasználat vizsgálata elsősorban a területek helyszíni bejárásával, másodsorban pedig a meglévő dokumentumok aktualizálásával történt. Általában az egyes tömbök jellemző használata került elemzésre, de esetenként egy tömbön belül több területhasználatot is szükséges volt jelölni, ha az eltérő használat jellemzői, vagy az eltérő használat méretei ezt indokolták. A minél részletesebb adatok rögzítése érdekében az egyes területhasználati kategóriákon belül az alább bemutatásra kerülő táblázat szerinti funkció-kategóriákat is tartalmazza az elkészült adatbázis.

A 2024-es felülvizsgálat során a pontosabb adatok érdekében az aktualizálás és hibajavítás mellett metodikai felülvizsgálat is történt. Az ebből következő változásokat a kimutatás figyelembe veszi, a helyzetértékelésben ennek figyelembevételével kerülnek meghatározásra a folyamatok, trendek.

A területhasználat kategóriái

A tényleges használat alapján a területeket az alábbi kategóriák szerint csoportosítottuk:

Lakóterületek: Túlnyomórészt lakófunkciójú területek, amelyeken belül az egyes lakóegységeket kiszolgáló kisebb alapfokú ellátó intézmények, a lakófunkcióba integrált irodák, kereskedelem (pl. az épületek földszintjén) és szolgáltatás is található.

Közösségi célú (intézményi) területek: A humán infrastruktúra területei (pl. oktatás, képzés, egészségügy, egészségfejlesztés, szabadidő, sport, szociális intézmények, kulturális intézmények, igazgatás, hitélet).

Irodaterületek: Legnagyobb részben irodafunkciót tartalmazó területek, ahol az épületek földszintjein a kereskedelem, szolgáltatás is előfordul.

Kereskedelmi, szolgáltató területek: Kizárólagosan a kiskereskedelem és a szolgáltatások területei.

Többfunkciós városias területek: A városias területeken található olyan tömbök, ahol a vegyesen előforduló funkciók közül egyik sem dominál. A túlnyomórészt ellátó és kiszolgáló (pl. kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás, szálloda), iroda, valamint intézményi funkciók mellett, a lakófunkció is jelen van.

Gazdasági területek: Többnyire a termelés és a logisztika területei, csak kisebb arányban fordul elő kis- és nagykereskedelem. A végzett tevékenység alapján ebbe a területi kategóriába vannak sorolva a mezőgazdasági üzemek is.

Rekreációs területek: A pihenés, szabadidő eltöltés létesítményei (üdülők, kempingek, üdülőjellegű szálláshelyek, sportterületek, strandok és fürdők), az időszakos tartózkodást szolgáló területek.

Különleges területek: Speciális funkciójú, országos és fővárosi szerepkörű területek (pl. vásár, állatkert, stadionok, honvédségi területek).

Városüzemeltetési területek: Idetartoznak a területigényes közműterületek (vízmű, szennyvíztisztító, erőmű, hulladékkezelő, nagyobb szennyvízátemelő (szivattyútelep), fűtőmű, elektromos alállomás), továbbá közlekedésüzemi területek (járműtárolók, karbantartási területek).

Közlekedési területek: A nyomvonalas (közút, vasút) és a területigényes (pl. pályaudvar, repülőtér, kikötő) létesítmények területei.

Zöldfelületek területei: Ide a közhasználatú, a napi rekreációt biztosító területek (parkok, szabadtéri sportterület) és az egyéb kondicionáló zöldfelületek tartoznak.

Erdőterületek: rekreációs, turisztikai, védelmi funkciójú erdősült területek.

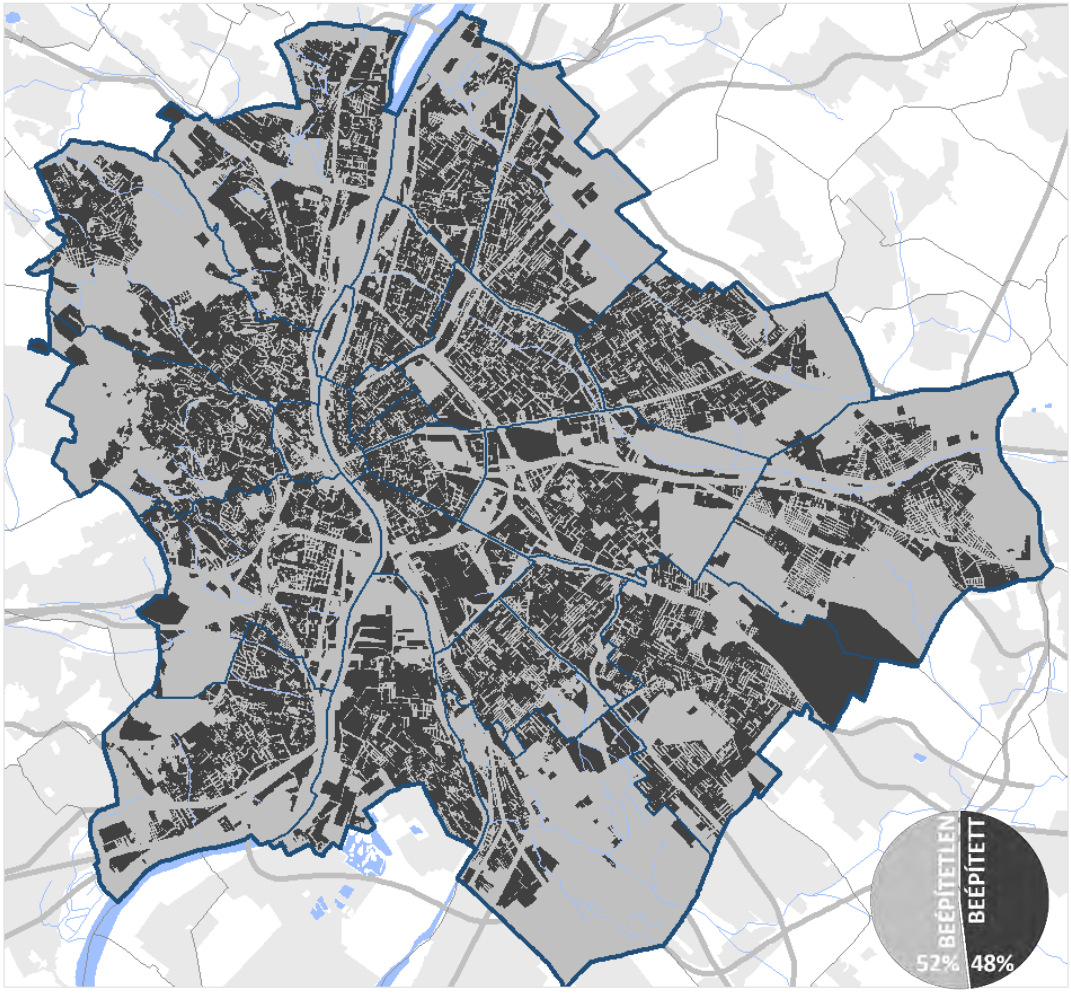
Természetközeli területek: Cserjés, gyepes, ligetes és vízközeli területek természetközeli vegetációval, ahol erdő telepítése nem cél.

Vízfelületek: A Duna és mellékága, a kisvízfolyások, valamint a természetes és mesterségesen kialakított tavak.

Mezőgazdasági területek: A mezőgazdasági művelés alatt lévő területek, és a műveléshez szükséges létesítmények tartoznak ide.

Használaton kívüli területek: Az egykor, vagy még jelenleg is műszakilag igénybevett, de jelenleg használaton kívül álló (pl. nem működő ipari területek, felhagyott közlekedési területek, beépítésre előkészített területek), továbbá azok az egykori mezőgazdasági, vagy zöldterületek, melyek építési területként történő előkészítés miatt, ma roncsolt területek, amelyeknek biológiai szerepük nincsen.

9-11. ábra: Budapest területhasználata beépítetlen és beépített területei (2024)

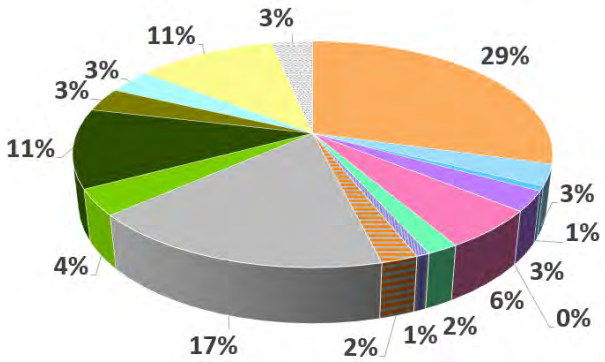
9-1. táblázat: Budapest területhasználata

Sor-szám	Területhasználat	Kód	Egyéb tematikus térképekhez szükséges kategóriák (eltérő kódolás)	AI-kód
1	Lakóterületek	L	Lakóterületek	L1
			Hétvégi házas területek	L2
			Lakótelep épített gépjárműtárolói	L3
2	Közösségi célú (Intézményi) területek	I	Oktatás	I1
			Egészségügy	I2
			Szociális (idősek otthona, gyermekotthon)	I3
			Művelődés - Kultúra	I4
			Igazgatás	I5
			Egyház	I6
3	Irodaterületek	O	Irodaterületek	O
4	Kereskedelmi, szolgáltató területek	S	Általános kiskereskedelem	S1
			Bevásárlóközpont	S2
			Vásárcsarnok	S3
			Egyéb szabadtéri piac	S4
			Egyéb szolgáltatás	S5
			Vendéglátás, szórakozás	S6
			(kereskedelmi) Szálláshelyek, kollégium	S7
			Parkolóház	S8
5	Többfunkciós városias területek	T	Többfunkciós városias területek	T
6	Gazdasági területek	G	Termelés/raktározás	G1
			Logisztika	G2
			Kutatás+Fejlesztés	G3
			Egyéb kereskedelem, szolgáltatás	G4
			Mezőgazdasági üzem	G5
7	Rekreációs területek	R	Szolgáltató üdülőterületek (üdülők, kempingek, üdülőjellegű kereskedelmi szálláshelyek)	R1
			Sportterületek	R2
			Strandok és fürdők	R3
8	Különleges területek	X	Vásár	X1
			Stadion	X2
			Állatkert	X3
			Vidámpark	X4
			Honvédség/Fegyveres testületek területei	X5
9	Városüzemeltetési területek	V	Vízmű	V1
			Szennyvízkezelés	V2
			Gázfogadó terület	V3

Sor-szám	Területhasználat	Kód	Egyéb tematikus térképekhez szükséges kategóriák (eltérő kódolás)	AI-kód
			Erőmű, Fűtőmű	V4
			Egyéb városüzemeltetési terület	V5
			Elektromos alállomás (1 ha felett)	V6
			Táv- és hírközlési létesítmények (1 ha felett)	V7
			Hulladékkezelés	V8
			Járműtárolók	V9
			Temetők	V0
10	Közlekedési területek	K	Közúti közlekedési terület	K1
			Jelentős közterek (pl. Hősök tere)	K2
			Vasútvonal	K3
			Vasúti pályaudvar	K4
			Autóbuszpályaudvar	K5
			Repülőtér	K6
			Kikötő	K7
			Sétáló utcák, korzók	K8
			200 férőhely feletti jelentős felszíni parkoló	K9
11	Zöldfelületek területei	Z	Városi park	Z1
			Közpark (mérettől függetlenül)	Z2
			Szabadtéri sportterület	Z3
			Egyéb kondicionáló zöldfelület	Z4
12	Erdő területek	E	Turisztikai, rekreációs erdő	E1
			Egyéb, védelmi, gazdasági funkciójú erdő	E2
13	Természetközeli területek	U	Cserjés, gyepes ligetes területek	U
13	Vízfelületek területei	W	Folyó	W1
			Patak, kisvízfolyás	W2
			Tó	W3
			Időszakos vízfolyás, egyéb vízfelület	W4
14	Mezőgazdasági terület	M	Általános mezőgazdasági terület	M1
			Kertes mezőgazdasági terület	M2
15	Használaton kívüli területek	H	Műszakilag igénybevett, jellemzően meglévő épületállománnyal	H1
			Műszakilag igénybevett, jellemzően beépítetlen	H2
			Műszakilag nem igénybevett, beépítetlen	H3

Budapest jelenlegi területhasználatának mérlege

9-12. ábra: Budapest jelenlegi területhasználatának mérlege (2024)

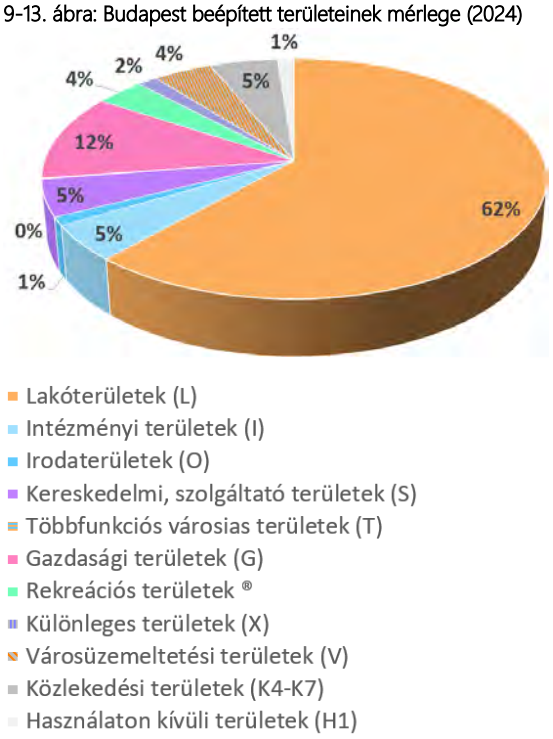

Budapest 525,12 km^2 területen helyezkedik el, a terület 48%-át a jelenleg beépített telkek teszik ki, 52%-a beépítetlen.

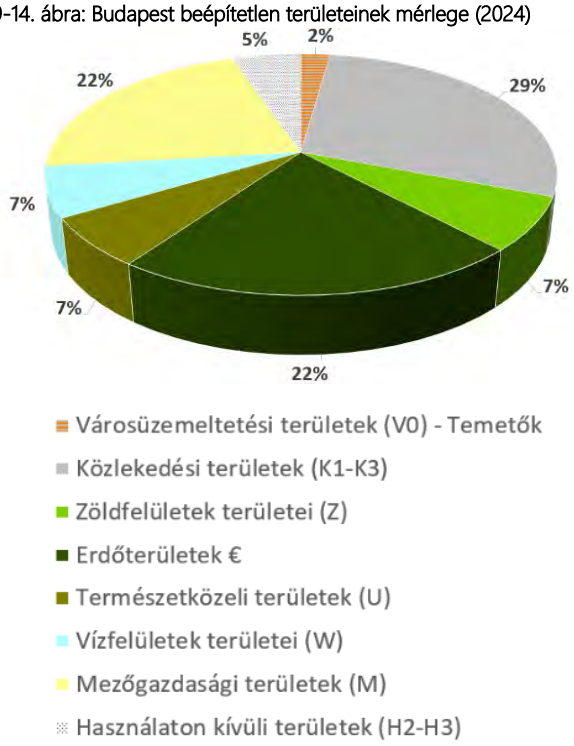
A jelenleg hatályos TSZT alapján ez az arány távlatban akár 59% - 41% is lehetne. Ez azt jelenti, hogy a hatályos terv alapján a jelenleg beépítetlen területek rovására (a kerekített százalék értékekkel számolva) még további 5050 ha terület vehető igénybe.

A területhasználatának mérlege alapján látható, hogy a főváros területe jelenleg milyen célra felhasznált, és milyen a beépített és szabad (beépítetlen) területek aránya.

9-13. ábra: Budapest beépített területeinek mérlege (2024)

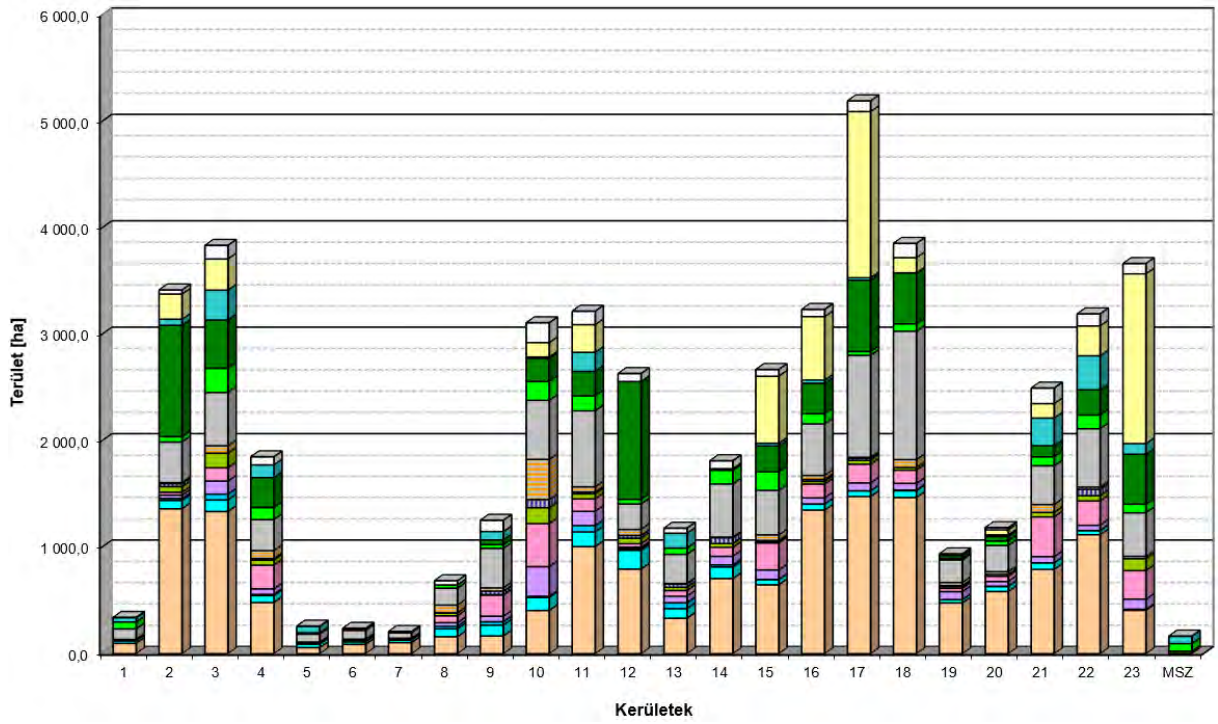
9-14. ábra: Budapest beépítetlen területeinek mérlege (2024)

A beépített területek zömét a lakóterületek (62%), ezt követően a gazdasági területek (12%) teszik ki, minden más területhasználat 6% alatti arányt képvisel.

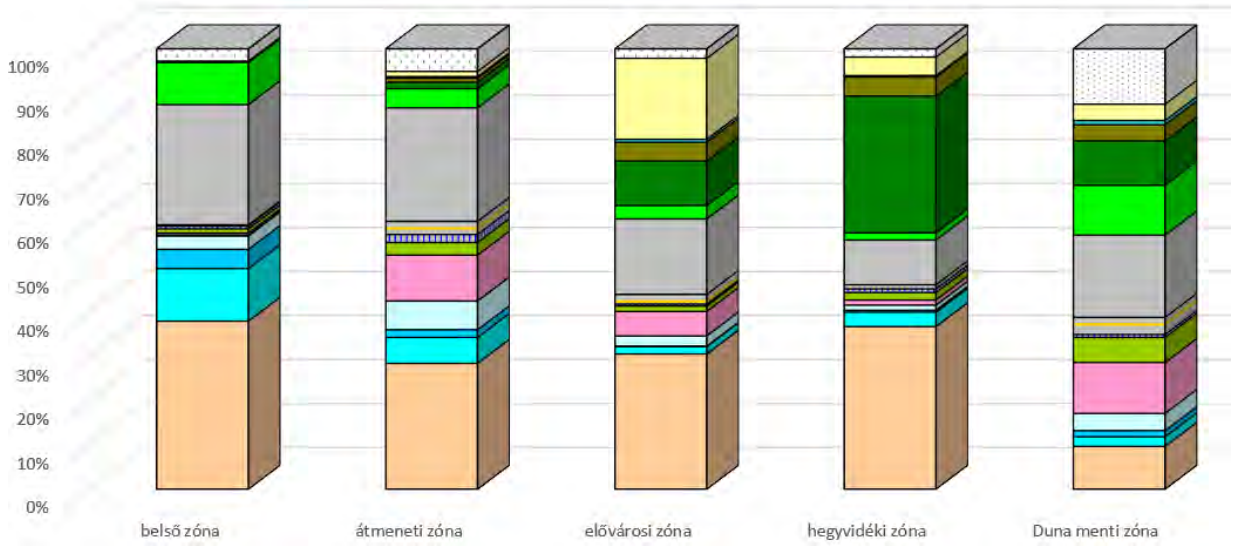
A beépítetlen területek közül a mezőgazdasági terület, az erdők és a közlekedési területek hasonló arányban fordulnak elő. Mivel a közlekedési területek műszaki szempontból igénybe vett területek, a város szabad területeinek aránya a teljes területhez képest összesen csak 29%.

9-15. ábra: Budapesti jelenlegi területhasználatának kerületi megoszlása (2024)

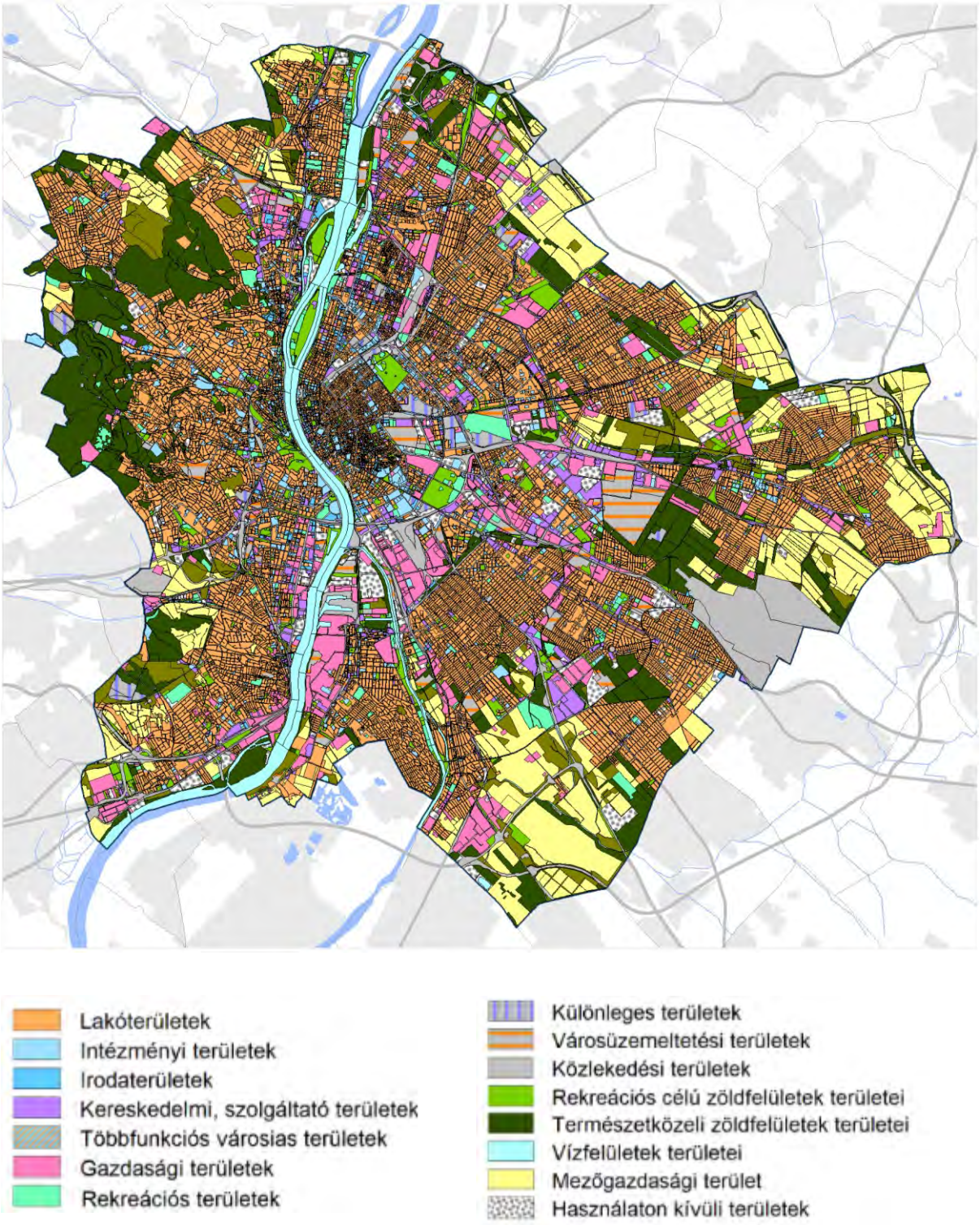

A város történeti kialakulását és morfológiáját követő zónák beépített és szabad területeinek arányait bemutató grafikonon jól látható a zónák által fedett egyes térségek aránya a zónák területi méreteihez viszonyítva. A településszerkezeti adottságok alapján látható, hogy az elővárosi és a hegyvidéki zóna az, ahol arányaiban is jelentős a be nem épített területek mérete.

9-16. ábra: Budapest egyes zónainak fő használati tagolódása

9-17. ábra: Jelenlegi területhasználat (2024)

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Beépítésre szánt területek

Lakóterületek

A lakófunkció vizsgálata során megkülönböztetésre kerültek azok a területek, ahol a város lakossága jellemzően állandó jelleggel tartózkodik, azokat a területeket, ahol az idényjellegű ott tartózkodás jellemzőbb (ún. hétvégi házas területek), továbbá a pontosabb kimutatások érdekében a lakótelepek épített gépjárműtárolóit, mivel szerves részét képezik a lakóterületeknek. Hétvégi házas területhasználat és a lakótelepek épített gépjárműtárolói azonban csak töredékét teszik ki a lakóterületeknek, összesen a területek 1%-át.

A vizsgált területek túlnyomórészt lakófunkciójúak, amelyeken belül az egyes lakóegységeket kiszolgáló, kiegészítő kisebb alapfokú ellátó intézmények, a lakófunkcióba integrált irodák, kereskedelem (pl. az épületek földszintjén) és szolgáltatás is megtalálható.

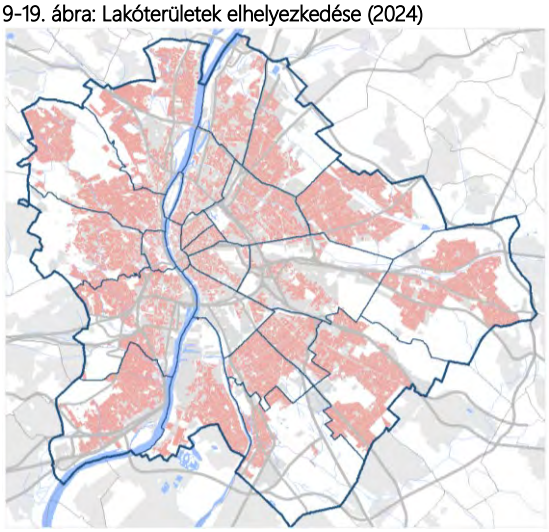
9-18. ábra: Lakóterületek megoszlása használat szerint (2024)

Budapest beépített területének döntő részét, 61,6%-át (az összterület 29,5%-át) a lakóterületek foglalják el.

Itt meg kell jegyezni, hogy vizsgálatban a ténylegesen lakott területeket tüntettük fel annak ellenére, hogy a lakások egy része nem az erre a célra kijelölt területeken, hanem részben mezőgazdasági vagy akár erdő területen található.

9-19. ábra: Lakóterületek elhelyezkedése (2024)

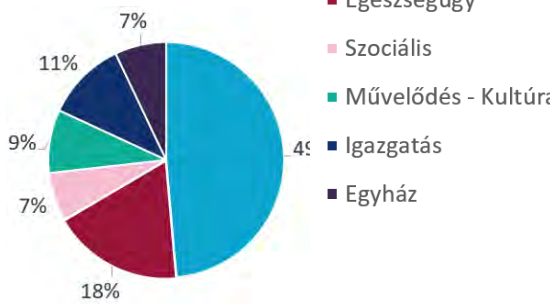

Közösségi célú (intézményi) területek

A közösségi célú (intézményi) területek közé azok a területek tartoznak, melyeken a humán infrastruktúra elemei biztosításra kerülnek (oktatás, nevelés, képzés, egészségügy, egészségfejlesztés, szabadidő, sport, szociális intézmények, kulturális intézmények, igazgatás, egyházi létesítmények).

A közösségi célú (intézményi) területek Budapest beépített területeinek 6,1%-át foglalják el, amely ~1590 ha-t jelent.

9-20. ábra: Közösségi célú területek megoszlása (2024)

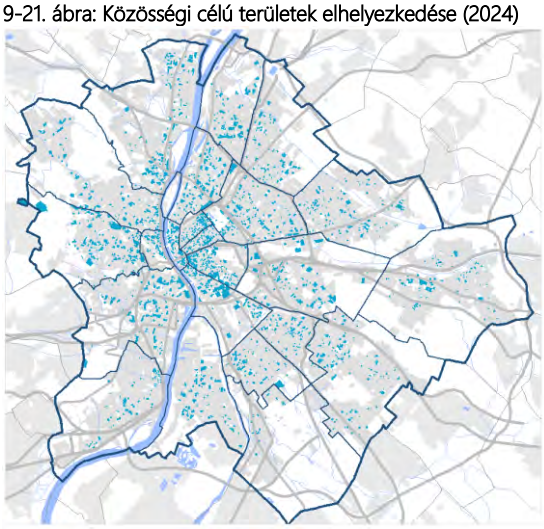

A lakóterületek intézményi területekkel való ellátottsága minőségi és mennyiségi szempontból egyaránt fontos kritérium az életminőség megítélése szempontjából.

Ezek a területek szorosan a lakóterületekhez kapcsolódnak, mivel elérhetőségük a lakosok számára kiemelten fontos. Külön vizsgáljuk azon intézmények körét, amelyeknél a gyalogos távolságon belüli elhelyezkedés az ellátás minősége szempontjából fontos tényező (pl.

bölcsőde, óvoda, általános iskola, időskorú ellátás). A többi intézmény esetében is fontos szempont az elérhetőség, de itt már más közlekedési mód is szóba jöhet. Ezekben az esetekben nem jellemezhető az ellátottság, hanem a lakóterületektől való távolság kritérium.

9-21. ábra: Közösségi célú területek elhelyezkedése (2024)

☞ ***A humán infrastruktúra területi ellátottságra vonatkozó részletes elemzését a Funkcionális és ellátási kapcsolatok című alfejezet tartalmazza.***

Számos intézmény azonban nem önálló ingatlanon működik, így a vizsgálatok az intézményekre vonatkozóan nem csak területi meghatározással történtek, hanem az egyes témakörökben az objektumokra, létesítményekre is kiterjednek. Lakóterületen találunk értelemszerűen például könyvtárat, vagy orvosi rendelőt is. Az oktatás, gondozás, egészségügy és kultúra témakörön felül az intézményi területen helyezkednek el jellemzően az igazgatás funkciói is.

A városi szerepkör általában az egyes jelenlévő funkciók mennyiségének és választékának függvénye. A városok közötti hierarchia az intézmények szintjének vizsgálata alapján állapítható meg.

☞ ***Az oktatás, egészségügy, szociális intézményrendszer, valamint a művelődés-kultúra intézményeinek nem területi szempontú bemutatását lásd az „6. A település humán infrastruktúrája” című fejezetben.***

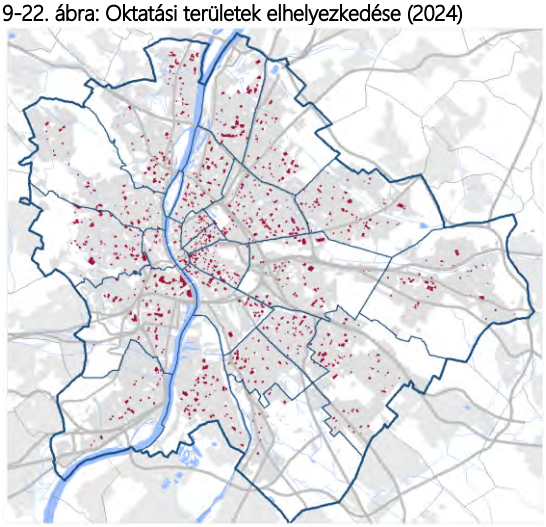
Oktatás

Az oktatási intézmények a következők:

- óvodák
- általános iskolák
- középfokú oktatási intézmények
- felsőoktatási intézmények

Elhelyezkedésüket tekintve hozzávetőleg egyenletesen helyezkednek el a várostesten belül. Azonban megfigyelhető ezen intézményterületek sűrűsödése a belső, magasabb népsűrűségi mutatóval rendelkező városrészek felé haladva.

9-22. ábra: Oktatási területek elhelyezkedése (2024)

☞ ***Az oktatási intézmények elhelyezkedésére, valamint területi ellátottságra vonatkozó részletes elemzését a Funkcionális és ellátási kapcsolatok című alfejezet tartalmazza.***

Igazgatás

Az igazgatási intézményeken belül megkülönböztetünk:

- országos hatáskörrel rendelkező intézményeket
- minisztériumokat
- nagyköveteségeket
- önkormányzatokat.

A főváros az ország közigazgatásának a központja, a helyi feladatok ellátására szakosodott intézmények mellett itt található az ország legfelső törvényhozásának helyszíne a parlament, a kormányzat csúcsintézményei, a minisztériumok, az országos hatáskörű hivatalok központjai is. Ezek általában a magasabb presztízsű helyeken, jellemzően városközpont térségben helyezkednek el.

Szociális ellátás

A szociális - és gyermekjóléti ellátó intézményrendszer a valamely szempontból különleges figyelmet igénylő, vagy kiszolgáltatott helyzetű társadalmi csoportokat látja el:

- gyermekek (jólét és védelem),
- időskorúak,
- fogyatékosok,
- pszichiátriai betegek,
- szenvedélybetegek,
- hajléktalanok.

A szociális ellátás intézményei jellemzően lakóterületekhez kapcsolódva, hozzávetőleg egyenletesen helyezkednek el a várostesten belül.

9-23. ábra: Szociális ellátási területek elhelyezkedése (2024)

☞ ***A szociális intézmények elhelyezkedésére, valamint területi ellátottságra vonatkozó részletes elemzését a Funkcionális és ellátási kapcsolatok című alfejezet tartalmazza.***

Egészségügy

Az egészségügyi intézmények közé tartoznak:

- kórházak székhelyei és telephelyei
- szakorvosi rendelők
- háziorvosi rendelők.

Budapest az ország egészségügyi központjának is tekinthető, különösen egyes speciális egészségügyi ellátások tekintetében. A főváros egészségügyi ellátó rendszerének azonban legfontosabb feladata a budapesti lakosság betegellátása, melynek rendszere:

- alapellátás
- sürgősségi ellátás
- járóbeteg-ellátás
- fekvőbeteg-ellátás
- szekunder prevenció – szűrő rendszer

Az egészségügyi ellátórendszer területei Pesten és Budán elsősorban a magasabb népsűrűségű, belső területeken sűrűsödnek.

9-24. ábra: Egészségügyi területek elhelyezkedése (2024)

☞ ***Az egészségügyi intézmények elhelyezkedésére, valamint területi ellátottságra vonatkozó részletes elemzését a Funkcionális és ellátási kapcsolatok című alfejezet tartalmazza.***

Művelődés-kultúra

A város kulturális élete jelentősen befolyásolja lakóinak életminőségét, identitástudatát és kötődését. A magyar kulturális intézmények a város fejlődése során fokozatosan alakultak ki és jelenleg is nagy számban koncentrálódnak Budapesten. A kategória részét képezik:

- múzeumok, kiállítótermek
- színházak
- hangversenytermek
- könyvtárak
- kulturális központok, művelődési házak
- mozik.

A művelődés és kultúra intézményei jellemzően lakóterületekhez kapcsolódva, hozzávetőleg egyenletesen helyezkednek el a várostesten belül.

☞ ***A kulturális intézmények elhelyezkedésére, valamint területi ellátottságra vonatkozó részletes elemzést a Funkcionális és ellátási kapcsolatok című alfejezet tartalmazza.***

9-25. ábra: Művelődési-kulturális területek elhelyezkedése (2024)

Egyházi létesítmények

Közösségi célú területeken helyezkednek el zömében az egyház intézményei (templomok, kápolnák, imaházak) is. A templomok a társadalom szerveződését meghatározó közösségi épületek, melyek az egyház tevékenységének alapegységei, és az egyház egyidejűleg számos szerepet tölt be a közösség életében. Az egyház komoly közösségszervező erővel rendelkezik, részt vesz a helyi közösség mindennapi életének szervezésében is. A templomok az államalapítás óta töltik be ezt a társadalmi szerepet. Ennek megfelelően eloszlásuk a főváros területén egységesnek mondható.

9-26. ábra: Egyházi területek elhelyezkedése (2024)

Irodaterületek

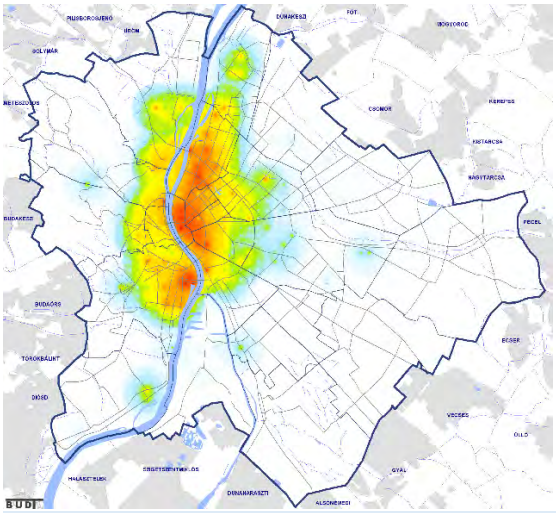
Az irodaterületek nagyrészt irodafunkciót tartalmazó területek, ahol az épületek földszintjein a kereskedelem, szolgáltatás is előfordul. Budapesten a gazdasági ágazatok közül a munkavállalók 90%-a szolgáltató szektorban dolgozik, az ezzel kapcsolatos munkahelyek nagy részét az irodaházak területén találjuk.

9-27. ábra: Irodaterületek elhelyezkedése (2024)

A történelmi belváros mellett ún. irodatengely alakult ki a rendszerváltást követően a Váci út mentén, ami elsősorban a 3-as metró üzembe helyezésének köszönhető. Hasonló tengely van kialakulóban a dél-budai területeken a volt barnamezős területek átalakításával, beépítésével. Az egy hektárra jutó irodaterület értékei a pesti és budai központi területek tágan értelmezett területén kiemelkedőek észak-déli irányban elnyúlva. Az egy hektárra jutó irodai szintterületek értékei ugyanitt magasak.

9.28. ábra: Egy hektárra jutó iroda szintterület

Az irodaterületek Budapest beépített területeinek 1,4%-át foglalják el, amely ~355 ha-t jelent.

Kereskedelmi, szolgáltató területek

A kereskedelmi, szolgáltató területek a rendszerváltást követően rohamosan fejlődtek. A kereskedelmi ellátásban nagy változást hoztak az új bevásárlóközpontok, valamint az építészeti szempontból silány építészeti minőségű hiper-, és szuper-marketek, valamint szakáruházak.

A kereskedelmi, szolgáltató egységek területei egész Budapest lakott területein megtalálhatóak.

Természetesen a sűrűbben lakott területeken az ellátást biztosító létesítmények is sűrűbben jelennek meg.

A kizárólag kereskedelmi, szolgáltató funkciójú területek Budapest beépített területeinek 5,8%-át adják, amely ~1500 ha-t jelent.

9-29. ábra: Kereskedelmi területek megoszlása (2024)

Az egy hektárra jutó kereskedelmi területek értéke a pesti területeken lényegesen magasabb, mint Budán. Az egy hektárra jutó kereskedelmi szintterületek értéke hasonló, a pesti oldalon kiemelkedik a Váci út menti és a Shopmark körüli térség.

9-30. ábra: Kereskedelmi, szolgáltató területek elhelyezkedése (2024)

A városias területeken található sok olyan tömb, ahol egyik funkció sem dominál. Egymás mellett jelen vannak ellátó és kiszolgáló funkciójú (pl. kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás, szálloda), iroda, valamint közösségi célú területek, a lakófunkció jelenléte mellett. Ezek a területek a történelmi belvárosban és az ehhez csatlakozó területeken, valamint a kerületközpontokban találhatók.

A többfunkciós városias területek Budapest beépített területeinek 0,03%-át adják, amely 7,3 ha-t jelent.

Bár területileg nem tűnik jelentősnek ez a területhasználat, mégis az ezeken a területeken található funkcionális kevertség adja a városi élettér pulzáló területeit.

9-31. ábra: Többfunkciós területek elhelyezkedése (2024)

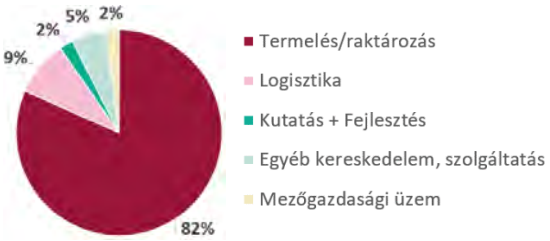

Gazdasági területek

A gazdasági területek túlnyomórészt a termelés és a logisztika területei, csak kisebb arányban fordul elő kis- és nagykereskedelem, itt találjuk a K+F egy részét is. A végzett tevékenység alapján ide tartoznak a mezőgazdasági üzemek is.

Budapest beépített területeinek 11,5%-át foglalják el a gazdasági területek, amely ~3000 ha-t jelent.

9-32. ábra: Gazdasági területek megoszlása (2024)

A gazdasági területek meghatározott térségekbe tömörülnek. Elsősorban az átmeneti zónában találunk gazdasági telephelyeket, de egy részük a lakóterületekbe ékelődve, illetve ezekhez közel helyezkedik el, ami számos konfliktus forrása.

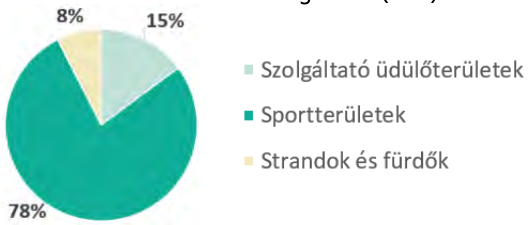
9-33. ábra: Gazdasági területek elhelyezkedése (2024)

Rekreációs területek

A rekreációs területek a pihenést, szabadidő eltöltést szolgáló létesítmények, üdülők, kempingek területei, üdülőjellegű szálláshelyek, sportterületek, strandok és fürdők területei. A rekreációs területek túlnyomó részét (74%-át) a sportterületek alkotják, lényegesen kisebb arányban vannak a kemping- és üdülőjellegű szálláshelyek, illetve a strandok és fürdők területei. Az aktív pihenés, kikapcsolódás fontos szerepet játszik a városlakók mindennapjaiban. Az *üdülőjellegű szálláshelyek és kempingek* elsősorban a Dunamenti területeken, valamint a Budai Hegyvidéken, míg a fürdők és a sportterületek elszórtan helyezkednek el.

9-34. ábra: Rekreációs területek megoszlása (2024)

A rekreációs területek kizárólagosan területalapú vizsgálata nem mutat teljes képet, mivel pl. egy iskolai sportlétesítmény, uszoda használata meghatározó lehet egy városrészen belül, azonban a területhasználat vizsgálata során ezek a létesítmények nem jelennek meg.

A rekreációs területek Budapest beépített területeinek 3,8%-át foglalják el, amely ~950 ha-t jelent.

9-35. ábra: Rekreaációs területek elhelyezkedése (2024)

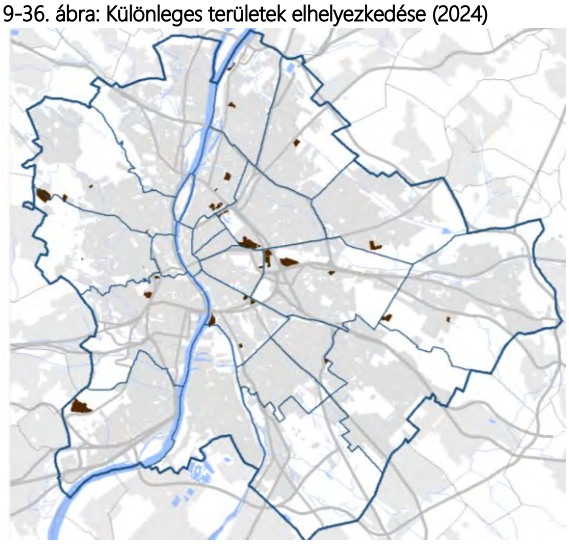
☞ ***A rekreációs létesítmények elhelyezkedésére, valamint területi ellátottságra vonatkozó részletes elemzését a Funkcionális és ellátási kapcsolatok című alfejezet tartalmazza.***

Különleges területek

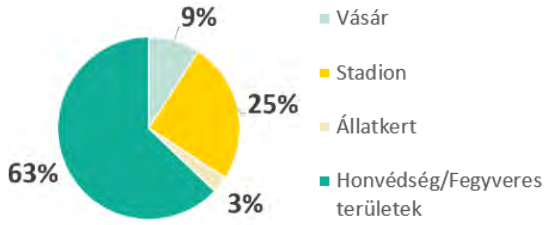
Különleges területként szerepelnek a speciális funkciójú, országos és fővárosi szerepkörű területek (pl. vásár, állatkert, stadionok, fegyveres testületek területei). Itt a területhasználat miatt más általunk vizsgált kategóriába nem illeszkednének.

Budapest beépített területeinek 1,5%-át foglalják el, amely 400 ha-t jelent.

9-36. ábra: Különleges területek elhelyezkedése (2024)

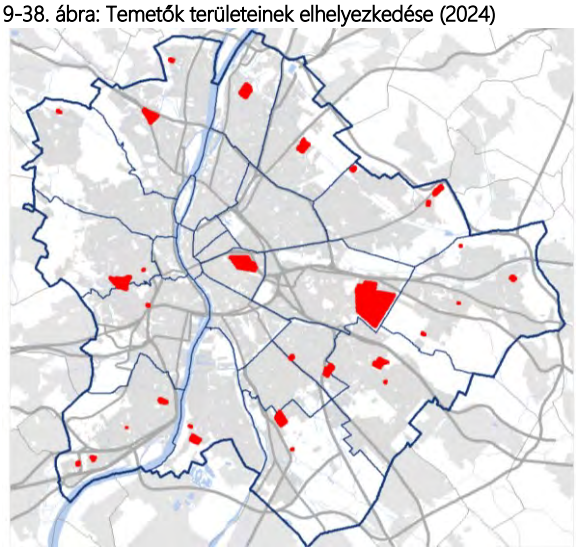
9-37. ábra: Különleges területek megoszlása (2024)

Temetők

A városüzemeltetés jelentős területeit adják a jellemzően a pesti oldalon elhelyezkedő temetők.

9-38. ábra: Temetők területeinek elhelyezkedése (2024)

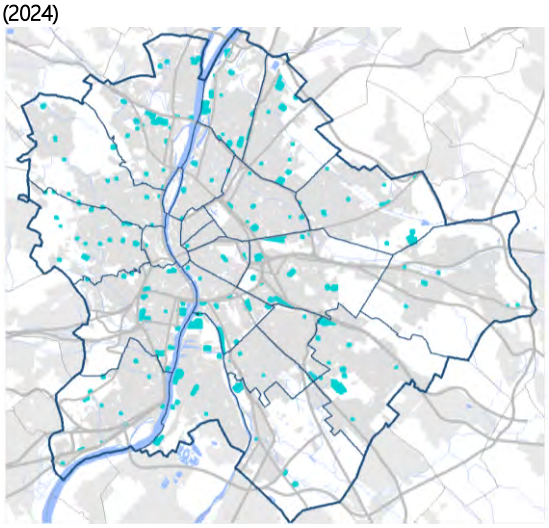

A temetők bemutatását lásd a 8. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere fejezetben, a Településüzemeltetés alfejezetben.

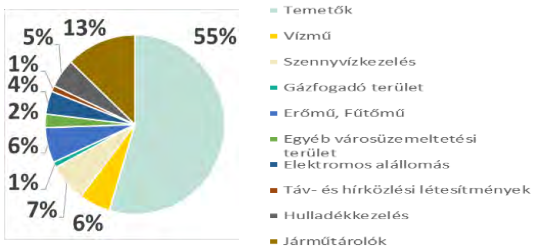
Városüzemeltetési területek

Ide tartoznak a területigényes közműterületek (vízmű, szennyvíztisztító, erőmű, hulladékkezelő, nagyobb szennyvízátemelő, fűtőmű, elektromos alállomás), továbbá közlekedésüzemi területek (járműtárolók, karbantartási területek).

9-39. ábra: Városüzemeltetési területeinek elhelyezkedése (2024)

9-40. ábra: Városüzemeltetési területek megoszlása (2024)

Szennyvízkezelés területei

A szennyvízkezelés területi eloszlása jól szemléltethető, mivel a befogadóhoz, azaz a Dunához közel, az egyes hálózati végpontokon kaptak helyet. A telepek Észak- és Dél Pesten, valamint a Csepeli szigetcsúcson találhatóak.

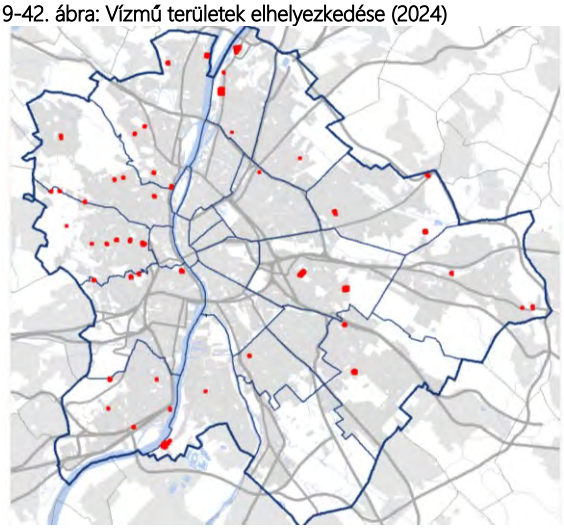
9-41. ábra: Szennyvízkezelés területeinek elhelyezkedése

Vízmű területek

A városon belül területileg eloszlanak, azonban a rendszer elvét tekintve a város északi és déli részén találhatóak a vízbázisok, víztermelő kutak, illetve a víztelepek (Észak-Pest, IV. kerület és Dél-Csepel), míg a város belső „magjában" vannak az egyes gépházak, illetve tározó medencék. Utóbbiak a Budai oldalon a morfológiai adottságok miatt jóval nagyobb számban fordulnak elő, mivel a nyomászónák átlagosan ~40 méter szintkülönbséget képesek lefedni.

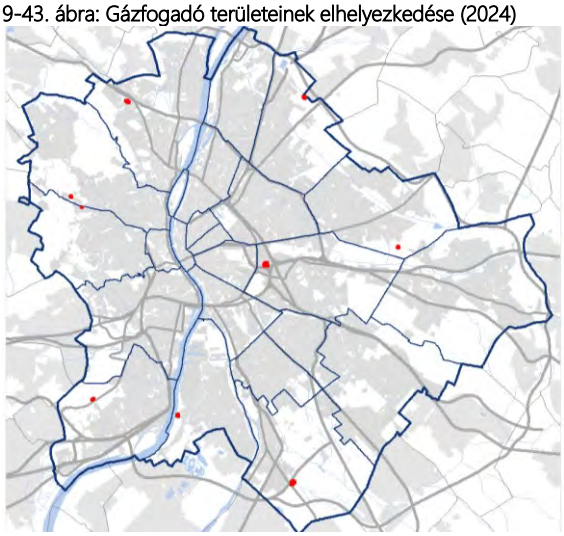
9-42. ábra: Vízmű területek elhelyezkedése (2024)

Gázfogadó terület

A területei elsősorban külterületeken találhatóak, ahol a gázellátáshoz tartozó gázátadó-, gáznyomás-szabályzó állomások, illetve ahol a beérkező nagynyomású (63, 40 bar) gáz nyomása kerül csökkentésre nagyközép-, közép- és kisnyomásra. A területen üzemelő berendezések védőtávolsága a területen kívülre is kiterjedhet.

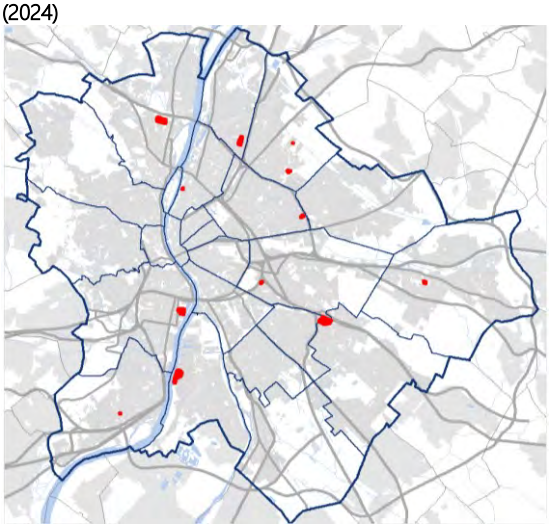
9-43. ábra: Gázfogadó területeinek elhelyezkedése (2024)

Erőmű, Fűtőmű terület

A területen a fővárosi villamosenergia- és hőtermelő létesítmények kerültek elhelyezésre. A fűtőművek a hőkörzetek közelében épültek ki, azonban a rekonstrukciójuk során a külső területeken lévő nagyobb kapacitású erőművekbe került át a hőtermelésük.

9-44. ábra: Erőmű, fűtőmű területeinek elhelyezkedése (2024)

Elektromos alállomás területe

A területek a város villamos energia terhelésének súlypontja környezetében találhatók, ahol az átalakításához szükséges transzformátor állomások létesültek, amelyek a külső területeken szabadtériek, a belvárosban jellemzően épületben vannak elhelyezve.

9-45. ábra: Elektromos alállomások területeinek elhelyezkedése (2024)

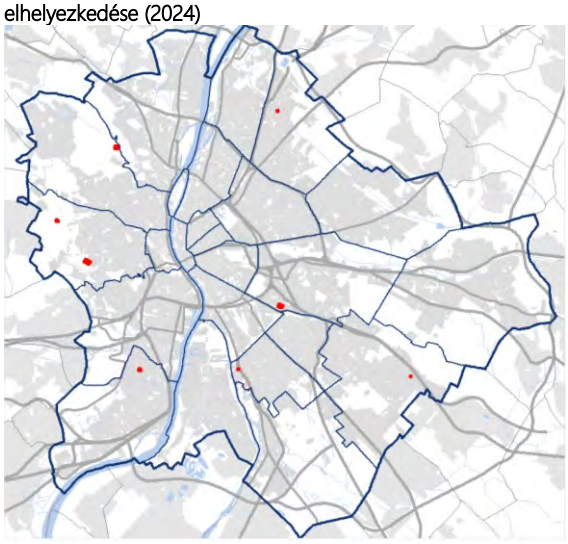

Táv- és hírközlési létesítmények területei

Ezek a területek a jelentkező igények központjában találhatóak, ahol a táv- és hírközléshez tartozó

telefonközpontok üzemelnek. Ide tartoznak továbbá a jelentősebb mikrohullámú telephelyek.

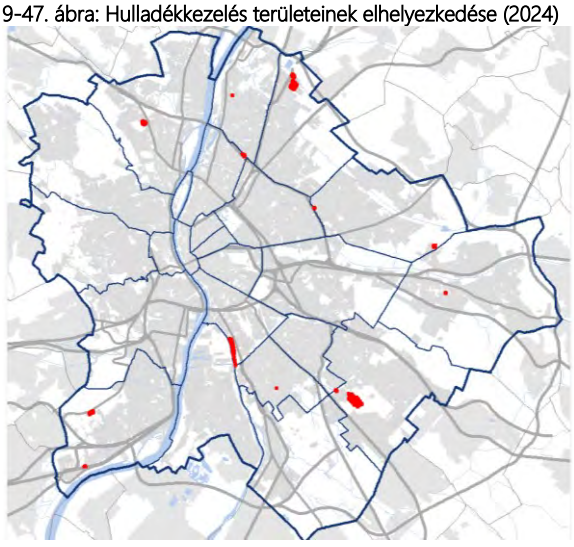
9-46. ábra: Táv- és hírközlési létesítmények területeinek elhelyezkedése (2024)

Hulladékkezelés területei

A fővárosban keletkező szilárd hulladék kezelését, ártalmatlanítását több helyen, többféle technológiával végzik, illetve végezték. A keletkező hulladék ártalmatlanítási formái Budapesten: égetés, lerakás, komposztálás, bontott anyag feldolgozás, valamint szennyvíztisztítás és a kapcsolódó iszapkezelés. Hulladéklerakó létesítmény 2005 óta nem üzemel a fővárosban, a bezárt telepek egy része már rekultivált. A keletkező kommunális hulladék a rákospalotai Hulladékhasznosító Műben kerül energetikai hasznosításra, illetve a városhatáron kívüli lerakókba szállítják. Budapesten és környékén jelenleg 17 hulladékgyűjtő udvar és négy veszélyeshulladék-kezelő létesítmény működik.

9-47. ábra: Hulladékkezelés területeinek elhelyezkedése (2024)

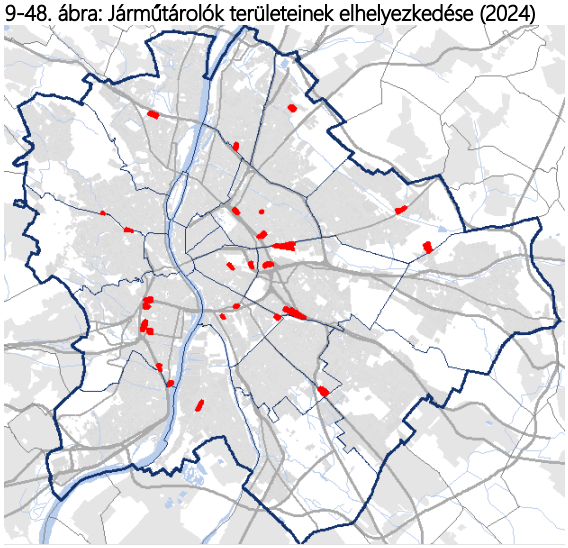

Járműtárolók területei

A járműtárolók területei a városi tömegközlekedés járműparkjának elhelyezésére, javítására szolgáló, üzemáganként elkülönülő területek. A metró üzemág esetében minden vonal önálló jármű teleppel rendelkezik, mely a vonal egyik végállomásához kapcsolódva, annak közvetlen környezetében van kialakítva. E területek közül a metró járműtelepek egyenként és együttesen is a legnagyobb méretűek. A HÉV üzemág esetében minden vonal egy, vagy két járműteleppel rendelkezik, melyek általában a végállomáson keresztül kapcsolódnak a vonalakhoz. (A HÉV vonalak regionális közlekedési szerepkört töltenek be, a járműtelepeik nagyobbrészt Budapesten kívül találhatóak). Budapest közigazgatási területén két HÉV járműtelep található.

A villamos üzemág esetében 9 kis területű járműtelep biztosítja – a vonalaktól függetlenül – a hálózat igényeit. A remizek nagyobb részét a város középső területeire telepítették közel egy évszázada. A villamos üzemághoz tartozik a speciális járműparkkal rendelkező kisföldalatti (MFAV), és a Fogaskerekű vasút is, melyek 1-1 önálló járműteleppel rendelkeznek. A trolibusz üzemágat egyetlen, a Hungária körút vonalában kialakított garázs szolgálja. Az autóbusz üzemág négy közepes méretű buszgarázzsal és egy járműjavító telephellyel rendelkezik a város külső területein.

9-48. ábra: Járműtárolók területeinek elhelyezkedése (2024)

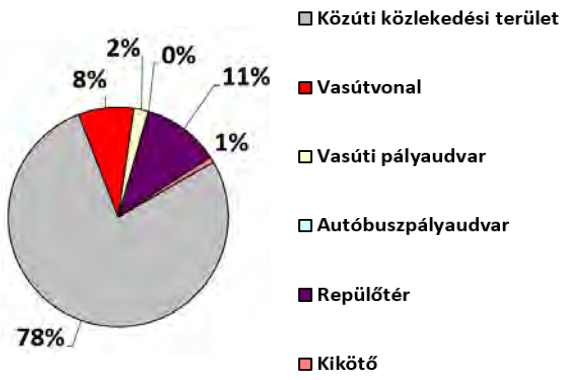

Beépítésre nem szánt területek

Közlekedési területek

A város működését biztosító közlekedési rendszer által igénybevett területek részben vonalas létesítmények, részben területi jellemzőkkel rendelkező létesítmények.

9-49. ábra: Közlekedési területek megoszlása (2024)

Közúti közlekedési terület

A közúti közlekedési területek tartalmazzák a város főhálózatát alkotó útvonalak közterületi besorolású területeinek az összességét, a speciális funkcióval bíró egyéb terekkel, sétálóutcákkal, korzókkal, valamint a jelentős, 200 várakozóhely kapacitást meghaladó közhasználatú felszíni parkolók területeivel (Kelenföldi metróvégállomás, Kőbánya-Kispest metróvégállomás, Mexikói út MillFav végállomás) együtt.

A közterületek közé tartoznak a gyorsforgalmi utak (autópályák és autóutak), a főutak (az I. és II. rendű főutak), a mellékutak (gyűjtő utak és kiszolgáló utak) az önálló gyalog és kerékpárutak, valamint a városi tömegközlekedés autóbusz és trolibusz végállomásainak területei, a közutak részét képező villamos pályák területei, a gyalogos közlekedés céljára szolgáló, jelentősebb méretű egyedi terek, (Hősök tere, Vörösmarty tér, Fő tér stb.), valamint a város fontos intézményeihez vagy meghatározó turisztikai helyszíneihez (Kossuth tér, Hősök tere) kapcsolódó, illetve a fontosabb önálló gyalogos utcák és terek is (Váci utca, Blaha Lujza tér).

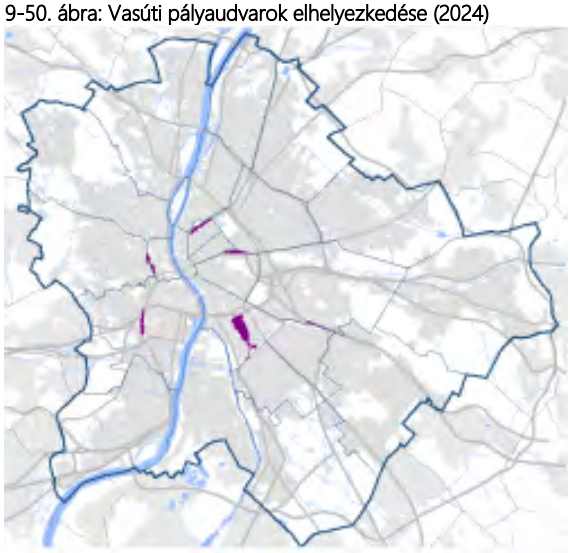
Vasútvonal

A vasúti területek kategóriába az országos közforgalmú vasútvonalak vágányhálózata, valamint megállói és állomásai által igénybevett területek tartoznak, továbbá a városi közforgalmú közlekedési eszközök által igénybevett területek közül a metró és HÉV vonalak felszíni területei és a közutaktól elkülönülő, önálló villamos vágányok területei, valamint a gyermekvasút területe.

Vasúti pályaudvar

Budapest nagy jelentőséggel bíró vasúti létesítményei önálló területfelhasználási egységként jelennek meg, ide tartoznak a belváros peremén elhelyezkedő nagy fejpályaudvarok, a Déli pályaudvar, a Keleti pályaudvar és a Nyugati pályaudvar, valamint a külső területeken lévő, elsősorban személyforgalmi feladatokat ellátó két létesítmény is, a Kőbánya-Kispest és a Kelenföld vasútállomások.

9-50. ábra: Vasúti pályaudvarok elhelyezkedése (2024)

A teherforgalmi létesítmények közül csak a Ferencvárosi rendező pályaudvar említhető, azonban az nem tartozik pályaudvarok és jelentős állomások esetében alkalmazott önálló területfelhasználási a kategóriába.

Autóbusz pályaudvar

A távolsági és helyközi autóbusz forgalom nagy jelentőséggel bíró létesítményei önálló területfelhasználási egységként jelennek meg, így ide sorolható a Hungária-gyűrű vonalán lévő Stadionok autóbusz pályaudvar, a Népliget autóbusz pályaudvar, valamint Budán a Kelenföld autóbusz pályaudvar.

9-51. ábra: Autóbusz pályaudvarok elhelyezkedése (2024)

Az Észak-Pesten lévő Újpest-városkapu pályaudvar a kialakulás előtt álló intermodális központ részét fogja képezni, ezért önálló területfelhasználási egység nem került kijelölésre a számára.

Repülőtér

A légiközlekedést szolgáló terület a fővárosban két helyszínén található. Területileg meghatározó nagysággal a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér rendelkezik a város keleti határán. A másik terület a Budaörsi repülőtér, amely a város nyugati határán terül el.

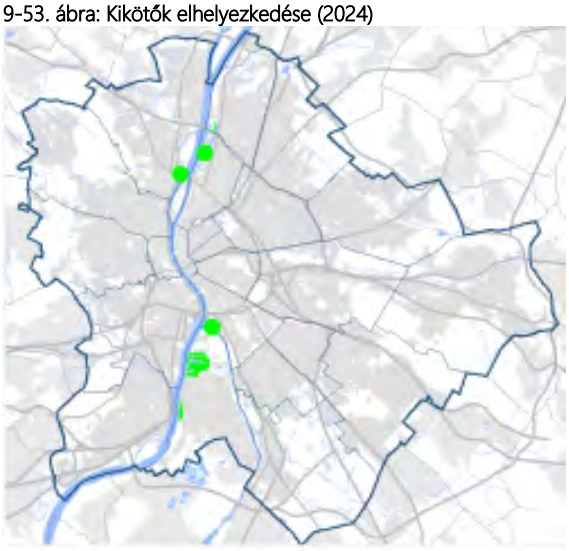
9-52. ábra: Repülőterek elhelyezkedése (2024)

Kikötő

Vizi közlekedést szolgáló jelentősebb létesítmény – a Duna főmedrében telepített úszóműves kikötőkön túlmenően – a főváros 6 helyszínén található. Meghatározó szerepű, és ezért önálló területfelhasználási egységbe sorolt területtel a csepeli Szabadkikötő és az újpesti Téli kikötő rendelkezik. A további négy kikötői létesítmény a Kvassay zsilipnél, az Óbudai-sziget csúcsán, a Téli kikötő öblének bejáratánál lévő yacht- és csónak kikötők, valamint a csepeli Duna-parton lévő Metrans konténer teherkikötő.

9-53. ábra: Kikötők elhelyezkedése (2024)

Vízfelületek területei

A Duna és mellékága, a kisvízfolyások, valamint a természetes és mesterségesen kialakított tavak területei.

9-54. ábra: Vízfelületek területei (2024)

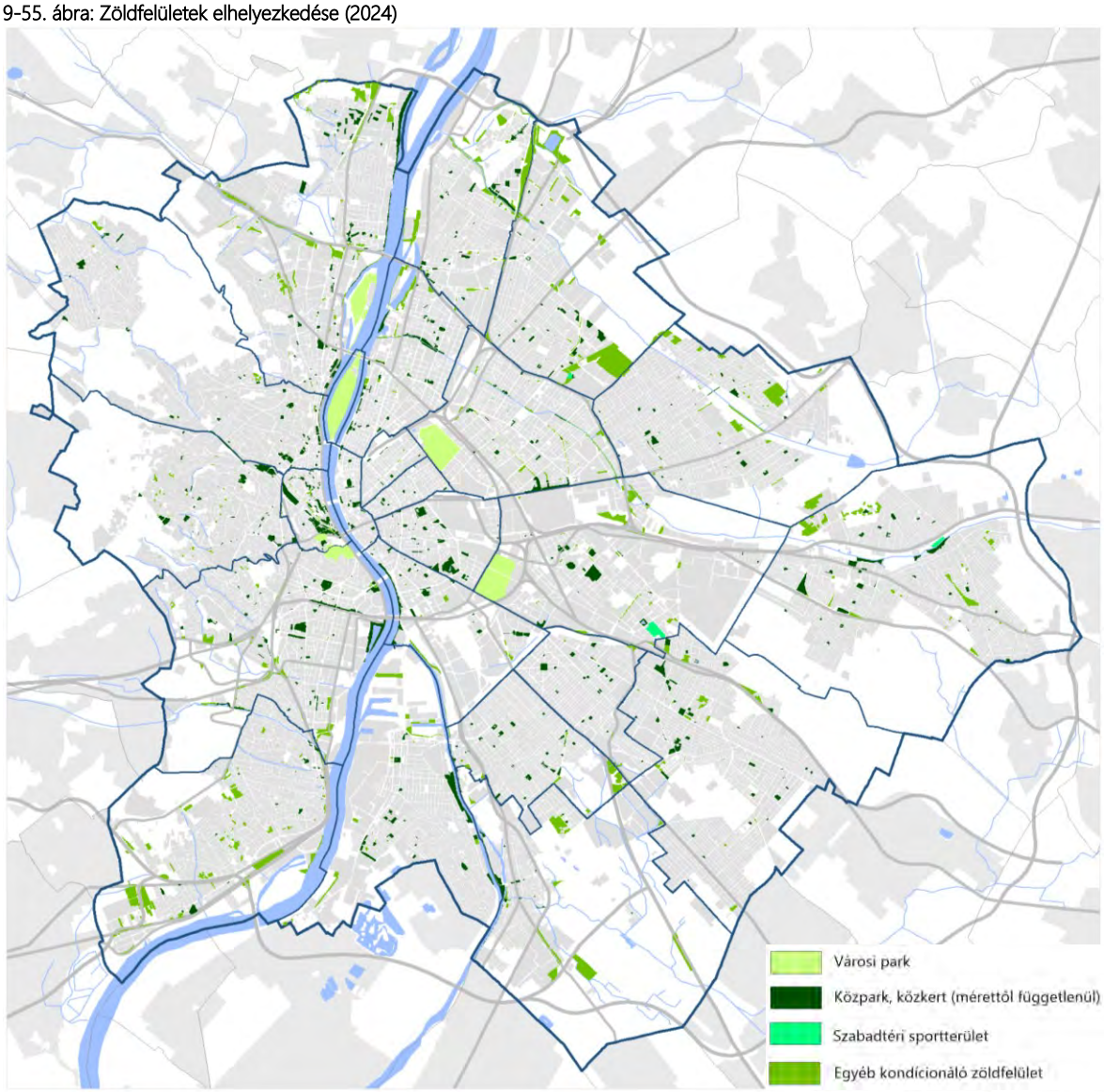

Zöldfelületek

A zöldfelületek kategóriájába a közhasználatú, a napi rekreációt biztosító területek (parkok, szabadtéri sportterületek) és az egyéb kondicionáló zöldfelületek tartoznak, amelyek a főváros területének 3%-án találhatóak.

☞ ***A zöldfelületek részletes bemutatását lásd a 12. A táji és természeti adottságok vizsgálata című fejezetben.***

9-55. ábra: Zöldfelületek elhelyezkedése (2024)

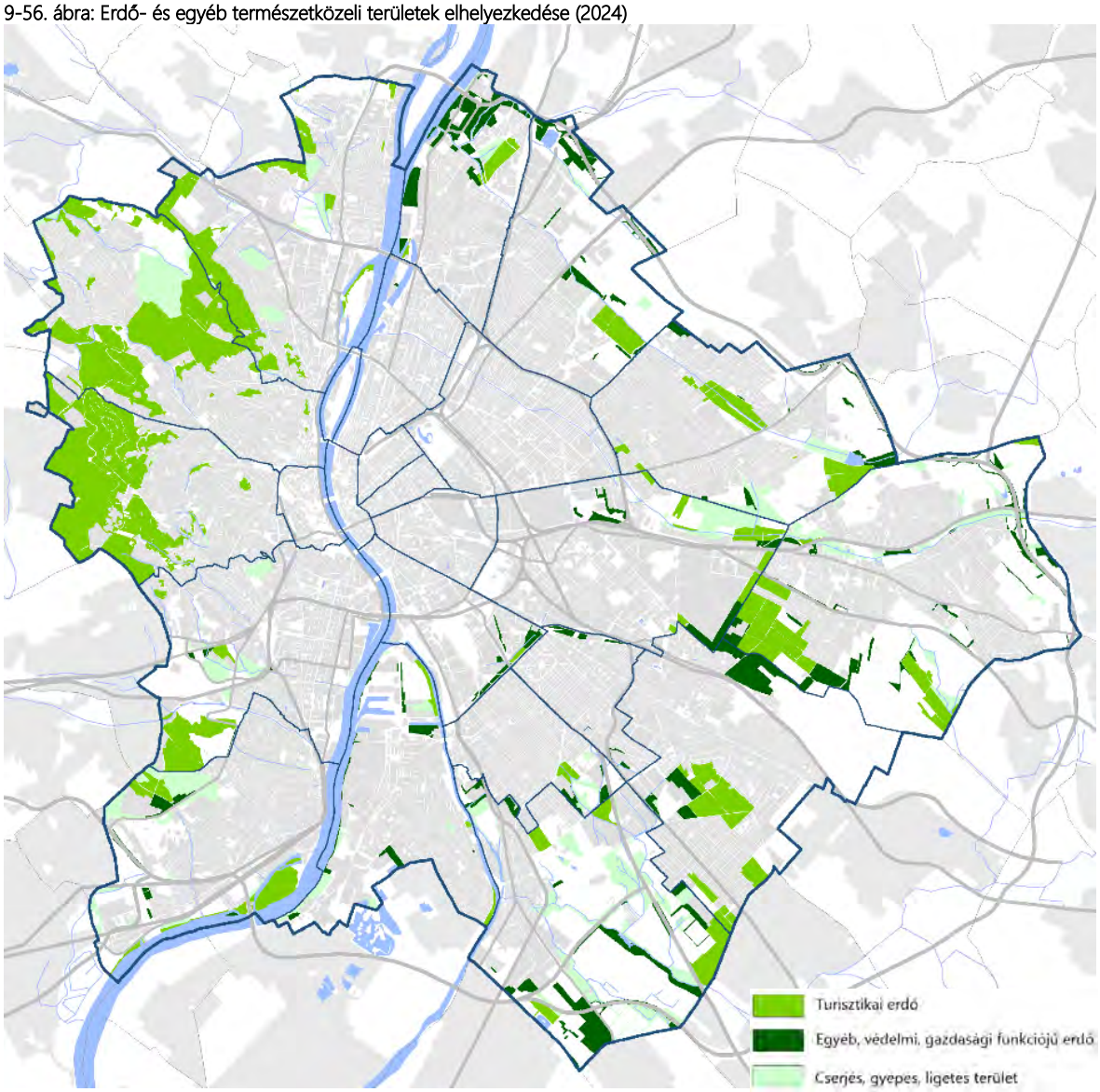

Természetközeli területek

Ide az erdők mellett a cserjés, gyepes, ligetes és vízközeli területek tartoznak, természetközeli vegetációval. A főváros területének 15%-át teszik ki. A turisztikai erdők (a fővárosi erdőtervezett területek mintegy 76%-a) jellemzően a budai oldalon, a hegyvidéken alkotnak összefüggő felületet, a pesti oldalon elsősorban a Szilas- és a Rákos-patak völgyében, valamint Rákoshegy és Pestszentlőrinc határában találhatóak. A védelmi erdők elsősorban a dél-pesti mezőgazdasági térségben találhatóak.

☞ ***A természetközeli területek részletes bemutatását lásd a 12. A táji és természeti adottságok vizsgálata című fejezetben***

9-56. ábra: Erdő- és egyéb természetközeli területek elhelyezkedése (2024)

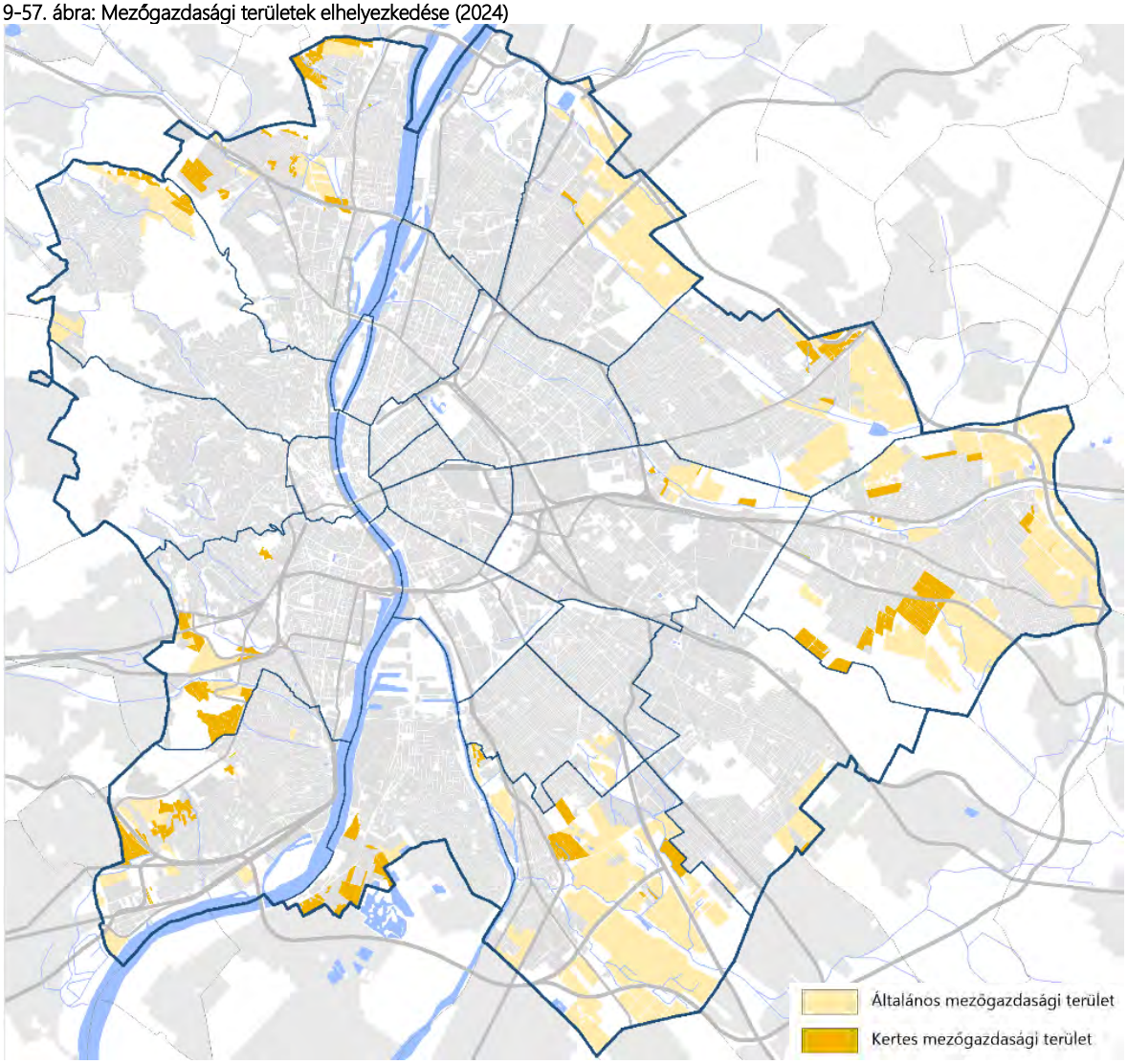

Mezőgazdasági területek

A mezőgazdasági művelés alatt lévő területek és a műveléshez szükséges létesítmények a főváros területének 12%-át foglalják el.

☞ ***A mezőgazdasági területek részletes bemutatását lásd a következő, „Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok” című fejezetben***

9-57. ábra: Mezőgazdasági területek elhelyezkedése (2024)

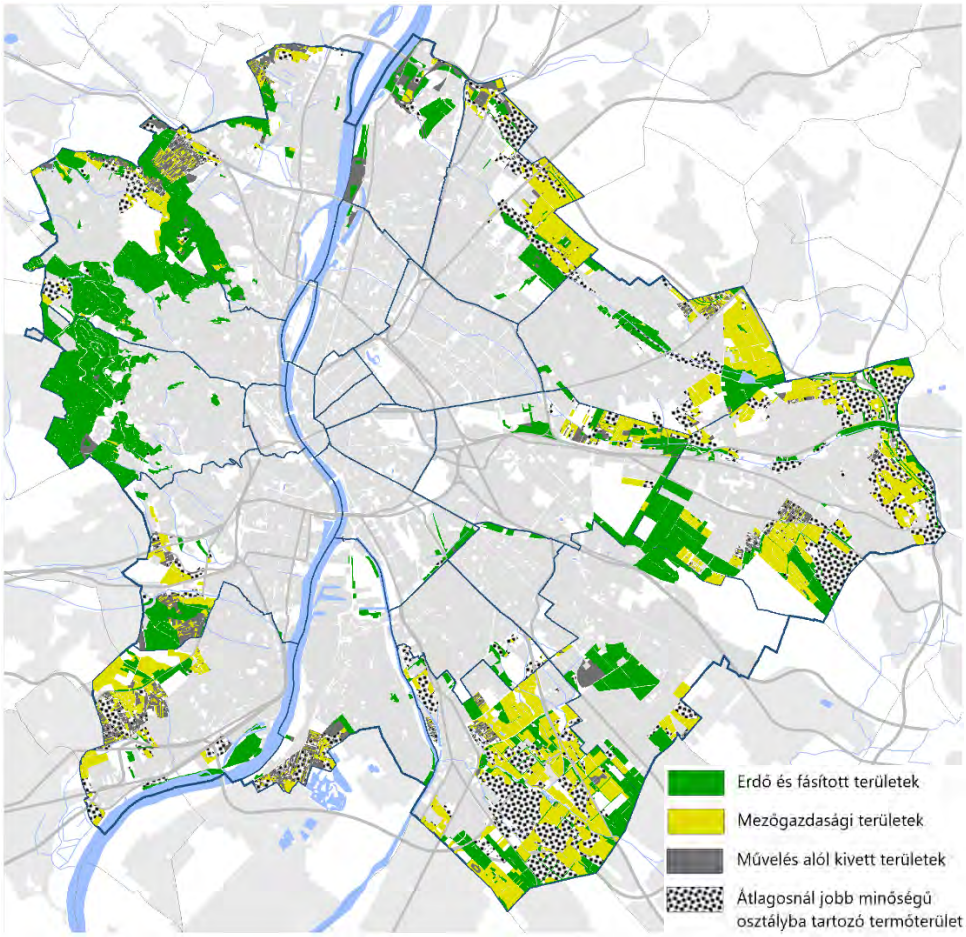

Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Művelési ágak

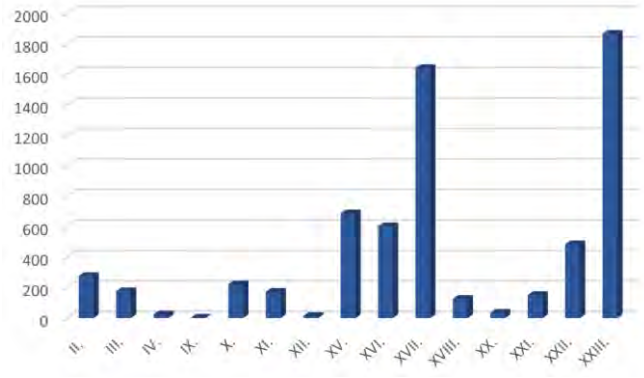
A város peremterületein jelentősebb kiterjedésben találhatóak ***mezőgazdasági területek***. Ezek nagyrészt szántóföldi vagy gyepművelés alatt állnak, de megtalálhatóak a zártkertes térségek is. Kiterjedt mezőgazdasági területek a pesti (XVI., XVII., XXIII.) kerületekben jellemzőek. A budai oldalon a kisparcellás zártkertek dominálnak.

9-58. ábra: Termőterületek (2024)

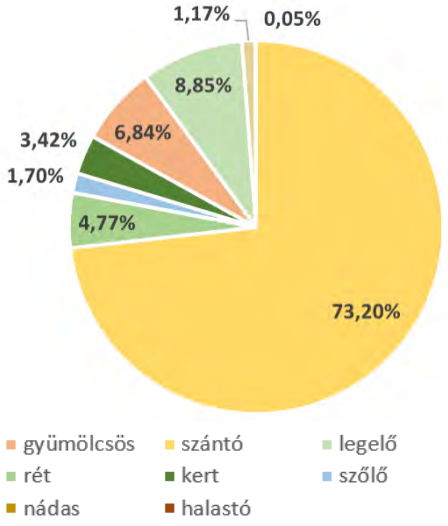
Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály

9-59. ábra: Mezőgazdasági területek kerületi megoszlása (ha) (2024)

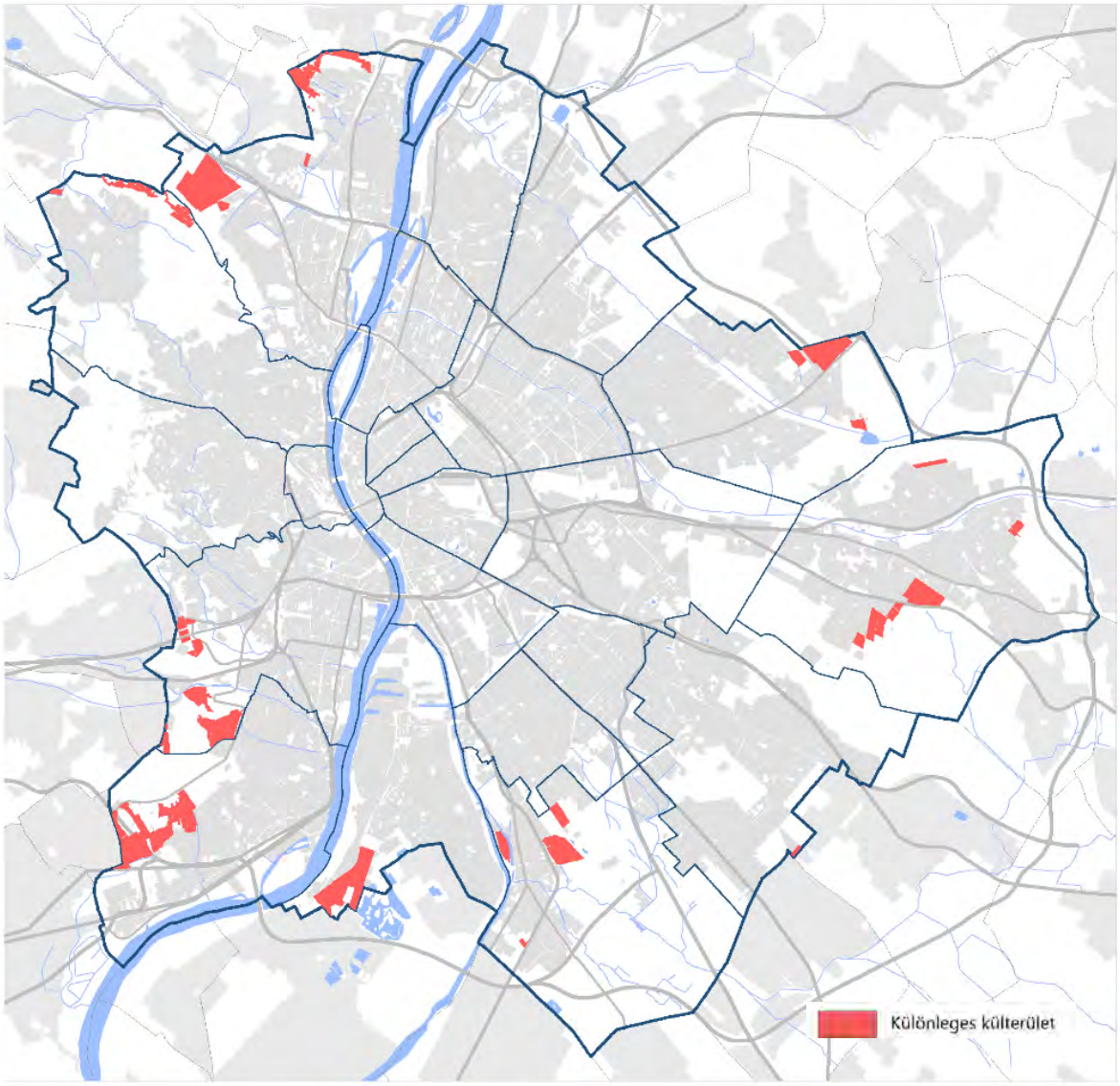
Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály

9-60. ábra: Mezőgazdasági területek megoszlása (2024)

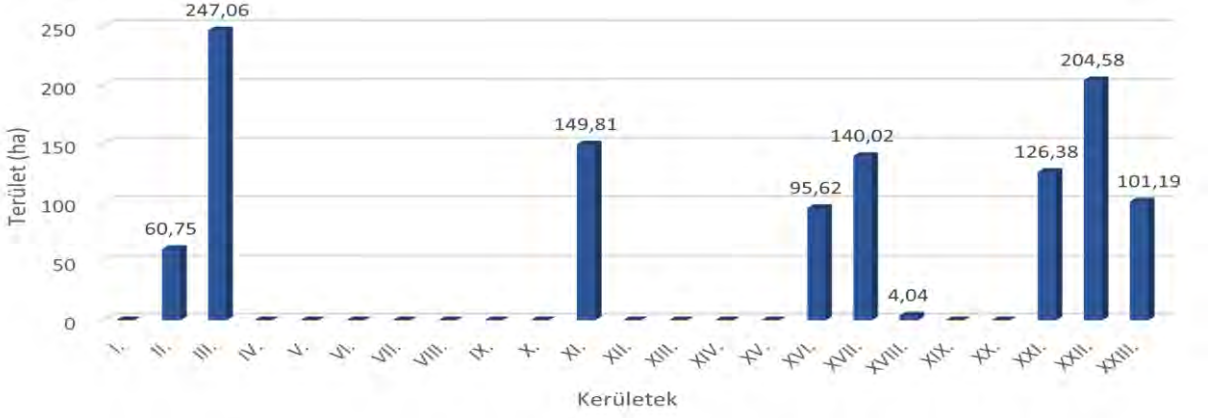

A **különleges külterületek** (zártkertes területek) nagyságáról a Lechner Nonprofit Kft. nyújtott adatszolgáltatást. Különleges külterületek jelentősebb, 100 hektárt meghaladó kiterjedésben Budán a III., XI., XXII. kerületekben, Pesten a XVII., XXI., XXIII. kerületekben találhatók.

9-61. ábra: Különleges külterületek (2024)

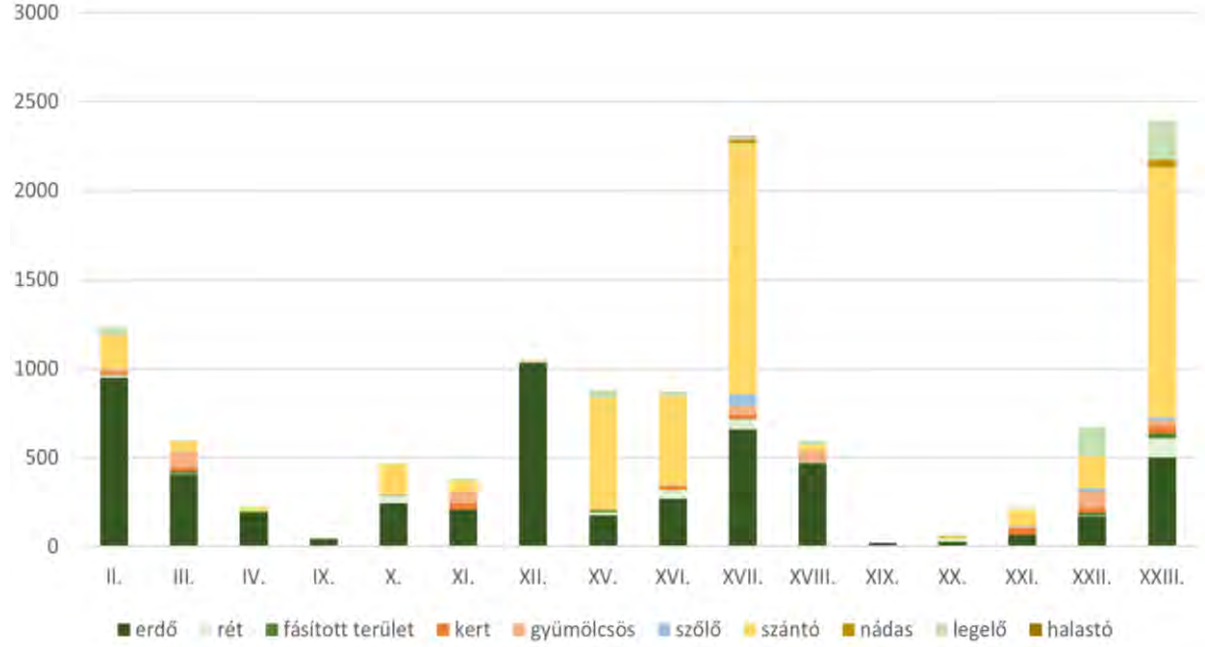

9-62. ábra: Budapest különleges külterületeinek nagysága kerületenként (ha) (2024)

A *termőterületek művelési ág szerinti megoszlása* is jellemző képet mutat. Az erdők mellett leginkább a szántó a meghatározó művelési ág, de jellemző még a gyümölcsös, kert és gyep besorolás is.

9-63. ábra: A kerületek termőterületeinek művelési ág szerinti megoszlása (2024)

Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály)

Minőségi osztályok

Budapest termőterületeinek számottevő hányada **átlagosnál jobb termőhely**i adottságú. Ezek zömében mezőgazdasági művelés alatt állnak, kis részük erdősült vagy egyéb zöldfelületként funkcionál. Átlagosnál jobb minőségű földek egyaránt előfordulnak belterületen, külterületen és különleges külterületen (zártkertek).

Az átlagosnál jobb minőségű termőterületek az összes mezőgazdasági terület 44%-át teszik ki, ezek döntő része a XVII. és XXIII. kerületekben található.

Az átlagos minőségű termőföld az adott település azonos művelési ágú termőföldjei 1 hektárra vetített aranykorona értékeinek területtel súlyozott átlagának megfelelő termőföld. Az aranykorona érték meghatározásához a termőföldeket becslőjárásonként 1-8 közötti minőségi osztályba sorolják a művelési ág figyelembevételével.

Budapest átlagosnál jobb minőségű termőföldjeinek elhanyagolható hányada tartozik a legjobb, 1. osztályba. 12%-uk a 2., 16%-uk a 3. minőségi osztályba sorolható.

9-2. táblázat: Minőségi osztályok, melyek átlagosnál jobbak, a művelési ágak szerint kerületi bontásban külterületi fekvés esetén (2024)

művelési ág / kerület	szántó	szőlő	kert	gyümölcsös	rét	legelő	fásított terület	nádas (AK/ha)
II.	3-4	-	6	5	5	4	3	-
III.	2	5	4	4	4	3-4	3	-
IV.	3-4	-	-	-	5	4	5	-
X.	3	-	-	5	4	4	3	-
XI.	2-3	-	5	3	-	3-4	3	-
XII.	5	-	-	5	4	-	1	-
XV.	3-4-5	-	6	6	6	3	3	-
XVI.	3-4-5	-	5-6	6	4-5	3	3	-
XVII.	4-5	6	6	6	6	3	3	3
XVIII.	5-6	-	-	3	6	4	4	-
XX.	3-4	-	-	-	6	-	-	3
XXI.	4-5	6	5	6	-	5	-	-
XXII.	1-2-3-4	3-4	5	4	2-4	5	4	-
XXIII.	1-2-3	5	4-5	3-4	5	2-3	2-3	3

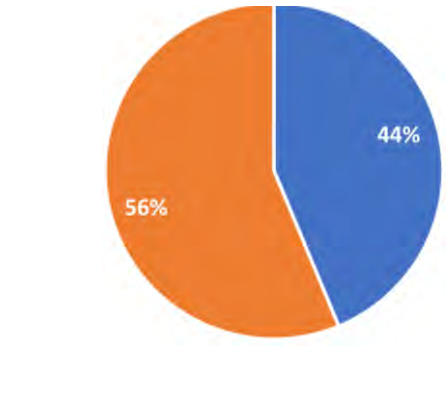
9-3. táblázat: Minőségi osztályok, melyek átlagosnál jobbak, a művelési ágak szerint kerületi bontásban belterületi fekvés esetén (2024)

művelési ág / kerület	szántó	szőlő	kert	gyümölcsös	rét	legelő	fásított terület	nádas (AK/ha)
III.	2-3	-	-	-	-		3	-
IX.	-	-	-	-	-	5	-	-
X.	3-4	-	-	-	5	4	-	-
XI.	3-4	-	-	-	-	3	-	-
XV.	3-4	-	-	-	6	3	4	-
XVI.	3-5	-	-	-	-	4	-	-
XVII.	2-3-4-5	6	-	-	-	-	-	-
XVIII.	7	-	-	-	7	6	-	-
XX.	3	-	-	-	-	-	-	3
XXII.	2-3	-	-	-		3	-	-
XXIII.	4	-	3	-	4-5	3	3	4

9-4. táblázat: Minőségi osztályok, melyek átlagosnál jobbak, a művelési ágak szerint kerületi bontásban különleges külterületi fekvés esetén (2024)

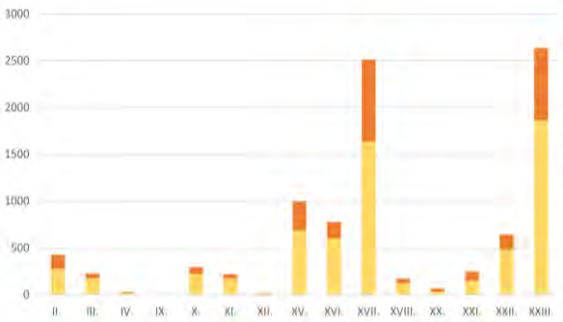
művelési ág / kerület	szántó	szőlő	kert	gyümölcsös	rét	legelő	fásított terület	nádas (AK/ha)
II.	-	6	5-6	6	-	4	4	-
III.	3-4	4-5	4	4	-	3-4	5	-
XI.	-	5	4	4	-	-	-	-
XVI.	5	6	5-6	6	5	4-5	-	-
XVII.	5-6	6	6	6	-	4	-	-
XVIII.	-	-	6	-	-	-	-	-
XXI.	4	6	4-5	5	-	5	-	-
XXII.	4-5	4	3-4	3-4	-	6	-	-
XXIII.	4-5-6	6	4-5	5-6	5	4	4	-

9-64. ábra: Mezőgazdasági területek és fásított területek megoszlása a termőföld minősége szerint (2024)

Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály

9-65. ábra: Átlagosnál jobb minőségű termőföldek eloszlása kerületenként, az erdő művelési ág kivételével (2024)

Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály

Funkcionális és ellátási kapcsolatok

A több témakört – egészségügy, gondozás, oktatás és nevelés, kultúra stb. – felölelő fejezetben az intézményi ellátórendszer területi, valamint a térbeliségre, városszerkezetre kiható vonatkozásai kerülnek bemutatásra.

Az adott szakterületi ellátórendszer szakmai szempontú elemzését, működésének megítélését gazdaságossági, hatékonysági és minőségi aspektusokból a „6. A település humán infrastruktúrája" fejezet tartalmazza.

Egészségügy

Az egészségügy intézményrendszere a főváros teljes lakosságának ellátását hivatott szolgálni, ennek része a területi elérhetőség mellett a lehető legrövidebb idejű elérhetőség biztosítása is.

Budapest Magyarországon – számos egyéb tényező mellett - az egészségügyi ellátás tekintetében is központi funkciót tölt be, különösen igaz ez az állítás egyes speciális egészségügyi ellátások vonatkozásában. Budapesten koncentrálódik az ország legmagasabb szintű ellátó intézményeinek döntő többsége, jelen vannak az országos intézmények, az egyetemi klinikák. Budapest rendelkezik arányaiban a legnagyobb kapacitásokkal, a legkorszerűbb műszerekkel, technológiákkal és eljárásokkal. A főváros teljes lakosságának ellátását szolgáló egészségügyi intézményrendszer így a budapesti agglomeráció lakosságát, továbbá bizonyos szempontokból az egész országot is szolgálja. A főváros egészségügyi ellátó rendszerének azonban legfontosabb feladata a budapesti lakosság betegellátása, melynek rendszere:

- alapellátás
- sürgősségi ellátás
- járóbeteg-ellátás
- fekvőbeteg-ellátás
- szekunder prevenció – szűrő rendszer.

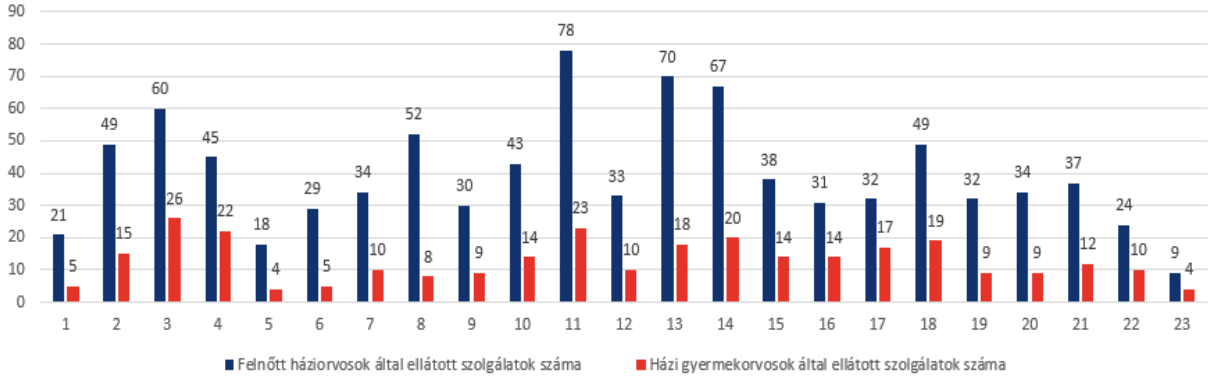
Alap- és járóbeteg-ellátás – szakorvosi ellátás

A háziorvosi rendelők jellemzően a kerületek területén decentralizáltan, többnyire az egyes betegellátási körzetek középpontjában, önálló épületben vagy egy épületben megjelenő önálló funkcióként, illetve a szakorvosi rendelő épületében helyezkednek el.

A fővárosban jelenleg 98 db önálló szakorvosi rendelő található, nem számolva a kórházi székhelyeken, illetve a fekvőbeteg ellátást is biztosító telephelyeken működő szakorvosi rendelőket (lsd. Fekvőbeteg ellátás- kórházi

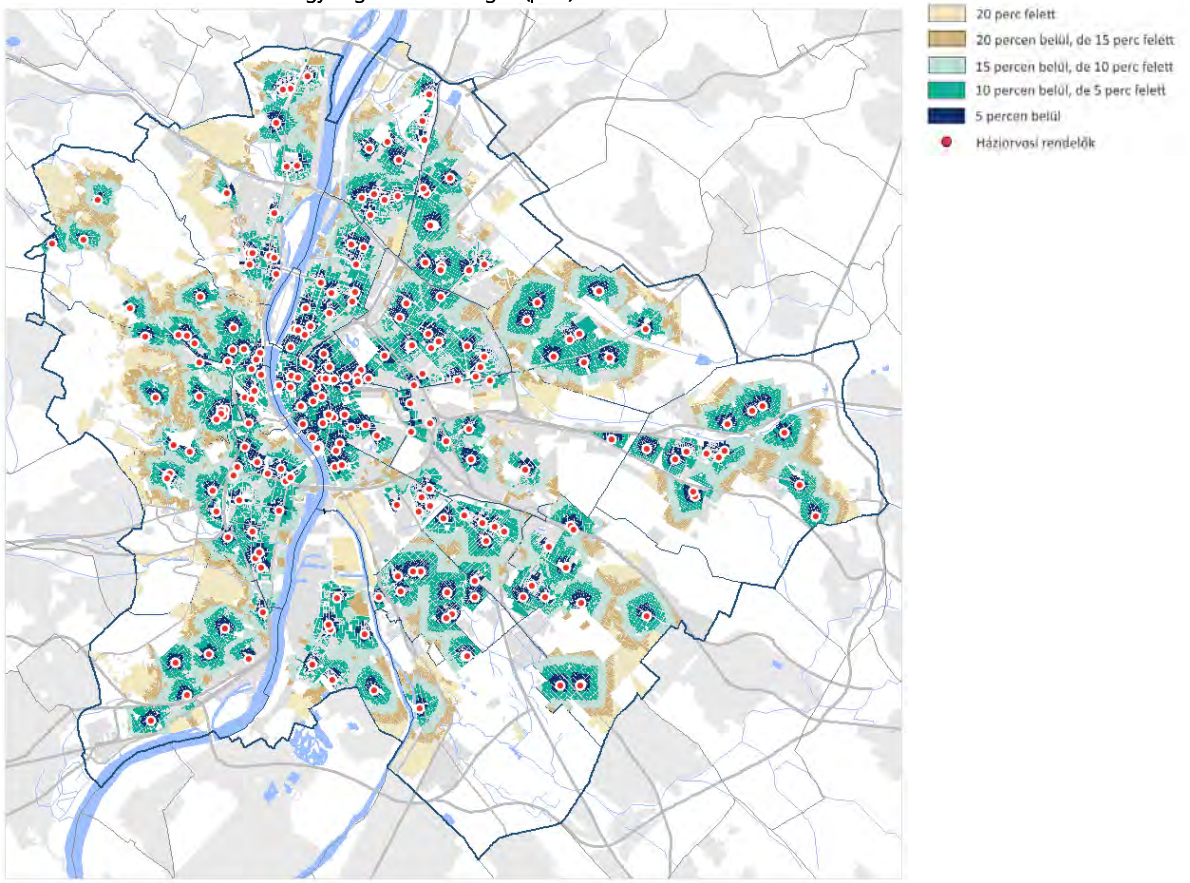
ellátás). A XXIII. kerület kivételével a kerületek ellátása megfelelőnek mondható, a belső, intenzíven beépített kerületekben több, de minden külső kerületben legalább egy szakorvosi rendelő, található. A szűrőprogramok egyre fontosabb szerepet töltenek be az egészségmegőrzés és az időben történő orvosi beavatkozások minél korábbi célzott megkezdése érdekében, de a diagnosztikai kapacitások és a kapcsolódó finanszírozás jelentős hiányosságokat mutat. A hatékony és betegcentrikus otthonápolási szolgáltatások elsősorban csak a magánszektorban működnek.

9-66. ábra: Felnőtt és gyermek háziorvosi szolgáltatások száma kerületenként (db) 2022

Forrás: www.teir.hu

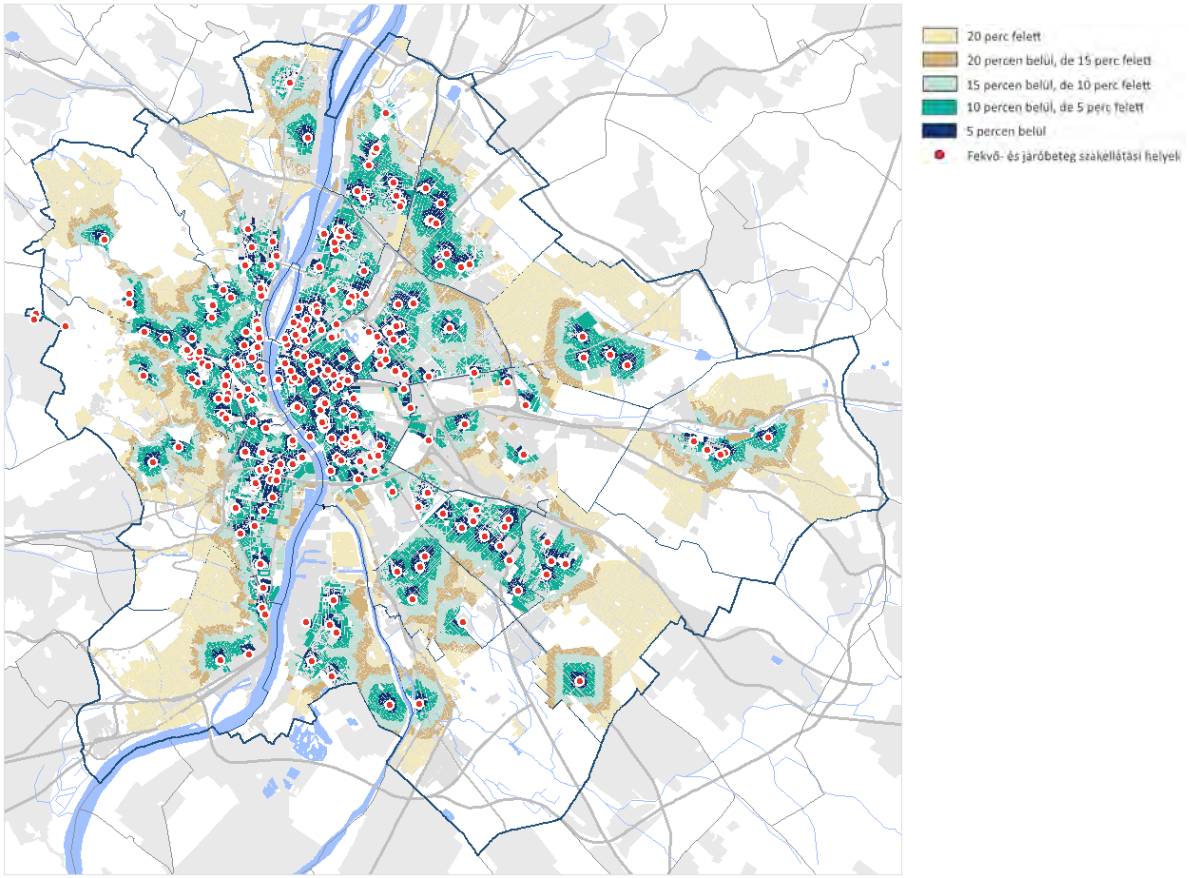
9-67. ábra: Házorvosi rendelők és gyalogos elérhetőségük (perc)

Fekvőbeteg-ellátás – kórházi ellátás

A fővárosban jelenleg 11 kórház és telephely biztosítja a fekvőbeteg-ellátást, melyek jellemzően a belső kerületek felé orientálódnak. Az egyes kórházak székhelyei és az azokhoz tartozó telephelyek jellemzően kerületi szakrendelők, valamint nagyrészben fekvőbeteg ellátást is biztosító intézmények. Az egészségügyi ellátó rendszernek 6 gócterülete van, egyenletes eloszlásban Pesten és Budán. Pesten a Klinikák térsége mellett a Nyírő Gyula Kórház, valamint a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ térsége és az Uzsoki Kórház, míg Budán a Kútvölgyi Kórház, Szent János Kórház és a Dél-budai egészségközpont biztosítja az ellátást. A külső kerületek esetében az ellátó rendszer elemei elszórtan helyezkednek el.

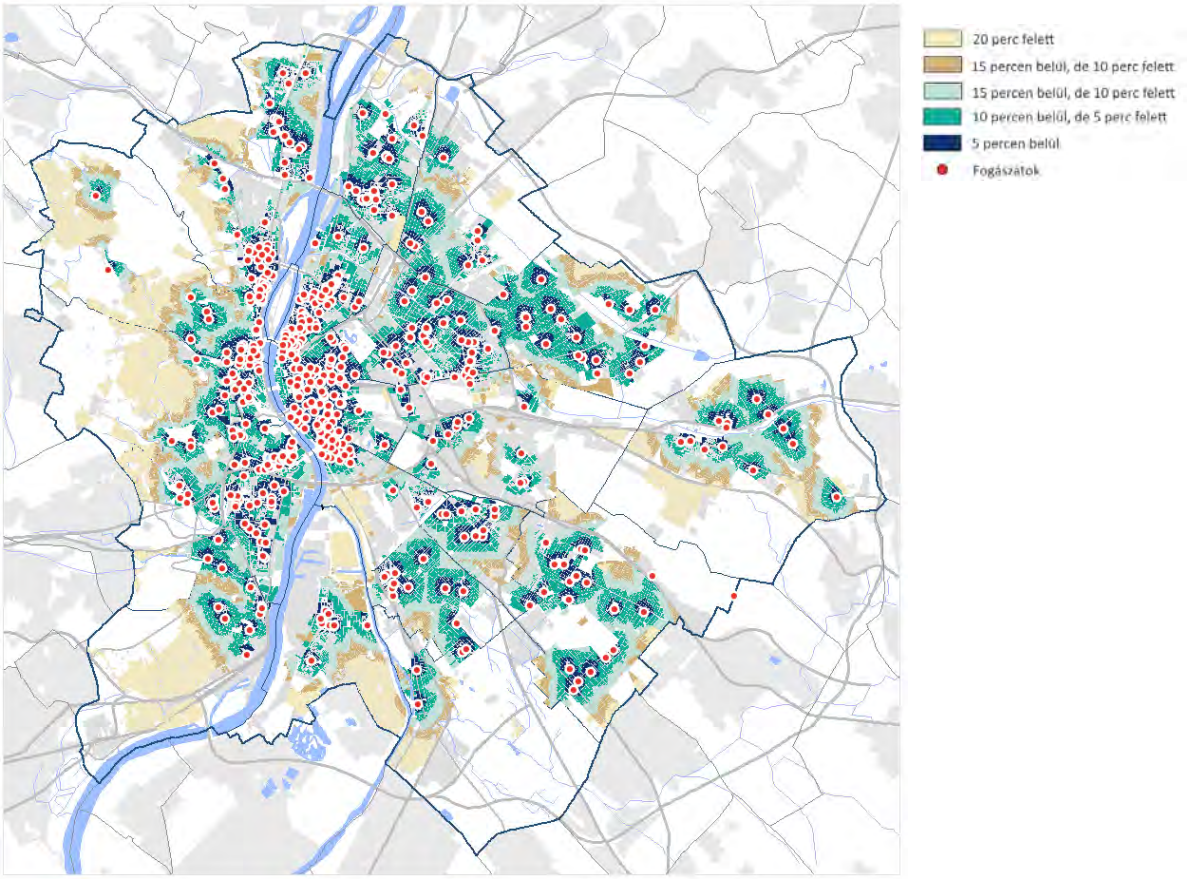
9-68. ábra: Fekvő- és járóbeteg szakellátás és gyalogos elérhetőségük (perc)

Fogászati rendelők

A fővárosban alapellátást biztosító fogászati rendelők, valamint magánrendelők is nagy számban elérhetőek. A fogászati rendelők (magán- és alapellátás egyaránt) a nagyobb sűrűségű lakóterületeken koncentrálódnak, a külső kerületek egyes részein nem érhetők el kényelmes gyaloglási távolságon belül.

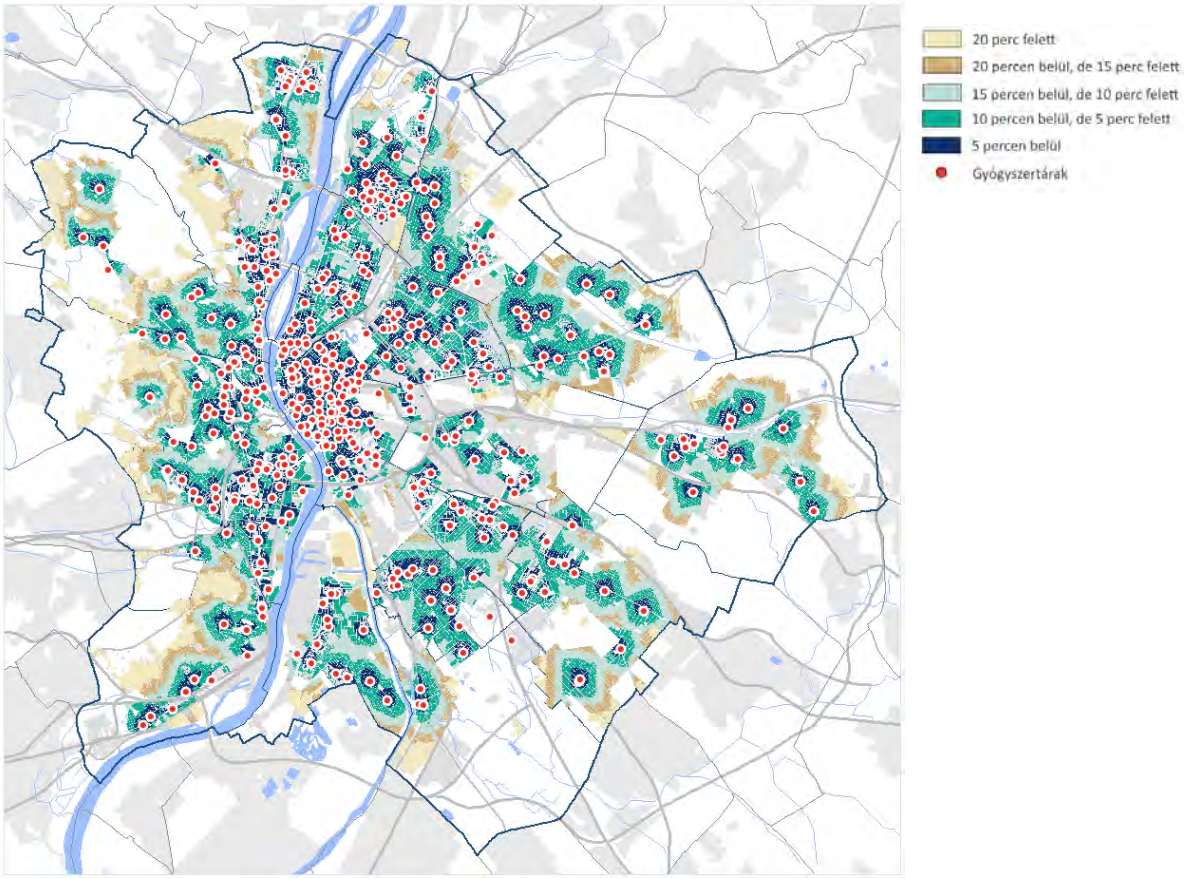
9-69. ábra: Fogászati rendelők és gyalogos elérhetőségük (perc)

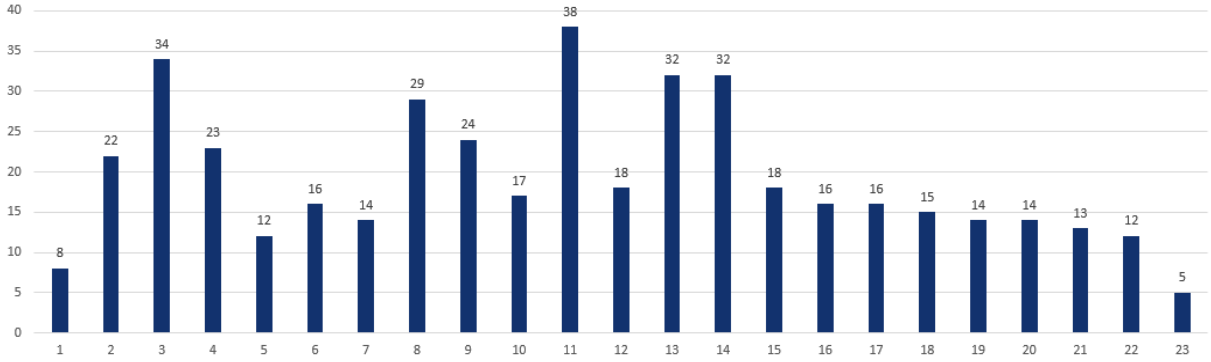
Gyógyszertárak

A gyógyszertár egészségügyi szolgáltatást végző egészségügyi intézmény, amely közforgalmú, intézeti, fiók- vagy kézigyógyszertári formában működhet. A gyógyszertár egészségügyi feladata a lakosság gyógykezeléséhez kapcsolódó gyógyszerek, tápszerek, gyógyászati segédeszközök és a gyógyszertárban forgalmazható egyéb termékek helyes alkalmazására vonatkozó teljes körű tájékoztatással történő kiszolgáltatása. Ezen kívül a termékekkel kapcsolatos, a betegségek megelőzését szolgáló, a betegekkel történő együttműködést megvalósító felvilágosító, tanácsadó szolgáltatás, a helyes és eredményes gyógyszeres terápia elősegítése, követése, valamint a prevencióban, népegészségügyi programokban való részvétel. (2006. évi XCVIII. törvény)

9-70. ábra: Gyógyszertárak és gyalogos elérhetőségük (perc)

9-71. ábra: Gyógyszertárak száma kerületenként (db) 2022

Forrás: www.teir.hu

Gondozás, szociális ellátás

A szociális és gyermekjóléti-védelmi ellátó intézményrendszer a valamely szempontól különleges figyelmet igénylő, vagy kiszolgáltatott helyzetű társadalmi csoportokat látja el, így a gyermekek, az időskorúak, a fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek, a szenvedélybetegek, a hajléktalanok ellátását biztosítja.

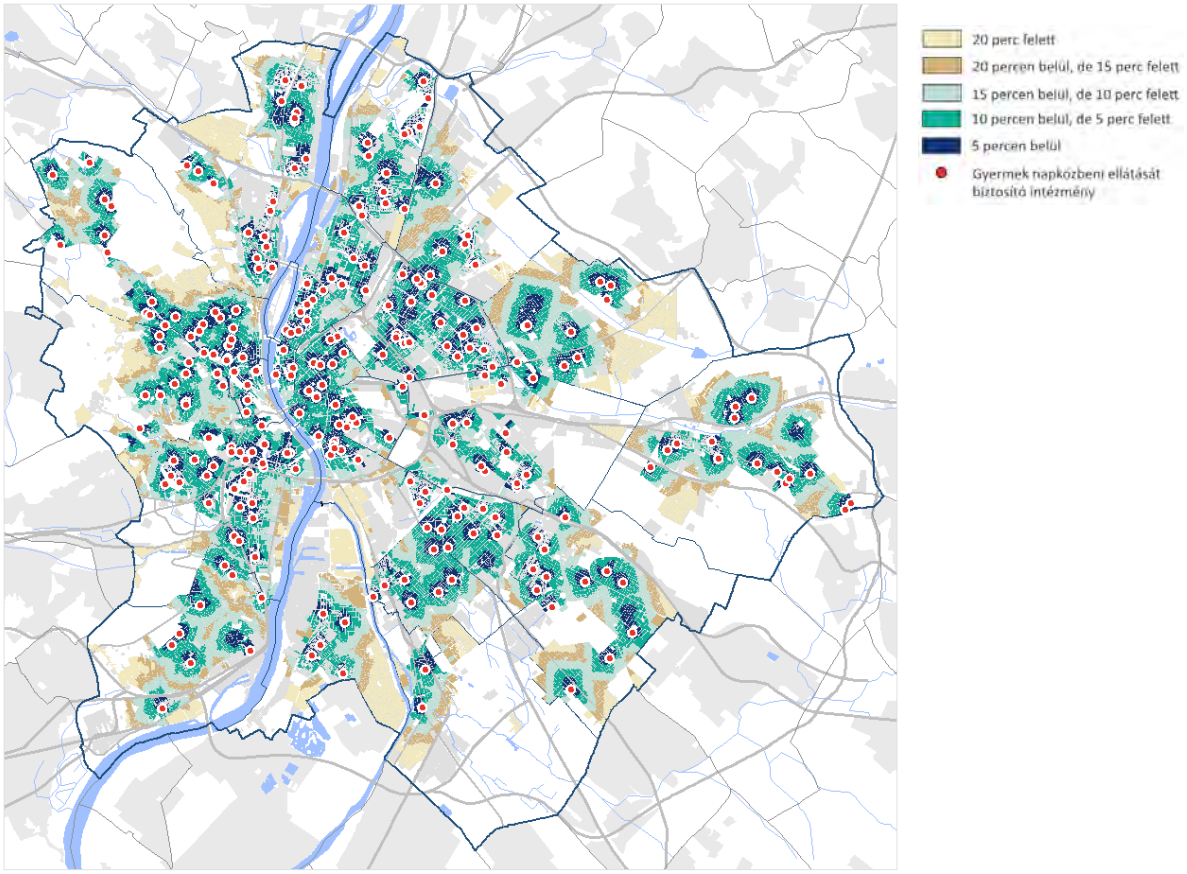
A szociális és gyermekjóléti-védelmi ellátó intézményrendszer esetében jelen vannak a városszerkezeti relevanciával nem, vagy csak csekély mértékben bíró ellátó típusok is, mint pl.: a nevelőszülői hálózat, a játszóházak hálózata, vagy a házi ápolás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.

A gondozó intézményhálózat további térbeli vonatkozású elemzése csak bizonyos társadalmi csoportok esetében mutatkozott indokoltnak. Ilyenek a fogyatékosok, a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek továbbá a speciális foglalkoztatást igénylő személyek és az időskorúak. Hajléktalanok nappali ellátását biztosító intézmény a főváros több kerületében áll rendelkezésre a rászorulóknak.

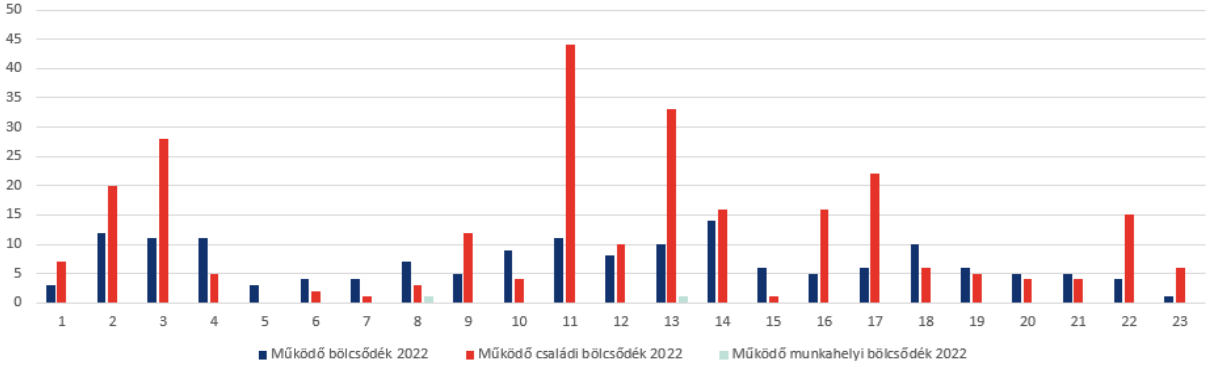
Bölcsődések ellátása

A bölcsődei ellátás biztosítására alkalmas 3 intézménytípus áll rendelkezésre: bölcsőde, családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde. Az egyes intézmények férőhely kapacitása alapján az ellátó rendszer pesti belső góc térségekben koncentrálódik. A pesti peremterületeken és a budai oldalon nincs számottevő koncentrálódás, kivételt egyedül a III. kerület lakótelepei jelentenek. Az intézményhálózat a pesti oldalon összhangban van a legsűrűbben lakott területekkel, azaz ahol a legnagyobb igény mutatkozik a bölcsődei ellátásra.

9-72. ábra: Gyermek napközbeni ellátását biztosító intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

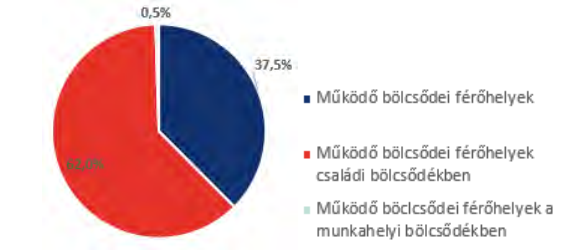

9-73. ábra: Működő bölcsődék száma típusonként, kerületenként (db) 2022

Forrás: www.teir.hu

9-74. ábra: Működő bölcsődei férőhelyek aránya típusonként (%) 2022

Forrás: www.teir.hu

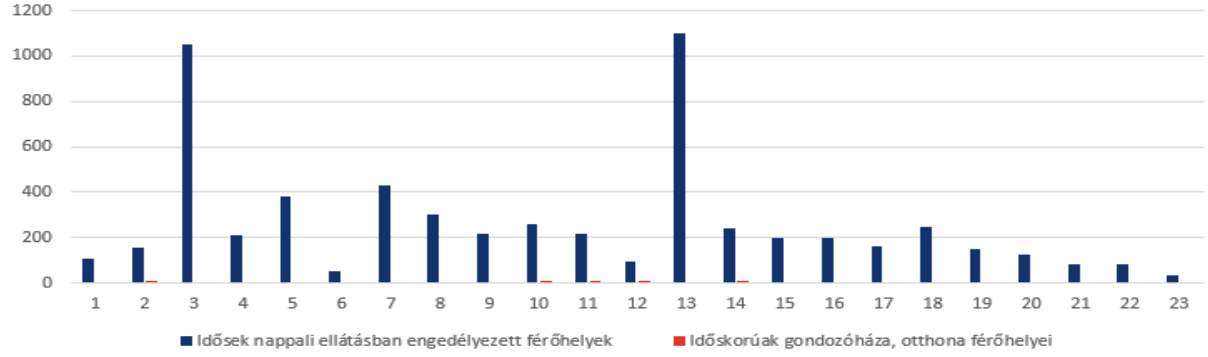
A hagyományos intézmények mellett nagy számban vannak jelen családi bölcsődék, melyekben a biztosított férőhelyszám is magasabb, mint a hagyományos intézményekben. Férőhelyek tekintetében a hagyományos bölcsődék közel 38%, míg a családi bölcsődei intézmények a férőhelyek 62%-át adják.

Időskorúak nappali ellátása

Az idősellátás összesen 16 intézményben biztosított a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott budapesti (10) és vidéki (6) otthonban. Az ellátás fejlesztése mellett a strukturális reformok egyre sürgetőbbek jelenleg közel 4.000 időskorú vár az intézményi elhelyezésre a fővárosi várólistán, amire csak a napi négy órát meghaladó gondozási szolgáltatásra szorulók kerülhetnek fel.

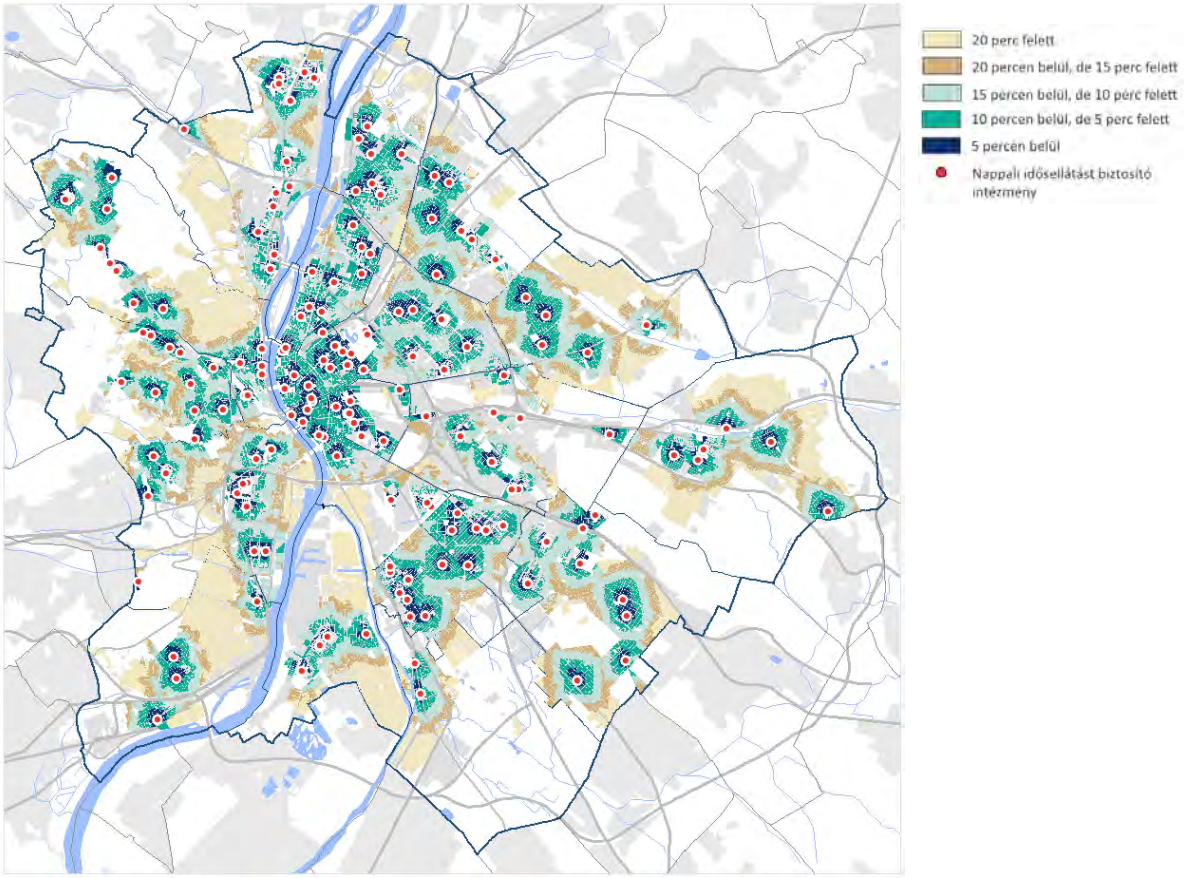
A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények férőhelyeinek száma 2022-ben Budapesten összesen 14.808 db volt, ami 2010-hez képest 1.117 darabos bővülést jelent. A bővülés azonban szinte teljes mértékben a nem önkormányzati működésű intézményekben jött létre. A fővárosi idősotthonok egy része esetében az infrastrukturális háttér fejlesztésére, korszerűsítésére, egyesesetekben a meglévő intézmények kiváltására, relokációjára lenne szükség a magasabb színvonalú szolgáltatások – és a jogszabályban az elmúlt években rögzített maximális létszámnak való megfelelés – biztosításához. Problémát jelent a megfelelő képzettséggel rendelkező munkaerő megtartása és vonzása.

9-75. ábra: Idősek ellátásában engedélyezett férőhelyek (db) 2022

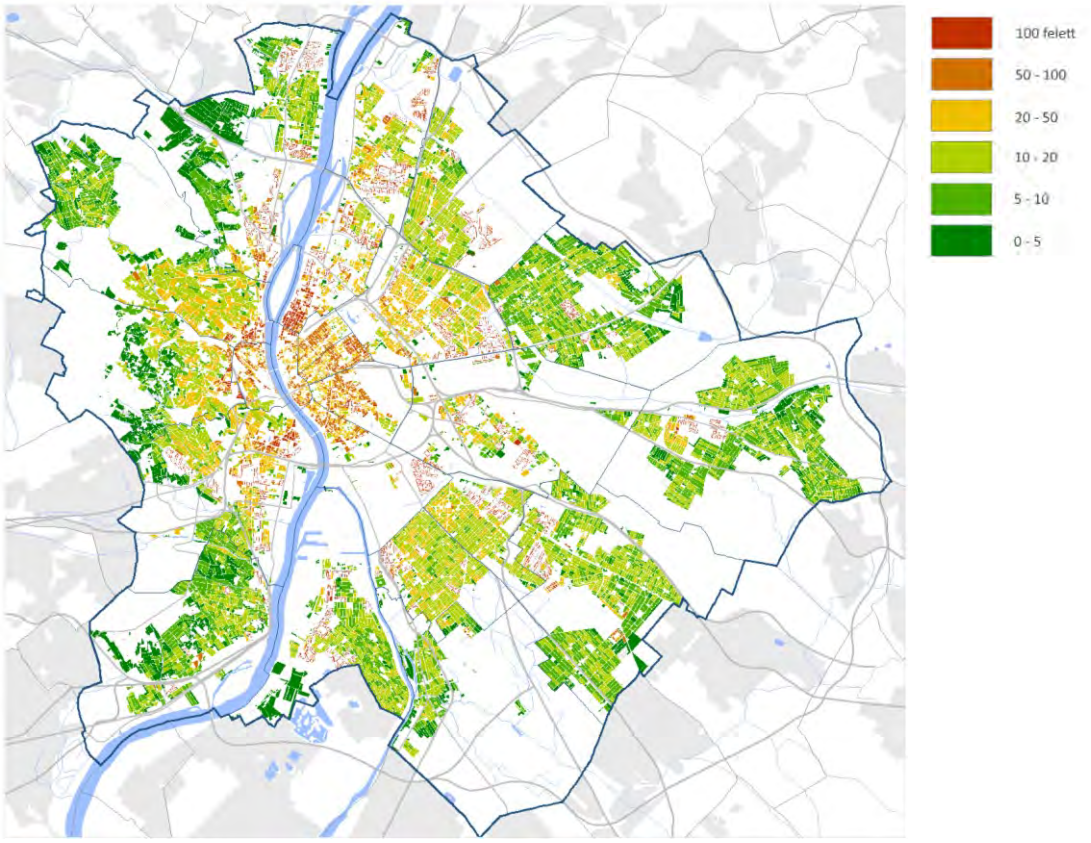

Forrás: www.teir.hu

9-76. ábra: Nappali idősellátást biztosító intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

9-77. ábra: 65 év felettiek népsűrűsége

Forrás: KSH

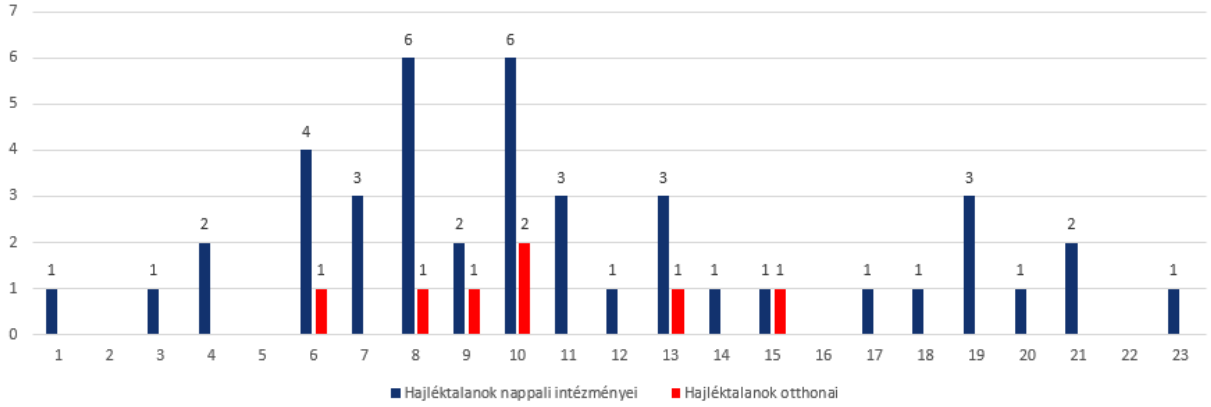
Hajléktalan ellátórendszer

A hajléktalan ellátórendszer napi bejárást igénylő elemei közül a nappali tartózkodók és az éjjeli menedékek a legmeghatározóbbak. A nappali tartózkodók a pesti oldalon, a Nagykörúton belül, az éjjeli menedékek inkább pályaudvarok és kivezető vasútvonalak mentén találhatók.

A huzamosabb tartózkodásra szolgáló átmeneti szállások nagyobb kapacitással a XIII., a VIII. és a IX. kerületekben jelennek meg.

A hajléktalan ellátó intézményrendszer elemei jellemzően a már „leromlott" területeken telepednek meg; feltételezhetően mind a szolgáltatás létrehozása, mind működtetése kisebb ellenállásba ütközik, mint a magasabb presztízsű területeken. A pesti külső területeken és a budai oldalon inkább már a kivezető vasúti vonalak és a fő közúti hálózati elemek mentén jelennek meg a hajléktalan ellátórendszer intézményei.

9-78. ábra: Hajléktalanok ellátását biztosító intézmények kerületenként (db) 2022

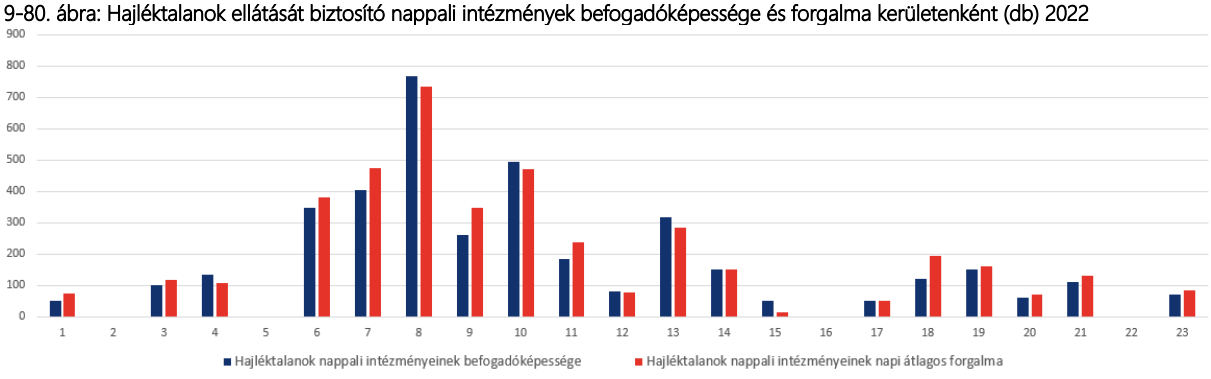

Forrás: www.teir.hu

Hajléktalanok nappali ellátását biztosító intézmény összesen 7 db működik Budapest területén. Nappali ellátást biztosító intézmények száma a VIII. és X. kerületben a legmagasabb. A nappali ellátást biztosító intézmények legnagyobb befogadóképességgel szintén a VIII. és X. kerületben állnak rendelkezésre. A napi átlagos forgalom a VII., VIII. és X. kerületben a legmagasabb, míg a budai oldalon és a külső kerületekben lényegesen kevesebb a napi látogatások száma. A II., V., XVI., és XXII. kerületben nincsen ilyen jellegű intézmény.

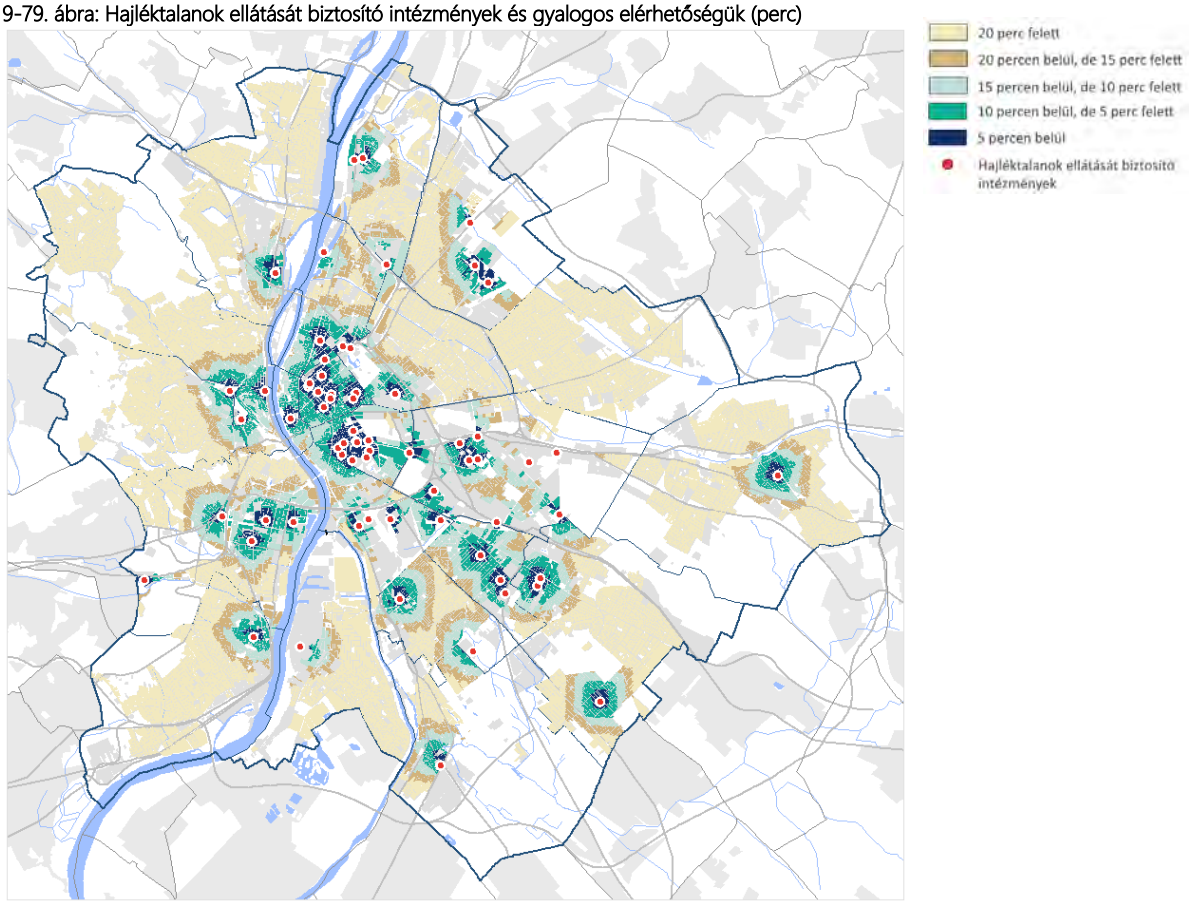
.

9-80. ábra: Hajléktalanok ellátását biztosító nappali intézmények befogadóképessége és forgalma kerületenként (db) 2022

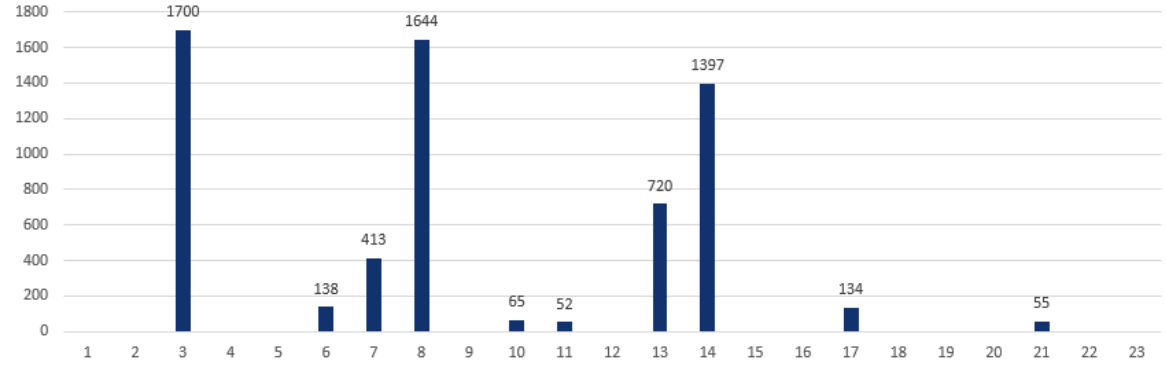
Forrás: www.teir.hu

9-79. ábra: Hajléktalanok ellátását biztosító intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

Népkonyha a főváros több kerületében is működik, kiemelkedően magas számmal a VI. kerületben, ahol összesen 30 népkonyha fogadja a rászorulókat. A népkonyhák napi átlagos forgalmát tekintve azonban a III. kerület jár az élen, ahol átlagban 1700 fő fordul meg egy nap alatt. A hajléktalan ellátással több további szervezet is foglalkozik (Máltai Szeretetszolgálat, Menhely Alapítvány, Hajléktalanokért Közalapítvány). Összességében az ellátórendszer férőhelyek tekintetében nem szorul bővítésre, az épületek állapota, a zsúfoltság csökkentése, az ellátás korszerűsítése és különösen a humánerőforrás biztosítása jelent feladatot a jövőben a hajléktalanság megelőzését és a kilépést biztosító lakhatási kapacitás növelésén túl.

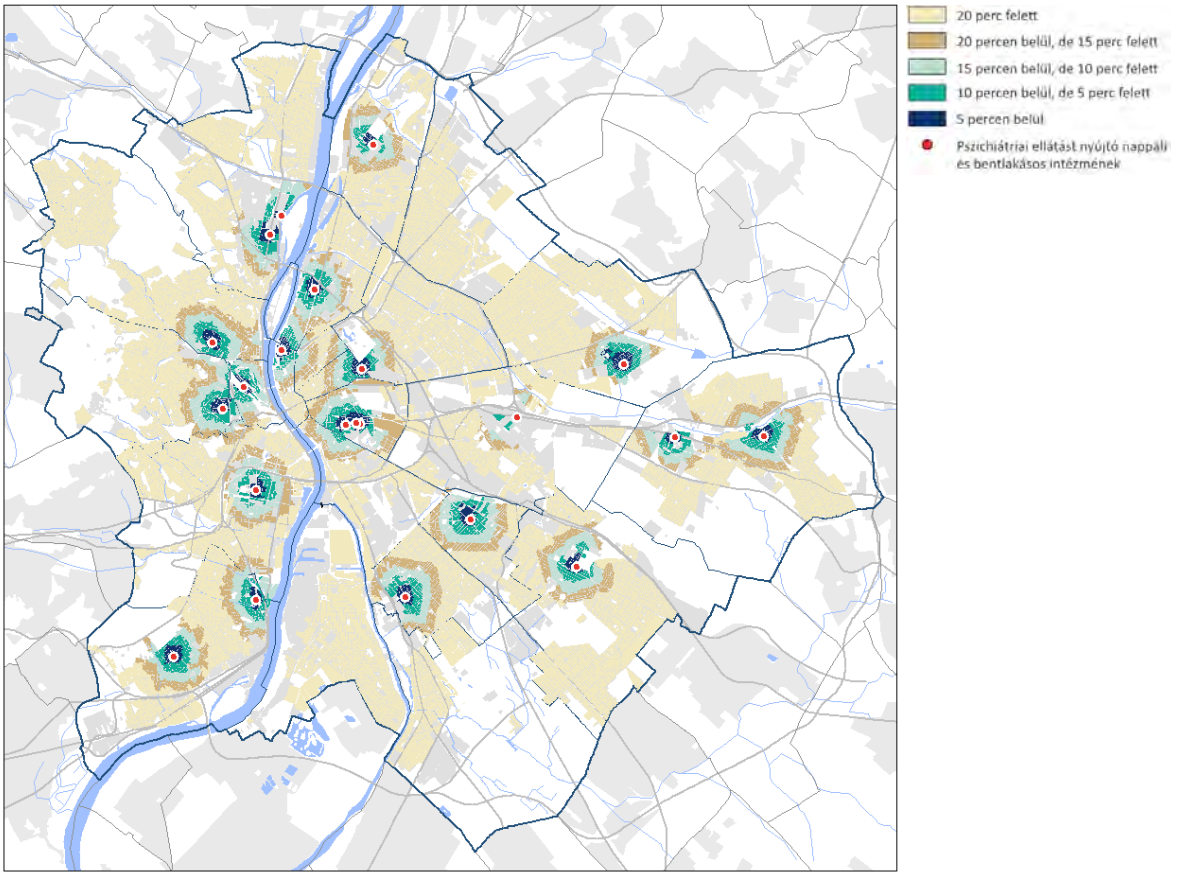
9-81. ábra: Népkonyhák napi átlagos forgalma 2022

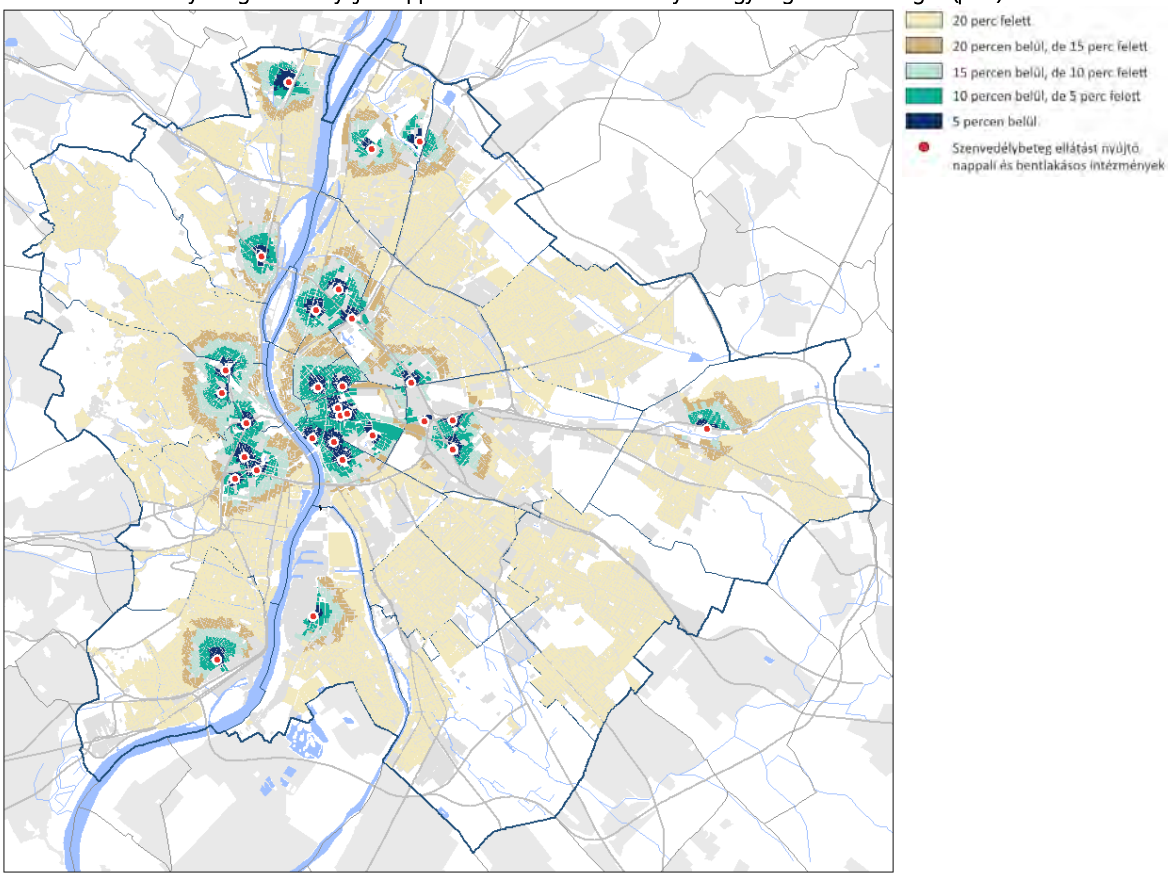
Forrás: www.teir.hu

A gondozás témakörébe tartozik a fogyatékkal élők, a szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek ellátása is. Ezek esetében bentlakásos és alapellátást nyújtó, nappali intézmények is működnek jellemzően a belvárosi kerületekben. A fogyatékkal élőket, a pszichiátriai betegeket, valamint a szenvedélybetegeket ellátó intézményrendszer elemei a belső kerületekben összpontosulnak, az ellátás kapacitásai szűkösek, kiváltképp a közösségi ellátási formák megfelelő választéka hiányzik. Legnagyobb férőhelyszámmal a fogyatékkal élőket ellátó nappali intézmények rendelkeznek, a három szakterület közül kiemelkedően magas a fogyatékkal élők elhelyezését biztosító otthonok száma.

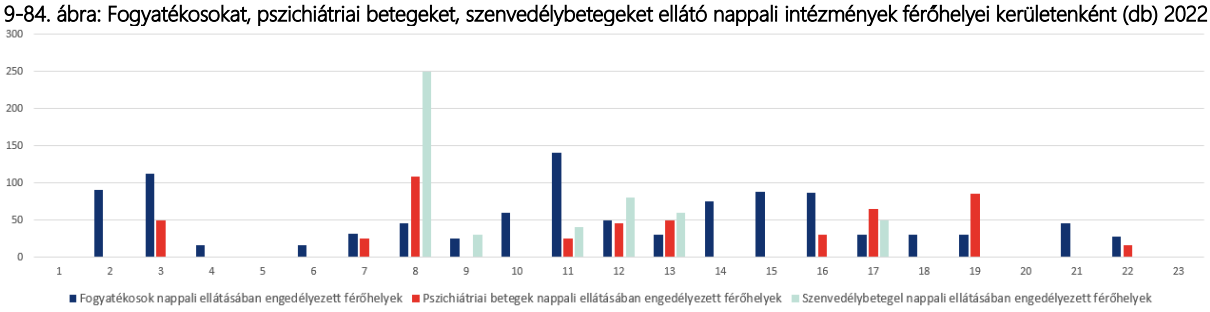
9-82. ábra: Pszichiátriai ellátást nyújtó nappali és bentlakásos intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

9-83. ábra: Szenvedélybeteg ellátást nyújtó nappali és bentlakásos intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

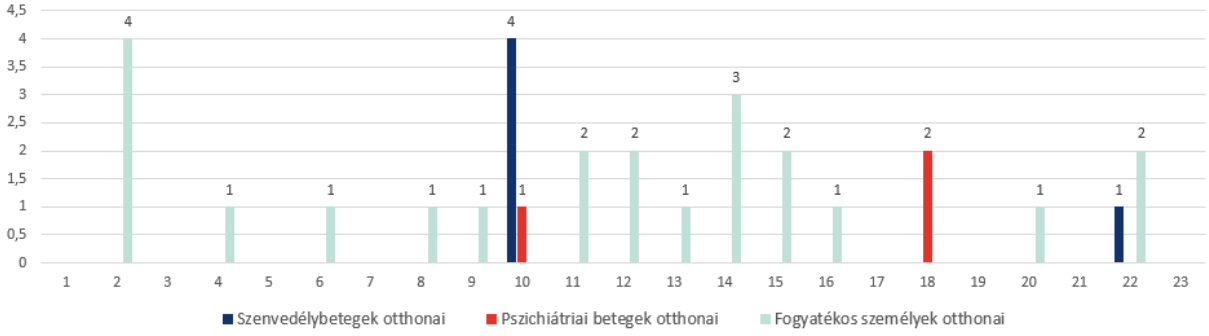

9-84. ábra: Fogyatékosokat, pszichiátriai betegeket, szenvedélybetegeket ellátó nappali intézmények férőhelyei kerületenként (db) 2022

Forrás: www.teir.hu

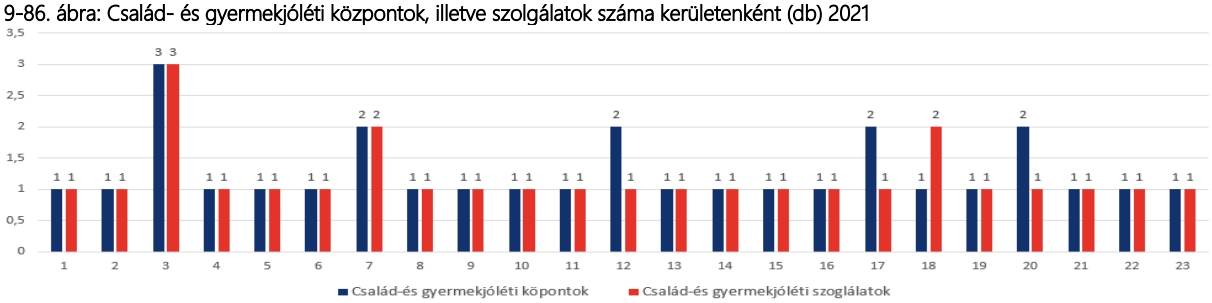
9-85. ábra: Fogyatékosok, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek otthonai kerületenként (db) 2022

Forrás: www.teir.hu

A speciális foglalkoztatást nyújtó intézmények fejlesztő felkészítő foglalkozásokat, munka rehabilitációt nyújtanak a rászorulók részére. A fejlesztő foglalkoztatás célja a rászoruló egyén felkészítése az önálló munkavégzésre vagy a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre, egészségi állapotának, korának, fizikai és mentális állapotának megfelelően. A szociális foglalkoztatás teremti meg a lehetőséget arra, hogy az intézményekben ellátott – fogyatékossággal élő, szenvedélybeteg és pszichiátriai beteg – személyek a munkavégzéshez szükséges fejlesztésben vegyenek részt, vagy munkát végezzenek.

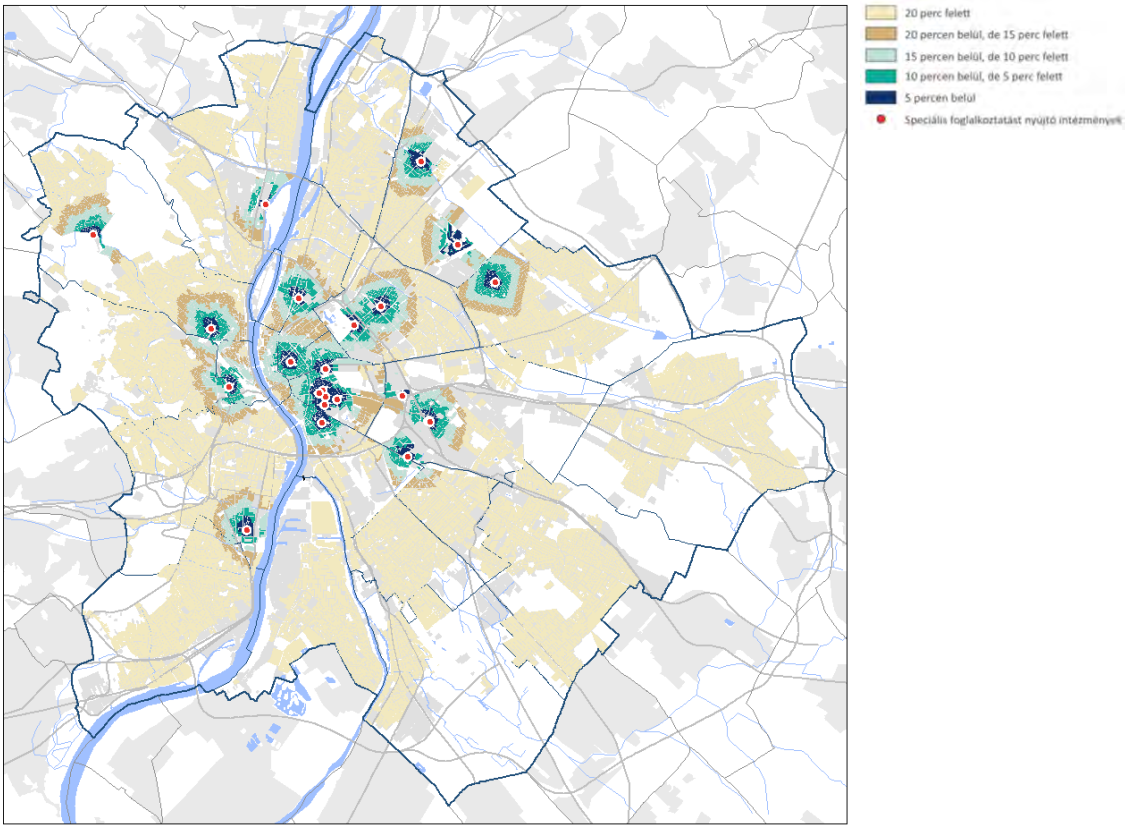
9-86. ábra: Család- és gyermekjóléti központok, illetve szolgálatok száma kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

A gyermek rászorultak ellátása magában foglalja a gyermekotthonok, a családok, illetve gyermekek átmeneti otthonainak működtetését, az utógondozó otthonok működtetését, valamint a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások biztosítását. A gyermek rászorultak ellátását biztosító segítő szolgálatok, központok, valamint a bentlakásos otthonok legnagyobb arányban szintén a belső kerületekben vannak jelen, de minden kerület rendelkezik legalább egy, nappali ellátást biztosító intézménnyel. A 2021-es adatok alapján minden kerület rendelkezik legalább egy család- és gyermekjóléti központtal, valamint szolgálattal.

9-87. ábra: Speciális foglalkoztatást nyújtó intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

Oktatás, nevelés

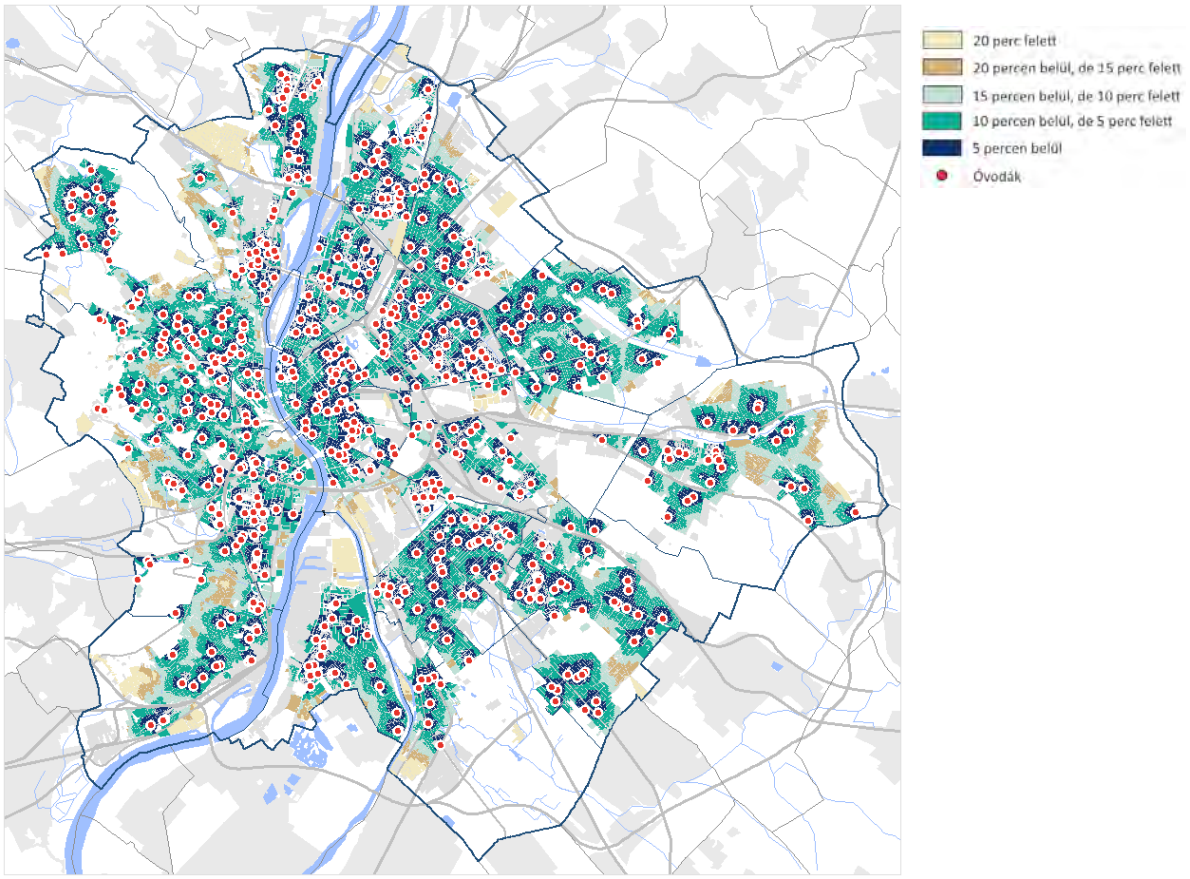
Az oktatási intézményrendszer városszerkezeti, területi vonatkozásai

A közoktatás intézményrendszere a tanköteles korú gyermekek ellátását hivatott szolgálni, ennek része a területi elérhetőség biztosítása is. Az óvodák és az általános iskolák alapvető, a családok életének akár 10-20 éves periódusát is befolyásoló szolgáltatást nyújtanak. A közoktatás középfokú szintjén a közlekedési eszközök igénybevétele természetes, a gyalogszerrel való elérés a területi ellátottságnak sem lehet kritériuma. Itt a tömegközlekedési hálózattal való összefüggésnek van jelentősége, amely az oktatásban résztvevő gyerekek önálló városon belüli mozgását tudja biztosítani. A felsőoktatás vonzáskörzete az ország, itt az intézményhálózat városszerkezeti elhelyezkedésének összevetése a közoktatásnál meghatározó lakónépességgel, lakóterületekkel és közlekedési ellátottsággal nem releváns.

Óvodások és általános iskolások ellátása

A köznevelési rendszer intézményei a tanköteles korú gyermeke és fiatalok oktatásáról és neveléséről gondoskodik. Az alapfokú köznevelési rendszer intézményei az óvoda, valamint az általános iskola. Az óvodai és általános iskolai alapellátást az állami fenntartású intézmények biztosítják, ezektől elkülönül az alapítványi iskolák köre, melyek gyakran speciális képzést (két tannyelvű, tagozatos) nyújtanak, vagy a diákok egy speciális körét (értelemi, vagy szellemi fogyatékosok, nemzetiségi) oktatják. Az egyházi fenntartás ritkábban párosul speciális tartalmú képzéssel, a nevelés szellemisége azonban eltér az átlagostól.

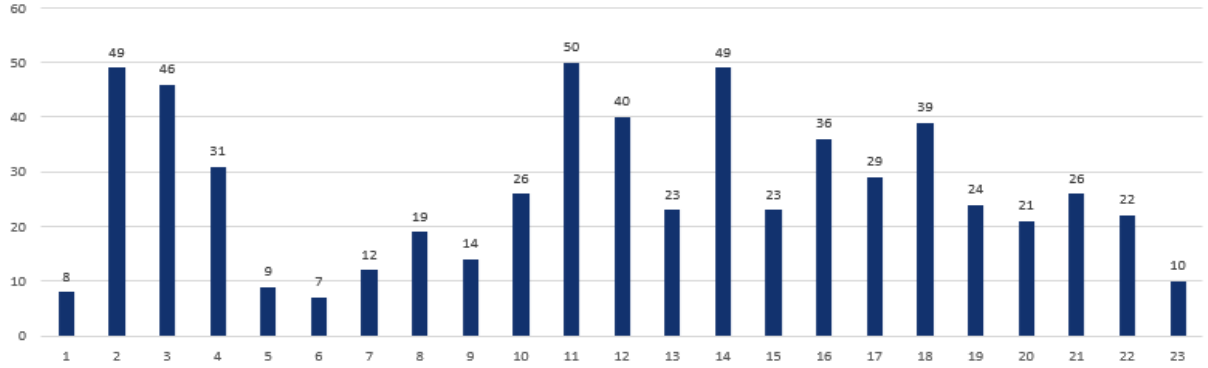
9-88. ábra: Óvodák és gyalogos elérhetőségük (perc)

Az óvodai férőhelyek száma az óvodások számának növekedésével – a 3 éves kortól kötelező óvodai nevelés 2015.évi bevezetésével – együtt folyamatosan bővült az utóbbi évek alatt. A sűrűbb óvodai intézményrendszert indokolja, a gyermekek életkora, a napi eljutás csak szülői kísérettel lehetséges. Tekintettel arra, hogy a családtámogatási rendszer új elemeinek bevezetése ellenére a fővárosban 2015 óta az élveszületések száma csökkenő, továbbá jelentős az agglomerációba való kiköltözés, az óvodai és bölcsődei igények esetében középtávon az igények csak kisebb mértékű növekedése prognosztizálható, az igények azonban az új lakóterületi fejlesztések, vagy a kapcsolódó agglomerációs kereslet miatt egyes városrészekben felerősödhet, a kapacitások növelését igényli.

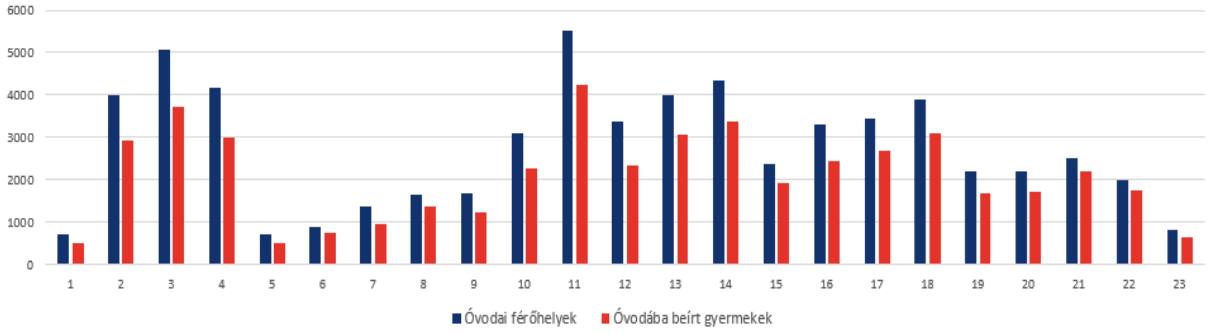
Jelentős területi hiány a meglévő lakóterületek esetében a III. kerületben Aranyhegy-Ürömhegy-Péterhegy területén, a XXII. kerületi Óhegyen és Soroksár Milleniumtelep városrészében van, a tervezett lakóterületek esetében pedig az RSD északi szakasza menti fejlesztési területeken. A legtöbb óvodai férőhely és beírt gyermek a III., XI. és a XIV. kerületben volt 2021-ben. Az óvodák jellemzően nagy kihasználtsággal működnek.

9-89. ábra: Óvodai feladatellátási helyek kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

9-90. ábra: Óvodai férőhelyek (db) és beírt gyermekek száma (fő) kerületenként 2021

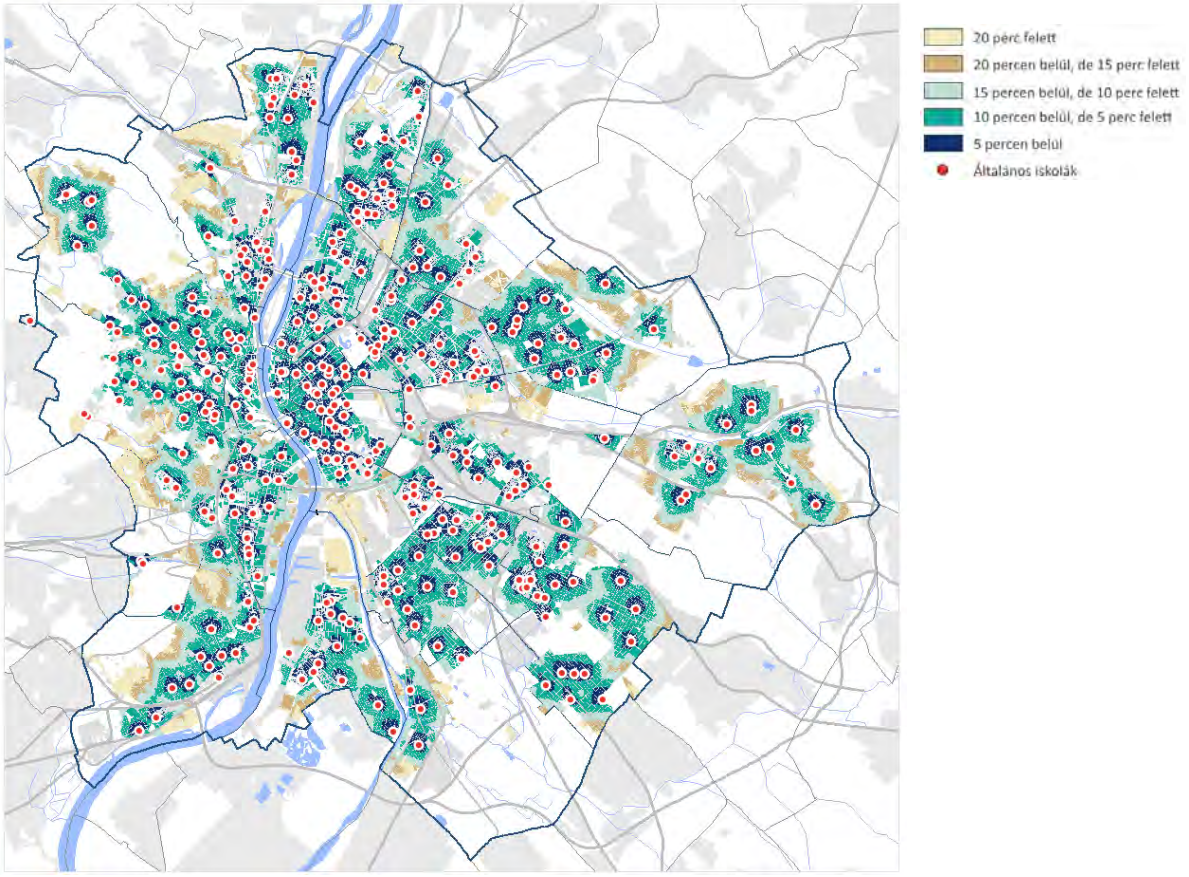

Forrás: www.teir.hu

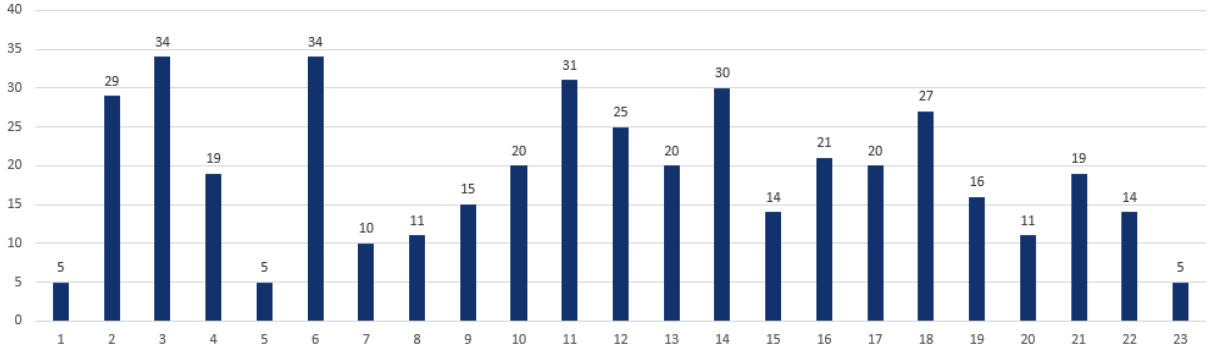
A Klebelsberg Központ irányítása alatt Budapesten jelenleg 9 db tankerületi központ működik. A fővárosi általános iskolák nappali tagozatára 2022-ben közel 118 ezer tanuló járt, 387 általános iskolai feladatellátási intézménybe, számuk az évtized eleje óta folyamatosan, kis mértékben növekedik. Az általános iskolák esetében a gyermekek életkora már nagyobb szabadságfokot ad a szülőknek is és az önállóan közlekedő felső tagozatosoknak is. A II. és XI. kerület a budai agglomerációból bejáró diákok célterületét jelentik. A legmagasabb arány itt 10-15% közötti, melyet részben indokol, hogy itt arányaiban több speciális ellátást nyújtó iskola működik. Az általános iskolai feladatellátási helyek összességében 72%-os kihasználtsággal

működnek, 28% szabad kapacitással rendelkeznek a fővárosban, ami nagyságrendileg 46 ezer db szabad férőhelyet jelent. Az általános iskolák gyalogos elérhetősége jellemzően a városszéli területeken éri el, illetve haladja meg a 20 perc feletti értéket. Jelentős kiterjedésű területi hiány rajzolódik ki a meglévő lakóterületek esetében, az óbudai hegyvidék területén, a XI. kerületben Madárhegyen és környékén, a XXII. kerületben Óhegy városrészben, valamint a tervezett lakóterületek esetében is a Duna-part menti területeken, az RSD menti területeken a Csepeli átjárótól északra, a pesti kertvárosias területek szélein.

9-91. ábra: Általános iskolák és gyalogos elérhetőségük (perc)

9-92. ábra: Általános iskolai feladatellátási helyek kerületenként (db) 2021

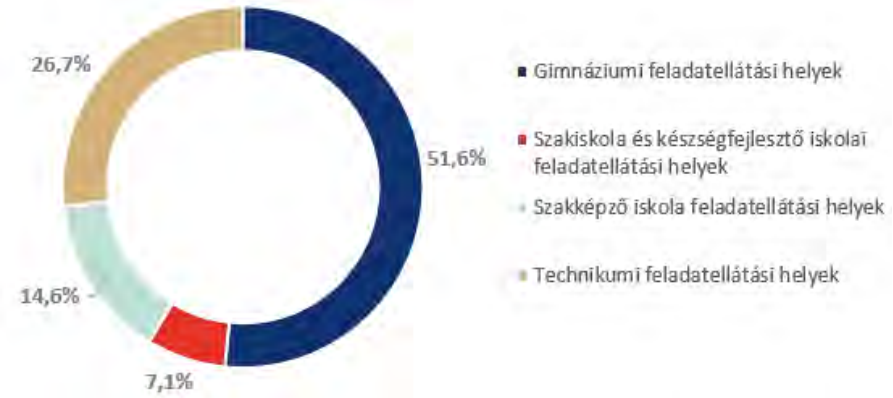

Forrás: www.teir.hu

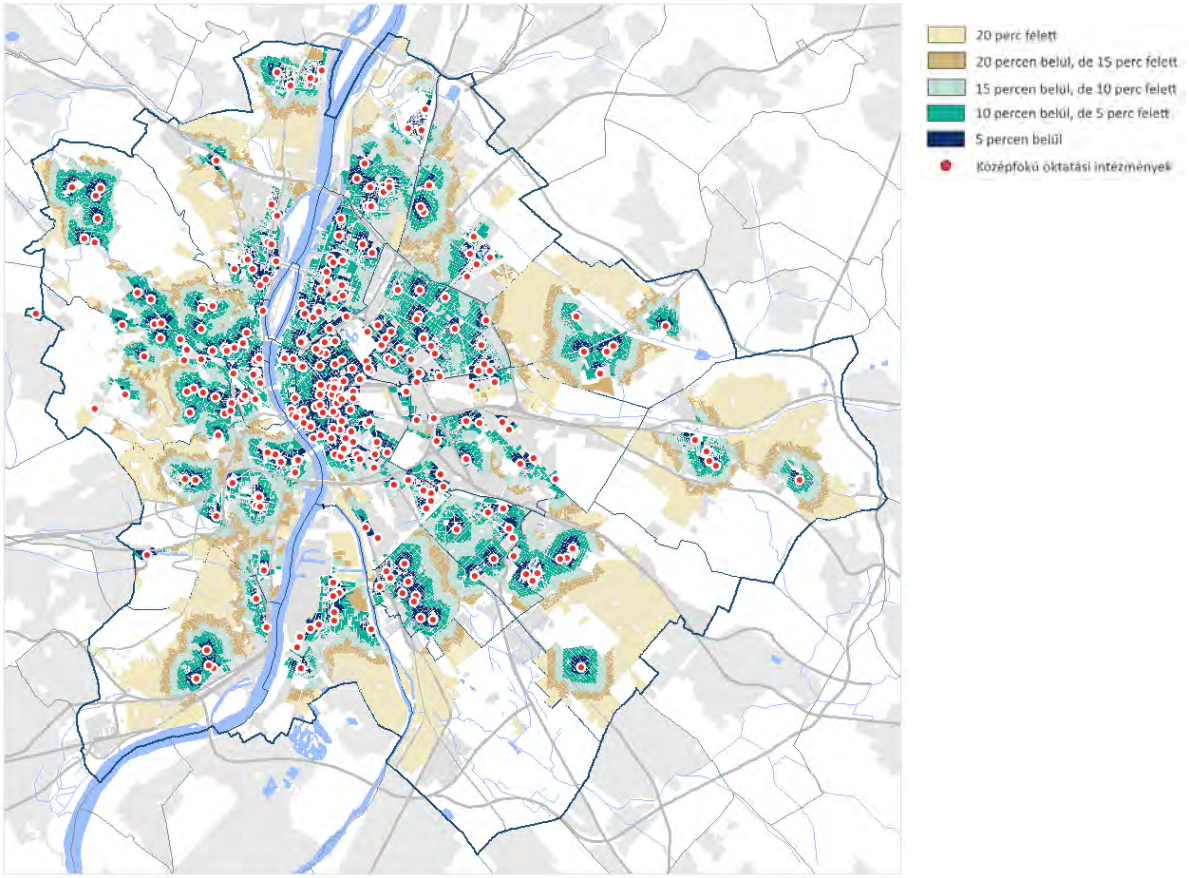
Középiskolások és szakiskolások ellátása

A középiskolai köznevelési rendszer részei a gimnáziumok, szakgimnáziumok (korábban szakközépiskola), szakközépiskolák (korábbi szakiskolák), valamint a szakiskolák és készségfejlesztő iskolák (korábban speciális szakiskolák) intézményei. Az érettségit adó középiskolákban és a szakiskolákban nappali képzés keretében összesen megközelítően 104 ezer diák tanult 2022-ben. Az intézmények típusát tekintve legnagyobb arányban gimnáziumi (~52%), legkisebb arányban szakiskolai (~7%) feladatellátási helyek működnek.

9-93. ábra: Középfokú oktatási intézmények megoszlása ellátás típusa szerint (%)

9-94. ábra: Középfokú oktatási intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

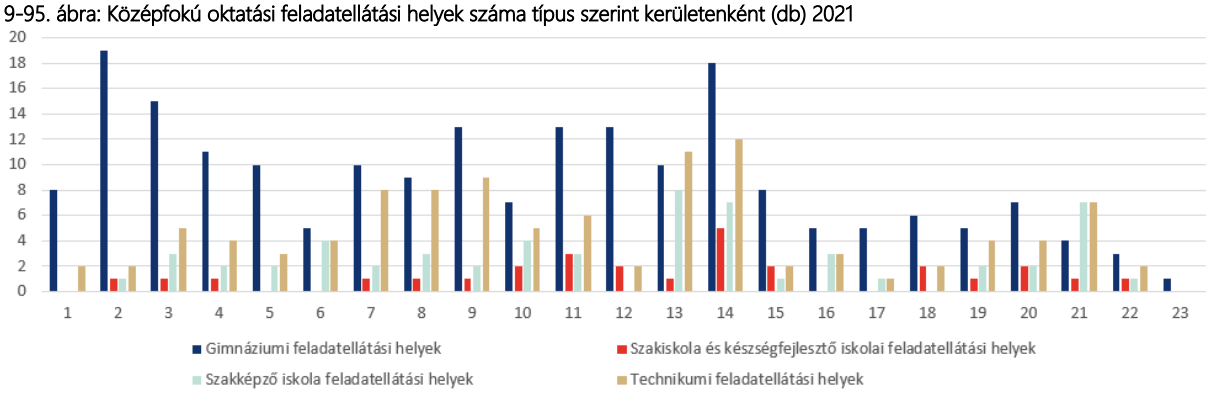

15 perces gyaloglási távolság felett érhető el középfokú oktatási intézmény a XXIII. kerület dél-nyugati oldalán, a XVII. és XVIII. kerület külső városrészein, a XXII., a XI. és a III. kerület hegyvidéki és Csillaghegy városrész területein, valamint a IV. kerület északi városrészein lévő lakóterületekről.

Az erős pesti belvárosi koncentráció mellett, a gimnáziumok Buda belső területein sűrűsödnek. A szakgimnáziumok jelenléte Pesten erőteljesebb, mint a gimnáziumok esetében, ugyanakkor a budai oldalon alig sűrűsödnek.

A szakgimnázium- és szakközépiskolai hálózat elhelyezkedése összefüggést mutat a gazdasági-ipari területek meghatározó térségeivel. Középfokú oktatási szempontból ellátatlan jelentős összefüggő területek a XVIII. kerület Pestszentimre-Pestszentlőrinc városhatár menti területei, valamint a XXIII. kerület délnyugati részén, a Grassalkovich út déli része mentén fekvő területek.

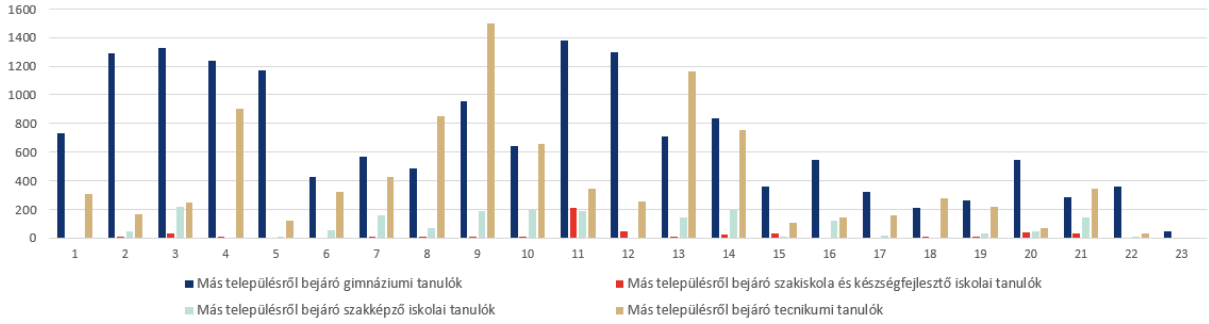
9-95. ábra: Középfokú oktatási feladatellátási helyek száma típus szerint kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

A közösségi közlekedési hálózatok vizsgálata alapján is ellátatlan jelentős összefüggő területek a XVIII. kerület városhatár menti meglévő és tervezett lakóterületek, valamint a XXIII. kerület délnyugati részében a Grassalkovich út déli része mentén fekvő területek. A középfokú oktatási rendszer esetében a Budapesten kívülről bejáró diákok aránya és jelentősége nagyobb, mint az általános iskolák esetében, nagyságrendileg az összes tanuló egyharmada, mintegy 28 ezer tanuló ingázik naponta. A budai oldalon a II., III. és XI. kerületek vonzanak jelentő számú diákot, míg a pesti oldalon a IX., XIII. és XIV. kerületekbe járnak be más településekről a legtöbben.

9-96. ábra: Más településről bejáró diákok száma kerületenként (fő) 2021

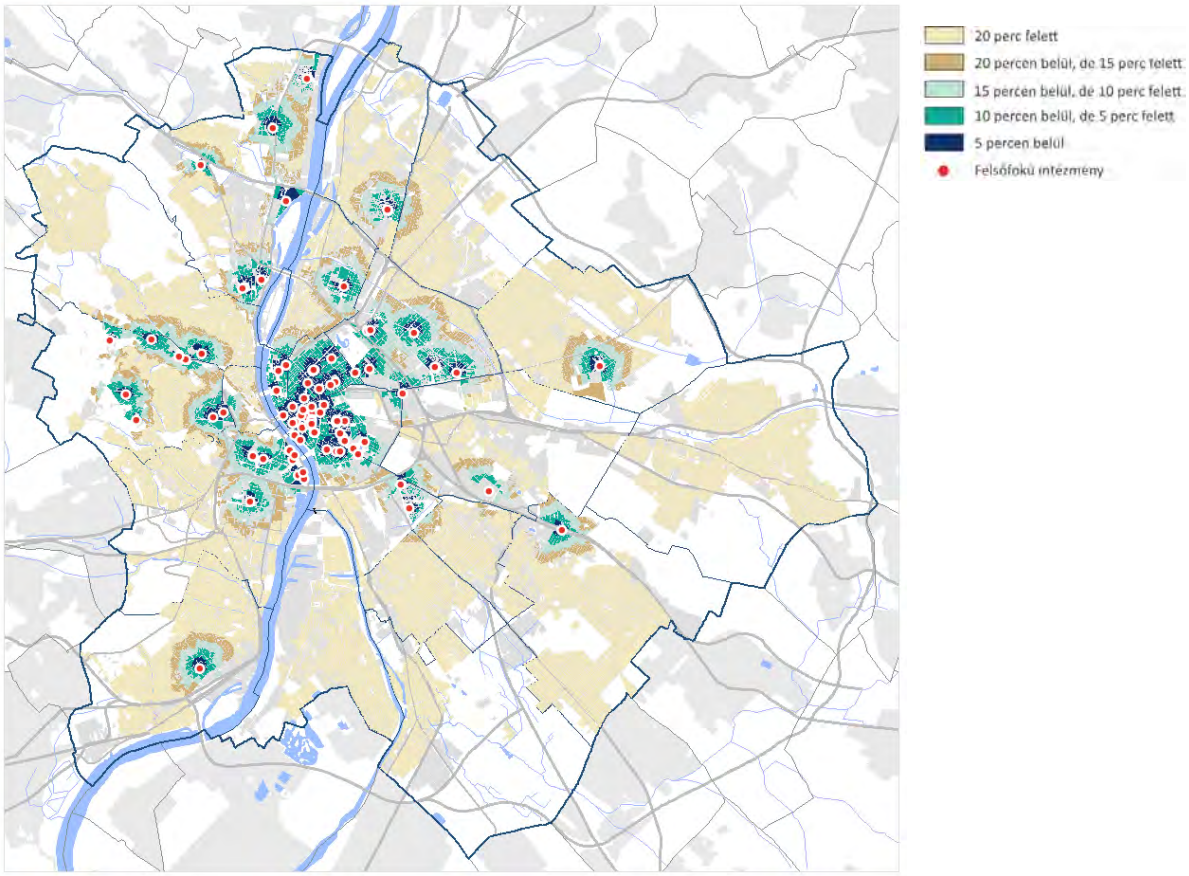
Forrás: www.teir.hu

Felsőoktatás

Budapest egyértelműen az ország felsőfokú oktatási központja. A felsőoktatási intézmények jelentős része a belső budai és pesti városrészekre koncentrálódik. A nappali képzések mellett teret nyertek az egyéb képzési formák is, különösen a levelező képzéseken tanulók száma emelkedett jelentősen. A felsőoktatási intézmények városon belüli elhelyezkedése alapvetően történetileg alakult ki. A felsőoktatás intézményrendszerének városon belüli elhelyezkedése a tágabban értelmezett városközpont területén koncentrálódik, történetileg nem alakult ki zárványt jelentő önálló egyetemi negyed. A központi magtól leszakadó pesti szatellit térségekben az újabb alapítású – részben magán és egyházi – intézmények találtak helyet maguknak jogi,

pénzügyi, kereskedelmi, kommunikációs és média, valamint informatikai karokkal. A budai oldalon ma már egyetemként működnek a korábbi III. kerületi műszaki főiskolák. A történeti alapítású nagy múltra visszatekintő egyetemek központon kívüli helykeresése nem érzékelhető a nagyban megnövekedett hallgatói létszám ellenére sem. A gazdasági területekkel, azon belül is a kutatás fejlesztés jelentősebb területeivel a központi térség déli részén elhelyezkedő BME kerül összefüggésbe (INFO park), illetve hasonló kapcsolódás lehetséges a III. kerületi Óbudai Egyetem és a Graphisoft Park területi elhelyezkedése között. A gazdasági területek és egyetemi területek között szorosabb, a térbeliségben is megjelenő összekapcsolódás nem fedezhető fel.

9-97. ábra: Felsőfokú oktatási intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

Ugyanakkor a felsőoktatásban résztvevő hallgatók az oktatáson kívül meghatározó mértékben veszik igénybe a szórakoztató, vendéglátó és kulturális szolgáltatásokat. Mivel a város teljes felsőoktatási intézményrendszere egyetlen belvárosi góc területen helyezkedik el, és ide koncentrálódik a vendéglátó és szórakozó helyek, valamint a kulturális létesítmények döntő része is, sematikus szinten megvan az összhang.

Művelődés-kultúra

A város kulturális élete jelentősen befolyásolja lakóinak életminőségét, identitástudatát és kötődését. A magyar kulturális intézmények – színházak, múzeumok, kiállítások, zenei intézmények, kulturális központok és művelődési házak, könyvtárak, mozik stb. a város fejlődése során fokozatosan alakultak ki és jelenleg is nagy számban koncentrálódnak Budapesten.

Múzeumok, kiállítótermek

A fővárosban 89 múzeum található.

9-5. táblázat: Múzeumok kerületenkénti megoszlása (2021)

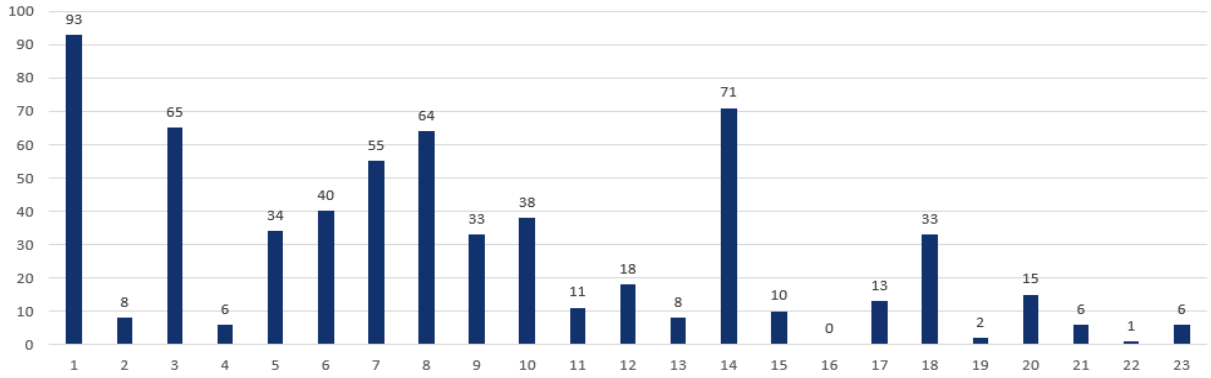
Kerület	Darabszám	Kerület	Darabszám
I.	12	XIII.	2
II.	2	XIV.	7
III.	9	XV.	1
IV.	1	XVI.	-
V.	10	XVII.	1
VI.	6	XVIII.	3
VII.	6	XIX.	1
VIII.	6	XX.	1
IX.	7	XXI.	1
X.	4	XXII.	1
XI.	3	XXIII.	2
XII.	3	ÖSSZ	89

A budapesti múzeumi kiállítások száma 2010 és 2017 között némileg csökkent (887-ről 768-ra); a látogatók száma 2006-ban érte el a legmagasabb értéket (5,1 millió fő), majd csökkenni kezdett, 2010-ben 3,7 millió fő, 2017-ben pedig a köztes évek átmeneti emelkedése után ugyancsak 3,7 millió fő vett részt a kiállításokon. A múzeumlátogatások nagy része a mintegy harminc legjelentősebb múzeumra összpontosul.

A galériák a budai oldalon a vár térségében koncentrálódnak, míg a pesti oldalon a nagykörúton belüli területeken jelennek meg nagy számmal. Kimagasló a galériák száma a V. kerületben. A múzeumok, kiállítótermek a belváros tágabban értelmezett területén sűrűsödnek, Budán a Vár területe is kirajzolódik.

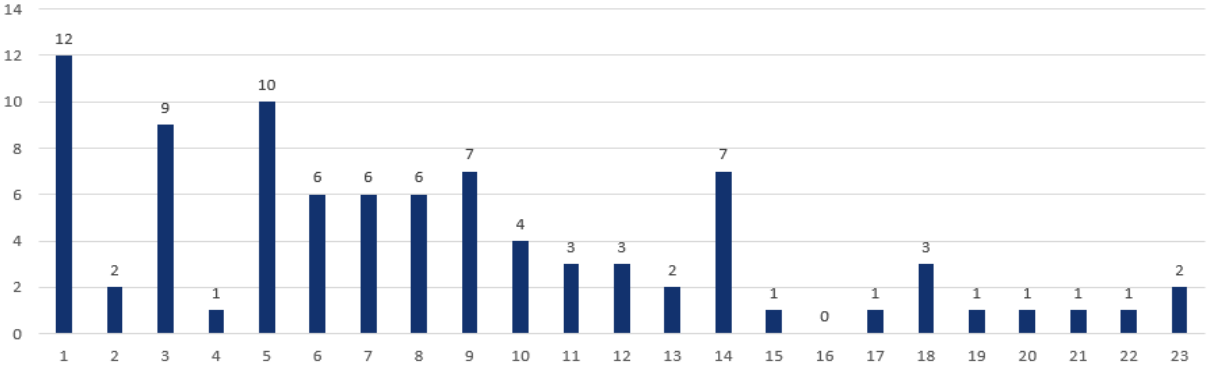
A nagyobb budapesti gyűjteményeket befogadó épületek többnyire értékes épületek, vagy épületegyüttesek. A legjelentősebb, a több múzeumot és kiállítást befogadó Budavári Palota, de kiemelkedő a Szépművészeti Múzeum és a Műcsarnok együttesének jelentősége is. A többi nagyobb múzeum is jellemzően a város központi területein helyezkedik el. A múzeumok és környékük a város legfrekventáltabb idegenforgalmi területei.

9-98. ábra: Múzeumi kiállítások száma kerületenként (db) 2021

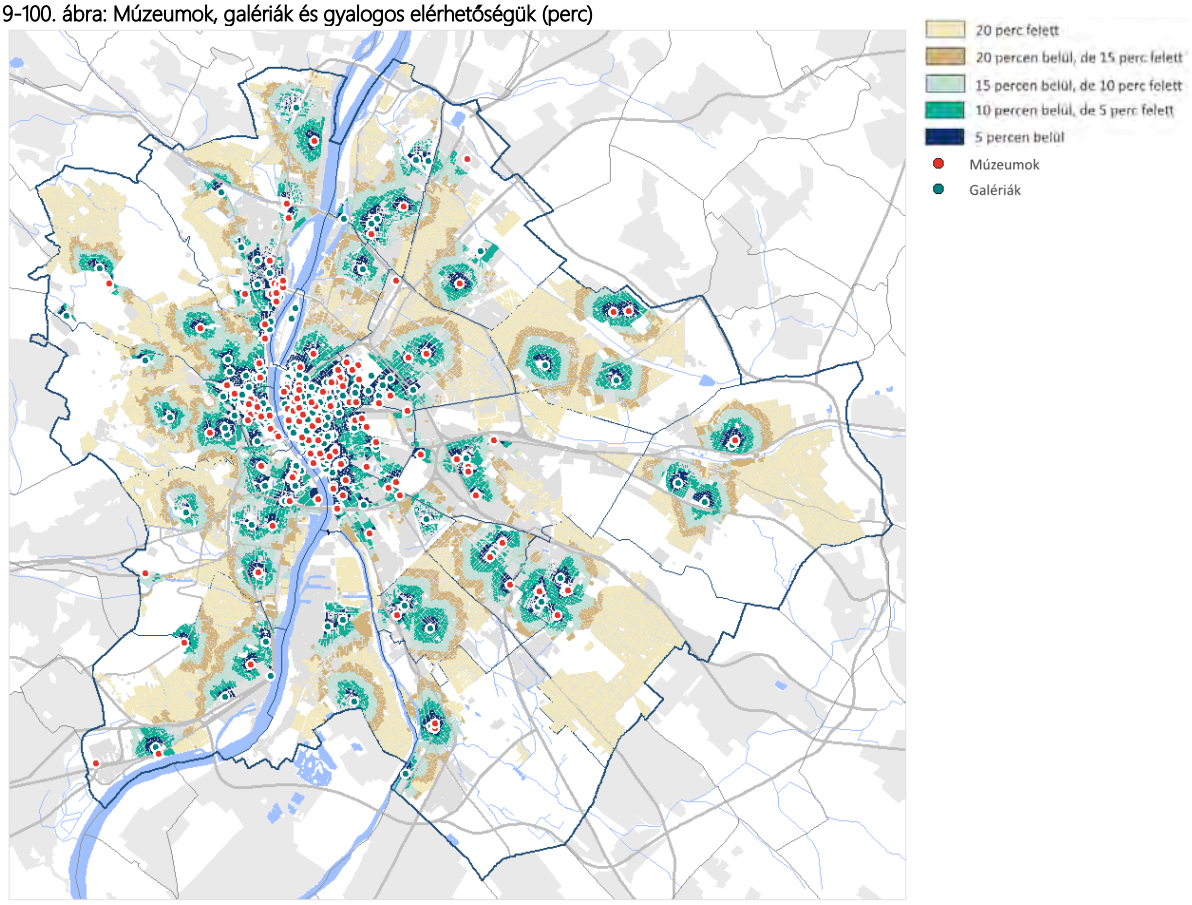
Forrás: www.teir.hu

9-99. ábra: Muzeális intézmények száma kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

9-100. ábra: Múzeumok, galériák és gyalogos elérhetőségük (perc)

Budapesti színházak

Számos budapesti színház magas építészeti értéket képviselő épületekben kapott helyet, melyek városképi szempontból is meghatározóak. A hagyományos, e célra létesített színházépületek legnagyobb része a Belvárosban, elsősorban annak pesti részében helyezkedik. Ezek a város leglátogatottabb helyszínei közé tartoznak.

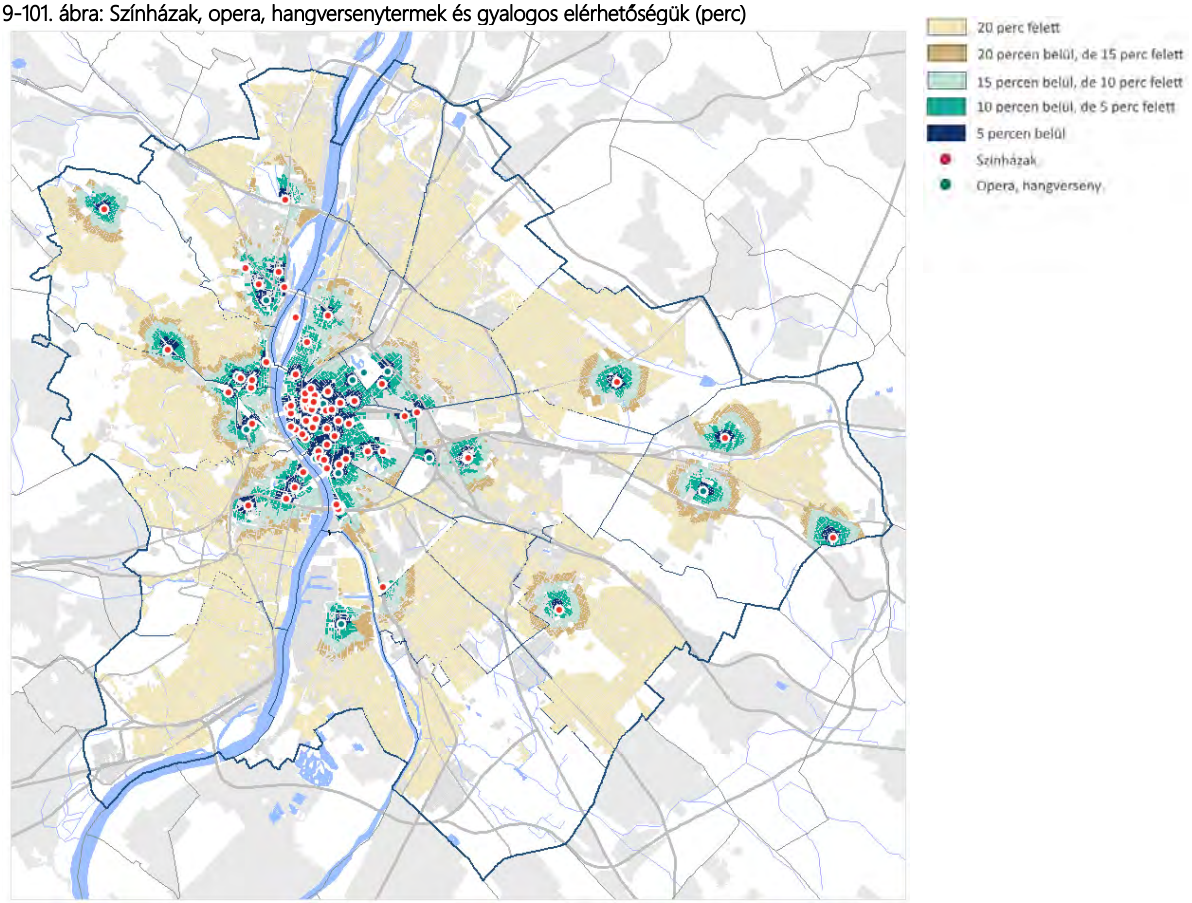
Külső városrészekben többnyire nagyobb befogadóképességű, többcélú termekben is lehetőség adódik színházi előadások megtartására.

Színházak tekintetében is a főváros az ország központja, az előadások száma Budapesten kiemelkedően magas, az országos előadásszám több, mint 40%-át adja. A látogatók száma is magas arányt képvisel az országos adatból; több, mint 60%-át teszik ki a fővárosi előadásokra járók aránya.

9-6. táblázat: Színházak kerületenkénti megoszlása (2022)

Kerület	Darabszám	Kerület	Darabszám
I.	1	XIII.	10
II.	18	XIV.	9
III.	8	XV.	2
IV.	1	XVI.	1
V.	7	XVII.	1
VI.	11	XVIII.	1
VII.	17	XIX.	1
VIII.	7	XX.	2
IX.	11	XXI.	-
X.	2	XXII.	3
XI.	13	XXIII.	-
XII.	3	ÖSSZ	129

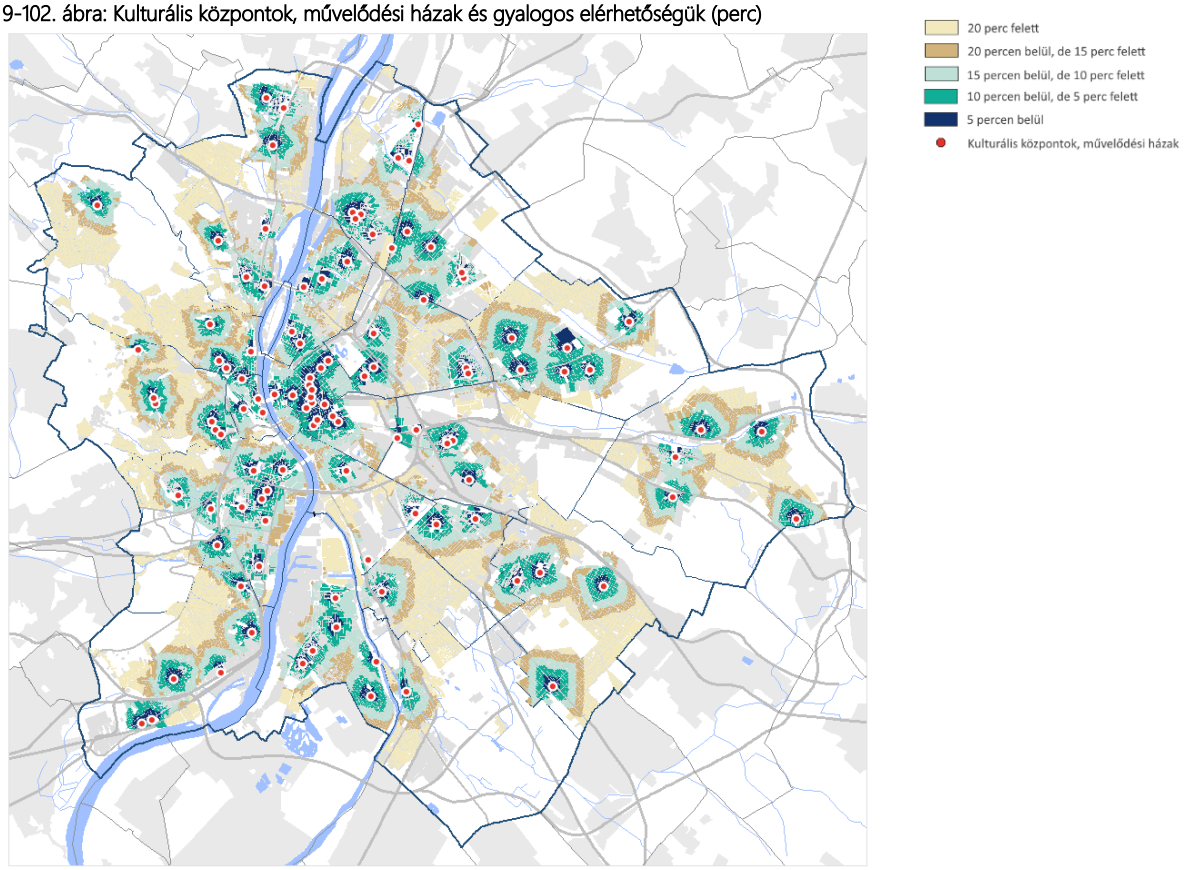
9-101. ábra: Színházak, opera, hangversenytermek és gyalogos elérhetőségük (perc)

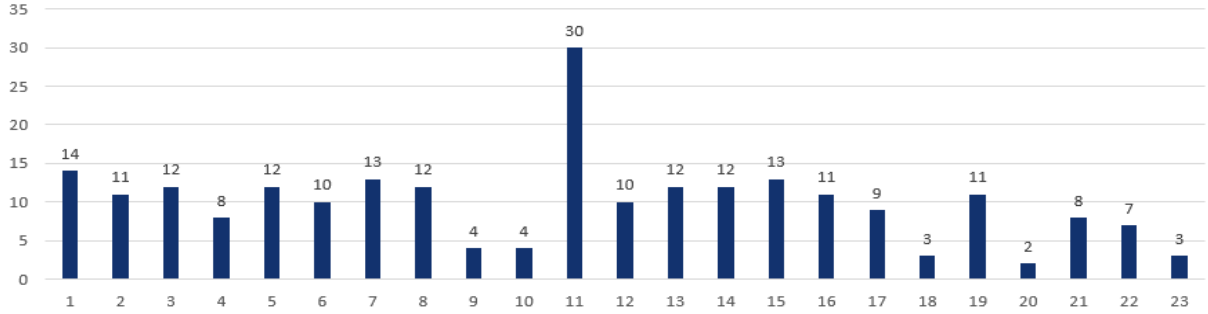
Kulturális központok, művelődési házak

A kulturális központok, művelődési házak eloszlása városi szinten egyenlőtlen, mivel nagy számban a belvárosban koncentrálódnak. A külső városrészekben egyenletesebb az eloszlásuk.

9-102. ábra: Kulturális központok, művelődési házak és gyalogos elérhetőségük (perc)

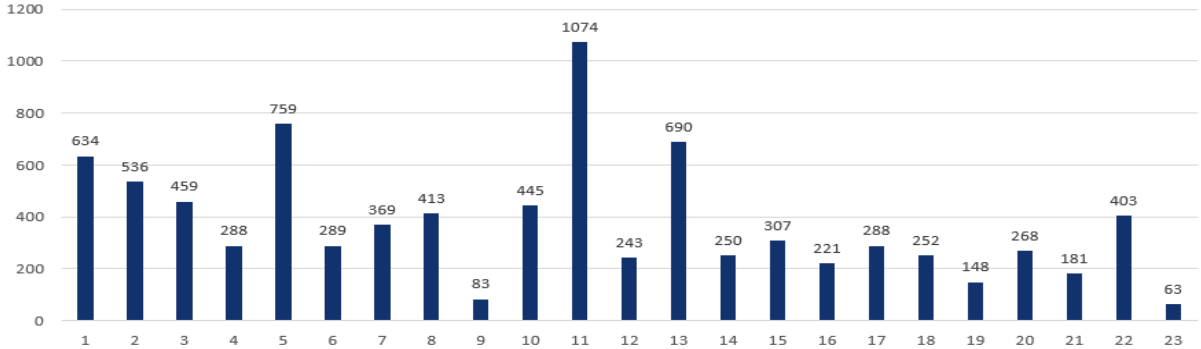

9-103. ábra: Közművelődési intézmények száma kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

9-104. ábra: Kulturális rendezvények száma kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

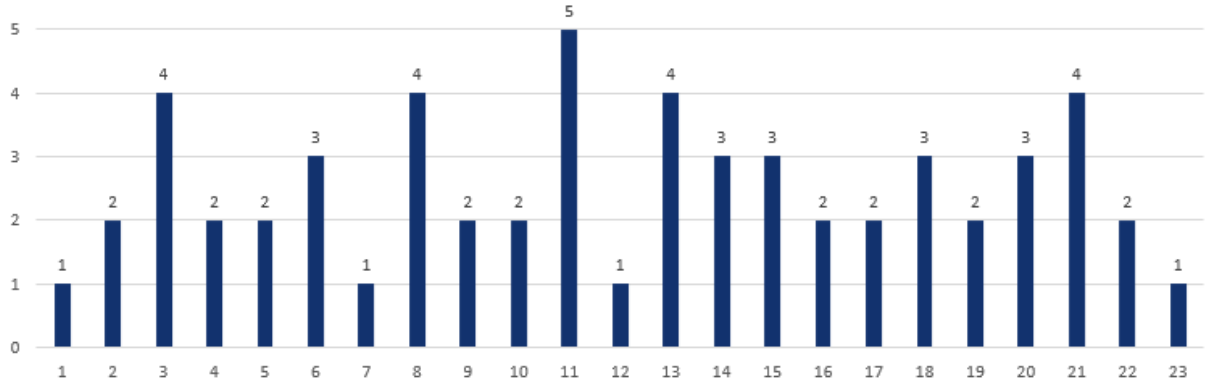
Hangversenytermek

Budapest világhírű zenei hagyományai ellenére viszonylag szerény zenei intézményhálózattal rendelkezik. A speciális akusztikai igényeket kielégítő hangverseny termek a város központjában helyezkednek el. Emblematikus intézmények a Liszt Ferenc Zeneakadémia, a Művészetek Palotája, Budapest Music Center és a Magyar Állami Operaház.

Közkönyvtárak

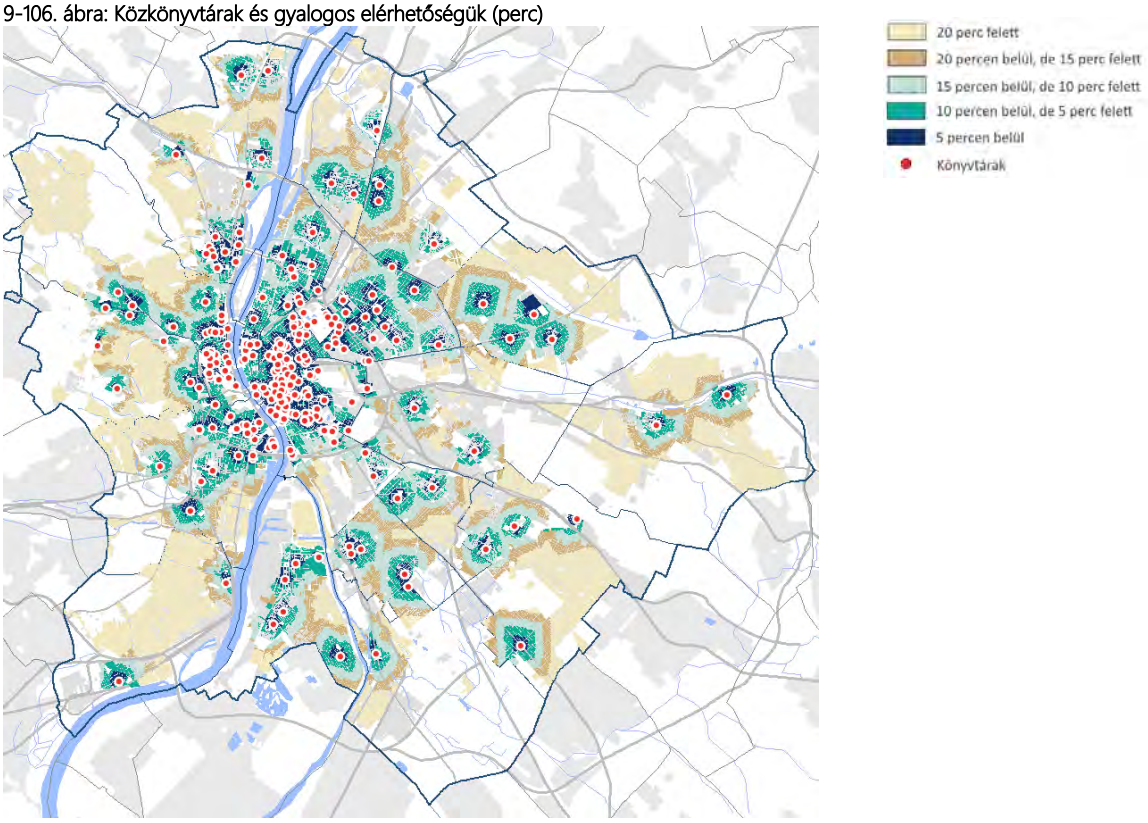
Budapest közkönyvtári ellátottságát a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára (benne Gyermekkönyvtár, Zenei Gyűjtemény, Budapest Gyűjtemény), valamint a kerületekben működő 46 tagkönyvtár biztosítja. A közkönyvtárak eloszlása a város területén egyenlőtlen. A belvárosban nagyobb számban találhatók, amit többek közt az oktatási intézményekkel való szoros kapcsolatuk és a könnyű elérhetőség igénye is indokol. A külső területrészeken a könyvtárak viszonylag egyenletesen helyezkednek el, lakóterületekről könnyen elérhetők.

9-105. ábra: Települési könyvtárak száma kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

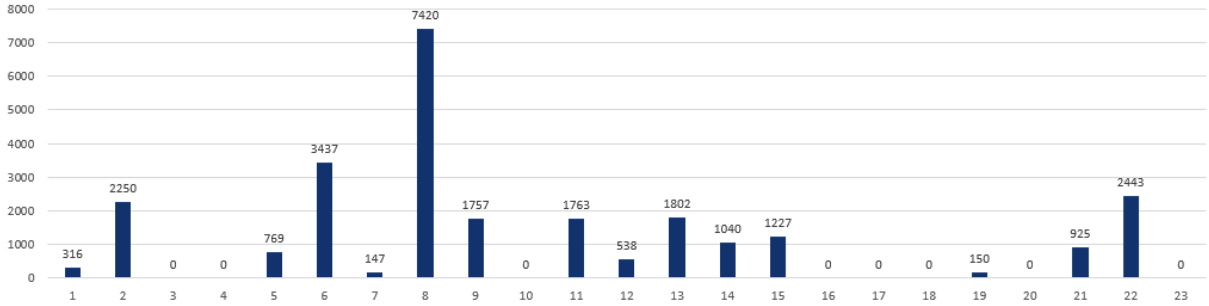
9-106. ábra: Közkönyvtárak és gyalogos elérhetőségük (perc)

Mozi

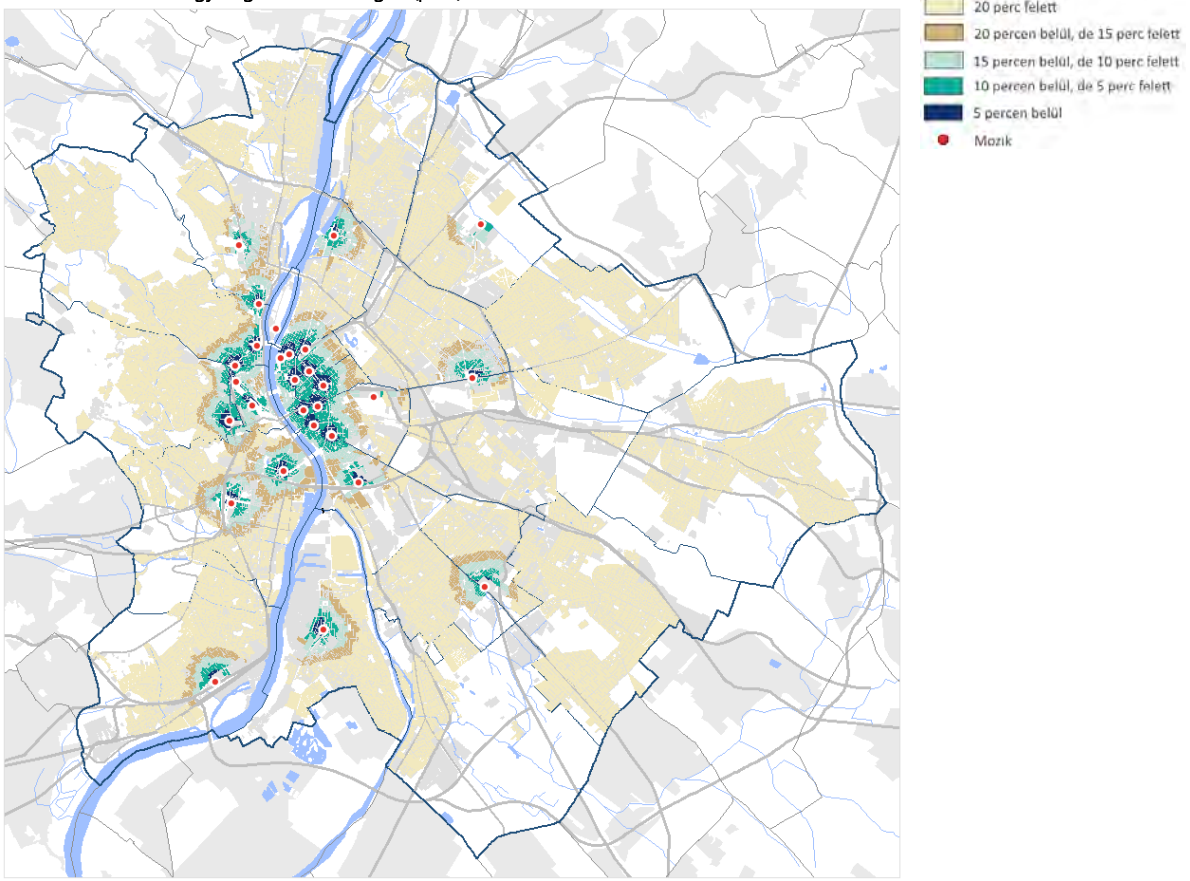
A fővárosban 27 mozi található, melyből 10 helyezkedik el bevásárlóközpontban. Budapesten ma is Kelet-Közép-Európa egyik legnagyobb mozi-kínálata működik: 2017-ben az előadások összesen 7,3 millió nézőt vonzottak.

9-107. ábra: Mozi férőhelyek száma kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

9-108. ábra: Mozik és gyalogos elérhetőségük (perc)

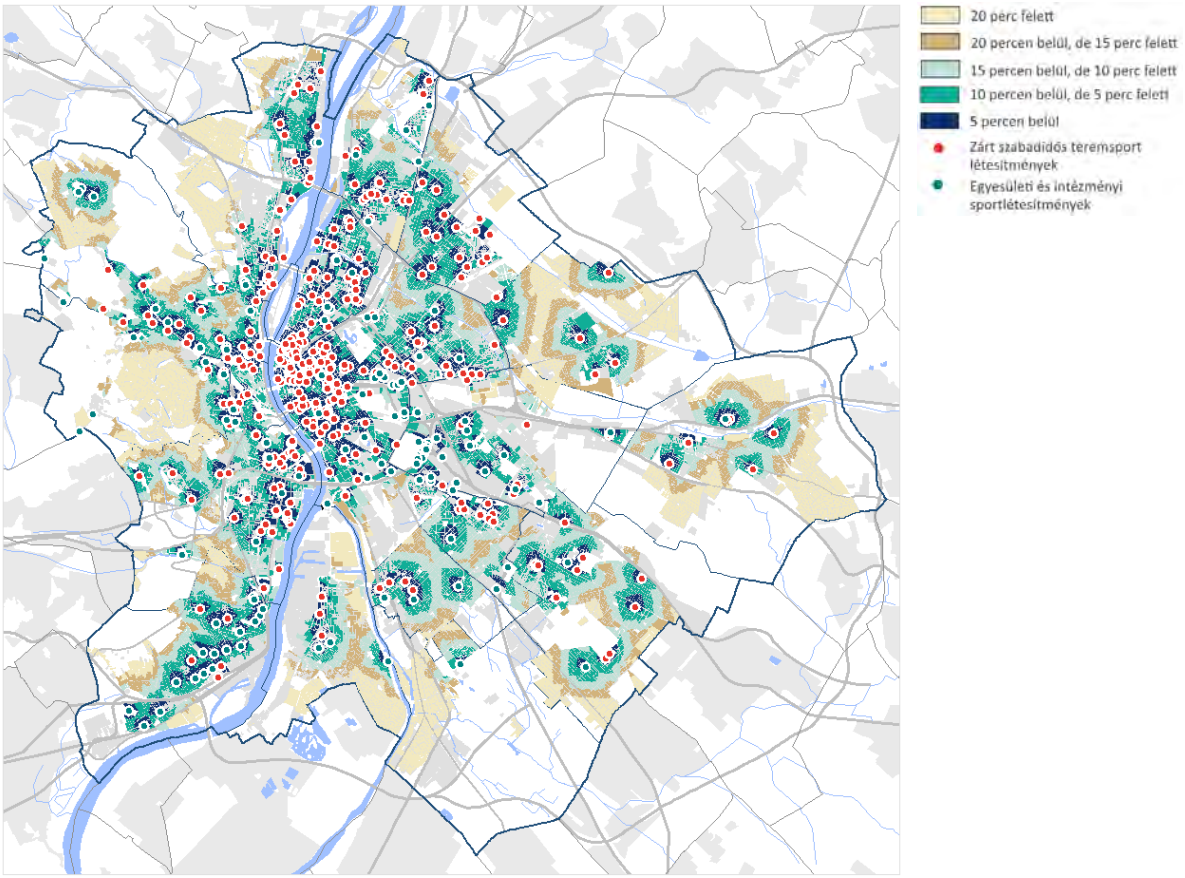
Rekreációs létesítmények

A sportlétesítmények az aktív pihenés meghatározó helyszínei, és mint ilyenek a lakosság életének mindennapos részét képezik. A főváros sportlétesítményei közé tartoznak az egyesületi sportlétesítmények, melyek általában nagyobb helyigénnyel rendelkeznek, a kisebb helyigényű mindennapi rekreációt biztosító szabadidős sportlétesítmények (edzőtermek, jógatermek stb.), valamint a vízi sportokat és rekreációt biztosító uszodák és gyógyfürdők.

A sportesemények megrendezéséhez és a fővárosi lakosok sportolásának rendszeressé tételéhez szakmai, személyi és technikai hátteret biztosít az a 42 sportági szakszövetség és sportszövetség, amely közel 600 fővárosi sportegyesület több mint százezer rendszeresen sportoló tagjának szervez versenyeket, bajnokságokat. A sportcsarnokok, sportpályák, iskolai sportlétesítmények eloszlása egyenletes, a lakóterületekről jellemzően rövid gyaloglási idővel elérhetők.

A lakossági szabadidős sportlétesítmények olyan, a lakosság számára könnyen elérhető, általában kisebb helyigényű létesítmények, melyek a mindennapi életben a lakosság rekreációjához járulnak hozzá. A belváros területén ezek jellemzően nem külön épületben, hanem más funkciójú (általában lakó, iroda) épület földszintjén, pinceszintjén kapnak helyet, illetve plázákban is rendszerint igénybe vehetőek. A külsőbb kerületekben gyakrabban külön épületben létesülnek.

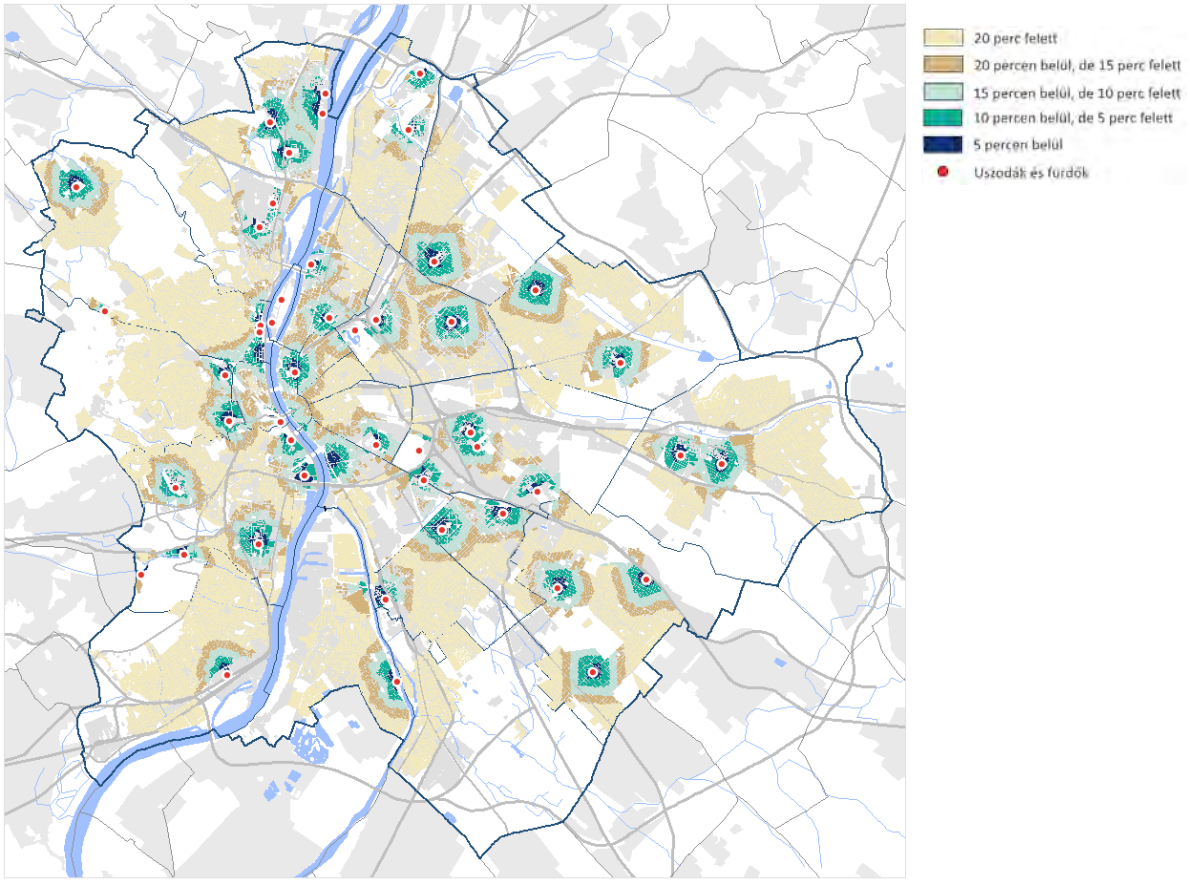
9-109. ábra: Zárt szabadidős teremsport létesítmények, valamint egyesületi és intézményi sportlétesítmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

Az uszodák kiemelt szerepet töltenek be a nevelés és a mozgáskoordináció kialakításának és megőrzésének szempontjából, emellett az úszósport meghatározó bázisai.

A gyógyfürdők az egészségmegőrzés mellett a turizmus kiemelt célterületei. Budapesten 16 db gyógyfürdő (a termál-, karszt- és ásványvizes fürdőket is beleértve) üzemel.

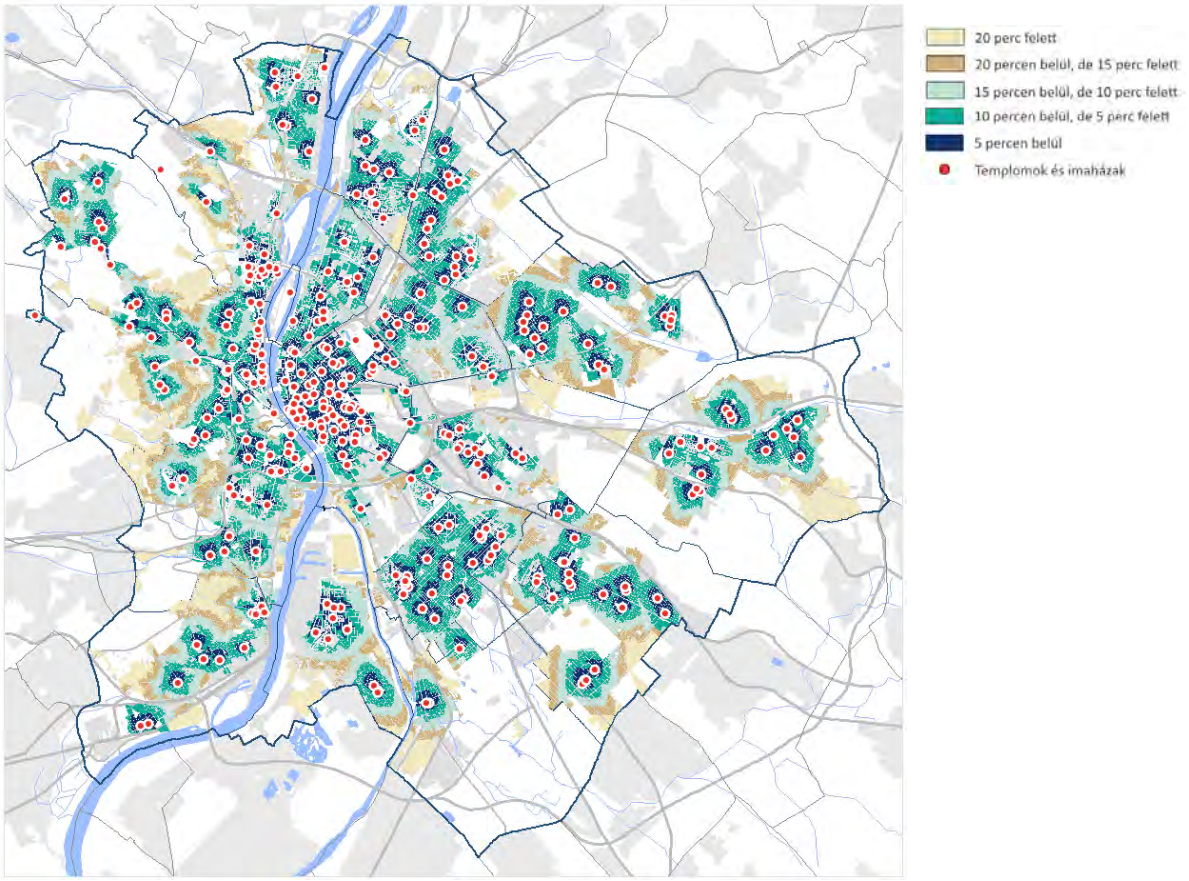
9-110. ábra: Uszodák, fürdők és gyalogos elérhetőségük (perc)

Hitéleti létesítmények

A templomok a társadalom szerveződését meghatározó közösségi épületek, melyek az egyház tevékenységének alapegységei, és az egyház egyidejűleg számos szerepet tölt be a közösség életében. Templomok és imaházak a főváros egész területén megtalálhatóak.

9-111. ábra: Templomok, imaházak és gyalogos elérhetőségük (perc)

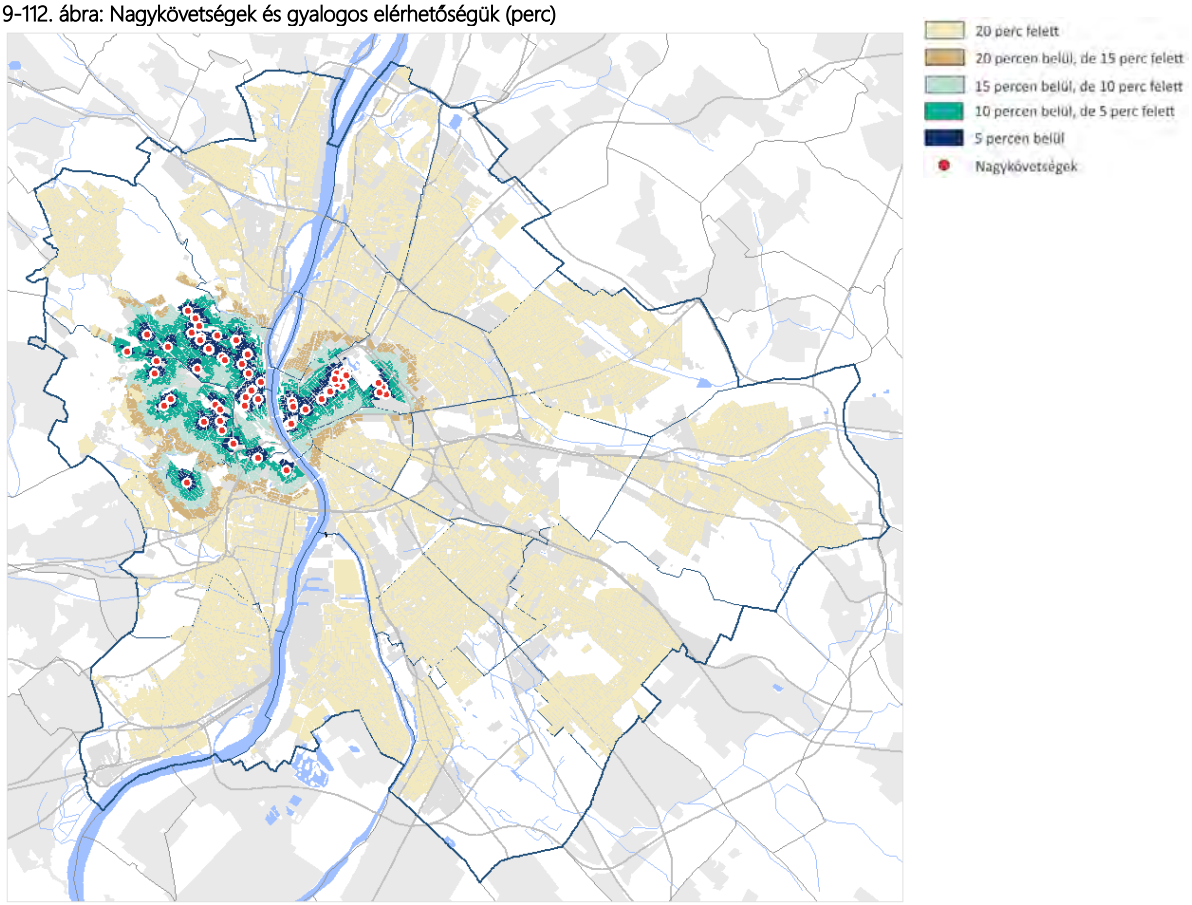

Közigazgatás, ügyintézés, bank

A főváros az ország közigazgatásának a központja, a helyi feladatok ellátására szakosodott intézmények mellett itt található az ország legfelső törvényhozásának helyszíne a parlament, a kormányzat csúcsintézményei, a minisztériumok, az országos hatáskörű hivatalok központjai, valamint a nagykövetségek is.

A nagykövetségek Buda belső kerületeiben, valamint az Andrássy út mentén koncentrálódnak, összhangban az országos hatáskörű közigazgatási intézményekkel.

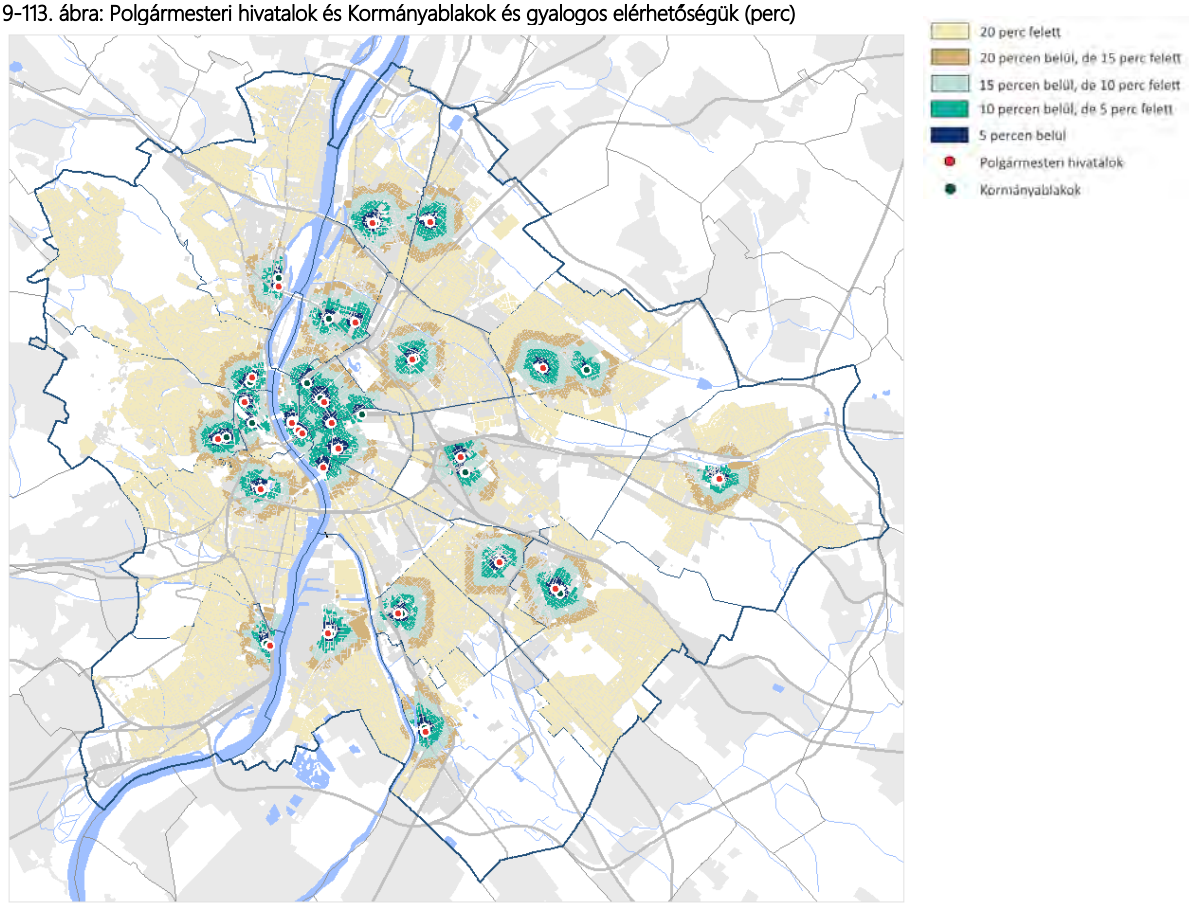
9-112. ábra: Nagykövetségek és gyalogos elérhetőségük (perc)

Az önkormányzatok, polgármesteri hivatalok értelemszerűen minden kerületben megtalálhatóak. Az V. kerületben a kerületi önkormányzaton kívül a Fővárosi Önkormányzat Főpolgármesteri Hivatala, valamint Pest Megye Önkormányzata is helyet kapott. A településrészi önkormányzatokat nem tartalmazza a térkép.

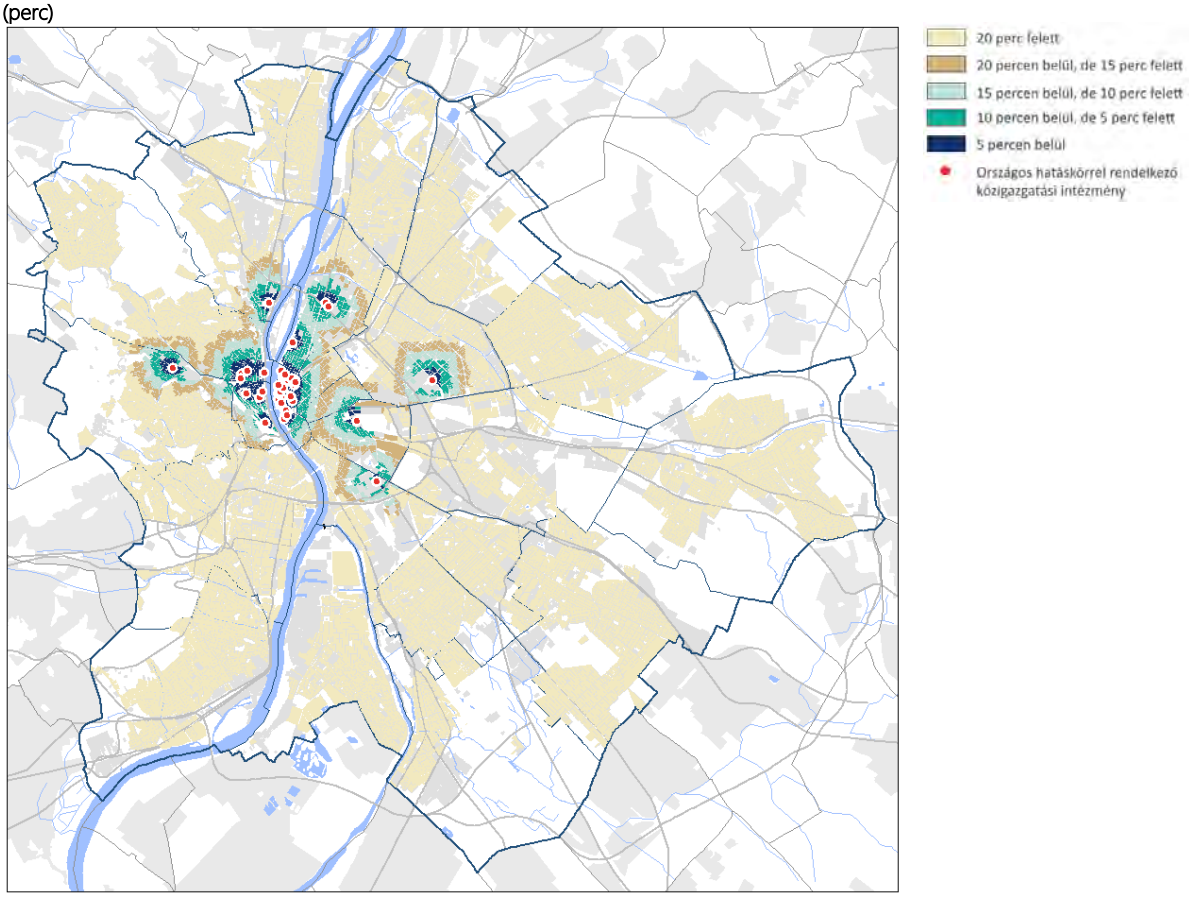
Kormányablakok szintén a sűrűbben lakott, belső kerületekben működnek nagyobb számban. A pesti oldal külső kerületei is rendelkeznek 1-1 intézménnyel.

9-113. ábra: Polgármesteri hivatalok és Kormányablakok és gyalogos elérhetőségük (perc)

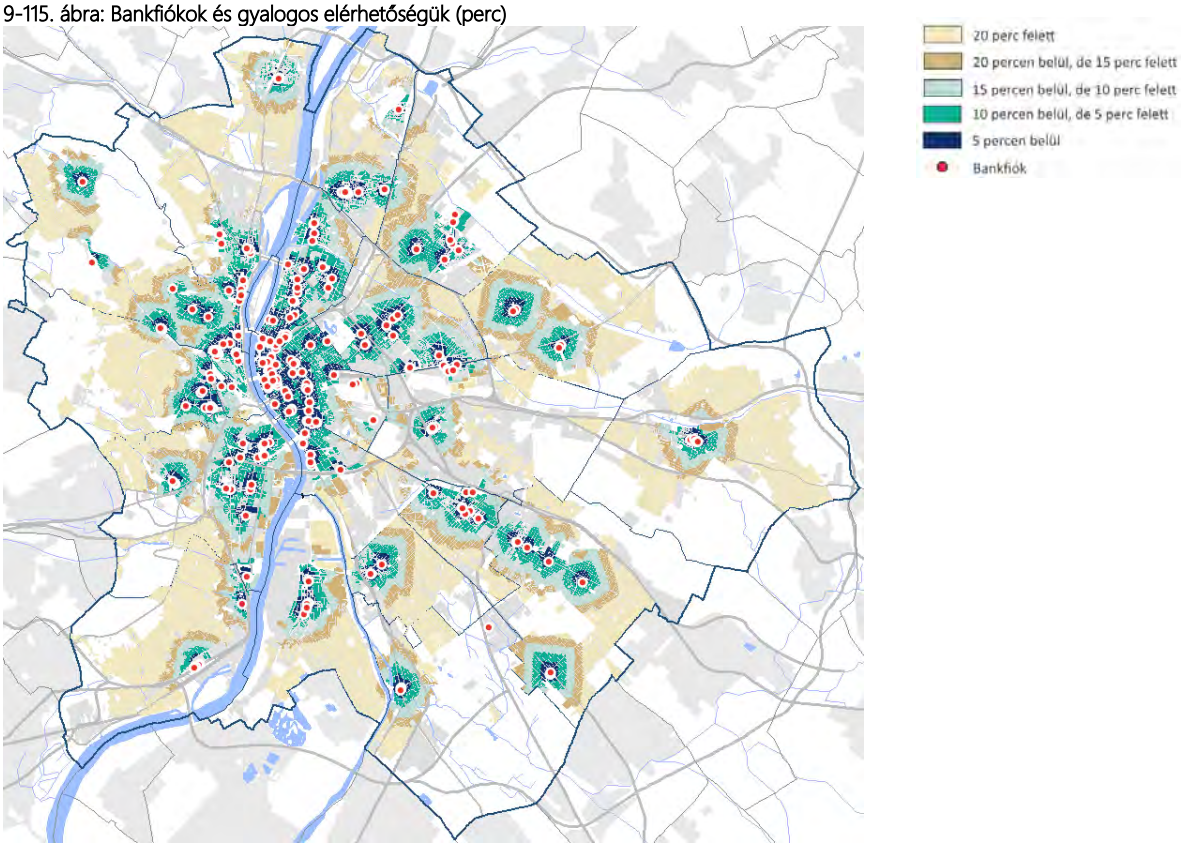
Az országos hatáskörrel rendelkező igazgatási intézmények az I. és V. kerületben koncentrálódnak, külső kerületekben egyáltalán nem jellemzőek.

9-114. ábra: Országos hatáskörrel rendelkező közigazgatási intézmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

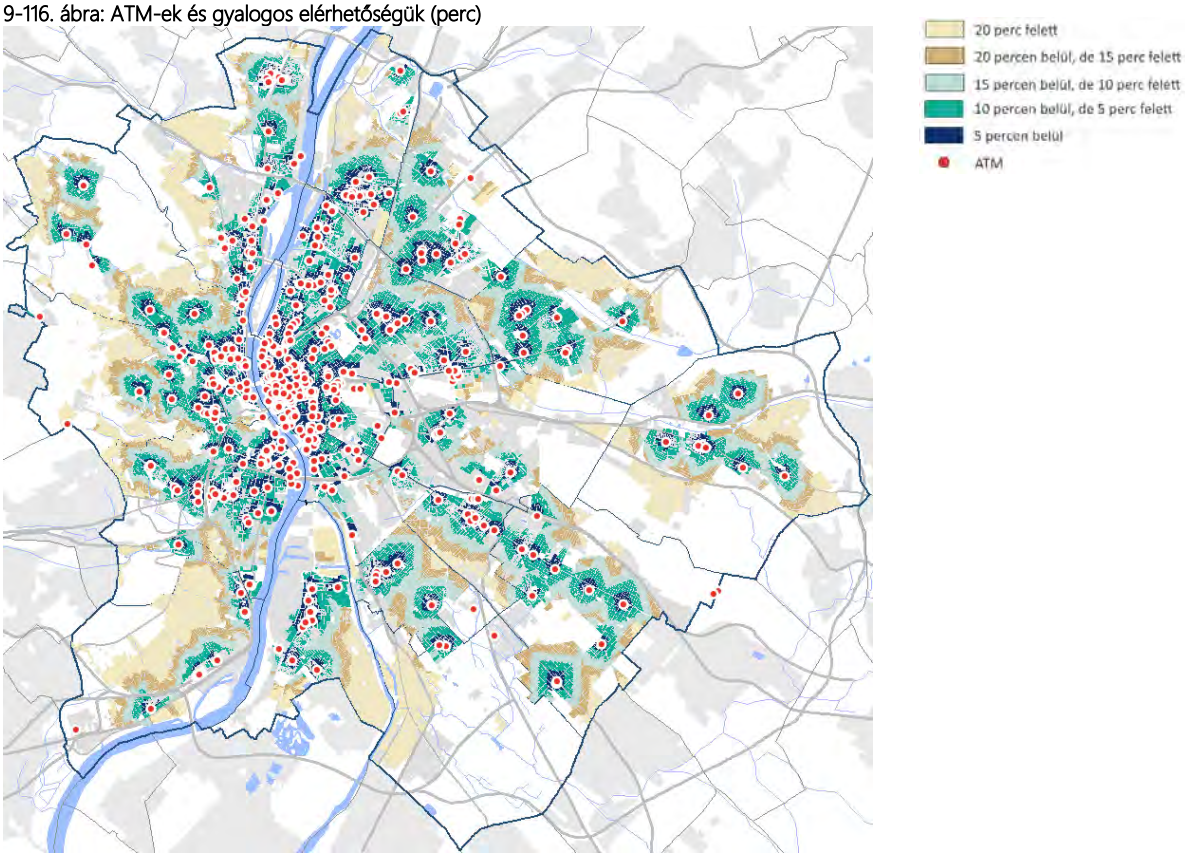

A bankfiókok és ATM automaták nagyrészt lefedik a lakóterületeket, a külső kerületek bankfiókkal való ellátottsága alacsonyabb, azonban ATM automata jellemzően ezeken a területeken is elérhető.

9-115. ábra: Bankfiókok és gyalogos elérhetőségük (perc)

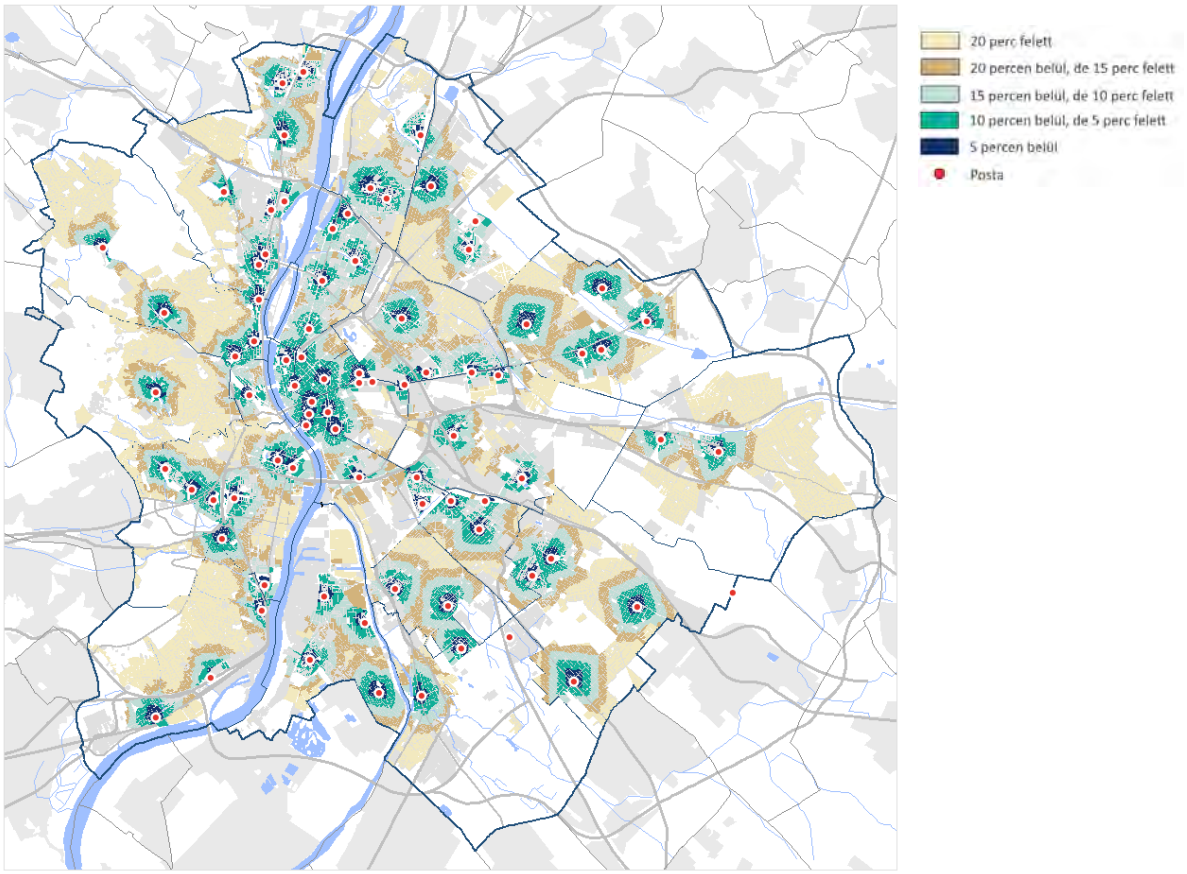

9-116. ábra: ATM-ek és gyalogos elérhetőségük (perc)

A posták a főváros lakóterületeinek jelentős részét ellátják, egyes külső területek (pl.: a III., XVII., XVIII. kerület közigazgatási határhoz közel eső területei) esnek csak 20 perces gyaloglási távolságon kívül.

9-117. ábra: Posták és gyalogos elérhetőségük (perc)

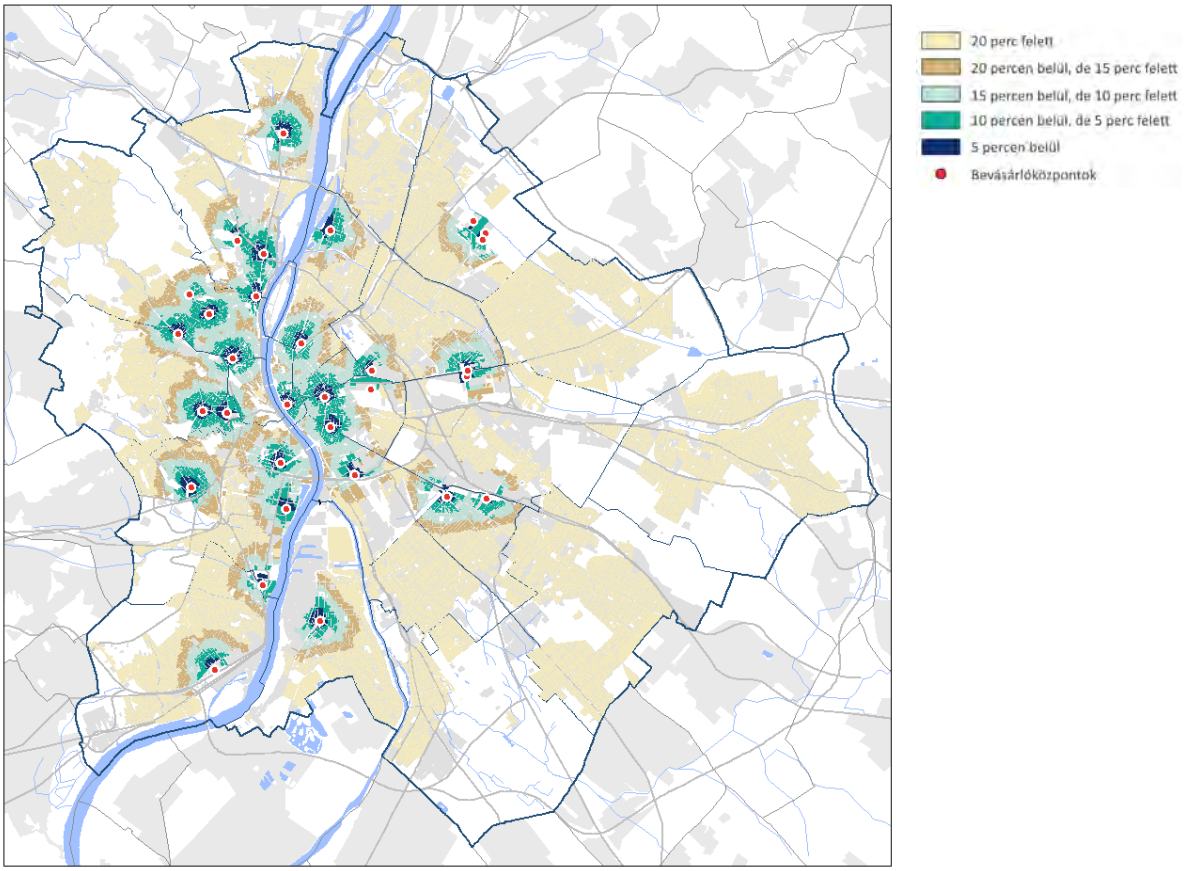

Kereskedelemi, szolgáltató területek

A kizárólag kereskedelmi, szolgáltató funkciójú területek (általános élelmiszerellátó kiskereskedelem, bevásárlóközpont, vásárcsarnok, egyéb szabadtéri piac, egyéb szolgáltatás, vendéglátás, szórakozás, kereskedelmi szálláshelyek, kollégiumok, parkolóházak) helyezkednek el Budapest lakott területein vagy azokhoz közel, illetve nagyobb forgalmú utak mentén. A bevásárlóközpontok olyan komplex kialakítású, vegyes rendeltetésű épületek, amelyben állandó jelleggel több kereskedő folytat túlnyomórészt üzletekben különböző típusú kereskedelmi tevékenységet, és ahol emellett jellemzően a szabadidő eltöltésével összefüggő szolgáltatási tevékenységet is folytatnak (forrás: 2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről 2. § (3))

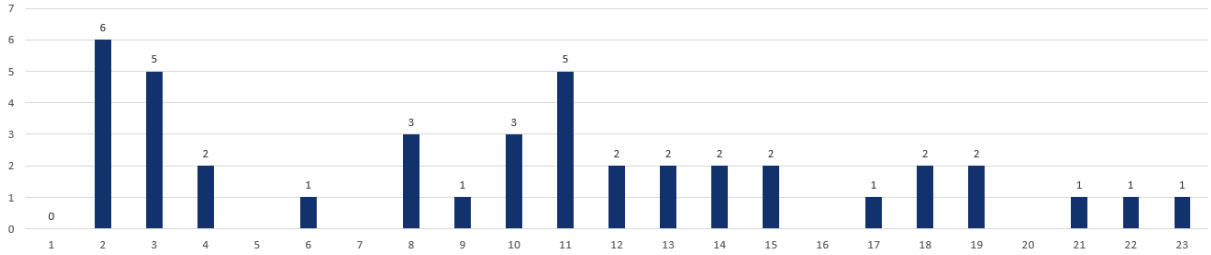
A bevásárlóközpontok első generációját az 1970-es években épült Flórián Áruház és a Nyugati téri Skála Áruház jelentette, melyek közül a Flórián még ma is üzemel. Azt követően az 1980-as években adták át a Sugár Üzletközpontot. A rendszerváltás utáni évtizedben a megváltozott vásárlási szokások következtében a kereskedelmi forgalom áttevődött a külső kerületekbe a belvárosból. Az első többfunkciós bevásárlóközpont a második kerületi Budagyöngye volt.[1] Az 1990-es évektől már évente akár több bevásárlóközpont is megnyitotta kapuit a vásárlók előtt. Jelenleg megállapítható, hogy a várost viszonylag egyenletesen fedik le.

9-118. ábra: Bevásárlóközpontok és gyalogos elérhetőségük (perc)

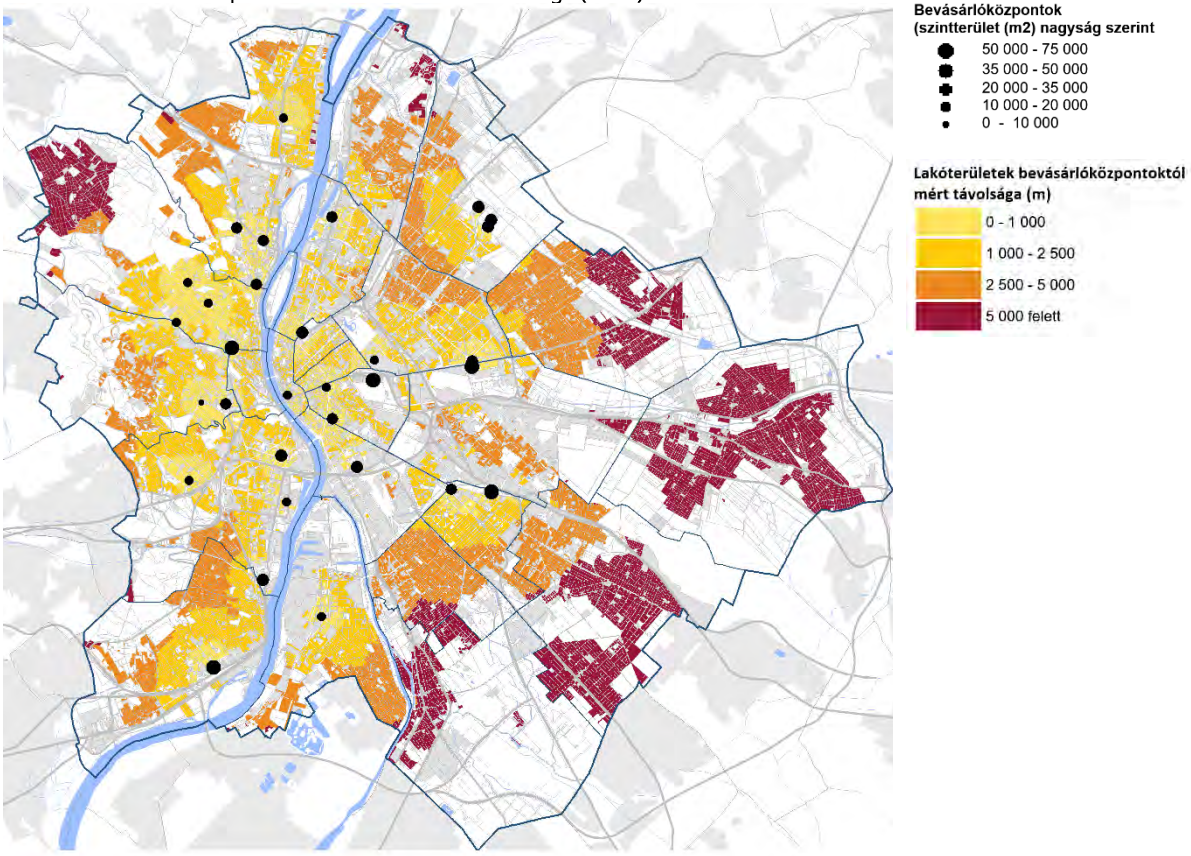
[1] forrás: Ember Anikó: A bevásárlóközpontok fejlődése kezdetektől napjainkig

9-119. ábra: Bevásárlóközpontok száma kerületenként (db) 2021

Forrás: www.teir.hu

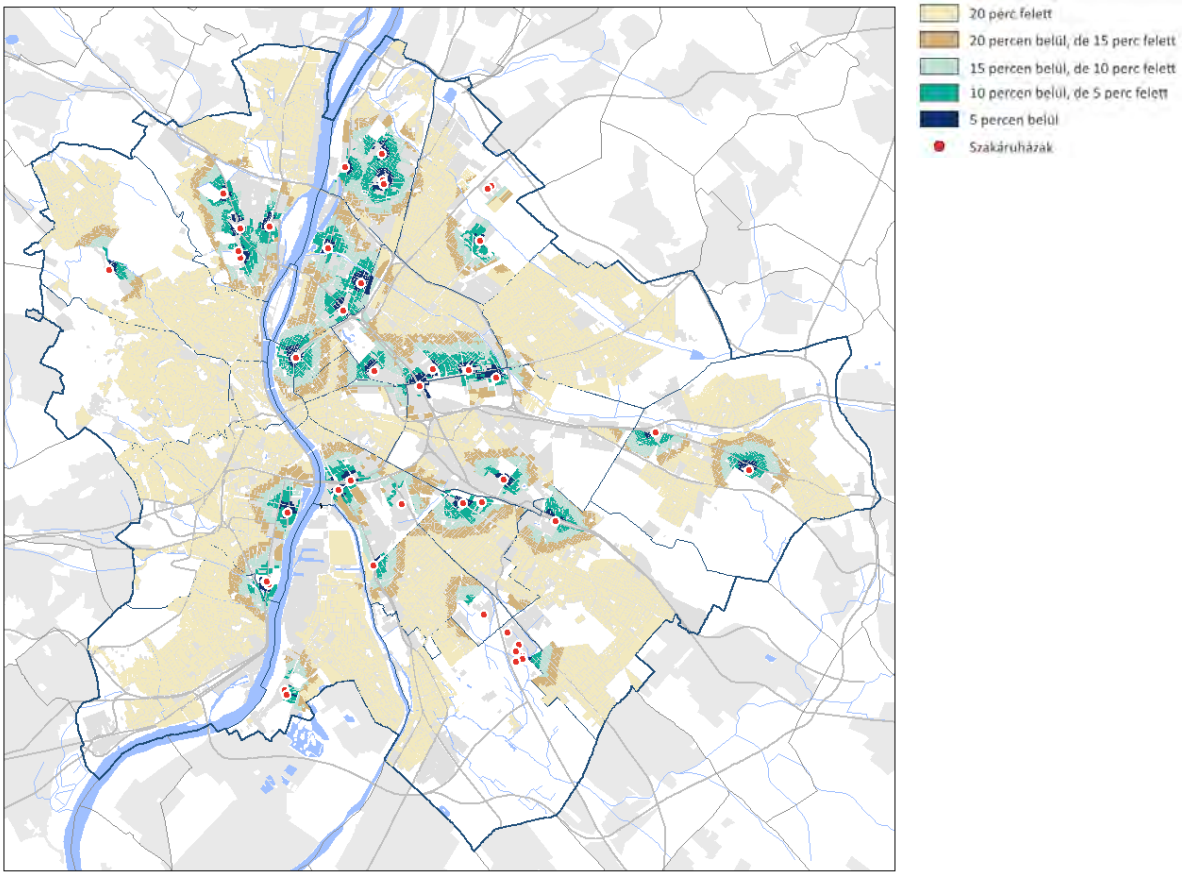
9-120. ábra: Bevásárlóközpontok lakóterületektől mért távolsága (méter)

A hipermarketek a nagy alapterületű (5000 m2 feletti) (a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény szerint), egylégterű, általában egyszintes áruházak, melyek fő profilja az élelmiszer és napi cikk-árusítás. Emellett termékpalettájukon szerepelnek különféle elektronikai-és papíráruk, valamint ruházati cikkek is. A hipermarketek főként „nagybevásárlásokra" alapoznak. Helyigényüket tovább növeli a hozzájuk tartozó parkoló mérete, éppen ezért általában a városszéleken, külvárosokban, optimális esetben tömegközlekedési eszközökkel és személyautóval is jól megközelíthető területeken találkozhatunk velük. A nagyméretű szupermarketek alapterülete 2500 m2 és 5000 m2 között van (a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény szerint), kialakításuk a hipermarketekhez hasonló. Méretük alapján a város belsőbb területein is vannak.

A szakáruházak viszonylag nagy alapterületű, sok dolgozót foglalkoztató egységek, melyek rendszerint több árufőcsoport áruit értékesítik csoportosítva önálló osztályokba szervezve.

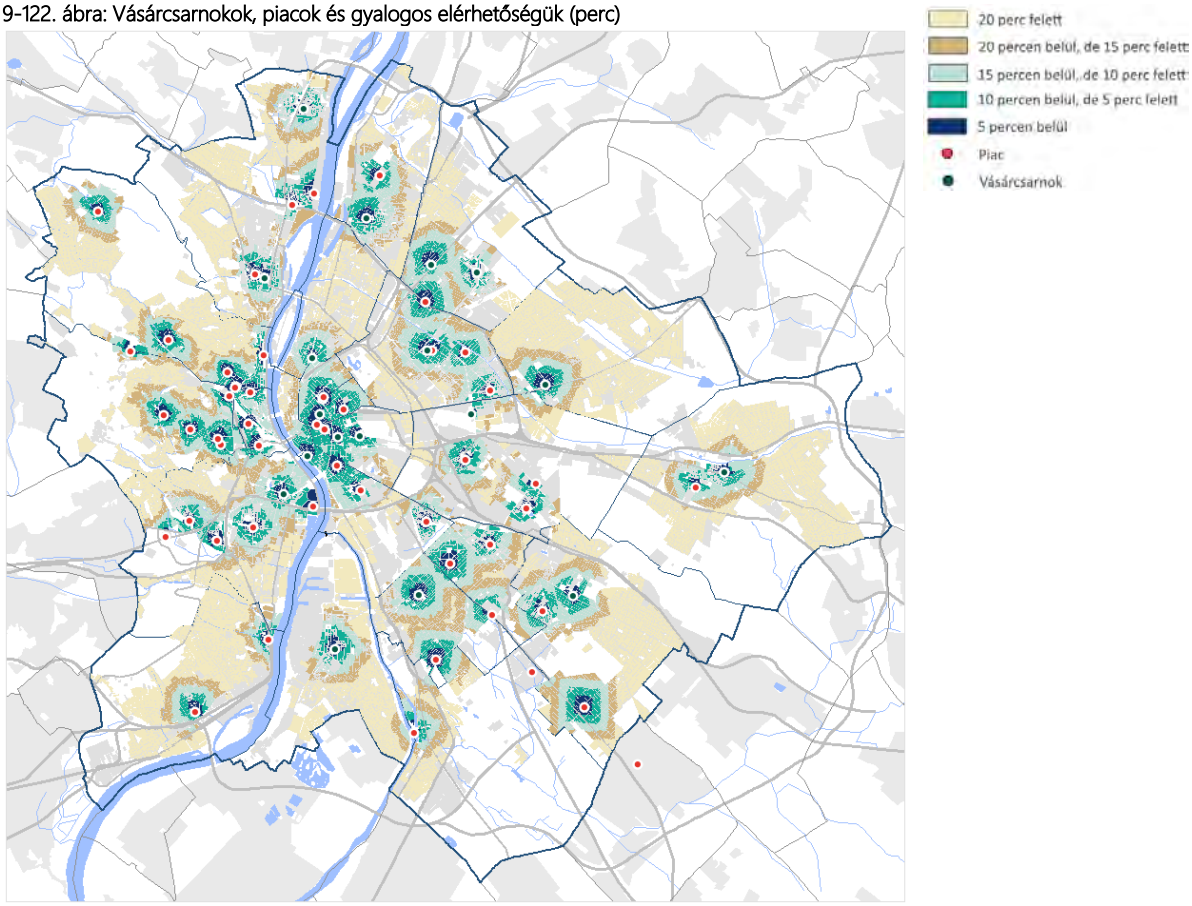
9-121. ábra: Szakáruházak és gyalogos elérhetőségük (perc)

A vásárcsarnokok fontos helyszínei a városnak, mivel a fedett helyen való kereskedelem jó lehetőséget biztosít a közösségi találkozásra, valamint építészeti szempontból is sokszor magas értéket képviselnek.

Ezeket a zárt létesítményeket egészítik ki a piacok, amelyek hasonló választékkal, de időszakos jelleggel üzemelnek.

9-122. ábra: Vásárcsarnokok, piacok és gyalogos elérhetőségük (perc)

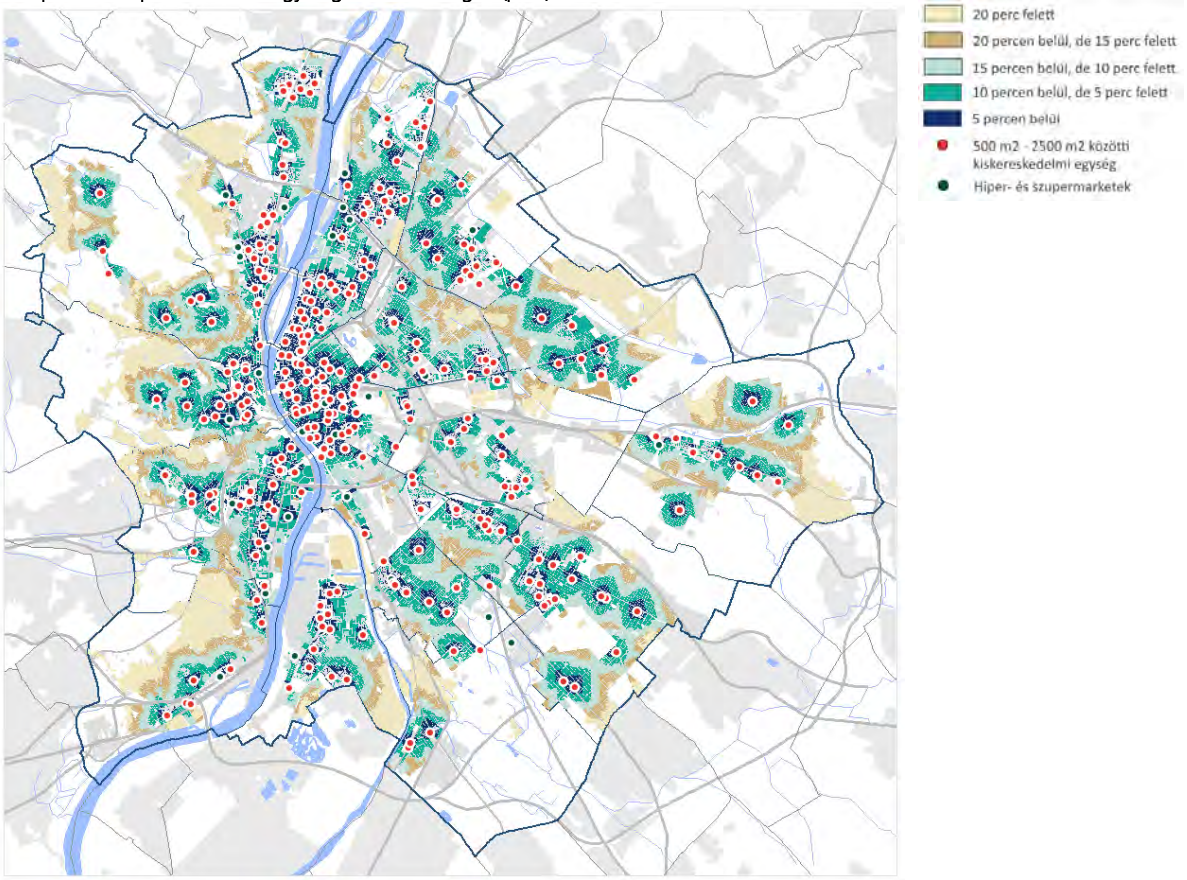

Az élelmiszerellátó kiskereskedelmi egységek a mindennapi élet szerves részét képezik. Ezek az egységek a városon belül megjelenhetnek a már meglévő épületállományba beépülve, illetve különálló épületekként egyaránt. A vizsgálatunkban az 500 m^2-t meghaladó, de 2 500 m^2-nél kisebb létesítmények szerepelnek.

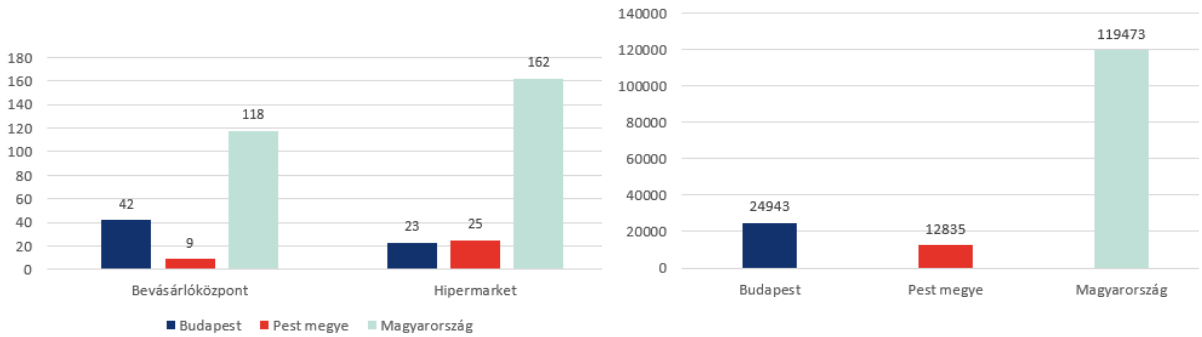
Az ezer lakosra jutó élelmiszerellátó kiskereskedelmi egységek száma bár lassú csökkenést mutat, tartósan magasabb az országos átlagnál.

.

9-123. ábra: 500 m^2-t meghaladó, de 2500 m^2-nél kisebb élelmiszerellátó kiskereskedelmi egységek és Hiper- és szupermarketek és gyalogos elérhetőségük (perc)

9-124. ábra: Bevásárlóközpontok, hipermarketek, kiskereskedelmi egységek száma (db) 2021

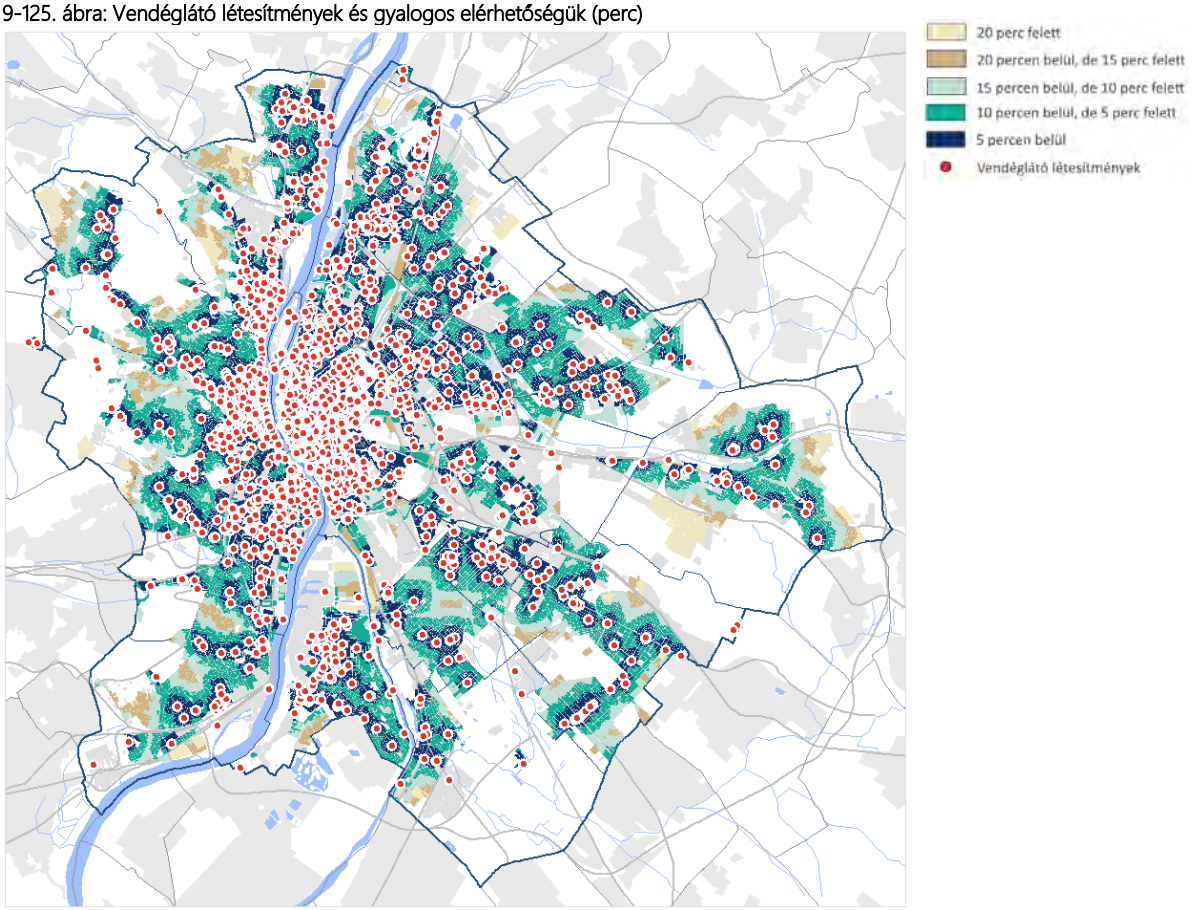

Forrás: www.teir.hu

A város mindennapi működéséhez hozzátartoznak a vendéglátó létesítmények, amelyek szinte a főváros lakóterületeinek egészén 10 percen belül elérhetőek.

Budapest gazdaságában a kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ágazatok folyamatosan erősödnek a GDP szerkezetén belül.

9-125. ábra: Vendéglátó létesítmények és gyalogos elérhetőségük (perc)

Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A földrajzi adottságok, a történeti kialakulás különböző karakterű városrészek, települési egységek létrejöttét eredményezték. A középkori városmag köré szerveződve fokozatosan alakult ki a Dunától keletre a sugárirányú utakat összekötő gyűrűs elemek rendszere által alkotott városszerkezet, míg a budai oldalon a városszerkezet alakulását nagyban befolyásolták a domborzati viszonyok.

A **belső zóna** térsége, a város legrégebben lakott területe, a történelmi belváros, melynek utcahálózata, telekstruktúrája a középkorban organikus fejlődés során, majd a XIX. század közepétől kezdődő városfejlődés, tudatosan tervezett utcahálózattal másféle telekstruktúra kialakulását eredményezte, lényegében a ma is látható telekszerkezetet. Jellemzően keretes beépítésű tömbök, amelyek zárt homlokfalat alkotnak.

Az **átmeneti zóna** a főváros legheterogénebb térsége funkcióját, beépítését, telekállományát tekintve. Zömmel itt találhatóak az egykori ipari területek, amelyek a termelés megszűnése után fokozatosan átalakultak, átalakulnak. Az idetelepült új funkciók, az új területhasználat miatt a nagyméretű telkeket megosztották, kisebb méretű telkek alakultak. Helyenként a funkcióváltás lakóterületi dominanciát eredményezett, a funkcióknak megfelelő kisebb méretű telkekkel.

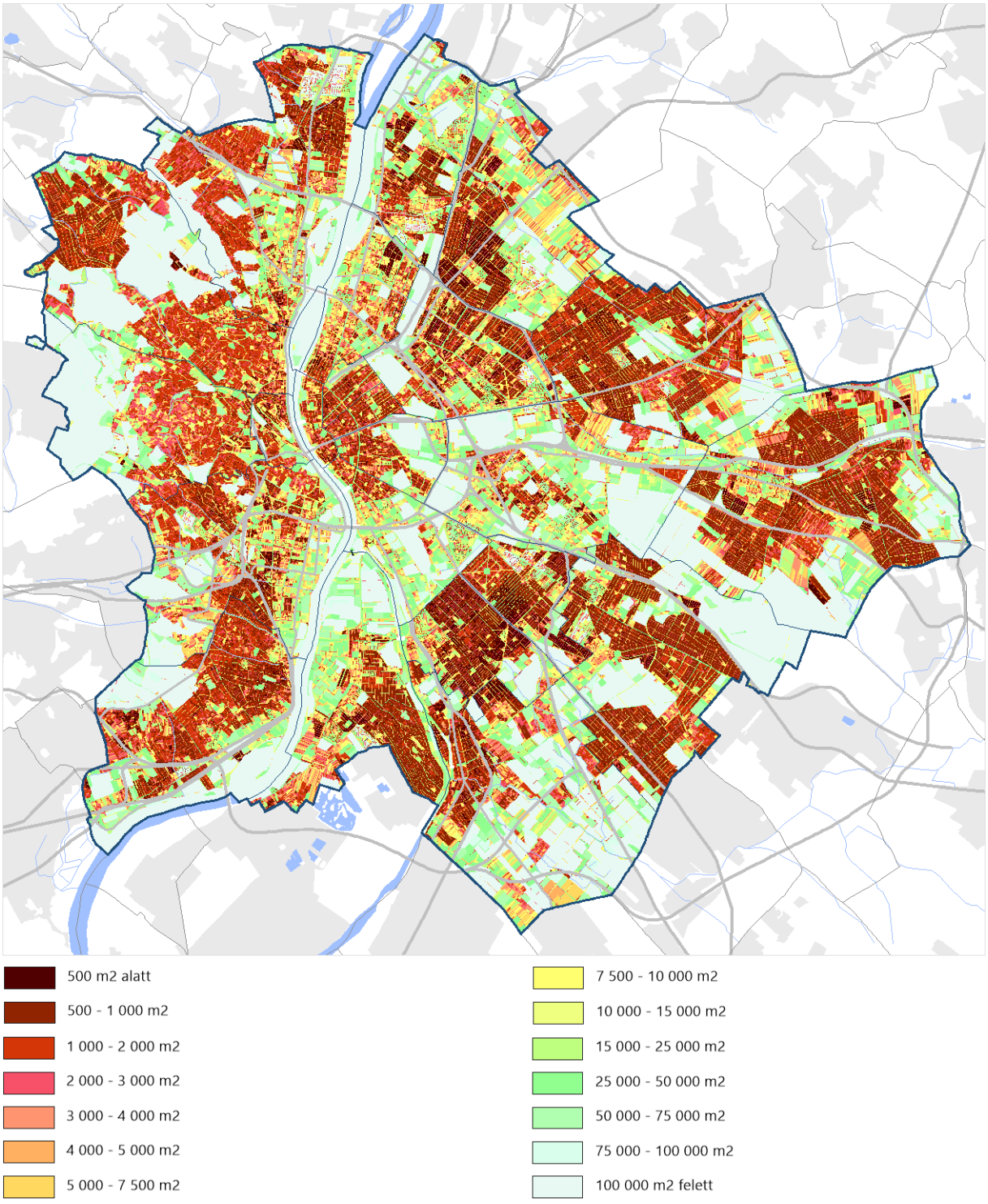
Az **elővárosi zóna** az 1950-ben a fővároshoz csatolt, addig önálló települések gyűrűjéből jött létre. Az így kialakult új városrészek saját központtal, jellemzően kertvárosias beépítésű lakóterülettel rendelkeztek (és rendelkeznek ma is) mezőgazdasági területtel körülvéve, amelynek jelentős része mára beépült. Az 1960-as évektől a kertvárosias területeken szigetszerűen jelentek meg nagy lakótelepek, a tömbtelken belül az egyes épületek számára kialakított úszótelekkel, amely a városszövet teljes átalakulását eredményezte. A főváros mezőgazdasági területei is többnyire itt találhatóak (nagy táblák, hosszú, keskeny telkekből álló telekstruktúra vagy kertes mezőgazdasági terület). A pesti oldalon a kertvárosi lakóterületekre általában a négyzethálós elrendezésű utcaszerkezet, a homogén telekstruktúra jellemző, szabályos telektömbökkel. Sajátos karakterű városrészek a XX. század első felében épített lakótelepek (munkás- illetve tisztviselő-lakótelepek), pl. a Wekerle-telep, Akadémiaújtelep, ahol a négyzethálós elrendezésű utcaszerkezet helyett egyedi koncepcióval megtervezett utcahálózat és telekstruktúra jellemző.

A **hegyvidéki zóna** jellemzően a Budai hegyvidék kertvárosi lakónegyedeinek a területe. Itt találhatóak a legnagyobb méretű lakótelkek. A morfológia miatt az utcahálózat szabálytalan vonalvezetésű, emiatt sok esetben hasonló szabálytalanságot mutat a telekstruktúra is. A zónában jelentős méretű erdőterületek is húzódnak.

A **Duna menti zónában** a legkisebb telekméretek, aprótelkek (500m^2-nél kisebb, illetve 500-1000 m^2 közötti) elsősorban a lakó(üdülő)területeken alakultak ki, pl. a III. és XXII. kerületben. Ennél nagyobbak a közintézmények telkei, illetve a gazdasági területeken lévő telkek. A legnagyobb telekméreteket többnyire a beépítésre nem szánt – a mezőgazdasági és az erdő használatú – területeken találjuk.

A beépített és beépítetlen területek együttesen lefedik Budapest 525 km^2 nagyságú közigazgatási területét. A beépített területek esetében a 100 000 m^2-t meghaladó telekmérettel rendelkező telkek közé tartoznak a vasúti pályaudvarok területei, a járműtárolók, a honvédségi, a nagy kiterjedésű gazdasági, logisztikai területek, a mezőgazdasági üzemek, valamint a repülőterek területei is. Beépítetlen területek esetében a különféle zöldfelületek és természetközeli területek, mezőgazdasági- és temetőterületek, valamint különféle vonalas jellegű közlekedési területek (közúti közlekedési területek, vasútvonalak) és a Duna telkei haladják meg a 100 000 m^2-t.

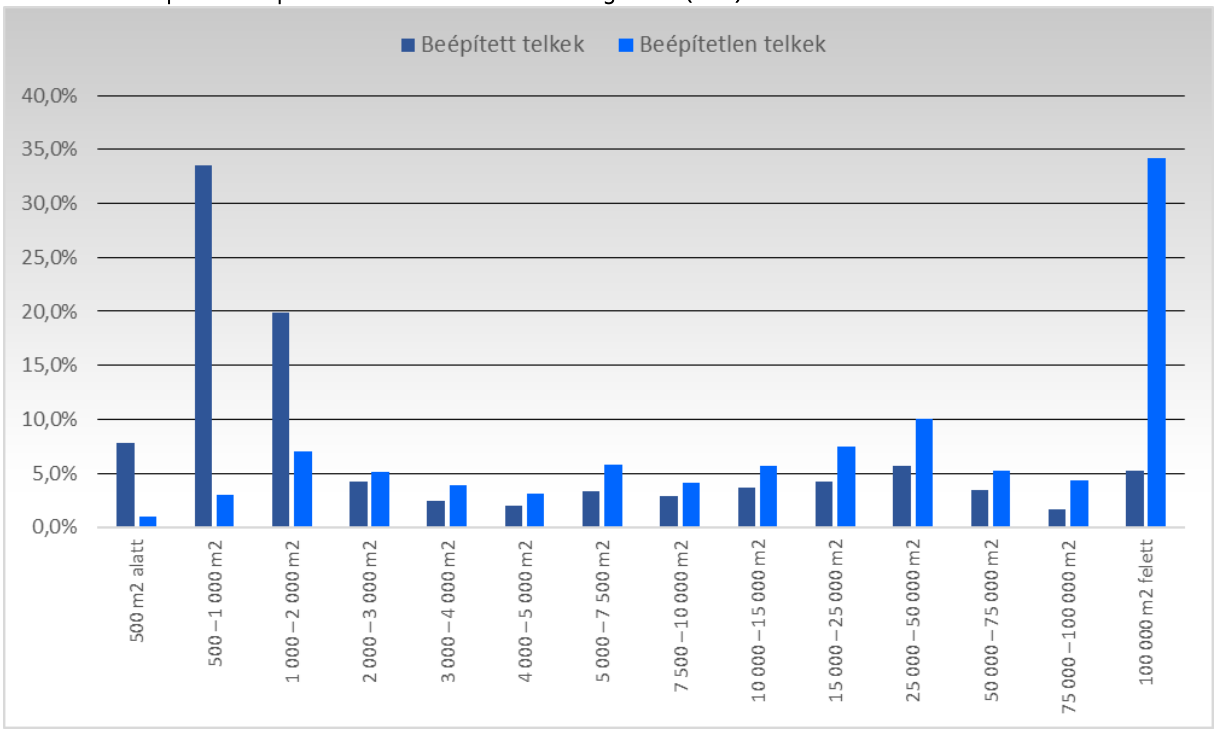
9-126. ábra: A telekméret vizsgálata (2024)

9-7. táblázat: A beépített és beépítetlen telkek telekméret szerinti megoszlása (2024)

Telekméretek	Beépített telkek (összesen: 186 014 421 m²)	Beépítetlen telkek (összesen: 339 107 229 m²)
500 m² alatt	14 478 551 m² (7,8%)	3 298 503 m² (1,0%)
500 – 1 000 m²	62 326 003 m² (33,5%)	10 247 136 m² (3,0%)
1 000 – 2 000 m²	36 968 082 m² (19,9%)	23 931 434 m² (7,1%)
2 000 – 3 000 m²	7 843 250 m² (4,2%)	17 542 478 m² (5,2%)
3 000 – 4 000 m²	4 557 327 m² (2,4%)	13 297 491 m² (3,9%)
4 000 – 5 000 m²	3 667 005 m² (2,0%)	10 462 719 m² (3,1%)
5 000 – 7 500 m²	6 303 646 m² (3,4%)	19 664 400 m² (5,8%)
7 500 – 10 000 m²	5 307 027 m² (2,9%)	13 914 521 m² (4,1%)
10 000 – 15 000 m²	6 748 003 m² (3,6%)	19 234 454 m² (5,7%)
15 000 – 25 000 m²	7 888 853 m² (4,2%)	25 404 921 m² (7,5%)
25 000 – 50 000 m²	10 502 879 m² (5,6%)	33 931 343 m² (10,0%)
50 000 – 75 000 m²	6 502 536 m² (3,5%)	17 704 553 m² (5,2%)
75 000 – 100 000 m²	3 180 616 m² (1,7%)	14 636 823 m² (4,3%)
100 000 m² felett	9 740 643 m² (5,2%)	115 836 453 m² (34,2%)

9-127. ábra: A beépített és beépítetlen telkek telekméret szerinti megoszlása (2024)

Önkormányzati tulajdonjogi vizsgálat

A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanvagyon

A rendelkezésre álló 2024-es adatok alapján megállapítható, hogy a **kizárólag a Fővárosi Önkormányzat tulajdonát képező ingatlanállomány** legnagyobb részét a közlekedési célú közterületek teszik ki, közöttük olyan a város szerkezetét meghatározó úthálózati elemekkel, mint a Kiskörút, Nagykörút, Váci út, Üllői út, Hungária-gyűrű, Szerémi út, Budaörsi út stb. Jelentős ingatlanvagyonnal rendelkezik a város az intézmények tekintetében is. Az egészségügyi (orvosi rendelők, bölcsődék) és a szociális (hajléktalanszálló, idősek otthona stb.) intézmények mellett számos oktatási létesítmény is a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában van (óvodák, általános iskolák, szakközépiskolák stb.).

Kulturális művelődési intézmények közül Aquincumi Múzeum, valamint a Kiscelli kastély a legmeghatározóbb ingatlanok, emellett több kisebb színház, könyvtárak és kiállítóterem is a fővárosi törzsvagyon részét képezi. Ugyancsak fővárosi tulajdonú az Állatkert – volt Vidámpark, valamint különböző sportpályák, sportlőterek, (vízi és szárazföldi) sporttelepek területe.

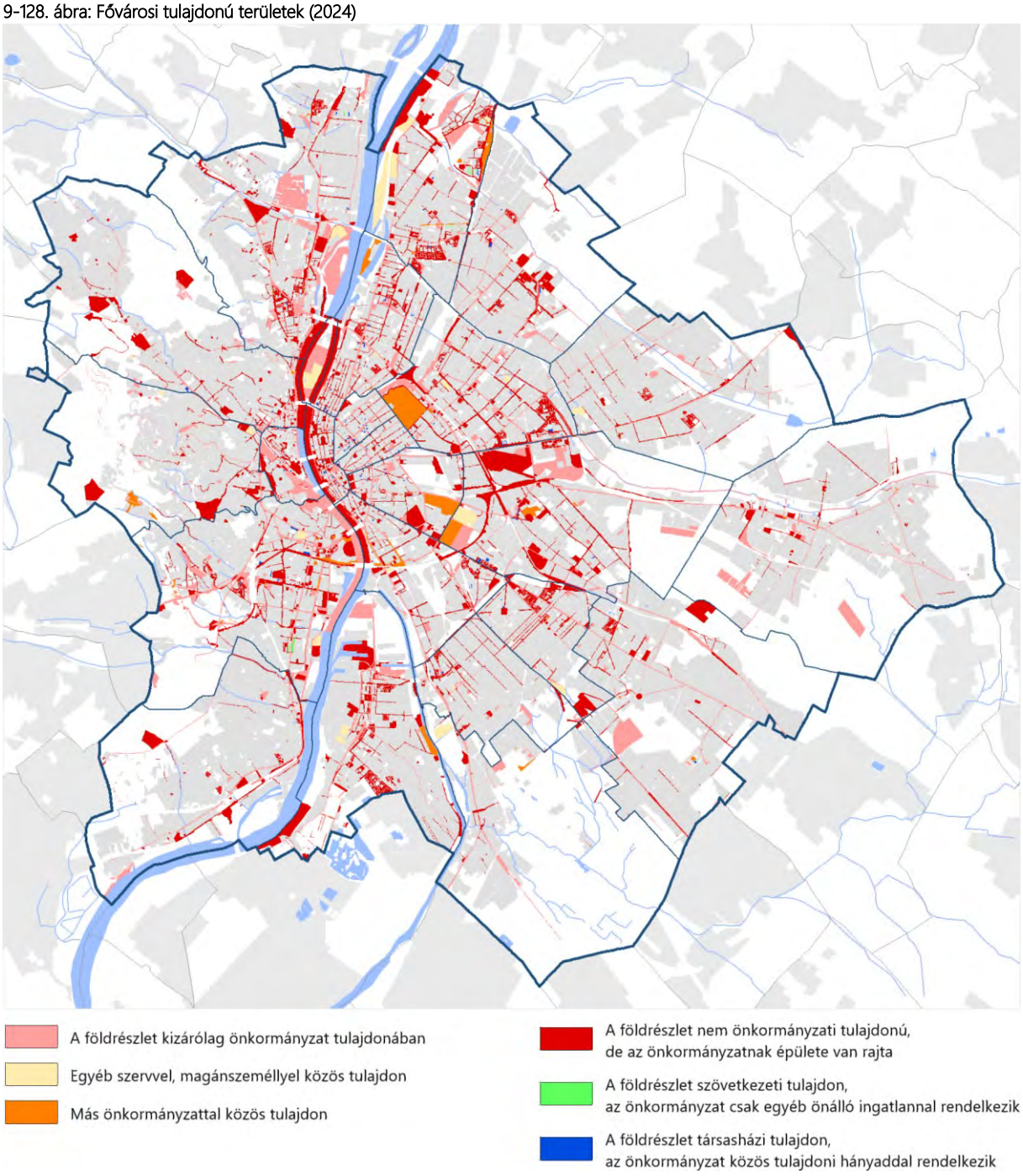
A főváros tulajdonába tartoznak még csarnokok, piacok, üzletek, kollégiumok, taxiállomások, ipartelepek, raktárak, üzemek, telephelyek irodák, valamint nagyobb kiterjedésű erdő- és egyéb természetközeli területek (jellemzően a IV., XII., XVII. és XVIII. kerületekben), mezőgazdasági (szántó, rét) területek (a III., XVI., XVII., XX., XXI., XXII., és XXIII. kerületben) vagy beépítetlen területek (Újpest északi része, X. kerület Fehérdűlő, III. kerület Mocsárosdűlő). Budapest zöldfelületi rendszerét meghatározó városi parkok közül a Gellért-hegy, a Vérmező, a nagyobb közparkok, közterek közül a Városháza park és a II. János Pál pápa tér tartozik a Fővárosi Önkormányzat teljes tulajdonába. Mindezeken kívül egyéb olyan ingatlanok is tartoznak a Fővárosi önkormányzat tulajdonába, amelyek nem vagy nehezen besorolhatóak: szobrok, műalkotás, monitoring állomások stb.

A Fővárosi Önkormányzat közvetlen tulajdonát képező ingatlanokon kívül jelentős vagyont képeznek az „áttételesen tulajdonolt" ingatlanok, vagyis azok, amelyek egy fővárosi vagy részben fővárosi tulajdonú gazdasági társaság tulajdonát képezik. Ezek a gazdasági társaságok egyrészt közlekedési funkciókat látnak el (mint a BKV Zrt. és a BKK Közút Zrt.), illetve a közműellátást biztosítják (mint a Fővárosi Vízművek, Csatornázási Művek, a FŐTÁV vagy a Közterület-fenntartó Zrt.). Az ilyen társaságok tulajdonában lévő ingatlanokról is elmondható, hogy alapvetően a közfeladatuk ellátását szolgálják, illetve a társaság szervezeteinek elhelyezését és működését biztosítják.

A **Fővárosi Önkormányzat más önkormányzatokkal közös tulajdonába** számos ingatlan tartozik, melyek közül kiemelendő a Városliget, a Népliget, a Népsziget déli része vagy a VIII. kerületi volt Ganz-gyártelep.

A **Fővárosi Önkormányzat egyéb szervvel vagy magánszeméllyel közös tulajdonába** többek között a Népliget és a Margitsziget egy-egy része, Városmajor, a XIV. kerületi Paskál Strandfürdő, Újpesten a Palotai-sziget, a XI. kerületben a Feneketlen-tó környéke tartozik.

9-128. ábra: Fővárosi tulajdonú területek (2024)

Alulhasznosított barnamezős területek

Budapest fenntartható térbeli rendszerének alapját, a város kompaktságát biztosító városfejlesztés célterületeinek magját a belső tartalékterületek, a barnamezős területek fejlesztése jelenti, melyek által a térségekben a szerkezeti szempontból szükséges, hiányzó funkciók a városszövetbe integrálhatók a meglévő infrastruktúra felhasználásával.

A **Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek katasztere** e célból készült el. 2016. január 27-én a Fővárosi Közgyűlés a 76/2016. (I.27.) Főv. Kgy. határozatával támogatta a barnamezős kataszter készítésének szükségességét, és jóváhagyta az előterjesztés mellékletét képező, Barnamezős területek katasztere című dokumentumot, továbbá felkérte a Főpolgármestert, hogy gondoskodjon a kataszter adatbázisának frissítéséről, és egy online felület létrehozásával annak további fejlesztéséről.

Az elkészült kataszter bemutatja a területek adottságait és fejlesztési kereteit a jelenlegi településrendezési jogszabályok ismertetésével, keretbe foglalja Budapest használaton kívüli és alulhasznosított területeit, azonos szempontrendszert alkalmazva elemzi a városszövetben rejlő fejlesztési lehetőségeket mindemellett a területeket városszerkezeti, elhelyezkedési, infrastrukturális és környezeti szempontból egyaránt ismerteti.

A nyomon követés részeként az adatbázisban szereplő területek és azok adatai a 2016-os jóváhagyás óta, minden év második felében aktualizálásra kerülnek a kerületi önkormányzatok bevonásával. Legutóbb a 2023. év végén zárult az adatbázis felülvizsgálata.

A kataszter metodikája Budapest sajátos városszerkezeti adottságainak figyelembe vételével került kidolgozásra.

A kataszterben szereplő területek mind alulhasznosított, illetve használaton kívüli területek, épületek, melyek a városszerkezetébe ékelődve jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek és újra használatba vételük valamilyen külső beavatkozást igényel.

9-129. ábra: A 2023-as felülvizsgálatot követően a kataszterben szereplő területek típusai

A „Klasszikus" barnamezős területek

A klasszikus barnamezős területek a nemzetközi fogalom alapján értelmezettek. Az egységes európai barnamező-fogalom meghatározása a CABERNET (Concerted Action on Brownfield and Economic Regeneration Network) szervezet nevéhez fűződik, melynek értelmében barnamezősnek tekintjük azon területeket, amelyekről elmondható, hogy:

- erőteljes – legtöbbször negatív - hatással van rájuk saját, valamint a közvetlen környezetük korábbi hasznosítása,
- felhagyottak, vagy alulhasznosítottak,
- vélt vagy valós környezeti szennyezettséggel terheltek,
- részben vagy egészében fejlett városi térségben találhatóak,
- újra használatba vételük beavatkozást igényel.

Budapest történeti városfejlődésének következményeként a jelentős méretű barnamezős területek elsődlegesen az átmeneti zóna területén helyezkednek el. Itt kaptak helyet, az egykori nagyipari, közlekedési és katonai funkciójú területek a XIX. században. Ezen területek jelentős része mára a funkcióváltások, a technikai fejlődés és a város növekedése által használaton kívülivé váltak, általában a mikro- és kisvállalkozások túlsúlya és a tőkeszegénység jellemző. A hasznosítás akadálya gyakran a máig rendezetlen tulajdonviszony-rendszer. Az utóbbi évek új trendjei alapján jellemző tendencia, hogy egy-egy korábbi gyárterületet egy-egy ingatlanfejlesztő cég vásárol fel, mely azt bérbe adja különböző vállalkozások számára jelentős beruházás és állagjavítás nélkül.

Ezeken a területeken sok esetben értékes épületek, részben műemlékek pusztulnak. Ezen felül számos helyszín rendelkezik településszerkezeti helyzetéből fakadó területi fejlesztési potenciállal, tartalékkal. A barnamezős területek funkcióváltása megindult (Graphisoft park), de elsődlegesen a városszerkezetben kitüntetett helyzetben lévő területeken (Duna menti zóna). A túlzott területkínálat miatt egyelőre csak a különleges adottságokkal rendelkező területek iránt mutatkozott igény. Helyenként a várhatóan magas járulékos költségek (kármentesítés, műemléki felújítás) gátolják a fejlesztéseket.

A kataszter és felülvizsgálatai (a 2023-asig bezárólag) még a már hatályon kívül helyezett 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.), figyelembevételével, annak barnamezős területre vonatkozó definíciójának megfelelően készült. Az Étv. szerint: *„Barnamezős terület: olyan földrészlet vagy földrészletek összessége - ide nem értve a mező- és erdőgazdasági területeket -, amely elsősorban ipari, kereskedelmi, közlekedési vagy honvédelmi célú felhasználást követően felhagyottá, alulhasznosítottá vagy leromlott állapotúvá vált, jellemzően környezetszennyezéssel terhelt, ugyanakkor környezeti és műszaki beavatkozással értéknövelt, fejleszthető területté alakítható."*

A fenti meghatározás alapján a kataszterben a „Klasszikus" barnamezős területek köre „Étv. szerinti" és „egyéb" barnamezős területekre tagolt. Az egyéb „klasszikus" barnamezős területek között szerepelnek azok a területek, amelyek nem tartoznak az Étv. szerinti fogalom meghatározásba, de a nemzetközi értelmezésnek megfelelnek. Ilyenek például a korábbi rekreációs használattal rendelkező, ma használaton kívüli területek, vagy a városszerkezeti pozícióból adódóan jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező területek.

A belvárosi használaton kívüli ingatlanok

A belvárosi zónában nem jellemzőek a klasszikus értelemben vett barnamezős területek. Budapest belső zónája a lehető leggazdaságosabb kialakítást követve sűrűn beépült, kis tömbökből álló városszövet. Ez a legmagasabb beépítettséggel rendelkező és a legintenzívebb, vegyes funkciójú terület a városszövetében.

A város főközponti térségében, a használaton kívüli ingatlanok jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek. A kataszter ennek okán a klasszikus értelemben vett barnamezős területek mellett tartalmazza a belvárosi használaton kívüli ingatlanokat (foghíj telkek, üres épületek) is.

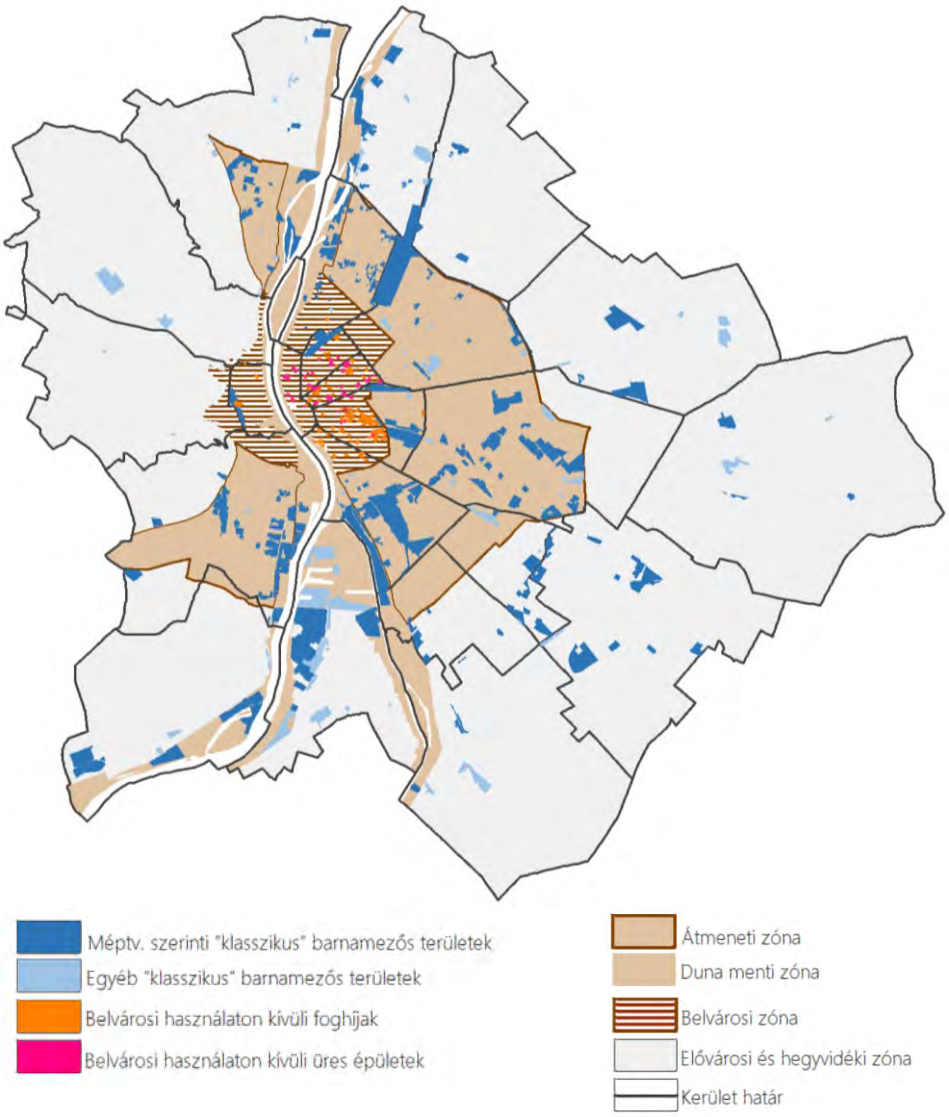
9-8. táblázat: A kataszterben szereplő területek típus szerinti megoszlása (2024-ben)

Típus	Hektár	%
Méptv.. szerinti „klasszikus” barnamezős területek	~ 2 189	80,7
Egyéb „klasszikus” barnamezős területek	~ 493	18,2
Belvárosi foghíjak	~ 20	0,7
Belvárosi üres épületek	~ 11	0,4
Összesen	~ 2 713	100

9-130. ábra: A kataszterben szereplő területek típus szerinti megoszlása (2024-ben)

9-131. ábra: A 2024. évi felülvizsgálatot követően a kataszterben szereplő területek elhelyezkedése

9.2 A hatályban lévő településrendezési eszközök

A jelenleg hatályban lévő településrendezési eszközök még – a 2024. október 1-től hatályát vesztett – az 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) keretei között születtek. Az Étv. alapján a településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme, továbbá az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangjának megteremtése, az érdekütközések feloldásának biztosítása, valamint az erőforrások kíméletes hasznosításának elősegítése. A településrendezés feladata, hogy a település területének, telkeinek felhasználására és beépítésére vonatkozó helyi szabályok kialakításával

- meghatározza a település összehangolt, rendezett fejlődésének térbeli-fizikai kereteit;
- a település adottságait és lehetőségeit hatékonyan kihasználva elősegítse annak működőképességét a környezeti ártalmak legkisebbre való csökkentése mellett;
- biztosítsa a település (településrészek) megőrzésre érdemes jellegzetes, értékes szerkezetének, beépítésének, építészeti és természeti arculatának védelmét.

Az Étv. alapján a fővárosi önkormányzat állapította meg

- a főváros teljes közigazgatási területére
  - a településfejlesztési koncepciót,
  - az integrált településfejlesztési stratégiát (ITS),
  - a településszerkezeti tervet (TSZT),
  - a fővárosi rendezési szabályzatot (FRSZ),
  - a településképi arculati kézikönyvét (TAK),
  - a településkép védelméről szóló törvény által meghatározott területre településképi rendeletét (TKR),
- az Étv. által meghatározott területre a
  - Városligeti építési szabályzatot (VÉSZ), és
  - a Duna-parti építési szabályzatot (DÉSZ).

A fővárosi kerületek közigazgatási területére a kerületi önkormányzat állapította meg

- a kerületi építési szabályzatot (KÉSZ),
- a kerületi településképi arculati kézikönyvet és
- a kerületi településképi rendeletet.

A településszerkezeti terv alapvető feladata volt, hogy elősegítse a városfejlesztési koncepció céljainak megvalósulását. A fővárosi rendezési szabályzat feladata pedig a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása volt, aminek érdekében meghatározta a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát és a fővárosi infrastruktúra terület biztosítását, oly módon, hogy rendeletként telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmazott. A két településrendezési eszköz együtt megfelelő alapot kívánt biztosítani az egységes, élhető és egyben fenntartható főváros számára.

Az Étv. arról rendelkezett, hogy minden építésjogi követelmény a kerületi szabályozás szintjén kerüljön meghatározásra, a fővárosi településrendezési eszközök kereteinek betartásával. A TSZT által megfogalmazottakat jellemzően szerkezeti típusú és a területfelhasználással összefüggő témakörökben a TSZT leírása, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket a fővárosi rendezési szabályzat közvetítette a kerületi szabályozás felé a kerületi szintű előírások kidolgozásához. A településkép-védelem eszközeit (a településképi rendelet és a településképi arculati kézikönyv) a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV: törvény vezette be, amely az Étv.-hez hasonlóan ugyancsak hatályát vesztette 2024. október 1-jén. A településkép-védelemi törvény szerint a településképi rendelet (TKR) az építmények településképhez való illeszkedését biztosító minőségi követelményekre, a településképi szempontból meghatározó területekre, a helyi építészeti örökség védelmére és a reklámok és reklámhordozók alkalmazására vonatkozó településképi követelményeket állapítja meg. Ennek szakmai megalapozása érdekében készül a településképi arculati kézikönyv (TAK). A kézikönyv a települések természeti és épített környezete által meghatározott településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának szemléletformáló eszköze.

9.3 A településszerkezeti terv megállapításai

Az Étv. 2. § alapján a településszerkezeti terv hosszú távra, tehát 10 évet meghaladó időtávlatra szóló terv, mely a főváros teljes közigazgatási területére készült. A Fővárosi Közgyűlés 2015. január 28-án fogadta el az 50/2015. (I. 28.) Főv. Kgy. határozatával Budapest főváros településszerkezeti tervét, valamint megalkotta a Fővárosi rendezési szabályzatról szóló 5/2015. (II. 16.) Főv. Kgy. rendeletet (FRSZ). A TSZT és az FRSZ a jóváhagyásuk és 2024. április 1-je közötti időszakban 2 felülvizsgálat és 26 eseti módosítás keretében került módosításra. A TSZT a főváros hosszú távú városfejlesztési koncepciójában foglalt célok megvalósítását hivatott biztosítani, ennek megfelelően meghatározásra került a település szerkezete, a területfelhasználás és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezése. Kijelölte a városszerkezet meghatározó területi, pontszerű és hálózati elemeit. Meghatározza a város belső tartalékterületeit és a jelentős mennyiségi fejlesztési potenciállal rendelkező területeket (jelentős változással érintett területek). A változással érintett területek egy részén a megfelelő ütemezés érdekében a TSZT meghatározza a terület igénybevételéhez szükséges külső infrastruktúrát, azaz az infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területeket.

A településszerkezeti terv jóváhagyandó munkarészét a leírás mellett az 1:10.000 méretarányú szerkezeti tervlapok (tervlaponként 30 db szelvény) adták az alábbiak szerint:

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

A beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeket, valamint az azokon belüli területfelhasználási egységeket tartalmazza, illetve feltüntetésre kerültek a már kialakult beépített és nem beépített területek, a változással érintett területek, a különleges intézkedést igénylő területek, a jelentős, szerkezetet meghatározó zöldfelületi elemek, a meglévő és tervezett, szerkezetet meghatározó infrastruktúra elemek és a település központja, illetve központjainak rendszere.

2. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

A tervlapon a szerkezetet meghatározó közúti elemek, műtárgyak, a vasúthálózati elemek; a városi kötöttpályás közlekedés elemei és járműtelepei; az eszközváltást biztosító P+R parkolók és B+R tárolók; a településszerkezeti jelentőségű kerékpáros elemek; a repülőterek, a hajózással kapcsolatos elemek és a logisztikai központok szerepelnek.

3. ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME

A tervlap két sorozatból áll: a) Más jogszabállyal érvényesülő művi értékvédelemi, örökségvédelmi elemek, és b) Épített környezet védelmével kapcsolatos magassági korlátozások területi lehatárolása.

4. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER, TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

A tervlapon feltűntetésre kerültek a főváros táji- és természetvédelmi elemei, a táj és a természeti környezet, valamint a környezeti elemek védelmével kapcsolatos korlátozások területi lehatárolása (megjelenítve a más jogszabállyal érvényesülő elemeket), valamint a védelemre vagy korlátozásra javasolt területek, objektumok.

5. KÖRNYEZETVÉDELEM, VESZÉLYEZTETETT ÉS VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐJŰ TERÜLETEK

A veszélyeztetett, illetve veszélyeztető tényezőjű területek (különös tekintettel a veszélyeztető környezeti és természeti tényezőkre), a védelemre vagy korlátozásra javasolt területek, objektumok, a település veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelése, a katasztrófavédelmi osztályba sorolás alapján meghatározott elégséges védelmi szint követelményei által érintett területek lehatárolását tartalmazza a tervlap.

6. VÉDELMI, KORLÁTOZÁSI TERÜLETEK

Védőterületek, védősávok (megjelenítve a más jogszabállyal érvényesülő elemeket) megjelenítése.

☞ A funkcionális szerkezet és a TSZT elemeinek részletes leírását a melléklet 9.2. fejezete tartalmazza.

9.4 A fővárosi rendezési szabályzat megállapításai

Az Étv. rendelkezéseinek megfelelően a fővárosi településszerkezeti tervvel egyidejűleg fővárosi rendezési szabályzat is készült, amelyet a Fővárosi Közgyűlés 5/2015. (II. 16.) rendeletével fogadott el.

Az FRSZ készítésének idején hatályos Étv. meghatározása alapján a **Fővárosi rendezési szabályzat: „***a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz."*

A területek beépítési sűrűségének meghatározása a TSZT keresztül az FRSZ-ben történt. A beépítésre szánt területfelhasználási egységekre vonatkozóan meg kellett határozni a beépítési sűrűséget, ami az OTÉK 2021. július 15-ig hatályos fogalom-meghatározása szerint *„a területfelhasználási egységek területén elhelyezhető épületek valamennyi építményszintjének összesített bruttó alapterülete és a területfelhasználási egységeknek a köztük lévő, településszerkezetet meghatározó közterületek területével növelt területének viszonyszáma"*. Az egyes területek beépítési sűrűségének meghatározásának alapján egyrészt a kialakult, távlatban megőrzésre kívánatos adottságok képezik, másrészt a területtel kapcsolatos koncepcionális célok, amelyeket részben a városfejlesztési koncepció határoz meg. 2021. július 16-ával az OTÉK jelentős mértékben módosult és ennek részeként a beépítési sűrűség fogalma is törlésre került a jogszabályból.

Az OTÉK 2021. július 16-a előtt hatályos 6. § (4) bekezdése értelmében a beépítési sűrűség számításánál valamennyi építményszintet figyelembe kell venni, az épületen belüli parkoló-férőhelyeket biztosító garázsszinteteket is be kell számítani. A főváros különleges, nagyvárosias karaktere miatt alapvető, hogy a **parkolás jellemzően épületen belül történjen**. Az egyes funkciók más-más arányban követelik meg az ehhez szükséges területeket.

Az FRSZ ezért a beépítési sűrűségi értékeket úgy állapította meg, hogy a jellemzően pinceszinti lakossági tárolók területét is figyelembe veszi az érték meghatározásakor, továbbá a parkolást célzó garázsterületekre is a területfelhasználási kategóriának megfelelő többletértéket számol. Annak érdekében, hogy az épületen belüli parkoló kialakítása bizonyos funkciókhoz tartozóan továbbra is támogatott legyen, a **beépítési sűrűség értéket (bs)** a terv egyes területfelhasználási kategóriák esetében **két értékre tagolja**:

- a területfelhasználási kategória szerint általánosan elhelyezhető funkciók (bsá) értéke,
- és a kizárólag épületen belül elhelyezett parkolók – a belső közlekedő területtel együtt – számára igénybe vehető (bsp) érték.

A **bsp értéke többlet-szintterületet biztosít**, ami a területfelhasználási kategórián belül meghatározó funkciókhoz igazodik, azok parkolási szükségleteit veszi alapul.

A bsp érték alkalmazásával elkerülhető az is, hogy a kerületi szinten eltérő parkolási előírások esetében egy területfelhasználási egységen belül jelentősen eltérő karakterű beépítés jöhessen létre, egyben nem maradnak el a szükséges parkoló létesítések. Ez természetesen azt is jelenti, hogy az így – a bsá értéket meghaladóan – létrejövő parkoló rendeltetése a későbbiekben nem változtatható meg.

Míg a hatályos **TSZT a beépítési sűrűségi értékeket a területfelhasználási kategóriákhoz köti**, addig **az FRSZ a konkrét helyhez igazodva**, az adottságok mellett a területi elhelyezkedést és a településfejlesztési koncepcióban foglalt célokat is figyelembe véve **differenciál**.

A beépítési sűrűség megengedett legmagasabb értékét az egyes területfelhasználási kategóriákra **a TSZT indokolt esetben két érték közötti**

tartományban határozza meg (-tól -ig) annak érdekében, hogy a sűrűség függvényében ne kelljen a kategóriák számát áttekinthetetlen mértékben növelni. Az egyes – térképen rögzített, ezáltal már területhez kötött - **területfelhasználási egységekre vonatkozó konkrét határértéket** a településszerkezeti helyzet és a sajátos beépítési adottságok és jellemzők alapján **az FRSZ határozza meg**.

Budapest összképe szempontjából figyelemre méltó a történeti városrészek megjelenése, a világörökség területei és azok városképe – különösen a Duna-parti területeken –, valamint a hegyvidéki sziluett látványa. Ezek azok területek, amelyek esetében a beépítési magasság meghatározása városszerkezeti szempontból már a TSZT-ben, szabályozása pedig az FRSZ-ben megtörtént. A TSZT alapján az FRSZ bizonyos helyeken a beépítési magasságot az OTÉK-nál szigorúbban határozta meg, máshol korlátozó előírásokat állapított meg. A harmonikus városképhez illeszkedve és a terepmorfológiai valamint épített környezeti adottságokat figyelembe véve az FRSZ meghatározta az épített örökség magassági szabályozást igénylő területeit, az egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű, magassági szabályozást igénylő területeket, a magassági szabályozást igénylő egyes kisvárosias és kertvárosias lakóterületeket, a magassági szabályozást igénylő, egyes dunai szigetek beépítésre szánt területeit és a magasépítmények számára igénybe vehető területeket.

Az FRSZ-ben a főváros egészének működését biztosító műszaki infrastruktúra területbiztosítása is meghatározásra került. A megvalósítandó közlekedési és közmű rendszert szabályozó rendelkezések a műszaki infrastruktúra területeire és a műszaki infrastruktúra létesítményeire egyaránt vonatkoznak.

A rendelet a szöveges előírások mellett mellékleteket is tartalmaz, amelyek a következők:

- A területfelhasználási egységek beépítési sűrűsége és az infrastruktúra-elemek című, M=1:10.000 méretarányú tervlapsorozat,
- Egyes területek beépítési magassága és magasépítmények számára kijelölt területek című, M=1:35.000 méretarányú tervlap,
- Budapest zónarendszere,
- Közúti vagy vasúti fejlesztési minimálisan megvalósítandó műszaki infrastruktúra elemeinek irányadó területbiztosítása az 1. mellékletben jelölt helyeken,
- A megengedett legnagyobb párkánymagasság megállapításához szükséges határértékek és egyes feltételek,
- Az 1. melléklet szerinti „Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területekre" vonatkozó részletes feltételek.

9.5 Hatályos építési szabályzatok a fővárosban

A fővárosi kerületi önkormányzatoknak – az Étv. 2013. január 1-jén hatályba lépett előírásainak megfelelően a fővárosi településrendezési eszközökhöz igazodva – a kerület egészére vonatkozóan (egyszerre vagy kerületrészekre bontva ütemezetten) kerületi építési szabályzatot (KÉSZ) kellett megállapítani. Az Étv. a KÉSZ-ek elkészítésére (többször módosított) határidőt szab, mivel jelenleg is vannak olyan kerületek, ahol az Étv. 2013. január 1-je előtti előírásaihoz igazodva készített kerületi városrendezési és építési szabályzatok (KVSZ) és/vagy kerületi szabályozási tervek (KSZT) vannak hatályban.

Az Étv. 2013. június 8-tól bevezette a Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ), 2013. december 24-től pedig a Városligeti építési szabályzat (VÉSZ) fogalmát. Mind a DÉSZ, mind a VÉSZ helyiépítési szabályzatnak minősül és megalkotásuk is a fővárosi önkormányzat jogköre.

Összefoglalva a főváros területén jelenleg az alábbi helyi építési szabályzatok hatályosak:

Fővárosi Közgyűlés által elfogadott építési szabályzatok:

- Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ)
- Városliget építési szabályzat (VÉSZ).

Kerületi Önkormányzat képviselő-testülete által elfogadott építési szabályzatok:

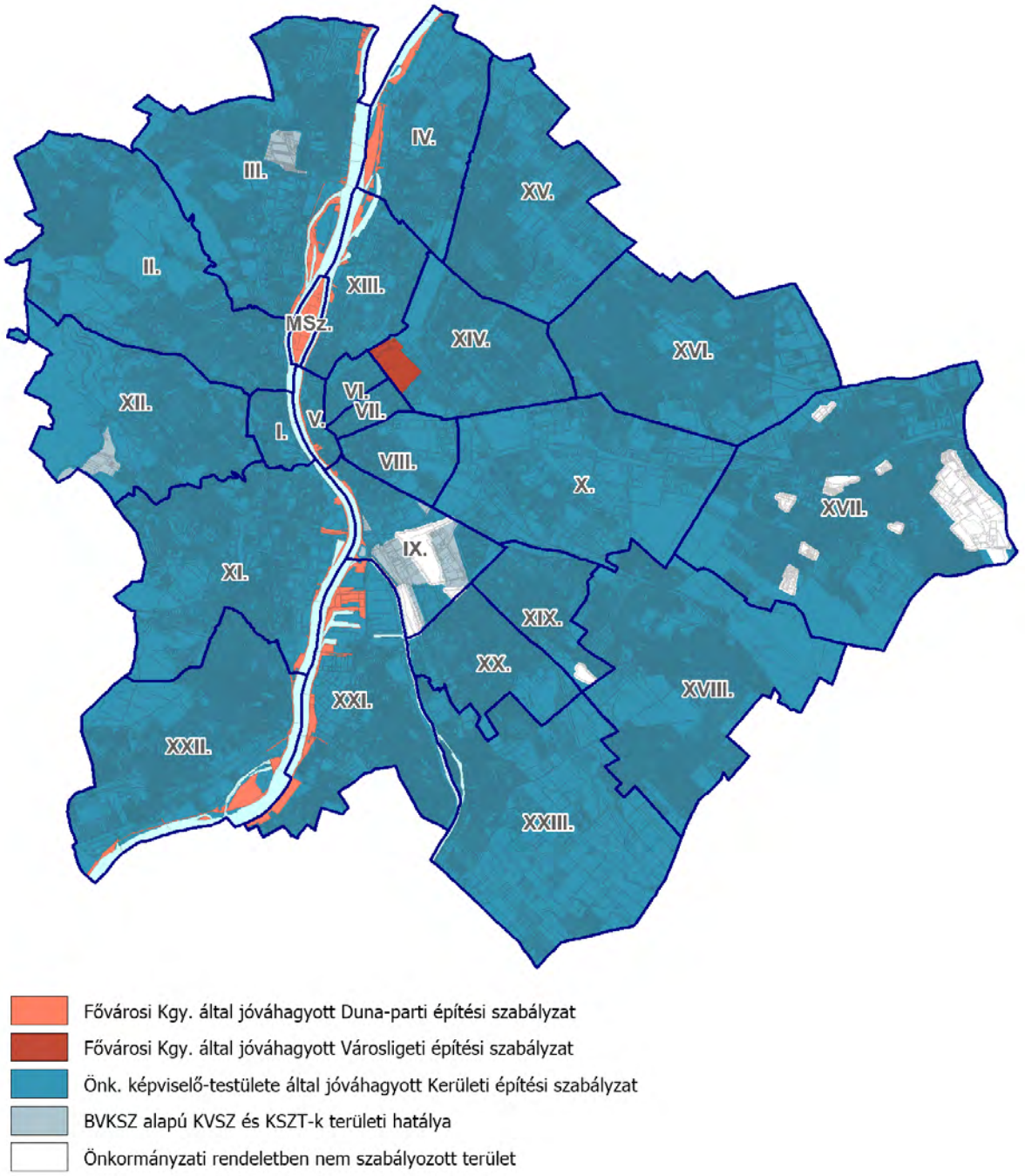
- Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (KVSZ/KSZT)
- Kerületi építési szabályzat (KÉSZ).

Az építési szabályzatokat a Méptv. kártalanításra vonatkozó rendelkezése – mely szerint, ha az építési szabályzatban az építési jogok keletkezésétől számított 7 éven belül kerül sor ezen jogok megváltoztatására vagy megszüntetésére, akkor a tulajdonosnak, haszonélvezőnek kártalanítás jár – szempontjából vizsgálva az alábbi területek határolhatóak le:

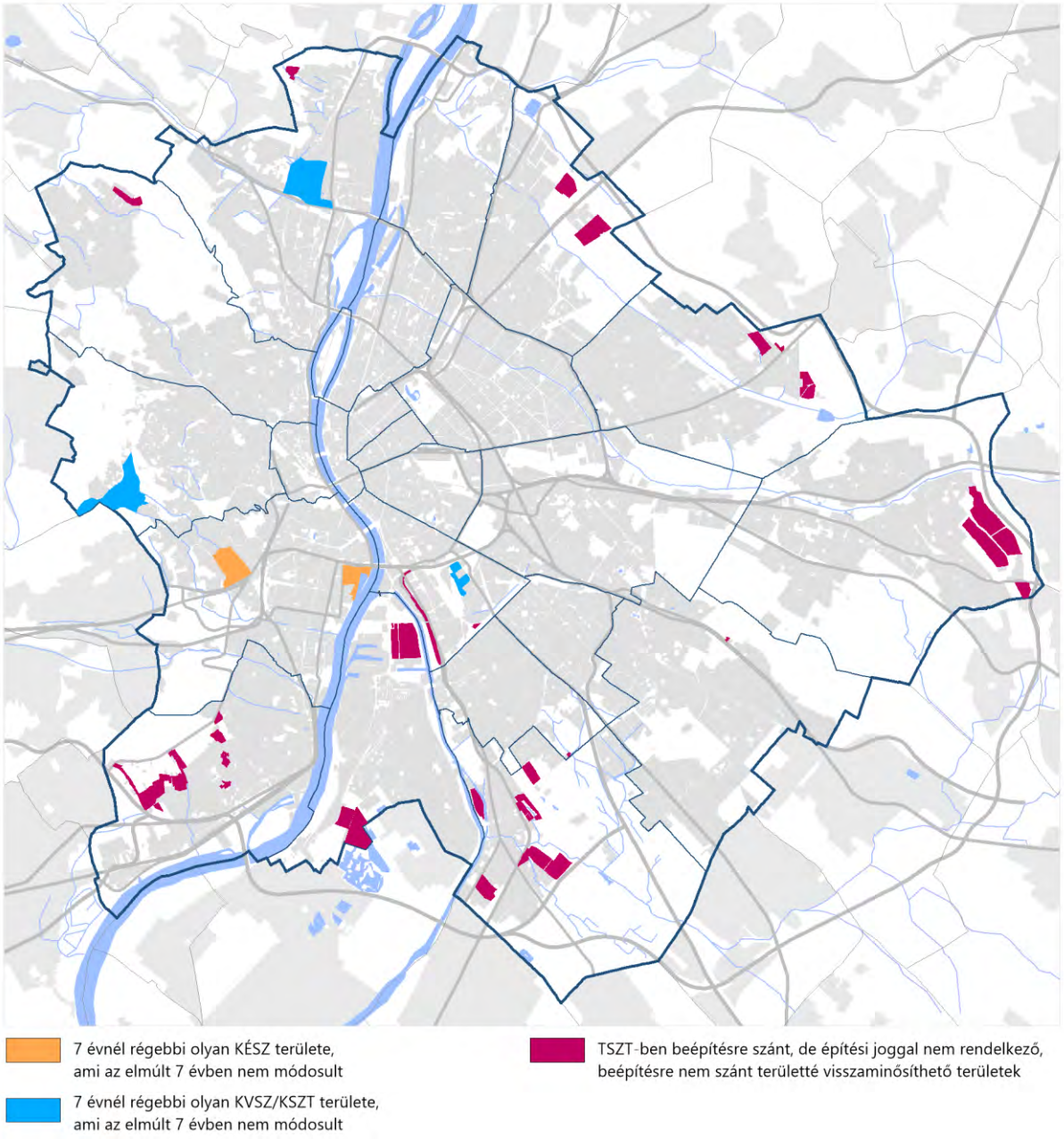
- TSZT-ben beépítésre szánt, de építési joggal nem rendelkező, beépítésre nem szánt területté visszaminősíthető területek,
- 7 évnél régebbi olyan KÉSZ területe, ami az elmúlt 7 évben nem módosult,
- 7 évnél régebbi olyan KVSZ/KSZT területe, ami az elmúlt 7 évben nem módosult,
- Szabályozás alá nem vont terület 7 éven belüli KÉSZ területén,
- Szabályozási tervvel nem rendelkező terület.

Ezeken a területeken fennállhat az az elvi lehetőség, hogy – amennyiben vannak – az építési jogok kártalanítási kötelezettség nélkül csökkenthetők vagy visszavehetők.

9-132. ábra: Hatályos helyi építési szabályzatok 2025. január 1-jén

9-133. ábra: Kártalanítási kötelezettség szempontjából a Méptv. 90. §-a alá eső területek 2025. január 1-jén

A Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ)

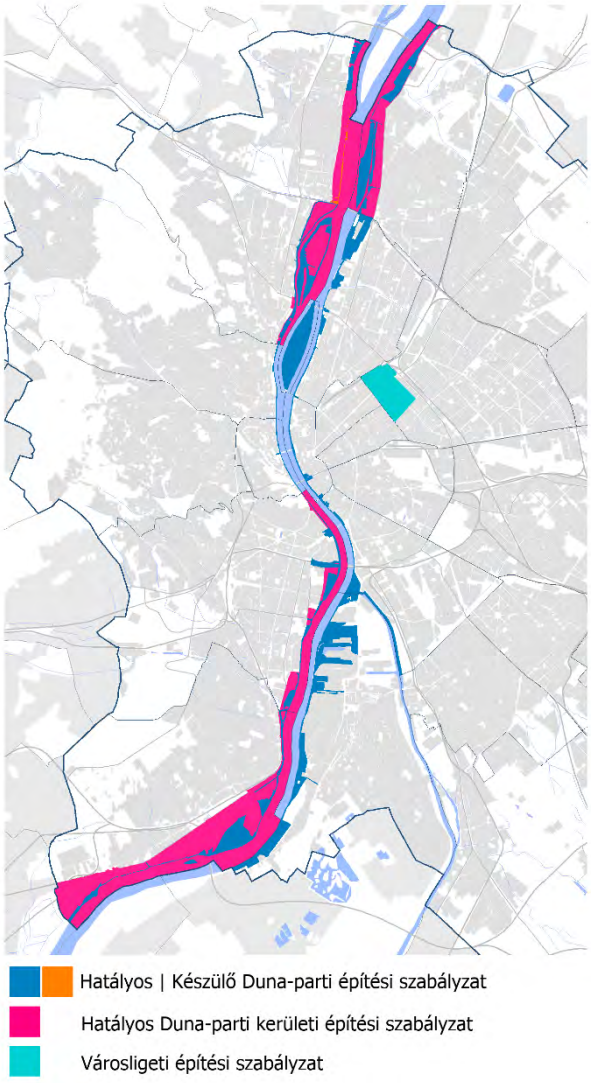
A jelenleg hatályban lévő Duna-parti építési szabályzatok ugyancsak a 2024. október 1-től hatályát vesztett Étv. keretei között, az abban megfogalmazott lehatárolás szerint készültek. A szabályzat hatálya alá eső tervezési terület összmérete 842,7 ha.

A DÉSZ a helyi építési szabályzatokra vonatkozó rendelkezésekkel összhangban ütemezetten készült, összesen 12 ütemben, amelyek közül 11 ütem került jóváhagyásra. A DÉSZ 2023-ban indult felülvizsgálata során több ütem összevonásra került, így jelenleg 8 jóváhagyott DÉSZ van a főváros területén.

A DÉSZ készítésekor a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése fogalmazta meg a helyi építési szabályzat együtt tervezendő területének lehatárolását, amelynek a DÉSZ esetén megfelelni csak az érintett kerületi önkormányzatokkal közös terveztetéssel és eljárással lehetett.

A Fővárosi Közgyűlés 428/2016. (03.30.) határozatával hagyta jóvá a III. kerület, a IV. kerület, a XIII. kerület és a XXII. kerület önkormányzatával történő közös tervezés kereteit meghatározó megállapodást, amelynek megfelelően ezeknek a kerületeknek a területén a DÉSZ készítésével párhuzamosan Duna-parti építési szabályzatok (DKÉSZ) is készültek. A DÉSZ Étv. szerinti lehatárolásához szervesen kapcsolódó területekre a DKÉSZ-eket a kerületi önkormányzatok képviselő-testülete fogadta el. (A XIII. kerületet érintő DKÉSZ-ek 2021-ben beépültek a kerület egységes építési szabályzatába.)

9-134. ábra: Duna-parti építési szabályzatok, Duna-parti kerületi építési szabályzatok és a Városligeti építési szabályzat

A Városligeti építési szabályzat

Az Étv.-ben és a Városliget törvényben meghatározottak alapján a Fővárosi Közgyűlés 2014. június 30-án fogadta el a július 15-én hatályba lépő Városligeti építési szabályzatot 32/2014. (VII. 15.) rendeletével. A VÉSZ területi hatálya (a törvény által meghatározott) Hungária körút – Kacsóh Pongrác út – Hermina út – Ajtósi Dürer sor – Dózsa György út, valamint a Magyar Államvasutak Zrt. 29737 (jelenleg az időközben történt telekosztások miatt 29737/1 és /2) és 29834/3 (jelenleg 29834/20, és /21) helyrajzi számú vasúti területe által határolt területre terjed ki. A szabályzatot a Fővárosi Közgyűlés a 937/2019. (XI.05.) határozata alapján 48/2020. (X.12.) önkormányzati rendeletével módosította. A közgyűlési döntés értelmében a meg nem kezdett kivitelezésű nagylétesítmények, azaz az új Nemzeti Galéria, a Magyar Innováció Háza és a Fővárosi Városligeti Színház, valamint egyes kiszolgáló, kiegészítő rendeltetésű önálló vendéglátó és kereskedelmi létesítmények építési helye került megszüntetésre. A módosítás célja, hogy a tervezett épületek helyén teljes értékű zöldfelület alakulhasson ki, elsődlegesen közparki funkcióval.

A hatályos helyi építési szabályzatok kerületenkénti leírását a melléklet 9.4. fejezete tartalmazza.

10. Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata

10.1 Építmények vizsgálata 266
10.2 Régészeti örökség 279
10.3 Védett épített környezet 285

10.1 Építmények vizsgálata

Beépítési jellemzők (beépítési mód, a beépítés mértéke, szintterületi mutató)

A területek terhelésének és az épített környezet minőségét is tükröző fontos jellemzője a beépítés módja és intenzitása, amely jelenleg leginkább a településrendezési eszközökben a területfelhasználási egységekre előírt sűrűségi értékhatáron belül megállapított, telkekre vonatkoztatott beépítési mértékkel, a szintterületi mutatóval és a magassággal együtt jellemezhető.

Beépítési mód

Budapest területének 52%-a beépített. A beépítési módok közül, az alapvetően eltérő karakterük miatt, a szabadonálló, a zártsorú és a telepszerű beépítési mód különböztethető meg. A város beépített területének mintegy 84%-a szabadonálló beépített, a telepszerű beépítés a terület 6%-án, míg a zártsorú beépítés összesen a terület 10%-án jellemző.

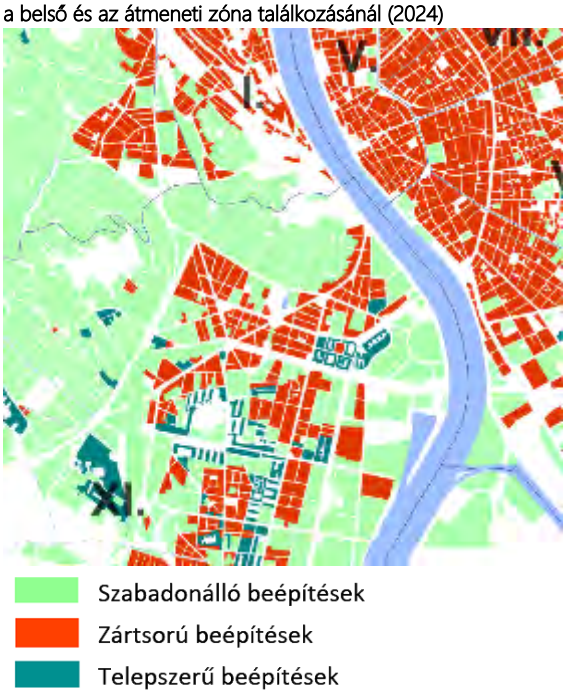
Belső zóna

A város legrégebben lakott területeit magába foglaló belső zóna sűrűn beépített városszövettel rendelkezik, amelynek ma is látható térszerkezete a középkor óta organikusan fejlődött, majd a XIX. század közepétől tudatosan szabályozott utcahálózattal, átalakuló telekstruktúrával és jellemzően zártsorú beépítéssel alakult ki. A városközpontot magába foglaló belső zóna beépített területeinek túlnyomó része, közel kétharmada (65%) zártsorú beépítésű. Ez alól kivételt csak kisebb területek képeznek: például az Andrássy út külső szakasza menti szabadonállóan beépített villanegyed, az egyes jelentős középületek, valamint a Józsefvárosba és az Újlipótvárosba beékelődő telepszerű lakóterületek. A belső zóna beépített területén a telepszerű lakóterületek aránya mindössze 5 %.

Átmeneti zóna

A zóna a beépítési jellemzők szempontjából is a főváros legheterogénebb térsége. Itt találhatóak legnagyobb arányban a nagy kiterjedésű egykori ipari területek (barnamezős területek), amelyek a termelés megszűnése után fokozatosan átalakultak és átalakulnak. Az új területhasználat, az ide települt új funkciók miatt, a nagyméretű telkek gyakran megosztásra kerülnek, rajtuk különböző beépítési módok szerint építkeznek. A zártsorúan beépített területek (elsősorban lakóterületek) aránya alacsony, a szabadonálló és telepszerűen beépített területek aránya dominál. A szabadonálló beépítés a zóna 2/3-án jellemző, míg a zártsorú és telepszerű beépítések aránya közel egyforma. Zártsorú beépítés a pesti oldalon elsősorban a belső zónához közvetlenül kapcsolódó lakóterületeken, valamint különálló központok egyes urbánusabb részein fordul elő *(pl. X. ker. Kőbánya városközpont)*. A budai oldalon, az Óbudától Kelenföldig végighúzódó városias lakóterületeken nagyobb arányt képviselnek a zártsorúan beépült területek.

110-1. ábra: Jellemző beépítési módok megoszlása Dél-Budán, a belső és az átmeneti zóna találkozásánál (2024)

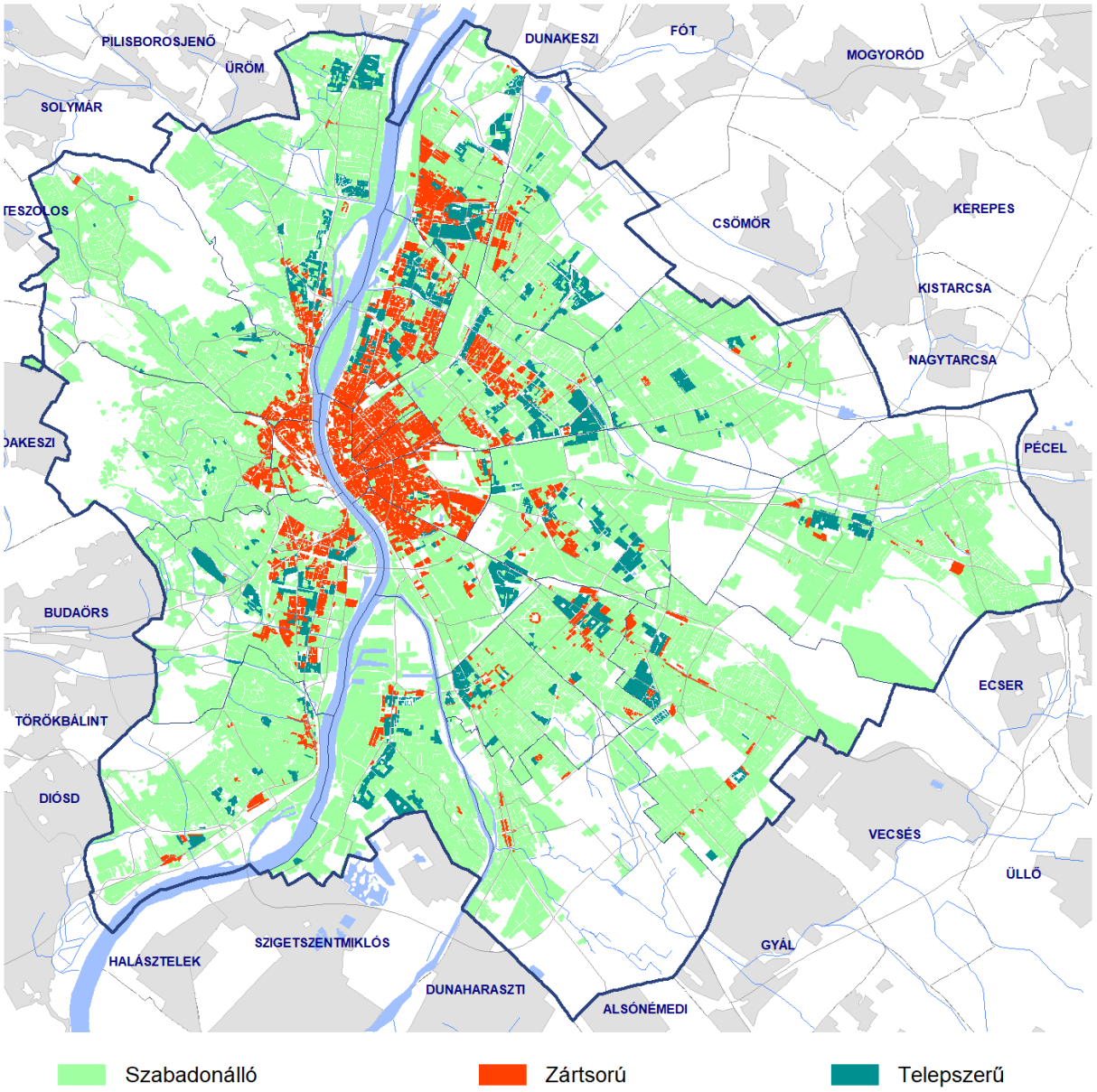
Elővárosi zóna

A zónát nagy részben az 1950-ben a fővároshoz csatolt, egykor különálló települések területei alkotják. A területek legnagyobb része szabadonálló beépítésű, a szuburbanizálódási folyamat Budapest külső kerületeibe irányuló kiköltözési hulláma ezt a beépítési típust szinte

kizárólagossá tette. Zártsorú beépítések csak elvétve az 1950-ben Budapesthez csatolt területek kerületközpontjaiban, valamint a sugár irányú utak mentén találhatóak *(pl. Csepel, Budafok, Nagytétény, XV. kerület Rákos út és környéke*). Megemlítendő itt *Újpest* központja, mely – annak ellenére, hogy az itt is erőltetetten végbemenő lakótelep-építés jelentősen erodálta, az elővárosi zónában a legnagyobb területű zártsorú beépítésű, városias csomósodási pont maradt.

A lakótelepek létesítése az elővárosi zónát érintette leginkább, ez számos, erős identitással rendelkező beépítés eltűnését jelentette. A telepszerű beépítések aránya ebben a zónában legnagyobb (8%).

110-2. ábra: Jellemző beépítési módok megoszlása (2024)

Hegyvidéki zóna

A zóna domborzati és természeti adottságok által markánsan meghatározott szabadonálló beépítési mód szerint épült be, területén a topográfiai tagoltság és a területhasználat hagyományai (zöldterületek magas aránya, rekreáció, kiemelten jó minőségű lakóterületek, korlátozott közlekedési kapcsolatok) miatt a szabadonálló beépítés dominál (96 %). Zártsorú beépítési mód a zóna beépített területének csupán 2 %-án jellemző, elsősorban a Dunára merőlegesen lefutó völgyek közlekedési csomópontjaiban, valamint a belső zónához kapcsolódó területeken. (*Széll Kálmán tér térsége, Kolosy tér és környéke*). A zóna jellemzően mentes a telepszerű lakóterületektől, az egyetlen kivételt Őrmező jelenti dél-Budán. Ugyanakkor növekedett a hegyvidéki lakóterületek iránti kereslet, mely a zóna besűrűsödését okozta. Több, egykor kertes osztású területen vagy felhagyott intézmények helyén létesült lakópark, csoportosan telepített társasházakkal.

Duna menti zóna

A zónában a beépítési jellemzőket a vízközeli adottság határozza meg. A Duna központi szakasza mentén a történeti beépítés zártsorú beépítési mód szerint valósult meg, a külső szakaszok mentén jellemzően szabadonálló beépítési mód szerint. Duna menti zónában a hegyvidéki és az elővárosi zónához hasonlóan a szabadonálló beépítés jellemző (90 %). Zártsorú beépítés csupán a beépített területek 6 %-án, elsősorban a belső zónához csatlakozó lakóterületeken jellemző (*belvárosi Duna-parti szakaszok*).

Az egyes területeken alkalmazható beépítési mód meghatározása a KÉSZ-ek keretében történik a geomorfológiai és területszerkezeti adottságok, valamint városépítészeti szempontok figyelembevételével.

Beépítési mérték

A beépítés mértéke megmutatja, hogy egy telek területe milyen arányban épült be. Az épületek magassága mellett a beépítés mértéke is meghatározó abban, hogy mennyire sűrű, zsúfolt, vagy éppen ellenkezőleg laza, levegős a beépítés.

A főváros beépített területei nagyrészt alacsony arányban beépítettek. Az építési telkek 64,2%-nak esetében a beépítési mérték 20% alatti, 50% fölötti beépítéssel csak a telkek 4,73%-a rendelkezik.

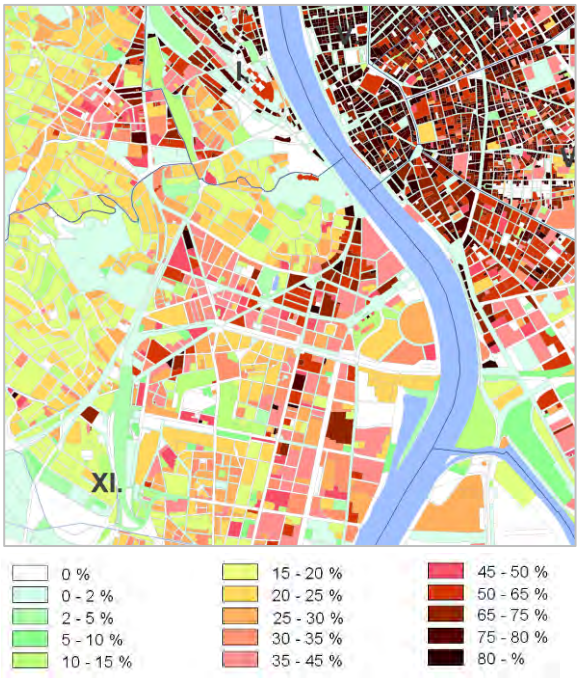
Belső zóna

A zóna beépített területeinek több, mint fele 50%-ot meghaladó beépítések közé tartozik, a zóna beépített területének majdnem ötöde sűrűn, 80% fölött beépített. Az alacsony, 25% alatti beépítésű terület csupán a zóna 17%-ára jellemző, a nagyon alacsony (10%) beépítések aránya 1,0% alatti.

Átmeneti zóna

A zóna területén az intenzívebb beépítések (50%-ot meghaladó) aránya nem éri el a 10%-ot sem, míg a zóna területének majdnem felére az alacsony (25% alatti) beépítés a jellemző.

110-3. ábra: Jellemző beépítési mértékek megoszlása a belső és az átmeneti zóna találkozásánál Pesten és Budán (2024)

Elővárosi zóna

A zóna területein az átmeneti zónához hasonlóan az intenzív, 50% feletti beépítések aránya alacsony, összesítve nem érik el az 1,0%-ot sem. A legnagyobb arányban a 10-25% között beépített területek dominálnak a zónán belül (63%). A 10% alatti és a 25-50% között beépített területek aránya közel azonos (18%).

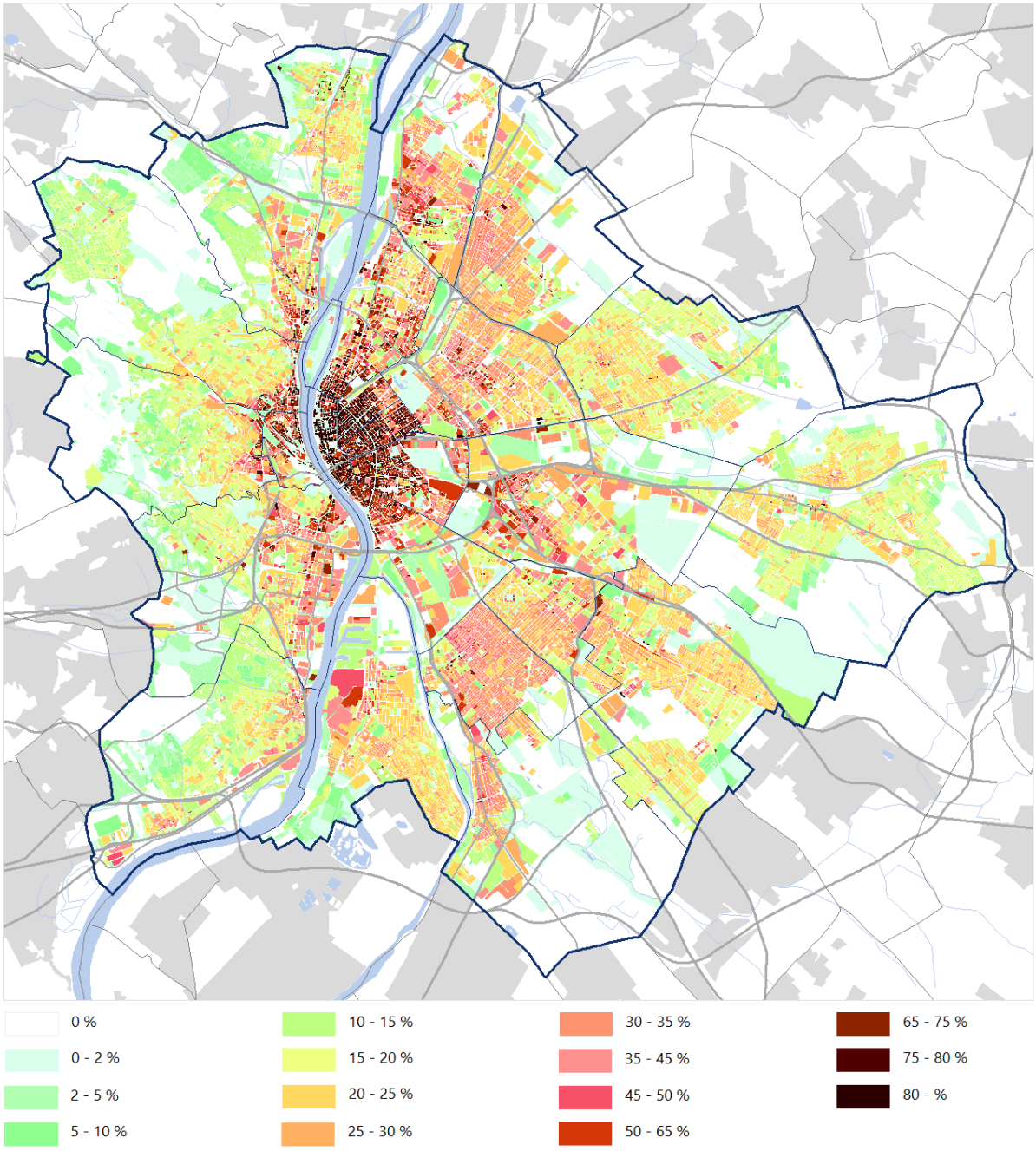
Hegyvidéki zóna

A zónában a jellemző beépítettség 25% alatti, a területek felén 10-25% közötti, a nagyon alacsony beépítésű területek aránya 36%, míg az intenzív, 50%-nál magasabb beépítettségű területek aránya 1% alatti. A 25-50% közötti beépítések aránya alacsony (5,5%), mely elsősorban a topográfiai adottságokból eredeztethető.

Duna menti zóna

A zónában a 10% alatti, valamint a 10-25% közötti beépítettségű területek aránya közel azonos (40%)., a 25-50% közötti beépítésű területek aránya 15%. Az 50% fölötti beépítés csupán a területek 5%-ára jellemző.

110-4. ábra: Jellemző beépítési mértékek megoszlása (2024)

110-1. táblázat: Beépítettség szerinti megoszlás aránya

Beépítés mértéke (%)	Terület (ha)	A teljes terület százalékában	A beépített terület százalékában
0	20384	38,82%	
0 - 2	7976	15,19%	7,58%
2 - 5	1886	3,59%	3,34%
5 - 10	1819	3,46%	6,63%
10 - 15	3217	6,13%	12,96%
15 - 20	4942	9,41%	19,86%
20 - 25	4354	8,29%	17,60%
25 - 30	2694	5,13%	10,88%
30 - 35	1576	3,00%	6,37%
35 - 40	1041	1,98%	4,20%
40 - 45	629	1,20%	2,54%
45 - 50	470	0,89%	1,90%
50 - 65	671	1,28%	2,71%
65 - 75	369	0,70%	1,49%
75 - 80	178	0,34%	0,72%
80 -	306	0,58%	1,23%
Σ	**52 512**	**100,00%**	**100,00%**

Szintterületi mutató

Az FRSZ 2015 óta alkalmazza az OTÉK által meghatározott területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, amelynek számítási alapja az összes építményszint bruttó alapterülete és a területfelhasználási egységeknek a köztük lévő, településszerkezetet nem meghatározó közterületek területével növelt területe. A Magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény (Méptv.) hatályba lépésével a továbbiakban a szintterületi átlagérték meghatározása szükséges az FRSZ-ben, melynek számítási módja hasonlatos a korábbi beépítési sűrűség számításával. Megkülönböztetésre kerül a szintterületi átlagérték általános célú, illetve kizárólag parkolásra felhasználható értéke.

☞ *A szintterületi átlagértékek mintaterületeken történő bemutatását az M10. Az épített környezet vizsgálata melléklet 10.1. fejezete tartalmazza.*

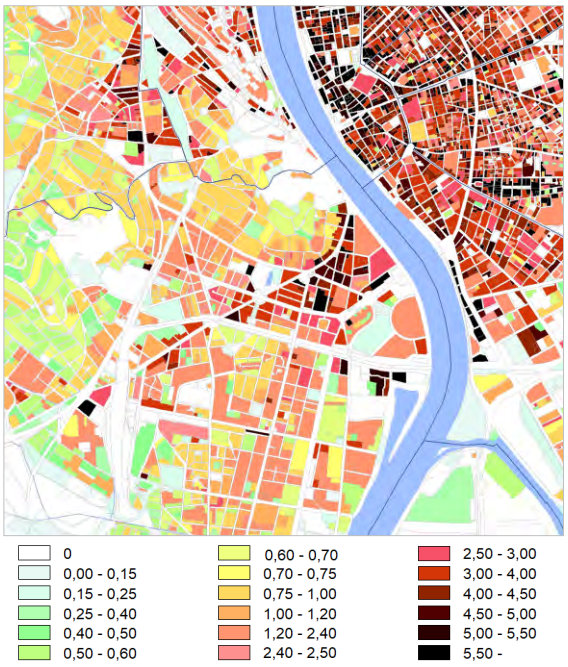
Az összes bruttó szintterület és a telekterület hányadosa a szintterületi mutató, amelyet 1998-ban a fővárosi keretszabályzat (BVKSZ) – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – a területek terhelését kifejező új mutatóként vezetett be, majd 2021. júliusától az OTÉK országos szinten is alkalmazhatóvá tette.

A szintterületi mutató a város beépített területeinek közel 2/3-án 0,4 érték alatti, míg 4,0 értékű szintterületi mutató csak 0,97%-án fordul elő. A nagy szintterületi mutatójú területek (a beépítési mérték és a szintszám összefüggései miatt) leginkább a történelmi belvárosban és az ahhoz közvetlenül csatlakozó területeken találhatók.

Belső zóna

A belső zóna területének szintterületi mutató vizsgálata vegyes képet mutat az egyes történeti városrészek beépítési intenzitásáról. A 2,0 érték alatti, valamint a 3,0 érték feletti szintterületi mutatóval beépített területek aránya közel azonos 41% - 37%. A 3,0-4,0 között beépített területek aránya (23,5%), míg az 5,0 m^2/m^2 szintterületi mutatót meghaladó területek aránya alig több, mint 5%.

110-5. ábra: Szintterületi mutatók megoszlása a belső és az átmeneti zóna találkozásánál Pesten és Budán (2024)

Átmeneti zóna

Az átmeneti zóna területén hagyományos gazdasági területek találhatóak, a fontosabb útvonalak mentén lakóterületekkel szegélyezve. Ennek eredménye, hogy a zóna szintterületi mutató vizsgálata során olyan „ingadozás" mutatkozott az egyes intervallumok között, amely a többi zóna egyenletességével ellentétes. A területek több, mint negyedén 0,25-0,5 közötti szintterületi mutató figyelhető meg, emellett

jelentős az 1,0-1,5 közti szintterületi mutatójú területek arány is (13%). A magas beépítési intenzitású területek aránya alacsony, a zóna területének 6%-án a szintterületi mutató nagyobb, mint 2,0.

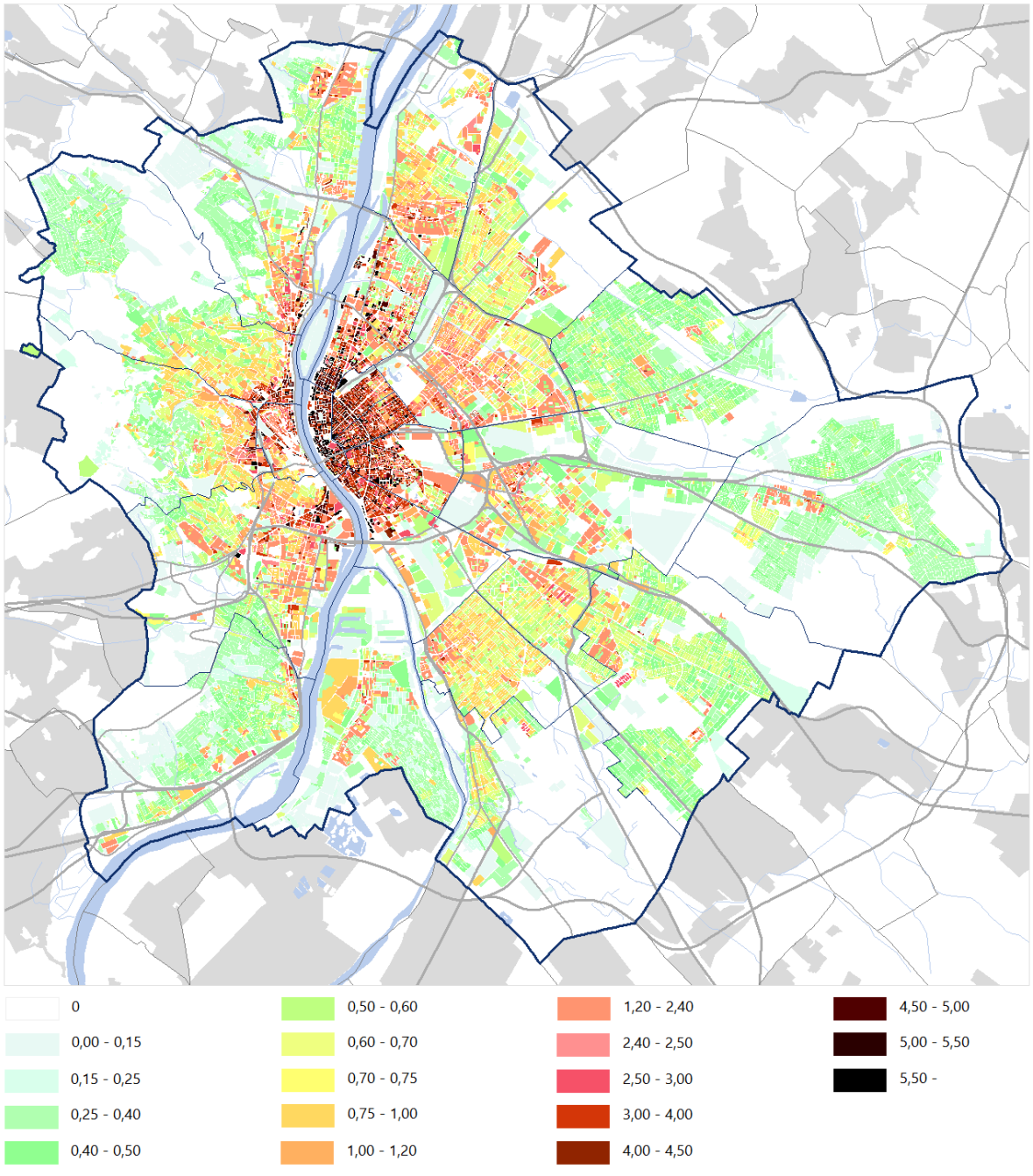
Elővárosi zóna

Az elővárosi zóna beépített területének 86%-án a szintterületi mutató értéke nem haladja meg a 0,5-ös értéket. A 0,25-ös érték alatti területek aránya a zóna majdnem felére jellemző, azonban a nagyon alacsony (0,15 m^2/m^2) értékű területek aránya 23%.

Hegyvidéki zóna

A hegyvidéki területeken a beépített területek csupán 1/6-án van 0,5 m^2/m^2-nél magasabb szintterületi mutató, a zóna területének kevesebb, mint 4%-án haladja meg ez az érték az 1,0-t. A zónán belül a legmagasabb arányban a 0,25-0,5 mutatójú területek találhatóak (30%), míg a beépített területek majdnem felén a szintterületi mutató nem haladja meg a 0,25-öt.

110-6. ábra: Szintterületi mutatók megoszlása (2024)

Duna menti zóna

A zónában a hegyvidéki zónához hasonló mértékű a 0,5 m^2/m^2-nél magasabb szintterület mutatójú területek aránya (25%), emellett a beépített területek 14%-án magasabb a szintterület 1,0 m^2/m^2-nél. A zóna beépített területein legnagyobb arányban alacsony, 0,15 m^2/m^2 alatti intenzitás a jellemző, ez az arány egyenletesen csökken a szintterületi mutató értékek növekedésével.

A szintterületi mutató a város beépített területeinek közel 2/3-án 0,4 érték alatti. 4,0 érték feletti szintterületi mutató csak a terület 1,2%-án fordul elő. A nagy szintterületi mutatójú területek (a beépítési mérték és a szintszám összefüggései miatt) leginkább a történelmi belváros és az ehhez csatlakozó területeken találhatók.

110-2. táblázat: Átlagos szintterületi mutatók szerinti megoszlás aránya

Szintterületi mutató	Terület	A teljes terület	A beépített terület
0	27362	52,11%	
0,00 - 0,15	5260	10,02%	20,92%
0,15 - 0,25	4988	9,50%	19,83%
0,25 - 0,40	6242	11,89%	24,82%
0,40 - 0,50	1910	3,64%	7,6%
0,50 - 0,60	1220	2,32%	4,85%
0,60 - 0,70	811	1,54%	3,22%
0,70 - 0,75	290	0,55%	1,15%
0,75 - 1,00	1090	2,08%	4,33%
1,00 - 1,20	521	0,99%	2,07%
1,20 - 2,40	1702	3,24%	6,77%
2,40 - 2,50	79	0,15%	0,32%
2,50 - 3,00	273	0,52%	1,09%
3,00 - 4,00	460	0,88%	1,83%
4,00 - 4,50	111	0,21%	0,44%
4,50 - 5,00	66	0,13%	0,26%
5,00 - 5,50	50	0,09%	0,20%
5,50 -	77	0,15%	0,31%
Σ	**52 513**	**100,00**	**100,00**

Magasság, szintszám

Az európai városfejlődés fő áramába illeszkedő Budapest belvárosát döntő mértékben a vegyes területhasználat és egy viszonylag szűk – de változatosságot biztosító – magassági tartományban mozgó városias beépítés jellemzi. A nagy kiterjedésű területet elfoglaló lakóépületek közül magasabb középületek *(Parlament, Szent István-bazilika)* markánsabb tömegei magaslanak ki, amelyek a város jelképeivé is váltak.

A belváros harmonikusnak mondható magassági viszonyai a korai (1839 óta) és hosszú időn keresztül következetes szabályozás eredménye. Kirívóbb, zavaró magassági különbségek megjelenése a közelmúlt engedékenyebb és kerületenként különböző szabályozásából ered. A belső területeken kívül az épületek, építmények magassága kevésbé egységes képet nyújt, néhol indokolatlanul magas, vagy alacsony objektumok is megjelennek. Az elővárosi zónában a magasság drasztikusan csökken, a családiházas földszintes negyedek a magas lakótelepi beépítésekkel együtt kontrasztos helyzetet alkotnak.

Szintszám

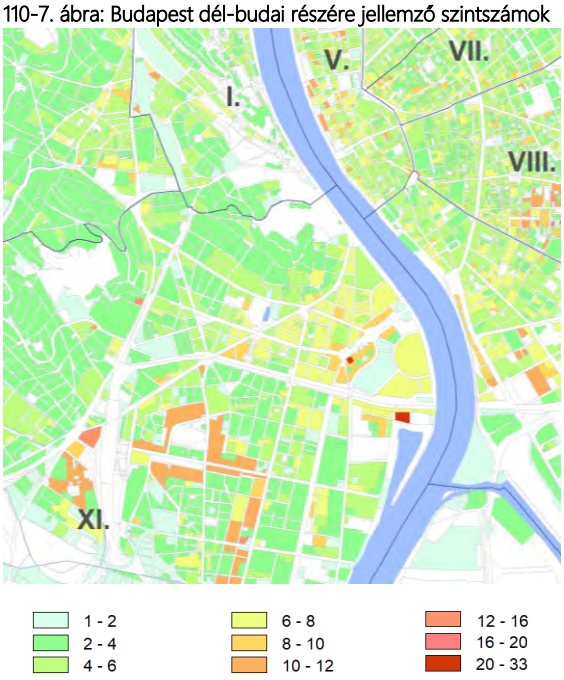
A szintszám nem csak a város esztétikai alapú megközelítésének egyik eszköze, hanem a beépítés mértékével együtt alkalmas a területek terhelését kifejező szintterületi mutató számítására. A beépített területeken az épületek szintszáma 81,23%-os arányban nem haladja meg a két szintet, 10 szint vagy afeletti beépítés a terület 1,4%-án mutatható ki. A legfeljebb kétszintes épületek nemcsak a lakóterületeken jellemzőek, többnyire ezzel a szintszámmal létesültek a közösségi célú (intézményi, hitéleti, kulturális stb.), a kereskedelmi, szolgáltató és a gazdasági épületek is.

A város üzemeltetéséhez szükséges területek is – funkcióból adódóan – alacsony szintszámmal beépítettek. A 10 szintet elérő – vagy azt meghaladó – magasabb épületeket elsősorban a lakótelepeken találjuk, de intézmények és irodaházak esetében is előfordulnak ilyen magassággal rendelkező épületek.

Belső zóna

A történeti városmag dominánsan 3-4 szintes beépítésekkel rendelkezik, de az öt szintes vagy afeletti beépítések aránya is magas (30%), míg a földszintes és a kétszintes beépítések aránya 10% körüli. Ez a meglepően magas érték egyrészt a belső területen koncentráltan megjelenő és jelentős alapterületű egyházi építmények, a három fejpályaudvar, a Fővárosi Állat és Növénykert, valamint a Budai vár védett lakóépületei miatt jelentkezik. Tízszintes, vagy azt meghaladó magasságú beépítés csupán a zóna területének 3%án található, ezek elsősorban a F+9-10 emeletes lakótelepi zárványok épületei.

110-7. ábra: Budapest dél-budai részére jellemző szintszámok

Átmeneti zóna

Az átmeneti zóna épületállománya a legváltozatosabb az épületmagasságok szempontjából. Ebben a zónában helyezkedik el a megvalósult magasházak legtöbbje is.

A régebbi építésű lakóterületekre a földszintes és kétszintes épületállomány a jellemző, földszintes beépítés a zóna 29%-án, kétszintes beépítés a zóna 38%-án található. Ez elsősorban a zónára jellemző munkahelyi térség nagy kiterjedéséből származik. A 3-4 szintes épületállomány elsősorban a zóna lakóterületeire, valamint az egyes központi térségeikre jellemző, arányuk 17%.

Az ötszintes és annál magasabb beépítések aránya 15%, ezen belül a 10 szintes, vagy azt meghaladó területek (5%) a belső zónához hasonlóan a lakótelepi beépítésekre jellemző.

Elővárosi zóna

Az elővárosi zóna területének 91%-án, földszintes vagy kétszintes beépítés található, arányuk nagyjából azonos (48-43%). A magasabb szintszámmal beépített területek elsősorban a szerkezeti jelentőségű utak mentén kialakult intenzívebb beépítésekből, az elterülő kertvárosias lakóterületek intézményeiből, valamint a peremkerületekbe épített lakótelepekből eredeztethető.

Hegyvidéki zóna

A hegyvidéki zóna területén, az elővárosi zónára jellemző szintszámok figyelhetőek meg. A zóna 76%-án földszintes és kétszintes beépítések találhatóak (a belső arány a zóna domborzati adottságai miatt eltolódott a kétszintes beépítések irányába, 15-61%). A 3-4 szintes beépítések a budai domboldal lábánál kialakult villanegyedek beépítésére jellemző, (arányuk jelentős, 21%). Az öt és annál magasabb beépítések a hegyvidéki zóna 2,5%-ra jellemző.

Duna menti zóna

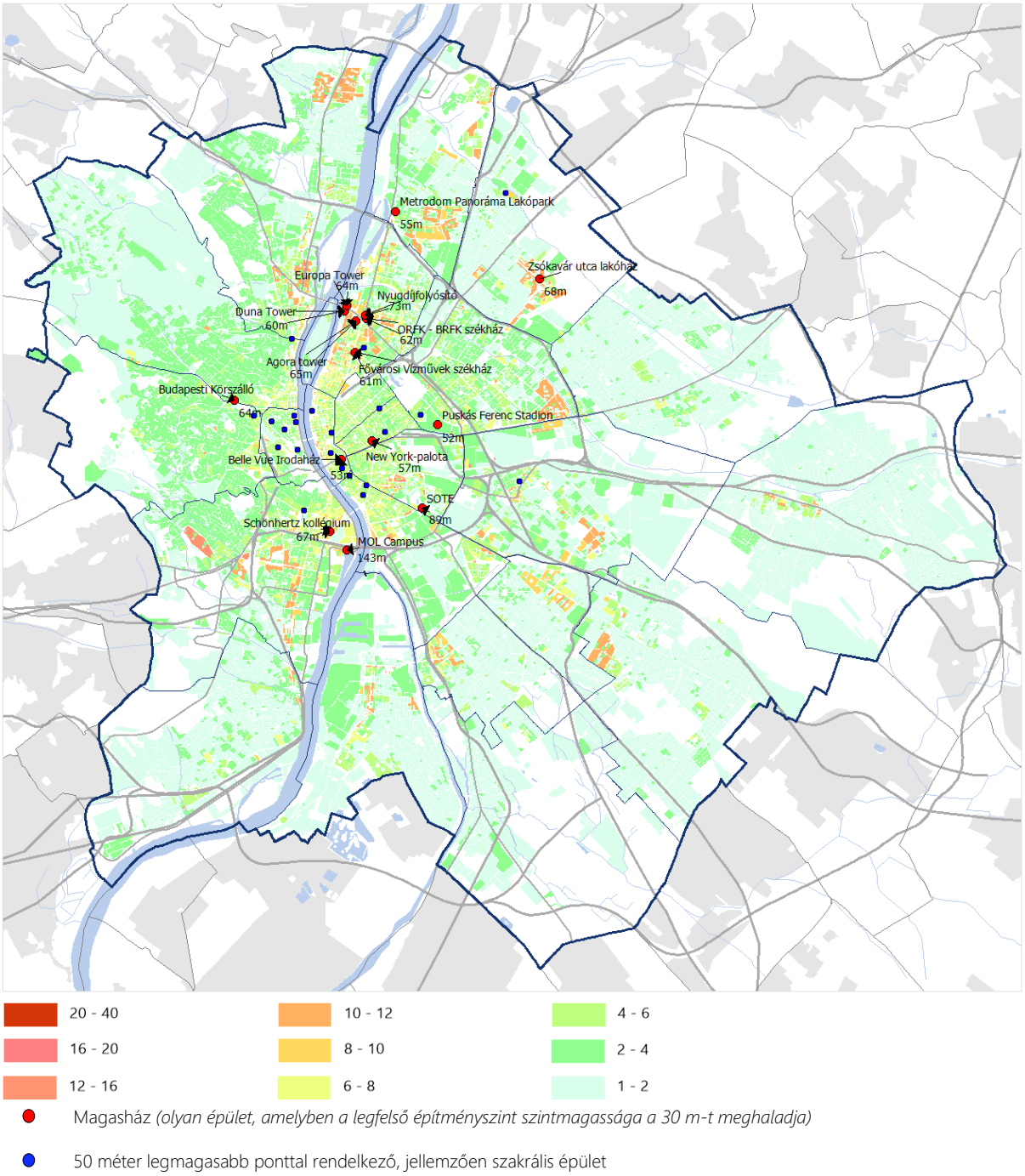
A Duna menti zónában a földszintes beépítések dominálnak (51%), a kétszintes beépítés a zóna területének 32%-ára jellemző. A 3 vagy több szintes beépítések a zóna 1/6-ára jellemzőek csak.

10-3. Táblázat Átlagos szintszám* szerinti megoszlás aránya

Szintszámok	Terület	A teljes terület	A beépített terület
0	24812	47,25%	
1 - 2	17843	33,98%	61,01%
2 - 4	6898	3,38%	7,08%
4 - 6	1774	0,43%	0,91%
6 - 8	489	0,05%	0,11%
8 - 10	226	0,00%	0,00%
10 - 12	433	33,98%	55,39%
12 - 16	28	3,38%	7,08%
16 - 19	9	0,93%	1,97%
19 - 33	1	0,43%	0,91%
Σ	**52 512**	**100,00**	**100,00**

* *jellemzően egy-egy tömbre adott átlagérték, amennyiben a tömbben a jellemző szintszámok értéke homogén, de szignifikáns eltérés esetén azonos szintszámmal rendelkező tömbrészek kerültek lehatárolása. Az egy telken álló épületek/épületrészek szintszámai azonban ténylegesen átlagértékkel kerültek jelölésre (pl. MOL Campus), ezért ezen magasépületek külön megjelenítésre kerültek a „Budapest jellemző szintszámai" című térképen.*

110-8. ábra: Budapest jellemző szintszámok és magasházak

Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Budapest más városokkal összetéveszthetetlen egyedi karakterét mindenekelőtt geomorfológiai adottságai – a Duna menti elhelyezkedés, a domborzat – a természeti adottságok, valamint az értékes épített környezet határozza meg. Mindezek sajátos harmonikus együtteséből kiemelten a dunai panoráma és a belváros döntően historizáló épületállománya mára méltán került a világ hivatalosan elismert egyetemes örökségének sorába.

Budapest egyedülálló védjegyei közé sorolandó városszerkezete, a belső, a „városárkon" belüli településszerkezet tervezettsége, kör- és sugárútjainak rendszere. A Közép-európai városok között természetesen több város is elért ugyanabba a stádiumba, ahol városfalait lebontva gyűrűjellegű közterületekre tett szert (Prága: Na Příkopě; Bécs: Gürtel). Ezek közül azonban Budapesten a Duna-hidak sorozatával, a többszörös körútrendszerrel, a hagyományos kapcsolati irányokba következetesen beleillesztett sugárutakkal, a város kelet-nyugati szimmetriatengelyével, a középpontot kijelölő térrendszerrel és az ebbe ágyazódó középületekkel olyan erős szerkezeti rend valósult meg, melyre Európában – nagyvárosi léptékben – csak kevés példa akad. A városiasodási folyamat természetesen áldozatokkal is járt, a XIX. század másodiki felében a klasszicista középvárosnak, néhány korábban meghatározó utca- és téregyüttesnek úgyszólván nyoma veszett.

A helyükbe lépő városszövetben az esetlegességet, festőiséget a tervezettség és nagyvonalúság váltja fel, miközben a középkori utcarendszert részben sikerült új, reprezentatív téri együttesekbe integrálni. Ennek kiváló példája az Erzsébet híd pesti hídfőjéhez csatlakozó szimmetrikus dísztér, a Ferenciek tere, mely meglévő utcák és terek összeolvasztásával, kismértékű korrekciójával jött létre. Ezzel ellentétben a város legnagyobb értéket képviselő, sűrűn, zártsorúan beépített területe a település pontszimmetrikus geometriai szerkezetéről leválva, attól észak felé elcsúszva, aszimmetrikusan helyezkedik el. Északon részleteiben egészen a Hungária-gyűrűig nyúlik, délen a Haller utca vonaláig terjedve azonban nem éri el a Hungária-gyűrűt, jóllehet, az spirális vonalvezetése miatt déli szakaszán sokkal közelebb helyezkedik el a város szerkezeti középpontjához.

Apponyi tér (ma Ferenciek tere)
Forrás: www.ilyenisvoltbudapest.hu

A belső, városias területek egyre lassuló terjeszkedése miatt a sűrű, zártsorú beépítésű településszövet várhatóan már nem fogja maradéktalanul kitölteni azt a kör- és sugárutas szerkezeti rendszert, melyet a XIX. század végén nagyobb növekedési dinamikában bízva alkottak meg.

Zártsorú, körülépített ún. zártudvaros beépítés Budapest VII. kerületében
Forrás: www.google.com

A belső területek beépítésében uralkodó típus a zártsorú, körülépített ún. zártudvaros, többemeletes lakóház, a kibontakozó kapitalizmus haszonmaximalizáló törekvéseinek győzelme az

egészség, a komfort és a hosszú távon korszerű alaprajzi rendszer felett. Ebben a formában épült át a teljes klasszicista pesti belváros, és ez a beépítési forma a jellemző a belváros és „városárok" között (esetenként azon túl is), a városszerkezetet meghatározó főútvonalak és fő teresedések mentén.

A beépítési típus zárt, egységes utcaképet és rendkívüli funkciósűrűséget eredményezett, melyekre a rossz átszellőzési és benapozási viszonyok is jellemzőek. Látvány és arculat szempontjából azok a városi helyek kulcsfontosságúak, ahol valamilyen okból a városszövet felszakad, az egyébként rátekintési lehetőséget nem kínáló sűrű beépítés „belső arca" láthatóvá válik. Ilyenek a viszonylag jelentős szélességgel kiszabályozott főútvonalak, ezek metszéspontjai, a sűrű szövetben nyíló teresedések és természetesen a városszövet legjelentősebb hasadása, a Duna.

Zártsorú, keretes beépítés Budapest XIII. kerületében
Forrás: www.google.com

Az uralkodó beépítési formát csak a két világháború között váltotta fel a keretes, a tömbbelsőket szabadon hagyó, kisebb sűrűséget és egészségesebb lakásokat eredményező beépítési forma. Bár a keretes beépítés a belső városrészek sűrű, zártsorú beépítésének csak töredékét teszi ki, határozott, jól elkülöníthető városrészekben történt koncentrált elhelyezésük és jó láthatóságuk miatt ezek is markánsan befolyásolják a városképet, különösen a II., XI. és XIII. kerület központi részein. A korszakhoz kötődő tudatos közterületi téralakítás, melynél a térformának elsőbbsége van az épületek előtt, (Szent István park, Móricz Zsigmond körtér) tovább emeli ezeknek az építészeti együtteseknek a rangját.

Budapesten a II. világháború után nagyvárosias lakóterületek jellemzően lakótelepek és lakóparkok formájában létesültek. Szinte kizárólagosan a szabadonálló beépítési mód került alkalmazásra. Megváltozott a városszövet új részeinek jellege, ami az utcaképekben és a magaslati kilátóhelyekről feltáruló látványokban egyaránt szembetűnő.

110-9. ábra: Intenzív kisvárosias és kertvárosias beépítési formák a városközponton kívül

A belső, történeti épületállománnyal rendelkező területektől elszigetelten több zárvány is létezik Budapest területén, amelyek hitelesen képviselik Budapest több településből egy nagyvárossá-válási folyamatának egyes epizódjait, elsősorban a hajdani önálló települések központjában. A korábban önálló települések (Újpest, Kőbánya, Óbuda, Budafok, Nagytétény) településmagjai elsősorban egyedi karakterű, zártsorú beépítésük miatt értékesek.

Az angolszász kertváros mozgalom inspirációja (Wekerletelep), vagy a Bauhaus mozgalom hatására létrejött Napraforgó utcai kísérleti lakótelep jelentős szerepet kapnak az egyébként homogén külvárosok szövetének tagolásában, élhetőségének növelésében és egyben ma is érvényes példát mutatnak a vonzó, nívós lakókörnyezetre. A korábbi ipari fellendülés időszakának értékes és megőrzendő produktumai a különféle gyárak és vállalatok munkáslakótelepei (gázgyári lakótelep, különféle MÁV-lakótelepek, Tisztviselőtelep).

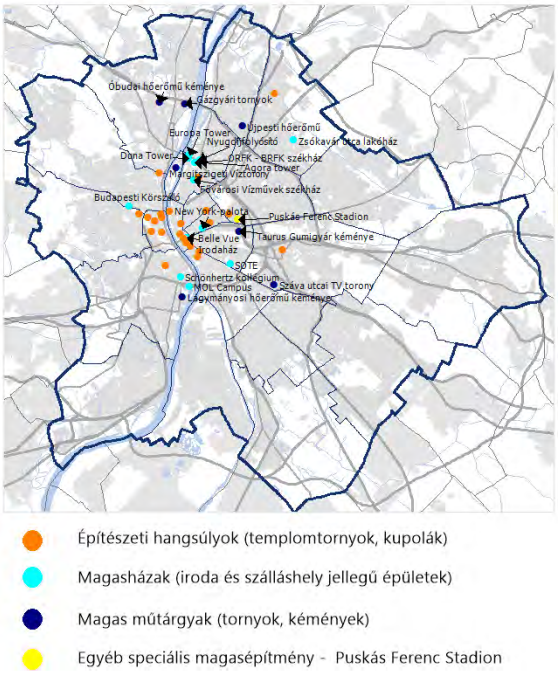
A védett épített környezet értékes elemei a kapcsolódó zöldterületek és zöldfelületek is, amelyek jelenléte létfontosságú a várostest tagoltsága szempontjából. A zöldterületek és zöldfelületek – történeti kertek, védett vagy védelemre érdemes közparkok, fasorok, temetők, természeti, vagy természetközeli területek (parkerdők, túraútvonalak stb.) – a városlakóknak történeti léptékkel nézve is régóta nyújtanak kikapcsolódási lehetőséget, és mint a város társadalmának kulturális színterei szintén egyre inkább felértékelődnek.

Magasépítmények Budapesten

Budapesten jellemzően a 70-es évektől kezdődően épültek a városképre meghatározó hatással bíró új magasépítmények (amelyekben a legfelső építményszint szintmagassága a 30 m-t meghaladja). A legtöbb magasépítmény, köztük magasépületek az egységes beépítésű történelmi városközponton kívül helyezkedett el, alapvetően nem zavarva a városképet. A közelmúltban azonban a MOL Campus magasépületének erőltetett hibás telepítése már felborította a belső városrészek – köztük sajnos a világörökségi terület – látványának egyensúlyát.

A város magasabb kilátópontokról feltáruló panorámáját, amelyet korábban csak a Parlament, a Szent István bazilika és még néhány történeti épület uralt, ma már egyre több nagyobb magasságú és tömegű létesítmény látványa tagolja. Ezek között említendő a budai városi panorámában például a Széchenyi-hegyi és Hármashatár-hegyi adótornyok, antennák együttese, a kaszásdűlői és az újpesti kéményóriások látványa, ugyanúgy, mint a Duna-parti új szállodasor, a Szép utcai irodaház, aminek magassága a szomszédos Belvárosi Ferences templommal vetekszik, vagy a Nagyvárad téri SOTE épület. 2019-ben a Puskás Ferenc Stadion kirívóan nagy épülettömege (legmagasabb pontja 52 m) jelent meg a városképben újabb markáns elemként. A meglévő magasépítmények eddig jellemzően szétszórtan helyezkedtek el város területén. anélkül, hogy jellegzetes, magasházakkal beépített városrészek alakultak volna ki.

110-10. ábra: A budapesti panorámát meghatározó néhány magasabb épület, építmény (2024)

A legmagasabb épületek Budapesten ma: a 143 méter magas MOL Campus, ezt követi a Szent István-bazilika (92 m), a Parlament (90 m) és az újabb épületek közül a SOTE épülete (88 m).

A kilátópontokból adódó panorámában a városközponttól viszonylag nagy távolságra elhelyezkedő magasépítmények is gyakran együtt látszanak a belvárosi épületekkel. Hangsúlyosan jelenik meg például a Bajcsy-Zsilinszky út tengelyében a kelenföldi erőmű kéménye, vagy a Terézváros utcáin végigtekintve a Hármashatár-hegyi adótorony. Zavaró a Budai Várból adódó kilátásban a Parlament és a Róbert Károly körúti magasházak együttláthatósága és a MOL Campus tömege.

Árpád-híd pesti hídfőjében magasházak csoportja kapott helyet, amely jelenléte a magaslati kilátópontokról adódó és a Duna menti látványokban is egyaránt markáns.

10.2 Régészeti örökség

A főváros területén ismertté vált régészeti lelőhelyekről a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény (Kötv.) alapján közhiteles nyilvántartás készült. A Kötv. 11. §-a szerint a nyilvántartott régészeti lelőhelyek a törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyeken belül külön kategóriát alkotnak a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek, melyek esetében kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségük okán külön miniszteri döntés, határozat vagy a Kötv. alapján miniszteri rendelet mondja ki a védetté nyilvánítás tényét.

Aquincum katonai (katonavárosi) amfiteátruma

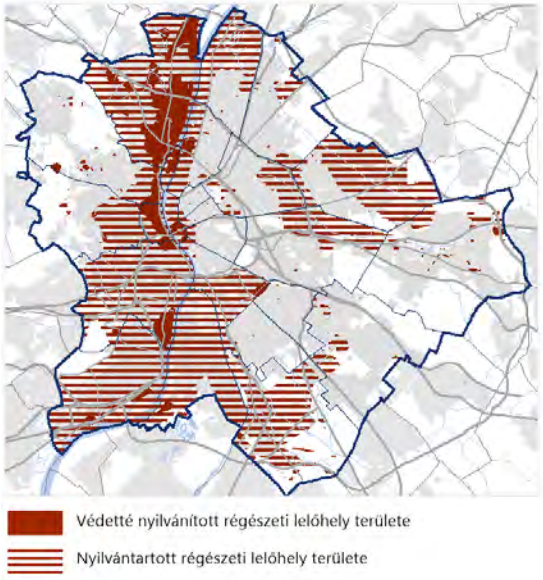
Fotó: Civertan

A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába soroltak. Kiemelten védett az a lelőhely, mely kivételes tudományos jelentőséggel, és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bír, míg fokozottan védett az a régészeti lelőhely, melynek tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bír.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek Budapesten többnyire a Duna alsó teraszain találhatók. A már ismertté vált régészeti emlékek sorában a főváros területén a megőrzés, bemutatás lehetősége a műemléki megtartásra érdemes leletek esetében jöhet számításba. Különösen Óbuda és Buda területén sokasodnak a konzervált, vagy visszatemetett, de bemutatásra váró emlékek. Kiemelt jelentőségű lenne a korábban Ripa Pannonica világörökségi cím elnyerésére pályázó római limes magyarországi szakaszának budapesti helyszíneinek fejlesztése. 2021 óta a Limes bajorországi, osztrák és szlovák Duna menti szakasza a világörökség része. Ezzel kibővült a „Frontiers of the Roman Empire" világörökségi klaszter, ami ma Skóciától Szlovákiáig tart.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek mellett Budapest területén valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető régészeti érdekű területnek minősül.

110-11. ábra: Régészeti lelőhelyek (2024)

Budapest területe a múlt számos szakaszában lakott volt, ezért a főváros határából több jelentős régészeti emlék ismert. Ugyanakkor a régészeti lelőhelyek ma már városi környezetben többnyire mélyen az épületek alatt vannak, ebből adódóan csak néhány kivételes esetben nyílik lehetőség a tudományos kutatására. Napjainkban a főváros területén megvalósuló régészeti feltárások főleg beruházásokat megelőző feladatellátások, amelyek jellegüknél fogva nem tekinthetők tervszerű kutatásoknak, hanem sokkal inkább tudományos módszerekkel végzett értékmentéseknek. Ezek a mentő jellegű megelőző feltárások számos új adattal szolgálnak a város területének korai történetéről, miközben a múlt részletei térben és időben csak mozaikosan válnak elérhetővé: ahol több beruházás, vagyis több

régészeti feladatellátás valósul meg, ott többet tudunk a város területének régészeti emlékeiről. Más területeken pedig leginkább a korábbi kutatások eredményeire, nem várt módon előkerült leletek körülményeire, régi térképek ábrázolásaira és a történeti feljegyzésekre lehet hagyatkozni.

Az ország régészeti értékeinek szisztematikus számbavételére vállalkozó Magyarország Régészeti Topográfiája sorozat Budapest vonatkozásában nem készült el. Ebből adódóan Budapest régészeti emlékeinek rövid áttekintésében elsősorban a tudományos szakirodalomra, a Budapest Történeti Múzeumban, a Magyar Nemzeti Múzeumban, valamint az Építési és Beruházási Minisztérium Építészeti Államtitkárság Építészetért és Műemlékvédelemért felelős Helyettes Államtitkársága által vezetett lelőhely-nyilvántartásában szereplő adatokra lehet támaszkodni.

A felső-paleolitikum Kr.e. 45-12 ezer közötti szakaszából származó pattintott kőeszköz és nyersanyaghulladék leletei elsősorban a barlangokból és felszíni telepekről a Várbarlangból, a Gellért-hegy egyik sziklafülkéjéből, a Remetehegyi barlangból, a Szépvölgyi útról, a budai Várhegy tövéből, a Corvin térről és a Csillaghegyről ismertek.

A Kr.e. 6-5 évezredben a Kárpát-medencébe bevándorló korai élelemtermelő közösségek Budapest területét is elérték. Az újkőkori megtelepülés impozáns bizonyítéka a Hosszúréti-patak mentén, a Rózsavölgy bejáratánál (XI. ker.) feltárt hat hektár kiterjedésű település. A Duna bal partján pedig az M0 autóút (IV. ker.) és a Dunakeszi bevásárlóközponthoz kapcsolódóan végzett megelőző feltárások során a dunántúli vonaldíszes kultúra cölöpszerkezetes házai és egyéb telepjelenségei kerültek dokumentálásra. Hasonló korú temetkezések és telepjelenségek kerültek napvilágra átellenben a Duna jobb partján, a Római-part északi szakaszán (III. ker.) is. A Dunától kissé távolabb ugyancsak a neolitikum korszakba tartozó település maradványait azonosították régészek a Mocsáros dűlő (III. ker.) területén. Az újkőkor végére datálható emlékanyag egészen a legutóbbi időkig ismeretlen volt a főváros területéről. Ezért jelentős a Harsánylejtőn (III. ker.) feltárt település, amely a késő neolitikus dunántúli Lengyeli-kultúrához köthető. Az innen előkerült edényleletek arra engednek következtetni, hogy az újkőkor végén a dunántúli Lengyeli-kultúra és az alföldi Tisza-kultúra népessége szoros és sokrétű kapcsolatrendszert alakított ki, amelynek egyik útvonala kelet-nyugati irányban, a kedvező átkelési lehetőség miatt a mai főváros területén át vezethetett.

Az újkőkori megtelepülési helyek a rézkorban, vagyis a Kr.e. 4. évezredben is jelentősek maradtak. Erre utalnak legalábbis a Hosszúréti-patak mentén a Kőérberek (XI. ker.), északra pedig a Római part (III. ker.) környékén talált középső rézkori leletek. Később, a késő rézkori Báden-kultúra népessége újabb területeket vett birtokba a mai főváros területén a Kr.e. 3. évezred első felében. A Bádeni-kultúra nagykiterjedésű települései ismertek Lágymányosnak egészen a Rózsavölgyig terjedő szakaszán (XI. ker.), a Harsánylejtőn (III. ker.), valamint a pesti oldalon a Rákos-patakot és a Szilas-patakot kísérő homokdűnék kiemelkedésein, például a Farkaserdő Káposztásmegyeri lakótelepre eső részén (IV. ker.). Ezeken túlmenően a főváros területéről szórványosan felszínre került leletek alapján több egyelőre kevéssé kutatott lelőhely ismert.

A bronzkorból jelentős fejlődés figyelhető meg a településszerkezetben. A Duna mentén mindkét parton különböző műveltségű közösségek nagyszámú, egymáshoz képest sűrűn elhelyezkedő települései és temetői létesültek a K.e. 2. évezredben. A bronzkor korai szakaszában a Makó-kultúra lelőhelyei a Kőérberekben (XI. ker.), a Tabánban (I. ker.), valamint Aranyhegyi út környékén (III. ker.) kerültek feltárásra. A bronzkori harangedényes kultúra népessége a Duna mentén telepedett meg. Legfontosabb lelőhelye a Csepel-sziget keleti partvonal, a Duna-dűlő és a Hollandi út teljes hosszában (XXI. ker.). A szintén kora bronzkori Nagyrév-kultúra csoportjai elsősorban Lágymányos (XI. ker.), Budatétény (XXII. ker.), Békásmegyer (III. ker.) és a Csepel-sziget (XXI. ker.) alacsony dombhátain települtek meg. A középső bronzkori Vatya-kultúra

népessége a budafoki lelőhelyhez (XXII. ker.) hasonló, védhető magaslatokon erődített telepeket hozott létre. Emellett a főváros területéről ismert leletek sokasága tanúsítja, hogy sűrű településhálózatot feltételezhetünk ebben az időszakban. Különösen Lágymányos, Albertfalva, Kőérberek (XI. ker.), Csepel-sziget (XXI. ker.) és Soroksár (XXIII. ker.) területén regisztrálták nagy számban a Vatya-kultúra különböző típusú lelőhelyeit. A budai Várhegy esetében is valószínűsíthető a középső bronzkori megtelepülés. Kr. e. 1500 körül jelentős népmozgások történtek a Kárpát-medencében, amelyek a mai főváros területét is érintették. A késő bronzkor kezdetén megjelenő halomsíros kultúra leginkább a Rákos-patak mentét szállta meg, de egy temetője a Harbor Parknál (XXII. ker.) került feltárásra. A halomsírosokat Kr.e. 1300 körül követő urnamezős kultúra már a bronzkor végső szakaszát képviseli Budapesten. Fontos települési területe a Lágymányos (XI. ker.), valamint mindmáig egyedülállóak és európai jelentőségűek a békásmegyeri (III. ker.) temető leletei.

A Kr.e. 9-8. század folyamán vasból készült eszközök és fegyverek megjelenésével mélyreható változások kezdődtek a Kárpát-medencében. Kelet felől több hullámban lovas nomádok érkeztek és a Dunától keletre eső területeket a szkíta jellegű Vekerzug-kultúra foglalta el. Eközben a Dunántúlon a kelet-alpi és a Duna menti kapcsolatrendszerek a Hallstatt-kultúra kialakulását eredményezte. Innentől a Duna kulturális határvonallá vált és ez a kettősség Budapest területét is jellemezte. A Hallstatt-kultúra települései a Csúcshegy oldalából, a Harsánylejtőn (II. ker.) és Kőérberekben (XI. ker.) kerültek feltárásra, temetője pedig a Kelenföldi-vasútállomás (XI. ker.) területén került kutatásra. A pesti oldalon a szkíta jellegű Vekerzug-kultúra leletei egyelőre csak szórványosan ismertek. Legnagyobb sírszámú temetőjét Soroksáron (XXIII. ker.) tártak fel a régészek.

A kelták a legkorábban feljegyzett nép, amelynek első csoportjai nyugat felől a Duna mentén kelet, majd déli irányba vándorolva Kr.e. 450 körül érték el a mai főváros területét. Jelentős sírszámú kelta temető a Csepel-sziget északi csúcsán (XXI. ker.) került feltárásra. Jelentős kiterjedésű kelta falvak kerültek régészeti kutatásra a Corvin téren (I. ker.), a BUSZESZ területén (III. ker.), a Budai Skála (XI. ker.) lelőhelyen, a Kende utcában (XI. ker.) valamint a Harbor Parkban és a nagytétényi sertéshizlaldánál (XXII. ker.). A kelta foglalás legfontosabb és legimpozánsabb lelőhelyei a Gellérthegyi erődített település és tabáni fazekas telep (I. és XI. ker.).

A kelta uralomnak a főváros területén a római foglalás vetett véget. A Gellérthegy erődítést a rómaiak időszámításunk kezdete körül felszámolták, de a kelta falvak egy jelentős része a római korban is lakott maradt. A Tabánban (I. ker.), a Római part – Békásmegyer - Harsánylejtő térségében (III. ker.), Gazdagréti lakótelep területén (XI. ker.) és a Növény utcában (XXII. ker.) a római foglalás utáni kelta települések maradványai kerültek elő.

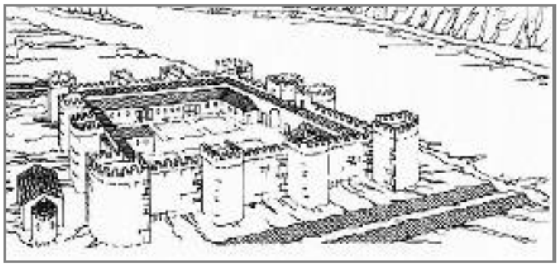
Aquincum Polgárváros

Fotó: Civertan

Budapest területe a római korban fontos stratégiai pont volt, átkelőhely és a dunai határvonal (limes) része, ezért komplett védelmi rendszert, több tábort, erődöt és őrtornyot létesítettek itt. Nagytétényben erődöt (Campona - XXII. ker.) Albertfalvánál (XI. ker.) pedig segédcsapat-tábort alapítottak 50 körül. Ugyanebben az időben egy másik tábor is létesült a Vizivárosban a mai Fő utca-Bem tér környékén (I. ker.). A Csepel-sziget északi végénél (XXIII. ker.) a Gellért téren (XI. ker.), a Lajos utca-Árpád híd térségében és a Hajógyári sziget két végén (III. ker.) is volt egy-egy segédcsapattábor. A táborok mellett az azokat kiszolgáló falu-szerű települések (vicus) maradványai is vannak. A Mozaik utca-Miklós utca térségében (III. ker.), a Március 15. téren (V. ker.) és a Dagály Strandfürdő (XIII. ker.) területén erődöket tártak fel. Az Országház (V. ker.) helyén őrtorony volt. Az Árpád-híd közelében és a Mozaik utcánál

(III. ker.) a Duna mederben hidak maradványai vannak.

110-12. ábra: Contraaquincum a mai Március 15. téren, (i. sz. 294)

Forrás: Hajnóczi J. Gyula: Pannónia római romjai. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1987, p 134, illustration 182

A mai Flórián tér körzetében óbudai legiotábor (III. ker.) és az azt körülvevő katonaváros (canabae) 89-ben épült. Aquincum 106-tól Pannonia provincia székhelye lett, amely három egymástól jól elkülönülő települési egységből állt: az Óbudai legiotábor (castrum), a katonaváros (canabae) és a fallal körülvett polgárváros (municipium). Az Óbudai szigeten helytartói palota, a Duna menti sávban a közigazgatási negyed épült. Aquincum térségében több kisebb, falusias településeket (vicus) ismerünk pl. Budaújlak (II. ker.) és Lágymányos (XI. ker.) területéről. A budai hegyvidék lábánál pedig villák sora létesült: Csúcshegy, Csikós utca, Harsányhegy, Mocsáros dűlő, Táborhegy, Testvérhegy stb.

A római limessel szemben a Dunától keletre szarmata falvak sűrű hálózata alakult ki. A rómaiakkal békésen kereskedő, máskor háborúban álló nép települései leginkább Soroksár térségében, a Gyáli patak mentén (XXIII. ker.), valamint Rákosmentén (XVII. ker.) és a Szilas-patak térségében (XV. ker.) kerültek feltárásra. Négy évszázadnyi fejlődést követően a Római Birodalom hanyatlásával és az egymást követő fegyveres konfliktusok következményeképpen Aquincum polgárváros és a környék települései a 4. század második felétől lassan elnéptelenedtek. Az 5. századi népmozgások következtében a főváros egész területe hun fennhatóság alá került. Attila halálát követően Aquincumot először a keleti gótok, majd a langobardok foglalták el. Erről az időszakról pl. a Szépvölgyi úton és a Vályog utcában (III. ker.) feltárt temetkezések tanúskodnak. 568-ban a langobardok elhagyták Pannóniát, helyükre a keleti nomád avarok érkeztek. A kelet felől több hullámban érkező avar betelepülés nyomait főleg temetkezésekből ismerjük: A csepeli Szabadkikötő területén (XXI. ker.) jelentős avar temető került elő, de hasonló sírok kerültek elő a Soroksári út 158. szám alól és a ferencvárosi pályaudvar területén az Illatos-árok északi partján (IX. ker.) még két avar temetőről van tudomásunk. Ugyancsak avar temetőt ismerünk a Keresztúri út és Fehér út között (X. ker.) és a Váci út mellett (XIII. ker.). A Kőérberekben (XI. ker.) talált sírok mellett egy avar falut is feltártak.

Buda és Pest, valamint a mai fővárosi közigazgatás területére vonatkozóan számos történeti adatunk van, viszont ezek különösen a korai időszakra vonatkozóan hiányosak, néhány ponton pedig bizonytalanok, esetleg a régészeti adatokkal ellentmondásosak. A korai honfoglaló magyarok régészeti emlékei egyelőre nem kerültek napvilágra a főváros területén. Budapesten a legkorábbi magyar temető a Harsányi-lejtőn (III. ker.) és a Károly kertben (V. ker.) került feltárásra, használatuk a 10-11 századra tehető. A történészek Árpád hatalmi központját a római amfiteátrum közelébe feltételezik. István király által építtetett kőtemplomot és korai királyi szálláshelyet kell keresni az oklevelekben említett Fehéregyháza közelében. Helye egyelőre nem ismert, de talán ennek a településének nyomai kerültek elő a mai Kunigunda utcában (III. ker.), illetve a Mátyás király által alapított pálos kolostor a mai Euro Center feletti hegyoldalon (III. ker.). Óbuda további fejlődése során két részre tagolódott. A római tábor falain belül, a mai Fő téren és környékén jött létre a „civitas", azaz az egyházi központ a Szent Péter templommal, a préposti palotával. 13. század elejéig a királyi szolgálónépek építményeivel kibővített királyi szálláshely is volt itt. A mai Kálvin közben épült királyi vár 1343-ig a királyi bíráskodás helyszíne és állandó királyi rezidencia lett. Óbuda másik része a mai Bécsi út táján húzódó út és a révhez vezető további utak mentén a királyi udvart kiszolgáló kovácsok, kézművesek és kereskedők települése, azaz a „villa". Óbudát a tatárjárás során feldúlták, amely megalapozta IV. Béla király azon tervét, hogy a Várhegyen jobban védhető Újbudát építsen. Óbuda még több évtizedig fontos királyi szálláshely maradt, amelyet 1343-ban Nagy Lajos

az anyakirálynénak adott át és ettől kezdve az a mindenkori királynéi birtok része lett. A királyné jelentős építkezésekbe kezdett a város egész területén. (például: Mária templom, klarissza apácák kolostora a mai Perc utca területén, vásárcsarnok a Lajos utcában). A prépost és a királyné várnagya között folyamatosan ellentétek adódtak a város jövedelmei beszedésének jogán, amit Lajos király 1355-ben a város felosztásával próbált megoldani. A polgári városrész a királynéi várral, a piaccal és a révvel a királynő fennhatósága alá került, az északi, azaz a „civitas" az egyház kezében maradt.

1242 után IV. Béla király elrendelte a budai Vár-hegy fennsíkját körülölelő városfal építését. I. Lajos király korában épült a Szent György kápolna a mai Szent György téren, amely a középkorban nem volt tér, hanem a 13. századtól két észak-déli irányú utca alakult ki. A két utca által közre zárt tömbben, csakúgy, mint az utcák keleti és nyugati oldalán polgárházak épültek. A keleti várfal mentén ferences kolostor épült. A mai Dísz tér vonalában két kapu nyílt a városfalon. A 14. században még jellegzetesen polgári területen az uralkodók hozzáfogtak a királyi palota fokozatos kiépítéséhez. Zsigmond király 1410 előtt megalapította a Szűz Mária, valamint Szt. Zsigmond tiszteletére szentelt új királyi kápolnát. Itt talált végső nyughelyet Podjebrád Katalin, majd 1506-ban itt temették el II. Ulászló feleségét, Foix-i Annát is. A nyugati oldalon a 14. században újabb városfal épült a korábbi városfal előtt, azzal párhuzamosan. A korábbi polgárok épületeit a magas állami hivatalokat is betöltő bárók, vagy királyi szolgálatban álló nemesek foglalták el.

A mai Bem József utca, majd a Margit körút vonalát követve húzódott a középkori külváros utcahálózata, amely a Horvát, a Fazekas utca és a Duna-part közötti területen főbb vonalaiban megegyezett a mai utcahálózattal. A nagyobb kőépületeken mellett kisebb, fából ácsolt lakóépületek álltak egészen a Vízivárost övező falig. A városrész lakói főként kézművesek voltak, amit a mai utcanevek is megőriztek. A városrésznek nevet adó Szent Péter plébániatemplom maradványait régészeti ásatás tárta fel a Medve utca és Csalogány utca sarkán. A városrész északi részén a természetes úton felszínre törő termálvizekre már a középkorban fürdők és malmok települtek, azonban ezek pontos helyét nem ismerjük. A településrész a törökkor folyamán is tovább élt. A korabeli metszetek és írásos források szerint dzsámik és fürdők épültek ide.

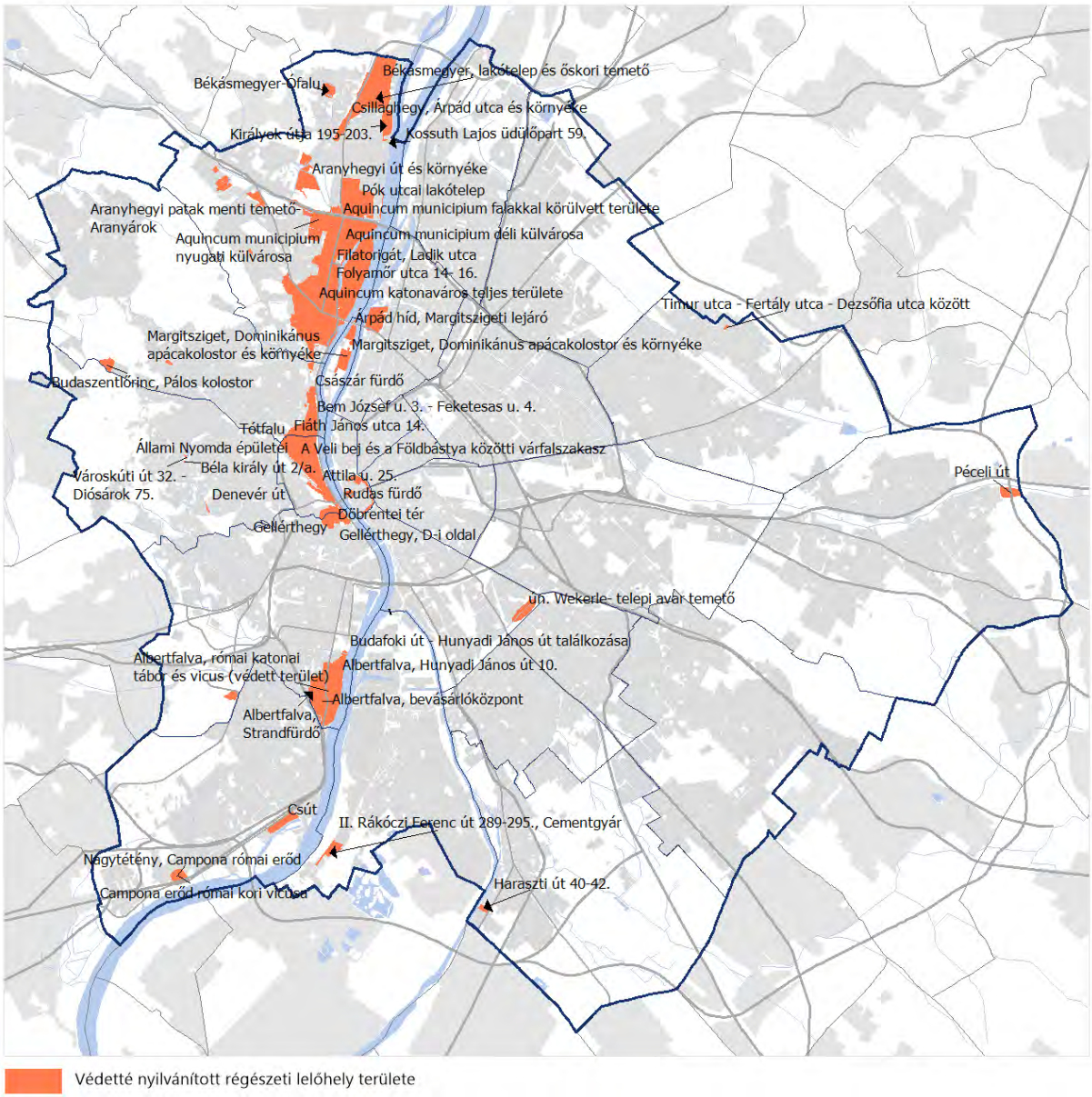
Pest (Ofen) középkori történetér csak a hiányosan fennmaradt okleveles adatok alapján vázolhatjuk fel. Anonymus szerint Pesten mohamedán böszörmények települtek le, amelyet 1218-ban kelt okleveles adat is alátámaszt. Pest vára a mai Március 15. téren található római kori erőd volt, a kora Árpádkori település is valószínűleg e körül koncentrálódott. A mai belvárosi plébániatemplom helyén keresztény templom épült, a várfalon belül pedig temető létesült. A pesti böszörmények a tatárjárást megelőző évtizedekben már nem az erőd környékén, hanem Újbécs településen, a mai Bécsi utca- Kristóf tér (V. ker.) környékén laktak. Ez a településrész a tatárjárás során elpusztult. Újbécs első említése 1268-ból ismert. Ebben, mint Jenő mellett fekvő lakatlan föld említették, ahol akkor csak egy palota állt. Ez a palota 1284-ben a pesti polgárok és az apácák közötti per tárgya lett. A per kapcsán írták le a Pestet körülvevő nagy árkot, amely tulajdonképpen a mai Kiskörút vonalában futott. Pest igazi városi fejlődése a 13. században kezdődött. A böszörmény kereskedőváros a németek betelepülésével átalakult. Pest városi mára elveszett adománylevele 1231-re tehető, mivel 1244-es privilégiumából arra következtethetünk a város már a tatárjárás előtt királyi szabadságjogokat nyert. Pesten domonkos kolostorról is tudomásunk van, amely talán a mai Egyetem téren állt és több ezer embert befogadó, erődített hely volt, amelyről feljegyezték, 1241-ben Pest eleste után várszerűen állta az ostromot.

A város képéről az Árpád-korból nincs adatunk, de a későbbi állapotokra is jórészt a török kiűzését követő felmérésekből következtethetünk. Pest (mai Belváros) utcahálózatának gerince három országos jelentőségű főút volt. Egyik a Dunával párhuzamosan Vác felé vezető Váci utca. Erre merőlegesen érkezett Hatvan- Kerepes felől, a Hatvani kapun át a mai Kossuth Lajos utca. A harmadik út, amely Szeged-Kecskemét felől érkezett a Kecskeméti utca. Az 1688-as utcahálózatot nézve úgy tűnik, hogy belső

részeken mutatkozó szabálytalanságok a fokozatos fejlődés mellett szólnak. A középkori város fontosabb eleme a két periódusban épült városfal. Az Árpád-kori városfal nyomvonala északon a Duna partjáról az V. Apáczai Csere János utca 2. sz. telken indult és a Szervita téren fordult a mai Városház utcába, ahonnan tovább a Ferenciek terét átszelve a Reáltanoda utca Károlyi utcák sarkán délnyugati irányba a Cukor utcában folytatódott, az utca közepe táján pedig a Duna irányába kanyarodott. A 15. században szükségessé vált a város határainak rendezése. Ekkor épült a Károly és Múzeum körút, Magyar utca, Bástya utca vonalán ma is egyes helyeken teljes magasságában megmaradt városfal. 1526-ban a törökök felgyújtották Pestet. 1541-ben Buda és Pest is török kézre került. Pest a török időkben a több ostromot és ebből adódó tűzvészt átélt (1602-1604, 1684, 1686). Ezek következtében a gótikus és reneszánsz lakóházak és paloták teljesen elpusztultak, a keresztény templomokat pedig mecsetté alakították át. Buda felszabadítására érkező európai seregek érkezése előtt a törökök új sáncokkal és ágyúállásokkal erősítették meg a várost. 1686-ban Buda és Pest is felszabadult a török hódoltság alól.

A mai főváros közigazgatási területén különösen a pesti határban több Árpádkori és középkori falu volt. A középkori oklevelekben névvel említett falvak többsége azonosított, de régészet azonosított olyan faluhelyeket is, amelyekről írásos említés nem maradt fent, ezért nevük ismeretlen.

110-13. ábra: Védett régészeti lelőhelyek Budapesten

10.3 Védett épített környezet

Világörökségi és világörökségi várományos terület

1972. november 16-án született meg az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) által a Világörökség Egyezmény. A világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló egyezmény olyan egyedülálló jogi eszköz, amely globális felelősségvállalást tesz lehetővé a világ kulturális és természeti értékeinek megóvásáért. A világörökségi helyszínek védett listájára magyarországi helyszínek is felkerültek. Az Országgyűlés ezzel összhangban, az egyetemes értékek megőrzéséhez szükséges rendelkezések megállapítása érdekében megalkotta a 2011. évi LXXVII. törvényt a világörökségről.

A törvény meghatározta a

- világörökségi helyszín,
- világörökségi helyszín védőövezete,
- világörökségi várományos helyszín
- világörökségi várományos helyszín javasolt védőövezete

védett területi kategóriákat, amelyek mindegyike megtalálható Budapesten az alábbiak szerint.

Világörökségi terület

A világörökségi védelmet Budapesten először a Duna-part látképe és a Budai Várnegyed területe (1987) kapta meg.

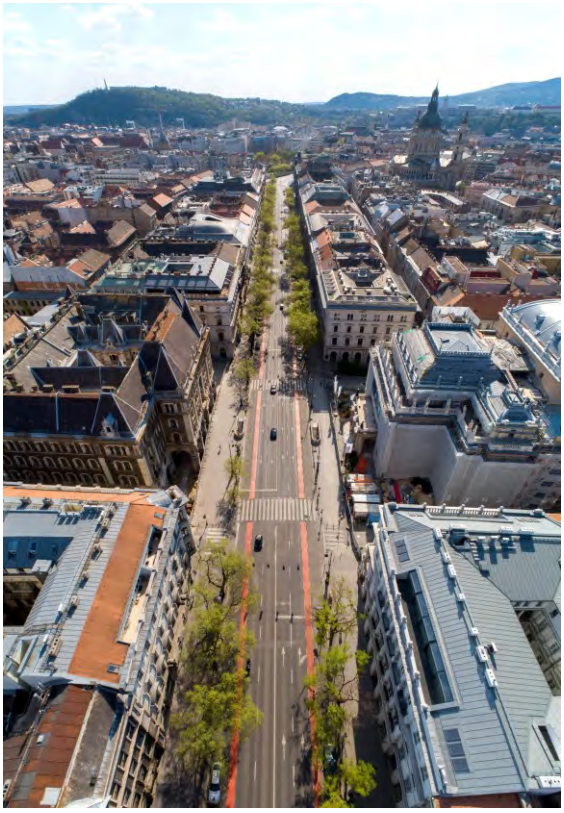

Budai várnegyed a Duna-parttal

Fotó: Civertan

A Duna-partok látképe és a Budai Várnegyed: a Világörökség részét képezi a budai oldalon a Műszaki Egyetem néhány épülete és a Széchenyi Lánchíd által közrefogott terület, a Gellért fürdő, a Gellért-hegyi Szabadság-szobor és a Citadella, valamint a budai Várnegyed épületei és a Duna-part a Margit hídig. A pesti oldalon védettséget élvez a Parlament, a Lánchíd pesti oldalán található Széchenyi István tér, a Magyar Tudományos Akadémia a Gresham-palota épületével, valamint a Duna-part a Petőfi hídig terjedően.

2002-ben az Andrássy utat is a világörökségi helyszín részévé nyilvánították, környezetét és a Hősök terét világörökségi helyszín védőövezetének jelölték ki.

Andrássy út

Fotó: Mártonffy Gábor

A világörökségi védelem az országos szint felett meghatározott nemzetközi védettség szintje, amely nem jelenti a terület hermetikus elzárását az általános városalakító folyamatok és a városüzemeltetés által kikövetelt változtatásokkal szemben. A világörökségi helyszíneken is lehetségesek az épített környezetet érintő beavatkozások, jóllehet ezek mértékét és tartalmát nemzetközi szinten is folyamatosan ellenőrzik.

Amennyiben a beavatkozások mértéke túlzott változást idéz elő a védett építmények körében, a világörökségi cím megszüntetése kezdeményezhető. Budapesten pontosan ilyen megfontolásokból nem került sor pl. a budai alsórakpart tervezett 2x2 sávos bővítésére.

A védett területekre kormányrendelettel elfogadott, a terület védelmét biztosító részletes szabályokat tartalmazó *kezelési tervet* kell készíteni *és* hatályba léptetni. A kezelési terv egyaránt lenne hivatott védeni a terület és épületek használatát, az épületföldszintek kialakítását, a Duna-partok és hidak látványát, a közterületeket. A kezelési terv támogatásokat (jellemzően kedvezményeket) is rendelhet a feladatokhoz.

Budapesti hidak

Fotó: Civertan

A **világörökségi helyszín védőövezete,** a világörökségi helyszínt körülvevő terület, melynek fejlesztésére és használatára korlátozásokat vezettek be, hogy a világörökségi területek védelmét egy újabb szinttel növeljék. A pufferzónának a jelölt terület közvetlen környezetét kell tartalmaznia, olyan területeket, jellegzetességeket, panorámákat, melyek nagy jelentőséggel bírnak a helyszín védelme szempontjából. E pufferterületbe bele tartozik a Városliget teljes területe, Terézváros Andrássy út menti területei és Belváros-Lipótváros teljes területe is.

Világörökségi várományos helyszínek

A magyar Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő jelölés és felvétel folyamatát tartalmazza a Kormány 315/2011. (XII. 27.) rendelete a világörökségi kezelési tervről, a világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentációról és a **világörökségi várományos helyszínekről**. A kormányrendelet 4. sz. melléklete tartalmazza a hazai Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvételhez szükséges bejelentési dokumentáció, valamint az UNESCO Világörökség listára történő felterjesztéshez szükséges felterjesztési dokumentáció tartalmi követelményeit. Magát a jegyzéket a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékéről szóló 27/2015. (VI. 2.) MvM rendelet melléklete tartalmazza. A rendelet mellékletében szereplő budapesti helyszínek:

- A római birodalom határai – a dunai limes magyarországi szakasza: a Ripa Pannonica szigetszerűen elhelyezkedő erődmaradványai és vonala (Campona erőd, Contra Aquincum erődök, Aquincum katonai tábor és limes út, Aquincum katonai táborai és katonavárosa, Aquincum municipium és az Ulcisia 16. őrtorony, Ulcisia 5. őrtorony)
- Lechner Ödön építészete: az Iparművészeti Múzeum, a Postatakarékpénztár, az Állami Földtani Intézet és a Szent László Plébániatemplom
- A budai termálkarszt barlangrendszerei: Pál-völgyi-barlangrendszer, Ferenc-hegyi-barlang, Molnár János-barlang, József-hegyi-barlang, Szemlő-hegyi-barlang, Budai Vár-barlang

Lechner Ödön Szent László Plébániatemploma

Fotó: Mártonffy Gábor

Lechner Ödön művei

Lechner Ödön (1845-1914) a 19. század utolsó negyedének építészeti közegében vállalkozott új művészeti szemléletű küldetésének betöltésére. Tudatosan formált életpályája során arra törekedett, hogy egyedi, az eddigi stílusoktól eltérő, a historizmus formáitól különböző sajátosan magyar stílust hozzon létre. Lechner Ödön világörökség várományos épületei közül négy Budapesten található.

A várományos helyszín megjelölése	Helyrajzi szám	Központi koordináta	
		EOV koordináta	WGS84 koordináta
Iparművészeti Múzeum IX. kerület	36862	651558 238000	47.485954 19.06814
Szent László plébánia-templom X. kerület	39124	656368 238134	47.487130 19.13197
Földtani Intézet XIV. kerület	32827	653763 240189	47.505632 19.09742
Postatakarék-pénztár V. kerület	24744	650361 240049	47.504386 19.05226

Lechner ezen épületei mind a mai napig, több mint egy évszázad elteltével is, folyamatosan a tervező eredeti elképzeléseinek megfelelő célt – rendeltetést – szolgálják és mindegyiküket lényegében változatlan formában használják. Az épületek egy periódusban épültek, az azóta történt esetleges változtatások és szükséges felújítások az eredeti terveknek megfelelően valósultak meg. A városi helyszíneken található épületek a természeti környezettel és az épített környezetükkel egyaránt megőrizték integritásukat.

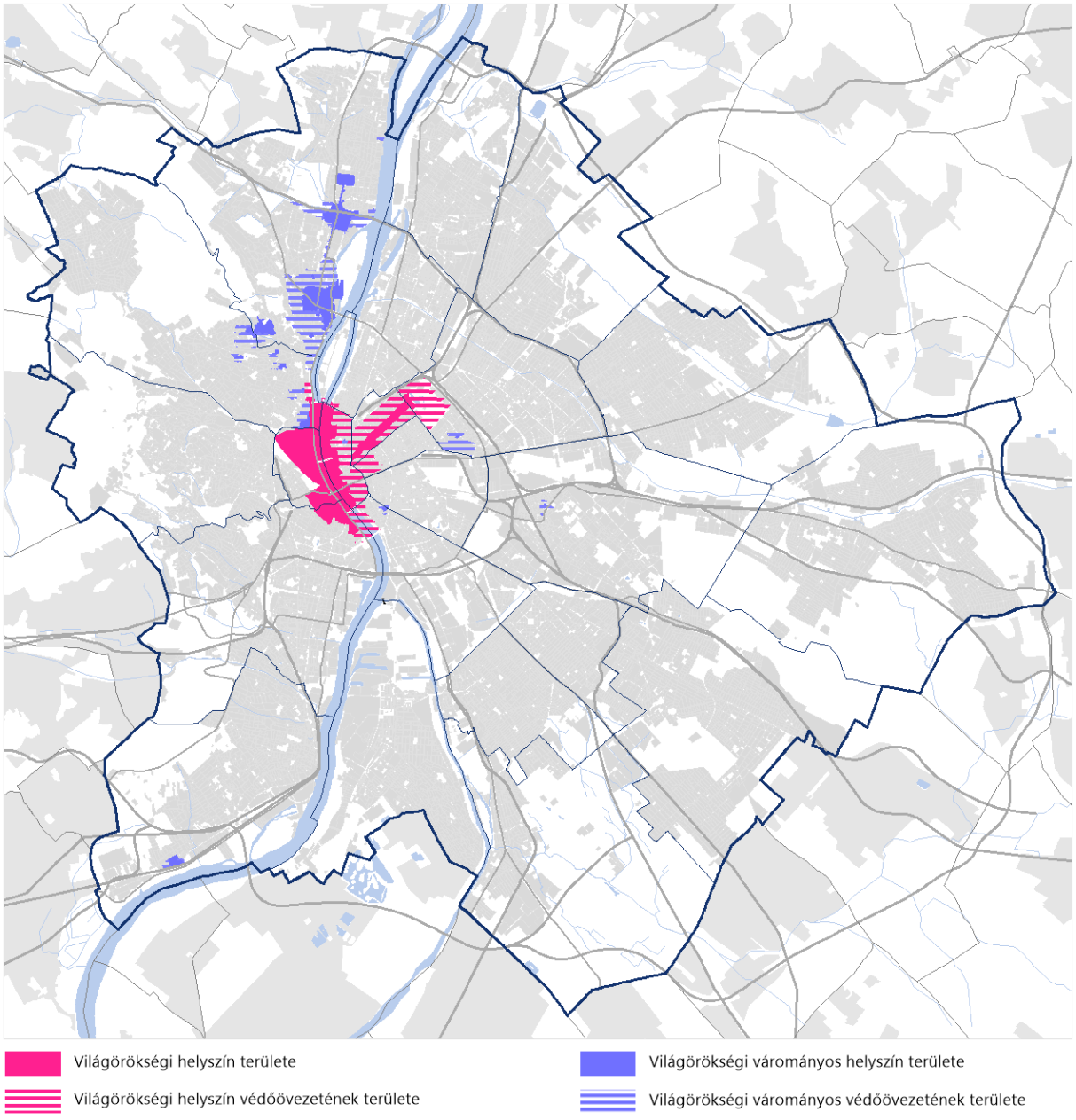
A budai termálkarszt barlangrendszerei

A budai termálkarszt legjelentősebb barlangrendszerei a város belterületén, a Rózsadomb és a budai Várhegy felszíne alatt húzódnak. A felvételre javasolt barlangok fokozott természetvédelmi oltalom alatt állnak. A járatrendszerek összesen mintegy 53 km hosszúságban feltártak. A Budai termálkarszt barlangjait a mélyből feltörő karsztos hévizek, valamint a térség utóbbi 30 millió évében végbement felszínfejlődésének sajátosságai hozták létre.

A várományos helyszín megjelölése	Település neve
Budai termálkarszt barlangrendszerei Pál-völgyi-barlangrendszer	II. kerület, III. kerület
Ferenc-hegyi-barlang	II. kerület
Molnár János-barlang	II. kerület
József-hegyi-barlang	II. kerület
Szemlő-hegyi-barlang	II. kerület
Budai Vár-barlang:	I. kerület,

A világörökségi és **világörökségi várományos területek védőövezete** a magterület és a világörökségi címmel járó feltételek és korlátozások által nem érintett területek konfliktusmentes illeszkedését hivatott biztosítani.

110-14. ábra: Világörökségi és világörökségi városmányos helyszínek védőövezettel

Műemléki értékek

A Méptv. (16. §) szerint: *„műemléki érték minden olyan történeti építmény, történeti kert, történeti temetkezési hely vagy műemléki terület, valamint ezek rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, maradványa – alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyaival együtt, vagy egyes nevesített értéke vonatkozásában –, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség identitástudata szempontjából kiemelkedő művészeti, történelmi, műszaki, néprajzi vagy más tudományos jelentőséggel bír."*

Műemlék

Budapest legjelentősebb, legértékesebb megmaradt emlékei műemléki védelem alatt állnak. A műemléki értéket korábban a Kötv. alapján, jelenleg a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény alapján műemlékké nyilvánítás során kiemelten védett műemlék vagy védett műemlék kategóriába kell sorolni. A műemléki védettség alatt álló elemek a belvárosban és az egykori történeti települések központjában, a mai városrészközpontokban koncentrálódnak.

Magyar Királyi Postatakarék-pénztár épülete

Fotó: Civertan

A budai oldalon az I., II., III., XII. és XXII. kerületekben, a pesti oldalon az V., VI., VII. és VIII. kerületekben található a legtöbb műemlék. A közelmúltban nyilvánították műemlékké mindkét budapesti rakpartot (2011). Jelenleg az Építési és Közlekedési Minisztérium Műemlékvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság feladatai közé tartozik a műemléki szakértői nyilvántartás, adatszolgáltatások, műemlékeket érintő hatósági bizonyítvány kiadása, a műemlék ingatlanok állami elővásárlási jog gyakorlással kapcsolatos ügyintézése, valamint a műemléki védésnek és a védettség megszüntetésének kezdeményezéséhez kapcsolódó ügyintézés.

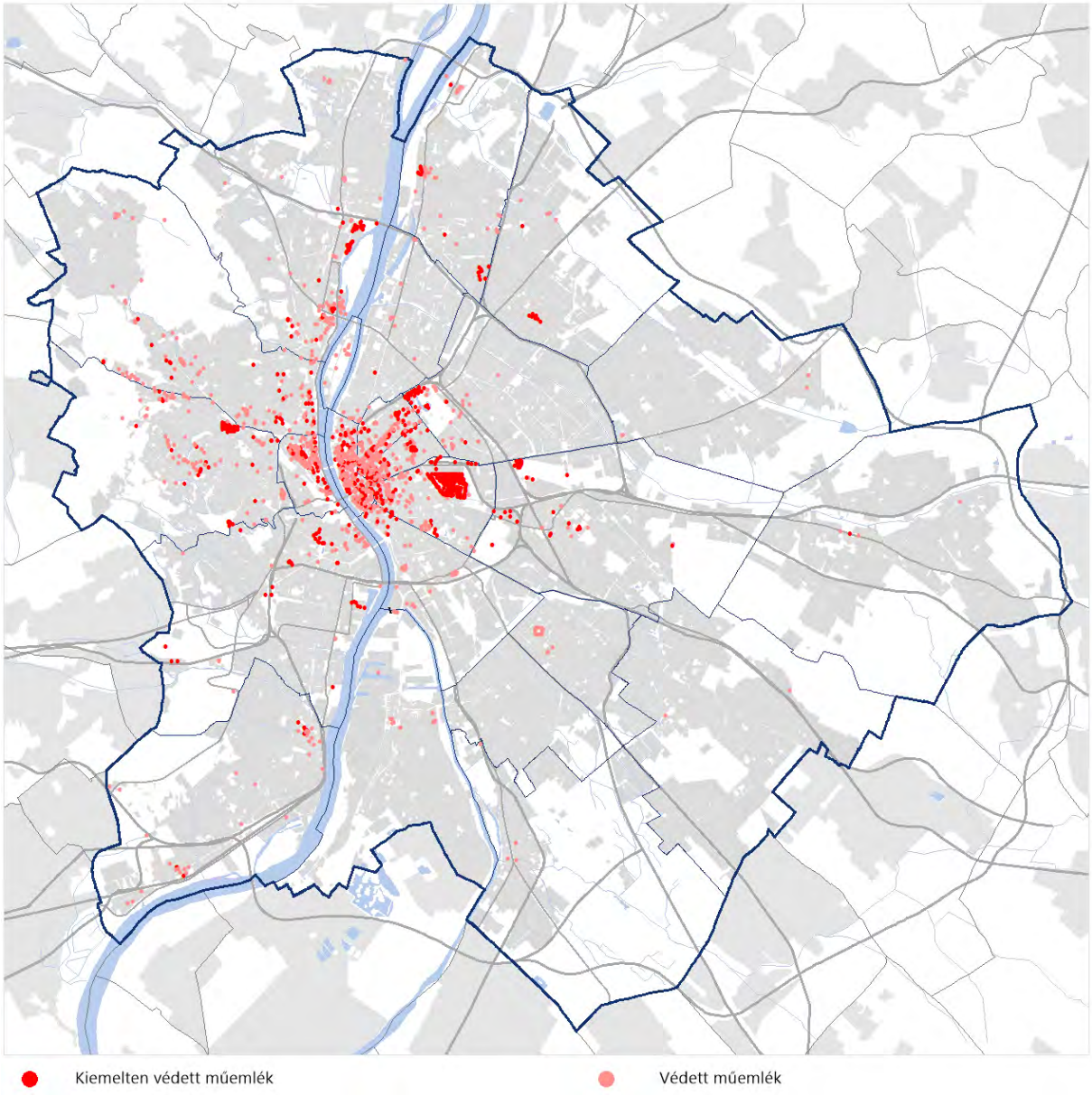

Nagytétényi Száraz Rudnyánszky kastély

Fotó: Civertan

Műemlékkel kapcsolatos építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásban - törvény vagy kormányrendelet szerinti igénybevétel esetén - a (3) bekezdés szerinti tanácsadó testületként a központi építészeti-műszaki tervtanács jár el, amelynek véleményét az építésügyi és építésfelügyeleti hatóság érdemben vizsgálja az eljárása, döntése meghozatala során.

110-25. ábra: Műemléki védettség alatt álló ingatlanok Budapesten (2024)

Műemléki sajátos helyszínek

Korábban a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényjelenleg a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény meghatározásában a műemléki sajátos helyszínek:

- Történeti kertek
- Történeti temetkezési helyek
- Műemléki területek
  - történeti táj,
  - műemléki jelentőségű terület,
  - műemléki környezet.

A törvény rendelkezése szerint műemléki sajátos helyszínek körében védelem alatt álló valamennyi ingatlan esetében biztosítani kell az építészeti, településképi, valamint egyéb környezeti, természeti értékek fenntartható használatát és a hagyományos tájhasználat megőrzését. A kulturális örökség védelmének és a természetes/természetközeli, de ember alkotta környezet értékeinek kapcsolódási pontjai a történeti kertek és a történeti temetkezési helyek.

Történeti kertek

A Méptv. 118. § értelmében a történeti kert történeti vagy művészeti értékkel bíró, önállóan vagy más műemléki értékhez kapcsolódóan, illetve a történeti településszerkezet részeként megjelenő kertépítészeti alkotás, zöldfelület, illetőleg park, amelyet lehetőleg eredeti rendeltetésének megfelelően, teljes eredeti területére kiterjedően kell védelem alá helyezni. A kiemelkedő jelentőségű történeti kert általános védelemben részesíthető, műemlékké nyilvánítható. A műemléki védelem alatt álló történeti kert egésze nem számolható fel, annak védett részei nem szüntethetők meg.

Jelenleg nem élvez történeti kert státuszt, de a korai kialakulását és kultúrtörténeti értékét tekintve indokolt lenne a történeti kertek közé felvenni a Városmajori és a Városligeti városi parkot. Kerttörténeti szakértők a Gellért-hegyi Jubileumi park késő modern kialakítású területét olyan a korszakból fennmaradt parkrésznek tartják számon, amely szintén megérdemelné a történeti kert státuszt. Ezek közül a Városliget területének történeti kertté nyilvánítását kezdeményezte eddig a Fővárosi Önkormányzat.

110-4. táblázat: A nyilvántartás szerint a következő történeti kertek találhatók Budapesten (2024):

Kerület	Cím	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)
VIII.	Illés utca 25.	Füvészkert – Egyetemi Botanikus Kert
XII.	Költő utca 21.	Jókai és Steindl-villa kertje a Sváb-hegyen
-	Margitsziget	Margitsziget
III.	Remetehegy	Schmidt-kastély kertje
VIII.	Orczy út 1.	Orczy-kert – a későbbi Ludovika kertje
X.	Népliget	Népliget
III.	Kiscelli park	Kiscelli park

Történeti temetkezési helyek

A Méptv. 119. §-a szerint védelemben kell részesíteni azokat a történeti temetkezési helyeket vagy ezek meghatározott részeit, különösen a sírjeleket, síremlékeket, sírépítményeket, amelyek műemléki értékei a magyar történelemnek, a vallás, a kultúra és művészet sajátos kifejezői, illetve emlékei.

A történeti temető és a temetkezési emlékhely közül csak az utóbbi jogi kategória, a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény szerint „temetkezési emlékhely: a temetőn kívül, különösen templomban, altemplomban, templomkertben, történeti kertben, urnacsarnokházban vagy más építményben és területen lévő, az elhunytak eltemetésére, urnák elhelyezésére és hamvak szétszórására szolgál. A történeti temetkezési helyek védett elemeiről önálló nyilvántartás nincs, közéjük ezért a védett műemlékek és műemlékegyüttesek közül azok tartoznak, amelyek a fenti definícióknak megfelelnek (pl. több síremlék a Fiumei úti sírkertben vagy a Farkasréti temetőben stb.). A

nemzeti sírkert nem egy konkrét temetőhöz, illetve temetőrészhez köthető terület, hanem ide tartoznak a magyar történelem és kultúra jelentős alakjainak Magyarország egész területén lévő sírjai. Felettük a rendelkezési jogot a Nemzeti Örökség Intézete (NÖRI) gyakorolja.

Műemléki területek

A Méptv. 120. § (2) bek. alapján ***műemléki jelentőségű területként*** kell védeni a település azon részét, amelynek jellegzetes szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű. A budapesti épített örökségének kiemelkedő jelentőségét nagy kiterjedésében fennmaradt, változatosságában gazdag, összességében mégis egységes épületállománya adja. A „műemléki jelentőségű terület" védelmi kategória célja, hogy az összefüggésekben rejlő értéket fogalmazza meg, az egyedileg nem védett, ám az egységes városkép szempontjából kiemelkedően fontos elemek védelmét biztosítsa.

Budapest esetében a következő műemléki jelentőségű területek találhatóak:

- a Világörökségi védelem alatt álló terület,
- a Margitsziget,
- a Sváb-hegy, Széchenyi-hegyi polgári villanegyed
- a Wekerletelep,
- a Tisztviselőtelep,
- MÁV lakótele (XV. ker.) és
- Budafok német telepesfalu és pincerendszer.

Margitsziget
Fotó: Schäffer László

Az eljáró örökségvédelmi szakhatóság műemléki jelentőségű területet érintő esetben a 68/2018. (IV.9.) Korm rendelet 89 – 91.§ rendelkezései szerint dönt. Műemléki jelentőségű terület esetén a hatóság döntésének meghozatala során szempontként figyelembe veszi, hogy

a) új építmény építése, vagy meglévő építmény átalakítása nem járhat a műemléki jelentőségű terület történeti összképének, feltárulásának műemléki szempontból előnytelen megváltozásával,

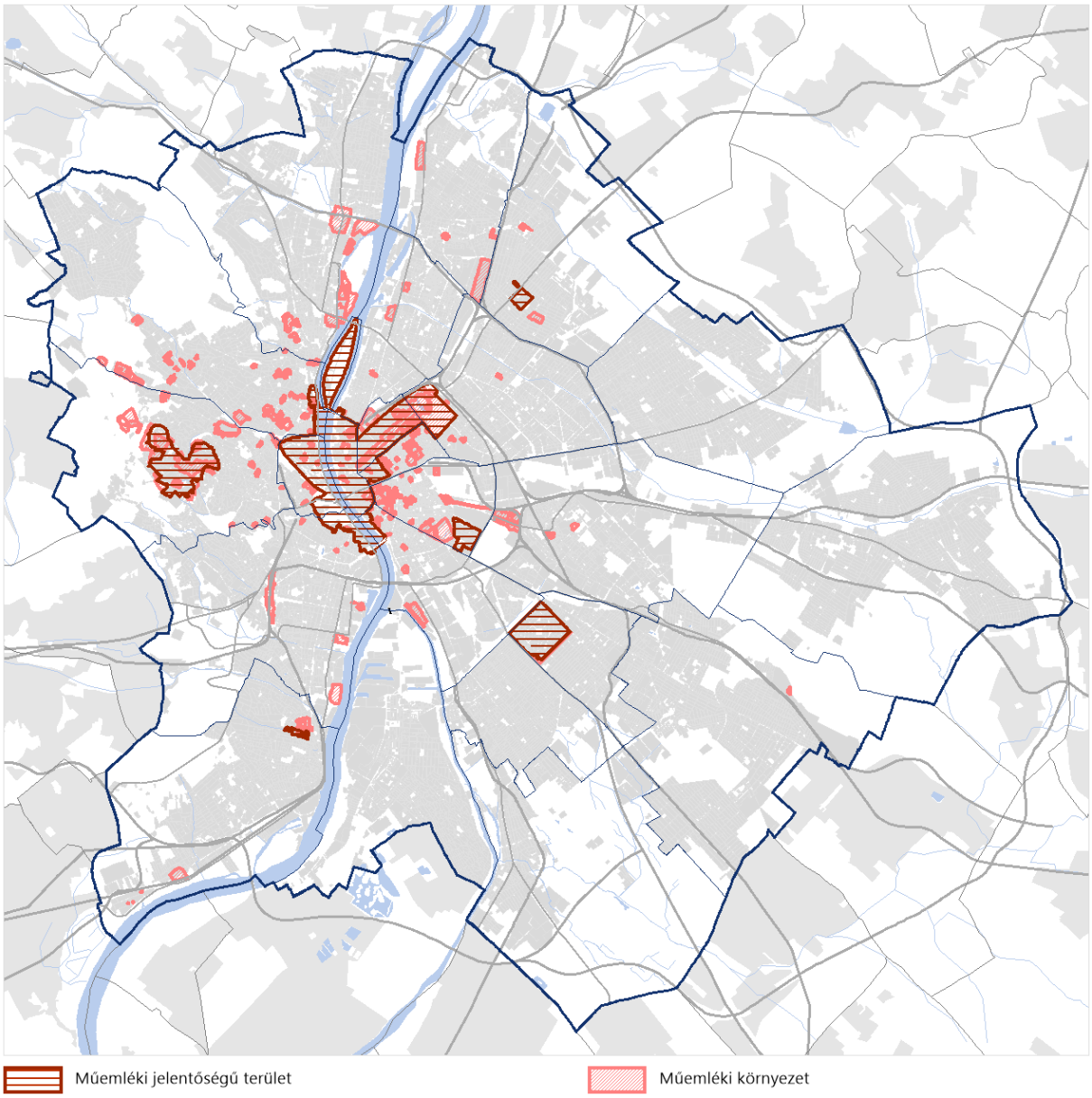
b) történeti épület, amely építési korát, stílusát, megjelenését tekintve a védettséget megalapozó történeti karakterbe illeszkedik, megjelenésében megőrzendő. Az Országos Építészeti Tervtanács vizsgálja, hogy adott tervezett tevékenység műemléki jelentőségű terület esetében az érték érvényesülését szolgálja-e.

Wekerle telep
Fotó: Civertan

A Méptv. 120. § (3) alapján, a műemlék jogszabályban meghatározott **környezete** – a műemlék ingatlanával érintkező szomszédos ingatlan és közterületi szakasz – **műemléki környezetnek** minősül. A műemléki környezet a műemlék védőövezete. A műemlék védettségének megszüntetése esetén a jogszabályban meghatározott műemléki környezet megszűnik. A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet szerint műemléki környezetnek minősül a műemlékkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos telkek, a kapcsolódó közterületszakaszok és a közterületszakaszokkal határos ingatlanok, amelyek központi, közhiteles nyilvántartásban szerepelnek Budapest területén számos nagykiterjedésű műemléki környezet található.

110-36. ábra: Műemléki területek (2024)

Nemzeti és történelmi emlékhelyek

A nemzeti és történelmi emlékhelyek az ország történelmében központi szerepet betöltő helyszínek. 2011-ben a Magyar Országgyűlés bevezette a kiemelt nemzeti, a nemzeti és a történelmi emlékhelyek fogalmát a kulturális örökségvédelemről szóló 2001. évi LXIV. törvénybe. A törvény 2. melléklete szerint 1 kiemelt nemzeti emlékhely és 16 nemzeti emlékhely, továbbá a 303/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete alapján 52 történelmi emlékhely található az országban.

Kiemelt nemzeti emlékhely

A nemzet és a magyar állam történelmében kiemelkedő jelentőségű nemzeti emlékhely, amelyet az Országgyűlés törvénnyel kiemelt nemzeti emlékhellyé nyilvánít.

Ilyen kiemelt nemzeti emlékhely:

- az Országház és környéke.

Országház

Fotó: Polinszky Tibor

Nemzeti emlékhely

Hazánk múltjában kiemelkedő szerepet játszottak, vagy valamely történelmi kor meghatározó színterei voltak, egyúttal a nemzet önazonosítását illetően is kiemelkedő jelentőségűek. A nemzeti emlékhelyek jellemzője továbbá, hogy a magyarság, vagy annak az itt élő nemzetiségekkel való összetartozását erősítő jellegük vitathatatlan.

A budapesti nemzeti emlékhelyek a 2001. évi LXIV. törvény 2. sz. melléklete alapján:

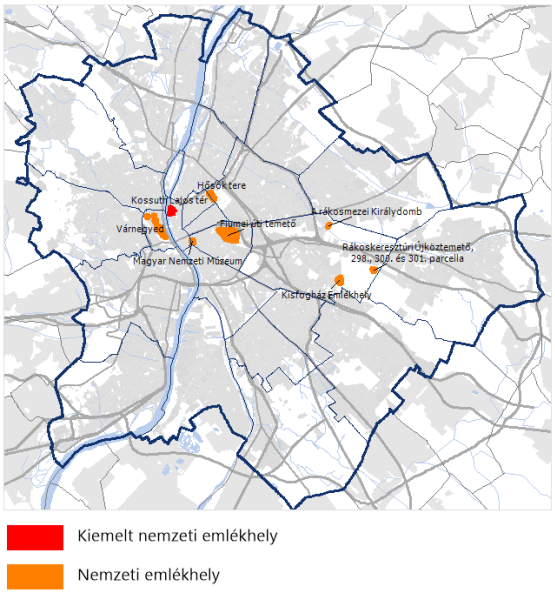
- Hősök tere
- Várnegyed
- Magyar Nemzeti Múzeum
- Rákoskeresztúri Új Köztemető 298., 300 és 301-es parcella és a Kisfogház Emlékhely
- Fiumei úti temető.

Rákoskeresztúri Új Köztemető 298 parcella

Fotó: Polinszky Tibor

110-17. ábra: A kiemelt nemzeti és nemzeti emlékhelyek elhelyezkedése Budapest területén (2024)

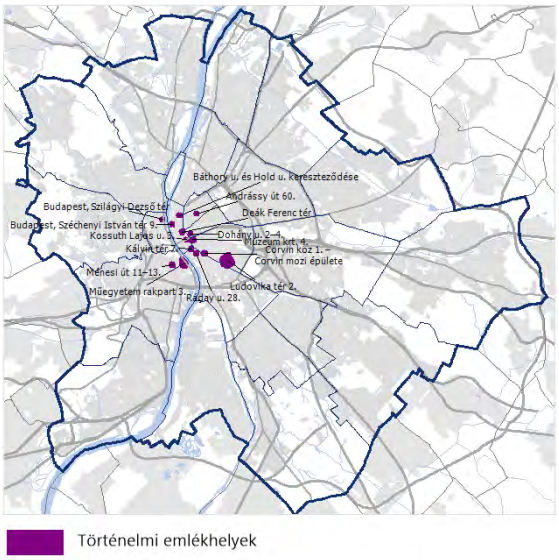
Történelmi emlékhely

Olyan kiemelkedő jelentőségű épített vagy természeti helyszínek, amelyek nemzetünk, vagy valamely hazánkban élő nemzetiség történelmében meghatározó jelentőséggel bírnak, ahol az ország politikai vagy kulturális életét befolyásoló és ezért megemlékezésre alkalmas intézkedések történtek.

A budapesti történelmi emlékhelyek a 303/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete alapján:

- Budapest I. kerület, Szilágyi Dezső téri református templom
- Budapest V. kerület, Batthyány örökmécses
- Budapest V. kerület, Magyar Tudományos Akadémia
- Budapest V. kerület, egykori Landerer-nyomda
- Budapest V. kerület, Insula Lutherana – Evangélikus templom, gimnázium és múzeum
- Budapest VI. kerület, Andrássy út 60.
- Budapest VII. kerület, Wesselényi utcai Hősök temploma és Hősök sírkertje
- Budapest VIII. kerület, Corvin köz
- Budapest VIII. kerület, Ludovika Akadémia
- Budapest VIII. kerület, Trefort-kert
- Budapest IX. kerület, Kálvin téri református templom, kripta és a Ráday Gyűjtemény
- Budapest XI. kerület, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
- Budapest XI. kerület, Eötvös József Collegium

110-18. ábra: Történelmi emlékhelyek elhelyezkedése Budapest területén (2024)

Helyi védelem (fővárosi és kerületi helyi védelem)

Műemléki védettségű elemek mellett nagyon jelentős az értékes nem védett, a város karakterét erősítő épületek, együttesek száma is, amelyek ugyancsak védelemre érdemesek és amelyeket az önkormányzatok vonhattak helyi védelem alá.

Az Országgyűlés a települések jellegzetes és értékes arculatának megóvása, kialakítása, az épített és a természeti környezet egységes védelme, egyben az építési beruházások gyors és sikeres megvalósíthatósága érdekében megalkotta a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényt (Tvtv.), amely megalapozta ezen értékek védelmének módját, meghatározza annak rendszerét. A jelenleg hatályos településkép védelmi rendeletek még ezen jogszabály szerint készültek.

A fővárosi helyi védettségű építészeti örökség

Budapest karakterét alapvetően meghatározza kiemelkedően színes és sokrétű építészete. A történelmi városmagban domináns ugyan a századfordulós eklektika stílusa, de mellette az ókori, középkori emlékek is ott húzódnak az épületek falaiban, ahogy a huszadik századi modern áramlatok is markánsan alakítják a településképet. A Fővárosi Önkormányzat kiemelt célja, hogy ezt az értékes és összetett városi szövetet és a világviszonylatban is kiemelkedően szép városképet megőrizze az utókor számára, nem csak a jó példák bemutatásával, de átfogó szabályozással és helyi védelemmel is megtámogatva.

A fővárosi építészeti örökség helyi védelmének célja a különleges oltalmat igénylő építészeti, építészettörténeti, várostörténeti szempontból védelemre érdemes építmények, épületegyüttesek körének feltárása, számbavétele és meghatározása, védetté nyilvánítása, nyilvántartása, dokumentálása, megőrzése, a lakossággal történő megismertetése.

A törvényben (Tvtv.) kapott felhatalmazás alapján Budapest Főváros Önkormányzata megalkotta a 30/2017. (IX. 29.) Főv. Kgy. rendeletét a településkép védelméről. Ebben a rendeletében határozza meg a helyi védettséggel kapcsolatos szabályokat. A rendelet 4. melléklete tartalmazza Budapest fővárosi helyi védettségű építészeti örökségének jegyzékét.

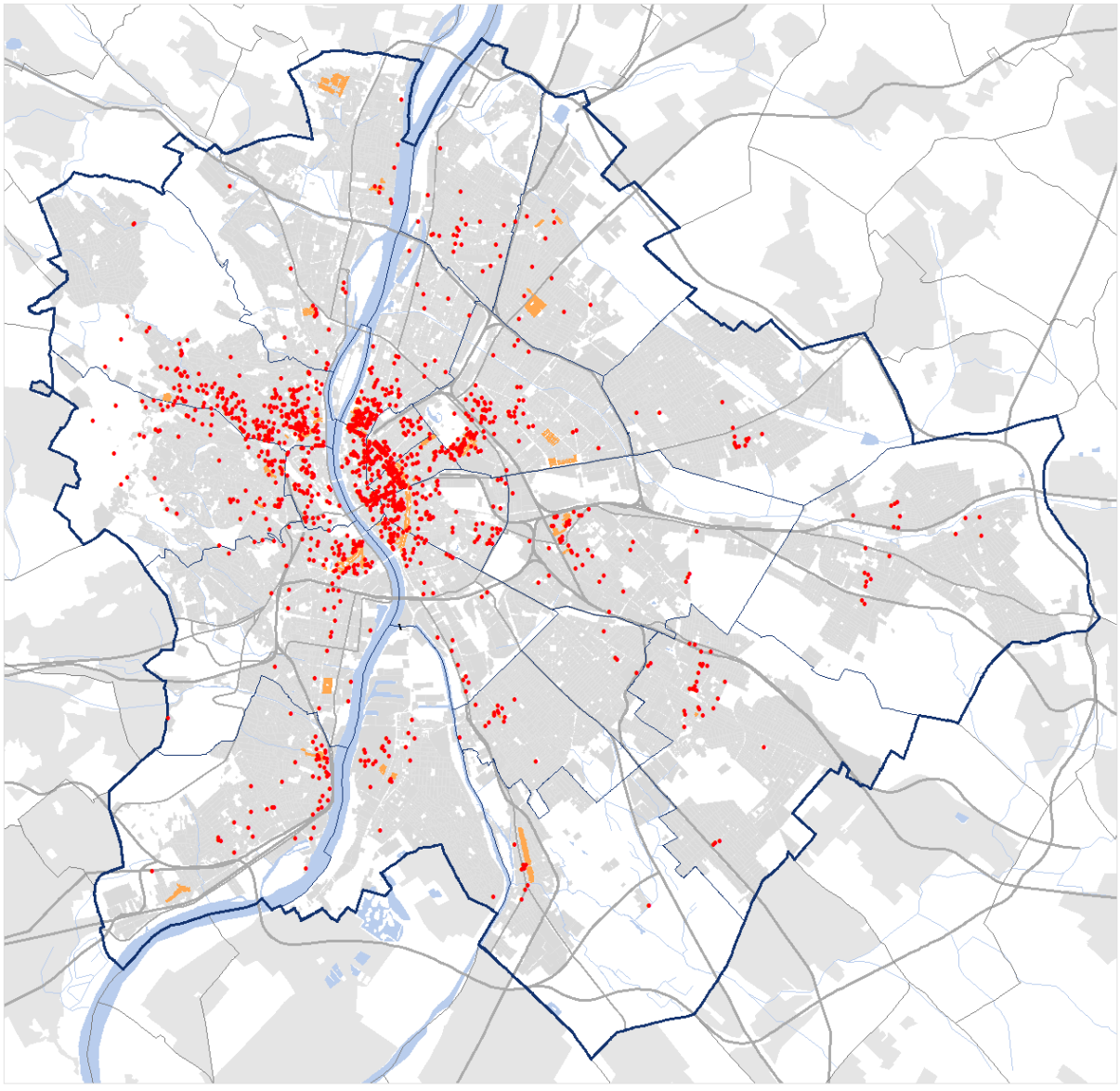
A védelem alá vont, a főváros városképét meghatározó építészeti értékek – épületek és épületegyüttesek – száma folyamatosan bővült, a jegyzék ma már több, mint 2500 magas építészeti minőségű ingatlant foglal magába.

Kerületi helyi védettségű építészeti örökség

A Tvtv. rendelkezései alapján minden fővárosi kerület önkormányzata is megalkotta a maga településképi rendeletét, amellyel egyúttal kijelölték és jóváhagyták a saját helyi védett értékeiket tartalmazó jegyzéküket is. A kerületek saját védett elemeik megóvása érdekében önálló támogatási rendszert is működtetnek.

A fővárosi és a kerületi védelem között nincs különbség fő alapelveikben, amelyek a műemlékvédelemben is működnek: a védett érték teljes egészében nem bontható el, azon minden esetben egyedi eljárás és elbírálás alapján – nem normatív módon – hozott döntés mentén végezhető beavatkozás. .

110-19. ábra: Fővárosi helyi védettségek (2024)

11. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

11.1 Talaj 298
11.2 Felszíni és a felszín alatti vizek 301
11.3 Levegőtisztaság és védelme 307
11.4 Zaj- és rezgésterhelés 311
11.5 Sugárzásvédelem 314
11.6 Hulladékgazdálkodás és köztisztaság 316
11.7 Fényterhelés – fényszennyezés 321

11.1 Talaj

Földtani viszonyok

A Budai-hegység és a Pesti-síkság két teljesen különböző anyakőzetű terület. A Budai-hegység talajai főleg idősebb geológiai korú kőzetek (mészkő, dolomit, hárshegyi homokkő, budai márga, kiscelli agyag) törmelékén és málladékán képződtek, a Pesti-síkságéi viszont fiatal, laza folyóvízi és szélhordta üledékeken. A főváros esetében különösen meghatározó az emberi társadalom talajalakító hatása: a felszín mesterséges átalakítása, a beépítések gyors változást (talajpusztulást) eredményeznek, így a város beépített területének eredeti talajait már nem láthatjuk.

A Budai-hegység völgyei mentén képződött öntéstalajoktól eltekintve, csak a különböző mészállapotú barna erdei talajok és a rendzinák foglalnak el nagyobb területeket. A beépítetlen dunai ártéren mindkét parton öntéstalajok borítják a folyóvízi üledékeket. Az egykori feltöltődött Duna-medrekben vizenyős, tömött szerkezetű réti talajok voltak az uralkodóak, melyek azonban a Mocsárosdűlő kivételével mára gyakorlatilag beépültek.

A kis dunai szigeteket öntéstalaj fedi, a Csepel-sziget talajai változatosak, a nagykiterjedésű öntések mellett a futóhomok-váztalaj és a humuszos homoktalaj is megjelenik. A Pesti-síkságon uralkodó két legfontosabb talajtípus: a rozsdabarna erdei- és a humuszos homoktalaj a folytonos művelés hatására fokozatosan mezőségivé válik. A törésvonalakat követő patakok völgyében öntés- és réti talajok alakultak ki.

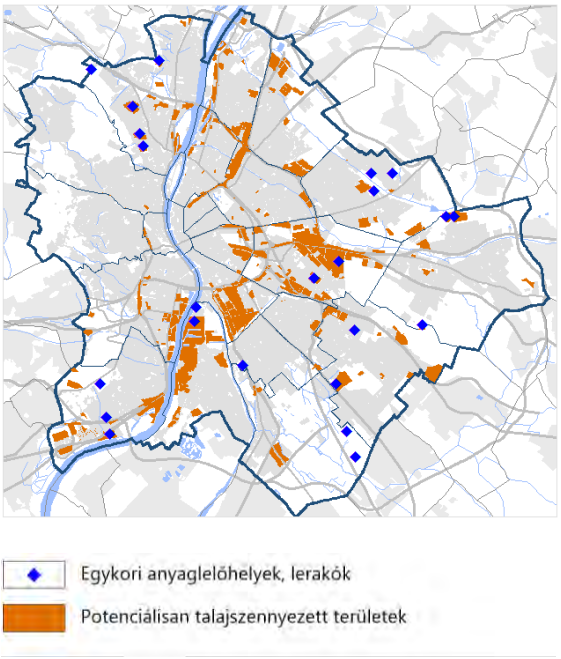
Potenciális talajszennyezettségű területek

A főváros feltételezett szennyezettségű térségeinek lehatárolására – figyelemfelhívó jelleggel – a mindenkori fővárosi településrendezési tervek (ÁRT, FSZKT, TSZT) mintegy két évtizedes távlatban kísérletet tettek és tesznek a közreműködő városrendezési szakemberek helyismerete, szakmai tapasztalata alapján. A potenciálisan talajszennyezett területek pontosabb lehatárolása, és a bennük rejlő kockázatok feltárása jelentős kutatómunkát igényel: korabeli térképek, ortofotók elemzését, levéltári iratok feldolgozását. A potenciálisan talajszennyezett területek jelentős átfedésben vannak a barnamezős területekkel, lehatárolásuk a kármentesítési eljárások alapján folyamatosan aktualizálásra szorul.

A legjelentősebb, potenciálisan szennyezett területek Budapesten, az egykor ott működtetett, jellemző iparágak szerint csoportosítva:

- gyógyszergyárak: Újpest, Kőbánya, Nagytétény;
- vegyipar: Kőbánya, Külső-Ferencváros (Határ út), Nagytétény;
- növényvédőszergyártás, kiszerelés, tárolás: Soroksár;
- bőripar: Újpest;
- textilipar: Óbuda, Kőbánya-Kispest, XI. Budafoki út;
- élelmiszeripar: Kőbánya, Rákospalota, Óbuda, Budafok;
- fémipar: Csepel, Soroksár, Kőbánya;
- honvédség (részben volt szovjet laktanyák): Újpest, Mátyásföld, „Vecsés", Kőérberek, XXII. Háros);
- gépjavítás, járműjavítás: Kőbánya, Újpest, Józsefváros, Népsziget, Óbudai-sziget;
- áruszállítás: vasúti pályaudvarok, rendezőpályaudvarok környezete (I. VIII. IX. X. XI. XIV. kerület).

11-1. ábra: Talajszennyezettség Budapesten

Forrás: BKÁÉ 2024

A jelenlegi ismeretek alapján a feltételezett szennyezettségű területek budapesti összterülete közel 4000 ha-ra tehető, amely a főváros közigazgatási területének 7,5%-át teszi ki. Jelentősebb beavatkozás nélküli, potenciálisan szennyezett területek: XXII. kerületben a volt Chinoin (ma Agrochemie) gyártelep és a Duna-telepi hulladéklerakó a lakóterület mellett; a Csepel Művek területe, az Ócsai úti volt iparterület; a Kőbányai ipari zóna; valamint az I., IX., X., XI. és XIV. kerületek vasúti, főként rendező pályaudvarok térsége.

Kármentesítés

A múltban folytatott környezetszennyező ipari-gazdasági (pl. energia-, vegy-, kohó- és gépipari, katonai, ásványi nyersanyag kitermelési és vasúti) tevékenységek számos helyen vezettek a földtani közeg, illetve a felszín alatti víz szennyezettségéhez. Budapest az elmúlt évszázadból hátrahagyott környezeti károk számát és súlyát tekintve kiugró adatokkal rendelkezik az országos átlaghoz viszonyítva. Az ismert és a potenciális (még nem feltárt) szennyezett területek száma, kiterjedése mellett a sűrűn lakott és a vizek szempontjából is sérülékeny környezeti adottságok miatt is kiemelt jelentőségű környezeti probléma.

A felszín alatti víz és a földtani közeg veszélyeztetésével, terhelésével, szennyezésével és kármentesítésével összefüggő információk és adatok gyűjtésére és nyilvántartására fejlesztették ki a *Felszín alatti vizek és a földtani közegek környezetvédelmi nyilvántartási rendszerét* (FAVI). A szennyezett területek nyilvántartása a FAVI Kármentesítési Információs alrendszere (FAVI-KÁRINFO) alkalmazásával történik.

Budapest területén 1996 óta mintegy 240 területen vált szükségessé részletes tényfeltárás, a kármentesítésre kötelezett területeken több mint felénél eredményesen elvégezték a szükséges műszaki beavatkozást is. A Pest Megyei Kormányhivatal 2023. áprilisi adatszolgáltatása alapján Budapest közigazgatási területén 2017 óta 22 db kármentesítési eljárást zártak le eredményesen és 113 db kármentesítési eljárás van folyamatban, továbbá az elmúlt évek adatszolgáltatásait áttekintve jelenleg 107 olyan területről van pontosabb információ, amelyen az elmúlt években a kármentesítési eljárás sikeresen lezárásra került.

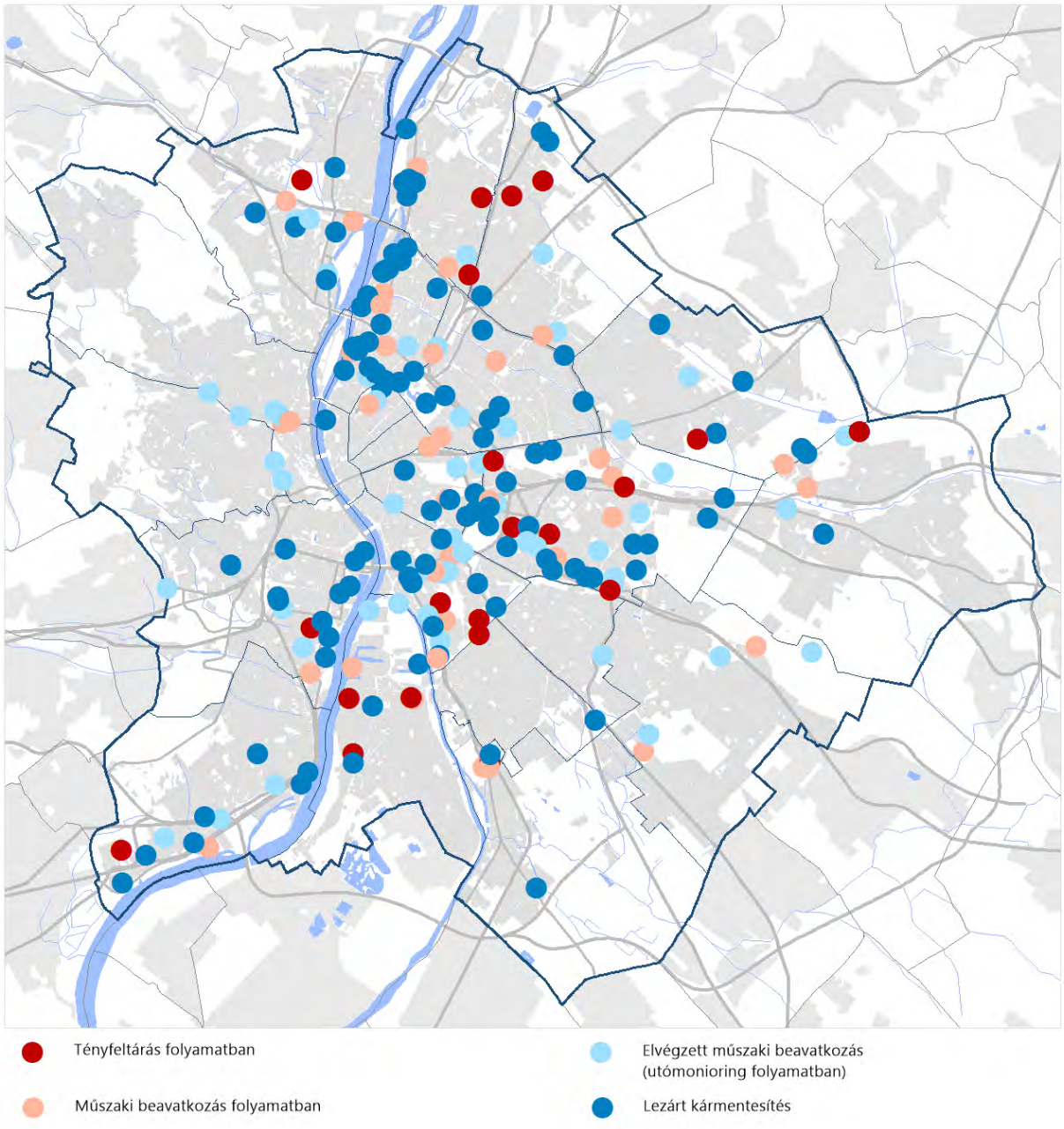
A legtöbb feltárt szennyezettségű terület a város egykori ipari zónájában található, a VIII., IX., X., XI., XIII. és XXII. kerületben. A tényfeltárások adatai alapján a talaj- és talajvízszennyezések legnagyobb hányadában az alifás szénhidrogének (TPH) a szennyezőanyagok, de kisebb mértékben fémek, benzol és alkilbenzolok (BTEX), valamint poliaromás szénhidrogének (PAH) is előfordulnak.

Az elmúlt két évtizedben sok fővárosi helyszínen megtörtént a szennyezettségek feltárása és sok esetben a szükséges műszaki beavatkozásokat is elvégezték. Megtisztításra került többek között az Óbudai Gázgyár telepének két gáztartálya, a budatétényi gáztisztító-massza lerakatok területe, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér szénhidrogénnel szennyezett környezete, a csepeli Petróleumkikötőben a savgyanta-gödrök térsége. Megtörtént a potenciális felületi veszélyforrások megszűntetése a budatétényi Metallochemia gyártelep nehézfémtartalmú meddőhányója környezetében. Ugyanakkor ezekben a térségekben továbbra is számolni kell talaj- és talajvíz-szennyeződések felbukkanásával.

A közelmúltban nyilvánosságra került az Illatos úti – felszámolás alatt álló – Budapesti Vegyiművek Zrt. telephelyének szennyezettsége, ahol mintegy 2500 tonnányi veszélyes anyagot tároltak megfelelő műszaki védelem nélkül. A veszélyes anyagok elszállításával a közvetlen veszélyhelyzetet 2015-ben elhárították.

Jelenleg 11 olyan kármentesítési eljárással érintett helyszín található Budapesten, amely részben, vagy egészében a Fővárosi Önkormányzat, vagy érdekeltségei tulajdonában áll. A legjelentősebb kármentesítési kötelezettséggel terhelt terület a Cséry-telep, korábbi hulladéklerakó.

11-2. ábra: Lezárt és folyamatban lévő kármentesítési eljárások 2023. áprilisi adatok alapján

Forrás: Pest Megyei Kormányhivatal

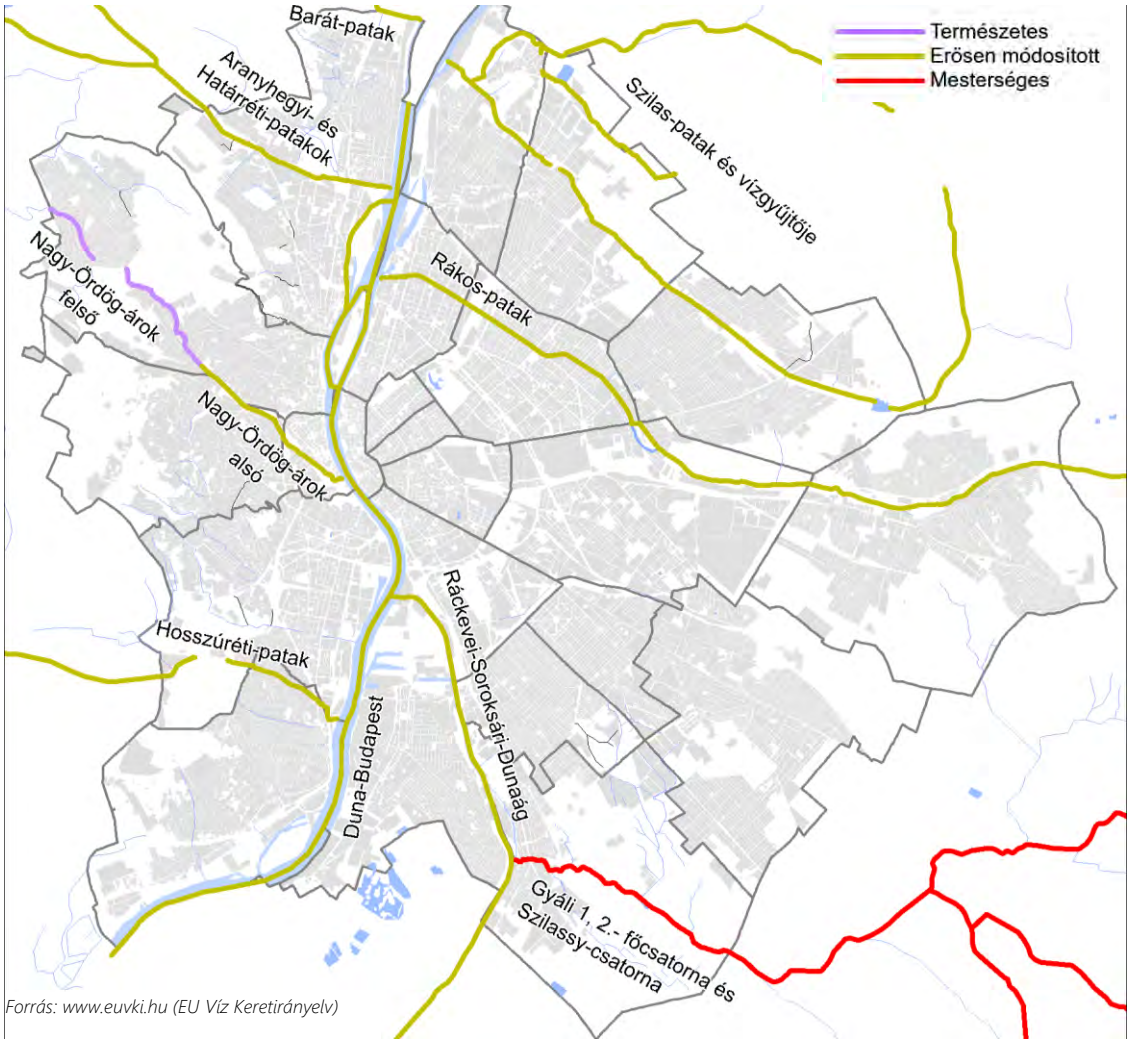
11.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

Felszíni vizek

A felszíni vizek tekintetében – néhány kisebb állóvíztől eltekintve – a folyóvizek a meghatározó elemek Budapesten. A Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya (a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség jogutódja; a továbbiakban: Felügyelőség) több országos törzshálózati mintavételi helyen méri a felszíni vizek minőségét Budapesten. Ezek a vizsgálatok a Duna és a főváros területén található jelentősebb kisvízfolyások (Szilas-patak, Aranyhegyi-patak, Rákos-patak, Hosszúréti-patak) vízminőségére terjednek ki.

A 2018 és 2022 közötti időszakot vizsgálva megállapítható, hogy a Duna vízminősége néhány paramétertől eltekintve megfelel a felszíni víz vízszennyezettségi határértékeiről és azok alkalmazásának szabályairól szóló 10/2010. (VIII. 18.) VM rendeletben előírt határértékeknek. Az oldott oxigéntartalom több évben sem érte el az előírt tartományt. A vízminőségével kapcsolatban a legnagyobb problémának az minősül, hogy a 2018-2022 közötti időszakban a víz biológiai úton lebontható szervesanyag-tartalma (biokémiai oxigénigény) a határérték fölött volt.

11-3. ábra: Budapest felszíni víztestek összegzett víztestei a 2022-ben elfogadott VGT3 alapján

Forrás: www.euvki.hu (EU Víz Keretirányelv)

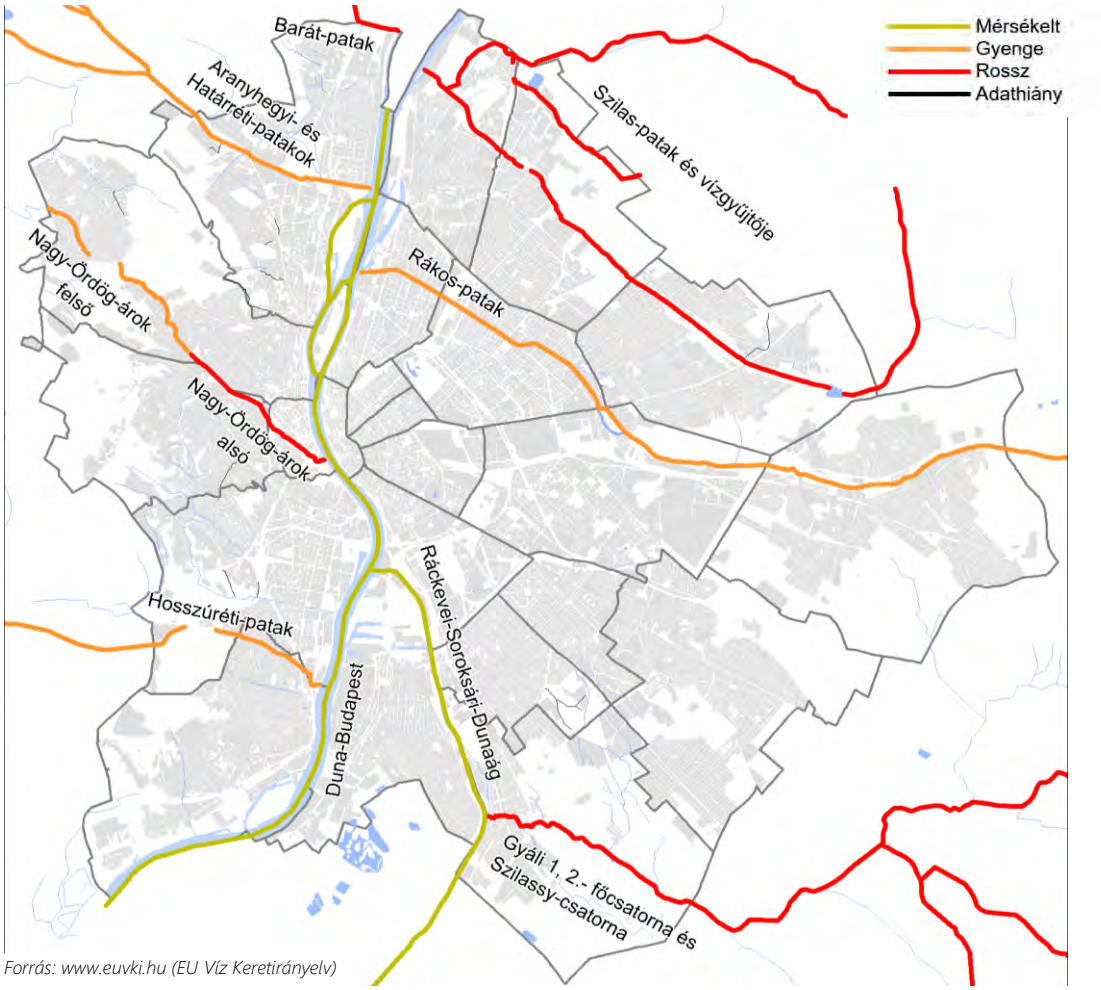
A különböző minőségi elemeinek (fizikai-kémiai, biológiai, hidromorfológiai jellemzők) tekintetében mérsékelt potenciál jellemzi, azonban a főváros területét érintő víztestek közül ökológiai szempontból a Duna van a legjobb állapotban.

A ***Duna vízminősége*** szempontjából számos kedvező hatású fejlesztés valósult meg az elmúlt években (Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep korszerűsítése, Központi Szennyvíztisztító Telep megépülése). A Központi Szennyvíztisztító, megépülésével és a csatornázási beruházásokkal a fővárosban naponta keletkező mintegy 400-550 ezer m^3 szennyvíz közel 100%-a tisztítás után kerül bevezetésre a Dunába, így elsősorban regionális, illetve országhatáron túli szennyezésekkel kell számolni a továbbiakban.

Összességében elmondható, hogy a Duna hazai szakaszára, a különböző minőségi elemek (fizikai-kémiai, biológiai, hidromorfológiai jellemzők) tekintetében a jó vagy a mérsékelt állapot/potenciál jellemző.

A ***Ráckevei (Soroksári)-Duna-ág*** gyakorlatilag állóvízzé alakult át, mivel az 1910-20-as években a korábbi Duna-ág két végét zsilippel lezárták, és vízpótlását ezekkel szabályozzák. Vízminősége általában egy kategóriával rosszabb osztályba sorolható, mint a Dunáé. Az RSD vízminőségi problémáinak egyik alapját a bevezetett tisztított szennyvízterhelés adja. Szennyvíz eredetű terhelések szempontjából a Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep tisztított szennyvíz kibocsátása a legjelentősebb, annak ellenére, hogy technológiája korszerűnek tekinthető és az önellenőrzési eredmények szerint megfelel az előírt határértékeknek. Az RSD medre több helyen is feliszapolódott, az iszapban szennyezőanyagok halmozódtak fel.

11-4. ábra: Budapest felszíni víztestek összegzett víztestek összegzett víztestállapota a 2022-ben elfogadott VGT3 alapján

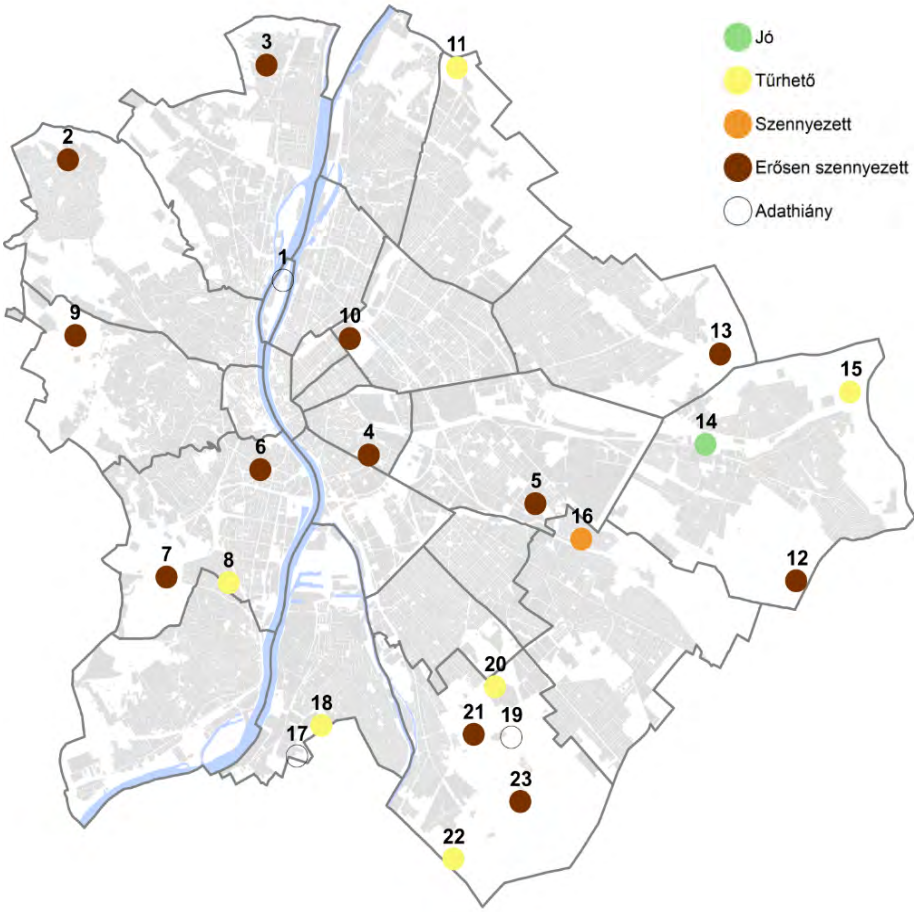

Forrás: www.euvki.hu (EU Víz Keretirányelv)

Budapest jelentős szerepet betöltő ***kisvízfolyásai*** – az Aranyhegyi-patak, az Ördögárok, a Hosszúréti-patak, a Szilas-patak, a Rákos-patak és a Gyáli-patak – a fővároson kívül erednek. Az elválasztott rendszerrel csatornázott területeken jellemzően a csapadékvizek befogadói, ugyanakkor több agglomerációs településnek tisztított szennyvizeit is befogadják. A patakok szinte mindegyike már szennyezetten érkezik Budapestre, vízminőségük a budapesti szakaszon – feltehetőleg az illegális szennyvízbevezetések következtében – lényegesen romlik, és több paraméter alapján is az „erősen szennyezett" osztálynak megfelelő minőségben érik el a Dunát (vagy a Ráckevei Dunát). Sokszor a patakokba ömlik a kommunális szennyvíz, a járművek olaja, nagyobb esők után ipari tározók vize, só, szemét. A fővárosi kisvízfolyások revitalizációjának szükségessége több évtized óta jelen van a várospolitikai és szakmai köztudatban. A Rákos-patak menti területek fejlesztése az utóbbi években vett újabb lendületet.

A fővárosban jelentős mértékű a termálvízre települő gyógyfürdők és meleg vizes strandok száma. A kitermelt termálvizet a használat után a közeli felszíni vízfolyásokba (a Dunába) helyezik el, amely sótartalma és hőterhelése miatt elváltozást okozhat a víztestekben. Az állóvizek esetében elmondható, hogy jelentős részük erősen szennyezett és csak kisrészük tűrhető, jó állapotú víztest pedig csak egy darab található Budapesten.

11-5. ábra: Budapest állóvizeinek vízminőségi osztályba sorolása (2015-ben végzett mintavételek alapján).

1	Margit-szigeti japán kerti tó
2	Hidegkúti horgásztó
3	Gőtés-tó
4	Orczy kerti tó
5	Újhegyi horgásztó
6	Feneketlen-tó
7	Kána-tó
8	Kelenvölgyi Kék-tó
9	Békás-tó
10	Városligeti-tó
11	Kavicsbánya tó
12	Merzse mocsár
13	Naplás-tó
14	EVM víztározók
15	Rauch tó
16	Balázs-tó
17	Csepeli Kavicsos-tó
18	Katalin horgásztó
19	Soroksári botanikus kert tava
20	Golfpálya tava
21	Horgász club tava
22	Joker tó
23	Péter-majori horgásztó

Forrás: BKÁÉ 2023, Adatforrás: www.vizeink.hu

Felszín alatti vizek

A felszín alatti víztestek viszonylag nagy kiterjedésű vízadók, illetve a víztartó összletek jól lehatárolható részében található felszín alatti víztömeget jelentenek. A felszín alatti víztípusok közé soroljuk a rétegvizet, a talajvizet, a parti szűrésű vizet és a hasadékvizet.

A felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi állapotáról, az abban bekövetkező rövid, illetve hosszú távú változásokról leginkább szisztematikusan kialakított, a kutak és források mennyiségi és minőségi megfigyelésére épülő monitoring rendszerek szolgáltatnak információt, de a vízkivételekről szóló statisztikai adatszolgáltatások és az időszakos felmérések is tájékoztatást adnak.

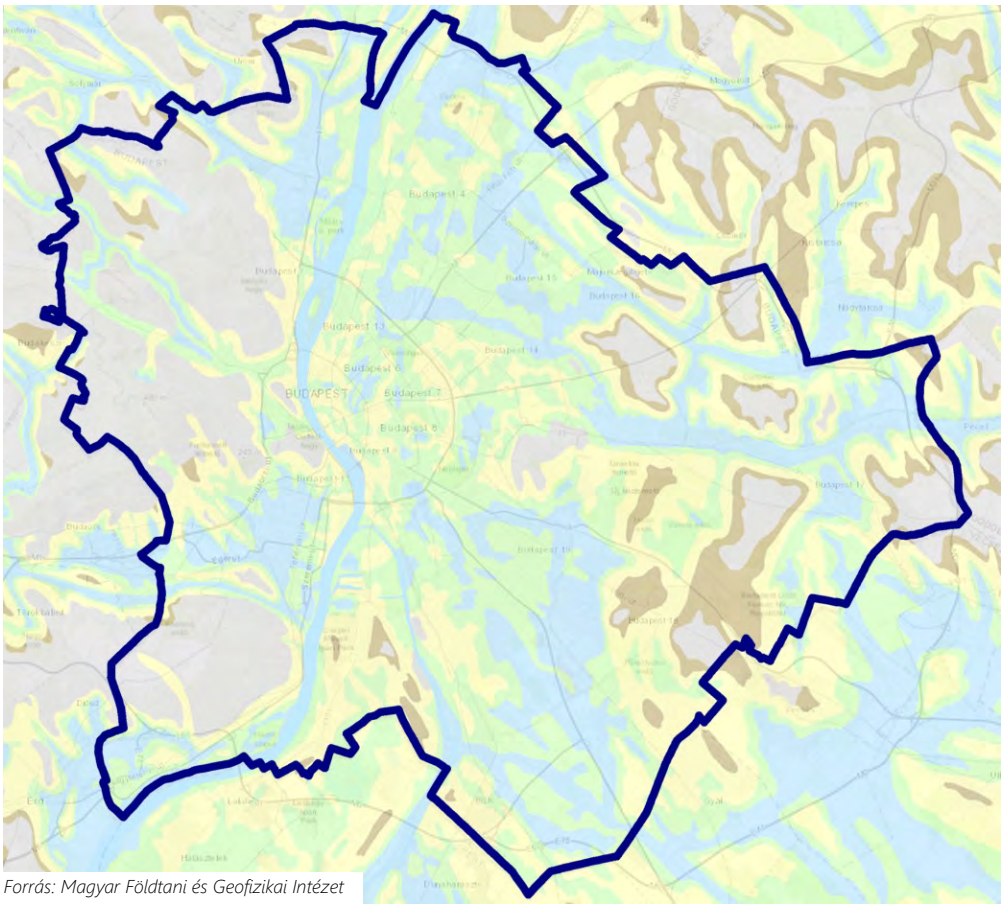
A talajvízszint nyugalmi helyzetének alakulása

A főváros 417 db talajvízszint észlelő kútjainak vízszint adatai 2000. január és 2006. december közötti időszakra vonatkozóan állnak rendelkezésre.

Egyes kutak vízszint adatai az elmúlt 50 évre visszamenőleg is regisztráltak, mások azonban nagyon hiányosak, emiatt nem könnyű egységes következtetést levonni az adatokból. Vízszintingadozás esetén megállapítható, hogy annak értéke általában 0,5 és 1,5 méter közé esik, de megfigyelhetőek kiugró esetek, amikor akár 6 méteres ingadozás is előfordult.

Budapest talajvízszintje általánosságban véve a domborzati viszonyoktól függ. Pesti oldalon a sík területeken magasabb a talajvíz, különösképpen a pesti oldal közép részén Budai oldalon szélsőségesebb a helyzet. A Budai-hegység miatt nagy a talajvízmentes területek aránya, a Duna közelében a medenceterületeken azonban a magas talajvízszint a jellemző.

11-6. ábra: Budapest talajvízszint mélysége felszín alatt

Forrás: Magyar Földtani és Geofizikai Intézet

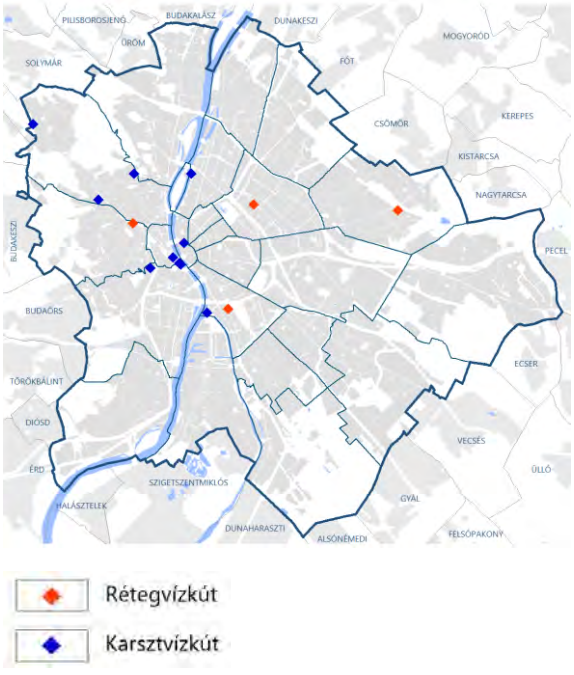
A réteg- és karsztvízszintek alakulása

Budapest területén állami tulajdonban és a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság kezelésében 15 db felszín alatti vízrajzi mérőállomás (réteg-, és karsztvízkút) található. A kutak talpmélysége 20 m és 766 m között változik. A Mátyásföld-1 rétegvízkút (törzsszáma: 4519) kivételével a kutak vízszintészlelései 1950 és 1988 között kezdődtek meg.

A rétegvízkutak Budapest területén (4 db) átlagosan 15 cm-rel magasabb vízszinteket regisztráltak 2006-ban, mint az azt megelőző évek során. A Budai hegység területén szintén a karsztvízszintek emelkedése figyelhető meg. (forrás: Vízügyi Évkönyv 2006)

A létesítmények az Országos Vízrajzi Törzshálózatba tartoznak, védelmük és megőrzésük kiemelt fontosságú.

11-7. ábra: Felszín alatti vízrajzi mérőállomások 2020.

Forrás: Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság

A felszín alatti vizek minősége és szennyezéssel szembeni érzékenysége

Bizonyos emberi tevékenységek (pl. a felszín megbontása, izolálása, borítása, vízkivétel, a felszín alatti vízszintek megváltoztatása, vegyi anyagok, veszélyes hulladékok tárolása) és területhasználatok (úthálózat, közlekedés, állattartás, műtrágyák- és növényvédő szerek alkalmazása) károsan befolyásolhatják a felszín alatti vizek minőségét.

A felszín alatti vizeink többsége jó ivóvíz, kitermelésükkor csak fertőtlenítésre van szükség, de (főleg a rétegvizek esetében) szükség lehet pl. arzénmentesítésre, vas- és mangántalanításra is. A felszín alatti víz minőségét elsődlegesen az a kőzet határozza meg, amelyben a víz elhelyezkedik, vagy mozog, de hatással vannak rá az áramlások, a víz felszín alatti tartózkodási ideje, illetve a hőmérséklet is.

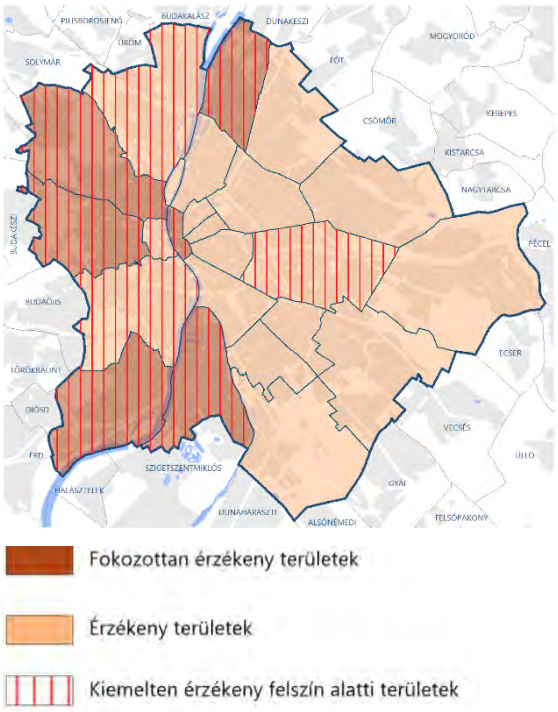
A medenceterületek kavicsos, homokos vízadóiban az ivóvízellátásra igénybe vett, körülbelül 500 méter vastagságú felső zónában általában 1 g/l-nél kisebb oldott anyag-tartalmú vizet találunk. A karsztvizek a meszes, karbonátos kőzetek oldódása miatt alapvetően kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegűek. A hideg karsztvizek kis oldott anyag tartalmúak, ivóvízellátás céljára kiválóan alkalmasak, de könnyebben szennyeződnek a felszínről.

A sekély rétegek legelterjedtebb szennyezőanyaga a ***nitrát***. Számos diffúz forrásból (mezőgazdasági művelés, állattartótelepek, települések, kommunális hulladéklerakók) származik, de megfelelő mennyiségű oxigén jelenlétében nem bomlik le. A felszín alatti vizek nitrát szennyezettsége erősen függ a földhasználattól.

Az ***ammónium*** a felszín alatti vizeinkben elsősorban természetes (földtani) eredetű. Emberi tevékenységből (mezőgazdaság, szennyvízszikkasztás) származó ammónium csak kisszámú sekély kútban fordul elő küszöbértéket meghaladó koncentrációban, és a túllépések sehol nem terjednek ki a víztest területének 20%-ára.

A ***klorid tartalom*** növekedése a felszín alatti vizekben elsősorban antropogén eredetű, ami az útburkolat sózásából adódik. Remélhetőleg ez a tendencia az utak sózásának betiltása következtében hamarosan csökkenni fog.

11-8. ábra: Felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny és érzékeny, valamint kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területek a főváros kerületeire lebontva, a 27/2004. KvVM rendelet szerint, 2024

Forrás: 27/2004. KvVM rendelet adatai alapján

A felszín alatti vizek ***szennyeződéssel szembeni érzékenység*** szempontjából a vonatkozó kormányrendelet szerint három csoportra oszthatók. Az utánpótlódási viszonyok, a földtani közeg vízvezető képessége és a kapcsolódó, védelem alatt álló területek alapján megkülönböztetünk kevésbé érzékeny (Budapesten ilyen nincs), érzékeny és fokozottan érzékeny területeket. Utóbbi csoporton belül értelmezett a kiemelten érzékeny területi kategória is, amelybe a fokozottan érzékeny nyílt karsztok, valamint az üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásvány- és gyógyvíz-hasznosítást szolgáló vízkivételek kijelölt, vagy kijelölés alatt álló különböző védőterületei tartoznak. Az érzékeny területek között a 100 m-nél kisebb vastagságban fedett karszt, és az 50-100 m-nél kisebb vastagságban fedett fő vízadó, törmelékes medenceüledékek elterjedési területei is megjelennek, a többi területet a rendelet kevésbé érzékeny kategóriába sorolja. Az érzékenységi kategóriába való sorolást lokális vizsgálattal pontosítani lehet.

11.3 Levegőtisztaság és védelme

A levegőszennyezettség a főváros egyik legjelentősebb környezeti problémája, amely károsan befolyásolja a lakosság egészségi állapotát, a természeti környezet állapotát, továbbá hozzájárul a klímaváltozás erősödéséhez.

Az elmúlt tizenhat év mérési eredményei alapján, Budapesten a nitrogén-dioxid (NO_2), a PM_{10} aeroszol („szálló por") és annak benz(a)-pirén (BaP) tartalma, valamint a talajközeli ózon (O_3) tekintetében jellemzők még az eseti határérték-túllépések. A mért és értékelt időszakban a kezdeti gyors levegőminőség javulást stagnáló, illetve lassan javuló trend váltotta fel. A többi légszennyező-anyag esetében nincs, vagy kevésbé jelentős a probléma, többnyire teljesülnek a követelmények. Más európai nagyvárosokkal összehasonlítva Budapest levegő szennyezettsége átlagos.

Fontos megemlíteni ugyanakkor, hogy az ENSZ Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2021-ben több légszennyező anyag tekintetében jelentősen szigorította a légszennyezettségre vonatkozó – legutóbb 2005-ben kiadott – ajánlásait, amelyek így jelenleg még nagyobb mértékben eltérnek a hatályban lévő követelményektől. Budapesten a legnagyobb kihívás ez alapján továbbra is a $PM_{2,5}$ aeroszolra vonatkozó határérték-ajánlás esetében mutatkozik, de jelentősen szigorodtak a nitrogén-dioxid különböző időtartamokra meghatározott határérték-ajánlásai is.

Légszennyezőanyagok kibocsátása

Az elmúlt évtizedekben jelentősen változott a légszennyező anyagok kibocsátásának jellege és mennyisége. Az országos és az európai trendekkel összhangban nagymértékben csökkent a – korábban jelentős mennyiségben Budapesten is – kibocsátott ipari eredetű légszennyező anyagok (kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok és szilárdanyag részecskék) mennyisége. Ez egyrészt az ipari létesítmények számának csökkenésével magyarázható, másrészt azzal, hogy a működő létesítmények egyre korszerűbb technológiát alkalmaznak, összefüggésben a szigorodó környezetvédelmi követelményekkel.

A budapesti légszennyező források közül elsősorban az épületek fűtése, ipari eredetű vagy a gépjárművekből eredő kibocsátásokat kell megemlíteni.

A különböző légszennyező anyagok emissziójának ágazati megoszlására vonatkozóan az elmúlt években több nemzetközi és hazai kutatás is készült. A **szálló por** közvetlen kibocsátásai jelentőségük sorrendjében: a háztartások, intézmények fűtési célú tüzelése (szilárd biomassza égetés elsősorban), majd a közúti közlekedés (korom, felvert por, kopásból eredő részecskék), az ipari termelés és a mezőgazdaság. A kertvárosias területeken ismét elterjedni látszik a vegyes lakossági fűtés, amely fokozottabb szennyezőanyag-kibocsátással jár, ez becslések szerint az őszi-téli PM_{10} szint kb. egyharmadáért felelős. A kedvezőtlen folyamatot tovább súlyosbíthatja a tiltott lakossági hulladékégetés terjedése.

A magas **nitrogén-dioxid** szint egyértelműen a közúti közlekedés kibocsátásához köthető elsősorban (ezt követi az energiatermelés, majd a lakossági fűtés hozzájárulása) így a nagyobb forgalommal terhelt belvárosban számottevően magasabb NO_2 koncentrációk mérhetők a külső területekhez képes. A levegőminőségi helyzetet jelentősen befolyásoló tényező az elöregedett, elavult, vagy az átlagosnál lényegesen nagyobb mértékben szennyező járművek aránya. Az utóbbi években a főként a fajlagosan nagyobb szennyezéssel járó dízelüzemű gépjárművek egyre növekvő aránya (43%) aggasztó, ugyanakkor a budapesti helyzet az agglomerációs és országos állapotokhoz képest valamivel kedvezőbb.

A **talajközeli ózon** szennyezettség kialakulása összetett, bonyolult folyamatok eredménye, összefüggésbe hozható többek között a városi nitrogén-oxid kibocsátással és a képződéséhez megfelelő intenzitású napsugárzás és magas napi átlaghőmérséklet szükséges.

Fontos megemlíteni, hogy a város mindenkori levegőtisztasági állapotát – a helyi kibocsátásokon túl – a meteorológiai tényezők alakulása nagyban

befolyásolja, továbbá a szálló por feldúsulás tekintetében jelentős szerepe lehet a regionális, illetve az országhatárokon átterjedő hatásoknak is.

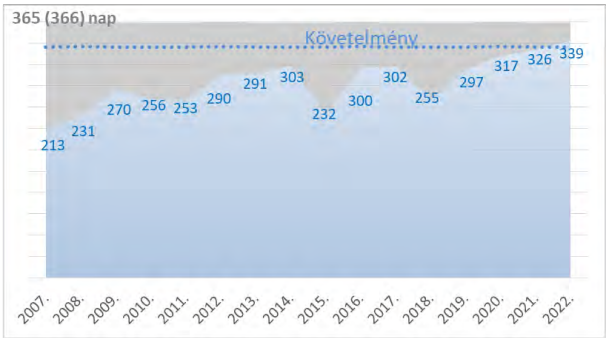
Levegőminőségi helyzet

Budapesten 1974 óta folynak olyan automatizált mérések, amelyek eredményei többnyire a mai mérési eredményekkel is jól összehasonlíthatók. A mérőhálózat automata működésű (12 helyszínen folyamatos mérések) és manuális mérőállomásokból áll.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat minősítése alapján Budapest levegője a 2021. évi átlageredmények alapján: nitrogén-dioxid esetében „szennyezett", míg PM_{10}, $PM_{2,5}$ e és az ózon szint alapján „jó". Fenti szennyezőanyagok kapcsán az éves átlagkoncentrációk határérték-túllépése már csak elvétve, legfeljebb évente 1-2 mérőponton fordul elő. Kén-dioxid, szén-monoxid és benzol tekintetében a főváros minősítése rendszeresen kiváló, az átlagkoncentrációk alacsony szinten stagnálnak.

A budapesti szálló por (PM_{10}) és nitrogén-dioxid szennyezettségi szintek évenkénti változását az alábbi ábrák a követelmények alapján megállapított „tiszta napok" és „tiszta órák" számával szemléltetik.

11-9. ábra: Az év „tiszta napjainak" aránya PM10 esetében (amelyik napon minden budapesti mérőállomás 24 órás eredménye kisebb, mint a határérték)

Forrás: BKÁÉ 2023., Adatforrás: OMSZ-LRK, saját számítás

A mérési adatokból megállapítható, hogy **a szálló por** szint a 2007-es állapothoz képest egy-két éves visszaesésektől eltekintve javul. A legutóbbi öt év évenkénti problémamentes időszak átlaga az 4%, amely kb. 10 hónapnak felel meg. Az elmúlt három év – egyre javuló tendencia mellett – az eddig mértek „legtisztábbjai" voltak. Ez azonban továbbra sem jelenti azt, hogy a budapesti környezeti levegő PM_{10} szintre vonatkozóan megfelelne a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéknek és a további követelményeknek.

A PM_{10} napi határérték-túllépés esetszámának nagy része télen, valamint a szárazabb, hűvösebb tavaszi és őszi időszakokban történik. Ilyen esetekben a levegő keveredése nem történik meg, a légszennyező komponensek feldúsulnak. A szmogriadó során a lakosság tájékoztatása mellett kritikus helyzetben a gépjárműforgalom korlátozására is sor kerül, a kedvezőtlen környezeti besorolású gépjárművek forgalomból való kitiltásával.

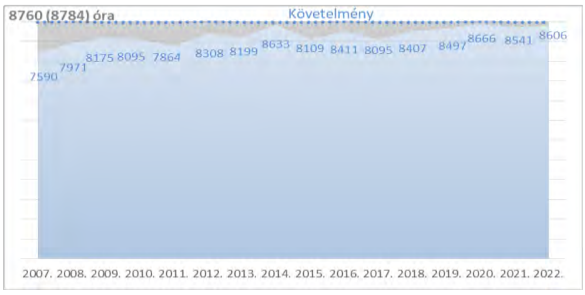
A szálló porral (PM_{10}) kapcsolatos problémákon túl fontos felhívni a figyelmet arra is (többek között a környezeti levegő minőségéről szóló 2008/50/EK irányelv alapján), hogy „…a **finom szálló por ($PM_{2,5}$)** jelentős káros hatást gyakorol az emberi egészségre. Ezen túlmenően jelenleg nem ismert olyan azonosítható küszöbérték, amely alatt a $PM_{2,5}$ ne jelentene veszélyt. Így ez a szennyező anyag nem szabályozható ugyanolyan módon, mint más légszennyező anyagok". Ezért a 2008-ban kihirdetett irányelv 2015. január 1-jei megfelelési időponttal írta elő a $PM_{2,5}$ éves határértéket (25 µg/m^3), amit 2020. január 1-jei megfelelési időponttal 20 µg/m^3-ben határozott meg.

A finom por koncentrációját egyre több budapesti ponton mérik. A $PM_{2,5}$ mérési eredmények eddig minden értékelhető mérőponton megfeleltek a vonatkozó EU irányelvnek, így a magyarországi jogszabályoknak is.

A **nitrogén-dioxid** esetében lassan javuló tendencia figyelhető meg. Az éves NO_2 átlagok a legtöbb (2020-ben és 2022-ben valamennyi) mérési ponton teljesítik a követelményt, viszont az órás átlagok esetében jellemző a határérték-túllépés: a problémamentes időszak az elmúlt években 11-11,5 hónap körül alakult, csak 2014-ben, 2020-ban majd 2022-ben közelítette meg az alábbi ábrán jelölt 99,8%-os követelményt, a 8742 órát. Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy a magyar jogszabály lényegesen szigorúbb az évente legfeljebb 18 alkalommal megengedhető

órás határértékek tekintetében az EU irányelvnél (200 µg/m^3 helyett 100 µg/m^3). A korábbi mérések alapján értékelhetően elkülönült a belváros és peremkerületek nitrogén-dioxid szennyezettségi állapota, de az elmúlt években a különbség mértéke csökkent, a javuló tendencia mellett az kiegyenlítődni is látszik.

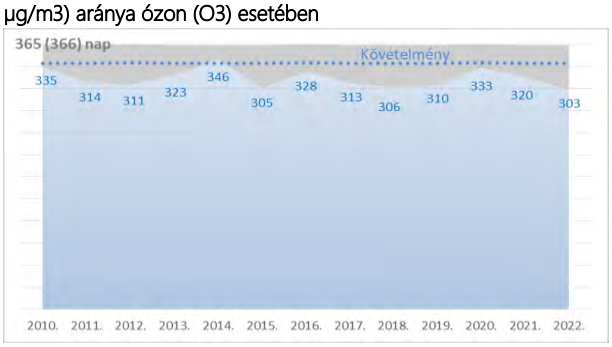
11-10. ábra: Az év tiszta óráinak (amelyik órában minden budapesti mérőállomás egyórás eredménye kisebb, mint 100 µg/m3) aránya nitrogén-dioxid esetében

Forrás: BKÁÉ 2023., Adatforrás: OMSZ-LRK, saját számítás

Budapesten a talajközeli ózon szintje többnyire határérték alatti volt, a tendencia stagnálónak, vagy kis mértékben romlónak mondható. 2007 után legutóbb 2015-ben fordult elő, hogy a határértéket jelentősen meghaladta az ózonszint, melynek következményeként a szmogriadó tájékoztatási fokozatának elrendelése is megtörtént. Az elmúlt 10 év mérési eredményei alapján jellemzően a peremkerületi állomásokon fordul elő határérték-túllépés. A problémamentes időszak átlagosan közel 11 hónap körül alakult és a peremkerületekben a belvárosnál átlagosan 30%-kal szennyezettebb szint jelentkezik. 2022 az eddig vizsgáltak legrosszabb eredményét adta, ebben az időszakban három mérőponton, haladta meg a szennyezettségi szint a követelményt.

11-11. ábra: Az év tiszta napjainak (amelyik napon minden budapesti mérőállomás napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma alapján számított eredménye kisebb, mint 120 µg/m3) aránya ózon (O3) esetében

Forrás: BKÁÉ 2023., Adatforrás: OMSZ-LRK, saját számítás

Levegőminőségi terv

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet alapján a „Budapest és környéke" légszennyezettségi agglomerációra vonatkozóan levegőminőségi terv készítése szükséges, tekintettel arra, hogy a levegőszennyezettségi problémák és hatások nem állnak meg a települések határánál, azok kezelése tehát az egy egységként meghatározott légszennyezettségi agglomeráció egészére meghatározott intézkedésekkel lehetséges. A rendelet szerint a tervet a területi környezetvédelmi hatóság szakemberei készítik el, és azt rendszeresen felülvizsgálják. A 2019-2026-os időszakban futó HungAIRy projekt partnereként a Fővárosi Önkormányzat proaktív módon vállalta, hogy szakembereivel közreműködik a levegőminőségi terv felülvizsgálatának előkészítésében, a környezeti állapotértékelés információinak átadásával, valamint konkrét intézkedési javaslatokkal. Az átadott információk, javaslatcsomagok ellenére az új levegőminőségi terv felülvizsgálatának kihirdetése még várat magára, azaz jelenleg (2024. október) a 75 települést magában foglaló Budapest és környéke" légszennyezettségi agglomeráció nem rendelkezik aktuális intézkedési tervvel.

Pollenszennyezés

Hazánkban közel 2,5 millió ember szenved allergiás, azon belül gyakorlatilag egymilliónyian pollenallergiás megbetegedésben. Az orvosi szakirodalom egyértelműen bizonyítja a pollenek allergizáló hatását, a legtöbb tünetet a parlagfű pollenje váltja ki.

A város használaton kívüli, vagy nem megfelelően kezelt zöldfelületein jellemző a gyomnövények tömeges megjelenése. Az allergén növények elterjedésével a levegő pollentartalma növekszik, amely kihatással van a lakosság egészségügyi helyzetére. Különösen meghatározó az allergén parlagfű nyár végi-őszi virágzási időszakában. A mezőgazdasági és parlagterületekben gazdag külső-pesti kerületekben a legsúlyosabb a parlagfű-szennyezettség.

A magyarországi pollenterhelés rendszeres vizsgálatát az 1992-ben alakult Aerobiológiai

Hálózat végzi. Az országos lefedettséget jelenleg 21 pollenmonitorozó állomás biztosítja.

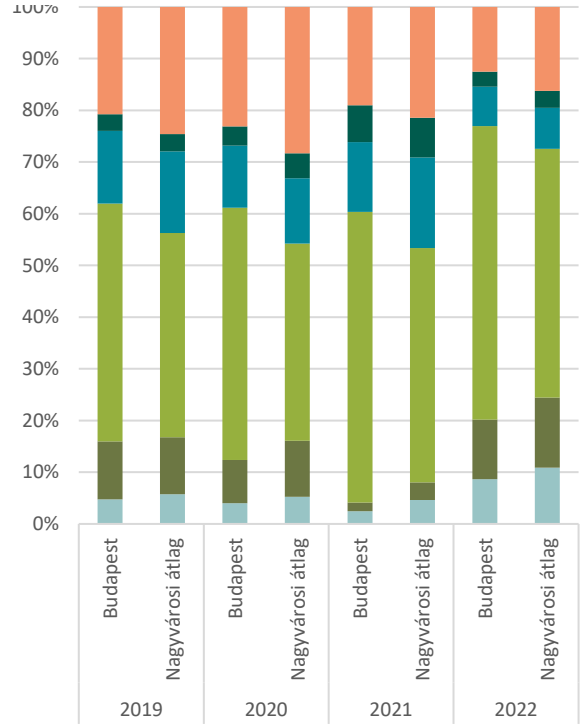
Az éves pollenszámok megoszlását tekintve – a 2022-es évre vonatkozóan – megállapítható, hogy:

- legnagyobb arányban a fafajok pollenszáma volt jelen a levegőben (Budapesten 78%);
- a parlagfű összpollenszáma a magyar nagyvárosokban átlagosan 8%, Budapesten szintén 8%;
- a parlagfű allergén hatása súlyosabb, mint a fafajoké.

Az elmúlt években a nyír, illetve kis mértékben az éger pollenszáma emelkedett.

A budapesti mérések alapján a fővárosi pollenterheléshez hozzájáruló nagyon magas (4) allergenitási fokkal rendelkező fajok a parlagfű (Ambrosia), az üröm (Artemisia) és a pázsitfűfélék

11-12. ábra: Éves pollenszámok megoszlása 2019-2022 között

Nagyvárosi átlag: Budapest, Békéscsaba, Debrecen, Eger, Győr, Kaposvár, Kecskemét, Miskolc, Nyíregyháza, Pécs, Salgótarján, Siófok, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szolnok, Szombathely, Tatabánya, Veszprém, Zalaegerszeg átlaga

Forrás: Adatforrás: Nemzeti Népegészségügyi Központ

Átszellőzési viszonyok

A légszennyezettséget és a város negatív klimatikus hatásait (hőszigethatás) mérséklik a kedvező légáramlási viszonyok. Budapesten a regionális széljárás mellett két helyi szélrendszer működik. Az egyik a hőszigettel összefüggő városi cirkuláció, mely a melegebb területek fölött feláramlást, illetve a város külső, hűvösebb részei felől a belváros felé mutató felszíni légmozgást eredményez. A másik a Budai-hegységhez kapcsolódó hegy-völgyi szél.

Az ún. **átszellőzési sávok** jellegzetes morfológiai elemekben, völgyeletekben, illetve azok fölött húzódnak. Ide tartoznak a Duna és a patakok menti sávok, a térségi légmozgások „bevezető útjai", melyek biztosítják a belső városrészek levegőjének frissítését. Konfliktusforrás, hogy ezekben többnyire közutak-vasutak helyezkednek el, melyek környezetében kialakuló lokális klímaviszonyok a hőreflexió és hőemisszió folytán alapvetően változtatják meg (felszálló, száraz áramlatokkal és párologtató felületek hiányával) a térségi levegőkörnyezetet.

Az itt kibocsátásra kerülő szennyezőanyagok pedig bekerülnek a belső városi, amúgy is terhelt légtérbe. Helyi szinten a légmozgást befolyásoló beépítések is problémát okozhatnak, némely területeken a szélsebesség jelentősen megnő, vagy épp ellenkezőleg légtorlasz alakul ki és csökken a terület átszellőzése. További probléma, hogy a fővárosban a szélcsendes időszakok aránya viszonylag magas (kb. 2%), ami kedvez a hősziget és a szmog kialakulásának.

11.4 Zaj- és rezgésterhelés

A főváros egyik legnagyobb környezeti problémája a jelentős zaj- és rezgésterheltség. A zajterhelés nem csak pszichés, egészségügyi értelemben is káros az emberi szervezetre, nagyban rontja a város élhetőségét. A rezgésterhelés ezen túlmenően az épített elemek rongálásában, továbbá a talajok állapotváltozásában, tömörödésében is szerepet játszik. A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 27/2008. (XII. 3.) KVVM-EÜM együttes rendelet állapítja meg.

Budapest stratégiai zajtérképe és a korábbi évek tapasztalatai alapján, – amit a reprezentatív közvélemény-kutatás is alátámaszt, – megállapítható, hogy a lakosság zaj- és rezgésterhelését domináns módon a közúti közlekedés okozta. Ezt a lakosság 46% a jelezte a legzavaróbbnak, amit a légiközlekedés (9%), majd a vasúti (6%) főként lokálisan érvényesülő terhelése követ. A főváros területén a jelentős zajproblémát okozó üzemek száma, illetve az érintett lakosok száma is viszonylag csekély, így kevesebb problémát okoz az üzemi kibocsátás. A szabadidős zaj- és rezgésforrásokra, közterületi rendezvényekre a jogszabályi hatály nem terjed ki (zajvédelem, zajpanaszok tekintetében nincs eljáró hatóság), így ezek az esetek csak polgári jogi alapon kezelhetők.

A zajállapotot domináns módon meghatározó forráscsoportok:

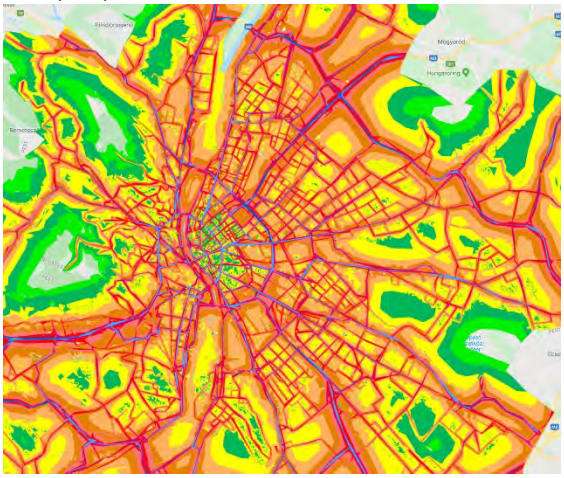
- a közúti közlekedés,
- a vasúti forgalom,
- a légi közlekedés,
- az üzemi zaj,
- szabadidős zajforrások.

A környezeti rezgést jelentősen meghatározó forráscsoportok:

- a közúti járműforgalom,
- a földalatti metró forgalom,
- a vasúti forgalom,
- a repülőgép-forgalom,
- az ipari tevékenység,
- földrengés.

A város főútvonalai mellett jelentős a zajterhelés, ami több órás időtartamon keresztül már nehezen tolerálható. Néhány fontos útvonal környezetében az Lden zajterhelési szint (egész napra vonatkozó, súlyozott zajszint), valamint az $L_{éjjel}$ (egész napon belül, az éjjeli napszakra meghatározott zajszint) zajszint-értékek esetében is jellemző a küszöbérték-túllépés. A különösen kedvezőtlen helyzetű közlekedési útvonalak (jellemzően felüljárók, kereszteződések, főutak, autópályák bevezető szakaszai) menti zajterhelés legtöbb esetben több, mint 10 dB-lel meghaladja a stratégiai küszöbértékeket. Tovább rontja a főváros zajterhelési jellemzőit, hogy az éjszakai és nappali zajszintek közötti különbség csak 5-10 dB, azaz a jelentősen magas terhelési szint kiegyenlítetten terheli a lakosságot mind a nappali, mind pedig az éjszakai időszakban.

11-13. ábra: Részlet Budapest közúti stratégiai zajtérképéből 2017. (Lden)

Forrás: http://zajterkepek.hu/

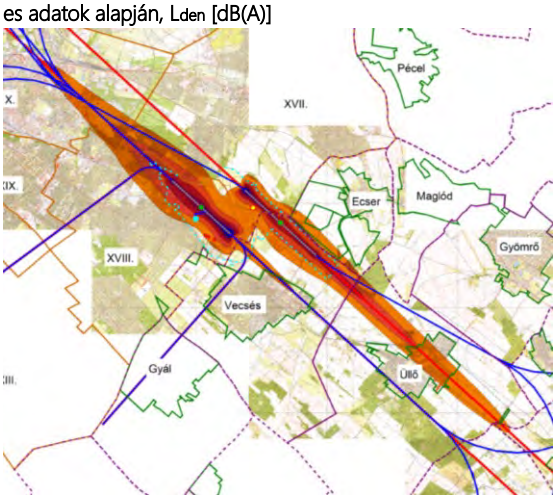
Meg kell jegyezni, hogy az Lden >63, $L_{éjjel}$ >55 dB-es zajszint értékek Budapest minden főútjának környezetére jellemzőnek mondhatók. Különösen magas a zajterhelés (nappal 75-80 dB, éjjel 65-70 dB) a főutak (Budaörsi út, Váci út, Üllői út, Bécsi út, Szentendrei út, Hungária körút, Határ út stb.) környezetében. Ugyancsak kedvezőtlen a helyzet a budai hegyvidéki (Istenhegyi út, Hűvösvölgyi út) utak környezetében, és a kertvárosokban (Pestlőrinc, Kispest). Igen kedvezőtlen a helyzet a felüljárók környezetében, így pl. BAH csomópont, Ferihegyi gyorsforgalmi út felüljárói, Árpád híd budai és pesti hídfő, Nyugati tér, Róbert Károly krt. környezetében.

A felsorolt területeken a magas zajterhelés főként a nagy forgalom, a rossz útburkolat-állapot, valamint a szűk utcák és a sűrű beépítés következménye.

Bár a **vasúti közlekedés** a közúti zajnál lényegesen kisebb területet érint, jelentős helyi problémákat okoz. A teherforgalom okozza a legtöbb gondot, főként az éjszakai időszakban, különösen a nagysebességű, városon belüli vonalszakaszokon. Magas a zajkibocsátás az elővárosi vasútvonalak, és a fővároson átmenő vasútvonalak mellett, így a szentendrei HÉV vonalán vagy a Hamzsabégi úton a vasúttól származó zajterhelés különösen éjjel jelentős. Jelentős, a küszöbértékhez viszonyított 10 dB-es túllépést tapasztalhatunk a IX., a X., a XI., a XIV., a XV., a XVII., a XVIII., a XIX., a XXII. és a XXIII. kerületekben.

A **légi közlekedés** elsősorban a Liszt Ferenc Repülőtér környékén, valamint a légifolyosók által érintett területeken okoz lakossági panaszokat. A repülési zajterhelés Budapest közigazgatási határán belül a X., a XIV., a XVI., a XVII. és a XVIII. kerületeket érinti, azonban – tekintettel a megítélési zajszint meghatározásának, az előírások szerinti kedvezőtlen, az időszakosan jelentkező nagy zajterhelést eltakaró módszerére – a XIV. és a XVI. kerületekben az egész napi és az éjjeli zajterhelés küszöbérték alatti. A stratégiai zajtérkép 2017-es elkészülte után 2018. augusztus 16-ától egy nemzetközi előírás módosulása nyomán a repülési útvonalak jelentősen megváltoztak. A módosított felszállási irányok miatt a kerület sűrűn lakott területei fölé kerültek a repülési műveletek, ami miatt zajpanaszok száma jelentősen növekedett a térségben. A repülési forgalom növekedésének következményeként Budapest felett egyre nagyobb mértékben kell az alacsonyabban húzódó légifolyosókat is használni, amelyek újabb lakossági panaszokat okoznak már a II., III. és IV. kerületekben is. A legutóbbi 2020-ben elkészült stratégiai zajtérkép jelentős javulásról szól, amit azonban árnyal, hogy a Covid-járvány miatt jelentősen csökkent a repülőforgalom mértéke a 2019-es évhez képest.

11-14. ábra: Repülésből adódó teljes napi zajterhelési övezetek a Budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területén, 2022-es adatok alapján, Lden [dB(A)]

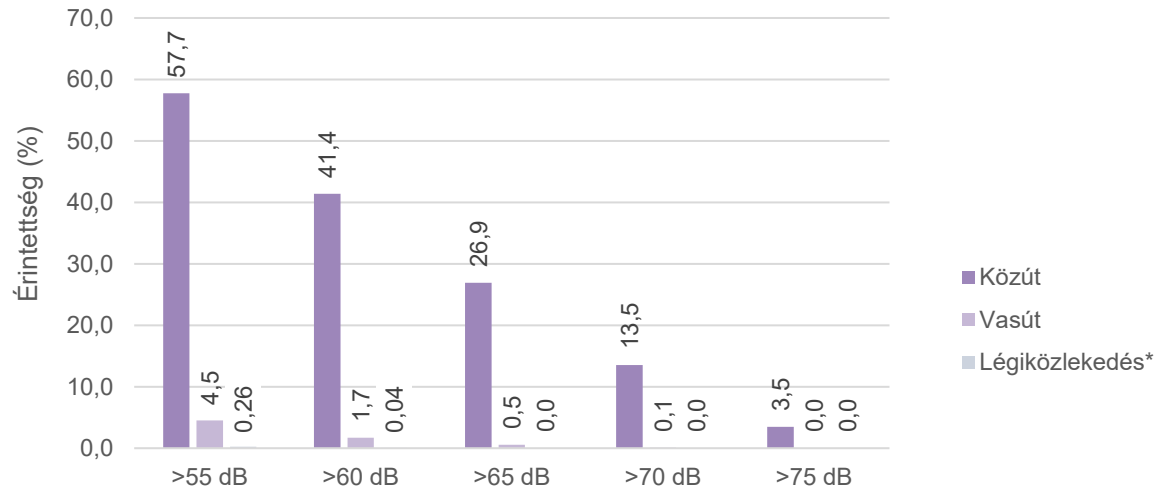

Forrás: Adatforrás: Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Stratégiai Zajtérkép 2022

Az **üzemi zajterhelés** elsősorban a létesítmények közvetlen környezetében jelentős, de az egyes üzemek körül is többeket érint. Az üzemi zajokra vonatkozó küszöbértékek sokkal szigorúbbak, ám a zajterhelés összességében kevesebb lakost érint.

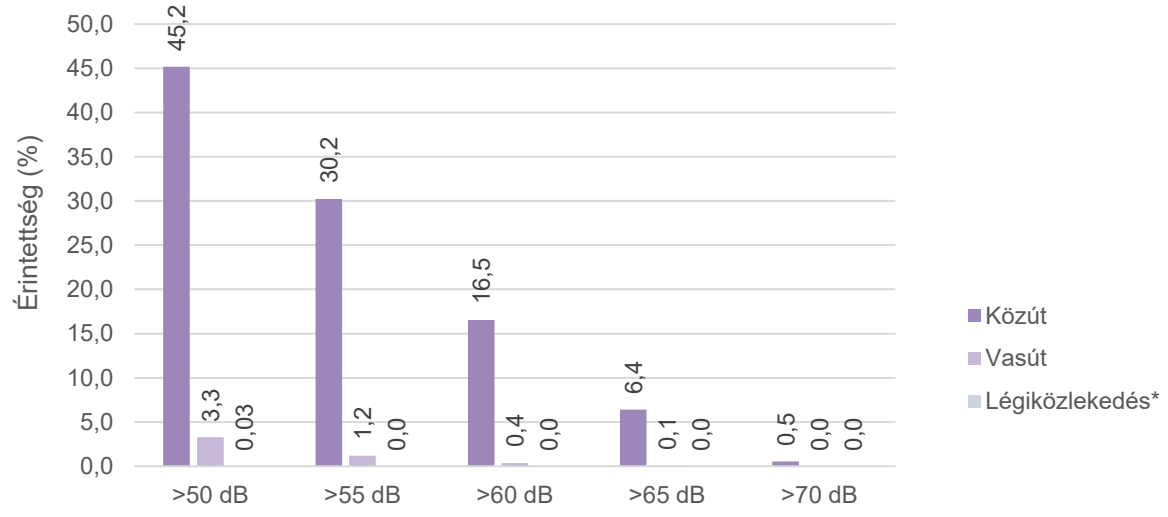
A zajterhelés problémája leginkább az adott területen érintett lakosság nagyságával fejezhető ki. Az alábbi diagramokon a lakossági érintettség látható százalékos megoszlásban (megjegyzendő, hogy a légiközlekedésre vonatkozó számadatok a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, valamint a Budapesten található, illetve a Budapestet hatásterületükkel érintő repülőterek (Budaörs Repülőtér, Tököl Repülőtér) érintettségi adatait összegezve tartalmazzák)

11-15. ábra: A különböző zajszintekkel terhelt lakosság aránya - Teljes napi terhelés – L_{den}

Forrás: Stratégiai Zajtérkép Megújítása Budapest Fővárosra 2017.; Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Stratégiai Zajtérkép 2022.

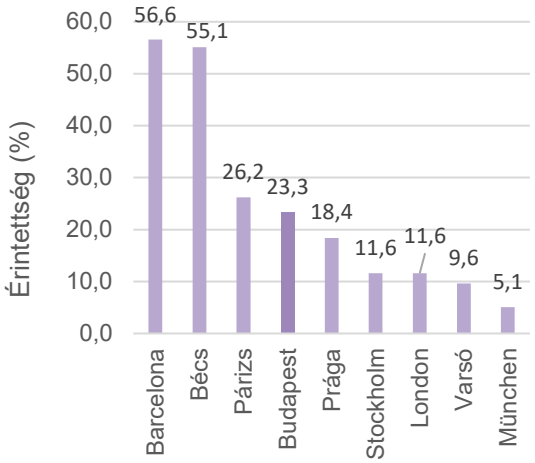
11-16. ábra: A különböző zajszintekkel terhelt lakosság aránya - Éjszakai terhelés – $L_{éjjel}$

Forrás: Stratégiai Zajtérkép Megújítása Budapest Fővárosra 2017.; Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Stratégiai Zajtérkép 2022.

**A légiközlekedésre vonatkozó számadatok a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, valamint a Budapesten található, illetve a Budapestet hatásterületükkel érintő repülőterek (Budaörs Repülőtér, Tököl Repülőtér) érintettségi adatait itt összegezve tartalmazzák.*

11-17. ábra: Közúti forgalom zajterhelésével (65 dB feletti zajterheléssel) érintett lakosság aránya százalékban kifejezve

Forrás: http://noise.eea.europa.eu

Budapest lakossági zajterhelésének megítéléséhez további információt adnak a vizsgált európai városok érintettségi mutatói. Ezek közül a legjelentősebb a közúti forgalom zajterhelése, amelyet az alábbi ábra mutat be. A vizsgált európai városokkal való összehasonlításban Budapest lakossága átlagon felüli zajterheléssel érintett. Bár Bécshez képest kiemelkedően jó az arány, a régióban lévő többi nagyvároshoz képest azonban magasnak mondható a főváros zajterhelése.

11.5 Sugárzásvédelem

Természetes háttérsugárzás

A világunkat alkotó atomok folyamatosan mozgásban vannak, változnak és alakulnak. Az atomok bomlása, átalakulása során energia szabadul fel. Ez a radioaktív sugárzás. A testünket érő sugárzás növényekből, élelmiszerekből, környezetünk tárgyaiból származik, de maga a földkéreg is sugárzik (pl. természetes radon sugárzás) és érkezik sugárzás az űrből (pl. a Napból) is. Ezt nevezik természetes háttérsugárzásnak, melynek mértékegysége a Sievert (Sv).

Mesterséges háttérsugárzás

A természetes eredetű háttérsugárzáshoz hozzáadódik az emberi tevékenység nyomán bennünket érő sugárzás is. Ennek elenyésző részét képezi csak a fegyverkísérletekből, nukleáris balesetekből, nukleáris energiatermelésből származó sugárzás. A mesterséges sugárterhelés nagyobb része – elektromágneses sugárzás – a hír- és távközlés bázisállomásaiból, a nagyfeszültségű elektromos távvezetékekből, illetve az épületeken belüli transzformátorokból, valamint az orvosi diagnosztikából, illetve sugárkezelésekből származik. Mindehhez társul az építőanyagokból származó radon sugárzás.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki hazánkban.
A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló országos hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás, az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanoSievert / óra (nSv/h).

Mérést végző szervezetek

EMMI : Emberi Erőforrások Minisztériuma
BM OKF : Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
HM : Honvédelmi Minisztérium
OMSZ : Országos Meteorológiai Szolgálat

A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/h – Budapesten 60–140 nS/h – körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják. A mért értékek egy központi adatgyűjtőbe kerülnek, ahol folyamatosan figyelik az állomásokról beérkező jeleket. Ha valamely esemény hatására a dózisteljesítmény jelentősen megnő, akkor azonnal megkezdik a kivizsgálást,

vagy - ha szükséges - a megfelelő óvintézkedések elrendelését. A figyelmeztető szint 250 nSv/h. (Ez a szint – a valós veszélyt jelentő szint töredéke – nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévők veszélyben lennének, csupán a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére.)

Mesterséges eredetű sugárzások

Alapvetően kétféle sugárzás-csoporttal szükséges számolni. Egyik csoport az elektromágneses sugárzások és elektromágneses terek hatása, a másikak a földtani (tehát tulajdonképpen természetes eredetű), illetve építőanyaganyag-használati eredetű radon sugárzások.

Elektromágneses sugárzás

Az elektromágneses sugárzások keretében három fő elemet kell megemlíteni:

- távközlési bázisállomások és hatásaik
- nagyfeszültségű elektromos távvezetékek (légvezetékek)
- transzformátorok (épületen belül elhelyezve)

A bázisállomások száma és teljesítménye folyamatosan növekszik, s így a térségi elektromágneses terhelés is, amelynek rendeletben előírt szervezett mérése, térképezése és ellenőrzése nem történik hazánkban. A hatályos szabályozás a 63/2004. ESZCSM rendelet „a 0 Hz–300 GHz közötti frekvenciatartományú elektromos, mágneses és elektromágneses terek lakosságra vonatkozó egészségügyi határértékeiről" csak határértékeket ír elő.

A nagyfeszültségű elektromos távvezetékek (légvezetékek) induktív terének hatása függhet az egyéni érzékenységtől, de hosszabb távon az akkumulálódó hatások érzékelhetők lesznek. (E zavaró hatás az emberen és az emlősfaunán egyaránt észlelhető. A nagyvadak pl. „kerítésként" élik meg és mozgásterük így korlátozottá válik.) A transzformátorok, illetve a hozzájuk csatlakozó nagykeresztmetszetű kábeleik, ha településesztétikai meggondolásból épületen belül kerülnek elhelyezésre, akkor a fölöttük levő tér (lakótér) felé magasabb mágneses expozíciót közölnek. Emiatt árnyékolás szükséges, de ez megfelelő ötvözetből készült árnyékolóval (s többletköltséggel) megoldható. Problémát elsősorban a már meglevő épületben elhelyezett transzformátorok jelentenek, mivel fölöttük az expozíció a normál érték többszöröse lehet. Az előbbiekben sorolt sugárzások együttes hatását *elektroszmog* néven is nevezhetjük. Az elektroszmog a különböző kommunikációs berendezéseket kiszolgáló, a körülöttünk lévő teret kitöltő elektromágneses sugárzás, valamint a szórakoztatóelektronikai berendezések, illetve egyéb háztartási eszközök által kibocsátott és összegződő elektromos erőtér hatása.

Radon sugárzás

Radon sugárzás tekintetében alapvetően kétféle sugárzással szükséges számolni. Egyik természetes, az urán bomlása során keletkező radon és később bomlástermékeinek sugárzó hatása (természetes háttérsugárzás összetevője), a másik a különböző építőanyagokból származó radon sugárzás.

A természetben szinte mindenhol megtalálható urán^{238} bomlása során rádium^{226}, majd radon^{222} keletkezik. A radon nemesgáz, belégzése önmagában nem okoz egészségügyi problémát, mivel reakcióba nem lép, s kilégzéskor távozik a szervezetből. A radon (alfa-sugárzó) tovább bomlik és fémes bomlástermékei (pl. polónium^{218} és ólom^{214}) az aeroszolokhoz tapadva a légutakban, nyálkahártyán, a hörgőkben lerakódva fejtik ki káros hatásukat, jelentősen növelve a tüdőrák kialakulásának esélyét.

A kőzetekben lévő uránból kialakult radon a felszín – alacsonyabb nyomású és koncentrációjú – terület felé diffundál. A diffúzió sebességét, a felszínre jutás idejét alapvetően határozza meg a környező talaj szerkezete, tömörsége, illetve víztartalma. Minél tömörebb, illetve nedvesebb a talaj, annál lassúbb a diffundálás. A kiinduló anyag (urán) helyének mélysége is befolyásoló tényező. A radon felszínre kerülésének másik lehetséges módja a feltörő, valamint a fúrt kutakból szivattyúzott vizek (gyógyvizek) mentén (illetve abban oldódva) való feljutás. Lokális feldúsulást okozhat pl. mélységi földrengés, melyet a felszínen nem is lehet érzékelni, de a kőzet töredékesedése folytán a gáz jelentős mennyisége érheti el a felszínt.

11.6 Hulladékgazdálkodás és köztisztaság

A Budapesten keletkező tetemes mennyiségű hulladék megfelelő kezelése jelentős teherként jelentkezik a város működtetésében. A budapesti települési hulladékok kezelésének fő problémája továbbra is a települési hulladékok alacsony szelektív visszagyűjtési arányában és hasznosításában mutatkozik.

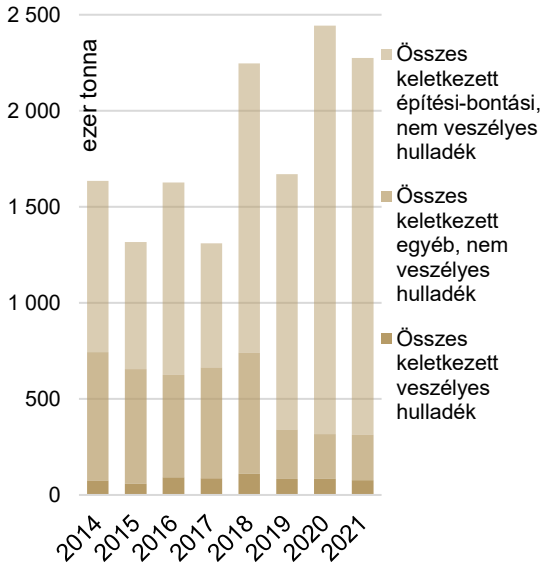
A hazai hulladékgazdálkodás szabályozása a hulladékról szóló törvényen (Ht.) alapul. A törvény az európai uniós irányelvvel összhangban új alapokra helyezte a hulladékgazdálkodás teljes rendszerét. A Ht. alapját a hulladékhierarchia rendszere képezi, amely előírja, hogy a hulladékgazdálkodási tevékenységek gyakorlása során meghatározott elsőbbségi sorrendet kell biztosítani: a legjobb megoldás a megelőzés, azonban, ha ez bizonyos körülmények között nem lehetséges, akkor a lehető legtöbb hulladék esetében kell alkalmazni az újrahasználatot, valamint az újrafeldolgozást, és csak legvégső esetben lehet a hulladékot elégetni vagy lerakni.

Budapesten a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást 2023. június 30-ig a Fővárosi Önkormányzat biztosította, a közszolgáltatóval, azaz a BKM Budapesti Közművek Nonprofit Zrt-vel (a továbbiakban: BKM), az FKF Hulladékgazdálkodási Divízión (a továbbiakban: FKF) keresztül, hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés útján.

A Mötv. és a Ht. egyidejű módosítása értelmében 2023. július 1-jétől – az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladatellátás megszűntetésével egyidejűleg – egy centralizált állami hulladékgazdálkodási rendszer jött létre. A 35 évre szóló, évi 4-5 millió tonna hulladék kezelésére vonatkozó koncesszióért közvetlenül a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. a felelős. A közszolgáltatási feladat ellátása érdekében a MOL és a Budapesti Közművek közös vállalatot hozott létre.

Budapesten az elmúlt években átlagosan 1,8 millió tonna hulladék keletkezett. A nem veszélyes hulladék-mennyiség átlagosan 60%-a (az elmúlt nyolc évben átlagosan 1,2 millió tonna évente) építési-bontás hulladék, de 2019-2021-es időszakban már az összes keletkezett hulladék 80-90%-át az építési-bontási hulladékok adták. A fennmaradó rész tartalmazza az egyéb hulladékokat, így a lakosságtól begyűjtött települési hulladékot is. A veszélyes hulladékok mennyisége az elmúlt években átlagosan 85 ezer tonna körül alakult

11-18. ábra: Keletkezett összes hulladék – Budapest, 2014-2021.

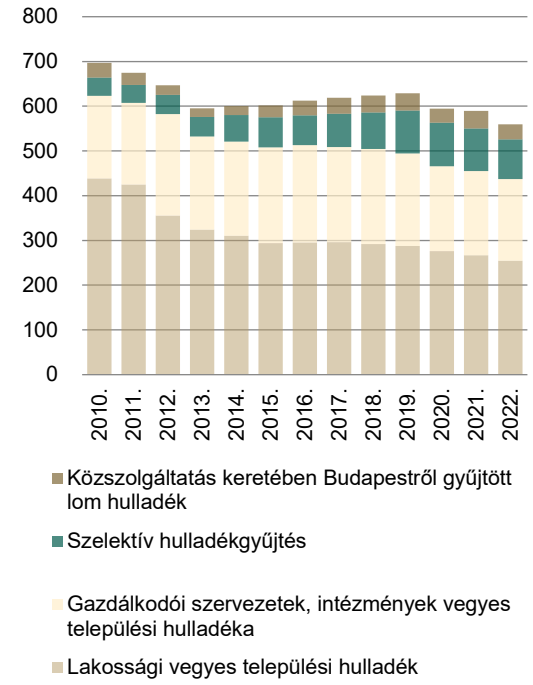
Forrás: BKÁÉ 2023., Adatforrás: EHIR

Budapesten a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont ingatlanok aránya teljesnek mondható, ami országos szinten a legjobb arány. A települési hulladékok Budapesten begyűjtött mennyisége az elmúlt években fokozatosan csökkent 600 ezer tonna körüli értékre., amelynek döntő hányadát továbbra is a lakosságtól, valamint a gazdálkodó szervezetektől gyűjtött vegyes hulladék adja.

A közszolgáltatás keretében szelektíven gyűjtött hulladékok aránya évek óta a begyűjtött települési hulladékok 16%-át adják (fontos megjegyezni, hogy ez az arány 2007-ben még csak 3% körüli volt). Az összes szelektíven gyűjtött hulladék 30-40%-át a kertvárosias lakóterületeken gyűjtött kerti biohulladék adja. A 2010-es évek első felében jelentős fejlődés következett be a lakossági

szelektív hulladékgyűjtés tekintetében; a szelektív gyűjtőszigeteken megvalósuló gyűjtést 2014 végéig fokozatosan, nagyrészt leváltotta az egész város területére kiterjesztett házhoz menő szelektív gyűjtési rendszer, amely már teljes körű területi lefedettséggel rendelkezik.

11-19. ábra: Közszolgáltatás keretében begyűjtött hulladékok mennyisége, 2010-2022.

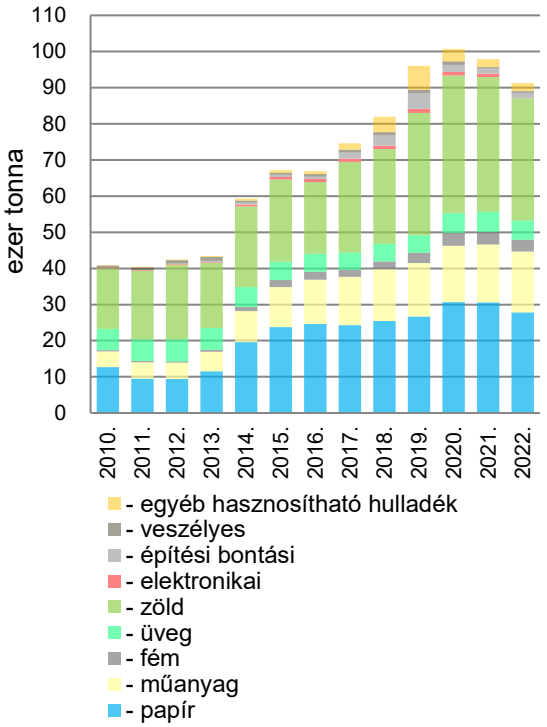

Forrás: BKÁÉ 2023., Adatforrás: FKF

A házhoz menő szelektív gyűjtés keretében három hulladékfrakció (papír, műanyag, fém) gyűjtése valósul meg, gazdaságossági okokból a műanyag- és fémfrakció gyűjtése ugyanabban az edényzetben, majd különválasztásuk válogatóműben történik. A házhoz menő rendszer fejlődését mutatja, hogy 2022-ben már 45.233 tonna hulladékot szállítottak el ilyen módon. Az így összegyűjtött papír, műanyag és fémhulladék a közszolgáltatás keretében gyűjtött hulladékmennyiség 8%-át jelenti.

A fővárosban 2006 óta végzik a kerti biohulladékok elszállítását a kertvárosias lakóterületeken, mára összesen 19 kerületben, március közepétől november végéig. Az összes mennyiség 38%-át a zöldhulladék adta 2022-ben, majd mennyiség szerint csökkenő sorrendben a papírhulladék (31%), a műanyag- és fém- (18%-4%), majd az építési-bontási és egyéb hasznosítható hulladékok (2-2%) következnek. Az elektronikai és veszélyes hulladékok szelektíven gyűjtött aránya összesen kb. 0,5%-ot tett ki.

11-20. ábra: Közszolgáltatás keretében lakosságtól szelektíven begyűjtött hulladékok mennyisége, hulladékáramok szerint, 2010-2022.

Forrás: BKÁÉ 2023., Adatforrás: FKF

A házhoz menő szelektív gyűjtés kiterjesztésével párhuzamosan a lakossági szelektív hulladékgyűjtő szigetek számának és elhelyezésének optimalizálása folyamatos, jelenleg (2024. márciusában) 77 szelektív gyűjtősziget tovább 114 üveggyűjtő sziget található a városban (a szigetek aktuális elhelyezkedését lásd az FKF honlapján). A szelektív gyűjtőszigeteken öt különböző hulladékfrakciót (fém, műanyag, papír, fehér és színes üveg) gyűjt be az FKF. A lakossági szelektív gyűjtőszigeteken begyűjtött hulladék mennyisége folyamatosan csökkent az elmúlt években, ez a házhoz menő szelektív gyűjtés kiterjesztésével magyarázható.

Budapesten az FKF fenntartásában jelenleg 18 hulladék-gyűjtő udvar működik, ahol a lakosság nagyrészt díjmentesen leadhatja a szelektíven gyűjtött hulladékot (papír, műanyag, üveg, fém stb.), beleértve a háztartási veszélyes hulladékokat is (pl. elektronikai hulladékok, fény-csövek és világítótestek, szárazelem, fáradt olaj, használt

akkumulátor stb.), a zsákos építési törmeléket egyelőre a nagytétényi és a pestszentlőrinci udvarokban lehet csak leadni. A hulladékudvarok közül kettő a 2016 júniusában átadott Szemléletformáló és Újrahasználati Központokkal egy ingatlanon helyezkedik el.

11-21. ábra: FKF által fenntartott hulladékudvarok Budapesten, 2022.

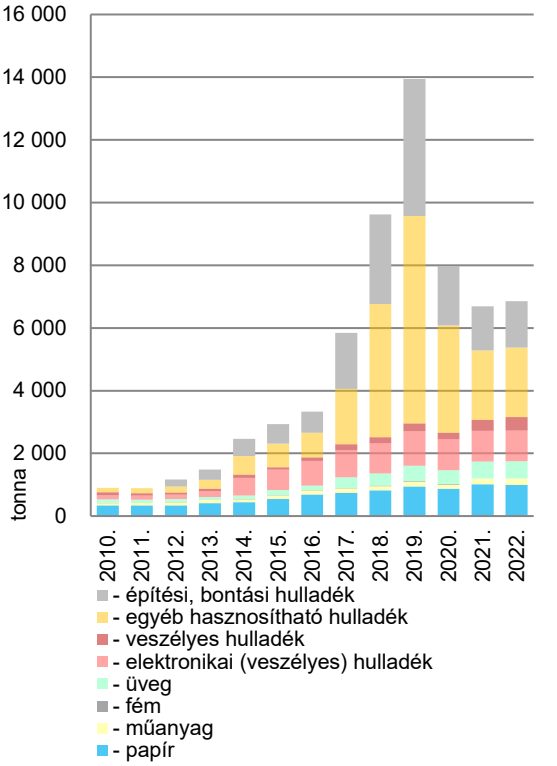

Forrás: BKÁÉ 2023, adatok forrása: FKF

A hulladékudvarokban gyűjtött hulladék mennyisége 2012 óta 2019-ig dinamikusan növekedett, azóta viszont jelentős visszaesés történt: 2022-ben összesen 6851 tonna hulladék került leadásra, ami az előző évi mennyiség 102%-a, de a 2019-es mennyiség csupán 49%-a). A visszaesés 2020-ban elsősorban még a pandémia idején a hulladékudvarok időszakos zárva tartásával hozható összefüggésbe.

Az építési-bontási hulladék, illetve a beszállított lom mennyiségének azóta is tartó alacsonyabb szintje az időpontfoglalási rendszer bevezetésével magyarázható, illetve a visszaesést okozhatja még, hogy a pandémia óta a gazdasági társaságoktól nem vesznek át hulladékot hulladékudvarok útján.

11-22. ábra: Lakossági hulladékudvarokban begyűjtött hulladékok, 2010-2022

Forrás: BKÁÉ 2023. Adatforrás: FKF

A lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok közül a legnagyobb mennyiséget a használt elemek és akkumulátorok jelentik, továbbá a használt sütőzsiradék, a festék és oldószer, illetve a gyógyszermaradványok. Ezek az anyagok sokszor a vegyes háztartási hulladék közé kerülnek, noha nem volna szabad azzal együtt kezelni őket. A háztartásokban keletkező kis mennyiségű veszélyes hulladékot is térítésmentesen lehet leadni a lakossági hulladékudvarokban. Az elektromos/elektronikus hulladékokat, fénycsöveket, szárazelemeket, akkumulátorokat, gyógyszereket pedig általában átveszik az árusítás helyén is.

A közszolgáltató évente egyszer biztosítja a lakosság számára a háztartásoknál keletkezett lomok ingyenes, házhoz menő begyűjtését. Az elszállított lom mennyisége 2008 óta fokozatosan a felére csökkent, de 2013 óta átlagosan 30 ezer tonna körül alakul, 2022-ben a lomtalanítás során begyűjtött hulladék mennyisége 33.812 tonna volt, ami 15%-kal kevesebb az előző évihez képest. A lomtalanítás hatékonyságát elősegíthette a közterületre kihelyezett hulladék tulajdonviszonyát

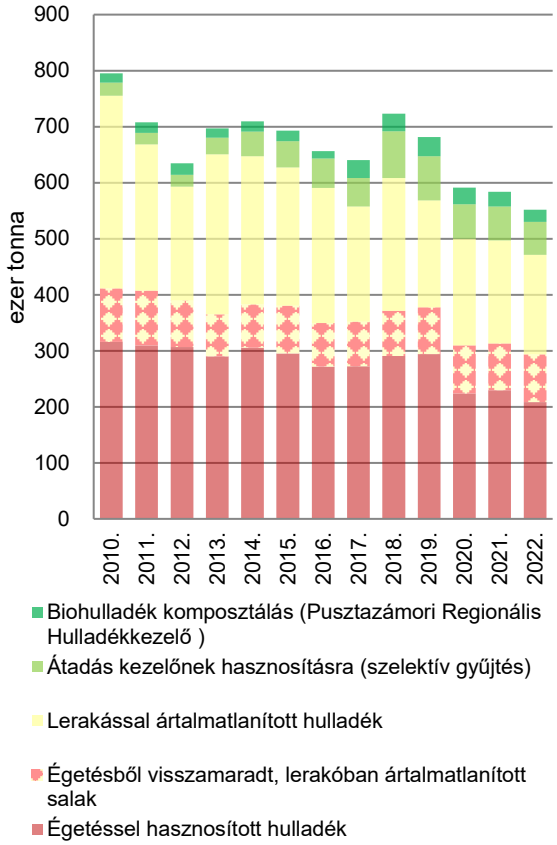
rendező jogszabályi változás, továbbá a hatékonyabbá vált lomhulladék-gyűjtés.

Az építési-bontási hulladékok hasznosítása különböző módokon történik. Budapesten több magáncég foglalkozik az így keletkező hulladékok gyűjtésével, kezelésével és hasznosításával. A közszolgáltató által kezelt (ami az összes mennyiséghez képest elhanyagolható mennyiségű) inert építési-bontási hulladékokat a lerakók kialakításának technológiájához hasznosítják.

Az FKF által begyűjtött települési hulladék jelentős részét (közel 55%-a) a rákospalotai Hulladékhasznosító Műben előkezelés nélkül égetik el, energetikailag hasznosítják. A fennmaradó rész döntő hányadát a Pusztazámori Regionális Hulladékkezelő Központban (PRHK-ban) ártalmatlanítják. Jelenleg az energetikai hasznosításból visszamaradt salak is a PRHK-ba kerül, ami az égetett hulladék 22%-át teszi ki – az égetés és lerakás közös halmazaként.

A korábbi években 200-250 ezer tonna körül alakult a lerakott vegyes települési hulladék mennyisége, de 2019. óta ennél egyre kevesebb vegyes hulladékot raktak le, 2022-ben 177,7 ezer tonnát, ami az összes kezelt hulladékmennyiség 32,2%-a. Ehhez adódik az égetésből visszamaradó, átlagosan 80-85 ezer tonna salakanyag, amely szintén lerakásra kerül. A szelektíven gyűjtött műanyag-, papír-, fém-, üveg-, elektronikai hulladékokat és használt akkumulátorokat alvállalkozónak adja át az FKF válogatás, hasznosítás céljára, ami 2022-ben a kezelt összes hulladékmennyiség 10,7%-át tette ki. A lakosságtól begyűjtött kerti biohulladék jelentős hányadát a PRHK 30.000 t/év kapacitású telepén komposztálják, a komposztot az FKF részben értékesíti, részben a lerakó előírás szerint szükséges, rendszeres takarásánál hasznosítja (a komposztált kerti biohulladék a kezelt hulladékmennyiség 4%-át adta 2022-ben).

11-23. ábra: FKF által kezelt települési hulladék a kezelési (hasznosítás és ártalmatlanítás) módok szerint, 2010-2022.

Forrás: BKÁÉ 2023. Adatforrás: FKF

A Pusztazámori hulladéklerakó évtizedekre elegendő ártalmatlanítási kapacitásokat biztosít, ráadásul – az újrahasznosított hulladék arányának növelésével párhuzamosan – a lerakott hulladékmennyiség évről évre csökken. A betelt depóniák területét később majd utógondozni, tehát helyreállítani (rekultiválni), és évtizedekig megfigyelni (monitorozni) szükséges, amely műveletek további költségeihez a közszolgáltatás díjából kell tartalékot képezni.

Budapest területén jelenleg nem üzemel kommunális lerakó, de több bezárt telep található. Ezek egy része már rekultivált (pl. Óbudai, Nagytétényi lerakók), tehát a betöltött hulladék már megroskadt és a korhadási folyamat is véget ért, s így a terület rendezése nyomán új – többnyire rekreációs – funkciót kaphat. Beépítésre általában csak az inerthulladékot tartalmazó területek lehetnek alkalmasak, mivel talajmechanikai problémáik kevésbé jelentősek.

A rekultiváció több helyen elkezdődött és van néhány terület, ahol el kell kezdeni a rendezést. A rekultivációs feladatok elvégzése döntő részt állami feladatkör, de a Cséry telep – Budapest egyik legjelentősebb kármentesítést igénylő területének – rendezése a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozik.

Lokális problémát okoz a városban fellelhető illegális hulladéklerakások nagy száma. Ezek felszámolása a hulladékgazdálkodásnak a köztisztasággal szorosan összefüggő területe. A szennyezésekről mindeddig nem készült kataszter és felszámolási terv. Pénz hiányában eddig csak eseti projektek szintjén történt kármentés. Az illegális hulladékelhagyások felszámolásában fontos szerepe van a különböző civil kezdeményezéseknek, így az évek óta országosan megrendezett „Te Szedd! Önkéntesen a tiszta Magyarországért" akciónak.

A főváros köztisztasági helyzetét Budapest nem megfelelő környezeti sajátosságai között tartják számon, ami az itt élők és a látogatók komfortérzetét közvetlenül rontja.

A legtágabb értelmezésben – azaz a tulajdonformától és ingatlan-nyilvántartástól függetlenül minden közhasználatra szolgáló területet is beleértve, de ide nem értve a külterületi, jellemzően erdő és mezőgazdasági területeket – a közterület tisztántartási igénnyel érintett területek nagysága Budapesten közel 10 ezer hektár, ami Budapest területének mintegy 18%-a.

11.7 Fényterhelés – fényszennyezés

A fény emberi (és állati) szemmel érzékelhető elektromágneses sugárzás. Tágabb értelemben beleérthető az ennél nagyobb (infravörös) és kisebb hullámhosszú (ultraibolya) sugárzás is, ekkor azonban hozzátesszük a megfelelő jelzőt: infravörös fény, ultraibolya fény.

A fény tulajdonságait meghatározó három fő szempont:

- intenzitás vagy amplitúdó, amelyet az ember fényerőként, fényességként érzékel,
- frekvencia (és ezzel összefüggésben a hullámhossz), amelyet az ember színként érzékel, és
- polarizáció, azaz az elektromágneses rezgés iránya, ezt az átlagember normál körülmények között nem érzékeli, de például bizonyos rovarok igen.

Az optikai sugárzásoknak csak egy kis része esik az ember által észlelhető tartományba, az infravörös és az ultraibolya frekvenciái között (380-780 nm hullámhossz tartományban).

A Föld tengely körüli forgása okán nappal-éjszaka váltakozáson alapuló életmódot folytat minden a fénnyel érintkező élőlény. A természetes napfény és visszaverődése (holdfény), valamint a csillagfény – évszakok és időjárás által ugyan befolyásolva – az élő szervezetek által megszokott napszaki erősséggel éri a földet, nappal lényegesen nagyobb mértékben.

A mesterséges (civilizációs) fények – közvilágítás, közlekedési fények, fényreklámok, díszkivilágítás, eseti rendezvény-világítás – alapvetően az éjszakai fényviszonyok jelentős megváltoztatását produkálják. A természetes éjszakai fények látványának (láthatóságának, érzékelhetőségének) csökkenése az első, amit regisztrálunk. Ezt és a mesterséges fény további kisebb-nagyobb kártétellel járó hatásait összegezve fényszennyezésnek nevezzük.

A fényszennyezés tartalma a károkozás módjai alapján a következő (forrás: Világítástechnikai Évkönyv):

- Az eltékozolt energia (áramfelhasználás, hőemisszió)
- A káprázást kiváltó hatások (a tájékozódás biztonságát korlátozzák)
- Birtokháborítás fénnyel (pl. az ablakon, függönyön át bejutó nem kívánt fény)
- Az állatvilág élettani zavarása (nappal-éjjel életciklusok arányváltozása, élőhely fajösszetételének kényszerű módosulása, populációk földrajzi áthelyeződése, életképesség csökkenése)
- Emberre gyakorolt élettani hatások (pszichikai és hormonháztartási zavarok, s ezek következményei)
- Növényvilágra gyakorolt hatások (asszimiláció-disszimiláció zavarása, fejlődési rendellenességek, élettartam csökkenés), de ezek még kevéssé kutatottak
- Az éjszakai égbolt fényeinek észlelhetetlensége (kulturális és rekreációs deficit)

Az élettani kutatások zajlanak, az eddigi eredmények szerint az éjszakai pluszfény az embernél a „biológiai óra" eseti átállítása révén hormonháztartási anomáliákat okoz (melatonin képződést leállítva) és hosszú távon korreláció regisztrálható a rák incidencia terén az embernél. A nappali időszakon kívüli pluszfény (light at night – LAN) hatása az alvó (zárt) szemen, szemhéjjal fedett retinán át is hatást fejt ki az emberi szervezetre, így ily módon is veszélyes lehet.

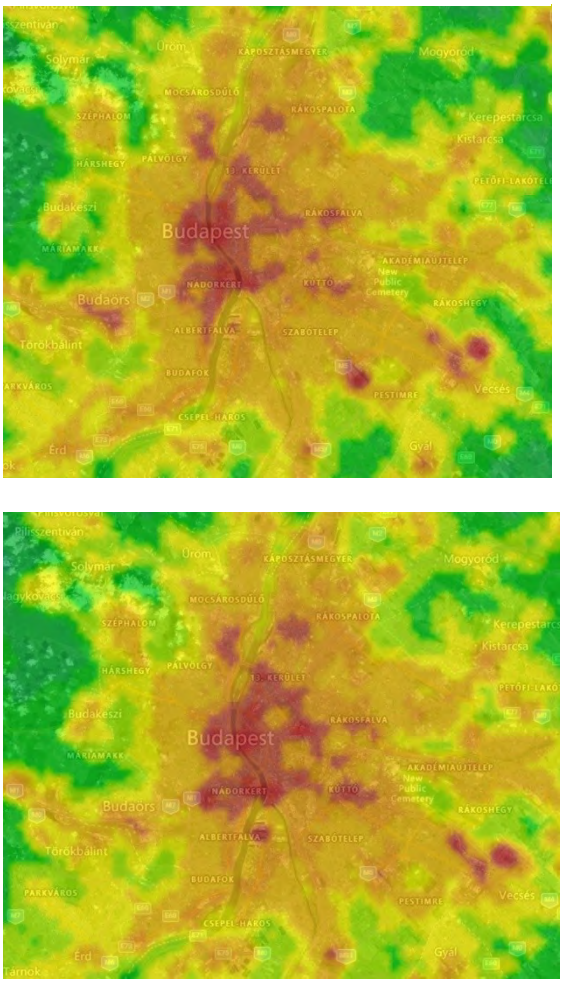
A biológusok előtt ismert, hogy a közvilágítás jelentős hatást gyakorol a különböző életformákra (növényekre, rovarokra, éjszakai életmódú emlősökre stb.), a szervezetükre és egyéni magatartásformáikra. Egyetlen tanulmány sem érdeklődött azonban korábban azok iránt a változások iránt, amelyeket a fajok szerveződésében és a közösségeik összetételében előidéz. Ez a rovarok közötti egyensúlyhiányt indukálhat, és a tápláléklánc lokális átalakulása révén egy egész ökoszisztéma módosulásával járhat – figyelmeztetnek a kutatók, akik további vizsgálatokat szorgalmaznak a témában. Az urbanizáció árnyoldalaként jelentkező

környezetterhelő hatások, a természetvédelmi területek határán létesülő városi funkciók révén mind gyakrabban sújtják a helyi ökoszisztémát.

Budapest fényszennyezettsége az elmúlt 10 évben általános növekedést némileg mutat, ugyanakkor főkképpen inkább a szennyezés koncentrációja mutat eltéréseket egyes területeken.

Jól látszik azonban, hogy a belvárosi területeken az erős fényszennyezés mértéke nőtt, külvárosi gyűrűben, valamint dél felé a Duna mentén viszont némileg mérséklődött a 2023-as felvétel alapján. Jelentősen növekedett az új MOL- székház és a Hungária -körút mentén, valamint Csepeli sziget csúcsánál az Atlétikai stadion környezetében. Gyakorlatilag új, erős szennyezőforrás jelent meg a Csepel – Gyártelep területén.

11-24. ábra: Budapest fényterheltségéneke változása 2013 (felső) és 2023 (alsó) között.

Forrás: lightpollutionmap.info

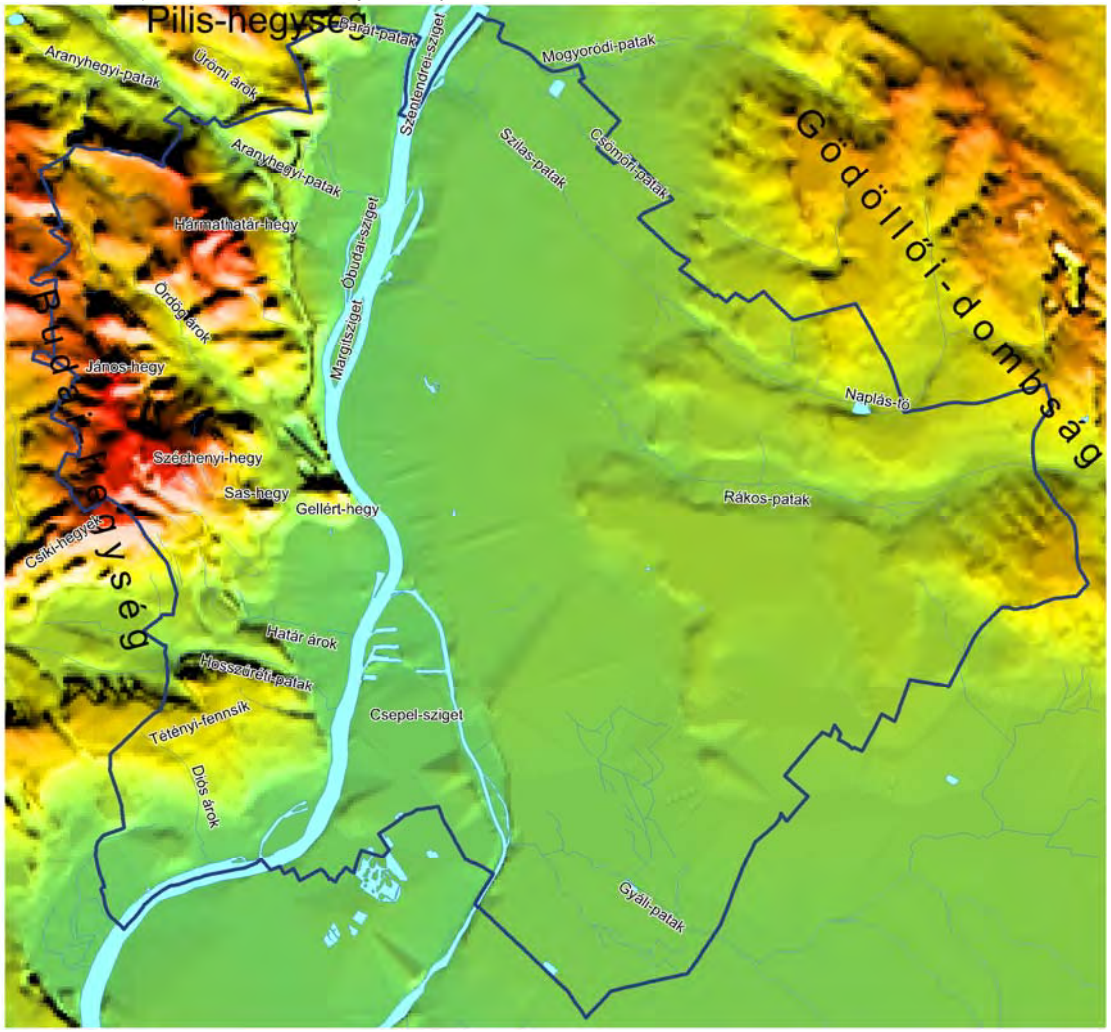
12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

12.1 Természeti adottságok 324
12.2 Tájhasználat, tájszerkezet 325
12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek 329
12.4 Zöldinfrastruktúra elemei 338

12.1 Természeti adottságok

A főváros legjellegzetesebb táji-morfológiai adottsága a Budai-hegység, a Duna-völgy és a Pesti-síkság együttese, amely meghatározza Budapest méltán világhírű panorámáját. A változatos morfológiai viszonyok a városszerkezetet jelentősen determinálják. A város nyugati kiterjedését a hegyvidék, észak-déli tengelyét pedig a Duna vonala határozza meg, melyet szigetek tagolnak. Területét az észak-déli irányú Duna két alapvetően eltérő részre osztja. Budapest legmélyebb pontja a Duna szintje, amely közepes vízállásnál 96 méterre, míg legmagasabb pontja, a János-hegy 529 méterre van a tengerszint felett. A hegység fővárosra eső jól felismerhető, karakteres „magaslatai" a Nagy-Hárs-hegy, Hármashatár-hegy, János-hegy, Várhegy, Gellért-hegy, Sas-hegy és a Széchenyi-hegy. A Pest-síkság arculata látszólag alig tagolt, a Budai-hegység felől nézve félkör alakban elterülő, hatalmas, dél felé nyitott lapály. Felszínének nagy vonásait a Duna alakította ki, ennek köszönhetően figyelhető meg a térség Ny-K-i irányban emelkedő térszínű teraszos tagoltsága. A város morfológiáját változatossá teszik a Duna vízgyűjtőjéhez tartozó kisvízfolyások kisebb-nagyobb völgyeikkel. Jelentősebb vízfolyások Budapesten: Aranyhegyi-patak, Ördögárok, Hosszúréti-patak, Szilas-patak, Rákos-patak és Gyáli-patak.

12-1. ábra: Budapest domborzati és vízrajzi viszonyai

Forrás: Budapest Környezeti Állapotértékelése 2013.

12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

Tájtörténeti vizsgálat

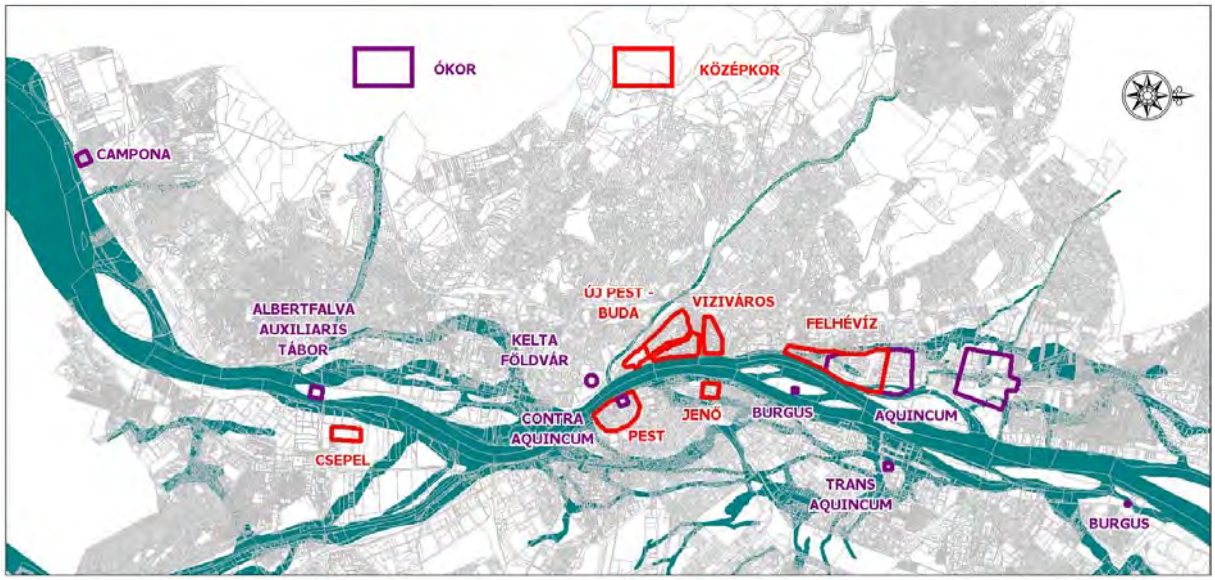
Budapest térsége – kedvező adottságai miatt – az őskortól kezdve lakott volt. A kőkor, rézkor és bronzkor idején kisebb közösségek lakták a vidéket. A római birodalom Pannonia felének meghódítása nyomán rendezkedett be az I. szd. folyamán a természetes határ – a Duna – mentén. Aquincum, mint Pannonia Superior helytartói székhelye működött. Egy polgári és egy katonai város létesült, s körülöttük a telepesek lakhelye. A városok körül a hozott agrokultúrájuk hódított teret. Ez időre tehető a szőlőtermesztés elterjedése elsősorban a délies lejtőkön.

Következő, a Duna ősvízrajzát is bemutató ábrán Aquincum és az auxiliáris castrumok (contra Aquincum, az albertfalvi katonai tábor és Campona) kerültek feltüntetésre lila színnel. A piros színnel jelölt települések a középkori Csepel, Pest, Jenő falu, Újpest (ma Buda), a Viziváros, valamint Felhévíz. Az új települések részben a meglévőkön, illetve azok mellett jöttek létre, részben pedig teljesen önállóan épültek, bővítve a települési-táj területét.

A honfoglalás utáni időből említendő fontosabb esemény a mongol invázió során elpusztult Pest újjáépítése, s vele átellenben Újpest – későbbi nevén – Buda megalapítása. A budai oldalon a hegyen lévő palota és polgárváros mellett a parti sávban „viziváros" jött létre. Az egykori Aquincum és a Viziváros között a felhévizek mentén kisebb településkezdemények sora alakította a Duna-parti táj képét.

A Zsigmondi fejlődést követő Mátyási fénykor idején a Buda és Pest virágzó városok voltak a környező kertségek és szabad természet által övezve. A török hódoltság másfél évszázada alatt a térség a pesti oldal elszegényedett, sivárrá vált, a budai oldal jelentősége a hőforrások és a vár okán megmaradt. A török, valamint a labanc elleni háborúk nyomán az építkezésekhez jelentős faanyag-szükséglet jelentkezett, így az erdő visszaszorult és a tájhasználatban főként szőlőtermesztő területek domináltak. A szőlőültetvények mellett a szántók és a kertségek is jelentős területen voltak fellelhetők. A táj arculatát továbbá jelentős vízrendezések alakították át.

12-2. ábra: Római és középkori települések Budapesten

Forrás: A térkép vízrajzi alapja Dr Pécsi Márton „Budapest természeti földrajza" c. műve

A kisebb Duna-ágakat feltöltötték, illetve feliszapolódtak az áradások közepette. A dunai szigetek még apróbb darabokban vannak, rajtuk az egykori épületek romjaival és az ártéri erdőfoltokkal.

A XVIII.-XIX. század fordulóján megjelenik a „tervezett városépítés", Pest kilép egykori kereteiből (a városfal bontásra kerül), és megindul a fejlődés. Ezidőtájt alakítják ki a Városligetet, ekkor létesül az Orczy-kert és a Pestet körülvevő Duna ág medre (kb. a nagykörút vonalában) további rendezésre kerül. Kőbánya területén jelentős mennyiségű mészkövet termeltek ki, majd az alábányászott térségben később megjelent az ipar.

12-3. ábra: Lipszky János térképe, 1810.

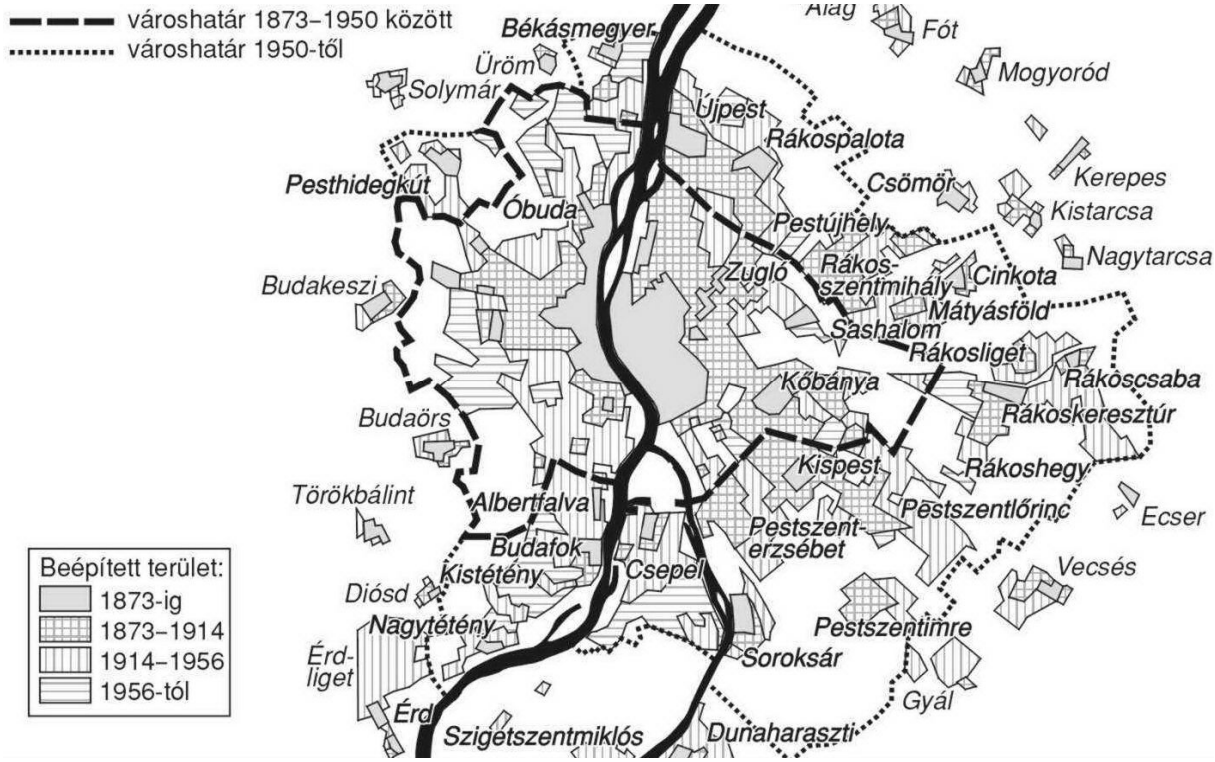
Forrás: Preisich Gábor: Budapest városépítésének története

Már jóval Budapest egyesítése előtt felmerült a városok kapcsolatának megerősítése, így megépült az első állandó híd gróf Széchenyi István kezdeményezésére. A Duna-part látképe szintén átalakult, paloták, szállodák épültek, valamint megjelentek az ipar képviselői, malmok, kikötők. A belvárosi Duna-szakasz végleg épített környezetté vált, természetes folyópart jellegét elhagyta.

A kiegyezést követő időszak a város számára a sohasem látott fejlődést hozta, s ez az első világháborúig szinte töretlen ívet jelentett. Ennek jelentős állomása volt a Millennium. Az építkezések során sok agyagbánya létesült, s ezek tájformáló erővel is bírtak, több kis hegy gödörré alakult, majd jóval később feltöltésre került, de a táj képe már nem volt ugyanaz.

A topográfiai korlátok nélkül fejlődő pesti oldal folyamatosan bővült, a Városliget mellé megépült a Népliget, a városvezetés kiszabta a város új köztemetőjét évszázados igények elé menve. 1872-ben született meg az a törvény, mely a három város Pest, Buda és Óbuda egyesítéséről döntött. A város a környező tájban folyamatosan terjeszkedett, magába olvasztva kisebb településeket. A tájat fokozatosan megváltoztatta a tájhasználat, szinte minden fajtája megtalálható benne, részben harmonikus egymás mellett élésben, részben időlegesen tájhasználati konfliktusokat gerjesztve.

12-4. ábra: Budapest fejlődése

Forrás: BUVÁTI Rt.

A II. világháború pusztítását követően a talpra álló ország központja Budapest lett, 1950-ben Budafok, Csepel, Kispest, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákospalota és Újpest megyei városokat, Albertfalva, Békásmegyer, Budatétény, Cinkota, Mátyásföld, Pesthidegkút, Nagytétény, Pestszentimre, Pestújhely, Rákoscsaba, Rákoshegy, Sashalom, Rákoskeresztúr, Rákosliget, Rákosszentmihály és Soroksár nagyközségeket Budapest fővárossal egyesítették.

A kommunista korszak iparfejlődésével párhuzamosan beköszöntött a tömeges lakásépítés időszaka. Nagykiterjedésű lakótelepek jöttek létre, amely egy új elemmel, a telepszerű beépítés közcélú zöldfelületével bővítette az addigi zöldfelület infrastruktúra típusok skáláját.

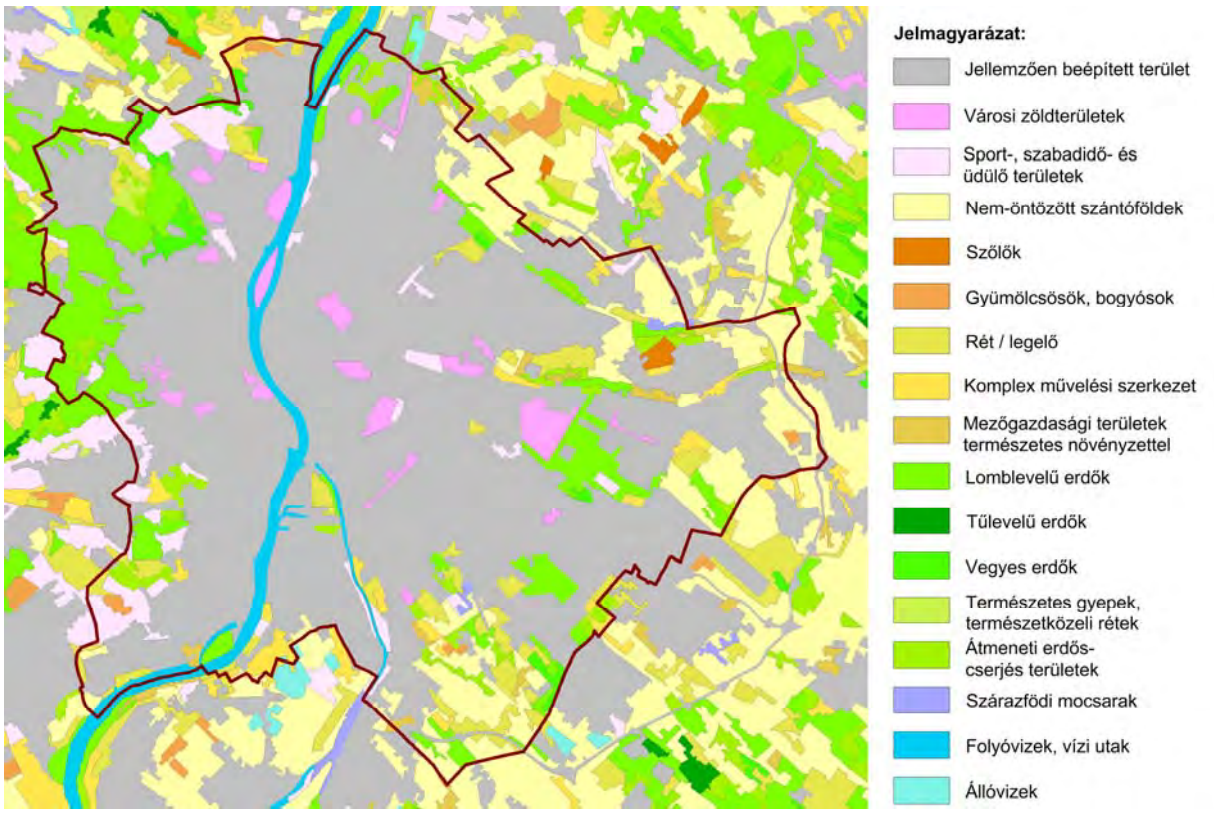
A rendszerváltás után a gazdasági szerkezet átalakulásával, az egykori ipari területek helyén, rozsdaövezetek jöttek létre a települési tájban, amelyek rehabilitációja a mai napig tart.

Tájhasználat vizsgálat

Budapest tájtípusát tekintve települési (urbánus) táj, ennélfogva az emberi beavatkozás és az épített elemek vannak túlsúlyban. Budapest 525,12 km^2 területének 65%-a beépített, műszakilag igénybevett. A műszakilag igénybevett területekkel jellemezhető települési tájat az elővárosi zónában is csak kisebb szakaszokon szakítja meg mező- vagy erdőgazdasági táj. Míg a budai oldalra elsősorban erdőgazdasági, a pesti oldalra a mezőgazdasági táj jellemző a beépített területeken kívül.

Az alábbi CORINE felszínborítási térképen kirajzolódnak a jellegzetes tájhasználatok. Szembetűnő a budai oldal erdőgazdagsága (lomblevelű és vegyes erdők), míg a pesti oldalon összefüggő erdőterületek (lomblevelű erdők) főként a Szilas-patak mentén és a XVII. kerületben vannak. A kelet- és dél-pesti térség mezőgazdasági területeire a szántóföldek és legelők jellemzőek.

12-5. ábra: Élőhelyek, vegetációtípusok

Forrás: CORINE adatbázis, 2018

12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

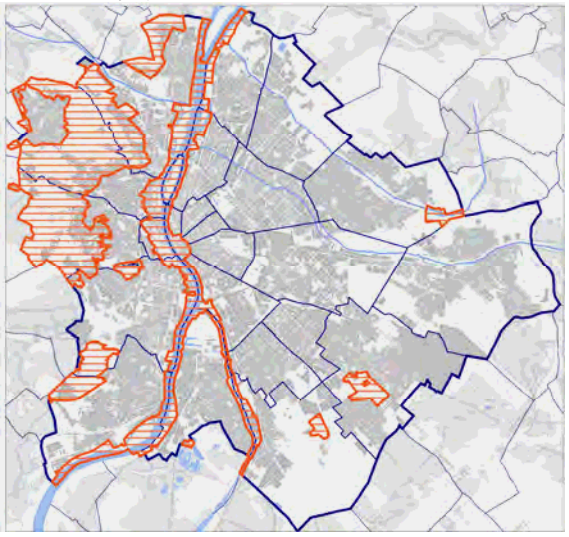
Budapest tájképi karakterét alapvetően a várost kettészelő Duna, a várost körülölelő hegyek és dombok, illetve a természetes adottságokhoz arányosan illeszkedő városépítészet határozza meg. A város terepmorfológiai jellegzetessége a három oldalról dombkoszorúval övezett medence, amely a Pesti-síkságnál dél-délkeleti irányba kinyílik.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők azok a területek, amelyek látványvédelem szempontjából érzékenyek. Ilyen a belváros, a Duna vonala, illetve a Budai-hegyvidék magaslati pontjai (pl. János-hegy, Ördögorom, Széchenyi-hegy, Hárs-hegy). A védendő karakterű belső városmag része a világörökség területeknek, amelynek egyik legfontosabb eleme a Duna-part látképe. Kiemelkedő jelentőségűek az épített és tájképi elemek. A dunai hidak, amelyek amellett, hogy egyedi formavilágukkal is jelentősek, a hídközök váltakozásának ritmusával is a Duna városképi megjelenését fokozzák.

A budai oldal látványában markánsan érvényesül a Várhegy és építményei, a Gellért-hegy egésze annak közparkjával és természetvédelmi területével, valamint a tetején elhelyezett Citadellával és a Szabadság-szoborral, valamint a Sas-hegy és a hegytetőt uraló természetvédelmi terület. A pesti oldalon a nagy kiterjedésű eklektikus városszövet látványa dominál, amelyet finom léptékű, épített hangsúlyok (kupolák, tornyok) tagolnak, továbbá néhány távolabb elhelyezkedő magasház látványa tesz változatossá.

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CCXXIX. törvényben foglalt OTrT 2019. 03. 15.-én hatályba lépett új országos övezete a Tájképvédelmi terület övezete, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

12-6. ábra: Tájképvédelmi terület övezete

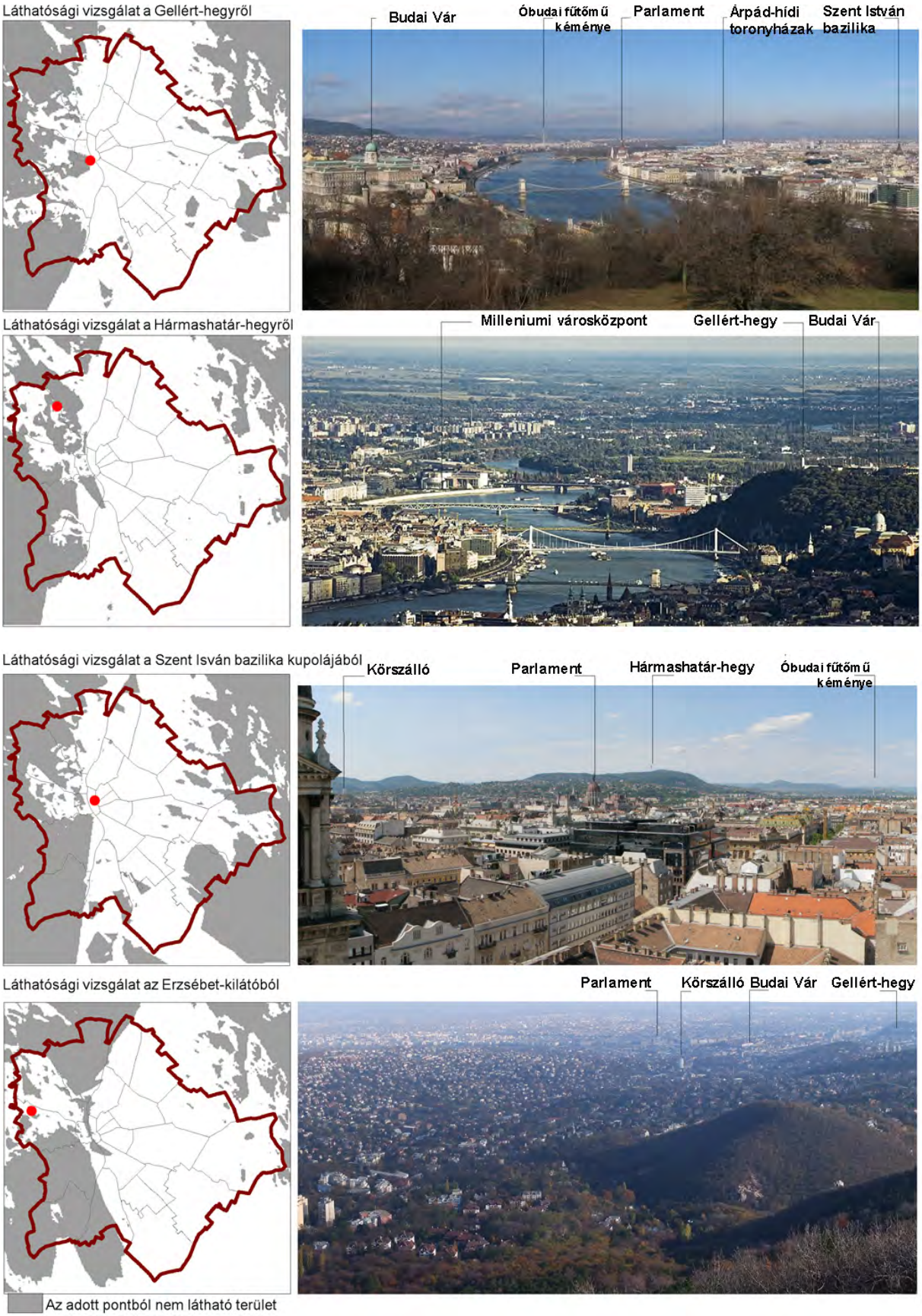

Forrás: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása nyomán

A tájjelleg megőrzendő elemei, elemegyüttesei a hagyományos tájhasználat jellemzőivel:

- a Budai hegyvidék tájképileg kitett és jellemzően erdősült, alacsony beépítettségű területei (ideértve a Gellért-hegy és Sas-hegy területét);
- a Budai hegyvidék magas zöldfelületi arányú, sziluettérzékeny, egykori villakertes területei;
- a látkép szempontjából meghatározó, világörökségként nyilvántartott Budai Várnegyed;
- a Tétényi-fennsík természetközeli területei;
- a Duna és a Ráckevei (Soroksári)-Duna-ág menti tájképileg kitett, jellemzően beépítetlen területsávok továbbá a szigetek és félszigetek;
- a műemléki jelentőségű pesti belváros (a Kiskörút vonaláig);
- a Naplás-tó (mint a főváros legnagyobb állóvize) térsége;
- a Péterhalmi erdő, mint a pesti oldal egybefüggő erdőterülete;
- a Soroksári botanikus kert;
- az óbudai Csillag-hegy és Róka-hegy tájképileg kitett és jellemzően erdősült területei;
- Békásmegyer Ófalu jellegzetes, fésűs beépítésű falusias lakóterületei, valamint a kapcsolódó Ezüst-hegyi, József-hegyi, pusztadombi kiskertes területek.

12-7. ábra: Láthatósági vizsgálat Budapest jellemző magaslati pontjairól

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre érdemes terület, érték, emlék

Budapest természeti képének változatossága európai mércével mérve még annak ellenére is egyedülállónak tekinthető, hogy az utóbbi százötven év nagyszabású építkezései egyre gyorsuló mértékben vezettek a természeti értékek rohamos csökkenéséhez. A város területének körülbelül a 7%-a országos vagy helyi jelentőségű védettség alá tartozik. Budapest területén természeti oltalom alatt áll 3694 ha terület, a védelmi kategóriák területi megoszlás szerint az alábbiak:

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek (Natura 2000 területek)

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek hálózatába tartozó Natura 2000 területeken előforduló közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok, illetőleg fajok megőrzéséhez szükséges előírásokat az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló rendelet állapítja meg. A fővárosi Natura 2000 területek nagysága 3313 ha, amely Budapest területének 6%-a.

A különleges természetmegőrzési és kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek Budapest területén az azonosítójuk megnevezésével: a Budai hegység (HUDI20009), a Duna és ártere (HUDI20034), a Ráckevei Duna-ág (HUDI20042), Érd-tétényi plató (HUDI20017).

"Ex lege" védett területek, értékek

A természet védelméről szóló törvény rendelkezése értelmében "ex lege" védett természeti területnek minősülnek a főváros területén található lápok, források, földvárak, illetve "ex lege" védett természeti értékek a barlangok is. A fővárosban az „ex lege" védett lápok (Gyáli- és Rákos-patak mentén) területe mintegy 82 ha (Budapest területének 0,16%-a). A természetes vízforrások száma meghaladja a százat, legtöbb közülük a Budai-hegyvidék területén található. Számos kisebb-nagyobb barlang található a budai hegyekben.

Jelentősebb kiterjedésű, fokozottan védett barlangok: Budai Vár-barlang, Ferenc-hegyi-barlang, Gellérthegyi-barlang, József-hegyi-barlang, Mátyás-hegyi-barlang, Molnár János-barlang, Pálvölgyi-barlang, Szemlő-hegyi-barlang. A Gellért-hegyen található egykori kelta kori település központját tartják számon földvárként.

Országos jelentőségű védett természeti területek

A fővárosban 12 db országos szintű védelmet élvező terület található, amely 2753 ha-t tesz ki, ez Budapest területének 5%-a. Védelmüket miniszteri rendeletek biztosítják[1].

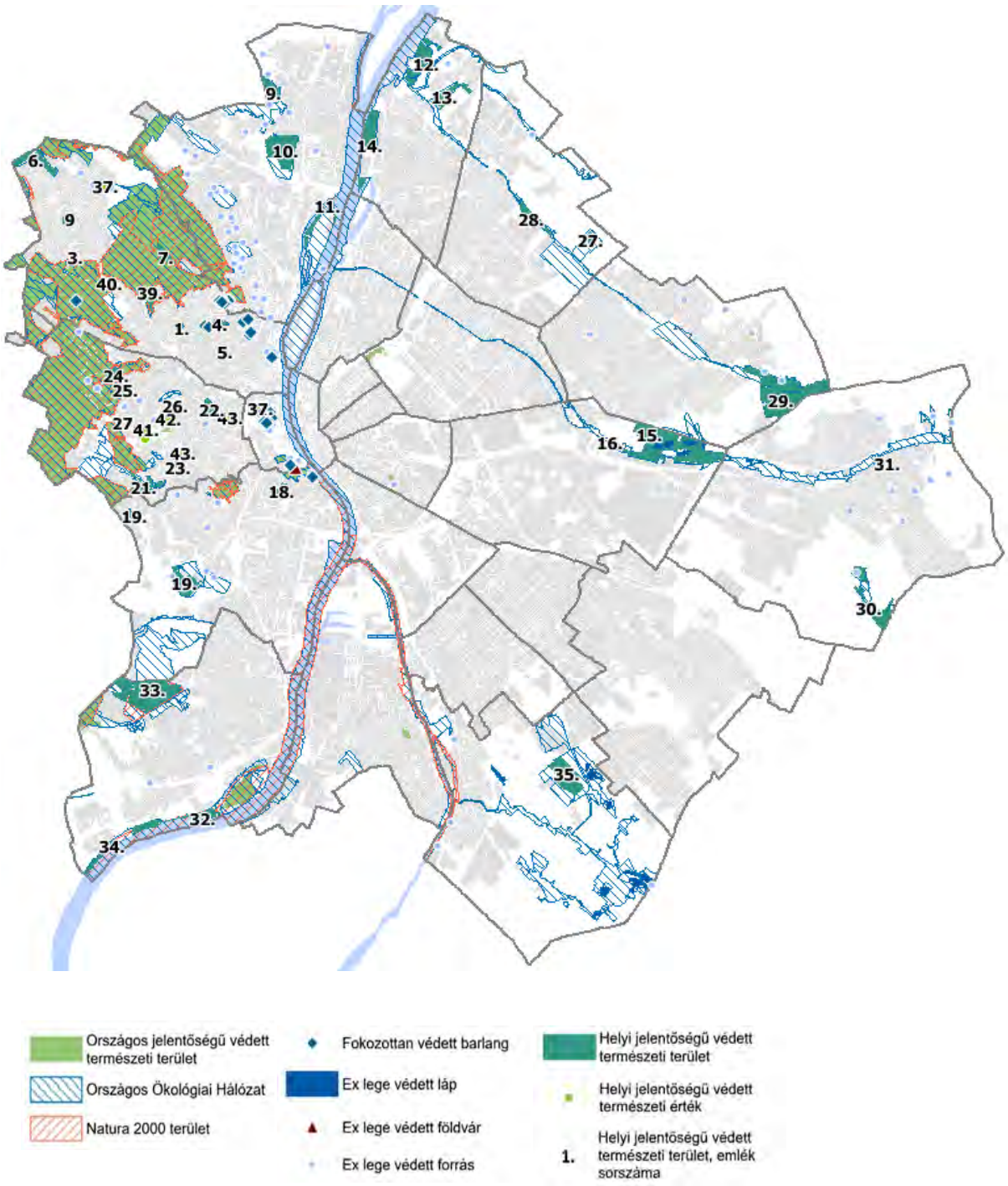
Helyi jelentőségű védett természeti területek

A Fővárosi Közgyűlés által rendeletben kijelölt – országos védelem alatt nem álló – védendő területek és értékek tartoznak e védelmi kategóriába (körülbelül 1000 ha, Budapest területének 2%-a). Jelenleg 44 helyi jelentőségű védett természeti terület (35 terület és 9 emlék) található Budapesten. A szakmai felmérések szerint helyi védelemre érdemes területként további 6-800 ha-nyi terület van Budapest területén belül,

[1] a Gellérthegy Természetvédelmi Terület létesítéséről szóló 1/1997. (I. 8.) KTM r., a Budai Sas-hegy természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 40/2007. (X. 18.) KvVM r., a Budapesti botanikus kert természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 41/2007. (X. 18.) KvVM r., a Jókai-kert természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 55/2007. (X. 18.) KvVM r., a Pálvölgyi-barlang felszíni védőterülete természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 66/2007. (X. 18.) KvVM r., a Szemlőhegyi-barlang felszíni védőterülete természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 74/2007. (X. 18.) KvVM r., a Budai Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 125/2007. (XII. 27.) KvVM r., a Háros-szigeti ártéri erdő természetvédelmi terület bővítéséről és természetvédelmi kezelési tervéről szóló 15/2009. (IX. 17.) KvVM r., a Tétényi-fennsík természetvédelmi terület létesítéséről szóló 129/2011. (XII. 21.) VM r., a Tamariska-domb természetvédelmi terület létesítéséről szóló 89/2012. (VIII. 28.) VM r., a Fővárosi Állat- és Növénykert természetvédelmi terület országos jelentőségű védett természeti területté történő nyilvánításáról szóló 125/2013. (XII. 17.) VM r., a földtani alapszelvények és földtani képződmények védetté nyilvánításáról és természetvédelmi kezelési tervéről szóló 55/2015. (IX. 18.) FM rendelet.

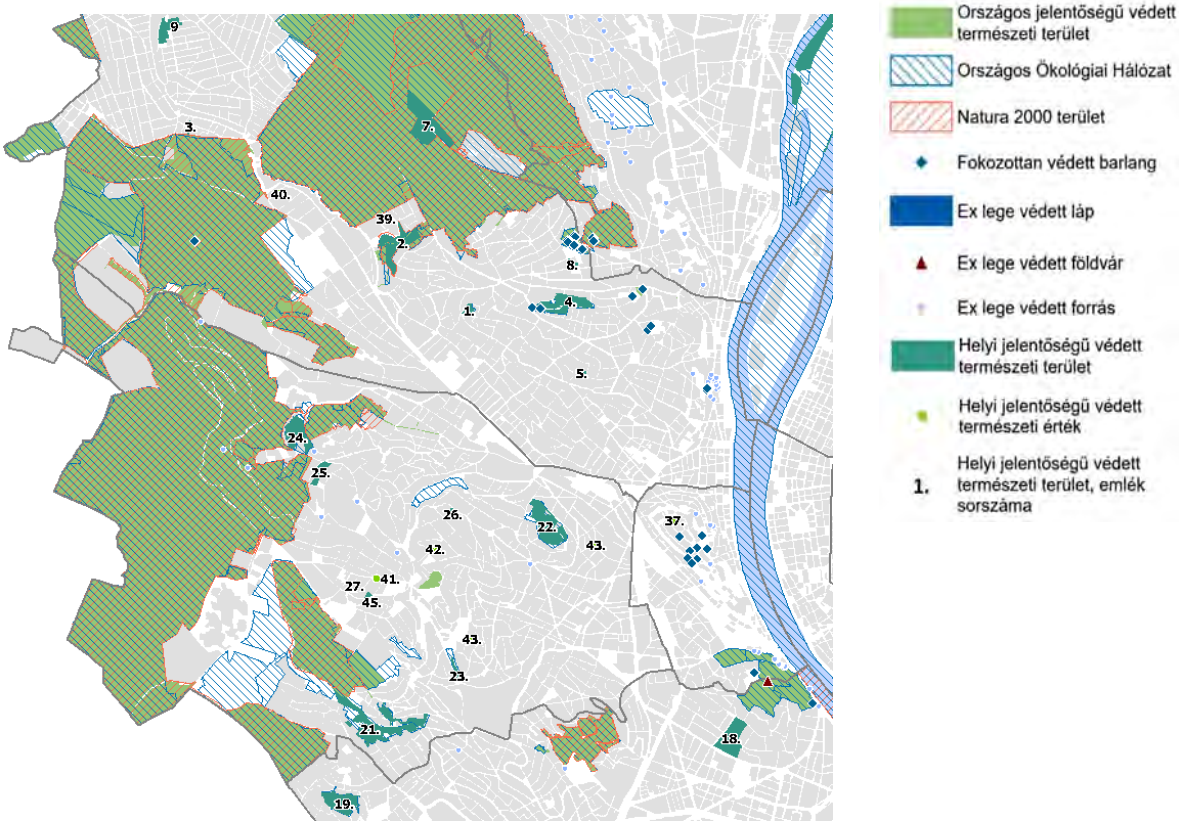
amelynek védelembe helyezése ennek az évtizednek a feladata. A korábbi gyakorlat öröksége - amely még a kerületi önkormányzatoknak is megengedte a helyi természeti érték kijelölését - több olyan magánkert, illetve szoliter exóta fa is védelmet kapott, amely természeti szempontból nem, kultúrtörténeti szempontból inkább jelenetős emlék. Ezek védelmének fenntartásáról jelenleg a fővárosi önkormányzat gondoskodik.

12-8. ábra: A főváros természeti értékei

Forrás: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága, Főpolgármesteri Hivatal

12-9. ábra: A Hegyvidék természeti értékei

Forrás: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága, Főpolgármesteri Hivatal

12-1. táblázat: Helyi jelentőségű védett természeti területek (25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet alapján

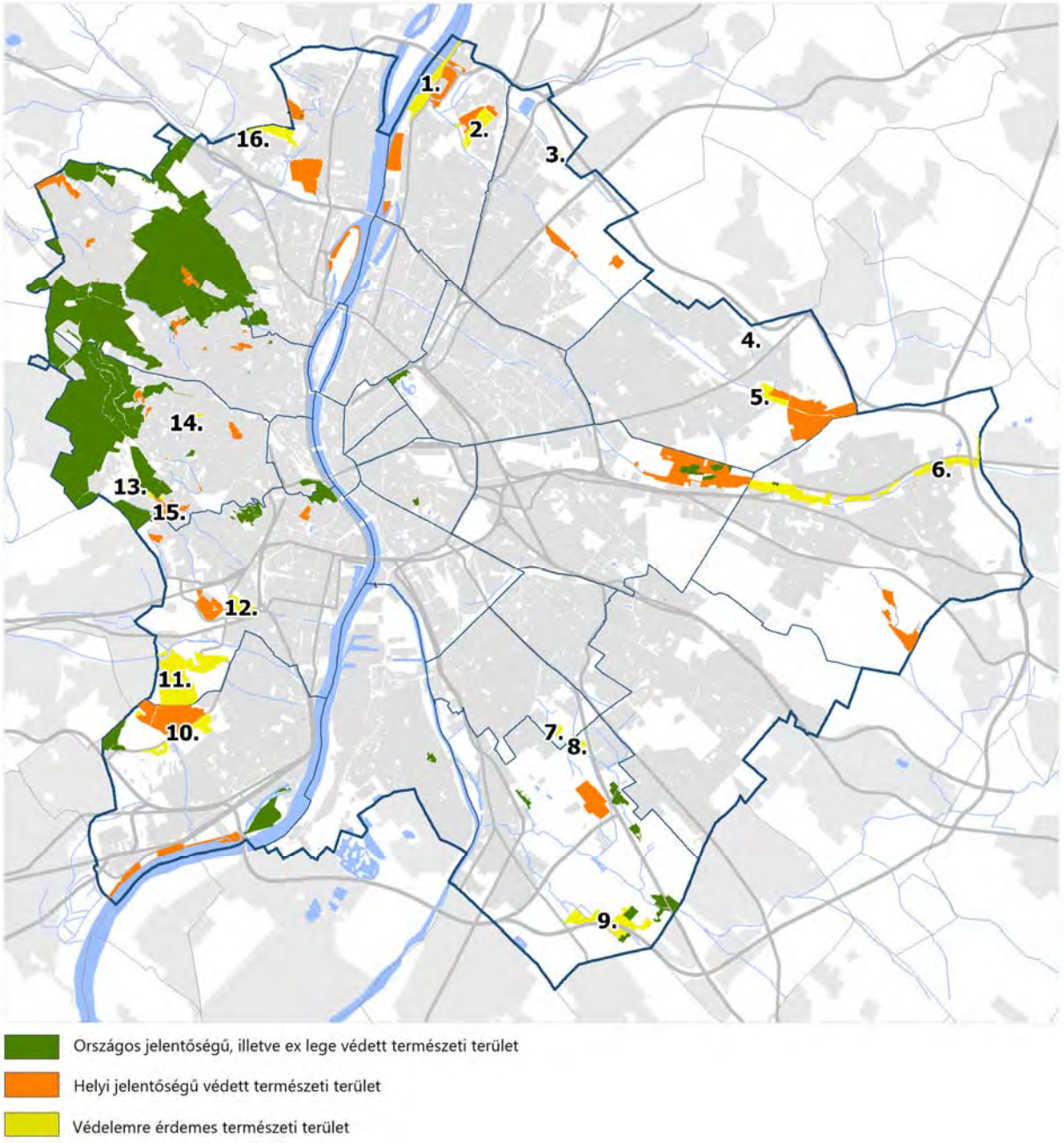
Sorszám	Terület megnevezése
1.	Balogh Ádám-szikla természetvédelmi terület
2.	Apáthy-szikla természetvédelmi terület
3.	Fazekas-hegyi kőfejtő természetvédelmi terület
4.	Ferenc-hegy természetvédelmi terület
5.	Mihályfi Ernő kertje természetvédelmi terület
6.	Jegenye-völgy természetvédelmi terület
7	Szép-völgyi-erdő természetvédelmi terület
8	Csalit utcai gyep
9.	Vár- hegy
10	Róka-hegyi bánya természetvédelmi terület (országos jelentőségű védett természeti területen kívüli része)
11.	Mocsáros természetvédelmi terület
12.	Óbudai-szigeti ártéri erdő természetvédelmi terület
13.	Újpesti homoktövis természetvédelmi terület
14.	Farkas-erdő természetvédelmi terület
15.	Palotai-sziget természetvédelmi terület
16.	Felsőrákosi-rétek természetvédelmi terület
17.	Felsőrákosi-tó természetvédelmi terület
18.	Budai Arborétum természetvédelmi terület

Sorszám	Terület megnevezése
19.	Rupp-hegy természetvédelmi terület
20.	Kőérberki szikes rét természetvédelmi terület
21.	Ördögorom természetvédelmi terület
22.	Kis-Sváb-hegy természetvédelmi terület
23.	Denevér úti gyepfolt természetvédelmi terület
24.	Fácános természetvédelmi terület
25.	Csillagvölgyi út természetvédelmi terület
26.	Istenhegyi úti kert természetvédelmi terület
27.	Művész úti kert természetvédelmi terület
28.	Turjános természetvédelmi terület
29.	Szilas-tó természetvédelmi terület
30.	Naplás-tó természetvédelmi terület
31.	Merzse-mocsár természetvédelmi terület
32.	Péceli úti kert természetvédelmi terület
33.	Kis-Háros-sziget természetvédelmi terület
34	Tétényi-fennsík természetvédelmi terület
35.	Nagytétényi Duna-part természetvédelmi terület
36.	Soroksári Botanikus Kert természetvédelmi terület
37.	Bécsi kapu téri védett szőlőtőke
38.	Gazda utcai hársfa
39.	Kondor úti Libanoni cédrus
40.	Heinrich István utcai olimpiai emléktölgy
41.	Eötvös úti kocsánytalan tölgy
42.	Felhő utcai hegyi mamutfenyő
43.	Mártonfa utcai eperfa
44.	Ráth György utcai platán
45	Svájci úti bükk

Védelemre érdemes természeti területek

A főváros területén számos olyan természeti érték található, amelyek nem állnak védelem alatt, de megőrzésük érdekében védelemre érdemesek. Ezek olyan természetközeli állapotú vagy értékes élőhelyeket magába foglaló területek, amelyek védelmének előkészítése folyamatban van. A TSZT Szerkezeti tervlap „4. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem" térképén jelölésre kerültek a védelemre érdemes területek.

12-10. ábra: Védelemre érdemes területek

12-2. táblázat: Védelemre érdemes természeti területek

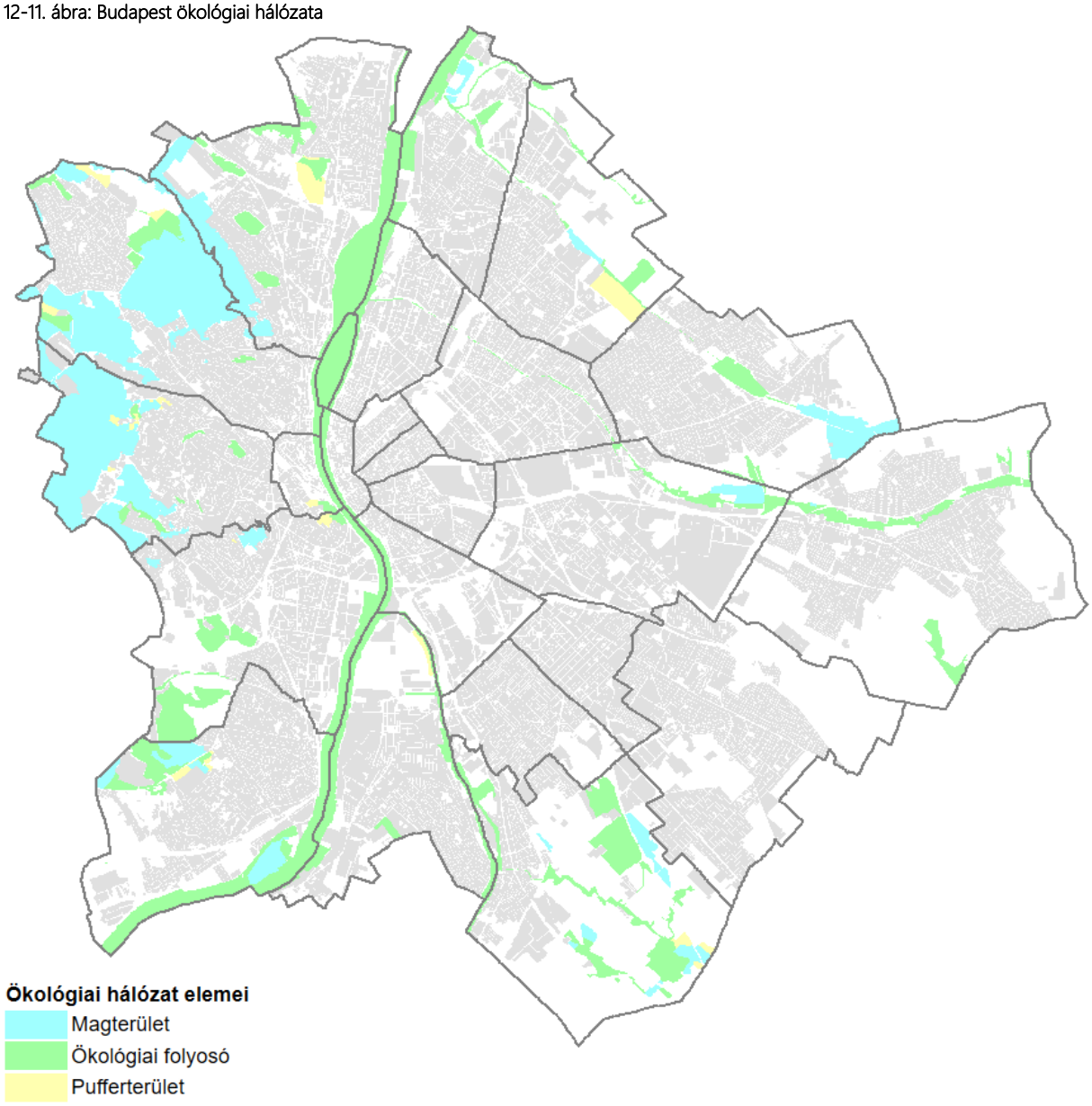
Sorszáma	Elhelyezkedése	Megnevezése (tájékoztató jelleggel)	Területe
1.	IV. kerület, a régi 2-es út és a Duna közti ártéri erdőrész	Káposztásmegyeri vízmű védőterülete	55,3 ha
2.	IV. kerület, Farkas-erdő	Farkas-erdő fennmaradt homokgyepjei és Farkas-erdő melletti „lápvilág”	75,1 ha
3.	XV. kerület, Csömöri-patak mentén, a Felsőkert utca – Régi Fóti út- MO között	Sárfű-rét	3,6 ha
4.	XVI. kerület, Caprera-patak mellett	Caprera-patak menti terület	0,2 ha
5.	XVI. Szilas-patak Somkút és Simongát utca közötti szakasza	Szilas-patak menti terület	30,6 ha
6.	XVII. kerület, Rákos-patak mentén	Rákos-patak melletti terület	139,9 ha
7.	XX. kerület, Soroksár-Újtelep, az M5 és a Sós-mocsár közötti csatorna menti terület	Soroksár-újtelepi mocsárrét	5,2 ha
8.	XXIII. kerület, a Szentlőrinci út és Erzsébet-ér közötti terület	Sós-mocsár	10,1 ha
9.	XXIII. kerület, az M5-ös, 5-ös, M0-s és közigazgatási határ közötti terület	Soroksár láprétjei és homoki gyepjei	79,4 ha
10.	XXII. kerület, a Balatoni út déli oldala mentén, Mechanikai Művek mellett	Tétényi-fennsík déli szegélye	51,2ha
11.	XI. kerület, a Balatoni út – Kamaraerdei út – közigazgatási határ közötti terület	Kamaraerdő	189,9 ha
12.	XI. kerület, a Kőérberki szikes réttől keletre fekvő terület	Kőérberki szikes rétek (nem védett részek)	30,0 ha
13.	XII. kerület, a Magas út két oldala a Konkoly-Thege Miklós úttól keletre	Csillebérci Emlékerdő	7,2 ha
14.	XII. kerület, a Diós-árok és a fogaskerekű vasút közötti terület	Diós-árok	7,2 ha
15.	XII. kerület, az Edvi Illés utca menti területek	Farkas-völgy (nem védett része)	5,2 ha
16.	III. kerület, a Héthalom utca és a közigazgatási határ közötti terület	Péter-hegy	38,1 ha

Ökológiai hálózat

A fent említett természetvédelmi oltalom alatt álló értékeket az országos ökológiai hálózat övezeti rendszere – azokat részben átfedve – egészíti ki. A hálózat magterületből, pufferterületből és ökológiai folyosóból áll. A magterület átfedésben van a természetvédelmi oltalom alatt álló területekkel, de a magterületbe tartoznak további, természetvédelmi szempontból értékes, de természetvédelmi oltalom alatt nem álló területek is. A magterületeket pufferterületek veszik körül, az ökológiai folyosó pedig összeköti az előbbi értékes élőhelyeket. A törvényben kijelölt ökológiai hálózat (7508 ha, Budapest területének 14%-a) a főváros természeti szempontból értékes területének nagy részét tartalmazza.

Legnagyobb kiterjedésű összefüggő magterület a Budai hegyek területén található. Legjelentősebb ökológiai folyosót a teljes fővárost keresztülszelő Duna, a folyóhoz tartozó szigetek és parti sávja alkotják. Pesti oldalon pedig kiemelkedő a Rákos- és a Szilas-patak, valamint azok környezete alkotta ökológiai folyosók.

12-11. ábra: Budapest ökológiai hálózata

Forrás: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása nyomán

A zöldinfrastruktúra, az Európai Unió által bevezetett új fogalom, amely a településtervezési szempontú zöldfelületi rendszert komplex szinten értelmezi, mind területi vonatkozásban (urbánus és rurális tájat összefűző térszerkezeti rendszer), mind pedig ágazati értelemben (a zöld- és kékinfrastruktúra-elemek ökoszisztéma szolgáltatásán alapuló társadalmi, egészségügyi, ökológiai, környezeti, gazdasági jelentőségű egység). Tehát a zöldinfrastruktúra és a zöldfelületi rendszer fogalma nem azonos, de a hasonlóság miatt a fejezet mindkét rendszerről is szót ejt.

A **zöldinfrastruktúra** a természetes és félig természetközeli területek stratégiailag megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtására legyen képes.

A **zöldfelületi rendszer** a település sajátos felépítésű, biológiai folyamatokkal és ökológiai törvényszerűségekkel jellemezhető alrendszere. A növényzettel borított zöldfelületeken túl biológiailag aktívnak számítanak a vízfelületek is. A településszerkezetet átszövő, tagoló városi szabadterek rendszere foglalja magába a területi és lineáris zöldfelületi elemeket.

Az egyes zöldfelületi elemek (zöldterület, fasor, zöldsáv, erdő, mezőgazdasági terület, gyep, intézménykert, lakókert stb.) közötti különbségek elsősorban azok funkcióiból adódnak, a zöldinfrastruktúra elemek típusai alapvetően a területfelhasználási kategóriákhoz igazodnak. Az ökoszisztéma szolgáltatásoknak számos zöldfelülettel kapcsolatos eredménye van. Számos kutatás támasztja alá, hogy a zöldfelületi elemek hozzájárulnak a légkör tisztításához, átszellőzési folyosóként javítják a városi levegőt, segítenek a csapadékvíz visszatartásában, csökkentik az árvizek kockázatát és javítják a vízminőséget. Emellett hozzájárulnak a talajerózió mérsékléséhez, a biodiverzitás fenntartásához és a hőmérséklet-szabályozásához. A zöldfelületek hűtik a környezetet, csökkentve a városi hőszigetek hatását, valamint javítják a helyi mikroklímát. Esztétikai és kulturális értékük mellett rekreációs lehetőségeket is kínálnak. Ezek a szolgáltatások közvetlenül hozzájárulnak a városi lakosság egészségének és jólétének előmozdításához, valamint környezetünk védelméhez is.

☞ *Bővebben lásd a 11. Környezetvédelem (és településüzemeltetés) c. fejezetben, a 14. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás c. fejezetben és a 17. Városi klíma c. fejezetben.*

12.4. Zöldinfrastruktúra elemei

Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Az alapvetően szigetes-gyűrűs zöldfelületi rendszer zónánként eltérő jelleget mutat. A belső zóna területén szigetes, a belső és az átmeneti zóna határán pedig sávos-gyűrűs elrendeződésű, a nagykiterjedésű városi parkoknak köszönhetően. Az elővárosi zónában meghatározók a beékelődő zöldfolyosók (mező- és erdőgazdasági területek), melyek az agglomerációs övezet zöldfelületeit kapcsolják össze a fővárosi zöldfelületekkel.

Meghatározóak még a többnyire az átmeneti és külső zónában található telepszerű beépítések nagy, közösség által igénybe vehető zöldfelületei (pl.: Békásmegyeri lakótelep, Káposztásmegyeri lakótelep, Kelenföldi lakótelep).

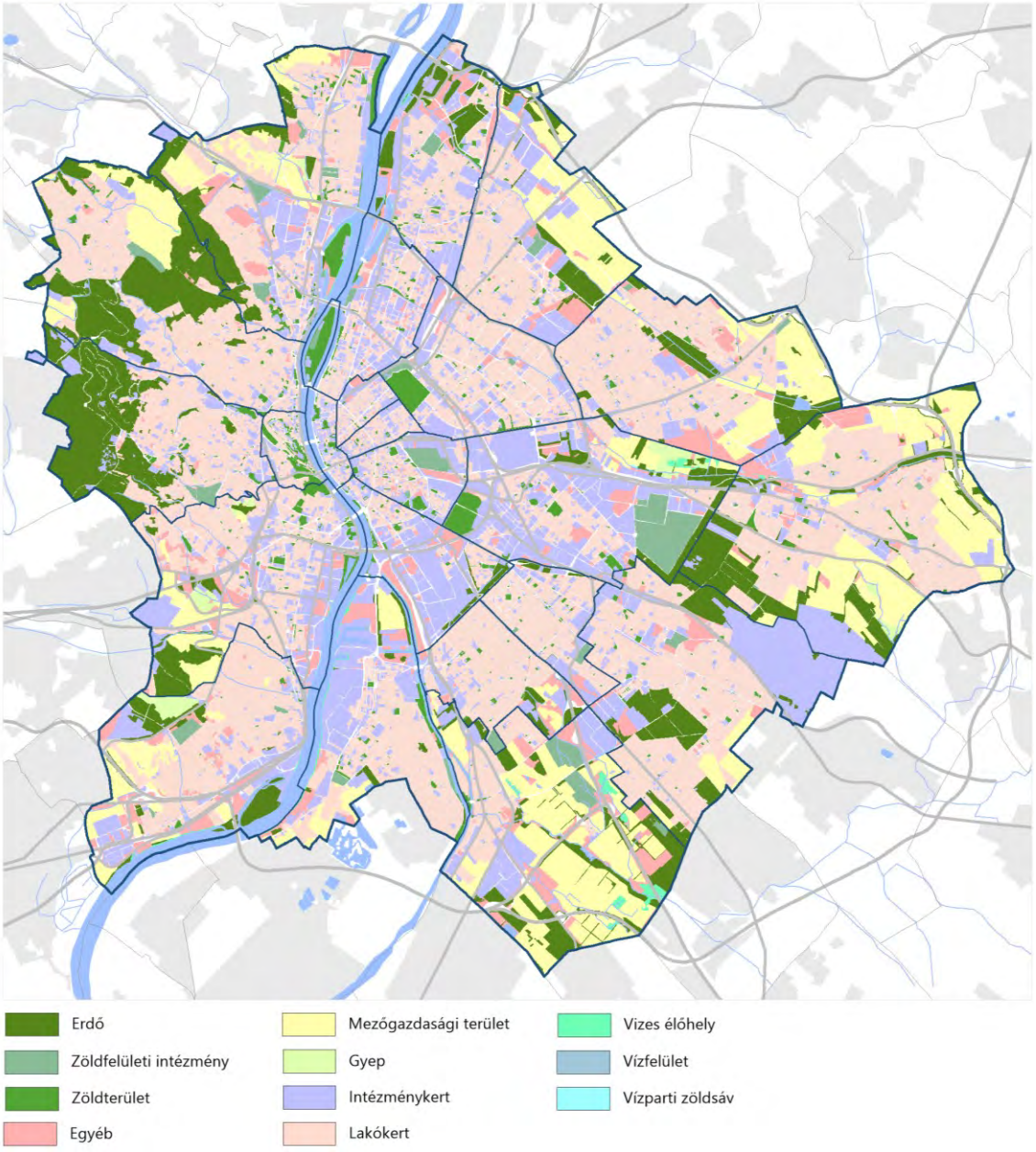
Budapest jelentős részét képezik a lazább beépítésű kis- és kertvárosi területek, melyek magánkertjei fontos zöldfelületi rendszerelemnek tekinthetők. Kiemelendők a gazdag faállománnyal bíró hegyvidéki (II., XII.) lakóterületek, valamint megemlítendők a külső pesti kerületek kiterjedt kertvárosai (XVI., XVII., XVIII., XIX.) is.

A főváros területén számos olyan intézmény vagy városüzemeltetési terület található, melyek funkciójukból adódóan nagy zöldfelülettel

rendelkeznek. Ilyenek például a kórházak (Szent László kórház, Szent Imre kórház, Korányi Tüdőszanatórium) oktatási intézmények (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Budai Campusa), múzeumok (Nemzeti Múzeum, Aquincum) kertjei, vagy ide tartoznak a strandok, fürdők (Római, Palatinus), kempingek és a jelentős növényzetű temetők (Újköztemető, Farkasréti, Kerepesi úti temető) is.

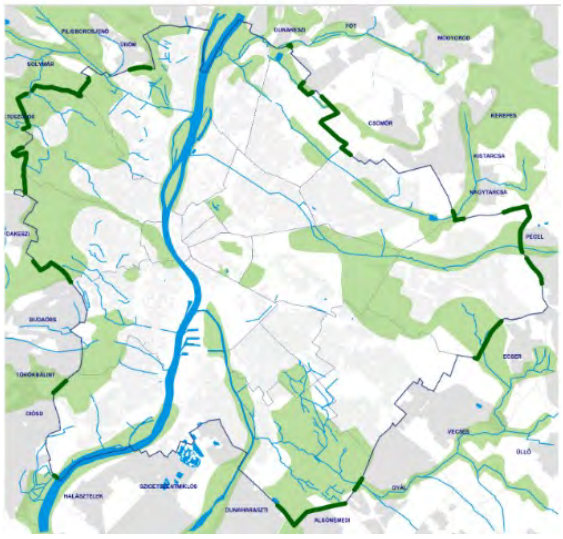
Zöldfelületi rendszer szempontjából megemlítendők még az egyéb, jellemzően gyepszinten borított területek (pl.: természetközeli élőhelyek) és főként a budai oldalon nagy és összefüggő kiterjedésű, de a pesti oldalon is (mozaikosabban) előforduló erdők, valamint a Dunát kísérő galériaerdősávok.

12-12. ábra: A fővárosi zöldfelületi elemek típusai (2024)

Jellemző, hogy a városperemi beépítetlen szabadtérségek kapcsolatot képeznek az agglomerációs övezet zöldfelületi elemeivel. A budai oldalon az erdők túlsúlya, míg a pesti oldal művelésre alkalmas síkságain a mezőgazdasági területek jellemzőek. Kapcsolatot alkot még a Duna, amely nemcsak ökológiai folyosó, hanem rekreációs potenciálja is jelentős, valamint a kisebb vízfolyások: Mogyoródi-, Szilas-, Rákos-, Gyáli-, Hosszúréti-, Aranyhegyi-patak.

12-13. ábra: Budapest és az agglomerációs övezet zöldfelületi kapcsolatai (2020)

Az agglomerációs övezet felől benyúló zöldékek többé-kevésbé kapcsolatot biztosítanak a város belső területei felé. A város szélén még jelentős kiterjedésű ékek azonban fokozatosan elkeskenyednek a belső városmag irányába, ahol már elsősorban szigetesen elhelyezkedő zöldfelületi elemek fordulnak elő.

A budai hegyvidék egybefüggő erdőterületeit követően a belső területek felé már inkább „lépőkövekként" jelennek meg zöldfelületi elemek, mint például az Ördögárok vonalában elhelyezkedő Budai-parktengely parkjai: Városmajor – Vérmező – Horváth-kert – Tabán – Gellérthegy.

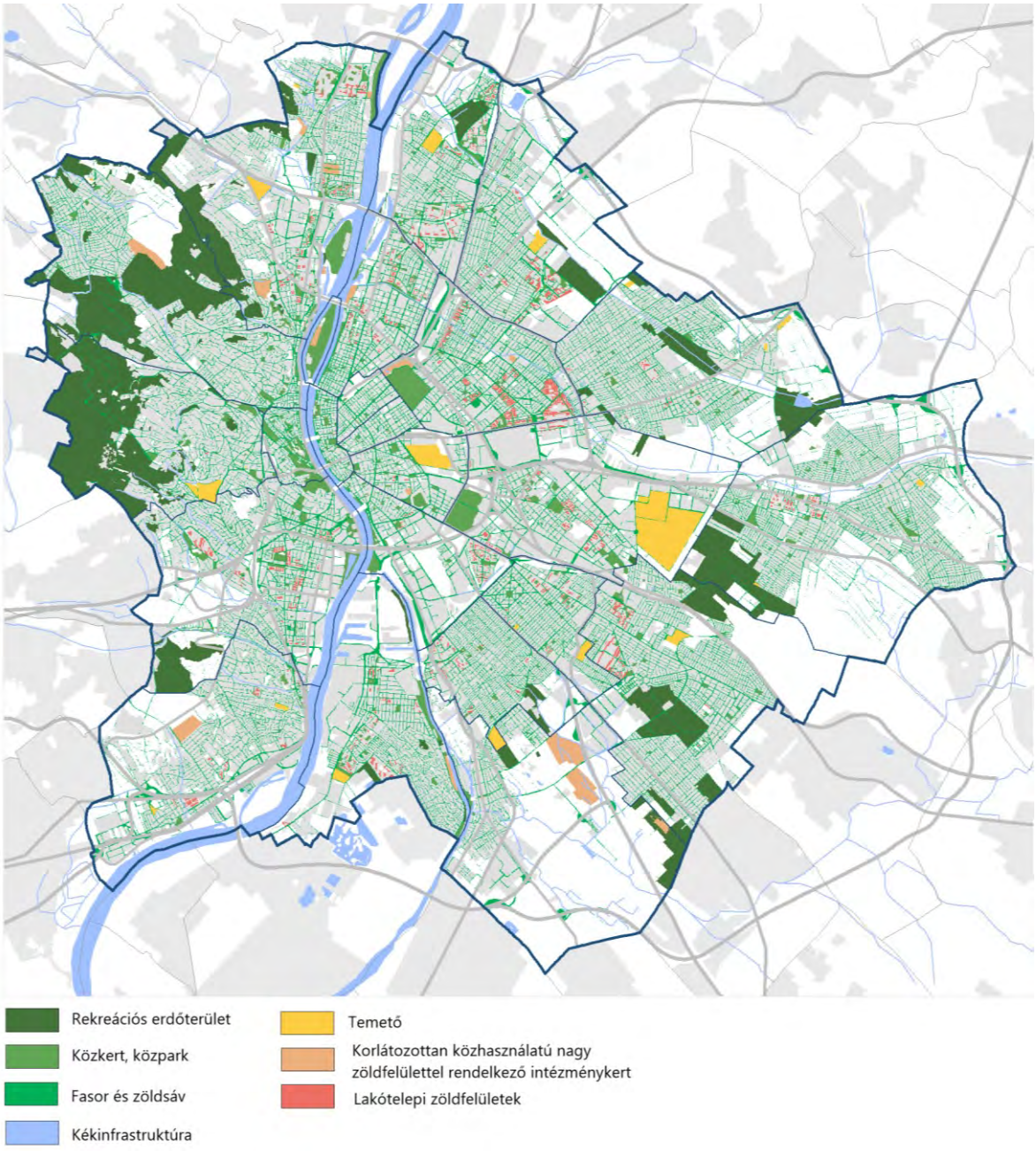
Hasonlóképpen szűkül össze a Rákos-, a Szilas- és a Gyáli-patak ökológiai folyosója is. Alapvetően a kisvízfolyás völgyek a Duna, a távolabb eső városrészek, a peremterületek és az agglomerációs övezet településeinek közvetlen összeköttetését erősíthetnék, ugyanakkor a feldarabolódó zöldhálózati struktúra következtében ez az összekötő szerep nem jelentős. A városszéli területeken még ökológiai magterületként (pl. védett lápokként) is funkcionáló patakpartok fokozatosan elkeskenyednek a patak közvetlen környezetére, ahol már csak egy-egy kisebb-nagyobb zöldterület kíséri a patakot. Településökológia vonatkozásban ezek a sugár-, illetve haránt irányú kisvízfolyások jelentős szerepet játszanak a városi hőszigethatás csökkentésében.

A Dunát övező ökológiai folyosó is a vízfolyás területére korlátozódik le a városmag területén. Ettől északra és délre is egyaránt a szigetek és a hozzájuk kapcsolódó ártéri ligeterdők jelentik a legjelentősebb „lépőköveket" az ökológiai hálózatban. A város északi részén a Szentendrei-sziget nyúlványa, a Népsziget, a Hajógyári-sziget, a Margitsziget, délen pedig a Háros- és a Molnár-sziget, illetve a Csepel-sziget bizonyos partszakaszai jelentenek ilyen ökológiai értéket. A Duna menti területek rekreációs potenciálja is jelentős (pl.: Római part, Fóka-öböl, Kopaszi-gát, Soroksári-Duna-ág).

A zöldfelületek megléte számos pozitív hatással bír a városi környezetre nézve. Esztétikai, városképi jelentőségén túl, a zöld növényzet kedvezően befolyásolja a helyi klimatikus viszonyokat, jótékony hatása mutatkozik a szennyezőanyagok megkötése révén, a talajjavításában, a vízháztartás szabályozásában, illetve a zaj- és rezgésterhelés csökkentése tekintetében is van kisebb jelentőségű mérséklő hatása. A gazdag növényzet tehát növeli az adott terület értékét, mely sok esetben megmutatkozik az érintett ingatlanok árában is.

A zöldfelületi rendszer meghatározó alrendszere a zöldhálózat, amely korlátozások nélkül, vagy részbeni korlátozással mindenki számára hozzáférhető, meghatározó növénystruktúrával rendelkező terek rendszere, azaz közhasználatra feltárt vagy alkalmas zöldfelületi elemek, szabadterek hálózata. A legalapvetőbb területi egységeit a közparkok, közkertek, lakótelepi zöldfelületeke és a turisztikai rendeltetésű erdőterületek alkotják, amelyek a lakossági rekreáció meghatározó színterei. Összeköttetésüket zöldfolyosók biztosítják (pl.: fasorok, utak és vízfolyások menti zöldsávok), melyek rendszerbe szervezik a hálózatot. A közhasználatú zöldfelületek mellett a főváros zöldhálózatában meghatározó szerepet töltenek be a temetők, valamint a nagy zöldfelülettel rendelkező intézményi területek, melyek korlátozottan közhasználatúak (golfpályák, állat- és növénykertek, nagy zöldfelülettel rendelkező sport-és rekreációs területek). A fentieken túlmenően a településen található többi zöldfelületi elem főként kondicionáló szerepet tölt be.

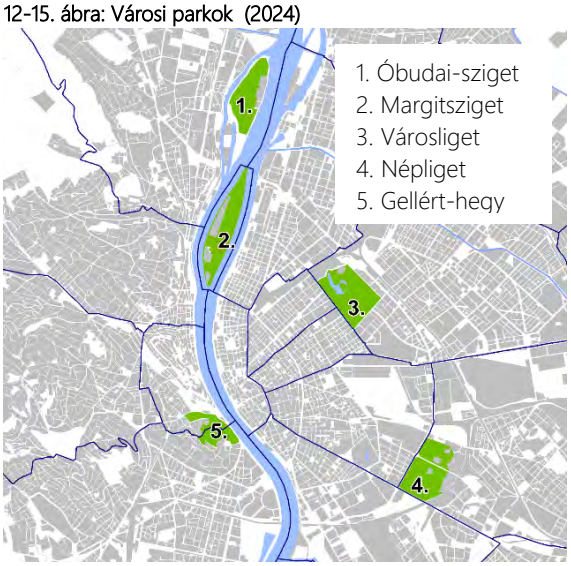
12-14. ábra: Budapest zöldhálózata (2024)

A közcélú zöldfelületek típusonként eltérő funkcionális és rekreációs szereppel bírnak. A legnagyobb komplexitása a városi nagyparkoknak (25 ha feletti zöldterületek: pl. Városliget, Margitsziget, Népliget, Óbudai-sziget, Gellért-hegy) van, ahol a széleskörű közparki rekreációs funkciókon kívül különböző egyedi intézmények (pl.: állatkert, jelentős sportterület, strand) színesítik a kínálatot. A 10 és 25 ha közötti közparkok az egyes városrészek lakosságának szabadidő-eltöltését biztosítják. Ezen közparkok közé tartozik például a Kopaszi-gát, az Óhegy park, a Vérmező, a Tabán, a Városmajor vagy az újonnan létrejött Pünkösdfürdő park A 10 ha alatti közparkok, illetve közkertek a környező lakóterületeket szolgálják ki.

Az egyes zöldfelületi elemek felszereltsége, fenntartási színvonala, a benne található környezetarchitektúrák és növényzet állapota, gondozottsága hatással van a látogatottságára és befolyásolja a rekreáció minőségét, ezen keresztül végső soron a lakosság egészségi állapotát. A használati intenzitás megmutatja az adott elem látogatottságát, amiből következtetni lehet a terhelés nagyságára.

12-15. ábra: Városi parkok (2024)

A korlátlanul közhasználatú zöldfelületek különleges elemei a lakótelepi zöldfelületek, amelyek a zöldterületekkel azonos szerepet töltenek be, de a lakótelepi beépítésekkel szerves egységet alkotnak, vonzáskörzetük csak a környező lakótelepre terjed ki. Ez a kategória a főváros területének 0,8%-át adja. A rendszerváltás előtt épült lakótelepekre – általános megítélésük ellenére – jellemző, hogy a zöldfelületek mennyisége sokkal kedvezőbbre értékelhető, mint az elmúlt évtizedekben épült lakóparkoké, ami a korábbi szigorúbb építésügyi normáknak és azon belül a zöldfelületi normatív szabályok akkori meglétének tudható be.

A zöldfelületi rendszer fontos részét képezik a temetők zöldfelületei. A temetők zöldfelületi szerepének értelmezését a területi kiterjedésük és magas zöldfelületi arányuk indokolja. A jelentős temetői zöldfelületek részt vesznek a települési környezet kedvezőtlen hatásainak ellensúlyozásában, az ökológiai viszonyok javításában, továbbá rekreációs célterületként is szolgálhatnak.

A zöldhálózat meghatározó elemei a rekreációs, turisztikai (közjóléti) erdők. A főváros erdősültsége mintegy 11%-os, ami ökológiai szempontból, hasonló jellegű, más európai városok tekintetében átlagosnak tekinthető. Budapest közigazgatási határán belül mintegy 6.000 ha erdőterület található, amelyből jelenleg az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, erdőtervezett erdők területe mintegy 5.547 ha.

A közel 6.000 ha erdőterületből megközelítőleg 4.500 ha rekreációs célú, tehát az összes erdőterület több, mint 70%-a, mely jelentősen hozzájárul a város élhetőségéhez, az emberek rekreációs igényeinek kielégítéséhez.

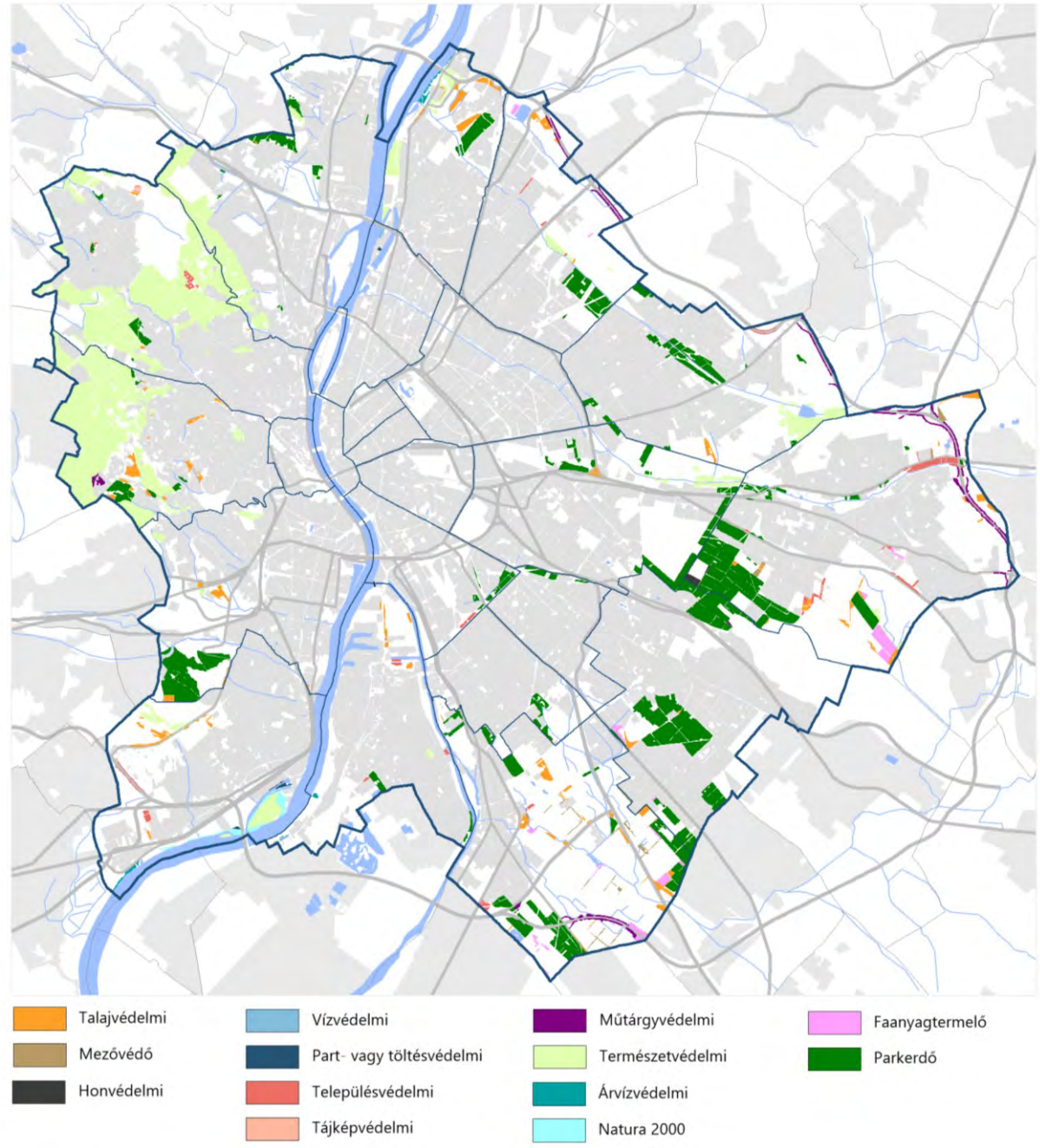
A turisztikai erdők (parkerdők) (a fővárosi erdők mintegy 76%-a) a főváros zöldfelületének legnagyobb területű elemei. Jellemzően a budai oldalon, a hegyvidéken található összefüggő felületet alkotnak, a pesti oldalon elsősorban a Szilas- és a Rákos-patak völgyében, valamint Rákoshegy és Pestszentlőrinc határában találhatók. A turisztikai erdők területi eloszlása egyenetlen, 67%-uk Budán található.

A fővárosi erdőkben található közjóléti létesítmények többsége – a magas látogatottság miatt – a Budai Tájvédelmi Körzetben található; a létesítmények aránya kiugróan magas a II. kerületi részeken. Közjóléti szempontból megemlítendő még a budai Kamaraerdő és a pesti oldali Halmierdő, az Illatos-árok mentén húzódó kiserdő vagy az Új köztemetőhöz csatlakozó Keresztúri erdő, illetve a Szilas-patak és a Rákos-patak menti erdőterületek.

A védelmi erdők közül a védőerdők a zöldfelületi rendszer kondicionáló, de nem rekreációs területei. Területük kb. 1400 hektár (a fővárosi erdők mintegy 24%-a), elsősorban dél-pesti mezőgazdasági térségben találhatók. A természetvédelmi területen található védett erdők területén jellemző terhelés az erdők üdülési, turisztikai igénybevétele.

A Fővárosi Önkormányzat saját tulajdonú erdeinek területe – a rendelkezésre álló térképi lehatárolások alapján – mintegy 309 hektár, amely a fővárosi erdőterületek 5%-a. A kisebb-nagyobb kiterjedésű (néhány tized hektártól néhány tíz hektárig terjedő) erdőfoltok a főváros területén elszórtan, összesen 42 különálló tömbben fordulnak elő.

12-16. ábra: Erdők megoszlása elsődleges rendeltetés szerint, Forrás: Nemzeti Földügyi Központ 2022

A főváros közterületein, elsősorban az utak, utcák mentén vagy városi tereken, kisebb zöldsávokban, illetve zöldfelületeken található a város zöldfelületi vagyonának egy értékes és speciális funkciókat betöltő része. A fasorok, olykor pedig az egyedi, vagy kisebb csoportban fellelhető fák a városkép értékes, az utcának, a városrésznek karaktert és identitást adó részei, amelyek kisebb nagyobb mértékben veszik ki részüket a város fenntarthatósága és élhetősége szempontjából alapvető ökoszisztéma-szolgáltatásából. Az erősen urbánus környezetben az út menti fák képviselik a természetet a városlakók számára, s egyúttal a városi fauna, például a madárpopuláció élőhelyét is. A városi környezeti ártalmak mérséklése körében elsősorban árnyékoló, párologtató, a felszíni hőmérsékletet szabályozó szerepük, a porszennyezés csökkentése, a talajmegkötés, vagy a rezgéscsillapítás emelhető ki. Budapesten– nagyfelbontású műholdfelvételek osztályozott automatizált feldolgozása és kapott adatszolgáltatások alapján- a becslések szerint 8,8

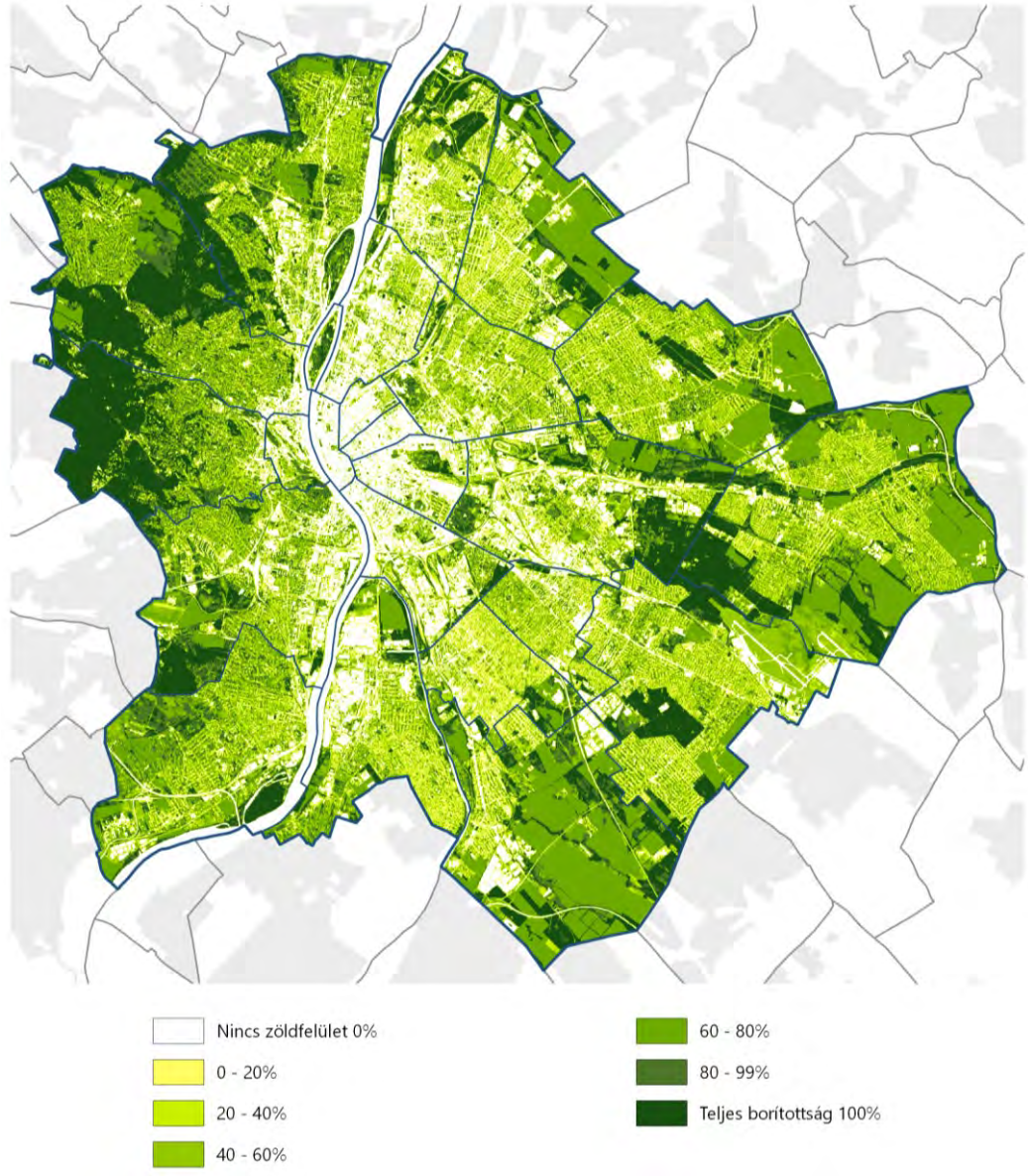
millió faegyed található, melyből 6 millió üzemtervezett erdőterületen, 2 millió pedig egyéb, nem közterületen (jellemzően magánterületen) található. A kerületi önkormányzatok kezelésében megközelítőleg 785 ezer faegyed áll. A Fővárosi Önkormányzat kezelésében mintegy 173 ezer faegyed áll, amelyből több mint 46 ezer db a kiemelt közcélú zöldterületeken (parkokban),126 ezer db a közutak mentén található.

Zöldfelületi ellátottság értékelés

A zöldfelületi rendszer állapotának jellemzése

A zöldfelületi intenzitás (ZFI) egyik meghatározó indikátora a települések élhetőségének. A zöldfelületek közvetetten, illetve közvetlenül hatással vannak a városklímára, ezen belül is a levegő páratartalmára, hőháztartására (városi hőszigetekre), a talajvízháztartásra, a levegőminőségre és más környezeti tényezőkre. Közvetett módon pedig jelentős hatással van az élővilágra és az emberre is. A zöldfelület-intenzitás (továbbiakban: ZFI) megmutatja, hogy mekkora az adott területrészre eső zöldfelület síkbeli kiterjedésének aránya és egészségi állapotának mértéke.

12-17. ábra: Budapest zöldfelületi intenzitása (2020)

Forrás: Greenscope Kft. adatszolgáltatás

A zöldfelület-intenzitás vizsgálatához Jombach Sándor (Greenscope Kft.) kutatási eredményei kerültek felhasználásra. A kutatási munka öt időpontra vetítve határozta meg a ZFI értékét. Budapest teljes területére 1992-ben, 2005-ben, 2010-ben, 2015-ben és 2020-ban készült infravörös légifelvételezés, amely alkalmas volt a nagyfelbontású vizsgálatra. Minden időpontban, vagyis felmérési évben, legalább 8 felvétel szolgál a ZFI-számításnak alapjául. A felvételeket a Landsat műholdcsalád 5-ös és 8-as számú műholdjai készítették. Az adatbázis a műholdfelvételből NDVI vegetációs index alkalmazásával nyert zöldfelület-intenzitás értékeket tartalmaz 30x30 m-es raszter hálóban.

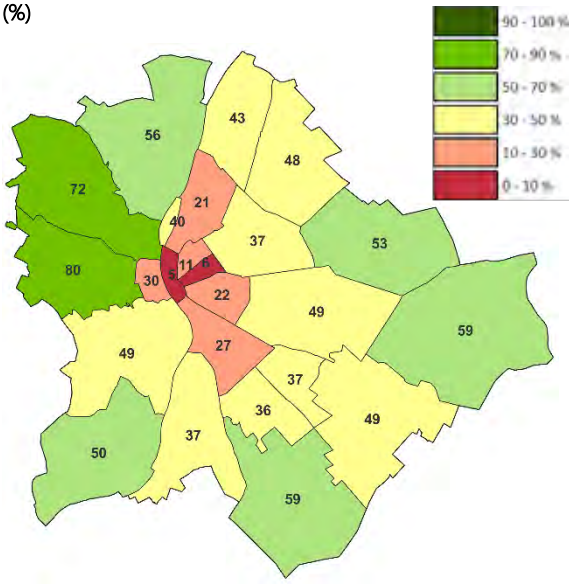
2015 nyarának második felétől az elemzésekhez már másik műhold bevonása is lehetségessé vált. A Sentinel műhold is rögzített felvételeket, a Landsat 8 műhold 30m-es felbontásánál jobb minőséggel, 10m-es felbontással. A zöldfelület-intenzitás a vegetáció jelenlétének és egészségi állapotának egyesített indikátora, mely százalékos értékeivel (0-100%-ig), egyetlen számértékkel mutatja meg milyen területi aránnyal és milyen vitalitással bír a növényzet egy adott területrészen. Az érték nagysága nem egyezik a zöldfelületek tényleges nagyságával. (Pl. egy zárt lomkorona szint alatt lévő szilárd burkolat nem érzékelhető a felvételeken, de a zöldfelületek kiterjedése is jelentősen változhat a nem öntözött gyepek vitalitása ingadozásának köszönhetően.)

A felvételek átlagértékeivel számoló módszer hordoz hibalehetőségeket, melyek csökkentése érdekében a folyamatosan változó növényborítottsággal rendelkező mezőgazdasági területek azonos zöldfelület-intenzitás átlagértéket kaptak. A módszer hibahatára — nagyfelbontású felvétel alapján — összességében még így is 5%, tehát az azon belül történő változásokat, elemzéseket ennek figyelembevételével kell kezelni.

Budapest teljes területére nem lehet egyetlen számértékkel egyértelmű következtetést levonni, mert a változás mértéke hibahatáron belüli. Nagyfokú megbízhatósággal csak az állapítható meg, hogy Budapest zöldfelület-intenzitása 50% körül mozgott 1992 és 2020 között.

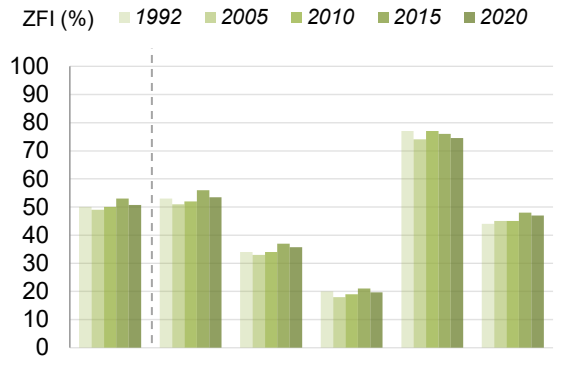
A 30x30 m-es és a 10x10 m-es raszter hálóban rendelkezésre álló értékek területhasználati egységenként és kerületenként összevonva összesítésre kerültek, így lényeges összefüggések mutathatók ki, koncepcionális megállapítások tehetők.

12-18. ábra: Kerületekre összesített zöldfelületi intenzitás 2020 (%)

Kiemelkedik a II. és a XII. kerület a magas értékeivel, de a külső kerületek is viszonylag jó átlagértékekkel rendelkeznek, amit főként a kertvárosi területeknek, erdő és mezőgazdasági területeknek köszönhetnek. Rendkívül alacsony értékeket tudnak felmutatni a pesti belvárosi, V., VI., VII. kerületek. Alacsony zöldfelület-intenzitással rendelkezik még az I., a XIII., a VIII., és a IX. kerület. A főváros 16 kerületében 50% alatti, és ebből hét kerületben különösen alacsony a zöldfelület-intenzitás. A zöldfelület-intenzitás térképek megmutatják, hogy a zöldfelületi értékek hogyan változtak az adott időszakban. A változásokhoz hozzájárul a növényállomány területi csökkenése vagy növekedése, de állapotának javulása és romlása is. Különösen jelentős hatással van a változásokra a nem öntözött gyepterületek vitalitásának ingadozása és a gyepterületek kezelésének módja, időzítése. Ennek okán a gyepes területek hibalehetőséget hordoznak magukban. 1992-től 2020-ig komoly változások mentek végbe a város életében. Legerőteljesebben az urbanizációs folyamatok fejtették ki hatásukat. A fokozatosan növekvő beépítések, infrastruktúra fejlesztések a zöldfelületek rovására történtek jellemzően.

12-19. ábra: A fővárosi zónák zöldfelületi intenzitásának alakulása 1992-2020 között

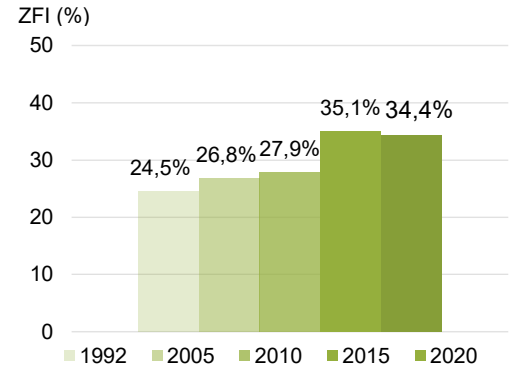

	BUDAPEST	Elővárosi	Átmeneti	Belső	Nagyvidéki	Duna menti
1992	50	53	34	20	77	44
2005	49	51	33	18	74	45
2010	50	52	34	19	77	45
2015	53	56	37	21	76	48
2020	51	54	36	20	75	47

A zöldfelületi intenzitás változásának tendenciái a 1992-2020 közötti időszakra vonatkoztatva:

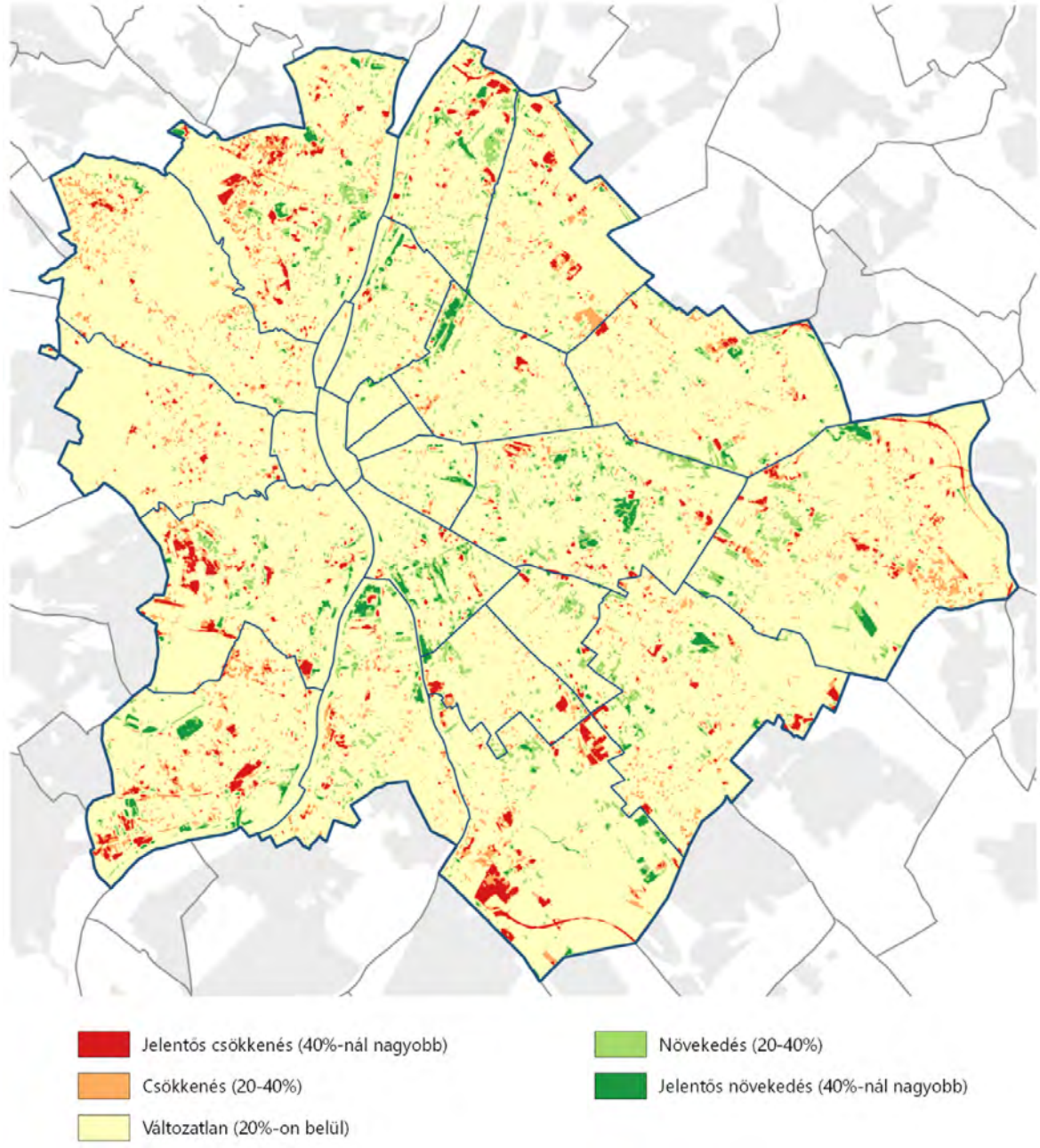
- A Duna menti zónában arányaiban igen nagy változások zajlottak. Bőven akadt példa a ZFI csökkenésére és növekedésére egyaránt.
- A belső zónában zöldfelületi-intenzitás stagnálása figyelhető meg. Minőségi zöldfelületi-intenzitás növekedés kisebb arányban fordul elő, új park létesítése, fasorok telepítése vagy park- és kertfelújítások eredményezik. Esetenként a park- és kertfelújítások csökkenést is kiváltanak, új burkolt felületek megjelenése és fakivágások miatt (pl. Városliget). A belső zónában több építési beruházás is eredményezett zöldfelület-intenzitás csökkenést (Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Testnevelési Egyetem).
- A zöldfelület-intenzitás növekedése az átmeneti zónában meghatározó, mely főként a felhagyott ipari vagy közlekedési területeken és ezek mentén jellemző, ami a spontán megjelenő (jellemzően invazív) növények növekedésének köszönhető.
- A legmagasabb zöldfelület-intenzitással bíró hegyvidéki zónában az erdőterületeken jórészt stagnálás jellemző, míg a lakóterületek zöldfelület-intenzitása jellemzően csökken.
- A zöldfelület-intenzitás csökkenése az elővárosi zóna területén helyenként jelentős, elsősorban a zöldmezős beruházások következtében. Jellemzőek a gyorsforgalmi utak, az autópálya-hálózat és az elkerülő utak, valamint az ipari parkok, kereskedelmi központok, logisztikai létesítmények megjelenése.
- A temetők és közparkok növényállományának növekedése és állandósulása javítja a zöldfelület-intenzitást. Ugyanakkor a városi jelentőségű parkok enyhe csökkenést mutatnak.
- A beállt lakótelepi területeken jellemző a zöldfelületi intenzitás növekedés, a faállomány felnövekedésének köszönhetően.
- A kertvárosi lakóterületek többségében nagyfokú intenzitás csökkenés figyelhető meg, mind a pesti, mind a budai kerületekben.
- Nagy területen történt zöldfelület-intenzitás csökkenés olyan zöldmezős beruházások esetében, ahol a mezőgazdasági területeken (főként szántón és gyepen) ipari parkok, kereskedelmi központok, gyorsforgalmi út lehajtók, logisztikai létesítmények, sőt helyenként lakóterületek jöttek létre. Ezek elsősorban az elővárosi zónában és az agglomerációs övezetben épültek.
- Megfigyelhető a megkezdett rekultivációjú bányák, illetve hulladéklerakók területén a zöldfelületi intenzitás fokozatos javulása.
- A barnamezős területeken az 1992 óta végbement ZFI-változást jelentős (közel 10 százalékpontos) növekedés jellemzi, ami a kevésbé értékes, általában spontán megjelenő növények állománynövekedésének következménye. Mivel a barnamezős területek Budapest területének 5,9%-át teszik ki, ez a folyamat az egész városra vizsgált zöldfelület-intenzitás változását is jelentősen befolyásolja.

12-20. ábra: Zöldfelület-intenzitás változás a barnamezős területeken (%) (1992-2020)

- A tervlapon jól kirajzolódnak az elmúlt évek fejlesztési területei: a zöldfelületek csökkenése döntő részben emberi beavatkozások, beépítések következménye. Ugyanakkor az új beépítések jelentős intenzitás csökkenése ideiglenes állapot, a későbbiekben megerősödő növényzet zöldfelület-intenzitás növekedést fog eredményezni, valamelyest kompenzálva a hiányt.
- A gyorsforgalmi utak, autópálya-hálózat és elkerülő utak fejlesztése során általában szántóterületeken (kisebb részben erdők, rétek területén) az építés során jelentős zöldfelület-intenzitás csökkenés, majd a megvalósítás után a zöldsávok, rézsűk (töltések, bevágások) zöldfelületeinek megerősödése történt.

12-1. ábra: Budapest zöldfelületi intenzitásának változása 1992-2020 között

Forrás: Greenscope Kft. adatszolgáltatás

Zöldterület és parkerdő ellátottság

Az TÉKA meghatározása alapján a zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület (közpark, közkert), amely a település klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, a pihenést és testedzést szolgálja.

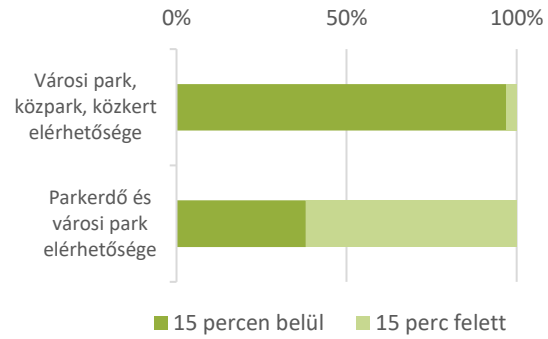
Egy város zöldterületi ellátottságát leginkább a közösség által igénybe vehető zöldfelületek nagysága, illetve ezek térbeli elhelyezkedése határozza meg. A különböző zöldhálózati elemek típusonként más-más vonzáskörzettel bírnak. A vonzáskörzet mérete, kiterjedése a zöldterület funkciójától, állapotától, felszereltségétől, a környező lakóterületek jellegétől, elhelyezkedésétől, valamint a korlátozó tényezők lététől és elhelyezkedésétől függ. Az alábbiakban a zöldterületek mérete és a rekreáció időtartama szerint légvonalban kerültek meghatározásra a vonzáskörzetek, így a tényleges vonzáskörzet változhat a különböző izoláló hatások miatt (pl.: vasúti területek).

A városi park vonzáskörzete a legnagyobb, jelentőségénél fogva akár az egész városra is kiterjedhet, de mindenképpen egy nagyobb városrészt lát el (vonzáskörzet: 2000 m). A mindennapos, pár órás rekreáció mellett ezek a zöldterületek az egész napos, hétvégi rekreáció színterei is egyben. A komplex rekreációs lehetőségeket nyújtó közparkok vonzáskörzete 1000 m, 500 m és 300 m a méretüktől függően, míg a közkertek vonzáskörzete 150 m. A telepszerű beépítés közhasználatú zöldfelületeinek vonzáskörzete jellemzően a lakótelep területére terjed ki, nagyobb vonzáskörzettel csak a nagyobb méretű lakótelepi zöldfelületek rendelkeznek, amelyek önálló közparkként is értelmezhetők.

A különböző lakossági rekreációs igényeket kielégítő zöldfelület-típusok lakóterületektől való távolsága határozza meg a zöldterületi ellátottság területi viszonyait. Az elérési távolságok meghatározása izokrón térképeken alapszik. A módszer szerint a megjelenítés 5,10,15 és 20 perces gyalogos távolságokon alapul, a lakóterületek, valamint az erdő-, zöldterületek, játszóterek, sportpályák és lakótelepi zöldfelületek közti esetleges korlátozó tényezőket, így a tényleges elérési útvonalakat figyelembe véve. A lakónépesség megoszlását a gyalogos távolság függvényében vizsgálva – Budapest közigazgatási területének vonatkoztatásában – megállapítható, hogy a lakosság 97%-a 15 perces gyaloglási távolságon belül elér valamilyen rekreációt biztosító zöldterületet (közkert, közpark, városi park). Ugyanez az arány parkerdő és városi park esetében a kevesebb elemszám és az izolált lokalizáció okán kevesebb, 40%.

Mivel a városi park és a parkerdők látogatása nem tekinthető mindennapos tevékenységnek, így megközelíthetőségük nem minősül alapkritériumnak, gyalogos elérésük inkább előnyként, mint szükségletként tekinthető.

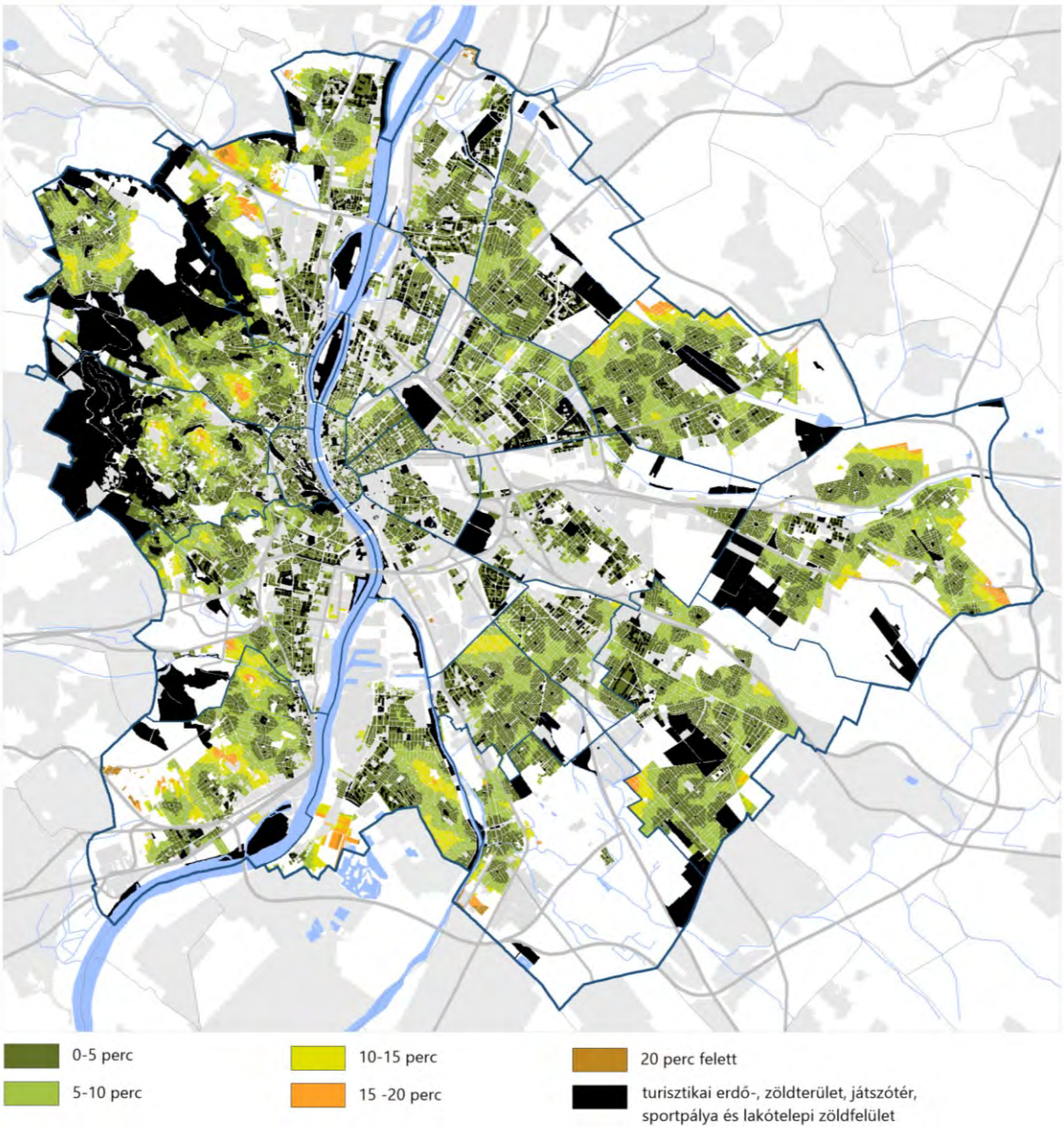
12-2. ábra: Lakónépesség megoszlása a parkoktól, parkerdőktől mért gyaloglási távolság szerint

A zöldterületekkel (közparkokkal, közkertekkel), játszóterekkel, sportpályákkal, lakótelepi zöldfelületekkel, illetve az erdőterületekkel való ellátottság részben kiegészíti egymást. Így szerencsésen alakul azon városrészek helyzete, amelyek ugyan közkertek, közparkok terén kevésbé ellátottak, viszont az erdőterületek szempontjából kiváló adottságúak.

Ezt figyelembe véve jól ellátott térség az I. és XII. kerület, a II. kerület nagyobb része és XI. kerület belső része is. Kevésbé ellátott térség a XVI., XVII. kerülete külső részei, a XXI., XXII. kertvárosias területei.

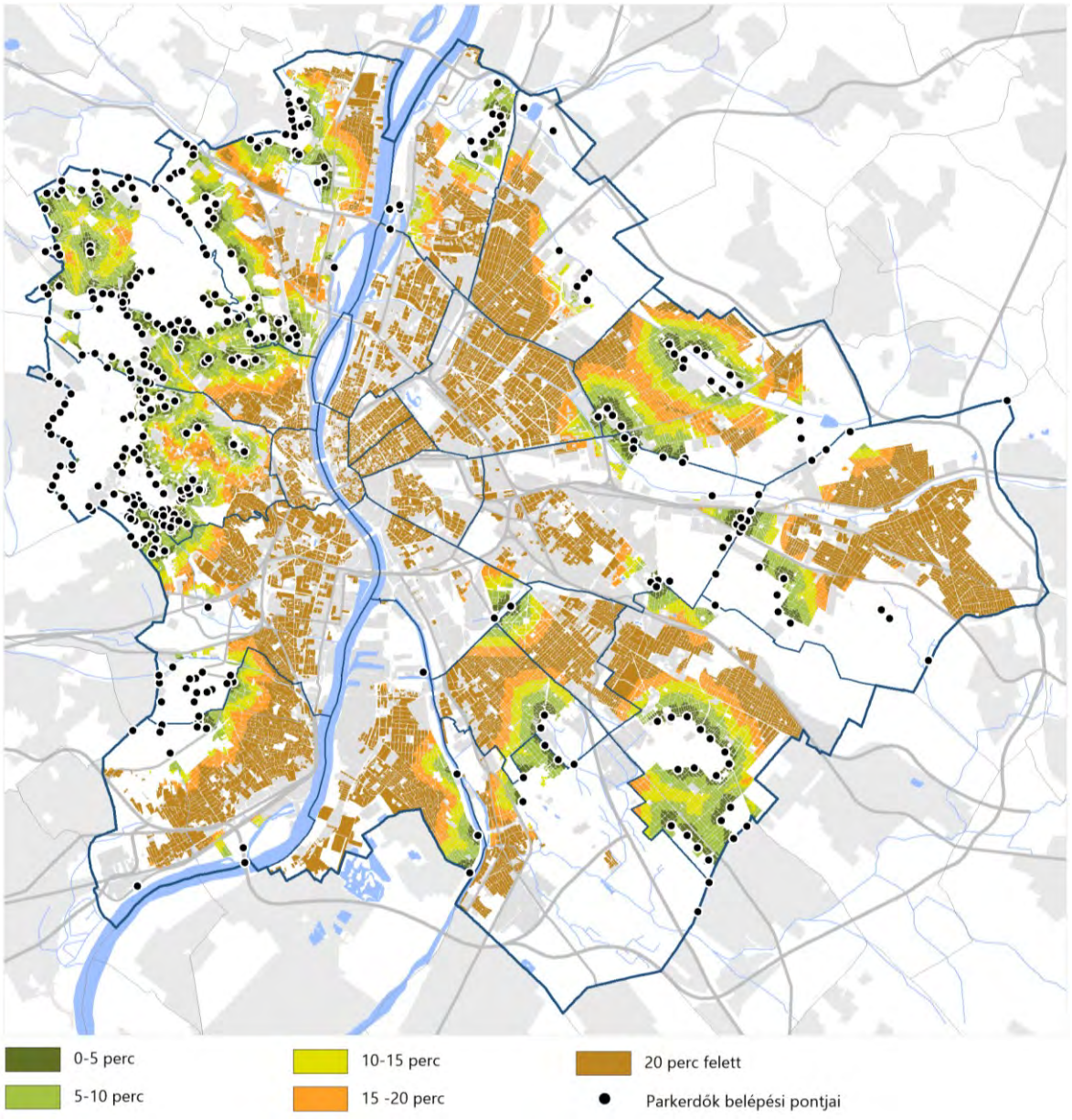
12-23. ábra: Erdő-, zöldterületek, játszóterek, sportpályák és lakótelepi zöldfelületek lakóterületektől való távolsága az elérés időtartama (perc) alapján (2024)

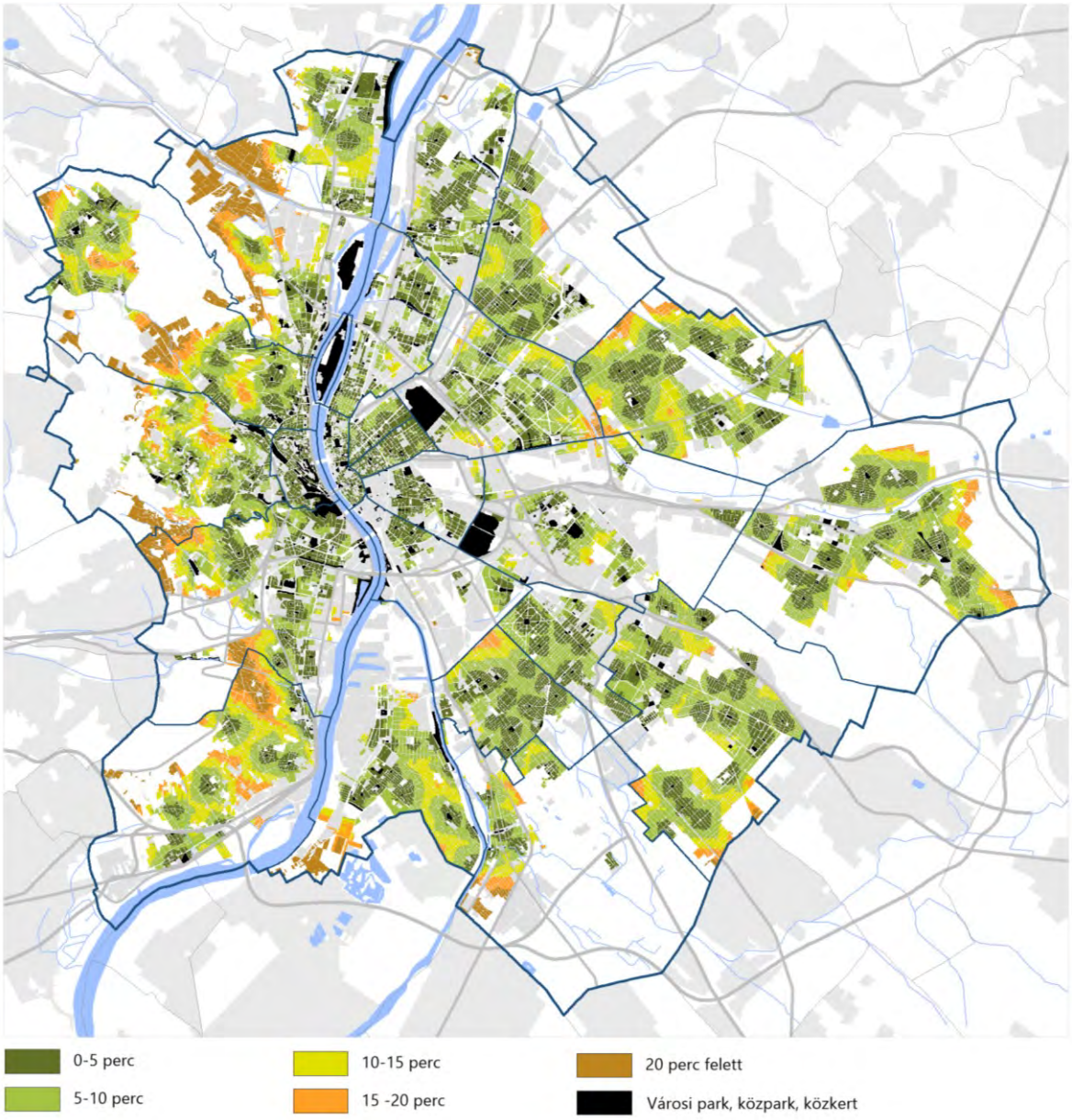
Budapesten a játszóterek eloszlása kiegyenlített. A belső városrészek, valamint a jól felszerelt lakótelepi területek viszonylag egyenletes távolságra tartalmaznak játszótereket. A legtöbb kerületben 15 perces gyaloglási távon belül elérhető játszótér. Kedvező eloszlást mutatnak a belső kerületek, míg játszótér hiányos területek leginkább Budapest külső kerületrészeiben jelennek meg. A kertvárosias területeken kisebb az igény a játszóterekre, mivel a rekreáció a magánkertekben is biztosítható.

Ugyanakkor a gyerekek társadalmi integrációja tekintetében indokolt a játszóterek kialakítása kertvárosias területeken is. Egyes sportolási célú szabadterek időbeni korlátozással és/vagy anyagi ellenszolgáltatással vehetők igénybe. Amennyiben a fizetős és ingyenes sportpályákat együtt kezeljük megállapítható, hogy eloszlásuk városi szinten egyenletes. A külső kerületek peremterületein található lakóterületek esetében fordul elő, hogy 15 perc gyaloglási távolságnál messzebb érhető el sportpálya.

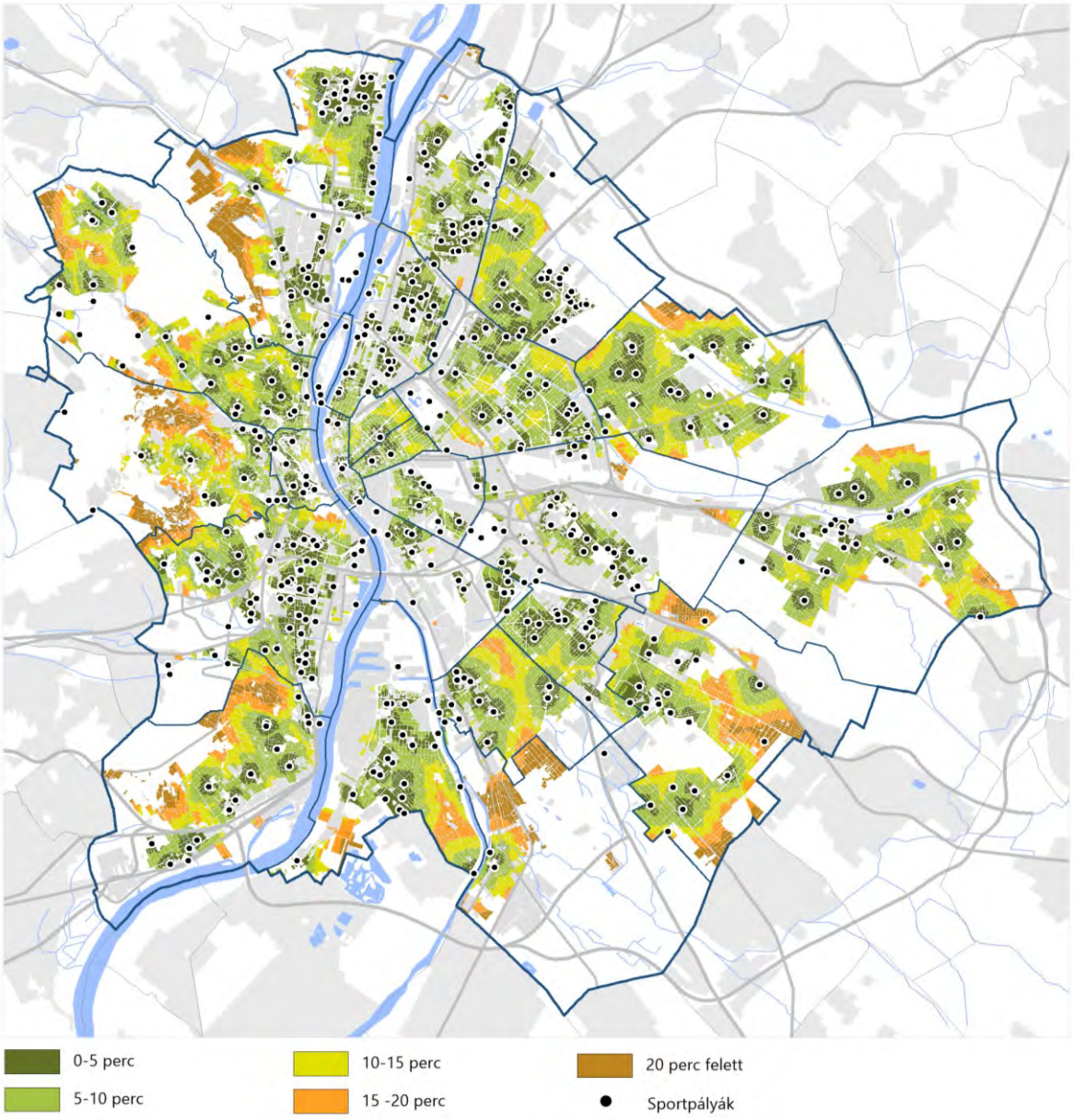
12-24. ábra: Parkerdők lakóterületektől való távolsága az elérés időtartama (perc) alapján (2024)

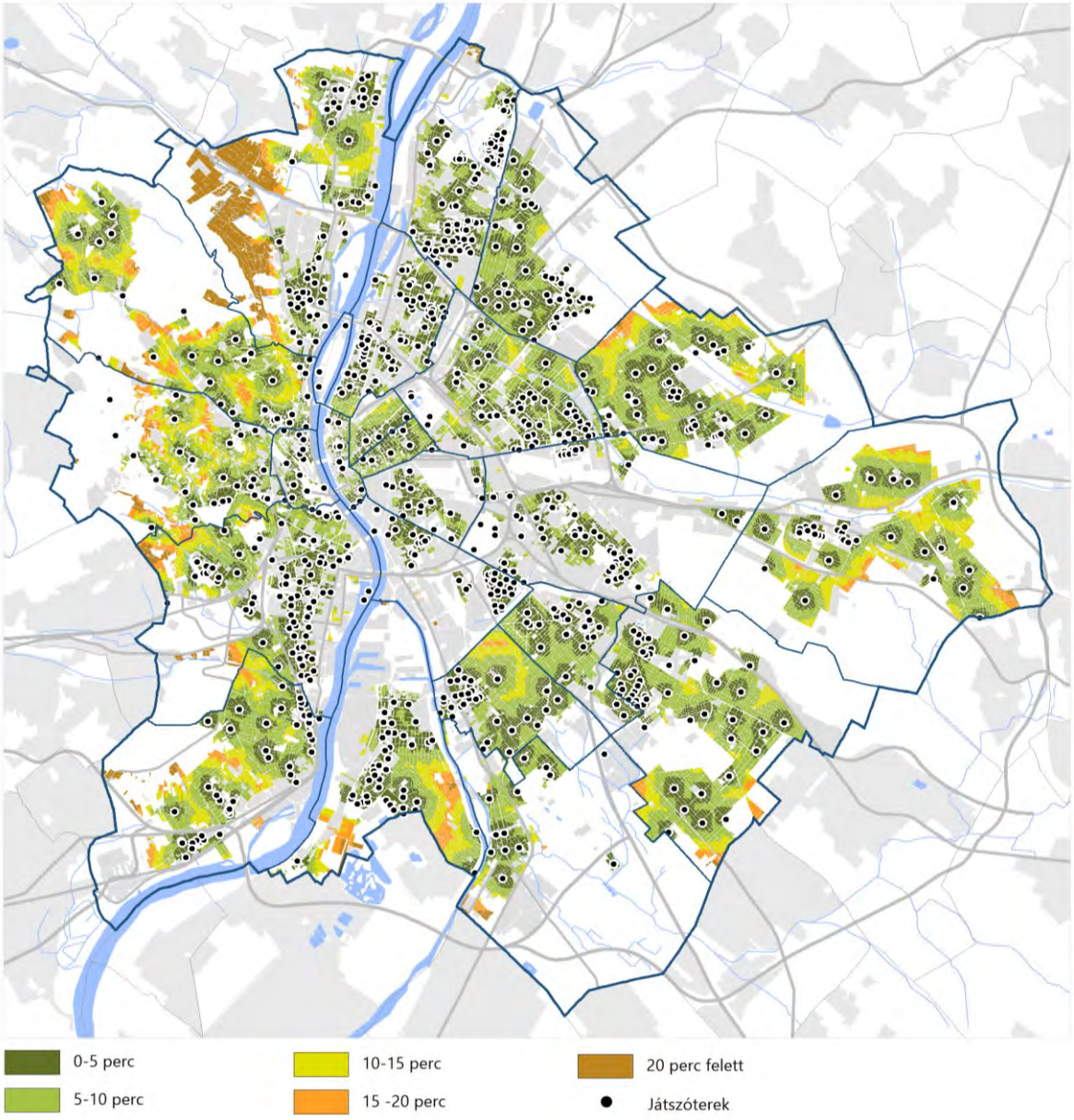
12-25. ábra: Városi parkok, közparkok, közkertek lakóterületektől való távolsága az elérés időtartama (perc) alapján (2024)

12-26. ábra: Sportpályák lakóterületektől való távolsága az elérés időtartama (perc) alapján (2024)

12-27. ábra: Játszóterek lakóterületektől való távolsága az elérés időtartama (perc) alapján (2024)

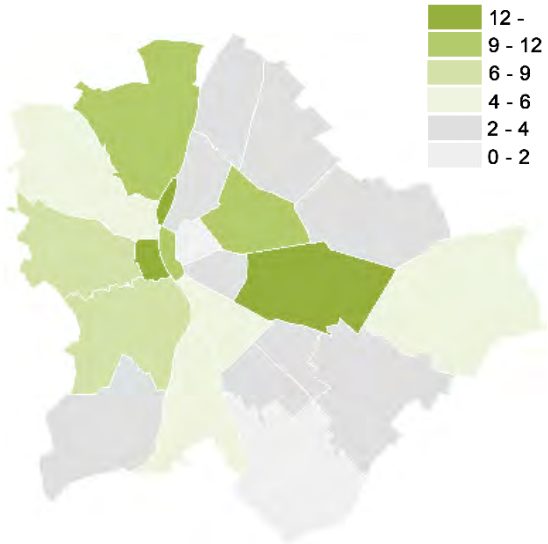

A zöldterületi ellátottságot nem csak a zöldterületek területi száma és elhelyezkedése alakítja, hanem a zöldterületek területi kiterjedése és a kiszolgálandó lakosság száma is.

Az 1 főre jutó zöldterületek szempontjából a legjobban ellátott kerületek az I., a III., a X. és a XIV. Fontos megjegyezni, hogy a XIV. kerület magas értékét nagyrészt a Városliget adja, mely városi jelentőségű közpark. A Margit-sziget, mint különálló közigazgatási egység jelenik meg.

A legrosszabb helyzetben a VI., és VII. kerületek vannak, ahol az egy főre eső zöldterületek mennyisége kevesebb, mint 1 m^2. Ezek esetében nemcsak a zöldterületek alacsony aránya, hanem a kerületek nagy népessége is meghatározó tényező.

12-28. ábra: 1 főre jutó zöldterületek nagysága (m^2/fő), (2023)

Ez az adat a zöldfelületi ellátottság további elemzése szempontjából is érdekes, hiszen pl. a XII. és a XXI. kerületek zöldterületi ellátottsága (a zöldfelületek elhelyezkedését és összterületét figyelembe véve) nem a legkedvezőbbek közé tartozik, de a lakosságszámmal történő összevetés eredményeként „behozták a hátrányukat". Az I. kerületben a viszonylag alacsony népességszám és a kerület méretéhez képest magas zöldterületi arány eredményeképpen alakult ki a magas érték. A képet árnyalhatják még a közhasználatú parkerdők, melyek igen nagy területeket fednek le egyes kerületekben (pl.: XII. kerület), de ebbe a számításba nem kerültek bele.

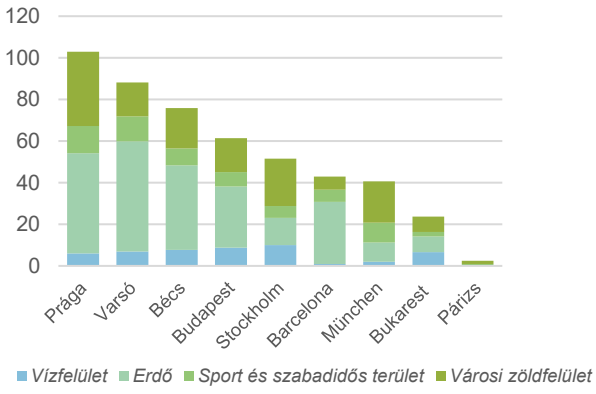
Ha Budapest teljes közigazgatási területére vetítve nézzük az 1 főre jutó értékeket, akkor jól látható, hogy a közhasználatú zöldfelületekkel való ellátottság meglehetősen alacsony. Budapesten az egy főre jutó zöldterületek (közparkok, közkertek, városi parkok) nagysága mindösszesen 6 m^2, szemben az Európai Bizottság technikai riportjában (Measuring the Accessibility of Urban Green Areas) is ajánlott 9 m^2/fő értékkel. Az erdőterületek tekintetében viszonylag kedvezőbb a helyzet, mintegy 26 m^2 parkerdő jut 1 lakosra. Az elemzéshez hozzátartozik, hogy az újabb területhasználat vizsgálatok foglalkoztak a telepszerű beépítések területén található közhasználatú zöldfelületekkel, melyekből összesen 2 m^2 jut egy lakosra.

12-29. ábra: 1 főre jutó zöldterületek, parkerdők és lakótelepi zöldfelületek nagysága Budapesten (2023)

A következő ábra a közhasználatú rekreációs zöldfelületek nemzetközi összehasonlítását mutatja be az Urban Atlas Európa nagyvárosaira és agglomerációs övezeteire egységes módszerrel előállított területhasználat-vizsgálata alapján.

12-30. ábra: Az egy főre jutó zöld- és vízfelületek nagysága a vizsgált európai nagyvárosokban, a közigazgatási területre számítva, m^2/fő 2018.

Forrás: Urban Atlas

Az Urban Atlas módszertana műholdfelvételek feldolgozása alapján készült elemzésen nyugszik, ezért kevésbé pontos, mint a zöldfelület-intenzitás vagy a területhasználat vizsgálat. Ugyanakkor nemzetközi viszonylatban összehasonlítható adatokat nyújt, ezért indokolt a bemutatása.

Ez alapján megállapítható, hogy Budapest közepesen teljesít a közhasználatú zöldfelületekkel való ellátottság tekintetében. Fel kell hívni a figyelmet arra a módszertani problémára, hogy a vizsgálat eredményét jelentősen befolyásolja a közigazgatási terület lehatárolása, különösen a városokat övező erdőterületek esetében.

Azt is meg kell jegyezni, hogy a városhatáron kívül elhelyezkedő erdőterületek is jelentős hatással vannak Budapest városklímájára, levegőminőségére.

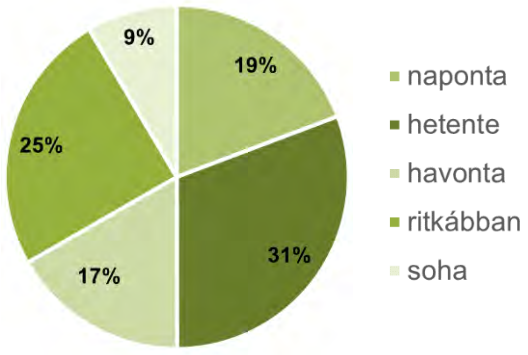
A budapestiek véleménye a zöldfelületekről

A budapestiek zöldfelületekről alkotott véleménye telefonos, reprezentatív közvélemény-kutatás alapján került felmérésre a MEDIÁN Közvélemény- és Piackutató Kft. közreműködésével.

A 2023-ban végzett közvélemény-kutatás kitért a parklátogatási szokásokra.
A megkérdezettek egytizede nem jár parkokba, jellemzően az egészségi állapotuk vagy a koruk miatt, de jellemző az is, hogy nincs erre igényük (ennek egyik lehetséges oka, hogy kertes házban élnek).

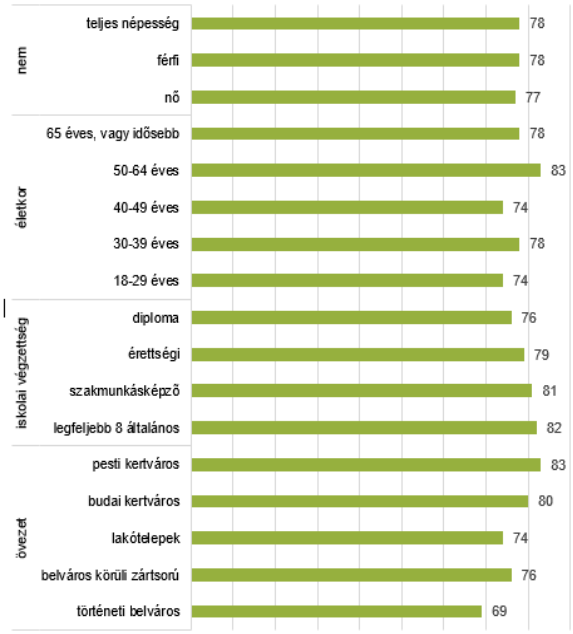
A megkérdezettek mindössze 2%-a válaszolta, hogy a parkok rossz állapota miatt nem látogatja azokat. Ezzel szemben a budapestiek fele hetente legalább egyszer elmegy egy parkba.

12-31. ábra: Parklátogatás gyakorisága a budapestiek körében 2023-ban (%)

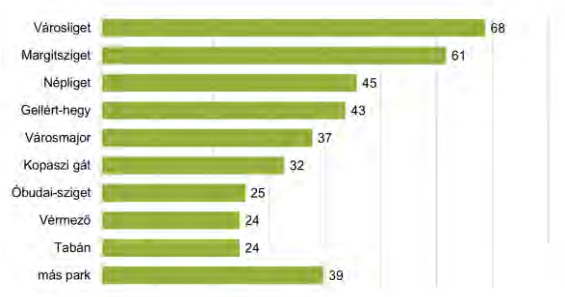
A parkok, zöldterületek helyzetének megítélése is szinte kizárólag a lakóövezettel mutat összefüggést. A történeti belvárosban a legkevésbé elégedettek, a belváros körüli zártsorú beépítésű- és a lakótelepi övezetekben közel azonosan látják a helyzetet, a kertvárosokban élők a leginkább elégedettek.

12-32. ábra: Elégedettség a parkokkal, zöldterületekkel a lakókörnyezetben 2024-ben (százfokú skála, 100=teljesen elégedett, 0=teljesen elégedetlen)

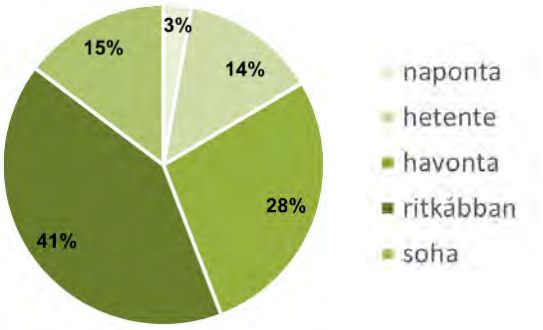
A budapestiek életében két park játszik kiemelkedő szerepet – a Városligetben és a Margitszigeten a megkérdezettek többsége évente legalább egyszer megfordul. Ugyanakkor a helyi kisebb parkok jelentősége nagy, sokan nem utaznak a nagyobb parkokig, hanem a környékükön lévőket használják.

12-33. ábra: Budapest leglátogatottabb parkjai a fővárosi lakosok körében 2023-ban (%)

A Budapesten élők 85 százaléka látogat erdőterületeket, ugyanakkor legalább havi rendszerességgel csak a megkérdezettek 45 százaléka tölti ott szabadidejét. Az erdőkbe jellemzően a fiatalabbak és a képzettebbek járnak, valamint a budai kertvárosban élők, akiknek a lakóhelye közel esik az erdőkhöz.

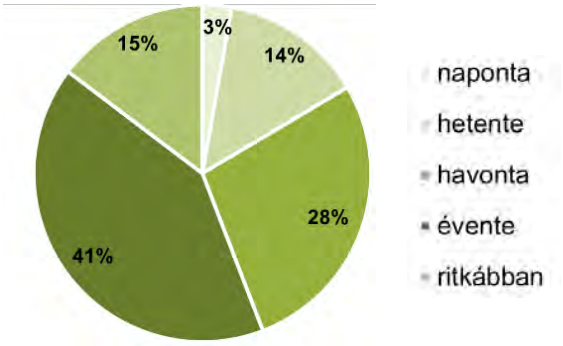
12-34. ábra: Erdőben járás gyakorisága a budapestiek körében 2023-ban (%)

A 2023-as közvélemény-kutatás kitért a temetőlátogatási szokásokra is. A fővárosiak 28 százaléka jár legalább havonta temetőbe. Az életkor előrehaladtával nő a viszonylag rendszeres temetőlátogatók aránya, a legtöbben sírlátogatás miatt mennek. Sétálni, pihenni csak a megkérdezettek 2 százalék szokott a temetőben.

Külföldön egyre elterjedtebb az erdei temetkezés, a kegyeleti emlékerdők. Amennyiben Budapesten lenne rá lehetőség, kegyeleti emlékerdőt a megkérdezettek 13 százaléka biztosan, további 27 százalék pedig valószínűleg választaná temetkezési helynek, ugyanakkor a fővárosiak egyharmada egyáltalán nem nyitott erre. A nyitottság az életkor előrehaladtával enyhén csökken, a 65 éven felüli korcsoportban azonban megugrik az elutasítók aránya, 57 százalékuk biztos benne, hogy nem választaná ezt a temetkezési módot.

12-35. ábra: Temetőlátogatás gyakorisága a fővárosi lakosok körében 2023-ban (%)

13. Közlekedés

13.1 Külső közlekedés-hálózati kapcsolatok 358
13.2 Mobilitási igények 363
13.3 Közúti közlekedés 369
13.4 Közösségi közlekedés 377
13.5 Aktív és mikromobilitás 394
13.6 Személygépjármű-ellátottság 403
13.7 Parkolás 405

13.1 Külső közlekedés-hálózati kapcsolatok

A város mindennapi életéhez, színvonalas működéséhez nélkülözhetetlen egy komplex, a város összetett szerepkörével összhangban lévő közlekedési rendszer, amely egyidejűleg a nemzetközi, az országos, a térségi és a nagyvárosi szerepből fakadó, egymástól eltérő mobilitási igényeknek is megfelel.

Budapest 525,13 km^2-es közigazgatási területén belül megközelítőleg 95 km^2 tartozik az önálló közlekedési funkciójú területek közé, mely a főváros teljes területének mintegy 18%-a. Ezeknek a területeknek a legfontosabb feladata az önálló hálózatok alkotta közlekedési rendszer infrastruktúrájának befogadása.

Közúti közlekedés

Magyarország alapvetően sugaras szerkezetű közúti hálózattal rendelkezik. Az országos közúthálózat hét sugárirányú gyorsforgalmi útja 6 nyomvonalon, a főúthálózata 11 nyomvonalon éri el a fővárost. 2019 évben a városhatárt átlépő gépjármű forgalom mintegy 575.000 E/nap/2irány (755.000 fő/nap/2irány) volt.

A Budapestet, illetve térségét érintő gyorsforgalmi úthálózati elemek (autópályák, autóutak) a főváros országos, illetve térségi megközelíthetősége mellett – többségében a transzkontinentális jelentőségű TEN-T törzs- illetve a Helsinki folyosók hálózatának részeként – fontos szerepet játszanak a nemzetközi kapcsolatok biztosításában is, Budapestet kiemelt közép-európai kapcsolati pozícióba helyezve. Az M1-M5 autópályák a IV. transzeurópai folyosó, az M3-M7 autópályák az V. transzeurópai folyosó, míg az M6 autópálya az V/C transzeurópai alfolyosó részét képezi.

A Budapestnél összeérő közlekedési folyosó-szakaszok kapcsolatait az 1 sz. és a 11 sz. országos főutak között kiépült, a fővárost nagyobb részben már körülölelő M0 körgyűrű biztosítja.

Megyeri híd
Forrás: Polinszky Tibor

Az M0 kőrgyűrű befejezetlensége miatt Budán az É-D-i irányú főutakon (Budai alsó rakpart, Alkotás út) jelentős városon áthaladó közúti terhelés jelentkezik. A város és térsége közúti forgalommal való nem kívánatos túlterhelését eredményezi ugyanakkor, hogy az országban nem áll rendelkezésre a fővárostól távolabbi, harántoló gyorsforgalmi kapcsolat (M8-M200, M9) és az észak-déli irányú gyorsforgalmi úthálózat sem tekinthető teljesnek (M6-M100).

A közúthálózat szerkezeti hiányosságai, valamint egyes úthálózati elemek kapacitásának kimerülése miatt a főváros és az agglomeráció települései közötti forgalom az országos közúthálózat (autópályák, autóutak, főútvonalak, országos mellékutak, települési közutak) minden egyes elemét igénybe veszi, ami a távolsági, az agglomerációs és a helyi forgalom kedvezőtlen keveredését eredményezi.

Az országos közúthálózaton bonyolódó távolsági és helyközi autóbusz közlekedés, illetve a kötöttpályás közlekedés (nagyvasút, helyi érdekű vasút) közötti megoszlás közel 45-55%-os arányú. Jelenleg a városhatárt átlépő személyforgalom közelítően 45-45%-os arányban oszlik meg a jellemzően helyközi, távolsági és elővárosi közlekedést is lebonyolító VOLÁNBUSZ járatok, valamint a MÁV „nagyvasút" között, a MÁV-HÉV részesedése mindössze 10%.

Hátrányos, hogy – ritka kivételtől eltekintve – nincs összehangoltság a vasúti és autóbusz szolgáltatások között, nem működik a ráhordás rendszere és sok az indokolatlan, pazarló párhuzamosság. (A közös cég 2024 évben alakult.)

A Budapestet az autóbusz közlekedés nemzetközi, távolsági és elővárosi (helyközi) hálózatai egyaránt érintik. A nemzetközi autóbuszjáratok végállomása a Népliget pályaudvar. A távolsági és elővárosi vonalak döntő többségének budapesti végállomásai a belváros határán vagy a közelében elhelyezkedő autóbusz-pályaudvarok és autóbusz-állomások.

Az utasforgalmi létesítmények tudatos várospolitikai döntések eredményeképpen a metró és villamos kapcsolatot egyaránt biztosító, minden esetben a városi tömegközlekedés szempontjából fontos helyszínekhez, csomópontokhoz, kapcsolódnak. A legnagyobb öt létesítményben éves szinten mintegy 17,6 millió utas fordul meg.

13-1. táblázat: Jelentőseb autóbusz-állomások éves utasforgalma

autóbuszállomás	utas/év
Népliget autóbusz-pályaudvar	5.554.569
Stadion autóbusz-pályaudvar	3.807.406
Kelenföldi autóbusz-állomás	3.630.809
Újpest Városkapu autóbusz-állomás	2.509.235
Árpád híd autóbusz-állomás	2.138.858
összesen:	17.640.887

Forrás: BAVS

Vasúti és autóbusz közlekedés

Magyarország sugaras rendszerű vasúthálózata következtében a főváros az ország legfontosabb vasúti csomópontja, melynek jelentőségét növeli, hogy Budapest elkerülése a vasúti forgalom számára jelenleg nem megoldott. A fővárost érintő vasúthálózati elemek egy része a TEN-T európai törzs- illetve a Helsinki közlekedési folyosók hálózatának részét képezi. Az 1-120 sz. (Hegyeshalom-Budapest és Budapest-Szolnok) illetve a 70 sz. (Vác-Budapest) vasútvonalak a IV. transzeurópai folyosó, a 30-80 sz. vonalak a (Székesfehérvár-Budapest és Budapest-Hatvan) az V. transzeurópai folyosó, a 40 sz. (Budapest-Pusztaszabolcs) vasútvonal az V/B és az V/C alfolyosó, míg a 150 sz. (Budapest-Kelebia) vonal a X/B alfolyosó részét képezi. A 100 sz. (Budapest-Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza) vonal a TEN-T törzshálózat eleme. Magyarország vasúthálózatának 11 vasúti vonala fut össze Budapesten, sugaras szerkezetével és két vasúti Duna-híddal összekapcsolva az ország keleti és nyugati területrészeit is. A fővárost érintő vasútvonalak – a 142 sz. vonal kivételével – mind környezetbarát, villamos vontatásúak. A mai fejpályaudvari rendszer közvetlenül adódott a magyarországi vasúthálózat kiépítésének körülményeiből, mivel a hálózatot eredendően önálló vasúttársaságok építették meg, a főváros területén önálló végállomásokkal.

A kialakult – átmenő forgalmat nem preferáló – hálózati rendszer lényeges akadálya annak, hogy a vasút nagyobb súllyal vegyen részt a városi-elővárosi közlekedésben. Budapest térségében az ország vasúti forgalmának mintegy fele jelenik meg. A városhatárt átlépő vasúti személyforgalom nagysága mintegy 249.000 utas/nap/2 irány, amelyből az elővárosi forgalmat lebonyolító MÁV-HÉV vonalak (a H7 vonal kivételével) 19%-kal részesednek.

A budapesti érkező- vagy induló utasforgalom 76%-a az elővárosi forgalomból adódik, a távolsági forgalom aránya kb. 19%, míg a nemzetközi forgalom nagysága mintegy 5%.

Az elmúlt időszakban megvalósult vasúti infrastruktúra fejlesztések (pl. 2., 70., 30. sz. vonal), valamint a járműbeszerzések (Desiro, Flirt, Talent és az emeletes KISS motorvonatok) menetrendi hatására az elővárosi utasforgalom ismét növekedésnek indult, a távolsági és regionális utasok száma azonban a vasúti infrastruktúra egyre jobban leromló állapotának köszönhetően továbbra is csökkenő tendenciát mutat.

A budapesti pályaudvarok és az azokat összekötő vonalak jelenlegi állapota nem segíti elő az elővárosi és a helyi kötöttpályás forgalom további fejlődését. Ezért a főváros területén a fővonalak egyes szakaszainak kapacitásnövelése, illetőleg a fejpályaudvarok korszerűsítése, vagy átmenő forgalmú pályaudvarokká alakítása szükséges.

A Budapest elkerülését biztosító, a területrendezési tervek szerint tervezett „V0" tehervasúti hálózati elem (113 kilométer hosszú, kétvágányú, villamosított vasútvonal Tatabánya és Cegléd

között) megépítését követően a fővároson átmenő vasúti teherszállítás volumene várhatóan jelentősen csökkenne.

A fővárosban összefutó 11 országos vasútvonal mellett további térségi közlekedési kapcsolatot jelentenek a vasúti hálózatot kiegészítő, 2016-ban állami tulajdonba került – szentendrei, csömör-gödöllői, ráckevei – helyi érdekű vasútvonalak (MÁV-HÉV vonalak), melyek integráns részét képezik a főváros közösségi közlekedési rendszerének is. A fővárosi hálózat nagy része utas- és vasútforgalmi szempontból továbbra is elavult, miközben a térségi szakaszok jelentős fejlődésen mentek keresztül, vagy éppen zajlik a korszerűsítésük. Ennek következtében ma már a budapesti pályaudvarok és állomások, valamint az összekötő körvasutak képezik a vasúthálózat szűk keresztmetszetét.

A Nyugati pályaudvar vágányai
Forrás: Polinszky Tibor

Vízi közlekedés

A 3505 km-es hajózható hosszúsággal rendelkező Duna–Majna–Rajna vízi útvonal a VII. számú Helsinki közlekedési folyosóként és TEN-T törzshálózati elemként közvetlen nemzetközi vízi szállítási kapcsolatokat biztosít Budapest számára Ausztria – Németország – Hollandia, valamint Szerbia – Románia – Bulgária területei felé.

A folyó magyarországi szakaszán nem biztosítottak az Európában szabványosított vízi járművek közlekedésére alkalmas mélységi és keresztmetszeti feltételek, vagyis az év 300 napján a 2,5 méter merülési mélységű hajók, bárkák és kötelékek közlekedése. A vízállástól függően rendszeresen fellépő hajómerülési korlátozások miatt a rendelkezésre álló hajózótér éves átlagban mindössze 60-70%-ban használható ki, míg az EU-ban ez az érték a 80-100% között mozog. (A klímaváltozás várhatóan tovább rontja ezt a helyzetet a következő évtizedekben.) A Duna 417 km-es magyarországi szakasza országos és térségi közlekedési kapcsolati lehetőséget is jelent, amely szintén nincs megfelelően hasznosítva sem az árufuvarozás, sem a személyszállítás terén.

A 2010-es évek elején, a vízi úton történő áruszállítás volumene Magyarországon 7,2 millió tonna volt, amiből a magyar áruszállítás mennyisége nem érte el az 1%-ot. 2018-ra a szállított áru összmennyisége mintegy 3,5%-kal, 6,9 millió tonnára csökkent.

2021-ben a jelentősebb belvízi kikötők áruforgalma (a be- és kirakodott tömeg összesen) 5,7 millió tonna volt, amelyből a csepeli kikötőkben mintegy 1,2 millió tonna áru fordult meg. (A Győr-Gönyű kikötő forgalma ebben az évben 2,4 millió tonna volt.) A nemzetközi tendenciák alapján az áruszállítás terén egyre jelentősebb a részaránya a vízi úton történő konténerszállításnak.

A Duna jelentette vízi áruszállítás budapesti kapcsolódását medencés kikötőként egyetlen pont, a Csepeli Szabadkikötő jelenti, amely részben a hajózási korlátok miatt, részben a városszerkezeti pozícióból eredő kedvezőtlen partoldali kapcsolatok miatt nem kellően kihasznált.

Tolt bárka a Dunán
Forrás: www.hajozas.hu

A klasszikus személyszállítást a Budapesthez kapcsolódó városnéző és charterhajózás jelenti,

amely jellemzően a fővárosban és a fővárostól északra eső folyó szakaszon van jelen. A szintén Budapesti irányultságú, annak belvárosi partszakaszaihoz kötődő, a turizmus részét képező kabinos turistahajó forgalom az egész magyarországi folyószakaszon jelen van, de túlnyomó többségében szintén csak a fővárostól északra lévő szakaszt érinti.

A személyszállítás tekintetében az agglomeráció parti települései és a főváros közötti kapcsolatnak a Duna fővárosi közösségi közlekedési rendszerébe való beillesztése biztosít ugyan némi potenciált, ennek realizálásához azonban mind a kikötői infrastruktúra és a szárazföldi közösségi közlekedés kapcsolódási pontjainak, mind a járműállománynak a korszerűsítése szükséges.

Légi közlekedés

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér (BLNFR) közforgalmat csak nemzetközi relációban bonyolít, az országon belül jelenleg nincs menetrend szerinti légi forgalom. Az 1950-ben megnyílt légikikötő forgalmának több, mint 90%-a Európába irányul. Az utasforgalom mintegy harmada Németország és az Egyesült Királyság légikikötőihez kapcsolódik.

A repülőtéren négy terminál – 1, 2A, 2B, GAT (kis- és magángépes terminál) – található. A 2-es terminál 1998 évben kezdte meg a működését, amelyet több lépcsőben fejlesztettek és folyamatosan fejlesztenek azóta is. A 2A és 2B épület között 2011-ben létesített csarnok, a SkyCourt megépítése a két terminál egyesítésével az utasforgalmi kapacitást a kétszeresére emelte. További fejlesztésekkel a BLFNR kapacitása 18 millió utas/év és 200.000 tonna/év határig emelhető.

13-2. táblázat: A repülőtér forgalma kisebb megszakításokkal, de folyamatosan emelkedett a múltban:

Év	Utas (fő)	Áru (t)	Gép (db)
2002	4.482.695	46.477	77.941
2011	8.920.653	106.949	109.949
2019	16.173.489	122.000	135.000
2020*	3.859.379	134.459	48.196
2023	14.701.080	201.306	108.068
* Covid 19 járvány következtében bevezetett utazási korlátozások hatása			

Forrás: www.ksh.hu

A Malév 2012. évi megszűnésekor az utasforgalom átmenetileg visszaesett, az 1-es terminál is lezárásra került. A nemzeti légitársaság megszűnéséhez hasonló mértékű változást eredményezett az elmúlt évtizedben az ún. fapados légitársaságok megjelenése és jelentős térnyerése. Ezáltal a repülés költségei érezhetően csökkentek és nagyobb tömegek számára vált elérhetővé a repülés, jelentős lökést kapott a városlátogató turizmus, amely az utas szám emelkedés meghatározó tényezője.

A HungaroControl Zrt. a Liszt Ferenc Repülőtér repülési pályairányaira európai uniós jogszabályokkal való harmonizáció érdekében új műszeres szabvány indulási eljárás (SID) koncepciót dolgozott ki, mely 2018. augusztus 16-án lépett hatályba. Az új felszállási irányok alkalmazásával a kerület sűrűn lakott lakóterületei fölé kerültek a repülési műveletek.

2020 évben a légi forgalom a korábbi évekének a töredékére zuhant a Covid járvány egész világot érintő hatásának következtében. Ugyanakkor az egyes közlekedési módok estében a repülés terén várható a legdinamikusabb fejlődés a következő évtizedben a szakmai prognózisok szerint.

Az utasforgalom és az áruszállítás dinamikus növekedése a gépmozgások tekintetében is megmutatkozott, a fel- és leszállások száma 2012 és 2019 között 87.000-ről közel 123.000-re nőtt. Az utazási korlátozások bevezetése a repülőgépek forgalmában jelentős visszaesést eredményezett, 2020-ban az a gépmozgások száma mindössze 40%-a volt az előző évinek. 2021-től a turistaforgalom ismételt megjelenésével, valamint az légi áruszállítás jelentőségének folyamatos növekedésével a fel- és leszállások száma 2023-ban 108.068 darab volt, ami már több, mint a kétszerese volt a 2020. évi forgalmi adatoknak. A légikikötő irányításában 2024 évtől ismét meghatározóvá vált az állami tulajdon. A repülőtér közúti közlekedési kapcsolatai az M0 gyűrű keleti szektorának megvalósulását követően jelentős mértékben javultak, azonban a főváros belső

kerületei irányából eljutást biztosító ún. gyorsforgalmi úti kapcsolat felújításra, bővítésre szorul. A repülőtérnek sem az országos törzshálózati vasúti hálózattal, sem a regionális vagy városi gyorsvasúti hálózattal nincs közvetlen kapcsolata. A repülőtér nemzetközi jelentőségének növeléséhez elengedhetetlenül szükséges mind a közúti, mind a vasúti, elsősorban a városi kötöttpályás kapcsolat megfelelő szolgáltatási színvonalat biztosító kiépítése.

A XVIII. kerületben a 6/2022 (III. 09.) rendelettel került jóváhagyásra Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Kerületi Építési Szabályzata, amelyben az akadálykorlátozási síkok és magasságok meghatározzák a repülőtér KÖl-1 övezete vonatkozásában a biztonságos légiforgalom igényeit garantáló, az építmények legmagasabb pontjának magassági korlátozását. A XVII. kerületben a 20/2019 (VII. 9.) rendelettel jóváhagyott Rákosmente Kerületi Építési Szabályzata tartalmazza a szabályozási elemeket, amely az FTT-ben figyelembevételre kerül.

A főváros másik repülőtere, a Budaörsi repülőtér – közigazgatásilag Budapest XI. kerületéhez tartozik – az ország legrégebbi, egykori nemzetközi repülőtere. A két, füves kifutópályával rendelkező repülőteret jelenleg nem nyilvános repülőtérként elsősorban sport- és munkarepülésekre használják.

Kerékpározás

A Budapesttel szomszédos 24 település közül mindössze 9 esetében (Budakalász, Solymár, Budaörs, Szigetszentmiklós, Vecsés, Kistarcsa, Csömör, Dunakeszi) áll rendelkezésre jelenleg kiépített kerékpáros kapcsolat és 2 esetében egyéb összeköttetés. A területrendezési tervekben meghatározott, országos (és egyben nemzetközi) hálózat két eleme átmérő irányban keresztezi majd a fővárost. Az észak-déli irányú, a Duna két partján lévő vonalcsoport már nagyobbrészt kiépült (EuroVelo 6), de még nem éri el mindenütt a városhatárt.

A Pécel-Budaörs irányú vonalnak (EuroVelo 14) még csak rövidebb szakaszai léteznek. A térségi hálózatot 7 elem alkotja majd: Solymár, Mogyoród, Ecser, Gyál, Szigetszentmiklós, Tököl, Budaörs felé biztosítva a kapcsolatot.

13-3. táblázat: Környező települések kerékpáros kapcsolatai

Dunakeszi	2 sz. főút (Váci út)
Csömör	Timár utca (21104 j. út)
Kistarcsa	Szabadföld út (3 sz. főút)
Vecsés	Ferihegyi repülőtérre vezető út (4 sz. főút)
Szigetszent-miklós	II. Rákóczi Ferenc utca (5101 j, ök. út)
Érd	Duna-part, töltésen
Budaörs	Kolozsvári utca (BuBa nyomvonala)
Budaörs	Budaörsi út (1 sz. főút)
Budakeszi	Makkosmária út (hegyikerékpár)
Nagykovácsi	Nagykovácsi út
Solymár	Zerind vezér utca (kerékpáros nyom)
Budakalász	Batthyány utca (11 sz. főút)
Budakalász	Kossuth Lajos üdülőpart

Kerékpárosok a Műegyetem rakparton
Forrás: Polinszky Tibor

13.2 Mobilitási igények

Az Óbuda, Buda és Pest, egykori önálló városok egyesülésével 1873-ban létrejött Budapest (194 km^2) 1950-ben további 7 város és 16 község beolvasztásával érte el jelenlegi közigazgatási határait (525.13 km^2).

A lakosság számában a múlt századbeli 90-es évekig folyamatosan, a területét tekintve fokozatosan növekvő város közlekedési rendszerének alakulását – a domborzati és vízrajzi adottságokon kívül – a város beépített területeinek bővülési folyamata, valamint a szomszédos települések elérését biztosító közúti kapcsolatok, valamint az országos és helyi vasúti hálózatok fejlesztései adottságai határozták meg.

Forgalmi viszonyok

Budapest élhetőségét nagymértékben meghatározza az elmúlt évtizedekben felerősödött motorizáció, a város közterületeit használó személygépjárművek száma jelenleg is folyamatosan növekszik.

Budapest országos és térségi jelentőségét érzékelteti a főváros területén élők és az ott rendelkezésre álló munkahelyek száma, amely a mobilitási igényeket jelentős mértékben befolyásolja. A Budapesti lakosság a fővárosi munkahelyeknek kevesebb mint 70%-át tölti be, Ugyanakkor a fővárosi lakosságnak csak 10%-a vállal munkát más településen.

A Budapesti Közlekedési Központ Zrt. (BKK) 2013-ban kezdte meg a főváros és az agglomeráció területére is kiterjedő Egységes Forgalmi Modell (EFM) készítését.

Az EFM adatfelvételek alapján a fővárosban mintegy 5,2 millió utazás történik naponta, melyből a városon belüli utazások száma megközelítőleg 3,5 millió, míg a Budapestre irányuló cél- illetve eredő forgalom nagysága meghaladja az 1,2 millió utazást. A fővároson áthaladó utazások száma mintegy 0,5 millió darab naponta. A városon belüli utazások 31,4%-a, mintegy 1,1 millió utazás személygépkocsival, 49,1%-a közösségi közlekedéssel (1,7 millió utazás), valamint 5,2%-a kerékpárral (0,2 millió utazás) történik. A városon belüli áruszállítás (teherforgalom) részaránya 14,3%.

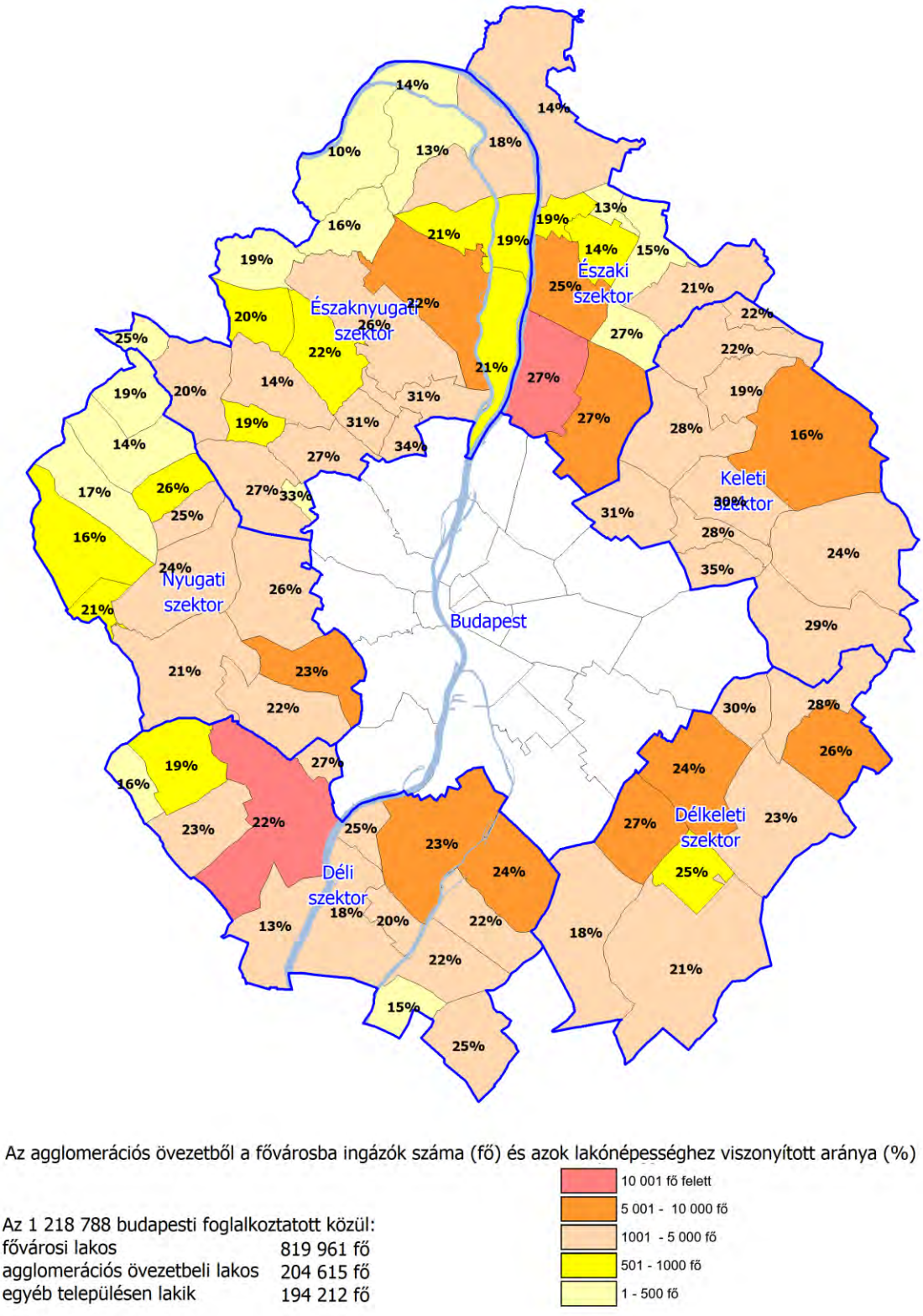
A közösségi közlekedésen belül az autóbusz-közlekedés részaránya a legjelentősebb (37%), míg a közúti vasút (villamos), illetve a városi gyorsvasút (metró) közel azonos szerepet vállal az utazások lebonyolításában (27%, ill. 26%). A trolibuszközlekedés részaránya 6%, míg HÉV-vel mindössze az utazások 4%-a történik.

Budapest határát naponta mintegy 1,2 millió személy lépi át. Ebből a nagyvasúti vonalakon 202 ezer (17%), a HÉV vonalain 47 ezer (4%). a helyközi autóbuszokon mintegy 198 ezer utas (16%) közlekedik. A személygépkocsival utazók száma 755 ezer fő (63%). (forrás: BAVS, BFK)

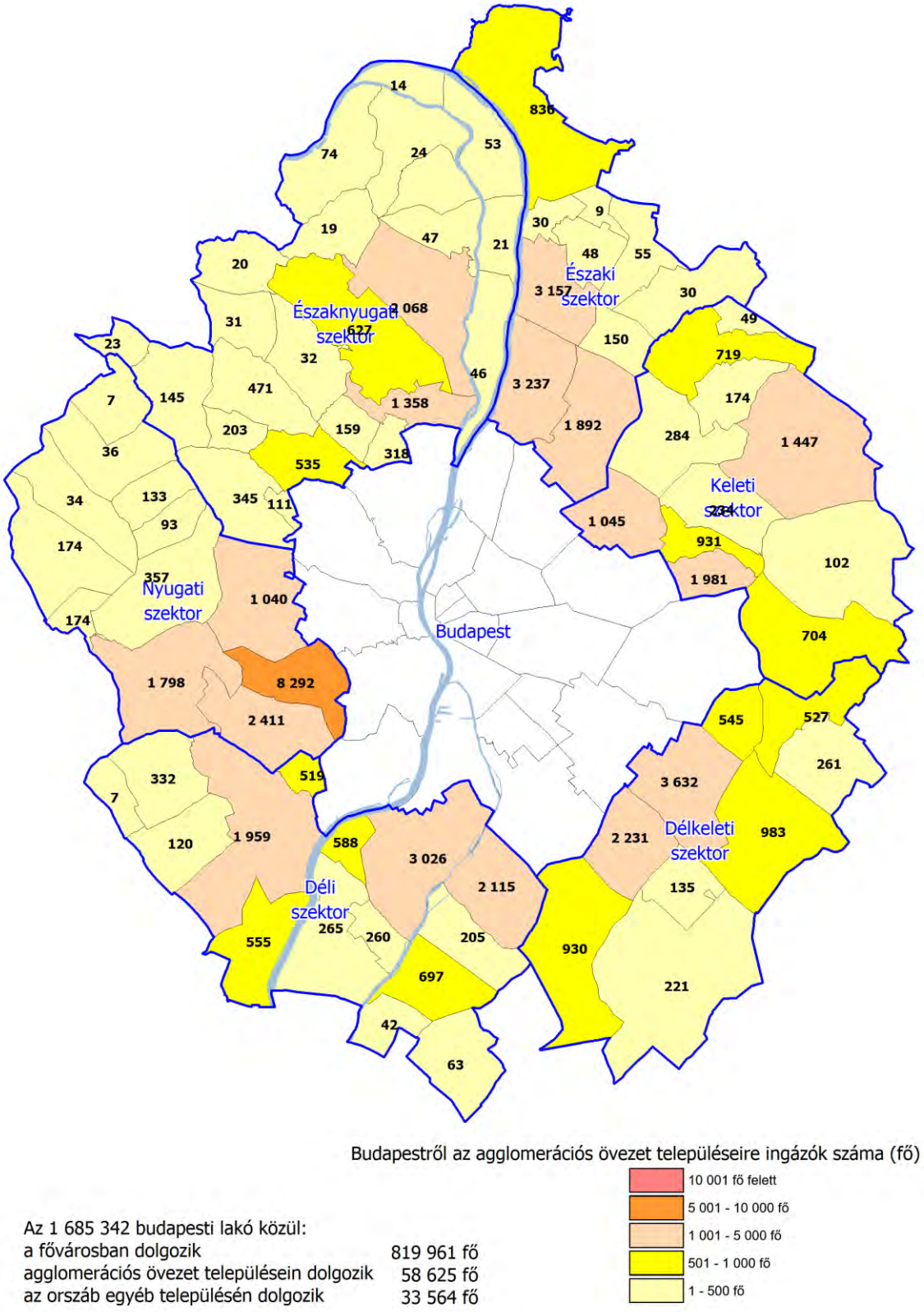
A fővárosi közlekedésében kiemelt jelentőségűek a Duna keresztezését biztosító közlekedési infrastruktúra-hálózat elemei, beleértve a közúti és a vasúti forgalom lebonyolításában részt vevő hidakat, valamint a városi gyorsvasút (metró) térszín alatti keresztezéseit is. Naponta a Dunát – beleértve az M0 északi és déli hídjainak forgalmát is – mintegy másfél millió utas keresztezi, melyből 800 ezer gépkocsival, 600 ezer utazás pedig közösségi közlekedéssel történik. A Duna-hidakon áthaladó kerékpárosok száma mintegy 50 ezer fő.

A legterheltebb dunai átkelő az Árpád híd (közel 220 ezer utas naponta), ezt követi az Deák Ferenc híd (190 ezer fő), majd a Margit híd (172 ezer fő). Az Erzsébet hidat, a Petőfi hidat, valamint a Rákóczi hidat használók száma 140-150 ezer fő közötti, míg a legkisebb utasforgalmat a Szabadság híd (50 ezer fő) és a Lánchíd (25 ezer fő) mellett a két vasúti híd bonyolítja. Az M2 metró utasforgalma a Dunát keresztező szakaszon 136 ezer utas, az M4 metróé 120 ezer utas naponta.

13-1. ábra: Ingázás a fővárosba

13-2. ábra: Ingázás a fővárosból

Egyéni gépjármű forgalom

A fővárost kiszolgáló közúti főhálózat forgalmi terhelése a 2010-es évtized első felében évről évre mintegy 2%-ot – de a második felében is évente mintegy 1-1,5%-ot – növekedett.

2020-ban a koronavírus-járvány miatt elrendelt veszélyhelyzeti korlátozások jelentősen megváltoztatták az utazási, helyváltoztatási szokásokat. A 2020. tavaszi teljes lezárás hatására (veszélyhelyzet kihirdetése, országhatárok lezárása, kereskedelmi létesítmények működésének korlátozása, távoktatás, kijárási korlátozás bevezetése) a személygépjárművel való utazások száma körülbelül a felére csökkent. A kijárási korlátozások feloldását követően az utazások száma újra növekedni kezdett, 2021-ben a közúti forgalom nagysága már csak mintegy 10%-kal volt alacsonyabb a 2019-es értéknél.

A pandémia hatása az utazási, helyváltoztatási szokásokra – a 2020 és 2021-es évekhez képest már mérsékeltebben, de – még 2022-ben is megfigyelhető volt: a közúti forgalom nagysága az év elején még mindig elmaradt a 2019-es év átlagától, azonban a II. negyedévben már megközelítette, majd az év végén már közel 10%-kal meg is haladta azt. 2023-ban ez a növekvő tendencia megállt, az éves közúti forgalom nagysága minimálisan, de alacsonyabb volt (a 2022. évi forgalom 99,7%-a), mint 2022-ben.

Az agglomeráció felől érkező közúti forgalom a pandémiával kapcsolatos intézkedések hatására sem – ellentétben a közösségi közlekedésnél tapasztaltakkal – változott számottevően.

Közösségi közlekedési forgalom

A pandémia időszakában elrendelt korlátozások a közösségi közlekedésben is az utazások számának csökkenését eredményezték, azonban a visszaesés mértéke sokkal jelentősebb volt, mint az egyéni személygépkocsi-közlekedés és a közúti forgalom terén. A 2020. tavaszi korlátozások idején a közösségi közlekedési utasszám 75%-kal csökkent, majd a kijárási korlátozások feloldását követően az utazások száma kb. 60%-a, a tanítási időszak kezdetét követő hetekben mintegy 80%-a volt a 2019-ben mért adatoknak. A korlátozó intézkedések enyhítését követően a második hullám idején (2020. ősz) novemberre a közösségi közlekedéssel történt utazások száma ismét visszaesett, csak mintegy 55-60%-a volt az előző évi utasforgalomnak. Megjegyzendő, hogy az őszi időszakban az általában közösségi közlekedést használók mintegy 25%-a távmunkában dolgozott, ezek a munkavállalók a COVID-mentes időszakokban potenciális közösségi közlekedési utasok.

A legkisebb forgalmú időszak 2021 tavasza volt, amikor az utasforgalom a 2019-es bázisév kevesebb, mint felére esett vissza. A korlátozások feloldását követően a főbb autóbuszvonalak átlagos forgalma már a pandémia előtti időszak (2019.) forgalmának 77%-a volt, majd az év végi néhány hetes időszakban az utazások száma tartósan elérte a bázisév forgalmának 83%-át.

2023-ban a pandémia hatása már sem a közösségi közlekedésben, sem a személygépjármű-közlekedésben nem volt érezhető markánsan. A közösségi közlekedés utasforgalma 2023-ban is csak a pandémia előtti utasforgalom 80-85%-át érte el, azonban ennek nagysága a járvány társadalmi következményei miatt várhatóan már nem fog visszatérni a korábbi, 2019-ben mért értékhez.

Kerékpáros forgalom

A pandémia idején a korlátozások hatására megnövekedett a kerékpáros forgalom nagysága is. 2022-ben a koronavírus-világjárvány elleni egyes védelmi intézkedések megszüntetésének hatására a mobilitási igények minden közlekedési alágazatban növekedni kezdtek, amely az egyéni személygépjármű-közlekedésen és a közösségi közlekedésen kívül a mikromobilitási eszközök használata és a gyalogos közlekedés terén is érzékelhető volt. A kerékpáros forgalom nagysága a korlátozások feloldását követően tartósan megmaradt, 2022-ben sem esett vissza a 2019. előtti szintre.

Közterületek újrafelosztása

A pesti nagykörút vonalán a hosszú évtizedek óta elképzelt hálózati jelentőségű kerékpáros infrastruktúra kialakítása 2020 évben kezdődött – amikor a pandémia miatt átmenetileg drasztikusan visszaestek a mobilitási igények és a közösségi közlekedés ellenében felértékelődtek az egyéni (fertőzéssel szemben biztonságos) közlekedési módok. A Teréz-Erzsébet-József-Ferenc körúton kétoldali irányhelyes kerékpársáv került felfestésre részben a forgalmi sávok, részben a parkolósávok, részben a gyalogos felületek rovására. 2023 évben a Szent István körút szinte teljes szakaszán is kialakításra került a kerékpársáv a parkolósáv megszüntetésével.

A Lánchíd a felújítását követően 2022 decemberétől került újra megnyitásra – akkor ideiglenes, kísérleti jellegű forgalmi renddel – a közösségi közlekedés járművei, a taxik, a motorkerékpárral és a kerékpárral közlekedők számára, 30 km/órás sebességkorlátozás mellett. A gyalogosok 2023 augusztusától használhatják a hidat. A bevezetett új forgalmi rend hatására kiszámíthatóbbá vált a közösségi közlekedés és a hidat használók utazási mód szerinti megoszlása terén drasztikus eltolódásra került sor a környezetbarát közlekedési módok javára, azonban a használók száma összességében jelentősen csökkent. Az átrendeződött gépjárműforgalom az Erzsébet hídon és Margit hídon, valamint a külső, nagyobb kapacitású hidakon jelent meg, csökkentve ezzel a Belváros forgalmát.

Széchenyi Lánchíd
Forrás: Polinszky Tibor

A közterület újrafelosztásának egy speciális esete, amikor az időben és nem térben történik. A pesti alsó rakpart a korábbi években a nyári időszak hétvégéin, 2024 évben a nyári időszak két teljes hónapjában a gyalogosok és kerékpárosok számára kizárólagosan került megnyitásra. A téli időszakban a korábbi állapotnak megfelelően minden közlekedési mód számára megengedett a használat.

Közlekedési munkamegosztás

A városi forgalom értékelésének fontos jellemzője az utazások különböző közlekedési módok közötti megoszlása (modal split).

A közösségi közlekedés és az egyéb környezetbarát közlekedési módok, az aktív- és mikromobilitási eszközök használatának részaránya a közlekedésből eredő károsanyag-kibocsátás – elsődlegesen a zajterhelés és a légszennyezés – szempontjából is meghatározó.

A fővárosi lakosság közlekedési szokásainak felmérésére a BKK Zrt. 2012 óta minden évben felmérést végez, amelyben háztartási interjú során reprezentatív mintavétellel vizsgálják az utazások jellemző módválasztási arányát. (Az utazások közlekedési módok közötti megoszlásának elemzése 2016-ig jellemzően kételemű – autós és közösségi közlekedés – volt, és az utazások száma alapján meghatározott értékek kerültek publikálásra. A nemzetközi irányelveknek megfelelően 2017-től az utazások száma helyett az utazási távolság alapú modal split alkalmazására került sor, valamint a közlekedési módok vizsgálata kiterjesztésre került a gyalogos és kerékpáros helyváltoztatásokra is (négy elemű modal split).

Ennek megfelelően a 2018. évi felülvizsgálat már áttért az utaskilométer, azaz az utazás távolságát is figyelembe vevő, és ezzel az utazási teljesítményt jobban kifejező mértékegység használatára. Emiatt 2018-tól a közlekedési módválasztás értékei eltérnek a korábban meghatározott adatsorok értékeitől.

2021-ben a közlekedési módválasztási arány ismét kedvezőtlenül, a személygépjármű-használat irányába tolódott el. Ugyanakkor ezek az eredmények nem alkalmasak az utazási szokások elemzésére, mivel a pandémiás helyzet alapjaiban változtatta meg a korábbi mobilitási szokásokat.

Tekintettel azonban arra, hogy 2022-ben nem történt modal split felmérés, illetőleg a 2021-es kutatás is terhelt volt a járvány okozta korlátozások torzító hatásával, emiatt mind a 2022-es évre vonatkozóan, mind a 2021-ben meghatározott értékek helyett a 2019-es modal split adatok tekinthetők mértékadónak.

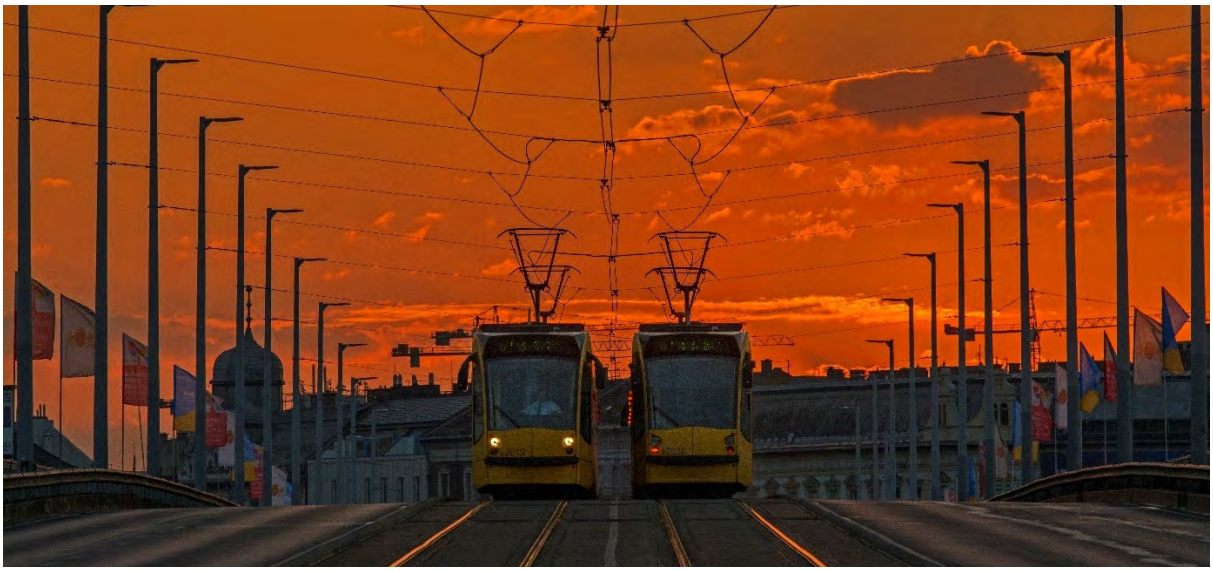
Várhatóan 2024. második felében készül az Egységes Forgalmi Modell (EFM) nagymintás háztartási panelfelvétele, amely során az aktuális modal split számok is előállításra kerülnek

Az elmúlt években a közlekedési eszközváltást és eszközválasztást – jelentősebb rendelkezésre álló forrás hiányában – főként a közúti forgalom csökkentését célzó forgalomtechnikai beavatkozások befolyásolták. Különösen a pesti alsó rakpart hétvégi, gyalogosok és kerékpározók előtti megnyitása, a Szentendrei út, a Vörösvári út és az Üllői út egyes szakaszain a megengedett sebesség csökkentése, valamint egyes összefüggő területegységek átfogó forgalomcsillapítása volt jelentősebb intézkedés. Budapesten az egyéni autóhasználat az utóbbi évtizedekben számottevően emelkedett, elsősorban a személygépjármű-ellátottság emelkedéséből, másodsorban az agglomerációba kitelepülők számának növekedéséből adódóan.

A Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégiához készült felmérések alapján az ingázók kétharmada autóval közlekedik. A fenntartható közlekedés céljaival ellentétesen a közösségi közlekedés és az aktív közlekedési módok egyre kisebb arányban vesznek részt a mobilitási igények kiszolgálásában.

A Budapestre naponta ingázó autók számának visszaszorítására a legfontosabb eszköz az elővárosi vasutak fejlesztése, az állomásokhoz, megállókhoz kapcsolódóan azok megközelítését, az ottani módváltást, átszállást segítő P+R parkolók és B+R tárolók, valamint az átszállási időveszteség hasznosítását segítő kereskedelmi és szolgáltató létesítmények kialakítása.

Az ingázóforgalom terén az egyéni személygépjármű-használat részarányának csökkentése érdekében az elővárosi vasutak fejlesztéséből adód kapacitásnövekedéssel párhuzamosan az érintett vasútvonalak párhuzamos közúthálózati elemek fővárosi bevezető szakaszain a közúthálózat átbocsájtó-képességének csökkentése javasolt. A távlati forgalomfejlődési irányszámok 15 éves időtávlatra a mobilitási igény és a futásteljesítmény 15-20%-os növekedését vetítik előre.

Combino villamosok a Petőfi hídon

Forrás: Polinszky Tibor

13.3 Közúti közlekedés

Közúthálózat

A XX. század második felétől a főváros területének növekedése és a közúthálózat fejlődése közötti olló egyre szélesebbre nyílt, a közúthálózat bővítése nem követte a város fejlődését.

Budán – a domborzati kötöttségek miatt is – egyetlen teljes gyűrű (a ma már belvárosi vezetésűnek nevezhető, Budai körútnak nevezett Margit körút – Alkotás út – Karolina út – Bocskai út – Irinyi József út által alkotott útvonal) alakult ki.

Pest esetében – a kedvező síkvidéki terepadottságok által is elősegítve – három teljes gyűrű (a kiskörút, a nagykörút és a Hungária körút), valamint két töredezett vonalvezetésű gyűrű irányú közúti elem (Dráva utca – Haller út, és a Nagy Lajos király útja – Ecseri út által alkotott útvonal) jött létre, de a legkülső teljes körúton, a Hungária gyűrűn is a város mára háromszorosan túlnőtt. Pest valamennyi teljes gyűrű irányú útvonala keresztezi a Dunát, hídjai budai kapcsolatot nyújtanak, de csupán két híd folytatódik a budai oldalon is körútban.

Szabadság híd
Forrás: Polinszky Tibor

A 2000-es évek első két évtizedében néhány fontos közúti elem megvalósítása, illetve rekonstrukciója jelentősen átalakította a forgalom hálózaton történő eloszlását (pl. Megyeri híd megépítése, M0 keleti szektor megvalósítása, Andor utca kiépítése stb.), azonban az utóbbi években – jelentősebb forrás hiányában – főként a közlekedési eszközváltást, valamint a közúti forgalom csökkentését célzó forgalomtechnikai beavatkozások (pl. belvárosi és kerületközponti forgalomcsillapítások, a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése) alakították a közúti infrastruktúra fejlesztését. Ennek keretében került sor a pesti alsó rakpart Margit híd és Közraktár utca közötti szakaszának hétvégi, gyalogosok és kerékpározók előtti megnyitására, valamint egyes összefüggő területegységek átfogó forgalomcsillapításra. 2022 évben újabb közlekedésbiztonsági és forgalomcsillapítási intézkedések születtek, 40 csomópont akadálymentes átalakítására is sor került. A pesti és a budai Duna-part megújításához kapcsolódóan elkészültek a RakPark és a Duna-Buda projektek engedélyezési tervei.

A budapesti közúthálózatban a közúti hierarchia – gyorsforgalmi utak, főutak, gyűjtő utak, kiszolgáló utak – valamennyi eleme megjelenik a város kiterjedtsége következtében.

Az ország és a főváros kapcsolatát biztosító gyorsforgalmi utak (autópályák és autóutak) a Magyar Állam fejlesztési kompetenciájába, tulajdonába és kezelésébe tartoznak. A legutóbbi két évtized során kialakított M0 autópálya gyűrű – mely az ország legbelső kör irányú, a sugárirányú autópályákat összekapcsoló közúti eleme – az országos és nemzetközi igényeknek is megfelelő színvonalúvá vált.

A gyorsforgalmi úthálózat sugárirányú elemei közül az M0 gyűrű építése előtti időszakban megvalósult elemek (M1-M7, M3, M5) a gyűrű nyomvonalán belül, a város testében kapcsolódnak a fővárosi közúthálózathoz. Az M0 gyűrű építése alatti és utáni időszakban megvalósult elemek (M2, M6) végpontjait maga a gyűrű jelenti. 2024 évben az M0 gyűrű meglévő szakaszainak együttes hossza 76,7 km.

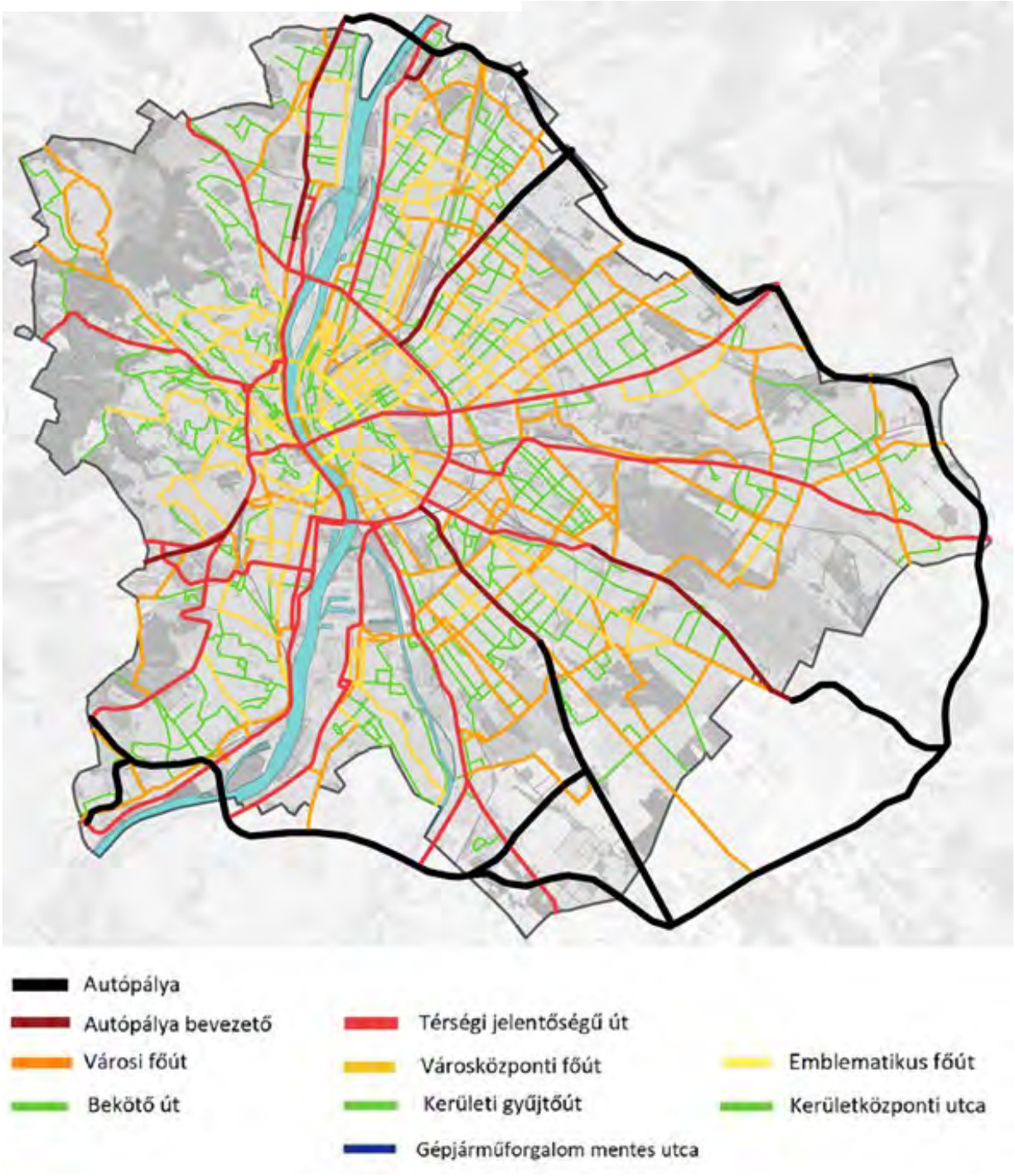
A városhatáron belül – jellemzően Budapest Főváros Önkormányzatának tulajdonában és a Budapest Közút Zrt. kezelésében lévő – I. rendű és II. rendű főúthálózat, valamint az ún. „településszerkezeti jelentőségű gyűjtőutak" elsődleges szerepe az egyes városrészek közötti kapcsolat biztosítása. Ezen magasabb rendű

úthálózati elemek a Fővárosi Önkormányzat fejlesztési kompetenciájába tartoznak. Ezek hossza 2024. évben az I. rendű főutak esetében 195 km, a II. rendű főutak esetében 470 km.

A városrészeken belüli közlekedési kapcsolatokat a forgalmi szerepet betöltő gyűjtőúthálózat hivatott biztosítani. A közösségi közlekedéssel is rendelkező gyűjtőút-hálózati elemek kezelése és üzemeltetése a Fővárosi Önkormányzat feladatkörébe, a közösségi közlekedéssel nem érintett, útvonalak a kerületi önkormányzatok feladatkörébe tartozik. 2024 évben a gyűjtőúthálózat (településszerkezeti és forgalmi szerepet betöltő) szakaszainak hossza 453 km.

Budapest Főváros Önkormányzata az 558/2023 (06.28) Főv. Kgy. határozatával fogadta el a Közúti közlekedésbiztonsági stratégiát (KKBS) és annak részeként a Közúthálózati tervet.

13-3. funkciója ábra (KKBS) Közutak hálózati funkciója - jelen

A Közúthálózati terv által alkalmazott hálózati funkciók a Településtervezési szabályzat hálózati hierarchiájának az alábbiak szerint feleltethetők meg.

13-1. táblázat: Közterületi szerep hálózati hierarchiája

TSZT	KBS
Gyorsforgalmi út	autópálya
I.rendű főút	autópálya bevezető térségi jelentőségű út
II. rendű főút	városi főút városközponti főút emblematikus főút
Gyűjtőút	bekötőút kerületi gyűjtőút kerületközponti utca

A kerületi önkormányzatok kompetenciája az egyes telkek megközelítését biztosító lakó- és kiszolgáló utak üzemeltetése és fenntartása.

A Duna-hidak a közúthálózati struktúra meghatározó elemeit képezik, jelenleg 9 műtárgy (7 városi és 2 gyorsforgalmi) köti össze a nagy Duna-ágat keresztezve Budát, Csepelt és Pestet. A Duna fő ága 32 km hosszon szeli át a fővárost, ezen a közúti Duna-hidak átlagos gyakorisága 3,6 km/híd, a Hungária gyűrű vonalán belül pedig a hidak sűrűsége 1,2 km/híd.

13-5. táblázat: Hidakon átvezető közúti infrastruktúra

Megyeri híd (M0)	2x2 + leállósáv
Árpád híd	2x3 + villamos
Margit híd	2x2 + villamos
Lánchíd	2x1 (csak autóbusz, taxi és kerékpár)
Erzsébet híd	2x2 + autóbuszsáv
Szabadság híd	2x1 + villamos
Petőfi híd	2x2 + villamos
Rákóczi híd	2x2 + villamos
Deák Ferenc híd (M0)	2x3 (folyópályán)

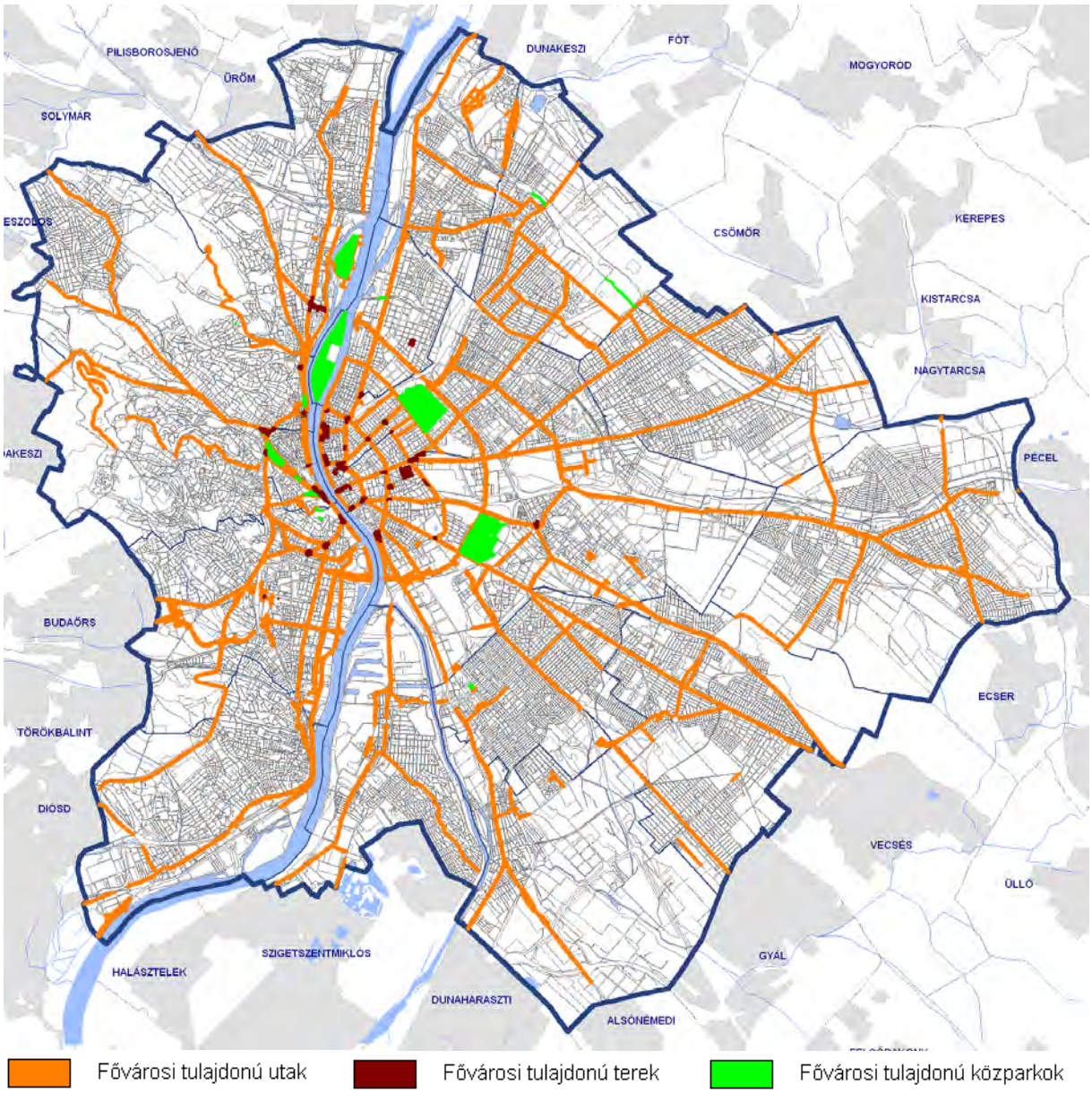
A közúthálózat fontos elemei a vasútvonalak szintbeni és külön szintű keresztezései. A szintbeni átjárók közül a közelmúltban a 2. sz. vasútvonalon a III. ker. Pomázi út – Aranyhegyi út és a Bécsi út (2016), valamint a 80. sz. vasútvonalon a XVII. ker. Cinkotai út és a Tarcsai úti szintbeni keresztezés épült át külön szintűvé. Szintén a közúthálózat elemének tekinthetők a kapcsolati hiány pótlását szolgáló kompok. A Ráckevei-Soroksári Duna-ágon korábban soroksári révként ismert hajójárat D14 jelzésű kompjáratként Csepel, Királyerdő és Soroksár, Molnár-sziget között közlekedik.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 23. § (4) bek. alapján a fővárosi önkormányzat feladata – többek között – a törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott közúthálózati elemek kezelése, fejlesztése, üzemeltetése. Budapest Főváros Önkormányzatának fejlesztési kötelezettségébe, kezelési jogkörébe és üzemeltetési feladatkörébe tartozó közúthálózatot tételesen a 432/2012 (XII.29.) Korm. rendelet határozza meg.

A kétszintű önkormányzati rendszerrel működő Budapest esetében azonban a rendeletben meghatározott nyomvonalak nem minden eleme képezi a Fővárosi Önkormányzat tulajdonát, ami mind a fejlesztés, mind az üzemeltetés terén nehézségeket jelent. A fővárosi közúthálózat hatékony működtetése és egységes szabályozása érdekében a tulajdonosi, valamint és a fejlesztői-kezelői jogkörnek célszerű azonos kézben lennie. Budapest egészét tekintve, a közigazgatási terület 13,8%-át teszi ki a közúthálózat területe. A közterületek pedig összességükben (az önálló zöldfelületi elemekkel együtt) a főváros 15,4%-át foglalják el.

A közúti főhálózat tengelyétől mért védőtávolságon belüli területek felhasználása a vonatkozó jogszabály alapján korlátozott.

13-4. ábra: A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő közterületek (2020)

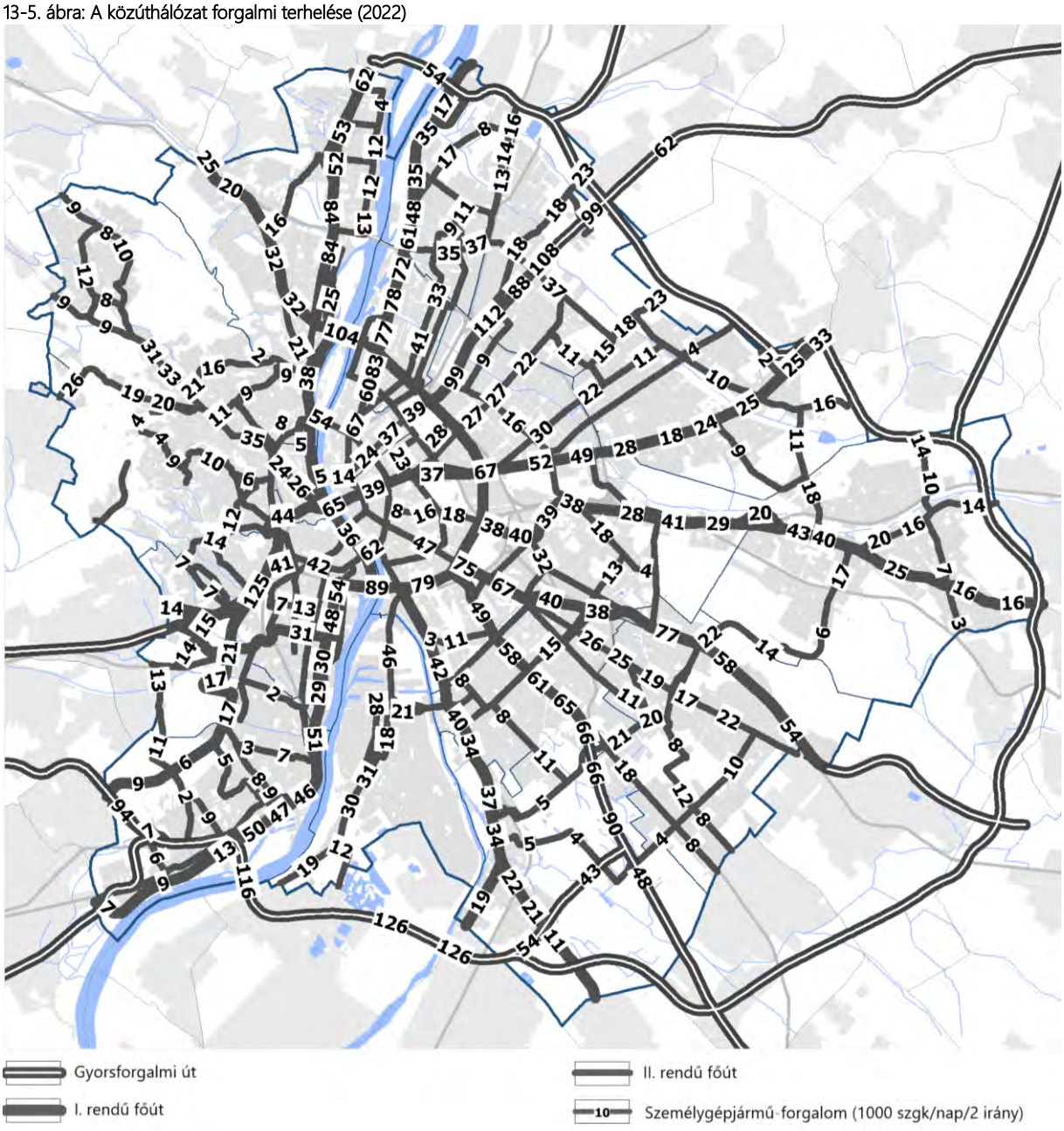
Forgalomterhelés és potenciál

Budapest természeti adottságaiból eredően a közúthálózati szerkezet kulcselemei a Duna-hidak. A főváros területén található Duna-hidak a közúti forgalom szempontjából túlterheltek, az eltűrhető szolgáltatási szinthez tartozó kapacitás határán lévő, vagy azt meghaladó gépjármű-forgalmat bonyolítanak le. Hasonló a helyzet a körutakon is, mivel azok csak a város belső részein épültek ki, valamint a sugárirányú utakon is, az agglomerációs kapcsolatrendszer következtében.

A Dunát keresztező kétirányú gépjárműforgalom nagysága – bele értve az M0 autóút északi és déli Duna-hídját is – 2022-ben 725.000 E/nap volt. Ebből a belvárosi hidakon kb. 450.000 E/nap nagyságú forgalom haladt át. A forgalom megoszlása időben és térben egyenlőtlen, ami egyes napszakokban és keresztmetszetekben kritikus terheléseket okoz. Az elmúlt évtizedben néhány kiemelt jelentőségű közúti elem megvalósítása mind a hálózati kapcsolati hiányok pótlása, mind a kapacitásbővítés következtében jelentősen átstrukturálta a forgalom hálózaton történő eloszlását.

A főváros főúthálózatának egyes elemei azonban továbbra is túlterheltek, ezen szakaszok tehermentesítése érdekében elsődlegesen a gépjárműforgalom csökkentése, a közlekedési eszközváltás és eszközválasztás lehetőségeinek fejlesztése, valamint a hiányzó közúthálózati elemek megvalósítása szükséges a közutak egyenletesebb forgalmi terhelésének biztosítása érdekében. Az átmeneti és elővárosi zónákban növelni kell a dunai átkelőhelyek számát, ami a belvárosi Duna-hidakon – és ezáltal a Belvárosban – a gépjárműforgalom csökkenését segítheti elő. Ezzel összhangban a főutak és gyűjtőutak forgalomcsillapítását differenciáltan, a hálózatban betöltött szerepüktől és környezetüktől függően kell eszközölni. A lakó- és kiszolgálóutakon a gépjárműforgalom csökkentése elsődlegesen forgalomcsillapított övezetek kijelölésével (Tempo30, Lakó-pihenő övezet) javasolt.

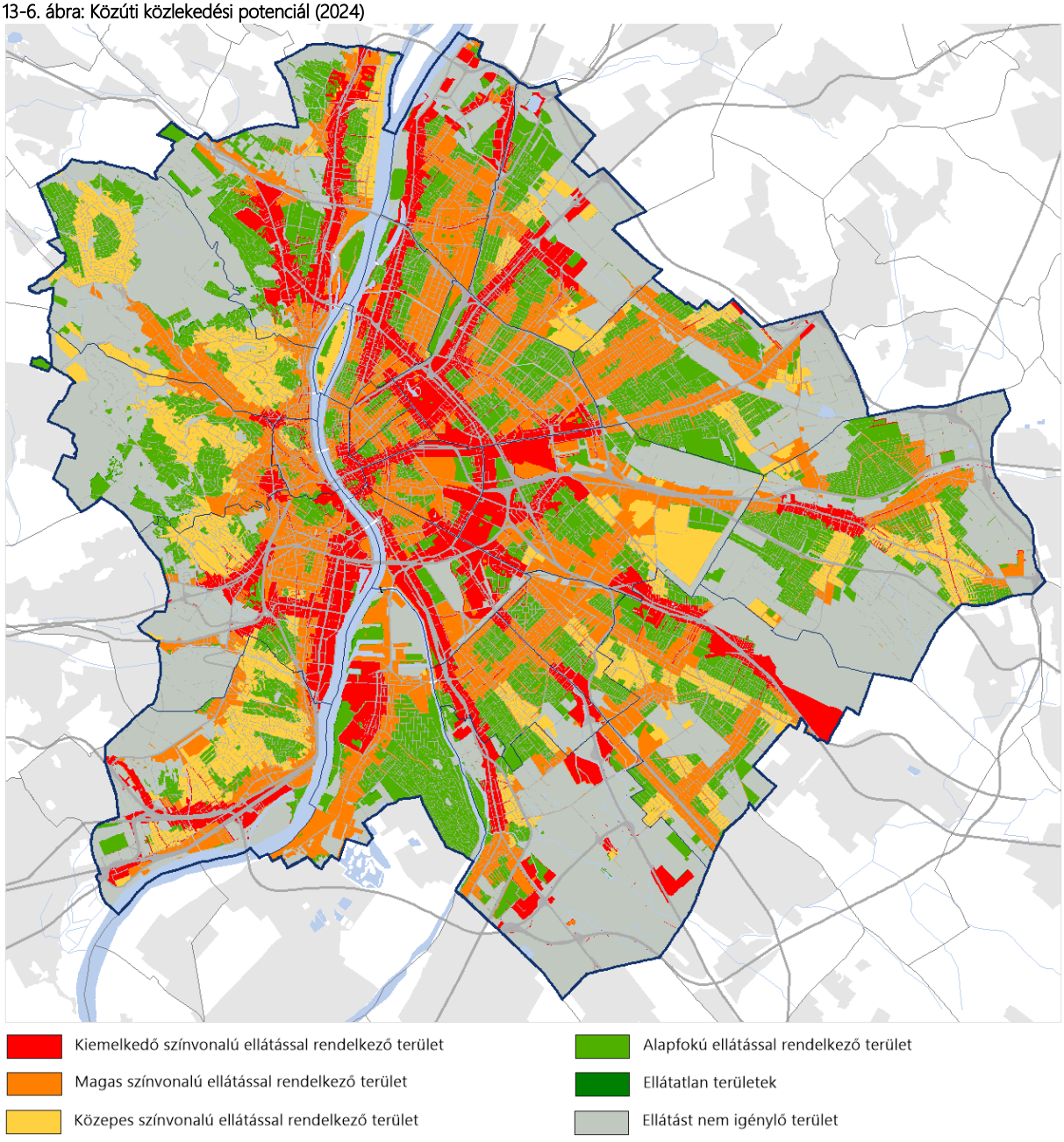
13-5. ábra: A közúthálózat forgalmi terhelése (2022)

A város közúti hálózata (közterületi rendszere) eltérő színvonalú közlekedési lehetőséget, elérhetőséget jelent, eltérő közlekedési potenciált biztosít a város egyes területei (akár minden egyes területi egysége) számára. A területi egységek közúti potenciálját az egyes útvonalak környezetében a keresztmetszet, a csomópontok, valamint a hálózati szerep és kapcsolatok determinálják A közúti hálózat biztosította potenciál az egyes területfelhasználási egységek használatára, beépíthetőségére is visszahat. A város közúti közlekedéssel legjobban ellátott, kiemelkedő színvonalú területei az autópályák bevezető szakaszait jelentő főútvonalak és a Hungária gyűrű melletti területek. A csak mellékút hálózati elemekkel (gyűjtő utak és kiszolgáló utak által) feltárt területek megfelelő ellátású területként, míg a mezőgazdasági és erdő területek ellátást nem igénylő területként kerültek figyelembevételre.

A potenciál megállapításánál az aktuális forgalomterhelésből származó színvonal (forgalmi torlódás) nem került figyelembevételre, a súlyozás csak a műszaki adottságokat tükrözi.

13-6. ábra: Közúti közlekedési potenciál (2024)

Közlekedésbiztonság

A főváros lakossága az agglomerációba való költözés következtében 2013 és 2022 között 1.735.711 főről 1.706.851 főre, közel 1%-kal csökkent.

A lakosszám csökkenésével ellentétben a fővárosban regisztrált személygépjárművek száma az elmúlt 10 évben 573 ezerről (2013) több, mint 710 ezerre (2022) emelkedett, ami közel 22%-os növekedést jelent. A személygépjárművek számának növekedésével párhuzamosan az 1000 lakosra jutó személygépjárművek száma is 329-ről (2013) közel 30%-kal, 425-re (2022) nőtt.

A személygépjármű-forgalom volumenének változása a fővárosi Duna-hidakon való áthaladások számának változása alapján - 2011-ben naponta 451 ezer (Közlekedés Kft.), 2016-ban 388 ezer (BKK EFM) míg 2022-ben 392 ezer (BKK EFM) jármű - az elmúlt öt év távlatában mintegy 1% volt, ugyanakkor a fővárosi üzemanyagtöltő-állomások által forgalmazott benzin és gázolaj mennyisége ugyanebben az öt éves időtávban több, mint 5%-kal, 678 millió literről (2016) 714 millió literre (2022) emelkedett.

A személygépjárművek számának és a forgalom nagyságának változása kihatott a közúti balesetek számának alakulására is. A közúti közlekedés személyi sérültjeinek abszolút száma tekintetében Budapest közlekedésbiztonsági helyzete a 2010-ig történő javulást követően 2010 és 2019 között folyamatosan romlott, melynek a pandémia miatti forgalomcsökkenés vetett véget. Budapesten az utóbbi években mintegy 3000 – 3200 személyi sérüléssel járó közúti közlekedési baleset történik évente. A balesetek közül 45-50 halálos kimenetelű, az érintettek közül közel 900-an súlyosan, további 3000-en könnyebben sérültek meg.

Budapesten a közúti közlekedés biztonsága rosszabb, mint a hasonló európai nagyvárosokban.

A pandémia időszakában a közúti forgalom és a bekövetkező balesetek száma egymással összefüggésben változott: míg 2020-ban jelentősen csökkent, addig 2021-től a forgalom és a balesetek száma is növekedett, azonban a 2019-es szintet nem érte el.

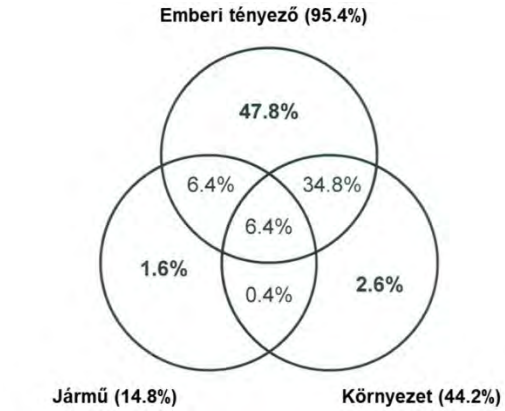

Személyi sérüléses balesetek száma

Forrás: KSH

A balesetek bekövetkeztében az emberi tényező, a környezet és a jármű – eltérő mértékben – egyaránt szerepet játszik.

Az emberi tényező esetében az információ felvétele és feldolgozása, a sebességészlelés, sebességbecslés, a figyelem és annak megosztása, a kockázatkompenzáció, az infrastruktúra terén az út funkciója, hálózati szerepe, a pálya műszaki kialakítása – beleértve a forgalomtechnikai jelzések elhelyezését – a pálya tényleges használata, valamint az úthasználók viselkedése egyaránt befolyásolják a közlekedési konfliktusok kialakulásának valószínűségét.

A balesetek bekövetkezési okainak megoszlása

Forrás: Proportion of accident causation factors according to Treat et al., 1977.

A három tényező közül (ember, környezet, jármű) a balesetek mélyelemzései alapján az infrastruktúra kialakítása jóval jelentősebb szerepet játszik a balesetek bekövetkezésében, mint amit a fenti ábra mutat.

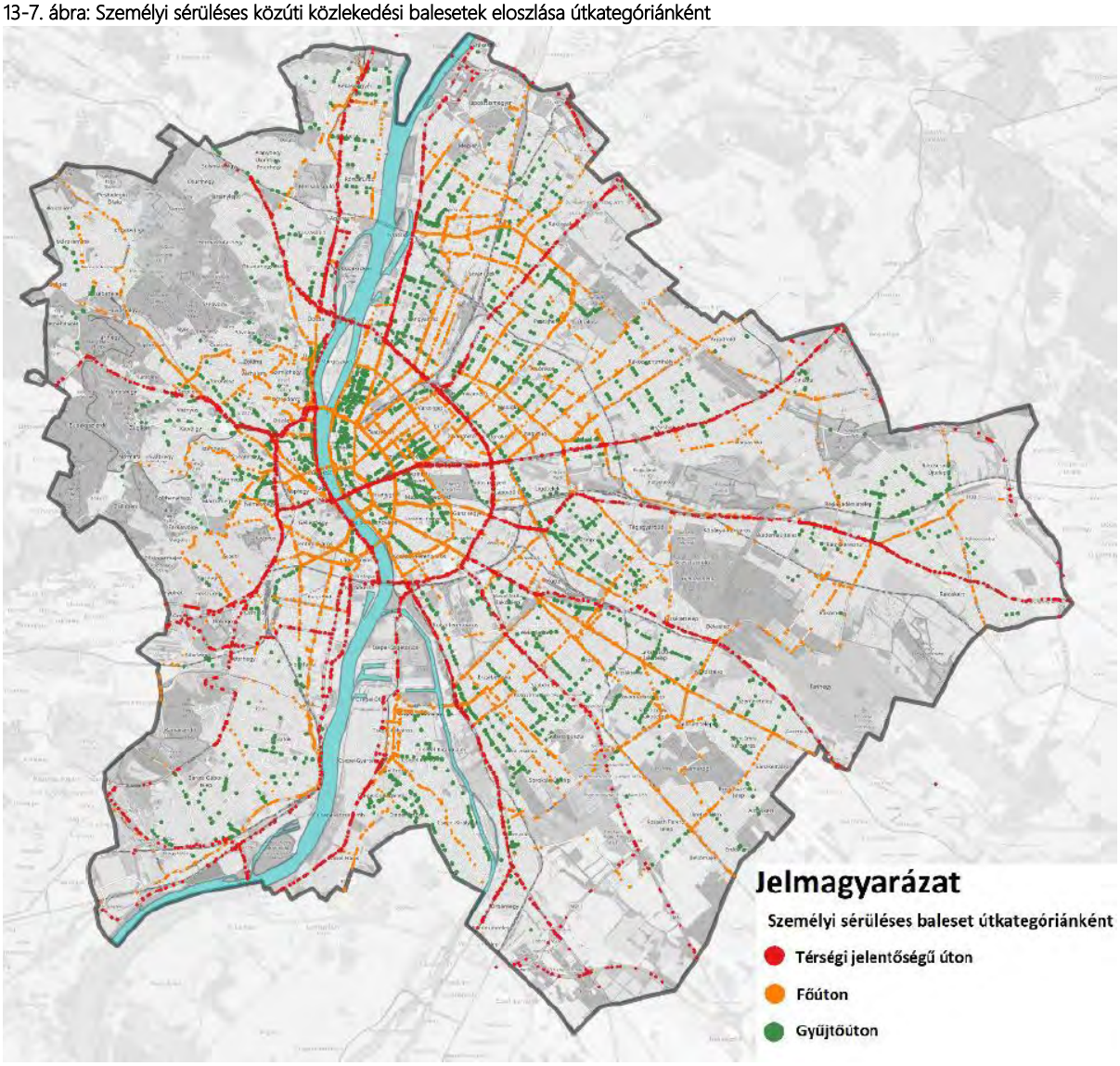
A közlekedéspolitika célkitűzései között az elsők között szerepel a biztonságosabb közlekedés, a közúti közlekedésbiztonság javítása.

A Svédországból indult „Vision zero" kezdeményezés célja a súlyos és halálos kimenetelű közlekedési események számának 0-ra csökkentése. Az ember-jármű-pálya hármasából az ember a legfőbb érték, ezért a tervezés alappillére az emberközpontúság és az a tény, hogy az ember akaratlanul is hibázik.

A sebességcsillapítás, az elsőbbségi és kanyarodási szabályok egyértelműségének javítása és a szabályok betartatása elsődleges fontosságú a közlekedésbiztonság javítása szempontjából általában is, és különösen az a védtelen közlekedők tekintetében. A közúti balesetek számának csökkentése és kimenetelének enyhítése érdekekében differenciált sebességcsökkentésre van szükség.

A „Vision zero" eléréséhez a budapesti utaknak önmagukat magyarázóknak, megbocsátóknak és egységes kialakításúaknak kell lenniük.

13-7. ábra: Személyi sérüléses közúti közlekedési balesetek eloszlása útkategóriánként

Forrás: BKK Közúti közlekedésbiztonsági stratégia

13.4 Közösségi közlekedés

Budapest közigazgatási területén belül a közforgalmú közlekedés szempontjából az ellátandó területek nagysága együttesen 268,14 km^2, mely a teljes terület 51%-a. Az ellátandó területek közül 190,14 km^2 kiterjedésű terület esetében érhető el kedvező gyaloglási távolsággal a közösségi közlekedési rendszer (a mintegy 1100 km hosszúsággal rendelkező tömegközlekedési útvonalak megállóinak 300 m-es sugarú környezete), ami az ellátandó területek 71%-a.

A fővárosban a városi közösségi közlekedés lebonyolítója a BKV Zrt., az ArrivaBus Kft., a Volánbusz Zrt. és a MÁV-HÉV Zrt., amelyek a Budapesti Közlekedési Központ és az Építési és Közlekedési Minisztérium megrendelésére a metró-, autóbusz-, trolibusz-, HÉV- és villamoshálózatot üzemeltetik.

A BKV Zrt. négy nagy ágazatot (autóbusz, trolibusz, villamos és metró) működtet integrált rendszerben. Ezen túlmenően az elsősorban idegenforgalmi jelentőségű hajójáratokat, a Fogaskerekű vasutat, a Libegőt és a Siklót is üzemelteti. A HÉV-vonalak üzemeltetője 2016. novembere óta a BKV helyett a MÁV-HÉV Helyiérdekű Vasút Zrt.

A felszállások száma alapján az utazások 37%-a autóbusszal, 27%-a villamossal, 26%-a metróval, 6%-a trolibusszal, valamint további 4%-a HÉV-vel történik.

A városi közösségi közlekedési hálózaton a folyamatosan korszerűsödő és megújuló járműpark következtében 2023-ban az akadálymentesen hozzáférhető szolgáltatások aránya az autóbusz-közlekedés terén elérte a 100%-ot, míg a trolibuszok esetében 93% volt. A metró és villamos ágazat esetében az állomások, peronok akadálymentes elérhetősége határozza meg az akadálymentességet. Ennek alapján a városi gyorsvasút (metró) esetében a szolgáltatások 53,6%-a, a közúti vasút (villamos) esetében 26,7%-a volt akadálymentesen hozzáférhető.

Elővárosi kötöttpályás közösségi közlekedés

Elővárosi vasúti közlekedés

Budapesten 11 vasútvonal lépi át a városhatárt, mely a főváros területén 156 km hosszúságú hálózatot alkot.

A vasutat számos külön szintű közúti műtárgy keresztezi, melyek mellett még 47 helyszínen szintbeni vasúti keresztezés is található. Ezen felül 4 HÉV vonal is működik, amelyek közül három hagyja el a főváros területét. Bár a HÉV vonalak nyomtávja megegyezik a nagyvasúti hálózatéval, a vasúti pályáik fizikailag korlátozottan átjárhatók, a vontatási áramnemük és üzemük eltérő, jelenleg nem alkotnak egységes hálózatot. A metróhálózat nem lépi át a városhatárt, üzemük a HÉV-től és a nagyvasúttól is különbözik.

Budapest városszerkezeti adottságaiból következően a főbb utasforgalmi irányok sugárirányúak. Reggel jellemzően a belváros, délután a városhatár felé irányulnak a jelentősebb utasforgalmi áramlatok. A főváros és környékének vasúthálózatán koncentrálódik a teljes hazai vasúti személyforgalom több, mint fele.

A budapesti városhatárt hétköznap, kétirányban összesen több mint 1,2 milliónyian lépik át, melyből a közösségi közlekedést naponta közel 447 ezer utas használja, amelyből az utasok 45%-a vonattal, 11%-a HÉV-vel, valamint 44%-a autóbusszal lépi át a városhatárt.

A napi ingázóforgalom mintegy 78%-a irányul az agglomerációból Budapestre, míg 22%-a Budapestről az agglomeráció irányába.

Az elővárosi forgalomban a 70. sz. (váci), a 100. sz. (szolnoki) és a 30. sz (székesfehérvári) vonalak a legterheltebbek, míg a 71. sz. (vácrátóti), a 142. sz. (lajosmizsei) és a 150. sz. (kunszentmiklósi) vonalak rendelkeznek a legalacsonyabb terheléssel. (A 150-

es vasútvonalon a vasúti pálya felújítása miatt 2022. óta szünetel a forgalom).

A fővárosi vasútvonalak utasforgalmában az elővárosi hivatásforgalom a domináns, a városon belüli szegmens még csak alacsony mértékű.

13-2. táblázat: vasútvonalak forgalmi adatai

vasútvonalak utasforgalmi adatai	utas/év*
1. sz (Hegyeshalom)	10 327 472
2. sz (Esztergom)	5 919 854
30. sz (Székesfehérvár)	8 699 723
40. sz (Pusztaszabolcs)	3 541 841
70. sz (Vác)	11 404 865
71. sz (Vácrátót)	3 030 055
80. sz (Hatvan)	3 895 523
100. sz (Cegléd – Szolnok))	9 171 231
120. sz (Újszász - Szolnok)	7 427 700
142. sz (Lajosmizse)	1 343 103
150. sz (Kunszentmiklós-Tass)	507 552

Forrás: BAVS

A főváros vasúthálózatának legterheltebb szakaszai a pályaudvarokhoz kapcsolódó pályaszakaszok. A legtöbb vonat a Déli pályaudvar – Kelenföld közötti szakaszon közlekedik, 309 darab szerelvény naponta, de hasonlóan terhelt a Keleti pályaudvar – Kőbánya felső vonalszakasz is (283 szerelvény naponta).

13-7. táblázat: A legfontosabb pályaszakaszok

a legforgalmasabb pályaszakaszok*	vonat/nap*
Déli pu. - Kelenföld	309
Keleti pu. – Kőbánya felső	283
Nyugati pu. - Rákosrendező	266
Ferencváros - Kelenföld	249
Kőbánya-Kispest - Pestszentlőrinc	245
Pestszentlőrinc - Vecsés	244
Városligeti elág. – Kőbánya-Kispest	234
Nyugati pu. – Városligeti elág.	231
Kőbánya felső - Rákos	220
Kelenföld - Nagytétény	216
Nagytétény – Érd alsó	215
Kelenföld - Budaörs	213
*: Személyszállító és tehervonatok száma összesen	

Forrás: MAV Zrt. menetrend

A városon belüli vasútvonalak sok esetben kapacitáshiányosak. A vonali kapacitások szűkössége, avagy az egyes szakaszokon jelentkező korlátozások számos esetben az állomási kapacitás korlátaira vezethetők vissza.

A fővárosi vasúthálózat forgalmi szempontból két elkülönülő vonalcsoportra bomlik, ezek a Kelet-Nyugati vonalcsoport (Keleti pu., Déli pu.) és az Észak-déli vonalcsoport (Nyugati pu.), melyek a Pongrácz útnál keresztezik egymást, azonban átszállási lehetőség és forgalmi kapcsolat nincs a két vonalcsoport között.

Az egyes vasútvonalakat, vonalcsoportokat összekötő vonalak elsősorban a tehervonati forgalom számára létesültek. Ezek egyes szakaszait azonban a személyszállító vonatok jelenleg is használják. Egyes elővárosi vonatok például Kelenföldről a Déli pályaudvar helyett Kőbánya-Kispest, illetve a déli irányból egyes elővárosi vonatok a Keleti pályaudvar helyett szintén Kőbánya-Kispest felé közlekednek.

Ez utóbbi esetben a Keleti pályaudvar korlátozott állomási kapacitása okoz problémát, míg az elsőben egy kedvező városi közlekedési kapcsolat megteremtését is szolgálja az összeköttetés. Szintén problémát jelent, hogy a korszerű, nagy befogadóképességű Kiss emeletes motorvonatok a Déli pályaudvar alagútját űrszelvény-problémák miatt nem használhatják, ezáltal a fővárosi vasúthálózat egy részén tudnak csak közlekedni.

A Külső körvasútként ismert Rákosrendező és Kőbánya felső közötti vonalszakasz a nemzetközi személyforgalomban és a nemzetközi teherforgalomban is szerepet tölt be. Ezt a vonalszakaszt használja a 2020 óta az Esztergom és Rákos vasútállomás között közlekedő személyvonat is, amely a körvasúton egyedüliként a csömöri úti felüljáró térségében kiépített „Újpalota" megállóhelyet érinti.

Budapesten összesen 45 pályaudvaron, állomáson és megállóhelyen van rendszeres utasforgalom, ezeket egy hétköznap összesen 234 ezer le- és felszálló utas veszi igénybe, ez nagyságrendileg a fele a teljes Magyarországi vasúti utasforgalomnak. Ebből mintegy 32 ezer utas használja Budapesten belüli utazásra a vasutat. A legforgalmasabb állomáson, Budapest-Nyugati pályaudvaron több mint 65 ezer utas fordul meg naponta.

13-8. táblázat: a legforgalmasabb vasútállomások és megállóhelyek

a legforgalmasabb vasútállomások és megállóhelyek	utas/év*
Nyugati pályaudvar	18 387 236
Keleti pályaudvar	12 201 574
Déli pályaudvar	8 253 015
Kelenföld vasútállomás	7 973 459
Kőbánya-Kispest vasútállomás	2 616 674
Rákospalota - Újpest	1 950 046
Zugló	1 651 327
Ferihegy	1 451 317
*: Az adatok nem tartalmazzák többek között a jogszerűen díjmentes utazókat, valamint a Budapesten belüli utazásukhoz Budapest-bérletet használókat	

Forrás: BAVS

A budapesti állomások és megállóhelyek utasforgalma változatos képet mutat. A legnagyobb napi felszállóutas-számok a fejpályaudvarokon, illetve Kelenföldön és Kőbánya-Kispesten jelentkeznek. A Józsefvárosi pályaudvaron 2005-ben szűnt meg a személyszállítás.

A vasúthálózat szélső vágányainak tengelyétől mért 50-50 m-es védőtávolságon belüli területek felhasználása a vonatkozó jogszabály alapján korlátozott.

13-8. ábra: Vasúti hálózat és megállóhelyei (2023)

A fővároson átlagosan áthaladó 250 tehervonat/nap forgalomból (a szállított áru mennyisége együttesen 190.000 t) a Ferencvárosi pályaudvaron mintegy 50 szerelvényt rendeznek (a rendezett áru mennyisége hozzávetőlegesen 70.000 t). Ferencváros állomás végzi a hálózati elegyrendezés szempontjából kiemelt fontosságú gurításos rendezést, a szórt küldeményes forgalmak korábbi budapesti kezelési helyei megszűntek.

A korábban 42 vágánnyal üzemelő Rákosrendező forgalma a rendszerváltást követően visszaesett, ennek következtében az állomás jelentős része felszámolásra került.

A vasúti teherpályaudvarok szerepét egyre inkább a korszerű intermodális csomópontok és konténerpályaudvarok (BILK, Metrans, MCC) veszik át.

A kötöttpályás közlekedés fejlesztését az Európai Unió is kiemelten támogatja. A 2004-es csatlakozás óta uniós pénzekből jelentős állomás- és pályarekonstrukciók és járműbeszerzések, felújítások zajlottak és zajlanak.

A Budapesti Közlekedési Szövetség, 2005-ben alakult meg, amely a BKV és Volánbusz járművein túl vasúttal kombinált tarifaközösséget hozott létre, ennek eredménye volt a Budapest bérlet. Mindez összhangban állt azzal az európai uniós gyakorlattal, amely támogatja a fővároson belüli helyi kötött pályás közlekedés fejlesztését.

A 2020-ban megalakult (majd 2022-ben megszűnt) Budapest Fejlesztési Központ egyik nagyszabású projektjének célja hosszú távon az agglomerációs településekről a fővárosba jelenleg autóval bejárók közlekedési eszközválasztásának befolyásolása és eszközváltásának elősegítése az egységes koncepció alapján korszerűsített vasúti hálózat előtérbe helyezésével a fővárosi közutak terheltségének csökkentése érdekében.

A Budapesti Agglomeráció vasúti Stratégia célja, hogy 2040-re az agglomerációból ingázók 30%-a helyett azok 60%-a közösségi közlekedéssel – elsősorban az elővárosi vonatokkal és HÉV-vel – közlekedjen.

Városi kötöttpályás közösségi közlekedés

Városi gyorsvasúti hálózat

A gyorsvasúti rendszert a Budapest területén lévő metróvonalak (41 megállóval), valamint a főváros és a közeli agglomerációs települések egy részének területét összekötő MÁV-HÉV (39 megállóval) vonalak együttese alkotja.

A köznyelvben Kisföldalattiként, vagy M1 metróként is ismert Millenniumi Földalatti Vasút, műszaki paraméterei alapján (pl. állomásköz, energiaellátás, kapacitás) a közúti vasúti (villamos) hálózat része.

A gyorsvasúti hálózat részét jelentő metróvonalak jelentőségét szemlélteti, hogy a meglévő vonalak a város közforgalmú közlekedési hálózati hosszának csak alig több mint 3%-át adják, ugyanakkor a forgalomnak több mint 20%-át viselik.

A városközpontban az M2 vonal terhelése megközelíti a 160.000 utas/nap, míg az M3 vonalé meghaladja a 220.000 utas/nap értéket. A 2014 márciusában átadott M4 metró utasforgalma kb. 110.000 utas/nap. A metróvonalak egyenkénti forgalma nagyobb, mint a Budapestre befutó összes vasútvonal együttes terhelése.

Az elmúlt évtizedben megtörtént az M2 metróvonal felújítása, a 2012-es évtől a vonalon új szerelvények közlekednek, valamint 2014-ben átadásra került az M4 metróvonal Kelenföldi pályaudvar és a Keleti pályaudvar közötti szakasza. A fejlesztéshez kapcsolódó őrmezői intermodális csomópont, valamint P+R parkoló megvalósításával a főváros nyugati agglomerációjából érkezők számára színvonalas Belvárosi kapcsolat jött létre. Az M3 metróvonal felújítására három ütemben került sor és 2023 májusában befejeződött. A vonalon 2018-tól felújított kocsik közlekednek.

A gyorsvasúti hálózaton közlekedő szerelvények közül az Alstom járművei a legkorszerűbbek, az

M4 vonalon közlekedő járművek 8,8 évesek, míg az M2-es metró szerelvényei 10 évesek.

A Kőbánya-Kispest és Újpest városközpont között közlekedő M3 metró esetében új járművek beszerzése helyett a vonalon közlekedő, 1975 és 1979 között gyártott szerelvények teljes rekonstrukciójára került sor, melynek keretében 2018-tól gyakorlatilag új, orosz gyártású, de korszerűtlen szerelvények kerültek forgalomba. Az M3 metróvonalon közlekedő járművek átlagéletkora 5,1 év.

A gyorsvasúti hálózattól ugyan eltérő üzemű és kapacitású Kisföldalatti vonalát is szokás a metróhálózat részeként említeni (M1 metró), az itt közlekedő 23 db szerelvény átlagéletkora 48 év, cseréje tervezett.

A meglévő metróvonalak távlati meghosszabbítása esetén – különösen az M3 és M4 vonal esetében – jelentős potenciális utasforgalommal rendelkező területek kapcsolhatók be a gyorsvasúti hálózatba.

A főváros külső kerületei, valamint az agglomeráció utasforgalmának közösségi közlekedési kiszolgálásában ma is jelentős részt vállalnak a HÉV-vonalak.

A MÁV-HÉV hálózat főváros közigazgatási területére eső hossza a budapesti közforgalmú közlekedési hálózatnak 4%-a. A ma már korszerűtlen üzemmód következtében a HÉV közlekedés az elmúlt évtizedekben fokozatosan visszafejlődött. A Csepel-Pesterzsébet vonal megszűnt, a törökbálinti vonal nagyobb részt a villamoshálózat részévé vált. Az áruszállítás a HÉV vonalain teljesen megszűnt. A HÉV utasforgalmi szempontból lényegesen kisebb jelentőséggel bír, mint a metró hálózat.

13-9. táblázat: MÁV-HÉV vonalak vonatforgalma

MÁV-HÉV vonalak vonatforgalma	vonat/nap*
H5 Batthyány tér – Szentendre	270
H6 Közvágóhíd – Ráckeve	135
H7 Boráros tér – Csepel	260
H8/H9 Örs vezér tere – Gödöllő	223

Forrás: BKK menetrend

A szentendrei és a csepeli vonalak forgalma a legjelentősebb, az előbbi esetében – a legterheltebb szakaszon – mintegy 40.000 utas/nap, míg az utóbbi esetében 30.000 utas/nap. A még ma is balmenetes gödöllői vonalon mérhető alig 15.000 utas/nap és a ráckevei vonal 10.000 utas/nap terhelése egy kisebb jelentőségű villamos vonal forgalmának felel meg.

13-10. táblázat: A legforgalmasabb vonalszakaszok

a legforgalmasabb vonalszakaszok	utas/nap
H5 Szentlélek tér – Filatorigát	40 700
H6 Pesterzsébet felső – Torontál utca	9 853
H7 Nemzeti Színház – Szabadkikötő	29 869
H8/H9 Rákosfalva – Nagyicce	14 767

Forrás: BAVS

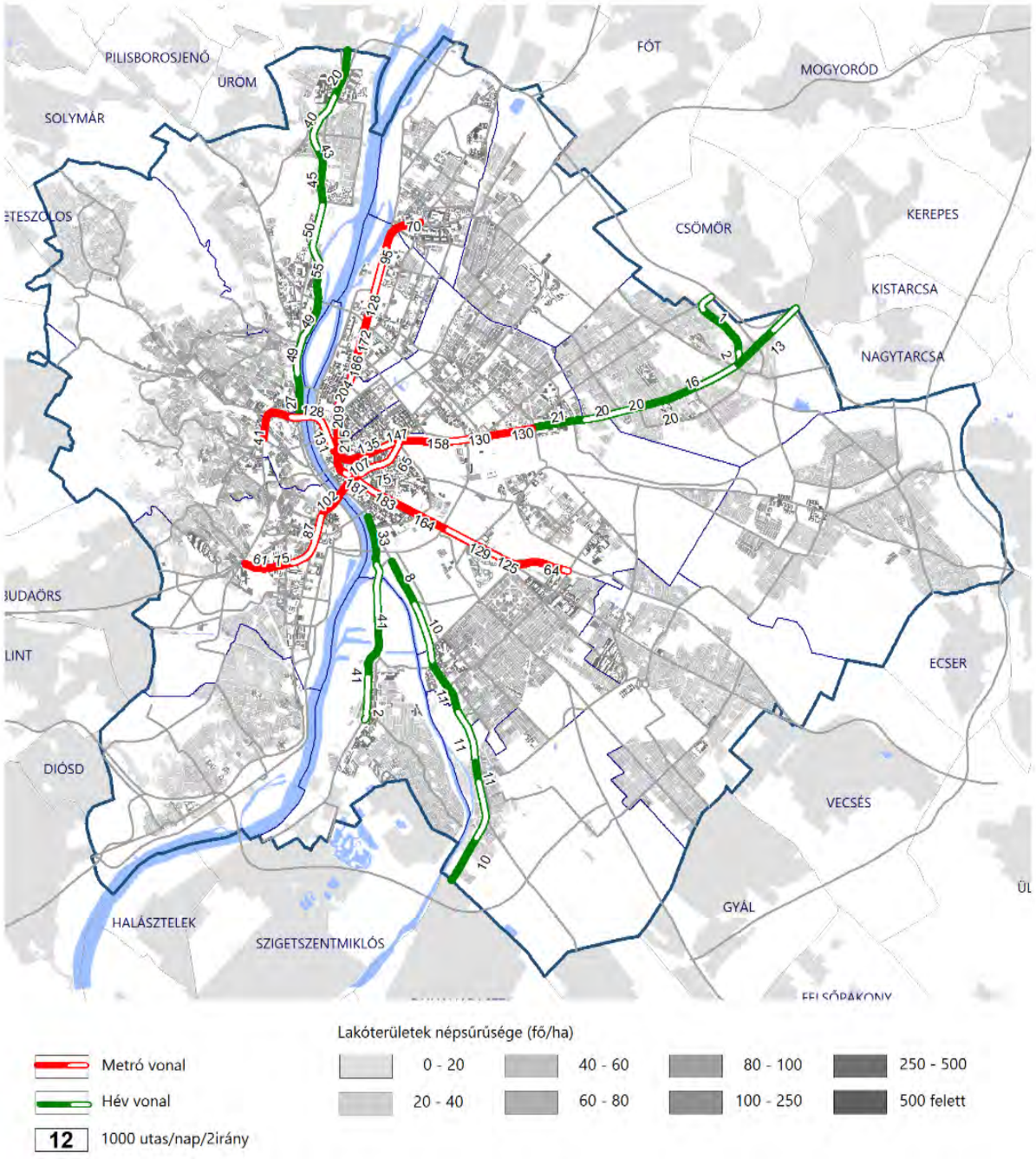
A MÁV-hoz került HÉV vonalak infrastruktúrája mind a pályát, mind a járműveket tekintve leromlott, annak az üzemmóddal együttes teljes műszaki megújítása – egy komplex városi-elővárosi rendszer részeként – mielőbb szükséges.

A fővárosi HÉV-vonalakat eltérő műszaki állapot és szolgáltatási színvonal jellemzi, azonban infrastrukturálisan és hálózatszerkezetileg az alábbi problémák általánosságban jellemzőek rájuk:

- az vonalak egymással való kapcsolata nem, biztosított, nem alkotnak összefüggő hálózatot,
- a vonalak – a H5 HÉV kivételével – nem biztosítják Budapest belvárosának közvetlen elérését,
- korszerűtlen az infrastruktúra és a járműpark, az alacsony peronok és a magas padlószintű járművek miatt a szolgáltatás nem akadálymentes,
- módváltás használatuk során nem biztosított, az állomások, megállóhelyek környezetében a P+R, B+R férőhelyek száma mind a fővárosban, mind az érintett agglomerációs településeken csekély,
- a vonalvezetési adottságok, illetve pályaállapotok miatt az eljutási sebesség alacsony.

A hálózatba szervezés érdekében tervezett az É-D-i irányú (H5, a H6 és H7 vonalak összekötése, továbbá a K-Ny irányú (H8 és H9) vonalak összekötése az M2 metróval.

13-9 ábra: Jelenlegi városi gyorsvasúti vonalhálózat (2023)

Közúti vasút (villamos) hálózat

A villamos hálózat a főváros közforgalmú közlekedési hálózatának hosszából jelenleg mintegy 14%-kal, az utasforgalmából több mint 25%-kal részesedik. A 149 kilométer hosszú vonalhálózaton 2023-ban összesen 36 különböző viszonylatban közlekedtek a szerelvények. A villamosvonalakat 1968 óta a BKV Zrt. üzemelteti. A budapesti közúti-vasúti (villamos) hálózat első eleme 1887-ben épült ki a Nagykörút Nyugati pályaudvar és Király utca közötti szakaszán. A múlt század közepére eső évtizedekben módosult legmarkánsabban a fővárosi villamos közlekedés hálózata, ekkor szűntek meg jelentős hosszban a belváros szűk utcáiban a korábban kiépített vonalak (Nagymező utca, Akácfa utca stb.) és épültek tovább a városközponttól távolabb eső területek vonalai (Határ út, Kőrösi Csoma Sándor út stb.).

A metróépítések következtében több párhuzamosan vezetett villamosvonal megszüntetésére is sor került (Erzsébet híd – Rákóczi út, Üllői út, Váci út), valamint megszűnt a Thököly úton is a villamosközlekedés, jelentősen csökkentve a hálózat méretét. Az ezredfordulót követően megindult a négy villamoskörgyűrű fejlesztése, 2015-ig átépültek a kiskörúti, a nagykörúti, a Hungária körúti vonalak és a külső villamoskörgyűrűnek nevezett Zugló–Ferencváros tengely (3-as villamos) is. 2011 óta a nagykörúti villamos folyamatos üzemidejének bevezetésével újraindult az éjszakai villamos közlekedés. A mai közúti-vasúti hálózat sajátossága, hogy Pesten minden körirányú útvonalon van villamos közlekedés (kiskörúti vonal, nagykörúti vonal, a Haller utca – Fiumei út vonala, a Hungária gyűrű vonala, Nagy Lajos király útja – Ecseri út vonala).

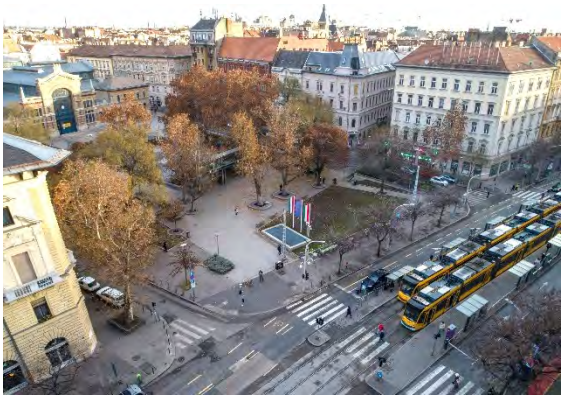
A hálózat Budán elhelyezkedő részének jellegzetessége, hogy északon a Széll Kálmán térre, délen a Móricz Zsigmond körtérre futnak össze a vonalak. A döntően sugárirányú elemekből álló hálózat kialakítását nagymértékben a domborzati adottságok határozták meg. A budai fonódó villamoshálózatot az utasforgalom 2016-tól veheti igénybe. A budai villamoshálózat vonalainak összekötéséhez szükséges Török utcai és Frankel Leó utcai vágánykapcsolatok megvalósításával létrejött Széll Kálmán téri ág a Krisztina körúton közlekedő és a Bécsi úti villamos vonalat kapcsolta össze. A Batthyány tér és a Margit híd közötti új villamospálya és a Margit híd alatti vágányfonódás megépítésével létrejött Bem rakparti ág a felső rakparton közlekedő és dél-Budai villamosok vonalát kötötte össze a Bécsi úttal. A budai fonódó villamoshálózat kialakításával párhuzamosan zajlott a Széll Kálmán tér felújítása, valamint a Clark Ádám téri villamos-aluljáró átépítése is.

A pesti és budai hálózatrészek közötti kapcsolatot a Duna-hidakon történő átvezetések biztosítják. A város belső hídjain a Lánchíd és az Erzsébet híd kivételével villamos közlekedés bonyolódik. A pesti fonódó villamoshálózat megvalósítása a belső kerületek átjárhatóságát kívánja javítani részben a meglévő villamosvonalak korábban elbontott szakaszainak visszaépítésével, részben új vágánykapcsolatok kialakításával. Ennek első ütemeként 2020-ban megépült a Soroksári út és a Haller utca kapcsolatát biztosító deltavágány.

A pesti villamos hálózat körirányú vonalai mellett kiemelt a hálózati és utasforgalmi jelentősége néhány, sugárirányú vonalszakasznak is. A Lehel utcai villamos utasforgalma a legterheltebb szakaszon meghaladja a 20.000 utas/nap értéket, míg az Üllői út XIX. kerületi szakaszán több, mint 25.000 utas/nap, az Andrássy úti MillFAV-on mintegy 34.000 utas/nap a forgalom nagysága.

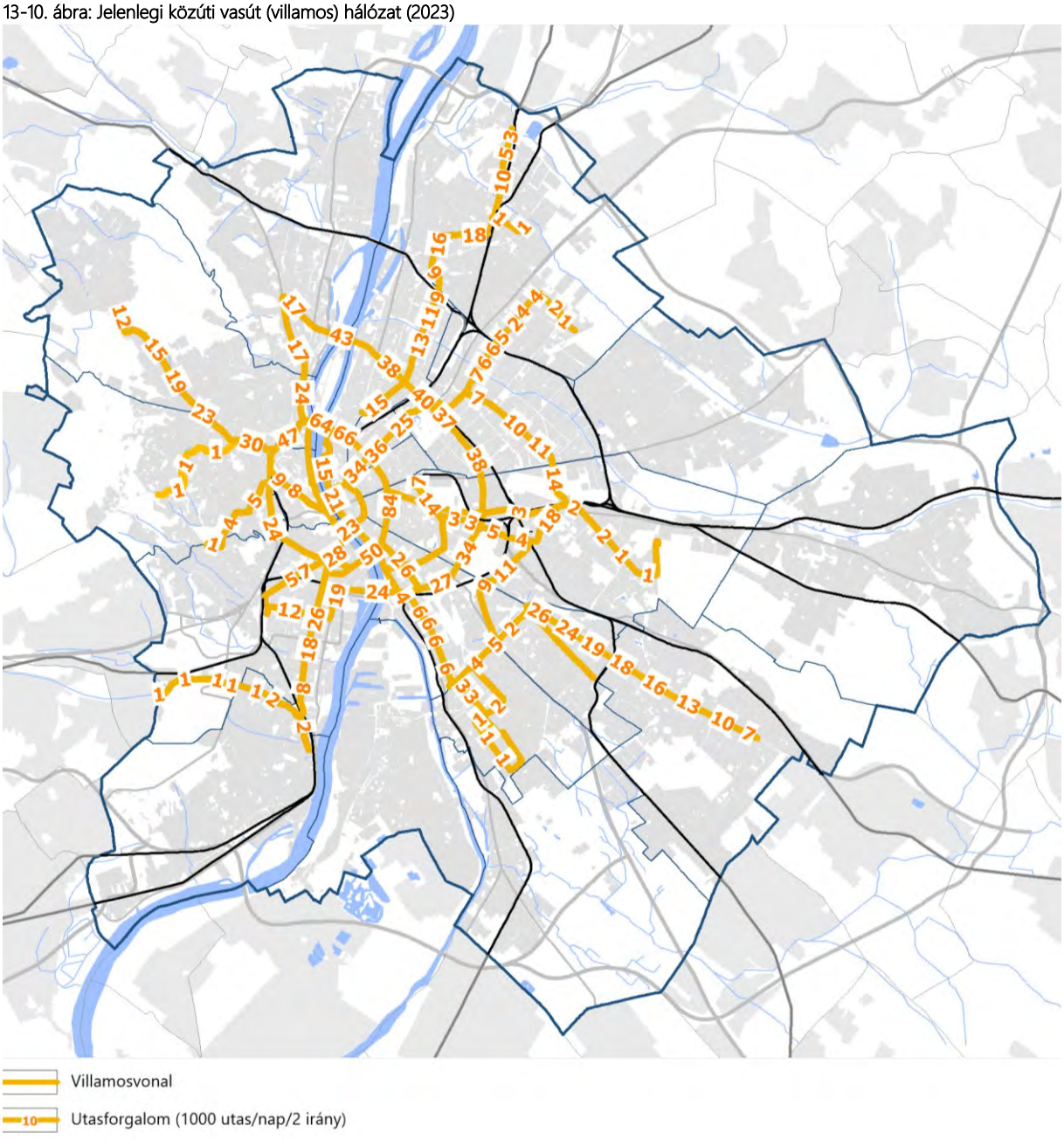
A közúti-vasúti (villamos) hálózat nagykörúti vonala máig Európa legterheltebb villamos vonalának számít, a legforgalmasabb keresztmetszet 90.000 utas/nap terhelése eléri egy metró vonal esetében is elfogadható értéket. A Hungária körúti villamos a nagykörúti viszonylat mellett Budapest legfontosabb viszonylatai közé tartozik. A vonal jelentősége Kelenföld vasútállomásig való kiterjesztésével tovább nőtt. Forgalma az Árpád hídi szakaszon megközelíti a 43.000 utas/nap értéket. Azon fő utasáramlási irányokban, ahol az utasforgalmi igények autóbusszal csak jelentős zsúfoltság árán bonyolíthatók le, és a járatsűrűség gazdaságosan tovább már nem növelhető, a meglévő közúti vasúti hálózat kiterjesztése vagy új nyomvonalak építése indokolt.

A nagykörúton 2006 óta közlekednek az első budapesti alacsony padlós Siemens Combino villamosok (összesen 40 darab). 2015-ben és 2016-ban a Budapesti villamos- és trolibusz járműprojekt I. ütemének keretében 47 új, CAF gyártmányú villamos is érkezett, amelyek száma azóta további 26 járművel bővült.

Rákóczi tér
Forrás: Mártonffy Gábor

13-10. ábra: Jelenlegi közúti vasút (villamos) hálózat (2023)

Városi kötöttpályás járműtelepek

A városi közforgalmú közlekedés üzemeltetését, vagyis a nagy értékű járműállomány tárolását, műszaki ellenőrzését, javítását a járműtelepek hálózata biztosítja. A metróhálózat vonalanként önálló járműteleppel rendelkezik (összesen 3 db), melyek az igényeknek megfelelnek.

A kelet-nyugati metróvonal (M2) kiszolgálását a 21,7 ha-os Fehér úti járműtelep és jármű javító, az észak-déli metróvonal (M3) kiszolgálását a 17,9 ha-os Kőér utcai járműtelep, a Dél-Buda – Rákospalota metróvonal (M4) kiszolgálását a 8,6 ha-os Borszéki utcai járműtelep biztosítja.

A városi gyorsvasúti hálózaton közlekedő összesen 74 darab szerelvény közül 22 szerelvény az M2 vonalra a Fehér úti járműtelepről, 37 szerelvény az M3-ra a Kőér utcából, míg 15 szerelvény az M4 metró vonalára a Borszéki utcai járműtelepről áll ki.

A MÁV-HÉV vonalak járműtelepei részben a fővárosban, részben az agglomerációs szakaszokkal érintett településeken (Szentendre, Dunaharaszti, Ráckeve) helyezkednek el, Budapesten összesen 2 db HÉV járműtelep található, Cinkotán és Csepelen:

- a szentendrei HÉV (H5) kiszolgálását a Szentendrén lévő 10,8 ha-os járműtelep,
- a ráckevei HÉV (H6) kiszolgálását a Dunaharasztiban lévő 1,1 ha-os, és a Ráckevén lévő 1,8 ha-os járműtelep,
- a csepeli HÉV (H7) kiszolgálását a II. Rákóczi Ferenc úton lévő 3,7 ha-os járműtelep szolgálja
- a gödöllői / csömöri HÉV (H8/H9) kiszolgálását a Cinkotán lévő 5,2 ha-os járműtelep biztosítja.

13-11. táblázat: Fővárosi gyorsvasúti járműtelepek

gyorsvasúti járműtelep	terület (ha)
M2 – Fehér út	21,7
M3 – Kőér utca	17,9
M4 – Borszéki utca	8,6
H7 – II. Rákóczi Ferenc út	3,7
H8/H9 – Cinkota	5,2
összesen:	57,1

Forrás: TSZT

M4 metró járműtelepe
Forrás: wwwmetro4.hu

A villamosok tárolására, karbantartására és javítására rendelkezésre álló tárolási kapacitásokat jelenleg 9 BKV üzemeltetésben levő kocsiszín és 1 főműhely biztosítja. Ezekben 602 db forgalomba állítható jármű áll rendelkezésre és figyelembe véve a teljes hálózatra érvényes 78%-os járműkiadási arányt a meglevő hálózaton csúcsidőszakban mintegy 470 jármű közlekedik.

A villamos hálózat jármű-telepeinek nagy száma biztosítja a vonalak könnyű elérését. A járműtelepek felújításra szorulnak. Több remíz (Bosnyák téri, Orczy téri) városon belüli elhelyezkedése mára a város fejlődése miatt kedvezőtlenné vált a környezete szempontjából.

13-12. táblázat: Fővárosi villamos remízek

villamos remíz	terület (ha)
MFAV járműtelep	3,8
Szépilona remíz	0,8
Angyalföld remíz	3,5
Baross remíz	1,8
Hungária remíz	2,7
Ferencvárosi remíz	3,5
Száva utcai remíz	3,0
Kelenföld remíz	3,6
Budafok remíz	1,8
Zugló remíz	1,1
Fogaskerekű járműtelep	2,1
összesen:	27,0

Forrás: TSZT

Városi közúti közösségi közlekedés

Trolibusz közlekedés

Az első budapesti trolibuszvonal 1933-ban kezdett üzemelni a Vörösvári út és az Óbudai temető között, a pesti oldalon a Nagymező és a Király utcában 1949-ben üzembehelyezett (70-es) trolibuszvonal volt az első. A trolibuszvonalak létesítésével párhuzamosan a pesti belvárosi utcákban futó villamosvonalak megszüntetésre kerültek.

A budapesti trolibuszvonalak száma folyamatosan növekedett, a mai alaphálózat az 1980-as évek elejére lényegében kialakult, ezt követően azonban évekig nem volt jelentős bővítés a trolibusz-hálózaton. A 2000-es évek elejétől az alábbiak szerint módosult a hálózat:

- a 82-es vonal meghosszabbítása (2002) az Örs vezér tér - Thököly út helyett az Erzsébet királyné útjáig (Uzsoki utcai Kórházig),
- a 75-ös és 79-es trolibusz újlipótvárosi végállomásainak felcserélése (2008), a 75-ös trolibusz a Puskás Ferenc Stadiontól a Dózsa György út helyett a Jászai Mari térig meghosszabbításra került, a 79-es trolibusz viszont a Baross tértől a Jászai Mari tér helyett csak a Dózsa György út metróállomásig közlekedik,

- a 80-as trolibusz útvonala meghosszabbításra került, a Baross tértől a Csertő utca helyett az Örs vezér térig közlekedik (2008)
- a 79-es trolibusz a Baross tértől a Dózsa György út helyett hurokjáratként a Vizafogó lakótelepig meghosszabbításra került (2013), az új szakaszon nem épült felsővezeték, ezért a vonalon önjáró trolibuszok közlekednek,
- a Garay utcai végállomás áthelyezése a Baross térre/Kerepesi útra (2014),
- a 72-es trolibusz 2017-től - eleinte csak hétvégenként - meghosszabbított útvonalon Zugló vasútállomástól az Arany János utca helyett akkumulátoros üzemben az Orczy térig közlekedik,
- a 82-es trolibusz az Örs vezér terétől az Erzsébet királyné útja helyett akkumulátoros üzemben a Mexikói útig meghosszabbításra került (2020), az új 82A betétjárat végállomása továbbra is az Uzsoki utca,
- a 73-as trolibusz az M3 metróvonal felújítása miatt a Keleti pályaudvartól a Nyugati pályaudvar helyett akkumulátoros üzemben a Deák Ferenc térig közlekedett (2020),
- a 79-es trolibusz a Baross tértől a Kárpát utca helyett önjáró üzemmódban a Dagály utcai lakótelepig közlekedik (2020),
- a 73-as trolibusz az alacsony kihasználtság miatt a Keleti pályaudvartól a Deák tér helyett a Nyugati pályaudvarig közlekedik (2022),
- a Fővám tér és az Orczy tér között közlekedő 83-as trolibusz vonala önjáró üzemmódban meghosszabbításra került a Népligetig (2022).

A fővárosban jelenleg 15 trolibusz-viszonylat (13 alapjárat és 2 betétjárat) közlekedik, a hálózat hossza 73,5 km.

A trolibusz-hálózat 72-es vonalán az Arany János utca és Kálvin tér, a 73-ason Podmaniczky utca és az Izabella utca (Ferdinánd híd), a 79-esen a Dráva utca és a Dagály utcai lakótelep, a 82-esen a Róna utca – Mexikói út – Kassai tér, valamint a 83-ason a Kálvária tér és a Népliget között nem épült ki a felsővezeték, így ezeken a szakaszokon a trolibuszok önjáró üzemmódban közlekednek.

2022-ben a trolibusz felsővezeték hálózat és áramellátás fejlesztésre került sor a Baross utca – Üllői út – Kálvin tér nyomvonalon.

A trolibusz hálózat legforgalmasabb vonalai a Fogarasi út a Kerepesi út és a Nagy Lajos király útja között (16.000 – 19.700 utas/nap), a Kerepesi út a Keleti pályaudvar és a Fogarasi út között (14.500 – 19.200 utas/nap), a Király utca a Teréz körút és Rottenbiller utca között (12.300 utas/nap) valamint a Dózsa György útnak az Andrássy út és a Lehel utca közötti szakasza (10.500 utas/nap) és az Izabella utca a Podmaniczky utca és a Wesselényi utca között (10.300 utas/nap).

A trolibusz hálózat részesedése a főváros területén lebonyolódó utasforgalomból nem éri el a 6%-ot. A villamos- és trolibusz-járműfejlesztési projekt keretében BKK Zrt. 2021-ben 48 db alacsonypadlós trolibusz járművet rendelt meg (12 db szóló, 36 db csuklós jármű), melyek közül 2022-ben 6 új Solaris-Skoda Trollino típusú jármű állt forgalomba, majd 2023 év végéig az összes, 48 flottából álló, modern, önjárásra képes korszerű trolibusz Budapestre érkezett.

Trolibuszok
Forrás: www.bkk.hu

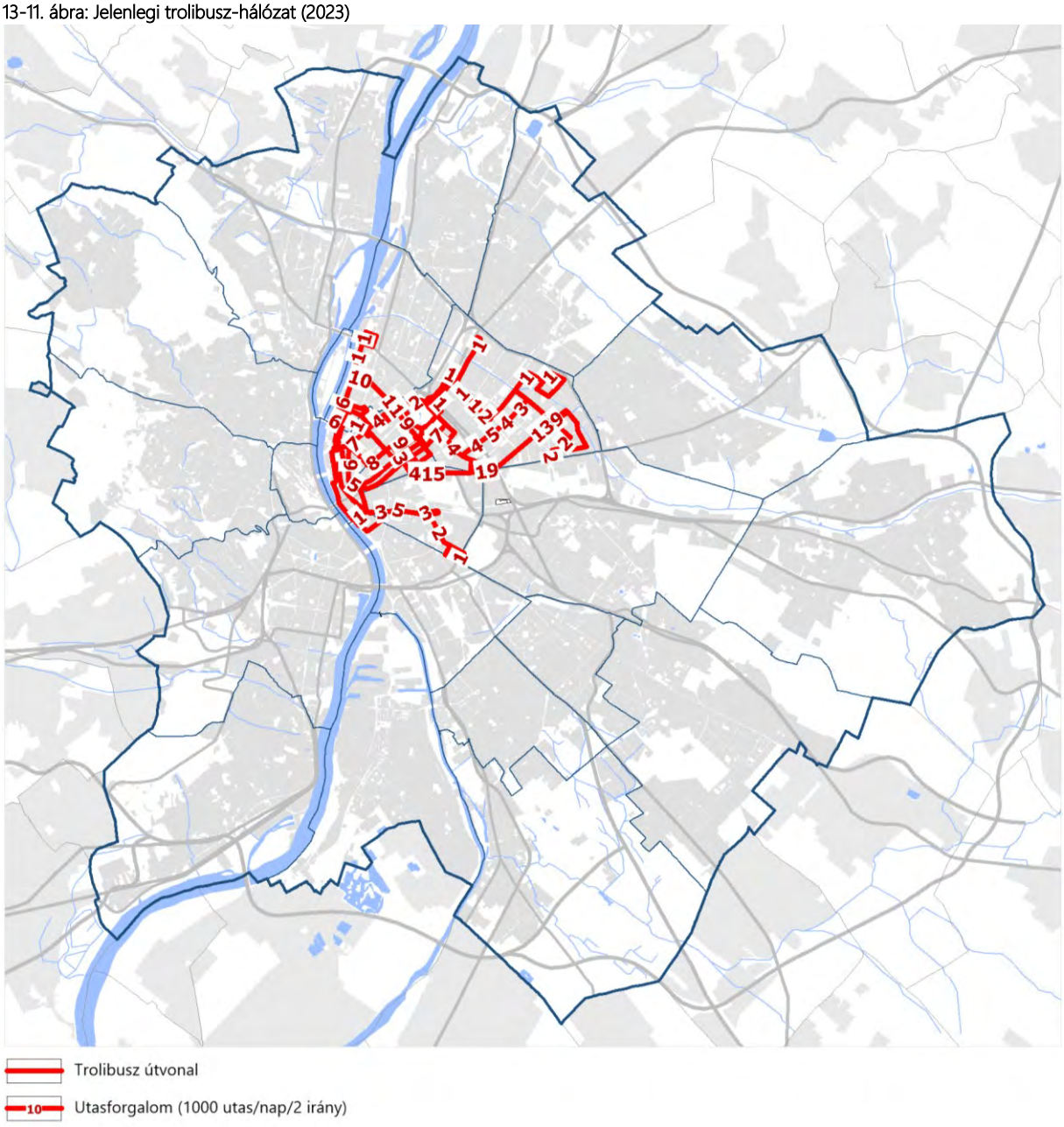
A járműbeszerzések következtében Budapest teljes trolibusz-hálózatán lényegesen, 79,6%-ról (2021) 93,0%-ra (2023) nőtt az akadálymentes szolgáltatás aránya.

A trolibusz-hálózat további fejlesztésére egy 2012-ben készült tanulmánya alapján az alábbi vonalszakaszokon kerülhet sor:

- a Csáktornya park és a Károly körút (Astoria) viszonylatban közlekedő 74-es trolibusz meghosszabbítása a Deák Ferenc térig,
- a 77-es trolibusz az Öv utcától (Egressy úttól) a Puskás Ferenc Stadion helyett a Thököly úton át a Keleti pályaudvarig kerül meghosszabbításra,

a 9-es autóbusz szerepének átvételével a Deák Ferenc tér és Kőbánya alsó vasútállomás között új trolibusz-viszonylat indítása.

13-11. ábra: Jelenlegi trolibusz-hálózat (2023)

Autóbusz-közlekedés

Budapesten az autóbusz-közlekedés 1915-ben indult meg. Jelenleg a főváros közigazgatási területét lényegében teljesen lefedi az autóbusz hálózat, amely a tömegközlekedés útvonalainak mintegy 75%-át jelenti. Az autóbusz-közlekedéssel szállított utas mennyiség azonban az összes közösségi utasból mintegy 37%-kal részesedik.

A mai autóbusz-hálózatnak nagy a jelentősége a kötöttpályás járművekkel csak korlátozottan kiszolgálható budai hegyvidéki területeken, valamint az alacsony laksűrűségű területek és kis forgalomvonzó képességű munkahelyi-gazdasági területek esetében. A legkisebb laksűrűségű területek közösségi közlekedéssel történő kiszolgálása igényvezérelt járatokkal történik.

A nagykörúti villamos 0-24 órás folyamatos üzeme mellett nagyobb részben az autóbusz-közlekedésen alapul a főváros éjszakai közforgalmú közlekedési ellátása is. Budapest közösségi közlekedését az autóbusz-hálózat több, mint 200 viszonylattal szolgálja ki. A közigazgatási határon belül a Budapesti Közlekedési Központ, a környező településekkel kapcsolatot biztosító „környéki" járatok esetében az Építési és Közlekedési Minisztérium megrendelésére az

autóbuszokat a Budapesti Közlekedési Zrt. (BKV), az ArrivaBus Kft., valamint a Volánbusz Zrt. üzemelteti.

Az autóbusz vonalhálózaton az utóbbi évtizedben az alábbi jelentősebb beavatkozások történtek:

- a 7-es autóbuszcsalád átalakítása, a gyorsjáratok közül a 173E a 107E jelzést kapta, amely Újpalota, Nyírpalota út és Kelenföld vasútállomás között a 7E busszal megegyező útvonalon közlekedik,
- a 33E helyett elindult az új, Újpalota, Nyírpalota út és Nagytétény, ipartelep között közlekedő 133E járat,
- a Budatétény, vasútállomás (Campona) és az Uránia között közlekedő 233E viszonylat meghosszabbításra került a Bosnyák térig (2013),
- az M4-es metró átadásával az autóbusz-vonalhálózat is jelentősen módosult, a Kelenföld vasútállomásnál az őrmezői oldalon új autóbusz-állomás létesült, a budaörsi, törökbálinti, budatétényi és a gazdagréti járatok többségének ez lett az új végállomása,
- a Rákóczi úti autóbusztengely megtartásra került, azonban veszített jelentőségéből (2014),
- a budai fonódó villamoshálózat átadásakor a Kosztolányi Dezső tér, majd Újbuda, Függetlenségi park és a Bogdáni út között közlekedő 86-os jelzésű autóbusz megszüntetésre került (2016),
- 2016-ban felülvizsgálták az M4 metró átadásakor az autóbusz vonalhálózaton eszközölt átszervezéseket, ennek következtében a Rákóczi úton a Keleti pályaudvar és Kelenföld vasútállomás között közlekedő 8-as autóbusz gyorsjárattá szervezve 8E jelzéssel meghosszabbításra került Újpalotáig, a kelenföldi térségben a metró átadásakor indított számos járat útvonala módosult,
- megszüntetésre került a Kosztolányi Dezső téri autóbuszvégállomás, az ott végállomásozó helyi járatú autóbuszok a Móricz Zsigmond körtérre kerültek át (2016),
- 2017-től (eredetileg az úszó-világbajnoksághoz kapcsolódóan) 100E jelzéssel új, közvetlen gyorsjárat indult a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és a Deák Ferenc tér között.

A hálózat folyamatos optimalizálása mellett a közösségi közlekedés versenyképességének növeléséhez a közúti forgalomban az autóbuszok és más közösségi közlekedésben résztvevő járművek előnyben részesítése szükséges a személygépjárművekkel szemben. Az autóbuszsávok kialakítása, a zárt villamospályák használata, a csomópontokon való áthaladásnál a járművek előnyben részesítése (stb.) hozzájárulhat az eljutási/utazási idő csökkentéséhez.

A közösségi közlekedés versenyképességének növelése érdekében számos, különböző kialakítású autóbuszsáv került kijelölésre a közösségi közlekedés szempontjából kritikus helyszíneken. 2012-ben készült el Rákoskeresztúr és az Örs vezér tere közötti autóbuszfolyosó, az itt közlekedő autóbuszok számára biztosít gyorsabb eljutást az M2 metró Örs vezér téri végállomása felé.

A Lánchíd felújításához kapcsolódó forgalmi változások keretében egybefüggő buszsáv került kialakításra a BAH csomópont és a Döbrentei tér között az Erzsébet híd irányába (2021). A Lánchíd a felújítást követően (2022) – akkor ideiglenes, kísérleti jellegű forgalmi renddel – kizárólagosan a közösségi közlekedés járművei, a taxik, a motorkerékpárral és a kerékpárral közlekedők számára került megnyitásra 30 km/órás sebességkorlátozás mellett. A bevezetett ideiglenes forgalmi rend hatására a hidat használó közösségi közlekedés az elmaradó torlódások hatására kiszámíthatóbbá vált.

A szolgáltatási színvonal növelése érdekében a ritkán lakott területek közösségi közlekedésbe történő bevonására 2013-tól folyamatosan egyre több vonalon került bevezetésre a rugalmas/igényvezérelt közlekedési rendszer. A szolgáltatás keretében a hagyományos tömegközlekedési rendszerektől eltérően – a menetrendet vagy a közlekedési útvonalat az utasok aktuális utazási igényei szerint határozzák meg. Az ilyen rendszer szolgáltatásának színvonala meghaladja a hagyományos tömegközlekedési rendszerét, de nem éri el a taxiszolgáltatását. A rugalmas közlekedési rendszer használatát telefonon, online vagy a BudapestGo applikáción keresztül előre kell jelezni.

A rugalmas közlekedésirendszer elemei:

- a XII. ker. Városmajor és a Széchenyi hegy között a fogaskerekű (60-as villamos),
- a III. ker. Kolosy tér – Fenyőgyöngye – Szépvölgyi dűlő között a 65-ös autóbusz,
- a II. ker. Hűvösvölgy – Budaliget – Solymár, Kerekhegy irányába a 157-es autóbusz,
- a XVII. ker. Rákoskert vasútállomástól induló, hurokjáratként közlekedő 197-es autóbusz,
- a III. ker. Csillaghegy HÉV állomás és Aranyhegy között a 219-es autóbusz,
- a III. ker. Kocsis Sándor út és Harsánylejtő között a 260-as autóbusz,
- a XVII. ker. Rákoscsaba vasútállomás és a Színes utca között a 269-es autóbusz,
- a XVII. ker. Rákoscsaba-Újtelep vasútállomás és a Nyeremény utca között a 297-es autóbusz,
- a XVII. ker. Rákoscsaba vasútállomás és a Zimonyi utca között közlekedő 298-as autóbusz.

Ezek a járatok a kora reggeli, vagy a késő esti órákban csak utazási igény esetén közlekednek.

Az autóbusz-hálózat forgalomterhelése szélsőséges értékek között változik. A korábban legterheltebb útvonal, a belvárosi Erzsébet híd-Rákóczi út tengely közel 100.000 utas/nap forgalma az M4 metró átadását követően közel a felére esett vissza, de egyes szakaszokon még mindig meghaladja az 50.000 utas/nap értéket. Az M4 metró Keleti pályaudvari végállomását követően, a Thököly út Baross tér és Bosnyák tér közötti szakaszán az utasforgalom nagysága egyes szakaszokon megközelíti a 65.000 utas/nap értéket.

Kiemelten jelentős utasforgalom a Rákoskeresztúri autóbuszfolyosón (30.000 - 35.000 utas/nap), a Dózsa György út – Vágány utca – Reitter Ferenc utca útvonalon (25.000 - 30.000 utas/nap), valamint az M3 metró végállomásához kapcsolódóan a Sibrik Miklós úti felüljárón (33.000 utas/nap) is.

A főváros közúti forgalmat is lebonyolító 9 Duna-hídja közül (beleértve az M0 autóút hidakat is) csak a Szabadság hídon és a Rákóczi hídon nem közlekednek a BKK autóbuszai. Az utasforgalom szempontjából legterheltebb az Erzsébet híd (kb. 50.000 utas/nap), míg a Margit hídon naponta mintegy 25.000 utas, az Árpád hídon 18.000 utas halad át autóbusszal a Duna felett.

A városi közösségi közlekedésben részt vevő járművek állapota 2012-ig folyamatosan romlott, az autóbuszok átlagéletkora ekkor meghaladta a 18 évet. A közúti közösségi közlekedés terén 2012-ben új autóbusz-üzemeltetési modell került bevezetésre, melynek során egyes autóbuszvonalak működtetésére közbeszerzési eljárás során kiválasztott külső szolgáltatók kerültek bevonásra. Ennek eredményeképp 2018-ra mintegy 1.050 db járművel (650 db új korszerű, és 400 db használt alacsonypadlós autóbusszal) újult meg az állomány.

A bevont külső operátorok, valamint a BKV saját járműbeszerzéseinek köszönhetően az autóbuszok átlagéletkora a 2013. évi 16,0 évről 2017-re mindössze négy év alatt 10,4 évre csökkent. A 2019 és 2021 között forgalomba állított korszerű, Euro6-os környezetvédelmi besorolású, dízel motorral szerelt autóbuszokkal, valamint a 2022-ben érkezett 135 db Mercedes-Benz Conecto Next Generation autóbuszokkal megfiatalodott járműpark környezetterhelése is jelentősen csökkent. 2022 év végétől a fővárosi autóbusz-hálózaton már csak alacsonypadlós járművek közlekednek.

2023-ban a lejárt járatüzemeltetési szerződés megújításának köszönhetően további 150 db (75 db szóló és 75 db csuklós) új MAN Lion's City autóbusz állt forgalomba, ezzel az autóbuszok átlagéletkora 9,0 évre csökkent. Jelenleg az autóbuszos közszolgáltatások több mint 30%-a külső szolgáltató bevonásával történik.

A közbeszerzési tenderen kiválasztott operátorral együttesen jelenleg már közel 950 új, korszerű motorokkal (EEV, E6) szerelt jármű fut a budapesti vonalakon, ennek eredményeképp 2022-ben a legkorszerűtlenebb Euro 0-s és Euro 1-es besorolású autóbuszok a forgalomból kivonásra kerültek, az Euro 2-es és Euro 3-as autóbuszok száma pedig jelentősen csökkent, arányuk azonban még így is meghaladja a 20%-ot.

Az utasforgalom megtartása és szolgáltatási színvonal növelése érdekében a járműállomány

további folyamatos cseréje szükséges. A járműállomány korszerűsítése során előtérbe kell helyezni a mindenkori, legszigorúbb környezetvédelmi előírásoknak megfelelő dízelmotoros autóbuszok mellett az alternatív üzemanyagokkal – hibrid dízel-elektromos, tisztán elektromos, hidrogén-elektromos, CNG erőforrásokkal – üzemelő járművek beszerzését.

13-12. ábra: Jelenlegi autóbusz-hálózat (2023)

Autóbusz és trolibusz járműtelepek

A városi közforgalmú közlekedés üzemeltetését, vagyis a nagy értékű járműállomány tárolását, műszaki ellenőrzését, javítását a járműtelepek hálózata biztosítja.

Az autóbusz-hálózat ellátására kis számú, de nagy területű telephelyek állnak rendelkezésre, a város egyes területei esetében jelentős hosszúságú üzemi forgalmat generálva. Különösen Észak-Pest területe nehezen ellátható.

A trolibusz-hálózat ellátását biztosító (részben autóbuszbuszgarázsként is funkcionáló) járműtelep a hálózat közelében, a Pongrácz úton helyezkedik el. A Budapesti Közlekedési Zrt. jelenleg 5 garázst üzemeltet. A korábban használt járműtelepek közül a Mező Imre garázs (Korányi Sándor utca) 1996. évben, a Belvárosi (Récsei)

garázs (Cházár András utca) 2000. évben zárt be, míg a Kilián garázs (Nagykőrösi út) 1983. évben átköltözött a Méta utcába.

13-13. táblázat: BKV Busz-trolibusz garázsok

autóbuszbusz, trolibusz garázs	terület (ha)
Óbudai garázs (Pomázi út)	7,3
Kőbányai garázs (Pongrácz út)	5,9
Cinkotai garázs (Bökényföldi út)	10,5
Kelenföldi garázs (Hamzsabégi út)	5,6
Dél-pesti garázs (Méta utca)	12,3
összesen	41,6

A 2012. évben elindított új autóbuszüzemeltetési modell keretében a Főváros megbízásából a közlekedésszervező BKK Zrt. pályázatok útján bizonyos viszonylatokra külső szolgáltatókkal (ArrivaBus Kft., Volánbusz Zrt.) kötött üzemeltetői szerződést. A megállapodás alapján a külső szolgáltatók a BKK Zrt. által megrendelt futásteljesítményt saját járműflottájukkal teljesítik, amelynek karbantartásához azonban nem feltétlenül igénylik a BKV Zrt. autóbuszgarázsainak infrastruktúráját.

Az ArrivaBus Kft. által üzemeltetett autóbuszokat három, a XI. ker. Andor utcai, a XV. ker., Bogáncs utcai és a XXI. ker. Szállító utcai telephely állítja ki. A Volánbusz Zrt. a fővárosi járműveit a XI. ker. Etele térnél, a IX. ker. Népliget autóbusz-állomásnál, a XI. ker. Törökverő útnál (volt házgyár) és a XIV. ker. Mogyoródi út 32 sz. telepen (volt Volán TEFU) tárolja.

13-14. táblázat: Az ArrivaBusz és a Volánbusz által használt telephelyek

telephely	terület (ha)
ArrivaBus Kft.	
Andor utcai telephely (XI. ker.)	4,8
Bogáncs utcai telephely (XV. ker.)	2,7
Szállító utcai telephely (XXI. ker.)	4,0
Volánbusz Zrt.	
Etele tér (XI. ker.)	0,9
Népliget (IX. ker.)	1,7
Törökverő út (XI. ker.)	1,0
Mogyoródi út (XIV. ker.)	5,9
összesen	21,0

Forrás: TSZT

Városi személyhajó közlekedés

A Duna – több szigettel is tagolt – hajózható budapesti szakasza a Ráckeve-Soroksári Duna-ág nélkül is mintegy 32 km hosszúságú.

Az 1628,38 – 1660,63 folyamkilométerek közé eső fővárosi Duna-szakasz főmedrének mindkét partja, valamint a Margitsziget partvonala összesen 1298 darab 50 méter hosszú, a parthasználat és a kikötők engedélyezése során egységesen használt szakaszra, ún. raszterre oszlik, amelyek közül 192-re került kiadásra a Hajózási Hatóság részéről kikötő létesítési engedély. Ezen kikötők nagyobb részben az Árpád híd és a Rákóczi híd közötti szakaszon találhatók. A kikötők jelentős részét a BKV Zrt. (22 kikötő) vagy a MAHART-Passnave Kft. üzemelteti. Jelenleg a főváros területén található úszóművek üzemeltetésében több, mint 30 társaság vesz részt.

A BKV hajójáratai 1970-ben még évi 1,5 millió utast szállítottak, ez a szám 2010-re 60 ezerre csökkent. A városon belüli utasforgalom csökkenésével a menetrend szerinti személyhajózás elsősorban idegenforgalmi szerepűvé vált.

A BKV Zrt. 2010 és 2012 között felújított hat meglévő (Szent Gellért tér, Boráros tér, Petőfi tér, Batthyány tér, Jászai Mari tér, Meder utca), és kiépített három új kikötőt (Haller utca, Népfürdő utca, Újpest Városkapu), amely lehetővé tette a menetrend szerinti közszolgáltatási hajójáratok elindítását.

A városi közösségi közlekedés részeként a dunai vonaljáratok 2012. július 1-étől a Kopaszi-gát és Újpest, Árpád út, valamint a Rómaifürdő között közlekedtek D11, D12, és D13 viszonylatszámokkal, amelyek közül a D12 és a D13 a téli időszakban nem üzemelt. 2014 februárjától szintén a BKV üzemeltetésébe került a csepeli Királyerdőt és a soroksári Molnár-szigetet összekötő kompjárat (az ún. soroksári rév), amely a D14 jelzést kapta.

A 2012-es év tapasztalatai szerint a hajózás igen népszerűnek bizonyult, a járatok az első két

hónapban több mint 110.000 utast szállítottak. (Amíg a Boráros tér és Pünkösdfürdő viszonylatban a nyári idényben közlekedő BKV helyi vonaljáratának éves utasforgalma 2011-ben mindössze évente 65-70.000 fő körül alakult, addig a sűrített menetrend szerinti hajóforgalom bevezetése után 2012-ben a legforgalmasabb napokon az utasszám meghaladta a napi 8.000 főt.)

A 2013-as teljes évben a szállított utas mennyiség elérte a 346.000 főt, míg az ezt követő néhány évben évente megközelítőleg 300.000 utast szállítottak a járatok. Ebben az időszakban a BKV D11, D12 hajójáratainak utasforgalma kb. 4.500 fő felszálló utas volt naponta. A legmagasabb forgalmú év 2018 volt, amikor a soroksári révvel együtt (D14) 415.000-en közlekedtek a hajójáratokkal. Az ezt követő évben az utasszám 260.000-re esett vissza.

A 2019-es téli üzemszünetet követően a menetrend szerinti hajózás 2020 tavaszán a koronavírus-járvány miatt ideiglenesen leállításra került. A szolgáltatás újraindítása a jelenlegi járműállománnyal egyre kevésbé valószínű.

A városon belüli személyhajózás a parti közösségi közlekedéssel szemben nem volt reális alternatíva, amit az is igazol, hogy az évek folyamán a hivatásforgalom csökkenése mellett az utasok egyre jelentősebb része vette igénybe turisztikai céllal a járatokat. Ennek egyik oka a korszerűtlen, lassú járműállomány (a BKV Zrt. által üzemeltetett hajók átlagéletkora 44 év), a ritka (30, illetve 60 perces) járatkövetés. Másik oka a kényszerű átszállás, amelynek részeként ráadásul a jelentősebb forgalmú Petőfi téri és Batthyány téri kikötők kedvezőtlenül érhetők el. További hátrányt jelent a vízi közlekedés számára a fejlett partoldali közösségi közlekedés.

A túlkoros járműállomány lecserélése a vízi közlekedés versenyképessé tételének alapvető feltétele, de az új hajótípus kiválasztásánál a modularitás és rugalmas változtathatóság szempontjainak érvényesítése is meghatározó szempont lehet.

A vízi közlekedés szerepe a városon belüli tömegközlekedési kapcsolatok biztosításában jelenleg minimális, a dunai személyhajózás elsősorban idegenforgalmi jelentőségű.

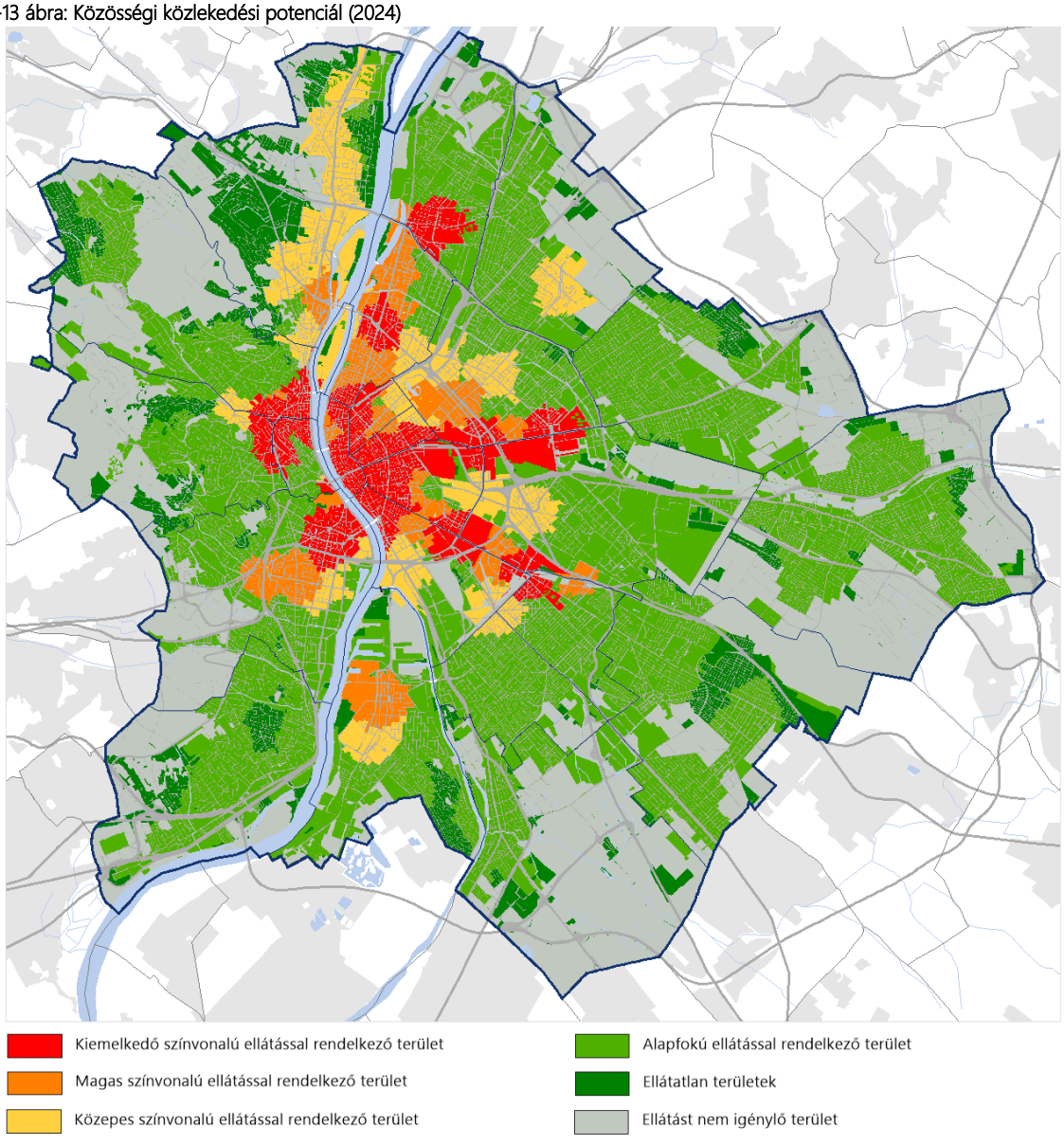

Hajóközlekedés a Dunán
Forrás: Polinszky Tibor

A területfelhasználás és a közforgalmú közösségi közlekedési rendszer közötti kapcsolat, a tömegközlekedési potenciál

A város meglévő közösségi közlekedési rendszere eltérő színvonalú közlekedési lehetőséget – közlekedési potenciált – biztosít a város egyes területei számára. A területi egységek potenciálját a környezetükben található megállókon keresztül (300 m-es gyaloglási távolság figyelembevételével) az érintett vonalak hálózati kapcsolatai, a biztosított kapacitás és a kapcsolati irányok is determinálják. A közösségi közlekedési hálózat biztosította potenciál az egyes területfelhasználási egységek használatára, beépíthetőségére is visszahat. A város közforgalmú közlekedéssel legjobban ellátott, kiemelkedő színvonalú tömegközlekedéssel rendelkező területei Budán a Széll Kálmán tér és a Móricz Zsigmond tér környezete, míg Pesten az Örs vezér tere, Kőbánya-Kispest metróvégállomás térsége, és a Blaha Lujza tér környezete. A legalább egy járat megállójának vonzáskörzetével érintett területek már megfelelő ellátású területként kerültek figyelembevételre. Az ellátatlan területhez az egyes megállók 300 m-es körzetével nem érintett területi egységek tartoznak, melyek közé azonban nem kerültek besorolásra a mezőgazdasági és erdő területek, azok ellátást nem igénylő területként lettek figyelembe véve.

13-13 ábra: Közösségi közlekedési potenciál (2024)

13.5 Aktív és mikromobilitás

Az aktív mobilitás kizárólag az emberi fizikai tevékenységen alapuló közlekedési forma, ahol a közlekedő ember maga mozog, vagy az általa használt közlekedési eszközt a saját erejéből hajtja. Az aktív mobilitás leggyakoribb formái a gyaloglás és a kerékpározás, de ide tartozik a „hagyományos" roller, a gördeszka és a görkorcsolya használata is.

A mikromobilitás az olyan motorral felszerelt könnyű és kisebb méretű (legfeljebb 500 kg össztömegű) járművek használatára vonatkozik, amelyek kis sebességgel közlekednek, és a felhasználó személyesen vezeti azokat. A mikromobilitás eszközei közé tartoznak a könnyű járművek, járműszerű eszközök valamilyen gépi – jellemzően elektromos meghajtású változatai (elektromos meghajtású kerékpárok, rollerek és a közösségi robogók) is. Az aktív- és mikromobilitási eszközök (a gyaloglást leszámítva) megosztott használatúak is lehetnek.

2020-ban, a Covid-19 járvány idején bevezetett korlátozások hatására a közlekedési eszközválasztási szokások átrendeződtek. A változás legérzékenyebben a közösségi közlekedést érintette, melynek utasai részben a személygépjárművet, részben a mikromobilitási eszközöket részesítették előnyben a közlekedési eszközválasztás során. A korlátozások idején az egyéni gépjárművel megtett utazások aránya 42%-ról 75%-ra nőtt. Az utazási módok változásának legnagyobb nyertese az aktív és mikromobilitás, ezen belül is a kerékpározás volt. A járvány idején a kerékpáros forgalom nagysága jelentősen nőtt, a létrehozott kerékpársávok a vártnál is több kerékpározót vonzottak.

Kerékpáros közlekedés

Kerékpáros hálózat

A főváros területén a kerékpárforgalmi főhálózat hossza 2010-ben 209 km volt, ami 2020 év végére 337 km-re bővült, ami több mint 60%-os növekedést jelent. A jelentős bővülés ellenére azonban a kerékpáros infrastruktúra elemei (kerékpárutak, kerékpár sávok) nem alkotnak megfelelő sűrűségű és összefüggő hálózatot. Az infrastrukturális beavatkozások nélkül kerékpározás-barátnak tekinthető, a gépjármű közlekedéssel közösen használt és más módon kerékpározásra ki nem jelölt mellékúthálózat hossza további kb. 1.900 km.

Forrás: BKK KFHT

A főváros 9 Duna-hídja közül (beleértve az M0 autóút hídjait is) csak a Szabadság hídon és az Erzsébet hídon nincs kialakítva még valamilyen szintű önálló kerékpáros infrastruktúra.

13-15. táblázat: Hidakon átvezető kerékpáros infrastruktúra

Megyeri híd (M0)	kerékpárút az északi oldalon
Újpesti vasúti híd	közös gyalog- és kerékpárút az északi oldalon
Árpád híd	kerékpárút az északi oldalon
Margit híd	elválasztott gyalog- és kerékpárút az északi oldalon
Lánchíd	„klasszikus" kerékpáros infrastruktúra nem kertült kijelölésre
Erzsébet híd	nincs
Szabadság híd	nincs
Petőfi híd	közös gyalog- és kerékpárút az északi oldalon
Rákóczi híd	elválasztott gyalog- és kerékpárút az északi oldalon
Deák Ferenc híd (M0)	kerékpárút az északi oldalon

A kerékpáros infrastruktúra hálózata 2020-óta többek között a nagykörúti, a Bartók Béla úti, a

Baross utcai, a Tétényi úti, a Villányi úti és az Üllői úti kerékpársávok kijelölésével, valamint a Hungária körúti kerékpárút megvalósításával jelentősen bővült. Felújításra került továbbá a Bulcsú utca és a Podmaniczky utca között a Nyugati pályaudvar vágányai alatt húzódó gyalogos és kerékpáros alagút is.

2023-ban városszerte 30 kilométer új útvonallal bővült Budapest kerékpárforgalmi hálózata. Tovább nőtt az Üllői úti kerékpársáv hossza, valamint kiépítésre vagy kijelölésre került a kerékpáros infrastruktúra az alábbi helyszíneken:

- Széchenyi lánchíd,
- III. ker. Árpád fejedelem útja,
- III. ker. Gázgyár utca,
- III. ker. Bogdáni út,
- III. ker. Vörösvári út,
- IV. ker. Duna-gát,
- IV. ker. Óceánárok utca,
- IV. ker. Szilágyi utca,
- IV. ker. Berda József utca,
- VIII.-IX. ker. Üllői út
- IX. ker. Hajóállomás utca
- X. ker. Kőrösi Csoma Sándor út,
- X. ker. Harmat utca,
- XI. ker. Budafoki út,
- XIII. ker. Váci út,
- XIII. ker. Szent István körút,
- XIV. ker. Ajtósi Dürer sor,
- XIV. ker. Vezér utca,
- XIX. ker. Hunyadi utca,
- XX. ker. Kossuth Lajos utca,
- XX. ker. Topánka utca,
- XX. ker. Helsinki út,
- XX. ker. Török Flóris utca,
- XXII. ker. Tétényi út.

Kerékpáros forgalom

A kerékpárt egyre többen használják napi rendszerességgel, mint közlekedési eszközt. Az elmúlt 20 évben Budapest belső területén a kerékpárforgalom nagysága kb. tízszeresére nőtt, míg a külső területeken a forgalom növekedésének mértéke ennél mérsékeltebb volt. A fővárosi kerékpárforgalmi fő- és alaphálózat komplex kerékpáros-barát fejlesztéseinek köszönhetően a kerékpározás lakossági elfogadottsága, valamint a kerékpárral közlekedők száma – mind a turisztika, mind a hivatásforgalom terén – az elmúlt évtizedben dinamikusan növekedett. A kerékpározás népszerűségének növekedésével a kerékpározás időjárási viszonyoknak való kitettségéből adódó szezonális jellege mindinkább kitolódik, a kerékpáros forgalom volumene azonban még mindig csak április-október közötti időszakban értékelhető érdemben.

Budapesten a különböző kerékpáros útvonalakon kihelyezett mérőeszközök folyamatosan mérik az áthaladók számát, hat helyszínen – a Múzeum körúton, az Andrássy úton, a Bem rakparton, az Árpád hídon, a Hungária körúton és a Weiss Manfréd úton – 2017 óta állnak rendelkezésre adatok a kerékpárok áthaladásáról. A Múzeum körút egy irányon mért forgalma a 2011. évhez képest már 2015-re több mint 60%-kal nőtt.

A kerékpáros forgalomban a 2020 év ismét ugrásszerű emelkedést eredményezett. Az ismételt forgalomnövekedés a koronavírus-járványhoz kapcsolódó kormányzati intézkedések hatására bekövetkező közlekedési eszközválasztási szokások megváltozásával (közösségi közlekedés helyett kerékpár), valamint a belváros elérését biztosító útvonalakon az ideiglenes kerékpársávok kijelölésével magyarázható.

A pandémia idején a korlátozások hatására megnövekedett kerékpáros forgalom nagysága a korlátozások feloldását követően is tartósan megmaradt, 2022-ben sem esett vissza a 2019 előtti szintre. A kerékpáros forgalom volumene lényegében nem változott. A vizsgált mérőállomások forgalmi adatai alapján a kerékpárral megtett utazások számának az utóbbi évekre jellemző dinamikus növekedése megtorpant, 2022-ben a négy állandó mérési helyszínen (Bem tér, Hungária krt., Weiss Manfréd út, Árpád híd) 1%-kal kevesebb áthaladást regisztráltak, mint az előző évben.

A mérőpontokon tapasztalható forgalom-csökkenés a kerékpáros hálózat, valamint az alternatív útvonal-választási lehetőségek bővülésével magyarázható, ez nem jelenti összességében a kerékpárforgalom volumenének hálózati szintű mérséklődését.

2022-ben a hálózat legforgalmasabb útvonalain (Andrássy út, budai Duna-part, Múzeum körút,

Hungária körút, Weiss Manfréd út, Árpád híd, Rákóczi híd) a kerékpáros forgalmi terhelés megközelíti a 4.000 kerékpár/nap értéket.

Ugyanezen útvonalakon a tavaszi és az őszi időszakokban a forgalomterhelés már csupán 1.100-2.500 kerékpár/nap, azonban összességében eléri a jelentős nagyságú, közel 3 millió kerékpár/év értéket.

B+R tárolók

A közösségi közlekedéshez kapcsolódóan (elsősorban a városközponttal kötöttpályás kapcsolatot biztosító vonalakon) B+R rendszerű kerékpártárolók kerültek kialakításra több helyszínen (pl. Rákoskert, Rákoshegy, Rákoscsaba, Rákoscsaba-Újtelep, Budafok-Belváros, Budafok-Háros, Kaszásdűlő stb.).

A P+R parkolókhoz kapcsolódóan 43 helyszínen található a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő B+R parkoló, a fejpályaudvaroknál és a 7 jelentősebb P+R parkolónál (Kelenföld, Őrmező, Cinkota, Kaszásdűlő, Csepel, Pillangó utca, Örs vezér tér) a férőhelyek száma együttesen mintegy 1.150 darab.

Kerékpárszállítás

A kerékpározás és a közösségi közlekedés integrációja érdekében tett lépéseknek köszönhetően a városon belül is egyre több közösségi közlekedési járművön van lehetőség a kerékpárok szállítására, melynek a város topgráfiai adottságai miatt különösen a budai oldalon van nagy jelentősége.

Kerékpárszállítás villamoson
Forrás: www.bkk.hu

Jelenleg a fővárosban mind az öt HÉV-vonalon, ezen felül további 16 villamos- és 26 autóbusz-viszonylaton, illetve a D14 hajójáraton (soroksári komp) van lehetőség a kerékpárok korlátozott számban való szállítására.

A szolgáltatás további bővítése, kiterjesztése elősegítheti a kerékpáros közlekedés további térnyerését más, motorizált utazási módokkal szemben.

Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

Budapesten a helyváltoztatásoknak jelenleg csak alig 2%-a történik kerékpárral. A *Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepció* és a *Budapesti Mobilitási Terv* (régebben *Balázs Mór terv)* szerint a kerékpáros utazások számának részarányát 2030 évre 10%-ra kellene növelni. A kerékpáros közlekedés utazásainak többsége nem haladja meg az 5 km-es távolságot. Ahhoz, hogy a kerékpáros közlekedés a városi közlekedés többi közlekedési módjával egyenrangú elemmé válhasson, sűrű és összefüggő hálózat kialakítása szükséges. Budapest jelenleg még nem rendelkezik összefüggő kerékpáros infrastruktúra hálózattal, de új főútvonalak építésekor, vagy a meglévő főúthálózati elemek felújításakor jellemzően már kerékpáros infrastruktúra is létesül. A főváros belső területein a közúti forgalom csillapításához kapcsolódóan a magasabb rendű útvonalak mentén kerékpársávok kijelölésével, vagy az egyirányú utcákban az ellenirányú kerékpáros forgalom megengedésével mind a kerékpáros hálózati elemek hossza, mind a város átjárhatósága folyamatosan növekszik.

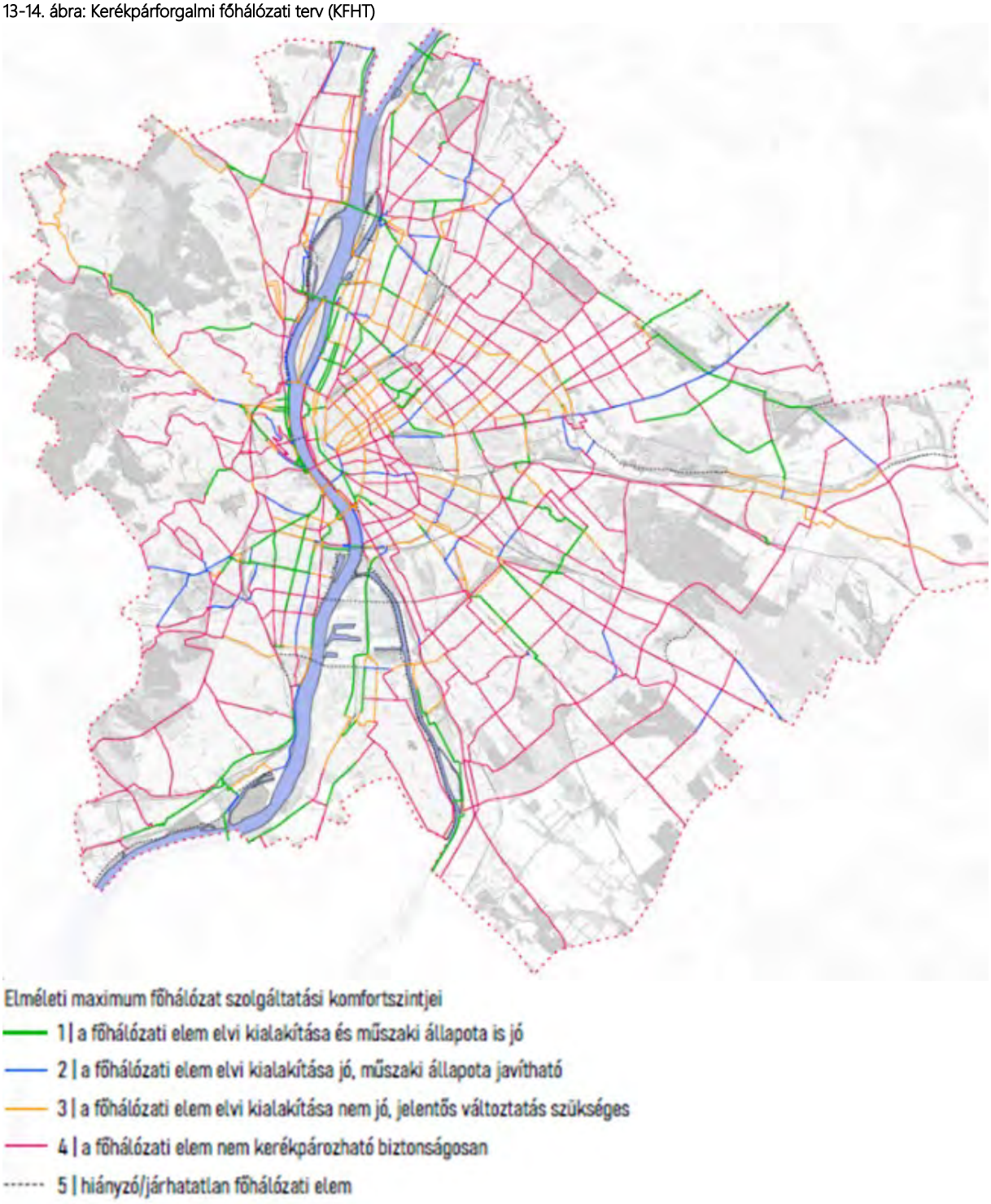
A kerékpáros infrastruktúra fejlesztésének célja, hogy az ágazati stratégiai tervekkel összhangban 2030-ra a megtett utazásokon belül a kerékpározás részaránya elérje a 10%-ot, hogy 8-tól 80 éves korig bárki bárhová biztonságosan közlekedhessen kerékpárral, illetve, hogy a kerékpáros létesítmények fejlesztésével csökkenjen a kerékpáros balesetek száma a „Vision zero" elveinek megfelelően.

A BKK által készített Kerékpárforgalmi főhálózati terv (KFHT) bemutatja a kerékpár-közlekedés budapesti főhálózatának helyzetét, forgalmát, kerékpározhatóságát, a kerékpár-közlekedést akadályozó tényezőket, a főhálózat alacsony komfortszintű elemeit (továbbá kitekintésként tesz az alaphálózat megoldatlan területeit) és ezek

alapján javaslatot ad a 2021-2027-es programozási időszak alatt megvalósítandó fejlesztésekre annak érdekében, hogy a kerékpárközlekedés aránya a BMT célkiűzésének megfelelően növekedjen és a kerékpározás többi közlekedési módhoz képest meglévő versenyhátránya (biztonságos, közvetlen, kényelmes és vonzó elérés tekintetében egyaránt) csökkenjen.

A KFHT kerékpárforgalmi hálózat legnagyobb részt teljesen azonos a közúthálózattal. A 2023-ban elfogadott KFHT terminológiája szerint az elmúlt években nem a főhálózat hossza nőtt, hanem legfeljebb az önálló kerékpárforgalmi létesítményeké. A főhálózat ettől függetlenül létezik és ki van jelölve, de nem biztos, hogy megfelelő szolgáltatású létesítmény található rajta.

13-14. ábra: Kerékpárforgalmi főhálózati terv (KFHT)

Forrás: BKK KFHT

A főváros távlati, összesen 934 km hosszúságú tervezett kerékpáros főhálózatának jellemzése ún. „komfortszintek" alapján történik. A főhálózat 5 komfortszinten került csoportosításra.

2023 évben az 1 és 2 komfortszintű kerékpáros létesítmények hossza összesen 225 km, a 3-as 154 km, míg a 4-es és 5-ös kategóriába összesen 535 km kerékpárút tartozik. A kerékpáros közlekedés fejlesztése megfelelő infrastrukturális ellátottság esetén stratégiai eszköz a közlekedési igények kielégítésében és az eszközválasztás befolyásolásában, és ezzel jelentősen hozzájárulhat a fenntartható városi mobilitás kialakulásához.

13-16. táblázat: A főhálózat szolgáltatási komfortszintjei

komfortszint	hossz (km)
1 – a főhálózati elem elvi kialakítása és műszaki állapota is jó	130
2 – az elem elvi kialakítása jó, műszaki állapota javítható	69
3 – az elem elvi kialakítása nem jó, jelentős változtatás szükséges	142
4 – a főhálózati elem nem kerékpározható biztonságosan	524
5 – hiányzó/járhatatlan főhálózati elem	68
összesen	934

13-15. ábra: Kerékpárforgalmi főhálózat (2023)

Gyalogos közlekedés

A gyalogos helyváltoztatás jelenti az átmenetet a közlekedés, (mint alapvetően járműhasználaton alapuló helyváltoztatás) és az épített környezet (mint a városi élettér rendszeres) használata között. Budapesten jelenleg a napi helyváltoztatások számának közel 16%-a gyalogosan történik.

A gyalogos közlekedés jelentősége – az önálló gyalogos közlekedés mellett – elsősorban a közforgalmú közlekedéssel megtett utazásokhoz kapcsolódik. A gyalogos közlekedés a helyváltoztatás legáltalánosabb módja, ezért a város közlekedési rendszerének, és magának az ember léptékű városnak is a jelenleginél meghatározóbb eleme kell, hogy legyen.

Gyalogosforgalmi létesítmények

A gyalogos közlekedés jelentőségének elismertsége – a kerékpározáséhoz hasonlóan – folyamatosan növekszik. Ennek megfelelően a településszerkezetet jelentősen befolyásoló közterületi rendszer minden eleme – a gyorsforgalmi utak kivételével – színvonalas gyalogos infrastruktúrával kell, hogy rendelkezzék.

A központok és a lakóterületek kialakítása tekintetében a gyalogos-szempontból speciálisan – akár kizárólagosan, akár több-kevesebb gyalogos preferenciával – kialakított közterületek kiemelt jelentőségűnek számítanak.

A városi léptékben is meghatározó jelentőségű gyalogos közlekedés színterei, útvonalai több csoportba sorolhatóak:

- településszerkezeti szempontból meghatározó útvonalak (pl. a Nagykörút),
- kiemelt építészeti-kulturális jelentőséggel bíró területek (pl. Budai vár, Kossuth tér),
- kiemelt természeti jelentőséggel bíró területek (pl. Margitsziget),
- kiemelt vendéglátáshoz-turizmushoz kapcsolódó területek (pl. Ráday utca)
- önálló gyalogos utcák, zónák (pl. Vörösmarty tér – Váci utca – Fővám tér),
- központ rendszer elemeihez kapcsolódó terek és utcák (pl. újpesti Szent István tér),
- lakótelepek gyalogos tengelyei (pl. békásmegyeri Csobánka tér),
- elsősorban rekreációs jelentőségű létesítmények (pl. Moszkva sétány).

A gyalogosbarát közterületek kialakítása a városrehabilitáció egyik fontos eszköze. Az elmúlt években – elsősorban a belső kerületekben – jelentős mértékű, gyalogos preferenciájú közterület felújításra került sor. A budai felső rakpart Margit híd és Döbrentei tér, valamint a pesti alsó rakpart Népfürdő utca és Széchenyi Lánchíd, majd a Lánchíd és az Erzsébet híd közötti szakasza is a gyalogos infrastruktúra fejlesztése következtében összefüggő hálózati elemmé alakult.

A part menti sétányokhoz kapcsolódó egyéb gyalogos infrastruktúra helyi léptékben értelmezhető, mivel a gyalogos közlekedés jellemzően 1-2 km-es hatókörrel rendelkezik.

Budai Várnegyed madártávlatból
Forrás: Mártonffy Gábor

A gyalogos közlekedés színvonala jelentős mértékben determinálja egy-egy városrész élhetőségét, és összességében az egész főváros nyújtotta életminőséget is. A gyalogos közlekedés burkolatai, felületei nem csupán műszaki infrastruktúrát jelentenek, hanem nagymértékben meghatározzák a közterületek arculatát, ezáltal formálva a városképet is.

Védett övezetek

A főváros egyes területeit a Budapest főváros közigazgatási területén a járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 30/2010. (VI. 4.) Főv. Kgy.

rendelet 3. sz. melléklete 11 önálló övezetbe tartozó védett területként nevesíti.

A közúti forgalom káros hatásaitól védett területek értelemszerűen a gyalogos közlekedés kiemelt színterei. A hivatkozott rendelet melléklete szerinti védett területek:

- a Budai Vár,
- az óbudai Fő tér környéke,
- a Római part,
- az Óbudai- sziget,
- az V. kerület belső harmada,
- a Szent István Bazilika környéke,
- a Magyar Állami Operaház környéke,
- a Népliget,
- a Normafa környéke,
- a Margitsziget,
- a Városliget.

Városliget madártávlatból
Forrás: Mártonffy Gábor

A nevesített 11 önálló övezet együttesen 1.384,5 ha nagyságú területet fed le a városban. A védett területek közé sorolt egyes zónák az „önálló gyalogos tengelyek", vagy a „gyalogos utcák, nagyobb területeket lefedő gyalogos zónák" elemei is lehetnének. Időszakosan ugyan, de a gyalogosközlekedés kedvelt színterévé vált a Pesti alsó rakpart Margit híd és Erzsébet híd közötti szakasza, amely hétvégenként megnyitásra kerül a gyalogosok és kerékpárosok számára

Akadálymentesítés

A közterületek és a közösségi közlekedés akadálymentesítése és az egyenlő esélyű hozzáférhetőség biztosítása kiemelt jelentőségű. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése során nem csak a mozgásukban korlátozottak, hanem a látás vagy hallássérültek mellett a gyermekek, az idősek és a babakocsival közlekedők szempontjainak figyelembevétele is szükséges.

A közlekedés komplex akadálymentességének biztosítása érdekében az elmúlt években általános gyakorlattá vált a gyalogátkelőhelyek és a megállóhelyek kialakításakor, felújításakor a szegélysüllyesztések, valamint a taktilis burkolati jelek és a hangjelzők alkalmazása, a járművek padlómagasságához igazodó emelt magasságú peronok kialakítása.

A jelentősebb közösségi közlekedési csomópontok, átszállóhelyek térségében, ahol a közúti csomóponton való áthaladás, vagy a közút keresztezése aluljárón keresztül volt biztosított – főként az M3 metró rekonstrukciójához kapcsolódóan – az akadálymentesítés biztosítása érdekében felszíni gyalogátkelőhelyek kerültek kijelölésre számos megálló környezetében, valamint más jelentősebb csomópontokban is:

- Astoria
- Blaha Lujza tér
- Örs vezér tere.

A kötöttpályás közlekedési infrastruktúra felújítása során alapvető szempont volt a megállóhelyek akadálymentes kialakítása. Ennek következtében az M4 metró megvalósítása, valamint a függőleges és ferde lifteknek köszönhetően az M3 metró felújítása során az összes állomás akadálymentesen megközelíthető, míg az M2 metróvonal esetében csak néhány állomás (az Örs vezér tere, a Pillangó utca és a Puskás Ferenc Stadion) érhető el akadálymentesen. Jelenleg csak a villamosmegállók mintegy 40%-a teljesíti az akadálymentesség követelményeit, ezért az elérhetőségük javítása érdekében további fejlesztések szükségesek. Ennek érdekében a közeljövőben további 21 megálló válhat akadálymentessé a peronok átépítésével.

A közel 300 darab régebbi típusú villamos (ICS, KCSV7, Tátra T5C5 és TW 6000-6100) mellett az elmúlt időszak villamos járműbeszerzéseinek köszönhetően 113 darab alacsonypadlós villamos (40 darab Combino és 73 darab CAF) is közlekedik a fővárosban. Az alacsonypadlós villamosoknak köszönhetően a villamosok esetében az akadálymentesen elérhető szolgáltatások aránya

jelenleg még csak mintegy 27%. Az autóbuszok esetében mind a BKK/BKV saját beszerzésében, mind a 2012 óta működő autóbusz-üzemeltetési modell keretében bevont külső szolgáltató járműveinek köszönhetően Budapesten már csak alacsony padlós, akadálymentes autóbuszok közlekednek. A trolibuszflotta megújítása következtében a fővárosban közlekedő 142 járműből álló flottából 123 trolibusz alacsonypadlós kialakítású. Az akadálymentes szolgáltatások aránya trolibuszüzem tekinteténben 93%.

Mikromobilitási eszközök megosztása

Az elmúlt évtizedekben elterjedtek és növekvő szerepet játszottak a közösségi közlekedés kiegészítéseként az utazás utolsó kilométereinek megtételéhez alternatívát kínáló mikromobilitási eszközök. A közlekedési eszközök megosztáson alapuló használatának lényege, hogy az adott megosztási rendszerhez tartozó kerékpárok, rollerek bárki számára elérhetők a közterületen, hozzáférési és használati díj ellenében használhatók rövid városi utazásokra egy meghatározott szolgáltatási területen belül. A mikromobilitási eszközök megosztása jellemzően a közösségi közlekedési rendszer részét képezi, de profitorientált magánszolgáltatók is üzemeltetnek mikromobilitási eszközöket a fővárosban.

Kerékpáros közösségi közlekedési rendszer

Kezdetben csak a belváros területét lefedő, a főváros közösségi közlekedésének a részeként üzemelő MOL BuBi kerékpáros közösségi közlekedési rendszer 76 állomásból és 1100 kerékpárból álló I. üteme 2014 évben kezdte meg az üzemszerű működését.

A kerékpárbérlések száma az indulás első évben mintegy 1.800 darab volt naponta, amely 2017-től folyamatosan csökkent, 2019-ben már csak alig napi 1.000-nél több bérlés történt éves átlagban. A közösségi kerékpárrendszer közlekedésben betöltött részarányának szinten tartása, illetőleg növelése érdekében a szolgáltatás színvonalának fejlesztése volt szükséges. 2020 novemberében a lejáró üzemeltetői szerződéssel egyidejűleg a rendszer frissítése miatt a szolgáltatás ideiglenes felfüggesztésére került sor.

Az új kerékpárokkal és applikációval visszatérő MOL Bubi 2.0 közbringarendszer 2021 májusától vehető igénybe. A szolgáltatás keretein belül ekkor 158 gyűjtőállomás és 1560 kerékpár üzemelt. 2022-ben 20 darab új Bubi állomás került átadásra, valamint 500 új kerékpár is forgalomba állt, ezzel a gyűjtőállomások száma 178-ra, a kerékpároké 2060 darabra emelkedett. Ezen felül 2022 tavaszán további öt „újgenerációs" gyűjtőállomás is létesült, amelyek a dokkolók helyett „hagyományos" kerékpártámaszokkal rendelkeznek, illetve a gyűjtőállomások mellett mikromobilitási pontok is elhelyezésre kerültek.

A MOL Bubi szolgáltatását a 2021-es megújulása óta egyre gyakrabban veszik igénybe, 2023-ban az utazások száma meghaladta 3,4 milliót, a kerékpárokkal megtett távolság több, mint 7 millió kilométer volt. A rendszerben a gyűjtőállomások száma 2023-ban 178-ról 201-re emelkedett. A legnépszerűbb gyűjtőállomások jellemzően a közlekedési csomópontok és a kiemelt turisztikai helyszínek közelében voltak.

Legforgalmasabb Bubi gyűjtőállomások 2023-ban:

- Jászai Mari tér
- Margitsziget
- Corvin sétány
- Blaha Lujza tér
- Kálvin tér
- Fővám tér
- Oktogon
- Szent Gellért tér
- Batthyány tér
- Rákóczi tér

Egyéb közlekedési eszközök

A fővárosban a MOL Bubival közel egyidejűleg és azt követően számos közösségi megosztáson alapuló kerékpár és egyéb mikromobilitási eszközök, főkén elektromos meghajtású rollerek bérbeadásával, üzemeltetésével foglalkozó szolgáltató jelent meg (pl. Donkey Republic, Lime, Bird, Tier, Whoosh stb.), valamint 2018-ban Budapesten indult el Magyarország első robogó megosztó rendszere, a Blinkee.city 50 db

elektromos robogóval. A viszonylag rövid távolság megtételére alkalmas „bérrollerek" azonban a nemzetközi tapasztalatok alapján nem a hivatásforgalom számára nyújtanak alternatív közlekedési lehetőséget, hanem elsősorban a turista forgalmat szolgálják. 2023-ban több mint 3,5 millió utazás történt megosztott rollerekkel. Az utazások 60%-a 2 km alatti, 75%-a pedig kevesebb mint 15 percig tartott.

A kerékpárokat és a rollereket a felhasználók főként a belváros térségében, a közösségi közlekedés alternatívájaként veszik igénybe. Az e-rollert használók csak mintegy negyedére jellemző, hogy autóról váltott mikromobilitási eszközre, azaz az e-rollerek főként a gyaloglást, a kerékpározást és a közösségi közlekedést váltják ki, és nem az autóval megtett utazások számát csökkentik. A fix gyűjtőállomásokkal rendelkező kerékpármegosztó rendszerrel ellentétben korábban a rollerek bérlését a szolgáltató által lehatárolt területen belül bárhol le lehetett zárni, amely a felhasználók szempontjából ugyan kedvező volt, de problémákat okozott a közlekedés szempontjából, mivel sokszor akadályozták a gyalogosokat, néha a kerékpáros és a gépjármű forgalmat is.

Elektromos rollerek a belvárosban
Forrás: Lowescher Ábel

A közösségi megosztáson alapuló kerékpár és egyéb mikromobilitási eszközök rendezett közterületi elhelyezhetősége, szabályozott felvétele és leadása érdekében a kijelölt területen kellő sűrűségben, 100-150 méterenként az e-rollerek tárolására szolgáló területek lettek kijelölve, valamint kerékpártámaszok kerültek elhelyezésre. A Mobi-pontok kijelölésének a célja, hogy megszűnjön a városban a rollerek rendezetlen elhelyezése. A szolgáltatókkal történő megállapodások alapján csak ezeken az ún. mikromobilitási pontokon lehet a megosztott e-rollerek és kerékpárok bérlését lezárni, de lehetőség van saját tulajdonú kerékpárok, rollerek biztonságos lerögzítésére is. A belső kerületek és a főváros együttműködésében 2023 végén már közel 740 mikromobilitási pont (Mobi-pont) működött a belső városrészekben (a hálózat jelenleg a pesti belvárosban a legsűrűbb), valamint az érintett kerületi önkormányzatok döntése alapján a külső kerületközpontokban is lehetőség van mikromobilitási pontokra korlátozni a járművek elhelyezését.

A városi közlekedési módok fajlagos szén-dioxid kibocsátásáról (gramm/utaskilométer) a Nemzetközi Közlekedési Fórum (ITF) készíttetett elemzést, amely szerint a városi közlekedésben elterjedt első generációs, megosztás-alapú e-roller a személyautózás után a legszennyezőbb környezeti forma. Még egy plug-in hibrid vagy elektromos autóhoz képest sem környezetbarátabb, továbbá fajlagosan a közösségi közlekedésnél is lényegesen szennyezőbb. Az elektromos rollerek környezettudatossága megkérdőjelezhető, mivel az eszközök karbantartásához, feltöltéséhez jellemzően minden nap be kell gyűjteni azokat. Átlagosan egy eszköz élettartama csupán 2-3 hónap, amely alatt mindössze 120-150 km-t tesz meg, amely a rendszer fenntarthatóságát kétségessé teszi. Az elektromos roller közlekedési feltételeinek szabályozása még várat magára, mivel jelenleg a KRESZ szerint nem minősül járműnek, használójuk gyalogosnak tekinthető, ezáltal közúton nem közlekedhet. Mivel az eszköz hangtalanul nagy sebességre (akár 20 km/h) képes, ezért a gyalogos felületeken balesetveszélyes.

A fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti megállapodás alapján a mikromobilitási pontok telepítésével párhuzamosan történik a „kizárólagos lakossági parkolóhelyek" kijelölése, valamint folyamatosan bővül a közösségi autóbérlő szolgáltatások (carsharing) kínálata is.

13.6 Személygépjármű-ellátottság

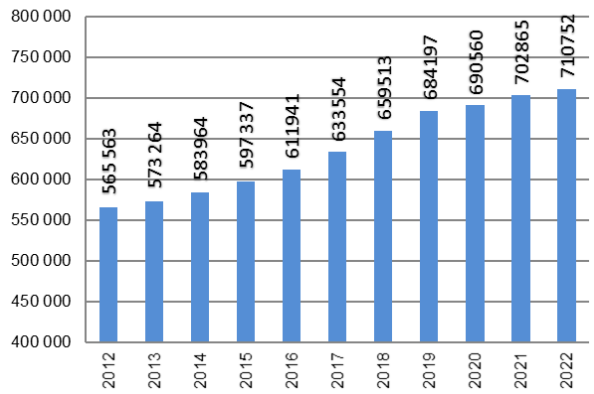
Személygépjármű-ellátottság

A fővárosban a személygépjárművek száma 2013 óta folyamatosan – évről évre mintegy 2-4% közötti mértékben – emelkedik. Ez az intenzív növekedés 2020-tól mérséklődött, de nem állt meg. A regisztrált személygépjárművek száma 2022-ben meghaladta a 710 ezer db járművet, a Budapesti agglomerációban pedig megközelítette az 1,2 milliót.

Budapest személygépjármű ellátottsága – a főváros gazdasági fejlettségének következtében – ugyan dinamikusan növekszik, (2018-ban 376 db szgk/1000 lakos, 2022-ben 425 db szgk/1000 lakos) de már elmarad mintegy 10%-kal a Pest vármegyei értékektől, valamint 2020 óta az országos átlag is kis mértékben meghaladja a fővárosi személygépjármű-ellátottság mértékét, összhangban a nemzetközi tendenciával.

Nemzetközi összehasonlításban az Uniós országok közül Magyarországon az egyik legkevesebb az 1000 lakosra jutó személygépjárművek száma. Németországban 583 szgk/1000 lakos, Csehországban 579, Lengyelországban 567 személygépkocsi jut 1000 lakosra. A személygépjármű-ellátottság átlaga az EU-28 országok tekintetében 567 szgk/1000 lakos. Magyarországon ez az érték 2021 évben 415 szgk/1000 lakos,

13-16. ábra: Személygépjárművek számának növekedése Budapesten

Forrás: TEIR adatbázis

Az európai trendek figyelembevételével középtávon Budapesten a gépjármű-ellátottság növekedése valószínűsíthető. A fővárosi ellátottság távlatban várhatóan az országos értéknél lényegesen alacsonyabb szinten éri el a maximumát. Megfelelő közlekedés-politikával azonban elősegíthető, hogy vonzó alternatív lehetőségeket kínálva növekedjen az autó helyett kerékpárt, vagy egyéb közlekedési módot választók – főleg fiatalok – aránya, aminek következtében akár csökkenő tendencia is létrejöhet a személygépjármű-ellátottság terén (pl. Berlin 338 szgk/1000 lakos, Bécs 371 szgk/1000 lakos).

13-17 táblázat: személygépjármű ellátottság

Fővárosi kerület	2018 évi ellátottság szgk/1000lakos	2022. évi ellátottság szgk/1000lakos
I.	476	473
II.	406	445
III.	386	452
IV.	310	354
V.	665	780
VI.	374	517
VII.	304	318
VIII.	262	301
IX.	333	371
X.	357	386
XI.	390	443
XII.	390	450
XIII.	505	598
XIV.	345	404
XV.	364	373
XVI.	444	482
XVII.	376	422
XVIII.	374	415
XIX.	323	351
XX.	314	352
XXI.	329	376
XXII.	388	414
XXIII. kerület	434	492
Budapest	376	425

Forrás: TEIR adatbázis

A személygépjárművek átlagéletkora

A budapesti (és az országos) gépjárműállományt az elmúlt évtizedben a személygépkocsik öregedése jellemezte. A fővárosban a személygépkocsik átlagéletkora 2012 és 2022 között 11,0 évről 12,8 évre nőtt. A járműállomány öregedése azonban az országos átlagnál (2022-ben 15,4 év) kedvezőbb képet mutat: 2012 óta a gépkocsik életkora Budapesten 1,8 évvel, országos átlagban viszont 2,9 évvel emelkedett.

A járműállományon belül magas az elavult, nagyobb mértékben szennyező járművek aránya, a gépkocsik 40%-a dízelüzemű. A kedvezőbb környezetvédelmi besorolású Euro V. és VI. osztályú benzines, valamint a hibrid és az elektromos gépjárművek aránya ugyanakkor folyamatosan javul, 2022-ben már 25%-át tették ki a budapesti gépjárműállománynak. 2019-ben ez az érték még csak 18% volt.

Elektromos autók

A gépjárművek meghajtási módja szerint mind Budapesten, mind országosan a benzin-, illetve dízelüzemű gépkocsik túlsúlya a jellemző. Az elektromos meghajtású gépjárművek száma a fővárosban az elmúlt évben több, mint 40%-kal, 18.223 db-ról 26.131 db-ra emelkedett, így már megközelítette a teljes járműállomány 3,0 %-át.

Magyarországon 2015 szeptemberétől vezették be a zöld rendszámot, amelyet a tisztán elektromos (5E környezetvédelmi osztályú), a növelt hatótávolságú külső töltésű hibrid elektromos (5N), a külső töltésű hibrid elektromos (5P), valamint egyéb, nulla emissziós gépkocsik (5Z) kaphatnak.

A zöld rendszámmal rendelkező gépjárművek száma 2022 decemberében Magyarországon 63.597 db volt, ez közel 50%-kal haladja meg a 2021 évi 42.633 darabos járműállományt. A zöldrendszámos autók mintegy 41%-át, 26.131 darabot Budapesten regisztrálták, melyből 7.908 darab 2022-ben állt forgalomba.

Töltőberendezések

Magyarországon nyilvános elektromos töltőberendezést a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) által kiadott engedély birtokában lehet üzemeltetni. Az első elektromos töltőberendezések 2012-ben jelentek meg, majd 2018-ra közel 200 db-ra bővült a fővárosi töltőhálózat. A használatuk 2019-ben még ingyenes volt, azonban 2020-ban már a fizetős töltőpontok voltak a jellemzőek.

A MEKH nyilvántartása alapján a fővárosban 2022 végén 731 darab (2021-ben 673 db), míg országosan 2.147 darab (2021-ben 1.880 db) nyilvános töltőberendezés üzemelt. (Ez az érték nem tartalmazza a nem nyilvános, nem engedélyköteles töltőberendezések adatait, így a töltőberendezések száma nagy valószínűséggel ennél magasabb.)

Az elektromos autók és a nyilvános töltőberendezések számának növekedésével (Budapesten az előbbi 7.908 darabbal, míg utóbbi 58 darabbal volt több, mint az előző évben) párhuzamosan a töltések száma mintegy 65 %-kal (!), 818.873 alkalomra, a vételezett töltési energia pedig közel 80 %-kal (!), 6.898 MWh-ra nőtt.

Közösségi autómegosztás

A személygépjármű-ellátottság növekedése mellett a fővárosban folyamatosan bővül a közösségi autóbérlő szolgáltatás (carsharing) kínálata is (saját autóhasználat előnyei a tulajdonlás állandó költségei és kötöttségei nélkül). A szolgáltatás jelenleg elsősorban Budapest belső területein, rövid idejű használatot biztosít.

A rendszer 2016-ban a GreenGo kizárólag elektromos meghajtású járműveivel indult, amelyhez 2018-ben csatlakozott a MOL-Limo és a Drive Now (Share Now/Wigo) is. 2022-ben már közel 1.400 db, korszerű, 2,0 év átlagkorú carsharing jármű közlekedett Budapesten (2021-ben 1.190 db). A bérlések száma 2022-ben meghaladta a 1,5 milliót, a járművekkel megtett utazások hossza pedig a 21,7 millió kilométert.

A közösségi autóbérlés rendszer elterjedésével hosszabb távon egy carsharing jármű átlagosan 8-15 magánjármű kiváltásához járulhat hozzá elméletileg.

13.7 Parkolás

A gépjárműhasználat már jelenleg is sok konfliktussal jár elsősorban a közterületi helyfoglalásuk és környezetterhelésük miatt.

Budapest külső és belső adottságaiból következően a parkolás kérdésköre igen összetett és egyre kritikusabb helybiztosítási és foglalási szabályozást igénylő tényezője a közlekedés rendszerének.

A külső adottságokat Budapest többrétű szerepköre (nemzetközi nagyváros, főváros, agglomeráció domináns települése) határozza meg, melyek közül az agglomerációs szereppel összefüggésben a városhatárt keresztező forgalom a legjelentősebb befolyásoló tényező. A belső adottságokat a város egymástól alapvetően eltérő jellegű területei determinálják.

A külső adottságokból származó igények döntő részben a P+R rendszerű parkoláshoz kapcsolódnak. A belső adottságokból származóak pedig a parkolás szabályozás (rendeltetésszerű használathoz tartozó parkolás) és a parkolás gazdálkodás (közterületi parkolás) kérdéskörébe tartoznak.

Parkolás szabályozás

A főváros területe a természeti és épített környezet figyelembevételével öt markánsan megkülönböztethető területre (hegyvidéki zóna, belső zóna, átmeneti zóna, elővárosi zóna, Duna menti zóna) tagolódik.

A hegyvidéki zóna területén az átlagosnál magasabb a lakófunkcióhoz kapcsolódó járműtárolási igény a lakóterületek magas presztízse miatt.

A belső zóna döntően történeti beépítéssel (XIX. század második fele - XX. század első fele) rendelkező területén a telken belüli parkolás nem, vagy csak korlátozottan megoldott. A közterületekre ezért jelentős szerep hárul.

Az átmeneti zóna a heterogén területfelhasználása következtében az egyik legkedvezőbb parkolási helyzetben lévő területe a városnak.

Az elővárosi zóna területén a telepszerű lakótelepek közterületen bonyolódó, mennyiségileg alulméretezett parkolása jelenti a legtöbb problémát. Ez a másik legkedvezőbb parkolási helyzetben lévő területe a városnak.

A kerületi önkormányzatok korábban általában

- a Budapesti Városrendezési és Építési Szabályzat (BVKSZ) keret jellegű előírásai,
- a helyi településfejlesztési érdekek,
- a területi adottságok alapján

önálló parkolási rendeletben határozták meg az egyes létesítmények rendeltetésszerű használatát biztosító parkolók normatív szabályozását.

Amelyik kerület nem rendelkezett helyi parkolási rendelettel, ott az OTÉK alapján kellett meghatározni a rendeltetésszerű használat biztosításához szükséges parkolók számát.

Budapest közigazgatási területén a rendeltetésszerű használathoz szükséges parkolás szabályozásának, az egységes koncepció alapján kidolgozott, területileg differenciált és funkciónként meghatározott parkolási keretrendszere 2018 év végével eltűnt a településrendezési tervekből a Budapest Városrendezési és Építési Keretszabályzat (BVKSZ, 5/2015. (II. 16.) Főv. Kgy. rendelet) megszűntével.

A BVKSZ vonatkozó előírásai szerint a közösségi közlekedéssel legjobban ellátott területeken – elsősorban a gyorsvasúti hálózattal rendelkező területeken – 50%-al kisebb parkoló szám létesítése volt szükséges. A város többi területén – a településszerkezeti tervben definiált zónarendszer alapján meghatározott intervallumon belül – kerületi hatáskörben, kerületi rendelettel lehetett eltérni az országos szinten általánosan meghatározott parkoló számtól.

Jelenleg a parkolás szabályozása teljes mértékben kerületi hatáskörben, a korábban alkalmazott

kerületi parkolási rendeletek helyett a Helyi Építési Szabályzatokon belül kerül meghatározásra.

A településszerkezeti terv szintjén meghatározott közösségi közlekedési és területfelhasználási rendszer, valamint a létesítménytervezéshez kapcsolódóan meghatározásra kerülő rendeltetésszerű használathoz szükséges parkoló szám közötti direkt kapcsolatrendszer így lényegében megszűnt. A sok esetben egymással ellentétes kerületi érdekek miatt az összvárosi szempontból fenntartható és versenyképes épített környezet hosszú távú biztosítása nem garantált.

A főváros távlati közlekedési rendszerének egyensúlyban kell lennie a területfelhasználással (funkció) és a szintterületi sűrűséggel (mennyiség).

Mivel az egyes létesítmények rendeltetésszerű működéséhez szükséges garázs férőhelyek különösen kereskedelmi, irodai és intézményi funkciók esetén igen jelentősek, helyigényük lényegében azonos az egyes funkciók hasznosítható szintterületével, a szintterületi sűrűséget a közlekedési rendszer, és ennek függvényében a parkolás közlekedésben betöltött jelentőségének figyelembevételével, egységes koncepció alapján differenciáltan kellene meghatározni.

A budapesti parkolás fő hiányossága a közterületen kívüli férőhelyek elégtelensége, a lakossági gépjármű-tárolási igények megoldatlansága, valamint az, hogy nincs egységes parkolás-szabályozási rendszer közlekedési oldalról, amely tudatos összhangban lenne a közösségi közlekedés fejlesztésének elképzeléseivel.

Parkolás gazdálkodás

A Budapest belső adottságai – elsősorban a belső zóna területén – szükségessé és indokolttá teszik a beépítési kötöttségekkel összefüggő parkolóhely szám és a jelentkező forgalmi terhelés egyensúlyának hiánya miatt a közterületi parkolást, illetve annak korlátozott igénybevételének biztosítását az érintett városrészek élhetőségének fenntartására.

A város belsőbb területein jelentős kiterjedésű korlátozott várakozási övezeti rendszer üzemel, amely az elmúlt két évtizedben fokozatosan bővült, és melynek további bővítése tervezett.

Korlátozott várakozási övezetek

A közterületi parkolás szabályozásának jogszabályi hátterét többek között a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kkt.) és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) együttesen határozza meg.

A Kkt. értelmében a díjfizetési kötelezettség olyan várakozási terület tekintetében és időszakra rendelhető el, amelyen az adott időszakban a járművek várakozására alkalmas helyek átlagos foglaltsága a 70%-ot meghaladja. Azaz általánosságban díjfizetés azokon a területeken vezethető be, ahol a parkolóhelyet kereső járművek száma jelentősen magasabb, mint a rendelkezésre álló közterületi parkolóhelyek száma.

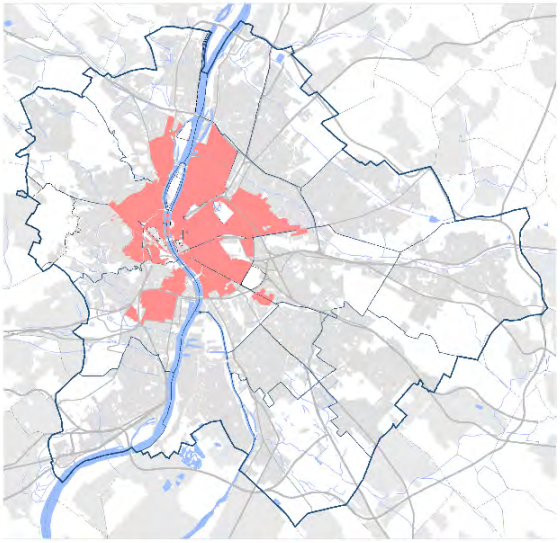
Parkoló autók az Andrássy úton
Forrás: Polinszky Tibor

A Fővárosi Önkormányzat a Budapest főváros közigazgatási területén a járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 30/2010. (VI. 4) Főv. Kgy. rendeletben határozta meg a fizető parkolás szükséges feltételrendszerét. A hivatkozott önkormányzati rendeletben lehatárolt területek a potenciális korlátozott várakozási övezeteket jelölik, amelyekben a korlátozott várakozási

övezetek kijelölése folyamatosan történik. Ennek értelmében vannak olyan területek, amelyek a rendeletben már nevesítve vannak, azonban ténylegesen még nem került bevezetésre a várakozás szabályozása, a díjfizetési kötelezettség bevezetésére csak a jövőben kerül majd sor.

A várakozási díjat a főváros területén a fővárosi önkormányzat határozza meg, rendeletben szabályozva az egyes övezetekben az egy órára vonatkozó várakozási díj mértékét. A várakozási díjat a várakozási terület jellemzői, így különösen: a várakozási terület településen belüli adottságai, az infrastruktúra, és a különböző fizetési lehetőségek biztosításának figyelembevételével kell meghatározni.

13-17. ábra: Korlátozott várakozási övezetek (2023)

Az egy órára vonatkozó várakozási díj személygépkocsik esetében nem haladhatja meg az állami adóhatóság által az előző naptári év szeptemberében és az azt megelőző tizenegy hónapban egy liter ESZ 95-ös ólmozatlan benzin üzemanyagköltség-elszámolással kapcsolatosan alkalmazható áraként havonta közzétett ár egyszerű számtani átlagának a kétszeresét.

Az új zónarendszer

Az elmúlt években a fővárosban a korlátozott várakozási övezetek kijelölése folyamatosan bővült, amely – tekintettel arra, hogy a belső kerületek teljes területén már korábban bevezetésre került a díjfizetés – elsősorban a III., a XIII., a XIV., a X., a IX. és a XI. kerületek területét érintette.

Szintén jellemző volt a belső területekhez közeli metróállomások és HÉV-megállók térségében is a korlátozott várakozási övezetek kijelölése. A bővítések következtében a főváros belső kerületeiben 2023-ban már összesen több, mint 130.000 db felszíni fizető parkolóhely üzemelt, melyek közül mintegy 6.500 – 7.000 volt Budapest Főváros Önkormányzatának tulajdonában, a többi kerületi tulajdonú.

A Fővárosi Közgyűlés a Budapest főváros közigazgatási területén a járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 30/2010. (VI. 4.) önkormányzati rendelet módosításáról szóló 21/2022. (VII. 7.) Főv. Kgy. rendelettel felülvizsgálta többek között a korlátozott várakozási övezetek kijelöléséhez kapcsolódó rendelkezéseket is.

A korábbi parkolási rendszerben a parkolási díjak, üzemidők és az időtartam-korlátozások, valamint egyéb kiegészítő szabályok alapján összesen 27 különböző zónatípus létezett. A módosítás alapján a 2022 szeptemberében hatályba lépett szabályozás mindössze 4 zónát tartalmaz.

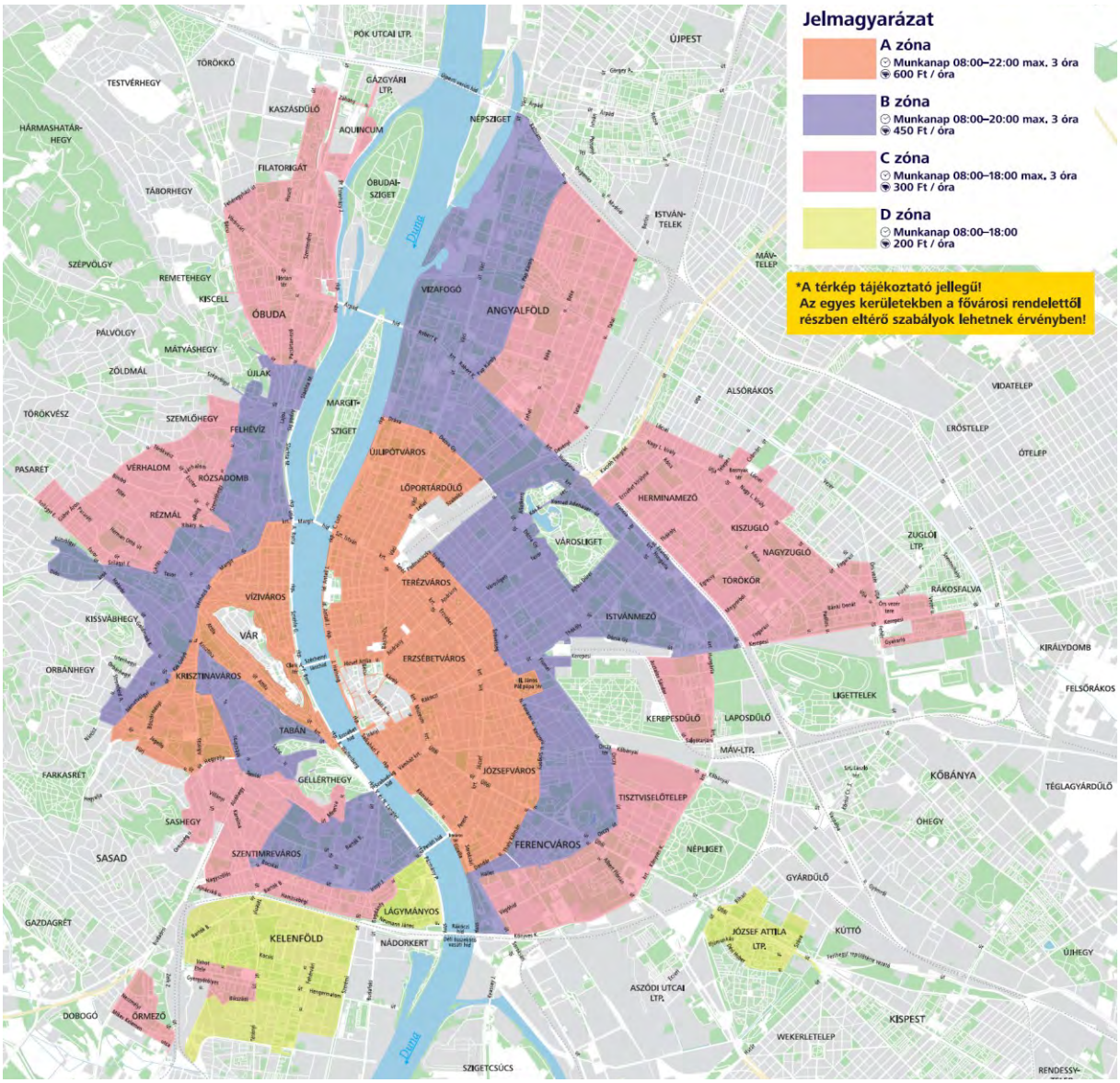
Parkolási zónák

Forrás: www.budapest.hu

Az új egységes rendszerben alkalmazott parkolási díjak, valamint a három órás időtartam-korlátozás kiterjesztése a közterületi parkolóhelyek gyorsabb cserélődését ösztönzik. Ezzel elérhető, hogy az utcai parkolóhelyek elsősorban a gyors, rövid időtartamú parkolási igényeket szolgálják, így javítva ezeknek a parkolóhelyeknek a hatékonyságát.

Jelenleg még a IV., valamint a XV., a XVI., a XVII., a XVIII., a XIX., a XX., a XXI., a XXII. és a XXIII. kerületekben nem található kijelölt korlátozott várakozási övezet, ennek megfelelően az itt lévő közterületi parkolók még díjmentesen használhatók.

13-18. ábra: Parkolási zónarendszer

Forrás: BKK Zrt.

Várakozóhelyek, parkolási létesítmények

A gépjárműelhelyezési igények kiszolgálását a felszíni várakozóhelyek, és a közterületeken kívüli, de a közforgalom számára megnyitott parkolási létesítmények (pl. közforgalmú mélygarázsok, parkolóházak) együttesen biztosítják. Ezen - a jellemzően a korlátozott várakozási övezetekben található - létesítmények esetében a felszíni közterületi fizetős parkolás és a közterületen kívüli parkolás sem szabályozási, sem tarifa szempontból nincs összehangolva.

A város egyes, különösen nagy értékkel bíró területein (zöldfelületek, műemléki beépítés) – a hivatkozott Főv. Kgy. rendelet szerinti ún. „védett övezetek" - a behajtás korlátozása folytán a parkolás is korlátozás alá esik. A legzsúfoltabb belvárosi területeken, ahol sok szórakozóhely, illetve kulturális célpont (pl.: színház) található rendszeresen nehézséget okoz az esti parkolás a környéken élőknek.

2021-ben elkezdődött a belvárosban azoknak a parkolóhelyeknek a kijelölése, amelyeket kizárólag az ott lakók használhatnak. Elsőként a

VI. kerületben, Terézvárosban jelentek meg ezek a kijelölt várakozóhelyek, melyek azt követően folyamatosan elterjedtek a többi belvárosi kerületekben, így többek között az V., a VII., és a XIII. kerülettel is. A kijelölt parkolókat este 18 óra és másnap 7 óra között kizárólag az engedéllyel rendelkező helyi lakosok használhatják, a nap többi részében azonban továbbra is bárki igénybe veheti, aki személygépkocsival közlekedik. Az általános fővárosi irányelvek alapján a belső kerületekben az összes parkolóhely maximum 30%-át lehet lakossági parkolóhelyként kijelölni.

Az egyes kerületi önkormányzati rendeletek eltérően szabályozzák korlátozott várakozási övezetek területén a lakosság számára nyújtható kedvezményes várakozást megengedő hozzájárulások típusait, az egy háztarás esetében kiadható kedvezményes hozzájárulások számát, valamint a kedvezményes várakozási hozzájárulás kiadásához kapcsolódó eljárási díjakat, költségtérítéseket.

Közterületek újraosztása

A belső városrészek forgalomcsillapításával, valamint a parkolás-gazdálkodás eszközrendszerének felhasználásával a személygépjármű forgalom fokozatos visszaszorítása és a parkolóhelyek számának évenkénti kismértékű csökkentése elősegítheti a közterületek újrafelosztásának, a gyalogos és kerékpáros forgalom területeinek növelését.

Ugyanakkor jelentős potenciál rejlik továbbá az intézmények mélygarázsainak és a kereskedelmi létesítmények parkolóinak bevonásában a közterületi parkolási igények kiszolgálására a különidejűség figyelembevételével, amely szintén lehetőséget biztosíthat a közterületi parkoló-férőhelyek számának csökkentésére, ezáltal a parkolásra használt közterületek funkcióváltására. A parkolási problémák enyhítését kisebb léptékben a carsharing (közösségi autóbérlő) rendszer elterjedése is támogathatja. A közterületeken elektromos töltőállomások létesítése általánosságban nem javasolt.

A közterületek újraosztása során az útpálya forgalmi sávján kívül a parkolósávban, vagy a parkolósáv terhére elhelyezésre javasolt funkciók:

- zöldfelület
- kerékpáros infrastruktúra nyomvonala
- kerékpártároló/mikromobilitási pont
- személygépkocsi parkolás/lakossági parkolók
- mozgáskorlátozottak számára kijelölt parkolóhely
- koncentrált rakodóhely
- rövid idejű megállást biztosító parkoló (K+R)
- autóbusz le- és felszállóhely
- carsharing parkolók
- taxiállomás
- (kapubehajtó)
- (fasor/pihenőpad)
- (közlekedési tábla, tűzcsap)
- (vendéglátó teraszok/kitelepülések)

P+R parkolás

Városhatárt átlépő forgalom

A budapesti városhatárt hétköznap, kétirányban összesen több mint 1,2 milliónyian lépik át, melyből a személygépkocsival utazók száma mintegy 755 ezer főt tesz ki. A napi ingázóforgalom mintegy 78%-a irányul az agglomerációból Budapestre, míg 22%-a Budapestről az agglomeráció irányába (forrás: BKK EFM)

A fentiek alapján az agglomeráció irányából a városhatárt budapesti úticéllal naponta átlépő személygépkocsi forgalom becsült értéke az EFM adatai alapján mintegy 250.000 szgk/nap, melynek csak 1-2%-a képes eszközváltásra a P+R rendszerű fővárosi parkolókban.

Ennek következtében az autóval érkező forgalom döntő része az elővárosi közösségi közlekedési rendszer, valamint a P+R parkolók elégtelen fejlesztése miatt az úti célját jelentő létesítmények közvetlen autós elérésére kényszerül, jelentős forgalomterhelést okozva a város belsőbb úthálózatán, és helyenként számottevő közterületi parkolási problémát is generálva.

P+R parkolók

Budapest közigazgatási területén belül a közlekedési eszközváltás biztosítására szolgáló P+R parkolók nagyobb részt a gyorsvasúti (metró és MÁV-HÉV vonalak) és a nagyvasúti (MÁV vasútvonalak) hálózat megállóihoz kapcsolódnak.

A Fővárosi Önkormányzat feladatkörét jelentő P+R parkoló hálózat férőhelyeinek száma mintegy 5.500 volt 2017 évben, 2018-ban új P+R parkoló építésére nem került sor. 2020-ban néhány kisebb P+R parkoló építésére, illetve kapacitásának növelésére került sor, míg 2022-ben is összesen csak 73 új férőhely létesült a főváros közigazgatási területén.

A korábban a budai és a pesti belvárosban kijelölt korlátozott várakozási övezetek fokozatos kiterjesztése következtében a belváros közeli P+R parkolók a fizető parkolási övezetek részévé váltak, így a kötöttpályás közösségi közlekedési hálózatok megállóinak térségében számos, korábban P+R parkolóként használt várakozóhely ilyen jellegű funkciója megszűnt.

Ennek eredményeképp Budapesten a 2022 év végén a kijelölt és kiépített P+R parkoló-férőhelyek száma összesen 5.734 darab volt, amelyből fővárosi kezelésben (Fővárosi Önkormányzat, BKK, Budapest Közút, BKV) 3.722 parkolóhely van nyilvántartva, a fennmaradó 2.012 férőhelyet egyéb gazdasági szereplők, kerületi önkormányzatok stb. üzemeltetik.

Örmező P+R
Forrás: Mirkó István

A fővárosban kiépített P+R parkolókon kívül a belváros közeli, de jellemzően átmeneti, vagy elővárosi zónában található kötöttpályás közlekedési kapcsolatot biztosító megállóhelyek térségében található bevásárlóközpontok, lakótelepek stb. területén is jelentős azon parkolóhelyek száma, amelyek napközben lényegében P+R funkciót töltenek be. Az ezeken a területeken lévő férőhelyek száma nem ismert.

Tekintettel arra, hogy a P+R funkció ezeken a területeken a napi használattól idegen, ezért a korlátozott várakozási övezetek belvárostól induló folyamatos bővítésétől eltérően néhány helyszínen „foltszerűen" került bevezetésre a díjfizetési kötelezettség, illetőleg egyes bevásárlóközpontok parkolójában az időbeni parkolási korlátozás ellenőrzését lehetővé tévő beléptetőrendszer került telepítésre. Ezekkel az intézkedésekkel a „látens" P+R parkolási igények valószínűsíthetően nem csökkentek, csak új, várakozási korlátozással még nem érintett helyszínekre terelődtek át.

A főváros területén található több olyan létesítmény, amelynek a rendeltetésszerű használatához szükséges parkoló-férőhelyek kiépültek, azonban ezek kihasználtsága csak időszakos (pl. MVM Dome, 4 helyszínen 800 férőhely). A különidejűség figyelembevételével ezen férőhelyek alkalmasak lennének P+R funkció betöltésére is, különösen abban az esetben, ha ezek a városi gyorsvasúti hálózat megállóinak közelében helyezkednek el.

A jelenleg használatban lévő P+R férőhelyek száma összességében igen csekély. A fenntartható városi közlekedés érdekében – különös tekintettel az agglomerációból a belvárosba irányuló forgalom által okozott közúti terhelés, valamint a gépjármű-elhelyezés okozta problémákra – kiemelt jelentőségű a városi- és elővárosi kötöttpályás közlekedés kapcsolati pontjainál a megfelelő szolgáltatást nyújtó P+R parkolók létrehozása. Ezek megvalósítása azonban nem a fővárosban, hanem elsősorban az agglomerációs települések területén a közösségi közlekedési eszközök megállóihoz kapcsolódva szükséges.

Díjfizetés a P+R parkolókban

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kkt.) 15/B § (1) bek. értelmében várakozási díj a „Parkolj és utazz" (P+R) közúti jelzőtáblával megjelölt várakozási területen nem állapítható meg. Amennyiben a várakozási terület őrzését többletszolgáltatásként biztosítják, ezért a

többletszolgáltatásért naptári naponként 6–22 óra között legfeljebb az adott településen igénybe vehető közösségi közlekedés legalacsonyabb jegyárával egyező őrzési díj szedhető.

A P+R parkolók listáját, azok férőhelyszámát és a díjfizetési kötelezettséget az alábbi táblázat mutatja be.

13-18. táblázat: P+R parkolók

helyszín	férőhely	díj
II. ker. Hidász utca (Akadémia)	109	ingyenes
II. ker. Hűvösvölgy P1.	66	fizető
II. ker. Hűvösvölgy P2.	80	ingyenes
III. ker. Békásmegyer HÉV	155	ingyenes
III. ker. Kaszásdűlő HÉV	40	ingyenes
III. ker. Óbuda vasútállomás	40	ingyenes
III. ker. Üröm vasútállomás	54	ingyenes
IV. ker. Újpest városkapu, M3 (Bocskai utca)	100	ingyenes
IX. ker. Pöttyös utca, M2	0	megszűnt
X. ker. Népliget M3	109	ingyenes
X. ker. Örs vezér tere M2+H	265	fizető
X. ker. Pillangó utca M2	121	fizető
XI. ker. Etele tér P1.	247	fizető
XI. ker. Etele tér P2.	221	fizető
XI. ker. Őrmező M4	500	fizető
XI. ker. Péterhegyi út	485	fizető
XI. ker. Savoya park (kereskedelmi területen)	100	ingyenes
XIII. ker. Újpest városkapu, Árva utca	120	fizető
XIV. ker., Mexikói út, M1	257	ingyenes
XIV. ker. Papp László Sportaréna	300	fizető
XV. ker. Istvántelek va	34	ingyenes
XVI. ker. Cinkota HÉV	165	ingyenes
XVI. ker. Mátyásföld repülőtér HÉV	52	ingyenes
XVII. ker. Akadémiaújtelep va	21	ingyenes
XVII. ker. Rákoscsaba va	135	ingyenes
XVII. ker. Rákoscsaba-Újtelep va	28	ingyenes
XVII. ker. Rákoshegy va	136	ingyenes
XVII. ker. Rákoskert va	69	ingyenes
XVII. ker. Rákosliget va	37	ingyenes
XVIII. ker. Pestszentimre va	67	ingyenes
XVIII. ker. Pestszentlőrinc va	80	ingyenes
XIX. ker. Határ út M3	130	fizető
XIX. ker. Kőbánya-Kispest M	536	fizető
XXI. ker. Csepel HÉV	363	ingyenes
XXII. ker. Budafok va	140	ingyenes
XXII. ker. Budatétény va (Campona)	250	ingyenes
XXII. ker. Háros va	60	ingyenes
XXII. ker. Nagytétény-Diósd va	19	ingyenes
XXII. ker. Tétényliget vmh.	43	ingyenes
Összesen:	5.734 db férőhely	

Több olyan P+R parkoló esetében, ahol a közterületeken a korlátozott várakozási övezetek kijelölésre kerültek, az ingyenes használatú P+R parkolók elsődlegesen a lakossági gépjárműelhelyezési igényeket szolgálják ma már.

P+R automata
Forrás: www.bkk.hu

A hosszútávú, nem P+R jellegű parkolás visszaszorítása érdekében néhány, a fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő P+R parkolót csak díjfizetés ellenében lehet igénybe venni. A díjfizetéssel a parkolók teljes egészében P+R funkciót tudnak betölteni. A parkolókat a díjfizetés

bevezetésével egy BKV-jegy áráért lehet igénybe venni.

Több, jelenleg is fizetős P+R parkolóban (pl. Kelenföld, Őrmező, KÖKI Terminál; Kőbánya-Kispest, Hűvösvölgy, Örs vezért tere, Pillangó utca, Újpest-Városkapu stb.) a nappali díjfizetés mellett bevezetésre került este 10 és reggel 6 óra között az éjszakai fizetés is, melynek díja 105 Ft óránként.

A P+R parkolókhoz kapcsolódóan a közlekedési eszközváltás elősegítése érdekében – megközelítőleg a személygépjármű-férőhelyek 20%-ának megfelelő számú – B+R kerékpártárolók is elhelyezésre kerültek.

P+R fejlesztések az agglomerációban

A környező településekről a fővárosba naponta ingázó gépjárműforgalom mérséklésének egyik leghatékonyabb eszköze az elővárosi vasútvonalak korszerűsítése. A vasútvonalak fejlesztéséhez kapcsolódóan a városhatárt átlépő személygépjármű forgalom csökkentése érdekében nem a főváros területén, hanem elsődlegesen az agglomeráció településein szükséges az eszközváltást elősegítő P+R parkolók számának növelése.

A főváros külső kerületeiben (az elővárosi és az átmeneti zóna területén) lévő P+R parkolóknak távlatban a város belső forgalmából adódó eszközváltási igényeket kell szolgálniuk.

A városhatárt átlépő napi hivatásforgalom esetében a közösségi közlekedés részarányának növelése a P+R parkolók és B+R tárolók fejlesztésén túl a vasútállomások térségének gyalogos és kerékpáros elérhetőségének javításával, valamint ráhordó autóbuszjáratokkal segíthető elő.

Az átszállást igénylő utazásoknál az eszközváltási pont térségében a kereskedelmi és szolgáltató létesítmények megjelenése biztosíthatja az átszállási időveszteség hasznos eltöltését, ami a közösségi közlekedés részarányát tovább növelheti.

Azon vasútvonalak esetében, melyekkel párhuzamosan jelentős kapacitású közúti infrastruktúra is rendelkezésre áll, a közösségi közlekedés részarányának növelése érdekében megvizsgálandó ezen létesítmények bevezető szakaszain a kapacitás csökkentésének lehetősége.

A Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégia a fővárosba vezető 11 vasútvonal és 4 HÉV-vonal megállóinak vizsgálatát követően – a más projektekben megvalósulókon felül – mintegy 50 helyszínen összesen további 3.250 P+R parkoló és 2.200 férőhely kerékpártároló (B+R) építésére tett javaslatot.

B+R parkoló Cinkotán
Forrás: www.mavcsoport.hu

A tervezett fejlesztésekkel így összesen közel 10.000 parkolóhellyel és 8.000 kerékpár-tárolóval bővülhet az agglomeráció és a külvárosok vasútállomásainak és megállóinak parkolási kapacitása.

Koncentrált rakodóhelyek

A városi logisztikai rendszer fontos részei a kiskereskedelmet kiszolgáló végpontok, amelyek növekvő használata egyre nagyobb probléma a városszerkezetben. A városi logisztikai feladatok ellátására évtizedek óta működő koncentrált rakodóhely-hálózat és az ehhez kapcsolódó szabályozás (például az engedélyek kiadása) az elmúlt években alig változott. Eközben a város egyes részein robbanásszerű volt a közterület átalakulása, és új, jelentős logisztikai igényű funkciók jelentek meg. A városi áruellátás új alapokra helyezésére city logisztikai koncepció készül, amelynek legfontosabb elemei a koncentrált rakodóhelyek:

- számának növelése
- kihasználtságának időbeli kiegyenlítése
- egyértelmű és egységes jelölésrendszerének kialakítása
- a hozzáférés könnyítése.

14. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

14.1. Víziközművek....414
14.2. Energiaközművek....433
14.3. Elektronikus hírközlés....461

14.1. Víziközművek

Vízellátás

A főváros és az agglomeráció egy részének vízellátását a Fővárosi Vízművek Zrt. biztosítja a Duna mentén telepített parti szűrésű csáposkutak révén. A vízbázisok a vízfogyasztás folyamatos csökkenése miatt mára már jelentős tartalékokkal rendelkeznek, így hosszú távon is ez maradhat a főváros vízbeszerzésének alapja.

A víztermelő telepek legnagyobb része a Szentendrei- és Csepel-sziget déli részén, kisebb része a főváros területén helyezkedik el.

Az északi víznyerő rendszerhez tartoznak a Szentendrei-szigeten és a Váci Duna-ág bal partján lévő kutak, amelyek a szolgáltatott vízmennyiségnek 76%-át adják. A középső vízbázis a Margitszigeti csáposkutak, a budai oldalon a Budaújlaki Vízmű, a pesti oldalon a Margit hídtól északi és déli irányban húzódó felső rakpart alatti galériák, valamint a kelet-pesti mélyfúrású kutak. Ezek termelése az össztermelés körülbelül 4%-a. A déli vízbázis a Csepel-szigeten helyezkedik el, a főváros és az agglomeráció területén, az itt kitermelt víz a fennmaradt részt fedi le.

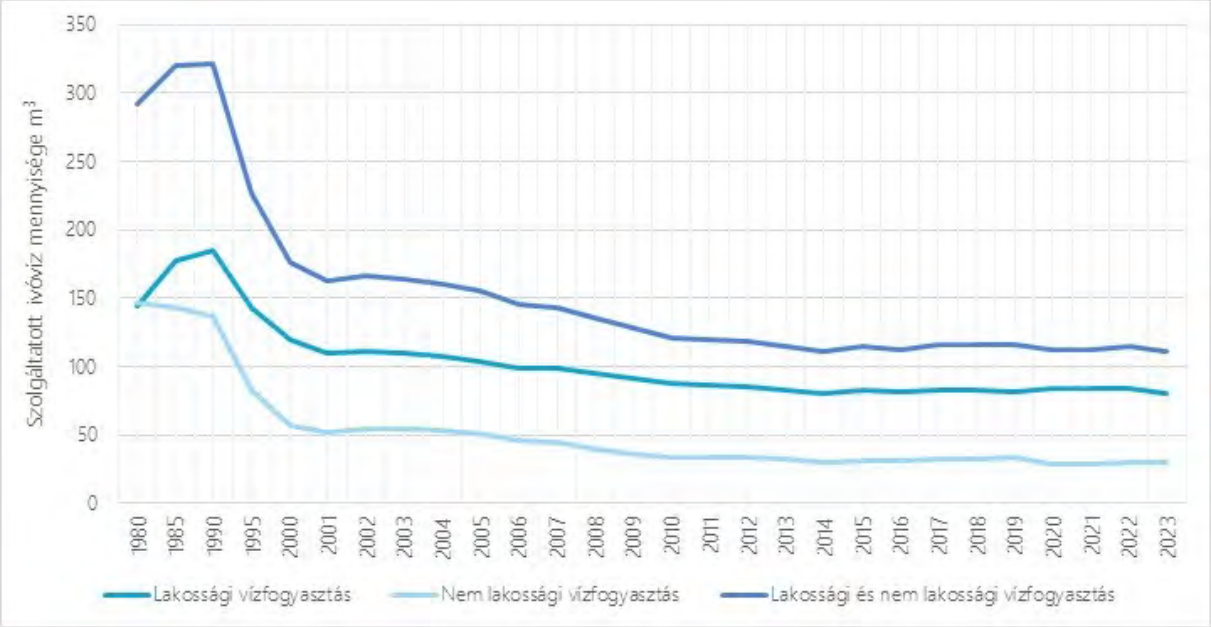
A vízbázisok mennyiségi és minőségi megfelelősége a dunai vízjárással is szorosan összefügg, ugyanis sem a magas (>450 cm), sem pedig az alacsony (<120 cm) vízállás nem kedvez a kutak üzemének.

A magas vízállás idején egyes kutakat ki kell zárni a termelésből, míg alacsony vízállásnál vannak olyan kutak, amelyekből szinte minimális vízmennyiséget képesek csak kitermelni. A Duna alacsony vízállású időszakai nemcsak mennyiségi, hanem minőségi problémákat jelentenek.

Budapest éves ivóvízfogyasztása – beleértve a háztartásokon felül az intézményi és gazdálkodói fogyasztókat is – 2023-ban majdnem 111.000 ezer m^3 volt. A kutak naponta összesen napi több, mint 1 millió m^3 ivóvíz kitermelését és továbbítását teszik lehetővé, vagyis mintegy 700 ezer m^3-rel többet, mint amennyit Budapest lakossága egy átlagos nap leforgása alatt elfogyaszt.

Budapest vízfogyasztása a rendszerváltás után jelentősen csökkent, az elmúlt években pedig viszonylag kiegyenlített, melyet jól mutat a következő ábra is:

14-1. ábra: Budapest ivóvízfogyasztásának alakulása (1980 – 2023)

Forrás: KSH, Fővárosi Vízművek Zrt. (2024)

A vízfelhasználás csökkenése és a tartalékok nem ellensúlyozzák azt a tényt, hogy a közel 50-100 éves hálózat rekonstrukcióra szorul. A koros vezetékszakaszok mellett az elzárószerelvények tömeges cseréjé szükséges, mivel feladatukat hiba nélkül már szinte képtelenek ellátni, ami csőtörés vagy szakaszolás esetén komoly problémákat eredményezhet.

A főváros vezetékes ivóvízellátás lefedettsége 100%-os, bár a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba nem bekapcsolt lakások száma 2022-ben 963 darab volt (KSH). Összefüggő, kiterjedt problémás területek nincsenek, csupán elszigetelten vannak olyan fogyasztási területek, ahol a hálózat öregsége, valamint a megváltozott fogyasztási viszonyok miatt a hálózati nyomás nem megfelelő, illetve találhatóak olyan területek, amelyek vízellátása magán ivóvízhálózat kiépítése által biztosított.

Továbbá, bár a főváros területén a lakossági vezetékes vízellátás közel teljesen kiépítettnek tekinthető, a területi elosztást tekintve viszont vannak olyan fejlesztésre váró, vagy a jelenlegi rendszerhez képest túlépült területek, melyek biztonságos ellátása, illetve továbbfejlesztése beruházásokat, hálózatfejlesztést igényel.

A vízfogyasztás folyamatos csökkenésével az ivóvízhálózat egyre inkább túlméretezetté vált. Ez elsősorban üzemeltetési, és fenntartási problémákat von maga után. A hálózatban lévő, a szükségesnél nagyobb átmérőjű vezetékekben a víz áramlása minimálissá válik, így a cső falán lerakódások alakulnak ki. A lerakódások a csőfalat érdessé teszik, ami következtében az tovább segíti a mikroorganizmusok megtelepedését is, mely idővel az ivóvíz minőségi romlásához vezethet.

Problémát jelent, hogy az ivóvízhálózat közel felét (43,7%) kitevő azbesztcement anyagú vezetékszakaszok nagy része az élettartamuk határához közeledik. Így az azbesztcement anyagú vezetékek cseréjére és állapotuk felmérésére van szükség. Hasonló jelentőséggel bír a nagy átmérőjű feszített vasbeton (Sentab) csövek állapota, melyek cseréje nagyon magas költséggel jár. A Sentab csövek az 1960-as és a 1970-es években korszerű csőanyagnak számítottak, és nagy átmérőjűknek köszönhetően általában főnyomóvezetékként kerültek alkalmazásra. A Sentab csövek sérülésekor a legnagyobb kockázatot a vízellátás biztonságának fenntartása jelenti. Ma már a műszakilag elhasználódott vezetékeket sokkal korszerűbb és üzemeltetési biztonság szempontjából megbízhatóbb, megerősített bevonatos gömbgrafitos öntöttvas csövekkel váltja ki a Fővárosi Vízművek Zrt.

A Fővárosi Vízművek Zrt. több, mint 90 különböző nyomású zónát üzemeltet, melyek által egyrészt a budai hegyeken lévő fogyasztók, másrészt egyes pesti területek középmagas épületek ellátását és a környező települések vízellátását is biztosítani tudja. A nyomászónák egy része egy alapzónára, illetve nagyobb százalékuk egymásra épül, azaz már egy alapzónához képest nyomásfokozott zóna biztosítja egy másik zóna vízbetáplálását.

☞ Budapest vízellátását szolgáló nyomászónáit, gépházait, tározómedencéit és víztornyait tartalmazó tervlap az M14. Közművesítés melléklet 14.1. Víziközművek fejezetében található.

Az ivóvízhálózat mellett a dél-pesti régióban ipari víz nyomászónákat is üzemeltet a Fővárosi Vízművek Zrt. A nyomászónák megtáplálását a Duna parton elhelyezett felszíni vízkivételi művekkel biztosítják, melyek mechanikailag szűrt vizet biztosítanak. Az ily módon kiemelt víz nem ivóvíz minőségű, de technológiai hasznosításra alkalmas, és a csekély előkezelés miatt jóval olcsóbb, mint az ivóvíz.

A Fővárosi Vízművek Zrt. ivóvízbázisai mellett az alábbi vízbázisok üzemelnek még a főváros területén:

- Budapest IV. kerületében: Aquaworld B-121 kataszteri számú karsztkút (üzemeltető: Aquaworld Hotel és Élményfürdő Szolgáltató Zrt.),
- Budapest XI. kerületében: Dél-budai Keserűvíztelepek (Hunyadi János és Ferenc József telepek) (üzemeltető: ÉLPAK Élelmiszeripari és Palackozástechnikai Zrt.)
- Budapest XIV. kerületében: Paskál kút vízbázis (üzemeltető: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.),

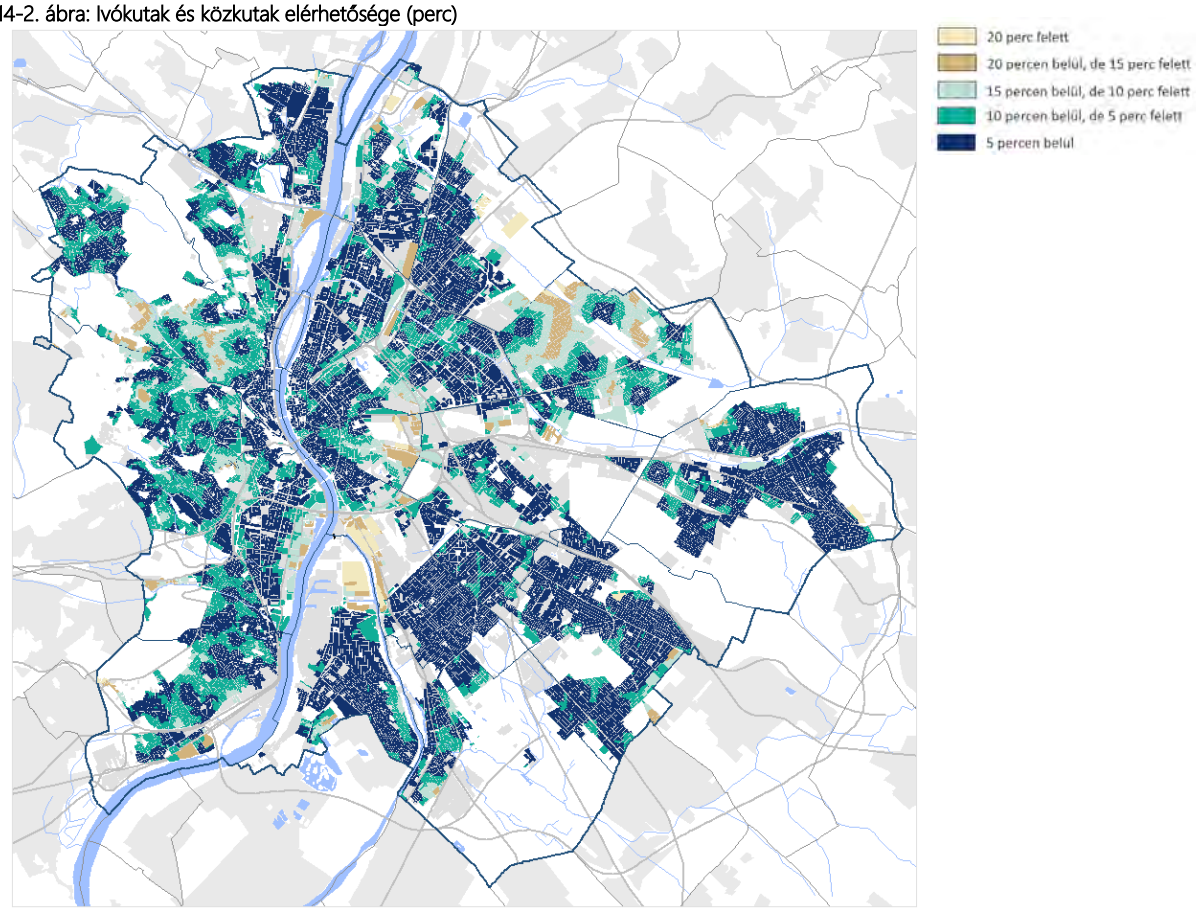
- Budapest XVII. kerületében: B-94, B-95 és B-96 kataszteri számú rétegvízkutak vízbázisa (üzemeltető: Rauch Hungária Kft.),
- Budapest XX. kerületében: Pesterzsébeti Strandfürdő vízbázisa (üzemeltető: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.),
- Lukács-fürdő, Margitsziget II (Magda) kút (üzemeltető: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.).

A közkifolyók száma is egyre csökken, 2022-re közel 700 db maradt üzemben a városban a 2005. évi 1899 db-hoz képest, a parkok esetén pedig inkább ivókutak kerülnek kialakításra. A közkutak igen fontos szerepet töltöttek be, és rendkívül elterjedtek voltak a lakott településeken már a történelmi időkben is, mielőtt a vizet minden lakásba bevezették volna. A vizet egyrészt tisztálkodásra, mosásra, másrészt ivásra használták. Amikor a vízellátó rendszerek, a házi bekötések kiépültek, az ingatlanokra bevezették az ivóvizet, akkor ezen közkutakat sok helyen megszüntették, mert eredeti funkciójukat elvesztették. Budapest területén mintegy 700 darab közkút található, jellemzően a külsőbb kerületekben, amelyek megjelenésük, műszaki állapotuk, illetve a funkciójának megváltozása miatt elavultnak tekinthetőek.

A közterületeken az utóbbi években terjedtek el az ivókutak, amelyek az ivóvíz igényeket hivatottak kiszolgálni modern megjelenésükkel és egyszerűbb működtetéssel. Egyes fajtái kiegészítésre kerülnek az állatok itatását is biztosító elemekkel, itatóval. Az ivókutak különösen a belső kerületekben terjedtek el, azonban fontos megjegyezni, hogy még találhatóak közkutak ezen területeken is. Megfontolandó, hogy ezen közkutakat lehetőség szerint minél hamarabb le kellene cserélni ivókutakra. Ezt követően a külsőbb kerületekben található közkutak lecserélésére is sor kerülhet. Az ivókutak – amelyek megtáplálása a vízellátó rendszerről történik – megfelelő minőségű ivóvizet biztosítanak az igénybe vevő részére. További előnyük, hogy nem termelnek felesleges többlethulladékot a palackozott vízzel szemben. Az ivókutak szerepüket leginkább a melegebb évszakokban, illetve hőségben töltik be (március – november), azokat egyes esetekben a fagyveszély miatt a téli időszakra vízteleníteni szükséges.

Az elérhetőség vizsgálata során vizsgálatra került, hogy a közkutak és az ivókutak elérhetőek legyenek. Fontos ez különösen a nyári időszakban a gyalogosok és a kerékpárral közlekedők részére. A vizsgálat eredményeképpen megállapítható, hogy jellemzően 5 perc alatt elérhető ivókút, vagy közkút Budapesten.

14-2. ábra: Ivókutak és közkutak elérhetősége (perc)

A tűzoltó-, más néven oltóvíz rendelkezésre állását szintén az ivóvízhálózatról biztosítják. A vezetékek átmérői a beépítéseknek megfelelően, a tűzszakaszok oltóvíz-igényeihez igazodva épültek ki. Egyes fejlesztések, új beépítések esetén a meglévő hálózat átépítése, a vezeték átmérő felbővítése válhat szükségessé. A tűzcsapok közül igen nagy számban fordulnak még elő altalaj (föld alatti) tűzcsapok, melyek részben nehezen észrevehetőek, részben pedig téli időszakban befagyhatnak. Fontos továbbá, hogy a rekonstrukciókkal érintett szakaszok mindegyikén (és az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendeletet is figyelembevéve) a meglévő föld alatti tűzcsapok kicserélése megtörténjen föld feletti kivitelűre.

Öntözővíz gazdálkodás központilag nem, azaz a Fővárosi Vízművek Zrt.-től függetlenül valósult csak meg. A kertvárosias részen az öntözővíz biztosítása jellemzően a telken belül található fúrt kútról történik. Emellett a lakosság és a nem lakossági fogyasztók is sok esetben az öntözővíz biztosítására locsolási kedvezményt vesznek igénybe, vagy locsolási mérőórát szereltetnek fel. Mezőgazdasági területen öntözővíz hálózatról, árokrendszerről már nem lehet említést tenni, mert a tulajdon jogilag elaprózódott területek és az összefüggő árokrendszer karbantartása megoldatlan.

A főváros területén található termálvíz kutak kezelésének feladatkörét a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. látja el. A fővárosi hévizek csapadékeredetűek, azaz a lehulló és beszivárgó csapadékvizek évtizedek, esetleg évszázadok elteltével a kőzetrétegen áthaladva ásvány-, illetve gyógyvízként bukkan újra a felszínre. Budapesten jelenleg 14 termál-, gyógy-, karszt-, illetve ásványvizes fürdő, strand található, amelyek közül tizenegyet a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. üzemeltet. Jelenleg nem működik a Király Gyógyfürdő és a Rác Gyógyfürdő. A fentiek mellett további számos strand és uszoda is működik A városban jelenleg 10 km hosszú termáltávvezeték üzemel, melyről a főváros különböző területein

elhelyezkedő fürdők ellátása történik. A Budapest Gyógyfürdő és Hévizei Zrt. hévízkútjai ellátják néhány szálloda (Hélia, Aquincum, Margitszigeti Thermal) medencéit is. A fővárosi fürdők a budapesti gyógy- és ásványvíz forrásokra települtek, melyek az alábbiak:

- Rudas gyógyfürdő forrásai (I. Döbrentei tér 9.) és kútjai,
- Rác gyógyfürdő forrásai (I. Hadnagy u. 8-10.)
- Lukács gyógyfürdő forrásai (II. Frankel Leó u. 25-29.) és kútjai,
- Császár gyógyfürdő forrásai (II. Frankel Leó u. 29-31.),
- Római fürdő forrásai (III. Rozgonyi u. 3.) és kútja,
- Csillaghegyi fürdő kútjai (III. Pusztakúti út 3.) és forrása,
- Pünkösdfürdő langyos vízű kútja (III. Királyok útja 272.),
- DS-1. termál kút (IX. Nemzeti Színház mellett)
- Gellért gyógyfürdő forrásai (XI. Kelenhegyi u. 4.),
- Margitszigeti termál kutak,
- Dagály fürdő termál kútja (XIII. Népfürdő u. 36.),
- Paskál kút (XIV. Fischer István u. 119-121.),
- Széchenyi fürdő termálkútjai (XIV. Állatkerti krt. 11.),
- Pesterzsébeti Jódos-Sós Gyógyfürdő kútjai (XX. Vízisport u. 2.),
- Csepeli strand termál kútja (XXI. Hollandi u. 1.).

A fürdők kútjai mellett még az alábbi források találhatóak a főváros területén:

- II. kerület:
- Irgalmas forrás,
- XI. kerület:
- Ferenc József 2., 3. források,
- Hunyadi János 27., 29., 34. források.

A főváros közigazgatási területén a Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztályának nyilvántartásában a felsoroltakon túl, még az alábbi ásványvíz kutak is szerepelnek:

- III. kerület:
- Óbudai Gyémánt kút (palackozási célú felhasználás),
- X. kerület:
- Max Aqua (palackozási célú felhasználás).

Szennyvízelvezetés és -kezelés

Szennyvízelvezetés, szennyvízcsatornázás

Budapest csatornahálózatának építését, üzemeltetését, valamint az összegyűjtött vizek egy részének kezelését a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telepen, valamint a Dél-pesti Szennyvíztisztító Telepen. A Fővárosi Önkormányzat 2013 júniusától a Fővárosi Vízművek Zrt.-t bízta meg a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep üzemeltetésével. A szennyvíztisztító telepekről elfolyó tisztított szennyvizek befogadója a domborzati adottságok következtében a Duna, illetve a Ráckevei–Soroksári-Duna-ág (RSD). A budai szennyvíz főgyűjtőcsatorna, valamint a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep megvalósításával az összegyűjtött vizek szinte teljes mértékben már tisztítottan kerülnek a Dunába.

A főváros területén az utóbbi években átlagosan keletkező napi szennyvíz mennyisége 350-560 ezer m^3, ami éves szinten mintegy 135-165 millió m^3-t jelent.

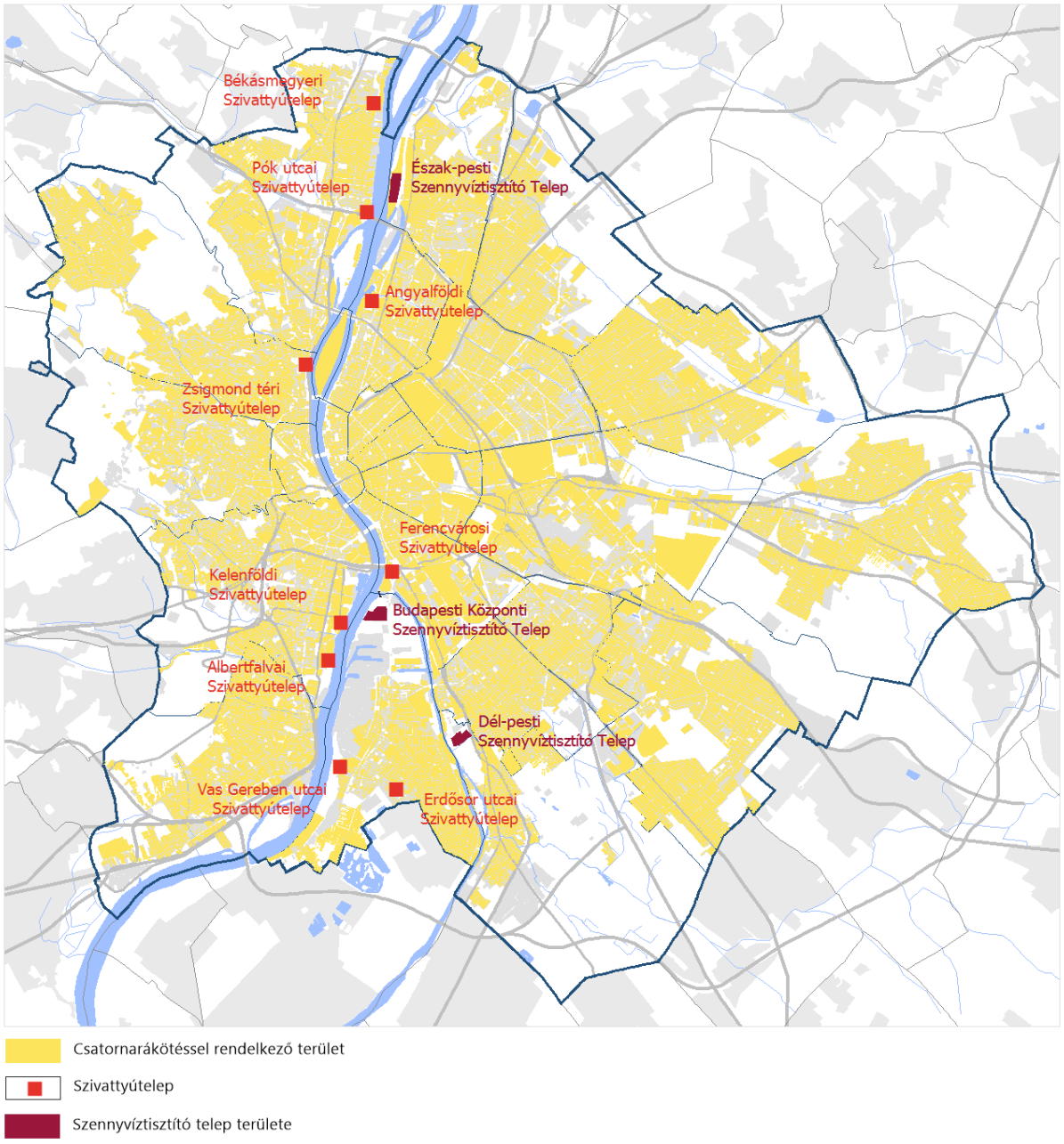
Budapesten a belső kerületekben a kiépített csatornahálózat egyesített rendszerű (2/3) – mely a csapadékvizeket is elvezeti –, míg a külső kerületeknél, a kiépítésük már részben elválasztott rendszerben (1/3) történt meg.

Fontos feladat a szenny- és csapadékvíz elvezetése a lefolyástalan területekről (mély fekvésű, illetve magas talajvízállású területek).

További feladatként jelenik meg, jellemzően a hegyvidéki területeken, hogy a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése mellett a felszíni vízelvezetést (esetenként a vízgyűjtők vízrendezését) is meg kell oldani.

A főgyűjtőcsatornák valamelyik hálózati végpontokon található szennyvízátemelő telepre, vagy közvetlenül a szennyvíztisztítóba csatlakoznak.

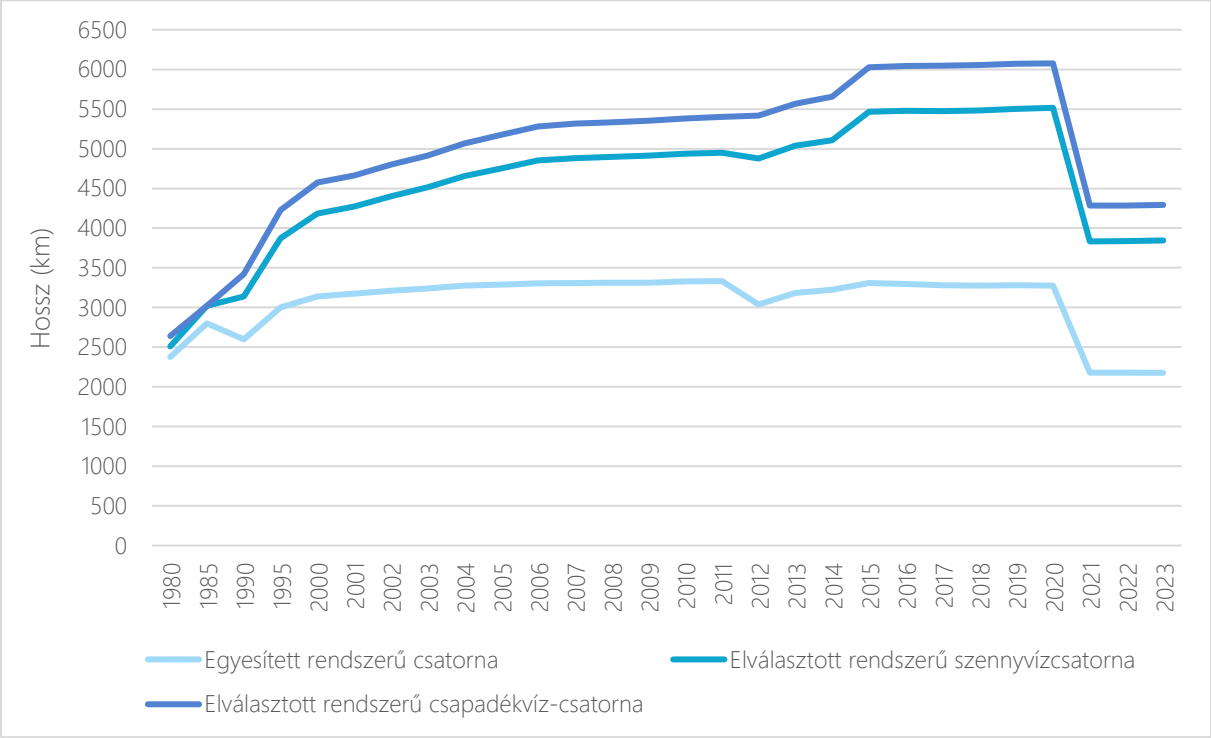
14-3. ábra: Csatornázott (csatornarákötéssel rendelkező) területek, a hálózati végátemelők és szennyvíztisztító telepek elhelyezkedése (2024)

Forrás: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., Fővárosi Vízművek Zrt.

Az egyesített rendszerben kiépített belvárosi hálózat jellemzően tégla vagy beton anyagú, melyek illesztéseinek, vagy zárt szakaszainak vízzárósága már nem megfelelő, így a szennyvíz egy része a talajba szivárog el. A több, mint 50 éve épült csatornák esetében a kamerás vizsgálat és az esetleges utólagos vízzáróság biztosítása fontos feladat. Az elmúlt évtizedben részben az Uniós forrásoknak köszönhetően számos helyen létesültek új csatorna szakaszok, mely által a vízhálózat és a csatornahálózat kiépítettsége közötti különbség, azaz az úgynevezett közmű olló ágai közti különbség csökkeni kezdett. Bár jelentős rekonstrukciók történtek, és hálózati kapcsolatok is kiépítésre kerültek, még mindig akadnak olyan elővárosi területek, melyek egy része csatornázatlan.

14-4. ábra: Budapest csatornahálózata

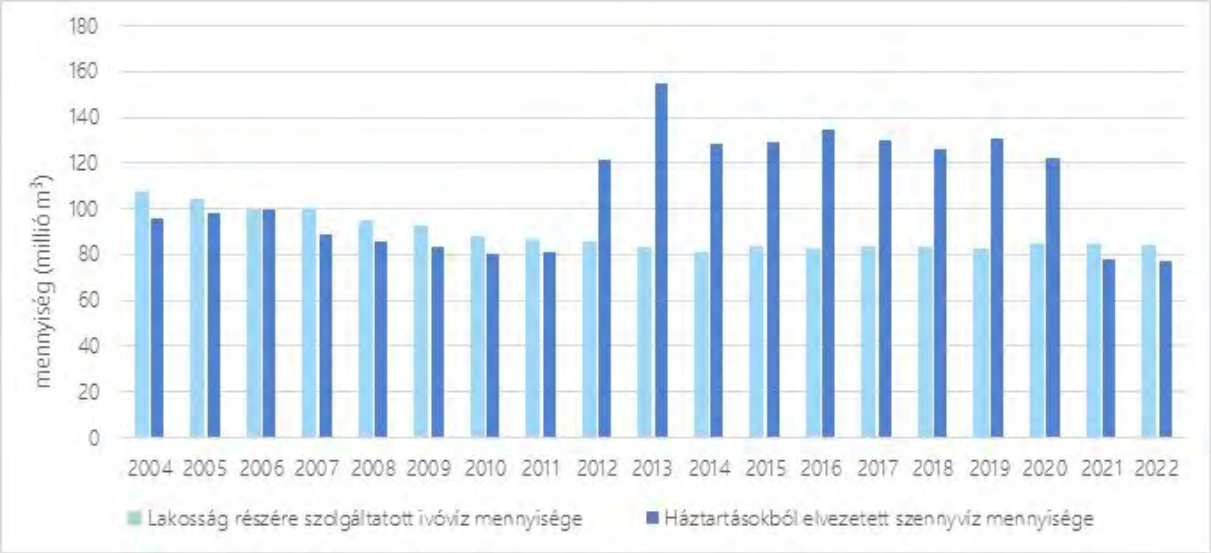

Forrás: KSH, Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. (2024) (Megjegyzés: a csatornahálózat hosszában tapasztalt csökkenés a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. felülvizsgálatából adódik.

2006-ban a FŐMTERV Zrt. elkészítette a XXI. és XXII. kerületek kivételével Budapest általános csatornázási tervének felülvizsgálatát, melyben nem csak az ellátatlan területek szennyvízcsatornázása, hanem a túlterhelt csatornaszakaszok tehermentesítése is megtervezésre került. A terv 2008-ban bővítésre került a Dél-budai térség (XXII.) és Csepel (XXI.) szennyvizeinek a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre való csatlakoztatásának és a hiányzó szennyvízcsatorna hálózatának tervezésével. A kibővített projekt neve „Budapesti Komplex Integrált Szennyvízelvezetési és Szennyvíztisztítási Program" (BKISZ).

A 2013-ban indított Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése (BKISZ) projekt – ami 16 fővárosi kerületet, továbbá Budaörsöt érintette – 2020 decemberében lezárult. A projekt keretében közel 270 km csatorna, 23 darab átemelő telep, továbbá 15 ezer darab lakossági bekötés épült, ezzel 42 ezer fővárosi lakos élete vált komfortosabbá.

14-5. ábra: A háztartások részére szolgáltatott ivóvíz és a háztartásokból elvezetett szennyvízmennyiség mértéke

Forrás: KSH, Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., Fővárosi Vízművek Zrt. (2024)

A grafikon jól szemlélteti, hogy a fővárosi háztartási vízfogyasztás az utóbbi években egyenletes, ugyanakkor az elvezetett szennyvíz mennyisége a 2012 – 2020 közötti időszakban sokkal több, mint a felhasznált víz mennyisége és évente eltérő, nem konzekvens tendencia szerint változik. Ennek oka a csatornahálózat kiépítettségében, azaz a túlnyomórészt egyesített rendszerű csatornahálózatban keresendő, mivel a szennyvizek mellett jelentős mennyiségű csapadékvíz is elvezetésre és tisztításra kerül.

Lásd még a Csapadékvíz-elvezetés, felszíni vízrendezés, csapadékvíz-gazdálkodás c. fejezetben.

Az összegyűjtött szenny- és az egyesített rendszerben összegyűjtött csapadékvizek jelenleg három tisztítótelepre kerülnek.

Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz

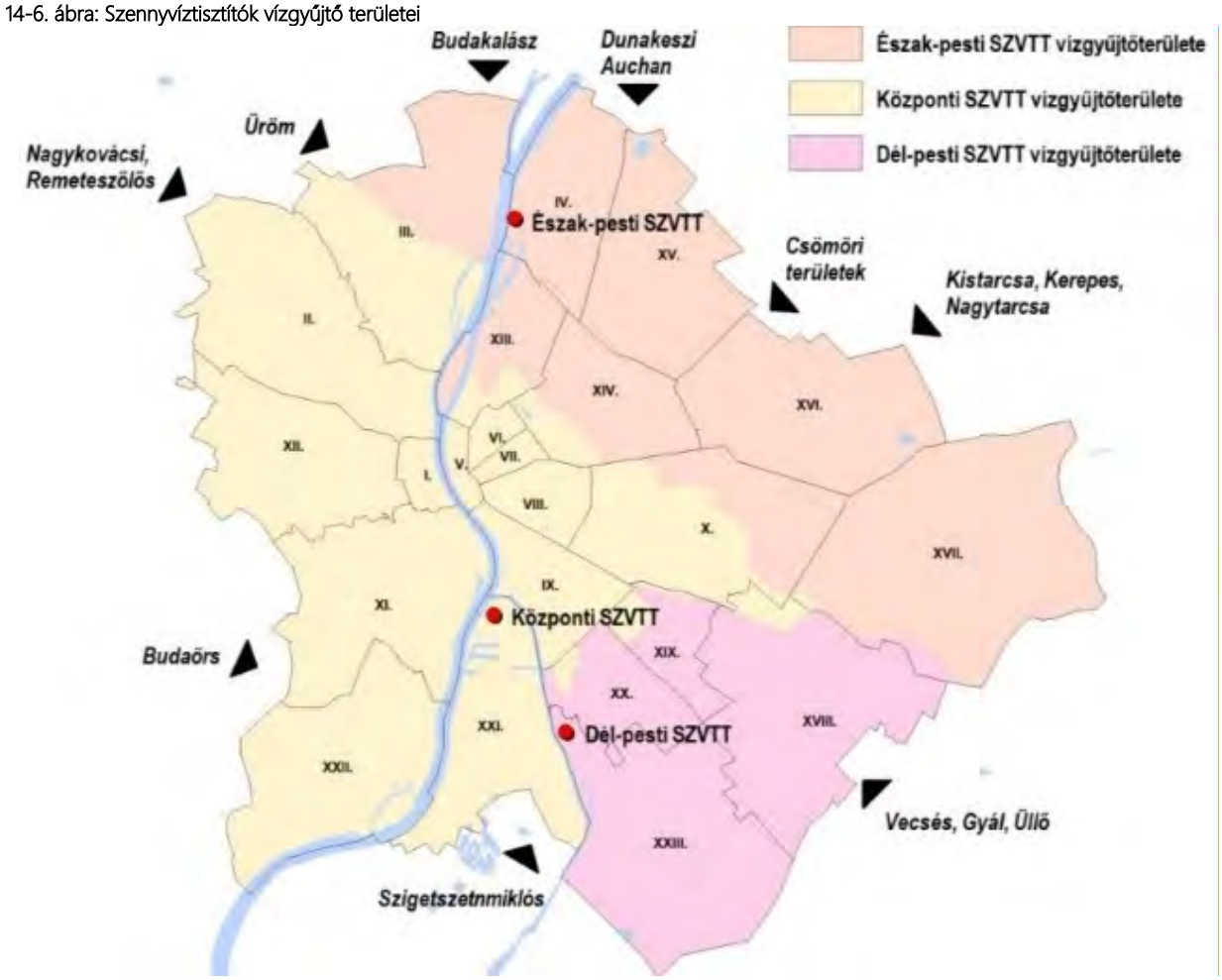
A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz – a települési folyékony hulladék – olyan háztartási szennyvíz, amelyet a keletkezés helyéről vagy átmeneti tárolóból – közcsatornára való bekötés vagy a helyben történő tisztítás és befogadóba vezetés lehetőségének hiányában – gépjárművel szállítanak el ártalmatlanítás céljából. A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz döntő mennyisége a vezetékes vízzel ellátott, de nem csatornázott, vagy gerincvezetékre rá nem csatlakozott területeken képződik.

A Fővárosi Településtisztasági és Környezetvédelmi Kft. – amely kizárólagos közszolgáltatói jogosultsággal rendelkezik – által 2023-ban begyűjtött, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz mennyisége összesen több, mint 175 ezer m^3 volt (lakossági 119,6 ezer m^3, közületi 55,8 ezer m^3), ami kevesebb, mint az elmúlt években volt. A begyűjtött háztartási szennyvizet a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság által engedélyezett leeresztőhelyeken – részben az Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. által üzemeltetett csatornaaknákba, részben közvetlenül a BKSZTT leeresztőhelyén engedik le, majd a közművel összegyűjtött szennyvízzel együtt kerül a szennyvíztisztító telepekre.

Szennyvíztisztítás

A főváros egyik környezeti kockázatot jelentő problémája volt a szennyvíztisztítás elmaradottsága, mivel voltak olyan hálózati végpontok, melyek közvetlenül a Dunába juttatták az összegyűjtött szennyvizeket. A BKISZ projekt lezárása után, a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep kiépítésével megszűntek a dél-budai szennyvízkiömlők is, így a főváros szennyvizeinek közel 100%-a már tisztítottan kerül a Dunába.

14-6. ábra: Szennyvíztisztítók vízgyűjtő területei

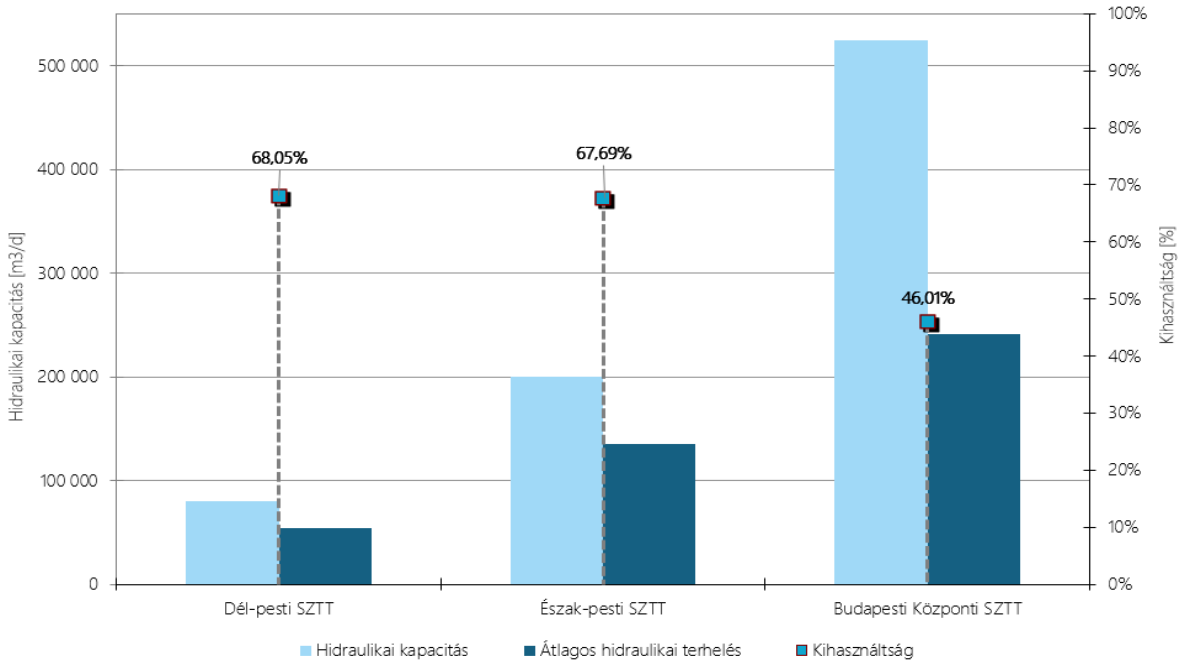

Forrás: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., Enviroduna Beruházás Előkészítő Kft. (2020)

A dél-budai szennyvizek tisztítási koncepciójának megváltozásával a Dél-Budai Szennyvíztisztító Telep megvalósítása meghiúsult. A kiépített hálózat a terepviszonyoknak megfelelően déli irányba vezeti el a vizeket, miközben a befogadó a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep jóval északabbra található. A gyűjtőcsatornák vizeit így nyomás alatti üzemű főgyűjtővel juttatják el a tisztítótelepre, melynek kiépítése Dél-Budai főgyűjtő néven már befejeződött. A csőhálózat és a kapcsolódó létesítmények (a folyó alatti átvezetés műtárgyai, átemelő-telepek) megvalósításával egy újabb, jelentős mennyiségű szennyvízkezelést igénylő terület vizeitől mentesült a Duna.

A budaörsi szennyvizek 2017. december 1-je óta a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre kerülnek elvezetésre, így a Hosszúréti-patak, mint a budaörsi tisztított szennyvizek korábbi befogadója, mentesül a túlterheltség alól.

14-7. ábra: Szennyvíztisztító telepek kapacitása, kihasználtsága 2023-ban

Forrás: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., Fővárosi Vízművek Zrt.

Hosszú távon is a szennyvíztisztító telepek területeinek kijelölése és fenntartása elsőrangú érdeke a városnak, mivel jelenleg más hasonló nagyságú szabad terület a csatornázási főművi rendszerek végponti átemelőinek közelében nem található. A tisztítandó szennyvizek mennyisége jelentősen csökkent a vízfogyasztás és a régi, nagy vízigényű iparok megszűnése miatt.

A települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK irányelv módosítási tervezetének közzététele 2022 októberében történt, majd azt 2024. április 10-én fogadták el. Ez a módosítás Budapest szennyvíztisztító telepei szempontjából komoly tagállami fejlesztést fog – az irányelv magyarországi átvétele után – jelenteni: *„A Bizottság több stratégiáját is alátámasztó legújabb tudományos ismeretek rávilágítanak arra, hogy intézkedéseket kell hozni a mikroszennyező anyagok problémájának kezelése érdekében, amelyek ma már általában az Unió valamennyi vizében kimutathatók. E mikroszennyező anyagok némelyike már alacsony – mikrogramm/liter nagyságrendű, vagy annál alacsonyabb – koncentrációban is veszélyt jelent a közegészségre és a környezetre. Bár az elsődleges, másodlagos és harmadlagos kezelés már eltávolít néhány mikroszennyező anyagot, további kezelést, azaz negyedleges kezelést kell bevezetni annak érdekében, hogy a fennmaradó mikroszennyező anyagok széles skáláját el lehessen távolítani a települési szennyvízből. A negyedleges kezelésnek elsősorban a szerves mikroszennyező anyagokra kell összpontosítania, amelyek a szennyezés jelentős részét teszik ki, és amelyek tekintetében már léteznek eltávolítási technológiák. A kezelést az elővigyázatosság elve és a kockázatalapú megközelítés együttes figyelembevételével kell előírni. Ezért minden, legalább 150 000 LE terhelést kezelő települési szennyvíztisztító telepnek negyedleges kezelést kell biztosítania, mivel a mikroszennyező anyagok környezetbe történő kibocsátásának jelentős részéért ezek a létesítmények a felelősek, és a mikroszennyező anyagoknak a településiszennyvíz-tisztító telepek általi, ilyen nagyságrendű eltávolítása költséghatékony. Az ilyen, legalább 150 000 LE terhelést kezelő szennyvíztisztító telepek esetében a tagállamoknak biztosítaniuk kell a szükséges beruházások kiemelt kezelését, hogy haladéktalanul sor kerülhessen az olyan létesítmények felszerelésére, amelyekben az emberi egészségre és a környezetre jelentett kockázatok a legmagasabbak.”*

Szennyvíztisztítási melléktermékek

A szennyvizek tisztítása során 2023-ban 11.932 tonna rácsszemét, 1.322 tonna homokfogó üledék, illetve 122.362 tonna víztelenített szennyvíziszap keletkezett. A rácsszemét, illetve homokfogó üledék hasznosítása összetétele és viszonylag magas víztartalma miatt gazdaságtalan, ezért előkezelés után a lerakóba kerül. A szennyvíztisztító kapacitások bővítésével összefüggésben elsőbbséget kell, hogy kapjon az iszapkezelés és az iszapelhelyezés (ártalmatlanítás), mivel ezek egymással szorosan összefüggő műszaki-gazdasági és környezetvédelmi kérdések megoldását igénylik. A szennyvíztisztító telepeken az iszapkezelés célja a térfogat csökkentése, ami az iszapok víztelenítésével érhető el.

A mezőgazdasági hasznosítás a szennyvíziszap lehetséges legkisebb ártalommal járó elhelyezési módja, mivel az értékes és hasznosítható anyagok visszajutnak a természet körforgásába. A szennyvíziszap ilyen módon nem hasznosítható abban az esetben, ha a nehézfémtartalom határérték feletti, vagy ha nincs meg a megfelelő fogadókészség. Emiatt a deponálás a valószínűbb – nagyrészt jelenleg is alkalmazott – alternatíva, vagy a szennyvíz iszapot más módon kezelni és hasznosítani szükséges.

A deponáláshoz olyan végleges kialakítású tárolóhelyet kell létesíteni, amely a környezetet nem szennyezi, az élővilágot és tájat nem veszélyezteti, és a környezeti hatások megfigyelését, illetve ellenőrzését megfelelő monitoring rendszer segíti. Az iszapok energetikai hasznosításához a víztartalom lehető legkisebbre történő csökkentését és a szállítást követően villamosenergia-termelő égetőműben van lehetőség. A rendszer beindításához, felfűtéséhez (a víztartalom megszűntetéséhez) szükséges primer energia (földgáz, fűtőolaj, villamos energia stb.) szükséges. Az ilyen célú létesítmény elhelyezésénél fontos szempont a szennyvíztisztító telepek távolsága a szállítási költségek minimalizálása érdekében, továbbá a környező beépítés az esetleges szaghatások minimális zavaró hatásának elérése céljából.

Mindhárom szennyvíztisztító telepen biogázt is előállítanak, amelyet elsősorban a telepek saját villamos- és/vagy hőenergiaigényük kielégítésére használnak fel.

☞ ***Lásd még a 14.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energia-gazdálkodás lehetőségei c. fejezetben***.

Csapadékvíz-elvezetés, felszíni vízrendezés, csapadékvíz-gazdálkodás

Csapadékvíz-elvezetés

A főváros csapadékvíz-elvezetése részben az egyesített rendszerű csatornahálózaton, részben pedig az elválasztott rendszerben megépített csapadékvíz-elvezető hálózaton keresztül történik. Utóbbi kialakítása lehet zárt csatorna, vagy nyílt felszínű árok mederburkolattal, vagy csak gyepesített mederrézsűvel. Ezen hálózatok befogadói a természetes vízfolyások, illetve általuk a Duna. Sok helyen – jellemzően a pesti oldalon – a befogadó távolsága miatt az árkok csak puffer tárolóként és szikkasztóként funkcionálnak. Az elővárosi zónában sok helyen csak a szennyvízcsatornázás valósult meg, az utak mentén jellemzően csak vápák, jobb esetben árkok létesültek. Az egyesített rendszerű csatornahálózatok közelében újonnan megépített csapadékcsatornák befogadója sok esetben az egyesített rendszerű csatornahálózat, így az elválasztott rendszer a tényleges feladatát nem látja el, mivel a csapadékvizek ily módon a szennyvíztisztító telepekre kerülnek, ahol esetleg felesleges tisztítási folyamatokon mennek keresztül vagy egy bizonyos hígítási koncentráció felett a szennyvizekkel együtt közvetve, vagy közvetlenül a Dunába kerülnek bevezetésre.

Ahol a csapadékvíz csatornák befogadója nyílt vízfolyás, ott a legtöbb esetben a meder rendezetlensége, valamint az illegális rákötések miatti csökkenő vízszállító kapacitás jelent problémát.

Az elmúlt évtizedekben egyre inkább a rövid idejű, nagy intenzitású csapadékhullás vált jellemzővé,

amely elsősorban a klímaváltozásra vezethető vissza. A csatorna-hálózatok méretezése, illetve az útburkolatokba beépített víznyelőaknák elhelyezése (útpálya lejtése, aknák távolsága) nem a tartósabb, hosszan elnyúló csapadékhullás figyelembevételével történt. A nagy intenzitású csapadékhullásnak való megfelelés – az év nagy időszakában – túlméretezett hálózatok kiépítését, azaz gazdaságtalan kiépítést jelentene, mivel a túlnyomórészt nyári időszakban jelentkező intenzív csapadékhulláson kívül hulló csapadékok elvezetését a jelenleg is meglévő hálózat képes fogadni, és biztonsággal elvezetni.

Az intenzív csapadékhullás következtében fellépő nagy terhelést jelentő vízelvezetés kivédésére az időszakos tározás, illetve a késleltet módon történő vízbevezetés jelentheti a megoldást. Ez, a vizek egy közbenső, azaz az összegyűjtés helye és a befogadó közötti vízelvezetés kiegyenlítését hivatott szolgálni, mellyel elkerülhető a befogadó csatornák rövid idő alatt bekövetkező nagy hidraulikai leterhelése.

A pesti oldalon lévő vízfolyások vízjárása kiegyenlítettebb, mint a budai hegyvidéki vízfolyásoké. Általánosan vizsgálandó, hogy mely vízfolyások mentén alakítható ki záportározó, mellyel a heves csapadékok által keletkező vízhozamokat visszatartva, a meder terhelését kiegyenlítetté teheti. Az ilyen tározók környékén lehetőség nyílva továbbá a meder természetesebb kialakítására, vízfolyás revitalizációra is.

Felszíni vízrendezés

A vízfolyások közül Budán jóval többet találunk, mint a pesti oldalon. Ennek oka elsősorban a domborzatban keresendő, hiszen a budai hegységről lefolyó, gyorsan összegyűlő, nagy mennyiségű csapadékvizek hamar utat törnek maguknak. A pesti oldalon a vizek összegyülekezése a közel sík terep miatt jóval lassabban zajlik le, így egyenletesebb terhelés jelentkezik a befogadókra nézve.

A fővároson átfolyó vízfolyások az agglomerációs települések csapadékvizeit és tisztított szennyvizeit is elvezetik, ezért a tervezett fejlesztések összhangját meg kell teremteni, hogy a káros elöntések, hordaléklerakások, valamint eróziós károk elkerülhetők legyenek. Sok vízfolyás fővárosi szakaszán már további helybiztosítás, mederszelvény bővítés már nem valósítható meg, így az érkező vízhozamokat még az agglomerációs településeken kell úgy visszatartani, hogy azok egyenletes terhelésként érkezzenek meg a fővárosba. A Rákos-patak mentén ugyanakkor vizsgálandó, hogy mely szakaszokon van lehetőség tározó létesítésére.

Elsősorban a környezetvédelmi szempontok figyelembevételével a kisvízfolyásokat, árkokat, patakokat a tájba illeszkedve nyílt árokként kell rendezni. A vízfolyások mellett fenntartási sáv és a lehetőségek szerint minél szélesebb további összefüggő zöldsáv, erdősáv kialakítása a cél, amely a városrészek átszellőzését is elősegíthetné.

Az élővízfolyások, mint befogadók vízügyi és ingatlanrendezési szabályozása magáningatlanok érintésekor a vízrendezési munkálatok alapvető feltétele. Mind a budai, mind a pesti oldal területvízteleníto rendszerei ezekre a vízfolyásokra támaszkodnak.

A főváros időszakos vízfolyásai általában a tavaszi hóolvadás során és nagyobb esőzések alkalmával vezetnek csapadékvizet. A befogadók nemcsak élővízfolyások, hanem – főleg a budai oldalon – egyesített rendszerű gyűjtőcsatornák is lehetnek.

A vízfolyások vízminőségét mind az ipar, mind a környezetében élő lakosság illegális bevezetéseken át szennyezi, ezért a közvetlen szennyvíz rákötéseket meg kell szüntetni. A kisvízfolyások többsége szennyezetten érkezik a fővárosba. A vízminőség javításával kapcsolatban a szennyvíz-csatornázás és szennyvíztisztítás fejlesztése meghatározó tényező. Ez a közelmúltban már javuló tendenciát mutatott, mivel az agglomerációban a szennyvíztisztítás terén jelentős előrelépések történtek.

A belterületi vízrendezés sajátos feladata a természetes lefolyás nélküli, mély fekvésű területek rendezése. A mély fekvésű területek csatornázási problémáinak megszüntetése összehangolt vízgazdálkodási és városrendezési tevékenységet igényel.

Jelentősebb vízfolyások

A Rákos-patak, a Gödöllői-dombságból eredő és a Dunába torkolló patak; a Duna magyarországi szakaszának egyik leghosszabb bal parti mellékvize és egyben a főváros leghosszabb vízfolyása is. A patak a Gödöllői-dombságban, Szada határában ered. Gödöllő városában az egyik mellékágával, a Fiók-Rákos-patakkal ömlik össze. Isaszegen és Pécelen áthaladva lép be Budapest területére a XVII. kerületben. Rákosmentét elhagyva a X., XIV., és a XIII. kerületen átcsobogva ömlik végül a Dagály Gyógyfürdő északi vége mellett a Dunába. Hossza 44 km. A felső vízgyűjtőn kialakuló esetleges nagyvíz ellen a kőbányai, mátyásföldi, rákoskeresztúri szakaszon a jelenleg beépítetlen, mély fekvésű, építésföldtani szempontból egyébként kedvezőtlen területeken tározók kialakítása javasolt. A területek beépítését megelőzően lenne szükség a tározást és a környezetbe is illeszkedő mederszakasz kialakítására, ellenkező esetben nem lesz lehetőség az árhullámok csökkentésére, kiegyenlítésére. A 2016-os év folyamán készült egy revitalizációs mesterterv, ami a patak és partjának revitalizációja mellett annak vízgazdálkodási szerepét is figyelembe vette, megvizsgálva, hogy hol van lehetőség a meder szélesítésére, tározó tavak kialakítására.

Az állandó jellegű vízfolyások közül a budai oldalon az Aranyhegyi-patak a legnagyobb, mely a Pilis hegységben ered több forráságból (Szántói-, Háziréti-, Rétvölgyi-, Solymári-patak). Vízfolyása a Budai-hegységet és a Pilist elválasztó Vörösvári-árokban halad, és Budapest területén torkollik a Dunába. Hossza 23 km, vízgyűjtő területe 120 km².

A Hosszúréti-patak (másik nevén Kő-ér) a Budapesttől nyugatra eső területek csapadékainak elvezetéséért felelős felszíni víz. A patak forrása a torbágyi erdőben található, és többek között Biatorbágy, Budakeszi, Budaörs, Törökbálint és Diósd területét érintve csatlakozik a Dunába a Csepel-sziget északi részénél. Hossza 17 km, vízgyűjtőterülete 114 km^2. A patak vízjárása az utóbbi időben kedvezőtlen képet mutatott, árvizei gyakoriak és lakott területeket veszélyeztetnek. A patak árvízvédelmi szempontból történő szabályozása során a vízgyűjtő terület egységes vizsgálata szükséges. A fővárosi szakaszon a Kőérberki Tóváros mellett kialakított látványtó rendszert kell a patak árvízvédelmi céljainak megfelelően átalakítani, a fővároson kívüli szakasz, és az arra már elkészített tanulmányok (Törökbálint, Pistály-réti tározó) figyelembevételével, azokkal összhangban. A Pistály-réti tározó megvalósításának hiányában a XI. és XXII. kerületeknek számolnia kell a Hosszúréti-patak megnövekedett vízhozamának fogadásával.

A Szilas-patak egy, a Gödöllői-dombságból eredő és Budapest Káposztásmegyer nevű részében torkollik a Dunába. A patak két forrásból ered, az egyik a Kerepestől nyugatra található Látó-hegy, míg a másik a Kerepestől délkeletre álló Hüdői-hegy lába. Kerepesen leginkább Malom-pataknak nevezik, míg Újpalotán Palotai-pataknak. Útja során Kerepes Szilasliget nevű részéből kiindulva keresztülhalad Kistarcsa, majd Nagytarcsa belterületén, ahonnét Cinkota felé veszi az irányt. Az M0 gyorsforgalmi út alatt áthaladva éri el Budapest XVI. kerületét, ahol az 1978-ban, mesterségesen kialakított Naplás-tóba torkollik. Innét egy mesterséges lefolyó indítja további útjára Mátyásföldön, Rákospalotán és Káposztásmegyeren keresztül, ahol a Megyeri-erdő alatt beleömlik a Mogyoródi-patak. Onnét mintegy másfél kilométer megtétele után, nem messze a Megyeri hídtól végül a Dunába torkollik. Vízgyűjtőterülete 85 km^2. A patak felső szakaszán a Naplás-tó, mint korábban kialakított tározó alkalmassága megfelelő. A XV. kerületben találhatóak még olyan mély fekvésű, rét területek, ahol további tározók beépítése lenne lehetséges.

A Gyáli-patak (Gyáli 1. főcsatorna) befogadója a Ráckevei (Soroksári)- Duna. A patak 32 km hosszú, teljes vízgyűjtő területe 450 km^2. A felső 24,7 km-es szakasz kezelője és üzemeltetője a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, a budapesti szakaszé pedig a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. A vízfolyás Soroksár területén lép be Budapestre, ahol a torkolatig több oldalág csatlakozik hozzá. Az utóbbi időszakban a vízrendszer a városias területek közvetlen csapadékvíz befogadójává vált, ami miatt heves zivatarok esetén a patak kiöntésével lehet számolni, ugyanis vízelvezető

kapacitása nem alkalmas a hirtelen, nagy mennyiségű csapadékvizek elvezetésére.

Az Ördög-árok egy patak, a Duna öt budai torkolatú mellékvízfolyásának egyike. Legnagyobb oldalvize a Kis-Ördög-árok, amely a hűvösvölgyi Nagyrétnél folyik bele. Az Ördög-árok a budai oldal szennyvizének jelentős részét is befogadja: a Budapesten keletkező napi 600 ezer köbméter szennyvízből 50 ezer köbméter rajta keresztül ömlött a Dunába, aminek a csepeli Központi Szennyvíztisztító Telep megépülése vetett véget. Hossza 21 km, vízgyűjtőterülete 65 km^2.

Az Irhás-árok a Határ-árok vízgyűjtőjének részét képezi. A keskeny, hosszú vízgyűjtő felnyúlik Csillebérc térségéig, nagysága 2,37 km^2, a vízfolyás hossza mintegy 3 km.

A Spanyolréti-árok vízgyűjtő terület 4,2 km^2, mely a Főváros XI. kerülete és Budaörs külterületei között közel fele-fele arányban oszlik meg. Budapestre eső I. ágával együtt értendő szakasza ~11,5 km (11.436 méter). A térség várható beépítésének fokozódásával elengedhetetlenné válik a patak vízszállító képességének fokozása, valamint a vízvisszatartás lehetőségeinek vizsgálata és helybiztosítása.

A Határ-árok a XI. kerület csapadékvizeinek jelentős részét vezeti a Dunába. Vízgyűjtőjének részét képezi a Sasadi-árok, Őrmezei-árok és az Irhás-árok. Az árok rendezése és teljes átépítése a Gazdagréti lakótelep építésével egy időben épült ki. Az árok Nagyszeben utca és Budaörsi úti záportározó közötti szakaszát fenéklépcsős burkolattal látták el. A záportározóból kilépve az árok kis fenéklejtésű földmederrel halad át a keserűvíz források térségén. A XI. kerületi függőmedrű szakaszának kapacitása jelenleg nem elégséges, így annak átépítésre már most nagy szükség lenne.

A Diós-árok Budapest XII. kerületében található nagy esésű, mély eróziós völgy, ami a Sváb-hegyet az Istenhegytől elválasztó szerkezeti vonalon alakult ki. A Városkúttól előbb északra, majd keletre fut le, és a kiszélesedő, ma már fedett alsó szakasza a Szent János Kórháznál végződik. Jobb oldali lejtőjén halad a fogaskerekű vasút. A Diós-árok a városkúti forrásból fakadó vizet, valamint a csapadékot és a rétegvizet vezeti le az Ördög-árokba.

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. a Fővárosi Önkormányzattal kötött, érvényben lévő megbízási szerződés alapján üzemelteti és tartja karban a fővárosi tulajdonú kisvízfolyásokat, árkokat. Az FCSM Zrt. üzemeltetésében lévő vízfolyások az alábbiak: Római-patak, Aranyhegyi-patak, Pilisborosjenői-patak, nagy Ördög-árok, Kis Ördög-árok, Budaörsi-árok, Hosszúréti-patak, Keserű-ér, Caprera-patak, Érd-Diósdi mellékág, Mogyoródi-patak, Csömöri-patak, Szilas-patak, Zúgó-patak, Gyáli I. csatorna, Gyáli-patak, Sósmocsári árok, Kőbányai úti árok I. és II. ág, Békásmegyeri árok, Testvérhegyi árok, Schäffer árok, Ürömi árok, Bécsi úti szegélyárok, Viharhegyi árok, Pomázi árok, Ürömi úti árok, Bene árok I. és II. ág, Csillaghegyi árok, Péterhegyi árok, Remetehegyi árok, Sporttelep utcai árok, Pusztakúti úti árok, Rókahegyi árok, Aranyhegyi úti árok, Ürömhegyi lejtő árka, Táborhegyi lépcső árka, Téglagyári árok, Kerti árok, Mészkő utcai árok, Hidegkúti úti árok, Hidegkúti úti szegélyárok, Gazda utcai árok, Solymári határárok. Fő feladata az elöntésmentes vízelvezetés biztosítása az árkok mindenkori kiépítettségének mértékéig.

☞ A Budapest felszíni vizeit tartalmazó tervlap az M14. Közművesítés melléklet 14.1. Víziközművek fejezetében található.

A főváros területén az utóbbi évtizedekben nagy intenzitású és tartósságú csapadék hullott le 1999-ben, 2006-ban, 2010-ben, 2013-ban, 2015-ben, 2018-ban, 2020-ban, 2021-ben és 2023-ban a májustól júliusig terjedő időszakban. A rendkívüli esőzések miatt levonuló víz minden eddiginél nagyobb eróziós károkat, suvadásokat, valamint burkolat-meghibásodásokat okozott a fővárosi kezelésű kisvízfolyásokon.

Különösen a budai árkok esetében volt igen kritikus a helyzet. A nagy esések miatt előálló vízsebesség a mértékadó vizek elvezetésére alkalmatlan földmedrű árkok esetében komoly károkat okozott. Súlyosbítja a helyzetet az is, hogy a kisvízfolyásokon lévő műtárgyak (átereszek, kocsibehajtók) egy része engedély nélkül, hidraulikailag alulméretezetten épültek meg,

továbbá egyes helyeken nem megoldott az árok melletti út csapadékvíz elvezetése.

Az FCSM Zrt. a rendkívüli esőzések okozta károk felszámolásával párhuzamosan részletes felmérést végzett, mely alapján meghatározta a legfontosabb tennivalókat. A beavatkozások beruházás jellegűek, amelyekre megfelelő pénzügyi forrást kell biztosítani.

Az 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve (VGT2) a következő víztesteket érinti Budapest közigazgatási határán belül. A víztestek tervezett beavatkozásainak összhangban kell lennie a VGT2-ben szereplő, ezekre a víztestekre vonatkozó intézkedési tervekkel, melyek az Európai Unió Víz Keretirányelvében (2000/60/EK) megfogalmazott célkitűzések elérését teszik lehetővé:

- Duna-Budapest (AOC752)
- Barát-patak (AOH632)
- Aranyhegyi- és Határréti-patakok (AEP279)
- Nagy-Ördög-árok alsó (AEP825)
- Nagy-Ördög-árok felső (AEP826)
- Hosszúréti-patak (AEP602)
- Szilas-patak és vízgyűjtője (AEQ012)
- Rákos-patak (AOC845)
- Gyáli 1,2.-főcsatorna és Szilassy-csatorna (AEP530)
- Ráckevei-Soroksári-Dunaág (AIQ014).

Az FCSM Zrt. üzemeltetésében álló vízfolyások mindegyike átalakításra szorul a kapacitáshiány és/vagy a meder rendezésének igénye miatt. A vízfolyások burkolatai, műtárgyai elavultak, anyagukat az atmoszferikus hatások tönkretették, a vízfolyások árvízvédelmi és ökológiai szempontokat egyaránt szem előtt tartó, új szemléletű átépítése pedig időszerű feladat. Ezek az igények a teljes vízfolyásrendszert lefedik.

Környezetvédelem, vízminőségvédelem

Ahol a rendezéshez szükséges hely biztosítható, törekedni kell az árkok és kisvízfolyások jellegének megőrzésére. A vízfolyások, árkok természetközeli rendezésének területigénye a hagyományos rendezéshez viszonyítva mintegy 50%-kal nagyobb.

A vízfolyások melletti zöldfelületek ápolását célszerű hasznosításokkal összekötni. A vízfolyások melletti zöldterületeket ápolni kell, legyen az köz- vagy magántulajdonban – megteremtve ezzel a rekreációs közparkként való hasznosításukat – ennek érdekében a fenntartásért felelős személyét egyértelműen meg kell határozni.

Az elsődleges cél mindenképpen a biztonságos vízelvezetés és a fenntartási tevékenység biztosítása. A rendezés során azonban a műszaki követelmények és a környezetvédelmi igények összehangolására kell törekedni.

A kisvízfolyások többsége szennyezett. Az utóbbi évtizedekben azonban javuló tendencia mutatkozik, amely az agglomerációból érkező tisztítatlan szennyvizek leválasztásának vagy tisztításának köszönhető.

Jó példa erre Gödöllő, Isaszeg és Pécel szennyvíztisztító telepének fejlesztése, amivel a Rákos-patakba vezetett tisztított szennyvíz már az előírásoknak megfelelő minőségű, így a patak vízminőségének javulása várható. Tervek készülnek a Szilas-patak és Rákos-patak renaturalizációjára, valamint a Szilas-patak egy szakaszán történtek revitalizációs beavatkozások.

A kisvízfolyásokat terheli a budapesti szakaszukon több csapadékcsatorna rákötés, amelyek által jellemzően a burkolt felületekről származó csapadékvizek kerülnek elvezetésre. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a burkolt felületekről származó csapadékvizek többnyire szennyezett csapadékvizek (olaj, olajszármazékok, nehézfémek, felszínen kirakodó szennyezőanyagok stb.), így rontják a kisvízfolyások vízminőségét.

Csapadékvíz-gazdálkodás

A csapadékvizek visszatartása, az összegyűjtött vizek hasznosítása, kezelése – amelyek egyénileg megvalósulóan családi házakhoz, vagy nagyobb irodaparkokhoz kapcsolhatók – összességükben Budapesten elenyésző mértékűek.

A főváros területén egységes, központilag szabályozott, vagy kezelt csapadékvíz-gazdálkodásról – tekintettel a jelenlegi

szabályozási környezet hiányosságaira – gyakorlatilag nem beszélhetünk.

A budapesti kisvízfolyások és az útvíztelenítő árkok egy része a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában vannak, azok üzemeltetését közszolgáltató szervezetei (FCSM Zrt. és Budapest Közút Zrt.) végzik, azonban jelentős hosszúságú hálózat van kerületi önkormányzati tulajdonban, kezelésben és üzemeltetésben is. A hálózat tulajdoni és kezelői megosztottsága, a kerületi önkormányzatok tulajdonában lévő zárt csapadékcsatorna-hálózatok nyilvántartásának hiányossága, illetve nem utolsósorban a pénzügyi források hiánya a főváros csapadékvíz-gazdálkodásának fejlesztése során problémákat okoz. A fejlesztés első lépésében mindenképpen átfogó felmérés szükséges.

Továbbá a jelenlegi szabályozási környezet felülvizsgálata szükséges, ugyanis a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján a fővárosi önkormányzat feladata a vízgazdálkodás, a vízkárelhárítás biztosítása, valamint – a vízgazdálkodásról szóló törvény szerint – a település belterületén a csapadékvízzel történő gazdálkodás is, ugyanakkor a szabályozások a feladat ellátáshoz nem rendelnek állami költségvetési forrást.

Probléma, hogy a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény értelmében a csapadékcsatorna hálózat nem minősül víziközműnek, így szolgáltatási díj nem vethető ki, bár a díjrendszer meghatározása ebben az esetben jóval bonyolultabb, és kevésbé egzakt, mint például az ivóvíz-szolgáltatásnál.

Budapest csatornázásnak kezdete óta a települési vízzáró felületek arányának növekedése, a felületi érdesség csökkenése tapasztalható, ami a felületre hullott csapadék lefolyási arányának (lefolyási hányad) növekedését, és így a magasabb vízhozam-csúcsok kialakulását okozzák.

A térszíni változásokon túl a klímaváltozás is kedvezőtlen hatással van a csapadékvíz-elvezetésére. A Budapesten hullott csapadék évi összegében csökkenés mutatható ki 1901 és 2023 között, azonban az 1980-as évektől inkább a csapadék változékonysága a jellemző. A csapadékesemények éven belüli eloszlását és intenzitását is megvizsgálva megállapítható, hogy a nagy intenzitású, rövid ideig tartó csapadékesemények (ritkább visszatérési idejű csapadékesemények) gyakorisága és intenzitása megnőtt, ami a burkolt felületek megnövekedésével együtt a gyakrabban előforduló csapadékokra tervezett csatornahálózatok egyre gyakoribb kiöntését okozzák. További problémát jelent Budapest területén – az egyesített rendszerű csatornahálózatok miatt – a szennyvíztisztító telepekre érkező nagyobb mennyiségű, és jelentős mértékben hígult szennyvíz tisztítása, valamint a záporkiömlőkön a Dunába jutó szennyvízzel kevert (az engedélyben meghatározott, de legalább háromszoros hígítás fölötti) csapadékvíz.

A LIFE in Runoff – Városi Eső projekt keretében a Trinity Enviro Kft. historikus adatok felhasználásával, 15 regionális és globális klímamodell szimulációi (IPCC RCP4.5 forgatókönyv) alapján, Budapest területére leskálázva éghajlati előrejelzéseket készített. A hivatkozott előrejelzések szerint a budapesti éghajlat a következő évtizedekben a jelenlegi viszonyokhoz képest szélsőségesebbé válik. Az átlagos éves csapadékmennyiségek várhatóan kismértékben növekednek 2030-2050-re és 2050-2070-re (átlagosan becsült érték 1 % és 3-5 % a két időszakra). A nyári hónapok többségében és májusban csökken, míg a többi hónapban növekszik a csapadék mennyisége. Így pár évtizedig szárazabb nyarak és a belátható jövőben folytonosan egyre nedvesebbé váló telek várnak ránk.

Az összes hónapban jellemzően hosszabb száraz időszakok fognak jelentkezni két csapadékesemény között. Az extrém csapadékintenzitások gyakoribbá válása is jellemző minden évszakban. A nyári periódust leszámítva minden hónapban további intenzitásnövekedéssel is kell számolni. Hangsúlyozandó, hogy például a vízépítési műtárgyak tervezéséhez használt tíz éves gyakoriságú tíz perces csapadékintenzitás értékek a jövőben várhatóan négy éves visszatérési időszakkal fognak előfordulni. Ez is előrevetíti többek között a korábbi viszonyokra tervezett

szennyvíz- és csapadékvízelvezető hálózatok sérülékenységének fokozódását.

A csapadékvízzel történő gazdálkodás a csapadékvíz hasznosítását és hasznosulását helyezi előtérbe, aminek számos további környezeti előnye van. Többek között a 2017-től kétévente megrendezésre kerülő Országos Települési Csapadékvíz-gazdálkodási Konferenciák, de akár a Fővárosi Önkormányzat megbízásából elkészített és készülő Zöld Infrastruktúra füzetek , valamint a Budapest, XIV. kerület, Zugló Önkormányzatának megbízásából a „Városi Vízkör (City Water Circles – CWC)" projekt keretében készült „Fenntartható, körkörös vízgazdálkodási stratégiai javaslatok Budapest területére" tanulmány is több ajánlást megfogalmaztak a témával kapcsolatban.

A nagy intenzitású csapadékesemények okozta károk csökkentése a csapadékvíz visszatartásával (ideiglenes tározással), késleltetett elvezetésével, hasznosulásának (talajba szivárogtatás) elősegítésével, helyben történő hasznosításával, illetve ezek kombinált megoldásával lehetséges, amelyet elősegít a „minél gyorsabb elvezetés" szemléletmód megváltozása.

A csapadékvizekkel történő gazdálkodás jellemzően nem is a vízelvezető rendszerben, hanem inkább a keletkezés helyén kellene, hogy megvalósuljon.

Az összegyűjtött vizek locsolásra, szürke vízként történő hasznosítása (például WC öblítésére), a burkolt felületek tisztítására történő felhasználása nem csak a vízelvezető rendszer terhelését csökkenti, hanem az ivóvizek felhasználását is.

A csapadékvizek hasznosulása (beszivárogtatás) és hasznosítása során nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a lefolyás sok esetben jelentős mértékben szennyezett, ugyanis a lehulló csapadékvíz a települési felszínnel érintkezve különböző szennyezőanyagokat ragad magával, illetve old ki a felületekből. Az utak felületén található szennyezőanyagok jelentős részéért a közlekedés (kenőanyagok, alkatrészek kopása stb.) tehető felelőssé, azonban légköri kiülepedésből származó és biológiai eredetű (ürülék, falevél stb.) anyagok is megtalálhatók. A település burkolt felületének jelentős hányadát a tetőfelületek és az útburkolatok alkotják, így azok anyaga, kialakítása, és a rájuk kiülepedő anyagok okozta szennyeződéssel is számolni kell a lehetséges hasznosítás tervezésekor.

Csapadékvíz-gazdálkodás szempontjából kiemelkedően fontos lehet, hogy már a tervezés során vegyék figyelembe, illetve tervezzék meg a zöld és kék infrastruktúra elemeit, összhangban a szürke infrastruktúra – a közlekedés és a közművek (az utak, a vasutak, a víz- és szennyvízhálózat, az elektromos, a hírközlési és egyéb távvezetékek mellett a termékvezetékek) tartoznak utóbbi fogalomkörbe – elemeivel.

A felszíni vízfolyások esetén megvalósult vízhozam-szabályozási módszerek (pl. a Naplás-tó esetében) jellemzően csak az időszakos vízmennyiség-különbségek kiegyenlítését, mintsem azok hasznosítását célozzák meg. Azonban a záportározók kialakítása vagy a vízfolyások mentén történő vízvisszatartás elsősorban ökológiai és komplex szemléletű vízgazdálkodási beruházás kell, hogy legyen, amely mind a környezeti állapot javítását, mind a lakosság egyéb igényeinek (horgászat, zöldfelület iránti igény, öntözés, természetközeli tanösvény stb.) kielégítését is szolgálhatja. Budapest területén kevés állóvíz található, ezek számának növelésében a rekreációs funkción túl esetenként szerepet kaphatna az árvízcsúcs csökkentési funkciót is betöltő víztározók sora.

Az FCSM Zrt. üzemeltetésében lévő záportározók az alábbiak:

- A III. kerületi Péterhegyi záportározó, amely az időszakos csapadékvíz visszatartásra épült. Hasznos térfogata: 10.000 m^3.
- A III. kerület Kőbánya utcai árok mentén időszakos vízvisszatartású kisebb méretű záportározó. Hasznos térfogata kb. 1.600 m^3.
- A III. kerület Péterhegyi lejtőnél a Remetehegyi árkon található záportározó. Hasznos térfogata: 2.580 m^3.
- A III. kerület Testvérhegyi záportározó, amely, a Testvérhegyi-árok vizeit vezeti késleltetve a Bécsi úti befogadóba. Hasznos térfogata: 1.500 m^3.

- A IV. kerület Mogyoródi-patak Óceán-árok I. ág melletti záportározó. Hasznos térfogata: 13.330 m^3.
- A XI. kerületi Határ-árok záportározó, mely csak kritikus zápor esetén tart vissza csapadékvizet. Hasznos térfogata 74.000 m^3.
- A XI. kerület Kapolcs utcai záportározó a lakópark környezete csapadékvizeinek visszatartására képes a Hosszúréti-patakba csatlakozás előtt. Hasznos térfogata kb. 2.500 m^3.
- A XVI. kerület Zúgó-patak záportározó maximálisan tározott víztérfogata: 693 m^3.
- A XVI. kerületi Naplás-tó a Szilas-patak felső folyásának csapadékból származó árhullámait képes csökkenteni az alsóbb szakaszok védelme érdekében. Vízfelülete 16 ha, átlagmélysége: 2 m, folyamatos túlfolyással üzemelő mesterséges tó. Árvízi térfogata 397.000 m^3.
- A Dél-pesti Szennyvíztisztító telepen a Fővárosi Önkormányzat beruházásában 2019-ben elkészült a 2001-ben átadott záportározó kapacitásbővítése. A bruttó 3.600 m^3-es záporvíztározó medence 7.000 m^3-re történő felbővítésével a záporok esetén a csapadékkal hígított szennyvízből a szárazidei szennyvíz háromszorosa és a biológiai maximális tisztítási kapacitás különbsége a kibővített záportározóba vezethető.
- A terület elrendezéséből adódóan záportározónak tekinthető a XVIII. kerület Flór Ferenc utcánál a Vedres Márk utcával szemben található záportározó.

Az FCSM Zrt. tájékoztatása szerint annak érdekében, hogy a szélsőséges csapadékok ne terheljék túl az elvezető hálózatot, helyi elöntéseket okozva, új közterületi záportározók létesítése szükséges az arra alkalmas völgyfenéki helyszíneken. Ezek a területek sok esetben beépítésre kevéssé alkalmasak, kedvezőtlen adottságúak. Az FCSM Zrt. a befogadói nyilatkozatok kiadása során az ingatlanokon (magán és közintézményi ingatlanokon) belüli tározás-késleltetés előírásával a lefolyás intenzitásának csökkentését igyekszik előmozdítani. Ugyanakkor megfelelő jogkör hiányában a magánterületen megépülő rendszerek ellenőrzésére lehetősége nincs.

A záportározók kialakítása komplex szemléletű vízgazdálkodási beruházás is lehet, amely mind a környezeti állapot javítását, mind a lakosság egyéb igényeinek (horgászat, zöldfelület iránti igény, természet-közeli tanösvény stb.) kielégítését is szolgálhatja. Budapest területén meglehetősen kevés állóvíz található, ezek számának növelésében is szerepet kaphatna az árvízcsúcs csökkentési funkciót is betöltő víztározók sora.

Budapest területén a részben uniós forrásból megvalósuló Life in Runoff – Városi Eső projekt fő célja a városi klímaadaptáció támogatása csapadékkezelés terén a zöld és kék infrastruktúrák közötti szinergiák megtalálásával és ezek erősítésével. Ennek érdekében Budapest egyes részvízgyűjtő-területeinek lefolyási modellezése, a mintaterületeken a lefolyáskésleltető, -visszatartó műtárgyak kiépítése, edények telepítése zajlik. A projekt vezető partnere a XII. kerületi önkormányzat, a Fővárosi Önkormányzat mellett projektpartnerként vesz részt az együttműködésben a VII. és XVIII. kerületi önkormányzat is. A projekt keretében magáningatlanok tetőfelületein összegyűjtött csapadékvíz részbeni tárolására és többek között öntözési célra történő felhasználására minta területek is kijelölésre kerültek. A pilot projektek sikeressége esetén azok a fővárosra történő kiterjesztése csökkenthetik az egyesített rendszerű csatornahálózat terhelését és a vezetékes ivóvíz felhasználását.

A csatornahálózaton az extrém csapadékeseményekből előforduló elöntésesemények számának csökkentése érdekében az ingatlanokon tervezett beruházások keretében egyre több helyen szükséges csapadékvíz tározók létesítése. Ezek jellemzően - az ingatlan nagyságától és beépítésétől függően - 10 m^3-től a több száz m^3-es méretig előfordulhatnak. A 2023. évben ezek közül a legjelentősebb beruházások az alábbiak voltak:

- VIII. kerület, Kerepesi út 17. (hrsz.: 38831) MTK Sportpark: 1.385 m^3 tárolókapacitású tározó,
- X. kerület, Kőbányai út 24-28. (hrsz.: 38920/12) Új Közlekedési Múzeum: 530 m^3 térfogatú vasbeton záportározó medence, valamint 235 m^3 térfogatú csőtározó,

- X. kerület, Gyömrői út 8. (hrsz.: 42154) Richter Gedeon Gyógyszergyár központi telephely: 2 db 180 m^3 térfogatú tározó és 1 db 184,7 m3-es tározó,
- XIV. kerület Bartl János utca 5. (hrsz.: 31373/18) Paskál Rose II. lakópark: 140 + 65 m^3 térfogatú csapadékvíz tározók,
- XIV. kerület Csömöri út 13-21. (hrsz: 31267/142) Zugló Városközpont 01. épület: 395 m^3 térfogatú csapadékvíz és 46 m^3 térfogatú locsolóvíz tározó,
- V. kerület, Hold utca 2. (hrsz: 24746) Magyar Nemzeti Bank összesen: 117,85 m^3 tározótérrel.

Több kerület, köztük a XVI. kerület is indított úgynevezett „Csapadékvíztároló program"-ot, amely során a résztvevőknek az önkormányzat ingyenesen biztosít 1 db 510 vagy 1 db 310 literes esővízgyűjtő edényt ezzel ösztönözve a kerületi lakosokat a csapadékvíz begyűjtésére és használatára. Az edény, rendeltetésszerű használta esetén, a 6. évtől a résztvevők tulajdonába kerül.

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. csatlakozott az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával megvalósuló City Water Circles elnevezésű nemzetközi projekthez, melynek célja a körforgásos városi vízgazdálkodás alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata és a városi vízhasználattal kapcsolatos problémák felderítése. A Körforgásos Városi Vízgazdálkodás (City Water Circles) nemzetközi projekt keretén belül 6 országból összesen 19 résztvevő partner szervezet dolgozik azon, hogy közös erővel és egyesített tudással azonosítsák a működési területeiken a városi vízgazdálkodás legsúlyosabb problémáit, majd azokra megoldásokat találjanak a kölcsönös információcsere és együttműködés révén. A megoldások gyakorlati alkalmazhatósága, illetve hatékonysága mintaberuházások keretein belül kerül vizsgálatra. Az elért eredmények alapján olyan tudásbázis létrehozása a cél, amely segíti a tágabb térségünk hasonló problémákkal küzdő önkormányzatait. A projekt további célja a helyi lakosság ésszerű és fenntartható vízgazdálkodással kapcsolatos ismereteinek bővítése, melyet mindennapi életük során is hasznosítani tudnak.

14.2. Energiaközművek

Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Budapest energiaellátása

A főváros energiaellátása alapvetően gáz bázisú, ami az országos nagynyomású hálózatról kapja a tápenergiát. Erő- és fűtőmű rekonstrukciók során kapcsolt energiatermelő berendezések (gázturbinák, gázmotorok) kerültek elhelyezésre ezekben a létesítményekben, melynek következtében a beépített villamosenergia-termelő teljesítmény jelentősen megnőtt. Az országos energia hálózatai megkülönböztetett figyelemmel létesültek a főváros ellátására (gázkörvezetékek, 220 és 120 kV-os távvezetékek), amelyekről nagy kapacitású átalakító állomások (elektromos alállomások, gázátadó- és nyomásszabályzó állomások, hőbázisok) épültek ki. Budapest energiaellátását biztosító nagyfeszültségű (220, 120 kV) villamos energia és a nagynyomású (max. 40 bar) gázhálózatok és létesítményeik (elektromos alállomások, gázátadó-, illetve nyomásszabályzó állomások) a jelenlegi ellátást biztosítani tudják, valamint különböző mértékben, de rendelkeznek szabad kapacitással.

Az elektromos alállomások kiterhelése a belvárosi ellátási területek esetében magas. A fogyasztói prognózisok alapján az elkövetkezendő tíz évben számos új elosztóhálózati táppont létesítése válik szükségessé elsősorban a belvárosban, mikroállomások alkalmazásával.

A gázátadó állomások továbbra is jelentős tartalékkapacitással bírnak, a fizikai kapacitáshoz viszonyított csúcsnapi felhasználás átlaga 65% körül alakul. Kőbánya 2, Solymárvölgy és Rákospalota gázátadó esetében viszont már meghaladta a 85%-ot.

Budapest energiahálózatának átviteli elemei az 50-es években külterületen, mezőgazdasági és ipari területeken épültek ki. A külterületek egy része azóta belterületbe került, és a nagy telkek egy része is felosztásra került. A gázhálózaton jelentős változás történt, mert kiépült az ún. II.-es számú körvezeték és a Százhalombatta – Tétényi fennsík közötti nagynyomású vezeték. Ezek után Dél-Budán három, Észak-Budán kettő, Észak-Pesten egy gázátadó állomás szűnt meg, az ezeket megtápláló nagynyomású vezetékeket a Fővárosi Gázművek beépítette nagyközépnyomású hálózatába. A belterületbe vonás során Budán a vezetékek magántelkeken maradtak, Pesten azonban közterület alakult ki felettük (Káposztásmegyer).

A városfejlődés során – az energiahálózatok nyomvonala kapcsán – kedvezőtlen adottságként vannak jelen ma is többek között a meglévő lakóterületeken üzemelő távvezetékek és a volt nagynyomású gázvezetékek (III., XI., XII., és XXII. kerületek). Volt ipari területek rehabilitációját korlátozzák a földfeletti távfűtő vezetékek és a távvezetékek (III., X., XI. és XIII. kerületek). Emellett a város fejlesztését korlátozzák a földfeletti távfűtő vezetékek és elektromos távvezetékek (III. ker. Mocsáros dűlő, XI. ker. Albertfalva városközpont), illetve több helyen ezek az elemek a város szövetébe beépültek (X. ker. Új-hegy, XIII. ker. Rákos-patak, Göncöl utca).

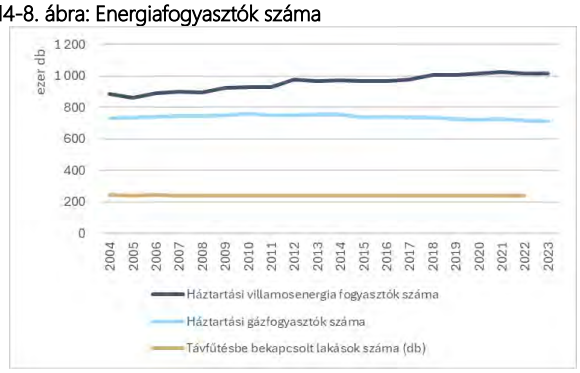
A főváros területén az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) hatáskörébe tartozó létesítményként az MTA Energiatudományi Kutatóközpont kutatóreaktora, valamint a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem oktatóreaktora üzemel. A reaktorok 30 km-es körzete felügyelt terület, amelyen az egyes feladatokat a nukleáris létesítmény és a radioaktívhulladék-tároló biztonsági övezetéről szóló 246/2011. (XI. 24.) Korm. rendelet előírásai szabályozzák.

A fosszilis tüzelőanyagok égési, energiaátalakulási folyamatának egyik végterméke a szén-dioxid, amelynek globális szintű emelkedése a Föld légkörének felmelegedését vonja maga után. A brit Energy Institute és a KPMG gondozású Statistical Review of World Energy (2023) kiadvány alapján a fosszilis energiahordozók globális felhasználása a primer energia százalékában 82%, a megújulók

14%-ot képviseltek. Budapest 2023. évi Környezeti állapotértékelése alapján a főváros energiafelhasználása 82%-ban fosszilis jellegű, mivel a villamos energia hazai termelése jelentős részben (29%), míg a távhő előállítása majdnem teljes mértékben szénhidrogén alapú energiahordozók felhasználásával történik. Az atomenergia aránya – a villamos energia hazai termelésű része alapján – 11%, míg a megújuló energiahordozóké 7%.

Az energiahordozók főbb végfelhasználói csoportjainak vizsgálata alapján a fővárosi lakosság fogyasztása az összes végső energiafelhasználáson belül mintegy 40–50%-ra becsülhető.A 2023. évi budapesti végfelhasználás (25 373 ezer MWh) alapján megállapítható, hogy az egy lakosra jutó energiafelhasználás 15,2 MWh/fő.

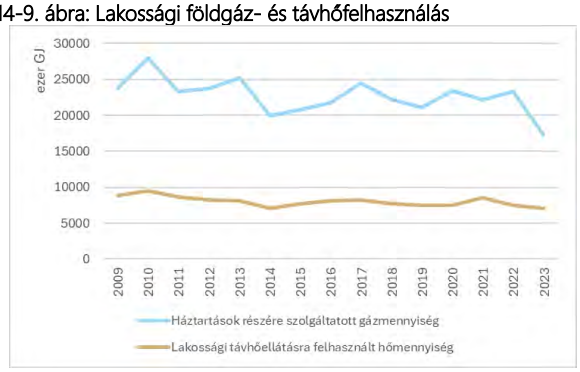
14-8. ábra: Energiafogyasztók száma

Forrás: KSH

A háztartásokban felhasznált energia mennyisége 1990-ig jellemzően nőtt, utána a gáz és villamosenergia-felhasználás növekedése lelassult. Az elmúlt tizenöt évben a földgáz és távhőfelhasználás csökkenő tendenciát mutat, a távhő fogyasztók számának folyamatos kismértékű emelkedése mellett.

14-9. ábra: Lakossági földgáz- és távhőfelhasználás

Forrás: KSH

A Fővárosi Önkormányzat szerepe az energiaellátásban

A rendszerváltást követően Magyarországon a települési önkormányzatok csak korlátozott szerephez jutottak az energiaellátás területén. A Fővárosi Önkormányzat feladata energiaközművek tekintetében gyakorlatilag a távhőszolgáltatás, valamint a közvilágítás biztosítása. A fővárosi távhőhálózatot a BKM FŐTÁV Távhőszolgáltatási Divízió üzemelteti. A földgáz elosztóhálózati engedélyes az állami tulajdonban lévő MVM Főgáz Földgázhálózati Kft., a villamosenergia-szolgáltatásból a Főváros csak a közvilágításban érdekelt. A Fővárosi Önkormányzat energiagazdálkodással és energiaellátással kapcsolatos feladatai a következőkre terjednek ki:

- a város energiaigényeinek követése, az energiaellátás kérdéseinek kezelése a városfejlesztési tervezés keretében,
- a tulajdonában lévő intézmények energiagazdálkodásának javítása,
- a városlakók energiatakarékossági törekvéseinek támogatása,
- a távhőszolgáltatás fenntartása és fejlesztése,
- új távhőterületek kijelölése (fűtés/s hűtés),
- együttműködés a közszolgáltatók fejlesztési igényeihez szükséges nyomvonalak biztosításában,
- közvilágítás biztosítása.

A földgáz elosztóhálózati engedélyes adatai alapján, a főváros területén közel félmillió m^3/év földgázmennyiség kerül felhasználásra energiaátalakítási célra, amelyből öt budapesti erőműből, öt fűtőműből, további négy tömbkazánból és számos gázmotoros kiserőműből mintegy évi 8-9 millió GJ hő kerül értékesítésre a fogyasztók számára. A Hulladékhasznosító Műből mintegy 1,1 millió GJ/év hőmennyiség kerül betáplálásra a távhőrendszerbe hőforrás oldalon. A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma mintegy 241 ezer darab. Budapest energiafelhasználásának alakulását döntően a következő két tényező határozza meg:

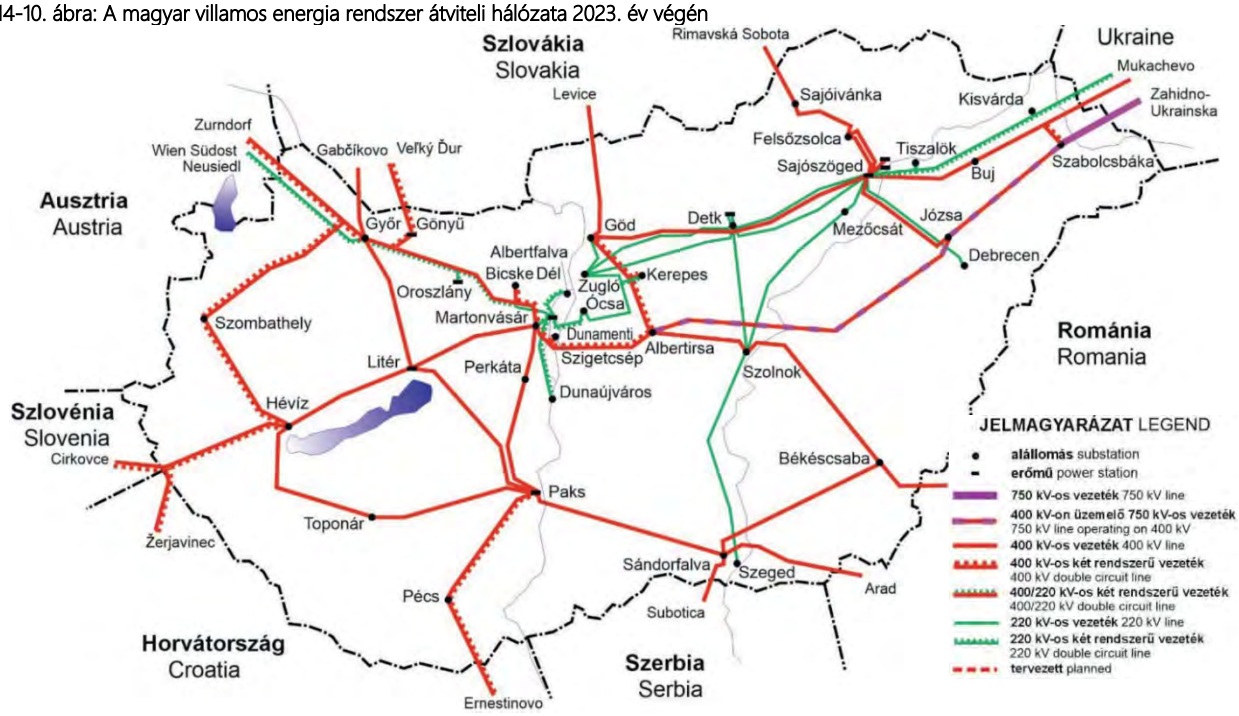
- országos szintű társadalmi, gazdasági és energiapolitikai változások,
- fűtési időszak hőmérsékleti viszonyainak alakulása.

Villamosenergia-ellátás

Budapesthez legközelebb Százhalombattán (Pest megye), Gyöngyösön és Lőrinciben (Heves megye), majd Oroszlányban (Komárom-Esztergom megye) és Bánhidán telepítették az alaphálózatra dolgozó erőműveket. Az alaphálózat Budapest térségében 400, illetve 220 kV-os feszültségszinten üzemel. A Göd–Albertirsa közötti 400 kV-os távvezeték, a XVII. kerület mellett az agglomerációs övezetben épült ki.

A rendszer táppontjai Göd, Gyöngyös, Albertirsa, Százhalombatta. A táppontokból kiinduló 220 kV-os hálózat már a főváros külső területein is megjelenik, amely Zugló, Soroksár (Ócsa) és Albertfalva táppontokat látja el villamos energiával. A 220 kV-os rendszer fő betáplálási irányai: Százhalombatta–Ócsa (Soroksár), Százhalombatta–Ócsa (Zugló), Százhalombatta–Albertfalva és Gyöngyös–Zugló.

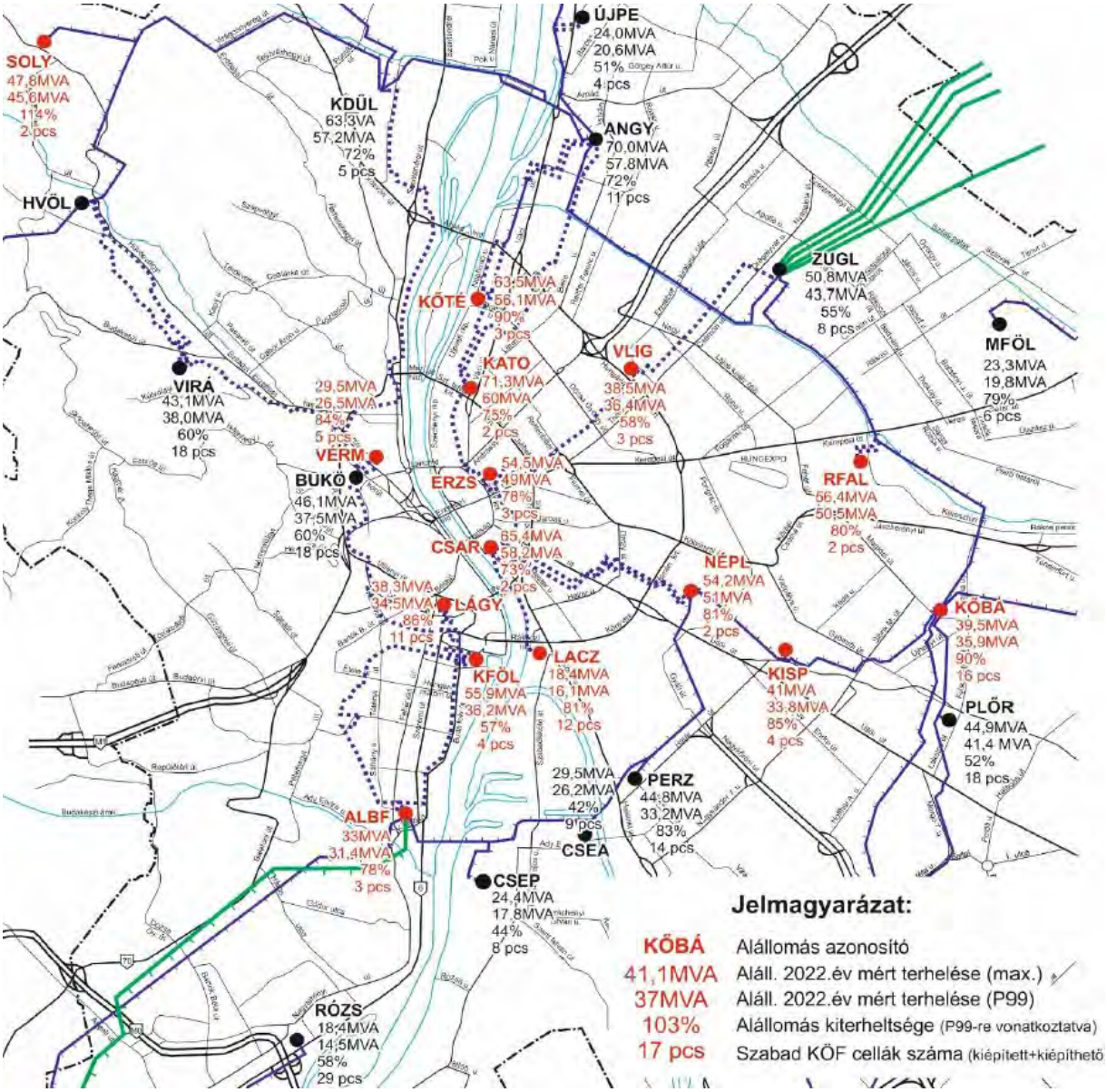
14-10. ábra: A magyar villamos energia rendszer átviteli hálózata 2023. év végén

Forrás: MAVIR Zrt.

2016 novemberében került átadásra a Kerepes alállomás, amelynek elsődleges szerepe a gödöllői térség, valamint a Budapest környéki agglomeráció ellátásbiztonságának hosszú távú növelése. A 400 kV-os kapcsolóberendezésbe csatlakozik az Albertirsa–Göd 400 kV-os kétrendszerű távvezeték 2. rendszerének felhasításával kialakult Albertirsa–Kerepes és Kerepes–Göd összeköttetés, valamint a két 400/120/18 kV-os, 250 MVA-es transzformátor. Az alállomás 132 kV-os kapcsolatát az ELMŰ Hálózati Kft. beruházásában megvalósítva a Gödöllő–Rákoskeresztúr I.-II. vezetékek felhasítása és az alállomásba történő beforgatása biztosítja. 2024-ben RRF támogatással Kerepes 400/132 kV-os alállomás 220 kV-os bővítése megvalósult, és egy új Göd-kelet alállomás építése is folyamatban van. Budapesten a távvezetékek által szállított villamos energia elosztását a belső területeken 120 kV-os kábelhálózat szállítja a terhelési súlypontokba elhelyezett alállomásokba. Az alállomások kiterheltsége vegyes képet mutat, magas (90% feletti) kihasználtsággal az Erzsébetváros, a Kőtér, a Mátyásföld, a Solymár és a Vérmező alállomások rendelkeznek. Az átviteli- és főelosztóhálózatok tervezett fejlesztéseit a Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve (HFT) tartalmazza.

14-11. ábra: Budapesti alállomások 2022. évi kiterheltségi viszonya és alállomási szabad cellák száma

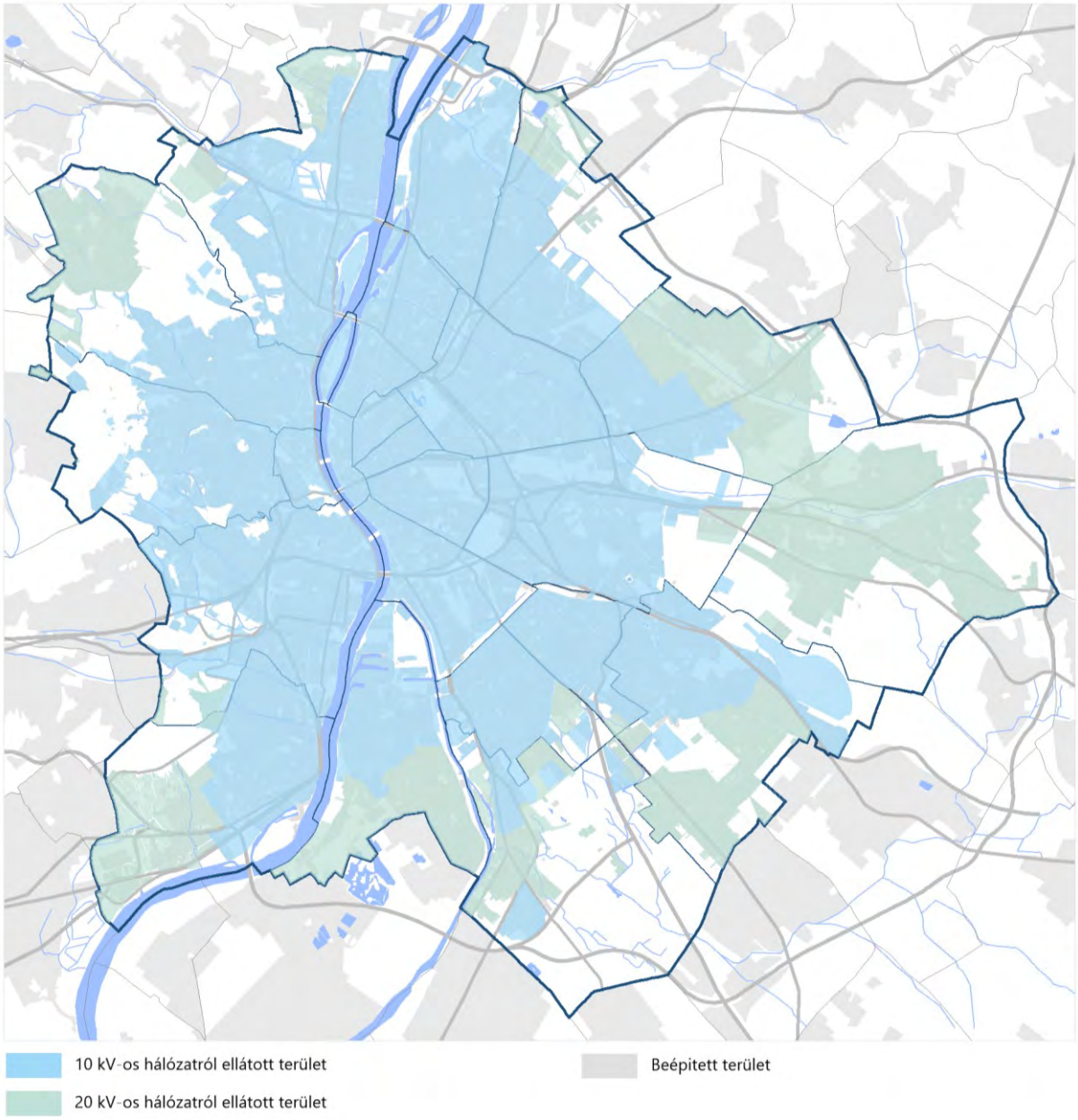
Forrás: MAVIR Zrt.

A hosszabb távon folyamatosan emelkedő villamosenergia-igények üzembiztos kiszolgálása és az alállomási létesítményekben lévő tartalékok vonatkozásában a 2023-as hálózatfejlesztési terv három problémakört azonosított, amelyekkel a fővárost ellátó állomások igen jelentős része küzd:

- transzformációs szabad kapacitás hiány (80% feletti kiterheltség) az alállomások közel felénél,
- szabad középfeszültségű kicsatlakozások hiánya, ami a fővárosi alállomások kétharmadánál ez az állapot hamarosan bekövetkezik,

általános területhiány, azaz az állomás területén nem áll rendelkezésre elegendő hely újabb transzformátor gép beépítésére, vagy zsúfolt közműhelyzet új kábelek indításához. A fejlesztési stratégia emiatt új, városi mini vagy mikro alállomási táppontok létesítésére épít, melyek a terhelési súlypontokba kerülhetnek. Ezzel a megoldással az elosztóhálózati minőségi mutatók is javulnak, a hálózatveszteség pedig csökken. A HFT által javasolt új beépített transzformációs kapacitás legfeljebb 2 x 31,5(40) MVA, egységes műszaki megoldásokkal és tipizált hálózati építő elemek alkalmazásával. A típusterv kidolgozásra került, ami alapján több fővárosi helyszínen létesülhet új technológiájú városi miniállomás.

14-12. ábra: Középfeszültségű lefedettség

Forrás: ELMŰ Hálózati Kft. adatai alapján

A fővárosi állomásokból kiinduló középfeszültségű hálózatok a belső területeken 10 kV-on, a külterületen jellemzően 20 kV-on üzemelnek.

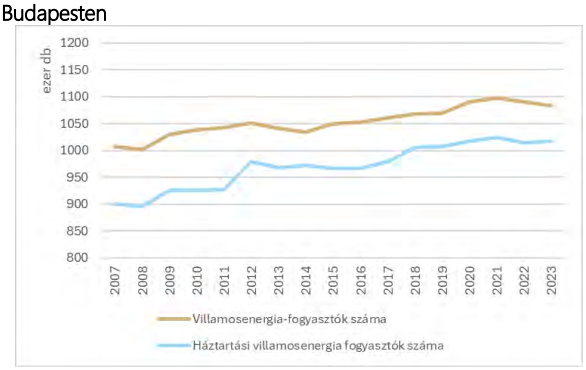
Az alállomások adatait tartalmazó táblázat az M14. Közművesítés melléklet 14.2. Energiaközművek fejezetében található.

Ezek a hálózatok lefedik a főváros teljes területét, amelyről a fogyasztók ellátása 100%-os. Az ellátási területek területi eloszlását a fenti ábra szemlélteti.

A KSH adatai alapján a budapesti villamosenergia-fogyasztók száma 2023. évben 1 082 904, melynek 94%-a háztartási fogyasztó.

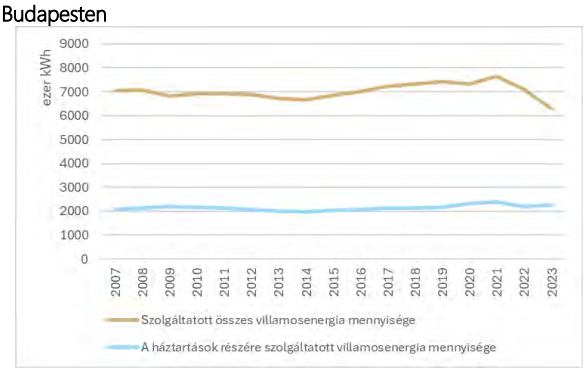
A szolgáltatott villamos energia mennyisége 2023. évben 6,3 milliárd kWh körül alakult, ennek 36%-a a lakossági használat. 2015. év óta enyhe növekvő tendencia mutatkozik az éves végső villamosenergia-felhasználásban, 2022. évtől ugyanakkor némi csökkenési volt megfigyelhető a KSH adatokban. Az ELMŰ Hálózati Kft. adatai alapján 2023-ban Budapesten a nem lakossági felhasználásra értékesített villamos energia mennyisége 20%-kal volt alacsonyabb a 2022. évinél, miközben a lakossági vételezés kimutathatóan nem változott.

14-13. ábra: Villamosenergia-fogyasztók számának alakulása Budapesten

Forrás: KSH

14-14. ábra: Szolgáltatott villamosenergia-mennyiség Budapesten

Forrás: KSH

2023. évre vonatkozóan a villamos energia végfelhasználás 35%-a lakossági fogyasztáshoz köthető, az ipari fogyasztók felhasználása mintegy 13%-ot jelentett.

A főváros villamosenergia-igénye, fogyasztószáma és a szolgáltatott áram mennyisége folyamatosan növekszik. A magyar villamosenergia-rendszer nemzetközi összeköttetései, átviteli kapacitásai jelenleg kellő mértékűek és megfelelő biztonságot jelentenek. A rendszer további biztonságának fokozására a HFT tartalmaz mind átviteli hálózati, mind főelosztóhálózati fejlesztéseket.

A főváros területén lévő erőművek rekonstrukciója során kombinált ciklusú gáz-gőz körfolyamatú erőműblokkok lettek beépítve.

Budapesten az erőművekben és kiserőművekben a beépített villamos energiát termelő gépteljesítmény meghaladja az 1000 MW-t, amelyből a 120 kV-os rendszerre több mint 800 MW kerül betáplálásra. Ezt az energiát a 120 kV-os rendszer szállítja és osztja el, amelynek egy része számottevő biztonsági övezettel rendelkező szabadvezeték. A biztonsági övezetben korlátozás alá kerül a beépítés mértéke, illetve az abban végezhető tevékenység is. A biztonsági övezet terjedelmét és a biztonsági övezetben végezhető tevékenységeket a 2/2013. (I.22.) NGM rendelet szabályozza.

14-1. táblázat: 120 kV-ra tápláló erőművek Budapesten

Ssz.	Erőművek	Hrsz.	Feszült-ségszint (kV)	Beépített villamos teljesítmény (MW)
1	Csepel II. Erőmű	210146/113	120/10	410
2	Kelenföldi Erőmű	783 629	120/10	186
3	Újpesti Erőmű	72571	120/10	105,3
4	Kispesti Erőmű	152 640	120/10	113,3
5	Észak-budai Fűtőerőmű	19706/1	120/10	49,9
Összesen:				864,5

Forrás: MEKH

A jelentős biztonsági övezettel rendelkező nagyfeszültségű távvezetékek belterületen néhány esetben konfliktust okoznak:

- Családi házak felett haladó távvezetékek (pl. Budafok, Aranyhegy),
- A meglévő városi szövetben haladnak (pl. Kőbánya Újhegy; XIII. ker., Göncöl utca; Rákos-patak térsége),
- Az egyes területek fejleszthetőségét korlátozzák (pl. Albertfalva városközpont, Kőbánya-Újhegy).

2024 tavaszán 1,6 km hosszon földkábeles átépítésre került a Vizafogó szabadvezetékes hálózata, ezáltal megnyílt a lehetőség egy új lakóparkokkal körülölelt városrész fejlesztésére.

Budapest területén több engedélyköteles kiserőműnek minősülő energiatermelő létesítmény is üzemel. Ezek beépített teljesítménye a hatályos jogszabályok szerint 500 kW – 50 MW közé esik.

Adatait tartalmazó táblázat a melléklet 14.2 fejezetében található.

A 28 db kiserőmű együttes beépített teljesítménye mintegy 150 MW.

Az 500 kW alatti teljesítményű kiserőművek a jelenlegi szabályozás szerint nem engedélykötelesek.

2008-tól a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI törvény (VET), valamint az annak végrehajtásáról szóló 273/2007. (X.19.) Korm. rendelet bevezette a háztartási méretű kiserőmű (HMKE) fogalmát, mely a jelenlegi hatályos VET szerint olyan, a kisfeszültségű hálózatra csatlakozó kiserőművet jelent, melynek csatlakozási teljesítménye egy csatlakozási ponton nem haladja meg az 50 kVA-t. A főváros területén jelenleg 23 100 db HMKE üzemel, melyek együttes beépített teljesítménye 205 MW.

Energiatárolók

A főváros területén elosztóhálózati akkumulátoros tárolóból jelenleg mindössze 15 MW beépített teljesítmény áll rendelkezésre, amelynek lassú bővülésére lehet számítani. Budapesten az első villamos elosztóhálózati energiatároló a Soroksári alállomás területén (Budapest XXIII., Ócsai út, hrsz.: 187975) került elhelyezésre 10 MW beépített teljesítménnyel, tároló kapacitása 6,1 MWh. A tárolói engedélyes az E.ON Energiatároló Kft.

A napenergiával megtermelt többlet villamos energia távfűtésre, nyáron használati meleg víz előállítására is felhasználható villamos kazánok alkalmazásával. A hőt lényegesen egyszerűbb és olcsóbb tárolni, mint a villamos energiát.

A HFT a villamosenergia-rendszer szabályozásában szerepet vállaló Power to Heat technológiák bővülését prognosztizálja. Ezek elhelyezkedésüket tekintve távhőközpontok mellé települnek, elektromos kazánok alkalmazásával forróvizet állítanak elő. Jelenleg az Észak-budai Erőmű területén üzemel ilyen berendezés és további 50–60 MW teljesítménybővülés várható Budapest területén.

Ez a megoldás tehát azon túl, hogy hozzájárul a „hatékony távfűtés" megvalósításához, enyhíteni képes a villamosenergia-rendszer szabályozási problémáit.

Energiaközösségek, közösségi energia

Az EU-s értelmezés szerint az energiaközösségek állampolgári kezdeményezések, amelyek elősegítik a zöld-energia átalakulást. Ezen közösségek tudják hatékonyan átalakítani az energiarendszert.

A közösségi energia fokozza a lakossági szintű energiahatékonyságot és a kisebb fogyasztással, valamint az alacsonyabb szolgáltatási díjakkal segít leküzdeni az energiaszegénységet.

Cél, a tudatos fogyasztás, amely úgy érhető el, hogy a fogyasztók kilépnek a korábbi egyoldalú szerepükből és a villamosenergia-piac aktív résztvevőivé válnak.

A Nemzeti Energia Stratégia 2030-ig járásonként és fővárosi kerületenként legalább egy (197 db) jól működő, példaértékű megújuló energiaközösség létrehozását irányozza elő.

Magyarországon máig hat MEKH által bejegyzett energiaközösség alakult, a szabályozási tesztkörnyezet részlet szabályainak meghatározása még nem történt meg.

Elektromos töltő infrastruktúra

A MEKH adatai alapján 2023. év végén Budapest területén 866 db nyilvános, engedélyköteles töltőberendezés üzemelt, előző évhez képest 17,5%-os a bővülés. A gyorstöltést biztosító egyenáramú csatlakozóak (CCS2, CHAdeMO) aránya továbbra is alacsony (18%).

A nyilvános, engedélyköteles töltőkön összes töltésre fordított energiamennyiség 6990 MWh volt, ezen belül DC-re 3207 MWh volt a 2023-as évben.

Az elosztóhálózati engedélyes Budapest területén 59 db töltőoszlopot üzemeltet, ezek fővárosi, IX. és

IV. kerületi közterületeken, valamint ALDI-k parkolójában telepitettek, valamennyi 2x22kW AC oszlop. További 12 db AC töltőboxot üzemeltet a MOM parkban és a Békásmegyeri piacon. A töltésre fordított villamos energia mennyisége 2022-ben 338 MWh volt.

Közvilágítás

2001. szeptember 1-jétől a főváros köz- és díszvilágítását a BDK Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. üzemelteti a Fővárosi Önkormányzattal kötött szerződés alapján.

Budapest Fővárosban a közvilágítás létesítésének műszaki feltételeit a jogszabályok és szabványok előírásai mellett a Budapest Világítási Mesterterv (BVMT) határozza meg. A Budapest Világítási Mestertervet a Fővárosi Közgyűlés 732/2015. (V.27.) Főv. Kgy. határozatával fogadta el, melyet 2018-ban aktualizált.

14-2. táblázat: Üzemeltetett közvilágítási hálózat jellemző adatai Budapesten

	db, km
Közvilágítási kapcsoló szekrény	3 443
Közvilágítási kábel	3 232
Közvilágítási szabadvezeték	2 683
Közvilágítási oszlopok	77 617
Közvilágítási lámpatest	188 764
Közvilágítás célját szolgáló gázlámpa	133
LED-es lámpatestek száma	25 828

Forrás: BDK Kft., 2022

Budapesten a közvilágítás üzemkészsége 99,5% feletti. A díszvilágítás nélküli beépített teljesítmény közel 20 MW-ot tett képvisel, emellett a díszvilágítás teljesítményigénye 1,5 MW körüli érték. A LED-es lámpatestek aránya kb. 14%.

A világítási energiaigény további csökkentése céljából folyamatos LED-es fényforrásokra történő áttérés kívánatos. A lámpatestek cseréje mellett további energiamegtakarítást eredményezhet különböző műszaki megoldások alkalmazása, úgy, mint többfokozatú előtétek alkalmazása révén éjszakai teljesítménycsökkentés, illetve intelligens közvilágítási vezérlőrendszer telepítése.

A BDK Kft. az önálló közvilágítási tartószerkezetek mellet főként áramszolgáltatói, kisebb arányban pedig BKV Zrt., Budapest Közút Zrt. fenntartású oszlopokon, valamint aluljárókban, illetve épületek külső homlokzatára szerelve üzemeltet világítótesteket.

2023 augusztus 25-i hatállyal megszüntetésre került a fénycsövek, kompakt fénycsöves lámpák gyártása és forgalmazása az EU területén. A BDK folytatja a közvilágítási világítótestek energiahatékonyságát és CO_2-kibocsátás csökkentését eredményező LED-es korszerűsítést.

2018 nyarán került átadásra mintegy 1,2 km hosszúságú útszakaszon a főváros első, okos város megvalósításához kapcsolódó szolgáltatások nyújtására alkalmas közvilágítási tartószerkezet együttese. A Smart Pole pilot project keretében létesült a Lechner Ödön fasori öt okos közvilágítási oszlop, amelyek innovatív funkciói – WiFi, térfigyelő, vészhívó, rendelkezésre állást kijelző elektromos járműtöltők, környezetérzékelő szenzorok, programozható LED-kijelzés (reklámfelület), magas színvonalú LED fényforrások – gazdagítják a közterületek funkcióit, az utca képét.

2012. október 1-jén lépett hatályba Budapest főváros díszvilágításáról szóló 67/2012. (IX. 28.) Főv. Kgy. rendelet, amely alapvetően újra szabályozta a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott, működtetett díszvilágítási berendezések létesítését, üzemeltetését és megszüntetését. A BDK Kft. fenti rendelet 1. mellékletében szereplő objektumok díszvilágítását üzemelteti. A díszvilágítás teljesítményigénye 1,348 MW, éves fogyasztása mintegy 2,8 MWh.

Gázellátás

Budapest gázellátása az országos nagynyomású gázvezetékrendszerről történik, amely a hazai termelésű földgáz mellett jelentős (elsősorban orosz, kisebb mértékben nyugati) mennyiségű import gázt szállít a felhasználók részére.

A hálózat az Ukrajnán keresztül Oroszországból szállított gázt Beregdarócnál fogadja, majd Mosonmagyaróvárnál Ausztriával, Drávaszerdahelynél Szlovéniával és

Csanádpalotánál Romániával tart kapcsolatot. A hálózat kapacitását négy földalatti kereskedelmi (Zsana, Hajdúszoboszló, Pusztaederics, Kardoskút) és egy stratégiai gáztároló (Szőreg) növeli összesen 5,5 milliárd köbméterrel.

2015. évben kezdte meg kereskedelmi üzemét a jelenleg FGSZ Zrt. üzemeltetésben lévő magyar–szlovák összekötő nagynyomású gázvezeték, amelynek a főváros XVII. kerületét érintő nyomvonala a Barátság I. DN400 kőolajvezeték nyomvonalával közel párhuzamosan, annak biztonsági övezetén belül halad. A nagynyomású gázvezetékek biztonsági övezetében tilos minden építési tevékenység.

14-3. táblázat: Nagynyomású földgáz szállítóvezetékek Budapesten

ágazati szám	megnevezés	biztonsági övezet terjedelme (m)
404	Vecsés-Szigetszentmiklós DN400	8-8, 14-14, 23-23, 28-28
404-02	Csepel I. leágazó DN250	11-11, 23-23
404-03	Csepel II. leágazó DN300	7-7, 10-10
404-04	Csepel Rózsa u. leágazó DN300	7-7
405	Budatétény-Budaörs DN400/250	5-5, 5-7, 8-8, 10-10, 14-14, 16-16, 23-23
406	Vecsés-Csepel DN400	7-7
406-01	Csepel-POWERGEN DN500	7-7
407	Vecsés-Rákospalota DN400	5-5, 8-8, 16-16, 23-23
408	Rákospalota-Alag DN600	8-8, 8-11, 22-22
410	Pilisvörösvár-Solymárvölgy DN400	5-5, 10-10, 23-23
411	Solymárvölgy-Hárshegy DN250	6-6, 10-10, 16-16, 23-23
513	Adony-Budatétény DN400	6-6, 10-10, 14-14, 18-18, 20-20, 28-28
501-03	Budatétény leágazó DN400	14-14

Forrás: FGSZ Zrt., 2024

14-4. táblázat: Nagynyomású földgáz szállítóvezetékek létesítményei Budapesten

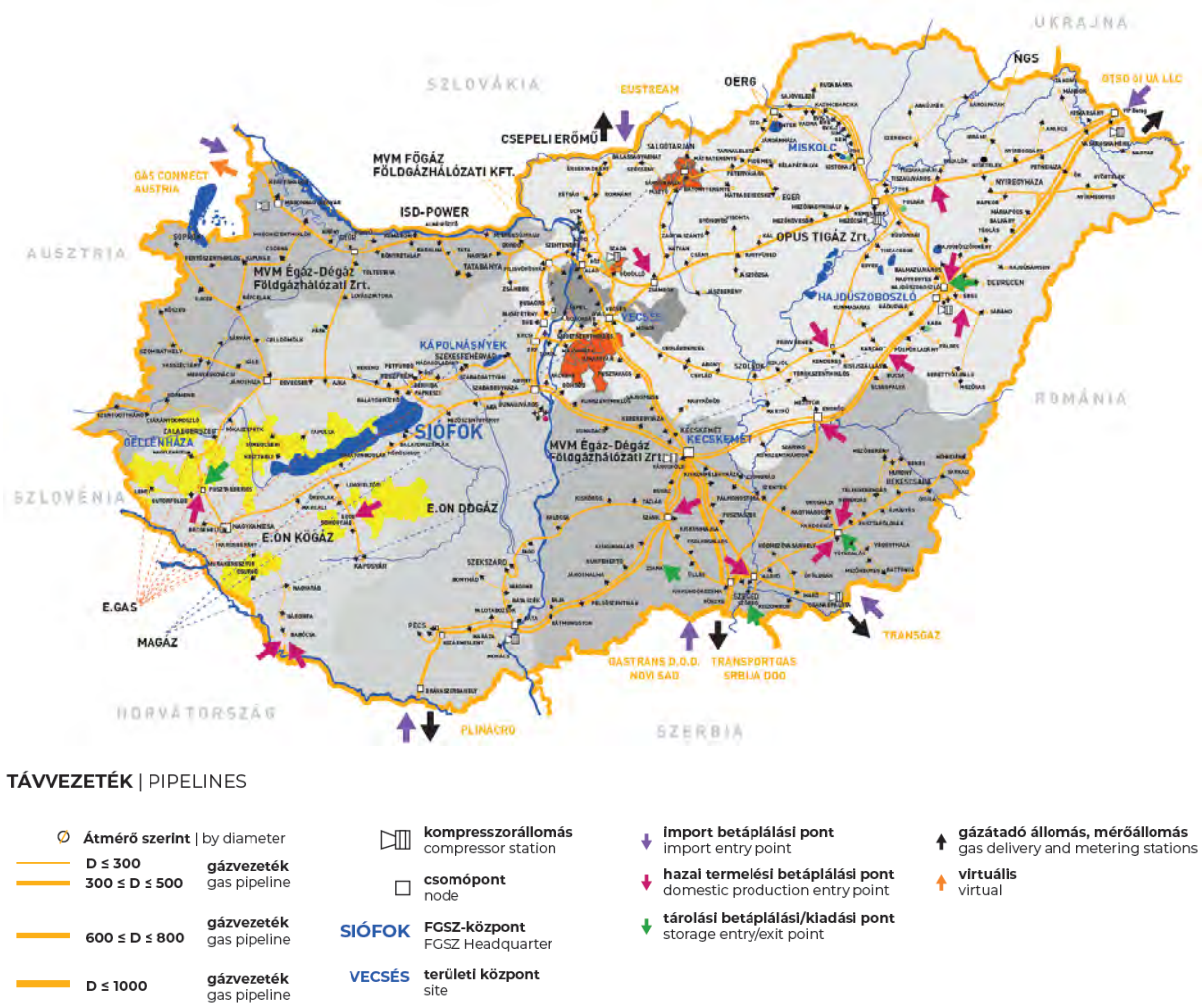
megnevezés	biztonsági övezet terjedelme (m)
Gyál (Soroksár) gázátadó állomás, valamint az állomáshoz tartozó DN200 fáklyavezeték és fáklya	r=72
Csepel 1-2 gázátadó állomás, valamint az állomáshoz tartozó DN150 fáklyavezeték és fáklya	7-7, r=50
Kőbánya gázátadó állomás	telephely
Ikarusz gázátadó állomás, valamint az állomáshoz tartozó DN150 fáklyavezeték és fáklya	7-7, r=50
Rákospalota gázátadó állomás, valamint az állomáshoz tartozó DN200 fáklyavezeték és fáklya	20-20, r=70
Solymárvölgy gázátadó állomás, valamint az állomáshoz tartozó DN200 fáklyavezeték és fáklya	7-7, r=50
Hárshegy gázátadó állomás	telephely
Budaörs gázátadó állomás	telephely
Budatétény gázátadó állomás, valamint az állomáshoz tartozó DN150 fáklyavezeték és fáklya	5-5, r=30

Forrás: FGSZ Zrt., 2024

További biztonsági övezettel rendelkező szállítóhálózati létesítmények:

- fenti állomások elektromos áramellátását biztosító elektromos betápkábelek (1-1 m);
- a szállítóvezetékek aktív korrózió védelmét biztosító katódvédelmi berendezések (katódállomások, katódkábelek, anódvezetékek, elektromos betápkábelek (1-1 m);
- a fenti nagynyomású földgázszállító vezetékekkel közel párhuzamosan, részben azok biztonsági övezetében haladó bányaüzemi hírközlő kábelek (1-1 m);
- önálló nyomvonalon (nem a szállítóvezetékeink mellett) haladó bányaüzemi hírközlő- és optikai kábelek (1-1 m).

14-15. ábra: Országos nagynyomású földgázszállító rendszer

Forrás: FGSZ Zrt., 2022

Nagyközépnyomású rendszeren a nagyfogyasztók, a közép- és kisnyomású nyomásszabályzók kerülnek megtáplálásra. Kisnyomású hálózat szolgáltatja a gázenergiát az összes további fogyasztó részére.

Budapest területén három szolgáltató üzemeltet különböző nyomású rendszereket:

- a MOL-csoporthoz tartozó FGSZ Földgázszállító Zrt. nagynyomású rendszeren szállítja a főváros részére a gázenergiát, azonban ezen kívül az ALPIQ Csepeli Erőmű Kft. és az OPUS TIGÁZ Zrt. (továbbiakban: Tigáz) részére is értékesít összesen mintegy 52 kilométeres vezetékhosszon,
- a Főgáz mintegy ötven kilométer nagynyomású gázvezetéken látja el

gázenergiával a többi erőművet és nyomásszabályzó állomásait,

- a Tigáz négy helyen üzemeltet nagy-középnyomású gázvezetéket, az egyiket a Budaörsi út mellett, a másikat a Balatoni út mellett, a harmadikat az Ócsai út mellett a BILK-en keresztül, a negyediket az Ócsai út mellett, Budaörsi, Törökbálinti, illetve Dunaharaszti és Alsónémedi fogyasztók részére.

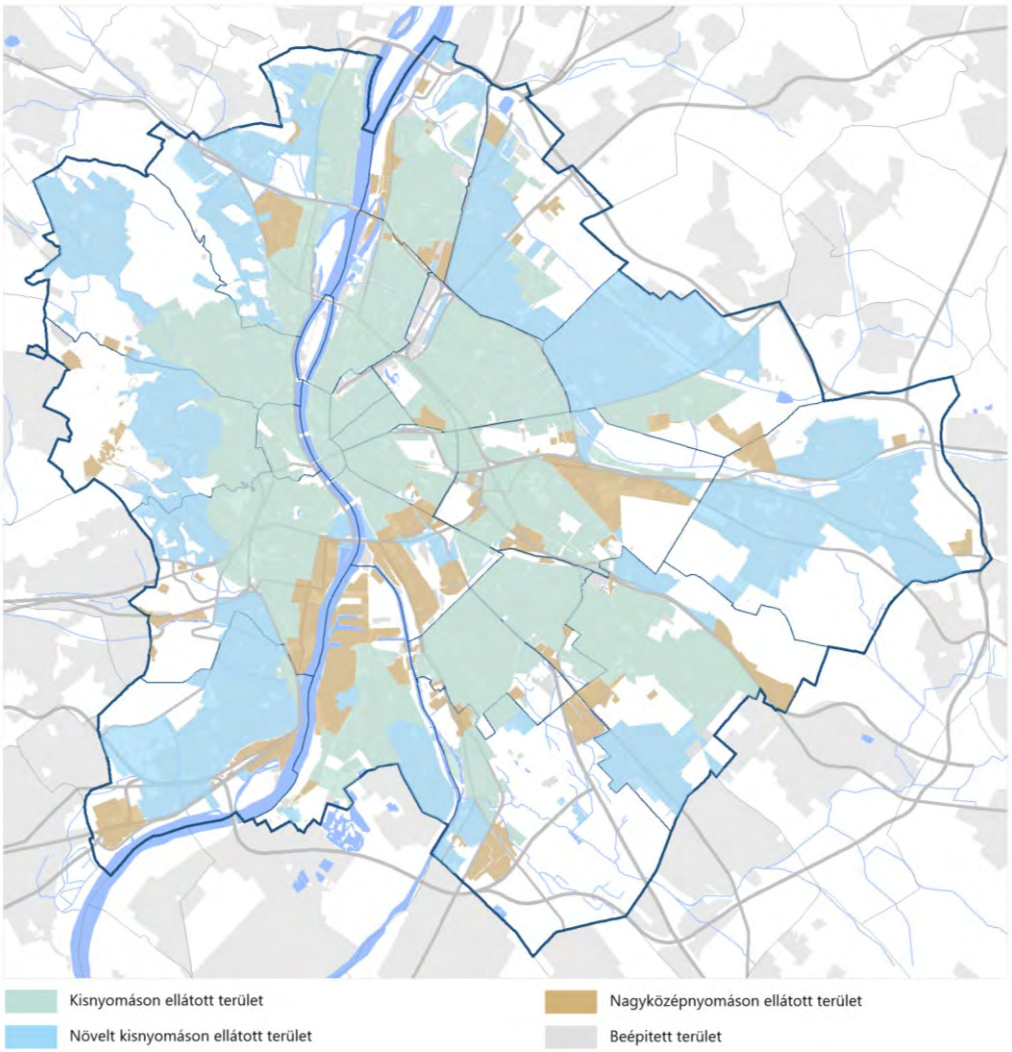
A Pest Megyei Kormányhivatal Bányafelügyeleti Főosztályának PE/V/376-2/2017 ügyiratszámú határozata alapján az FGSZ Zrt. üzemeltetésében lévő Budatétény–Budaörs, DN 250 / DN 400, PN 40 bar nyomású földgázszállító vezeték biztonsági övezete a hálózati nyomvonalvezetés változása miatt 2017-ben módosult.

Budapest földgázellátása részben a 40 bar nyomású, ún. I-es számú nagynyomású körvezetékről, részben a 64 bar nyomású II-es számú nagynyomású körvezeték Zsámbok–Szentendre–Pilisvörösvár és a Vecsés–Százhalombatta közötti szakaszról történik. Erről a rendszerről ágazik le Pilisvörösvár–Solymárvölgy, illetve Szentendre és Óbudai Gázgyár között egy-egy küllő.

Budapest gázhálózata tizenegy darab FGSZ Zrt. üzemeltetésű gázátadó állomáson keresztül csatlakozik az országos földgázhálózathoz.

☞ *A gázátadó állomások adatait tartalmazó táblázat az M14. Közművesítés melléklet 14.2. Energiaközművek fejezetébentalálható.*

14-16. ábra: Gázellátás lefedettsége, 2024

Forrás: MVM Főgáz Földgázhálózati Kft. adatai alapján

Az FGSZ Zrt. közvetlenül szolgáltat gázenergiát az ALPIQ Csepeli Erőműnek és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérnek.

A gázátadó- és nyomásszabályzó állomásokból kiinduló nagyközép-, közép- és kisnyomású hálózatokról a főváros gázellátása 100%-os, amelynek területi eloszlását a fenti ábra szemlélteti.

Budapest területén a földgáz elosztóhálózatok három nyomásszinten működnek:

- a gázátadó- és nyomásszabályzó állomásokból kiinduló nagy-középnyomású hálózat üzemi nyomása 6 bar. Ez a rendszer látja el közvetlenül a nagyfogyasztókat, a főváros belső területén működő 1 bar középnyomású hálózatot és a külső területeken a kommunális nyomásszabályzókat. Ez a rendszer három agglomerációs kapcsolattal rendelkezik: Nagykovácsi, Kerepestarcsa és Pécel,
- a nagyközép- és középnyomásról megtáplált szabályzókból a kisnyomású rendszerek a közel vízszintes területeken 30 mbar nyomású, ún. normál kisnyomású hálózatok épültek ki,
- a meredekebb domborzati adottságú térségben 100 mbar növelt kisnyomású rendszerek létesültek.

A gázipari létesítmények biztonsági övezeteire az 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 20/2022. (I. 31.) SZTFH rendelet 37. §-a tiltásokat és korlátozásokat ír elő, amelyeket a 79/2005 (X.11.) GKM rendeletben leírtakkal együtt kell figyelembe venni.

A gázszállító vezetékek az 50-es években külterületeken létesültek, amelyeknek a biztonsági övezete 46 méter széles sáv, ahol tilos minden építési tevékenység. Az elosztóvezetékek az erőművekben létesített gázturbinák tüzelőanyagát szállítják, amelyek közutak alatt is megvalósultak maximálisan 7,0–7,0 méteres biztonsági övezettel.

A gázhálózatoknak és a város fejlődésének kéttípusú konfliktusa alakult ki:

- Budán az I-es számú nagynyomású gázkörvezeték magánterületen létesült (III. XI., XII. és XXII. kerület), majd később a MOL kivette a hálózatából és azt a Főgáz építette be nagyközépnyomású rendszerébe. A korábban zártkertes terület belterületbe került, különböző lakóövezetek létesültek helyette. Szabályozás során a vezeték és biztonsági övezete nem került közterületre, ezért jelenleg építési telkeken keresztül üzemel,
- két volt gázgyár területén a Főgáz nagy/nagyközépnyomású nyomásszabályzó állomást létesített. A gázgyárak funkciót váltó tervei ezeket a létesítményeket kitelepítésre javasolják.

2018-ban a Főgáz az Óbudai Gázgyár területén üzemelő nyomásszabályzót és a Szentendre felől érkező nagynyomású gázvezetéket átállította 6 bar nagyközépnyomásra.

A Főgáz gázhálózatának jellemző biztonsági övezeteit a következő táblázat foglalja össze.

14-5. táblázat: Biztonsági övezetek terjedelme

Nyomásfokozat	Védőtávolság (m)
Nagynyomás	min.: 5,2 - 5,2 max.: 9,0 - 9,0
Nagy-középnyomás	5 – 5, 7 – 7
Középnyomás	4 - 4
Kisnyomás	2 - 2

Forrás: MVM Főgáz Földgázhálózati Kft.

A Főgáz üzemeltetésében lévő budapesti körzeti nyomásszabályzó állomások külső védőtávolsága 5–5 méter. Az ipari és kommunális nyomásszabályzók nem a Főgáz üzemeltetésébe tartoznak.

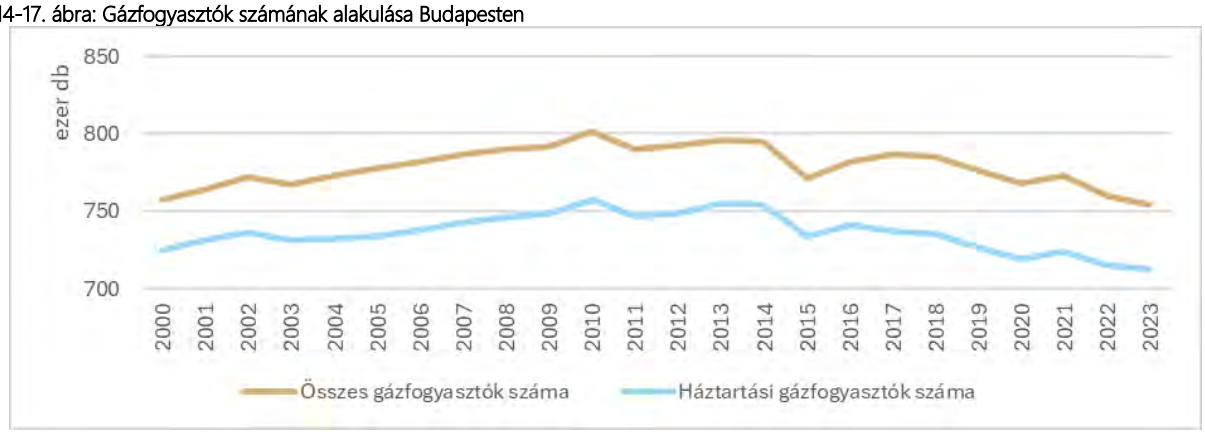
A gázfogyasztók biztonságos gázellátása érdekében városszerte körzeti nyomásszabályzó felújítások történnek. Az elmúlt három évben a Főgáz szolgáltatási területén 49 helyszínen cserélt több évtizede létesült, elavult gépészeti berendezésekkel rendelkező, sok esetben zajos nyomásszabályzó állomásokat korszerű állomásokra. 2024-ben további 12 helyszínen tervezett felújítási munkálat.

2024 tavaszán a IX. kerületi Ferenc téren üzemelő állomás felújítását kezdődött meg. A Mester utca – Ferenc körút – Üllői út – Lenhossék utca által határolt terület fogyasztóinak gázellátását biztosító régi és a városképbe nem illő nyomásszabályzó

állomás helyett egy korszerű, földbe süllyesztett, a 6 bar nyomást 0,03 bar nyomásra szabályozó, 5000 Nm^3/h kapacitású állomás kerül telepítésre, amely a korábbihoz képest lényegesen kisebb méretű, esztétikus és a környezeti zajterhelése is minimális.

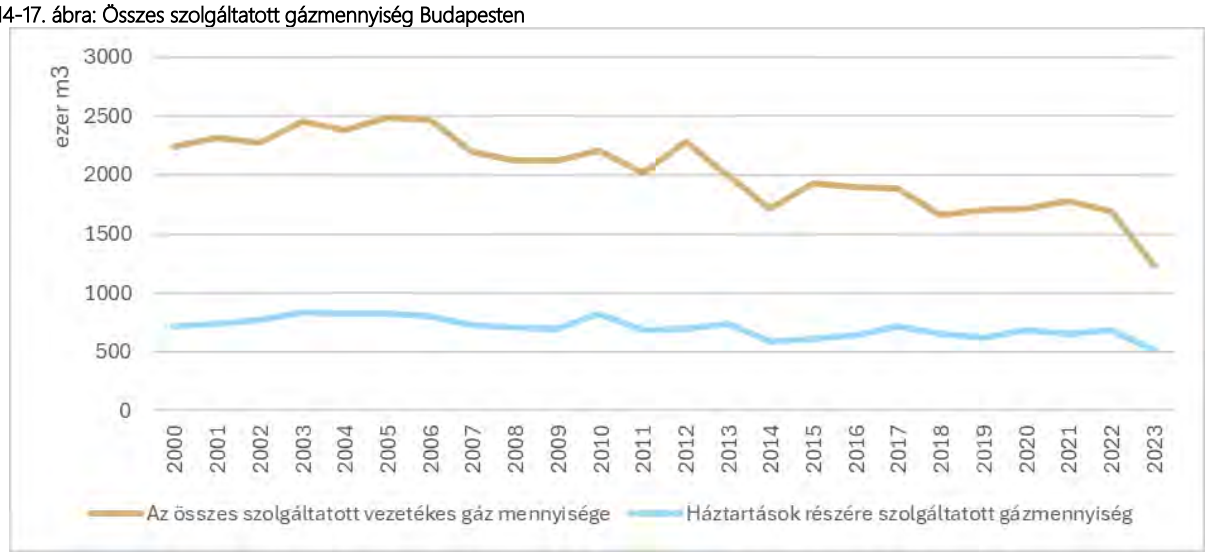
A KSH adatai alapján 2023-ban Budapesten a gázfogyasztók száma 760 ezer, amelyből a háztartási gázfogyasztók száma 713 ezret képviselt. Hosszabb idősort tekintve a vezetékes földgázfelhasználás lassú csökkenése figyelhető meg az elmúlt években. A fővárosi vezetékes gázellátás hálózatainak hossza meghaladja az 5100 km-t. A budapesti lakosság 2023-ban 510 millió m^3 földgázt használt fel.

I4-17. ábra: Gázfogyasztók számának alakulása Budapesten

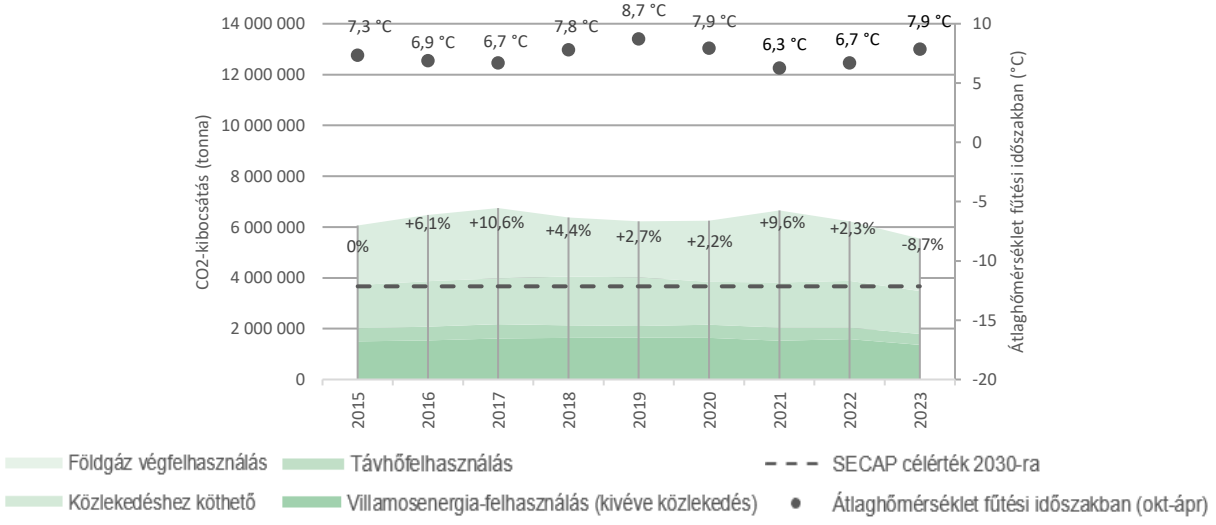
Forrás: KSH

I4-17. ábra: Összes szolgáltatott gázmennyiség Budapesten

Forrás: KSH

14-18. ábra: Energiafelhasználáshoz köthető CO_2-kibocsátás alakulása

Forrás: Budapest Környezeti Állapotértékelése

Budapest Környezeti Állapotértékelésének megállapítása alapján a hőenergia-igény, valamint az ezekhez kapcsolódó CO_2-kibocsátás mértéke (földgáz és távhő) a fűtési időszaki átlaghőmérséklet változásával korrelál, amelyet a fenti diagram is szemléltet. A KSH adatai alapján az összes szolgáltatott gázmennyiség 2023-ban 1234 millió m^3 volt, mely az azt megelőző évhez képest igen jelentős, 27%-os csökkenést jelentett. Megjegyzendő, hogy a fűtési időszak átlaghőmérséklete magasabb volt 2023-ban.

Távhőellátás

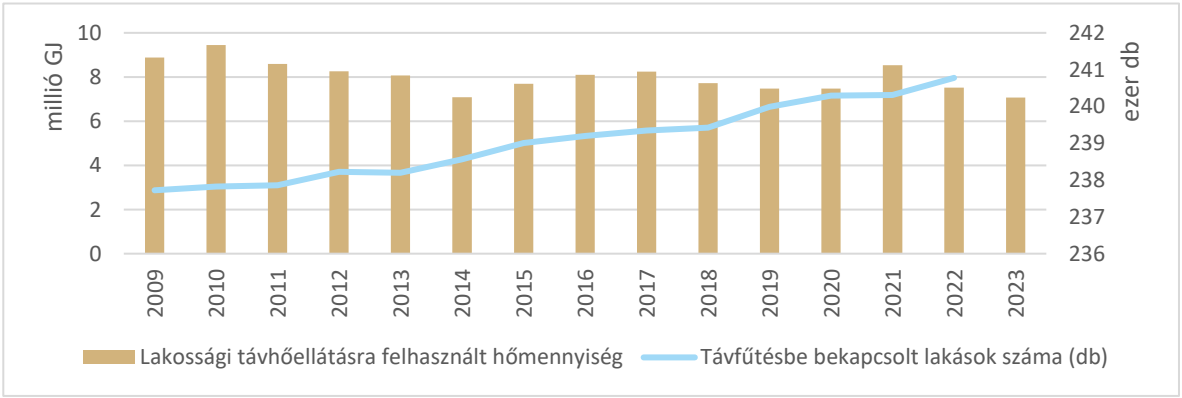
A főváros forróvíz hőhordozó közegű távhőellátása az 1950-es évek végén a nagy lakótelep építésekhez kapcsolható. A kiépült távhőrendszer és hőbázisai (erő- és fűtőművek) nagy kapacitással rendelkeznek, amelyekből kiinduló forróvíz hálózatok több mint 1800 nem lakossági és 243 ezer lakossági hőfogyasztó ellátását biztosítják.

Budapest távhőellátása jelenleg több, egymástól hidraulikailag független távhőkörzetben valósul meg, melyek jellemzően egy-egy meghatározó hőforrásra épülnek. A hőforrások többsége a távhőszolgáltatótól független társaságok tulajdonában lévő kis- és nagyerőművek, kisebb hányaduk a BKM Főtáv saját tulajdonú fűtőművei és leányvállalatának kiserőművei.

A főváros területén a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal által kiadott távhőtermelői engedéllyel több társaság is rendelkezik.

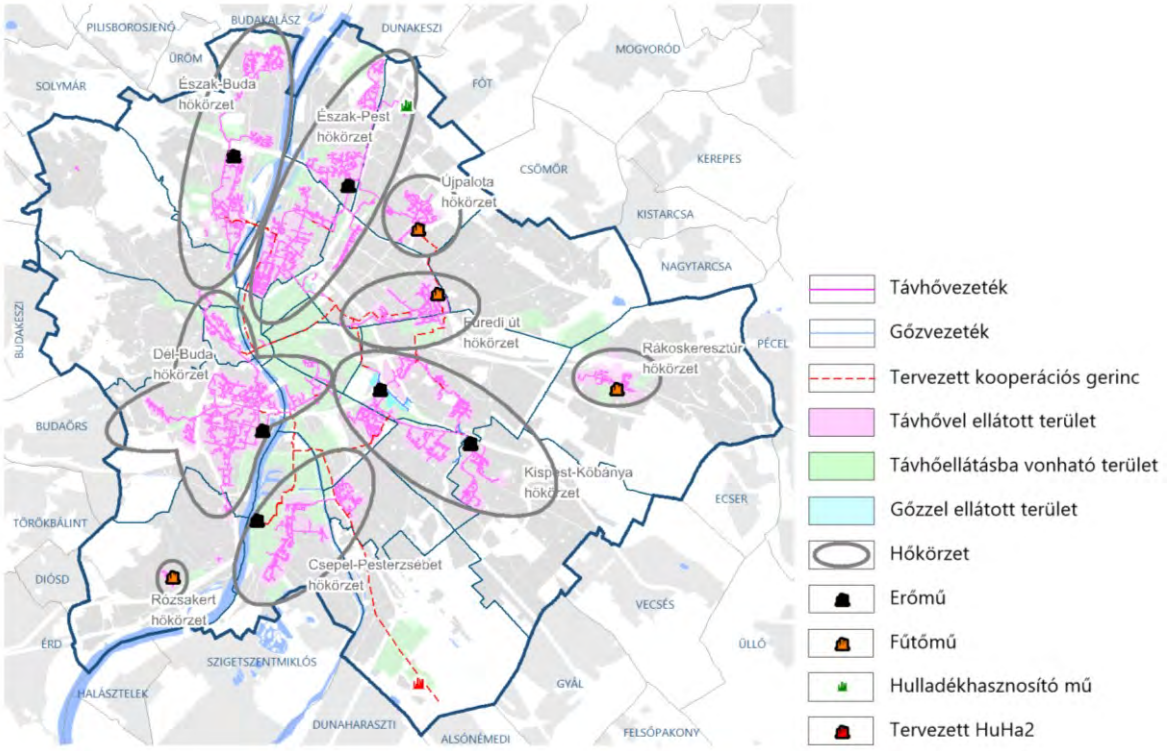
☞ *Budapesten a távhőtermelő és távhőszolgáltatói engedélyesek listája az M14. Közművesítés melléklet 14.2. Energiaközművek fejezetében találhatóak.*

14-19. ábra: Lakossági távhőfelhasználás alakulása

Forrás: KSH

14-21. ábra: A távfűtött területek területi eloszlása

Az Európai Bizottság 2011 végén hozta nyilvánosságra azt a kifejezetten energiarendszer átalakításával foglalkozó átfogó tervet, mely a versenyképes, kis szén-dioxid-kibocsátású Európa 2050-ig való létrehozására készült (A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – 2050-ig szóló energiaügyi ütemterv, COM (2011) 885, Brüsszel, 2011.12.15.). A fenti uniós dokumentumhoz illeszkedően a tagállamoknak is el kell készíteniük a saját ütemezett útiterveiket.

Az Európai Parlament és Tanács 2012/27/EU energiahatékonysági irányelve meghatározó szerepet szán a távhőnek az energiapolitikai célkitűzések, a megújuló energiák részarányának növelése, energiahatékonyság és energia megtakarítás, valamint az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése terén. Ebből fakadóan a távfűtés hazánk energiapolitikájában is és az energiahatékonysági törekvések megvalósításában is egyre meghatározóbb szerepet tölt be. Ez köszönhető egyrészt annak, hogy a nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelés, illetve a távfűtés/távhűtés jelentős primerenergia-megtakarítási potenciált hordoz.

Másrészt a megújuló energiaforrásokból és hulladékhasznosításból származó energia képezheti az energiatermelés inputjának egy már nem elhanyagolható részét. Energiahatékonysági és környezetvédelmi intézkedések a távhőszolgáltatással kapcsolatosan is megvalósultak az elmúlt időszakban.

A Főtáv Észak-Budai, Újpalotai, Füredi úti, Rákoskeresztúri és Rózsakerti Fűtőműveiben nagyhatékonyságú kapcsolt energiatermelést megvalósító gázturbinás és gázmotoros erőművek létesültek külső vállalkozók bevonásával. A Főtáv cégcsoport több telephelyen üzemeltet gázmotoros kiserőművet.

A primer távhővezetékek műszaki állapot miatti cseréje fokozatosan korszerű, előreszigetelt, közvetlenül földbe fektetett vezetékekkel történik. Ennek köszönhetően a budapesti távhőszolgáltatás szállítási hővesztesége – jelenleg 9,6% – tovább csökken.

A BKM Főtáv az ún. szolgáltatói, több épületet ellátó hőközpontokra kapcsolt épületek jelentős részét (összesen több mint 1200 épületet) önálló felhasználói hőközponttal látta el, amelynek köszönhetően évente a végfelhasználás 2%-át

meghaladó hőenergia mennyiséget takarítanak meg. A mintegy 4100 db hőközpont 84%-a BKM Főtáv tulajdonú.

A légszennyezőanyag-kibocsátás csökkentéséhez a szolgáltatói/termelői oldalon jelentős mértékben hozzájárult, hogy a fűtőművekben a kapcsolt energiatermelés megvalósult. Az Észak-budai fűtőmű kogenerációs fejlesztésének következtében az Zápor utcai fűtőművet üzemen kívül helyezték, az Észak-pesti hőkörzet hőközpontjainak fejlesztése révén és a Tahi úti visszaemelő szivattyúzás megvalósításának köszönhetően a Révész fűtőmű üzeme is megszűnt a 2011/12 fűtési szezontól.

Jelentős energiahatékonysági lehetőségeket hordoz Budapesten a hulladékhő hasznosítása, így a Széchenyi gyógyfürdő elfolyó gyógyvizének hulladékhőjét évek óta hasznosítják az Állatkert épületeinek fűtésére.

A Budapesti Erőmű Zrt. (BERT) Kelenföldi Erőművének rekonstrukciója során a több mint hetvenéves főberendezések lecserélésre kerültek. A fejlesztési programnak köszönhetően Budapest villamosenergia-szükségletének 10%-át úgy állítják elő, hogy a károsanyag-kibocsátás a korszerűsítés előtti kibocsátás egyötödére csökkent.

A fogyasztói oldalon történő korszerűsítések szükségszerűen a hőigény csökkenését eredményezik, a versenyképes távhőellátás csak piacbővítéssel tartható fenn, emellett a hőközpontok folyamatos, ütemezett korszerűsítése és a még korszerűtlen szállítóvezetékek felújítása szükséges.

A versenyképes és fenntartható távhőszolgáltatás érdekében a hidraulikailag független távhőkörzetek kooperációs gerincvezetékkel történő összekötése szükséges. Új területek távhőszolgáltatásba történő bevonásával a rendszer kihasználtsága javítható, és egyúttal a kapcsolt energiatermelés előnyei kihasználásához a megtermelt hőenergia felvevőpiac bővítésének lehetősége is erősödik.

A stratégiai gerincvezetékek fejlesztésének köszönhetően évente számottevő új fogyasztó kapacitás kerül bekötésre a fővárosi távhőrendszerbe, ami ÜHG-kibocsátás csökkenést eredményez.

A szigetüzemű hőkörzeteket összekötő távvezetékek a becslések szerint összesen mintegy 200 MW (1080 TJ/év) fogyasztói piacbővítés lehetőségét hordozzák magukban.

Potenciális piacbővítési lehetőség mutatkozik a belvárosi területek esetében – az európai nagyvárosok többségének belvárosa távhővel (fűtés-hűtés) ellátott –, ahol különösen fontos a magas levegőszennyezettség mérséklése. A belvárosi távhőellátás megoldást jelent az egyre sürgetőbb kéményfelújítások problémájára is. Energiahatékonysági és klímavédelmi szempontokat figyelembe véve a belvárosi távhőhálózat kiépítése szintén javasolt. A hőforrásokhoz történő csatlakozás vizsgálatai során kiviteli tervek készültek. A budapesti távhőellátásnak a távhűtés jelenleg nem képezi részét. A nyári hőterhelés megnövekedésével az épületek hűtési igénye is növekszik, melyet jelenleg egyedileg, helyi szintű hűtőberendezések elégítenek ki.

A Magyar Földtani és Geofizikai Intézet – Nemzeti Alkalmazkodási Központ keretein belül elkészült a Hazai Dekarbonizációs Útiterv 2050 címet viselő stratégiai dokumentum, mely a hazai gazdaság szén-dioxid kibocsátás csökkentéssel egybekötött versenyképesség javítását célozza. A 2018-ban elfogadott második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2) a mitigáció–adaptáció–szemléletformálás tematikahármasnak megfelelően magában foglalja az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentésének céljait, prioritásait és cselekvési irányait tartalmazó Hazai Dekarbonizációs Útitervet. Az Útiterv meghatározó szerepet tulajdonít a távhőnek, az ellátás érdemi bővítésének, a megújuló energiaforrások arányának növelése mellett.

A Nemzeti Energia- és Klímaterv alapján az új biomassza- és geotermikus távhőtermelő kapacitások építése, valamint a nem újrahasznosítható hulladékok energiatartalmának távhőtermelési célra történő felhasználása továbbra is támogatott.

Az európai városokhoz hasonlóan már a budapesti hőellátásban is megjelent a megújuló energiaforrásokra épülő és hulladékhasznosításból származó energiák beépülése, mint például a Széchenyi Gyógyfürdő termálvíz-hulladékhő hasznosítása, vagy mint a Hulladékhasznosító Mű hőtermelése.

A megszűnő korszerűtlen hőforrások szerepét gázmotoros és gázturbinás fejlesztéssel ellátott fűtőművek vették át, valamint a Hulladékhasznosító Mű is több energetikai fejlesztésen esett át.

A 2015 nyarán befejeződött hálózatfejlesztést követően az észak-pesti és az újpalotai távhő rendszerben egyaránt hasznosul a hulladékból származó energia.

Az értékesített hő meghatározó hányadát a vásárolt hő teszi ki, melynek jelentős része hőt és villamos energiát kapcsoltan termelő erőművekből származik, döntően a Budapesti Erőmű Zrt. (BERT)-től. Ezen kívül a Csepeli Erőmű, a rákospalotai Hulladékhasznosító Mű (HuHa), az MVM Észak-Budai Fűtőerőműve, valamint gázmotoros kiserőművek tartoznak a hőtermelők közé.

Az MVM Észak-Budai Kogenerációs Fűtőerőmű gázturbinái az észak-budai telephelyén 2007. év végén kezdték meg teljes kapacitásukkal a kereskedelmi üzemet, a távhőszolgáltatónak átadott hővel 38 ezer lakás éves hőigényének több mint 80%-át biztosítja villamos energiával kapcsoltan termelt hőenergiával. A blokkokba beépített 74 MWth kapcsolt hőteljesítmény mellett – ami póttüzeléssel 100 MW_{th}-ra növelhető – 49,98 MW_e villamos teljesítménnyel rendelkezik.

A hőbázisokba beépített berendezések hőtermelésének csak mintegy fele kerül felhasználásra, ami jelentős tartalékkapacitást jelent.

A fővárosi forróvizes távhőellátás beépített hőteljesítménye mintegy 2200 MW, melyhez 943 MW villamos beépített teljesítmény is társul. Az értékesített hőenergia évi 10 ezer TJ nagyságrendű. 2023-ban Budapesten az értékesített hő 11,28%-a származott hulladékok energetikai hasznosításából, a többi értékesített hőenergia földgázalapú.

A privatizációt követően a hőbázisok rekonstrukciója során az erőművek gázturbinás, a fűtőművek gázmotoros fejlesztést kaptak. A 90-es évektől az ipari hőigények fokozatosan lecsökkentek, így a különböző nyomású gőzvezetékek jelentős része feleslegessé vált. A volt ipari, illetve a MÁV területeken a távfűtővezetékek nagy része föld felett épült ki, amelyek a barnamezős beruházások (III., X., XI. és XXII. kerület) megvalósulását korlátozzák.

A 2004-ben leállított Kőbányai Erőmű telephelyén a Kőbányahő Kft. üzemeltet kiserőművet, amely ipari és egyéb fogyasztókat lát el gőzzel, valamint a 2005-ös kogenerációs fejlesztés révén hővel kapcsoltan termelt villamos energiát is előállít. A beépített hőteljesítmény jelenleg 65,7 MW, a villamos beépített teljesítmény pedig 10,4 MW, az erőmű évente kb. 560 GWh hő- és 89,5 GWh villamos energiát állít elő.

A távhőszolgáltatás piaci versenytársa ma Budapesten a gázfűtés. A távhővel ellátott területeken és földgáz hálózatok is jelen vannak, a párhuzamos infrastruktúrák jelenléte többletköltséget jelentenek. A fővárosi távhőhálózat folyamatos bővítésével új területek válnak bevonhatóvá a szolgáltatási területbe. A piacbővítés elsődleges célterülete a sűrű beépítésű belváros, valamint a gerinchálózatokhoz közeli új, nagyobb léptékű ingatlanfejlesztések.

Távhűtés

A távhőellátáshoz hasonlóan a hűtési igények is kielégíthetők központosítottan a fogyasztók sokaságánál, ún. távhűtő hálózatok létesítésével. A távhűtő rendszereknek alapvetően két fő típusa különíthető el attól függően, hogy a hűtés a fogyasztói csatlakozó állomásokon telepített hűtőberendezésekben vagy pedig központilag történik.

Így beszélhetünk decentralizált és centralizált távhűtő hálózatokról. Gazdaságossági vizsgálatok azt mutatják, hogy távhűtés alkalmazása ott előnyös, ahol

- a hőt villamos energiával együtt (kapcsoltan) fejlesztik,
- az éves hűtési csúcskihasználási óraszám 1000 h/a alatt van és
- az épület már eleve a távfűtő hálózatra van csatlakoztatva.

A távhőszolgáltatás kiemelt fejlesztése nagyban hozzájárul a klímavédelemi célok eléréséhez és a fenntartható fejlődés biztosításához, az energiafelhasználás racionalizálásához, valamint a települések levegőminőségének javításához, a hazai energiaimport (különösen a földgáz- és kőolajfüggőség) csökkentéséhez.

A megújuló energiatermelés részarány-növelése akkor van káros hatással a CO_2-kiváltás hatékonyságára, ha az a kapcsolt termelés rovására nő. A földgáz elégetésével termelt hő nem kapcsolt energiatermeléssel keletkezett hányadát kell elsősorban megújulókkal helyettesíteni.

Egyéb ellátórendszerek

A fővárost érinti a MOL Nyrt. üzemeltetésében lévő terméktávvezeték nyomvonala és biztonsági övezete, amely két szakaszból áll:

- első szakasz a Százhalombatta–Csepel, míg
- a második a Százhalombatta–Ferihegy termék távvezeték.

A vezeték százhalombattai Dunai Finomító indító állomással rendelkezik. A termékvezeték a Csepel Telep késztermékkel (fehéráru) való ellátást biztosítja, és a tüzelőolajat szállít a Kelenföldi és a Csepeli Erőmű felé. A termékvezeték Százhalombatta DUFI indítóállomással és Ferihegy, Liszt Ferenc Repülőtéren fogadóállomással rendelkezik. A vezeték két szakaszoló állomással rendelkezik és a repülőgépek számára hajtóanyagot szállít. A JET A1 kerozin hajtóanyag a repülőtér területén található tartályrendszerben kerül betárolásra. A szállított mennyisége meghaladja a 100 m^3 / óra kerozint. A vezetéken csak kerozin szállítása történik. A vezeték hossza megközelítőleg 16 km.

MOL Nyrt. szakaszolóállomások találhatóak:

- a XXII. kerület Hittérítő és Vincellér út sarkán (4045/7 hrsz.),
- a XI. kerületben, Albertfalván a Dr. Papp Elemér u. és a Házgyári utca sarkán (43581 hrsz.),
- a Kelenföldi Erőmű mellett (4045/7 hrsz.),
- a Csepeli Erőmű mellett (210146/110),
- a Petróleum utcában (210030/1 hrsz.)

A MOL Nyrt. üzemeltetésében lévő szén-hidrogén szállítóvezetékek biztonsági övezetét a következők szerint kell figyelembe venni.

14-6. táblázat: Szén-hidrogén szállítóvezetékek biztonsági övezete

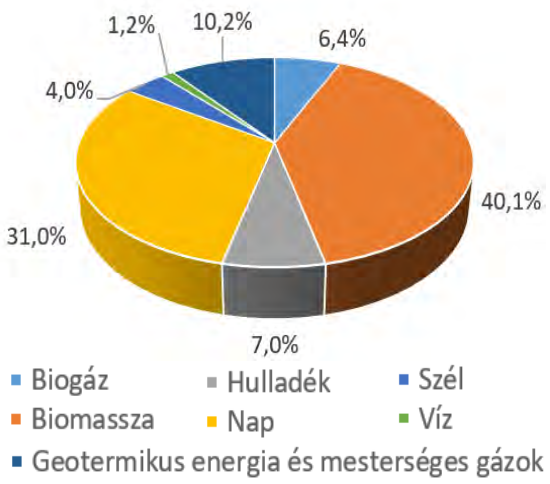
Szén-hidrogén szállítóvezeték	Védőtávolság (m)
Barátság I. DN450 kőolajvezeték	5 - 5
Százhalombatta–Csepel DN200 termékvezeték	5 - 5
Csepeli Erőmű DN150 termékvezeték	2,5 - 2,5
Kelenföldi Erőmű DN150 termékvezeték	5 - 5
Százhalombatta–Ferihegy DN150 termékvezeték	5 - 5

Forrás: MOL Nyrt., 2024

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Magyarország energiaimport-függősége az elmúlt tíz év átlagában 57% körül alakult, ami az EU átlagot számottevően nem haladja meg, viszont a fosszilis energiahordozók importjából fakadó ellátásbiztonsági kockázat csökkentése okán jelentős feladatként fogalmazódik meg országos szinten a megújuló energiahordozók részarányának – adottságoknak megfelelő – növelése, valamint az importforrások diverzifikálása.

14-20. ábra: Hazai megújuló villamosenergia-termelés összetétele 2022. évben

Forrás: VER éves adatai, MAVIR

Napjainkban az egyre növekvő energiaigények és az azok megtermeléséhez kapcsolódó üvegházhatású gázok kibocsátásának növekedése, hazánk gázimport-függősége mind az energiahatékonyság és környezettudatosság felé kell, hogy terelje a felelősen gondolkodó társadalom figyelmét, a fosszilis energiahordozók (szén, olaj, földgáz stb.) mellett a megújuló energiaforrásoknak egyre fontosabb szerepet kell betölteniük az energiaigények kielégítésében.

Az energiarendszer teljes egészében nem épülhet megújuló energiaforrásokra, viszont szorgalmazni kell az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák széleskörű használatát, így az atomenergia mellett a megújuló energiaforrások használatát, valamint a CO_2-leválasztás és -tárolás technológiájának növekvő ütemű elterjedését. Az alternatív rendszerek beruházási költsége magas, továbbá megtérülési ideje a jelenlegi technológiák mellett viszonylag hosszú, az egységnyi energia előállítására fordított költség jelentősen magasabb. Ugyanakkor a lehetőségek és korlátozó tényezők ismeretében az energiamixben képviselt arányuk jelentősen emelhető, hozzájárulva a fenntarthatóbb energiagazdálkodáshoz.

A megújuló energiaforrások nagyarányú rendszerbe integrálásásához szükségessé válik a városi elosztóhálózat és mérési rendszerek újragondolása és fejlesztése.

A megújuló energiák – a természeti folyamatok által keletkező energiaáramok – alapvető forrása a Napban lejátszódó fúziós reakció, melynek köszönhetően a Föld felszíne, a talaj, vizeink, a levegő felmelegszenek, hőenergia formájában az energia eltárolódik. A napenergia hasznosítása közvetlen és közvetett módon valósítható meg. Közvetlen hasznosítás esetében a szakirodalom különbséget tesz aktív és passzív hasznosítás között. Előbbi esetben a Nap energiáját fotovillamos és hőenergia formájában lehet kinyerni.

A passzív hasznosítás az energiatudatos építészetre utal. Ez az épületek energiaveszteségének minimalizálására koncentrál, a városi hősziget-hatás enyhítése – többek között zöldtetőket, zöldhomlokzatokat javasol – mellett, valamint a megújuló energiák hatékony kihasználhatóságát célozza.

A Fővárosi Önkormányzat 2089/2008. (XII.18.) közgyűlési határozata alapján csatlakozott a Polgármesterek Szövetségéhez (Covenant of Mayors, a továbbiakban: CoM). A CoM az Energy Cities városszövetség által kezdeményezett szövetség, a csatlakozó városok a teljes CO_2-kibocsátás csökkentésével kapcsolatos vállalásokat tett, valamint Fenntartható Energia Akció Program (SEAP) készült az elérendő célérték megvalósítása érdekében. Ezt követően Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv (SECAP) is készült, ennek 2022. évi benyújtásával vállalta a CO_2-kibocsátás 40%-os csökkentését 2030-ra, 2015-ös bázisévhez képest.

Budapesten az épületállomány energiafogyasztása az összes kibocsátott CO_2 egyharmad részét teszi ki, tehát nem csak a termelői és elosztói oldalon szükségesek beavatkozások, hanem a felhasználói oldalon is energia-hatékonysági intézkedések megtétele szükséges az energiahatékony és alacsony ÜHG-kibocsátású épített környezet kialakítása révén.

A jelenleg érvényben lévő új energetikai követelmény-rendszer szerint minden új építésű épületnek teljesítenie kell a „közel nulla" követelményt. Meglévő épület jelnetős felújítására vonatkozóan a fajlagos hőveszteség-tényező maximum értékei a 9/2023. (V. 25.) ÉKM rendelet hatályba lépésével növekedtek, a vonatkozó követelmények enyhébbek lettek.

A belvárosi épületek nagy része a 19. század végén épült, a történeti belváros épületeinek 80%-a valamilyen védelmet élvez, magas építészeti értéket képvisel. A századfordulós épületek megfelelő minőségű energetikai felújítására kevés megvalósult példa áll rendelkezésre.

A fővárosban a meglévő épületállomány jelentős beépített energiát hordoz. A jövőbeni fejlesztési igények nagy része kielégíthető a meglévő beépített területeken belül. Az új építésű épületek a teljes épületállomány csupán 1-2%-át teszik ki, így a hangsúlyt a meglévő épületek energetikai korszerűsítésére kell helyezni.

Nem készült el máig a budapesti épületállomány energetikai tipologizálása, energiapotenciáljának részletes felmérése és elemzése, ami stratégiailag megalapozná a szükséges fejlesztések, átalakítások mértékét, irányát, területi preferenciáit.

A környezettudatos energiagazdálkodás nagymértékben hozzájárul a klímaváltozás káros hatásainak enyhítéséhez. Az energiafelhasználás visszafogásával, egy részének megújulókból történő fedezésével – az ehhez illeszkedő alacsony hőmérsékletű fűtési, és hűtési technológiákkal kiegészítve – az üvegházhatású gázok kibocsátása csökkenthető.

Helyi hasznosítás esetében a megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségek csak abban az esetben használhatóak ki hatékonyan, ha az ellátni kívánt épület új építés esetében erre energetikailag megfelelően tervezett, utólagos alternatív energiával történő energiaellátás esetében pedig az épület energetikai korszerűsítése, hőszigetelése, energiafelhasználás csökkentése megtörténik.

A megújuló energiaforrás alapú ellátás részaránya nemcsak a fővárosban, de az egész országban alacsony részarányt képvisel. Lényegesnek tekinthető azonban, hogy Budapest szennyvíztisztító telepein megvalósult a biogáz felhasználás, az így megtermelt villamos- és hő-energia a telepek ellátása nagy részét biztosítja.

Az energetikai hasznosítás keretében a rákospalotai hulladékhasznosító mű (HuHa) nagyhatékonyságú kapcsolt energiatermeléssel távhőt és villamos energiát állít elő (beépített villamos teljesítménye 27 MW, beépített hőteljesítménye 62 MW). A hasznosítóban 2022 során, a kommunális hulladék termikus hasznosításával megtermelt hőenergia 33 ezer átlagos budapesti háztartás éves távhőigényét biztosította. 2023-ban az előállított villamos energia mennyisége több mint 10%-kal haladta meg a megelőző évi értéket, és több mint 40 ezer lakás villamosenergia-szükségletét fedezte környezetbarát, fenntartható módon.

A fővárosi távhőrendszerbe kiadott hő jelenleg 10,47%-a származik a HuHa termeléséből, megújuló energiának ennek fele tekinthető.

A lakosság egyre tudatosabb energiafogyasztási magatartása szintén az energiafelhasználás csökkenéséhez vezet egyrészt a gazdaságosabb felhasználás, másrészt az egyéni beruházásoknak (nyílászáró cserék, családi házak hőszigetelése) köszönhetően. Nem javult jelentősen azonban a belvárosi épületállomány energiahatékonysága.

A célkitűzések eléréséhez előtérbe kell helyezni az épületállomány energetikai korszerűsítését, másrészt a megújuló energiaforrások részarányának jelentős növelését, amelyhez részben a fővárosi távhőhálózat jó alapot biztosít. Az energiafelhasználás hatékonyságának javításához fontos intelligens elosztó- és mérőhálózatot kiépíteni.

A Nap energiájának közvetett hasznosítása a talaj hőtároló képességét alapul véve a talajhő hasznosítását foglalja magában. A talajhő mellett a Föld mélyebb rétegeiben egy másik jelentős energiaforrás rejlik, amely földhő formájában van jelen. Hazánk előkelő helyet foglal el a 100 °C alatti termálvizek hasznosításában, amelyet az ország kedvező geotermikus és hidrogeológiai adottságai tesznek lehetővé.

A napenergia közvetlen aktív hasznosítása szakaszos üzemidővel valósul meg, így ezen energiahasznosítása mellett is szükséges vezetékes közműhálózat kiépítése. Használatukkal megoldható fűtésrásegítés, használati melegvíz előállítás, vagy akár villamosenergia-termelés is, viszont a gazdaságos nagyarányú tárolhatóság egyelőre nem valósítható meg, megoldásként a szolgáltató hálózatába történő mérhető betáplálás műszakilag lehetséges. Ezzel szemben csak részbeni közműhálózat kiépítést igényelnek a folyamatos üzemre képes talaj- és földhő-hasznosító berendezéssel ellátott épületek.

A közvetett hasznosítás közé sorolható még egy fontos és mára igen elterjedten hasznosított megújuló energiaforrás, a szél. A szélenergia fontos szereplőjévé vált a világ energiapiacának.

A biomasszák, köztük az emberi tevékenység hulladékai szintén napenergián alapulnak, a Nap energiáját másodlagosan, szerves organizmusokban való megkötéssel tárolják.

A biogáz (légnemű biomassza) termelés technológiája révén a szerves hulladékok ártalmatlanítása során keletkező hasznos energiát célszerű kihasználni, ezt a fajta megújuló energiát kiemelten kezelni.

2022-ben a hazai villamosenergia-termelés 15,6%-a származott megújuló forrásból, amelyből 6,3%-ot tesz ki a biomassza eredetű megújuló.

A HFT 2023 alapján, megújuló erőművek terén, a háztartási méretű kiserőművek esetén jelentős, mintegy 45%-os bővülés figyelhető meg az előző évi adatokhoz képest, PV kiserőművek esetében azonban csupán 6 MW új erőművi egység került megvalósításra. 2023. év januárjában a nyilvántartások alapján Budapest területén 15 MW PV kiserőmű és 143 MW HMKE üzemelt. A 2023-as év végére ez 21 MW és 205 MW-ra emelkedett az elosztóhálózati engedélyes adatai alapján.

Az energiatudatos építészet térnyerése lehetőséget ad az épületek energiahatékonyságra történő tervezésére, és megjelentek az ún. közel nulla energiafogyasztású, megújuló energiák felhasználásával megvalósuló épületek.

A „nulla" értelmezése vagy a primer energiafelhasználás kizárására vonatkozik, vagy értelmezhető úgy is, hogy ugyan az energiaigény egy részét fosszilis forrásból elégítjük ki, viszont ezzel azonos mennyiségű „zöld" energia kerül betáplálásra a hálózatba.

2023 novemberétől a 7/2006. (V.24.) TNM rendelet helyett 9/2023. (V. 25.) ÉKM rendelet határozza meg az épületenergetikai követelményeket.

Módosultak az építési engedéllyel és az egyszerű bejelentéssel létesülő épületek energetikai követelményeire vonatkozó rendelkezések is.

Az új épületenergetikai követelményekre tekintettel a kapcsolódó hatósági eljárások szabályai is megváltoztak. 2023. november 1-től az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, továbbá a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI. 13.) Korm. rendelet egyes rendelkezései is módosultak.

A TNM rendeletet váltó 9/2023. (V. 25.) ÉKM rendelet új alapokra helyezi az épületenergetikai szabályozást, aminek egyik lényegi eleme, hogy az új épületekre vonatkozó közel nulla energiaigény követelményszintjeként megszűnt a kötelező megújuló energia részarány előírása, helyét a fajlagos szén-dioxid-kibocsátás kötelező felső határának előírása vette át.

Bioenergia hasznosítás

Budapesten a bioenergia hasznosítása kis-, vagy közepes méretű berendezésekkel képzelhető el, elsősorban a szennyvíztisztítás során keletkező biogáz felhasználásával.

A három budapesti szennyvíztisztítóban rendelkezésre áll olyan technológia, mellyel ebből az energiából állítanak elő villamos- és hőenergiát.

Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep

2008-ban kezdődött meg a jelentős volumenű környezetvédelmi és bioenergetikai beruházás, amely energiatakarékos és környezetbarát megoldást biztosít a szennyvíziszap kezelésére a telepen. A létesítmény, a Dél-pesti telepen már évek óta működő iszappasztörizáló egységhez hasonló módon, a szennyvíziszapból biogázt állít elő. 2009. év elejétől teljes kapacitással működik.

A szennyvíztisztító telepen az anaerob iszapkezelés során keletkező biogáz hasznosítása történik kogenerációs kiserőművekben és kazánokban. A termelt villamos energia a 2010-es évtől a telephely szükségleteinek nagy részét biztosítja. A hőenergia a rothasztó tornyok és épületek fűtésére, valamint a használati melegvíz előállítására kerül hasznosítására. A telephely hőenergia tekintetében 100%-ban önellátó. A három telepített kogenerációs kiserőmű elektromos teljesítménye összesen 3035 kW, hőteljesítménye 3425 kW. A megtermelt villamos energia a telep belső hálózatára kerül. 2014-ben az iszapvíztelenítési kapacitás növelése érdekében két víztelenítő centrifuga, továbbá a biogáztárolási kapacitás növelésének érdekében, további egy biogáztároló tartály telepítése valósult meg. 2016 júliusától pedig a megtermelt, de a telepen fel nem használt elektromos energia kitáplálása kezdődött meg az elosztóhálózatra. 2020-ban három korszerű iszapvíztelenítő centrifuga is telepítésre került. 2021 elején indult az elfolyó tisztított vízre telepített rekuperációs vízerőmű üzemeltetése, amely villamosenergia-termelésre képes. Ezt követően 2022-ben egy újabb rekuperációs vízerőmű került beépítésre majd üzembehelyezésre. 2023 elején egy 150 kW teljesítményű napelempark épült a telepen.

Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep

A Dél-pesti Szennyvíztisztító Telepen képződő biogáz energiatartalmát három kogenerációs kiserőmű (elektromos teljesítményük 2661 kW) energiává alakítja. A termelt energia a szennyvíztisztító villamos energia igényének és hőszükségletének akár 100%-át fedezi, az energia belső hálózaton kerül felhasználásra. 2014-ben membrános gáztároló épült és egy harmadik, 1,2 MW teljesítményű gázmotor, valamint energiatakarékos, mágneses csapágyas légfúvók álltak üzembe. 2022-ben létesítésre került egy rekuperációs vízerőmű, amely a megtisztított szennyvíz helyzeti energiáját használja ki a befogadóba történő visszabocsátása előtt.

Budapest Központi Szennyvíztisztító Telep

A Budapesti Központi Szennyvíztisztító területén termofil rothasztással történik a sterilizálás és biogáz-termelés. A 2009-ben átadott telepen átlagosan napi mintegy 230 ezer m^3 szennyvíz kerül kezelésre.

A telepen 2023-ban mintegy 18 ezer MWh megújuló energiaforrásból származó villamos energia került előállításra a telephelyen megtermelt biogázból.

A biogáz 62–65% metán-tartalommal rendelkezik, melyet kapcsolt energiatermelő egység hasznosít. Erre a célra három gázkazán és három gázmotor áll rendelkezésre. Normál üzemben a biogázt a gázmotorok használják fel villamos energia termelésére, mely a telep villamosenergia-igényének 60%-át fedezi. Ezzel párhuzamosan hőenergiát is előállítanak. A hőenergia a pasztörizálás, valamint a rothasztás energiaigényét látja el, illetve téli időszakban a technológiai épületek fűtését a kondenzáció megelőzése céljából. Abban az esetben, ha a motorok által termelt hőmennyiség nem elegendő, a fennmaradó részt a kazánok látják el. A kazánok tüzelőanyaga normál üzemben földgáz.

Budapest területén lévő mezőgazdasági területeken megtermelhető energia előállítására alkalmas termények kis mennyiségeket jelentenek, amelyeket csak a helyi energia előállításában célszerű hasznosítani.

Budapest területén lévő mezőgazdasági területeken megtermelhető energia előállítására alkalmas termények csak kis mennyiségeket jelentenek, amelyeket főként helyi energia előállításában célszerű hasznosítani.

Az erdőgazdasági melléktermékek szerepe az energiatermelésben nem jelentős, mert a

felszedhető hulladék anyagot értékesítik. A közparkokban, fasorokban, azaz a kertészetben keletkező fahulladék döntő többsége komposztálásra kerül. Ugyanakkor lehetőség van energiaültetvényeket létrehozni akár pl. rekultivált hulladéklerakók területein, egyéb más célra nem hasznosított területeken növényi eredetű tüzelőanyagokat előállítva. A biomasszák hasznosítása során tekintettel kell lenni az energiatermelés és élelmiszertermelés olykor közös alapanyagára, mely problémákat okozhat az erőforrások megosztását illetően, így szabályozást igényel. Alkalmazásának előnye ökológiai szempontból az, hogy a kémiai- és energiakörforgások (CO_2) jelentős mértékben bezárulnak.

Az ELMŰ Hálózati Kft. 2023. évi adatai alapján biogáz alapú kiserőművi villamosenergia-termelés a VII. kerületben egyetlen 65kW teljesítményű kiserőműben történik Budapesten.

Geotermikus energiahasznosítás

A geotermikus energia hasznosítását akkor tekinthetjük megújulónak, ha a földkéregből kivett közeg, fluidum (pl. termálvíz) hasonló mélységbe visszasajtolásra kerül annak érdekében, hogy a kivétel hosszú távon működőképes lehessen.

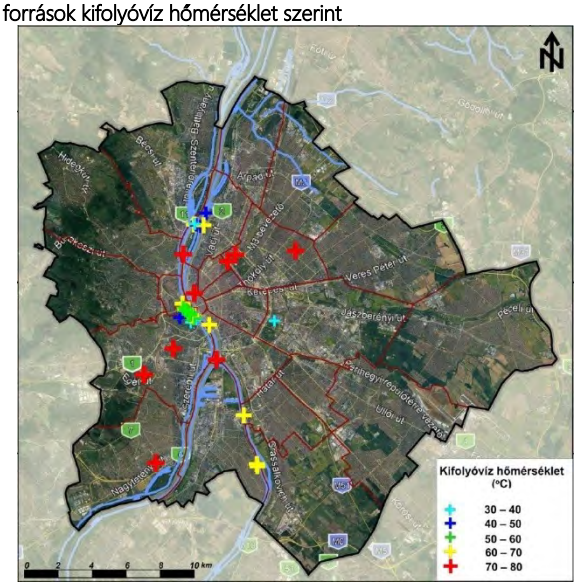
A geotermikus energia annak hőmérséklete alapján két csoportra osztható:

- a 150–380 °C-os gőz vagy forróvíz, amely villamos energia fejlesztésére is alkalmas;
- a 150 °C-nál kisebb hőmérsékletű, amely közvetlen hőhasznosításra alkalmas.

Magyarország előkelő helyet foglal el a 100 °C alatti termálvizek hasznosításában, amelyet az ország kedvező geotermikus és hidrogeológiai adottságai határozzák meg. A Kárpát medencében a magas hőfokú forróvizek a fővárostól távolabbi területeken fordulnak elő, így ennek hasznosítására nem kerülhet sor.

A MEKH gondozásában készült Geotermikus Budapest kiadvány megállapítása szerint a főváros és a teljes víztest az ország egyik legjobb karsztos hévíz-beszerzési adottságú területe.

14-23. ábra: Hévízkataszteri számmal rendelkező termálkutak és források kifolyóvíz hőmérséklet szerint

Forrás: MEKH – Geotermikus Budapest c. kiadvány, 2018

A geotermikus energia hasznosításának módja alapvetően a fluidum hőmérsékletétől függ. A geotermális kutak potenciáljára jellemző adatok a vízhozam és a hőmérséklet. A kutak mélysége gazdaságossági szempontból fontos. Magas hőmérsékletű fluidum esetében a gőzerőművek technológiája használatos. Az ún. Lindal-féle diagram összefoglalja a műszakilag megvalósítható technológiákat a geotermális fluidum hőmérsékletének alapján, viszont beruházás-gazdaságossági szempontokat nem vesz figyelembe.

A geotermikus energia időjárástól függetlenül egyenletes termelést biztosít, magas, átlagosan 72%-os kapacitásfaktorral. A Kárpát-medencében a magas hőfokú forróvizek a fővárostól távolabbi területeken fordulnak elő, így villamos energia előállítására Budapesten kevésbé kedvezőek a feltételek, bár a mai technológiai szint mellett már nemcsak a lemezszegélyek mentén elhelyezkedő területeken, hanem átlagos, alacsonyabb hőmérsékleti tartományú erőforrások (jelenlegi minimum: 74 °C, egy alaszkai kiserőműben) esetében is van lehetőség villamos energia termelésére.

A fővárosban a felszín közeli rétegekben kedvező esetben (Döbrentei tér, Tabán) 50–100 méter mélységben már 40–50 °C-os hőmérséklettel találkozunk, ami 2000 méter mélységben elérheti

a 100 °C-ot is. A villamos energia termelésére alkalmas 150 °C körüli hőmérséklet jóval a 2,0 km mélységet meghaladó rétegekben található.

Az erőműnek több fajtája is létezik, alkalmazásuk a kitermelt víz paramétereitől függ. Magas nyomású gőz esetén az közvetlenül turbinára vezethető, mely generátort hajt meg (dry steam plants). Forró víz esetén nyomáscsökkentést követően vezetik a turbinára az így hirtelen gőzzé alakult közeget (flash steam plants). Alacsony hőmérsékletű gőz vagy víz esetében hőcserélőn keresztül egy kisebb forráspontú közegnek adja át a hőt (binary cicle power plants). A geotermikus erőművek előnye a kis károsanyag-kibocsátás, a kitermelt közegben oldott kén-hidrogén és szén-dioxid jelenti ebben az esetben a károsanyag-kibocsátást. Kettős rendszereknél a zárt primer kör miatt gyakorlatilag nincs káros emissziója.

Földhő igénybevétele megvalósulhat:

- termálvíz-kitermelés nélkül
- termálvíz kitermeléssel
- termálvíz kitermeléssel és visszasajtolással

Budapesten az ásványvizek három kategóriája kerül kitermelésre:

- 25 °C alatti hidegvíz,
- 25–50 °C közötti langyosvíz,
- 50–75 °C közötti melegvíz.

Ezek a vizek jelenleg a fürdő ellátásban, a gyógyászatban és palackozásban kerülnek hasznosításra. A kitermelt vízmennyiség felesleges hőenergiája a helyi használati melegvíz-, vagy hőellátásban játszhat szerepet. A fővárosban működő vízkivételek közül egyedül a Margitszigeti kút pozitív (forrás), míg a többinél mesterséges vízkiemelést kell alkalmazni.

A nagyobb hőtermelésre létesített kút, vagy kútcsoport esetében a vízszintsüllyedés csökkentésére a lehűlt vizet vissza kell sajtolni a termelőrétegekbe. Ez a megoldás többlet beruházást és üzemeltetési költséget jelent, amely némileg rontja a geotermikus energiafelhasználás gazdaságosságát.

Magyarországon – a külföldön már elterjedt geotermikus energiahasznosítás mintájára – több településen készültek és készülnek tanulmányok, kutatások, fúrások a földhővel történő hőellátás és villamosenergia-termelés megvalósíthatóságát vizsgálva. A földhőszivattyús rendszerek elterjedtek, viszont villamosenergia termelésre képes geotermikus erőműre itthon működő példa csak Turán van.

Hőszivattyús energiatermelés

A hőszivattyú a környezet energiahasznosítására szolgáló berendezés, mellyel lehetséges fűteni, hűteni melegvizet előállítani. Egész évben képes közvetett módon kiaknázni a nap energiáját, nem függ a pillanatnyi nap sugárzás erősségétől, mivel a környezetében eltárolt energiát hasznosítja. A hőszivattyúk a környezetünkben található természetes anyagoknak (levegő, víz, föld) hőenergiáját alakítják át általában fűtési, hűtési célra.

Ezeknek a berendezéseknek szerteágazó típusa üzemel. Az energiaforrások közül a levegő és a folyóvizek hőmérséklete függ az időjárási viszonyoktól, ezért ezekből időszakosan állítható elő hőenergia.

A föld, az elfolyó hűtővizek és az elhasznált medencevizek az évszaktól függetlenül közel állandó hőmérséklettel rendelkeznek és így termelésük folyamatos.

A folyóvizek hasznosítása további problémákat vet fel:

- felhasználási helynek a vízfolyás közelében kell lenni, vagy oda és vissza kell vezetni;
- a hőszivattyúk védelmére a felszíni vizeket meg kell tisztítani (ülepítés, szűrés, lágyítás, gáztalanítás). Önmagában alkalmazva zérus CO_2-kibocsátásról ugyan nem beszélhetünk, működéséhez villamos energia szükséges.

Az elmúlt években helyezték üzembe a szegedi geotermikus rendszert, ami a gázalapú fűtési rendszert megújulóra alakította, több mint 27 ezer szegedi háztartás fűtését és használati melegvizét biztosítja. Szeged ezzel Reykjavík után a kontinens második települése geotermikus energiaellátás szempontjából, és első az EU-ban. Szegeden kívül Miskolcon és Győrben szintén használatos a geotermikus energia távfűtési célra. A főváros kedvező földtani adottságok jó alapot biztosítanak a hőszivattyús fűtési rendszerek további elterjedésének.

Fűtés és HMV számára hőenergia előállítható a környezet levegőjét hasznosító hőszivattyúval is. A légtermikus hőszivattyúk kültéri egységeit a szabad térben kell elhelyezni. A nagy légáramigény miatt a zajterhelés jelentős lehet. Központi berendezés esetén számottevő a helyigény. Irodaépületek esetében rooftopokban használatos, de minden esetben kiegészítő fűtőegységet igényel. A berendezéssel előállítható hőenergia mennyiségének kizárólag a berendezés fizikai méretei szabnak határt. A hőforrás elvileg korlátlan. Olyan épületekben, amelyek bizonyos helyiségeiben számottevő hulladékhő keletkezik (adatbázis központok, mosodák stb.) és emiatt hűtést, vagy intenzív szellőztetést igényelnek, a levegő hőforrást hasznosító hőszivattyú központi hőtermelőként használható. Mivel technológiai hulladék hő kerül felhasználásra, ezért az épület, energetikai értékelése során a visszanyert hőenergiát megújuló energiaként kell figyelembe venni. A KSH 2022-es népszámlálási adatai alapján hőszivattyús fűtőberendezéssel 21 390 lakás ellátott Budapesten.

Napenergia hasznosítás – napkollektorok

Magyarország fekvése napenergia hasznosítás szempontjából kedvező, mert a napsütéses órák száma 1900–2200 óra/év között alakul. Ma korszerűnek mondható termikus napenergia-hasznosító berendezések jelenleg leggazdaságosabban melegvíz előállítására alkalmasak, amelyekkel a lakossági és intézményi használati melegvíz (HMV) ellátásában az éves fogyasztás 60–70%-a fedezhető. Magyarországon a nyáron hasznosítható napenergia öt-hatszorosa a télinek, ezért kézenfekvő a nyári igények kielégítése ezzel az energiahordozóval. A fennmaradó időszakban alternatív hőtermelő bevonása szükséges.

A napkollektor a napelemhez viszonyítva egységnyi felületen 2-2,5-szer hatékonyabban képes a napenergia hasznosítására, azonban a berendezés használata villamos segédenergiát igényel, és fenntartása éves gyakoriságú karbantartással jár. A hatékonyságán túli előnye, hogy a HMV tárolható, így a napközben hasznosított napenergia az esti, éjszakai órákban is felhasználható. További előnye, hogy a részleges és időszakos árnyékhatásokra érzéketlen. Ahol a HMV felhasználás az év minden napján napi 24 órában folyamatosnak tekinthető (mint például, társasházak, vagy irodaépületek) ott alkalmazása kifejezetten előnyös. Gazdaságosságát az épület tervezése során alkalmas telepítési móddal jelentősen lehet javítani. A KSH 2022-es népszámlálási adatai alapján a főváros területén 5400 háztartás használ napkollektort használati melegvíz előállítására.

A hőtermelésre használt napkollektorok iránti kereslet az elmúlt években visszaesett, helyette a rövidebb megtérülési idővel rendelkező napelemes rendszerek vették át a napenergia hasznosítás piacát. A jelenlegi országos energiapolitikai hatására a tendencia akár meg is fordulhat, a napelemes HMKE beruházások gazdaságossága jelenleg megkérdőjelezhető.

Napenergia hasznosítás – napelemek

Fővárosi Önkormányzat a „Budapest Nappal hajtva" program keretében – amelynek célja a napenergia-hasznosítás széleskörű elterjesztése a fővárosban, a vonatkozó támogatási lehetőségek feltárása, a napelem-használat ösztönzése – szolártérképet készített Budapest teljes közigazgatási területére. A kialakított online felület tájékoztató jelleggel, épületenként megmutatja az egyes tőfelületek szolárpotenciálját. A térkép az épületek funkciójától, építészeti értékétől és védettségtől függetlenül ábrázolja a kedvező tájolású tetőfelületeket, lakó és intézményi épületek, gazdasági létesítmények tetőin egyaránt. A térkép alapján a teljes városra vetített, becsülhető elvi szolárpotenciál több, mint két és fél

Paksi Atomerőmű beépített kapacitást mutat, amelyet a tetőkre szerelhető napelemek biztosíthatnának. Megállapítható a szolártérkép alapján, hogy a tetők alkalmasságának eloszlása kerületenként nagyon eltérő, legalacsonyabb a tetőalkalmassági arány a sűrű beépítésű belvárosi I., V., VI., VII., VIII. és IX. kerületekben. Az itt elhelyezkedő, jellemzően nagyobb szintterületű és nagyobb energiaigényű épületek tetőfelületein fajlagosan kisebb az önálló rendeltetési egységekre jutó felület.

A Fővárosi Klímastratégia szerint 1500 MW teljesítményű, mintegy tíz millió négyzetméter napelem telepítésével közel ötszázezer tonna szén-dioxid kibocsátás lenne megtakarítható.

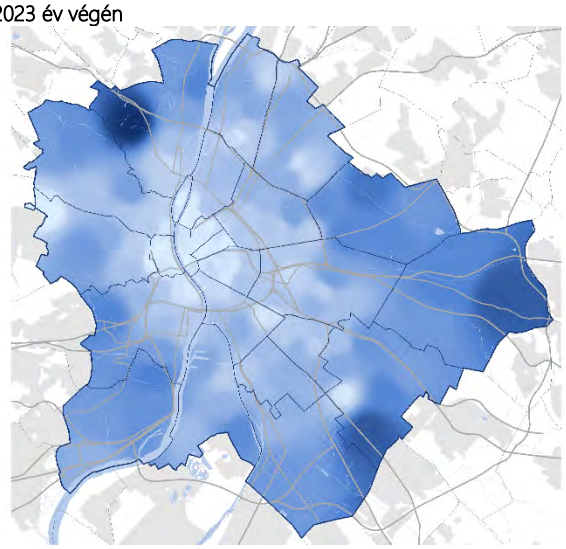
A belső városrészben történő napelem-telepítésnek alapvető problémája, hogy az elemek látványa a történelmi belváros területein zavaró. A sötét és csillogó műszaki berendezések kirívóan jelennek meg a jellemzően hagyományos anyag- és színhasználattal bíró környezetben, nem illeszkednek a védendő, értékes városképbe, látványuk településképi szempontból kedvezőtlen.

A belvárosi területek nagy részére vonatkozó különböző – nemzetközi, országos és helyi szintű – jogszabályok vagy egyéb dokumentumok jelenleg korlátozzák, vagy tiltják, a műszaki berendezések, így a napelemek elhelyezését épületeken, így a világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdés szerint: „Világörökségi területen építményt, épületet, műszaki berendezést, reklámhordozót, közlekedési infrastruktúrát és napelemes erőművet újonnan elhelyezni, közműfejlesztést megvalósítani, erdőgazdálkodási, mezőgazdasági és bányászati tevékenységet folytatni, növényzetet telepíteni csak a világörökségi kezelési tervben meghatározott szempontrendszer és korlátozások figyelembevételével lehetséges."

Budapest Főváros Közgyűlése 1319/2017. (IX.29.) normatív határozattal elfogadott Budapest Településképi Arculati Kézikönyve tiltja világörökségi területen napelemek és napkollektorok elhelyezését. A kerületi településképi eszközök eltérő módon rendelkeznek napelemek elhelyezésének lehetőségeitől, ezért az előírások összehangolására lenne szükség, különösen a történeti jelentőségű beépítéssel rendelkező belső kerületekre vonatkozóan.

A folyamatosan változó jogszabályi környezet a beruházásgazdaságossági számítások elvégzését nehezíti. Egyik lényegi változás a szaldó elszámolás kivezetése, ami helyett a változtatható paraméterű átvételi árú bruttó elszámolás kerül bevezetésre. A napelemes rendszerekhez egyre inkább energiatárolók létesítésére lesz szükség, ezek a beruházásban és az üzemeltetésben egyaránt többletköltségként jelennek meg.

14-24 ábra: Napelemes beépített termelőkapacitások eloszlása 2023 év végén

Forrás: ELMŰ adatai alapján

Budapesten a villamos elosztóhálózatra csatlakozó napelemes kiserőművek 21,27 MW, a napelemes HMKE-k 204,78 MW beépített kapacitást képviseltek 2023-ban, az általuk hálózatra betáplált (átvett) villamos energia mennyisége 95,8 GWh volt. Ezen belül a lakossági napelemes HMKE-k dinamikusan növekvő éves adatait a következő táblázat foglalja össze.

14-7. táblázat: Lakossági napelemes HMKE-k éves adatai

Lakossági HMKE	Beépített teljesítmény (MW)	Hálózatra betáplált villamos energia mennyisége (MWh)
2020	32,51	16 849,00
2021	59,02	32 614,71
2022	86,35	47 717,39
2023	170,3	86 212,46

Forrás: ELMŰ, 2023

A megtermelt energia szomszédsági rendszerben történő elosztásának lehetőségét, az energiaközösségek működéséhez szükséges jogszabályi hátteret is meg kell teremteni.

Szélenergia hasznosítás

A Globális Szélenergia Tanács (GWEC) legfrissebb, 2023. évi adatokat is tartalmazó statisztikája szerint a világszerte beépített szélerőmű kapacitás mára 1000 GW nagyságrendű, ebből az európai országok együttesen 25%-ot képviselnek. A GWEC adatai szerint 2022. évhez képest 2023. évben az európai beépített kapacitás bővülése 6%-ot meghaladó. A legnagyobb európai szélerőmű kapacitással Németország rendelkezik, amely szárazföldön mintegy 61 ezer MW-ot, tengeren további 8,3 ezer MW-ot jelent.

Az Eurostat adatai szerint 2022-ben az EU-ban a megújuló forrásokból előállított villamos energia több mint egyharmadát (37,5%) a szél tette ki. Az Európa szerte üzemelő szélturbinák kapacitása 2023-ban 221 GW volt.

Hazánkban 172 db szélerőmű üzemel, ezek 90%-az ország ÉNY-i területén helyezkedik el, Mosonmagyaróvár környékén. A fejlesztések korábbi évek eredményei.

A MEKH 2006-ban 330 MW-ban maximalizálta a szélerőművek létesítésre kiadható engedélyek mennyiségét, amit a felülvizsgált energiastratégia alapján 2030-ra 1000 MW-ra emelkedik. A MAVIR adatai alapján hazánkban 2011 óta mintegy ~330 MW beépített szélerőmű-kapacitás áll rendelkezésre, ehhez 2022. évben 585 GWh megtermelt villamos energia tartozott, amely az országos összes villamos energia felhasználásnak 1,74%-át jelenti. Szélerőmű-parkok elhelyezésére nagyobb egybefüggő mezőgazdasági területek (szántó), ipari területek, külszíni bányászattal, vagy egyéb módon roncsolt, degradált területeken nyílhat lehetőség, ugyanakkor a jelenlegi jogszabályi környezet jelentős korlátozásokat ír elő az elhelyezhetőség tekintetében.

A 2024-ben enyhített jogszabályi rendelkezés ellenére Budapesten nagyméretű szélerőművek telepítése a lakóterületek, a repülőtér védelmi zónája, valamint az egyéb környezetvédelmi területek miatt továbbra sem lehetséges – kivéve nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásnak titulált eseteket ipari területeken –, viszont családi házak villamosenergia-ellátására telepíthető kisméretű háztartási, autonóm szélkerék.

14-8. táblázat: Szélenergiára épülő HMKE-k beépített teljesítménye Budapesten

Kerület	HMKE teljesítmény (kW)
II.	17,52
III.	24,38
IV.	45,54
XI.	20,70
XIII.	10,35
XIV.	6,21
XV.	38,64
XVI.	26,68
XVII.	41,52
XVIII.	8,28
XIX.	5,52
XX.	10,35
XXI.	8,97
XXII.	7,59
XXIII.	13,11
Összesen	285,36

Forrás: ELMŰ, 2023

Vízenergia hasznosítás

Hazánkban a vízenergia-felhasználás a XIX. század végéig az egyik alapvető energiatermelési mód volt, különösen a malomiparban. Egy 1885. évi statisztika szerint Magyarország akkori területén 22 657 db vízkerék és 99 db turbina üzemelt, 56 MW beépített teljesítménnyel. A századfordulón néhány vízimalmot törpe erőművé alakítottak, amelyek csak elektromos energiát termeltek.

A ma üzemelő 100 kW-nál kisebb teljesítményű vízierőművek mintegy 58%-a a második világháború előtt épült. Az 1958-as nagy áramszünetek következményeképpen minden

lehetséges energiaforrást fel kellett kutatni. Ekkor kerültek ismét előtérbe hazánk kis vízfolyásainak vízhasznosítási kérdései.

Párhuzamosan folyt az országos hálózatra dolgozó, illetve egy-egy település önálló villamosenergia-ellátását biztosító törpe vízierőművek létesítése. Ezeket általában a még jókarban lévő vízimalmok átépítésével alakították ki. A munkák 1960-ig tartottak, utána újabb vízerőmű alig létesült, a gazdaságtalannak ítélteket pedig leállították.

Magyarország műszakilag hasznosítható vízierő-potenciálja kb. 1 000 MW, amely természetesen jóval több a valóban villamosenergia-termelésre hasznosítható mennyiségnél. A teljes hasznosítás esetén kinyerhető energia évente 25–27 PJ, azaz 7 000–7 500 millió kWh lenne.

Budapest területén a folyóvizek mozgási energiáját hasznosító törpevízmű, átáramlásos turbina, alul hajtott kerék (vízimalom) létesítése képzelhető el, amelyek a Duna, a kis vízfolyások, a tisztított szennyvíz, az erő- és fűtőművek elfolyó hűtővizének, a fürdők elhasznált medence vizének mozgási energiáját hasznosíthatják.

A Duna vize a környezetében lévő létesítmények, városrészek hűtési igényeit biztosíthatja, azonban ez az energia távolabb is hasznosítható a város alatti talajokban fellelhető ún. Duna-terasz, illetve a felhagyott iparivíz-rendszeren (vízkivételi mű, nagyméretű vezetékek) keresztül.

Az ELMŰ Hálózati Kft. 2023. évi adatai alapján vízienergia alapú HMKE-s villamosenergia-termelés mindössze három helyszínen, összesen 14,78 kW beépített teljesítménnyel történik Budapesten.

14.3. Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény szerint a település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét. Az elhelyezés területét a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 26/B. § szabályozza, további műszaki iránymutatást az MSZ 7487 számú szabvány ad, míg az elhelyezés engedélyezésének feltételeit a 20/2020. (XII. 18.) NMHH rendelet, továbbá a 8/2012. (I. 26.) NMHH rendelet határozza meg.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) tevékenységének – jogszabályban meghatározott – célja az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működésének és fejlődésének, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és felhasználók érdekei védelmének, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának, illetve fenntartásának elősegítése az elektronikus hírközlési ágazatban.

Az elmúlt években a Közép-Magyarországi régióban jelentős hálózatfejlesztések valósultak meg a vezetékes és vezeték nélküli hálózatokon egyaránt. Az Újgenerációs NGA és felhordó hálózatok fejlesztése, optikai hozzáférési hálózatok kiépítése valósult meg – beépített környezetben elsősorban a meglévő alépítmény hálózatok, míg a külterületeken, illetve ritkábban beépített területeken szolgáltatói saját, vagy az elektromos kisfeszültségű, meglévő oszlopsorok igénybevételével.

Az NMHH mobilpiaci jelentése (2019. III. - 2023.II. negyedév) szerint a mobilinternet adatforgalom 16%-a a helyhez kötött internettel együtt számított teljes adatforgalomnak, a jelentősége egyre nagyobb. Továbbra is minden szegmensben töretlen az egy előfizetőre jutó mobil adatforgalom bővülése.

Az Ericsson Mobility Report 2023. novemberi adatai szerint a globális mobilpenetráció 100% feletti szinten áll, ami 8,8 milliárd mobil előfizetést jelent világszerte, ebből az 5G-előfizetések száma 1,6 milliárdra tehető. A globálisan összesített havi mobil adatforgalom (uplink/downlink) 2023. harmadik negyedévében meghaladta a 143 ExaByte-ot ($143x10^{18}$ byte), melynek nem része a DVB-H, a Wi-Fi és a WiMax adatforgalma. Az 5G az előfizetések alapján 2028-ra válik a domináns mobil hozzáférési technológiává. Az előrejelzések szerint 2029-ben a globális 5G-előfizetések száma meghaladja az 5,3 milliárdot, ami az összes mobil-előfizetés 58%-át teszi majd ki.

Az 5G piaci bővülés motorját elsősorban Észak-Amerika képviseli, a mobil előfizetések több mint 60%-a 5G technológiájú.

A Meltwater Digital 2024 Global Overview Report 2024 januári adatai alapján az internetet a világ népességének több mint 66%-a használja, az átlagos mobilinternet sebesség 27,44 Mbps, amely évente 19%-kal növekszik. A vezetékes internet csatlakozások átlagsebessége 90/41 Mbps, éves 21/29%-os növekedéssel. A 180 országot vizsgáló felmérés 19. helyén szerepel hazánk vezetékes internet vonatkozásában, 155,12 Mbps adatsebességgel.

A KSH 2022-es adatai alapján hazánkban 3,5 millió az internet-előfizetések száma, amelynek 23%-a budapesti előfizetőkhöz tartozik.

Általánosságban elmondható, hogy a városok és a környező települések közötti telekommunikációs kapcsolatok fejlődése növeli a közöttük lévő társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősségét, és gyorsabb reagálást biztosít a bekövetkező gazdasági eseményekre.

A főváros beépített területein mind a vezetékes, mind a mobil lefedettséget biztosító távközlési infrastruktúra kiépült.

Vezetékes elektronikus hírközlés

A Budapesti agglomeráció kialakulásának második szakaszban (1850–1870) jelentek meg először a főváros területén összefutó vasúti vonalak mentén az első távíróvonal szakaszok, a vasúti közlekedés működtetésének kommunikációs hátterének biztosításaként. Az így kiépült infrastruktúra hamarosan megalapozta az üzleti- és magáncélú elektronikus kommunikáció elterjedését, az elektronikus úton történő nagytávolságú üzenettovábbítás megvalósulását.

Az 1870–1895 között jelentős hálózatbővülés figyelhető meg, köszönhetően az ez időszakban megvalósult további vasúti fejlesztéseknek, köztük a három HÉV vonal megépülésének. 1881-től a távbeszélővonalak folyamatos bővülése tapasztalható, a nyomvonalak fokozatosan kezdtek elválni a vasúti területektől és egyre inkább a postákhoz kötődni.

Az 1895–1950 közötti agglomerációs fejlődési időszak kezdetén már 21 agglomerációs település postahivatala kapcsolódott Budapesthez. Az 1930-as évek elején a környező települések közül csupán az akkor még nem önálló települések voltak csak ellátatlanok telefon vonatkozásában. Az agglomerációs övezet és a főváros közötti távbeszélő kapcsolatok működtetését ekkor 5 telefonközpont biztosította: Újpest, Rákosfalva, Kispest, Pesterzsébet, Budafok. A telefonközpontokba 5–12 település távbeszélő vonalai futottak be, a hívásokat ezek a központok továbbították a főváros belső hálózatának nagykapacitású központjai felé.

A létrejövő fastruktúrájú térszerkezeti modell a távközlő hálózatot főváros centrikussá tette, egyes ágaira fűződtek fel az agglomerációs települések. Fő- és mellékvonalak számát tekintve 1931-ben Budapesten közel 56 ezer vonal működött, a 78 agglomerációs településen településenként átlagosan 10-10 távbeszélő készülék volt található. Az eloszlás nem volt egyenletes, a népesebb városok és a Duna-parti településeken magasabb készülékállomány volt jellemző.

A II. világháború okozta pusztítások a távközlési hálózatot sem kímélték, az újjáépítés és hálózatbővítés, szolgáltatásfejlesztés lassú folyamata volt megfigyelhető. 1972-ben az akkori európai színvonalat képviselő 24 órás automata szolgáltatást nyújtó távbeszélő központ mindössze 6 mai agglomerációs településen volt fellelhető: Érd, Nagykovácsi, Pusztazámor, Sóskút, Tárnok, Vác.

A 70-es évek elejére bekövetkezett az agglomerációs övezet ÉNy–DK irányú kettészakadása a szolgáltatások minőségének vonatkozásában, mely a 90-es évek elejéig maradandóan fennállt, illetve a távbeszélő-hálózat automatizálása során a területi különbségek tovább fokozódtak. Az európai fejlett országok szintjétől való jelentős elmaradást a helyközi automata távhívás rendszerének késői bevezetése igazolja. A következő, fejlesztést gátló nehézséget a rendszerváltást követő válságidőszak képezte, mely az automatizálási folyamat lassulását okozta. Szintén megfigyelhető az ÉNY-i agglomerációs települések előnye a fejlesztések ütemezésében.

A távközlési szolgáltatások nyújtása a Magyar Posta feladata és monopóliuma volt, az egységes hálózatot alkotó agglomerációs övezet 1970-ben három távbeszélő-körzetre bomlott, majd a 80-as években ez 6-ra bővült. Jelentős változás történt 1990-ben, amikor a Magyar Távközlési Rt. (MATÁV) önálló vállalatként függetlenedett a Magyar Postától. A társaság 1993 végéig 100%-os állami tulajdonban maradt. 1994-ig a MATÁV-hoz tartozott a teljes távbeszélő-hálózat üzletág, 6 primer körzettel. Ezt követően jelent meg a távközlési privátszektor, 1996-ra kialakult a vezetékes távközlési körzetek mai struktúrája.

A 90-es évektől a külföldi tőke bevonásával megindulhatott a minőségi fejlődés és a távbeszélő ellátottság növekedésének gyorsulása. A magyar távközlési piac teljes liberalizációja 2001. december 23-án megtörtént. A legnagyobb piaci szereplő a Magyar Telekom Nyrt., melynek a távolsági és a nemzetközi távbeszélő szolgálatra kiterjedő monopóliuma 2001 decemberében megszűnt.

A postai szolgáltatások tekintetében a piacnyitás 10 uniós tagországban – köztük nálunk is – 2013. január 1-jén történt csak meg, mindössze a bélyegkibocsátás és a hivatalos iratok kézbesítése területén maradt meg a monopólium. A postai tevékenység korábban kizárólagos állami vagy állami felelősségű feladat volt. A távközlő rendszer lényegét hálózatok képezik, amelyek a vezetékes távbeszélő szolgáltatók esetében vezetékekkel összekötött pontok és központok rendszeréből állnak. A hálózatok nem csak közforgalmúak, hanem saját célúak is lehetnek, amelyek a közforgalmú társaságok szolgáltatásait is igénybe veszik.

Közcélú távbeszélő központok Magyarországon:

- 1 db nemzetközi központ (Józsefváros);
- 2 db tandem központ (Városmajor, Angyalföld);
- 10 db szekunder központ (Kelenföld, Józsefváros, Győr, Zalaegerszeg, Pécs, Székesfehérvár, Szeged, Szolnok, Debrecen, Miskolc);
- 54 db primer központ;
- kb. 60 db helyi központ (maximum néhány 10 ezer előfizető központonként), Ericsson AXE és Siemens EWSD központok;
- kb. 1300 db kihelyezett fokozat.

A távközlési szektort Budapesten folyamatos fejlődés, bővülés, átalakulás jellemzi. A KSH adatai alapján megfigyelhető a fővárosban a hagyományos (analóg) fővonalak folyamatos csökkenése. A kábeltelevízió előfizetőinek száma az elmúlt néhány évben számottevően nem változott, közben az internet előfizetők számának folyamatos növekedése figyelhető meg. A hagyományos távközlési iparág átalakulásában többek között az alábbi folyamatok játszanak szerepet:

- a VoIP alapú szolgáltatások előtérbe kerülnek a távolsági hívások piacán;
- az üzleti előfizetők távolsági hívásai a WAN-ok felé helyeződnek;
- az egyéni előfizetők körében, távolsági hívás vonatkozásában rohamosan terjed a vezetéknélküli kommunikáció;
- IP telefonok terjedése;
- internet-kereskedelem és on-line ügyintézés térhódítása.

Az országban jelenleg három nagy szolgáltató, a Magyar Telekom Nyrt., a Vodafone Magyarország Zrt. (korábban: UPC Magyarország Kft.) és a DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. együttes piaci részesedése közel 85%-ot tesz ki a KTV szegmensben, technológiától függetlenül.

A főváros területén a vezetékes adatátviteli és hírközlési ellátást több szolgáltató biztosítja. Az elmúlt évtizedekben a táv- és hírközlési rendszerek jelentős fejlődésen mentek keresztül. Nagyarányú hálózatépítés valósult meg a vezetékes rendszeren. A korábbi papír szigetelésű, és páncélos kábeleket felváltotta a vazelin szigetelésű (Qv), valamint a rézerű hálózat. Az átviteltechnika fejlődése lehetővé tette az optikai rendszer megjelenését. Ezt a módszert először a telefonközpontok között létesített átkérő hálózaton (BÁH) alkalmazták, később a fontosabb intézményeket, minisztériumokat kapcsolták be ebbe a rendszerbe. Nagyobb arányú optikai fejlesztés először a pesti belvárosban valósult meg (BOH), amelyet fokozatosan követett a budai oldal is.

A rendszer kiépítése során egyre több előfizető került HYTAS típusú optikai elérésű kiszolgálásba. A nagy forgalmú területeken (minisztériumok, bankok, bevásárlóközpontok, egyetemek környezete) alakult ki a nagy üzembiztonságot jelentő CityNet rendszer.

A hálózat fejlesztések során a földkábelek nagy része beton, eternit vagy műanyagcsöves alépítménybe kerültek, amelyek a belvárosban és a telefonközpontok környezetében nagy csőnyílásszámmal épültek ki. Az alépítmény hálózatban megszakító létesítmények törzsirányban nagy befogadó képességű aknák, míg a helyi elosztóhálózaton kisebbek, amelyek szekrények. Ezek a műtárgyak a kábelek behúzásához, illetve szereléséhez nyújtanak lehetőséget, amelyekben a hálózatok elágazópontjai, a kábelek kötéspontjai találhatók. A földkábeles területen a házi bekötés az épület alsó szintjén elhelyezett tápszekrényekben végződik.

A főváros külső területein még sok helyen található föld feletti elosztó hálózat, amelyek az alépítményi megszakító létesítményekből indulnak ki. Ezek a kábelek ún. oszlopelosztókban, nagy átmeneti szekrényekben végződnek.

A kábelhálózat kiépítése során a megnőtt előfizetési igényeket figyelembe véve a telefonközpontok száma is rohamosan nőtt. Jelenleg a főváros területén 19 darab nagykapacitású AXE, illetve EWSD típusú és két tandem központ található. Ezekből a központokból ún. kihelyezett fokozatok kerültek telepítésre egy-egy térség ellátására. A nagykapacitású főközpontok kapacitása 20 000–105 000 között változik, míg a kihelyezett fokozatok 500 és 20 000 közöttiek. Budapesti telefonközpontok összesen 1 329 900 fővonal fogadására alkalmasak. A KSH 2022-es évre vonatkozó adatai alapján a bekapcsolt fővonalak száma 736 025 db volt, aminek 77%-a egyéni, 22%-a üzleti fővonal. A nyilvános fővonalak száma az elmúlt 10 évben gyakorlatilag negyedére esett vissza, 2022-ben 718 db üzemelt a fővárosban.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökének SK 8408-2/2018. számú határozat szerinti nyilvános telefonállomás működtetése egyetemes szolgáltatást a fővárosban a Magyar Telekom Nyrt. nyújtja. A közterületi nyilvános állomások számát az NMHH elnökének SK 8408-2/2018. számú és SK 14227-5/2020. számú határozatai állapítják meg.

A kijelölt egyetemes szolgáltató köteles egy adott településen minden megkezdett háromezer lakosonként legalább 1 darab (háromezer főnél kisebb lélekszámú település esetében településenként legalább 1 darab) nyilvános telefonállomást működtetni, továbbá ezen nyilvános telefonállomások legalább 3%-át hallás-, vagy mozgáskorlátozottak által is használható módon köteles kialakítani.

A főközpontok, kihelyezett fokozatok adatai az M14. Közművesítés melléklet 14.3. Elektronikus hírközlés fejezetében találhatóak.

A hírközlési szolgáltatók vezetékes hálózataiban mára jellemzően sodrott réz érpáras, koaxiális és optikai hozzáférési hálózatok üzemelnek. Ezen vezetékes hálózatok közül a hagyományos rezes hálózat szinte minden budapesti lakásban elérhető. A koaxiális – és ma már az optikai hálózatok is – több százezer háztartást fednek le Budapest területén.

A szolgáltatók között verseny folyik az előfizetők minél jobb kiszolgálása érdekében. Ennek kapcsán mindent megtesznek azért, hogy a vezetékes hozzáférési hálózatuk minél nagyobb sávszélességűvé váljon, melyhez sok esetben utcai rendezők, föld feletti szekrények cseréje szükséges. A fejlesztések során elsősorban optikai, FTTH hálózatok fejlesztése a cél.

A főváros területén a Magyar Telekom rendelkezik a legnagyobb kiterjedésű alépítmény hálózattal. Sok helyen a szolgáltatók egymással párhuzamos alépítményeket építettek ki, de az új kábeleket sok esetben bérelt csőhálózatban helyezik el.

A főváros területén vezetékes kábel TV hálózat is kiépült, amelyeken a területi, települési műsorok is adásba kerülnek. A kábel TV-t üzemeltetők közül a Vodafone Magyarország Zrt. (korábban: UPC Magyarország Kft.), a Magyar Telekom Nyrt. és a DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. a jelentősebb.

A Nokia Solutions and Networks TraffiCOM Kft. kizárólag üzleti szolgáltatásokat nyújt saját tulajdonú optikai és távközlési rézkábel hálózatán elsősorban nagykereskedelmi ügyfelek, távközlési operátorok részére Budapest területén és annak agglomerációs körzetében, ezek a következőek:

- sötétszál bérlet,
- menedzselt bérelt vonali szolgáltatás,
- magánhálózat vagy dedikált hálózatok,
- szélessávú szolgáltatás,
- kollokációs szolgáltatás,
- alközponti szolgáltatás.

A TraffiCOM természetes személyek részére nem nyújt szolgáltatást.

A CanalCom Kft. optikai távközlési hálózattal rendelkezik Budapest területén, amelyet bérbeadás útján hasznosít. A hálózat alépítményben üzemel.

A Novotron hálózati üzletágát az Invitech ICT Services Kft. megvásárolta. Az Invitech

telekommunikációs szolgáltatásokat (adatátviteli, hang), adatközpont és felhő szolgáltatásokat, egyéb IT szolgáltatásokat (IT biztonsági, üzemeltetési, helyi hálózati, alkalmazásfejlesztési stb.) nyújt ügyfelei részére.

Az MVM NET Zrt. kizárólag kormányzati és B2B ügyfeleknek nyújt távközlési szolgáltatásokat, lakossági ügyfelek kiszolgálása nem tartozik a tevékenységi körébe. Hálózata

- saját tulajdonú alépítményben,
- ELMŰ Hálózati Kft. tulajdonú tartószerkezeten,
- MAVIR Zrt. tulajdonú nagyfeszültségű oszlopsoron,
- más távközlési szolgáltatóval közös alépítményben

került elhelyezésre.

Az Amtel kizárólag zárt lakóparkokban nyújt szolgáltatásokat, nyilvános hálózataik nincsenek. Nyújtott szolgáltatásaik az általános távközlési szolgáltatások: telefon, internet, kábel TV.

A KSH 2022-es évre vonatkozó adatai alapján a helyhez kötött televíziószolgáltatás előfizetéseinek száma 701 062 db volt,

Az internet-előfizetések száma 2022-ben 815 553 db volt, amelyek 53%-a KTV hálózaton, 39%-a optikai hálózaton keresztül valósult meg.

Kábeltelevízió hálózati és szolgáltatási rendszer (KTV)

A távközlés liberalizációját megelőzően a kizárólag műsorterjesztésre alkalmas analóg KTV rendszer a távközlés fejlődéséből eredő piaci és technológiai hatások alapján vált sokrétű (analóg és digitális) interaktív képességgel, illetve szélessávú, minőségi értéknövelt szolgáltatásokkal rendelkező korszerű és a távközlés fejlődésének fontos részét képező hálózati rendszerré. 2009-től vált elérhetővé Budapesten a már meglévő optikai-koaxiális KTV hálózaton működő, EuroDOCSIS 3.0 technológiára épülő kábeles internet szolgáltatás. A KTV fokozatosan a távközlési piac szerkezetében is jelentős hatás-kiváltásra alkalmas szélessávú multimédia hálózati platformmá vált.

A fejlesztések eredményeként a digitális KTV hálózat ma már az összes távközlési szolgáltatás nyújtására képes, beleértve a hang- és az adatátvitel csomagkapcsolt átvitelt is, köszönhetően a hálózat kétirányúságának és a hibrid optikai-koaxiális hálózatok elterjedésének. A nagyobb KTV szolgáltatók saját optikai gerinchálózattal rendelkeznek, így a forgalom egy részét saját hálózatukon belül igyekeznek tartani és csak egy felsőbb koncentrált ponton létesítenek kapcsolást mást szolgáltatók hálózatával.

Számos országban jelentős verseny alakult ki a KTV szolgáltatók és a telefonszolgáltatók között. A kábeltelevíziózás, a KTV infrastruktúra és szolgáltatási rendszer tekintetében igen határozott különbségek figyelhetők meg az Egyesült Államok, Japán és az Európai Közösség között.

A KTV hálózati platform Európához képest az USA és Kanada területén sokkal elterjedtebb, Japánban korlátozottan elterjedt, míg hazánkban az európai átlaghoz képest jelentősen magasabb a KTV hálózatok elterjedtsége. Az Európai Közösség legtöbb tagállamában a KTV szélessávú és hangszolgáltatási rendszere sokkal kisebb szerepet képvisel a távközlési piac egészében.

A kábel TV hálózatot üzemeltetők közül a Magyar Telekom Nyrt., a Vodafone Magyarország Zrt. és a DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. rendelkezik jelentősebb lefedettséggel Budapesten.

A KSH országos adatai alapján 2018 IV. negyedévében a televíziószolgáltatás előfizetéseinek száma több mint 3,7 millió volt Magyarországon, 79%-uk digitális előfizetői csomagokból tevődött össze. Az NMHH adatai alapján, Budapesten a háztartások 91%-a vesz igénybe TV szolgáltatást, ebből 87% fizetős szolgáltatást. A szolgáltatók ma több technológia között is választhatnak a szélessávú hírközlési hálózatuk fejlesztéséhez, ma a szakma az IP alapú, végpontok között optikai hálózati technológiát preferálja (FTTH), ez biztosíthatja a jövőben az egyre növekvő sávszélesség-igények hosszú távú kielégítését.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A vezetékes telefonhálózat mellett az utóbbi évtizedben jelentős mennyiségi és minőségi változáson ment át a mobiltelefon készülékek használata. A mobil ellátás piaci alapokon és saját szolgáltatói előírásokon létesül, amelynek a törvényi háttere biztosított.

A főváros területén három mobilszolgáltató (Magyar Telekom Távközlési Nyrt., Vodafone Magyarország Távközlési Zrt., Yettel Magyarország Zrt.) rendelkezik saját mobilhálózattal. A korábban saját mobiltelefon-hálózaton szolgáltató Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. 2023. június 1-től a Vodafone hálózatát használva nyújt mobilszolgáltatást meglévő ügyfeleinek.

A megfelelő minőségű mobil szolgáltatás biztosítására a belső, magasabb beépítésű területeken épületek homlokzatára, tetőszerkezetére helyezik el az antennákat. A családiházas, illetve a külterületeken kéményekre, templomtornyokra, illetve önálló antennatartó szerkezetre (tornyokra) helyezik el az antennákat.

A mobilszolgáltatók hálózatában több százas nagyságrendben üzemelnek önálló antennatartó szerkezetek (tornyok) és társasházakon elhelyezett – jellemzően 6 méteres oszloptartó magasságot nem meghaladó – antennatartó szerkezetek.

☞ Az önálló antennatartó szerkezeten létesített antennák rendelkezésre álló adatait az M14. Közművesítés melléklet 14.3. Elektronikus hírközlés fejezetében lévő táblázatok tartalmazzák.

A szolgáltatók törekszenek arra, hogy a műszaki lehetőségek és észszerűség szem előtt tartása mellett a lehető legnagyobb számosságban más társszolgáltatókkal közös tartószerkezetekről biztosítsák a szolgáltatásaikat.

A mobil hálózat cellákból épül fel, egy cella egy bázisállomás által besugárzott területet jelenti. A cellák mérete változatos, sűrűn lakott területeken néhányszáz méteres átmérőtől egészen az elvi határig, 35 km-es sugárig is terjedhet, a sugárzási terület átlapolódhat. Az önálló antennatartó szerkezeten (tornyon) létesített antennák adatait a következő táblázatok tartalmazzák.

Az NMHH jelentése szerint a magyar mobilszolgáltatók negyedéves adatszolgáltatása alapján 2023. II. negyedévének végén Magyarországon 13,7 millió aktív SIM-kártya volt forgalomban. A hazai teljes mobilinternet adatforgalom 2023. II. negyedévére 349 petabájtra futott fel (34%-os éves átlagos növekedési ütem).

Az elmúlt években megindult az 5G hálózatok kiépítése, ami városi környezetben feltételezi a "small cells" cellás elv alkalmazását, melynek velejárója, hogy nagyszámú új sugárzó elhelyezése szükséges. Ezek segítségével a ma még domináns 4G hálózatok által nyújtott sávszélességhez képest nagyságrendileg nagyobb sávszélesség válik biztosíthatóvá és elérhetővé az előfizetők számára.

Az 5G mobilhálózati bázisállomások telepítésére jó lehetőséget biztosítanak az antennatartóként figyelembe vehető meglévő, elsősorban közvilágítási oszlopok, amelyeken a smart megoldásokhoz kapcsolódó egyéb szenzorok is elhelyezhetőek.

A közcélú rádió- és televízióállomások mellett a 90-es években megjelentek a kereskedelmi adások. A műsorszóráshoz kapcsolódó mikrohullámú összeköttetések üzemeltetője az Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt. A stúdiók és a műsorszóró adók között a kábeles összeköttetéseken kívül *mikrohullámú összeköttetések* is létesültek.

A nagyobb kapacitású telefonközpontokat a kábeles átkérő hálózaton kívül mikrohullámú összeköttetéssel is ellátták, valamint mára nagyszámú üzleti célú nagyfrekvenciás pont-pont összeköttetés is üzemel a fővárosban, amelyek magassági korlátozást is jelentenek.

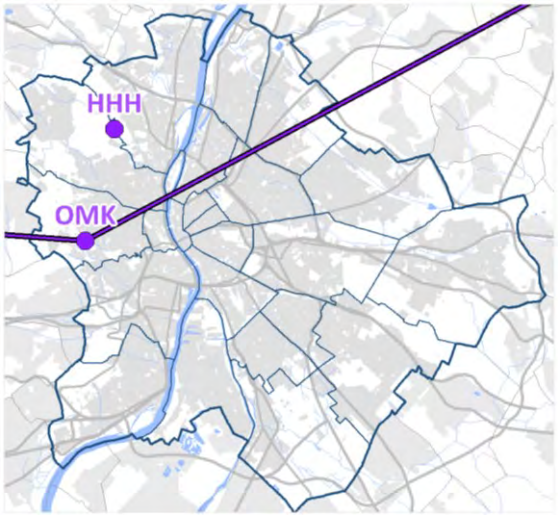
Az Antenna Hungária Zrt. Budapest területén két mikrohullámú telephellyel rendelkezik, amelyekről műsorszóró tevékenységet végez:

- Budapest XII., Széchenyi-hegy
- Budapest II., Hármashatár-hegy

A mikrohullámú összeköttetéseknek a leglényegesebb pontja az Országos Mikrohullámú Központ (OMK), amely a XII. kerületben, a Csíz utcában található. Az OMK 500 méter sugarú védőövezettel rendelkezik, melyben építési tilalom van érvényben. Az adótorony 192 méter magas, a toronyból több mint 60 mikrohullámú adás indul ki, amelyek közül a legfontosabb irányok:

- OMK – Gödöllő ± 40 m
- OMK – Tatabánya ±35 m

14-215. ábra: Országos Mikrohullámú Központ

Forrás: Antenna Hungária Zrt.

A főváros területén további 40 mikrohullámú összeköttetés található, amelyekből 15-nek az egyik adója a Hármashatár-hegyen (HHH) helyezkedik el.

A korábbi időszakban (jellemzően 1989 előtt) az építési korlátozást jelentő, szolgáltatáshoz kapcsolódó mikrohullámú összeköttetésekre, az ügyfél (szolgáltató) kérésére a területileg illetékes önkormányzat képviselő-testületének határozata alapján jegyezte be a Földhivatal az érintett ingatlanokra a magasság korlátozást. Ennél fogva az NMHH ezzel kapcsolatosan nem rendelkezik információval. Az Invitech ICT Services Kft. pont-pont mikrohullámú rádiófrekvenciás hálózattal nyújt adatátviteli szolgáltatásokat ügyfeleinek, ezek a kapcsolatok jellemzően 10–100 Mbit/s adatátviteli sebességgel rendelkeznek. A hálózatok gyakorlatilag teljes Budapest területét lefedik, bejegyzett magassági korlátozással azonban nem rendelkeznek.

☞ A pont-pont összeköttetések magassági korlátozásait a 15. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők) fejezet 15-1. táblázata tartalmazza.

A nagyobb kapacitású telefonközpontokat a kábeles átkérő hálózaton kívül mikrohullámú összeköttetéssel is ellátták, amelyek magassági korlátozást is jelentenek. A Magyar Telekom Nyrt. hálózatán mára valamennyi mikrohullámú összeköttetés kiváltásra került. A Telenor Magyarország Zrt. nagyfontosságú összeköttetéseit szintén kiváltotta, ezeken a szakaszokon a magassági korlátozások okafogyottá váltak. A Vodafone Magyarország Zrt. hálózata magassági korlátozással nem rendelkezik. A televízió szolgáltatásokat kínáló szolgáltatók közül több kínál *műholdas szolgáltatást*, melyhez szükséges parabola antennák a város arculatát szintén befolyásolják.

A KSH országos adatai alapján 2021. III. negyedév végén az aktív SIM-kártyák száma több mint 13 millió volt, 2,2%-kal több a 2020. III. negyedévinél. (Az előfizetések száma tartalmazza az 1,7 millió darab M2M-kártyát is, amely az emberi beavatkozás nélküli kommunikációt jelenti.) Az aktív kártyák négyötöde hívásforgalmat, kétharmada adatforgalmat bonyolított 2021. III. negyedévben. A SIM-kártyák több mint a fele egyaránt biztosít hang- és mobilinternet-szolgáltatást is. Száz lakosra 134 előfizetés (a meglévő lakossági és üzleti előfizetések, illetve mobilinternet) jutott. A havidíjas előfizetések aránya évről évre nő, mivel ezek a szolgáltatások adatforgalmat is biztosítanak, és percdíjaik is kedvezőbbek a feltöltőkártyásokéinál. Utóbbiak száma folyamatosan csökken, a negyedév végén már csak a SIM-kártyák 25%-át tették ki.

A mobilhálózat adatforgalma továbbra is folyamatosan nő, 2021 III. negyedévében 35%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A 4G-hálózat tartja a vezető szerepét, az adatforgalom 96%-a 4G–LTE-rendszeren keresztül zajlott. Az egy – internetelérést biztosító – aktív SIM-kártyára jutó adatforgalom megközelítette a 25 GByte-ot. 2022-ben a lakosság 97%-a használt mobiltelefont, 81%-uk mobilinternetet (bárhol és bármilyen eszközön), az utóbbit 62%-uk napi szinten.

15. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

15.1 Építésföldtani korlátok 469
15.2 Vízrajzi veszélyeztetettség 474
15.3 Egyéb 481

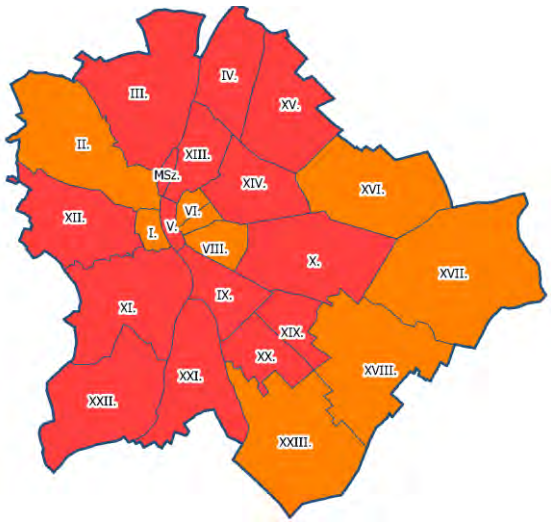
„A települések katasztrófavédelmi besorolásáról" szóló 44/2021. (XII. 16.) BM rendelet I-III. katasztrófavédelmi osztályba sorolja a településeket, Budapesten külön-külön a kerületeket is (az I. a legveszélyeztetettebb osztály).

Az egyes települések (kerületek) katasztrófavédelmi osztályba sorolása valamennyi veszélyeztető hatás alapján, azok bekövetkezési gyakoriságának (nagyon gyakori –> ritka) és szintjének (nagyon súlyos -> alacsony mértékű) figyelembevételével került meghatározásra, úgy, mint:

- elemi csapások, természeti eredetű veszélyek pl. árvíz, földtani veszélyforrások,
- ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszélyek (pl. üzemi létesítmények hatása, közlekedési útvonalak, csomópontok),
- egyéb eredetű veszélyek (pl. járványveszély, légszennyezettség),
- kritikus infrastruktúrával kapcsolatos kockázatok (pl. infrastruktúrák, közlekedés sérülékenysége).

Mindenképpen I. osztályba soroltak a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek által veszélyeztetett és külső védelmi terv készítésére kötelezett kerületek. A főváros kerületek többsége a legveszélyeztetettebb I. osztályba került besorolásra. Az egyes kockázati és egyéb építést korlátozó tényezők az alábbi fejezetrészekben kerülnek bemutatásra.

15-1. ábra: A budapesti kerületek katasztrófavédelmi besorolása

Forrás: a 61/2012. (XII. 11.)44/2021 (XII.16.) BM rendelet alapján

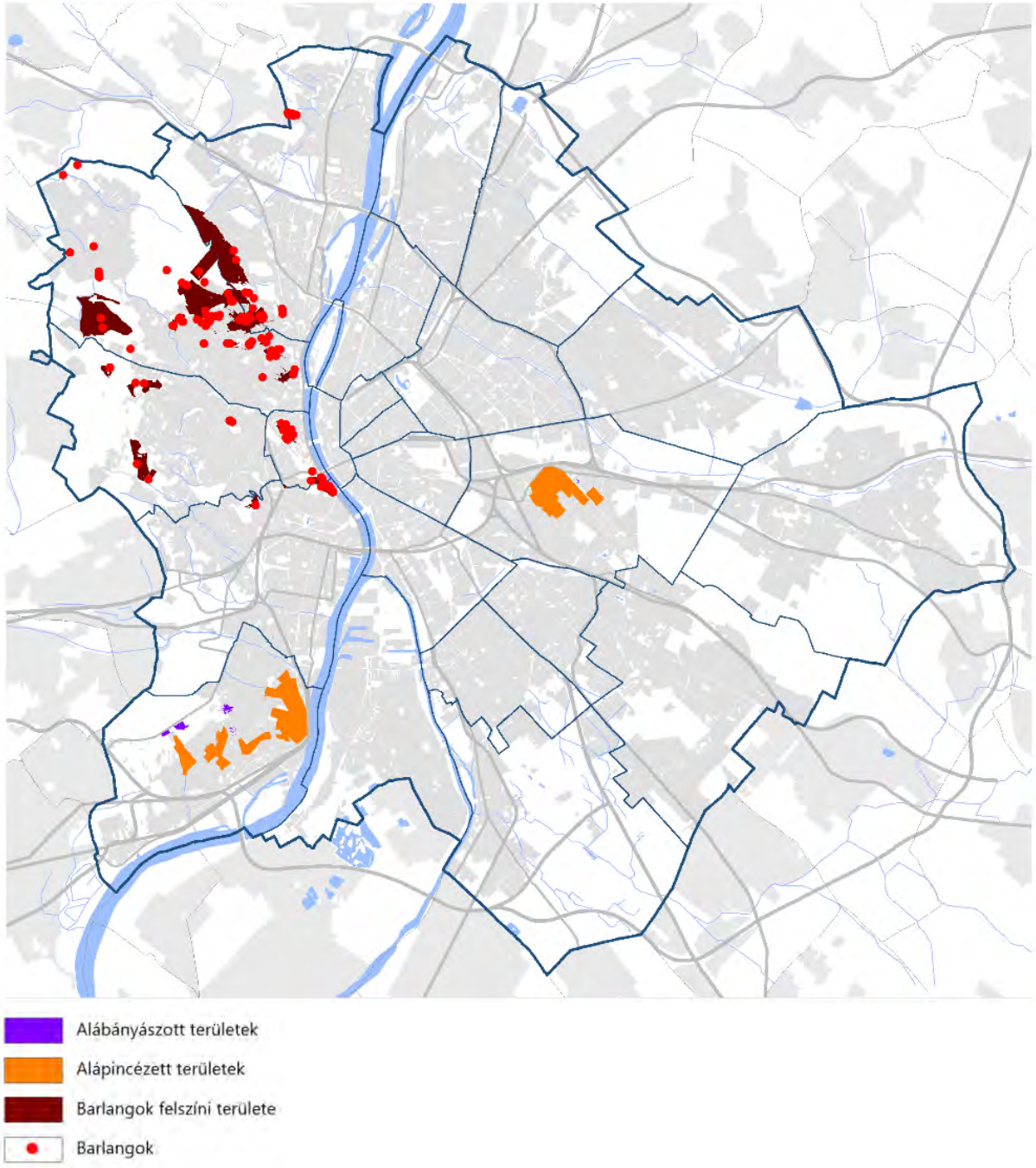
15.1 Építésföldtani korlátok

Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A főváros térségének alapkőzetét mészkő alkotja, amely a 19. században egyik fő építőanyagnak számított, így a kő bányászatával összefüggő pincerendszerek alakultak ki a főváros egyes részein. A főváros három kerületében (I., X., XXII.) is megtalálhatók ezek az alápincézett, alábányászott területek. Mindegyik kerület esetében a pincék kialakításában szerepet játszottak földtani viszonyok, hasznosításukban a korábbi területhasználat (szőlőtermesztés). Az ország egyik legnagyobb összefüggő pincerendszere húzódik – egy 32 km ismert hosszúságú, 180 000 m^2 alapterületű járatrendszer – az egykori X. kerületi bányák helyén. A XXII. kerület pincerendszere nagyobb kiterjedésű, de nem összefüggő. Budafok-Tétényben ezen kívül bentonitot is bányásztak. A Budai Vár alatti pincerendszer az itt található barlangok kibővítéseként jött létre. A bányászat során létrejött bányajáratokat későbbiekben jellemzően bortárolásra hasznosították, a X. kerület pincerendszere részben az idetelepült sörgyár raktáraként szolgált. A XXII. kerületi járatokban barlanglakásokat alakítottak ki, illetve a gombatermesztés terjedt el a kedvező feltételeknek köszönhetően.

A budatétényi, nagytétényi pincejáratok egy részének feltöltése a múlt század utolsó harmadában megkezdődött. A feltöltést gázgyári masszával és egyéb inert hulladékkal végezték, ezért a feltöltésnek környezetvédelmi következményei lettek, a kármentesítések csak részben történtek meg. A Vár alatti pincék nagy része szintén tömedékelt.

15-2. ábra: Alábányászott, barlangveszélyes területek Budapesten (2024)

Forrás: Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságától származó téradat

Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A felszínmozgások kiváltói a természeti erők, amire esetenként "rásegít" az emberi tevékenység is: beépítésre helytelenül kijelölt területekkel, elégtelen statikai megoldásokkal, megbolygatott, majd nem stabilizált felszínnel, csatornázatlansággal, felszíni vízelvezetés rendezetlenségével. Az így jelentkező problémák akkor érzékelhetők a leginkább, mikor az épített környezetben tesz kárt, pl. megrongálódnak utak, vasutak, közművek, épületek. Földcsuszamlást több tényező is okozhat: földrengés, a talaj eróziója (túlzott fakitermelés, intenzív legeltetés, szántás, felégetés következtében), vagy heves esőzés.

A növényzetnek fontos szerepe van az erózióvédelemben gyökérzetének talajrögzítő hatása által. A növénytakaró elpusztulása esetén a talaj rendkívül sérülékennyé válik, a víz és a szél szabadon alakíthatja. Ha egy lejtő tetején vízfelesleg gyűlik össze, az megnöveli az alatta lévő laza föld- és kőrétegre nehezedő nyomást. A talaj szerkezete meglazul, így földcsuszamlás következhet be.

Egy terület csúszásveszélyessége alapvetően függ annak föld- és talajtani adottságaitól (mechanikai, vízháztartási tulajdonságaitól) valamint a domborzati viszonyoktól, a lejtés meredekségétől. Budapest területén jellemzően a budai oldalon találhatók ilyen felszínmozgás-veszélyes területek: a mesterségesen feltöltött, bolygatott felületek (pl. III. volt óbudai bányák) mellett elsősorban a löszös, agyagos, valamint kőzettörmelékes földtani típusú területeknél kell számolni csúszásveszéllyel (pl. I. Várhegy, II. Rézmál, XI. Gellérthegy, XII. Normafa-lejtő, XXII. Hosszúréti-patak völgye). A mellékelt térképen jelölt csúszásveszélyes területek lehatárolásának alapja – a Budapesti Bányakapitánysággal történt egyeztetésnek megfelelően – a Magyar Állami Földtani Intézet 2003-as adatszolgáltatása. A lehatárolás felülvizsgálatához az Országos Felszínmozgás Kataszter (Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat nyilvántartása), továbbá az érintett kerületek építési szabályzatai kerültek felhasználásra (III. KÉSZ, XXII. KÉSZ, XXIII. KÉSZ).

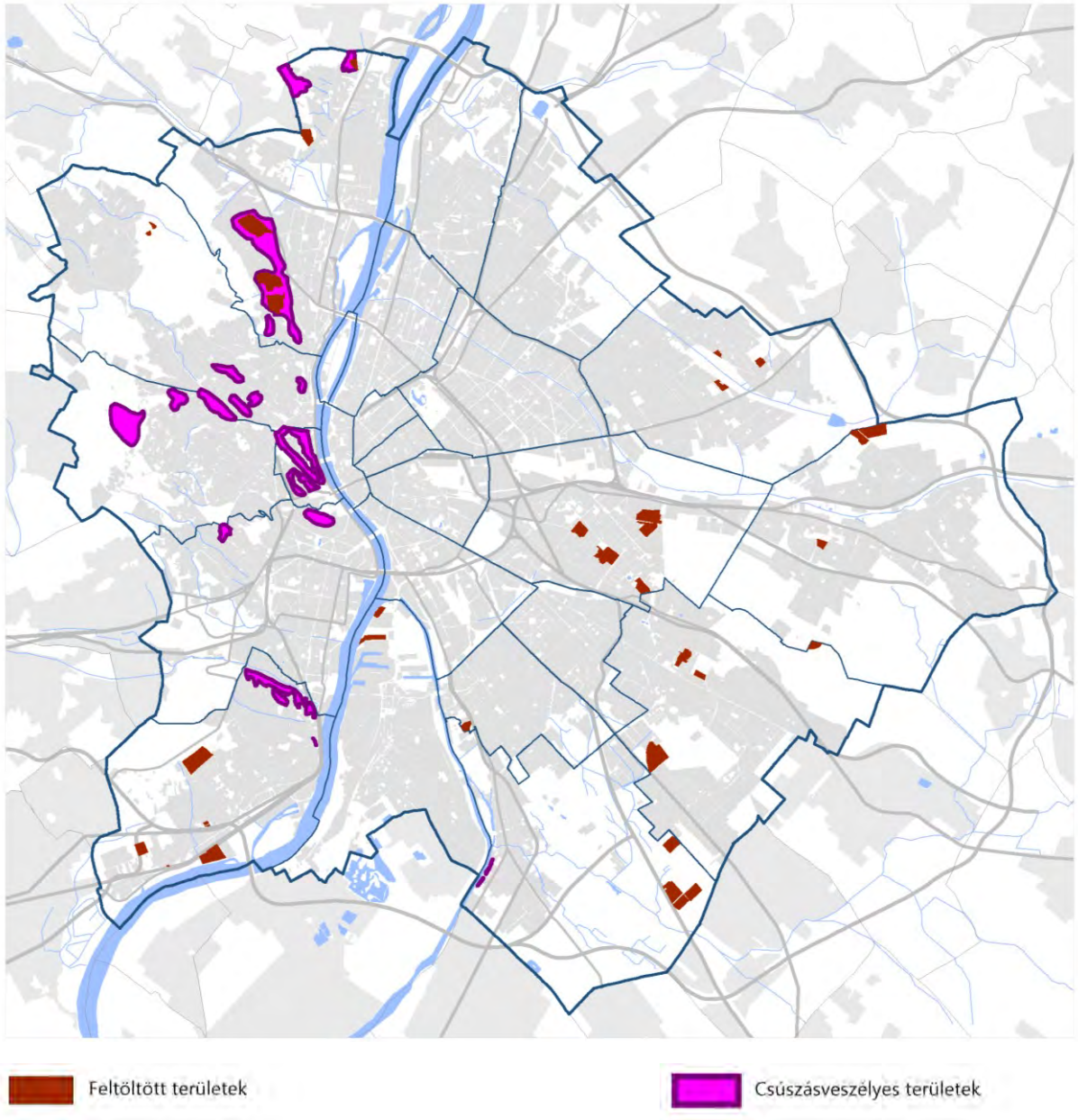
Ezeken a területeken fokozott figyelmet kell fordítani a területi vízháztartás megváltoztatásának kockázatára. Bármely építési tevékenység előtt - mintavétel alapján - talajmechanikai szakvélemény készítése szükséges.

Felszínmozgás-veszély szempontjából általában véve megemlítendők a mesterségesen feltöltött területek: Budapest területén számos volt hulladéklerakó, illetve hulladékkal, vagy egyéb anyaggal feltöltött volt bányaterület található. Ezek esetében a feltöltés mértéke és anyagösszetétele nem, vagy nem pontosan ismert, így talajmechanikai adottságuk kedvezőtlen lehet a beépíthetőség szempontjából. Különösen a szerves hulladékot is tartalmazó feltöltések okoznak problémát, az itt deponált szerves anyag még hosszú ideig „dolgozik", azaz a mélyebb rétegekben anaerob folyamatok zajlanak, melynek következtében a süllyedés, rogyás veszélye különösen fennáll. Ilyen pl. a XXII. kerületi volt Duna-part 2. számú hulladéklerakó.

Mesterségesen feltöltött területek:

- volt agyagbányák (óbudai bányák, X. Akna utca, XXII. budatétényi golfpálya),
- volt homok, homokos kavicsbányák (Dél-Pest térségben pl. XVIII. Cséry-telep),
- volt felszíni kőbányák (X. Óhegy-park, X. Gergely bánya),
- bányászattal nem érintett területek (pl. XXII. Dunapart 2. sz. hulladéklerakó, XXI. egykori MAHART 3. sz. öböl).

15-3. ábra: Felszínmozgás-veszélyes területek (2020)

Forrás: Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságától származó téradat

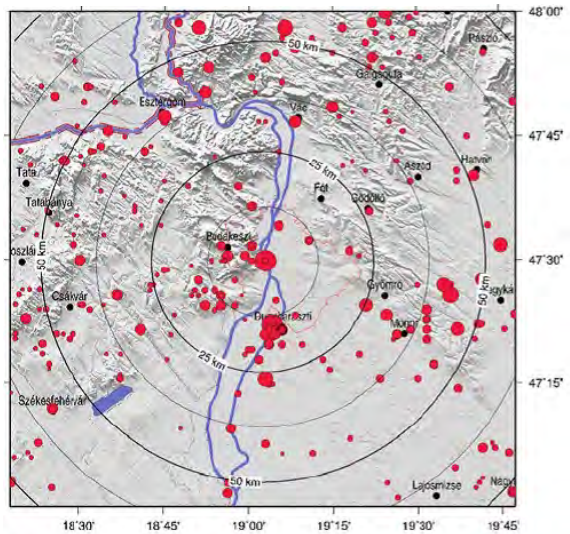
Földrengés veszélyeztetett területek

Magyarország szeizmicitása közepes, kisebb károkat okozó földrengések közelítőleg 20 évente, jelentősebb károkat okozó – 5–6 magnitúdójú rengések – kb. 50 évente előfordulnak.

A történelmi földrengések (456-1994) zöme – Budapest esetében – a város déli részén, illetve szomszédságában jelentkeztek és pusztítottak. Budapest 50 km-es vonzáskörzetére közepes szeizmicitás jellemző. MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Geodéziai és Geofizikai Intézetének (GGI) adatai szerint a vizsgált területen 466 földrengésről van tudomás, amelyből 25 földrengés okozott károkat. A legnagyobb földrengés 1956. január 12-én volt Dunaharasztiban.

2023-ban 15, 2022-ben 6, 2021-ben 4, 2020-ban 10, 2019-ben 8 alkalommal volt érezhető földrengés Magyarországon, amelyeket Budapesten nem lehetett érezni. Budapesten, a XI. kerületben, a Sas-hegyen található a Magyar Nemzeti Szeizmológiai Hálózat mérőállomása.

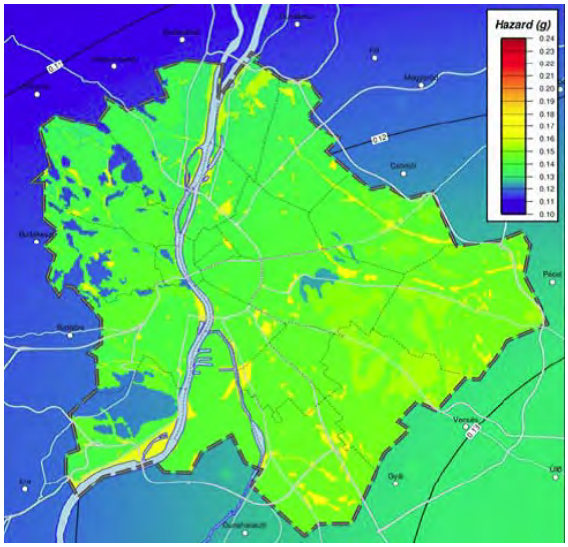
15-4. ábra: Szeizmicitás Budapest térségében (2020)

Forrás: Magyar Tudományos Akadémia Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Geodéziai és Geofizikai Intézet

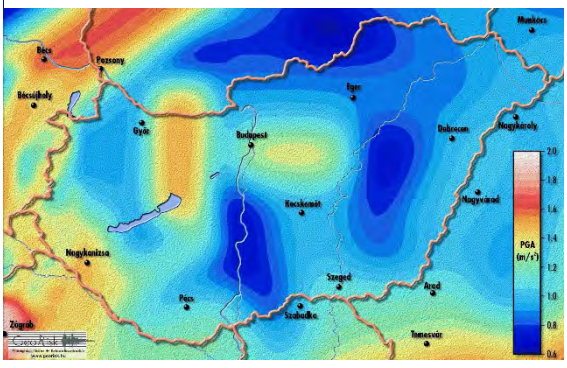
A földrengés veszélyeztetettség mérlegelését a vonatkozó EU szabványok alapján a talajkategóriák, a geofizikai mérések eredményei és a topográfiai gradiensből számított gyorsulási értékek alapján végzik. A talajkategóriákon alapuló, módosított, maximális horizontális gyorsulás értékek (PGA) térképi megjelenítése egy általános képet ad Budapest földrengés-veszélyeztetettségéről. A mellékelt ábrán látható, hogy a legnagyobb gyorsulási értékek főként Budapest DK-i részének kedvezőtlen altalajú területein várhatók. Budapest földrengés-veszélyeztetettségéről összességben megállapítható, hogy 1/475 év valószínűségi szinten a felszíni maximális horizontális gyorsulás a területen 0,11g és 0,18g között várható.

15-5. ábra: Talajkategóriákon alapuló, módosított PGA térkép

Forrás: www.georisk.hu

15-4. ábra: Magyarország – és benne Budapest – földrengés-veszélyeztetettsége (2020)

Forrás: www.georisk.hu

15.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

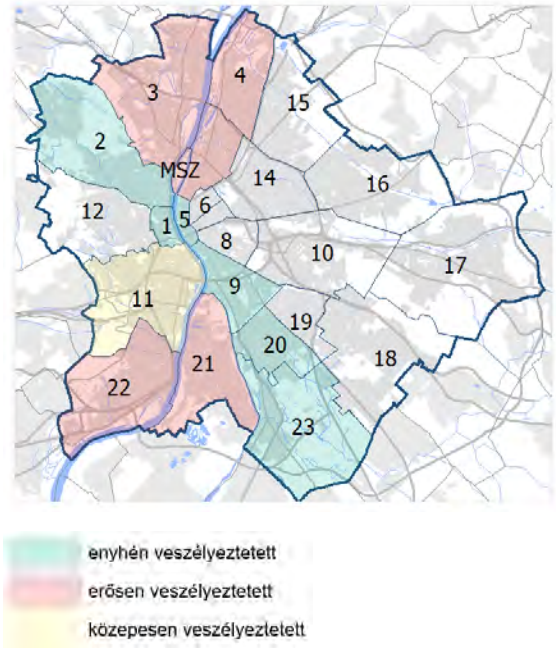
Árvízveszélyes területek

A főváros Duna menti sávja mellett az elsőrendű árvízvédelmi védvonalak megépültek, az árvízvédelmi védvonal mögötti területek így mentesítettnek tekinthetőek. Az árvízvédelmi védvonal előtti területek hullámtérnek minősülnek, ezek közül vannak részben beépítettek (mint például a Róma-part) is, amelyek így az árhullámoknak fokozottan ki vannak szolgáltatva. Védekezés szempontjából Budapest önálló egységként kezelendő. Az egyes kerületek veszélyeztetettségi fokát 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet „a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról" 6/2005. (II.22.) KvVM-BM együttes rendelet mellékleti módosítása határozza meg.

Az elsőrendű árvízvédelmi védvonalak Budapesten három kategóriába sorolhatóak: partfal, földmű, magaspart. Az utóbbi években négy (2002, 2006, 2010, 2013) rendkívüli, 800 cm-t meghaladó árvíz vonult le a Duna budapesti szakaszán. A védekezések során szerzett új tapasztalatok felhasználásával a 74/2014 (XII. 23.) BM rendelettel módosításra kerültek a mértékadó árvízszintek (MÁSZ). Budapest északi részén a MÁSZ egy méter körüli, a belvárosi területeken pedig 30-40 cm-es növelése, míg a déli szakaszon 30-40 cm-es csökkentése történt. A változtatások, valamint a többszöri nagy árvizek okozta terhelések miatt az árvízvédelmi töltések jelentős szakaszon fejlesztésre, magasításra, megerősítésre szorulnak.

Az árvízvédelmi védművek fejlesztésének, magasításának műszaki kialakítási lehetőségeit – különösképpen a Duna menti zóna Belső és Hegyvidéki zónák előtt húzódó szakaszainak partjain – kiemelt igényességgel kell vizsgálni és meghatározni, tekintettel a Világörökségi területek és a műemléki védettségű rakpartok, valamint a városkép védelme érdekében.

15-5. ábra: Árvíz veszélyeztetett területek

Forrás: a 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján (2024)

A Margit-sziget önálló védekezési egység, tekintettel arra, hogy a főmederben helyezkedik el. A sziget védvonala magaspart, ami jellemzően magassághiányos. A sziget a Duna hordalékából épült fel, így a talaj nagy mértékben vízáteresztő. Magasabb vízállásnál a sziget parti sávja mentén a talajvízszint megemelkedése, buzgárok megjelenése a jellemző.

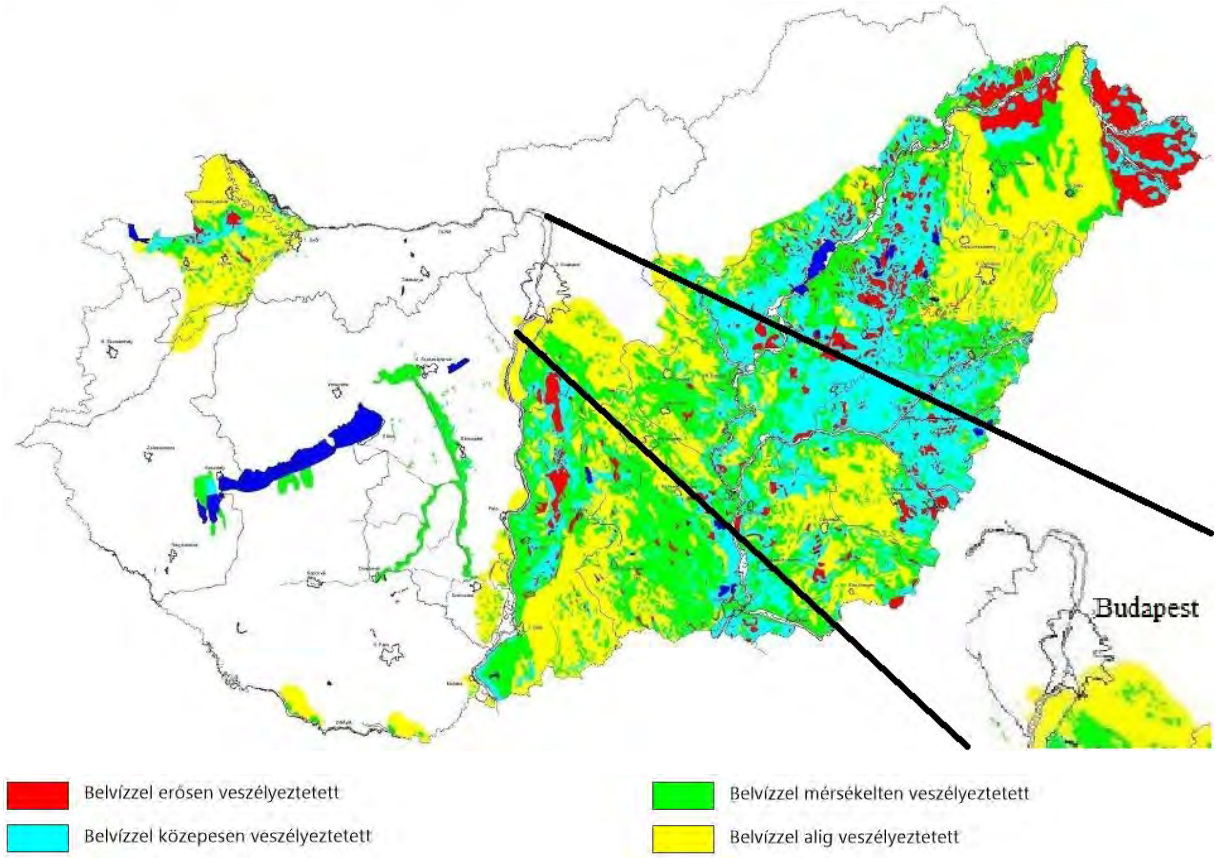
A dél-budai és dél-pesti árvízvédelmi védvonalszakaszok esetében megjegyzendő, hogy egy-egy részük már a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság által kezelt árvízvédelmi védvonalhoz tartozik.

A külső Duna szakaszokon ma is működő létesítmények vannak, melyek a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet értelmében hullámtérnek minősülnek. A folyók nagyvízi medrének használatát, hasznosítását, és a mederben történő létesítmények elhelyezésének feltételeit a 83/2014 (III. 14.) Korm. rendelet szabályozza.

Belvízveszélyes területek

A belvíz a sík vidékek időszakos, de meglehetősen tartós és viszonylag nagy területre kiterjedő jelensége, sajátos vízfajtája. Budapesten már a fogalomból is adódóan csak a pesti oldalon lehet belvizek megjelenésével számolni. A beépített területeken a felszíni vízelvezetés túlnyomó részt valamilyen formában megoldott, így csak a város déli peremterületein jelölt ki az Országos Vízügyi Főigazgatóság, illetve a Pálfai-féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép alig veszélyeztetett területeket.

15-6. ábra: Pálfai-féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép

Forrás: Országos Vízügyi Főigazgatóság

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletének 8. melléklete által kijelölt rendszeresen belvízjárta terület övezete Budapest területét nem érinti.

15-7. ábra: Rendszeresen belvízjárta terület övezete

Forrás: Országos Vízügyi Főigazgatóság

Mély fekvésű területek

A mélyfekvésű területek olyan síkvidéki területek, ahonnan természetes úton nem folynak el a felszíni vizek. A felszíni vizek így vagy elszivárognak, vagy valamilyen műszaki beavatkozás által (átemelő telep, szivattyú) elvezetésre kerülnek. Beavatkozás nélkül tehát a területek kivétel nélkül magas talajvízállásúak, ami problémát jelent beépítési és környezetvédelmi szempontból is. A területen belül kiemelten fontos a szennyvizek kezelése és elvezetése, a szennyvizek ideiglenes tározását fővárosi szinten tiltani kell.

A mélyfekvésű és lefolyástalan területek Budapesten túlnyomó részt a pesti oldalon, valamint kisebb számban Budán az átmeneti, illetve az elővárosi zónában helyezkednek el.

Árvíz és belvízvédelem

A klímaváltozás, a vízkészlet-gazdálkodás hiányosságai, az erdő- és egyéb zöldterületek csökkenése, valamint a burkolt felületek egyre nagyobb ütemű bővülése mind-mind hozzájárulnak az elmúlt évtizedekben tapasztalt kiugróan magas árvízszintek gyakoriságának megnövekedéséhez.

A klímaváltozásnak tudható be a rövid idő alatt nagy mennyiségben lehulló csapadékvíz, de ez csak egy ok a nagy árvizek okozói közül. A lehulló csapadékvizek a zöld felületek hiányában és a burkolt felületek jó vízzárósága miatt rövid idő alatt eljutnak a befogadóig (vízfolyás), ahol a vízmennyiséget ez által többszörösére növelik. Az egyes elemek együttesen már olyan mértékű vízterhelést jelentenek a vízfolyásokra, melyek következtében a közeljövőben már akár az eddigieknél nagyobb árvizek is lehetnek.

A Duna fővárosi szakaszán az 1965-ös 845 cm-rel tetőző árvíz óta az elmúlt évtizedekben 2002-ben (848cm), 2006-ban (860cm) 2010-ben (827cm) és 2013-ban (891cm) is újabb jelentős jégmentes árhullám vonult le. A hidrometeorológiai állapotban bekövetkezett kedvezőtlen változások miatt az elkövetkező években várhatóan továbbra is jelentkeznek a 8 méteres vízszintet elérő és az azt jelentősen meghaladó árhullámok. A védekezések során szerzett új tapasztalatok felhasználásával a 74/2014 (XII. 23.) BM rendelettel módosításra kerültek a mértékadó árvízszintek (MÁSZ). Budapest északi részén a MÁSZ 1 m körüli, a belvárosi területeken pedig 30-40 cm-es növelése, míg a déli szakaszon 30-40 cm-es csökkentése történt. A változtatások, valamint a többszöri nagy árvizek okozta terhelések miatt az árvízvédelmi töltések jelentős szakaszon fejlesztésre, magasításra, megerősítésre szorulnak.

Mindezek alapján az árvízvédelem a vízkár-elhárítási célján túlmenően, komplex vízgazdálkodási szemléletet is igényel. Az árvízmentesítés ugyanakkor fontos környezetalakító tevékenység is. Az árvízvédelmi töltések, a rakpartok, a vízfolyások torkolati és parti sávjai a tájnak és az emberi környezetnek meghatározó elemei, amelyek a településszerkezettel szoros kölcsönhatásban vannak. A középvízi meder és az elsőrendű árvízvédelmi vonal közötti ártér a folyó időszakos elöntésével értékes tápanyagokhoz jut, mely így az egész év során biztosított magas talajvízszintnek köszönhetően kedvező életteret teremt a növények és különleges állatfajok számára is. Az ártéri erdők ugyanakkor nem csak különleges, természet közeli életterek, hanem árvíz idején egyúttal megakadályozzák a jégképződést, felfogják az uszadékot, védve ez által az elsőrendű védvonalszakaszokat.

A fővárosban három típusú elsőrendű árvízvédelmi védvonalat lehet megkülönböztetni: a partfalakat, a töltéseket, és a magaspartokat. A jogszabályban meghatározott magassági követelmény teljesítése érdekében egyes esetekben az egyes típusok mobil falas felépítménnyel kerülnek kiegészítésre. A folyón kialakuló árvíz idején az elöntés elkerülése, a rendezett mederben történő gyors levonulás biztosítása a cél. Környezetvédelmi szempontból ugyanakkor a szűk partfalak közé beszorított folyó a megemelkedő vízszinttel sokkal kedvezőtlenebb, mint az ártéri területek elöntésével járó, kiszélesedő folyammeder. A zöld ártéri területek megtartásával és csak a szükséges mértékű épített partszakaszokkal a jövőben lehetőség adódna természet közeli partszakaszok kialakítására is.

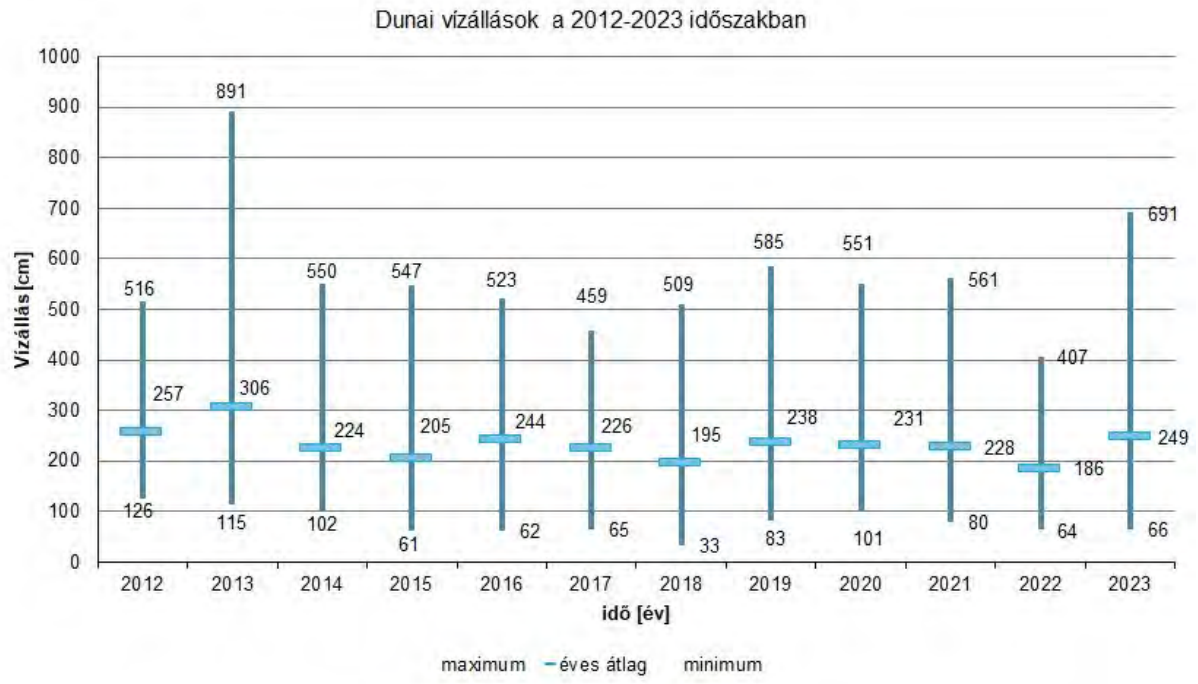
A fővárost hét árvízvédelmi szakasz (Buda-Észak, Buda-Közép, Buda-Dél, Pest-Észak, Pest-Közép, Pest-Dél, Margit-sziget), összesen 88,97 km árvízvédelmi fővédvonal védi.

Budapest önálló védekező település az országos árvízvédelmi rendszerbe tagozódva. Az operatív védekezési feladatokat Budapesten – a Fővárosi Önkormányzat megbízásából – a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el. A vonatkozó kormányrendeletek és miniszteri rendeletek mellett továbbá az árvíz- és belvíz-védekezésről szóló önkormányzati rendelet is szabályozza a védekezés ellátásával, a hatósági felügyeletével összefüggő, a védekezési készültség beállta előtti, a tényleges védekezéssel kapcsolatos és a védekezés megszűnése utáni feladatokat.

Az árvíz- és belvízvédekezés, valamint a helyi vízkárelhárítás egyes kérdéseiről szóló 47/1994. (VIII. 1.) sz. önkormányzati rendelete szabályozza többek között a védekezési készültség beállta előtti, a tényleges védekezéssel kapcsolatos és a védekezés megszűnése utáni feladatokat.

Az árvíz- és a belvízvédekezésről szóló 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet alapján az ár- és belvízvédekezés készültségnek három fokozata van. Az elsőfokú készültség esetén a szakasz-védelemvezetőnek be kell járnia az adott szakaszt és meg kell vizsgálnia a védművek, zsilipek, illetve egyéb műtárgyak állapotát. A másodfokú készültség esetén a készültség tartama alatt éjjel-nappali őrszolgálatot kell tartani, valamint a vízállásokat naponta négy alkalommal le kell olvasni, fel kell jegyezni és jelenteni kell. A harmadfokú készültség esetén a védmű azon pontjaihoz és műtárgyaihoz, ahol annak állékonyságát súlyosan veszélyeztető jelenséget észlelnek, vagy az árvízvédekezési terv szerint arra lehet számítani, oda vészőröket kell állítani. A készültség tartama alatt a vízállásokat kétóránként (páros órákban) le kell olvasni, fel kell jegyezni és jelenteni kell. Rendkívüli készültség elrendelésére akkor kerül sor, amikor a harmadik fokozatot meghaladó magasságú vízállás várható. Ilyenre legutóbb 2013-ban került sor, ekkor 891 cm volt.

15-8. ábra: A Duna vízállása 2012-2023 közötti időszakban

Forrás: www.hydroinfo.hu

2013-ban új rekorddal, 891 cm-en tetőzött a Duna Budapestnél. Tény, hogy a klímaváltozás egyik hatása a nagyobb mennyiségű téli havazás és a tavaszi csapadékhullás, ami természetesen a Duna vízgyűjtőjén egyre nagyobb terhelést fog eredményezni, így nagy és hosszan elhúzódó vízállásokra kell felkészülni. Emellett figyelembe szükséges venni, hogy az elmúlt években az alacsony vízállás a jellemzőbb a Dunán. A vízbázisok mennyiségi és minőségi megfelelősége a dunai vízjárással is szorosan összefügg, ugyanis sem a magas (>450 cm), sem pedig az alacsony (<120 cm) vízállás nem kedvez a kutak üzemeltetésének.

A Duna part jelenlegi terület-felhasználásának ellentmondása, hogy bár a város fejlődésének alapvető földrajzi tényezője a Duna volt, és ennek megfelelően a belső városrészek a Duna szabályozott partvonalára támaszkodnak, a külső városrészek folyami partszakaszainak és a mögöttes területeknek a kapcsolata ma is hiányzik:

- a parti sávok jóléti célból (evezés, séta, kerékpározás, kocogás)

használhatatlanok, pl. mert ipari területek alárendelt rakodó-, tárolóterületei;
- a parti sávokon kevés helyen maradt meg a természetes vagy természetközeli állapot;
- értékes lakó- és üdülőterületek árvízmentesítése nincs megoldva, (Római-part, Horgásztelep) ez egyrészt a lakosság nyugalmát és vagyonbiztonságát veszélyeztető tényező, másrészt a terület fejlődését akadályozza.

Az árvédelmi védművek – a Duna folyam árvédelmi rendszerébe illeszkedően – elsőrendű, valamint másodrendű árvízvédelmi művekként épültek ki.

Számos olyan árvízvédelmi létesítmény és partvédő mű található a városban, amely tervezett élettartamát rég elérte, s így egyszerű fenntartása már csak átfogó felújítást követően képzelhető el.

Az átépítendő, felújítandó árvízvédelmi létesítmények négy különböző kategóriába sorolhatók:
- magassághiányos töltésszakaszok: A magassághiányos töltésszakaszokat a mértékadónak tekintett árvízszint 1,3 m-rel növelt szintjéhez képest értelmezzük. A városi védművek kiépítettsége a magassági biztonság tekintetében jelenleg korántsem teljes körű. A kiépítési biztonság elmaradása elvileg azt jelentené, hogy a 870 cm-es Vigadó téri vízállás esetén a folyó vízállása a védmű koronaszintjével azonos magasságban lenne. (nagyobb vízállás és helyi védekezés nélkül pedig elöntést eredményezne)
- keresztmetszet hiányos védvonal szakaszok: Keresztmetszet hiányosnak azt a védvonalszakaszt tekintjük, amelynek keresztmetszeti geometriai jellemzői a vonatkozó jogszabályokban előírt méreteknek nem tesznek eleget, így például koronaszélességük nem megfelelő, rézsűjük meredeksége nagy. Az ilyen jellegű védművek nem tesznek eleget a statikai, közvetve a geotechnikai és szivárgáshidraulikai állékonysági biztonságnak, magas vízállás esetén haváriahelyzetet idézhetnek elő. Külön meg kell említeni azt, hogy a védművek legtöbbjéről nem áll rendelkezésre megfelelő geotechnikai adat, így a 800 cm feletti vízállásoknál különösképp számítani lehet altalaj jellegű hibajelenségekre.
- életkoruk miatt elavult, felújításra szoruló létesítmények: Ide tartoznak az épített lépcsős és rézsűs partvédő művek és rakparti támfalak, melyek a jeges árvizek okozta sérüléseket hordozzák magukon. A kőanyag jelentős része a közlekedés és az útfelületek sózása miatt mállásnak indult. A Duna vízállásának kitett felületek jelentős hosszokon aláüregelődtek, megmozdultak, néhol beszakadtak, vagy ami rosszabb, balesetveszélyes helyzetet jelentenek azzal, hogy a beszakadás előtti állapotban vannak. Ezeknek a létesítményeknek közvetlen árvízvédelmi jelentősége akkor van, ha a mögöttes terület mély fekvésű. A partvédő művek sokszor olyan létesítmények állékonyságát biztosítják, melynek működésétől nem lehet eltekinteni még időlegesen sem, mint pl. az új budai főgyűjtő, az alsó rakparti nagyátmérőjű ivóvíz és egyéb közművezetékek, utak, stb.).
- egyedi létesítmények, melyek sürgős beavatkozást igényelnek.

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. 2019-es tájékoztatása alapján a budapesti árvízvédelmi vonalak felmérése és javaslattételi munkarészei alapján a teljes védvonalrendszerre fejlesztési javaslat elkészült. A javaslat megvalósításához prioritási sorrend lett felállítva a feladatok fontossági sorrendjének megállapítása érdekében.

Az utóbbi években több fejlesztés is történt, amely biztosítja az elsőrendű árvízvédelmi védvonal magassági és műszaki megfelelőségét:
- Barát-patak torkolati műtárgyának megépítése,
- Római-part, Pünkösdfürdői töltés erősítése,
- Aranyhegyi-patak balparti töltésének fejlesztése,
- Vízművek melletti töltés fejlesztésének kivitelezése,
- Rákóczi híd és a Kvassay zsilip között magaspart kialakítása,

- Kvassay zsilip és a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep között védvonal kihelyezése a Duna partra.

Ezen kívül több árvízvédelmi védvonalszakasz fejlesztésére irányuló előkészítés is megkezdődött:

- Kossuth üdülőpart elsőrendű töltés,
- Királyok úti, Nánási úti töltés,
- Komp utcai fal és magaspart,
- Váci út melletti védmű,
- Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep magaspart.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 4. melléklete alapján a Duna budapesti szakasza a nagyvízi mederkezelési terv elkészítésével érintett vízfolyások, folyószakaszok közé tartozik. A nagyvízi mederkezelési terv meghatározza a nagyvízi meder egyes levezető sávjait (elsődleges, másodlagos, átmeneti és áramlási holttér). A nagyvízi mederben és az egyes levezető sávokban végezhető tevékenységekről, korlátozásokról a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet rendelkezik. A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 5. melléklete lehatárolja a nagyvízi meder övezetét, amelynek kijelölése a nagyvízi mederkezelési terv alapján történt. A 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet alapján a nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, a településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni és a településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni.

Szigetek, félszigetek, mellékágak, öblök

Óbudai-sziget

Az Óbudai-szigeten lévő üdülőpark ármentesítése a térség jelenlegi funkciójának megfelel, új beépítés esetén legcélszerűbb az épületek térségét a legnagyobb árvízszint fölé kiemelni. A jelenleg elsőrendű árvízvédelmi védvonallal nem védett Óbudai-szigetet a 2002., a 2006. és a 2013. évi 820 cm-es Vigadó téri vízállást meghaladó árvizek elöntötték. A kritikus magasságú partszakaszon 2009-2010-ben magasítás valósult meg, ennek eredményeképp a víz átbukása 840 cm vízállás mellett indulhat meg. A szigetet félmagasparti és töltéses szakaszok övezik. Az ismeretlen korú és anyagú töltések magas vízállás idején gyorsan átáznak, jelentős mennyiségű víz fakad a mentett oldali rézsűjükön. Ez arra utal, hogy a védmű szerkezete nem felel meg az árvízvédelmi előírásoknak.

A volt Hajógyár területe árvízvédelmi szempontból hullámtér, amelyet a 8,00 m feletti vizek szabadon elöntenek, ezért további beépítése nem lehetséges az árvízvédelem megoldása nélkül.

Védmű építése a nagymértékben vízáteresztő kavicsos altalaj következtében nem célszerű. A volt hajógyári partfalak rekonstrukcióra szorulnak, felújításuk indokolt.

Népsziget

A Népsziget a mértékadó árvízszint alatt, hullámtérben helyezkedik el. Bevédés igénye indokolt a hajógyár nyugati területén, de a megoldás a szigeten egységesen kezelendő.

Margit-sziget

A Margit-sziget legnagyobb része a 100 éves előfordulási gyakoriságú árvizek szintje alatt fekszik, azonban a sziget peremén létrehozott, a térszintbe beolvadó, kiemelt, feltöltött parti sávok a jelenlegi területhasználat szempontjából elegendő árvízvédelmi biztonságot adnak.

Háros-sziget

A Háros-szigetet a Hárosi mellékágon a századforduló körül épített keresztgáttal kapcsolták hozzá a budatétényi parthoz. A szigetet előbb - a mélyedésekben - a fakadóvizek, nagyobb árvizek során a kis védképességű töltéseket átlépő víz önti el.

A szigeten olyan távlati területfelhasználást javaslunk, amely terepviszonyait nem bontja meg: elsősorban sportfunkció, amely a 10-20 évenként bekövetkező árvízi elöntés mellett is lehetséges. Javasoljuk továbbá a feliszapolódott Hárosi-öböl jóléti vízhasználati céljából történő rendszeres kotrását, a torkolatában lévő szűk mederszakasz kiszélesítésével.

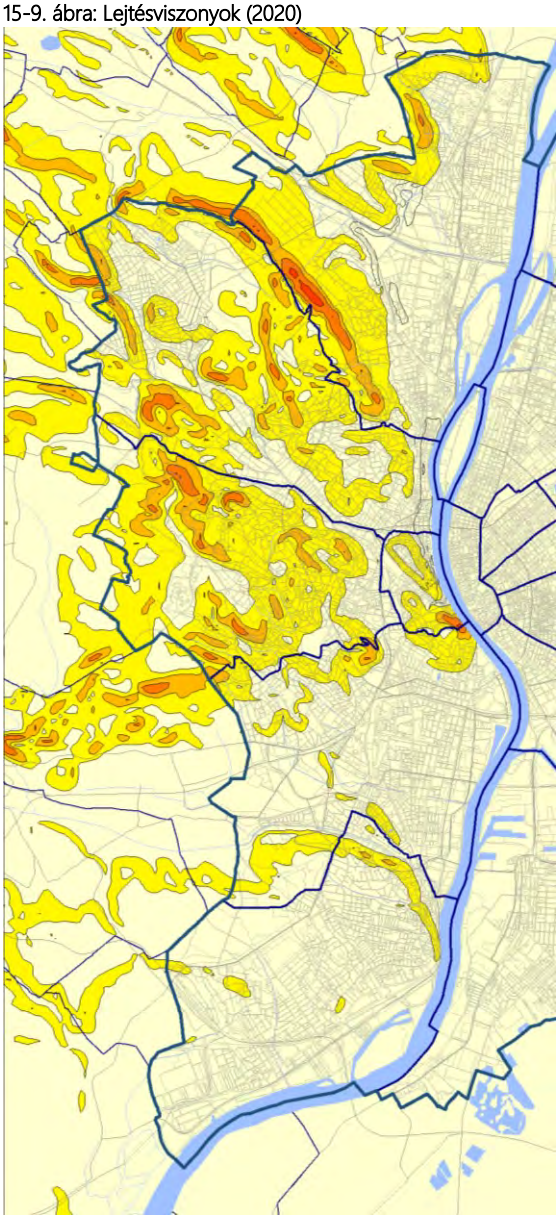
15.3 Egyéb

Kedvezőtlen morfológiai adottságok

A budai oldal változatos morfológiája amellett, hogy jelentős tájképi potenciált hordoz, területhasználati szempontból korlátozó elem, illetve földtani veszélyt is hordozhat magában.

A kedvezőtlen morfológiai adottságok vizsgálata digitális terepmodell alkalmazásával készült, melynek során lehatároltuk a különböző lejtőkategóriáknak megfelelő morfológiai elemeket. A kedvezőtlen morfológiai adottság bizonyos talajtani, földtani esetekben, az emberi beavatkozásoktól függően a felszínmozgások kiváltója.

15-9. ábra: Lejtésviszonyok (2020)

Forrás: TSZT 2020

Mélységi, magassági korlátozások

Villamos berendezések (köztük a 220 kV-os és 120 kV-os távvezetékek) biztonsági övezetében építési tevékenység folytatható, de csak a hatályos jogszabályi rendelkezések mellett, jelentős magassági korlátozással, az üzemeltető hozzájárulásával. A villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről szóló rendelkezéseket, köztük a biztonsági övezet terjedelmét és a biztonsági övezetben végezhető tevékenységeket a 2/2013. (I.22.) NGM rendelet szabályozza. Távvezetékek alatt tervezett építési tevékenységhez minden esetben szükséges az adott hálózat üzemben tartójának (MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt., ELMŰ Hálózati Kft.) előzetes hozzájárulása. Földben elhelyezett vezetékek biztonsági övezetében a talajfelszínt, burkolatot megbontó vagy a talaj felszíne alá hatoló tevékenységeket – bizonyos, a fenti jogszabályban rögzített kivételekkel – csak a vezeték üzemben tartójának hozzájárulásával és a hozzájárulásban előírt feltételek teljesítése mellett szabad végezni.

Szénhidrogén-vezetékek (gáz-, termék- és kőolajvezeték) biztonsági övezete a vonatkozó rendeletek alapján a főváros területén a terület használatát befolyásoló nagy- és nagy-középnyomású, termékvezeték és kőolajvezetékek biztonsági övezete. A szénhidrogén szállítóvezetékek biztonsági követelményeit a 26/2022. (I. 31.) SZTFH rendelet tartalmazza, és teszi közzé a vonatkozó biztonsági szabályzatot. Ezekben a sávokban építési tilalom van.

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény értelmében a bányafelügyelet a szállítóvezeték használatba vételét engedélyező határozatában állapítja meg az adott vezeték biztonsági övezetét. A biztonsági övezet terjedelmét és a biztonsági övezetben érvényesítendő tilalmakat és korlátozásokat az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály állapítja meg (20/2022. (I. 31.) SZTFH rendelet).

A MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. üzemeltetésében lévő szén-hidrogén szállítóvezetékek biztonsági övezetét a következők szerint kell figyelembe venni:

- Barátság I. DN450 kőolajvezeték 5–5 m
- Százhalombatta–Csepel DN200 termékvezeték 5–5 m
- Csepeli Erőmű DN150 termékvezeték 2,5–2,5 m
- Kelenföldi Hőerőmű DN200 termékvezeték 5–5 m
- Százhalombatta–Ferihegy DN150 termékvezeték 5–5 m.

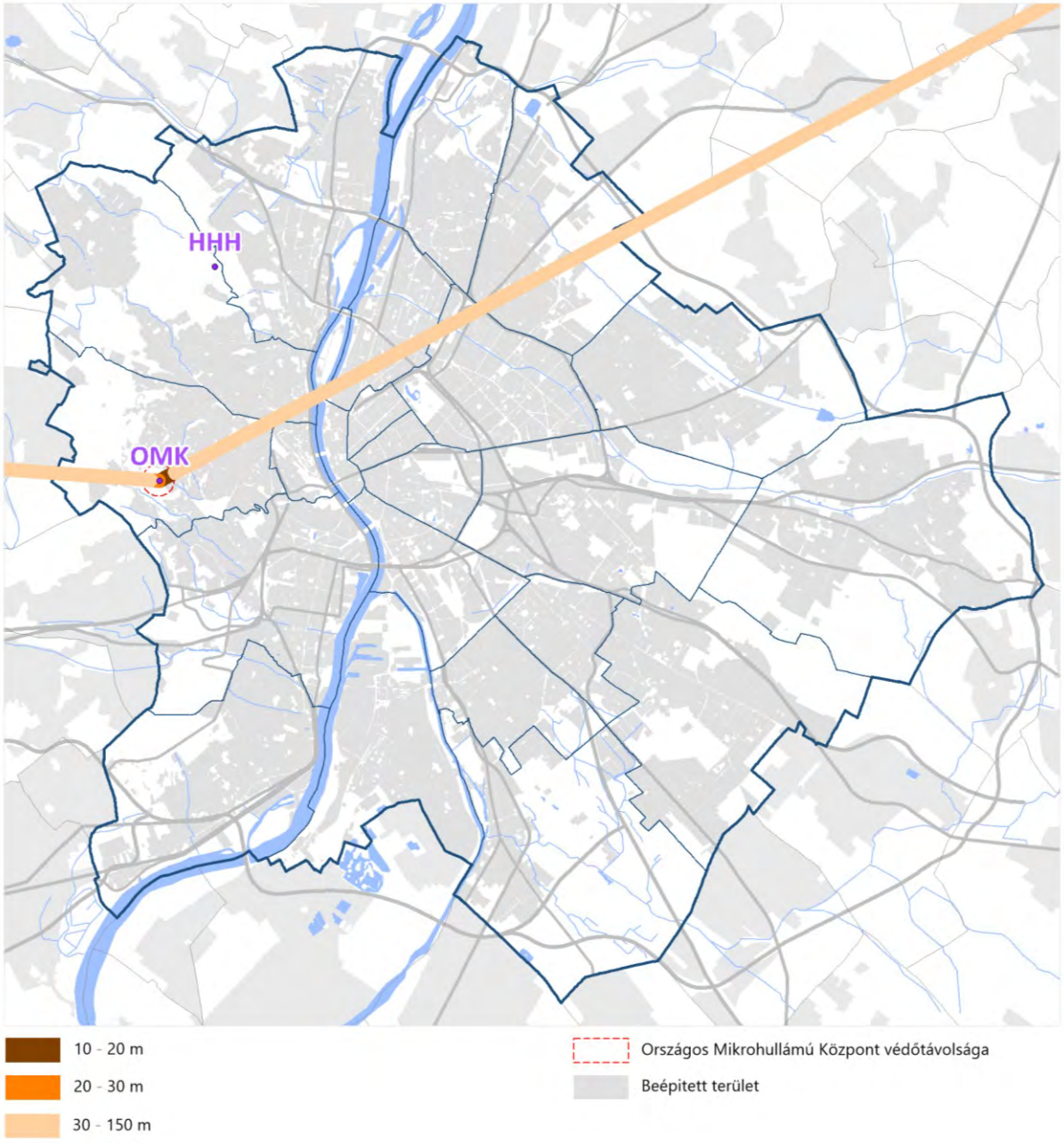
A táv- és hírközlést szolgáló jelentősebb sávokban az épület-, illetve építménymagasság korlátozott. Mára számos korlátozás megszűnt a mikrohullámú összeköttetések optikai kábelre történő kiváltása révén. Az összeköttetések korlátozásait három intervallumon különböztettük meg (10 – 20 m, 20 – 30 m és 30 – 150 m között).

A XII. kerületi Csíz utcában található Országos Mikrohullámú Központ (OMK) 500 méter sugarú védőövezettel rendelkezik, amelyben építési tilalom van érvényben. Az adótorony 192 méter magas, a toronyból több mikrohullámú adás indul ki, amelyek közül kettő rádiószakasz igényel védelmet 70, illetve 80 méter széles sávban. A két mikrohullámú szakasz üzemeltetője az Antenna Hungária Zrt.

A főváros területén ezen kívül számos mikrohullámú összeköttetés üzemel, amelyekből többnek az egyik adója a Hármashatár-hegyen helyezkedik el.

A Yettel (korábban: Telenor) a korábban budapesti ingatlanokra bejegyzett magassági korlátozásokat optikai kapcsolatokra váltotta ki, a korlátozással érintett budapesti ingatlanokra magassági korlátozások alól felmentést adott. A Vodafone Magyarország Zrt. mikrohullámú magassági korlátozással nem rendelkezik. A Magyar Telekom Nyrt. korábbi mikrohullámú összeköttetéseit kiváltotta.

15-10. ábra: Mikrohullámú összeköttetések magassági korlátozásai

Forrás: Antenna Hungária Zrt. adatai alapján, 2023

15-1. táblázat: A korlátozás alá eső sávok szélessége, magassági építéskorlátozási alapadatok:

OMK–Gödöllő ± 40 m (80 m)

Távolság OMK-tól (km)	Építmény legmagasabb pontja (m)
0-0,50	20,0
0,50-0,75	40,0
0,75-0,85	60,0
0,85-1,10	85,0
1,10-1,30	95,0
1,30-1,50	130,0
1,50-2.00	150,0
2,00-19,00	150,0
19,00-19.50	150,0
19,50-20,00	140,0
20,00-20,50	110,0
20,50-21,70	90,0
21,70-22.30	100,0
22,30-23,00	110,0
23,00-23,20	100,0
23,20-23,40	90,0
23,40-23,60	60,0
23,60-24,30	50,0
24,30-24,80	55,0
24,80-25.50	60,0
25,50-25,90	70,0
25,90-26,40	80,0
26,40-27,40	90,0
27,40-27,60	80,0
27,60-28,10	70,0
28,10-29.50	75,0
29,50-30,70	70,0
30,70-31,10	65,0
31,10-31,20	40,0
31,20-31.48	15,0

méternél magasabb építmény létesítéséhez **tervezői egyeztetés szükséges !**

OMK–Tatabánya ± 35 m (70 m)

Távolság OMK-tól (km)	Építmény legmagasabb pontja (m)
0-0,25	25,0
0,25-0,50	35,0
0,50-1,00	50,0
1,00-1,12	60,0
1,12-1,26	80,0
1,26-1,40	10,0
1,40-1,64	120,0
1,64-2,70	130,0
2,70-37,75	130,0
37,75-37,86	130,0
37,86-38,00	100,0
38,00-38,12	7,0
38,12-38,24	50,0
38,24-38,36	35,0
38,36-38,50	25,0
38,50-38,60	20,0
38,60-38,74	15,0

méternél magasabb építmény létesítéséhez **tervezői egyeztetés szükséges !**

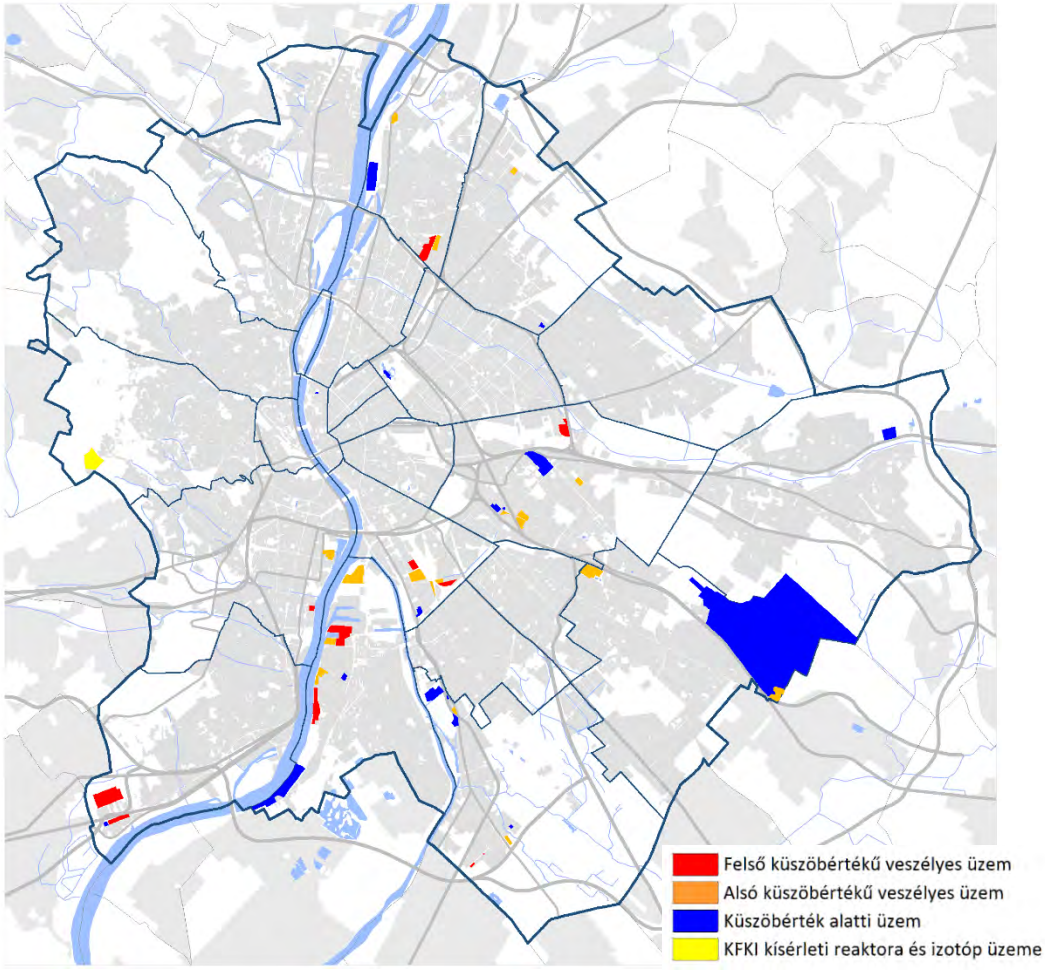
Forrás: Antenna Hungária Zrt. adatszolgáltatása, 2023.

Tevékenységből adódó korlátozások

A természeti katasztrófák mellett egyes üzemek működése jelentős környezeti kockázattal jár, elsősorban az üzemben használt anyagok veszélyes (mérgező, robbanó, tűzveszélyes stb.) tulajdonságai miatt, függetlenül attól, hogy az adott üzemben ipari, mezőgazdasági vagy egyéb (pl. raktározási) tevékenységet végeznek.

A 219/2011. (X. 20.) Kormányrendelet „a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről" 1.§-a meghatározza a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek kategorizálását. E szerint megkülönböztetünk felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal és alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket. Budapest területén mindkét kategóriába sorolt létesítmény működik. A hivatalos nyilvántartás alapján az üzemek területét az alábbi térképen ábrázoltuk. 2024-ben Budapesten összesen 48 veszélyes anyagokkal foglalkozó (többek között gyógyszer-, vegyi-, gáz- és olajipari üzem, erőmű, raktár) telephely volt található, a legtöbb a X., XXI., XXII. és XXIII. kerületekben. Ezek közül 13 üzem tartozik a legkockázatosabb, felső küszöbértékűnek nevezett csoportba.

15-11. ábra: Veszélyes anyagokkal működő üzemek elhelyezkedése

Forrás: Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság 2024

Felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem: ahol a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége (beleértve a technológia irányíthatatlanná válása miatt várhatóan keletkező veszélyes anyagokat is) a kormányrendelet 1. melléklete alapján meghatározható felső küszöbértéket eléri vagy meghaladja.

Felső küszöbértékű veszélyes üzemek

1. Vinyl Kft. 1097 Budapest, Illatos u. 19-23. Általános vegyipar
2. Variachem Kft. 1091 Budapest, Kén u. 8. Raktár, logisztikai központ
3. EGIS Gyógyszergyár Nyrt. Központi telep 1106 Budapest, Keresztúri út 30-38. Gyógyszergyártás
4. MOL Nyrt. Logisztika Csepel Bázistelep 1211 Budapest, Petróleum u. 5-7. Olajipar
5. METRANS Konténer Kft 1211 Budapest, Salak u. 1-39. Raktár, logisztika
6. BRENNTAG Hungária Kereskedelmi Kft. 1225 Bányalég u. 45. Általános vegyipar
7. Aqualing Kft. 1117 Budapest, Hunyadi János út 4. Általános vegyipar
8. Agro-Chemie Gyártó Kft. 1225 Budapest, Bányalég u. 2. Növényvédőszer gyártó és raktározó
9. SONEAS Vegyipari Kft. 1225 Bányalég u. 2. Általános vegyipar
10. Donauchem Vegyianyag Kereskedelmi Kft. 1225 Budapest, Vegyszer utca 3. Raktár, logisztika
11. Waberer's-Szemerey Logisztikai Kft. 1239 Budapest, Európa út 6.
12. Silver Forest Logisticssystem Kft. 1225 Campona u. 1. Raktár, logisztikai központ
13. EUROAPI Hungary Kft. 1045 Budapest, Tó u. 1-5. Gyógyszergyártás

Alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem: ahol a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége (beleértve a technológia irányíthatatlanná válása miatt várhatóan keletkező veszélyes anyagokat is) a kormányrendelet 1. melléklete alapján meghatározható alsó küszöbértéket eléri vagy meghaladja, de nem éri el a felső küszöbértéket.

Alsó küszöbértékű veszélyes üzemek

1. Messer Hungarogáz Kft. Budapest - Váci úti Üzemegysége 1044 Budapest, Váci út 117. Gázipar
2. XELLIA Gyógyszervegyészeti Kft. 1107 Szállás u. 3. Gyógyszeripar
3. ALTOX-CHEM Kft. 1097 Illatos út 19-23. Raktár, logisztikai központ
4. Budapesti Erőmű Zrt. - Újpesti Erőmű 1048 Budapest, Tó u. 7. Erőmű
5. CF Pharma Kft. 1097 Budapest, Kén u. 5. Gyógyszergyártás
6. Linde Gáz Magyarország Zrt. – Budapest 1097 Budapest, Illatos út 9-11. Gázipar
7. ERECO Zrt. 1106 Gránátos u. 1-3. Veszélyes hulladék
8. Richter Gedeon Nyrt. – Budapest 1103 Budapest, Gyömrői út 19-21.Gyógyszergyártás
9. Budapesti Erőmű Zrt. - Kelenföldi Erőmű 1117 Budapest, Budafoki út 52. Erőmű
10. Palota Környezetvédelmi Kft. 1151 Budapest, Szántóföld út 2/a. Veszélyes hulladék
11. Repülőtéri Üzemanyag Kiszolgáló Kft. 1185 BUD Nemzetközi Repülőtér Olajipar
12. Budapesti Erőmű Zrt. - Kispesti Erőmű 1183 Budapest, Nefelejcs u. 2. Erőmű
13. Dunatár Kőolaj Termelő és Kereskedelmi Kft 1211 Budapest, Budafoki út hrsz.210035. Olajipar
14. Alpiq Csepeli Szolgáltató Kft. 1211 Hőerőmű u.3. Erőmű, fűtőmű
15. Oiltanking Hungary Kft. 1211 Budapest, Gáz u. 1. Olajipar
16. Fővárosi Vízművek Zrt. - Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep 1211 Nagy Duna sor 2. Vízmű, fürdő, uszoda
17. Material Vegyipari Szövetkezet 1239 Budapest, Ócsai út 10. Általános vegyipar
18. Első Vegyi Industria Zrt. 1238 Helsinki út 138. Általános vegyipar

Alsó küszöbérték alatti veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem: ahol a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége (beleértve a technológia irányíthatatlanná válása miatt várhatóan keletkező veszélyes anyagokat is) a kormányrendelet 1. melléklete alapján meghatározható alsó küszöbértéket nem éri el.

Küszöbérték alatti veszélyes üzemek

1. Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. 1044 Tímár utca 1. Észak-pesti Szennyvíztisztító telep
2. Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Markó u. 13-17. Egyéb
3. Kallos Cosmetics Kft. 1095 Soroksári út 164. Raktár, logisztikai központ
4. BÁBOLNA Környezetbiológiai Központ Fejlesztő és Szolgáltató Kft. 1107 Szállás u. 6. Raktár, logisztikai központ
5. Dreher Sörgyárak Zrt. 1106 Jászberényi út 7-11. Élelmiszeripar
6. Városligeti Műjégpálya 1146 Olof Palme sétány 5. Egyéb
7. Bagi Kft. 1158 Késmárk utca 11-13. Növényvédőszer gyártás, raktározás
8. RAUCH Hungária Gyümölcsfeldolgozó és Kereskedelmi Kft. 1171 Kiskároshíd u. 2. Élelmiszeripar
9. Budapest Airport Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Üzemeltető Zrt. 1185 BUD Liszt Ferenc Nemzetköz Repülőtér 154. ép. Raktár, logisztikai központ
10. Fővárosi Vízművek Zrt. 1214 II. Rákóczi Ferenc út 345. Vízmű, fürdő, uszoda
11. PYRO-BÁN Pyrotechnikai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. 1211 Öntöde u. - Dézsa u. sarok Robbanóanyag, lőszer, pirotechnika
12. Vegyspeed Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. 1239 Ócsai út 6. Raktár, logisztikai központ
13. TRILAK Festékgyártó Kft. 1238 Grassalkovich utca 4. Általános vegyipar
14. Ipox Chemicals Kft. 1238 Helsinki út 114. Általános vegyipar
15. Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. 1238 Meddőhányó u. 1. Vízmű, fürdő, uszoda
16. Ceva-Phylaxia Zrt. 1107 Budapest, Szállás u. 5. Gyógyszergyártás
17. Den Braven Magyarország Kft. 1225 Budapest, Campona u. 1. DC8. épület. Raktározás

A Magyar Tudományos Akadémia Energiatudományi Kutatóközpont üzem (KFKI telephely; 1121 Budapest, Konkoly-Thege Miklós út 29-33.) nukleáris biztonságának, fizikai védelmének és radioaktív anyag nyilvántartásának hatósági felügyeletét az Országos Atomenergia Hivatal látja el.

Az ott dolgozók foglalkozási sugárterhelésének ellenőrzését Budapest Főváros Kormányhivatala népegészségügyi szakigazgatási szerve végzi, a radioaktív kibocsátások tekintetében az illetékes (pécsi székhelyű) környezetvédelmi hatóság jár el. Szintén az OAH hatáskörébe tartozik a Budapesti Műszaki Egyetem oktatóreaktora. A reaktorok 30 km-es körzete felügyelt terület, amelyen az egyes feladatokat a nukleáris létesítmény és a radioaktívhulladék-tároló biztonsági övezetéről szóló 246/2011. (XI. 24.) Korm. rendelet előírásai szabályozzák.

16. Ásványi nyersanyag lelőhely

16.1. Ásványi nyersanyag lelőhely.....489

16.1. Ásványi nyersanyag lelőhely

A BATrT szerint Budapest teljes területét ásványi nyersanyagvagyon övezete fedi, amely a Trtv. definíciója szerint: „kiemelt térség esetében a területrendezésért felelős miniszter rendeletében, valamint a vármegyei területrendezési tervben megállapított övezet, amelyben a megállapított bányatelekkel lefedett, valamint bányatelekkel le nem fedett, az állam kizárólagos tulajdonát képező, az állami ásványi nyersanyag és geotermikus energiavagyon nyilvántartás szerint nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon területei találhatók".

A Pest Megyei Kormányhivatal Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása alapján Budapest területén meglévő bányatelek nincsen.

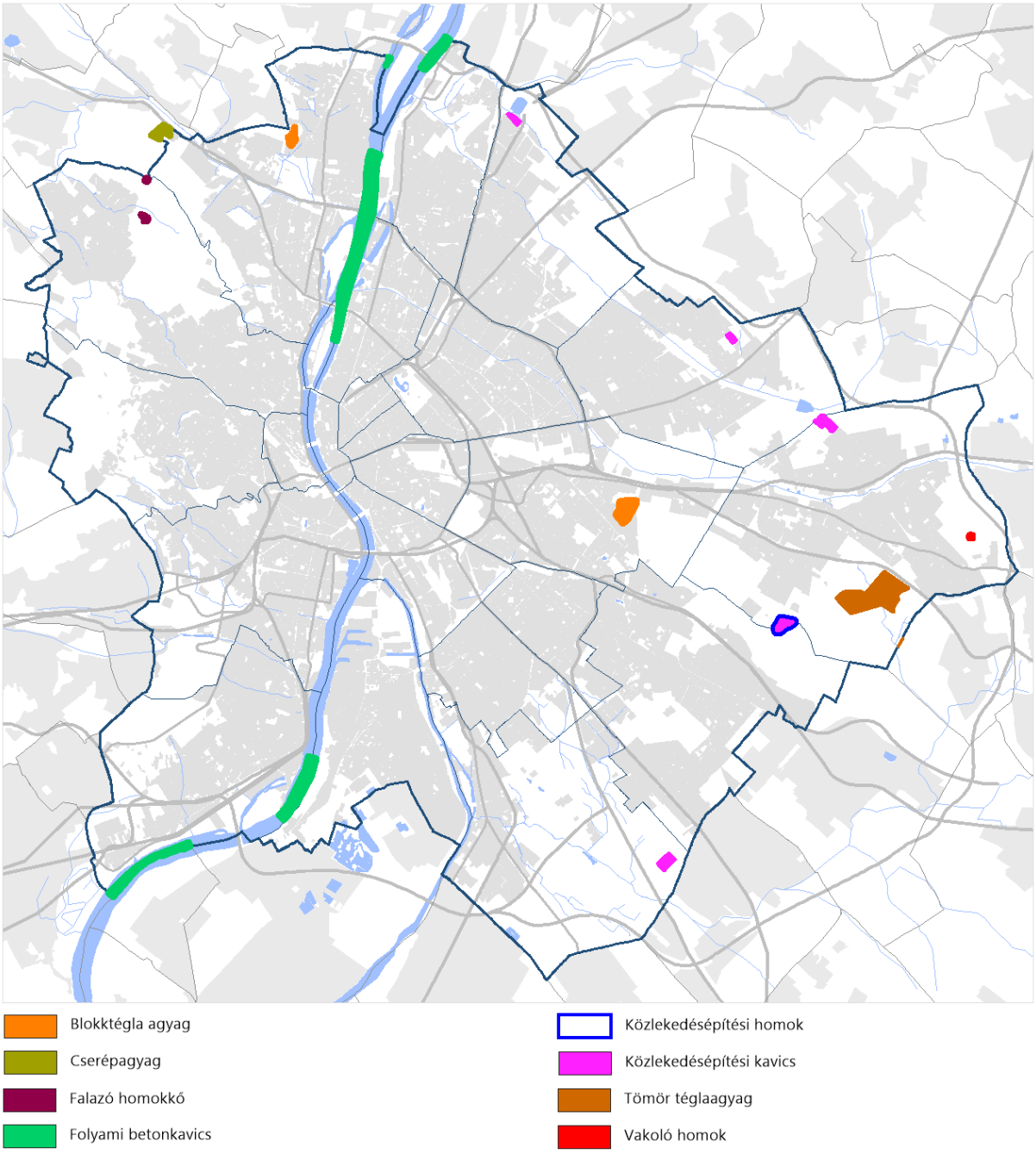
A Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat adatszolgáltatása alapján a következő ásványi nyersanyag lelőhelyeket tartják nyilván Budapesten.

16-1. táblázat: Nyilvántartott ásványi nyersanyag előfordulások Budapesten (2024)

Ásványi nyersanyag előfordulás neve	Nyersanyag neve
Tökhegy-I. 59330 hrsz.	Falazó homokkő
Tökhegy-II. 59174/17 hrsz.	Falazó homokkő
Duna 1629-1632 fkm főág	Folyami betonkavics
Duna 1635-1637 fkm főág	Folyami betonkavics
Kőbányai Téglagyár	Blokktégla agyag
Rákospalota 88865/4 hrsz.	Közlekedésépítési kavics
Budapest XVI. ker. 1., Csobaj u. 21.	Közlekedésépítési kavics
Rákoshegy Gyolcsrét	Tömör téglaagyag
Rákosliget Micsurin 138525/10 hrsz.	Közlekedésépítési kavics
Duna 1651-1657 fkm főág	Folyami betonkavics
Duna 1659-1661 fkm főág	Folyami betonkavics
Solymári II. agyag	cserépagyag
Csillaghegyi Téglagyár	blokktégla agyag
Szentendrei Dunaág	Folyami betonkavics
Orgovány 156744 hrsz.	közlekedésépítési kavics, közlekedésépítési homok
Rákoscsaba 138659 és 138660 hrsz.	vakoló homok
Budapest XXIII. kerület I. kavics	közlekedésépítési kavics

Forrás: Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága

16-1. ábra: Nyilvántartott ásványi nyersanyag előfordulások az ásványi nyersanyag vagyon szerint (2024)

Forrás: Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága

17. Városi klíma

17.1 Városi klíma....492
17.2 Éghajlatváltozás....495

17.1 Városi klíma

Bevezetés

A főváros általános éghajlati képének meghatározó vonása, hogy nemcsak városi mivoltából fakadóan rendelkezik sajátos éghajlattal, hanem lényegében makroklimatikus értelemben is keverék éghajlata van, mivel az alföldi és a középhegységi klímaterületek határán fekszik. Ez pedig a városi klímajelleg kifejlődését, területi rendszerét, érvényesülését nagymértékben befolyásolja.

Budapest területének mezoklimatikus jellemzői közül kitüntetett figyelmet érdemel a hősziget-jelenség és a sajátos légmozgási rendszer.

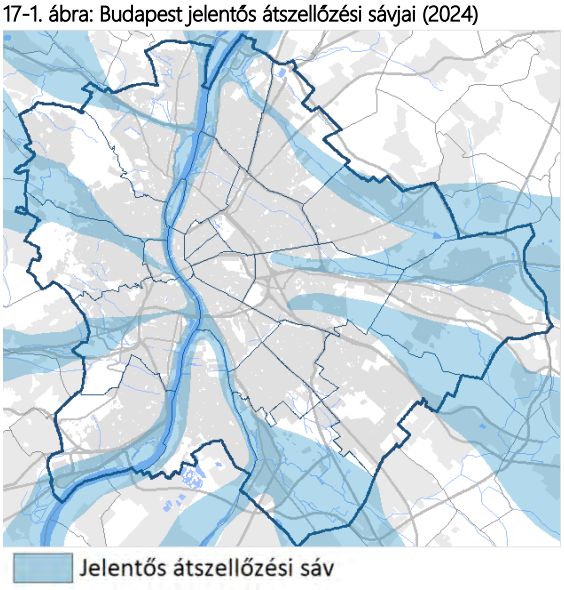
A hőmérsékletet a sugárzás és a felszín anyagi tulajdonságai együttesen alakítják ki. Emiatt nagy súllyal veendő figyelembe a domborzat és a beépítés jellege.

A csapadék területi eloszlását vizsgálva, az évi összegek meglehetősen széles skálán mozognak, a város méretéhez képest relatíve nagy területi különbségek figyelhetők meg. Ez részben a domborzati viszonyokkal, részben a sajátos áramlási rendszerrel magyarázható. A légnedvesség területi eloszlásának legjelentősebb vonása, hogy a belvárosi térség relatív páratartalma igen alacsony, és minél inkább közelítünk a dombos, hegyes vidékek felé, illetve a vízparthoz, annál nagyobb értékeket kapunk.

A várostervezés szempontjából az egyik legkritikusabb meteorológiai elem a szél. Budapesten két helyi szélrendszerrel kell számolni. Az egyik a hőszigettel összefüggő városi cirkuláció, ami nyáron és ősszel fordul elő leggyakrabban, napi menetben pedig az esti és éjszakai órákban figyelhető meg leginkább. A másik viszonylag stabil eleme a városi cirkulációs rendszernek a Budai-hegység keltette hegy-völgyi szél. A városon belül a szélviszonyok tekintetében igen nagy területi különbségek mutatkoznak.

A város egészét tekintve két kiemelten fontos átszellőzési csatorna található. Az egyik – és ez a meghatározóbb – a Duna-völgye, a másik a Hűvösvölgy. Mindkét tengely közel áll a térség makroklímájára jellemző uralkodó szélirányhoz. Figyelembe véve továbbá a Budaörs és Törökbálint között húzódó, a város nyugati irányába is nyitottságot biztosító völgyet, a nyugati, északnyugati és északi irányok kedvező és egyben alkalmas kiszellőzési iránynak tekinthető. További jelentős átszellőzési csatornák találhatók a Dunától keletre, ahol a Pesti síkság felől érkező légmozgás a patakvölgyeken (Rákos-patak, Szilas-patak) keresztül éri el a város belső területét. Ezen sávok beépítetlen területként való megőrzése ezért kiemelten fontos.

17-1. ábra: Budapest jelentős átszellőzési sávjai (2024)

Budapest finomabb felbontású – mezoléptékű – körzetrendszerének meghatározása több szempont egyidejű figyelembevételével lehetséges. A meteorológiai paraméterek mellett elkerülhetetlen a beépítettség szem előtt tartása, ami a városi hősziget-hatás érvényesülésének fokára utal. Fontos támpontot nyújtanak a geomorfológiai viszonyokra, a tengerszint feletti magasságra, a táji elemekre, és a felszín minőségére vonatkozó információk. Bár önmagában a légszennyezettség nem tekinthető klímaparaméternek, a városi mezoklíma értékelésekor indokolt figyelembe venni, mivel a szennyezőanyagok koncentrációjának alakulása döntően a meteorológiai tényezők függvénye, és egy körzet komfortértékének megítélésekor sem

választható szét a klíma és a levegőtisztaság kérdése.

Rendszerbe foglalva a klíma alakításában, illetve módosításában szerepet játszó tényezőket, alapvetően kétféle éghajlati főtípus különböztethető meg: a mesterséges alapú mezoklíma és a természetes alapú mezoklíma.

A felosztás tovább finomítható a beépítettség foka és a levegőszennyezettség mértéke szerint. A természetes alapú klímatípusokon belül síksági, dombvidéki, ill. hegységi és vízparti változat szerepel. A mesterséges eredetű mezoklímáknak két fő típusa, a dominánsan városi és az átmeneti jellegű városi változat különböztethető meg.

Budapest éghajlati paraméterei

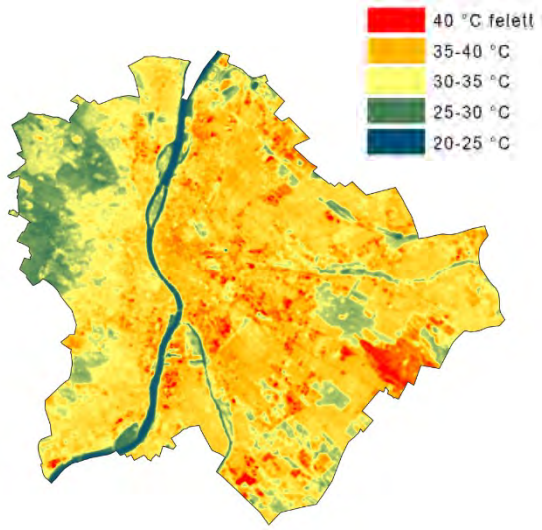
Budapest sokévi átlagos havi középhőmérsékletei alapján a leghidegebb hónap a január, míg a legmelegebb időszak július vége – augusztus eleje. A nyári hónapok havi értékei 23 °C körül, míg a leghidegebb hónapok átlaghőmérséklete fagypont közelében alakul. Az átlagos évi csapadékösszeg 526 mm. A legkevesebb csapadék január-áprilisban hullik, a legcsapadékosabb hónapok pedig – nagyjából kétszer akkora összegekkel – a május-augusztus. A napsütéses órák éves összege átlagosan 2231 óra, de évről évre nagy változékonyságot mutat. A napfénytartam maximuma júliusban (288 óra), míg minimuma decemberben (73 óra) van.

Városi hőszigetek, biológiailag inaktív felületek

A sűrűn beépített területek hőmérséklete több fokkal magasabb a természetes értéknél és a jelentősebb zöldfelületekkel rendelkező külső területeken mérhető értéknél.

A budapesti hősziget jelentőségét illusztrálja az ábra, amely a Landsat 8 műholdfelvétel alapján mutatja a földfelszín becsült hőmérsékletét Celsius fokban, egy kiragadott időpontban, 2022. június 29-én, zavartalan, napfényes időszakban, amikor a léghőmérséklet szélsőségesen meleg volt és harmadfokú hőségriasztás volt érvényben. Budapest hőtérképén kirajzolódnak a magas növényborítottsággal rendelkező területek, ahol a felszínhőmérséklet alacsony. Az erdős területeken (pl. Budai Tájvédelmi Körzet erdői, Kamaraerdő, rákoskeresztúri erdő) alacsonyabb volt a hőmérséklet (25-30 °C). Mindeközben a belvárosban, a jellemzően burkolt területeken 35-40 °C volt a mérvadó, de volt, ahol 40-45 °C fölé is emelkedik a felszínhőmérséklet.

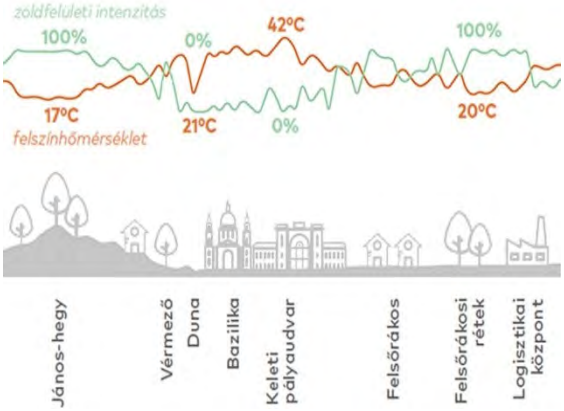
17-2. ábra: Budapest felszínhőmérséklete egy harmadfokú hőségriasztási napon, 2022. június 29-én

Forrás: Sentinel Hub EO Browser

A burkolt és beépített felületek kisugárzó hatása a felület melegedési folyamatait elnyújtja, városi hőszigetet eredményezve, amelyet nagymértékben befolyásol a felszíni hőmérséklet, az antropogén hőkibocsátás (pl. fűtés, klíma használat), a terület beépítettsége és növényzettel, vízfelülettel való fedettsége, valamint a légkör összetétele.

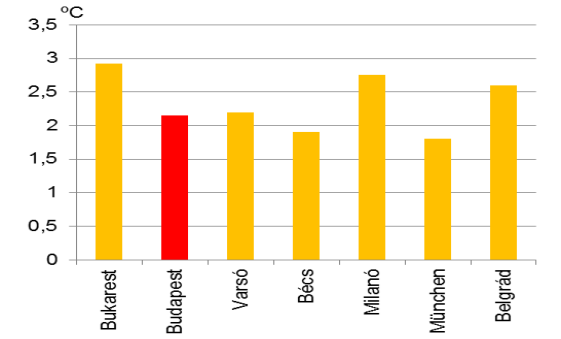
17-3. ábra: A felszínhőmérséklet és a zöldfelületi intenzitás összefüggése a felszínhőmérsékleti és a zöldfelület intenzitási térképek egy adott metszetén felmérve

Forrás: Greenscope Kft.

A hősziget hatás jelentős egészségügyi kockázatot jelent, a hőhullámos napokon többlethalálozás jellemző. A budapesti hősziget intenzitása a vizsgált európai nagyvárosok között közepesnek számít.

17-4. ábra: Évi átlagos felszínhőmérséklet alapú hősziget-intenzitás érték az esti órákban a 2001-2005 közötti időszakban

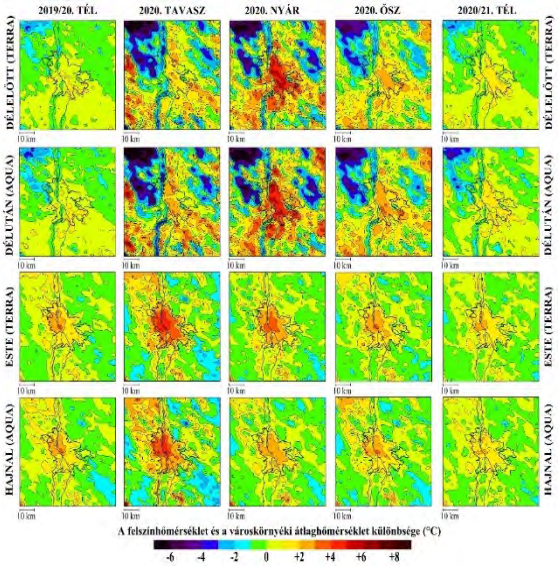

Forrás: Pongrácz-Bartholy-Dezső

Budapest hősziget intenzitásának vizsgálatához az ELTE Meteorológiai Tanszékének kutatási eredményei is segítséget nyújtanak, melynek keretében a Terra és az Aqua műholdak MODIS műszereivel mért felszínhőmérsékleti adatokat térképezték és elemezték. Az 1 km^2 körüli felbontásban is jól látható, hogy az év során hogyan alakult a nappali és éjszakai hősziget erőssége a fővárosban. Ezeket az értékeket a vízszintes felületek kisugárzásából lehet meghatározni, de csak a felhőmentes időszakokban. Így ezek az értékek nem reprezentálják az összes időjárási helyzetet, továbbá nem azonosak a levegő, szokásosan – a felszíntől 2 méterre – mért hőmérsékletével sem. A jelentős térbeli felbontás miatt mégis érdemesek a tanulmányozásra.

A nappali hősziget magja a főváros pesti oldalán, a belváros felett helyezkedik el, melynek értékei a városkörnyéki átlaghőmérsékletnél nyáron 3-7°C-kal magasabbak. A budai oldalon a hősziget hatása kevésbé jelentkezik, a tavaszi-nyári időszakban a Budai-hegység legmagasabb részeinek felszínhőmérséklete ráadásul 4-7°C-kal alacsonyabb, mint a városkörnyéki átlaghőmérséklet. Az őszi-téli időszakban nappal kisebb a hőmérsékleti eltérés a belvárosban, mint nyáron, kb. 2-3°C.

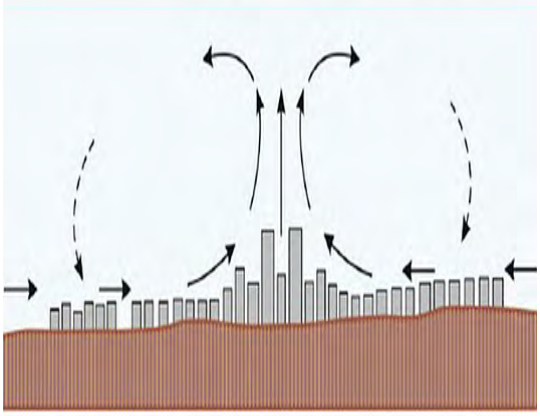
17-5. ábra: Budapest felszínhőmérsékleti anomáliáinak átlagos évszakos szerkezete a négy áthaladási időszakra (délelőtt, délután, este, hajnal), 2020. évre

Forrás: Bartholy-Pongrácz, 2021

A hőszigetek azon túl, hogy a lokális klimatikus viszonyokat befolyásolják, a folytonos felszálló légmozgás kiváltásával a mezoklimatikus légmozgásokra is jelentős módosító hatással vannak. A városbelsőből a meleg levegő felszáll, s a város külső területeiről érkező légáramlat ütközik vele, majd kijjebb leszáll. Így a város belső területeinek átszellőzése korlátozódik, a levegő melegebb, szárazabb, mint a külső területrészeken.

17-6. ábra: A hősziget-hatás okozta cirkuláció elvi vázlata

Forrás: Városklíma kalauz

17.2 Éghajlatváltozás

Hőmérséklet változása

Budapest éghajlati viszonyainak alakulásában is egyértelműen megjelenik a globális klímaváltozás. A város évi középhőmérsékletében alakulásában egyértelmű növekedés mutatható ki, az évi középhőmérséklet mintegy 1,54 ^{0}C-ot emelkedett az 1901 és 2022 közötti időszakban. Ezzel párhuzamosan a napfénytartam évi összege az 1970-es évek kezdetétől nő.

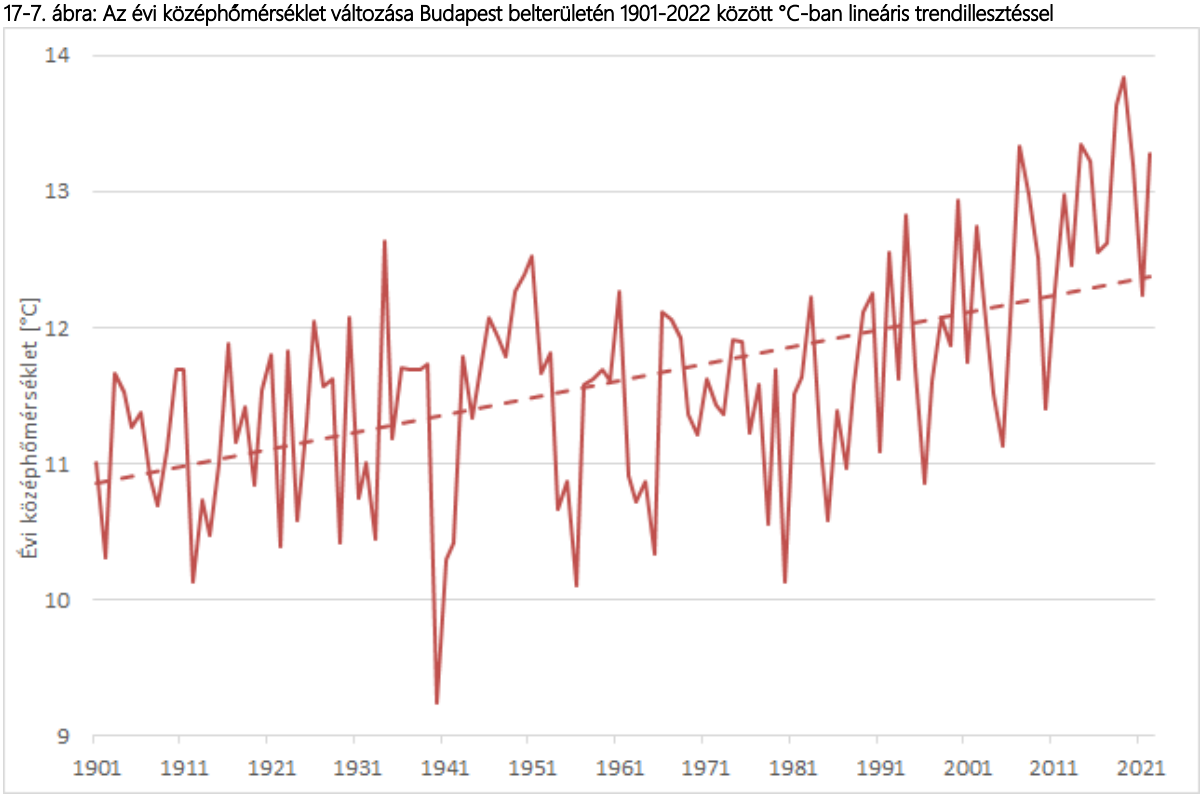
Az átlagértékek változása mellett legalább annyira fontos a szélsőséges időjárási események gyakoriságának növekedése. A HungaroMet éghajlati adatbázisában végzett elemzések szerint a nyári középhőmérséklet emelkedett leginkább a múlt század eleje óta, amely a hőséghullámok sűrűbb előfordulásában is megmutatkozik, ezek gyakorisága az utóbbi 25 évben jelentősen nőtt.

Budapesten 2005-2014 között a küszöbhőmérséklet feletti napok átlagos többlethalálozása 15-20% között volt (Forrás: KRITéR).

A „LIFE in Runoff – Városi Eső" projekt keretében a fővárosra készített előrejelzések szerint a felmelegedés folytatódni fog, amely leginkább – a nyárnál is nagyobb mértékben – a téli hónapokban jelentkezik intenzíven. Az extrém meleg (35 ˚C feletti maximum-hőmérsékletű) napok száma növekedni fog. Ezzel párhuzamosan az extrém hideg (–10 ˚C alatti napi minimum-hőmérsékletű) napok száma jelentősen csökken, de továbbra is jelentkeznek rövid ideig tartó, de erős fagyok.

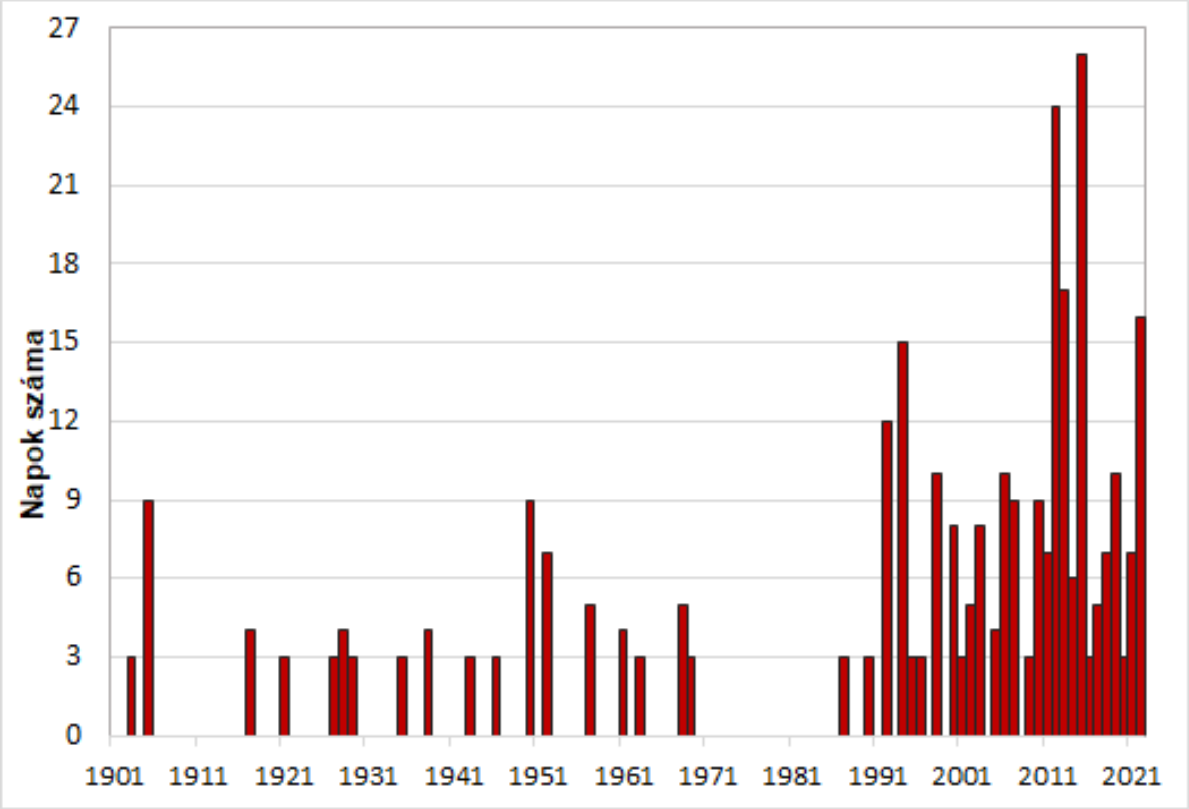
A KlímAdat adatbázisban is hasonló eredmények mutatkoznak, az előrejelzések azonban már a távoli jövőre (2071-2100) vonatkoznak, melyek szerint az országos éves átlaghőmérséklet várhatóan 2-4 °C-kal emelkedik, az 1971-2000-ig terjedő referenciaidőszakhoz képest.

17-7. ábra: Az évi középhőmérséklet változása Budapest belterületén 1901-2022 között °C-ban lineáris trendillesztéssel

Forrás: HungaroMet

17-8. ábra: A legalább 3 napig legalább 27 °C napi közép-hőmérsékletű hőhullámos napok évi száma Budapest belterületén 1901-2022 között, homogenizált adatok alapján

Forrás: HungaroMet

Ózonréteg védelme és az üvegházhatás kérdése

Az üvegházhatású gázok (ÜHG) és aeroszolok légköri mennyiségeinek változásai módosíthatják az éghajlati rendszer energia egyensúlyát. A globális felmelegedéshez az emberiség főleg három ÜHG, a szén-dioxid (CO_2), a metán (CH_4), és a dinitrogén-oxid (N_2O) légkörbe juttatásával járulhat hozzá. A felsorolt ÜHG-ok természetes anyagok, természeti folyamatokból a légkörbe az emberi tevékenység emissziójához képest nagyságrenddel több jut, de tevékenységünk mértéke nem elhanyagolható.

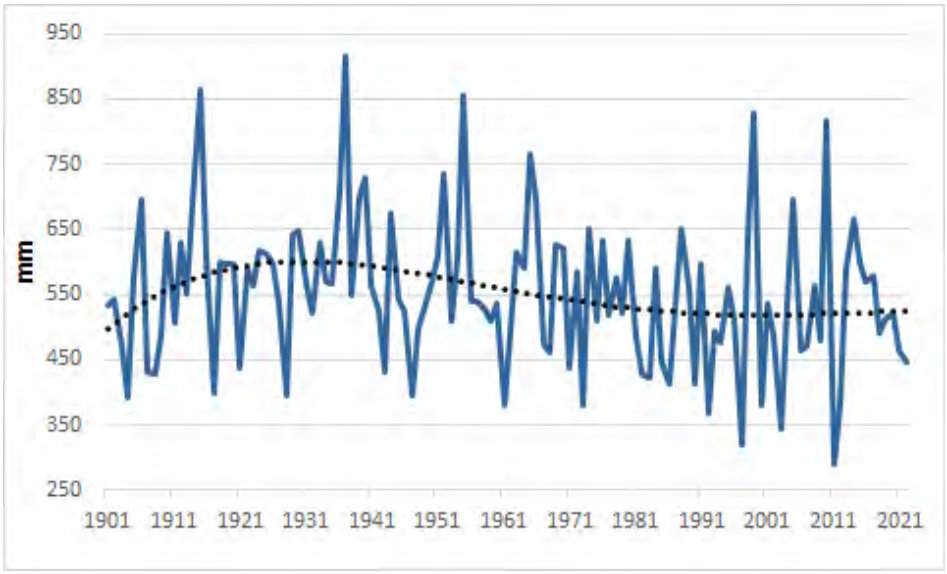
A teljes üvegházhatású gázkibocsátás közel 70%-a az épületállomány energiafogyasztásához kapcsolódik. Ezen belül a lakóépületek 35%-ot, az ipari felhasználás (EU ETS nélkül) 17%-ot, a szolgáltató létesítmények 15%-ot, a fővárosi önkormányzati intézményi és céges épületek, egyéb létesítmények 2%-ot képviselnek a teljes CO_2-kibocsátásra vonatkoztatva". A közlekedés 30%-kal járul hozzá az üvegházhatású gázok kibocsátásához, a hulladék szektor és mezőgazdaság energiafelhasználásához köthető ÜHG-kibocsátása nem számottevő a fővárosban.

1987-ben Montrealban aláírták az ózonréteget csökkentő vegyi anyagok kibocsátásának visszaszorításáról szóló jegyzőkönyvet, melyet a későbbiekben többször is módosítottak. Ennek hatására, az utóbbi évek mérései alapján az ózonréteg degradációjának lassulása figyelhető meg.

Csapadék mennyiségének változása

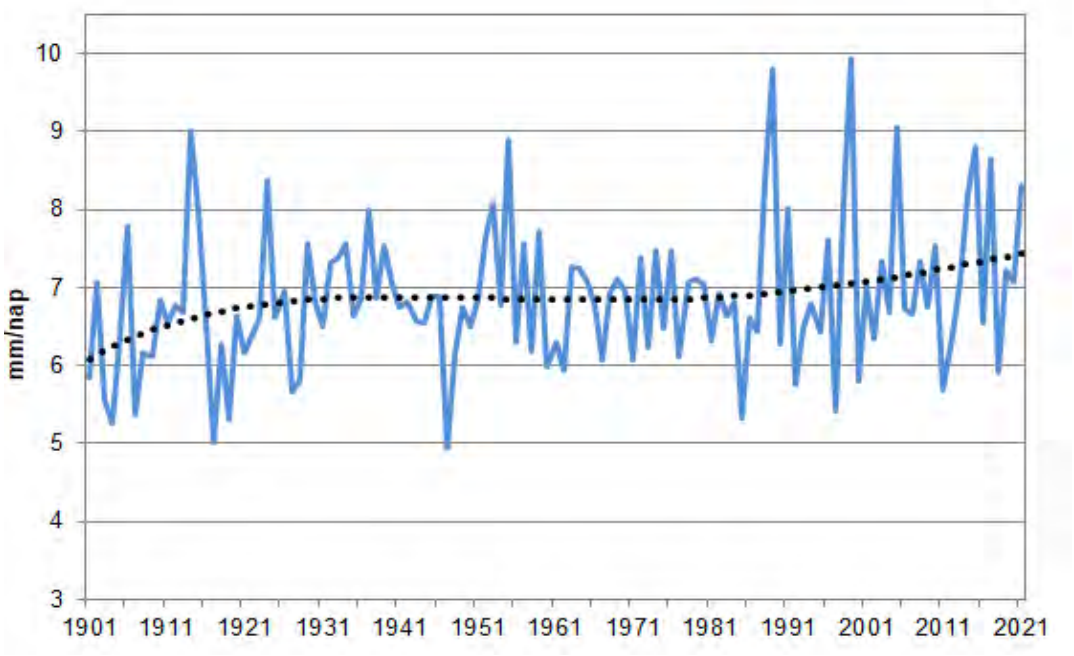
A csapadék évi összege a fővárosban az utóbbi évszázadban csökkent, az éves átlagos napi csapadékintenzitás enyhén növekszik. E két folyamat összefüggésében megállapítható, hogy Budapesten egyre ritkábban, de egyre nagyobb intenzitású csapadékesemények jellemzőek, vagyis a csapadék változékonysága egyre inkább jellemző. Az időjárási szélsőségeket tekintve a nagy, 10 mm-t meghaladó csapadékhozamú órák száma azonban enyhén növekszik, a száraz időszakok hossza és a viharos széllökések gyakorisága pedig jelentősen megnövekedett Budapesten.

17-9. ábra: A csapadék évi összegének változása Budapest belterületén 1901 és 2022 között mm-ben

Forrás: HungaroMet

17-10. ábra: Az éves átlagos napi csapadékintenzitás (napi csapadékosság) Budapest belterületén 1901 és 2022 között mm-ben

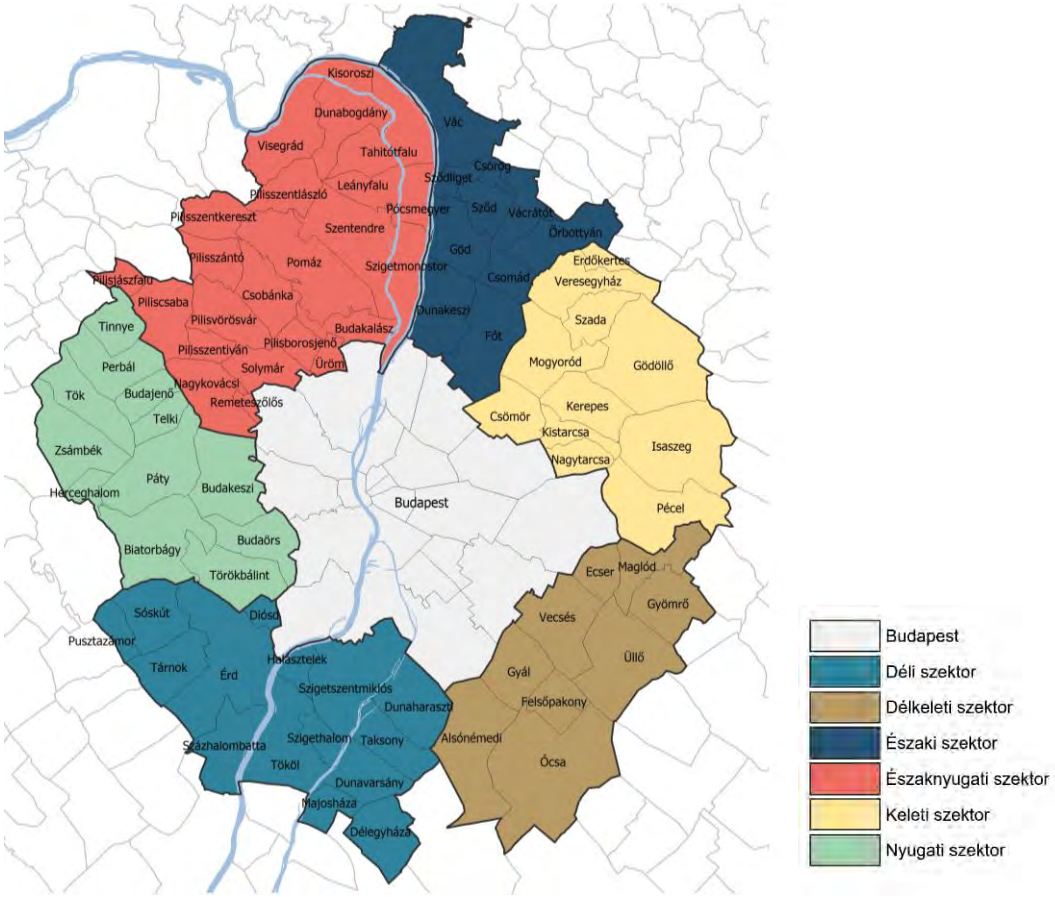
Forrás: HungaroMet

FOGALOMMAGYARÁZAT

adaptáció: Az éghajlatváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodást szolgáló intézkedések összessége, mint pl. hőhullámokra, intenzív csapadékeseményekre való felkészülés a zöld-és kék infrastruktúra komplex fejlesztésével (forrás: Budapest Fenntartható Energia-és Klíma Akcióterve 2021).

agilis tervezés: a szoftverfejlesztésben alkalmazott módszertan átvétele szolgáltatás-tervezésben, ahol a cél rögzített, de az ahhoz elvezető út szükségszerűen módosul, folyamatosan javul. Lényeges elemei például, hogy a változásokra történő reagálás fontosabb, mint a tervek merev követése; fontos szerepe van az ügyféllel történő együttműködésnek, visszajelzéseknek, az adatoknak, az iteratív tervezési folyamatnak, tesztelési fázisoknak. (forrás: https://www.gov.uk/service-manual/service-standard/point-7-use-agile-ways-of-working)

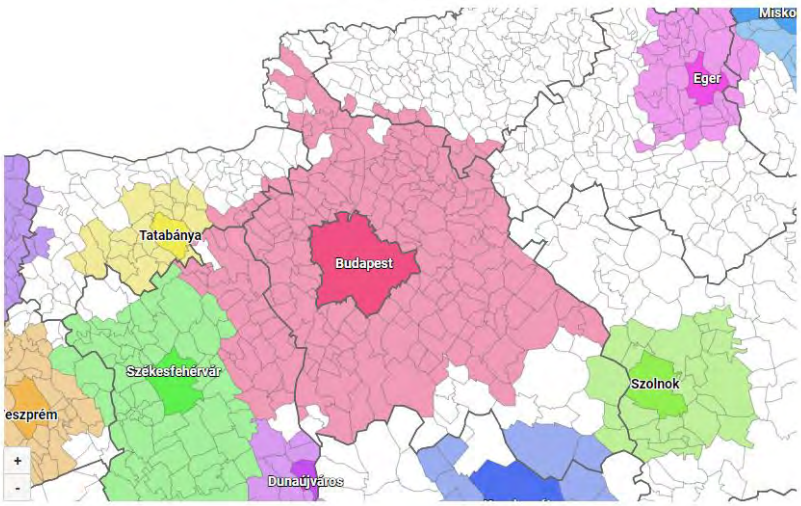
budapesti agglomeráció: a 2018. évi CXXXIX. törvény 1/1. melléklet szerinti települések (Budapest + 80 település, pl.: Alsónémedi, Biatorbágy, Budajenő stb.)

Budapest funkcionális várostérsége:

Az Urban Audit adatgyűjtés tárgyát képező magyarországi városok és funkcionális várostérségek főbb adatai, 2020 (Forrás: https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_urban_audit):

Funkcionális várostérség neve	Települések száma	Teljes népesség (fő)	Lakásállomány (db)	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	Város neve	Teljes népesség (fő)	Lakásállomány (db)	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)
Budapesti	199	3 014 944	1 412 092	48 587	Budapest	1 750 216	930 714	26 963

Forrás: https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_urban_audit

EU Fehér könyv: Európai Unió (EU) által készíttetett és elfogadott dokumentum, amely az EU tevékenységének egy meghatározott szakterületére vonatkozó javaslatokat tartalmaz.

externális költség: olyan költség mely nem az elsődleges szereplőnél jelentkezik, ugyanakkor szoros összefüggésben van a folytatott gazdasági tevékenységgel.

intelligens szakosodási stratégiát (S3): egy szakpolitikai eszköz, amelyet az Európai Unióban a 2014-2020-as időszak óta alkalmaznak a nemzeti és regionális gazdaságok fejlesztéséhez és az ipari átalakuláshoz, digitalizációhoz történő strukturális alkalmazkodás erősítése érdekében. Az intelligens szakosodással a kutatás és az innováció a regionális fejlesztés eszközeként jelenik meg, helyi alapú megközelítés, amely a területen rendelkezésre álló eszközökre és erőforrásokra épül. Az S3-aknak meg kell határozniuk és korlátozott számú területre, az úgynevezett S3 beruházási prioritásokra kell összpontosítaniuk a forrásokat. Az S3-ak megkövetelik a négyes spirál (quadruple helix) érdekelt feleitől (közszféra, kutatás, magánszektor és civil társadalom), hogy vegyenek részt a stratégia teljes ciklusában. (forrás: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/s3-community-of-practice/about_en)

intermodális központ: városközponti funkcióval rendelkező intermodális csomópont, ahol az intermodális csomópont különböző közlekedési hálózatok kapcsolódási pontja pl.: vasúti, helyi és helyközi autóbusz pályaudvar egy helyszínen.

Közép-Magyarország (HU1): Budapest + Pest megye

„korábbi" Közép-magyarországi régió megszűnt: **Budapest régió** (HU11) és **Pest megye régió** (HU12) önállóan (NUTS 2 kód) (NUTS2)

kékinfrastruktúra: Vízfolyások, vízfelületek és vizes élőhelyek összessége, melyek a zöldinfrastruktúra részét képezik.

Kiss and Ride/Kiss and Drive/Kiss and Go: (jelentése puszilj és utazz) olyan közlekedési létesítmény, ahol a gépjárművek félreállhatnak arra az időre, amíg a tömegközlekedési eszközhöz vagy egyéb utazási célhoz (pl. iskola) tartó vagy onnan érkező utasukat kirakják, vagy felveszik.

közösségi lakhatás (co-housing): A kollektív tulajdonú lakhatási modell a megfizethető lakásszektor bővítésének egyik fontos eszköze lehet. Bár a közösségi lakhatásnak vagy co-housingnak vannak teljesen piaci alapú formái is, amelyeknek nem szükségszerűen része a széles körű megfizethetőség, ezekre a jelen koncepció nem tér ki. A kollektív tulajdonú lakhatási formák lényege, hogy a tulajdonosi jogok (többségükben) nem egyes háztartásokhoz, hanem a lakókból álló közösség egészéhez kapcsolódnak. Az épület lakóközössége egy, a hagyományos társasháznál szorosabb együttműködésre épülő szervezetet alkot, amely jogi formáját tekintve lehet egyesület, nonprofit kft., nonprofit zrt. vagy lakásszövetkezet.

megfizethető lakhatás: A lakhatás megfizethetősége több dimenzió mentén is értelmezhető fogalom. Egyrészt arra utal, hogy a lakhatás költségeinek megfizetése után mennyi jövedelme marad a háztartásnak egyéb költségekre, másrészt pedig arra, hogy mennyire elérhető a háztartások számára a lakhatás: tudnak-e lakást vásárolni, bérelni, illetve annak költségeit meg tudják-e fizetni (forrás: Éves jelentés a lakhatási szegénységről, 2023 Habitat of Humanity Magyarország, hivatkozva Brieri, D.S. (2014). Housing Affordability. In: Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research,2971-2975)

Mesterterv: A Mesterterv olyan alapvető fontosságú dokumentum, amely hosszú éveken keresztül biztosítja az építési szabályzaton alapuló, konkrét fejlesztési javaslat sikeres megvalósítását. A Mesterterv egy állapotkövető stratégiai dokumentum, amely a jövőbeli fejlődés irányításának eszköze. Készítésében az önkormányzat, a helyi közösség, az ingatlantulajdonosok és a fejlesztők is részt vesznek a közös vízió kialakítása érdekében. A Mesterterv elemzést és javaslatokat tartalmaz egy terület népességére, gazdaságára, lakhatására, közlekedésére, közösségi létesítményekre és egyéb területfelhasználására vonatkozóan. A városépítészeti léptékű terv az épített elemek karakterét határozza meg a szabályozási tervnél részletesebben, de az építészeti engedélyezési tervnél sematikusabban, tartalma a környezet felmérésén, fizikai jellemzőkön, valamint a társadalmi és gazdasági viszonyokon alapul, funkciója a terület fenntarthatósága érdekében a városi környezet alakítására vonatkozó javaslatok integrált megközelítése. A városátalakításról szóló kezdeményezések általában hosszú távú javaslatok, fontos, hogy a Mesterterv állapotkövető dokumentum legyen, amely képes a projekt idővel változó feltételeit követni, így a különböző ütemek megvalósulása során azok hatásai visszacsatolásként beépülhetnek a tervbe. A Mesterterv egy kifinomult "modellként" írható le, amely összességében több réteg integrált, működőképes terve:

- megmutatja, hogyan kapcsolódnak egymáshoz a fejlesztési terület és a környező városrész utcái, terei és szabad terei, meghatározza a meglévő városszerkezethez való illeszkedés módját,

- meghatározza az épületek magasságát, volumenét és tömegformálását,
- meghatározza az épülettömegek kialakítására vonatkozó előírásokat, az épületek karakterének, minőségének és anyaghasználatának tekintetében.
- meghatározza az épületek és a közterületek közötti javasolt kapcsolatokat,
- meghatározza a megengedett tevékenységek/rendeltetések eloszlását, arányát,
- meghatározza a gyalogos, kerékpáros, közúti és közösségi közlekedési hálózatát, valamint a városüzemeltetési szempontból szükséges járművek közlekedési lehetőségeit.
- meghatározza a közművek megvalósítását,
- bemutatja, hogy egy új, városias jellegű városrész mennyire jól integrálódik a környező városi környezetbe és a természeti környezetbe,
- meghatározza a zöldfelületek elhelyezkedését, nagyságát és azok arányát az épített környezethez képest,
- meghatározza a helyi közösség támogatásának, helyi gazdaság erősítésének módját és a szociális szempontok érvényesülését.

Ahhoz, hogy egy Mesterterv teljes legyen, pénzügyi, gazdasági és szociálpolitikai dokumentumoknak és megvalósítási mechanizmusoknak kell ezt alátámasztaniuk.

metropolisz térség: A metropolisz térség olyan településrendszer, mely egy nagyvárosból (külvárosaival együtt) és a kapcsolódó vonzáskörzetéből áll, mely több különböző méretű városi központot foglalhat magába. (Budapest metropolisz térsége: Közép-Magyarország (NUTS 1 kód) (NUTS1))

mitigáció: Az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló intézkedések összessége, mint pl. az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, üvegházhatású gáz-elnyelő képesség növelése erdőtelepítéssel, zöldfelületek kialakításával (forrás: Budapest Fenntartható Energia-és Klíma Akcióterve 2021).

multimodális: személy vagy áruszállítás egy szerződés/jegy keretében két különböző közlekedési móddal (pl.: közút és vasút).

non-profit bérlakásszektor: külső szereplők által működtetett lakásügynökségek, a nonprofit szereplők lakásbérleti programjai, vagy a hosszú távon megfizethető, használati jogon alapuló lakásszövetkezetek (forrás: Lakhatási Minimum 2024)

ökoszisztéma szolgáltatások: Azok a javak (termékek és szolgáltatások), amelyeket az ökológiai rendszer természetes vagy átalakított formájában nyújt, növelve a társadalom és a tagjainak jóllétét (forrás: a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 4. § r) pont). Ezek a szolgáltatások nélkülözhetetlenek az emberi jólét és a gazdasági tevékenységek szempontjából, mivel közvetlenül vagy közvetve támogatják az életminőséget és a természeti erőforrások fenntartható használatát. Az ökoszisztéma szolgáltatásokat négy fő kategóriába sorolhatjuk: szabályozó, ellátó, támogató és kulturális szolgáltatások.

önmagát magyarázó út: olyan úthálózati elem, amely funkciójának megfelelően tervezett, épített és karbantartott, egyértelmű forgalomtechnikai eszközökkel rendelkezik, csökkentve a közúti balesetek előfordulási valószínűségét. Az önmagát magyarázó utak hálózata az ún. megbocsátó úthálózat.

B+R tároló (Bike and Ride): a személygépjárművek közlekedési eszközváltását biztosító, ún P+R rendszerű parkolóknak megfelelő, a kerékpárok tárolására szolgáló létesítmény.

perc alapú elérési távolság kvantitatív mérése: a funkcionális ellátottság, az elérhetőségek gyalogos izokrón térképen alapuló vizsgálata. Az izokrón térkép adott időküszöbön belül (5-10-15-20 perc) egy pontból, egyenlő gyaloglási idővel elérhető területet ábrázol nyílt forráskódú adatok felhasználásával, térinformatikai szoftver segítségével. A vizsgálathoz a Fővárosi Önkormányzat Kompakt város tanulmányhoz elkészített adatbázisa os felhasználható az objektíven összehasonlítható eredmények érdekében.

szürke infrastruktúra: Anyag, energia vagy információ továbbítását, tárolását vagy felhasználását segítő, valamint a szállítást és közlekedést biztosító épített, művi infrastruktúraelemek összessége (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

települési zöldfelület: A településen lévő fával, cserjével, lágyszárúakkal állandóan borított területek, valamint a tavak és vízfolyások, amelyek életteret és árnyékoló vagy párologtató felületükkel klimatikus kiegyenlítést biztosítanak (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

települési zöldinfrastruktúra elem: a települési zöldinfrastruktúra szerkezetét adó vonalas vagy foltszerű, zöldfelülettel vagy vízfelülettel borított, ökoszisztéma szolgáltatást nyújtó területek, különösen a fasor, közkert, közpark, magánkertek, vízfolyás és állóvíz, valamint egyéb, a településterv zöldinfrastruktúra munkarészében meghatározott, településszerkezeti jelentőségű zöldfelületek, amelyek együttesen alkotják a települési zöldinfrastruktúrát (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

településtervezési szabályzat (TTSZ): a fejlesztési terv és a rendezési terv, a településképi rendelet, a településrendezési eszköz, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézmények előkészítésének és módosításának támogatása érdekében, azok összeállításának műszaki elvárásait és egyeztetésének technikai szabályait e rendelettel összhangban megállapító tervezési segédlet, amely a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján kerül közzétételre azzal, hogy a településterv készítése és azt követő módosításakor alkalmazása kötelező, a településrendezési eszköz módosításakor alkalmazása ajánlott, de nem kötelező. (419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 1. §)

természetalapú megoldások: Komplex gyűjtőfogalom, olyan tevékenységek összessége, melyek az ökoszisztémák védelmét, helyreállítását, a velük való fenntartható gazdálkodást szolgálják. Közös jellemzőjük, hogy egymással szinergiában képesek környezeti, társadalmi és gazdasági előnyöket nyújtani: azaz egyszerre növelik a biológiai sokféleséget, egy terület ellenállóképeségét és az emberi alkalmazkodóképességet a klímaváltozás negatív hatásaival szemben (forrás: Nemzetközi Természetvédelmi Szövetség (IUCN) és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) meghatározása alapján).

városi zöldövezet: Olyan biológiailag aktív, rendszeresen növényzettel fedett területek összessége a városok közelében, vagy azok körül, amely a beépítéstől állandó jelleggel megóvásra kerül, így gátolva a települések összenövését (forrás: Ongjerth 1998[1]).

zöldfelületi intenzitás: A település élhetőségének egyik meghatározó indikátora. A zöldfelület-intenzitás megmutatja, hogy mekkora az adott területrészre eső zöldfelület síkbeli kiterjedésének aránya és az egészségi állapotának mértéke (forrás: Budapest környezeti állapotértékelése 2024).

zöldhálózat: Korlátozások nélkül, vagy részbeni korlátozással mindenki számára hozzáférhető, meghatározó növénystruktúrával rendelkező terek rendszere, mely területi és lineáris zöldfelületi elemekből áll (forrás: Almási 2007[2]).

zöldfelületi elem: A települési zöldinfrastruktúra növényi alkotórészei, különösen fa, cserje, lágyszárú, gyep (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

zöldterület: A zöldterület településrendezési jogi fogalom. A zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület, amely a település zöldinfrastruktúrával való ellátottságát, klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, valamint a pihenést és testedzést szolgálja. A zöldterület általános használata szerint közpark vagy közkert lehet (forrás: a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 31. § (1) bekezdés).

---

[1] ONGJERTH R. (Szerk.) (1998): A szuburbanizációs lakáskérdés megoldásának vizsgálata; Zöldövezet (zöld gyűrű, zöld ék) létrehozása és fenntartása az angol Green Belt rendszer tapasztalatainak figyelembevételével. Elemző tanulmány. Budapest: Studio Metropolitana Urbanisztikai Kutató Központ, 54 p.; p. 5.

[2] ALMÁSI B. (2007): A zöldhálózat tervezés metodikai fejlesztése Budapest peremterületének példáján. Budapesti Corvinus Egyetem. Doktori értekezés.

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

II. KÖTET: HELYZETÉRTÉKELÉS

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet
véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Tartalomjegyzék

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

I. kötet Helyzetértékelés

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

II. kötet Helyzetértékelés

A lakosság véleménye, szokásai....498

1. Vizsgálati tényezőkhöz tartozó elemek egymásra hatásának összevetése, adottságok, lehetőségek és korlátok összefoglalása....504

2. A fejlesztést és rendezést befolyásoló értéket, problémát, védelmet, illetve korlátozást meghatározó elemek....577

3. Egyes általános használat szerinti területek és településrészek, infrastruktúra-elemek, valamint az Intézkedést, beavatkozást igénylő területek....611

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

III. kötet Mellékletek

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BATrT: Trtv. harmadik része (Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve)

BFRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata a Fővárosi településterv részeként

BGYH Zrt.: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.

BKM: Budapesti Közművek Nonprofit Zrt.

BMSZKI: Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

BMT: 856/2023 (X.25.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Budapesti mobilitási terv

Budapest 2030: Budapest hosszú távú városfejlesztési koncepciója

BVKSZ: Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat

CEB: Európa Tanács Fejlesztési Bank (The Council of Europe Development Bank)

DÉSZ: Duna-parti építési szabályzat

EBP: Egészséges Budapest Program

EIB: Európai Beruházási Bank

EIT: Európai Innovációs és Technológiai Intézet

EIT KIC: Tudás- és Innovációs közösségei (Knowledge and Innovation Community), melyet az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) 2010-ben alapított.

ÉKM: Építési és Közlekedési Minisztérium

ERFA: Európai Regionális Fejlesztési Alap, az az európai kohéziós politika egyik fő pénzügyi eszköze

ESG: olyan fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó szempontrendszer, amely egy adott vállalkozásnál a környezetre, a társadalomra és az irányításra vonatkozó hatásokat és faktorokat értékeli fenntarthatósági szempontból, a vállalatoktól elvárt jelentéstételt a 2023. évi CVIII. törvény szabályozza

ESZA+: Európai Szociális Alap Plusz, a humántőke-befektetések és a szociális jogok európai pillére végrehajtásának fő eszköze az Európai Unióban

ETS rendszer: Az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere

Étv.: 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

FCSM: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

FKT: Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa

FRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata

FSZKT: Fővárosi Szabályozási Keretterv

FTFT: Fővárosi településfejlesztési terv

FTT: Fővárosi településterv

HÉSZ: helyi építési szabályzat

HFT: Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve

HIPA: helyi iparűzési adó

HMKE: háztartási méretű kiserőmű

HMV: használati melegvíz

HuHa: hulladékhasznosító mű

IKOP Plusz: Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz
ITP: Integrált Területi Program
ITS: Integrált településfejlesztési stratégia
KEHOP Plusz: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz
Kerékpárforgalmi főhálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KÉSZ: kerületi építési szabályzat
KöTv.: A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
Közúthálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KSZT: kerületi szabályozási terv
KVSZ: kerületi városrendezési és építési szabályzat
Kvt: 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
MAVIR: Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító
MEKH: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal
Méptv.: 2023. évi C. törvény a magyar építészetről
MMF: Az Európai Unió többéves pénzügyi kerete, hétéves időszakokat ölel fel
NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
OFTK: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
OTÉK: 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
Otthon Budapesten: 884/2021. (IV. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia
OTrT: Trtv. második része (Országos Területrendezési Terv)
PV: fotovoltaikus
RRF: Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz
SECAP: Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv
SUMP: Fenntartható Városi Mobilitási Terv (Sustainable Urban Mobility Plan)
TÉKA: 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról
TOP Plusz: Területfejlesztési Operatív Program Plusz
Trk.: A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet
Trtv.: 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
TSZT: Budapest főváros településszerkezeti terve
TTSZ: Településtervezési szabályzat
VER: Villamosenergia-rendszer
VÉSZ: Városligeti Építési Szabályzat

Fővárosi településterv

II. Helyzetértékelés

A lakosság véleménye, szokásai

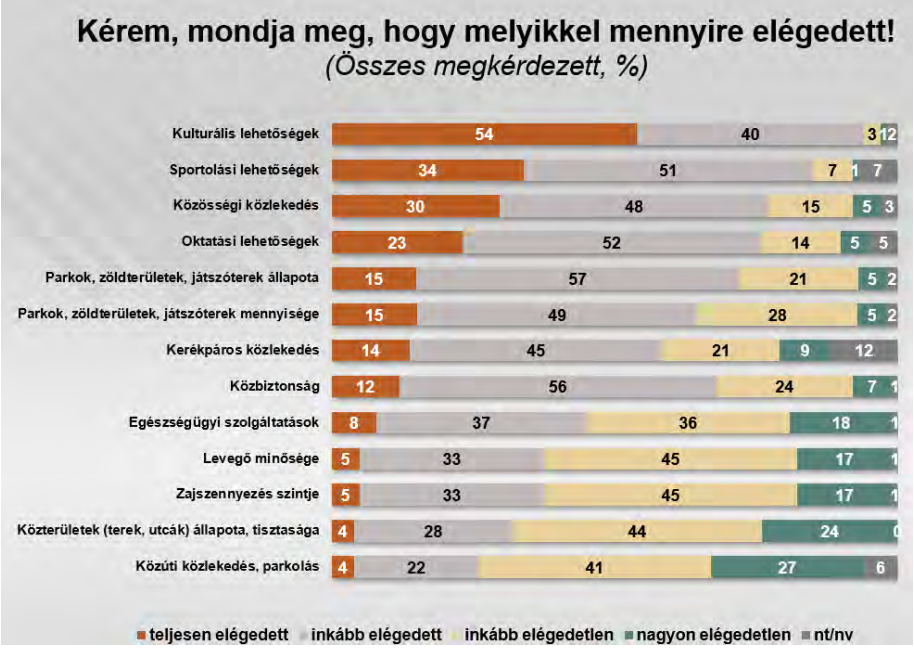
A Fővárosi Önkormányzat 2021-ben elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megerősítette, hogy fejlesztéseit a lakosság bevonásával, igényeinek, véleményének megismerésével tervezi a jövőben. A stratégiakészítés és az ahhoz kapcsolódó éves monitoring riport keretében rendszeresen készülnek közvélemény-kutatások[1], a felnőtt budapesti lakosság nem, életkor és iskolai végzettség szerinti összetételét tükröző 1000 fős mintán, telefonos interjúkkal, strukturált kérdőívek mentén.

Lakossági elégedettség összesített mértéke (2022)

61,4%

Eredmények összegzése

A helyi lakosok fővárosi életminőségről alkotott véleményét vizsgáló kérdéssor az Európai Unió életminőségi (Quality of Life) kutatásának módszertanát veszi figyelembe, és az alapvető szolgáltatásokkal való elégedettség vizsgálatára épül. A lekérdezés 2020-ban és 2022-ben is megtörtént, az eredmények alapján a fővárosi életminőség megítélése összességében pozitív volt, a megkérdezett budapesti felnőtt népesség több mint 60%-a kifejezetten szeret a fővárosban élni. A Budapest által kínált lehetőségekkel, szolgáltatásokkal, feltételekkel való elégedettségből az derült ki, hogy a város erőssége a kulturális élet, de jellemzően elégedettek a lakói a sportolási, a közösségi közlekedési szolgáltatásokkal és az oktatási lehetőségekkel is. Nem ennyire kedvező az értékelése (de a többség inkább elégedett) a zöldterületek mennyiségének és állapotának, a kerékpáros közlekedésnek és a közbiztonságnak. Meghaladja az elégedetlenek aránya az elégedettekét az egészségügyi szolgáltatások, a levegő minősége, a zajterhelés szintje, a közterületek állapota, valamint a közúti közlekedés és parkolás vonatkozásában.

[1] A kutatásokat a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. megbízásából a Medián Közvélemény-és Piackutató intézet készítette.

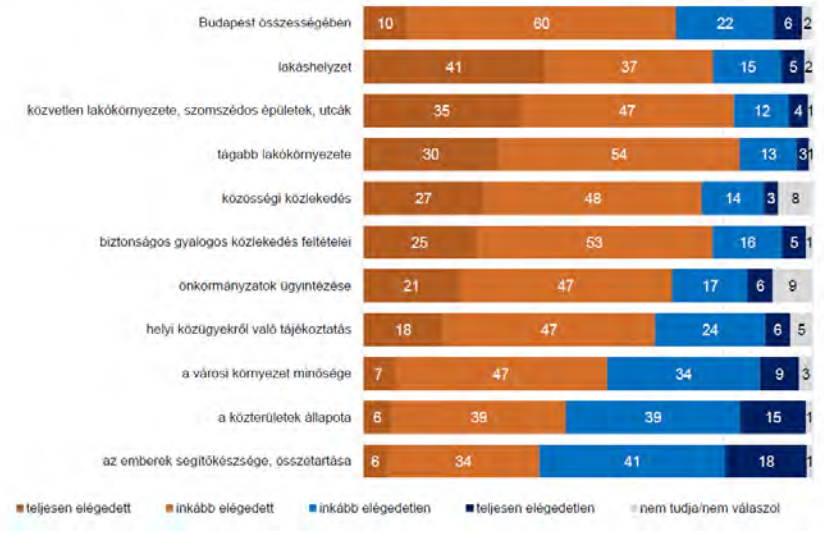
A város különböző részein élők alapvetően hasonlóan látják a helyzetet; a levegő tisztaságával és a zajszennyezettséggel viszont valamivel elégedettebbek a kertvárosokban és lakótelepeken élők, mint a történeti belváros és a belváros közeli zártsorú övezet lakói. A 2022. évi felmérés eredménye szerint a lakosság 30 százaléka tervezte, hogy elköltözik Budapestről (2020. évi felmérésben csak 28%) a következő években. Különösen magas a költözni szándékozók aránya a fiatalok körében: a 18-29 éves korcsoportban 45 százalék (2020-ban 41%), a harmincasok körében pedig 42 százalék (2020-ban 40%).

2024-ben, a fővárosi településtervek elkészítéséhez egy önálló kutatás készült, mely elsősorban azokra a szempontokra kérdezett rá, amelyek a korábbi években mért kimagasló költözési szándék, valamint az életminőség romlásának hátterében állhatnak, s amely tényezők kedvezőbbé tételével, fejlesztésével erősíthető Budapest népességmegtartó képessége.

A budapestiek többsége szerint javítani kell a városi környezet minőségét és a közterületek állapotát.

A budapesti életminőséget összességében a közepesnél (2,5) valamelyest jobbnak ítélik a város lakói. A kérdőívben felsorolt tíz részterületet saját szempontjukból, élethelyzetük és személyes tapasztalataik alapján értékelték a válaszadók. A legtöbb szempontról az összképnél kedvezőbben vélekednek az emberek, de három tényező megítélése az átlagnál rosszabb. Az életminőség megítélése a demográfiai jellegű mutatók közül az anyagi helyzettel és a lakáshasználat jogcímével függ össze[2] a legerősebben: azok, akik könnyebbnek érzik a megélhetésüket és saját tulajdonú lakásban élnek, elégedettebbek a városi élet minőségével. A lakáshelyzettel elégedetlenek aránya a 40 évnél fiatalabbak és a panelházban élők körében is az átlagnál magasabb.

A városi környezet néhány összetevőjének megítélése
(százalék)

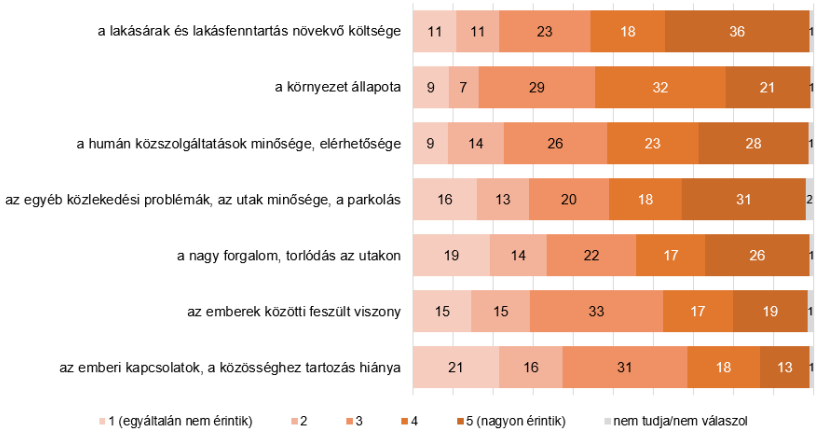

A lakhatás megfizethetőségének és biztonságának kérdésével kiemelten kell foglalkozni a településfejlesztési terv kidolgozása során.

A személyes életminőség megítélésének értékeléséhez hét tényező vizsgálatára került sor, ezek közül leginkább a lakásárak és a lakásfenntartás növekvő költségei befolyásolják az életminőséget, de erősen hat rá a környezet állapota, a humán közszolgáltatások minősége, illetve a közlekedési problémák is.

[2] a súlyozott mintában 81%-kal szerepelnek a saját vagy családtag tulajdonában lévő lakásban élők, így a lakáshelyzettel való elégedettség magas.

Az életminőséget befolyásoló tényezők
(ötfokú skála átlagai)

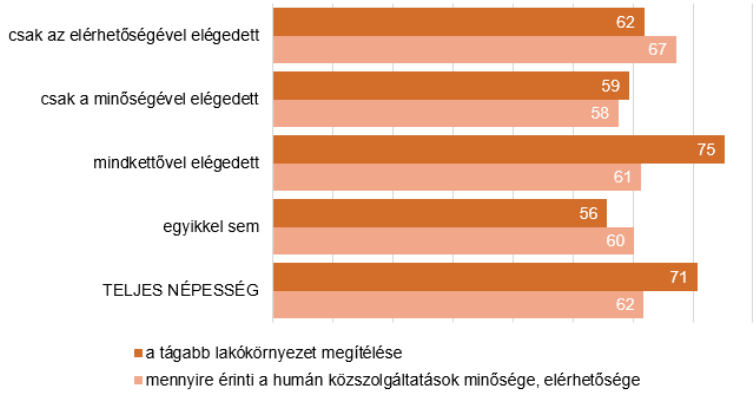
A felmérésben szereplő hét tényező közül az emberek közötti feszült viszony és különösen az emberi kapcsolatok, a közösséghez tartozás hiánya azok a tényezők, amelyek az elégedetlenség ellenére a legkevésbé befolyásolják azt, hogy a budapestiek milyennek ítélik az életminőségüket. A válaszadók közel kétharmadának vannak intenzív kapcsolatai a lakóhelyükön: 63 százalék ítélte úgy, hogy lakókörnyezetében az emberi kapcsolatai jellemzésére az illik a leginkább, hogy „baráti kapcsolatai alakultak ki, van kihez fordulni, ha szüksége van rá".

A kérdéssor a korábbi kutatásokat kiegészítő kérdéseket tartalmaz a mobilitási és lakókörnyezettel kapcsolatos elvárások és szokások vonatkozásában.

Az alapszolgáltatások minőségének és kényelmes elérhetőségének további javítása a vonzó lakókörnyezet és a személygépjárművel történő közlekedés i igény csökkentése szempontjából

A napi szolgáltatások, a boltok kényelmes, gyalogos vagy rövid utazást igénylő elérése szinte mindenki számára (93%) fontos., kimagasló az érték az idős korúak (96%) és autóval nem rendelkező háztartások esetében (96%). Az alapszolgáltatásokkal való általános elégedettség magas szintű, az elérhetőséggel 86%, a minőséggel 76%, mindkettővel 73 % elégedett. A lakókörnyezet megítélése erősen összefügg azzal, hogy mennyire elégedett valaki az alapszolgáltatások elérhetőségével és minőségével.

A lakókörnyezet megítélése az alapszolgáltatások elérhetőségének és minőségének fontossága szerint
(átlagok százfokú skálán)

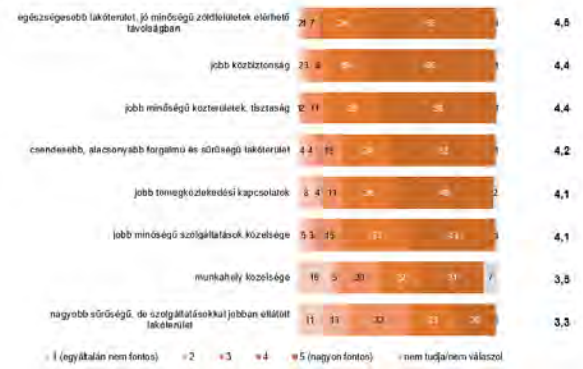

Budapest népességmegtartó erejének növelése és az emberek életminőségének javítása érdekében a minőségi zöldfelületek további bővítésére. jobb minőségű közterületekre van szükség.

A budapestiek számára a jó közbiztonság kiemelten fontos, amit a városi közterületek fejlesztése során figyelembe kell venni.

A lakókörnyezeti elvárásokat jól tükrözi az is, hogy hová költöznének szívesen az emberek a városon belül. A budapestiek 45 százaléka nevezett meg olyan kerületet, ahova szívesen költözne. Nagyobb arányban jelöltek meg vonzó másik kerületet a fiatalabbak, mint az idősebbek, a képzettebbek, mint a kevésbé iskolázottak, a nagyobb létszámú, illetve gyerekes háztartásokban élők. Az új lakóhely kiválasztásánál a felsorolt nyolc szempont mindegyike fontosabb a közepesnél, és az egészségesebb lakóterületnek, a jobb közbiztonságnak és a jobb minőségű szolgáltatásoknak a legnagyobb a súlya.

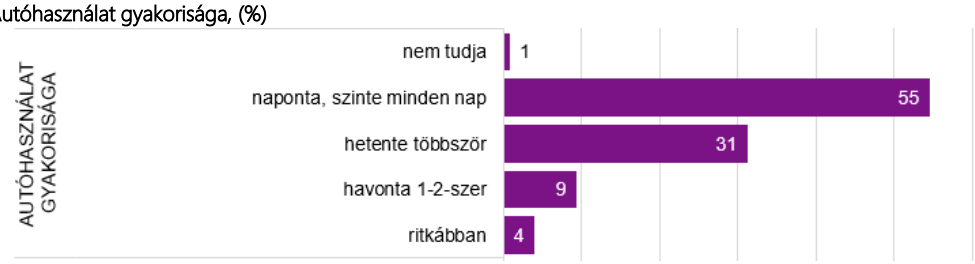
Ha Budapesten belül elköltözne, a lakásárakon kívül mennyire lennének fontosak a következő szempontok az új lakóhely kiválasztásánál?
(százalék és ötfokú skála átlagai)

A fővárosiak többségének életminőségét a nagy forgalom, torlódás, az utak minősége és a parkolás jelentősen befolyásolja, ugyanakkor az alacsonyabb forgalmú, csendesebb és egészségesebb lakókörnyezet fontos egy új lakóhely megválasztása során.

A budapestiek 69 %-a él olyan háztartásban, amelyben van autó, ezen belül csaknem minden harmadikban legalább kettő. Az autósok körében a használatának intenzitása önmagában a gazdasági aktivitással, az életkorral, a lakóövezettel (lényegesen többet használják azok, akik a kertvárosokban, ezen belül is különösen azok, akik a Pesten élnek) és az iskolai végzettséggel függ össze. Az autósok csupán 3-4%-a tartja a lakásától távol az autóját, a közterületi tárolás a történeti belvárosnál (58%) még magasabb a lakótelepi panelházban élők esetében (83%).

Autóhasználat gyakorisága, (%)

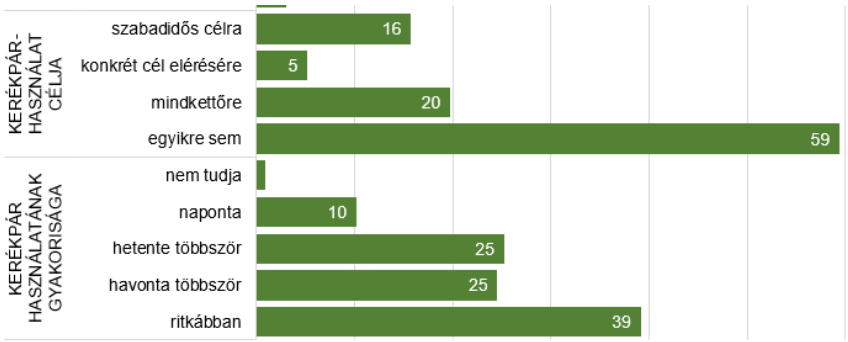
A biztonságos városi kerékpározás feltételeinek javítása alapvető jelentőségű a hivatásforgalmi célú használat erősítése érdekében.

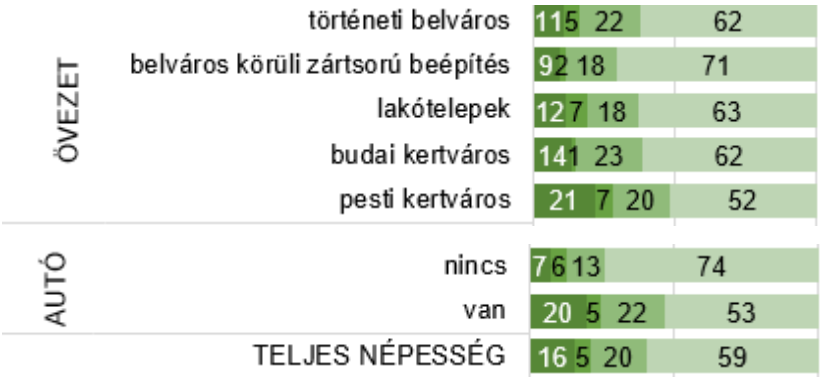
Hosszú távon a közösségi közlekedés és a város gyalgosbarát fejlesztése mellett a kerékpározás jelenthet altrenatívát a személyhgépkocsival való gyakori közlekedéssel szemben, mely az autók tárolására – a lakóterülettől távolabbi lehetőségek elfogadására – is hatással van. Bár a városon belüli utazások közlekedési módok közötti megoszlását mérő modal-split kutatásokban a kerékpározás részaránya viszonylag alacsony (2017-ben %). A budapestiek 57 %-

a él olyan háztartásban, amelyben van legalább egy kerékpár , de ez elsősorban azzal mutat szoros összefüggést, hogy van-e gyerek a háztartásban. A budapestiek kétötöde (41 %-a) használja a kerékpárt a városban. Azok körében, akiknek van a háztartásában kerékpár, kétharmad (66 %), azok körében, akiknek nincs, 7 % a Budapesten kerékpárt használók aránya. A kerékpár használata a nemmel függ össze a legerősebben: számottevően kevesebben kerékpároznak a nők, mint a férfiak. Összességében még többen használják a biciklit szabadidős célra, mint konkrét cél elérésére.

A ritkán kerékpározókat a felmérésben felsorolt három tényező közül a legtöbbször a biztonság hiánya tartja vissza a gyakoribb használattól, a gyorsaság vagy a kényelem hiányát közel azonos arányban említették, de a legtöbben az ezeken kívüli ok miatt nem kerékpároznak gyakrabban. Az autóval rendelkező háztartások a felmérés szerint hivatásforgalmi céllal is gyakrabban használják a kerékpárt.

A kerékpár használatának célja (azok körében, akik használják Budapesten belül, %)

A célzottan településfejlesztési tervekhez és azok monitoring riportjához készült közvélemény-kutatások mellett a Fővárosi Önkormányzat éves szinten készített kutatást a környezeti kérdésekkel kapcsolatos lakossági véleményekről és szokásokról, attitűdökről Budapest környezeti állapot értékeléséhez. Ezek az eredmények a fővárosi zöld- és klímacélokhoz kapcsolódó intézkedések kialakítását szolgálják és beépültek a településtervek megalapozó munkarészének releváns helyzetfeltáró munkarészeibe.

1. Vizsgálati tényezőkhöz tartozó elemek egymásra hatásának összevetése – adottságok, lehetőségek és korlátok összefoglalása

1.1. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok 504
1.2. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések 508
1.3. Területrendezési követelmények 510
1.4. Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése 515
1.5. A település demográfiai helyzete 518
1.6. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások 522
1.7. A település gazdasága 504
1.8. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés 534
1.9. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat 538
1.10. Az épített környezet fejlesztése, az építészeti örökség védelme 544
1.11. Környezetiállapot-jellemzők 552
1.12. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat 558
1.13. Közlekedés 562
1.14. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás 567
1.15. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 574

1.1. Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok

Budapest nemzetközi szerepe

Budapest csökkenő lakosságszáma mellett is Európa legnépesebb települései közé tartozik, agglomerálódó térségével együtt nagyságrendileg hasonló lakossági koncentrációt mutat, mint Bécs, Varsó és Prága. A kelet-közép-európai makrorégióban az országok között az együttműködési kényszer sokkal erősebb **az európai térben való pozíciónövelés** érdekében, mint a vezető szerepért folyó verseny, ebben a nagyvárosi térségeknek meghatározó szerepe van. Budapest versenyelőnyét elsősorban a közlekedésföldrajzi helyzete és az ebből adódó elosztó és transzfer funkciók adják. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérben megszerzett többségi állami tulajdon mind a turizmus, mind a logisztika területén intenzív növekedést vetít előre, amely kihívást jelent a várostérség működése, élhetőségének megőrzése szempontjából, különösen az érdekeltek közötti koordináció jelenlegi hiánya miatt. Nemzetközi összehasonlításban hiányosság, hogy továbbra sem került sor a repülőtérre vezető út és a belvárossal való kötöttpályás kapcsolat fejlesztésére.
A metropolisztérségek és városok nemzetközi gazdaságban betöltött szerepét mérő indikátorok – regionális **versenyképesség**, innováció, csomóponti szerep – esetében Budapest teljesítménye uniós átlagban folyamatosan erősödik, de a legtöbb esetben nem tud felzárkózni Bécshez, Prágához és Varsóhoz. A metropolisztérségek elsődleges versenyelőnyét ma már a képzett munkaerő, valamint a startupok, vállalkozások számára vonzó és támogató, a nemzetközi szereplőket is kiszolgáló üzleti környezet jelenti, ebben Budapest számos kihívással néz szembe. A képzett munkaerő külföldre áramlásában a nemzetközi összehasonlításban alacsonyabb bérek és magas lakhatási költségek nagy szerepet játszanak. Budapesten a lakosság idegen nyelv ismerete még mindig nem kielégítő, az angol nyelvű tájékoztatás és hivatali ügyintézési lehetőségek korlátozottak. A versenyképességi és élhetőségi mérésekben az egészségügy helyzete és a környezeti minőség rontja Budapest eredményeit és a munkaerő-vonzó és megtartó képességét. A kutatás-fejlesztés és felsőoktatás intézményi hátterének folyamatos átalakítása kiszámíthatatlanságot eredményez, amely hatással van a nemzetközi hálózatokban való részvétel gyengülésére is. A kulturális sokszínűség és a közbiztonság Budapest erősségei között szerepel, a befektetési döntéseknél a befogadó, támogató társadalom szempontjából Budapest nemzetközi megítélése azonban romlott. A legtöbb tényező, amely **Budapest nemzetközi szerepé**t meghatározza, az önkormányzatok hatáskörén kívül esik. Nem csak a vállalkozásokat érintő jogszabályokról, adózásról dönt a Kormány, hanem arról is, hogy mely nemzetközi szervezetek, felsőfokú intézmények budapesti letelepedését támogatja, vagy éppen utasítja el. Az imázs szempontjából kihívást jelent, hogy a nemzetközi kommunikációban Budapest és Magyarország sokszor azonos megítélés alá esik.

A Fővárosi Önkormányzat a gazdasági szereplőkkel való együttműködésben kezdeményező szerepet vállalt fel a főváros **nemzetközi megítélés**ének, pozíciójának javítása érdekében (Budapest Global Egyesület létrehozása), városdiplomáciai tevékenységén keresztül erősödött az európai és különösen a V4 fővárosokkal való értékalapú együttműködés. A Fővárosi Önkormányzat több nemzetközi hálózat, szervezet munkájában vesz részt, amely nem csak a városfejlesztés területein támogatja az innovációt (pl. karbonsemlegesség, megfizethető lakhatás), hanem a nemzetközi kapcsolatrendszer bővítését és a tudásmegosztást is segíti.

Budapest Magyarország elsőszámú nemzetközi desztinációja, a minőségi **turizmus**t erősítő értékajánlata elsősorban a kulturális, egészségturisztikai, gasztronómiai termékek, valamint hivatásturizmus (MICE) köré építhető, azonban Budapest relatív „olcsósága" miatt továbbra sem tud kitörni a tömegturizmusból, amely egyre több konfliktust és a belváros lakosságszámának csökkenését erősíti. A turizmus és a célzott befektetésösztönzés esetében is hiányzik az az intézményi háttér és kapacitás, amely kifejezetten Budapestre és várostérségére fókuszálna, képes lenne a növekedés irányítására a fenntarthatósági és értéknövelési szempontokkal koordináltan, az érintettek bevonása mellett.

Országos szerepkör, térségi kapcsolati rendszer és partnerség: Budapest és a budapesti agglomeráció viszonya

Magyarországon **Budapest népességi, gazdasági súlya** az elmúlt évtizedben lényegesen nem változott, a nemzetközi szinten is meghatározó infrastrukturális kiépítettség (pl. nemzetközi repülőtér), a felsőoktatás és a gazdasági ágazatok sokszínűsége, a magasan képezett munkaerőre épülő tevékenységek erős jelenléte a gazdaság olyan agglomerálódási szintjét eredményezik, amely a szereplők közötti együttműködést, az innovációt egyedülálló módon támogatja az országban. Budapest a közigazgatás mellett olyan összetett kulturális, oktatási, egészségügyi, kereskedelmi, szórakoztatóipari és üzleti szolgáltatási kínálattal, nagyvárosi urbanizált környezettel rendelkezik, amely az egész országot szolgálja és meghatározó a Magyarországra irányuló befektetési döntések meghozatala során is. A regionális központok megerősítését előtérbe helyező országos fejlesztéspolitika mellett Budapest csak akkor tudja jól ellátni a „kapu" és „transzfer" szerepeit az ország más térségei kapcsán, ha - az elmúlt időszakkal ellentétben – arányos támogatást kap a szolgáltatások színvonalának növelése (pl. közlekedés, egészségügy) és a magas hozzáadott értékű tevékenységek növekedését katalizáló feltételek (pl. felsőoktatási és kutatás-fejlesztési háttér) fejlesztése területén. A Budapest-vidék megosztottság tudatos csökkentésére van szükség, hiszen nem csak a nemzet egyedülálló kulturális örökségét őrző fővárosaként és az országról kialakult imázs meghatározó elemeként van jelentősége Budapest jövőjének, de az itt jelenlévő gazdaság teljesítményéből és a fogyasztásból befolyó adók az egész ország működésének és fejlesztésének meghatározó forrását jelentik.

Az ország mérete és a hazai településhálózat sajátosságai miatt a gazdasági szereplők ma már az egész országra kiterjedő hálózatokban gondolkodnak és működnek, az önkormányzatok közötti együttműködés szintje azonban ettől lényegesen elmarad. A törvény által lehatárolt, összesen 81 településből álló, 2,6 millió lakosú **budapesti agglomeráció** – ahol a területfejlesztés irányítására kijelölt szerv 2022-től a Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács (BAFT) – számos kihívással küzd. 2015 óta az agglomerációs övezet népességszáma több okból kifolyólag dinamikusan bővült, az ingázás és a motorizáció növekedése közlekedési nehézségeket és fokozódó környezeti terhelést okoz a fővárosban, miközben az agglomerációs övezet szétterülő települései ellátási problémákkal, infrastrukturális hiányosságokkal és társadalmi feszültségekkel néznek szembe. A Budapestet körülvevő főútvonalak mellett a gazdasági funkciók sűrűsödtek, a gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó, szállításból adódó zajterhelés, torlódás szintén jelentősen nőtt. Budapest és az agglomerációs övezet problémái tehát nem szétválaszthatók, az ok-okozati összefüggések miatt a megoldás egy része Budapest területét érinti. Az árolló záródása ellenére is sokan az alacsonyabb ingatlanárak miatt hagyják el a fővárost és az ország más térségeiből fővárosi munkahely miatt érkezők is megfizethetőbb lakhatási lehetőségeket találnak az agglomerációs övezetben. A másik jelentős ok a szuburbanizáció elmúlt években történő erősödése kapcsán a nagyvárosi környezet minőségével kapcsolatos elvárások növekedése, a zöldövezeti lakóterületek preferálása, melyhez a COVID19-járványhelyzet és az arányaiban növekvő távmunka is hozzájárult.
A külső kerületek és szomszédos települések közötti **együttműködés** esetleges és gyenge, ma elsősorban ezekben a kerületekben érződnek a logisztikai- és ingázással járó forgalmi többletterhelések, illetve lakossági szolgáltatási igények. Pest vármegye és Budapest a 2020-tól önálló tervezési-statisztikai régió lett (NUTS2 szint), aminek hatására a két közigazgatási szint közötti együttműködés is gyengült a 2021-2027-es uniós fejlesztési ciklus fejlesztéseinek előkészítése során. A Közép-Magyarországot körülvevő megyeszékhelyek önkormányzataival nem indult el érdemi együttműködés egy jól működő policentrikus **várostérség** kialakítása, és az ebből adódó gazdasági előnyök tudatos kiaknázása érdekében. Minden területi szintre elmondható, hogy az önkormányzatok közötti hálózatosodás, együttműködések kezdetlegesek, hiányoznak.

Budapest, mint település

Budapest jogállása sajátos Magyarországon: főváros, tervezési-statisztikai régió (NUTS2), vármegye – ebből adódóan a Fővárosi Önkormányzatnak területfejlesztési feladatai is vannak – és település, mely 23 kerületből áll. A főváros és a kerületek önálló helyi önkormányzattal rendelkeznek, így az **önkormányzati rendszer** kétszintű. A választási törvény 2023. évi módosítása következtében 2024 őszétől a kerületi polgármesterek automatikusan nem tagjai a Fővárosi Közgyűlésnek, így a kerületekkel az egész Budapestet vagy a kerületeket közvetlenül is érintő városfejlesztési kérdések korábbiaknál is erősebb koordinációjára van szükség. A városfejlesztési döntések során kihívást jelent, hogy a funkcionálisan legsűrűbb és ezáltal legterheltebb belső zóna és a város további területei – köztük kiemelten az elővárosi zóna – életminőség-javítást célzó beavatkozásai arányosan valósuljanak meg.

2018-ban alakult meg a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa, amely a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány közötti, paritásos elven létrehozott egyeztető, döntéselőkészítő és koordinációs fórum. Megszűnéséről döntés nem született, azonban a gyakorlati működése 2021 tavaszán megszűnt. Jelenleg a stratégiai fejlesztési döntések előkészítésére és egyeztetésére irányuló szervezeti háttér kialakítása továbbra is fontos feladat, a fővárosi fejlesztéseknek jelenleg nincs jól működő **egyeztető platform**ja. A Fővárosi Önkormányzat a több kerületen átívelő és /vagy városszerkezetileg is meghatározó volumenű fejlesztések programjának kialakításában rendszerszinten nem vesz részt, ezáltal sérül a koncepcionális célok és fejlesztési irányelvek érvényre juttatása.

SWOT-elemzés

Országos és nemzetközi szerepkör, térségi kapcsolati rendszer és partnerség: Budapest és a budapesti agglomeráció viszonya

Erősségek

- Budapest és várostérsége lakosságszáma alapján az európai városhálózat erős tagja, jelentős fogyasztással és munkaerő-kínálattal, innovációs potenciállal.
- Országon belül stabil közigazgatási, oktatási, kulturális és egészségügyi szerepkörök, meghatározó gazdasági pozíció, elsősorban a magas hozzáadott értéket előállító ágazatokban.
- A történetileg kialakult sugaras szerkezetű (közúti és vasúti) közlekedési hálózatok és az Európán belüli közlekedésföldrajzi elhelyezkedése miatt mind az országhatáron belül, mind a nagyobb makrorégióból jó elérhetőségekkel rendelkezik.
- A nemzetközi vendégforgalom elsődleges célterülete Magyarországon belül, sokszínű kínálattal és egyedi építészeti karakterrel.

Gyengeségek

- Agglomerációs, várostérségi szinten továbbra sincs érdemi együttműködés, tervezés, forrásallokáció. Koordinálatlan területi szétterülés a budapesti agglomeráció szintjén.
- A kétszintű önkormányzati rendszerből adódó koordinációs és együttműködési problémák
- Állami és fővárosi együttműködés Budapest nemzetközi pozícióinak erősítése és értékeinek megőrzése érdekében nem kielégítő.
- Hiányos körirányú, elkerülő kapcsolatok, jelentős átmenő forgalom, gyenge településközi közösségi közlekedési kapcsolatok.
- Nagy mértékű ingázás Budapest és várostérsége között, túlterhelt forgalmi rendszer.
- Az agglomeráció műszaki és humán infrastruktúrája alulméretezett, emiatt Budapesté túlterhelt.

Lehetőségek

- Az agglomerációs és várostérségi szintű együttműködést ösztönző és forrásokkal támogató területfejlesztési politika
- Az önkormányzatok együttműködési kapacitásainak erősödése, az együttműködésben rejlő lehetőségek és előnyök felismerése, kompromisszumkészség.
- A várostérség jobb funkcionális napi működését támogató, a használati terhelés súlyát figyelembe vevő országos közlekedésfejlesztési döntések.
- nemzetközi gazdasági trend: fenntarthatósági és ellátásbiztonsági okokból is megerősödnek a regionális beszállítói kapcsolatok, hálózatok.

Veszélyek

- Az országos fejlesztéspolitikában a Budapest-központúság csökkentésére vonatkozó javaslatok a főváros nemzetközi versenyképességét potenciálisan gyengíthetik.
- A logisztikai és turisztikai nemzetközi pozíciószerzést támogató országos gazdaságpolitika Budapesten a tudásgazdaság megerősödését támogató intézkedésekkel szemben.
- Lakáspiacot torzító állami intézkedések az agglomerációs övezetben további aránytalan növekedést eredményez
- Agglomerációs övezet Budapestet határoló településin a zöldgyűrű csökkenése a gazdasági célok preferálása miatt, vonzóbb befektetési helyszínek a barnamezős célterületeknél.
- A főváros és agglomerációja között továbbra is az egyéni közlekedés marad a meghatározó, lassú szemléletváltás, elmaradó integrációs lépések a szolgáltatásokban

Kihívások

A várostérség szereplőivel és a Kormánnyal történő intenzívebb együttműködés, problémák közös megoldása, fejlesztési potenciál közös kiaknázása, érdekek harmonizálása a versengés és pártpolitikai érdekek helyett, a kooperációra épülő térségi versenyképesség erősítése

Budapest pozitív nemzetközi megítélésének erősítése a különböző szereplők diverz kommunikációja mellett.

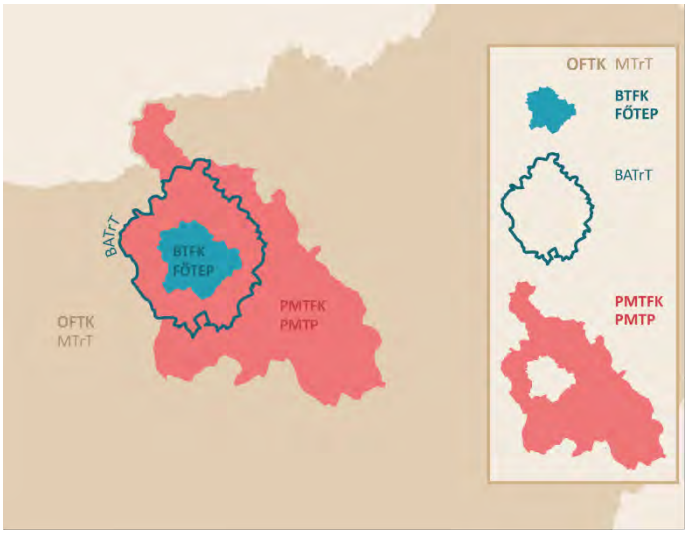
Olyan fővárosi fejlesztési programok megvalósítása, mellyel csökkenthető a szuburbanizáció és a főváros további lakosságvesztése.

Közszolgáltatások térségi szintű szervezeti racionalizálása és kiszámítható üzemeltetése, fejlesztése a változó jogszabályi környezetben

1.2. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések

A területfejlesztés, területrendezés kereteit a területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény (Tftv.) határozza meg, azonban az országra és térségeire vonatkozó területfejlesztési dokumentumok és területrendezési tervek még a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény szerint készültek. Az egyes településeket érintő fejlesztési dokumentumok és a településrendezési eszközök ez utóbbi törvény rendelkezéseihez igazodtak, így **Budapest esetében is figyelembe kell venni a magasabb szintű jogszabályokat és terveket**: a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (MTrT) és annak részét képező a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervét (BATrT). A területfejlesztést megalapozó egyik fejlesztési dokumentum a területfejlesztési koncepció. Budapestet a területfejlesztési koncepciók közül közvetlenül az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK), és Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK), míg közvetett módon a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (PMTFK) – amely alapot nyújt a Pest Megyei Területfejlesztési Program (PMTP) megvalósításához – érinti:

1-1. ábra: A területfejlesztési és területrendezési tervek területi hatálya

Az OFTK és a területfejlesztés Budapest térségére vonatkozó **valamennyi hatályos dokumentuma egybehangzóan rögzíti a térség egészének kiemelkedő szerepét és jelentőségét,** a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét. Az OFTK területfejlesztési fejezete a megyei önkormányzatok által jelzett megyei, illetve Budapest által jelzett fővárosi fejlesztési elképzeléseket és kihívásokat figyelembe véve, azokat összehangolva adja meg a területfejlesztési célokat.

Forrás: A területfejlesztési és területrendezési tervek területi hatálya

A területfejlesztési célok érvényesítéséhez **kiemelten fontos a partnerség**, az érdekeltek bevonása annak érdekében, hogy a magasabb rendű jogszabályok által előírt tervi összhang biztosítható legyen. Ennek a partnerségnek része a Pest vármegyével történő kooperáció is, mivel a PMTFK-ban megfogalmazottak (Pest megye gazdaságának fejlődése, a szomszédos megyék nagyvárosainak gyorsforgalmi megközelíthetősége) egy erősödő fővárosi gazdasági térség alapját képezi, azonban **a térségi együttműködés és gazdaságélénkítés hiányzik, ami az európai makrorégiók szintjén a versenyképességet gyengíti**. A területfejlesztési dokumentumok hierarchiája miatt megalkotott BTFK javaslata megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, a fejlesztési alapelveken (Élhetőség, Fenntarthatóság, Esélyegyenlőség) nyugvó célrendszerét, amely az alacsonyabb szintű településfejlesztési és -rendezési dokumentumok konkretizálnak. A BTFK alapot és iránymutatást nyújt a Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP) számára, amely a 2021-2027 évi európai uniós tervezési és végrehajtási időszakra való felkészülés egyik alapdokumentuma. A FŐTEP hidat biztosít az uniós és a hazai fejlesztési források számára, hogy azok megfelelő módon hasznosulhassanak Budapest területén.

SWOT-elemzés

Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések	
Erősségek » Világos célkitűzések megléte (OFTK, PMTFK)	Gyengeségek » Mind a Pest vármegyei, mind a vármegye határán túli településekkel az egyeztetések gyengék, esetlegesek » A kerületek külső határai gyakran inkább perifériának kezeltek, mint más kerületek felé kapcsolatot biztosító területnek, ezért ezek a sokszor fővárosi jelentőségű területek alacsony prioritásúak, kevésbé vagy összehangolatlanul fejlesztettek, egymás hatásait nem erősítve, hanem kioltva, zavarva. » A 2030-ig tervező OFTK kiemelten csak a 2014-2020-as időszakra szól, a 2021-2027 uniós fejlesztési ciklus kidolgozatlan » Kialakult és ismert közös partnerségi platform hiányában a társadalmi bevonás esetleges.
Lehetőségek » Megújuló jogszabályi környezet (országos, térségi és helyi szinten egyaránt, ezért a lakossági partnerségi bevonás fontossága is növekszik) » Az új beépítésre szánt területek kijelölésének törvényi korlátozása a barnamezős területek hasznosítását szorgalmazza » A tágabb agglomerációs szemlélet erősítése, az okos város elveinek adaptálása Budapest és térsége területi versenyképességének erősítését is támogathatja	Veszélyek » A jelenlegi gazdasági és közigazgatási rendszerben a települések egymással konkurálnak a fejlesztőerő, a beruházások odavonzása tekintetében összefogás helyett » A várostérségi fejlesztések kapcsán eltérhetnek az agglomerációs övezet és a budapesti érdekek » A célok – gyakran finanszírozási problémák miatt – nem valósulnak meg az előirányzott határidőig » A fejlesztési és rendezési tervek tervezése és felülvizsgálata nem tudja kellő rugalmassággal követni a változó környezetet.

Kihívások

Területrendezési tervekben a főváros egyedi adottságai nem megfelelően érvényesülnek.

Budapest szerepéhez képest a fejlesztési prioritásai országos viszonylatban háttérbe szorulnak.

2.3. Területrendezési követelmények

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény szerint az országra és térségeire területfejlesztési dokumentumok és területrendezési terv készül. Az egyes településeket érintő fejlesztési dokumentumok és a településrendezési eszközök ezeknek megfelelően készülnek, így Budapest esetében is figyelembe kell venni a magasabb szintű jogszabályokat és terveket. A 2023. évi CII. törvény szerint az egyes települési szintű terveknek – így Budapest esetén a Fővárosi Településtervnek és a kerületi építési szabályzatoknak – meg kell felelniük a vonatkozó területrendezési terveknek, azaz az Országos Területrendezési Tervnek (OTrT) és a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének (BATrT). Az OTrT és a BATrT betartandó előírásait a 2018. évi CXXXIX. törvény (Trtv.) tartalmazza, illetve egyes országos és kiemelt térségi övezetek lehatárolását és az övezetekre vonatkozó szabályokat a területrendezésért felelős miniszter a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete határozza meg. Mindezeken túl a magyar építészetről szóló törvény 2023. évi C. törvény (továbbiakban: Mét v.) is tartalmaz olyan előírásokat, amelyek kereteket szabnak a településrendezési eszközök számára, többek között tovább korlátozva az új beépítésre szánt területek kijelölését.

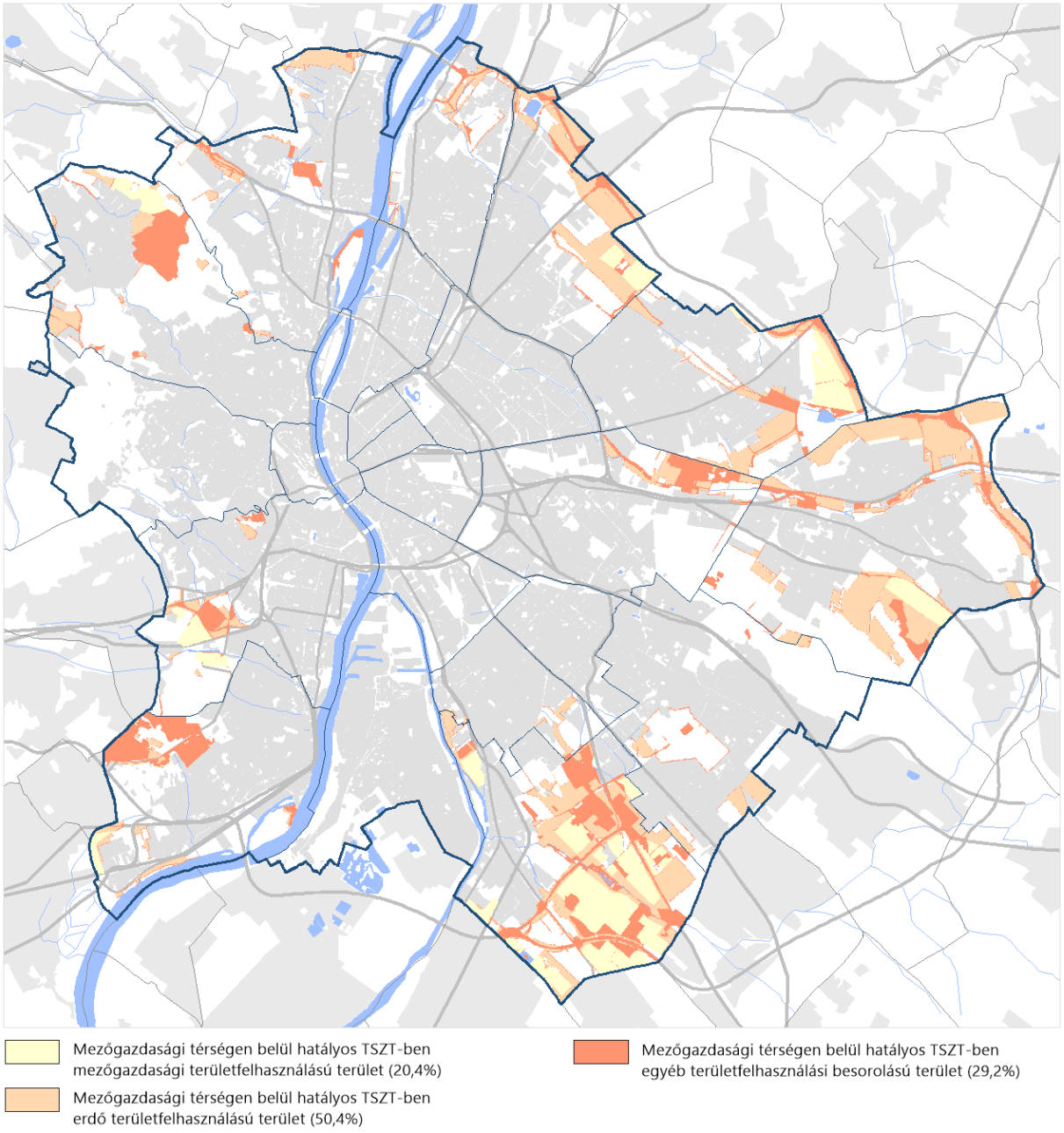
Az OTrT és a BATrT által Budapest területére meghatározott országos és kiemelt térségi területfelhasználási kategóriák, valamint övezetek körét, valamint a vonatkozó jogszabályi követelményeket részletesen a Helyzetfeltáró munkarész „3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata" című fejezete mutatja be. Jelen fejezetben csak azon követelmények kerülnek értékelésre, amelyeknek való megfelelés okoz – adott esetben a jelenlegi jogszabályi keretek között megoldhatatlan – problémát a Fővárosi Településterv majd azt követően a KÉSZ-ek kidolgozása során.

Mezőgazdasági térség

A Trtv.-vel való összhang biztosítása Budapest esetében nem minden passzus esetében lehetséges. A 11. §. b) és 39. §. (1) bekezdésekben foglalt előírások együttes alkalmazása ellentmondásba ütközik: *„11. § A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével*
b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;"

„39. § (1) Az e törvénnyel való összhang megteremtése érdekében történt felülvizsgálat alapján elfogadott településrendezési tervben a természetközeli területként és erdőterületként kijelölt övezetek nagysága a település közigazgatási területére vonatkozóan összességében nem csökkenhet."

1-2. ábra: A mezőgazdasági térség és a hatályos TSZT közötti eltérések

A főváros közigazgatási területén a mezőgazdasági terület aránya a mezőgazdasági térségen belül nem éri el a 75%-ot. Ugyanakkor a tervezett erdőterületek nagy része mezőgazdasági térségben található. Ez a problémakör azzal is összefügg, hogy Budapest területén gyakorlatilag nem került kijelölésre az erdőtelepítésre javasolt területek övezete, azaz tervezett erdőterületek nem kerültek térségi szinten kijelölésre. Ennélfogva **a mezőgazdasági térségre vonatkozó előírás nem teljesíthető azon előírás miatt, hogy az erdőterületként kijelölt övezetek nagysága összességében nem csökkenhet.**

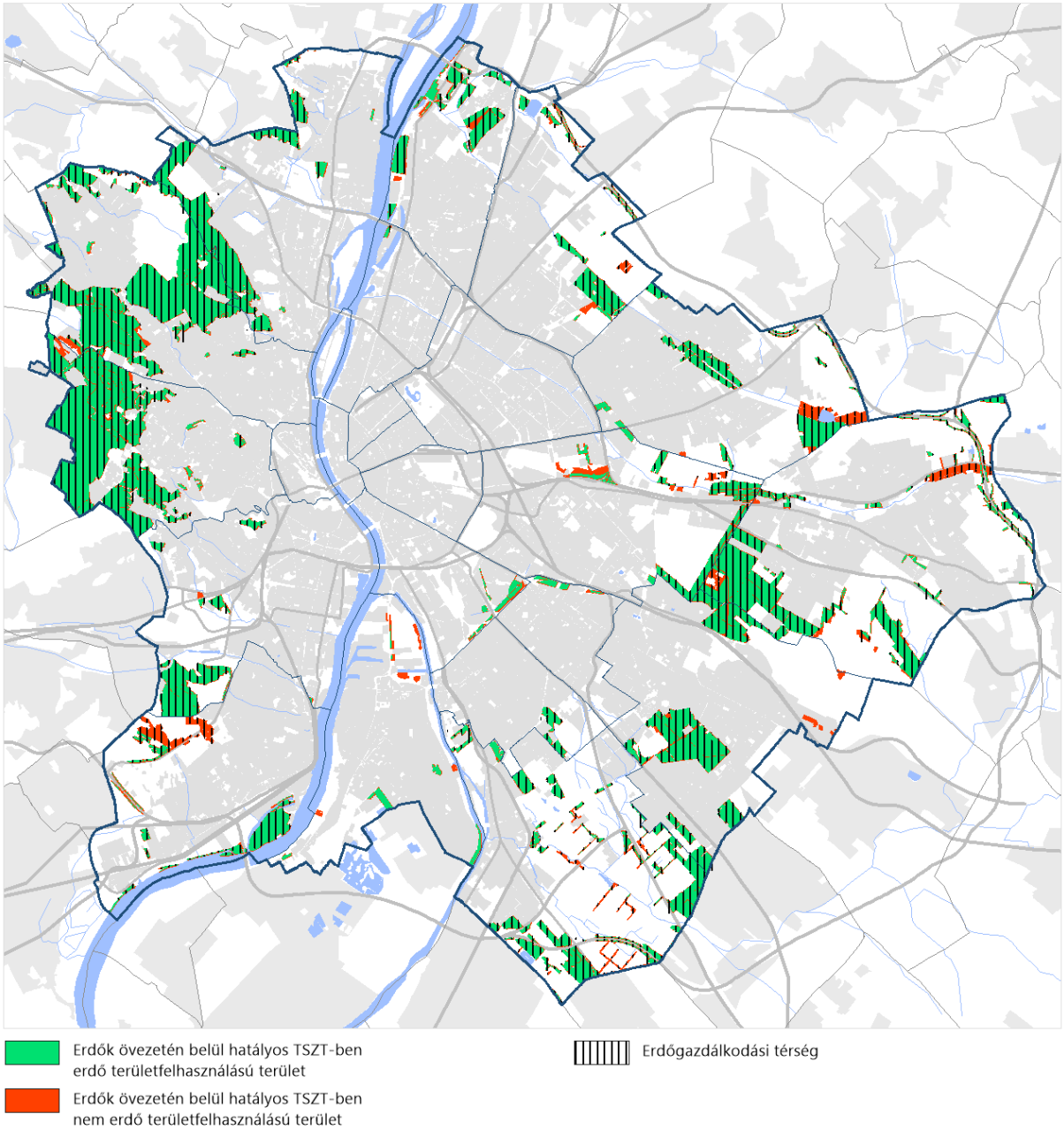
Erdőgazdálkodási térség - erdők övezete

Trtv. „11. §11. § A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével
a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;"

„29. § Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni."

Budapest hatályos településszerkezeti terve alapján az erdők övezetében erdő területfelhasználási egységek összterülete ~5007 ha, ami a fenti előírás alapján figyelmen kívül hagyható területeket nem számolva 95,1%-át teszi ki az övezet területének. Mindezek alapján az erdők övezetében nagyon kicsi a mozgástér, azaz kerülni kell a további beépítésre szánt területek és egyéb, erdőterülettől eltérő területek kijelölését.

1-3. ábra: Az erdőgazdálkodási térség, erdők övezete és a hatályos TSZT közötti eltérések

Új beépítésre szánt területek kijelölése a város közigazgatási határa mentén

A települések összenövése és a zöldhálózat folytonosságának biztosítása érdekében az alábbi törvényi előírások korlátozzák a közigazgatási határ mentén új beépítési területek kijelölését.

Az ország területére vonatkozóan: Trtv. „12. § (1) Új beépítésre szánt terület a település közigazgatási határához 250 méternél közelebb nem jelölhető ki." (OTrT előírás)

Trtv. „38. § (2) Új beépítésre szánt terület a település közigazgatási határához 200 méternél közelebb csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki." (BATrT előírás)

Métv. „8. § (2) b) a települések beépítésre szánt területeinek összességét – ott, ahol ez fizikailag lehetséges – beépítésre nem szánt területekből álló, a szomszédos települések beépítésre szánt területei között mért legalább 500 méteres zöldgyűrűvel kell körbevenni."

Fontos megemlíteni, hogy a hatályos TSZT-ben kijelölt, infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek építési övezetté való átminősítésének esetére a fenti előírások nem vonatkoznak a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet alábbi átmeneti rendelkezése szerint:

„78/D. § (4) Helyi építési szabályzat készítése és módosítása során ***nem minősül új beépítésre szánt terület kijelölésnek*** *a) az olyan építési övezetbe sorolás, amelyet a* ***2021. július 1-jét megelőzően hatályos szabályok alapján készült településszerkezeti terv már beépítésre szánt területként határozott meg****, azzal, hogy a helyi építési szabályzat készítése, módosítása során igazolni kell, hogy a településszerkezeti terv készítésekor teljesítették a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben meghatározott területrendezési követelményeket – ideértve a táj- és természetvédelmi területi övezetek lehatárolását és az övezetre vonatkozó szabályokat –, valamint a településszerkezeti terv készítésekor megfeleltek a természetvédelmi jogszabályoknak, b) ha a közút elhelyezése céljára szolgáló terület csökkentése miatt növekszik a beépíthető terület nagysága."*

A természeti rendszerek a zöldgyűrű megőrzését szolgálja az erdő és zöldterületek nagyságának szinten tartásához hasonlóan a mezőgazdasági területek megszűntetése szintén csereterület biztosításával lehetséges:

Métv. „7.§ (2) Zöldterület övezetből, mezőgazdasági terület övezetből és erdőterület övezetből új beépítésre szánt területet, vagy különleges beépítésre nem szánt területet kijelölni nem lehet, kivéve, ha legalább az új kijelöléssel azonos mértékű és legalább azzal megegyező biológiai aktivitás értékű zöldterület övezet, mezőgazdasági terület övezet vagy erdőterület övezet kerül csereterületként kijelölésre az új beépítésre szánt terület kijelölésével azonos település közigazgatási területén belül.

Amennyiben a csereterület zöldterület övezetként kerül megvalósításra, a zöldterületnek alkalmasnak kell lennie az általános településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendeletben meghatározott közkerti vagy közparki funkció ellátására."

SWOT-elemzés

Területrendezési követelmények	
Erősségek » A hatályos területrendezési tervekben számos olyan övezet került lehatárolásra, amely az új beépítésre szánt területek kijelölését korlátozza. » Az új beépítésre szánt területek kijelölését az új építésügyi törvény is tovább korlátozza. » Települések egymást is érintő tervi elemeit jogszabályi rendelkezések szabályozzák.	Gyengeségek » A térségi területfelhasználások és övezetek lehatárolása nem kellő körültekintéssel, pontossággal készült. » Törvényi ellentmondások miatt a mezőgazdasági térségre vonatkozó Trtv. előírás nem teljesíthető Budapest területén. » Az erdőtelepítésre javasolt területek övezete Budapesten nem került kijelölésre. Kiegyensúlyozatlan térszerkezet és területhasználat kialakulása települési és térségi szinten » A kijelölt beépítésre szánt területek jellemzően magas aránya. » Települések egymást is érintő tervi elemeinek kialakítása kompromisszumos megegyezés hiányában gyakran konfliktus forrása.
Lehetőségek » Szorosabb együttműködést eredményező, szervezetten irányított érdekharmonizáció a szomszédos térségi szereplők között.	Veszélyek » Kiemelt fejlesztések figyelmen kívül hagyják a szakmai szempontok szerinti előírásokat,

Kihívások

Összhang megteremtése különböző településeket érintő tervi döntések meghatározása során.

A Kormány, az érintett önkormányzatok, piaci és szakmai-civil szereplők partnerségi alapú együttműködési megállapodásainak kezdeményezése.

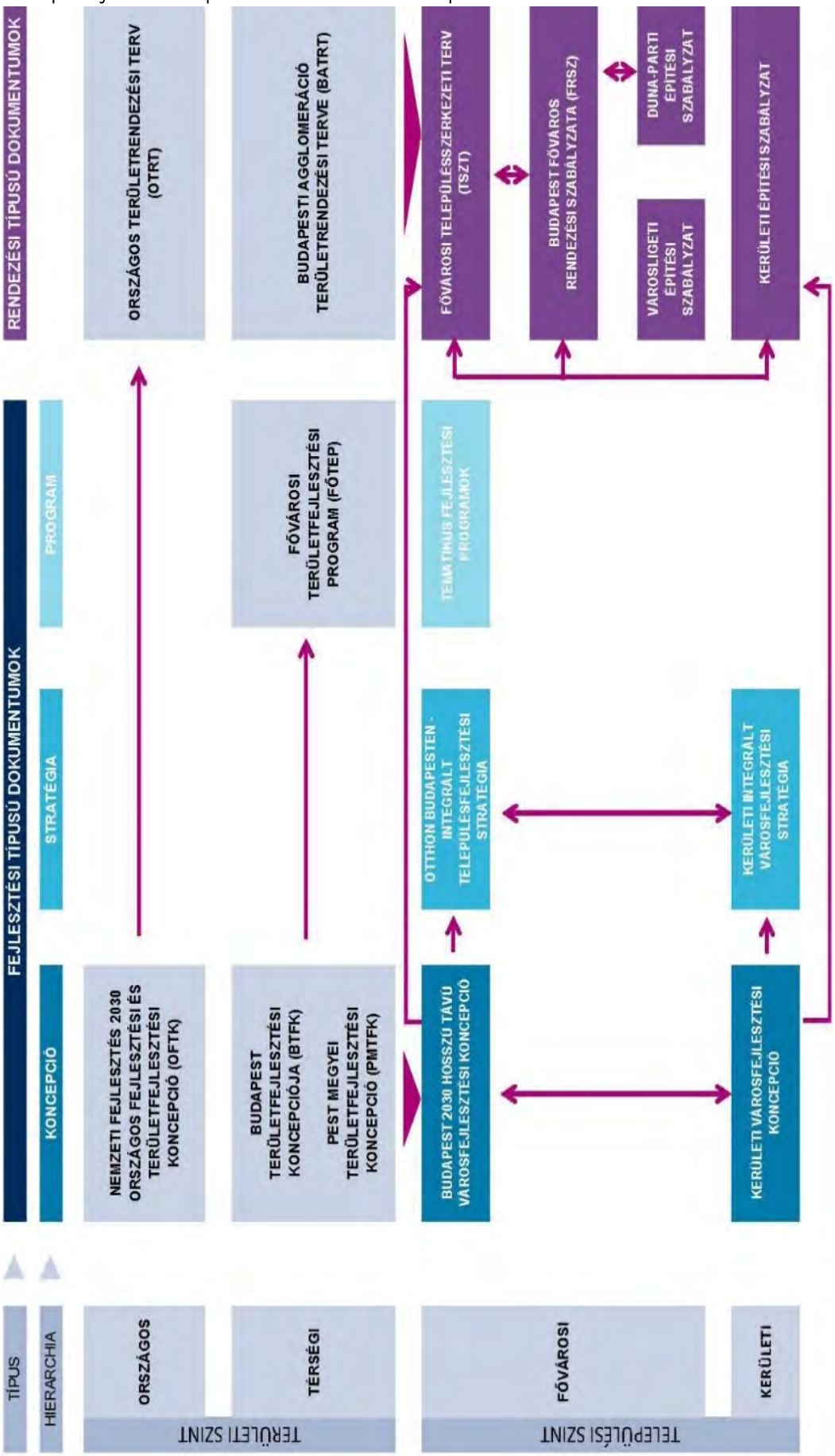
Érdekkoordináció, együtt-tervezés.

Részvételi folyamatok biztosítása a területrendezésben.

1.4 Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése

A településfejlesztés és településrendezés eszközei jogszabályi előírásokból adódóan is egymással szoros összhangban készülnek, és a főváros esetében **Budapest fejlesztési és rendezési környezetét hierarchikus rendszer szerint illeszkedő tervek határozzák meg.** Budapest kettős közigazgatási rendszeréből adódóan a települési tervek kétszintűek: a főváros teljes közigazgatási területére készülő tervek és az azokhoz illeszkedő kerületi dokumentumok. A hatályos fejlesztési tervekben (fővárosi és kerületi) megjelenő fő irányok az élhető és vonzó város jövőkép elérését szolgálják, legfontosabb témakörei a vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet; a sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet; valamint a meglévő épületállomány és a közterületek rehabilitációja. **A két legfontosabb fejlesztési dokumentumban** a Budapest 2030 Hosszú távú városfejlesztési koncepcióban **(BP2030)**, valamint az Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégiában **(ITS)** megfogalmazott fejlesztési célok, illetve beavatkozások megvalósításához a fővárosi településrendezési terv, azaz a 2015-ben elfogadott, azóta többször módosított Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT) adja meg a keretet, melyet kiegészít a Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ) a maga előírásaival. A BP2030 mind a 17 fejlesztési célja megjelenik a TSZT-ben a területfelhasználási besorolások, természet- és környezetvédelmi, valamint infrastrukturális elemek formájában. A főváros súlyából és szerepköréből adódóan **a fejlesztési célok tág spektrumot ölelnek fel,** ezért a célok elérése érdekében szükséges, hogy a BP2030 megteremtse az egyensúlyt azon tényezők között, melyek közül, ha az egyik túlsúlyba kerülne, kizárná a másikat: pl. a közúthálózat túlzott mértékű fejlesztése esetén (mely az intelligens mobilitás cél elérését segíti) nem csökkenne a zaj- és légszennyezés, és így az egészséges környezeti feltételek megteremtése kétségessé válik. A **legnagyobb kihívás az egyensúly megtartása**, mivel a fejlesztéspolitikai dokumentumokban megfogalmazott hosszú és középtávú célokat gyakran felülírják/írnák a rövid távú, nem komplex szemléletű fejlesztési szándékok, ezzel „nyomás alá helyezve" a TSZT-t is, hogy ne a megfelelő irányba módosuljon.

1.-4. ábra: A településfejlesztési és településrendezési dokumentumok kapcsolata

SWOT-elemzés

Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése	
Erősségek » Az elmúlt években megújuló jogszabályi környezet friss településrendezési alapot biztosít a megvalósuló fejlesztések számára. » Az elmúlt években az integrált településfejlesztési dokumentumok mellé fontos szakági koncepciók és stratégiák is készültek, amelyek kiemelten tudják képviselni az adott tématerület érdekeit. » Az új jogszabályi háttér újrapozícionálta a lakossági partnerségi bevonás fontosságát	Gyengeségek » A folyamatosan változó országos jogszabályokat a tervi hierarchia lassan tudja csak lekövetni, ezért jelenleg nem teljes a tervi összhang a fővárosi és a kerületi tervek között. » Kialakult és ismert közös partnerségi platform hiányában a társadalmi bevonás esetleges.
Lehetőségek » Az okos város elvek adaptálása támogatja a korszerű fejlesztési környezet kialakítását. » A korszerű eszközök lehetőséget adnak a lakosság aktív részvételére a fejlesztések tervezése, az új tervezési környezet kialakítása során.	Veszélyek » A megvalósuló kormányzati beruházások partnerség hiányában olyan többlet feladatokat generálhatnak az önkormányzatok számára, amelyek ellátására nincs elegendő erőforrásuk. » Nem sikerül a lakosságot kellő mértékben megszólítani az új partnerségi eszközökkel, így a nem reprezentatív eredmények csak egy szűk csoport érdekeit képviselhetik. » A fejlesztési és rendezési tervek tervezése és felülvizsgálata nem tudja kellő rugalmassággal követni a változó környezetet.

Kihívások

A kormánnyal történő intenzívebb együttműködés, problémák közös megoldása hiányzik, a fejlesztési potenciál közös kiaknázása nem kellő mértékű, érdekek harmonizálásának hiányában a kooperációra épülő térségi versenyképesség nem eléggé erős a fejlesztések tervezés során.

A szervezeti egységek és felelősségi kör kialakításának hiányában a fejlesztési és rendezési tervekben rögzítettek nem jutnak érvényre a megvalósuló fejlesztések során, illetve az ágazati integráció és „okos" szemlélet minden napos alkalmazása nem intézményesül.

A rendszeresített véleménynyilvánítást, társadalmi konzultációt korszerűsítő eszközök megvalósításának és egységes protokoll szerinti alkalmazásának hiányában a fejlesztési környezet megváltozásával kapcsolatban a lakosok és vállalkozások gyors tájékoztatása csorbát szenved.

1.5. A település demográfiai helyzete

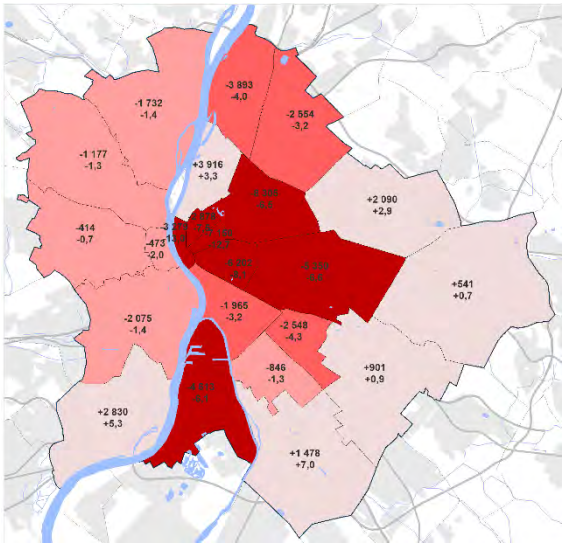
A lakosság számának és összetételének változása

Közép-Magyarország lakossága folyamatosan növekszik, 2022-ben az ország népességének 31%-a élt itt. Ez lényeges hatással van a munkaerőpiacra, a fogyasztásra épülő gazdasági lehetőségekre, valamint a mobilitásra. A 2010-es évek közepe óta **Budapest lakónépessége** csökken, amit a szuburbanizáció erősödése és a természetes fogyás okoz. A csökkenést a migrációból adódó nyereség sem tudta ellensúlyozni, és 10 év alatt Budapest lakónépessége nagyságrendileg 44 ezer fővel csökkent (-2,5%), területileg eltérő mértékben. Eközben Pest vármegye lakossága 116 ezer fővel (+9,5%) emelkedett, melyben Budapest mellett a más országrészekből, térségekből érkező migráció is meghatározó. A **szuburbanizáció**ban különösen az aktív fiatal és reproduktív korban lévő lakosság vesz részt, ami jelentős hatással van a napi ingázás mennyiségére és Budapest, valamint a többi agglomerációs település korszerkezetének alakulására.

Budapest **korfá**ja látványosan tolódik az idősebb kohorszok felé. Ma már a lakosság több mint ötöde 65 éves vagy idősebb, miközben a 14 év alattiak száma 2011-hez képest nem változott, a munkaképes korúak száma pedig csökkent. Az alacsony termékenységi arányszám és a korszerkezet együttesen hatással van a humán szolgáltatásokkal szembeni igények alakulására, és jelzi, hogy a gazdasági növekedés forrása a jövőben nem a demográfiai növekedésből adódik. Budapest népessége az előzetes becslések szerint a következő évtizedekben várhatóan 1,7 millió fő körül fog stabilizálódni. Bár jelentős pozitív változás nem prognosztizálható a termékenység terén, a **várható élettartam** folyamatosan emelkedik. A lakosságszám alakulását továbbra is befolyásolják a belföldi és a külföldi vándorlás trendjei. Az általános nemzetközi migrációt befolyásoló tényezők mellett a kormányzati és a fővárosi intézkedések is szerepet játszhatnak a folyamatok alakításában.

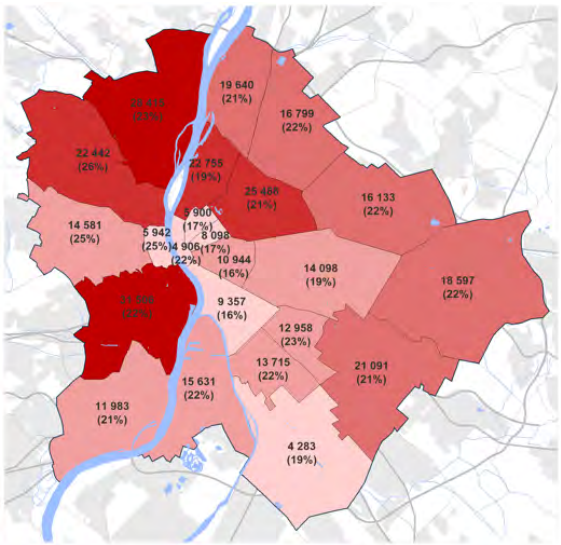
A nemzetközi **migráció** erősödik, 60-70%-a még mindig Budapestre és agglomerációs övezetébe irányul, az ide érkezőkön belül az aktív korosztályhoz tartozók aránya kiemelkedően magas (20–39 évesek aránya 45-48%). A magyar állampolgárok kivándorlása 2014-től megélénkült (évi 20-30 ezer fő), a visszavándorlók száma az utóbbi években hasonlóan alakul (évi 22-24 ezer fő). A különböző típusú és irányú migráció a környező országok nagyvárosaihoz, és a többi közép-európai országhoz képest még mindig kisebb mértékű.

1-5. ábra: Népességszám változása 2011-2022 évi Népszámlálás adatai alapján (fő), és a 2011. évi értékekhez viszonyítva (%).

Fővárosi átlag: -1,3%
Forrás: KSH Népszámlálás

1-6. ábra: A 65 éves és idősebb népesség aránya (%) és száma (fő) kerületenként, 2022.

Forrás: KSH Népszámlálás

A lakosság életkörülményei, életminősége

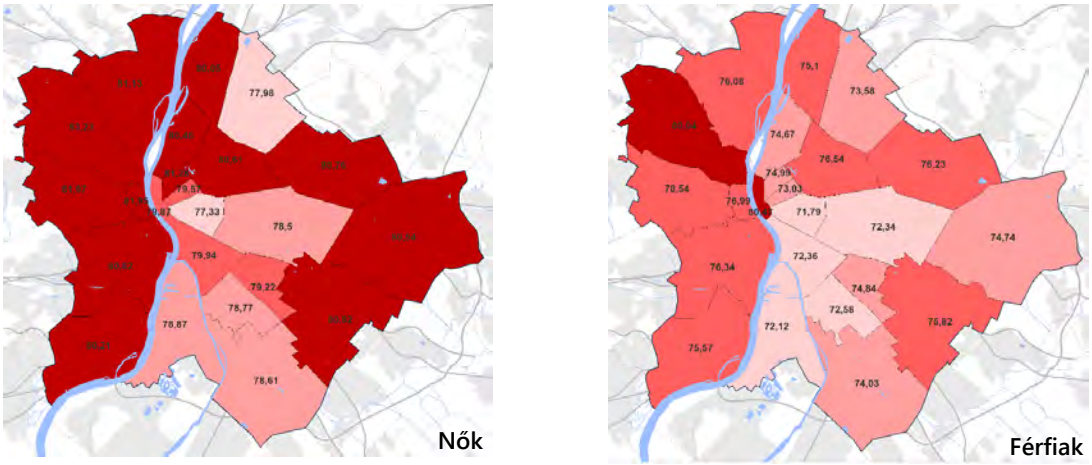
Budapesten a teljes munkaidőben alkalmazottak **átlagkeresete** és az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemalapot képező jövedelem évek óta több mint 25%-kal magasabb az országos átlagnál, más városokkal összehasonlítva a magasabb státuszú népesség aránya magasabb. Ugyanakkor a súlyos anyagi és szociális depriváció ban élők aránya 4,5% volt, a **szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázata** pedig a lakosság 12%-át érintette, a háztartások 27%-ában nem volt foglalkoztatott 2022-ben. A szegénység kockázata az átlagnál jóval magasabb arányban érinti az egyszülős családokat és az időskorú, egyedül élő embereket. Budapesten továbbra is az országos átlagnál nagyobb összegre van szükség a megélhetéshez.

A kedvező **munkaerőpiac**i folyamatok mellett csökkent a munkanélküliek aránya (3,3%) és bővült a foglalkoztatás, az álláskeresők között azonban magas azok aránya, akik tartósan kiszorulnak az elsődleges munkapiacról. Az álláskeresési járadékra való jogosultság rövid időtartama és a jövedelempótló ellátások nagyon alacsony színvonala növeli a munkanélküliek szegénységi kockázatát. A technológia és a digitalizáció gyorsuló fejlődése és ennek munkavégzésre gyakorolt hatása, valamint a nyugdíjkorhatár demográfiai okok miatti további várható emelése különösen az idősebb korosztály munkavállalási és életminőségi kilátásait veszélyezteti a szükséges kiegyenlítő intézkedések nélkül.

A lakosság egyes rétegeit az átlagnál erősebben érintik az **egyenlő esélyű városhasználat** hiányosságai, a munkahelyen és a magánbérlakás piacon tapasztalható diszkrimináció, az iskolai és a területi szegregáció. Mindez a **társadalmi egyenlőtlenségek** újratermelődéséhez és növekedéséhez vezet, kihat a lakáshelyzetre, a tanulmányi eredményekre és az elhelyezkedési esélyekre, a hátrányos helyzetet gyakran átörökítve. Budapesten él mintegy 15-20 ezer hajléktalan ember, jellemző a hajléktalan személyek átlagos egészségi állapotának romlása, és az 50 év felettiek arányának növekedése. A **lakhatási válság** mélyülése növeli a hajléktalanná válás kockázatát és csökkenti a hajléktalanságból való kilépés esélyeit. Budapest mortalitási és morbiditási statisztikái, az európai nagyvárosokkal összehasonlítva kedvezőtlenek, és jól tükrözik a lakosság általános **egészségi állapot**ának elégtelenségét, a prevenció és a korai beavatkozások területén az elmaradást. A születéskor és 65 éves korban várható átlagos élettartam javulást mutat, ám a kerületek közötti jelentős különbségek megmaradtak. A lakosság egészségi állapota befolyásolja a társadalom sérülékenységét járványhelyzet esetén, de jelentős hatással van a gazdasági teljesítményre, az egyének anyagi helyzetére és összességében az életminőségre.

A lakosság **biztonságérzet**ére és a bűnelkövetésre vonatkozó indikátorok folyamatos javulást mutatnak, azonban a közvéleménykutatások szerint a lakosság a közbiztonság további növelését kiemelten fontosnak tartja.

1-7. ábra: Születéskor várható átlagos élettartam nők és férfiak esetében, 2022

Forrás: KSH, Népszámlálás

Területi szegregáció

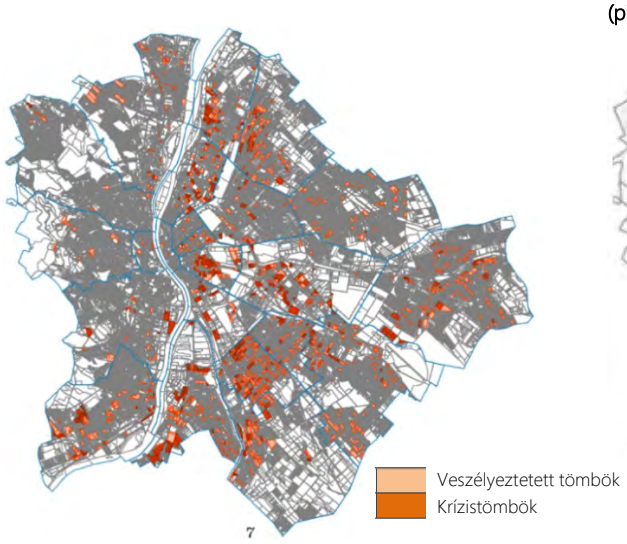
A jelenlegi térbeli-társadalmi szerkezet az 1990-es évek elején formálódott ki és azóta lényegében nem változott. A **kerületi különbségek** nagy részt megmaradtak, sőt bizonyos dimenziók mentén felerősödtek. Az iskolai végzettség, jövedelem és társadalmi státusz alapján Budapesten továbbra sincs egybefüggő alacsony státuszú szegregált terület, és nincs nagy kiterjedésű krízisterület sem. A problematikus környékek szétszórtan helyezkednek el a városban. Az elmúlt tíz év során számos terület átalakult, megújult a kerületek saját hatáskörben végzett beavatkozásainak, a szociális városrehabilitációs projekteknek és az ingatlanfejlesztésnek köszönhetően, elsősorban a belső pesti kerületekben, és a barnamezős területeken. Ugyanakkor a 2011. évi adatok alapján azonosított **krízisterületek** egy része továbbra is kezelésre szorul, egyrészt a forráshiány okán elindulni nem tudó projektek miatt, másrészt a családi házas részekbe ékelődő veszélyeztetett területek esetén az uniós támogatási források nehezebb elérhetősége miatt.

További problémát okoz néhány kerület külterületi **zártkerti besorolású terület**einek átalakulása. A megfizethető állandó lakhatást keresők a 2010-es évek első felében főleg a devizahitelekkel és jövedelem-kieséssel összefüggő lakásvesztés miatt költöztek ide, míg az évtized második felében az elmélyülő lakhatási válság állt a kiköltözések mögött. Ezek a területek megfizethető lakhelyként szolgálnak a vidékről érkező szegény családoknak, valamint a fővárosból kiszoruló elszegényedő családok számára is. Az itt élő lakosság hátrányos helyzetét mélyítik a nem megfelelő közösségi közlekedési kapcsolatok és az alapvető szolgáltatások és közművek hiánya. Ugyanakkor problémát jelent, hogy ezeknek a területeknek a gazdaságos kiszolgálása nem biztosítható.

Budapesten az országostól jóval magasabb számban vannak jelen a társadalmi vállalkozások, civil szervezetek, egyházak és egyéb érdekeltek, fontos szerepük van a lakosság élethelyzetének javításában és a társadalmi csoportok érdekérvényesítésében.

Területi szegregáció, a 2011-es Népszámlálás adatai alapján

1-8. ábra: Budapest krízis- és veszélyeztetett területei (10%-os határértékek mellett)

Forrás: Szociális Városrehabilitációs Tematikus Fejlesztési Program, 2014

1-9. ábra: kerületi ITS-ek és a KSH adatszolgáltatása alapján a 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet szerint lehatárolt szegregátumok (pirossal) és veszélyeztetett területek (kékkel)

Forrás: kerületi ITS-ek, KSH

SWOT-elemzés

A település demográfiai helyzete	
Erősségek » Nagy és stabil lakosságszám a Közép-Magyarországi régióban, amely a belföldi és a határon túlról érkező bevándorlás kitüntetett célterülete. » A lakosság átlagos jövedelmi, vagyoni helyzete, egészségi állapota, képzettsége, munkavállalási lehetőségei kedvezőbbek az országosnál. » Társadalmi vállalkozások, civil szervezetek, egyházak és egyéb érdekeltek nagy számú jelenléte, aktív szerep a lakosság élethelyzetének javításában.	Gyengeségek » Lakossági szuburbanizáció felerősödése, csökkenő népességszám Budapesten. Alacsony termékenységi mutató, természetes fogyás, idősödő korszerkezet. » A lakosság egészségi állapota nemzetközi összehasonlításban rossz. A halálozási arányszámok és korai halálozási mutatók kedvezőtlenek. » Társadalmi egyenlőtlenségek növekedése, hátrányos helyzet átörökítése. » Egyes társadalmi csoportok hátrányos megkülönböztetése, a szolgáltatásokhoz való egyenlőtlen hozzáférés, esélyegyenlőségi problémák, diszkrimináció.
Lehetőségek » EU források felhasználásában a társadalmi témák hangsúlyának növekedése (szociális jogok európai pillére); » Új eszközök, innovatív módszerek a hátránycsökkentésben, életminőség javításában, » Együttműködésben és önkéntességben rejlő lehetőségek.	Veszélyek » Növekvő elszegényedés, megfizethető lakhatási formák hiánya, a kirekesztettség növekvő kockázata, ezen belül is egyes társadalmi csoportok kitettségének erősödése országos vagy globálisabb folyamatok miatt. » Egyéni és közösségi felelősségvállalás szintjének további csökkenése.

Kihívások

A népességmegtartó képesség romlik, az elvándorlás növekszik (szuburbanizáció és nemzetközi egyaránt).

Társadalmi egyenlőtlenségek növekednek, az elszegényedés és az életminőség romlásának kockázata a társadalom egyre szélesebb rétegét érinti.

A lakosság egészségi állapota nemzetközi összehasonlításban kedvezőtlen. Az öngondoskodás szintjének emelését a közszektor szolgáltatásainak strukturális problémái még inkább kikényszerítik.

A társadalom elöregedése folytatódik, ugyanakkor nő az átlagos élettartam, ez jelentős terheket ró a szolgáltató- és ellátórendszerekre. Erősödik az igény a kifejezetten az idősebb korosztályok számára optimalizált lakás- és szolgáltatásstruktúrára, városhasználati lehetőségekre és szociális hálóra.

Az egyenlő esélyű városhasználattal szembeni társadalmi elvárás erősödik, ebben jelentős lemaradása van Budapestnek.

Budapest nemzetközi nagyváros, ugyanakkor a multikulturális jellegének erősödése megosztja a társadalmat. A társadalmi befogadás és szolidaritás szintje jóval elmarad a környező országok fővárosaihoz képest.

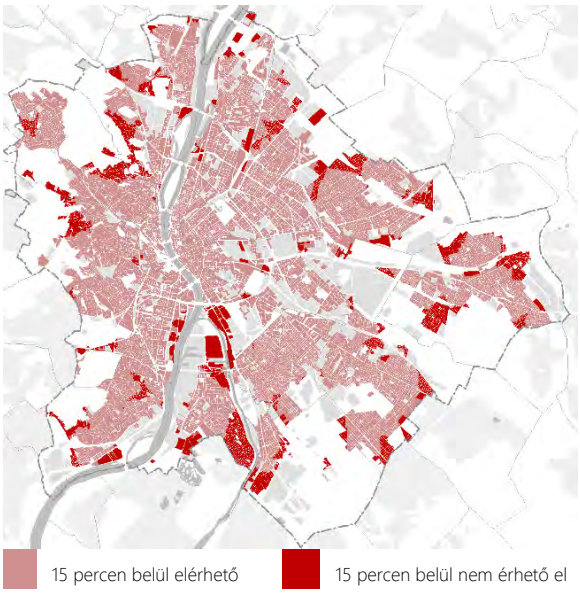
A gyorsan változó külső körülmények miatt (járvány, geopolitika, gazdasági válságok, klímaválság stb.) a biztonság kérdése felértékelődött az egyéni és társadalmi jóllét részeként.

1.6. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Közoktatás, óvodai nevelés és bölcsődei ellátás

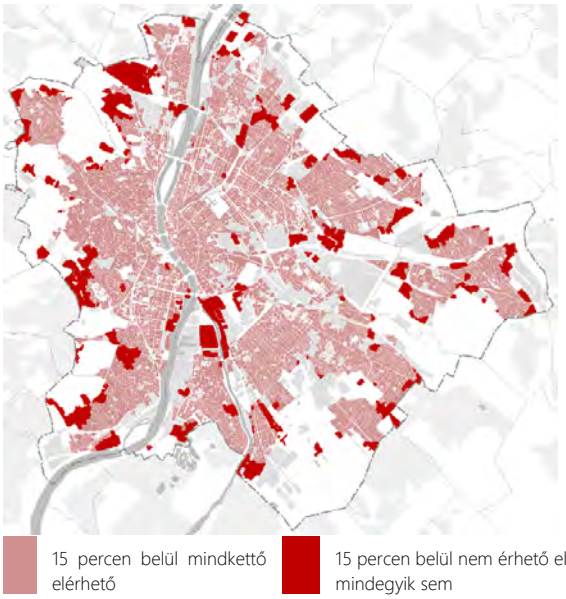
A **bölcsődei és óvodai férőhelyek** száma összességében kis mértékben bővült 2011 óta, a beíratott gyermekek száma a férőhelyek számánál minden évben alacsonyabb volt, a csökkenő gyerekszámra, mint trendre a kormányzati család- és lakáspolitikai intézkedések csak kis mértékben voltak hatással, demográfiai fordulat nem következett be, amelyhez az erősödő szuburbanizáció is hozzájárult Budapest esetében. Problémát jelent ugyanakkor, hogy a kapacitások területileg nem felelnek meg az igényeknek, különösen az új lakásépítés koncentrált területein jelentkezik hiány, mely kihat a szomszédos lakóterületeken lévő intézmények terhelésére. Az **alap- és középfokú oktatás** rendszere számos változáson ment keresztül az elmúlt 10 évben, a sokszínű kínálatban minden iskola-, program- és fenntartótípus megtalálható. Összességében az intézményi összkapacitások elegendőek és a területi eloszlás problémái az óvodáknál kisebb mértékben jelentkeznek. Ugyanakkor az iskolák teljesítményindikátorai – és így népszerűségük – között jelentős a szórás, amely már ötödik osztálytól megnöveli a lakóhelytől távolabbi iskolabájárás miatti mobilitási igényeket Budapesten belül is, ezen felül naponta mintegy 12 ezer általános iskolás és további 30 ezer középiskolás érkezik a fővárosba más településekről csak a nappali oktatás keretében. A különböző iskolatípusok közül a gimnáziumok tanulószáma folyamatosan emelkedik, míg a további középfokú oktatási intézménytípusok esetében csökken. Országos viszonylatban a tanulók teljesítményét mérő indikátorok értékei kimagaslóak, ugyanakkor a fővárosban is erősödik az **iskolai szegregáció**, a szülők jövedelmi helyzete és végzettsége mára meghatározó az iskolai teljesítménykülönbségekben. 2020-ban Nógrád és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyék után Budapesten volt legalacsonyabb a tehetséggondozásban résztvevő általános iskolások aránya. A tantervi kötöttségek erősödnek, kevés a mozgástér a versenyelőnyt jelentő készségek (pl. kreativitás, együttműködés, probléma-megoldás) fejlesztésére. A gyermekek gondozását, nevelését, oktatását végző szakemberek relatív kereseti helyzete Magyarországon az egyik legrosszabb nemzetközi összehasonlításban. 2014-2020 között elsősorban bölcsődei és óvodai bővítésre, korszerűsítésre, valamint energiahatékonysági fejlesztésekre voltak elérhetőek az uniós források, ennek volumene azonban elmaradt az igényektől, ma mind az önkormányzati, mind az állami fenntartású intézmények jelentős felújítási szükséglettel jellemezhetők.

1-10. ábra: Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények gyalogos elérhetősége

Forrás: A kompakt város kialakításának, fenntartásának eszközrendszerének vizsgálata, 2022, BFVT, 2019. évi adatok feldolgozásával

1-11. ábra: Alapfokú oktatási intézmények (óvoda és általános iskola) gyalogos elérhetősége

Forrás: A kompakt város kialakításának, fenntartásának eszközrendszerének vizsgálata, 2022, BFVT, 2019. évi adatok feldolgozásával

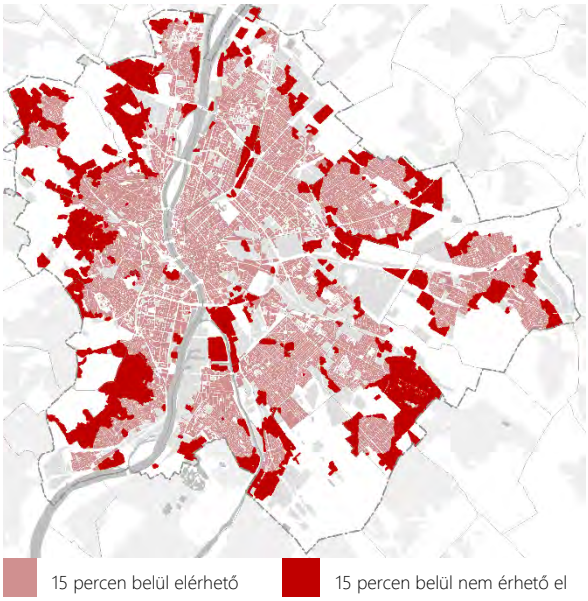
Egészségügyi és szociális ellátás

Az ellátások vonatkozásában az állami feladatátvétellel folytatódott az önkormányzatok hatásköreinek szűkítése, illetve megerősödött a piaci és egyéb fenntartók által működtetett szolgáltatások köre. Mindkét szektor – állami és önkormányzati intézmények esetében – jelentős fejlesztési és korszerűsítési igénnyel jellemezhető, a szakosított **szociális ellátások** kapacitásai nem elegendőek (idősek otthonai, ezen belül is a demens ellátás; a fogyatékos és pszichiátriai betegek otthoni ellátása) és több esetben nem felelnek meg az érvényes jogszabályokban is rögzített, méltó ellátás feltételeinek (idősotthonok, és különösen a hajléktalan ellátó intézmények). Demográfiai okok miatt egyre nagyobb igény jelentkezik az idős-ellátás szolgáltatásai iránt, az otthoni idősgondozás, rövidtávú betegápolás kapacitásai korlátozottak. Az egyre bővülő magánszektor egészségügyi és idősgondozási szolgáltatásai csak a társadalom egy része számára megfizethetőek, illetve jelentős a közellátásból a szakemberek elszívása is.

A **hajléktalan ellátás** és a családok átmeneti otthona esetében a férőhelyek bővítése nem cél, a megelőzést és kilépést biztosító lakhatási kapacitások azonban nem elegendőek. Problémát jelent – különösen a szociális területen – a szakemberek nettó átlagbérének fővárosi viszonylatban alacsony szintje, az egészségügyi alapellátás területén jelentkező szakember- és különösen a generációs utánpótlás hiánya.

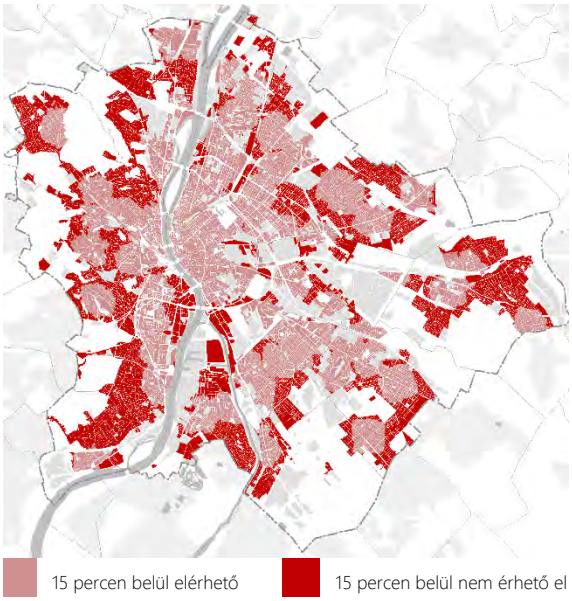
Az **egészségügyi ellátás** terén az Egészséges Budapest Program (EBP) a széttöredezett fekvőbeteg-ellátás megszüntetésére és a gazdaságosabb működés feltételeinek biztosítására irányult elsősorban, a fejlesztéseknek azonban csak kisebb része tudott megvalósulni. A kórházak finanszírozási problémái állandósultak. Az alapellátás és a járóbetegellátás a kerületek fenntartásában, decentralizálva találhatóak, ennek következménye, hogy a főváros területén 23 heterogén egészségügyi rendszer működik, ahol több tekintetben jelentősek a különbségek a hozzáférésben. A jelenlegi rendszerben a területi ellátás mellett a korai diagnosztikai szolgáltatások elérhetősége és a korai beavatkozások megkezdésének lehetősége területileg és társadalmi értelemben is egyenlőtlen. Ennek csökkentése érdekében indult el a Fővárosi Önkormányzat koordinációjával az EBP 50 milliárd Ft-os fejlesztési részösszegének felhasználása, elsősorban a kerületi alapellátások, illetve a korai diagnosztikai kapacitások növelésére területén.

1-12. ábra: Háziorvosi rendelők és gyógyszertárak gyalogos elérhetősége

Forrás: A kompakt város kialakításának, fenntartásának eszközrendszerének vizsgálata, 2022, BFVT, 2019. évi adatok feldolgozásával

1-13. ábra: Nappali idősellátást biztosító intézmények gyalogos elérhetősége

Forrás: A kompakt város kialakításának, fenntartásának eszközrendszerének vizsgálata, 2022, BFVT, 2019. évi adatok feldolgozásával

Lakhatás

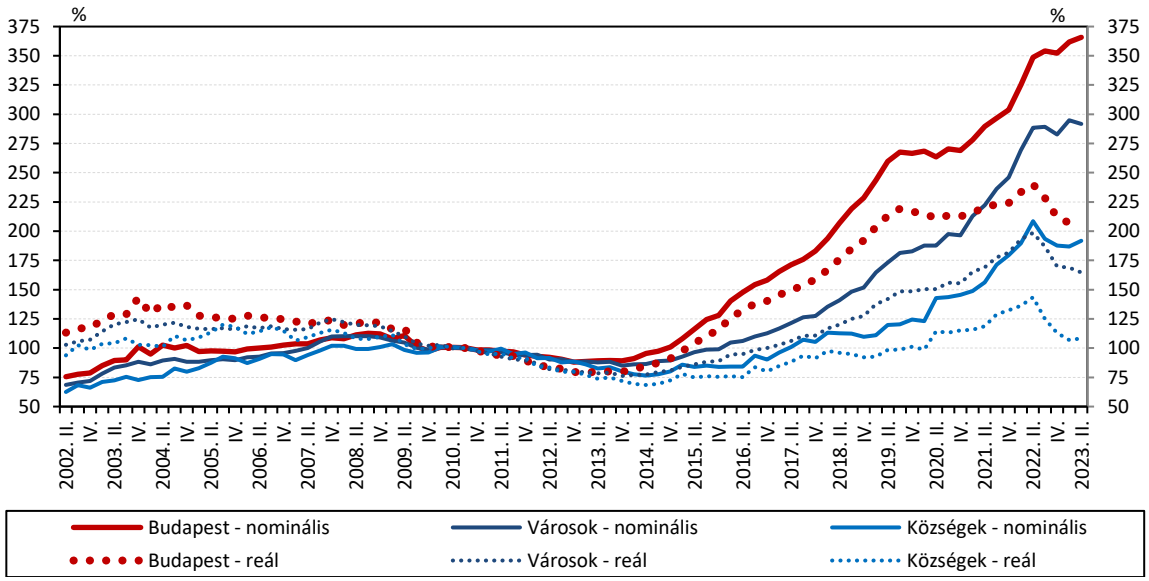
A budapesti lakásárak és lakbérek az elmúlt 10 év során a reáljövedelmeknél gyorsabban és nagyobb mértékben emelkedtek. Az **önkormányzatok tulajdonában lévő bérlakások** száma tovább csökkent (arányuk a lakásállományon belül 5% alá esett), a meglévő állomány egy jelentős része felújításra, korszerűsítésre szorul, jelentős az ez okból üresen álló lakások aránya. A megfizethetőséget strukturálisan bővítő új típusú lakhatási modellek (lakásügynökségek, co-housing) csak kezdeti szakaszban vagy előkészítési fázisban tartanak. A **megfizethető lakhatás** a társadalom egyre szélesebb rétegei számára okoz problémát, ez egyrészt tovább erősíti a várostérségbe való kiköltözést és kockáztatja a főváros munkaerő szükségletének biztosítását, másrészt növeli az elszegényedést, számos vonatkozásban negatívan hat az életminőségre és egyéni kilátásokra.

Nem csak a lakásszerzés, hanem a lakás megtartása és az egészséges lakhatás feltételeinek biztosítása is egyre többeknek okoz problémát. Az energiaárak emelkedése és a rezsidíjak állami szabályozásának módosulása, valamint a **lakásállomány energiahatékonyságá**nak alacsony szintje lényegesen megnövelte az energiaszegénység és a hátralékba kerülés kockázatának kitett háztartások számát. A sok esetben egészséget károsító kockázattal is járó substandard lakások aránya 3,5% volt 2011-ben, ez jelentősen csökkent 2022-re (1,3%).

A lakáshelyzetre a bérlakások bővítését támogató országos programok hiánya mellett hatással van a **lakásállomány** bővülésének lassú mértéke (két népszámlálás között 6,1%kos növekedés) és az egyszemélyes háztartások magas aránya (44,8%). 2015-től felpörgött a lakásépítés, azonban az elmúlt 10 évben a tulajdonszerzést és újlakásépítést támogató kormányzati intézkedések, a gazdasági konjunktúra és a befektetési célú lakásvásárlásokat is jelentősen megnövelő alacsony kamatkörnyezet ellenére összességében több mint 50%-kal kevesebb lakás épült, mint a 2000-es években. A lakáskínálatot az iroda- és szolgáltatási célú használat mellett a turisztikai célú hasznosítás is jelentősen csökkentette. Ez főleg a belső városrészek népességcsökkenését katalizálja és bár a kerületi önkormányzatok számára a jogi lehetőség adott az ez irányú használat korlátozására, ezen a téren csak kisebb előrelépés történt.

Lakásárak változása

1-14. ábra: Nominális és reál MNB-lakásárindexek (2010=100%)

Forrás: MNB

Kultúra, sport, rekreáció

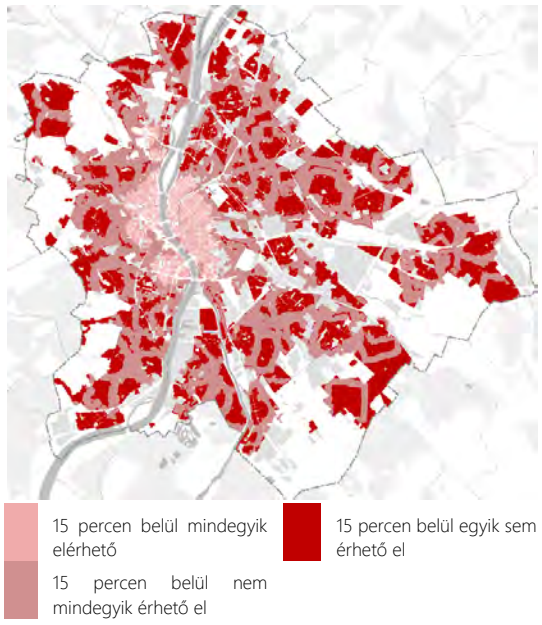
A fővárossal kapcsolatos vélemény-kutatásokban a városlakók a gazdag **kulturális kínálat**ot értékelik legpozitívabban, ez a minőségi turizmus szempontjából is meghatározó erőforrás. Az elmúlt 10 év felújításai közül a Magyar Állami Operaház és a Szépművészeti Múzeum emelhető ki, az új építésű intézmények azonban tovább növelték a területi koncentrációt (Várnegyed, Városliget új épületei), valamint jelentős projektek álltak le finanszírozási okok miatt (Iparművészeti Múzeum, Biodóm). Több jogszabály-módosítás érintette a kulturális területet, ez elsősorban a nem állami fenntartású intézmények, szolgáltatók esetében eredményezett finanszírozási nehézségeket, kiszámíthatatlanságot. Az önkormányzatok által nyújtott támogatási és finanszírozási lehetőségek is szűkültek a gazdálkodásukat érintő események és a kormányzati intézkedések miatt.

A k**özművelődés**ben kulcsszerepet játszik a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózata, illetve a művelődési és közösségi házak. Viszonylag kevés új intézmény létesült, továbbra is fennáll egyes városrészek ellátási hiánya, mely így a helyi civil közösségek megerősödését is hátrányosan érinti.

Számos, nemzetközi rendezvény megtartására is alkalmas **sportinfrastruktúra** létesült Budapesten 2013 óta, ezeket az államhoz kötődő fenntartók üzemeltetik. A Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok elsősorban a szabadidős célú sportlétesítményeket, a közparkok rekreációs lehetőségeit bővítik, ennek legfontosabb szakmai irányait a kerületi stratégiák és a 2022-ben elkészült fővárosi sportkoncepció jelöli ki. A helyszínek bővítése mellett fontos cél az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, különösen a fogyatékkal élők, hátrányos helyzetűek és idősek számárára. A finanszírozásban a TÉR-KÖZ pályázat és a Budapesti Közösségi Költségvetés meghatározó.

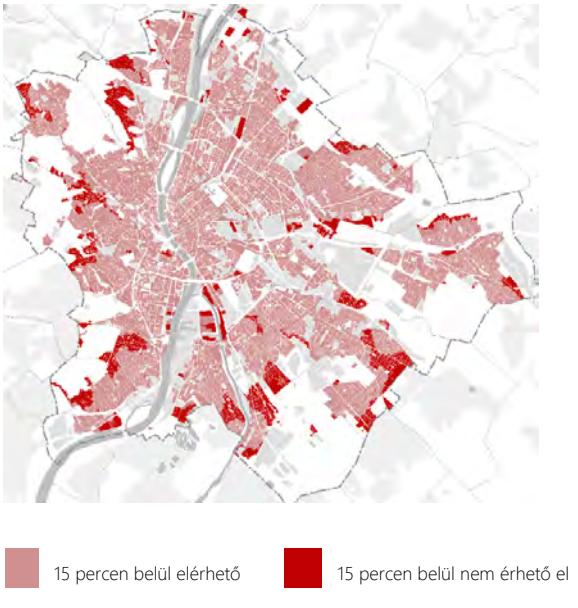
Mind turisztikai, mind szabadidős szempontból kiemelkedő a **fővárosi gyógyfürdők** és strandok szerepe, a nemzetközi vendégforgalom kimagasló, a COVID-19 járványhelyzet előtt jelentős fejlesztések tudtak megvalósulni.

1-15. ábra: Művelődési és kulturális intézmények gyalogos elérhetősége

Forrás: A kompakt város kialakításának, fenntartásának eszközrendszerének vizsgálata, 2022, BFVT, 2019. évi adatok feldolgozásával

1-16. ábra: Sportpályák (fizetős és ingyenes) gyalogos elérhetősége

Forrás: A kompakt város kialakításának, fenntartásának eszközrendszerének vizsgálata, 2022, BFVT, 2019. évi adatok feldolgozásával

SWOT-elemzés

A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Erősségek

» A fővárosi státuszból, népességszámból adódóan sokszínű szolgáltatási kínálat, a nem közszférához tartozó fenntartók szerepének növekedése minden területen, fizetőképes vásárlóerő.

Gyengeségek

» Területi ellátási hiányok az alapszolgáltatásokban a koncentrált lakóingatlanfejlesztési területeken és a peremterületeken.

» A közszférában működő szociális ellátások kapacitáshiányai, valamint jelentős felújítási igény és strukturális problémák (alacsony bérek, munkaerőhiány, nagy fluktuáció) minden humán közszolgáltatási területen.

» A megfizethető lakhatás hiánya a társadalom egyre szélesebb rétegét érinti, a bérlakások alacsony aránya.

» Az önkormányzatok állami feladatfinanszírozása a kötelező és önként vállalt feladatok terén nem elegendő.

» Forráshiány, kiszámíthatatlan jogi környezet minden területen.

Lehetőségek

» Digitalizáció és ügyfélközpontú szolgáltatás-tervezés – hatékonyság és ügyfélélmény növelése, innovatív eszközökkel a hozzáférhetőség, tájékoztatás javítása, szolgáltatások megújítása.

» Új, innovatív üzleti modellek a lakhatás és szolgáltatásszervezés területén. Nemzetközi jógyakorlatok adaptálása.

» A közszférán kívüli szereplők hozzájárulása a szolgáltatási (pl. civilek és társadalmi vállalkozások) és finanszírozási hiányok csökkentéséhez (adományozás, CSR, önkéntesség, egyéb kezdeményezések). Együttműködés a szereplők között.

Veszélyek

» Globális események hatása az energiaárakra, energiaszegénységgel érintettek számának növekedése.

» Kormányzati intézkedések hatásvizsgálat és kompenzáló intézkedések nélkül (pl. árfelhajtó intézkedések a lakáspiacon, jogszabályok a szociális, oktatási, egészségügyi, kulturális és esélyegyenlőségi területen; hatáskörök megváltoztatása, átszervezések) vagy kormányzati intézkedések további hiánya fontos területeken (bérlakásszektor bővítésének támogatása, bérrendezés stb.)

» Gazdasági visszaesés esetén a szolgáltatások működési és fejlesztési forrásainak további csökkenése, a szolgáltatásokból kiszorulók számának növekedése.

» Fogyasztói szokások változása és gazdasági visszaesés hatására csökkenő kereslet egyes kulturális szolgáltatások iránt (pl. mozik)

Kihívások

A megfizethető és egészséges lakhatás problémája a társadalom egyre szélesebb körét érinti, hiányoznak az országos szakpolitikai eszközök és források, az önkormányzatok bérlakásállománya tovább csökken, gazdálkodási helyzetükben nem tudnak érdemi változást elérni. A lakásállomány megújulási üteme lassú, kevés új lakás épül, az ágazat erőteljesen kitett a gazdasági környezet általános állapotának és a lakásépítést és keresletet növelő kormányzati intézkedéseknek, ezek azonban jelentős externáliákkal járnak (pl. befektetési célú lakásvásárlás)

Magas a lakatlan és nem lakáscéllal működő lakások száma, hiányoznak a hatékony eszközök és döntések ezek lakáscélú használatának növeléséhez.

Az energiahatékonyság javítása felértékelődött a megfizethetőség szempontjából is, az erre irányuló intézkedések elégtelenek.

A minőség, vegyesség, élhetőség érvényesítéséhez elégtelenek az önkormányzati jogi eszközök, elsősorban a kormány által adott kiemelt beruházás státusz, illetve a korábban megszerzett építési jogok miatt.

A hajléktalanság csökkentése kiemelt uniós cél és erősödő társadalmi elvárás, a megelőzést és kivezetést biztosító lakáspolitikai eszközök helyett az ellátás kormányzati (feladat)finanszírozásán van továbbra is a hangsúly.

A lakosság elégedetlensége az oktatási, szociális és egészségügyi ellátásokkal kapcsolatban erősödik, ugyanakkor az önkormányzatok hatásköre korlátozott. A humán szolgáltatások infrastrukturális háttere jelentős fejlesztési, felújítási, korszerűsítési igénnyel bír az évtizedek óta tartó alulfinanszírozottság miatt. Ugyanakkor a lakosság egészségi állapotát jelző mutatók európai összehasonlításban is kedvezőtlenek.

A közszolgáltatásokban való munkavállalás presztízse, társadalmi és anyagi megbecsülése alacsony, amely veszélyezteti az ellátások biztonságos működtetését. A magánellátások térnyerése kockázatot jelent a közellátás szakember-ellátottságának biztosításában.

1.7 A település gazdasága

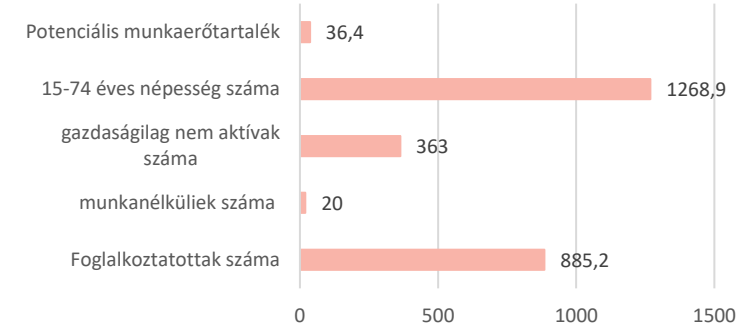
Munkaerő, gazdasági aktivitás

A budapesti lakosság **képzettség**i mutatói országon belül a legkedvezőbbek és folyamatosan javulnak, ami kvalifikáltabb munkaerő-kínálatot biztosít és jó alapot jelent a tudásintenzív ágazatok számára. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 25 éves és idősebb népességen belül 34%-ról 44%-ra nőtt 2011 és 2022 között, az országban felsőfokú végzettséggel rendelkező foglalkoztatottak 31%-a fővárosi lakos. Budapesten az alapfokú oktatásban résztvevők teljesítményét mérő mutatók (PISA) kimagaslóak országon belül, de nemzetközi összehasonlításban országosan romlanak az eredmények. A jelenlegi közoktatási rendszerben kevesebb hangsúly kerül a munkaerőpiacon fontossá váló készségek (pl. kommunikáció, csapatmunka) és a digitális kompetenciák fejlesztésére. Az oktatási rendszer strukturális problémái hosszú távon hatással vannak a fővárosi munkaerőpiacra és a gazdasági teljesítményre. A COVID-19 járványhelyzet és vásárlóerőt érintő egyéb, külső környezetben bekövetkező változások – a jövőben elsősorban a technológiai fejlődés felgyorsulása – jelentős hatással vannak a munkaerő felkészültségével és mennyiségével kapcsolatos igényekre, munkakörök átalakulására és a munkavállalási esélyekre.

A munkaerő mennyiségi alakulásában több tényező is szerepet játszik: a 2012-ben kezdődő 10 éves nyugdíjkorhatár-emelési ciklus következtében, illetve a nyugdíj melletti munkavállalás lehetőségének biztosításával többletkorosztály maradt a munkaerő piacon, kis mértékben, de növekszik a külföldi munkavállalók száma, ugyanakkor csökken a 15–64 éves népesség létszáma, szűkül a **potenciális demográfiai munkaerő-tartalék** Budapesten. A KSH 2011. évi ingázási adatok alapján készült lehatárolás szerint a **budapesti munkaerőpiaci körzet** a megyehatáron túlnyúlik, 275 település alkotja, Budapesten felül ez további 1,3 millió lakost jelent. A szuburbanizáció térbeli kiterjedésével és felerősödésével, valamint az ország más részeiből a budapesti körzetbe költözéssel **a** potenciális munkaerő várostérségi szinten növekszik. A munkaerőpiac szempontjából további potenciális tartalékot jelent az inaktívak nagyobb arányú bevonása a foglalkoztatásba, a 15-74 éves korosztályon belül arányuk azonban csökkenő (2022. 1. negyedévben 2,7%).

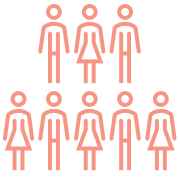
A 2008-ban kezdődő gazdasági válság levonulása után kialakult gazdasági konjunktúra éveiben rekordszintre emelkedett a **gazdasági aktivitás** és a foglalkoztatási arány, Budapesten is jellemzővé vált egyes területeken a munkaerőhiány. Ehhez a külföldi munkavállalás – melyhez a távmunka elterjedése miatt nem is kell már feltétlenül kivándorolni – és a szakképzettség hiánya is hozzájárul. Egyes ágazatokban a szakképzett **munkaerő hiánya** jellemző, hátterében elsősorban a bérek relatív alacsony szintje és a magas fővárosi lakhatási költségek állnak, valamint a piaci szektor elszívó hatása is felerősödött. Mindez kockázatot jelent a közszolgáltatások megfelelő színvonalú biztosítására nézve is.

1-17. ábra: 15-74 éves népeség gazdasági aktivitási adatai, 2022. IV. negyedév (ezer fő)

Forrás: KSH

1-18. ábra: Fővárosi munkahellyel rendelkező nem fővárosi foglalkoztatottak száma

225.518 fő (2011)
399 465 fő (2022)

Forrás: 2011.és 2022. évi népszámlálás

Gazdasági teljesítmény, szervezetek, szektorok, beruházások

A COVID-19 járvány megjelenéséig kedvező makrogazdasági folyamatok és ingatlanpiaci konjunktúra volt jellemző, de már 2020 előtt globális trendként jelentkezett a lassulás a világgazdaságban A járvány és a 2022-ben kezdődő orosz-ukrán háború miatt a gazdasági visszaesés erősödött, a hatások rávilágítottak a fővárosi gazdaság egyes szektorainak sérülékenységére, elsősorban a vásárlóerő visszaesése és a globális értékláncok működésének problémáival érintett területeken. A **budapesti gazdaság teljesítménye** történeti, településszerkezeti okok miatt az országon belül kimagasló, a vidék gazdaságfejlesztése miatt csökken csak a megtermelt GDP aránya. Nemzetközi összehasonlításban az EU átlagához képest a teljesítmény kis mértékű javulást mutat, a térség fővárosaihoz (Prága, Pozsony, Bécs, Varsó, Bukarest) képest azonban alacsonyabb az egy főre jutó, vásárlóerőparitáson számolt GDP értéke, és nem sikerült pozíciót javítani az uniós versenyképességi mutatóban sem. Összességében tovább folytatódott a magasan kvalifikált munkaerőt igénylő, magas hozzáadott értéket előállító **ágazatok** erősödése. A kereskedelem, a pénzügyi, biztosítási, az infokommunikációs, a szakmai tudományos és műszaki tevékenységeket lefedő ágazatok, valamint a feldolgozóipar bruttó hozzáadott értéke és befizetett adója a legmagasabb arányú. Legtöbb vállalkozás a szakmai, tudományos, műszaki és kereskedelmi szektorban működik, a fenti – teljesítmény alapján kimagasló szektorok közül – csak a feldolgozóiparban jellemző az országosnál is alacsonyabb vállalkozási arány. Foglalkoztatási szempontból a kereskedelem mellett a szállítás, logisztika ágazat szerepe kiemelkedő. Budapestre is jellemző, hogy a **kis- és közepes vállalkozások** egy része lemaradásban van a digitalizáció, a nemzetközi piacra lépés, az újrakezdési arány, valamint a környezetvédelmi szemlélet érvényesítése terén.

A **gazdaság területi vonatkozásá**ban lényeges változások nem történtek, továbbra is kiemelkednek a szolgáltató szektort erősen koncentráló területek, a modern iroda- és logisztikai folyósók és zónák, valamint az ipart képviselő nagy hazai és nemzetközi vállalatok jelenlétével bíró területek. A fogyasztói szokások változása jelentős hatással van a kiskereskedelmi szektor működésére, a klasszikus üzletutcák, központok városképi megjelenésére, minőségi alakulására. Az rendszerváltás előtt kialakult iparterületek egy része fontos lakossági szolgáltatásoknak és a városi ipar – közte a kreatív ipar és az egyedi, manufakturális jellegű termékeket gyártó vállalkozások – számára nyújt ma is telephelyet, ugyanakkor forrás hiányában az iparterületek közterületeinek rendezése, a kármentesítés és a jogi konszolidáció még ma is probléma.

Mind a **turisztika**i vendégforgalom, mind a minőségi háttérinfrastruktúra és szolgáltatások dinamikusan bővültek a koronavírus járvány megjelenéséig, azonban a turisztikai forgalom továbbra is koncentráltan jelent meg a belvárosban, számos negatív hatást, konfliktust is eredményezve. A járvány hatásai a gazdaságon belül a turizmust érintették a legerőssebben, néhány, a vásárlóerő minőségét is negatívan befolyásoló hatás hosszabb távon is érvényesül (hivatásturizmus visszaesése az online megoldások elterjedésének következtében, ázsiai küldőterületek súlyának csökkenése). A járvány ellenére a belföldi turizmusban Budapest szerepe nem tudott megerősödni. A turizmus és vendéglátás területi sűrűsödése a belvárosban növeli a közterületekkel kapcsolatos konfliktusokat (pl. teraszok területigénye a szűk keresztmetszetű járdák esetében és nyitva tartás kérdése, köztisztaság, mikrobobilitási eszközök használata, zajforrás), növeli a lakások turisztikai célú hasznosításának arányát és hozzájárul a belső kerületek lakosságszámának további csökkenéséhez.

Kutatás, fejlesztés, innováció

A **K+F** területén továbbra is jellemző a Budapest-központúság, mind a K+F ráfordítások, mind a kutatóhelyek és K+F-ben dolgozók száma 40%-ot meghaladó az országon belül. A külföldi érdekeltségű vállalkozások és az országba érkező külföldi tőke továbbra is Budapesten a legmagasabb arányú, ennek meghatározó szerepe van az új technológiákhoz és szakértelemhez való hozzáférés növelésében.

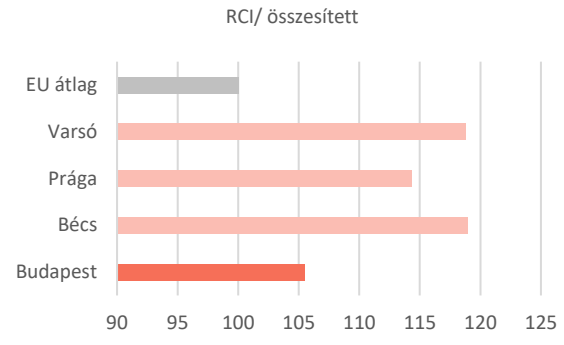
A Regionális Innovációs Eredménytábla (2023. évi) eredményei szerint Budapest már az erős innovátor kategóriába tartozik, az uniós átlagnál jobban teljesít a tudományos publikációk több kategóriájában, a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosság aránya és különösen a közepesen magas és magas technológiai igényű gyártási és tudásintenzív szolgáltató szektorokban való foglalkoztatás aránya alapján. Az uniós átlagnál rosszabb a helyzet többek között a KKV-k innovációs szintje, a szabadalmak és az élethosszig tartó tanulás terén.

A kiemelkedően **innovatív ágazatok** első helyén álló gyógyszergyártás és második helyén álló információs és kommunikációs ágazat budapesti jelenléte meghatározó, a KFI céllal szétosztott pályázati támogatások elsősorban a műszaki területeket, valamint az orvostudományok, a biológia és az informatika területét érintették. AKFI szektor érintő intézményi változások növelik a kiszámíthatatlanságot, az európai hálózatokban, programokban való részvételt, a tehetséges szakemberek megtartását. Nem készült az érdekeltek bevonásával regionális intelligens szakosodási stratégia a budapesti várostérségre vonatkozóan, nincs vízió a térség európai versenyképességi törekvéseiben betölthető szerepére, a tudás- és vállalati koncentrációban rejlő együttműködési lehetőségek, szinergiák kiaknázására.

Budapest a **felsőoktatás** hazai központja, de nemzetközi összehasonlításban nem egyetemváros, a külföldi hallgatók aránya 30% alatti. A budapesti egyetemek a világ egyetemeit értékelő rangsorokban nem tudnak tartósan javuló helyezést elérni.

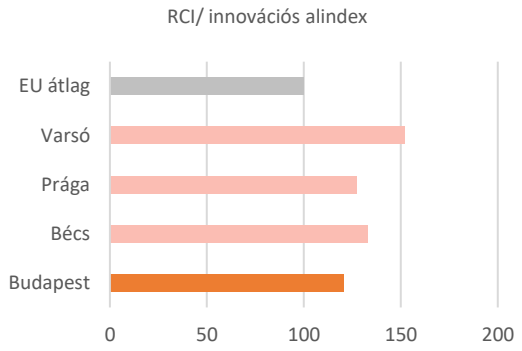
Az önkormányzatok és a vállalkozói szektor, valamint a tudásgazdaság szereplői között az **együttműködés** elindult, de még alacsony szintű. Budapest, mint az innovatív megoldások piaca, a társadalmi innováció terepe és segítője nem használja ki a pozíciójából adódó lehetőségeket.

1-19. ábra: Regionális versenyképességi index /összesített; városrégiók szintjén, 2022

Forrás: Európai Bizottság

1-20. ábra: Regionális versenyképességi index /innovációs alindex – városrégiók szintjén, 2022

Forrás: Európai Bizottság

SWOT-elemzés

A település gazdálkodása

Erősségek

- Országos viszonylatban minden mutatóban kimagasló eredmény: nagyszámú és jól képzett munkaerő, egyben jelentős vásárlóerő; GDP; FDI; vállalkozások összetétele és fajlagos száma, K+F mutatók és ezen belül a vállalati szektor magas K+F ráfordítása; IKT és pénzügyi szektor jelenléte
- Versenyelőnyt jelentő adottságok jelenléte: felsősoktatás és kutatóhelyek sokszínűsége, lehetőség az interdiszciplináris együttműködésre; infrastrukturális és csomóponti adottságok; a fiatal tehetségeket vonzó, pezsgő nagyvárosi környezet; minőségi szolgáltatások elérhetősége a magánszektorban (oktatás, egészségügy, üzleti szolgáltatások);
- Sokszínű turisztikai kínálat, nemzetközileg is ismert Budapest desztináció
- Modern kereskedelmi ingatlanfejlesztések képesek kiszolgálni a keresleti oldalt.

Gyengeségek

- Nemzetközi nagyvárosi összehasonlításban a relatív gazdasági pozíciók fennmaradtak.
- Munkaerőhiány egyes szektorokban; oktatási, képzési rendszer problémái
- Vállalkozói szektor egy jelentős részénél digitális technológiák adaptálásának alacsony szintje, generációs problémák
- Innovációs ökoszisztéma, klaszterszerű együttműködés elégtelensége, ebben az önkormányzatok és szolgáltatások, illetve a helyi társadalmi kihívások megjelenése gyenge.
- Funkcionális/innovatív közbeszerzési gyakorlat alkalmazásának hiánya; új üzleti modellek (pl. közösségi gazdaság) és technológiák (MI) elterjedéséhez a szükséges jogszabályi keretek hiánya
- Adatmegosztás alacsony szintje a közszférában (open data), ebből adódó üzleti és szolgáltatás-fejlesztési lehetőségek elmaradása.
- Városi ipari telephelyek problémái (környezeti, jogi, műszaki)

Lehetőségek

- Társadalmi, környezeti kihívások, okos város, mint üzleti potenciál és innovációs terület, mely az urbanizáció globális erősödése miatt nemzetközi piaci lehetőséget is kínál.
- Nemzetközi beágyazódást támogató uniós szakpolitikák és támogatási rendszerek (hálózatok, klaszterek, pályázatok), ebben a fővárosi egyetemek, intézetek, vállalatok megerősödésének lehetősége
- Technológiai fejlődés ütemének gyorsulása és kínálat bővülése miatt hozzáférhetőség, megfizethetőség javulása a vállalatok, fogyasztók/ügyfelek és közszféra számára egyaránt a digitális területen.
- Rugalmas foglalkoztatási formákkal, többlet munkaerő bevonása; e-learning módszerek és eszközök elterjedésével az élethosszig tartó tanulás hozzáférési oldalának bővülése

Veszélyek

- Megatrendekben és nemzetközi K+F+I együttműködésben lévő lehetőségek kihasználásában lemaradás a hazai jogszabályi és intézményi döntések lassúsága, kiszámíthatatlansága vagy tartalma miatt
- Oktatási szektor strukturális problémáinak további mélyülése, a mai kor elvásásaira lassan reagáló rendszer kihat a munkaerő felkészültségére hosszú távon
- Globális folyamatok és átalakuló fogyasztói szokások hatása a keresletre, ellátási láncokra (pl. turizmus, kiskereskedelem, logisztika stb.) – egyes szektorok kitettségének kockázata növekszik a jövőben
- Külföldi munkavállalás erősödésével és a távmunka további terjedésével a helyi befektetések visszaesése.

Kihívások

Budapest nemzetközi versenyképességéhez szükséges feltételek változásának kiszámíthatatlansága (finanszírozás, különadók, jogi és szervezeti átalakítások), valamint az üzleti környezet részét képező városi infrastruktúrák, szolgáltatások amortizációjának felgyorsulása források hiányában.

A kutatás-fejlesztés és innovációban Budapest versenyelőnyét veszélyeztető szervezeti és finanszírozási döntések (egyetemek, intézmények, kutatói pályázatok).

A kiszámíthatatlanul, egyre gyorsabban változó gazdasági környezetben a nemzetközi ellátási láncokhoz kapcsolódó és a fogyasztásra épülő gazdasági szegmensek sérülékenysége nagy.

Mennyiségi és minőségi munkaerő problémák fennmaradása hosszú távon. Erősödő nemzetközi verseny a képzett munkaerőért, reálkeresetekben nagy nemzetközi különbség azonos munkakörökben. Technológiai fejlődés miatt a tudás és készségek megújításának, a munkaerő adaptációs képességével szembeni elvárásoknak a növekedése, átalakuló munkakörök és munkavégzés. Munkaerőpiaci hátrányok „átörökítése" a társadalmi egyenlőtlenségek növekedésével.

A fogyasztói és munkavégzési szokások változása, ennek hatása egyes gazdasági szektorokra, ingatlanfejlesztésre és -hasznosításra, városi szolgáltatásokra. Az új üzleti modellek megjelenésére a jogszabályalkotás megkésve vagy rosszul reagál.

A zöld átmenettel, környezeti fenntarthatósággal összehangolt gazdasági növekedéshez szükséges feltételek (finanszírozás, ösztönzők, jogszabályok) elégtelensége és a fogyasztói magatartás lassú változása.

Fenntarthatósági problémák és együttműködési hiányok a turizmusban.

1.8 Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

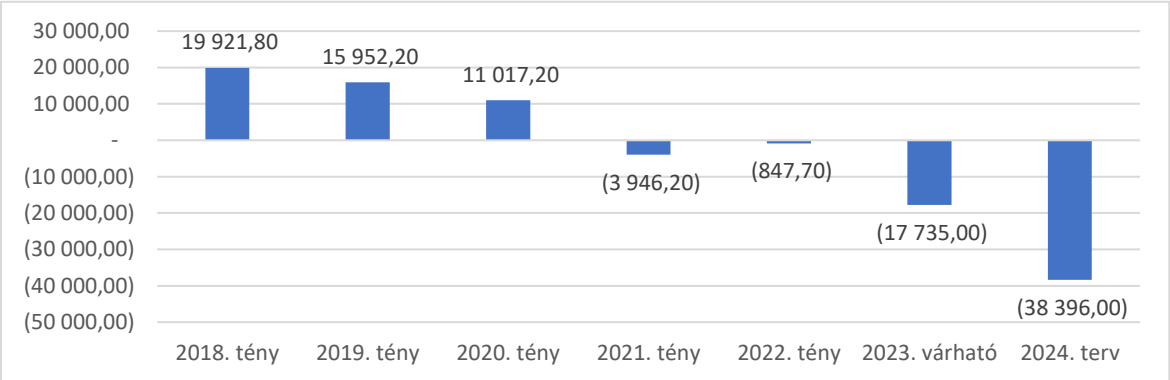
Önkormányzati gazdálkodás, fejlesztési források

A városfejlesztés kulcskérdése a szükséges **finanszírozási háttér** rendelkezésre állása. Az önkormányzatok esetében a 2014-2020-as időszakban is meghatározó jelentősége volt az **uniós források**nak. 2021 után azonban a fővárosi önkormányzatok számára elérhető hazai elosztású fejlesztési források összvolumene várhatóan tovább csökken. A közvetlen elérésű, nemzetközi pályázati versenyben elérhető források jelentősége ezért a korábbiaknál is fontosabb, a Fővárosi Önkormányzat – a brüsszeli képviseletet is bevonva – 2020 óta folyamatosan növeli az ebből származó forrásait. A saját bevételek alakulását a külső környezetben történő változások (járványhelyzet, energiaárak ingadozása, gazdasági ciklusok) és még inkább az önkormányzati gazdálkodást negatívan érintő kormányzati intézkedések befolyásolták, ezek közül meghatározó a helyi iparűzési adó (hipa) bevételéből – mely adóbevétel növekedése egyébként csak a COVID két évében mutatott átmeneti visszaesést – szolidaritási hozzájárulás címen történő, emelkedő arányú elvonás. A kerületi önkormányzatok esetében a szolidaritási hozzájárulás mellett a gépjárműadó helyben maradó részének 2020-2024 közötti elvonása jelentett további nagyobb arányú bevételkiesését.

A **fővárosi többségi tulajdonú vállalatok**at a globális változások szintén negatívan érintették. A fejlesztések finanszírozási mozgásterét csökkenti, hogy a központi költségvetésből származó feladatfinanszírozást is növekvő arányban kell kiegészíteniük az önkormányzatoknak, elsősorban a növekvő működési és bérköltségek miatt. A legköltségesebb közszolgáltatási terület, a közösségi közlekedés működésének finanszírozásában 2022-ben az állami szerepvállalás aránya nagyságrendileg mindössze 5% volt. Az önkormányzatok hitelfelvétele továbbra is központi jóváhagyást igényel, a Fővárosi Önkormányzat fejlesztési célú hitelfelvételre 2019 óta nem kap lehetőséget, a korábban jóváhagyott EIB hitelkeret teljes mértékben lehívásra került. A 2020 óta kialakult finanszírozási helyzetben nem csak fejlesztési, de a likviditási helyzet miatt működési hitelek felvétele is indokolttá vált. Összességében továbbra is problémát jelent a kormány és fővárosi önkormányzatok közötti **forráselosztás jelenlegi rendszere**, illetve a jogszabályalkotásból fakadó kiszámíthatatlanság, az egyéb jogcímen nyújtott önkormányzati támogatások döntési hátterének átláthatatlansága, a kormány és a főváros hatékony, partnerségi együttműködésének hiánya. Jelenleg a Fővárosi Önkormányzat nettó befizetője a központi költségvetésnek. Továbbra is bevételi forrást jelentenek az ingatlanértékesítések, a forgalomképes, piacon jól értékesíthető ingatlanok köre azonban korlátozott, illetve tovább szűkült a Fővárosi Önkormányzat döntései alapján (korábban beépítésre szánt területetek átsorolása beépítésre nem szánt területté, lakások értékesítésének megszűntetése). **Visszaforgatható városfejlesztési alap** kialakítására történtek előkészítő lépések, az alap felállítására azonban nem került sor.

Mindezek következtében a projektek egy részének átütemezésére, elhalasztására volt szükség 2020 óta, a már döntéssel, támogatással rendelkező, illetve kivitelezés alatt álló beruházások és felújítások kaptak prioritást.

1-21. ábra: Központi költségvetési kapcsolatokból származó működési források és elvonások egyenlege (millió Ft)

Forrás: Fővárosi Önkormányzata 2024. évi összevont költségvetéséről szóló 32/2023.(12.21.) KGY. rendelet előterjesztése

Okos város

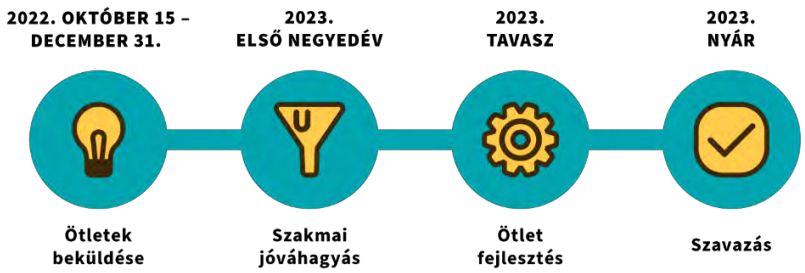
Budapest okos várossá válásának kiemelt területei az együttműködés és részvételiség, illetve a digitalizáció és innováció alkalmazása. 2021-ben a COVID-19 járványhelyzet és a korlátozások miatt egyrészt felgyorsult a szolgáltatások digitális fejlesztése, a budapestiek is rákényszerültek, hogy bővítsék ezzel kapcsolatos felhasználói ismereteiket. A budapesti háztartások internethozzáférésének aránya magas (2022-ben 95,6%, KSH), azonban a hivatalos online ügyintézés aránya a felmérések szerint még mindig alacsony. A Fővárosi Önkormányzathoz kötődő közszolgáltatók az elmúlt években folyamatosan fejlesztik a belső hatékonyságot és az ügyfélélményt növelő digitális eszközeiket, részt vesznek nemzetközi, innovációra irányuló projektekben. A szenzorok tekintetében a közlekedési ágazat folyamatosan fejleszti eszközeit, ez a forgalomirányítás, a forgalomszervezés és -tervezés, valamint az ügyféloldali valós idejű szolgáltatások (BudapestGo és a Közút Figyelő applikációk) adatháttérét egyaránt biztosítja. Ma még a közadatok megosztása alacsony szintű, a hivatal online ügyintézési szolgáltatásai nem teljeskörűek, Budapest hivatalos online felületének szolgáltatás-tervezési módszertan alapú megújítása folyamatban van. a kapcsolódó hivatali folyamatokkal együtt. A Fővárosi Önkormányzat esetében megkezdődött az adatkormányzás kereteinek kiépítése is. A digitalizáció területén az előrehaladást a humán és finanszírozási feltételek rendelkezésre állása határozza meg, a gazdálkodási kihívások veszélyeztetik a folyamat felgyorsítását. Folyamatosan fejlődik a fővárosi lakosság tájékoztatására irányuló szolgáltatási terület (enbudapestem oldal és applikáció), illetve a helyi lakossággal való kommunikációban felértékelődött a közösségi média felületek alkalmazása is.

A Fővárosi Önkormányzat vállalkozásfejlesztési szervezete (BVK) elindította a Smart Budapest Ötletversenyt és megalakította a Smart Budapest Közösséget, a közszolgáltatások és városi életminőség javítása területén az innovációs ökoszisztéma szereplőivel való együttműködés még jelentős kiaknázatlan lehetőséget jelent.

A civil szervezetekkel való strukturált együttműködés kereteit 2021-ben rendeletben rögzítette a Fővárosi Önkormányzat, 2023-tól már öt munkacsoport működik. A társadalmi véleménynyilvánítás és részvétel eszközei folyamatosan bővülnek (közösségi gyűlések, online eszközök, budapesti párbeszéd, budapesti polgári kezdeményezés, Budapest Lakógyűlés), bevezetésre került, hogy minden jelentősebb közterület- és közlekedésfejlesztési projekt érdemben társadalmasításra kerül. A közösségi tervezés mára egyre inkább a rutinszerű működés részévé vált. A Fővárosi Önkormányzat fontos érdekegyeztető platformokat hozott létre (Fővárosi Érdekegyeztető Tanács, Fővárosi Idősügyi Tanács, Budapest Global Egyesület, Klímaplatform), a tematikus és ágazati stratégiák az érdekeltek bevonása mellett történik. A közösségi költségvetés 2020. évi első meghirdetése óta folyamatos, évente 1 milliárd forintos keretben biztosítja a fővárosiak által javasolt és megszavazott ötletek megvalósítását.

Budapest Közgyűlése 2018-ban fogadta el a Smart Budapest – Okos Város Keretstratégát, amely a város smart alrendszereit értékelve ad javaslatot a beavatkozásokra, illetve összegzi azokat az alapelveket, amelyek egy okos városfejlesztési folyamat kereteit biztosítják. A keretstratégia a hangsúlyt az okos városfejlesztési folyamatra helyezte a változó környezetben nehezen definiálható célállapotok rögzítése helyett. Ehhez a szemléletmódhoz igazodva az okos város fejlesztések is használati eset szinten (use case), a pilot szakaszok kiértékelésével, az agilis fejlesztési módszertan mellett történik.

1-22. ábra: A közösségi költségvetés folyamata és ütemezése (2022/2023)

Településüzemeltetés, közüzemi szolgáltatások

Budapesten a településüzemeltetés **intézményi hátter**ét több jelentős változás jellemezte az elmúlt időszakban, az önkormányzatok mellett az állami (pl. gáz- és áramszolgáltatás) és piaci szolgáltatók (pl. telekommunikáció) is jelen vannak a fővárosban. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján kötelező és önként vállalt feladatokat látnak el a fővárosi önkormányzatok. A Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó közszolgáltatások működtetése biztosított, a központi jogszabályalkotás és az önkormányzatok finanszírozásának kiszámíthatatlansága azonban nem ad stabil keretet a működéshez és a fejlesztésekhez. A fővárosi szolgáltatások közül – melyek közszolgáltató gazdasági szervezeteken keresztül működnek – mind a működés **finanszírozás**ának jelenlegi aránytalanságai, mind a fejlesztési igények összvolumene miatt a közösségi közlekedést kell kiemelni. Jelentős **felújítási igény** jellemzi továbbá a közúti közlekedést és vízi közműveket, elsősorban a nagyobb műtárgyak és a hálózatok folyamatosan újratermelődő felújítási igénye miatt. A **településüzemeltetési szolgáltatások** közül a parkolási rendszer működtetése, illetve a közterületek tisztasága lakossági szempontból kiemelt kérdés. 2022-től új, egységes parkolási rendszert vezetett be a Fővárosi Önkormányzat négy zónával.

Fővárosi hatáskörben a **szervezeti átalakítások** célja a hatékonyabb közszolgáltatás biztosítása, legjelentősebb változás ezen a területen a BKM Budapesti Közművek Nonprofit Zrt. 2021. évi megalakulása volt az európai városüzemeltetésben széles körben elterjedt „Stadtwerke"-modell („városi közművek") szerint. A BKM öt korábbi fővárosi közszolgáltató gazdasági társaságot (FKF, FŐTÁV, FŐKERT, BTI és FŐKÉTÜSZ) egyesít jogutódjaként. 2023. július 1. napjával a hulladékgazdálkodás mint kötelező önkormányzati feladat megszűnt, Budapesten a hulladékelszállítás és kezelés a mindennapi gyakorlatban nem változott az új együttműködés szerződéses háttere mellett. Az önkormányzati víziközmű szolgáltatások állam részére történő átadását (feladat- és vagyonátadás) a Fővárosi Önkormányzat nem szavazta meg, ezek a szolgáltatások továbbra is önkormányzati közfeladatot jelentenek.

A Fővárosi Önkormányzat nagy számú épületet és létesítményt működtet (szociális intézmények, kulturális intézmények, közművállalatok stb.), a kerületi önkormányzatok esetében az alapellátásokhoz kapcsolódó épületállományt és az önkormányzati lakásállományt kell kiemelni. Az **enegiahatékonysági felújítások**, fejlesztések elsődlegesen saját és uniós forrásból történnek, azonban továbbra is jelentős a közszektor fejlesztési igénye. Az erőforrás-felhasználást és ezzel a kiadásokat csökkentő technológiai fejlesztések is számos ágazatot érintenek (közvilágítás, fürdők, távhő, hulladékgazdálkodás, vízi közművek).

Az **üzemeltetést támogató fejlesztések** – köztük az innovatív és digitális megoldások – további jelentős megtakarítási potenciállal bírnak, az infrastrukturális fejlesztések mellett az üzemeltetési szemléletváltás (pl. zöldgazdálkodás területén) szerepe is felértékelődik a hatékonyabb erőforrás-gazdálkodás és a főváros környezeti állapotának javítása szempontjából.

A Fővárosi Önkormányzat – a tulajdonában álló közszolgáltatók és intézmények révén – **jelentős foglalkoztató** a budapesti munkapiacon. A főváros közszolgáltató vállalatoknál és a szociális ágazatban az utóbbi években jellemző volt a **képzett munkaerő hiánya és a nagy fluktuáció**. A munkaerő megtartása és az infláció miatt a bérek emelése jelentős kihívást jelent gazdálkodási oldalról.

SWOT-elemzés

Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés	
Erősségek » Innovációt, digitalizációt és ügyfélélmény növelését stratégiai iránynak megjelölő közszolgáltató vállalatok; » Sok közműszolgáltató a Fővárosi Önkormányzathoz kapcsolódóan - sok használó elérése, adatok. » Fővárosi Önkormányzatnál szemléletváltás a városüzemeltetésben, szervezeti fejlesztések, Kfi projektek emelkedő száma, új szemléletű szolgáltatásfejlesztés elindítása	Gyengeségek » Az önkormányzatok hatásköreinek szűkülése, a gazdálkodási helyzet általános romlása, » Integráció, együttműködés alacsony foka a vállalatközi működésben – széttagolt rendszer; duplikációk; » Általában az adatvagyon alacsony hasznosítása, a kooperációs lehetőségek kihasználatlansága; » Ügyféloldalon az egyablakos ügyintézés hiánya, közérthetőség elégtelensége. » Munkaerőhiány egyes területeken
Lehetőségek » Folyamatos és nagyon gyors ütemű fejlesztések minden területen (közlekedés, PM, FM, vállalatirányítás, MI, blockchain stb.) a vállalati szférában, amit a közszféra, mint kliens igénybe vehet. Az open source megoldások bővülése. » Innovatív közbeszerzés és service design, mint jogi és módszertani lehetőség elterjedése. » Növekvő tapasztalatok hazai és főleg nemzetközi téren okos város területen » Európai Unióban az adatgazdálkodás, mint prioritás erősödése.	Veszélyek » kiszámíthatatlan jogi és finanszírozási környezet » geopolitikai és globális gazdasági folyamatok, valamint a hazai szabályozás változása miatt a városüzemeltetés és a fejlesztések finanszírozási háttérének további kedvezőtlen változása az önkormányzatokra nézve. » Forrás hiányában elhúzódó korszerűsítési folyamatok a városüzemeltetésben, rosszabb hatékonyság, drágább üzemeltetés, üzemeltetési kockázatok növekedése minden területen, valamint az ügyfélélmény romlása » Szakképzett munkaerő megtartásának nehézségei, infláció követő bérek biztosítása.

Kihívások

Az önkormányzatok autonómiájának csökkenése, fejlesztési források szűkössége és magas kitettsége a kormányzati forrásoktól, a helyi rendeleteket felülíró országos jogszabályok. A terület- és ingatlanfejlesztések koordinálására a Fővárosi Önkormányzat eszközei elégtelenek, ez jelentős urbanisztikai, közlekedési és környezeti kockázatokat eredményez. A Kormány és a fővárosi önkormányzatok fejlesztési szándékai között nincs koordináció.

Városüzemeltetésben a szükséges korszerűsítések elmaradásának magas foka, aránytalan központi feladatfinanszírozás, változó jogszabályok. Az erőforrás-felhasználás optimalizálásának felértékelődése a külső környezet és a zöld átállással kapcsolatos elvárások miatt.

Fogyasztói, lakossági elvárások változása, a gyors, korszerű, ügyfélbarát közszolgáltatások, valamint a megfelelő és átlátható tájékoztatás iránti igények növekedése társadalmi oldalról.

Nem alakult ki a lokális érdekek és a köz(város) érdekei közötti arányos participáció gyakorlata, egyes esetekben jelentős kockázatot eredményezve az indokolt fejlesztések megvalósításában.

Adatkormányzás és adatmegosztás alacsony szintje, bizonytalan hazai jogszabályi keretek.

1.9 Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat

Településszerkezet történeti kialakulása

Az egyedülálló **topográfiai adottságok alapvetően meghatározták Budapest városfejlődést**, méltán világhírű épített környezetét. A változatos morfológiai viszonyok a városszerkezet alakulását, fejlődését befolyásolták jelentősen. **A főváros észak-déli tengelyét a Duna alkotja.** A folyam a mai napig is csak kevés helyen átjárható, így mind morfológiailag, mind működésében kettévágja a várostestet, két alapvetően eltérő karakterű részre osztva azt. A városszövet nyugati irányú kiterjedésének a Budai-hegység magaslatai szabtak határt. **A főváros településszerkezetének alakulását a történelmi eseményeken kívül az adott korszak tudatos várospolitikai fejlesztései és döntései is befolyásolták** (pl. sugaras-gyűrűs szerkezeti rendszer kialakítása a Monarchia idején, az integrált és komplex fejlesztési elképzelések a két világháború között, a mennyiségorientált szemlélet és Nagy-Budapest létrehozása az 1950-es években, az analitikus városfejlesztés módszerével a lakótelep építések a Kádár-korszakban), és befolyásolni fogják a jövőben is. **Az új évezred első évtizedeiben** a folyamatok felismerése, analizálása alapján **lehetővé vált a problémákat a helyükön kezelő szabályozás kidolgozása**, **ugyanakkor az intézményrendszer felépítése csak korlátozottan teszi lehetővé a** hatékony, a rendelkezésre álló kapacitásokat a megfelelő cél érdekében mozgósító **beavatkozásokat**.

1-23. ábra: I. Katonai felmérés 1783-1785

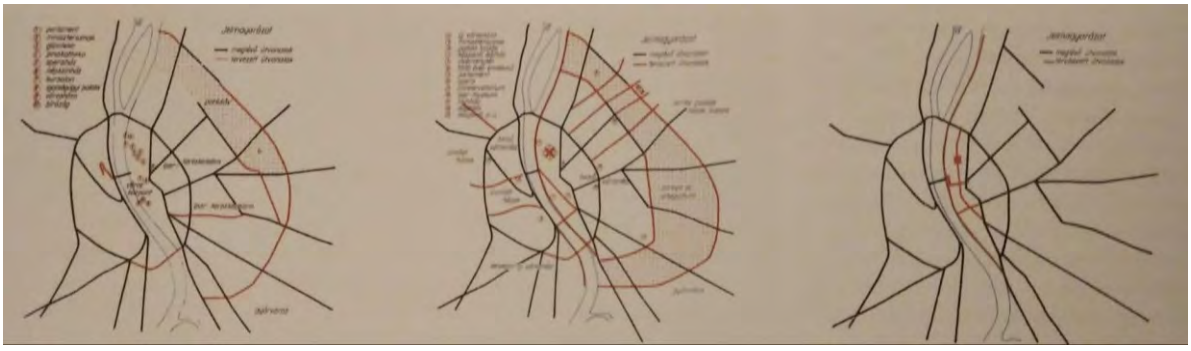
Forrás: Hadtörténeti Intézet Térképtára)

1-24. ábra: Pest rendezési terve 1805.

Forrás: (Hild József és Hild János) részlet

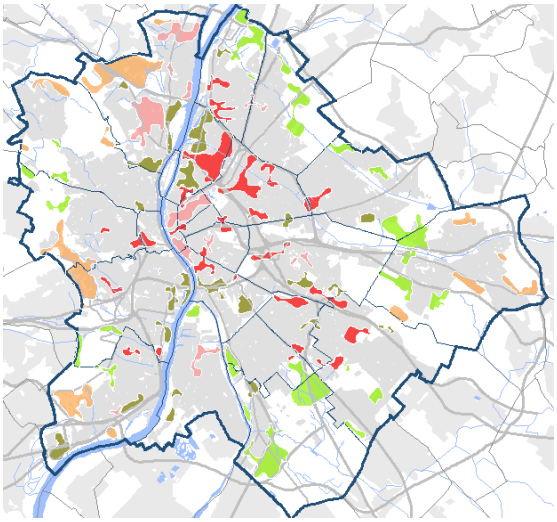
1-25. ábra: Balról jobbra: Lechner Lajos, Feszl Frigyes, valamint Klein és Fraser építészek 1871-es városrendezési koncepciója

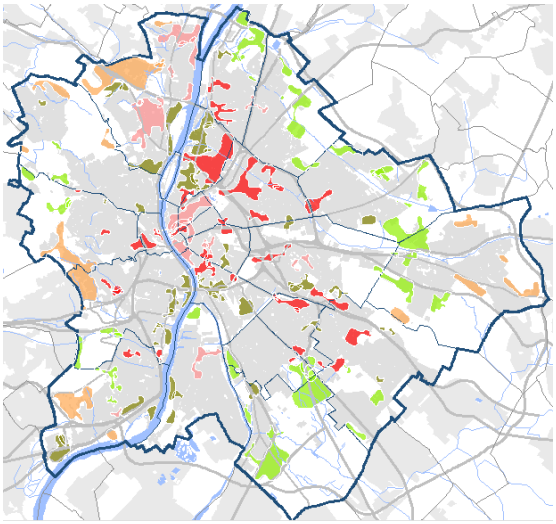
Forrás: Preisich Gábor: Budapest városépítésének története)

A település jelenlegi szerkezete, helyi sajátosságok

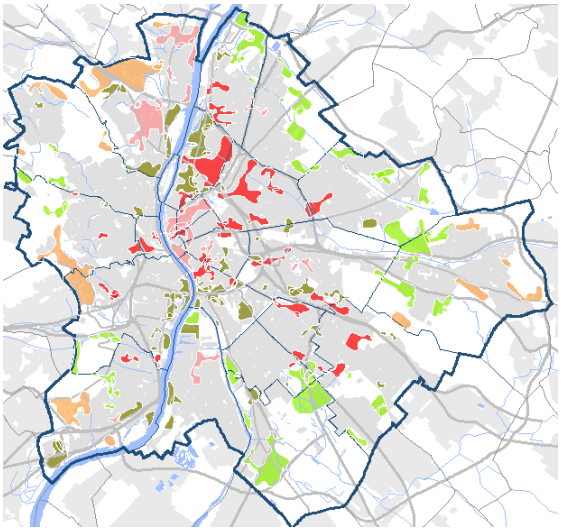
1-26. ábra: 1990 és 2011 között lezajlott területhasználati változások

1-27. ábra: 1990 és 2018 között lezajlott területhasználati változások

1-28. ábra: 1990 és 2024 között lezajlott területhasználati változások

A településszerkezet szempontjából a körutak, illetve az azokat párhuzamosan kísérő mellékutcák rendszere a városszövet kialakult rendjében általában még nagy sűrűséget mutat, azonban kifelé haladva a gyűrűirányú jellemzők egyre kevésbé alkotnak egybefüggő útvonalat. A gyűrűk a pesti oldal jellemzői, a budai oldalon a Budai körútnak nincs alternatív körirányú párja, a teljes hegyvidéki terület átjárhatósága ezért igen hiányos, utcarendszere további észak-déli irányú hálózati elemet nem alkot.

A földrajzi adottságok és a történeti kialakulás alapján **öt eltérő adottságú, funkciójú, és terheltségű zóna** (belső, átmeneti, elővárosi, hegyvidéki és Duna menti) határozható meg. A zónarendszer meghatározásának alapja továbbá a különböző szerkezeti tényezők (területhasználat, funkcionális ellátottság, barnamezős területek) fővárosi szintű vizsgálata is. A **jelenlegi területhasználat** alapján a főváros 48%-át a beépített területek (ezek legnagyobb aránya a belső és az átmeneti zónát jellemzi) teszik ki, amelyek 61,6%-a lakóterület. A beépítetlen területek közül a mezőgazdasági terület, az erdők és a közlekedési területek hasonló arányban fordulnak elő. Mivel a közlekedési területek műszaki szempontból igénybe vett területek, a város szabad területeinek aránya a teljes területhez képest összesen csak 29%. A város területhasználata folyamatos változáson megy keresztül. Kétféle folyamat különböztethető meg: egyfelől a városszélek mentén új területek igénybevételével terjeszkedett a város, másrészről a kialakult városszerkezetben történt átépülések (jellemzően a barnamezős területeken) eredményeztek új területhasználatot.

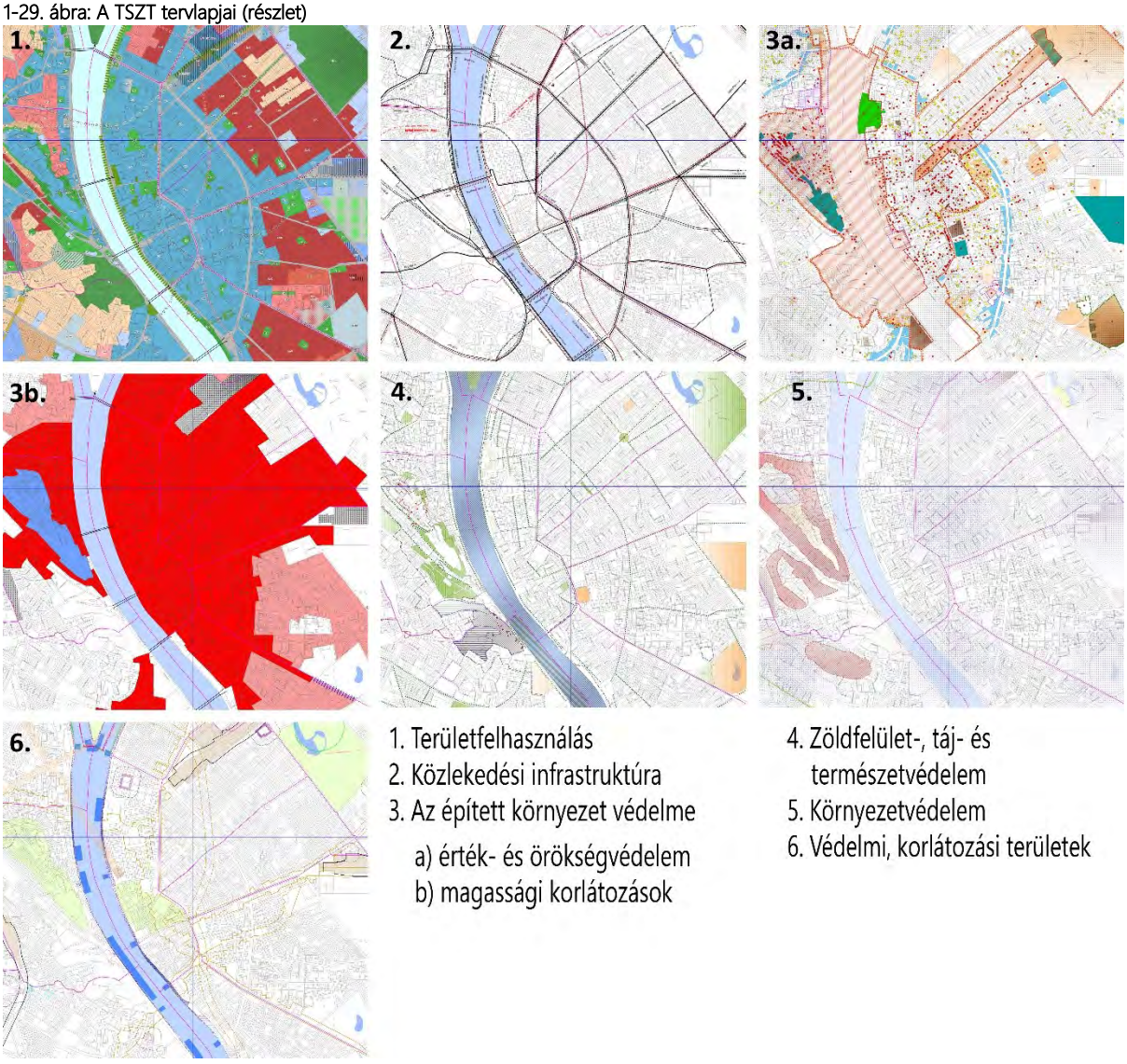
A **funkcionális ellátottság** tekintetében elsősorban a humán közszolgáltatások (oktatás-nevelés, egészségügy, szociális ellátás, művelődés-kultúra) térbeliségre, városszerkezetre kiható vonatkozásai relevánsak. Az oktatás-nevelés terén a város lakóterületeinek legnagyobb része óvodával és általános iskolával jól ellátott. A középfokú oktatást erős pesti belvárosi koncentráció jellemzi, hasonlóan a felsőoktatás intézményhálózatához, amely a belváros területén koncentrálódik. Az alap- és járóbeteg ellátás, szakorvosi ellátás tekintetében a kerületek ellátása megfelelőnek mondható. A kórházi székhelyek és telephelyek a belvárosi és hegyvidéki zóna területén összpontosulnak, az átmeneti zónában és az elővárosi zónában lényegesen kevesebb intézmény található. Budapest szociális intézményrendszeréről összességében elmondható, hogy kihívásokkal és fejlesztési igényekkel jellemezhetően működik, de a területi lefedettség (idősotthonok), a kapacitás (bölcsődék) és a humánerőforrás (hajléktalanellátás) tekintetében hiányos.

A város kompaktságát biztosító városfejlesztés célterületeinek magját jelentő belső tartalékterületek, a **barnamezős területek** – noha nagyságuk eltérő mértékben, de évről-évre összességében folyamatosan csökken – jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek, ahol a szükséges, hiányzó funkciók a városszövetbe integrálhatók a meglévő infrastruktúra felhasználásával.

Tervezett településszerkezet, hatályos fővárosi településrendezési tervek 1.

A 2024. szeptember 30-án hatályát vesztett 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) meghatározta a településrendezés feladatát, amelynek érdekében – jogszabályi felhatalmazás alapján – a főváros az alábbi településrendezési eszközöket hagyta jóvá: Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT), Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ) (ezek a főváros egészére terjednek ki), valamint a Városligeti építési szabályzat (VÉSZ) és a Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ) (csak az Étv. által meghatározott területre terjednek ki). A TSZT a főváros hosszú távú városfejlesztési koncepciójában foglalt célok megvalósítását hivatott biztosítani, ennek megfelelően meghatározásra került a település szerkezete, a területfelhasználás és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezése. Kijelöli a városszerkezet meghatározó területi, pontszerű és hálózati elemeit. Meghatározza a város belső tartalékterületeit és a jelentős mennyiségi fejlesztési potenciállal rendelkező területeket (jelentős változással érintett területek). A változással érintett területek egy részén a megfelelő ütemezés érdekében a TSZT meghatározza a terület igénybevételéhez szükséges külső infrastruktúrát, azaz az infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területeket. A TSZT jóváhagyandó munkarészét a leírás mellett az 1:10.000 méretarányú szerkezeti tervlapok (1. Területfelhasználás, 2. Közlekedési infrastruktúra, 3. Épített környezet védelme, 4. Zöldfelületi rendszer, táj- és természetvédelem, 5. Környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területek, 6. Védelmi, korlátozási területek) adják.

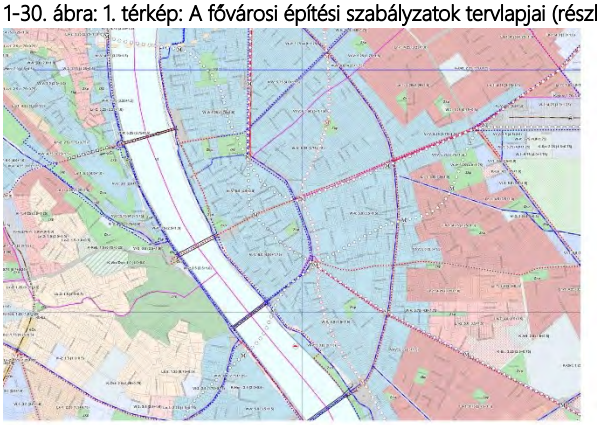
1-29. ábra: A TSZT tervlapjai (részlet)

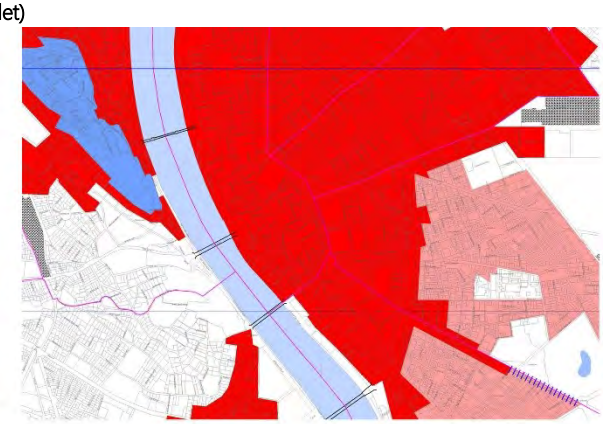
Tervezett településszerkezet, hatályos fővárosi településrendezési tervek 2.

A TSZT-vel párhuzamosan készült, és együtt használandó FRSZ a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a TSZT-nek megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz. A területek beépítési sűrűségének meghatározása a TSZT-n keresztül az FRSZ-ben történik, de míg a hatályos TSZT a beépítési sűrűségi értékeket a területfelhasználási kategóriákhoz köti, addig az FRSZ a konkrét helyhez igazodva, az adottságok mellett a területi elhelyezkedést és a településfejlesztési koncepcióban foglalt célokat is figyelembe véve differenciál. Budapest összképe szempontjából lényeges, hogy a beépítési magasság is szabályozásra kerüljön, ezért a harmonikus városképhez illeszkedve és a terepmorfológiai valamint épített környezeti adottságokat figyelembe véve az FRSZ meghatározza az épített örökség magassági szabályozást igénylő területeit, az egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű, magassági szabályozást igénylő területeket, a magassági szabályozást igénylő egyes kisvárosias és kertvárosias lakóterületeket, a magassági szabályozást igénylő, egyes dunai szigetek beépítésre szánt területeit és a magasépítmények számára igénybe vehető területeket. Továbbá az FRSZ-ben a főváros egészének működését biztosító műszaki infrastruktúra területbiztosítása is meghatározásra került. A TSZT és az FRSZ mellett (de velük összhangban) megalkotott, a főváros sajátos adottságaira tekintettel lévő építési szabályzatok, a VÉSZ és a DÉSZ (amely nem egy önálló rendeletként, hanem 11. ütemben került jóváhagyásra) a saját tervezési területükre állapítanak meg építési előírásokat, amelyekre a kerületi építési szabályzatok sem terjednek ki, de – különösen a VÉSZ esetében – ezeket kormányzati döntések jelentősen felülírták.

1-30. ábra: 1. térkép: A fővárosi építési szabályzatok tervlapjai (részlet)

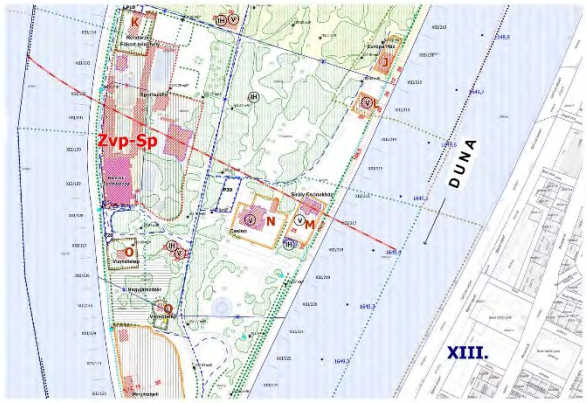
FRSZ 1. melléklet

FRSZ 3. melléklet

VÉSZ

DÉSZ

SWOT-elemzés

Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat	
Erősségek » Az épített és táji környezet harmóniája, kiegyensúlyozott egyedi városkép, mely elsősorban a belső területeken, a Duna-parton és a budai hegyvidéken érvényesül » A város történelmi téri struktúrája: körutak, sugárutak, rakpartok és terek változatos rendszere » A belső területeken és a kerületközpontokban sokféle, vegyes funkciók » Jelentős belső tartalékterületek » Nagy kiterjedésű, egybefüggő, jó városszerkezeti kapcsolatokkal és jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező barnamezős és alulhasznosított területek (városias funkciók) » Közösségi közlekedéssel jól feltárt a sűrűn lakott lakóterületek jelentős része, ami a kompakt város elv érvényesülése szempontjából különösen fontos	Gyengeségek » A kiegyensúlyozatlan városszerkezettel összefüggő életminőségi problémák: a belső városmagban jellemző a közlekedési és funkcionális túlterheltség, a túlzsúfolt beépítés és a zöldfelületek hiánya, míg a külső területeken az infrastruktúra hiányosságai és az átmenő forgalom okozta terhelés jelentkezik » A Duna-part adottságainak nem megfelelő kiaknázása, a Duna menti sáv adottságaihoz képest kihasználatlan » Barnamezős területek strukturálatlansága, átjárhatóságának megoldatlansága » Közterületek hatékonyabb és biztonságosabb használatában még nem nyertek széles teret az okos megoldások
Lehetőségek » Pályázati források várhatók a klímavédelmi intézkedések támogatására » Jogszabályi változások, támogatások, melyek elősegíthetik a jó adottságú és lakásépítésre alkalmas területek megújulását » Az ingatlanpiac konjunktúrája következtében épülő nagyléptékű, lakásépítési projektek a barnamezős területek megújításának is lehetnek katalizátorai	Veszélyek » Beépített területek „zöldmezős” terjeszkedése a jelentős belső tartalékok ellenére » A belvárosi területek további sűrűsödése, a környezeti terhelések növekedése » A zöldmezős fejlesztések folyamatos növekedése számos környezeti konfliktust, városüzemeltetési problémát generál

Kihívások

Támogatás hiányában a meglévő alulhasznosított területek egy részének funkcióváltása, megújulása, a „belső tartalékok” hasznosítása elmarad.

Az intézmények és közterületek komplex akadálymentesítése nem folytatódhat átfogó felmérés és intézkedési terv hiányában.

Megfelelő források és hálózati szemlélet nélkül a városi parkok és rekreációs területek nem tudnak kellő mértékben megújulni.

1.10. Az épített környezet fejlesztése, az építészeti örökség védelme

Az épített és a természeti környezet harmóniájának fenntartása és védelme alapvető feladata a településrendezésnek, ezt a célt hivatottak szolgálni az egymással összhangban megfogalmazott településfejlesztési jogszabályok és településrendezési eszközök is. Az elmúlt tíz évben is a BP2030 városfejlesztési céljait közvetlenül leképező TSZT és FRSZ jelölt ki keretet a fejlesztések számára, rögzítve a lehetséges területhasználást és az infrastruktúra-hálózatok elrendezését, valamint a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását. További részletes szabályokat a kerületi településrendezési eszközök (KÉSZ-ek), településképi ajánlásokat és követelményeket a településkép-védelmi eszközök (TAK-ok, TKR-ek) határoztak meg.

Budapesten az elmúlt évek kedvező gazdasági konjunktúrája eredményeként a fejlesztések mennyisége és nagyságrendje léptéket váltott, jelentős beruházások valósultak meg, amelyek látványosan alakították az épített környezetet.

A belső területek városszövete tovább sűrűsödik a funkcióváltás, valamint az át- és ráépítések eredményeként. Számos új helyszínen, összességében nagy kiterjedésű terület épült be újonnan, meglévő beépítésű városrészek jelentős arculatváltáson estek át. A nagy átalakítások a területek egységes hagyományos építészeti karakterét változtatják meg alapvetően. Ez a folyamat az átmeneti zóna nagy kiterjedésű, barnamezős területei esetén jelentkezik különösen. A beruházásokat ellehetetlenítő nagyobb területekre kiterjedő védelem helyett, itt a védelem csak az épületegyüttesek egy-egy ikonikus elemére terjed ki, ami viszont az egységes városképi és építészeti megjelenést hosszútávon veszélyezteti.

Az új megvalósítások karakterét alapvetően továbbra is elsősorban a beépítési intenzitás, a magasság és az építészeti megfogalmazás határozták meg. Hatásuk, az városi karakter alakulása, az épített és a természeti környezet harmóniájának megtartása és az épített örökség megőrzése szempontjából is egyre nagyobb figyelmet érdemel.

Már nem ritka, hogy egy-egy fejlesztés keretében több mint 1000 lakás, jelentős méretű irodaterület, 2-300 ezer m^2 hasznos terület jelenik meg. Létezik olyan helyszín, ami hosszabb távon 10-15 ezer ember lakóhelye lehet, oktatási létesítményekkel, irodai munkahelyekkel, kulturális és sportlétesítményekkel. Olyan fejlesztési, beruházási programok ezek, amelyek egy-egy területen 5-15 év alatt valósulhatnak meg. Ezek az új fejlesztések azonban nem minden esetben veszik figyelembe a már kialakult környezetre gyakorolt hatásaikat, a szerkezeti struktúrába illeszkedés alapvető követelményeit, mint a városszerkezeti és közlekedési kapcsolatok, a közvetlen területi szomszédság, a funkcionális összetettség, a humáninfrastruktúra és alapszolgáltatások, a meglévő természeti és épített értékek, az új lakosság szabadidős és rekreációs igényeinek, a szennyező és zavaró hatások szempontjait. Ezért több új fejlesztés csak részben minősíthetősikeresnek az épített környezet és a városi karakter fejlesztésének, valamint az épített örökség védelmének szempontjából. Ennek számos oka között a jellemző általános korszemlélet, az egyre intenzívebb beépítési próbálkozások, a mennyiségi szemlélet eluralkodása az arányosság és az élettér-minőség ellenében szerepelnek.

Építmények vizsgálata, beépítési jellemzők

Az alkalmazott ***beépítési módokat*** tekintve az illeszkedés fontossága emelendő ki, akár a már kialakult városszövetben történő építés esetén, akár az átalakuló, vagy új beépítésű területeken a hely és a környezet adottságaihoz illeszkedő fejlesztés, karakterének meghatározása esetén.

A belső zóna védett területének városszövete különösen érzékeny az illeszkedésekre. A zártsorú beépítési módra vonatkozó szabályokat figyelembe vevő fejlesztések jellemzően nem sértik a városrész karakterét, a közterületi rendszert megváltoztató telepítések viszont sokszor megbontják az utcakép egységét. Zártsorú beépítési mód esetén az udvar- és tömbbelsők védettebbek az utca zajától, azonban gyakran előfordul, hogy a létrejövő belső terek, udvarok arányai szűkre épülnek, nem biztosítva megfelelő átszellőzési és benapozási feltételeket.

Az átmeneti zónában az új beépítésű területek fejlesztése során, az eltérő területhasználatok és a helyszínek adottságaitól függően, a zártsorú, vagy a szabadonálló beépítési mód is alkalmas lehet megfelelő minőségű környezet kialakítására. A zártsorú beépítés kiemelt jelentőségű útvonalak mentén és nagyobb csomópontokban bizonyult kedvezőnek markáns térfalak kialakítására.

A zajtól védett területrészeken pedig sikeresek a szabadon álló beépítési mód szerinti új beépítések, amelyek változatosabb tájolási és átszellőzési lehetőségeket biztosítanak.

Az elővárosi zónában jellemzően kertvárosias beépítésű területrészeken, továbbra is az alacsony sűrűségű, hagyományos, szabadonálló beépítésű családiházas keresletet kielégítő fejlesztések valósultnak meg, kevés a fenntarthatóbb, gazdaságosabb beépítési intenzitást biztosító megvalósítás.

A ***beépítési mérték*** túlságosan magas, vagy alacsony értékei a környezet teherbíró-képességéhez és az ellátóhálózatok optimális kihasználásához képest egyaránt konfliktushelyzetet generálhatnak.

A belső zónában a beépíthetőség a történeti beépítések során sokszor előforduló 80-100 %-ot is elérő magas értékben van meghatározva, a kialakul történeti beépítés jellemzői alapján. Új foghíjbeépítések és bővítések esetén azonban már indokolatlan hasonló paraméterek alkalmazása, mert az a városszövet további, nem kívánt sűrűsödését eredményezi.

Az átmeneti zónában – különösen a nagyobb volumenű, sűrű beépítésű fejlesztések – nagyobb területek karakterét alakítják át erőteljesen. Kedvező eredményt minden esetben a hely adottságait is szem előtt tartó beépítési mérték – terepszint alatti beépítés mértékét is beleértve – biztosítja, ami lehetővé teszi kedvező arányú terek kialakítását, zöldfelületek létesítését, a terek átláthatóságának kialakítását.

Elővárosi zónában, ahol a laza, kertvárosias beépítési mód domináns, sajnos továbbra sem mutatkozik törekvés racionálisabb, alacsony, de intenzívebb beépítési kínálat létrehozására.

A ***szintterületi mutató*** a beépítés intenzitását legpontosabban kifejező meghatározója. A paraméterek meghatározásakor cél a fizikai zsúfoltság elkerülése és a kedvező telekhasználat biztosítása a minőségi életkörülmények biztosítása érdekében. Amíg az irodaházas területeken indokolt esetben elfogadható magasabb beépítési intenzitás és nagyobb épületmagasság, addig a tapasztalatok azt mutatják, hogy vonzó, élhető lakókörnyezet elsősorban kisebb léptékű, lazább, zöldebb, alacsonyabb intenzitású együttesekben jöhet létre.

Az elmúlt időszakban megvalósult fejlesztésekre, gazdasági szempontból érthetően, a szabályozásban meghatározott mutató-értékek maximális kihasználására való törekvés jellemző, a helyi adottságokhoz, a környezethez igazodás szempontjai háttérbe szorulnak. A belső zónában az FRSZ a történeti beépítés jellegzetességeit lekövető, általános sűrűségi keretértékeket határozott meg. A kerületi részletes szabályozásban, a KÉSZ-ekben azonban nem történt meg a szintterületi mutatóértékek helyi adottságokhoz

illeszkedő megfelelő pontosítása, így az építhető épületvolumen sok esetben túl nagynak bizonyul és ez a terület további, nem kívánt sűrűsödését eredményezi.

A gyakorlat azt mutatja, hogy Budapesten mind a 0,4 alatti, mind a 4,0 feletti szintterületi mutatóval rendelkező területek zavart okoznak a lakóterületek kiegyensúlyozott működésében. Előbbi esetben a beépített épület-m^2-re eső fajlagos városüzemeltetési költségek emelkednek elfogadhatatlan szint fölé, utóbbi esetben – bár a területfelhasználás hatékonysága javul – a benapozási és funkciósűrűségi viszonyok az élettér minőségét visszavethetik. A városban mindkét esetre található több példa is, a helyenként rendkívül sűrűn beépített belső városrészek, valamint a kisebb sűrűségű lakótelepi beépítések mellett az alacsony sűrűségű és ezért gazdaságtalan földszintes, családiházas beépítés a város lakóterületeinek túlnyomó hányadán jellemző. Hivatalosan e területek „kertvárosias" beépítési típusba tartoznak, valójában az ezzel társítható környezeti és építészeti minőség csak a területek kis részén érhető tetten. Alacsony minőségű építészeti megoldások, a kertek és közterületek parkosításának szinte teljes hiánya képviselik. A budapesti gépjárműforgalom döntő hányadáért ezek a területek felelősek, mivel a központtól messze találhatók, közösségi közlekedéssel pedig nehezen tárhatók fel.

A kompakt város szempontjából a városi sűrűség bizonyos fokú növekedése kedvező folyamat, de ez csak az adott helyen optimális érték elérését kell, hogy eredményezze. Fontos, hogy a megfelelően megválasztott beépítettségi mérték segítse a telkek átlátható, átszellőző, zöldfelületekkel gazdagon ellátott kialakítását.

A ***beépítési magasság*** a település szerkezetét hangsúlyozó, a városképet markánsan meghatározó, karakterformáló építési jellemző. Változatossága a látványok monotonitásának elkerülését, dinamikus város- és utcakép kialakítását segíti. Ugyanakkor a beépítési magasság erőteljesen befolyásolhatja az épületek közötti terek arányait, minőségét is. A túl sűrűn elhelyezett és túl magas épülettömegek sokszor kedvezőtlen arányú köztes tereket eredményeznek, gyakran szűkítik a benapozási és az átszellőzési feltételeket, ezáltal az élhetőséget. Jogszabályi felhatalmazás alapján a hatályos FRSZ korlátozottan megállapíthat a beépítési magasság korlátozásával kapcsolatos előírásokat. A továbbiakban, a 419/2021. (VII.15.) Korm. rendelet 22.§ (2) c) pontja alapján az FRSZ-nek csak korlátozott felhatalmazása van az alkalmazható legnagyobb beépítési magasság szabályozására, amit csak a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre vonatkozóan határozhat meg.

A szabályozás az utcai légtérarányon alapuló párkánymagassági maghatározást alkalmazza a belvároson belüli zártsorú beépítésű területekre, e mellett az egyes változással érintett területek nagy részén előforduló, zártsorúan beépülő területrészekre – az ún. III. párkánymagassági kategória területekre – is kiterjed. A magassági szabályozás a belső zóna épített környezetének védelmét biztosító egyik fontos eszköz.

A közelmúlt megvalósult új fejlesztései során, az egyes épületek és épületrészek magasságát jellemzően a gazdaságossági szempontok szerint, a megengedett legnagyobb magasságot kihasználva alakították ki, gyakran figyelmen kívül hagyva a környezethez történő illeszkedés szempontjait. Ez elsősorban a KÉSZ-ekben nem kellő körültekintéssel szabályozott területeken eredményezett magassági aránytalanságokat.

A hatályos FRSZ *magasépítményekre* vonatkozó szabályozása, elhelyezhetőségük lehetséges helyszíneinek kijelölése összvárosi jelentőségű városképvédelmet hivatott biztosítani. A szabályozás a gyakorlati tapasztalatok alapján pontosítást igényel, de annak megalapozott rendszerbe foglalt elveitől eltérni nem indokolt, mert az érzékenyen érintené a város karakterét is, amint ez a közelmúltban a MOL Campus létesítése érdekében kapkodva eszközölt módosítás esetében megtörtént és a további, megalapozó látványvizsgálatokat nélkülöző, kiemelések eseteiben történhet.

A ***tetőformák*** kialakításnak gyakorlata a kor megváltozott igényei és divatja szerint nagyon változatos. Jellemzően magastetős belvárosi területen is számos lapostetős vagy egyedi formájú épület létesült, amelyek megbontják a védett területek utcaképét, és kedvezőtlenül alakítja a tetőtájat is.

A tetőidomok kialakításának módját külön fővárosi és kerületi rendeletekbe foglalt településképi követelmények szabályozzák. A fővárosi helyi védelmet érintő és a kerületi településképi követelmények mindmáig sok esetben eltérőek, sok esetben nem megfelelően részletesek, így nem is kellően hatékonyak. Ez elsősorban védett területeken probléma, ahol a tetőtáj védelme is fontos. Lapostetőkön a felépítmények létesítésének feltételei sincsenek összehangoltan szabályozva, értékvédelem alatt álló területeken sem. A tetőtáj védelmére vonatkozó településképi követelményeket szükséges a fővárosi és a kerületi önkormányzatok által szakmai egyeztetéssel, összehangoltan megállapítani.

A védett épített környezet

A főváros különböző korokból származó gazdag, folyamatosan felértékelődő építészeti örökségének védelme terén az elmúlt időszakban ellentétes folyamatok zajlottak le. Jelentős értékmentési, felújítási folyamat indult be és zajlik. A kulturális értékek megőrzése jegyében az állam hatalmas összegeket fordít a nemzeti vagyon részét is képező védett értékek megmentésére. A viszonylag rövid időszakban sok, köztük jónéhány kiemelkedő jelentőségű, védett értéket sikerült mintaszerűen felújítani (pl. Állami Magyar Opera, Zeneakadémia, régi budai városháza, Szépművészeti Múzeum, Vigadó, az egykori Északi Járműjavító területén lévő Eiffel Műhelyház).

Az önkormányzatok is támogatják az értékes műemlékek felújítását (pl. Lánchíd, Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga) és e mellett párhuzamosan saját kezdeményezésből helyeznek helyi védelem alá országos védelem alá nem vont, épített értékeket (elsősorban értékes társasházakat) és támogatják felújításukat. A Fővárosi Önkormányzat 1994-2018 között, 25 éven át támogatta építészeti értékek értékőrző felújítását. A pályázat útján nyújtott támogatás azonban forráshiány miatt 2019 óta sajnos nem került kiírásra.

A több síkon zajló erőfeszítések ellenére az eredmények csak részlegesnek minősíthetők. Rengeteg elhanyagolt védett érték vár még felújításra, állapotuk évről évre romlik, beavatkozást igényelne. Különösen drámai a helyzet a barnamezős területeken lévő védett épületek esetén.

A kedvező folyamatok mellett a háttérben az eredményes védelmi tevékenységet nehezítő, kedvezőtlen változások mentek végbe, illetve zajlanak. Átalakították, majd többször módosították a műemlékvédelem intézményrendszerét. A védelemi tevékenységet szakmai szemléleti viták feszítik, a gyakorlatban a védelmi szigor fellazulása tapasztalható, egyre növekvő számú értékvesztést kell elkönyvelni (pl. Radetzky laktanya, Heinrich-udvar).

A *világörökségi helyszín* területei (a Duna-part látképe és a budai Várnegyed területe és az Andrássy út, valamint védőterületei továbbra sem részesülnek megfelelő védelemben és támogatásban. Azok feltételeit meghatározó kezelési terv elkészítésével a Kormány továbbra is adós, így nem szolgálhat támaszul a városban zajló egyéb műemlékvédelmi munkának sem. Az érintett kerületek – amelyekben világörökségi területek helyezkednek el – településrendezési előírásai és településképi követelményei a kezelési terv hiányában nincsenek kellő részletességgel kidolgozva, illetve összehangolva.

A budai Várban nagyméretű, heves szakmai vitákat kiváltó módon ún. rekonstrukció zajlik, az Andrássy úton és az azt övező belső városrészekben a fejlesztők tevékenysége léptéket váltott. A jó minőségű pesti belvárosi ingatlanok felértékelődtek, ami az épített környezet átalakulását gyorsító folyamatokat indított el. Az új építések során a legnagyobb szintterület létrehozása a fő cél, amit a nem kellően pontos hatályos szabályozási paraméterek és településképi követelmények lehetővé is tesznek. Sokszor az illeszkedési szempontok figyelmen kívül hagyásával növekszik a beépítések volumene, egyre gyakrabban sokszor értékes épületek elbontása árán, vagy az épített érték megsértésével történik a fejlesztés. A túlméretezett beépítések összességükben növelik városrész zsúfoltságát, rontják annak élhetőségi feltételeit.

A város magasabb kilátópontjairól feltáruló egyedi, köztük kiemelt városképi látványokat, amelyeket korábban csak néhány hangsúlyosabb történeti épület uralt, ma már egyre több, nagyobb magasságú és tömegű

létesítmények látványa tagolja. A látványok védelme alapvetően a Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ) magassági szabályozásának a feladata, így a kialakult állapotok annak eredményességét is tükrözik, az elért eredmények sajnos nem minősíthetők maradéktalanul sikereseknek. A közelmúltban a világörökségi helyszín területéről, a Duna hidjairól (valamint egész Budapesten belül a legdöbbenetesebb helyszínekről is) zavaróan látszó, 143 méter magas toronyház épült meg a számtalan szakmai érv ellenére. A városi kilátópontokból adódó panorámában a városközponttól viszonylag nagy távolságra elhelyezkedő magasépítmények is sok esetben együtt látszanak a belváros értékes épületeivel. Leginkább zavaró a budai Várból adódó kilátásban a Parlament és a Róbert Károly körút menti magasházak együttláthatósága.

A város legértékesebb részei kiemelten érzékenyek látvány szempontjából, ezért magasház elhelyezése esetén, annak vizuális hatásait körültekintően kell megvizsgálni és figyelembe venni. Budapesten a történelmi városmag és a Duna látványa a Világörökség részét képező páratlan együttest alkot. A Duna-part menti területek is fokozottan látványérzékenyek. Ennek megfelelően az FRSZ magasház létesítésének lehetséges területeit a belső zónán kívül jelöli ki.

A területi védelmek megerősítése aktuális feladat, ezek keretében a látványok, a tetőtáj védelme kiemelkedően fontos a város karakterének megőrzésére vonatkozó törekvések között.

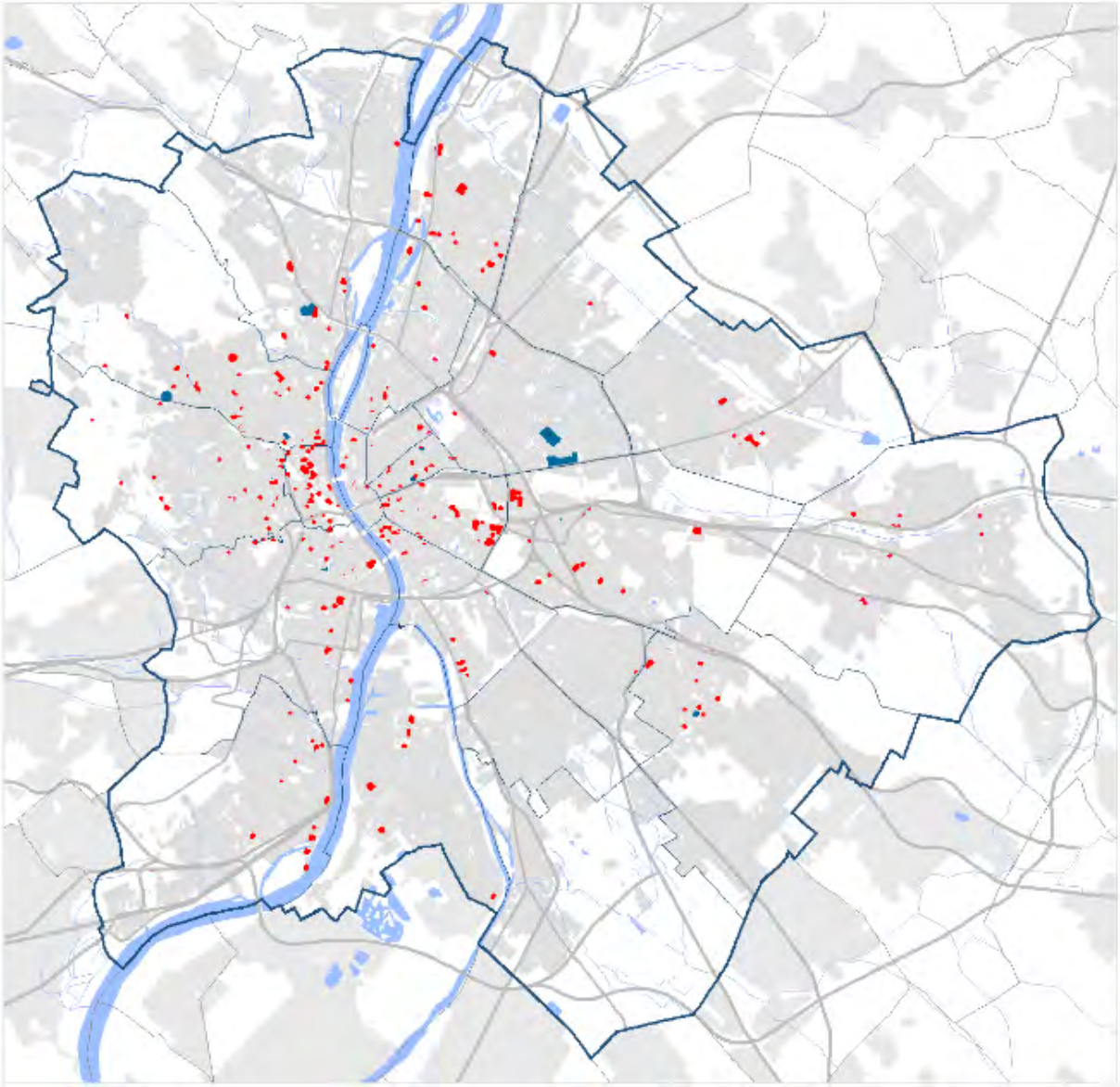
Jelenleg az Építési és Közlekedési Minisztérium Műemlékvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság feladatai közé tartozó **műemlékvédelmi** munkáját az ez ügyekben illetékes Központi Építészeti-műszaki Tervtanács, mint tanácsadó testület hivatott segíteni.

Budapesten **műemléki jelentőségű területek** a világörökségi védelem alatt álló területek, valamint a Margitsziget, a Sváb-hegy, a Wekerletelep, a Tisztviselőtelep, a XV. kerületben a MÁV lakótelep és Budafokon a Péter-Pál utca egy része. A felügyelő hatóság az ide vonatkozó döntéseit a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendeletben foglalt szempontok alapján hozza meg.

Műemléki környezet a műemlék jogszabályban meghatározott környezete (Kötv. 32/B. §). E területekre vonatkozó védelmi szempontokat is kormányrendelet rögzíti. A területek felügyeletét a szakhatóság (fővárosi és kerületi kormányhivatalok) látja el, a beavatkozások terveit az Országos Építészeti Tervtanács véleményezi.

Budapesten a **helyi védett** értékek védelme a fővárosi és a kerületi önkormányzatok feladatát képezi. A helyi védelem célja a település szempontjából hagyományt őrző, az ott élt és élő emberek, közösségek munkáját és kultúráját tükröző sajátos megjelenésű, a településképet meghatározó építészeti és táji érték védelme. Kiemelt cél a stílusokban rendkívül változatos képet mutató historikus várostest fennmaradása, hiteles és korszerű megújulása a város karakterének megőrzése érdekében. Az elmúlt években az önkormányzatok támogatási rendszerének segítségével számos épület újult meg sikeresen. A helyi védett elemek számát az önkormányzatok igény szerint folyamatosan növelik. Így például a Fővárosi Önkormányzat 2022 évtől kezdődően több, mint 100 db, a második világháború után épült épületet választott ki és helyezett védelem alá, bővítve ezáltal a védett épületek származási kor szerinti körét.

1-31. ábra: Az elmúlt 10 év Fővárosi helyi védelem alá helyezett elemei

Sok esetben azonban elbontásra kerültek építészeti örökségi elemek, annak ellenére, hogy egyedi építészeti értékekkel, stílusjegyekkel rendelkeztek. A helyi védett épületek állagmegóvása szintén kihívás az önkormányzatok számára, mivel jelentős a leromlott állapotú értékes épületállomány, amelynek felújításra nem tudnak forrást biztosítani, így romló műszaki állapotuk további értékvesztéshez vezet. A belvárosban napjainkban végbemenő folyamatok, fejlesztések azt mutatják, hogy a településrendezési eszközökben rögzített építési tartalékok, potenciálok túl nagyok. A jelenleg hatályos a jogszabályok és építési övezeti paraméterek szinte mindenhol lehetővé teszik tetőterek beépítését, vagy új emeletráépítéseket, ami a városrész további nemkívánt besűrűsödését és az épületek torzulását eredményezi. Az építészeti örökség védett elemeinek megóvására, megújítására fordítható **támogatási források** csökkenése az értékes épületállomány fokozatos romlásához vezet.

Az elmúlt évtizedben, elsősorban a belső városrészekben megvalósított számos nagy kiterjedésű, magas színvonalú **közterületi felújítások** (pl. a pesti belváros „főutcája", a Szent István tér, a Kátoly körút, a Blaha Lujza tér, Baross tér, Etele tér) a lakók, a gyalogosok komfortját szolgálják, ugyanakkor az épített környezet értékeinek érvényesülését segítik. Ezek mellett azonban még nagyon sok terület igényelne mielőbbi beavatkozást (pl. Rákóczi út, Nagykörút, Nyugati tér, valamint külsőbb fekvésű, gyalogosok által frekventált területek.

SWOT-elemzés

Az épített környezet

Erősségek

- A hatályos TSZT/FRSZ a helyi adottságok szerint differenciált beépítési sűrűségi határértékeket határoz meg a területfelhasználási egységekre.
- Egymásra épülő településképi tervek rendszere segíti a harmonikus környezet kialakítását.
- Az épített és a táji környezet jellemző harmóniája jelenleg is értékes várospanorámákat és városképet eredményez, amely egyre nagyobb érték.
- A város különböző történeti korszakokból származó épített értékekben gazdag.
- Kiemelkedő értékű, az Európában egyedülállóan nagy kiterjedésű, historizáló, eklektikus, összefüggő belvárosi városszövet.
- Budapest legértékesebb területei, az UNESCO világörökségi védelem alatt állnak.

Gyengeségek

- A kerületi szabályozások nem minden esetben pontosították a helyszíni adottságokhoz illeszkedően az FRSZ-ben maghatározott szintterületi sűrűségi értékeken belül meghatározható, az építési övezetek beépítettségi mértékére és a létesíthető szintterületre vonatkozó paraméterértékeket.
- A túlzottan magas beépítési paraméterek mellett egyre nehezebb a korábbiaknál kedvezőbb élhetőségi feltételeket biztosítani.
- A fejlesztés-ösztönzés és irányítás gyakorlatának hiányosságai (pl. bónuszrendszer alkalmazása).
- Hiányzik a napi gyakorlatból a meglévő építmények megtartásának és újrahasznosításának ösztönzése.
- Új fejlesztéseket megalapozó tervek gyakran gyenge színvonala.
- Közterület-alakítási tervek alacsony száma.
- Magas a leromlott állagú épített értékek száma.
- A vonatkozó többszintű értékvédelmi rendszer és a jogszabályok nehezen áttekinthetőek.
- A védett értékek megőrzésre fordítható támogatások szűkössége és csökkenése.
- Alacsony a barnamezős területeken a megőrzött és újrahasznosított épített értékek száma.

Lehetőségek

- Elkészül a világörökségi kezelési terv, amely a belső városrész egészére is iránymutató védelmi elveket határoz meg.
- Egyértelmű építésjogi szabályok segítik az önkormányzatokat, hogy környezetbe illeszkedő beépítés érdekében, indokolt esetben kártalanítás terhe nélkül a környezetbe illeszkedést elősegítő szabályozást alkalmazzanak.
- A településkép-védelem gyakorlati érvényesítésének feltételei tovább erősödnek.

Veszélyek

- Továbbra sem készül el a világörökségi kezelési terv.
- Nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházások továbbra is az illeszkedési szabályok figyelmen kívül hagyásával valósulhatnak meg.
- A hatályos településképi ajánlások és követelmények figyelmen kívül hagyása.
- Széttagolt, meggyengült értékvédelmi intézményrendszer működtetése.
- Nem alakul ki egységes értékszemlélet az épített értékek és a védelem módjának megítélésében.

- A nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházások nem mentesülnek a környezetbe illeszkedés szabályainak betartása alól.
- Egységes értékvédelmi szemlélet kialakításának ösztönzésére irányuló párbeszéd kezdődik el.
- Nemzetközi és hazai szakmai szemlélet és gyakorlat eltéréseiről szakmai egyeztetések történnek az ICOMOS-al.
- Az épített és természeti értékek védelme terén elért eredmények még szélesebb körben kerülnek bemutatása a széleskörű lakossági szemléletformálás érdekében.
- A helyi lakosság, illetve a releváns civil szervezetek nagyobb mértékű bevonása az örökségvédelem egyes folyamataiba.
- Barnamezős területen az egyedi adottságokkal rendelkező épületek megtartása és integrálása kerülnek az új fejlesztésekbe, a hely identitásának megőrzése érdekében.
- Továbbra is elégtelen marad az értékvédelemre fordítható támogatások mértéke.
- Az értékes épületállomány műszaki állapotának romlását további értékvesztés is eredményez, csökken a város vonzása és népességmegtartó ereje.
- Nem javul a műemlékvédelmi szakmai utánpótlás képzés színvonala.
- A műemlékvédelemben felmerült szemléleti különbségek értékvesztéshez vezetnek.

Kihívások

A szabályozások további, a helyi adottságokhoz jobban illeszkedő pontosítása.

A jogszabályi szigor fenntartása, a kiemelések és kivételek alkalmazásának megszűntetése.

Rehabilitációt igénylő belső városrészek, lakótelepek, barnamezős területek megújítása.

Az értékes épületállomány és városi szövet megújítása komplex szemlélettel – közterületek rehabilitációjával, az energiahatékonysági szempontok lehetőség szerinti érvényesítésével.

A meglévő barnamezős területek hasznosítása.

Az épített örökség népszerűsítése, szemléletformálás és jó gyakorlatok elterjesztése, a lakók közügyekbe való erősebb bevonása.

A történeti városi táj hatékony védelme.

Védendő látványok és területek meghatározásának és lehatárolásának pontosítása.

Magasházak elhelyezési szabályainak pontosítása.

Az egyedi építészeti értékek hatékonyabb védelme, a vonatkozójogszabályok pontosítása és azok hatékonyabb érvényesítése.

Többszintű – állami, fővárosi, kerületi – védelmi kategóriák között szabályozási és támogatási összhang kialakítása.

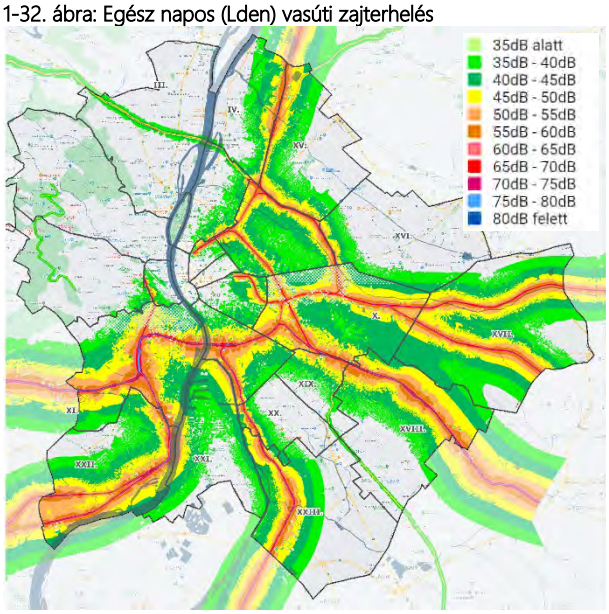
1.11 Környezetiállapot-jellemzők

Zajterhelés

Budapest környezeti problémái közül – hasonlóan a világ más nagyvárosaihoz – az egyik legjelentősebb a magas, elsődlegesen közlekedési eredetű **zajterhelés**. A zajterhelés különösen a belső városrészeken, valamint a főbb utak és vasutak mentén jelentős, de számottevő a repülési zaj zavaró hatása is. A zajterhelési helyzet a város több területén annak ellenére kedvezőtlen, hogy az utóbbi időben a zajcsökkentésre irányuló intézkedéseknek igyekeznek érvényt szerezni a közlekedési létesítmények korszerűsítése és/vagy a terület-felhasználás megváltoztatása során. Az elmúlt időszakban számos olyan intézkedés, beruházás történt mely hozzájárult a város zajállapotának javításához, pl. zajárnyékoló falak építésével; kötött-pályák rezgésszigetelt, zajcsökkentett ágyazati átépítésével stb., de közvetett módon a közösségi közlekedés és a gyalogos-kerékpáros infrastruktúra-fejlesztés is a zajcsökkentés irányába hat.

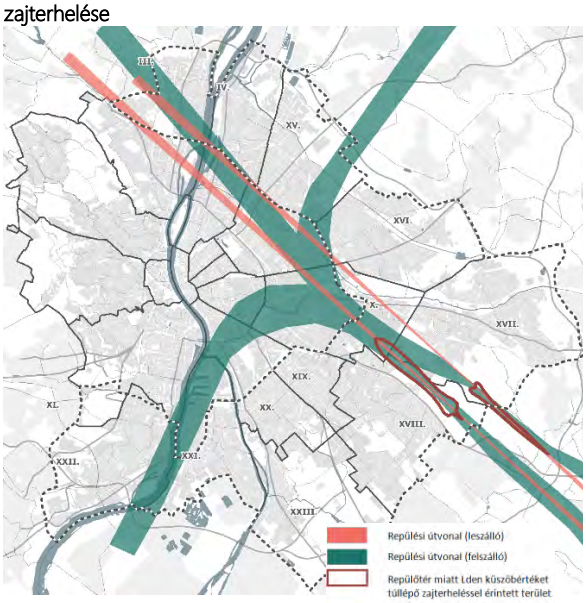
A legutóbb, 2017-ben publikált stratégiai zajtérkép alapján a **közúti közlekedés** tekintetében küszöbérték feletti zajterheléssel érintett a lakosság mintegy 58%-a. A korábbi adatokkal összevetve a zajterhelésben romló tendencia mutatkozik, így pl. a 2011. és 2016. évi adatokat összevetésével megállapítható, hogy a nappal 55 dB feletti zajterheléssel érintett lakosok száma 41.800 fővel növekedett. Magas a **vasúti zajterhelés** a főváros területén a fő és az elővárosi vasútvonalak mellett, előbbinél különösen éjszaka, ami elsősorban az éjszakai nagy teherforgalommal magyarázható. Ugyanakkor a vasúti terhelés lakossági érintettsége csekély mértékű a közúti terheléshez képest, továbbá a vasúti pályák és járműállomány fokozatosan megvalósuló korszerűsítése, zajárnyékolók beépítése csökkenti a konfliktus mértékét. A **Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér** és a repülési útvonalak által okozott zajterhelési zóna lehatárolása Budapesten a X., a XVII. és a XVIII. kerületeket érinti, e területeken fordul elő határértéket meghaladó zajterhelés, részben lakóterületeket is érintve. Fontos hangsúlyozni, hogy a zajterhelési probléma ennél nagyobb területet érint. Különösen az utóbbi évtizedben egyre nagyobb mértékben növekszik a reptér működtetésével, forgalmával összefüggő lakossági panaszok száma, amelyek érezhetően csak a koronavírus pandémia időszakában csökkentek átmenetileg. Ezen zajpanaszok növekedése párhuzamosan követi a Repülőtér utóbbi két évtizedben végrehajtott fejlesztéseit, amelyek már a légi teherforgalom (Cargo) műveletekhez, illetve a repülőgépek szervizszolgáltatási tevékenységeihez is köthetők.

1-32. ábra: Egész napos (Lden) vasúti zajterhelés

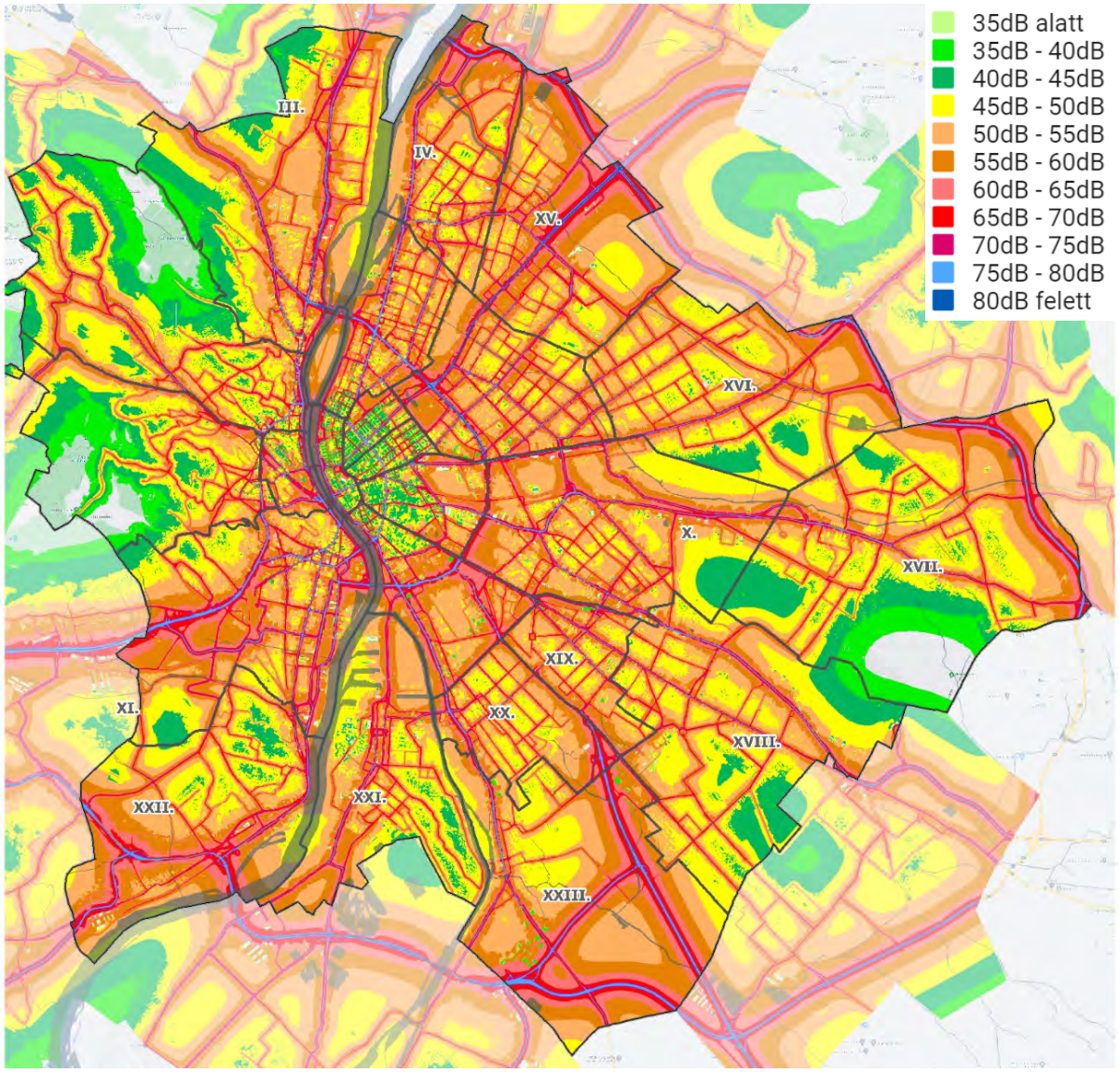
Forrás: Stratégiai zajtérkép megújítása Budapest fővárosra 2017

1-33. ábra: A Budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér zajterhelése

Forrás: Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Stratégiai Zajtérkép 2022

1-34. ábra: Egész napos (Lden) közúti zajterhelés

Forrás: Stratégiai zajtérkép megújítása Budapest fővárosra 2017

Levegőminőség

Az elmúlt évtizedekben jelentősen változott a légszennyező anyagok kibocsátásának jellege és mennyisége Budapesten. Az ipari létesítmények számának csökkenése, valamint az egyre korszerűbb technológiák elterjedésével és a környezeti követelmények szigorodása miatt nagymértékben csökkent a korábban jelentős ipari eredetű légszennyező anyagok mennyisége. Mindezek ellenére **a város levegőminősége még továbbra is elégtelen**, a 12 helyszínen állandóan üzemelő légszennyezettségi mérőállomások adatai szerint a nitrogén-dioxid (NO_2), aeroszol („szálló por" - PM_{10}, valamint annak benz(a)-pirén (BaP) tartalma) és a talajközeli ózon (O_3) átlagos szintje sem felel meg a környezetvédelmi követelményeknek. A helyi légszennyező források közül elsősorban az **épületek fűtéséből, az ipari vagy a gépjárművekből eredő kibocsátásokat** kell megemlíteni. A PM szennyezés legfőbb közvetlen kibocsátó forrása a fűtési célú tüzelés, míg a magas nitrogén-dioxid szint kialakulása elsősorban a gépjármű-közlekedéshez köthető. Fontos megemlíteni, hogy a város mindenkori levegőtisztasági állapotát a meteorológiai tényezők alakulása nagyban befolyásolja, továbbá a szálló por feldúsulás tekintetében nagy szerepe lehet a regionális, illetve az országhatárokon átterjedő hatásoknak is.

Az egészségre gyakorolt hatás szempontjából legproblémásabb aeroszol („szálló por") szennyezettség lassan, de javuló tendenciát mutat. A PM_{10} napi határérték-túllépés esetek nagy része télen, valamint a szárazabb, hűvösebb tavaszi és őszi időszakokban történik. Az elmúlt években Budapesten is egyre nagyobb hangsúlyt helyeznek az egészségre különösen káros finom szálló por frakció ($PM_{2,5}$) elemzésére. Bár a vonatkozó követelményeknek eddig valamennyi budapesti mérőállomás eredményei megfeleltek, fontos kiemelni, hogy a $PM_{2,5}$ tekintetében jelenleg nem azonosítható olyan koncentráció, amely alatt ne jelentene veszélyt az emberi egészségre. Ennek megfelelően a WHO jelentősen szigorúbb határértékeket ajánl a jogalkotók számára. NO_2 tekintetében is évek óta lassan javuló tendencia érvényesül, az órás átlagok eseti határérték-túllépése mellett jellemzően a forgalmasabb belvárosi területeken. Az O_3 koncentráció jellemzően a nyári hőségnapok idején, és elsősorban a peremkerületi állomásokon lépi túl a határértéket, aminek gyakorisága a klímaváltozás hatására várhatóan növekedni fog.

Talaj- és vízminőség

Az elmúlt bő száz évben Budapesten múltban folytatott ipari, vasúti tevékenységek stb. számos helyen vezettek a földtani közeg szennyezettségéhez. A potenciálisan **talajszennyezett területek** nagysága jelenleg meghaladja a 4.000 hektárt. A szennyezett területek zöme az átmeneti zónában helyezkedik el, barnamezős területeken. Az országos kármentesítési program kezdete, 1996 óta több, mint 240 helyszínen megtörtént a szennyezettségek feltárása, amelynek közel felén a szükséges műszaki beavatkozásokat is elvégezték. Ennek ellenére még számos potenciálisan szennyezőanyagokkal terhelt terület található (egykori hulladéklerakók és nagyipari telepek), melyek a talajra és rétegvizekre még hosszasan károsak lehetnek, különösen a felszín alatti vizek szempontjából érzékeny területeken.

Budapest fejlesztési lehetőségeit nagyban befolyásolják, esetenként korlátozhatják a föld- és vízföldtani adottságai. A **felszín alatti vizek** ellenálló képessége, tűrőképessége besorolás alapján a budai hegyvidék egyes területei mellett „fokozottan érzékenyek" a vízbázisvédelmi védőterületek. Pest területének nagyobbik része az „érzékeny" kategóriába tartozik. Karsztos, fokozott érzékenységű területek találhatók az I., II., III., X., XII., XXII. kerületekben. A **Duna** vízminőségi paramétereiben már megfigyelhető javuló tendencia a közelmúltban elvégzett szennyvíztisztító telepi fejlesztéseknek köszönhetően. A **Ráckevei (Soroksári)-Duna** gyakorlatilag állóvíz, vízminősége általában egy kategóriával rosszabb osztályba sorolható, mint a Dunáé. Jelenleg folyamatban van az RSD megfelelő vízutánpótlás, vízáralmás biztosítására szolgáló műtárgy építése a Csepel-sziget északi részén. A jelentősebb budapesti **kisvízfolyások** szinte mindegyike már szennyezetten érkezik a város területére, vízminőségük a budapesti szakaszon – feltehetőleg az illegális szennyvízbevezetések következtében – lényegesen romlik, és több paraméter alapján is az „erősen szennyezett" osztálynak megfelelő minőségben érik el a folyót.

Hulladékkezelés, köztisztaság

Budapesten évente kb. 2 millió tonna hulladék keletkezik, amelynek több, mint fele építési-bontási eredetű hulladék. **A budapesti hulladékkezelés fő problémája a települési hulladékok alacsony szelektív visszagyűjtési arányában és hasznosításában, valamint a magas hasznosítás nélküli lerakási arányban mutatkozik.** A közszolgáltatás keretében begyűjtött, évente 600-650 ezer tonna települési hulladéknak jelenleg kb. 16%-a kerül elkülönítetten begyűjtésre. A közszolgáltató által kezelt hulladékok 50-60%-a a rákospalotai hulladékégető műben kerül energetikai hasznosításra, a vegyes hulladék kb. 30%-a előkezelés, válogatás nélkül lerakásra kerül a Pusztazámori regionális hulladéklerakóban, a fennmaradó (2023-ban 16%-nyi) mennyiség tartalmazza az elkülönítetten gyűjtött anyagában hasznosítható csomagolási (fém, műanyag, papír, üveg) hulladékokat, valamint a komposztálható kerti zöldhulladékot.

A körkörös gazdaságra való átállással összefüggő európai hulladékhasznosítási követelményeknek való megfelelést megnehezíti az országos hulladékgazdálkodás jelentős, többszöri átszervezése és a finanszírozás bizonytalansága. A közszolgáltató a rendelkezésre álló pályázati források felhasználásával igyekezett

fejleszteni a **hulladékkezelési infrastruktúrát**, pl. új logisztikai központ (átrakóállomás), válogatómű és újabb hulladékudvarok, valamint szemléletformálási és újrahasználati központok létesítésével. A Fővárosi Önkormányzat a BKM Budapesti Közművek Nonprofit Zrt-vel 2023. június 30-ig biztosította a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, ami ezt követően **kizárólagos állami feladat lett**. A 35 évre szóló országos koncesszióért közvetlenül a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. a felelős.

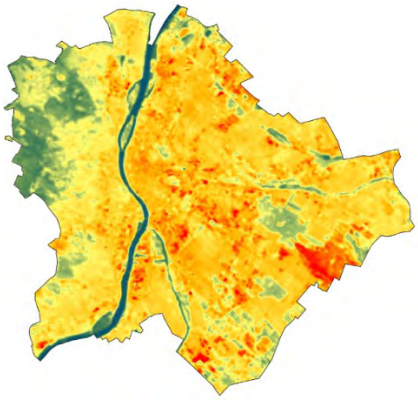
A főváros **köztisztasági helyzet**ét Budapest nem megfelelő környezeti sajátosságai között tartják számon az itt élők, a településtisztasági feladatok a jelenlegi jogszabályi környezetben a fővárosi és kerületi önkormányzatok, valamint adott esetben a magántulajdonosok között oszlanak meg. Speciális hulladékkezelési-köztisztasági probléma az illegális hulladéklerakások nagy száma a periférikus területeken, melyek felszámolására eddig csak eseti projektek szintjén történtek előrelépések, a szennyezésekről mindeddig nem készült kataszter és felszámolási terv. Budapest területén folyamatos közfeladatot jelent a városi kutyatartásból fakadó hulladékok kezelése, továbbá a rágcsálók elszaporodásának megfékezése.

Klímavédelem

A klímaváltozás hatásai Budapesten is egyre fokozottabban jelentkeznek: az évi középhőmérséklet emelkedésével **növekszik a hőségnapok száma**, emellett elsősorban a **hirtelen lezúduló nagy esők és az aszályos időszakok** jelentenek problémát. A klímaváltozás mérséklése érdekében vállalt **CO_2 kibocsátás-csökkentési cél** egyre messzebb van, mivel a Főváros szándékai, tervei forráshiány miatt csak korlátozottan teljesíthetők. Továbbra is probléma az **épületállomány elégtelen energiahatékonysága, a megújuló energiafelhasználás alacsony részaránya, valamint a közlekedési kibocsátások nagysága.** A 2015. évi bázisévéhez képest 2021-ben a végső energiafelhasználáshoz köthető CO_2 kibocsátás 9,6%-kal nőtt, amit nagy részben a megnövekedett földgáz-felhasználás eredményezett. Ez részben a 2020-hoz képest hűvösebb fűtési időszakokkal magyarázható és az épületek hatékonyabb szigetelésének szükségességére hívja fel a figyelmet.

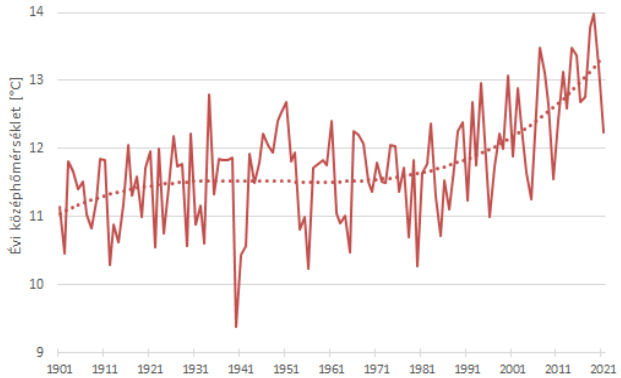
A Fővárosi Önkormányzat a klímaváltozás egyre sürgetőbb kihívásait felismerve elkötelezte magát a „zöld fordulat" mellett, ennek érdekében 2020-ban létrehozta a Főpolgármesteri Hivatalon belül az ehhez szükséges szervezeti egységeket (Klíma- és Környezetügyi Főosztály, a Várostervezési Főosztályon belül a Tájépítészeti Osztályt és főtájépítészi pozíciót). A Fővárosi Közgyűlés által 2021 márciusában elfogadott **Klímastratégia és Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv** (SECAP) keretében Budapest 2030-ig a CO_2-kibocsátásának 40%-os csökkentését vállalta. Az akcióterv tartalmazza – a 2015. évi alapadatok felvételét követően – a 2030-ra kitűzött kibocsátási célértékek megvalósulásához szükséges intézkedéseket és cselekvési programokat. A klíma- és környezetvédelmi kihívásokra válaszul a Klímavédelmi Főosztály számos kutatási és döntés-előkészítési projektben vállal aktív szerepet (pl. LIFE HungAiry, VárosiEső – LIFE Runoff, Budapest – nappal hajtva).

1-35. ábra: Budapest felszínhőmérséklete egy harmadfokú hőségriasztási napon, 2022. június 29-én

Forrás: BKÁÉ 2022, Sentinel Hub EO Browser

1-36. ábra: Az évi középhőmérséklet változása Budapest belterületén 1901-2021 között °C-ban

Forrás: BKÁÉ 2022., OMSZ

SWOT-elemzés

Környezetiállapot-jellemzők	
Erősségek	Gyengeségek
‣ A gyalogos-kerékpáros infrastruktúra folyamatosan fejlődik, a sebességcsökkentett közterületek, lakó-pihenő övezetek száma gyarapszik; ‣ Légszennyező anyagok budapesti kibocsátása, valamint a légszennyezettségi határérték-túllépések száma évtizedes viszonylatban lassan, de csökkenő tendenciát mutat; ‣ A jelentős ipari szennyezők száma jelentősen csökkent az elmúlt évtizedekben; ‣ Duna vízminősége néhány paramétertől eltekintve megfelel a jogszabályban előírt határértékeknek; ‣ A 90-es évek óta feltárt, több, mint 240 talajszennyezett területek közel felén sikeresen megvalósult a kármentesítés; ‣ Az egész város területére kiterjed a hulladék-begyűjtési közszolgáltatás és azon belül a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszer; ‣ A csatornázottság aránya magas. ‣ Budapest földtani kincsekben bővelkedik: termál-, gyógyvíz kutak nagyszámban fordulnak elő; ‣ A termál és gyógyvizes kutakra épülő fürdőlétesítmények megléte.	‣ A város forgalmasabb útvonalai mentén még mindig jelentős a légszennyezettség, és közúti forgalom zaj- és rezgésterhelése; ‣ A dinamikusan növekvő légiforgalom egyre fokozottabb lakossági elégedetlenséggel jár; ‣ A levegőminőség állapota továbbra sem nem felel meg valamennyi kritériumnak; ‣ Magas a potenciálisan talajszennyezett területek aránya, számos területen még a tényfeltárás sem kezdődött meg; ‣ A barnamezős területek felhagyott hulladéklerakók kármentesítése és rehabilitációja helyett jellemzően zöldmezős fejlesztések valósultak meg; ‣ A főváros energiaellátása szénhidrogén alapú, a megújuló energiaforrásból előállított energia felhasználása a fővárosban is alacsony mértékű. ‣ A Soroksári Duna-ág és a fővároson áthaladó kisvízfolyások vízminősége rossz részben az illegális szennyvízbevezetések miatt; ‣ A fejlesztések ellenére még alacsony a települési hulladékok szelektív visszagyűjtési aránya és hasznosítása; ‣ A nem megfelelő szintű karbantartás, valamint a környezeti kultúra hiányosságai miatt jelentős a közterületek szennyezettsége; ‣ A klímaváltozás hatásai egyre fokozottabban jelentkeznek, elsősorban hőséghullámok és az egyenetlen csapadékeloszlás képében; ‣ A belső városrészekben jelentős mértékű a hőszigethatás.
Lehetőségek	Veszélyek
‣ A hulladék újrahasznosítási arányának növelését az EU kiemelten támogatja; ‣ Környezettudatosság erősödése, szemléletváltozás; ‣ Energiahatékonyságot és a megújuló energiaforrások felhasználását célzó beruházások EU-s célokkal összhangban vannak, ezáltal támogatottak; ‣ A közösségi közlekedés színvonalának javításával, a kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételrend-szerének javításával a közlekedésből származó emisszió csökkenése.	‣ A klímaváltozás hatására tovább növekszik az évi középhőmérséklet, mely hozzájárul az amúgy is fokozódó városi hőszigethatáshoz, és növekedik a szélsőséges időjárási események gyakorisága; ‣ A gazdasági visszaesés és az energiaválság hátráltatja a CO_2-kibocsátás-csökkentési célok megvalósítását, valamint a körforgásos gazdaságra való átállást; ‣ A Duna szennyezettsége közvetlen hatással van a vízbázis vízminőségére. ‣ A klímaváltozás miatt megnövekedő csapadék-események aktiválhatnak eddig stabil, nyugalomban lévő mozgásveszélyes területeket.

Kihívások

A klímaváltozás következtében megváltozó környezeti feltételekhez való alkalmazkodás hiánya a városfejlesztés és városüzemeltetés különböző területein.

A környezeti erőforrások (talaj, vizek) túlhasználata, nyersanyagok, energiahordozók végessége.

A város élhetőségének javítása a növekvő mobilitási igények mellett.

Növekvő elvárások a környezetminőség terén (pl. levegőminőség terén).

Barnamezős, talajszennyezett területek jelentős kiterjedése és magas költségvonzata.

A körkörös gazdasággal összefüggő célok megvalósításának nehézsége (fenntartható anyaghasználat, hatékony hulladékgazdálkodás) a fogyasztói szokások következtében.

Árvízvédelem: elsőrendű védvonalak jelentős felújítási igényei, továbbá a beépítéssel érintett hullámterek árvízvédelmének megoldása ütközik a tulajdonosi érdekekkel.

A hiteles környezeti információk megismerését akadályozó médiafogyasztási szokások.

1.12 A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat

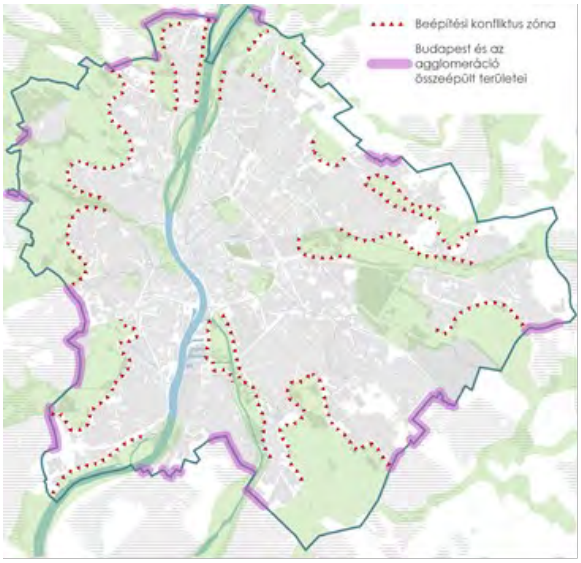
Táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter

Budapesten – a települési (urbánus) tájtípusnak megfelelően – a város **beépített területeinek** terjeszkedése (tájképi, ökológiai és egyéb tájhasználati szempontból értékes, illetve érzékeny területeken), a felhagyott **iparterületek, barnamezők szennyezései**, illetve a hulladéklerakók **tájsebei**, a beépítések és a különböző infrastruktúra létesítmények **fragmentáló-izoláló** hatása, valamint a hiányzó ökológiai, zöldfelületi kapcsolatok a legjelentősebb tájhasználati **konfliktusok**.

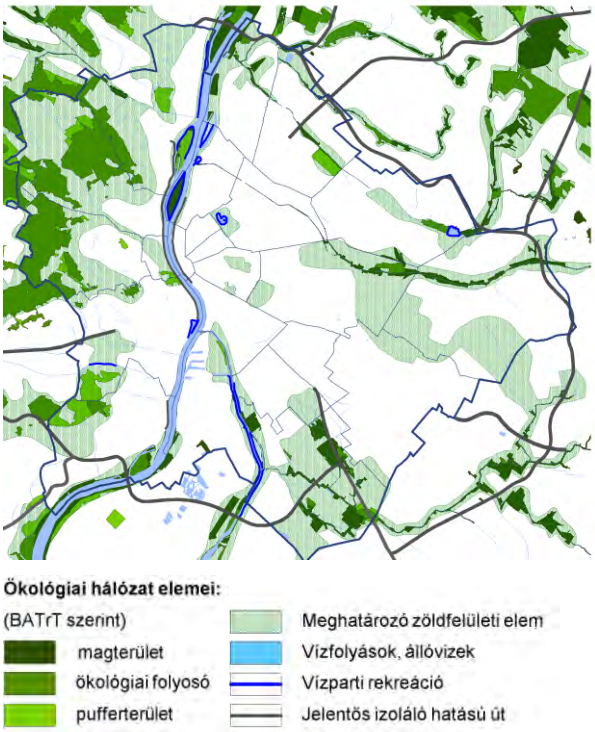
A jelentős kiterjedésű barnamezős, használaton kívüli területek ellenére a **fejlesztések** sok esetben a mezőgazdasági művelés alatt álló területeket célozzák meg. Ennek következtében a városkörnyék tájszerkezete átalakul, a **termőföldek** nagysága csökken, miközben a barnamezős területek rehabilitációja elodázódik. További probléma, hogy a Budapest körüli **zöldgyűrű** létrehozása a város fokozatos terjeszkedése, a zöldmezős fejlesztések következményeként mára már ellehetetlenült, mivel az agglomerációs települések és a főváros beépített peremkerületeinek összenövése egyes szakaszokon már visszafordíthatatlanul megvalósult. Ezenkívül Budapest számos területét (elsősorban az átmeneti zónát) érintik ún. **tájsebek** is, mint például felhagyott hulladéklerakók és bányaudvarok, melyek rekultivációja nem, vagy csak részben valósult meg. Ugyanakkor ezek a területek egyúttal a zöldinfrastruktúra fejlesztések potenciális célterületei is lehetnek.

További problémát jelentenek az **izoláló, fragmentáló hatások** is. Ezek jellemzően a vonalas létesítmények esetében jelentkeznek. Az utóbbi évtizedek közlekedésfejlesztési projektjeinek egyik kedvezőtlen hozadéka, hogy ökológiai szempontból nőtt a belső területek izoláltsága. A főváros körül megépült M0 autópálya és a sugárirányú bekötő úthálózat jelentősen elválasztja a gyűrűn belüli és kívüli élőhelyeket. Fragmentáló hatással vannak a vízfolyások melletti utak és a sok esetben meglehetősen intenzív beépítések is, mint például a Marina-part.

1-37. ábra: Széttelepülés Budapesten

1-38. ábra: Zöldfelületi- ökológiai kapcsolatok, izoláló hatások

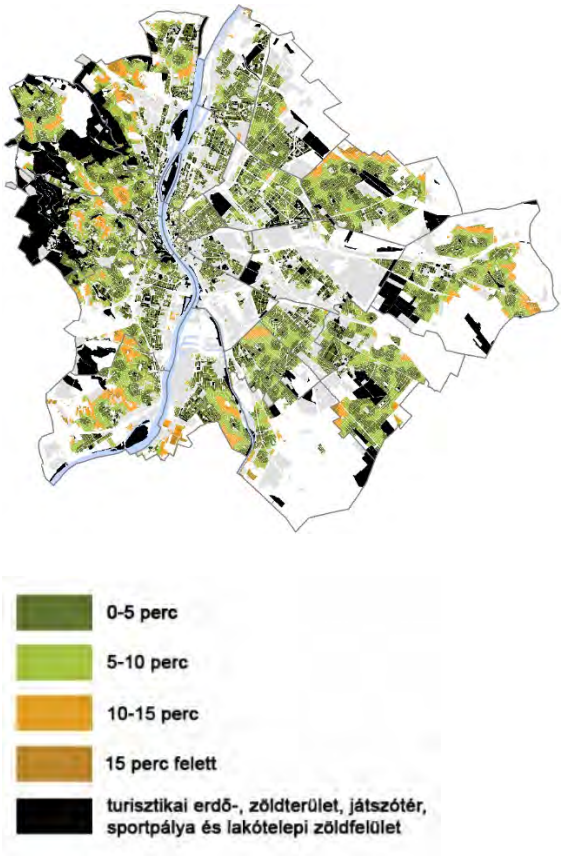

Zöldinfrastruktúra-hálózat

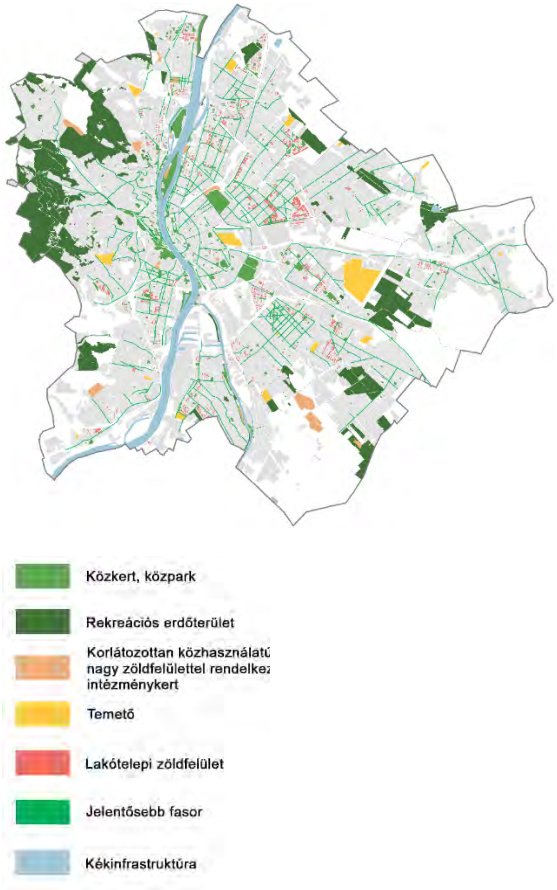
Budapest területének kb. **65%-át (34 ezer ha)** borítja zöldfelület (növényzettel fedett terület), amelyből közel 6.000 ha erdőterület (főváros területének 11%-a) és 1.000 ha (a főváros területének közel 2%-a) zöldterület (parkterület). Így **egy lakosra** átlagosan **33 m² erdőterület** (amelyből 25 m² rekreációs célú parkerdő), továbbá **6 m² közpark**, közkert jut, ami különösen a zöldterületek tekintetében nem elegendő. Az alacsony közpark-, közkert-ellátottság mellett a különböző közparkok térbeli eloszlása is egyenetlen: egyes belvárosi kerületekben (pl. VI., VII.) 1 m² közpark sem jut egy lakosra. **Budapest zöldfelületi rendszere jelenleg nem tölti be megfelelően rekreációs és kondicionáló szerepét**, mert kevés és jellemzően rossz állapotú zöldfelület áll rendelkezésre. A sürgős, beavatkozást igénylő területek mihamarabbi felújítása a jobb települési környezet biztosítása érdekében halaszthatatlan feladat.

Bár a Fővárosi Önkormányzat kezelésében lévő közcélú zöldfelületek fenntartására szolgáló pénzügyi keret emelkedő tendenciát mutat, még mindig elmarad az optimális ráfordítástól, így a szakfeladat éveken át tartó **alulfinanszírozása** visszafordíthatatlan károkat okoz a főváros kiemelt zöldfelületi rendszerében. A zöldfelületekre sok esetben jellemző, hogy a tulajdonosa és kezelője elválik egymástól, ami szintén megnehezíti a zöldfelületekkel való hatékony gazdálkodást. A jelentősebb – jellemzően belvárosi - parkoknál a túl intenzív használat (pl. az egymást érő rendezvények) miatt, még a rendszeres fenntartási munkálatok mellett sem biztosítható a terület regenerálódása. Általános probléma, hogy a rendezvények területileg nem egyenletesen érik a parkokat, egyes zöldterületek kiemelt népszerűségnek örvendenek (pl. Városliget, Szabadság tér), míg mások „kihasználatlanok" (pl. Népliget, Vérmező).

1-39. ábra: Erdő- és zöldterületek (közkertek, közparkok), játszóterek, sportpályák és lakótelepi zöldfelületek lakóterületektől való távolsága az elérés időtartama (perc) alapján

1-40. ábra: Budapest zöldhálózata

SWOT-elemzés

A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter zöldinfrastruktúra-hálózat

Erősségek

- A főváros kedvező erdősültsége (elsősorban a budai oldalon, ahol egyébként nagyrészt jó minőségű erdőállományok találhatóak);
- A dunai szigetek ökológiai, vizuális, rekreációs és kultúrtörténeti jelentőséggel bírnak;
- Nagyvárosi parkjaink (Városliget, Margitsziget, Óbudai-sziget stb.) egyedülálló kultúrtörténeti hagyományokkal rendelkeznek, rekreációs kínálatuk szerteágazó;
- Nagy temetőterület (normatív sírhely-hiány összvárosi szinten nincs);
- Jelentős fejlesztési tartalékok a barnamezős területeken;

Gyengeségek

- Az egy főre jutó zöldterületek nagysága elmarad a nemzetközi ajánlástól;
- A zöldterületek mind minőségükben, mind területi megoszlásukban, mind használati intenzitásukban jelentős egyenlőtlenségeket mutatnak;
- A vízparti területek rekreációs szempontból kihasználatlanok, helyenként pedig túlépítettek, a Duna-part megközelítése sok helyütt nehézkes;
- A közcélú zöldfelületek fenntartására szolgáló pénzügyi keret növekedése ellenére még mindig elmarad a szükségestől,
- A zöldfelületekre sok esetben jellemző, hogy a tulajdonosa és kezelője elválik egymástól, ami

	megnehezíti a zöldfelületekkel való hatékony gazdálkodást; » A fejlődő infrastruktúrával párhuzamosan szűkül a városi fák élettere, romlik a fák egészségi állapota; » Az infrastruktúra létesítmények fragmentáló-izoláló hatása;
Lehetőségek » A lakosság és a vállalti szektor fokozódó környezeti tudatossága, felelősségvállalása » Pénzügyi források a közterületek fejlesztésére (Egészséges utcák program) » A barnamezős területek fejlesztését szolgáló adópolitika; » Egészségtudatosság növekedésével erősödik a társadalom szabadterületi rekreációs igénye is, » Budapest turizmusának növekedése tovább fokozza a minőségi zöldfelületek iránti igényt;	Veszélyek » Az önkormányzatok forráshiánya miatt a zöldfelületgazdálkodás nem optimális, ami az értékek pusztulásához vezet; » További beruházásokkal/kínálati elemek fejlesztésével a nagyparkok terhelésének további növelése; » Kisvízfolyások és Duna melletti területek fejlesztésének összehangolása a sok érdekelt jelenléte miatt nem koordinálható sikeresen; » Elaprózódott tulajdonhelyzet (pl. kárpótlási földek) ellehetetleníti a tervezett erdőtelepítéseket » Invazív fajok további terjedése a klímaváltozás már most jelentkező negatív hatásainak felerősödéseként » a szárazodó klíma következtében egyre nagyobb kihívás a zöldfelületek, erdőterületek fenntartása, az újonnan telepített facsemeték életben tartása;

Kihívások

Klímaváltozás okozta környezeti változásokhoz való adaptáció egyre nagyobb kihívást okoz a zöldfelület-gazdálkodásban.

A zöldfelületi szempontok erőteljes érvényesítése a közmű- és közlekedésfejlesztési projektek során a zöldfelületi célok elérése érdekében.

A tervezett erdőterületeken, zöldterületeken a fásítás/zöldfelületfejlesztés végrehajtását akadályozó tulajdonviszonyok.

A barnamezős területek kármentesítésének költségvonzata.

Az újfajta rekreációs igényeknek való megfelelés (pl. közösségi kertek, extrém sportok, fesztivál helyszínek, egyéb közterület-használatok) egyre nagyobb kihívást jelent a parkok üzemeltetésénél.

1.13 Közlekedés

Az épített környezeten és az ágazati szempontokon túlmenően a főváros közlekedését számos más tényező is befolyásolja, együttesen meghatározva azt.

Budapest a **külső közlekedési – nemzetközi, országos, térségi – kapcsolatok** terén kedvező helyzettel rendelkezik a földrajzi elhelyezkedése és az országos-térségi közlekedési infrastruktúra történeti fejlődésének köszönhetően, amelyben minden közlekedési ágazat – légi közlekedés, közúti és vasúti közlekedés, hajózás, kerékpáros közlekedés – részt vállal (természetesen az egyes kapcsolati szintek esetében igen eltérő mértékben és jelentőséggel).

A személyforgalom és az áruszállítás tekintetében egyaránt a közúti közlekedés a meghatározó, azonban a vasúti és légi közlekedés (ez utóbbi csak a személyforgalomban) szintén fontos tényező.

Budapest a belföldi és nemzetközi vasúti hálózatban egyaránt központi szerepet tölt be, mind a vasúti teherforgalom, mind személyszállítás – különösképp az elővárosi hivatásforgalom – terén. A fővárosi utasforgalomban az elővárosi forgalom a domináns, a városon belüli szegmens még csak alacsony mértékű. A városon belüli vasúti pályák sok esetben kapacitáshiányosak. A vonali kapacitások szűkössége, az egyes szakaszokon jelentkező korlátozások számos esetben az állomási kapacitás korlátaira vezethetők vissza. Emiatt egyrészt korlátozott a vasútvonalakon a vonatok számának további növelése, így az elővárosi vonatok városi közösségi közlekedésbe való bevonásának lehetősége, másrészt a terheltségből adódóan a teherforgalom jelentős részben csak az éjszakai órákban bonyolódhat le, amely az időveszteség miatt a közúti szállítással szembeni versenyképesség szempontjából kedvezőtlen.

Az elővárosi kötöttpályás közlekedésben szintén jelentős szerepet vállaló HÉV vonalak infrastruktúrája mind a pályát, mind a járműveket tekintve leromlott, annak az üzemmóddal együttes teljes műszaki megújítása – egy komplex városi-elővárosi rendszer részeként – mielőbb szükséges.

A városhatárt átlépő hajózás szerepe – a vízi közlekedés sajátosságaiból és adottságaiból fakadó korlátai következtében – alacsony Budapest közlekedésében, kizárólagosan a turizmushoz kötődik.

A fővárosi és a térségi közösségi közlekedés közötti munkamegosztás nem teljes értékű, a párhuzamosság nincsen minden esetben kiküszöbölve, azonban az önkormányzati és állami üzemeltetésű rendszerek kedvező használata biztosított az utasok számára a bérletek üzemeltetők általi kölcsönös elfogadásával, amelynek megtartása fontos.

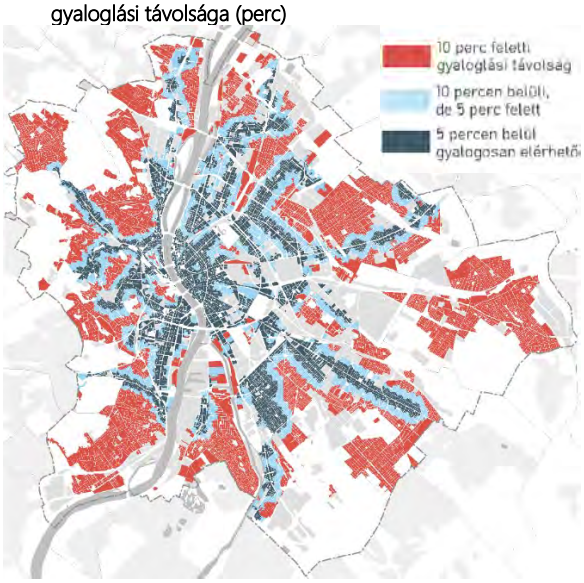
Budapest belső közlekedése alapvetően a városi közösségi közlekedésen, az egyéni személygépjármű közlekedésen és a gyalogos közlekedésen alapul jelenleg. A főváros differenciált közösségi közlekedési rendszere – metró, HÉV, villamos, vasút, trolibusz, autóbusz, hajó – biztosítja a jelenlegi és a jövőbeli igényekhez való rugalmas alkalmazkodás lehetőségét. Ez a város fejlődésének legfontosabb közlekedési tényezője.

A legtöbb utazást lebonyolító **közösségi közlekedés** hálózati szempontból igen jó lefedettséget biztosít (rövid gyaloglási távolsággal elérhetőek a megállóhelyek). A közösségi közlekedésen belül nagy jelentőséggel bír a kötöttpályás közlekedés, azonban ennek a szempontjából hátrányos, hogy az egyes hálózatok (metró, HÉV, villamos, vasút) közötti átjárás (interoperabilitás) egyáltalán nem biztosított jelenleg.

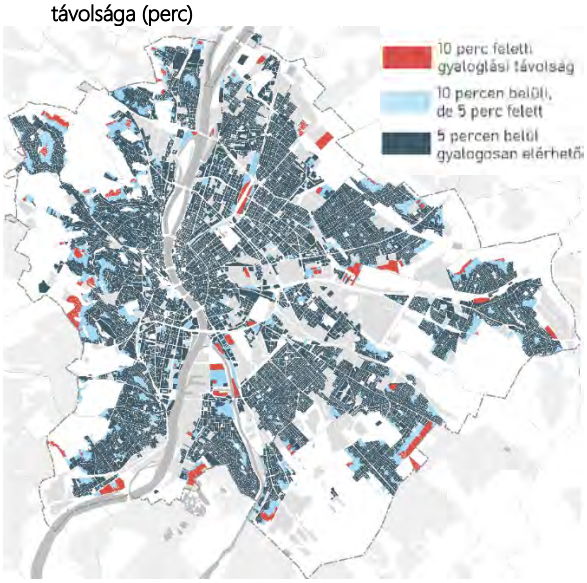
A közösségi közlekedés járműparkja – a HÉV közlekedés kivételével – az elmúlt évtizedben jelentős mértékben megújult, az akadálymentesen hozzáférhető szolgáltatások aránya az autóbusz és a trolibusz közlekedés terén is közel 100%-os. A korszerű járműállomány mindenkor az egyik fontos eleme lesz a közösségi közlekedés sikerességének.

A vízi közlekedés szerepe a városon belüli közösségi közlekedés szempontjából minimális, a hidak és a párhuzamos partmenti közlekedés figyelembevételével jelentős igény nincs rá. A dunai személyhajózás elsősorban idegenforgalmi jelentőségű.

1-41. ábra: Közösségi közlekedés (HÉV, metró és villamos) gyaloglási távolsága (perc)

1-42. ábra: Közösségi közlekedés (busz és troli) gyaloglási távolsága (perc)

Budapest egyéni közlekedése terén a **közúthálózat és a parkolási lehetőségek** fejlesztése az elmúlt 20-30 évben messze elmaradt a motorizációs ellátottság intenzív növekedési ütemétől, és a nap mint nap jelentkező használattól.

A fővárosban a személygépjárművek száma az elmúlt 10 évben évről évre átlagosan 2-4%-kal emelkedett. Ez az intenzív növekedés 2019-től mérséklődött, de nem állt meg, miközben a közlekedés környezeti és társadalmi fenntarthatóságának javítása érdekében egyre jelentősebb az igény az egyéni személygépjármű-közlekedés arányának csökkentésére.

A város kiemelt építészeti és természeti értékkel bíró területeinek védelmét (Margitsziget, Budai vár…) szolgálja a gépjármű behajtás korlátozása. A lakott területek célforgalom (és közterületi parkolás) elleni védelmét segíti a folyamatosan bővülő korlátozott várakozási övezeti rendszer. A várost érő káros hatások csökkentését biztosítja a teherforgalmi behajtás korlátozása, részleges összefüggésben a város elkerülését lehetővé tevő gyorsforgalmi úthálózat bővülésével.

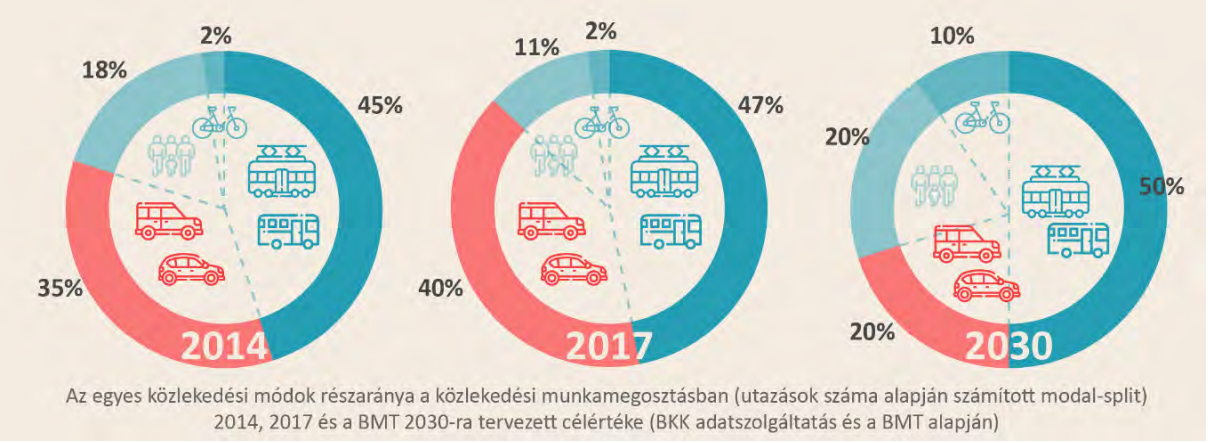
A **gyalogos közlekedés** fejlesztése – melynek fontossága a motorizált közlekedési módok mellett nem kapott az elmúlt évtizedekben kellő hangsúlyt – megkezdődött, az utazások számát tekintve ugyanolyan jelentőséggel bír, mint a közösségi közlekedés vagy az egyéni személygépjármű közlekedés.

A fővárosban a **kerékpározás** lakossági elfogadottsága, valamint a kerékpárral közlekedők száma – mind a turisztika, mind a hivatásforgalom terén – dinamikusan növekedett az elmúlt évtizedben, ami kedvező a közlekedési eszközválasztás szempontjából is. Az elmúlt 20 évben Budapest belső területén a kerékpárforgalom nagysága kb. tízszeresére nőtt, míg a külső területeken a forgalom növekedésének mértéke ennél mérsékeltebb volt. Az elmúlt évben az állandó mérési helyszíneken az áthaladások száma ugyan 10-15%-kal csökkent, ez azonban a kerékpáros hálózat, valamint az alternatív útvonal-választási lehetőségek bővülésével magyarázható, nem jelenti összességében a kerékpárforgalom volumenének hálózati szintű mérséklődését.

A MOL Bubi közbringarendszer szolgáltatása az elmúlt 10 évben az indulását jelentő állapothoz képest (76 állomás és 1100 kerékpár) jelenleg már 202 gyűjtőállomással és 2.460 darabos kerékpár flottával rendelkezik, amely tovább bővíthető.

A kerékpározás már középtávon a közösségi-, az egyéni személygépjármű-, és a gyalogos közlekedés mellett a negyedik, ténylegesen figyelembe veendő eleme lehet a város közlekedésének a Kerékpárforgalmi főhálózati terv szisztematikus megvalósításával, mert ez biztosítaná a város minden pontjának kerékpárral történő elérését.

1-43. ábra: Otthon Budapest – Integrált településfejlesztési Stratégia

Az egyes közlekedési módok részaránya a közlekedési munkamegosztásban (utazások száma alapján számított modal-split) 2014, 2017 és a BMT 2030-ra tervezett célértéke (BKK adatszolgáltatás és a BMT alapján)

Budapest közlekedésének fejlesztésére fordított források az elmúlt 40-50 évben nem tartottak lépést a város beépített területeinek és lakos számának változásával, valamint a lakosság életszínvonalának emelkedésével párhuzamosan növekvő forgalmi igényekkel. A közlekedés terén kialakult kedvezőtlen helyzet túlmutat az ágazati problémán, mivel a közlekedési rendszer kapcsolati-, és kapacitás potenciálja jelentős mértékben befolyásolja az egyes területek funkcionális felhasználhatóságát és értékét is, közvetlenül befolyásolva a főváros GDP termelő képességét (és a főváros országon belüli súlya következtében közvetve az ország helyzetét is).

Budapest városi közösségi közlekedésének kiszámítható, hosszú távú finanszírozása jelenleg nem megoldott. Budapest közlekedésének fejlesztését és fenntartását, üzemeltetését nem segíti a kétszintű önkormányzati rendszerből (24 önkormányzatból) következő tulajdonosi – kezelői – üzemeltetői összetett struktúra sem. Ebből adódóan a településrendezési eszközökben egyre nagyobb jelentőséget kell kapjon az egyes területfelhasználási egységek által generált mobilitási igények és a közlekedési infrastruktúra által biztosított kapacitás egymásra gyakorolt hatásának megteremtése (kompakt város) akár a forgalom nagyságának, akár az egyes közlekedési alágazatok közötti munkamegosztás átrendeződésének tekintetében.

A közlekedés fejlődése, fejlesztése terén eddig elért eredmények, az időben folyamatosan változó igények, illetve a rendelkezésre álló (műszaki, jogi, pénzügyi, társadalmi) lehetőségek alapján kell meghatározni a belátható időtávlatban (legfeljebb 25-40 év) reálisan elérhető állapotot a település tervben az épített környezetre vonatkozóan.

SWOT-elemzés

Közlekedés	
Erősségek » kiterjedt városi közösségi közlekedési rendszer » a város egy részén már kialakult sugaras-gyűrűs közúthálózati szerkezet » az európai és a hazai közlekedési hálózatban betöltött centrális szerepkör » jelentős hosszúságú városon belüli vasúti hálózat » növekvő kerékpáros forgalom » kiterjedt tempó 30 és lakó-pihenő övezetek » korlátozott várakozási övezeti rendszer (fizető parkolási övezetek) megléte	Gyengeségek » kevés Duna-híd kedvezőtlen területi eloszlással » összefüggő kerékpárút hálózat és kerékpártárolók hiánya » korszerűtlen átszálló csomópontok, intermodalitás hiánya » a vasúthálózat és HÉV hálózat műszaki színvonala » hiányzó villamoshálózati kapcsolatok » Pesten hiányzó gyűrű irányú közúthálózati elemek » Budán korlátozott számú É-D irányú közlekedési kapcsolat » elégtelen P+R parkoló kapacitás » a belső területek megoldatlan lakossági gépjármű tárolása » a fenntartás és az üzemeltetés nehézségei
Lehetőségek » a fejlesztések hatására a HÉV és a nagyvasúti hálózat fokozottabb szerepvállalása a térségi közlekedésben, távlatban a nagysebességű vasúti kapcsolatok révén a nemzetközi közlekedésben » a balesetveszély csökkenése a kerékpáros és a gépjármű közlekedés szabályrendszerének egymást segítő módosításával » a V0 vasútvonal megvalósításával a fővárosi vasúti hálózat átmenő teherforgalom alóli mentesítése, és a vasúti területigények újragondolásának nagyobb lehetősége » az országos gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése (M0 É-i szektor hiányzó szakasza és a Ny-i szektor, országos hálózat főváros térségét tehermentestő fejlesztése) » a térség országon belüli jövedelemtermelő képességével arányosabb pénzügyi fejlesztési potenciál biztosítása	Veszélyek » az Európai Unió által meghatározott projektfinanszírozási rendszer korlátai » a személygépjármű ellátottság és a személygépjárműhasználat növekedése az életszínvonal emelkedésének következtében » a kapcsolódó várostérséggel bonyolódó forgalom kedvezőtlen használati mód aránya (modal-split), valamint az agglomerációs övezet jelentős lakos szám növekedése » a kétszintű önkormányzati rendszer érdek különbségéből adódó nehézségek a fővárosi szintű fejlesztések megvalósításában

Kihívások

A gyaloglás és a kerékpározás kivételével a város működésében szerepet játszó közlekedési módok rontják a környezet minőségét.

A kétszintű önkormányzati rendszer jelentős akadályozó tényezője egy átfogó, koherens városi közlekedés politika megvalósításának.

A közlekedés fejlesztési és üzemeltetési feladatainak egyidejű finanszírozása nem biztosított.

Budapest és az agglomerációs övezet között nincsen szervezett keretek között bonyolódó közlekedési együttműködés.

1.14 Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

Víziközművek

A vízellátását szolgáló **vízbázisok** Budapesten jól kiépítettek, korszerű víztisztítási technológiával működnek, a vízbázisok kapacitása jelentős tartalékokkal rendelkezik, a **vízellátórendszer** kiépítettsége 100%-osnak tekinthető. A Fővárosi Vízművek Zrt. által szolgáltatott ivóvíz megfelelő minőségű, a fogyasztóknál jelentkező vízminőségi problémát leginkább a lakóingatlanon belül kiépített ólomcsövek okozzák. Az utóbbi években a vízfogyasztás viszonylagos egyenletes képet mutat, azonban a korábban várt vízfogyasztásnövekedés miatt a kiépített rendszer **túlméretezett,** amely elsősorban üzemeltetési és fenntartási problémákat von maga után.

A vízbázisok mennyiségi és minőségi megfelelősége a dunai vízjárással is szorosan összefügg, ugyanis sem a magas (>450 cm), sem pedig az alacsony (<120 cm) vízállás nem kedvez a kutak üzemeltetésének. Mivel Budapest a Duna parti szűrésű vízkészleteit használja, így a **klimatikus hatásoknak**, szélsőséges időjárási állapotok – árvizek, illetve aszályos (kis-vízi, alacsony vízállású) időszakok – **veszélyeztetik** az ivóvízbázist. A vízbázisok védelme kiemelt fontosságú.

A megtermelt víz a fogyasztókhoz az 1868 óta folyamatosan kiépülő, többféle csőanyagból álló hálózaton keresztül jut el, melynek hossza 2023 végén az (ipari-víz, valamint termelési gravitációs és alacsonynyomású hálózat nélkül) mintegy 4.557 km volt. A hálózat több kockázatos eleme (Sentab és azbesztcement csövek, ólom bekötővezetékek) folyamatosan cserére szorul.

A **vízelvezető rendszer** alapvetően jól kiépített. Az elmúlt évek során a dél-budai régió szennyvizeinek tisztítótelepre történő elvezetése is megvalósult a Dél-budai főművi rendszer és a Duna alatti átvezetés megépítésével. Így a terület szennyvizei a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre jutnak. 2020 végére befejeződött a Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése (BKISZ I. és BKISZ II.) projekt, amely keretében 16 kerületet érintően, közel 240 km-nyi csatornahálózat létesült, amivel mintegy 140.000 ingatlan szennyvízelvezetési problémája oldódott meg, így a főváros csatornázottsága közel 100%-ossá vált. Azonban továbbra is vannak **csatornázatlan területek**, amelyek felzárkóztatása a legfontosabb cél. Problémát jelent a közel 50-100 éves szennyvízhálózat állapota, az egyesített rendszerű csatornahálózat túltelítődése a rövid idő alatt, nagy mennyiségű keletkező **csapadékvizek** miatt, amelyek elöntéseket okozhatnak.

A szennyvíztisztító telepek jó hatásfokkal működnek és bár ezek és az átemelőtelepek fejlesztése folyamatos, azonban korszerűsítésükre továbbra is szükség van. Továbbá elengedhetetlen a kapacitáshiányos és a hiányzó szenny- és egyesített rendszerű gyűjtőcsatornák kiépítése.

Energiaközművek, megújuló energiaforrások és hulladékok energetikai célú hasznosítása

A főváros energiaellátás szempontjából kedvező helyzetben van, mert az **ellátás teljes körű**, és az ellátást biztosító nagy rendszerek és átalakító állomások egy része szabad kapacitással is rendelkezik.

A város fejlődése során a korábban még kül- és ipari területen épített rendszerek néhány esetben ma már belterületen helyezkednek el, ezért az alábbi problémák forrásai:

- a külterületen létesített gerinchálózatok belterületre kerültek (220, 120 kV-os távvezetékek, volt nagynyomású földgáz szállítóvezetékek, amelyek ma nagyközépnyomáson üzemelnek a III., XI., XII. és XXII. kerületekben);
- volt ipari területen létesült földfeletti gerincvezetékek (120 kV-os távvezetékek, távfűtő vezetékek) korlátozzák a barnamezős területek hasznosítását;

- a jelenlegi energiaellátó, -elosztó hálózat nem alkalmas arra, hogy kisebb helyi energiatermelők rácsatlakozását lehetővé tegye, melyek számának emelkedése a megújuló energiaforrások hasznosításának fokozatos térnyerésével történhet.

A súlyponti gázellátó létesítmények területei elsősorban külterületeken találhatóak, ahol a gázátadó-, illetve gáznyomásszabályzó állomások létesültek, illetve ott fordulnak még elő, ahol a nagynyomású gáz nyomása kerül csökkentésre nagyközép-, közép- és kisnyomásra. Növelt kisnyomású szolgáltatás a II., III., XI., XII., XXI., és a XXII. kerület bizonyos területein, valamint a XV., XVI., XVII. és XXIII. kerület teljes hálózatán található.

A helyben előállított villamos energia mennyisége évről évre növekszik. A főváros energiaellátó rendszerek közül a gáz- és villamosenergia-ellátás 100%-osnak tekinthető, az elektromos alállomások kivételével az energiaátalakító létesítmények (gázátadó és nyomásszabályzó állomások, erőművek, fűtőművek) jelentős tartalékokkal rendelkeznek. A fővárosban a beépített villamos energia termelő kapacitás jelentős, ugyanakkor majdnem teljes mértékben fosszilis alapú energiaforrása épül.

A fővárosi távhőrendszer kiterjedt, nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelési kapacitás áll rendelkezése, ugyanakkor egymástól hidraulikailag független hőkörzetekre tagolódik, egy-egy meghatározó hőbázissal, ami versenyképesség szempontjából nem előnyös. A szigetüzemű távhőrendszerek összekötésére 1983-2020 között 30 km nagyátmérőjű kooperációs távvezetékpár létesült, ami lehetővé tette számos kisebb kazánház megszüntetését és az érintett hőkörzet rákapcsolását a hatékonyabb hőforrásra, illetve a távhőpiac érdemi bővítését. A teljes távhőgyűrű kialakításához további mintegy 50 km nagyátmérőjű kooperációs távvezetékpár megépítése szükséges.

A távhő lehetőséget teremt megújuló energiaforrások nagyobb mértékű hasznosítására. A távhőrendszeren jelenleg a Hulladékhasznosító Mű biztosít megújuló energiaforrás alapú hőt, a kiadott hő fokozása a gőzturbinák energiahatékonysági cseréjével tovább növelhető. A fejlesztés megvalósításával változatlan hulladékmennyiség hasznosítása mellett, az energetikai veszteségek csökkentésével a hatásfok jelentős növekedése, és ezáltal a felerészben megújulónak számító távhőkiadás és villamosenergia-értékesítés mennyiségének érdemi növekedése várható. A „hatékony távhő"-nek való hosszabb távú megfeleléshez hozzájárulhat a zöld távhőtermelés volumenének növelésére a fővárosi szennyvíztisztító telepek szennyvizének hőhasznosítása a budapesti távhőben hőszivattyúzás révén. További lehetőség a zöldítésre a hulladékhő hasznosítás, ami jelentős potenciált hordoz, de a terület még szabályozatlan.

A megújuló energiaforrások az energiatermelésben továbbra is alacsony részarányt képviselnek, az energiafüggőség csökkentési kényszer ugyanakkor újabb lökést adhat elterjedésüknek. Az évről évre növekvő villamos energia igények megújuló alapú fedezésére elsősorban a napenergia hasznosítása kínál lehetőséget, amelynek részaránya még nem számottevő a fosszilis energiahordozókhoz képest, viszont beépített kapacitásuk évről évre dinamikusan nő.

A megújuló energiaforrások hasznosításában általánosan jellemző a kicsi energiasűrűség és az alacsony hatásfok, emiatt a területigény nagy. A napelemtelepítések elsődleges célterületei a külső városrészek lakóépületeinek tetőfelületei. Lakóépületek esetében elsősorban a családi házak és a társasházi közös rendszerek képzelhetőek el, a többlettermelés energiaközösségekben történő felhasználása mellett. Itt korlátot a 50 kVA rendszerméret jelent, amely teljesítmény alatt nem szükséges villamosenergia-ipari építésügyi hatóság engedély. Az energiaközösségek fogalma bár 2020. év vége óta jelen van a villamosenergia törvényben (Vet.), viszont a szabályozás részletesebb kidolgozása még nem történt meg. A szabályozási tesztkörnyezet várhatóan hamarosan elindul. A hőalapú energiaközösségek esetében pedig teljesen hiányzik azok létrehozásának és működésének jogszabályi háttere is, valamint emellett még számos jogi, pénzügyi, elszámolási és műszaki probléma is megoldatlan.

A fűtési rendszerek rendszerszinten nem átgondolt fejlesztési iránya előrevetíti a különböző típusú hőszivattyús rendszerek nagyarányú megjelenését, melyek a környezetük felmelegedését, a városi

hőszigethatás fokozódását okozzák. A nyári hűtési energiaigény jelenleg is számottevő, azonban ennek további drasztikus növekedése várható. Amíg a jelenlegi gáz- és vegyestüzelésű hőtermelőkre alapozott fűtési rendszerek alkalmatlanok hűtési igények kielégítésére, addig a korszerű hőszivattyúk meg tudják oldani a hűtési igények kielégítését is. Ez egyrészt nem ösztönzi az épülettulajdonosokat **passzív épülethűtési módok** alkalmazására, másrészt jelentősen megnöveli a nyári energiaigényt, a hálózati terhelését.

Elektronikus hírközlés

Budapest területén a vezetékes adatátviteli és a mobil telekommunikációs ellátást **több szolgáltató** biztosítja. Az elmúlt évtizedekben a táv- és hírközlési rendszerek jelentős fejlődésen mentek keresztül. Nagyarányú hálózatépítés valósult meg a vezetékes rendszeren – az átviteltechnika fejlődése lehetővé tette az optikai rendszer megjelenését és gyors elterjedését. A főváros beépített területein mind a **vezetékes**, mind a **mobil telefonellátás infrastruktúrája** kiépült.

Csapadékvíz-gazdálkodás

A főváros területén **egységes**, központilag szabályzott, vagy kezelt **csapadékvíz-gazdálkodásról** gyakorlatilag nem beszélhetünk. A külső – elválasztott rendszerben csatornázott – kerületekben rendkívüli fontosságú a hiányzó **csapadékvíz-elvezető művek** kiépítése. Emellett megoldást nyújthat a csapadékvizekkel való **decentralizált gazdálkodás** is, mely nem csak a vízelvezető rendszerben, hanem inkább a keletkezés helyén kellene, hogy megvalósuljon. A belső – sűrűn beépített, zsúfolt közműhelyzettel rendelkező – kerületek **egyesített rendszerben csatornázottak**. A csapadékvíz-elvezetés biztonságának növelése érdekében ezeken a területeken az egyesített rendszerű hálózat kapacitás bővítése, a lefolyás gyorsítása jöhet szóba, ami főleg a szivattyútelepek kapacitásbővítését, a záporvíz-leválasztó kapacitás-bővítését, illetve tehermentesítő gyűjtők kiépítését és a meglévő gyűjtők szelvénybővítését jelenti. Utóbbi beavatkozásokkal, fejlesztésekkel elkerülhető, hogy a Dunába hígított szennyvíz kerüljön bevezetésre.

A települési csapadékvíz-gazdálkodás kialakítása érdekében szükséges a jelenlegi jogi szabályozási környezet felülvizsgálata és módosítása, valamint egy **gazdasági ösztönző rendszer** kidolgozása.

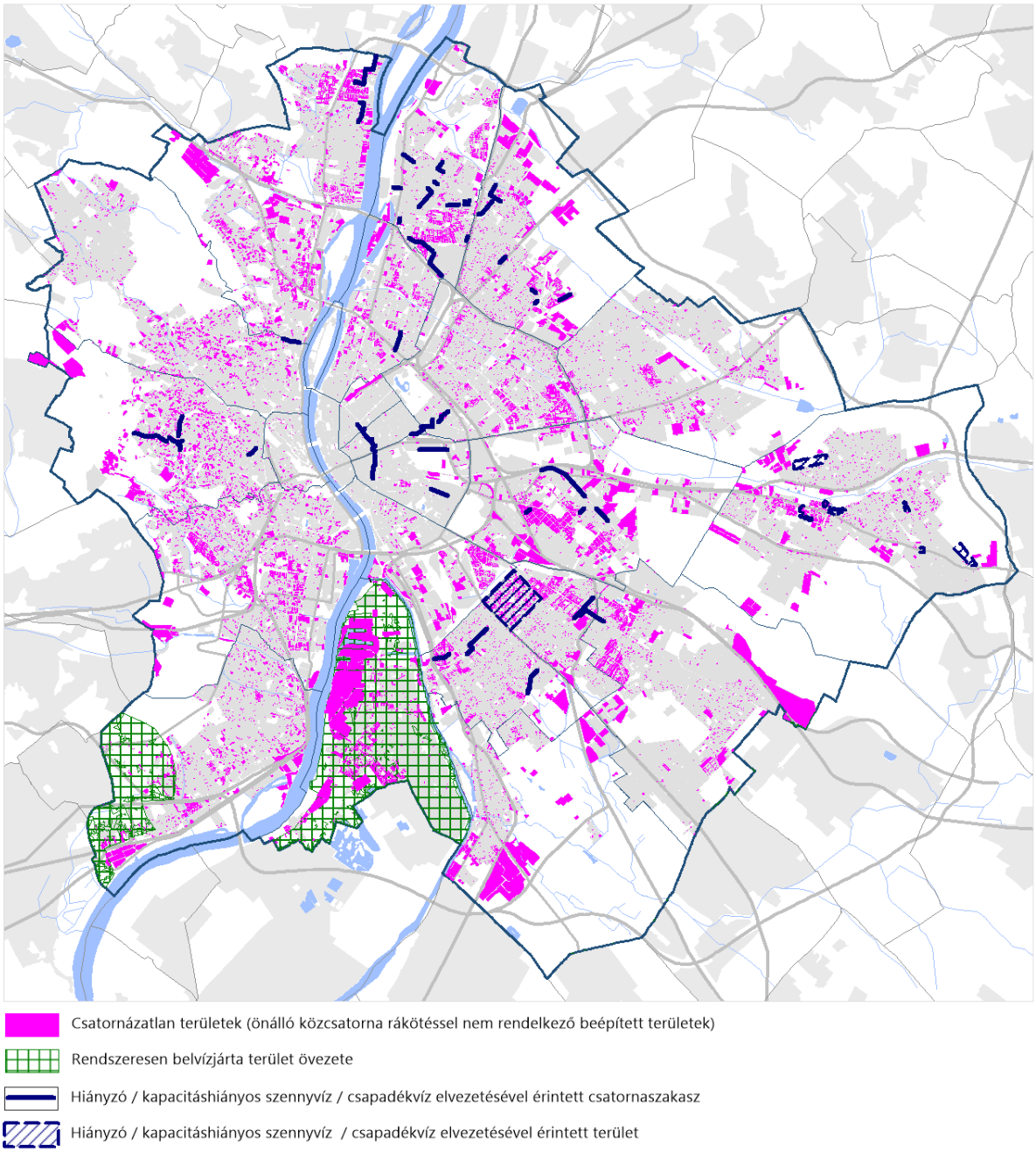
A csapadékesemények éven belüli eloszlását és intenzitását is megvizsgálva megállapítható, hogy a nagy intenzitású, rövid ideig tartó csapadékesemények (ritkább visszatérési idejű csapadékesemények) **gyakorisága és intenzitása** megnőtt, ami a burkolt felületek megnövekedésével együtt a gyakrabban előforduló csapadékokra tervezett csatornahálózatok egyre gyakoribb kiöntését okozzák. További problémát jelent Budapest területén az egyesített rendszerű csatornahálózatok miatt a szennyvíztisztító telepekre érkező nagyobb mennyiségű, és jelentős mértékben hígult szennyvíz tisztítása, valamint a záporkiömlőkön a Dunába jutó szennyvízzel kevert (az engedélyben meghatározott, de legalább háromszoros hígítás fölötti) csapadékvíz.

A csapadékvizekkel történő gazdálkodás jellemzően nem is a vízelvezető rendszerben, hanem inkább a **keletkezés helyén** kellene, hogy megvalósuljon.

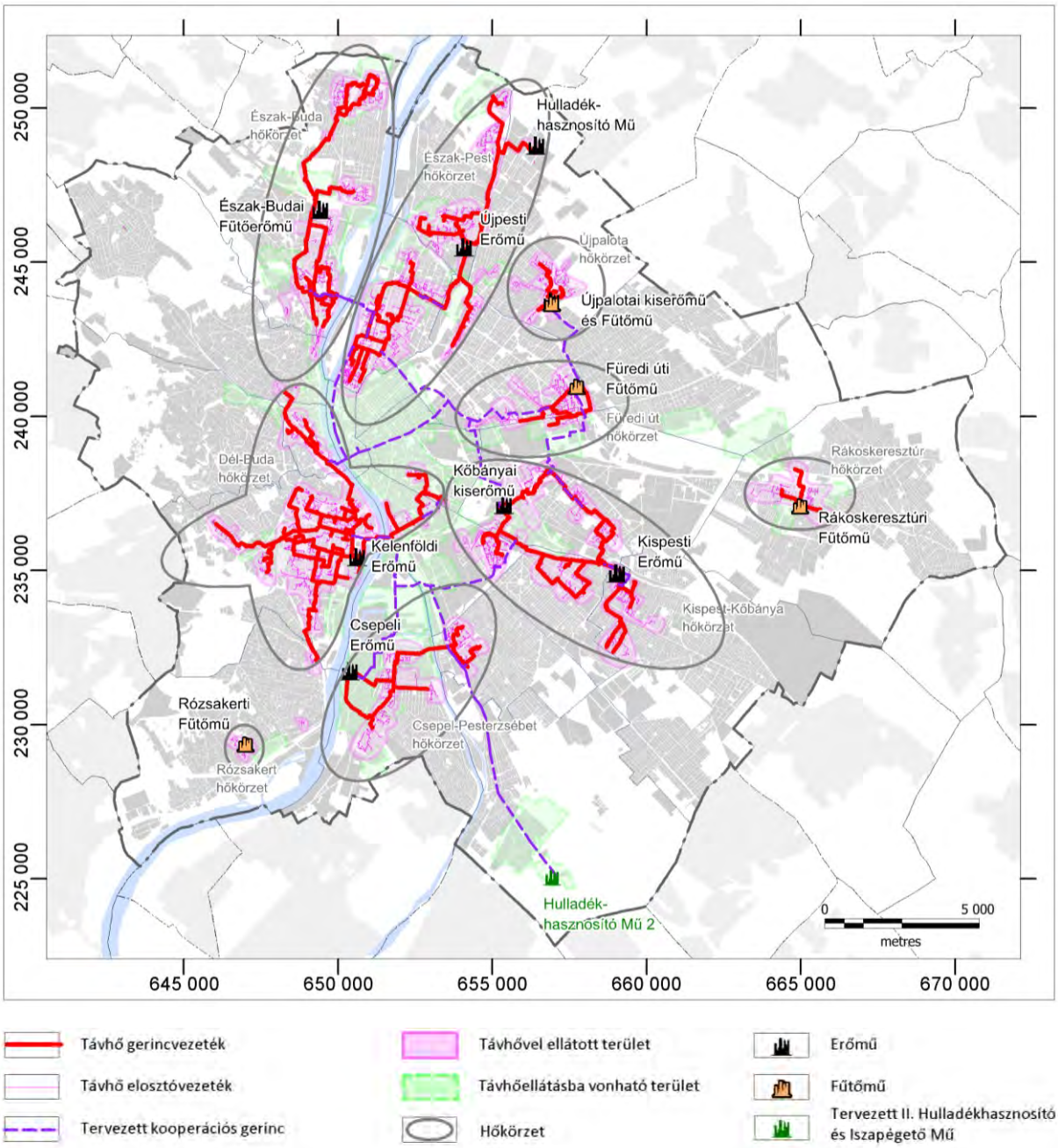
A kerületek helyi építési szabályzataiban már megjelentek a csapadékvíz visszatartását, helyben tartását és másodlagos hasznosítását szabályozó, ösztönző előírások, amelyek elősegítik a vízelvezető rendszerek terhelésének csökkentését.

A Fővárosi Önkormányzat konzorciumi partnerként vesz részt a „**VárosiEső – LIFE in Runoff**" projektben, melynek célja a **városi villámárvizek, elöntések kezelése**, ennek érdekében Budapest lefolyási modellének előkészítése zajlik. A projekt vezető partnere a XII. kerületi Önkormányzat, a Fővárosi Önkormányzat mellett projektpartnerként vesz részt az együttműködésben a VII. és XVIII. kerületi Önkormányzat. Fő célja a városi klímaadaptáció támogatása csapadékvíz-gazdálkodás terén a zöld és kék infrastruktúrák közötti szinergiák megtalálásával és ezek erősítésével.

1-44. ábra: Csatornázást érintő problémák

1-45. ábra: Fővárosi távhőkörzetek

SWOT-elemzés

Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

Erősségek

- a víz- és energiahálózatok jelentős tartalékkapacitással rendelkeznek,
- termálvíz kutak nagyszámú előfordulása,
- korszerű víztisztítás- és szennyvíztisztítási technológia,
- jelentős csatornahálózati fejlesztések az elmúlt 5-8 évben,
- kellő kapacitású korszerű szennyvíztisztító telepek,
- nagy hatékonyságú kapcsolt energiatermelésre képes erőművek,
- kiterjedt távhőhálózat,
- energetikai célú hulladékhasznosítás,
- korszerű táv- és hírközlési hálózat, mind a vezetékes, mind a vezeték nélküli ellátottság megfelelő.

Gyengeségek

- alacsony mértékű megújuló energiaforrás hasznosítás,
- csak akut beavatkozások lehetségesek a pénzügyi fedezett miatt, ütemezett rekonstrukciók hiánya,
- koros vezetékszakaszok, csőtörések veszélye,
- azbesztcement és SENTAB csővezetékek megléte a vízhálózatban,
- egyes vízhálózati zónákban túlterhelés (95% feletti kihasználtság) előfordulhat,
- az egyesített rendszerű csatornahálózat csapadékos időszakban túlterhelt, míg szárazság idején a rendszer nem tud átöblítődni, így kedvezőtlen szaghatások megjelenhetnek,
- a távhőrendszer hőkörzeteinek szigetüzeme csökkenti a távhőszolgáltatás versenyképességét
- érdemi (ipari) hulladékhő-hasznosítás nem történik a távhőhálózaton.

Lehetőségek

- kedvező geotermikus gradiens, alternatív energiaforrások térnyerése,
- lakossági érdeklődés az energiafelhasználás és vízfelhasználás csökkentésére,
- elérhető és megfizethető korszerű technológiák megjelenése, elterjedése,
- távhőrendszer befogadóképessége megfelelő a megújuló energiaforrásokból származó hő iránt.
- új területek távfűtésbe vonásával a távfűtés versenyképessége javul,
- a kooperációs gerincvezeték szakaszonkénti megépülésével a versenyképesség javul,
- energiaközösségek és megújuló energiaközösségek jogi hátterének kialakulása, kiterjesztése hőenergia közösségekre is.

Veszélyek

- egyre intenzívebb csapadékesemények miatt az elvezető hálózatot hirtelen túlterhelté válnak,
- a Duna folyam vízminősége közvetlen hatással van a vízbázis vízminőségére,
- támogatás és megfelelő jogi környezet nélkül a megújuló energiaforrás hasznosítás megvalósítása ellehetetlenül,
- energiatároló rendszerek nagy léptékű telepítéshez gazdaságosan nem állnak rendelkezésre.
- bizonytalan energiapolitikai, gyakran változó jogszabályi környezet, beruházások megtérülése nem kalkulálható.

Kihívások

Meglévő épületállomány nagy része energetikailag korszerűtlen.

A közműinfrastruktúra korlátozottan alkalmas smart megoldások fogadására.

Budapest területén a megújuló energiaforrások hasznosítása alacsony, a nagyléptékű szolárenergia hasznosítás megvalósíthatósága a folyamatosan változó országos energiapolitikai környezetben bizonytalan.

A fővárosi távhő „zöldítése", geotermikus potenciál kihasználása.

Távhőkapacitások és a távhőben rejlő lehetőségek kihasználatlanok – távhő versenyképesebbé tételével a belvárosi levegőminőség jelentősen javítható.

Helyi emissziómentes fűtési rendszerek részaránya alacsony.

Környezettudatos életszemlélet, életmód ismereteinek hiánya.

Kisvízfolyások esetében a vízfolyások revitalizációjának elmaradása.

Az adaptív csapadékvíz-gazdálkodás eszközei, módszerei nem megfelelő kiaknázása.

A megfelelő mennyiségű és minőségű vízmennyiség biztosítása érdekében a vízbázisok védelme.

A zsúfolt közműhelyzet korlátozza a zöldfelületek növelését.

1.15 Katasztrófavédelem; a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

Építésföldtani korlátozások

Építésföldtani korlátozás egyfelől az I., X. és XXII. kerületek alápincézett, alábányászott területein adódik, amelyeken fennáll a beomlás lehetőségének veszélye. Jellemzően a **budai oldalon** találhatóak kedvezőtlen morfológiai, kőzet- és talajtani adottságú területek, melyek felszínmozgás-veszélyesnek tekinthetők. A mesterségesen feltöltött, bolygatott felületek (pl. III. kerületben volt óbudai bányák) mellett elsősorban a löszös, agyagos, valamint kőzettörmelékes földtani típusú területeknél kell számolni **csúszásveszéllyel** (pl. I. Várhegy, II. ker. Rézmál, XI. ker. Gellérthegy, XII. ker. Normafa-lejtő, XXII. ker. Hosszúréti-patak völgye). Felszínmozgás-veszély szempontjából általában véve megemlítendők a hulladékkal, vagy egyéb anyaggal **mesterségesen feltöltött** volt bányaterületek, ahol a feltöltés mértéke és anyagösszetétele nem pontosan ismert, így talajmechanikai adottságuk kedvezőtlen lehet a beépíthetőség szempontjából.

Katasztrófavédelmi kockázatok

Budapest kerületeinek többsége a vonatkozó jogszabályok alapján a katasztrófavédelmi szempontból legveszélyeztetettebb **I. osztályba** került besorolásra. A besorolás oka a Duna menti területeken az **árvízi kockázat**, illetve a **veszélyes** (vegyi) anyagokkal foglalkozó **üzemek** jelenléte. Budapesten összesen 60, a vonatkozó jogszabályok szerinti veszélyes anyagokkal foglalkozó (többek között gyógyszer-, vegyi-, gáz- és olajipari üzem, erőmű, raktár) telephely található, a legtöbb a X., XXI., XXII. és XXIII. kerületekben. Ezek az adott gyártási technológiához szükséges veszélyes anyagok mennyisége alapján ún. alsó és felső küszöbű, továbbá küszöbérték alatti besorolásúak, melyekhez hatóságilag megállapított veszélyességi zónák tartoznak. Budapesten 12 üzem tartozik a legkockázatosabb, felső küszöbértékű csoportba. A veszélyes üzemek zömében Pesten az átmeneti és a külső zónákban találhatók. Budapesten három veszélyes üzem – a EUROAPI Hungary Kft., a Richter Gedeon Nyrt., az EGIS Gyógyszergyár Zrt. – környezetében összesen 52 monitoring és 403 riasztó-tájékoztató végpont telepítése történt meg, kilenc kerületet (IV., IX., X., XIII., XIV., XV., XVI., XIX. és XX.) érintve. A rendszer segítségével riasztható budapesti lakosok száma megközelíti a 190 ezret.

A főváros területét átszövő **közlekedési infrastruktúra** használata jelentős környezeti terhelést eredményez (zaj, károsanyag-kibocsátás), ennek az épített és a természeti környezetre gyakorolt hatását, és ugyanakkor a közlekedés zavartalanságát hivatottak csökkenteni, illetve biztosítani a védőtávolságok. A közlekedési infrastruktúra elemekhez képest kerülnek meghatározásra a külterületi közutak, a vasútvonalak és a metróvonalak felszín alatti szakaszainak **védőtávolságai**, melyek által érintett területeken belül az építést és a területfelhasználást korlátozások érik.

Árvízvédelem

A 2000-2020 közötti időszakban négy (2002, 2006, 2010, 2013) **rendkívüli, 800 cm-t meghaladó árvíz** vonult le a Duna budapesti szakaszán. A védekezések során szerzett új tapasztalatok felhasználásával a 74/2014 (XII. 23.) BM rendelettel módosításra kerültek a **mértékadó árvízszintek** (MÁSZ). Budapest északi részén a MÁSZ 1 m körüli, a belvárosi területeken pedig 30-40 cm-es növelése, míg a déli szakaszon 30-40 cm-es csökkentése történt. A változtatások, valamint a többszöri nagy árvizek okozta terhelések miatt az **árvízvédelmi töltések** jelentős szakaszon fejlesztésre, magasításra, megerősítésre szorulnak.

Az **elsőrendű védvonalak** Budapesten három kategóriába sorolhatóak: partfal, földmű, magaspart. Számos olyan árvízvédelmi létesítmény és partvédő mű található a városban, amely tervezett élettartamát rég elérte, s így egyszerű fenntartása már csak átfogó felújítást követően képzelhető el.

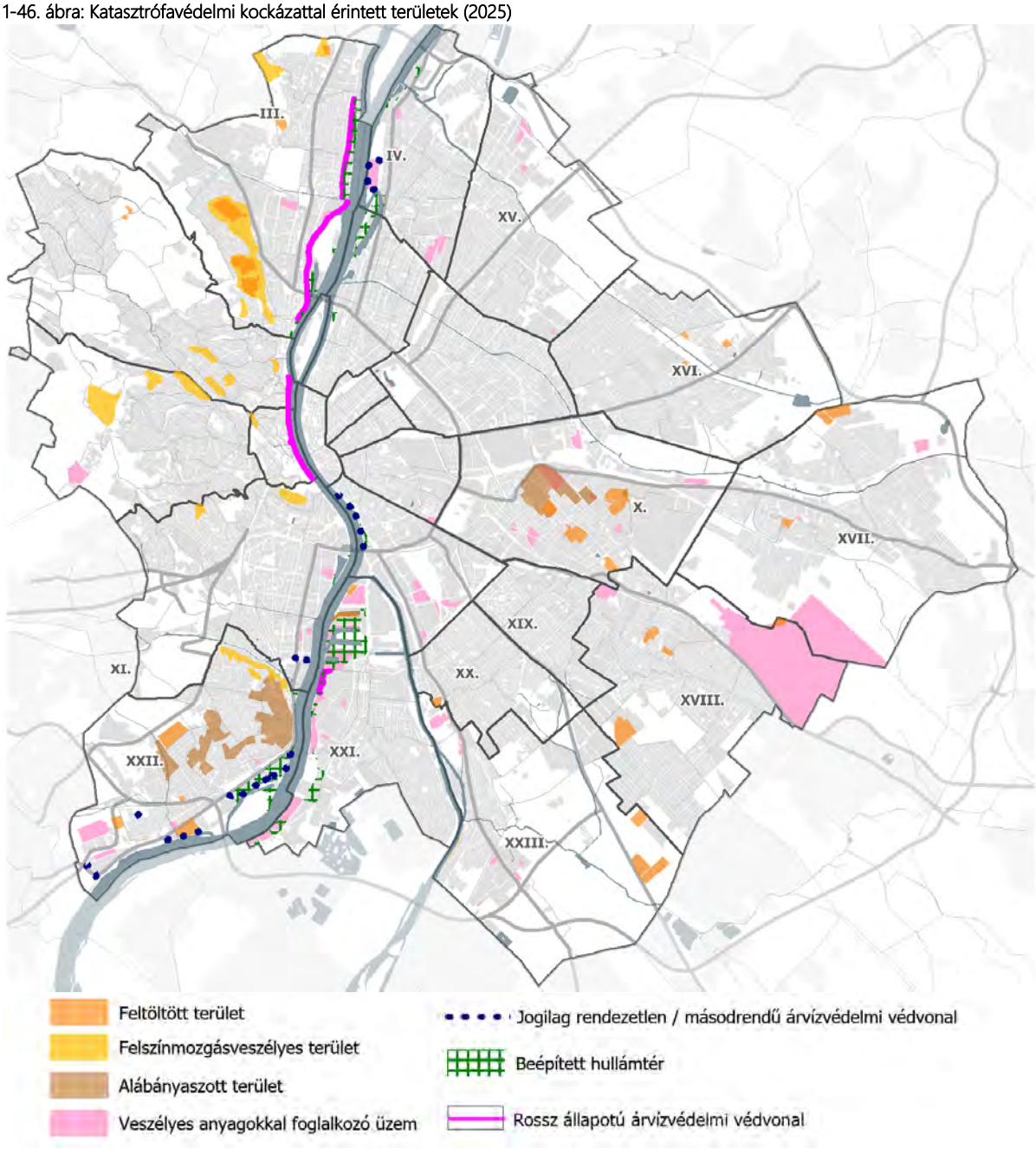
Az **átépítendő, felújítandó árvízvédelmi létesítmények** négy különböző kategóriába sorolhatók:

- magassághiányos töltésszakaszok,
- keresztmetszet hiányos védvonal szakaszok,
- életkoruk miatt elavult, felújításra szoruló létesítmények,
- egyedi létesítmények, melyek sürgős beavatkozást igényelnek.

A budapesti árvízvédelmi vonalak felmérése és javaslattételi munkarészei alapján a teljes védvonalrendszerre fejlesztési javaslat elkészült. A javaslat megvalósításához prioritási sorrend lett felállítva a feladatok fontossági sorrendjének megállapítása érdekében.

Problémát okoznak a **hullámtérben, illetve a nagyvízi mederben található beépítések**, épületek, építmények, amelyek nemcsak az árvíz levonulását nehezítik, hanem a védekezési munkálatokat is. Az utóbbi években több árvízvédelmi szakaszon is elkezdődött, befejeződött az elsőrendű árvízvédelmi védvonal jogszabálynak megfelelő kialakítása, átépítése.

1-46. ábra: Katasztrófavédelmi kockázattal érintett területek (2025)

SWOT-elemzés

Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

Erősségek

- A földtani veszélyforrással érintett (alábányászott, csúszás-, süllyedés-veszélyes területek) alacsony aránya;
- A veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek működésére vonatkozó szigorú előírások, monitoring és lakossági riasztó rendszer kiépítettsége;
- Az árvízmentesített területek aránya magas.

Gyengeségek

- Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek jelenléte, helyenként lakóterületek közelségében;
- A várost érintő tranzit út- és vasútvonalak katasztrófavédelmi kockázatai;
- Egykori hulladéklerakók (Cséry telep, Duna-part II.) rekultivációja forrás hiányában nem valósult meg;
- A rövid idejű, nagy intenzitású csapadékok elöntést, villámárvizet okoznak.
- A jogszabályi előírásoknak, illetve műszaki feltételeknek nem megfelelő elsőrendű árvízvédelmi védvonalak.

Lehetőségek

- Az árvízszintek szabályozásának változása, mértékadó árvízszint mértékének csökkentése.

Veszélyek

- Kockázatos vegyi anyagok tranzitjának felerősödése a város területén;
- Az árvízszintek szabályozásának változása, mértékadó árvízszint (MÁSZ) mértékének emelése.
- Hullámtérben lévő ingatlanok árvízi veszélyeztetettsége, kitettsége.
- Klímaváltozás következtében a katasztrófavédelmi kockázatok mértéke növekszik.

Kihívások

Veszélyes anyagokkal foglalkozó iparágak katasztrófavédelmi kockázatai.

Az árvízvédelmi védvonalak egy része nem felel meg a hatályos jogszabályoknak.

2. A fejlesztést és rendezést befolyásoló értéket, problémát, védelmet, illetve korlátozást meghatározó elemek

2.1. Épített környezet, településrendezés 578
2.1.1. Budapest és az agglomerációs települések kapcsolata 578
2.1.2. A hatályos TSZT szerinti változással érintett területek 580
2.1.3. Jelenlegi területhasználat és a hatályos TSZT közötti eltérések 581
2.1.4. Barnamezős területek 583
2.1.5. Területhasználatból eredő problémák 585
2.2. Központrendszer hiányosságai 589
2.3. Művi értékvédelem 592
2.4. Közlekedés 594
2.5. Zöldfelület, táj- és természetvédelem 598
2.6. Környezet-és katasztrófavédelem 603
2.7. Közművek 608

2.1 Épített környezet, településrendezés

2.1.1 Budapest és az agglomerációs települések kapcsolata

Mérlegelendő, hogy Budapest és a közvetlenül szomszédos települések városhatárain megjelenő területhasználatok milyen viszonyban állnak egymással. A fővárost övező ökológiai és rekreációs zöld gyűrű kialakítása okán fontos az agglomerációs településekkel történő fizikai összenövés megakadályozása. A cél harmonikusan és fenntartható módon működő agglomerációs rendszer megteremtése a kiegyensúlyozottabb térszerkezetet eredményező alközpontok fejlesztésével és a helyben történő munkavégzés ösztönzésével.

A 2018. évi CXXXIX. törvény - Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 38.§ (2) pontja kimondja, hogy „Városias települési térségben és hagyományosan vidéki települési térségben új beépítésre szánt terület a település közigazgatási határához 200 méternél közelebb csak az állami főépítésznek a területrendezési hatósági eljárás során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki". Ennek alapján Budapest közigazgatási határának mindkét oldalán min. 200-200 m-t kellene megtartani a beépítésre szánt területek között. Ennek a minimális távolságnak a megtartása sajnos sok esetben nem teljesül és Budapest a szomszédos településekkel több helyen összenőtt.

- a legjelentősebb mértékben a dél-nyugati területek felé, az M7-es autópálya vonzásába tartozó agglomeráció, Budaörs, Törökbálint és Diósd irányában olvadtak össze a szomszédos területek; a területen meghatározó gazdasági funkció, illetve kertvárosi lakóterület találkozik vegyes területtel.
- Csepel, topográfiai helyzetéből adódóan, a tőle délre eső területek felé tud területileg terjeszkedni, így már meglévő, illetve tervezett lakóterületekkel csatlakozik a városhatárhoz, illetve a szomszédos területekhez.
- a rendszerváltás utáni nagyarányú kiköltözés eredménye a keleti és dél-keleti szomszédos településekkel történő összenövés, ahol sokszor nem is a főváros, hanem éppen az agglomerációs település volt az, amelyik beépítésre szánt területével a fővárosra húzódott; ilyen helyzet jött létre Gyál, Vecsés, Ecser és Pécel térségében.
- az észak-nyugati jelentős domborzati különbségekkel és erdőterületekkel kísért határon az összeépülés ennek megfelelően kisebb szakaszokra szabdaltan jött létre Üröm, Remeteszőlős és Budakeszi térségében.

A városhatár menti területeken a jelenleg már mindkét irányból összeépült szituációk többnyire egymást kiegészítő, de legalábbis nem zavaró módon jöttek létre. Gazdasági területek és lakóterületek találkoznak mindkét funkciót magukba foglaló vegyes területtel (Budaörs, Törökbálint), illetve gyakran a határ mindkét oldalán lakóterület húzódik (Diósd, Csepel, Gyál, Ecser, Csömör, Üröm).

Az egyik irányból kiépült, beépítésre szánt területeknél a túloldalon gyakran beépítésre nem szánt erdőterület található – ez a helyzet mind az agglomerációs település, mind a budapesti területek terjeszkedésekor megtalálható, ilyen esetekben túlnyomórészt lakóterület találkozik erdőterülettel (lakóterület agglomeráció felől: Budakalász, Üröm, Budakeszi, Érd, Gyál; lakóterület a főváros felől: Adyliget). Ezek a szituációk területhasználati konfliktust nem okoznak.

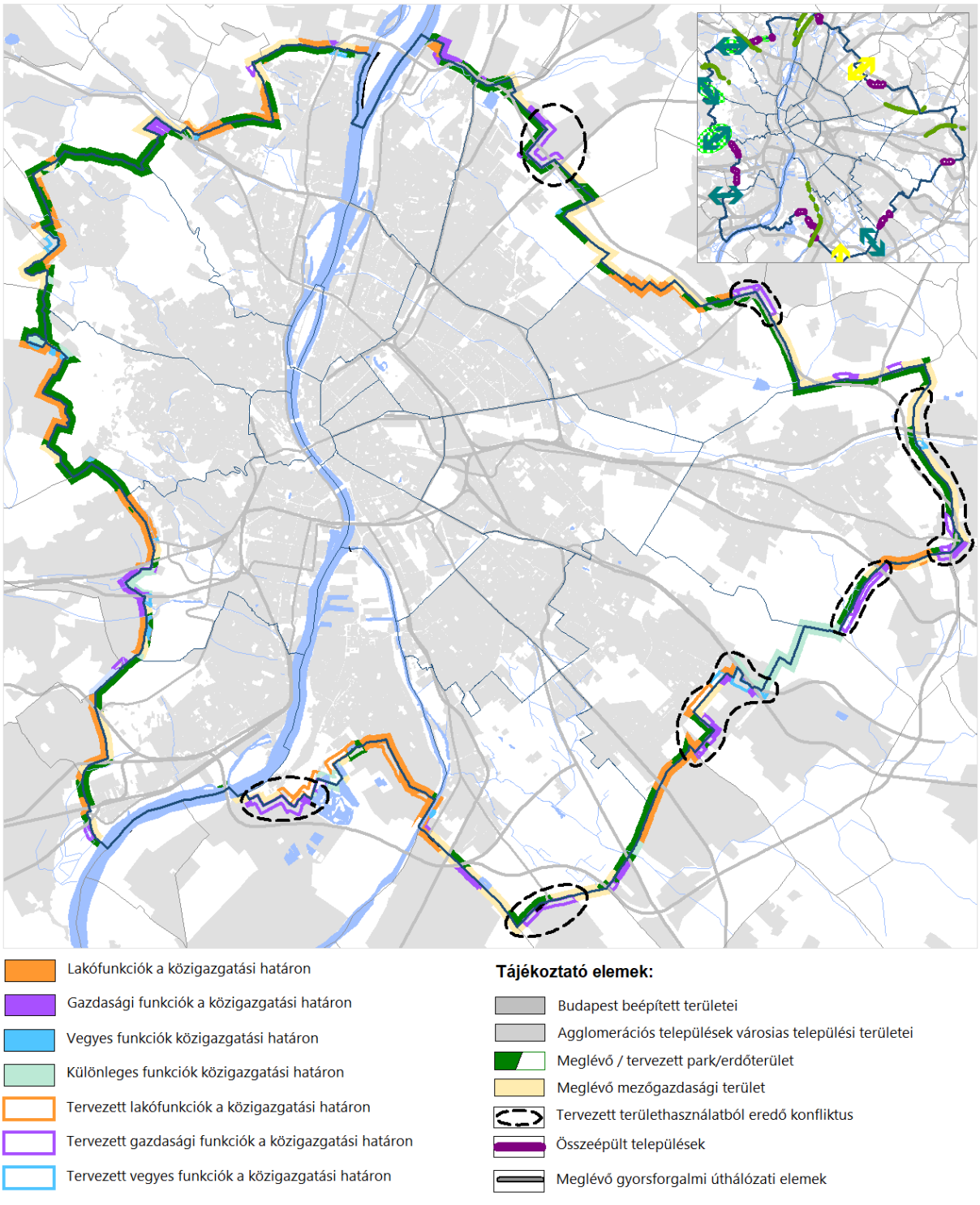
A városhatár mentén megjelenő, egymást zavaró területhasználatok elsősorban a tervezett, még nem kiépült, várhatóan a jövőben összenövő területeken jelennek meg. Ilyen esetekben az összenövés magában hordozza a konfliktusok lehetőségét, különösen, ha a terveknek megfelelően, egymással nem összeilleszthető területhasználat jön létre a határ két oldalán:

- tervezett gazdasági és lakóterület: Szigetszentmiklós északi részén gazdasági, míg Csepel déli részén lakóterület tervezett;

- tervezett gazdasági-, lakó- és meglévő mezőgazdasági-terület: Vecsésnél egymás közvetlen közelében jön létre tervezett lakó-, gazdasági- és mezőgazdasági-terület;
- meglévő erdőterület szomszédságába tervezett gazdasági terület: Ecser, Maglód, Pécel, Kistarcsa, Fót.

A helyi önkormányzatok vizsgált településszerkezeti tervei és szabályozásai a jogszabályoknak megfelelnek, azonban több esetben nincsenek összhangban a főváros szomszédos területeinek szabályozásával. Sokszor a térség egészét tekintve a gazdaságfejlesztés és lakásépítés számára átminősített területek – a tényleges fejlesztési igényekhez képest – jelentős többletként jelennek meg.

2-1. ábra: Budapest és az agglomerációs települések kapcsolata

2.1.2 A hatályos TSZT szerinti változással érintett területek

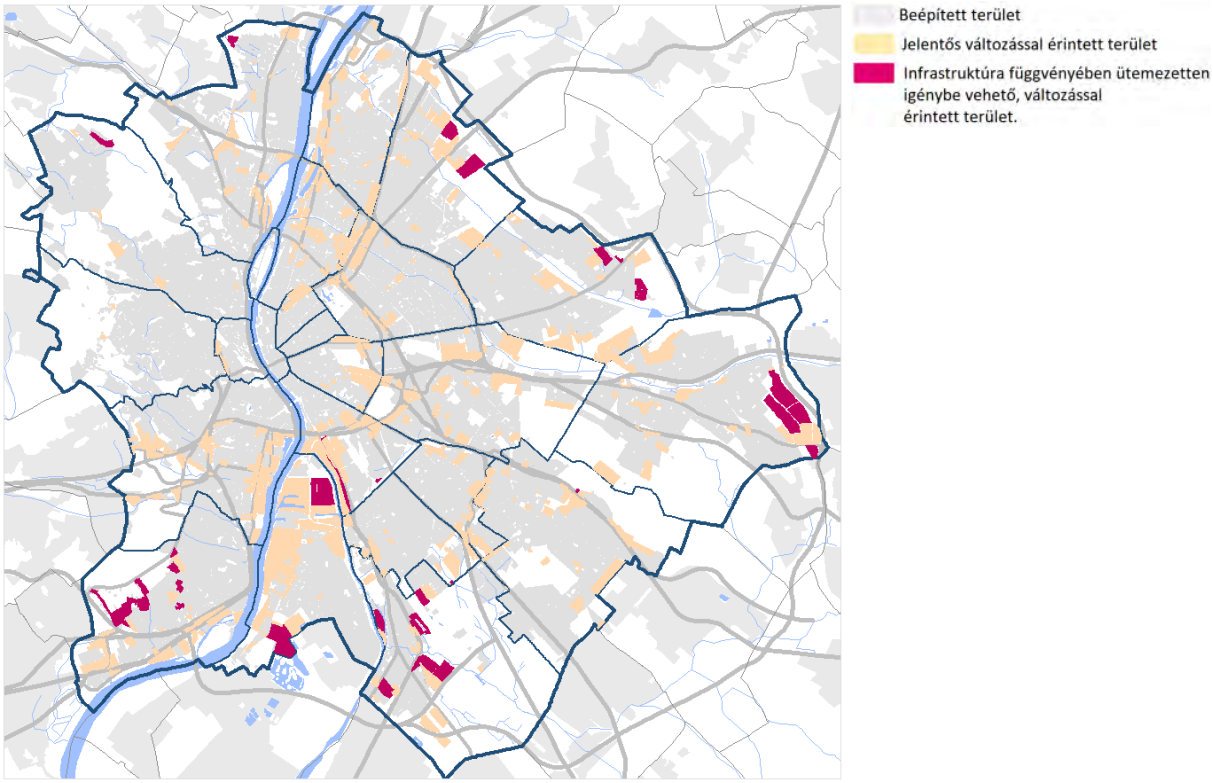
A fejlesztési és átalakuló területekre vonatkozóan a hatályos TSZT az alábbi területeket különbözteti meg:

- Jelentős változással érintett terület,
- Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett terület.

Az infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek kizárólag a szükséges infrastruktúra-fejlesztéseket követően lehet fejlesztési területként igénybe venni. Tárgyi területek a hatályos kerületi terveszközökben beépítésre nem szánt, építési joggal nem rendelkező ingatlanok. Amennyiben az igénybevétel feltétele megvalósult, a kerületi építési szabályzatban a terület beépítésre szánt területként határozható meg.

A hatályos TSZT több, mint 790 ha infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területet és 4288 ha jelentős változással érintett területet jelölt ki.

2-2. ábra: Jelentős változással érintett és nem megvalósult, Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető területek a TSZT szerint (2024)

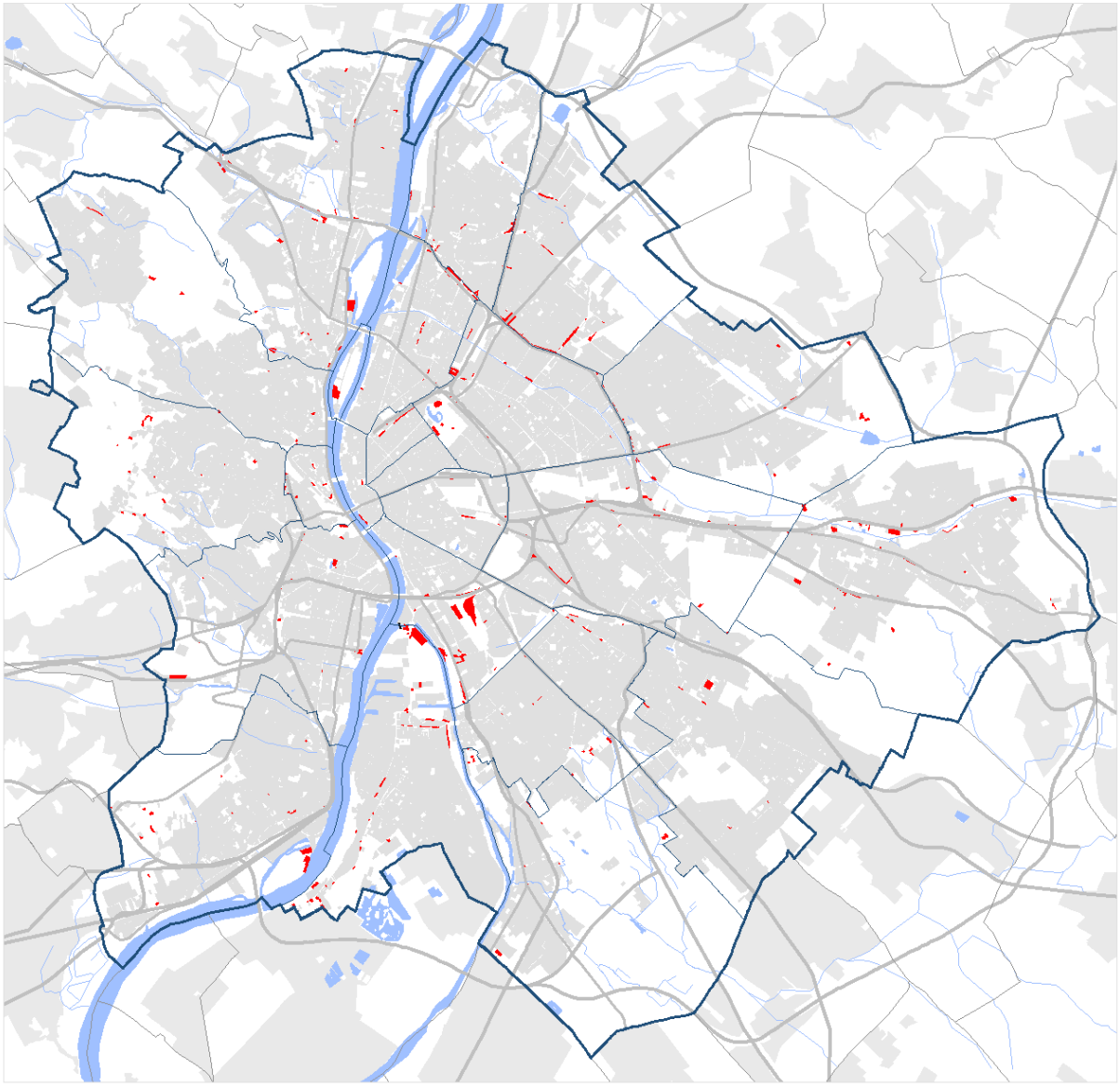
2.1.3 Jelenlegi területhasználat és a hatályos TSZT közötti eltérések

A hatályos TSZT szerinti tervezett területfelhasználás és a tényleges területhasználat között lehetnek eltérések, mivel egyfelől nem minden fejlesztésre jelölt terület épült be, másrészről a beépítésre nem szánt területek egy részén az ingatlanok beépítettek.

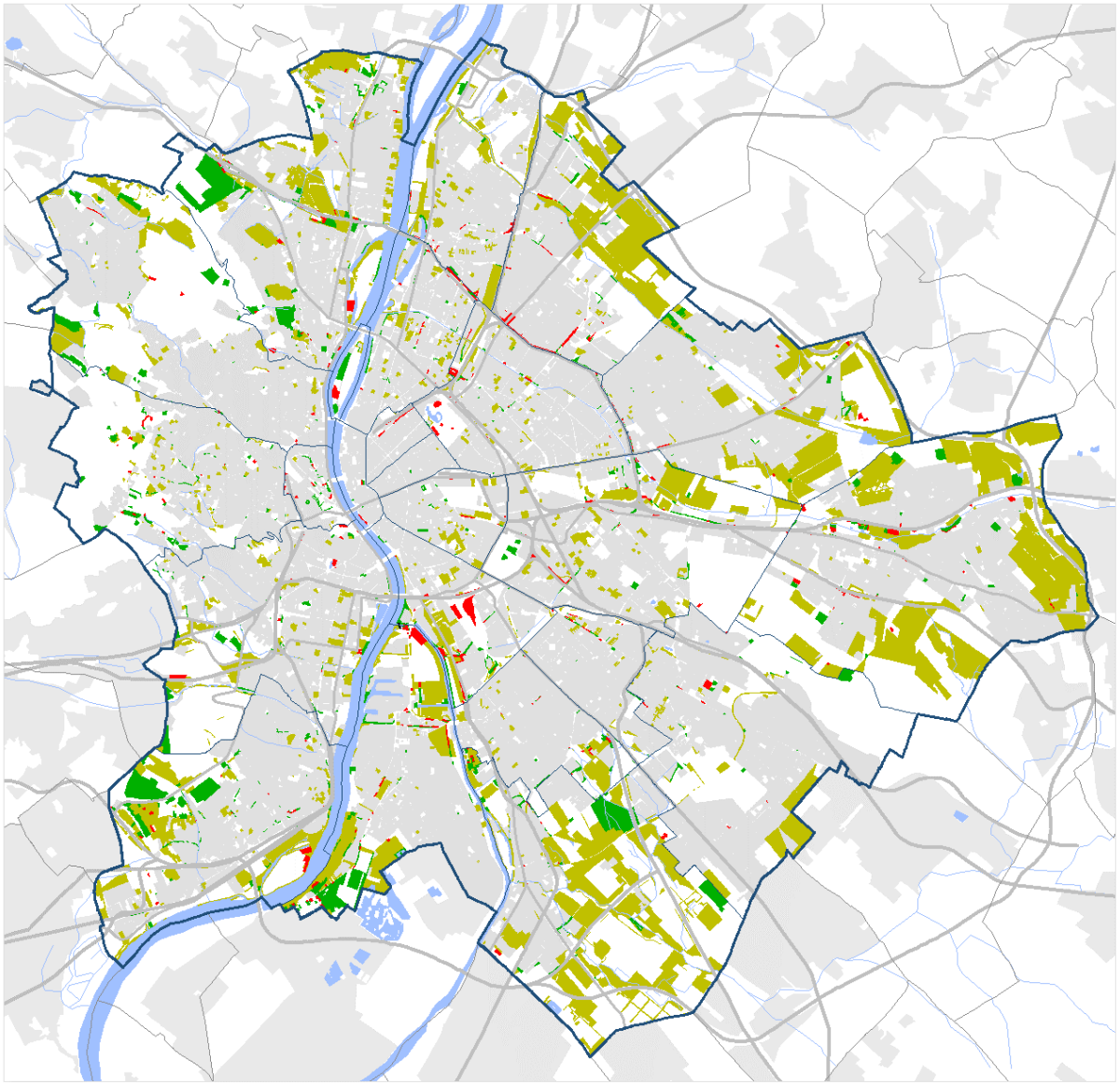
A hatályos TSZT szerinti beépítésre nem szánt területeken a területhasználat szerint beépített területek nagysága 979 ha. Ebből azoknak a területeknek a nagysága, ahol beépítés mértéke meghaladja az OTÉK szerint a beépítésre nem szánt területekre általánosan meghatározott 10%-ot, megközelítőleg 140 ha.

A beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeket is egybe véve 6495 ha területen tapasztalható eltérés a TSZT és a jelenlegi területhasználat között, amely eltérések egy része abból adódik, hogy a TSZT a távlati használati célt tartalmazza, és a területek funkcióváltása, átalakulása még nem történt meg.

2-3. ábra: TSZT szerint beépítésre nem szánt területek, ahol a beépítés mértéke nagyobb, mint 10% (2024)

2-4. ábra: Jelenlegi területhasználat és a hatályos TSZT közötti eltérések (2024)

2.1.4 Barnamezős területek

A településen belül nagy kiterjedésű használaton kívüli és alulhasznosított területeket találunk. Ezen területek egy része szennyezett, de jellemzően fejlett városi térségekben helyezkednek el és újra hasznossá tételük külső beavatkozást igényel. Ezeket a területeket tekintjük a klasszikus értelembe vett barnamezős területeknek.

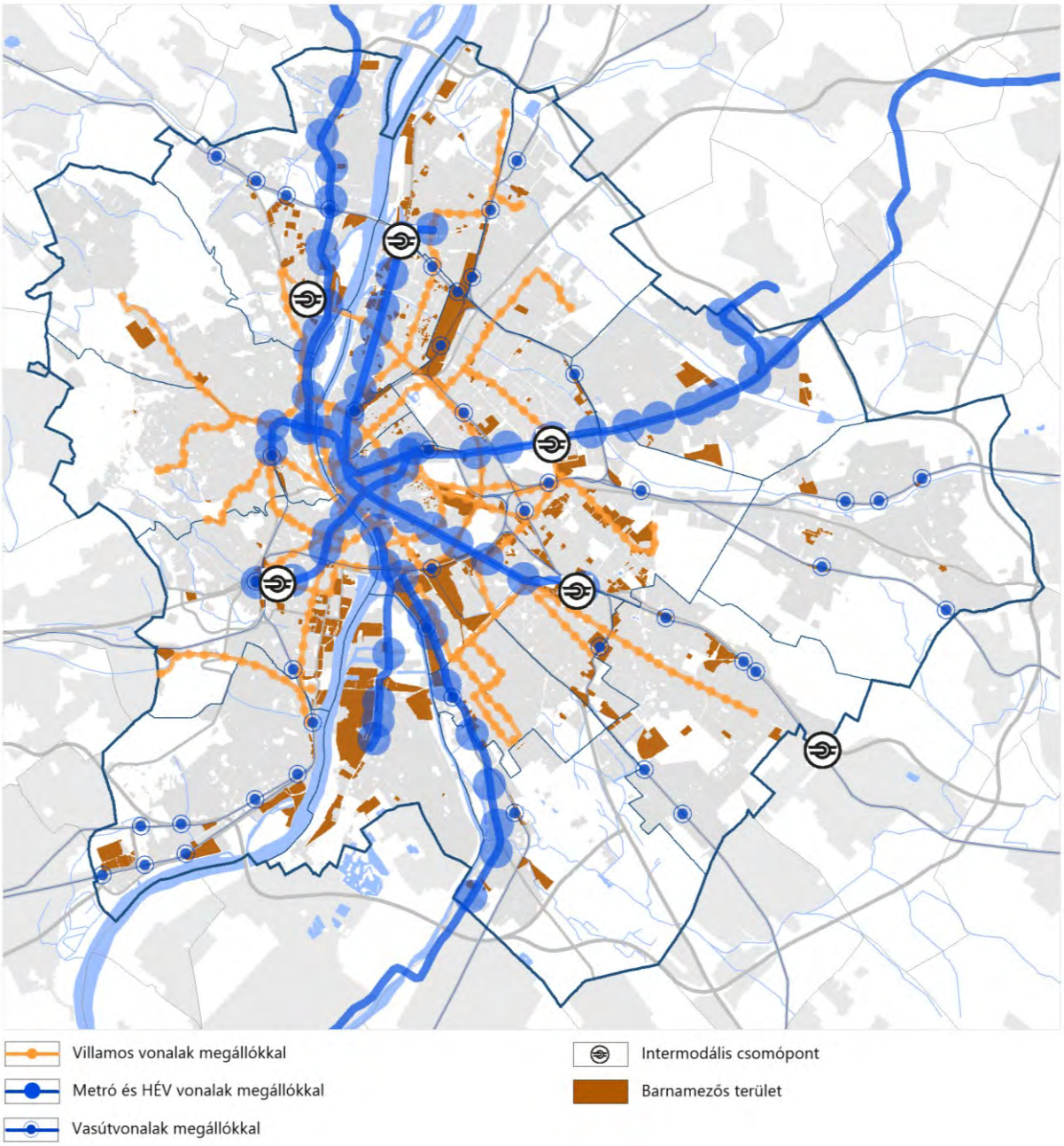
Budapest tekintetében ezek a területek a történelmi fejlődés során kialakult, majd később a rendszerváltás után az ipari átalakulás miatt felhagyott ipari telepek nagy kiterjedésű térségeit foglalja magába. A városi fejlődés eredményeképpen az egyre növekvő város már körbenőtte ezeket a területeket. Településszerkezeti szempontból egyaránt jelentkeznek lehetőségként és veszélyként is.

A területeken esetenként fellelhető értékes műemléki épületállomány minősége az átalakulás hiányában egyre gyorsabban romlik.

Problémát jelent a „szennyező fizet" elvének érvényesítése is a területek tulajdonviszonyainak megváltozása, a vállalatok átalakulása, privatizációja, vagy részleges/teljes megszűnése miatt. Általában csak új beruházás esetén kötelezhető a tulajdonos a védelmi beavatkozásokra, ez tehát az ingatlanfejlesztési projektet terheli. A barnamezős területek kármentesítéséhez, újbóli hasznosításához egy ellenőrzött adatbázis létrehozása szükséges a feltárt szennyezések és az elvégzett beavatkozások nyomon követhetőségére.

Másik oldalról vizsgálva ugyanezen területeket, a városfejlesztési elveket figyelembe véve, meg kell gátolni a város szétterülését, és a kompakt város alapelveit szem előtt tartva a belső területi tartalékok felhasználását kell érvényre juttatni. Ebből az aspektusból a közeljövőben a város legdinamikusabban változó és legnagyobb potenciált hordozó területei foglalják magukba a nagy kiterjedésű használaton kívüli területek a városszöveten belül.

2-5. ábra: Barnamezős területek közlekedési kapcsolatai (2024)

A barnamezős területek jelentős része közlekedési kapcsolatokkal jól ellátott, vagy kisebb léptékű beavatkozásokkal ellátása piacképes szintre javítható.

2.1.5 Területhasználatból eredő problémák

A városi területek fejlesztési lehetőségeinek kihasználása, az ott található problémák együttes kezelése alapvető cél a kiegyensúlyozott városfejlesztés folyamatában. Budapest egész területére kiterjedő területhasználat vizsgálat során, az egyes területek adatait, azok elhelyezkedését, a bennük rejlő lehetőségeit, valamint a területen jelenlévő konfliktusokat értékelésre kerültek. A területi adatok figyelembevételével megkülönböztetésre kerültek Budapest „alulhasznosított" területei, melyek az alábbi két szempont valamelyikének megfelel:

- az alulhasznosított területek elsősorban a **belső területi tartalékkal rendelkező területek**. Ezeken a területeken sok esetben nem értékes épületállományt találunk, de előfordul, hogy az elmúlt években a területen jelentős bontások történtek, de a terület fejlesztése megállt és a visszamaradt, néha értékes épületek sem hasznosítottak,
- számos olyan területet találunk a Budapesten, amely láthatóan működik, de **településszerkezeti elhelyezkedésüknél fogva más funkció betöltésére predesztináltak** (pl. a Duna menti iparterületek, egyes barnamezős területek az átmeneti zónában), szomszédságuk alapján változásuk kívánatos lenne.

Budapest területén a használaton kívüli területek nagysága 1669 ha, míg a településszerkezeti elhelyezkedésből adódó alulhasznosított területek összesen 2350 ha-t tesznek ki.

Belső zóna

A főközpont és környezetében két hangsúlyos alulhasznosított térség rajzolódik ki, jellemzően a sugár irányú tengelyek mentén jelentkeznek:

- Práter utca, Baross utca térsége – VIII. kerület szlömösödő része,
- Lehel út – Váci út menti területek

Településszerkezeti elhelyezkedéséből eredő funkcionálisan alulhasznosított területek elsősorban a fejpályaudvarok térsége (Nyugati és Déli pu.)

Duna menti zóna

A Duna menti zónában a város északi és déli folyópartja mentén helyezkednek el a belső tartalékkal rendelkező területek, melyek jellemzően gazdasági területként funkcionáltak (*Csepel Művek*, *Óbudai Gázgyár*, *Albertfalvai gazdasági térség*, *Budafok-Háros*).
Településszerkezeti elhelyezkedésük miatt a tervezett Duna-hidak hídfői környezetében tartozó területek funkcióváltása indokolt lehet a jövőben (*Albertfalva – Városközpont*, *Galvani út*, *Gubacsi út*).

Átmeneti zóna

Az átmeneti zóna területén elsősorban a „felhagyott" barnamezős területek jelennek meg, mint belső tartalékkal rendelkező területek. Ezek elsősorban a sugár és gyűrűs irányú vasúti vonalak mentén helyezkednek el (*Józsefvárosi piac, volt Ganz-MÁVAG telephely*).
Funkcionálisan alulhasznosított területek elsősorban az átmeneti zónába eső kerületközpontok térségei, (*Kőbánya városközpont térsége*, *Újpest városkapu térsége)*, valamint a dél-budai átalakuló telephelyek tartoznak (*Szerémi út menti gazdasági tengely*).

Elővárosi zóna

Az elővárosi zóna kerületeiben megszűnt ipari telephelyek területei, valamint a beépített és a beépítetlen területek határán lévő új gazdasági területek rendelkeznek elsősorban belső tartalékkal:

- Csepel Művek területe
- Budafok – Háros vá.
- M6-os autópálya menti terület
- Nagykőrösi út menti területek
- Jászberényi út menti területek

Településszerkezeti helyzete miatt jellemzően a korábban már beépítésre szánt, de jelenleg beépítetlen területek azok, melyek funkcionálisan alulhasznosítottak (Újpalota - Kertváros, Albertfalva - Városközpont bizonyos része), de előfordulnak átalakuló gazdasági területek is (*Lőrinci Hengermű*).

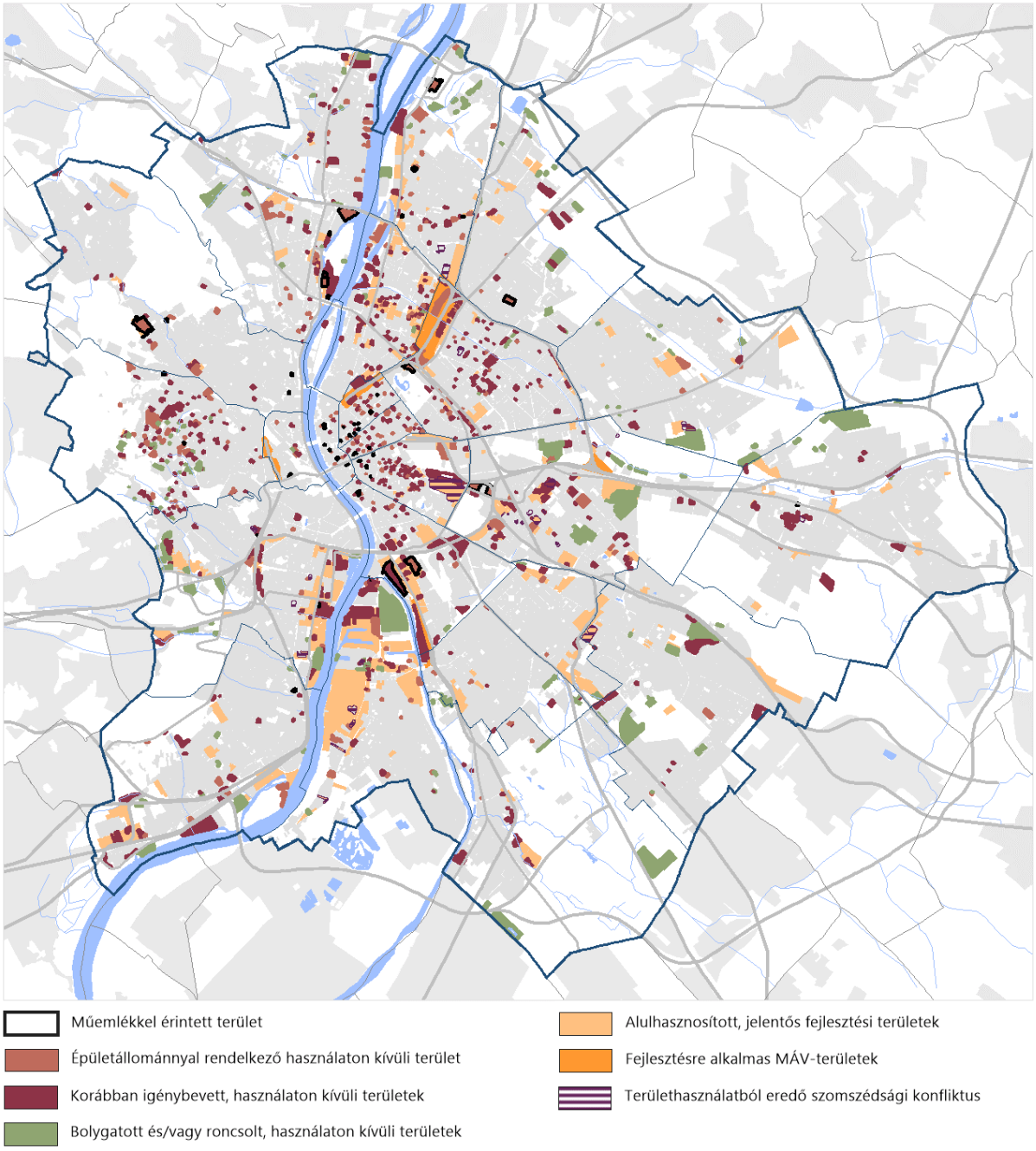

Hegyvidéki zóna

A hegyvidéki zóna területén a topográfiai adottságok ellenére elszórtan található belső tartalékkal rendelkező terület (*Örsöd, Csillebérci üdülőtelep, volt Pasaréti Hadapród Akadémia*).

Funkcionálisan alulhasznosított terület kevés helyen található a hegyvidéki zónában (*Petőfi laktanya, Fácános*).

2-6. ábra: Használaton kívüli és belső tartalékterületek (2024)

A területek fejleszthetősége mellett, fontos szempont az egyes területegységek közötti szomszédsági kapcsolat. Ez a tényező biztosíthatja a területhasználat és a településszerkezet zavartalan működését.

Budapest teljes területének vizsgálata során szempont volt azon területek kiszűrése, mely a szomszédságát figyelembe véve eltérő funkcióból eredően hatást gyakorol a környezetére – zaj, légszennyezés, etc. – ebből eredően konfliktusforrás. Sok esetben a konfliktussal jelölt területen található használat előbb volt jelen, mint a később mellé települt funkció.

2-1. táblázat: Konfliktussal érintett területek

Kerület	Hatályos terület-felhasználás	Terület megnevezése (tájékoztató jelleggel)	Konfliktus kifejtése
IV.	Lk-1	Széchényi tér menti lakóterületek	A lakófunkció beékelődik, illetve szomszédos a gazdasági funkcióval (CHINOIN).
IV.	Lke-1	Ankara utca mente	A lakófunkciót vasúti és gazdasági területek veszik körül, szigetszerű lakóterület.
VIII.	K-Közl/Vi-1	volt Józsefvárosi piac területe	A Kőbányai út menti volt Józsefvárosi piac területéről a kereskedők a szomszédos Ganz-gyárnegyedbe költöztek, ezért a terület jelenleg kihasználatlanul, üresen áll.
VIII.	Gksz-2	volt Ganz-gyártelep	A terület tulajdonviszonya, a régi csarnoképületek rendezetlen használata probléma. A közel 40 ha-os terület alkalmas lehet egy új gazdasági területként funkcionálni a belső és az átmeneti zóna határán.
XI.	Vi-2	Petőfi laktanya melletti telephely	A Petőfi laktanyától nyugatra egy lakóterületek közé ékelődött, gazdasági területen, elsősorban telephely jellegű, zavaró tevékenység zajlik, környezeti terhelést gyakorol a szomszédságára.
XI.	Gksz-2	Albertfalvai elektromos alállomás	Az alállomás az Albertfalvai lakóterületek déli szomszédságában helyezkedik el. A nagyfeszültségű vezetékekkel együtt jelentős területet foglalnak a fejlesztésre alkalmas területek rovására.
XI.	Lk-1	Csurgói út menti telephely	A Fehérvári úti ltp. közepén elhelyezkedő telephely negatív környezeti hatást gyakorol a szomszédos lakóterületek közé ékelődve.
XI.	Vi-1	Hengermalom út - Soproni út	Az átalakuló tömbön belül, a megjelenő lakóterületek között elhelyezkedő telephelyen fémmegmunkálási tevékenység folyik. A szomszédos területekre káros környezeti hatást gyakorol.
XIV.	Lk-1	Alumíniumgyár	Összefüggő lakóterületbe ékelődő zavaró gazdasági funkciójú tömb.
XVI.	Ln-3, Gksz-1	Újszász utcai ipari parkban lévő lakóterületek	Gazdasági területekbe ékelődő lakóterület.
XVII.	Gksz-2	Rákoskeresztúri hőerőmű	A peremkerület távhőellátását biztosító fűtőmű közvetlen környezetében lakóterületek találhatóak, funkcionális konfliktus van jelen a szomszédos terület használata között.
XVIII.	Gksz-1	volt Lőrinczi Hengermű	A területen korábban nehézfém megmunkálás zajlott, a területen jelenleg több kisebb cég hasonló jellegű tevékenységet folytat, mely a szomszédos lakóterületeket, valamint oktatási és eü-i intézményeket zavar.
XXI.	Lke-1	Kert u. - Vasút sor	Gazdasági területekbe ékelődő lakóterület.
XXI.	Gksz-2	Csepeli Weiss Manfréd Kórház	Gazdasági területekbe ékelődő kórház.
XXI.	Gksz-2	Tass u. - Frangepán u.	Gazdasági területekbe ékelődő lakóterület.
XXI.	Vi-2	Posztógyári köz - Tanműhely köz	Gazdasági területekbe ékelődő lakóterület.
XXI.	Vi-2	Vas Gereben utca	Gazdasági területekbe ékelődő lakóterület.
XXI.	Gksz-2	Fácánhegyi utca	Gazdasági területekbe ékelődő lakóterület.

2.2 Központrendszer hiányosságai

A városok a kedvező földrajzi adottságaik révén kialakult árucserék helyszíneiként fejlődtek legdinamikusabban a történelem során. A központok megfelelő városszerkezeti elhelyezkedésük, jó megközelíthetőségük, megfelelő funkcionális összetettségük és kielégítő működésük esetén fontos közösségmegtartó, kulturális és gazdasági szerepkörrel rendelkeznek, ezért hatással vannak a társadalomra és gazdaságra is.

Budapest központjait tekintve nem jött még létre ideális térbeli rendszer, mely a város területi kiegyenlítődését, az egy-egy adott vonzásterület megfelelő szintű kiszolgálását eredményezné. Budapest egyes tradicionális központjai funkcióhiányosak, más központjai mono-funkcióval rendelkeznek, mindezek mellett találhatóak olyan központként említett helyszínek is, melyek szinte kizárólag közlekedési átszállással rendelkeznek. Nem alakult ki érdemi munkamegosztás a meghatározó agglomerációs központokkal, a városszélhez tapadó kereskedelmi konglomerátumok pedig sokszor a városi központrendszer kialakulásának ellenében hatnak.

A történeti kialakulás, a megközelítés, a közlekedési kapcsolatok, a funkcionális összetettség, az ellátandó vonzáskörzet szempontjából - összvárosi szinten - ma három alapvető központtípus határozható meg.

Budapest **hagyományos városközpontja**, ami jellemzően a város belső, legfrekventáltabb, funkciókban leggazdagabb, kiváló elérhetőséggel rendelkező területe, amely nemzetközi, országos, agglomerációs, és városon belüli meghatározó vonzerővel is bír. A terület központi szerepét erősíti, hogy itt a bonyolódik Buda és Pest közötti dunai átkelő forgalom is, ami felesleges közlekedési telítettséget is eredményez. Minőségi átértékelése kezdeti fázisban van, amely helyenként jelentős előrehaladást mutat. A főközponton belül kiemelt központi helyszínek, találkozópontok találhatók.

A hagyományos városközponthoz kapcsolódnak a **jelentős aktivitással rendelkező központi helyek**, amelyek kiváló elérhetőségük és kiemelt funkcióik révén egyszerre szolgálják a városközpontot és az egész várost, találkozóhelyek, egyben tájékozódási pontok. Ezek a helyszínek (Széll Kálmán tér, Nyugati tér - West End, Corvin negyed, Újbuda központ) kereskedelmi súlyuknál fogva a főközpont belső területeinek versenytársaivá, a város legaktívabb és legsűrűbben felkeresett pontjaivá váltak, de jelentősek még a hagyományos, nem egy-egy létesítményhez kötődő, funkciógazdag, vagy találkozási helyszínek is, mint pl. az Oktogon, Blaha Lujza tér stb. Ezek a kiemelt pontok más és más minőségű szolgáltatásokat és funkcióköröket jelentenek.

A hagyományos városközponti helyszíneket egészítik ki a **kiemelt jelentőségű helyi központok**, amelyek jellemzően kerületközpontok is. Esetenként a saját kerületükön kívül több szomszédos kerületet, néha agglomerációs települést is ellátnak, de elsődlegesen a helyi közszolgáltatásban, közigazgatásban, középfokú ellátásban meghatározóak, a legtöbb esetben alapfokú szolgáltatásokkal kiegészülve. Vonzáskörzetükből könnyen elérhetők és általában valamilyen kötöttpályás kapcsolattal is rendelkeznek. Ezek közül jelentőségét tekintve külön kiemelkedik az Örs vezér tere, mint a város jól elérhető, a többinél jelentősebbnek tartott kereskedelmi központja, amely szerkezeti helyzete miatt a főközpont tehermentesítésében is szerepet játszik.

Fentieket kiegészítik kisebb, de jelentős helyi központok és a lokális központok, amelyek összvárosi szinten már nem, de a lakóterületek szomszédsági egységei szempontjából fontosak. Nem tekinthetők központnak a más funkcióval nem párosuló és közösségi közlekedéssel sem megfelelően ellátott kereskedelmi létesítmények, ugyanakkor vitathatatlanul részét képezik a kereskedelmi ellátórendszernek, és jelentős vonzerőt is képviselnek a lakosság körében.

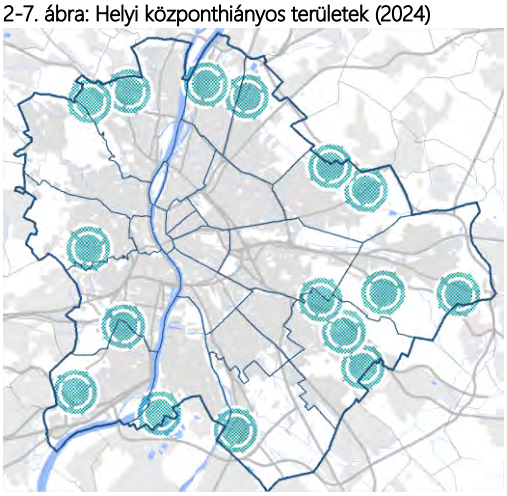
A közösségi célú területek kritikusan alacsony aránya jellemző a hegyvidéki (5%) és az elővárosi zónában (3%), és ezek sok esetben közforgalmú közlekedéssel is alacsony szinten ellátottak. A hegyvidék egyes központi helyszínei a domborzati adottságok miatt az adott vonzáskörzetben éppen ezért nagyobb jelentőséggel bírnak, mint hasonló társaik a város más, jellemzően könnyebb elérhetőségű helyszínein, a pesti oldalon.

A főváros kiegyensúlyozatlan központrendszerének általános problémája mellett az eltérő területeken eltérő típusú hiányosságok jelentkeznek, melyek mégis összefüggenek. A belső zónában a főváros egészének főközpontja túlterheltséggel szenved, míg a külső és hegyvidéki zóna kertvárosias, lakódomináns területein az alapfokú intézményi hiánnyal rendelkező, valamint helyi központhiányos területek nagy kiterjedésűek.

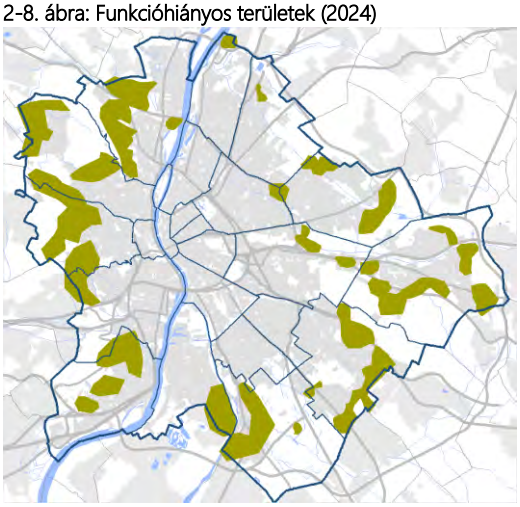
A differenciált, kiegyensúlyozott központrendszer kialakítása, vegyes használatot biztosító területletfelhasználási kategóriák kijelölése biztosítja ezeknek a hiányoknak a feloldását.

A meglévő kiemelt helyi jelentőségű központok döntően funkcióhiányosak, ez alól kivételt csak néhány képez (pl. Óbuda-Újlak, Kőbánya városközpont stb).

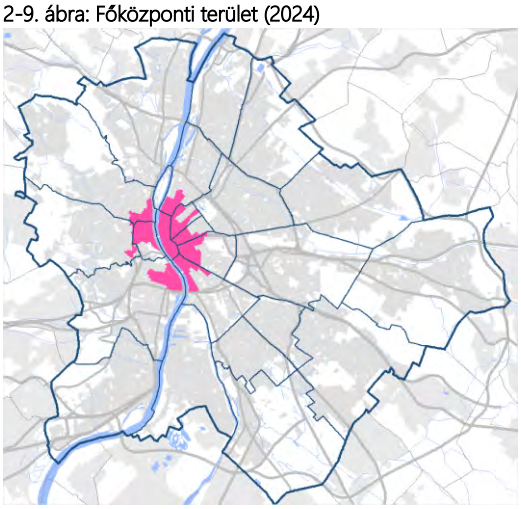
2-7. ábra: Helyi központhiányos területek (2024)

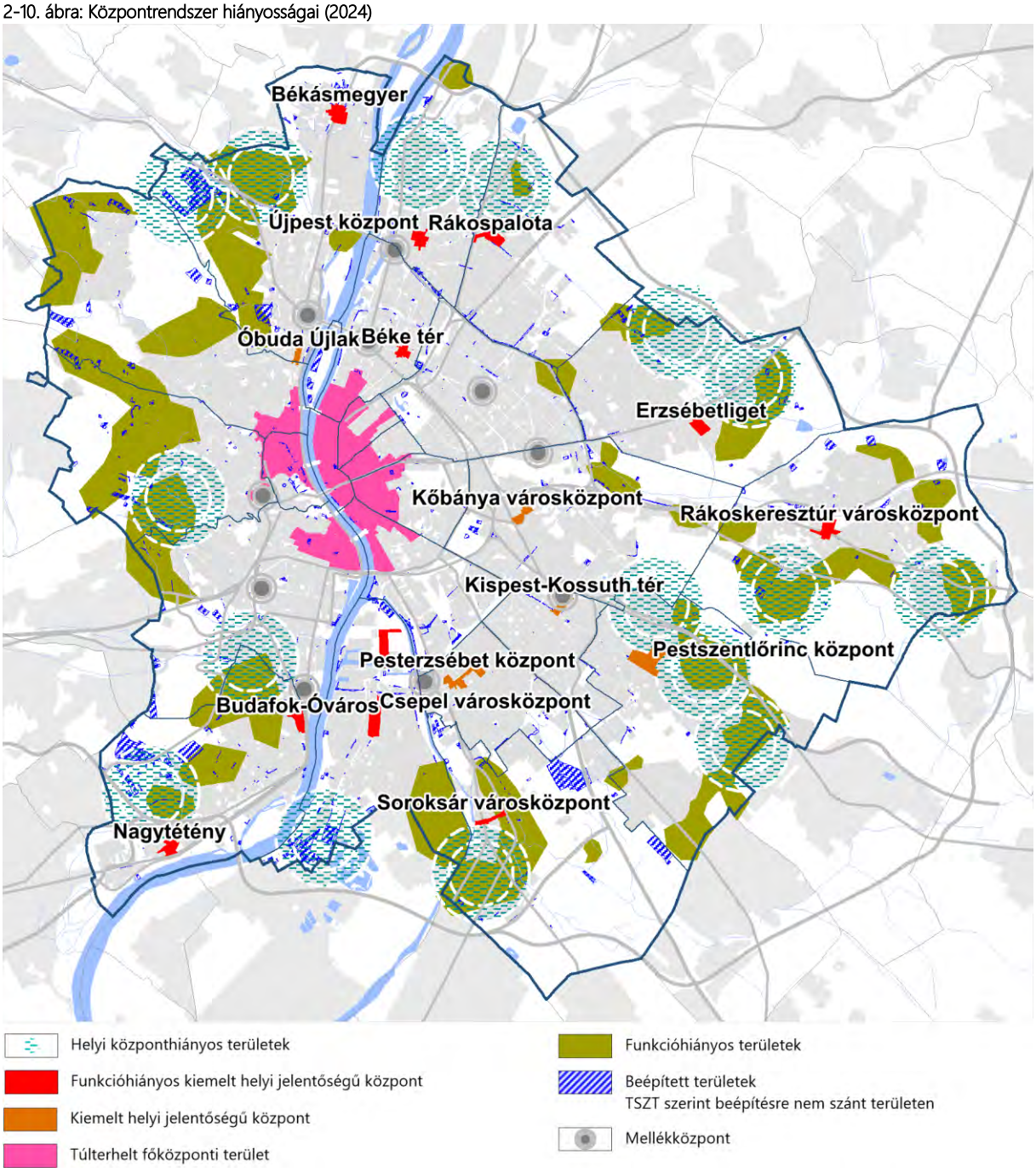
2-8. ábra: Funkcióhiányos területek (2024)

2-9. ábra: Főközponti terület (2024)

2-10. ábra: Központrendszer hiányosságai (2024)

2.3 Művi értékvédelem

A város különböző szintű védelem alatt álló épített értékei – a város gyűrűs-sugaras szerkezeti képletével összhangban – legnagyobb számban a város belső zónájában helyezkednek el, de egyes külső, egykor önálló településként kialakult városrészek is gazdag épített örökséggel rendelkeznek. A XIX. század végétől, a nagyobb növekedési dinamika korában kifejlődött városszerkezet belső részein viszonylag homogén sűrűségű, karakteres városszövet fejlődött ki. A későbbi korszakokban városias területek terjeszkedése hol lassuló, hol gyorsuló ütemben folytatódott, de már merőben más építészeti jellemzőkkel. A jellemzően egyedi arculattal rendelkező épített értékek mindenkor jelentős szerepet töltenek be a jellegzetes budapesti karakter meghatározásában.

A művi értékek védelmét a TSZT saját eszközei révén támogatta. A belső zóna jelentős kiterjedésű történeti beépítésű területeire (k*iemelten védendő karakterű*, valamint *karakterőrző* zártsorú beépítésű nagyvárosias területek) egyedi tervi előírásai és szabályozása vonatkoznak.

A többrétű védettség alatt álló értékek védelme azonban az elmúlt mintegy 10 évben csak részben tekinthető sikeresnek. Az átalakított és meggyengült műemlékvédelem új rendszere egyre kisebb hatékonysággal tudta ellátni a *műemlékek* védelmét.

A *helyi védelem* intézménye megerősödött, de a kerületi önkormányzatok nem egyformán nőttek fel e nehéz szakmai feladathoz. A széttagolt védelmi rendszerben a koordináció és az egységes védelmi szemlélet kialakítása is akadozik.

Mindkét védettségi kategóriában az egyre *növekvő pénzügyi forráshiány* jellemző, amely folyamatosan tovább súlyosbodik.

A legtöbb és leglátványosabb felújításokat az állam valósította meg, kisebb arányban az önkormányzatok. A magánbefektetők jelentős volumenű beruházásai révén is számos érték újult meg, de ezek a szakszerű értékmentés érdekében jellemzően fokozott szakmai felügyeletet igényeltek.

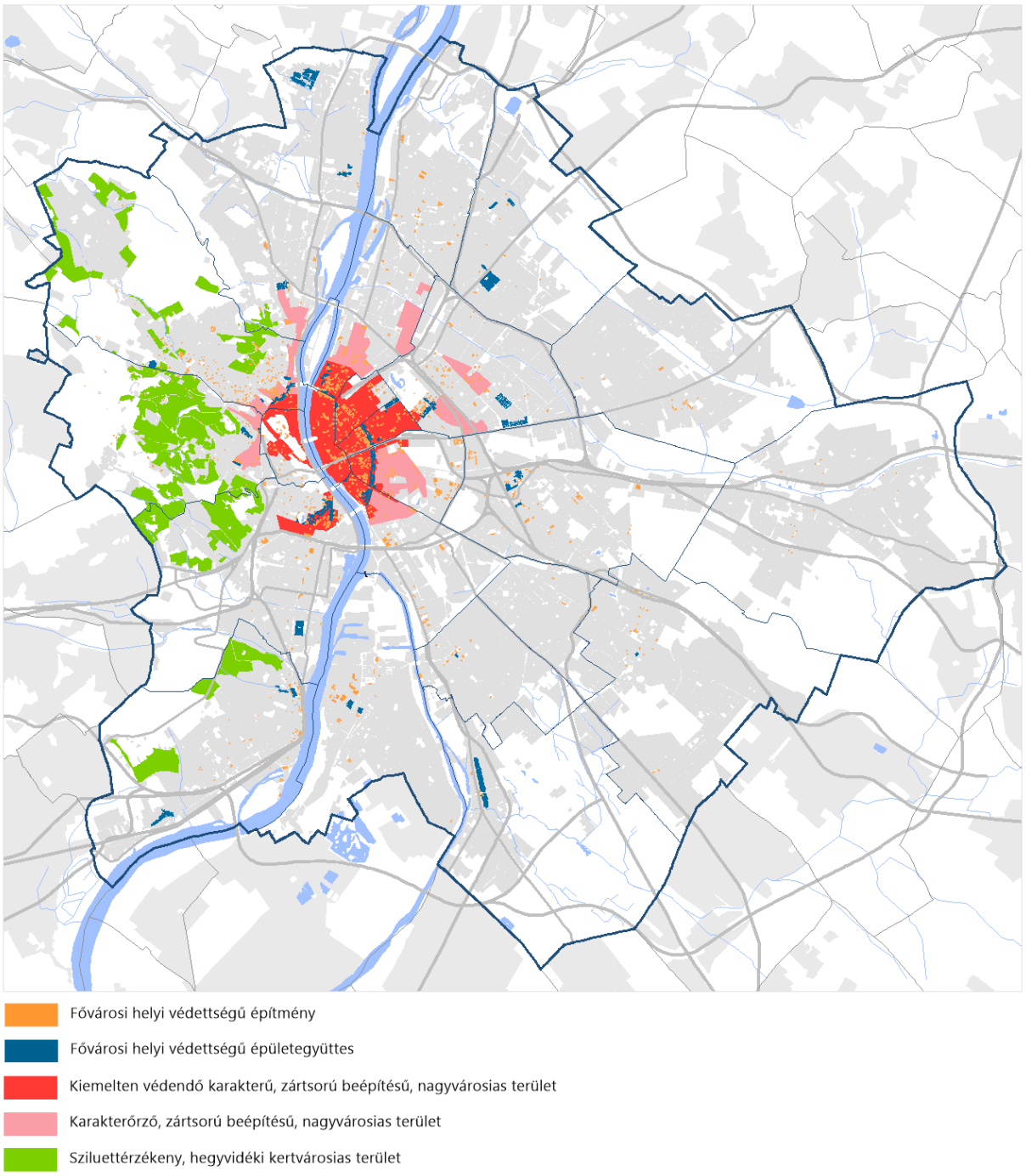
Az egyedi karakterű és arányos településkép érvényesülése Budapest esetében különösen lényeges, mivel a város jellegzetes látképei fontos turisztikai vonzerővel bírnak, ikonikus védjegyeinek számítanak. Értékeinek megőrzése érdekében védendő a belső zóna városszövete a további besűrűsödés ellen. E városrészek, valamint a Duna-partok jelenlegi forgalmi túlterheltsége a világörökségi értékekkel és számos más épített örökségi és kulturális értékkel áll konfliktusban.

A TSZT magassági szabályozása csak részben bizonyult hatékony eszköznek a városkép-védelem terén. A magasépítmények elhelyezésére és kialakítási módjára vonatkozó szabályozás alapvetően megvédte Budapest harmonikusan kiegyensúlyozott látványát és a városi panorámákat, távol tartva a magas épülettömegeket a városközponti területektől. A TSZT eseti módosításával, nem kellő körültekintéssel meghozott döntés vitatható helykiválasztást, telepítést és magasság-kialakítást tett lehetővé a MOL Campus esetében, amelynek eredményeként az ma hátrányosan érinti a fővárosi Duna-part legértékesebb, világörökségi látványát is.

Az értékes belső városrészek településképének védelme sem bizonyult maradéktalanul sikeresnek, ennek okai főleg a keret-jellegű fővárosi szabályozásnak a részletes kerületi szabályozás által a helyi viszonyokhoz nem minden esetben megfelelően történő igazításában keresendő. Az értékes városi látványok lényeges eleme – szinte minden esetben – a természeti háttér, a zöldfelületek növényzetének jelenléte. Ezt az értéket részben sikerült megőrizni, részben a TSZT-ben kijelölt körültekintő védelmek, valamint, hogy a terv mindeddig korlátozhatta a sziluettérzékeny domboldalak beépítési magasságát.

Az értékvédelem hatékonysága a fenti szempontok figyelembevételével és a szabályozási hiányosságok kiküszöbölésével erősíthető.

2-11. ábra: Művi értékvédelem (2024)

2.4 Közlekedés

A közlekedés – részben a településterv által meghatározandó épített környezet részeként – előnyök és hátrányok együtteseként is leírható. Az épített környezet tekintetében jelentkező előnyök, vagy elért eredmények az Érték térképen, a hátrányok a két Probléma térképen kerülnek bemutatásra (melyek száma nem jelenti az utóbbiak dominanciáját). Az Érték és Probléma térképek nem tekinthetők a közlekedési szakterület Helyzetfeltárás és Helyzetelemzés munkarészében szereplő vizsgálati anyaga szintézisének, mivel csak a közlekedési infrastruktúra és a város településszerkezetének, területfelhasználásának viszonyát mutatják be, mivel nem jeleníthetik meg a város külső kapcsolatrendszerét (európai, országos, és térségi szerepkör), továbbá a város közlekedésének jogi-gazdasági hátterét, valamint a mobilitással kapcsolatos, folyamatosan változó igény és feltétel rendszert sem.

Az Érték térkép szerinti előnyként jelenik meg Budapest belső (a Hungária gyűrűig tartó, mintegy 4 km sugarú) területén létrejött, a településszerkezetet is meghatározó, egyben a nagyvárosi környezettel is összhangban lévő gyűrűs-sugaras rendszerű úthálózat, valamint a Budát és Pestet összekötő Duna-hidak. Az országos térszerkezetből fakadó sugár irányú útvonalak mellett, a hidakhoz kapcsolódóan négy körirányú útvonal is létesült az elmúlt évszázad alatt (melyek Budán a domborzati adottságok miatt jelentős részben hiányoznak), de Pesten megteremtették a nagyvárosi környezetnek megfelelő hálózat sűrűséget.

A Probléma térképek szerinti hátrányként jelentkezik, hogy a város belső területei és a város határa közötti (közlekedési szempontból az M0 gyorsforgalmi gyűrű által meghatározott) területen – mely legszélesebb részén eléri a 17 km-t is – nem alakult még ki jelentős, a város szerkezetét meghatározó, fejlődését irányító-szervező kör irányú közúthálózati elem. Ebben a térségben hiányoznak a Budát és Pestet összekötő hidak is, valamint a Budai hegyvidék északi és déli irányú kapcsolatait biztosítani hivatott útvonalak.

Érték, hogy az országos közlekedési rendszert képviselő vasúti vonalak behálózzák a főváros teljes területét (de sajnálatos módon annak belső közlekedésében szinte alig vesznek részt), melyet kiegészítenek a térségi és a városi közlekedésben szerepet játszó helyi érdekű vasútvonalak (HÉV vonalak). A város belső közösségi közlekedését a három meglévő (M2, M3 és M4) metróvonal határozza meg legnagyobb mértékben (melyek a vasúti és HÉV vonalak közötti átszállási kapcsolatokat is biztosítják).

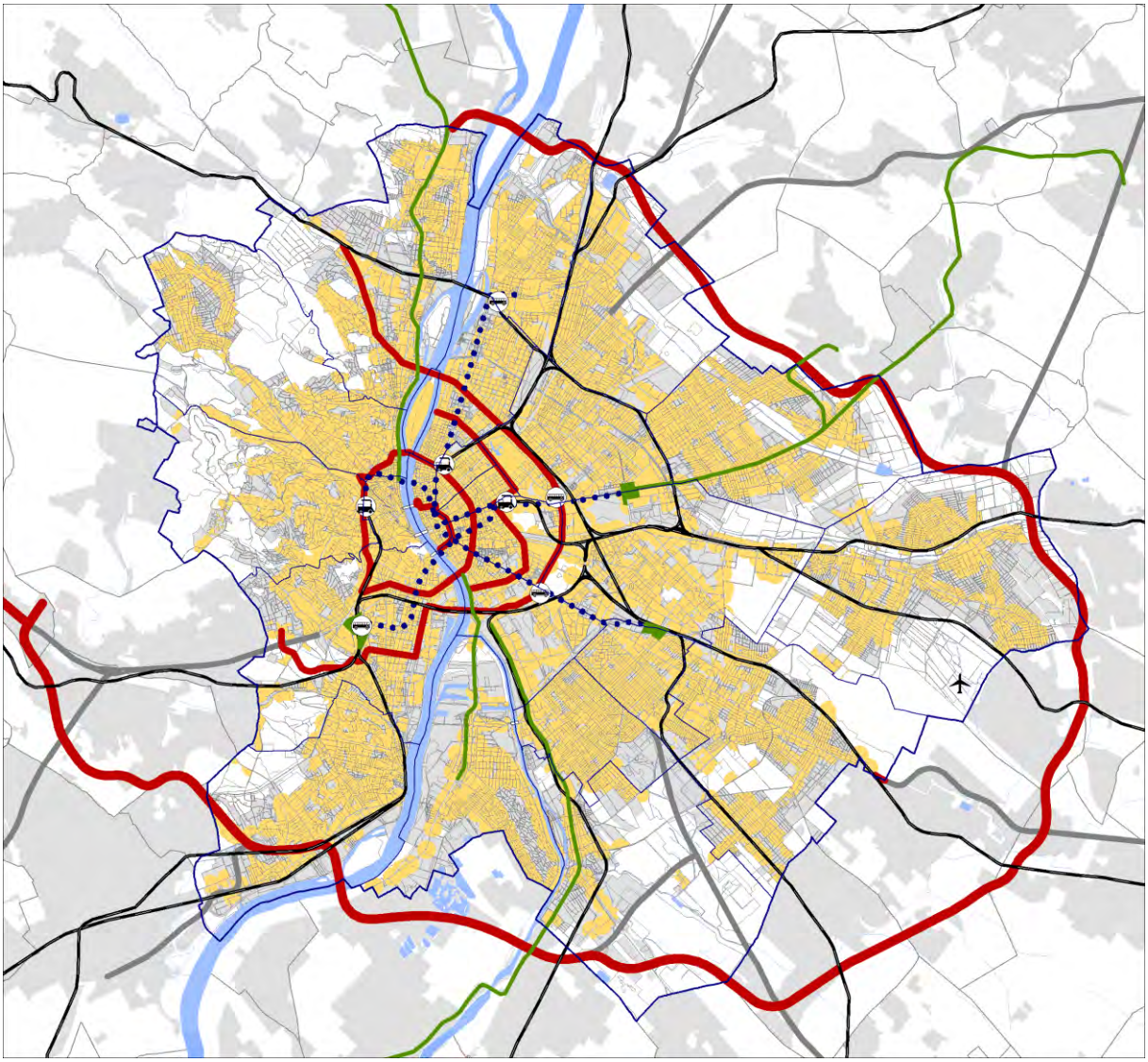
Probléma, hogy a jelentős hosszúságú vasúti és HÉV hálózat (teljes hosszuk Budapesten belül megközelíti a 200 km-t) az elválasztó hatása révén feldarabolja a város beépített területeit. Továbbá balesetveszélyessége folytán közlekedésbiztonsági szempontból hátrányos, hogy a közúthálózat nagy forgalmú főútvonalainak (ezen bonyolódik a felszíni közösségi közlekedés és a kerékpáros forgalom is) a vasúti és HÉV hálózattal alkotott keresztezései számos esetben szintbeni közúti-vasúti átjáróként működnek még ma is.

Előny, hogy a társadalom mai helyzetéből fakadó mobilitási igényeket a város szinte egészét lefedő, összetett közösségi közlekedési rendszer szolgálja, és az, hogy a környezetbarát kerékpáros közlekedés hálózata is fejlődésnek indult az elmúlt évtizedben.

Hátrány, hogy a kedvező utazási módválasztást támogató pénzügyi háttér (közösségi közlekedés finanszírozása) és az adminisztrációs eszközök (behajtási díj) nem állnak rendelkezésre. Hiányzik a szomszédos településekkel is kapcsolatot biztosító, a város teljes területét lefedő, összefüggő főhálózati kerékpáros infrastruktúra.

A főváros területi nagysága, térségi és országos szerepe, valamint a mai kor motorizációs színvonala által meghatározott eszközváltási igényeknek nem tud megfelelni a város infrastruktúrája (P+R parkolók és B+R kerékpártárolók hiánya). Továbbá a rendeltetésszerű használathoz szükséges telken belüli parkolók hiányával is küszködik a város területének jelentős része (belváros, lakótelepek).

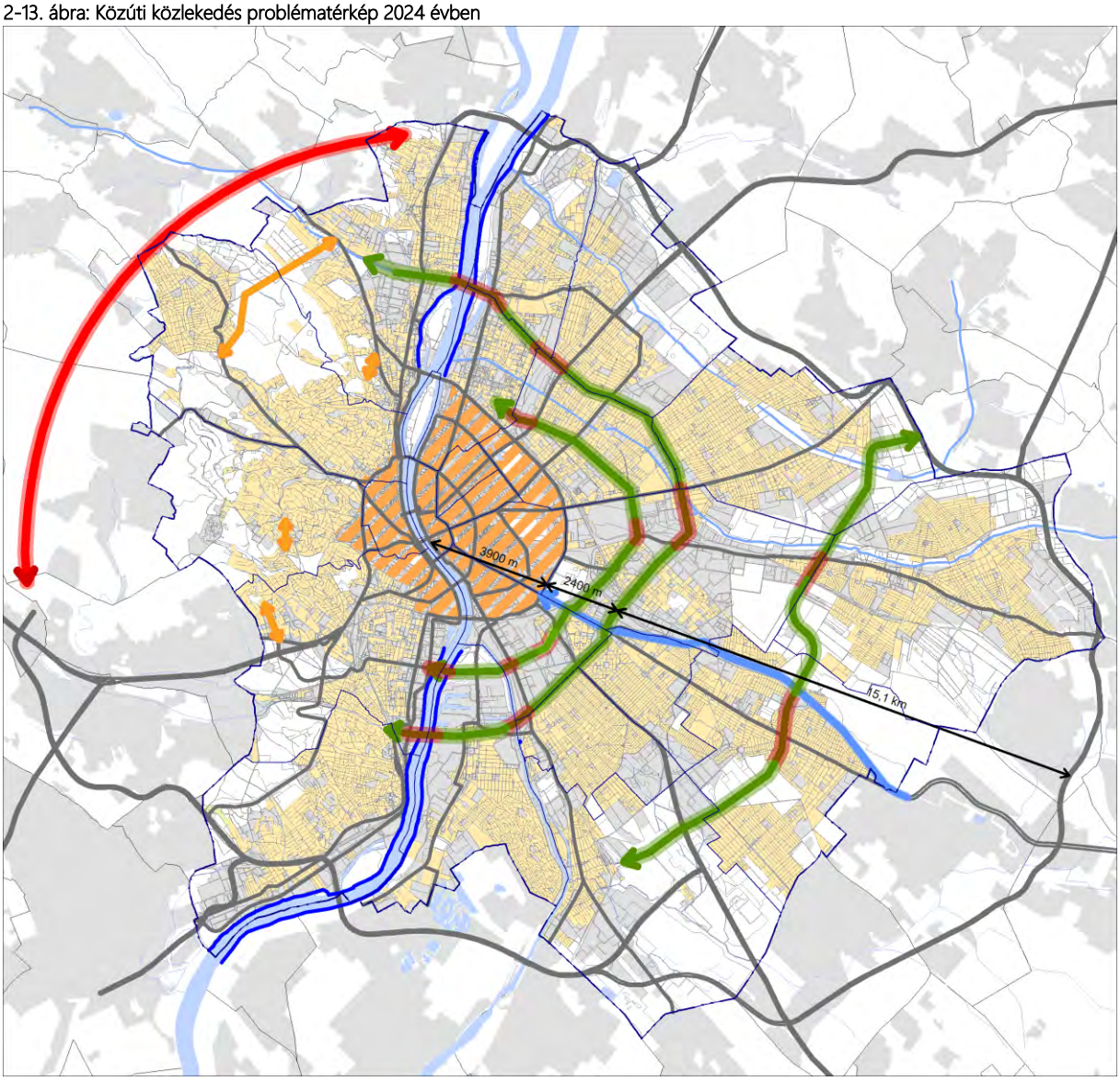
2-12. ábra: Közlekedési értékek 2024 évben

Jelmagyarázat:

- A beépítési sűrűségnek megfelelő gyűrű irányú közúti hálózat
- Az országos vasútvonalak (MÁV) hálózata
- A helyi érdekű vasút (HÉV) vonalai
- Metróhálózat
- Részlegesen megvalósult intermodális központok
- Közösségi közlekedésel jól ellátott ellátott területek
- Jelentősebb autóbusz-pályaudvar
- Vasúti fejpályaudvar
- Nemzetközi repülőtér

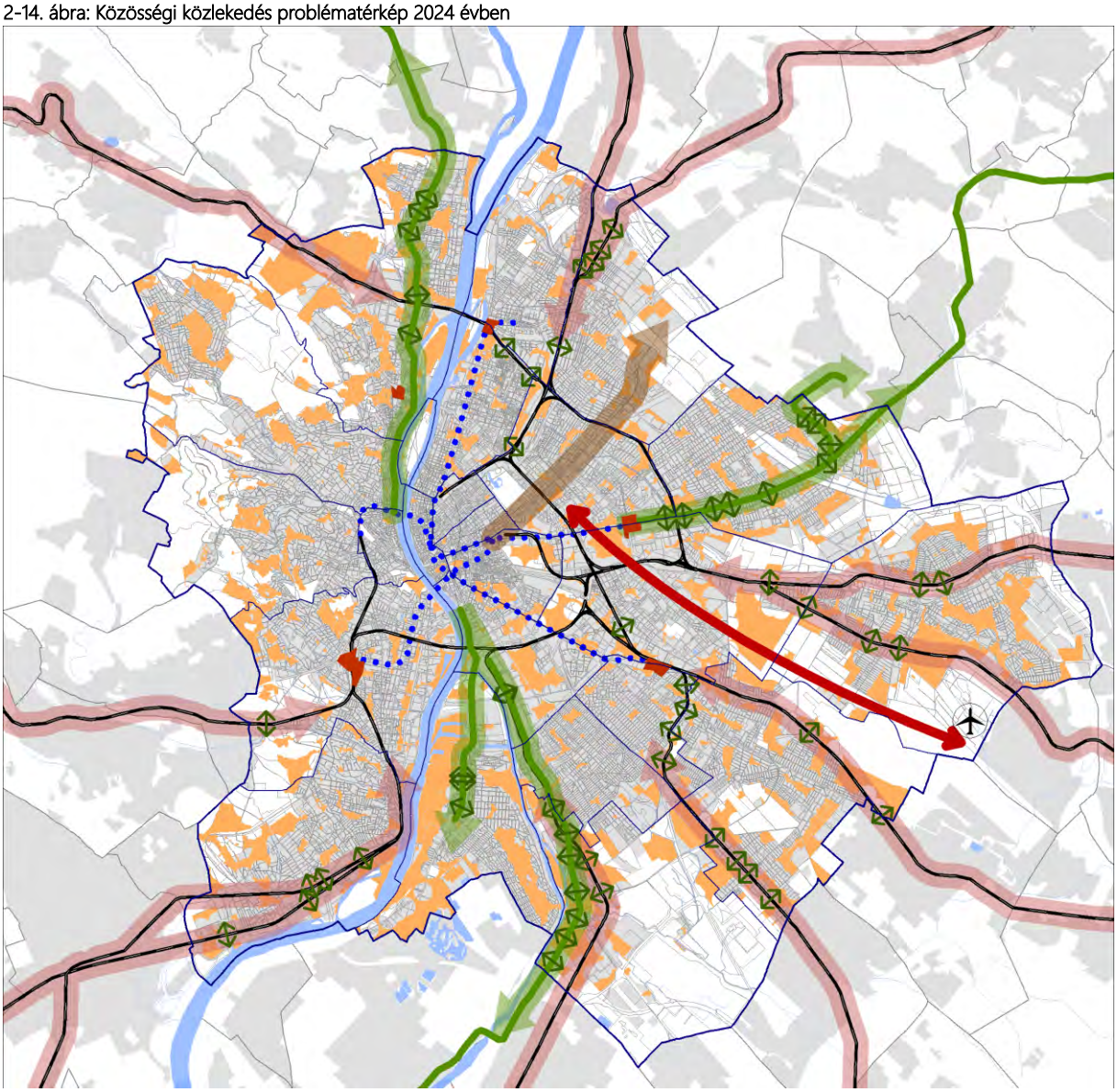
2-13. ábra: Közúti közlekedés problématérkép 2024 évben

Jelmagyarázat:

- Nemzetközi és országos szerepű gyűrű irányú úthálózati elem hiánya
- A városközpont és a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér kapacitáshiányos közúthálózati kapcsolata
- Városszerkezeti jelentőségű gyűrű irányú közúti kapcsolat hiánya
- Domborzatból adódó kapcsolathiány
- Tervezett nyomvonal a meglévő közterület bővítésével
- Tervezett nyomvonal közterületbiztosítással, vagy műtárgyépítéssel
- A Duna egységes városszerkezet kialakulását akadályozó elválasztó hatása
- A város megfelelő működését akadályozó közterületi parkolás
- Jelentős mobilitású, közlekedési módváltási lehetőséget igénylő területek

2-14. ábra: Közösségi közlekedés problématérkép 2024 évben

Jelmagyarázat:

- Városi-elővárosi közlekedés szempontjából kapacitás- és átszállási kapcsolat-hiányos országos vasútvonal
- Jelentős elválasztó hatást eredményező, a metró-hálózathoz nem megfelelően kapcsolódó HÉV vonalak
- Nagy jelentőségű befejezetlen metróhálózati elem
- A városközpont és a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér kötöttpályás kapcsolatának hiánya
- Fejlesztendő intermodális központok
- A közúti közlekedést akadályozó szintbeni közúti-vasúti keresztezések
- Közösségi közlekedéssel ellátatlan területek
- Meglévő metróhálózat

2.5 Zöldfelület, táj- és természetvédelem

Természeti, zöldfelületi értékek, korlátozó tényezők

Budapest táji, természeti értékeinek zöme jogszabályi védelem alatt áll, és a különböző védelmi kategóriák sok helyen átfedésben vannak egymással. Az értéktérképeken a védett területek megjelenítése által kirajzolódnak a táj- és természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő térségek, melyek jellemzően a városszéleken találhatók, legfőképp a Budai-hegyvidék területén sűrűsödnek.

Ezen értékes területek egyúttal a **táj- és területhasználat korlátozó tényezőiként** is értékelhetőek a rájuk vonatkozó különböző előírásokat tekintve. A védett természeti területek, az országos ökológiai hálózat és a Natura 2000 területek alapvető védelmi célja a meglévő természeti értékek megőrzése, és az ökológiai kapcsolatok biztosítása, így területükön **beépítésre szánt területek kijelölése, épület, építmény elhelyezése nem, vagy csak szigorú feltételekkel valósítható meg.** (Az egyes védelmi kategóriákra vonatkozó jogszabályokat ld. 13.3.2. fejezet.) Az üzemtervi **erdőterületekre** szigorú előírások vonatkoznak, igénybevételük az erdészeti hatóság által előírt tervek alapján lehetséges. A Trtv.-ben meghatározott erdők övezetének (amely magában foglalja az üzemtervi erdőterületek döntő részét) területét a TSZT-ben 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni. Az **átlagosnál jobb minőségű termőföldek** megóvását is jogszabály írja elő.

Az értéktérképen feltűntetésre kerültek továbbá a település **zöldfelületi rendszerének meghatározó elemei**, melyek városképi, valamint helyi klimatikus szempontból is értékesek. Jelentősebb közparkok, közkertek, fásított közterek, valamint a jelentős zöldfelülettel bíró értékes intézménykertek (Budapest Zöldinfrastruktúra Koncepciója alapján), a történeti kertek és a szerkezeti jelentőségű fasorok kerültek feltűntetésre, melyek **megőrzése a TSZT szintjén is fontos feladat.**

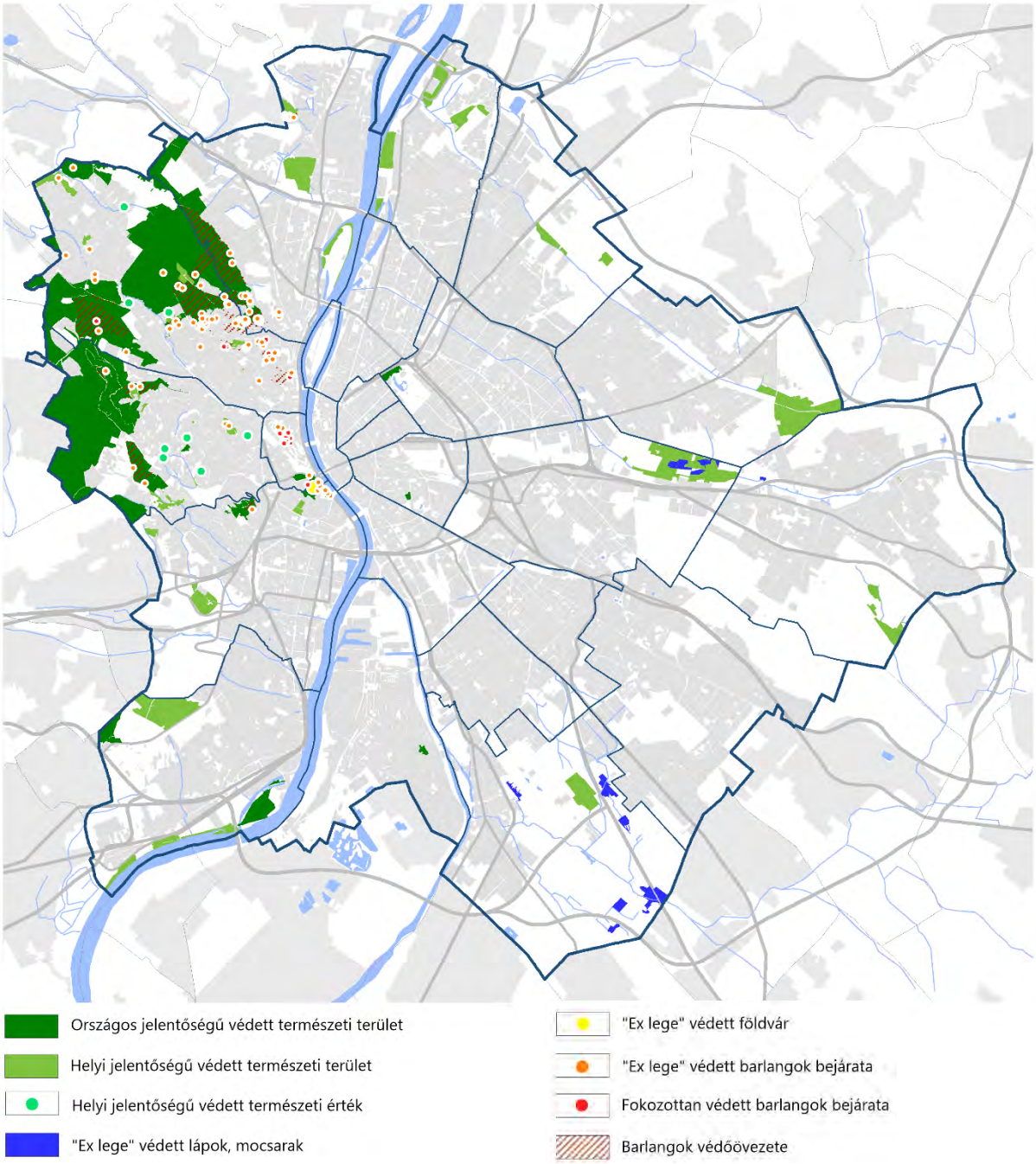
Problémák, konfliktusok

A **problématérképen** jelölésre kerültek azon területek, melyek zöldfelületi szempontból valamilyen **területhasználati, vagy jogi konfliktussal érintettek.** Budapest optimális zöldfelületi rendszerének kialakítását szem előtt tartva, a település szerkezetének meghatározása során kiemelt figyelmet érdemelnek e problémás területek.

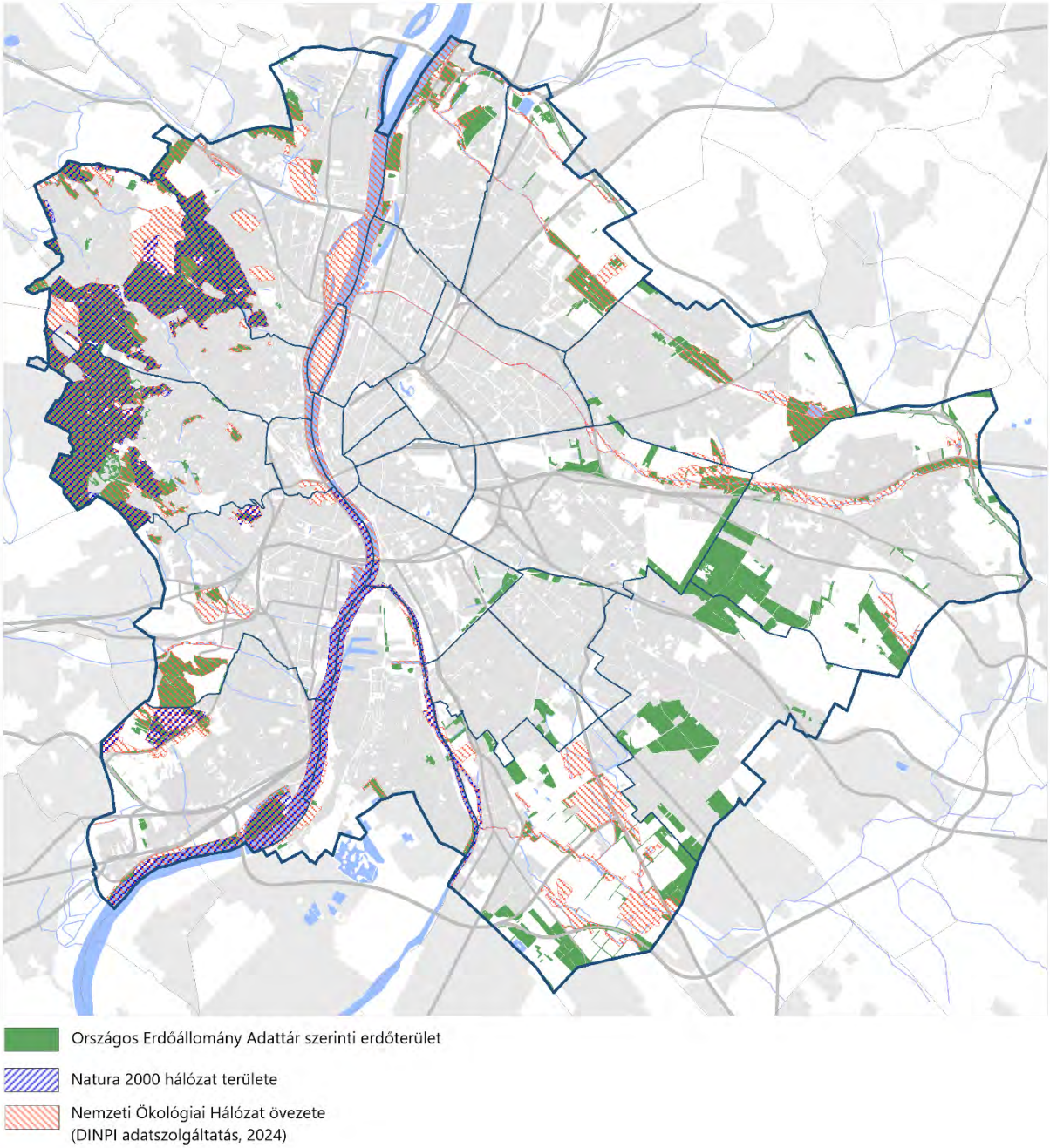
A zöldterületi, parkerdei ellátottság vizsgálata alapján kirajzolódtak azok a lakóterületek, amelyek az elérési távolságon kívül esnek, és ennek következtében ellátatlannak minősülnek a zöldhálózat viszonyában. **Ellátatlan terület** a III. kerület Ürömhegy területe, a XV., a XVI., és a XVII. kerület külső részei, a XXI., és a XXII. kerület kertvárosias területei. Ezeken a területeken a zöldterületek megőrzése és újak kijelölése különösen indokolt.

Ábrázolásra kerültek a jellemzően **túlépített, zöldfelület-hiányos területek**, ahol a vizsgált zöldfelületi intenzitásérték (ZFI) 20% alatt marad. Döntően inaktív felületekkel borított térségek, ahol az épületek, építmények és burkolatok határozzák meg a felszínt, ezért a városi hőszigetek kialakulásában ezek a területek felelősek leginkább. **Rendkívül alacsony értékeket tudnak felmutatni a pesti belvárosi kerületek**: V., VI., VII. Alacsony zöldfelület-intenzitással rendelkezik még az I., a XIII., a VIII., és a IX. kerület.

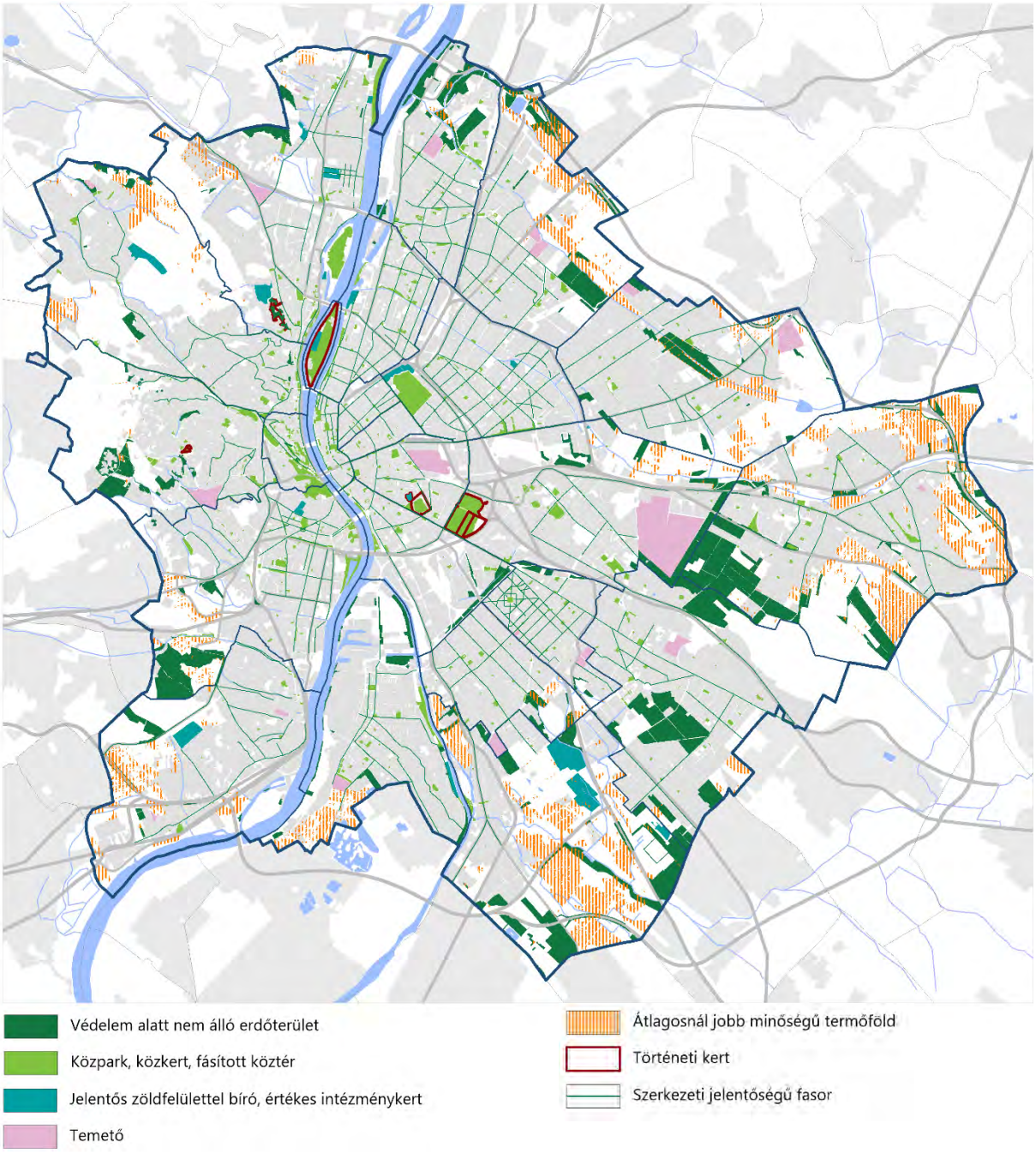
2-15. ábra: Védett természeti területek, értékek (2024)

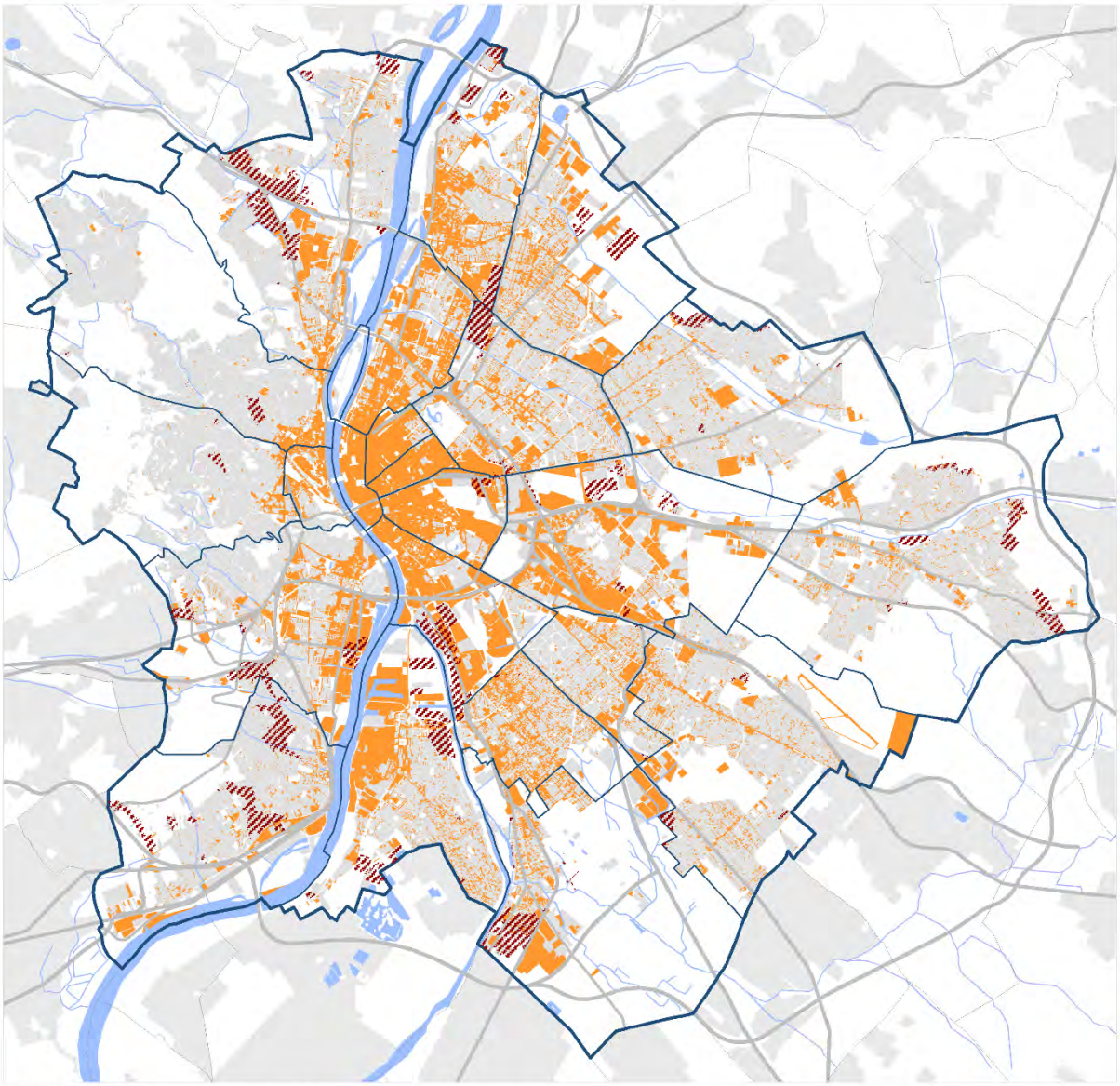
2-16. ábra: Természet- és erdővédelem (2024)

2-17. ábra: Egyéb értékes zöldfelületi elemek (2024)

2-18. ábra: Zöldfelületi konfliktusok (2024)

2.6 Környezet-és katasztrófavédelem

Feltűntetésre kerültek a **földtani adottságaik alapján, a területhasználat és a beépíthetőség szempontjából kiemelten kezelendő területek**. A csúszásveszélyes, alábányászott és alápincézett, valamint a feltöltött területeken fennáll a **földtani mozgás veszélye**, mely a beépíthetőséget esetenként **korlátoz**za, illetve megnehezíti. A legtöbb ilyen korlátozottan hasznosítható terület a **Budai-hegyvidék** területén található, de számos alábányászott, vagy mesterséges feltöltéssel érintett terület található a **X. kerületben** is. A feltöltött területeken belül külön ábrázolásra kerültek a jellemzően egykori külszíni bányák, anyagnyerő gödrök helyén létesített **kommunális és inerthulladék-lerakók**, amelyek teljes körű rekultivációja, tájrendezése még nem valósult meg. Rekultiválandó területek találhatók Budán a III., és XXII. kerületekben, Észak-Csepelen és Pest keleti-déli kerületeiben.

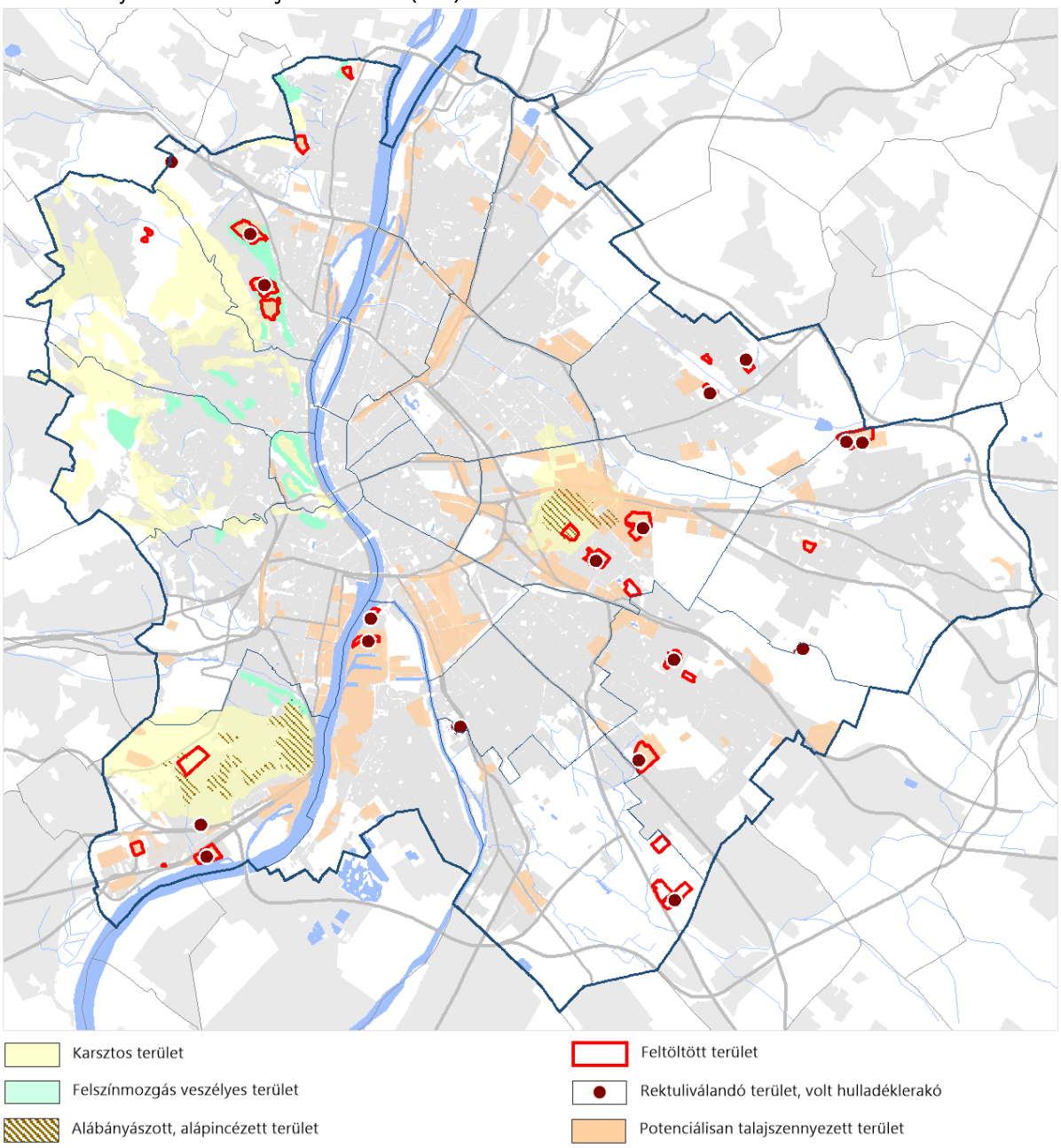
A főként a budai oldalt érintő **karsztos területeken** a sérülékeny vízbázis védelme érdekében fokozott figyelem fordítandó a vízháztartás megváltoztatása, a szennyvízkezelés tervezése, kivitelezése terén. A csatornázottság kiépítése különösen fontos a szennyeződések további megakadályozása érdekében.

A budapesti **feltételezett szennyezettségű térségeinek lehatárolására** – figyelemfelhívó jelleggel – a mindenkori fővárosi településrendezési tervek (ÁRT, FSZKT, TSZT) mintegy két évtizedes távlatban kísérletet tettek és tesznek a közreműködő városrendezési szakemberek helyismerete, szakmai tapasztalata alapján, elsősorban korabeli térképek, ortofotók elemzésével. A potenciálisan talajszennyezett területek **jelentős átfedésben vannak a barnamezős területekkel**, lehatárolásuk a kármentesítési eljárások alapján folyamatosan aktualizálásra kerül. Leggyakoribb korábbi szennyező tevékenységek: gyógyszergyárak; vegyipar; növényvédőszergyártás, kiszerelés, tárolás; bőripar; textilipar; élelmiszeripar; fémipar; honvédség; gépjavítás, járműjavítás; áruszállítás. Amennyiben a potenciálisan talajszennyezett területeken **fejlesztési, felújítási** (rehabilitációs) vagy funkcióváltási igény felmerül, annak tervezésénél, az építési és bontási tevékenység megkezdése előtt a tényleges szennyezettséget feltáró **állapotvizsgálatra van szükség**.

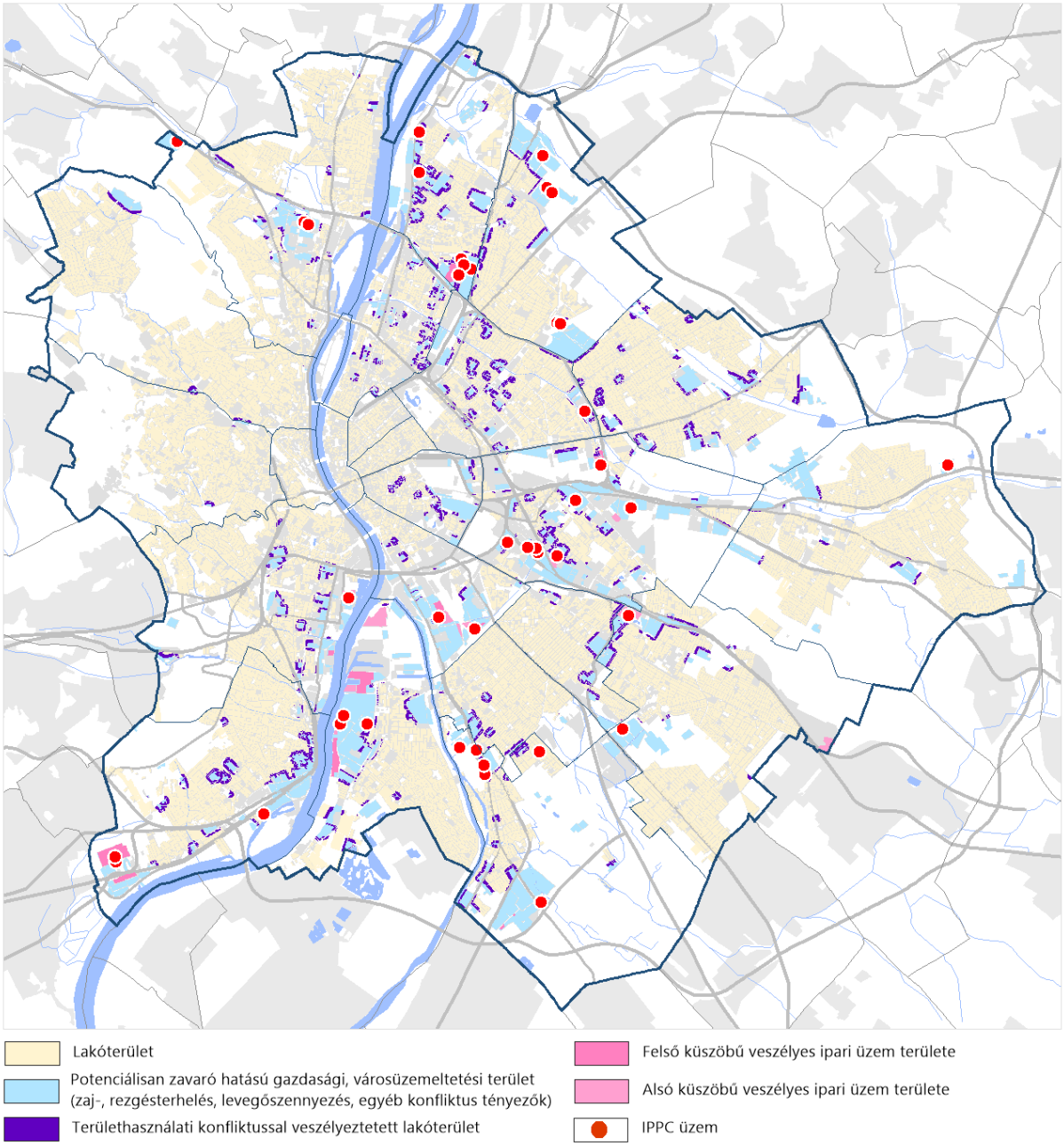
A **problématérkép** tartalmazza a katasztrófavédelmi besorolás alapján felső és alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó **veszélyes üzemek területét**, melyekhez hatóságilag meghatározott veszélyességi zónák tartoznak. Ezen üzemek működése jelentős környezeti kockázattal jár, elsősorban az üzemben használt anyagok veszélyes (mérgező, robbanó, tűzveszélyes stb.) tulajdonságai miatt. Külön feltüntetésre kerültek az egységes **környezethasználati engedélyezési (IPPC-)** eljárás alapján felügyelt, azaz a környezeti hatásuk szempontból meghatározó jelentőségű budapesti **üzemek**. Legnagyobb szennyezőanyag- és hulladék kibocsátók Budapesten jellemzően erőművek, gyógyszergyárak és vegyi üzemek, döntő többségük a pesti átmeneti és elővárosi zónában találhatók.

A **levegőszennyezettség, zaj- és rezgésterhelés** vagy egyéb környezeti konfliktusok lokális jelleggel adódhatnak az egymást zavaró területhasználatok szomszédságából is. A **lakóterületeken** különösen zavaró hatásúak lehetnek a szomszédos üzemi, termelési, raktározási és logisztikai funkciók, továbbá a szennyvízkezelés, energiaátalakítás, hulladékkezelés, és a járműtárolás helyszínei. Az egyes funkciók szomszédsági helyzete nem jelenti feltétlenül a környezeti konfliktus meglétét, a zavaró hatás mértéke és kiterjedése nagyban függ a konkrét tevékenységtől, illetve egyéb helyi körülménytől is (pl. védő objektumok meglététől). Mindazonáltal konfliktus valószínűsíthető minden olyan lakóterületen, amely belesik a zavaró gazdasági, városüzemeltetési területek **100 méteres körzetébe**, különösen a környezeti hatásukat tekintve legjelentősebb üzemek (különösen az erőművek, gyógyszergyárak és vegyi üzemek) környezetében.

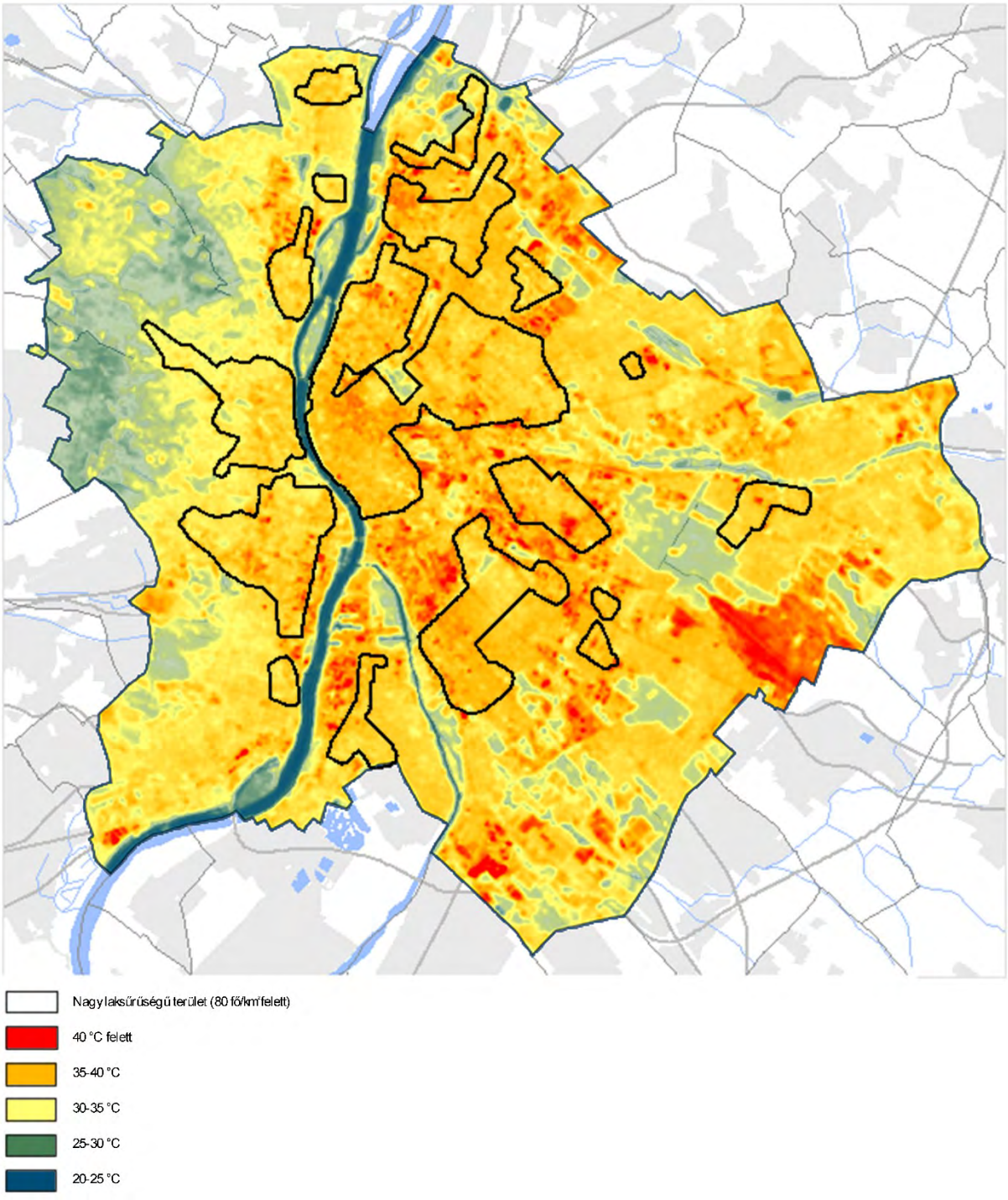
2-19. ábra: Környezetvédelem – talaj- és vízvédelem (2024)

2-20. ábra: Környezet- és katasztrófavédelem – ipari-gazdasági tevékenységek konfliktusai (2024)

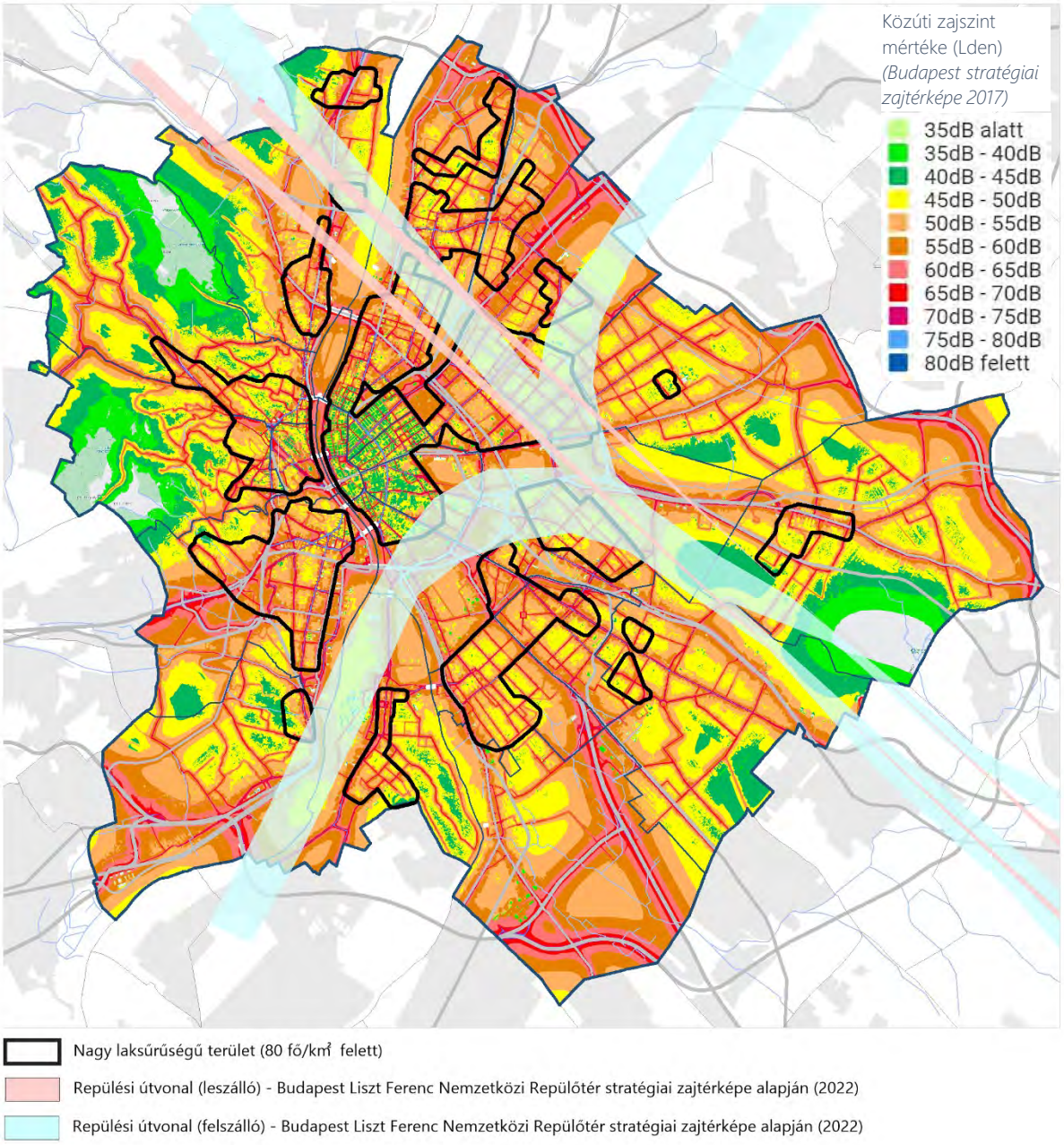

2-21. ábra: Hőszigethatás (2022)

A klímaváltozás miatt egyre fokozottabban jelentkező **hőszigethatás** elsősorban a város legsűrűbben beépített, legnagyobb laksűrűségű területein okoz problémát. A **történeti belváros mellett a fő útvonalak térsége**, illetve a lakótelepek érintettsége magas, e mellett a gazdasági zónák magas beépítettségű területei rajzolódnak ki.

2-22. ábra: Zajterhelés (Stratégiai zajtérkép 2017 és Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér stratégiai zajtérképe 2022 együttes ábrázolásával)

A Budapestet érintő **stratégiai zajtérképek** jól mutatják, hogy a zajhatással a **Főváros szinte egész lakott területe érintett**, a fő útvonalak és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér környezetében élők számára már az életminőséget lényegesen befolyásoló tényezőt jelentve.

2.7 Közművek

A közműprobléma térkép a hálózati nyomvonalakon túl a területi, térségi problémákat is igyekszik feltárni. Az egyes vezetékek biztonsági övezeteinek beépítésre nem használható területsávjait adottságként kell kezelni, vagy egyes vezetékek esetén újabb csőanyagokra és szerelvényekre történő átépítésével a védőtávolság lecsökkenthető.

Területi problémák

1. **Szennyvízelvezetéssel, csapadékvíz elvezetésével érintett problémás területek, csatornaszakaszok**

A szennyvízelvezetéssel kapcsolatban egyik probléma, hogy egyesített rendszerű csatornahálózat esetében a klímaváltozás egyik jelentős hatásának következtében az utóbbi időszakban egyre nagyobb számban jelennek meg a rövid ideig tartó, de nagy intenzitású, nagy mennyiségű csapadékesemények, amelyek elöntések kialakulásához vezethetnek. Továbbá a megjelenő új beépítések (különösen a külső városrészek esetében) az elvezetendő szennyvíz mennyiségének növekedésével is jár, járt. A már meglévő, kiépített csatornák egyes esetekben már csak korlátozottan, vagy egyáltalán nem képesek befogadni a többlet szennyvízigényeket, amelyek miatt a szennyvízelvezetés fejlesztése vált szükségessé (meglévő csatorna szelvénybővítése, tehermentesítő csatorna kiépítése stb.).

2. **Beépített hullámtér**

A beépített hullámterek olyan árvízveszélynek közvetlenül kitett partszakaszok, melyek az elsőrendű árvízvédelmi védvonal előtt helyezkednek el. A védekezési előírások alapján ezen területek árvíz elleni védekezéséről a terület tulajdonosának kell gondoskodnia, melyet legtöbbször önerőből képtelen megvalósítani.

3. **Mélyfekvésű terület**

A mélyfekvésű területek (Átmeneti és Elővárosi zónában jellemzőek), olyan lefolyástalan területek, ahonnan a csapadékvizek természetes módon nem tudnak a befogadóhoz eljutni.

Nyomvonalas problémák

1. **Rossz állapotú árvízvédelmi védvonalvonal**

Az elsőrendű árvízvédelmi védvonalon olyan szakaszokat jelölnek, melyek árvíz idején különösen nagy figyelmet igényelnek, mivel a töltéstesten keresztül a víz a védett területre szivároghat át, illetve elöntést okozhat.

2. **Kritikus vízfolyás**

A burkolt felületek folyamatos növekedésével az elvezetésre kerülő csapadékvizek mennyisége folyamatosan csökken, miközben a vizek természetes befogadóinak elvezető képessége nem változik, rosszabb esetben a mederburkolat elhanyagoltsága és a megtelepülő növényzet miatt még csökkenhet is.

Jogilag rendezendő problémák

1. **Jogilag rendezetlen és másodrendű árvízvédelmi védvonalszakasz**

Az elmúlt évtizedben a Duna menti sáv területén történt beépítések, illetve beépítésre szánt területek bevédésére megépültek az árvízvédelmi védművek, melyek magasságilag is megfelelnek az elsőrendű árvízvédelmi védvonal jogszabályi előírásainak. Az árvízvédelmi védvonal nyomvonalának módosítása jogilag nem történt meg, így az árvízi védekezés továbbra is a jogilag nyilvántartott elsőrendű árvízvédelmivédvonal nyomvonalán zajlik.

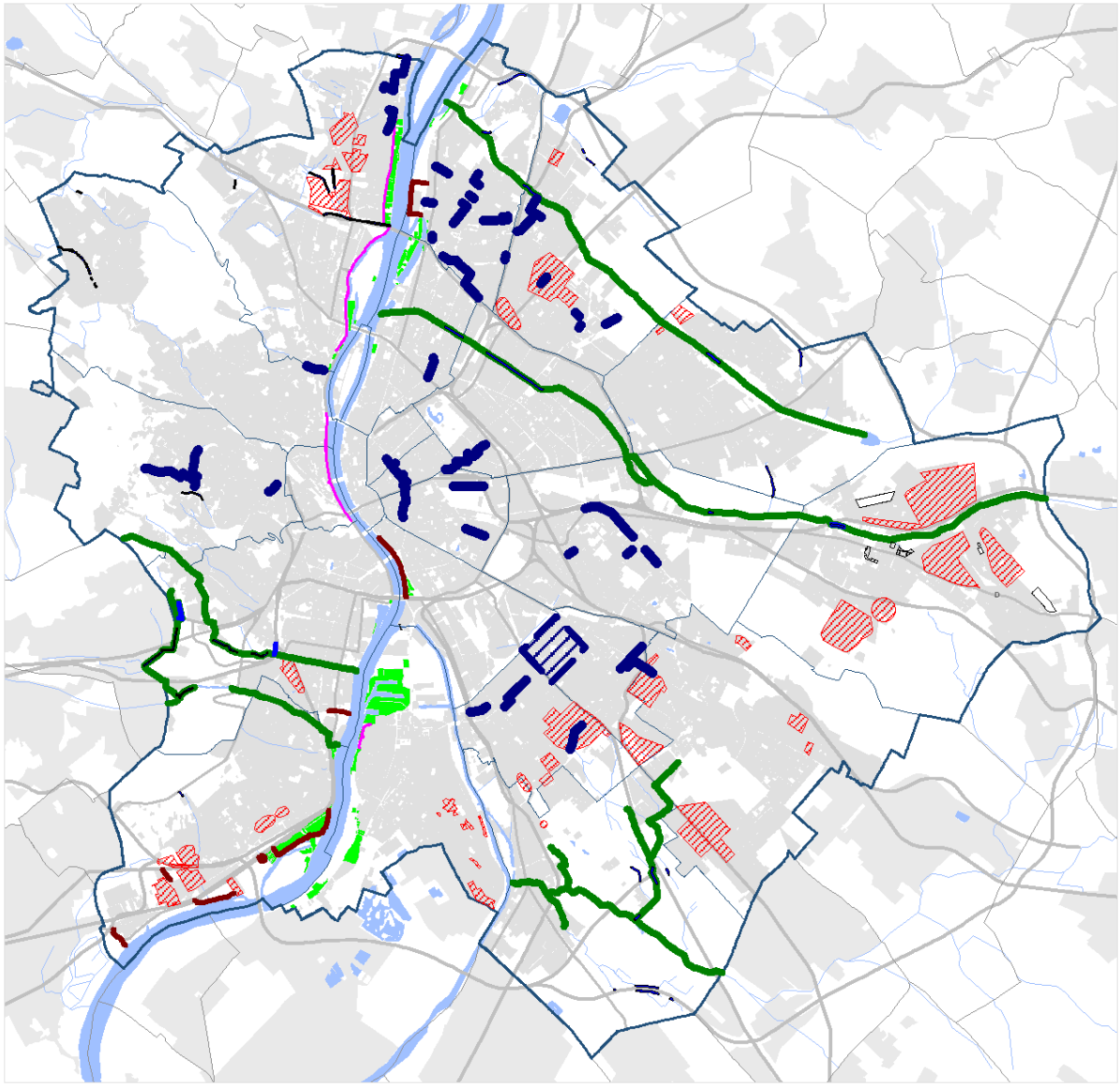
2. **Jogilag rendezetlen patakszakasz**

A teleknyilvántartás és a tényleg állapot között sokszor igen jelentős mértékű eltérések mutatkoznak, így az egyes övezetek nem a szükséges helyre kerülnek, mely később esetleg a telek használatát is veszélyeztethetik.

2-2. táblázat: Közművekkel kapcsolatos problémák és megoldási lehetőségeik

Probléma		Megoldási lehetőség
Területi problémák	Szennyvízelvezetéssel, csapadékvíz elvezetésével érintett problémás területek, csatornaszakaszok	‣ tehermentesítő csatornák kiépítése ‣ szennyvízelvezető rendszer fejlesztése, meglévő csatorna felbővítése a megjelenő igényeknek megfelelően
	Beépített hullámtér	‣ a hullámtereken csak az időszakos funkcióknak (sportolás, rekreáció, kikapcsolódás) megfelelő létesítmények elhelyezése engedélyezhető ‣ az ingatlanok értékének megfelelő védekezési szint kiépítése, további építési lehetőség megtiltásával
	Mélyfekvésű terület	‣ területen belül az érkező vizek kezelése (szikkasztás, tározás) ‣ műszaki megoldással a csapadékvizek „kiemelése", továbbítása a befogadó irányába
Nyomvonalas problémák	Rossz állapotú árvízvédelmi védvonalvonal	‣ növényzet eltávolítása, burkolathibák javítása ‣ teljes árvízvédelmi védvonal felújítása
	Kritikus vízfolyás	‣ növényzet eltávolítása, burkolathibák javítása ‣ közbenső tározók kialakítása, az érkező vízterhelés kiegyenlítése céljából
Jogilag rendezendő problémák	Jogilag rendezetlen és másodrendű árvízvédelmi védvonalszakasz	‣ nyomvonal jogi rendezése
	Jogilag rendezetlen patakszakasz	‣ nyomvonal jogi rendezése ‣ patak nyomvonalának módosítása

2-23. ábra: Közművek, ár- és belvízvédelem (2025)

3. Egyes általános használat szerinti területek és településrészek, infrastruktúra-elemek, valamint az intézkedést, beavatkozást igénylő területek

3.1. Beépítésre szánt területek 612

3.1.1. Kialakult, jelentős fejlesztési potenciállal nem rendelkező, általános használat szerinti területek, valamint az intézkedést, beavatkozást igénylő területek 612

3.1.2. Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező, nem kialakult (alulhasznosított, nem beépített), beépítésre szánt területek hatályos fővárosi településrendezési tervben meghatározott általános használat szerinti területek 613

3.1.3. Beépítésre szánt területek fejlesztési potenciálja 615

3.2. Beépítésre nem szánt területek 616

3.2.1. Kialakult, beépítésre nem szánt területek általános használat szerint 616

3.2.2. Nem kialakult, beépítésre nem szánt területek általános használat szerint 617

3.3. Műszaki infrastruktúra-elemek 618

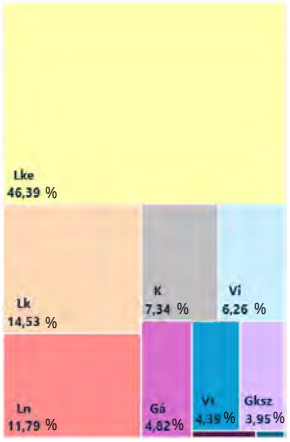
3.3.1. Kialakult műszaki infrastruktúra városi közlekedési elemei 619

3.3.2. Hiányzó műszaki infrastruktúra városi közlekedési elemei 619

3.4. Intézkedést, beavatkozást igénylő területek 620

3.2. Beépítésre szánt területek

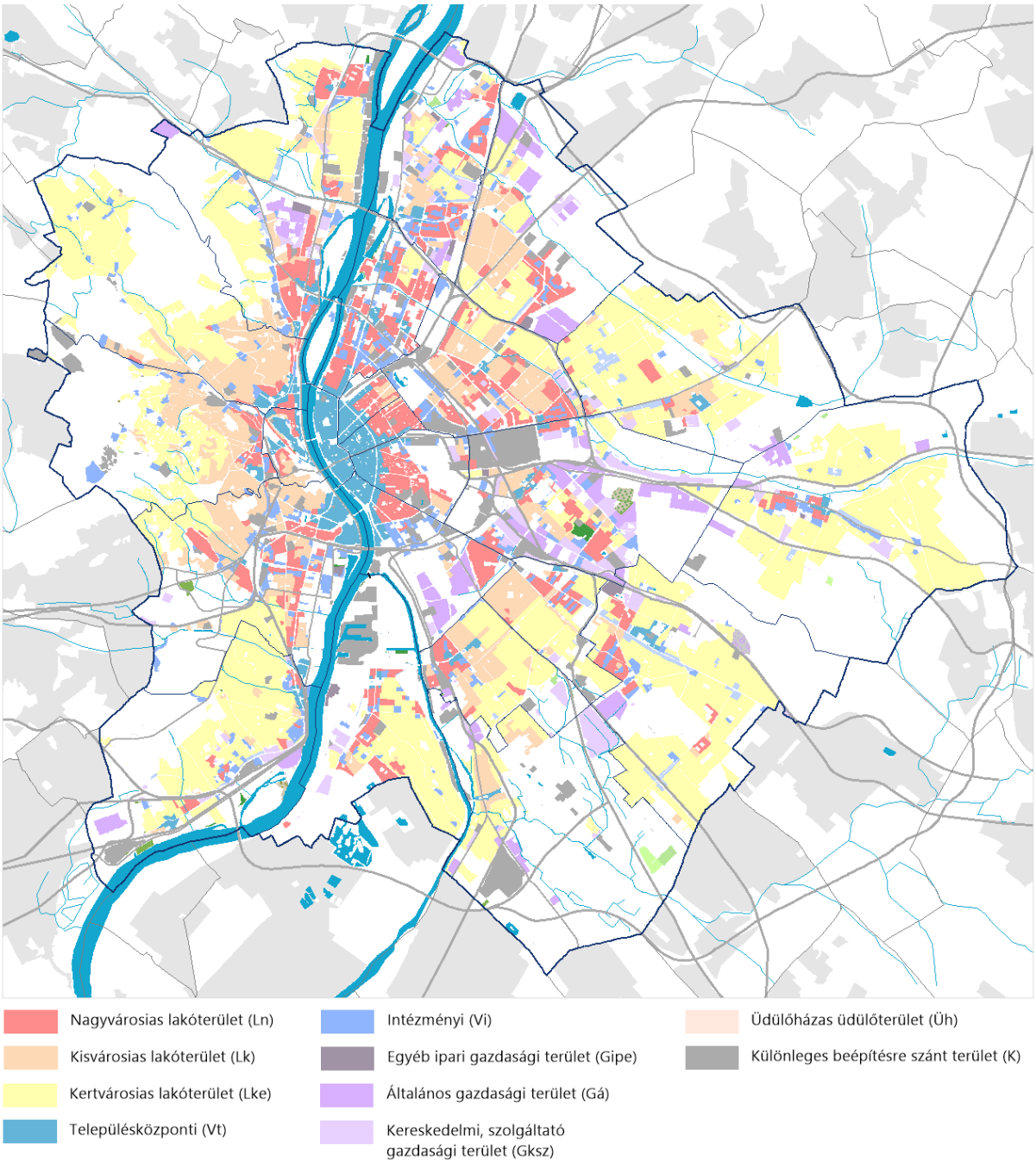
3.2.1. Kialakult, jelentős fejlesztési potenciállal nem rendelkező, általános használat szerinti területek, valamint az intézkedést, beavatkozást igénylő területek

Kialakult, általános használat szerinti területek

A főváros közigazgatási területe 52 512 ha, a beépítésre szánt területe 29 914 ha (56,97%), melyből kialakult, jelentős fejlesztési potenciállal nem rendelkező terület 25 116 ha *(a főváros teljes területének ~48 %, a beépítésre szánt területek 84%-a)*. Kialakult területek azok a tömbök, ahol a karakter kialakult, és fejlesztési lehetőségek elsősorban a meglévő épületek vertikális, illetve horizontális bővítésében, vagy bontás utáni új építésben jelentkezik. Ezen területek zömét a lakóterületek teszik ki (72,7%). A vegyes és a gazdasági területek aránya közel azonos (10,6 % - 9,13 %), az üdülőterületek nagysága minimális, és az összes különleges terület együtt nem éri el a vegyes területek nagyságrendjét (7,34 %).

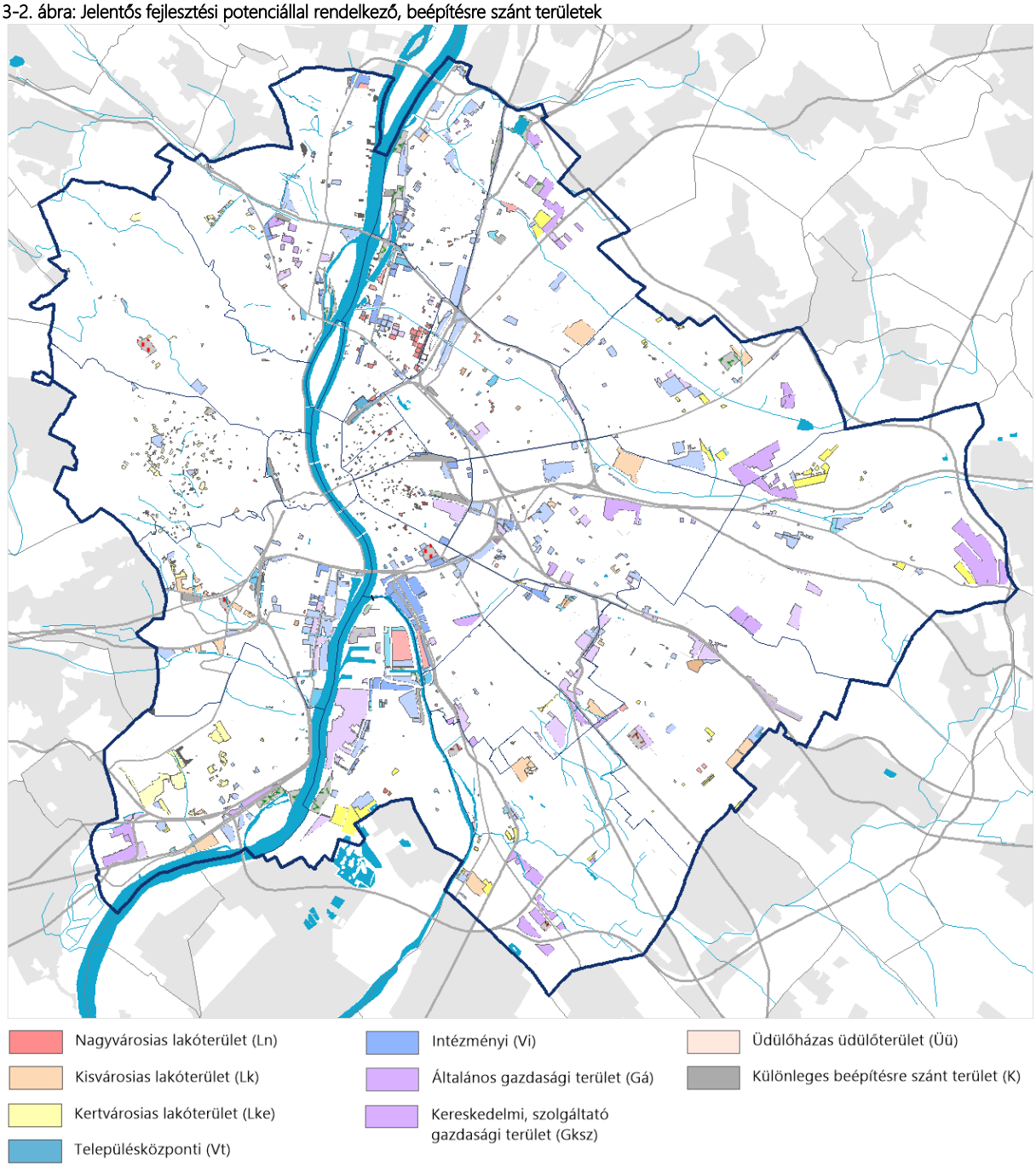
3-1. ábra: Beépítésre szánt területek

3.2.2. Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező, nem kialakult (alulhasznosított, nem beépített), beépítésre szánt területek hatályos fővárosi településrendezési tervben meghatározott általános használat szerinti területek

A főváros közigazgatási területén a jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező, nem kialakult beépítésre szánt terület nagysága 4 798 ha *(a főváros teljes területének ~9 %-a, a beépítésre szánt területek 16%-a)*. A városfejlesztés szempontjából nagy területi tartalékkal rendelkeznek ezek a területek, melyek egyrészt építési joggal rendelkező, használaton kívüli (üres), valamint az alulhasznosított területek/telkek, másrészt a ma építési joggal még nem rendelkező, infrastruktúra függvényében fejleszthető területek, amelyek jellemzően beépítetlenek. Ezen területek jelentős részét a vegyes (Vt és Vi) és a gazdasági területek (Gá, Gksz) adják, közel azonos arányban (34 % - 32 %), míg a lakóterületek 21 %-ot, és az összes különleges terület együtt mindösszesen 9 %-ot tesz ki. Az üdülőterületek mennyisége elhanyagolható (0,3 %), a kétszintű általános használat szerinti jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező területek 2,26 %-ot jelentenek.

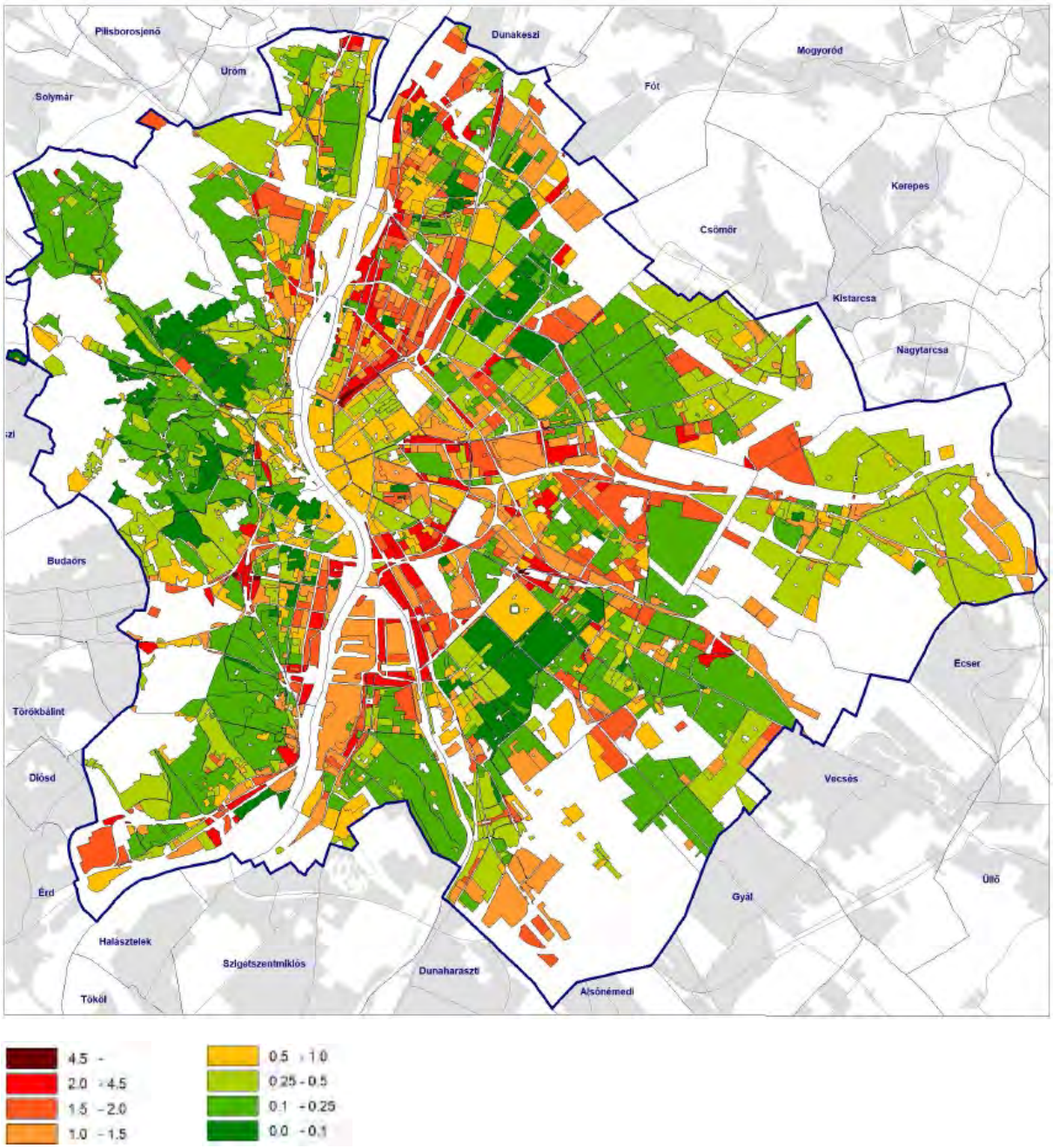
3-2. ábra: Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező, beépítésre szánt területek

3.2.3. Beépítésre szánt területek fejlesztési potenciálja

A beépítésre szánt területek meglévő szintterületi állományából, az egyes területfelhasználási egységekre számolt meglévő sűrűségi érték került összevetésre a hatályos FRSZ tervlapjain meghatározott beépítési sűrűségi értékkel. A két érték különbsége határozza meg az egyes területek fejlesztési potenciálját. Megállapítható, hogy a kialakult, karakterükben megőrzendő területeken is van fejlesztési lehetőség, de természetesen sokkal mérsékeltebb, mint az átalakuló, jelentős változással érintett területeken.

3-3. ábra: Beépítésre szánt területek fejlesztési potenciálja

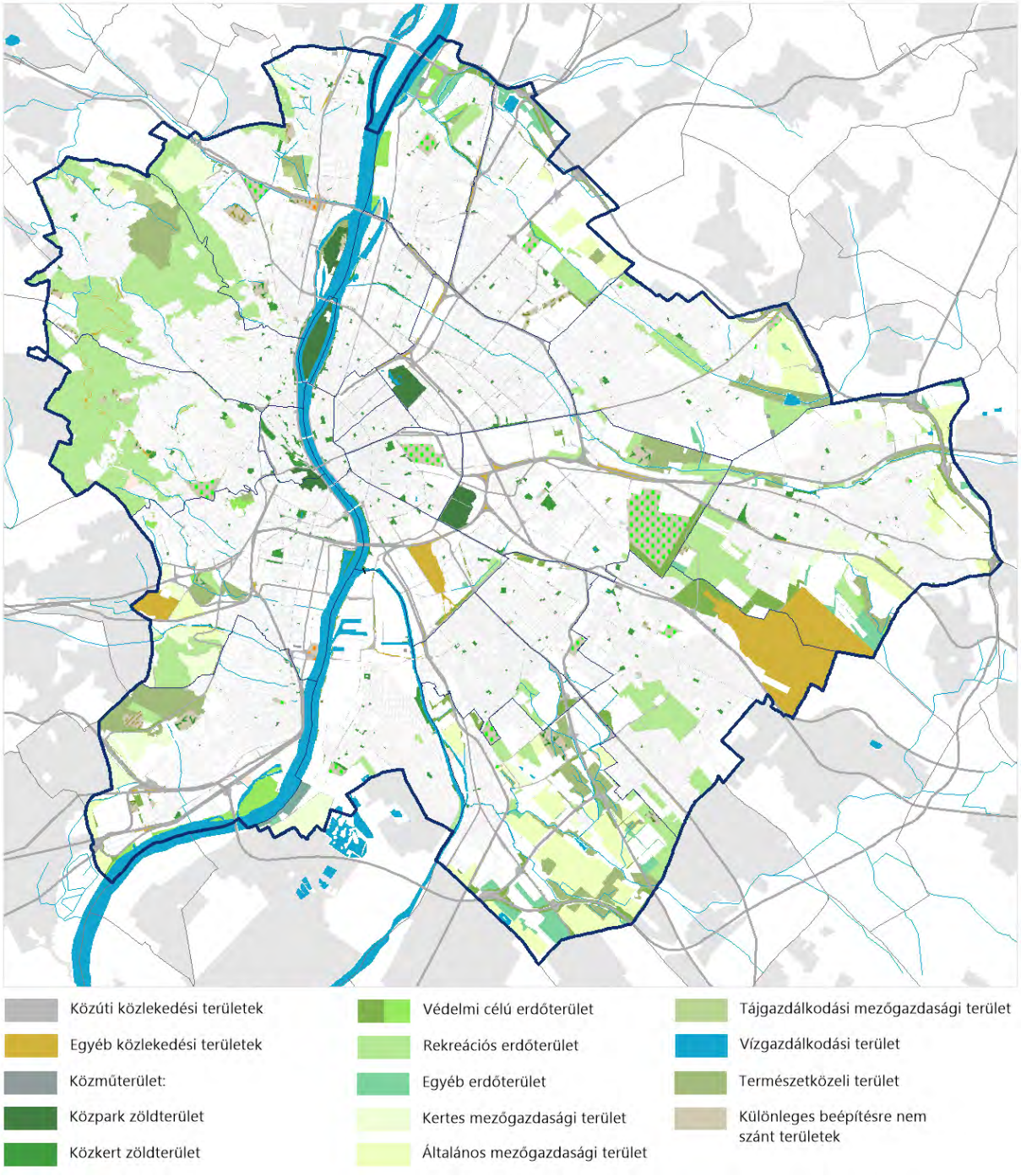
3.3. Beépítésre nem szánt területek

3.3.1. Kialakult, beépítésre nem szánt területek általános használat szerint

A főváros közigazgatási területének beépítésre nem szánt területe 22 598 ha, ami a teljes terület 43,03 %-a, ebből a kialakult, kialakított területek nagysága 18 760 ha *(a főváros teljes területének ~36 %-a, a beépítésre nem szánt területek 83 %-a).*

A természeti környezethez tartozó kialakult területek kiterjedése 14 258 ha. Az infrastruktúrához kapcsolódó területek 4 502 ha-t tesznek ki, amelyből a közlekedéshez tartozók (KÖu, KÖe) 99,2 %-ot, a közművekhez tartozók (Közm, Kb-Vke) 0,8 %-ot tesznek ki.

3-4. ábra: Kialakult, beépítésre nem szánt területek általános használat szerint

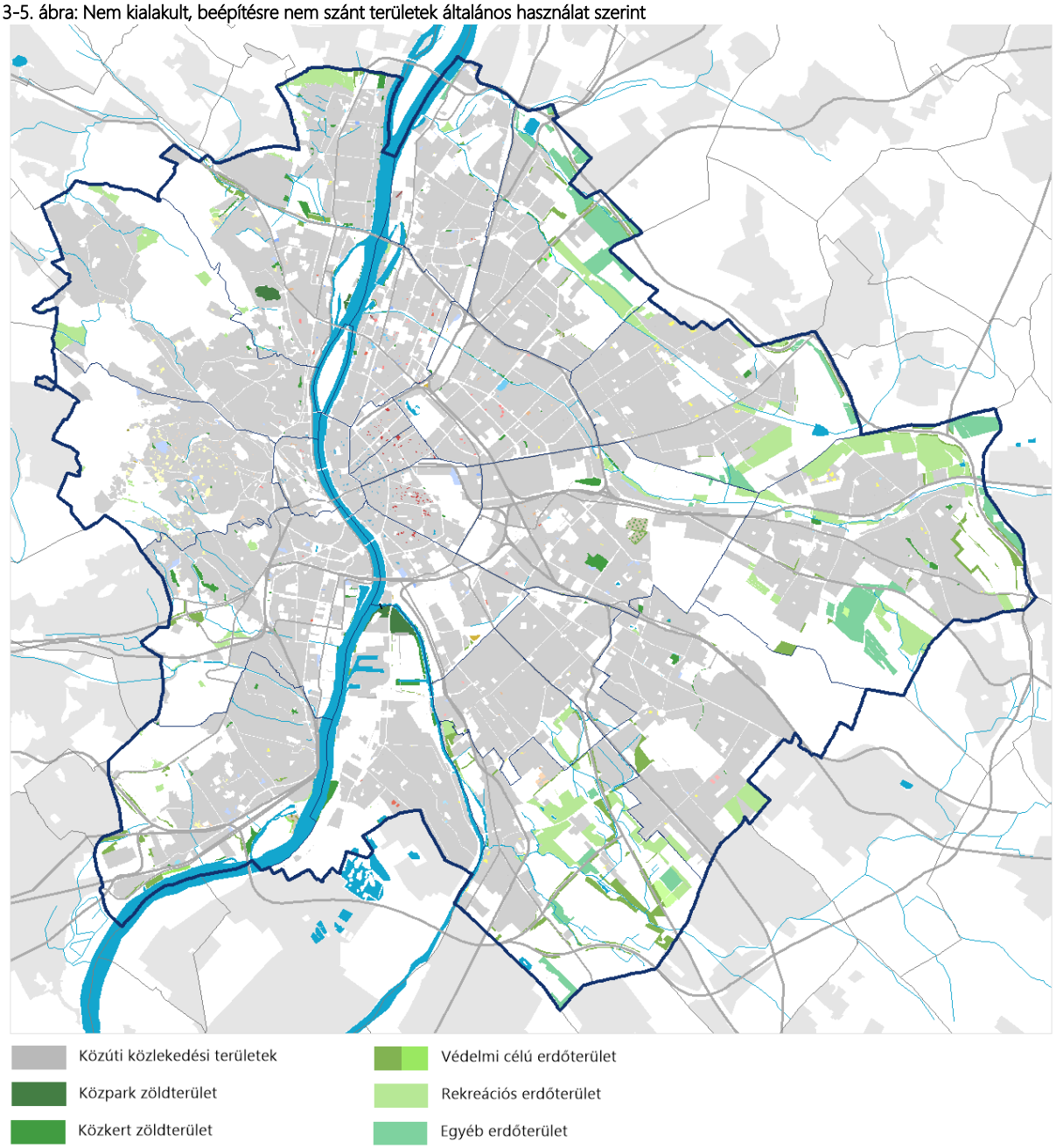

3.3.2. Nem kialakult, beépítésre nem szánt területek általános használat szerint

A főváros közigazgatási területén nem kialakult, nem beépítésre szánt területek nagysága ~3 8 38 ha *(a főváros teljes területének ~7 %-a, a beépítésre nem szánt területek 17 %-a)*.

A természeti környezethez tartozó, nem kialakult, kialakított területek kiterjedése 3 544 ha (92,3 %), a közlekedéshez tartozóké 294 ha (7,7 %).

3-5. ábra: Nem kialakult, beépítésre nem szánt területek általános használat szerint

3.4. Műszaki infrastruktúra-elemek

3-6. ábra: Műszaki infrastruktúra-elemek

3.4.1. Kialakult műszaki infrastruktúra városi közlekedési elemei

A várost működtető közlekedési elemek, annak eddigi fejlődését követve elsősorban a belső és az átmeneti zóna területén helyezkednek el.

3.4.2. Hiányzó műszaki infrastruktúra városi közlekedési elemei

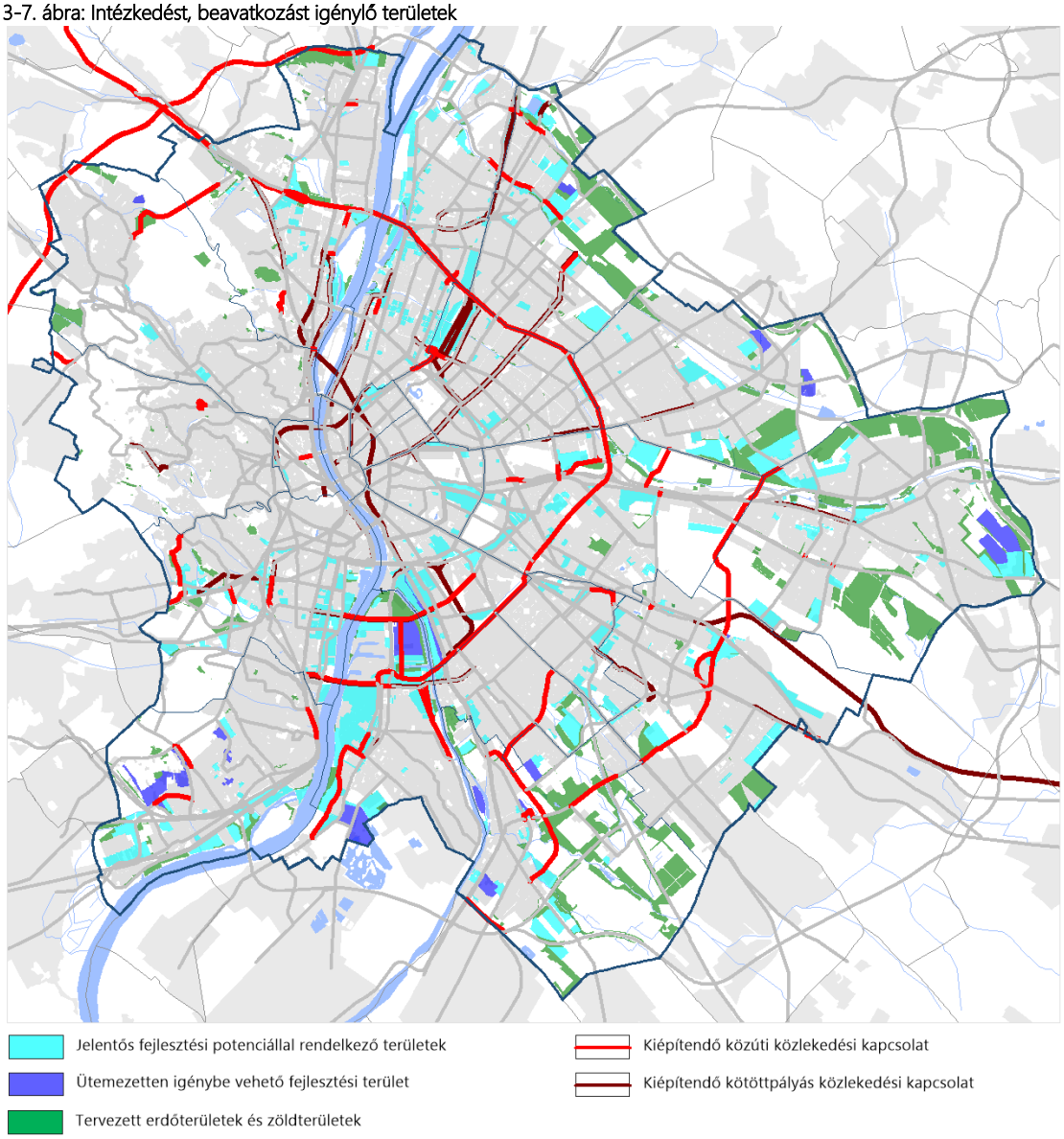
A beépítésre szánt területek fejlesztési potenciáljának megfelelően, a városi léptékben hiányzó közlekedési elemek az átmeneti és az elővárosi zóna területén helyezkednek el, vagy ott lévő elemeket kötnek össze.

3.5. Intézkedést, beavatkozást igénylő területek

A 2.2. fejezet, valamint a fentiek alapján meghatározhatóak azok a területek, amelyek a Településfejlesztési tervben – a Stratégia és a Cselekvési program révén – intézkedést, beavatkozást igényelnek.

A városban számottevő mértékű olyan tartalékterület található, amely jelenleg részben használaton kívüli, részben alulhasznosított, ezáltal **jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik.** Kijelölésük előmozdíthatja a területek átalakulását, belső tagolásuk, differenciált használatuk változását. Ezen változással érintett területek egy része – döntően a jelenlegi külterületen – zöldmezős, beépítésükre tehát csak indokolt esetben, és akkor is csak megfelelő **ütemezés** mellett, az igénybevételükhöz szükséges külső műszaki infrastruktúra megvalósítását követően kerülhet sor. Beavatkozást igényelnek azok a **tervezett erdő- és zöldterületek** is, amelyeken jelenleg vagy még nem történt meg az erdőtelepítés, vagy – a zöldterületek esetében – a rekreációs használatra (építésföldtani vagy tulajdonjogi korlátozás okán) jelenleg még nem, vagy csak korlátozottan alkalmasak. A város kiegyensúlyozott térszerkezetének kialakítása, illetve az eltérő használatú, beépített vagy fejlesztésre szánt területek egymástól való elhatárolásának csökkentése több összetevő révén érhető el, amelynek egyik eleme az egyes területrészek közötti (zökkenőmentes) **közúti és kötöttpályás közlekedési kapcsolatok** megteremtése.

3-7. ábra: Intézkedést, beavatkozást igénylő területek

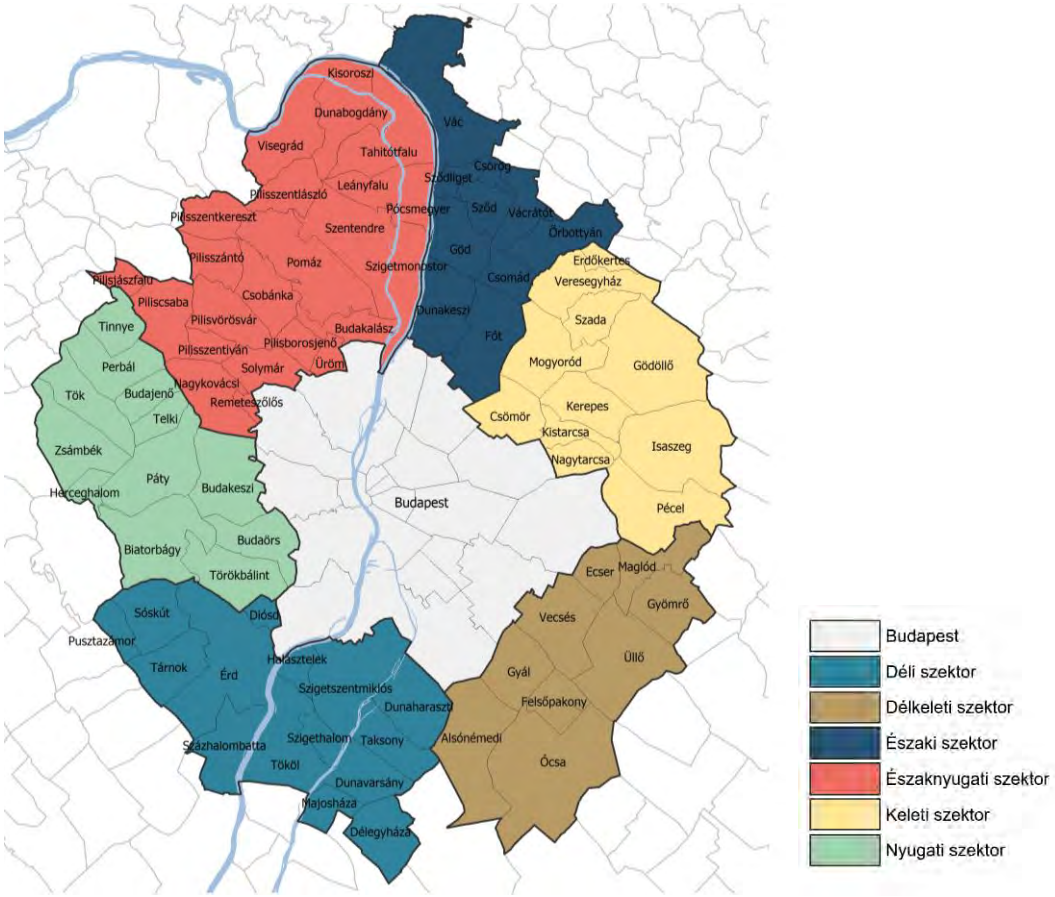

FOGALOMMAGYARÁZAT

adaptáció: Az éghajlatváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodást szolgáló intézkedések összessége, mint pl. hőhullámokra, intenzív csapadékeseményekre való felkészülés a zöld-és kék infrastruktúra komplex fejlesztésével (forrás: Budapest Fenntartható Energia-és Klíma Akcióterve 2021).

agilis tervezés: a szoftverfejlesztésben alkalmazott módszertan átvétele szolgáltatás-tervezésben, ahol a cél rögzített, de az ahhoz elvezető út szükségszerűen módosul, folyamatosan javul. Lényeges elemei például, hogy a változásokra történő reagálás fontosabb, mint a tervek merev követése; fontos szerepe van az ügyféllel történő együttműködésnek, visszajelzéseknek, az adatoknak, az iteratív tervezési folyamatnak, tesztelési fázisoknak. (forrás: https://www.gov.uk/service-manual/service-standard/point-7-use-agile-ways-of-working)

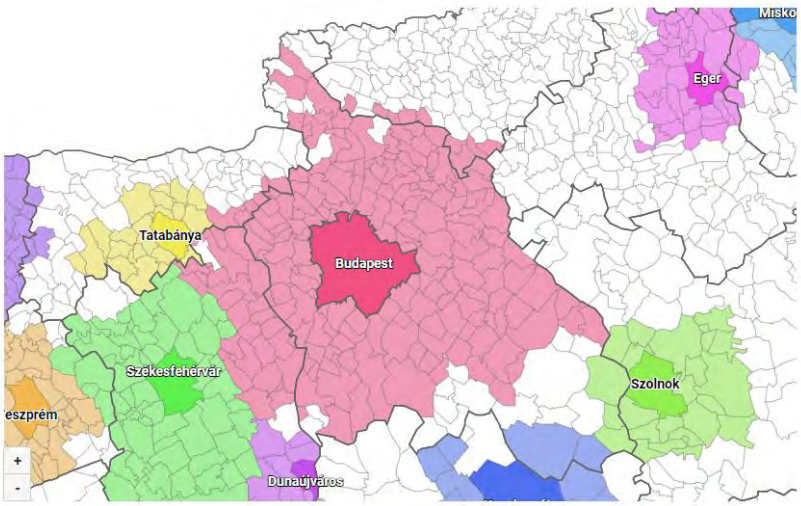
budapesti agglomeráció: a 2018. évi CXXXIX. törvény 1/1. melléklet szerinti települések (Budapest + 80 település, pl.: Alsónémedi, Biatorbágy, Budajenő stb.)

Budapest funkcionális várostérsége:

Az Urban Audit adatgyűjtés tárgyát képező magyarországi városok és funkcionális várostérségek főbb adatai, 2020 (Forrás: https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_urban_audit):

Funkcionális várostérség neve	Települések száma	Teljes népesség (fő)	Lakásállomány (db)	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	Város neve	Teljes népesség (fő)	Lakásállomány (db)	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)
Budapesti	199	3 014 944	1 412 092	48 587	Budapest	1 750 216	930 714	26 963

Forrás: https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_urban_audit

EU Fehér könyv: Európai Unió (EU) által készíttetett és elfogadott dokumentum, amely az EU tevékenységének egy meghatározott szakterületére vonatkozó javaslatokat tartalmaz.

externális költség: olyan költség mely nem az elsődleges szereplőnél jelentkezik, ugyanakkor szoros összefüggésben van a folytatott gazdasági tevékenységgel.

intelligens szakosodási stratégiát (S3): egy szakpolitikai eszköz, amelyet az Európai Unióban a 2014-2020-as időszak óta alkalmaznak a nemzeti és regionális gazdaságok fejlesztéséhez és az ipari átalakuláshoz, digitalizációhoz történő strukturális alkalmazkodás erősítése érdekében. Az intelligens szakosodással a kutatás és az innováció a regionális fejlesztés eszközeként jelenik meg, helyi alapú megközelítés, amely a területen rendelkezésre álló eszközökre és erőforrásokra épül. Az S3-aknak meg kell határozniuk és korlátozott számú területre, az úgynevezett S3 beruházási prioritásokra kell összpontosítaniuk a forrásokat. Az S3-ak megkövetelik a négyes spirál (quadruple helix) érdekelt feleitől (közszféra, kutatás, magánszektor és civil társadalom), hogy vegyenek részt a stratégia teljes ciklusában. (forrás: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/s3-community-of-practice/about_en)

intermodális központ: városközponti funkcióval rendelkező intermodális csomópont, ahol az intermodális csomópont különböző közlekedési hálózatok kapcsolódási pontja pl.: vasúti, helyi és helyközi autóbusz pályaudvar egy helyszínen.

Közép-Magyarország (HU1): Budapest + Pest megye

„korábbi" Közép-magyarországi régió megszűnt: **Budapest régió** (HU11) és **Pest megye régió** (HU12) önállóan (NUTS 2 kód) (NUTS2)

kékinfrastruktúra: Vízfolyások, vízfelületek és vizes élőhelyek összessége, melyek a zöldinfrastruktúra részét képezik.

Kiss and Ride/Kiss and Drive/Kiss and Go: (jelentése puszilj és utazz) olyan közlekedési létesítmény, ahol a gépjárművek félreállhatnak arra az időre, amíg a tömegközlekedési eszközhöz vagy egyéb utazási célhoz (pl. iskola) tartó vagy onnan érkező utasukat kirakják, vagy felveszik.

közösségi lakhatás (co-housing): A kollektív tulajdonú lakhatási modell a megfizethető lakásszektor bővítésének egyik fontos eszköze lehet. Bár a közösségi lakhatásnak vagy co-housingnak vannak teljesen piaci alapú formái is, amelyeknek nem szükségszerűen része a széles körű megfizethetőség, ezekre a jelen koncepció nem tér ki. A kollektív tulajdonú lakhatási formák lényege, hogy a tulajdonosi jogok (többségükben) nem egyes háztartásokhoz, hanem a lakókból álló közösség egészéhez kapcsolódnak. Az épület lakóközössége egy, a hagyományos társasháznál szorosabb együttműködésre épülő szervezetet alkot, amely jogi formáját tekintve lehet egyesület, nonprofit kft., nonprofit zrt. vagy lakásszövetkezet.

megfizethető lakhatás: A lakhatás megfizethetősége több dimenzió mentén is értelmezhető fogalom. Egyrészt arra utal, hogy a lakhatás költségeinek megfizetése után mennyi jövedelme marad a háztartásnak egyéb költségekre, másrészt pedig arra, hogy mennyire elérhető a háztartások számára a lakhatás: tudnak-e lakást vásárolni, bérelni, illetve annak költségeit meg tudják-e fizetni (forrás: Éves jelentés a lakhatási szegénységről, 2023 Habitat of Humanity Magyarország, hivatkozva Brieri, D.S. (2014). Housing Affordability. In: Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research,2971-2975)

Mesterterv: A Mesterterv olyan alapvető fontosságú dokumentum, amely hosszú éveken keresztül biztosítja az építési szabályzaton alapuló, konkrét fejlesztési javaslat sikeres megvalósítását. A Mesterterv egy állapotkövető stratégiai dokumentum, amely a jövőbeli fejlődés irányításának eszköze. Készítésében az önkormányzat, a helyi közösség, az ingatlantulajdonosok és a fejlesztők is részt vesznek a közös vízió kialakítása érdekében. A Mesterterv elemzést és javaslatokat tartalmaz egy terület népességére, gazdaságára, lakhatására, közlekedésére, közösségi létesítményekre és egyéb területfelhasználására vonatkozóan. A városépítészeti léptékű terv az épített elemek karakterét határozza meg a szabályozási tervnél részletesebben, de az építészeti engedélyezési tervnél sematikusabban, tartalma a környezet felmérésén, fizikai jellemzőkön, valamint a társadalmi és gazdasági viszonyokon alapul, funkciója a terület fenntarthatósága érdekében a városi környezet alakítására vonatkozó javaslatok integrált megközelítése. A városátalakításról szóló kezdeményezések általában hosszú távú javaslatok, fontos, hogy a Mesterterv állapotkövető dokumentum legyen, amely képes a projekt idővel változó feltételeit követni, így a különböző ütemek megvalósulása során azok hatásai visszacsatolásként beépülhetnek a tervbe. A Mesterterv egy kifinomult "modellként" írható le, amely összességében több réteg integrált, működőképes terve:

- megmutatja, hogyan kapcsolódnak egymáshoz a fejlesztési terület és a környező városrész utcái, terei és szabad terei, meghatározza a meglévő városszerkezethez való illeszkedés módját,

- meghatározza az épületek magasságát, volumenét és tömegformálását,
- meghatározza az épülettömegek kialakítására vonatkozó előírásokat, az épületek karakterének, minőségének és anyaghasználatának tekintetében.
- meghatározza az épületek és a közterületek közötti javasolt kapcsolatokat,
- meghatározza a megengedett tevékenységek/rendeltetések eloszlását, arányát,
- meghatározza a gyalogos, kerékpáros, közúti és közösségi közlekedési hálózatát, valamint a városüzemeltetési szempontból szükséges járművek közlekedési lehetőségeit.
- meghatározza a közművek megvalósítását,
- bemutatja, hogy egy új, városias jellegű városrész mennyire jól integrálódik a környező városi környezetbe és a természeti környezetbe,
- meghatározza a zöldfelületek elhelyezkedését, nagyságát és azok arányát az épített környezethez képest,
- meghatározza a helyi közösség támogatásának, helyi gazdaság erősítésének módját és a szociális szempontok érvényesülését.

Ahhoz, hogy egy Mesterterv teljes legyen, pénzügyi, gazdasági és szociálpolitikai dokumentumoknak és megvalósítási mechanizmusoknak kell ezt alátámasztaniuk.

metropolisz térség: A metropolisz térség olyan településrendszer, mely egy nagyvárosból (külvárosaival együtt) és a kapcsolódó vonzáskörzetéből áll, mely több különböző méretű városi központot foglalhat magába. (Budapest metropolisz térsége: Közép-Magyarország (NUTS 1 kód) (NUTS1))

mitigáció: Az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló intézkedések összessége, mint pl. az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, üvegházhatású gáz-elnyelő képesség növelése erdőtelepítéssel, zöldfelületek kialakításával (forrás: Budapest Fenntartható Energia-és Klíma Akcióterve 2021).

multimodális: személy vagy áruszállítás egy szerződés/jegy keretében két különböző közlekedési móddal (pl.: közút és vasút).

non-profit bérlakásszektor: külső szereplők által működtetett lakásügynökségek, a nonprofit szereplők lakásbérleti programjai, vagy a hosszú távon megfizethető, használati jogon alapuló lakásszövetkezetek (forrás: Lakhatási Minimum 2024)

ökoszisztéma szolgáltatások: Azok a javak (termékek és szolgáltatások), amelyeket az ökológiai rendszer természetes vagy átalakított formájában nyújt, növelve a társadalom és a tagjainak jóllétét (forrás: a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 4. § r) pont). Ezek a szolgáltatások nélkülözhetetlenek az emberi jólét és a gazdasági tevékenységek szempontjából, mivel közvetlenül vagy közvetve támogatják az életminőséget és a természeti erőforrások fenntartható használatát. Az ökoszisztéma szolgáltatásokat négy fő kategóriába sorolhatjuk: szabályozó, ellátó, támogató és kulturális szolgáltatások.

önmagát magyarázó út: olyan úthálózati elem, amely funkciójának megfelelően tervezett, épített és karbantartott, egyértelmű forgalomtechnikai eszközökkel rendelkezik, csökkentve a közúti balesetek előfordulási valószínűségét. Az önmagát magyarázó utak hálózata az ún. megbocsátó úthálózat.

B+R tároló (Bike and Ride): a személygépjárművek közlekedési eszközváltását biztosító, ún P+R rendszerű parkolóknak megfelelő, a kerékpárok tárolására szolgáló létesítmény.

perc alapú elérési távolság kvantitatív mérése: a funkcionális ellátottság, az elérhetőségek gyalogos izokrón térképen alapuló vizsgálata. Az izokrón térkép adott időküszöbön belül (5-10-15-20 perc) egy pontból, egyenlő gyaloglási idővel elérhető területet ábrázol nyílt forráskódú adatok felhasználásával, térinformatikai szoftver segítségével. A vizsgálathoz a Fővárosi Önkormányzat Kompakt város tanulmányhoz elkészített adatbázisa os felhasználható az objektíven összehasonlítható eredmények érdekében.

szürke infrastruktúra: Anyag, energia vagy információ továbbítását, tárolását vagy felhasználását segítő, valamint a szállítást és közlekedést biztosító épített, művi infrastruktúraelemek összessége (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

települési zöldfelület: A településen lévő fával, cserjével, lágyszárúakkal állandóan borított területek, valamint a tavak és vízfolyások, amelyek életteret és árnyékoló vagy párologtató felületükkel klimatikus kiegyenlítést biztosítanak (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

települési zöldinfrastruktúra elem: a települési zöldinfrastruktúra szerkezetét adó vonalas vagy foltszerű, zöldfelülettel vagy vízfelülettel borított, ökoszisztéma szolgáltatást nyújtó területek, különösen a fasor, közkert, közpark, magánkertek, vízfolyás és állóvíz, valamint egyéb, a településterv zöldinfrastruktúra munkarészében meghatározott, településszerkezeti jelentőségű zöldfelületek, amelyek együttesen alkotják a települési zöldinfrastruktúrát (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

településtervezési szabályzat (TTSZ): a fejlesztési terv és a rendezési terv, a településképi rendelet, a településrendezési eszköz, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézmények előkészítésének és módosításának támogatása érdekében, azok összeállításának műszaki elvárásait és egyeztetésének technikai szabályait e rendelettel összhangban megállapító tervezési segédlet, amely a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján kerül közzétételre azzal, hogy a településterv készítése és azt követő módosításakor alkalmazása kötelező, a településrendezési eszköz módosításakor alkalmazása ajánlott, de nem kötelező. (419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 1. §)

természetalapú megoldások: Komplex gyűjtőfogalom, olyan tevékenységek összessége, melyek az ökoszisztémák védelmét, helyreállítását, a velük való fenntartható gazdálkodást szolgálják. Közös jellemzőjük, hogy egymással szinergiában képesek környezeti, társadalmi és gazdasági előnyöket nyújtani: azaz egyszerre növelik a biológiai sokféleséget, egy terület ellenállóképeségét és az emberi alkalmazkodóképességet a klímaváltozás negatív hatásaival szemben (forrás: Nemzetközi Természetvédelmi Szövetség (IUCN) és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) meghatározása alapján).

városi zöldövezet: Olyan biológiailag aktív, rendszeresen növényzettel fedett területek összessége a városok közelében, vagy azok körül, amely a beépítéstől állandó jelleggel megóvásra kerül, így gátolva a települések összenövését (forrás: Ongjerth 1998[1]).

zöldfelületi intenzitás: A település élhetőségének egyik meghatározó indikátora. A zöldfelület-intenzitás megmutatja, hogy mekkora az adott területrészre eső zöldfelület síkbeli kiterjedésének aránya és az egészségi állapotának mértéke (forrás: Budapest környezeti állapotértékelése 2024).

zöldhálózat: Korlátozások nélkül, vagy részbeni korlátozással mindenki számára hozzáférhető, meghatározó növénystruktúrával rendelkező terek rendszere, mely területi és lineáris zöldfelületi elemekből áll (forrás: Almási 2007[2]).

zöldfelületi elem: A települési zöldinfrastruktúra növényi alkotórészei, különösen fa, cserje, lágyszárú, gyep (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

zöldterület: A zöldterület településrendezési jogi fogalom. A zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület, amely a település zöldinfrastruktúrával való ellátottságát, klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, valamint a pihenést és testedzést szolgálja. A zöldterület általános használata szerint közpark vagy közkert lehet (forrás: a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 31. § (1) bekezdés).

---

[1] ONGJERTH R. (Szerk.) (1998): A szuburbanizációs lakáskérdés megoldásának vizsgálata; Zöldövezet (zöld gyűrű, zöld ék) létrehozása és fenntartása az angol Green Belt rendszer tapasztalatainak figyelembevételével. Elemző tanulmány. Budapest: Studio Metropolitana Urbanisztikai Kutató Központ, 54 p.; p. 5.

[2] ALMÁSI B. (2007): A zöldhálózat tervezés metodikai fejlesztése Budapest peremterületének példáján. Budapesti Corvinus Egyetem. Doktori értekezés.

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

III. KÖTET: MELLÉKLET

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet
véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Tartalomjegyzék

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

I. kötet Helyzetértékelés

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

II. kötet Helyzetértékelés

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ

III. kötet Mellékletek

M0. Népszámlálási adatok 621

M4. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása 641

M9. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat 776

M10. Az épített környezet vizsgálata 799

M13. Közlekedés 807

M14. Közművesítés 824

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BATrT: Trtv. harmadik része (Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve)

BFRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata a Fővárosi településterv részeként

BGYH Zrt.: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.

BKM: Budapesti Közművek Nonprofit Zrt.

BMSZKI: Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

BMT: 856/2023 (X.25.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Budapesti mobilitási terv

Budapest 2030: Budapest hosszú távú városfejlesztési koncepciója

BVKSZ: Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat

CEB: Európa Tanács Fejlesztési Bank (The Council of Europe Development Bank)

DÉSZ: Duna-parti építési szabályzat

EBP: Egészséges Budapest Program

EIB: Európai Beruházási Bank

EIT: Európai Innovációs és Technológiai Intézet

EIT KIC: Tudás- és Innovációs közösségei (Knowledge and Innovation Community), melyet az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) 2010-ben alapított.

ÉKM: Építési és Közlekedési Minisztérium

ERFA: Európai Regionális Fejlesztési Alap, az az európai kohéziós politika egyik fő pénzügyi eszköze

ESG: olyan fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó szempontrendszer, amely egy adott vállalkozásnál a környezetre, a társadalomra és az irányításra vonatkozó hatásokat és faktorokat értékeli fenntarthatósági szempontból, a vállalatoktól elvárt jelentéstételt a 2023. évi CVIII. törvény szabályozza

ESZA+: Európai Szociális Alap Plusz, a humántőke-befektetések és a szociális jogok európai pillére végrehajtásának fő eszköze az Európai Unióban

ETS rendszer: Az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere

Étv.: 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

FCSM: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

FKT: Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa

FRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata

FSZKT: Fővárosi Szabályozási Keretterv

FTFT: Fővárosi településfejlesztési terv

FTT: Fővárosi településterv

HÉSZ: helyi építési szabályzat

HFT: Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve

HIPA: helyi iparűzési adó

HMKE: háztartási méretű kiserőmű

HMV: használati melegvíz

HuHa: hulladékhasznosító mű

IKOP Plusz: Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz
ITP: Integrált Területi Program
ITS: Integrált településfejlesztési stratégia
KEHOP Plusz: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz
Kerékpárforgalmi főhálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KÉSZ: kerületi építési szabályzat
KöTv.: A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
Közúthálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KSZT: kerületi szabályozási terv
KVSZ: kerületi városrendezési és építési szabályzat
Kvt: 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
MAVIR: Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító
MEKH: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal
Méptv.: 2023. évi C. törvény a magyar építészetről
MMF: Az Európai Unió többéves pénzügyi kerete, hétéves időszakokat ölel fel
NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
OFTK: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
OTÉK: 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
Otthon Budapesten: 884/2021. (IV. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia
OTrT: Trtv. második része (Országos Területrendezési Terv)
PV: fotovoltaikus
RRF: Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz
SECAP: Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv
SUMP: Fenntartható Városi Mobilitási Terv (Sustainable Urban Mobility Plan)
TÉKA: 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról
TOP Plusz: Területfejlesztési Operatív Program Plusz
Trk.: A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet
Trtv.: 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
TSZT: Budapest főváros településszerkezeti terve
TTSZ: Településtervezési szabályzat
VER: Villamosenergia-rendszer
VÉSZ: Városligeti Építési Szabályzat

Fővárosi településterv

III. Mellékletek

M0. Népszámlálási adatok

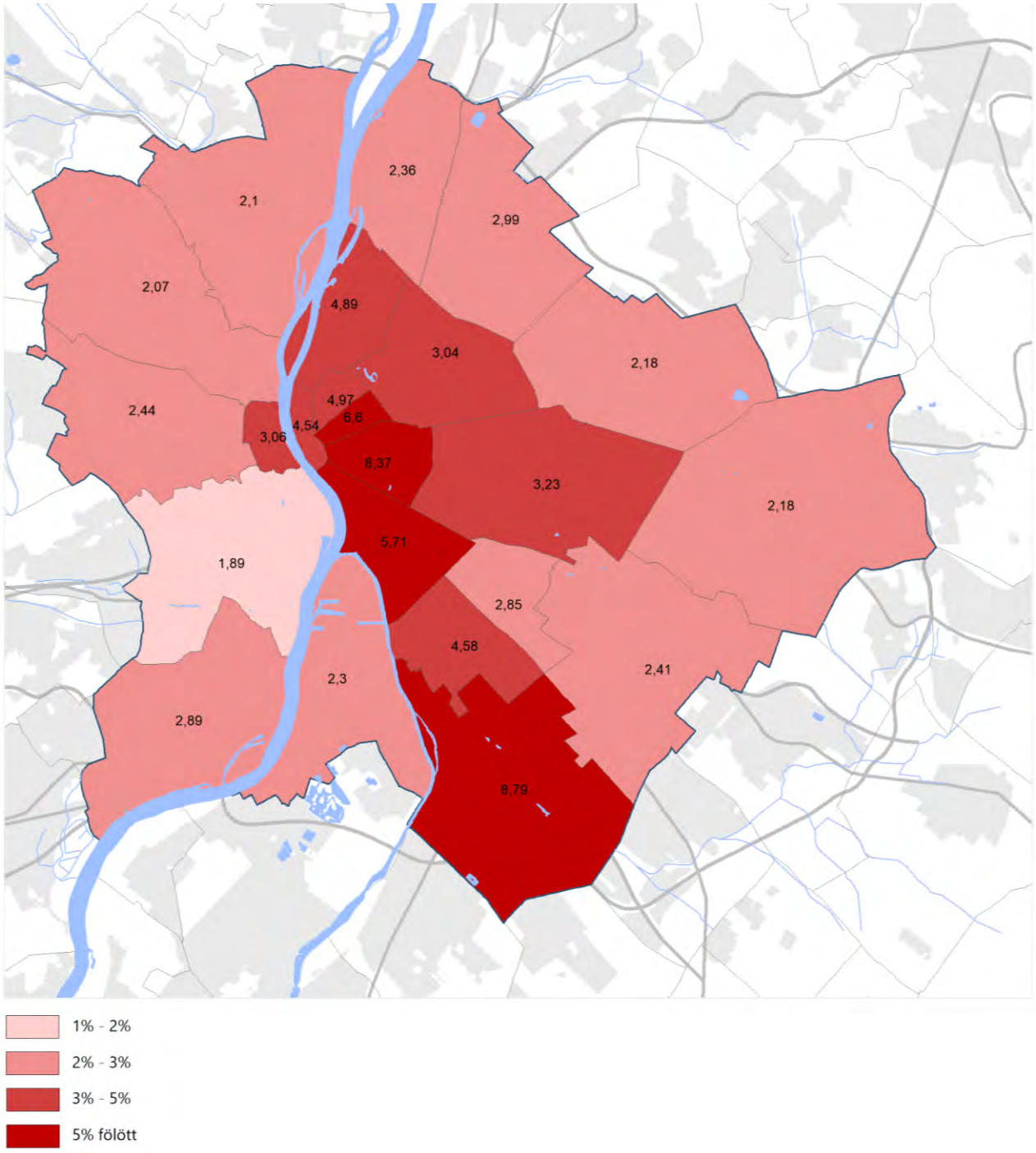
A mellékletben szereplő tematikus térképek a ☞ *01. A településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok* ☞ *06. A település társadalma* és ☞ *07. A település humán infrastruktúrája* fejezetekhez tartozó további térképes feldolgozásokat tartalmazza kerületi bontásban. A tematikus térképek a Központi Statisztikai Hivatal (www.ksh.hu) egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállomány felhasználásával készültek. A térképek és az azt megalapozó számítások a BFVT Kft., mint szerző szellemi termékei.

Térképek jegyzéke

1. ábra: Substandard lakások aránya a kerületi lakásállományon belül (%), 2011 623
2. ábra: Substandard lakások aránya a kerületi lakásállományon belül (%), 2022 624
3. ábra: Foglalkoztatott személy nélküli háztartások aránya (%), 2011 625
4. ábra: Foglalkoztatott személy nélküli háztartások aránya (%), 2022 626
5. ábra: háztartások aránya munkanélküli személlyel (%), 2021 627
6. ábra: háztartások aránya munkanélküli személlyel (%), 2022 628
7. ábra: A kerületi lakónépességen belül azok aránya, akik lakásukkal megegyező kerületben dolgoznak (%), 2022 629
8. ábra: A kerületi lakónépességen belül azok aránya, akik lakóhelyükkel nem megegyező kerületben dolgoznak (%), 2022 630
9. ábra: A kerületi lakónépességen belül azok aránya, akik agglomerációs övezetben lévő településen dolgoznak (%); 2022 631
10. ábra: közösségi közlekedést használók gyakorisága azok körében, akik lakóhelyüktől eltérő kerületben dolgoznak (%); 2022 632
11. ábra: személygépkocsit használók gyakorisága azok körében, akik lakóhelyüktől eltérő kerületben dolgoznak (%); 2022 633
12. ábra: kerékpárt használók gyakorisága azok körében, akik lakóhelyüktől eltérő kerületben dolgoznak (%); 2022 634
13. ábra: közösségi közlekedést használók gyakorisága azok körében, akik az agglomerációs övezetben dolgoznak (%); 2022 635
14. ábra: személygépkocsit használók gyakorisága azok körében, akik az agglomerációs övezetben dolgoznak (%); 2022 636
15. ábra: agglomerációs övezetből Budapestre költözöttek száma kerületenként (fő); 2022 637
16. ábra: agglomerációs övezetből Budapestre költözöttek megoszlása kerületek között (%); 2022 638
17. ábra: más vidéki településekről Budapestre költözöttek száma kerületenként (fő); 2022 639
18. ábra: más vidéki településekről Budapestre költözöttek megoszlása kerületek között (%); 2022 640

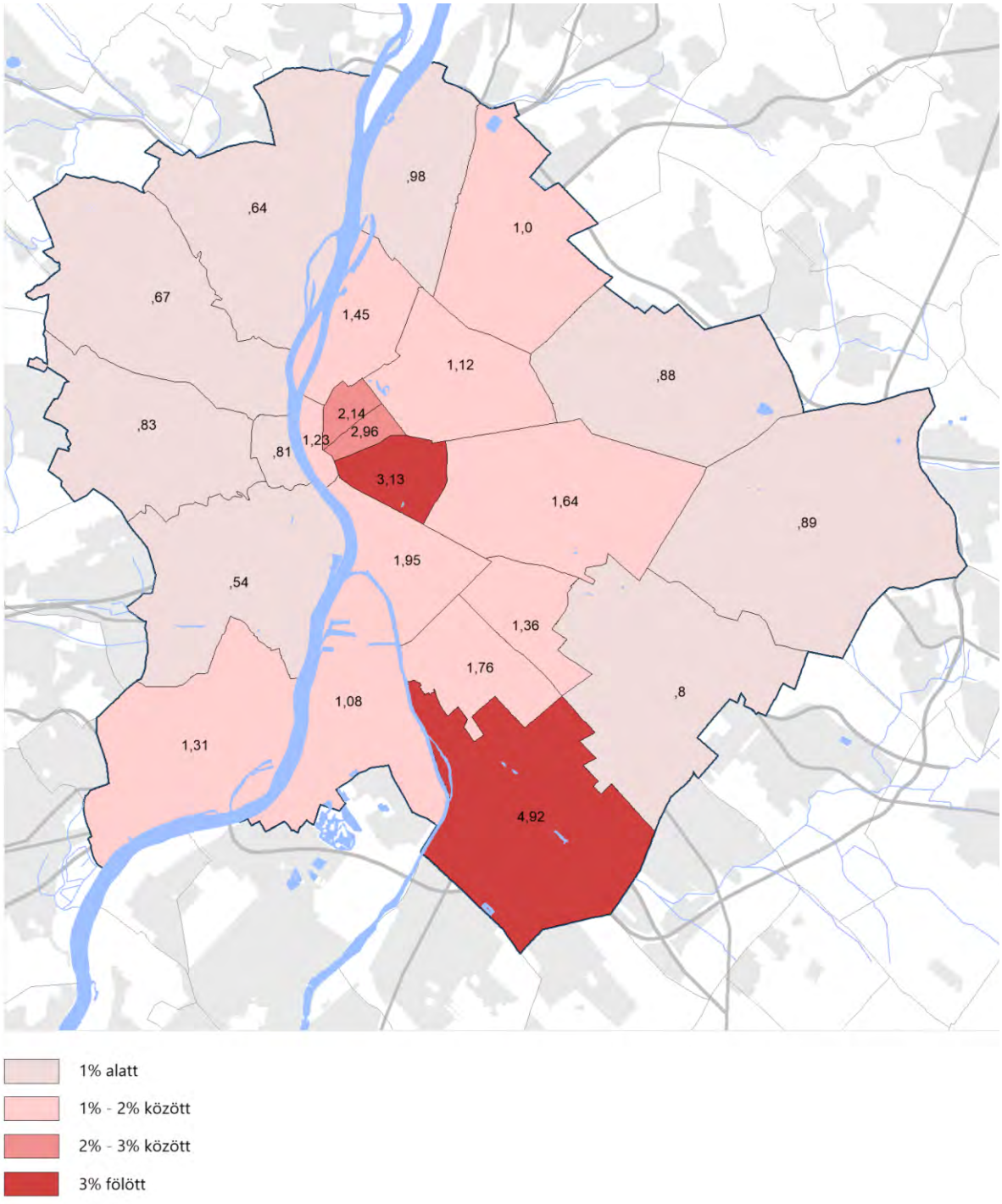
1. ÁBRA: SUBSTANDARD LAKÁSOK ARÁNYA A KERÜLETI LAKÁSÁLLOMÁNYON BELÜL (%), 2011

Substandard a lakás, amelyre érvényes a következő feltételek valamelyike: nincs WC vagy fürdőszoba; nincs szennyvízelvezető-csatorna; a fal vályogból épült alapozás nélkül; nincs vezetékes víz. Substandard a lakás akkor is, ha a lakásban nincs konyha és a teljes alapterület 50 m² vagy annál kevesebb, illetve a lakás csak egy 12 m²-nél kisebb szobával rendelkezik. A nem elfogadható minőségű lakások arányát méri.

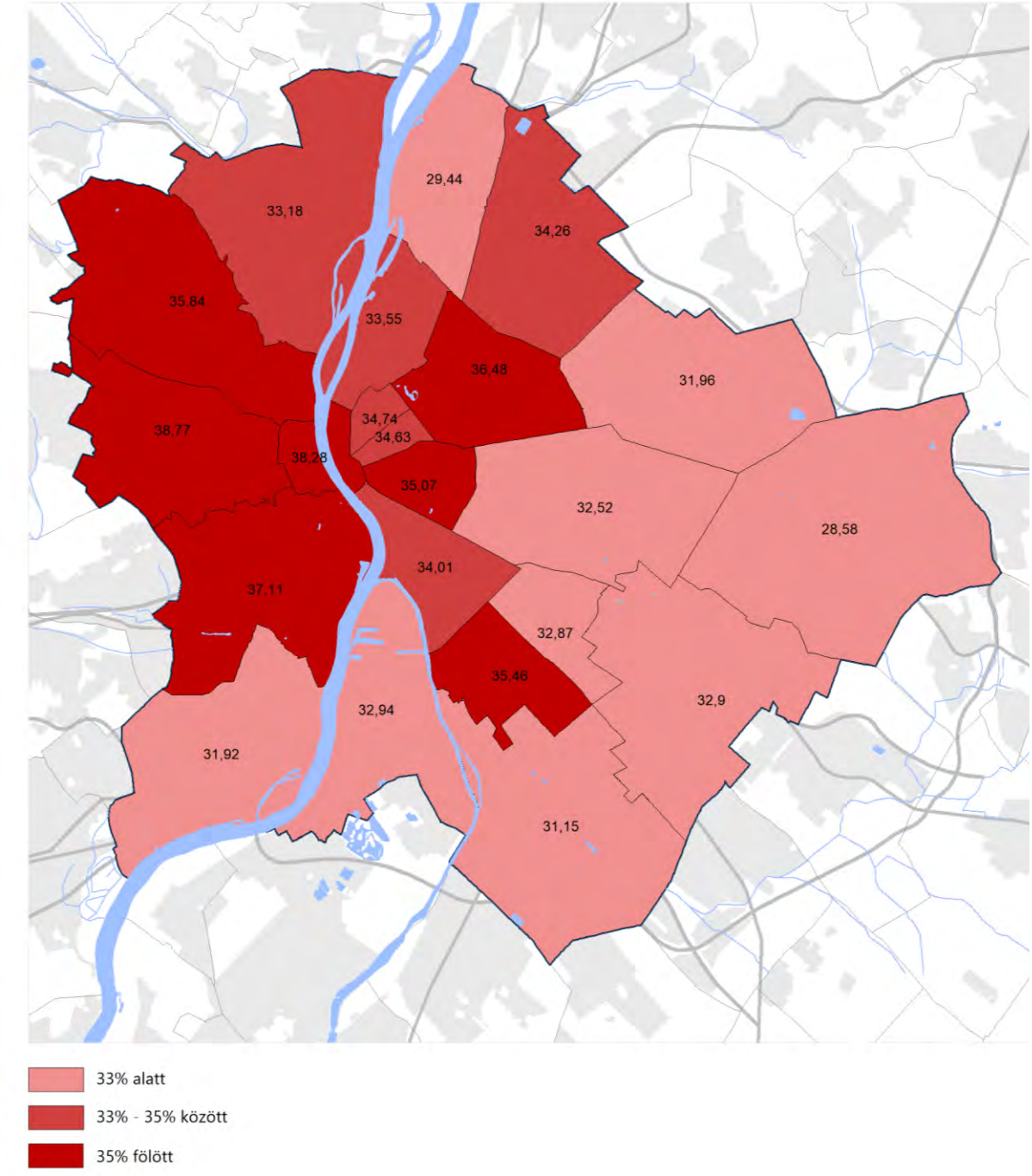

2. ÁBRA: SUBSTANDARD LAKÁSOK ARÁNYA A KERÜLETI LAKÁSÁLLOMÁNYON BELÜL (%), 2022

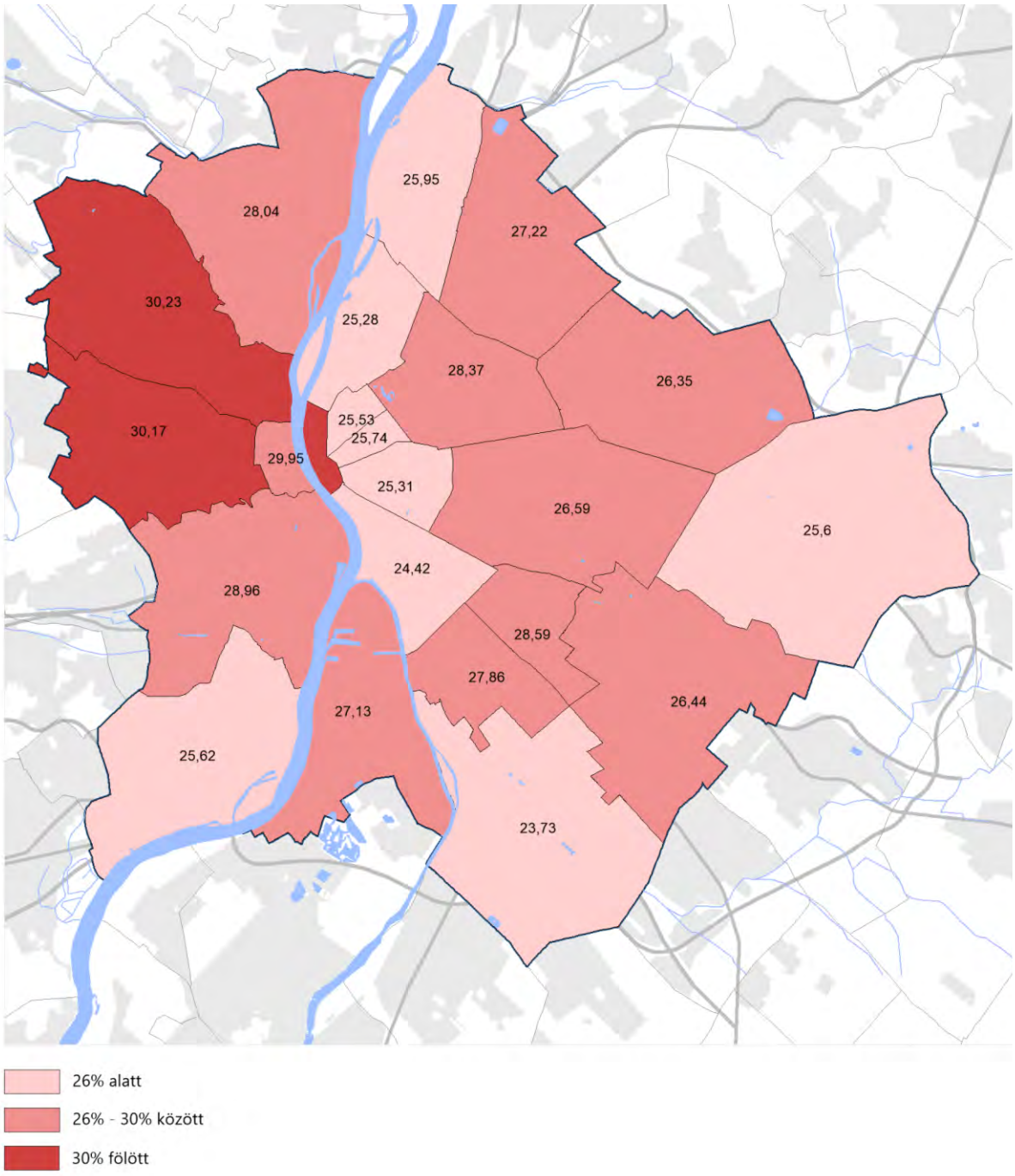
Substandard a lakás, amelyre érvényes a következő feltételek valamelyike: nincs WC vagy fürdőszoba; nincs szennyvízelvezető-csatorna; a fal vályogból épült alapozás nélkül; nincs vezetékes víz. Substandard a lakás akkor is, ha a lakásban nincs konyha és a teljes alapterület 50 m^2 vagy annál kevesebb, illetve a lakás csak egy 12 m^2-nél kisebb szobával rendelkezik. A nem elfogadható minőségű lakások arányát méri.

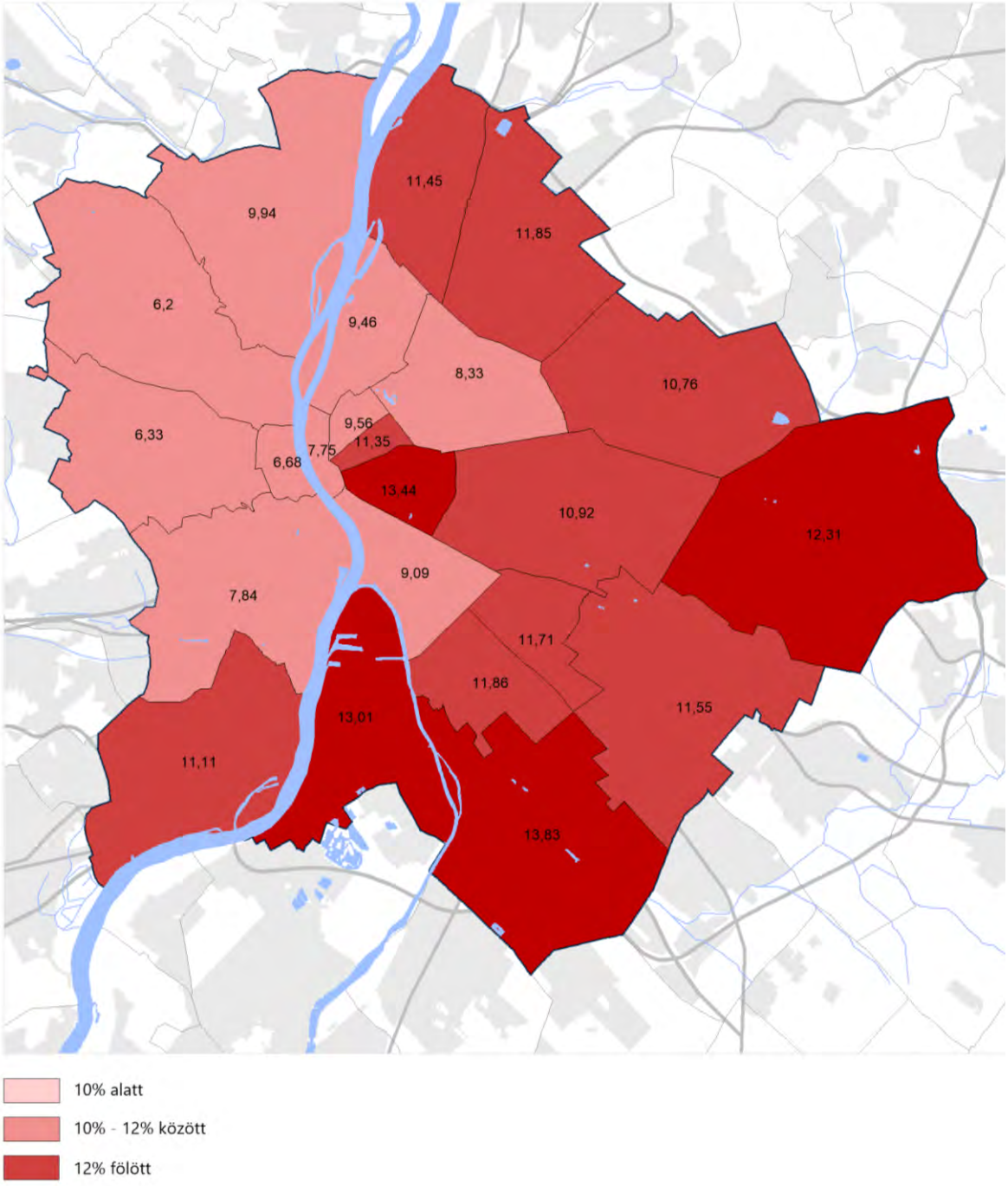
3. ÁBRA: FOGLALKOZTATOTT SZEMÉLY NÉLKÜLI HÁZTARTÁSOK ARÁNYA (%), 2011

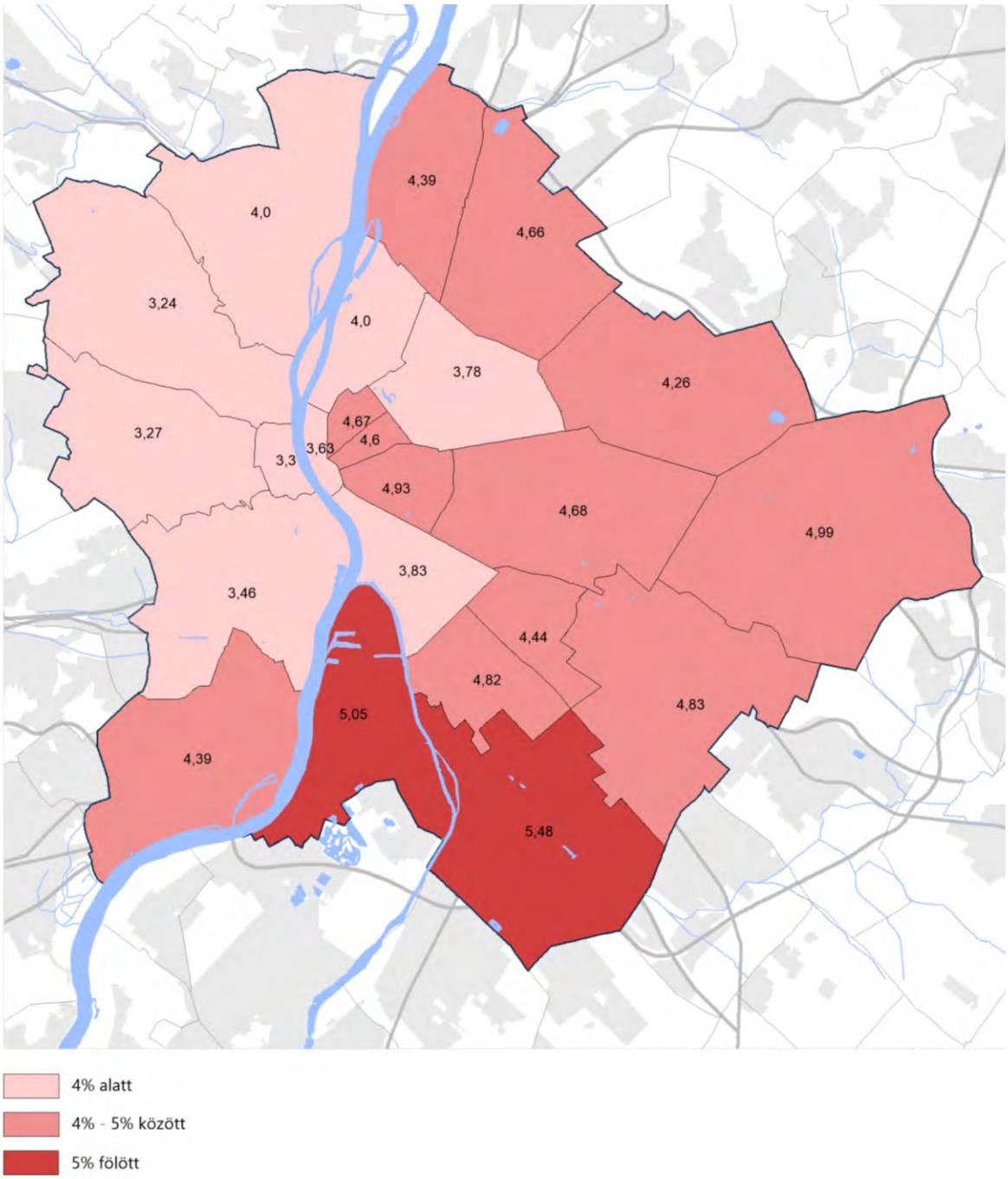
4. ÁBRA: FOGLALKOZTATOTT SZEMÉLY NÉLKÜLI HÁZTARTÁSOK ARÁNYA (%), 2022

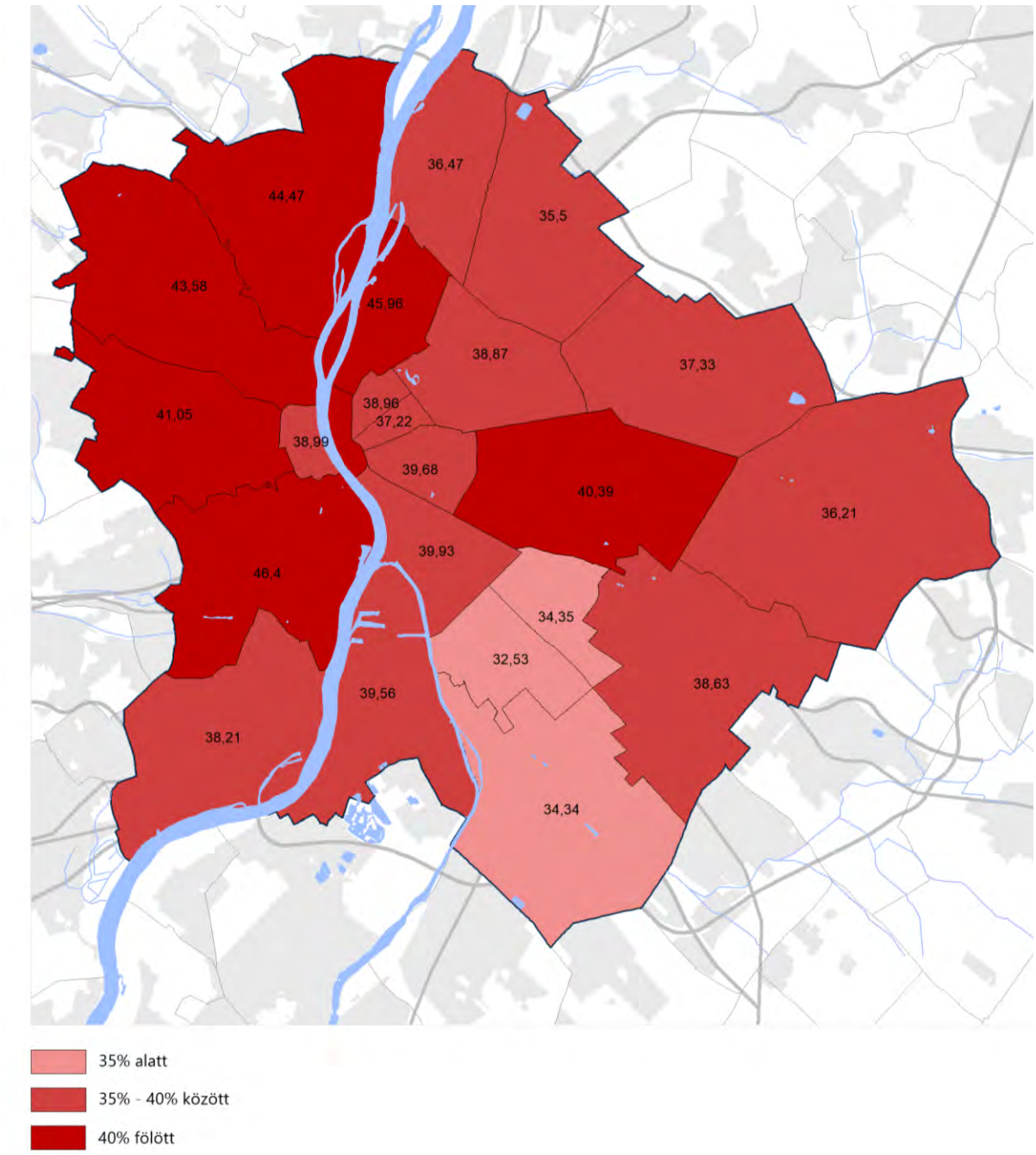
5. ÁBRA: HÁZTARTÁSOK ARÁNYA MUNKANÉLKÜLI SZEMÉLLYEL (%), 2011

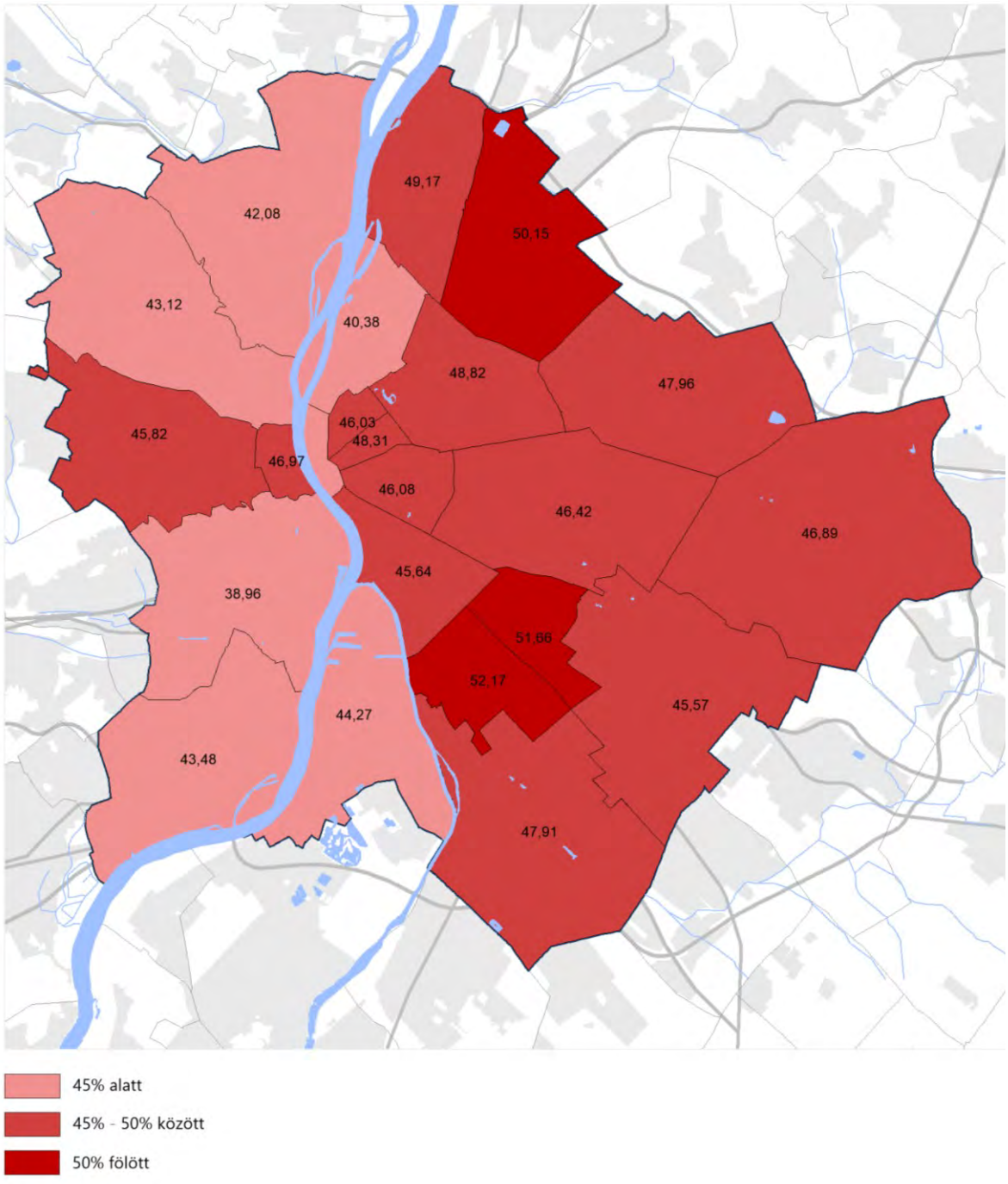
6. ÁBRA: HÁZTARTÁSOK ARÁNYA MUNKANÉLKÜLI SZEMÉLLYEL (%), 2022

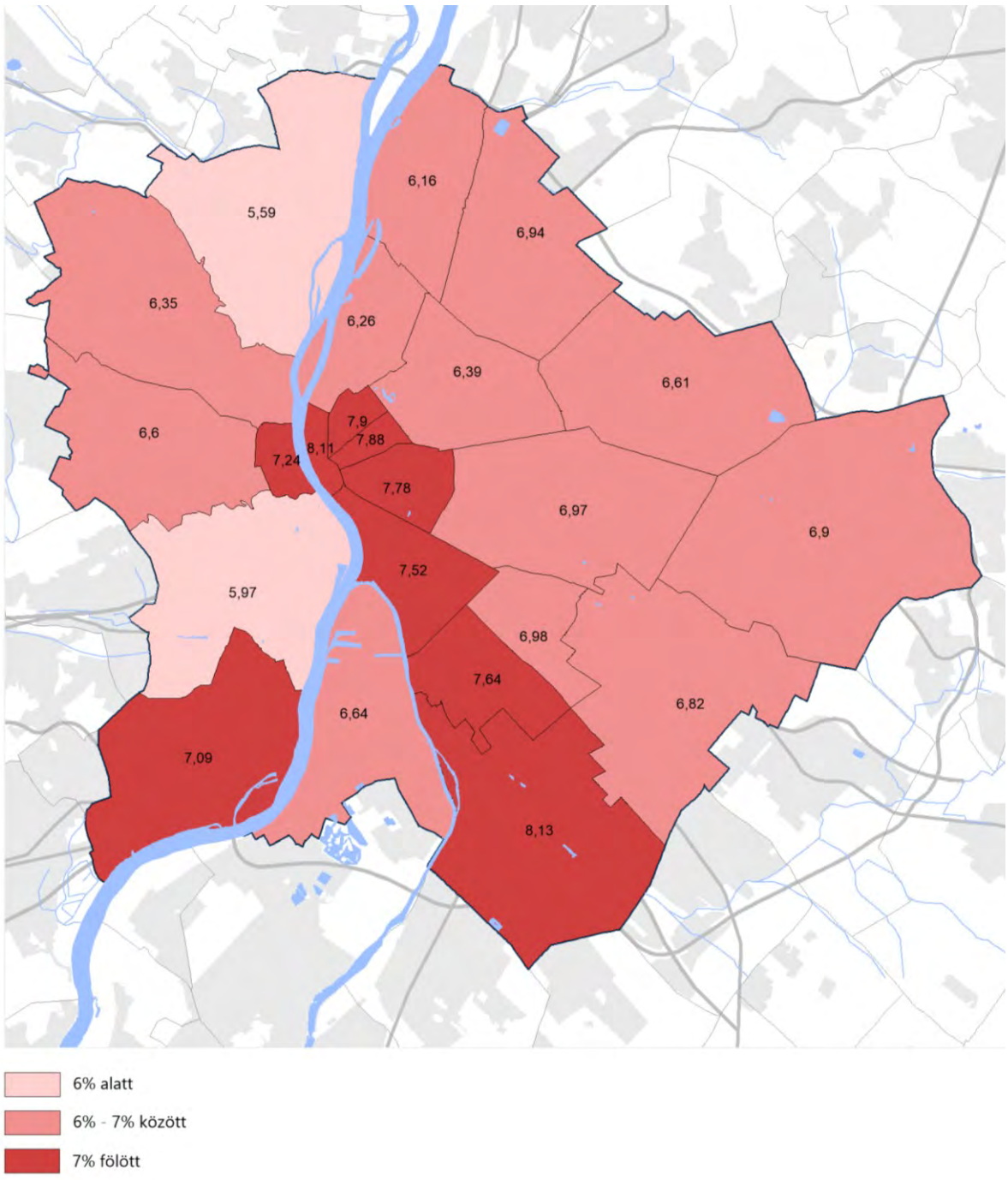
7. ÁBRA: A KERÜLETI FOGLALKOZTATOTT LAKOSÁGON BELÜL AZOK ARÁNYA, AKIK LAKÁSUKKAL MEGEGYEZŐ KERÜLETBEN DOLGOZNAK (%), 2022

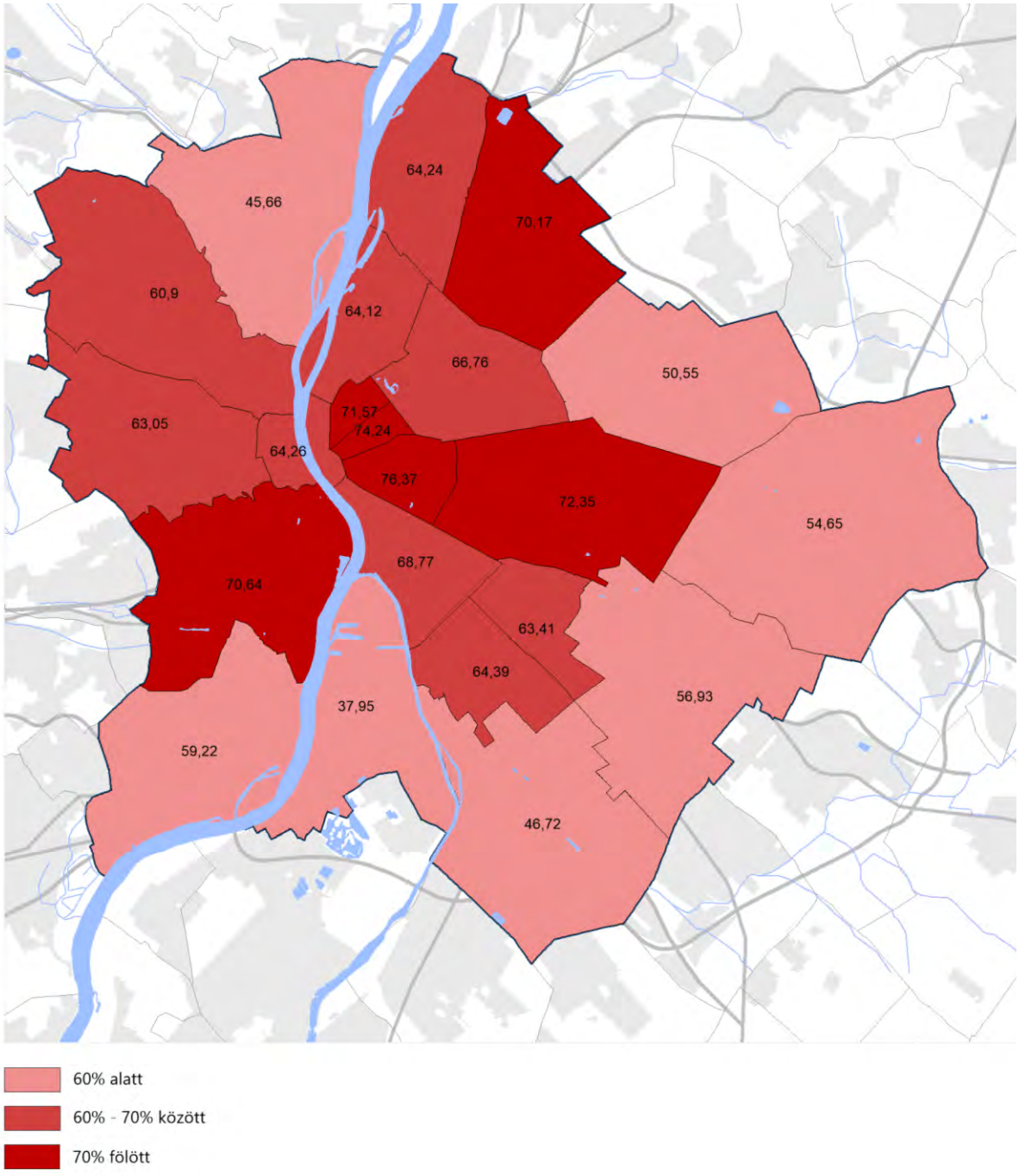
8. ÁBRA: A KERÜLETI FOGLALKOZTATOTT LAKOSÁGON BELÜL AZOK ARÁNYA, AKIK LAKÓHELYÜKKEL NEM MEGEGYEZŐ KERÜLETBEN DOLGOZNAK (%), 2022

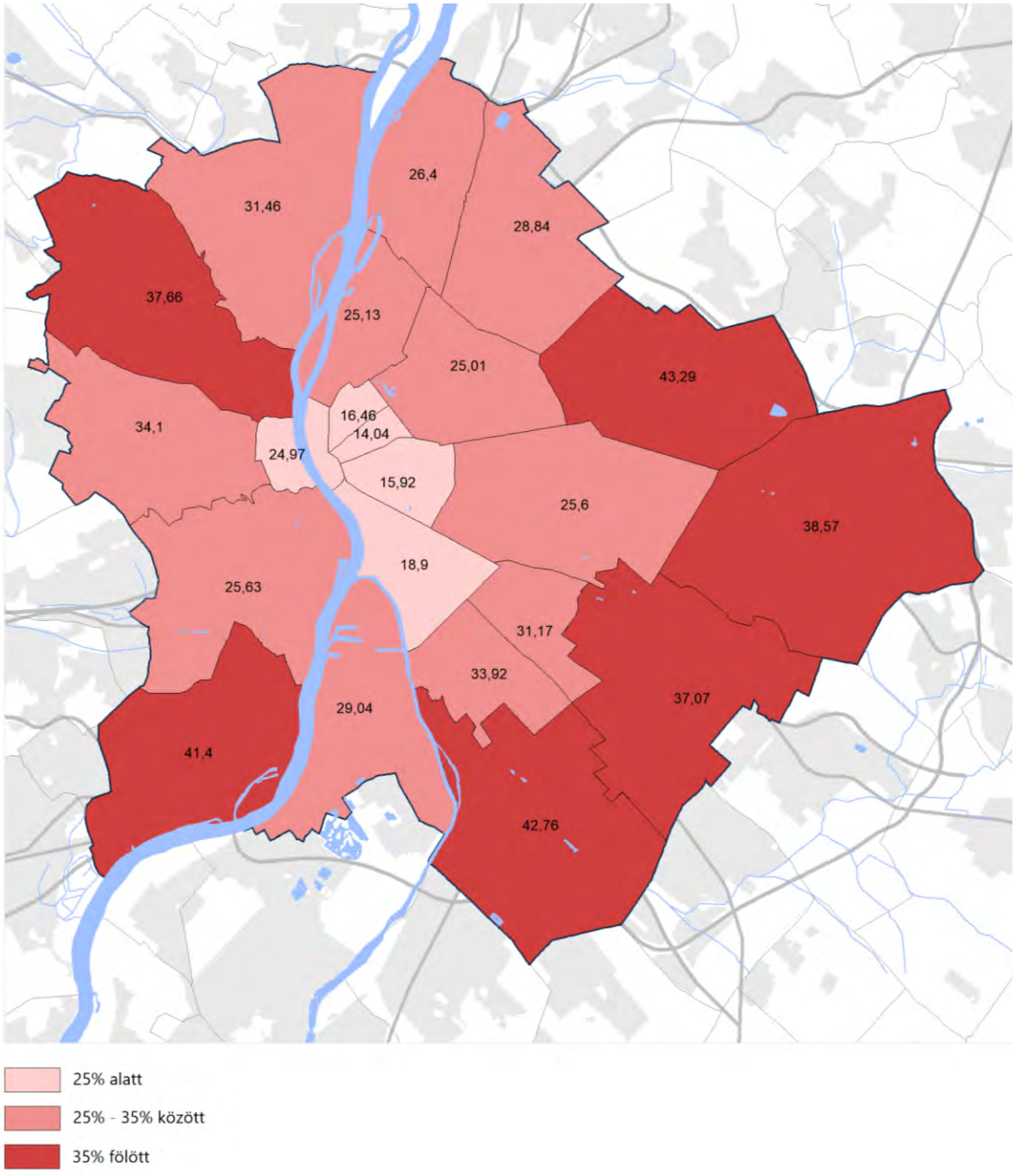
9. ÁBRA: A KERÜLETI FOGLALKOZTATOTT LAKOSÁGON BELÜL AZOK ARÁNYA, AKIK AGGLOMERÁCIÓS ÖVEZETBEN LÉVŐ TELEPÜLÉSEN DOLGOZNAK (%); 2022

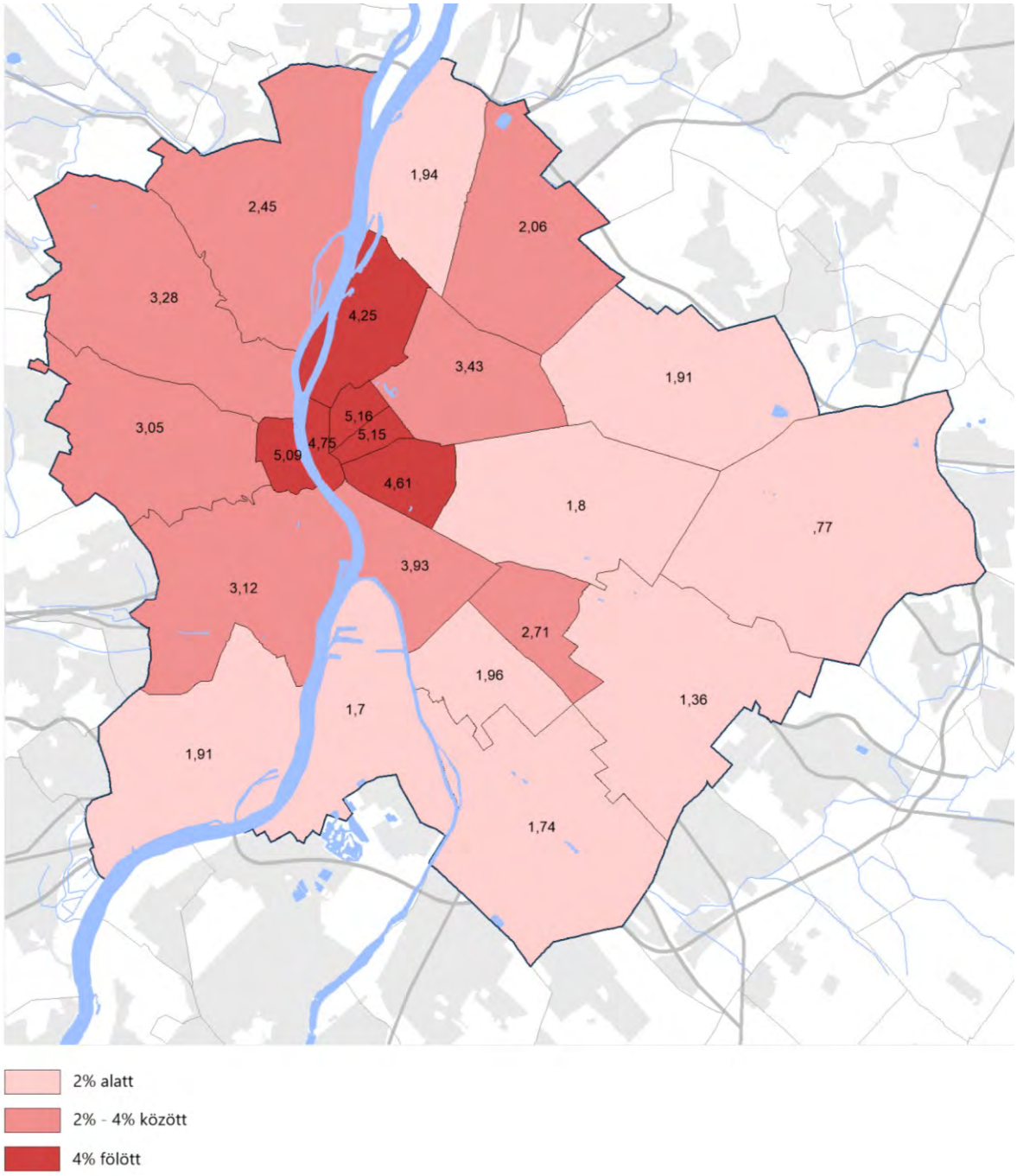
10. ÁBRA: KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉST HASZNÁLÓK GYAKORISÁGA AZOK KÖRÉBEN, AKIK LAKÓHELYÜKTŐL ELTÉRŐ KERÜLETBE INGÁZNAK (%); 2022
(legfeljebb három közlekedési mód megadására volt lehetőség)

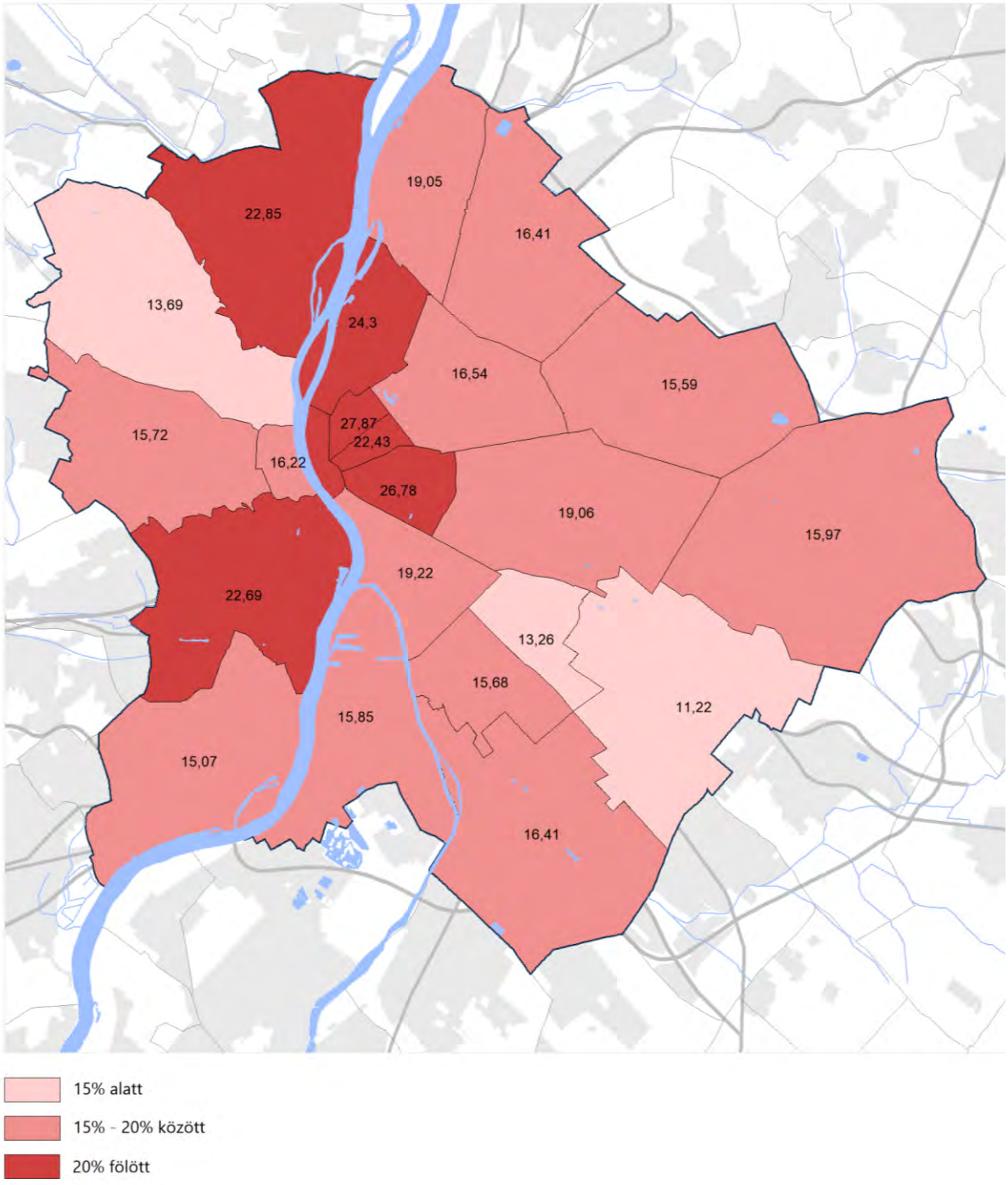
11. ÁBRA: SZEMÉLYGÉPKOCSIT HASZNÁLÓK GYAKORISÁGA AZOK KÖRÉBEN, AKIK LAKÓHELYÜKTŐL ELTÉRŐ KERÜLETBE INGÁZNAK (%); 2022
(legfeljebb három közlekedési mód megadására volt lehetőség)

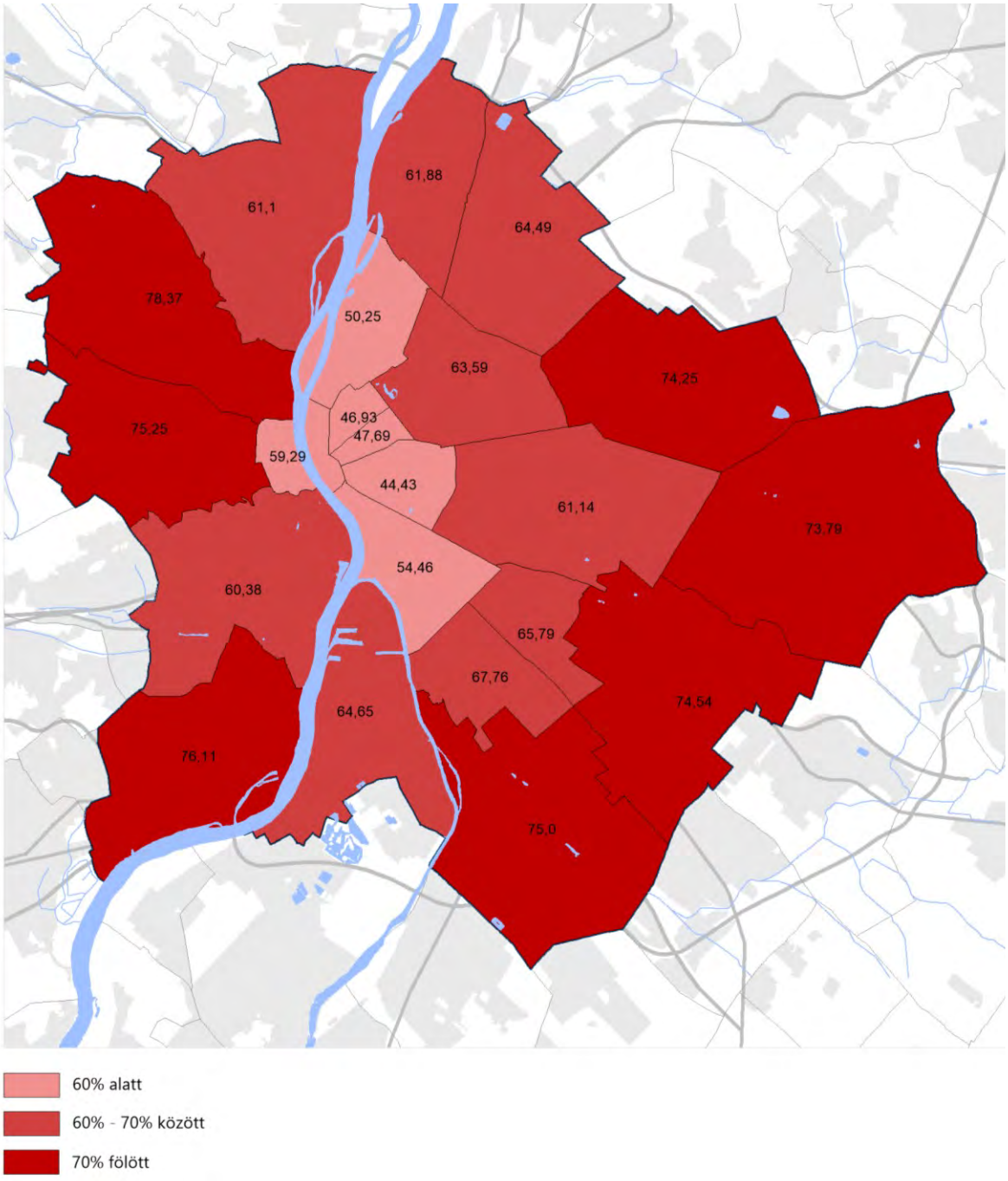
12. ÁBRA: KERÉKPÁRT HASZNÁLÓK GYAKORISÁGA AZOK KÖRÉBEN, AKIK LAKÓHELYÜKTŐL ELTÉRŐ KERÜLETBE INGÁZNAK (%); 2022
(legfeljebb három közlekedési mód megadására volt lehetőség)

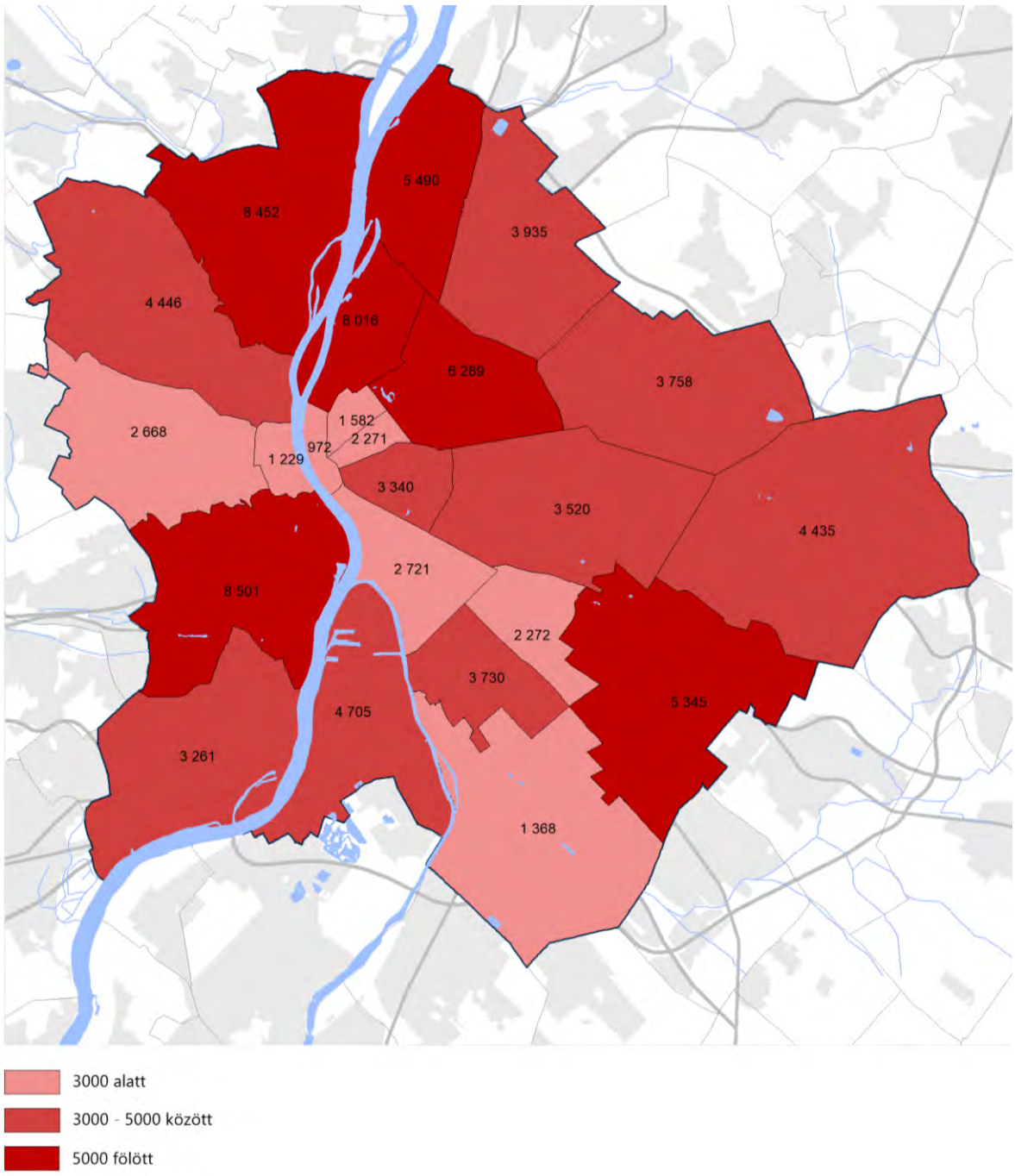
13. ÁBRA: KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉST HASZNÁLÓK GYAKORISÁGA AZOK KÖRÉBEN, AKIK AZ AGGLOMERÁCIÓS ÖVEZETBE INGÁZNAK (%); 2022
(legfeljebb három közlekedési mód megadására volt lehetőség)

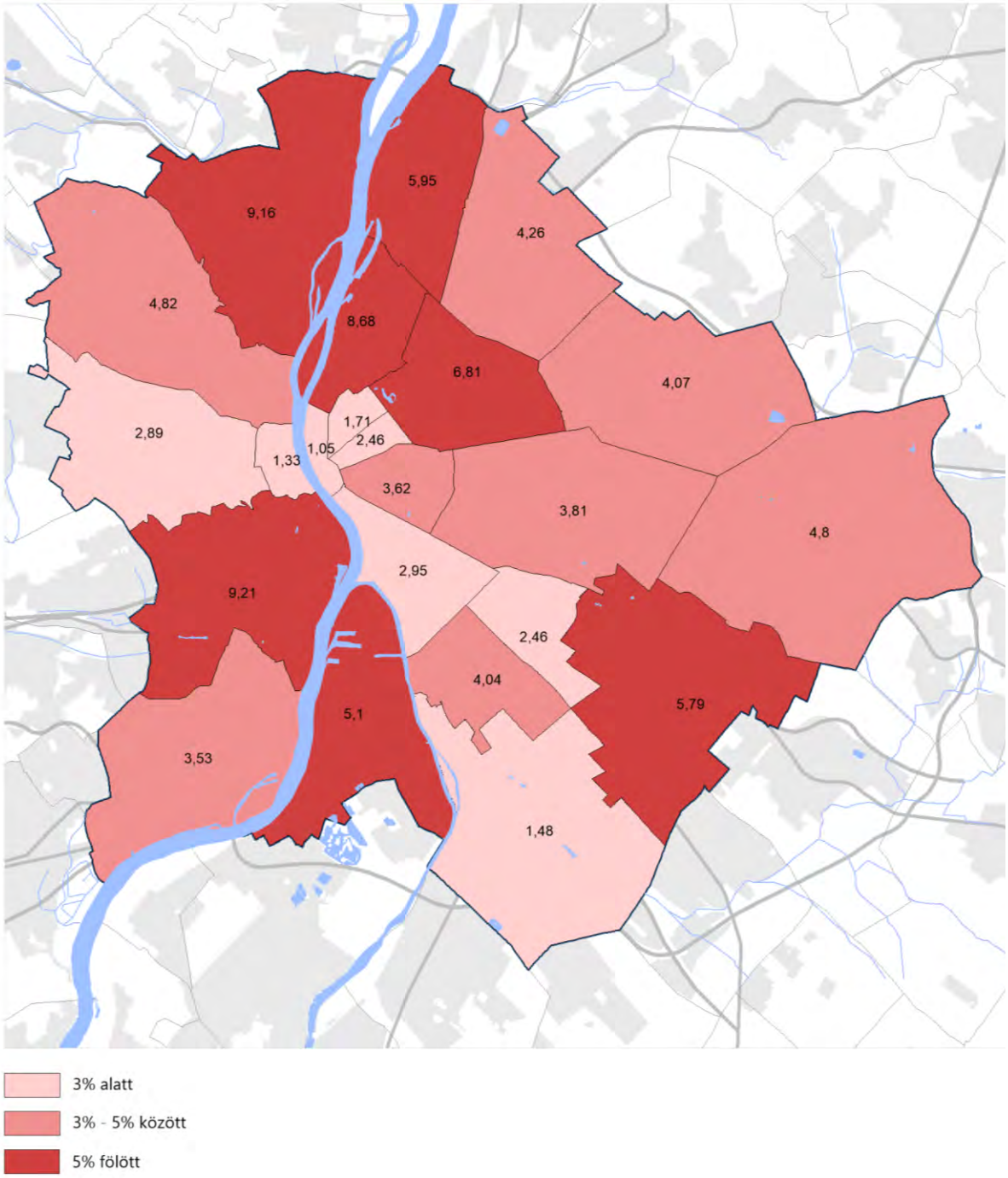
14. ÁBRA: SZEMÉLYGÉPKOCSIT HASZNÁLÓK GYAKORISÁGA AZOK KÖRÉBEN, AKIK AZ AGGLOMERÁCIÓS ÖVEZETBE INGÁZNAK (%); 2022
(legfeljebb három közlekedési mód megadására volt lehetőség)

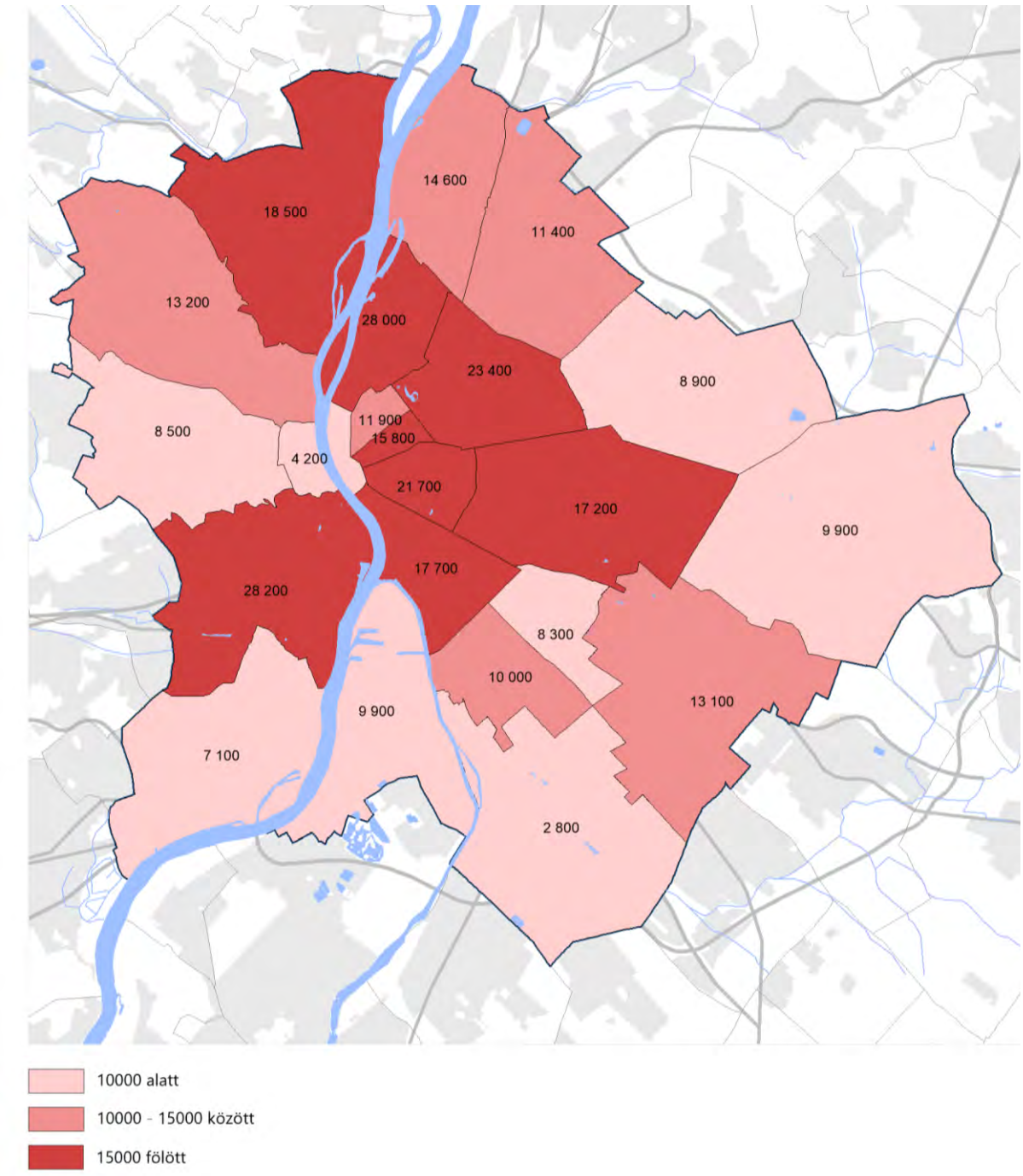
15. ÁBRA: AGGLOMERÁCIÓS ÖVEZETBŐL BUDAPESTRE KÖLTÖZÖTTEK SZÁMA KERÜLETENKÉNT (FŐ); 2022
(előző lakóhely megadása alapján)

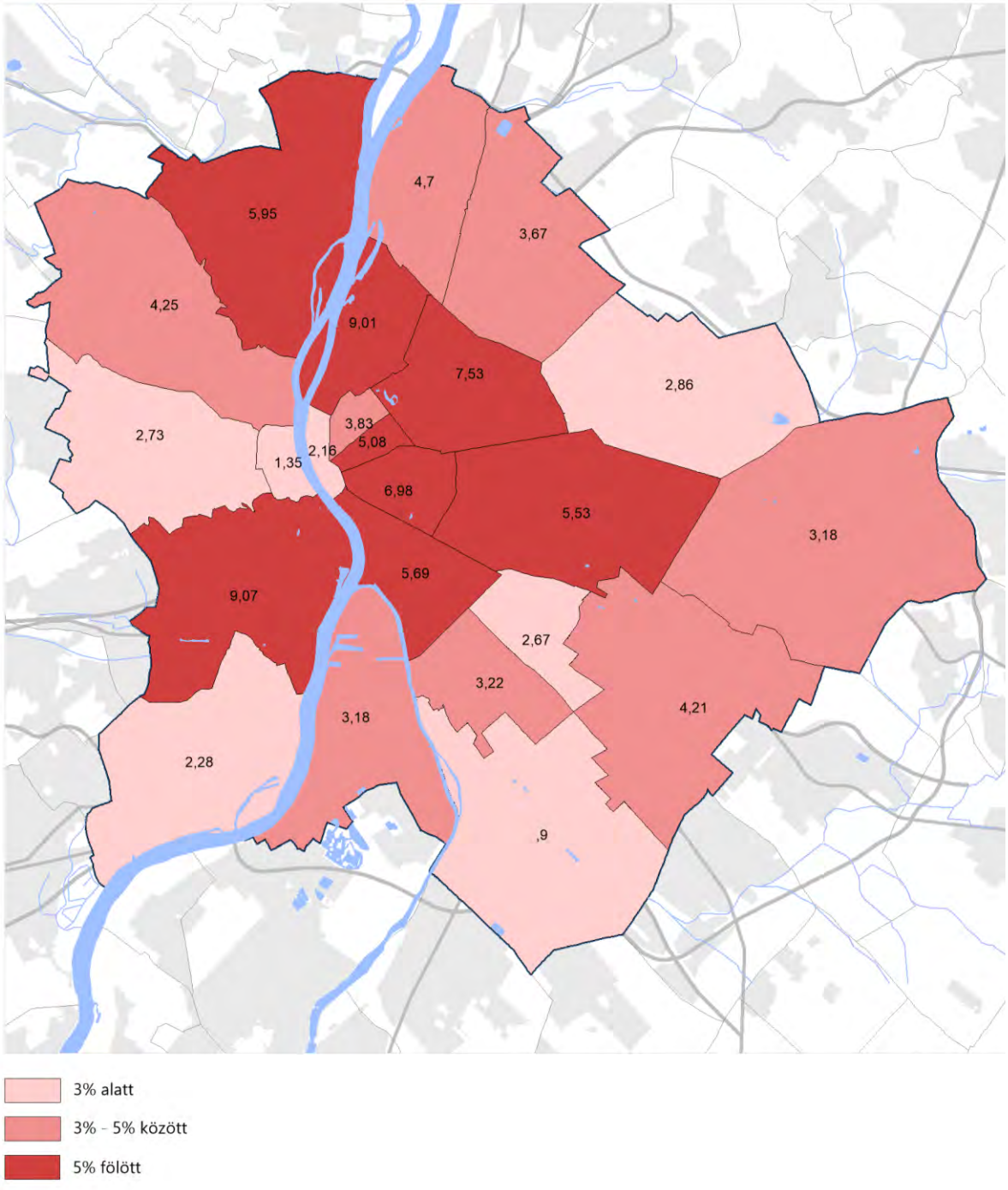
16. ÁBRA: AGGLOMERÁCIÓS ÖVEZETBŐL BUDAPESTRE KÖLTÖZÖTTEK MEGOSZLÁSA KERÜLETEK KÖZÖTT (%); 2022
(előző lakóhely megadása alapján)

17. ÁBRA: MÁS VIDÉKI TELEPÜLÉSEKRŐL BUDAPESTRE KÖLTÖZÖTTEK SZÁMA KERÜLETENKÉNT (FŐ); 2022
(előző lakóhely megadása alapján)

18. ÁBRA: MÁS VIDÉKI TELEPÜLÉSEKRŐL BUDAPESTRE KÖLTÖZÖTTEK MEGOSZLÁSA KERÜLETEK KÖZÖTT (%); 2022
(előző lakóhely megadása alapján)

M4. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

4.1. Budapest hatályos településfejlesztési koncepciója 642
4.2. Budapest integrált településfejlesztési stratégiája 650
4.3. Kiemelt beruházásokra vonatkozó döntések 658
4.4. Kerületi integrált településfejlesztési stratégiák 759

4.1. Budapest hatályos településfejlesztési koncepciója

► A városfejlesztési koncepció az alábbi 17 célt határozza meg:

1. Kezdeményező városfejlesztés

A kezdeményező városfejlesztés lényege az önkormányzat részéről az irányító attitűd felvállalása, a koordináló, kooperáló és ösztönző szerepkör erősítése, amely a közösségi érdekek mentén történő gazdaságélénkítő kormányzást, a gazdasági faktorok orientálását, általában a kreativitás serkentését jelenti, miközben arra törekszik, hogy a lakosság és a gazdasági élet résztvevői számára megteremtse az ideális intézményi és infrastrukturális feltételeket. Mindez alapot jelent a városfejlesztés folyamatos, újratermelődő forrásainak biztosításához.

A külső források szűkülésének megállítása mellett a fenntartható felhalmozási képesség megteremtésének a belső források újratermelése irányába kell elmozdulnia, ami a foglalkoztatás növekedésének is feltétele.

2. Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan

Budapest fejlődése elválaszthatatlan térségi környezetétől, és fővárosi szerepe miatt az országétól is. A regionális együttműködések lehetőséget teremtenek a tervezési, fejlesztési, gazdasági és társadalmi döntések összehangolására.

3. Egységes Budapest

Budapest meghatározó természeti értékei, zöldfelületi- és vízrajzi rendszere, épített történeti értékei, műszaki infrastruktúrája mára egy működési egységként rendszert képeznek, melyben az eltérő városi térségek egymásra utaltak.

Budapestnek egységesnek kell lennie, úgy a működtetés, mint a fejlesztési irányok meghatározása, illetve a fejlesztések megvalósítása, a kiszámítható és a befektetés-ösztönző hatásokkal járó szabályozások kialakítása, várostérségének nemzetközi megjelenése és képviselete során. Egységes és erős Budapestre van szüksége a gazdasági, kulturális, társadalmi erejének megtartása végett. Továbbá Budapestnek olyan erős és egységes városnak kell lennie, amely lehetővé teszi a települést alkotó kerületek közös értékeinek megőrzését, a kerületi önkormányzatok érdekeinek összehangolását, a város egységes szemléletű, de területileg differenciált fejlesztését és az ezt szolgáló jogszabályi, területi és településrendezési szabályozás kialakítását.

4. Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése

Átfogó cél, hogy Budapest az európai városhálózat erős tagja legyen, melynek érdekében kiemelt fontosságú a város nemzetközi, elsősorban európai szerepköreinek erősítése. Erre kiváló lehetőséget biztosít a város és térsége sajátos földrajzi pozíciója Közép-Európa és Délkelet-Európa (a Balkán) között.

Budapest akkor lesz az európai városhálózat erős tagja, ha

- együttműködik minden lehetséges partnerrel a számára olyan komparatív előnyöket hordozó témákban, mint a humán tőke vagy a földrajzi elhelyezkedés adottságainak érvényesítése;
- transzfer szerepet játszik Nyugat-Kelet és Észak-Dél relációjában a kultúra, az innováció, az áruk, a tőke, a képzett munkaerő és szaktudás átadása és közvetítése terén.

Budapest nemzetközi városhálózaton belül megnyilvánuló egyedülálló sajátosságait, egyedi karakterét mindenképpen meg kell őrizni.

5. Egészséges környezeti feltételek megteremtése

A város megítélésében és ezen keresztül versenyképességének megőrzésében kiemelt szerepe van az itt lakók és dolgozók életminőségének. Ennek egyik legfontosabb eleme az egészséges környezet, amely döntően befolyásolja az egészségi, pszichés és mentális

állapotunkat. Ennél fogva jelentős hatással van a városlakók fizikális és szellemi teljesítőképességére, összességében pedig a város versenyképességének egyik fő meghatározója.

6. Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás

A klímaváltozás hatásainak enyhítése korunk egyik legnagyobb kihívása. A globális klímaváltozás és a városi klímában megfigyelhető változások káros hatásai fokozottan érvényesülnek a nagyvárosokban, így Budapesten is. A klímaváltozásért felelős üvegházhatású gázok kibocsátása az energiafogyasztással hozható összefüggésbe.

Az energiafogyasztás csökkentése és a klímavédelem a nemzetközi elvárásokkal összhangban kell, hogy megtörténjen.

7. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése

Az egyedi városkarakter, a megőrzött történetiség egyre jobban felértékelődő adottságai az európai településeknek. Az egyedi arculat kedvezően befolyásolja a város és térségének megítélését, közvetve erősíti annak gazdasági pozícióit, javítja a lakosság életminőségét.

Budapest legnagyobb értékeinek elismertségét ékesen bizonyítja többek között a kijelölt UNESCO Világörökségi védettség és a turisták tömegeinek folyamatos jelenléte.

A város egyedülálló természeti és táji, valamint ezzel harmóniában lévő épített örökséggel rendelkezik, amelynek megőrzése révén tartható csak fent a város értékei iránt megmutatkozó kiemelkedő érdeklődés.

8. A Dunával együtt élő város

A Duna alapvetően meghatározza a város szerkezetét, belső kapcsolatait, azok fejleszthetőségét és a vízpart közelében fekvő területek használatát. A Duna vízfelülete jelenleg mind közlekedési, mind turisztikai szempontból alulhasznosított, a kikötési kapacitások szűkek, a vízparti hozzáférés – a rakpartok jelenlegi kialakítása miatt – nehézkes, rendezetlen, meg sem közelíti egy európai fővárostól elvárható színvonalat.

A folyó és az ember közvetlen kapcsolata a városfejlődés során megszakadt, ezért a jelenleginél szorosabb integrálásra van szükség, az ember és a víz, illetve a folyam és a város szempontjából. A Dunát szigeteivel és partjaival a mindennapi élet különleges, ugyanakkor szerves részévé kell tenni, közösségi használatának növelése és erősítése stratégiai jelentőségű.

A város és a Duna minél erőteljesebb, élő kapcsolatára azért van szükség, hogy az itt lévő, eszmei értékkel is rendelkező terület minél eredményesebb, színvonalasabb és szervesebb részévé váljon Budapestnek.

0-1. ábra: Duna menti fejlesztési céltérségek

9. Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet – kompakt város

A fenntartható város hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezettel rendelkezik, kompakt és vegyes használatú, ahol előnyben részesül a közösségi, a gyalogos és kerékpáros közlekedés. A demográfiai változások, a klímaváltozás, valamint a globális gazdasági és pénzügyi válság miatt végképpen rá kell ébredni, hogy a kompakt város az, ami a rendelkezésre álló források ésszerű felhasználását teszi lehetővé. Fókuszálni kell a meglévő értékek megmentésére, megfelelő hasznosítására, minőségének javítására. Az ökológiai szempontból értékes, pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületei kell, hogy

képezzék a fejlesztések elsődleges célterületeit lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztés számára egyaránt.

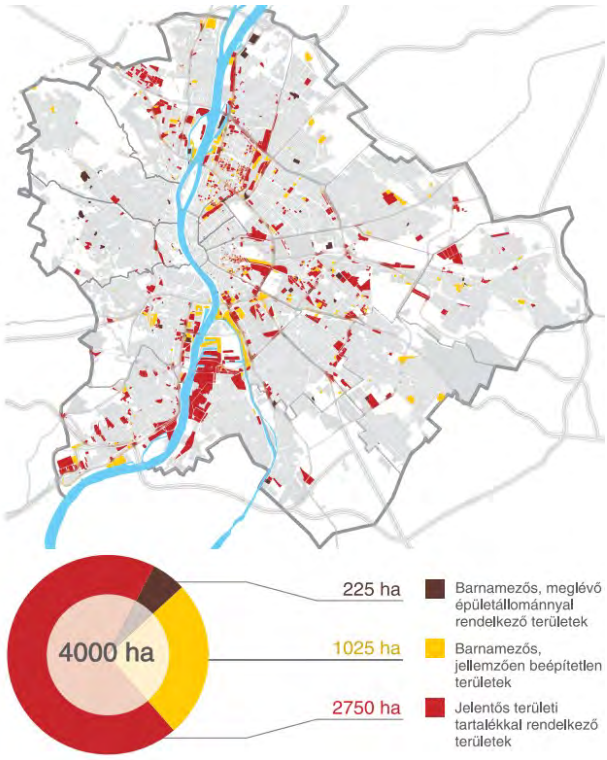
10. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei

Budapest térbeli fejlesztésében is a fenntarthatóság szempontrendszerét kell követni. Ez azt jelenti, hogy területtakarékos, a meglévő konszolidált területhasználathoz és a rendelkezésre álló infrastruktúrához igazodó, kiegyensúlyozott vegyes használatot eredményező fejlesztésekre kell törekedni.

Új zöldmezős fejlesztések ugyanis kizárólag újinfrastruktúra építésével és ennek üzemeltetésével valósíthatók meg, felemésztve a levegőminőség és klíma szempontjából egyre értékesebb szabadterületeket.

Fentiek alapján a városfejlesztés célterületeinek magját a barnamezős területek kell, hogy képezzék. A város fenntartható fejlesztési pályára állításának és kompaktságának megtartására elengedhetetlen feltétel ezen területek átstrukturálása és újrahasznosítása.

0-2. ábra: Barnamezős és területi tartalékkal rendelkező területek

11. Intelligens mobilitás

A társadalmi, gazdasági, technológiai fejlődés eredményeképpen Európában az urbánus épített környezet vált a meghatározóvá. Az életszínvonal emelkedésének következtében minden településtípus, így a nagyvárosi környezetet jelentő Budapest esetében is folyamatosan növekszik a társadalom helyváltoztatás iránti igénye, a mobilitás.

A közlekedés – a műszaki infrastruktúra és annak felhasználásával nyújtott szolgáltatások együttese – akkor lehet hosszú távon is eredményes, ha az gazdaságosan üzemeltethető és a fenntarthatóság szempontjainak megfelelően fejleszthető.

12. Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés

Budapest gazdaságának állapota és fejlődésének dinamikája az ország versenyképessége szempontjából kiemelt jelentőségű. Budapest gazdasági teljesítménye alapvetően befolyásolja az ország teljesítőképességét. Elengedhetetlen a város gazdasági szerkezetének nemzetközileg versenyképes, nemzetközi együttműködésekre lehetőséget adó, viszont hazai erőforrásokra, a hazai és nemzetközi befektetői tőkére egyaránt alapozó átstrukturálása.

13. Önfenntartó városgazdálkodási rendszer

A Budapest városfejlesztésébe bevonható források nagyságrendjének hosszú távra kivetített tendenciája – az elmúlt évek és az elkövetkező néhány év tényadatai alapján – rendkívül kedvezőtlen. A források túlnyomó többsége még így is kívülről, az uniótól érkezik, de jóval kisebb mértékben, mint az előző költségvetési ciklusban. A legnagyobb potenciális fejlesztő erőt a beruházásokat és ingatlanfejlesztéseket megvalósító külföldi és hazai magántőke jelenti, de az elhúzódó gazdasági krízis miatt kiszámíthatatlan az üzleti szféra aktivizálódásának kezdete és mérete. Nemzetgazdasági és várospolitikai érdek ezen tendencia megfordítása, az önálló gazdasági kormányzás kiterjesztése annak érdekében, hogy a Fővárosi Önkormányzat minél inkább képes legyen a budapesti gazdasági élet szereplőit orientálni.

14. A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése

Az anyagi és szellemi értékeket magába foglaló kultúra a városi fenntartható fejlődés hajtóereje. A Főváros vezetése a kultúrát stratégiai ágazatnak tekinti, a kulturális alapú városfejlesztést használható és helyes válasznak számos társadalmi probléma kezelése során. A város kulturális élete egyaránt jelentősen befolyásolja a lakók életminőségét, identitástudatát és kötődését.

Budapest vonzó kulturális központként tud betölteni vezető szerepet a kelet-közép-európai városok között. Sokszínű kultúrája a város múltjának és társadalmi összetételének tükre. A város bővelkedik kulturális erőforrásokban, melyek között a város fekvése, az épített örökség, a fürdőkultúra hagyománya, a kulturális intézmények (rendezvények), a természeti adottságok, a gasztronómia egyaránt sorolható.

Napjaink kultúrát érintő, nagy kihívásai Budapesten is tetten érhetőek:

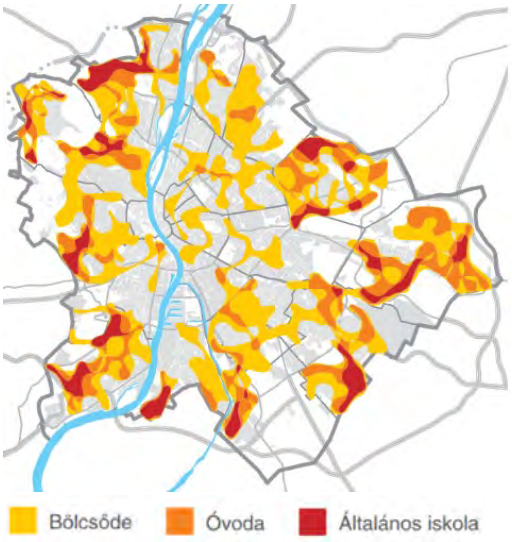
- a kultúrafogyasztási szokások átrendeződnek a hagyományos, magas kultúra rovására
- az általános gazdasági válság rontja a kultúra finanszírozásának, fenntartásának, ezáltal a színvonal megőrzésének és a fejlesztésének esélyeit

15. Humán szolgáltatások optimalizálása

A város megtartó erejét és presztízsét is növeli, ha az általa nyújtott szolgáltatások minél több városhasználó igényeit kielégítik. A városfejlesztés ezt tudatos szakpolitikával tudja elősegíteni, ami mindenki számára elérhető, hatékony és emelt minőségű szolgáltatásokon keresztül válik biztosíthatóvá. A Budapesten elérhető sokszínű szolgáltatásokat nemcsak a városlakók, de a napi ingázók, a látogatók is használják, sőt egyes országos szintű szolgáltatások csak itt érhetőek el.

Az oktatás, egészségügy, szociális gondozás témaköreit felölelő célon belül meghatározható feladatok elsősorban az ellátórendszerek területi, térbeli, városszerkezeti összefüggéseivel és a hozzáférés egyenlő esélyeivel foglalkoznak.

0-3. ábra: Gyermek alapellátásban beavatkozást igénylő területek

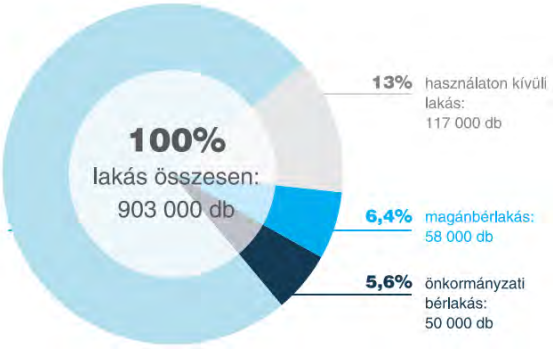

16. Az igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése

A lakhatás körülményei közvetlen hatással vannak az életminőségre, egészségre, de meghatározóak az egyének társadalmi mobilitása, sőt a generációk közötti társadalmi mobilitás, így a társadalmi egyenlőtlenségek alakulása szempontjából is. A város és a régió lakáskínálata meghatározó a népességmegtartó képesség, a társadalmi integráció, valamint a vonzerő, a versenyképesség és a gazdasági teljesítmény szempontjából is.

Bár Budapest nem szenved lakáshiányban, a lakosság változó társadalmi és demográfiai összetétele – az elöregedés, a gazdasági helyzet és a háztartásszerkezet változásai, a nemzetközi migráció – kihívásokat jelent a fővárosi lakásrendszer számára.

0-4. ábra: A bérlakásszektor és a használaton kívüli lakások aránya

17. Befogadó, támogató és aktív társadalom

Budapest lakossága az ország lakosságának 1/5-ét, nagyságrendi fogyasztói piacot, a szolgáltatások és a tevékenységek referencia helyét jelenti. A prognosztizálható demográfiai folyamatok közül meghatározó az idős korosztályok növekvő aránya. A népesség elöregedése, valamint az új gazdasági-társadalmi kihívások indukálják az életmód változását, az új típusú egyéni és társadalmi igények megjelenését, amelyekre a városnak reflektálnia kell.

Budapest lakosságszáma a városon kívülről érkező migráció nélkül csökken, a népességszám szinten tartása csak beköltözéssel és az elvándorlás megakadályozásával érhető el. A beköltözés forrása egyrészt az országhatárokon belüli költözés, másrészt a nemzetközi vándorlás, amelynek fő célpontja a főváros. Mindez új kihívásokat jelent: mind a szolgáltatások elérhetőségének és színvonalának javítása, mind az innováció befogadása és felhasználása terén

A célokhoz kapcsolt tematikus feladatok a következők:

Kezdeményező városfejlesztés

A városfejlesztés intézményrendszere	Szervezeti rendszer kialakítása
	Pénzügyi rendszer kialakítása
A városfejlesztés forrásszerkezete	Fenntartható forrás-teremtés, értéktöbblet-visszaforgatás
	Az EU fejlesztési forrásainak hatékony kihasználása – hosszú távú multiplikátorhatás biztosítása
	A fejlesztési kulcsterületek definiálása – terület-előkészítés és forrás-összpontosítás
	Gazdasági vezérprojektek (klaszterhálózattal) megfogalmazása
	Beruházásösztönzés, vállalkozási kultúra fejlesztése, az innovatív mikro és kkv-k támogatása

Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan

Budapest összehangolt hatékony tervezése
Partnerség az egységes és erős Budapestért
Konvergens hatású önkormányzati gazdálkodási rendszer kialakítása
Az összvárosi érdekek érvényesítése a piaci szféra fejlesztései során
Összehangolt beruházások kezdeményezése

Egységes Budapest

Területi együttműködések erősítése	Partnerség a budapesti gazdasági tér összehangolt fejlesztése érdekében
	Partnerség Budapest és Pest megye között
	A budapesti külső kerületek és a szomszédos agglomerációs települések közötti együttműködések elősegítése
Térségi közlekedési kapcsolatok	Az elővárosi vasúti közlekedés integrált szemléletű fejlesztése
	A településközi és ráhordó autóbusz-szolgáltatások fejlesztése
	A közlekedési eszközváltás feltételrendszerének biztosítása a várostérség településein
	A településközi kerékpározás feltételeinek megteremtése
	Településközi hajóforgalom beindítása

Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése

Aktív és ösztönző várospolitika	A nagyvárosok közötti együttműködés, városdiplomácia
	Budapest országon belüli szerepének megőrzése és erősítése
	Nemzetközi szervezetek letelepedésének ösztönzése
	Kutatás-fejlesztés és a felsőoktatás fejlesztése, a nemzetközi K+F+I kapcsolatok erősítése
	Az összmagyarság identitásának erősítése
	A kulturális központ szerep betöltése, a sokszínű kulturális kínálat megőrzése és fejlesztése
	Kereskedelmi közvetítő szerep fejlesztése globális és makroregionális szinten
	A turisztikai potenciál bővítése
	Nemzetközi sportesemények rendezésére is alkalmas fejlesztések
	A gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése

Nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatok fejlesztése	A hagyományos vasúti közlekedés fejlesztése és a nagysebességű vasúti kapcsolatok kialakítása
	A nemzetközi repülőtér szerepének erősítése
	Kikötőfejlesztés a nemzetközi személyforgalom és áruszállítás terén

Egészséges környezeti feltételek megteremtése

Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek	A biológiailag aktív felületek és a zöldfelületi intenzitás növelése
	Új zöldterületek létesítése az ellátatlan területeken
	A meglévő zöldterületek, városi terek rehabilitációja és a fenntartás színvonalának javításai
Sport és rekreáció	Sportoló lakosság arányának növelése
	Nemzetközi szintű sportrendezvényekhez szükséges infrastruktúra kiépítése
	Gyógy- és termálvizekben rejlő rekreációs lehetőségek kihasználása
Zaj- és légszennyezés	A kibocsátások (emisszió) csökkentése
	Az érintettség és a konfliktusok csökkentése (immisszió)
Hulladékgazdálkodás és talajvédelem	A keletkező hulladékmennyiség csökkentése
	A hulladék felhasználási és újra-hasznosítási arányának növelése
	Potenciális szennyezőforrások felszámolása
	Köztisztaság javítása
Vízgazdálkodás	Mindenki számára elérhető, jó minőségű ivóvíz biztosítása
	A keletkező szennyvizek 100%-ban történő megtisztítása
	Csapadékvizek hasznosítása
	Patakok, kis vízfolyások rendezetté tétele
	Árvízvédelmi megújulás

Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás

Környezet- és klímatudatos épített környezet megteremtése	Városi hősziget-hatás enyhítése a városrendezés eszközeivel
	Energiahatékony és alacsony károsanyag-kibocsátású épített környezet kialakítása
	Városi megújuló energiaforrások alkalmazásának elősegítése a helyben (on-site), vagy közeli (nearby) rendszerekben
	Beépített energia megőrzése a városrehabilitáció és barnamezős beruházások révén
Energiaellátó hálózatok fejlesztése	Intelligens energiaellátó és -elosztó hálózat létrehozása (smart grid / smart metering)
	Megújuló energiaforrások, szennyvíz- és hulladék hasznosítása az energiatermelésben Meglévő távhőhálózat felújítása és a kiépítettség növelése
	Távhűtő-rendszer integrálása
Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés a közlekedésben	Integrált várostervezés – gyalogos- és kerékpárosbarát város kialakítása
	Közösségi közlekedési hálózat fejlesztése, az elérhetőség javítása és a környezetbarát üzemű járművek arányának növelése
Klíma- és energiatudatos társadalom	Szemléletformálás

Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése

Az épített értékek védelme	A települési örökség – a történeti városi táj – védelme
	Az egyedi értékek hatékonyabb védelme
	A védett értékeket erőforrásként kezelése
	A komplex városrehabilitáció
	A városkaraktert meghatározó látvány védelme, a magasházak elhelyezésének szabályozása
Természeti értékek	Természeti értékek megőrzése
	Ökológiai kapcsolatok biztosítása, javítása
Értékteremtés	Nagyobb területet átfogó, egységes szemlélettel készülő tervezés
	Az új beépítésű területeken magas színvonalú, karakteres építészet alkalmazásának korszerű, innovatív, fenntartható megoldások megkövetelése
	Az új értékek népszerűsítése

A Dunával együtt élő város

Duna menti területek	A Duna menti területek funkcióbővítése a barnamezős területek hasznosításával
	A Duna természeti adottságainak kihasználása
	A Duna-partok elérhetőségének, közcélú hasznosításának megteremtése
	A Duna-part menti turisztikai és rekreációs területek fejlesztése és decentralizálása
Duna menti infrastruktúra	A Duna menti közlekedési elemek elválasztó hatásának csökkentése
	Gyalogos és kerékpáros kapcsolatok megteremtése a Duna szigeteivel
	Szállodahajók kikötésének differenciált szabályozása, úszóművek elhelyezése
	A Duna vízi útként történő jobb kihasználása

Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet – kompakt város

Városszerkezet – területhasználat	Kiegyensúlyozott városi térszerkezet létrehozása – összehangolt funkcionalitás, differenciált sűrűség és kapcsolatjavítás
	A kötöttpályás közösségi közlekedés elemeinek fejlesztési tengelyként történő figyelembevétele
	Fenntartható, kompakt, szabadterületekkel megfelelően tagolt város
	Fenntartható városrészek kialakítása a „kis távolságok városa" elvre alapozva
	A területhasználat és a közlekedési rendszer térbeli összehangolása a közlekedési igények csökkentésére törekedve
	Elhanyagolt, átjárhatatlan területek átstrukturálása, megújítása, zöldfelületi bővítése
	A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása
	Földterület-takarékos fejlesztések – termőföldek védelme
Központrendszer	Differenciált központrendszer kialakítása
	Térbeli szerkezetbe illeszkedő központok létrehozása
	A főközpont karaktertisztelő fejlesztése, meglévő központok minőségi fejlesztése
	A hagyományos- és az újabb kereskedelmi központok, valamint az intermodális központok fejlesztéseinek összehangolása, elérhetőségek javítása
Gazdasági területek	Budapest gazdasági szerepköréhez szükséges sokrétű területi kínálat
	Rövid úton elérhető munkahelyek a lakóterületekbe integráltan, illetve ezekhez közel
Lakóterületek	Társadalmi igényeknek megfelelő lakáskínálat biztosítása
	Élhető és egyszerre fenntartható lakóterületek
	Lakóterületi kínálat megteremtése speciális célcsoportok számára
	Lakóterületek komplex rehabilitációja

A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei

Forráskoncentráció a prioritások mentén
Barnamezős területek funkcióváltása
Korszerű, komplex modellek kidolgozása és területmanagement létrehozása
Barnamezős területek meglévő infrastruktúrájának kihasználása

Intelligens mobilitás

A fővárosi közösségi közlekedés	Kínálati jellegű közösségi közlekedés megteremtése és működtetése
	A közösségi közlekedés területi hiányainak megszüntetése
	A városi kötöttpályás hálózatok kiemelt fejlesztése
	Városi (és elővárosi) vasúti közlekedés fejlesztése
	Városi hajózás fejlesztése
	A közlekedési eszközváltás feltétel rendszerének biztosítása a fővárosban
	A központrendszer elemeinek, valamint a városi intermodális és az átszálló csomópontok kiemelt fejlesztése
A fővárosi egyéni közlekedés	Hálózati hiányok megszüntetése, új dunai átkelők létesítése
	Közterületek újra felosztása
	Gyalogos közlekedés kiemelt fejlesztése
	Kerékpározás fejlesztése
	Egyéni személygépjármű közlekedés fejlesztése, forgalomcsillapítás

	Parkolási problémák kezelése

Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés

Technológiai innováció és tudástranszfer	Kapcsolathálók létrehozása, működtetése az önkormányzat, a gazdaság szereplői, valamint a képző- és kutatóhelyek között
	Rugalmas, kereslethez alkalmazkodó munkaerő-képzés közép- és felsőfokon
	A kutatás, fejlesztés és innováció potenciálnövelése
Felhasználó- és környezet-barát városkormányzás	Komplex, minőségi üzleti infrastruktúra- és szolgáltatáskínálat, információ, kommunikáció és ügyintézés „egy kattintásra”
	„Zöld” gazdaság meggyökereztetése
A turizmus, mint a fővárosi gazdaság egyik húzóágazata	Fogadási feltételek javítása
	Vonzerők fejlesztése, mai korszellem nyelvén történő megfogalmazása
	Budapest arculati deficitjének ledolgozása a turizmus marketing eszközrendszerén keresztül

Önfenntartó városgazdálkodási rendszer

Egységes, menedzsment szemléletű fővárosi vagyongazdálkodás
A városüzemeltetés korszerűsítése – új közszolgáltatási modell
A meglévő vagyon koncentrálása, fejlesztése, bevételnövelés
Energiahatékony technológiák alkalmazása a városüzemeltetésben
Normatív városfejlesztési finanszírozás

A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése

Az épített örökség	A városkaraktert legjobban meghatározó épített környezet sokszínű elemeinek védelme
A kulturális kínálat bővítése	A kulturális intézmények elérhetőségének javítása
	A város kulturális intézményrendszerének fejlesztése
A multikulturális város	A kulturális sokszínűség támogatása

Humán szolgáltatások optimalizálása

Az oktatás színvonalának és hatékonyságának növelése
Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése, a prevenció erősítése, és az egészséges életmódra való ösztönzés
A szociális intézményhálózat kapacitásainak megtartása, szükség szerinti bővítése
A szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása a speciális igényű emberek számára, és az együttműködés ösztönzése
A közbiztonság fejlesztése, a lakosság reális biztonságérzetének erősítése

Az igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése

A bérlakásszektor fejlesztése, a főváros kezdeményező szerepe a szektor országos szintű szabályozásának újragondolásában
A meglevő lakásállomány társadalmi igényeknek megfelelő korszerűsítése
Kiegyensúlyozott térbeli-társadalmi szerkezet kialakításához hozzájáruló lakóterületi fejlesztések kidolgozása, ösztönzése
Komplex programok kidolgozása a társadalmi-gazdasági problémákkal sújtott területek – különösen a krízisterületek – rehabilitációjára
A megfizethetőség javítása

Befogadó, támogató és aktív társadalom

Befogadó és támogató társadalom	A társadalmilag pozitív migrációs folyamatok erősítése
	A fiatalok megnyerése és megtartása és a szakképzett lakosság elvándorlásának mérséklése
	Erőteljes fellépés a társadalmi diszkrimináció ellen
	A közösségi együttműködési formákban rejlő tartalékok kiaknázása
A változó életformák és a változó társadalmi, gazdasági környezet szintézise	Az öngondoskodás gondolatának erősítése az egészség és a szellemiség terén
	Az aktív életkor meghosszabbítása
	A végzettség, készség, képesség növelése, transzferálhatóság
	A mobilitási hajlandóság növelése a lakhatás és munkavégzés terén

4.2. Budapest integrált településfejlesztési stratégiája 2027

Az **Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS 2027)** átfogó céljának („Élhető Budapestet mindenkinek!") elérését három alapelv (*„Szolgáltatás-fókuszú és emberléptékű fejlesztések!"*, *„Egymást erősítő, az itt élők számára hasznos fejlesztések!"*, *„Rugalmas, a tanulságok kiértékelésére alapozó fejlesztések!"*) alapján középtávon három stratégiai, tematikus cél és azokon belül 6-6-6 operatív cél mentén kívánja Budapest Főváros Önkormányzata megvalósítani, melyek a következők:

I. Esélyteremtő Budapest

A célkitűzés: *„Elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása."*

A Fővárosi Önkormányzat elkötelezett abban, hogy mindenki számára elérhető, a mindenkori szükségletekhez igazodó, emberarcú szolgáltatásokat nyújtson, valamint kezdeményező szereppel és újszerű megoldásokkal indítson el változást a megfizethető lakhatás arányának növelése és az egészségügyi ellátásokhoz való jobb és egyenlőbb hozzáférés érdekében. Mindezek az alábbi **operatív célok** mentén valósíthatók meg:

I.A. A megfizethető és jó minőségű lakhatás feltételeinek bővítése

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Átfogó, fővárosi szintű lakáskoncepció kidolgozása a kerületekkel együttműködve a megfizethető lakásállomány növelése érdekében;
- Fővárosi Lakásügynökség létrehozása, amely részben a Fővárosi Önkormányzat, részben a kerületi önkormányzatok tulajdonában, részben magántulajdonában lévő lakások átvételével és bérbeadásával nyújt biztonságos és megfizethető lakhatási lehetőségeket;
- Kollektív tulajdonú lakásszektor létrehozása érdekében mintaprojektek indítása fővárosi tulajdonú ingatlanok bevonásával, melynek célja, hogy a piacra belépni nem képes középjövedelmű háztartások számára megfizethető lakhatási megoldást nyújtson a családok saját forrásaira is támaszkodva;
- A fővárosi tulajdonban lévő telkek és lakáscélú üres ingatlanok felhasználása a megfizethető lakhatási lehetőségek bővítésére, együttműködés a kerületekkel (kerületi tulajdonú ingatlanok bevonásának, közös bérlakás-építési projektek lehetőségének vizsgálata);
- A meglévő, fővárosi tulajdonú lakóházak energetikai korszerűsítése, a lakásállomány igazságos és hatékony kezelése, a felújítási és korszerűsítési munkálatok felgyorsításával a jelenleg üres lakások bérbeadása;
- A kerületi önkormányzatokkal együttműködve olyan átfogó szabályozás bevezetése, amely Amszterdam, Berlin vagy London mintájára korlátozott időre teszi csak lehetővé egész lakások szállodaként való üzemeltetését;
- Co-housing típusú mintaprojektekben együttműködés a kezdeményezőkkel.

I.B. Az egészségmegőrzés feltételeinek javítása

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Egységes keretrendszer és ügyfélszolgálati felület kialakítása az alapellátás és a járóbeteg-szakellátás területén a kerületekkel együttműködésben;
- Az ellátórendszerrel kapcsolatos hozzáférés támogatása, a kapacitások optimalizálása, a hátrányos helyzetű lakosság számára a hozzáférés támogatása;
- Népegészségügyileg fontos területeken betegút támogatás, minta praxisközösségek részére prevenciós kapacitások biztosítása;
- Korai felismerést és diagnózist segítő szolgáltatások hozzáférésének javítása. A kerületek támogatása saját, vagy több kerület által használt diagnosztikai berendezések (CT, MR) beszerzésében, együttműködések létesítése diagnosztikai és szűrővizsgálatok végzésére;
- Lakossági szűrőprogramok támogatása;
- Támogatott prevenciós, szemléletformáló és szűrőprogramok helybe vitele az erre rászorulóknak (idősek, fogyatékos személyek,

szegregátumokban élők, hajléktalan emberek);
- Egészséges életmódot, mozgást népszerűsítő kampányok megvalósítása, tudatosítás, figyelemfelhívás és szemléletformálás céljából.

I.C. Minőségi szociális szolgáltatások biztosítása

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Idősotthonok és hajléktalan ellátó intézmények korszerűsítése, épületenergetikai felújítása, a nagy létszámú idősotthonok folyamatos kiváltása relokációval, a kapacitások bővítése;
- Együttműködés a kerületekkel, pilot projektek indítása: kerületi tulajdonú ingatlanok bevonásának, közös projektek lehetőségének vizsgálata az idősellátás, fogyatékos személyek támogatott lakhatásának megoldása területén;
- Célzott programok a hajléktalan emberek megfizethető lakhatásának biztosításáért;
- A támogatott lakhatáshoz való hozzáférés bővítése a fogyatékos személyek, a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek önálló életvitelének fenntartása és elősegítése az intézményi elhelyezés elkerülése érdekében;
- A hajléktalanellátó intézmények korszerűsítése, az emberléptékű szállásokon kisebb létszámú szobákban történő elhelyezés lehetőségeinek bővítése;
- A mozgáskorlátozott, rossz egészségi állapotú, addikciós vagy pszichiátriai problémákkal küzdő, illetve ápolásra-gondozásra szoruló fedél nélküli emberek ellátásának fejlesztése;
- Módszertani fejlesztések, egységes fővárosi szakmai, ellátási protokollok kidolgozása;
- Monitoring feladatok, az ellátásban résztvevő szereplőkkel együttműködve (idősellátás: magán- és nonprofit szektor, kerületek; hajléktalanság: ellátásban résztvevő szervezetek);
- Képzett munkaerő biztosítása a szociális ellátásban továbbképzéssel, gyakornoki programokban és duális képzésben való együttműködés az oktatási intézményekkel, a szociálisan rászorulók szektorban történő foglalkoztatásának elősegítése lakhatást és képzést nyújtó integrált programokkal;
- Az otthoni idősgondozás és ápolás rendszerének fejlesztése, a társadalmi vállalkozásokkal, nonprofit szervezetekkel együttműködésben, innovatív megoldások kidolgozásának és bevezetésének támogatása;
- Az aktív időskort támogató programok megvalósítása.

I.D. A szegénység és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Komplex, kerületeket és szakmákat összefogó programok a szegregátumokban és szegregációval veszélyeztetett területeken élő, izolációval, társadalmi perifériára sodródással veszélyeztetett célcsoportok támogatásáért. A megelőző, valamint a nyomon követést erősítő fővárosi szolgáltatások minőségi és mennyiségi kapacitásának növelése;
- A települési támogatások összehangolt fejlesztése a kerületi önkormányzatokkal együtt;
- Álláskeresés támogatása komplex szolgáltatásokkal;
- Az oktatás, mint integrációs eszköz: a bevontak körének szélesítése, a lemorzsolódás megelőzése, csökkentése, ösztöndíjprogramok, óvodai, iskolai szegregáció csökkentése;
- A bűnelkövetővé és/vagy áldozattá válás megelőzése, drogprevenciós programok és drogambulanciák kialakítása. A családon belüli és párkapcsolati erőszak megelőzése, az áldozatok megsegítése, közös protokollok és konkrét segítségnyújtási lehetőségek kidolgozása. Elhelyezés nélküli kilakoltatások visszaszorítása, a gyermekek anyagi okokból történő, családjukból való kiemelésének megelőzése;
- Szakmai szabályok, útmutatók, jó gyakorlat tárak kidolgozása, szakmaközi kerekasztalok szervezése az esélyegyenlőségi célcsoportok érdekeinek érvényesítése érdekében;
- A fővárosi munkáltatók szemléletformálása az egyes, hátrányos helyzetű csoportokat érő munkaerőpiaci hátrányok, bér- és előmeneteli egyenlőtlenségek felszámolása érdekében.

I.E. A közterek és szolgáltatások akadálymentes és biztonságos használata

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Teljeskörű budapesti – fizikai és infokommunikációs – akadálymentesítési terv és annak ütemezett megvalósítása; gyerekbarát közterek és szolgáltatások kialakítása, az információk közérthető és vizuális megjelenítésének biztosítása;
- A fővárosi közvécé-hálózat bővítése;
- Városlakók számára kedvezményes belépésre jogosító kártyarendszer feltételeinek kidolgozása, a Budapest kártya és applikáció fejlesztésével kombinálva, és egyéb kulturális intézményekhez történő hozzáférést javító intézkedések kidolgozása;
- A fővárosi cégek, intézmények munkahelyi esélyegyenlőségi terveinek aktualizálása, munkavállalók képzése, érzékenyítése (ügyfélkapcsolat, kommunikáció);
- Kerületi és civil jó gyakorlatok népszerűsítése, adaptálásának elősegítése;
- A nők ellen a köztereken elkövetett erőszak, zaklatás megelőzése érdekében a közterek biztonságosabbá tétele, a közterület-felügyelők és közösségi közlekedésben dolgozók képzése, protokoll folyamatok) kialakítása, szemléletformálás.

I.F. Az egészségmegőrzés feltételeinek javítása

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Fővárosi szintű szemléletformálás a lakosság, a közszolgáltatásban dolgozók és munkáltatók körében az előítéletekkel leginkább érintett csoportokra (romák, menekültek, hajléktalanok, LMBT+ emberek) nézve, a Főpolgármesteri Hivatalban és a fővárosi fenntartású intézményekben érvényben lévő, az ügyfelekkel és munkavállalókkal való bánásmódról szóló magatartási kódex elfogadása. Szemléletformálás a fővárosi munkáltatók körében a munkaerőpiaci hátrányok, bér- és előmeneteli egyenlőtlenségek felszámolása érdekében;
- A fővárosi cégek, intézmények munkahelyi esélyegyenlőségi terveinek aktualizálása;
- Szakemberek, megfelelő kapacitás, rendszerszintű beavatkozás és támogatás biztosítása, mind a prevenció mind az áldozatsegítés terén;
- Jogegyenlőséget, elfogadást erősítő civil szerveztek, események, programok támogatása;
- Módszertani fejlesztések, szakmaközi kerekasztalok szervezése, képzési modulok kidolgozása és képzések az érzékenyítés és ügyfelekkel való bánásmód témakörben;
- A kulturális sokszínűség láthatóságának erősítése, támogatással, programokkal;
- Mozgáskorlátozottak, fogyatékkal élők aktív életmódjának támogatása különböző eszközökkel;
- A roma fiatalok kulturális identitásának erősítése, a roma kultúrával kapcsolatos szemléletformálás a többségi társadalomban, illetve a roma-nem roma társadalmi és kulturális együttműködés ösztönzése.

II. Zöld Budapest

A célkitűzés: *„Budapest legyen élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város!"*

Az élhető város fontos ismérve az egészséges és biztonságos lakókörnyezet, a zöld és gyalogosbarát közterületek hálózata, valamint az igényekhez igazodó lakhatási feltételek megléte. Az életminőség jelentős hatással van a városhasználók fizikális és szellemi teljesítőképességére, és vonzó szempont a lakóhelyválasztásnál. A lakosság, különösen a fiatalok és a családosok megtartásában, a munkaerőérzékeny iparágak megtelepedésében kedvező szerepet játszik, a városba látogatók számára vonzerőt jelent, így a város versenyképességének egyik fontos eleme. Mindezek az alábbi operatív célok mentén valósíthatók meg:

II.A. Kis távolságok városa

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- A közlekedésből származó problémák, így például a romló levegőminőség, a zaj, valamint a sok közúti baleset kezelése legkönnyebben a közlekedés iránti igény általános csökkentésével érhető el. Ehhez arra van szükség, hogy az emberek a hétköznapjaik során szükséges

szolgáltatásokat, legyen az oktatás, egészségügy, kikapcsolódás vagy bevásárlás, lehetőleg gyalogos-kerékpáros távolságon belül el tudják érni. Erről szól a kis távolságok városa.

- Ehhez olyan kompakt, vegyes funkciójú városrészekre van szükség, ahol mindezek nemcsak könnyedén elérhetők, de az emberek szívesen is használják nap mint nap. A jó minőségű, mindenki számára elérhető szolgáltatások mellett szükséges a vonzó és biztonságos városi környezet, a jól működő közösségi közlekedés, valamint a gyaloglásra és biciklizésre csábító utcahálózat is.
- A fővárosnak szabályozás és együttműködések segítségével erősítenie kell meglévő és potenciális központjait, jó megközelítésű, közlekedési csomópontként is működő, munka- és lakóhelyeket egyaránt magába foglaló mellékközpontok rendszerének kialakításával. Az alközpontok erősítése hozzájárul a napi szintű közlekedési igény csökkenéséhez, ahol a „kis távolságok városában" a munkahelyek a lakóhelyekbe integráltan helyezkednek el, így rövidebb úton érhetőek el.
- Budapest barnamezős területeinek fejlesztése lehetőséget jelent ezeknek a város működésébe való visszakapcsolódására, funkciógazdag lakónegyedeket és zöldterületeket létrehozva. A barnamezős területek funkcióváltásának ösztönzése történhet jogi, pénzügyi és kommunikációs eszközökkel, átmeneti vagy zöldfelületi hasznosításuk elősegítésével.

II.B. Fenntartható közlekedés fejlesztése

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Az intézkedés a közösségi közlekedés, valamint az aktív és mikromobilitás feltételeinek vonzóbbá tételére irányul, mely a közlekedésen belüli munkamegosztás arányának (modal split) javítása mellett a közlekedésből származó károsanyag kibocsátás csökkentését, az utazási élmény javítását és a hatékonyabb üzemeltetést egyaránt szolgálja. Kiemelt jelentőségű az agglomerációs forgalom utazási mód összetételének befolyásolása;
- A kerékpározás további térnyerése a városrészeket összekötő kerékpárforgalmi főhálózat töredékességének felszámolásával, illetve a helyi jelentőségű közúthálózat egészének kerékpár-baráttá alakításával segíthető elő;
- A közösségi autóbérlő szolgáltatás a helyi közösségi közlekedés rendszerébe integrálva a saját tulajdonú autók számának csökkenését, növekedési ütemének mérséklődését segíti;
- A meglévő közösségi közlekedési infrastruktúra megújítása, az utasközpontú intermodális kapcsolatok fejlesztése, korszerű, kényelmes, akadálymentes és alacsony kibocsátású járműállomány arányának növelése és a karbantartáshoz szükséges háttér fejlesztése szükséges. A közterületek újrafelosztásával a közösségi közlekedéshez szorosan kapcsolódó gyalogos- és kerékpáros hálózati elemek megújítása és fejlesztése szükséges;
- A hatékonyabb, biztonságosabb és utasbarát szolgáltatások, a MaaS (mobility as a service) és a hatékonyabb üzemeltetés érdekében infotechnológiai fejlesztések szükségesek;
- Pénzügyi ösztönzők (pull/push eszközök) és a szemléletformálás elengedhetetlen.

II.C. Kis távolságok városa

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Az Egészséges utcák elnevezés Lucy Saunders brit közegészségügyi és közlekedési szakértő nevéhez köthető, a fogalmat Magyarországon a Járókelő vezette be, amelynek lényege, hogy a városi közterek kialakítását, kezelését és használatát érintő döntések meghozatalakor az embereket és egészségüket kell a középpontba helyezni. Budapest közterületeinek megújítása ezen elvek mentén kell, hogy történjen, annak érdekében, hogy azok biztonságosak és komfortosak legyenek, helyet biztosítva a zöldfelületeknek és a közterületi rekreációs tevékenységeknek is.
- Az egészséges utcák két legfontosabb jellemzője, hogy ott az emberek otthon érzik magukat és szívesen sétálnak, bicikliznek. Ha egy utca egészséges és befogadó környezetet teremt, akkor ott üldögélő, ácsorgó, sétáló és biciklizó embereket találunk. Fontos szempont a zajterhelés

csökkentése fizikai beavatkozásokkal és szabályozási eszközökkel.
- A városi lét az ember összes érzékszervére hatással van, ezért az utcák és terek kialakításakor számos különböző szempontot szükséges figyelembe venni. A tiszta levegőn és csendes környezeten túl fontos, hogy az utcán meg lehessen pihenni, az úttesten könnyedén át lehessen kelni, és mindig legyenek védett, árnyékos helyek.
- A fizikai beavatkozásokon túl fontos szempont, hogy az emberek biztonságban és jól érezzék magukat, és hogy az utcákon mindig legyen látni- és csinálnivaló. Ha ezek a szempontok maradéktalanul teljesülnek, akkor élő és élettel teli, egyszóval egészséges utcákat és városi tereket nyerünk mind a belvárosban, mind a külsőbb kerületekben.

II.D. Természeti értékek megőrzése, zöldfelületek fejlesztése

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- A tervezett intézkedések a városi kék-zöld infrastruktúrák összehangolt fejlesztésével: a környezetvédelem, az élőhelyek védelme, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a zöldfelület fejlesztés integrált megközelítésével valósulnak meg egy-egy projekten belül;
- A minőségi zöldfelületi ellátottság javítása érdekében kiemelt a biológiai sokféleség megóvása, a természetközeli élőhelyek védelme, a városi erdősítési program. A zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztése az alulhasznosított területek bevonásával, a nagy látogatóforgalmat bonyolító városi parkok megújításával is történik;
- A hősziget-hatásnak legjobban kitett, belvárosi közterületek és a Duna-part humanizálása kiemelten fontos. A zöldfelületi fejlesztések integrálják a csapadékvíz helyben tartását, hasznosítását (pl. esőkertek), eredményeként elöntések és villámárvizek esetén a kapacitáshiányos elvezető rendszer terhelése és az okozott kár mérsékelhető;
- A zöldfelületek védelmének megerősítése érdekében fontos a közműmentes zöldsávok biztosítása, meglévő fák fokozottabb védelme új technológiákkal, gyökérvédelemmel, védőcsövezéssel, közművek kiváltásával. A zöldfelületi célok elérése érdekében kiemelet szempont a közmű- és közlekedésfejlesztési projektek során a zöldfelületi szempontok erőteljes érvényesítése.

II.E. Energiahatékonyság növelése, klímavédelem

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Budapest biztonságos működése és kiegyensúlyozott fejlődése érdekében a rendelkezésre álló fizikai erőforrásokat hosszú távon fenntartható módon kell hasznosítani, a fosszilis- helyett a megújuló energiaforrások arányának minél több területen való növelése és a hatékonyabb energia- és anyaggazdálkodás megvalósítása szükséges;
- Az épületek energetikai felújításának felgyorsítása érdekében fontos az épületenergetikai fejlesztések növeléséhez, távhőrendszerhez történő csatlakozáshoz ösztönzők, valamint szervezeti, finanszírozási eszközök kialakítása;
- A zöldfelületi, csapadékvíz-gazdálkodási és árvízvédelmi intézkedések integrált kezelése: a műszaki és ökológiai megoldások következtében csökkenjen az igény az elvezető hálózat kapacitásfejlesztése iránt, növekedjen viszont a csapadékvíz helybentartására és hasznosítására vonatkozóan.

II.F. Fenntartható városüzemeltetés

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Távhőrendszer fejlesztése, versenyképességének javítása az egészséges városi környezet érdekében: az egységes távhőrendszer kialakítása a jelenleg szigetüzemben működő távhőkörzetek összekapcsolásával az új fogyasztók, ellátási területek (pl. belvárosi kerületek) bekapcsolása, a hőtermelők versenyeztetése érdekében, valamint a megújuló energia hasznosítási arányának növelése geotermikus energia alapú új hőforrások létesítésével, továbbá a termikus hulladékhasznosítás részarányának további növelésével;
- Gyógyfürdők hulladékhőjének hasznosítása az intézményhálózat energiagazdálkodásában;

- A közvilágítási hálózat okos rendszerek fogadására alkalmas korszerűsítésekkel, valamint új közvilágítási hálózatok kiépítésekor intelligens rendszerek telepítésével tud hozzájárulni a fenntartható városüzemeltetéshez;
- A hulladéktermelés megelőzése és az újrahasznosítási arány növelése: az újrahasználatot ösztönző rendszer fejlesztése; a hulladékok minél nagyobb arányú újrahasznosítási aránya és a szelektív hulladékgyűjtés bővítése a lerakótól való eltérítés érdekében a feldolgozó kapacitások fejlesztése mellett;
- Korszerű, biztonságos és energiahatékony víziközmű szolgáltatások: a szennyvízkezelés energiahatékonyságának növelése; vízminőségi és kapacitáskockázatok kezelése; technológiai fejlesztések és a víziközmű elemeinek rekonstrukciója.

III. Nyitott Budapest

A célkitűzés: *„Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció."* Budapest működési modellje az együttműködésen, nyitottságon és átláthatóságon alapul, lehetőségeit a jövőben csak akkor tudja kihasználni, ha aktív partnerséget épít mindazokkal, akik felelősséget és szerepet vállalnak a város fejlesztésében, jövőjének alakításában. Ezért a Fővárosi Önkormányzat célja, hogy a város fejlesztési ügyeinek alakításába, a döntéshozásba és az eredmények értékelésébe minél több érdekeltet bevonjon, köztük a város használóit, a szakmai és civil szervezetek. Ezzel nemcsak a demokratikus, átlátható működés feltételei bővülnek, de a városlakók kreativitása, ötletei, a fejlesztésben, megvalósításban és akár későbbi üzemeltetésben való részvételük a városfejlesztés fontos erőforrásává válhat. A magas színvonalú, közérthető tájékoztatás, az információk jobb elérésének biztosítása az együttműködés, hitelesség és átláthatóság fontos eszközei. Budapest e tekintetben a technológia adta lehetőségeket is kihasználva kívánja a jövőben eszközeit fejleszteni.

Mindezek az alábbi operatív célok mentén valósíthatók meg:

III.A. Együttműködésen alapuló városfejlesztés

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- A részvételi tervezés, mint támogató szolgáltatás megjelenése az erre külön erőforrásokkal nem rendelkező hivatali egységeknél és gazdasági társaságoknál: tanácsadás, tervezés, folyamatok részben vagy egészben történő megvalósítása a „Nyitott Budapest" Társadalmi Együttműködési Osztály által;
- Részvételi eszközrendszer fejlesztése: közösségi tervezés online, digitális módszerei; gyors véleménykérés eszközeinek fejlesztése; részvételi költségvetés, közösségi gyűlés és további személyes együttműködésre építő workshopok;
- Részvételi lehetőségek digitális tartalmainak egyablakos megjelenése – a lakosság egy oldalon keresztül megtalálja az aktív, folyamatban lévő részvételi lehetőségeket;
- Monitoring folyamatok kidolgozása;
- Együttműködést, kapcsolattartást és bevonást segítő eszközök és szervezeti erőforrások fejlesztése;
- Részvételiséghez kapcsolódó szakmai tartalmak előállítása, elérhetővé tétele.

III.B. Kommunikáció és városmarketing megújítása

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Integrált városmarketing stratégia megvalósítása: szervezetfejlesztés, eszközök, együttműködési rendszerek;
- Kutatási /monitoring eszközök bevezetése (éves gyakoriságú brand kutatás);
- Digitális platformok fejlesztése (enbudapestem.hu);
- Közreműködés a fővárosi szolgáltatások kommunikációjában (kapcsolódás az III.C operatív célhoz);
- Budapest Global Council – gazdasági tematikájú egyeztető fórum létrehozása;
- Városfejlesztési ügyek kommunikációs támogatása;
- Programfejlesztés (önálló események és más szervezésű eseményeken való megjelenés).

III.C. Ügyfélközpontú városi szolgáltatásfejlesztés

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Nyomonkövetés: mérési, visszacsatolási és értékelési funkciók, eszközök kiépítése és működtetése a szolgáltatástervezésben (igények, elvárások, elégedettség);
- Szolgáltatások értékelése / lakosok különböző élethelyzetére, illetve a vállalkozások eltérő életciklusára (jellemzően milyen helyzetekben találkoznak a szolgáltatással, igények változása);
- Ügyfelek közvetlen bevonása a szolgáltatások fejlesztésének folyamatába;
- „Egyablakos" ügyintézési /információs felületek létrehozása minél magasabb szinten (integrálás); közszolgáltatások integrált ügyfélszolgálati pontjainak kialakítása (fizikai);
- Információnyújtó és hibabejelentő funkciók fejlesztése (beérkezett panaszok kategorizálása, visszacsatolás; fejlődő technológiák alkalmazása: chat-bot, MI alkalmazása);
- Budapestkártyarendszeren belül helyi lakosoknak szóló szolgáltatáscsomag és kedvezményrendszer kialakítása (Budapest App).

III.D. Együttműködésen alapuló városfejlesztés

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Fővárosi adatgazdálkodás kialakítása – adatok gyűjtésének, feldolgozásának, megosztás eszközeinek, együttműködési rendszereinek fejlesztése, a szükséges műszaki- és szervezetfejlesztéssel. A kerületi önkormányzatok számára elérhető és velük közösen fejlesztett, integrált adatkörök kialakítása;
- A magánszféra szereplőivel való együttműködés keretrendszerének kidolgozása;
- Pilot projektek megvalósítása új technológiák tesztelésére, eszközrendszer fejlesztésére, kollaborációs mechanizmusok kidolgozására, big data platformok kialakítására;
- Smart üzemeltetést, adatgyűjtést, adatelemzést támogató digitális fejlesztések (kamerák, szenzorok, monitoring eszközök; kataszterek; közmű-diagnosztikai eszközök; integrált vállalatirányítási rendszerek stb.), további infokommunikációs fejlesztések (infrastruktúra, biztonság stb.);
- Fővárosi Önkormányzat átfogó digitális fejlesztési stratégiájának elkészítése.

III.E. Együttműködésen alapuló városfejlesztés

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Szervezetfejlesztés, működést-, döntéshozást és nyomon követést támogató eszközök fejlesztése, valamint a humán erőforrás felkészültségéhez szükséges képzések biztosítása;
- Vállalati működés-támogató (pl. vállalatirányítási rendszerek), digitális fejlesztések;
- Városi laboratóriumok, nyílt innováció folyamatainak szervezése – ebben a városi kihívások, átalakuló városi területek (projekthelyszínek) kiemelt kezelése, tesztkörnyezet megszervezése, városi innovációs platform működtetése és a tudásipar aktívabb bevonása a városi szolgáltatások és területek megújításába. Ötletversenyek, fejlesztés támogatása adatokkal, tesztkörnyezettel, promócióval;
- Strukturált partnerség (helyi vállalkozói közösséggel, EIT KIC stb.) és stratégiai partnerségi kapcsolatok építése (technológiai platformok, hosszú távú együttműködések);
- Digitális átállás támogatása a KKV szektorban: voucher program, képzési modulok fejlesztése;
- Közgyűjtemények digitalizációja (SZEK, BTM), és digitális technológiák alkalmazása a kultúrában (digitális filmvetítések műszaki feltételeinek megteremtése, hozzáférés javítása múzeumok online jelenlétének fejlesztésével).

III.F. Fenntartható turizmus, megújuló kulturális és rekreációs szolgáltatások

Stratégiai időtávban az alábbi beavatkozásokat nevesíti az ITS 2027:

- Budapest turisztikai stratégiájának partnerségi alapon történő elkészítése;
- Budapest kártyacsalád fejlesztése, partnerségi együttműködés fejlesztése a szolgáltatókkal;
- Intézmények arculati és ügyfélkapcsolati funkcióinak fejlesztése (pl. beléptető rendszerek, jegyértékesítés stb.);
- Alacsony kibocsátású turistabuszok forgalomba állítása, a fővárosi turisztikai célpontok között közlekedő igényvezérelt járatok indítása;

- A turistabuszok útvonalának, forgalmának és parkolásának szabályozása;
- A Zugligeti Libegő turisztikai célú fejlesztése;
- Integrált turisztikai információs és városlakókat célzó agóra funkció, közösségi tér kialakítása a Városháza megnyitott szabad- és zárt tereiben, a Merlin színház hasznosítása;
- Kényelmi fejlesztések a mobilitásban (csomagfeladás a repülőtér és a városközpont között, közlekedési eszközön, utazás alatt elérhető check-in funkciók stb.);
- Gyógyfürdők egészségturisztikai célú, integrált (energiahatékonysági, értékvédelmi stb.) fejlesztése;
- Fővárosi Állat- és Növénykert értékvédelmi fejlesztései, a Biodóm beruházás befejezése;
- Budapesti Történeti Múzeum közösségi szerepének erősítése, megkezdett fejlesztések folytatása - szolgáltató múzeum, látogató-orientált szemlélet;
- Kulturális rendezvények számának, minőségének növelése a főváros turisztikai márkaépítését is támogatva.

A stratégia térbeli megvalósítását tükröző **három akcióterület** a következő:

ÉLHETŐ BELVÁROS AKCIÓTERÜLET

A **belváros** nemcsak szimbolikus, összvárosi jelentősége miatt kiemelten fontos, hanem azért is, mert Budapest lakosságának közel harmada él itt, a fővárosi lakóterületek csupán tizedét kitevő területen.

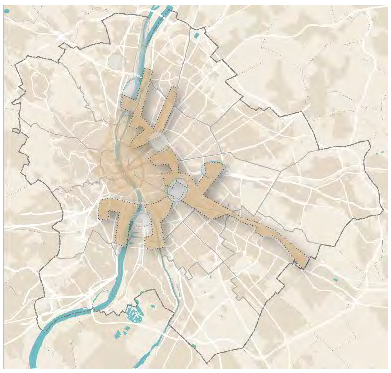

KÉK-ZÖLD HÁLÓZAT AKCIÓTERÜLET

A város élhetőségének különösen fontos elemei a zöldfelületek, fejlesztésük nemcsak méretük és minőségük javításával, de a **zöldhálózat** folytonosságának létrehozásával történik.

Budapest meghatározó, több kerületet érintő területe a Duna-part, mely mind az itt lakók, mind az idelátogatók számára vonzó, a fejlesztések során pedig értéknövelő tényező.

Jelentős kék infrastruktúra elemként jelennek meg a várost harántirányban átszelő kisvízfolyások, amelyek mentén kerületeken átívelő zöldhálózati fejlesztések valósíthatók meg.

VÁROSFEJLESZTÉS A BARNAMEZŐS TERÜLETEKEN

A város jelentős belső fejlesztési tartalékterületeit jelentik a barnamezős területek, amelyek összefüggő fejlesztési térségként ölelik körbe a belvárost.

A kompakt városszerkezete kialakítása érdekében kulcsfontosságú ezeken a területeknek az **értékőrző és értékteremtő megújítása, funkcióváltása**.

4.3. Kiemelt beruházásokra vonatkozó döntések

2024. november 1-ig törvény vagy kormányrendelet által elrendelt kiemelt beruházások Budapesten:

Törvénnyel kiemelt beruházások:

száma	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
2012. évi LXXV. törvény	A budapesti Istvánmező rehabilitációs programjáról, kiemelten a Budapest Olimpiai Központ integrált rekonstrukciójáról	Puskás Ferenc Stadion és környezete a) a Puskás Ferenc Stadion felújítására, valamint b) a Budapest, Ifjúság útja-Stefánia út-Thököly út-Dózsa György út-Kerepesi út által határolt, a Mellékletben megjelölt területen egy önálló új stadion, kiegészítő létesítmények és az ezekhez tartozó parkoló építésére, a Budapesti Olimpiai Központ bővítésére	megvalósult
2013. évi CXLVIII. törvény	A Normafa Park történelmi sportterületről	A Normafa Park történelmi sportterület 1. A sí- és egyéb sportpályák kialakítására kijelölt, beépítést nem igénylő területek Budapest XII. kerület 9138/7, 8862/1, 8888/3, 9138/8, 9140/6, 9140/10, 9140/12, 9150/4, 9150/5, 9151/5, 9154/2, 9155/3, 9269/35, 10496/19, 10496/23, 10500/3,10503/14, 10503/15, 10503/19, 10503/24, 10503/25, 10503/26, 10503/27, 10503/28, 10503/29, 10503/21, 10505/1, 10524/1, 10875/2, 10886/66 2. Meglévő épületeket tartalmazó földrészletek a) Meglévő épületek földrészletei Budapest XII. kerület 10501/6, 10503/9, 10505/2, 10522, 10527/2, 10760/6, 10505/3, 10846/5, 10886/53 b) Nagy méretű földrészlet Budapest XII. kerület 10503/10 c) Volt Fácán Vendéglő műemléki védettségű ingatlan Budapest XII. kerület 10525/2 3. Új épület elhelyezését igénylő földrészletek a) Sífelvonó alsó állomása Budapest XII. kerület 10500/9, 10500/10, 10500/11, 10500/12 b) Sífelvonó felső állomása és fogaskerekű végállomás Budapest XII. kerület 10497/6	folyamatban

száma	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		4. Közlekedési területek, közösségi közlekedési bázisterületek földrészletei Budapest XII. kerület 9116/3, 9122/1, 9123, 9131/2, 9132, 9153/1, 9136, 9137, 9139/9, 9145, 9144/2, 9240/16, 10468/1, 10492, 10500/5, 10500/6, 10502, 10503/6, 10503/8, 10503/12, 10503/16, 10517/1, 10517/2, 10523, 10525/1, 10760/10, 10837/3, 10875/3, 10760/6 5. Beépítésre szánt területek földrészletei Budapest XII. kerület 9124/2, 9128/2, 9129/3, 9133/5, 9133/6, 9134/2, 9139/6, 9305/3, 10497/7, 10500/7. 10500/8, 10760/3 6. Az 1–5. pontokba nem sorolt, a történelmi sportterület részét képező földrészletek Budapest XII. kerület 9114/4, 9114/5, 10503/13, 10886/67 A Fogaskerekű vasút fejlesztése 1. Budapest II. kerület 13143/2 2. Budapest XII. kerület 6835/8, 6835/10, 6835/11, 6835/15, 9240/1, 9240/2, 9240/4, 9240/14, 9240/16, 9309/1, 9309/2, 9886/1, 9886/14	
2018. évi XLIX. törvény	Budapest és az agglomeráció fejlesztésével összefüggő állami feladatokról, valamint egyes fejlesztések megvalósításáról, továbbá egyes törvényeknek a Magyarország filmszakmai támogatási programjáról szóló SA.50768 számú Európai Bizottsági határozattal összefüggő módosításáról	*A BUDAI PALOTANEGYED MEGÚJÍTÁSA ÉS EGYSÉGES KEZELÉSE* Budapest I. kerületben elhelyezkedő, a) a Dísz tér 1–2. szám alatti ingatlant, b) a Dísz tértől délre, a várfalon belül elhelyezkedő ingatlanokat, valamint c) a várfalon túl, a várfal mellett elhelyezkedő, a Palota út–Váralja utca–Apród utca–Ybl Miklós tér–Lánchíd utca–Sikló utca–Hunyadi János út és Dísz tér által lehatárolt állami és önkormányzati tulajdonú ingatlanok. *Hatálya: 154/2018. (IX. 3.) Korm. rendelet szerint: Budapest I. kerület 6330, 6331, 6452/1, 6452/2, 6452/3, 6453/2, 6453/1, 6455/1 6456/1, 6458, 6459, 6461, 6462, 6464, 6515, 6516, 14359, 14360, 14361, 14362, 14363/1, 14369, 14371/1, 14371/2 hrsz.* *BUDAPEST DIÁKVÁROS- DÉLI VÁROSKAPU*	folyamatban

száma	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		A Budapest Diákváros – Déli Városkapu Fejlesztési Program részét képező létesítményfejlesztési projektek 1. Új Csepeli Közpark, ennek keretében az ütemezetten megvalósuló Budapesti Xtrém Szabadidő Park, amely magába foglalja a kajak-kenu szlalompályákat, a BMX-pályákat, az ezekhez tartozó klubházat, valamint egyéb kapcsolódó létesítményt, infrastruktúrát, továbbá a környezetrendezést, 2. Dunai Evezős Központ, amely magába foglalja az evezős pályát és klubházat, céltornyot, lelátót, hajótárolót, az ezekhez kapcsolódó gyalogos és kerékpáros hidat, illetve egyéb kapcsolódó létesítményt, infrastruktúrát, továbbá a környezetrendezést, 3.Ferencvárosi Szabadidő- és Sportpark, ennek részeként a Budapesti Atlétikai Stadion, annak épületében kialakításra kerülő óvoda, szabadtéri edzőpályák, fedett pályás atlétikai edzőcsarnok, valamint az ezek összeköttetését biztosító gyalogos és kerékpáros hidak, kapcsolódó sport- és rekreációs létesítmények, a területen található műemléki épületek felújítása és funkcióváltása, illetve egyéb kapcsolódó létesítmény, infrastruktúra, valamint környezetrendezés, *A GELLÉRT-HEGY MEGÚJÍTÁSA* Budapest XI. kerület belterület 5412 helyrajzi számú ingatlan, valamint a Budapest I. és XI. kerületében a Gellért-hegyen elhelyezkedő, kormányrendeletben meghatározott közterületek. *CSEPEL SC FEJLESZTÉSI PROGRAM* Budapest XXI. kerület belterület 201861/2 és 205805 helyrajzi számú ingatlan.	
2019. évi XIV. törvény	a 2020. évi Dubaji Világkiállításon történő magyar megjelenés sikeres megvalósításához, továbbá egyes nemzetközi nagyeseményekhez	külön kormányrendelet szerint; lásd: 63/2019. (III. 27.) Korm. rendelet	folyamatban

száma	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	kapcsolódó rendelkezésekről		
2020. évi XXVI. törvény	a Mathias Corvinus Collegium tehetséggondozási programjának és a Maecenas Universitatis Corvini Alapítvány oktatási tevékenységének támogatásáról	Budapest belterület 5177/1 helyrajzi számú, természetben a Budapest I. kerület, Szent Sebestyén köz 1., Budapest I. kerület, Somlói út 49-53., Budapest I. kerület, Alsóhegy utca 10-16. szám alatti ingatlan [lásd még: 370/2020. (VII. 30.) Korm. rendelet]	folyamatban
2020. évi XXIX. törvény	a Budapest–Belgrád vasútvonal újjáépítési beruházás magyarországi szakaszának fejlesztéséről, kivitelezéséről és finanszírozásáról	külön kormányrendelet szerint; lásd: 102/2021. (III. 3.) Korm. rendelet	folyamatban

Több kerületet érintő infrastrukturális beruházásokra vonatkozó kormányrendeletek

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
78/2009. (IV. 8.) Korm. rendelet	„Ráckevei (Soroksári) – Duna-ág (RSD) vízgazdálkodásának, vízminőségének javítása"	átemelő: Budapest XXIII. kerület, a szennyvíztelep kerítése és a Felső Duna part közötti részen meder alatti átvezetés és csatornaépítés: Budapest XXIII-XXI. kerületek többfunkciójú vízleeresztő műtárgy: Kvassay zsilip, Budapest IX. és XXI. kerületek szennyvízcsatorna- hálózat bővítés az RSD-t terhelő, a parti sávban keletkező szennyező anyagok kivezetése érdekében: RSD menti parti sáv 14 település: Áporka, Dömsöd, Dunaharaszti, Kiskunlacháza, Majosháza, Makád, Ráckeve, Szigetbecse, Szigetcsép, Szigetszentmárton, Szigetszentmiklós, Taksony, Tass, Budapest XXIII. kerület	nem valósult meg
345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet	Egyes közlekedésfejlesztési projektek	1.1.2. Az M0 gyorsforgalmi út Déli szektor rekonstrukciója. 1.1.3. Az M0 gyorsforgalmi út Északi szektor, 11-10. számú főutak közötti szakasz megvalósítása. 1.1.4. Az M0 gyorsforgalmi út Nyugati szektor, 10. számú főút és M1 autópálya közötti szakasz előkészítése. 1.1.5. Az M0 gyorsforgalmi út, csepeli csomópont fejlesztése.	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		1.1.6. Az M0 gyorsforgalmi út 5103. jelű összekötő út meglévő külön szintű keresztezésénél új csomópont megvalósítása. 1.2.11. A 10. számú főút, Budapest, Bécsi út és Üröm közötti szakasz áthelyezése és kapcsolódó beruházások. 1.7.19. Az M0 gyorsforgalmi út M5 autópálya csomópontjának, valamint az M5 autópálya Alsónémedi, Gyál csomópontjának fejlesztése az M5 autópálya – M0 autóút – M51 autóút által határolt fejlesztési területet feltáró új helyi, magán és országos mellékutak létesítése és a meglévő utak fejlesztése (Gyálon a Gorcsev Iván utca meghosszabbítása Budapest XXIII. kerület határáig), valamint az M0 autóúton és az M51 autóúton az 5. számú főút és az M5 autópálya csomópontjai között új csomópontok létesítése. 1.8.19. EuroVelo 14 nemzetközi kerékpáros útvonal fővárosi szakaszainak fejlesztése. 1.8.20. EuroVelo 6 nemzetközi kerékpáros útvonal fővárosi szakaszainak fejlesztése. 1.8.21. Dél-budapesti kerékpárosbarát fejlesztések. 1.8.22. Rákos-patak menti ökoturisztikai folyosó. 1.8.23. A budapesti közbringarendszer és a hozzá kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése. 1.8.24. Közlekedésbiztonsági és kerékpárosbarát fejlesztések Budapest XVI. kerületében. 1.8.25. Kerékpárosbarát infrastrukturális fejlesztések Budapest X. kerületében. 1.8.26. Kerékpárosbarát infrastrukturális fejlesztések Budapest XIX. kerületében. 1.8.27. Közlekedésbiztonsági fejlesztések Budapest XX. kerületében. 1.8.28. Kerékpárosbarát infrastrukturális fejlesztések Budapest IV. kerületében. 1.8.29. Közlekedésbiztonsági és kerékpárosbarát fejlesztések Budapest II. kerületében. 1.8.30. Budapest-Fót kerékpárút XV. kerületen belüli szakasza. 1.8.31. Közlekedésbiztonsági és kerékpárosbarát fejlesztések Budapest XII. kerületében. 1.8.32. Közlekedésbiztonsági és kerékpárosbarát fejlesztések Budapest XI. kerületében. 2.1.8. A budapesti elővárosi vasútvonalak rekonstrukciója.	

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		2.1.9. A 2. számú vasútvonal, Rákosrendező-Óbuda-Esztergom szakasz rekonstrukciója és villamosítása. 2.1.11. A 30. számú vasútvonal, Budapest-Kelenföld-Székesfehérvár szakasz rekonstrukciója. 2.1.26. A 142. számú vasútvonal, Kőbánya-Kispest-Lajosmizse-Kecskemét szakasz rekonstrukciója. 2.1.39. A MÁV Zrt. állomásfejlesztési és integrált ügyfélszolgálat fejlesztési program (kormányablakok 25 helyszínen) megvalósítása (Balatonszentgyörgy, Rákos, Rákoshegy, Kőbánya-Kispest, Kőbánya alsó, Zugló, Kaposvár, Pécs, Békéscsaba, Budapest-Déli pu., Budapest-Keleti pu., Budapest-Nyugati pu., Cegléd, Debrecen, Érd alsó, Győr, Kecskemét, Miskolc-Tiszai pu., Nyíregyháza, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szolnok, Vác állomások felvételi épületeinek felújításával). 2.1.51. A Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér kötöttpályás kapcsolatának kialakítása. 2.1.52. Az 1. számú vasútvonal Déli Duna-híd korszerűsítése és Kelenföld-Keleti vasúti vonalszakasz fejlesztése. 2.1.53. Ferencváros-Székesfehérvár ETCS2 vonatbefolyásoló rendszer kiépítése. 2.1.66. Keleti-Kőbánya-felső szűk keresztmetszet kiváltása. 2.1.70. Budapest-Keleti pályaudvar épületfelújítás. 2.1.71. Budapest-Nyugati pályaudvar épületfelújítás. 2.1.72. A 40. számú vasútvonal, Kelenföld-Pusztaszabolcs szakasz korszerűsítése és ETCS 2 vonatbefolyásoló rendszer kiépítése. 2.1.85. A 120a. számú vasútvonal, Rákos-Nagykáta-Újszász-Szolnok szakasz fejlesztése. 2.1.105. Rákosrendező-Esztergom vasútvonal villamosítása, biztosítóberendezés korszerűsítése. 2.1.107. Rákospalota-Újpest-Veresegyház-Vác vasútvonal korszerűsítése. 2.1.108. Hungária körút-Rákospalota-Újpest vasútvonal korszerűsítése. 2.1.109. Kőbánya-Kispest-Lajosmizse-Kecskemét vasútvonal szűk keresztmetszet kiváltás és villamosítás.	

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		2.1.117. 80a. számú (Keleti pályaudvar - Hatvan) és a 120a. számú (Keleti pályaudvar - Szolnok) vasútvonalon a Budapest, Hungária körút keresztezésében új vasúti megállóhely létesítése. 2.1.118. Szűk keresztmetszetek felszámolása és az átjárhatóság fejlesztése a Budapest (Kelenföld) - Hegyeshalom vonalon (CEF) projekt megvalósítása. 2.1.119. Budapest és az elővárosok kötöttpályás vasúti hálózatának fejlesztése. 2.1.121. Budapest-Nyugati pályaudvar vágányhálózata és bevezető szakaszai (Budapest-Nyugati pályaudvar - Hungária körút - Kőbánya-Kispest) rekonstrukciója és fejlesztése. 2.2. Helyi érdekeltségű keskeny nyomközű vasúti közlekedési projektek vasúti közlekedési projektek 3.1.1. Földalatti rekonstrukciója és járműbeszerzés előkészítése. 3.1.2. Budapest, M3-as metró rekonstrukciója és északi meghosszabbítása. 3.1.3. Budapest, M4-es metró állomásaihoz kapcsolódó beruházások. 3.1.4. Szentendrei H5 HÉV Batthyány tér - Szentendre közötti vonalszakaszának fejlesztése. 3.1.5. Ráckevei H6 HÉV-vonal fejlesztése és meghosszabbítása Ráckeve - Kálvin tér között, valamint kapcsolódó beruházások. 3.1.6. Csepeli H7 HÉV-vonal fejlesztése és meghosszabbítása Erdősor utca - Kálvin tér között, valamint kapcsolódó beruházások. 3.1.7. Gödöllői H8 és Csömöri H9 HÉV-vonalak fejlesztése. 3.1.8. A Budapest, 1-es villamosvonal rekonstrukciója és fejlesztése (meghosszabbítása az Etele térig; Fehérvári út - Kelenföld vasútállomás). 3.1.9. Budapest, 2-es/51-es villamosvonal (vágányfelújítás, megállóhelyek átépítése, biztosító berendezés és áramellátás) korszerűsítése. 3.1.10. A Budapest, 3-as villamosvonal rekonstrukciója és fejlesztése. 3.1.11. A Budapest, 42-es villamosvonal rekonstrukciója és fejlesztése. 3.1.12. A Budapest, 60-as villamosvonal (Fogaskerekű vasút) rekonstrukciója és fejlesztése.	

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		3.1.13. A budai fonódó villamosközlekedés megteremtése: Széll Kálmán téri ág, Bem rakparti ág, Széll Kálmán tér rekonstrukciója. 3.1.14. Külső Bécsi úti villamosvonal (Vörösvári út - Aranyvölgy). 3.1.15. Budapest IV. kerület, Görgey Artúr utca, út- és villamospálya felújítása. 3.1.16. Budai fonódó villamoshálózat II. üteme - Műegyetem rakparti villamosvonal fejlesztése. 3.2.5. Kelenföldi pályaudvar, átszállási csomópont fejlesztése. 3.2.21. A városi közlekedési eszközváltási pontokhoz kapcsolódó P+R parkolók építése Budapesten. 3.3.1. Budapest XXII. kerület, Városház tér fejlesztése: térrendezés és a közösségi közlekedés infrastruktúrájának korszerűsítése. 3.3.2. Budapest XVIII. kerület, Béke tér fejlesztése: térrendezés és a közösségi közlekedés infrastruktúrájának korszerűsítése. 3.3.3. Budapest villamos- és trolibusz-járműprojekt (kapcsolódó kocsiszín-infrastruktúrával). 3.3.4. Budapesti villamosok beszerzése. 3.3.6. A személyszállítási közszolgáltatások hatékonyabb ellátását célzó integrált utas-tájékoztatási, jegyértékesítési és forgalomirányítási rendszerek fejlesztése (NEJP) és integrálása a BKK-val. 3.3.9. A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum megközelítését szolgáló közúti és vasúti közlekedési infrastruktúra-fejlesztések. 3.4.2. Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér közúti elérhetőségének javítása. 3.4.14. Budapest Vecsés út - Nagykőrösi út összekötését szolgáló elkerülő út megvalósítása. 3.4.15. M0 gyorsforgalmi út - Haraszti út összekötő út és híd megvalósítása. 3.4.16. Városliget környezetének egyes közlekedési fejlesztései (Hősök tere gépjárműmentesítése, P+R funkciójú parkolóházak, a Szegedi út vonalában új közúti és villamosvasúti felüljáró és ezek megközelítéséhez szükséges útkapcsolatok) 4.2. Csepeli Országos Közforgalmú Kikötő fejlesztése.	

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		4.4. Budapesti Szabadkikötő mobil árvízvédelmi rendszerének kiépítése.	
392/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet	Digitális Nemzet Fejlesztési Program	a végrehajtásához kapcsolódó szélessávú hálózatfejlesztési beruházások	nincs adat
369/2015. (XII. 2.) Korm. rendelet	a Jedlik Ányos Terv keretében létesítendő, az elektromos járművek használatához szükséges alapvető töltő infrastruktúra telepítése		folyamatban
201/2022. (VI. 7.) Korm. rendelet	A Ráckevei-Soroksári Duna-ág revitalizációja projekt megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek	Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros, Budapest Főváros XX. kerület Pesterzsébet, Budapest Főváros XXI. kerület Csepel, Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár	nincs adat

Kiemelt beruházásokra vonatkozó kormányrendeletek kerületenként

I. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
311/2011. (XII. 23.) Korm. rend.	Várbazár, valamint a budavári királyi kertek rekonstrukciója	Budapest I. kerület, Ybl Miklós tér 2-6. sz., 6452/2 hrsz. (Várbazár); 14386 hrsz. (Várkert Casino); Apród utca 1-3. sz., 6332 hrsz., (Orvostörténeti Múzeum); Ybl Miklós tér 8. sz., 6230/2 hrsz. (Irodaház); 6268 hrsz. telek (Osztrák köv.); Apród u. 5-7. sz., 6331 hrsz., telek; 6452/1, 6452/2, 6452/3 hrsz. Lánchíd utca (14384 hrsz.), Ybl Miklós tér (6271/2 hrsz.), Szarvas tér (6271/1 hrsz.), Öntőház utca (14373/2 hrsz.), Sándor Móric lépcső (6330 hrsz.), 6272 hrsz. zöldterület, Attila út (6329 hrsz.), Váralja utca (6335 hrsz.), Palota út (7124/2 hrsz.), Dózsa György tér (6350 hrsz.), Várkert rakpart (14387/2 hrsz.), Friedrich Born alsórakpart (14387/1 hrsz.). 10/4 (folyampart Duna)	megvalósult
141/2014. (IV.30.) Korm. rend.	Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében megvalósítandó	I. kerület, 7281 helyrajzi számú ingatlan tanteremfejlesztés, Lisznyai Utcai Általános Iskola	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	tanuszoda, tornaterem, tanterem beruházások		
227/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet	Miniszterelnökség budavári elhelyezéséhez szükséges felújítási és építési feladatok a budai várnegyed területén	A Budapest I. kerület, 6460 helyrajzi számú, Budapest I. kerület 6459 helyrajzi számú, Budapest I. kerület 6515, 6458 helyrajzi számú, Budapest I. kerület 6461 helyrajzi számú, és a Budapest I. kerület 14363/1 helyrajzi számú ingatlanok	megvalósult
237/2015. (IX. 4.) Korm. rendelet	Budai Vigadó felújítására irányuló beruházás megvalósítása	Budapest I. kerület 14277 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanon megvalósuló, a Budai Vigadó felújítása, Budapest I. kerület 14276 helyrajzi számú ingatlant, valamint a Budapest 14278/1, 14278/2, 14278/3 helyrajzi számú ingatlanokat, a Budapest 14271 helyrajzi számú Iskola utcát és a Budapest 14432 helyrajzi számú Fő utcát érinti.	megvalósult
410/2015. (XII. 15.) Korm. rendelet	Belügyminisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezése	Budapest 6641/1 helyrajzi szám (Budapest I. kerület, 6639/2 helyrajzi számú ingatlan Budapest I. kerület, 6639/1 helyrajzi számú ingatlan)	nem valósult meg
210/2016. (VII. 21.) Korm. rendelet módosítota: Módr.361/ 2019. (XII. 30.) Korm. rend. Módr2. 196/2020. (V. 12.) Korm. rend. Módr3. 460/2020. (X. 20.) Korm. rend. Módr4. 792/2021.	Budavári Palota területén, valamint a De la Motte-palotát érintően a Nemzeti Hauszmann-terv keretében megvalósuló beruházások (Budavári Palota épületének és környezetének rekonstrukciója, Országos Széchényi Könyvtár megújítása, De la Motte-palota rekonstrukciója)	Budapest I. kerület 6330, 6331, 6335, 6350, 6351, , 6452/2, 6452/3, 6452/4, 6452/5, 6452/6, 6456/1, 6458, 6459, 6461, 6462, 6464, 6471, 6515, 6516, 6539, 6546, 6627, 6628, 7139, 7140, 14130, 14154, 14155, 14167, 14192, 14193, 14194, 14231, 14271, 14358, 14359, 14360, 14361, 14362, 14363/1, 14369, 14371/1, 14371/2, 14440/11, 14441/2, 14443, 14444, 14445, 14446 és 14447/1 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanok *Megjegyzés:* *„Budapest I. kerület, belterület 6452/1, 6453/1, 6453/2, 6455/1 helyrajzi számú ingatlanok, valamint az ezen ingatlanokból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlanok esetében"*	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
(XII. 27.) Korm. rend. Módr5. 228/2023. (VI. 8.) Korm. rend.			
265/2017. (IX. 11.) Korm. rendelet	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében megvalósuló egyes beruházások: A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság által üzemeltetett kormányzati épületek energetikai felújítása	1011 Budapest, Fő u. 44–50. 14133 hrsz. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	nem valósult meg
373/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet	Az Országos Széchényi Könyvtár archívumainak elhelyezését szolgáló archiválís és szolgáltató raktárainak megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról	Budapest I. kerület, belterület 6452/3 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 153/2022. (IV. 14.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.)	Konferencia Központ létrehozása	Budapest I. kerület, belterület 6667 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet			
225/2018. (XI. 29.) Korm. rendelet	A Pénzügyminisztérium budai Várnegyedben történő elhelyezése	Budapest I. kerület, 6531, 6588, 6590, 6592, 6593, 6634 helyrajzi számú ingatlanok	folyamatban
370/2020. (VII. 30.) Korm. rendelet	Mathias Corvinus Collegium tehetséggondozási központjának kivitelezési munkálatai	Budapest belterület 5177/1 helyrajzi számú, természetben a Budapest I. kerület, Szent Sebestyén köz 1., Budapest I. kerület, Somlói út 49-53., Budapest I. kerület, Alsóhegy utca 10-16. szám alatti ingatlan[1]	folyamatban
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet beiktatta: 426/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Kormányzati Adattrezor georedundáns kialakítása	Budapest I. kerület, belterület 14372 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet beiktatta: 338/2021. (VI. 11.) Korm. rendelet módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Szilágyi Dezső téri református templom rekonstrukciója és bővítése	Budapest belterület 14431 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult

[1] 2020. évi XXVI. törvény 5. §-ában meghatározott ingatlan

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet Beiktatta: 380/2023. (VIII. 10.) Korm. rendelet	Az Andrássy-palotában megvalósuló beruházás	Budapest I. kerület, Bem rakpart 6. (Fő utca 11-13.) szám alatti ingatlan (hrsz.:14408)	nem valósult meg

II. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
141/2014. (IV.30.) Korm. rend.	Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében megvalósítandó tanuszoda, tornaterem, tanterem beruházások	II. kerület, 11658/12 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
395/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet Módr.: 197/2016. (VII. 13.) Korm. rend Módr2.: 271/2016. (IX. 1.) Korm. rend	Millenáris területén megvalósítandó egyes beruházások	Budapest II. kerület 13204/10, 13204/11, 13204/12, 13204/14, 13204/15, 13204/5, 13204/6 valamint 13211 helyrajzi szám alatt nyilvántartott, természetben a Budapest II. kerület, Lövőház utca - Fény utca - Kisrókus utca - Marczibányi tér és Margit körút, valamint a Budapest II. kerület 13200/1 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlan által határolt „Millenáris" elnevezésű ingatlan területé	megvalósult
2/2015. (I. 22.) Korm. rendelet módosítot ta: 374/2015. (XII. 2.) Korm. rendelet	Gül Baba türbéje és környezete komplex rekonstrukciójához kapcsolódó beruházások megvalósítása	Budapest II. kerület, az ingatlan-nyilvántartás szerinti 13431/1, 13431/2, 13431/3, 12989/2, 13462/2, 13039/2 és 13433 helyrajzi szám alatt nyilvántartott, természetben a Budapest II. kerület, Mecset utca 14. szám alatt található Gül Baba türbéje és környezete komplex rekonstrukciója	megvalósult
198/2016. (VII. 13.)	Vasas Sport Club létesítményfejlesztési programjának	II. kerület 11512/7 helyrajzi szám Vasas Sport Club - Pasarét	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet	megvalósítását szolgáló beruházások, valamint a Nemzeti Stadionfejlesztési Program keretében megvalósítandó egyes labdarúgó sportlétesítmény-fejlesztési beruházások		
211/2016. (VII. 21.) Korm. rendelet	Betegápoló Irgalmasrend épületeinek felújítását célzó beruházások	A Budai Irgalmasrendi Kórház Budapest, Frankel Leó út 54. szám. (hrsz.:14560/1)	megvalósult
424/2016. (XII. 14.) Korm. rendelet	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében megvalósuló egyes közel nulla energiaigényű épületek létesítésére irányuló mintaprojekt jellegű beruházások	A Budapesti Szent Ferenc Kórház közel nulla energiaigényű épületeinek létesítése mintaprojekt jelleggel 11062 hrsz.	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet (ORFI): a) a Lukács épület műemlékvédelmi homlokzat- és tetőszerkezet rekonstrukciója, osztályok komfortosítása, b) Esplanade épület VI. emelet felújítása, a III., IV. és V. emelet komfortosítása, c) a Központi Szakambulancia és Rendelőintézet A és B épületek homlokzati felújítása és nyílászáró csere, d) új egészségturisztikai tömb építése.	Budapest, 14481, 14493, 14519/2 hrsz.	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Betegápoló Irgalmas Rend: a) a Budai Irgalmasrendi Kórház budapesti telephelyeinek komplex felújítása, bővítése, korszerűsítése, új épület felépítése,	Budapest belterület 13465 belterület 14478/4 belterület 14479/1	nem valósult meg
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapesti Szent Ferenc Kórház: a) a régi épület átalakítása, belső felújítása, akadálymentes, komfortos kórtermek kialakítása, b) új épületben komfortos kórtermek, ambuláns rendelők, családorvos rendelők, tornaterem és kápolna, valamint oktatóközpont kialakítása, c) kiszolgálóegységek, kórháztechnológia felújítása, d) tankonyha és rehabilitációs park kialakítása.	Budapest belterület 11062	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása II. kerület Egészségügyi Szolgálat: a) a II. kerületi Frankel Leó utcában új, többemeletes szakrendelő épület megépítése, b) külső telephelyek átköltöztetése, c) egynapos sebészet és kúraszerű ellátások fejlesztése.	Budapest belterület 14982	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
109/2017. (IV. 28.) Korm. rendelet	Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda épületének kialakítására irányuló beruházás	10937/2, 10937/3, 10937/10, 10965 és 10975/15 helyrajzi számú, természetben a Budapest II. kerület, Labanc utca 57. szám alatti ingatlanok	megvalósult
265/2017. (IX. 11.) Korm. rendelet	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében megvalósuló egyes beruházások: A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság által üzemeltetett kormányzati épületek energetikai felújítása	1027 Bp., Csalogány u. 9–11. 13837 hrsz. MÁK, KIFU 1024 Bp., Szilágyi E. fasor 11/B 13079/1 hrsz. Nemzeti Biztonsági Felügyelet 1027 Bp., Gyorskocsi u. 46. 13860 hrsz. Fővárosi Büntetésvégrehajtási Intézet	nem valósult meg
448/2020. (X. 1.) Korm. rendelet	Az „Újjászülető Millenáris" fejlesztési koncepció keretében megvalósuló beruházás megvalósítása	13204/10, 13204/11, 13204/12, 13204/14, valamint 13204/15 helyrajzi szám alatt nyilvántartott, „Millenáris" elnevezésű ingatlanon	megvalósult
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 388/2020. (VIII. 7.) Korm. rendelet Módosította: 620/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Komplex ingatlanfejlesztésre, illetve az ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló beruházás	Budapest II. kerületben 13507/3 (jelenleg 13507/6) helyrajzi szám, Bem projekt, Radetzky laktanya	nem valósult meg
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosította:	Budapest-Pasaréti Páduai Szent Antal Plébánia lelkipásztori központjának felépítése, a templom és a rendház felújítása	Budapest belterület 11618/9 és 11648/3 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
338/2021. (VI. 11.) Korm. rendelet			
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosítota: 525/2021. (IX. 8.) Korm. rendelet	A Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnázium fejlesztésének támogatása	Budapest belterület 13319 és 13323 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosítota: 525/2021. (IX. 8.) Korm. rendelet	Az 1138/2020. (IV.8.) Korm. határozat alapján a történelmi egyházak bázisán létrejövő, egészségügyi szakképzés szakmai és infrastrukturális alapjainak megteremtését célzó beruházás	Budapest belterület 11077 helyrajzi számú ingatlan (Budagyöngye kórház)	megvalósult
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosítota:595/2021. (X. 27.) Korm. rendelet	Központi államigazgatási szerv központi létesítményén főépület fejlesztése	Budapest belterület 10900 helyrajzi számú ingatlan (Információs Hivatal)	nem valósult meg
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosítota: 159/2022. (IV. 19.) Korm. rendelet	Budapesti nevelési-oktatási célú beruházás	Budapest II. kerület belterület, 11186/6 helyrajzi számú ingatlan OPNI (Lipótmező)	nem valósult meg
294/2013. (VII. 26.) Korm. rendelet	Normafa Park történelmi sportterület megvalósítása	Budapest Főváros II. kerület: 13143/2	folyamatban

III. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
389/2012. (XII. 19.) Korm. rend.	Budapest, Római-parti árvízvédelmi védmű megvalósítása	Budapest III. kerület 23035/4, 23738/6, 23789, 23790/9, 60001, 60004, 63623, 63624	nem valósult meg
238/2014. (IX. 18.) Korm. rendelet	Magyar Tenisz Szövetség Nemzeti Edzésközpontjának kialakítása	Budapest III. kerület, Folyondár utca 15. szám, 16155/4 helyrajzi szám alatti ingatlan	megvalósult
198/2016. (VII. 13.) Korm. rendelet	Vasas Sport Club létesítményfejlesztési programjának megvalósítását szolgáló beruházások, valamint a Nemzeti Stadionfejlesztési Program keretében megvalósítandó egyes labdarúgó sportlétesítmény-fejlesztési beruházások	III. kerület 16155/17 helyrajzi szám,	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Szent Margit Kórház: A-B-C épületek (műtőblokk, kórtermek, konyhaüzem) felújítása, komfortosítása,	Budapest, 16237/1	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet módosítota:546/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Szent Margit Kórház: új D épületszárny kialakítása az új művesállomás és krónikus osztály elhelyezése céljából.	Budapest, 62447, 16247/2	nem valósult meg
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet módosítota: 143/2019. (VI. 20.)	Egészséges Budapest Program megvalósítása Szent Margit Rendelőintézet: a) a Vörösvári úti és a Csobánka téri telephelyek felújítása külső telephely	Budapest, 62321/149, 17005/62	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet	összevonásával, b) épületek gépészeti és műszaki korszerűsítése, c) orvostechnológiai és informatikai eszközpark cseréje, az ahhoz szükséges építési beruházás.		
3/2018 (II.01.) Korm. rendelet	Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program II. ütem - iskolafejlesztés	Budapest III. kerület közigazgatási területén fekvő, 62321/81 helyrajzi számú ingatlan	folyamatban
655/2020. (XII.23.) Korm. rendelet	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára fejlesztését célzó beruházás	Budapest 20023/16, 20023/17, 20023/18 helyrajzi számú ingatlanok (Megjegyzés: Az ingatlanok összevonásra kerültek a 20023/18 hrsz. alatt.)	nem valósult meg
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet	A Budapesti Honvéd Sportegyesület létesítményfejlesztési programja („Honvéd Város Fejlesztési Program") a, meglévő sportlétesítmények és kiszolgáló épületek felújítása és korszerűsítése, b, új sportlétesítmények és sportinfrastruktúra létesítése, sporthotel és kollégium sportóvoda, kapcsolódó kiszolgáló létesítmények építése, c, a telephelyek infrastruktúrájának fejlesztése.	Budapest III. kerület, belterület 23796/29 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Komplex, ütemezett városfejlesztés során közösségi, kereskedelmi-szolgáltató és rekreációs funkciókkal együttesen kialakított lakóterületi fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest III. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület18380/3, 18380/4, 18380/6, 18380/9, 18380/11, 18380/12, 18380/5, 18380/7, 18380/8, 18380/10 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 289/2024. (IX.30.) Korm. rendelet	Iroda funkciókkal kiegészített, „cohousing" lakóterület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest III. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 18748/4 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

IV. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
15/2014.(I. 30.) Korm. rendelet Beiktatta: 236/2014. (IX. 18.) Korm. rendelet	Nemzeti Stadionfejlesztési Program	Budapest Szusza Ferenc Stadion labdarúgó sportlétesítmény-fejlesztése, 74232, 74333 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet módosította: 119/2018. (VII. 2.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Károlyi Sándor Kórház: a) a főépület felújítása, b) új fekvőbeteg-ellátó épület létesítése a szükséges kapcsolódó munkákkal együtt.	Budapest, 73708, 71323, 72247, 72259, 71182/15, 71182/5	nincs adat
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet módosította: 143/2019. (VI. 20.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest IV. kerület – Újpesti Szakorvosi Rendelőintézet: a) szakrendelő épületgépészeti felújítása, b) orvostechnikai eszközök és bútorzat cseréje, az ahhoz szükséges építési beruházás,	Budapest belterület 73070	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	c) energetikai korszerűsítés.		
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet módosítot ta: 521/2021. (IX. 6.) Korm. rendelet	Budapest IV. kerület – id. Bókay János Kollégium, Egészségtudományi Kar Oktatási Épület kialakítása	Budapest belterület 73512	folyamatban
23/2018. (II. 20.) Korm. rendelet Módosítot ta: 546/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet	Munkahelyteremtő beruházások	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő:74351, 74348, 74352, 74332, 74350, 75100/2, 75100/7, 75100/6, 76491/8, 75845 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

V. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
142/2011. (VII.21.) Korm. rend.	Pesti Vigadó épületének rekonstrukciója	24.429/1 hrsz., Budapest, V. kerület, Vigadó tér 2. szám alatt álló műemlék ingatlan	megvalósult
100/2012. (V. 16.) Korm. rendeletet 1.§ (1) Megállapít otta: 19/2018. (II. 14.) Korm.	Budapest V. kerület Kossuth Lajos téri beruházási programmal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek	Budapest V. kerület közigazgatási területén lévő, belterület 24666 helyrajzi számú (a továbbiakban: hrsz.) (Akadémia utca), 24694 (Zoltán utca), 24696, 24697, 24708 (Garibaldi utca), 24710/2, 24710/4, 24711, 24712, 24713 (Nádor utca), 24715 (Zoltán utca), 24718, 24719 (Vécsey utca), 24725 (Honvéd utca), 24834/1 (Vértanúk tere), 24834/2 (Báthory utca), 24859 (Kálmán Imre utca), 24876 (Szemere utca), 24881, 24890, 24891, 24892 (Alkotmány utca), 24893 (Kossuth Lajos tér), 24894 (Országház), 24897/1 (idősebb Antall József rakpart), 24897/2, 24898, 24899, 24914 (Szalay utca), 24917, 24956/2, 24965/2 (Falk	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
rendelet 56. § (1) Módosította: 197/2020. (V. 12.) Korm. rendelet 16. § (2), 2/2021. (I. 7.) Korm. rendelet 6. § 1.§ (1) f) Megállapította: 85/2019. (IV. 23.) Korm. rendelet 1. § g) Beiktatta: 145/2018. (VIII. 13.) Korm. rendelet 1. § (1) h) beiktatta: 320/2019. (XII. 19.) Korm. rendelet 1. § (1) i) Beiktatta: 197/2020. (V. 12.) Korm. rendelet 16. § (1) j) Beiktatta: 2/2021. (I.		Miksa utca), 24957, 24971/2 (Honvéd utca), 24973/2 (Szemere utca), 24986, 24987, 24988, 24989/2 (Balassi Bálint utca), 25007, 25122/4, 25122/6, 24747/1 (Szabadság tér) hrsz.-ú ingatlanok, illetve ezen földrészletekből a telekalakítási eljárások befejezését követően kialakított földrészleteket érintő, az 1. mellékletben felsorolt közigazgatási hatósági ügyeket, amelyek a Budapest V. kerület a) Kossuth Lajos tér rekonstrukciója, mélygarázs, látogatóközpont, Parlamenti Múzeum és terepszint alatti építmény építése, b) Kossuth Lajos tér 2-4. szám alatti irodaház rekonstrukciója, c) Kossuth Lajos tér 6-8. szám alatti irodaház bontása és építése, d) Balassi Bálint utca 1-5. szám alatti épület, Kossuth Lajos tér 11. szám alatti épület, Kossuth Lajos tér 12. szám alatti épület és Vécsey utca 4. szám alatti épület részleges bontása és rekonstrukciója, e) Vértanúk tere rekonstrukciója, f) Alkotmány utca (24892 hrsz.-ú ingatlan) felszíni rendezése, Nemzeti Összetartozás Emlékhelye építése, g) a Kossuth Lajos tér 11. szám (24891 hrsz.-ú ingatlan) alatti mélygarázs és a határos közterületek alatt egyéb közlekedési célú építmény építése, h) az Országház (24894 hrsz.-ú ingatlan) homlokzatán található címerek részleges cseréje, i) az Alkotmány utca 5. szám (24888 hrsz.-ú ingatlan) alatti irodaház rekonstrukciója, j) a Vajkay utca (24899 hrsz.-ú ingatlan) és Kozma Ferenc utca (24890 hrsz.-ú ingatlan) felszíni rendezése, k) az Országház (24894 hrsz.-ú ingatlan) belső rekonstrukciója és modernizációja beruházással (a továbbiakban együtt: beruházás) függenek össze. 1.§ (4) A Kormány kiemelten közérdekű beruházássá nyilvánítja az (1) bekezdés d), g), i) és j) pontjában meghatározott, a Kossuth Lajos téri beruházási program keretében megvalósuló beruházásokat.	

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
7.) Korm. rendelet 2. § (1) k) Beiktatta: 439/2022. (XI. 2.) Korm. rendelet 1. § 1/A. § Megállapította: 145/2018. (VIII. 13.) Korm. rendelet 1. § (2) 1/B. § Megállapította: 85/2019. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. § További módosító rendeletek … 1. melléklet: Megállapította: 361/2019. (XII. 30.) Korm. rendelet 23. §, 23. melléklet 2. melléklet:			

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Megállapította: 2/2021. (I. 7.) Korm. rendelet 5. §, 2. melléklet			
149/2013. (V. 16.) Korm. rend. 1.§ (3), 2.§, 3.§ (1) Hatályon kívül helyezte: 458/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 82. § a) 4/A. § beiktatta: 8.§ megállapította: 792/2021. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § 6.§ Megállapította: 229/2014. (IX. 5.) Korm. rendelet 123. § 6.§ (2), 7.§(2) Megállapította: 229/2014. (IX. 5.)	A belvárosi Olimpia Park és a környező utcák teljes körű felújításának kivitelezése	Olimpia Park és a környező utcák	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet 123. § 7.§ Megállapította: 271/2016. (IX. 1.) Korm. rendelet 35. § (1). 1. melléklet: Megállapította: 361/2019. (XII. 30.) Korm. rendelet 36. §, 35. melléklet 2. melléklet: Hatályon kívül helyezte: 458/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 82. § e)			
291/2013. (VII. 26.) Korm. rendelet 1.§ (4) Hatályon kívül helyezte: 458/2017. (XII. 28.) Korm.	Az ifjúság- és gyermekvédelmi programok, az aktív kikapcsolódás lehetőségeit ötvöző közösségi tér megteremtése és működtetése érdekében megvalósuló Erzsébet téri beruházás	Budapest V. kerület Erzsébet téri Erzsébet Kulturális Központ és Park II. ütemének befejezéséhez szükséges beruházás (a továbbiakban: beruházás) megvalósításával összefüggő, a Budapest V. kerület 24447/1, 24447/2, 24447/3, 24456/2, 24456/3, valamint 24833/1 helyrajzi számú ingatlanok.	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
rendelet 93. § a) 2.§ Megállapította: 72/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 54. § (1). Módosította: 546/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet 38. § a) 3.§ Hatályon kívül helyezte: 458/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 93. § b). 5.§ Beiktatta: 229/2014. (IX. 5.) Korm. rendelet 138. §. 5.§ (2) Módosította: 546/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet 38. § b). 6.§ Beiktatta: 271/2016.			

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
(IX. 1.) Korm. rendelet 39. § (1). 6.§ (2) Módosítot ta: 546/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet 38. § b). 1. melléklet: Megállapít otta: 361/2019. (XII. 30.) Korm. rendelet 40. §, 39. melléklet. 2. melléklet: Hatályon kívül helyezte: 458/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 93. § d).			
33/2015. (II. 25.) Korm. rendelet 1.§ (3), (4); 3.§ (1) Hatályon kívül helyezte: 458/2017. (XII. 28.) Korm.	A Párizs Property Kft. Budapest területén megvalósuló szállodája	Budapest V. kerület 24308 helyrajzi számú Ferenciek terét, a 24352 helyrajzi számú Petőfi Sándor utcát, valamint a 24304 helyrajzi számú Kossuth Lajos utcát érinti	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
rendelet 180. §. 2.§ Megállapította: 72/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 109. § (1). Módosította: 546/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet 69. § b), a). 3.§ (4, (5) Hatályon kívül helyezte: 72/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 109. § (2)			
251/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet 2.§ Módosította: 546/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet 82. § a), b). 3.§ (1), (4) Hatályon kívül helyezte: 458/2017.	Melis Investment Kft. Budapesten megvalósuló beruházás	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti 23996 helyrajzi szám alatt nyilvántartott, természetben a Budapest V. kerület, Váci utca 36. szám alatt található ingatlanon megvalósítandó szálloda beruházással összefüggőnek kell tekinteni mindazokat a közigazgatási hatósági eljárásokat, amelyek: Az útépítési és közmű csatlakozási munkák érdekében Budapest V. kerület 24304 helyrajzi számú Ferenciek terét, a 23997 helyrajzi számú Veres Pálné utcát, valamint a 24310 helyrajzi számú Szabad Sajtó utat, a 23995 helyrajzi számú Duna utcát, a 23859 helyrajzi számú Erzsébet híd hídfő felhajtót és a 23935 helyrajzi számú Váci utcát érintik	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
(XII. 28.) Korm. rendelet 203. § 4/A. § Beiktatta: 327/2016. (X. 27.) Korm. rendelet 1. §. 4/A. § (1) Módosítot ta: 420/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 73. §. 7.§ Beiktatta: 327/2016. (X. 27.) Korm. rendelet 2. §.			
68/2017. (III. 23.) Korm. rendelet	Belváros-Lipótvárosi Sportközpont kialakítására, valamint a Budapest V. kerület, József nádor tér felszínrendezésére irányuló beruházás	Budapest V. kerület, 24816 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanon, természetben a Budapest V. kerület, Vadász utca 30. szám alatt megvalósuló sportközpont Budapest V. kerület, 24480 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanon, természetben a Budapest V. kerület, József nádor téren megvalósuló felszínrendezés	megvalósult
208/2017. (VII. 19.) Korm. rendelet	A budapesti Istenszülő elhunyta (Nagyboldogasszony) ortodox székesegyház felújítása	a budapesti Istenszülő elhunyta (Nagyboldogasszony) ortodox székesegyház	megvalósult
265/2017. (IX. 11.) Korm. rendelet	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében megvalósuló egyes beruházások:	1051 Bp., Arany János u. 6–8. 24652/5 hrsz., 34259 hrsz. Emberi Erőforrások Minisztériuma 1054 Bp., Hold u. 1. 24781 hrsz. GYEMSZI – Informatikai és Rendszerelemzési Főigazgatóság; 1055 Bp., Szalay u. 10–14. 24934 hrsz. Emberi Erőforrások Minisztériuma	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság által üzemeltetett kormányzati épületek energetikai felújítása		
141/2018.(VII.27.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022.(VIII.11.) Korm. rendelet	Egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházások: Szállodafejlesztésre, valamint ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló beruházás	Budapest V. kerület 24474 és 24475 hrsz., Wekerle Sándor u. – Dorottya u. – Vigadó u. – Apáczai Csere János u.	megvalósult
141/2018.(VII.27.) Korm. rendelet módosította: 192/2022.(V. 26.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022.(VIII.11.) Korm. rendelet	Szállodafejlesztésre, valamint ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló beruházás	Budapest V. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 24491 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
22/2020.(II.19.) Korm. rendelet	a Magyar Tudományos Akadémia Székház és Könyvtár épületegyüttesének felújítása és bővítése	Budapest belterület 24569 és 24570 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg
458/2020.(X. 20.) Korm. rendelet	A Hableány sétahajó-baleset áldozatainak emlékére felállításra kerülő emlékmű és környezete kialakítása	24897/2 hrsz.	megvalósult
477/2020.(X.30.) Korm. rendelet	a lerombolt historikus épületelemek helyreállítási programjának	Budapest V. kerület, belterület 24718 helyrajzi számú ingatlan Budapest V. kerület, belterület 24037/2 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	megvalósítását szolgáló beruházásokkal összefüggő hatósági ügyek		
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet	A Magyar Nemzeti Bank székházának felújítása, átalakítása és bővítése	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 24746 helyrajzi számú ingatlan és az ingatlanhoz kapcsolódó, Budapest V. kerület, belterület 24780, 24745, 24747/1, 24747/2 és 24625 helyrajzi szám alatti közterületek	nem valósult meg
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosítot ta: 591/2021. (X. 20.) Korm. rendelet	A Károlyi-palota részleges belső felújítása és udvarának felújítása	Budapest V. kerület, belterület 24166/1 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
92/2022. (III.8.) Korm. rend.	Hess András Könyvesház elhelyezését célzó beruházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról	Budapest V. kerület Kossuth Lajos utca 3., Szép utca 1. szám alatti ingatlan 24189/2 hrsz.	nem valósult meg

VI. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
319/2015. (X. 30.) Korm. rendelet	A Magyar Művészeti Akadémia Székháza kialakítását szolgáló beruházás	Budapest VI. kerület, Andrássy út 101. és Bajza utca 31. szám alatt található, az ingatlan-nyilvántartás szerinti Budapest 29634 és 29635 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanok	megvalósult
79/2016. (IV. 11.) Korm. rendelet	Budapesti Vendéglátóipari és Humán Szakképzési Centrum Raoul Wallenberg Szakközépiskolája és Szakiskolája Budapest Rippl-Rónai utca 22. szám alatti ingatlanban történő elhelyezése	Budapest belterület 28296 helyrajzi számú, természetben a Budapest VI. kerület, Rippl-Rónai utca 22. szám alatt elhelyezkedő ingatlan	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
249/2016. (VIII. 22.) Korm. rendelet	Magyar Állami Operaház korszerűsítését célzó beruházás	Az Operaház épületének korszerűsítésére irányuló, a Budapest VI. kerület 29209 helyrajzi számú, természetben az Andrássy út 22. szám alatti ingatlan Az Üzemház épületének korszerűsítésére irányuló, a Budapest VI. kerület 29082 helyrajzi számú, természetben a Hajós utca 11. szám alatti ingatlan A Budapest VI. kerület 29083/0/A/79 helyrajzi számú, természetben a Hajós utca 13–15. szám alatti ingatlan. Budapest VI. kerület 29229/0/A/7 helyrajzi számú, természetben a Révay utca 22. szám alatti ingatlan.	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Magyar Honvédség Egészségügyi Központ (Honvéd Kórház)	belterület 28229, 28233, 28224/32 hrsz.	nincs adat
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Vasútegészségügyi Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft. Budapesti Egészségügyi Központ: a) egynapos sebészet és endoszkópia fejlesztése, b) a rendelőintézet épületének belső korszerűsítése, c) épületgépészeti felújítás, d) akadálymentesítés.	Budapest 28276/3 hrsz.	folyamatban
296/2017. (X. 10.) Korm. rendelet	Budapest VI. kerület, Hunyadi téri vásárcsarnok rekonstrukciója	Budapest 29451 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben a Budapest VI. kerület, Hunyadi tér 4–5. szám alatti ingatlan	nincs adat
141/2018.(VII.27.) Korm. rendelet módosítot ta: 161/2020. (IV.29.)	Egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházások: Ingatlanfejlesztésre irányuló beruházás Budapest belterületén	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 29286 helyrajzi számú ingatlan. (VI. kerület, Paulay Ede utca 23.)	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Beiktatta: 253/2019. (X.24.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet			
25/2021. (I. 28.) Korm. rendelete	Nemzeti Cirkuszművészeti Központ	Budapest VI. kerület, belterület 28224/15, 28224/16, 28224/17, 28224/18, 28224/19, 28224/20, 28224/21, 28224/22, 28224/23, 28224/24, 28224/25 és 28224/26 helyrajzi számú – a Nyugati pályaudvar melletti, Eiffel tér – vasúti pálya – Ferdinánd híd – Podmaniczky utca által határolt területen elhelyezkedő – ingatlanokon, illetve az ezen ingatlanokból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlanon.	nincs adat

VII. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
334/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet	Az Országos Bírósági Hivatal vagyonkezelésében lévő, a Budapest Környéki Törvényszék elhelyezéséül szolgáló ingatlan átalakítása és felújítása 1785/2015.(X.30.) Kormányhatározat alapján a Budapest Környéki Törvényszék az M3 irodaházban lett elhelyezve	Városligeti fasor 9–13. (33505 hrsz.)	megvalósult
98/2017. (IV. 27.)	Egészséges Budapest Program megvalósítása	Budapest, 33125, 33591, 33625, 33641, 34720,	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Módosítota: 143/2019. (VI. 20.) Korm. rendelet 4. §, 1. melléklet 5. a).	Péterfy Kórház – Rendelőintézet és ManningerJenő Országos Traumatológiai Intézet: a) a Fiumei úti telephelyen működő osztályok többségének átköltöztetése a Dél-pesti Centrumkórházba, b) az a) pontban nem említett többi telephelyen komfortosítás, c) új épületek építése, d) régi épületek felújítása.		
265/2017. (IX. 11.) Korm. rendelet	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében megvalósuló egyes beruházások: A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság által üzemeltetett kormányzati épületek energetikai felújítása	1077 Bp., Wesselényi u. 20–22. 34259 hrsz. Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma	nincs adat
25/2018. (II. 26.) Korm. rendelet	Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló egyes beruházások	Pszichiátriai ellátórendszer strukturált fejlesztése 1078 Budapest, Rottenbiller utca 13. – hrsz.: 33125 1076 Budapest, Péterfy Sándor utca 8–20. hrsz.: 33125	nincs adat
141/2018. (VII.27.) Korm. rendelet módosítota: 152/2022. (IV. 14.) Korm. rendelet Módosítota: 309/2022. (VIII.11.)	Egykori Első Katonai Biztosító Intézet székházának elbontott építéskori toronyszerkezeteinek, tetőgeometriájának visszaállításával megvalósuló ingatlanfejlesztési beruházás	Budapest VII. kerület belterület, 34522 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet			
239/2020. (V. 26.) Korm. rendelet Módosította: 546/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet 244. § a), 219/2023. (VI. 1.) Korm. rendelet 4. §.	Állatorvostudományi Egyetem kampuszának komplex infrastrukturális fejlesztése projekt	33824, 33298 és 33299, 33824 helyrajzi számú ingatlanokon, illetve az ezen ingatlanokból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlanok	megvalósult
257/2020. (VI. 3.) Korm. rendelet	Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ végleges elhelyezésére szolgáló épületegyüttes rekonstrukciója	Budapest belterület 33505 helyrajzi számú, természetben a Budapest VII. kerület, Városligeti fasor 9–13. szám alatti ingatlan	nincs adat
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet beiktatta: 45/2023. (II.20.) Korm. rendelet 3. §, 1. melléklet	Köznevelési intézmény korszerűsítése	33379 helyrajzi számú, természetben az 1078 Budapest, Hernád utca 52. szám alatti ingatlan	folyamatban
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 325/2023. (VII.17.) Korm.	Funkcióvegyes, lakóterületi fejlesztés megvalósítása szállásjellegű (kollégium, szálloda) illetve iroda, kiskereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás funkciókkal	Budapest VII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlannyilvántartás szerinti belterület 33405, 33413, 33414 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
rendelet 3.§, 1. melléklet	kiegészítve. – Azonnali rozsdaövezet		

VIII. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
126/2012. (VI. 26.) Korm. rendelet Módosította: 477/2022. (XI.24.) Korm. rendelet	Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campusban történő elhelyezéséhez kapcsolódó beruházások	Budapest VIII. kerület Orczy út 1. szám alatt elhelyezkedő, 36030 helyrajzi számú ingatlan, valamint az azzal határos Budapest VIII. kerület 36179 és 36806/2 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
267/2012. (IX. 20.) Korm. rend.	Korányi Projekt (Központi betegellátó épület megépítése, részleges rekonstrukciók)	Budapest VIII. kerület Korányi Sándor utca 2. szám – Üllői út 78. (36177/1 hrsz.)	megvalósult
289/2013. (VII. 26.) Korm. rendelet,	Holokauszt Gyermek-áldozatainak Emlékhelye – Európai Oktatási Központ létrehozása	Fiumei út 22–26. (38818/30 hrsz., 38818/43 hrsz., 34593/4 hrsz.)	megvalósult
460/2013. (XII. 4.) Korm. rendelet	Nemzeti Lovarda fejlesztése	Kerepesi út 7. (38826 és 38829/5 hrsz.)	megvalósult
269/2014. (XI. 4.) Korm. rendelet	A Magyar Testgyakorlók Köre Budapest létesítményfejlesztési programja részét képező beruházások	Budapest VIII. kerület közigazgatási területén, a 38852/6 helyrajzi számú ingatlanon fekvő Hidegkúti Nándor Stadion, emellett a sporttelep 38821/4 hrsz.	megvalósult
482/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet	Károlyi-Csekonics Palotaegyüttes átfogó, állagmegóvó felújítási feladatainak megvalósítása	Budapest VIII. kerület, Múzeum utca 17. szám (rezidencia szárny) és Reviczky utca 6. szám (iroda szárny), a 36578/1 helyrajzi szám alatt nyilvántartott épületegyüttes	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Szent Rókus Kórház: a) egynapos sebészet fejlesztése,	Budapest, 36434/1 és a 36458/2 hrsz.	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	b) szakmai feladatok egy telephelyre történő koncentrálása járóbeteg-szakellátó egységek áttelepítésével, fekvőbeteg-szakellátás felújításával, komfortosításával.		
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Semmelweis Egyetem Fogorvostudományi Kar: skill (propedeutikai) labor kialakítása és a gyakorlati képzés fejlesztését szolgáló bővítések.	Budapest belterület 36769	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Semmelweis Egyetem Arc-Állcsont-Szájsebészeti és Fogászati Klinika a klinika épületének felújítása.	Budapest belterület 36792	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Semmelweis Egyetem, Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézet: az Intézet épületének felújítása.	Budapest belterület 36729	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Semmelweis Egyetem, Külső Klinikai Tömb: a) a Semmelweis Egyetem Külső Klinikai Tömb klinikáinak a Korányi tömbhöz kapcsolódó felújítása, b) Semmelweis Egyetem Pulmonológiai Klinika beköltöztetése.	Budapest belterület, 36177/1, 36164	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Semmelweis Egyetem, Belső Klinikai Tömb: a Semmelweis Egyetem Belső Klinikai Tömb telephelyeinek és klinikáinak fejlesztése.	Budapest belterület 3616	nincs adat
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 143/2019. (VI.20.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest VIII. kerület – Józsefvárosi Szent Kozma Egészségügyi Központ: orvostechnológiai eszközpark modernizálása új eszközök beszerzésével, az ahhoz szükséges építési beruházás.	Budapest belterület 35037/0/A/1, 35037/0/A/2	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 521/2021. (IX.6.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest VIII. kerület – I. sz. Gyermekgyógyászati Klinika fejlesztése	Budapest belterület 36262, 36209	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 521/2021. (IX.6.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest VIII. kerület – Kálvária téri épület – szakrendelő kialakítása	Budapest belterület 35880	nem valósult meg
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 521/2021.	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest VIII. kerület – Nagyvárad téri Elméleti Tömb felújítása	Budapest belterület 38717/4	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
(IX.6.) Korm. rendelet			
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 521/2021. (IX.6.) Korm. rendelet Módosította: 101/2024. (V.7.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest VIII. kerület – Oktatási épület kialakítása (fekvőbeteg ellátó egészségügyi, nem fekvőbeteg ellátó egészségügyi, oktatási, kutatási és egészségipari és igazgatási, valamint ezekhez azt kiszolgáló és kiegészítő egyéb funkciók, iroda, szolgáltatás, a fő rendeltetést kiszolgáló raktározási funkciók, parkolók)	Budapest belterület 36774	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet módosította: 521/2021. (IX. 6.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest VIII. kerület – Markusovszky Lajos Kollégium (homlokzat energetikai korszerűsítés)	Budapest belterület 38710	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet módosította: 521/2021. (IX. 6.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest VIII. kerület – Balassa János Kollégium (homlokzat energetikai korszerűsítése)	Budapest belterület 36173	megvalósult
141/2017. (VI. 9.) Korm. rendelet	Kerepesi úti Sportpark beruházás megvalósítása	Budapest VIII. kerület 38830/2, 38831 és a 38821/1 helyrajzi számok alatt nyilvántartott ingatlanok a 2019. évi Maccabi Európa Játékok Budapesten történő megrendezéséhez szükséges bontási, kármentesítési és építési beruházásokkal függenek össze.	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
151/2017. (VI. 12.) Korm. rendelet	Budapesten létesítendő Roma Oktatási és Kulturális Központ megvalósítását célzó beruházás	35172 helyrajzi számon nyilvántartott, 1084 Budapest, Tavaszmező u. 6. szám alatti ingatlan	nincs adat
25/2018. (II. 26.) Korm. rendelet	Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló egyes beruházások	Gyermek sürgősségi, baleseti ellátás fejlesztése 1089 Budapest, Üllői út 86.	nincs adat
51/2018. (III. 19.) Korm. rendelet	A Magyar Tudományos Akadémia Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet kutatóházának beruházása	Budapest VIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 36181/3 helyrajzi számú, természetben a Szigony utca 43. szám alatti ingatlan	nincs adat
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet Módosítja: 161/2020. (IV. 29.) Korm. rendelet Beiktatta: 161/2020. (IV.29.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Ingatlanfejlesztés	Budapest VIII. kerület belterület 36795 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
150/2019. (VI. 25.) Korm. rendelet	Magyar Testgyakorlók Köre Budapest létesítményfejlesztési programja	Budapest VIII. kerület, belterület 38831, 38821/8, 38820/3, és 38820/4 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet	egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal	Budapest VIII. kerület belterület 36795 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
módosítota: 161/2020. (IV. 29.) Korm. rendelet	összefüggő közigazgatási hatósági ügyek		
462/2020. (X. 21.)	A Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Ortodox Exarchátus Dialógus Központ, Lelkiségi, Kulturális és Tudományos Akadémiája épületének felújításával, átalakításával és újjáépítésével	36563 és 36572/2 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
103/2021. (III.3.) Korm. rendelet	a Magyar Nemzeti Táncegyüttes állandó játszóhelyének kialakítását célzó beruházás megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé és a beruházás kiemelten közérdekű beruházássá nyilvánításáról	Budapest VIII. kerület, belterület 38837/7 helyrajzi számú ingatlanon, illetve az ezen ingatlanból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlanon	nincs adat
195/2021. (IV.26.)	a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatási célú ingatlanjainak bővítését és fejlesztését célzó beruházás	Budapest VIII. kerület, belterület 36582 helyrajzi számú ingatlanon	nincs adat
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosítota: 45/2022. (II. 16.)	Képzési központ létrehozása	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti Budapest VIII. kerület, belterület 36548 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Módosítot ta: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet			
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet Beiktatta: 212.2021.(I V.29.) Korm. rendelet Módosítot ta: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium infrastrukturális fejlesztése	Budapest VIII. kerület, belterület 36539 helyrajzi számú ingatlan	folyamatban
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet Beiktatta: 212.2021.(I V.29.) Korm. rendelet Módosítot ta: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Trefort Ágoston Gyakorló Gimnáziumhoz kapcsolódó fejlesztések	Budapest VII. kerület, belterület 36540 helyrajzi számú ingatlan	folyamatban
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet	Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Trefort-kerti Campus infrastrukturális fejlesztése	Budapest VIII. kerület, belterület 36558/5 helyrajzi számú ingatlan	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Beiktatta: 582/2021. (X.12.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet			
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet Beiktatta: 566/2021. (X.4.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Az egykori szlovák ajkú evangélikus gyülekezet templomának és toldalék épületrészeinek felújítása, átalakítása	Budapest VIII. kerület, belterület 34637/0/A/107 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet Beiktatta: 301/2022. (VIII.9.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Semmelweis Egyetem Tudományos és Innovációs Park és iMedTech Kiválósági Központ megvalósítása	Budapest VIII. kerület belterület 36056, 36057, 36064, 36065, 36066, 36071, 36073 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
477/2022. (XI.24.) Korm. rendelet	a Katasztrófavédelmi Speciális Képzési Központnak a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campus állami beruházás keretében, a Ludovika Campus területén történő elhelyezése	Budapest, belterület 36030 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelem, szolgáltató és iroda funkciókkal kiegészített lakóterület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest VIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 38830/1 és 38829/3 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Műemlékvédelmi szempontokat figyelembe vevő, kulturális, szálláshely és iroda funkciókkal kiegészített lakóterület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest VIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 36795 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

IX. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
267/2015. (IX. 14.) Korm. rendelet	Új budapesti konferencia-központ megvalósítása	Budapest IX. kerület, Lechner Ödön fasor 12. szám alatt található ingatlanon, illetve telekalakítási eljárás jogerős befejezését követően ezen ingatlanból kialakításra kerülő ingatlanon, valamint ezen ingatlanok közvetlen környezetében található 38017/5, 38017/7, 38017/20, 38017/33, 38017/34, 38017/38, 38017/47, 38017/48 és 38017/49 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanok	nem valósult meg
470/2016. (XII.23.) Korm. rendelet	Magyar Telekom Nyrt. székház megvalósítása	Budapest IX. kerület, 38293/79 hrsz.	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
32/2017. (II. 13.) Korm. rendelet	Ferencvárosi pályaudvaron megvalósuló Málenkij Robot Emlékhely létrehozása	Budapest, IX. kerület, belterület 38250/5. helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanon, illetve ezen ingatlanból telekalakítás jogerős befejezését követően kialakított ingatlan	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézet (GOKI): a) a meglévő épület ideiglenes működéséhez szükséges átalakítás, felújítás, komfortosítás, funkcionális átalakítás, műszaki-technológiai fejlesztések, b) az épületben lévő felnőtt kardiológiai és szívsebészeti funkcióknak a Dél-pest Centrumkórház új épületbe történő átkerülését követően a régi épület elbontása, c) a gyermek kardiológiai és szívsebészeti tömb felújítása.	Budapest, 38288 hrsz.	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Dél-Pesti Centrumkórház – Országos Hematológiai és Infektológiai Intézet: a) új kórházi tömb építése a Szent István Kórház telephelyén, a megmaradó épületek felújítása, b) az új kórházi tömb építési területén lévő épületek bontása, az ott működő osztályok átmeneti átköltöztetése a Szent László Kórház és	Budapest belterület 38288, 38239, 38283/5, 38283/6, 38283/7, 38283/8	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	a Merényi Gusztáv Kórház telephelyekre, c) Szent László Kórház telephelyen az új kórházi tömbbe történő visszaköltöztetést követően a krónikus és rehabilitációs ellátást szolgáló épületek felújítása.		
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Megállapította: Megállapította: 521/2021. (IX.6.) Korm. rendelet 4.§ (1), 1. melléklet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Semmelweis Egyetem Logisztikai telep: egyetem logisztikai központ kialakítása (raktárak, irattár, textilüzem, forenzikus pathológiai központ, egyéb kiszolgáló létesítmények és egészségipari létesítmények).	Budapest belterület 38229/10	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Semmelweis Egyetem, Gyógyszertudományi Kar: a Semmelweis Egyetem, Gyógyszertudományi Karának fejlesztési projektje, ennek részeként a Hőgyes-Schöpf-Merei gyógyszerkutatási centrum kialakítása.	Budapest belterület 36868	folyamatban
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Megállapította: 521/2021. (IX.6.)	Egészséges Budapest Program megvalósítása Egykori Schöpf-Merei Kórház Vázsonyi Vilmos Idősek Otthona: a Semmelweis Egyetem Gyógyszertudományi Karának fejlesztési	Budapest belterület, 36873	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Módosította: 101/2024. (V.7.) Korm. rendelet	projektje, ennek részeként a Hőgyes-Schöpf-Merei gyógyszerkutatási centrum kialakítása.		
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 521/2021. (IX.6.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest IX. kerület – II. sz. Gyermekgyógyászati Klinika felújítása	Budapest belterület 37508, 37525/2	nem valósult meg
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 521/2021. (IX.6.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest IX. kerület – Egyetemi Interaktív Szimulációs Oktatási Központ létrehozása	Budapest belterület 37274	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 521/2021. (IX.6.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest IX. kerület – Digitális Egészségtudományi Intézet fejlesztése	Budapest belterület 37469	nincs adat
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Megállapította: 617/2022.	Semmelweis Egyetem, Elméleti Orvostudományi Központ, Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Karának fejlesztési projektje	Budapest IX. kerület belterület 37348/2, 37414	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
(XII.29.) Korm. rendelet			
150/2017. (VI. 12.) Korm. rendelet	Iparművészeti Múzeum nagyrekonstrukciója és múzeumszakmai fejlesztése megvalósítását célzó beruházás	36862 helyrajzi számon nyilvántartott, 1091 Budapest, Üllői út 33–37. szám alatti ingatlan	nem valósult meg
309/2017. (X. 27.) Korm. rendelet	Egyes vízgazdálkodási és kármentesítési célú beruházások: Nagyműtárgyak fejlesztése és rekonstrukciója	Kvassay hajózsilip	nem valósult meg
42/2018. (III. 13.) Korm. rendelet, módosítja a 239/2018. (XII. 12.) Korm. rendelet	Kemény Ferenc Sportlétesítmény-fejlesztési Program, valamint egyéb dél-pesti és észak-csepeli beruházások	IX. kerület a Budapesti Atlétikai Stadion területének lehatárolása a határpontok Egységes Országos Vetületi rendszer koordinátáival megadott	megvalósult
63/2019. (III. 27.) Korm. rendelet	a 2019. évben Budapesten zajló World Urban Games sportesemény és a 2022. évi magyar-szlovák közös rendezésű férfi kézilabda Európa-bajnokság megrendezéséhez szükséges egyes létesítmények megvalósítását szolgáló kiemelten közérdekű beruházások	World Urban Games: Budapest IX. kerület, belterület 38043, 38045/2, 38045/3, 38045/4, 38045/5, 38045/6, 38045/7, 38047, 38080/2, 38080/8, 38080/9, 38086/49, 38086/50, 38086/80, 38086/149, 38086/150, 38086/151, 38086/152, 38086/153, 38086/154, 38086/155, 38086/174, 38086/175, 38086/176, 38086/177, 38086/178, 38086/179, 38086/180, 38086/235, 38086/236, 38086/237, 38086/238, 38086/239, 38086/240, 38087, 38088/1, 38088/2, 38088/3, 38088/4, 38089, 38090/2 helyrajzi számú ingatlanok 2022. évi férfi kézilabda Európa-bajnokság: Budapest IX. kerület, belterület 38295/1, 38295/2, 38295/3, 38295/4, 38295/5, 38295/6, 38295/7, 38295/8, 38295/9, 38295/10, 38295/11 helyrajzi számú ingatlanok	folyamatban
64/2019. (III. 27.) Korm. rendelet	a 2022. évi férfi kézilabda Európa-bajnokság Budapesten való megrendezéséhez	Budapest IX. kerület, belterület 38295/1, 38295/2, 38295/3, 38295/4, 38295/5, 38295/6, 38295/7, 38295/8, 38295/9, 38295/10, 38295/11 helyrajzi számú ingatlanok	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	szükséges létesítményfejlesztés - új budapesti multifunkcionális sport- és rendezvénycsarnok létesítését célzó beruházás	9. § (1) Az 1. § (1) bekezdése szerinti ingatlanok tekintetében a legkisebb zöldfelületi átlagérték 10%. (2) A Budapest IX. kerület, belterület 38295/6 helyrajzi számú ingatlanon P+R parkoló kialakítása nem szükséges. (3) A Beruházással érintett, Budapest IX. kerület, belterület 38295/3, 38295/4, 38295/5 és 38295/6 helyrajzi számú ingatlanokra, valamint ezen ingatlanokból a telekalakítási eljárások végleges befejezését követően kialakított ingatlanokra meghatározott sajátos beépítési szabályok: a) a telkek beépítési módja szabadon álló, b) a kialakítható telek legkisebb területe 6000 m2, c) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 65%, d) a terepszint alatti építés legnagyobb mértéke 65%, e) a szintterületi mutató megengedett legnagyobb értéke 2,6 m2/m2, f) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 10%, g) az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 50 méter, h) az épület legmagasabb pontja nem haladhatja meg a 50 métert, i) az előkert mérete legalább 5 méter, j) az oldalkert és a hátsókert mérete legalább 5 méter. (4) A Beruházással érintett, Budapest IX. kerület, belterület 38295/1, 38295/10, 38295/11 helyrajzi számú ingatlanra, valamint ezen ingatlanokból a telekalakítási eljárások végleges befejezését követően kialakított ingatlanokra meghatározott sajátos beépítési szabályok: a) a telkek beépítési módja szabadon álló, b) a kialakítható telek legkisebb területe 5000 m2, c) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 80%, d) a terepszint alatti építés legnagyobb mértéke 80%, e) a szintterületi mutató megengedett legnagyobb értéke 4,0 m2/m2, f) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 15%,	

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		g) az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 45 méter, h) az épület legmagasabb pontja nem haladhatja meg a 45 métert, i) az előkert mérete legalább 5 méter, j) az oldalkert és a hátsókert mérete legalább 5 méter.	
65/2019. (III.27.)	Egy fővárosi sportlétesítmény korszerűsítésének előkészítése és megvalósítása	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 38293/78 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
78/2020. (III. 31.) Korm. rendelet	A Dunamelléki Református Egyházkerület Székház és Konferencia Központ épületének felújítása, átalakítása és a hozzá kapcsolódó Ráday Felsőoktatási Diákotthon újjáépítése	Budapest belterület 36840/1 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosította: 45/2022. (II.16.) Korm. rendelet	Bolgár Oktatási és Kulturális Központ megépítése	Budapest belterület 38257/5 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet	Semmelweis Egyetem, Anatómiai Tömb, Semmelweis Egyetem II. Sz. Patológiai Intézet Nemzeti Orvosi Innovációs Képző Központ építése	Budapest IX. kerület, belterület 37192 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet	A Károli Gáspár Református Egyetem oktatási feladatai ellátásának elősegítése érdekében átfogó egyetemi campus céljára történő	Budapest IX. kerület belterület, 36971 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	funkcióbővítő felújítás és átalakítás		
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet módosította: 777/2021. (XII.23.) Korm. rendelet	Komplex ingatlanfejlesztésre, illetve az ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló beruházás – rozsadövezeti akcióterület	Budapest IX. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 38021/37 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 183/2023. (V.17.) 3.§, 1. melléklet	Új Duna-parti komplex városnegyed kialakítására irányuló beruházás lakások, szálloda, szolgáltató-helyiségek, kiskereskedelemi és rekreációs létesítmények, alapfokú oktatási létesítmények kialakításával	Budapest IX. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti külterület 38086/1 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
829/2021. (XII.28.) Korm. rendelet	a BSL3 és BSL4 minősítésű Nemzeti Biztonsági Laboratórium komplexum megvalósítása	Budapest IX. kerület, belterület 38293/33 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 444/2023. (IX.28.) Korm. rendelet	Kereskedelmi és vendéglátó funkciókkal kiegészített lakóterület létrehozása - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest IX. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 38161 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
619/2021. (XII.29.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.)	Zöldfelületi fejlesztésekkel, kiskereskedelmi, szolgáltató funkciókkal kiegészített lakóterület létrehozására irányuló fejlesztés - Azonnali	Budapest IX. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület38010/1 és 38010/2 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet	rozsdaövezeti akcióterület		

X. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
237/2014. (IX. 18.) Korm. rendelet	A Budapest Fehér úti lőtér fejlesztésére és bővítésére irányuló beruházás megvalósítása	Budapest X. kerület, Fehér út 9–11. számú, 39206/11 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
228/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet	Magyar Állami Operaház és Erkel Színház műhelyháza és próbacentruma létrehozása	Budapest X. kerület közigazgatási területén lévő, a Kőbányai út 30. szám alatt elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerint Budapest X. kerület 38920 helyrajzi számú ingatlanon, illetve ezen földrészletből a telekalakítási eljárások jogerős befejezését követően kialakított földrészletek	megvalósult
212/2016. (VII. 21.) Korm. rendelet	Robert Bosch Korlátolt Felelősségű Társaság Budapest területén megvalósuló beruházás	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 42274/3, 42274/5, 42274/6, 42274/7, 42274/8, 42274/9, 42274/10, 42277/2, 42278, 42288/7, 42288/12, 42288/13, 42151/9 és 42151/10 helyrajzi számon nyilvántartott földrészleteken	megvalósult
213/2016. (VII. 21.) Korm. rendelet	Xellia Gyógyszervegyészeti Korlátolt Felelősségű Társaság Budapest területén megvalósuló beruházás	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti 38303/76 helyrajzi számon nyilvántartott földrészlet	megvalósult
308/2016. (X. 13.) Korm. rendelet	HUNGEXPO Budapesti Vásárközpont fejlesztésére irányuló beruházás	Budapest X. kerület belterület 39206/31 és 39206/13 helyrajzi számú ingatlanok, valamint ezen ingatlanokból telekalakítási eljárások véglegessé válását követően kialakított ingatlanokon	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet *Módosította: 546/2022. (XII.22.) Korm. rendelet 166.§ c)	Egészséges Budapest Program megvalósítása Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet: a) a központi telephelyen új tömbépület építése, meglévő épületek átalakítása, bővítése, b) a X. kerületi járóbeteg-szakrendelő átköltöztetése a fő	Budapest belterület 39135, 40578, 40579	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	telephelyen kialakított új épületbe,		
130/2017. (VI. 8.) Korm. rendelet	Népliget rekreációs és sportolásra hasznosított területeinek rekonstrukciója	Budapest X. kerület belterületén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerint a 38440/23, 38440/25, 38440/27, 38440/38, 38440/39, 38440/40, 38440/46, 38440/47, 38440/48, 38440/49, 38440/51, 38440/52, 38440/53, 38440/54, 38440/57, 38440/58, 38440/59, 38440/60, 38440/63, 38440/64, 38440/65, 38442/3, 38442/7, 38442/9 38442/10, 38442/11, 38442/12, 38442/13, 38442/14 és 38442/15 helyrajzi számokon nyilvántartott földrészletek	nem valósult meg
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 140/2022. (IV.7.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Dobozos gyártósor és kapcsolódó raktárkapacitás bővítése	Budapest X. kerület belterület 41025/2 helyrajzi számú ingatlan (92.sor)	megvalósult
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet módosítja: 152/2018. (VIII. 30.) Korm. r. Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházások: Telephely fejlesztésére, illetve az ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló beruházás	Budapest X. kerület 42544/14 és 42544/29 hrsz. Napmátka u. Gumigyár (12.sor)	megvalósult
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet	Telephely bővítésre és fejlesztésre irányuló beruházás Budapest X. kerület területén	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 38367/4, 38367/6 és 38364/1 helyrajzi számú ingatlanok (35. sor)	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Beiktatta: 23/2020. (II.20.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet			
65/2019. (III. 27.) Korm. rendelet	Kőbányai multifunkcionális csarnok és uszoda megvalósítására irányuló beruházás	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 38403/2 és 38403/4 helyrajzi számú ingatlanok (4. sor)	nem valósult meg
183/2020. (V. 6.) Korm. rendelet	Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum új helyszínének megvalósítását célzó beruházás	38920/9 helyrajzi számú ingatlanon, illetve ezen ingatlanból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlanok	folyamatban
705/2020. (XII. 29.) Korm. rendelet	Emelt szintű könnyűzenei képzési központ	Budapest belterület 38920/5 helyrajzi számú ingatlanon, valamint az ezen ingatlanból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlanokon az emelt szintű könnyűzenei képzési központ beruházás megvalósítása, beruházáshoz kapcsolódó, az ingatlan-nyilvánítás szerinti Budapest belterület 38920/1, 38920/2, 38920/3, 38920/4, 38920/6, 38920/8, 38920/12, 38597/1, 38440/27 helyrajzi számú ingatlanokat érintő közlekedésiinfrastruktúra-fejlesztések megvalósításával	nem valósult meg
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet módosította: 401/2021. (VII.7.) Korm. rendelet	Nemzeti Védelmi Szolgálat új irodaépület fejlesztése	Budapest belterület 38897 helyrajzi számú ingatlan (8. sor)	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.)	Korábban kialakított lakópark fejlesztésére irányuló beruházás	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet beiktatta: 166/2022. (IV.28.) Korm. rendelet 3.§, 1. melléklet módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	további négy ütem megvalósításával és óvoda létesítésével – rozsdaövezeti akcióterület	belterület 38334/5, 38334/6, 38335, 38332/8 helyrajzi számú ingatlanok (4. sor)	
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 444/2023. (IX.28.) Korm. rendelet	Zöldfelületi fejlesztésekkel kialakított, kiskereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely funkciókkal kiegészített lakóterület létrehozása - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 38440/47, 38440/63, 38440/64, 38440/65 helyrajzi számú ingatlanok (26. sor)	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 444/2023. (IX.28.) Korm. rendelet	Kereskedelmi, szálláshely funkciókkal kiegészített, valamint nyugdíjasotthon kialakításával egybekötött lakóterület fejlesztése - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 41028/5, 41028/6, 41028/7 helyrajzi számú ingatlanok (27. sor)	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Rekreációs célú zöldfelületekkel kiegészített lakóterületi fejlesztésre irányuló beruházás - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület41729/1, 41737 és41738 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat
619/2021. (XI.8.)	Közösségi funkciókat is tartalmazó, zöldfelületek	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	kialakításával egybekötött lakóterület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	belterület 39131/1 és 39131/3 helyrajzi számú ingatlanok	
141/2018. (VII.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 669/2023. (XII.29.) Korm. rendelet	Központi telephely és logisztikai terület fejlesztése Budapest X. kerületében	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlannyilvántartás szerinti Budapest belterület 42537/1 és 42537/3 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 289/2024. (IX.30.) Korm. rendelet	Komplex, kereskedelmi és szolgáltató funkciókkal, nagykiterjedésű zöldfelület kialakításával kiegészített lakóterületi fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest X. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 39210/215, 39210/216, 39210/217, 39210/218, 39210/219 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

XI. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
141/2014. (IV.30.) Korm. rend.	A Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében megvalósítandó tanuszoda, tornaterem, tanterem beruházások	XI. kerület, 1783/6 helyrajzi számú ingatlan, Gazdagréti tanuszoda-fejlesztés	megvalósult
105/2016. (V. 13.) Korm. rendelet Megállapította: 106/2019. (V. 8.)	Budapest XI. kerület Kopaszi-gát környezetében megvalósuló ingatlanfejlesztési beruházás	Budapest XI. kerület 4013, 4014, 4015/1, 4015/2, 4016, 4042/102, 4042/103, 4042/109, 4042/113/A, 4042/114, 4042/115, 4042/117, 4042/118, 4042/122, 4042/123, 4042/124, 4042/125, 4042/126, 4042/127, 4042/128, 4042/129, 4042/130, 4042/131, 4042/134, 4042/135, 4042/137, 4042/138, 4042/139, 4042/142, 4042/142/A, 4042/143, 4042/144, 4042/145, 4042/146, 4042/146, 4042/147, 4042/148,	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2019. V. 9-től.		4042/149, 4042/150, 4042/151, 4042/153, 4042/154, 4042/155, 4042/156, 4042/157, 4042/158, 4042/159, 4042/160, 4073/4, 4074/2 helyrajzi számú ingatlanok	
491/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet Módosítota: 458/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 317. §	Budapest XI. kerületében K+F ingatlanfejlesztési beruházás megvalósítás (Ericsson Magyarország)	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti 4082/5 helyrajzi szám alatt nyilvántartott földrészleten, valamint ezen földrészletből telekalakítási eljárás jogerős befejezését követően kialakított földrészleteken.	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Országos Sportegészségügyi Intézet (OSEI): az Intézet végleges elhelyezése a Budapest XI. Karolina út 27. szám alatti ingatlanban, az épület felújítása, átalakítása.	Budapest, 4618/6 hrsz.	nem valósult meg
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Szent Imre Egyetemi Oktatókórház: a) konyhafelújítás b) az energetikai D épület felújítása c) az A épület légtechnika-kialakítása és liftek cseréje d) a B épület felújítása, komfortosítása e) a K-C-R épületek fűtéskorszerűsítése f) új T épületszárny (ambuláns trauma) meg építése	Budapest, 3519/9 és 3519/10 hrsz.	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Szent Kristóf Szakrendelő – XI. kerületi Újbudai Gyermek Egészségügyi Központ és Egynapos Sebészet: a) az Újbudai Gyermek Egészségügyi Központ és Egynapos Sebészet céljára meglévő épület teljes felújítása, átalakítása, b) a gyermekgyógyászati járóbeteg-szakellátás struktúrájának bővítése, c) egynapos sebészet kialakítása.	Budapest belterület, 4275/10, 4275/11/A/2 hrsz.	nincs adat
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 521/2021. (IX. 6.) Korm. rendelet 4. § (1), 1. melléklet 3. Hatályos: 2021. IX. 7-től.	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest XI. kerület – PAK – Gyakorló Általános Iskola (Kollégium) felújítása	Budapest belterület 4914/1	megvalósult
339/2020. (VII. 10.) Korm. rendelet 1. melléklet: Megállapította: 228/2023.	a Citadella erőd és környezete megújításához és értékőrző fenntartásához szükséges beruházások (Citadella erőd és sétány fejlesztése	a Citadella erőd és környezete területén lévő ingatlanok Budapest XI. kerület, belterület 5412 helyrajzi számú ingatlan Budapest XI. kerület, belterület 5290/2, 5390, 5411, 5413/7	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
(VI. 8.) Korm. rendelet 10. §, 3. melléklet. Hatályos: 2023. VI. 9-től. Módosította: 420/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 111. § a). 10.§ (3), (4) Beiktatta: 123/2021. (III. 10.) Korm. rendelet 2. §. Hatályos: 2021. III. 11-től. 14.§, 15.§ Beiktatta: 617/2020. (XII. 21.) Korm. rendelet 6. §. Hatályos: 2020. XII. 22-től.			
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 161/2020. (IV. 29.)	egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek	Budapest XI. kerület belterület 3475/48 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet 3. §, 1. melléklet. Módosítot ta: 309/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet 13. § d). 6/H.§ Beiktatta: 161/2020. (IV. 29.) Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2020. IV. 30-tól. Módosítot ta: 420/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 99. § e).			
477/2020. (X.30.) Korm. rendelet	a lerombolt historikus épületelemek helyreállítási programjának megvalósítását szolgáló beruházásokkal összefüggő hatósági ügyek – Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem „CH" épületet érintő beruházás	Budapest XI. kerület, belterület 5534 helyrajzi számú, természetben az 1111 Budapest XI. kerület, Szent Gellért tér 4. szám alatti ingatlan	nincs adat
55/2021. (II.9.) Korm. rendelet	a Budapest-Kelenföld vasútállomás volt felvételi épületének átalakítását és felújítását célzó beruházás	Budapest XI. kerület, belterület 2854/32 helyrajzi számú ingatlan, valamint az ezen ingatlanból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlan	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről		
76/2021. (II.19)	a Déli összekötő vasúti Duna-híd korszerűsítése és a Kelenföld–Keleti vasúti vonalszakasz fejlesztése	1. melléklet a 76/2021. (II. 19.) Korm. rendelethez – EOV koordináták	folyamatban
262/2021. (V.20.) 7.§ (15) Módosítot ta: 735/2021. (XII. 21.) Korm. rendelet 10. §.	a Dél-budai Centrumkórház létesítésével összefüggő közigazgatás hatósági ügyek	Budapest XI. kerület belterület, 952/3, 952/4, 952/12, 952/13, 952/14, 952/16, 952/17 és a 966 helyrajzi számú ingatlanokon – 2. melléklet: A Budapest XI. kerület belterület 952/4 helyrajzi számú telek területén ingatlanrész építésre és földhő-hasznosítási célra használható részének területe határpontjainak lehatárolása az Egységes Országos Vetületi Rendszerben megadott koordinátáival	nem valósult meg
83/2021. (II. 23.) Korm. rendelet Beiktatta: 583/2021. (X. 12.) Korm. rendelet 3. §, 1. melléklet. Módosítot ta: 309/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet 16. § d).	Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Lágymányosi Campus Déli épületének, bővítése és molekurális biomarker laboratórium építése, valamint a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése	Budapest XI. kerület, belterület 4082/31 helyrajzi számú ingatlan	folyamatban
83/2021. (II. 23.)	Budapest Műszaki és Gazdaságtudományi	Budapest belterület 4107/24 helyrajzi számú ingatlan	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Beiktatta: 622/2021. (XI. 9.) Korm. rendelet 3. § a), 1. melléklet. Módosította: 309/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet 16. § d). 1.§ (3) Megállapította: 411/2021. (VII. 12.) Korm. rendelet 5. § (1) 3.§ (4) Megállapította: 829/2021. (XII. 28.) Korm. rendelet 11. § 3.§ (5) Beiktatta: 395/2021. (VII. 2.) Korm. rendelet 2. § 5.§ (2)	Egyetem Innovációs és Fejlesztési Központ megvalósítása		

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Módosította több Korm. rend. 6/B.§ Beiktatta: 622/2021. (XI. 9.) Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2021. XI. 10-től. 7/F.§ Beiktatta: 622/2021. (XI. 9.) Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2021. XI. 10-től. 43.§ Beiktatta: 622/2021. (XI. 9.) Korm. rendelet 2. §. Hatályos: 2021. XI. 10-től.			
83/2021. (II. 23.) Korm. rendelet Beiktatta: 30/2022. (II. 1.) Korm. rendelet 3.	Budapesti oktatási célú beruházás	Budapest XI. kerület belterület, 5063 helyrajzi számú ingatlan	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
§, 1. melléklet. Módosította: 309/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet 16. § d). 3.§ (3) Megállapította: 829/2021. (XII. 28.) Korm. rendelet 11. §. Módosította több Korm. rend. 3.§ (4) Beiktatta: 261/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 1. §. Módosította több Korm. rend. 6/I. § Beiktatta: 45/2022. (II. 16.) Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2022. II. 17-től.			

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 166/2022. (IV.28.) Korm. rendelet 3.§, 1. melléklet módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet 17.§ c) 6/A. § Beiktatta: 166/2022. (IV. 28.) Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2022. IV. 29-től. 10.§ Beiktatta: 166/2022. (IV. 28.) Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2022. IV. 29-től.	Folyamatban lévő lakópark fejlesztés további ütemeinek megvalósítása lakóépület kialakításával	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 3993/4 helyrajzi számú ingatlan	folyamatban
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet	Meglévő, vegyes funkciójú ház átalakítása és bővítése	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 43903/3 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
beiktatta: 166/2022. (IV.28.) Korm. rendelet 3.§, 1. melléklet módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet 17.§ c) 10.§ Beiktatta: 166/2022. (IV. 28.) Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2022. IV. 29-től.			
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 166/2022. (IV.28.) Korm. rendelet 3.§, 1. melléklet módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet 17.§ c)	Egykori iparterületen önálló, vegyes használatú városnegyed kialakítása	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 4042/114, 4042/115, 4042/117, 4042/123, 4042/126, 4042/127, 4042/129, 4042/131, 4042/134, 4042/137, 4042/138, 4042/139, 4042/142, 4042/144, 4042/145, 4042/147, 4042/149, 4042/150, 4042/151, 4042/153, 4042/154, 4042/158, 4042/159, 4042/163, 4042/164, 4042/165, 4042/166, 4042/167, 4042/168, 4042/169, 4042/170, 4042/171, 4042/172, 4042/173, 4042/174, 4042/175, 4042/176, 4042/177, 4042/178, 4042/179, 4042/180 helyrajzi számú ingatlanok	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
10.§ Beiktatta: 166/2022. (IV. 28.) Korm. rendelet 1. §. Hatályos: 2022. IV. 29-től.			
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 183/2023. (V.17.) 3.§, 1. melléklet	Ipari épületek bontását követően a terület rendezésével, parkosítással több ütemben megvalósuló lakóingatlan-fejlesztésére, lakóingatlanok kialakítására irányuló beruházás	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 3830/4 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 325/2023. (VII.17.) Korm. rendelet 3.§, 1. melléklet 12.§ Beiktatta: 325/2023. (VII. 17.) Korm. rendelet 2. §.	Kereskedelmi, szolgáltató és irodafunkciókkal kiegészített lakóterület megvalósítása. – azonnali rozsdaövezet	Budapest XI. kerületi közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlannyilvántartás szerinti belterület 3822/29 helyrajzi számú ingatlan.	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023.	Kereskedelmi funkciókkal kiegészített lakóterület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 4021/6 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
(XII.28.) Korm. rendelet			
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelmi és szolgáltató funkciókkal kiegészített, intenzív minőségi zöldfelületbe ágyazott lakóterület kialakítására irányuló beruházás - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 4031/8 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Szálláshely, kollégium funkciókkal kiegészített lakóterületi fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület3993/32 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelem, szolgáltató és iroda funkciókkal kiegészített lakóterület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 3336 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Zöldfelületekkel tarkított, döntő mértékben lakófunkciójú terület kialakítását célzó beruházás - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 3995/14, 3995/15,3995/21, 3995/22 és3995/23 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet	Közösségi terekkel, iroda és kereskedelmi, szolgáltató funkciókkal kiegészített lakóterület	Budapest XI. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 43587/11 és 43587/17 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	létrehozására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület		

XII. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
294/2013. (VII. 26.) Korm. rendelet	Normafa Park történelmi sportterület megvalósítása	Budapest XII. kerület: 6835/8, 6835/10, 6835/11, 6835/15, 8862/1, 8888/3, 9114/4, 9114/5, 9116/3, 9122/1, 9123, 9124/2, 9128/2, 9129/3, 9131/2, 9132, 9133/5, 9133/6, 9134/2, 9153/1, 9136, 9137, 9138/7, 9138/8, 9139/6, 9139/9, 9140/6, 9140/10, 9140/12, 9144/2, 9145, 9150/4, 9150/5, 9151/5, 9154/2, 9155/3, 9240/1, 9240/2, 9240/4, 9240/14, 9240/16, 9269/35, 9305/3, 9309/1, 9309/2, 9886/1, 9886/14., 10468/1, 10492, 10496/19, 10496/23, 10497/6, 10497/7, 10500/3, 10500/5, 10500/6, 10500/7, 10500/8, 10500/9, 10500/10, 10500/11, 10500/12, 10501/6, 10502, 10503/6, 10503/8, 10503/9, 10503/10, 10503/12, 10503/13, 10503/14, 10503/15, 10503/16, 10503/19, 10503/24, 10503/25, 10503/26, 10503/27, 10503/28, 10503/29, 10505/2, 10517/1, 10517/2, 10522, 10523, 10525/1, 10525/2, 10527/2, 10760/3, 10760/6, 10760/10, 10503/21, 10505/1, 10524/1, 10875/2, 10875/3, 10886/66, 10886/67, 10505/3, 10846/5, 10886/53 Budapest Főváros II. kerület: 13143/2	folyamatban
132/2015. (V. 27.) Korm. rendelet	Városmajori Gimnázium és Kós Károly Általános Iskolához csatlakozó tornaterem építése	Budapest XII. kerület 6832/1 helyrajzi számú ingatlan.	nem valósult meg
131/2016. (VI. 7.) Korm. rendelet	A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének megvalósítását szolgáló beruházás	Budapest XII. kerület, Budakeszi út 38., 10868 helyrajzi szám	megvalósult
198/2016. (VII. 13.) Korm. rendelet	Vasas Sport Club létesítményfejlesztési programjának megvalósítását szolgáló beruházások, valamint a	XII. kerület 010503/10 helyrajzi szám	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	Nemzeti Stadionfejlesztési Program keretében megvalósítandó egyes labdarúgó sportlétesítmény-fejlesztési beruházások		
309/2016. (X. 13.) Korm. rendelet (353/2020. (VII. 16.) Korm. rendelettel módosítva)	Testnevelési Egyetem új kampusza, valamint a hozzá kapcsolódó sportlétesítmények, szálláshelyek és szolgáltató egységek megépítése projekt keretében megvalósuló egyes beruházások	Az Alkotás utcai oktatási és sportlétesítmény, kollégium, valamint sporthotel kialakítására irányuló, a Budapest XII. kerület, 7667, 7668, 7669, 7670, 7671, 7672, 7673, 7674, 7675, 7676, 7804, 7805/1 helyrajzi számú ingatlanok. A Csörsz utcai oktatási és sportlétesítmény kialakítására irányuló, a Budapest XII. kerület, 7933/1 és 4818/2 helyrajzi számú ingatlanok.	Alkotás utca: folyamatban Csörsz utca: megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Megállapította: 143/2019. (VI-.20.) Korm. rendelet 4.§, 1. melléklet	Észak-Közép-budai Centrum, Új Szent János Kórház és Szakrendelő kialakítása a) új központi sürgősségi és műtétes tömb építése, b) a betegforgalomhoz igazodó, kórházhoz integrált járóbeteg épületegység kialakítása.	Budapest belterület 10733/6, 10733/11, 6836/4, 10172, 10733/9, 10733/8, 10734/1, 10168/2, 10171/3, 6836/2	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Megállapította: 143/2019. (VI-.20.) Korm. rendelet 4.§, 1. melléklet	Semmelweis Egyetem Pető András Kar	Budapest belterület 10171/5	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása	Budapest, 10886/33 hrsz.	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
*Módosította: 546/2022. (XII.22.) Korm. rendelet 166.§ a)	Országos Korányi Pulmonológiai Intézet (OKPI): a) új aktív tömb (műtűblokkal, új intenzív egységgel, intenzív terápiás részeggel) felépítése, b) új bronchológiai laboratórium, non invazív lélegeztetési egység, kemoterápiás kezelő, légzésfunkciós laboratórium kialakítása, c) új patológiai laboratórium, betegfelvételi tüdőosztály, tüdőosztályok és mellkassebészeti osztály kialakítása, d) * e) a műemléki védettséget élvező A-B hall rész felújítása f) az intézmény közműhálózatának felújítása		
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 143/2019. (VI. 20.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest I. kerület – Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata: a) orvostechnikai eszközök beszerzése, az ahhoz szükséges építési beruházás, b) műszaki korszerűsítés, informatikai hálózatfejlesztés.	Budapest belterület 6957/3	nem valósult meg
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Országos Onkológiai Intézet:	Budapest belterület 6998/13, 6997	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	a) új épületben új onkodiagnosztikai központ létesítése, b) abban PET-MR, CT, daganat-pathológiai, daganat-cytológiai és onko-genomikai laboratóriumok és telemedicina-központ elhelyezése, c) régi épületek bontása illetve felújítása.		
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Megállapította: 521/2021. (IX.6.) Korm. rendelet 4.§ (1), 1. melléklet	"Egészséges Budapest Program megvalósítása, Semmelweis Egyetem, Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinika: a) új diagnosztikai központ kialakítása, b) a perioperatív transzplantációs részleg és a műtői kapacitás bővítése a szívtranszplantáció fejlesztése érdekében."	Budapest 6844/0/A/1, 6844/0/A/2, 6844/0/A/3, 6844/0/A/4, 6844/0/A/5, 6844/0/A/6, 6844/0/A/7, 6844/0/A/8, 6844/0/A/9, 6847, 10119/2, 6846/1	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Semmelweis Egyetem, Pulmonológia Klinika: a Semmelweis Egyetem Pulmonológiai Klinikájának a Semmelweis Egyetem pesti telephelyére való költöztetése.	Budapest belterület 10168/2	nincs adat
166/2017. (VI. 28.) Korm. rendelet	Felhő utcai Református Központ létrehozásával kapcsolatos beruházás	Budapest, XII. kerület belterület, 9628 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben az 1125 Budapest, Felhő u. 8. szám alatti és a Budapest, XII. kerület belterület, 9630/2 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben az 1125 Budapest, Felhő u. 6/a szám alatti ingatlanok	megvalósult
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 340/2021. (VI.14.)	Egészségügyi ellátással összefüggő kapacitásbővítő beruházás	Budapest XII. kerület 7698/1 hrsz.-ú ingatlan	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet			

XIII. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
546/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet Megállapította: 350/2016. (XI. 18.) Korm. rendelet 18. §. Hatályos: 2017. I. 1-től. 3.§ (3), (4) Beiktatta: 373/2015. (XII. 2.) Korm. rendelet 3. § Módosította több Korm. rend.	Liget Budapest projekt	az Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ, valamint a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ: Budapest XIII. kerület, 28056 hrsz	megvalósult
266/2015. (IX. 14.)	A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság	Budapest XIII. kerület Vágány utca 10-12., 28049 hrsz. és Szabolcs utca 37., 28051 hrsz.	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet	irányító- és logisztikai központjának kialakítása		
198/2016. (VII. 13.) Korm. rendelet Módosítota: 420/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 79. §.	Vasas Sport Club létesítményfejlesztési programjának megvalósítását szolgáló beruházások, valamint a Nemzeti Stadionfejlesztési Program keretében megvalósítandó egyes labdarúgó sportlétesítmény-fejlesztési beruházások	XIII. kerület 26085/1123 helyrajzi szám, 26085/1114 helyrajzi szám, 26085/1115 helyrajzi szám, 26085/1116 helyrajzi szám	megvalósult
318/2017. (XI. 7.) Korm. rendelet	AZ OTP Bankcsoport új irodaházának megvalósítása	Budapest XIII. kerület, Madarász Viktor utca 12–16. 26092/1 hrsz.	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Módosítota: 570/2022. (XII.23.) Korm. rendelet 11.§	Egészséges Budapest Program megvalósítása Észak-Pesti Centrumkórház – Honvédkórház: a) az Észak-pesti Centrumkórház egy telephelyen való kialakítása, b) a Róbert Károly körúton három új épületszárny építése, melyek biztosítják a volt MÁV Kórház telephelyén lévő aktív ellátóosztályok integrációját, c) új parkolóház és helikopterleszálló építése.	Budapest, 27630, 28229, 28233, 28224/32, 10886/44	nincs adat
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Nyírő Gyula Kórház – Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet:	Budapest, 26395, 27403/10 hrsz.	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	a) a fő telephely épületeinek felújítása, fejlesztése, komfortosítása és átalakítása, (A, B, F, G, 3, 12, 24 épület) b) új főporta, gyógyszertár és kerítés építése, c) a Jász utcai pszichiátriai gondozó felújítása.		
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Heim Pál Gyermekgyógyászati Intézet: a) új belgyógyászati C tömb létrehozása? a Madarász utcai telephelyről az aktív csecsemő- és belgyógyászati osztályok Üllői úti telephelyre történő koncentrálása, valamint a jelenlegi C és D épületből a gyermekneurológiai, gyermekortopédiai, gyermekszemészeti és gyermekpulmonológiai aktívfekvőbeteg-ellátás áthelyezése, b) a Delej utcai telephelyen pszichiátriai és addiktológiai centrum létrehozása, gyermekpszichiátriai osztály, serdülő- és ifjúsági pszichiátriai járó- és fekvőbetegosztály, addiktológiai osztály és szakambulanciák létrehozása.	Budapest, 38716, 26085/213, 33782, 38703/8, 38703/10, 26085/158	megvalósult
98/2017. (IV. 27.)	Egészséges Budapest Program megvalósítása	Budapest belterület 25459/43, 27403/9	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Beiktatta: 143/2019. (VI.20.) Korm. rendelet	Budapest XIII. kerületi Egészségügyi Szolgálat: a) a rendelőintézet műszerezettségének fejlesztése, az ahhoz szükséges építési beruházás, b) új eszközök beszerzése a gasztroenterológiai és nőgyógyászati szakrendeléseken, az ahhoz szükséges építési beruházás, c) egynapos sebészet orvostechnológiai fejlesztése.		
364/2017. (XI. 30.) Korm. rendelet Módosította: 415/2023. (IX.5.) Korm. rendelet	A volt csavargyár és erőmű területén megvalósítandó barnamezős beruházás	Budapest XIII. kerület, Váci út 160–168. szám, 25930 és 25935/2 helyrajzi szám alatti ingatlanokon megvalósuló és a 25714/44, 25935/1, 25934, 25928, 25899, 25898, 25897, 25714/42, 25900/2, 25667/6, 25881/2, 26123/2, 25936, 25908/1, 25932/2, 25941, 25938, 25947, 25942, 25910/5 és 25882 hrsz.-okat érintő	nem valósult meg
25/2018. (II. 26.) Korm. rendelet	Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló egyes beruházások – Pszichiátriai ellátórendszer strukturált fejlesztése	Pszichiátriai ellátórendszer strukturált fejlesztése 1135 Budapest, Lehel utca 57–61.	megvalósult
141/2018. (VII.27.) Beiktatta: 523/2021. (IX.6.) Korm. rendelet	egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról, valamint	Budapest XIII. kerület 25872/3 hrsz.-ú ingatlan	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Módosítota: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításról szóló kormányrendeletek módosításáról		
360/2020. (VII. 23.) Korm. rendelet	József Attila Színház rekonstrukcióját célzó beruházás megvalósítása	Budapest XIII. kerület, belterület 27817/1, 27816/1, 27828/1 helyrajzi számú ingatlanokon, vagy az ezen ingatlanokból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlanokon	nincs adat
492/2020. (XI. 11.) Korm. rendelet	Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet végleges elhelyezését biztosító beruházás	28056 helyrajzi számú terület	megvalósult
83/2021. (II.23.) Korm. rendelet Beiktatta: 728/2021. (XII. 20.) Korm. rendelet 2. §, 1. melléklet. Módosítota: 309/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet 16. § d).	A Budapesti Honvéd Sportegyesület létesítményfejlesztési programja („Honvéd Város Fejlesztési Program”) a, meglévő sportlétesítmények és kiszolgáló épületek felújítása és korszerűsítése, b, új sportlétesítmények és sportinfrastruktúra létesítése, sporthotel és kollégium sportóvoda, kapcsolódó kiszolgáló létesítmények építése, c, a telephelyek infrastruktúrájának fejlesztése.	Budapest XIII. kerület, belterület 27913/1, 27950/6 és 27999 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet	Ingatlanfejlesztésre irányuló beruházás Budapest XIII. kerületében –	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 25896/2 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
módosította: 309/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet	rozsdaövezeti akcióterület		
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 183/2023. (V.17.) 3.§, 1. melléklet	Új integrált városfejlesztés megvalósítása, közterületek és zöldfelületek kialakításával, vízpart-rehabilitációval, okos város és okos otthonok fejlesztése	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartásszerinti belterület 25953/4, 25953/5, 25953/6, 25953/7, 25953/9, 25953/10, 25953/11, 25953/12, 25953/13, 25953/15, 25953/16, 25953/17, 25953/18, 25953/19, 25953/20, 25953/21, 25953/22, 25964/19, 25964/21, 25964/31, 25964/32, 25964/33, 25964/34 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 183/2023. (V.17.) 3.§, 1. melléklet	Multifunkcionális, lakó-, iroda-, kereskedelmi, szolgáltató és egyéb közösségi rendeltetéseket is magába foglaló ingatlanegyüttes megvalósítására irányuló beruházás	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartásszerinti belterület 25930, 25935/2 és 25934 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 325/2023. (VII.17.) 3.§, 1. melléklet	A volt ipartelep helyén iroda- és kereskedelmi funkciókkal kiegészítettlakóterület fejlesztése. – rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 25904/32 és 25904/33 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet	Lakó- és kereskedelmi funkciójú létesítmények kialakítása – azonnali - rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlannyilvántartás szerinti belterület 25880/8, 25880/26 és 25880/30 helyrajzi számú ingatlanok.	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
beiktatta: 325/2023. (VII.17.) 3.§, 1. melléklet			
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 325/2023. (VII.17.) 3.§, 1. melléklet	Kereskedelmi funkciókkal kiegészített lakóterület fejlesztése.	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 25873/8 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 325/2023. (VII.17.) 3.§, 1. melléklet	Lakóterületi fejlesztés megvalósítása a jelenlegi szolgáltatóház és munkásszálló funkcionális átalakításával és megújításával.	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 27293/1 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 429/2023. (IX. 14.) Korm. rendelet 10. § (2), 3. melléklet 3. Hatályos: 2023. IX. 15-től.	Bankszékház építésére irányuló beruházás Budapest	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti Budapest XIII. kerület belterület 25801/6 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Módosítás: 2/2024. (I. 9.) Korm. rendelet 1. § (1). Hatályos: 2024. I. 10-től.			
619/2012. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 444/2023. (IX.28.) Korm. rendelet	Egykori gazdasági telephely területén irodai funkciókkal kiegészített lakóterület kialakítása	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 27231 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2012. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelmi és szolgáltató funkciókkal kiegészített lakóterület kialakítására irányuló beruházás - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 28095/1 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2012. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelem, szolgáltató, vendéglátás és iroda funkciókkal kiegészített döntően lakófunkciójú terület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 28064/3 és 28064/5 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
619/2012. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Közösségi funkciókat is tartalmazó, zöldfelületek kialakításával egybekötött lakóterület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 28072/1 és 28072/2 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat
619/2012. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Közösségi funkciókat is tartalmazó, zöldfelületek kialakításával és közterület-fejlesztéssel egybekötött lakóterület kialakítására irányuló beruházás - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 26035/13, 26035/14, 26035/15 és 26035/16 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat
619/2012. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelmi- és szolgáltató funkciókkal kiegészített lakóterület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 27033 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2012. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelmi- és szolgáltató funkciókkal, valamint zöldfelületi fejlesztésekkel kiegészített lakóterület kialakítására irányuló beruházás - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 27835/15 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelem, szolgáltató, vendéglátás és iroda funkciókkal kiegészített döntően lakófunkciójú terület kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 28064/3 és 28064/5 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 660/2023. (XII.28.) Korm. rendelet	Kereskedelmi, szolgáltató és irodafunkciókkal kiegészített lakóterület létrehozására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 28096/2 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 289/2024. (IX.30.) Korm. rendelet	Jelentős mértékű zöldfelülettel kialakított lakóterületi fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 25880/3 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

XIV. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
364/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet	Istvánmező rehabilitációs programja (Budapesti Olimpiai Központ)	Budapest, Ifjúság útja–Stefánia út–Thököly út–Dózsa György út–Kerepesi út által határolt és a Dózsa György út és a Kerepesi út által határolt területen egy önálló új stadion, kiegészítő létesítmények és az ezekhez tartozó parkoló építésére, a Budapesti Olimpiai Központ bővítésére Budapest XIV. kerület 29770 hrsz. terület	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		Budapesti Olimpiai Központ - Puskás Ferenc Stadion és Létesítményei	
334/2012. (XII. 4.) Korm. rend.	az Országos Bírósági Hivatal vagyonkezelésében lévő, a Budapest Környéki Törvényszék elhelyezéséül szolgáló ingatlan átalakítása és felújítása 1785/2015.(X.30.) Kormányhatározat alapján a Budapest Környéki Törvényszék az M3 irodaházban lett elhelyezve	Városligeti fasor 9–13. (33505 hrsz.) fennálló vagyonkezelői jogának megszűnése M3 Business Center, Hungária krt. 179-187. sz. irodaház 29786 hrsz.	megvalósult
546/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet	a Liget Budapest projekt keretében megvalósuló egyes beruházások	29732/1 és 29732/11 helyrajzi számú ingatlanon 29766/4 helyrajzi számú ingatlanon	folyamatban
269/2014. (XI. 4.) Korm. rendelet	A Magyar Testgyakorlók Köre Budapest létesítményfejlesztési programja részét képező beruházások	Budapest XIV. kerület, a 31267/91 helyrajzi számú ingatlanon fekvő Lantos Mihály Sporttelep	megvalósult
141/2014. (IV.30.) Korm. rend.	A Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében megvalósítandó tanuszoda, tornaterem, tanterem beruházások	XIV. kerület, 29978/166 helyrajzi számú ingatlanon tanteremfejlesztés (22. sor)	megvalósult
48/2015. (III. 12.) Korm. rendelet	Fővárosi Állat- és Növénykert fejlesztésére irányuló Pannon Park és Mesepark projektekhez kapcsolódó beruházás	Budapest XIV. kerület 29732/9, 29732/5, 29753, 29742, 29743, 29800, 29799, 29732/3, 29737 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanok Budapest XIV. kerület 29732/1 helyrajzi számú (Városliget) ingatlan; a Budapest 29739/1 helyrajzi számú (Hermina út), 29732/2 helyrajzi számú (Állatkerti körút), 29731/2 helyrajzi számú (Dózsa György út), 29762/1 helyrajzi számú (Kacsóh Pongrác út), 29780 helyrajzi számú (Hungária körút) ingatlanok	folyamatban
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása	Budapest, 31571/2 (14. sor)	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	Országos Klinikai Idegtudományi Intézet (OKITI): a) új tömb építése; hybrid műtő létrehozása, b) régi épületekben műszaki felújítás, c) gőzellátó -elektromos rendszer felújítása, komfortosítás.		
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Uzsoki utcai Kórház: a) klimatizálás és erősáramú betáplálás bővítése, b) új klinikai és rehabilitációs tömb építése, c) a Hungária körúti rehabilitációs osztályok fő telephelyére költöztetése, d) régi épületek felújítása és komfortosítása, e) parkolóház építése, f) raktárbázis kialakítása, g) energetikai rekonstrukció, h) épületbontások.	Budapest, 31524, 32272, 31644 (17.sor)	nem valósult meg
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Magyarországi Zsidó Hitközösségek Szövetsége Szeretetkórháza: a) az I. és II. épületek teljes felújítása, komfortos kórtermek és közösségi terek kialakítása, a III. épület részleges felújítása, a szakrendelők felújítása,	Budapest belterület 31571/4 (31.sor)	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	b) a kiszolgálóegységek és a kórház technológia felújítása.		
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkórháza: a) a kórházi infrastruktúra javítása, b) családbarát környezet kialakítása, c) a kórház Bethesda utcai telephelyén új épületszárny építése, az új épületszárny és a Filadelfia épület összekötése, d) az Ilka utcai telephely szakmai funkcióváltásához illeszkedően jelentős átépítési munkálatok elvégzése.	Budapest 29768/1, 29768/2, 32660 (33.sor)	nem valósult meg
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Zuglói Egészségügyi Szolgálat: direkt digitális röntgen technológia több telephelyen történő kiépítése és integrációja.	Budapest belterület 31677/1 (49.sor)	nem valósult meg
265/2017. (IX. 11.) Korm. rendelet	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében megvalósuló egyes beruházások: A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság által üzemeltetett kormányzati épületek energetikai felújítása	1149 Budapest, Róna u. 54–56. 31951/4 hrsz.	megvalósult
409/2017. (XII. 15.) Korm. rendelet	ingatlan- és infrastrukturális fejlesztések	Budapest XIV. kerület, 32538/1, 32474 és 32475/1 hrsz. (Puskás Ferenc Stadion metróállomás)	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet Megállapította: 620/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet	Ingatlanfejlesztés (Dürer Rendezvényközpont)	Budapest XIV. kerület belterület 32707/1, 32707/2, 32707/4, 32707/5, 32707/6, 32707/7, 32707/8 és 32707/9 hrsz.-ú ingatlanok (33. sor)	folyamatban
25/2019. (II. 27.) Korm. rendelet	Róheim-villa rekonstrukciója érdekében szükséges beruházás	Budapest, XIV. kerület belterület 29772/1 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben az 1146 Budapest, Hermina út 45. szám alatti és a Budapest, XIV. kerület belterület 29772/13 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben az 1146 Budapest, Pálma utca 4. szám alatti ingatlanok rekonstrukciója	megvalósult
149/2020. (IV. 23.) Korm. rendelet	a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége székházának felújítására és egy szolgáltató ház felépítésére	Budapest XIV. kerület belterület 29771 helyrajzi számú ingatlanon	folyamatban
239/2020. (V.26.) Korm. rendelet	az Állatorvostudományi Egyetem kampuszának komplex infrastrukturális fejlesztése projekt keretében	Budapest XIV. kerület belterület 31905/8 és 32429 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg
261/2020. (VI. 4.) Korm. rendelet	Műcsarnok teljes körű rekonstrukciójának és korszerűsítésének megvalósítása	Budapest XIV. kerület belterület 29732/10 helyrajzi számú ingatlanon, továbbá az ezen ingatlanból a telekalakítási eljárásban hozott döntés véglegessé válását követően kialakított ingatlanok	megvalósult
314/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet és	a Budapest XVI. kerületében komplex ingatanfejlesztésre, illetve az ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális	Budapest XVI. kerület, belterület 31267/140-150 (rozsdaövezeti akcióterület) Budapest XIV. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 31267/140, 31267/141, 31267/142, 31267/143, 31267/144, 31267/145, 31267/146,	folyamatban

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 183/2023. (V.17.)	fejlesztések megvalósítása Komplex ingatlanfejlesztésre és ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló beruházás (rozsdaövezeti akcióterület)	31267/147, 31267/148, 31267/149, 31267/150 helyrajzi számú ingatlanok (10.sor)	
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 444/2023. (IX.28.) Korm. rendelet	Kereskedelmi funkciókkal kiegészített lakódomináns terület fejlesztése - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIV. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 40366/7 helyrajzi számú ingatlan (29.sor)	nem valósult meg
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 289/2024. (IX.30.) Korm. rendelet	Kereskedelmi-szolgáltató funkciókkal együttesen kialakított lakóterületi fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XIV. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 32047 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

XV. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
141/2018. (VII. 27.) Beiktatta: 281/2021. (V.26.) Korm. rendelet	Szolgálati lakások építésére irányuló beruházás	Budapest XV. kerület 98089/4, 98089/5, 98089/6, 98089/7, 98089/8, 98089/9, 98089/10, 98089/11, 98089/12, 98089/13, 98089/14, 98089/15, 98089/16, 98089/17, 98089/18, 98089/19, 98089/20, 98089/21, 98089/22, 98089/23, 98089/24, 98089/25, 98089/26, 98089/27, 98089/28, 98089/29, 98089/30, 98089/31, 98089/32, 98089/33, 98089/34, 98089/35, 98089/36, 98089/37, 98089/38, 98089/39,	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet		98089/40, 98089/41, 98089/42, 98089/43, 98089/44, 98089/45, 98089/46, 98089/47, 98089/48, 98089/49, 98089/50, 98089/51, 98089/52, 98089/53, 98089/54, 98089/55, 98089/56, 98089/57, 98089/58, 98089/59, 98089/60, 98089/61, 98089/62, 98089/63, 98089/64, 98089/65, 98089/67, 98089/74, 98089/75, 98089/76, 98089/83, 98089/84, 98089/85, 98089/86, 98089/87, 98089/88, 98089/89, 98089/90, 98089/91, 98089/92, 98089/93, 98089/94, 98089/95, 98089/103 hrsz.-ú ingatlanok	
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 183/2023. (V.17.) Korm. rendelet 3. §, 1. melléklet	Kereskedelmi és szolgáltató funkciókkal kiegészített lakóterület megvalósítására irányuló beruházás	Budapest XV. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 88258/2, 88258/5, 88258/8 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 143/2019. (VI.20.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest XV. kerület – Dr. Vass László Egészségügyi Intézmény, Lelkiegészség-központ: pszichiátriai ellátás fejlesztése Lelki Egészségközpont kialakításával, a meglévő épület korszerűsítésével.	Budapest belterület 82285	nem valósult meg

XVI. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Az Egészséges Budapest Program megvalósítása XVI. kerületi Kertvárosi Egészségügyi Szolgálat:	Budapest belterület 102216/8	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	a) telephelyek racionalizálása, b) a rendelőintézet bővítése, c) egynapos sebészet és gasztroenterológia fejlesztése.		

XVII. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
181/2016. (VII. 1.) Korm. rendelet	Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér fejlesztése Fénytechnikai és navigációs támogató rendszerek kialakítása, átalakítása, bővítése	0122339, 0138312	nincs adat
492/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet	Budapest XVII. kerületi Rákosmenti multifunkcionális csarnok, valamint a csarnokhoz kapcsolódó szabadtéri sportlétesítmények megvalósítása	Budapest XVII. ker. 128531/5, 128531/4, 128531/2, 128576/3, 128576/4, 128468/2, 128457/5, 121194, 125392/5 és 125392/6 helyrajzi számú ingatlanok	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Módosítota: 119/2018. (VII. 2.) 546/2022. (XII. 22.)	Az Egészséges Budapest Program megvalósítása XVII. kerületi szakrendelő felújítása és bővítése	Budapest belterület 125393/13 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
272/2017. (IX.14.) Korm. rendelet Beiktatta: 823/2021. (XII. 28.) Korm. rendelet	Ivóvízminőség-javítási, szennyvíz-elvezetési és -tisztítási, valamint hulladékgazdálkodási beruházások XVII. kerületi csatornafejlesztések		nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
562/2020. (XII.7.) Korm. rendelet	Logisztikai raktárcsarnok építésére irányuló beruházás megvalósítása	Budapest zártkert 138337/9 helyrajzi számú ingatlan	nem valósult meg

XVIII. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
150/2006. (VII. 21.) Korm. rendelet	Budapesti központi szennyvíztisztító telep és kapcsolódó létesítményei projekt	komposztáló telep: Budapest, XVIII. ker. (hrsz. 140018)	nincs adat
190/2013. (VI. 7.) Korm. rendelet	A fővárosi hulladékgazdálkodási rendszer környezetbarát technológiáinak bővítése, a hulladékfeldolgozás és újrahasznosítás arányának növelése	Budapest XVIII. kerület, Méta u. FKF központ	megvalósult
141/2014. (IV.30.) Korm. rend.	Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében megvalósítandó tanuszoda, tornaterem, tanterem beruházások	XVIII. kerület, 148113, 155607/6, 140482/5 helyrajzi számú ingatlanok	megvalósult
181/2016. (VII. 1.) Korm. rendelet	Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér fejlesztése	Budapest, XVIII. kerület 0122339, 0138312, 156714, 156753, 156754, 156755, 156756, 156716/1, 156734, 156736, 156737, 156738, 156739, 156740, 156741, 156742, 156758, 156736 helyrajzi számú ingatlanok	folyamatban
98/2017. (IV.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 143/2019. (VI.20.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest XVIII. kerület – Pestszentlőrinc-Pestszentimre Egészségügyi Szolgáltató Kft. Zsebők Zoltán Szakrendelő: a) Thököly úti szakrendelő épület energetikai korszerűsítése, b) laboratórium belső felújítása, c) orvostechnológiai	Budapest belterület 155447/19, 140662	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	eszközpark fejlesztése, az ahhoz szükséges építési beruházás.		
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 289/2024. (IX.30.) Korm. rendelet	Közösségi és kereskedelmi-szolgáltató funkciókkal egybekötött vegyes lakóterület ütemezett kialakítására irányuló fejlesztés - Azonnali rozsdaövezeti akcióterület	Budapest XVIII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 151818/1 és 151818/2 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

XIX. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
15/2014. (I. 30.) Korm. rend. Beiktatta: 328/2014. (XII. 15.) Korm. rendelet	Nemzeti Stadionfejlesztési Program keretében a Budapest Bozsik Stadion labdarúgó sportlétesítmény-fejlesztése	168207 helyrajzi számú ingatlan	megvalósult
49/2014. (II. 28.) Korm. rend.	Dél-pesti utánpótlás-nevelési centrum	169171/1 hrsz. ingatlan	megvalósult
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet beiktatta: 325/2023. (VII.17.) Korm. rendelet 3.§, 1. melléklet	Iroda- és szállodafunkciókkal kiegészített, döntően lakóterületi fejlesztés megvalósítása.	Budapest XIX. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterület 162119/4, 162119/5, 162119/6, 162119/7 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg

XX. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
141/2014. (IV. 30.) Korm. rend.	A Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében megvalósítandó tanuszoda, tornaterem, tanterem beruházások	XX. kerület, 179422/4 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet *Módosította: 546/2022. (XII.22.) Korm. rendelet 166.§ c)	Egészséges Budapest Program megvalósítása Jahn Ferenc Dél-pesti Kórház és Rendelőintézet: a) új műtéti, diagnosztikai és járóbeteg-szakellátás tömbépület kialakítása, b) egynapos sebészeti részleg, sürgősségi osztály bővítése, c) bölcsőde, óvodakialakítása,	Budapest, 182640/1, 182640/2	megvalósult: 182640/2 nem valósult meg: 182640/1
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet beiktatta:143/2019. (VI.20.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Jahn Ferenc Kórház – XX. kerület Ady Endre utcai Szakrendelő: a) a rendelőépület építészeti-műszaki korszerűsítése és bővítése, b) az informatikai eszközök modernizálása, az ahhoz szükséges építési beruházás, c) új orvosi berendezések beszerzése, az ahhoz szükséges építési beruházás.	Budapest belterület 170424/2	megvalósult
619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet Beiktatta: 183/2023. (V. 17.)	Új Duna-parti komplex városnegyed kialakítására irányuló beruházás lakások, szálloda, szolgáltató-helyiségek, kiskereskedelmi és	Budapest XX. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti külterület 170009 helyrajzi számú ingatlan	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet	rekreációs létesítmények, alapfokú oktatási létesítmény kialakításával		

XXI. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
150/2006. (VII. 21.) Korm. rendelet	Budapesti központi szennyvíztisztító telep és kapcsolódó létesítményei projekt	szennyvíztisztító telep: Budapest, XXI. ker. (hrsz. 210005-210020) külső szállítási infrastruktúra: Budapest, XXI. ker. (hrsz. 209973, 209990, 209996, 210011)	megvalósult
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 143/2019. (VI.20.) Korm. rendelet	Budapest XXI. kerület - Tóth Ilona Egészségügyi Szolgálat Szakrendelő: a) egynapos sebészet fejlesztése, b) orvosi-műszerpark fejlesztése, az ahhoz szükséges építési beruházás, c) a korábbi Csepeli Szülőotthon jelenleg üresen álló épületében orvos-szakmai szolgáltatások kialakítása, az épület teljes felújításával és orvostechnikai, valamint informatikai felszerelésével.	Budapest belterület 209578 belterület 208524	nincs adat
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet *Módosította: 546/2022. (XII.22.) Korm. rendelet	Jahn Ferenc Dél-pesti Kórház és Rendelőintézet: a) új műtéti, diagnosztikai és járóbeteg-szakellátási tömbépület kialakítása, b) egynapos sebészeti részleg, sürgősségi osztály bővítése, c) bölcsőde, óvoda kialakítása, d) * e) *	Budapest belterület 210336	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	f) a csepeli telephelyen új hospice osztály kialakítása.		
309/2017. (X. 27.) Korm. rendelet	egyes vízgazdálkodási és kármentesítési célú beruházások: Nagyműtárgyak fejlesztése és rekonstrukciója	Kvassay hajózsilip	nincs adat
42/2018. (III. 13.) Korm. rendelet	Kemény Ferenc Sportlétesítmény-fejlesztési Program, valamint egyéb dél-pesti és észak-csepeli beruházások	XXI. kerület	nem valósult meg

XXII. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet	Egyes közlekedésfejlesztési projektek	Budapest XXII. kerület, Városház tér fejlesztése: térrendezés és a közösségi közlekedés infrastruktúrájának korszerűsítése (1. melléklet 3.3.1. sor)	megvalósult
150/2016. (VI. 13.) Korm. rendelet	A budafoki jégcsarnok beruházása	Budapest 224932/18 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanon megvalósuló, a Budapest 224932/4, 224961 és 224932/11 helyrajzi számú ingatlanokat is érintő jégcsarnok és kapcsolódó létesítmények építésére irányuló beruházás	megvalósult
356/2016. (XI. 18.) Korm. rendelet	Budafoki Munkás Testedző Egyesület sporttelepének felújítása-fejlesztése	Budapest 222631/2 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben a Budapest, Promontor utca 95. szám alatti ingatlanon, 222633 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben a Budapest, Gádor utca 15. szám alatti ingatlanon, a Budapest belterület, 222632 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben a Budapest, Promontor utca 91. szám alatti ingatlanon, a Budapest belterület, 222614/1 és 222614/2 helyrajzi számokon nyilvántartott, természetben a Budapest, Komáromi utca 13. szám alatti ingatlanon, valamint a Budapest belterület, 225634/3 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben a Budapest, Komáromi utca 11. szám alatti ingatlanon elhelyezkedő sporttelep és a Budapest belterület, 232002/34 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben a Budapest,	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		Nagytétényi út 31-33. szám alatti ingatlanon tanuszoda felújítás és bővítés fejlesztésére irányuló beruházások	
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet Beiktatta: 143/2019. (VI.20.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest XXII. kerület – Dél-Budai Egészségügyi Szolgálat: a) informatikai hálózatfejlesztés és eszközök modernizálása, az ahhoz szükséges építési beruházás, b) orvosi gépek és műszerek cseréje új eszközök beszerzésével, az ahhoz szükséges építési beruházás.	Budapest belterület 223560/0/B/1	megvalósult
224/2018. (XI. 29.) Korm. rendelet	Kézilabda Munkacsarnok-fejlesztési Program	Budapest XXII. kerület, 228805 és 228808 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg
141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet	Ipari és logisztikai park kialakítása Érd megyei jogú város területén és Budapest Főváros XXII. kerületében	Budapest XXII. kerület közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan- nyilvántartás szerinti külterület 0238025/8 helyrajzi számú ingatlan, Érd közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti külterület 024/8, 024/20, 024/21, 024/22, 025, 026 helyrajzi számú ingatlanok	nem valósult meg

XXIII. kerület

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
429/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet	a KNORR-BREMSE Vasúti Jármű Rendszerek Hungária Korlátolt Felelősségű Társaság Budapesten megvalósuló beruházása	Budapest XXIII. kerület, 184088/1. hrsz., (Helsinki út 105.)	megvalósult
141/2018 (VII.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 299/2019. (XII.10.)	Szállítmányozási, raktározási, ipari és logisztikai telephelybővítő beruházás	Budapest XXIII. kerület külterület 0196373/7 és 0196375 helyrajzi számú ingatlanok (+ Dunaharaszti belterület 7600/3 és külterület 021/4 helyrajzi számú ingatlanok)	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet			
141/2018. (VII.27.) Korm. rendelet Beiktatta: 73/2022. (III.2.) Korm. rendelet Módosította: 309/2022. (VIII.11.) Korm. rendelet Módosította: 429/2023. (IX.14.) Korm. rendelet	Logisztikai és általános gazdasági célú ingatlanfejlesztés Budapest XXIII. kerületében és Gyálon	Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerinti Budapest XXIII. kerület külterület 0196119/1, 0196119/2, 0196119/3, 0196120, 0196121/4, 0196121/5, 0196121/6, 0196121/7, 0196121/8, 0196139/1, 0196141, 0196142/1, 0196142/2, 0196142/3, 0196142/4, 0196143, 0196144/1, 0196144/2, 0196144/3, 0196145, 0196146/1, 0196146/2, 0196147, 0196148, 0196149, 0196150/2, 0196151/1, 0196151/2, 0196153, 0196154/9, 0196154/10, 0196183/1, 0196224, 0196229, 0196230, 0196231/2, 0196231/3, 0196231/4, 0196231/5, 0196231/6, 0196231/7, 0196238/2, 0196238/5, 0196238/6, 0196238/7, 0196238/8, 0196238/9, 0196238/10, 0196238/11, 0196238/12, 0196238/13, 0196238/14, 0196238/15, 0196238/16, 0196238/17, 0196261, 0196262/1, 0196262/3, 0196262/4, 0196262/5, 0196262/6, 0196262/7, 0196262/8, 0196262/10, 0196262/12, 0196262/13, 0196262/14, 0196263, 0196264/1, 0196264/3, 0196264/5, 0196264/7, 0196264/9, 0196264/10, 0196264/12, 0196264/14, 0196264/16, 0196264/18, 0196264/19, 0196264/20, 0196265, 0196267/1, 0196267/3, 0196267/4, 0196267/5, 0196267/6, 0196267/7, 0196267/9, 0196267/10, 0196268, 0196269, 0196271, 0196273/1, 0196297, 0196298, 0196299, 0196302, 0196304/1, 0196306/1, 0196306/2, 0196308/1, 0196308/3, 0196309, 0196310, 0196311/1, 0196312/1, 0196313, 0196314, 0196316, 0196317, 0196319/3, 0196320/1, 0196321/1, 0196322, 0196323/1, 0196325/1, 0196325/3, 0196330/4, továbbá Gyál külterület 150/2, 150/8, 150/9, 150/15, 0151/8, 0151/9, 0151/10, 0152, 0154/8, (Gyál belterület 7000/1, 7000/2, 7000/8 és 7100 helyrajzi számú ingatlanok)	nem valósult meg
250/2020. (V. 28.)	Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzata	Soroksári rendőrkapitányság kialakítása - 185611/1 hrsz.	nincs adat

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
Korm. rendelet	fejlesztési programja keretében megvalósuló beruházások	Új polgármesteri hivatal és Kormányablak épületének kialakítása - 185618/3 hrsz. Új szakorvosi rendelő - 185611/2 hrsz. Többfunkciós közösségi ház - 195271/6 hrsz. Apostol hegy területén a szennyvízcsatorna építése - Budapest XXIII. kerület Haraszti út – Dunaharaszti közigazgatási határ – Horgász part – Tusa utca által lehatárolt területe Apostol hegy területén szilárdburkolat kiépítése - Budapest XXIII. kerület Haraszti út – Dunaharaszti közigazgatási határ – Horgász part – Tusa utca által lehatárolt területe Molnár-sziget megközelítése és az Ráckevei (Soroksári) Duna-ág revitalizációjának elősegítése érdekében új híd építése - Budapest XXIII. kerület Meder utca, Felsőduna sor és a komp közötti szakasz	
102/2021. (III.3.) Korm. rendelet	a Budapest-Kelebia határátkelő közti 150. számú vasútvonal fejlesztésével összefüggő közigazgatási hatósági ügyek	183856; 183961; 183998/2; 184005/2; 184089; 184090; 184091; 184092/1; 184097/1; 184097/2; 184099; 184293; 184297/2; 184298/2; 184299/1; 184299/2; 184299/3; 184299/4; 184300; 184301; 184302; 184303/1; 184303/2; 184304; 184305/1; 184305/2; 184306; 184307; 184308; 184309; 184310; 184311; 184312/1; 184313/1; 184316/3; 184316/4; 184317; 184318; 184322; 184323; 184324; 184325; 184337; 184338; 184340; 184342; 184343; 184345; 184346; 184347; 184395; 184396; 184397; 184398; 184401/1; 184401/2; 184402/1; 184402/2; 184418; 184422; 184424; 184512; 184522; 184528; 184533; 184539; 184549; 184569; 184669; 184687; 184703; 185121; 185352; 185390; 185391; 185499/1; 185557; 185567; 185570/22; 185618/5; 185653; 187288; 187855; 187906; 187979/1; 188021/1; 196441; 196489/3; 196490; 196493/8; 183773; 183857; 183858; 183859; 183860; 183861; 183862; 183863; 183864; 183865; 183959; 183971; 183972; 183973; 183974; 183975; 183999; 184000; 184001; 184002; 184003; 184004; 184005/1; 184005/3; 184344; 184399; 184400; 184402/3; 184419; 184420; 184421; 184423; 184513; 184514; 184520; 184521; 184527; 184529; 184538; 184540; 184541; 184558; 184559; 184670; 184671; 184672; 184673; 184674; 184675; 184676; 184677; 184678; 184679; 184680; 184685; 184686; 184692/1; 184692/2; 184693; 184700; 184701; 184702; 184704; 184705; 185289; 185294/1; 185294/2; 185299; 185300; 185301; 185305;	nem valósult meg

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		185306; 185355; 185356; 185357; 185358; 185359; 185360; 185361; 185362; 185363; 185364; 185365; 185366; 185367; 185368; 185369; 185370; 185371; 185372; 185373; 185374; 185375; 185376; 185377; 185378; 185379; 185380; 185381; 185382; 185383; 185384; 185385; 185386; 185387/1; 185387/2; 185388; 185389; 185452/1; 185452/9; 185452/10; 185452/11; 185452/12; 185452/13; 185452/14; 185452/15; 185452/17; 185452/18; 185452/19; 185452/2; 185452/20; 185452/4; 185452/6; 185452/7; 185452/8; 185480; 185481; 185482; 185483; 185484; 185485; 185486; 185487; 185488; 185489; 185490; 185491; 185492; 185493; 185494; 185495; 185496; 185497; 185498; 185499/2; 185500; 185501; 185502; 185503; 185504; 185505; 185506; 185507; 185508; 185509; 185510; 185513; 185514; 185515; 185516; 185517; 185524/1; 185524/2; 185524/3; 185526; 185527; 185528; 185529; 185530; 185531; 185532; 185533/1; 185533/2; 185536; 185537; 185538; 185539; 185540; 185541; 185542; 185543; 185544; 185545; 185548; 185549; 185551; 185552; 185558; 185559; 185560; 185561; 185562; 185563; 185565; 185566; 187231; 187232; 187233; 187234; 187235; 187236; 187237; 187238; 187239; 187240; 187241; 187242/1; 187243; 187244; 187289; 187290; 187291; 187292; 187293; 187853; 187873; 187874; 187926/1; 187926/2; 187928; 187929; 187930; 187932; 187933; 187934; 187941; 187942; 187943; 187944; 187945/1; 187945/2; 187945/3; 187945/4; 187945/5; 187946/2; 187947/1; 187947/2; 187948; 187961; 187965; 188011/26; 188011/9; 188021/10; 188021/3; 188021/4; 188021/9; 196188; 196189; 196208; 196213/2; 196218/16; 196218/4; 196218/5; 196218/6; 196379/2; 196380/9; 196395/1; 196395/3; 196396/1; 196491; 196494; 183962; 183963; 183964; 183965; 183966; 183967; 185568; 185569; 185570/25; 185570/28; 185570/29; 187245; 187246; 196189/1; 196189/4; 196189/14; 196189/15; 196189/18; 196189/19; 196189/22; 196189/23; 196191; 196219¿ 185387/1; 185387/2; 185388; 185389; 185390; 185391; 185452/1; 185452/2; 185452/4; 185452/6; 185452/7; 185452/8; 185452/10; 185452/11; 185452/12; 185452/13; 185452/14; 185452/18; 185452/19; 185452/20; 185480; 185481; 185482; 185483; 185484; 185485; 185486; 185487; 185488; 185489;	

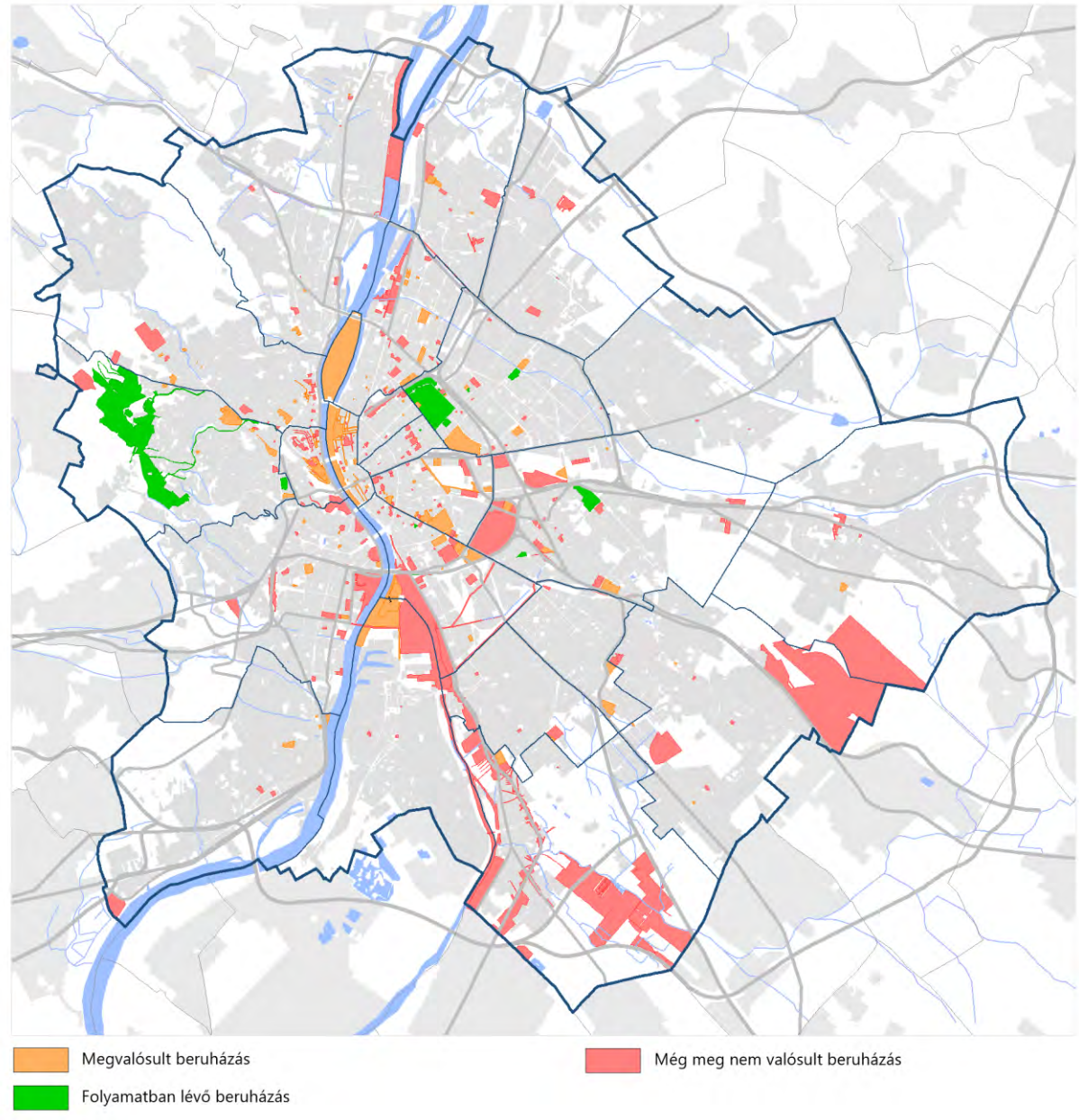
rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
		185490; 185491; 185492; 185493; 185494; 185495; 185496; 185497; 185498; 185499/1; 185499/2; 185500; 185501; 185502; 185503; 185504; 185505; 185506; 185507; 185508; 185509; 185510; 185513; 185514; 185515; 185516; 185517; 185524/2; 185526; 185527; 185528; 185529; 185530; 185531; 185532; 185533/1; 185533/2; 185536; 185537; 185538; 185539; 185540; 185541; 185542; 185543; 185544; 185545; 185548; 185549; 185551; 185552; 185557; 185558; 185559; 185560; 185561; 185562; 185563; 185565; 185566; 185567; 185570/22; 185618/5; 185653; 187231; 187232; 187233; 187234; 187235; 187236; 187237; 187238; 187239; 187240; 187241; 187242/1; 187243; 187244; 187288; 187289; 187290; 187291; 187292; 187293; 187853; 187855; 187873; 187874; 187906; 187926/1; 187926/2; 187928; 187929; 187930; 187932; 187933; 187934; 187941; 187942; 187943; 187944; 187945/1; 187945/2; 187945/3; 187945/4; 187945/5; 187946/2; 187947/1; 187947/2; 187948; 187961; 187965; 187979/1; 188011/9; 188011/26; 188021/1; 188021/3; 188021/4; 188021/9; 188021/10; 196188; 196189; 196208; 196213/2; 196218/4; 196218/5; 196218/6; 196218/16; 196379/2; 196380/9; 196395/1; 196395/3; 196396/1; 196441; 196489/3; 196490; 196491; 196493/8; 196494;	

Kiemelt beruházásokra vonatkozó kormánydöntések a Margitszigeten

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
452/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet	Budapesten megrendezendő Úszó-, Vízilabda-, Műugró-, Műúszó és Nyíltvízi Világbajnokság megvalósításához szükséges létesítményfejlesztés FINA – Margitszigeti uszodák Hajós Alfréd - Széchy Tamás uszoda – Margitsziget – FINA MARKET II. – beléptetés – biztonságtechnika	Budapest 14444, 14445, 14446, 14617/19, 14617/20, 14617/21, 14477/3, 14477/4, 14477/5, 14477/6, 14478/3, 14478/4, 14617/19, 23807/1, 23809/3, 23809/5, 25123/2, 25665, 25666/6, 25666/10, 25666/11, 25666/13, 25666/14, 25666/15, 25667/6, 25714/42, 25714/44, 25864, 25870/47, 25870/48, 25870/57, 25870/58, 25872/1, 25873/5, 25873/6, 25873/7, 25873/10, 25881/2, 25882, 25888/1, 25896/1, 25897, 25898, 25900/1, 25900/2, 25908/1, 25928, 25973/8, 27812/1	megvalósult

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	státusz
	– Margitsziget rekonstrukciója – Kompkikötő létesítése – A meglévő büfé épület (Anga büfé) átalakítása és bővítése – A meglévő büfé épület (Kő büfé) átalakítása és bővítése – Palatinus Strandfürdő		
122/2017. (VI. 2.) Korm. rendelet	Margitszigeti Nemzeti Tenisz Versenyközpont megvalósítása	23800/2, 23800/4 és 23800/6 helyrajzi számú ingatlanok	nincs adat

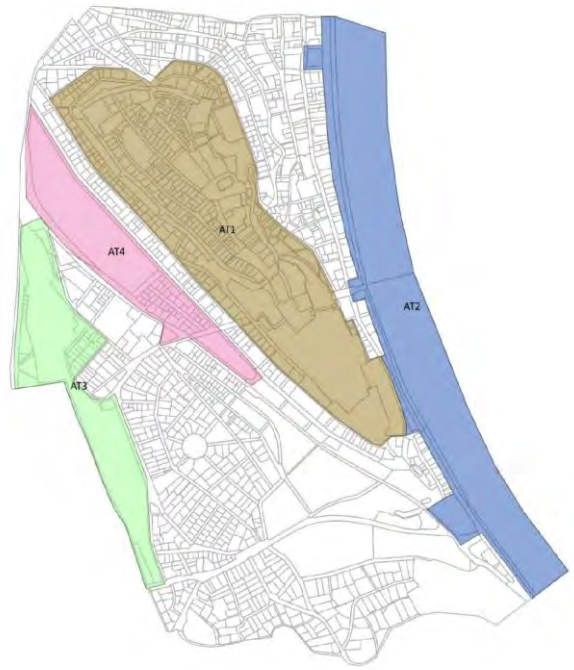
0-5. ábra: Kiemelt beruházások megvalósulásuk szerint

4.4. Kerületi integrált településfejlesztési stratégiák

Kerületi ITS-ek rövid összegzése a beavatkozási területek térképeivel:

I. kerület

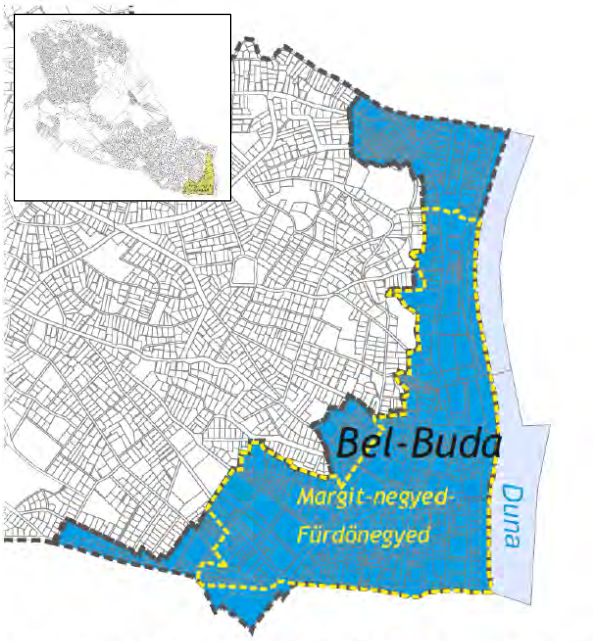
Akcióterületek:

- AT1: Budai vár és térsége
- AT2: Duna-part
- AT3: Déli pályaudvar
- AT4: Krisztinaváros

Középtávú célok:

- Az önkormányzati tulajdonú kerületi intézményrendszer lakossági igényeken alapuló, fenntartható működtetésének biztosítása, új szolgáltatások kialakítása
- A helyi identitástudat erősítését támogató beavatkozások, lakossági és civil kezdeményezések, programok támogatása
- A kerületi szabadidős- és sportinfrastruktúra lakossági igényeken alapuló, ütemezett fejlesztése
- Minőségi, fenntartható, energiahatékony önkormányzati (bér)lakásállomány kialakítása
- A kerület funkcionális központjának ütemezett fejlesztése: a kompakt város elvének érvényesítése: helyben elérhető, minőségi lakossági és turisztikai szolgáltatások elérhetőségének javítása
- Környezetbarát, a helyi lakossági igényeket kiszolgáló, akadálymentes, a külső hálózathoz jól kapcsolódó, az átmenő forgalom csökkentését és a parkolási problémákat megoldó közlekedésfejlesztés
- A gyógyturizmusban rejlő lehetőségek hatékonyabb kihasználása a meglévő tradicionális fürdők bázisán
- A meglévő gazdasági szereplők megtartása és új vállalkozások megtelepedésének elősegítését támogató beavatkozások kidolgozása
- A kerületi zöldfelületi rendszer lakossági igényeken alapuló, ütemezett fejlesztése
- Élő Várnegyed: A Várnegyed kulturális szerepkörének és épületállományának fejlesztése
- A Déli Pályaudvar és környezetének komplex fejlesztése
- A Duna-part komplex fejlesztése

II. kerület

Akcióterület elhelyezkedése Bel-Buda kerületrészen belül

Akcióterület:

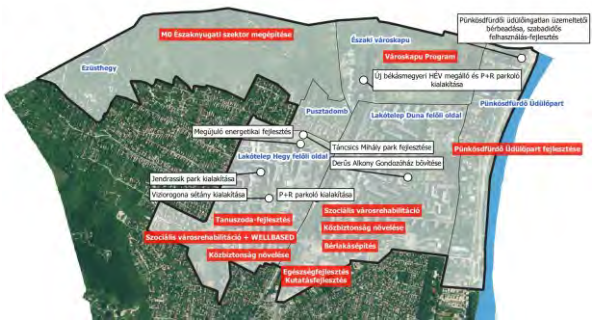
- Margit-negyed – Fürdőnegyed akcióterület Bel-Budán (BBAT):

Középtávú célok:

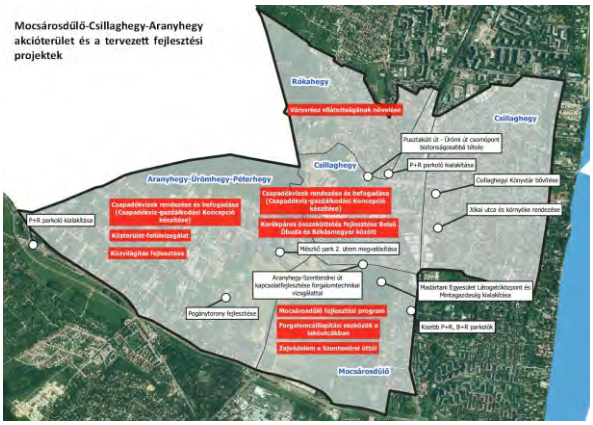
- Lakókörnyezet fejlesztése
  - Közlekedésfejlesztés
  - Zöldfelületfejlesztés
  - Épített környezet fejlesztése
  - Városüzemeltetési feladatok fejlesztése
- Helyi gazdaság erősítése
  - Helyi bevételt teremtő szolgáltatások segítése
  - Vagyongazdálkodással összefüggő intézkedések
  - Partnerségi program kialakítása
  - Helyi potenciálok hasznosítása, újrapozicionálás, turisztikai kínálat erősítése
- Közszolgáltatások fejlesztése
  - Egészségügyi fejlesztések
  - Szociális területeket érintő fejlesztések
  - Sport- és rekreációs szolgáltatások fejlesztése
  - Önkormányzati digitalizáció fejlesztése
- Helyi közösség erősítése
  - Kerület közösségének aktivizálása
  - Közbiztonsági intézkedések fejlesztése
  - Kulturális és közösségi események szélesítése

III. kerület

Akcióterületek:

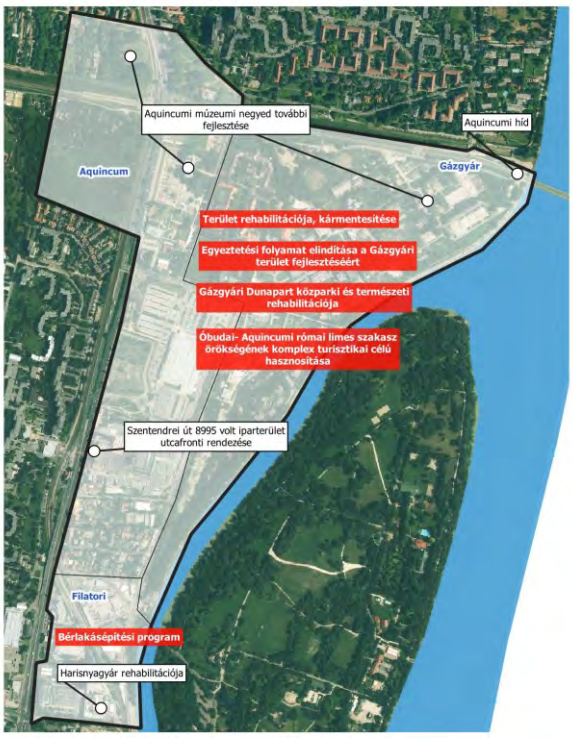
- Békásmegyer – Északi Városkapu – Ezüsthegy – Pünkösdfürdő Üdülőpart

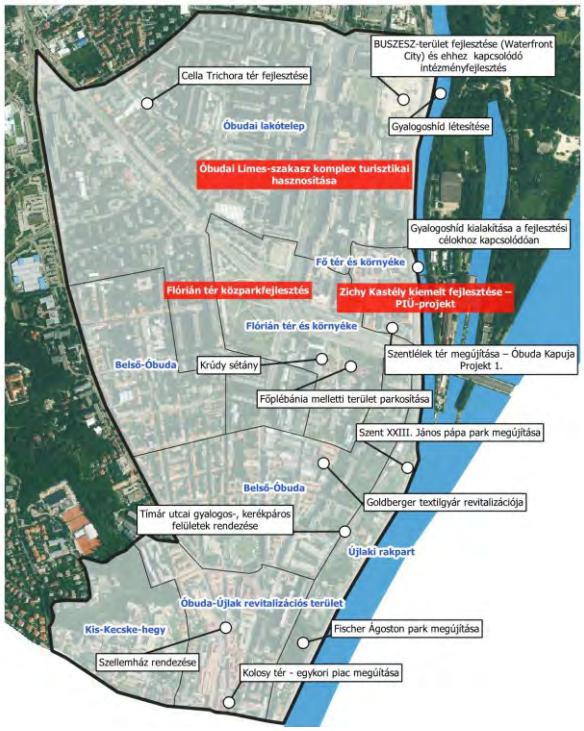
- Mocsárosdűlő – Csillaghegy – Aranyhegy („Háromhegyek”)

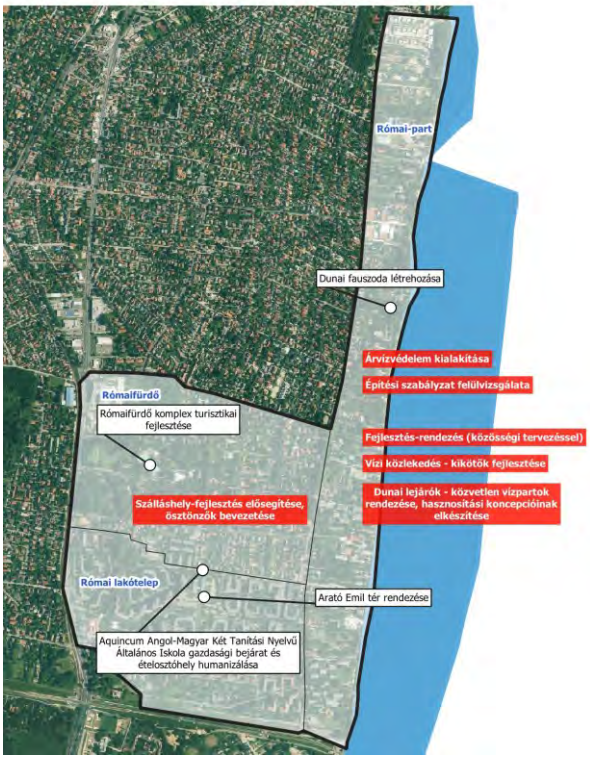
Kaszásdűlő

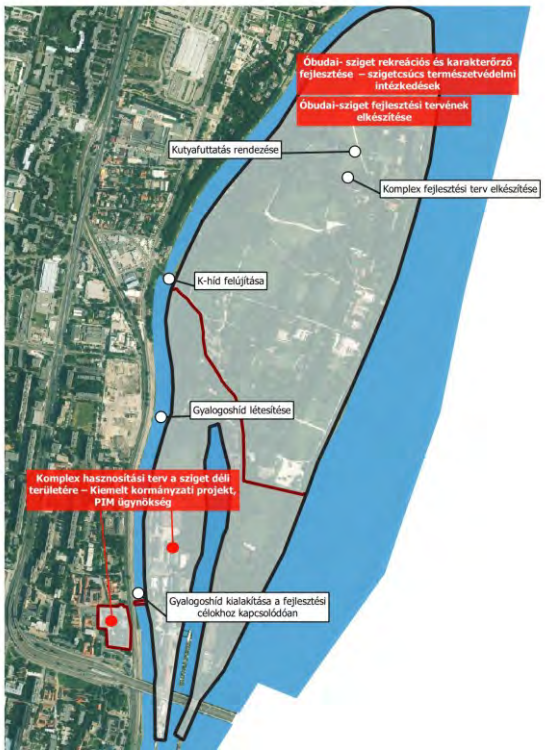
- Aquincum

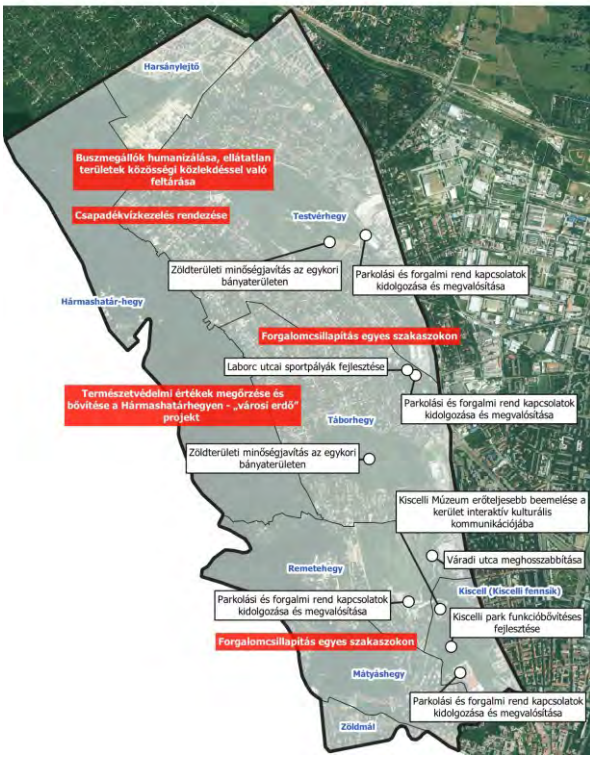
- Budai Promenád – Belső Óbuda – Újlak

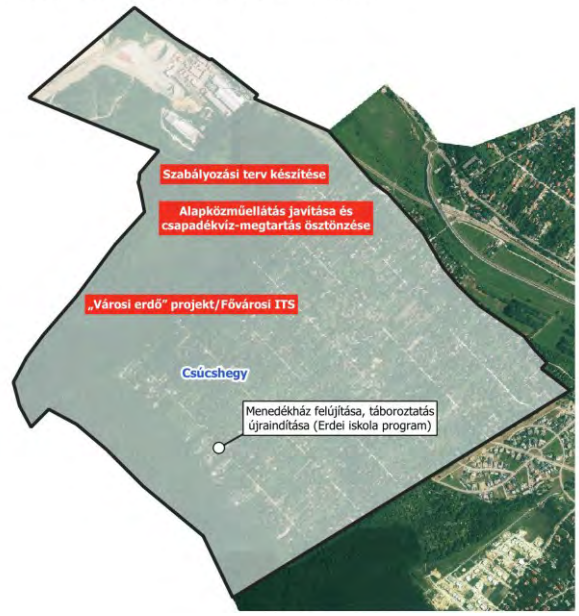
- Római-part – Római városrész

- Óbudai-sziget

- Hegyvidék

Csúcshegy

Középtávú célok:

- Aktív, segítő közösségek
  - Aktív, a kerület közügyei iránt érdeklődő lakosság
  - Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása
  - Közbiztonság növelése
  - Változatos szabadidős szolgáltatások
  - Egészségügyi szolgáltatások rendszerszintű fejlesztése
  - Magas színvonalú oktatás
- Stabil gazdaság
  - Magas hozzáadott értéket teremtő ágazatok erősítése
  - Barnamezős területek felfedése
  - Partnerség fejlesztése
  - Városfejlesztési és vállalkozásfejlesztési tőkealapok létrehozása
  - Turizmus erősítése
- Okos városkormányzás
  - Hatékony belső önkormányzati folyamatok
  - Hatékony lakossági folyamatok
- Kiegyenlített területhasználat
  - Kiemelt területek konzisztens, harmonikus fejlesztése
  - Városszerkezet javítása
  - Meglévő nagykiterjedésű zöldterületek védelme és fejlesztése
  - Környezeti szempontok érvényesülnek a fejlesztésben
- Fenntartható közlekedésfejlesztés

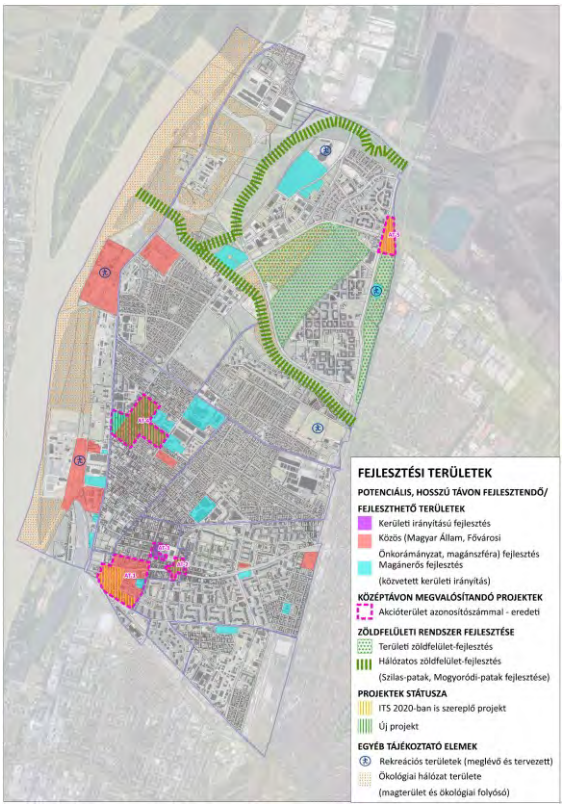
- Hatékony alternatív közlekedési módok előtérbe helyezése
- Intermodális közlekedési hálózatok fejlesztése
- Magas mobilitási szolgáltatási színvonal biztosítása

- Klímatudatosság érvényesítése
  - Klímaadaptáció – környezet

Klímamitigáció – energetika

IV. kerület

Akcióterületek:

- AT-1: Városkapu fejlesztés
- AT-2: Újpest-központ metró-megálló környékének rendezése
- AT-3: Szent István tér északi térrész rendezése
- AT-4: Szusza Ferenc Stadion környékének fejlesztése
- AT-5: Káposztásmegyeri lakótelep

Középtávú célok:

- Versenyképes helyi gazdaság és üzleti környezet (gazdasági jellegű stratégiai cél)
  - Befektetés-ösztönzési és városmarketing tevékenység erősítése
  - Gazdasági területek fejlesztésének támogatása
  - Modern ágazatok szerepének erősítése
  - Rugalmas foglalkoztatás feltételeinek segítése
  - Térségi turisztikai vonzerő növelése
  - Helyi kiskereskedelem pozíciójának javítása
  - Vállalkozásfejlesztés és a vállalkozási kultúra erősítése
- Hatékony közösségi infrastruktúra (környezeti jellegű stratégiai cél)
  - Közösségi közlekedés lehetőségeinek fejlesztése
  - Kerületi közlekedési infrastruktúra környezetbarát fejlesztése (E-töltő, kerékpárút, gyalogos barát közlekedés)
  - Energiahatékonysági beruházások és a megújuló energia szerepének növelése
  - Korszerű közmű szolgáltatási és árvízvédelmi rendszer
  - Köztisztaság javítása
- Megújuló városi környezet (környezeti jellegű stratégiai cél)
  - Különböző szakmai, tevékenységi terület együttes munkáját igénylő városmegújítás
  - Újpesti Duna-part rekreációs jellegű fejlesztése
  - Sport és aktív szabadidős fejlesztések (a meglévő infrastruktúrák fejlesztése és újak létesítése)
  - Kerületi zöldfelületek hálózatának fejlesztése
  - Játszóterek, járdák útburkolatok, közösségi kertek, komposztálók, kutyafuttatók létesítése és fejlesztése
- Minőségi közösségi szolgáltatások (társadalmi jellegű stratégiai cél)
  - Oktatásfejlesztés és ifjúsági politika
  - Hatékony egészségügyi rendszerek, vírusok elleni védekezés
  - Kulturális értékteremtés
  - Polgárbarát, hatékony önkormányzati hivatali működés

- Aktív társadalom, szolidáris kerület (társadalmi jellegű stratégiai cél)
  - A lokálpatriotizmus erősítése, helyi közösségek és civil szervezetek támogatása
  - A szociális szolgáltatások hatékonyságnövelése
  - Lakhatási program, a bérlakásállomány növelése, minőségének javítása
  - A szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek kezelése
  - A közbiztonság erősítése
  - A szociálisan sérülékeny társadalmi csoportok kiemelt támogatása

V. kerület

Az ITS nem tartalmazza a beavatkozási javaslatok átnézeti térképi ábrázolását.

Beavatkozási területek lehatárolására nem került sor. Ennek oka, hogy az V. kerületben nem határolhatók le olyan markánsan eltérő, sajátos jegyekkel rendelkező kerületrészek, amelyek városrészi szintű megkülönböztetést indokolnának.

Kulcsprojektek:

- Belváros-Lipótváros Sportközpont kialakítása
- Podmaniczky tér felújítása

Középtávú célok

- Helyi társadalom - Lakosságában, közösségeiben aktív kerület
- Világvárosi belváros – Gazdaságában minőségileg megújult kerület
- Élhető lakókörnyezet - Arculatában, környezetében értékőrző kerület

VI. kerület

Középtávú célok

- Épített környezet minőségének fejlesztése komplex szemléletű városrehabilitációval (tematikus cél)
- Intézményhálózat és lakossági szolgáltatások fejlesztése (tematikus cél)
- Vállalkozásbarát gazdasági környezet feltételeinek fejlesztése (tematikus cél)
- A kreatív gazdaság szerepének erősítése (tematikus cél)
- Nyugati-negyed fejlesztése (területi cél)

Akcióterületek:

- Nyugati negyed
- Vásárcsarnok és kapcsolódó tömbök
- Világörökségi tengely
- Podmaniczky utcai szociális városrehabilitáció

VII. kerület

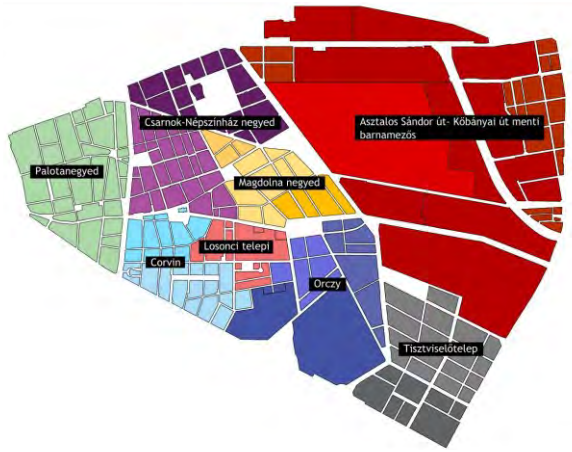
Akcióterületek:

- Klauzál tér és környéke
- Erzsébet körút kereskedelmi revitalizációja
- Rákóczi út kereskedelmi revitalizációja
- Csikágó szociális városrehabilitációja
- Százház utcai akcióterület
- Városrész központok akcióterület

Középtávú célok

- Érték- és környezettudatos aktív helyi közösségek;
- A szükségletekhez és igényekhez rugalmasan igazodó, hatékony humán szolgáltatások;
- Szociálisan hátrányos helyzetűek társadalmi felzárkózásának segítése;
- Lakhatási feltételek javítása és diverzifikálása;
- Sport, rekreációs lehetőségek bővítése a használaton kívüli bérlemények felhasználásával;
- Az eklektikus történeti épületállomány értékelvű megőrzése és megújítása, minőségi fejlesztése;
- A közterületek közlekedési, használati és minőségi megújítása;
- A környezeti ártalmak és kedvezőtlen klímahatások csökkentése;
- A kerület funkcionális gazdagságának megőrzése;
- Kreatív és kulturális gazdaság további fejlődése a helyi hagyományokon alapulva;
- A kulturális turizmusban rejlő lehetőségek intenzívebb és fenntarthatóbb kihasználása az épített és kulturális örökség bázisán;
- A helyi foglalkoztatás erősítése.

VIII. kerület

Akcióterületek:

- Palotanegyed
- Népszínház negyed
- Csarnok negyed
- Magdolna negyed
- Orczy negyed
- Losonci negyed
- Corvin negyed
- Asztalos Sándor út – Kőbányai út menti barnamezős terület (Kerepesdűlő, Ganz negyed) és Százados negyed akcióterület
- Tisztviselőtelep

Középtávú célok

A stratégia megvalósítását szolgáló célok programok keretében kerülnek megvalósításra a kerületben:

- Humánszolgáltatások programja
- Gyermekbarát város
- Partnerségi program
- Az önkormányzati lakásállomány megújítása
- Társasház-felújítások támogatása
- Önkormányzati lakásgazdálkodás reformja
- Nonprofit önkormányzati lakásügynökség
- Vállalkozás-és foglalkoztatás fejlesztési program
- Alulhasznosított területek fejlesztése
- Turizmusfejlesztési program
- Egyetemvárosi program
- Közterület-fejlesztési program
- Biztonságos közlekedés
- Parkolási program
- Zöld Józsefváros
- Biztonság- és komfortérzet javításának programja

IX. kerület

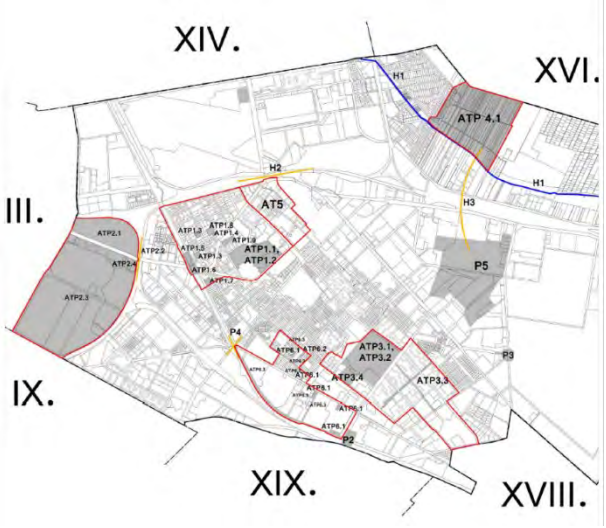
Akcióterületek:

- Ferencvárosi városrehabilitációs akcióterület
- Duna-parti akcióterület
- Multimodális intézményterület
- Ferencvárosi rendező pályaudvar területe

Középtávú célok:

- Oktatási es kulturális identitás további erősítése es támogatása
- Energiatakarékos es fenntartható közlekedés, az alternatív módok erősítése
- Helyi gazdaság fellendítése, helyi munkahelyteremtés
- Az idegenforgalom támogatása, a ferencvárosi 'brand' erősítése
- A lakóterületek városrehabilitációs programjának folytatása
- A Duna-part intenzívebb bevonása a kerület vérkeringésébe
- A helyi igényekhez alkalmazkodó korszerű humán intézményrendszer fejlesztése
- Gazdasági funkcióváltás a meglevő barnamezős területek komplex rehabilitációjának előkészítésével es megvalósításának támogatásával, a terület értékeinek előtérbe helyezésével
- Oktatás fejlesztése
- Intermodális csomópontok es kapcsolatok erősítése
- A turizmushoz kapcsolódó elsődleges szolgáltatások fejlesztése
- Rekreációs igényeket is kielégítő zöldfelületi rendszer és közösségi terek fejlesztése
- Gazdaság versenyképesség javítása a K+F+I támogatásával, és az üzleti környezet javításával
- Szegregációs folyamatok mérséklése, szociális városrehabilitáció
- Kedvező gazdasági környezet kialakítása
- Esélyteremtés lehetőségeinek javítása a köznevelési intézményekben
- Térszerkezeti hiányosságok megszűntetése és a feltáratlan területek közlekedési kapcsolatainak és elérhetőségeinek fejlesztése, izoláló közlekedési elemek áthelyezése
- Idősek ellátásának javítása
- A Duna-part egységes rekreációs, szolgáltató és lakóövezetté alakítása a hasznosításban érintett szereplők együttműködésével
- Közterületek megújítása a gyalogos és alternatív közlekedési módok támogatása, az akadálymentesített területek növelése

X. kerület

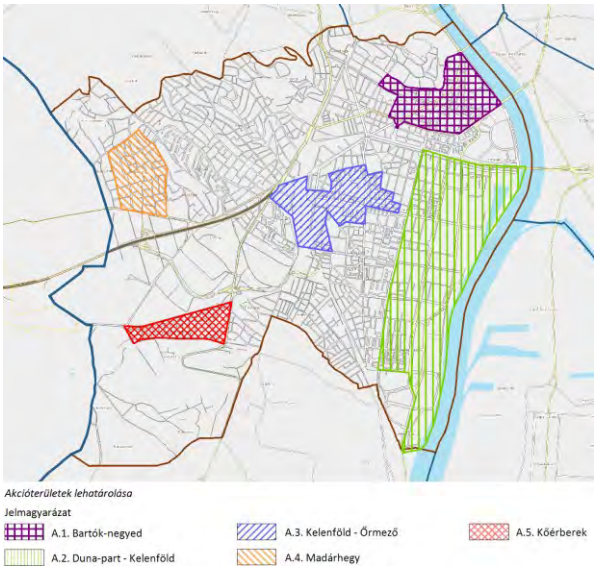
Akcióterületek:

- Kőbánya városközpont
- Népliget
- Újhegyi akcióterület
- Pilisi út és térsége
- Gyömrői út és környéke

Középtávú célok:

- A lakosság általános munkaerőpiaci versenyképességének növelése
- A kőbányai identitástudat és társadalmi összetartozás erősítése, Kőbánya kulturális szerepkörének erősítése
- Aktív, egészséges lakosság a sport infrastruktúra egészséges életmóddal kapcsolatos lehetőségek és fejlesztése révén
- A helyi ügyintézés körülményeinek javítása
- A hátrányos helyzetű csoportok és szociálisan rászorulók felzárkóztatása infrastrukturális (pl. bérlakásállomány) és ESZA típusú (komplex programok) beavatkozásokkal
- A gazdasági struktúra eltolódása a magas hozzáadott értékkel bíró szolgáltatási és K+F+I tevékenységek irányába
- Barnamezős területek „helyzetbe hozása" új befektetők letelepedése érdekében
- Kőbánya ipari örökségének újrapozícionálása új városi funkciók befogadásával
- Az önkormányzati tulajdonú pincerendszer, valamint a védett ipari épületek funkcióihoz illeszkedő fejlesztése és hasznosítása
- Kőbánya megújuló energiakapacitásában és ipari vízhálózatában rejlő lehetőségek kiaknázása
- Közlekedésfejlesztés Kőbánya gazdasági és lakóterületeinek jobb megközelíthetősége, közlekedési kapcsolatainak javítása érdekében (MÁV Körvasút új megállók, P+R építés)
- A zöldfelületek rekreációs célú, valamint lakókörnyezet kertvárosias jellegű fejlesztése
- Az ipari tevékenység okozta környezeti ártalmak mérséklése a barnamezős és / vagy feltöltött területeken
- Az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának növelése
- Kiemelt területek (Rákos-patak mente, Liget tér és környezete; szociális városrehabilitációs célterületek) területspecifikus fejlesztései

XI. kerület

Középtávú célok

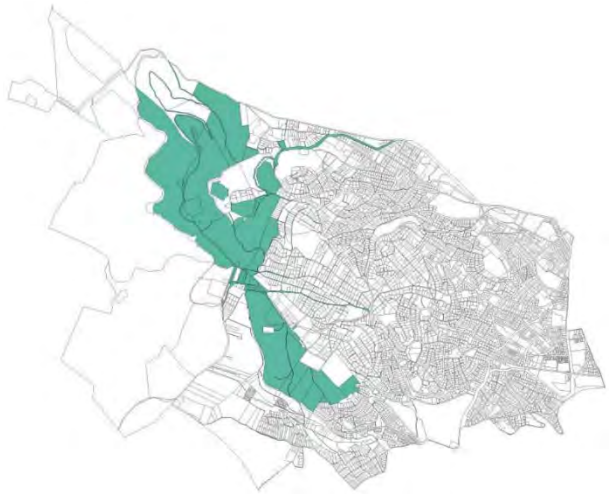
- Az igényekre dinamikusan reagáló, magas minőségű humán szolgáltatások biztosítása
- Élhető és értékőrző környezet a városrészekben, erős helyi közösségekkel
- Szociális biztonság és gondoskodás adekvát szolgáltatásokkal
- Energetikailag megújuló Újbuda
- Fenntartható és biztonságos közlekedés kialakítása
- Újbudai kék- zöld-hálózat fejlesztése
- Szolgáltató városháza
- Innovatív és okos Újbuda

Akcióterületek:

- Bartók-negyed
- Duna-part – Kelenföld
- Kelenföld – Őrmező
- Madárhegy
- Kőérberek

XII. kerület

Normafa rehabilitáció kulcsprojekt térképe:

Középtávú célok

- Normafa rehabilitációja (kulcs projekt)
- Intelligens és klímabarát város (smart city), különös tekintettel a fenntartható közlekedési rendszer fejlesztésére
- Aktív, szolidáris, egészséges, erős identitással rendelkező lakosság és ezt támogató igényorientált, színvonalas közszolgáltatások
- Kezdeményező, innovatív városvezetés gazdaságfejlesztésben, alközponti rendszer fejlesztésében, minőségi szolgáltatások kialakításában és épített-természeti környezet értékelésében
- Rekreációs igényeket is kielégítő zöldfelületi rendszer, a természeti környezet védelme és megújítása

Akcióterületek:

- Hegyvidék főutcájának kialakítása, városközpont rehabilitáció
- Gesztenyés kulturális, sport és szabadidő negyed II

XIII. kerület

Középtávú célok

- Komplex városfejlesztés
- Életminőség javítása és egyenlő esélyek születéstől időskorig
- Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség
- Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer

Akcióterületek:

- 1.1. Göncz Árpád városközpont fejlesztése
- 1.2. Marina-part akcióterület
- 1.3. Szabolcs utca – Vágány utca akcióterület
- 1.4. Kassák Lajos utcai akcióterület
- 1.5. Újpesti-öböl menti akcióterület
- 1.6. Esztergomi út- Cserhalom utca és a Váci út közötti barnamezős akcióterület
- 1.7. Keleti vegyes beépítésű akcióterület

XIV. kerület

Az ITS nem tartalmazza a beavatkozási javaslatok átnézeti térképi ábrázolását. Az akcióterületek lehatárolása megegyezik a városrészek területével, így a teljes kerületet lefedi a beavatkozások térsége.

Akcióterületek:

- Alsórákos – Belső kertváros
- Alsórákos déli rész patakon túli terület
- Alsórákos patakon túli terület – északi rész
- Alsórákos-déli rész Vezér út térsége
- Belső-Zugló Herminamező – Törökőr
- Belső-Zugló Stadionok térsége
- Belső-Zugló Városliget térsége
- Füredi úti lakótelep
- Kacsóh Pongrác úti lakótelep
- Kerepesi úti lakótelep térsége
- Pillangópark
- Rákosrendező
- Zugló – Városközponti zóna

Középtávú célok

- Társadalmi megújulás
- Gazdaságfejlesztés
- Épített és természeti környezet védelme
- Közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- Környezetvédelem fejlesztése, energiahatékonyság javítása

XV. kerület

Akcióterületek:

- AT1. Rákospalota Újfalu
- AT2. Rákospalota kerületközpont
- AT3. MÁV-telep
- AT4. Újpalota lakótelep
- AT5. Szilas-patak

XVI. kerület

Akcióterületek:

- Sashalom városközpont rehabilitációja
- Jókai utca környékének fejlesztése

Középtávú célok

- A kerület családbarát jellegének erősödése
- Földrajzi adottságok kihasználása, a vállalkozóbarát környezet erősödése
- A kerületrészek identitástudatának erősödése
- A kerület tudatos imázsépítése, vonzó kerületkép kialakítása a köztudatban
- A meglévő, befektetésre alkalmas területek helyzetbehozása
- A helyi kkv-k fejlesztésével a lakosság helyben tartása és életszínvonalának növelése
- Leromlott és leromlással veszélyeztetett területek fejlesztése
- A városrészi központok és alközpontok fejlesztése, közösségteremtő terek létrehozása
- Környezet-, és energiatudatos kerületfejlesztés, kertvárosi és zöld jelleg erősítése
- A helyi szociális- és hajléktalanellátás színvonalának megőrzése, járványhelyzet kezelésére cselekvési terv kidolgozása
- Közlekedési-, és közműhálózatok infrastrukturális fejlesztése (a lakónépesség komfortfokozatának és a vállalkozások versenyképességének növelése érdekében)
- A társadalmi leszakadás, szegregálódás felszámolására cselekvési terv kidolgozása
- Az aktív kikapcsolódás feltételeinek megteremtése (fiatalokat célzó programok, szolgáltatások biztosítása, sport-infrastruktúra fejlesztése)
- Az egészségügyi alapellátás és a járóbeteg szakellátás fejlesztése, járványhelyzet kezelésére cselekvési terv kidolgozása (egészség-iparra alapozott fejlesztések)
- Megerősített közbiztonság

Ágazati és horizontális célok

- A térszerkezet és a területhasználat fejlesztése
- Környezetvédelmi intézkedések
- Közszolgáltatások bővítése
- A közlekedéshálózat fejlesztése
- Lokális identitás kialakításának elősegítése

Kiemelt területi célok:

- Sashalom városközpont rehabilitációja
- Gödöllői HÉV vonalának korszerűsítése
- Veres Péter út és a Szabadföld út déli oldalán kialakult kereskedelmi sáv átépítése, amelyhez a Mátyásföldi Kerületrész Központ kialakítása, új közösségi tér létrehozása kapcsolódik.
- Szilas-patak menti zöldterület és rekreációs sáv

- Erzsébet liget II. szakasza és az Imre u. felújítása
- A Szilas-patak rehabilitációja és Cinkota tradicionális központjának rekonstrukciója
- János utcai nyári tábor felújítása
- Sarjú utca rekonstrukciója, az Ikarus ipari park illetve Ikarus sporttelep fejlesztése
- Bökényföldi út menti munkahelyi terület
- „Centenáriumi" lakótelep
- Szent Korona utcai lakótelep
- A volt Ikarus gyár területének és környékének rehabilitációja

XVII. kerület

Akcióterületek:

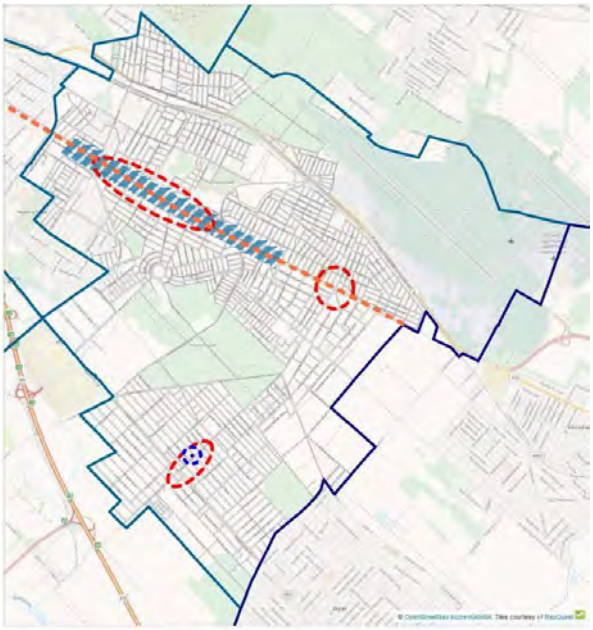
- Rákoscsabai alközpont
- Kucorgó tér
- Rákoshegy alközpont
- Szárazhegy
- Nyilas-tábla
- Homoki szőlők (Nagyhangács)
- Rákos-patak menti területek
- Bulyovszky-ház (Pesti út 107.)
- Új mentőállomás (Bakancsos u. 121127/65 hrsz.)
- „Krízis- és veszélyeztetett területek" akcióterület

Középtávú célok

- Egészséges környezet kialakítása, környezetvédelem és energetikai megújítás
- Közszolgáltatások minőségének és elérhetőségének fejlesztése
- Identitás erősítése, közösségépítés, közbiztonság növelése
- Rákosmente közlekedési hálózatának fejlesztése
- Települési infrastruktúra fejlesztése
- Gazdaságfejlesztés

XVIII. kerület

Akcióterületek:

- Városközpont és alközpontok fejlesztése

- Élhető és fenntartható Havanna-lakótelep

- A Gyömrői út menti területek fejlesztése

Középtávú célok:

- Összetartó, lokálpatrióta közösség
- Színvonalas közszolgáltatások, fenntarthatóan működő intézményrendszer
- Aktív, egészséges és sportos lakosság
- Minőségi, energiahatékony, változatos igényeket kielégítő lakásállomány
- Rekreációs igényeket is kielégítő zöldfelületi rendszer
- Új, megújuló, jól működő közösségi terek
- A kerület igényeit figyelembe vevő fejlett térségi elérhetőség
- A helyi mobilitást előtérbe helyező, a külső hálózathoz jól kapcsolódó, fenntartható, környezetbarát közlekedési rendszer
- Harmonikus épített környezet és minőségi közterületek
- Fenntartható és korszerű önkormányzati vagyongazdálkodás
- Sokoldalú kerületközpont helyben elérhető minőségi szolgáltatásokkal
- Tudás-, készség- és zöldalapú innovatív gazdaságfejlesztés – megújuló barnamezős területek felhasználásával
- A repülőtér környezete Budapest várostérségének dinamikusan fejlődő gazdasági és egészségügyi szolgáltatási övezete

XIX. kerület

Középtávú célok

- A kulturális élet, társadalmi kohézió és helyi identitás erősítése
- Közszolgáltatás-fejlesztés
- Helyi gazdaság versenyképességének elősegítése, a helyi gazdaságszerkezet modernizálása
- A városi környezet értékőrző és környezettudatos fejlesztése

Akcióterületek:

- Városkapu Akcióterület
- Városközpont Akcióterület
- Wekerletelep Akcióterület
- Barnamezős Városrehabilitáció
- Sport19 Kispest Sportnegyed Akcióterület
- Kispest déli kapuja Akcióterületi Program

XX. kerület

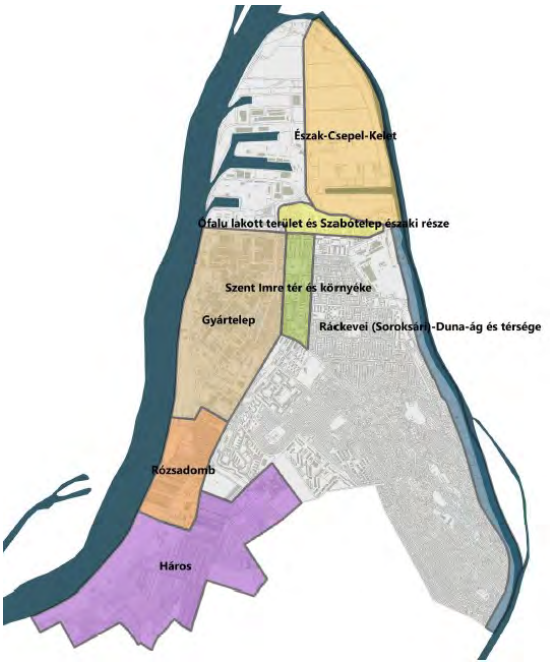
Középtávú célok

- Esélyek növelése, hátrányok csökkentése a lakosság körében (tematikus cél)
- A biztonságos és zöld kertváros feltételeinek javítása (tematikus cél)
- Pesterzsébet gazdasági szerepének erősítése (tematikus cél)
- Ráckevei (Soroksári) – Duna – ág menti terület életre keltése (területi cél)
- Kerületközpont vonzerejének növelése és funkcióinak bővítése (területi cél)
- Társadalmi és fizikai leromlással veszélyeztetett területek komplex szemléletű rehabilitációja (területi cél)

Akcióterületek:

- Szociális városrehabilitációs akcióterület
- RSD akcióterület
- Kerületközpont akcióterület

XXI. kerület

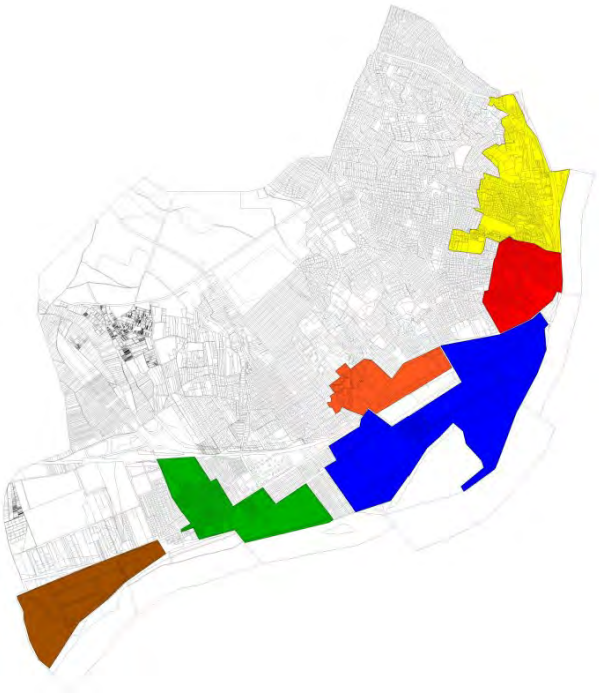
Akcióterületek:

- Szent Imre tér és környéke
- Ófalu lakott terület és Szabótelep északi része (Védgát utca térsége)
- Észak-Csepel-Kelet
- Gyártelep
- Háros
- Rózsadomb
- Ráckevei (Soroksári)-Duna-ág és térsége

Stratégiai célok:

- Csepel történeti ipari területeinek fejlesztése
  Innovatív hozzáadott értéket képviselő, környezetkímélő helyi gazdaság erősítése mellett az értékes épületállomány védelme, zöldfelületi rendszerének fejlesztése.
- Csepel épített környezetének fejlesztése
  Komplex fejlesztés a közlekedési infrastruktúra javításával, környezeti terhelés csökkentésével, és alternatív közlekedési módok feltárásával.
- Csepel épített környezetének fejlesztése
  A klímaadaptációs képesség növelése, zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztése és bővítése.
- Csepel zöldfelületi rendszerének fejlesztése
  Területi átalakulás megalapozása, a kerület identitásának megőrzése, arculatának javítása.

XXII. kerület

Középtávú célok

- Budafok-Tétény, a főváros déli kapuja
- Intelligens és fenntartható gazdaság
- Sokszínű, kompakt, optimálisan centralizált városszerkezet
- Pezsgő közösségi élet

Akcióterületek:

- Budafok városközpont és a történelmi negyed
- Borhegy
- Munkahelyek a horgászparadicsomban
- Rozárium
- Új minőség a Duna mentén
- Déli kapu

XXIII. kerület

Akcióterületek:

- Hősök tere és környéke városközpont kerületrész
- Molnár-sziget és környéke kerületrész
- Újtelep
- Soroksár-dél kerületrész

Középtávú tematikus célok

- Fejlett gazdasági infrastruktúra kiépítése; diverzifikált, környezetbarát gazdasági struktúra és fenntartható turizmus kialakulásának elősegítése.
- Korszerű, fenntartható, helyi igényeknek megfelelő, környezetbarát közlekedési, kommunális és műszaki infrastruktúra és szolgáltatás rendszer kialakítása.
- Kiegyensúlyozott településszerkezet kialakítása, a természeti és épített környezet védelme, javítása
- - A társadalom és a gazdaság igényeivel összhangban álló humán erőforrás fejlesztés, a kulturális értékek ápolása.
- Magas szintű egészségügyi, szociális szolgáltatások és sportinfrastruktúra kialakítása.

M9. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat

9.1. Jelenlegi területhasználat 777
9.2. Funkcionális és ellátási kapcsolatok 779
9.3. A településszerkezeti terv megállapításai 782
9.4. Hatályos építési szabályzatok a fővárosban 790

9.1. Jelenlegi területhasználat

A perc alapú elérések vizsgálati módszere

A funkcionális ellátottság, az elérhetőségek vizsgálata az izokrón térképeken alapszik. Az izokrón térkép adott időküszöbön belül egy pontból, egyenlő utazási idővel elérhető területet ábrázol. Esetünkben ez gyalogos közlekedést jelent, hogy gyalog az adott pontból milyen messzire juthatunk el bizonyos idő alatt. Az izokrón görbék kinyeréséhez a QGIS nevű nyílt forráskódú térinformatikai szoftver beépülő modulja került felhasználásra. Az alkalmazáson belül beállítható, hogy milyen időtartamokat szeretnénk megkapni és a végeredmény izokrón görbe shp formátumú.
A gyaloglási perc alapú izokrón görbék alapján a telekállományba térinformatikai automatizálással feltöltésre került, hogy az adott telekről 5-10-15-20 vagy afeletti gyaloglási perc alatt érhető el az adott vizsgált funkció. Az adatbázis alapját képező telekállományt Budapest 2023. évi földhivatali telekállományából leválogatott azon „nem közterületi" telkek adják, amelyeknek területén a hatályos településszerkezeti terv megengedi lakórendeltetés elhelyezését, vagy tanulmányterv szakmailag igazolta, hogy a területen lehetséges lenne lakóterület kialakítása (pl. Rákosrendező). Így a meglévő és a jövőben lehetséges lakóterületek is a vizsgálat tárgyát képezik. Ezen vizsgálati módszer pontosabb elérhetőséggel számol, mint a korábbi légvonalban mért távolságok (500-1000-1500-2000 vagy afeletti méter), hiszen figyelembe veszi az úthálózatot, a vasúti átjárókat, a vízfolyások feletti hidakat. Emellett további eredmény, hogy a jövőbeli lakóterületi fejlesztésekhez is ad támpontot, hiszen a jövőben kialakítható lakóterületek telkeit is vizsgálja.

A vegyesség mértéke

A vegyesség mértke is egyfajta városi sűrűség, a használati módok keveredése, a helyi szolgáltatások és a munkahelyek elérhetőségének jelzésére.

Budapest jelenlegi területhasználatának vizsgálati metodikája több mint 10 éve került kidolgozásra. Az azóta is folyamatosan aktualizált adatbázis a dominánsan egy funkcióval jellemezhető területhasználati egységeket 16 főkategóriába és 68 alkategóriába tagolva különbözteti meg. A területhasználati típusokat elsődlegesen a lakossági domináns használat szerint csoportosítjuk. A fővárosi lakos főtevékenysége szempontjából az alábbi kategóriákra egyszerűsítve elemezhető a városi térhasználatok keveredése:

Lakóterületek: Túlnyomórészt lakófunkciójú területek, amelyeken belül az egyes lakóegységeket kiszolgáló kisebb alapfokú ellátó intézmények, a lakófunkcióba integrált irodák, kereskedelem (pl. az épületek földszintjén) és szolgáltatás is található.

Gazdasági élet, munkahelyek területei:

- Legnagyobb részben irodafunkciót tartalmazó területek, ahol az épületek földszintjein a kereskedelem, szolgáltatás is előfordul.
- Többnyire a termelés, raktározás és a logisztika területei, csak kisebb arányban fordul elő kis- és nagykereskedelem. A végzett tevékenység alapján ebbe a területi kategóriába vannak sorolva a mezőgazdasági üzemek is és azok a nagykereskedelmi és egyéb szolgáltató területek, amelyek lakossági kiszolgálásban nem vesznek részt.

Közösségi célú, ellátó területek:

- A humán infrastruktúra területei (pl. oktatás, nevelés, egészségügy, egészségfejlesztés, gondozás, sport, kulturális intézmények, igazgatás, hitélet).
- A kiskereskedelem és a szolgáltatások területei.
- A városias területeken található olyan tömbök, ahol a vegyesen előforduló funkciók közül egyik sem dominál. A túlnyomórészt ellátó és kiszolgáló (pl. kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás, szálloda), iroda, valamint intézményi funkciók mellett, a lakófunkció kis arányt képvisel ezeken a területeken.
- A városüzemeltetési létesítmények közül idesoroljuk a temetők területét is.

Szabadidő eltöltést szolgáló területek:

- A pihenés, szabadidő eltöltés létesítményei (üdülők, kempingek, üdülőjellegű szálláshelyek, sportterületek, strandok és fürdők), az időszakos tartózkodást szolgáló területek.
- A szabadidő eltöltést is szolgáló különleges területek (stadion, állatkert).
- A közhasználatú, a napi rekreációt biztosító, jelentős zöldfelületű területek (parkok, szabadtéri sportterület) és az egyéb kondicionáló zöldfelületek tartoznak.
- A turisztikai erdők, a természetközeli cserjés, gyepes, ligetes területek, a patakok és kisvízfolyások területei és a kertes mezőgazdasági területek is idesorolhatók, mint a lakossági többórás, hétvégi szabadidő eltöltés területei.

Közlekedési területek:

A nyomvonalas (közút, vasút) és a területigényes (pl. pályaudvar, repülőtér, kikötő) létesítmények területei.

Lakossági használat nélküli területek:

- Idetartoznak a területigényes közműterületek (vízmű, szennyvíztisztító, erőmű, hulladékkezelő, nagyobb szennyvízátemelő, fűtőmű, elektromos alállomás), továbbá közlekedésüzemi területek (járműtárolók, karbantartási területek).
- A különleges területek közül a fegyveres testületek, a honvédség területei.
- Az egykor, vagy még jelenleg is műszakilag igénybevett, de jelenleg használaton kívül álló (pl. nem működő ipari területek, felhagyott közlekedési területek, beépítésre előkészített területek), továbbá azok az egykori mezőgazdasági, vagy zöldterületek, melyek építési területként történő előkészítés miatt, ma roncsolt területek, amelyeknek biológiai szerepük nincsen.
- Az általános mezőgazdasági területek, a tavak vízfelületei, a védő erdők, az egyéb kondicionáló zöldfelületek területei jellemzően lakossági használat nélküli területek, így azok is idesorolhatók.

A Duna vízfelülete egyik kategóriába sem sorolható, önálló egységként szerepel, a területi arányok kimutatása nem veszi figyelembe.

9.2. Funkcionális és ellátási kapcsolatok

A perc alapú elérések vizsgálati módszere

A funkcionális ellátottság, az elérhetőségek vizsgálata az izokrón térképeken alapszik. Az izokrón térkép adott időküszöbön belül egy pontból, egyenlő utazási idővel elérhető területet ábrázol. Esetünkben ez gyalogos közlekedést jelent, gyalog az adott pontból milyen messzire juthatunk el. Az izokrón görbék kinyeréséhez a QGIS nevű nyílt forráskódú térinformatikai szoftver beépülő modulját használtuk. Az alkalmazáson belül beállítható, hogy milyen időtartamokat szeretnénk megkapni és a végeredmény izokrón görbe shp formátumú.

A gyaloglási perc alapú izokrón görbék alapján a telekállományba térinformatikai automatizálással feltöltésre került, hogy az adott telekről 5-10-15-20 vagy afeletti gyaloglási perc alatt érhető el az adott vizsgált funkció. Az adatbázis alapját képező telekállományt Budapest 2020. évi április 15-ei földhivatali telekállományából leválogatott azon „nem közterületi" telkek adják, amelyeknek területén a hatályos településszerkezeti terv megengedi lakórendeltetés elhelyezését, vagy tanulmányterv szakmailag igazolta, hogy a területen lehetséges lenne lakóterület kialakítása (pl. Rákosrendező). Így **a meglévő és a jövőben lehetséges lakóterületek is a vizsgálat tárgyát képezik.** A Budapest2030 Hosszú távú városfejlesztési koncepció helyzetelemző munkarészéhez is készültek 2011-ben funkció elérhetőségi térképek, azonban azok a területhasználat vizsgálata szerint kialakult lakóterületeket vették csak alapul, és légvonalbeli távolságot vizsgáltak (500-1000-1500-2000 vagy afeletti méter). A jelenlegi vizsgálat pontosabb elérhetőséggel számol, hiszen figyelembe veszi az úthálózatot, a vasúti átjárókat, a vízfolyások feletti hidakat. Emellett további eredmény, hogy a jövőbeli lakóterületi fejlesztésekhez is ad támpontot, hiszen a jövőben kialakítható lakóterületek telkeit is vizsgálja.

Előnyök	Hátrányok
• Open Source adatokon alapul, melyek könnyen hozzáférhetők • Naprakész, a vonalas infrastruktúra frissülése miatt • Könnyen reprodukálható • Vizuálisan könnyen ábrázolható • Pontosabb képet mutat a légvonalban mért, távolság alapú lekérdezéshez képest	• Open Source adatokon alapul, melyeket bárki szerkeszthet, hibafaktor • Az algoritmus futásának paraméterezése és a lekérdezések száma korlátos

Légvonalban mért távolság szerint

Izokrón görbe szerint

Lakóterületek ellátottsága során vizsgált funkciók, az adatok forrásával és a kompaktság szempontjából a funkció típusával:

Funkció		Forrás
Oktatás-nevelés	Óvoda	Köznevelés Információs Rendszer (Oktatási Hivatal) https://dari.oktatas.hu/kirpub/index https://www.felvi.hu/
	Általános iskola	
	Középiskola	
	Felsőoktatás	
Gondozás	Gyermekek napközbeni ellátása (Bölcsőde, nappali gyermekfelügyelet, családi napközi)	Szociális Ágazati Portál
	Időskorú (nappali) ellátás	
	Hajléktalan ellátás	
	Speciális foglalkoztatás	
	Pszichiátriai ellátás	
	Szenvedélybeteg	
	Gyermek rászorultak gondozása	
Egészségügy	Fekvő- és járóbeteg szakellátás	Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő https://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/szerzodott_szolgaltatok/fekvobeteg_ellatast_nyujto_intezmenyek_korhaz https://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/szerzodott_szolgaltatok/jarobeteg_ellatast_nyujto_intezmenyek_korhaz https://www.budapest-terkep.hu/korhazak.php https://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/szerzodott_szolgaltatok/haziorvosi_szolgalatok https://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/szerzodott_szolgaltatok/gyogyszertarak https://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/szerzodott_szolgaltatok/fogorvosi_szolgalatok
	Fogászat	
	Háziorvos	
	Gyógyszertár	
Kultúra	Múzeum	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása Kerületi önkormányzatok honlapjai https://konyvtarak.hu/konyvtarkereso
	Galéria	
	Művelődési, közösségi ház	
	Színház	
	Opera, hangverseny	
	Könyvtár	
	Mozi	
Kereskedelem, szolgáltatás	Vásárcsarnok	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása Kerületi önkormányzatok honlapjai Szolgáltatók honlapjai
	Piac	
	Szakáruházak	
	Bevásárlóközpont	
	Hipermarket, szupermarket (2500 m^2 felett)	
	Élelmiszerellátó kiskereskedés (500 m^2 feletti, de 2 500 m^2 alatti alapterülettel)	
	Vendéglátó létesítmény	Open Street Map
Közigazgatás, ügyintézés, bank	Nagykövetség	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása Kerületi önkormányzatok honlapjai
	Polgármesteri hivatal	
	Kormányablak	kormanyablak.hu
	Országos hatáskörrel rendelkező közigazgatási intézmény	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása
	ATM	Open Street Map Szolgáltatók honlapjai

Funkció		Forrás
	Bank	Open Street Map Szolgáltatók honlapjai
	Posta	Open Street Map https://www.posta.hu/szolgaltatasok/szolgaltataskereso
Hitéleti	Templomok, imaházak	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása
Sport-létesítmények	Egyesületi és intézményi sportlétesítmény	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása
	Zárt szabadidős teremsport	konditerembudapest.hu
	Gyógyfürdő	https://www.termalfurdo.hu/uszodak-budapest" ő https://www.termalfurdo.hu/uszodak-budapesten
	Uszoda (25 méter feletti medencével)	
Zöldhálózat (szabadtéri rekreáció)	Parkerdő	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása
	Városi park	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása
	Közpark, közkert	Budapest2030, Budapest Várostérkép aktualizálása
	Játszótér	kerületi adatszolgáltatások felülvizsgálattal
	Közhasználatú sportpálya	Open Street Map
	Közösségi kert (kertvároson kívül)	kozossegikertek.hu
Közlekedési eszközök	Közösségi közlekedés (villamos, busz, troli)	bkk.hu
	Közösségi közlekedés (metró, hév, vasút)	bkk.hu
	Bubi (kertvároson kívül) Mikromobilitási pont	bkk.hu
Közmű	Ivókút	kerületi, fővárosi és Fővárosi Vízművek Zrt. adatszolgáltatás

9.3. A településszerkezeti terv megállapításai

A főváros funkcionális szerkezete

A főváros térbeli szerkezete **öt markánsan elkülöníthető zónából áll**, melyet a morfológiai adottságok, a várostörténeti sajátosságok és a mára kialakult beépítési jellemzők és használatok határoznak meg: belső zóna, átmeneti zóna, elővárosi zóna, hegyvidéki zóna és Duna menti zóna alkotja Budapest zónarendszerét.

A városszerkezet szempontjából meghatározó az **agglomerációs térséghez való kapcsolódás**, amelyet elsősorban a közlekedéshálózati elemek biztosítanak. Ugyancsak meghatározóak a földrajzi, természeti elemek, amilyen a Duna vagy a hegyvidék földrajzi jellemzői, valamint az épített örökség elemei, mint a belső zóna történeti és építészeti öröksége.

A TSZT a városszerkezet egybefüggő területeit képező **jelentős kiterjedésű településszerkezeti egységeket** összevontan értelmezett jellemző használatuk alapján tagolta: vegyes használatú, magas intenzitású (cca. 3%), vegyes használatú, intenzív (cca. 10%), vegyes használatú, intenzív és laza (cca. 11%), vegyes használatú, laza (cca. 26%) városias területek, egybefüggő, jelentős kiterjedésű gazdasági területek (cca. 7%), városüzemeltetést szolgáló jelentős kiterjedésű területek (cca. 3%), jelentős közösségi rekreációs célú területek, jelentősebb zöldterületek (cca. 4%), erdők és a természetközeli területek (cca. 20%), mezőgazdasági területek (cca. 3%), közlekedési és a vízgazdálkodási területek (cca. 13%).

A városszerkezet meghatározói a hálózati és a területi elemek sajátos találkozásai és a városon belüli kedvező pozíció alapján kijelölt **központrendszer elemei**: főközpont, mellékközpontok, kiemelt jelentőségű helyi központok, központrendszer intermodális elemei. Ezeken kívül a TSZT területfelhasználási tervlapján fentiek mellett meghatározásra kerültek a kertvárosias lakóterületeken az eltérő sűrűséggel tervezett kisebb helyi központok, valamint az elővárosi zóna fontosabb, intermodális elemekkel rendelkező átszálló csomópontjai.

A városfejlesztési koncepcióban meghatározott **fejlesztési céltérségek** kiemelt szerkezeti szereppel bírnak. A térségeken belüli **jelentős változást igénylő területek** esetében a terv a tervezett területfelhasználással, a beépítési sűrűséggel és a lehetséges magasságokkal elősegíti funkcióváltásukat. A vegyes használatú, szerkezetalakító fejlesztési céltérségként kijelölt területek alapvetően a jelentős változást igénylő területeket foglalják magukba. Négy fejlesztési céltérség a Duna menti zónában, illetve az átmeneti zónának ahhoz kapcsolódó területén került kijelölésre, további négy fejlesztési céltérség pedig a vasúti pályaudvarok térségét, illetve azok sugárirányban kiterjesztett területi sávjait érinti. Ezek strukturális szempontból küllőszerűen lefedik a belső és elővárosi zóna közötti átmeneti térséget.

Funkcionális szerkezet szempontjából **jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező területek** a településszerkezeti terv területfelhasználási tervlapján rögzített, kialakultságuk és a tervezett változásaik alapján **jelentős változással érintett**, jelenleg alulhasznosított, vagy használaton kívüli területek, illetve az **infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető területek**. A terv elsősorban a jelentős változással érintett területek fejlesztését preferálja.

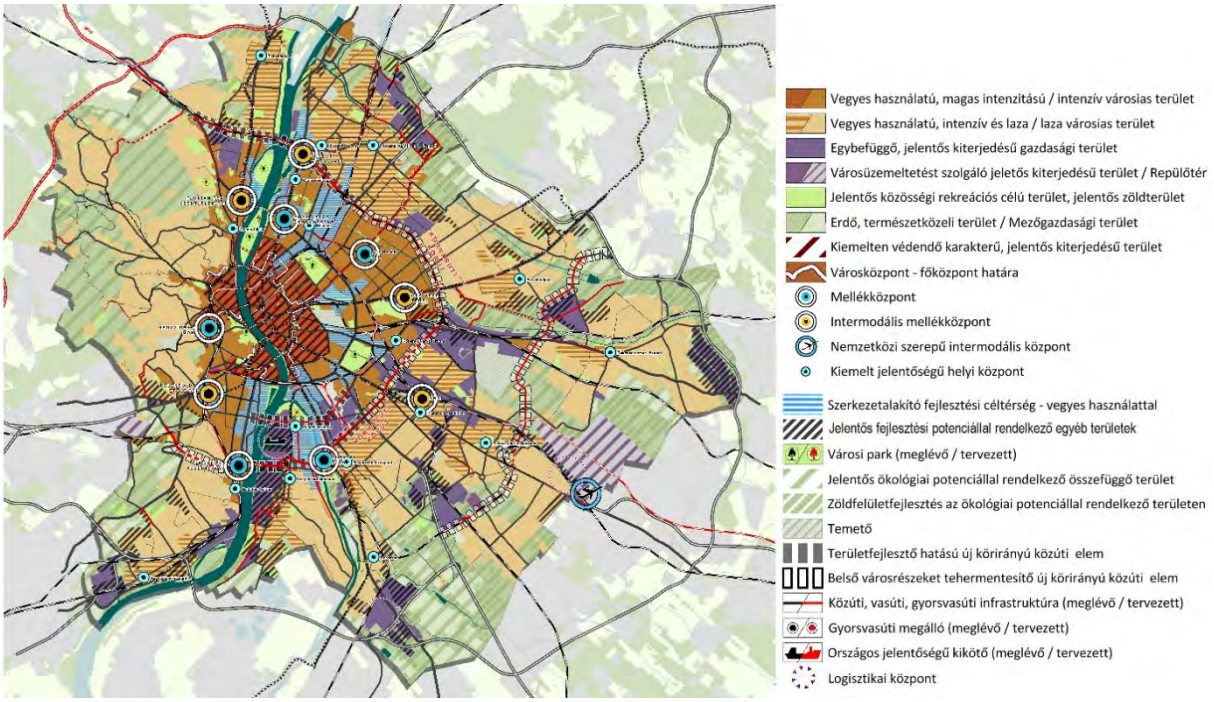
A településszerkezeti terv a fentieken túlmenően kiemelt hangsúlyt fektet a **beépítésre nem szánt területek** nagyságrendjének megtartására és fejleszthetőségük biztosítására. **Városi parkok** területi meghatározásával jelöli a már ma is jelenlévő parkgyűrű fejlesztési lehetőségét a budai oldalon és Csepel északi részén. A város klimatikus hatású részei a **jelentős ökológiai potenciállal rendelkező összefüggő területek**, ide tartoznak az erdőterületek és a mezőgazdasági területek.

A városszerkezet alapvető meghatározója a **közlekedési hálózatok rendszere**. A közlekedési hálózatok tekintetében a terv új elemek térbeli rögzítéséről és a már meglévő nyomvonalak szerepének módosításáról is rendelkezik.

A **közműrendszereknek** szintén vannak a városszerkezetet helyi szinten befolyásoló, megtörő szakaszai.

Budapest **zöldfelületi rendszerében** meghatározó szerepet játszanak az erdőterületek, zöldterületek, a temetők, a természetközeli és a mezőgazdasági területek. A jelentős ökológiai potenciállal rendelkező, összefüggő, nagy kiterjedésű szabadterületeken kívül a kisebb lineáris zöldfelületi elemeknek is jelentős feladatuk van. A zöldfelület-fejlesztések részeként erdőtelepítések szükségesek, a városi parkok gyűrűjét tovább kell fejleszteni a budai oldalon és Csepel északi részén.

Funkcionális szerkezet

A területfelhasználás

A TSZT az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) a TSZT készítésekor hatályos 6. § (1) bekezdésének megfelelően Budapest igazgatási területét építési szempontból **beépítésre szánt** (beépített, további beépítésre kijelölt) területbe (amelyen belüli építési övezetekben az építési telkek megengedett beépítettsége legalább 10%), illetőleg **beépítésre nem szánt területbe** (amelyen belüli övezetekben a telkek megengedett beépítettsége legfeljebb 10%) sorolta. Az OTÉK 6. § (2) bekezdése alapján a település igazgatási területén belüli **azonos szerepkörű, jellegű, beépítettségi intenzitású területrészeket - általános és sajátos építési használatuk szerint - azonos területfelhasználási egységbe kellett sorolni**. Az OTÉK 6. § (3) meghatározta a megkülönböztethető területfelhasználási egységeket. A településszerkezeti terv a beépítésre szánt területek számára az OTÉK-ban szereplő kategóriák közül a falusias lakóterületek és az üdülőházas területek kivételével minden sajátos használat szerinti területfelhasználási kategóriát alkalmaz Budapest területén, és a beépítésre nem szánt területek számára a lehetséges kategóriák mindegyikét alkalmazza. Az OTÉK 6. § (5) bekezdése szerint az **egyes területfelhasználási egységek a helyi sajátosságoknak megfelelően tovább bonthatók**, és a hatályos TSZT élt is ezzel a lehetőséggel. A beépítésre szánt területeken a helyi sajátosságoknak megfelelően kijelölt különleges területek jelentősen megnövelték a kialakított kategóriák számát.

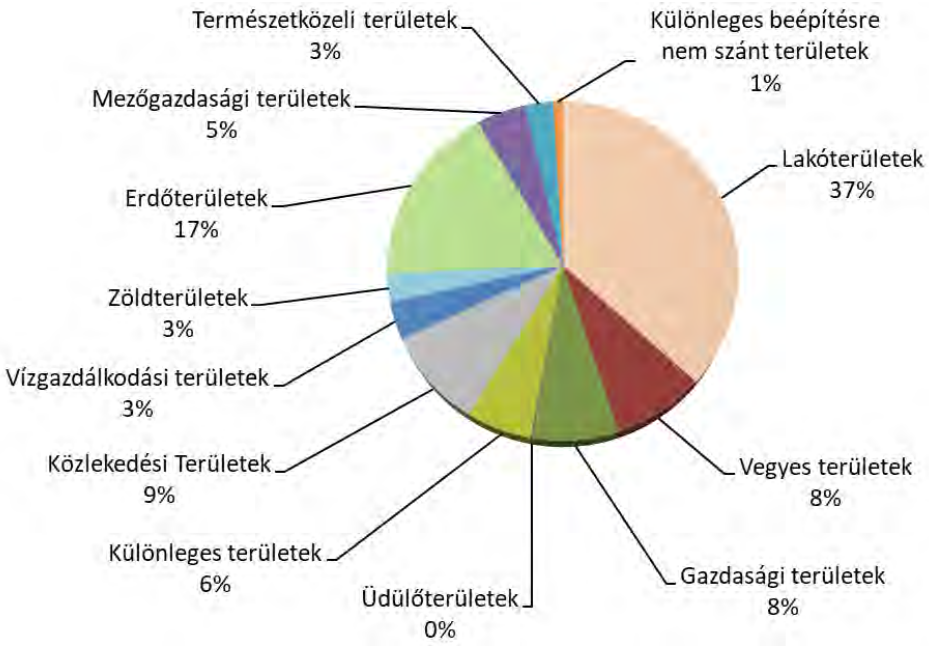
Fentiek alapján a hatályos TSZT-ben **39 féle beépítésre szánt területfelhasználási egység** került kijelölésre, és **24 féle beépítésre nem szánt területfelhasználási kategóriát** alkalmaz a terv.

Az OTÉK 6. § (6) bekezdése szerint egy területen egymás felett **többszintes területfelhasználás** is

meghatározható. Budapest esetében is indokolt volt ennek alkalmazása. A TSZT szerkezeti tervlapja minden esetben meghatározza azt a meghatározó területhasználatot, amelynek helybiztosítása szükséges, valamint a kiegészítő, lehetséges területhasználatot.

Az OTÉK 6. § (4) bekezdése értelmében a beépítésre szánt területfelhasználási egységekre vonatkozóan meg kellett határozni **a beépítési sűrűséget és a közüzemi közművesítettség mértékét**. A **beépítési sűrűséget** a területfelhasználási egységek leírása tartalmazza, több esetben lehetséges értéktartományt meghatározva, amely az FRSZ-ben került pontosításra. A TSZT előírja, hogy a beépítésre szánt területek esetében és a városi park területfelhasználási egységek beépített részein **teljes közművesítettség megteremtése szükséges**. A teljes közművesítettségre vonatkozó feltételek – a TSZT készítésekor hatályos OTÉK-ban foglaltaknak megfelelően – a környezettudatos energiagazdálkodás eszközeivel, közüzemi szolgáltatással vagy egyedi módon teljesíthetők. Azonban egyedi szennyvízkezelő berendezés létesítése csak abban az esetben lehetséges, ha nincs kiépített, vagy a szennyvizek fogadására alkalmas közcsatorna. A városi park kivételével a beépítésre nem szánt területeken részleges közművesítettségi mérték biztosítása is elégséges. Fentieken túl a TSZT rendelkezik arról is, hogy a jelentős változással érintett területeken a **csapadékvizeket vissza kell tartani**, az infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek beépítésekor pedig **helyben kell tartani**.

Területfelhasználási egységek megoszlása (2024)

Egyéb szerkezeti elemek

A TSZT a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet tartalmi követelményeinek megfelelően lehatárolta a részben használaton kívüli, részben alulhasznosított **jelentős változással érintett területeket**, amelyek belső tagolását a kerületi építési szabályzatban kell meghatározni.

Ugyancsak meghatározásra kerültek **infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek**, ugyanis a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 10. § (2) bekezdése szerint a területfelhasználást ütemezéssel is lehet ábrázolni. A megfelelő ütemezés érdekében a terv meghatározza a terület igénybevételéhez szükséges külső infrastruktúrát.

A változással érintett területek összesen a beépítésre szánt területek 16,6%-át, a beépítésre nem szánt területek 8,8%-át teszik ki.

A változással érintett területek egy részén meghatározásra került a **kerületi terveszközben figyelembe veendő területfelhasználási egységek aránya**. A változással érintett lakó- és intézményterületeken szimbolikusan ábrázolásra kerültek azok a területsávok – **új lakófunkció kizárása környezeti terhelés alapján** –, ahol a környezeti terhelés alapján a lakófunkció új funkcióként nem kívánatos, és a terhelés mértékétől függően kerületi építési szabályzatban kell lehatárolni az érintett területet.

A hatályos TSZT területfelhasználási tervlapján – az ütemezett igénybevétel érdekében – jelölésre kerültek a **tervezett erdő- és zöldterületek**, amelyeken még nem történt meg az erdőtelepítés, vagy rekreációs használatra még nem alkalmasak, és a távlati állapot eléréséig átmeneti használatuk – feltételekkel – még megengedett.

Szintén a terv rugalmasságát, az ütemezett területfelhasználást szolgálja az **átmeneti hasznosítás biztosítása**, amely lehetővé teszi a településszerkezeti terv figyelembevételével készülő új kerületi terveszközök és a TSZT közötti összhang kialakítását azáltal, hogy átmenetileg alkalmazható területfelhasználási kategória is meghatározásra került. Külön jelölésre került a **távlati területhasználat** azokon a területeken, amelyek a város hosszú távú fejlődése szempontjából egyfajta tartalékterületként szolgálhatnak meghatározott funkciók számára, azonban e területek igénybevétele csak a valós igény alapján, a szerkezeti tervlap módosításával lehetséges.

Kertvárosias környezetben intézményi területek irányadó meghatározása jellel szerepelnek azok a területsávok vagy koncentrált területek, ahol a helyi központok kialakítása érdekében a kerületi terveszközben intézményterület lehatárolható.

A hatályos TSZT-ben a zöldfelületi rendszer elemei közötti kapcsolat biztosítása érdekében **szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat** került jelölésre ott, ahol kondicionáló zöldfelületeket és a lehetőségeknek megfelelően rekreációs zöldfelületek kell fenntartani vagy létrehozni, valamint **jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület** azokon a közterületeken, ahol magasabb zöldfelületi intenzitás biztosítása indokolt. A **zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában** azokon a jellemzően fásított közterületeken kerültek lehatárolásra, ahol közpark, közkert jelölése nem indokolt a kialakítható zöldfelületi arány értéke miatt, de továbbra is biztosítani kell a biológiailag aktív felületeket. A zöldfelületi rendszer fontos részét képezik a **meghatározó zöldfelületi kapcsolat a Duna telkén** jellel ábrázolt, folyóvizek medre és partja kategóriába sorolt zöldfelületek, amelyek védelme és fejlesztése kiemelten fontos az ökológiai kapcsolatok biztosítása érdekében.

Meghatározásra kerültek **távlati közúti vagy kötöttpályás fejlesztések közelítő nyomvonalai, alternatív nyomvonalak** vagy **közlekedési infrastruktúra (közút/vasút) fejlesztése számára irányadó területbiztosítások** azokban az esetekben, amikor az infrastruktúra elemek már az előzmények alapján ismertek, de egyértelmű nyomvonallal vagy pontosan meghatározott területigénnyel még nem rendelkeznek.

Közlekedés

A hatályos TSZT kötelező elemként meghatározza a teljes főhálózatot (gyorsforgalmi utak, I. és II. rendű főutak, településszerkezeti jelentőségű

gyűjtőutak), valamint a kötöttpályás közösségi közlekedési hálózatot (gyorsvasút, vasút, közúti vasút, speciális kötöttpályás létesítmények), továbbá a környezetbarát közlekedés részeként a településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra hálózatot.

A közlekedési hálózatok részeként jelöli a Duna-hidakat, a közúti alagutakat, a különszintű közúti vasúti keresztezéseket.

A közlekedési hálózatokhoz kapcsolódva nevesíti a P+R pakolókat (B+R tárolókat), a közösségi közlekedés üzemeltetését biztosító járműtelepeket. A forgalom meghatározó pontjainak számító vasúti teher- és személypályaudvarokat, a távolsági- és helyi autóbusz pályaudvarokat, továbbá a nemzetközi- és egyéb kereskedelmi repülőtereket, az országos jelentőségű teherkikötőket és a nemzetközi személyhajó állomást.

A tervlap – a TSZT rugalmasságának szem előtt tartásával – tájékoztató elemként tartalmazza a gyorsvasúti megállókat és vasútállomásokat, vasúti megállókat. Továbbá a fontosabb különszintű közúti csomópontokat és a jelentősebb logisztikai központokat.

Örökségvédelem

A hatályos TSZT 3. Épített környezet értékeinek védelme a) Más jogszabállyal érvényesülő művi értékvédelmi, örökségvédelmi elemek szerkezeti tervlapja tájékoztató értékű elemként ábrázolja a nemzetközi, országos és helyi szinten védett elemeket a jogszabályokban azok gondozásáért és nyilvántartásáért meghatározott felelős szervek adatszolgáltatása alapján.

A Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása alapján kerültek feltüntetésre a **régészeti védettségű területek** (határozattal védett régészeti lelőhely, nyilvántartott régészeti lelőhely), **a világörökségi és világörökségi várományos helyszínek és védőövezeteik**, **a műemlékek, műemlékegyüttesek, a műemlékvédelem sajátos tárgyai** (történeti kertek, temetők és temetkezési emlékhelyek) és a **műemléki területek** (történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet).

A **kiemelt nemzeti és nemzeti emlékhelyek** a 2001. évi LXIV. törvény alapján, a **történelmi emlékhelyek** a 303/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján kerültek ábrázolásra.

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 30/2017. (IX.29.) Főv. Kgy. rendeletében határozta meg a településkép védelmével kapcsolatos szabályokat. A rendelet 4. melléklete tartalmazza Budapest fővárosi helyi védettségű építészeti örökségének jegyzékét. Ez alapján kerültek feltüntetésre a **helyi védelem alatt álló elemek** (fővárosi helyi védettségű építmény, fővárosi helyi védettségű épületegyüttes).

Az épített környezet védelmével kapcsolatos magassági összefüggések

A hatályos TSZT 3. Az épített környezet értékeinek védelme, b) Épített környezet védelmével kapcsolatos magassági korlátozások területi lehatárolása című szerkezeti tervlapja tartalmazza a főváros történeti városképe, karakteres megjelenése szempontjából kiemelten fontos, a beépítési magasság alakítása tekintetében összvárosi jelentőségű területek lehatárolását, és a TSZT rögzíti az ezekkel kapcsolatos elveket, elvárásokat. A TSZT-ben meghatározott, szabályozást igénylő területekre vonatkozó részletesebb rendelkezéseket az FRSZ tartalmazza. A hatályos TSZT a beépítési magassággal kapcsolatosan az alábbi területeket és eseteket különbözteti meg.

Épített örökség magassági szabályozást igénylő területei:

- **Egyedi magassági szabályozást igénylő területek**: a város összképe szempontjából különösen érzékeny budai Várhegy kiemelten védendő területe, ahol kerületi magassági szabályozás szükséges.
- **Magassági korlátozással érintett védett területek**: a jellemzően egységes beépítéssel rendelkező, értékes és karakteres épületegyüttesek (Tisztviselőtelep, Wekerle, Gázgyári lakótelep, Budafok hagyományos beépítésű területei), ahol kerületi magassági szabályozás szükséges.
- **Kiemelten védendő karakterű területek (I. párkánymagassági kategória)**: a város

történeti magja, ahol az utcai légtérarány 1,5-1,7 között lehet, a megengedett legnagyobb párkánymagasság 24,0 méter, az épületek által kitölthető teret a párkánymagasságra emelt 45 fokos ferde sík határozza meg.
- **Karakterőrző területek (II. párkánymagassági kategória)**: a történeti városmag és az azt körülvevő, zártsorú beépítésű, jellemzőiben a városmaghoz hasonló karakterű, de az egyes épületek szempontjából kevésbé értékes terület, ahol az utcai légtérarány 1,25-1,5 között lehet, a megengedett legnagyobb párkánymagasság 21,0 méter, az épülettömeget befolyásoló ferde sík 60 fokos.
- **Karakterőrző területen megengedett 25,0 méteres párkánymagasság**: bizonyos utcaszélesség felett, vagy meghatározott főutak mentén.

Egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű, magassági szabályozást igénylő területek:

- **Egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű területek (III. párkánymagsági kategória)**: a történeti városrészeken kívül eső azon területek, amelyeken jellemzően nagyvárosias karakterű, új beépítés várható, ahol az utcai légtérarány 1:1-es értéknél nem lehet kedvezőtlenebb.

Magassági szabályozást igénylő egyes kisvárosias és kertvárosias lakóterületek:

- **Hegyvidéki zónában elhelyezkedő kisvárosias lakóterületek**: ahol a városkép és a kilátásvédelem érdekében, a kialakult állapotra jellemzően legfeljebb 9,0 méteres beépítési magasság megengedett.
- **Kertvárosias magassággal beépült kisvárosias lakóterületek**: a magasabb beépítési mérték alapján kisvárosias lakóterületbe sorolt területek, ahol a legnagyobb beépítési magasság 7,5 méter lehet.
- **Lke-3 jelű sziluettérzékeny, hegyvidéki kertvárosias lakóterületek**: ahol a hegyvidéki tájképet zavaró magassági megjelenés korlátozása szükséges, a legnagyobb beépítési magasság 6,5 méter lehet.

Magassági szabályozást igénylő egyes Dunai szigetek beépítésre szánt területei:

- Szigetek magassági korlátozással érintett beépítésre szánt területei: ahol az épület legmagasabb pontja 18,0 méter lehet.

Magasépítmények számára igénybe vehető területek:

- **Magasház elhelyezésére kijelölt terület**: ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb **45 méter** lehet.
- **Magasház elhelyezésére kijelölt terület**: ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb **65 méter** lehet.
- **Toronyházak elhelyezésére kijelölt terület**: ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb **120 méter** lehet.
- **Nagyvárosias környezetű egyes településközponti területek (Vt-H jelű)**, melyek térképen külön nem kerültek kijelölésre: ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 45 méter lehet.

Zöldfelület-, táj- és természetvédelem

A TSZT 4. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem című szerkezeti tervlapja tartalmazza a főváros táj- és természetvédelmi szempontból meghatározó, más jogszabállyal érvényesülő elemeit, az értékek védelmével kapcsolatos korlátozások területi lehatárolását, továbbá egyéb védelemre javasolt tervi elemeket.

Más jogszabállyal érvényesülő elemek:

- A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának adatszolgáltatása alapján kerültek feltüntetésre az **országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek**, a természet védelméről szóló törvény erejénél fogva (**"ex lege"**) **védett természeti értékek** (láp, barlang, forrás, földvár) és a **Natura 2000** hálózatba tartozó, kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek.
- A Fővárosi Közgyűlés által rendeletben kijelölt **helyi jelentőségű védett természeti területek, értékek** a vonatkozó 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet alapján kerültek lehatárolásra.
- A barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló 16/2009. (X. 8.) KvVM rendeletben szereplő **barlang védőövezetek** a Vidékfejlesztési Minisztérium adatszolgáltatása alapján szerepelnek a tervlapon.
- A Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatala Földhivatal adatszolgáltatása alapján **az átlagosnál jobb minőségű**, 1-3. osztályú **termőföldek** kerültek ábrázolásra.

- Az **Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterületek** a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal adatszolgáltatása alapján, a körzeti erdőtervben szereplő elsődleges rendeltetésük szerint kerültek megkülönböztetésre, védelmi, közjóléti, gazdasági és egyéb kategóriákba.
- Az OTrT-ben meghatározott országos, kiemelt térségi és megyei övezetek közül az **Országos ökológiai hálózat övezetei** (magterület, ökológiai folyosó, pufferterület), a **kiváló termőhelyi adottságú erdőterület és az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete** került lehatárolásra az adatszolgáltatások alapján. Az OTrT módosítása során megállapított új országos, kiemelt térségi és megyei övezetek közül a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, a jó termőhelyi adottságú szántóterület és az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére nem érkezett adatszolgáltatás az érintett államigazgatási szervektől.

Tervi elemek:

- **Védelemre érdemes természeti terület**ként olyan természeti oltalom alatt nem álló, de természetvédelmi szempontból értékes területek kerültek lehatárolásra, amelyek védelmét helyi (fővárosi) rendeletben javasolt biztosítani.
- A **karakterében megőrzendő közpark, köztér**, továbbá **temető és magas zöldfelületű intézménykert** kategóriákba a kultúrtörténeti szempontból jelentős zöld- és intézményterületek, valamint a működő temetők tartoznak, amelyek fejlesztése a meglévő, értékes térszerkezet megőrzése mellett támogatandó.
- **Településképvédelmi jelentőségű fasor**ok a szerkezeti jelentőségű, településképi szempontból megtartásra és fejlesztésre érdemes fasorok, illetve azok a fásítandó utak, útszakaszok, amelyek a települési zöldhálózat szerves részeként értékelhetők.
- A főváros legfőbb, kedvezőtlen ökológiai állapotú kisvízfolyásai és a Ráckevei (Soroksári) -Duna-ág **revitalizációt igénylő vízfolyás**ként került ábrázolásra a szükséges beavatkozásokat előirányozva.

Környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területek

A TSZT 5. Környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területek című szerkezeti tervlapja tartalmazza a környezet- és katasztrófavédelemmel kapcsolatos védelmi, korlátozási elemeket, valamint a veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területeket. A tervlapon megkülönböztetésre kerültek a más jogszabállyal érvényesülő elemek és a TSZT által korlátozásra kerülő területek (tervi elemek).

Más jogszabállyal érvényesülő elemek:

- Az OTrT-ben országos övezetként meghatározott **vízminőség-védelmi terület** a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása figyelembevételével került lehatárolásra.
- A terv az egykori Magyar Geológiai Szolgálat és az egykori Magyar Állami Földtani Intézet 2003-as adatszolgáltatása alapján ábrázolja a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozott érzékenységű **karsztos területeket**.
- A **földtani veszélyforrás területének** az OTrT-ben meghatározott övezetét a TSZT négy kategóriára bontva tartalmazza a különböző államigazgatási szervek adatszolgáltatásának figyelembevételével (csúszásveszélyes terület, alábányászott terület, feltöltött terület, rekultiválandó bánya, lerakó).
- A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi **Repülőtér zajgátló védőövezeteinek** meghatározása folyamatban van, a hatályos kormányrendelet a régi védőövezetek (17/1984. (XI. 16.) KM sz. rendelet) ideiglenes használatát írja elő, így e területeket változatlan tartalommal ábrázolja a tervlap.
- Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság adatszolgáltatása alapján kerültek feltüntetésre az alsó és felső küszöbértékű **veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek**, valamint a küszöbérték alatti veszélyes üzemek területe. Az OKF által e rendszerben nem nyilvántartott, de veszélyes anyagokkal dolgozó üzem a **KFKI kísérleti reaktora és izotóp üzeme**, amelyek az Országos Atomenergia Hivatal ellenőrzése alá tartoznak. A **veszélyeshulladék kezelő létesítmények** a Vidékfejlesztési Minisztérium adatai alapján kerültek ábrázolásra.

Korlátozással érintett tervi elemek:

- Lehatárolásra kerültek – a FAVI-KÁRINFO adatbázis és a környezetvédelmi felügyelőség 2012-es adatszolgáltatása felhasználásával – a **potenciálisan talajszennyezett területek**, a beavatkozás esetleges szükségességét felhívó céllal.
- Az **ivóvízhálózattal ellátott, csatornázatlan területek** a viziközmű üzemeltetők adatszolgáltatása alapján kerültek feltüntetésre.
- Az ún. **kibocsátás-csökkentési zóna** a környezeti terhelések által leginkább terhelt belvárosi térség, amelyen belül különösen indokolt az elsősorban közlekedési eredetű levegő-, hő-, zaj- és rezgésterhelések csökkentése.

Védelmi, korlátozási területek

A hatályos TSZT 6. Védelmi, korlátozási területek szerkezeti tervlapja **más jogszabállyal érvényesülő elem**ként jeleníti meg

- gyorsforgalmi utak és főútvonalak külterületi szakaszainak védőtávolságát,
- a vasútvonalak védőtávolságát,
- repülőtér védelmi zónát,
- közúti forgalomtól védett övezetek összefüggő területeit,
- 220 kV-os és 120 kV-os távvezetékek biztonsági övezeteit,
- nagynyomású gázvezetékek és létesítményeinek biztonsági övezeteit,
- termékvezetékek és kőolajvezetékek biztonsági övezeteit,
- kutatóreaktor biztonsági övezetét,
- Országos Mikrohullámú Központ védőtávolságát,
- ivóvíztermelő kút védőterületeit,
- ásványi nyersanyag lelőhely,
- bányatelek,
- barnamezős területek

Tervi elemként jelenik meg a gyorsvasút vonal térszín alatti és felszíni szakaszának védelmi zónája és a távhő kooperációs vezeték.

Tájékoztató elemként jeleníti meg a

- hajózásbiztonsági szempontból a területekhez kapcsolódó partszakaszokon a kikötői tiltott parthasználatot,
- távhő gerincvezeték térszín feletti szakaszait,
- árvízvédelmi fővédvonalat,
- II. rendű árvízvédelmi védvonalat,
- nagyvízi medret,
- hullámteret,
- vízfolyást,
- honvédelmi és katonai célú terület határát,
- védőterülettel rendelkező honvédelmi és katonai célú építményt,
- mikrohullámú összeköttetés magassági korlátozásait.

Fejlesztési potenciál

A város fejlődése szempontjából fontos annak ismerete, hogy milyen területhasználatra mennyi terület áll rendelkezésre. A városfejlesztés szempontjából nagy területi tartalékkal rendelkeznek a beépítésre szánt területeken meghatározott **változással érintett területek**. Ezen belül megkülönböztetésre kerültek a többségében építési joggal rendelkező, **használaton kívüli (üres) területek**: **1900,9 ha**, valamint az **alulhasznosított területek**: **25969,54 ha**. Külön kategóriát képeznek a ma építési joggal még nem rendelkező, jellemzően beépítetlen, **infrastruktúra függvényében fejleszthető területek**: **742,01 ha**.

Biológiai aktivitásérték

A település közigazgatási területének biológiai aktivitás értéke a területek biológiai aktivitásértékének számításáról szóló 9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet alapján került meghatározásra. Azokban az esetekben, amikor nem volt olyan aktivitásértékkel rendelkező kategória, amelynek megfeleltethetők lettek volna a településszerkezeti tervben javasolt területfelhasználási egységek, a rendelettől eltérő metódus használata volt szükséges. A hatályos TSZT szerint Budapest közigazgatási területének biológiai aktivitás értéke: **182796,3**.

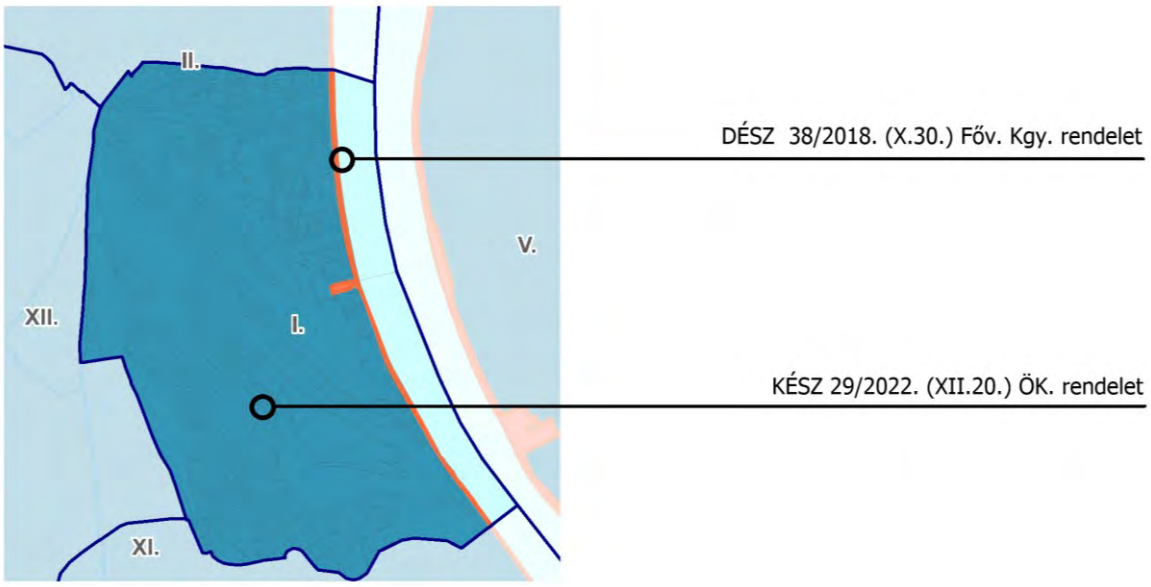
Területi mérleg

A hatályos TSZT területi mérlege a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a település területi mérlegére vonatkozó 9. § (8) bekezdésének megfelelően készült, amely szerint a mérleg számítása során a területfelhasználási egység területét a településszerkezetet nem meghatározó, területfelhasználási kategóriába önállóan nem sorolt közterületek (gyűjtőútnál alacsonyabb rendű utak) területével növelt területtel kell kiszámítani.

9.4. Hatályos építési szabályzatok a fővárosban

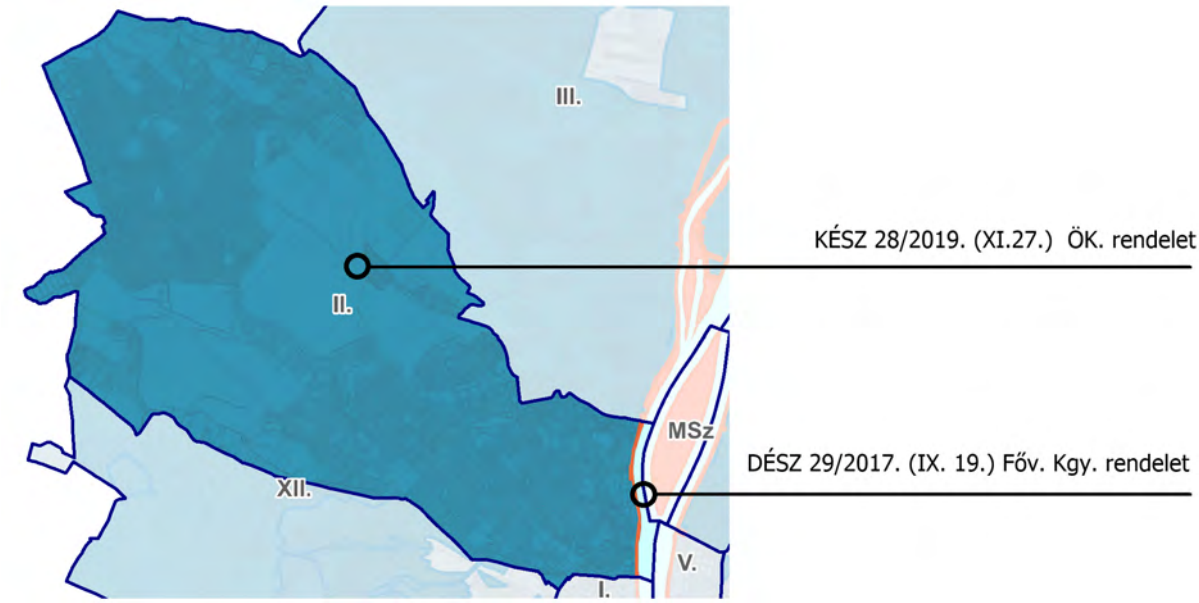
Hatályos helyi építési szabályzatok kerületenként[1]

Az I. kerületben Budapest Főváros I. kerületi Önkormányzat Képviselőtestülete a 29/2022. (XII. 20.) önkormányzati rendelettel hagyta jóvá Budapest Főváros I. kerületének építési szabályzatát, amely a Duna-parti Építési Szabályzat hatálya alá tartozó terület kivételével, a kerületet teljes közigazgatási területére kiterjed. Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 38/2018. (X. 30.) Főv. Kgy. rendelettel fogadta el az I. kerületi Duna-part területére vonatkozó Duna-parti Építési Szabályzatot.

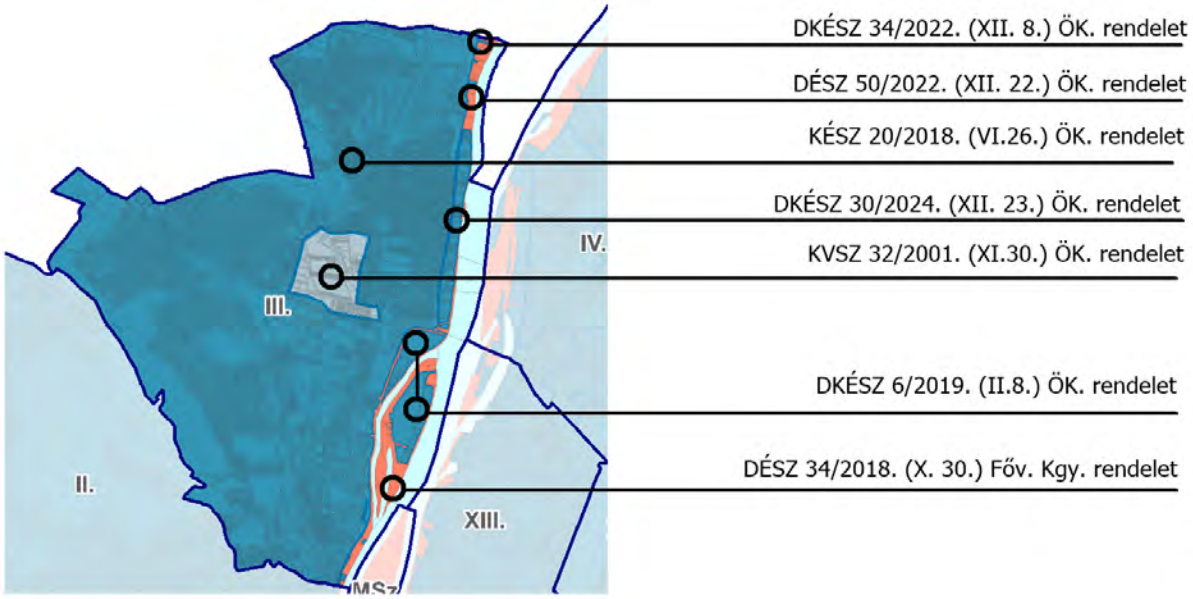

A II. kerületben Budapest Főváros II. kerületi Önkormányzat Képviselőtestülete a 28/2019. (XI.27.) önkormányzati rendelettel hagyta jóvá Budapest Főváros II. kerületének építési szabályzatát, amely a Duna-parti Építési Szabályzat hatálya alá tartozó terület kivételével, a kerületet teljes közigazgatási területére kiterjed. Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 29/2017. (IX. 19.) Főv. Kgy. rendelettel fogadta el az II. kerületi Duna-part területére vonatkozó Duna-parti Építési Szabályzatot. E területre a korábbi KVSZ és az arra vonatkozó KSZT hatályát vesztette.

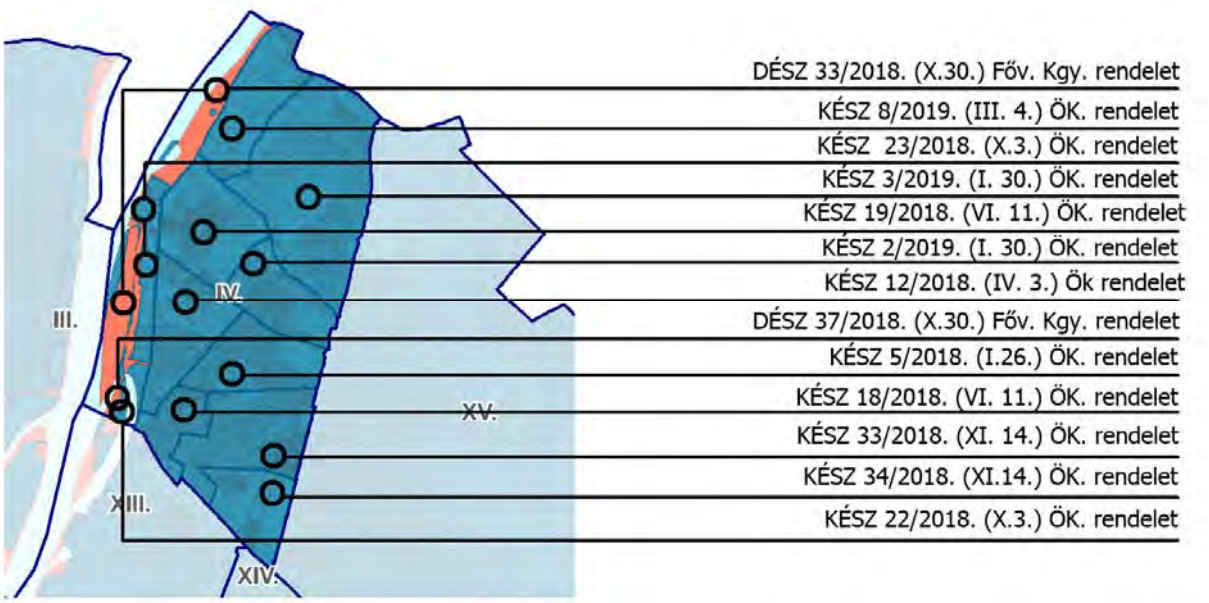
[1] A vizsgálat *a kerületi önkormányzatok adatszolgáltatásán és az önkormányzatok* honlapján 2025. január 1-jén közzétett dokumentumokon alapul.

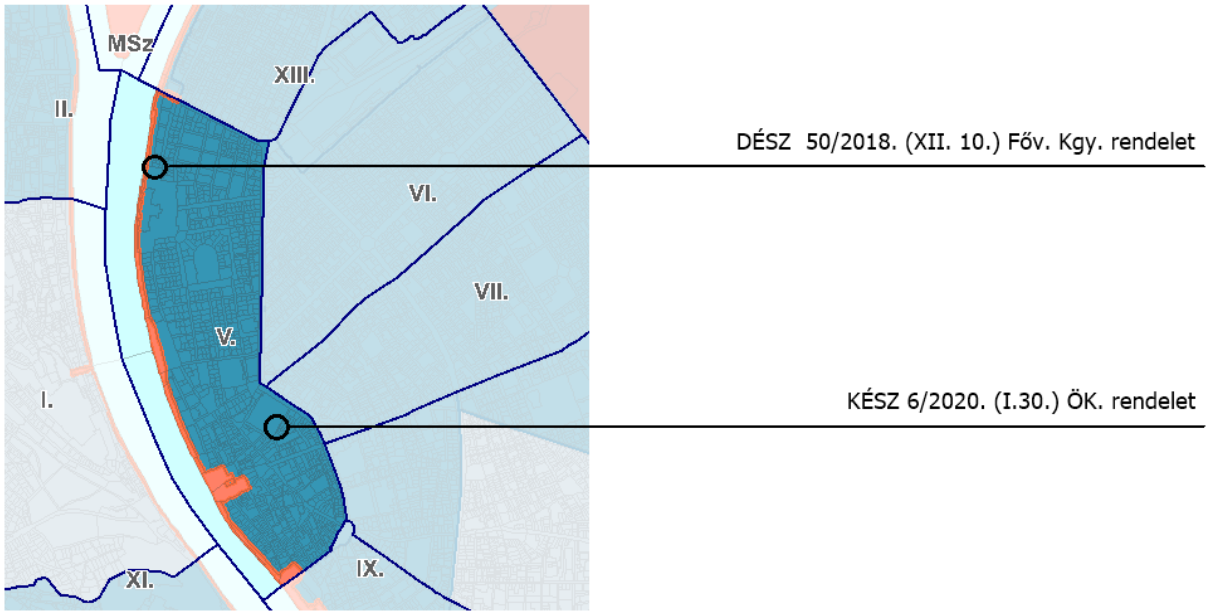
A **III. kerület**ben Budapest Főváros III. kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Képviselőtestülete a 20/2018. (VI.26.) önkormányzati rendelettel hagyta jóvá Óbuda-Békásmegyer Építési Szabályzatát, mely a Mocsárosdűlő kivételével a kerület teljes közigazgatási területére hatályos. Az Aranyhegyi-pataktól délre eső Duna-parti területeken a Fővárosi Közgyűlés 34/2018. (X. 30.) rendeletével elfogadott Óbuda-Békásmegyer I. szakasz Duna-parti területére vonatkozó Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ), és a 6/2019. (II.8.) önkormányzati rendelettel elfogadott Óbuda-Békásmegyer I. szakasz Duna-parti területére vonatkozó kerületi építési szabályzat (DKÉSZ), míg Óbuda-Békásmegyer II. szakasz Pünkösdfürdő Duna-parti területére az 50/2022. (XII. 22.) önkormányzati rendelettel elfogadott DÉSZ és a 34/2022. (XII. 8.) önkormányzati rendelettel jóváhagyott DKÉSZ hatályos. Óbuda-Békásmegyer II. szakasz Római-part Duna-parti területére a 30/2024. (XII. 23.) önkormányzati rendelettel elfogadott DKÉSZ, míg a Mocsárosdűlő területére a 32/2001. (XI.30.) önkormányzati rendelettel elfogadott Óbuda-Békásmegyer Városrendezési és Építési Szabályzat hatályos.

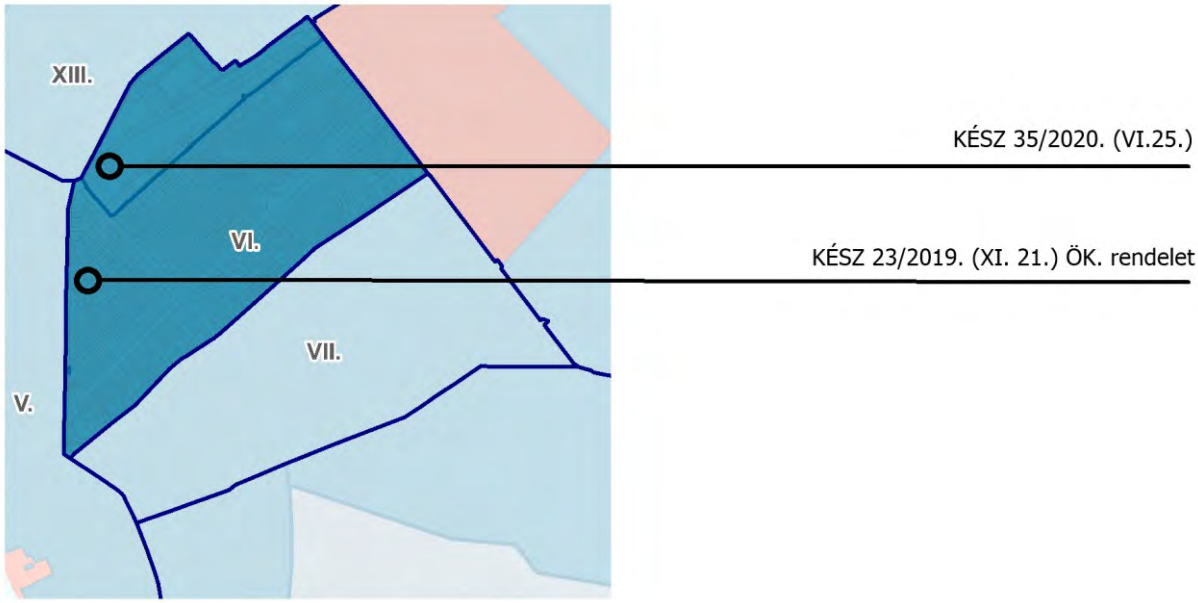
A **IV. kerület**ben a tíz városszerkezeti egységre önálló KÉSZ (Dél-Újpest, Újpesti lakótelep, Újpest Városközpont, Károlyi Városnegyed, Újpest kertváros, Északi kertváros, Megyer kertváros, Népsziget – Duna-part, Káposztásmegyer, valamint Székesdűlő és Megyeri hídfő), és a Duna-partra két DÉSZ (Újpest Duna-part és Népsziget) van hatályban. A 13 építési szabályzat lefedi a kerület teljes közigazgatási területét.

Az V. kerületben a 6/2020. (I.30.) önkormányzati rendelettel elfogadott KÉSZ (B-LKÉSZ) van hatályban. Belváros-Lipótváros Duna-parti területére a KVSZ és az arra vonatkozó KSZT hatályát vesztette, itt jelenleg az 50/2018. (XII. 10.) Főv. Kgy. rendelettel elfogadott DÉSZ van hatályban.

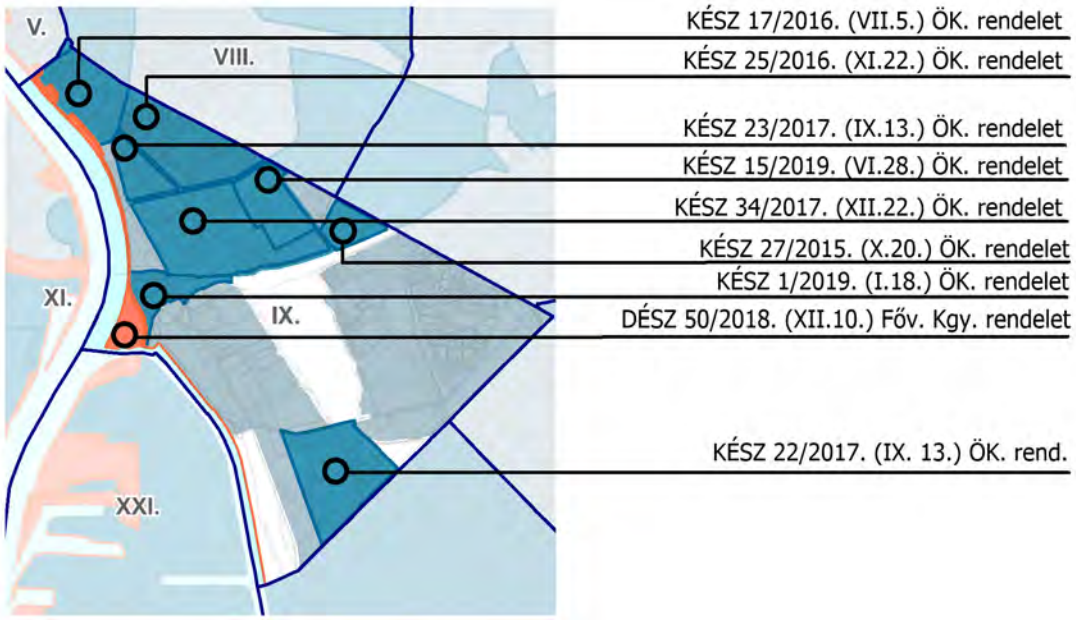
A VI. kerületben Budapest Főváros Terézváros Önkormányzata Képviselő-testülete a 35/2020. (VI. 25.) számú önkormányzati rendelettel hagyta jóvá a Váci út – Lehel utca – Bulcsú utca – kerülethatár – Dózsa György út – Podmaniczky utca – Teréz körút – Nyugati tér által határolt területre vonatkozó KÉSZ-t (KÉSZ-2). A kerület többi részére a 29/2011. (VII. 4.) önkormányzati rendelettel jóváhagyott KVSZ (TÉSZ) hatályos, amelynek 2. melléklete a KSZT.

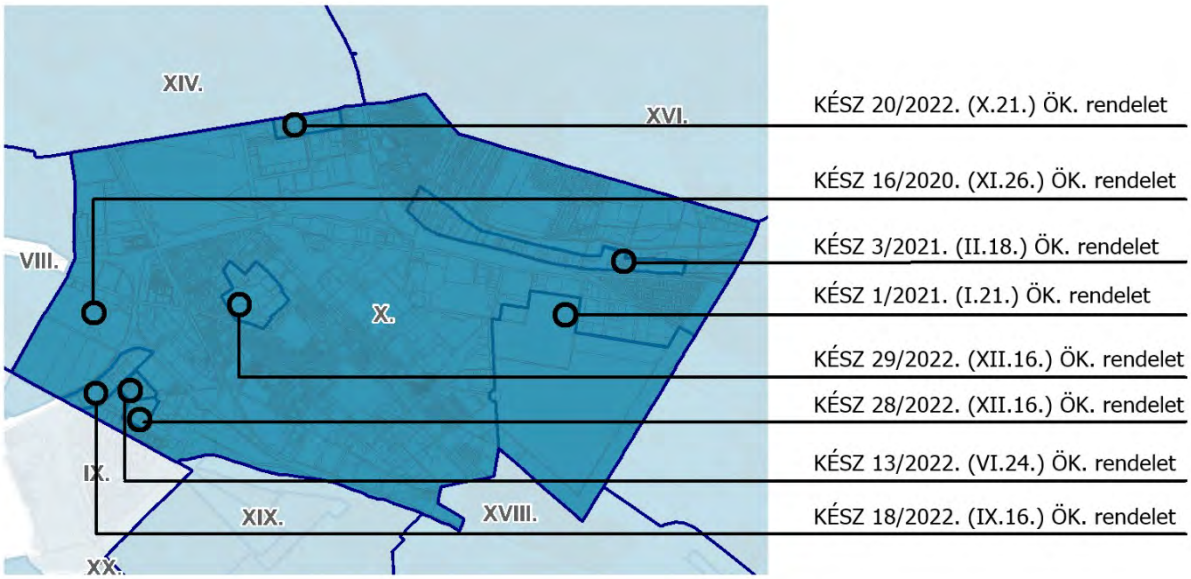
A VII. kerületben az egységes szerkezetű KÉSZ-t (EÉSZ) Budapest Főváros VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzata Képviselő-testülete az 25/2018. (XII. 21.) számú rendelettel hagyta jóvá. A jóváhagyott építési szabályzat a korábbi KVSZ-t és KSZT-ket váltotta föl.

A VIII. kerületben az egységes szerkezetű KÉSZ-t Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete az 45/2023. (XII. 14.) számú rendelettel hagyta jóvá. A jóváhagyott építési szabályzat egyfelől a korábbi KÉSZ-eket váltotta föl, másrészről a szabályozási tervvel nem rendelkező egykori Józsefvárosi pályaudvar területét is szabályozás alá vonta.

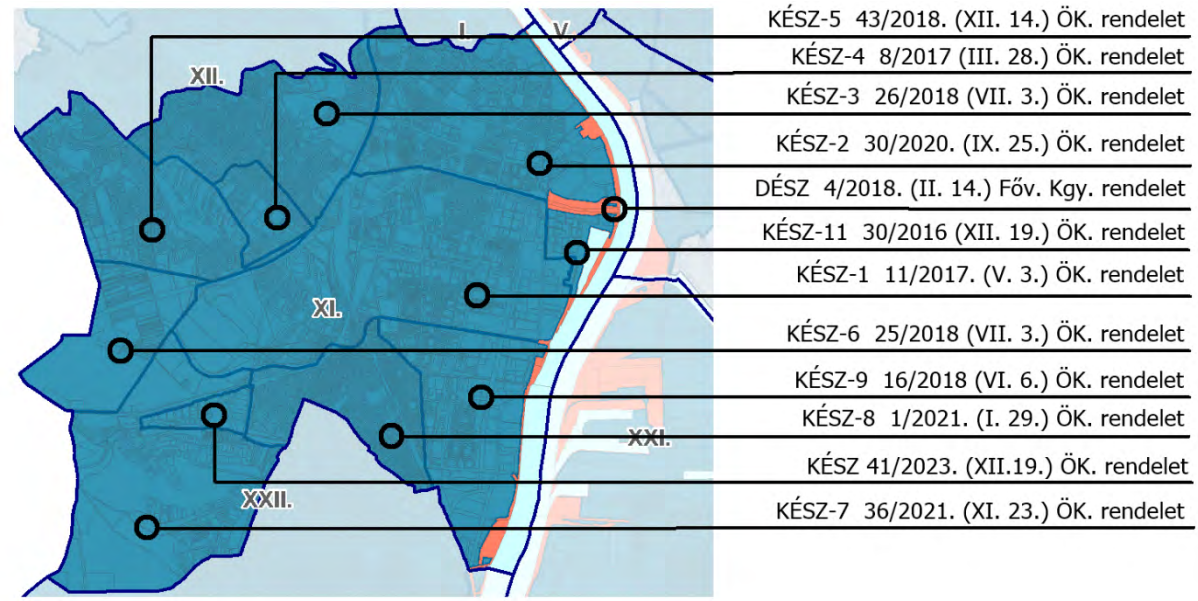
A IX. kerületben 21 terv – 12 db KSZT, 8 db KÉSZ és 1db DÉSZ – csaknem a teljes kerületet lefedi, jelenleg a Timót utca és környékére van folyamatban KÉSZ készítése. A hiányzó területekre (Ferencvárosi pályaudvar és Gubacsi dűlő) vonatkozóan sem KVSZ, sem KÉSZ nincs hatályban.

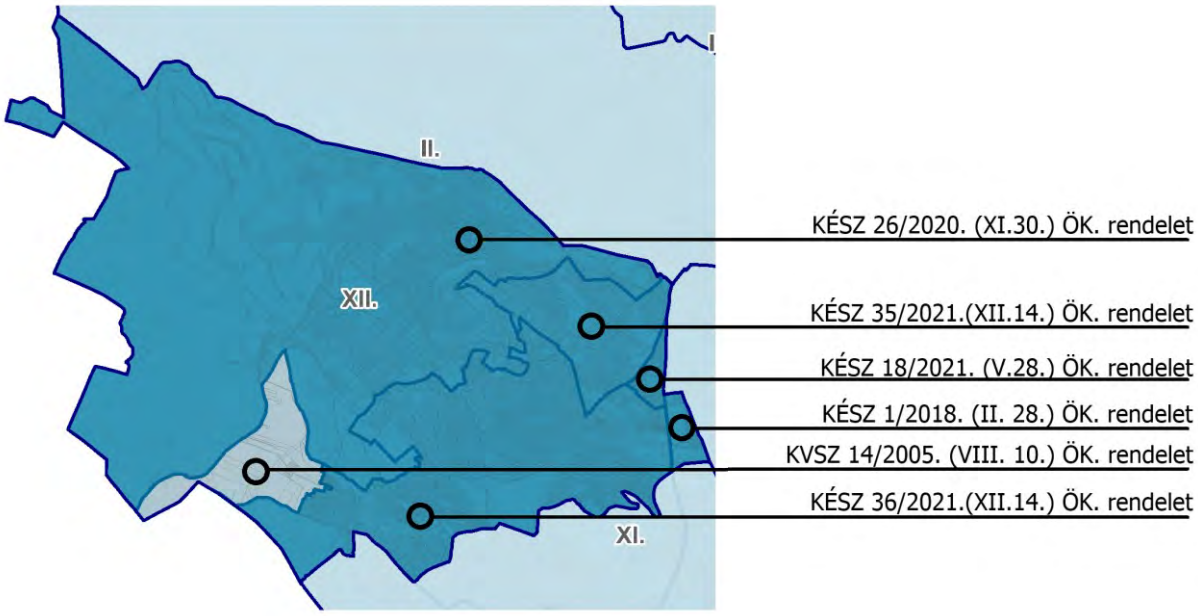
A X. kerületben 8 önálló KÉSZ van, amelyek összességében a kerület egészét lefedik.

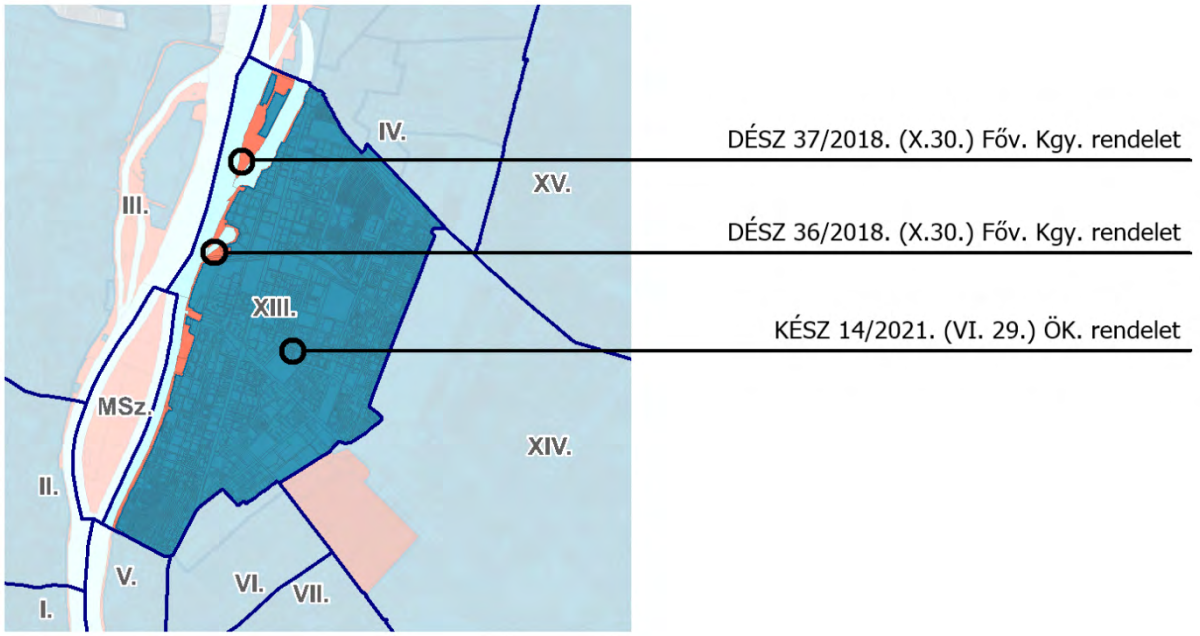
A XI. kerületben 11 területre kerületi építési szabályzat van hatályban, a Duna-parti területre pedig Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 4/2018. (II. 14.) Főv. Kgy. rendelettel fogadta el a XI. kerületi Duna-partra vonatkozó Duna-parti Építési Szabályzatot.

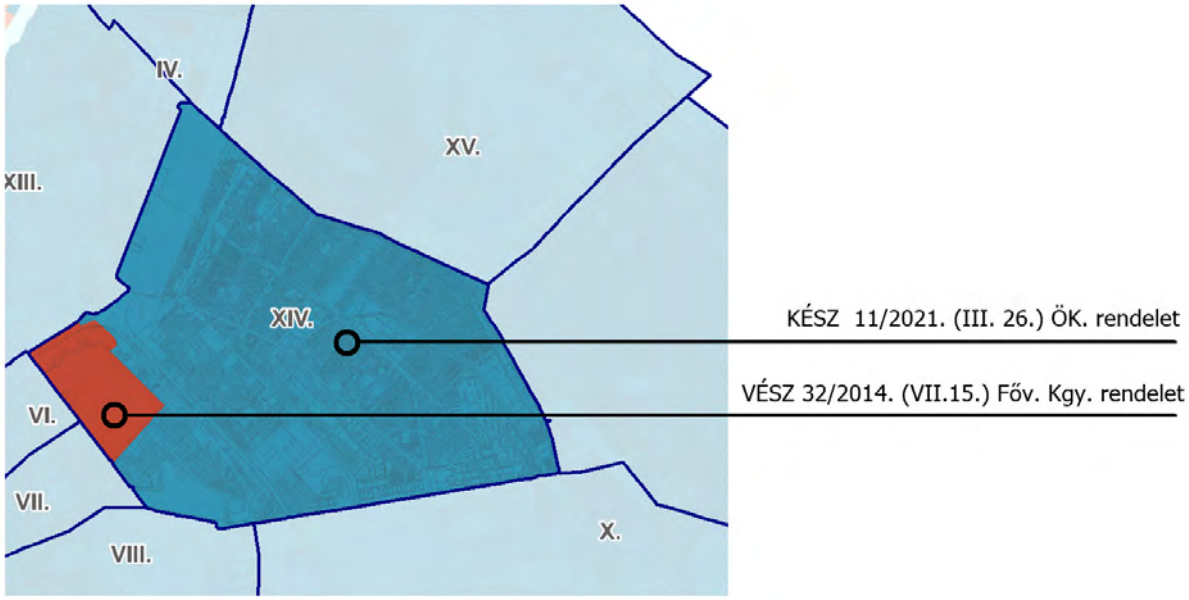
A XII. kerületben 5 önálló kerületi építési szabályzat van érvényben, melyek a KVSZ-szel együttesen a kerület teljes közigazgatási területét lefedik. A 2005-ben jóváhagyásra került KVSZ 1/B. számú melléklete a KSZT, amely Csillebérc területére maradt hatályban.

A XIII. kerületben az egységes szerkezetű KÉSZ-t a XIII. Kerület Önkormányzata 14/2021. (VI.29.) önkormányzati rendeletével hagyta jóvá. Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 36/2018. (X.30.) Főv. Kgy. rendelettel fogadta el a XIII. kerületi Duna-partra, és a 37/2018. (X.30.) Főv. Kgy. rendelettel a Népszigetre vonatkozó Duna-parti Építési Szabályzatot.

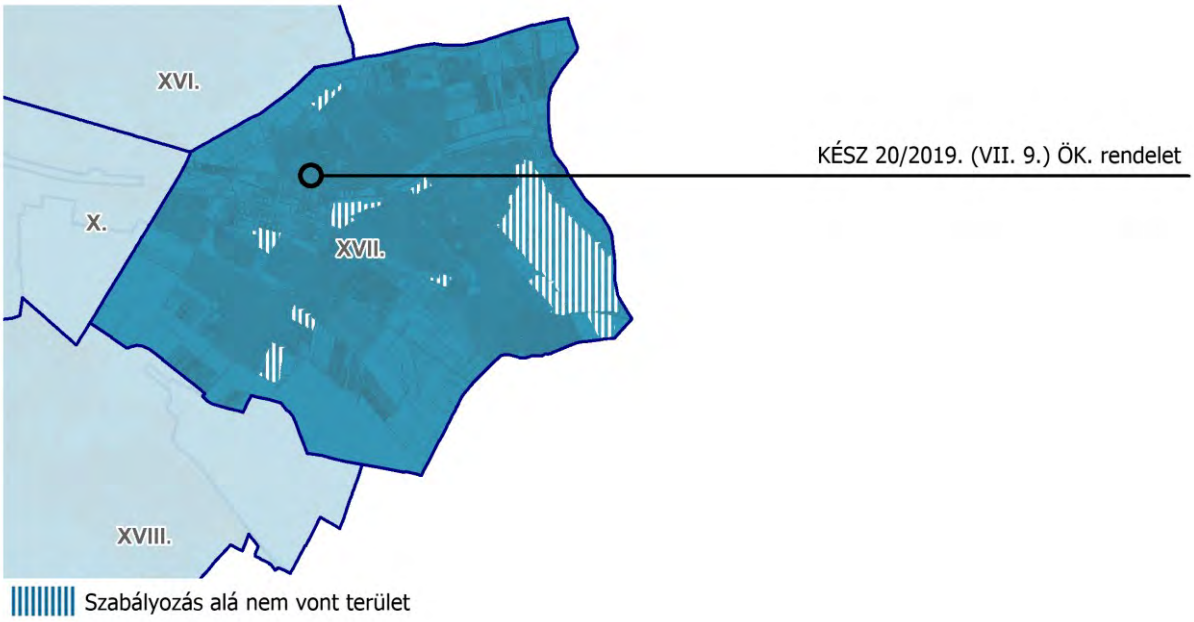
A XIV. kerületben az egységes szerkezetű KÉSZ-t (ZKÉSZ) Budapest Főváros XIV. kerület Zugló Önkormányzat Képviselő-testülete hagyta jóvá a 11/2021. (III. 26.) önkormányzati rendelettel. A ZKÉSZ a Városligetre területére nem rendelkezik. A kerület közigazgatási területén található Városligetre a 32/2014. (VII.15.) Főv. Kgy. rendelettel elfogadott Városligeti Építési Szabályzat (VÉSZ) hatályos.

A **XV. kerület**ben az egységes szerkezetű KÉSZ-t Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 17/2018. (VI. 26.) önkormányzati rendeletével hagyták jóvá. A jóváhagyott építési szabályzat a korábbi KVSZ-t és KÉSZ-t váltotta föl.

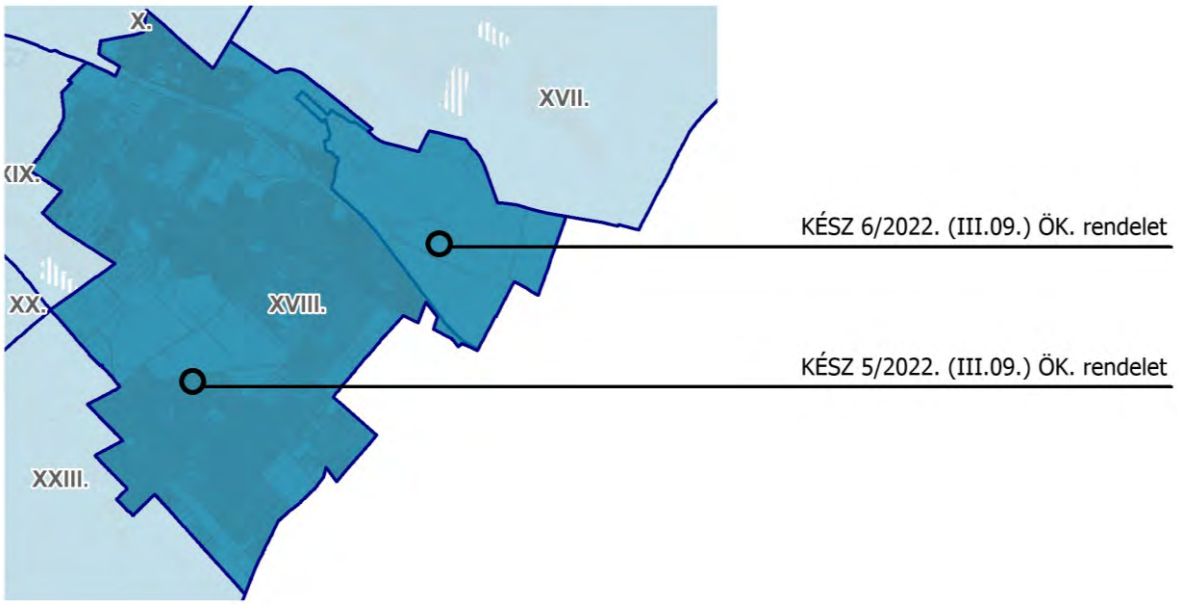
A **XVI. kerület**ben az egységes szerkezetű KÉSZ-t Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 21/2018. (VII. 6.) önkormányzati rendeletével hagyták jóvá. A jóváhagyott építési szabályzat a korábbi KVSZ-t váltotta fel.

A **XVII. kerület**ben az egységes szerkezetű KÉSZ-t (az RKÉSZ-t) Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzata Képviselő-testületének 20/2019. (VII. 9.) önkormányzati rendeletével hagyták jóvá. A jóváhagyott építési szabályzat a korábbi KVSZ-t és KÉSZ-eket váltotta föl. Az RKÉSZ hatálya kiterjed 10 db ún. „Szabályozás alá nem vont terület"-re is, amelyekre KÉSZ készítése szükséges.

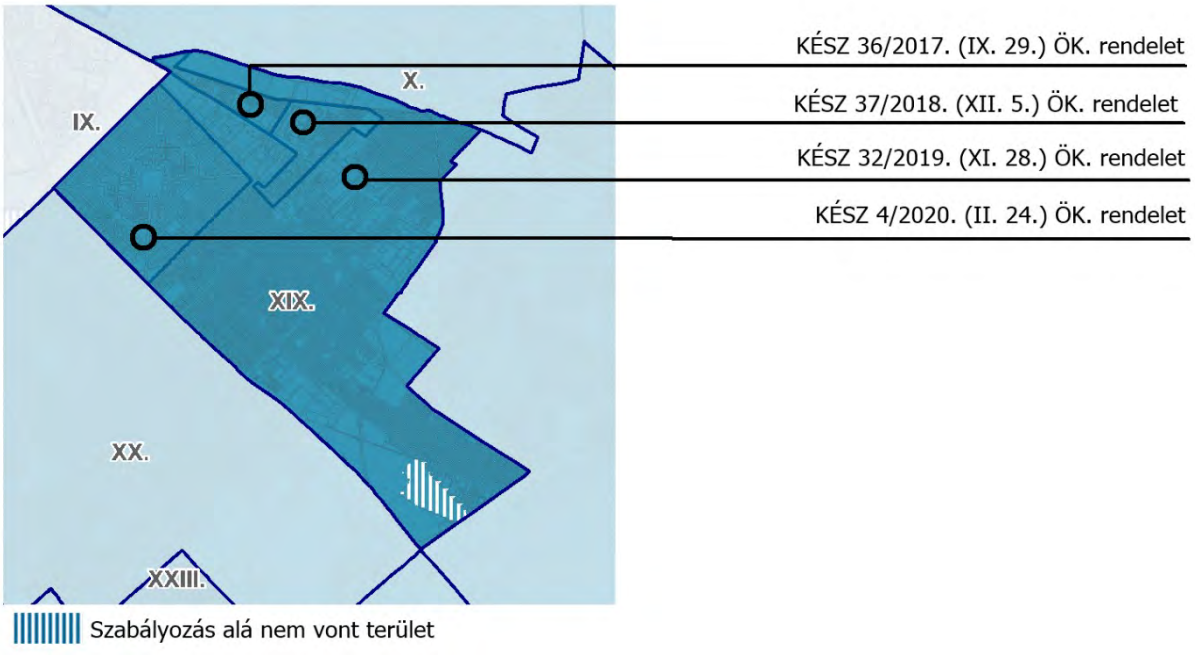

A **XVIII. kerület**ben az egységes szerkezetű KÉSZ-t (a BP18 KÉSZ-t) Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2022. (III. 9.) önkormányzati rendeletével hagyták jóvá. A jóváhagyott építési szabályzat a korábbi KVSZ-t és KÉSZ-eket váltotta föl. Az BP18

KÉSZ hatálya nem terjed ki a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területére, amelyre egy önálló, a 6/2022. (III. 9.) önkormányzati rendelettel jóváhagyott kerületi építési szabályzat (BUD KÉSZ) vonatkozik.

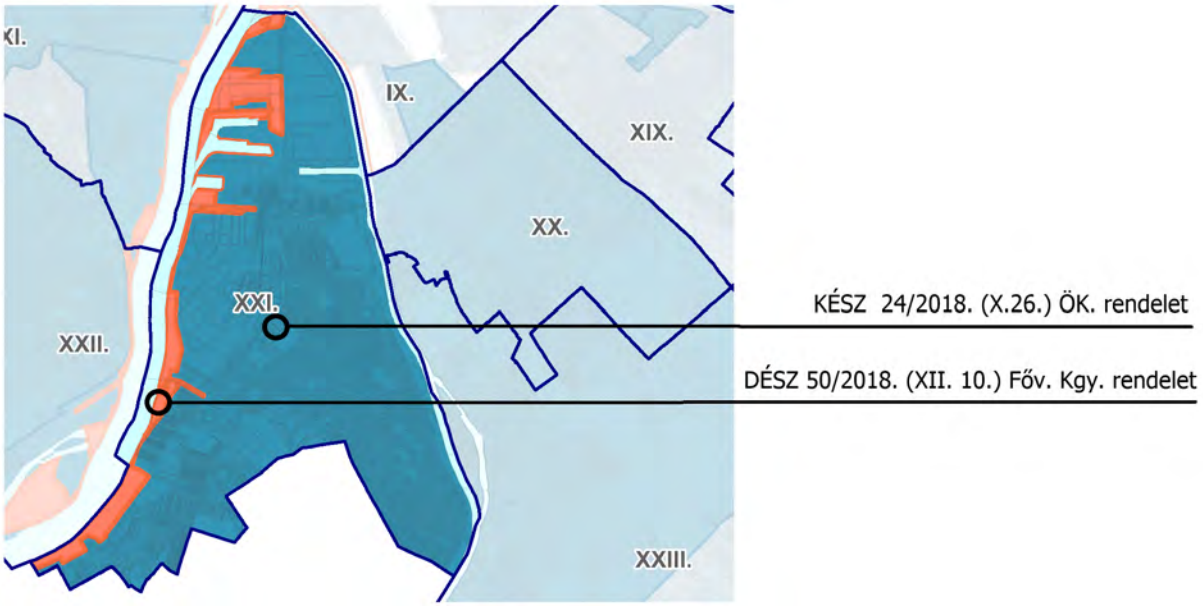

A XIX. kerületben négy hatályos KÉSZ van, amelyek összességében a kerület egészét lefedik. Ezeket Budapest Főváros XIX. Kerület Kispest Önkormányzata Képviselő-testülete a 36/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelettel (Városkapu KÉSZ), a 37/2018. (XII. 5.) önkormányzati rendelettel (Városközpont KÉSZ), a 32/2019. (XI. 28.) önkormányzati rendelettel (Kispest KÉSZ; ezen belül a Méta Centrum területe „Szabályozás alá nem vont terület"-ként szerepel) és a 4/2020. (II. 24.) önkormányzati rendelettel (Wekerletelep KÉSZ) fogadott el.

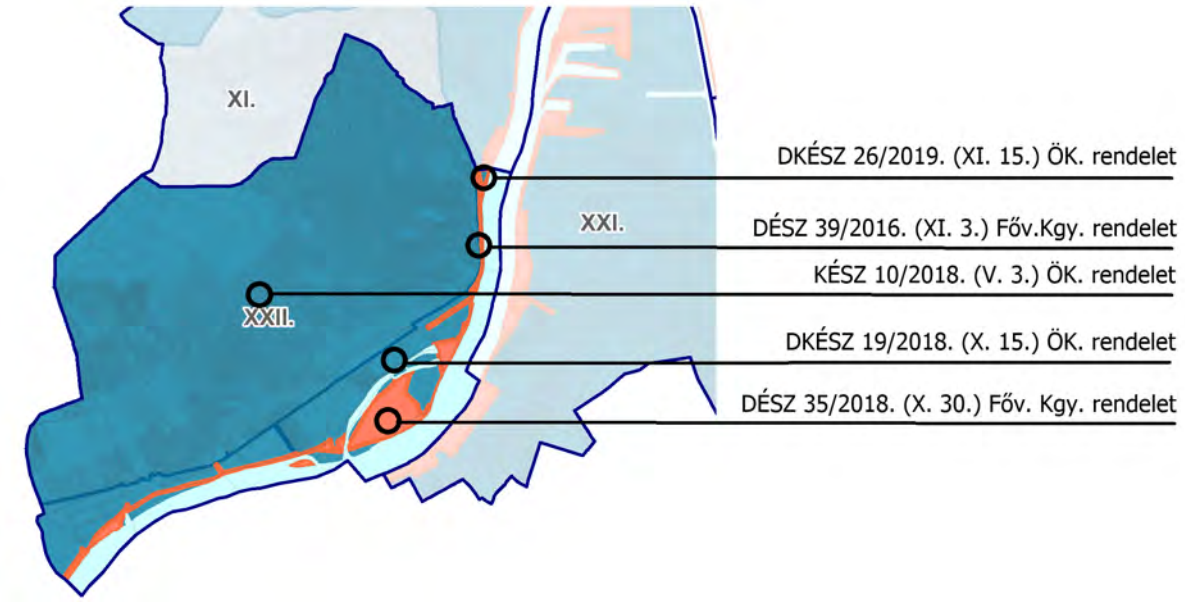

A XX. kerületben az egységes szerkezetű KÉSZ-t Pesterzsébet Önkormányzata 26/2015. (X.21.) önkormányzati rendeletével hagyta jóvá.

A XXI. kerületben az egységes szerkezetű CSÉSZ-t Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata Képviselő testületének 24/2018. (X.26.) önkormányzati rendelete hagyta jóvá, ez a rendelet a korábbi CSVÉSZ-t (KVSZ) és CSSZT-ket (KSZT) váltotta föl. Csepel Duna-parti területére az 50/2018. (XII. 10.) Főv. Kgy. rendelettel elfogadott DÉSZ lépett hatályba.

A XXII. kerületben Budafok–Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzata Képviselőtestülete a 10/2018. (V.03.) önkormányzati rendeletével hagyta jóvá Budafok-Tétény Budapest XXII. kerület Kerületi Építési Szabályzatát a Duna-parti Építési Szabályzat és kiterjesztett tervezési területének, a Duna-parti Kerületi Építész Szabályzat (DKÉSZ) kivételével. A KÉSZ Budafok–Tétény Budapest XXII. kerület 30-as számú vasútvonal északi határa, Érd, Diósd, Törökbálint, Budaörs és a XI. kerület közigazgatási határa által határolt területre terjed ki. A KÉSZ-en kívül két darab DÉSZ és két darab DKÉSZ hatályos a kerületben. A kerület a 28/2016. (XI. 15.) önkormányzati rendeletével a Budafok Duna menti területeire vonatkozó Kerületi Építési Szabályzatot, a 19/2018. (X. 15.) önkormányzati rendeletével a Budatétény – Nagytétény Duna menti területeire vonatkozó Kerületi Építési Szabályzatot fogadta el. Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a 39/2016. (XI. 3.) Fővi. Kgy. rendelettel fogadta el a Budafok Duna-parti területére vonatkozó Duna-parti építési szabályzatot és a 35/2018. (X. 30.) Fővi. Kgy. rendelettel a Budatétény – Nagytétény Duna-parti területére vonatkozó Duna-parti építési szabályzatot.

A XXIII. kerületben Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzata Képviselő-testülete a 26/2017.(IX.22.) önkormányzati rendeletével 4 ütemben hagyta jóvá az egységes szerkezetű Budapest Főváros XXIII. Kerületi Építési Szabályzatát, amely a kerület egészére terjed ki.
A Margitsziget területére az egységes szerkezetű DÉSZ hatályos.

M10. Az épített környezet vizsgálata

10.1. Az építmények vizsgálata.....800
10.1.1 Mintaterületek szintterületi átlagértéke.....800

10.1. Az építmények vizsgálata

10.1.1. Mintaterületek szintterületi átlagértéke

A beépítésre szánt területekre vonatkozóan meg kellett határozni a szintterületi átlagértéket. A szintterületi átlagérték számítása az adott általános használat szerinti területen elhelyezhető épületek valamennyi építményszintjének összesített bruttó alapterülete és az általános használat szerinti terület területének viszonyszáma.

Fentiek alapján tehát a területfelhasználási egységre vonatkozó átlagértékről van szó, amelyet a közterületek aránya nagyban befolyásolja. Ebből kifolyólag a beépítés szempontjából azonos karakterű területek lényegesen eltérő beépítési sűrűséggel is rendelkezhetnek. Kirívó esetek azok, ahol a közterület közlekedési célú területfelhasználási egységként körbe vesz beépítésre szánt területfelhasználási egységet, tehát közterületek hozzáadása nélkül kerül meghatározásra a beépítési sűrűség határértéke.

A beépítési sűrűséget az egyes területfelhasználási kategóriákra indokolt esetben két érték közötti tartományban lehet meghatározni, annak érdekében, hogy a sűrűség függvényében ne kelljen a kategóriák számát áttekinthetetlen mértékben növelni.

Lakóterületek

A nagyvárosias lakóterületek esetében, az elmúlt évtizedben épült szabadonálló jelleggel beépült területek kivételével a kialakult állapot határozza meg a sűrűség legnagyobb értékét, ezeken a területeken elsősorban minőségi átalakulás a cél, mennyiségi növekedés nem.

A lakótelepek esetében a meghatározott értékek nagy szórása nem az eltérő karakterből adódik, hanem az együtt lehatárolható egység nagyságrendjétől. A legkisebb sűrűséggel ma a XX. kerületi Vágóhíd utcai lakótelep rendelkezik, míg a legnagyobb sűrűség a X. kerületi kis területű tömbök esetében jelentkezik. Meg kell jegyezni, hogy a nagyvárosias lakótelepek beépítési sűrűségének átlagértéke 1,08!

A kisvárosias lakóterületek jellemzően az átmeneti és az elővárosi zóna kerületközpontjainak térségében helyezkednek el. A jelentős eltérések a kialakult állapotból erednek.

Kertvárosias lakóterületek között is lényeges eltérések tapasztalhatóak, melyek elsősorban a pesti és budai oldal közti morfológiai különbségből, másfelől a XX. század végén megkezdődött, agglomerációs térség irányába elindult „kiköltözési" hullám eredményeként létrejövő átalakuló területekből erednek.

A budai oldal topográfiai adottságai és a városkép látványának feltárulása szempontjából vizsgálat alá kerültek a hegyvidéki zónában elhelyezkedő kertvárosias lakóterületek. Ezek alapján megállapítható, hogy a domboldal alsó részén kialakult klasszikus hegyvidéki kertvárosias lakóterületek (Rózsadomb) intenzívebb beépítésűek, mint a dombtetőn elhelyezkedő nagytelkes kertvárosias lakóterületek (Pesthidegkút)

Nagyvárosias zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterületek szintterületi átlagértéke

VIII. Józsefváros – Práter utca és környéke

Szintterületi átlagérték: 2,74

XII. Nagyegyed utca

Szintterületi átlagérték: 3,49

Nagyvárosias zártsorú, keretes beépítésű lakóterületek szintterületi átlagértéke

I. kerület – Mészáros utca menti területek

Szintterületi átlagérték: 1,48

XI. Fadrusz utca keretes beépítések

Szintterületi átlagérték: 3,02

Nagyvárosias szabadonálló lakóterületek szintterületi átlagértéke

XX. kerület – Mediterrán lakópark

Szintterületi átlagérték: 0,95

XI. Nádorliget lakópark

Szintterületi átlagérték: 2,12

Nagyvárosias telepszerű lakóterületek szintterületi átlagértéke

XX. Vágóhíd utcai lakótelep

Szintterületi átlagérték: 0,52

VIII. Szigony utcai lakótelep

Szintterületi átlagérték: 2,12

Kisvárosias telepszerű lakóterületek szintterületi átlagértéke

XIX. Élmunkás lakótelep

Szintterületi átlagérték: 0,41

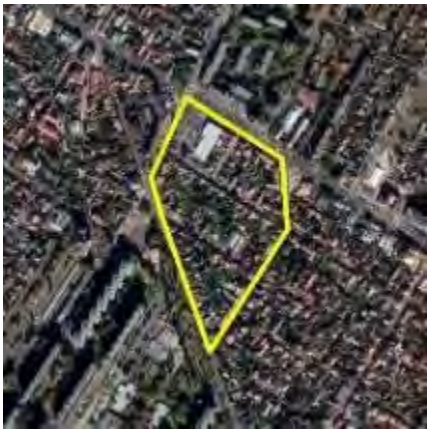
X. Pongrácz úti lakótelep

Szintterületi átlagérték: 1,02

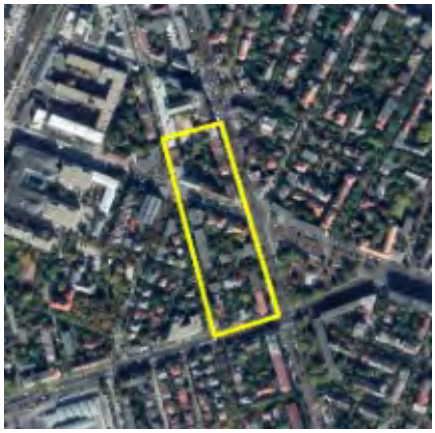
Kisvárosias zártsorú lakóterületek szintterületi átlagértéke

XVIII. Margó Tivadar utcai terület

Szintterületi átlagérték: 0,46

XI. Nagyszőlős utcai zártsorú beépítések

Szintterületi átlagérték: 1,46

Kisvárosias szabadonálló lakóterületek szintterületi átlagértéke

XIV. Álmos vezér útja és környéke

Szintterületi átlagérték: 0,48

XIV. Stefánia út és Ajtósi Dürer sor és környéke

Szintterületi átlagérték: 1,14

Kertvárosias lakóterületek szintterületi átlagértéke

XVII. Rákosliget

Szintterületi átlagérték: 0,21

XX. Pesterzsébet Mártírok útja környéke

Szintterületi átlagérték: 0,60

Hegyvidéki zóna kertvárosias lakóterületeinek szintterületi átlagértéke

II. Törökvész út – Pusztaszeri út környéke

Szintterületi átlagérték: 0,43

II. Pesthidegkút

Szintterületi átlagérték: 0,30

Intézményi és vegyes területek

A vegyes területek közül a történeti városmag adottságai határozzák meg a sűrűség értékeit. Különleges eset a budai vár térsége, egyedi karaktere, a többi városközponti területtől eltérő sűrűség jellemzi. A helyi központok esetén a beépítési sűrűség értéke azért tartozik igen tág keretek közé, mert ide sorolódnak a kisvárosias jellegű történeti központok (pl. Nagytétény, Soroksár) ugyanúgy, mint a városias környezetben meglévő, vagy fejlesztésre kijelölt központok (pl. Újpest).

Az intézményi területek esetében városszerkezeti helyzetük miatt „ingadozik" a sűrűség értéke, így az elővárosi zónában, kertvárosias környezetben értelemszerűen sokkal alacsonyabb paraméterek jellemzőek, mint a város intenzívebben beépített területein.

Városközponti területek szintterületi átlagértéke [Történeti városközpont]

VI. Nyugati tér és környéke

Szintterületi átlagérték: 3,93

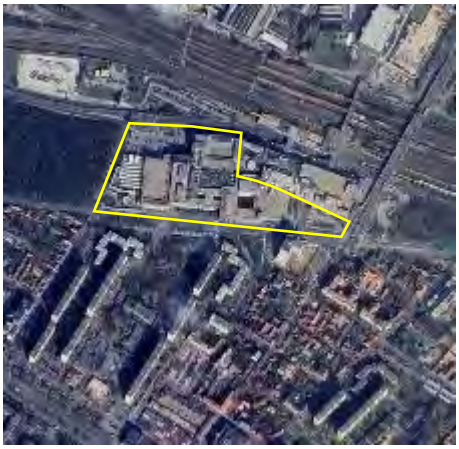
XI. Gellért tér és környéke

Szintterületi átlagérték: 4,42

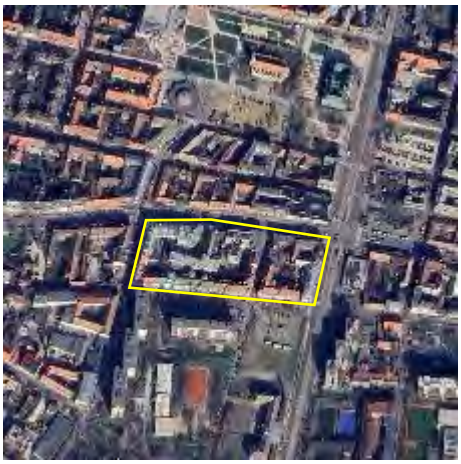
Városközponti területek szintterületi átlagértéke [helyi központok]

XIX. Kőbánya-Kispest intermodális kp (KöKI)

Szintterületi átlagérték: 2,57

IV. Újpest központ

Szintterületi átlagérték: 3,39

Intézményi területek szintterületi átlagértéke [irodaházak]

XI. Info Park West Szerémi út – Budafoki út

Szintterületi átlagérték: 1,64

XIII. Duna Tower (Árpád híd)

Szintterületi átlagérték: 3,62

Gazdasági és különleges területek

A ***gazdasági területek*** esetében konkrét funkciójuk determinálja a beépítési sűrűséget. A lakóterületekbe nem integrált kereskedelem, szolgáltatás jellemzően egyszintes épületekben zajlik, a parkolás felszíni kialakításban biztosított. Hasonló a helyzet a kisebb telephelyek esetében. A gazdasági területek csak kis része intenzívebben hasznosított, ezeken a területeken többszintes iroda- és gyárépületek is megjelennek.

Gazdasági területek szintterületi átlagértéke

VIII. Asztalos Sándor úti telephelyek

Szintterületi átlagérték: 0,7

VIII. GANZ telep

Szintterületi átlagérték: 1,32

A ***különleges területek*** az eltérő kategóriából adódóan különböző beépítési sűrűséggel rendelkeznek, emellett a városszerkezeti elhelyezkedésük és szerepük alapján is eltérnek egymástól.

Különleges területek szintterületi átlagértéke

IX. Lurdy Ház bevásárlóközpont

Szintterületi átlagérték: 2,01

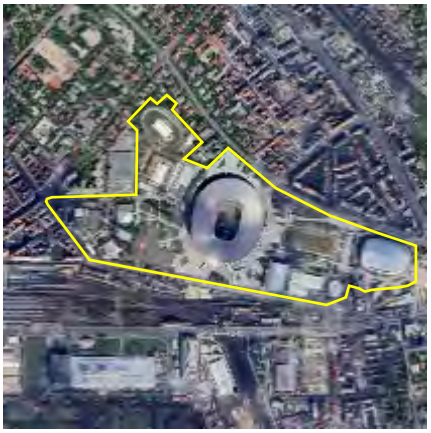
VII. Szent István Egyetem Állatorvostudományi kar

Szintterületi átlagérték: 1,32

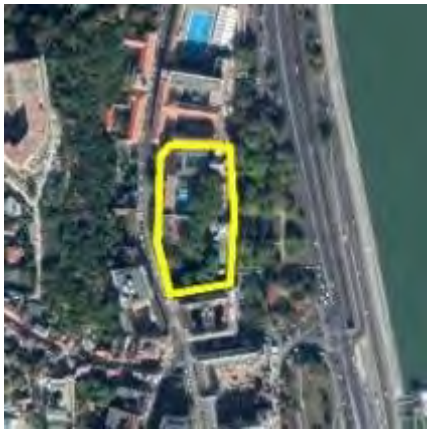
Különleges területek szintterületi átlagértéke

XIV. Istvánmezei út, Stadionok és környéke

Szintterületi átlagérték: 0,70

II. Szent Lukács Gyógyfürdő

Szintterületi átlagérték: 1,02

Különleges területek szintterületi átlagértéke

VIII. Semmelweis Egyetem Nagyvárad tér

Szintterületi átlagérték: 1,55

XXII. Harbor Park logisztikai park - Nagytétény

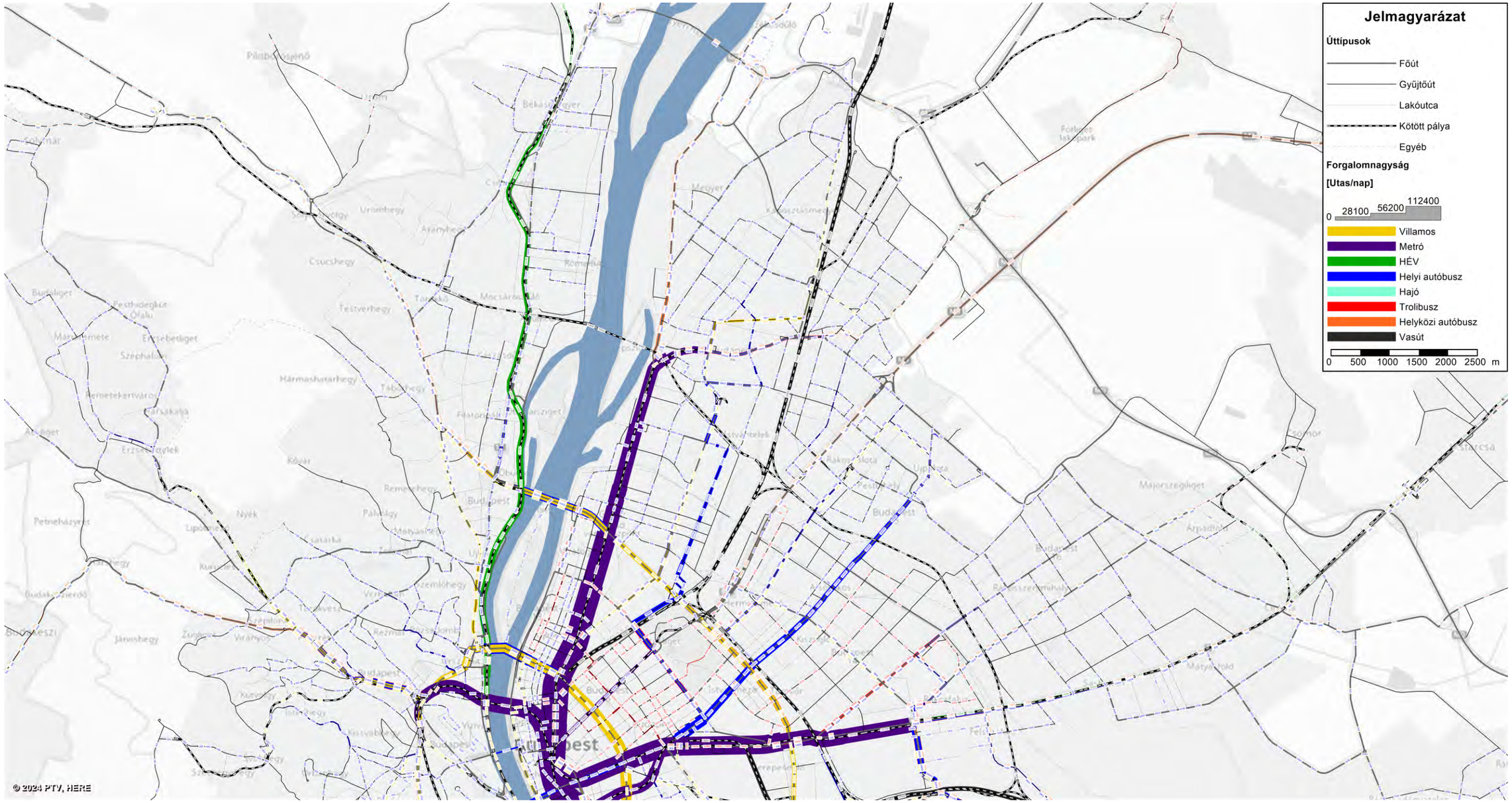

Szintterületi átlagérték: 0,72

M13. Közlekedés

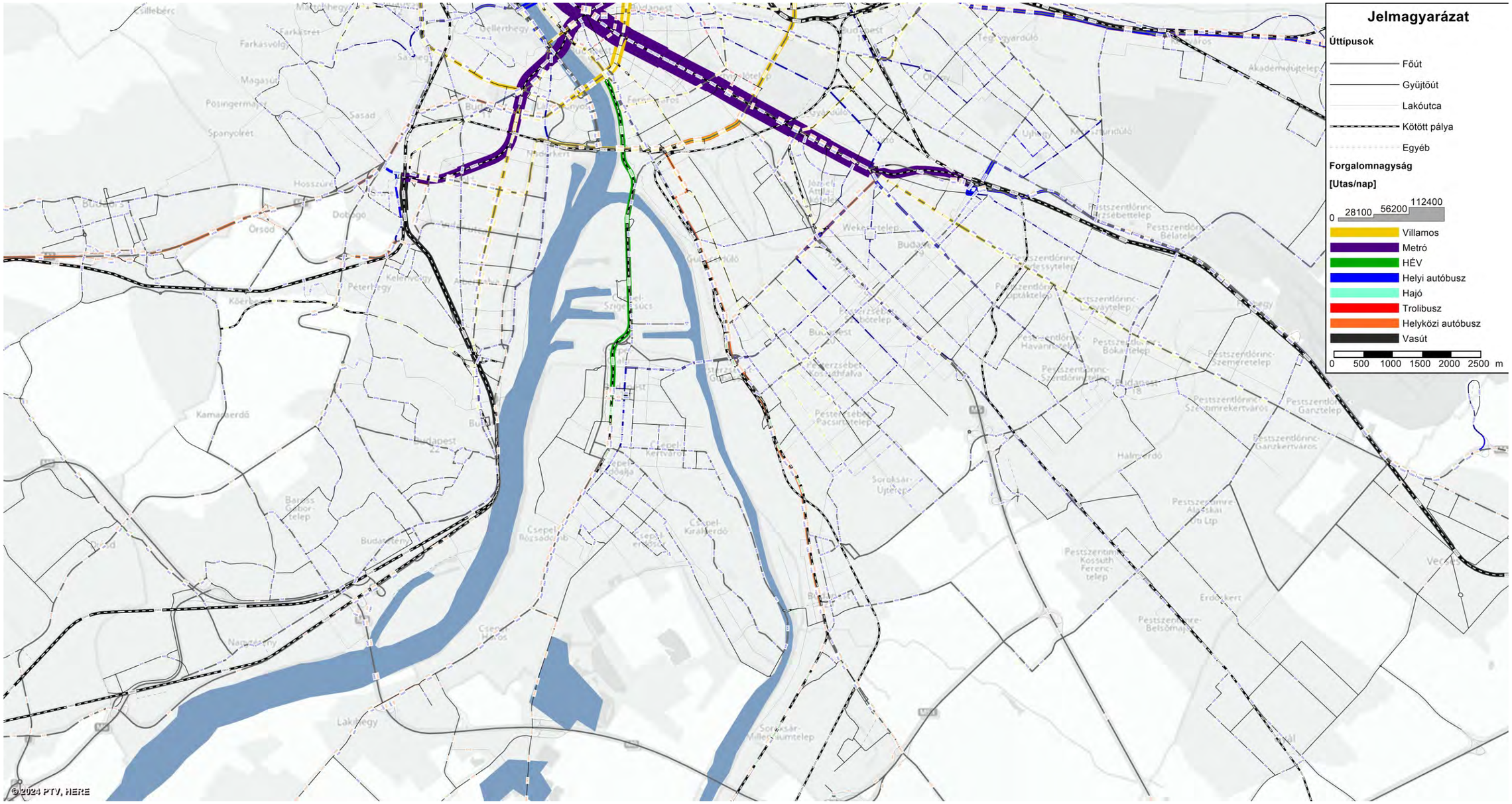
13.1 Észak-Budapest közösségi közlekedési forgalma 2022. évben 808
13.2 Dél-Budapest közösségi közlekedési forgalma 2022. évben 809
13.3 Észak-Budapest személygépjármű forgalma 2022. évben 810
13.4 Dél-Budapest személygépjármű forgalma 2022. évben 811
13.5 Észak-Budapest tehergépjármű forgalma 2022. évben 812
13.6 Dél-Budapest tehergépjármű forgalma 2022. évben 813
13.7 Észak-Budapest kerékpáros forgalma 2022. évben 814
13.8 Dél-Budapest kerékpáros forgalma 2022. évben 815
13.9 Jellemző mintakeresztszelvények 816

13.1 Észak-Budapest közösségi közlekedési forgalma 2022. évben

Budapesti Közlekedési központ EFM modell.

13.2 Dél-Budapest közösségi közlekedési forgalma 2022. évben

Budapesti Közlekedési központ EFM modell.

13.3 Észak-Budapest személygépjármű forgalma 2022. évben

Budapesti Közlekedési központ EFM modell.

13.4 Dél-Budapest személygépjármű forgalma 2022. évben

Budapesti Közlekedési központ EFM modell.

13.5 Észak-Budapest tehergépjármű forgalma 2022. évben

Budapesti Közlekedési központ EFM modell.

13.6 Dél-Budapest tehergépjármű forgalma 2022. évben

Budapesti Közlekedési központ EFM modell.

13.7 Észak-Budapest kerékpáros forgalma 2022. évben

Budapesti Közlekedési központ EFM modell.

13.8 Dél-Budapest kerékpáros forgalma 2022. évben

Budapesti Közlekedési központ EFM modell

13.9 Jellemző mintakeresztszelvények

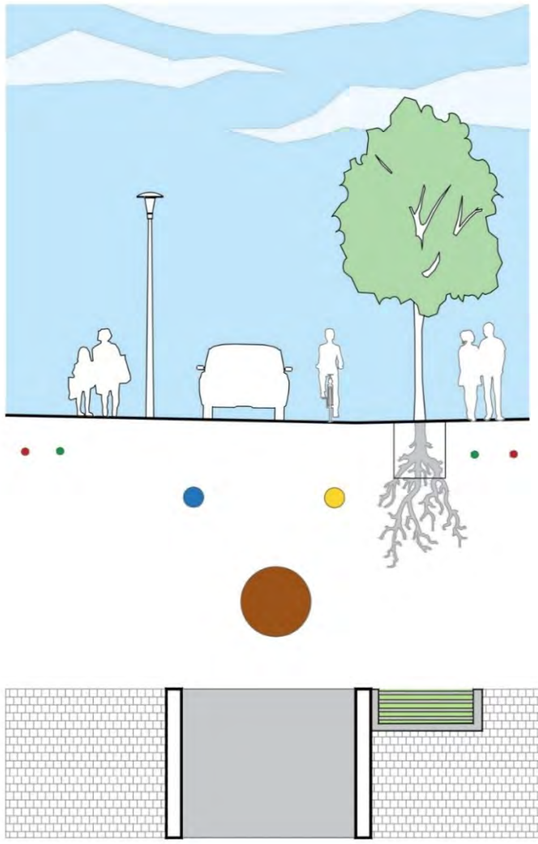
Budapesti Közlekedési Központ:

KÖZTERÜLETEK ÉS KÖZUTAK TERVEZÉSI ÚTMUTATÓJA

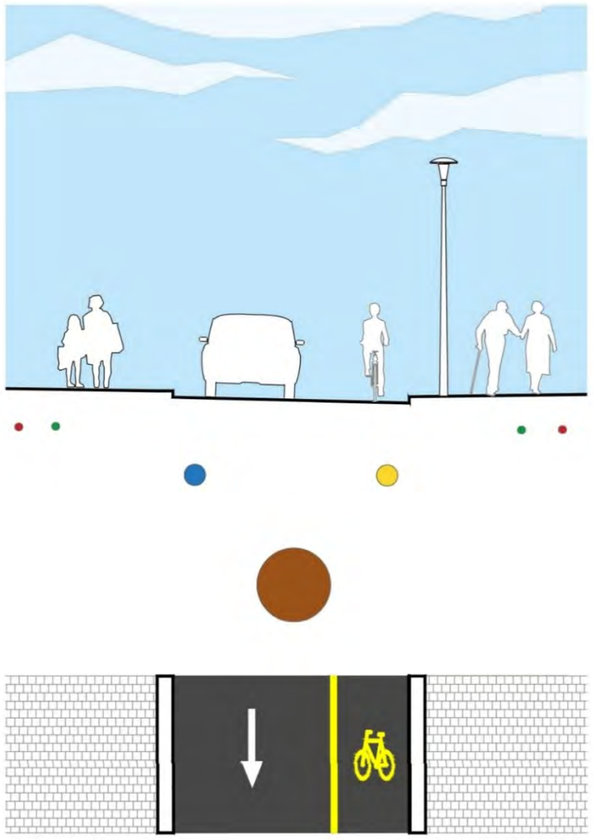
11. Mellékletek

11.1. Egyes közterületi funkciók helyfoglalási elrendezései

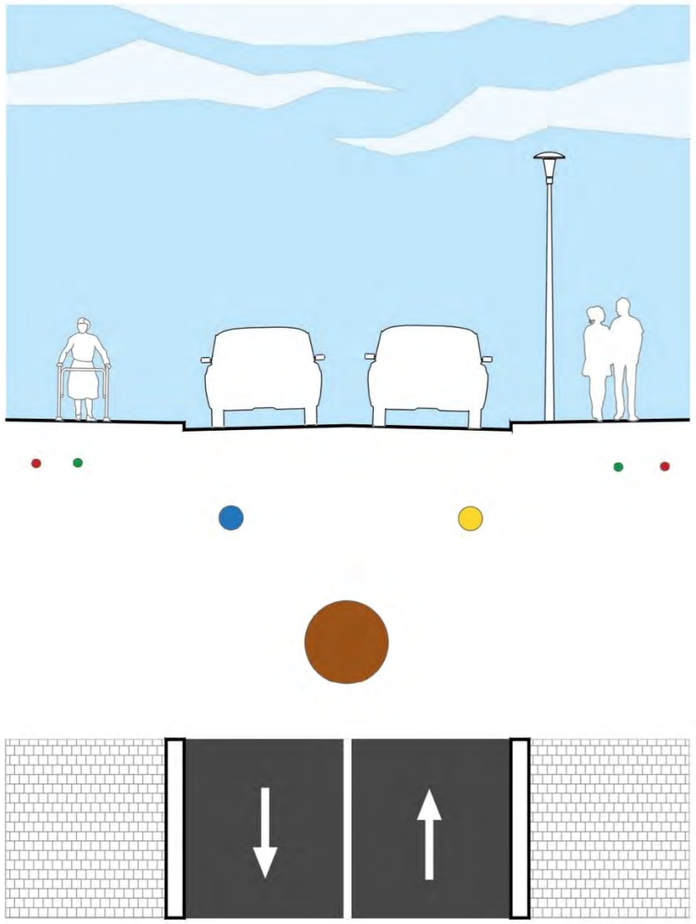
L_IA

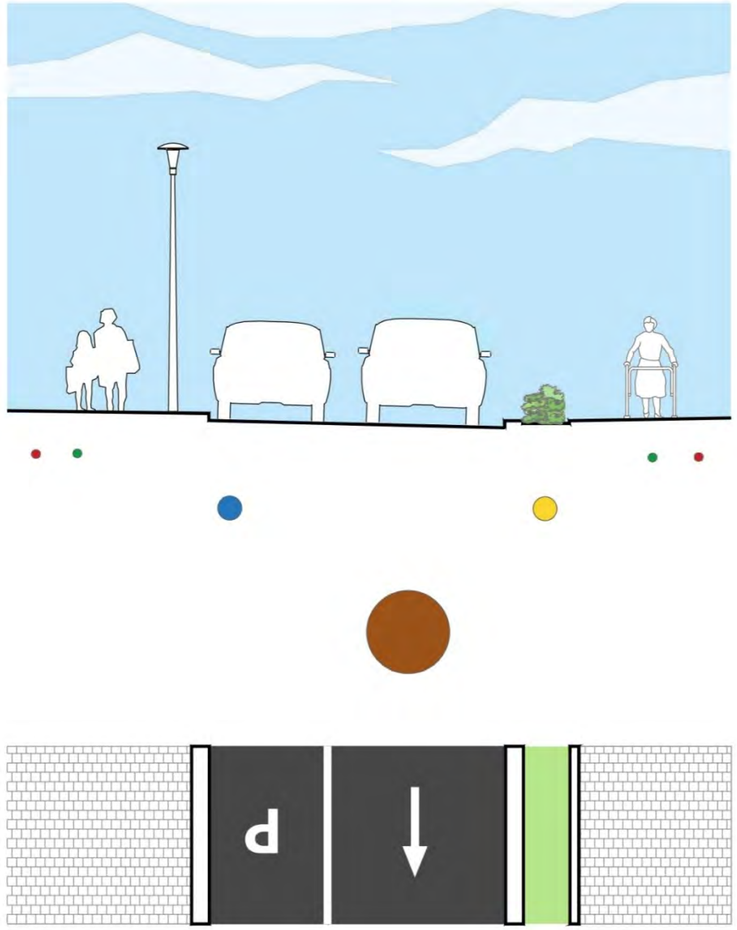
L_1B

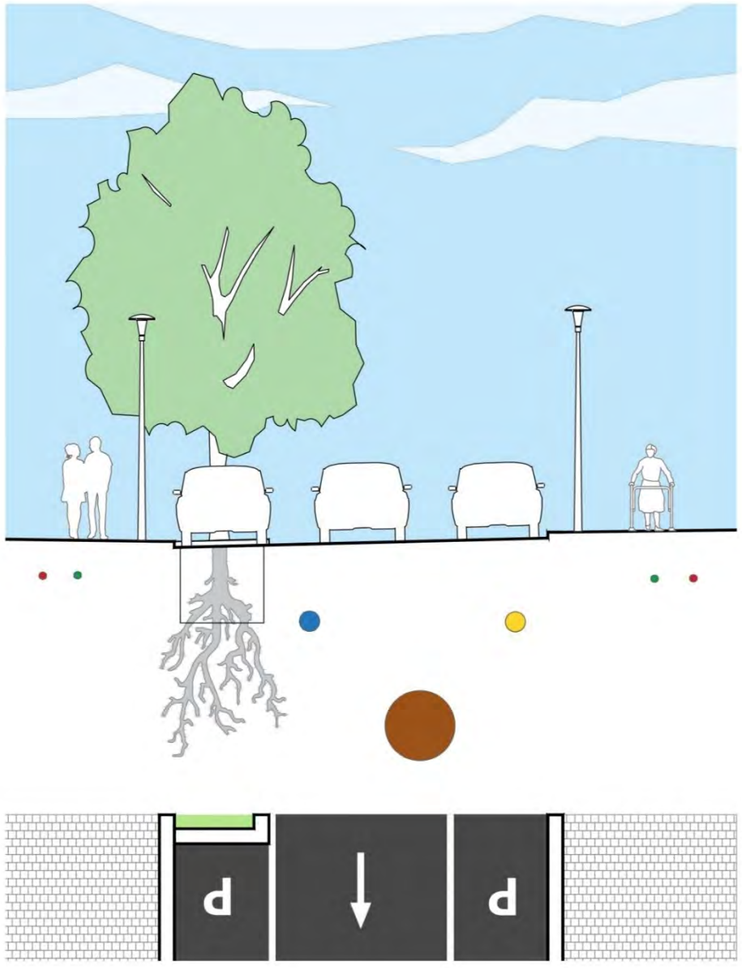
L_1C

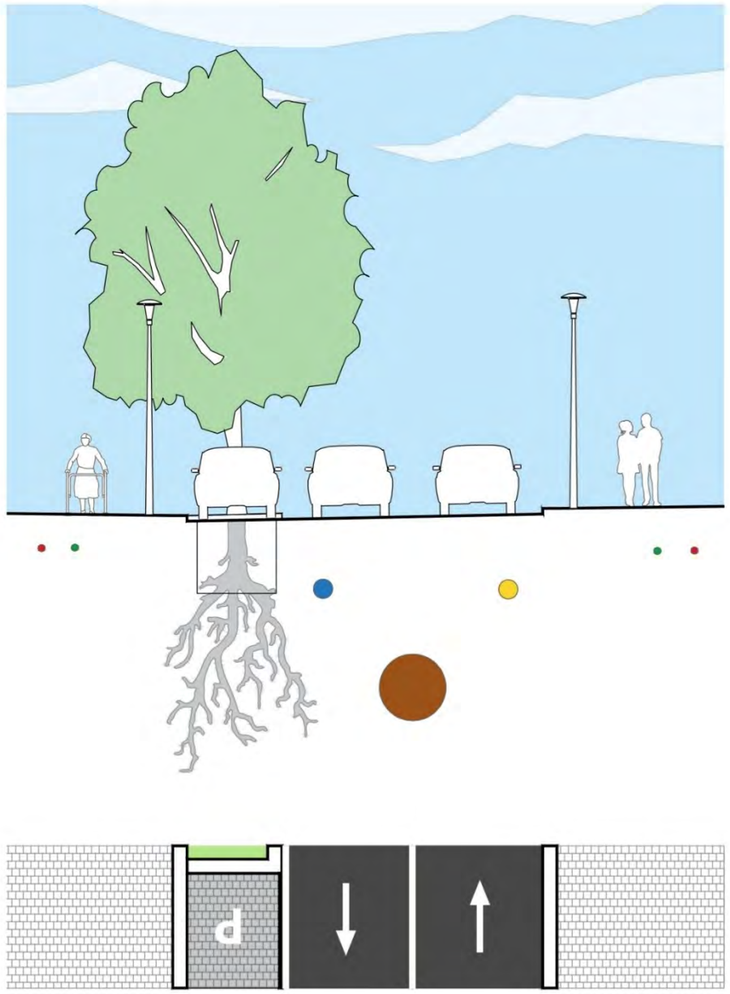
L_2A

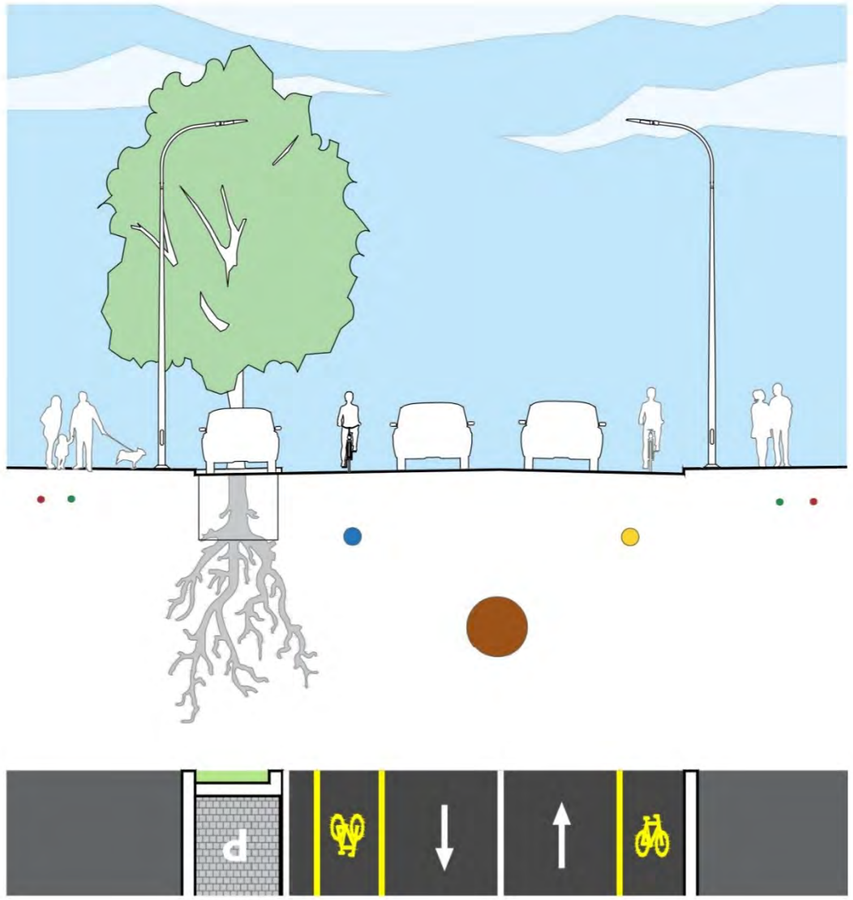
L_3A

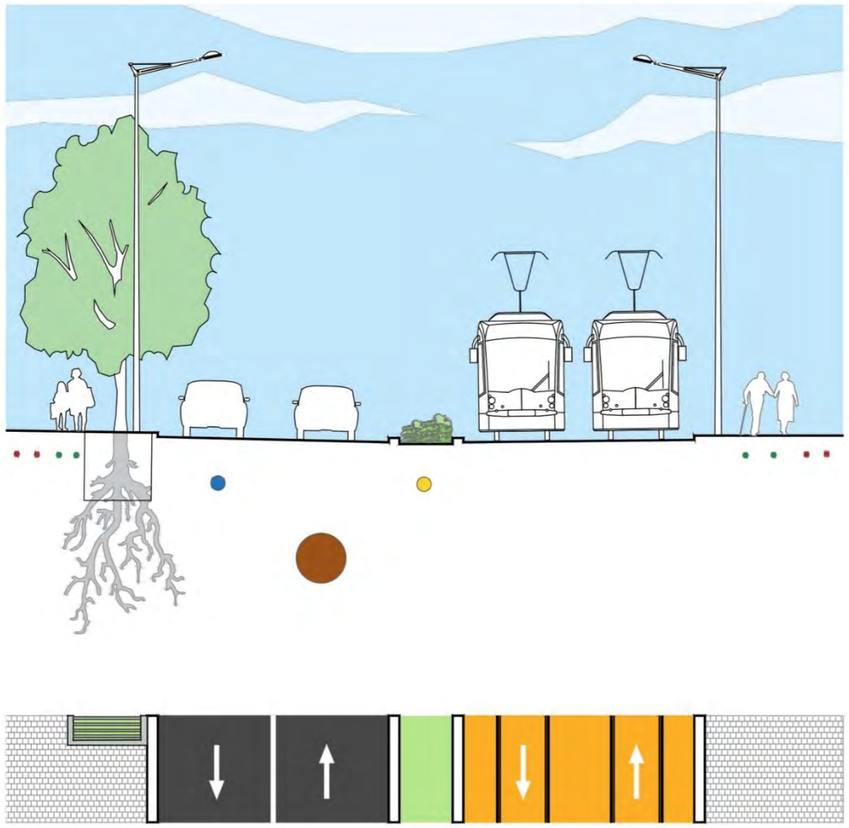
GY_1A

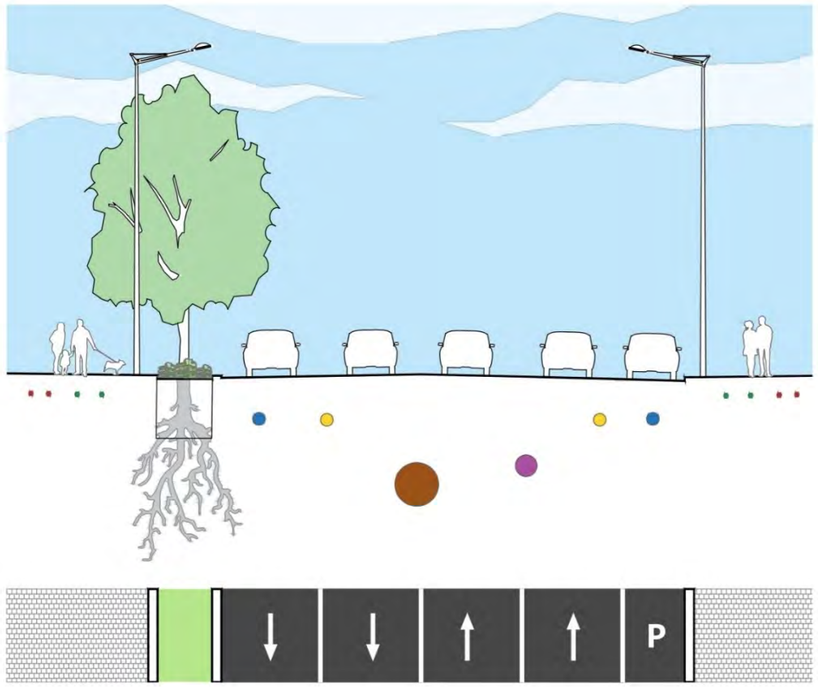
GY_1B

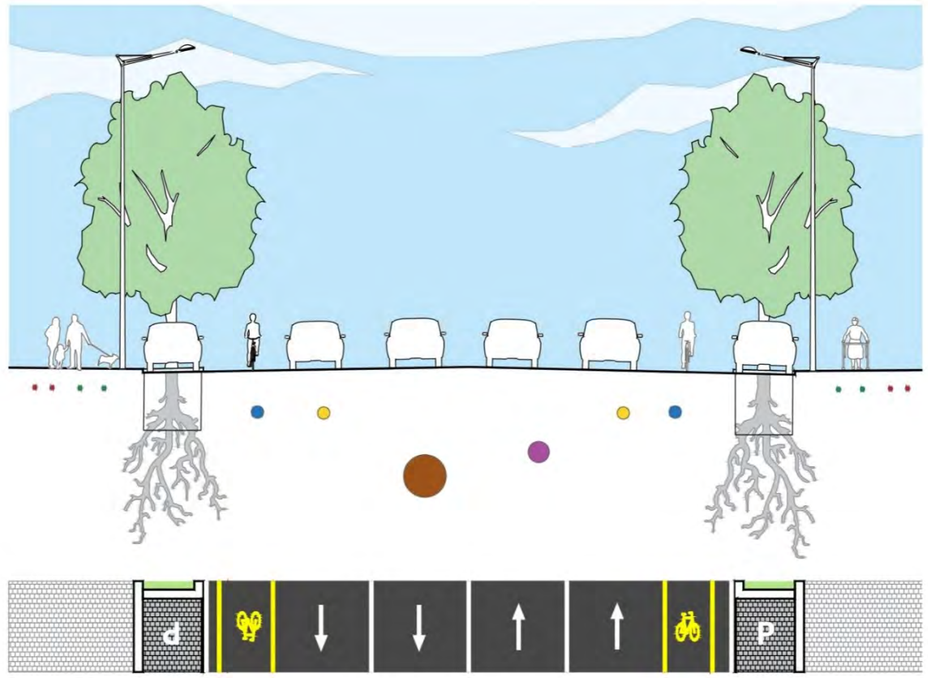
F_1A

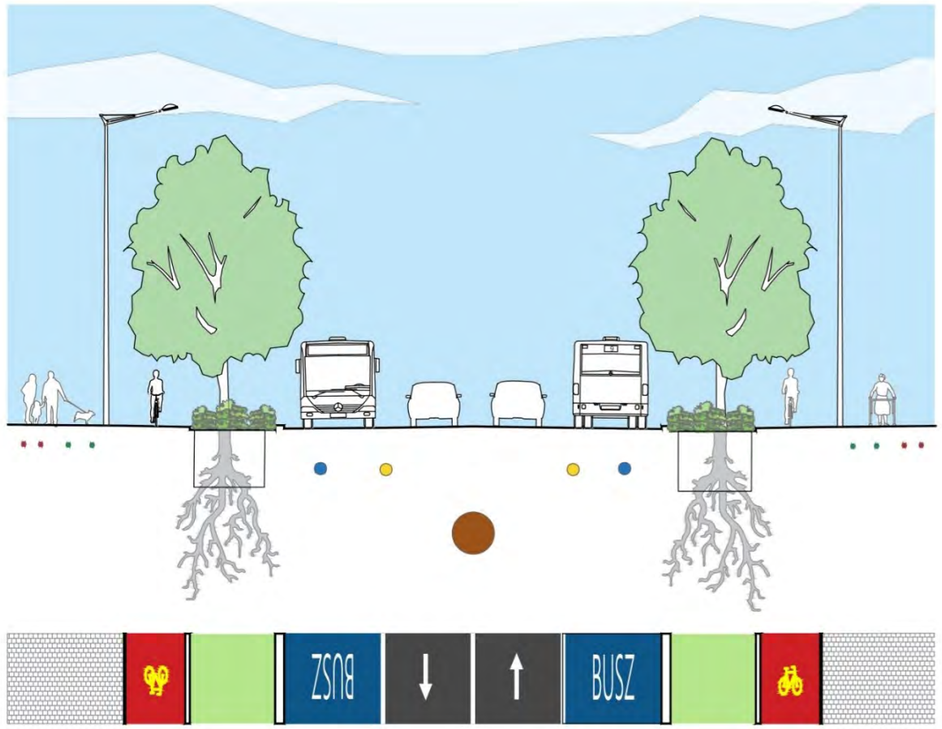
F_1C

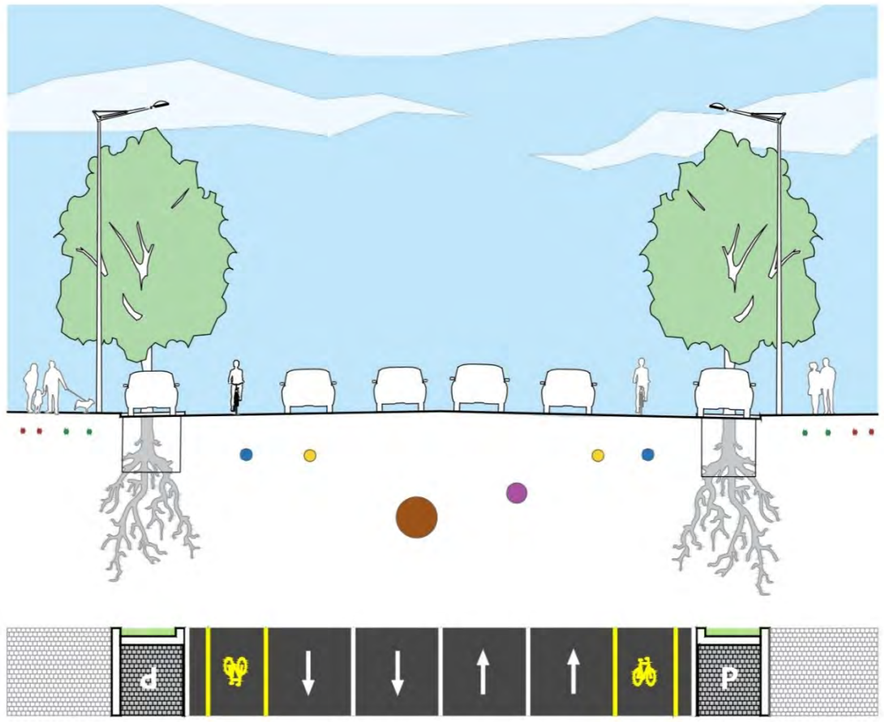
F_2A

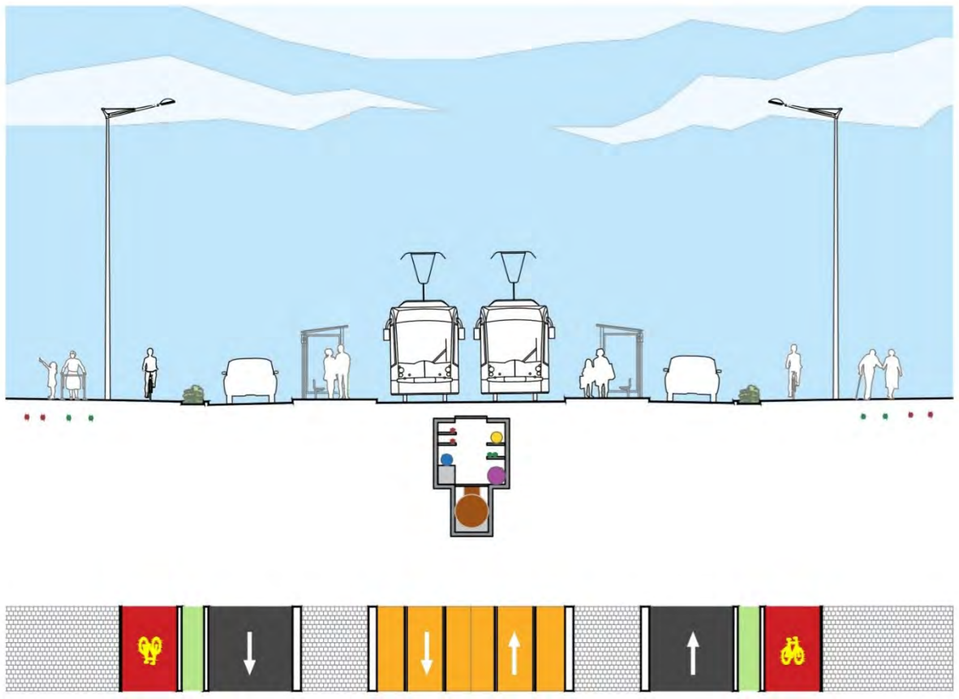
F_3C

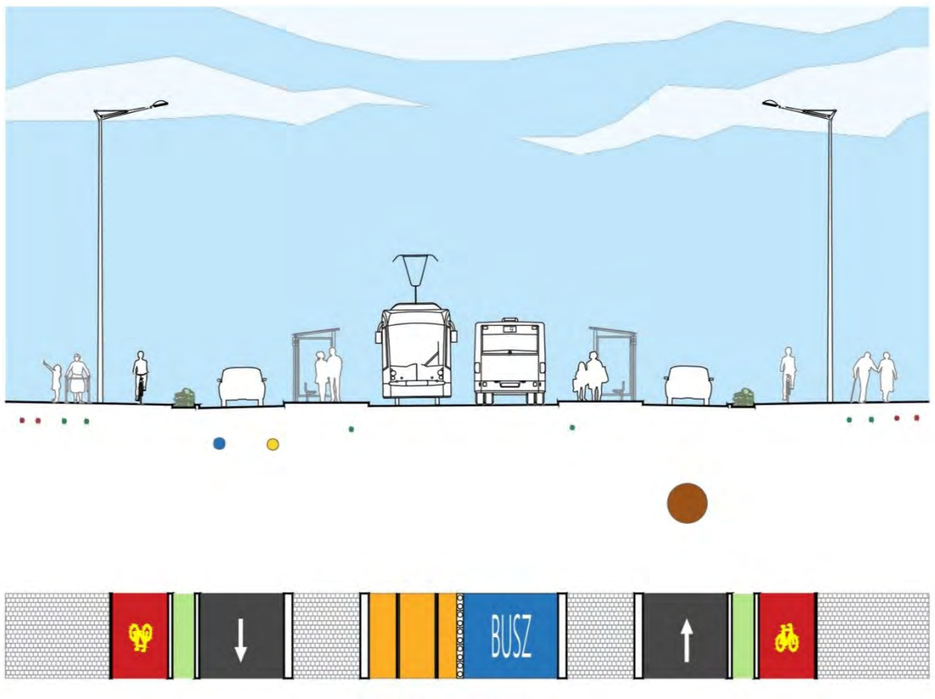
F_4A

F_4B

F_4C

M14. Közművesítés

14. 1. Víziközművek....825
14. 2. Energiaközművek....829
14. 3. Elektronikus hírközlés....835

14.1. Víziközművek

Vízellátás

A főváros vízigényének kielégítését több mint hétszáz, különböző típusú kút biztosítja. A kutak a Szentendrei-sziget északi csúcsától a Csepel-sziget ráckevei határáig húzódnak, összesen mintegy 90 km hosszban.

A déli vízbázisok biztosítják, hogy a főváros hálózata délről is kapjon megfelelő betáplálást. Az itt termelt víz a kedvezőtlenebb szűrési folyamatok miatt vas- és mangántalanítást igényel.

Az északi víztermelő telepek vizét DN 1600–2000-es méretű, alacsony nyomású vezetékek továbbítják a két főtelep gépházaiba (Káposztásmegyeri és Békásmegyeri gépházak). A déli víztermelő telepekről szintén alacsony nyomású vezetékek továbbítják a vizet a Csepeli nagynyomású gépházba.

A központi gépházakból indulnak a DN 800–1600-as méretű főnyomócsövek, melyek az egész ellátott területet sugár, illetve gyűrű irányban hálózzák be, és szállítják a vizet a fogyasztói területre, nyomásfokozó gépházakhoz és tároló medencékhez. A fogyasztók közvetlen ellátása a főnyomó és gerinc hálózatról leágazó elosztóhálózatról (DN 80–300) történik.

A Fővárosi Vízművek Zrt több, a smart technológiát támogató projektben is közreműködik, amelyek közül a legfontosabbak:

- OKOSKLÓR „Az intelligens ivóvíz klórozó rendszer”: Az Inno-Water Zrt., a Fővárosi Vízművek Zrt. és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem együttműködésével létrehozott projekt célja olyan intelligens klórozó berendezés és hálózat üzemeltetési rendszer létrehozása, amely csökkenti a klórozás során keletkező fertőtlenítési melléktermékekkel járó közegészségügyi kockázatokat az ivóvízben, illetve optimalizálja a hálózatban jelen lévő aktív klór koncentrációt. Ez utóbbival jelentős üzemeltetési költségmegtakarítás érhető el. A klórozási pontok és dózisok optimális szabályozásával lehetővé válik a szolgáltatott ivóvíz íz-érzékszervi tulajdonságainak jelentős javítása, és ezzel a csapvíz attraktívvá tétele a lakosság számára. Ennek megvalósításához új módszertant és klórozási rendszerkoncepciót fejlesztenek, tesztelnek.
- SmartMet: A projekt célja olyan okos mérők kifejlesztése, amely európai szabványosításra törekszik, megoldva ezzel azokat a műszaki és gazdasági problémákat, melyek az okos mérés elterjedését a víz-szolgáltatásban gátolták.
- AquaNES: A vízgazdálkodási és a víztisztítási folyamatok innovációjának támogatása természetes és mesterséges víztisztítási technológiák együtt használatának optimalizációjával.
- MIRTUSZ2020 projekt a Társaság stratégiájában megfogalmazott Water 4.0 mentén jelöl ki olyan célokat, mint a gép- gép kommunikáció, automatizáció és IoT technológia bevezetése. A projekt megvalósításával a Fővárosi Vízművek csúcstechnológiákat vezet be, mely során előrelépés lesz a munkairányítás gyorsítása, csőtörések esetén a gyors hálózatzárás és a berendezések karbantartásának automatikus ütemezése területén.
- SMART- távleolvasási rendszer: az ügyfélszolgálaton üzemelő rendszer, amelyre már több mint 10.000 lakás van bekötve.
- OTThon plusz mobil alkalmazás: elsősorban a lakosság számára lett kifejlesztve, melyen keresztül online megtörténhet pl. a mérőállás diktálás.

Szennyvízelvezetés és -kezelés

A hálózat kiépítése még az 1800-as években megkezdődött, mely csatornák az összegyűjtött vizeket még a Dunába vezették. A hálózat bővülésével szivattyútelepek biztosították a Duna vízállásától független vízbevezetést. 1955-től az óriási iparosodás következtében a korábban háztartási jellegű szennyvíz, döntően ipari eredetűvé változott. Ez fokozott veszélyt jelentett a Duna vízminőségére. Budapest első biológiai tisztítást végző műve, a Dél-pesti telep 1955–1966 között épült. Az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep első üteme 1985-ben készült el. A Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep 2010-ben kezdte meg üzemszerű működését. A létesítmény kezeli egyfelől a Kelenföldi átemelőtelepről a Duna alatti átvezetésen érkező, másfelől a Ferencvárosi átemelőtelepről a Ráckevei–Soroksári-Duna-ág alatt érkező, harmadrészt pedig a Vas Gereben utcai átemelő felől érkező szennyvizeket. A telep átlagos biológiai tisztítási kapacitása 350.000 m3/nap, de csúcsüzemben 525.000 m^3/nap biológiai tisztítási kapacitásra is képes. Üzemeltetője a 2013. június 1-től kezdődően már a Fővárosi Vízművek Zrt.

A korábban tisztítatlanul a folyóba kerülő szennyvizek mennyiségét a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep átlagos 350 ezer m^3/nap-os kapacitásával teljes mértékben lefedi, azonban ennek kihasználásához a még csatornázatlan területek, valamint dél budai vizeinek a hálózathoz történő kapcsolására volt szükség.

VÍZELLÁTÁST SZOLGÁLÓ NYOMÁSZÓNÁK, GÉPHÁZAK, TÁROZÓMEDENCÉK, VÍZTORNYOK

BUDAPEST

PILISBOROSJENŐ
ÜRÖM
SOLYMÁR
REMETESZOLOS
FÓT
MOGYORÓD
CSÖMÖR
KEREPES
KISTARCSA
NAGYTARCSA
DIÓSD
TÖRÖKBÁLINT
BIATORBÁGY
ECSER
VECSÉS
ÜLLŐ
BUDAÖRS
GYÁL
SZIGETSZENTMIKLÓS
HALÁSZTELEK
DUNAHARASZTI
FELSŐPAKONY

Jelmagyarázat:

- Víztorony
- Medence
- Gépház
- 1 sz. Budai alap zónna
- 2 sz. Árpádligeti zóna
- 3 sz. Testvérhegy I. zóna
- 4 sz. Szépvölgyi zóna
- 5 sz. Csatárka zóna
- 6 sz. Ruthén zóna
- 7 sz. Felsőjózsefhegyi zóna
- 8 sz. Vári zóna
- 9 sz. Lipóti zóna
- 10 sz. Pesthidegkút zóna
- 11 sz. Fenyőgyöngye zóna
- 12 sz. Szépjuhászné zóna
- 13 sz. Szabadsághegyi felső zóna
- 14 sz. Szabadsághegyi torony zóna
- 15 sz. Szabadsághegyi alsó zóna
- 16 sz. Diana zóna
- 17 sz. Sashegyi zóna
- 18 sz. Irhás árok zóna
- 19 sz. Dayka Gábor zóna
- 20 sz. Pesti alap zóna
- 21 sz. Budafoki alsó zóna
- 22 sz. Budafoki felső zóna
- 23 sz. Keletpesti felső zóna
- 24 sz. Rákoshegyi zóna
- 25 sz. Rákoscsabai zóna
- 26 sz. Rákoskerti zóna
- 27 sz. Mátyásföldi zóna
- 28 sz. Rákoskerti felső zóna
- 29 sz. Mikes zóna
- 30 sz. Jánoshegyi zóna
- 31 sz. Hármashatárhegyi zóna
- 33 sz. Ilonatelepi zóna
- 34 sz. Adyligeti zóna
- 35 sz. Rókahegyi zóna
- 36 sz. Irhásárok felső zóna
- 38 sz.Diótörő zóna
- 41 sz. Mézeskalács zóna
- 42 sz. Zápor zóna
- 43 sz. Hadak zóna
- 44 sz. Újpesti zóna
- 45 sz. Újpalotai zóna
- 46 sz. Csáktornya zóna
- 47 sz. Üteg zóna
- 48 sz. Hungária körút zóna
- 49. sz. Énekes zóna
- 51 sz. Kálvária tér zóna
- 52 sz. Mádi zóna
- 53 sz. Sibirk Miklós zóna
- 54 sz. József Attila lakótelep zóna
- 56 sz. Széchenyi zóna
- 58 sz. Vécsey zóna
- 59 sz. Árpád zóna
- 60 sz. Testvérhegyi II. zóna
- 64 sz. Mihálkovics zóna
- 65 sz. Budaörs, Széchenyi zóna
- 68 sz. Alsóteleki zóna
- 69 sz. Vidám zóna
- 70 sz. Gazdagréti zóna
- 82 sz. Fejér Lipót zóna
- 83 sz. Füredi zóna
- 86 sz. Hadak zóna
- 87 sz. Gúla alsó zóna
- 88 sz. Gúla felső zóna
- 89 sz. Budaörs, Széchenyi felső zóna
- 90 sz. Sashegyi felső zóna
- 101 sz. Harsánylejtő I. zóna
- 102 sz. Harsánylejtő II. zóna
- 103 sz. Harsánylejtő III. zóna

BUDAPEST

M=1:100 000

FELSZÍNI VIZEK

BUDAPEST

Jelmagyarázat:

- Felszíni vízfolyás
- Zárt szelvényű vízelvezetés
- Tó, állóvíz

PILISBOROSJENŐ
SOLYMÁR
ÜRÖM
REMETESZOLOS
FÓT
MOGYORÓD
CSÖMÖR
KERESPES
KISTARCSA
NAGYTARCSA
DIÓSD
TÖRÖKBÁLINT
BIATORBÁGY
DUNAHARASZTI
HALÁSZTELEK
SZIGETSZENTMIKLÓS
GYÁL
BUDAÖRS
ECSER
VECSÉS
ÜLLŐ
FELSŐPAKONY

Aranyhegyi-patak
Üröm árok
Kőbánya úti árok
Barát-patak
Téglagyári-árok
Mogyoródi-patak
Hegyi-árok
Péterhegyi árok
Csillaghegyi-árok
Pusztakúti árok
Üröm úti árok
Szilas-patak
Csömör-patak
Béne árok
Rókahegyi árok
Sheffer árok
Viharhegyi árok
Hidegkúti árok
Pomázi u.-i árok
Gazda úti árok
Testvérhegyi árok
Laboc árok
Bécsi úti árok
Remetehegyi árok
Táborhegyi árok
Rákos-patak
Tégla utcai árok
Szépvölgyi úti árok
Kis Ördög árok
Ördög árok
Diós árok
Denever u.-i árok
Pinty-Bürök árok
Németvölgyi u.-i árok
Edvi Illés u.-i árok
Irhás árok
Határ árok
Ormezei árok
Sasadi árok
Beregszászi út-i árok
Spanyolréti árok
Hosszúréti-patak
Péter-Pál u.-i árok
Diós árok
Sósmocsár árok 1.ág
Illatos út árok
2.ág
3.ág
4.ág
5.ág
6.ág
7.ág
7d.ág
8.ág
9.ág
7c.ág
10.ág
Gyáli patak 1.ág
1.főcsatorna (Gyáli-patak)
13.csatorna
21.csatorna
2.főcsatorna
172.csatorna
Halas-patak
Caprera patak
Zúgó patak
Naplás-tó
Mátyásföldi patak
Malom árok

BUDAPEST

M=1:100 000

14.2. Energiaközművek

Energiagazdálkodás és energiaellátás

Budapest ellátásában résztvevő 132kV/KöF alállomások (ELMŰ Hálózati Kft.)

Alállomás	Feszültség	Beépített teljesítmény	Igénybevehető teljesítmény
	[kV]	[MVA]	[MVA]
Albertfalva	220/132/11	2x40	40
Angyalföld	132/11	3x40	80
Békásmegyer	132/11	2x25	25
Budaközép	132/11	2x63	63
Csarnoktér	132/11	3x40	80
Csepel Észak	132/11	2x63	63
Csepel	132/11	2x40	40
Erzsébetváros	132/11	2x63	63
Káposztásmegyer	132/11	2x63	63
Katona	132/11	3x40	80
Kaszásdűlő	132/11	3x40	80
Kelenföld	132/11	2x63	63
Kispest	132/11	2x40	40
Kőbánya	132/11	2x40	40
Kőtér	132/11	2x63	63
Laczkovich	132/11	1x31,5	31,5
Lágymányos	132/11	2x40	40
Mátyásföld	132/22	2x25	25
Népliget	132/11	2x63+1x32	95
Őrmező	132/11	2x31,5	63
Pesterzsébet	132/11	3x40	80
Pestlőrinc	132/11	3x40+1x24	104

Alállomás	Feszültség	Beépített teljesítmény	Igénybevehető teljesítmény
	[kV]	[MVA]	[MVA]
Rákosfalva	132/11	2x63	63
Rákoskeresztúr	132/22	105	65
Rózsakert	132/11	2x25	25
Solymár	132/22	2x40	40
Soroksár	132/22	3x40	80
Újpest	132/11	2x40	40
Vérmező	132/11	2x31,5	31,5
Virányos	132/11	2x63	63
Városliget	132/11	3x31,5	63
Zugló	220/132/11	3x40	80

Budapesti engedélyköteles kiserőművek adatai, 2023 (MEKH)

Név	Telephely	MW	Energiahordozó
BKM Nonprofit Zrt. (Fővárosi Hulladékhasznosító Mű)	1151 Budapest, Mélyfúró u. 10-12.	27,3	települési szilárd hulladék
CHP-ERŐMŰ Energetikai, Beruházó és Szolgáltató Kft. (Újpalotai gázmotoros kiserőmű)	1158 Budapest, Késmárk u. 2-4.	23,2	földgáz, CHP
ALTEO-Therm Kft. (Füredi úti gázmotoros kiserőmű)	1144 Budapest Füredi út 53-63.	18,18	földgáz, CHP
Kőbányahő Távhőtermelő- és szolgáltató Kft.	1107 Budapest Fertő u.2.	10,416	földgáz, CHP
Energiabörze Power Kft. (Kelenföldi gázturbinás kiserőmű)	1117 Budapest Budafoki u. 52	10,5	földgáz, CHP
Greenergy-Power Kft.	Budapest XVII. Ker. Gyökér u. 22.	7,882	földgáz, CHP

Név	Telephely	MW	Energiahordozó
(Rákoskeresztúri kiserőmű)			
BKM Nonprofit Zrt. (Lakatos úti kiserőmű)	1184 Budapest, Lakatos út 44/b.	3,876	földgáz, CHP
CEMINVEST Kft. (IX. Kén utca 8. napelemes kiserőmű)	1097 Budapest, IX. Kén utca 8. (38187/1. hrsz.)	0,975	nap
BKM Nonprofit Zrt. (Mogyoródi úti kiserőmű)	1149 Budapest, Mogyoródi út 41.	1,364	földgáz, CHP
BKM Nonprofit Zrt. (Tatai úti kiserőmű)	1142 Budapest, Tatai u. 95.	3,876	földgáz, CHP
Auchan Magyarország Kft. (Óbuda 19365/6 Napelemes Kiserőmű)	1033 Budapest 19365/6 hrsz.	0,76	nap
BKM Nonprofit Zrt. (Rózsakert gázmotoros blokkfűtőerőmű)	1223 Budapest, Rákóczi F. u. 15.	1,600	földgáz, CHP
ENER-G Energia Technológia Zrt. (Jahn Ferenc Kórház gázmotoros kiserőmű)	1204 Budapest, Köves út 1.	1,065	földgáz, CHP
Kiserőmű Kft. (Szent László kórház gázmotoros kiserőmű)	1097 Budapest, Gyáli út 5-7.	3,634	földgáz, CHP
Közép-Duna-völgyi Vízügyi Ig. (Kvassay Vízerőmű)	1095 Budapest, Kvassay Jenő út 1.	2,000	víz
Windirect Kft. (Krisztina krt-i gázmotoros kiserőmű)	1013 Budapest, Krisztina krt. 55.	2,060	földgáz, CHP
Greenergy-Power Kft. (OORI gázmotoros kiserőmű)	1121 Budapest, Szanatórium u. 19.	1,064	földgáz, CHP

Név	Telephely	MW	Energiahordozó
Greenergy-Power Kft. (Szent Imre Kórház gázmotoros kiserőmű)	1042 Budapest, Liszt Ferenc utca 12-14.	1,820	földgáz, CHP
Mederg Kft. (OBSI gázmotoros kiserőmű)	1081 Budapest, Fiumei út 17.	1,063	földgáz, CHP
Készenléti Rendőrség (Teve utcai gázmotoros kiserőmű)	1139 Budapest, Teve u. 4-6.	1,560	földgáz, CHP
Greenergy-Power Kft. (GEBP gázmotoros kiserőmű)	1044 Budapest Váci út 77. (GE területén)	3,041	földgáz, CHP
Greenergy-Power Kft. (Rózsakert Bevásárlóközpont gázmotoros kiserőmű)	1026 Budapest, Gábor Áron u. 74-76.	1,416	földgáz, CHP
E.ON Energiatermelő Kft. (MOM Park Gázmotoros Kiserőmű)	1123 Budapest, Alkotás utca 53.	1,065	földgáz, CHP
Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.	1044 Budapest, Tímár u. 1.	3,040	szennyvíz (folyékony hulladék)
Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.	1238 Budapest, Meddőhányó u. 1.	2,660	szennyvíz (biogáz)
Fővárosi Vízművek Zrt.	1211 Budapest Nagy Duna sor 2.	4,245	szennyvíz (biogáz)
GM POWER Kft. (Csepel Gázmotoros Kiserőmű I.)	1211 Budapest, Hőerőmű utca 3.	5,477	földgáz, CHP
Engine Power Kft. (Csepel Gázmotoros Kiserőmű II.)	1211 Budapest, Hőerőmű utca 3.	5,236	földgáz, CHP
Összesen:		150,375	

Budapest ellátásban részt vevő gázátadó állomások (FGSZ Zrt.)

Gázátadó állomások	Kapacitás (m^3/h)
Budaörs	8 000
Budatétény 1	35 000
Százhalombatta I-5-1 (DHE)	41 000
Budaörs+Budatétény 1+Szazhalombatta I-5- (DHE)	**84 000**
Budatétény 2	72 000
Csepel 1-1	20 000
Hárshegy	60 000
Ikarusz 1	70 000
Ikarusz 2	270 000
Kőbánya 1	65 000
Rákospalota 1	200 000
Solymárvölgy 1-1	40 000
Soroksár 1-1	143 000
Százhalombatta I-4 (DHE)	170 000
Szentendre 1	100 000
Budapest	**1 210 000**
Csepel 1-2	32 000
Csepel 2	100 000
Csepel 1-2+2	**132 000**
Kőbánya 2	25 000
Rákospalota 2	26 000
Pilisvörösvár	23 000
Solymárvölgy 1-2	10 000
Pilisvörösvár+Solymárvölgy 1-2	**33 000**
Solymárvölgy 2	19 000
Soroksár 1-2	**10 000**
Vecsés 1*	**7 000**

Megjegyzés:
A pirossal jelölt gázátadó állomások nem Budapest területén helyezkednek el, de részt vesznek a főváros gázellátásában.

Távhőtermelő engedélyesek Budapesten, 2023. december (MEKH)

Név
Budapesti Erőmű Zrt.
Greenenergy-Power Kft. (jogelődök: GREEN-R Zrt., Callis-R Energetika Zrt.)
MVM Balance Zrt. (jogelőd: MVM GTER Zrt., MVM Észak-Budai Fűtőerőmű Kft.)
BKM Nonprofit Zrt. (jogelőd: FŐTÁV Nonprofit Zrt., FŐTÁV Zrt.)
Energiabörze Power Kft. (jogelőd: BE-Optimum Kft.)
Alpiq Csepel Kft.

Távhőszolgáltatói engedélyesek Budapesten, 2023. december (MEKH)

Név
BKM Nonprofit Zrt.
Csepeli Erőmű Kft. (korábban: Alpiq Csepeli Erőmű Korlátolt Felelősségű Társaság)
GM Kőérberek Kft.
VEOLIA Energia Magyarország Zrt. (korábban: Dalkia Energia Energiaszolgáltató Zrt.)

14.3. Elektronikus hírközlés

Főközpontok, kihelyezett fokozatok adatai (Magyar Telekom Nyrt.)

S.sz.	Név	Típus	IRSZ	TELEPÜLÉS	CÍM
1	Zugliget AXE	AXE HOST	1021	Budapest	Hűvösvölgyi út 8
2	Bimbó RSS	EWSD kihelyezett fokozat	1022	Budapest	Bimbó út 33
3	Pusztaszeri RSS	EWSD kihelyezett fokozat	1025	Budapest	Pusztaszeri út 67
4	Sarolta RSS	EWSD kihelyezett fokozat	1025	Budapest	Sarolta utca 11
5	Pesthidegkút AXE	AXE kihelyezett fokozat	1028	Budapest	Máriaremetei út 78
6	Óbuda AXE	AXE HOST	1032	Budapest	Kiscelli utca 7
7	Békásmegyer 2 RSS	AXE kihelyezett fokozat	1039	Budapest	Kabar utca 13
8	BP Újpest	EWSD HOST	1041	Budapest	Mády Lajos utca 4
9	BP Belváros	AXE HOST	1052	Budapest	Petőfi Sándor utca 17
10	BP Teréz	AXE HOST	1065	Budapest	Nagymező utca 54
11	BP Erzsébet	EWSD HOST	1073	Budapest	Dob utca 76
12	Nemzetközi 1	AXE HOST	1082	Budapest	Horváth Mihály tér 17
13	BP István	EWSD HOST	1094	Budapest	Páva utca 8
14	BP Ferenc	EWSD HOST	1098	Budapest	Távíró utca 3
15	Hungária 3.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1101	Budapest	Hungária körút 5
16	Hungexpo 4.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1101	Budapest	Albertirsai út 10
17	BP Kőbánya AXE HOST	AXE HOST	1103	Budapest	Kőér utca 17
18	Dorogi 6.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1106	Budapest	Váltó utca 34
19	Gépmadár 5.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1106	Budapest	Gépmadár utca 8
20	Városszéli 7.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1106	Budapest	Szellőrózsa utca 1
21	Bihari 2.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1107	Budapest	Bihari utca 15
22	Száva 11.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1107	Budapest	Száva utca 3
23	Harmat 10.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1108	Budapest	Harmat utca 200
24	Maglódi 8.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1108	Budapest	Maglódi út 127
25	Újhegyi 9.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1108	Budapest	Újhegyi sétány 12
26	Farkasrét RSS	AXE kihelyezett fokozat	1112	Budapest	Törökbálinti út 8
27	Őrmező RSS	AXE kihelyezett fokozat	1112	Budapest	Csárda utca 2
28	Sashegy RSS	AXE kihelyezett fokozat	1112	Budapest	Apahida utca 12
29	BP Lágymányos EWSD	EWSD HOST	1114	Budapest	Vásárhelyi Pál utca 4

S.sz.	Név	Típus	IRSZ	TELEPÜLÉS	CÍM
30	BP Kelenföld AXE	AXE HOST	1117	Budapest	Fehérvári út 70
31	BP Szekunder 2	EWSD HOST	1117	Budapest	Fehérvári út 68
32	BP Gazdagrét EXE	AXE HOST	1118	Budapest	Nagyszeben út 24
33	Albertfalva RSS	AXE kihelyezett fokozat	1119	Budapest	Andor köz 12
34	BP Krisztina EWSD	EWSD HOST	1122	Budapest	Krisztina körút 8
35	BP Városmajor Local AXE	AXE HOST	1122	Budapest	Városmajor utca 35
36	BP Városmajor Tandem AXE	AXE HOST	1122	Budapest	Városmajor utca 35
37	Svábhegy AXE	AXE kihelyezett fokozat	1125	Budapest	Felhő utca 1
38	BP Angyalföld	EWSD HOST	1139	Budapest	Petneházy utca 50
39	BP Angyalföld Tandem	AXE HOST	1139	Budapest	Petneházy utca 50
40	BP Zugló	AXE HOST	1149	Budapest	Róna utca 120
41	BP Rákospalota	EWSD HOST	1151	Budapest	Kert köz 6
42	BP Újpalota	EWSD HOST	1156	Budapest	Száraznád utca 14
43	Rákosszentmihály	EWSD kihelyezett fokozat	1161	Budapest	Mária utca 54
44	Árpádföld	EWSD kihelyezett fokozat	1162	Budapest	Istráng utca 54
45	Mátyásföld	EWSD kihelyezett fokozat	1163	Budapest	Hunyadvár utca 41
46	Cinkota	EWSD kihelyezett fokozat	1164	Budapest	Működ utca 11
47	BP Sashalom	EWSD HOST	1165	Budapest	Arany János utca 104
48	Diadal 1.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1171	Budapest	Rácsos utca 18
49	Lemberg 7.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1171	Budapest	Lemberg utca 39
50	Perec 5.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1171	Budapest	Perec utca 57
51	Tanár 6.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1171	Budapest	Tanár utca 122
52	Hősök 2.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1172	Budapest	XVIII. utca 6
53	516. utca 3.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1173	Budapest	516. utca 9
54	BP Rákoskeresztúr AXE HOST	AXE HOST	1173	Budapest	Napkelet utca 2
55	Szabad Május 4.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1174	Budapest	Szabad május tér 1
56	Vörösmarty 12. RSS	AXE kihelyezett fokozat	1181	Budapest	Vörösmarty Mihály utca 41
57	Alacska 5.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1182	Budapest	Alacskai út 1
58	Orsova 4.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1182	Budapest	Orsovahida utca 7
59	BP Pestlőrinc AXE HOST	AXE HOST	1183	Budapest	Haladás utca 5

S.sz.	Név	Típus	IRSZ	TELEPÜLÉS	CÍM
60	Vajk 10.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1183	Budapest	Vajk utca 16
61	Dolgozó 11.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1184	Budapest	Dolgozó út 16
62	Marcali 3.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1185	Budapest	Marczali tér 2
63	Tátrafüred 2.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1185	Budapest	Bajcsy-Zsilinszky út 52
64	Tövishát 9.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1186	Budapest	Tövishát utca 19
65	Eke 8.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1188	Budapest	Eke utca 18
66	Tímea 7.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1188	Budapest	Ady Endre utca 131
67	Vásáros 6.RSS	AXE kihelyezett fokozat	1188	Budapest	Ady Endre utca 39
68	BP Szenterzsébet	EWSD HOST	1201	Budapest	Zilah utca 11
69	Mártirok	EWSD kihelyezett fokozat	1204	Budapest	Mártírok útja 205
70	Révay	EWSD kihelyezett fokozat	1205	Budapest	Révay utca 2
71	BP Csepel	EWSD HOST	1214	Budapest	Kossuth Lajos utca 117
72	Budafok 2 EWSD	EWSD kihelyezett fokozat	1221	Budapest	Városház tér 19
73	Budafok MSAN	MSAN helyszín	1221	Budapest	Városház tér 19
74	Budatétény 2 RSS	EWSD kihelyezett fokozat	1223	Budapest	Húr utca 1
75	Nagytétény 2 RSS	EWSD kihelyezett fokozat	1225	Budapest	Nagytétényi út 268
76	Kertes	EWSD kihelyezett fokozat	1237	Budapest	Kertes utca 8
77	Sodronyos	EWSD kihelyezett fokozat	1239	Budapest	Sodronyos utca 12

Önálló antennatartó szerkezetek (tornyok) Budapesten (NMHH)

S.sz.	Ir.szám	Cím	Magasság [m]	EOVX	EOVY
1	1222	Csúcs utca 239111 hrsz	41	230221	644966
2	1161	Csömöri út 186	32	243450	660030
3	1037	Fehérítőgyár utca 2	29	245659	648977
4	1122	Acsády Ignác utca 3	26	240511	647428
5	1223	Kápolna utca 28	29	230294	647040
6	1221	Promontor utca 95	29	230820	648475
7	1165	Zsemlékes út 27	29	240033	663084
8	1212	Béke tér 1	29	230479	651990

S.sz.	Ir.szám	Cím	Magasság [m]	EOVX	EOVY
9	1211	Ipartelep 210146/94 hrsz	29	232305	650934
10	1161	Szent Korona utca 82	28	241979	658392
11	1174	Erdő utca 27	27	235410	665521
12	1183	Attila utca 56/a	19	235295	660225
13	1182	Üllői út 807/A	28	231149	663521
14	1139	Röppentyű utca 47-51	31	243721	652208
15	1183	Fedezék utca 45	23	234130	661420
16	1037	Szépvölgyi út 155	30	244055	646880
17	1135	Szent László út 73	28	243141	653158
18	1188	Szövet utca 54	39	227450	661360
19	1221	Gyár utca 2-4	30	229929	649437
20	1239	Haraszti út 44	27	226333	654234
21	1037	Hármashatárhegy 15980/12 hrsz	31	245135	646535
22	1214	8601 dűlő 0213163 hrsz	28	228050	650611
23	1173	Határmalom utca 6	30	238681	663144
24	1165	Sashalom utca 1	19	241439	659120
25	1239	Nagykőrösi út 349	30	230927	658224
26	1106	Keresztúri út 202-206	39	238152	661331
27	1106	Keresztúri út 144/b	29	238376	659956
28	1237	Kertes utca 1-3	30	230604	655853
29	1113	Balatoni műút 941/4 hrsz	29	235085	647100
30	1183	Nefelejcs utca 25-27	29	234010	659953
31	1182	Péterhalmi út 5	33	231823	660229
32	1182	Üllői út 661	20	232205	661675
33	1029	Máriaremetei út 228	29	246763	642742
34	1165	Újszász utca 43	30	239736	661079
35	1239	Ócsai út 6	30	226566	656190
36	1121	Csíz utca 2-8	42	238650	644835
37	1151	Kovácsi Kálmán tér 15	29	247750	655332
38	1239	Péter Apostol utca 3	27	227060	654750
39	1141	Öv utca 53	30	242287	657177
40	1121	Őzike út 35	23	239687	644368
41	1221	Vincellér út 19	46	232432	647823
42	1028	Mikes Kelemen utca 27	29	245678	643068
43	1188	Szélső utca 54-56	35	229197	659562

S.sz.	Ir.szám	Cím	Magasság [m]	EOVX	EOVY
44	1112	Balatoni út 570/3 hrsz	29	233481	646902
45	1239	Nagykőrösi út 353	29	229910	658980
46	1172	Újszilvás utca 46	34	239241	667612
47	1173	Keréktói utca 138534/2 hrsz	36	239942	666375
48	1171	Nyomdász utca 2	29	235715	669005
49	1171	Szigetcsép utca 49	22	236999	668758
50	1021	Budakeszi út 99-101	30	242693	642404
51	1239	Péteri major 196114 hrsz	53	227158	658685
52	1107	Száva utca 3-5	41	236090	655910
53	1171	Csabagyöngye köz 127651/1 hrsz	29	237315	667675
54	1131	Gyöngyösi utca 99	27	244575	653415
55	1152	Telek utca 7-9	29	246045	656340
56	1182	Halomi út 59-61	30	231000	662130
57	1149	Mogyoródi út 16-20	30	240187	654822
58	1171	Várvíz utca 138680 hrsz	30	237750	666815
59	1238	Szentlőrinci út 17	29	229175	656670
60	1121	Irtás utca 10529/2 hrsz	15	241018	644605
61	1121	Csíz u. 2-4. 9240/7	190	238656	644838
62	1025	külterület 015980/12	97	245138	646540
63	1121	külterület 010503/13	51	240416	643421
64	1112	külterület 070/2	38	232655	645798
65	1121	Farkasvölgyi út 12. 9240/10	45	238600	645079
66	1121	Farkasvölgyi út 12. 9240/10	45	238570	645057
67	1121	Jánoshegyi út hrsz.: 10501/1		240434	643429
68	1158	Körvasút sor 105.		242992	656323
69	1108	Maglódi út 26.		236800	659199
70	1239	Ócsai út 34.		225162	657170
71	1203	Csepeli átjáró 2		232510	653312
72	1116	Mezőkövesdi út 178		232791	649431
73	1180	Krasznahorka u. melletti (157657/2 hrsz.)	30	233202	661357

S.sz.	Ir.szám	Cím	Magasság [m]	EOVX	EOVY
74	1239	Nagykőrősi út 353. (195849/31 hrsz.)	30	230000	659000
75	1150	Szentmihályi út 131. (91186 és 91096/27 hrsz.)	30	245700	657200
76	1160	Margit u. 114. (107259 hrsz.)	30	242160	660950
77	1210	Rákóczi Ferenc út 257., 200181/2 hrsz.	30	228815	650174
78	1174	Bélatelepi út 68.(Külterület) 137695 hrsz.	30	234556	662880
79	1108	Kozma u. 8-10.	30	236271	659958
80	1037	Pomázi u. 15. Hrsz: 19944/4	40	247066	648655
81	1097	Kén utca 6. Hrsz: 38184/4		234866	653312
82	1106	Keresztúri u. 202-206. Hrsz: 40957/35	30	238137	661330
83	1183	Fedezék u.45 /Tóth árpád u. Hrsz: 157090	42	234129	661414
84	1224	Kunyhó u. 66. Hrsz: 236529	30	229686	645110
85	1214	Rákóczi Ferenc út 289. Hrsz: 200060	30	228127	649663
86	1222	Vöröskereszt u. 8-10. Hrsz: 224668	30	230030	649071
87	1238	Szentlőrinci út 17. Hrsz: 195815/1	30	229262	656335
88	1238	Péteri major (külterület) Hrsz: 0195977/16	30	227167	658186
89	1180	Nagykőrösi út 24/a Hrsz: 141830	24	229498	659896
90	1180	Ferihegy2 Hrsz: 072/3	23	231707	666377
91	1174	Erdö u. 27. Hrsz: 138337/31	30	235424	665537
92	1171	Sport tér 3. Hrsz: 135389	26	237002	668786
93	1231	Bevásárló utca, Auchan Hrsz: 195847/38	30	230736	658255
94	1233	Külterület Hrsz: 196606/247	50	230040	654403
95	1108	Ökrös utca Hrsz: 42501/4	40	236014	659524

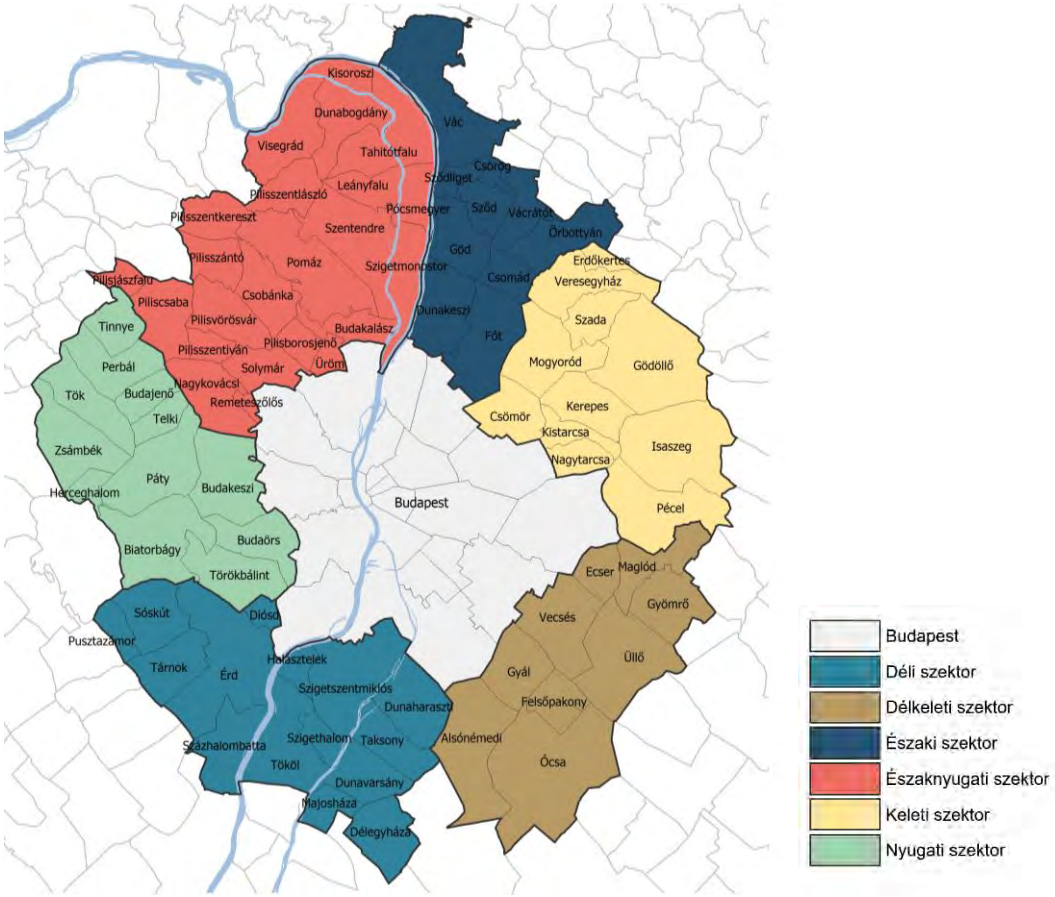
S.sz.	Ir.szám	Cím	Magasság [m]	EOVX	EOVY
96	1174	Táncsics Mihály u. 65. Hrsz: 122004/13	24	236399	664286
97	1171	Kerektói u. Hrsz: 138534/2	40	239960	666357
98	1171	Kiskaroshid u. Hrsz: 138580/1	40	239465	669255
99	1181	Besence u. 3. (Zádor u.) Hrsz: 140007/17	30	231180	658827
100	1107	Horog u. Hrsz: 38924/1			
101	1106	Kőér u. 2/d. Hrsz: 38303/17			
102	1221	Promontor u. 89. Hrsz: 222631	30	230842	648474
103	1151	Szántóföld út - Károlyi u. Hrsz: 91171/ 4			
104	1152	Telek utca 1. Hrsz: 91046/1	30	246299	656587
105	1239	Haraszti út 44. Hrsz: 186858/1	30	226326	654232
106	1112	Szegecs u. 3. Hrsz: 43967	30	234321	647752
107	1038	Ürömi út 37. Belterület			
108	1161	Rákosi út 82. hrsz:109917	30	241714	658692
építési engedélyt kapott:					
109	1151	XV. Mélyfúró u. hrsz:91183/5	30	248420	656396

FOGALOMMAGYARÁZAT

adaptáció: Az éghajlatváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodást szolgáló intézkedések összessége, mint pl. hőhullámokra, intenzív csapadékeseményekre való felkészülés a zöld-és kék infrastruktúra komplex fejlesztésével (forrás: Budapest Fenntartható Energia-és Klíma Akcióterve 2021).

agilis tervezés: a szoftverfejlesztésben alkalmazott módszertan átvétele szolgáltatás-tervezésben, ahol a cél rögzített, de az ahhoz elvezető út szükségszerűen módosul, folyamatosan javul. Lényeges elemei például, hogy a változásokra történő reagálás fontosabb, mint a tervek merev követése; fontos szerepe van az ügyféllel történő együttműködésnek, visszajelzéseknek, az adatoknak, az iteratív tervezési folyamatnak, tesztelési fázisoknak. (forrás: https://www.gov.uk/service-manual/service-standard/point-7-use-agile-ways-of-working)

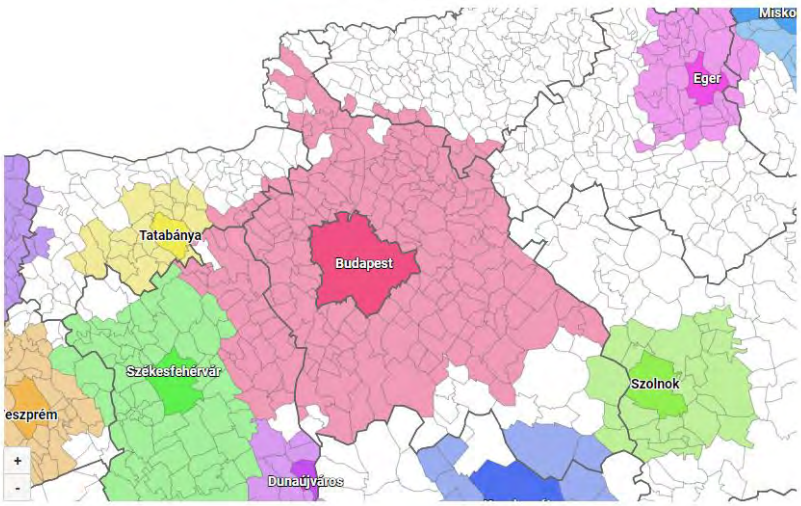
budapesti agglomeráció: a 2018. évi CXXXIX. törvény 1/1. melléklet szerinti települések (Budapest + 80 település, pl.: Alsónémedi, Biatorbágy, Budajenő stb.)

Budapest funkcionális várostérsége:

Az Urban Audit adatgyűjtés tárgyát képező magyarországi városok és funkcionális várostérségek főbb adatai, 2020 (Forrás: https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_urban_audit):

Funkcionális várostérség neve	Települések száma	Teljes népesség (fő)	Lakásállomány (db)	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	Város neve	Teljes népesség (fő)	Lakásállomány (db)	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)
Budapesti	199	3 014 944	1 412 092	48 587	Budapest	1 750 216	930 714	26 963

Forrás: https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_urban_audit

EU Fehér könyv: Európai Unió (EU) által készíttetett és elfogadott dokumentum, amely az EU tevékenységének egy meghatározott szakterületére vonatkozó javaslatokat tartalmaz.

externális költség: olyan költség mely nem az elsődleges szereplőnél jelentkezik, ugyanakkor szoros összefüggésben van a folytatott gazdasági tevékenységgel.

intelligens szakosodási stratégiát (S3): egy szakpolitikai eszköz, amelyet az Európai Unióban a 2014-2020-as időszak óta alkalmaznak a nemzeti és regionális gazdaságok fejlesztéséhez és az ipari átalakuláshoz, digitalizációhoz történő strukturális alkalmazkodás erősítése érdekében. Az intelligens szakosodással a kutatás és az innováció a regionális fejlesztés eszközeként jelenik meg, helyi alapú megközelítés, amely a területen rendelkezésre álló eszközökre és erőforrásokra épül. Az S3-aknak meg kell határozniuk és korlátozott számú területre, az úgynevezett S3 beruházási prioritásokra kell összpontosítaniuk a forrásokat. Az S3-ak megkövetelik a négyes spirál (quadruple helix) érdekelt feleitől (közszféra, kutatás, magánszektor és civil társadalom), hogy vegyenek részt a stratégia teljes ciklusában. (forrás: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/s3-community-of-practice/about_en)

intermodális központ: városközponti funkcióval rendelkező intermodális csomópont, ahol az intermodális csomópont különböző közlekedési hálózatok kapcsolódási pontja pl.: vasúti, helyi és helyközi autóbusz pályaudvar egy helyszínen.

Közép-Magyarország (HU1): Budapest + Pest megye

„korábbi" Közép-magyarországi régió megszűnt: **Budapest régió** (HU11) és **Pest megye régió** (HU12) önállóan (NUTS 2 kód) (NUTS2)

kékinfrastruktúra: Vízfolyások, vízfelületek és vizes élőhelyek összessége, melyek a zöldinfrastruktúra részét képezik.

Kiss and Ride/Kiss and Drive/Kiss and Go: (jelentése puszilj és utazz) olyan közlekedési létesítmény, ahol a gépjárművek félreállhatnak arra az időre, amíg a tömegközlekedési eszközhöz vagy egyéb utazási célhoz (pl. iskola) tartó vagy onnan érkező utasukat kirakják, vagy felveszik.

közösségi lakhatás (co-housing): A kollektív tulajdonú lakhatási modell a megfizethető lakásszektor bővítésének egyik fontos eszköze lehet. Bár a közösségi lakhatásnak vagy co-housingnak vannak teljesen piaci alapú formái is, amelyeknek nem szükségszerűen része a széles körű megfizethetőség, ezekre a jelen koncepció nem tér ki. A kollektív tulajdonú lakhatási formák lényege, hogy a tulajdonosi jogok (többségükben) nem egyes háztartásokhoz, hanem a lakókból álló közösség egészéhez kapcsolódnak. Az épület lakóközössége egy, a hagyományos társasháznál szorosabb együttműködésre épülő szervezetet alkot, amely jogi formáját tekintve lehet egyesület, nonprofit kft., nonprofit zrt. vagy lakásszövetkezet.

megfizethető lakhatás: A lakhatás megfizethetősége több dimenzió mentén is értelmezhető fogalom. Egyrészt arra utal, hogy a lakhatás költségeinek megfizetése után mennyi jövedelme marad a háztartásnak egyéb költségekre, másrészt pedig arra, hogy mennyire elérhető a háztartások számára a lakhatás: tudnak-e lakást vásárolni, bérelni, illetve annak költségeit meg tudják-e fizetni (forrás: Éves jelentés a lakhatási szegénységről, 2023 Habitat of Humanity Magyarország, hivatkozva Brieri, D.S. (2014). Housing Affordability. In: Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research,2971-2975)

Mesterterv: A Mesterterv olyan alapvető fontosságú dokumentum, amely hosszú éveken keresztül biztosítja az építési szabályzaton alapuló, konkrét fejlesztési javaslat sikeres megvalósítását. A Mesterterv egy állapotkövető stratégiai dokumentum, amely a jövőbeli fejlődés irányításának eszköze. Készítésében az önkormányzat, a helyi közösség, az ingatlantulajdonosok és a fejlesztők is részt vesznek a közös vízió kialakítása érdekében. A Mesterterv elemzést és javaslatokat tartalmaz egy terület népességére, gazdaságára, lakhatására, közlekedésére, közösségi létesítményekre és egyéb területfelhasználására vonatkozóan. A városépítészeti léptékű terv az épített elemek karakterét határozza meg a szabályozási tervnél részletesebben, de az építészeti engedélyezési tervnél sematikusabban, tartalma a környezet felmérésén, fizikai jellemzőkön, valamint a társadalmi és gazdasági viszonyokon alapul, funkciója a terület fenntarthatósága érdekében a városi környezet alakítására vonatkozó javaslatok integrált megközelítése. A városátalakításról szóló kezdeményezések általában hosszú távú javaslatok, fontos, hogy a Mesterterv állapotkövető dokumentum legyen, amely képes a projekt idővel változó feltételeit követni, így a különböző ütemek megvalósulása során azok hatásai visszacsatolásként beépülhetnek a tervbe. A Mesterterv egy kifinomult "modellként" írható le, amely összességében több réteg integrált, működőképes terve:

- megmutatja, hogyan kapcsolódnak egymáshoz a fejlesztési terület és a környező városrész utcái, terei és szabad terei, meghatározza a meglévő városszerkezethez való illeszkedés módját,

- meghatározza az épületek magasságát, volumenét és tömegformálását,
- meghatározza az épülettömegek kialakítására vonatkozó előírásokat, az épületek karakterének, minőségének és anyaghasználatának tekintetében.
- meghatározza az épületek és a közterületek közötti javasolt kapcsolatokat,
- meghatározza a megengedett tevékenységek/rendeltetések eloszlását, arányát,
- meghatározza a gyalogos, kerékpáros, közúti és közösségi közlekedési hálózatát, valamint a városüzemeltetési szempontból szükséges járművek közlekedési lehetőségeit.
- meghatározza a közművek megvalósítását,
- bemutatja, hogy egy új, városias jellegű városrész mennyire jól integrálódik a környező városi környezetbe és a természeti környezetbe,
- meghatározza a zöldfelületek elhelyezkedését, nagyságát és azok arányát az épített környezethez képest,
- meghatározza a helyi közösség támogatásának, helyi gazdaság erősítésének módját és a szociális szempontok érvényesülését.

Ahhoz, hogy egy Mesterterv teljes legyen, pénzügyi, gazdasági és szociálpolitikai dokumentumoknak és megvalósítási mechanizmusoknak kell ezt alátámasztaniuk.

metropolisz térség: A metropolisz térség olyan településrendszer, mely egy nagyvárosból (külvárosaival együtt) és a kapcsolódó vonzáskörzetéből áll, mely több különböző méretű városi központot foglalhat magába. (Budapest metropolisz térsége: Közép-Magyarország (NUTS 1 kód) (NUTS1))

mitigáció: Az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló intézkedések összessége, mint pl. az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, üvegházhatású gáz-elnyelő képesség növelése erdőtelepítéssel, zöldfelületek kialakításával (forrás: Budapest Fenntartható Energia-és Klíma Akcióterve 2021).

multimodális: személy vagy áruszállítás egy szerződés/jegy keretében két különböző közlekedési móddal (pl.: közút és vasút).

non-profit bérlakásszektor: külső szereplők által működtetett lakásügynökségek, a nonprofit szereplők lakásbérleti programjai, vagy a hosszú távon megfizethető, használati jogon alapuló lakásszövetkezetek (forrás: Lakhatási Minimum 2024)

ökoszisztéma szolgáltatások: Azok a javak (termékek és szolgáltatások), amelyeket az ökológiai rendszer természetes vagy átalakított formájában nyújt, növelve a társadalom és a tagjainak jóllétét (forrás: a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 4. § r) pont). Ezek a szolgáltatások nélkülözhetetlenek az emberi jólét és a gazdasági tevékenységek szempontjából, mivel közvetlenül vagy közvetve támogatják az életminőséget és a természeti erőforrások fenntartható használatát. Az ökoszisztéma szolgáltatásokat négy fő kategóriába sorolhatjuk: szabályozó, ellátó, támogató és kulturális szolgáltatások.

önmagát magyarázó út: olyan úthálózati elem, amely funkciójának megfelelően tervezett, épített és karbantartott, egyértelmű forgalomtechnikai eszközökkel rendelkezik, csökkentve a közúti balesetek előfordulási valószínűségét. Az önmagát magyarázó utak hálózata az ún. megbocsátó úthálózat.

B+R tároló (Bike and Ride): a személygépjárművek közlekedési eszközváltását biztosító, ún P+R rendszerű parkolóknak megfelelő, a kerékpárok tárolására szolgáló létesítmény.

perc alapú elérési távolság kvantitatív mérése: a funkcionális ellátottság, az elérhetőségek gyalogos izokrón térképen alapuló vizsgálata. Az izokrón térkép adott időküszöbön belül (5-10-15-20 perc) egy pontból, egyenlő gyaloglási idővel elérhető területet ábrázol nyílt forráskódú adatok felhasználásával, térinformatikai szoftver segítségével. A vizsgálathoz a Fővárosi Önkormányzat Kompakt város tanulmányhoz elkészített adatbázisa os felhasználható az objektíven összehasonlítható eredmények érdekében.

szürke infrastruktúra: Anyag, energia vagy információ továbbítását, tárolását vagy felhasználását segítő, valamint a szállítást és közlekedést biztosító épített, művi infrastruktúraelemek összessége (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

települési zöldfelület: A településen lévő fával, cserjével, lágyszárúakkal állandóan borított területek, valamint a tavak és vízfolyások, amelyek életteret és árnyékoló vagy párologtató felületükkel klimatikus kiegyenlítést biztosítanak (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

települési zöldinfrastruktúra elem: a települési zöldinfrastruktúra szerkezetét adó vonalas vagy foltszerű, zöldfelülettel vagy vízfelülettel borított, ökoszisztéma szolgáltatást nyújtó területek, különösen a fasor, közkert, közpark, magánkertek, vízfolyás és állóvíz, valamint egyéb, a településterv zöldinfrastruktúra munkarészében meghatározott, településszerkezeti jelentőségű zöldfelületek, amelyek együttesen alkotják a települési zöldinfrastruktúrát (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

településtervezési szabályzat (TTSZ): a fejlesztési terv és a rendezési terv, a településképi rendelet, a településrendezési eszköz, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézmények előkészítésének és módosításának támogatása érdekében, azok összeállításának műszaki elvárásait és egyeztetésének technikai szabályait e rendelettel összhangban megállapító tervezési segédlet, amely a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján kerül közzétételre azzal, hogy a településterv készítése és azt követő módosításakor alkalmazása kötelező, a településrendezési eszköz módosításakor alkalmazása ajánlott, de nem kötelező. (419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 1. §)

természetalapú megoldások: Komplex gyűjtőfogalom, olyan tevékenységek összessége, melyek az ökoszisztémák védelmét, helyreállítását, a velük való fenntartható gazdálkodást szolgálják. Közös jellemzőjük, hogy egymással szinergiában képesek környezeti, társadalmi és gazdasági előnyöket nyújtani: azaz egyszerre növelik a biológiai sokféleséget, egy terület ellenállóképeségét és az emberi alkalmazkodóképességet a klímaváltozás negatív hatásaival szemben (forrás: Nemzetközi Természetvédelmi Szövetség (IUCN) és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) meghatározása alapján).

városi zöldövezet: Olyan biológiailag aktív, rendszeresen növényzettel fedett területek összessége a városok közelében, vagy azok körül, amely a beépítéstől állandó jelleggel megóvásra kerül, így gátolva a települések összenövését (forrás: Ongjerth 1998[1]).

zöldfelületi intenzitás: A település élhetőségének egyik meghatározó indikátora. A zöldfelület-intenzitás megmutatja, hogy mekkora az adott területrészre eső zöldfelület síkbeli kiterjedésének aránya és az egészségi állapotának mértéke (forrás: Budapest környezeti állapotértékelése 2024).

zöldhálózat: Korlátozások nélkül, vagy részbeni korlátozással mindenki számára hozzáférhető, meghatározó növénystruktúrával rendelkező terek rendszere, mely területi és lineáris zöldfelületi elemekből áll (forrás: Almási 2007[2]).

zöldfelületi elem: A települési zöldinfrastruktúra növényi alkotórészei, különösen fa, cserje, lágyszárú, gyep (forrás: települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §).

zöldterület: A zöldterület településrendezési jogi fogalom. A zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület, amely a település zöldinfrastruktúrával való ellátottságát, klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, valamint a pihenést és testedzést szolgálja. A zöldterület általános használata szerint közpark vagy közkert lehet (forrás: a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet 31. § (1) bekezdés).

---

[1] ONGJERTH R. (Szerk.) (1998): A szuburbanizációs lakáskérdés megoldásának vizsgálata; Zöldövezet (zöld gyűrű, zöld ék) létrehozása és fenntartása az angol Green Belt rendszer tapasztalatainak figyelembevételével. Elemző tanulmány. Budapest: Studio Metropolitana Urbanisztikai Kutató Központ, 54 p.; p. 5.

[2] ALMÁSI B. (2007): A zöldhálózat tervezés metodikai fejlesztése Budapest peremterületének példáján. Budapesti Corvinus Egyetem. Doktori értekezés.

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

I. KÖTET

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet
véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BATrT: Trtv. harmadik része (Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve)

BFRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata a Fővárosi településterv részeként

BGYH Zrt.: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.

BKM: Budapesti Közművek Nonprofit Zrt.

BMSZKI: Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

BMT: 856/2023 (X.25.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Budapesti mobilitási terv

Budapest 2030: Budapest hosszú távú városfejlesztési koncepciója

BVKSZ: Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat

CEB: Európa Tanács Fejlesztési Bank (The Council of Europe Development Bank)

DÉSZ: Duna-parti építési szabályzat

EBP: Egészséges Budapest Program

EIB: Európai Beruházási Bank

EIT: Európai Innovációs és Technológiai Intézet

EIT KIC: Tudás- és Innovációs közösségei (Knowledge and Innovation Community), melyet az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) 2010-ben alapított.

ÉKM: Építési és Közlekedési Minisztérium

ERFA: Európai Regionális Fejlesztési Alap, az az európai kohéziós politika egyik fő pénzügyi eszköze

ESG: olyan fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó szempontrendszer, amely egy adott vállalkozásnál a környezetre, a társadalomra és az irányításra vonatkozó hatásokat és faktorokat értékeli fenntarthatósági szempontból, a vállalatoktól elvárt jelentéstételt a 2023. évi CVIII. törvény szabályozza

ESZA+: Európai Szociális Alap Plusz, a humántőke-befektetések és a szociális jogok európai pillére végrehajtásának fő eszköze az Európai Unióban

ETS rendszer: Az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere

Étv.: 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

FCSM: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

FKT: Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa

FRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata

FSZKT: Fővárosi Szabályozási Keretterv

FTFT: Fővárosi településfejlesztési terv

FTT: Fővárosi településterv

HÉSZ: helyi építési szabályzat

HFT: Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve

HIPA: helyi iparűzési adó

HMKE: háztartási méretű kiserőmű

HMV: használati melegvíz

HuHa: hulladékhasznosító mű

IKOP Plusz: Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz
ITP: Integrált Területi Program
ITS: Integrált településfejlesztési stratégia
KEHOP Plusz: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz
Kerékpárforgalmi főhálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KÉSZ: kerületi építési szabályzat
KöTv.: A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
Közúthálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KSZT: kerületi szabályozási terv
KVSZ: kerületi városrendezési és építési szabályzat
Kvt: 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
MAVIR: Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító
MEKH: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal
Méptv.: 2023. évi C. törvény a magyar építészetről
MMF: Az Európai Unió többéves pénzügyi kerete, hétéves időszakokat ölel fel
NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
OFTK: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
OTÉK: 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
Otthon Budapesten: 884/2021. (IV. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia
OTrT: Trtv. második része (Országos Területrendezési Terv)
PV: fotovoltaikus
RRF: Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz
SECAP: Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv
SUMP: Fenntartható Városi Mobilitási Terv (Sustainable Urban Mobility Plan)
TÉKA: 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról
TOP Plusz: Területfejlesztési Operatív Program Plusz
Trk.: A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet
Trtv.: 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
TSZT: Budapest főváros településszerkezeti terve
TTSZ: Településtervezési szabályzat
VER: Villamosenergia-rendszer
VÉSZ: Városligeti Építési Szabályzat

Fővárosi településterv

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

Tartalomjegyzék

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

I. kötet

1. Fejlesztési és rendezési javaslat összefoglalója (a fejlesztésben javasolt változások, a rendezést érintő módosítások bemutatása, összefüggéseik feltárása, szakági javaslatok összefoglalása 1

2. Településfejlesztési és -rendezési javaslat – javasolt településszerkezet, területhasználat rendszere 6

2.1. Funkcionális szerkezet 7

2.2. Tervezett általános használatok rendszere 30

2.2.1. Beépítésre szánt területek 30

2.2.2. Beépítésre nem szánt területek 88

2.2.3. Területi mérleg 110

2.3. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései 117

3. Javaslat az épített környezet fejlesztésére és az építészeti örökség megőrzésére 126

4. Tájrendezési, természetvédelmi és zöldinfrastruktúra-fejlesztési javaslat, csapadékvíz-gazdálkodás 129

4.1. Tájrendezési és zöldinfrastruktúra-fejlesztési javaslatok 130

4.2. A zöldfelületi ellátottság javítására vonatkozó javaslatok 135

4.3. Zöldfelületek ökológiai szerepének erősítésére vonatkozó javaslatok 138

4.4. Tájvédelmi és tájképvédelmi javaslatok 139

4.5. Természetvédelmi javaslatok 140

4.6. Csapadékvíz-gazdálkodási javaslat 141

5. Közlekedési javaslat 148

5.1. Európai Uniós és a magyar közlekedéspolitika 150

5.1.1. Európai uniós és a magyarországi közlekedéspolitika 150

5.1.2. Nemzetközi, országos, agglomerációs közlekedési kapcsolatok 154

5.1.3. Közúthálózat (BMT és az ITS összevetésével) 158

5.1.4. Közösségi közlekedés 164

5.1.5. Gyalogos közlekedés 171

5.1.6. Kerékpáros közlekedés és egyéb mikromobilitási eszközök 173

5.1.7. Gépjárműtárolás és áruszállítás 175

6. Közművesítés, elektronikus hírközlési javaslat 182

6.1. Víziközművek 183

6.1.1. Vízellátás 183

6.1.2. Csatornázás 187

6.1.3. Csapadékvíz-elvezetés 193

6.1.4. Felszíni vízrendezés 194
6.1.5. Árvízvédelem 200
6.2. Energiagazdálkodás, energiaközművek 203
6.3. Elektronikus hírközlés 223
7. Védelmi és korlátozóelemek (veszélyeztetett, illetve veszélyeztető tényezőjű területek; védőterületek, védősávok; a táj, a természeti és az épített környezet, a környezeti elemek védelmével kapcsolatos korlátozások területei) 232
7.1.Védőtávolságok 233
7.2. Táj- és természetvédelmi elemek, területek 234
7.3. Környezet- és katasztrófavédelmi korlátozások 236
7.4. Honvédelmi és a katonai célú területekre vonatkozó korlátozó tényezők 238
8. A területrendezési követelményekkel való összhang 240
9. Biológiai aktivitásérték fenntartása 273
10. BFRSZ Koncepció 278

Melléklet

M2. Népesség-előrejelzés módszertana a Központi Statisztikai Hivatalban 314

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

II. kötet Környezeti értékelés

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

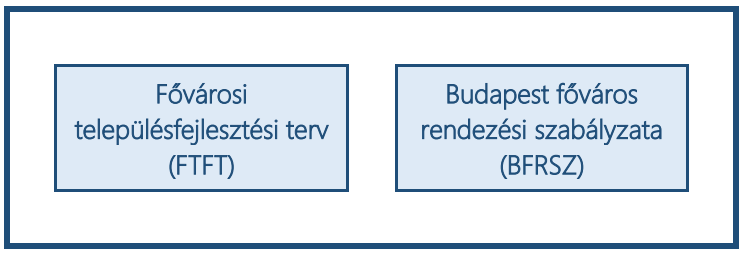
III. kötet Műemlékvédelmi hatástanulmány

1. Fejlesztési és rendezési javaslat összefoglalója

Az Országgyűlés által elfogadott, a **Magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény** (továbbiakban Méptv.) alapján a 2021. június 30-ig elkészített fővárosi településfejlesztési koncepció, stratégia és településrendezési eszköz 2025. december 31-ig maradhat hatályban. A Fővárosi Önkormányzatnak kötelezettsége eddig a határidőig hatályba léptetni a magasabb rendű jogszabályi környezetnek megfelelő, új Fővárosi településtervet (FTT).

Mi a Fővárosi településterv?

A Fővárosi településterv két részből áll: a fejlesztési terv és a rendezési tervekből. (A rendezési tervek sorába a Duna-parti építési szabályzat és a Városligeti szabályzat is beletartozik, de ezen tervek felülvizsgálata csak az Fővárosi településfejlesztési terv (FTFT) és a Budapest főváros rendezési szabályzata (BFRSZ) jóváhagyása után következik, nem jelen dokumentum része).

Mi a Fővárosi településfejlesztési terv?

Az FTFT a Fővárosi Közgyűlés által határozattal elfogadott olyan terv, amely meghatározza a főváros jövőképét, javaslatot tesz a főváros egészét vagy több kerületet érintő környezeti, társadalmi, gazdasági és infrastruktúra-fejlesztésre, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására, a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódó fejlesztési célokra, a településfejlesztési szándékokra és a fejlődés kimeneteli adataira.

A jogszabályi kötelezettséghez illeszkedve elkészített új Fővárosi településfejlesztési terv Budapest tervszerű, fenntartható, valamint gazdaságos fejlesztése és üzemeltetése érdekében, a település egészére integrált, stratégiai és területi alapú, a környezeti, társadalmi és gazdasági adottságokra alapozott – a településrendezést elősegítő – terv, amelynek feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrások fenntarthatóságának biztosítása, az országos és térségi érdek, valamint a szomszédos és a más módon érdekelt többi település fejlesztési döntéseinek figyelembevételével.

Budapest sajátosságaihoz, és a kétszintű önkormányzati rendszerhez igazodva továbbra is megmarad a főváros esetében a településtervek kétszintűsége. A fővárosi önkormányzat fővárosi településfejlesztési tervet, a fővárosi kerületi önkormányzatok kerületi településfejlesztési terveket alkotnak. A kerületi településfejlesztési terveknek természetesen összhangban kell állniuk a Fővárosi településfejlesztési tervvel.

Budapest ~1,69 millió ember lakóhelye, gazdag történelme, építészeti öröksége, kulturális kínálata, pezsgő mindennapi élete és nem utolsósorban az itt élő emberek teszik sokszínű, egyedi és vonzó várossá. Annak érdekében, hogy Budapest magas színvonalon meg tudjon felelni fővárosi státuszából és méretéből adódó

feladatainak, lakosainak életminőséggel szembeni jelenlegi és jövőbeli elvárásait teljesíteni tudja és a nemzetközi városhálózat elismert tagja, a városok közötti verseny sikeres szereplője legyen, összehangolt, a politikai ciklusokon túlmutató, együttműködésen alapuló fejlesztési folyamatra van szükség. Budapest településfejlesztési politikájában ezért olyan egyensúlyt kell teremteni, amelyben a város adottságainak és lehetőségeinek megfelelően válaszol az előtte álló kihívásokra, megtalálja a fejlődés dinamikus és egyben fenntartható arányait, a megőrzés és a fejlesztés, a célszerűség és a humanitás harmóniáját.

Mi a Fővárosi településfejlesztési terv (FTFT) és a korábbi fővárosi tervek között a különbség?

A Budapest 2030 hosszú távú településfejlesztési koncepciót és az Otthon Budapesten integrált településfejlesztési stratégiát (2027) az új Fővárosi településfejlesztési terv váltja fel, amely a jogfolytonosság biztosításával, a korábbi településfejlesztési koncepcióra, integrált településfejlesztési stratégiára és településrendezési eszközökre alapozva, a település földrajzi adottságainak és lakosságszámának, egyedi történeti sajátosságainak és a településhálózatban betöltött szerepének figyelembevételével készült széleskörű partnerségi és szakértői részvétellel.

Az FTFT épít a főváros ágazati terveire, a közszolgáltatásokat végző vállalatainak stratégiájára, amelyek részletesen tartalmazzák a megvalósításhoz szükséges erőforrásokat, projekteket az egyes területeken. Egyben vissza is hat ezekre a tervekre, kijelölve a stratégiailag fontos, közös irányokat.

A tervezésről rendelkező jogszabály tartalmi követelményeinek megfelelően részletes helyzetfeltárás és -értékelés készült a terv megalapozásaként, amit kiegészített a tervezés során a bevont civil szervezetek, szakértők, lakosok, államigazgatási szervek és további partnerek véleménye.

Egyértelmű, hogy a jogszabályi környezet által meghatározott kötelezettségek mellett az elmúlt évtizedben jelentősen változott a globális környezet, módosultak a városfejlesztés kihívásai. Mindemellett az elmúlt évek tapasztalata az is, hogy a Budapest 2030 és az Otthon Budapesten Stratégia jól használható, megfelelő alapokat biztosító tervek.

Az FTFT újdonsága, hogy a korábban önálló fővárosi települési terveket, döntéseket egy dokumentumba integrálja, ennek megfelelően a tartalmi felépítése is a távlati szándékoktól az operatív cselekvésig terjed az alábbi főfejezetenkénti tagolásban:

- Jövőkép
  A jövőkép – a fejlesztési terv végrehajtásában szereplők mindegyike számára – integráltan és egyértelműen szemlélteti a reális településfejlesztési célok megvalósításával létrejövő azon jobb, élhetőbb jövőbeli állapotot, amely érdekében a településfejlesztési terv készül. A jövőkép meghatározza a legfőbb településfejlesztési elveket, az ezeken alapuló távlati fejlesztési szándékokat, a környezeti és társadalmi felelősséget a település társadalmi, gazdasági, táji, természeti és az épített környezetének és térségi szerepének tekintetében.
- Stratégia
  A stratégiában meghatározásra kerülnek – a jövőkép megvalósítása érdekében – a közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati fejlesztési célok, illetve azok összefüggései, az integrált és tematikus beavatkozási területek, továbbá az épített és természeti örökség védelmének követelményei, figyelembe véve a gazdasági szereplők települést érintő terveit és törekvéseit, valamint a helyi társadalom szükségleteit.
- Cselekvési program
  A cselekvési program meghatározza a célok eléréséhez szükséges rövid és középtávú tematikus és integrált fejlesztési feladatokat és egyéb tevékenységeket, a kapcsolódó céladatokat, és – a fejlesztési akcióterületeket figyelembe véve – az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb

tervek, programok vonatkozó elemeit. A cselekvési program tartalmazza továbbá a fejlesztések pénzügyi tervét és tervezett ütemezését, illetve a fővárosi szintű antiszegregációs programot.

- Fejlesztési tervlap
  A Fejlesztési tervlap – a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre – az általános használat szerinti területek figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett műszaki és zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.
- Monitoring
  A monitoring fejezet meghatározza mindazon monitoring feladatokat, ami a stratégia hatékonyságának nyomonkövetése, a településfejlesztési célok, akciók megvalósításának folyamatos vizsgálata és ellenőrzése, valamint az eredmények kiértékelése érdekében szükségesek.

Az FTT a megalapozó kötet aktualizálása során azonosított kihívások alapján a Fővárosi településfejlesztési terv a korábbi tervek ma is érvényes állításait megtartja és emellett megkísérli Budapest városfejlesztési kereteit úgy alakítani, hogy az egy-egy területen, városrészen túlmutató feladatokra fókuszálva ad válaszokat az összvárosi szempontból lényeges kulcskérdésekre: legyen szó például közlekedésről, lakhatásról, klímaváltozásról. Valójában a terv – a folytonosság biztosítása érdekében – csak kis mértékben változtat a korábbi fővárosi döntéseken, hiszen a város nem tud olyan gyorsan változni, alakulni, mint a településfejlesztést meghatározó környezet. Elsődlegesen stabil stratégiai kereteket, fejlesztési irányokat, elveket rögzít, amelyek mellett a kulcstémakörök vonatkozásában egy-két konkrétumot, követelményt is megállapít.

Fentiek azt a célt szolgálják, hogy a főváros új településfejlesztési terve fokozottan érvényesítse a jövőképből levezethető, a fenntartható településszerkezet irányába mutató célkitűzéseket, illetve biztosítsa, hogy a mai tényleges állapothoz képest többletbeépítés és funkcionális sűrűsödés lakó-, intézményi és városközponti funkciók esetén a közösségi közlekedéssel kiszolgált és a fejlesztési beruházásokkal összefüggésben reálisan kiszolgálható területeken történjen. A terv biztosítja az egyes általános használatokon belül lokális sűrítése kialakítását a középtávon reális ingatlanpiaci kereslet és a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott ágazati stratégiai, beruházási döntések figyelembevételével. Előzőkkel összefüggésben az új terv él azzal a lehetőséggel is, hogy egyedi felülvizsgálat alapján, ahol a városfejlesztési célok komplex megvalósítása ezt megköveteli, a korábbi általános használatokból, illetve az építhető szintterületet meghatározó átlagértékekből visszalépjen a Méptv.-ben rögzített új kártalanítási szabályok figyelembevételével.

Mi a Fővárosi településfejlesztési terv újdonsága?

- Egy dokumentumban összegzi a hosszú távú, valamint közép-, illetve rövidtávú fejlesztési döntéseket, ezáltal szorosabb összefüggést, kapcsolatot biztosít a különböző időtávok között, mint a korábbi tervrendszer.
- A településrendezési tervvel egy eljárás keretében, egyidőben készül, a fejlesztési célok megvalósítása érdekében a két tervműfaj közötti kapcsolat áttekinthetőbb.
- Budapest jövőképét korábban a Budapest 2030 (Hosszú távú városfejlesztési koncepció) határozta meg. A város jövőképe továbbra is stabil marad, alapvetően nem változik, az újonnan meghatározott távlati fejlesztési szándékok kiemelt fókuszterületeket jelölnek meg a távlati jövőkép eléréséhez.
- A Budapest2030 hosszú távú céljai alapvetően ma is érvényesek, azonban az elmúlt 10 év folyamatai, trendjei alapján ezeket frissítve tartalmazza az új terv.
- A Cselekvési program a Fővárosi Önkormányzat számára rögzíti a középtávon megvalósítandó beavatkozásokat, fejlesztési feladatokat és projekteket, valamint a nem fejlesztési jellegű önkormányzati tevékenységeket.
- A korábbi fejlesztési tervekhez képest a Fejlesztési tervlapon keresztül jelenik meg a térbeliség, a célok területi érvényesítése (a korábban külön tervként működő településszerkezeti tervet felváltva).

- A Fejlesztési tervlapon új elemként jelennek meg a fejlesztések időtávjai, mind az akcióterületek, mind a műszaki infrastruktúra elemek vonatkozásában.
- Az akcióterületeknek új értelmezést és szerepet ad, hogy céladatok is meghatározásra kerülnek az akcióterületek minőségi átalakulásának érdekében.

1-1. ábra: Településfejlesztési célok rendszere a Fővárosi településfejlesztésitervben

<table>
<tr><td rowspan="4">JÖVŐKÉP (TÁVLATI FEJLESZTÉSI SZÁNDÉKOK)</td><td colspan="6">Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város</td></tr>
<tr><td colspan="6">Budapest és várostérsége Magyarország szíve</td></tr>
<tr><td colspan="6">Budapest minőségi városi környezete vonzó otthon</td></tr>
<tr><td colspan="6">Budapest egészségtudatos közösség</td></tr>
<tr><td>HOSSZÚ TÁVÚ CÉLOK</td><td colspan="6">1. Kezdeményező, adaptív, önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés
2. Hatékonyan együttműködő várostérség
3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja
4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság
5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz
6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés
7. Paradigmaváltás a közlekedésben
8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet
9. A Dunával együtt élő város
10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése
11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei
12. Korszerű, megfizethető lakhatás
13. Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő egyenlőtlenségek
14. Befogadó, támogató és aktív társadalom</td></tr>
<tr><td>KÖZÉP-TÁVÚ CÉLOK</td><td>1. Megfizethetőség és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben</td><td>2. Egészség és gondoskodás</td><td>3. Zöld átállás: klíma-és környezetvédelem</td><td>4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés</td><td>5. Fenntartható és inkluzív gazdaság</td><td>6. Városkormányzás</td></tr>
<tr><td>TELEPÜLÉS-FEJLESZTÉSI ELVEK</td><td colspan="6">ESÉLYTEREMTŐ: elsősorban az itt élő embereket szolgálja
ÉRTÉKALAPÚ: az értékeire építve fejleszt
ZÖLD: erőforrásaival jól gazdálkodik és védi a környezetét
NYITOTT ÉS KEZDEMÉNYEZŐ: új kivívásokra rugalmasan reagál, felkészült és partnerség alapú döntéseket hoz</td></tr>
</table>

A több tervlapból álló fővárosi Fejlesztési tervlap a főváros teljes közigazgatási területére vonatkozóan megállapítja a stratégia és a cselekvési program térbeli összefüggéseit, az épített, a táj- és természeti környezet tekintetében a külső és belső korlátokat, azok jellegét, a megőrzendő és fejlesztési célokat szolgáló területek általános használatát, a valamint a meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra és műszaki infrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét. Ezeket a korábbi tervrendszerben elsődlegesen a Fővárosi településszerkezeti terv tartalmazta.

Mi a Budapest főváros rendezési szabályzata (BFRSZ)?

A fővárosi rendezési szabályzat a településrendezés és az építés kerületi és fővárosi szintű összehangolt rendjének biztosítása érdekében kiadott fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz.

A fővárosi rendezési szabályzat a főváros településrendezési terve, amely a fővárosi fejlesztésitervben meghatározott településfejlesztési célok megvalósítása érdekében készül. Ezzel összhangban kell készíteni a kerületi építési szabályzatokat, a Duna-parti építési szabályzatot és a Városligeti építési szabályzatot.

A fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében a BFRSZ állapítja meg

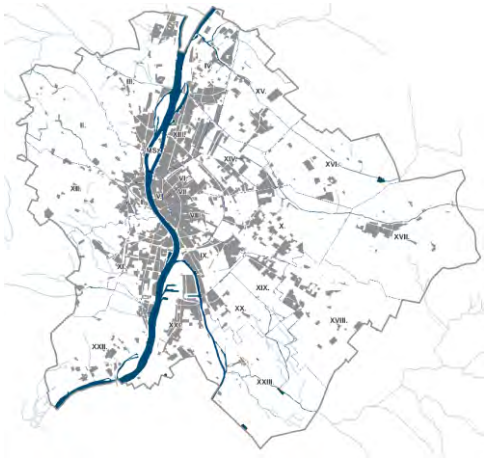
- a főváros teljes közigazgatási területére a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek használatának általános jellegét,
- az építési övezetekre és a különleges beépítésre nem szánt övezetekre vonatkozóan alkalmazható szintterületi átlagértéket,

- a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes általános használatokra vonatkozóan a kerületi építési szabályzatban alkalmazható legnagyobb beépítési magasságot, és
- a fővárosi műszaki infrastruktúra elemek területbiztosítását.

A fővárosi rendezési szabályzatot a Fővárosi Közgyűlés 2015-ben hagyta jóvá a 2012-ben megváltozott jogszabályi környezet alapján. Az FTT részeként azonban a hatályos jogszabályi környezethez illeszkedve, a 2023-ban, illetve 2024-ben elfogadott változásokhoz igazodva új fővárosi önkormányzati rendelet megalkotása szükséges. Az új rendelet keretszabályokat rögzít, építési jog keletkeztetése nélkül. Ez azt jelenti, hogy minden építésjogi követelmény a kerületi szabályozás szintjén kerül meghatározásra, a fővárosi településrendezési eszköz, a BFRSZ kereteinek betartásával.

Mi a Fővárosi rendezési szabályzat (BFRSZ) újdonsága?

- Alapvetően fogalmi változás, hogy
  - a korábbi meghatározott területfelhasználási egységek helyett a BFRSZ általános használat szerinti területeket határoz meg, a TÉKA-ban meghatározott általános használatok helyi adottságoknak megfelelő tovább bontásával, és
  - beépítési sűrűség helyett szintterületi átlagértéket határoz meg az általános használat területén belül.
- Míg az FRSZ csak a beépítésre szánt területekre határozhatott meg beépítési sűrűséget, a BFRSZ a különleges beépítésre nem szánt területekre is meghatározhatja a szintterületi átlagértéket az általános használat területén belül.
- Míg az FRSZ Budapest teljes közigazgatási területére rendelkezhetett a beépítési magasságok meghatározásáról, a BFRSZ már csak a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre vonatkozóan határozhatja meg a legnagyobb beépítési magasságot.

A nagyvárosias lakóterületek, a településközponti vegyes területek, és az intézményi vegyes területek összterülete mindösszesen ~ 7500 ha, ami Budapest közigazgatási területének csak 14,3%-a.

BFRSZ

- Az általános közúti közlekedési terület közterületi státusszal nem rendelkező részének használatára átmeneti szabály kerül megalkotásra.
- Az ún. Jelentős változással érintett területek esetében a maximális tömbméret kerül meghatározásra a gyalogos-kerékpáros forgalom érdekében.
- A járműelhelyezés vonatkozásában keretjellegű szabályok kerülnek megállapításra.
- Biztosítja a város működéséhez szükséges közműlétesítmények és záportározók elhelyezhetőségét, azok megszüntethetőségét feltételhez köti, valamint rendelkezik a csapadékvizek visszatartásáról és elvezetéséről.

2. Településfejlesztési és -rendezési javaslat – javasolt településszerkezet, általános használat rendszere

2.1. Funkcionális szerkezet 7

2.1.1. Népességszám előrejelzés a javasolt településszerkezettel összefüggésben 7

2.1.2. Budapest zónarendszere 9

2.1.3. Térségi kapcsolódás az agglomerációhoz 11

2.1.4. Földrajzi és természeti adottságok, morfológia, épített örökség 12

2.1.5. A városszerkezetet meghatározó területi elemek fejlesztése 12

2.1.6. A településszerkezetet meghatározó fő területi struktúrák jellemző általános használata 15

2.1.7. A differenciált központrendszer településszerkezeti alakulása 20

2.1.8. A városszerkezet fejlesztése szempontjából kiemelt térségek 22

2.1.9. A városszerkezetet meghatározó infrastruktúrahálózati elemek fejlesztése 26

2.2. Tervezett területhasználat 30

2.2.1. Beépítésre szánt területek 30

2.2.2. Beépítésre nem szánt területek 88

2.2.3. Területi mérleg 110

2.3. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései 114

2.1. Funkcionális szerkezet

A Fejlesztési tervlap – a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre – az általános használat szerinti területek figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett műszaki és zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét. A Fejlesztési tervlap fő szerkezeti elemei képezik a városszerkezet alakításának kereteit, melyek a következők:

- a szerkezetalkotó *területi* elemek,
- a központrendszer *pontszerű* elemei,
- a szerkezetet meghatározó *hálózati* elemek – (műszaki és a természeti).

A szerkezeti tényezők alakulását olyan városon belüli jellemzők is befolyásolják, mint az egyes területek városon belüli elhelyezkedése, a hozzávezető infrastruktúrák jellemzői, kapacitásai, de a földrajzi tényezők sem elhanyagolhatóak.

A térségi tényezők körében Budapest zónarendszere az egyik, a térbeliséget, a történeti alakulás összefüggéseit és a városon belüli térségi jellemzőket legjobban leíró igazodási eszköz. Emellett a fővároson belül meghatározó az a jelentősebb sűrűséggel rendelkező vegyes használatú térség is, amely a legtöbb fejlesztési lehetőséggel rendelkezik, ebből fakadóan a város térben érzékelhető összefüggéseiben, kapcsolatrendszereiben, funkcionalitásában a legdinamikusabban változó és a fejlesztések szempontjából legaktívabb térsége. Ez a térség foglalja magában a Budapest stratégia keretében meghatározott szerkezetalakító fejlesztési céltérségeket is, és ez lehet a kompakt város kialakulásának kiemelt térsége is.

Mindezek a jellemzők – a zónarendszer, a zónákon is átívelő jelentősebb sűrűségű, vegyes használatú térség és a Budapest stratégiában megállapított, küllőszerű szerkezetalakító fejlesztési céltérségek – együtt befolyásolják Budapest településszerkezetének alakítását, a jövőbeni fejlesztési irányainak lehetőségeit.

2.1.1. Népességszám előrejelzés a javasolt településszerkezettel összefüggésben

A KSH népesség előreszámítása módszertanilag három pillérre épül. A fertilitási és a halálozási ráták korévenkénti alakulásának előrejelzését, valamint a migráció koréves nettó egyenlegét alapul véve évről évre haladva történik az előreszámítás.

A születések és halálozások számának meghatározásához valószínűségi alapokon nyugvó modelleket használ a KSH, a mortalitási és termékenységi ráták előrejelzése az 1961-2022 közötti időszak tényadataira épül. A nemzetközi és belföldi vándorlás becslése determinisztikus módon történik. A nemzetközi vándorlási egyenleg a külföldiek és a magyarok különbözetének összege. Ezen belül a magyar állampolgárok vándorlási egyenlegét illetően az a hipotézis, hogy folyamatos csökkenés lesz jellemző 2039-ig, amely évtől kezdve évente konstans mínusz 5 ezer fővel számol a KSH. Az alacsony, közepes és magas változat nem tér el egymástól a magyarok vándorlására vonatkozó becslést tekintve. A nemzetközi vándorlás prognózis három forgatókönyve így a nemzetközi vándorlás egyenlegének jövőbeni, becsült értékeinek változtatására épül. A legoptimistább forgatókönyv számol a legnagyobb mértékű, pozitív egyenlegű migrációval – ez a magas változat. A belföldi vándorlás számításánál vármegyénként az oda- és elvándorlás január 1-jei népességhez viszonyított arányát vette figyelembe a számítás, koréves bontásban 2012 és 2022 közötti időszakban. A jövőre vonatkozóan az a feltételezés, hogy a vizsgált időszakra jellemző átlagos értékeknek megfelelően fog alakulni a vármegyék közötti vándorlás, vagyis a népességnek mindig egy meghatározott hányada fog vándorolni. A belföldi vándorlás minden forgatókönyv szerint negatív egyenleggel számol a főváros esetében, a forgatókönyvek

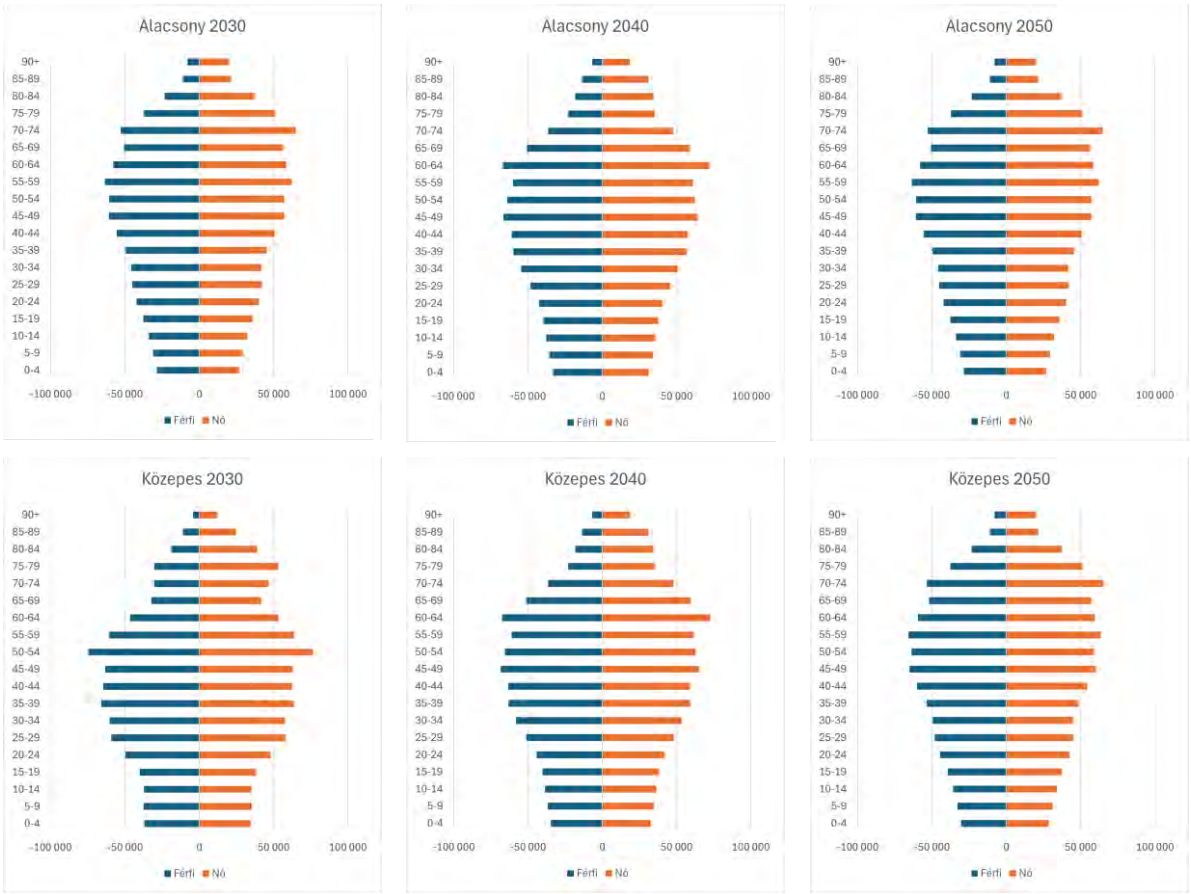
közötti eltérés a nemzetközi migráció egyenlegének vármegyéket érintő változtatásával magyarázható. Ebből következően mind a nemzetközi, mind a belföldi vándorlás hozzájárul az alacsony, közepes és magas forgatókönyv szerinti népesség-előrejelzés eltéréseihez.

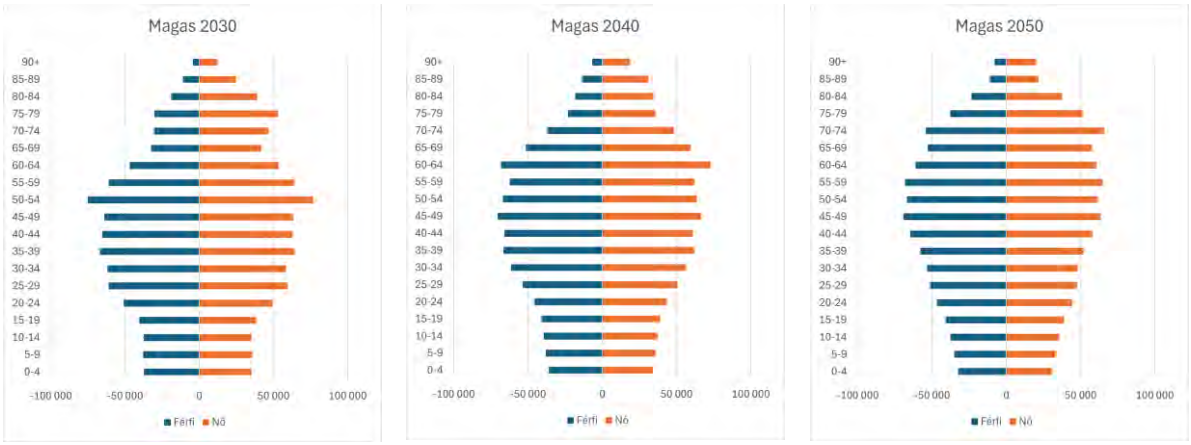
A három közül a közepes forgatókönyv tekinthető alapváltozatnak.

Az eredmények szerint 2030-ig Budapest népessége kissé növekszik, és a népességszám meghaladja az 1.700 ezer főt, majd stagnál 2040-ig, ezt követően kissé csökken. A KSH az optimistább szcenárió szerint viszont azt vizionálja, hogy 2030-ra 1.748 ezer lakosa, 2050-re pedig 1.765 ezer lakosa lesz Budapestnek. ☞ *Melléklet M2. Népesség előrejelzés módszertana*

A fővárosi szolgáltatások és a napi ingázásból adódó forgalmi terhelés szempontjából is fontos, hogy miként alakul Pest vármegye helyzete. A KSH előrejelzése mindhárom forgatókönyv szerint csökkenő népességszámot jelez előre, így együttesen a következő 20 évben várhatóan a várostérségi népesség számában ugrásszerű növekedéssel nem kell számolni. Természetesen a nemzetközi migráció mértéke jelentősen változtathat a globális folyamatok következtében, ezekkel a modell nem számol.

2-1. ábra: Népességszám prognózis alacsony, közepes és magas forgatókönyvvel (2030/2040/2050)

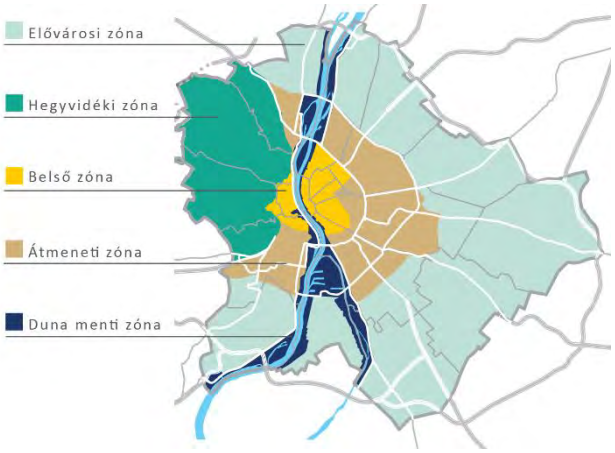

Ha nem a historikus adatokra építő statisztikai modellek alapján becsüljük Budapest népességszámának alakulását, hanem egy pozitív városfejlődési szcenáriót vizionálunk – prosperáló gazdaság, európai viszonylatban is vonzó lakóhely, megfizethető lakhatás és életszínvonal, még jobban működő közszolgáltatások – és ehhez szükséges városfejlesztés tud megvalósulni, akkor Budapesten van fizikailag lehetőség a sűrűség, a lakásszám és a szolgáltatások bővítésére úgy is, hogy nem kerülnek szabad terek beépítésre, hanem a város alulhasznosított vagy használaton kívüli egykori ipari és városüzemeltetési területei alakulnak át. A város jövőképe erre a forgatókönyvre épül, melynek hatására Budapest népességszámát növelni képes város lehet a következő 20 évben.

2.1.2. Budapest zónarendszere

Budapest a morfológiája, a történeti kialakulása és a mai beépítési jellemzői alapján öt eltérő karakterrel rendelkező zónára osztható.

1-2. ábra: Budapest zónarendszere

A belső zóna térsége lényegében a tradicionális történeti városrészekből áll. Ez a *város legsűrűbben beépített* és legnagyobb népsűrűségű területe, amely az igazgatási-, a kulturális-, a gazdasági- és pénzügyi, az oktatási sűrűsödések területét, a *város főközpontját* is magába foglalja. Itt az elmúlt időszakban szerkezeti átalakulás nem történt, a megindult forgalomcsillapítási célú közterületi- és forgalmi átrendezések a környezet minőségi fejlesztésének első lépésének tekinthetők.

A zónában kiemelt cél a belső, különösen terhelt városi területek tehermentesítését szolgáló szabályozási eszközök alkalmazása, a kedvezőtlen klimatikus hatások mérséklése a zöldfelületek növelésének alternatív megoldásaival, a karakteres és értékes városrészeket jelentő területek építészeti jellemzőinek megőrzése, horizontális és vertikális funkcionális vegyesség megtartása és a Dunával való kapcsolat megerősítése a parthasználat rendezésével. A zóna szerkezeti jellemzői nem változnak.

Az átmeneti zóna a *város legheterogénebb térsége*. Meghatározó – az elmúlt több mint két évtized ipari területeinek szükségszerű átalakulását követően is –, szinte egybefüggő gazdasági térség uralja a délkeleti részen, míg északon már csak diszperz formában jelennek meg a gazdasági területek, a struktúra itt jobban

átjárható és egyes sávokban a lakóterületi dominancia is jelen van. Jelentős a fejlesztésre alkalmas területek aránya a zónában, elsősorban a korábbi iparterületek barnamezős térségeiben. A zóna angyalföldi és lágymányosi térségében érzékelhető a legnagyobb gazdasági- és funkcionális átalakulás, ahol a környezetterhelő ipari funkciók irodai, lakóterületi és vegyes kereskedelmi szolgáltató területekké alakulnak át.

A zóna a településszerkezet szempontjából a legnagyobb változások terét jelenti. Ide esnek, illetve ide csatlakoznak a jellemzően barnamezős szerkezetalakító fejlesztési céltérségek, melyek a zóna átstrukturálását, átjárhatóságát, alulhasznosított területeinek funkcióváltását eredményezik. A zónában kiemelt fontosságú a mellékközpontok fejlesztése, átszálló kapacitások és kapcsolódó szolgáltatások bővítése. Ezt tudja majd segíteni a hosszú távon, illetve nagy távlatban az elővárosi zónával közös határán tervezett új Körvasút menti körút és az új Duna-hidak gyűrűirányú szerkezetfejlesztő hatása, amelyek szintén érintik az átmeneti zónát.

Az **elővárosi zóna** jellemzően a „csatolt települések" gyűrűjéből jött létre, beépítettsége és népsűrűsége alacsony. Ahogy az átmeneti zónában, itt is szigetszerűen jelennek meg a nagy lakótelepek, amelyek megfelelő, de sok esetben a jövő elvárásait már nem kielégítő szintű műszaki infrastruktúrával, valamint jó ellátó intézményhálózattal rendelkeznek, ami a kertvárosias területekről nem mondható el. A zóna a bevezető utak mentén megfelelő terepet jelentett a jó elérhetőség miatt a kereskedelmi nagylétesítmények megtelepedésére. Az elővárosi zóna városi szegélyein az erdő- és mezőgazdasági területek ugyan nem alkotnak „zöldgyűrűt" a város körül, de jelentős mértékben óvják azt a szomszéd településekkel való összenövéstől, emellett ökológiai potenciállal rendelkeznek.

A zónában a kertvárosias területi jellemzők megmaradásával kell számolni, így továbbra is érvényesülni fog a környezetre gyakorolt, mérsékelten klímajavító hatásuk. A zónában kiemelt figyelmet kell fordítani a városszerkezet továbbterülésének megállítására, a beépült területek az élhetőségi szempontokat szem előtt tartó sűrűség és alacsony intenzív új beépítések kialakításával. Azok a korábban gazdasági céllal kijelölt fejlesztési területek, melyek infrastruktúra ellátása megoldott, vagy megoldható, továbbra is fejlesztési területei a korszerű, nagyközlekedési hálózatokat igénylő funkcióknak. Ugyanakkor nem támogatott zöldmezős fejlesztések számára új terület kijelölése és igénybevétele. A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 78/D.§ (4) bekezdése értelmében azon területeket, amelyeket 2021. július 1-jét megelőzően hatályos szabályok alapján készült településszerkezeti terv már beépítésre szánt területként határozott meg a helyi építési szabályzat készítése és módosítása során nem minősülnek új beépítésre szánt terület kijelölésnek. A fejlesztési tervben új beépítésre szánt terület kijelölése ezért csak kivételes esetben és rendkívül mértéktartóan történt. Az elővárosi zóna továbbra is jelentős mezőgazdasági, természetközeli és erdőterülettel rendelkezik, mely területek védelme, megőrzése, a biológiai sokféleség támogatása továbbra is kiemelt fontosságú.

A város sajátos földrajzi tényezője a **hegyvidéki zóna**, mely elsősorban lakóterületek és jelentős terjedelmű erdőterületek térsége, ami a belső zónához közvetlenül csatlakozik. A hegyvidéki zóna területén lakik a statisztikai adatok szerint Budapest legjobban szituált társadalmi rétege. A területen a fő közlekedési csatornák kivételével jelentős környezeti terhelés nem jelentkezik. A város munkamegosztásában ez a viszonylag tiszta környezet eredményezte több egészségügyi létesítmény idetelepülését. Problémája a zónának, hogy a közúti főhálózatában gyűrű irányú elem nem található, átjárhatósága így nem megoldott észak-déli irányban. Mivel a munkahelyek száma jelentősen elmarad az itt élők számától jelentős mértékű a pesti oldal felé irányuló ingázás, a közúti főhálózat korlátozottsága miatt a belső zóna területén keresztül. A zónában jelentős erdőterületek adják Buda jó levegőjét, amely emeli a terület presztízsét, egyben jelentős részük természetvédelmi oltalom alatt áll.

A zóna területén a terv alapvetően a meglévő sűrűségi értékek megtartására fókuszál, nem bővítve a korábbi fejlesztési elképzeléseket. A meglévő, kiterjedt erdőterületek hatékony védelme mellett elsősorban a parkerdei létesítmények fejlesztése és a budai erdők tehermentesítése szükséges, mely a lokális helyi központok bővítése, ellátások elérését és hozzáférhetőségét segítő beavatkozásokkal támogatható.

A Duna menti zóna a megváltozott értékítélet, továbbá a nemzetközi normák hatására a főváros egyre értékesebb sávjává vált. Ezt erősíti a szennyvizek bevezetésének fokozatos csökkentése és a tisztítóművek létesítése is. A város korábbi ipari területeinek megváltozása azonban még nem eredményezett végleges megoldást a funkciójukat vesztett területek hasznosítására.

A város fontos kiemelt tengelye, háromféle jellegzetes szakaszának sajátosságai más-más arcot mutatva összefüggésben állnak a háttérzónák jellemzőivel:

- A *belső zónára* eső része a legkiépítettebb, itt a rakpartok zárják el a városlakók elől a Duna élvezetét, bár a hajózás kikötői is helyenként akadályokat jelentenek a partszakaszok megközelítésében, ezért is fontos cél a minőségi szint növelése és a Dunával való fizikai kapcsolat megteremtése.
- Az *átmeneti zónára* inkább a volt ipari üzemek felhagyott, vagy már újonnan fejlesztésbe vont területei jellemzők, amelyek átalakulása többirányú lehet.
- Az *elővárosi zóna* sávjaiban részben üdülőterületek és városüzemeltetési területek találhatók a vízpartra szervezetten, melyeket helyenként a természeti környezet, part menti erdősáv szakít meg, ezek elsősorban a rekreációs célokat tudják szolgálni.

A zóna területe a hosszú távú „9. A Dunával együtt élő város" céllal is középpontba kerül. Értékeinek megőrzése mellett fontos tervi jellemző az új hidak helyének kijelölése, a természetközeliség megőrzése, ökológiai hálózati szerepének növelése, a Duna-partok gyalogosbarát közcélú használatának biztosítása és a víz-város kapcsolat erősítése a városképi szempontok együttes kezelésével. A terv hangsúlyozza a part menti sávban a zöldterületek sorának fejlesztését. A korábbi üdülőterületek rekreációs célú hasznosítási iránya került meghatározásra az elővárosi szakaszokon, mindemellett egyes helyszíneken a gazdasági használat is megmarad. A háttérterületekkel a megfelelő kapcsolódási pontok kijelölését és a zóna part menti végigjárhatósága az BFRSZ-ben és a Duna-parti építési szabályzatban biztosított.

Budapest szerkezeti fejlesztését a hálózati és területi elemek mellett az öt zóna fő jellemzői és céljai mentén kell meghatározni. Az FTFT ezek figyelembevételével alakítja és rendezi a város szerkezeti és karakterbeli megőrzését, illetve – ahol az szükséges –, az átalakulásának és fejlesztésének keretit.

2.1.3. Térségi kapcsolódás az agglomerációhoz

A zónarendszer elővárosi, hegyvidéki és Duna menti zónája közvetlenül kapcsolódik ahhoz az agglomerációs gyűrűhöz, amely mind területi, mind hálózati szempontból egyre erősebb szimbiózisban él a fővárossal. Területi kapcsolódásokat alapvetően a beépítésre nem szánt szabad területek városhatáron átlépő területei jelentik az erdők és mezőgazdasági területek formájában. Budapest körül zöldgyűrű kialakulását nem teszik lehetővé a határsávok települési összenövései, mivel számos olyan területi kapcsolódás van, ahol Budapest szabadterületeihez a szomszédos települések már beépített területei csatlakoznak szorosan, vagy éppen ennek a fordítottja tapasztalható. Ezen kedvezőtlen településközi összenövések hátrányos hatásait ellensúlyozza a terv a tervezett erdőterületek kijelölésével (magasabb zöldfelületi intenzitás biztosításával) és a komplex zöldfelületi rendszer területi biztosításával.

A fejlesztési terv célja ugyanakkor, hogy a további beépített területi összenövések helyett a város a jövőben is fenntartsa azokat a szerkezeti szereppel rendelkező zöld ékeket, amelyek helyenként a város belső térségeibe is elérik és a kisvízfolyásokon és völgyeken keresztül kapcsolódnak a nagyobb területi egységeket képező szabad területekhez, ökológiai hálózati elemekhez. Az FTT ennek érdekében számos olyan területi javaslattal él, amelyek ezt a célt tudják szolgálni. A zöldmezős fejlesztési területek felülvizsgálatával számos helyen – ahol annak még építési jogi alapja nem teremtődött meg –, mintegy 360 hektáron visszalépett a TSZT-hez képest, ezzel is növelve a városi beépített térségeket megszakító szabad területeket. Mindamellett az FTT nem tartalmaz jelentősebb, új beépítésre szánt területet sem.

2.1.4. Földrajzi és természeti adottságok, morfológia, épített örökség

Budapest városszerkezetét alakító, elsődlegesen meghatározó elem a várostestet kettévágó Duna, ami jelentős szélessége miatt kevés helyen ad kapcsolódási lehetőséget Buda és Pest között. Az átkelőhelyek, a hidak helyzete alakította a főváros főhálózati rendjét és határozza meg mind a mai napig. A hidakra szerveződnek a gyűrűirányú közúthálózati elemek, de a vasúti hálózat pályaudvarokra beérkező rendjét is alapvetően megszabja. A Duna tehát alapvetően kihat a szerkezetalakító hálózati elemek fejlesztésére, ezért befolyásolja azokat a régóta igényelt gyűrűirányú hálózatfejlesztési elemeket, amelyek új dunai átkelőkre szervezhetők. A másik, a szerkezetet morfológiailag befolyásoló tényező a budai oldal domborzata, hegyvidéke, ami szintén visszahat a hálózati rendszerek alakítására.

A városfejlődés kezdeti szakaszában e két természeti elem – a Duna és a hegyvidék – még csak az átjárhatóság szempontjából igényelt megoldást. Az elmúlt közel fél évszázad szemléletváltozása miatt szerkezetbefolyásoló szerepük, mint figyelembeveendő és védendő természeti érték is megjelenik a városszerkezet tervezési folyamatában. A szerkezet fejlesztésénél ezért ezek egyre nagyobb odafigyelést igényelnek.

A szerkezetalakítást befolyásoló harmadik meghatározó elem a város történeti fejlődéséhez hozzátartozó egyedi városkarakter és épített örökség, ami olyan városrészeket eredményezett, amelyek mára – egyes kedvezőtlen jellemzőik ellenére (pl. a sűrűség) – megőrzendők lettek, és az alapvető szerkezeti változásoktól megvédendő területeivé váltak a városnak. Sok esetben ezeknek az örökségi értékekkel rendelkező városi területeknek a megőrzése és védelme máshol igényel hálózatfejlesztést, például e területek közlekedésből adódó kedvezőtlen környezeti állapotának javítása érdekében.

2.1.5. A városszerkezetet meghatározó területi elemek fejlesztése

A városszerkezet tervezésének meghatározó tényezői a morfológia, a védendő természeti és épített örökségi értékek területei, a területek városon belüli pozíciója, szerkezeti értékelésük, a hálózatok összefüggései, valamint a 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési terve (MTrT, BATrT) által meghatározott térbeli keretek és mindezek figyelembevétele mellett a jövőkép megvalósítása érdekében a Budapest stratégiában meghatározott fejlesztési célok.

A stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét a Fejlesztési tervlap határozza meg. A fővárosi kihívásokhoz, törekvésekhez illeszkedve a Budapest stratégia hosszú és középtávú célokat határoz meg.

A stratégia hosszú távú céljai (☞ 2.1. Hosszú távú (területi, tematikus és ágazati) fejlesztési célok) között az alábbiak esetében kifejezetten fontos a térbeliség megjelenítése, a feladatok térbeli területbiztosítása a Fejlesztési tervlap eszközkészletén keresztül, a településfejlesztési célkitűzések és feladatok megvalósítása érdekében:

- 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet
- 11. Barnamezős területek a városfejlesztés célterületei
- 9. A Dunával együtt élő város
- 10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése
- 3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja
- 5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz
- 4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság
- 6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés

A stratégia hosszú távú céljai egymással is összefüggő célkitűzéseket és feladatokat határoznak meg. A szerkezet fejlesztése és alakítása, távlati irányainak kijelölése szempontjából a fentiekkel harmonizáló tervi szándékok a következők szerint alakulnak.

A 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet kialakítását támogatja *8.5. A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása,* ami egybecseng a *8.1. A területhasználat és a közlekedési rendszerrel való térbeli összehangolásával és a mobilitási igények csökkentésének* törekvésével is.

A *beépítésre nem szánt* területek kijelölése alapvetően összefügg Budapest morfológiájával. A hegyvidéki területek védett erdői, a városszélek mezőgazdaságra alkalmas területei alkotják azokat a nagy, egybefüggő szabad területeket, ahol továbbra sem kíván a terv beépítésre szánt területeket kijelölni, illeszkedve ugyanezen célt szolgálva a termőföldek védelme érdekében a *8.5. A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása* elváráshoz.

A stratégia nem támogatja zöldmezős fejlesztési területek kijelölését újonnan beépítésre szánt területként, ezért a terv összességében csökkenti azok területét a TSZT elhatározásaihoz képest.

Kiemelten fontos feladat a város élhetőségének hosszú távú biztosítása, amelyet az 5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz cél határoz meg, melyen belül a *5.1. zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése* keretében a biológiailag aktív felületek megőrzése, újak létesítése és a zöldfelületi intenzitás növelése, új zöldterületek létesítése, tartamos erdőállomány-gazdálkodás megvalósítása, továbbá a sport, rekreáció területeinek és az ökoturisztikai létesítmény-hálózat fejlesztése is fontos feladattá vált.

A beépítésre nem szánt területek esetében meghatározóak ezért a zöldfelületi rendszer elemeit képező erdők, amelyek Budapesti viszonylatban jelentős arányban élveznek különböző védettséget, valamint ide tartoznak a továbbra is megőrzendő nagy városi parkok, és a fejlesztésre kijelölt három új városi park (Rákosrendező, Észak-Csepel és Tábor-hegy), továbbá azok a természetközeli területek, amelyekre nem az erdő használat a jellemző és nem is üzemtervezettek.

A fejlesztési terv a stratégia hosszú távú céljainak megfelelő településrendezési tervek megalapozásához korlátokat és védelmi eszközöket is rögzít a városszerkezet jövőbeni térbeli alakításához. Ez alapvetően a hosszú távú stratégia 10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése céljával van összefüggésben, azon belül *10.1. A történeti városi táj védelme* és *10.3. A sokszínű városkarakter megőrzése* feladattal. Az összefüggés természetesen kimutatható az 5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz céljával, és érintőlegesen a 6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés céllal is. E célok a természeti területek további védelmének, szerkezeti érintetlenségének további fenntartásával biztosíthatók.

Hálózati jellegűek azok a településfejlesztési feladatok, amelyek 3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja érdekében elsősorban az *3.6. Országos és nemzetközi közlekedési hálózatokban betöltött szerep biztosítása* keretein belül a gyorsforgalmi úthálózat még mindig hiányokkal küszködő fejlesztéseinek biztosítanak helyet, illetve a hagyományos vasúti közlekedés fejlesztése mellett a nagysebességű vasúti kapcsolatok kialakítását is biztosítják. Ide tartozik még a nemzetközi repülőtér szerepének erősítése is, amelyet szintén kötöttpályás szerkezeti fejlesztéssel lehet támogatni, de a kikötőfejlesztések céljából kijelölt területek is erősítik a nemzetközi gazdasági kapcsolatokat.

A hálózati és terület fejlesztések legmarkánsabb feladatai a beépítésre szánt területeket, azok egymáshoz való kapcsolódását érintik, egyben kihatnak a központrendszer fejlesztésére is, ezzel szolgálva a területi tényezők szerkezeti alakulását. E tekintetben a már részben említett 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet kialakítása, a 11. Barnamezős területek a városfejlesztés célterületei és 9. A Dunával együtt élő város célok a leghangsúlyosabbak.

A 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet kialakítását, mint legfőbb városszerkezet alakító cél megvalósításának egyik kiemelten fontos eszköze a Fejlesztési tervlap. A Fejlesztési tervlapon meghatározott álalános használat szerinti területek és a jelölt infrastruktúra elemek szerinti területbiztosítások az alapvető fővárosi eszköz a *8.2. Differenciált központrendszer kialakítása* feladat megvalósításához. *8.1. A területhasználat és a közlekedési rendszer térbeli összehangolása a mobilitási igények csökkentésére törekedve és a fenntartható, szabad területekkel megfelelően tagolt város kialakításának* feladatai is összefüggenek a területi tagolással, azok területileg differenciált általános használatával, közlekedési kapcsolataival, egyben fontos tényezővé válik *8.3. Városi szolgáltatások gyalogos elérhetőségének biztosítása*. Mindezek már több másik speciális célt is szolgálni tudnak, nevezetesen azt, hogy 11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei, valamint, hogy a 4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság sokrétű *4.6. Munkahelyi területek fejlesztése* igénye mellett elsősorban *4.2. Tudásgazdaságban rejlő potenciál kiaknázása* szükséges. A harmadik, a területek lehetséges fejlesztését meghatározó fontos cél 9. A Dunával együtt élő város, ami mind a Duna menti zóna területi átalakulását, mind pedig a kapcsolatainak fejlesztését is igényli, és egyben visszahat a hálózati fejlesztések egyes elemeire is. Fentiek megvalósításának fontos további eszköze a BFRSZ-ben rögzített szintterületi átlagérték, amelynek differenciált meghatározása a Fejlesztési tervlapon és a fenti célkitűzéseken, feladatokon alapul.

A Fejlesztési tervlap a stratégia középtávú céljaihoz (☛ 2.2. Középtávú (területi, tematikus és ágazati) fejlesztési célok), ami legfeljebb 2034 évig tartó időtávban meghatározott, az alábbi priorizált feladatokra tud a sajátos eszközeivel választ adni:

A Budapesten jelentkező lakhatási válság feloldására a 1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezethez megfelelő volumenű új lakás megjelenésére van szükség a piacon, amit a Fejlesztési tervlapon jelölt több mint 800 ha fejlesztési potenciállal megjelölt terület támogat, köztük közvetve olyan nagyléptékű területi programok keretében – pl. Újpalota parkváros. Ezen változással érintett és ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területeken a lakhatás mellett kellő figyelmet kell fordítani a lakókörnyezeti fejlesztésekre is, biztosítani kell a megfelelő kapacitású, minőségi alapszolgáltatásokat – különösen az új ingatlanfejlesztések esetében.

A 3. Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés és az 2. Egészség és gondoskodás cél megvalósulásához a zöldfelületi hálózat bővítésére a Fejlesztési tervlap külön meghatározza a *Jelentős, szerkezetet meghatározó zöldinfrastruktúra* elemeit, a meglévő parkok gyűrűjét és a tervezett városi parkokat. Emellett kiemelten kezeli az erdő és mezőgazdasági területek védelmét, megőrzését. A középtávú fejlesztések kiemelt célterületei a kék-zöld infrastruktúra összehangolt bővítését szolgáló alulhasznosított területek, a városi parkok, a hősziget-hatásnak legjobban kitett, belvárosi közterületek és a város átszellőzésében kulcsszereppel bíró Duna-parti területek, valamint a város kis vízfolyásainak revitalizációja.

A 4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés a városszerkezet térbeli alakítását leginkább a barnamezős területek fejlesztése, „kis távolságok városa" és a vegyes területhasználat kialakítása feladatok célozzák, ezeket a Fejlesztési tervlap eszközkészlete közvetlenül is érvényesíti. Mindezek már több másik speciális feladatot is szolgálnak:

- a mellékközpontok rendszerének minőségi fejlesztését, funkcióbővítését;
- az elvárást, hogy az átalakuló városrészek előnyösen fejlesszék tovább a város nagyléptékű szerkezeti elemeit, hozzanak létre újszerű, előremutató urbanisztikai elemeket tartalmazó új városi szövetet;
- városkarakter védelmét a magasházak elhelyezhetőségének körültekintő szabályozása révén;
- a fejlesztések során a meglévő értékek megtartását,
- A funkcionális sokszínűség – rekreációs-, kulturális és közösségi terek, szolgáltató helyi központok – mellett a közterületek minőségi megújítását (egészséges utcák és terek) és a zöldfelületi rendszer fejlesztését;

- Duna-partokon megjelenő építmények, létesítmények zónáknak megfelelő egységes városképi megjelenését.

A fenti tényezők, a stratégiában rögzített hosszú és középtávú célok alapvetően meghatározzák az általános használat szerinti beépítésre szánt és nem szánt területek térbeli kijelölését.

2.1.6. A településszerkezetet meghatározó fő területi struktúrák jellemző általános használata

A városszerkezet területi elemei a hálózati (közlekedés, kisvízfolyás, lineáris zöldhálózat) elemek közötti részeket kitöltő, azok által kiszolgált és tagolt, beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek összessége.

A város területeinek struktúrája elsősorban a használat, a fő funkcionális tagolás alapján határozható meg és kevésbé a TÉKA szerinti jogi kategorizálás alapján. Nagy térségi elemek meghatározása nem viseli el a részletekbe menő megkülönböztetést. Ezért a város átfogó szerkezetét meghatározó Funkcionális szerkezet terve szándékosan nem a TÉKA beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területi felosztását, hanem a város átfogó szerkezetének funkcionális használat szerinti, a városi struktúrára ténylegesen ható jellemzőit veszi alapul.

A Funkcionális szerkezet meghatározása során a szerkezetileg meghatározó jelentős kiterjedésű, bizonyos szempontból hasonló településszerkezeti egységeket egybefüggő városi térségként kell kezelni, amelyeken belül az általános használatok tekintetében a beépítésre szánt és nem szánt terület is jelen van. A strukturális szemléletű területi tagolás szempontjából a funkcionális tényezők, a városon belüli jellemző intenzitási fok és a szerepkör együttesen válik meghatározóvá.

Budapest funkcionális szerkezetét bemutató térképe markánsan jelzi a főváros területek általános használatának jövőbeli irányait, a város fejlődésének intenzitási jellemzőit, az ökológiai potenciál fenntartására kijelölt területeit, külön kiemelve a dinamikus fejlesztést igénylő szerkezetalakító fejlesztési céltérségeit, a fejlesztési potenciállal rendelkező területeit, továbbá a szerkezetet alapvetően befolyásoló hálózati fejlesztéseit és a központrendszerét. A városszerkezet alapvető fő területi tagolódása az alábbi területi elemekre bonthatók:

- vegyes használatú, magas intenzitású városias területek (~ 3%),
- vegyes használatú, intenzív városias területek (~ 10%),
- vegyes használatú, intenzív és laza városias területek (~ 11%),
- vegyes használatú, laza városias területek (~ 26%),
- egybefüggő, jelentős kiterjedésű gazdasági területek (~ 7%),
- városüzemeltetést szolgáló jelentős kiterjedésű területek (~ 3%),
- jelentős közösségi rekreációs célú területek, jelentősebb zöldterületek (~ 3%),
- erdők és a természetközeli területek (~ 20%),
- mezőgazdasági területek (~ 3%)
- temetők területe (~ 1%) és
- alapvetően hálózati jellegűek a város közlekedési és a vízgazdálkodási területei (~ 13%).

A vegyes használatú területek

Az FTT funkcionális rendje a stratégia alapján előtérbe helyezi a **vegyes használatú területeket**, azok fejlesztésére helyezi a hangsúlyt, és ezáltal a kompakt város kialakítására törekszik. A funkcionális szerkezet szempontjából és a stratégia céljainak is megfelelőbb a vegyes használat meghatározása, melyek jellemzőikben városon belül eltérő térségeket határoznak meg. A Funkcionális szerkezet tervén meghatározott

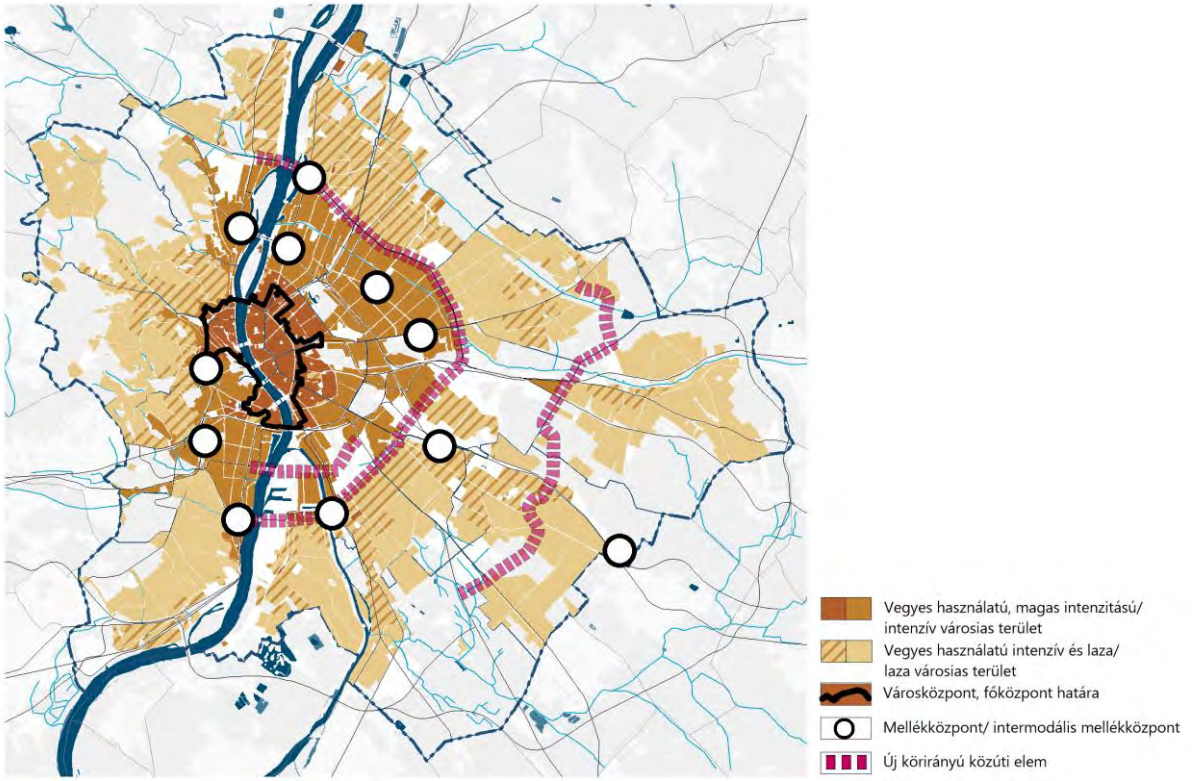
négy vegyes használatú területeken belül megtalálható minden lényeges tervben szereplő általános használat, lakó, intézményi, gazdasági, rekreációs, különleges területek és a kisebb méretű zöldterületek. Ugyanakkor e térségek fő karakterjegyeit és intenzitásuk jellemzőit alapvetően a lakóterületeik adják, de eltérő a más funkciókkal való keveredésük aránya is.

A vegyes használatú területek általános jellemzői

A karakterisztikus lakóterületek és a településközpontok mellett az intézményi területek jelentősebb törvényszerűség nélkül helyezkednek el, általában sávokat alkotnak egyes meghatározó útvonalak mentén (pl. Váci út) vagy pedig pontszerűen, szórtan helyezkednek el a városszövetben. Az Fejlesztési tervlapon külön jelölt intézményi területek aránya tehát eltérő az egyes vegyes használatú területeken. A jellemző csoportosulásuk részben a szerkezetalakító fejlesztési céltérségeket érinti már ma is, és fogja a jövőben is.

A beépítésre nem szánt területek közül a közparkok egy része is beolvad a mindennapi használat miatt a vegyes használatú területekbe. A nagyobb városi parkok viszont már a jelentős közösségi rekreációs célú területek közé sorolhatók. A gazdasági területek is megoszlanak városszerkezeti elhelyezkedésüket tekintve. Egy részük beolvad nagy vegyes használatú területekbe nem képezve jelentősebb kiterjedésű területeket. Elsősorban ezek lehetnek a város megújításra váró területei. A különleges területek zöme is részét képezi a vegyes használatú területeknek, így a vásár és kiállítási területek, a tematikus intézményparkok, oktatási központok, egészségügyi területek, honvédelmi katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló területek, bevásárlóközpontok területei, egyes rekreációs és szabadidős területek. Az üdülőházas területek jellemzőik alapján nem jelentenek közösségi rekreációs területeket, ezért a vegyes használatú területek közé sorolhatók.

2-3. ábra: A vegyes használatú területek eltérő kategóriái

A **vegyes használatú, magas intenzitású városias területek** jellemzően a belső zóna történeti beépítésű területei, ahol – a vár és környezete kivételével – a legmagasabb a főváros beépítési sűrűsége. Ez a terület jellemzően az a lakóterület, amelyhez egyben Budapest történelmi városrészei tartoznak. Meghatározó szerepkörrel rendelkezik ezen belül a városközpont, amely a település működését biztosító, a

lakórendeltetést nem zavaró, jelentős intézményi sűrűsödéssel rendelkezik, országos szintű intézményeket is tömörítve magában. E tekintetben ez egyben a differenciált központrendszer főközpontját is jelenti, amelyet külön is tárgyal e fejezet.

A magas intenzitás a történeti beépítés jellemzője, amely a fejlesztések során várhatóan nem tud jelentősen csökkenni, de célja a tervnek, hogy beépítési sűrűsége legalább túlzott mértékben ne növekedjen ott, ahol lényegében a kialakult állapot jellemzői nem felelnek meg beépítésében és életminőségében egy nagyváros elvárásainak. Cél ugyanakkor, hogy itt az új beépítések jellemzői kedvezőbb térarányúak legyenek, amelyet a magasságok kismértékű terelésével lehet biztosítani. A terület építészeti, városépítészeti értékeinek jó állapotban történő megőrzése kiemelkedő fontosságú.

A **vegyes használatú, intenzív városias területeket** a nagyvárosias és a kisvárosias karakter jellemzi, de helyenként megjelenik a telepszerű, vagy akár a kertvárosias karakter is. Fontos tényezője e területnek, hogy szinte teljesen lefedi az átmeneti zónát pár jelentősen nagy és egybefüggő gazdasági terület kivételével, de a belső zóna határa mentén a hegyvidéki zóna völgyeibe is kinyúlik. Jelentősége még, hogy a funkcionális keveredés itt a legnagyobb arányú, beleértve a lakó-, intézményi-, kisebb gazdasági területeket, de jelentősebb rekreációs és zöldterületek is részét képezik. Ez az a városon belüli térség, amely a szerkezetalakító fejlesztési céltérségeket is magába fogadja. Közlekedési szempontból kiválóan ellátott, ma is jelentős kötöttpályás rendszerrel rendelkezik, és további fejlesztések is érintik.

A **vegyes használatú, intenzív és laza városias területek** az intenzitás szempontjából olyan „kevert" területek, ahol nem egyenletes az előző területi jellemző szétterülése, mert azon belül több helyen a lazább városias területi kategóriára jellemző nagyobb területi egységek is megjelennek. E kevertség helyenként az előző, intenzív városias karakter tömörülését, sűrűsödését jelenti, helyenként pedig az elővárosok kertvárosias egységes jellemzőivel rendelkezik. Ez mintegy átmenet két típus között, szerkezeti szerepe szempontjából távlatban várhatóan az intenzifikálódás útjára lép, és lassan átalakul intenzív vegyes használatú területté.

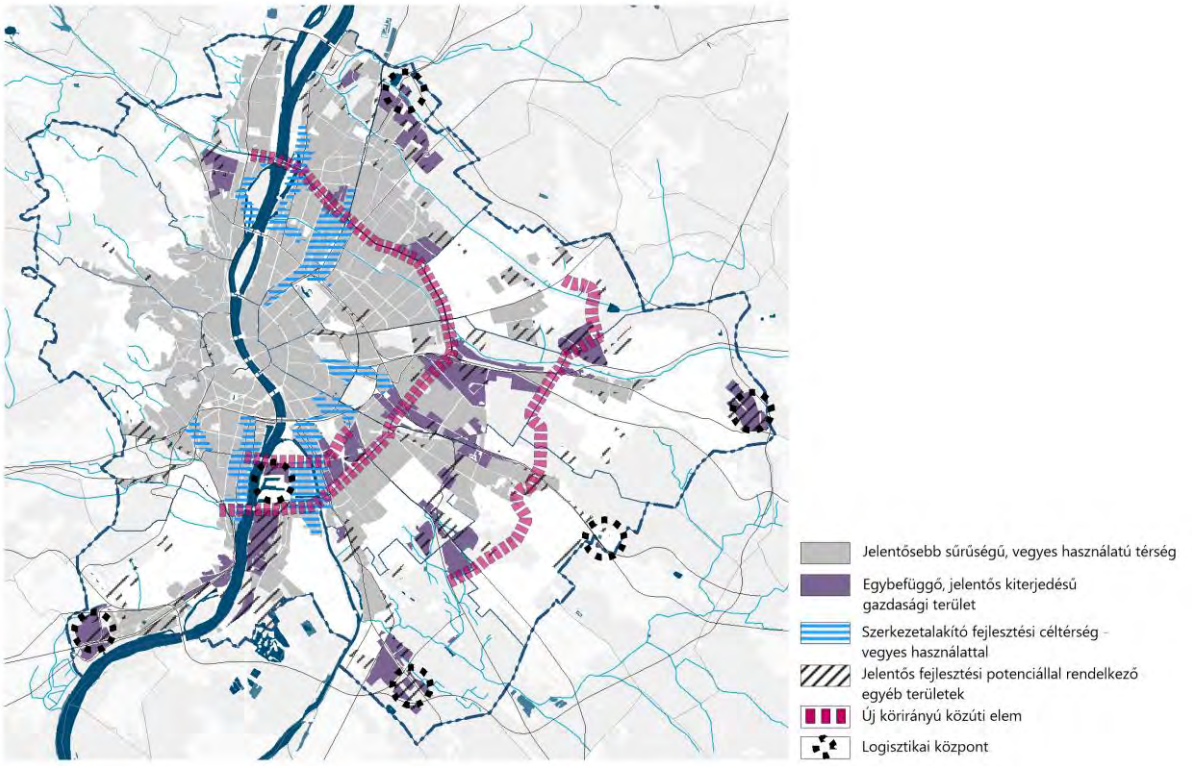
A hegyvidéki és elővárosi zóna jelentős részére jellemző **vegyes használatú, laza városias területeken** belül szerkezetileg is meghatározóak a jelentős zöldfelületi aránnyal rendelkező kertvárosias lakóterületek. Ezeken a területeken is jelen van egyfajta vegyes használat, itt is lehetnek intézmények és nem zavaró gazdasági funkciók, de területi arány szempontjából itt a lakóterület a meghatározó. Ez a térség közvetlen kapcsolatban áll a város és az agglomerációs települések beépítésre nem szánt területeivel, egyben jelentős zöldfelületi intenzitással rendelkezik a város többi beépített területeihez képest, klimatikus szempontból ellensúlyozva a klasszikus értelemben vett zöldgyűrű hiányát.

Az egybefüggő, jelentős kiterjedésű gazdasági területek

Ezeken a területeken már lakóterületek nem jelennek meg, a többi általános használat is csak elvétve. Szerkezetileg a város átmeneti zónájában és annak peremén található egybefüggő gazdasági területek számára a Körvasút menti körút jelentős kapcsolati tényezővé fog válni, amely e területeket kiemelt pozícióba helyezi.

Ezek az egybefüggő, jelentős kiterjedésű gazdasági területek sok esetben nem teszik lehetővé az átjárhatóságot, ezért sokszor idegen területként ékelődnek a városi szövetbe. Ide tartoznak azok a jellemzően már a főhálózatokra szerveződött (M0, egyes autópályák bevezető szakaszai) új fejlesztésre váró gazdasági területek is, melyek a főváros nemzetközi és országos hálózati közelségét igénylik, és jellemzően az elővárosi zóna peremén találhatóak, vagy a Duna gazdasági útvonalát használják ki.

2-2. ábra: Az egybefüggő, jelentős kiterjedésű gazdasági területek

A városüzemeltetést szolgáló jelentős kiterjedésű területek

A városüzemeltetést szolgáló jelentős kiterjedésű területek jellemzően azok a különleges területek, amelyek önmaguk funkciójának biztosítására is nagy területet igényelnek, ide tartoznak általában a jelentős területi igényű, városüzemeltetést biztosító egyes közlekedési, és közműterületek.

A jelentős közösségi rekreációs célú területek

Ezen területek körében elsősorban a funkcionális tényezők a meghatározóak, ezért magukba foglalnak beépítésre szánt és nem szánt területeket egyaránt, így közparkot és beépítésre szánt különleges sportterületet is. Ebbe a körbe tartoznak egyes különleges területek is, így a nagykiterjedésű sportolási célú területek, rekreációs területek, vagy az állat- és növénykert területe. Ezek általában szétszórtan jelennek meg a városon belül.

Bár nem beépítésre szánt területek, de a jelentős nagy városi parkok is a közösségi rekreáció területei, ezért a már meglévő parkok gyűrűjét és a tervezett városi parkokat is ide lehet funkcionálisan sorolni. Ezek a belső,

és az átmeneti zónán belüli zöldterületeknek a száma csekély és területi arányuk sem megfelelő a városi igényeket tekintve, ugyanakkor területi növelésükre korlátozottak a lehetőségek. A meglévő nagy városi parkok rendszerét (Hajógyári-sziget, Margitsziget, Városliget, Népliget, Gellért-hegy) három új városi park egészíti ki, a Csepel-sziget északi részén, Rákosrendezőn és a Bécsi út menti volt bányaterületen. Ezekkel együtt 8 nagy városi park alkotja majd a városi igényeket kielégítő parkrendszert, elhelyezkedését tekintve – a Gellért-hegyi kivételével – nagyjából a belső és átmeneti zóna határsávjában. Megemlítendő a korábbi üdülőterületek egy része is, mint jelentős rekreációs területek (Népsziget, Soroksári Duna menti egyes területek).

A jelentős ökológiai potenciállal rendelkező területek

A beépítésre nem szánt területek között jelentős ökológiai értékkel vagy potenciállal rendelkeznek az erdő-, természetközeli és mezőgazdasági területek, ezért szerepük az ökoszisztéma szolgáltatások szempontjából meghatározó. Az FTT kiemelt hangsúlyt fektet e területek megtartására és ökológiai potenciáljuk fejlesztésére. A város klimatikus hatású részei ezek a jelentős ökológiai potenciállal rendelkező összefüggő területek.

Az erdők és a természetközeli területek

Külön szerkezeti tényezőt jelenetnek az erdők, és az egyéb természetközeli területek, ezért lehatárolásuk és védelmük rendkívül fontos az FTT-ben. Ezek többsége egyben természetvédelem alatt áll, klimatikus szerepük alapvető fontosságú, egybefüggő térségei ezért kiemelt védelmet igényelnek a szerkezeti beavatkozások tekintetében.

A mezőgazdasági területek

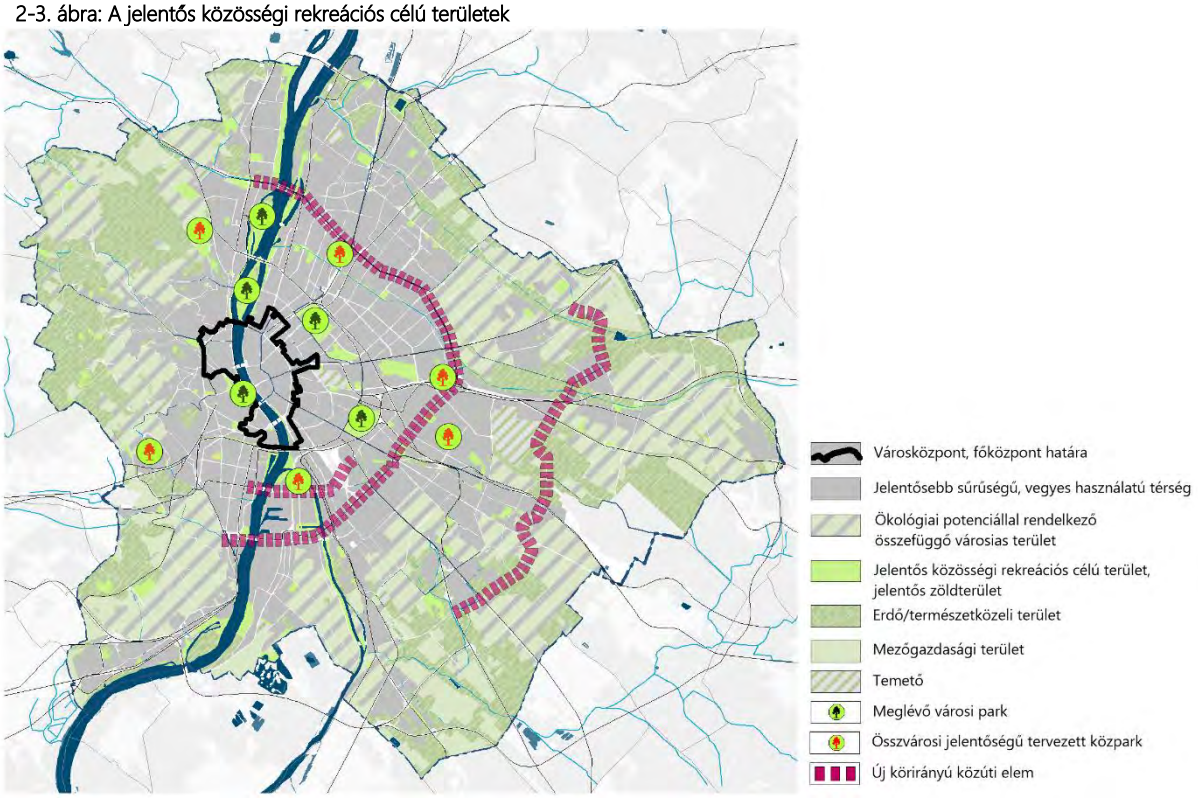
Hasonlóan fontos a beépítésre nem szánt mezőgazdasági területek rögzítése és ezzel beépítésük elhárítása. A mezőgazdasági területek védelme, megőrzése mellett kiemelten fontos a biológiai sokféleség támogatása természetkímélő gazdálkodás ösztönzése.

A város beépítésre nem szánt területeinek fontosságát az FTT kiemelten kezeli a fejlesztési célok között is. Az *5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz* és a *8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet* hosszú távú céloknál szerepel zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése, az ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése, a fenntartható, szabad területekkel megfelelően tagolt város kialakítása. Az FTT ezt részben új zöldterületek kijelölésével, részben pedig mintegy 360 ha beépítésre nem szánt területté való visszasorolással éri el, mindemellett megtartja a meglévő erdőterületek és mezőgazdasági területek zömét.

Az erdőkkel, patakok menti zöldsávokkal és mezőgazdasági területekkel tagolt városi szerkezet értéke, hogy az egyes területek közé ékelődő zöldfelületi sávok, egybefüggő rendszert alkotó zöld ékek – csatlakozva az agglomeráció hasonló területeihez – segítik az ökológiai hálózatok működését, az egyes elemek ökoszisztéma szolgáltatását.

Fenti területek megőrzése és a terv szerinti, a korábbinál visszafogottabb mértékű zöldmezős fejlesztési terület szerepeltetése a ma kihasználatlan és változást igénylő területek irányába tudják terelni a fejlesztési szándékokat.

2-3. ábra: A jelentős közösségi rekreációs célú területek

2.1.7. A differenciált központrendszer településszerkezeti alakulása

A stratégia hosszú távú fejlesztési célok a 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet kialakítása célon belül javaslatot tesz Budapest differenciált és városszerkezetbe illeszkedő központrendszerének kialakítására, amelynek alakulását a mobilitási igények csökkentésére törekedve az általános használat meghatározásával és a közlekedési rendszer térbeli összehangolásával biztosítja.

Az általános használat meghatározása alapvetően követi a stratégiában meghatározott központrendszert, de egyes kisebb jelentőségű kerületi központok szintjén már nem minden esetben jelölve azok területi megjelenését önálló általános használatként, ami a feldolgozási metodikából és léptékből fakad.

8.2. Differenciált központrendszer kialakítása (a meglévő központok minőségi fejlesztésével, az új központok igényes városépítészeti kialakításával a városszerkezetben meghatározott szerepkörhöz illeszkedve) a hosszú távú stratégia egyik fontos feladata, az erre való törekvést akkor vezet eredményre, ha a városszerkezet és az érintett központi hely funkcionális összetettsége harmonizál egymással. A terv a kiszolgálni kívánt vonzáskörzettől függően határozza meg ezek a városszerkezeti szerepet, és az ebből fakadó igényként kell biztosítani a megfelelő közlekedési kapcsolatokat.

A differenciált központrendszer igénye

A főközpont ma jelentős intézményi funkcióval terhelt, ezért napi hivatásforgalma nagy terhet ró az egész területre, melyet tovább fokoz az egyre növekvő turisztikai forgalom, a belváros fokozatos színvonalemelésének következtében. Városi léptékben a főközpont tehermentesítése érdekében szükség van a stratégiában meghatározott differenciált központrendszer kialakítására, amelynek első lépése a helyszínek kijelölésével történik, amelyet az FTT eltérő beépítési sűrűségű városközponti általános használat tesz lehetővé. A külső városrészek felé az egyes településközponti területek értelemszerűen alacsonyabb beépítési

sűrűséggel jelennek meg. A hosszú távú stratégia egyik feladatként *8.3. Városi szolgáltatások gyalogos elérhetőségének biztosítása („kis távolságok városa")* tűzi ki feladatául, amelyet az FTT a saját eszközeivel teljesít.

Budapest városközpontja

A főváros történeti központját továbbra is a pesti belváros, valamint a budai oldalon a vár és a budai belváros több elemre tagolt térsége képezi. A terv által lehatárolt főközpont nem homogén terület, hanem jellemzően lakóterület melynek egyes részein kiemelt intézményi sűrűsödés van jelen. A városközpont egyben a vegyes használatú, magas intenzitású városias terület része, a város legsűrűbb térsége, ezen belül található a két városrész közötti legintenzívebb közúti és közösségi közlekedési kapcsolat

Mellékközpontok

A differenciált központrendszer városközpontot követő kategóriáját azok a mellékközpontok képezik, amelyek kiváló közlekedési kapcsolatuk révén képesek a települési főközpont kiegészítéseként működni, egyben az azokat körülvevő városrész, illetve az agglomeráció csatlakozó településeinek központirányú forgalmát felfogni és funkcionális kínálatukkal és emelt szintű minőségükkel a főközponti területet tehermentesíteni.

A mellékközpontok jellemzően a Hungária gyűrű mentén helyezkednek el, vagy pedig a tervezett Körvasút menti körút tudja majd helyzetbe hozni területüket. Fontos, hogy a nagyléptékű ingatlanfejlesztések során az érdekek összehangolására és az összvárosi szempontok érvényesítésére van szükség, azaz azok a városszerkezethez illeszkedve, kiegyensúlyozott megoszlásban helyben álljanak rendelkezésre az ellátó funkciók, amelyeknek a kapacitása és minősége legyen összhangban a helyi igényekkel és a fejlesztés után várható használói összetétellel.

Egyes mellékközpontok és a már említett szerkezetalakító fejlesztési céltérségek egybeesnek, ezért fejlesztésük hamarabb várható. Ezek a XIII. kerület Angyalföld mellékközpontja, Újpest Városkapu intermodalitással is rendelkező mellékközpontja, az Albertfalvai híd pesti (Gubacsi dűlő) és budai hídfőjénél (Budafok-Albertfalva) kialakítható mellékközpontok, valamint a Kelenföld - Etele tér intermodális mellékközpontja. A többi mellékközpont, úgymint a Flórián tér mellékközponti fejlesztése az Észak-déli regionális gyorsvasút megvalósításának időtávjában várható, a Bosnyák tér szintén a metró vagy villamos kiépítését kell, hogy kivárja. Az Örs vezér tere mellékközpont és a KÖKI intermodalitással rendelkező mellékközponti térsége folyamatosan formálódik, és a Hegyvidék MOM mellékközpont mára már kialakult állapotúnak tekinthető.

Két intermodalitással rendelkező központ önmagában nem képez a szó szoros értelmében mellékközpontot, de jelentős átszállási forgalmuk mégis meghatározó szerkezeti eleme a városnak. Ilyen Újpest Városkapu területe, ahol az igazi központ helyi jelentőségű, városias központként jelenik meg a tradicionális városszövetben, de emellett az intermodális mellékközpont a vasút – metró – közúti híd találkozásánál optimálisan kialakulhat. A másik, a Ferihegyi nemzetközi intermodális csomópont, a különleges általános használaton belül teljesíti e feladatát.

A központrendszer terv szerinti alakítása és területi kijelölése az 7. Paradigmaváltás a közlekedésben hosszú távú célt követve képes szolgálni a központrendszer és a közösségi közlekedés összehangolt fejlesztését, valamint a városi intermodális központok megkezdett fejlesztésének folytatását.

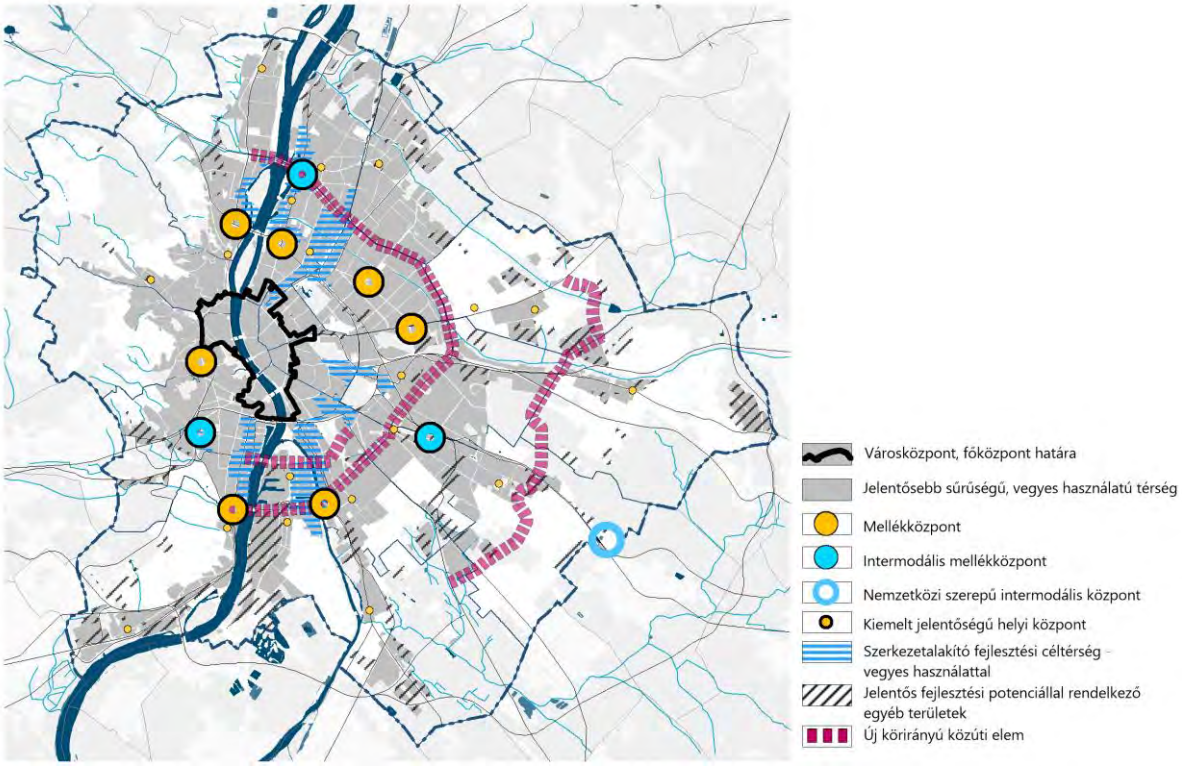
Kiemelt jelentőségű helyi központok

A mellékközpontok mellett a tradicionálisan kialakult kerületközpontok is meghatározóak egy-egy kerület működésében. A stratégia kiemelt jelentőségű helyi központokat és lokális központokat különböztet meg. A terv az általános használati jellemzők alapján már csak a kiemelt jelentőségű helyi központokkal foglalkozik általános használat meghatározása szintjén. Ennek oka, hogy fővárosi léptékében nem minden központi terület válik érdemben külön ábrázolhatóvá.

Az FTT a különösebb szerepkörrel nem rendelkező lokális központok számára is lehetőséget teremt azon – elsősorban hegyvidéki – területeken, ahol a környező általános használat nem indokolja a központi

kategóriához tartozó sűrűséget, de a lakóterület jellemzői viszont kedvezőtlenül alacsony sűrűséget mutatnak. A TÉKA keretein belül a kertvárosias területeken nincs lehetőség megfelelő intenzitású helyi alközpontok kialakítására, ezért a terv lehetővé teszi a vegyes intézményi és kertvárosias lakóterület alternatív alkalmazását, amely lehetővé teszi a helyi szabályozás során a részletek kidolgozását és megfelelő övezetek kialakítását. Az FTT ezzel teszi teljessé a körvonalazódó központrendszert, mint alapvetően szerkezetalakító tényezőt, a közlekedési rendszerrel összhangban.

2-4. ábra: A differenciált központrendszer igényei

2.1.8. A városszerkezet fejlesztése szempontjából kiemelt térségek

A jelentősebb sűrűségű, vegyes használatú térség

A településszerkezet fejlesztése során kiemelt jelentősége van annak az észak-déli irányú tengelyű, mintegy 10 km kiterjedésű területi sávnak, amely Budapest vegyes használatú, intenzív városias területe. Ez a sáv a Duna menti zónával párhuzamos, annak szinte teljes területére kiterjed.

Ennek a **jelentősebb sűrűségű, vegyes használatú térségnek** jellemzője, hogy magába foglalja

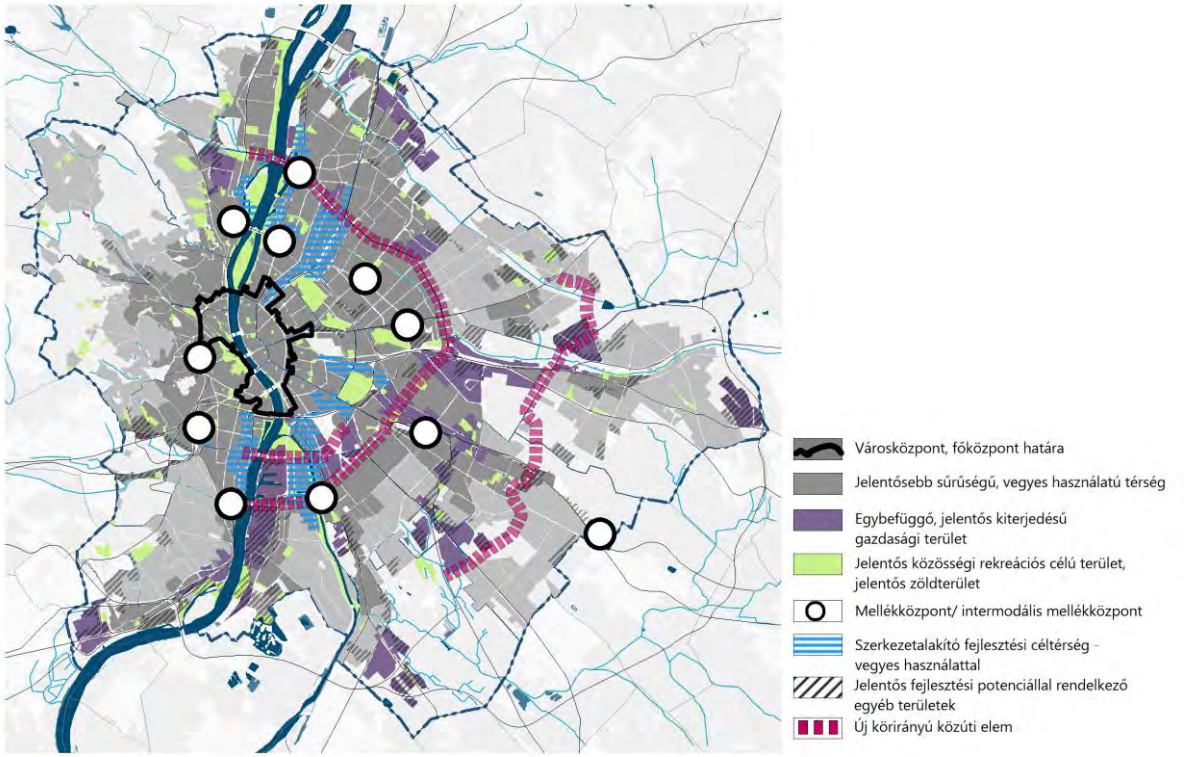
- a főközpontot és a mellékközpontokat,
- a belső zóna egészét, az átmeneti zóna majdnem teljes területét,
- a vegyes használatú jellemzőkkel rendelkező magas intenzitású, az intenzív, és a kevert területeket, tehát a városias (nagyvárosias, kisvárosias, intenzívebb kertvárosias) lakóterületek többségét,
- a gazdasági aktivitás meghatározó területeit az átmeneti és elővárosi zóna egyes jelentős kiterjedésű gazdasági területeinek formájában,
- az egyes nagykiterjedésű rekreációs területeket és az új városi parkokat, továbbá
- a szerkezeti jelentőséggel bíró, szerkezetalakító fejlesztési céltérségeket.

E térség meghatározásával jobban értelmezhetők azok a hálózati elemek is, amelyek az ide tartozó területek közötti kapcsolatok fejlesztése során azokat jobb helyzetbe hozzák.

- Ezt a térséget érinti a Körvasút menti körút a hozzátartozó hidakkal együtt, amely a térség Duna menti részein területfejlesztő hatású, másutt ideális kapcsolatot teremt a pesti oldal déli és északi területei között, ezáltal a belső zóna tehermentesítését is szolgálja.
- Itt történik meg a gyorsvasúti hálózat fejlesztése (M4 metró, észak-déli regionális gyorsvasút, elővárosi gyorsvasút) és villamoshálózat bővítése.

A jelentősebb sűrűségű, vegyes használatú térséghez közvetlenül csatlakoznak a hegyvidéki és az elővárosi zóna vegyes használatú, laza városias területei.

2-5. ábra A városszerkezet fejlesztése szempontjából kiemelt térségek

Míg a jelentősebb sűrűségű, vegyes használatú térség a város kompakt fejlesztésének lehetőségét rejti magában, addig a hozzá közvetlenül csatlakozó hegyvidéki és az elővárosi zóna vegyes használatú, laza városias területei továbbra is megőrzik laza beépítésüket, ezáltal biztosítva az intenzív térség és az agglomerációs területek közötti, ökológiai potenciált is magában hordozó átmenetet.

A szerkezetalakító fejlesztési céltérségek

A fejlesztési terv a városszerkezet alakítása során azon hosszú távú cél teljesülését is elő kívánja segíteni, mely a 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet mellett a barnamezős területeket jelöli ki a városfejlesztés célterületeiként. Ezeket a külön kiemelt területeket az FTT jelentős változást igénylő területként rögzíti.

Már a stratégia is kifejti, hogy prioritással kell kezelni a jó kötöttpályás közlekedési kapcsolatokkal rendelkező barnamezős területeket, amelyek az akcióterületi kijelölés során a városszerkezethez illeszkedő céladatok és infrastruktúra feltételek rögzítése, valamint a városszerkezeti adottságok alapján szükséges vegyesség megkövetelése elengedhetetlen.

Az ilyen területek elemzése alapján nyolc sugárirányú tengely mentén, 7 kiemelt térség került meghatározásra, amelyek „helyzetbehozása" különböző eszközökkel lehetséges. A Fejlesztési tervlap elsősorban e területeken az általános használat meghatározásával, a fejlesztési akcióterület kijelölésével tudja elősegíteni ezen térségek változásait. A hosszú távú stratégia e területek *11.1. Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő*

funkcióváltását és *11.2. Rendelkezésre álló műszaki infrastruktúra kapacitások kihasználását* is feladatként határozza meg, ezért alapvető, hogy fejlesztésük idején kötöttpályás közlekedéssel ellátottak legyenek, vagy a fejlesztések során azzá váljanak.

A tervben szerkezetalakító fejlesztési céltérségként kijelölt területek alapvetően a jelentős változást igénylő területeket foglalják magukba. Négy fejlesztési céltérség a Duna menti zónában, illetve az átmeneti zónának ahhoz kapcsolódó területén került kijelölésre (Óbuda-Gázgyár, Angyalföld-Újpest, Csepel- Soroksári Duna-ág, Lágymányos-Budafok), további három fejlesztési céltérség pedig a vasúti pályaudvarok térségét, illetve azok sugárirányban kiterjesztett területi sávjait érinti (Nyugati pályaudvar és a Rákosrendező területe, illetve a Józsefvárosi és a Kelenföldi pályaudvar térsége).

Hatásfokukat növeli, hogy mindegyik céltérség meglévő vagy tervezett kötöttpályás közlekedéshálózati elem mentén helyezkedik el, ezért szerkezeti szempontból az átmeneti zóna hatékonyabbá tételét is szolgálják. A küllőszerű elrendezés az egyenletes terhelés irányába vezet, ami által a mainál kiegyensúlyozottabb városszerkezet jön létre, és egyben a kompaktság irányába hat.

A Körvasút menti körút kiépítése megteremti ezen területek egymás közötti kapcsolatát. Különösen kiemelt ennek szerkezeti szerepe a Duna menti zónában, ahol új hidak, vagyis a pesti és budai városrészek közötti új kapcsolati lehetőségek létrehozásával jár.

A fentiek szerinti szerkezetalakító szereppel rendelkező fejlesztési térségek a következők:

A Duna menti zónához csatlakozóan – az átmeneti zóna sávjában északon és délen:

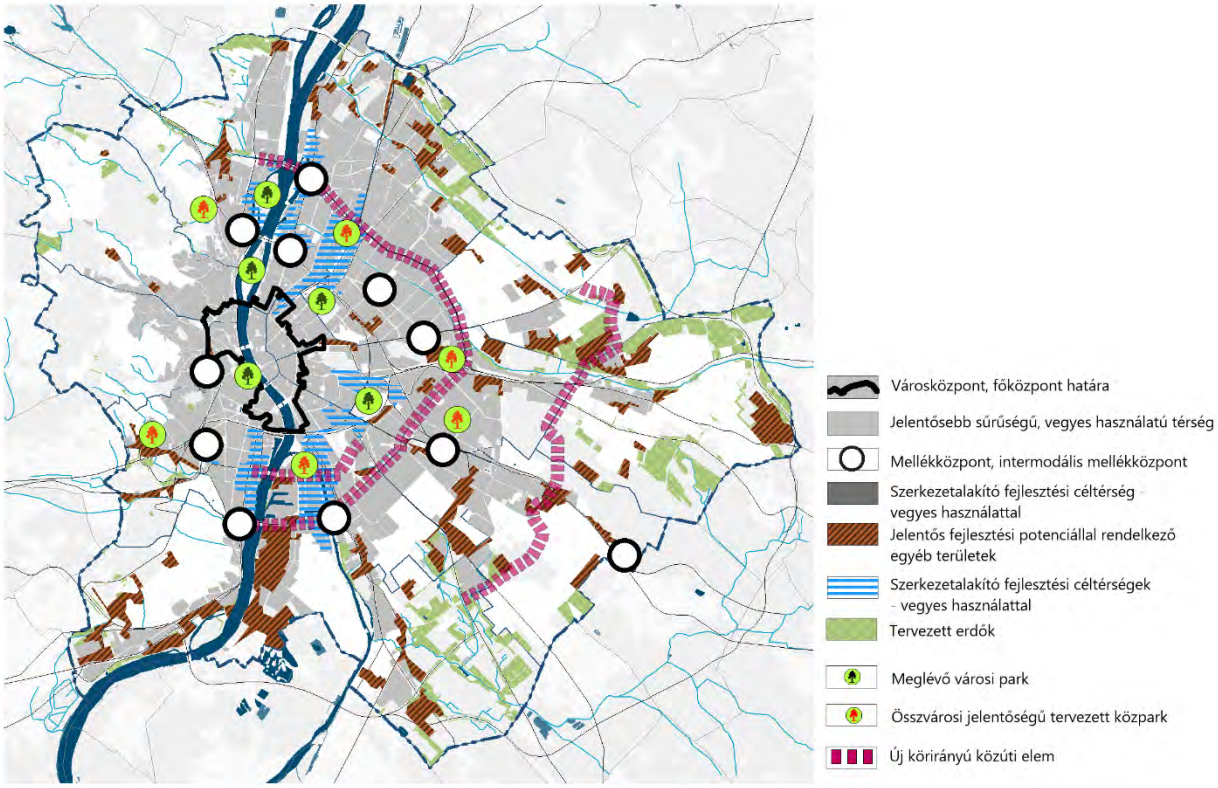
1. a **III. kerület Duna menti** térsége az Aquincumi híd és az óbudai lakótelep között, ami lefedi a Dunára telepedett volt ipari (gázgyári, házgyári és textil- és szeszipari) területek alulhasznosított térségeit;
2. a **XIII. kerület Váci út és a Duna közötti** még helyenként alulhasznosított, de már korábban megindult fejlesztés tengelye;
3. a **Soroksári út két oldala** a millenniumi városközponttól az Albertfalvai híd térségéig, valamint **a Soroksári Duna-ág melletti** területek;
4. a **lágymányosi iparterület** Dunát kísérő sávban, szintén tengelyesen elhelyezkedő területei.

A vasúti pályaudvarok térségeihez csatlakozóan az átmeneti zónát érintve:

5. **a Nyugati pályaudvar** többszintes területhasználattal lehetővé tett, a városi szövetbe való integrálásának területe, és szerves folytatásaként a **Rákos rendező** szintén alulhasznosított területe;
6. a **Józsefvárosi pályaudvar,** a volt **Ganz-terület és a Kőbányai út menti ipari tömbök** térsége és a vasúti pályákkal szabdalt **Gyömrői út és a vasút közötti** területsáv;
7. **a Kelenföldi pályaudvar az Etele tér – és Őrmező** térségével.

A felsorolt barnamezős területeken jelentős arányban az intézményi és a gazdasági területek dominálnak, de lakóterület is kijelölésre kerül. Azon barnamezős területeken, ahol jelentős épületállomány azt nem akadályozza, a terv előírja a területek átalakulása során, hogy a helyi építési szabályzat legalább kontúrral lehatárolt területeken belül a kialakítandó közcélú zöldterület méretét – összhangban a városökológiai szempontokkal – a majdani beépítés nagyságától és karakterétől függően jelölje ki. Teszi ezt azért, mert a hosszú távú stratégia feladatai között a *5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése* is szerepel, ami éppen a barnamezős területek funkcióváltásakor elengedhetetlen, ezért új zöldfelületek létrehozását, az alulhasznosított területeken a célzott általános használat kialakulásáig ösztönözi az átmeneti, ideiglenes zöldfelületi hasznosítási módok, amelyek javítják a biológiai aktivitást, a zöldfelületi intenzitást.

2-6. ábra: A szerkezetalakító fejlesztési céltérségek

Szerkezetileg nagyon fontos az is, hogy ezek a térségek a város átmeneti zónájában találhatóak, vagy ahhoz kapcsolódnak és jellemzően közel esnek vagy megközelítik a belső zóna komplex rehabilitációs térségeit is (pl.: Nyugati pályaudvar térsége). Ütemezésük feltétele a nagykapacitású kötöttpályás közlekedési rendszer kiépítése, amit jelen esetben általában a metró, vagy legalább HÉV vonal képvisel. E tekintetben, a jelenlegi állapotban elsőbbséget élvezhetnek a metróval már rendelkező területek – a Váci úti, a Nyugati pályaudvar környéki, valamint az Etele téri területek fejlesztése – de az FTT ettől függetlenül a többi területet is már a koncepcionálisan meghatározott célok irányába tereli az általános használatuk meghatározása során.
Az FTT azáltal is támogatja e területeket, hogy ide javasolja a magasházak közül azokat, amelyeknek 65 méter a megengedett legmagasabb pontja. Mivel a magasházak általában ikonikus épületek, reprezentatív módon olyan fejlesztések motorjává válhatnak, melyek e céltérségekben megjelenve jelentősebb, vagy nagyobb fejlesztési egységében gondolkodva indítanak meg egy-egy ilyen céltérséget a várt átalakulás irányába.

Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező területek

A fejlesztési terv a területi elemeket külön megkülönbözteti a kialakultságuk és a lehetséges változásaik alapján is, a következő kétféle módon:

- jelentős változással érintett terület, illetve
- ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület.

A fenti megkülönböztetés azért fontos, mert így az elkülönülő változások térbeli jelölésével világossá teszi a tervnek azon törekvését, hogy elsődlegesen a város belső tartalékterületein a jelenleg infrastruktúrával jól ellátott, de jelentős mennyiségi fejlesztési potenciállal rendelkező területekre kell terelni a lehetséges fejlesztéseket. Ezek változással érintettként jelölt, megfelelő szándék esetén fejleszthető területek. A terv a tervezett általános használattal elősegíti funkcióváltásukat és – figyelembe véve az e térségeket érintő kötöttpályás fejlesztéseket – a beépítési sűrűséget és a lehetséges magasságokat is a fejlesztéseket generáló módon határozza meg.

A másik kategóriába tartozó területeken megfelelő ütemezés mellett a terv meghatározza a terület igénybevételéhez szükséges külső műszaki infrastruktúrát. Kizárólag e megvalósítását követően lehetséges a területet a helyi építési szabályzatban beépítésre szánt területként meghatározni és szabályozni.

A Funkcionális szerkezet szempontjából alapvetően az a meghatározó, hogy bár e területek nem a kiemelt, szerkezetalakító fejlesztések területei, de jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek az adottságaik, szerkezeti elhelyezkedésük szerint. Ezért a Funkcionális szerkezet tervlap összevontan kezeli e két kategóriát, meghatározva a fejlesztés lehetőségét és a funkcionális jellemzőjüket. A tervlap **Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező területként** csak a nagy kiterjedésű, egybefüggő területek esetében jelöli a változással érintett területeket.

2.1.9. A városszerkezetet meghatározó infrastruktúrahálózati elemek fejlesztése

A közúti hálózat szerkezeti hatásai és fejlesztési területei

A városszerkezet fejlesztését determináló Duna és a hegyvidék – mint két természetföldrajzi tényező viszonya – eltérő a városszerkezetben elfoglalt helyük szerint. A korábbi három önálló városból létrejött Székesfőváros, majd a múlt században Nagy-Budapestté fejlesztett főváros két történeti városrészének egyedi találkozása erősödött központi térséggé ott, ahol a hidak először létesítettek állandó kapcsolatot a pesti és budai oldal között. A Budai vár és a vele szemközt elterülő történeti Pest képezi a város tradicionális városközponti térségét, melynek együttműködő egységét a budai oldalon a Várhegy sajátos morfológiája térben tovább tagol.

A városszerkezeti fejlődést tekintve a XIX. század végén, a XX. század elején egy olyan „hálózatorientált" világvárosi átalakulás irányába mozdult el Budapest, amelynek szerkezeti elemei a mai napig meghatározóak és az akkor tervbe vett, de a történelmi idők által elsodort elképzelések a mai napig hiányokat és nehézségeket jelentenek a főváros működésében.

A hidak hiányában a város kevésszámú, a településszerkezetet érdemben meghatározó gyűrűirányú hálózati elemmel rendelkezik. *A hálózati fejlesztések alapelemei ezért a Duna-hidak és a rájuk fűződő gyűrűirányú elemek lesznek* továbbra is, vagyis északon az Árpád-híd és a Megyeri híd közötti új közúti híd az Újpest-Aquincumi híd és a déli részen szintén a Deák Ferenc híd és a Rákóczi híd közötti új közúti híd, a Csepel-Alberfalvai hídpár.

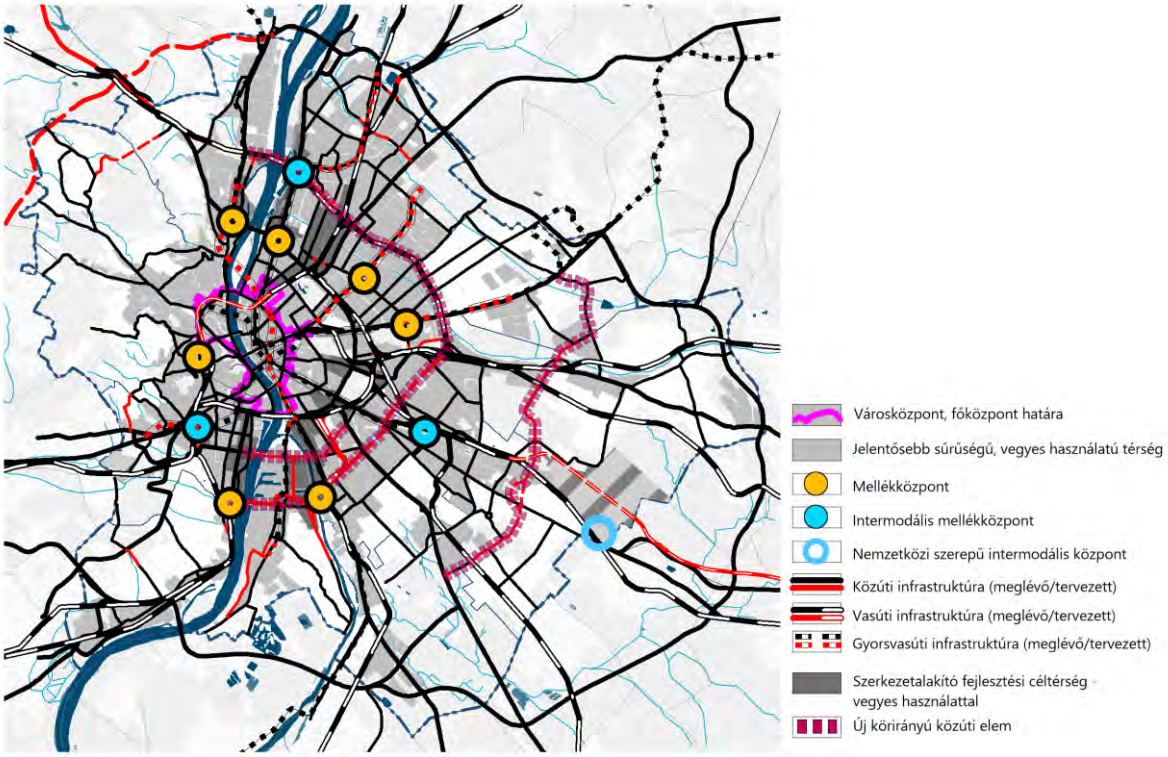
Ez a két rendkívül fontos, a belső térségekből a terhelést átvevő, Dunán átívelő szerkezeti elem teremti meg az alapját a Hungária-gyűrűn kívüli új körútnak, a Magyarország területrendezési tervében is jelen levő ún. Körvasút menti körútnak, amely kapcsolati jelentőségén túl, az adott szegmensekben vitathatatlan szerkezeti átértékelést is eredményez. Ma ennek jelentősége elsősorban a korábbi ipari területek átértékelésében látszik, mivel sok helyen alacsony sűrűségű lakóterület környezetében kerül kiépítésre, de igen nagy távlatban e területek átalakulására is nyilvánvaló hatással lesz. Ez a szerkezetileg az átmeneti és elővárosi zóna határán létrejövő új körúti elem az átalakuló térségek területi fejlesztésében, a Duna menti hídfőterületek szerkezeti pozíciójának átalakulásában, továbbá a pesti oldal további átjárhatóságában, és a belső városrészek tehermentesítésében is jelentős szerepet fog játszani.

A Duna két oldalán elterülő városrészek további fejleszthetősége érdekében még egy új szerkezeti jelentőségű útvonal létrehozása szükséges, melyet a Galvani hid(ak) biztosítanak a XI. kerület és a IX. kerület összekötésével Csepelen keresztül.

További gyűrű irányú elemek hiányának pótlására is helyet kell biztosítani, amelyek a város egy-egy szektorát kedvezőbb helyzetbe hozzák. Ilyen elem a Soroksár – Cinkota között tervezett, a Budapesti agglomeráció területrendezési tervében is megjelenő Külső keleti körút.

A sugárirányú elemek esetében az egyes városrészek elkerülését, tehermentesítését lehetővé tevő nyomvonalak kiépítésére kerül sor. Erre lehet példa a Soroksár központjának elkerülését biztosító – ezáltal a közlekedésből származó környezeti terhelés csökkentését, és a közterületek felhasználásában a helyi igényeknek nagyobb teret engedő – Soroksári elkerülő út.

2-7. ábra: A közúti hálózat szerkezeti hatásai és fejlesztési területei

A vasúti hálózat és a városi kötöttpályás közösségi közlekedés szerkezeti hatásai és fejlesztési területei.

A kötöttpályás elemek közül alapvetően a vasúthálózati rendszer az, ami szintén szerkezetalkotó tényező. Szerkezeti szempontból a vasúti hálózat jelenleg felszínen vezetett nyomvonalai alapvetően elválasztó hatásúak, amelyek összekapcsolódást igénylő, jelentős városrészeket választanak el egymástól. Erre elsősorban a belső városrészekbe beékelődő sugárirányú pályaszakaszok és pályaudvarok esetében van szükség. A koncepcionális cél érdekében az FTT továbbra is alkalmazza a belső zónába futó pályaudvarok (Nyugati pu. Keleti pu., Déli pu.) esetében a többszintes területhasználatot, amelynek révén – a korábbi tervektől eltérően – lehetővé teszi hosszabb távon a városszerkezetbe ékelődő vasúti létesítmények lefedhetőségét, és más funkció együttes megjelenésével a városi szövetbe való integrálódásukat.

Ez alkalmazott a Déli pályaudvar esetében, ami így ki tudja teljesíteni a budai városközpont fejlődését az egyik fontos pontján. Hasonló szerves kapcsolatot tartalmaz a terv a XIII. és a VI. kerület (a Váci út és a Podmaniczky utca) között is a Nyugati pályaudvar térségére. A két pályaudvar vasúti összekötése csak távlatban várható a felszín alatt, amely a közlekedésben megmutatkozó szerkezeti előnyökkel jár. A Keleti pályaudvar térségében a ma városi holttérként értékelhető terület fejlesztési lehetősége nyílik meg a tervben rögzített többszintes területhasználat alkalmazásával.

E tervi javaslatok alapvetően a hosszú távú stratégiában megfogalmazott 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet kialakításának célját is támogatják, amelyek az *8.3. Városi szolgáltatások gyalogos elérhetőségének biztosítása („kis távolságok városa")* feladaton keresztül szolgálják e területek és szűkebb térségük fejlődését.

A szerkezeti tényezőkhöz tartoznak természetesen a felszín alatti nyomvonalak is, így a metró vonalak és a Duna közeli HÉV vonalak tervezett összekötése, amely révén jelentős városrészek elválasztott területei kapcsolódhatnak egymáshoz, vagy a Duna menti zónához.

Erőteljesebb szerkezeti hatásúvá válik a vasúti hálózat az elővárosi közlekedés erősödésével jelentőségének növekedésével, mivel annak fejlesztését jelentő ütemezett megvalósítás fokozatosan integrálja majd ezen hálózati elemeket a városi közlekedésbe is, ezzel is támogatva a területi átjárhatóságot. Fentiek részletesebb bemutatását a *Közlekedési javaslat* című fejezet tárgyalja.

Kerületközi kapcsolatfejlesztés.

A városszerkezet fejlesztése szempontjából meghatározó nagy „hardver" elemek mellett fontos a kiskapcsolatok javítása is, így a fővároson belül a kerületek közötti kapcsolatoké is. Ezek a már meglévő kapcsolatok komfortjának emelésével, vagy újabb nyomvonalak kialakításával érhetők el. Mindezen szerkezeti hatású „korrekciók" is figyelmet igényelnek, hiszen az egyes területek fejlődése alapvetően függ az őket szolgáló infrastruktúra elemek kialakíthatóságától, azok színvonalától, teherbíró képességétől és megvalósítási ütemezésétől.

Más területek minőségi fejlődését az támogatja, ha a szerkezeti fejlődés révén tehermentesülnek a korábban kialakult átmenő forgalomtól, amelynek jelei a belső városrészekben már régóta súlyos problémát jelentenek.

A fenti tervi elemek a hosszú távú stratégia markáns célját, 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet kialakítás célt és azon belül *8.4. Fenntartható, kompakt, szabadterületekkel megfelelően tagolt város* irányába való elmozdulást segítik.

A közmű-infrastruktúrák szerkezetre ható fejlesztése

A szerkezetet meghatározó jelentős közlekedési hálózati elemek megvalósítása mellett fontos kiemelni a város más hálózati jellegű elemeit is. A közműrendszerek az egyes területek fejleszthetőségére szintén alapvető hatással vannak. Budapest területén az alapvető hálózatok, befogadók már kiépültek, a gerinchálózatok jelentős tartalékkapacitásokkal rendelkeznek.

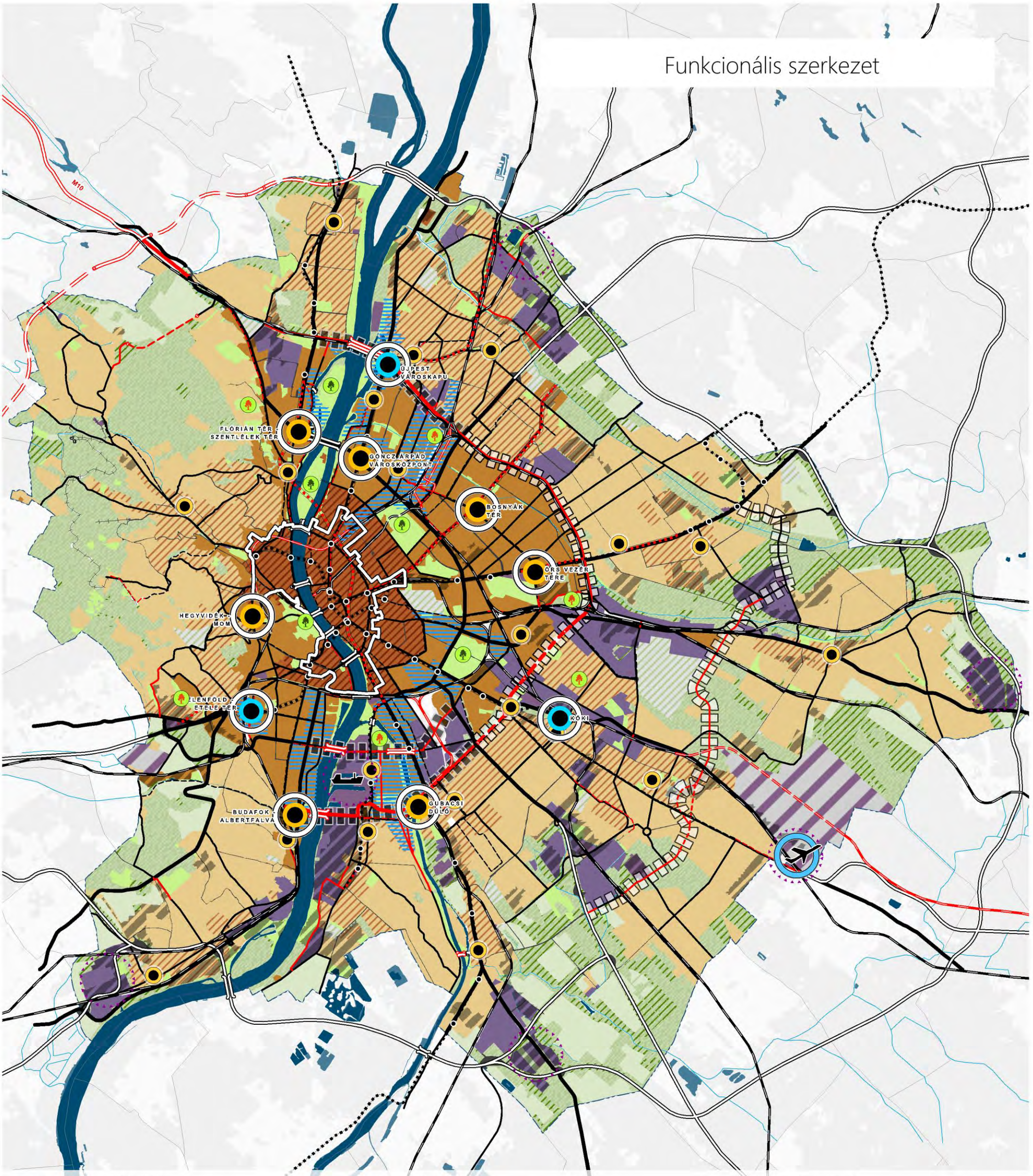
A közmű-infrastruktúrák a területek fejlesztésére területbiztosítás szempontjából általában a közterület alatti vezetésük miatt kevésbé vannak hatással, hiszen ahol a közterület rendelkezésre áll, ott létrehozásuk már csak megvalósítási szándék kérdésévé válik, a településterv pedig elsősorban a területbiztosítást hivatott lehetővé tenni. Magasvezetésű hálózati elemek – nagyfeszültségű távvezetékek, távhő szállítóvezetékek – azonban egyes területeken konfliktust okoznak környezetükkel, a beépítést olykor korlátozzák, vagy kiváltásuk nélkül ellehetetlenülhet a területhasznosítás.

A természeti környezet hálózati elemei szerkezetalkotó szerepének erősítése

Az FTT-ben meghatározóak a természeti környezet hálózatot alkotó elemei, így a kisvízfolyások mentén jelenlévő, megőrzendő vagy fejlesztendő zöldfolyosók a város zöldfelületi rendszerének fontos részei, hiszen ezek révén érvényesülnek az ökológiai kapcsolatok az ökológiai hálózat további meghatározó elemei (pl. magterületei) között. Ezek azok a lineáris elemek, amelyek kapcsolatot teremtenek a városperem összefüggő, nagy kiterjedésű zöldfelületei és a belső területek jellemzően szigetszerűen elhelyezkedő zöldfelületei, illetve a Dunát kísérő ökológiai folyosó között. Ugyanakkor a kisvízfolyások rekreációs potenciálja is meghatározó, különösen a lakóterületekkel kísért kisvízfolyások esetében.

A tervben jelölt kisvízfolyások melletti, utcai, vagy nagyobb utak menti fasorok a zöldinfrastruktúra meghatározó lineáris elemei és vizuális szerepük révén városesztétikai jelentőségűek is. Városszerkezeti szempontból megfelelő zöldfelületi hálózatot alkotnak még a sűrűbben beépített, kis zöldfelületi aránnyal rendelkező városi szövetben is. Fontos, hogy az infrastrukturális elemek kialakítása során helyigényük biztosított legyen, mivel megfelelő, lehetőleg közműmentes élettér biztosításával tudják a legnagyobb ökoszisztéma szolgáltatást nyújtani. Különösen nagy ennek a jelentősége a változással érintett és az infrastruktúra fejlesztéshez kötött azon területeken, ahol a szabályozás során a közterületek szélességét nem kötik kialakult állapotú tényezők.

Funkcionális szerkezet

SZERKEZETALAKÍTÓ TERÜLETI ELEMEK

- Vegyes használatú, magas intenzitású városias terület
- Vegyes használatú, intenzív városias terület
- Vegyes használatú intenzív és laza városias terület
- Vegyes használatú, laza városias terület
- Egybefüggő, jelentős kiterjedésű gazdasági terület
- Városüzemeltetést szolgáló jelentős kiterjedésű terület
- Repülőtér
- Jelentős közösségi rekreációs célú terület, jelentős zöldterület
- Erdő/természetközeli terület
- Mezőgazdasági terület
- Temető
- Jelentősebb vízfelület, vízfolyás, Duna

KÖZPONTRENDSZER

- Városközpont, főközpont határa
- Mellékközpont/ intermodális mellékközpont
- Nemzetközi szerepű intermodális központ
- Kiemelt jelentőségű helyi központ
- Logisztikai központ

VÁLTOZÁSSAL ÉRINTETT TERÜLETEK

- Szerkezetalakító fejlesztési céltérség - vegyes használattal
- Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező egyéb területek

ZÖLDFELÜLETI RENDSZER EGYÉB MEGHATÁROZÓ ELEMEI

- Meglévő városi park
- Összvárosi jelentőségű tervezett közpark
- Tervezett erdőterület

SZERKEZETALAKÍTÓ TERÜLETI ELEMEK

MEGLÉVŐ TERVEZETT

- Gyorsforgalmi út
- I. rendű főút
- II. rendű főút
- Gyorsvasúti vonal és megállója
- Vasútvonal
- Vasútvonal felszín alatt
- Közúti vasút (villamos) vonal felszínen
- Közúti vasút (villamos) vonal felszín alatt
- közúti Duna-híd vagy Duna-alagút
- Közúti alagút
- Területfejlesztő hatású/ belső városrészeket terhermentesítő új körirányú közúti elem

2.2. Tervezett általános használatok rendszere

2.2.1. Beépítésre szánt területek

Lakóterületek

Budapest jelenleg beépített területeinek legnagyobb részarányát, közel 62%-át a lakóterületek jelentik. Budapest sokszínűsége a jelenlegi lakóterületek vonatkozásában is igaz, mivel a város kialakulásának köszönhetően, a sűrű urbánus lakóterületektől a vidéki jellegű családi házas lakástípusig széles spektrum áll rendelkezésre. A lakóterületeken kívül lakórendeltetés a vegyes területeken is található.

A népességszámra vonatkozó előrejelzések szerint nagy valószínűséggel nem kell a következő három évtizedben jelentős lakosságszám-növekedéssel számolni, de még a lakosságszám stagnálása mellett is szükség van új lakások építésére. Egyrészt a minőségi igények változása, másrészt az egyszemélyes háztartások növekvő száma miatt nő az egy főre jutó alapterületi igény is. A differenciált élethelyzetben lévő társadalmi rétegek differenciált lakáskínálatot igényelnek, amely igényeket megfelelő területileg is kiegyensúlyozott kínálattal kell kielégíteni.

A fenntarthatóság érdekében elsősorban a meglévő lakóterületi térségek tartalékainak kihasználása a cél a belső és az elővárosi zóna területén egyaránt. Előbbi területeken az átfogó városrehabilitáció és a nem lakott lakások számának a csökkentése, utóbbin pedig a helyi ellátás színvonalának javítása szükséges. Urbánus, élhető új lakóterületek építésére az átmeneti zóna területén található, barnamezős és alulhasznosított térségeket kell előnyben részesíteni.

A szuburbanizációs folyamatot kiváltó, a zöld és csendes környezetben lévő családi ház utáni vágy napjainkban is töretlen. Családi házas területek számára is rendelkezésre áll lakóterületi fejlesztés céljára kijelölt, de még be nem épített területek sora. Fontos, hogy ezek a területek ésszerű ütemezés mellett csak a megfelelő alapellátás biztosítása (műszaki és humán infrastruktúra) esetén kerüljenek hasznosításra.

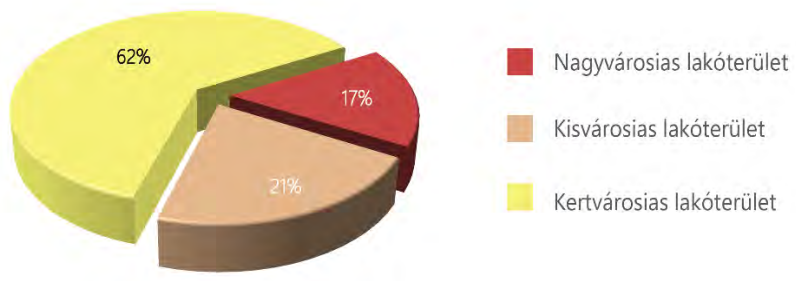
A lakóterületek megkülönböztetése a beépítési sűrűségen és a beépítési karakter jellegzetes elemein alapul. A TÉKA alapján Budapesten a lakóterületek lehetnek:

- nagyvárosias lakóterületek,
- kisvárosias lakóterületek vagy
- kertvárosias lakóterületek.

A "falusias lakóterület" alkalmazása Budapesten nem indokolt.

A város lakónépességének túlnyomó többsége jelenleg is olyan területeken lakik, amelyek nem felelnek meg a nemzetközileg hatékonyan kiszolgálhatónak ítélt sűrűségi értéknek (~100-150 fő/hektár), mintegy háromnegyede (!) pedig olyan területen él, amelynek sűrűsége alig haladja meg a gazdaságos közműellátás alsó határát (~35-50 fő/hektár alatt).

2-10. ábra: Lakóterületek megoszlása

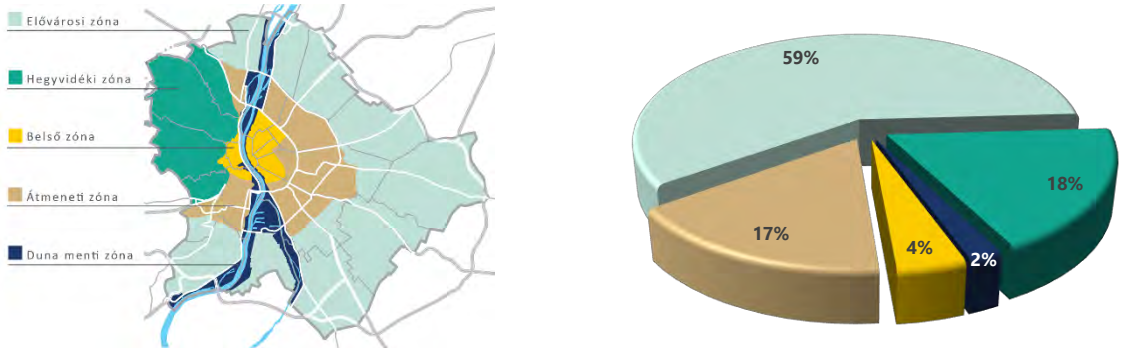

2-1. táblázat: Területi kimutatás

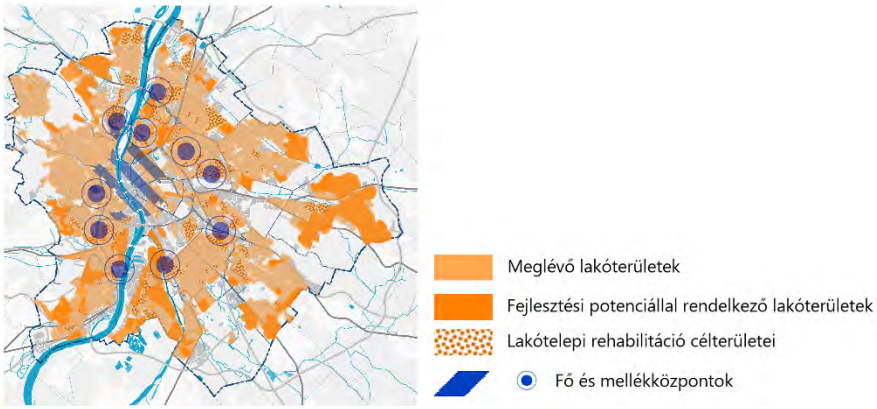
	Kialakult terület (ha)	Jelentős változással érintett terület (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)	Összterület (ha)	Átmeneti hasznosítás
Nagyvárosias lakóterület	2964,35	107,79	52,64	3 124,78	-
Kisvárosias lakóterület	3649,76	282,46	65,96	3 998,18	2,63
Kertvárosias lakóterület	11454,68	208,56	158,41	11 821,65	-
Összesen	18068,78	598,81	277,02	18 944,61	2,63
Vegyesen alkalmazható területhasználat (kisvárosias lakóterületen)	7,68	-	-	7,68	
Vegyesen alkalmazható területhasználat (kertvárosias lakóterületen)	32,08	-	-	32,08	

A lakóterületek jellemzői és fejlesztési lehetőségeik az egyes zónák szerint

2-11. ábra: Lakóterületek zóna szerinti megoszlása

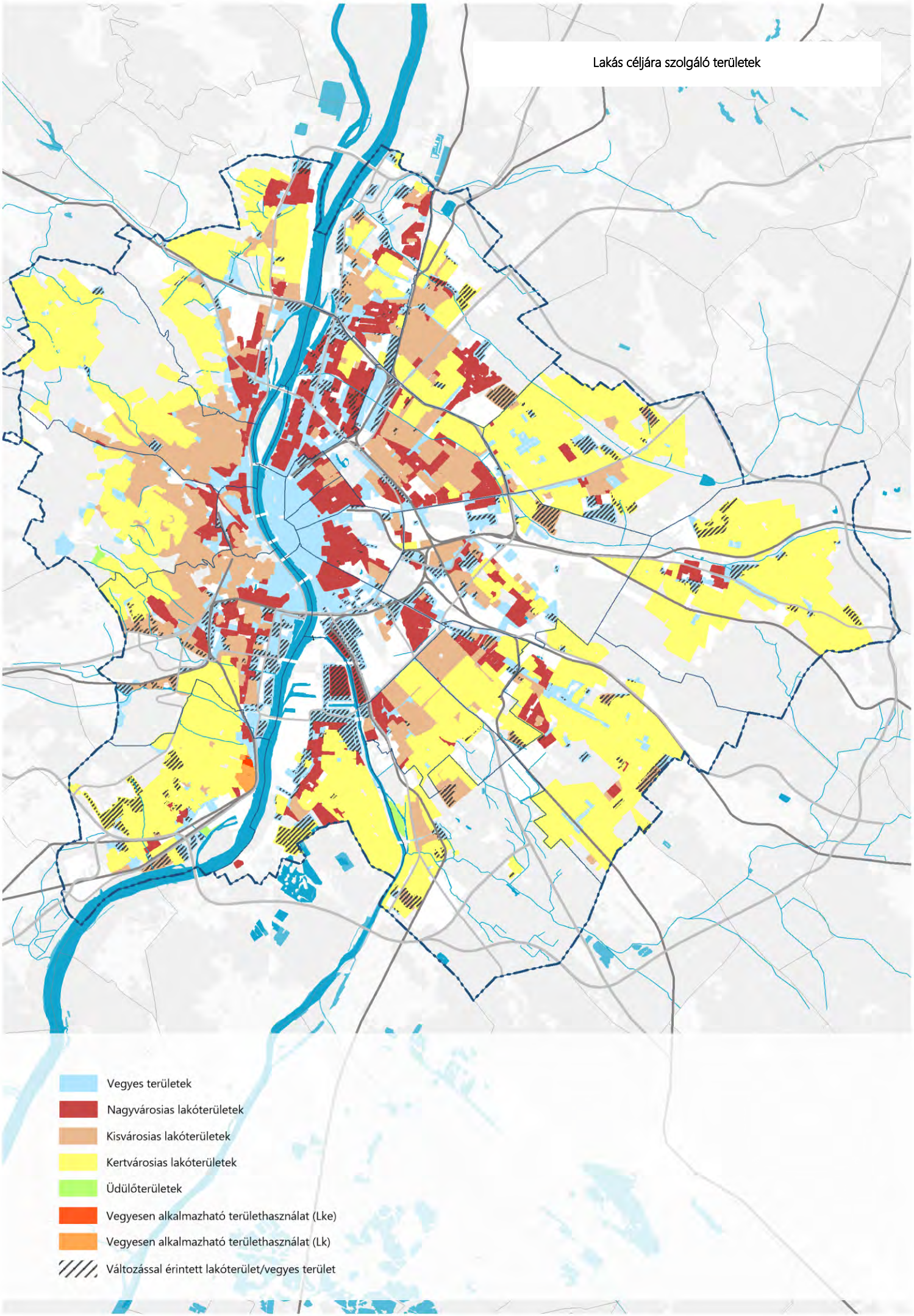
2-12. ábra: Lakóterületek városszerkezeti összpontosulása és fejlesztési lehetőségei

Belső zóna	A belső zóna pesti oldalán (a városközponthoz kapcsolódó, történetileg kialakult, igen intenzív beépítésű területeken) elsősorban nagyvárosias, azon belül is főként zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterületek fordulnak elő. Ezzel szemben a zóna budai oldalára eső területein megjelennek a zártsorú, keretes beépítésű nagyvárosias lakóterületek is, melyek az I. világháború után kezdték felváltani a zártudvaros beépítési formát, a pesti Újlipótvároshoz hasonlóan, illetve a rendszerváltás utáni lakásépítésnek is egyik jellegzetes formája. A lakóterületek karakterjellemzőik megőrzése mellett a sűrűség kismértékű enyhítése javasolt a zóna lakóterületein, összefüggésben a városfejlesztési koncepció komplex rehabilitációs törekvéseivel. Élettér minőségi fejlesztése, a rehabilitáció keretein belül forgalomcsillapítási eszközök alkalmazása és a zöldfelületi arány növelése a legfontosabb célok.
Átmeneti zóna	Az átmeneti zóna általános használat szempontjából átmenetet képez a belső és az elővárosi zóna között. Ennek megfelelően lakóterületek szempontjából is vegyes képet mutat. A zóna XI., XIII. és XIV. kerületi részein szintén találkozhatunk keretes beépítésű nagyvárosias lakóterületekkel, de utóbbiban jelentős számban fordulnak elő kisvárosias, jellemzően zártsorú és szabadon álló beépítési módú területek is. A zóna elővárosi zónával határos területein a kisvárosias területek mellett megjelennek kertvárosias karakterű lakóterületek is. Nagyvárosias, telepszerű lakóterületek is jelentős területeket foglalnak el a zónában. A zónában a Budapest stratégia szerint a barnamezős és alulhasznosított térségek preferálása szükséges új lakóterületek építésénél, mivel itt a meglévő műszaki infrastruktúra kihasználására is van lehetőség. Változás elsősorban a IX., XIII. és a XXI. kerület barnamezős, változással érintett nagyvárosias fejlesztési területein várható. Urbánus, gazdaságosan fenntartható lakóterületek építése, lakókörnyezetbe illeszthető munkahelyek kialakításával párhuzamosan fontos feladat. Kisvárosias fejlesztési irány kevésbé jellemző, kertvárosias pedig az alacsony sűrűség miatt nem is kívánatos ebben a zónában. Fentiek mellett komplex rehabilitációs programok kidolgozása szükséges a lakótelepi problémák megoldására.
Elővárosi zóna	A zóna lakóterületeinek túlnyomó részét az intenzív beépítésű kertvárosias területek fedik le. A budai oldalon (a II. és a XXII. kerületben egyaránt) megjelennek a szintén kertvárosias, de kevésbé intenzív és sziluettérzékeny lakóterületek is. Az utóbbi évtizedek tömeges lakásépítésének köszönhetően a paneles technológiájú, nagyvárosias telepszerű lakóterületek ebben a zónában is teret nyertek maguknak. Elsősorban a III. kerület északi részein (pl.: Békásmegyeri lakótelep), a IV. kerületben (Újpesti lakótelep), a XV. kerületben (Újpalotai lakótelep) és a XVIII. kerületben (Havannatelep), de Csepel belső területeinek nagyobb részét is ilyen karakterű területek teszik ki. A zóna területén elsődlegesen ki kell használni a meglévő lakóterületi térségek tartalékait (változással érintett lakóterületek több, mint 70%-a itt helyezkedik el), illetve szükség van ezzel párhuzamosan a helyi ellátás színvonalának javítására. Lakóterületi fejlesztéseket illetően a kertes mezőgazdasági területek (volt zártkertek) fokozatos átalakulása várható a budai kerületekben és Csepelen, illetve kismértékben új területek beépülése történhet hasonló jellemzőkkel a már kialakult területekhez csatlakozóan. Jelentősebb kertvárosias fejlesztési lehetőség a X. és XVII. kerületekben a már korábban is kijelölt, de még nem aktivált fejlesztési területeken várható, de szinte minden kerület érintett fejlesztési lehetőséggel. Ezeken a területeken az alapintézményi ellátás kialakítását beépítésükkel egy időben szükséges biztosítani. Fentiek mellett komplex rehabilitációs programok kidolgozása szükséges a lakótelepi problémák megoldására.

Hegyvidéki zóna	Nagyvárosias lakóterületek közül az elsősorban zártsorú jellegű területek ebben a zónában is jelen vannak. Főként a II. és a XII. kerületek belső zónával határos területein jellemzőek. A két zóna határától a közigazgatási határ felé haladva folyamatosan váltják fel az előbbi területeket a kisvárosias, majd a laza beépítésű és sziluettérzékeny kertvárosias lakóterületek. A területi tartalékkal rendelkező meglévő lakóterületek kapacitásának kihasználása fontos cél, a magas zöldfelületi arány biztosítása mellett. Ezzel párhuzamosan szükséges az alapellátás minőségének javítása. Lakóterületi fejlesztések tekintetében kismértékben kertvárosias területek fejlesztésére van lehetőség a II. és a XII. kerületben, illetve kisvárosias jelleggel a XI. kerület zónába eső déli részén. Nagyvárosias lakóterületi fejlesztést nem rögzít az FTT a zónában.
Duna menti zóna	A zónában jelenleg még kevés a lakóterület, azonban erre a célra kijelölt, nagyobb, összefüggő, változással érintett nagyvárosias területek találhatóak a XIII. kerületben, valamint a Gubacsi-dűlőn és Csepel északi részén. Új lakóterületek építése esetén a Duna megfelelő megközelíthetőségének biztosítása fontos feladat, a partok mentén közcélú zöldfelületek kialakításával. Homogén lakóterületek építése helyett városias, vegyes, élhető lakóterületek építésének lehetőséget kell megragadni. Csepel déli, Soroksári Duna-ág melletti lakóterületei karakterében őrzendő, intenzív beépítésű kertvárosias lakóterületek.

Lakás céljára szolgáló területek

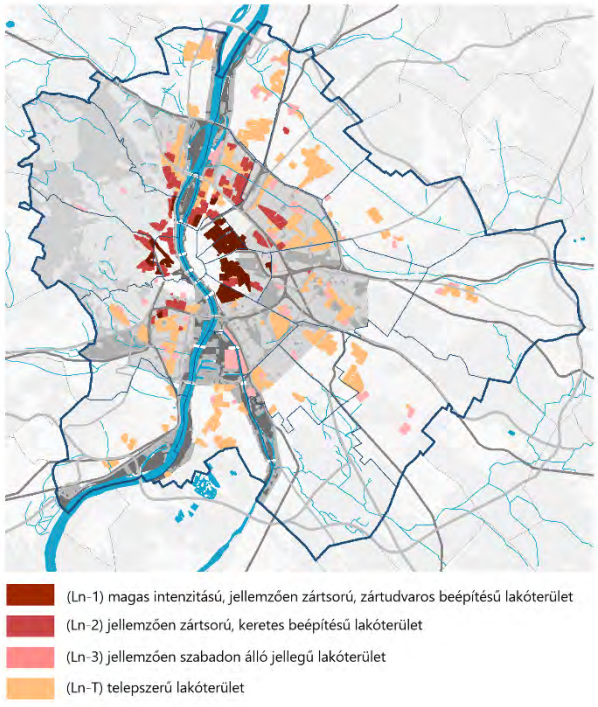

Nagyvárosias lakóterületek:

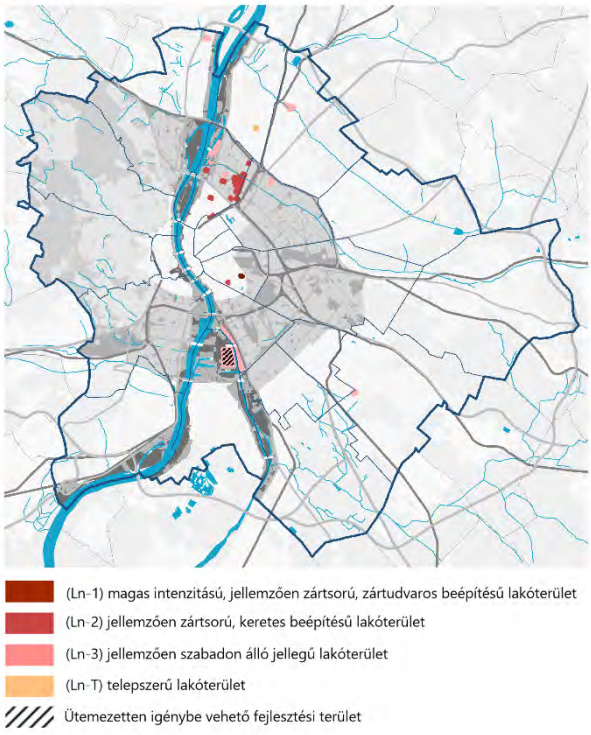
A nagyvárosias lakóterületek a magas intenzitású lakótelepek és a sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, elsősorban lakó rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgálnak. Az egyes területekre jellemző beépítési karakter szorosan összefügg a beépítési sűrűséggel és a zöldfelületi aránnyal, ezért a terv az alábbiak szerint a helyi sajátosságoknak megfelelően tovább bontja a nagyvárosias lakóterületet:

- a nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterületre,
- a nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterületre,
- a nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületre és
- a nagyvárosias telepszerű beépítésű lakóterületre.

2-13. ábra: Nagyvárosias lakóterületek elhelyezkedése

2-14. ábra: Változással érintett nagyvárosias lakóterületek

2-15. ábra: Nagyvárosias lakóterületek megoszlása

2-16. ábra: Helyi sajátosságoknak megfelelően kategorizált nagyvárosias lakóterületek

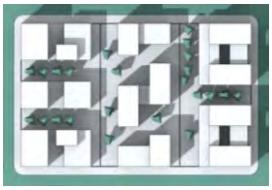
~350 lakás / ha

Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros társasházas lakóterület

~250 lakás / ha

Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű társasházas lakóterület

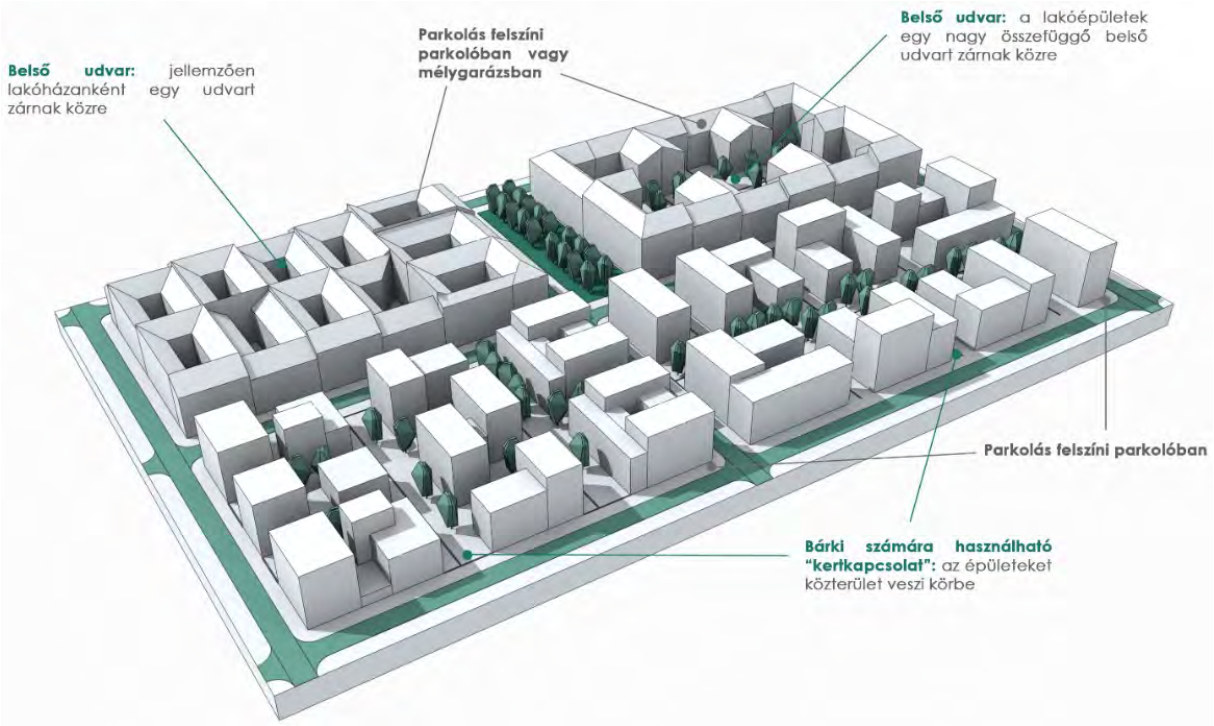

~150 lakás / ha

~290 lakás / ha

Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű

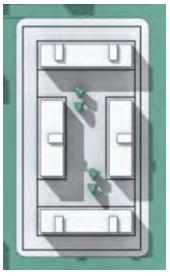

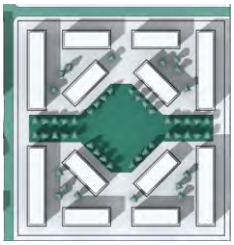
~600 lakás / ha

~300 lakás / ha

~300 lakás / ha

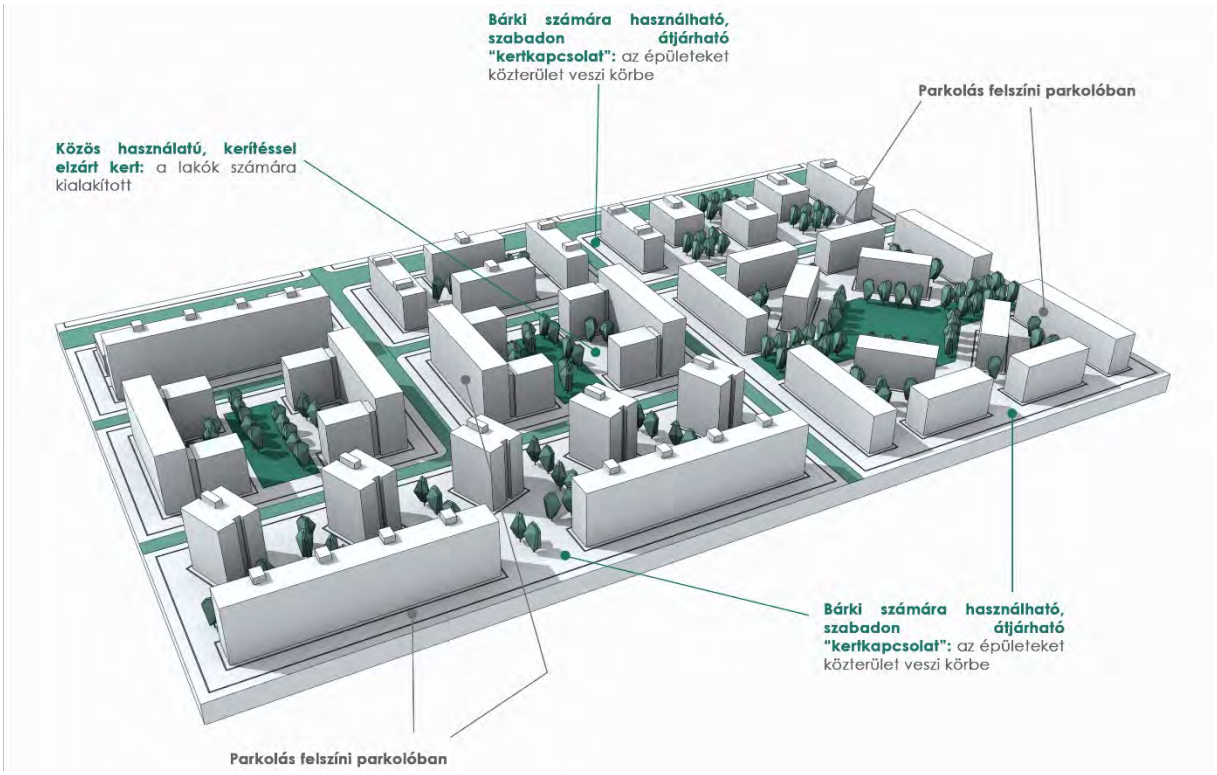

~250 lakás / ha

~300 lakás / ha

Nagyvárosias, úszótelkes, telepszerű társasház

2-2. táblázat: Nagyvárosias lakóterületek területi kimutatása:

	Kialakult terület (ha)	Jelentős változással érintett terület (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)	Összterület (ha)
Magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterület (Ln-1)	397,12	1,17	-	**398,29**
Jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterület (Ln-2)	505,08	38,78	-	**543,86**
Jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (Ln-3)	206,48	66,45	52,64	**325,57**
Telepszerű lakóterület (Ln-T)	1855,68	1,38	-	**1 857,06**
Összesen	**2964,35**	**107,79**	**52,64**	**3 124,78**

Nagyvárosias magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterület

A belső zóna, a városközponthoz kapcsolódó, jellegzetes beépítési karakterrel rendelkező lakóterületek, valamint az egyes kerületekben zárványszerűen előforduló, előbbiekkel azonos karakterű lakóterületek tartoznak ezen általános használatba. Ilyen jellegű területek elsősorban a pesti oldalon, jellemzően a nagykörút és az átmeneti zóna belső határa között (pl. a Kodály körönd, Középső- és Külső-Erzsébetváros, a VIII. kerületi Mátyás tér és a IX. kerületben található Ferenc tér környékén). Budán az I. kerületben, az Attila út mentén, a XII. kerület belső részein pedig az Böszörményi út térségében is előfordul ez a típusú beépítés.

(Ln-1) jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű terület (VI. kerület, Kodály körönd környékén)

(Ln-1) jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű terület (I. kerület, Attila út)

A történetileg kialakult, igen intenzív beépítésű területeken a zártsorú beépítési mód különlegessége az épületek zártudvaros kialakítása, az épületek átlagos szintszáma helyenként meghaladja a 4–5 szintet. A sűrűség további növelése ezeken a területeken nem cél. Új beépítés számára ilyen típusú általános használat nem jelölhető ki.

Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterület

Az általános használatba a telektömböket keretező beépítésű lakóterületek tartoznak, amelyek egyrészt jellemzően az I. világháború után a zártudvaros beépítést váltották fel, másrészt a rendszerváltás utáni lakásépítés egyik jellegzetes formája. Kedvező a tömbbelsőben az összefüggő zöldfelület jelenléte, a beépítés sűrűsége így nem éri el a zártudvaros lakóterületek sűrűségét.

(Ln-2) jellemzően zártsorú, keretes beépítésű terület (XIII. kerület, a Szent István park térsége)

(Ln-2) jellemzően zártsorú, keretes beépítésű terület (XI. kerület, Kosztolányi Dezső tér)

A kialakult állapotoknak megfelelően jellemzően az I. kerületben (Batthyány utca mentén), a III. kerület (pl. belső Óbudán az amfiteátrum környéke) déli részén, a II. kerület (pl. Csalogány utca északi oldala) és a XII. kerület (pl. Kiss János altábornagy utca és a Németvölgyi út között) belső területein, valamint a XI. kerületben a Kosztolányi Dezső tér környékén kerültek lehatárolásra ilyen jellegű területek. Jelentős változással érintett, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterületek a XIII. kerület átmeneti és Duna menti zónába eső részein fordulnak elő leginkább (pl. Reitter Ferenc utca két oldalán).

Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület

Olyan szabadon álló jelleggel épített lakóterületek tartoznak ebbe az általános használatba, ahol általában több, azonos jellegű épület áll egy telken, de nem úszótelkes a kialakítás. Ezek a lakóterületek nagyrészt elkerítettek, zöldfelületük jellemzően nem képezi a közhasználatú zöldfelületek részét. Ide tartoznak a

rendszerváltás után épített „lakóparkok" nagy része, de ide soroljuk a nem úszótelkes lakótelepeket is, továbbá a földszinten zártsorúan beépített, zöldtetővel kialakított, de felmenő részeiket illetően szabadon álló jelleggel megvalósított lakóterületeket is.

(Ln-3) jellemzően szabadon álló jellegű terület (XIII. kerület, Marina part)

(Ln-3) jellemzően szabadon álló jellegű terület (X. kerület, Taraliget lakópark)

Elsősorban az átmeneti zónában találkozhatunk jellemzően szabadon álló, nagyvárosias lakóterületekkel, de elszórtan a hegyvidéki, valamint az elővárosi zónában is előfordulnak. Utóbbi területén túlnyomórészt a nem úszótelkes kialakítású lakótelepek kerültek ebbe az általános használatba.

A terv a Meder utcától északra lévő, jelenleg még beépítetlen területeken biztosít lehetőséget ilyen jellegű, újonnan kialakítható lakóterületek számára. A Ráckevei (Soroksári) Duna-ág mindkét oldalán, a Gubacsi dűlő és Észak-Csepel területein változással érintett, szintén jellemzően szabadon álló beépítésű, nagyvárosias lakóterületek tervezettek. Utóbbi csak a szükséges infrastrukturális elemek létrejöttekor, ütemezetten vehető igénybe lakóterületi fejlesztés céljára.

Nagyvárosias telepszerű lakóterület

Az általános használatba soroltak a korábbi évtizedek tömeges lakásigényének kielégítését szolgáló intenzív beépítésű, jellemzően úszótelkes lakótelepek. Az épületek szintszáma általában 5 és 11 között mozog, kivételes esetben ennél magasabb – általában pontház – épületek is vannak a korábbi beépítési koncepciók magassági hangsúlyaiként. Jellemző a területre, hogy az épületek közötti zöldfelületek méretüket tekintve nagyvonalúak, és vagy közterületek, vagy közhasználatúak.

(Ln-3) telepszerű lakóterület (XII. kerület, Gazdagréti lakótelep)

(Ln-3) telepszerű lakóterület (IV. kerület, Újpest Városközpont lakótelep)

Nagyvárosias telepszerű lakóterületek elsősorban az átmeneti (pl. Újhegyi lakótelep Kőbányán, József Attila lakótelep Ferencvárosban) és az elővárosi zóna területén (pl. Újpest városközponti lakótelep) jelennek meg, de a XIII. kerület belső zónába eső területén is találkozhatunk nagyvárosias lakóteleppel (pl. Csángó – Tüzér utcai és Vizafogói lakótelepek). A hegyvidéki zóna egyetlen jelentősebb lakótelepe a Gazdagréti lakótelep.

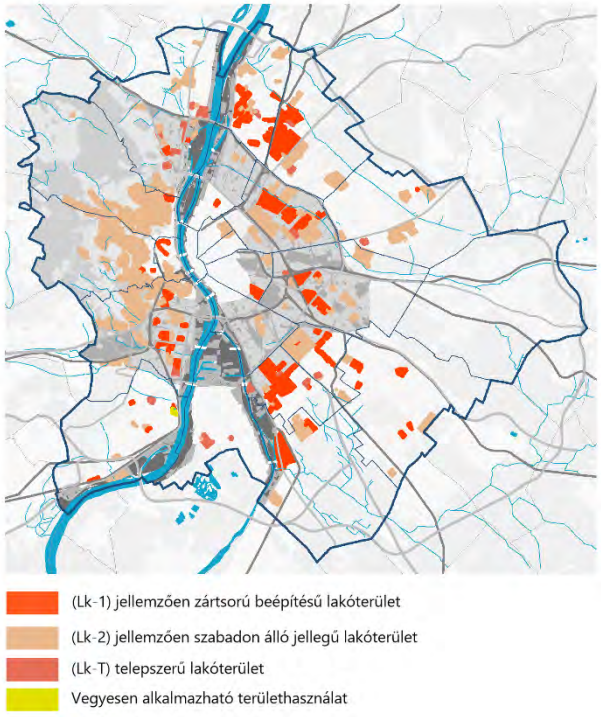
Új beépítés számára ilyen típusú általános használat nem került kijelölésre.

Kisvárosias lakóterületek:

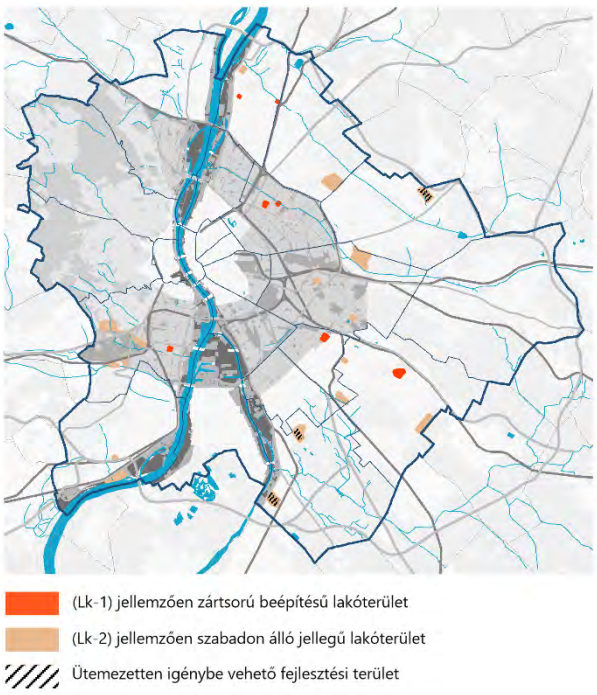
A kisvárosias lakóterület alacsony intenzitású lakótelepek területe és a sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, elsősorban lakó rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál. A kisvárosias lakóterületek lehetnek zártsorú beépítésűek, mint például az elővárosi zóna történetileg kialakult, egykor önálló települések központjaihoz kapcsolódó lakóterületei, vagy szabadon álló beépítésűek, mint például a budai hegyvidék belső városrészhez közeli villaterületei vagy a pesti oldalon, Zuglóban található lakóterületi beépítések, de a kispesti Wekerle-telep sajátos épületegyüttese is idetartozik. Ebbe az általános használatba soroljuk az alacsony intenzitású, legfeljebb 3–4 szintes lakótelepeket is. Az egyes általános használatokat szükséges a jellemző beépítési mód szerint megkülönböztetni, mivel az eltérő karakterű területeken a beépítési sűrűség is igen változó:

- a kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterületre,
- a kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületre és
- a kisvárosias, telepszerű lakóterületre.

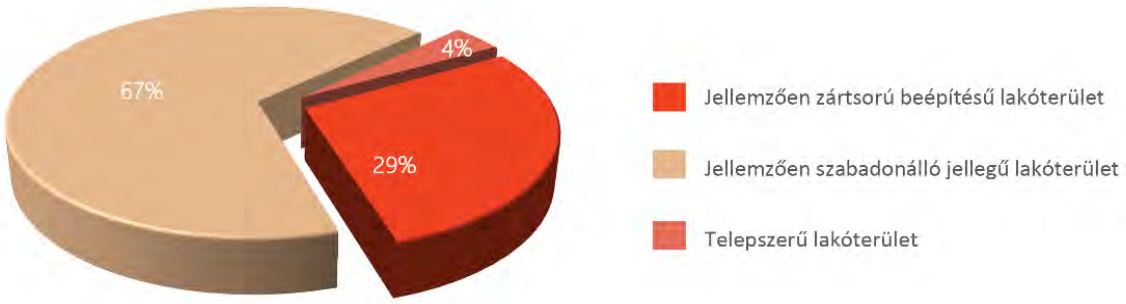
2-17. ábra: Kisvárosias lakóterületek elhelyezkedése

2-18. ábra: Változással érintett kisvárosias lakóterületek

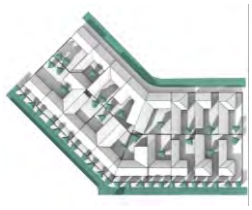

2-19. ábra: Kisvárosias lakóterületek megoszlása

2-20. ábra: Helyi sajátosságoknak megfelelően kategorizált kisvárosias lakóterületek

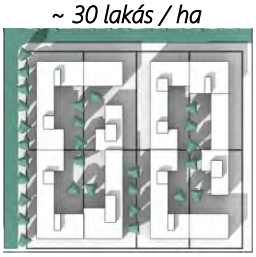
Kisvárosias jellemzően zártsorú és/vagy oldalhatáron álló lakóterület

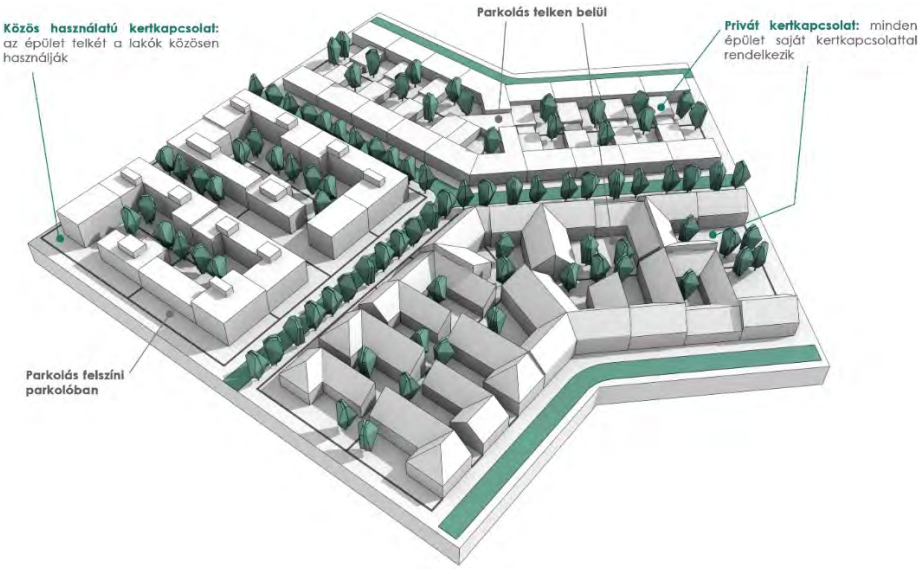
~15 lakás / ha

~ 30 lakás / ha

~60 -90 lakás / ha

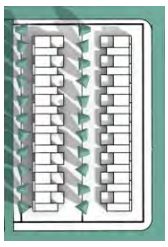
Kisvárosias jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület

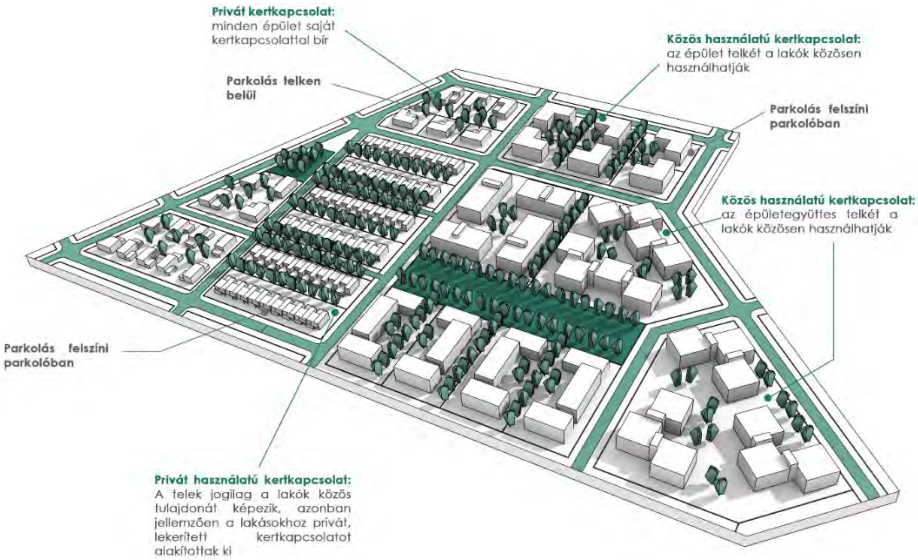
~ 120 lakás / ha

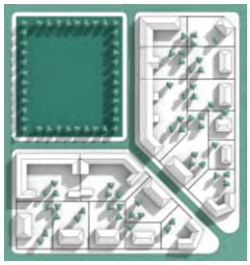
~ 75 lakás / ha

~ 25 lakás / ha

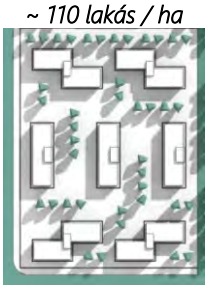
Kisvárosias, telepszerű lakóterületek

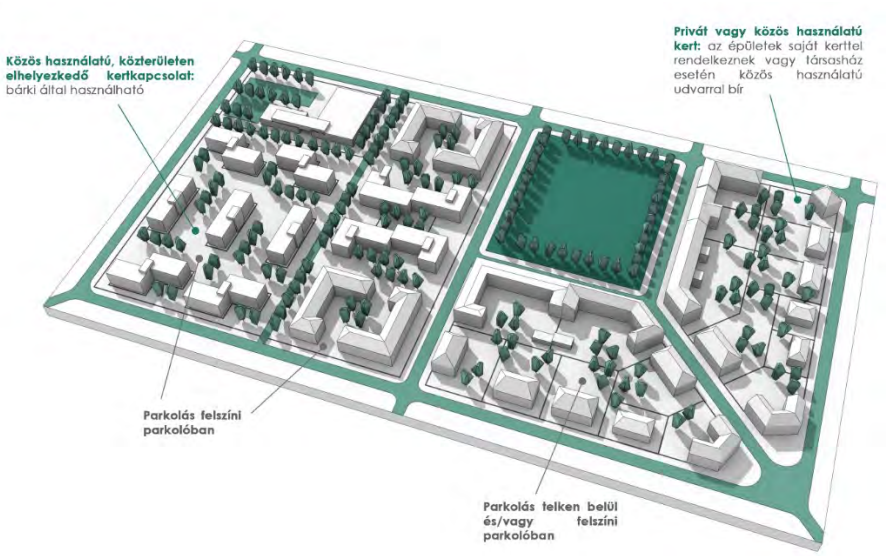
~ 20 lakás / ha

~ 110 lakás / ha

~ 100 lakás / ha

2-3. táblázat: Kisvárosias lakóterületek területi kimutatása

	Kialakult terület (ha)	Jelentős változással érintett terület, (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)	Összterület (ha)	Átmeneti hasznosítás biztosítása (ha)
Jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület (Lk-1)	1127,70	25,52	-	1 153,22	-
Jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (Lk-2)	2370,12	256,95	65,96	2 693,03	2,63
Telepszerű lakóterület (Lk-T)	151,94	-	-	151,94	-
Összesen	3649,76	282,46	65,96	3 998,18	2,63
Vegyesen alkalmazható területhasználat (jellemzően zártsorú beépítésű lakóterületeken)	7,68	-	-	7,68	

Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület

Az általános használatba a döntően keretes beépítéssel rendelkező lakóterületek tartoznak, amelyek általában 3-4 szintesek, és azok is, amelyek alacsonyabb magasságú beépítéssel rendelkeznek, de a beépítési mérték meghaladja a 30%-ot. Ez a típusú használat a belváros kivételével gyakorlatilag a főváros minden kerületében megtalálható. Új fejlesztésű lakóterületek esetében is javasolt alkalmazása, mert a városias megjelenés mellett a zöldfelületi arány is kedvező.

(Lk-1) jellemzően zártsorú beépítésű terület (XV. kerület, Fő út mellett)

(Lk-1) jellemzően zártsorú beépítésű terület (XIX. kerületi Wekerletelep, Kós Károly tér)

Jellemzően az átmeneti zóna területén fordul elő, de jelentősebb területek találhatóak a IV. (pl. Attila utca – Baross utca környékén) és a XV. kerületben (Rákos út mente) is, valamint Pesterzsébeten az átmeneti és az elővárosi zóna találkozásánál (Török Flóris és Jókai Mór utca közötti területsáv).

Jelentős változással érintett zártsorú beépítésű, kisvárosias jellegű lakóterület került lehatárolásra pl. Kispesten a Szabó Ervin utca környékén.

Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület

Ezen általános használatba jellemzően a 3-4 szintes épületekkel beépült lakóterületek tartoznak. Ezek egyrészt a II. világháború előtt épült villa jellegű épületek, valamint az ezt követően épült társasházak. De idetartoznak azon lakótelepek is, amelyek nem úszótelkes kialakításúak, hanem általában több épület található egy nagyobb telken, valamint az ezt a korszakot követő lakóparkok egy része.

(Lk-2) jellemzően szabadon álló jellegű terület (XII. kerület, Apor Vilmos tér közelében)

(Lk-2) jellemzően szabadon álló jellegű terület (VI. kerület, Andrássy út)

Az általános használat sűrűsödése a hegyvidéki zóna belső területein, valamint a belső zóna budai oldalán (pl. a Gellért-hegy déli és nyugati felén) figyelhető meg leginkább. Az átmeneti zónában jellemzően a Hungária körúton kívül eső területeken (pl. a zuglói Újvidék tér és a Vezérek tere környezete) találkozhatunk ilyen jellegű beépítéssel.

Jelentős változással érintett területek kerültek lehatárolásra pl. Kőbányán a Pesti határút – Pilisi utca közötti területen, vagy a XV. kerületben a Rákospalotai határút és Szentmihályi út között.

Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető kisvárosias, jellemzően szabadon álló lakóterületi fejlesztések a XVI. (Csobaj- bányától keletre eső terület) és a XXIII. kerületben (Szentlőrinci utca – Nyír utca találkozásánál és a Haraszti út déli részén) tervezettek.

Kisvárosias, telepszerű lakóterület

Ide a korábbi évtizedek tömeges lakásigényének kielégítését szolgáló laza beépítésű, jellemzően úszótelkes lakótelepek tartoznak. Az épületek szintszáma általában 3 és 4 között mozog, kivételes esetben ennél alacsonyabb épületek is vannak. Jellemző a területre, hogy az épületek közötti zöldfelületek, vagy közterületek, vagy közhasználatúak. Ennek a szellős karakternek a megtartása a nagyvárosias, telepszerű lakóterületekhez hasonlóan a területek élhetősége szempontjából fontos cél.

(Lk-T) telepszerű lakóterület (XVI. kerület, Lándzsa utcai lakótelep)

(Lk-T) telepszerű lakóterület (XIV. kerület, Fogarasi úti lakótelep)

Kisvárosias, telepszerű lakóterület általános használatba a maximum 4 szintes úszótelkes lakótelepek tartoznak, amelyek elsősorban az átmeneti (Fogarasi úti lakótelep a XIV. kerületben, Újbudán a Mezőkövesd utcai lakótelep) és az elővárosi zóna területén (pl. csepeli Csillagtelep, III. kerületi Pók utcai lakótelep egy része) jelennek meg.

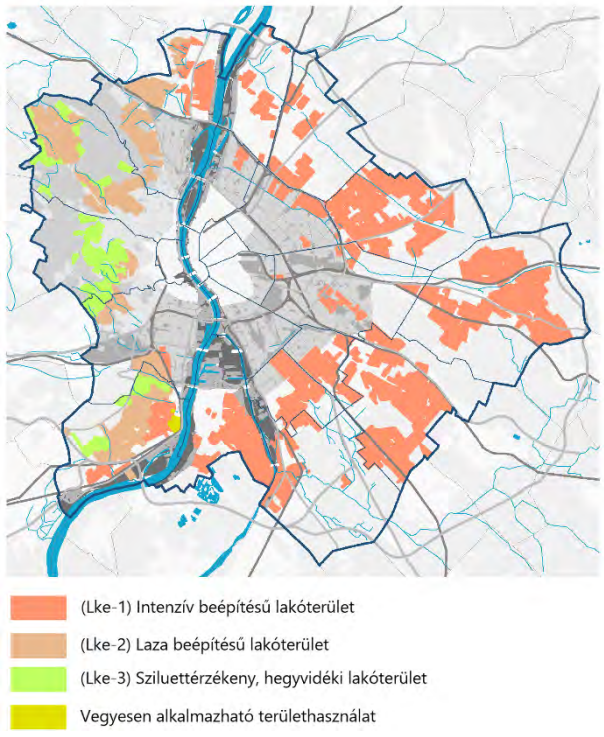
Új beépítés számára ilyen típusú általános használat nem került kijelölésre.

Kertvárosias lakóterületek:

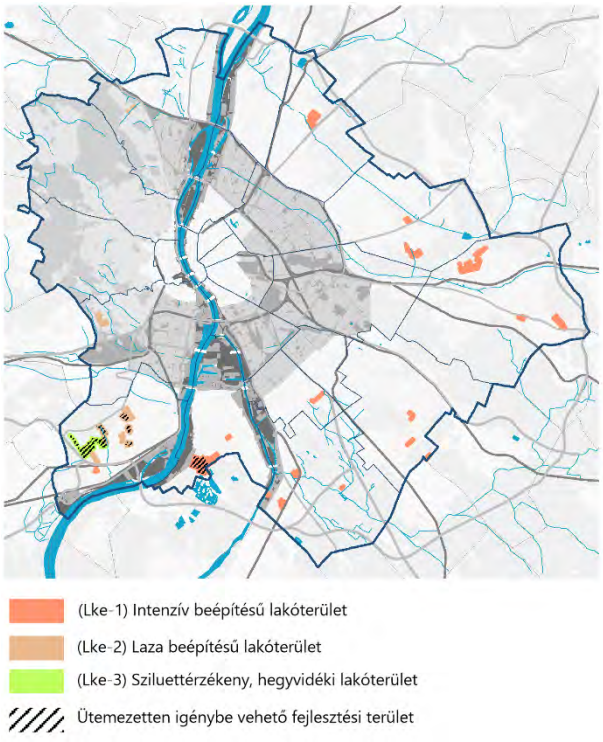
A kertvárosias lakóterület laza beépítésű, összefüggő nagy kertes, elsősorban lakó rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál. Ebbe az általános használatba Pest és Buda szabadon álló beépítésű, elsősorban családiházas lakóterületei tartoznak, jellemzően az elővárosi és a hegyvidéki zóna területén. A kialakult beépítési sűrűség elsősorban a morfológiai adottságokkal és a településszerkezetben elfoglalt hellyel függ össze, valamint érzékelhető a fővároshoz csatolt, korábban önálló települések sajátos telekstruktúrája is. Ennek a differenciált rendszernek a megtartása a jövőben is indokolt. Pesten és a budai oldal sík területein legintenzívebb a beépítés, kisebbek a kialakult telkek, mint a budai hegyvidéki területeken. Sziluettvédelmi szempontból fontos a hegyvidéki zóna erdő melletti lakóterületeinek kiemelt kezelése. A terv az alábbiak szerint, a helyi sajátosságoknak megfelelően tovább bontja a kertvárosias lakóterületet:

- a kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületre,
- a kertvárosias, laza beépítésű lakóterületre és
- a kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterületre.

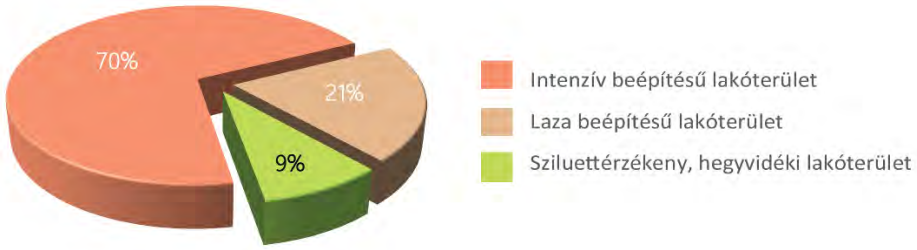
2-21. ábra: Kertvárosias lakóterületek elhelyezkedése

2-22. ábra: Változással érintett kertvárosias lakóterületek

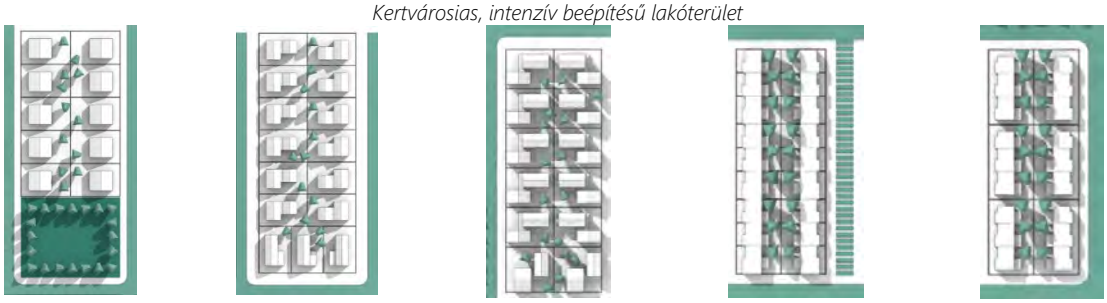

2-23. ábra: Kertvárosias lakóterületek megoszlása

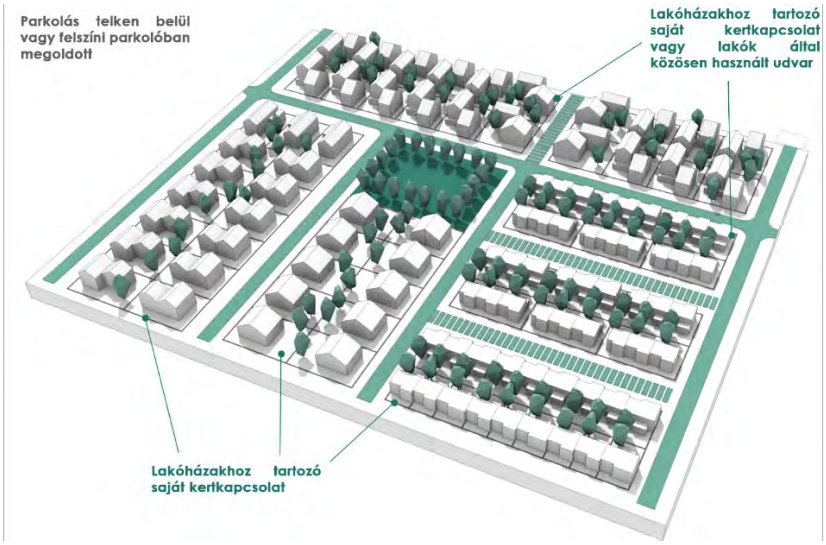

2-24. ábra: Helyi sajátosságoknak megfelelően kategorizált kertvárosias lakóterületek

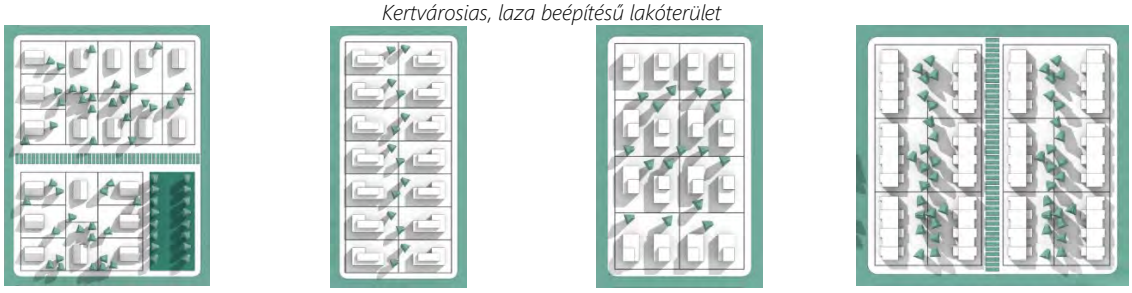
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület

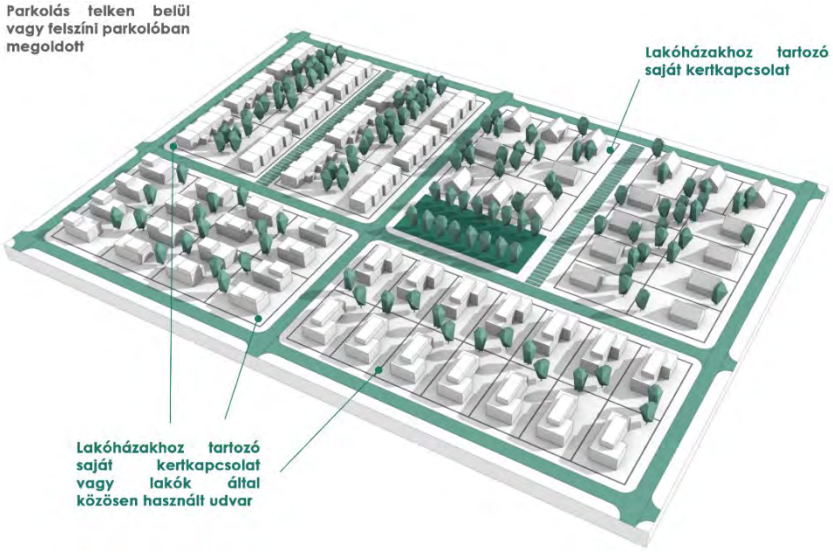
~13 -25 lakás / ha *~25-50 lakás / ha* *~25-50 lakás / ha* *~25 lakás / ha* *~25 lakás / ha*

Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület

~6-13- lakás / ha *~13-28 lakás / ha* *~13-28 lakás / ha* *~15-20 lakás / ha*

Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület,

~6-13- lakás / ha

2-4. táblázat: Kertvárosias lakóterületek területi kimutatása

	Kialakult terület (ha)	Jelentős változással érintett terület, (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)	Összterület (ha)
Intenzív beépítésű lakóterület (Lke-1)	8098,63	173,62	54,79	**8 327,03**
Laza beépítésű lakóterület (Lke-2)	2386,54	34,94	34,48	**2 455,96**
Sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület (Lke-3)	969,51	-	69,14	**1 038,65**
Összesen	**11454,68**	**208,56**	**158,41**	**11 821,65**
Vegyesen alkalmazható területhasználat (intenzív beépítésű lakóterületeken)	32,08			32,08

Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület

Az általános használatba a pesti oldal valamennyi kertvárosias lakóterülete beletartozik, de ide soroltak a budai oldal sík területein hasonló adottságokkal rendelkező területek is. A beépítés karaktere szerteágazó: szabadon álló, ikres és oldalhatáron álló beépítés mellett előfordul zártsorú, sorházas beépítés is.

(Lke-1) intenzív beépítésű lakóterület (XVIII. kerület, Martinovics tér környezetében)

(Lke-1) intenzív beépítésű lakóterület (XVI. kerület, Szilaj utca)

Budapest lakóterületeinek legnagyobb hányadát (43%) az ebbe az általános használatba tartozó lakóterületek teszik ki. Az elővárosi zóna pesti oldalának beépítésre szánt területei túlnyomó részt intenzív beépítésű, kertvárosias lakóterületek, de a III. kerületben (pl. Ürömhegy) és a XXII. kerület K-i részein is (pl. Budafoki temető környékén) találkozhatunk ilyen jellegű lakóterületekkel.

Jelentős változással érintett, intenzív beépítésű terület pl. a XVII. kerület északi részén a Cinkotai út mellett került lehatárolásra, de a XV. kerületben a Régi Fóti út mellett is kívánatos bizonyos területek ilyen irányba történő változása.

A szükséges infrastruktúra feltételek biztosítása után e célra igénybe vehető terület került kijelölésre Csepel-Háros területén.

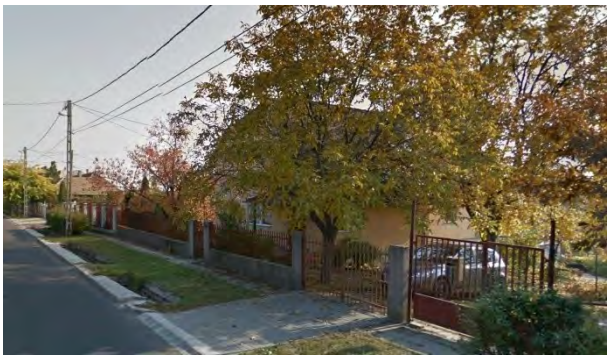
Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület

A budai domboldalak jellemzően szabadon álló, családiházas lakóterületei tartoznak ebbe az általános használatba.

(Lke-2) laza beépítésű lakóterület (XII. kerület, Kútvölgyi út környéke)

(Lke-2) laza beépítésű lakóterület (XXII. kerület, Arany János utca)

A laza beépítésű kertvárosias területek kizárólag a főváros budai oldalán fordulnak elő, azon belül is elsősorban hegyvidéki zónában, másodsorban a XXII. kerület középső részén (pl. Dózsa György út mentén vagy az Arany János utcai lakóteleptől nyugatra) is jelentős területeket foglalnak el.

Jelentős változással érintett területek szintén főként a XXII. kerületben a Móricz Zsigmond út mellett, illetve a Bíbic utcában (a Rózsakert lakóteleptől északra) kerültek lehatárolásra.

Infrastruktúra függvényében, ütemezetten igénybe vehető laza beépítésű kertvárosias fejlesztési területek szintén Budafok-Tétényben (pl. a Bartók Béla út északi része mentén) tervezettek.

Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület

Az általános használatba a budai hegyvidék kivételes adottságú azon lakóterületei tartoznak, amelyek nagyrészt a korábbi – a XX. század elejére jellemző – üdülőterületekből alakultak ki. A magas presztízsű lakóterületeken alacsony a beépítés intenzitása, de a kialakult nagy értékű vegetáció megtartása érdekében nem cél a növelés.

(Lke-3) sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület (XII. kerület)

Hegyvidéki, sziluettérzékeny kertvárosias lakóterületekkel szintén csak a budai oldalon találkozhatunk. A hegyvidéki zónában főként a középső területeken, valamint Pesthidegkút környékén, de a XXII. nyugati részein is találhatók sziluettérzékeny lakóterületek.

Infrastruktúra feltételhez kötött, sziluettérzékeny lakóterületek kialakítása elsősorban a volt kiskertes mezőgazdasági területek funkcióváltásával javasolt Nagytétényben az M0/M6 csomóponttól északra eső területeken, valamint kisebb mértékben a II. kerületi Hideg utca északi oldalán.

Üdülőterület

Az üdülőházas üdülőterületen olyan, jellemzően kettőnél több üdülőegységet magába foglaló üdülő rendeltetésű épület és apartmanház helyezhető el, amely túlnyomóan változó üdülői kör több napos tartózkodására szolgál, és elhelyezése, mérete, kialakítása, felszereltsége és infrastrukturális ellátottsága alapján az üdülési célú tartózkodásra alkalmas. Üdülőházas üdülőterületen kemping is elhelyezhető.

Budapest mai területén található üdülőterületek már csak töredéke azoknak a területeknek, amelyek az iparosodás korában körülvették a fővárost. Közel a fővároshoz, hegyvidéki vagy Duna melletti területeken alakultak ki. A területek nagy része a város területi növekedése folytán lakóterületté vált.

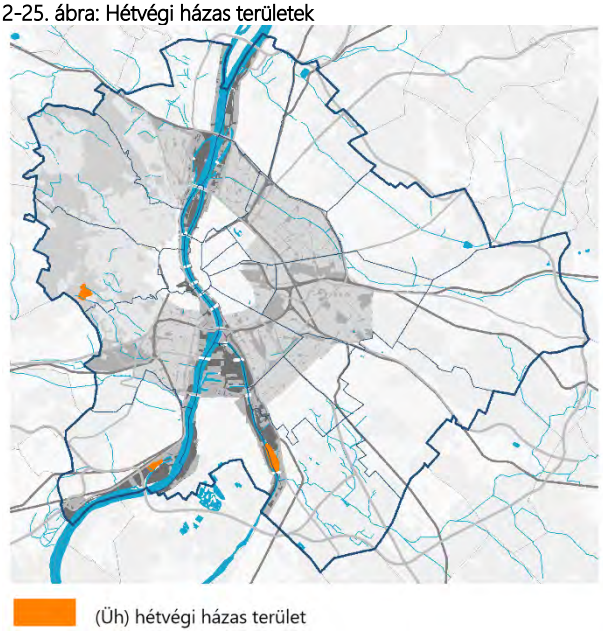
Az üdülőterületek Budapesten elsősorban a nem változó üdülői kör hosszabb tartózkodására szolgálnak és elhelyezése, mérete, kialakítása, felszereltsége és infrastrukturális ellátottsága alapján az üdülési célú tartózkodásra alkalmas. A területek környezetében gyakran találunk sportolási és rekreációs tevékenységek kiszolgálására alkalmas területeket. Jellemzően értékes természeti környezettel körülvett területeken helyezkednek el. Az üdülőterületeken az esetek többségében alacsony sűrűségű, de csoportos beépítés található.

Hétvégi házas üdülőterület

Az általános használatba a hagyományosan kialakult üdülő területek kerültek. Ilyen térségek vannak a Hegyvidék területén, illetve a Ráckevei (Soroksári)–Duna mentén. Ezen területek lakóterületi átalakulása a településszerkezetben betöltött helyük és a geomorfológiai viszonyok miatt nem kívánatos. Területén közösségi szórakoztató és lakó rendeltetés, valamint 400 m^2-t meghaladó önálló kiskereskedelmi épület nem helyezhető el. Műszaki infrastruktúrájuk az adottságok alapján részben nem megfelelően fejleszthető (pl. csillebérci üdülőterület).

A meglévő hétvégi házas területeken felül újabb ilyen jellegű térségek kijelölése nem célszerű.

2-25. ábra: Hétvégi házas területek

(Üh) hétvégi házas terület (XXIII. kerület, Molnár-sziget)

(Üh) hétvégi házas terület (XII. kerület, Csillebérci üdülőtelep)

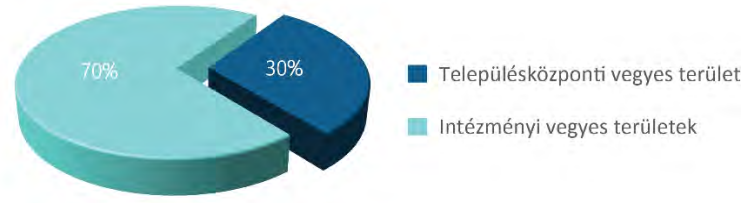
Vegyes területek

A vegyes terület a TÉKA rendelkezései alapján lehet településközpont vagy intézményi terület.

A településközponti vegyes terület a település működését biztosító, a lakórendeltetést nem zavaró, jellemzően vegyes rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál. A lakórendeltetés alapvetés, de ezeken a területeken jellemzően a különböző igazgatási, kereskedelmi, szolgáltatási területek és a humán infrastruktúra területei helyezkednek el. Budapest esetében ide nemzetközi, országos és térségi intézmények területei is tartoznak.

Az intézményi vegyes területek fentiektől abban különböznek, hogy ott a lakófunkció kivételes, és az alaprendeltetés alapvetően a lakosság ellátásához szükséges funkciókat jelenti, elsősorban igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális rendeltetést szolgáló épületek elhelyezésére szolgál. Ide értjük az ún. „fehérgalléros" munkahelyek egy részét. Településszerkezeti szempontból elhelyezkedésük miatt lakófunkció céljára csak részben alkalmasak.

2-26. ábra: Településközponti és intézményi vegyes területek megoszlása

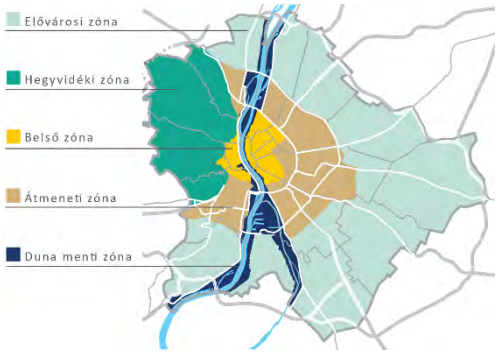
Vegyes területek rendeltetésük szerint	alkalmazott általános használatok
Településközponti vegyes terület	Vt-V, Vt-M, Vt-H
Intézményi vegyes területek	Vi-1, Vi-2, Vi-3

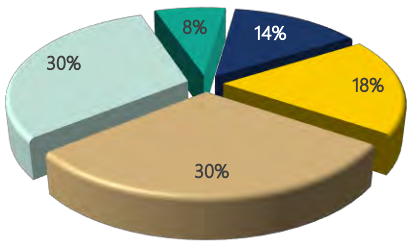
2-5. táblázat: Területi kimutatás

	Kialakult terület (ha)	Jelentős változással érintett terület (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)	Összterület (ha)
Településközponti vegyes terület	1133,9	157,52	23,48	**1 314,9**
Intézményi vegyes területek	1690,59	1 275,01	39,62	**3 005,22**
Összesen	**2824,49**	**1 432,53**	**63,1**	**4 320,11**
Vegyesen alkalmazható területhasználat (intézményi vegyes területeken)	269,39	111,50	-	380,89

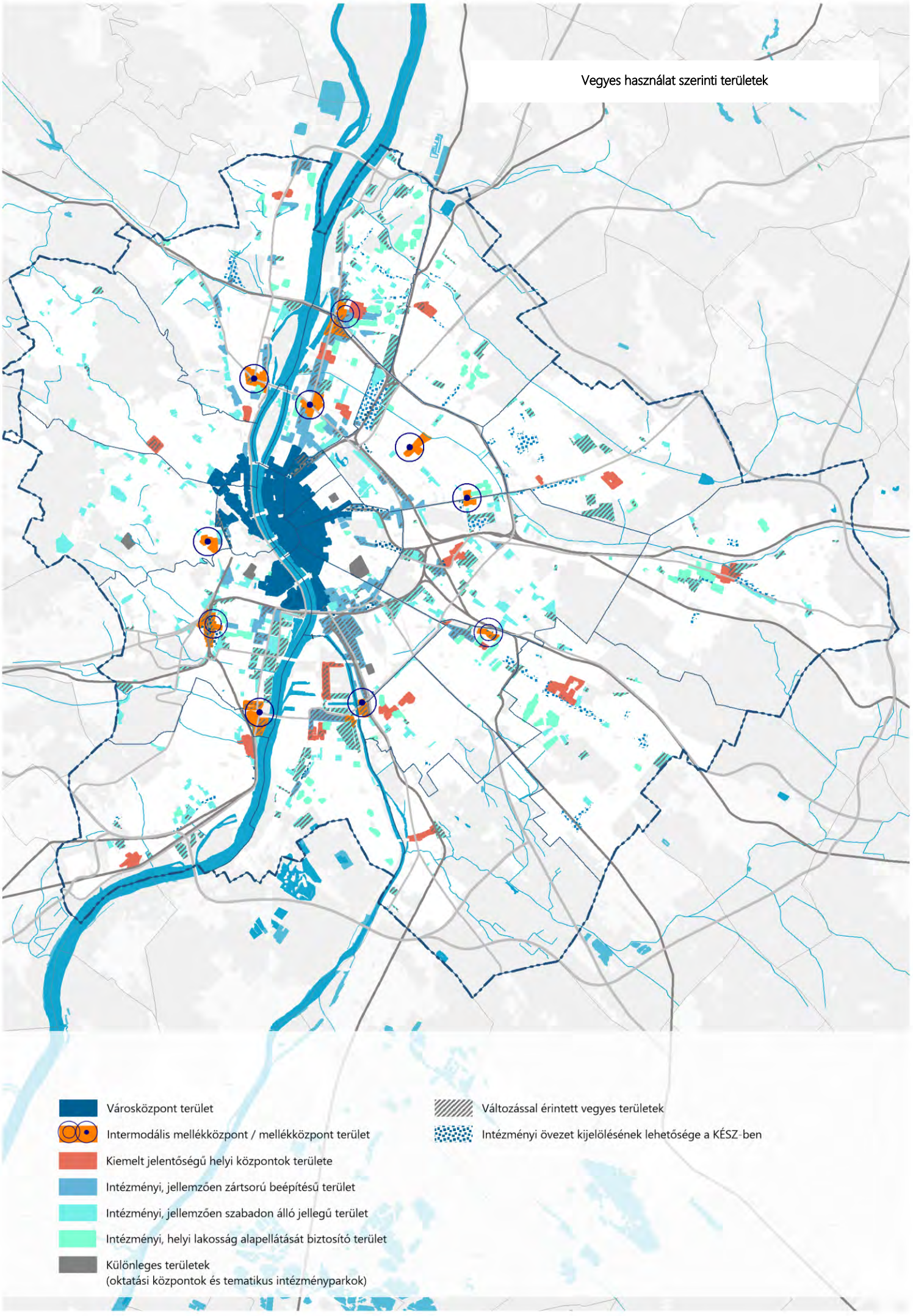
A településközponti és az intézményi vegyes területek jellemzői és fejlesztési lehetőségeik az egyes zónák szerint

2-27. ábra: Településközponti és intézményi vegyes területek zóna szerinti megoszlása

Belső zóna	A belső zóna alapvetően Budapest főközpontja. Jellemzőit a kialakult történeti szerkezetnek megfelelően kell, hogy megőrizze amellett, hogy funkcionálisan tehermentesítésre is szorul. A városközponti területeken kívül a zóna lakóterületei közé ékelődve jelennek meg a jellemzően a környező beépítéshez igazodó karakterű intézményi területek, meghatározóan a sugárirányú nyomvonalak mentén és a jó közösségi közlekedéssel ellátott helyeken. Fejlesztési szempontból elsősorban a pályaudvarok többszintes általános területhasználattal jelölt területei válhatnak a zóna alapvető fejlesztési pontjaivá, melyek szerkezeti szinten is jelentősek a kerületközi, agglomerációs kapcsolatok terén. Más, jelentősebb átalakulással járó fejlesztési lehetőség elsősorban a belső területek rehabilitációi révén várható.
Átmeneti zóna	Az átmeneti zóna a központrendszer fejlesztése tekintetében a mellékközpontoknak ad helyet. Kettő kivételével a többi itt helyezkedik el. Ezek lesznek - megfelelő közösségi közlekedéssel - az elkövetkező évtized fő fejlesztési pontjai, különösen a szerkezetalakító fejlesztési céltérségekre eső mellékközpontok esetében. Itt meghatározó már ma is az intézmények sugárirányú elemek menti tömörülése, de jelentős lesz a körirányú gyűrű közelében a funkcióváltás révén létrejövő átalakulás intézményi lehetősége is. Számos korábbi ipari terület alakult már át hasonlóan a zónában, mára a visszamaradt barnamezős területek összefüggő térségeiben kívánatos az intézményi funkció olyan megjelenése, mely lakóterületek kialakítását is magával hozza a vegyes használat érdekében.
Elővárosi zóna	Az elővárosi zónában a helyi központok jelentősége erős, ma még sok esetben szolgáltatásaiban, funkcionális kínálatban és központszerű környezetük tekintetében kevésbé fejlettek, fejlesztésük ezért indokolt. Itt már több szigetszerűen megjelenő intézményi terület került meghatározásra, vagy meglévő funkciók további területbiztosítása érdekében, vagy szintén korábbi ipari területek funkcióváltásának elősegítése érdekében.
Hegyvidéki zóna	Jellemző az izolált intézmények elhelyezkedése a terület morfológiai adottságai miatt. Mellékközpontként egy került meghatározása a MOM területén, mely a térség fontos központi helyszíne. Az Akadémia Park tervezett kiemelt jelentőségű helyi központi terület, ezen kívül elsősorban a II. kerületben várhatók jelentősebb méretben intézményi funkcióváltások.
Duna menti zóna	A központrendszer tekintetében, részben a főközponthoz kapcsolódva, azzal azonos használat a jellemző. Az átmeneti zónára eső részén vannak tervezett mellékközponthoz közel eső területrészei, melyek fejlesztésében azok kialakulása és a környezeti átalakulása meghatározó lesz, és fontos, hogy kapcsolatukat a Duna partjával biztosítani lehessen. Az átmeneti és az elővárosi zóna találkozásánál a Körvasút menti körút új hídfőinek környezetében alakul ki két mellékközpont a zóna déli szakaszán. Az elővárosi zóna területén elsősorban a város északi részein érintik intézményi fejlesztések.

Vegyes használat szerinti területek
Városközpont terület
Intermodális mellékközpont / mellékközpont terület
Kiemelt jelentőségű helyi központok területe
Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület
Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület
Különleges területek
(oktatási központok és tematikus intézményparkok)
Változással érintett vegyes területek
Intézményi övezet kijelölésének lehetősége a KÉSZ-ben

Településközponti vegyes terület

A településközponti vegyes terület – a településközponti vagy települési alközponti funkciókkal összhangban, azok ellátása érdekében – a település működését biztosító, a lakórendeltetést nem zavaró, jellemzően vegyes rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál.

Budapest városszerkezetében meghatározó szerepe van azoknak a vegyes területeknek, amelyek a fentiek alapján sokféle városi funkciónak adnak helyet. Kialakulásuk szempontjából többféle fejlődési típus különböztethető meg, a spontán kialakult történeti városmagból kialakuló városközponttól a tudatosan tervezetten központig, melyet színesítenek még a Nagy-Budapest létrehozása előtt a fővárossal határos települések immáron budapestivé vált hagyományos központjai.

Mindezen központi helyszínek a racionális térbeli rend és a funkcionális komplexitás érdekében hierarchikus térbeli rendszerbe szerveződnek. A Budapest stratégia a következők szerint határozza meg a főváros korábban már említett differenciált központrendszerének elemeit:

- főközpont – egyben a hagyományos főközpont (pesti és budai belváros, budai vár),
- főközpont kiemelt nagykörúti helyszínei,
- mellékközpontok,
- kiemelt jelentőségű helyi központok,
- lokális központ.

Fentieket kiegészítik azok a nagy kiterjedésű ún. tematikus területek, amelyeknek meghatározó kiterjedésük és ellátó monofunkciós szerepkörük miatt jelentős a forgalomvonzása. Ilyen helyszínek a nagykiterjedésű kereskedelmi létesítmények, a közparkok és egyéb tematikus területek, utóbbiaknak egyrésze a városszerkezetet is meghatározó, vegyes fejlesztést igényel.

Budapest hagyományos főközpontja olyan településközponti terület, amely a város belső, legfrekventáltabb, funkciókban leggazdagabb területe, nemzetközi, országos, agglomerációs és városon belüli meghatározó vonzerővel rendelkezik. Ehhez fokozatosan zárkóznak fel a jelentős gazdasági aktivitással rendelkező nagy forgalmú területek, kiemelt nagykörút menti helyszínek, amelyek kiegészítik a történeti városközponti funkciókat, kiváló elérhetőségük és kiemelt funkcióik révén a város legaktívabb és legsűrűbben felkeresett helyszínei, a belváros egyfajta kapui. Ezek a területek jellemzően kiemelt kereskedelmi funkciókkal rendelkező fontos közlekedési és átszálló csomópontok.

Tágabb térségben a városrészek számára is meghatározóak a közösségi közlekedéssel kiemelten ellátott, jelentős átszálló csomópontként is szolgáló funkciókban gazdag mellékközpontok. Ezeknek a települési „alközpontoknak" a városszerkezetben kijelölt szerepük, hogy komplex funkcióösszetétellel, magas minőséggel a főközponti területet tehermentesítsék, elsősorban az átmeneti és az elővárosi zóna lakosainak közösségi közlekedéssel jól elérhető alternatívát kínáljanak az utazási kényszer csökkentése mellett. Az agglomerációs övezet csatlakozó településeinek forgalmának is célterületei legyenek a belvárosi területek helyett összetett funkcionális kínálatukkal.

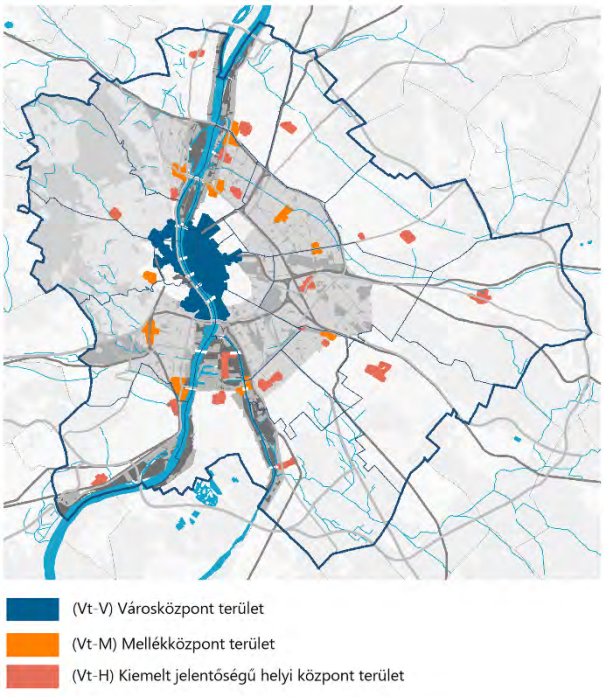
A kerületek központi helyeit jelentő kiemelt jelentőségű helyi központok, valamint a jelentősebb helyi és lokális központok azok a helyszínek, amelyek szintén településközponti funkciókat hordoznak, más és más szinten és minőségben. Budapest központrendszere kialakulásának folyamatában a városszerkezetet figyelembe vevő, azt erősítő helyszínek a meghatározóak. Az általános használat vegyessége nem igényli, hogy minden központtípus önálló általános használattal rendelkezzen, a tervben a jelentős helyi központok vagy a lokális központok ezért intézményi vagy lakóterületen egyaránt létrejöhetnek.

Az általános használat szempontjából ezen központi szerepkört betöltő területek

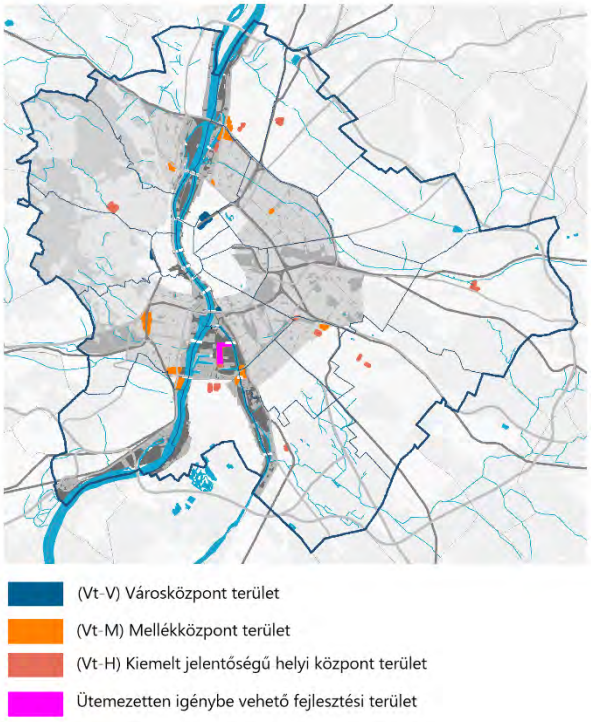
- városközponti (Vt-V),
- mellékközponti (Vt-M),
- kiemelt jelentőségű helyi központ (Vt-H)

általános használat szerinti területként szerepelnek.

2-28. ábra: Településközponti vegyes területek elhelyezkedése

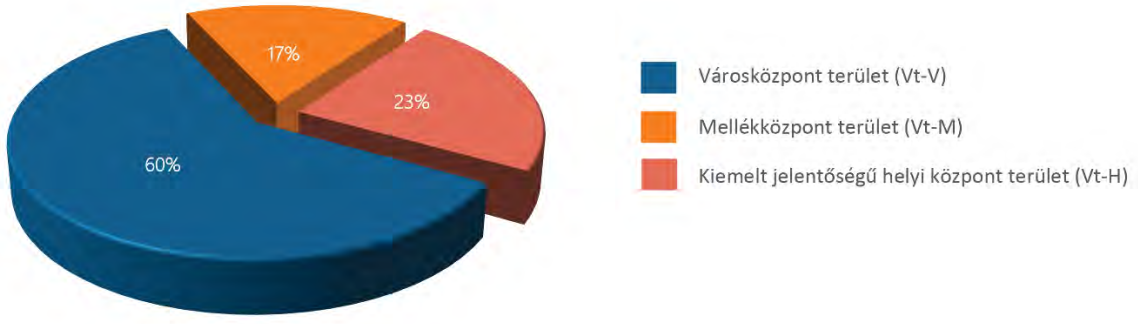
2-29. ábra: Változással érintett településközponti vegyes területek

2-6. táblázat: Településközponti vegyes területek területi kimutatása

	Kialakult terület (ha)	Jelentős változással érintett terület (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)	Összterület (ha)
Városközpont terület (Vt-V)	771,52	23,08	-	794,60
Mellékközponti terület (Vt-M)	131,31	86,71	-	218,02
Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (Vt-H)	231,07	47,73	23,48	302,28
Összesen	1133,90	157,52	23,48	1 315,9

2-30. ábra: Településközponti vegyes területek megoszlása

Budapest főközpontja – városközpont

A városközpont a Duna mindkét oldalán egyformán jelen van, de a két oldal szerepe, jelentősége eltérő. A városközpont budapesti jellemzője, hogy nem képez homogén területi egységet.

Alapvető és fontos cél a városközponti területek „citisedésének" elkerülése, lakóterületi jellemzőinek megtartása, amit a Budapest stratégia is kiemel. A településterv nem tartja homogén módon fejlesztendőnek a város e központi térségét, ugyanakkor ennek meghatározását a kerületi szabályozásra bízza.

A pesti oldalon nagyobb az intézmények aránya a főközponton belül, jelezve az országos igazgatási központ térségét és az ahhoz szorosan kapcsolódó üzleti szféra területeit, bankok, jelentősebb cégek székházai, bérirodái formájában. A városközpont területét a világörökségi terület is érinti, ezért is jelentősége kiemelkedő. A lakófunkció itt ugyanúgy jelen van, de nagyobb azon épületek aránya, melyek egyáltalán nem tartalmaznak lakásokat. Jellemzője még e területnek a lakóházakon belüli irodai funkciók jelenléte, amelyek a kisebb cégek számára nyújtanak jó központi elhelyezkedési lehetőséget, egyben igényes környezetet.

Az FTT egy összefüggő, általános használatot határoz meg a főközpont számára. A BFRSZ-ben rögzített szintterületi átlagérték alapján célszerű a városközponti területek lakó-domináns helyszíneit megkülönböztetetten kezelni, alapul véve a Budapest stratégia célkitűzéseit, feladatait. A vizsgálatok igazolták, hogy a Nagykörút mentén még mindig domináns a lakófunkció, a jelenlévő kereskedelem, szolgáltatás és lakásirodák ellenére. Ennek megőrzése érdekében javasolt a helyi építési szabályzatban megfelelő rendelkezéseket meghatározni, hiszen a jövőt tekintve a belső városrészek forgalmának csökkenése, a motorizáció környezeti hatásának javulása a jövőben kevésbé indokolja e forgalmas utak mentén a nagyarányú funkcionális váltás előirányítását. A lakóterületi jelenlét a városközponti területek lüktetéséhez hozzátartozik, azt élettel telíti, arányának megtartása feltétlen indokolt.

A városközponti területek a pesti oldalon jellemzően a Nagykörúton belül helyezkednek el, ahonnan a főbb sugárirányú elemek – a Váci út, Andrássy út, Rákóczi út, Soroksári út mentén – hosszabb, lineáris sávokban futnak tovább egy-egy jelentősebb meghatározó szerepű, meglévő vagy tervezett kiemeltebb központi hely irányába.

A Váci út menti sáv a Bulcsú utca vonaláig tart, magába foglalva a Nyugati pályaudvar környezetét és magát a pályaudvar vasúti közlekedés számára továbbra is biztosított, ugyanakkor felülépíthető területét is, amelyet ezen a szakaszon a kétszintű területhasználat tesz lehetővé. Ezáltal a két szomszédos városrész, Újlipótváros és Terézváros kiemelt – a Váci út és a Podmaniczky utca menti – városközponti részei közötti éles vasúti elválasztó hatás megszűnhet. A Nyugati pályaudvar a Westend kiépülése óta különleges szerepet tölt be a városközponton belül is meghatározó helyként, amelyet alátámaszt intermodális jellege, és további fejlesztési lehetőséggel is rendelkezik. Jelentősebb területi fejlesztés a városközpont ezen szegmensében egyedül itt lehetséges, amit az FTT külön is kiemel. Ez a terület a szerkezetalakító fejlesztési céltérséghez tartozik, mely egyedül itt érintkezik közvetlenül a városközponti területtel.

A másik meghatározó lineáris tengely a Blaha Lujza tér után a Keleti pályaudvarig nyúló Rákóczi úti sáv, ami a 4-es metró átadásával újabb fejlesztési erőt kapott. Jelentős forgalmat bonyolító helyszín csatlakozik a Keleti pályaudvaron is lehetővé tett kétszintű területhasználat révén egy meghatározó intézményi sávhoz.

A Baross utcai tengely lényegében a VIII. kerület igazgatási központját foglalja magába, ehhez képest nyilván jelentősebbé válik a Corvin tengely, ami a Corvin sétány mentén kialakított vegyes funkciók miatt válik kiemeltebb központi szerepűvé.

A városközpont Duna tengely menti déli irányú „széthúzása" a Soroksári út mentén valósult meg, már csak kisebb fejlesztési lehetőséggel rendelkezve és csatlakozva nagyobb fejlesztési potenciállal rendelkező intézményi területekhez.

Budán a központrendszer keretében tematikus elemként az egyetemi városrész meghatározó részt képvisel. A Móricz Zsigmond körtér környezete és tőle a Duna irányába eső zártsorú hagyományos városrész és Újbuda központja együtt képez lakójellegű városközponti területet.

A budai oldalon a városközpont jelenléte nem kíséri végig a Duna mentét, hiszen megszakítja azt a Gellért-hegy és a Tabán erőteljes zöldfelületi szerkezeti sávja. Az I. és II. kerület területén megjelenő városközponti funkció, több kisebb egységre szakított, a budai oldal morfológiájából és történeti kialakulásából adódóan.

E területen egyrészt meghatározó a budai vár, amely a palotával az intézményi-, a polgárvárossal a lakófunkciók hordozója, amit a várszoknya lakóterületei öveznek. A várszoknya már forgalmasabb területekhez kapcsolódó részei azok, amelyek ismét központi jellemzőket hordoznak, így a budai Duna parthoz közel eső terület az Erzsébet híd és a Margit híd közötti sávban. Ehhez kapcsolódik a budai belváros a Margit körút mentén, ami a Széll Kálmán tér környezetében teljesedik ki.

E területektől leszakad Krisztinaváros központi része a Lánchíd és a Déli pályaudvar között. A Déli pályaudvar területe is integrálható a városszövetbe, annak lefedhetősége igazán különleges lehetőségeket kínál, és szintén kapocs lehet az egymástól elszakadó I. és XII. kerület között. Ennek lehetőségét teremti meg itt is a vasúti közlekedés mellett javasolt kétszintű területhasználat városközponti jellemzője.

(Vt-V) városközpont terület (VII. kerület, Károly körút mente)

(Vt-V) városközpont terület (XI. kerület, Móricz Zsigmond körtér)

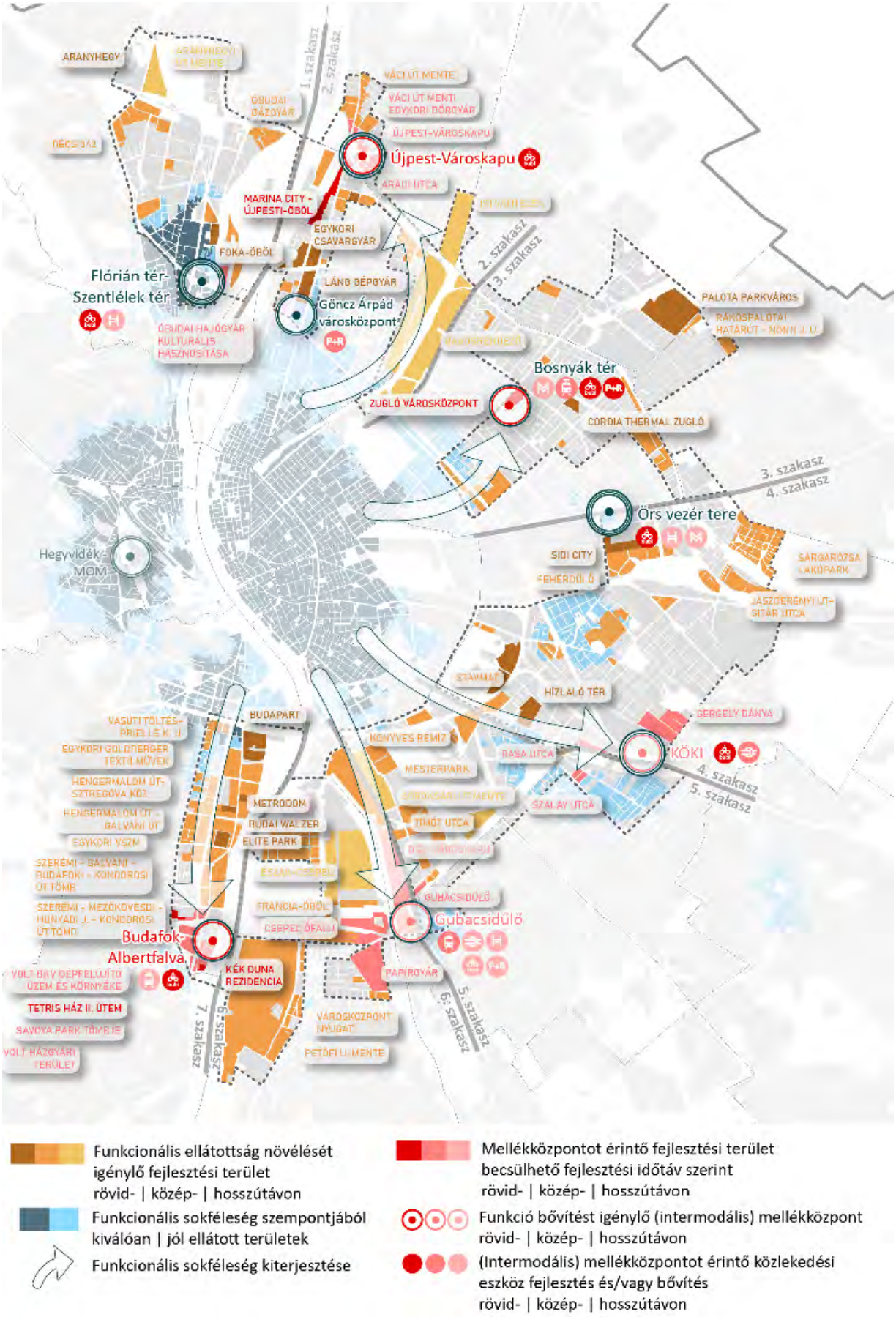

Mellékközpont terület

A Budapest stratégia rögzíti a főváros mellékközpontjait, a főközponton kívüli kiemeltebb központi területeket az FTT külön Vt-M általános használatba sorolja. A terv jellemzően az átmeneti zónában határozza meg azokat a jelentős átszállási forgalmat bonyolító, nagyobb sűrűséget igénylő központi helyeket, amelyek révén a főközpont tehermentesítésére kialakítandó differenciált központrendszer a városszerkezet fejezetben kifejtettek szerint megvalósulhat. A területek fejlesztése elősegíti az átmeneti zóna sokszínűségét és segítik a nagyvárosiasodását.

A már kialakult, vagy folyamatos alakulás alatt lévő mellékközpontok mind fontos szerkezeti elemek mentén helyezkednek el, jellemzően valamely meglévő vagy tervezett kötöttpályás közlekedési csomópontra települve. Ezért fejlesztésük és kialakításuk során az átszálló kapacitások és kapcsolódó szolgáltatások bővítése kiemelt fontosságú. A kijelölt tervezett és részben kialakult mellékközpontok fontos szerepet játszanak az agglomeráció csatlakozó településeinek központirányú forgalmának felfogásában és funkcionális kínálatukkal, minőségükkel az utazási kényszereket rövidítik. Ugyanakkor ezeken a területeken sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a településközponti terület ezen központi helyszíneken is jelentős lakófunkcióval is rendelkezik. Ezzel tágabb lehetőséget ad azok fejlődésének.

2-31. ábra: Mellékközpontok városfejlesztési térsége c. tanulmányterv, Szolgáltatási rendszer és központrendszer fejlesztési javaslata

A Mellékközpontok városfejlesztési térsége című, 2022-es tanulmányterv szerint a legjelentősebb volumenű városfejlesztési területegységekkel összefüggésben lehatárolható térség a mellékközpontokat is magába foglaló Hungária gyűrűtől mért 5 km-es körzettel lehatárolható területegység, amely az Átmeneti zóna, az Elővárosi zóna és a Duna menti zóna összemetsződésének, találkozásának változatos geomorfológiájával, komplex területhasználatával és szerkezeti szempontból hiányos kapcsolatrendszerével jellemezhető, nagy volumenű fejlesztési potenciállal rendelkező vegyes térség. A tanulmányterv a mellékközpontok fejlesztési irányait kijelölve összvárosi és helyi érdekeket is érvényesítő funkcionális, zöldfelületi és közlekedési javaslatokat tartalmaz. Szerkezeti jelentőségű, területi fejlesztési lehetőségek és a szükséges infrastruktúra összefüggései c. fejezetben bemutatott megvalósítható összes lehetséges fejlesztés hatalmas infrastruktúra terhelést és ebből adódó városhasználati konfliktust jelentene Budapest elsődleges fejlesztési térségein. Az ingatlanfejlesztői és beruházói döntéseket felmérve, avval párhuzamosan a városfejlesztésnek és -üzemeltetésnek az infrastruktúra fejlesztési lehetőségekkel fel kell készülnie a jövőben lehetséges terhelésekre, mivel az átmeneti és az elővárosi zóna területének jelentős mértékű ingatlanfejlesztésének biztosítására a közlekedési rendszer jelen állapotában alkalmatlan, valamint a zöldterületi ellátottsága jelenleg elégtelen mértékű. Ugyan nem reális, hogy a lenti időtávokon belül minden lehetséges fejlesztés megvalósuljon, azonban a feltüntetett adatok szerzett építési jogokat, lehetőségeket összesítenek, tehát ingatlanfejlesztői, beruházói döntések szerint (részben) megvalósulhatnak.

2-32. Fejlesztési döntések és tervek összessített adatai a teljes vizsgált területre

FEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK ÉS TERVEK ÖSSZESSÍTETT ADATAI A TELJES VIZSGÁLT TERÜLETRE			
	FOLYAMATBAN LÉVŐ FEJLESZTÉSEK (RÖVIDTÁV)	TOVÁBBI SZERKEZETI SZEMPONTBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSI TERÜLETEK (KÖZÉPTÁV)	TÁVLATBAN LEHETSÉGES TOVÁBBI FEJLESZTÉSI TERÜLETEK (HOSSZÚTÁV)
TERÜLET (HA)	~ 190 HA	~ 11 150 HA	~ 353 HA
LAKÓ FEJLESZTÉSI TERÜLET (HA)	~ 40 HA	~ 136 HA	~ 184 HA
MUNKAHELYI FEJLESZTÉSI TERÜLET (HA)	–	~ 578 HA	~ 22 HA
VEGYES FEJLESZTÉSI TERÜLET (HA)	~ 128 HA	~ 422 HA	~ 147 HA
SPORT (HA)	~ 23 HA	–	–
LAKÁS	~38 600 DB	~89 800 DB	~75 400 DB
MUNKAHELY	~ 68 200 DB	~ 227 400 DB	~ 32 100 DB
REKREÁCIÓ	–	~ 458 HA	~ 110 HA

A kijelölt mellékközpontok

XIII. kerület Angyalföld mellékközpontja – Göncz Árpád városközpont, amely a Váci úti irodatengely és a Róbert Károly körút csomópontját körülvevő három térnegyedben helyezkedik el. Fejlesztése már a metró kiépítése után megindult, régebbi központi intézmények kijelölték helyét. A terület jelenleg funkcionálisan még féloldalasnak tekinthető, mivel keleti oldalán igazgatási szerepkör szempontjából fontos országos intézményeknek ad helyet (a meglévő intézmények mellé tervezett Twins irodaház építése még nem kezdődött meg), ugyanakkor nyugati oldalának nagyarányú fejlesztések valósultak meg, illetve vannak folyamatban. Jelenleg az M3 metró, az 1, 1M, villamosok, valamint a BKV és Volán autóbuszok végállomása révén jelentős közforgalmú átszállóhely, de a forgalmi változások, az Aquincumi híd kiépítése után ebben a sajátos elhelyezkedésű mellékközpontban urbanizáltabb csomóponti kialakítással, felszíni gyalogosfelületekkel válhat méltó helyszínévé a hozzá közel eső városközpontnak. A TSZT a területen a magasház létesítésével is támogatja a terület fejlődését. A mellékközpont városfejlesztési céltérséghez kapcsolódik.

XIII. és IV. kerület Újpest Városkapu mellékközpontja speciális helyzetű, mivel Újpest hagyományos városközpontjához gyaloglási távolságon belül helyezkedik el. Ugyanakkor az a fejlesztő erő, ami a tervezett Körvasút menti körút hídfőjének környezetét fogja jelenteni a közúti, vasúti, metró kapcsolódással megfelelő kapacitású intermodalitással tud rendelkezni ahhoz, hogy a környezetében a területi átalakulásokat indukáljon és az a Dunakanyar, illetve akár a pilisi völgy települései számára is megfelelő átszállási kapcsolattal rendelkező központi területté váljon. Újpest-városkapu térsége markáns építészeti kialakítást igényel, részben a még meglévő struktúrák integrálásával. A területen meglévő védett épületeket az építészeti együttes részeként kell megtartani. A hídfőtérség városépítészeti kihangsúlyozása, a Duna-parti új beépítésekkel szoros kapcsolatot kialakítása révén is indokolt.

XIV. kerület Bosnyák tér mellékközpontjának kiépítésére is számtalan terv született, Észak felé haladva a Rákos-patak mentén épül a Zugló City Centre, ahol a kialakuló közösségi térfolyam összeköttetésben lesz a Nagy Lajos király úti közlekedési csomóponttal. A tervezett fejlesztések mellett a terület további funkcionális megújulást igényel. A 4-es metró meghosszabbítása hozhatja a területet igazán olyan helyzetbe, amelynek alapján nem csak a kerületnek, de nagyobb térségének is kiemelt helyszínévé válhat.

XIV. kerület – X. kerület határa – Örs vezér tere mellékközpontja, elsősorban kereskedelmi létesítményei révén vált a főváros egyik már meghatározó helyszínévé. A 2-es metró vonala nagyban segítette ezt, meghatározó az agglomerációs kapcsolata a HÉV, autóbusz-végállomás révén. A terület városépítészeti megformálása, lakótelepi környezete túl sok további lehetőségeket már nem rejt magában, legfeljebb jelentős kereskedelmi létesítményei folyamatos megújítási kényszere és köztereinek rendezése várható.

(Vt-M) mellékközpont terület (XIV. kerület – X. kerület határa – Örs vezér tere)

(Vt-M) mellékközpont terület (XIII. kerület Angyalföld mellékközpontja)

XIX. kerület – Kőbánya - Kispest intermodális szerepkörrel bíró mellékközpont a XIX. és X. kerület határán helyezkedik el kötöttpályás közösségi közlekedési eszközök találkozási pontja mentén. Az itt összpontosuló vasút és metró, valamint a számos autóbusz-viszonylat a délnyugati kerületek és az agglomerációs térség jelentős számú, utazó lakosa számára nyújt már ma is komfortos átszállási lehetőséget és kiegészítő szolgáltatásokat.

A terület a XIX. kerületközpontjának északi pólusát képezi, amely a Sibrik Miklós utcán keresztül kapcsolódik déli súlytérséget jelentő a Kossuth térhez és környékéhez. Az itt kialakuló területhasználat vegyes. A súlypontban többfajta jellegű és sűrűségű lakóterület, valamint oktatási intézmények helyezkednek el. A terület északi, kispesti oldalán megvalósult hatalmas épületegyüttes elsősorban kereskedelmi célú fejlesztés, amelynek kapcsán összeépült a városközi és városi autóbuszjáratokat fogadó pályaudvar és a metró végállomás, az épületegyüttes mellett a közlekedést javító P+R parkoló is létesült. A déli területrészen régebbi, de jelentős kereskedelmi egységek – piac, áruház, kisboltok – továbbá a kerület patinás köztere a Kossuth tér találhatók.

A jövőben a térség fejlődése az eddigi irányt követve folytatódhat. A közlekedés, különösen a vasút minőségi fejlesztésével erősíthető a központ intermodális szerepe. A területen még meglévő nagyobb, beépítetlen területeken további, központi szolgáltatást nyújtó intézmények helyezhetők el, koncepcionálisan a Határ úti metrómegállótól induló munkahelyi és lakóterület fejlesztési folyosó kialakítása tervezett a KÖKI bevásárlóközpontig. A gyorsan fejlődő környezetben a lakásstruktúra fokozatos átalakulás, városias jellegének erősödése kezdődött meg. E folyamatok egyaránt erősítik központ helyi és térségi szerepét.

IX. kerület Gubacsi dűlő – XX. kerület mellékközpontja az Albertfalvai híd pesti csatlakozási pontjára (híd vagy alagút) támaszkodva épülhet ki a Ráckevei (Soroksári) Duna-ág meghatározó barnamezős területén. Kiváló elhelyezkedésével, az új körúti kapcsolaton kívül az Észak-déli regionális gyorsvasút és fontos villamosvonal találkozásával, „dunamentiségével", ezáltal a belvárosi közelséggel ellenpólusa lehet Angyalföld mellékközpontjának. A mellékközpont területe magas fejlesztési potenciállal rendelkezik, mivel ez idáig nem foglalta le jelentős kereskedelmi funkció a területet, így kiváló alkalom nyílhat egy új, önálló központ városépítészeti kialakítására, amely a Duna-ág környezeti tényezőjét kihasználó esztétikus, és természetközeli központi terek kialakítására nyújt lehetőséget. Az FTT itt is lehetőséget biztosít magasházak elhelyezésére. A mellékközpont városfejlesztési céltérséghez kapcsolódik.

XI.-XXII. kerület – Budafok-Albertfalva mellékközpontja az előbbihez hasonlóan rendkívül kedvező helyzetbe kerülhet, amennyiben a terület szerkezeti helyzetéhez és távlati szerepköréhez képest alulhasznosított jellege váltani tud egy korszerű, tervezett városközponti helyszín irányába, kihasználva az agglomerációs kapcsolatot biztosító, közeli metró elérhetőséggel (Etele tér) rendelkező elővárosi vasúti lehetőségét. Mindezek mellett a pesti oldallal való albertfalvai hídkapcsolat a közúti közlekedésben és a villamos vonal kapcsolatában is meghatározó lesz. Az FTT a magasházas telepítést lehetővé teszi, mivel szerkezetileg és morfológiailag is igényli a terület a magasabb pont megjelenését. A mellékközpont városfejlesztési céltérséghez kapcsolódik.

XI. kerület – Kelenföld – Etele tér jövőbeli intermodális mellékközpont életében a Kelenföldi pályaudvarhoz is csatlakozó Etele téri metrókapcsolat alapvető változást hozott. Mint a hegyvidék és a városias területek fontos kapcsolódási pontja, a területen az új közlekedési kapcsolatok eleve igénylik a mellékközpont kialakítását. Meghatározó az agglomeráció és a Székesfehérvárig terjedő elővárosi kapcsolat jelenléte, mind vasúti, mind közúti szempontból. A közlekedési kapcsolatrendszer teljes körű, de néhány elem estében jelentős változás várható. A helyközi autóbusz pályaudvar az őrmezei oldalra kerül, a P+R parkoló területeket parkolóház váltja fel, vasúti szolgáltatás terén az elővárosi forgalom fejlesztésére kerül sor.

Funkcionálisan ezért a kereskedelmi funkciók megjelenésén kívül más intézmények megtelepedése, székházak és cégközpontok kialakulásának is fontos helyszínévé válva jelentős változást hozhat a budai oldal e szegmensében, a főváros nyugati kapujában. Várhatóan a dolgozók száma, valamint az intermodális csomópontot használók száma fog növekedni a területen. Az átmeneti zóna és a hegyvidéki zóna sajátos

találkozása a térség, a hegyvidéki beépítés itt találkozik a lakótelepi beépítéssel. Városépítészeti megjelenését az FTT magasházas telepítési lehetőséggel kívánja gazdagítani. A mellékközpont városfejlesztési céltérséghez kapcsolódik.

XII. kerület – Hegyvidék – MOM mellékközpont szerkezeti jellemzője, hogy ezen a részen a hegyvidéki zóna átmeneti zóna nélkül, közvetlenül a belső zónához kapcsolódik. Ezért – a hegyvidék morfológiájából fakadóan szorítottabb lehetőségek között – a terület eddigi fejlesztései révén alkalmas a mellékközponti szerep betöltésére. Funkcionálisan már ma is kiteljesedettebb, mivel a kereskedelem mellett a kultúra, a szállás és az irodai funkció is jelen van. A Déli pályaudvar távlati fejlesztéséhez kapcsolódva rendkívül erős központi szerepet tud majd betölteni a térségben. További pozitívuma, hogy már most is lakófunkciókkal vegyes a megjelenése.

(Vt-M) mellékközpont terület (III. kerület – Óbuda)

(Vt-M) mellékközpont terület (XI.-XXII. kerület – Budafok-Albertfalva)

III. kerület – Óbuda mellékközpontja – Flórián tér – Szentlélek tér jelenleg funkcionálisan vegyes megjelenésű, amelyet a lakótelepi és a tradicionális kisvárosias beépítés jellemez, meghatározó kereskedelmi funkciókkal. Ugyanakkor e kereskedelmi létesítmények mára a város többi területén kialakultakhoz képest alulméretezettek és szolgáltatásaiban is szegényesebbek. Megújulási lehetősége a területnek a Flórián tér ma még beépítetlen területében van, ami központi helyet tudna alkotni a ma szétesett, igazi kerületi központtal sem rendelkező kerületben. A régészetileg is érintett területen nem túl sűrű beépítéssel, az Észak-déli regionális gyorsvasút vonalának kiépülése után alakulhat ki egy komplex, funkcionálisan kulturális jellemzőkkel is bíró mellékközpont, amely keleti oldalán a HÉV elválasztó hatásától felszabaduló dunai kapcsolattal is rendelkezhet a jövőben.

Kiemelt jelentőségű helyi központ területe

A Budapest stratégia a mellékközpontok rendszerén túl számos kiemelt jelentőségű, illetve jelentős helyi központot különböztet meg. Az FTT léptéke miatt azonban ezek a területi elhelyezkedésük, környezetük alapján estenként a részletesebb tervezésből kifolyólag vagy beolvadnak abba az általános használatba, amibe adottságaik, sűrűségük révén valók, vagy kiemelésre kerülnek önálló helyi központ megjelöléssel.

Ez utóbbiakat ott jelöli az FTT, ahol valós azon intézmények sűrűsödése, amelyek önálló egységet képeznek, illetve jelentős népesség ellátásában vesznek részt. Az alábbi helyi jelentőségű központok szerepelnek a kiemelt jelentőségű helyi központ általános használatban:

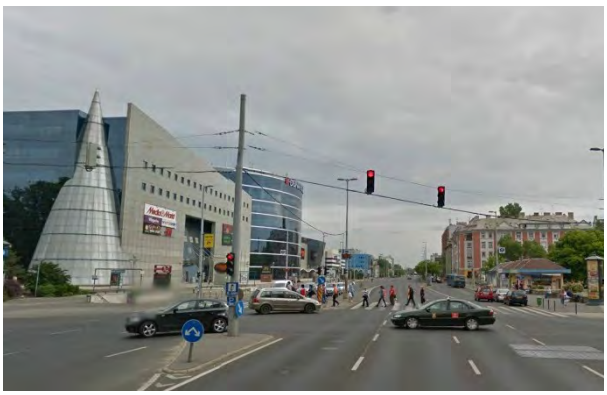
- II. kerület Akadémia Park központ
- III. kerület Óbuda-Újlak városközpont és Békásmegyer lakótelepi központja
- IV. kerület Újpest városközpont
- X. Kőbánya városközpont
- XIII. kerület Béke tér és Gyöngyösi úti metró városközpont
- XV. kerület Rákospalota városközpont
- XVI. kerület Sashalom és Erzsébet-liget városközpont
- XVII. kerület Rákoskeresztúr városközpont
- XVIII. kerület Pestszentlőrinc városközpont
- XIX. kerület, Kispest, Kossuth tér és Kispest, Határ út központ
- XX. kerület Pesterzsébet városközpont
- XXI. kerület Csepel városközpont és a jövőbeli Csepel Viziváros központ
- XXII. kerület Budafok-Óváros és Nagytétény városközpont
- XXIII. kerület Soroksár városközpont

A hegyvidék kisebb jelentőségű központjai nem igényelnek ilyen kiemelt megkülönböztetést.

(Vt-H) kiemelt jelentőségű helyi központ (X. kerület, Kőrösi Csoma Sándor sétány és környezete)

(Vt-H) kiemelt jelentőségű helyi központ (XIII. kerület, Gyöngyösi úti metró városközpont)

Intézményi vegyes területek

Az intézményi vegyes terület elsősorban igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális rendeltetést szolgáló épületek elhelyezésére szolgál. Budapest térszerkezetében az intézményi területek meghatározó jelentőségűek. Általában a fontosabb és jelentősebb forgalommal rendelkező területeken találhatók, amelyek egyben lehetővé teszik megfelelő elérésüket.

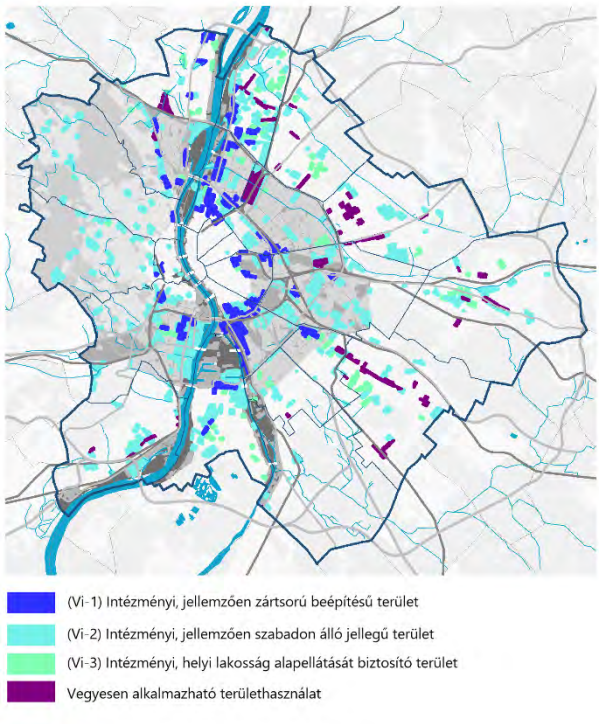
Az intézményi vegyes területek képezik az ún. „fehérgalléros" munkahelyek területének a városközpontokon kívül eső részét a jelentősebb nagyságrendű vagy kiemelkedő fontosságú intézmények esetében. Ugyanakkor a területükön már meglévő vagy megvalósuló intézmények jelentős része a lakosság ellátásában és szolgáltatások nyújtásában vesz részt, a humán infrastruktúra részeként. Településszerkezeti szempontból a lakófunkció vagy hiányzik, vagy alárendelt szerepű a területeken, amelyek egyaránt lehetnek zártsorú és szabadon álló jelleggel beépítettek.

Funkcionálisan az általános használat szerinti területek jelzik vegyességüket. A megadott három fő kategória

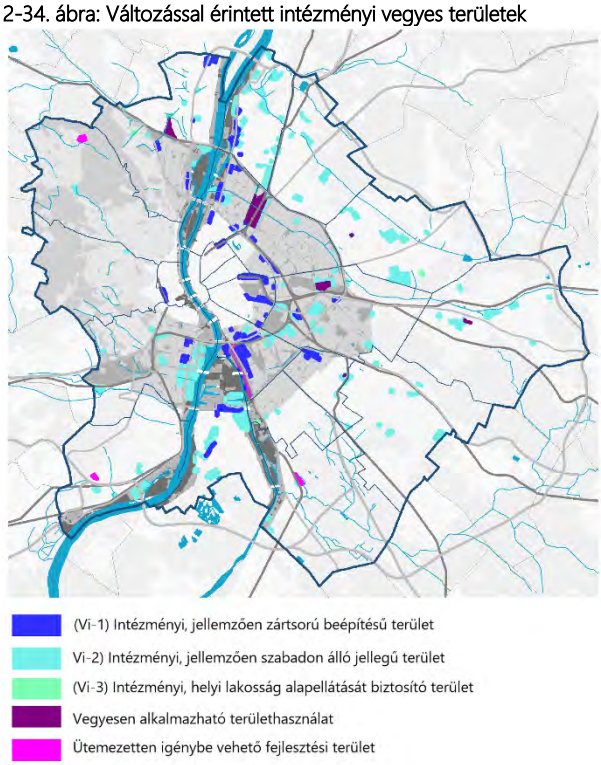
- a jellemzően zártsorú beépítésű intézményi vegyes terület (Vi-1),
- a jellemzően szabadon álló jellegű intézményi vegyes terület (Vi-2) és
- a helyi lakosság alapellátását biztosító intézményi vegyes terület (Vi-3)

alapvetően a szerepkörrel és a beépítési sűrűséggel van összefüggésben, ami értelemszerűen a területek beépítési sajátosságaitól is függ. A beépítési jellemzők meghatározása azért fontos, mert az egyes intézményterületek így megfelelően illeszthetők környezetük beépítéséhez.

2-33. ábra: Intézményi vegyes területek elhelyezkedése

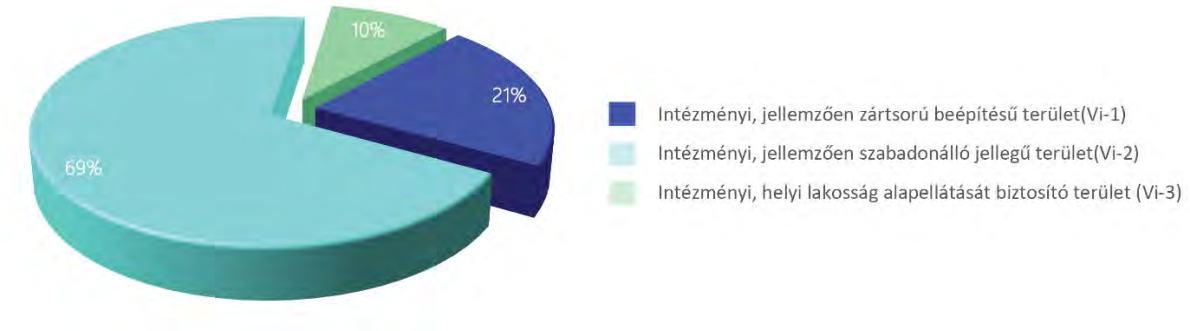
2-34. ábra: Változással érintett intézményi vegyes területek

2-7 táblázat: Intézmény területek területi kimutatás

	Kialakult terület (ha)	Jelentős változással érintett (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)	Összterület (ha)
Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1)	271,33	325,01	22,46	618,11
Intézményi, jellemzően szabadon álló beépítésű terület (Vi-2)	1116,27	941,05	17,16	2 079,70
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület (Vi-3)	300,54	6,86	-	307,41
Összesen	1690,59	1 275,01	39,62	3 005,22
Vegyesen alkalmazható területhasználat (Intézményi, jellemzően szabadon álló beépítésű területeken)	269,39	111,50	-	380,89

2-35. ábra: Intézményi vegyes területek megoszlása

Intézményi – jellemzően zártsorú és a jellemzően szabadon álló területek

A zártsorú sajátossággal rendelkező intézményi területek jellemzően a belső zónához csatlakozó sugárirányú, illetve a városközponti területeken kívül eső gyűrűirányú elemek mentén kerültek kijelölésre. Beépítési sűrűsége magas, megközelíti a városközponti területekét. A jelentős változással érintett területeken megjelenő, a barnamezős területeket aktiváló intézményi területek elsősorban már szabadon álló karakterrel számolnak, annak érdekében, hogy létrehozásuk során élhetőbb, zöldfelületekkel gazdagabb környezet is kialakítható legyen.

Ahol a szigetszerűen megjelenő intézményi területek indokolják, ott természetesen a már meglévő beépítésnek megfelelő általános használat került meghatározásra. A korábbi tervekhez képest az intézményi területek esetében az FTT e általános használatot ott határozza meg, ahol szerkezeti szempontból a terület lakófunkció számára nem előnyös. Egyéb esetben a lakóterületi besorolást választja, hiszen intézmények azokon is elhelyezhetők és nem cél, hogy az intézményi sűrűsödést igénylő területeken kedvezőtlen nagy sűrűségű lakóterületek jöjjenek létre az intézményi beépítési sűrűséget kihasználva, ahogy ez sok esetben tapasztalható volt az elmúlt időszakban.

Az intézményi területek – elhelyezkedésüket tekintve – az átmeneti zónában még meghatározó közlekedési vonalak mentén csoportosulnak, de az elővárosi és hegyvidéki zónában már csak szigetszerűen jelennek meg a jellemzően lakóterületi környezetben.

(Vi-1) jellemzően zártsorú beépítésű intézményi vegyes terület (XIII. kerület, Váci út mente)

(Vi-2) jellemzően szabadon álló beépítésű intézményi vegyes terület (III. kerület, Óbudai Gázgyár területe)

A helyi lakosság alapellátását biztosító intézményi vegyes területek

Ezek a területek alapvetően abban különböznek a fent ismertetett két intézményi vegyes területtől, hogy céljuk elsősorban a szűken vett helyi lakossági ellátás, ezért olyan helyeken kerültek kijelölésre, ahol a környező lakóterületi általános használatba ezek az intézmények nem illeszthetők eltérő karakterük, nagyságuk, sűrűségi igényük miatt, illetve ahol területileg meghatározó alapellátást biztosítanak. Ezen általános használat megnevezésében szereplő „alapellátást" meg kell különböztetni a csak „alapfokú ellátástól", mert e területeken az ellátandó lakosság számától függően pl. a középfokú oktatás, egészségügy létesítményei ugyanúgy jelen vannak, mint az alapfokú oktatási létesítmények.

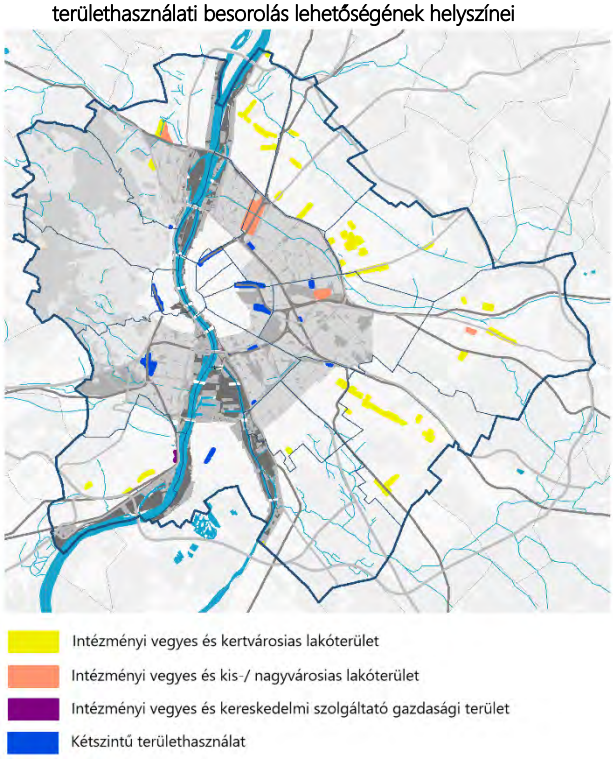
Ezek a területek általában szóródva jelennek meg a városszerkezetben. Térben is megtervezett megjelenésük elsősorban a lakótelepek jellemzője, de nagyságrendjüktől függően részben a lakótelepi általános használatba „olvadnak".

(Vi-3) a helyi lakosság alapellátását biztosító intézményi vegyes terület (III. kerület, Római sétány – kereskedelmi létesítmény és XVIII. kerület, Tövishát utca – általános iskola)

Az FTT rugalmassága az intézményi területek kijelölésében

2-36. ábra: Az intézményi vegyes területen alkalmazható területhasználati besorolás lehetőségének helyszínei

Az FTT – a mozaikosság elkerülése érdekében – alkalmazza a településrendezési szabályzat alapján a több területhasználati módot megjelenítő, egymás mellett vegyesen alkalmazható területhasználatot, valamint a kétszintű – egymás feletti – területhasználatot is.

Az intézmények esetében a **vegyesen alkalmazható területhasználat** területén a kerületi építési szabályzatban kell a helyi viszonyoknak és érdekek messzemenő figyelembevételével a megfelelő építési övezetek meghatározásával.

A TÉKA keretein belül a **kertvárosias területeken** nincs lehetőség megfelelő intenzitású helyi alközpontok kialakítására, ezért a terv lehetővé teszi az intézményi vegyes és kertvárosias lakóterület (Vi-2/Lke-1, Vi-2/Lke-2, Vi-2/Lke-3) alternatív alkalmazását, egyrészt lineáris területsávban kijelölt főúttal határos kertvárosias területek esetében, másrészt a nagyobb, összefüggő kertvárosias lakóterületeken szükség van kisebb központhelyek kijelölésére.

A városszerkezethez illeszkedő intenzitás és megfelelő funkciómix lehetővé tétele érdekében intézményi vegyes és kisvárosias lakóterület (Vi-2/Lk-2), valamint intézményi vegyes és nagyvárosias lakóterület (Vi-2/Ln-3) került jelölésre a III. kerületben az Aranyhegyi út mellett, a X: kerületben Fehérdűlő és a XIV. kerületben Rákosrendező területén. Ezeken a területeken a városszerkezeti pozíció és a fejleszthető terület kiterjedése indokolttá teszi a kompakt városszerkezet kialakítása és fenntartása érdekében a vegyesség kialakítását. Emellett ezek a területek a Budapest stratégia településfejlesztési céljaihoz illeszkedve lakásépítésnek, kifejezetten az önkormányzati bérlakás szektor bővítésének célterületei lehetnek, ezért indokolt a lakó általános használat lehetővé tétele is, mivel a TÉKA 2025. januárjától nem engedi az intézményi vegyes területeken lakóépületek elhelyezhetőségét.

Intézményi vegyes és kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület (Vi-2/Gksz) került jelölésre a XXII. kerületi Borhegy területén, ahol a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területekbe tartozó borászatok és a hozzájuk tartozó egyéb gazdasági rendeltetésű területek egyaránt beékelődnek a vegyesterületek közé.

Budapest esetében a **kétszintű területhasználat** alkalmazását a kompaktság mellett a kedvező településkép kialakítása is indokolja. Jellemzően közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló területek (K-Közl-É) vagy egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K) esetében kijelölt, ahol egy másik általános használat alkalmazásával – pl. Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (Vt-H) – kiegészülhet a területhasználat. Ezáltal a ma elválasztó infrastrukturális elemek a városi szövetbe integrálódhatnak, létrejöhetnek többek között intermodális elemekkel rendelkező átszálló csomópontok is.

Gazdasági területek

A gazdasági aktivitás területei – munkahelyek számára szolgáló területek

A városi élet fontos színterét jelentik a lakóterületek mellett a munkahelyek számára szolgáló területek. A városon belüli elhelyezkedésük és kialakításuk, valamint elérhetőségük hatással van a társadalom minden rétegére, a város gazdasági erejére és a környezet állapotára. A gazdasági szereplők telephelyeinek elhelyezkedését a megfelelően képzett munkaerő elérhetőségén túl a piacok elérhetősége, a telekommunikációs hálózatok fejlettsége, az adatátviteli sebesség és szolgáltatás megbízhatósága, a közlekedési-szállítási hálózatok fejlettsége, a gazdasági tevékenységhez szükséges területek kínálata és a racionális, kompakt városszerkezet is befolyásolja.

A munkahelyek számára szolgáló területek rendeltetésük szerint az alábbi csoportokba sorolhatók:

- a gazdasági tevékenység (kereskedelem, szolgáltatás, raktározás, kutatás-fejlesztés) területei,
- a különleges területek, amelyek egyéb gazdasági tevékenységre is szolgálnak (K-Ker, K-Log, K-Vás, K-Közl-K, K-Közl-R, K-Mü) területei,
- a lakó- és vegyes területekbe integrált munkahelyek területei, és
- a városműködtetés műszaki- és humáninfrastruktúra területei.

2-8. táblázat: A munkahelyek számára szolgáló területek általános használata

munkahelyek számára szolgáló területek rendeltetésük szerint	alkalmazott általános használatok
a gazdasági tevékenység (kereskedelem, szolgáltatás, raktározás, kutatás-fejlesztés) területei	Gip, Gipe, Gksz, Gá
a különleges területek, amelyek egyéb gazdasági tevékenységre is szolgálnak	K-Ker, K-Log, K-Vás, K-Közl-K, K-Közl-R, K-Mü
a lakó- és vegyes területekbe integrált munkahelyek területei	Vt-V, Vt-M, Vt-H, Vi-1, Vi-2
a városműködtetés (műszaki- és humáninfrastruktúra) területei	Vi-3
	K-Sz, K-Okt, K-Hull, K-Eü, K-Vke

A munkahelyek számára szolgáló területek különböző általános használatokba tartoznak, egyrészt a TÉKA által meghatározott általános használatok, másrészt a különleges településszerkezeti adottságai, illetve funkciójuk alapján.

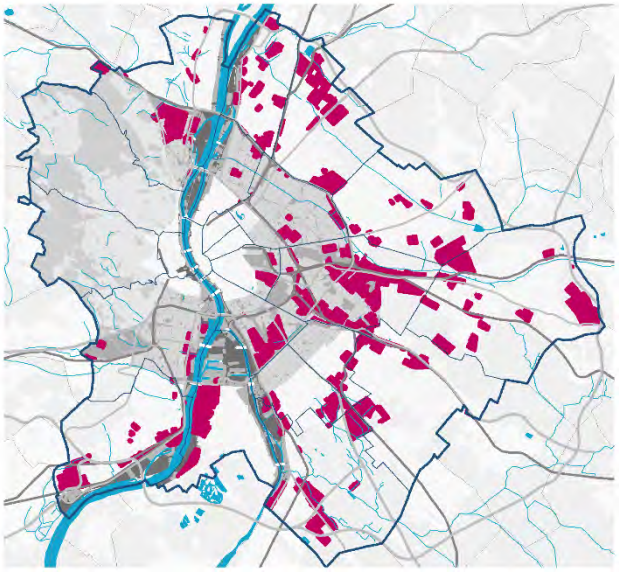
A gazdasági tevékenység területeinek sűrűsödése egyértelműen a pesti városrészen domináns, követve a korábbi ipari zónák történeti alakulását. Egybefüggő térséget a város átmeneti zónájában, valamint a külső területeken, az elővárosi zónában jelent, mivel a szállítás, logisztika szempontjából fontos a jó elérhetőség. Ehhez a funkcióhoz kötődő gazdasági tevékenységek elsősorban az M0 közelségében húzódnak. A Duna menti zónához is kapcsolódik a gazdasági tevékenység logisztikai szektoraként (Csepelen és Budafok-Tétény partjai mentén).

Azon különleges területek, amelyek egyéb gazdasági tevékenységre is szolgálnak jellemzően a lakóterületektől elszeparáltan, jellegéből adódóan a mobilitási igényeknek megfelelően a fő közlekedési útvonalakra és vasútvonalakra, illetve a Dunára (Csepelen és Budafok-Tétény partjai mentén) szerveződnek.

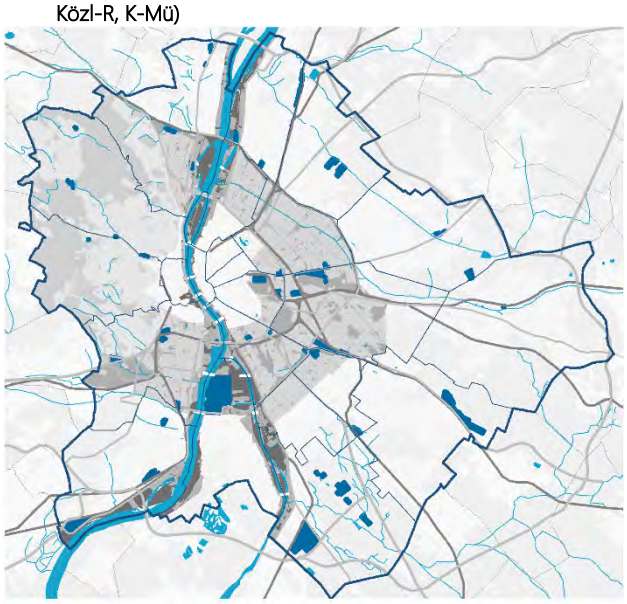
A lakó- és vegyes területekbe integrált munkahelyek száma a belső zóna többfunkciós területein kiemelkedő, jellemző még az átmeneti zónában, valamint az elővárosi zóna forgalmasabb útjai mentén.

A városműködtetés területei az egész városban elszórtan fekszenek, így biztosítva az ellátást és a településszövet kompaktságát, szintén számos munkahely számára lehetőséget nyújtva.

2-37. ábra: A gazdasági tevékenység (kereskedelem, szolgáltatás, raktározás, kutatás-fejlesztés) területei

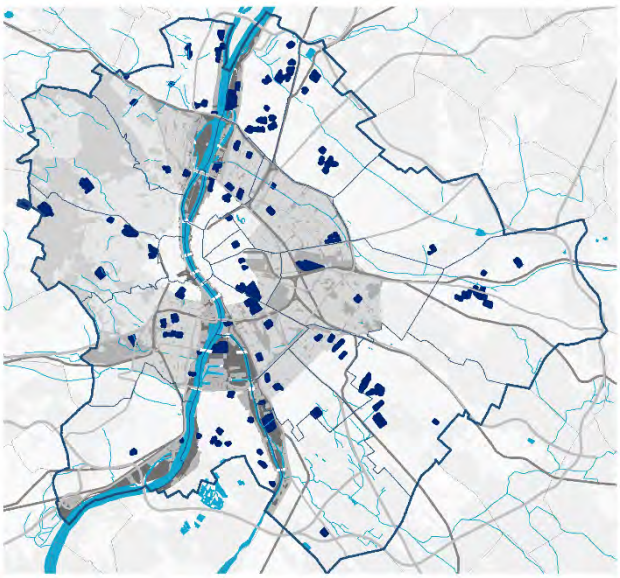
2-38. ábra: A különleges területek, amelyek egyéb gazdasági tevékenységre is szolgálnak (K-Ker, K-Log, K-Vás, K-Közl-K, K-Közl-R, K-Mü)

2-39. ábra: A lakó- és vegyes területekbe integrált munkahelyek területei

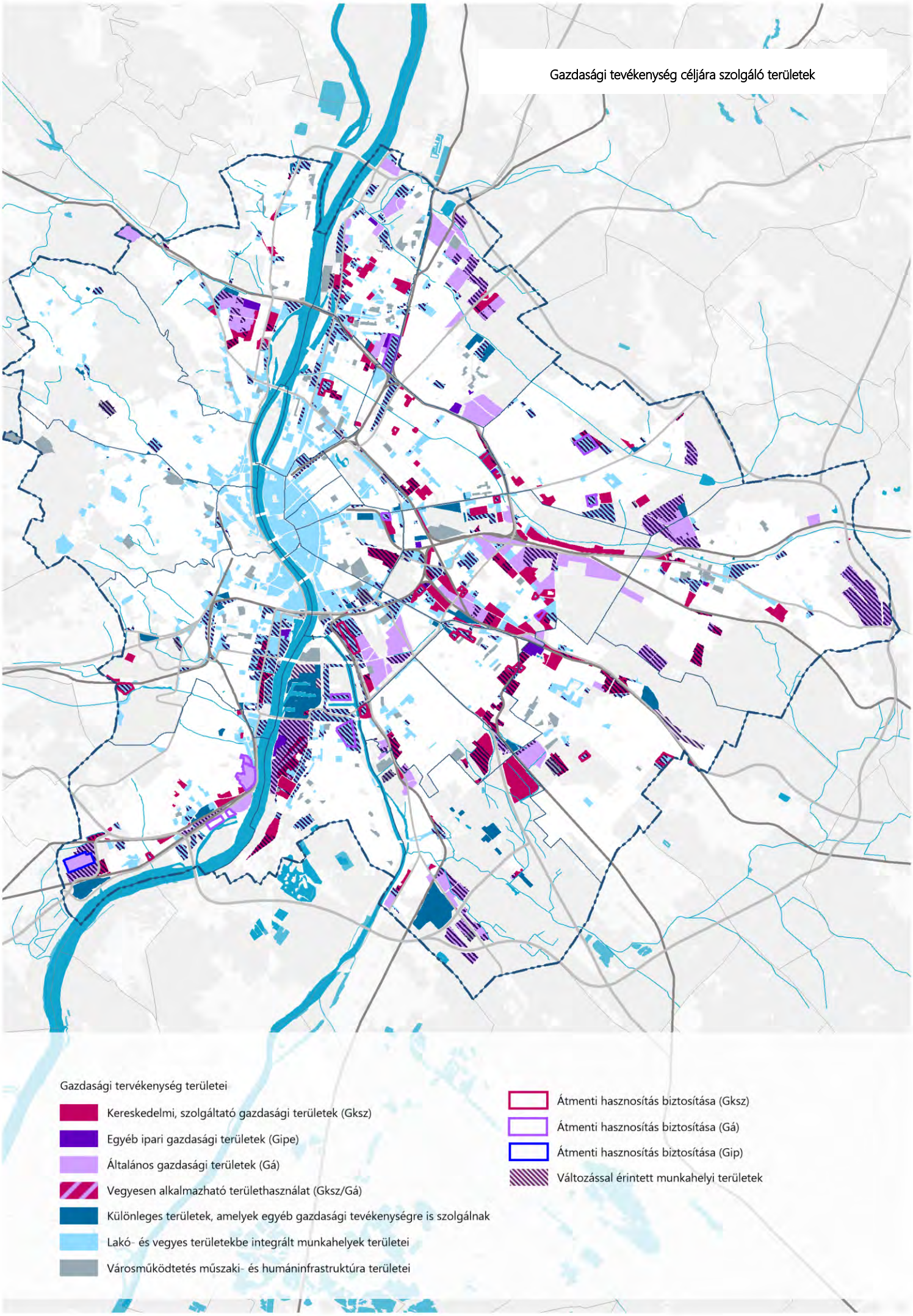

2-40. ábra: A városműködtetés műszaki- és humáninfrastruktúra területei

2-41. ábra: Munkahely számára szolgáló területek megoszlása

Gazdasági tevékenység céljára szolgáló területek
Gazdasági tervékenység területei
Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek (Gksz)
Egyéb ipari gazdasági területek (Gipe)
Általános gazdasági területek (Gá)
Vegyesen alkalmazható területhasználat (Gksz/Gá)
Különleges területek, amelyek egyéb gazdasági tevékenységre is szolgálnak
Lakó- és vegyes területekbe integrált munkahelyek területei
Városműködtetés műszaki- és humáninfrastruktúra területei
Átmenti hasznosítás biztosítása (Gksz)
Átmenti hasznosítás biztosítása (Gá)
Átmenti hasznosítás biztosítása (Gip)
Változással érintett munkahelyi területek

Általános használat szerinti gazdasági területek:

A gazdasági tevékenység területei közül az általános gazdasági használat kerül az alábbiakban részletezésre. Ezek a TÉKA szerinti gazdasági területek a főváros területeinek versenyképes és fenntarthatóan növekvő gazdasági hátterét adják:

- a beépítésre szánt területek 12,7 %-át,
- a város közigazgatási területének 7,15 %-át képezi.

A gazdasági területek általános használat szerint a következők:

- kereskedelmi, szolgáltató területek (Gksz),
- ipari területek (Gip).
- egyéb ipari gazdasági terület (Gipe), valamint
- általános gazdasági terület (Gá).

2-42. ábra: A gazdasági területek megoszlása

2-9. táblázat: Gazdasági területek területi kimutatása

	Kialakult terület (ha)	Jelentős változással érintett (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)	Összterület (ha)	Átmeneti hasznosítás biztosítása (ha)
Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz)	831,66	630,81	1,01	**1 463,48**	151,53
Ipari gazdasági terület (Gip)	-	-	-	**-**	41,56
Egyéb ipari gazdasági terület (Gipe)	91,31	4,20	-	**95,51**	-
Általános gazdasági területbe (Gá)	1335,52	637,42	148,94	**2 121,88**	155,28
Összesen	**2258,49**	**1272,43**	**149,95**	**3 680,86**	348,38
Vegyesen alkalmazható területhasználat (kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területeken)	70,55	-	-	70,55	-

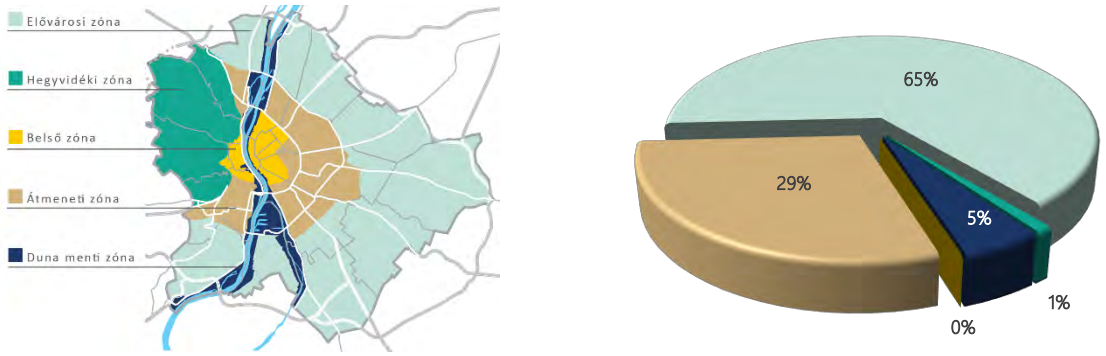
Budapest gazdasági versenyképességének növelése érdekében a stratégiában meghatározott hosszú távú célok elvárásainak megfelelően a gazdasági funkciók széles skálájához illeszkedő, megfelelően irányított területi kínálatot és infrastruktúrát kell biztosítani. Ennek érdekében a jelenlegi, jól működő gazdasági területek megtartása mellett a környezetre kedvezőtlen hatást nem gyakorló munkahelyek elsődleges célterületei a barnamezős és belső fejlesztési tartalékterületek, ahol a terv ezen változással érintett területek határozta meg, az alábbiak szerint:

- a jelenleg működő gazdasági tevékenység csak átmeneti időszakra szóló hasznosítása kerül biztosítása, de távlatban a terület intézményi vagy lakóhasználat irányba történő fejlesztése indokolt,

- a jelenlegi alulhasznosított vagy jellemzően már műszakilag igénybe vett, de ma hasznosítás nélküli területeken új gazdasági funkció telepítése válik szükségessé, és ahol korábban kijelölt, de még nem igénybe vett területek hasznosítása lehetséges, valamint
- a területi kínálat teljessége érdekében csekély területen az ütemezetten igénybe vehető, zöldmezős beruházás során megvalósítható gazdasági fejlesztési terület.

A rendszerváltás után Budapest iparának zöme tönkrement, nagy összefüggő területek hasznosítás nélkül maradtak. A területek felaprózódtak, számos helyen új gazdára találtak, ami mozaikos területhasználathoz vezetett. A kialakult helyzet folytán lehetőség nyílik a városszövetben nagy mennyiségű, mintegy 2682 hektárnyi korábban funkcióját elvesztett barnamezős terület átstrukturálódására. Ezeken a területeken sok esetben értékes épületek, részben műemlékek is pusztulnak. Az átmeneti zóna felszabadult, infrastruktúrával ellátott, ma hasznosítatlan vagy alulhasznosított területei a meglévő területhasználatra zavaró hatással és környezeti terheléssel nem járó gazdasági funkció kialakítására is alkalmasak. Ezen területek fejlesztésével megalapozható a városrészek folyamatos élettel való megtöltése és a mobilizációs kényszer csökkentése.

2-43. ábra: Gazdasági területek zóna szerinti megoszlása

Belső zóna

A belső zónában a terv gazdasági területet nem jelöl ki. A munkahelyi funkciót elsősorban a településközponti és intézményi használatok foglalják magukba, ezen többfunkciós területein a munkahelyi és lakóterületek vegyességének, sokszínűségének megőrzése fontos feladat.

Átmeneti zóna

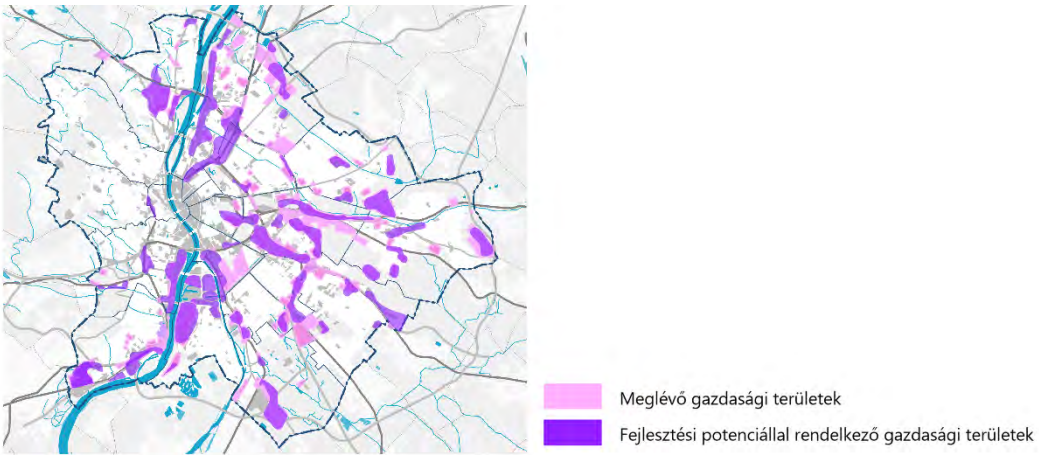
A zavaró hatással nem járó gazdasági területek számára elsősorban az átmeneti zóna felszabadult, ma hasznosítatlan, vagy alulhasznosított területei nyújtják a kínálatot. A nagy kiterjedésű barnamezős területek kiválóan alkalmasak a magas hozzáadott értéket termelőtevékenységek letelepedéséhez. Jól kihasználható a meglévő infrastruktúra közlekedés és közmű szempontjából is. A város településszerkezeti szempontú érdeke, hogy a fejlesztéseket elsősorban ebbe a térségbe terelje, ezért a fejlesztésre alkalmas gazdasági területhasználat közel harmada itt fekszik (29%-a, amelyből változással érintett 264,7 ha).

Az átmeneti zóna **észak-budai részén** az óbudai gazdasági terület alkot egybefüggő, szerkezeti jelentőségű területegységet. A gazdasági terület nem terheli környezetét, vegyesen találhatóak kereskedelemi, szolgáltató jellegű és általános gazdasági funkciójú területek. Kaszásdűlő gazdasági területe még mindig hordoz magában fejlesztési potenciált, a terület egy része változással érintett, jelenleg alulhasznosított vagy használaton kívüli. Ezeken a területeken a munkahelyi funkciók továbbéltetése a cél, ennek megfelelően a terv gazdasági, illetve részben intézményi általános használatba sorolja a területet.

A pesti oldalon a hagyományos **angyalföldi iparterületek** korszerűsödése, illetve átalakulása már megindult, a korábbi infrastrukturális fejlesztések eredményeként a vállalkozói tőke itt is érezteti hatását. Az átmeneti zóna északi területein városszerkezeti szempontból kedvező folyamatok mentek végbe, a volt iparterületek egy részén (pl. a Váci út menti irodatengely) vegyes, intézményi területfejlesztés jelenleg is zajlik.

	Zuglóban és Kőbányán a gazdasági területek továbbra is a vasútvonalak mentén alkotnak összefüggő, nagyobb egységeket, ahol a terv továbbra is javasolja a munkahelyek számára szolgáló területek megtartását, ezeken a területeken részben gazdasági, részben intézményi típusú általános használat szerinti terület jelenik meg. A gazdasági területek közötti zárványszerű lakóterületek számára a gazdasági területek funkcióváltása lehetőséget adhat arra, hogy szervesebben kapcsolódjanak a belső zónához, tehermentesüljenek a környezeti ártalmaktól, ugyanakkor a munkahelyek számára a lehetőség a szerkezet- és funkcióváltások ellenére is megmarad. Az átmeneti zóna dél-pesti részén leginkább barnamezős területek a vasutak mentén jellemzően gazdasági, a belső és a Duna menti zóna felé eső területeken azonban már intézményi területhasználat javasolt. Az átmeneti zóna dél-budai oldalán leginkább a Dunához közel, vagy a vasúti csomópontokhoz kapcsolódóan (Szerémi út mentén, Kelenföldön) javasolt a munkahelyek számára szolgáló területek kínálatát megtartani, illetve részben átstrukturálni az e célú területeket. Kialakulóban van az észak-pesti Váci út irodatengelyének ellenpólusa, a dél-budai irodatengely. Az átmeneti zóna sok területi tartalékkal rendelkezik még. A legjelentősebb területek a Kaszásdűlő területe, a volt Józsefvárosi pályaudvar, a tőle keletre húzódó vasútvonal melletti, és a Ráckevei–Soroksári-Duna, valamint a Szerémi út mentén fekvő, jelenleg használaton kívüli vagy alulhasznosított területek.
Elővárosi zóna	Az elővárosi zóna észak-budai részén nagy, egybefüggő gazdasági terület kialakítására – a sűrűn beépült lakóterületi szövet miatt – nincs lehetőség. A Szentendrei út mentén is az intézményi típusú munkahelyi célú területek a jellemzőek. A pesti oldalon a hagyományos, elszórtan elhelyezkedő újpesti iparterületek kisebbik részén funkcióváltással lehet számolni, a kerület koncepcionális alapelve a kompaktság és gazdasági funkciók és területek megőrzése. Káposztásmegyer térségében az új ipari park színvonalas gazdasági területet képez. A többi kerületben a nagy infrastrukturális elemekhez kötődve szigetszerűen alakultak, alakulnak ki a nagyobb gazdasági egységek (pl. Soroksár, BILK és környéke, M5-ös autópálya bevezető, Ferihegyi repülőtérre vezető út, XV. kerület M0 gyűrű környéki kereskedelmi, szolgáltató területek.) A zóna Dél-Budán fekvő gazdasági területei szintén a vasúti és autópálya-csomópontokhoz kötődnek. A kiépült M0 gyűrű, valamint a várható új Duna-hidak elsősorban az átmeneti zónába kell, hogy tereljék a munkahelyteremtő befektetőket. Ugyanakkor a térség meglévő iparterületei át kell, hogy strukturálódjanak, illetve részben funkciót kell, hogy váltsanak a korszerű feltételek közötti működés érdekében (pl. a pesti oldal nagykiterjedésű volt iparterületei, a volt Csepel Művek területe, a budai oldal Duna melletti iparterületei). A gazdasági területhasználat többsége itt található (65 %-a, amelyből változással érintett 1092,8 ha).
Duna menti zóna	A Duna menti zónában a nagyléptékű logisztikai funkciók (Csepeli Szababadkikötő) kivételével nem cél a gazdasági területek újbóli megjelenése. A Duna menti zóna területén érvényesülnek a határoló zónák sajátosságai: ‣ a belső területeken nem került kijelölésre gazdasági terület, ‣ az átmeneti zóna sávjában a jelenlegiek funkcionális átalakulása javasolt (pl. a volt Óbudai Gázgyár területe), és inkább az intézményi funkciók erősödése, ‣ az elővárosi zóna sávjában elszórtan, a jó infrastrukturális adottságú területeken kerültek kijelölésre elsősorban a korábbi ipari területek hasznosításaként.

2-44. ábra: Gazdasági területek városszerkezeti összpontosulása és a gazdasági tevékenység fejlesztési lehetőségei

Kereskedelmi, szolgáltató területek

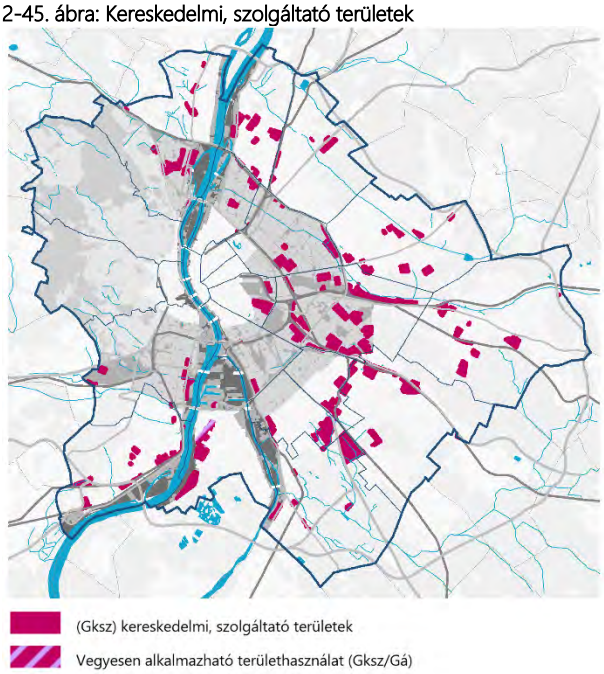
Elsősorban környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló, kereskedelmi, szolgáltató célú és raktár rendeltetésű építmények elhelyezésére szolgál. Területükön önálló lakó rendeltetésű épület nem helyezhető el, de a gazdasági célú épületen belül és kizárólag egy szolgálati lakás kialakítható.

(Gksz) kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (X. kerület, volt Kőbányai Vas- és Acélöntöde)

A kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területbe azok a kereskedelmi, szolgáltató létesítmények tartoznak, amelyek nem a lakóterületek integrált részeként vesznek részt a lakosság kiszolgálásában. Egy részük kisebb, lokális vonzáskörzettel rendelkezik, de ide soroljuk a nagy területigényű és elsősorban gépkocsival megközelíthető kereskedelmi létesítmények jelentős részét (pl. a MÁV 100-as vasútvonal mente és az M5 autópályák bevezető szakasza mellettiek) is. Ide tartoznak azok a korábbi iparterületek is, ahol a korábbi nagyüzemi termelés megszűnt, a területek elaprózódtak és jellemzően a kereskedelem és szolgáltatás, és kevésbé a tényleges ipari termelés helyszínévé váltak vagy válhatnak a jövőben. A területen a vegyesség érdekében irodafunkció, nem üzemi technológiájú K+F (kutatás-fejlesztés) célú rendeltetések, környezetbarát termelői funkció is létesíthető a környező beépítés zavarása nélkül. A gazdasági területhez kapcsolódó munkásszállás, illetve a területen dolgozók ellátását szolgáló óvoda, bölcsőde, egészségügyi rendeltetést is kialakítható.

2-45. ábra: Kereskedelmi, szolgáltató területek

Ipari gazdasági területek

Az ipari gazdasági területek a környezetre jelentős kedvezőtlen hatást gyakorló, bűzös vagy nagy zajjal járó gazdasági tevékenységhez szükséges építmények elhelyezésére szolgál. Ilyen típusú általános használat (Gip) számára Budapesten átmeneti használat csak átmeneti hasznosítás keretén belül, a XXII. kerületben a volt Metallochemia területén került meghatározásra.

(Gip) ipari gazdasági terület átmeneti hasznosítás biztosítása (XXII. kerület, Metallochemia)

Egyéb ipari gazdasági területek

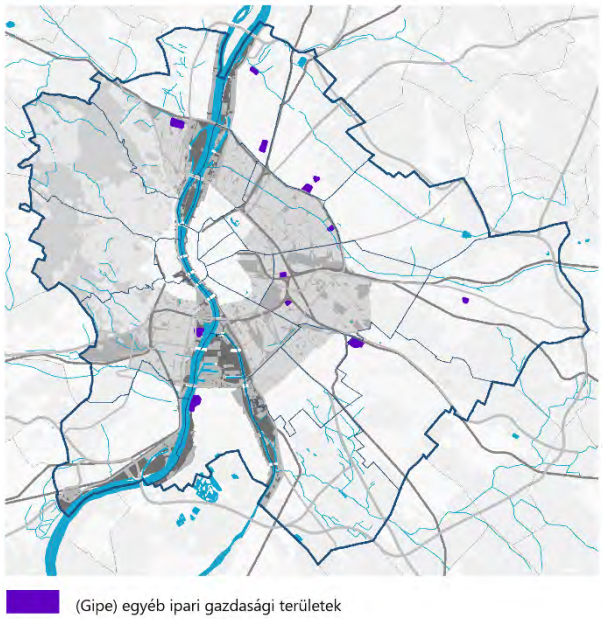
Az egyéb ipari gazdasági terület a környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló gazdasági célú ipari, energiaszolgáltatási, megújuló energiaforrás műtárgyai, valamint településüzemeltetési építmények és raktárak elhelyezésére szolgál. Jelen tervben a településszerkezetre hatást gyakorló léptékű (jellemzően 1 ha területi igényt meghaladó) városi jelentőségű (több kerület ellátásában szerepet játszó) közműlétesítmények, energiaszolgáltatás területei közül a 10%-os beépítettséget meghaladó energiatermelési és energiaszolgáltatási területek (Gipe) kerültek meghatározásra.

Ezek egyrészt a városi jelentőségű erőművek, fűtőművek a hozzájuk kapcsolódó energiaszolgáltatási területekkel (elektromos alállomások, körzeti nyomásszabályzó állomások területei). A főváros területén kilenc jelentős energiatermelő létesítmény üzemel a Fővárosi Hulladékhasznosító Művön kívül, amely kommunális hulladéktüzelésű erőműként hulladékkezelési általános használattal jelenik meg.

Másrészt a terv Gipe használatban szerepeltet három elektromos állomást és két körzeti gáznyomásszabályozót.

Az ipari területek jellemzően az átmenti és az elővárosi zóna határán fekszenek.

2-46. ábra: Az egyéb ipari gazdasági területek

(Gipe) egyéb ipari gazdasági terület (XXI. kerület, ALPIQ Csepeli Erőmű)

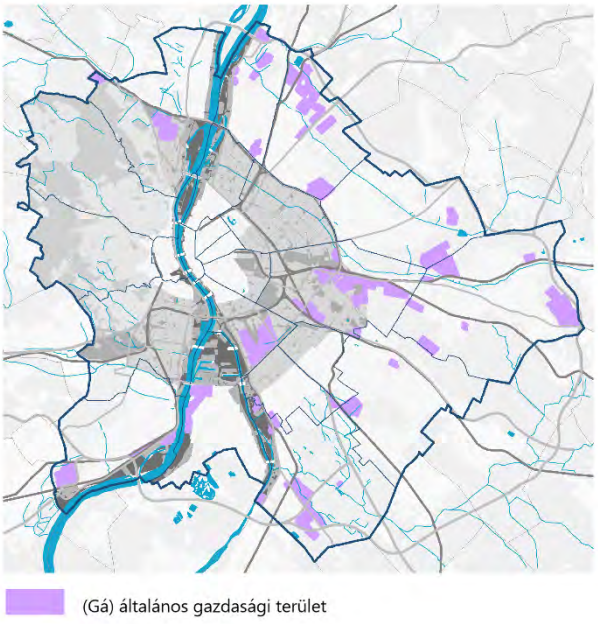

Általános gazdasági terület

Általános gazdasági területbe (Gá) azok a gazdasági területek tartoznak, amelyek a környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységek helyszínei és domináns funkciók alapján elsődlegesen nem a lakosság helybeni kiszolgálása a feladatuk. Ezek a területek jellemzően termelés, raktározás, logisztika rendeltetéssel rendelkeznek, ahol kiegészítő funkció a kereskedelem, szolgáltatás. Emellett még idesoroltak azok a területek is, amelyek városszerkezeti pozíciójuk és szomszédsági helyzetük alapján nincsenek közvetlen hatással lakóterületekre.

Jellemzően idetartoznak a város iparosodása során, elsődlegesen a XX. században kialakult, és a rendszerváltozást követően a környezetet terhelő tevékenységeket új technológiákra, vagy új funkciókra cserélt gazdasági területek közül azok, amelyek nem kapcsolódnak közvetlen lakóterületekhez, másrészt az elővárosi zónában elmúlt években kialakult és fejlesztésre tervezett új munkahelyi területek. Idesoroltak továbbá azok a logisztikai területek is, amelyek a koncentrált árufuvarozás közlekedési, raktározási és átrakodási területei, de közlekedési kapcsolatukat elsősorban a közút adja.

2-47. ábra: Általános gazdasági területek

(Gá) általános gazdasági terület (XXII. kerület, Gyár utca környezete)

Különleges területek

A különleges területbe azok a területek tartoznak, amelyeken az elhelyezhető építmények rendeltetésük miatt jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre, vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek, és környezetüktől karakterben is általában különböznek.

A különleges területeken – éppen különleges funkciójuk betöltése érdekében – lakóépületeket elhelyezni nem lehet.

A TÉKA rendelkezései szerint a különleges területek célját és fajtáját a településtervben minden esetben meg kell meghatározni. A főváros jelenlegi kialakult és változással érintett, tervezett általános használata igen sokszínű. Az egyes területek eltérő szerepköre, jellege és beépítési intenzitása miatt az TÉKA-ban szereplő főbb általános használatok – Budapest speciális szerepkörére való tekintettel – az FTT-ben az alábbiak szerint kerültek meghatározásra:

A különleges általános használatok a tervben azokban az esetekben kerültek meghatározásra, ha nagyságrendjük jelentős (legalább 3-5 ha körüli), illetve, ha karakterük környezetüktől nagy mértékben eltér. Így a fő- és mellékközponti területeken integráltan működő létesítmények (pl. a bevásárlóközpontok, oktatási központok, kórházak) külön nem kerültek jelölésre.

2-10. táblázat: Az TÉKA és a javasolt FTT szerinti beépítésre szánt különleges területek

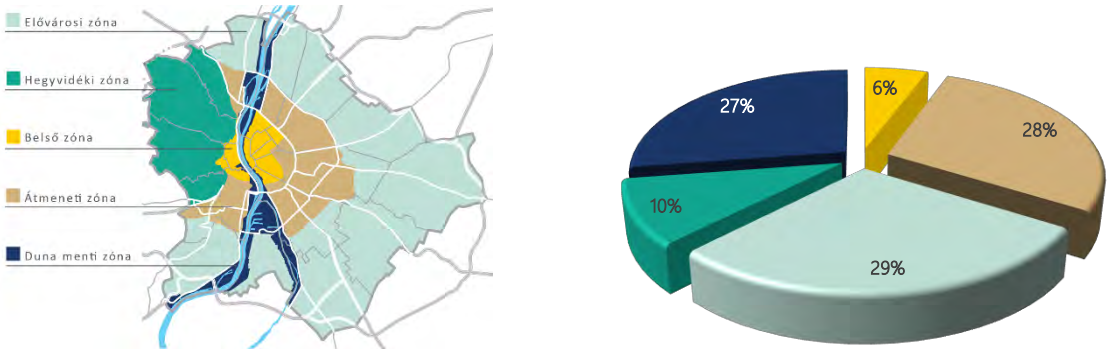
TÉKA 26. § (2) bekezdése szerinti beépítésre szánt különleges területek	FTT szerinti különleges beépítésre szánt területek
a nagy bevásárlóközpont és nagykiterjedésű kereskedelmi célú terület	(K-Ker) Nagy bevásárlóközpont területe
a nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület	(K-Log) Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület
a vásár, kiállítás és kongresszus területe	(K-Vás) Vásár, kiállítás és kongresszus területe
az oktatási központok területe	(K-Okt) Oktatási központok területe
az egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület	(K-Eü) Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület
a nagykiterjedésű sportolási célú terület	(K-Sp) Nagykiterjedésű sportolási célú terület (K-Rek) Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület
a kutatás-fejlesztés, a megújuló energiaforrás hasznosításának céljára szolgáló terület	-
az állat- és növénykert területe	(K-ÁNk) Állat- és növénykert területe
a nyersanyag kitermelés (bánya), nyersanyag feldolgozás céljára szolgáló terület	-
a honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	(K-Hon) Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület
a hulladékkezelő, -lerakó, szennyvízkezelő-telep területe	(K-Hull) hulladékkezelő, -lerakó területe (K-Sz) szennyvízkezelés területe
a közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület, ha az nem a közlekedési területen belül kerül elhelyezésre, valamint a kikötő és a repülőtér területe	(K-Közl-É) Közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület (K-Közl-K) Kikötő területe (K-Közl-R) Repülőtér területe
a temető területe	-
a mezőgazdasági üzemi terület	(K-Mü) Mezőgazdasági üzemi terület
egyéb, helyi sajátosságot hordozó terület	K-Vke: Vízkezelési terület

A különleges általános használat szerinti területek térbeli elhelyezkedése

A különleges általános használatok Budapest területén mozaikszerűen, szétszórva helyezkednek el, ezt elsősorban sokszínű funkciójuk, rendeltetésük eredményezi. A területek sűrűsödését csak a Kerepesi út – Üllői

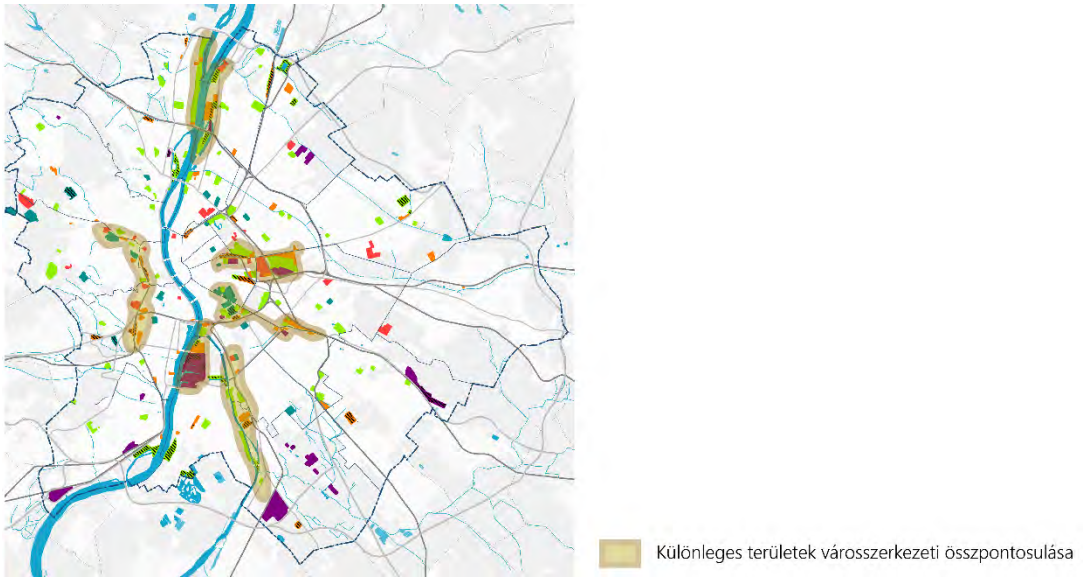
út – Szilágyi Erzsébet fasor, Alkotás utca és Budaörsi út tengelye menti –Észak-Csepelen kívül a Duna-part elővárosi szakaszokkal szomszédos területi sávokban lehetne kiemelni.

2-48. ábra: Különleges területek zóna szerinti megoszlása

Belső zóna	Funkcionálisan ez a zóna mutatja a legvegyesebb képet. Ez a város tradicionális központja, itt találhatóak az országos intézmények, és itt koncentrálódik a város kulturális létesítményeinek és turisztikai látnivalóinak többsége. Ebben a zónában van a legkevesebb különleges általános használat, ami a különleges területek lényegéből is következik. Jellemzően csak a belső zóna szélén, határán, foltszerűen helyezkedik el egy-egy különleges általános használat szerinti terület úgy, mint az egészségügyi (K-Eü), közlekedési (K-Közl-É), rekreációs (K-Rek), oktatási (K-Okt), honvédelmi (K-Hon) területek, valamint az állat- és növénykert (K-ÁNk) területei.
Átmeneti zóna	A budai oldalon minimális a különleges általános használat száma és aránya, itt közlekedési és rekreációs, intézményi és honvédelmi területek vegyesen találhatóak. A pesti oldal ezzel ellentétben már jóval sűrűbb különleges általános használatot mutat. A különleges területek a Kerepesi- és Üllői útra felfűzve és azok között sűrűsödnek be, a Duna és a külső kerületek irányában már csak foltokban jelennek meg. Az összes általános használatot is figyelembe véve Budapesten a Kerepesi út vonala és a Salgótarjáni út – Albertirsai út vonala közötti területen a legdominánsabbak a különleges használatok, ezek mellett csak az Üllői út és a Budaörsi út tengelye említhető még meg. Az átmeneti zóna említett pesti központi részén a közlekedési, kereskedelmi, sport-, vásár-, és honvédelmi különleges területek találhatóak meg. A félgyűrű további részein a Duna irányában viszont már a rekreációs és egészségügyi területek összpontosulnak.
Elővárosi zóna	A külső, jelentős lakóterületekkel rendelkező kerületekben a különleges általános használat szerint a rekreációs területek ékelődnek a lakóterületekbe, ezek mutathatóak ki legnagyobb számban és területi kiterjedésben. Megemlíthetők még a kereskedelem, a honvédség és Dél-Pesten már a Duna és főutak közelében a logisztika és városüzemeltetés különleges területei.
Hegyvidéki zóna	A hegyvidéki zónában viszonylag kevés a különleges terület. A zöldterületek magas aránya, a domborzat adta előnyök, elsősorban a budapesti viszonylatban jó levegő indukálták azt, hogy ebben a zónában szinte kizárólag csak a rekreáció és az egészségügy különleges területei találhatóak meg. A rekreációs területek elszórtan, míg az egészségügy területei a XII. kerületben a Kútvölgyi út, Budakeszi út mentén és közelében találhatóak.
Duna menti zóna	A Duna funkciójából adódóan a különleges használatok közül itt egyértelműen legnagyobb számban és kiterjedésben a rekreáció különleges területek vannak. E mellett a víz közelsége itt indokolja a szennyvízkezelés, vízkezelés, kikötő és logisztika különleges használat jelenlétét.

2-49. ábra: ábra: Különleges területek városszerkezeti összpontosulása

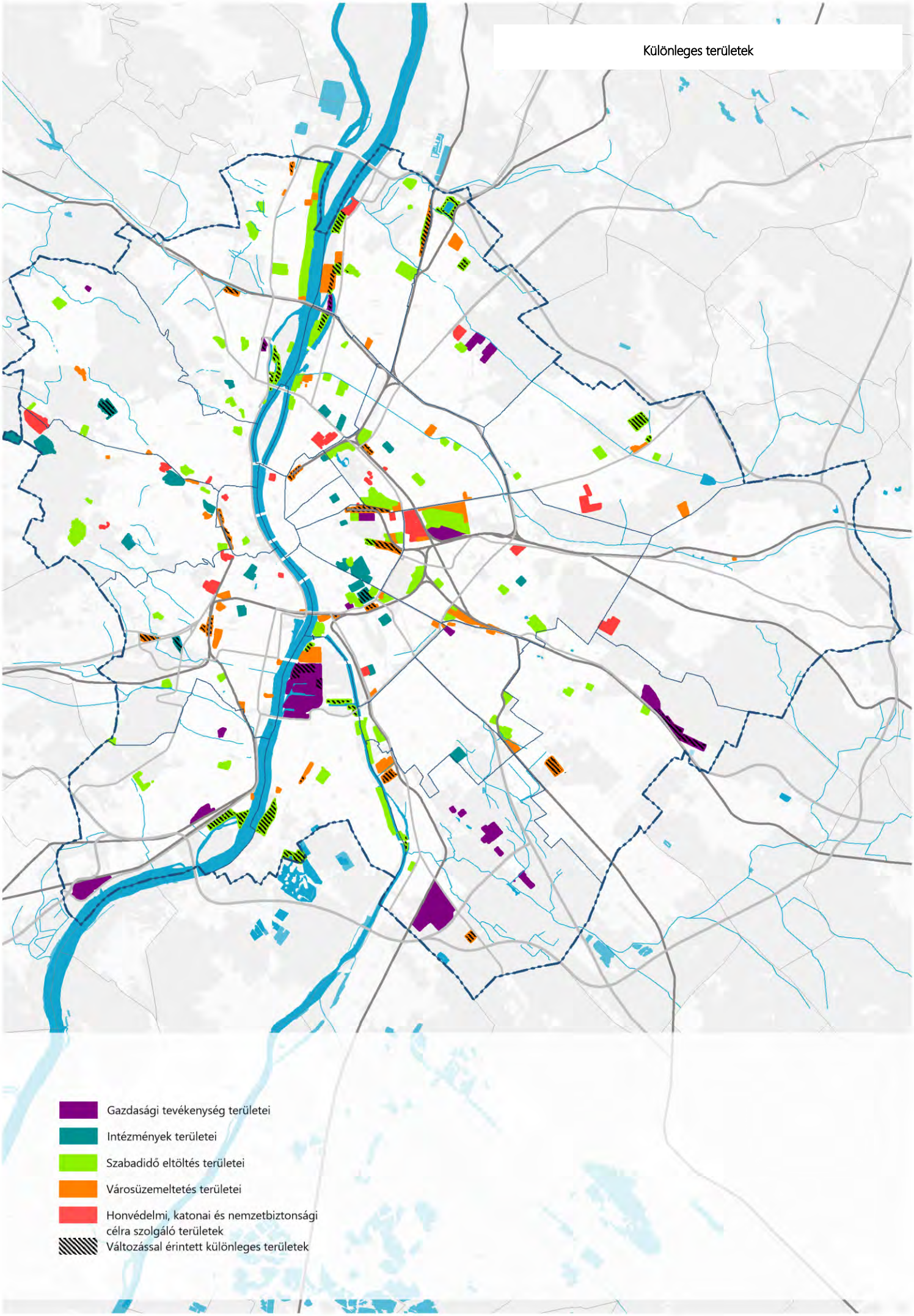
A különleges beépítésre szánt általános használatok csoportosítása használati, funkcionális szempontjuk alapján

A tizenhat különleges általános használat a következő fő kategóriákba csoportosítható:

- gazdasági tevékenységek különleges területei: K-Ker, K-Log, K-Vás, K-Közl-K, K-Közl-R, K-Mü;
- intézmények különleges területei: K-Okt és K-Eü;
- szabadidő eltöltés különleges területei: K-Sp, K-Rek, K-ÁNk;
- városüzemeltetés különleges területei: K-Hull, K-Sz, K-Közl-É, K-Vke;
- honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló különleges területek: K-Hon.

A különleges területek tekintetében meghatározó, hogy az adott különleges terület a városban betöltött vagy betöltendő funkciója, hasznosíthatóság alapján milyen „szinten" helyezkedik el, vagyis a közelmúltban megvalósult, vagy használaton kívüli, alulhasznosított területen tervezett, illetve ahol a kívánatos infrastruktúra rendelkezésre állásától függ a megvalósulása.

Különleges területek

Gazdasági tevékenység különleges területei

Kereskedelmi, szolgáltatói, termelői, raktározási – logisztikai funkciókat lefedő különleges általános használatok sorolhatóak ide, vagyis a ***K-Ker, K-Log, K-Vás, K-Közl-K, K-Közl-R, K-Mü*** jelű területek.

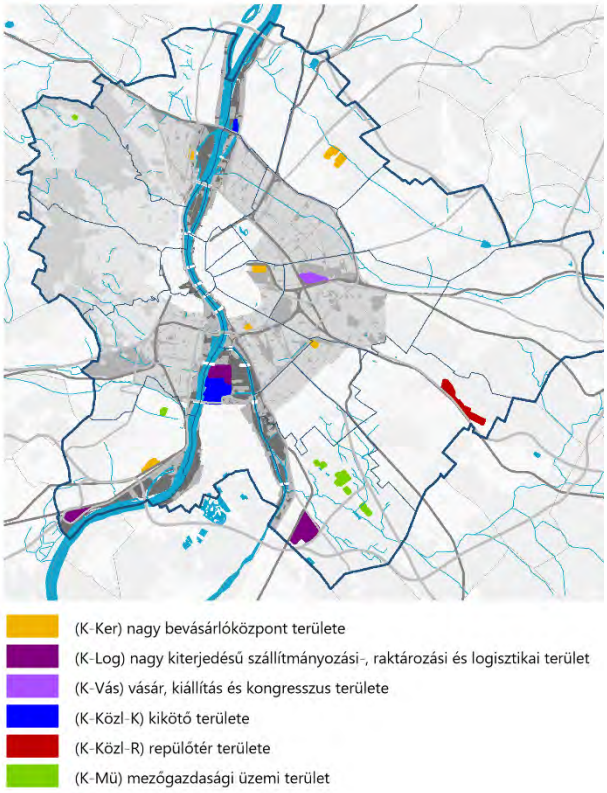
Ezen csoport különleges területei jellemzően a lakóterületektől elszeparáltan, a fő közlekedési útvonalakra és vasútvonalakra, illetve a Dunára szerveződtek (logisztika, kikötők) betöltendő funkciójukhoz illeszkedve, amely igényli a jó megközelíthetőséget, a megfelelő kapacitású közlekedési kapcsolatokat.

Budapest belső és hegyvidéki zónáját nem, illetve csak mérsékelten érintik e területek, az elővárosi zóna külső részén, ill. az átmeneti- és Duna menti zónában kaptak elsősorban helyet.

A repülőtér területei jellemzően alulhasznosítottak, fejlesztési tartalékokkal rendelkeznek, ezért ezek a területek is változással érintettek a terv javaslata alapján.

A logisztika további területei döntően beépültek, kialakultak, Csepelen áll még rendelkezésre fejlesztési tartalék, mert alulhasznosított a terület. A vásár (Hungexpo)-, mezőgazdasági üzemi- és kereskedelmi (bevásárlóközpontok) területek változtatással nem érintettek, kialakultak.

2-50. ábra: A gazdasági tevékenység különleges területei

(K-Log) nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület (XXIII. kerület, BILK Logisztikai kp.)

(K-Ker) bevásárlóközpont területe (VIII. kerület, Arena Mall)

(K-Vás) vásár, kiállítás és kongresszus területe (X. kerület, Hungexpo)

(K- Közl-R) repülőtér területe (XVII-XVIII. kerület, Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér)

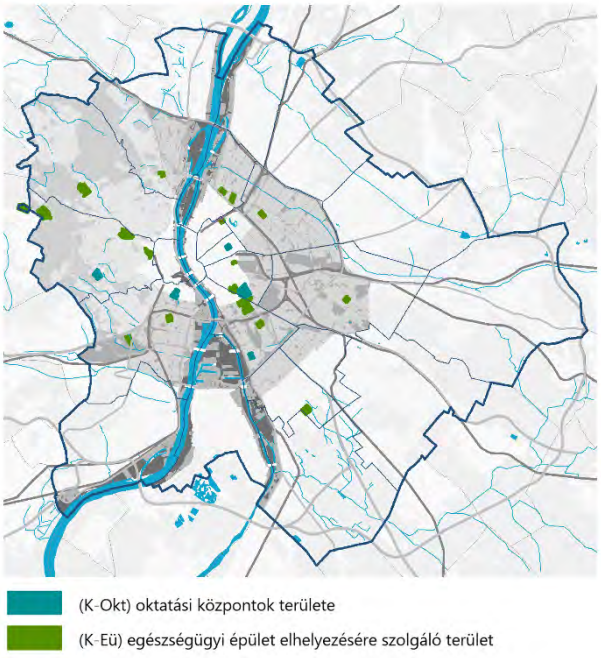
Intézmények különleges területei

Oktatási, egészségügyi (kórházak, szanatóriumok, gyógyszállók, gyógyüdülők) intézmények sorolandók ide, vagyis a ***K-Okt és K-Eü*** jelű különleges területek.

Az egészségügyi területek a belső és az átmeneti zónában az Üllői útra, a hegyvidéki zónában a Kútvölgyi út – Budakeszi útra és környezetére szerveződve alakultak ki, ezen kívül még foltszerűen az átmeneti zónában is kaptak helyet. Területi elhelyezésüket befolyásolta a jó közúthálózati megközelíthetőség, az egészségügyi ellátó szerep, illetve a hegyvidék esetében elsődlegesen természetföldrajzi adottságaik révén a tiszta levegőt jelentő környezet.

Az oktatási területek – különleges általános használati definíciójuk alapján – csak kis számban és területi kiterjedéssel, mozaikszerűen helyezkednek el Budapest belső területein vagy annak közelében.

2-51. ábra: Intézmények különleges területei

Az intézmények különleges területei jellemzően kialakultak, jelentős fejlesztési potenciállal nem rendelkeznek, elsődlegesen minőség javítási beavatkozások szükségesek.

(K-Okt) oktatási központok területe (XI. kerület, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem)

(K-Eü) egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület (XII. kerület, Észak-budai Szent János Centrumkórház)

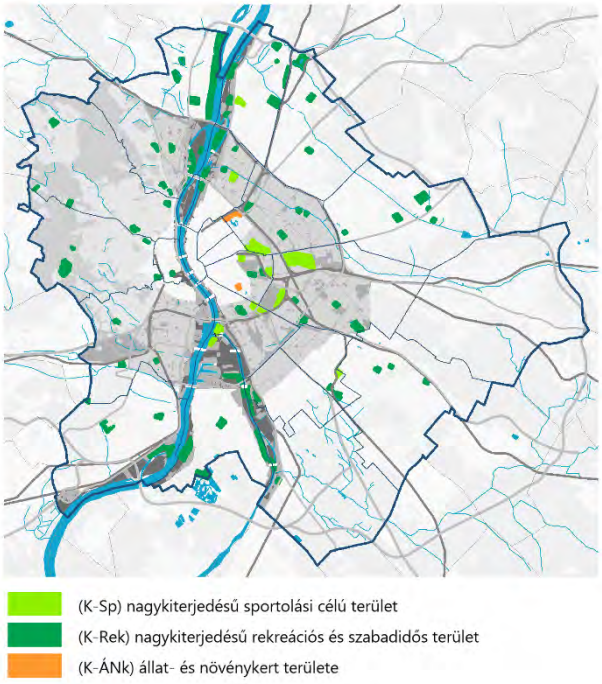
Szabadidő eltöltés különleges területei

A mindennapos, vagy időszakos kikapcsolódást, szórakozást, sportolást biztosító különleges területek tartoznak ebbe a csoportba, vagyis a ***K-Sp, K-Rek, K-ÁNk,*** jelű különleges területek.

A sportolási célú területek, az állat- és növénykert területei a pesti oldal átmeneti zónájában és annak közvetlen határos környezetében, a belső- és elővárosi zónában helyezkednek el.

A rekreációs területek helyezkednek el a legelszórtabban, jellemzőbb sűrűsödés a Dunára szervezetten alakult ki, annak természetföldrajzi adottságai miatt. A rekreációs területek döntő többsége kialakult, megvalósult, kisebb hányaduk használaton kívüli, alulhasznosított, infrastruktúrafejlesztést igényel (pl. Népsziget, vagy Újpesten az egykori Tungsram strand területe).

2-52. ábra: Szabadidő eltöltés különleges területei

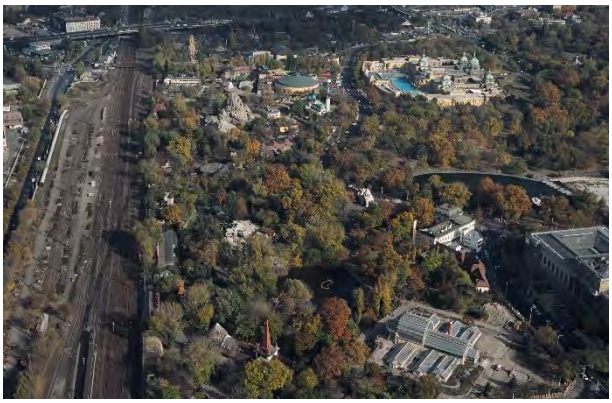
(K-Sp) nagykiterjedésű sportolási célú terület (XIV. kerület, Stadionok)

(K-Rek) nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (Népsziget)

(K-ÁNk) állat- és növénykert területe (XIV. kerület, Fővárosi Állat- és Növénykert)

(K-ÁNk) állat- és növénykert területe (VIII., ELTE Füvészkert)

Városüzemeltetés területei

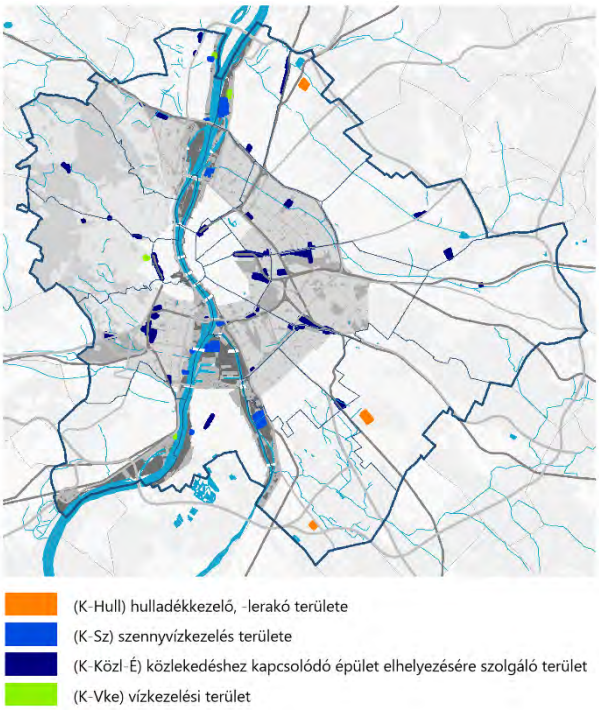
A mindennapos városi létet, közlekedési és közmű infrastruktúra zavartalan működését biztosító különleges területek csoportja, amihez a ***K-Hull, K-Sz, K-Közl-É, K-Vke*** jelű különleges területek sorolhatóak.

A szennyvízkezelés területei a Duna menti zónában vagy annak mentén, a Dunára szerveződve (vízigényes technológiája miatt), a lakóterületektől elszeparáltan alakultak ki. Használatuk, működésük mára jellemzően kialakultnak tekinthető.

A vízkezelés különleges területei szinte minden kerületben megtalálhatóak. Vízkezelési területként kizárólag a jelentős kiterjedésű, gépészeti és műtárggyal/műtárgyakkal beépített területek helybiztosítását szolgáló általános használat került kijelölésre a III., IV., XII. és XXII. kerületben.

A hulladékkezelés területei az elővárosi zóna külső részén, a XV., XVIII. és a XXIII. kerületben lettek kijelölve, zavaró funkciójuk miatt a lakóterületektől elkülönülve.

2-53. ábra: Városüzemeltetés területei

A közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület általános használatába a közösségi közlekedési rendszer jelentős mértékű beépítettséget eredményező pályaudvarai, fontosabb állomásai és végállomásai, továbbá az eszközváltással kapcsolatos parkolást biztosító műtárgyak, valamint a járműtároló telepek tartoznak.

A városi közösségi közlekedési eszközök meghatározó végállomásai a főváros átmeneti, hegyvidéki és elővárosi zónájában helyezkednek el. A jellemzően a belső zónában lévő vasúti pályaudvarokat több esetben kétszintes általános használat jelöli, ezért a városi funkciók is meghatározóak amellett, hogy értelemszerűen a közösségi közlekedés funkciót is biztosítaniuk kell. A régebbi, belsőbb elhelyezkedésű járműtároló telepek folyamatosan feladásra kerülnek (VIII. kerületi Orczy téri villamos remíz, a XIV. kerületi Bosnyák tér villamos remíz) és újak kerülnek kijelölésre (III. kerület Bécsi út, XIV. kerület Csömöri út).

Az eszközváltással kapcsolatos (P+R rendszerű) parkolást biztosító műtárgyak koncepcionálisan a főváros átmeneti és elővárosi zónájában helyezkednek el, és kizárólag ott kerülnek fejlesztésre a kötöttpályás közösségi közlekedési eszközök megállóihoz és végállomásaihoz kapcsolódva. (A legnagyobb ilyen létesítmény a XI. kerületben az M4 metróvonal jelenlegi Kelenföld végállomásánál épült meg, és a vonal meghosszabbítása esetén kialakuló Virágpiac végállomása mellett is tervezett az M1-M7 autópálya forgalma miatt, valamint a XV. kerületben az M3 metróvonal tervezett Káposztásmegyer végállomása mellett tervezett az M2 és M3 autópályák forgalma számára.

Ezen közlekedési területek helyenként alulhasznosítottan, fejlesztési potenciállal rendelkezve jelennek meg.

(K-Közl-É) közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület (X. kerület, M2 Metró Fehér úti járműtelep)

(K-Sz) szennyvízkezelés területe (XXI. kerület, Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep)

(K-Hull) hulladékkezelő, -lerakó területe (XVIII. kerület, BKM Logisztikai Szolgáltató Központ)

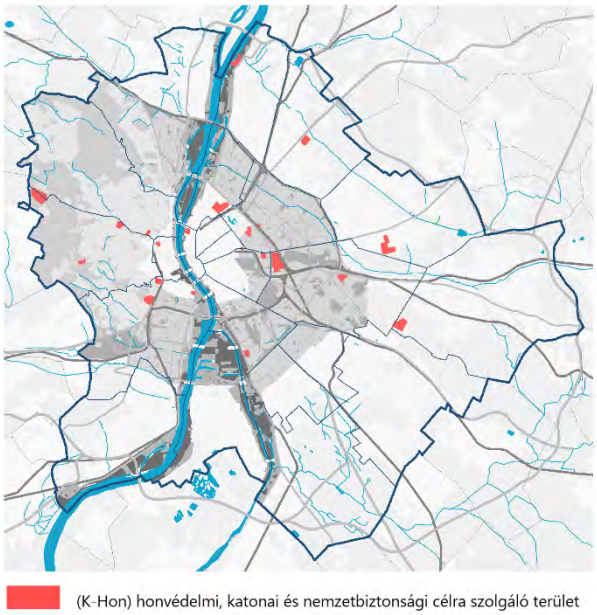
(K-Vke) vízkezelési terület (XXII. kerület, Budafoki gépház)

Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló területek

A hétköznapi értelemben vett honvédelmi területek mellett ide soroltak többek között a honvédelemhez, nemzetbiztonsághoz tartozó kórházak, vendégházak, múzeum, irattár, főiskola, művelődési ház stb. A vegyesség is eredményezi, hogy elszórtan, Budapest minden zónájában megtalálhatóak, nem tartoznak a változással érintett területek körébe. A tervben szereplő K-Hon különleges használat a Honvédelemi Minisztérium, Hatósági Főosztály településrendezési hatósági osztályának, jogszabályon alapuló ágazati követelményeket tartalmazó adatszolgáltatása alapján jelölt.

2-54. ábra: Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló területek

2.2.2. Beépítésre nem szánt területek

Közlekedési területek

A város működtetéséhez szükséges egyik alapvető fontosságú rendszer a közlekedés, amely a személyek helyváltoztatását, valamint az életükhöz szükséges szolgáltatások közvetítését és áruk szállítását teszi lehetővé. Az FTFT több közép- és hosszú távú célja is foglalkozik a mobilitással, Budapest többszintű – országos, térségi, nagyvárosi – feladatainak megfelelően.

A közlekedési területek megkülönböztetése a jellemző funkciójukon alapul. Ennek alapján a közlekedési terület lehet (TÉKA szerint):

- közúti közlekedési terület,
- egyéb közlekedési terület.

A közúti közlekedési terület az országos és a helyi közút, a kerékpárút, a gépjármű-várakozóhely (parkoló) – a közterületnek nem minősülő telken megvalósuló kivételével –, a járda és gyalogút (sétány), a köztér, mindezek csomópontja, a csapadékvíz-elvezetési rendszer, az áteresz, a környezetvédelmi építmények, valamint a közúti közlekedés, a közmű és a hírközlés építményei elhelyezésére szolgál (TÉKA szerint).
A közúti közlekedési területen belül a közlekedési, valamint a közmű és hírközlési létesítmények, továbbá a zöldfelületi elemek mellett közlekedést kiszolgáló, iroda, kereskedelemi, szolgáltató, vendéglátó, raktár szállásjellegű épületek is elhelyezhetők.
Az egyéb közlekedési területek a kötöttpályás, a vízi és a légi közlekedés, a kötélpálya, továbbá a közmű és a hírközlés építményei elhelyezésére szolgálnak.

Az egyéb közlekedési területek a közlekedési ágazatok rendszerének megfelelően tovább bonthatók (TÉKA szerint):

- egyéb, kötöttpályás közlekedési terület,
- egyéb, légi közlekedési terület,
- egyéb, vízi közlekedési terület.

2-11. táblázat: A TÉKA és a javasolt FTFT szerinti közlekedési területek

TÉKA 28. § és a 29. § (1) bekezdése szerinti közlekedési területek	FTT szerinti közlekedési területek
közúti közlekedési terület	(KÖu) Küzúti közlekedési terület
egyéb közlekedési terület	(KÖe-k) Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület
	(KÖe-L) Egyéb, légiközlekedési terület

2-12. táblázat: Közlekedési (közúti közlekedési és egyéb közlekedési) területek területi kimutatása

	Terület (ha)
Közúti közlekedési terület (KÖu)	2937,14
Egyéb, kötöttpályás közlekedési területek (KÖe-K)	844,27
Egyéb, légi közlekedési terület (KÖe-L)	979,72
Összesen	**4761,13**

Közúti közlekedési terület (KÖu) hálózza be a város egészét, jelentősen determinálva a településszerkezetet. A közúti közlekedési területet a közúthálózati hierarchia magasabb szintű elemei (autópályák és autóutak, I. rendű és II. rendű főútvonalak, településszerkezeti jelentőséggel bíró gyűjtő utak), valamint a városi közösségi közlekedés fontosabb autóbusz-végállomásai, a felszíni P+R parkolók és B+R tárolók, üzemi létesítmények (üzemanyagtöltő állomások) alkotják. A főútvonalak és a településszerkezeti jelentőségű gyűjtőutak része szinte a teljes villamos-hálózat (a gyalogos elsőbbségű terek, az egyes vonalak közötti kapcsolatot biztosító pályák, továbbá az egyvágányú és a közúti infrastruktúrától elkülönülő villamos-pályák kivételével), valamint az autóbusz- és a trolibuszközlekedés legfontosabb útvonalait, továbbá a kerékpáros közlekedés meghatározó elemeit és a gyalogos közlekedés felületeinek egy részét.

Egyéb, kötöttpályás közlekedési területek (KÖe-K) is tagolják a főváros területét. E műszaki infrastruktúra nyomvonalai és területei – üzemeltetési sajátosságuk folytán – markáns elválasztó hatást fejtenek ki a városszerkezetben. Ezen belül helyezkednek el a vasúti közlekedés vonalai a teherszállítást biztosító rendező pályaudvarokkal és a személyszállítást szolgáló állomásokkal, megállóhelyekkel, továbbá ide soroltak a gyorsvasúti vonalak (metró, gyorsvasút, HÉV) felszíni szakaszai és a közúti infrastruktúrától elkülönülő villamos-pályák.

Egyéb, légi közlekedési terület (KÖe-L) szolgál a repülés lebonyolítását és a kapcsolódó üzemi, ellátó, kiszolgáló, biztonsági funkciók elhelyezésére. A főváros keleti határán lévő Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér termináljai a nemzetközi személy- és teherforgalmat bonyolítják, a nyugati határánál lévő Budaörsi repülőtér használata a belföldi sport, turisztikai repülésekre korlátozódik.

2-55. ábra: (KÖe-K) egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (IX. kerület, Ferencvárosi rendezőpályaudvar)

2-56. ábra: (KÖe- L) egyéb, légi közlekedési területe (XVII-XVIII. kerület, Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér)

Egyéb, vízi közlekedési terület (KÖe-V) szolgálna a hajózáshoz kapcsolódó áruszállítás önálló kikötői infrastruktúrájának elhelyezésére, amely nem került alkalmazásra. Az árufuvarozás esetén – mivel Budapest egyetlen teherkikötője medencés kialakítású és jelentős részben logisztikai feladatokat lát el – a kikötői infrastruktúra is a mögöttes területek K-Közl-K általános használatba sorolt, közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület besorolást kapott. A személyszállítás esetében – mivel annak a kiépített rakpartok városi közlekedési rendszeréhez kell kapcsolódnia, annak integráns részét alkotva – a Duna partok úszóműves kikötői infrastruktúrája a mögöttes területek, jellemzően KÖu általános használatba sorolt közterületi besorolást kapott.

Közműelhelyezési területek

A közműelhelyezési terület a közműellátás építményei elhelyezésére szolgál. A területen elhelyezhető épület a közműellátás céljára szolgáló rendeltetést tartalmazhat.

Közműelhelyezési terület (Közm) kerül kijelölésre a településszerkezetre hatást gyakorló léptékű (jellemzően 1 ha területi igényt meghaladó), városi jelentőségű (több kerület ellátásában szerepet játszó) közműlétesítmények, energiaszolgáltatás területei közül a beépítésre nem szánt, közműellátás építményei elhelyezésére szolgáló területek esetében. Ezek többségében az elektromos alállomások, gázátadó állomások és vízellátást biztosító területek (közüzemi ivó- és iparivíz ellátást biztosító gépészeti és műtárggyal/műtárgyakkal beépített területek és a víztornyok). A területen elhelyezhető épület közműellátás céljára szolgáló és ezt kiszolgáló rendeltetést (iroda, kiszolgálás) tartalmazhat.

2-13. táblázat: Közműelhelyezési terület

	Terület (ha)
Közműelhelyezési terület (Közm)	17,81

Zöldterületek

A zöldterületbe állandóan növényzettel fedett közterület (közpark, közkert) tartoznak, amelyek a település zöldinfrastruktúrával való ellátottságát, klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, a pihenést és testedzést szolgálják (TÉKA szerint).

Az élhető város megteremtéséhez alapvető fontosságú, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű olyan városi zöldfelület kerüljön kialakításra, amely közhasználat számára megnyitott, azaz minden lakos bármikor használatba veheti. A közparkok, közkertek, városi közparkok, mivel közhasználatú zöldfelületek, az ökoszisztéma-szolgáltatásokon túl a lakosság rekreációját segítik, erőteljesen hozzájárulnak a testi és lelki felüdüléshez, nem utolsó sorban a közösségi élet kiemelt helyszínei.

Az FTFT egyik hosszú távú célja a lakóterületek egyenletes zöldterületi ellátottságának biztosítása. Ennek érdekében a meglévő zöldterületek védelme mellett, különösen fontos új zöldterületek kialakítása az ellátatlan területeken.

Budapesten átlagosan 6 m^2 zöldterület jut egy lakosra. Az egyes zöldfelületi elemek eloszlása sem egyenletes a város területén. Az egészséges környezethez való egyenlőtlen hozzáférés többek közt társadalmi konfliktust és egészségügyi kockázatokat eredményezhet.

Ennélfogva hosszú távon, a város élhetőségének javítása érdekében kiemelten fontos új zöldterületek létesítése. A tervben szereplő zöldterületek megvalósulásával 8,55 m^2/fő zöldterületi ellátottságot lehet biztosítani (a mai népesség adatokra számítva). Rövidtávon a meglévő szabad területek helybiztosítása az elsődleges szempont.

A Fejlesztési tervlap tartalmaz egyéb – általános használatként nem jelölt – zöldfelületi elemeket (szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat, jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület, a zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában, meghatározó zöldfelületi kapcsolat a Duna telkén), melyek érvényesülését a helyi építési szabályzatok szintjén kell biztosítani.

A meglévő, helyi építési szabályzatban zöldterületként szabályozott, de a Fejlesztési tervlapon zöldterület általános használat szerinti területként külön nem jelölt közcélú zöldfelületek védelme és a megfelelő zöldterületi ellátottság a magasabb rendű jogszabályok értelmében biztosított A Méptv. szerint a hatályos építési szabályzatokban szereplő zöldterületként besorolt övezetek nagysága új építési szabályzat készítése

során összességében nem csökkenhet. Ez azt jelenti, hogy zöldterületet megszüntetni csak csereterület kijelölésével együtt lehet, azaz a terven nem jelölt zöldterületek helye, geometriai formája változhat, de összességében területük nem csökkenhet. Amennyiben a csereterület zöldterület övezetként kerül megvalósításra, a zöldterületnek alkalmasnak kell lennie közkerti vagy közparki funkció ellátására.

A TÉKA-ban szereplő fő kategóriákat – Budapest speciális szerepkörére való tekintettel – az FTT városi közpark, és közkert, közpark általános használatba sorolja a méretük függvényében.

2-14. táblázat: A TÉKA és a javasolt FTT szerinti zöldterületek

TÉKA 32. § (1) bekezdése szerinti zöldterületek	FTT szerinti zöldterületek
közpark	(Zv) Városi közpark (25 ha feletti zöldterületek)
	(Zk) Közpark, közkert (1 – 25 ha közötti zöldterületek)
közkert	(Zk) Közpark, közkert (0,2 – 1 ha közötti zöldterületek)
	–

A Zk általános használat szerinti területen belül a helyi építési szabályzatok további sajátos használat szerinti területeket határozhatnak meg a zöldterületek funkciója, komplexitása és mérete alapján, a helyi adottságok figyelembevételével.

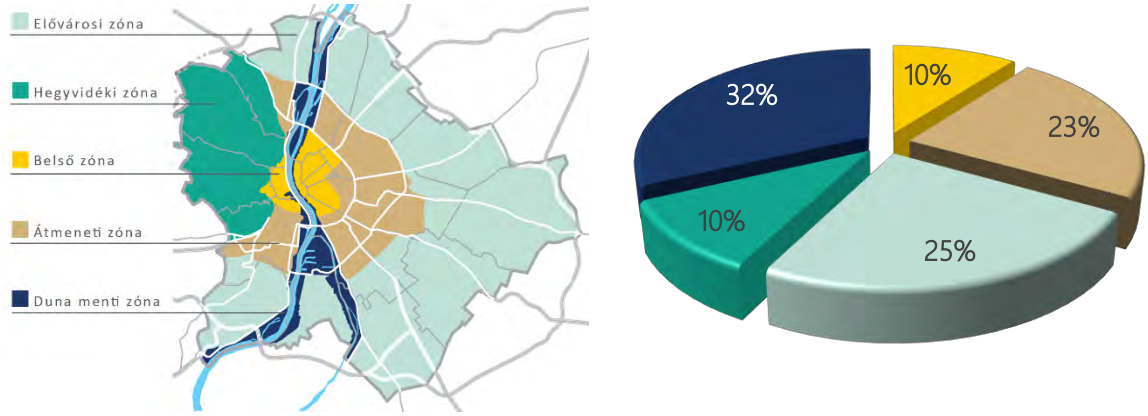
2-15. táblázat: Zöldterületek területi kimutatása

	Meglévő (ha)	Tervezett (ha)	Összterület (ha)
Városi közpark (Zv)	385,41	88,31	473,72
Közkert, közpark (Zk)	617,06	336,91	953,97
Összesen	1 002,47	425,22	1 427,69

A zöldterület általános használat szerinti területek térbeli elhelyezkedése

Budapest területén a zöldterület általános használat szerinti területek – a városi közpark kivételével – mozaikszerűen, elszórtan helyezkednek el. A városi közparkok, a kisebb közparkokkal, közkertekkel ellentétben, szabályos elrendeződést mutatnak, a Hungária-gyűrű mentén helyezkednek el.

2-57. ábra: A zöldterületek zóna szerinti megoszlása

Belső zóna	A belső zónában minden közkert a kiterjedésétől függetlenül zöldterületi besorolást kapott, amennyiben a TÉKA előírásainak jelenleg megfelelnek, vagy távlatban meg tudnak felelni. Ezek a kisebb zöldterületek (közparkok, közkertek) a városi szövet fellazításában és a helyi klimatikus viszonyok javításában jelentős szerepet játszanak.
Átmeneti zóna Elővárosi zóna	Az átmeneti és elővárosi zónában az önálló tömbként lehatárolható, valamint a nagyobb, szerkezeti jelentőségű zöldterületek kerültek lehatárolásra. Mind két zónában található lakótelepek közcélú zöldfelületei általában a környező általános használat szerinti terület részét képezik, hiszen funkcionálisan is szervesen ezekhez kapcsolódnak. Csak abban az esetben kerültek zöldterületi besorolásra, ha olyan önálló, komplex funkciójú közcélú zöldfelületek, amelyek tágabb térség zöldfelületi ellátottságában is meghatározó szerepet játszanak.
Hegyvidéki zóna	A hegyvidéki zónában szintén a nagyobb, szerkezeti jelentőségű zöldterületek kerültek lehatárolásra. Emellett mindazon kisebb zöldterületek is feltüntetésre kerültek, amelyek önálló tömbként lehatárolhatóak, vagy a zöldterületi ellátottság szempontjából meghatározóak, védendőek.
Duna menti zóna	Több meglévő városi közpark (Óbudai-sziget, Margitsziget) található ebben a zónában, illetve hosszú távon összvárosi szintű zöldterület (Észak-Csepel) alakítandó ki.

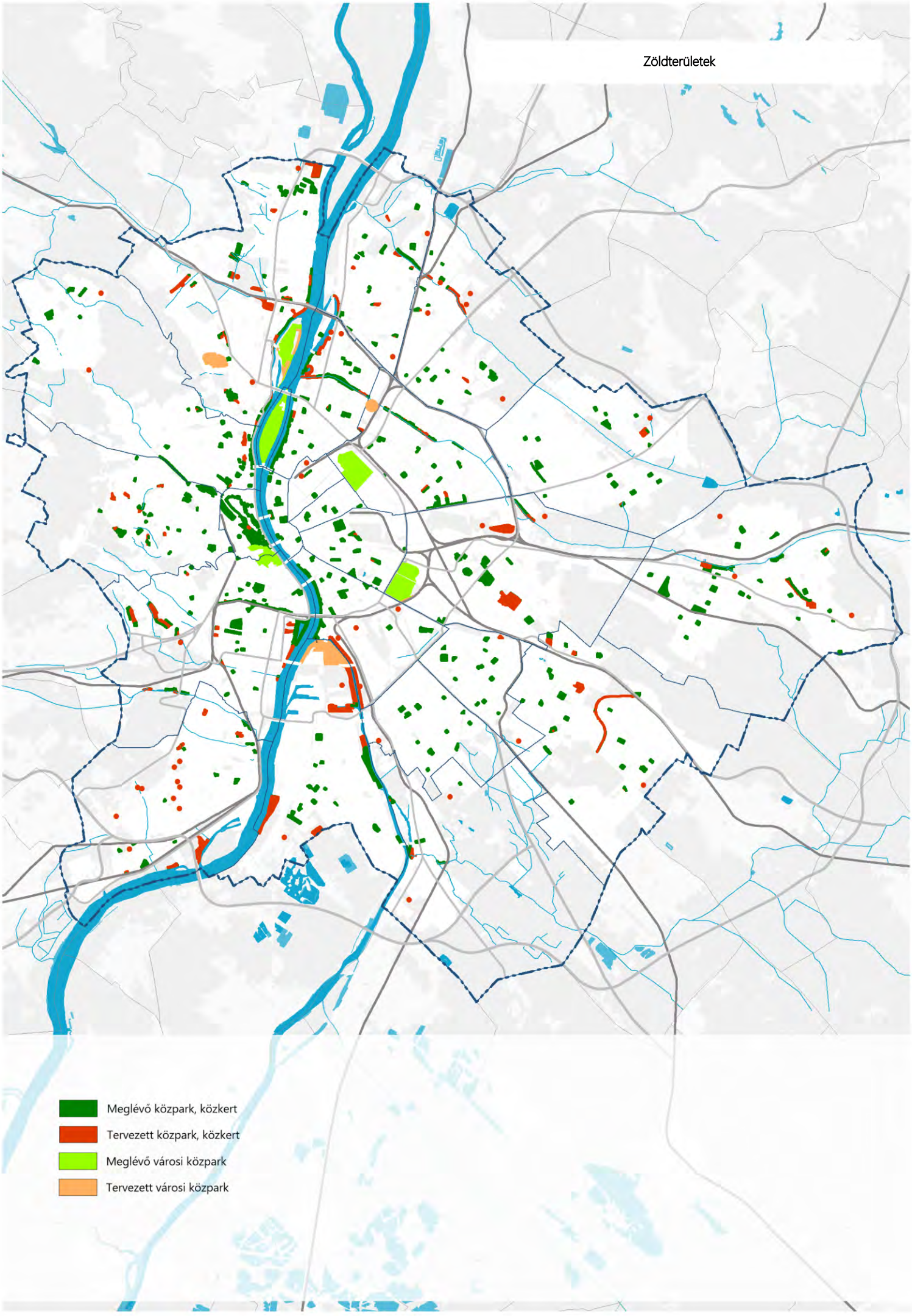
A zöldterület általános használatok csoportosítása területi kiterjedés és funkcionális szempontok alapján

Városi közpark (Zv) általános használat szerinti terület besorolásúak a 25 hektárnál nagyobb, komplex, városi vonzáskörzettel bíró zöldterületek (Városliget, Margitsziget, Népliget, Óbudai-sziget, Gellért-hegy, Észak-Csepelre és a Rákosrendező területére, illetve a Tábor-hegyre tervezett parkok).

Ezek azok a jellemzően meglévő zöldterületek, amelyek a kisebb közparkokra jellemző funkcióknál szélesebb kínálattal rendelkeznek (illetve kellene, hogy rendelkezzenek). A település klimatikus viszonyainak megőrzésén, javításán, ökológiai rendszerének védelmén, a pihenést és testedzést szolgáló funkciókon túl a kultúra és az ismeretterjesztés fontos színterei is lehetnek. A zöldbe ágyazott intézményi funkciók (mint például a Széchényi fürdő és a Műjégpálya a Városligetben) szerves egységet alkotnak a zöldfelületekkel, ezért célszerű ezeket együtt kezelni a park területével. A szélesebb funkciókínálat, a tematikus jelleg megtartása, illetve (a tervezett zöldterületek esetében) megvalósítása érdekében a helyi építési szabályzatban szükség lehet a TÉKA-ban előírt legnagyobb (3%-os) beépítettségétől való eltérésre (a Városliget megújításáról és fejlesztéséről szóló 2013. évi CCXLII. törvény alapján a városligeti park területén 7% a megengedett legnagyobb beépítettség).

Közkert, közpark (**Zk**) általános használat szerint terület besorolásúak a 25 hektárnál kisebb közparkok, közkertek, a jelentősebb fásítottsággal rendelkező közterek. A kisebb közparkok, közkertek kisebb közkertek a mindennapi használati igények kielégítésében játszanak szerepet. Az 500 m^2-nél kisebb közkertek csak indokolt esetben kerülnek jelölésre, a helyi építési szabályzatok szintjén kell ezeket megkülönböztetni és szabályozni, méretük és jellegük szerint közparkként vagy közkertként. Ugyanígy nem kerülnek jelölésre a nem szerkezeti jelentőségű lakótelepi közparkok, -kertek, amelyek a lakótelepi egység részei.

A meglévő közparkokon kívül azon zöldterületek is le lettek határolva, amelyek jelenleg még nem (vagy csak korlátozott mértében) alkalmasak rekreációs használatra, nem közhasználatúak, illetve a terület tulajdonjogi rendezése nem történt meg (még magántulajdon van), így nem közterületi besorolású. Ilyenek pl. az alábányászott területek, vagy az egykori rekultivált anyagnyerő helyek távlati zöldfelületei. Ezeket a zöldterületeket távlatban alkalmassá kell tenni a közhasználatra, illetve a tulajdonviszonyokat is rendezni szükséges.

Zöldterületek
Meglévő közpark, közkert
Tervezett közpark, közkert
Meglévő városi közpark
Tervezett városi közpark

Erdőterületek

Az erdőterület az erdőgazdálkodás hosszú távú célját, a település ökológiai rendszerének megőrzését, javítását és védelmét, a vadgazdálkodást, valamint a pihenést és a szabadidős tevékenységet egymással összehangoltan szolgáló területek összességét jelenti (TÉKA szerint).

Erdőterületekként elsősorban az erdőtörvény hatálya alá tartozó, az Országos Erdőállomány Adattárban erdőként nyilvántartott területek lettek lehatárolva, továbbá mindazok, amelyek távlatban erdőtelepítésre javasoltak, a helyi klimatikus viszonyok és a környezeti kondíciók általános javítására, egyúttal az ökológiai kapcsolatok erősítése, a biodiverzitás növelése érdekében. A kijelölt erdőterületek zömében a hegyvidéki és az elővárosi zóna területén fordulnak elő.

Az erdőterületek általános használatuk szerint (a TÉKA-nak megfelelően) az alábbi fő kategóriák kerültek megkülönböztetésre:

- védelmi célú erdőterület,
- rekreációs erdőterület,
- egyéb erdőterület.

Az erdőterületek lehatárolása a magasabb rendű jogszabályi előírások figyelembevételével történt, biztosítva többek között a Trtv. azon előírásait, amely szerint:

- a természetközeli területként és erdőterületként kijelölt övezetek nagysága a település közigazgatási területére vonatkozóan összességében nem csökkenhet, továbbá
- a BATrT által lehatárolt erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia (a törvényben meghatározott kivételekkel).

A terv a TSZT-vel megegyezően, távlatban továbbra is jelentős területek erdősítését irányozza elő.

A tervezett erdőterületek jelentős része a pesti oldalon, az elővárosi zóna területén került kijelölésre. Ezen kijelölt erdőterületek hivatottak javítani a – budai oldallal összehasonlítva aránytalanul zöldfelület-hiányos – pesti külső kerületek zöldfelületi ellátottságát.

A tervezett, távlati erdőterületek átmeneti mezőgazdasági hasznosítását FTFT biztosítja oly módon, hogy a helyi szabályozási terven a mezőgazdasági használat átmenetileg kijelölhető, de a távlati állapotot ellehetetlenítő épület nem helyezhető el.

Az FTFT Fejlesztési tervlapja az erdőterületeket védelmi, célú, rekreációs és egyéb erdőterületekbe sorolja. A Fejlesztési tervlapon lehatárolt erdőterületek esetében a TÉKA által újonnan meghatározott általános használatok további bontása indokolt a budapesti sajátosságok figyelembevételével. Az erdő általános használatok meghatározása, lehatárolása a meglévő erdők tényleges használata, illetve a tervezett zöldhálózat távlati funkcionalitása szerint került meghatározásra az építésügyi jogszabályokból fakadóan és nem az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény alapján (tehát nem a körzeti erdőtervben rögzített elsődleges rendeltetés szerint).

Az erdőterületek általános használat szerinti besorolása a tényleges használat szerint és nem a körzeti erdőtervben rögzített elsődleges rendeltetés szerint történt. Az erdőterületek esetleges igénybevételekor figyelembe kell venni a besoroláson kívül a Fejlesztési tervlap „5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem" című tervlapja szerinti védelmi elemeket és a körzeti erdőterv alapján rögzített elsődleges rendeltetésüket is. A tervlapon jelölt természeti védettségek és az elsődleges rendeltetés figyelembevételével kell lehatárolni a különböző erdőterületi övezeteket. A természetvédelmi oltalom alatt álló, beépítéssel nem érintett, rekreációs

funkciójú erdőterületeken értelemszerűen olyan övezeteket kell kialakítani, ahol a beépítés nem megengedett, vagy csak a természetvédelmi és erdőgazdálkodási szempontokkal összeegyeztethető módon.

A Fejlesztési tervlapon megkülönböztetésre kerültek a meglévő és a tervezett erdőterületek. A tervezett erdőterületek esetében a helyi szabályozási tervben a mezőgazdasági használat átmenetileg kijelölhető, de a távlati állapotot ellehetetlenítő épület nem helyezhető el.

Erdőterület általános használat szerinti területbe tartoznak azok az erdősült területek is, amelyek a vízszint természetes ingadozása következtében vízjárta területnek minősülnek, de az Országos Erdőállomány Adattárban szerepelnek.

2-16. táblázat: A TÉKA és a javasolt FTT szerinti erdőterületek

TÉKA 33. § (2) bekezdése szerinti erdőterületek	FTT szerinti erdőterületek
védelmi célú erdőterület	(Ev-1) védőerdő
	(Ev-2) védett erdő
rekreációs erdőterület	(Er) rekreációs erdőterület
egyéb erdőterület	(Ee-E) egyéb feladatokat szolgáló erdőterület
	(Ee-Hon) egyéb, honvédelmi célú erdőterület
	(Ee-Vg) egyéb, vízgazdálkodási célú erdőterület

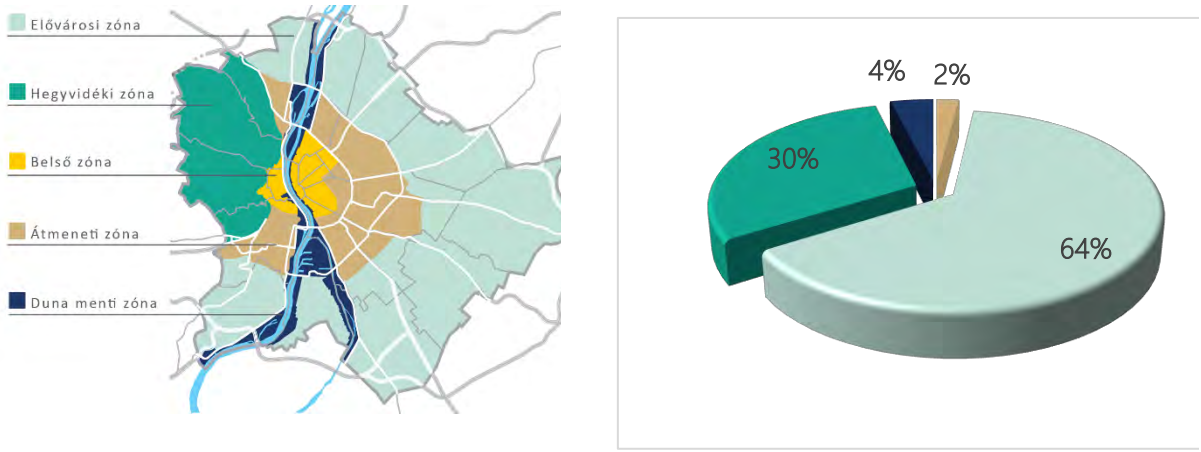
2-17. táblázat: Erdőterületek területi kimutatása

	Meglévő (ha)	Tervezett (ha)	Összterület (ha)
Véderdő (Ev-1)	768,29	647,21	**1 415,50**
Védett erdő (Ev-2)	285,03	13,55	**298,58**
Rekreációs erdőterület (Er)	4 487,13	1 619,21	**6 106,34**
Egyéb feladatokat szolgáló erdőterület (Ee-E)	408,29	901,29	**1 309,58**
Egyéb, honvédelmi célú erdőterület (Ee-Hon)	16,75	0	**16,75**
Egyéb, vízgazdálkodási célú erdőterület (Ee-Vg)	26,61	8,68	**35,29**
Összesen	**5 992,1**	**3 189,94**	9 182,04

Az erdőterület általános használat szerinti területek térbeli elhelyezkedése

Budapest területén az erdőterület általános használat szerinti területek döntő részben a hegyvidéki és az elővárosi zónában helyezkednek el. A budai oldal erdőterületei nagyrészt kialakultak, a pesti oldalon ugyanakkor jelentős a tervezett erdőterületek, amelyek jellemzően még mezőgazdasági használattal érintettek.

2-58. ábra: Az erdőterületek zóna szerinti megoszlása

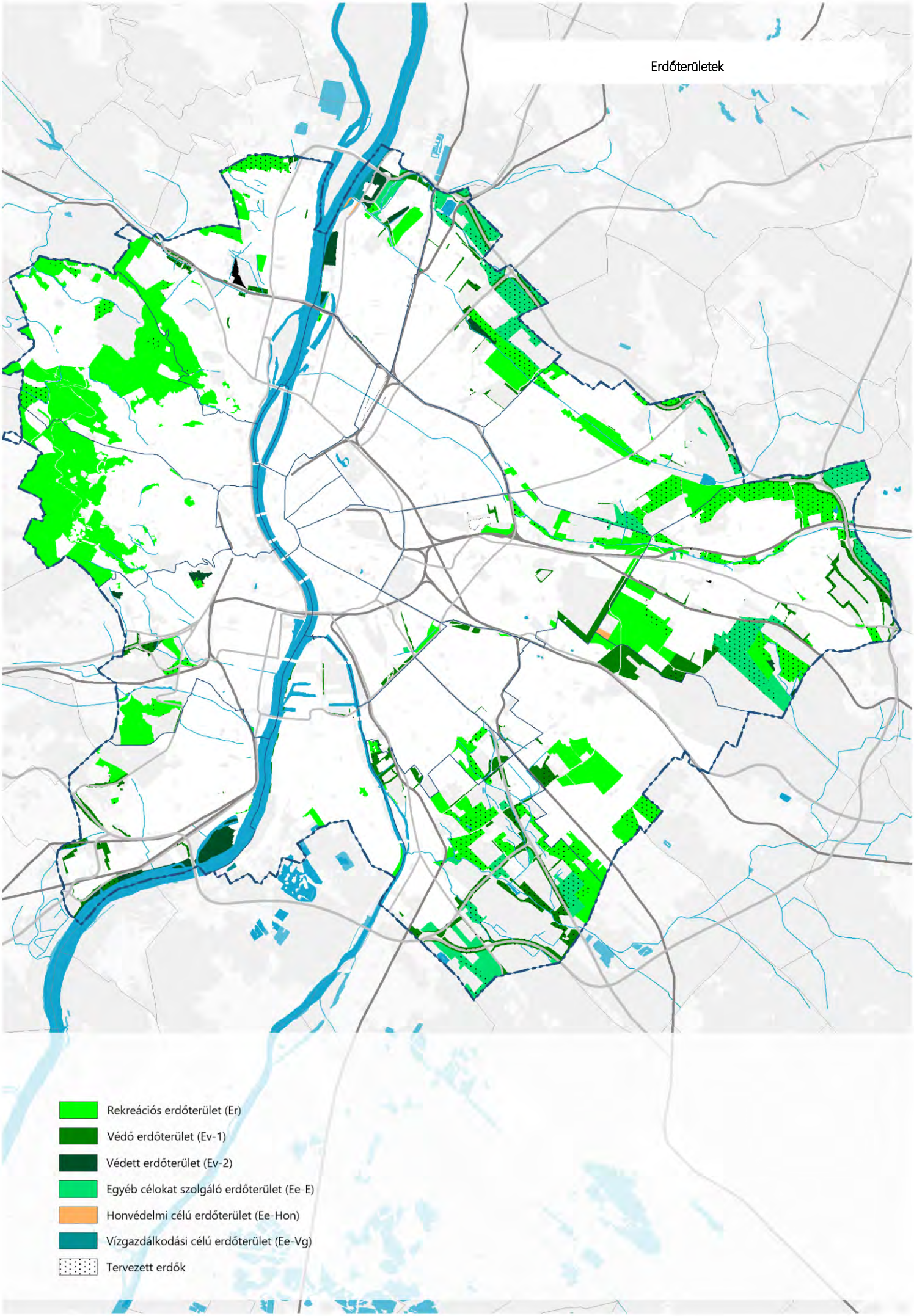
Belső zóna	A belső zónában erdőterület nem került kijelölésre.
Átmeneti zóna	Az átmeneti zónában csak mozaikosan találhatók erdőterületek, amelyek alapvetően a zónára jellemző ipari-gazdasági területek és a közlekedési infrastruktúra elemek felőli védelem céljából létesültek (pl. Határ úti kiserdő), a zóna legnagyobb erdőterülete a Terebesi-erdő, amelynek parkerdővé való átalakítása és rekreációs célú hasznosítása tervezett.
Elővárosi zóna	Az elővárosi zónában található a kijelölt erdőterületek közel 2/3-a, ugyanakkor ezek számottevő részben tervezett erdők, amelyeken jelenleg még mezőgazdasági használat folyik. A térség legfőbb meglévő erdőterületei: a IV. ker. Farkas-erdő, a XV. ker. Páskomligeti erdő, a XVI. ker. Sarjú úti erdő és Cinkotai-kiserdő, a XVII. ker. Keresztúri-erdő, a XVIII. ker. Péterhalmi-erdő. A meglévő erdők többsége a XX. századi városfejlesztés során eltelepített, tehát fiatalnak mondható, jellemzően puhafás erdőterületek. A zóna a város legfontosabb erdőtelepítési célterülete. A pesti oldalon az erdők (és egyéb magas zöldfelületű területek) által kialakuló „zöld gyűrűnek" megteremtése a klíma- és környezetvédelem szempontból, továbbá az ökológiai kapcsolatok erősítése, élőhelyek létesítése, valamint nem utolsó sorban a szabadtéri rekreációs lehetőségek bővítése céljából is kulcsfontosságú.
Hegyvidéki zóna	A hegyvidéki zónában található Budapest erdeinek legnagyobb, és legrégebben fennálló összefüggő állománya, a tervben kijelölt erdők közel 1/3-a. Az itt található erdők többsége természetvédelmi oltalommal érintett, a Budai Tájvédelmi Körzet részeként, de közjóléti használatuk miatt a településterv nagy részüket rekreációs erdőterület kategóriába sorolja. A budai erdők nagyon fontos szerepet töltenek be a város klímavédelmében, levegőminőségének javításában, ezért azok igénybevétele nem fogadható el, területükön a természetközeli erdőgazdálkodási formákat kell előtérbe helyezni
Duna menti zóna	A Duna menti zónában az erdőterületek aránya mérsékelt, csak a külső kerületek Duna-partjai mentén maradtak fenn nagyobb erdőterületek, egymástól izoláltan. Újpesten az ivóvízbázis területén belül spontán fejlődött ártéri ligeterdők vízgazdálkodási erdőterületként kerültek meghatározásra, míg a Nagytétényi Duna-part természetvédelmi oltalom alatt álló erdei, közte a szigorúan védett Háros-sziget védett erdőterületei kategóriába sorolt.

Az erdőterület általános használatok csoportosítása a funkcionális szempontok alapján

Védelmi célú erdőterület (Ev) általános használat szerinti terület besorolású jellemzően az erdőről szóló törvény szerinti védelmi rendeltetésű erdő, a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény szerinti, a környezeti elemek védelmét, a környezeti terhelés megelőzését vagy csökkentését szolgáló védőerdő, a természet védelméről szóló törvény szerinti védett erdő, továbbá a területrendezési és településrendezési követelmények teljesítését szolgáló védőerdő. **Védőerdő (Ev-1)** általános használat szerinti területbe azok a védőerdők tartoznak, amelyek az egymást zavaró funkciójú általános használat szerinti területeket választják el, illetve az utak, vasutak mentén kijelölt védőerdősávok tartoznak. A gyorsforgalmi utak mentén az úttengelytől számított 100 méteren, míg a főutak mentén 50 méteren belül védőerdők kerültek meghatározásra. **Védett erdő (Ev-2)** általános használat szerinti területbe tartoznak azon erdők, amelyek természetvédelmi korlátozás, szabályozás miatt nem, vagy csak korlátozottan látogathatók (pl. XXII. ker. Háros-sziget).

Rekreációs erdőterület (Er) általános használat szerinti terület besorolásúak a jellemzően közjóléti, rekreációs célokat szolgáló, illetve turisztikai funkciójú erdőterületek. Mivel a lakosság a budapesti erdők nagy részét közjóléti funkciója okán látogatja (pl. Budai Tájvédelmi Körzet), így a körzeti erdőtervben elsődleges rendeltetés szerinti védelmi erdők célszerűen a használatnak megfelelően, rekreációs erdőterületként lettek meghatározva a településtervben.

Egyéb erdőterület (Ee) általános használat szerinti terület besorolásúak az erdőről szóló törvény szerinti honvédelmi rendeltetésű erdő, a védelmi rendeltetésű erdőnek nem minősülő erdő, a vízgazdálkodási célú erdők és az egyéb feladatok megvalósítását szolgáló erdő. **Egyéb feladatokat szolgáló erdőterület (Ee-E1)** általános használat szerinti területbe elsődlegesen gazdasági célú erdőültetvények tartoznak, amelyeknél a gazdasági haszonvétel (faanyag-, szaporítóanyag-termelés stb.) a meghatározó, illetve ide sorolódnak a védelmi vagy rekreációs funkcióval nem bíró és potenciálisan sem alkalmas meglévő és tervezett erdőterületek. **Egyéb, honvédelmi célú erdőterület (Ee-Hon)** általános használatú területbe a honvédelmi feladatok ellátását szolgáló, honvédelmi területen lévő erdőterületek tartoznak. **Egyéb, vízgazdálkodási célú erdőterület (Ev-Vg)** általános használatú területbe a vízbázisok védelmét szolgáló erdőterületek tartoznak, amelyek az újpesti és csepeli parti szűrésű ivóvízbázisok területén találhatók.

Erdőterületek
Rekreációs erdőterület (Er)
Védő erdőterület (Ev-1)
Védett erdőterület (Ev-2)
Egyéb célokat szolgáló erdőterület (Ee-E)
Honvédelmi célú erdőterület (Ee-Hon)
Vízgazdálkodási célú erdőterület (Ee-Vg)
Tervezett erdők

Mezőgazdasági területek

A TÉKA szerint a mezőgazdasági terület a növénytermesztés, az állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás, terménytárolás igényeit egységesen szolgáló területek.

Jelentősen eltérő használatuk, funkciójuk, tájképi megjelenésük alapján, a TÉKA-nak megfelelően, az FTT-ben az alábbi általános használat szerinti területek kerülnek megkülönböztetésre:

- kertes mezőgazdasági terület,
- általános mezőgazdasági terület,
- tájgazdálkodási mezőgazdasági terület.

2-18. táblázat: A TÉKA és a javasolt FTT szerinti mezőgazdasági területek

TÉKA 34. § (2) bekezdése szerinti mezőgazdasági területek	FTT szerinti mezőgazdasági területek
kertes mezőgazdasági terület	(Mk) Kertes mezőgazdasági terület
általános mezőgazdasági terület	(Má) Általános mezőgazdasági terület
tájgazdálkodási mezőgazdasági terület	(Mt) Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület

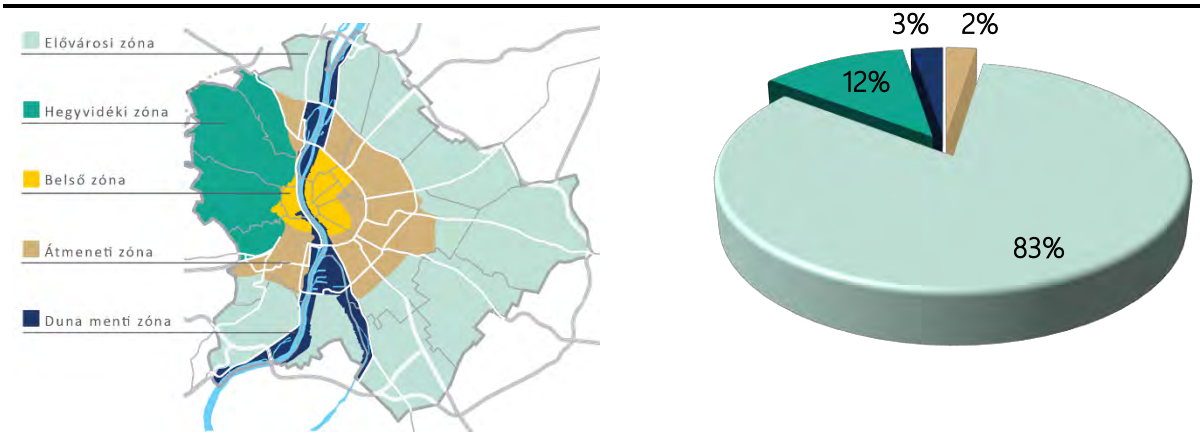
2-19. táblázat: Mezőgazdasági területek területi kimutatása

	Terület (ha)
Kertes mezőgazdasági terület (Mk)	925,95
Általános mezőgazdasági terület (Má)	1 729,43
Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt)	77,61
Összesen	**2732,99**

A mezőgazdasági általános használat szerint területek térbeli elhelyezkedése

Budapest területén a mezőgazdasági terület általános használat szerinti területek szinte teljes egészében az elővárosi és a hegyvidéki zónában helyezkednek el, elszórtan az átmeneti zónában is megtalálhatók. Az elővárosi zóna jelentős ökológiai potenciállal bíró mezőgazdasági területei – az erdőterületekkel kiegészítve – gyűrűként körbeveszik a város beépített térségét, megőrzésük biztosítani tudja a beépített területek tagolását, megakadályozva a települési szétterülést és a pazarló területhasználatot, emellett fontos szerepet töltenek be a klimatikus viszonyok alakításában, valamint a főváros és az agglomerációs települések elválasztásában.

2-59. ábra: A különböző mezőgazdasági területek általános használat szerinti területek zónák szerinti megoszlása

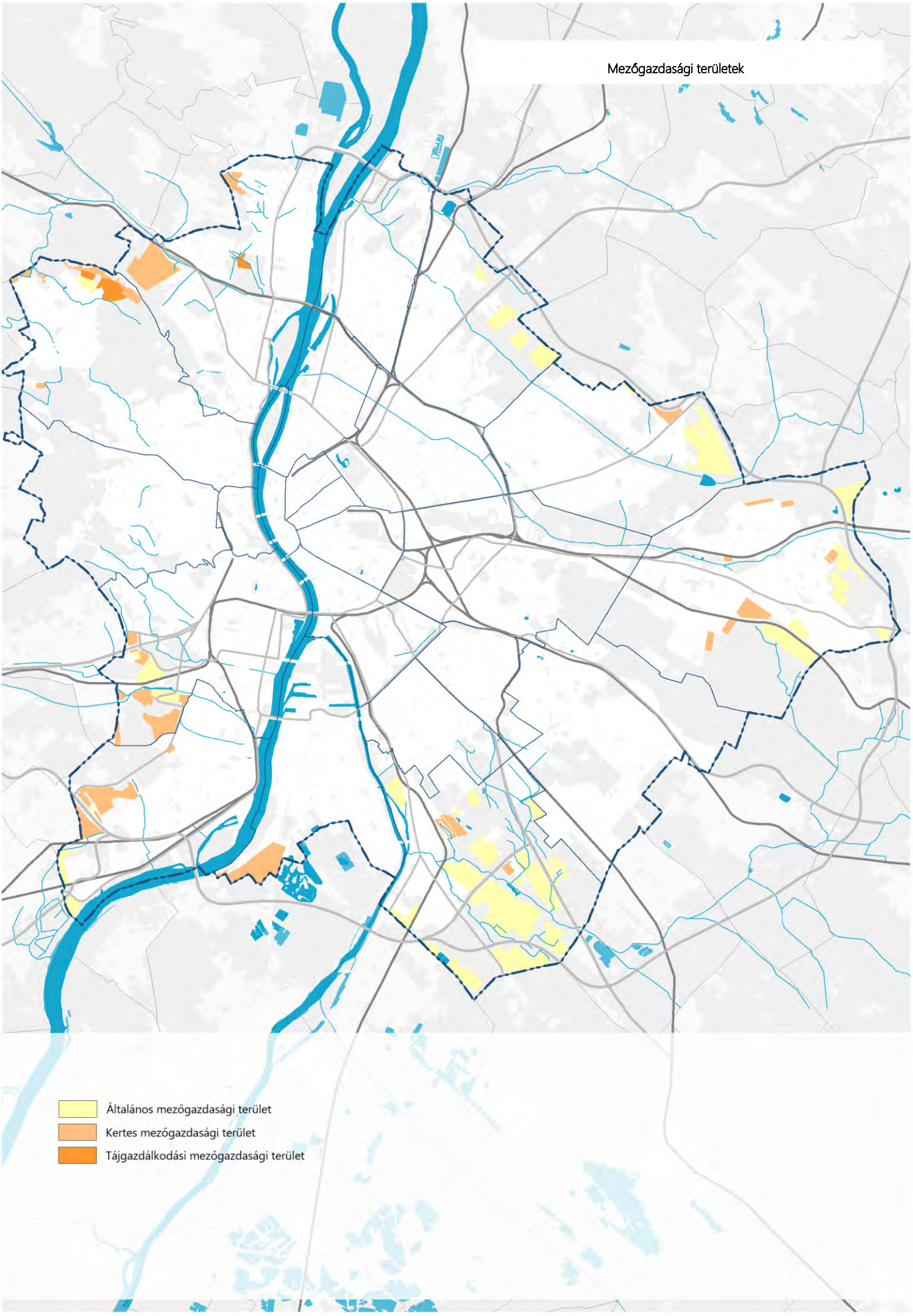
	Hegyvidéki zóna	Belső zóna	Átmeneti zóna	Elővárosi zóna	Dunamenti zóna
Általános mezőgazdasági terület	0,9%	0,0%	2,0%	57,7%	2,5%
Kertes mezőgazdasági terület	8,9%	0,0%	0,6%	24,1%	0,1%
Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület	2,3%	0,0%	0,0%	0,5%	0,0%
Mezőgazdasági területek összesen	12,1%	0,0%	2,5%	82,4%	2,6%

A mezőgazdasági terület általános használatok csoportosítása használatuk, funkciójuk, tájképi megjelenésük alapján

Kertes mezőgazdasági terület (Mk) általános használat szerinti területbe tartoznak a kiskertes (pl. szőlő és gyümölcstermesztésű) területek, amelyek elsősorban elővárosi zóna (pl. XI. Kőérberki-dűlő, XXI. Csepel-Háros, XXII. Óhegy) és a hegyvidéki zóna területén (pl. Csúcshegy) fordulnak elő. Ezek a területek egyéni rekreációs területként is jelentős szereppel bírnak, illetve jelentősebb kiterjedésű biológiailag aktív felületeikkel kondicionáló hatásuk is számottevő. Továbbra is ebbe az általános használat szerinti területbe kerültek egyes átalakuló területek, ahol még nem teljesülnek azok az infrastrukturális feltételek, melyek indokolttá tennék pl. lakóterületi átsorolásukat, vagy az FTT távlatában nem látszik reális célnak.

Általános mezőgazdasági terület (Má) általános használat szerinti területbe tartoznak az összefüggő szántó- és rét-legelő területek. Ezek elsősorban a pesti oldalon, elővárosi zónában (pl. Soroksáron) terülnek el, és a Pesti-síkság egykori kiterjedt termesztőfelületei maradványaiként – a táji értékük és biológiailag aktív felületük miatt – városökológiai szerepük is jelentős. A TSZT-ben azon infrastruktúra fejlesztéshez kötött beépítésre szánt területek esetében, ahol a fejlesztéshez szükséges feltételek reálisan nem megvalósíthatók, valamint ahol a magasabb rendű jogszabályoknak való megfelelés nem biztosított, a hatályos tervtől eltérően az átmeneti használatnak megfelelő általános mezőgazdasági terület általános használat szerinti terület került megállapításra. Az általános használat szerinti terület magába foglalja a mezőgazdasági területeket tagoló, meglévő és jellemzően körzeti erdőterv által érintett mezővédő erdősávokat is. Ezeket a mezővédő erdősávokat meg kell őrizni, illetve ahol hiányoznak, különösen a nagy kiterjedésű mezőgazdasági táblák esetében, lehetőség szerint pótolni kell. A szél káros hatásaitól védő, és ezáltal a terméshozamot kedvezően befolyásoló mezővédő erdősávok élőhelyeik által az ökológiai kapcsolatok meghatározó elemei is egyben.

Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt) általános használat szerinti területbe sorolja az FTT a természetközeli gazdálkodást folytató vagy igénylő, táji értékekkel bíró gyep-, legelőterületeket, amelyek általában valamilyen természeti védelemmel, korlátozással rendelkeznek (Natura 2000 terület, országos, vagy helyi jelentőségű természeti terület, ökológiai hálózat, tájképvédelmi terület). Ilyen területek jellemzően a hegyvidéki és az elővárosi zónában helyezkednek el. (pl. II. kerületi Gercse térsége vagy a Mocsárosdűlő). A tájgazdálkodási mezőgazdasági területen a helyi építési szabályzat kizárhatja az épület elhelyezését.

Mezőgazdasági területek
Általános mezőgazdasági terület
Kertes mezőgazdasági terület
Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület

Vízgazdálkodási területek

A TÉKA szerint vízgazdálkodási terület a vizek hasznosítását, megőrzését, ökológiai rendszerének védelmét, továbbá a lakossági rekreációt egymással összehangoltan szolgáló terület. A vízgazdálkodási területen épületet elhelyezni csak a jogszabályban foglaltak szerint, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet.

A vízgazdasági területeken belül az alábbi általános használat szerinti területek kerültek alkalmazásra a főváros területén:

- folyóvizek medre és partjának területe,
- állóvizek medre és partjának területe,
- vízbeszerzési terület.

Folyóvizek medre és partja (Vf), tehát az élővíz kategóriába tartoznak a vízkönyvi nyilvántartásba vett vízfolyások. Az általános használat szerinti terület jellemzően magában foglalja az ár- és hullámterek, partvédő művek és árvízvédelmi létesítmények területét is. A területegységre vonatkozó, általános érvényű előírásokon túl (árterek, hullámterek, védművek előírásai) a Duna esetében a használatot a hajózásra, illetve a nemzetközi hajózóútra érvényes előírások is szabályozzák.

Állóvizek medre és partja (Vá) a főváros területén lévő állóvíz felületeket és a hozzájuk tartozó, fenntartási területeket foglalja magában. Többségük emberi beavatkozás következményeként (bányatavak) keletkeztek, vagy közvetlen céllal létrehozott vízfelületek. Az állóvizek medre és partja elsősorban rekreációs célú felhasználhatóságuk miatt jelentős értéket képvisel.

Vízbeszerzési területek (Vb) a főváros ivóvíztermelését biztosító létesítményeinek területeit jelöli. Ezen belül a víznyerő helyek lehatárolt belső védőövezete minden esetben zárt. A külső védőövezeteben, illetve a hidrogeológiai védőövezetek (A és B) területén elhelyezhető létesítmények, illetve ezen területeken végezhető tevékenységek körét külön jogszabályok korlátozzák. Ebbe a kategóriába tartoznak a főváros közigazgatási határán belül lévő jelentősebb vízbázisok: északon a IV. ker., Káposztásmegyeren, délen a Csepel-szigeten lévő kutak és vízkezelő telepek. Ezeken kívül a Duna mellett és a Margitszigeten találhatók kisebb vízbázis-területek, amelyek a fejlesztési terv léptékében nem ábrázolhatók. (A Szentendrei-szigeten és a Csepel-sziget déli területén levő vízbázisok Budapest közigazgatási területén kívül vannak.)

2-20. táblázat: Vízgazdálkodási területek területi kimutatása

	Terület (ha)
Folyóvizek medre és partja (Vf)	1 670,98
Állóvizek medre és partja (Vá)	198,14
Vízbeszerzési területek (Vb)	51,42
Összesen	**1 920,54**

Természetközeli területek

Természetközeli általános használat szerinti terület besorolásúak azok a területek, amelynek kialakulására az ember csekély mértékben hatott (természeteshez hasonlító körülményeket teremtve), de a benne lejátszódó folyamatokat többségükben az önszabályozás jellemzi, ezért közvetlen emberi beavatkozás nélkül is fennmaradnak.

A természetközeli területeken a természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban kell alakítani a tájhasználatot (területhasználatot), így például a Tétényi-fennsík területén a gyepfoltok cserjésedésének megállításához a cserjefoltok visszaszorítása és az idegenhonos – többnyire gyorsan terjeszkedő – fafajok egyedeinek eltávolítása szükséges.
A helyi jelentőségű védett természeti területeken az országos jogszabályokon kívül Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet előírásait is figyelembe kell venni.

A TSZT-ben kijelölt természetközeli területek megtartásra kerülnek és az újonnan védelem alá helyezett területek a természeti értékeik védelmét jobban szolgáló besorolást kapnak (pl. Csalit utca helyi jelentőségű védett természeti terület).

2-21. táblázat: Természetközeli területek területi kimutatása

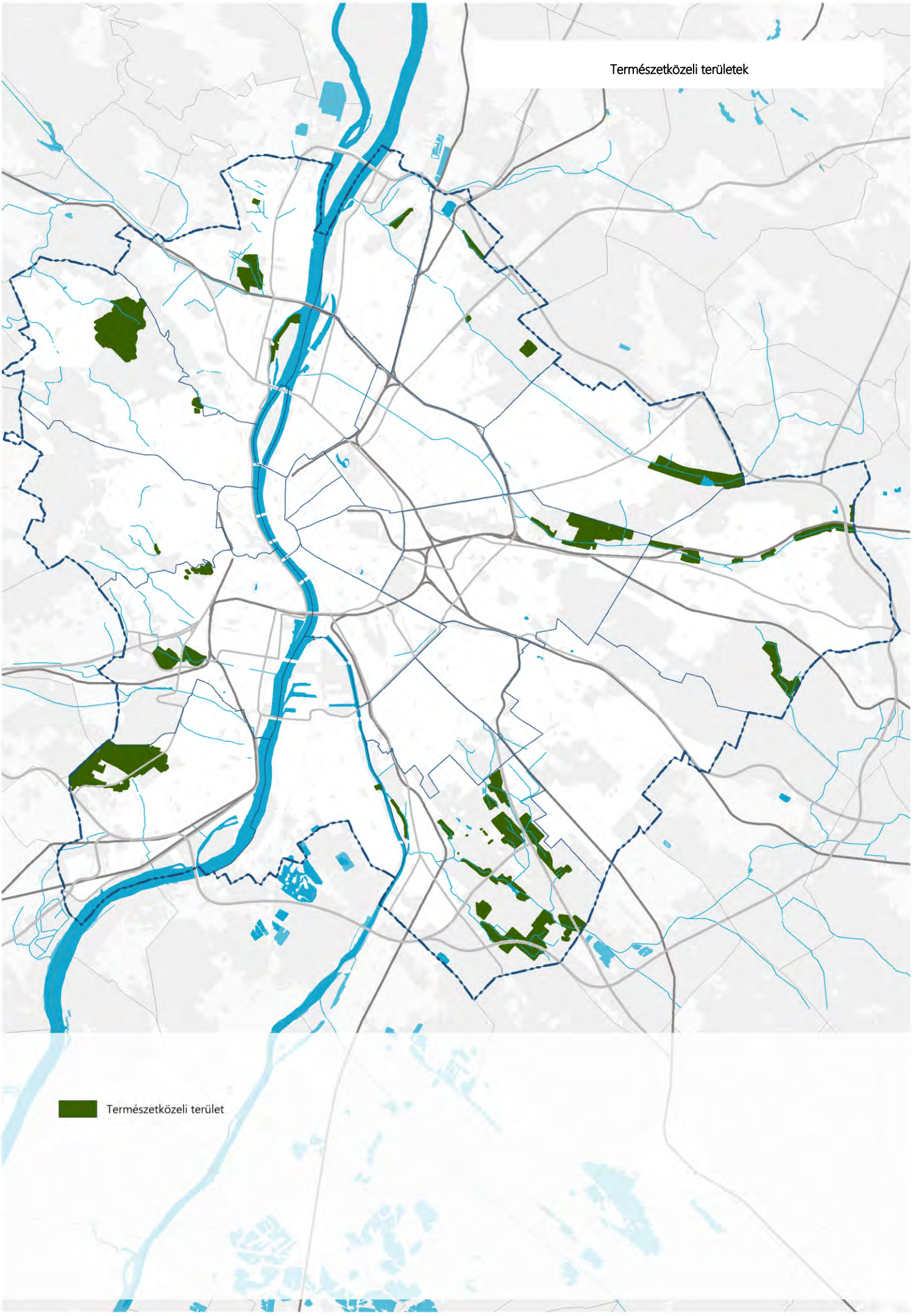
	Terület (ha)
Természetközeli terület (Tk)	1 428,64

A természetközeli általános használat szerinti területek térbeli elhelyezkedése

Budapest területén a természetközeli terület általános használat szerinti területek jellegükből adódóan szinte teljes egészében az elővárosi és a hegyvidéki zónában helyezkednek el, az átmeneti zónában csak elszórtan találhatók. A természetmegőrzés területeiként jelentős ökológiai és természeti értéket képviselnek.

Természetközeli terület (Tk) besorolást kaptak az ex lege védett lápok, egyéb értékes vizes élőhelyek, valamint a természetvédelmi oltalom alatt álló, jellemzően nem erdősült és erdősítés céljára nem alkalmas területek, illetve ahol az eredőtelepítés ellentétes a területre meghatározott természetvédelmi célkitűzésekkel, valamint a védelem alatt nem álló, de védelemre érdemes természeti területeket érintően.

Természetközeli területek

Különleges beépítésre nem szánt területek

Az különleges beépítésre nem szánt általános használat szerinti területbe jellemzően olyan speciális rendeltetésű területek tartoznak, amelyekre viszonylag alacsony beépítettség jellemző, és emiatt a városi szabadterületek meghatározó elemeiként jelennek meg a településszerkezetben.

A főkategórián belül az alábbi általános használat szerinti területek alkalmazására került sor:

- rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület,
- rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület,
- régészeti bemutató területe,
- kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület,
- temető területe,
- megújuló energiaforrás hasznosítási területe,
- honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület
- vízkezelési terület.

A TÉKA-ban szereplő különleges beépítésre nem szánt terület általános használat szerinti területeket az FTT az alábbiak szerint alkalmazza a helyi adottságok alapján:

2-22. táblázat: A TÉKA és a javasolt FTT szerinti különleges beépítésre nem szánt területek

TÉKA 39. § (2) bekezdése szerinti különleges beépítésre nem szánt területek	FTT szerinti különleges beépítésre nem szánt területek
nagy kiterjedésű sportolási célú terület	(Kb-Rek-1) Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület
	(Kb-Rek-2) Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület
kutatás-fejlesztés, a megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület	(Kb-Kf) Megújuló energiaforrás hasznosítási területe
temető területe	(Kb-T) Temető területe
honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület	(Kb-Hon) Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület
egyéb, helyi sajátosságot hordozó terület	(Kb-Rég) Régészeti bemutató területe
	(Kb-Ez) Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület
	(Kb-Vke) Vízkezelési terület

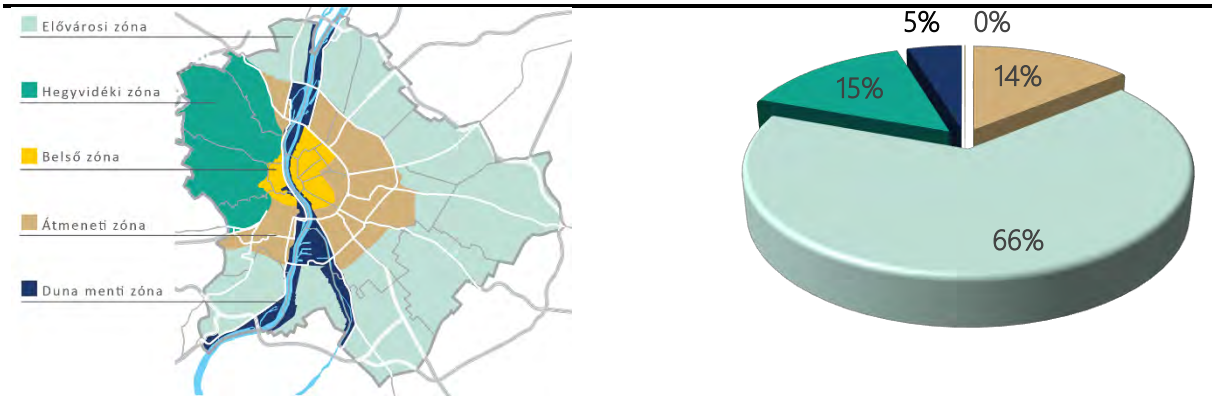
2-23. táblázat: Különleges beépítésre nem szánt területek területi kimutatása

	Terület (ha)
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Rek-1)	122,15
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület (Kb-Rek-2)	156,27
Megújuló energiaforrás hasznosítási területe (Kb-Kf)	34,76
Temető területe (Kb-T)	662,22
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület (Kb-Hon)	42,67
Régészeti bemutató területe (Kb-Rég)	32,74
Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Ez)	85,43
Vízkezelési terület (Kb-Vke)	15,99
Összesen	1 152,22

A különleges beépítésre nem szánt általános használat szerinti területek térbeli elhelyezkedése

Budapest területén a különleges beépítésre nem szánt terület általános használat szerinti területek főként az elővárosi és az átmeneti zónában helyezkednek el, elszórtan a hegyvidéki zónában is megtalálhatók.

2-60. ábra: A különleges beépítésre nem szánt terület általános használat szerinti területek zónák szerinti megoszlása

	Hegyvidéki zóna	Belső zóna	Átmeneti zóna	Elővárosi zóna	Dunamenti zóna
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület	6,1%	0,0%	0,8%	2,2%	1,4%
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület	2,5%	0,0%	0,5%	9,8%	0,7%
Régészeti bemutató terület	0,0%	0,0%	0,4%	0,3%	2,1%
Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	0,6%	0,03%	0,4%	6,0%	0,4%
Temető területe	4,2%	0,03%	8,2%	44,9%	0,0%
Megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület	0,0%	0,0%	3,0%	0,0%	0,0%
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület	0,9%	0,0%	0,0%	2,8%	0,0%
Vízkezelési terület	0,2%	0,0%	0,7%	0,5%	0,0%
Különleges beépítésre nem szánt területek összesen	14,6%	0,1%	14,6%	66,0%	4,7%

A különleges beépítésre nem szánt terület általános használatok csoportosítása használatuk alapján

Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Rek-1), illetve **rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület (Kb-Rek-2)** általános használat szerinti területbe tartoznak az időbeni korlátozással és/vagy anyagi ellenszolgáltatással igénybe vehető, nagy zöldfelülettel rendelkező szabadtéri sport-, pihenő- és játszóterületek, valamint rendezvényterek. Az FTT ezekbe az általános használat szerinti területbe azokat a területeket sorolta, amelyeken a közterületi használat nem indokolt, vagy a tulajdonviszonyokat tekintve nem reális. Ilyen pl. a működő XVII. Rákosmenti TK sporttelep, vagy a magántulajdonban álló, óbudai, volt bányaterületek. Az általános használat szerinti területek között megkülönböztetésre kerültek a jelentős kiterjedésű golfpályák, illetve egyéb olyan területek, ahol kizárólag rekreációs rendeltetés megengedése az elsődleges cél A megkülönböztetést a többi rekreációs célú, jelentős zöldfelületű területtől az indokolja, hogy e területeken lakó és szállás rendeltetés elhelyezése nem javasolt, azt az FTT szintjén korlátozni szükséges. A zöldfelületi intenzitás megtartása érdekében az FTT az általános használat szerinti területre vonatkozóan 60%-os zöldfelületi minimum átlagértéket határoz meg.

Régészeti bemutató terület (Kb-Rég) általános használat szerinti területbe tartoznak a régészeti emlékek szabadtéri bemutató területei. Az FTT e kategóriába sorolta az egykori Aquincum régészeti emlékeinek területét (polgárváros és amfiteátrumok), valamint az Albertfalvai római katonai tábor és település bemutatásra váró területrészét.

Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Ez) általános használat szerinti területbe a közhasználatra nem szánt kondicionáló zöldfelületek tartoznak, amelyek környezeti okokból (pl. utak, közművek védőtávolsága) funkcionális zöldfelületként, vagy termőhelyi adottság, illetve kis kiterjedésük miatt erdőtelepítésre nem használhatók (pl. Újpalota-Parkváros és a lakótelep között húzódó közműsáv). A zöldfelületi intenzitás megtartása érdekében az FTT az általános használat szerinti területre vonatkozóan 75%-os zöldfelületi minimum átlagértéket határoz meg.

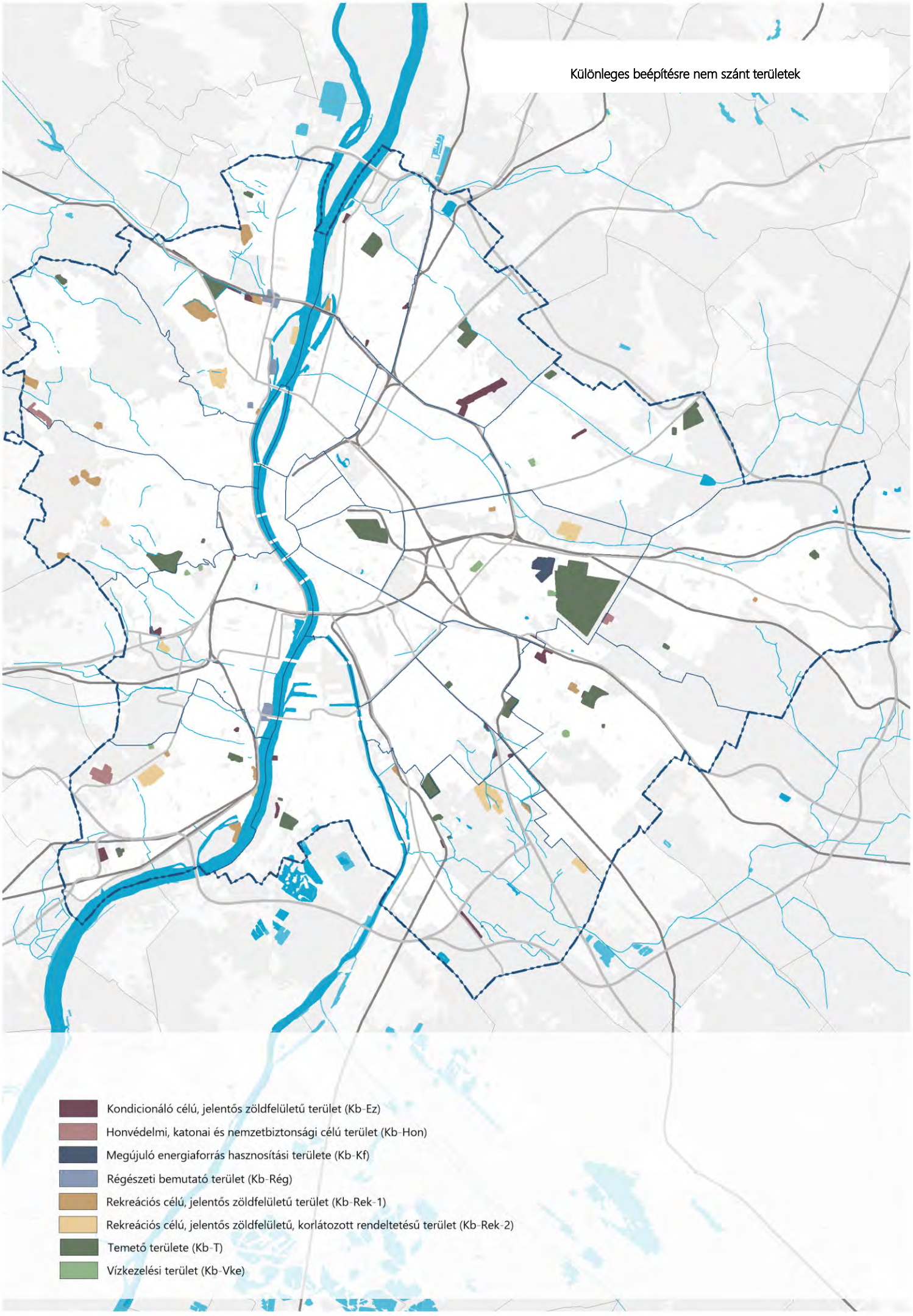
Az egykori Gergely-bánya területén átmeneti hasznosítási kategóriaként kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű területként jelölt. A végleges általános hasznosítás (Zk – közpark) megvalósulásáig az átmeneti hasznosítás lehetőséget biztosít energiaültetvények létesítésére is.

Temető területe (Kb-T) általános használat szerinti területbe tartoznak a működő temetők és bővítési területeik, továbbá a lezárt (de fel nem számolt) többségében felekezeti temetők, amelyek látogatottak és területükön építés hosszú távon sem lehetséges és nem is szükséges, abban az esetben sem, ha újraindításuk igénye merül fel (pl. Rozsos utcai, illetve Göcsej utcai temető).

Megújuló energiaforrás hasznosítási területe (Kb-Kf) általános használat szerinti területbe a volt Akna-bánya területe (X. kerület, Kozma utca) tartozik, ahol jelentősebb kiterjedésű, de számottevő beépítéssel nem járó, megújuló energiaforrás hasznosítását szolgáló energiapark létesítését tervezik. Az energiaparkban a funkcióhoz kapcsolódó létesítmények helyezhetőek el úgy, mint depóniagáz-telep, biogáztelep, napelempark.

Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület (Kb-Hon) általános használat szerinti területbe a honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági területek jellemzően beépítéssel nem érintett, erdősült területei tartoznak.

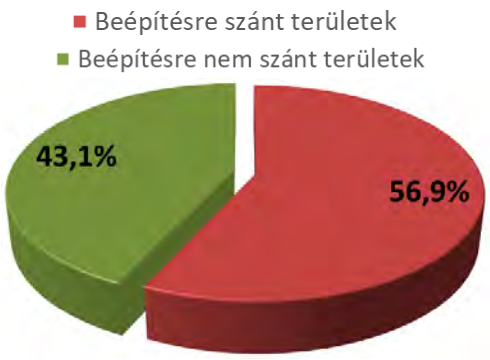
Vízkezelési terület (Kb-Vke) általános használat szerinti területbe tartoznak az olyan nagy kiterjedésű, jelentős zöldfelülettel bíró, de alacsony beépítettségű területek, amelynek fő feladata és rendeltetése a közüzemi ivó- és iparivíz ellátásának biztosítása. A területen csak olyan egyéb rendeltetések helyezhetők el, amelyek a terület alapvető rendeltetését nem befolyásolják. Új lakó rendeltetés – beleértve a szolgálati lakást is – létesítése nem lehetséges. Elhelyezhető rendeltetések: oktatási, sport, rekreáció, a vízellátás üzemeltetését biztosító raktár, a vízellátást üzemeltetését biztosító iroda.

Különleges beépítésre nem szánt területek
Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Ez)
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület (Kb-Hon)
Megújuló energiaforrás hasznosítási területe (Kb-Kf)
Régészeti bemutató terület (Kb-Rég)
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Rek-1)
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület (Kb-Rek-2)
Temető területe (Kb-T)
Vízkezelési terület (Kb-Vke)

2.2.3. Területi mérleg

A területi mérleg célja, hogy az általános használatok megoszlásának bemutatásával a rendelkezésre álló általános használatok területi megoszlását beépítésre szánt és beépítésre nem szánt kategóriák szerint ismertesse. Összesítve mutatja be a főváros tervezett területhasználatát, tartalmazva a fejlesztési szükségletek területbiztosítását, illetve azon általános használatokat, melyek a meglévő és a jövőbeli célok és elképzelések alapján beépítésre nem szántak.

2-61. ábra: A beépítésre és a beépítésre nem szánt területek megoszlása

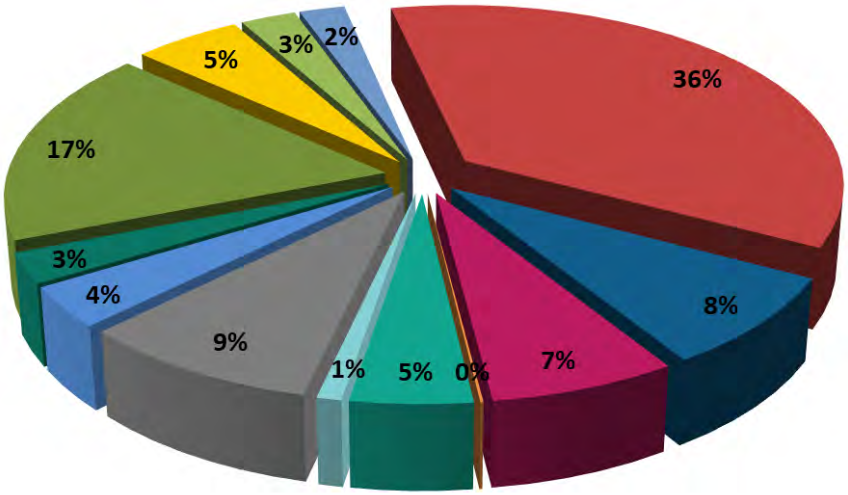

Az általános használatok megoszlása

A főváros közigazgatási területe 52 512 ha. A TÉKA kategóriái szerint a beépítésre szánt terület 29 884,24 ha, beépítésre nem szánt terület 22 627,95 ha, ami a teljes terület 56,9%-át, illetve 43,1%-át jelenti.

A beépítésre és a beépítésre nem szánt területek a TÉKA szerint tovább tagolódnak különböző általános használatokra, melyet az alábbi ábra mutat be.

2-62. ábra: A beépítésre és a beépítésre nem szánt területek általános használatainak területi megoszlása

Beépítésre szánt területek

- Lakóterületek
- Vegyes területek
- Gazdasági területek
- Üdülőterületek
- Különleges területek
- Vegyes területhasználatok

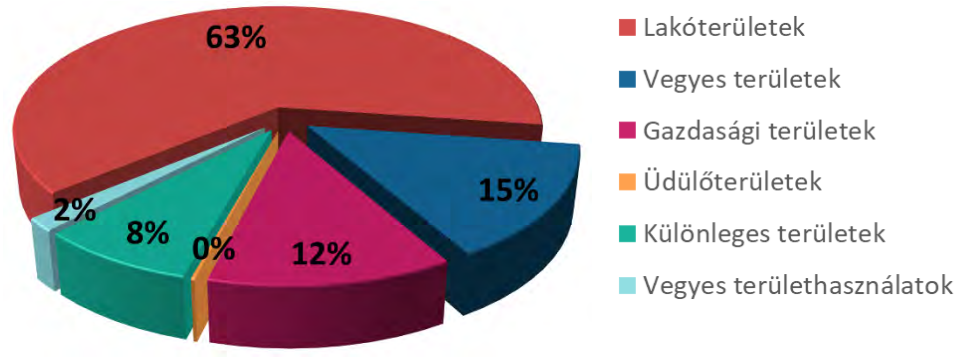
Beépítésre nem szánt területek

- Közlekedési területek
- Vízgazdálkodási területek
- Zöldterületek
- Erdőterületek
- Mezőgazdasági területek
- Természetközeli területek
- Különleges területek

A beépítésre szánt területek megoszlása

A beépítésre szánt területek zömét a lakóterületek teszik ki (63%). A vegyes és a gazdasági területek aránya közel azonos, az üdülőterületek nagysága minimális, és az összes különleges terület együtt nem éri el a vegyes területek nagyságrendjét.

2-63. ábra: A beépítésre szánt területek általános használat szerinti területi megoszlása

A város fejlődése szempontjából fontos annak ismerete, hogy mely általános használat szerinti területből mennyi terület áll rendelkezésre.

A **beépítésre szánt területek területi mérlegére** vonatkozó adatokat az alábbi táblázat mutatja be:

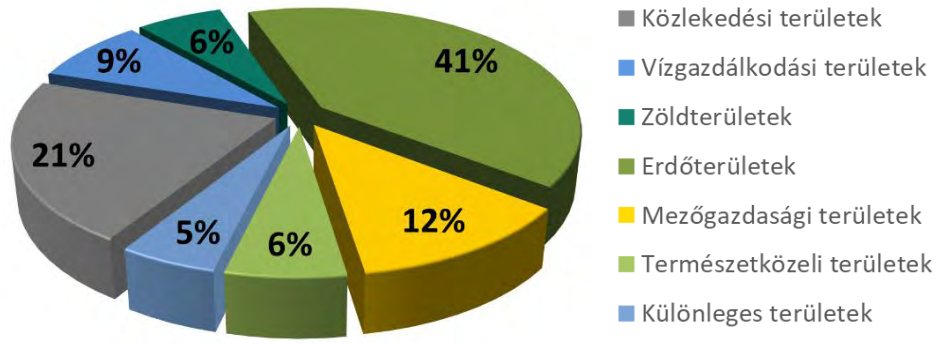
Általános használat megnevezése	Általános használat kódja	Összterülete (ha)
Lakóterületek		**18 944,62**
Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterület	Ln-1	398,29
Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterület	Ln-2	543,86
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	325,57
Nagyvárosias telepszerű lakóterület	Ln-T	1 857,06
Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület	Lk-1	1 153,22
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	2 693,03
Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	151,94
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	8 327,03
Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület	Lke-2	2 455,96
Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület	Lke-3	1 038,65
Vegyes területek		**4 320,11**
Városközpont területe	Vt-V	794,60
Mellékközpont területe	Vt-M	218,02
Kiemelt jelentőségű helyi központ területe	Vt-H	302,28
Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület	Vi-1	618,11
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	2 079,70
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	307,41
Gazdasági területek		**3 680,86**
Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület	Gksz	1 463,48
Általános gazdasági terület	Gá	2 121,88
Környezetre jelentős hatást gyakorló ipari terület	Gip	0,00
Egyéb ipari gazdasági terület	Gipe	95,51
Üdülőterületek		**58,00**

Hétvégiházas üdülőterület	Üh	58,00
Különleges beépítésre szánt területek		**2 393,04**
Bevásárlóközpont területe	K-Ker	69,21
Nagykiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület	K-Log	222,05
Vásár, kiállítás és kongresszus területe	K-Vás	39,95
Oktatási központok területe	K-Okt	56,95
Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógyszálló, gyógyüdülő)	K-Eü	192,36
Nagykiterjedésű sportolási célú terület	K-Sp	217,66
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	697,06
Állat-, és növénykert területe	K-Ánk	22,78
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	212,49
Hulladékkezelő, -lerakó területe	K-Hull	39,31
Szennyvízkezelés területe	K-Sz	106,36
Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület	K-Közl-É	272,59
Kikötő területe	K-Közl-K	113,49
Repülőtér területe	K-Közl-R	71,58
Mezőgazdasági üzemi terület	K-Mü	46,61
Vízkezelési területek	K-Vke	12,59
Vegyes használatok		**487,61**
	Lk-1/Gksz	7,68
	Lke-1/Gksz	32,08
	Vi-2/Ln-3	88,86
	Vi-2/Lk-2	9,96
	Vi-2/Lke-1	253,78
	Vi-2/Lke-2	20,89
	Vi-2/Lke-3	2,58
	Vi-2/Gksz	1,22
	Gksz/Gá	70,55
Beépítésre szánt területek összesen:		**29 884,24**

A beépítésre nem szánt területek megoszlása

A beépítésre nem szánt területek szempontjából – de egyelőre sajnos csak tervi szinten – az erdőterületek a legjelentősebbek (41%). Nagyarányú területet foglalnak el a területfelhasználási egységként jelölt közlekedési területek (21%). A vízgazdálkodási területek, zöldterületek és a természetközeli területek aránya alacsony, a beépítésre nem szánt különleges területek aránya a legkevesebb.

2-64. ábra: A beépítésre nem szánt területek általános használat szerinti területi megoszlása

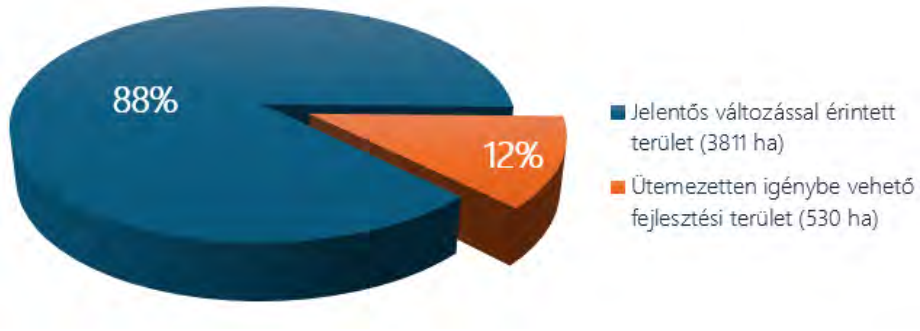
Megvizsgálva a beépítésre nem szánt területeket azonban megállapítható, hogy ennek egy része műszakilag igénybevett terület (pl. közlekedési területek), így a szabadterületek aránya lényegesen alacsonyabb.

A **beépítésre nem szánt területek területi mérlegére** vonatkozó adatokat az alábbi táblázat mutatja be:

Általános használat megnevezése	Általános használat kódja	Összterülete (ha)
Közlekedési területek		**4 783,73**
Közúti közlekedési terület	KÖu	2 941,93
Kötöttpályás közlekedési terület	KÖe-K	844,27
Vízi közlekedési terület	KÖe-V	0,00
Légi közlekedési terület	KÖe-L	979,72
Közműelhelyezési terület	Közm	17,81
Vízgazdálkodási területek		**1 920,54**
Folyóvizek medre és partja	Vf	1 670,98
Állóvizek medre és partja	Vá	198,14
Vízbeszerzési területek	Vb	51,42
Zöldterületek		**1 427,69**
Városi közpark	Zv	473,72
Közpark, közkert	Zk	953,97
Erdőterületek		**9 182,14**
Védőerdő	Ev-1	1 415,50
Védett erdő	Ev-2	298,58
Egyéb feladatokat szolgáló erdő	Ee-E	1 309,68
Egyéb, honvédelmi rendeltetésű erdő	Ee-Hon	16,75
Egyéb, vízgazdálkodási rendeltetésű erdő	Ee-Vg	35,29
Rekreációs célú erdőterület	Er	6 106,34
Mezőgazdasági területek		**2 732,99**
Általános mezőgazdasági terület	Má	1 729,43
Kertes mezőgazdasági terület	Mk	925,95
Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület	Mt	77,61
Természetközeli területek		**1 428,64**
Természetközeli terület	Tk	1 428,64
Különleges beépítésre nem szánt területek		**1 152,22**
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Rek-1	122,14
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület	Kb-Rek-2	156,27
Régészeti bemutató terület	Kb-Rég	32,74
Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez	85,43
Temető területe	Kb-T	662,22
Megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület	Kb-Kf	34,76
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület	Kb-Hon	42,67
Vízkezelési terület	Kb-Vke	15,99
Beépítésre nem szánt területek összesen:		**22 627,95**

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt, változással érintett területek összefoglaló kimutatása

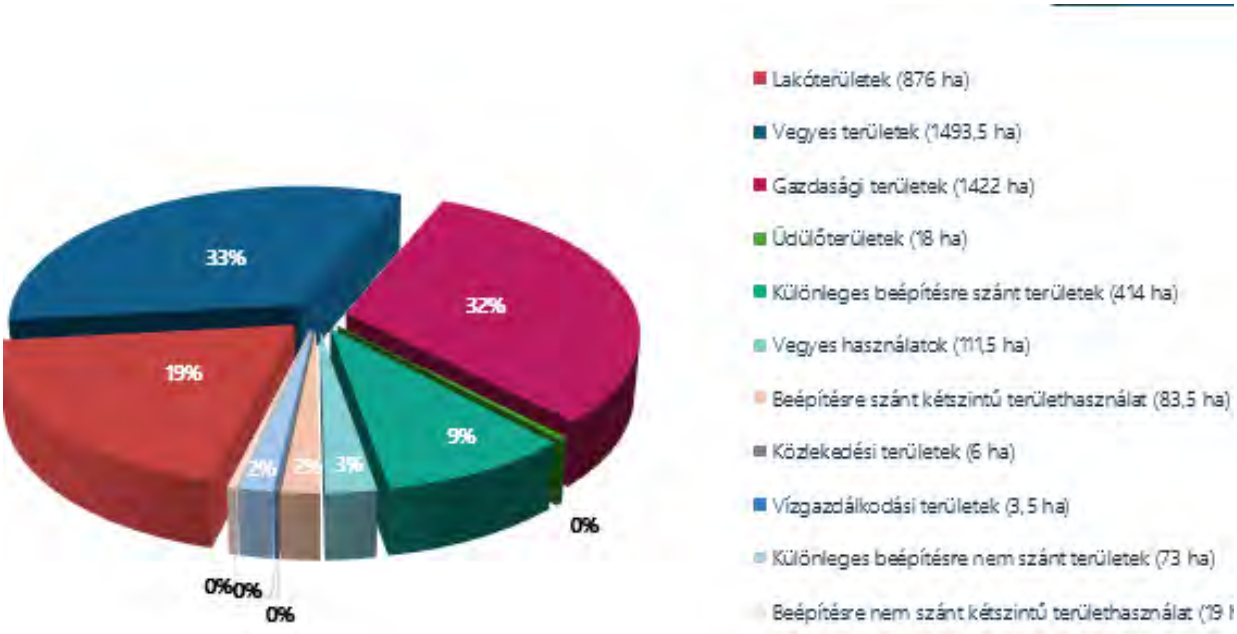
A tervezett területhasználat szerint a főváros fejlesztési szükségleteinek kiemelt területbiztosítását a közigazgatási terület közel 9 %-án kijelölt változással érintett terület adja. A fejlesztésre alkalmas területek zöme beépítésre szánt terület (95%).

2-65. ábra: A változással érintett területek megoszlása

A változással érintett, jellemzően az átmeneti zónában elhelyezkedő vegyes (33%) és többnyire az elővárosi zónában elhelyezkedő gazdasági területek (32%) aránya meghatározó és közel azonos.

A lakóterületeken (19%) kiemelten fontos a korszerű, megfizethető lakhatás a differenciált lakáskínálat biztosítása érdekében. A változással érintett lakóterületek több, mint 70%-a, közel 650 ha az elővárosi zónában helyezkedik el, és közel fele ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület, ezért elsődlegesen az átmeneti zónában elhelyezkedő 65 ha tartalékterületet kell használni a lakóterületi fejlesztésekre.

2-66. ábra: A változással érintett területek általános használat szerinti megoszlása

Azon **beépítésre szánt területeket, amelyek változással érintettek** az alábbi táblázat mutatja be:

Általános használat megnevezése	Általános használat jele	Jelentős változással érintett terület (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)
Lakóterületek		**598,8**	**277,02**
Nagyvárosias lakóterület	Ln	107,78	52,64
Kisvárosias lakóterület	Lk	282,47	65,96
Kertvárosias lakóterület	Lke	208,55	158,41
Vegyes területek		**1 4320,44**	**63,1**
Településközponti vegyes terület	Vt	157,52	23,48
Intézményi vegyes terület	Vi	1 272,92	39,57
Gazdasági területek		**1 272,43**	**149,95**
Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület	Gksz	637,42	1,01
Általános gazdasági terület	Gá	630,81	148,94
Egyéb ipari gazdasági terület	Gipe	4,20	-
Üdülőterületek		**-**	**17,79**
Hétvégiházas üdülőterület	Üh	-	17,79
Különleges beépítésre szánt területek		**396,19**	**18,06**
Vegyes használatok		**111,50**	**-**
Kétszintű területhasználat		**83,42**	**-**
Beépítésre szánt területek összesen:		**3 809,36**	**525,92**

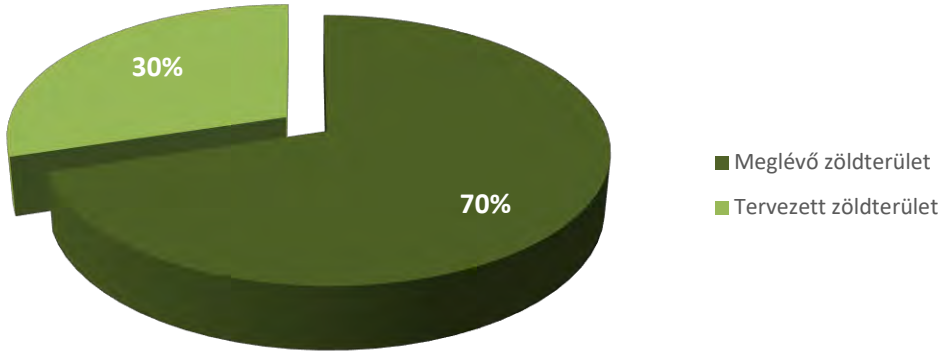
Azon **beépítésre nem szánt területeket, amelyek változással érintettek** az alábbi táblázat mutatja be:

Általános használat megnevezése	Általános használat kódja	Jelentős változással érintett terület (ha)	Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület (ha)
Közlekedési területek		**6,29**	**-**
Vízgazdálkodási területek		**-**	**3,63**
Különleges beépítésre nem szánt területek		**73,06**	**-**
Kétszintű területhasználat		**19,23**	**-**
Beépítésre nem szánt területek összesen:		**182,00**	**3,63**

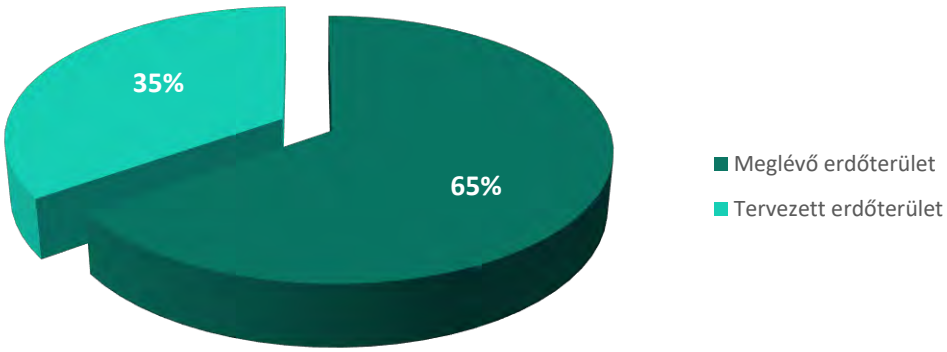
A beépítésre nem szánt területek közül a **meglévő és tervezett zöld-, illetve és erdőterület** általános használat szerinti területek megoszlását az alábbi táblázat mutatja be:

Általános használat megnevezése	Általános használat kódja	Meglévő (ha)	Tervezett (ha)
Városi közpark	(Zv)	385,41	88,31
Közpark, közkert	(Zk)	617,06	336,91
Zöldterületek összesen:		**1 002,47**	**425,22**
Véderdő	(Ev-1)	768,29	647,21
Védett erdő	(Ev-2)	285,03	13,55
Rekreációs erdőterület	(Er)	4 487,13	1 619,21
Egyéb feladatokat szolgáló erdőterület	(Ee-E)	408,29	901,29
Egyéb, honvédelmi célú erdőterület	(Ee-Hon)	16,75	0
Egyéb, vízgazdálkodási célú erdőterület	(Ee-Vg)	26,61	8,68
Erdőterületek összesen:		**5 992,1**	**3 189,94**

2-67. ábra: Meglévő és tervezett zöldterületek területi megoszlása

2-68. ábra: Meglévő és tervezett erdőterületek területi megoszlása

2.3 Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései

A fejlesztési akcióterület a 2023. évi C. törvény 16. § 43. pontja alapján a „**a település közigazgatási területén belül lehatárolt, a rövid, közép- és hosszú távú fejlesztési célok megvalósítását szolgáló területegység**". A településfejlesztési tervben az önkormányzat rögzíti a fejlesztési akcióterületeket és javaslatot tesz az akcióterületek hasznosításának jellegére és módjára, a célrendszer megvalósítását célzó fejlesztési céladatokra. A fővárosi Fejlesztési tervlap a fővárosi fejlesztési akcióterületeket – az általános használat szerint beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt területként – a főváros egésze meglévő területeinek összefüggésében határolja le és határozza meg.

Az új jogszabályi környezetben 2024. októberétől megváltozott az „akcióterületek" jelentése. A korábbi fejlesztési gyakorlatban azokat a területek jelölték ki akcióterületnek, ahol az önkormányzat által tervezett projektek összpontosultak, integrált beavatkozást igényeltek. Az új típusú településtervekben, tehát a Fővárosi fejlesztési tervben is, ezek a területek elsődlegesen a fejlesztési célok megvalósítása szempontjából integrált beavatkozási területek, ahol a településrendezési eszközkészleten keresztül minden érintett beruházó, fejlesztő részéről törekedni kell a célok megvalósítására. A Fővárosi Önkormányzat projektjeit, tervezett beavatkozásait a jogszabályi követelményeknek megfelelően nem az akcióterületek jelölik, hanem a Cselekvési programban rögzített projektlista.

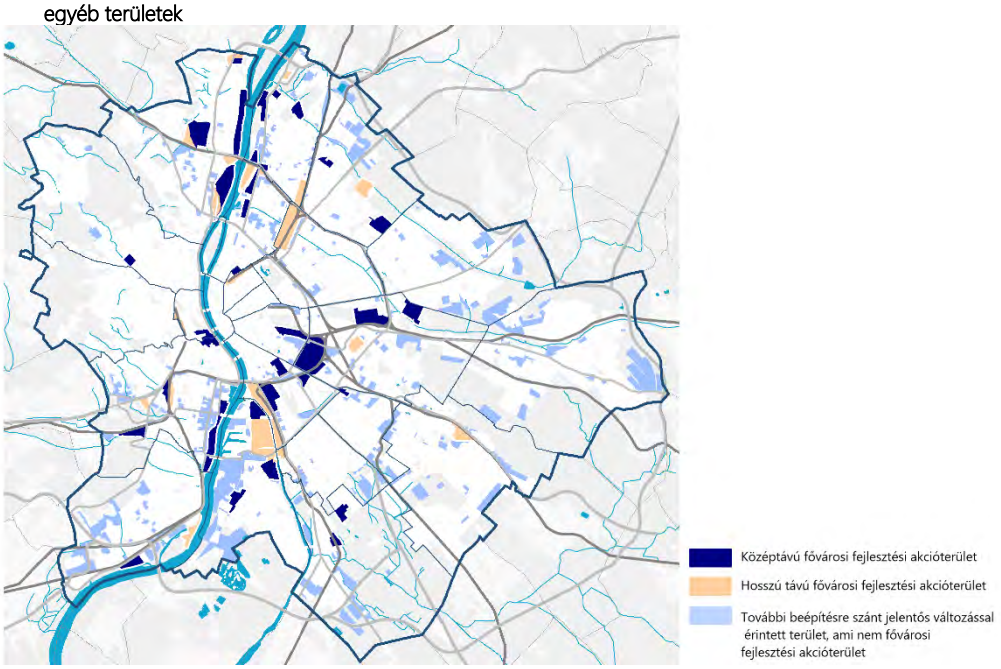
Fentieknek megfelelően a fejlesztési akcióterületek a nagykiterjedésű, a fővárosi településszerkezet fejlesztése szempontjából kulcsfontosságú, jelentős változással érintett területeket és az integrált beavatkozást igénylő, nagy méretű zöldterületeket jelölik.

2-24. táblázat: Fővárosi fejlesztési akcióterületek eltérő időtáv szerinti megoszlása

Időtáv	Méret
Hosszú táv	825,3 ha
Középtáv	1 370,0 ha
Összesen	**2 195,3 ha**

** A rövidtávot a fővárosi fejlesztési terv külön nem alkalmazza, a középtávba beleértendő, a településtervezési szabályzat szerint.*

2-69. ábra: Fővárosi fejlesztési akcióterületek elhelyezkedése időtávok szerint, valamint a Fejlesztési tervlap jelentős változással érintett egyéb területek

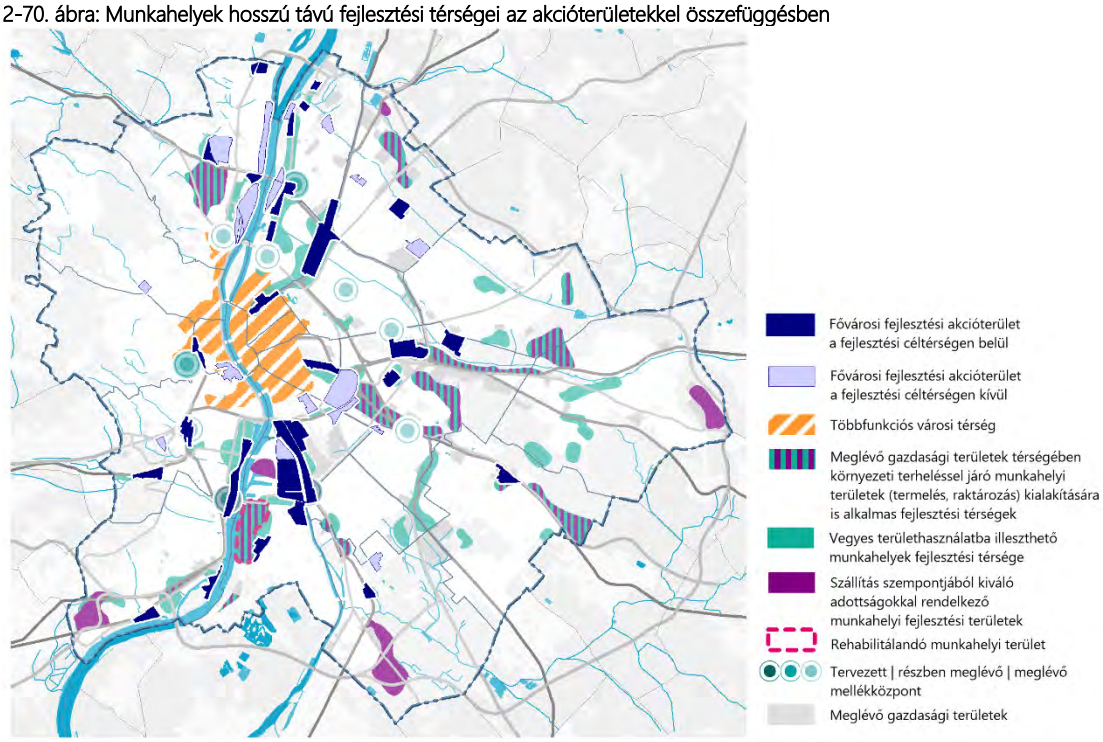
A területi kijelölések illeszkednek a hosszú és középtávú céloknál rögzített beavatkozási területekhez. Számos stratégiai célkitűzés meghatározott feladatrendszerét a településrendezési eszközön keresztül lehet csak teljesíteni, ennek érdekében szükséges az akcióterületek kijelölése. Az akcióterületek a célok megvalósítása érdekében egy-egy fókuszterületet biztosítanak, amelyek fejlesztése során lehetőség van a célok integrált megvalósítására a településrendezés eszközrendszerét is alkalmazva. Vannak olyan célok, amelyek nem rendelkeznek közvetlen összefüggésbe hozható területi vetülettel, utcákkal lehatárolható fókuszterületekkel (pl. 1. Kezdeményező, adaptív önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés vagy 3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja), ezeket horizontálisan kell figyelembe venni. A Stratégia céljai egymással is összefüggő feladatokat határoznak meg, egy-egy cél fókuszált megvalósítása a többi cél megvalósítását is szolgálja. A Stratégia céljai közül a Fejlesztési tervlap a következő célokhoz rendelt különböző feladatokra tud a sajátos eszközeivel választ adni és azzal hatékonyan támogatni a Stratégia célkitűzéseit:

Hosszú távú fejlesztési céltérségek és az akcióterületek összefüggése

Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság – Munkahelyi területek fejlesztése

A nagyforgalmú útszakaszok mellett elsősorban a városképi célokhoz illeszkedő szolgáltató- és irodaterületek további bővítése támogatott az akcióterületeken. Mind a vegyes (iroda- és lakócélú), mind az elsősorban lakófunkciót célzó fejlesztések esetében szükség van a kapcsolódó piaci szolgáltatások és közellátások – mint munkahelyi területek – fejlesztésére. A többfunkciós városi térségben (elsősorban a belső zónában) megjelenő (Déli pályaudvar és a Nyugati Pályaudvar) és a mellékközpontokat érintő (pl. Gubacsidűlő mellékközpont) akcióterületek esetében is a szolgáltató szektorhoz kapcsolódó munkahelyek bővítése támogatott. Tisztán gazdasági célú akcióterület csak ott kerül kijelölésre, ahol a speciális helyzet miatt a vegyesség nem célszerű. (XVIII. kerületben a, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közvetlen szomszédságában lévő akcióterület). Az óbudai volt Gázgyár területe, az újpesti Nagyfelszíni Víztisztító Mű, a Váci úti menti vízmű fejlesztési terület, a kőbányai S1 campus jellegű munkahelyi területeket (K+F+I, IKT, kreatív ipar, azaz alapvetően iroda és kisebb manufakturális gyártást befogadó területek) és ezekbe integrálódó egyéb funkciók (oktatás, szabadidő, konferencia) együttes kialakítására alkalmasak.

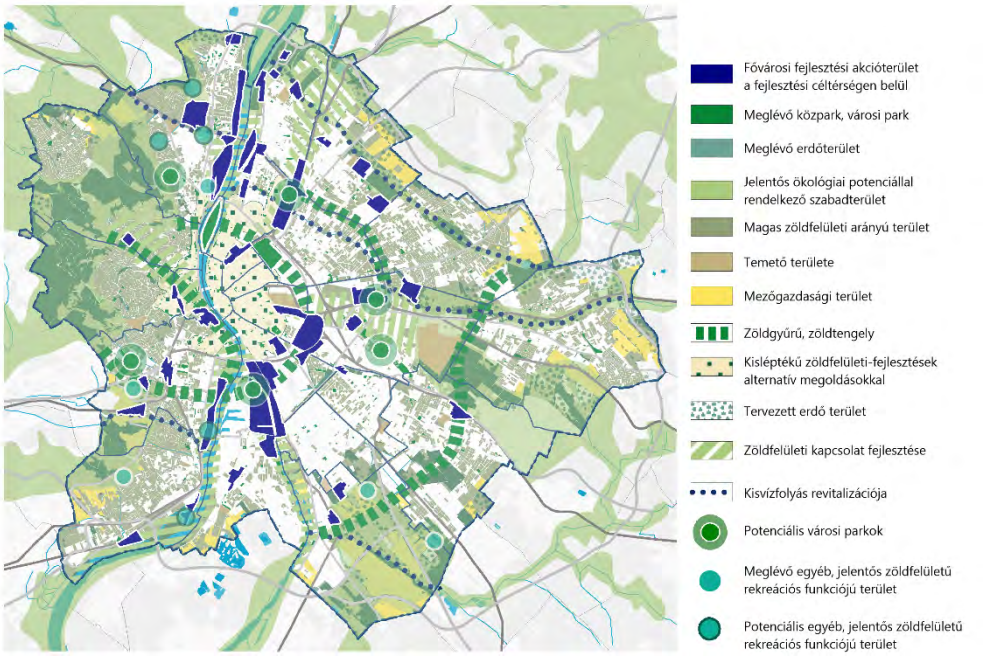
2-70. ábra: Munkahelyek hosszú távú fejlesztési térségei az akcióterületekkel összefüggésben

Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz – Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése

A hosszú távú célok között szereplő potenciális városi parkok közül akcióterületként került kijelölésre az Észak-Csepel, a Fehérdűlő (a Terebesi-erdővel), valamint Rákosrendező területén megvalósítandó városi park helyszíne. Jelentősebb meglévő városi parkok fejlesztését szolgáló akcióterületi kijelölések a Népliget, a Gellért-hegy és Óbudai-sziget területét érintik. A távlati zöldfelületi kapcsolatok fejlesztésére kijelölt tengelyek közül jelentősebb kiterjedésű akcióterületek a Római-part és a Kelenföldi Duna-part területei. A potenciális, jelentős zöldfelületű, rekreációs funkciójú területek közül akcióterületként került kiemelésre a Hunyadi János laktanya területe. Mindemellett a kijelölt fővárosi akcióterületeken tervezett beavatkozások kijelölésekor kiemelt fontosságú szempont volt a meglévő természeti értékek védelme, ökológiai kapcsolatok fejlesztése, valamint szinte mindegyik akcióterület magában foglal valamilyen zöld-és kékinfrastruktúra fejlesztési elemet (pl. kapcsolódó zöldfelületek megújítása révén).

2-71. ábra: Távlati zöldinfrastruktúra-hálózat fejlesztések az akcióterületekkel összefüggésben

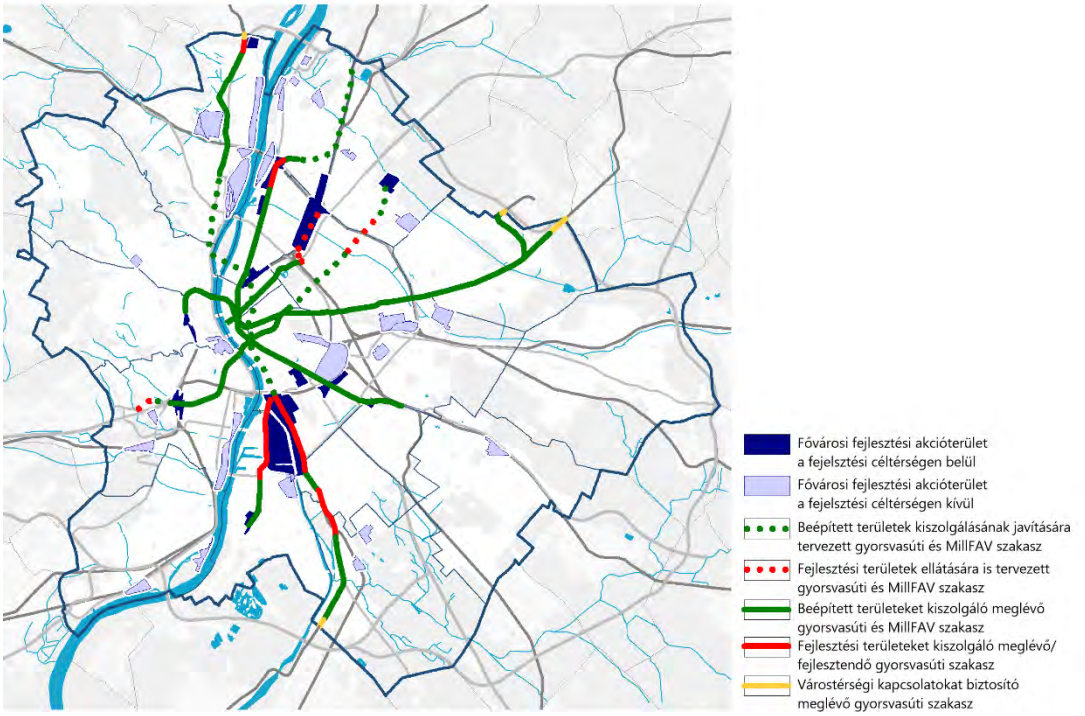

Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet

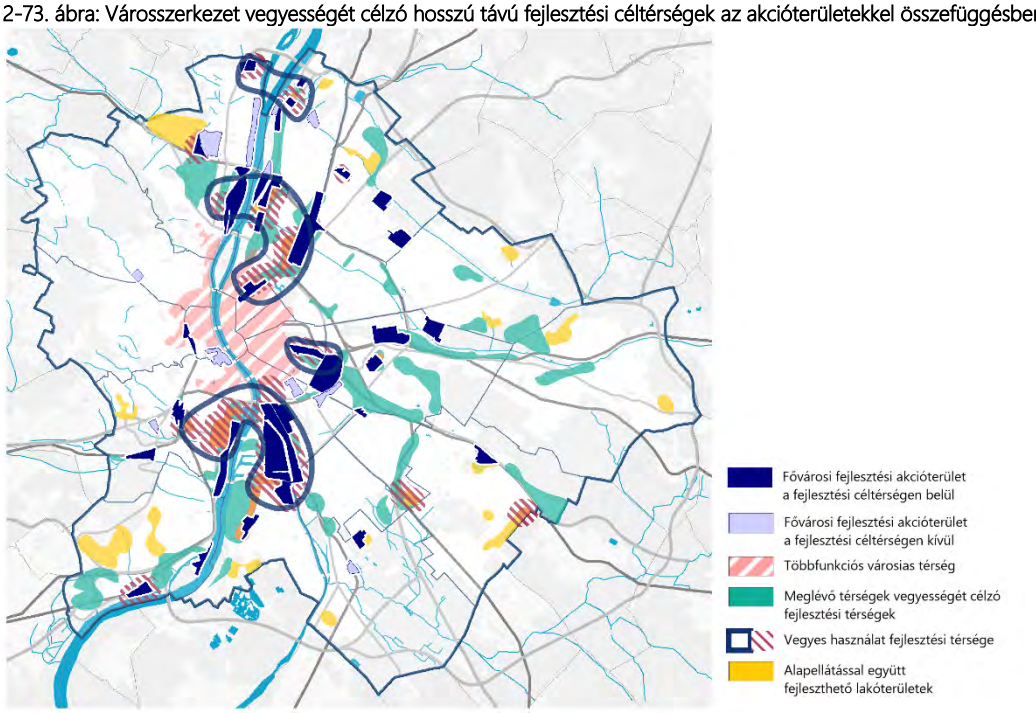
A területhasználat és a közlekedési rendszer térbeli összehangolása a mobilitási igények csökkentésére törekedve

A kijelölt fővárosi fejlesztési akcióterületek jelentős része a gyorsvasúti szakaszok, illetve a MillFAV tervezett meghosszabbításának nyomvonalaira fűződnek fel, ezek jellemzően a városszerkezet vegyességét célzó fejlesztési céltérségeken belül helyezkednek el. Vannak olyan kijelölt akcióterületek is, amelyek a vegyes céltérségeken kívül kerültek kijelölésre, ezek jellemzően alapellátással együtt fejlesztendő lakóterületek.

2-72. ábra: Gyorsvasúti szakaszok és MillFAV fejlesztési tengelyként történő figyelembevétele az akcióterületekkel összefüggésben

2-73. ábra: Városszerkezet vegyességét célzó hosszú távú fejlesztési céltérségek az akcióterületekkel összefüggésben

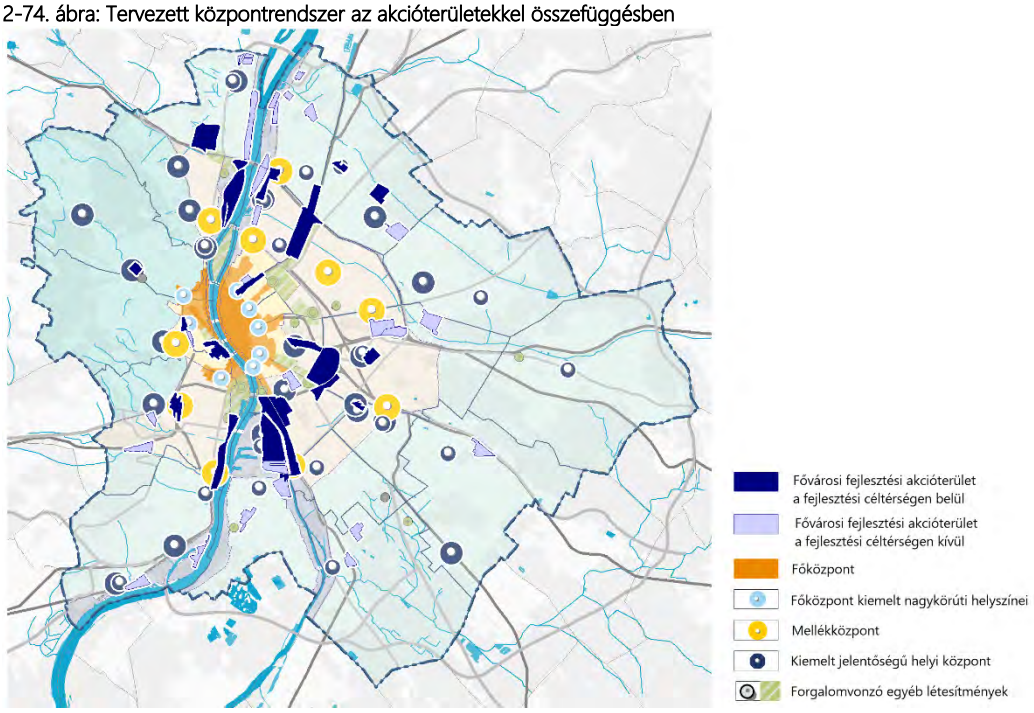

Differenciált központrendszer kialakítása

A differenciált központrendszer kialakítását a kijelölt akcióterületek több szempontból támogatják: egyrészt akcióterületi kijelölést kaptak a tervezett központrendszer jelentős fejlesztést, beavatkozást igénylő területei annak érdekében, hogy központi szerepkörük a jövőben erősödjön (pl. Újpest-Városkapu, Gubacsidűlő mellékközpont, Soroksár helyi központ), másrészt a jelentős forgalomvonzó, egyéb jelentős potenciállal rendelkező fejlesztési területek is szerepelnek a kijelölt akcióterületek között (pl. Rákosrendező). Utóbbiak olyan helyszínek, amelyek nem tekinthetők hagyományos értelemben vett városi központnak, de meghatározó kiterjedésük, potenciáljuk és ellátó szerepkörük miatt jelentős forgalomvonzó szerepkörrel rendelkeznek. Ilyen

helyszínek a városi parkok és egyéb tematikus területek, utóbbiaknak egy része a városszerkezetet is meghatározó, vegyes fejlesztést igényel.

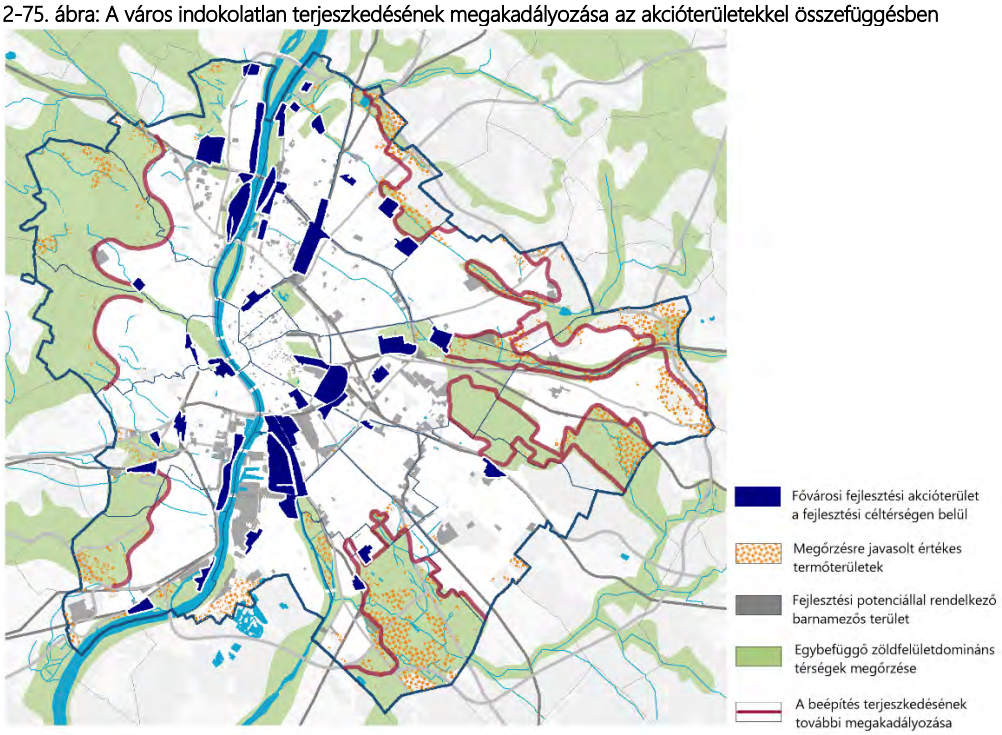
2-74. ábra: Tervezett központrendszer az akcióterületekkel összefüggésben

A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása

A kijelölt akcióterületek a beépítés terjeszkedésének további megakadályozása céljából elsődlegesen a már beépített területek közé ékelődő, jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező területeket érintik. Másrészt az akcióterületek egy része az egybefüggő zöldfelületdomináns térségek megőrzését célozzák (pl. Népliget, Terebesi erdő).

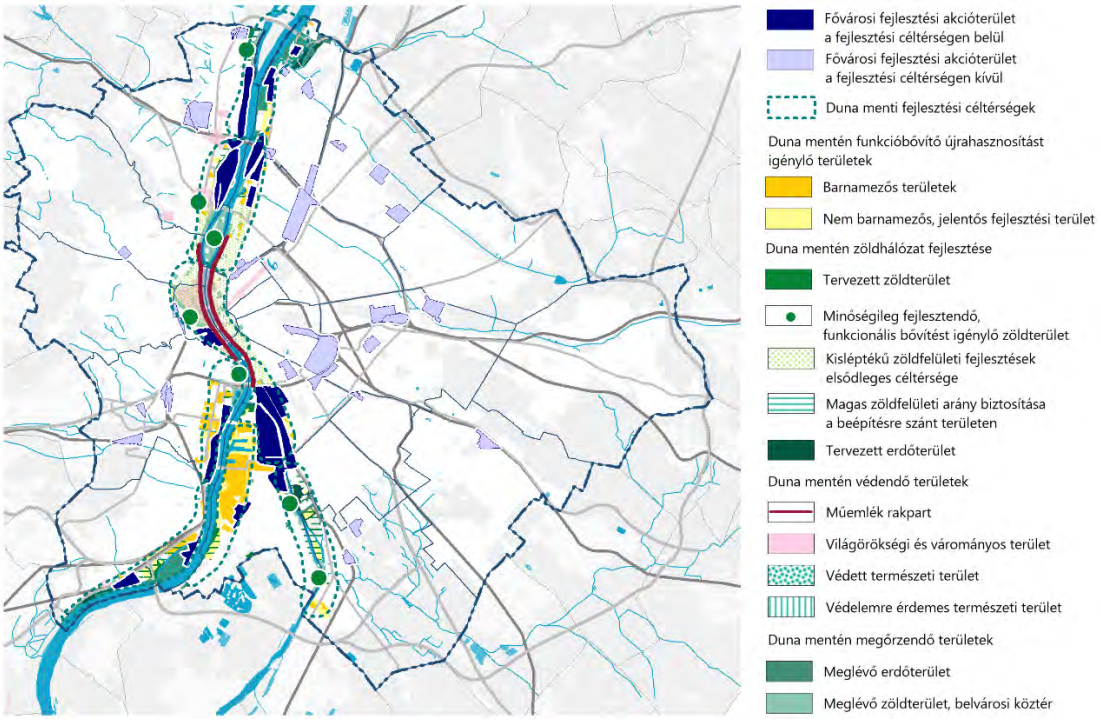
2-75. ábra: A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása az akcióterületekkel összefüggésben

A Dunával együtt élő város – A Duna menti területek világörökséghez méltó funkcióbővítése a mindennapi közcélú használat növelése érdekében, a Duna ökológiai hálózati szerepének növelése

A Duna menti területek fejlesztését támogató akcióterületek elsődlegesen zöldhálózati fejlesztést, illetve funkcióbővítő újrahasznosítást igénylő területek.

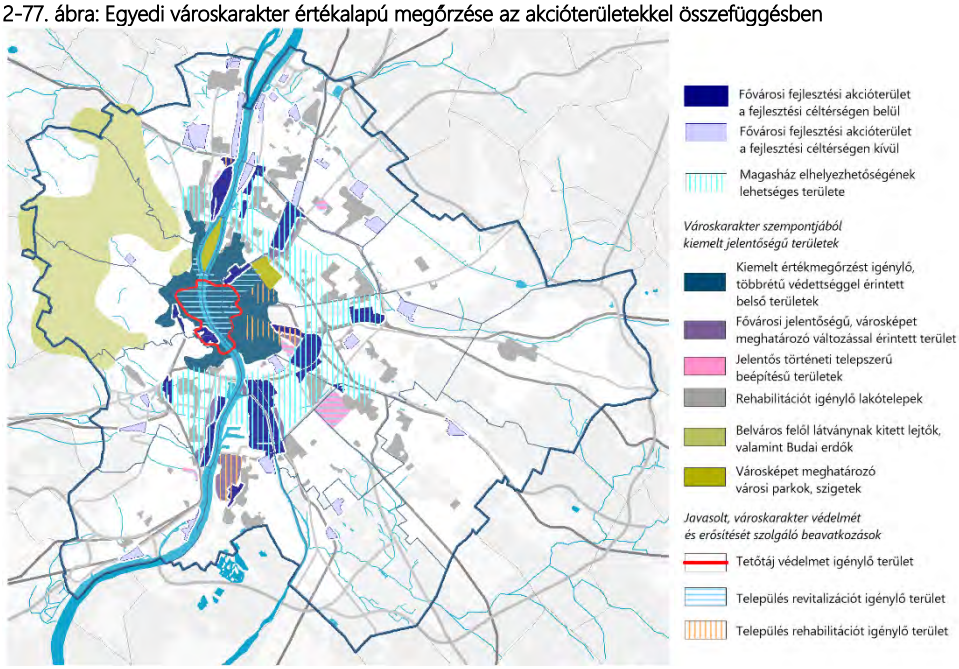
2-76. ábra: Duna menti területek fejlesztése az akcióterületekkel összefüggésben

Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése – Sokszínű városkarakter megőrzése

Az átmeneti, belső és Duna menti zónát érintő akcióterületek jelentős részben érintik a városkarakter szempontjából kiemelt jelentőségű területeket. A városképet meghatározó városi parkok, szigetek akcióterületein (pl. Óbudai-sziget, Népliget, Gellért-hegy) a karakterőrző, minőség javító, történeti karaktert helyreállító beavatkozások támogatják Budapest karakterének javítását. A Nyugati pályaudvar és a Déli pályaudvar beavatkozásai során a kiemelt értékmegőrzést igénylő, többrétű védettséggel érintett belső területekhez való illeszkedést kell érvényesíteni, a területeken belüli karakteres elemek pozícionálásával, városszövet kontextusában kell megfogalmazni. A legnagyobb kiterjedésű akcióterületek a fővárosi jelentőségű, városképet meghatározó változással érintett területek, ezeknek átalakulása jelentősen befolyásolja a város jövőbeli arculatát, fejlesztésük során az egyedi városkarakter kiemelésére adódik lehetőség.

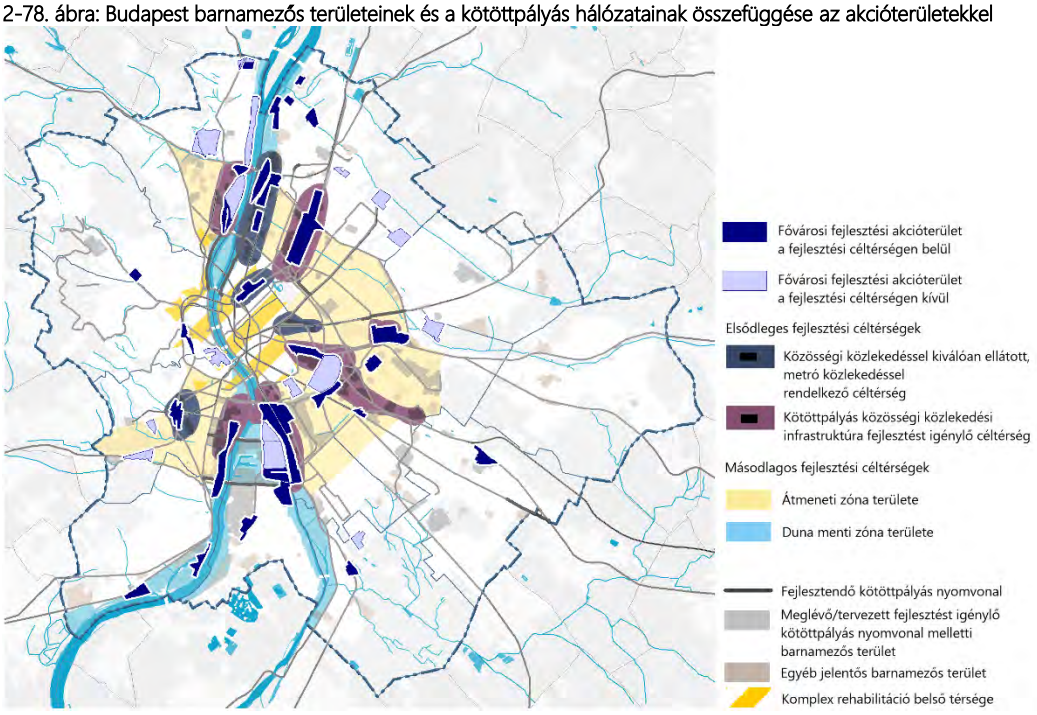
2-77. ábra: Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése az akcióterületekkel összefüggésben

A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei – Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő funkcióváltása

Elsődlegesnek kell lennie a barnamezős területek hasznosításának középtávon és hosszú távon egyaránt. Ezzel összhangban az akcióterületek jelentős része is barnamezős területeken lett kijelölve (kivéve a zöldhálózati fejlesztés szempontjából kijelölt városi parkok). Az akcióterületek nagyrészben a barnamezős területek értékőrző és értékteremtő funkcióváltásának elsődleges fejlesztési célterületein belül helyezkednek el (Rákosrendező, Józsefvárosi pályaudvar, Nyugati pályaudvar térsége, Kelenföldi pályaudvar környezete stb.) Néhány akcióterület a barnamezős fejlesztési céltérségeken kívül elhelyezkedő barnamezős területet érint (pl. Hunyadi laktanya, Tungsram strand).

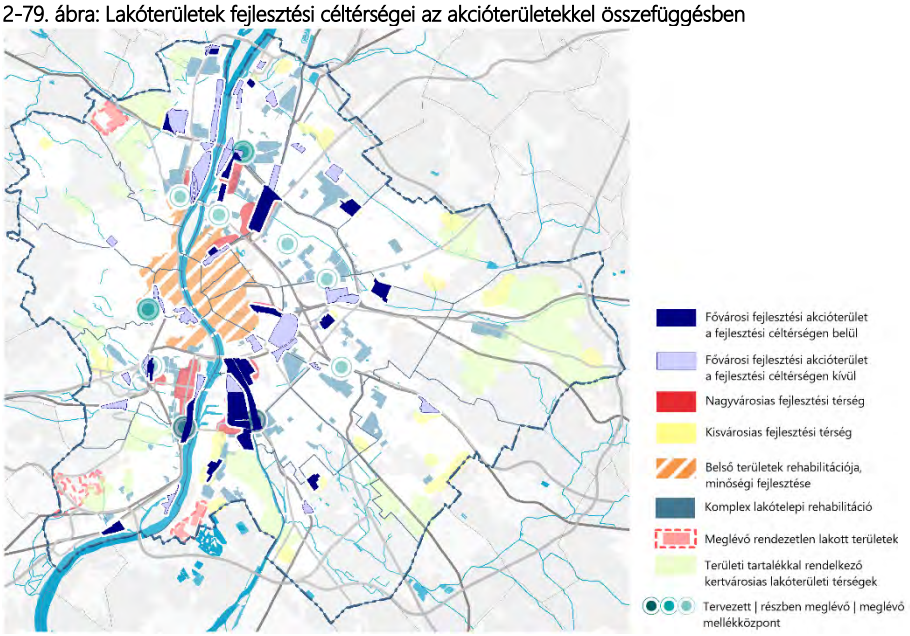
2-78. ábra: Budapest barnamezős területeinek és a kötöttpályás hálózatainak összefüggése az akcióterületekkel

Korszerű, megfizethető lakhatás – Differenciált lakáskínálat biztosítása és lakóterületi fejlesztések

Azoktól az akcióterületektől eltekintve, amelyek városszerkezeti helyzetük alapján nem javasoltak lakófunkcióra, az akcióterületeken megvalósuló fejlesztések hozzájárulnak a fővárosi lakásállomány növeléséhez. Ezek a városszerkezeti jelentőség és méret alapján az akcióterületek többségénél vegyes beépítéssel érintett célterületek, csak kisebb részben jellemző az elsődleges lakófunkció (pl. újbudai Tóváros, Újpalotai Parkváros, Sorokság Újtelep), mint cél. Az akcióterületeken megvalósuló lakásállomány-bővítés esetében – akcióterületenként – a differenciált kínálatot támogató fejlesztések megvalósítása szükséges.

2-79. ábra: Lakóterületek fejlesztési céltérségei az akcióterületekkel összefüggésben

Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő társadalmi egyenlőtlensége

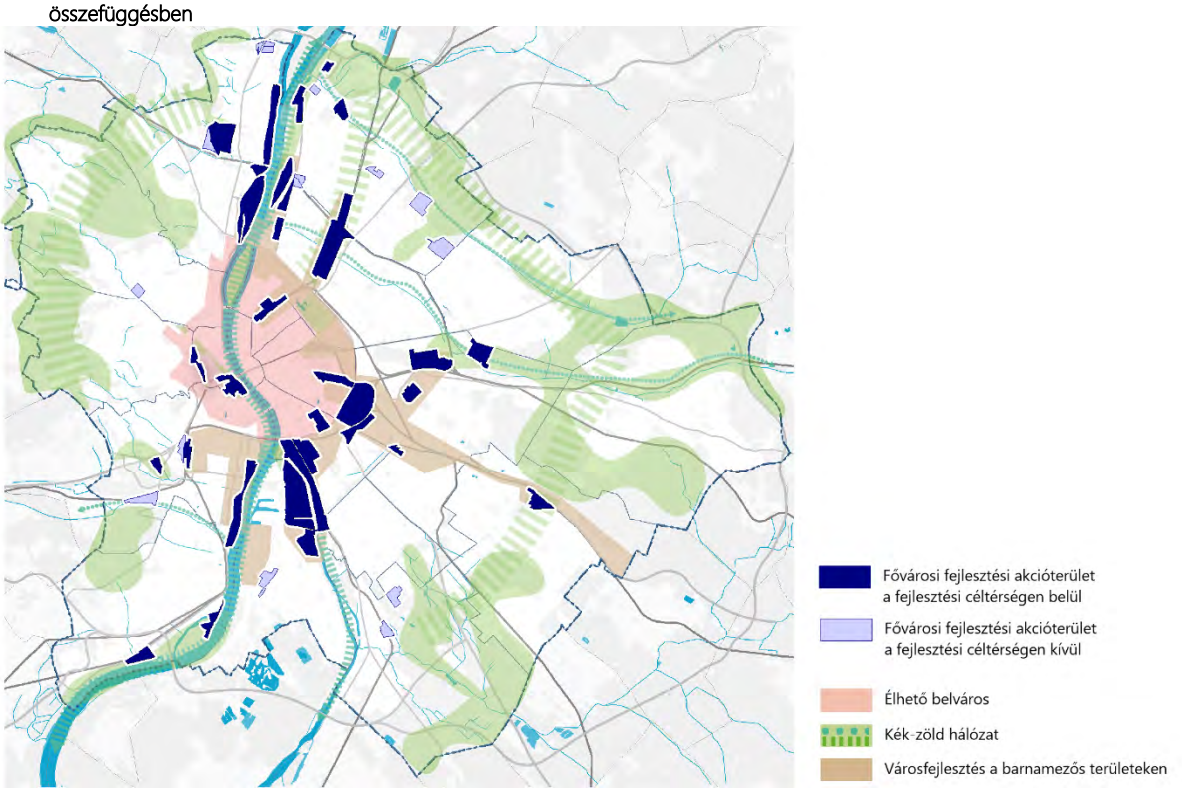
Kifejezetten humán ellátórendszer fejlesztési célú akcióterület két esetben került kijelölésre (Dél-pesti Centrumkórház és új Dél-budai Centrumkórház). A lakóterületi funkciókat integráló akcióterületek esetében a vonzáskörzet ellátási kínálata és a közösségi közlekedési kapcsolatok (elérhetőségi vizsgálatok) együttesével kell meghatározni a lakásszám függvényében az alapellátás fejlesztendő kapacitásait, elsősorban az akcióterületen belül megoldva azokat.

Középtávú integrált beavatkozási területek, célok megvalósításának elsődleges fejlesztési céltérségei

A középtávú integrált beavatkozási területek a kijelölt középtávú akcióterületek mellett a tervezési és koordinációs feladatok miatt a legtöbb esetben a hosszú távú akcióterületeket is lefedik. Kijelölésük célja, hogy már középtávon is érvényesüljön

- a lakó és munkahelyi célú fejlesztések barnamezős területeken történő elsődleges megvalósítása a kerületi és összfővárosi érdekek érvényesítése mellett,
- a városi szintű összefüggő zöldhálózat minél több pontján és hálózati elemén történő fejlesztések megvalósítása,
- a legtöbb érdekeltet, funkciót és – várostérségi szintre is kiható – kihívást felmutató belvárosi területeken a környezet állapotának minőségi javítását és a további népességfogyást megállító beavatkozások egymással összehangolt megvalósítása.

2-80. ábra: Középtávú integrált beavatkozási területek, célok megvalósításának elsődleges fejlesztési céltérségei az akcióterületekkel összefüggésben

3. Javaslat az épített környezet fejlesztésére és az építészeti örökség megőrzésére

3.1. Az épített környezet fejlesztése 127
3.2. Más jogszabállyal érvényesülő értékvédelmi örökségvédelmi elemek 127

3.1. Az épített környezet fejlesztése

A város, nagyrészben az épített környezeti értékei által meghatározott, erős identitású karaktere egyre jobban felértékelődik. Ugyanakkor az épített és természeti környezet viszonya egyre gyorsabban változik, miközben harmonikus egyensúlyuk egyre törékenyebbé válik. Harmonikus egységük megőrzése és védelme közérdek, a társadalom kötelezettsége, ezt a hatályos törvények és jogszabályok is rögzítik. Szabályozott keretek hivatottak meghatározni a fejlesztésekre vonatkozó alapvető építészeti, műszaki, ökológiai, biztonsági gazdasági követelményeket, amelyek alakítják a környezet épített elemeit érintő tulajdonosi (kezelői-használói) karbantartási feladatokat, továbbá az épített környezetet alakító, továbbfejlesztő, fenntartó, védő folyamatokat és tevékenységeket meghatározva a tervezés és a fejlesztés alapvetően fontos alapfeladatát is kijelölik.

Az FTT szem előtt **tartja az épített környezet magas minőségi fejlesztésének** és **az építészeti örökség megőrzését** követelményét. A terv kiemelt célként követik, hogy az átalakuló, újonnan beépülő területeken megvalósuló új fejlesztések nyomán értékes, vonzó városi struktúrák, jó minőségű, egyedi karakterű környezet jöjjön létre, ehhez jogszabályi felhatalmazás alapján határozzák meg

- a területek felhasználásának általános jellegét,
- a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre vonatkozóan a beépítési magasságot.

3.2. Más jogszabállyal érvényesülő értékvédelmi örökségvédelmi elemek

Az épített értékek védelmét alapvetően a hatályban lévő értékvédelmi rendszer hivatott biztosítani nemzetközi, országos és helyi szinten. A településrendezési tervek közvetve, a védett értékek környezetének problémáit feltárva és azokat korrigálva járulhatnak hozzá a védett elemek értékeinek jobb érvényesüléséhez.

Az FTFT 4. Örökségvédelem tervlapja feltűnteti a más jogszabállyal érvényesülő értékvédelmi örökség elemeinek elhelyezkedését a város területén, a terv további javaslatai ezek fizikai környezetét is befolyásolja.

A Fejlesztési tervlap 4. Örökségvédelem című térképe ábrázolja:

- a világörökségi helyszíneket
- a világörökségi helyszínek védőterületét
- a világörökségi várományos helyszíneket
- a világörökségi várományos helyszínek védőterületét
- a műemlékeket
- a történeti kerteket
- a műemléki jelentőségű területeket
- a nemzeti emlékhelyeket
- a kiemelt nemzeti emlékhelyeket
- a történelmi emlékhelyeket
- a nyilvántartott, kiemelten védett régészeti lelőhelyek területeit
- a nyilvántartott régészeti területeket
- a régészeti védőterületeket.

Az értékkataszterben szereplő értékek védelmét alapvetően az országos jogszabályokban foglaltak szerint kell biztostani. Az ezeket követő helyi szintű jogszabályok és eszközök részletes kiegészítő rendelkezései erősítik az értékvédelem eredményességét.

A fővárosi településterv szerinti értékvédelmet biztosító elemek:

A tervben rögzített általános használat szerint kategóriák területeire vetített **szintterületi átlagértékek** és bizonyos területekre meghatározott legnagyobb **beépítési magasságok** arányos és harmonikus környezet fenntartásának és fejlesztésének letéteményesei. E kategóriákra vonatkozó szabályozások a kiemelten értékes, kialakult városrészek tehermentesítését, új fejlesztésű területeken születő új környezet megfelelő komfortjának létrejöttét szolgálja.

Tekintettel arra, hogy a magassági szabályozás jelentősége az épített környezet egészére, de különösen a védett értékek környezetében kiemelkedően fontos, indokolt ennek szempontjait már a fővárosi településrendezési tervekben is jól megalapozni.

A terv részletesen kidolgozandó egyedi, telkenkénti magassági szabályozást tart szükségesnek a kiemelten értékes és összetett szempontrendszerű Budai Várnegyed (a Budavári Palota és a történelmi lakónegyed) területére. A részletes szabályozás a világörökségi törvényből, a kezelési tervből fakadó szempontok alapján a KÉSZ-ben végezhető majd el.

A terv a belváros legértékesebb, jellemzően zártsorú beépítésű részét *kiemelten védendő karakterű terület*ként (*I. párkánymagassági zóna*), az azt közvetlenül övező, ugyancsak zártsorú beépítésű részeket *karakterőrző terület*ként (*II. párkánymagassági zóna*) jelöli ki. E területekre a XIX. század közepe óta kisebb-nagyobb megszakításokkal alkalmazott magassági szabályozás az utcai légtérarányt vette figyelembe. Javasolt továbbra is hasonló szabályozási metodikát alkalmazni a megengedett legnagyobb párkánymagasság meghatározására. A tervben alkalmazott további beépítési magassági kategóriák – *az egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű terület* (*III. párkánymagassági kategória*) és a *magasházak számára igénybe vehető területek* – alkalmazása, védett épített értékek szoros szomszédsága esetén közvetlen, városképi hatást tekintve közvetett védelmet biztosíthat.

Jellemzően a Fejlesztési tervlap 3. Beépítési magasság című tervlapon jelölt III. párkánymagassági kategória területén várhatóak a városban nagyobb fejlesztések megvalósulása, amelyekre zártsorú beépítési mód és 12,5 métert meghaladó beépítési magasság alkalmazása esetén a kategória jellegzetességeit figyelembe vevő magassági szabályozást kell kidolgozni és alkalmazni. Egyéb, a tervben nem megjelölt területeken általános magassági illeszkedési elv követendő, ez csupán arányosan differenciált magasságok alkalmazását kell, hogy jelentse, kerülve a környezetből kirívó magasságú tömegek használatát.

A kijelölt *magasházak számára igénybevehető területek* fenntartása révén a városkép védelme továbbra is erősíthető. Az FTFT-ben kijelölt magassági kategóriákon belül a további tervek kidolgozása során magasházak legmagasabb pontját lehet meghatározni. Feladat az egyes városrészek adottságaihoz illeszkedő, magassági változatosság biztosítása, kerülve a városkép harmóniájának megőrzése érdekében az esetlegesen megjelenő magasépítmények létesítést, amelyek megbontják a város sziluettjét, különösképpen, ha nem illeszkednek szervesen a kialakult városi struktúrákhoz.

Az FTFT továbbra sem javasolja magasház elhelyezését a belső és a hegyvidéki területeken. A terv magasház által igénybe vehető területeket e védett zónák területeit a pesti oldalról körülölelő, erőteljesebben átalakuló, átmeneti zónában jelöli ki. A terv vizsgálata és értékelése alapján magasság tekintetében az észak-csepeli terület alkalmas lehet 90 méter magas épületek elhelyezésére is, más helyszíneken ez a magasság már kirívó a városképben, amit többek között az Árpád-híd térségében korábban megépült ilyen magasságú épületek látványa is bizonyít. A többi területen a legfeljebb 65 méteres épületeket javasolt létesíteni, amelyek a városképbe elfogadható módon integrálhatók.

Az ide vonatkozó alátámasztó leírás részletesen külön kötetben, ☞ *az Alátámasztó munkarész III. kötet Műemlékvédelmi hatástanulmány 2. Értékvédelmi terv című* fejezetében szerepel.

4. Tájrendezési, természetvédelmi és zöldinfrastruktúra-fejlesztési javaslat, csapadékvíz-gazdálkodás

4.1. Tájrendezési és zöldinfrastruktúra-fejlesztési javaslatok 130
4.2. A zöldfelületi ellátottság javítására vonatkozó javaslatok 135
4.3. Zöldfelületek ökológiai szerepének erősítésére vonatkozó javaslatok 138
4.4. Tájvédelmi és tájképvédelmi javaslatok 139
4.5. Természetvédelmi javaslatok 140
4.6. Csapadékvíz-gazdálkodási javaslatok 141

4.1. Tájrendezési és zöldinfrastruktúra-fejlesztési javaslatok

Budapesten – elsősorban a geomorfológiai adottságok miatt – még ma is jelentős táji-, természeti értékek találhatók. Budapest városképi megjelenésében meghatározók a tájképi elemek. Mindezek miatt a tájrendezési javaslatok a meglévő értékek megőrzésére (pl. szabad térségek biztosítása a peremterületeken), védelmére (kiemelt természetvédelmi oltalom), valamint azok továbbfejlesztésére (pl. kisvízfolyások és környezetük revitalizációja) helyezik a hangsúlyt.

Budapest a város peremén található beépítetlen térségekkel ölelt települési táj. Tájhasználatában épített elemek dominálnak, de az FTFT kidolgozása során figyelembevételre kerültek azon tájszerkezeti szempontból jelentős természeti elemek, amelyek egyben a településszerkezetet is nagyban meghatározzák. Az FTFT a szabad területekkel megfelelően tagolt, kompakt városszerkezet kialakítását célozza, amely biztosítja a szükséges átszellőzést és ökológiai kapcsolatokat, mérsékli a hősziget-hatást, kedvező hatást gyakorol talajvízháztartásra. A várostérséggel is kapcsolatot tartó jelentős méretű külvárosi zöldfelületeket a város belső zöldfelületei, a városi szövetbe ékelődő zöldterületek (közparkok, közkertek) és a temetők egészítik ki, amelyek részbeni védettségük miatt kevésbé veszélyeztetettek. Jelentős tájszerkezeti elemek az egybefüggő erdőterületek, a patakvölgyek, az elővárosi zóna kiterjedt beépítetlen, döntően mezőgazdasági területei.

A zöldinfrastruktúra összehangolt, tervszerű fejlesztése szükséges a komplex település-fejlődés érdekében. Budapestnek fel kell készülnie az éghajlatváltozás és a hőszigethatás kedvezőtlen hatásaira. A klímaadaptációban a zöldfelületek értéke jelentősen megnő, mivel kedvezően befolyásolják a városi klímát, bizonyítottan csökkentik a felszínhőmérsékletet, segítik a levegő megtisztulását és közérzetjavító hatásúak. Kiemelt feladata tehát a városnak, hogy ne élje fel saját jövőjét és a város fejlődését úgy irányítsa, hogy abban a zöldinfrastruktúra fejlesztése egyszerre cél és eszköz a fenntarthatóság és az élhetőség érdekében.

Az egészséges és élhető város megteremtéséhez alapvető fontosságú a megfelelő mennyiségű és minőségű városi zöld-, illetve vízfelület. Ezen belül kiemelten fontosak azok a zöldfelületek, amelyek közhasználat számára megnyitottak, minden lakos bármikor használatba veheti azokat. A közhasználatú zöldfelületek, vagyis a közparkok, közkertek, parkerdők az ökoszisztéma-szolgáltatásokon túl a lakosság rekreációját segítik, erőteljesen hozzájárulnak a testi és lelki felüdüléshez.

A közparkok, erdőterületek védelmét a használat megfelelő szabályozásával is biztosítani szükséges. Míg egyes zöldhálózati elemek túlterheltek, más zöldfelületek felhasználói potenciáljukhoz képest alulhasznosítottnak tekinthetőek. Az egyes zöldfelületek terhelhetőségét figyelembe véve kell meghatározni a fejlesztéseket, illetve szabályozni a közterület-használatot. Az alulhasznosított területek esetében az elérhetőség javításával, zöldhálózat parki infrastruktúrájának javításával és kommunikációval kell vonzóbbá tenni a lakosság számára.

A meglévő zöldhálózati elemek védelme mellett kiemelten fontos a térbeli elrendezés figyelembevétele mellett új zöldterületek, erdőterületek kialakítása. Az ellátatlan körzetekben, a zöldfelület-hiányos belvárosban új, közcélú zöldterületeket (városi park, közpark, közkert, fásított tér, zöldsétány) kell kialakítani. A zöldterületi fejlesztéseknél a különböző rekreációs igények jó elérhetőségét mindenki számára biztosítani kell (egész/fél napos, illetve napi, rövid idejű rekreáció). Az egész napos rekreáció számára új városi nagyparkokat, illetve rekreációra jól feltárt erdőterületeket kell létesíteni elsősorban a pesti oldalon, a jó minőségű budai erdőterületek nagy távolsága miatt (részletesebben lásd ☛ *a 4.2. A zöldfelületi ellátottság javítására vonatkozó javaslatok* c. alfejezetben).

A zöldterületfejlesztések mellett kiemelten fontosak az erdőtelepítések. Az EU Biodiverzitás Stratégiája 2030 célul tűzi a ki az erdőterület növelését, az erdők állapotának és rezilienciájának javítását. Az erdőtelepítések

kivitelezése mind klíma- mind levegővédelmi szempontok alapján kulcsfontosságú terület. A klimatikus szempontok fokozott figyelembevétele szükséges a telepítések támogatásának meghatározása során, tekintettel arra, hogy a nem megfelelő éghajlati adottságokkal jellemezhető területeken kivitelezett erdőtelepítések a talaj víztartalmára és a felszín alatti vizek mennyiségére negatív hatást gyakorolhatnak.

Az erdők magától értetődő klímavédelmi szerepükön túl a mezőgazdasági mezsgye és fasortelepítések a porszennyezés és erózió mérséklésének egyik legjobb eszközei is lehetnek, az iparterületek körüli fásítások pedig tájbaillesztési célokat, területhasználati konfliktusok csökkentését szolgálhatják. Javasolt, hogy a beavatkozás őshonos fafajokból álló természetes vagy a természeteshez közelálló erdőtársulások kialakítását, folyamatos erdőborítást biztosító módszerek alkalmazását támogassa, tájkarakter és zöldinfrastruktúra szempontjából releváns területeken.

Meghatározó zöldinfrastruktúra elemek a temetőterületek is. A temetőterületek a városok számára többek, mint kegyeleti helyszínek. Nagy területi kiterjedésük, nagy zöldfelületi arányuk, illetve lakóterületekhez közeli elhelyezkedésük indokolttá teszik a temetőterületek más, főként rekreációs célú használatát is. A fővárosban nagy az igény az olyan zöldfelületekre, ahol lehetőség van az aktív vagy passzív rekreációra. Budapest zöldfelületi ellátottságát, valamint zöldterületeinek elhelyezkedését tekintve a temetők – hacsak korlátozott közhasználattal is – jelentősen hozzájárulnak a települési zöldhálózat fejlesztéséhez. Emiatt javasolt a temetők másodlagos funkcióinak erősítése, a mozgás, séta, pihenés és a kikapcsolódás lehetőségének megteremtése mind az egyes működő és lezárt temetők, mind a jövőben temetőnek szánt területek esetében. Javasolt a jelenleg elérhető hagyományos koporsós vagy urnás temetkezési módok mellett a temetkezési szolgáltatások bővítése a jelen kor igényeként megjelenő alternatív temetkezési módok bővítésével, úgymint az erdei temetkezés/ emlékerdő, vagy a fával történő temetkezés, ami szintén meghatározó zöldinfrastruktúra eszköz lehet.

A zöldinfrastruktúra-fejlesztési javaslatok egyben a környezetalakítási javaslatok szerves részét képezik. Budapest zöldfelületi fejlesztését, a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek városökológiai szempontból kedvező arányát hosszú távon is biztosítani szükséges.

A zöldfelületi rendszer mai állapotában a mennyiségi, minőségi és térszerkezeti problémák miatt fenti feladatait nem képes megfelelően betölteni. Ezért a rendszer fejlesztése érdekében az eddigi ütemben zajló, összességében kis volumenű beavatkozásokat a jövőben nagyléptékű, összefogott fejlesztésekkel kell kiegészíteni.

Tájrendezési és zöldinfrastruktúra fejlesztési javaslatok zónánként

A **belső zóna** sűrű beépítettségű, gyakorlatilag beállt terület, amelyen a zöldterületek növelése korlátozottan lehetséges. Itt a zöldfelületi fejlesztés szinte kizárólag a forgalomcsökkentéssel egybekötött közterületi rehabilitációra korlátozódik, emellett a hangsúly a meglévő zöldfelületek megőrzésén és fejlesztésén, intenzifikálásán van.

A hegyvidéki zónához kapcsolódó parktengely (Városmajor, Vérmező, Horváth-kert, Gellért-hegyi közpark, illetve a Vár-hegy parkrendszere) a budai oldal meghatározó eleme városszerkezeti, városképi, városklimatikai és kertépítészet-történeti szempontok szerint egyaránt. Számottevő területi növelésével számolni nem lehet, ezért legalább a meglévő, biológiailag aktív felületük csökkenését kell megakadályozni. A felújítások és rehabilitációk során kiemelten fontos a parkok városképi, műemléki, kerttörténeti értékük szerinti védelme.

A pesti belváros kis területű parkjai, közkertjei és fásított közterei területileg jelentősen nem növelhetők, jelentősebb új zöldterületként csak a belvárosi Városháza park jelenik meg az FTT-ben. A térségben ezért a meglévő zöldfelületek (kiemelten: Városliget, Népliget, Kerepesi temető) megőrzése és felújítása a cél. Ez a folyamat már megindult, (pl. Károlyi-kert, Podmaniczky tér), és új akciók is napirenden vannak (pl. Városháza park).

A forgalomcsillapított zóna és a gyalogos rendszer kiterjesztése módot ad a zöldfelületekben gazdagabb utca és térhálózat bővítésére, ennek érdekében összehangolt és együttesen tervezett közlekedési - zöldfelületi rehabilitáció szükséges, amely a Budapest Szíve program keretében részben már megvalósult.

A **Duna menti zóna** ökológiai értékkel bíró, fontos zöldfelületi elemei: a város északi részén a Szentendrei-sziget nyúlványa, a Népsziget, a Hajógyári-sziget, a Margit-sziget, délen pedig a Háros- és a Molnár-sziget, illetve a Csepel-sziget bizonyos partszakaszai. Ebben a zónában a fejlesztéseknek a vízparti adottságokat kihasználva elsődlegesen rekreációs célúnak kell lennie. A vízparti rekreáció széles skálája és az azokhoz tartozó területhasználat sokfélesége jellemezheti Budapest Duna-parti területeit. Míg a Duna menti zóna belső zónára eső részét az épített elemek (kikötők, vízi sporthoz szükséges vízparti építmények) uralják, addig az északi és a déli szakaszon kevésbé intenzív, nagy zöldfelületű, a városi szabadidő-eltöltéshez kapcsolódó létesítményeknek kell helyet biztosítani.

A szigetek közül csak a Margit-sziget képes kielégíteni a lakosság sokrétű rekreációs igényeit, e miatt túlhasználattal érintett. A többi sziget a megfelelő funkciókínálat és megközelíthetőség hiányában alulhasznosított, minőségi parkfejlesztés, és kedvezőbb (elsősorban gyalogos, kerékpáros) közlekedési kapcsolat kialakítása szükséges. A zónában a legnagyobb közcélú zöldfelület-fejlesztési akció Észak-Csepelen, a tervezett új városrész zöldfelületi igényeit is kielégítő, összesen 50 ha-on tervezett városi szintű közpark. A tervezett új közpark nemcsak térségi szinten enyhítheti a zöldterülethiányt, de tematikus jellegű kialakításával összvárosi érdekeket is szolgálhat. A fejlesztés az utóbbi évtizedek legnagyobb területű zöldfelület-fejlesztési lehetőségét kínálja.

A Római-part, FOKA-öböl, Kopaszi-gát, Ráckevei (Soroksári)-Duna-ág, fontos zöldfelületi elemek Budapest szerkezetalkotó zöldfelületi rendszerében, ugyanakkor hiányos az azokat összekötő zöldfelületi kapcsolat. Általános célkitűzés a Duna-part gyalogos bejárhatóságának biztosítása a természetvédelmi szempontok miatt elzárt partszakaszok (pl. Háros-sziget) és bizonyos funkcionális egységek (pl. logisztikai kikötők és városüzemeltetési területek) menti szakaszok kivételével. A kialakítandó parti sétányok rendszerét és típus szerinti megkülönböztetését (*korzó, városias és természetközeli sétány*), részletesen a BFRSZ tartalmazza. A Duna-part külső szakaszai fejlesztendő park- és erdőterületekben, illetve értékes és ezért feltétlenül védendő szigetekben (Háros-sziget, Kis Háros-sziget) gazdagok.

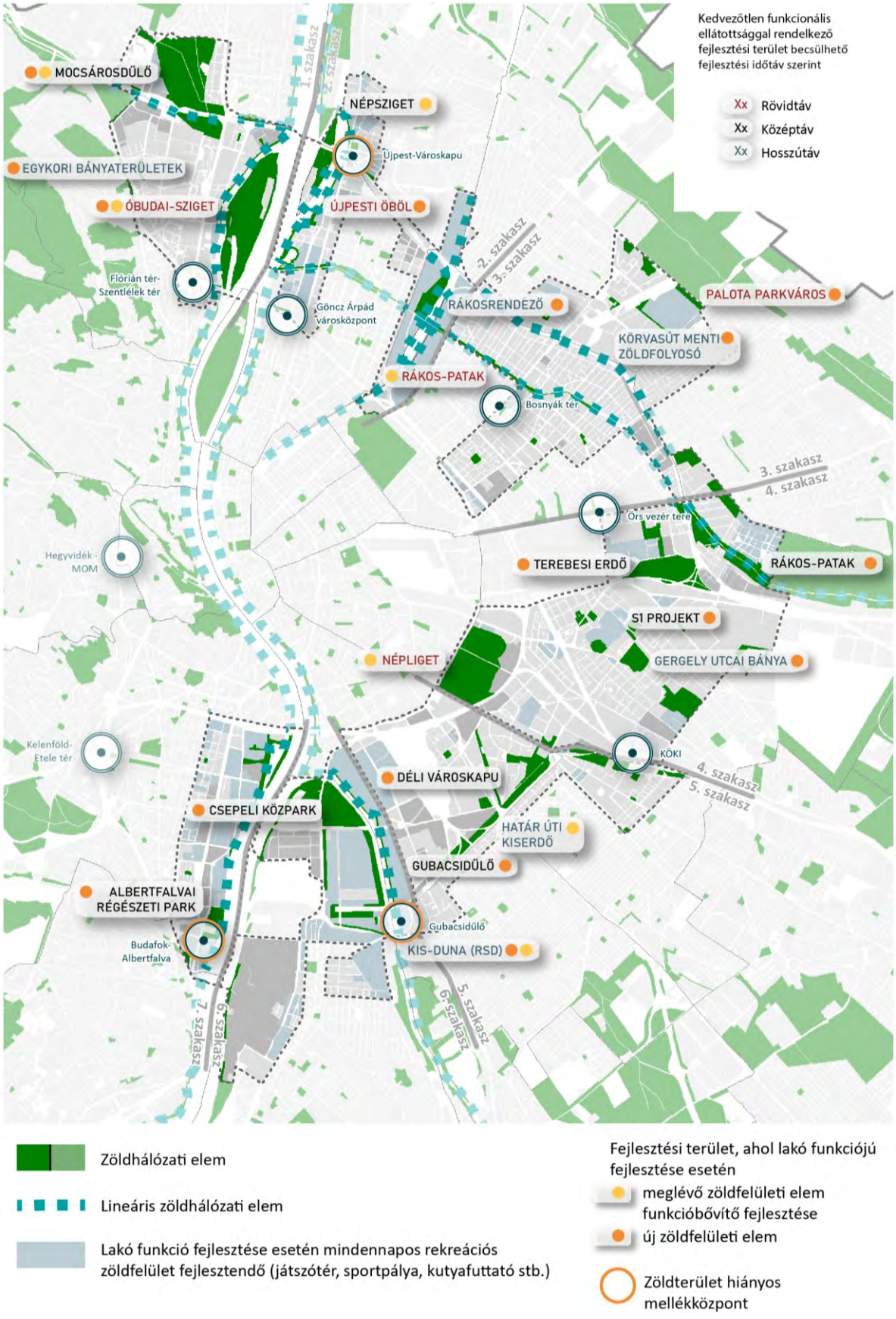

Az **átmeneti zóna** térségében találhatók a felhagyott egykori iparterületek, s emiatt beavatkozást igénylő terület. A nagyobb egybefüggő barnamezős területek rehabilitációja jelentős tájszerkezeti, települési tájhasználati változást eredményez. Itt összehangolt városfejlesztési beavatkozások sorozata kapcsán mód nyílhat zöldfelületekkel tagolt, új városrészek kialakulására a területek kármentesítése után.

A pesti oldalon elsősorban a barnamezős beruházásokhoz kapcsolódva alakítható ki a terület helyi zöldfelületi rendszere. Városi érdek, hogy az itt tervezett fejlesztések (beépítések) úgy valósuljanak meg, hogy mind a közhasználatra szánt, mind a közhasználatra átadott, valamint a közforgalom számára megnyitott területek magas zöldfelületi aránnyal létesüljenek. Ezen a területrészen zöldfelület-fejlesztési szempontból is mód nyílik nagyszabású, igényes városi szövet kialakítására.

Az átmeneti és belső zóna érintkezési sávjában Budapest hagyományos nagy parkjai (Népliget, Városliget) és a Kerepesi temető gyűrűirányú elemként fűződnek fel. A zóna legnagyobb területű városi parkja a Népliget, amely leromlott állapotában alulhasznosított, így teljes rekonstrukcióra, és funkcionális megújításra szorul. Az átmeneti zóna külső részének legjelentősebb zöldfelület-fejlesztési lehetősége Rákosrendező területén nyílik. Az FTFT 25 hektáros városi park létesítését irányozza elő, ami a Rákos-patak tervezett revitalizációjával együtt összvárosi szinten is jelentős zöldinfrastruktúra fejlesztést jelent. További potenciális helyszín a Gergely utcai egykori hulladéklerakó és a Terebesi-erdő területe.

4-1. ábra: Mellékközpontok városfejlesztési térsége c. tanulmányterv, Zöldhálózat fejlesztésére vonatkozó javaslat

A szerkezetalkotó zöldfelületi rendszer fejlesztésében nagy lehetőségek mutatkoznak az átmeneti zóna megújuló területein. A nagy zöldfelületi aránnyal megvalósuló új területfelhasználás – a részben közhasználatra átadott zöldfelületekkel kialakított rendszer – sajátos, új karakterű városrész(ek) kialakulását eredményezi, és városökológiai értelemben is kedvező változást okoz. A város zöldfelületi rendszerében is jelentős szerepet kaphat ez a térség, ha a közparkok hálózatának kialakítása az átalakulás egyik feltétele.

Az ökológiai hálózat részét képező patakvölgyek jellemzően az elővárosi zónában húzódnak. A kisvízfolyások menti, tömör városszövetbe benyúló zöldfelületi ékek megőrzése, a patakok revitalizációja ökológiai és rekreációs szempontból is kiemelten fontos. Az elővárosi zónában található erdősült térségek, mezőgazdasági területek jelentős ökológiai potenciállal rendelkező szabadterületek, amelyek megőrzését, az agglomerációs településekkel való további összenövésének megakadályozását, a zöldmezős beruházások lehetőségének csökkentését tartalmazza a terv. Fontos feladat a zóna keleti és déli részén az arra kijelölt területek beerdősítése.

A szerkezetalkotó zöldfelületi rendszer egyik fő gerince lehet a Szilas-patak völgye, amely részben meglévő, részben tervezett nagykiterjedésű erdőterületek vonulata. Fontos új zöldfelületi szerkezeti elem a XVI. ker. Bökényföldi út térségében a Rákos-patak menti zöld ék és a Szilas-patak menti zöld éket összekapcsoló tervezett erdőterület, amely lakóterületeket és tervezett iparterületeket választ el egymástól.

A Rákos-patak mentén tervezett erdőfejlesztések városökológiai jelentőségűek. A patakvölgyben a meglévő természetközeli területeket tervezett új erdőterületek és zöldbeágyazott intézmények egészítik ki.

A sugár irányú zöld ékhez kapcsolódnak a X. és XVII. kerület meglévő erdői, valamint az Új köztemető, amely Budapest legnagyobb területű zöldfelületi intézménye. Értékes faállománya a térség számottevő környezetkondicionáló eleme. Ennek megőrzése és kiegészítése mellett a temető felújításra szorul.

A XXIII. kerület mai külterületeivel a főváros legfontosabb zöldfelületfejlesztési térségei közé tartozik. A tervezett erdőterületek kapcsolódhatnak az agglomerációs övezet erdőfelületeihez, és a Gyáli-patak több ágának völgyét felhasználva (*természetközeli területek*), rekreációs lehetőséget nyújt a fejlődő dél-pesti térségben. Ugyanakkor Budapest legnagyobb összefüggő mezőgazdasági területei itt maradtak meg.

A zóna budai részéhez tartozik a XXII. kerületi Tétényi-fennsík, amely különféle természetvédelmi oltalmat élvez. A kezelési tervben szereplő célkitűzések miatt természetközeli területként került jelölésre. A térségben zöldfelület-fejlesztést jelentenek az alábányászott területeken létesülő, a lakóterületek zöldfelületi ellátottságát javító kisebb közparkok is.

A hegyvidéki zóna tájszerkezeti szempontból rendkívül érzékeny, mivel itt található Budapest legnagyobb összefüggő erdőterülete, amely a domborzati adottságokkal együtt a legfontosabb kondicionáló és rekreációs lehetőséget nyújtó eleme a városnak. A város egyik legkarakteresebb területén a természetközeli állapot fennmaradása érdekében a meglévő erdőterületek megőrzése, az erdőterületek beépítésének megakadályozása, – a sziluettvédelem és a beépült településszerkezetet tagoló zöldfelületek figyelembevételével – szerepel a javaslatok között.

A közjóléti erdőterületeken rekonstrukcióra szorulnak az erdei turistautak, jelzések, pihenőhelyek; néhol a tájidegen, és ezért romló állapotú faállomány lassú, fokozatos cseréje is szükséges. Továbbá meg kell őrizni a zöldbeágyazott intézményterületek (KFKI, Csillebérci Gyermekváros, kórházak, klinikák, honvédelmi területek) nagy kiterjedésű, intenzív vegetációját is.

A zöldfelületi rendszerben, az átszellőzésben is jelentős értéket képeznek a hegyvidék kertes lakóterületei. Itt a meglévő, még viszonylag nagy zöldfelületi arány megőrzése, a legértékesebb villakertek természeti és kultúrtörténeti szempontú városképi védelme az elérendő cél.

A legjelentősebb zöldterületi fejlesztések az egykori óbudai rekultivált bányaterületeken valósulhatnak meg: közparkok, illetve magas zöldfelületi arányt biztosító rekreációs területek (*rekreációs célú, jelentős zöldfelületű területek*) létesülhetnek a közeli erdőterületek tehermentesítésére.

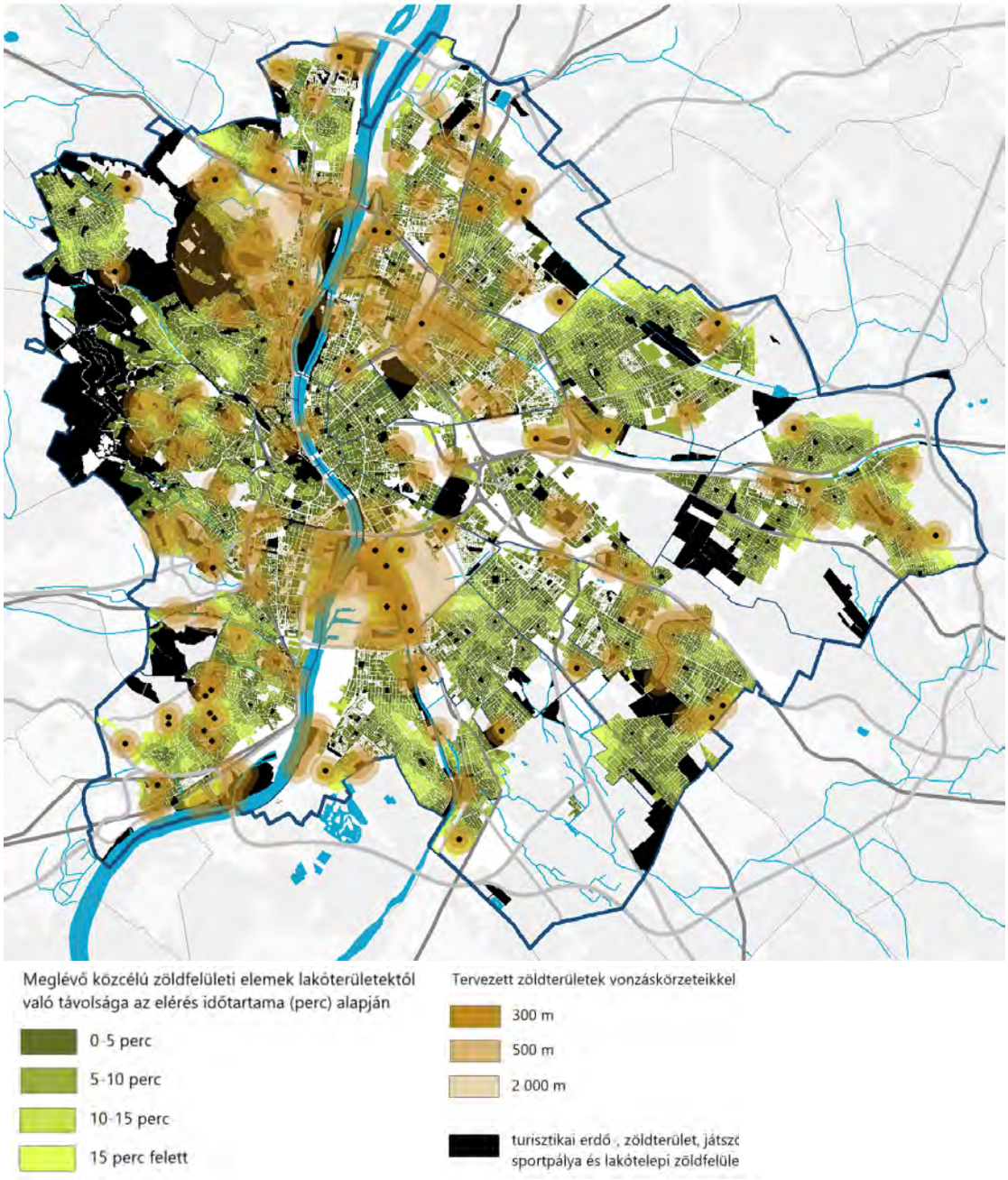
4.2. A zöldfelületi ellátottság javítására vonatkozó javaslatok

A város zöldfelületi ellátottsága két szempontból értékelhető: a szabadtéri rekreációt biztosító közhasználatú zöldfelületi ellátottságot és a kondicionáló zöld növényzet intenzitását tekintve.

Közhasználatú zöldfelületi ellátottság fejlesztése

A település közhasználatú zöldfelületi ellátottsága a közösség által igénybe vehető zöldterületek és egyéb közhasználatú zöldfelületek nagyságától (funkcionális kínálatától), illetve ezek térbeli elhelyezkedésétől függ. A közhasználatú zöldfelületek (közjóléti erdők, közparkok, közkertek) típusonként eltérő funkcionális és rekreációs szereppel, valamint eltérő vonzáskörzettel bírnak.

4-2. ábra: Közhasználatú zöldfelületi ellátottság

A helyzetelemzés alapján megállapítható, hogy Budapest közhasználatú zöldfelületi ellátottsága kiegyenlítetlen, térségenként nagy eltéréseket mutat, ezért a hosszú távú célok között szerepel a megfelelő zöldfelületi ellátottság biztosítása. Ennek megvalósítása érdekében a Fővárosi településfejlesztési terv az alábbi eszközöket alkalmazza:

- meglévő és tervezett zöld- és közjóléti erdőterületek, valamint különleges rekreációs célú, jelentős zöldfelületű területek kijelölése,
- közhasználatú zöldfelületek létesítésének előirányozása a helyi építési szabályzatokra vonatkozóan (*szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat*, *a zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában*),
- fejlesztési területekre, akcióterületekre meghatározott minimális zöldterületi arány alkalmazása, amelynek helyét a helyi építési szabályzat szabadon meghatározhatja.

Az ellátottság javítása érdekében az ellátatlan területeken új, közhasználatú zöldfelületeket kell kialakítani. Ezeknél a zöldterületi fejlesztéseknél figyelembe kell venni, hogy a különböző rekreációs igények (az egész napostól a pár órás szabadidő eltöltéséig) mindenki számára egyaránt kielégíthetőek legyenek. Az egész napos rekreáció biztosításához új városi nagyparkok (pl. Észak-Csepel városi park), illetve rekreációs erdőterületek létesítése, vagy a meglévő erdők fejlesztése szükséges – a Budai-hegyvidék távolsága miatt – elsősorban a pesti oldalon. A fejlesztéseknél figyelembe kell venni, hogy a különböző lakóterületeken eltérő igények keletkeznek. A nagy lakónépességű területeken (pl. telepszerű beépítéseknél) nagyobb az igény közhasználatú zöldfelületekre, mint a kertvárosokban.

A rekreáció időtartama mellett tekintettel kell lenni a különböző korosztályok eltérő igényeire is, különösen a gyermekekre és az idősebb generációra. Biztosítani kell a lakóterületek játszóterekkel, sportkertekkel és szabadtéri sportpályákkal való ellátottságát. Ennek érdekében a lakórendeltetés elhelyezését biztosító akcióterületeken játszótérelhelyezési követelményeket vezet be az FTFT.

A zöldfelületi intenzitás javítása

Budapest zöldfelületi intenzitásának növekedése 1992 óta 1%, ami nagymértékben a felhagyott, használaton kívüli területek spontán cserjésedésének, erdősülésének, illetve a meglévő vegetáció erősödésének köszönhető, ugyanakkor fedve maradnak azok a területhasználati változások (zöldmezős beruházások), amelyek a zöldfelületek csökkenését okozták. A zöldfelületi intenzitás növelése érdekében a Fővárosi településfejlesztési terv az alábbi eszközöket alkalmazza:

- a jelentős zöldfelületi intenzitással bíró területeket a használatuknak megfelelő, általános használat szerinti beépítésre nem szánt területekbe sorolja,
- nagy területen (kb. 3300 ha) irányoz elő erdőterületi fejlesztéseket,
- a helyi adottságoknak megfelelően, különböző *legkisebb zöldfelületi átlagérték*et határoz meg számos általános használat szerinti területre vonatkozóan (pl. lakóterületek, vegyes területek, különleges területek), amelyet a helyi építési szabályzatokban differenciáltan lehet alkalmazni,
- lakórendeltetést megengedő akcióterületeken a zöldfelületi minimum meghatározása

4-1. táblázat: A zöldfelületi intenzitás súlyozott átlaga a zöldfelületi átlagértékkel érintett általános használatokra vonatkozóan

Általános használat			ZFI* a jelenlegi állapot szerint (%)	ZFÁ** az általános használatokra vonatkozóan (%)
Lakó	Nagyvárosias, telepszerű lakóterület	Ln-T	40,65	35
	Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	41,56	30
	Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	51,94	35
	Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	47,68	35
	Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület	Lke-3	69,19	55
Vegyes	Mellékközpont területe	Vt-M	26,69	15
	Kiemelt jelentőségű helyi központ területe	Vt-H	31,20	20
	Intézményterület városias, laza beépítésű része	Vi-2	39,21	25
	Intézményterület jellemzően alapellátást biztosító része	Vi-3	42,69	20
Különleges beépítésre nem szánt	Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Rek-1	76,56	60
	Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület	Kb-Rek-2	76,45	60
	Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez	67,67	75

* ZFI: zöldfelületi intenzitás

** ZFÁ: Zöldfelületi átlagérték

A zöldfelületi intenzitás növelése érdekében a fejlesztéseknél a zöldmezős beruházások helyett az alulhasznosított vagy hasznosítatlan barnamezős területeket kell előnyben részesíteni, a barnamezős területek funkcióváltásakor pedig elengedhetetlen az új zöldfelületek létrehozása. Ezeken a területeken a célzott általános használat kialakulásáig ösztönözni kell az átmeneti, ideiglenes hasznosítási módokat, amelyek javítják a biológiai aktivitást és a zöldfelületi intenzitást (pl. rekreációs célú zöldfelületek, élelmiszer- vagy energianövények termesztése).

Az alacsony zöldfelület-fejlesztési potenciállal bíró belvárosi területeken alternatív megoldásokkal – tetőkertekkel, zöldtetőkkel – pótolhatóak a hiányzó zöldfelületek, amelyek javítják környezetük hő- és vízháztartását, ezért hosszú távon energiahatékony és így költségcsökkentő megoldások. A zöldfelületek mellett a vízfelületek kondicionáló hatása is jelentős a környezetükre, befolyásolják a helyi klímát párologtató felületükkel, illetve légáramlást keltő hatásukkal, ezért a természetes és mesterséges vízfelületeket meg kell őrizni. A meglévő zöldfelületeken a zöldfelületi intenzitás fenntartása és javítása a feladat.

Hosszú távon a tervbe vett erdőtelepítésekkel jelentős mértékben javítható a zöldfelületi intenzitás, ami közvetve hatással lehet az egész város helyi klimatikus viszonyaira is. A belső városrészekben a zöldtetők mellett az utak fásítása is hozzájárul a biológiai aktivitás növeléséhez, ezért indokolt az útsorfák számának növelése, a folyamatos felújításon túl.

4.3. Zöldfelületek ökológiai szerepének erősítésére vonatkozó javaslatok

Budapesten – bár az utóbbi százötven év nagyszabású építkezései egyre gyorsuló mértékben vezettek a természeti értékek rohamos csökkenéséhez –, a város élővilágának változatossága így is jelentősnek tekinthető. A hosszú távú célokban megfogalmazott feladatok „a természeti értékek megőrzését", valamint az „ökológiai kapcsolatok biztosítását, javítását" célozzák.

E célok megvalósulása érdekében, a Fővárosi településfejlesztési terv az alábbi eszközöket alkalmazza:

- jogszabályok által védetté nyilvánított területek és emlékek (pl. „ex lege" védett területek), valamint az országos (Trtv.) és európai ökológiai hálózat (Natura 2000) feltüntetése a szerkezeti tervlapon (5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem című tervlap), illetve ezek figyelembevételével meghatározott településszerkezet,
- helyi védelemre érdemes természeti értékek lehatárolása,
- a védett és egyéb értékes (nem erdei) élőhelyeknek természetközeli általános használat szerinti területbe való besorolása, amennyiben ezt a magasabb rendű jogszabályok (területrendezési tervek) lehetővé teszik,
- vízfolyás-revitalizáció előirányozása Budapest jelentősebb kisvízfolyásainak és a Ráckevei (Soroksári)–Duna-ág ökológiai állapotának helyreállítása érdekében.

A zöldfelületek ökológiai szerepének megőrzésében, veszélyeztetettségük csökkentésében szerepet kell, hogy kapjon a velük határos lakóterületi fejlesztések koordinálása. Kiemelten fontos ez a budai országos jelentőségű védett természeti területek és értékek esetében. Mivel a természeti területek sok esetben a rekreáció színterei is, megőrzésük szempontjából további lényeges feladat azok tehermentesítése, azaz új rekreációs- és zöldterületek kijelölése. Így pl. a budai erdőterületek tehermentesítését célozzák az óbudai volt bányaterületeken kijelölt rekreációs területek.

Az ökológiai hálózat mind térségi, mind belső kapcsolati rendszerében egyaránt szükséges a meglévő kapcsolatok erősítése, a sugárirányú egybefüggő, még beépítetlen „zöld zónák" védelme, valamint a hiányzó haránt irányú kapcsolatok kialakítása. A terveken kijelölt, de még nem erdősített területeken az erdőtelepítés megvalósítása, a természetes folyamatokat követő erdőkezelés és erdőgazdálkodás elterjesztése szükséges. Különösen fontos a vízpartok ökológiai funkciójának javítása (vizes élőhelyek revitalizációja, fajmegőrzése), a vízfolyások menti területek összehangolt ökológiai és rekreációs fejlesztése, a dunai szigetek rekreációs szerepének megőrzése és fejlesztése a természetvédelmi szempontok tiszteletben tartásával.

4.4. Tájvédelmi és tájképvédelmi javaslatok

A Fővárosi településfejlesztési terv több eszközt tartalmaz a budapesti települési táj védelmének biztosítására. Ezt egyrészt a településszerkezet és az általános használat meghatározásával, illetve korlátozásával, másrészt a településkép védelmét célzó javaslatokkal kívánja megvalósítani.

A strukturált településszerkezet, a széttelepülés megakadályozása – a külső, beépítetlen zöldmezős településrészek beépítése helyett – a belső, használaton kívüli területek intenzívebb fejlesztése mind tájvédelmi célokat szolgál. A szabad területekkel átszőtt, kompakt városszerkezet kialakítása, az agglomeráció irányából benyúló, településszövet tagoló, az egykor beépítetlen táj maradványát őrző zöld ékek megtartása a terv egyik célkitűzése.

Fontosságuknak megfelelően a tájképvédelmi, településkép-védelmi javaslatok a Fővárosi településfejlesztési tervben és a Budapest fővárosi rendezési szabályzatban is helyet kapnak.

A Fejlesztési tervlap „5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem" című tervlapján jelölésre került a Trtv.-ben szereplő Tájképvédelmi terület övezete. A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.4.) MvM rendelet előírásai szerint a lehatárolás által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében a településrendezési eszközökben meg kell határozni a területfelhasználás és az építés helyi rendjének szabályait. A Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapján az általános használat szerinti területek kijelölésekor ennek megfelelően figyelembevételre került a tájképvédelmi terület övezete (pl. Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület).

A budai és pesti belváros impozáns dunai panorámája révén nemcsak építészeti, de táji értelemben is Budapest legértékesebb részei közé tartozik. A Várnegyed Budapest egyik legjelentősebb épített tájképe, a művi és természeti elemek, a domborzat, a növényzet és az épületek harmonikus együttese, amely a Világörökség része, így védelme és fejlesztése együttes műemlékvédelmi, építészeti és tájrendezési feladat.

Az átmeneti zónába tartozik a legtöbb rontott tájkép. Az egykori ipari területek, barnamezők térsége zavart városi táj, ahol funkcióváltással, a meglévő és tervezett üzemi területeken belül pedig tájfásítással, védőfásítással lehet a tájképi konfliktusokat feloldani.

Az elővárosi zónában az egybefüggő beépítetlen területek jellemzik a tájképet. Megőrzésük ökológiai, településklimatológiai szempontokon túlmenően a táji értékek védelme szempontjából is lényeges. Tájképi szempontból ugyancsak érzékenyek a külső Duna-parti szakaszok. Ezeket főként a meglévő természetes és természetközeli vegetáció uralja, amelynek megőrzése elsődleges cél. Az erdők és parkok láncolatának kijelölésével megvalósul a Duna menti tájkép védelme.

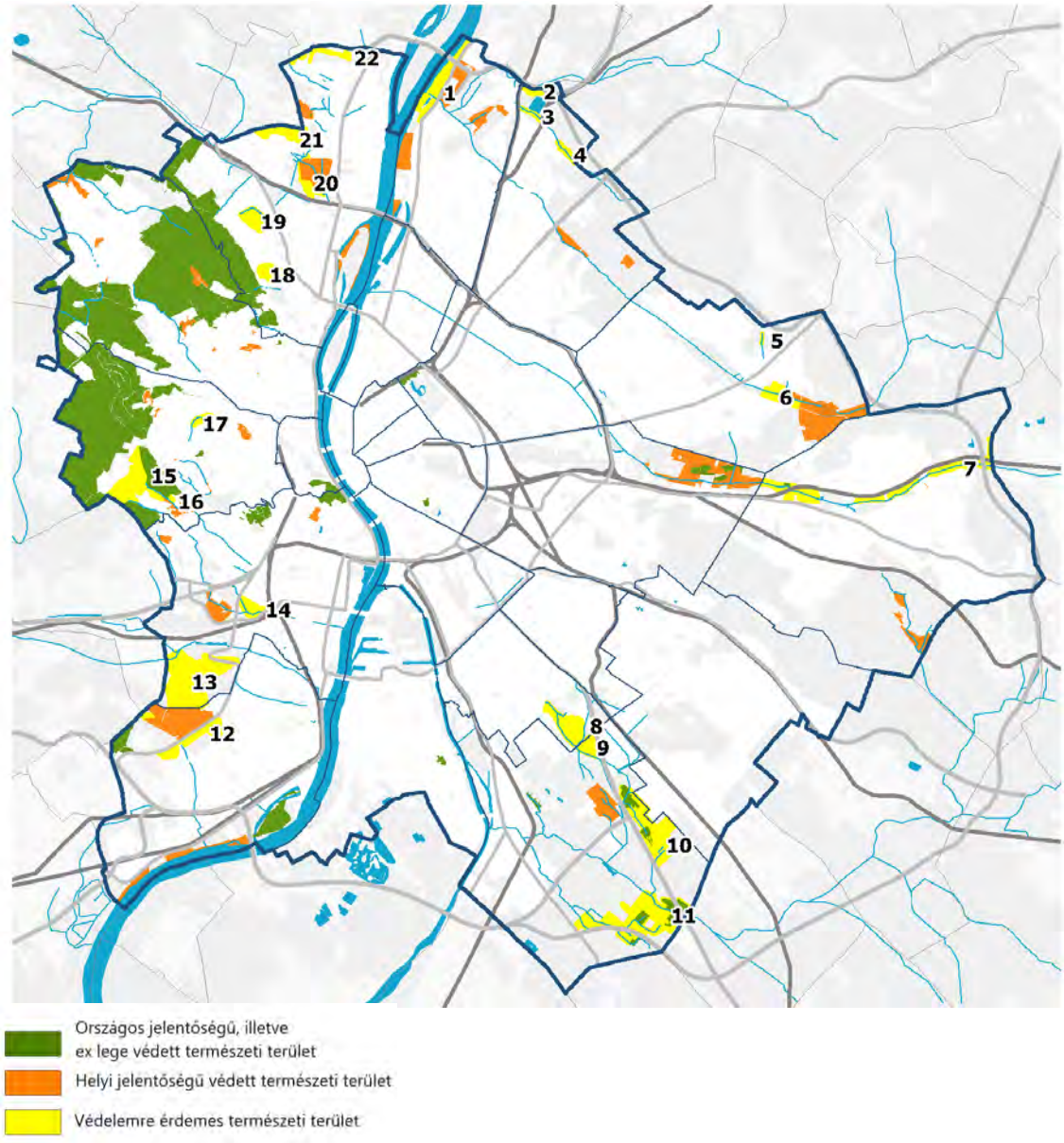
A hegyvidéki zóna nem csak tájszerkezeti, hanem tájképi szempontból is rendkívül érzékeny a domborzati viszonyok és a meglévő értékes tájhasználat (összefüggő erdőterületek) miatt. A megfelelő területhasználat és beépítés megválasztása ebben a zónában különösen fontos a sziluettvédelem miatt.

A BFRSZ-ben a tájkép, a településkép védelme az egyes területek beépítési magasságának meghatározása révén jelenik meg. A zártsorú beépítésű területeken a párkánymagasság meghatározása, a magasépületek elhelyezésére szolgáló területek lehatárolása meghatározza a távlati települési táj képét.

4.5. Természetvédelmi javaslatok

A főváros területén számos olyan természeti érték található, amelyek nem állnak védelem alatt, de megőrzésük érdekében védelemre érdemesek. A 2013-ban jóváhagyott és azóta többször módosított Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló rendeletbe nem került be több természetközeli állapotú vagy értékes élőhelyeket magába foglaló terület, amelyek védelmének előkészítése folyamatban van. Az elmúlt években főváros jelentőségű védett területté nyilvánították a Jegenye-völgy, Szép-völgyi-erdő, Csalit utcai gyep, Vár- hegy, Óbudai-szigeti ártéri erdő, Farkas-erdő, Nagytétényi Duna-part területét, amely a hatályos tervben még védelemre érdemes területként szerepelt. A Fejlesztési tervlap „5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem" térképén jelölésre került további 22 db védelemre érdemes terület, amelyek szinte kivétel nélkül a hegyvidéki és az elővárosi zónában helyezkednek el. A területek a Főpolgármesteri Hivatal Városterezési Főosztály Tájépítészeti Osztályával történt egyeztetések alapján kerültek feltüntetésre. A térképi kijelölésnél figyelembevételre kerültek a meglévő építési jogok, így a beépítésre szánt területeken helyi védelem nem, vagy csak nagyon indokolt esetben szerepel.

4-3. ábra: Védett és védelemre érdemes területek

4-2. táblázat: Védelemre érdemes természeti területek

Sorszáma	Elhelyezkedése	Megnevezése (tájékoztató jelleggel)	Területe
1.	IV. kerület, a régi 2-es út és a Duna közti ártéri erdőrész	Megyeri Duna-part	48,2 ha
2.	XV. kerület, Dunakeszi út, Budapest közigazgatási határa mentén	Rákospalotai hódláp	8,4 ha
3.	XV. kerület, a Csömöri-patak Dunakeszi út és a vasút közötti szakasza	Csömöri-patak hódos	3,7 ha
4.	XV. kerület, Csömöri-patak mentén, a Felsőkert utca – Régi Fóti út- M0 között	Sárfű-rét	7,4 ha
5.	XVI. kerület, Caprera-patak mellett	Caprera-patak menti terület	0,2 ha
6.	XVI. Szilas-patak Somkút és Simongát utca közötti szakasza	Szilas-patak menti terület	30,6 ha
7.	XVII. kerület, Rákos-patak mentén	Rákos-patak melletti terület	115,9 ha
8.	XX. kerület, Soroksár-Újtelep, az M5 és a Sós-mocsár közötti csatorna menti terület	Újtelepi-erdő, Gubacs	56,8 ha
9.	XXIII. kerület, a Szentlőrinci út és Erzsébet-ér közötti terület	Sós-mocsár	23,9 ha
10.	XXIII. kerület, M5 autópályától keletre, Vecsési úttól délre, a Kossuth Ferenc-telepig, valamint a Belsőmajorig fekvő területek	Pestszentimre láprétjei	149,9 ha
11.	XXIII. kerület, az M5-ös, 5-ös, M0-s és közigazgatási határ közötti terület	Soroksár láprétjei és homoki gyepjei	181,9 ha
12.	XXII. kerület, a Balatoni út déli oldala mentén, Mechanikai Művek mellett	Tétényi-fennsík déli szegélye	48,6 ha
13.	XI. kerület, a Balatoni út – Kamaraerdei út – közigazgatási határ közötti terület	Kamaraerdő	189,9 ha
14.	XI. kerület, a Kőérberki szikes réttől keletre fekvő terület	Kőérberki szikes rétek (nem védett részek)	24,6 ha
15.	XII. kerület, a Magas út két oldala a Konkoly-Thege Miklós úttól keletre	Csillebérci Emlékerdő	86,4 ha
16.	XII. kerület, az Edvi Illés utca menti területek	Farkas-völgy (nem védett része)	1,4 ha
17.	XII. kerület, a Diós-árok és a fogaskerekű vasút közötti terület	Diós-árok	7,0 ha
18.	III. kerület, egykori Tábor-hegyi bánya	Tábor-hegy	26,0 ha
19.	III. kerület, egykori Testvér-hegyi bánya	Testvér-hegy	31,3 ha
20.	III. kerület Mocsárosdűlő	Mocsárosdűlő (nem védett része)	14,0 ha
21.	III. kerület, a Héthalom utca és a közigazgatási határ közötti terület	Péter-hegy	42,9 ha
22.	III. kerület, Ezüsthegy, Barackos út menti területek	Barackos út menti terület	10,2 ha

4.6. Csapadékvíz-gazdálkodási javaslatok

A csapadékvizek visszatartása, az összegyűjtött vizek hasznosítása, kezelése – amelyek egyénileg megvalósulóan családi házakhoz, vagy nagyobb irodaparkokhoz kapcsolhatók – összességükben Budapesten elenyésző mértékűek.

A budapesti kisvízfolyások és az útvíztelenítő árkok egy része a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában vannak, azok üzemeltetését közszolgáltató szervezetei (FCSM Zrt. és Budapest Közút Zrt.) végzik, azonban jelentős hosszúságú hálózat van kerületi önkormányzati tulajdonban, kezelésben és üzemeltetésben is. A hálózat tulajdoni és kezelői megosztottsága, a kerületi önkormányzatok tulajdonában lévő zárt csapadékcsatorna-hálózatok nyilvántartásának hiányossága, illetve nem utolsósorban a pénzügyi források hiánya a főváros csapadékvíz-gazdálkodásának fejlesztése során problémákat okoz.

A fejlesztés első lépésében mindenképpen átfogó felmérés szükséges. Továbbá a jelenlegi szabályozási környezet felülvizsgálata szükséges, ugyanis a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján a fővárosi önkormányzat feladata a vízgazdálkodás, a vízkárelhárítás biztosítása, valamint a vízgazdálkodásról szóló törvény szerint a település belterületén a csapadékvízzel történő gazdálkodást szintén a fővárosi önkormányzat feladatának jelöli meg, ugyanakkor a szabályozások a feladat ellátáshoz nem rendelnek állami költségvetési forrást.

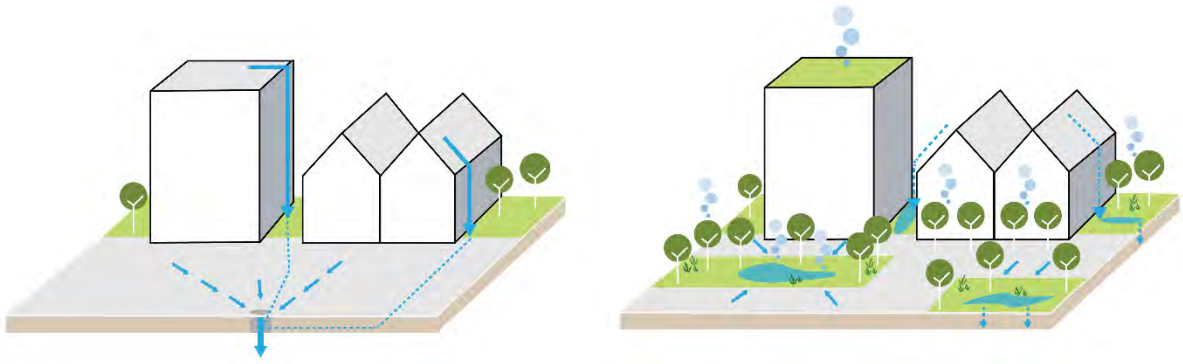
További probléma, hogy a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény értelmében a csapadékcsatorna hálózat nem minősül víziközműnek, így szolgáltatási díj nem vethető ki, bár a díjrendszer meghatározása ebben az esetben jóval bonyolultabb, és kevésbé egzakt, mint például az ivóvíz-szolgáltatásnál.

A csapadékvíz-gazdálkodás intézményi rendszerére és a díjmegállapítás szabályozására a 2022 áprilisában elfogadott Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve (VGT3) tartalmaz – a gazdaság-szabályozási koncepciójában – javaslatot.

A főváros területén egységes, központilag szabályozott vagy kezelt csapadékvíz-gazdálkodásról – tekintettel a jelenlegi szabályozási környezet hiányosságaira – gyakorlatilag nem beszélhetünk. A jelenleg hatályos – Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 5/2015. (II. 16.) önkormányzati rendelettel elfogadott – Fővárosi rendezési szabályzat 19. § (5) bekezdése alapján a belső zóna kivételével a jelentős változással érintett területeken új beépítés esetén többlet csapadékvíz csak késleltetett módon kerülhet elvezetésre, míg infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területeken új beépítés esetén a csapadékvizeket helyben kell tartani. Egyes kerületi építési szabályzatok azonban már most is tartalmaznak olyan innovatív rendelkezéseket, amelyek kifejezetten ösztönzik a csapadékvizek helyben tartását és másodlagos hasznosítását.

Az éghajlat változásával és az időjárási viszonyok szélsőségessé válásával párhuzamosan a település-fejlesztés során a klímavédelmi és csapadékvíz-gazdálkodási szempontokat is érvényre kell juttatni. A fejlesztések, különösen a zöldinfrastruktúra fejlesztések esetében javasolt, érdemes beépíteni már a tervezési fázisban is a zöldinfrastruktúra elemeit.

4-4. ábra: A hagyományos és a fenntartható csapadékvíz-gazdálkodás eszközei

Az önkormányzatok és a vízgazdálkodás egyik legnagyobb kihívása a települések felkészítése a klímaváltozás kihívásaira, miközben felhasználják a vízben rejlő lehetőségeket a települési fejlesztéseknél. Az Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv (ITVT) a település környezeti, társadalmi és szociális, a vízzel és vízállapotokkal kapcsolatos igényeit kielégítő szakpolitikai alapdokumentum, amely meghatározza a települési önkormányzat vízgazdálkodási feladatait és kötelezettségeit, összehangolja a feladatokat a településfejlesztéssel, adatbázist biztosít a település vízgazdálkodással összefüggő területeiről. Az ITVT képes alapinformációt, adatbázist biztosítani a település vízzel, vízgazdálkodással összefüggő területeiről, képes megteremteni az összhangot a település teljes közigazgatási területre vonatkozóan az azt érintő vízgazdálkodási feladatok és a

településfejlesztés között, illetve összességében meghatározza a települési önkormányzat vízzel kapcsolatos kötelezettségeit, azaz a működtetéshez szükséges teendőit, és a fejlesztéshez szükséges feladatait. Az ITVT továbbá megfelelő alapot ad a település helyi szintű szabályozásának előkészítéséhez.

A tervszerű csapadékvíz-gazdálkodás másik módszere lehet, hogy egy-egy részvízgyűjtő területre, de akár Budapest egészére is elkészül egy csapadékvíz elvezetési koncepcióterv, amely modellezéssel vizsgálja a különböző csapadékesemények esetén bekövetkező hatásokat a részvízgyűjtő/vízgyűjtő területre. Ennek alapján feltárhatóak azok a problémás helyek, amelyeket fenyeget a villámárvíz, elöntés veszélye, illetve lehetőség nyílik megoldási javaslatok megadására a károk elhárítása, enyhítése végett. A problémás helyek kezelése szempontjából előnyt kell, hogy élvezzen a zöldinfrastruktúra elemek alkalmazása, a csapadékvizek minél nagyobb arányú visszatartása és helyben történő hasznosítása, amellyel csökkenthető az elvezetésre kerülő csapadékvíz mennyisége. A koncepcióterv alapján kijelölhetőek azon helyek is, amelyek részben, vagy teljes mértékben alkalmasak a csapadékvizek visszatartására, másodlagos hasznosítására.

Budapest Általános Csatornázási Tervének felülvizsgálatára 2006-ban került sor, azonban az elválasztott rendszerű területeken a szennyvízcsatorna-hálózat szükséges és tervezett fejlesztési lehetőségeit tartalmazza, a csapadékvíz elvezetésével nem foglalkozik, ezért azt felül kell vizsgálni. A felülvizsgálat keretében szükséges részletesen elemezni Budapest területén a meglévő zárt szelvényű egyesített rendszerű csatornákat, az elválasztott rendszerű csapadékvíz elvezető műveket, úgy mint: vízfolyásokat, záportározókat, nem Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. kezelésében lévő burkolt és szikkasztó árkokat és elválasztott rendszerben kiépített csapadékcsatornákat, illetve az egyéb létesítményeket.

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. által 2020-ban elkészített Budapest vízgazdálkodási helyzete, állapotfelmérő vizsgálatok, javaslattétel a hiányosságok megszüntetésére címmel készített dokumentuma felmérte a Budapesten található felszíni és felszín alatti víztesteit, illetve a csapadékvíz elvezetését biztosító egyéb létesítményeket, valamint árvízvédelmi helyzetét a vízgazdálkodás hatékonyabb és biztonságosabb működőse érdekében. A dokumentum azonban a főváros által nem került elfogadásra.

A „LIFE in RUNOFF – Városi Eső" projekt keretében lokálisan, több helyszínt figyelembe véve elemezték a Budapesten várható éghajlati változásokat a közeli (2030-2050) és a távolabbi (2050-2070) jövőt vizsgálva. A projekt keretében olyan finom térbeli és időbeli felbontású csapadék és egyéb éghajlati paraméterek idősorok készültek Budapest területére, két választott távlati időszakra (2030-2050, 2050-2070), melyek alkalmazhatók a helyi csapadékvíz-gazdálkodás tervezésében. A fő cél a városi villámárvizek és elöntések kezelése, a városi klímaadaptáció támogatása a csapadékvíz-gazdálkodás terén, a hagyományos és zöldinfrastruktúrák közötti szinergiák megtalálásával és ezek erősítésével. Ennek érdekében Budapest egyes részvízgyűjtő-területeinek lefolyási modellezése, a mintaterületeken a lefolyáskésleltető, -visszatartó műtárgyak kiépítése, edények telepítése zajlik. A projekt vezető partnere a XII. kerületi önkormányzat, a Fővárosi Önkormányzat mellett projektpartnerként vesz részt az együttműködésben a VII. és XVIII. kerületi önkormányzat is.

Jelenleg zajlik Budapest csapadékvíz-gazdálkodása (Fővárosi csapadékstratégia) című dokumentum készítése, mely a csapadékvíz-gazdálkodás egységes fővárosi keretét és irányait határozza majd meg.

A nagy intenzitású csapadékesemények okozta károk csökkentése a csapadékvíz visszatartásával (ideiglenes tározással), késleltetett elvezetésével, hasznosulásának (talajba szivárogtatás) elősegítésével, helyben történő hasznosításával, illetve ezek kombinált megoldásával lehetséges.

4-5. ábra: A nagy intenzitású csapadékesemények okozta károk csökkentésének lehetséges eszközei

A csapadékvizek keletkezésének helyén történő szabályozására alapvetően két módszer lehetséges. Az egyik a csapadékvíz talajba történő elszivárogtatása (gyepes, bokros területen, nyílt árokban, vízáteresztő burkolattal stb.), amivel a talajvíz utánpótlása biztosítható, illetve csökkenthető az elvezetendő csapadékvíz mennyisége. A másik megoldás a vizek ideiglenes tározókban való visszatartása (záportározók, ciszternák stb.), és késleltetett elvezetése, amivel a kialakuló árhullámok csúcsai is csökkenthetők. Jellemző megoldások lehetnek: beszivárogtató cellák, zöldtetők, esőkertek, beszivárogtató kavicsdrének, fűborítású árkok és rézsűk, ideiglenes elöntési területek, állandó vízborítású, vizenyős területek (wetland-ek), szilárd, de áteresztő burkolatok, tetővizek és burkolt felületi vizek visszatartása felszín alatti tározókkal. Ezen megoldások alkalmazása különösen ajánlott az új beépítések esetén, ahol már a tervezési fázis során betervezhetők ezen módszerek alkalmazása.

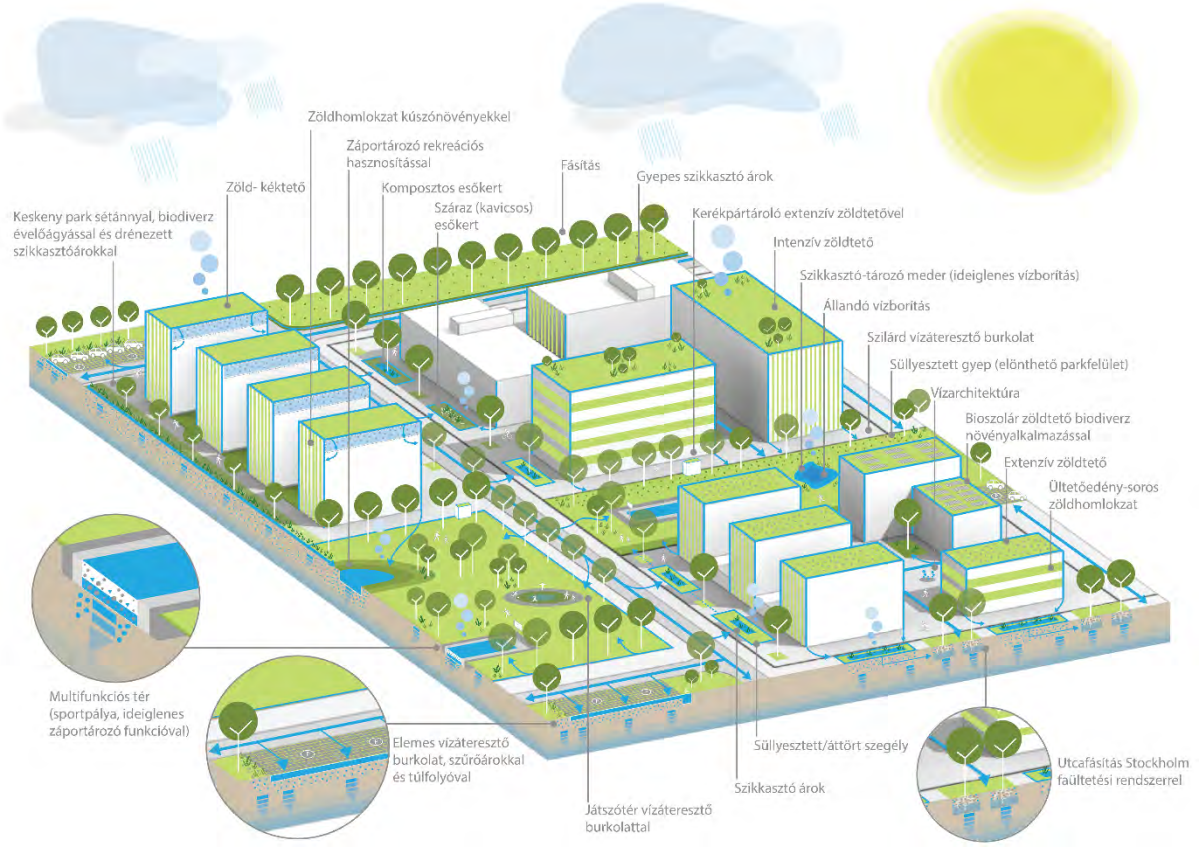
Új beépítések, fejlesztések során tehát alapvetően elvárható, hogy a területen keletkező csapadékvizek minél nagyobb arányban kerüljenek visszatartásra és hasznosításra, a csapadékvíz-gazdálkodás szürke, kék és zöld módszerei alkalmazásra kerüljenek. Ezek nemcsak a csapadékvizek káros hatásait ellentételezik, hanem utánpótlást jelenthetnek a felszíni és felszín alatti vizek számára, csökkentik az ivóvíz felhasználását, zöldfelületi fejlesztésekbe integrálva növelik azok értékét stb.

Ezen elvárást erősíti a TÉKA 67. § (1) bekezdése, amely szerint: „*A csapadékvizet a telken belül meg kell tartani. A vízvisszatartás, öntözés és egyéb hasznosítás érdekében a csapadékvizet a telek zöldfelületén el kell szivárogtatni vagy a telek egyéb területén tárolni szükséges olyan mértékben és módon, hogy ez a telek és a szomszédos telkek, továbbá az építmények állékonyságát és rendeltetésszerű használatát ne veszélyeztesse. A telekről csak a nem hasznosítható, nem elszivárogtatható és nem tárolható csapadékvíz vezethető el. A vízvisszatartás módjáról és mértékéről a helyi építési szabályzat rendelkezhet.*" Fontos ugyanakkor, hogy a csapadékvizek szikkasztására csak olyan hely kerüljön sor, amely alkalmas a csapadékvizek befogadására, így karsztos területen, alábányászott, alápincézett és csúszásveszélyes területen a csapadékvíz szikkasztása nem megengedett, a csapadékvíz elvezetéséről elválasztott rendszerű csapadékvíz csatornával vagy nyílt árkos elvezetéssel gondoskodni kell. Emellett kiemelendő a települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet (TEZIR), mely alapján „*a telekre hulló csapadékvíz szikkasztásához, tárolásához, hasznosításához szükséges zöldinfrastruktúra elemeket és támogató szürkeinfrastruktúra elemeket – amennyiben ennek műszaki akadálya nincsen – a telken belül kell kialakítani*", továbbá, hogy „*a telekre hulló csapadékkal való gazdálkodás a használó felelőssége*" (lásd: 11. § és 13.§).

A TÉKA és a TEZIR rendelkezéseinek megvalósítását segítheti az ún. szivacsváros koncepció alkalmazása. A szivacsvárosok elsősorban természetalapú megoldásokkal igyekeznek javítani a városszövet vízmegtartó képességét és közelíteni a városi vízkörforgás elemeinek arányait a természetes vízkörforgáshoz. Ennélfogva a szivacsváros koncepció alapvető célja, hogy csökkentse a lefolyást, növelje párologtatásra képes felületeket és ezáltal javítsa a városaink klímaadaptációs képességeit.

A szivacsváros koncepció eszköztárába tartozik minden olyan a természeti folyamatokat használó, vagy a természeti rendszerek működését támogató infrastruktúra elem, ami csapadékvíz szikkasztásával, tározásával, tisztításával, párologtatásával és hasznosításával, lefolyásának és elvezetésének késleltetésével tudja javítani a zöldinfrastruktúra elemek ökoszisztéma szolgáltatását, továbbá mérsékelni tudja szélsőséges időjárási események kedvezőtlen hatásait.

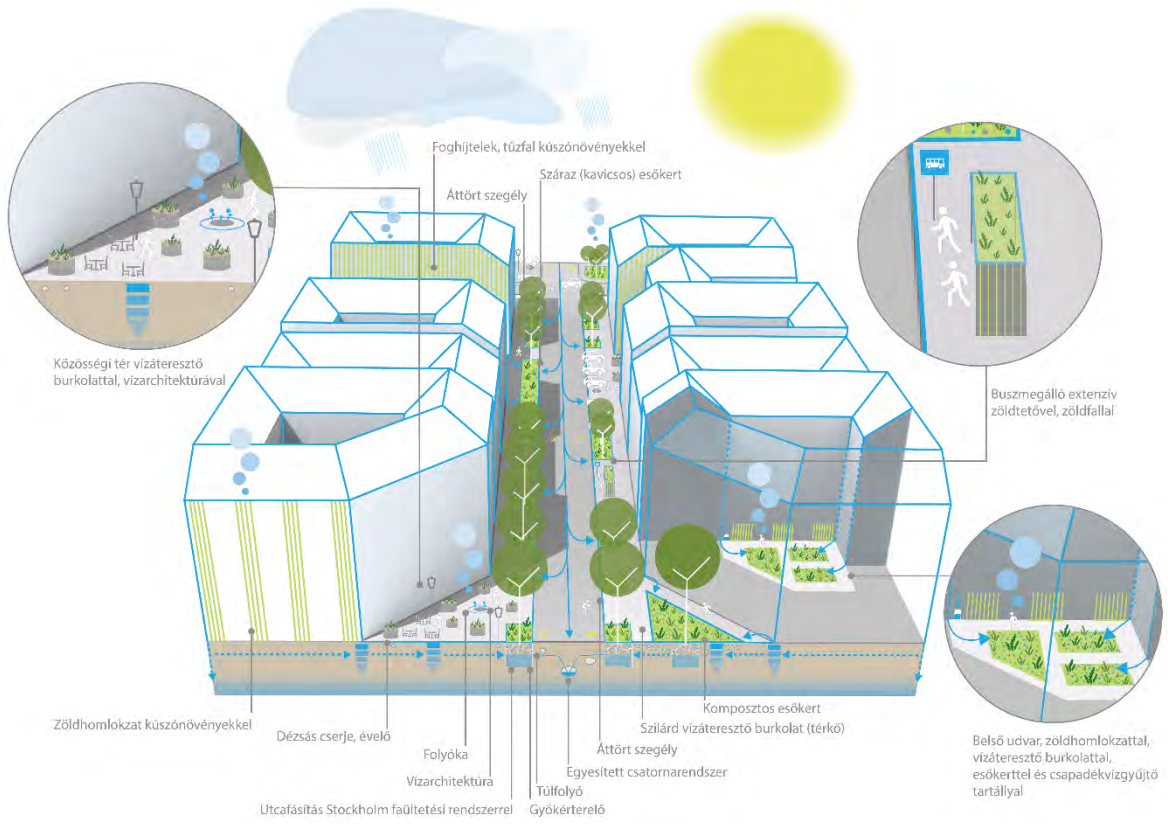
4-6. ábra: Csapadékvíz helyben tartása komplex eszközök alkalmazásával új beépítések esetén (Szivacsváros (csapadékvíz visszatartása városi környezetben) c. zöldinfrastruktúra füzet)

Új beépítések kialakítása során szerencsére igen széles az alkalmazható szivacsváros eszközök tárháza. A lehetséges eszközöket a Szivacsváros (csapadékvíz visszatartása városi környezetben) c. zöldinfrastruktúra füzet tartalmazza részletesen. A csapadékvíz-gazdálkodási célok már az új szabadterek és közlekedési felületek kialakításakor, valamint az épületek beépítési paramétereinek meghatározásakor figyelembe vehetőek, így időben betervezhető a szivacsváros eszközök helye és területigénye. Az új beépítés negatív hatása a városklímára a párolgást ösztönző eszközök alkalmazásával csökkenthető (pl. mesterséges vízfelületek, zöldtetők és zöldhomlokzatok, párologtatóágyak, esőkertek). Az új vízzáró felületek által okozott növekvő lefolyás kompenzálására szikkasztó-és tározóeszközök használhatóak. A zöld- és kéktetők, zöldhomlokzatok használata az új épületeken egyben az épület energetikai adottságaira is pozitív hatással lehetnek. Az épületeken belül kialakítható a szürkevíz felhasználás csak vízhasználati céllal általában nem kifizetődő, de hővisszanyeréssel kombinálva már gazdaságosabb. Az összegyűjtött csapadékvíz emellett öntözésre is használható.

A már kialakult városrészek beállt városszövetében jóval több a kötöttség, korlátozó tényező a szivacsváros elvek és eszközök alkalmazása előtt. Így a fő feladat reális célok definiálása a meglévő épületállomány, közműhelyzet és területhasználati igények ismeretében. Főként a közterületek újraosztásával, a közművek racionalizálásával, átstrukturálásával adhatunk teret a későbbi konkrét eszközök alkalmazásához. Minden esetben nagy figyelmet kell fordítani a meglévő épületek és közművek műszaki állapotára, védőtávolságaira.

4-7. ábra: Csapadékvíz helyben tartásának elősegítése sűrű beépítés esetén (Szivacsváros (csapadékvíz visszatartása városi környezetben) c. zöldinfrastruktúra füzet)

A csapadékvizek másodlagos hasznosítása esetében kiemelkedően fontos a csapadékvizek előtisztítása, tisztítása, amelyre azért van szükség, hogy ne szennyezze a környezetet (talaj, talajvíz). A 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet csak abban az esetben írja elő az iszap- és olajfogó műtárgy alkalmazását, amennyiben a zárt csapadékcsatornába összegyűjtött csapadékvizek bevezetése természetes befogadóba történik.

A csapadékvizek tisztítása szempontjából el kell különíteni a gépjárműforgalom által érintett burkolt felületeket (beleértve a magánutakat és parkolófelületeket) és az ettől eltérő burkolt felületeket (tető, járda stb.). Előbbi ugyanis más, károsabb szennyezőanyagokat is tartalmazhat, így más szintű, fokozottabb tisztítást igényel, mint az egyéb burkolt felületekről származó csapadékvíz. Ezért az ingatlanon belül úgy kell kialakítani a csapadékvizeket összegyűjtő rendszereket, hogy azok adott esetben külön tisztíthatóak legyenek a tervezett tisztítási eljárásnak megfelelően. Például a tetőfelületekről származó csapadékvizekből csak a nagyobb szennyezőanyag eltávolítása szükséges (pl. falevelek), amelyek egy szűrőrács, hordalékfogó beépítésével kiszűrhetőek, visszatarthatóak. Ezzel elkerülhető többek között, hogy szikkasztómező esetében eltömődést okozzon, vagy átemelő szivattyú esetében a berendezés működését korlátozza.

A gépjárműforgalom által érintett burkolt felületekről származó csapadékvizek már nehézfémekkel, kőolajszármazékokkal, illetve egyéb szennyezőanyagokkal szennyezettek, ezért tisztítása érdekében olajfogó, olajleválasztó beépítése szükséges. Amennyiben a csapadékvizek elvezetése befogadóba történik (lásd előző rész), akkor abban az esetben a befogadó üzemeltetője által adott nyilatkozat alapján szükséges akár fokozottabb tisztítási módszer, eljárás alkalmazása is. A szükséges tisztítást az ingatlanon belül kell kialakítani, alkalmazni.

Fontos hangsúlyozni, hogy csak megfelelően minősített (CE, ÉMI) berendezést lehet alkalmazni. Javasolt továbbá figyelembe venni a magyar szabványokban, műszaki előírásokban és tervezési útmutatókban leírtakat.

A tisztítás történhet:

- közvetlenül az összegyűjtő rendszerbe, csapadékcsatornába történő bevezetésénél (pl. víznyelőbe telepített olajszűrő; hordalékfogó, szűrőrács alkalmazása),
- vagy a csapadékvíz befogadóba történő bevezetése előtt, a másodlagos felhasználást, szikkasztást biztosító műtárgynál (teljes tisztítású előkezelő berendezés, olajfogó, olajleválasztó tartály, berendezés).

Az egyes tisztítást, előtisztítást szolgáló módszereket, berendezéseket az ingatlan tulajdonosának kell fenntartani, üzemeltetni, gondoskodnia kell a tisztítótól kikerülő szennyeződések elhelyezéséről, kezeléséről, adott esetben a veszélyes hulladék megfelelő helyre történő elhelyezéséről.

5. Közlekedési javaslat

Bevezetés 150

5.1. Európai Uniós és a magyar közlekedéspolitika 150

5.1.1. Európai Uniós közlekedéspolitika 150

5.1.1.1. Magyar közlekedéspolitika 152

5.1.2. Nemzetközi, országos és agglomerációs közlekedési kapcsolatok 154

5.1.2.1. Légi közlekedés 154

5.1.2.2. Nemzetközi vasúti közlekedés 155

5.1.2.3. Távolsági és helyközi autóbusz közlekedés 156

5.1.2.4. Gyorsforgalmi úthálózat 156

5.1.2.5. Országos és térségi kerékpáros hálózat 157

5.1.2.6. Vízi közlekedés 157

5.1.3. A főváros közúthálózata 158

5.1.3.1. Közúti főhálózat bővítése 158

5.1.3.2. Közúti főhálózat átalakítása 160

5.1.3.3. Duna-hidak 161

5.1.3.4. Külön szintű közúti-vasúti keresztezések 162

5.1.3.5. Forgalomcsillapítás 163

5.1.4. Közösségi közlekedés 164

5.1.4.1. Gyorsvasúti közlekedés 164

5.1.4.2. Közúti vasúti (villamos) közlekedés 166

5.1.4.3. Nagyvasúti közlekedés a fővárosban 167

5.1.4.4. Városi autóbusz és trolibusz közlekedés 168

5.1.4.5. Városi hajózás 169

5.1.4.6. Speciális közlekedési eszközök 170

5.1.5. Gyalogos közlekedés 171

5.1.5.1. Belvárosi területek, átszálló csomópontok, turisztikai helyszínek 171

5.1.5.2. Lakóterületek, lakótelepek 171

5.1.5.3. Intermodális és mellékközpontok 172

5.1.6. Kerékpáros közlekedés és egyéb mikromobilitási eszközök 173

5.1.6.1. Kerékpáros és egyéb mikromobilitási infrastruktúra 173

5.1.6.2. Kerékpárok és egyéb mikromobilitási eszközök tárolása és szállítása 174

5.1.6.3. Közösségi kerékpár és egyéb mikromobilitási eszközök megosztása 174

5.1.7. Gépjárműtárolás és áruszállítás 175
5.1.7.1. Rendeltetésszerű használathoz tartozó személygépjármű elhelyezés 175
5.1.7.2. Közterületi személygépjármű elhelyezés 176
5.1.7.3. P+R parkolók 176
5.1.7.4. Autóbusz parkolás 178
5.1.7.5. Hajótárolás 179
5.1.7.6. Közösségi közlekedés járműtelepei 179
5.1.7.7. City logisztika 181
5.1.7.8. Logisztika 181

Bevezetés

A mobilitás mindenkor a társadalom életének a fontos tényezője volt, amely szorosan összekapcsolódott a gazdasági fejlődéssel. Bizonyos időszakokban – a vasúti közlekedés és a gőzhajózás megteremtését jelentő XIX. században – a mobilitás egyenesen a fejlődés meghatározó tényezőjének számított. A közlekedés a jövőben a környezetvédelmi kapcsolódása folytán, a klímaváltozásra gyakorolt hatása miatt is jelentős tényezőnek számít, paradigmaváltás szükséges legalább a nagyvárosi épített környezetben.

A demográfiai előrejelzések szerint Budapest lakosszáma a következő évtizedekben nem változik majd érdemben, szcenáriótól függően 2050 évben 1.625.982 - 1.765.496 fő között várható (a KSH 2023 évben egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállománya alapján). A fővárost körülvevő agglomerációs övezet esetében – a korábban jósolt dinamikus növekedéssel ellentétben – szintén stagnáló népességre lehet számítani, Pest vármegyében szcenáriótól függően 2050 évben 1.226.917 - 1.249.277 fő között várható (a KSH 2023 évben egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállománya alapján). Az ország csökkenő népességi viszonyainak figyelembevételével viszont a Budapesti agglomerációnak és közlekedésének jelentősége tovább nő Magyarországon.

A legurbánusabb emberi környezetet jelentő nagyvárosokban a mobilitás biztosítása összetett feladatot jelent, amelyet mindinkább fenntartható módon kell megoldani. Ennek érdekében a közlekedési igények kialakulásának és azok kielégítésének is a tudatos befolyásolása szükséges.

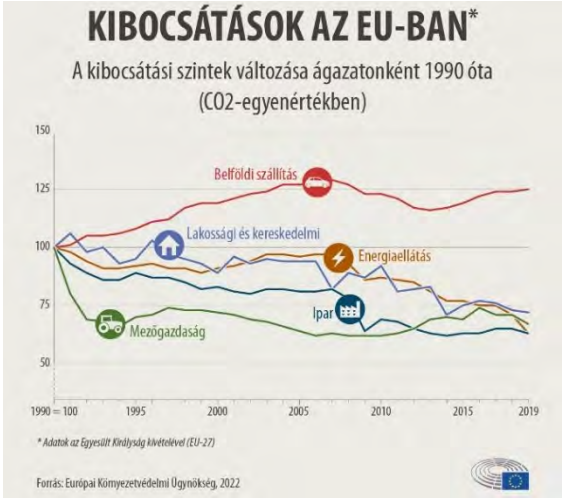
Budapesten a beépítés kompakt kialakítása mellett a közlekedési rendszer tekintetében a fenntartható közlekedési módokat kell előnyben részesíteni, a meghatározó jelentőségű közösségi közlekedésben a minőségi fejlesztésre és a színvonalas üzemeltetésre kell helyezni a hangsúlyt.

5.1. Európai Uniós és a magyar közlekedéspolitika

5.1.1. Európai Uniós közlekedéspolitika

A közlekedés az egyetlen ágazat, ahol az üvegházhatású gázok kibocsátása nőtt az elmúlt három évtizedben az Európai Unióban, és azon belül Magyarországon is. Ez a szektor felel jelenleg a szén-dioxid-kibocsátás közel egynegyedéért (Európai Parlament Kommunikációs Főigazgatóság: Tények és adatok az autók szén-dioxid kibocsátásáról).

5-1. ábra: A CO2-kibocsátás alakulása az EU-ban ágazatonként (1990-2019)

5-2. ábra: A közlekedésből származó szén-dioxid-kibocsátás az EU-ban

A fentiek alapján az egyéni személygépjármű használat a teljes szén-dioxid kibocsátás több mint 11 %-árért, a közlekedés által produkált kibocsátásnak több, mint 44 %-árért felelős az EU-ban.

A személygépjármű használat és a polgári repülés területén lehet a legkönnyebben kedvező irányú változást elérni. A személygépjárművek esetében a településen belüli használatnál a közösségi és a kerékpáros közlekedés jelentette alternatívák részarányának növelésével, míg a polgári repülés esetében a kontinensen belüli utazásokban a nagysebességű vasúti közlekedés fejlesztésével, illetve igénybevételével.

Az Európai Bizottság a jelenlegi évtizedre vonatkozóan nem alkotott a korábbihoz hasonló hosszú távú programot, mint a 2011-2020 időszakban az „Útiterv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához - Úton egy versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer felé".

Az Európai Unió közlekedési politikáját a 2021-2024 időszakban az ún. „Fenntartható és intelligens mobilitási stratégia – az európai közlekedés időtálló pályára állítása" stratégia jeleníti meg, amelyben négy év időtartamra szabályozzák a közlekedéspolitika főbb irányait, valamint a kulcsfontosságú cselekvési területeket. A stratégiához összesen 82 kezdeményezésből álló cselekvési terv kapcsolódik.

A stratégia abból indul ki, hogy a mobilitás és a közlekedés a társadalmi élet valamennyi területe számára elengedhetetlenül fontos. A közlekedési ágazat „súlyát" jelzi, hogy 5 %-kal járul hozzá az európai GDP-hez, és közvetlenül mintegy 10 millió munkavállalót foglalkoztat.

A mobilitás ugyanakkor – számos előnye mellett – a társadalom számára hátrányokkal is jár. Ezek közé tartozik az üvegházhatást okozó gázok (ÜHG) kibocsátása, a levegő-, zaj- és vízszennyezés, de a balesetek és a forgalmi torlódások is kedvezőtlen hatást gyakorolnak az uniós polgárok egészségére, jóllétére, valamint a gazdaság teljesítő képességére. Ezért a közeljövőben a közlekedési ágazat előtt álló egyik legnagyobb kihívás az ÜHG kibocsátásainak jelentős csökkentése, valamint a fenntarthatóbbá válás.

Az új stratégia meg kívánja teremteni az alapot ahhoz, hogy az uniós közlekedési rendszerben mielőbb végbe mehessen a zöld, valamint a digitális átállás. A törekvések eredményeként 2050-ig 90%-os kibocsátás-csökkenés érhető el az intelligens, versenyképes, biztonságos, hozzáférhető és megfizethető közlekedési rendszernek köszönhetően. Az új stratégia megvalósulásához három mérföldkő – 2030, 2035, 2050 – került meghatározásra.

2030-ig:

- Az európai utakon legalább 30 millió kibocsátásmentes jármű fog közlekedni.
- 100 európai város lesz klíma semleges.
- A nagy sebességű vasúti közlekedés megkétszereződik.
- Az 500 km-nél rövidebb útvonalú, menetrend szerinti közösségi közlekedés karbonsemleges lesz az EU-ban.
- Az automatizált mobilitást széles körben fogják alkalmazni.
- A kibocsátásmentes hajók alkalmassá fognak válni a piaci bevezetésre.

2035-ig:

- A kibocsátásmentes nagy légi járművek alkalmassá fognak válni a piaci bevezetésre.

2050-ig:

- Szinte valamennyi személygépkocsi, kistehergépkocsi, autóbusz és új nehéz-tehergépjármű kibocsátásmentes lesz.
- A vasúti teherforgalom megkétszereződik.
- A nagy sebességű vasúti forgalom megháromszorozódik.
- A törzshálózaton működőképessé válik a fenntartható és intelligens, nagysebességű összeköttetéssel rendelkező közlekedésre felszerelt multimodális transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T).

A mérföldkövek mellett az uniós közlekedéspolitikai stratégia tíz kiemelt területet is meghatároz, melyek mindegyike konkrét intézkedéseket – a 82 kezdeményezésből álló cselekvési tervi elemet – tartalmaz:

- 1) a kibocsátásmentes szárazföldi járművek, hajók és repülőgépek, a megújuló és alacsony kibocsátású üzemanyagok és a kapcsolódó infrastruktúrák elterjedésének ösztönzése (például 2030-ig 3 millió nyilvános elektromos töltőállomás létesítésével);
- 2) kibocsátásmentes repülőterek és kikötők kialakítása (például a fenntartható légi és tengeri közlekedésben használt üzemanyagok népszerűsítését célzó új kezdeményezések révén);
- 3) a helyközi és városi mobilitás egészségessé és fenntarthatóvá tétele (például az elkövetkező 10 évben a nagy sebességű vasúti forgalom megduplázásával, valamint a kerékpáros infrastruktúra fejlesztésével);
- 4) a teherszállítás környezetbarátabbá tétele (például azáltal, hogy a jelenleg 75 %-ban a közutakon lebonyolított szárazföldi áruszállítás jelentős részét a vasútra és a belvízi utakra terelik át, és a vasúti teherforgalom 2050-ig történő megkétszerezése révén);
- 5) szén-dioxid-árazás és hatékonyabb ösztönzők biztosítása a felhasználók számára (például olyan átfogó intézkedéscsomag segítségével, amely tisztességes és hatékony árképzést biztosít az egész közlekedési ágazatban) az intelligens közlekedési rendszer kialakítása érdekében;6) Az összekapcsolt és automatizált multimodális mobilitás megvalósítása (például annak lehetővé tétele révén, hogy az utasok kombinált utazásokra szóló jegyeket vásároljanak, az áruszállítás pedig zökkenőmentesen válthasson a közlekedési módok között);
- 7) Az innováció, valamint az adatok és a mesterséges intelligencia felhasználásának ösztönzése az intelligensebb mobilitás érdekében (például a drónok és a pilóta nélküli légi járművek bevezetésének teljes körű támogatása, valamint a közös európai mobilitási adattér kiépítését célzó további intézkedések révén) a reziliens rendszer megvalósítása érdekében;
- 8) Az egységes piac megerősítése (például a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) 2030-ig történő kiteljesítésével kapcsolatos erőfeszítések és beruházások megerősítése révén, valamint az ágazat abban történő támogatásával, hogy a flották korszerűsítését célzó fokozott állami és magánberuházásoknak köszönhetően az ágazat valamennyi közlekedési mód esetében megerősödve lábaljon ki a válságból);
- 9) mindenki számára tisztességes és igazságos mobilitás biztosítása, (például a megújult mobilitás megfizethetővé és hozzáférhetővé tétele révén minden régióban és minden utas számára, beleértve a csökkent mozgásképességű utasokat is, és az ágazat vonzóbbá tétele révén a munkavállalók számára);
- 10) a közlekedés biztonságának és védelmének erősítése mindegyik közlekedési mód esetében, 2050-ig nullához közelire csökkentve a közlekedési balesetek halálos áldozatainak számát.

5.1.1.1. Magyar közlekedéspolitika

A Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia (1486/2014 (VIII. 28.) Korm. hat.) szakértői alátámasztó dokumentumai szerint az országos GDP 2050-ig várhatóan a 2012-es érték két-két és félszeresére növekszik. A népesség – mintegy 10%-os – csökkenése, a 70 évnél idősebbek arányának jelentős növekedése miatt az utaskilométerben mért személyszállítási teljesítmény ennél kisebb mértékben, a 2012-es érték mintegy 1,3-1,5-szörösére nő. A lakosság 60-70%-a ekkor már városias településeken él majd, Budapest és környéke országos népességeloszlásban való szerepe várhatóan növekszik. A fővárosban (kerületrészenként eltérően) a motorizációs telitettség várhatóan 400 személygépjármű/1000 lakos, az agglomeráció településein akár 700 személygépjármű/1000 lakos szintet ér el (az NKS összközlekedési forgalmi modellje szerint).

A középtávú magyar közlekedési jövőkép (2014-2020) fővárosi aspektusai

A magyar közlekedési rendszerben a jelenlegi állapothoz képest nem történik alapvető változás. A városi személyszállításban – a kínálat minőségének jelentős mértékű javításával – sikerül megőrizni, vagy enyhén növelni a közforgalmú közlekedés részarányát, az elővárosi közlekedésben cél a részarány jelentős növelése.

A kerékpáros közlekedés a Nemzeti Kerékpáros Stratégia végrehajtásával a közúti közlekedés társadalmilag elfogadott és integrált részévé válik.

Közép-Magyarország, illetve az ország vonatkozásában az alábbi célok, intézkedések érvényesítése várható:

- Folytatódik a városi közforgalmú közlekedési hálózatok korszerűsítése és bővítése, a nagy kapacitású P+R parkolók építése.
- A városi és elővárosi közlekedésben létrejön a szolgáltatók együttműködése.
- A nagyvárosokban a torlódások mérséklésére egyes belsővárosi területeken útdíj bevezetése várható.
- A nagy forgalmú logisztikai központok kapacitása a kereslet függvényében tovább bővül.
- Előkészítésre kerül a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér korszerű városi, várostérségi és nemzetközi közúti és vasúti kapcsolatának megvalósítása.
- Megtörténik a vasúti személyszállító járműpark részleges cseréje, korszerűsítése.
- A kerékpárút-hálózat hossza a 2012. évhez viszonyítva 25%-kal növekszik.
- Folytatódik a személygépkocsi állomány növekedése, az ellátottság 2020-ra (az EU átlagának közel 60%-ára), országosan mintegy 380-400 személygépkocsi/1000 lakos értékre nő.
- A közlekedési balesetek következtében elhunytak száma országosan évi 500 fő alá csökken.

Hosszú távú (2021-2030) és nagytávú (2031-2050) magyar közlekedési jövőkép

Országos léptékben a közlekedési rendszer megőrzi, illetve kismértékben növeli a nemzetgazdaságban jelenleg betöltött gazdasági szerepét, a GDP előállításához való hozzájárulás és a foglalkoztatottság terén.

A fenntartás és fejlesztés fő forrásául a költségvetés mellett az infrastruktúra- és externális költségeken alapuló, használatarányos adók és díjak szolgálnak („használó és szennyező fizet" elv).

A település- és területfejlesztési tevékenység tudatosabbá válásának eredményeként csökkennek az utazási távolságok, amelyek kedvezőbb esélyét adják a nem motorizált mobilitásnak.

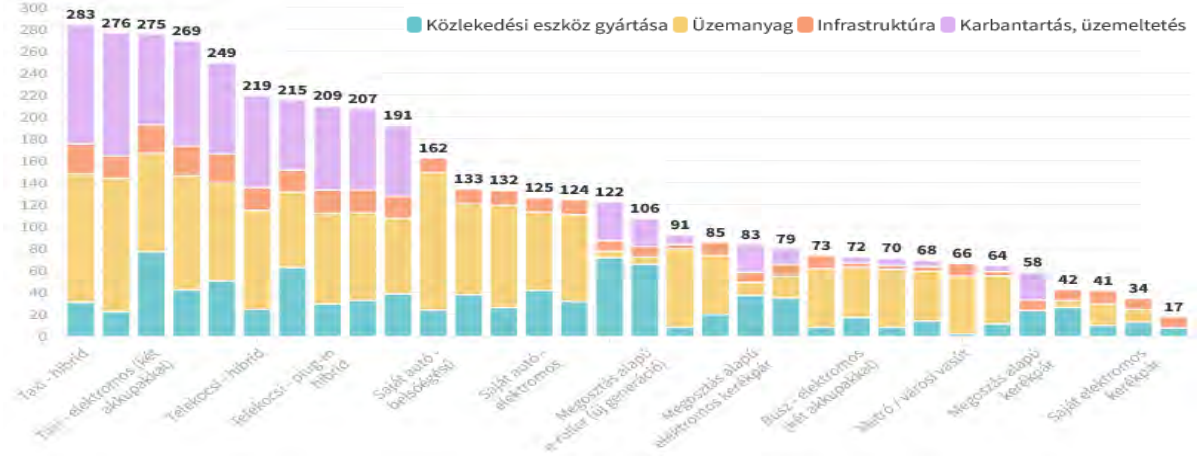
A városi közlekedésben a közforgalmú közlekedés részesedése (főként a környezetbarát városközpontokban) eléri a 60-70%-ot, a nem motorizált közlekedési formák részaránya a 20%-ot közelíti.

A városi térségekben a city logisztika általánossá válása következtében az áru a városi környezetbe már alacsony, vagy nulla kibocsátású járművekkel és az áruellátási tevékenység optimalizálásával jut el.

Optimális fejlődési pálya esetén teljesülnek az EU Fehér könyvében meghatározott célok, míg kedvezőtlenebb fejlődési pálya esetében azok csak részlegesen kerülnek elérésre.

Az EU és az ország közlekedési politikájával összhangban Budapest élhetősége szempontjából a közlekedési ágak aránya mellett fontos tényezőt jelentenek az azokhoz igénybe vett járművek és azok környezetterhelése.

5-3. ábra: A városi közlekedési módok szén-dioxid-kibocsátása (gramm/utaskilométer)

Forrás: International Transport Forum: Good to Go? Assessing the Environmental Performance of New Mobility adatai alapján összeállítva

5.1.2. Nemzetközi, országos és agglomerációs közlekedési kapcsolatok

Budapest közlekedésének a fejlesztése nem határozható meg csupán a kevesebb mint 1,7 millió lakos igényei és lehetőségei alapján, mivel a város egyidejűleg több szintű

- az Európai Unió metropolisz térségeinek egyikeként nemzetközi,
- Magyarország fővárosaként országos,
- a Közép-magyarországi régió domináns településeként térségi

szerepkörrel rendelkezik. A Fővárosi fejlesztési terv jövőképe alapján meghatározott hosszú és közép távú célok elérését biztosító, a részletes cselekvési tervben nevesített elemek megvalósításával kell a tervezett közlekedési rendszert létrehozni.

5.1.2.1. Légi közlekedés

A nemzetközi légiforgalom mind a személyszállításban, mind az árufuvarozásban a közlekedés legdinamikusabban bővülő és fajlagosan a legkörnyezetterhelőbb ága.

A 2018. évi CXXXIX. törvénnyel jóváhagyott Magyarország és kiemelt térségek területrendezési terve (Trtv.) határozza meg az ún. nemzetközi kereskedelmi repülőtereket. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér mellett csupán Debrecen és Sármellék rendelkezik ilyen besorolással az országban.

A területszerkezeti adottságok (a Közép-magyarországi régió súlya a nemzetgazdaságban és a lakosság hazai területi eloszlásában, az országos közlekedési rendszer hálózati kialakítása, az országhatáron túl elérhető repülőterek területi elhelyezkedése) következtében Magyarország menetrendszerinti nemzetközi légi forgalmának lebonyolítása távlatban is – szinte kizárólagosan – a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérhez kapcsolódik majd.

Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér
Forrás: bud.hu

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér – amely három település közigazgatási területén fekszik – részben beépítésre nem szánt terület (KÖe-l: Egyéb, légi közlekedési terület), ezen helyezkednek el a felszálló pályák, a gurulóutak és maga a 2. terminál épülete, részben beépítésre szánt terület (K-Közl-R: Repülőtér területe), ezen a Ferihegyi repülőtérre vezető út mentén települt kiszolgáló hátteret jelentő funkciók és az 1. terminál épülete helyezkedik el. Budapest területének egyes beépített területeit zavaró légiforgalom szabályozása állami kompetencia körbe tartozik, az nem a településtervben kerül meghatározásra.

A repülőtér fejlesztési stratégiája már rövid távon, a 2024 évi tulajdonosi átrendeződés következtében várhatóan felülvizsgálatra kerül.

Magyarország lényegében egyetlen repülőtérre összpontosuló légi közlekedésének már a mai, de még inkább a jövőben várható szerepe indokolttá teszi középtávon a légikikötő és a főváros, mint az ország gazdasági központja közötti közlekedési kapcsolatok színvonalának fejlesztését, a Ferihegyi repülőtérre vezető út-Gyömrői út átépítését és a Ferihegyi repülőtéri vasúti kapcsolat létrehozását. Távlatban, a nagysebességű vasúti hálózat magyarországi megjelenésének részeként a repülőtéren is tervezett megálló, megteremtve az európai közlekedési rendszer egyik légi-vasúti-közúti átszálló pontját.

A Budaörsi repülőtér továbbra is a merev és forgó szárnyas légiközlekedési eszközök sport, szabadidős repüléseinek színtereként szerepel.

5.1.2.2. Nemzetközi vasúti közlekedés

5-4. ábra: Tervezett nagysebességű vasútvonal

A meglévő vasúthálózat biztosítja a szükséges országos és nemzetközi kapcsolatokat, azonban új helyzetet fog teremteni a személyforgalomban a légiközlekedéssel és az autópálya használattal szemben is versenyképes nagysebességű (220 km/óra feletti) vasúti hálózat megjelenése, amely Ausztria és Szlovákia, Ukrajna, Románia és Szerbia, valamint Horvátország felé biztosít majd kapcsolatokat.

Az ország területén önálló pályával megvalósuló infrastruktúra a főváros határán csatlakozik a budapesti vasúthálózat meglévő elemeihez. A nagysebességű vasúti hálózat két fővárosi fogadó ponttal, megállóhellyel tervezett. A Kelenföldi pályaudvar szolgálja Budapest városának a saját igényeit (városi intermodális központ), míg a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér az európai légi-vasúti-közúti hálózat átszálló pontjaként funkcionál majd.

A nagysebességű szerelvények közlekedése a főváros közigazgatási területén belül a szükséges vágányszám növelés és fejlesztések után, a már ma is meglévő nyomvonalakon történik – kivéve a nemzetközi repülőtér elérése miatt, annak területén átvezető, tervezett vonalat – a hagyományos vasúti közlekedésnek megfelelő sebességgel. Budapest számára a kapcsolat

- Ausztriával és Szlovákiával a Budapest-Hegyeshalom vonalon,
- Horvátországgal a Budapest-Székesfehérvár vonalon,
- Ukrajnával, Romániával és Szerbiával a Budapest-Cegléd (annak részeként a nemzetközi repülőtér területén átvezető új) vonalon történik majd.

A térségi (elővárosi) személyforgalom várhatóan folyamatosan növekszik majd a vasúti infrastruktúra felújítása és a nyújtott szolgáltatások javulásának eredményeként. A vasútfejlesztésére vonatkozó stratégiák végrehajtásának keretében a fővárosba vezető vasútvonalak kapacitásának növelésére távlatban 2. és 3.

vágányok építésére, villamosításra, új megállók létesítésére és a meglévők fejlesztésére kerül sor a járműállomány folyamatos cseréje és bővítése mellett a Budapesti Agglomeráció vasúti Stratégiája alapján.

Az agglomerációs övezet településeinek vasútállomásaihoz kapcsolódóan indokolt jelentős férőhelyszámmal rendelkező P+R és B+R parkoló-hálózat létrehozása is, hozzájárulva a fővárosba irányuló személygépjármű-forgalom csökkentéséhez.

A személy-, és az áruszállítás terén a jövőben várható változások – meglévő tervek hiányában – a vasúti területfelhasználás eseti módosítását tehetik majd szükségessé a főváros közigazgatási területén belül.

A hagyományos vasúti közlekedés jelentősége a személyforgalom és az áruszállítás terén eltérően alakul a jövőben is. A Budapesten áthaladó személyforgalommal szemben a nemzetközi és az országos áruszállítás ugrásszerűen csökken majd a főváros elkerülését lehetővé tevő (ezáltal a vasúti áruszállítást jelentősen gyorsító) új vasúthálózati elem, a V0 vonal (Szárliget-Ercsi-Kiskunlacháza-Albertirsa) megvalósításával.

5.1.2.3. Távolsági és helyközi autóbusz közlekedés

Az országos (távolsági) és a térségi (helyközi) autóbusz-közlekedés jelentősége kismértékben csökkenni fog a vasúti közlekedés kiemelt fejlesztésével és az autóbuszos személyszállításban lévő párhuzamosságok megszüntetésével. A Budapesti agglomerációs övezet településeinek mintegy fele nem rendelkezik közvetlen vasúti kapcsolattal, ezért az autóbusz-közlekedés a jövőben is fontos szerepet kap a térségi ellátásában.

Az autóbusz-közlekedés meghatározó fővárosi helyszíne marad hosszú távon a Hungária-gyűrű mentén lévő Stadionok- és Népliget pályaudvar, valamint az Újpest-városkapu pályaudvar. A kisebb jelentőségű végállomások közül az Árpád híd és a Kőbánya-Kispest tekinthető véglegesnek.

Kelenföldön az Etele téri pályaudvar átköltöztetésre kerül az Őrmezei oldalra, befogadva a megszűnt Széna téri végállomás egy részét is. Csepelen a Szent Imre téri végállomás kerül áthelyezésre a déli irányban meghosszabbításra kerülő HÉV vonal új végállomásához.

Az autóbusz közlekedés műszaki hátterét jelentő telephelyek területének bővítése szükséges hosszútávon.

5.1.2.4. Gyorsforgalmi úthálózat

A meglévő gyorsforgalmi úthálózat jelenti mindinkább az országos és nemzetközi közúti kapcsolatokat, amelynek bővítése folyamatosan zajlik az országban. A távlati hálózat azonban a jelenlegi tervekhez képest módosulhat – M100, M200 jelű elemek – a jövőben, befolyásolva ezzel Budapest közlekedését is.

5-5. ábra: Gyorsforgalmi úthálózat

Az országos területrerendezési terv szerint Budapestet elérő új elemként épül majd meg az északnyugat irányú kapcsolatot biztosító M10 autópálya. Az országos gyorsforgalmi úthálózat legbelső, körirányú elemét jelentő M0 gyűrű – amely a főváros területének elkerülését biztosítja – északi szektorának befejezésével és nyugati szektorának megépítésével záródik majd.

Budapest térségi kapcsolatait biztosító jelenlegi 35 sugárirányú közúti kapcsolatának a száma már nem módosul, csak a sugárirányú úthálózat egyes elemeinek teljesítőképessége növekszik a keresztmetszetük bővítésével. Új elem építése nem tervezett.

5.1.2.5. Országos és térségi kerékpáros hálózat

A kerékpározás, mint közlekedési mód az elérhető sebességből adódó korlátozott hatótávolsága miatt csak a térségi szerep szempontjából vehető számításba. Turisztikai szempontból ez a korlátozó tényező értelemszerűen nem áll fenn, nemzetközi, országos és térségi szereppel is bír. A kerékpározás támogatására vonatkozóan elfogadásra került Nemzeti Kerékpáros Stratégia 2030 (1470/2023 (X. 31.) Korm. határozat).

Az országos és térségi kerékpárutakat a Budapest közigazgatási területére is vonatkozó 2018. évi CXXXIX. törvénnyel jóváhagyott Magyarország és kiemelt térségek területrendezési terve (Trtv.) határozza meg.

Az országos kerékpárút-hálózat három átmenő (vagy hat sugár irányú) elemet nevesít, amelyek fővárosi szakaszai részben már rendelkezésre állnak, de ezek nem érik el a szükséges színvonalat:

- Felső-Dunamente (1A) – Alsó Duna mente (6B) kerékpárút a Duna jobb partján, mint a 6-os jelű EuroVelo út a nemzetközi hálózat része,
- Felső-Dunamente (1F) – Alsó Duna mente (6A) kerékpárút a Duna bal partján, mint a 6-os jelű EuroVelo út a nemzetközi hálózat része,
- Közép-Európa Vizei kerékpárútvonal (EuroVelo 14).

A térségi kerékpárút hálózat hat sugár irányú, fővárost elérő szakasz megvalósításával számol:

- Budapest - Solymár - Dorog kerékpárút
- Budapest - Mogyoród - Gödöllő kerékpárút
- Budapest - Maglód - Sülysáp kerékpárút
- Budapest - Gyál - Újlengyel kerékpárút
- Budapest - Budaörs - Törökbálint - Érd
- Budapest XXI. kerület - Szigetszentmiklós -Tököl.

Budapest és a fővárossal határos 24 település közötti kerékpáros közlekedés számára a jelenleg meglévő 13 kapcsolat mellett további 25 településszerkezeti jelentőségű új kapcsolat kialakítása tervezett (beleértve a területrendezési tervekben szereplő, fent nevesített hálózati elemeket is).

5.1.2.6. Vízi közlekedés

A hajóforgalom a hosszabb távú személyszállításban és árufuvarozásban a vízállás miatt a legkiszámíthatatlanabb, de a fajlagos üzemanyag felhasználás alapján a legkörnyezetkímélőbb közlekedési ág.

A 2018. évi CXXXIX. törvénnyel jóváhagyott Magyarország és kiemelt térségek területrendezési terve (Trtv.) határozza meg az ún. országos jelentőségű kikötőket. Budapesten Csepel és országosan hat Duna menti város rendelkezik ilyen besorolással.

5-6. ábra: Vízi közlekedési kapcsolatok

A Duna-Rajna-Majna vízi út magyarországi szakaszán a nemzetközi áruszállításban folyamatos, de lassú emelkedésére lehet csak számítani.

A Duna jelentette európai közlekedési folyosó fővárosi kapcsolatát a teherforgalomban távlatban is a Csepel-sziget kikötői (és logisztikai központjai) fogják biztosítani, amelyek számára a partoldali vasúti és közúti kapcsolatrendszer fejlesztése tervezett.

A személyforgalomban – az egy útvonalra korlátozódó hálózati lehetőség és az elérhető sebesség miatt – közlekedési céllal a nemzetközi, országos, agglomerációs szerepű hajózás újbóli megjelenése, vagy létrehozása nem várható a közúti és vasúti közlekedés jelenlegi szintje és annak várható fejlődése következtében, csak turisztikai céllal.

5.1.3. A főváros közúthálózata

Budapest teljes közigazgatási területének 5,6 %-át teszik ki a főhálózatba tartozó közlekedési célú (KÖu) közterületek, amelyeknek összefüggő hálózatot kell alkotniuk a legfontosabb feladatuk, a fővárosi lakónépesség növekedését is biztosító közlekedési és közmű infrastruktúra működésének biztosítására. Az összefüggő közúthálózat ugyanakkor a településszerkezetet is nagymértékben determinálja.

A közlekedési célú közterületeken bonyolódik a város közösségi közlekedésének felszíni része (villamos-, autóbusz-, trolibusz-forgalom), valamint a személygépjármű-forgalom is. Itt kerül kialakításra a teljes gyalogos közlekedési hálózat és a kerékpáros infrastruktúra. A közlekedési célú közterületek – az építési telkeken belüli gépjármű tárolók elégtelen mennyisége miatt – jelentős számú parkoló elhelyezését is kénytelenek biztosítani a főváros egyes területein.

A közlekedési célú közterületek jelentette közúthálózat a megfelelő működtetés érdekében hierarchikus felépítésű, a gyorsforgalmi utaktól a gyalogos utakig terjedően, amelynek legfontosabb elemei – a gyorsforgalmi utak, a főutak, és a gyűjtőutak kiemelt, településszerkezeti jelentőségű elemei – jelentik a főhálózatot.

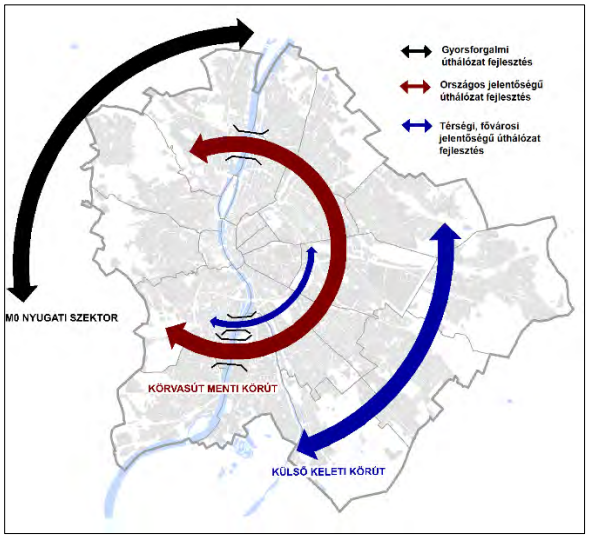
5.1.3.1. Közúti főhálózat bővítése

Az országos gyorsforgalmi úthálózat korábban megépült, Budapest közigazgatási területére benyúló elemeinek – az M3 és M5 autópályáknak az M0 gyűrű vonalán belüli szakaszainak – főútvonallá alakítására az országos közlekedési érdeket megtestesítő területrendezési tervek (törvény) előzetes módosítása nélkül nincsen lehetőség, pedig a fővárosi úthálózat kapcsolatrendszerének fejlesztése miatt indokolt lenne. A fővárosi közúthálózat részeként, a Budapesten belüli közlekedési igények kapcsán új városi gyorsforgalmi elem létesítése továbbra sem tervezett, csak a főúthálózat fejlesztése.

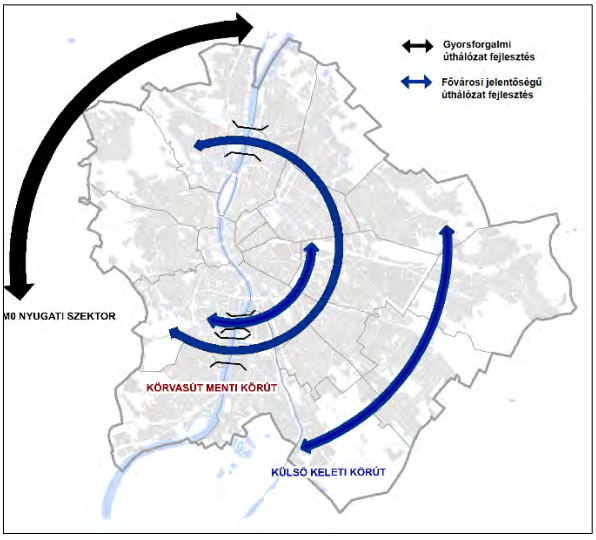
Budapest történelmileg kialakult sugaras-gyűrűs rendszerű főúthálózatának tovább építését az általános területhasználat által meghatározott beépítési lehetőségek, amennyiben a főváros meg szeretné tartani gazdasági jelentőségét és lakosszámát, valamint a közúthálózat településszerkezetet befolyásoló kapcsolati hiányainak megszüntetése teszi szükségessé, vagyis nem a közúti kapacitások bővítése miatt tervezett.

A paradigmaváltás egyik elemeként tervezett a körirányú elemek esetében a korábban meghatározott struktúra módosítása, oly módon, hogy a külső kapcsolatrendszer javítása nélkül, kizárólag a város belső érdekeit szolgálja az.

5-7. ábra: Korábban tervezett struktúra

5-8. ábra: Javasolt struktúra

A város átmeneti és elővárosi zónájának határán tervezett **Körvasút menti körút** építését – hasonlóan a Nagykörút és a Hungária-gyűrű építéséhez – a város területének fejlesztési potenciálja, az ún. mellékközpontok térségében lévő több mint 200.000 lakás és 300.000 munkahely létrehozásának lehetősége teszi szükségessé. Az I. rendű főúthálózat részeként a Pomázi úttól Pest teljes területét feltárva a Fehérvári útig építendő új körirányú közlekedési elem, amely Észak- és Dél-Budapesten egy-egy dunai átkelő létestését is magába foglalja, a település szerkezetére jelentős hatást gyakorló, a területrendezési tervekben is szereplő hosszú távon megvalósítható elem (*☞ Lásd még a 2.2.1. Beépítésre szánt területek*).

Kisebb településszerkezeti jelentőséggel bír Dél-Budapesten az **ún. Galvani hidak és a kapcsolódó úthálózat** megvalósítása, amely katalizátorként kötné össze Újbuda és Ferencváros jelentős kiterjedésű barnamezős területeit, valamint a köztük elhelyezkedő Észak-csepeli nagy méretű zöldmezős fejlesztési területet. Kelet-Budapesten tervezett a külső kerületek – Soroksár, Pestszentlőrinc-Pestszentimre, Rákosmente, Kőbánya, Mátyásföld – egymás közötti kapcsolatát a sűrűn beépített településrészek történeti úthálózatának elkerülésével biztosító ún. Külső keleti körút megteremtése. A II. rendű főúthálózat két tervezett körirányú útvonala a területrendezési tervekben szereplő, hosszú távon megvalósítható elem.

A II. rendű főúthálózatba tartozó további, a területfelhasználási potenciállal is összefüggő, de kisebb jelentőségű, hosszú távon tervezett új elem a:

- Csepeli gerincút déli irányú meghosszabbítása a városhatár térségéig,
- Hollandi út északi meghosszabbítása a Gubacsi hídig,
- Soroksári elkerülő út,
- Keresztúri út bevezetése a Hungária körútig.

Budán, a Hegyvidéki zóna területén a közúthálózat fejlesztésére a településszerkezeti jellegű közlekedési kapcsolati hiányok pótlásának igénye miatt javasolt. A belső zónát indokolatlanul érő átmenő forgalom terhelésének csökkentésére Észak-Budán az M0 nyugati szektorának hiányában Virágos nyeregnél, továbbá Dél-Budán a Törökbálinti útnál tervezett egy-egy új, rövid kőrirányú elem építése.

Budapest (és az ország) nemzetközi megítélése szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a repülőtér-belváros kapcsolatot jelentő Ferihegyi repülőtérre vezető út-Gyömrői út alkotta útvonal, amelynek középtávú, a kapcsolódó területek rehabilitációját és jövőjét is meghatározó fejlesztése várható (1323/2024. (X. 24.) Korm. határozat) a Budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér módosult tulajdonosi háttere következtében.

Középtávon várható a Szegedi út-Nagy Lajos király útja közúti kapcsolat megvalósulása, Rákosrendező barnamezős területének fejlesztése révén.

Tervezett Szegedi út- Nagy Lajos király útja közúti kapcsolat és Rákosrendező vasútállomás
Forrás: Budapesti Fejlesztési Központ

5-9. ábra: Tervezett közúti főhálózat

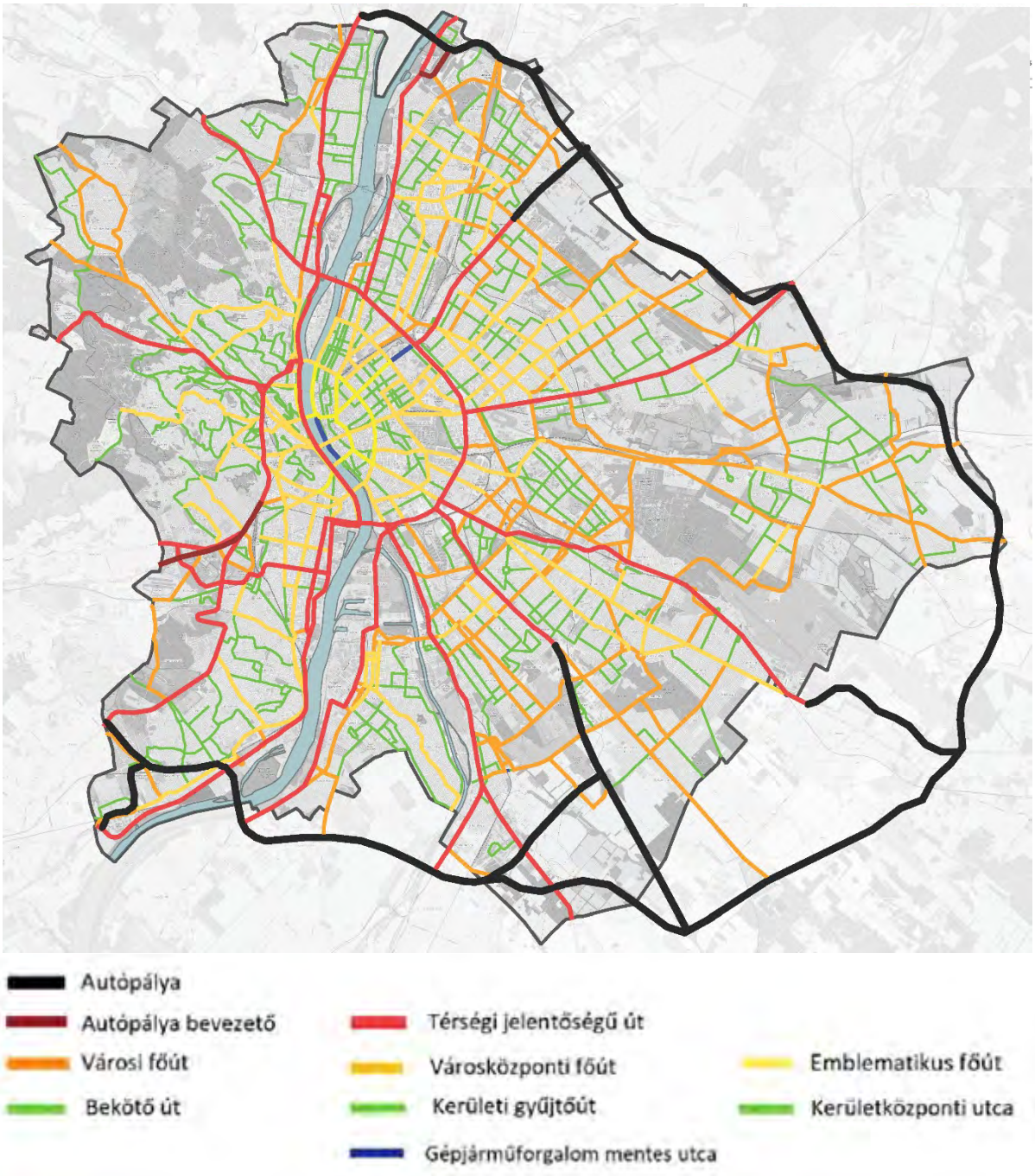

5.1.3.2. Közúti főhálózat átalakítása

A közúthálózat hiányainak pótlása mellett a meglévő elemeinek differenciált és egy élhetőbb környezethez illeszkedő továbbfejlesztése is szükséges, erre vonatkozóan került elfogadásra a Közúti közlekedésbiztonsági stratégia (558/2023 (06.28.) Főv. Kgy. határozat), amelynek meghatározó célja a halálos és a személyi sérüléses balesetek számának csökkentése, később teljes kiküszöbölése. A stratégia részét képezi a Közúthálózati terv,

amely a hálózati és közterületi szerep figyelembevételével 10 kategóriába sorolta a közúti elemeket, javasolja ennek megfelelő felújításukat, átépítésüket.

5-10. ábra: Közutak hálózati funkciója - 2030

A Közúthálózati terv középtávon, 2034 évre a fentieknek megfelelően javasolja átalakítani a meglévő főhálózat elemeit. Hosszú távon, 2050 évre az új hálózati elemek - pl. Körvasút meneti körút, Külső Keleti körút, Soroksári elkerülő út – megjelenése módosításokat igényel majd a meglévő elemek hálózati szerepében.

5.1.3.3. Duna-hidak

A Budát, Csepelt és Pestet egymástól elválasztó, illetve összekötő Duna miatt a hidak jelentik a főváros közlekedési infrastruktúrájának egyik legfontosabb részét, jelentős mértékben meghatározva a városképet is.

A főváros sugaras-gyűrűs rendszerű főúthálózatának részeként a tervezett körirányú úthálózati elemek kiépítésével összhangban ún. nagyhidak építése is szükséges. Az új nagyhidak egyrészt közvetlen kapcsolatot létesítenek északon és délen a város eddig kényszerűen elválasztott budai és pesti városrészei között, elsősorban a kerülő utakra érzékeny kerékpáros közlekedés és a közösségi közlekedés lehetőségeit javítva. Másrészt lehetőséget teremtenek a város belső részén az átmenő személygépjármű-forgalom alóli tehermentesítésre, az elkerülést biztosító kapcsolatok létrehozásával.

Az I. rendű főúthálózatba tartozó ún. Körvasút menti körút részeként tervezett északon az Újpest-Aquincum híd, délen a Csepel-Albertfalva híd és annak folytatásában a Soroksári Duna-ág keresztezését biztosító alagút.

A II. rendű főúthálózat részeként pedig délen, a Galvani híd és annak folytatásaként a Soroksári Duna-ág keresztezését biztosító ún. Illatos úti híd tervezett.

Galvani híd látványterve
Forrás: Nemzeti Közlekedési Központ

A Duna szigeteinek elérését segítő ún. kishidak építése javasolt:

- Pest és Buda partjainak, valamint a szigetek területének gyalogos-kerékpáros végigjárhatóságára,
- a part közeli meglévő lakóterületek és a tervezett lakófejlesztések számára a kisebb szigetek jelentette rekreációs lehetőségek elérésének megkönnyítésére,
- a Népszigeten és az Óbudai szigeten lévő fejlesztési lehetőségek kiaknázása, valamint
- Csepel és Pest szorosabb összekapcsolásának

elősegítése érdekében. A tervezett 12 kishíd jellemzően gyalogos-kerékpáros forgalomra szolgál, de terhelheti a kiszolgálóúthálózat kismértékű gépjármű forgalma is. A tervezett új gyalogos-kerékpáros kishidak részben magánfinanszírozással valósulhatnak meg.

5.1.3.4. Külön szintű közúti-vasúti keresztezések

Budapest közigazgatási területét elérő 11 vasútvonalnak és az azokat összekötő 3 körvasúti szakasznak több, mint 30 szintbeni keresztezése van a közúthálózattal, döntő részben az Átmeneti és Elővárosi zóna területén, ezek számát mintegy 20 szintbeni átjáróval növelik a HÉV vonalak, potenciális baleseti veszélyforrást jelentve.

Hosszú távon a Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégia megvalósításával járó jelentős vonatszám emelkedés, valamint a Közúti közlekedésbiztonsági stratégia halálos kimenetelű balesetektől mentes elvárásának teljesítése szükségessé teszi az I. és II. rendű főúthálózat szintbeni vasúti átjáróinak kiváltását, városképi szempontból előnyösebb közúti aluljáróval vagy az olcsóbb közúti felüljáróval:

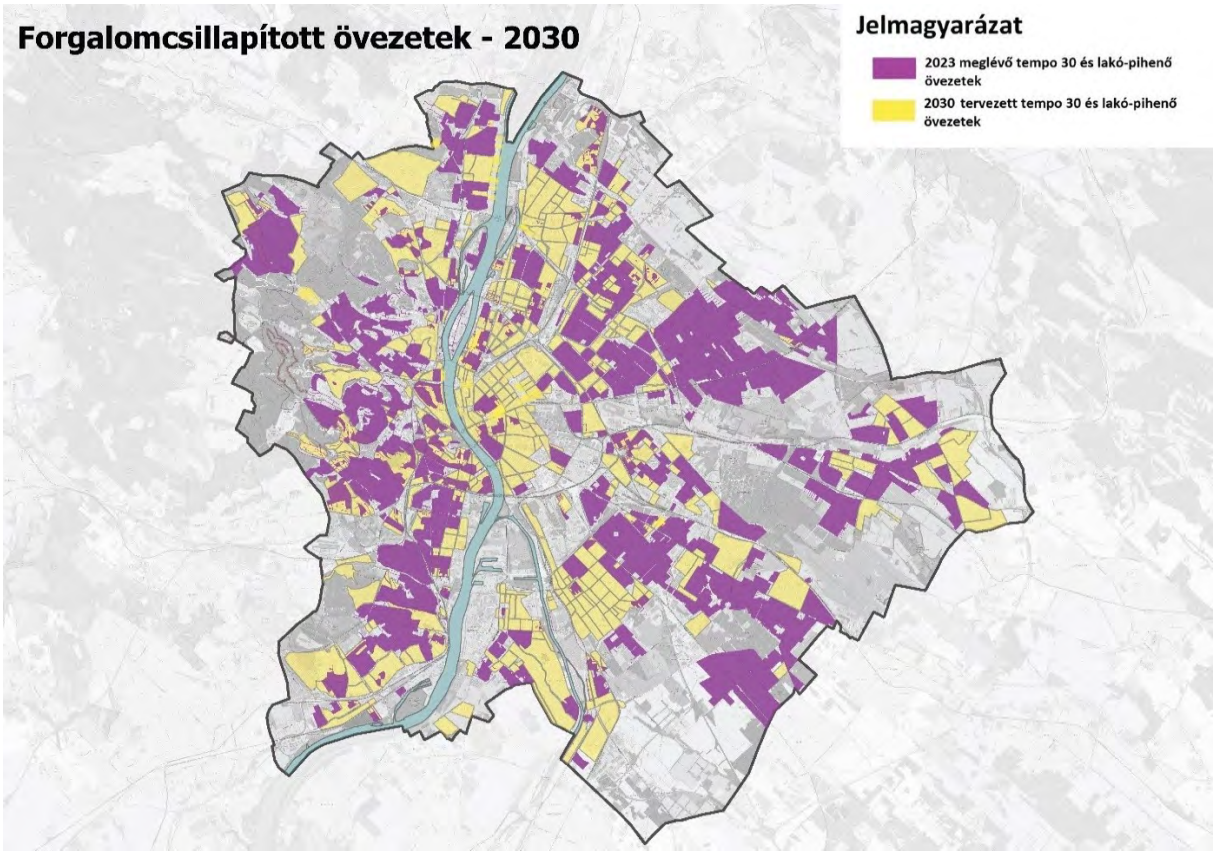
- az Üllői úti villamos és vasút kereszteződése,
- az Üllői úti keresztezés a városhatáron,
- a Kőér utcai keresztezés,
- az Óceánárok – Közvágóhíd utca kapcsolat,
- a Füredi utcai keresztezés,
- a Mogyoródi utcai keresztezés, valamint
- a Corvin csomópont.

5.1.3.5. Forgalomcsillapítás

A Közúti közlekedésbiztonsági stratégia figyelembevételével a főhálózatba tartozó közúti elemek esetében a megengedett sebesség értékei az élhető város megteremtése érdekében, a baleseti mutatók csökkentésére törekedve („Vision Zero") a járművek és a műszaki infrastruktúra adottságai („megbocsátó úthálózat") alapján, valamint a környezet terhelhetőségére tekintettel kerülnek meghatározásra, csökkentésre a jövőben.

A Közúthálózati terv alapján a mellékúthálózat vonatkozásában folytatni kell a lakó és üdülő területeken már évtizedek óta folyamatban lévő mellékúthálózati forgalomcsillapítást a lakó-pihenő övezetek és a tempo 30-as zónák további kijelölésével, így biztosítva a gyalogosok és kerékpárosok kedvezőbb közlekedését.

Lehetőség szerint (pénzügyi forrás függvényében) a pusztán forgalomtechnikai eszközökkel végrehajtott forgalomcsillapítási beavatkozások helyett a közterületek átépítését kívánatos előnyben részesíteni („önmagát magyarázó utak").

Forrás: Budapesti Közlekedési Központ

A beépített területek védelme érdekében a korábbi Teherforgalmi stratégia alapján bevezetett össztömeg és a területi elhelyezkedés alapján differenciált korlátozási rendszer fenntartása mellett, alacsony károsanyag kibocsátású övezetek kijelölése is javasolt.

5.1.4. Közösségi közlekedés

Az élhető város érdekében annak közlekedését a fenntarthatóbb közlekedési módok fejlődésére kell alapozni, melyek közül a közösségi közlekedés kiemelt fontosságú. A közösségi közlekedéssel biztosítható a tömeges utazási igények időjárástól független, elfogadható időigénnyel megvalósuló, közepes távolságban történő kielégítése a városias épített környezetben. A Budapest területén naponta bonyolódó, több mint 5.000.000 utazás legnagyobb részarányú szegmensét jelenleg is a közösségi közlekedés adja, amelyet nem elég fenntartani, azt legalább kis mértékben tovább kell növelni, emelve a közúti forgalom zavaraitól védett kötöttpályás hálózatok szerepét.

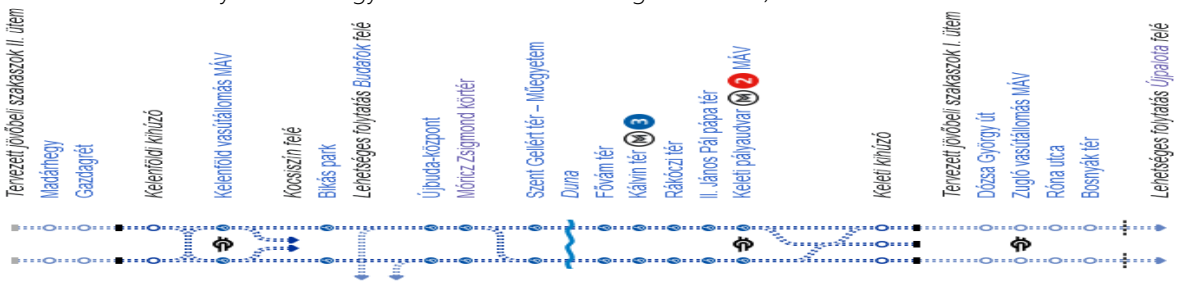
A városi közösségi közlekedés eredményességét az épített környezet oldaláról mindenkor jelentősen befolyásolják az átszálló csomópontok és a központrendszer elemei, amelyek fejlesztése tervezett. A jelenlegi gyorsvasúti-, közúti vasúti (villamos)-, nagyvasúti-, autóbusz-, trolibusz- és hajó közlekedés alkotta fővárosi közösségi közlekedési rendszert és a térségi közösségi közlekedést mind teljesebb mértékben kell összekapcsolni a jövőben.

5.1.4.1. Gyorsvasúti közlekedés

A városi közösségi közlekedésében a legmagasabb szolgáltatási színvonalat (nagy utasszám gyors és forgalmi zavaroktól mentes szállítását) a gyorsvasúti hálózat, azon belül a metró-közlekedés jelenti. A metróvonalak nem térszínen vezetett szakaszai (a hátrányos elválasztó hatást kiküszöbölve) jelentős városfejlesztő hatást fejtenek ki. Budapest esetében a város hosszú távon várható lakosszámával és területi nagyságával arányos utazási igényekből következően csak átmérő irányú vonalaknak van a jövőben is létjogosultságuk.

A közösségi közlekedés kötöttpályás ágazatai közül a három vonalból álló metróhálózat (a MillFAV jelentette M1 vonal az utasszállító képességét tekintve villamos) rendelkezik vonal hosszra vetítve a legnagyobb részesedéssel a szállított utasok számát tekintve (a teljes közösségi közlekedés hálózat hosszának alig néhány %-át kitevő metró vonalakon bonyolódik a teljes forgalom mintegy negyede) jelenleg és várhatóan a jövőben is, ennek érdekében a vonalak meghosszabbítása tervezett:

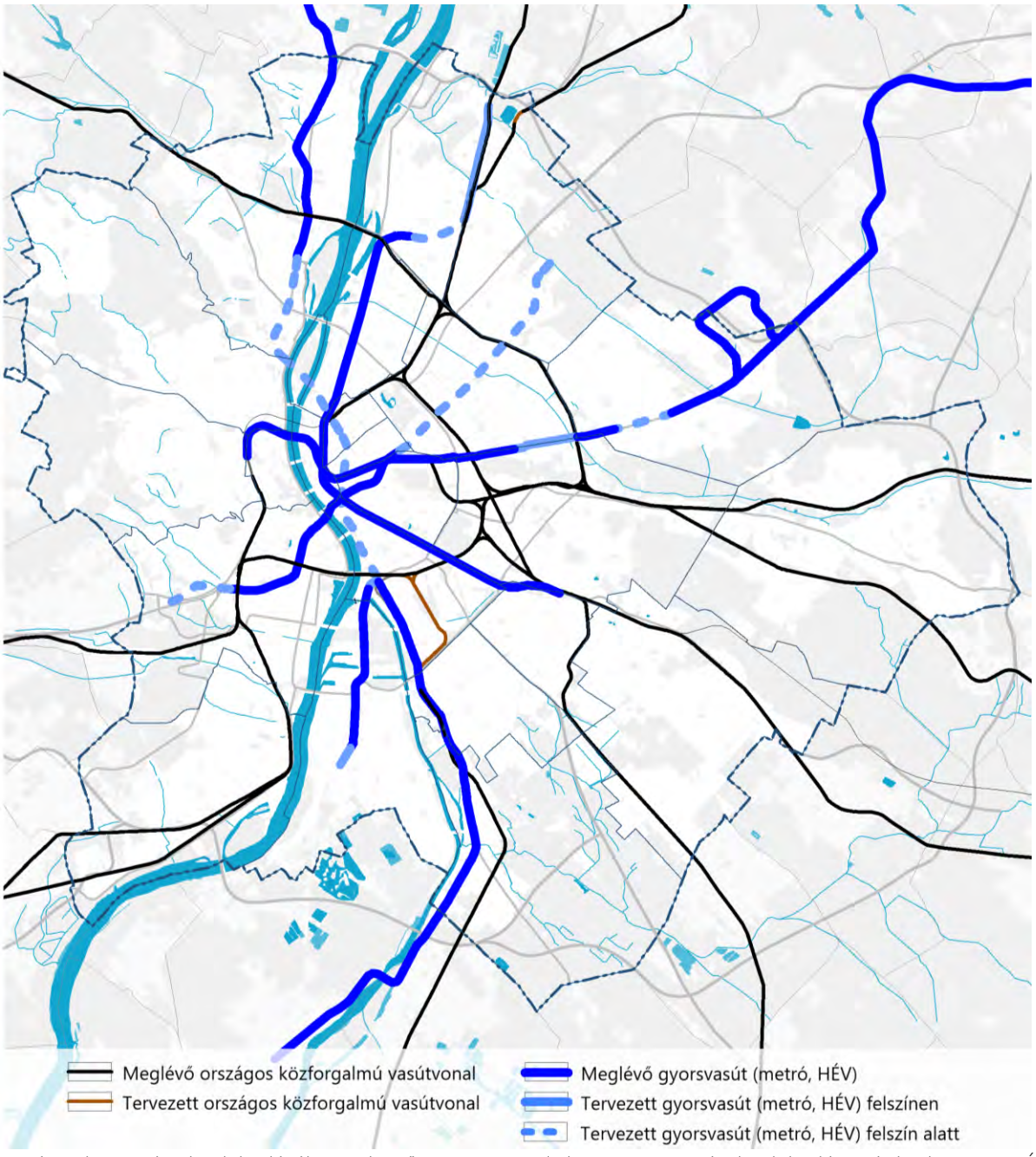
- Az M2 Kelet-nyugati metróvonal és a Gödöllő (- Csömöri) HÉV közötti átszállókapcsolat fejlesztésre kerül, a korábban tervezett hibrid jellegű működtetés nem kerül bevezetésre.
- Az M3 Észak-déli metróvonal meghosszabbításra kerül a Káposztásmegyeri lakótelepig, a közel 22 km-re bővülő, legnagyobb utasforgalmú vonal üzemeltetése számára kisméretű második járműtelep létesül.
- Az M4 – félig elkészült – Dél-Buda - Rákospalota metróvonal tovább épül Rákospalota felé, elérve a Bosnyáktéri mellékközpontot és azon túl az Újpalotai lakótelepet. Továbbá Újbudán a virágpiaci területig történő meghosszabbítással érintve a Gazdagréti lakótelepet és átszállást biztosítva a fővárost elérő legnagyobb közúti áramlata (M1 és M7 autópályák) számára. A 17 km hosszúvá bővülő vonal üzemeltetéséhez Újpalotán kisméretű második járműtelep szükséges. (A metróépítés jelentős költség igénye folytán a Rákospalota irányú meghosszabbítás előzetesen, zártpályás autóbuszfolyósóként vagy közúti vasútként is megvalósulhat.)

M4 metróvonal tervezett állomásai

Forrás: Wikipedia

5-11. ábra: Tervezett gyorsvasúti hálózat

A város közösségi közlekedésében jelentős szerepet tölt be a gyorsvasúti közlekedés másik eleme, a HÉV hálózat is, különösen az agglomerációs övezet településeinek közvetlen elérése miatt. A jövő elvárásainak való műszaki megfelelés és az összefüggő gyorsvasúti rendszer érdekében a HÉV vonalak rekonstrukciója és meghosszabbítása tervezett az alábbiak szerint:

- a H5 Budapest-Szentendre vonal rekonstrukció;
- a H6 Budapest-Ráckeve vonal – a korábbi elképzeléseket feladva nem kerül bevezetésre Pesterzsébet központi területe alá – meglévő nyomvonala nem változik;
- a H7 Budapest-Csepel vonal déli irányban meghosszabbításra kerül az Erdőkert utcáig;
- a H8 Budapest-Gödöllő és H9 Budapest-Csömör vonalak teljes átépítése keretében megszűnik a baloldali közlekedés és a megállóhelyek a mai területfelhasználási adottságokra tekintettel kerülnek kiosztásra;
- a H5-H6-H7 vonalak a pesti belváros alatt összekötésre kerülnek, a fővárosban így kialakuló 37 km hosszú Észak-déli regionális gyorsvasút üzemeltetéséhez Békásmegyeren járműtelep létesülhet.

5.1.4.2. Közúti vasúti (villamos) közlekedés

A villamos-közlekedés a metróvonalakhoz képest csak alacsony vagy közepes városfejlesztő hatással rendelkezik, azonban nagyvárosias és kisvárosias környezetben, a közúti forgalom zavaró hatásaitól független pályán, közepes nagyságú utasforgalom lebonyolítására kiválóan alkalmas.

A fenti adottságok miatt a jelenlegi budapesti villamoshálózat jelentős mértékben egybe esik a főváros gyűrűs-sugaras rendszerű főúthálózatával (ennek megfelelően minden teljesen vagy még csak részlegesen kiépített körút villamosközlekedéssel is rendelkezik).

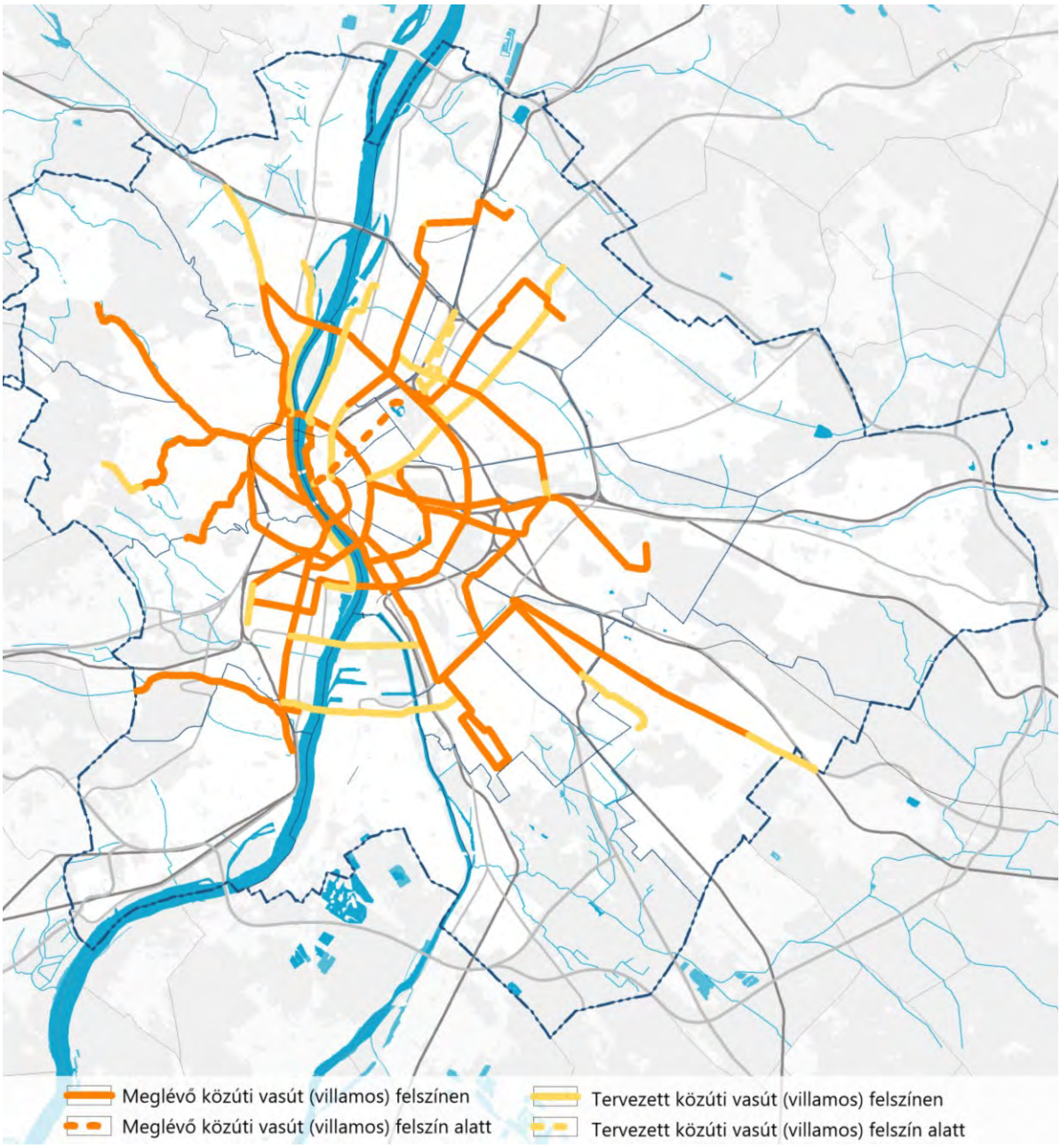
A villamoshálózat fejlesztése elsősorban a mindenkori főútvonal hálózat jelentette településszerkezeti adottságoknak megfelelően történik. A tervezett villamoshálózat – a jelenlegi vonalak hosszának mintegy 35%-os bővítésével – távlatban összességében megközelítheti a 200 km-es hosszt. Javasolt fejlesztések:

- Pesten a Nagy Lajos király úti villamos közlekedés északon meghosszabbításra kerül a Lehel utcáig, előkészítve Rákosrendező területének fejlesztését.
- Meghosszabbításra kerül a MillFAV (M1 vonal) délen a Vigadó térig, északon a Marcheggi hídig, támogatva Rákosrendező területének fejlesztését.
- A Kiskörúti és a Lehel utcai villamosközlekedés (újra) összekötésre kerül, megszüntetve a hálózat széttagoltságát.
- A Nagy Lajos király úti villamos délen, érintve Pesterzsébet központi területét, a Gubacsi hídon átvezetésre kerül Csepelre, a Csepel-Albertfalva nagy Duna-híd építését követően tovább Újbudára.
- A kispesti, Ady Endre úti villamosvonal meghosszabbításra kerül a Havanna lakótelepen keresztül a Gloriett lakótelepig.
- Az Üllői úti villamosvonal meghosszabbításra kerül a városhatárig az ottani ingatlanfejlesztési lehetőségek figyelembevételével.
- Rákóczi út vonalán villamos épülhet Újpalotáig az autóbusz forgalom kiváltására.
- A Duna-parti villamosvonal meghosszabbításra kerül a Gyöngyösi utca térségéig a Váci út és a folyó közötti terület megvalósult és tervezett ingatlanfejlesztései miatt.
- Budán a Fogaskerekű vasút az alsó szakaszán – új pálya építése nélkül – eléri a Széll Kálmán teret az átszálló kapcsolatok biztosítása érdekében, a felső szakaszán meghosszabbításra kerül a Normafáig, turisztikai szempontok miatt.
- Óbudán a Bécsi úti és a Vörösvári úti villamos vonalak meghosszabbításra kerülnek a Budapest-Esztergom vasútvonalig.
- Újbudán a Duna-parti villamos közlekedés meghosszabbításra kerül a Lágymányosi öbölig a megvalósult BudaPart városrész kiszolgálásának biztosítására.
- Óbudán, az Észak-déli regionális gyorsvasút létrejötte következtében felszabaduló HÉV pályán a Duna-parti villamos meghosszabbításra kerülhet a Filatorigátig.
- A Galvani hídon villamosközlekedés kerülhet kialakításra.
- Somogyi úton kiépülhet a villamos közlekedés a Kelenföldi intermodális mellékközpont részeként.

Budai Duna parton nosztalgia villamos
Forrás: Polinszky Tibor

5-12. ábra: Tervezett közúti vasúti hálózat

A jelentős mértékben kiterjesztésre kerülő közúti vasúti hálózaton a megfelelő utasszállítóképesség biztosítása a járműállomány növelését teszi szükségessé, amelyhez a kocsiszínek területének bővítése is szükséges.

5.1.4.3. Nagyvasúti közlekedés a fővárosban

A Magyar Állam kompetenciakörébe tartozó országos vasúthálózat forgalmában a legnagyobb jelentőséggel a Budapesti agglomeráció térségi utazásai bírnak jelenleg és a jövőben is. A vasúti közlekedés térségi szemlélettel történő fejlesztése kiemelt fontossággal bír Budapest szempontjából, mert ez képes módosítani a HÉV hálózattal együtt a főváros és az agglomerációs övezet települései közötti kedvezőtlen utazási mód megoszlást a jövőben.

Ennek érdekében a Budapesti Agglomeráció Vasúti Stratégiájában foglaltak mind teljesebb végrehajtása szükséges, amelynek egyaránt meghatározó elemei a járműállomány, a vonali és az állomási fejlesztések, valamint az infrastruktúra segítségével nyújtott szolgáltatás.

Az elmúlt két évtized vasútfejlesztéseinek folytatásaként tervezett további jelentős vonali fejlesztések az alábbiak:

- 1. sz. Budapest-Hegyeshalom vonalon 3. vágány építése.
- 70. sz. Budapest-Vác és a -71. sz. Budapest-Veresegyház vasútvonalak átépítésével külön szintű vasúti keresztezés Rákospalotán.
- 142. sz. Budapest-Lajosmizse vonalon 2. vágány építése, Kispesti szakasz magasvezetésű kialakítása, külső a megállóhelyek felülvizsgálata és újak létesítése.
- 150. sz. Budapest-Kelebia vonal Ferencvárosi rendező pályaudvaron történő átvezetése – a hatályos területrendezési terveknek történő kötelező megfelelés alapján – tervezett.
- 2.-70.-71. sz. vasútvonalak fejlesztése Rákosrendező-Nyugati pályaudvar szakaszon Rákosrendező városrész fejlesztése kapcsán.
- Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 2. termináljának közvetlen elérését biztosító vasúti kapcsolat kialakítása az országos vasúthálózat fejlesztésével összefüggésben.

Középtávon a nagy fejpályaudvarok és az állomások egy részének felújítása, hosszú távon a fővárosi állomások szinte minden elemének a rekonstrukciója tervezett. Új megállók létesülnek:

- Déli körvasúton Nádorkert, Danubius, Népliget néven.
- Külső körvasúton a Marcheggi hídnál, az Erzsébet királyné útjánál és a Kerepesi útnál.
- Sugárirányú vonalakon a Káposztásmegyeri lakótelepnél és az Akadémiatelep déli oldalán.

A Déli és a Nyugati pályaudvarokba futó vonalak összekötésére a Duna alatt átvezető alagúttal kerülhet sor, átalakítva a teljes fővárosi vasúti közlekedést. A fejlesztés a Déli pályaudvar felszíni infrastruktúrájának felszámolásával, területének fejlesztési területté válásával párosul majd.

A személyforgalomtól függetlenül a Budapesti vasúthálózat fejlesztése keretében tervezett a csepeli Szabadkikötőhöz vezető vonal bővítése és a Ráckeve-Soroksári Duna-ág keresztezésére egy új Gubacsi híd megvalósítása.

5.1.4.4. Városi autóbusz és trolibusz közlekedés

A járművek előző évtizedben megkezdődött elektrifikációja a jövőben várhatóan felgyorsul, ennek következtében hosszú távon a ma még egyértelműen elkülönülő autóbusz- és trolibusz-közlekedés jelentős átfedésbe kerülhet egymással, gumikerekes buszközlekedésként olvad össze. A felsővezeték iránti igény távlatban megkérdőjeleződik, azonban addig sor kerülhet néhány autóbuszvonal bevonására a mai trolibusz-közlekedési hálózatba és meglévő trolibuszvonalak meghosszabbítása is várható.

Budapest közösségi közlekedési rendszerében, figyelembe véve a főváros jelentős kiterjedésű kertvárosias lakóterületeit, továbbra is a legnagyobb hálózati hosszal a gumikerekes buszközlekedés fog rendelkezni. A hálózati hosszból való magas, mintegy 70 %-os részesedése az alacsony fajlagos utas-szállítóképesség ellenére jelentős (de a kötöttpályás fejlesztések hatására csökkenő), várhatóan 30 %-os utasszámot eredményez majd.

A gumikerekes buszközlekedés azonban érdemi városfejlesztő hatást továbbra sem fejt ki, csupán a beépítésre szánt területek utazási igényeinek alapfokú ellátását biztosítja. Kötöttpályás vonalak helyettesítésére, nagy forgalmú közlekedési folyosók ellátására is képes, de csak kedvezőtlen feltételekkel.

A gumikerekes buszközlekedés infrastruktúráját alapvetően a közúthálózat határozza meg. A közúthálózaton bonyolított gumikerekes buszüzemben a BKV mellett továbbra is szerepet kapnak a külső szolgáltatók. A BKV által nyújtott szolgáltatás jármű hátterét továbbra is a meglévő, a lakosság által már elfogadott – Pomázi úti, Ajnácskő utcai, Cinkotai úti, Méta utcai, Pongrác úti – garázsok képesek biztosítani bővítés nélkül, annak ellenére, hogy az elektromos járművek a biztonsági követelmények miatt nagyobb helyigénnyel bírnak. A külső

szolgáltatók a nagyobb költségérzékenység miatt várhatóan továbbra is a szolgáltatási terület közelében, bérelt telephelyieken biztosítják a tárolást.

5.1.4.5. Városi hajózás

Budapesten a Duna, mint víziút egy természetes észak-déli irányú közlekedési folyosót biztosít a városon belül, kapcsolati lehetőséggel az agglomerációs övezet érintett települései felé. Az előző évtizedben a fővárosi közösségi közlekedés részeként újraindított hajóközlekedés (Boráros tér és Pünkösdfürdő között) nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

A vízi közlekedés sikerét jelentős mértékben meghatározzák a szárazföldi közösségi hálózatokra történő átszállás lehetőségei, a part menti területek forgalomvonzó képessége, a biztosított kikötői infrastruktúra és különösen hajópark (gyorsaság, befogadó képesség, kényelem), valamint a nyújtott szolgáltatás (menetrend, követési idő, díjszabás).

A közösségi közlekedési rendszer részét képező városi hajózás ismételt újraindítása csak egy modern flottával képzelhető el. A kikötői infrastruktúra megtartását és későbbi fejlesztését, az átszálló kapcsolatok igényeinek megfelelően kijelölt kikötői raszterek fenntartását a folyó menti területekre vonatkozó Duna-parti építési szabályzatok és Duna-parti kerületi építési szabályzatok biztosítják.

Budapesti hajójárat
Forrás: www.bkk.hu

A fővárosi közösségi közlekedési rendszer részét képező hajóforgalom megindításához – amelynek részeként az agglomerációs övezet településeire történő meghosszabbítás is vizsgálandó – az üzemeltetési háttér is hozzátartozik (tárolás, szervízelés), amelyre az Újpesti öböl, vagy a csepeli Szabadkikötő alkalmas.

A főváros északi és déli területein egykor hídpótló szerepet betöltő révek közül utolsónak megmaradt Csepel-Soroksár kompot hosszú távon épített híd kapcsolat váltja majd fel.

A turisztikai célú hajózás – amely nem a közlekedés részét képezi – városnéző-, konferencia- és rendezvényhajózási szegmense a parti közlekedési infrastruktúra fejlesztésével erőteljesen támogatható. Ebből a szempontból a kikötőhelyek megközelítési feltételeinek javítása kiemelt jelentőségű. A kikötőkhöz közeli autóbusz és személygépjármű parkolók, valamint taxiállomások létrehozása, közvetett elérést biztosító gyalogos átkelőhelyek létesítése szükséges a rakpartok hálózati szerepének átértelmezése részeként.

A turisztikai célú hajózás speciális és egyben meghatározó részét jelentik a mozgó szállodaként működő kabinos turistahajók, Az utazás során szállást, étkezést és szórakozási lehetőségeket egyaránt biztosítanak a vendégeknek, és a felkeresett kikötőkben parti programokat szerveznek az utasok számára.

A kabinos turistahajók kikötő helyeinél a jövőben mindinkább kívánatos feltétel a közművek (víz, szennyvíz és az elektromos energia) biztosítása, megoldandó a hulladékkezelés, valamint a megfelelő parti közlekedési lehetőségek megteremtése.

A kabinos turistahajók eddigi belváros centrikus kikötése (tárolása) a folyó és a panoráma látványának újbóli közkincsé tétele érdekében az erre alkalmas külsőbb partszakaszok bevonásával decentralizálásra kerül. A Duna mindkét oldalán a Szabadság híd és a Rákóczi híd közötti partszakaszokon engedik meg nagy számban a hatályos Duna parti építési szabályzatok a kabinos turistahajók kikötését a jövőben (az erre a célra szolgáló hajózási raszterek több mint 65%-a itt került kijelölésre).

5.1.4.6. Speciális közlekedési eszközök

A közösségi közlekedési rendszerhez Budán, a hegyvidék speciális terepadottságokkal rendelkező területein egyedi elemek is kapcsolódnak, amelyek elsősorban a turizmust és a szabadidő eltöltést szolgálják, nem a mindennapi mobilitási igények kielégítését.

A Széchenyi-hegy és Hidegkút városrész között épült keskeny nyomtávú vasúti pálya, a Gyermekvasút, valamint a Zugligetet a János-heggyel összekötő drótkötélpálya, a Libegő változatlan formában továbbra is kizárólag a szabadidő eltöltést szolgálja.

A kulturális világörökség területén elhelyezkedő, 1870 évben épített Budavári Sikló mellett az utóbbi években a Gellért-hegyen is felmerült ennek a Citadella Tabán városrész felől történő megközelítésére egy sikló. Az alapvetően turisztikai célokat szolgáló eszköz műszaki kialakítására vonatkozó tervek főképpen környezetvédelmi szempontból vitatottak, ezért az elképzelés nem jelenik meg a településtervben.

Budavári sikló

Forrás: www.bkk.hu

5.1.5. Gyalogos közlekedés

A gyaloglás lakossági elfogadottsága jelentős mértékben befolyásolja Budapest közlekedését és ezen keresztül a főváros életminőségét.

A gyalogos felületek nem csupán a közlekedési infrastruktúra részeként funkcionálnak, befolyásolva az utcaképet és azon keresztül a teljes városképet, hanem kölcsönösen hatással vannak egymásra a szomszédos területekkel, azok felhasználásával.

A gyalogos közlekedés működése fontos eleme a versenyképes közforgalmú közlekedés megteremtésének is, azonban a gyaloglással kapcsolatos fejlesztések jelentős részben kerületi szinten határozhatók meg és végezhetők el.

5.1.5.1. Belvárosi területek, átszálló csomópontok, turisztikai helyszínek

A Belső zóna városközponti területei és a jellemzően zártsorú, nagyvárosias lakóterületei az intenzív beépítésük és funkció gazdagságuk folytán jelentős gyalogos forgalmat keltenek, amelyet a területileg itt koncentrálódó fővárosi turizmus tovább erősít. A gyalogos közlekedés helyzetének előnyben részesítése ezeken a területeken hangsúlyos eleme a város minőségi fejlesztésének.

A főútvonalak (Rákóczi út, Andrássy út, Váci út, Üllői út belső szakasza) és a mellékúthálózat esetében – a parkolás-gazdálkodás várható eredményeinek figyelembevételével – a felszíni parkolás céljára szolgáló területek felszabadításával növelhető a gyalogos közlekedés és a zöldfelületi elemek rendelkezésére álló terület. A gyalogos felületek vendéglátás céljára történő ideiglenes hasznosítása (április-október) azonban nem ronthatja a színvonalas gyalogos közlekedés lehetőségét. A terek gyalogosbarát átalakítása – amelynek látványos eleme volt a Blaha Lujza tér – kiemelt hatást eredményez, ezért javasolt a rehabilitáció folytatása.

A körutak és a sugárirányú főutak csomópontjaiban (Nyugati tér, Oktogon, Blaha Lujza tér, Boráros tér, Astoria, Kálvin tér) a gyalogosan közlekedők, valamint közösségi közlekedés átszálló utasai számára fontos – a gyalogos aluljárók megtartása mellett – a felszíni keresztezési lehetőségek biztosításának további bővítése.

A turisztikai helyszíneken (Duna-partok belvárosi szakaszai, Budai vár, Szent István bazilika, Opera, Nagyvásárcsarnok, Hősök tere) a városlátogatók számára fontos környezeti minőség javító elem a kizárólagosan gyalogos vagy gyalogos barát közlekedési területek magas színvonalú kialakítása és fenntartása.

Budai alsó rakpart középső szakaszának tervezett kialakítása
Forrás: Budapesti Közlekedési Központ Zrt.

5.1.5.2. Lakóterületek, lakótelepek

Budapest területének jelentős részét (a közigazgatási terület több, mint 22 %-át) lefedő kertvárosias beépítéssel rendelkező lakóterületek (és a gazdasági területek) intenzív gyalogos forgalmat nem keltenek. Ezen lakóterületek úthálózatának forgalomcsillapított kialakítása (nem csak kijelölése) áttételesen a gyalogos közlekedés térnyerését is elősegíti.

A főváros domborzatilag leginkább változatos, és ezért közlekedés szempontjából legkedvezőtlenebb adottságú hegyvidéki lakóterületein kiemelten fontos a gyalogos közlekedés számára a rövid eljutás lehetőségének biztosítása a közúthálózatot sűrítő, átszelő gyalogos utak (jelentős részben gyalogos lépcsők) kialakításával és megtartásával.

A lakásállomány tekintélyes részét kitevő lakótelepek (mintegy 300.000 lakás) a főváros legkompaktabb területei közé tartoznak a tudatos városrendezési tervezés következtében. A lakótelepek esetében a kialakult belső gyalogos struktúra fontos eleme a megfelelő működés biztosításának és a hosszútávú megtarásnak (az épületállomány revitalizációjával és a parkolás megoldásával).

A Duna partjai és szigetei, valamint az erdőterületek egyre jelentősebb környezeti értéket képviselnek, ezért a rekreációs és turisztikai igénybevételüket biztosító, lakóterületekről történő gyalogos elérhetőségüket fejleszteni kell. A szigetek megfelelő elérésére önálló gyalogos (és kerékpáros) hidak építése tervezett a Népsziget, az Óbudai-sziget, a Margit-sziget, a Csepel-sziget, és a Molnár-sziget esetében.

5.1.5.3. Intermodális és mellékközpontok

A jelentős beépítéssel vagy beépítési lehetőséggel rendelkező mellékközpontok területe (Flórián tér, Göncz Árpád városközpont, Bosnyák tér, Örs vezér tere, Pesterzsébet, Albertfalva, BAH csomópont térsége), valamint azok speciális helyzetű, nagy mértékű városon kívüli átszálló forgalommal is terhelt elemei, az intermodális központok (Újpest városkapu, Kőbánya-Kispest végállomás, Kelenföldi pályaudvar) esetében környezeti minőség javító elem a gyalogos közlekedés magas színvonalú kialakítása. A központok területén történő átszállások és eszközváltások az utazási láncok részévé tehetők az ott biztosított szolgáltatások révén.

Kőbány-Kispest intermodális központ
Forrás: Wikipedia

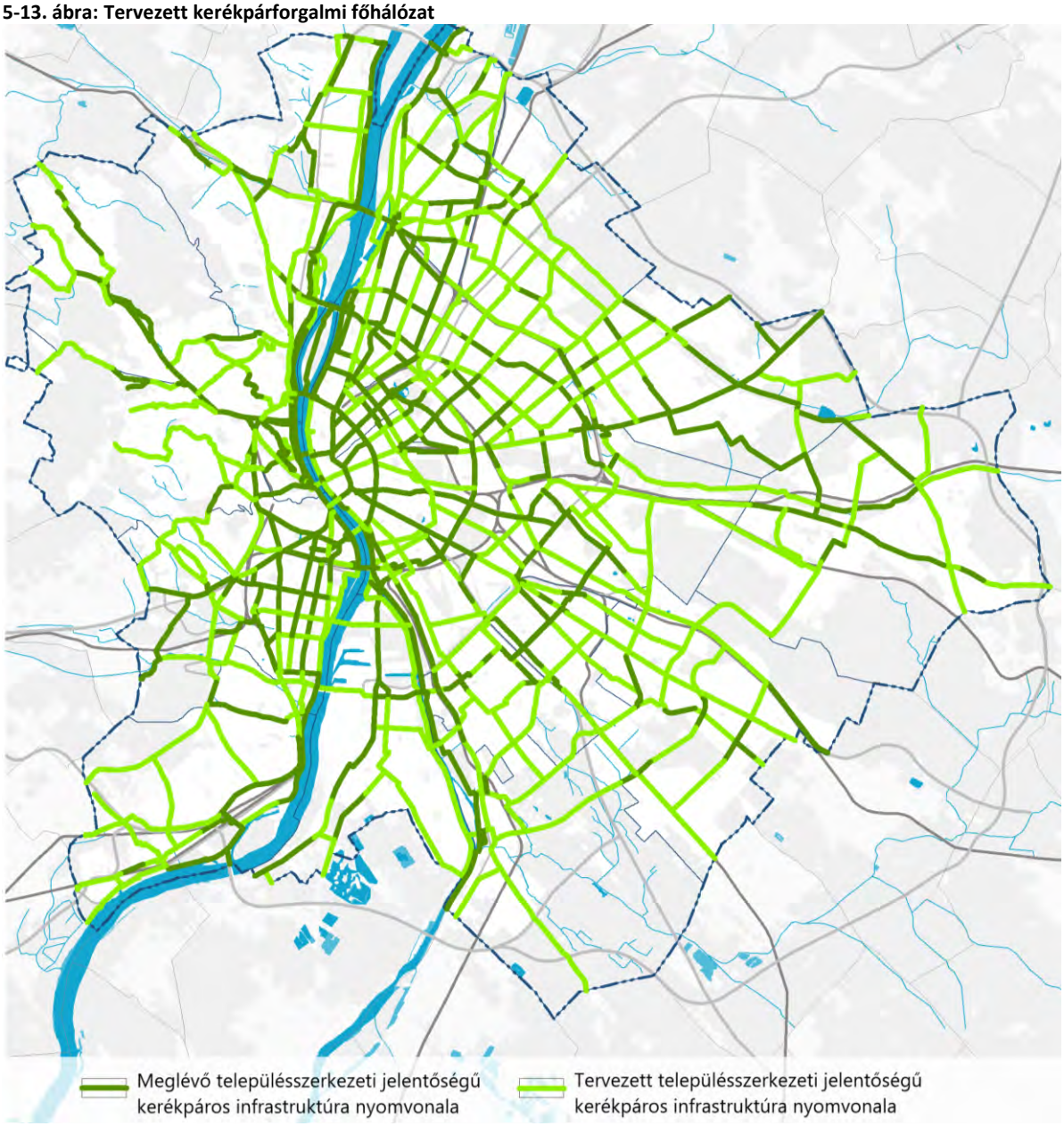
- A fővárosban kijelölt három – korábban öt – intermodáslis központ egyike sem tekinthető még kialakultnak.
- Kőbánya-Kispest intermodális központ közlekedési infrastruktúrája végleges, a központ képző elemek közül a nagy területű kereskedelem jelen van, intenzív lakó funkció telepítése csak megmegkezdődött.
- Kelenföld intermodális központ közlekedési infrastruktúrája még nem végleges, helyközi autóbusz pályaudvar áthelyezése és a felszíni P+R parkolók koncentrált elhelyezése szükséges, a központ képző elemek közül a nagy területű kereskedelem jelen van, iroda funkció telepítése megmegkezdődött.
- Újpest-városkapu intermodális központ közlekedési infrastruktúrája még nem végleges, az Újpest-Aquincum Duna-híd és csatlakozó úthálózatának megépítése szükséges, a központ képző elemek betelepülése még nem kezdődött el.

5.1.6. Kerékpáros közlekedés és egyéb mikromobilitási eszközök

A kerékpározás és az egyéb mikromobilitási eszközök általános használata jelentősen hozzájárulhat egy fenntarthatóbb, élhető város kialakulásához. A kerékpározás közlekedésen belüli részarányának növekedése – akár közösségi közlekedéssel és gyaloglással kombinálva – csökkeneti a személygépjármű használatát. Ennek érdekében a kerékpáros közlekedésnek gyors, kényelmes, biztonságos közlekedési móddá kell válnia a főváros teljes közúthálózatán, ezt szolgálja az elfogadott Kerékpárforgalmi főhálózati terv.

5.1.6.1. Kerékpáros és egyéb mikromobilitási infrastruktúra

5-13. ábra: Tervezett kerékpárforgalmi főhálózat

A Kerékpárforgalmi főhálózati terv differenciált hálózatának legfontosabb részét az ún. kiemelt jelentőségű fővárosi főhálózatot az országos és térségi kapcsolatokat is biztosító vonalak alkotják mintegy 270 km hosszban, amelyből 80 km a nemzetközi EuroVelo rendszer része. A kiemelt jelentőségű hálózatot egészíti ki az ún. fővárosi főhálózat, amelynek tervezett hossza további 540 km, amely a kiemelt jelentőségű fővárosi főhálózattal együttesen lényegében lefedi a főutakat. A két szintű fővárosi hálózat mellett egy további 440 km-es kerületi főhálózat is nevesítésre került.

A közterületi rendszer másik részén, a mellékutakon, a megfelelő sebességkorlátozás bevezetésével és ehhez igazodó fizikai kialakítással (tempo 30 zóna, lakó-pihenő övezet) kell biztosítani a biztonságos kerékpározást.

A kerékpárforgalmi főhálózat megteremtése három stratégia céljainak a megvalósítását is szolgálja:

- kerékpározás részaránya érje el a 10%-ot (Budapesti Mobilitási Terv, középtávú stratégia),
- bárki-bárhova biztonságosan közlekedhessen kerékpárral és gyalog (Aktív- és mikromobilitási stratégia),
- a közlekedésnek ne legyenek halálos áldozatai (Közúti közlekedésbiztonsági stratégia).

5.1.6.2. Kerékpárok és egyéb mikromobilitási eszközök tárolása és szállítása

A kerékpározás általánosan elfogadott közlekedési móddá válásához a kerékpáros közlekedési infrastruktúra létrehozása mellett a kerékpártárolás és parkolás feltételeit is meg kell teremteni és tovább kell folytatnia a közösségi közlekedési járműveken történő kerékpárszállítás kiszélesítésére irányuló beavatkozásokat.

Az újonnan beépülő területek és az új létesítmények esetében a rendeltetésszerű használathoz minden esetben meg kell követelni telken belül a szükséges tároló számot, ahol a követelményrendszer meghatározását az elérhető közösségi közlekedés mellett a domborzati adottságok is befolyásolják.
A már beépített területek lakóhelyi kerékpártárolása közterületen – egységes arculattal és zárható módon – történő kialakítással is támogatandó, amely elsősorban a Belső zóna zártsorú beépítése és a jellemzően úszótelkes struktúrával rendelkező lakótelepek esetében fontos megoldás.

A kerékpáros közlekedés általánossá válását segíti a közterületeken biztosított (nem elsősorban lakossági rendeltetésű) kerékpárparkolási helyszínek, differenciált (mikromobilitási pont - mobilitási pont - mobilitási állomás) elemekből álló hálózatának területi kiterjesztése.

B+R parkolók kialakítása szükséges – hasonlóan a P+R személygépjármű elhelyezést biztosító parkolókhoz – a közösségi közlekedés igény és lehetőség szempontjából megfelelő megállóihoz kapcsolódva. A B+R parkolókat a kiszámítható használat érdekében a várható igényeket meghaladó kapacitással kell kialakítani egy minden esetben működő utazási lánc létrejötte érdekében, amely talán a személygépjármű használattal szemben versenyképesebb utazási alternatívát biztosít.

5.1.6.3. Közösségi kerékpár és egyéb mikromobilitási eszközök megosztása

A jelenleg csupán a belső városrészeket lefedő MOL Bubi rendszer kiterjesztése javasolt (Bubi 3.0 tervei elkészültek) további gyűjtőállomások létesítésével és a járműállomány bővítésével, illetve egyéb szolgáltatók támogatása is javasolt. A kerékpárok, de egyéb mikromobilitási eszközök (pl. roller) esetében is fontos szabályozási feladat, hogy a használaton kívüli járművek ne akadályozzák a gyalogos forgalmat.

Critical mass
Forrás: Polinszky Tibor

5.1.7. Gépjárműtárolás és áruszállítás

Európa nagyvárosaiban a parkolás a XXI. századi közlekedéspolitika egyik meghatározó problémaköre a motorizáció fejlődése, általánossá válása következtében. A parkolás – a személygépjárművek, az autóbuszok és az áruszállítás járműveinek elhelyezése – jelentősen befolyásolja a közlekedési rendszer működését és befolyásolja az általános területhasználatot is.

A településszerkezetet jelentős részben meghatározó közlekedési rendszerrel és a beépítéssel összefüggésben meghatározott területi differenciálás (a zónarendszer) a parkolás kérdéskörére is releváns keretet biztosít. Az egyes létesítmények rendeltetésszerű használatához kapcsolódó építésjogi szabályozás – a parkolás szabályozása – csak a zónarendszerrel összhangban működhet megfelelően, és válhat a városfejlesztés hatékony eszközévé. A rendeltetésszerű használattal összefüggő parkolást kiegészíti a közterületi parkolás – a parkolás gazdálkodás – lehetősége, amely a városrendezés fontos befolyásoló eleme.

A járműtárolás speciális részét jelenti a közösségi közlekedés járműállományának a tárolása, és a P+R rendszerű várakozás. A személyszállítással kapcsolatos várakozás mellett az áruszállítással kapcsolatos parkolás megoldása is felértékelődik a jövőben egy élhető város szempontjából.

5.1.7.1. Rendeltetésszerű használathoz tartozó személygépjármű elhelyezés

Az élhető város érdekében, az egyes létesítmények építésekor, bővítésekor, funkció váltásakor a rendeltetésszerű használat biztosításához előírásra kerülő minimálisan megépítendő parkolószámot a tényleges működés igényeinek figyelembevételével a lehető legalacsonyabb értékben célszerű meghatározni. A közúthálózat teljesítőképességének korlátai, valamint a közösségi közlekedés lehetőségei figyelembevételével a parkolóhelyszám vonatkozásában építési maximum érték meghatározása is javasolható egyes területek, vagy rendeltetések esetében.

Az általános területhasználaton belül a legnagyobb területigénnyel rendelkező lakó funkció esetében a személygépjárművek számára a hosszú idejű tárolást kell biztosítani. Az életszínvonal növekedését és a gépjárműellátottság mai szintjét figyelembe véve a Belső zóna területének kivételével a lakásonkénti parkoló megkövetelése továbbra is kívánatos, a kertvárosias lakóterületek nagyobb része esetében pedig a növelése tűnik célszerűnek a zöldfelületi minimum betartása kapcsán a jogsértés általánossá válásának elkerülése és a közterületi parkolás elkerülése érdekében. A gépjármű birtoklása nem jelenti feltétlenül annak rendszeres használatát, de mindenképpen igényli a tárolását.

A telken belüli parkolók elhelyezése nagyobb lakóterület létrehozása estén – a telkenkénti telepítés helyett – a lakóterület szélére is koncentrálható, ott kijelölt önálló építési telken, ezáltal a lakóterület belső részén kedvező módon lokálisan autómentes területet hozva létre.

Az egyéb funkciók esetében a személygépjárművek számára a rövid és közepes idejű várakozást és nem a hosszú idejű tárolást kell biztosítani. A közösségi és a kerékpáros közlekedés által nyújtott alternatíva figyelembevételével kell a rendeltetésszerű használat biztosításához előírásra kerülő, minimálisan megépítendő parkolószámot meghatározni, jelentős területi differenciálással. A parkolók elhelyezését jellemzően továbbra is telkenként, a beépítés részeként javasolt megvalósítani.

A rendeltetésszerű használathoz szükséges parkolóhelyek létesítése nem helyettesíthető pénzbeli megváltással az elmúlt évtizedek kedvezőtlen fővárosi gyakorlata alapján.

5.1.7.2. Közterületi személygépjármű elhelyezés

A közterületek számos funkció (közlekedés lebonyolítása, közművek és zöldfelületi elemek elhelyezése, vendéglátási szolgáltatási felületek kijelölése, …) mellett a gépjárművek elhelyezésének is teret biztosítanak. Várospolitikai cél, hogy a véges kiterjedésű közterületek minél kevésbé szolgálják a máshol is megteremthető jármű elhelyezési igények kielégítését a jövőben, lehetőség szerint a ma jármű elhelyezésre szolgáló területek minél nagyobb részben kerüljenek felszabadításra a gyalogos és kerékpáros forgalom érdekében. A közterületi jármű elhelyezés a jövőben a rövid idejű várakozást szolgálja első sorban a hosszú idejű tárolással szemben.

A beépítési kötöttségekből adódó szükségszerű közterületi gépjármű elhelyezést a parkolás-gazdálkodás keretében lehet optimalizálni, amelyre vonatkozóan a szabályok meghatározása a Fővárosi Önkormányzatra, az üzemeltetés a Kerületi Önkormányzatokra hárul.

A közterületi személygépjármű elhelyezés elsősorban a Belső zóna zártsorú, a motorizáció megjelenése előtt garázsok nélkül, intenzíven beépített területein bír nagy jelentőséggel. Ezeken a területeken a lakosság hosszú idejű gépjármű tárolását ugyan továbbra is kívánatos biztosítani a lakófunkció megtartása érdekében, azonban az ingyenesség megszüntetésével egyrészt érdekeltté kel tenni az érintetteket az egyéb megoldások igénybevételében, másrészt bővíteni kell az érintettek számára igénybevehető közterületen kívüli parkolási lehetőségeket. A várakozóhelyek egy része továbbra is kijelölhető – az éjszakai időszakra – kizárólagos lakossági parkolóként.

A közterületi gépjármű elhelyezésre felhasználható területeken továbbra is javasolt biztosítani a mozgásukban korlátozottakat szolgáló várakozóhelyeket, speciális várakozóhelyeket (Kiss and Ride, Kiss and Drive, Kiss and Go taxi szolgáltatás helyigényét. Elektromos személygépjármű töltési pontokat a közterületi főhálózatba tartozó útvonalon városképi és közterülethasználati szempontból nem javasolt létrehozni.

Az országos jogszabályi háttér módosításának kezdeményezése indokolt, a közterületi parkolók várakozási övezetbe vonhatóságát meghatározó szabályok könnyítése érdekében. A szabad parkoló használatot felváltó időbeni korlátozás és díjfizetés csökkenti a személygépjármű és a közterületi parkoló használatot, csak a valóban szükséges igények jönnek létre, amely kedvező, mivel Budapest esetében a közösségi közlekedés a hálózati és menetrendi sűrűsége folytán valódi alternatívát nyújt a személygépjármű használattal szemben.

5.1.7.3. P+R parkolók

Az ország lakosságának mintegy negyede él a Budapesti agglomeráció településein, továbbá a fővárosban lévő nagyszámú munkahely, valamint az itt sűrűsödő oktatási-, igazgatási-, egészségügyi és kulturális intézmények folytán Budapest jelentős ingázási célpont, amely nagy gépjármű forgalmat is vonz.

A fővárosba befutó vasútvonalak az agglomerációs övezet 80 településéből 36 települést tárnak fel közvetlenül, amelyet a HÉV vonalak által érintett további 10 település egészít ki. Az agglomerációs övezet kötöttpályás fővárosi közlekedési kapcsolattal rendelkező települései kell, hogy legyenek az elsődleges helyszínei a térségi ingázó személygépjárműforgalom eszközváltásának, itt kell nagyszámú P+R és B+R parkolót telepíteni. (A Budapesten dolgozók harmada a városhatáron túlról érkezik, ilyen nagyságrendben nem kívánatos és nem is lehetséges észszerűen parkolási lehetőség megteremtése a főváros területén belül).
☞ *Lásd még Helyzetelemzés, 13.2. Mobilitási igények.*

Budapest területén belül elsősorban az országos szerepkörből és kisebb részben a külsőbb elhelyezkedésű kerületek számára kívánatos csupán eszközváltási lehetőséget biztosítani, de a korábbi elképzelésekhez képest kisebb mértékben.

A főváros kiterjedése és azon belül az Elővárosi zóna kertvárosias beépítése nem teszi lehetővé a személygépjármű közlekedéssel szemben mindenütt a versenyképes közösségi közlekedés létrehozását és

fenntartását. A közép és hosszútávú célok teljesítésére törekedve csökkenteni kell a személygépjárművel történő utazások városon belüli arányát, vagy legalább a hosszukat kell lerövidíteni. Az utazások számának csökkentését a központrendszer fejlesztésével és a vegyes területfelhasználással párosulva leginkább a színvonalas közösségi közlekedés és a kerékpáros közlekedés preferálása mozdítja elő. Az utazások hosszának csökkentését a város külső területein a kötöttpályás vonalak megállóihoz telepített észszerű befogadóképességű P+R parkolók, mint eszközváltási lehetőségek szolgálják. A P+R rendszerű hálózat egyes elemei a közösségi közlekedési ellátást meghatározó:

- metró és HÉV vonalak,
- elővárosi közlekedést biztosító vasútvonalak,
- közúti vasúti vonalak (villamosok)

jó közúti kapcsolattal is rendelkező állomásainál, végállomásainál tölthetik be megfelelően szerepüket.

P+R parkoló Őrmezőn
Forrás: www.bkk.hu

A város átmeneti zónájában lévő meglévő P+R parkolók továbbra is megtartásra kerülnek. A hálózat új elemeinek kijelölésére, vagy meglévő elemeinek jelentős bővítésére jellemzően az elővárosi zónában kerül sor. A helyszínválasztás legfontosabb szempontjai:

- az alacsony üzemeltetési költség
- más létesítményektől független kialakítás.

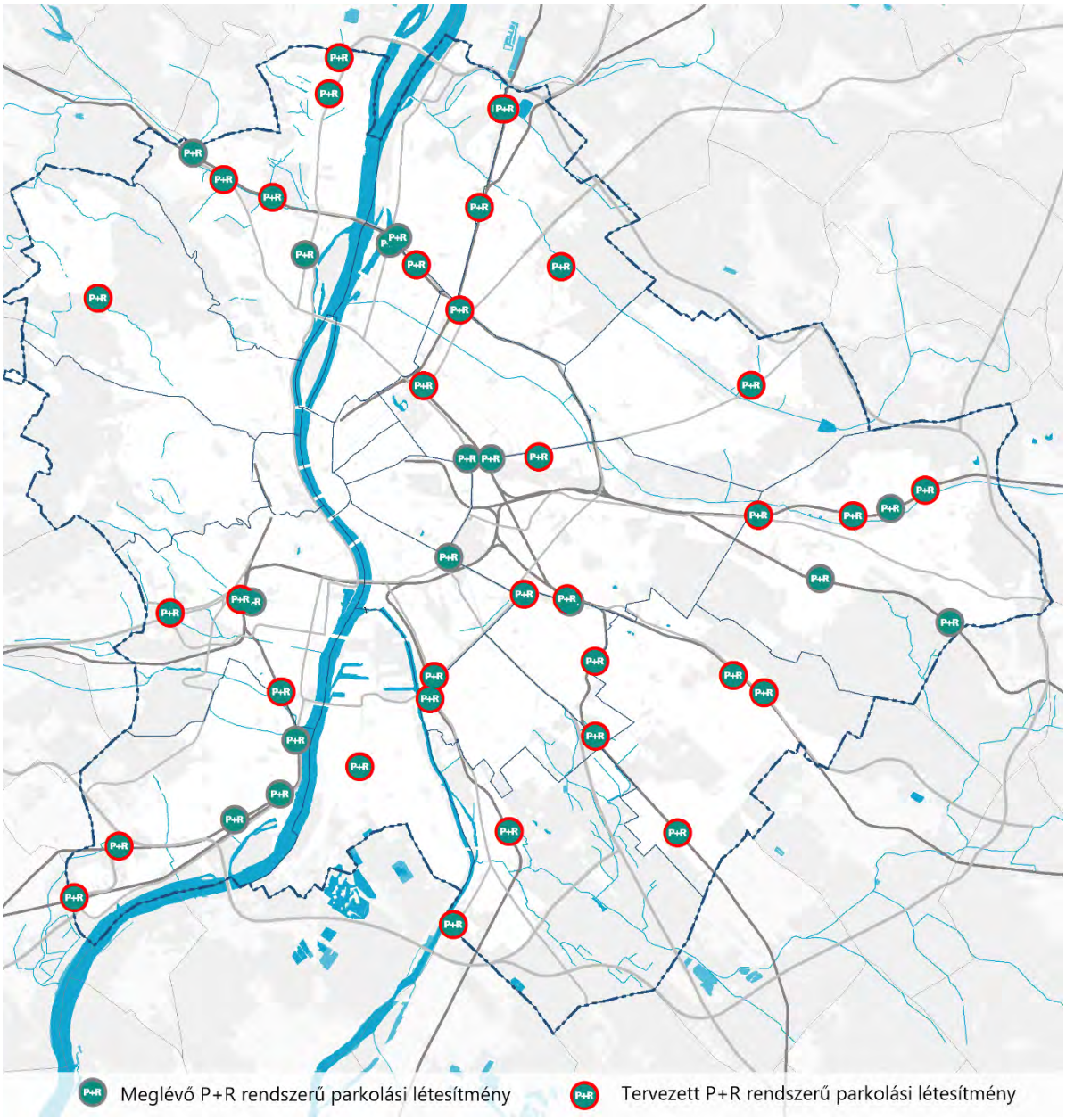
A 43 meglévő és új helyszínből álló távlati fővárosi P+R parkoló rendszerben – figyelembe véve a korlátozott várakozási övezet kiterjedését is – a minimálisan biztosítandó várakozóhelyek száma 17.650, ahol fontos szerep jut a városi intermodális központoknak, amelyek a meghatározott P+R parkoló kapacitás közel 25%-át biztosítanák.

Az egyes létesítmények kialakítása során meghatározó szempont a:

- a közösségi közlekedési eszköz megállójához képest a minimális gyaloglási távolság,
- az őrzött, biztonságos, kulturált környezet,
- az egyéb kereskedelmi-, szórakoztató és kulturális funkciók preferált kapcsolódása.

Törekedni kell a parkolólemezek, parkolóházak építésére a minél kisebb burkolt felületek létrehozása érdekében. Amennyiben felszíni parkoló létesül a fák és árnyékoló rendszerek telepítése ellensúlyozhatja a kiterjedésből adódó nagyobb a hősziget-hatást és a gépjárművek felmelegedését.

5-14. ábra: Tervezett P+R hálózat

5.1.7.4. Autóbusz parkolás

A fővárosi lakosság várható életkorának növekedése és emelkedő életszínvonala a kibocsátó turizmus igényeinek további bővülését vetíti előre, amelynek egyik szegmense a turistabusz forgalom.
Térségi szempontból ésszerű Budapesten, annak valamelyik intermodális központjában kiépíteni egy erre szolgáló terminált, amely közösségi közlekedési eszközzel és személygépjárművel egyaránt elérhető a Budapesti agglomeráció mintegy 2,5 millió lakosa, potenciális utazója számára.

Budapest nemzetközi célpont az érkező turizmus szempontjából. Az ide látogatók számára egyaránt fontos a szállodák és a turisztikai látványosságok turistabusszal történő jó megközelíthetősége. Differenciált szabályozás szükséges a szállásférőhelyekhez kapcsolódó rendeltetésszerű használatot biztosító autóbusz elhelyezés vonatkozásában.

Turistabuszokra vonatkozó stratégia megalkotása és megvalósítása javasolt, ahol a településszerkezeti helyzet függvényében a le-felszállás biztosítása, a rövid és középtávú várakozás, valamint a hosszú távú (éjjeli) tárolás

és felkészítés infrastruktúrájának – turistabusz terminál(ok) – kialakítása kerülhet szabályozásra és megoldásra, annál is inkább, mivel a magasabb rendű jogszabályi környezet számos általános használat szerinti területen tiltja a 3,5t-nál nehezebb gépjárművek számára a parkolási lehetőség telepítését, amely koncentrált tárolási lehetőség létesítését igényli.

A turistabusz forgalom szempontjából egyedi igényeket jelent a Duna-partokhoz kötődő szállodahajó (kabinos turista hajó) forgalom, valamint egy esetleges Gellért-hegyi sikló valamikori megvalósítása, amellyel összefüggésben a Citadella környezetében lévő lakóterületek mentesíthetőek lennének az autóbuszok jelentette nehézgépjármű forgalomtól. A kiemelten értékes, erdő besorolású területen a nyomvonal elépítésére nem kerülhet sor, ezért a Gellért-hegyi siklónak a településtervben történő megjelenítése csak a létesítmény összes építési és üzemeltetési kérdésének megnyugtató tisztázását követően javasolt.

A repülővel, vasúton és személygépjárművel érkező turisták számára fontos a városnéző autóbusz szolgáltatás megfelelően szabályozott és ellenőrzött működtetése, amelynek meghatározó műszaki elemei a járműállomány technikai színvonala, annak üzemidőn kívüli tárolása, valamint az utasok le- és felszállásának megfelelő biztosítása szabályozást kíván.

5.1.7.5. Hajótárolás

A közlekedési célú hajópark tárolása jellemzően a Duna főágán, változó számú úszóműves kikötő használatával történik, amelynek szabályozása a vízoldali és a part oldali lehetőségek figyelembevételével a Duna-parti építési szabályzatban és a Duna-parti kerületi építési szabályzatokban kerül megállapításra.

A területrendezési terveknek megfelelően az Újpesti öböl téli kikötőként kerül figyelembevételre. Az öböl végének nyugati oldalán különleges közlekedési általános területhasználat besorolású (hajó javítást szolgáló) terület helyezkedik el. Hasonló feladatot a medencés csepeli Szabadkikötő is el tud látni.

A kedvtelési célú kishajó, yacht forgalom számára a Duna öblök meglévő kikötői nyújtanak lehetőséget:

- 1653 fkm bal part Újpesti öböl 0+138 - 0+290 fkm Meder utca, Budapest XIII. kerület.
- 1652+100 fkm bal parti szelvényéből nyíló „Foka-öböl" nyugati part, Budapest XIII. kerület.
- 1651,35 fkm jobb part Hajógyári-öböl 0+000-0+570 m, Budapest III. kerület.

5.1.7.6. Közösségi közlekedés járműtelepei

A gyorsvasúti hálózat vonalhosszabbítással érintett elemei esetében *(☞ Lásd még a 3.5.4.1, Gyorsvasúti közlekedés)* a vonalak észszerűbb üzemeltetési feltételeinek megteremtése indokolttá teszi az új végállomásokhoz kapcsolódóan kisebb járműtárolási terület biztosítását az alábbi helyeken:

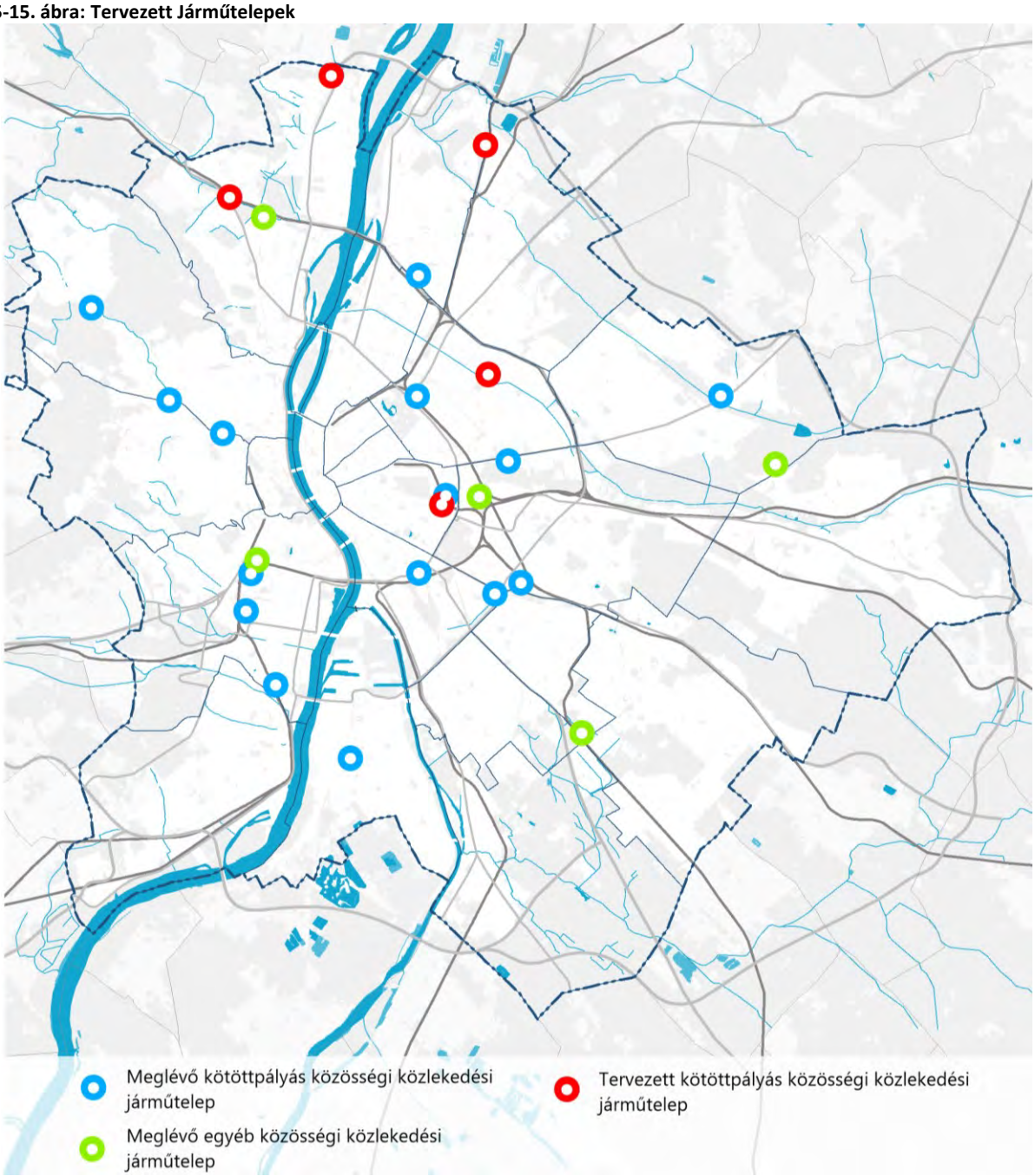
- M3 metró vonal számára Káposztásmegyeren,
- M4 metróvonal számára Újpalotán,
- H5 HÉV vonal számára Békásmegyeren

A város fejlődésének jellemzően korábbi szakaszában létrehozott villamos kocsiszínek a kis területük és az egyre hosszabbá váló járművek miatt ma már sok esetben kedvezőtlen körülmények között működnek. Hosszútávon a villamosok tárolására javasolt megtartani Angyalföld, Budafok, Hungária, Kelenföld, Száva, Szépilona meglévő kocsiszíneket. A Könyves Kálmán körúti Ferencváros kocsiszínt – ellentétben a korábbi elképzelésekkel – szintén javasolt hosszútávon megtartani, de az egykori nagyobb területével. Továbbra is javasolt a városi csomópontokhoz kapcsolódó, ezért kedvezőtlen elhelyezkedésű Bosnyák téri Zugló és az Orczy téri Baross kocsiszínek – előzetes visszapótlást követő – megszüntetése, funkcióváltása.

A villamoshálózat bővítési elképzelései (*☞ Lásd még a 3.5.4.2, Közúti vasúti közlekedés*) és a kötöttpályás közösségi közlekedés szerepnöveléséhez szükséges nagyobb futásteljesítmény a járműállomány bővülésével, és nagyobb kocsiszín területigénnyel jár együtt. Új kocsiszín kialakítása javasolt a

- Kőbányai út mentén, kétszintes területfelhasználással biztosítva a felülépítést, a megszűnő Orczy téri kocsiszín közelében.
- Csömöri út mentén, kétszintes területfelhasználással biztosítva a felülépítést is a megszűnő Zugló kocsiszín környezetében.
- Bécsi út mentén, az ellátatlan Óbudai térség számára.

5-15. ábra: Tervezett Járműtelepek

Az egyedi járműveik miatt speciális villamosvonalnak számító MIllenniumi Földalatti Vasutat a Mexikói úti, a Fogaskerekű vasutat a Városmajori önálló járműtelepeik szolgálják a jövőben is, területük nem bővül.

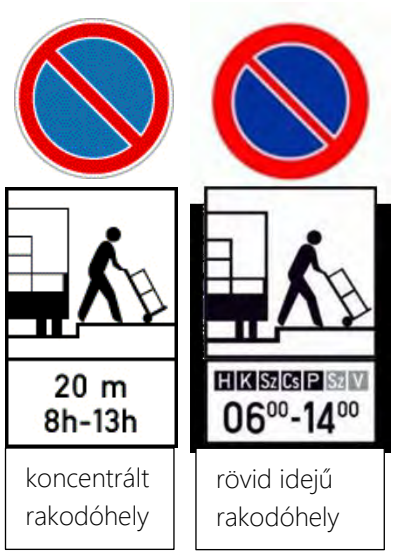
A városi közszolgáltató BKV Zrt. által használt nagy kiterjedésű, a fővárosban kedvező területi elhelyezkedéssel rendelkező autóbusz és trolibusz garázsok – Cinkotai, Dél-pesti, Kelenföldi, Kőbányai és az Óbudai – az elektrifikáció általánossá válása következtében a jövőben együttesen biztosítják a gumikerekes járműállomány műszaki hátterét.

A piaci szolgáltatók várhatóan továbbra is önálló, bérelt telephelyeken biztosítják a járműveik tárolását.

5.1.7.7. City logisztika

Budapest lakosságának ellátásához, munkahelyeinek működéséhez tartozó szállítási igények környezetbarát módon történő lebonyolítását a fenttarthatóbb áruszállítási módok preferálásával és az ehhez szükséges rakodási infrastruktúra kialakításával lehet biztosítani. A városhatár környezetében lévő logisztikai központok és a felhasználói végpontok (igénypontok) között, a belső és az Átmeneti zóna területén ezért az áruátrakás és a rakodási területek biztosítására ún. konszolidációs és belvárosi (mikro és csomag) konszolidációs központok létesítése szükséges.

A city logisztikai rendszer keretében a közterületi rakodóhelyek helyzetét is felül kell vizsgálni, különösen az e-kereskedelem és az otthoni munkavégzés terjedése miatt növekvő csomag és élelmiszer házhoz szállítások növekvő igénye miatt. A közterületi (koncentrált vagy rövid idejű) rakodóhelyek kiszámítható használatának biztosításához növelni kell a számukat új vagy akár időben megosztott helyszínek kijelölésével, továbbá ezek igénybevételéhez online statikus, majd dinamikus használatot biztosító informatikai rendszert (digitális rakodó tárcsa, előfoglalási rendszer) javasolt bevezetni, valamint a használat ellenőrzését megszervezni.

A city logisztikai fejlesztéseknél – mint minden úttörő jellegű közlekedésfejlesztésnél – fontos szerep hárul a szemléletformálásra és az ún. pilot projektek megvalósítására (LIFE HungAIRy projekt, GRETA K+F projekt)

A városhatár környezetében lévő logisztikai telephelyek, központok az áruszállítás volumene és az lebonyolító nehézgépjármű forgalom miatt csak a közlekedési infrastruktúrával jól ellátott, helyszíneken életképesek.

5.1.7.8. Logisztika

Magyarország Európán és Budapest országon belüli területi elhelyezkedése, a nemzetköz közlekedési folyosók helyzete, valamint a főváros közúti, vasúti és vízi közlekedési kapcsolatrendszere következtében Dél-Budapesten alakultak ki a meghatározó jelentőségű logisztikai központok (Soroksáron a Budapesti Intermodális Logisztikai Központ, Nagytétényben a Prologis Logisztikai Központ), továbbá a logisztikai központként működő kikötői területek (csepeli Szabadkikötő, csepeli Olajkikötő, METRANS kikötő), amelyek hosszútávú működésére kell számítani.

A nemzetközi és országos szállítási feladatok támogatására szolgáló logisztikai központok számára elfogadható helyszínek az M0 gyűrű mellett és az azon kívül eső gyorsforgalmi utak, vasútvonalak melletti területek, amelyek jellemzően az agglomerációs övezet településeinek közigazgatási területein helyezkednek el.

Budapesten belül újabb jelentős logisztikai központ létrehozása – a city logisztika létesítményeit kivéve – már nem kívánatos.

6. Közművesítés, elektronikus hírközlési javaslat

6.1. Víziközművek 183
6.1.1. Vízellátás 183
6.1.2. Csatornázás 187
6.1.3. Csapadékvíz-elvezetés 193
6.1.4. Felszíni vízrendezés 194
6.1.5. Árvízvédelem 200
6.2. Energiagazdálkodás, energiaközművek 203
6.2.1. Energiagazdálkodás 203
6.2.2. Villamosenergia-ellátás 210
6.2.3. Gázellátás 215
6.2.4. Távhőellátás 217
6.2.5. Megújuló energiaforrások hasznosítása és energetikai célú hulladékhasznosítás 219
6.3. Elektronikus hírközlés 223
6.3.1. Vezetékes elektronikus hírközlés 223
6.3.2. Vezeték nélküli elektronikus hírközlés 224

6.1. Víziközművek

Az ivóvízhálózat kiépítettsége gyakorlatilag 100%-osnak tekinthető, így az ivóvízhálózat szempontjából a rekonstrukciók és egyes gépházak kapacitásának növelése az elsődleges.

A csatornázott területek arányának növelése az utóbbi években a Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése (BKISZ) projektnek köszönhetően megtörtént, azonban az ivóvízellátáshoz történő felzárkóztatása, azaz az ún. közműolló csökkentése továbbra is fontos feladat. A kiépített szennyvíztisztítási kapacitások kihasználása, azaz a teljes keletkező szennyvízmennyiség megtisztítása nem csak gazdaságossági, hanem környezetvédelmi kérdés is egyben.

A csatornázottsági arány növelése, a vízellátáshoz történő felzárkóztatása, azaz az ún. közműolló csökkentése a legsürgetőbb. A kiépített szennyvíztisztítási kapacitások kihasználása, azaz a teljes összegyűjtött szennyvízmennyiség megtisztítása, illetve a további beruházások, fejlesztések kiszolgálása nem csak gazdaságossági, hanem környezetvédelmi kérdés is egyben.

A vízfolyások vízelvezető képességeinek megtartása, növelése mellett a nyomvonalak és a telekviszonyok rendezése nyújtana hosszú távon biztos megoldást. Ugyanakkor egyre nagyobb az igény a jelentős vízfolyásaink mentén rekreációs hasznosításra is, amely a vízfolyások természet közelibb megjelenését is magában hordozza.

A meglévő elsőrendű árvízvédelmi védvonalak megerősítése, a műszaki és a jogszabályi előírásoknak történő megfeleltetése kiemelkedő feladat. A megvalósuló árvízvédelmi védvonal szakaszoknak a meglévő rendszerbe történő beolvasztása, illetve a korábban megvalósult, de nem elsőrendű árvízvédelmi védvonalnak minősített árvízvédelmi védvonalak pedig jogilag kezelendőek. Utóbbi esetében fontos, hogy a felmérésük megtörténjen, hogy a megfelelőségi kritériumok teljesíthetősége igazolható legyen.

6.1.1. Vízellátás

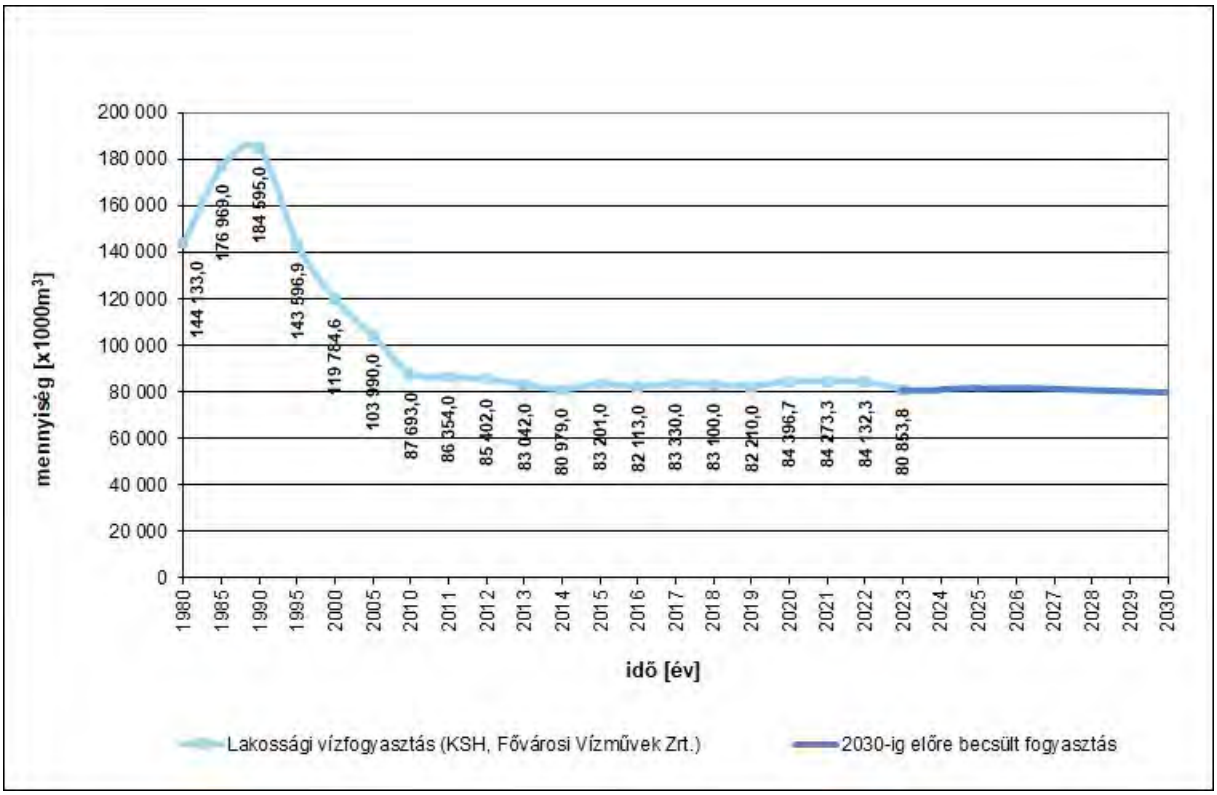
A 1990-es évekhez képest több mint a felével esett vissza a főváros vízfogyasztása, így mind a víztermelési, mind pedig az elosztóhálózati oldalon is jelentős kapacitások állnak rendelkezésre. Az ivóvízellátás teljes mértékben kiépítettnek tekinthető, problémás, ellátási hiányossággal jellemezhető területek nincsenek. Az ipari vízellátás Dél-pesten még üzemel, de a nagy fogyasztók megszűnésével ezen rendszer fenntartása is problémákhoz vezethet.

A főváros vízbázisa távlatban is a Duna parti-sávjában elhelyezkedő víztermelő kutak lesznek. A vízigényének kielégítését a dunai vízbázisra alapított természetes, ún. parti szűrésű ivóvízellátás biztosítja A víztermelő kutak a Szentendrei-szigeten, a IV. kerület északi részén, a Margit-szigeten, annak pesti és budai oldalán, valamint Dél-Csepelen épültek ki. A víztisztítási technológia kiemelkedően magas színvonalú, így a kapacitási tartalékokkal a főváros vízbeszerzése hosszútávon biztosított. A víztermelő kutak vízbázisvédelme, valamint a klímaváltozás hatásaira (Duna alacsony és magas vízszintje) alkalmassá tétele fontos feladat. A vízbázisok mennyiségi és minőségi megfelelősége ugyanis a dunai vízjárással is szorosan összefügg, ugyanis sem a magas (>450 cm), sem pedig az alacsony (<120 cm) vízállás nem kedvez a kutak üzemeltetésének. A kutak több, mint 75%-a árvíznek kitett területen helyezkedik el, ezért a létesítmények elöntés elleni védelmét a jövőben fokozni kell, ugyanakkor a következő évtizedekben fel kell készülni a szélsőségesen alacsony vízállási időszakok gyakoriságának növekedésére is. A budapesti rendszer jelenleg a szélsőséges kisvízi időszakokat képes kezelni, azonban a jövőben a klímaváltozás helyi hatásait úgy is indokolt részletesen vizsgálni és értékelni, hogy az milyen mértékű ellátásbiztonsági kockázatnövekedést eredményezhet. Mivel Budapesten kívül az agglomeráció települései is a Duna-parti szűrésű vízkészleteit használják, így a klimatikus helyi

hatásoknak az agglomeráció teljes vízellátása is nagyon kiszolgáltatott. Alapvető célkitűzés, hogy a tartósan kialakuló szélsőségesen alacsony Duna-vízszint mellett is biztonságosan kitermelhető legyen a szükséges és megfelelő minőségű vízmennyiség.

Az alábbi grafikon a tényleges vízfogyasztást és a 2030-ig előre becsült fogyasztást szemlélteti.

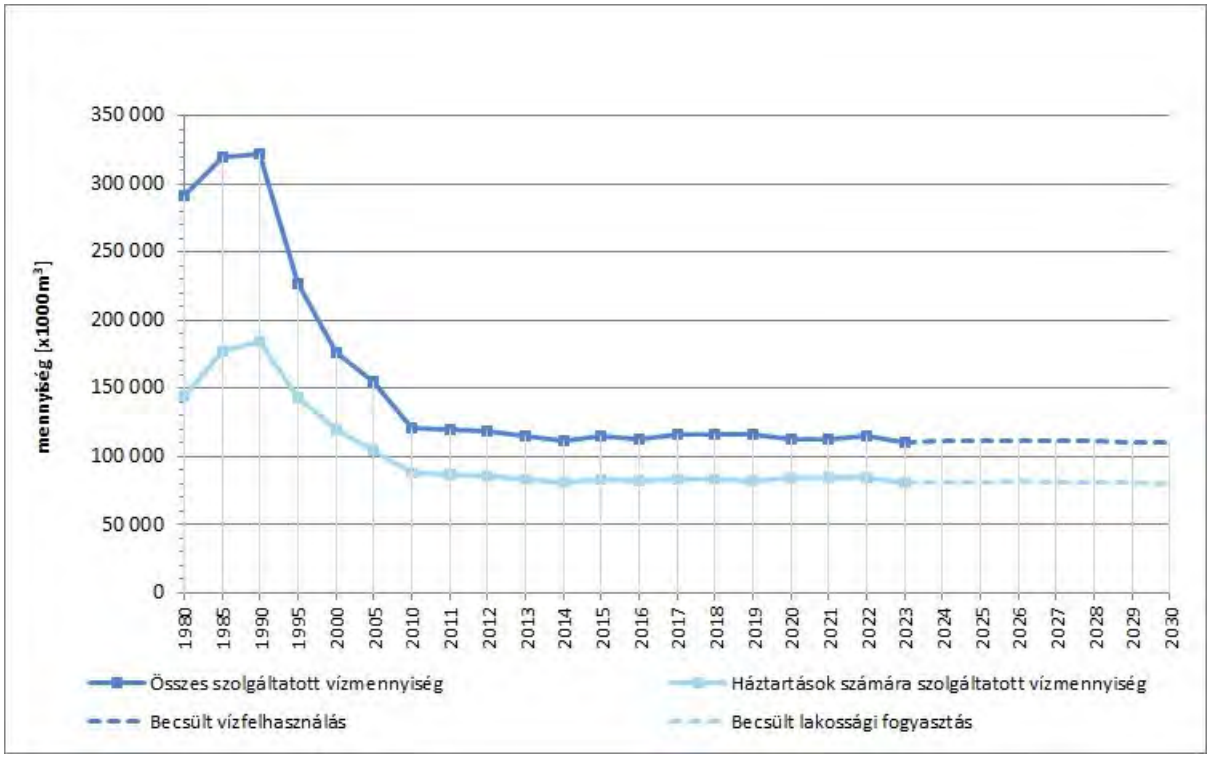
6-1. ábra: A háztartásoknak szolgáltatott ivóvíz mennyisége

Az utóbbi évek viszonylag egyenletesnek mondható ivóvízfogyasztását figyelembe véve a 2030-ig előre becsült lakossági vízfogyasztásnál is hasonló mértékű ivóvízfogyasztással számolhatunk, esetlegesen kisebb mértékű csökkenés várható. Utóbbinak legfőbb oka lehet, hogy az új beépítéseknél és a kertvárosi részeken a hálózatról történő locsolóvízvétel helyett a csapadékvizek helyben tartása és másodlagos hasznosítása jelenhet meg.

A főváros vízfelhasználása (a nem lakossági ivóvízfogyasztást is figyelembe véve) esetén is viszonylag kiegyenlített trend tapasztalható és ez is várható a közeljövőben. Ennek oka, hogy az újonnan létesülő beépítések mindegyike szinte kivétel nélkül energia- és víztakarékos, a korszerű gépészeti berendezések alkalmazásának köszönhetően.

6-2. ábra: A szolgáltatott vízmennyiség és a lakossági vízfelhasználás

A budapesti ivóvízellátó-hálózat és a kapcsolódó létesítmények fejlesztését a Fővárosi Vízművek Zrt. – a vonatkozó törvényi előírás szerint víziközmű-rendszerenként tizenöt éves időtávra készített – gördülő fejlesztési terv alapján végzi, amelyet a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) hagy jóvá. A tervezés célja, hogy a víziközmű-szolgáltatási ágazat közmű-vagyonának műszaki állapota megfelelő színvonalú legyen ahhoz, hogy a víziközmű-szolgáltatás folyamatosan és költséghatékonyan biztosítható legyen.

Az utóbbi években forráshiány miatt a vízhálózatot érintő rekonstrukciós munkák háttérbe szorultak, pedig az egyre elöregedő vízhálózati elemek cseréje egyre időszerűbbé válik, amelyekkel elkerülhetőbbé válnának a csőtörések, illetve csökkennének a hálózati veszteségek is. A hálózat több kockázatos eleme – Sentab, elöregedett öntöttvas és azbesztcement csövek, ólom bekötővezetékek – folyamatosan cserére szorul.

A legnagyobb kihívást a jogszabályváltozás miatt előtérbe került ólombekötések cseréje jelenteti, amely meglehetősen erőforrás-igényes. Az ólombekötések cseréje folyamatosan zajlik, amely a KEHOP pályázatnak köszönhetően felgyorsult, de a még üzemelő ólombekötések cseréje továbbra is szükségszerű. Fontos megjegyezni ugyanakkor, hogy a jelentősebb problémát az épületen belül egykor kiépített ólomvezetékek léte jelenti, ugyanakkor ezek cseréje nem a Fővárosi Vízművek Zrt. feladata.

További jelentős feladat az életciklusuk végéhez ért azbesztcement csövek cseréje, amelyek – az utóbbi hét évben alig változva – az ivóvízhálózat közel felét (41%) teszik ki.

A jellemzően főnyomóvezetékek felülvizsgálata, és kisebb átmérővel történő átépítése szükséges. Az új nyomvonalakat a távlatai fejlesztési igényeknek megfelelően kell kiválasztani.

A kapacitásproblémákkal küszködő nyomászónák szivattyúcserét és gépészeti felújítást igényelnek.

A belső zóna területén jellemzően az elöregedett öntöttvas, azbesztcement anyagú ivóvíz elosztóvezetékek cseréje, rekonstrukciója és bővítése, illetve közlekedési fejlesztéshez kapcsolódóan a Kossuth Lajos utca –Rákóczi út nyomvonalon, a Nagykörúton és az Andrássy úton az ivóvízvezetékek fejlesztése tervezett.

A **Duna menti zónában** a jelentősebb fejlesztés a Királyok útja – Nánási út árvízvédelmi védvonal fejlesztése kapcsán a DN 800-as méretű, öntöttvas anyagú, tömlővel bélelt főnyomóvezeték kiváltása. A Római-parton haladó DN 1200-as méretű, SENTAB anyagú ivóvíz főnyomóvezeték elöregedett és korszerűtlen anyagú, ezért ezen vezeték rekonstrukciója, kiváltása is időszerű. Közlekedési fejlesztéshez kapcsolódóan a Budai fonódó villamos pályájának meghosszabbítása során a DN 800 – DN 1000-es méretű SENTAB/gömbgrafitos öntöttvas anyagú főnyomóvezeték és további, kisebb méretű elosztóvezetékek átépítése tervezett.

Az **átmeneti zóna** térségében jellemzően az elöregedett öntöttvas, azbesztcemenet anyagú ivóvíz elosztóvezetékek cseréje, rekonstrukciója és bővítése, illetve egyes nagyobb beruházáshoz kapcsolódó ivóvízellátási fejlesztés tervezett.

Az **elővárosi zóna** területén tervezett jelentősebb beruházások az alábbiak: XV. kerület, Szent korona útja lakótelep vízellátás fejlesztése, XXII. kerület, Tétényi fennsík víziközmű fejlesztése, XXII. kerület, Kunyhó utcai medence és térségének fejlesztése.

A **hegyvidéki zónát** érintően a tervezett jelentősebb beruházások: XI. kerület, Dayka nyomászóna fejlesztése, II.-XII. kerületben a Budakeszi úton húzódó vezetékek átépítése fejlesztéssel, III. kerületben Budai fonódó villamos pályájának meghosszabbítása projekthez kapcsolódó DN 800-as méretű, öntöttvas anyagú főnyomóvezeték átépítése, III. kerület, Csúcshegy tűzivízellátásának fejlesztése, Solymár és Nagykovács települések vízellátásának fejlesztéséhez szükséges vízvezeték átépítések.

Az ivóvízhálózatról biztosított tűzivíz-mennyiségek egyes fejlesztések esetén elosztóhálózati bővítést vonhatnak maguk után. A fővárosban jelentős számban előforduló föld alatti tűzcsapok számos problémával működnek, például télen befagyhatnak, gépkocsi parkolhat föléjük, hó és falevelek fedhetik le, nehezítve ezzel az oltási munkálatokat. Az ilyen tűzcsapok föld feletti tűzcsapra történő cseréjét a fejlesztési területeken kívül, városszerte végre kell hajtani.

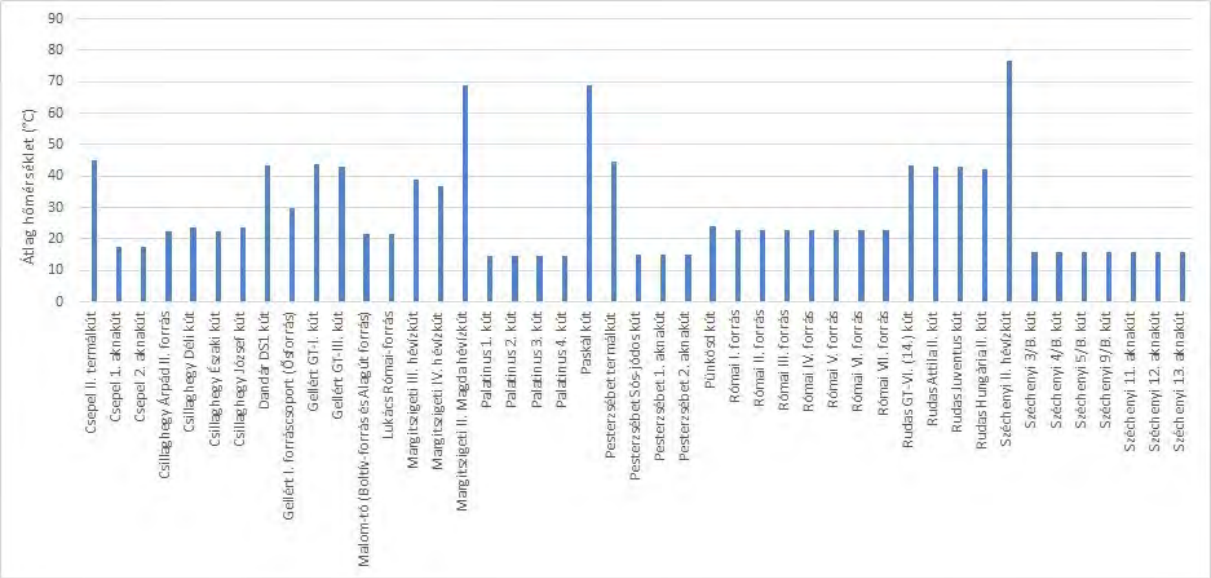
A főváros területén még számos forrás, karszt és hévízkút található. A fürdőellátásról a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. gondoskodik. A fürdők nagy része a közelmúltban átesett valamilyen felújításon, energetikai fejlesztésen. A gépészeti berendezések (vízforgatók, légtechnikai egységek) folyamatos karbantartást igényelnek részben a környezeti (a páratartalom agresszív korrodáló) hatása, részben a jogszabályi változások (határértékek módosulása) következtében.

A Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. fejlesztési elképzelései között szerepel:

- a Csillaghegyi Árpád Forrásfürdő és Székely Éva Uszoda, a Széchenyi Gyógyfürdő és Uszoda, valamint a Szt. Lukács Gyógyfürdő és Uszoda energetikai fejlesztése, napelemekkel való ellátása, nyílászárócsere, és termálvíz hőhasznosítása,
- Pesterzsébeti fürdő fűtés beszabályozása.

A 30 °C vízhőfokot meghaladó termelő termálvíz-kutak szabad kapacitását a környező létesítmények hőenergetikai hasznosítására is fel lehet használni. Jó példa erre a Széchenyi fürdő és a Fővárosi Állat- és Növénykert között kiépült hőellátó rendszer.

6-3. ábra: Üzemelő kutakból kitermelhető vizek átlag hőmérséklete

6.1.2. Csatornázás

Szennyvízelvezetés

A szennyvízcsatornahálózati fejlesztések többsége Uniós támogatással valósult meg, azonban még mindig vannak olyan területek – elsősorban az elővárosi zónában –, ahol a szennyvízelvezetés megoldatlan. Továbbá találhatóak olyan ingatlanok is, amelyeknél bár kiépült a szennyvízelvezető-hálózat, azonban az ingatlan csatornára történő rákötése még nem történt meg. A szennyvíz elvezetésének biztosítása azért is fontos feladat, mert amennyiben az ingatlanon olyan „zárt" szennyvíztároló, derítő épült ki, amelynek vízzárósága nem biztosított, akkor az a talaj, vagy a talajvíz szennyezését okozhatja.

Az egyesített rendszer sajátossága, hogy szárazidőben a szennyvizet szállítja, míg csapadékos időben feladata a csapadék és így az extrém csapadékok elszállítása is. Azon állapot következtében, hogy az elmúlt évek tendenciája alapján a szárazidei szennyvizek mennyisége, jelentős koncentráció-növekedés mellett csökkent, az egyesített rendszerekben a rendszeres öblítési szükséglet megnövekedett. Ezen öblítési igényt a közepes intenzitású csapadékesemények elősegítik, ezért ezen rendszereknél helyes arányban kell tartani a kis 20-40 mm-es intenzitású csapadék visszatartását és öblítési igényhez szükséges vízmennyiség arányát. További lehetőség az öblítésre a csapadékvizek betározása és időszakos visszaemelése a hálózatba öblítés céljából.

A fejlesztések, új beruházások megvalósítását igen sok esetben akadályozza a csatornázottság hiánya, vagy a meglévő csatornahálózat kapacitásának korlátozott volta. Szennyvízcsatornával ellátatlan területeken fejlesztési terület nem alakítható ki. A kijelölt fejlesztési területek beépítése csak a szennyvízelvezető-hálózat főhálózati elemeinek kiépítését követően lehetséges. Amennyiben a fejlesztés során olyan mennyiségű többlet szennyvízmennyiség keletkezik, amelyet a meglévő elvezetőrendszer már nem tud befogadni, akkor a meglévő csatornahálózat fejlesztése szükséges. Amíg a fejlesztés nem történik meg, addig a területről többlet szennyvíz nem vezethető a csatornába. A fejlesztés szükségessége miatt már a tervezés korai szakaszában szükséges a szennyvízelvezető-hálózat üzemeltetését végző Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. megkeresése. Ezáltal a beruházás esetleges egyéb járulékos költségei is pontosabbá tehetők.

Jelentősebb mértékű szennyvízcsatornahálózati fejlesztések a Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése (BKISZ) projekt keretein belül 2020 végére megvalósultak meg. A csatornázás ezt

követően sem tekinthető majd 100%-osnak, de a már több éve évtizede beépült területek nagy részének a szennyvízelvezetése megoldódott. A BKISZ I. ütem keretében összesen 240 km hosszúságú csatorna épült meg, amelyre közel 14 ezer fővárosi ingatlan kapcsolódik rá a korszerű szennyvízhálózatra, ezzel pedig mintegy 20 ezer család, azaz 41 ezer fővárosi lakos élete vált komfortosabbá. A lakossági szennyvízhálózat kiépítése mellett a fővárosi csatornarendszer fontos elemei is megvalósultak: sor került a dél-budai főművi rendszer teljes körű kiépítésére. A BKISZ II. ütemben további 30-32 km csatorna megépítésével 1500-2000 ingatlan csatlakozhat Budapest szennyvízhálózatához 2020 végéig. Ezen ütem fontos eleme Budaörs szennyvizének korszerű és környezetbarát elvezetése az első ütem keretében korábban megépült dél-budai főművi rendszeren keresztül a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre.

Belső és hegyvidéki zóna:

A budai és pesti belső városrészben, ahol a hálózat elöregedett, annak és kapcsolódó műtárgyainak a rekonstrukciója folyamatos feladat.

A hegyvidéki zóna csatornázása alapvetően kiépült, a felszíni vízelvezetés megoldása az intenzív csapadékok miatt további feladat. Problémát jelent a Hűvösvölgyi út mellett az Ördög-árok nyílt szakasza, amelynek beboltozásával zártszelvényesítésével a csatornázási tervek számolnak, de egyes helyeken környezetvédelmi szempontból a nyílt szelvény meghagyása javasolt.

A belső zóna pesti oldalán a csatornázottság teljesnek mondható.

A legfontosabb kiépítendő létesítmények:

- Budai Duna parti főgyűjtőcsatorna tehermentesítése
- Duna-parti főgyűjtőcsatorma tehermentesítése: I. kerület Halász utca, I. kerület Döbrentei tér, II. kerület, Bem téri műtárgyak átépítése
- II. kerület, Szépvölgyi út (Kolosy tér - Csejtei utca) – ø80,
- VI. kerület, Liszt Ferenc tér (Andrássy út – Király utca) – ø120,
- VI. kerület, Király utca (Kertész utca – Erzsébet körút) – ø120,
- VII. kerület, Akácfa utca (Dohány utca – Rákóczi út) – ø200,
- VII. kerület, Dohány utca (Akácfa utca – Erzsébet körút) – ø160-200,
- VII. kerület, Kertész utca (Király utca – Dohány utca) – ø120-160,
- VII. kerület, Wesselényi út (Kertész utca - Erzsébet körút) – ø120,
- VII. kerület, Dózsa György út (Jobbágy utca – Istvánmezei utca) – ø120,
- VII. kerület, Jobbágy utca (Murányi utca – Dózsa György út) – ø120,
- VII. kerület, Verseny utca (Baross tér – Jobbágy utca) – ø136,
- VIII. kerület, Mária utca (Gutenberg tér– Baross utca) – ø200,
- VIII. kerület, Somogyi Béla utca (Blaha Lujza tér – Gutenberg tér) – ø200,
- VIII. kerület, Gutenberg tér (Somogyi Béla utca – Mária utca) – ø200,
- XII. kerület, Nagykapocs utca – Irhás árok, Konkoly-Thege Miklós út – Magas út csatornázása,
- XII. kerület, Mátyás király úti (Költő utca – Vilma utca)– **ø**50,
- XII. kerület, Normafa út (Eötvös utca – Vilma utca) – ø50-80-100,
- XII. kerület, Németvölgyi út (Németvölgyi út 22. – Nagyenyed út) – ø80-100,
- XII. kerület, Diósárok utca (Susogó út – Béla király utca) – ø50

Átmeneti és elővárosi zóna:

Az észak-budai főgyűjtő végpontján a szenny- és csapadékvizek átemelésére létesült a Pók utcai szivattyútelep, amely az érkező vizeket már a Duna alatti átvezetés kiépítésének köszönhetően nem a folyamba, hanem az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telepre juttatja. Az észak-pesti térséghez az Újpesti és Angyalföldi szivattyútelepek vízgyűjtő területei tartoznak. Befogadó szintén az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep, amely másodrendű árvédelmi védvonal által határolt.

A belső városmagon kívül a kelet-pesti térség csatornázás szempontjából az Angyalföldi, a Ferencvárosi Szivattyútelep és részben a Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep vízgyűjtőterülete. Az Angyalföldi szivattyútelep az Észak-pesti, míg a Ferencvárosi a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telephez tartozik.
A dél-pesti térség jellemzően a Dél-Pesti Szennyvíztisztító Telep vízgyűjtőjéhez tartozó, az elmúlt években jelentős fejlesztésekkel érintett térség, mely gyűjtőcsatornák tekintetében még továbbra is fejlesztésre szorul.

A Csepeli-szigeten a csatornahálózat az északi és a középső részeken kiépült, a dél-keleti térségben is jelentős fejlesztések történtek. A hálózat vizeit a Vas Gereben utcai szivattyútelep továbbítja a szigetcsúcs északi részén található Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre.

A XXII. kerület csatornázása öblözetként, részben egyesített rendszerrel épült ki. Egy-egy Dunára merőleges völgyeletben kiépített gyűjtő hivatott a vízgyűjtőterületéről a csapadék- és szennyvizeket a terepviszonyoknak megfelelően a Duna felé elvezetni. A XXII. kerület jelenlegi és távlati csatornázási rendszere is elválasztott rendszerű.

A korábbi elképzelések szerint a szennyvizeket a Dél-budán Érd szomszédságában megvalósuló tisztítótelep fogadta volna, azonban az agglomerációs település önálló szennyvíztisztító fejlesztései miatt meghiúsult. Időközben megépült a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep, amely jelentős tisztítókapacitással rendelkezik.

A XXII. kerületi csatornahálózat által összegyűjtött szennyvizeket és az agglomerációból érkező budaörsi szennyvizeket is a jelentős méretű főgyűjtői beruházással (dél-budai főművi rendszer) a Duna keresztezését követően a csepeli gyűjtőhálózat végpontjához, azaz a Vas Gereben utcai Szivattyútelepre juttatják. A vizek befogadója a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep.

Legfontosabb tervezett létesítmények:
Budán:

- III. kerület, Királyok útjai (Napfény utca – Bivalyos utca) - **ø**40-50,
- III. kerület, Sarkadi utca – Királyok útja (Hatvany utca – Barát-patak) – ø30-80,

Pesten:

- IV. kerület, Nádor utcai (Deák Ferenc utca – Türr István utca – Attila utca)– **ø** 80-136,
- IV. kerület, Vécsey utcai (Nádor utca – Attila utca)– **ø**80,
- IV. kerület, Dessewffy utca (Szent I. utca – Mikes utca) – ø60-80,
- IV. kerület, Fóti utca (Attila utca – Káposztásmegyeri utca) – ø100,
- IV. kerület, Káposztásmegyeri utca (Fóti utca – Fénycső utca) – ø80-100,
- IV. kerület, Pintér József utca (Váci út – Megyeri út) – ø50,
- IV. kerület, Berni utca (Gyapjúszövő utca – Madridi utca) – ø80,
- IV. kerület, Madridi utca (Berni utca – Berlini utca) – ø60-80,
- IV. kerület, Berda József utca (Aradi utca – Pozsonyi utca) – ø160,
- IV. kerület, Pozsonyi utca (Berda József utca – Erzsébet utca) – ø140,
- IV. kerület, Lőwy Izsák utca (József utca - Árpád utca) – ø100,
- VIII. kerület, Golgota utca (Golgota utca – Bláthy Ottó utca) – ø50,
- VIII. kerület, Stróbl Alajos utca (Asztalos Sándor út – Lovarda) – ø180,
- X. kerület, Jászberényi út (Kolozsvári utca – Maglódi út) – ø180,
- X. kerület, Maglódi út (Algyógyi utca – Jászberényi út) – ø80-136-165,
- X. kerület, Maglódi út (Akna utca – Szentimrey utca) – ø80,
- X. kerület, Bolgár utca (Csarkezs utca – Gergely utca) – ø120,
- X. kerület, Kada utca (Sörgyár utca – Mádi utca) – ø120,
- XIII. kerület, Béke utca projekt (Rákos-patak menti tehermentesítő gyűjtő építése) – ø250,
- XIII. kerület, Lehet utca - Béke utcai gyűjtő felbővítése (Frangepán utca – Róbert Károly körút)
- XIV. kerület, Stefánia út (Szabó József köz – Semsey Andor utca) – 80/120,
- XIV. kerület, Semsey Andor utca (Stefánia út – Gizella úr) – 70/105-80/120,

- XIV. kerület, Istvánmezei út (Dózsa György út – Szabó József utca) – ø120,
- XIV. kerület, Szabó József utca (Istvánmezei út – Szabó József köz) – ø120,
- XIV. kerület, Szabó József köz – 80/120,• XV. kerület, Damjanich utcai (Szerencs utca – Arany János utca)– ø80,
- XV. kerület, Fő út – Bem utcai (Sződliget utca – Batthyány utca) – ø60-50,
- XV. kerület, Károlyi Sándor út – Pozsony utca (Anyácska utca – Rákóczi utca) – ø100,
- XV. kerület, Pozsony utca (Károlyi Sándor út – Rákóczi utca) – ø100,
- XV. kerület, Erdőkerülő utca (Szentmihályi út – Zsókavár utca) – ø40-50,
- XV. kerület, Nyírpalota utcai (Madách utca – Gergő utca) – ø180,
- XVII. kerületi csatornafejlesztések (Keresztúri út a meglévő gyűjtővel párhuzamosan - DN400, Pesti út – DN400, XVII. ker. Péceli út - Fodormenta utca kereszteződésétől a Lemberg utcáig – DN400),
- XVIII. kerület, Üllői út (kerülethatár – Tinódi utca) – ø60-80,
- XIX. kerület, Üllői út (Vas Gereben utca – Lenkei utca) – ø80,
- XIX. kerület, Vas Gereben utca (Tartsay utca – Üllői út) – ø80,
- XIX. kerület, Jáhn Ferenc utca (Jáhn Ferenc utca 54. – Üllői út) – ø60,
- XIX. kerület, Áram utca (Üllői út – Móricz Zsigmond utca) – ø60,
- XIX. kerület, Wekerletelep komplex fejlesztése
- XIX. kerület, János utca (Helsinki út – Széchenyi utca) – ø80-100,
- XIX. kerület, Kossuth Lajos utca (Kende utca - Hosszú utca) – ø100,
- XIX. kerület, Tusnád utca – Vasút sor (Brassó utca – Lázár utca) – ø100.

Szennyvíztisztítás

A szennyvíztisztításra, illetve a Duna vízminőségére vonatkozó 2005-ös megállapítások a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep üzembe helyezését követően már elévültek.

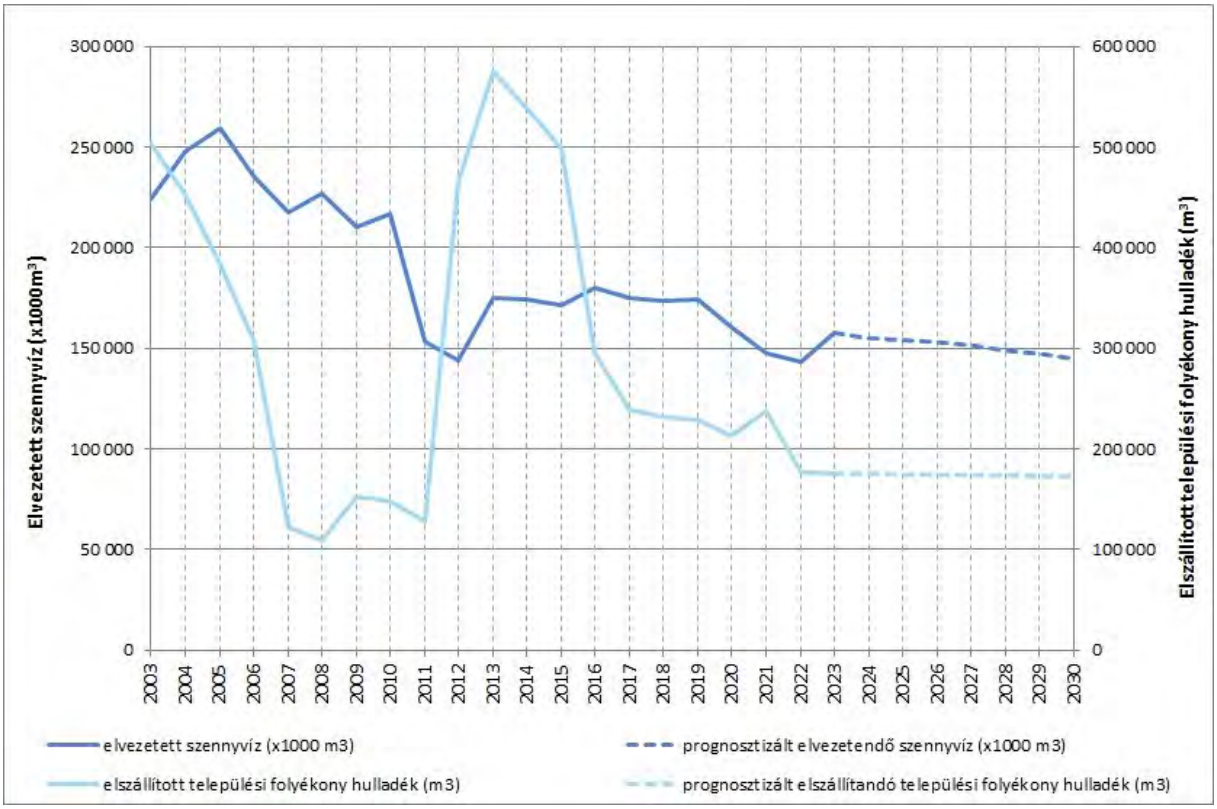
A szennyvíztisztító az eddig kezeletlen szennyvízmennyiséget hosszú távon fogadni tudja. A másik két tisztítótelepen is történtek tisztítás-technológiai korszerűsítések, azonban kisebb fejlesztések tervezettek. Utalva a vízellátás fejezetben leírtakra, a csökkenő vízfelhasználás következtében a keletkező elvezetendő és kezelendő szennyvizek mennyisége is folyamatosan csökkent a 2000-es évekhez képet, az elmúlt években pedig közel stagnáló képet mutat. A korábban tervezett Dél-budai Szennyvíztisztító Telep megvalósítása részben e miatt, részben pedig az agglomerációs települések önálló szennyvíztisztítási beruházásai miatt már nem indokolt.

6-1. táblázat: Vízminőségi paraméterek

vízminőségi paraméter	határérték [mg/l]	elfolyó víz paraméterei [mg/l] (2023. évi éves átlag)		
	Észak-p. és Központi (Dél-p.)	Észak-pesti SzvTT	Dél-pesti SzvTT	Központi SzvTT
Dikromátos oxigénfogyasztás	125	27	28	51
5 napos biokémiai oxigénigény	25	10	10	21,75
összes nitrogén	25 (nyár: 15, tél: 20)	12,2	8,7	14,26
ammónia-ammónium-nitrogén	10 (nyár: 2, tél: 4)	3,1	1,1	2,4
összes foszfor	2 (1,8)	0,94	0,51	1,52
összes lebegőanyag	35	10	<10	23

Mind a tisztítás-technológiai, mind pedig a csatorna művi fejlesztések a keletkező szennyvizek minél nagyobb mértékű ellenőrzött keretek között történő megtisztítását irányozzák elő. A gyűjtőhálózat kiterjedtsége jelentősen javult, így a hálózatilag még nem ellátott területeinek a rendszerbe történő A Budapesti Központi Szennyvíztisztító telep kiépülésével a szennyvíztisztító telepek hosszú távon fogadni tudják a keletkező szennyvizeket. A másik két tisztítótelepen is történtek tisztítás-technológiai korszerűsítések, azonban kisebb fejlesztések továbbra is tervezettek. Utalva a vízellátás fejezetben leírtakra, a csökkenő, illetve stagnáló vízfelhasználás következtében a keletkező elvezetendő és kezelendő szennyvizek mennyisége is folyamatosan csökkent a 2000-es évekhez képet, az elmúlt években pedig közel stagnáló képet mutat.

6-4. ábra: Fővárosi szennyvízkezelés

A tengely elszállított szennyvizek 2012. évi jelentős mennyiségi ugrása az akkor márciusban hatályba lépett települési folyékony hulladékkal kapcsolatos fővárosi rendeletre vezethető vissza, mely kizárólagosan a Fővárosi Településtisztasági és Környezetvédelmi Kft. (FTSZV) hatáskörébe sorolta a szennyvizek ilyen jellegű gyűjtését és elszállítását. A mennyiségi ugrás tehát nem kibocsátási, csupán adminisztratív okokra vezethető vissza.

A jövőt tekintve a 2030. év végig kiépült csatornahálózatoknak köszönhetően a tengelyen történő szállítás csökkenése várható. A szennyvíztisztító telepre érkező szennyvizek a rákötések számának köszönhetően bár növekvő kezelendő szennyvizet eredményez, ugyanakkor ezt a növekedést ellentétezendő a vízfogyasztás csökkenésével, illetve a csapadékvizek helyben tartásával a szennyvíztisztító telepekre jutó szennyvíz mennyiségének csökkenése várható.

A tisztítás-technológiai fejlesztések nem csak a kibocsátási határértékeknek való megfelelés, hanem a befogadó élővizek állapotának javítását is szolgálták. A Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep esetében a felső záporvíz leválasztó műtárgyban túlfolyó zápor vízzel higított szennyvizek jelen állapotban mindennemű rácsszemét visszatartás nélkül ömlenek a Népjóléti-árokba, majd a Ráckevei (Soroksári)-Dunába (RSD-be). A leválasztásra és kibuktatásra kerülő vizek a szárazidei szennyvíz 4,5-szörös feletti hígításának felelnek meg

hidraulikai szempontból. Rendkívüli intenzitású záporok esetén a Népjóléti árkon levonuló leválasztott víz hozama akár meghaladhatja a 40 000 m^3/h mennyiséget, és egy-egy zápor alkalmával akár több 10 m^3 mennyiségű uszadék és lebegő szennyeződés érkezik a csapadékvízzel együtt. Az előzőekben említettek következtében az egyik legfontosabb feladatt az így túlbukott szennyvízzel kevert záporvizek szűréssel történő kezelése, ezzel mentesítve a befogadó RSD-t a jelentős mennyiségű túlbuktatott uszadéktól, darabos szennyezéstől.

Fontos kiemelni, hogy az Európai Parlament 2024.04.14-én megszavazta a települési szennyvízkezelésről szóló EU 91/271/EGK irányelv módosítását. Az irányelv hatással lesz a vízügyi ágazatra, többek között a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. és a Fővárosi Vízművek Zrt. által üzemeltetett szennyvíztisztító telepekre is, ugyanis negyedik fokozatú biológiai tisztítási technológiát követel meg minden települési szennyvíztisztító esetén 150.000 LE feletti szennyvíztisztító telepek esetén, Továbbá minimálisra kell csökkenteni a kibocsátási határértékeket a foszfor esetében, vagy 90 %-os tisztítási hatásfokot, vagy 0,5 mg/l kibocsájtási határértéket ír elő 150.000 LE feletti települési szennyvíztisztító telepeken, Az előzőeken túl a direktíva előírja, hogy a tagállamoknak kiemelten kell kezelniük a záporvíz túlfolyásból származó terheléseket, monitoring rendszert kell létrehozni, és a kockázatokat minimalizálni szükséges. Ennek eredményeképpen a szennyvíztisztító telepek technológiai fejlesztésére van szükség, amely a szennyvíztisztító telepek bővítését is eredményezheti.

A szennyvízkezelő művektől megtartandó védőtávolságokat korábban – 2013. január 1-ig – az OTÉK a Függelékében előírta, azonban jelenleg nincsenek szabályozva. Ugyanakkor jogszabály alkotói oldalról már felmerült egy a korábbihoz hasonló szabályozás visszavezetése, amely törekvést a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. is támogat. A védőtávolság mértékének megállapításakor figyelembe kell venni, hogy a telepek területén lévő műtárgyakon végzett munkálatok során, az aknák hosszabb ideig is nyitott állapotba kerülhetnek, mely kellemetlen szaghatást okozhat a környezetben. A Fővárosi Csatornázási Művek a szennyvízkezelő művek vonatkozásában az alábbi táblázatban szereplő védőtávolságok kijelölését javasolja:

	Szennyvízkezelőművek vonatkozásában javasolt védőtávolságok
I. ≥ 500 m	Szennyvíziszap komposztáló telep önállóan vagy szennyvíztisztító telepen
	Szennyvíziszap szolár szárító
	Aerob stabil vagy rész stabil vízteleníteett fölösiszap tároló szennyvíztisztító telepen
	Víztelenített rothasztott iszap tároló szennyvíztisztító telepen
	Tavas szennyvíztisztítás
II. ≥ 500 m	Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz fogadása, és/vagy aerob kezelése
III. ≥ 300 m	100.000 LEE feletti szennyvíztisztító telepek anaerob iszapkezeléssel, előmechanika és iszapkezelés létesítményei zártak, szennyezett levegőkezeléssel ellátva
IV. ≥ 300 m	10.000 és 100.000 LEE közötti szennyvíztisztító telepek anaerob iszapkezeléssel, vagy anélkül, előmechanika és/vagy iszapkezelés létesítményei nem, vagy csak részben zártak, szennyezett levegőkezelés nem, vagy csak részben megoldott
V. ≥ 300 m	Zárt, szagtalanítóval ellátott nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelő
VI. ≥ 150 m	10.000 és 100.000 LEÉ közötti szennyvíztisztító telepek anaerob iszapkezeléssel, vagy anélkül, előmechanika és iszapkezelés létesítményei zártak, szennyezett levegőkezeléssel ellátva
VII. ≥ 150 m	10.000 LEÉ alatti szennyvíztisztító telepek

	Szennyvízkezelőművek vonatkozásában javasolt védőtávolságok
VIII. ≥ 50 m	Településen belüli szennyvíz szivattyútelepek - megfelelő bűz és zaj elleni védelemmel
IX. ≥ 20 m	Agglomerációs szennyvíz átemelők, melyek távolabbi területek szennyvizeit is fogadják - megfelelő bűz és zaj elleni védelemmel
IX. ≥ 10 m	Településen belüli szennyvíz átemelők, melyek agglomerációs szennyvizet nem fogadnak - megfelelő bűz és zaj elleni védelemmel
XI.*	Egyéb szennyvíz-, vagy szennyvíziszap kezelő létesítmények

* -XI. sor: Egyéb. a táblázatban nem nevesített létesítmény esetén a védőtávolságot tervezői javaslatra, a vízjogi üzemeltetési engedélyben a vízügyi hatóság határozza meg. A védőtávolság nem lehet kisebb. mint 10 méter.

A táblázatban szereplőkön túl a szennyvíztisztító telep esetében a telepek ingatlan határától számítva minimum 100 méteres véderdő biztosítását javasolja a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

A szennyvíztisztítás során folyamatosan jelentős mennyiségű szennyvíziszap keletkezik, aminek hasznosítása, illetve kezelése után annak ártalommentes elhelyezéséről továbbra is gondoskodni kell. A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló kormányrendelet , a Szennyvíziszap kezelési és hasznosítási program 2014 – 2017 , valamint a 2017-ben kormányhatározat által elfogadott Szennyvíziszap kezelési és hasznosítási stratégia 2018-2023 alapján törekedni kell a biológiailag lebomló szervesanyag-tartalmú hulladékok (szennyvíziszap) lerakókban történő elhelyezésének, illetve deponálásának fokozatos csökkentésére. A fővárosi szennyvíziszapok lebontási folyamata után a stabilabb állapotúvá vált szennyvíziszapot a további felhasználás megkönnyítése érdekében vízтelenítik, és jelenleg hulladéklerakóban helyezik el, vagy komposztálás után hasznosítják, vagy deponálják. Budapesten mindhárom szennyvíztisztító telepen biogázt is előállítanak, a keletkező villamos- és/vagy hőenergiát a telepen használják fel, illetve az FCSM Zrt. részéről (Észak-pesti és Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep) a Budapesti Elektromos Művek Nyrt. hálózatára is van lehetőség kitáplálásra, melyet más FCSM Zrt. által üzemeltett fogyasztóhelyen kivételeznek.

A három fővárosi szennyvíztisztító telepen folyamatosan keletkező jelentős mennyiségű szennyvíziszap átmeneti elhelyezésén és kezelésén túl Budapest – és ezért azonosan Magyarország – alapvető érdeke a hosszú távú, műszaki szempontból is optimális hasznosítás. Az optimális hasznosítási körülményt a keletkezés helyszínéhez minél közelebb kialakított és minél magasabb környezeti haszonnal járó (például a stratégiai jelentőségű foszforvegyületek további hasznosítási lehetőségét biztosító), minél kisebb költséggel működtethető – akár középtávon megtérülő – beruházás jelentheti.

6.1.3. Csapadékvíz-elvezetés

Budapesten az épületállomány és az utak egy részét villámárvíz, illetve elöntés veszélyezteti. A jövőben a villámárvizek, elöntések okozta károk nagymértékben növekedhetnek az időjárási szélsőségek gyakoribbá válása és a csapadékvíz elvezetési infrastruktúra állapota, kapacitáshiánya miatt. Problémát jelent, hogy a társadalmi-gazdasági igények sokszor ellentétesek a villámárvizekkel, elöntésekkel szembeni védekezés szempontjaival, a csapadékvíz helyben tartása, hasznosítása nem megoldott, a vízelvezető infrastruktúrák (árkok, csatornák, tározók) fenntartása hiányos. De az elsődleges problémát az egyesített rendszerű csatornák korlátozott befogadóképessége, illetve az elválasztott rendszerű csapadékvíz-elvezető művek hiánya jelenti, a főváros számos területén a csapadékvíz-elvezető rendszer nem épült ki.

Budapesten az egyesített rendszerű csatornahálózatok, illetve az elválasztott rendszerben megépült csapadékcsatornák esetén számítani kell arra, hogy csapadékos időben, esetleg a közcsatorna hálózat

átmeneti, csapadékvíz okozta túlterhelése esetén, a csatornában szállított víz szintje átmenetileg megemelkedik. A megemelkedő vízállás kiöntést okozhat a visszaáramlás ellen nem védett, mélyen fekvő vizes szerelvényeken keresztül. Elöntés mentes állapot nem érhető el, ugyanis a kiépíthető vízelvezető művek méreteinek, kapacitásának fizikai korlátai vannak. A vízelvezető rendszer méretezése műszaki, egyben gazdasági kérdés is. A csapadékvizek elvezetését szolgáló csatornák, árkok és egyéb művek csak a kapacitásuk mértékéig képesek biztosítani a vízelvezetést, a vízelvezető kapacitást meghaladó vízmennyiség csak késleltetve képes elfolyni, ilyen üzemállapotban a mélyebben fekvő területeken felszíni elöntések is kialakulnak.

A csapadékvizekkel történő gazdálkodásnak – a Nemzeti Vízstratégiával (Kvassay Jenő Terv) összhangban – minél inkább a keletkezés helyén kell megvalósulnia. Az egyéni vízgazdálkodás egyre fontosabb szerepet kap majd a jövőben. Az ivóvíz pazarlásának megszüntetése mellett a szürkevizek, amelybe beletartozik a csapadékvíz is, tudatos felhasználása jelentősen csökkentheti a vízfelhasználást. A csapadékvíz visszatartásának, késleltetésének létjogosultsága leginkább az elválasztott rendszerben csatornázott külső kerületekben van, különösen ott, ahol az elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna mellett a csapadékvíz elvezetése nem került megoldásra, nem kiépített. Ezen helyeken a vízvisszatartással elérhető terheléscsökkentés segítségével mérsékelhetőek az építeni szükséges csapadékvíz elvezető művek méretei, ezzel a beruházási költségek optimalizálhatóak, valamint a visszatartással a befogadó vízfolyások terhelés eloszlása is kedvezőbb.

Ugyanakkor a belső kerületekre jellemző egyesített rendszerű csatornák biztonságos működése érdekében figyelembe kell venni, hogy az időszakonkénti záporterhelés biztosítsa továbbra is a csatornarendszer átöblítését, ami által csökken a kiülepedés, és ennek járulékos következményeinek (szaghatásnak, dugulásnak) gyakorisága. Az egyesített rendszerben csatornázott területeken cél tehát a záporcsúcsok okozta terhelések mérséklése, a főgyűjtő csatornákon a meglévő záporvíz leválasztók kapacitásának bővítése, az ingatlanokon belüli csapadékvíz részbeni visszatartása/felhasználása, illetve a Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep esetében záporkezelőmű és természetközeli záporvíz tisztítómű létesítése.

☞ *A csapadékvíz-gazdálkodással kapcsolatos javaslatokat az Alátámasztó munkarész 4.6. Csapadékvíz-gazdálkodási javaslatok fejezete tartalmazza.*

6.1.4. Felszíni vízrendezés

A klímaváltozás hatásai nehezen jellemezhetőek csupán egy-egy éghajlati elem vizsgálatával, de a csapadékhullás tekintetében egyértelműen meghatározható, hogy:

- hosszabb ideig tartanak a csapadékmentes időszakok,
- a csapadékhullás időtartama csökkent, ugyanakkor
- a csapadékhullás intenzitása megnőtt.

Mindezek következménye, hogy az elmúlt évtizedben a rövid idő alatt összegyűlő jelentős mennyiségű felszíni vizek miatt a kisvízfolyásokon minden eddiginél nagyobb eróziós károk, burkolat-meghibásodások keletkeztek. Jellemzően a budai árkok azok, ahol a terepfelszín miatt nagy áramlási sebességek alakulnak ki, illetve az egyre nagyobb és összefüggő burkolt felületek segítik elő a vízáramlást.

A fővároson átfolyó vízfolyások egy részének vízgyűjtő területe kiterjed az agglomerációs településekre, ahonnan nem csak csapadékvizek, hanem tisztított szennyvizek is érkeznek, egyfajta többlet háttérterhelést eredményezve. Az ilyen vízfolyások esetén a fejlesztések összhangját meg kell teremteni, hogy a káros villámárvizek és eróziós károk elkerülhetők legyenek. A városi környezet és a beépítések sok helyen ellehetetlenítik a meder mélyítését, szélesítését. A villámárvizek elkerülése érdekében azonban hosszú távon megoldást kell találni az agglomerációs településekkel összhangban és együttműködésben, az agglomerációs

település vagy a főváros külterületi részein tározók kialakításával. A tározókkal egyidőben a mederrendezésre, revitalizációra is lehetőség adódik, így komplexen oldható meg a vízfolyás szabályozása és a lakosság számára kívánatos természetközeli területhasználat megvalósítása.

A vízvisszatartással – melyre részben már a befogadó vízfolyásokon is szükség van – az elvezetendő vízmennyiségek kiegyenlítetté tehetőek, ezáltal a káros elöntések nem csak a helyi, de a környező területen is elkerülhetők. Az egyes telkek esetén a csapadékvizek visszatartásával és hasznosításával az ivóvíz felhasználásának a mértéke is csökkenthető.

A városrendezési és környezetvédelmi szempontok figyelembevételével a kisvízfolyásokat, árkokat, patakokat a tájba illeszkedve nyílt árokként kell rendezni, beboltozásuk és a felszíni területük hasznosítása nem javasolt. A vízfolyások mellett a fenntartási sáv és a lehetőségek szerint minél szélesebb további összefüggő zöldsáv, erdősáv kialakítása a cél, amelyek a városrészek átszellőzését is elősegítik.

A nyomvonalak, a telkek, a telekhatárok a fenntartási sáv hosszú távú biztosítása érdekében mielőbb rendezendők. Sok helyen a vízfolyások átépítését, áthelyezését követően a telekrendezés nem történt meg, valahol pedig nincs is önálló telke a vízfolyásnak.

A vízfolyások vízminőségét a környezetében élő lakosság illegális szennyvízbevezetéseken át szennyezi, ezért a közvetlen szennyvíz rákötéseket meg kell szüntetni. Továbbá az önálló telekkialakításon kívül meg kell valósítani a kisvízfolyások, patakok megfelelő övezetbe sorolását is.

Az elővárosi zónában sok helyen megoldatlan még a felszíni vizek elvezetése. Az utak mentén árkok, vápák, rosszabb esetben pedig csak zöldfelületek nyelik el a csapadékvizeket. A telkek csapadékvizeinek elvezetése így hosszútávon is megoldatlan marad, ezért új beépítések esetén a csapadékvizek visszatartásának és hasznosításának előírása a kerületek érdeke is.

Az egyesített rendszerű hálózat jelenlegi tehermentesítése mellett, hosszú távon a rendszer szétválasztására, azaz külön szennyvíz- és külön csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítésére kell törekedni. Az egyesített csatornák a szennyvizek szempontjából túlméretezettek, így azok állapotuk és kapacitásuk függvényében képezhetik a majdani csapadékvíz-elvezető hálózatot. Ezáltal a víznyelő rákötések is megtarthatóak maradnak. Újonnan tehát szennyvízcsatorna-hálózatot kell létesíteni a meglévő rendszerrel párhuzamosan, azonban jóval kisebb csőátmérőkkel. Ezen rendszerre azonban az összes érintett ingatlan szennyvízbekötő vezetékét rá kell csatlakoztatni. Sok esetben probléma a létesítmények kivezető csatornáinak magassági kötöttsége, mely által a meglévő hálózat keresztezésére már nincs mód. A nyomás alatti rendszerek kialakítása és üzembe helyezése a felmerülő üzemeltetési költségek miatt irreális, így esetlegesen a meglévő egyesített rendszerű csatorna átépítésével is számolni szükséges. Esetleg keresztmetszeti kialakításuk módosításával, magasságuk csökkentésével érhető el, hogy a házi bekötővezetékek távlatban is gravitációs üzeműek maradhassanak.

A felszíni vízrendezés feladatai (kapacitáshiányos, rendezésre javasolt vízfolyások, vízfolyás szakaszok)

Az FCSM Zrt. üzemeltetésében álló vízfolyások mindegyike átalakításra szorul a kapacitáshiány és/vagy a meder rendezésének igénye miatt. A vízfolyások burkolatai, műtárgyai elavultak, anyagukat az atmoszferikus hatások tönkretették, a vízfolyások új szemléletű átépítése pedig időszerű feladat. Ezek az igények szinte a teljes vízfolyásrendszert lefedik.

Az FCSM Zrt. üzemeltetésében lévő vízfolyások, vízfolyás szakaszok, amelyek nagyobb stratégiai jelleggel bírnak:

A Rákos-patak revitalizációjának igénye az utóbbi húsz-huszonöt évben többször megfogalmazódott. A korábbi revitalizációs résztervek tapasztalatai alapján a Fővárosi Önkormányzat koordinálása és az érintett kerületi önkormányzatok (XIII., XIV., X., XVII.) aktív közreműködésével elkészült a Rákos-patak és környezetének

revitalizációja - Megvalósíthatósági tanulmány és mesterterv, amely a patak hidrológiai, ökológiai és rekreációs szempontú fejlesztésére, rendezésére tartalmaz javaslatokat. A terv elfogadása óta a Rákos-patak egyes rövid szakaszain (pl. XIV. Pascal mellett, Mogyoródi út – Egressy út) a revitalizáció megtörtént.

A Rákos-patak tervezésénél szerzett kedvező tapasztalatok alapján a Fővárosi Önkormányzat kezdeményezte a – sok tekintetben hasonló adottságú, ugyanakkor jelentős fejlesztési lehetőségekkel bíró – Szilas-patak komplex fejlesztését megalapozó tanulmányterv és mesterterv hasonló módszertan szerinti kidolgozását az érintett három kerületi önkormányzat (IV., XV., XVI.) együttműködésével. A terv célja egy olyan komplex revitalizáció megalapozása, amely magában foglalja a patak természetes lefolyásának helyreállítását, a patak menti élőhelyek megóvását és a köztük lévő ökológiai kapcsolatok javítását, valamint a vízpart menti gyalogos-kerékpáros útvonalak kialakítását, és az egész térség rekreációs fejlesztését, ahol indokolt, ott az árvízvédelmi szempontokon túl, a természetvédelmi szempontok elsődleges figyelembevétele mellett. Vagyis a cél egy ökológiai szempontból értékesebb, és a társadalmi elvárásoknak (rekreáció, szebb környezet, gazdagabb élővilág, természetvédelmi értékek megóvása stb.) jobban megfelelő városi patakrendezési koncepció végrehajtása, amely egyesíti mindkettő előnyére az ökológiai és társadalmi szempontokat.

A Hosszúréti-patak és a hozzá kapcsolódó mellékágak rendezése már a XIX. század közepétől megkezdődött, a változások hatására vízfolyások egyenes vonalvezetésű, szabályos trapéz keresztmetszetű medreket kaptak. A tanulmányterv során már a Rákos-patakra készült revitalizációs tervek mintájára történt a részletes vizsgálat. A tervdokumentáció a teljes kisvízfolyásra, a teljes vízgyűjtőterületre vizsgálta a jelenlegi állapotokat és a revitalizációs lehetőségeket. A Hosszúréti-patak rendezésére készült részletes revitalizációs tervezés a torkolati és a fővárosi szakaszra összpontosít, leginkább a kis léptékű ökológiai problémák megoldásával foglalkozik. A patakon található tórendszer (Kána-tó) eliszaposodott, a meder kotrása is tervezett. A Hosszúréti-patak vízrendezése kapcsán egyeztetések zajlottak a vízgyűjtő területtel érintett Fővárosi Önkormányzat és a további érintett önkormányzatok közötti feladatmegosztásról.

Az egyes vízfolyások revitalizációjának összhangban kell lennie a 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervével (VGT3). A 2016-ban közzétett korábbi vízgyűjtő-gazdálkodási tervhez (VGT2) képest a főváros közigazgatási területére vonatkozóan az alábbi változások következtek be: a Barát-patak természetes, állandó víztest helyett erősen módosított, időszakos víztestként, a Nagy-Ördög-árok felső állandó víztest helyett időszakos víztestként, valamint a Szilas-patak és vízgyűjtője természetes víztest helyett erősen módosított víztestként szerepel. A VGT3-ban lehatárolt, a főváros területét érintő felszín alatti víztestek (14 db) közül 9 víztest kémiai állapota jó, de a víztestek minősítése a VGT2-höz képest összességében romlott. A mennyiségi állapot tekintetében kis mértékben változott az érintett víztestek minősítése a VGT3-ban, illetve a VGT2-ben megállapítottakhoz képest. A VTG3-ban a 14 víztest közül 5 jó, 8 *„jó, de gyenge kockázatú"* (gyenge állapot kockázata áll fenn), 1 pedig gyenge minősítést kapott. A VGT 2-ben 5 jó, 8 *„jó, de gyenge kockázatú"* (gyenge állapot kockázata áll fenn), 1 pedig gyenge minősítést kapott.

6-2. táblázat: Víztestekre vonatkozó célkitűzések és intézkedések

Víztest neve (víztest kódja)	Víztestekre vonatkozó ökológiai (ö) és kémiai (k) célkitűzések	Alap és kiegészítő intézkedések
Duna-Budapest (AOC752)	ö: a jó potenciál elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó (2027+)	15, 2.1, 10, 12, 14.2, 15.2, 26,1, 26,2, 29.
Barát-patak (AOH632)	ö: a jó állapot elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó (2027)	2.1, 2.7, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.7, 6.10, 12, 14.2, 15.2, 17.1, 17.2, 17.3, 21.4, 29
Aranyhegyi- és Határréti-patakok (AEP279)	ö: a jó potenciál elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó (2027+)	1.1, 1.5, 1.6, 2.1, 2.4, 6.4, 7.1, 9, 10, 12, 14.2, 15.1, 15.2, 21, 21.4, 23.2
Nagy-Ördög-árok alsó (AEP825)	ö: a jó potenciál elérendő (2027+) k: a jó állapot elérendő (2027)	10, 12, 14.2, 15.1, 21.4, 26.1
Nagy-Ördög-árok felső (AEP826)	ö: a jó állapot elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó	2.1, 10, 12, 14.2, 21.4, 29
Hosszúréti-patak (AEP602)	ö: a jó potenciál elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó (2027+)	1.1, 1.3,.1.5, 1.6, 2.1, 6.4, 9, 12, 14.2, 15.2, 21.4, 29
Szilas-patak és vízgyűjtője (AEQ012)	ö: a jó állapot elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó (2027+)	1.1, 1.3, 1.5, 1.6, 2.1, 2.4, 6.4, 6.5, 7.1, 9, 10, 12, 14.2, 15.1, 15.2, 21.4, 23.2, 26.1,29
Rákos-patak (AOC845)	ö: a jó potenciál elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó (2027+)	1.5, 1.6, 2.1, 2.4, 6.3, 6.4, 7.1, 9, 10, 12, 14.2, 16.1, 21.4, 23.2
Gyáli 1.,2.-főcsatorna és Szilassy-csatorna (AEP530)	ö: a jó potenciál elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó (2027+)	1.1, 1.4, 1.5, 1.6, 2.1, 2.4, 6.2, 6.4, 6.10, 7.1, 9, 10, 12, 14.2, 15.1, 16.1, 21.4, 23.2, 23.4, 29
Ráckevei–Soroksári-Duna-ág (AIQ014)	ö: a jó potenciál elérendő (2027+) k: a jó állapot fenntartandó (2027+)	1.3, 1.5, 2.1, 2.4, 2.7, 5.1, 6.3, 6.4, 6.5, 6.7, 7.1, 7.5, 7.6, 9, 10, 12, 14.2, 15.1, 15.2, 17.1, 17.2, 17.3, 17.5, 20.3, 21.4, 23.2, 26.1, 26.2, 29

Az intézkedések rövidítési kódjai az egyes beavatkozások jellégétől függően az alábbiak szerint alakul (a felsorolás csak azokat az intézkedéseket tartalmazza, amelyek relevánsak az előző táblázat szerint, illetve ahol az intézkedési csomag az összes intézkedést tartalmazza, ott nem kerültek részletezésre az intézkedések (pl.: 9., 10 stb.)):

1. Szennyvíztisztító telepek építése és korszerűsítése

1.1 Új szennyvíztisztító telep létesítése, meglévő szennyvíztisztító telepek korszerűsítése 2000 LE feletti agglomerációkban a hatályos szennyvíz irányelvnek való megfeleléssel
1.3 Szennyvíztisztítás kiegészítő intézkedései környezeti szempontból összességében kedvezőbb megoldások megvalósítása a befogadó felszín alatti vagy felszíni víztest jó állapotának veszélyeztetése nélkül
1.4 A szennyvíztisztító telep záportároló kapacitásának növelése, a kezelési technológia fejlesztése, zöld energia megoldások
1.5 Csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, egyéb külső vizek kizárása, különösen a felszíni, vagy felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, valamint védett területeken
1.6 Szennyvíziszap kezelés és újrahasznosításra előkészítés fejlesztése

2. Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése

2.1 Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével (nitrát érzékeny területek)
2.4 Művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió), valamint a meglévő gyep, erdő, vizes élőhelyek területének fenntartása
2.7 Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt

6. A hidromorfológiai viszonyok javítása, a hosszirányú átjárhatóságon kívül (vízfolyások és állóvizek morfológiai szabályozottságának csökkentése)

6.2 Hullámtér megfelelő növényzetének kialakítása, a zöld infrastruktúra fejlesztése, átalakítása, fenntartása
6.3 Mederrehabilitáció kategóriától és típustól (nagy folyó, kis és közepes vízfolyások, állóvizek, mesterséges víztestek) függő módszerekkel a környezeti és emberi igények együttes érvényesítése mellett
6.4 Vízfolyásokon és állóvizekben felhalmozódott iszap és mederbeli növényzet egyszeri eltávolítása, hasznosítása
6.5 Vízfolyások és állóvizek parti zónájában a víztípustól függő zonáció rehabilitációja
6.7 Vízfolyások és állóvizek jó ökológiai állapotának, potenciáljának fokozatos elérése és megtartása fenntartási munkák keretében
6.10 Az ártér, illetve a hullámtér vízellátottságának javítása

7. A vízjárási viszonyok javítása, illetve az ökológiai vízmennyiség biztosítása

7.1 A belvízelvezető rendszer kialakításának és üzemeltetésének módosítása, beleértve zöld energia alkalmazását
7. A vízmegosztás módosítása az ökológiai kisvíz biztosítása érdekében
7.5 A vízmegosztás módosítása az ökológiai vízigény biztosítása érdekében
7.6 Ökológiai szempontok érvényesítése a fenntartható vízhasználatok megvalósításában

9. A költségmegtérülés elvének alkalmazása a megfizethetőség figyelembevételével a lakossági vízszolgáltatás területén

10. A költségmegtérülés elvének alkalmazása a megfizethetőség figyelembevételével az ipari vízszolgáltatás területén

12. Mezőgazdasági tanácsadás vízvédelmi szemponttal kiegészített rendszere

14. Kutatás, tudásbázis fejlesztés a bizonytalanság csökkentése érdekében

14.2 Monitoring rendszerek és információs rendszerek fejlesztése és működtetése

15. Elsőbbségi veszélyes anyagok kibocsátásának megszüntetése és elsőbbségi anyagok kibocsátásának csökkentése

15.1 Elsőbbségi anyagok kibocsátásának szabályozása az iparáganként meghatározható legjobb rendelkezésre álló technológia (BAT) alapján. A hazai üzemekre megállapított „BAT-ok" aktualizálása.
15.2 A kommunális szennyvíztisztító telepen keresztül befogadóba vezetett lakossági eredetű elsőbbségi anyagok kibocsátásának szabályozása

16. Ipari szennyvíztisztítók korszerűsítése, bővítése

16.1 Az ipari üzemekből felszíni befogadóba vezetett szennyvíz minőségére vonatkozó követelmények teljesítése

17. Talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék-és szennyezőanyag terhelés csökkentése

17.1 Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése növénytermesztési technológiák alkalmazásával
17.2 Talajerózió elleni védekezés növényzet telepítéssel
17.3 Talajerózió elleni műszaki létesítmények, terepalakulatok kialakítása (vízmosások megkötése, hordalékfogó gátak stb.)
17.5 Szélerózió elleni védekezés a légköri kiülepedésből eredő terhelés csökkentése érdekében

20. A halászat és egyéb olyan tevékenységek káros hatásainak megelőzése és szabályozása, amelyek állatok és növények eltávolításával járnak

20.3 Halastavak létesítésének és működésének szabályozása

21. Településekről, épített infrastruktúrából és közlekedésből származó szennyezések megelőzése és szabályozása

21.4 Települési eredetű, belterületi növénytermesztésből, állattartásból, közterületekről származó terhelések csökkentése

23. A természetes vízvisszatartást elősegítő intézkedések

23.2 Területi vízvisszatartás mezőgazdasági területeken a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében
23.4 Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás kiszélesített szakaszokon

26. Hőterhelések kezelése

26.1 Termálvizek kezelése a vízfolyásokba történő bevezetés előtt, beleértve a hatékonyabb energiakinyerést
26.2 Hűtővizek felszíni vízbe történő bevezetésének szabályozása

29. Károsodott védett vízi, vizes és szárazföldi élőhelyek védelme vízminőségi hatásokkal szemben az egyéb intézkedéseken felül

6.1.5. Árvízvédelem

A főváros árvízvédelméről elsőrendű és másodrendű árvízvédelmi fővédvonalak gondoskodnak, amelyeket az elmúlt évtizedekben ért árvízszintek mind állékonyság, mind pedig magassági értelemben is próbára tettek.

A mértékadó árvízszint és a Budapesten előírt +1,3 méteres magassági biztonság felülvizsgálata megtörtént a 2013. évi rekordszintű árvízszint tapasztalatai alapján, a MÁSZ szinteket a 74/2014 (XII.23) BM rendelettel módosították. Az árvízvédelmi védvonalak megerősítése és magasítása is szükséges, amelyet elsősorban a város északi és középső részén kell végrehajtani.

A védművek, védvonalak jogi rendezése szükséges, mivel számos helyen a nyilvántartott árvízvédelmi fővédvonal és a tényleges nyomvonal között értékes, beépült területek helyezkednek el. A jogszabályi előírások szerint a védekezési munkálatokat az elsőrendű árvízvédelmi védvonalon, illetve a mögöttes területeken kell végrehajtani, a hullámtereken nem. A hullámtéren, illetve a nagyvízi mederben csak a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendeletben meghatározott jellegű beépítések és területhasznosítás engedhető meg. Ezen területeken lévő egyéb beépítések árvízvédelme a tulajdonos feladata. A fejlesztési területként kijelölt hullámtéren a beépítés és területhasználat előfeltétele az árvízmentesség biztosítása. Az épített földművek helyigénye és a védekezési munkálatok részére biztosítandó 10 méter széles fenntartási sáv helyenként jelentős hasznosítható területet foglalna le, így hosszútávon az árvízmentességet feltöltéssel, magas parttal javasolt megvalósítani.

A jogilag rendezendő védvonalak az alábbi területeket érintik:

- a IX. kerület a Bálna épületétől a Lágymányosi hídig, ahol a Duna mentén partfal található, ugyanakkor az I. rendű védvonal a Közraktár utca – Soroksári út nyomvonalán van kijelölve,
- a XXII. kerület 6-os úttól és az Ánizs utcától délre eső terület, ahol a védvonal kiépült és a terület feltöltése folyamatban van.

A beavatkozást igénylő árvízvédelmi védvonalszakaszok és védművek három kategóriába sorolhatóak:

1) Magassághiányos töltésszakaszok:

   A magassághiányos töltésszakaszok a mértékadó árvízszinthez viszonyított +1,3 méteres többlet magassággal nem rendelkeznek. A kiépítési biztonság elmaradása azt jelenti, hogy 870 cm-es Vigadó téri vízállás esetén a folyó vízállása a védmű koronaszintjével egyezne meg.

2) Keresztmetszet hiányos védvonal szakaszok:

   Keresztmetszet hiányosnak azt a védvonalszakaszt tekintjük, amelynek keresztmetszeti geometriai jellemzői a vonatkozó jogszabályokban előírt méreteknek nem felelnek meg, így például koronaszélességük, rézsűjük meredeksége. Az ilyen jellegű védművek nem tesznek eleget a statikai, közvetve a geotechnikai és szivárgáshidraulikai állékonysági biztonságnak, veszélyes vízállás esetén havária helyzetet idézhetnek elő. Külön meg kell említeni, hogy a legtöbb védműről nem áll rendelkezésre megfelelő geotechnikai adat, így a 800 cm feletti vízállásnál különösképp számítani lehet altalaj jellegű hibajelenségre.

3) Életkoruk miatt elavult, felújításra szoruló létesítmények:

   Minden műszaki létesítmény jellemezhető egy olyan élettartammal, amelynek elérésekor a szerkezet átfogó felújítás nélkül rendes fenntartás mellett sem biztosíthatja a megfelelő védképességet, illetve az elvárt feladatát maradéktalanul már nem tölti be. Ez leginkább az épített szerkezetekre igaz, amelyek anyaga, szerkezete látványosan öregszik. Mélységükben alakulhatnak ki olyan, a szerkezet teherbírását

károsan befolyásoló zónák, amelyek csak elemek jelentős számú cseréje, részleges vagy teljes újjáépítése révén javíthatók ki.
Ebbe a körbe tartoznak az épített lépcsős és rézsűs partvédő művek és rakparti támfalak, amelyek a XX. század történelméből ismert jeges árvizek okozta sérüléseket hordozzák magukon. A kőanyag jelentős része a közlekedés és az útfelületek sózása stb. miatt mállásnak indult. A Duna vízállásának kitett felületek jelentős hosszokon aláüregelődtek, megmozdultak, néhol beszakadtak, vagy balesetveszélyes, – beszakadás előtti állapotban vannak.
Ezeknek a létesítményeknek közvetlen árvízvédelmi jelentősége van, ha a mögöttes terület mély fekvésű. A partvédő művek sokszor olyan létesítmények állékonyságát biztosítják, amelyek működésétől nem lehet eltekinteni még időlegesen sem, mint pl. az új budai főgyűjtő, az alsó rakparti nagyátmérőjű ivóvíz és egyéb közművezetékek, utak stb.
A létesítményekről állapotfelmérő – építésük óta keletkezett, sokszor szemrevételezéssel fel nem deríthető, rejtett meghibásodásokat feltáró – műszaki tervek készítése szükséges. A szakértői vélemény kialakítását a létesítmények sokfélesége, anyaguk és a sokszor kiemelt esztétikai elvárások is (világörökségi területek) indokolják.

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. 2019-es tájékoztatása alapján a budapesti árvízvédelmi védvonalak felmérése és javaslattételi munkarészei alapján a teljes védvonalrendszerre fejlesztési javaslat elkészült. A javaslat megvalósításához prioritási sorrend lett felállítva a feladatok fontossági sorrendjének megállapítása érdekében. A sürgősség a prioritási lista osztályozási szempontjai szerint értelmezendő. Az előzőek alapján „A", „B" és „C" prioritású fejlesztések lettek meghatározva:

"A" prioritású fejlesztések:

Pest-Észak árvízvédelmi szakasz
2. főút - Szilas-Mogyoródi - Csömöri patakok és a külső Váci út a Megyeri Csárdáig
Vízművek mögötti töltés fejlesztése a Megyeri Csárdától, az Észak-Pesti Szennyvíztisztító körtöltése és a Téli kikötő melletti védvonal a Marina partig
Marina parti töltésfejlesztése, Rákos-patak visszatöltésezésének fejlesztése

Buda-Közép árvízvédelmi szakasz
Budai rakparti fővédvonal a Bogdáni út és a Zsigmond tér (Dara utca) között
Budai rakparti fővédvonal Zsigmond tértől (Dara utca tengelye) a Szabadság hídig
Budai rakparti fővédvonal a Szabadság hídtól a Déli összekötő vasúti hídig
Lágymányosi öböl északi végétől a Határ árok torkolatáig, a vízfolyás töltéseivel együtt értendő szakasz

"B" prioritású fejlesztések:

Buda-Dél árvízvédelmi szakasz
Albertfalvai töltés a Hosszúréti patak töltéseivel, és Péter-Pál u.-i árok zsilip és átemelő fejlesztés, rekonstrukció
MÁV töltés a Duna parti úttal, és XXII. ker. Kastélypark utca kulisszanyílás korszerűsítés
Gyárháromszög árvízvédelme
Hárosi-sziget menti terület védelme

Pest-Közép árvízvédelmi szakasz
Pesti belvárosi Duna part az Árpád hídtól a Petőfi hídig
Pesti belvárosi Duna part a Petőfi hídtól a Déli összekötő vasúti hídig
Csepeli védvonalfejlesztések

"C" prioritású fejlesztések:

Buda-Észak árvízvédelmi szakasz
Gázgyári rakpart magassághiányának és szerkezeti avultságának megszüntetése, és a Kossuth II. kapu, Zsófia utcai átemelő kiváltása

Margitsziget
Margitsziget védelme

A védekezési munkálatokkor a fővárosi árvízvédelmi vonalakat keresztező közutak, vasútvonalak, nyílásait le kell zárni. Ez jelenleg fa betétgerendákkal és a közéjük betömörített agyaggal történik. Az eljárás gép-, szállítóeszköz-, emberi erő-, és időigényes. A gerendákat – gyors elöregedésük miatt – időről-időre selejtezni, pótolni szükséges. Gazdaságossági és hatékonysági szempontok alapján is javasolható az összes állandó keresztezés (kulissza) korszerű, könnyű szerkezetekkel történő zárása.

A következő években az alábbi árvízvédelmi védvonalakat érintő fejlesztések tervezettek:

- 4. számú árvízvédelmi védvonal, Királyok úti, Nánási úti töltés megnevezésű,
- 8. számú árvízvédelmi védvonal, Óbudai rakpart, HÉV pálya megnevezésű
- 37. számú árvízvédelmi védvonal, Komp utcai fal és magaspart megnevezésű,
- 38. számú árvízvédelmi védvonal, Váci út melletti védmű megnevezésű,
- 101. számú árvízvédelmi védvonal, Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep magaspart megnevezésű.

6.2. Energiagazdálkodás, energiaközművek

6.2.1. Energiagazdálkodás

A Fővárosi Közgyűlés a 638/2021. (III. 31.) Főv. Kgy. határozattal hagyott jóvá **Budapest Főváros Fenntartható Energia és Klíma Akciótervét (SECAP)**, amelyben a Főváros a 2005-ös bázisévhez képest legalább 40%-os CO_2-kibocsátáscsökkentést tűzött ki célul a 2030-as célévre. A SECAP elkészítésével párhuzamosan sor került a Főváros 2018-ban elfogadott klímastratégiájának felülvizsgálatára, frissítésére is. A stratégia fő célkitűzései:

- Kibocsátáscsökkentés (energiahatékonyság javítása a megújuló energiaforrások részarányának növelésével és a környezetbarát közlekedési módok fejlesztésével, zöldfelületek növelése és minőségének javítása);
- Adaptáció és felkészülés (növényzet és vizeink védelme, a hősziget-hatás mérséklése, árvízvédelem fejlesztése, csapadékvíz hasznosítása, a szélsőséges időjárási eseményekre való felkészülés, természeti és táji értékek védelme);
- Szemléletformálás, klímatudatosság (klímatudatos városvezetés, klímatudatos városlakók).

A Fővárosi Közgyűlés a klímaváltozás elleni fellépés, illetve a hatások mérséklése fontosságának hangsúlyozása érdekében 2019. november 5-én **klímavészhelyzetet hirdetett** Budapesten.

Budapest csatlakozott az Európai Bizottság **"100 Klímasemleges és Okos Város Küldetéséhez"**, amely kulcsfontosságú kezdeményezés a főváros jövőjének alakításában. A küldetés célja, hogy a csatlakozó városok innovációs központként példát mutassanak más városok számára a 2050-es klímasemlegességi cél elérésében. A kiválasztott 100 város feladata a „városi klímaszerződések" (Climate City Contract, továbbiakban: CCC) kidolgozása.

A CCC három fő részből áll, egy nyilatkozatból, egy klímasemlegességi akciótervből és egy beruházási tervből. Az akcióterv célja a klímasemlegesség elérésére irányuló feladatok meghatározása 2030-ra. Az akcióterv arra törekszik, hogy a SECAP 40%-os CO_2-kibocsátáscsökkentési vállalását túlteljesítse, és a klímasemlegesség eléréséhez szükséges további intézkedéseket meghatározza. A pénzügyi terv az akcióterv megvalósítását támasztja alá. Ezzel párhuzamosan a SECAP felülvizsgálatára is sor kerül. A 638/2021. (03.31.) Főv. kgy. határozat értelmében „A SECAP intézkedéseinek, valamint céljainak elérését két évente szükséges felülvizsgálni. A felülvizsgálat részeként a Főpolgármesteri Hivatal érintett főosztályai félévente beszámolnak az intézkedések terén tett előrelépésekről a főjegyzőnek, aki közvetlenül a főpolgármesternek tesz jelentést."

Fenti küldetés kapcsán a Fővárosi Önkormányzat „Budapest CARES" programja Budapest klímacéljait támogató **Klímaügynökség létrehozására** és ezen belül a lakossági épületenergetikai, hatékonysági beruházások felpörgetésére irányul. A program segítségével megvalósulhat számos budapesti ingatlan és otthon évtizedek óta elmaradt energetikai felújítása.

A **Budapest CARES program** keretében jelenleg készülnek azok az egyedi felújítási csomagok, amelyek innovatív technikai megoldások mellett az épületek és tulajdonosok sajátos igényeihez igazított pénzügyi feltételeket is tartalmaznak. Cél, hogy a budapesti ingatlantulajdonosok számára elérhetővé váljanak az energiahatékonysági fejlesztések, biztosítva ezzel a hosszú távú költségmegtakarítást és a környezeti terhelés csökkentését.

Az elmúlt időszak energiaszektort érintő eseményei is alátámasztják, hogy továbbra is a primer energiahordozók árának folyamatos növekedésére lehet számítani. Különösen igaz ez a földgázra, alapvetően a csökkenő készlet és növekvő kereslet miatt. A globális trendeket alakító fejlődő nagy országok (pl. Kína, India)

energiaigénye dinamikusan nő, azok fedezése megújuló energiaforrásból jelenleg nem lehetséges. A fosszilis energiahordozók, földgáz – mely a legdrágább fosszilis primer energiahordozó (legnagyobb fűtőértékű, legkisebb CO_2-kibocsátású) – és a szén szerepe továbbra is meghatározó marad a világ energiaellátásában.

A 2024 őszén átdolgozott Nemzeti Energia- és Klímaterv (NEKT) szerint Magyarország az eddigi 40 helyett (1990-hez képest) legalább 50%-kal szándékszik csökkenteni az üvegházhatású gázok bruttó kibocsátását 2030-ig. A megújuló energiaforrások arányát a korábbi 21 helyett 30%-ra emeli a felülvizsgált energia- és klímaterv.

Kiemelt szándékként jelenik meg az elektrifikáció ösztönzése, a lakossági, közintézményi, ipari és közlekedési energiafelhasználás csökkentése. A saját célú zöldenergia-termelés hasznos térnyeréséhez a különböző energiatárolási megoldások tömeges alkalmazásával kell alkalmazkodni. Az elektromotorok magas hatásfokuk miatt egyértelmű energiamegtakarítást eredményeznek, ezért változatlanul bátorítani érdemes az elektromobilitás elterjedését.

A klímaváltozás hatásai Budapesten is dominánsan érződnek: az évi középhőmérséklet az elmúlt 120 évben mintegy 1,5 ^{0}C-kal emelkedett, de legalább annyira fontos a szélsőséges időjárási események gyakoriságának növekedése is – legyen szó akár a villámárvizek okozta károkról, vagy az egyre gyakoribb hőhullámokról és elhúzódó aszályos időszakokról. A globális klímavédelem felelősségében részt vállalva a Fővárosi Önkormányzatnak is jelentős, de ugyanakkor megvalósítható vállalásokat kell tennie a CO_2-kibocsátás csökkentése érdekében.

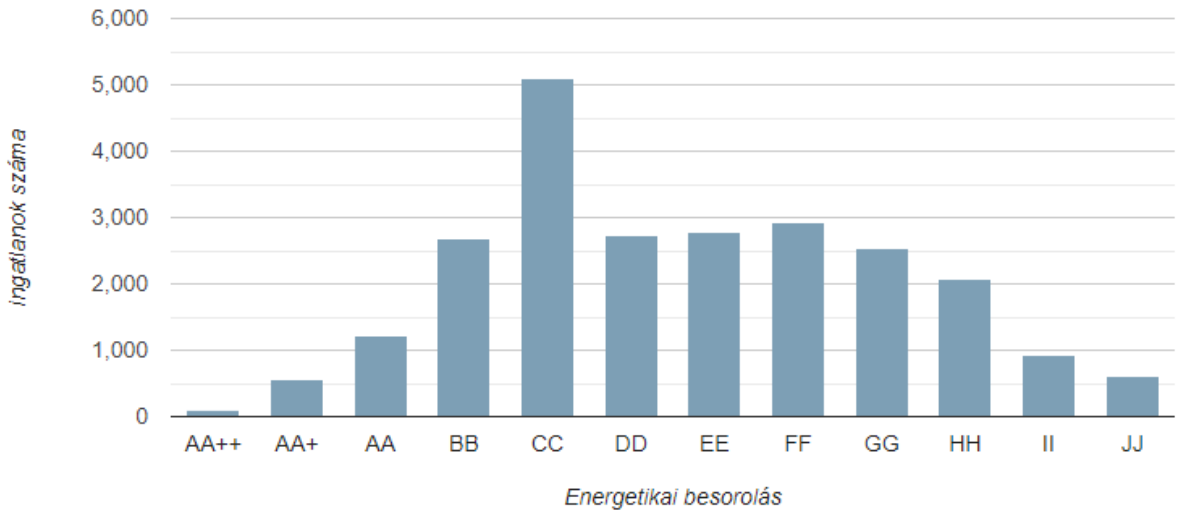
Az energiahordozók főbb végfelhasználói csoportjainak vizsgálata alapján a fővárosi épületállomány fűtési célú fogyasztása az összes végső energiafelhasználáson belül mintegy 45%-ra tehető. Mivel a hőigény csökkentése eredményezi a legnagyobb hőmegtakarítást, ezért energetika területén ez egy kiemelt feladat kell legyen a klímavédelmi intézkedések között.

Az új lakó- és irodaépületek építésénél a szigorodó épületenergetikai követelményeknek való megfelelés következtében az energiahatékonyság kiemelt szerepet kap. Ugyanakkor a meglévő koros épületállomány megújulása lassú, az évente jelentős felújításon áteső épültek aránya a teljes ingatlanvagyonra vetítve országos szinten mindössze 1-2%-ra tehető.

Az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény jogi keretet biztosít az energiapolitikai célkitűzések teljesítéséhez, a megújuló energiák részarányának növeléséhez, az energiahatékonyság és energia-megtakarítás növeléséhez, valamint az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez.

A hazai épületállomány energetikai jellemzőinek tanúsítását a 176/2008. (VI. 30.) Korm. rendelet szabályozza. A hiteles energetikai tanúsítványok országos, elektronikus nyilvántartása szerint Budapesten 2023-ban mintegy 24 ezer tanúsítvány került feltöltésre a rendszerbe, amelynek 94%-a lakó- és szállásjellegű épület.

6-5. ábra: 2023. évben feltöltött budapesti épületek energetikai tanúsítványai energetikai besorolás szerint (Forrás: https://entan.e-epites.hu/?stat_megoszlas)

Több nemzetközi minősítési rendszer is jelen van Budapesten. Európában a legelterjedtebb ökológiai minősítési rendszer a BREEAM, amely meghatározott szempontok szerint értékeli, és elért eredmény alapján négy kategóriába sorolja a minősített épületeket. Az eredetileg 1990-ben az Egyesült Királyságban kifejlesztett rendszer a meglévő épületek minősítésére is alkalmazható, mivel külön minősíthető

- az épület,
- az üzemeltetés, és
- az épülethasználók környezettudatossága is.

A másik elterjedt rendszer Budapesten a LEED, amely az épület ökológiai értékeit méri fel, és ad minősítést. A LEED minősítések részben amerikai szabványokra és azokhoz kapcsolódó követelményeken alapszik, de a nemzetközi alkalmazhatóságot elősegítendő, alternatív (pl. európai) szabványokkal is be lehet bizonyítani a követelményeknek való megfelelőséget.

Fentieken túl Budapesten a szintén nemzetközileg is elismert DGNB és a WELL rendszerek által minősített épületek is találhatóak.

A DGNB Németországban 2008-ban bevezetett zöldépület minősítő rendszer, amely az értékelés során hat témát vesz figyelembe: ökológiai minőség, gazdaságossági minőség, szocio-kulturális és funkcionális minőség, technikai minőség, folyamat minősége, helyszín minősége. A német rendszernél is alkalmazhatóak az európai szabványok, de a kritériumrendszerek alapjában a német DIN szabványokon alapszanak.

A WELL az Egyesült Államokból származó, egyik legújabb nemzetközi minősítő rendszer. A rendszer kifejezetten az egészséges és élhetőbb belső terek kialakítására, illetve értékelésére helyezi a hangsúlyt. A rendszer üzemeltetői kifejezetten javasolják ezért, hogy a WELL minősítés mellett a minősítendő projekt egésze valamelyik zöldépület minősítői rendszer szerint is legyen minősítve. A BREEAM és LEED minősítéseknél vannak olyan kritériumok, amelyek megfelelősségével részben vagy egészében a WELL rendszer egyes kritériumainak is meg lehet felelni.

Megjegyzendő, hogy távhőellátás esetén az épület LEED, BREAAM stb. minősítése magasabb kategóriát érhet el, mivel nem a hőfelhasználás helyszínén történik a hő előállításához köthető kibocsátás.

Az energiahatékonyság javítása érdekében legfontosabb Budapest épületállományának energetikai korszerűsítése, ezen belül a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó épületállomány (Fővárosi tulajdonú

vagy kezelésben lévő épületek és szolgáltatóépületek) energiahatékonyságának javítása, ami pozitív példaként szolgálhat a lakosság és a magánszektor számára is.

Az energetikai önellátást, önigazgatást, kezdeményező energetikai fejlesztéseket támogatni kell, beleértve a társasházakat, várhatóan hamarosan létrejövő energiaközösségeket, a pozitív energiamérlegű városrészek kialakítását, ipari parkokat, aggregátorokat. El kell végezni a budapesti épületállomány energetikai tipologizálását.

Budapest fenntartható új városrészei kézikönyv ajánlása szerinti javasolt, hogy az új beépítések „közel nulla energiaigényre vonatkozó követelményeknél jobb" (176/2008. (VI. 30.) Korm. rendelet 3. melléklete szerinti AA, AA+, AA++ besorolások) energetikai minőséget képviseljenek.

Az ATELIER nemzetközi okos város projekt keretében készült Fehérdűlő, mint PED-terület fejlesztési terve c. tanulmány megállapítása szerint alapvetően az épület építészeti kialakítása, maga az épülettömb a legfőbb meghatározója annak, hogy a tervezett építmény milyen energetikai mutatókkal fog rendelkezni. A határoló szerkezetek hőszigetelő képességének javítása csak egy bizonyos mértékig gazdaságos. Azon túl az épülettechnikai rendszereket kell a tervezett épület számára jól megválasztani, és felépítményt bizonyos mértékig a szerint formálni, hogy a technikai berendezések minél hatékonyabban tudják hasznosítani a megújuló energiaforrást. A hővisszanyeréses szellőztetés lehetőségének kihasználásával jelentős energiamegtakarítás realizálható.

A megfelelő tájolású és lehetőség szerint természetes árnyékolású, a jelenlegi energetikai előírásoknak megfelelő, új épületek létesítése mellett feltétlenül szükséges a meglévő és felújításra alkalmas épületek hőigényének csökkentése műszaki megoldásokkal:

- nyílászárók cseréje,
- az épületek mai követelményeknek megfelelő szigetelése,
- természetes és mesterséges árnyékolás biztosítása,
- az alacsonyabb hőigénynek megfelelő (elsősorban megújuló alapú) fűtési rendszerrel,
- hővisszanyerő szellőztetéssel.

Egy új városrész vagy épület energiahatékonyságának javítása az alábbiak szerint javítható:

- megfelelő épülettervezés (kompakt szerkezet, optimális tájolás, területi átszellőzés biztosítása, passzív klímavédelmi intézkedések)
- hőszigetelés javítása (alacsony hőátbocsátási tényezőjű nyílászárók, homlokzati, födém szigetelés)
- optimalizált kivitelezés (közel hőhídmentes, légmentes szerkezetek és csatlakozások)
- energiatudatos kivitelezés (helyi/újrahasznosított anyagok használata, alacsony kibocsátású gépek, építési területre való felvonulás módja)
- energiatudatos felhasználói magatartás biztosítása (energiatudatos szemlélet, fogyasztás vizualizálása, adaptív vezérlés, intelligens fogyasztásmérés)

Az energiahatékonyság a felsorolt módok alkalmazásával tovább növelhető:

- alacsony fűtési rendszerhőmérséklet (ezáltal alacsony hőveszteség)
- minél rövidebb csövek alkalmazása a fűtésrendszerekben és a szellőzőrendszerekben (ezáltal kisebb hőveszteség és kevesebb energia a szivattyúk és a ventilátorok működtetésére)
- a melegvíz keringetésének csökkentése (beleértve a szellőző- és szennyvízrendszerek hővisszanyerő rendszereit is)
- a rendszerek hidraulikus kiegyensúlyozása (ezáltal kevesebb energia szükséges a ventilátorok és szivattyúk meghajtására)
- igény szerint szabályozható fűtési és szellőztetőrendszerek használata
- energiahatékony háztartási készülékek és világítás használata.

A lakóépületekben felhasznált energia legnagyobb része a fűtésre és hűtésre, valamint a használati melegvíz előállítására, elektromos készülékek működtetésére, a családi házas részeken növekvő arányban elektromos autó töltésére fordítódik. Az utóbbi években a hűtésre való igény is egyre erődebbé vált, ehhez kapcsolódóan elszaporodtak az egyedi épületgépészeti elemek, mely településképi kezelése szabályozási oldalról komoly kihívást jelent, különösen a belvárosban.

A klímatudatos erőforrásgazdálkodás megteremtéséhez a kompakt város kialakítása az egyik leghatékonyabb eszköz. A hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet biztosítja, hogy a városi élethez szükséges funkciók kis távolságon belül maradéktalanul elérhetőek legyenek. Ezáltal az alacsony közlekedési szükségletek csökkentik az energiafelhasználási igényt és a kapcsolódó kibocsátást. Ezenfelül a kompakt város a területhasználat takarékos kialakításával is csökkenti az erőforrások igénybevételét. A földterülettel való racionális gazdálkodás nemcsak a mitigációs, hanem a klímaadaptációs célokat is elősegíti: hősziget-hatás mérséklése, adaptív csapadékvíz-gazdálkodás, szélsőséges időjárási eseményekre, az éghajlatváltozás egészségügyi hatásaira való felkészülés stb.

Kiemelt jelentősége van a szemléletformálásnak (alacsonyabb helyiséghőmérséklet, közösségi közlekedés használata, villamosenergia-fogyasztás csökkentése).

Budapest klímastratégiája és Fenntartható energia- és klíma akcióterve az alábbi fontosabb intézkedéseket határozta meg az energiagazdálkodáshoz kapcsolódóan:

- Az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyságának javítása, valamint a megújuló energiaforrások részarányának növelése.

» A Fővárosi Önkormányzat, valamint a közszolgáltatásokat végző gazdasági társaságok épületeinek, létesítményeinek energetikai korszerűsítése és energiatudatos működtetése.
» Közvilágítási hálózat rekonstrukciója, energetikai korszerűsítése.
» Lakóépületek energetikai korszerűsítése.
» Napelemes fejlesztések elősegítése.
» Távhőellátó-rendszer fejlesztése, környezetbarátabbá tétele (rekonstrukció, a megújuló energiaforrások részarányának növelése stb.).
» Alapozó felmérések, kutatások végzése a fenntartható energiagazdálkodás és körkörös gazdaság megvalósíthatósága és alkalmazása tárgyban.
» Ipari termelő és szolgáltató létesítmények mitigációs és dekarbonizációs tevékenységének elősegítése.

- Közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát közlekedési módok támogatása és fejlesztése.

» Vonzó járművekkel és szolgáltatásokkal, jobb infrastruktúrával a közösségi közlekedés fejlesztése.
» A kerékpáros és gyalogos infrastruktúra fejlesztése.
» Elektromos meghajtású vagy alacsony kibocsátású gépjárművek használatának elősegítése.
» Az autómegosztás (carsharing) és telekocsi rendszerek használatának elősegítése.
» Kibocsátás-csökkentő forgalomszabályozás, alacsony kibocsátású övezetek kijelölése és az ehhez kapcsolódó infrastruktúra kiépítése.

- Klímatudatos városlakók: a környezeti kultúra és a felelősségvállalás erősítése a lakosságban, gazdasági szereplőkben – szemléletformálás.

» Tematikus szemléletformáló kampányok és tájékoztató tevékenységek a Főpolgármesteri Hivatal és a főváros gazdasági szervezetein keresztül, kiemelt tekintettel a lakossági energiafelhasználás csökkentésére.

Az energiagazdálkodás jobb állapotának elérését segítő legfontosabb fővárosi intézkedések az elmúlt időszakban:

- Climate City Contract (CCC): a SECAP intézkedéseiből kiindulva, azokat kiegészítve a Budapest klímasemleges legyen 2030-ra. A CCC cselekvési terv a fővárosi közgyűlés döntését követően határozatként kerül elfogadásra.
- A Fővárosi Önkormányzat „Budapest-Nappal hajtva" projektje keretében elkészült a Budapest Szolár Térkép.
- Fővárosi Közgyűlés 2024. április 24-én döntött arról, hogy létrehozza a Budapesti Klímaügynökséget azzal a céllal, hogy a budapesti lakásállomány energetikai korszerűsítését minden lehetséges eszközzel támogassa.
- Budapest CARES program keretében jelenleg készülnek azok az egyedi felújítási csomagok.
- ASCEND - pozitív energiamérlegű városrészek kialakítása pilotbeavatkozás.
- A fővárosi távhőhálózaton végzett fejlesztéseket a Fővárosi Önkormányzat évente ellenőrzi, amelyről jegyzőkönyv készül.

A fenntartható erőforrás-gazdálkodás szükségszerűen hozzájárul az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez is, így az a globális éghajlatváltozás elleni küzdelem egyik kiemelt cselekvési célterülete. A klímaváltozásra való reagálás új várostervezési szemlélet és módszer kialakítását igényli, amelyre Európában már több kezdeményezés irányult. Épületek szintjén uniós követelmény az ún. közel nulla energiaigényű épületek építése, gyakorlatilag már csak alacsony CO_2-kibocsátású, energiahatékony, megújuló energiaforrásokat is használó épületek létesíthetőek.

A pozitív energiamérlegű városrészek (PED) kialakítása túlmutat az épület szintű tervezésen. A PED újszerű, 2025-ig Európa szerte várhatóan száz ilyen városrész lesz konkrét tervezés, építés vagy üzemeltetés helyszíne, szinergikusan kapcsolódva az európai energiarendszerhez.

A PED egy olyan városi területegyüttes, ahol a megújuló energia többlettermelés éves nettó nulla hálózati energiaimportot és nettó nulla CO_2-kibocsátást eredményez – az energia elosztóhálózatba történő integráció mellett.

Egy energiarendszer akkor rugalmas, ha költséghatékony, megbízható és minden időpillanatban képes kielégíteni a csúcsterhelési igényeket, a megújuló energia fokozott felhasználásából származó nettó terhelést, és csökkenteni az energiaveszteséget. E célból a rendszer fenntartja a kínálat és a kereslet egyensúlyát, és elegendő tárolókapacitással rendelkezik (mind a villamosenergia-tárolás, mind pedig a megújuló hő- és gáztárolás) ahhoz, hogy kiegyensúlyozza a változó megújulóenergia-termeléssel járó időszakokat és a magas keresletű, de alacsony termelésű időszakokat. Egy PED energiarendszerben az energiatárolás nagy jelentőséggel bír, biztosítja az energiarendszer rugalmasságának alapját. A tárolás támogatja az időszakosan megújuló energia rendszerbe való integrálását és optimalizálását azáltal, hogy a megújuló energiából származó többletenergiát tárolja a termelési csúcsidőszakokban, hogy az összehangolódjon a csúcsidei kereslettel. Az energiatárolás képes csökkenteni az energiafogyasztást, a károsanyagkibocsátást és adott esetben a költségeket, miközben növeli a rendszer általános hatékonyságát.

A PED hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezettel rendelkezik, optimalizált és vegyes használatú, ahol előnyben részesül a közösségi, a gyalogos és kerékpáros közlekedés. A város térbeli rendszerét a különböző

használatú területek, az azokat kiszolgáló infrastruktúra-hálózat, továbbá a funkcionális és hálózati sűrűsödést képező központok rendszerének összessége alkotja.
Fontos kiemelni továbbá az energiaközösségek szerepét, amelyek szükségesek az új városrészi szintű pozitív energiamérleg eléréséhez.
Budapest Fenntartható Energia- és Klíma akciótervében szerepel az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyságának javítása, valamint a megújuló energiaforrások részarányának növelése célkitűzéshez kapcsolódóan a közösségi energiatermelés, prosumer-ek, energiaközösségek támogatása.
Az energiaközösségek szabályozási háttere kidolgozás alatt áll. A megújuló energia közösségek megújuló energia előállítására, fogyasztására, tárolására és értékesítésére való feljogosítása elősegíti a háztartások energiahatékonyságának javítását, támogatja a megújuló energia felhasználását, és egyúttal hozzájárul a szegénység elleni küzdelemhez az energiafogyasztás csökkentése és az alacsonyabb ellátási tarifák révén.

A Budapest Környezeti Állapotértékelése 2024 c. dokumentum főbb vonatkozó megállapításai

A szénhidrogén – bányászati termék alapú (fosszilis) – tüzelőanyagok égési, energiaátalakulási folyamatának egyik végterméke a szén-dioxid (CO_2), amely az egyik legfőbb üvegházhatású gáz, és amelynek globális szintű emelkedése a Föld légkörének felmelegedését vonja maga után. 2019-ben a világ népességének körülbelül 35%-a élt olyan országokban, amelyek fejenként több mint 9 tonna CO_2-egyenértéket bocsátottak ki, míg 41%-uk olyan országokban élt, amelyek fejenként kevesebb, mint 3 tonna CO_2-egyenértéket bocsátottak ki. Itt jegyezzük meg, hogy a 2019. évi budapesti energiafelhasználáshoz köthető CO_2-kibocsátás eredményeképp egy budapesti lakosra 3,58 t CO_2 jutott – 2023-ban ez 3,34 t CO_2 volt.

Az állapotértékelés szerint a főváros energiagazdálkodási helyzetét (Budapest Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv (SECAP) leltárának adatai alapján) 2023-ban a következő – különböző szempontok szerint részletezett – főbb fizikai adatok jellemzik.

Budapest energiafelhasználása 82%-ban fosszilis jellegű, mivel a villamos energia hazai termelése jelentős részben (29%), míg a távhő előállítása majdnem teljes mértékben (94%) szénhidrogén alapú energiahordozók felhasználásával történik.

Az atomenergia aránya az összenergia-felhasználáshoz képest 11% (a villamos energia hazai termelésű része alapján), míg a megújuló energiahordozóké 7%.

Az energiahordozók főbb végfelhasználói csoportjainak vizsgálata alapján a fővárosi lakosság fogyasztása az összes végső energiafelhasználáson belül mintegy 40–50%-ra becsülhető.

A KSH 2022. évre vonatkozó adatai alapján a budapesti lakások 28%-a távhővel fűtött, a távfűtött lakások köre 11 év alatt 10,6%-kal bővült. A kizárólag földgázzal fűtött lakások 59%-ot képviselnek a lakásállományon belül, a villamos energiával fűtöttek aránya a 2011. évi 1,6%-ról 2022-re 4,9%-ra növekedett. A fatüzelés részaránya 1% alatti, az elmúlt 11 év alatt 35%-kal csökkent a kizárólag fával tüzelő háztartások száma. Az újonnan épült lakásokban továbbra is meghatározó a gázfűtés. A KSH adatai alapján a 2022-ben felépült lakások fele gázfűtéssel létesült Budapesten. Az elektromos hőszivattyúk beépítése egyre elterjedtebb, az új építések mintegy harmadában alkalmaztak hőszivattyús fűtést.

A 2023. évi budapesti végfelhasználás (25 373 ezer MWh) alapján megállapítható, hogy az egy lakosra jutó energiafelhasználás 15,2 MWh/fő, ami a 2022. évi adathoz képest 10,8%-kal csökkent.

A 2015-ös bázisértékhez mérten – a 2030-ra vállalt 40%-os CO_2-kibocsátás csökkentési célra tekintettel – a 2023. évi CO_2-kibocsátás változása mintegy 8,7%-os csökkenésnek felelt meg.

Az energiahordozók végfelhasználásában 40%-ot képvisel a földgáz, 24% a villamos energia, 25% a közlekedés ágazatban felhasznált gázolaj, benzin, folyékony gáz, míg a távhő 10%-ot jelent.

A CO_2-kibocsátás 24%-a a fővárosi fogyasztású villamos energia előállításához használt tüzelőanyagok fosszilis jellegű részéből ered.

6.2.2. Villamosenergia-ellátás

A villamosenergia-hálózatok Budapest teljes területét úgy fedik le, hogy azokról a fogyasztók ellátása gyakorlatilag teljesnek tekinthető; az igények kielégítéséhez bizonyos mértékben tartalékokkal is rendelkeznek. Az elektromos alállomások kiterhelése a belvárosi ellátási területek esetében ugyanakkor magas, a fogyasztói prognózisok alapján az elkövetkezendő tíz évben számos új elosztóhálózati táppont létesítése válik szükségessé elsősorban a belvárosban, típusterves városi miniállomások alkalmazásával. A tartalékokat a helyi villamosenergia-termelő berendezések is kiegészítik, amelyek lehetnek az 500 kW és 5 MW közötti beépített teljesítményű kiserőművek, gázmotoros energiatermelő egységek, valamint az akár nap-, szélenergiával működő háztartási méretű kiserőművek.

Az energiahordozók összes mennyiségének 2023. évi budapesti végfelhasználását tekintve a villamos energia aránya mintegy 24%.

A fővárosi elosztóhálózati engedélyes (ELMŰ Hálózati Kft., akinek a hatóságtól kapott joga és kizárólagos felelőssége a hálózat fenntartása) adatai alapján a Budapest területén átadott villamos energia mennyisége 2023-ban 6,16 millió MWh volt, amely 13,6%-kal volt alacsonyabb a 2022. évinél, valamint 9%-kal volt alacsonyabb a 2015. évinél.

A fővárosi villamosenergia-fogyasztás a 2023. évi budapesti energiafelhasználáshoz köthető CO_2-kibocsátáshoz 25%-ban járult hozzá.

A főváros villamosenergia-ellátása teljes körű, az energiatermelő létesítmények jelentős tartalékkapacitásokkal és további fejlesztési lehetőségekkel rendelkeznek. A KSH adatai alapján az egy háztartási fogyasztóra jutó lakossági villamosenergia-felhasználás 216 kWh volt, 2021-ig növekvő tendenciát mutatott, a 2022-es évben tapasztalható volt a visszafogottabb fogyasztás.

2023 év végére megtörtént a rendszerirányításért felelős MAVIR Zrt. hálózatfejlesztési terve alapján Ócsa–Zugló átviteli vezeték fejlesztése:

- Kerepes 400/132 kV-os táppont bővítése 220 kV-os kapcsolóberendezéssel és 1x500 MVA 400/231 kV-os transzformátorral, Ócsa–Zugló 220 kV-os távvezeték felhasítása és beforgatása Kerepes 220 kV kapcsolóberendezésbe, az így létrejövő Kerepes–Zugló 220 kV-os távvezeték átépítése kétrendszerűre.

Fenti átviteli hálózati fejlesztés érdemi helybiztosítást nem igényelt, az átviteli vezetékek nyomvonala nem változott.

Évek óta megfigyelhető – az országos tendenciához hasonlóan – a villamosenergia-igények folyamatos növekedése Budapesten, amely a villamos elosztóhálózat csúcsterhelésének jelentős növekedésében is megmutatkozik. A terhelésfelfutás intenzív növekedését az új beépítések, és azokhoz kapcsolódó korszerű, villamos energia alapú hőellátási és légtechnikai rendszereken túl az elektrifikáció is hajtja. Az e-mobilitás dinamikus növekedés előtt áll a fővárosban, a töltőhálózat-infrastruktúra jelentős bővülésére lehet számítani. A magyar villamosenergia-rendszer hálózatfejlesztési tervében (HFT) szereplő fogyasztói prognózisok alapján is alátámasztott, hogy az elkövetkezendő tíz évben számos új elosztóhálózati táppont létesítése válik

szükségessé a növekvő energiaigények és az üzembiztonság fenntartása érdekében, amelyek terhelésfelfutástól függően, különböző prioritással épülhetnek meg.

A villamoshálózati táppontok számára helybiztosítás szükséges, amely településrendezési szempontból is vizsgálandó. Az ELMŰ az új elektromos alállomások létesítését, bővítését az alábbi táblázatban szereplő helyszíneken tartja szükségesnek, amelyek településrendezési szempontú alkalmassági vizsgálata szükséges.

SOR SZ.	ALÁLLOMÁS	HRSZ	CÍM	BEAVATKOZÁS
1	Tahi utca új alállomás	26648/1	XIII. kerület, Tahi utca 102-108	Új alállomás létesítése 2 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
2	Garay utca új alállomás	33109	VII. ker. - Garay utca 6-14	Új alállomás létesítése 2 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
3	Kolosy tér új alállomás		a) II. ker. Nagyszombat u. – Slachta Margit rkp.– Szépvölgyi út – Seregély u. - Kecske u. által határolt terület b) II. ker. Szépvölgyi út – Slachta Margit rkp.– Komjádi Béla u. – Frankel Leó út – Ürömi u. által határolt terület	Új alállomás létesítése 2 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
4	Esztergomi utca új miniállomás	25776/36; 25714/40	XIII. ker. Dunavirág u. 8	Új miniállomás létesítése 1 db 132/11kV-os, 16 MVA-es transzformátorral
5	Pók utca új alállomás		III. ker. - Pók u. – Városfal u. által határolt terület	Új alállomás létesítése 1 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
6	Laczkovich utca bővítés		IX. ker. - Laczkovich utca	132kV-os gyűjtősín kiépítése, +1 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es gép beépítése
7	Westend új alállomás		VI.-XIII. ker. - Alba u. - Vágány u. - Podmaniczky u. - Bulcsú u. - Lehel út által határolt terület	Új alállomás létesítése 2 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
8	Galvani utca új alállomás		XI. ker. Hengermalom út – Duna - Kondorosi út – Kondorfa u. által határolt terület	Új alállomás létesítése 2 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
9	Gazdagrét új alállomás		XII. ker. Érdi út – Dayka G. u. – Vadon u. – Birs u. – Rétiköz u. Hosszúréti u. – Lidérc u. – Törökbálinti út által határolt terület	Új alállomás létesítése 1 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
10	Illatos út új alállomás		IX. Soroksári út – Duna által határolt terület az Illatos út és a Tagló utcák közötti szakaszon	Új alállomás létesítése 2 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
11	Orczy tér új alállomás		VIII. ker. Baros u. - Orczy út – Üllői út - Szigony u által határolt terület	Új alállomás létesítése 2 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral

SOR SZ.	ALÁLLOMÁS	HRSZ	CÍM	BEAVATKOZÁS
12	Rákospalota új alállomás		XV. ker. M3 bevezető - Szilas pihenőhely – Régi fóti út – Mogyoród útja által határolt terület	Új alállomás létesítése 1 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral
13	Vizafogó új alállomás	25884/4	XIII. ker. Vizafogó u. – Váci út – Dagály u. – Népfürdő u. Duna által határolt terület	Új alállomás létesítése 2 db 132/11kV-os, 31,5 MVA-es transzformátorral

Az új alállomási táppontok elhelyezéséhez kapcsolódnak a nagyfeszültségű főelosztóhálózati tervezett nyomvonalak, az alábbiak szerint.

SOR SZ.	Távvezeték	Érintett terület	BEAVATKOZÁS
1	Tahi utca 132kV-os csatlakoztatása	XIII. ker. - Tahi utca	Angyalföld - Zugló I-II. kettős-T megcsatlakozása, 2x100m új kábel létesítése
2	Garay utca 132 kV-os csatlakoztatása	VII. ker. - Bethlen G. u. – Garay u. – Rottenbiller u.	Városliget - Erzsébetváros felhasítása, 500m + 400m új kábel létesítése
3	Kolosy tér 132kV-os csatlakoztatása	II. ker. - Szépvölgyi út – Lajos utca	Budaközép - Kaszásdűlő felhasítása, 2x300m új kábel létesítése
4	Esztergomi u. 132kV-os csatlakoztatása	XIII. ker. - Dunavirág utca	Angyalföld - Kőtér I. felhasítása, 2x50m új kábel létesítése
5	Pók utca 132kV-os csatlakoztatása	III. ker. - Városfal utca	Angyalföld - Kaszásdűlő I. T megcsatlakozása, 100m új kábel létesítése
6	Laczkovich utca 132kV-os megerősítése	IX. ker. - Laczkovich utca – Soroksári út – Szabadkai út	Laczkovich utca - Pesterzsébet új létesítés, 4,1 km új kábel létesítése
7	Westend 132kV-os csatlakoztatása	VI-XIII. ker. - Bulcsú u. – Szabolcs u.	Angyalföld - Katona felhasítása, 2x1km új kábel létesítése
8	Fót 132kV-os megerősítése	XV-XVI. ker. - Szlovák út – Külső Fóti út	Fót - Mátyásföld összekötő új létesítés, 10km új kábel létesítése
9	Galvani utca 132kV-os csatlakoztatása	XI. ker. - Galvani utca	Albertfalva - Kelenföld I. felhasítása, 2x500m új kábel létesítése
10	Gazdagrét 132kV-os csatlakoztatása	XI. ker. - Sasadi út	Őrmező - Gazdagrét új létesítés, 5km új kábel létesítése
11	Illatos út 132kV-os csatlakoztatása	IX. ker. - Illatos út	Tervezett Laczkovich - Pesterzsébet felhasítása, 2x100m új kábel létesítése
12	Orczy tér 132kV-os csatlakoztatása	VIII. ker. - Korányi Sándor utca	Népliget - Csarnoktér I. felhasítása, 2x500m új kábel létesítése

SOR SZ.	Távvezeték	Érintett terület	BEAVATKOZÁS
13	Rákospalota 132kV-os csatlakoztatása	XV. ker. - Külső Fóti út	Tervezett Fót - Mátyásföld felhasítása, 2x100m új kábel létesítése

2023-ban az E.ON Hungária Csoport megújított transzformátorállomást adott át Kelenföldön. A legmodernebb távműködtetésű berendezésekkel és okoseszközökkel ellátott létesítmény csaknem 29 ezer lakossági ügyfél áramellátását biztosítja. A beruházás különlegessége, hogy a zöldtetővel rendelkező épület illeszkedik a városi környezetbe, körülötte parkosított közösségi terek épültek, homlokzatát porcelán- és üvegszigetelők díszítik. Az alállomás fejlesztésének célja, hogy a térség megnövekedett energiafogyasztási igényeire megoldást nyújtson, növelje a dél-budai régiókban élők ellátásbiztonságát, valamint biztosítsa az időjárásfüggő megújuló energiaforrások hálózatba integrálhatóságát.

2024-ben átadásra került továbbá a XI. kerületében egy új alállomás az Egér út, Bazsalikom utca kereszteződésének északi oldalán, az Őrmező 132/11 kV-os alállomás. Az állomás nagyfeszültségű hálózatra csatlakozása az Albertfalva – Kelenföld II. 132 kV-os földkábel felhasításával történt. A felhasításra kerülő földkábel mellett haladó optikai földkábelt is beforgatásra került az Őrmező alállomásba, így biztosítva az Albertfalva – Őrmező – Kelenföld közötti földkábelek védelmének kommunikációját.

A településszerkezetre hatást gyakorol a nagyfeszültségű távvezetékek nyomvonala és biztonsági övezete, valamint a légvezetékes hálózatra kapcsolódó elektromos állomások területigénye.

Jellemzően önkormányzati megkeresések alapján több helyen tervezett a 120 kV-os távvezetékek kábeles kiváltása, amely a műszaki-gazdasági megállapodások sikerességének függvényében tud megvalósulni.

A XIII. kerületben az Angyalföldi alállomás és Kőtér alállomás közötti, az Esztergomi út mentén 2x1,5 km hosszú szakaszon húzódó 132 kV-os rendszer földkábeles kiváltása hosszabb ideje kerületi szándék.

2024-ben az E.ON beruházásában az Angyalföld – Kőtér I-II. 132 kV-os szabadvezetéki hálózat kábelbe történő kiváltása megtörtént. Egyúttal megvalósult egy új táppont, a tervezett Vizafogó 132/11 kV-os alállomás behurkolása, az alállomás építése a 25884/6 hrsz. alatti ingatlanon történik.

A kétrendszerű szabadvezetékes szakasz bontását és a tervezett földkábel létesítését követően az Angyalföld és Kőtér állomások között tisztán földkábeles összeköttetés jött létre, a nagyfeszültségű szabadvezeték bontása megtörtént.

Szintén jelentős és költséges beavatkozást igényel a Zugló–Angyalföld alállomások közötti, a Rákos-patak, majd a Göncöl utca mentén az Angyalföldi alállomás felé haladó, 5,2 km hosszú távvezeték szakasz átépítése, amelynek közterületen történő földkábeles kiváltásával a patak tervezett revitalizációja rendezettebb formában valósulhat meg, valamint a Tahi utca menti tervezett alállomás is kisebb területigénnyel épülhet meg.

A III. kerületi Aranyhegy térségében a Kaszásdűlő alállomásból kiinduló 132 kV-os távvezeték 3,8 km-es szakaszának kiváltása szintén a lakóövezettel való konfliktus feloldása miatt javasolható.

A X. kerületben, Újhegy térségében a Kőbánya alállomás 132 kV-os távvezetékei – amelyek a XVIII. kerületet is érintik – hasonlóan konfliktust jelentenek a lakóterületi környezettel, azok kiváltása szintén előnyös.

A XXII. kerületben a 220 kV-os és 132 kV-os távvezetékek jellemzően családi házak felett haladnak, ezen kívül a hegygerincet átszelő nyomvonaluk tájképromboló hatású, emiatt földkábeles kiváltásuk javasolt. Ezek a légvezetékek a XI. kerületi Albertfalva 220/132/10 kV-os alállomásba haladnak egymástól független, de közel párhuzamos nyomvonalvezetéssel (a 220 kV-os távvezeték a Dunamenti Hőerőmű irányából, míg a kétrendszerű 132 kV-os távvezeték Diósd alállomás felől érkezik). A 132 kV-os kétrendszerű távvezeték egyik rendszere a szintén a kerületben található, Rózsakert alállomást táplálja meg.

Távlati javaslatként fogalmazható meg továbbá több, településszerkezetet befolyásoló elektromos alállomás átépítése vagy áthelyezése, amelyek jövőbeni megvalósulása egyes területek fejleszthetőségének akadályait feloldják:

- a Népliget alállomás gazdasági területre történő áthelyezésével a jelenleg elfoglalt terület új, a környezetébe jobban illő funkciót kaphat,
- az Albertfalva alállomás átépítésével vagy áthelyezésével a XI. kerületben jelentős fejlesztési korlát szűnhet meg.

Folyamatban vannak továbbá olyan irányú fejlesztések is, amelyek lehetővé teszik, hogy kisebb térszerkezeten nagyobb mennyiségű energiát továbbítson a hálózat, ezek az ún. kompakt távvezetékek. Ezek a rendszerek keskenyebb nyomvonalat és kisebb védőtávolságot igényelnének.

A középfeszültségű hálózaton tervezett fejlesztéseket tekintve az ELMŰ stratégiai céljainak megfelelően a fogyasztói igényekhez, egyéb városfejlesztésekhez igazodva a közvetlen ellátásokon, kiváltásokon túl a fogyasztókat terhelő költségek és ellátásbiztonság érdekében folytatni kívánja a hálózat egyszerűsítését, ívesítését, a legrosszabb hibastatisztikával rendelkező kábelek cseréjét, a nagy fogyasztói számú, hosszú középfeszültségű vonalak rövidítését, a fent említett 132 kV/KöF alállomások hálózati beillesztését.

Közvilágítás

Budapesten a közvilágítás (a közlekedés-, köz- és vagyonbiztonság érdekében szükséges összefüggő, rendszeres, meghatározott időtartamú, villamos üzemű megvilágítás) biztosítása a Fővárosi Önkormányzat kötelező feladata, amelyet – valamint azon túl, az egyes fővárosi jelentőségű objektumok díszvilágítását (mint önként vállalt önkormányzati feladatot) – 2001 szeptemberétől a vonatkozó jogszabály alapján a Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. lát el.

A budapesti közvilágítás üzemkészsége – a havonta végzett ellenőrzések alapján – 99% feletti.

A fővárosi közvilágítás beépített teljesítménye 20 MW, a díszvilágítás teljesítményigénye további mintegy 1,5 MW, az energiafelhasználásuk 2023-ban 84 437 MWh volt, ami Budapest elektromosenergia-fogyasztásának 1,4%-át jelenti. A fővárosi közvilágítás a 2023. évi budapesti energiafelhasználáshoz köthető CO_2-kibocsátáshoz 0,35%-ban járult hozzá.

A közvilágítási energiaigény csökkentését olyan technikai korszerűsítések (higanygőzről nátrium lámpás világításra történő áttérés, illetve LED fényforrások alkalmazása) teszik lehetővé, amelyek akár növekvő megvilágítás mellett kevesebb energiát fogyasztanak.

A közelmúltban az energiahatékonysági projektek és fejlesztések a főváros közvilágítási hálózatát is érintették. A korszerűtlen lámpatestek fokozatos cseréjéhez – ugyanazon megvilágítási szint tartása mellett – a beépített teljesítmény csökkenése párosul, ezáltal az energiafelhasználáshoz kapcsolható környezetterhelés és üzemeltetési költség mérséklődik. A közvilágítási hálózaton mára mintegy 9000 db LED-es lámpatest működik.

A közvilágításra, díszvilágításra felhasznált energiahordozók mennyisége 2023-ban 84 437 MWh volt, ami 2018 óta csökkenő tendenciát mutat. A fényforrás leltár 209 697 db fényforrást tartalmaz.

A nem szabályozható nátrium lámpák LED-re való lecserélése ütemezetten történik, a Fővárosi Közgyűlés 2017. augusztus 30-i ülésén jóváhagyta a mintegy 7000 db lámpatest LED-es korszerűsítését 2018-2019 között.

A BDK Kft. az energiafelhasználás racionalizálása kapcsán 2018-2019 évi korszerűsítés során 7018 db döntően a régi, elavult világítótestek cseréje történt meg.

2020-ban további 1868 db közvilágítási és 226 db aluljáró-, illetve árkádvilágítási lámpatestet cserélt le korszerű LED-es változatra, 453 875 kWh energiamegtakarítást realizálva, 104,897 kW beépített teljesítmény csökkenés mellett.

2021-ben 628 db közvilágítási és 52 db aluljáró világítására alkalmas LED-es lámpatest került felszerelésre. Összességében a kb. 680 db lámpatest korszerűsítéséből eredő 2022. évtől jelentkező energiamegtakarítás 165.395 kWh volt, mintegy 36,395 kW beépített teljesítmény csökkenése mellett.

2022-ben 6430 db nagynyomású nátriumlámpák energiatakarékos LED világítótestekre történnő cseréje valósult meg, 1 415 863 kWh megtakarítást eredményezett.

2023-ban 4073 db világítóberendezés csere történt, a közvilágítás korszerűsítés eredményeképpen villamosenergia megtakarítás mértéke 758 554 kWh volt. A beépített teljesítmény csökkenése 170 kW volt.

Folyamatban van továbbá 3562 db világítóberendezés csere, a közvilágítás korszerűsítés eredményeképpen várt villamosenergia megtakarítás mértéke 713 931 kWh.

Előkészítés alatt áll további 6658 db világítóberendezés csere, a közvilágítás korszerűsítés eredményeképpen becsült villamosenergia megtakarítás mértéke 1 111 221 kWh.

A „Smart Pole" projekt az ELMŰ-ÉMÁSZ és Budapest Főváros Önkormányzata közötti szoros együttműködés és a kísérleti projekt társfinanszírozásában ugyancsak résztvevő BDK, valamint stratégiai partnereik, a Hofeka és a NETvisor közreműködésének eredményeként valósult meg.

A digitalizáció elsősorban a városi környezetben hoz változást a munkánkban és életünkben. A változásokra adott válaszként és annak élenjárójaként öt okos közvilágítási oszlopot létesítettek Budapest belvárosában. Az oszlopok innovatív funkciói – WiFi, videós térfigyelés, vészhívó, rendelkezésre állást kijelző elektromos járműtöltők, környezetérzékelő szenzorok, programozható LED-kijelzés (reklámfelület), magas színvonalú LED fényforrások – gazdagítják a közterületek funkcióit, az utca képét.

6.2.3. Gázellátás

A budapesti végfelhasználás szerint a legjelentősebb energiahordozó a földgáz (40,2%), amely a kisebb hazai termelés mellett (elsősorban orosz) import útján kerül a fogyasztókhoz. A nagynyomású országos gázhálózatok és létesítményeik – a gázátadó-, nyomásszabályzó (csökkentő) állomások – a jelenlegi igényt biztosítani tudják, illetve rendelkeznek tartalékokkal. A főváros gázellátottsága gyakorlatilag teljesnek tekinthető.

A fővárosi lakossági gázfelhasználás – a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) adatai alapján – az országos tendenciát követi. 2014 óta a fővárosi földgáz végfelhasználás évről-évre növekedett, a 2018-2019 közötti csökkenést követően ismét növekvő tendencia figyelhető meg a végfelhasználásban. 2022-től újra kismértékű csökkenés volt tapasztalható a korábbi évekhez képest.

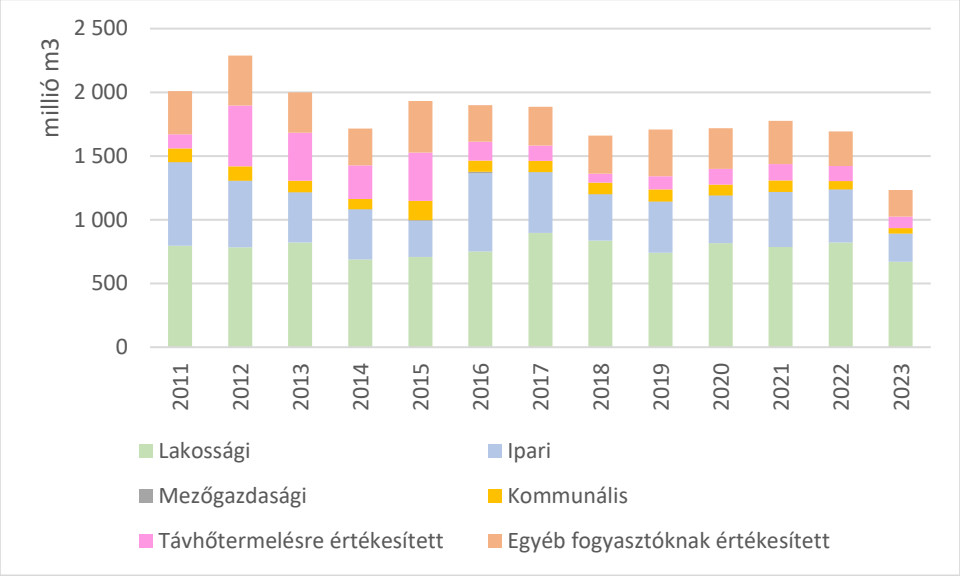
A lakossági fogyasztás a 2023. évi földgáz-végfelhasználáson belül továbbra is a legmeghatározóbb a fővárosi energiafelhasználáson belül. A fővárosi földgáz-végfogyasztás a 2023. évi budapesti energiafelhasználáshoz köthető CO_2-kibocsátáshoz 37%-ban járult hozzá, ezen belül a legnagyobb részt a lakóházak (leginkább fűtési célú) földgázfogyasztásához köthető (23%) kibocsátás adja.

A SECAP intézkedései között szerepel egy energiafelhasználás csökkentésére irányuló tematikus szemléletformáló kampány és tájékoztató tevékenység, ami a fűtött budapesti lakó és munkahelyi funkciójú épületek 1 °C-kal alacsonyabb fűtésével számol. Ezen intézkedés – a jelenlegi épületszigetelési körülményekkel – átlagosan 6%-os hőenergia-felhasználás csökkenést eredményezne, amely becsült csökkenés a SECAP

intézkedései között a 2030-ra – a 2015-ös bázisévi szinthez képest – kitűzött 40%-os CO_2-kibocsátás csökkentési célon belül 3,5%-ot jelentene, ha az intézkedés a fűtött budapesti lakó és munkahelyi funkciójú épületek legalább 50%-ában megvalósulna.

A kizárólagosság szabályozásának hiányában a gázellátás infrastruktúrájával párhuzamosan – az V., VI., VII., XVI. és XXIII. kerületek kivételével – elérhető a távhőszolgáltatás is. A kihasználtság mindkét rendszeren alacsonyabb, a változó fogyasztói igényekhez a költséges infrastruktúra nem illeszthető folyamatosan. Az energiatermelésre felhasznált földgáz mennyiségében a földgáz elosztóhálózati engedélyes adatai alapján az elmúlt években folyamatosan csökkent, 2023-ban energiatermelésre mintegy 465 millió m^3 került átadásra. A KSH adatai alapján a lakossági fogyasztók 2023. évben mintegy 671 millió m^3 földgázt használtak fel Budapesten, amely az előző évhez képest 18%-kal volt alacsonyabb. Az alábbi diagram a KSH adatai alapján mutatja az éves földgázfelhasználás szerkezetét Budapesten.

6-6. ábra: Éves földgázfelhasználás alakulása Budapesten (Forrás: KSH)

A Hárshegy gázátadó állomás és az azt megtápláló Solymárvölgy–Hárshegy DN250, PN40 kb. 7 km földgázszállító vezeték biztonsági sávjának környezetében az elmúlt időszakban bekövetkezett beépítettség növekedés miatt a gázátadó megszüntetése javasolható, amennyiben a jelenlegi és jövőbeni felhasználói igények a meglévő egyéb gázátadó állomásokról kielégíthetők.

Az MVM Főgáz Földgázhálózati Kft. tájékoztatása szerint a főváros területén nagynyomású, nagyközépnyomású, 'középnyomású, valamint kis- és növelt kisnyomású gázelosztó vezetékeik üzemelnek. A földgáz elosztóhálózati engedélyes a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján Budapesten saját forrásból fejlesztést nem kíván végezni.

A meglévő, felújításra szoruló vezetékek rekonstrukcióját, valamint a jelentkező új fogyasztói gázigények biztosításához szükséges gázelosztó vezeték építéseket folyamatosan végzik.

Új vezeték építése beérkező fogyasztói igények alapján létesülnek, ezeket az általános és szakági jogszabályi előírások szerint valósítják meg, az érintett ingatlanok tulajdonosainak és kezelőinek bevonása mellett.

A gázelosztó vezeték elhelyezésére, biztonsági övezetére vonatkozó előírások a Gázelosztó Vezetékek Biztonsági Szabályzatáról szóló 18/2022. (1.28.) SZTFH rendeletben lettek meghatározva.

A főváros klímacélokkal összhangban a megújuló energiaforrások részarányát növelni kell, hozzájárulva hosszú távon a gázigények csökkenéséhez és az energiafüggőség mérséklődéséhez.

A megújuló energiaforrások fokozatos energiaellátó-rendszerbe integrálására a fővárosi távhőhálózat megfelelő alapot biztosíthat.

2018-ban az NKM (korábban: FŐGÁZ, ma MVM Főgáz Földgázhálózati Kft.) az Óbudai Gázgyár területén üzemelő nyomásszabályzót és a Szentendre felől érkező nagynyomású gázvezetéket átállította 6 bar nagyközépnyomásra. Az elmúlt években egyéb, jelentős hálózatfejlesztés a fővárosi gázhálózati gerincen nem történt.

6.2.4. Távhőellátás

A főváros távhőellátásának kiépítése a nagy lakótelep-építések kezdetéhez (XI. és XIII. kerületekben, 1957-58) kapcsolható. A távhőrendszerek mintegy 237 ezer fővárosi lakás fűtési célú hőellátását (és melegvíz igényét) biztosítják a – MEKH engedélye alapján működő fővárosi távhőszolgáltatókon (BKM Nonprofit Zrt., korábban: FŐTÁV Nonprofit Zrt., Csepeli Erőmű Kft., Veolia Energia Magyarország Zrt. – a volt Dalkia Energia Zrt. – és a GM Kőérberek 30 Kft.) keresztül.

Az energiahordozók összes mennyiségéhez képest (2023. évi budapesti végfelhasználását tekintve) a távhő aránya 9,5%. A 2023. évi budapesti energiafelhasználáshoz köthető – fosszilis eredetű tüzelőanyagokhoz kapcsolódó – CO2-kibocsátáshoz 8%-ban járult hozzá.

2023-ban a fővárosi távhőszolgáltató által a lakosság számára értékesített hőmennyiség 1957 ezer MWh volt, amely a korábbi évhez képest 6%-os csökkenés. A nem lakossági fogyasztóknak értékesített hőmennyiség is alacsonyabb volt mintegy 24%-kal. A hőigények változásának tendenciája a földgáz felhasználáshoz hasonlóan a fűtési időszak átlaghőmérsékletét követte. Az 1 MWh értékesített hőenergiára jutó CO_2 2023. évre vonatkozó mennyisége 0,1776 tCO_2/MWh.

A fővárosi távhőellátási rendszer jellegzetességei:

- szigetszerű kialakítás: az egymástól független távhőkörzetek (legjelentősebbek: az Észak-pesti, az Észak-budai, a Kelenföldi Erőmű, a Kispesti Erőmű távhőrendszere) és a tömbkazánházak mindegyike külön-külön hőforrással rendelkezik, a nagy szigetüzemű távhőrendszerek összeköttetés nélkül kizárólagos helyzetet teremtenek, a hőtermelői verseny hiányában viszonylag magas hőárak jellemzőek, ami megnehezíti a hálózat bővítését;
- a rövid idejű, legmagasabb (csúcs) hőteljesítmény-igény a hőbázisokba beépített lehetőségeknek a felét éri el, tehát jelentős tartalék (hőtermelő-) kapacitás áll rendelkezésre;
- a FŐTÁV távhőhálózatának mintegy 40%-a korszerűsített, a távvezetéki hőveszteség aránya a távhőhálózatra adott hőben 10,76%, a rendszerek fajlagos hővesztesége összességében az európai átlagnál jobb;
- a hálózatokra adott hőt jelentős mértékben nagy energiahatékonyságú – a villamos energia előállításával együtt történő – kapcsolt energiatermeléssel állítják elő, amely műszaki megoldás környezetügyi szempontból is kedvezőbb.

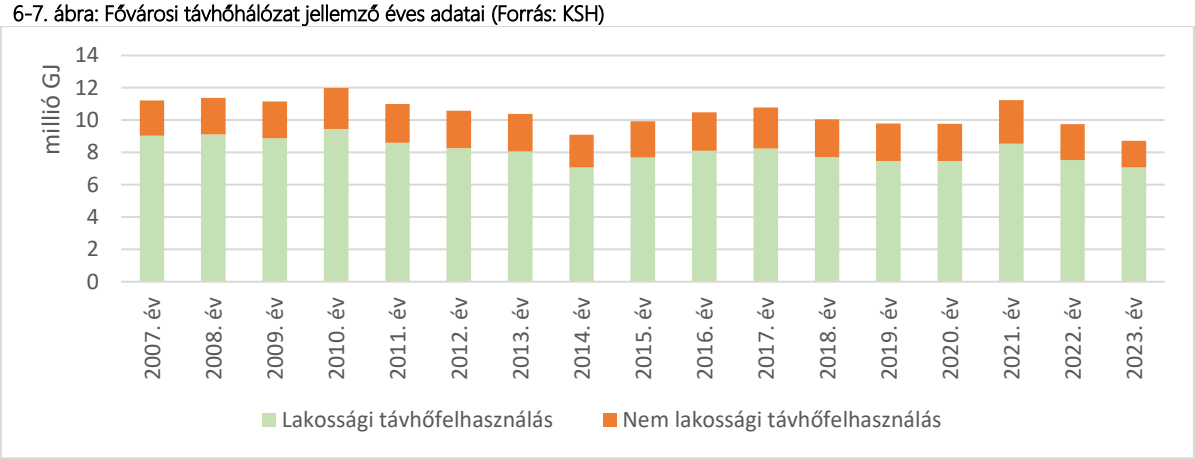
A szolgáltatott hő jelentős mértékben (több mint 50%-ban) energetikailag hatékony módon, villamos energiával kapcsoltan kerül előállításra. A távhőszolgáltatás környezetvédelmi szempontból is előnyös, mivel az alternatívájaként elsősorban alkalmazott gázfűtés és az egyéb egyedi fűtési rendszerek növelik a szén-dioxid és egyéb légszennyezők, köztük a szállópor kibocsátást.

A kapcsolt energiatermelés gazdaságosságát a fűtőerőművekben használt tüzelőanyag dönti el, ezáltal a távhő versenyképességét, valamint a kapcsolódó CO_2-kibocsátás csökkenését.

A távhő versenyképességének javítása a fűtőerőművek tüzelőanyag-váltásával érhető el. A helyi (kommunális hulladék, biomassza) tüzelőanyagú kapcsolt energiatermelés érdekében a távhő részarányát érdemes tovább emelni.

A földgáz-tüzelésű gázturbinás és gázmotoros alap fűtőerőművek helyett javasolt a biomassza (hulladék) tüzelőanyagú forróvíz-kazánok, vagy geotermikus hőforrások, vagy biomassza (hulladék) tüzelőanyagú fűtőerőművek létesítése, és meglévő földgáz-tüzelésű forróvíz-kazánok kooperációjával előállított fűtési és használati melegvíz távhő.

6-7. ábra: Fővárosi távhőhálózat jellemző éves adatai (Forrás: KSH)

Energiahatékonyság növelése céljából folyamatban van a budapesti hőgyűrű kiépítése, illetve a Kéménymentes belváros projekt megvalósítása, amely az energiahatékonyság növelése mellet nagy hatással van a fenntartható, élhetőbb környezet megteremtésére a szállópor nagymérvű csökkentése révén, illetve jelentős klímavédelmi hatást is elér a CO_2 csökkentésen keresztül (a budapesti hőgyűrű kiépítésével 162 ezer tonna/év CO_2 kibocsátás megtakarítása realizálható a tervek szerint). Az energiahatékonyság fokozását és a megújuló energiák használatának növelését érintő EU-s és hazai célok eléréséhez a távhőszektor ez irányú fejlesztései szükségesek.

A fővárosi távhőhálózat független távhőkörzeteinek összekapcsolása céljából kooperációs gerinchálózat kialakítása jellemzően DN600–DN800 átmérővel valósul meg, amelynek elemei ütemezetten épülnek meg. Ezen stratégiai cél megvalósulásával lehetőség nyílik új, versenyképes hőforrások hőtermelésbe vonására, valamint új területek ellátására is.

A szigetüzemű hőkörzeteket összekötő távvezetékek a becslések szerint összesen mintegy 200 MW (1080 TJ/év) fogyasztói piacbővítés lehetőségét hordozzák magukban.

A kéménymentes Belváros megalapozásaként megvalósult a távhővezeték szakasz Budáról Pestre történő Erzsébet hídi átvezetése, valamint a gerincvezeték a belvárosi Városháza végponttal.

Tervezett stratégiai célú gerincvezeték fejlesztések:

- Észak-budapesti hőkörzetek összekapcsolása az Árpád hídon keresztül a Budapest XIII. kerületében lévő távhővezeték hálózattal;
- Az észak-pesti körzet és a Dél-Buda-Belvárosi ág összekapcsolása (Párkány utca-Erzsébet híd pesti hídfő);
- Városligeti kooperáció kialakítása (XIII. kerület, Kassák L. u.-Városliget, Füredi FM, Kispesti Erőmű);
- Újpalotai és kispesti hőkörzetek kapcsolatának kialakítása (Újpalotai FM-Füredi FM-Kispesti Erőmű) a „hulladékból energia" kapacitások minél teljesebb körű nyári kihasználhatóságának biztosítására;

- Rákóczi hídi vezeték kapacitásbővítése a Budafoki út - Vágóhíd utca közötti szakaszon, új vezeték kiépítése a Rákóczi hídon, növelve ezzel a VIII. és IX. kerületi fogyasztók ellátásbiztonságát, valamint megvalósítva új fogyasztók távhőre csatlakoztatásának lehetőségét;
- XXI. Csepeli Erőműtől a Weiss Manfréd úti csomópontig DN800-as távhő gerincvezeték megvalósítása;
- Weiss Manfréd úti csomóponttól a Kőbánya-Kispest összekötő gerincvezetékig DN700-as távhő gerincvezeték megvalósítása;
- Weiss Manfréd úti csomóponttól a Kelenföldi hőkörzet ellátóvezetékének 2 x DN 800-as dimenzióban történő megvalósítása.

A távhőrendszerek összekapcsolása jelentősen hozzájárul a főváros környezetvédelmi célkitűzéseinek eléréséhez, mivel a kevésbé hatékony egyedi fűtési módok energetikailag kedvezőbb hőtermelési módokkal történő kiváltásával, új fogyasztók távhővel történő ellátásával jelentős mennyiségű tüzelőanyag megtakarítást tesz lehetővé, ezáltal számottevően hozzájárul a szabályozatlan helyi kibocsátás és az üvegházhatású gázkibocsátás csökkentéséhez. A távhő azon túl, hogy korszerű szolgáltatás, egyben energiahatékony, környezetbarát, csökkenti a városok zaj- és porterhelését is.

A kéménymentes belváros lehetőséget ad, hogy nagymértékben csökkenjen a főváros szállópor terhelése (helyenként még szilárd tüzelőanyag felhasználása kerül kiváltásra), jelentősen javítva az érintett lakosság életkörülményeit. A számítások szerint csak Budapesten 45 ezer belvárosi lakás távhőre állítása 67 ezer tonna CO_2 és 80 tonna egyéb káros anyag csökkenést eredményezne.

A településszerkezetre gyakorolt hatást tekintve megemlítendő, hogy a távhőhálózat egyes – vizsgálat szerinti – szakaszai magasvezetésben létesültek, ami együtt jár az érintett területek hasznosíthatóságának korlátozásával. Másrészt városképi szempontból is előnytelen megjelenésű a tartószerkezeten elhelyezett csőhálózat, így javasolt a mélyvezetésűvé alakítás elsősorban:

- a Mocsáros dűlő területén,
- a Szerémi út mentén és
- az Elem utca mentén.

A X. kerületben ipari létesítmények gőzellátását biztosító, a BERT és a Veolia Energia Magyarország Zrt. tulajdonában lévő Kőbányahő Kft. gázturbinás erőművet üzemeltet, ipari és egyéb (pl. sportlétesítmények) fogyasztókat lát el gőzzel. A gőzhálózat tartószerkezeten elhelyezett magasvezetésű nyomvonalai korlátozást jelentenek, nyomvonalukat érintő egyéb fejlesztés alkalmával mélyvezetésre történő kiváltásuk javasolt, valamint a feleslegessé vált üzemen kívüli vezetékszakaszok megszűntetése kívánatos.

A távhőnek az országos energiapolitika kiemelt szerepet szán (Zöld Távhő Program), annak zöldítésével és versenyképességének javításával számol. A távhőrendszer fejlesztése a szén-dioxid és a károsanyagok kibocsátását is csökkenti.

6.2.5. Megújuló energiaforrások hasznosítása és energetikai célú hulladékhasznosítás

A megújuló energiaellátási mód Európához képest nemcsak a fővárosban, de az egész országban még visszafogottan képviseli magát, a növekedés az elmúlt pár évben ugyanakkor dinamikus volt, különösen napenergia tekintetében.

Budapest Környezeti állapotértékelése alapján az energiahordozók összes mennyiségének 2023. évi budapesti végfelhasználását tekintve a megújuló energiahordozók aránya mintegy 7% (az alkalmazott SECAP módszertan szerint a megújuló energiahordozók a CO_2-kibocsátáshoz nem járulnak hozzá). A megújuló energiahordozókon belül a villamos energia hazai termeléshez használt megújuló energiák (1.571 ezer MWh) mennyisége 7%, a távhőtermelésen belüli (136 ezer MWh) megújuló energiaforrások használata 0,5%.

Az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. 2023-as évre vonatkozó energiamixre vonatkozó tájékoztatása szerint egyetemes szolgáltatóként az általuk összesen értékesített villamos energia termeléséhez felhasznált elsődleges energiaforrások részaránya:

- fosszilis: 41,3% (ebből földgáz 57,4%; olaj 1,3%; szén 36,9%; egyéb 4,4%;
- nukleáris 38,2%;
- megújuló: 20,5% (ebből geotermikus 0,1%; nap 76,4%; szél 6,7%; víz 2,5%; egyéb 14,3%).

Egyre jelentősebb országszerte és Budapesten is a napenergia hasznosítása, több lapos- és magastetős épület tetején jelentek meg kezdetben napkollektorok, amelyekkel használati melegvizet, illetve fűtési hőenergiát állítanak elő. A támogatási rendszer megváltozásával a hőtermelésre használt napkollektorok térnyerése az elmúlt években visszaesett, helyette a rövidebb megtérülési idővel rendelkező napelemes rendszerek vették át a napenergia hasznosítás piacát.

A HFT 2023 alapján, megújuló erőművek terén, a háztartási méretű kiserőművek esetén jelentős, mintegy 45%-os bővülés figyelhető meg az előző évi adatokhoz képest, PV kiserőművek esetében azonban csupán 6 MW új erőművi egység került megvalósításra. 2023. év januárjában a nyilvántartások alapján Budapest területén 15 MW PV kiserőmű és 143 MW HMKE üzemelt. A 2023-as év végére ez 21 MW és 205 MW-ra emelkedett az elosztóhálózati engedélyes adatai alapján.

A napelemes háztartási méretű kiserőművek száma és beépített teljesítménye eddig évről-évre dinamikusan növekedett, 2021-ben összesen 87 MW beépített teljesítményt képviselt, 2022-ben meghaladta a 130 MW-ot, ami a korábbi évhez képest 50%-os növekedés. 2023. év végén mintegy 23 ezer darab elosztóhálózatra csatlakozó napelemes HMKE üzemelt Budapesten. 2023-ban az elosztóhálózatra betáplált napelemes rendszerek által termelt villamos energia mennyisége 95 774 MWh volt, aminek 90%-a lakossági betermelésből eredt. A ténylegesen megtermelt (és részben fel is használt) szolárenergia mennyiségére csak nagyságrendi becslés adható a beépített teljesítmény alapján – ez 260 000 MWh-ra tehető éves szinten.

A napelem panelek városképi megjelenését szabályozni szükséges. A történeti beépítéssel rendelkező területek esetében a városképi látvány védelme és megőrzése kiemelten fontos feladat – világörökségi helyszín területeken – törvényi szabályozás miatt – napelem nem helyezhető el, azok védőterületén és egyéb történeti városrészek területén, valamint a történeti telepszerű beépítés épületein a fontosabb kilátópontokból történő rálátást is mérlegelve napelem elhelyezés csak korlátozottan javasolt.

A KSH 2022-es népszámlálási adatai alapján a főváros területén 5400 háztartás használ napkollektort használati melegvíz előállítására. A hőtermelésre használt napkollektorok iránti kereslet egy nagyságrenddel alacsonyabb, mint a napenergia aktív hasznosításának piacát domináló napelemes rendszereké. A napkollektor a napelemhez viszonyítva egységnyi felületen 2-2,5-szer hatékonyabban képes a napenergia hasznosítására, azonban a berendezés használata villamos segédenergiát igényel, és fenntartása éves gyakoriságú karbantartással jár. A hatékonyságán túli előnye, hogy a HMV tárolható, így a napközben hasznosított napenergia az esti, éjszakai órákban is felhasználható. További előnye, hogy a részleges és időszakos árnyékhatásokra érzéketlen. Ahol a HMV felhasználás az év minden napján napi 24 órában folyamatosnak tekinthető (mint például, társasházak, vagy irodaépületek) ott alkalmazása kifejezetten előnyös. Gazdaságosságát az épület tervezése során alkalmas telepítési móddal jelentősen lehet javítani.

Szélenergia hasznosítására vannak hazai lehetőségek, de a beépített kapacitások jelentős növelését ma a szélkerekek és a villamosenergia-rendszer összhangjának és szabályozhatóságának megoldása eredményezheti. Az elosztóhálózati engedélyes adatai alapján 2023-ban 37 db háztartási méretű kiserőműnek minősülő szélkerék üzemelt a hálózaton.

Jelentős eredménynek tekinthető, hogy Budapest szennyvíztisztító telepein megvalósult a biogáz felhasználás, az így megtermelt villamos- és hőenergia ellátásuk nagy részét biztosítja.

A geotermikus energia elsősorban hőtermelésre, azonban a fővárosban főleg gyógyászatra, emellett kísérleti jelleggel használati melegvíz céljára hasznosítható. Kisebb mértékű a hőszivattyúk alkalmazása, amelyekkel elsősorban a földhő közvetlen hasznosítása történik. Lehetőségek rejlenek a +6 °C-os folyóvizek hőenergiájának kinyerésében, az erőművek elfolyó hűtővizeiben, a fürdőmedencék kifolyóvizeiben és a tisztított szennyvizek hőenergiájában, de a hasznosítás egyik esetben sem kapott eddig kellő hangsúlyt.

A megújuló energia részarányának növelésében a napenergiára, a biogáz előállításra, biomassza erőmű létesítésére és távhőrendszerbe integrálására, a geotermikus energia hasznosítására, valamint a veszteséghők hasznosítására célszerű hangsúlyt fektetni. Geotermikus energia hasznosítás esetében Budapesten földhőszivattyús rendszerek alkalmazhatók, valamint lehetőség van szeizmikus kutatásokat követő mélységi geotermikus program indítására, erőmű létesítésére, a távhőellátás megújuló energiával történő kiegészítésére. A Kárpát-medencében, de hazánkban különösen a geotermikus gradiens magas, a Föld belsejéből a felszín felé irányuló hőáram átlagértéke 90–100 mW/m^2, ami mintegy kétszerese a kontinens átlagának. Magyarországon – a külföldön már elterjedt geotermikus energiahasznosítás mintájára – több településen készültek és készülnek tanulmányok, kutatások, fúrások a földhővel történő hőellátás és villamosenergia-termelés megvalósíthatóságának reményében. Földhőszivattyús rendszer hazánkban is már számos üzemel, geotermikus erőműre itthon működő példa még nincs, Németországban viszont több is. A geotermikus erőművek közvetlenül az energiaforrásra települnek, így nincs szükség tüzelőanyag szállítási infrastruktúrára és ebből környezetterhelés sem adódik.

A hőszivattyús fűtés CO_2-kibocsátás a villamos energia forrásszerkezetétől függ. Az erőművek minél több villamos energiát állítanak elő karbon-mentes nukleáris és megújuló energiaforrásokból, annál kisebb lesz a fűtéshez felhasznált villamos energiához kapcsolódó CO_2-kibocsátás. A jelenlegi, SECAP szerinti 0,23 tCO_2/MWh kibocsátást a fosszilis tüzelőanyagú hőerőművek, az atomerőmű, a megújuló energiaforrások és az import villamos energia együtt eredményezi.

Megújuló energiák használatát illetően a BKM FŐTÁV jelenleg a Hulladékhasznosító műből származó hőt hasznosítja a távhőrendszeren, amely 50%-ban megújuló energiának tekinthető.

A távhőhálózatra kiadható megújuló energiaforrásból származó hő részarányának további növelése érdekében az alábbi beruházások, hőforrás-fejlesztések tervezettek, javasolhatóak:

- 20 MW hőteljesítményű faapríték tüzelésű forróvízkazán létesítése az Észak-Budai Fűtőmű területén. A szükséges fejlesztési terület a telephelyen rendelkezésre áll;
- 20 MW hőteljesítményű faapríték tüzelésű forróvízkazán létesítése X. kerület rozsdaövezetében. A biomassza fűtőművekben fenntartható erdőgazdálkodásból származó faapríték kerülhet felhasználásra;
- II. számú Hulladékhasznosító és Iszapégető Mű létesítése az Ócsai út mellett erre a célra kijelölt területen. Az energetikai célú hulladék- és szennyvíziszap-hasznosítása közös projektben valósulhat meg, technológiától függően 50–65 MW kapcsolt hő-, illetve mintegy 20 MW kapcsolt villamosenergia-termelő kapacitással. Az új mű 10–12 km nyomvonalhosszúságú távhővezeték-pár létesítését teszi szükségessé. Megvalósítása jelenleg nincs napirenden, a helybiztosítása ugyanakkor fenntartandó;

- 4-5 MW hőteljesítményű faapríték tüzelésű forróvízkazán létesítése a Rákoskeresztúri Fűtőműben. A tervezett biomassza tüzelésű kazán a Fűtőmű területén elhelyezhető, napi faapríték igénye mintegy 35 t, amelynek beszállítása napi 1-2 kamion forgalmat generál;
- A Rákoskeresztúri hőkörzetben geotermikus erőmű létesítése;
- A Kispesti Erőmű területén 15 MW szilárd biomassza (faforgács) tüzelés valósulhat meg.

Megújuló energia hasznosul továbbá a Fővárosi Állat és Növénykertben is, amely a Széchényi fürdő hulladékhőjéből származik. A veszteséghők ilyen jellegű hasznosítására nagy hangsúlyt kell fordítani.

Fentiek mellett támogatni szükséges az energiatudatos építészetet, és a napelemek, napkollektorok, kisebb szélkerekek elhelyezését – a városképi szempontok figyelembevételével.

Megújuló energiaforrásokat hasznosító létesítmények céljára a fejlesztési terv külön általános használatot (Kb-Kf) jelöl. A kijelölt területen energiapark létesíthető, amely biogáz hasznosításra, napelempark létesítésére is lehetőséget biztosít.

6.3. Elektronikus hírközlés

A kormány 2022-ben elfogadta a **Nemzeti Digitalizációs Stratégiát (NDS)**. A digitalizációs területen az EU-s dokumentum 2030-ig a **Digitális Iránytű** (A digitális évtizedhez vezető út) szakpolitikai program, amely a vállalkozások digitális átalakulása, a közszolgáltatások digitalizálása, a biztonságos és fenntartható digitális infrastruktúrák, valamint a digitális készségek fejlesztése határozza meg az irányokat. Ezen célokat a Nemzeti Digitalizációs Stratégia is leképezi pillérstruktúrájával. A kormányzati cél az, hogy Magyarország 2030-ra a digitalizáció terén a legjobban teljesítő tíz ország közé kerüljön.

A kormány a számos, a célkitűzések megvalósítását szolgáló intézkedést a négy digitális pillér köré csoportosítja, és bizonyos konkrét programokat is megnevez: Szupergyors Internet Programiroda létrehozása, Nemzeti WiFi hálózat kialakítása a kollégiumokban, közösségi terekben, voucher a DigKomp 1-6 szintű képzéseken résztvevők részére, Digitális Közösségi Pontok hálózatának továbbfejlesztése, távfelügyeleti rendszer időseknek okoseszközök használatával stb.

Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény szerint a település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét. Az elhelyezés területét a 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet (TÉKA) 28. § (1) és 31. § közti szakasza szabályozza, további műszaki iránymutatást az MSZ 7487 számú szabvány ad, míg az elhelyezés engedélyezésének feltételeit a 20/2020. (XII. 18.) NMHH rendelet, továbbá a 8/2012. (I. 26.) NMHH rendelet határozza meg.

A főváros vezetékes és vezetéknélküli táv- és hírközlési hálózati kiépítettsége a vizsgálatok alapján összességében megfelelő, a helyzetelemzés és értékelés alapján folyamatos fejlődés figyelhető meg mind a szolgáltatások területi lefedettsége, mind az elérhető sávszélesség terén.

6.3.1. Vezetékes elektronikus hírközlés

A szolgáltatók között verseny folyik az előfizetők minél jobb kiszolgálása érdekében. Ennek kapcsán mindent megtesznek azért, hogy a vezetékes hozzáférési hálózatuk minél nagyobb sávszélességűvé váljon, melyhez sok esetben utcai rendezők, föld feletti szekrények cseréje szükséges.

A szolgáltatók ma több technológia között is választhatnak a szélessávú hírközlési hálózatuk fejlesztéséhez, ma a szakma az IP alapú, végpontok között optikai hálózati technológiát preferálja (FTTH), ez biztosíthatja a jövőben az egyre növekvő sávszélesség-igények hosszú távú kielégítését.

A főváros területén a Magyar Telekom Nyrt. rendelkezik a legnagyobb kiterjedésű alépítményhálózattal. A Fővárosi településterv készítésénél a Magyar Telekom Nyrt. nyomvonalas adatait és vezetékes elektronikus hírközlési hálózatainak fejlesztési szándékait nem tudtuk figyelembe venni, mivel jogi osztályuk elzárkózott az együttműködés elől.

A piaci verseny több szolgáltató számára is ad szolgáltatási lehetőséget, amelyek jellemzően vagy a kiépített hálózaton keresztül szolgáltatnak, vagy saját hálózat létesítésével tudják a szolgáltatást teljesíteni. Sok helyen a szolgáltatók egymással párhuzamos alépítményeket építettek ki, de az új kábeleket sok esetben bérelt csőhálózatban helyezik el. A komfort és a versenyképesség is növekvő sávszélesség igényt támaszt. Ennek kielégítése a vezetékes távközlés hálózatfejlesztésének a legjelentősebb feladata. A kedvező műsorvétel érdekében kiépített műsorelosztó kábelhálózat áll rendelkezésre. Ezt a hálózatot a vezetékes távközlési hálózattal párhuzamosan részben föld alatt a járdába, vagy részben föld felett oszlopokra fektetve, egyes helyeken az épületekre szerelten helyezték el.

Az elektronikus hírközlés (vezetékes telefon és műsorelosztás) alanyi szolgáltatás, így a vezetékes távközlési és műsorelosztási igény egyéni szerződés alapján, a szolgáltató beruházásával oldható meg. A hálózatépítés csak földalatti elhelyezéssel javasolható.

A távközlési hálózatokon kívül iparági hírközlési rendszerek is üzemelnek a főváros területén.

Ilyen az ELMŰ Hálózati Kft. hírközlési alépítményei és optikai hálózata, amelyek az elektromos alállomásokat fűzik fel.

Az FGSZ Zrt. nagynyomású földgázszállító vezetékeivel közel párhuzamosan, részben azok biztonsági övezetében bányaüzemi hírközlő kábelek üzemelnek, biztonsági övezetük 1-1 m.

Önálló nyomvonalon (nem a szállítóvezetékek mellett) szintén találhatóak bányaüzemi hírközlő- és optikai kábelek, 1-1 méteres biztonsági övezettel.

A MOL Nyrt. Barátság I. optikai hírközlő kábele szintén 1 – 1 m biztonsági övezettel veendő figyelembe.

Az MVM NET Zrt. kormányzati és B2B ügyfeleknek nyújt távközlési szolgáltatásokat, lakossági ügyfelek kiszolgálása nem tartozik a tevékenységi körébe. Ennek megfelelően adatszolgáltatásként megadott nyomvonalaik főként pont-pont összeköttetéseket tartalmaznak, nagyobb területet lefedő előfizetői hálózattal nem rendelkezik.

Az MVM Net Zrt-nek nincs olyan élő, vagy tervezett mikróhullámú összeköttetése, amely nyomvonalvédelmet igényelne. Az MVM NET Zrt. közép és hosszútávú terveiben nem szerepel a Fővárosi Településtervet befolyásoló infrastruktúra kialakítása.

6.3.2. Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A mobil ellátás piaci alapokon és saját szolgáltatói előírásokon létesül, amelynek a törvényi háttere biztosított.

A mobilszolgáltatók hálózatában több százas nagyságrendben üzemelnek önálló antennatartó szerkezetek (tornyok) és társasházakon elhelyezett – jellemzően 6 méteres oszloptartó magasságot nem meghaladó – antennatartó szerkezetek.

A szolgáltatók törekszenek arra, hogy a műszaki lehetőségek és észszerűség szem előtt tartása mellett a lehető legnagyobb számosságban más társszolgáltatókkal közös tartószerkezetekről biztosítsák a szolgáltatásaikat.

Az elmúlt néhány évben az 5G hálózatok kiépítése nevezhető a legjelentősebb hálózatfejlesztésnek a mobil távközlés területén. A városi környezet megköveteli a "small cells" cellás elv alkalmazását, melynek velejárója, hogy nagyon nagyszámú új sugárzó elhelyezése válik szükségessé. Ezek segítségével a korábbi 4G hálózatok által nyújtott sávszélességhez képest nagyságrendileg nagyobb sávszélesség vált biztosíthatóvá és elérhetővé az előfizetők számára, viszont antennák elhelyezésére a lefedettség további javítására a későbbiekben is lehet számítani.

A szolgáltatók folyamatos lefedettség növelésre és üzembiztonságra vonatkozó fejlesztéseinek köszönhetően a nagyfontosságú pont-pont összeköttetések száma, és ezáltal a magassági korlátozással érintett terület csökkent. Az optikai hálózatfejlesztések eredményeként számos korlátozás létjogosultsága megszűnt. A *7. Védelmi, korlátozási területek* tervlapon a figyelembe veendő mikrohullámú összeköttetések megjelenítésre kerültek. Mivel a mikrohullámú pont-pont összeköttetés első Fresnel zónájába nem kerülhet más tereptárgy, az alábbi táblázatban szereplő magasságot meghaladó építmény elhelyezése esetében tervezői egyeztetés szükséges az üzemeltetővel.

6-3. táblázat: Magassági korlátozások (Antenna Hungária Zrt., 2023)

S.sz.	Végpont A	EOVX	EOVY	Irányszög (fok)	Végpont B	EOVX	EOVY	Sávszélesség (m)
2	OMK	644857	238660	62	Gödöllő	672621	253509	± 40
3	OMK	644857	238660	274	Tatabánya	604277	241675	± 35

OMK - Gödöllő =± 40 m (80 m)
Magassági építéskorlátozási alapadatok

Távolság OMK-tól (km)	Építmény legmagasabb pontja (m)
0-0,50	20
0,50-0,75	40
0,75-0,85	60
0,85-1,10	85
1,10-1,30	95
1,30-1,50	130
1,50-2.00	150
2,00-19,00	150
19,00-19.50	150
19,50-20,00	140
20,00-20,50	110
20,50-21,70	90
21,70-22.30	100
22,30-23,00	110
23,00-23,20	100
23,20-23,40	90
23,40-23,60	60
23,60-24,30	50
24,30-24,80	55
24,80-25.50	60
25,50-25,90	70
25,90-26,40	80
26,40-27,40	90
27,40-27,60	80
27,60-28,10	70
28,10-29.50	75
29,50-30,70	70
30,70-31,10	65
31,10-31,20	40
31,20-31.48	15

méternél magasabb építmény létesítéséhez **tervezői egyeztetés szükséges !**

OMK - Tatabánya =± 35 m (70 m)
Magassági építéskorlátozási alapadatok

Távolság OMK-tól (km)	Építmény legmagasabb pontja (m)
0-0,25	25
0,25-0,50	35
0,50-1,00	50
1,00-1,12	60
1,12-1,26	80
1,26-1,40	10
1,40-1,64	120
1,64-2,70	130
2,70-37,75	130
37,75-37,86	130
37,86-38,00	100
38,00-38,12	7
38,12-38,24	50
38,24-38,36	35
38,36-38,50	25
38,50-38,60	20
38,60-38,74	15

méternél magasabb építmény létesítéséhez **tervezői egyeztetés szükséges !**

A korábbi időszakban (jellemzően 1989 előtt) az építési korlátozást jelentő, szolgáltatáshoz kapcsolódó mikrohullámú összeköttetésekre, az ügyfél (szolgáltató) kérésére a területileg illetékes önkormányzat képviselő-testületének határozata alapján jegyezte be a Földhivatal az érintett ingatlanokra a magasság korlátozást. Ennél fogva az NMHH ezzel kapcsolatosan nem rendelkezik információval.

Budapest területén lévő egyes ingatlanok tulajdoni lapjaira az 1980-90-es évek során a Magyar Telekom jogelődjei által bejegyeztetett magassági építéskorlátozások a főváros területén áthaladó, illetve azt érintő mikrohullámú összeköttetéseink nyomvonalának védelmére szolgáltak. A Magyar Telekom Nyrt. tájékoztatása szerint ezeket azonban már megszüntették, minek következtében a bejegyzett magassági építéskorlátozások,

mint szolgalmi jogok fenntartása számukra műszaki szempontból már nem szükséges, így törlésükhöz hozzájárultak.

A kapott adatszolgáltatások alapján megállapítható, hogy kizárólag az Antenna Hungária két rádiószakasza igényel nyomvonalvédelmet. Az összeköttetések ugyanakkor nagy magasságúak, gyakorlati építési korlátozást nem jelentenek.

Az alábbiakban a Cetin Hungary Zrt. tájékoztatása kerül bemutatásra a mobil távközlési-hálózatfejlesztésről.

(forrás: Cetin Hungary Zrt. –Általános tájékoztató „mobil távközlési-hálózatfejlesztésről)

Fejlesztésre szánt területek kiválasztása

Általánosságban elmondható, hogy mindegy nyereségorientált szolgáltató – működjön az bármely iparági területen – alapvetően valós vagy vélelmezett ügyféligények alapján jelöli ki a fejlesztési területeit, hiszen csak így tudja a bevételeit maximálni. Ez alól alapvetően csak egyetlen kivétel van, az esetlegesen szerződésben vállalt kötelezettség miatti fejlesztések. A hazai mobil szolgáltatók is alapvetően ezen elveket követik.

A fenti elvek közül a legerősebb a szerződében vállalt kötelezettség, mely mobil szolgáltatók esetében legtöbbször az elnyert frekvencia koncessziójához köthető, s melyet a Magyar Állam ír elő a tulajdonát képező frekvencia használatának átengedéséért cserébe. Az elmúlt időszakban az országos 4G szolgáltatást biztosítását lehetővé tevő 800 MHz-es frekvenciablokkok pályáztatása során írt elő a Magyar Állam –, illetve közvetve az NMHH – ilyen kötelezettséget, melynek során megadott 1000-6000 fős, illetve 1000 lakosnál kisebb települések ellátását; valamint országos lefedettségi százalékokat kell határidőre a szolgáltatóknak biztosítani.

Másik szerződésben vállalt kötelezettség típus az ügyfélmegszerzéshez vagy megtartáshoz köthető vállalások, de ezen kötelezettség nagy átfedésben van az ügyféligény alapján történő kijelöléssel.

Az ügyféligényre történő fejlesztési célok meghatározása a következők alapján történhet.

Előzetes ügyféligények meghatározása – lefedettség biztosítása

A hazai telekommunikációs cégek legtöbbször egy-egy szolgáltatás bevezetése előtt meghatározzák, hogy

- kit szeretnének a szolgáltatással megcélozni,
- mely területeken,
- milyen mértékben várják annak elterjedését.

A hang és adatalapú szolgáltatások esetében egyértelműen

- a teljes Magyarországi lakosság
- területi alapon
    - elsődlegesen a főváros, a nagyobb városok, a Balaton és frekventált üdülőövezetek, az autópályák és főútvonalak,
    - de másodlagosan az összes település, útszakasz és Magyarország teljes ellátása a cél a mobilszolgáltató számára.

A szolgáltatások elterjedésének igényét, annak változását, illetve mértékét jól szemlélteti, hogy míg 1994-ben még csak az ún. skandináv modell biztosítása volt a cél – melynek alapja az volt, hogy az emberek csak a lakásukon, munkahelyükön, és a nyaralójukon kívül szeretnék használni a készülékeiket, hisz ezekben ott található az olcsó és korlátlan vezetékes telefon – addig a 2000-es években már mindenki és mindenhol akart telefonálni.

Manapság pedig már a teljes adatkapcsolat az elengedhetetlen, hisz a kirándulók a YouTube-ot, az erdészek a saját applikációikat, míg a Katasztrófavédelem a 10 m-es pontosságú mentéstámogató rendszert akarják használni hazánk teljes területén, még a településektől távol, lakatlan területeken, vagy akár a legsűrűbb erdők közepén is.

Az ilyen, s ehhez hasonló ügyféligények folyamatosan monitorozásra kerülnek, és az erre adandó proaktív válaszként próbálják a szolgáltatók évről-évre a fejlesztési terveik egy részét előzetesen összeállítani.
Fontos, hogy alapvető érdeke a szolgáltatónak, hogy a fenti lefedettségi igényeket megfelelően mérje fel, mert ha ez nem sikerül, akkor olyan fejlesztések valósulnak meg, melyek nem termelnek bevételt, így a nyereség csökkenéséhez, s adott esetben versenyhátrányhoz vezethet. Épp ezen oknál fogva a szolgáltatók a megfelelően és részletesen kialakított folyamataik alapján a maximális körültekintéssel járnak el a fejlesztések meghatározásakor.

Forgalmi vagy kapacitás elemzések

Az állomások egy jelentős részét a szolgáltatók nem a lefedettség biztosítása miatt, hanem forgalmi, kapacitási, vagy esetlegesen minőségi okokból építik. Látni kell, hogy egy-egy nagyobb települést akár 1 állomással is le lehetne többé-kevésbé fedni, ellenben egy ekkora településen élő 10-20 ezer ember egy állomásra már nem tudna feljelentkezni, illetve ha mégis, akkor azt csak rossz minőségben tudná megtenni. Ezért egy-egy terület fejlesztése során meghatározásra kerül – összhangban a lefedettségi igények biztosítása miatt szükséges fejlesztésekkel -, hogy rövid, közép és hosszú távon hány állomás szükséges az adott technológián a kapacitás és a minőség biztosítása érdekében.
Ezt követően az állomások monitorozásával folyamatosan követésre kerülnek azok egyes főbb paraméterei, s amikor a szolgáltatók érzékelik, hogy ezekben romlás tapasztalható, akkor a hosszú távú ügyfélélmények biztosítása érdekébe az előzetesen felmért, további fejlesztések megvalósításba kezd.
A fentire jó példa adott esetben a Balaton esete, ahol a szezonon kívül akár nagyon kevés állomással is lehetne megfelelő szolgáltatást biztosítani, azonban amikor a szezonban a forgalom a 10-20-szorosára ugrik, akkor jelentős számú kapacitás állomás üzemeltetése válik szükségessé.
Ahhoz azonban, hogy az adott év kapacitását le tudjuk kezelni, már 1-2 évvel előre látni kell, hogy hogyan alakulnak azok forgalmi viszonyai és az adott fejlesztéseket már jóval korábban el kell indítani.

Egyedi vagy tömeges ügyfélpanaszok

A mobil távközlési cégek harmadik, jelentősebb fejlesztést generáló információ forrásuk maguk az ügyfelek direkt vagy indirekt visszajelzései. Ezen visszajelzések alapvetően az ügyfélszolgálathoz érkeznek be, ahol szelektálják, súlyozzák, ellenőrzik, és elemzik őket. Ezek után – az egyéb fejlesztések figyelembevételével – kerül meghatározásra a fejlesztési terület, és történik meg a tervezés, illetve a konkrét megvalósítás.

Ügyfélmegszerzéshez vagy megtartáshoz kapcsolódó szerződések

Az előző ponthoz hasonló eset, amikor nem egyedi ügyfél vagy több ügyfél egyszerre – például petíción keresztül – történő visszajelzése alapján történik a fejlesztésre szánt terület kiválasztása, hanem kiemelt vállalati ügyfél visszajelzése alapján. Ez esetben a legfőbb különbég, hogy nem magánszemélytől, hanem egy-egy cégtől érkezik az igény, illetve hogy nem az ügyfél megtartásához, hanem főleg ügyfél megszerzéséhez kapcsolódik, illetve hogy többnyire ez egy szerződéses kötelezettség. Ilyen fejlesztések azok, amikor egy-egy cég a vállalati flotta kialakítása során szerződéses keretekben rögzíti a szolgáltató által biztosítandó lefedettséget, minőséget, és rendelkezésre állást, és ezek biztosításhoz szükséges a szolgáltatónak állomás elhelyezése a szerződésben részletezett feltételekkel.

Az állomás helyének kiválasztása

Műszaki feltételek – a tervezés lépései

Az állomások kiválasztásával kapcsolatos legáltalánosabb szakmai-műszaki feltétel, hogy az állomásnak el kell látni a funkcióját. Olyan állomást, mely nem képes a megfelelő lefedettséget, kapacitást vagy minőséget biztosítani, nem érdemes építeni, hisz amennyiben mégis egy ilyen épülne meg, úgy a koncessziós

kötelezettség vagy a felmerülő ügyféligény ellátása miatt pótlólagosan további újabb állomás építését tenné szükségessé.

Ezek alapján minden egyes állomás igényének felmerülése esetén elsődlegesen felmérésre és elemzésre kerül annak környezete. Ennek során megvizsgálásra kerül:

- milyen a jelenlegi lefedettség, illetve milyen lesz, az esetleg folyamatban lévő vagy tervezett fejlesztéseknek köszönhetően,
- mekkora területet lehet és kell ellátni,
- hol helyezkednek el meglévő vagy potenciális ügyfelek, azoknak milyen feltételekkel lehet megfelelő szolgáltatást biztosítani,
- milyen kapacitás igény várható, s azt hogyan lehet a lefedettséggel összehangolni.

Mindezek alapján történik meg egy ideális állomáshely meghatározása, melynek körzetébe egy ún. keresési kör kerül meghatározása. Ezen körön kívül elhelyezett állomás csak kis mértékben töltené be funkcióját, ellenben a körön belül tervezett elhelyezés esetén az elvárt funkciók közül már vállalható mennyiség lenne biztosítható.

Természetesen ez nem egy éles vonal, s nem is egy valódi kör, hanem egy teoretikus, változatos alakú terület lehet.

A részletes tervezés során e keresési körön belül történik meg az egyes épületek és építmények – potenciális bázisállomás jelöltek – felmérése.

A felmérés eredményeit – elhelyezkedés, antennák magassága, lehetséges irányai, méretei stb. – egy tervező programba kerül betáplálásra, amely elvégzi az egyes állomásjelöltek által biztosítható lefedettség modellezését. Ennek eredménye alapján kerül kiválasztásra az optimális – a rádióhálózat tervezési szempontok alapján adott körülmények között legjobb – helyszín. Azonban számos esetben ez nem elég, sokszor más szempontokat is figyelembe kell venni:

- szabályozói környezet: a HÉSZ rendelkezik az állomás vagy távközlési létesítmény elhelyezéséről, többnyire korlátozó szabályozással, tiltással
- beruházás költsége: több ekvivalens lehetőség közül jellemzően az olcsóbb kerül kiválasztásra
- állomás épületének jellege: műemlék épületekre nem lehet, illetve fokozottan szenzitív épületek – mint kórház, iskola, szanatórium – esetén csak megfelelő körültekintéssel lehet állomást elhelyezni
- tulajdonosi szerkezet: magántulajdonban lévő épületek többnyire nehezebben bérelhetőek ki, főleg, ha több tulajdonossal bírnak,
- természetes és mesterséges környezet: a domborzati viszonyok, vagy akár egy-egy nagyobb épület vagy építmény jelentősen befolyásolhatják az ellátást. Ezek figyelembevételét sok esetben a tervezőprogram sem tudja figyelembe venni. Ilyen lehet egy lakóépület, mely mellett egy nagy siló helyezkedik el, vagy ha a templom ablaka előtt egy 200 éves tölgyfa található.
- egyéb műszaki feltételek: úgy, mint megközelíthetőség, villamos betáplálás lehetősége, az épület állékonysága és általános műszaki állapota stb.

Ezek együttes figyelembevételével kerül kijelölésre egy-egy állomás jelölt, ahol aztán megkezdődik a bérleti jogviszony kialakítása, majd a részletes tervezés, engedélyeztetés, majd mindezek lezárulta utána kivitelezés és a megvalósítás.

Antennatartó szerkezet kiválasztása: épület / építmény vagy torony

A fentiekben felmerülő új állomások tervezése során a szolgáltatók mindig törekszenek egymás infrastruktúrájának kölcsönös felhasználására. Ezt követően, mint másodlagos prioritásként jönnek számításba

az egyéb meglévő objektumok, mint víztorony, templom, magasabb lakó vagy ipari építmények stb. Csak utolsó lehetőségként számolnak az új objektum – többnyire torony jellegű építmény – építésével.

- Társszolgáltatói meglévő vagy tervezett torony: a mobilszolgáltatóknak a legkönnyebb, legolcsóbb, s leggyorsabb egymás infrastruktúrájának használata, hisz az ezeken a tulajdonosi hozzájárulás megszerzése és a tervezés, adott esetben az engedélyeztetés, illetve a telepítés sokkal rugalmasan megtörténhet. A szolgáltatók épp ezen előnyök kölcsönös és minél nagyobb fokú kihasználása érdekében rendszeresen megosztják egymással a meglévő és a tervezett állomásaik főbb adatait (koordináta, magasság, tartószerkezet stb.). Ezen adatokat a mérnökök minden esetben maximálisan felhasználják a tervezés során. Ellenben lehetnek olyan okok, ami miatt egy meglévő társszolgáltatói objektum mégsem alkalmas az új szolgáltató befogadására. Ilyen esetek lehetnek:
- Rossz elhelyezkedés: elsődleges oka a meglévő tornyok alkalmazásának elvetésének, amikor az adott torony rossz helyen található. Sajnos nem minden esetben azonosak a lefedni kívánt területek, így egy korábban elhelyezett torony nem minden esetben esik a betelepülni vágyó szolgáltató keresési körébe, vagy annak közelébe.
- Statikai problémák: minden egyes tartószerkezetnek korlátos a teherbíró képessége, s bizonyos szint felett ez nem növelhető erősítéssel. Ilyenek főleg a monopol (egyetlen, szélesebb csőből álló oszlopszerű torony) vagy könnyített szerkezetű tornyok, esetleg oszlopok. Ezek főleg egy, maximum két szolgáltató befogadására tervezhetőek, így az ilyen tornyok használatának az erőltetése kapcsán, könnyen előfordulhat, hogy bár elsődlegesen az építő szolgáltatóknak sikerül megoldania a fejlesztést, de ezzel a többi szolgáltató kerül hátrányos helyzetbe. Hisz könnyen belátható, hogy ott, ahol egy rácsos tornyot sikerül az érintetteknek – önkormányzatok, lakók, szakhatóságok stb. – az engedélyeztetés során egy monopolra leváltatni, oda egy újabb rácsos vagy monopol torony elhelyezésére kicsi esély adódik.
- Tulajdonosi problémák: a meglévő tornyok esetében elmondható, hogy bár a torony szerkezete a mobilszolgáltatók tulajdonában vannak, de az alatt lévő földterület legtöbb esetben bérlemény. Amennyiben a bérbeadó adott esetben jogi vitában áll a meglévő mobilszolgáltatóval, akkor általában az új mobilszolgáltatóval történő új szerződéskötéstől is elzárkózik. Ez esetben a betelepülést tervező szolgáltató hiába próbálna meg bérleti jogviszonyt kialakítani, azt nem tudja, így a betelepülés ellehetetlenedik.
- Magassági problémák: az állomás működését jelentősen befolyásolja az antennák magassága; az épületek vagy fák magasságszintjébe elhelyezett antennákkal minimális az ellátható terület, az antenna magasságának e szintről történő kiemelésével viszont hatványozottan növekszik az ellátható terület nagysága. Különböző szolgáltatók különböző mértékben kívánnak egy-egy területet ellátni, és elképzelhető, hogy egy szolgáltató által épített, de kompromisszumok árán az indokoltnál alacsonyabbra épített torony az új betelepülő társszolgáltatóknak már nem alkalmas. Számos ilyen eset előfordult már; az indokoltan 40m-esre tervezett torony helyett csak 25-30m-esre kap egy szolgáltató engedélyt, s bár részben az állomás így betölti a funkcióját, de a következő, betelepülő szolgáltatónak - akinek már nem ideális, de még elfogadható helyen van a torony – már ez a csökkentett magasság nem elégséges. Így sajnos szintén lehetetlenné válik a betelepülés.
- Piaci verseny: a szolgáltatók között alapvetően kétfajta verseny zajlik. Egyrészt egy elég jelentős árverseny, másrészt a szolgáltatás elérhetősége és minősége szempontjából egy technikai/technológia verseny is. A bázisállomás elhelyezése csak közvetve befolyásolja az ár versenyt; könnyen belátható, hogy aki rosszabb, drágább, több állomásból álló hálózatot épít, annak magasabbak lesznek a beruházási és üzemeltetési költségei, s így közvetve a percdíjai is. Ellenben a szolgáltatás minőségét és elérhetőségét már közvetlenül befolyásolja a bázisállomás elhelyezése. Ezért a szolgáltatók tervezési elveket, tervezési jelszinteket, egyéb minőségi mutatókat állítanak s alapvetően ennek különbözősége miatt nem minden esetben alkalmas a

meglévő társszolgáltatói létesítmény az adott feladat ellátására, ilyen esetekben más épület vagy építmény keresésének irányába kell fordulni.

A kiválasztással kapcsolatos szakmai megfontolások – miért kell lakó területeken, illetve azok közelébe telepíteni antennákat?

Többnyire a lakosság körében rendszeresen felmerül a kérdés, hogy rendben, kell a térerő, s kell a mobil telefon, de nem lehetne 10km-rel arrébb elhelyezni. Persze ez nem csak a mobil bázisállomások, de például az autópályák, gázfogadó állomások, szennyvíztisztítók kapcsán is fel szokott merülni, s ezek esetében is mindig megfelelően alátámasztott műszaki érvek állnak a megfelelő hely választásának indoklása mögött. A különbség, hogy bázisállomásból sokkal több van az országban (számuk meghaladja a 10 ezer darabot), így majdnem minden állampolgárt érint, és sokkal gyakrabban szerepelnek ilyen esetek a médiában is.

Az ilyen, az állomás elhelyezésével kapcsolatos műszaki érvek és szakmai megfontolások a következőek:

- Az állomások teljesítménye, és így az ellátható terület maximális nagysága korlátozott. Tudni kell, hogy a telefonkészülékek teljesítménye részben sugárbiológiai, egészségügyi okokból, részben az akkumulátor kapacitás és teljesítmény miatt korlátos. Emiatt az állomás teljesítményét sem lehet korlátlan mértékben növelni, hisz ez esetben könnyen előfordulhatna, hogy a bázisállomás még a teljesítményével látja a telefont, de a telefon már nem éri el a bázisállomást. Így a kétirányú kommunikáció nem lenne biztosítható, ezért szükséges egy teljesítményegyensúly fenntartása, és így a bázisállomás teljesítménye is korlátos, illetve a mobiltelefonhoz igazított. A bázisállomás által kisugárzott rádiófrekvenciás jelek alapvető fizikai szabályok szerint terjednek (szabadtéri csillapítás, diffrakció, épületcsillapítás stb.), melyeket nem lehet befolyásolni, így az adott teljesítménnyel üzemelő állomás által egy adott távolságban biztosítható jelerősségek jelentősen és érdemben nem módosíthatóak, szintén korlátozottak. Mivel a telefon sem képes nagyon alacsony jelszinttel üzemelni, és van egy adott egy limit, melynél „elveszti" a hálózatot, így könnyen meghatározható egy hozzávetőleges kör a bázisállomás környékén, ahol még ellátást lehet biztosítani. Ezek a körök technológiától és frekvenciától függően 1-4 km között változnak. Könnyen belátható, hogy ha ezeknél messzebb kerül egy állomás, akár csak az ellátandó terület egy kisebb részétől is, úgy már nem fogja betölteni a funkcióját.
- Az állomást az ellátandó terület közepére kell helyezni. Amennyiben nem így történik, úgy aszimmetrikus cellaméretek alakulnak ki, melynek eredményeképpen a legnagyobb területű cellában kapacitás és lefedettségi probléma alakulhat ki. Könnyen szemléltethető egy speciális extrém esettel, amikor is nem a település közepére helyezünk el egy állomást, hanem a szélére, akkor az általános 3 cella helyett csak 1 cella kialakításra kerülhetne sor. Ez esetben ennek az egy cellának 3-szor akkora kapacitás kellene biztosítani, illetve háromszor akkora területet ellátni. Mivel a jelszint a távolság függvényében négyzetesen változik, így ezt a területet 4-9-szoros teljesítménnyel lehetne ellátni, ami technológiailag nem biztosítható.
- Hiába biztosítható lefedettség egy-egy területre akár egy állomással, nem csak ez, hanem a kapacitás és a szolgáltatás minősége is befolyásolja az állomás helyét.
    - Kisebb települések esetén – melynek maximális mérete nem éri el az 1-2 km-t – adott esetben azért nem lehet csak egy cellával ellátni, mert a lakosságszámból fakadó felhasználói kör túlterhelné a cellát, az előfizetők „nem jutnának vonalhoz", vagy az egy előfizetőre jutó adatátviteli kapacitás annyira lecsökkenne, hogy az teljesen használhatatlan lenne.
    - Ehhez részben hasonlóan egy-egy nagyobb sűrűn lakott településnél annyi ember kerülhet egy-egy cella alá, hogy adott esetben 100–300 m-re kell csökkenteni a cellaméretet. Ellenkező esetben, ha ezt a tervezés során nem tennénk meg, úgy annyian lennének a cella

alatt, hogy szintén lehetetlenné tenné a szolgáltatás megfelelő biztosítását. Ilyen helyek jellemzően Budapest vagy megyeszékhelyek belvárosában, nagyobb rendezvények területén (Sziget Fesztivál, Balaton Sound Fesztivál, Forma-1, stb.), vagy bevásárló centrumokban találhatók.

- Minőség szempontjából kritikus, hogy az állomások közel azonos, vagy azonos frekvenciákon üzemelnek, így egymás zavaró forrásaként is üzemelnek. Ha nem az ellátandó terület közepére egy, hanem annak szélére négy-öt állomás kerülne, akkor épp a terület közepén alakulna ki olyan zavar, mely lehetetlenné tenné a kommunikációt.
- Minőség szempontjából szintén figyelni kell, hogy a közvetlenül szembenéző cellákra, antennákra. Épp a fenti, azonos frekvenciás zavarás miatt ezeket kerülni kell.
- Hasonló okok miatt mellőzni kell, hogy egy jól megtervezett, de sűrű – pl. egy nagyvárosi, több állomásos – hálózatrészbe távolról beszóljunk egy rosszul megtervezett, ún. „elengedett" cellával. Ez utóbbi esetben ugyanis ezen állomás az egész települést zavarhatná.

Az állomások helyének és vele együtt a tartószerkezetének kiválasztása minden esetben egy összetett, átgondolt és körültekintő folyamat része, melyben a szolgáltatók igyekeznek minden szempontot figyelembe venni, de az ügyfelek igényeinek kiszolgálása során a technológia és fizikai korlátokat nem lehet figyelmen kívül hagyni.

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

KÖZMŰELLÁTÁSI JAVASLAT

VÍZELLÁTÁS

BUDAKALÁSZ
DUNAKESZI
PILISBOROSJENŐ
ÜRÖM
MOGYORÓD
FÓT
SOLYMÁR
CSÖMÖR
KEREPES
KISTARCSA
NAGYTARCSA
BUDAKESZI
PÉCEL
BUDAÖRS
TÖRÖKBÁLINT
ECSÉR
DIÓSD
VECSÉS
ÜLLŐ
ÉRD
GYÁL
HALÁSZTELEK
SZIGETSZENTMIKLÓS
DUNAHARASZTI

Meglévő	Tervezett	
		Ivóvíz főnyomóvezeték (DN >= 1 000)
		Ivóvíz főnyomóvezeték (600 =< DN < 1 000)
		Ivóvíz főnyomóvezeték (300 =< DN < 600)
		Ivóvíz elosztóvezeték (DN < 300)
		Iparivíz-vezeték
		Főnyomóvezeték / elosztóvezeték
		Medence
		Gépház
		Medence és gépház
		Víztorony
		Iparivíz medence
		Iparivíz gépház

	Budapest közigazgatási határa
	Kerülethatár
	Vízfelület
	Beépítésre szánt terület
	Közúti Duna-híd

BUDAPEST

M=1:50 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

KÖZMŰELLÁTÁSI JAVASLAT

CSATORNÁZÁS

BUDAKALÁSZ
PILISBOROSJENŐ
ÜRÖM
SOLYMÁR
DUNAKESZI
MOGYORÓD
FÓT
CSÖMÖR
KEREPES
KISTARCSA
NAGYTARCSA
PÉCEL
BUDAKESZI
BUDAÖRS
TÖRÖKBÁLINT
DIÓSD
ÉRD
HALÁSZTELEK
SZIGETSZENTMIKLÓS
DUNAHARASZTI
GYÁL
VECSÉS
ÜLLŐ
ECSER

Meglévő	Tervezett	
		Egyesített rendszerű főgyűjtőcsatorna (magassága és/vagy szélessége >= 60 cm)
		Egyesített rendszerű gyűjtőcsatorna (magassága és szélessége < 60 cm)
		Elválasztott rendszerű szennyvíz főgyűjtőcsatorna (magassága és/vagy szélessége >= 60 cm)
		Elválasztott rendszerű szennyvíz gyűjtőcsatorna (magassága és szélessége < 60 cm)
		Elválasztott rendszerű csapadékvíz főgyűjtőcsatorna (magassága és/vagy szélessége >= 60 cm)
		Elválasztott rendszerű csapadékvíz gyűjtőcsatorna (magassága és szélessége < 60 cm)
		Nyomóvezeték
		Tehermentesítő csatorna
		Átemelő (szennyvíz / csapadékvíz)
		Hálózati végátemelő (szivattyútelep)
		Szennyvíztisztító telep területe
		Budapest közigazgatási határa
		Kerülethatár
		Vízfelület
		Beépítésre szánt terület
		Közúti Duna-híd

M=1:50 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

KÖZMŰELLÁTÁSI JAVASLAT

VILLAMOSENERGIA-ELLÁTÁS

Meglévő	Tervezett	
		400 kV-os átviteli hálózati szabadvezeték
		220 kV-os átviteli hálózati szabadvezeték
		120 kV-os átviteli hálózati szabadvezeték
		120 kV-os átviteli hálózati földkábel
		120 kV-os főelosztóhálózati szabadvezeték
		120 kV-os főelosztóhálózati földkábel
		20 kV-os elosztóhálózati szabadvezeték
		20 kV-os elosztóhálózati földkábel
		10 kV-os elosztóhálózati földkábel
		120kV/KöF alállomás
		20/0,4 kV-os transzformátor
		10/0,4 kV-os transzformátor
		Erőmű
		Hulladékhasznosító mű
		Földkábelbe átépítendő nyomvonal
		Átépítendő létesítmény
		Budapest közigazgatási határa
		Kerülethatár
		Vízfelület
		Beépítésre szánt terület
		Közúti Duna-híd

BUDAPEST

M=1:50 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

KÖZMŰELLÁTÁSI JAVASLAT

GÁZELLÁTÁS

Meglévő	Tervezett	
		Nagynyomású földgáz szállítóvezeték (FGSZ)
		Nagynyomású földgáz célvezeték
		Nagynyomású földgáz elosztóvezeték (MVM)
		Nagyközépnyomású elosztóvezeték (MVM, TIGÁZ
		Középnyomású gázvezeték (MVM, TIGÁZ)
		Növelt kisnyomású gázvezeték
		Kisnyomású gázvezeték
		Kőolajvezeték (MOL)
		Termékvezeték (MOL)
		Gázátadó állomás (FGSZ)
		Szakaszoló állomás (MOL)
		Körzeti nyomásszabályzó (MVM)
		Hálózati nyomásszabályzó (MVM)
		Ipari nyomásszabályzó
		Erőmű
		Fűtőmű
		Hulladékhasznosító Mű

	Budapest közigazgatási határa
	Kerülethatár
	Vízfelület
	Beépítésre szánt terület
	Közúti Duna-híd

BUDAPEST

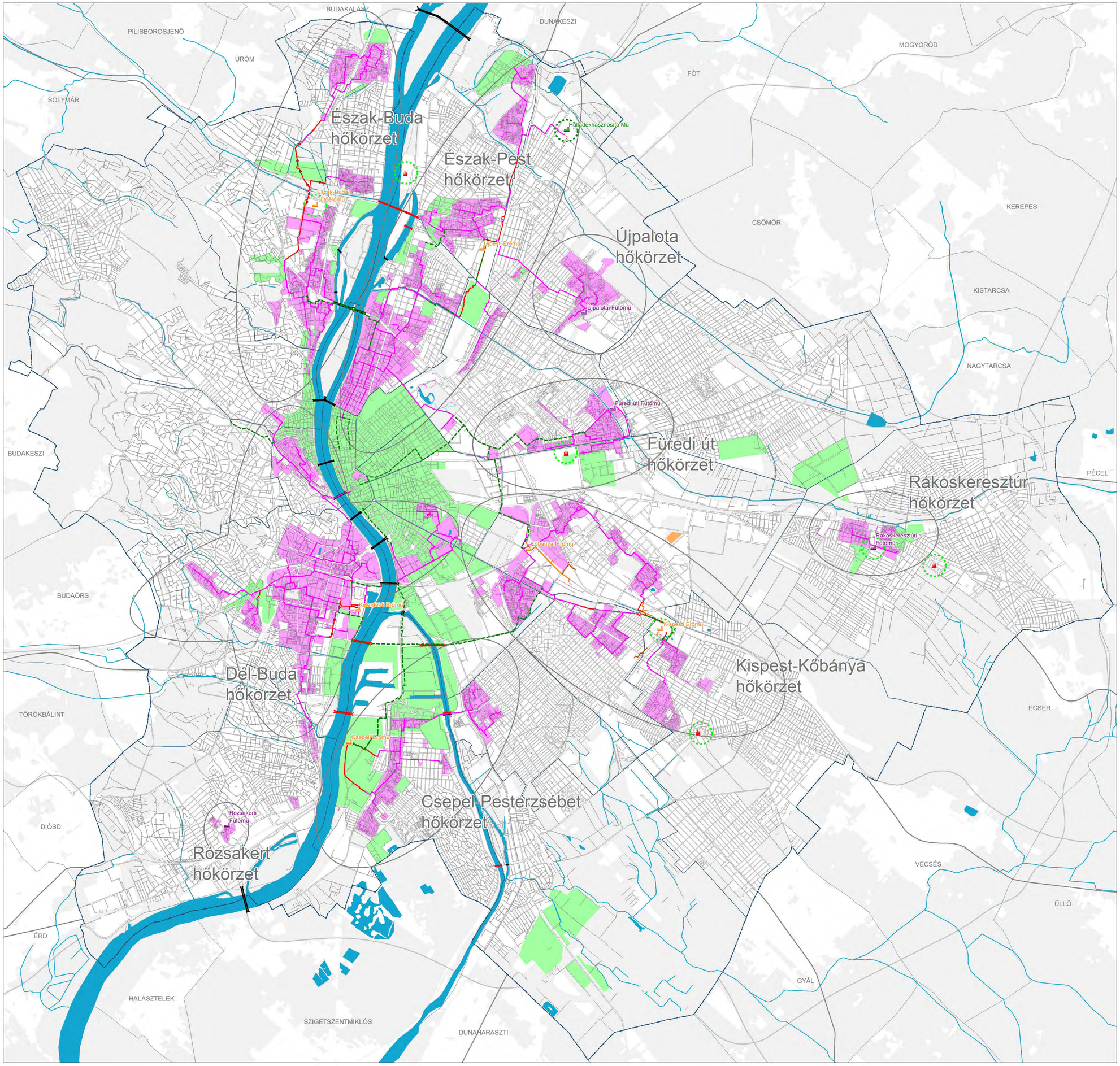
M=1:50 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

KÖZMŰELLÁTÁSI JAVASLAT

TÁVHŐELLÁTÁS ÉS MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK HASZNOSÍTÁSA

Meglévő	Tervezett	
		Távhő gerincvezeték térszín felett (BKM Főtáv, Csepeli Erőmű)
		Távhő gerincvezeték térszín alatt (BKM Főtáv)
		Távhő elosztóvezeték térszín alatt (BKM Főtáv)
		Távhő elosztóvezeték térszín felett (BKM Főtáv)
		Gőzvezeték térszín felett (Kőbányahő Kft.)
		Gőzvezeték térszín alatt (Kőbányahő Kft.)
		Hűtővezeték (BKM Főtáv)
		Erőmű/kiserőmű
		Fűtőmű
		Hulladékhasznosító Mű
		Távfűtéssel ellátott terület
		Megújuló energiahasznosítás céljára szolgáló terület
		Megújuló energiaforrások, hulladékok erőművi, kiserőművi hasznosítása
		Mélyvezetésbe átépítendő nyomvonal

	Budapest közigazgatási határa
	Kerülethatár
	Vízfelület
	Beépítésre szánt terület
	Közúti Duna-híd

BUDAPEST

M=1:50 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

KÖZMŰELLÁTÁSI JAVASLAT

ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS

Meglévő	Tervezett	
		Alépítmény, távközlési földkábel (Magyar Telekom)
		Távközlési légkábel (Magyar Telekom)
		Alépítmény, távközlési földkábel (INV, HWR, Docler)
		Távközlési légkábel (HWR, PRT)
		Alépítmény, hírközlési földkábel (ELMŰ, FGSZ, MVM Net, CanalCom, AH, NSNT,
		Hírközlési légkábel (MVM Net, AH, ELMŰ, NSNT)
		Adótorony
		Központ (Magyar Telekom)
		Központ (Invitel)
		Központ (NSNT)
		Központ (HWR)
		Mikrohullámú pont-pont összeköttetés (Antenna Hungária)

	Budapest közigazgatási határa
	Kerülethatár
	Vízfelület
	Beépítésre szánt terület
	Közúti Duna-híd

BUDAPEST

M=1:50 000

7. Védelmi és korlátozóelemek

7.1. Védőtávolságok 233
7.2. Táj- és természetvédelmi elemek, területek 234
7.3. Környezet és katasztrófavédelmi elemek 236
7.4. Honvédelmi és a katonai célú területekre vonatkozó korlátozó tényezők 238

7.1. Védőtávolságok

A „7. Védelmi, korlátozási területek" című fejlesztési tervlapon kerültek feltüntetésre a műszaki infrastruktúra működtetésével kapcsolatos védőtávolságok, védelmi zónák, védett övezetek, partszakaszok.

Közlekedés

A repülőterek le-felszálló légijárműveinek mozgását akadályozhatják, biztonságát veszélyeztethetik a magasabb építmények, ezért a repülőteret használó légijárművek aerodinamikai tulajdonságainak figyelembevételével – a repülőtér üzemeltetőjének bevonásával – kijelölt akadályoztatási felületen (megközelítési sáv és oldal sáv) belül magassági korlátozás kerül érvényesítésre az építmények telepítésére vonatkozóan.

A közúti forgalom nagyságából adódó zavarás (légszennyezés, por, rezgés és zaj terhelés) érdemben a településterv KÖu általános területhasználattal jelölt autópálya, autóút, főútvonal és településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút hálózati elemeinek esetében jelentkezik. A főhálózatba tartozó közúti elemek külterületi (lakott területen kívüli forgalomszabályozással rendelkező szakaszai) esetén a pálya tengelyétől mért védőtávolságon belül a közút (állami vagy önkormányzati) kezelője feltételeket határozhat meg a gépjármű forgalom zavartalansága és a tervezett beépítés védelme érdekében. Ez jellemzően a kerítés, az építési telken belüli útpálya és az épület úttól való elhelyezési távolságára vonatkozik.

A vasúti forgalom nagyságából adódó zavarás (elektromos és rövidhullámú zavarás, por, rezgés és zaj terhelés) érdemben a településterv KÖe-K általános területhasználattal jelölt, országos vasúthálózatba tartozó vonalai esetében jelentkezik. A szélső vágányok tengelyétől mért védőtávolságon belül a vasút (állami) kezelője feltételeket határozhat meg a vonat forgalom zavartalansága és a tervezett beépítés védelme érdekében. Ez jellemzően az építési telken belüli épület vasúttól való elhelyezési távolságára és annak rendeltetésére vonatkozik.

Budapest egyes épített vagy természeti környezet szempontjából kiemelten értékes területén a gépjárműforgalom megjelenésére vonatkozó korlátozás fenntartása kívánatos. Ilyen területnek számít a Budai Vár, az óbudai Fő tér környéke, a Római part, az Óbudai-sziget, az V. kerület belső harmada, a Szent István Bazilika környéke, a Magyar Állami Operaház környéke, a Népliget, a Normafa környéke, a Margitsziget és Városliget.

A metró a helyi közösségi közlekedés része és Magyarország esetében kizárólag Budapesten létezik, emiatt az országos érvényű jogszabályok nem tartalmaznak erre vonatkozó előírásokat.
A meglévő mélyvezetésű metrószakaszok esetében a közlekedési érdek védelmében fontos biztosítani, hogy az utólagosan megvalósuló építési beavatkozások ne eredményezzenek túlzott terhelést vagy sérülést a metró alagúton (sokszintes mélygarázs, cölöp alapozás). A tervezett mélyvezetésű metrószakaszok nyomvonala esetében biztosítani kell azok későbbi megépíthetőségét a felszín alatti beavatkozások korlátozásával (geotermikus fűtési rendszerek talajszondái).
A Budapest-Szentendre HÉV vonal, és a Millenniumi Földalatti Vasút műtárgyai esetében védelmi zóna kijelölésére nem került sor, mivel a közterületeken, kéreg alatt (pince szinten) kialakított létesítményeket a szomszédos területek beépítéséből keletkező terhelés nem érinti.

A helyi érdekű vasutak (HÉV vonalakra) és a metró vonalak felszíni szakaszaira nem vonatkozik az országos jogszabály alapján meghatározott vasúti közlekedés védőtávolsága, azonban az itt közlekedő szerelvények forgalma szintén eredményez káros por-, rezgés- és zajterhelést. Ezért a közösségi közlekedés forgalmának zavartalansága és a tervezett beépítés védelme érdekében a HÉV vonalakra vonatkozó Pályaépítési és fenntartási

műszaki adatok, előírások tárgyú belső utasításában megfogalmazott 12-12 m-es minimális védőtávolság általános építési korlátozásként történő meghatározása indokolt.

A hajózás biztonsága érdekében az illetékes hatóság által meghatározott víziút szakaszokon tilos a veszteglés (kikötés és horgonyzás), amelynek meghatározása nem tartozik az építési jog hatálya alá. Ilyen tilalom érvényes többek között a hidak és nagyfeszültségű villamosvezetékek alatt, mellékvíziút és kikötő be-kijáratánál, zsilipek várakozóhelyein is.
A veszteglés egyik formáját jelentő kikötés kapcsán a meder használat mellett parthasználat is szükséges, utóbbi az építési jog hatálya alá tartozik. A parthasználat a Duna-parti építési szabályzatban (DÉSZ) és a Duna-parti kerületi építési szabályzatokban (DKÉSZ) jelenik meg, amelyet számos szempont (parti közlekedési infrastruktúra, ivóvízbázis védelme, növényzet, városkép …) befolyásol.
Kikötés csak ott lehetséges, ahol a víz és a part oldali feltételek egyaránt adottak.

Közművek és elektronikus hírközlés

Energiaközművek vonatkozásában nagyfeszültségű távvezetékek igényelnek jogszabályban meghatározott mértékű biztonsági övezetet, amelyek korlátozást jelentenek építmény elhelyezése esetén.

A gázvezetékek, termékvezetékek, kőolajvezetékek és létesítményeik környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítása érdekében biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, amelynek terjedelmét a bányafelügyelet határozza meg. A biztonsági övezeten belül a legjelentősebb kapcsolódó létesítmények – gázátadó állomások, fáklyázók területei, szakaszoló állomások – kivételével építési tilalom van. A gázátadó állomások zajvédelmi hatásterülettel rendelkeznek.

A főváros területén elhelyezkedő független távhőkörzetek összekapcsolására távhő kooperációs gerincvezeték tervezett, amely hosszú távon biztosíthatja a távhő versenyképességét.

Az Országos Mikrohullámú Központ a Széchenyi-hegyen elhelyezkedő 192 méter magas adótorony, amely 500 méteres védőtávolsággal rendelkezik. A nagyfrekvenciás pont-pont összeköttetések antennái számára fontos az optikai rálátás biztosítása, így a mikrohullámú összeköttetések rádiószakasza építési magassági korlátozásként jelenik meg.

7.2. Táj- és természetvédelmi elemek, területek

Az *„5. Zöldfelület-, táj-és természetvédelem"* című fejlesztési tervlapon jelölt elemek a táji- és természeti értékek védelmét biztosítják a különböző veszélyeztető hatások korlátozása révén. Az ökológiai, táji szempontokon túlmenően a javaslatoknak Budapest környezetalakításában is jelentős szerepük van, közvetve az élhető város feltételeit teremtik meg. Az elemek egy része magasabb szintű jogszabályokkal érvényesül, adatszolgáltatások alapján kerültek lehatárolásra. Ilyenek a *törvény erejénél fogva („ex lege") védett természeti területek és értékek (láp, barlang, forrás, földvár)*, valamint az *országos jelentőségű védett elemek*, mint az egyedi jogszabállyal védett területek (Budai Tájvédelmi Körzet, országos jelentőségű természetvédelmi területek). Ebbe a kategóriába tartoznak a *helyi rendelettel védett természeti értékek*, a *Natura 2000 területek*, illetve a *barlangok védőövezete* és az *átlagosnál jobb minőség termőföldek területe* is.

A táj- és természeti értékek védelmét szolgálják továbbá a területrendezéshez kapcsolódó jogszabályokban meghatározott elemek, amelyek elsősorban a tájhasználat korlátozásával a területek terhelésmentesítését hivatottak biztosítani, hiszen a terhelés megelőzése hosszú távú, összvárosi ökológiai érdek. A Trtv. által megállapított országos, kiemelt térségi és megyei övezetek közül az *ökológiai hálózat övezete* jelentősen meghatározza a tájhasználatot, a kijelölhető területhasználat korlátozásával. A *tájképvédelmi terület övezetével* érintett területekre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés

biztosítása érdekében a településtervekben meg kell határozni a területhasználat és az építés helyi rendjének szabályait.

További területhasználatot, illetve tájhasználatot befolyásoló elemek az *Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdőterületek*, amelyekre vonatkozóan az Trtv. határoz meg szigorú előírásokat, illetve az *átlagosnál jobb minőségű termőföldek*, amelyre a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény vonatkoztat földvédelmi szabályokat. A tervlapon az ingatlan-nyilvántartás rendelkezésre álló törzskönyvi adatai szerint kerültek ábrázolásra a külterületi, átlagosnál jobb minőségű termőföldek:

7-1. táblázat: Minőségi osztályok, melyek átlagosnál jobbak, a művelési ágak szerint kerületi bontásban külterületi fekvés esetén (2024) (Adatforrás: Budapest Főváros Kormányhivatala)

művelési ág / kerület	szántó	szőlő	kert	gyümölcsös	rét	legelő	fásított terület	nádas (AK/ha)
II.	3-4	-	6	5	5	4	3	-
III.	2	5	4	4	4	3-4	3	-
IV.	3-4	-	-	-	5	4	5	-
X.	3	-	-	5	4	4	3	-
XI.	2-3	-	5	3	-	3-4	3	-
XII.	5	-	-	5	4	-	1	-
XV.	3-4-5	-	6	6	6	3	3	-
XVI.	3-4-5	-	5-6	6	4-5	3	3	-
XVII.	4-5	6	6	6	6	3	3	3
XVIII.	5-6	-	-	3	6	4	4	-
XX.	3-4	-	-	-	6	-	-	3
XXI.	4-5	6	5	6	-	5	-	-
XXII.	1-2-3-4	3-4	5	4	2-4	5	4	-
XXIII.	1-2-3	5	4-5	3-4	5	2-3	2-3	3

Az FTFT védelemi javaslatai között szereplő tervi elemek a *védelemre érdemes természeti területek*, a *településképvédelmi jelentőségű fasorok*, valamint a *revitalizációt igénylő kisvízfolyások*. Ezen kategóriák kijelölésével azoknak az értékeknek a védelme a cél, amelyek a magasabb rendű jogszabályokban nem élveznek védettséget, védelmüket nem biztosítja egyéb előírás, illetve fővárosi szerepkör szükséges a tervezett intézkedések megvalósításához.

Védelemre érdemesek azokat a területek, amelyek természeti oltalom alatt nem állnak, de természetvédelmi szempontból értékesek. A 2013-ban jóváhagyott Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló rendeletbe nem került be több természetközeli állapotú vagy értékes élőhelyeket magába foglaló terület, amelyek védelmének előkészítése folyamatban van. A területek lehatárolása a Főpolgármesteri Hivatal Várostervezési Főosztály Tájépítészeti Osztályával való egyeztetés alapján történt. A fővárosi jelentőségű útvonalak mentén jelölt *településképvédelmi fasorok* a közterületi fasorhálózat lényeges szerkezeti elemei életterének védelmét jelentik.

Budapest kisvízfolyásainak jellemzően szűk, egyenes, esetenként burkolt mederkialakítása kedvezőtlen a patakok vízháztartási, ökológiai adottságaira nézve. A javasolt revitalizáció, – amely magában foglalja a rekreációs hasznosítást, a vízminőség-védelmet és a természetközeli vízparti élőhelyek létesítését, a patak ökológiai működésének helyreállítását, – a fővárosi szinten jelentős patak menti zöld ékek, rekreációs zöldfolyosók kialakításával is szorosan összefügg. A Ráckevei (Soroksári) Duna-ág vízminősége általában egy kategóriával rosszabb osztályba sorolható, mint a Dunáé. A part menti rekreációs funkciók fejlesztéséhez a Duna-ág revitalizációja szükséges (mederkotrás, vízutánpótlás élénkítése).

7.3. Környezet és katasztrófavédelmi elemek

Egyéb korlátozást jelentenek a különböző, a környezet védelmével és katasztrófavédelemmel kapcsolatos elemek, a veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területek.

A *„6. Környezet- és katasztrófavédelem"* című fejlesztési tervlapon jelöltek egy része adatszolgáltatásként kapott, magasabb szintű, más jogszabállyal érvényesülő és szabályozott elem, úgymint a *karsztos területek*, a *felső, alsó küszöbértékű* és *küszöbérték alatti veszélyes üzemek a veszélyességi zónáival*, a *Budapesti Kutatórektor üzeme*, a *veszélyeshulladék kezelő* telepek, valamint a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtérhez tartozó *zajgátló védőövezetei*.

A Trtv.-ben megállapított országos, kiemelt térségi és megyei övezetek közül a *vízminőség-védelmi terület övezete* a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. mellékletében meghatározottak alapján került feltüntetésre. Az övezet területébe a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak.

A *földtani veszélyforrás terület* övezetébe a Trtv.-ben meghatározott övezetbe a geomorfológiai adottságaik és földtani felépítésük folytán a lejtős tömegmozgások és egyéb kedvezőtlen mérnökgeológiai adottságok által érintett területek tartoznak. A helyi viszonyoknak megfelelően az övezet magában foglalja az alábbiakat:

- csúszásveszélyes terület,
- alábányászott terület
- alápincézett terület
- feltöltött terület.

A *csúszásveszélyes*, az *alábányászott* és az *alápincézett területek* az államigazgatási szervek és a kerületi önkormányzatok adatszolgáltatását követően kerültek pontosításra. Ezeken a területeken a tervezett hasznosítás, illetve a beépíthetőség feltételeinek meghatározására – lehetőleg a tervezési fázis elején – állékonysági és építésföldtani alkalmasság vizsgálat, üregfeltárás, -feltérképezés szükséges. Ezen földtani veszélyforrásokkal érintett területeken (I., II., X., XI., XII., XXII., XXIII. kerületek) az épületek szennyvízelvezetését minden esetben be kell kötni a közcsatornába, illetve csapadékvízelvezetését meg kell oldani, szikkasztó létesítése tilos. A *feltöltött volt bányaterületek* (egykori hulladéklerakók, illetve hulladékkal, vagy egyéb anyaggal feltöltött) szintén lehatárolásra kerültek a földtani veszélyforrás terület övezet részeként. A feltöltés mértéke és anyagösszetétele nem, vagy nem pontosan ismert, így építésföldtani adottságaik bizonytalanok. Bármely, e területeken tervezett építési tevékenységet megelőzően geotechnikai jelentés készítése szükséges. Szerves anyaggal történt feltöltés esetén depóniagáz-vizsgálat végzése is szükséges. E lehatárolás a *rekultiválandó területek* alá tartozó, a korábbi bányák, anyagnyerő gödrök helyén létesült kommunális és inerthulladék-lerakók területeit is magába foglalja, melyek nem szakszerűen lettek kiépítve, helyreállításuk csak részlegesen vagy egyáltalán nem valósult meg. Ezeken a területeken talaj- és levegővédelmi szempontból is fontos a rekultiváció végrehajtása, amely egyben feltétele a területek további – elsősorban zöldfelületi – hasznosításának. Elérendő cél a lerakókkal szomszédos funkciók mentén jelentkező konfliktusok megszüntetése.

A tervlapon feltüntetésre kerültek továbbá az *ásványi nyersanyag területek* (lelőhelyek), valamint a hatályos *bányatelkek* a SZTFH bányafelügyeleti igazgatósága, az Országos Bányakapitányság által vezetett Állami Ásványvagyon Nyilvántartás adatai alapján. A Trtv.-ben meghatározott ásványi nyersanyagvagyon övezetébe a megállapított bányatelekkel lefedett, valamint bányatelekkel le nem fedett, az állam kizárólagos tulajdonát képező, az állami ásványi nyersanyag és geotermikus energiavagyon nyilvántartás szerint nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon területei találhatók. E területeken, a településrendezési eszközökben csak olyan általános

használat szerinti terület, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény határozza meg a *bányatelek* fogalmát, amely a föld felszínének és mélyének ásványi nyersanyag feltárása és kitermelése, továbbá szénhidrogén felszín alatti tárolása és földtani szerkezet hasznosítása céljára elhatárolt része. Budapest közigazgatási területét a „Solymár II. – agyag" védnevű bányatelek érinti. A bányaművelés felhagyásával elengedhetetlen e területeken a szakszerű rekultiváció végrehajtása, az feltétele a területek további hasznosításának.

Fentieken túl a tervlap tartalmazza a Trtv.-ben megállapított *rendszeresen belvízjárta területek övezetét*. Az övezetbe a síkvidéki vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb részei tartoznak, ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik. Ezen területek esetében épületek, vagy föld alatti műtárgyak elhelyezése során kiemelt figyelmet kell fordítani a megfelelő talajvíz elleni szigetelésre. A belvíz okozta károk enyhítése, a kockázatok elkerülése érdekében gondoskodni kell a csapadékvíz megfelelő elvezetéséről, vagy szabályozott keretek közötti helyben tartásáról.

Az FTFT által korlátozással érintett területek (tervi elemek a *„6. Környezet- és katasztrófavédelem" című tervlapon*) a *potenciálisan talajszennyezett területek*. Ezen kategória kijelölésével az egyéb jogszabályok, területrendezési tervek által le nem határolt, fokozott környezeti terhelést magában hordozó területek rendezését irányozza elő a terv. Az ismert talajszennyezettségű térségeken kívül a hagyományos nehézipar jelentősebb felhagyott, és működő területei, valamint a vasúti területek, főként a rendező pályaudvarok térsége – a jelenlegi ismeretek alapján – potenciálisan talajszennyezett. Ezeken a területeken, amennyiben fejlesztési, felújítási (rehabilitációs) vagy funkcióváltási igény merül fel, a tényleges szennyezettséget feltáró vizsgálatra, esetlegesen beavatkozásra van szükség. A hatályos környezetvédelmi törvény alapján a terület feltárása és a szennyezés-mentesítése a terület tulajdonosának a feladata. (A kármentesítés költségeit a tulajdonos – amennyiben a tulajdonos és a szennyező nem azonos – jogi úton terhelheti át utólag a tényleges használóra, illetve a szennyezőre, ha bizonyítható annak jogsértő magatartása, vagyis a szennyező tevékenység végzése.)

A *„7. Védelmi, korlátozási területek"* című tervlapon szereplő *nagyvízi meder övezetét* a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet határozza meg. A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni. Árvízmentesség nélküli beépítésükkel nem csak vagyonbiztonsági, de közegészségügyi és árvíz-védekezési problémákat is keletkeztetnek. A területek hasznosítása, illetve építési tevékenység csak a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendeletben megfogalmazottak betartása mellett lehetséges.

A *„7. Védelmi, korlátozási területek"* című tervlapon feltüntetett vízbázis védőövezetek (belső, külső, hidrogeológia A, hidrogeológiai B) lehatárolása során figyelembevételre került a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 2. számú melléklete. A védőövezetekre vonatkozó korlátozásokat is ezen rendelet határozza meg.

7.4. Honvédelmi és a katonai célú területekre vonatkozó korlátozó tényezők

A Fővárosi Településtervben a honvédelmi és katonai célú objektumok korlátozásmentes működéséhez és a környező nem katonai területeken folytatott tevékenységek és területhasználatok biztosítása érdekében a Honvédelmi Minisztérium 2024.04.03.-i adatszolgáltatása alapján megjelenített védőterületek:

1.000 méteres védőterület

- Budapest IV. ker. 76485/158 hrsz., 76500 hrsz., X. ker. 38900/13 hrsz., XI. ker. 2636, 2637, 2640 és 2641 hrsz., XV. ker. 91084 hrsz., XVI. ker. 102323 és 103772/6 hrsz., XVII. ker. 0137664 hrsz., Budapest IX. ker. 38209/2 hrsz., X. ker. 40991/11 hrsz., XIII. ker. 28003/3 hrsz.-ú ingatlanok esetében ingatlanhatártól mérten, kis és nagyobb kapacitású közműhálózatoktól és azok kapcsolódó létesítményeitől (pl. elosztók), belátást, bejutást lehetővé tevő létesítményektől, közeli vagy magas (többszintes) épületek, építmények (akár közlekedési létesítmények, mint. pl. felüljárók) létesítésétől, nagykapacitású (közforgalmú) parkolóktól, olyan közintézményektől, melyekre a laktanya, mint opcionális célpont veszélyt jelenthet (pl. igazgatás, egyház, műemlék, egészségügy intézményei, létesítményei) illetve olyan létesítményektől, melyek tömegeket vonzhatnak, (pl. koncert, rendezvényhelyszín). Azon tevékenységek, illetve létesítmények, melyekre a laktanyai tevékenység eseti vagy jellemző tevékenysége zavaró lehet (pl. rekreációs jellegű intézmények, létesítmények), vagy melyek funkciója kockázatot jelenthet (nagyobb raktározási, logisztikai létesítmények, erőművek, ipari létesítmények, bányatevékenységek) illetve szaggal, bűzzel járó tevékenységek esetén.
- Budapest XXII. ker. 0239906, 0239912 és 0239913 hrsz. ingatlanokon zaj, por, rezgés és fényhatásokkal járó tevékenység miatt. A védőterületen belül a lakó, üdülő, egészségügyi, szociális és rekreációs funkció, kiváltképp pedig a gyúlékony szerkezetű, vagy ilyen anyagok tárolására szolgáló, valamint hulladéklerakó vagy más, bűzzel járó létesítmény létesítése esetén.
- Budapest XII. ker. 09140/11 hrsz. ingatlan védőterületén belül új beépítési területek, fémszerkezetű, vagy nagyfeszültségű elektromos létesítmények kialakítása esetén.

500 méteres védőterület

- Budapest XIV. ker. 32666/1-4 hrsz. ingatlan esetében.

100 méteres védőterület

- Budapest I. ker. 6636 hrsz., II. ker. 15389/21 hrsz.; V. ker. 24781 hrsz., 24970 és 24997 hrsz., XIII. ker. 27950/2 hrsz., XIII. ker. 27999 hrsz., XIII. ker. 28001/1 hrsz., XIV. kerület 32683/1 hrsz. ingatlanok esetében.
- Budapest XII. ker. 10733/10; 10736/2; 10737; 10735 hrsz-ú ingatlanok esetében.

1000, 1.500, 2000 méteres védőterület

- Budapest XII. ker. 10886/39 hrsz-ú ingatlan és a közvetlenül mellette elhelyezkedő Budapest II. kerület 11228/4; 11204/3 hrsz-ú ingatlanok esetében.

1. Az telekhatártól mért 1000 m védőterületen belül:
   - nem létesülhet nagy forgalmú út, villamosított vasút, repülőtér, helikopter leszállóhely, nagyfeszültségű távvezeték,
   - nem keletkezhet nyílt vízfelület (pihenőtó, bányató),
   - a bányászati tevékenység során maximum 30x60 méteres sugárirányú vízfelület keletkezhet ideiglenesen, mely a jelzett nagyság elérése után azonnal, vagy a művelés

során folyamatosan betöltésre kell, hogy kerüljön,
- a megadott középponttól mérve nem lehet 3 foknál magasabb kiemelkedő
- tereptárgy, építmény (500 m-nél 26,2 m magas, 1000 m-nél 52,4 m magas),
- egyáltalán nem lehet fém drótkerítés, elektromosan vezető anyagból készült berendezés, fém konstrukciójú épület, futószalag, kotrógép stb.,
- maximum 15m hosszúságú futószalag, illetve kotrógép üzemelhet.

2. A telekhatártól mért 1-1,5 km – közötti védőterületeken:
   - a bányászati, vagy más tevékenység során újonnan keletkező tavak nem lehetnek 100x150 m-nél nagyobbak, összefüggő vízfelületet nem alkothatnak, ezért őket egymástól legalább 5 m szélességű védőgáttal kell elválasztani,
   - a keletkezett tavak előtt az objektum felé minimum 1,5 m magas védőtöltést
   - kell létesíteni,
   - maximum 20 m hosszúságú futószalag, illetve kanalas kotrógép üzemelhet.
3. A telekhatártól mért 1,5-2 km közötti védőterületeken:
   - maximum 30 m hosszúságú futószalag, illetve kanalas kotrógép üzemelhet, nem lehet 5 ha-nál nagyobb halastó, ipari üzem, fémből vagy vasbetonból készült építmény (víztorony, épület stb.)

7-2. táblázat: Budapest Főváros közigazgatási területe fölötti honvédelmi érdekből vizsgálandó védőterületek

Kerület	jelenlegi terepszinttől számított magassági érték
I.	12 m-től
II.	11 m-től
III.	25 m-től
IV.	a 7. mellékletben kijelölt terület esetében 3 m-től, azon kívül a kerület többi részén 20m-től
V.	25 m-től
VI.	25 m-től
VII.	20 m-től
VIII:	11 m-től
IX.	20 m-től
X	a 7. mellékletben kijelölt terület esetében 3 m-től, azon kívül a kerület többi részén 20m-től
XI.	20 m-től
XII.	25 m-től
XIII.	25 m-től
XIV.	25 m-től
XV.	20 m-től
XVI.	25 m-től
XVII.	25 m-től
XVIII.	10m-től
XIX.	25 m-től
XX.	25 m-től
XXI.	25 m-től
XXII	25 m-től
XXIII.	25 m-től

A fenti táblázatban megnevezett védőterületen belül amennyiben a tervezett építmény bármely része (pl. kémény, padlás, antenna, tartóoszlop, árboc stb.) – a terepszíntől mérten – táblázatban megnevezett terület feletti magasság felé emelkedik, akkor a védőterületen belül az adott engedélyezési eljárás keretében a honvédelmi érdeket vizsgálni szükséges.

8. A területrendezési követelményekkel való összhang igazolása

8.1. Térségi területfelhasználási kategóriákkal kapcsolatos szabályok 241
8.2. Új beépítésre szánt területek kijelölése 256
8.3. Térségi övezetekre vonatkozó előírások érvényesítése 261

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény szerint az országra és térségeire területfejlesztési dokumentumok és területrendezési terv készül. Az egyes településeket érintő fejlesztési dokumentumok és a településrendezési tervek ezeknek megfelelően készülnek, így Budapest esetében is figyelembe kell venni a magasabb szintű jogszabályokat és terveket. A 2023. évi CII. törvény szerint az egyes települési szintű terveknek – így Budapest esetén a Fővárosi Településtervnek és a kerületi építési szabályzatoknak – meg kell felelniük a vonatkozó területrendezési terveknek, azaz az Országos Területrendezési Tervnek (a továbbiakban: OTrT) és a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének (a továbbiakban: BATrT). Az OTrT és a BATrT betartandó előírásait a 2018. évi CXXXIX. törvény (Trtv.) tartalmazza, illetve egyes országos és kiemelt térségi övezetek lehatárolását és az övezetekre vonatkozó szabályokat a területrendezésért felelős miniszter a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete határozza meg. Mindezeken túl a magyar építészetről szóló törvény 2023. évi C. törvény (a továbbiakban: Méptv.), valamint a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: TÉKA) is tartalmaz olyan előírásokat, amelyek kereteket szabnak a településrendezési tervek számára, többek között tovább korlátozva az új beépítésre szánt területek kijelölését.

8.1. Térségi területfelhasználási kategóriákkal kapcsolatos szabályok

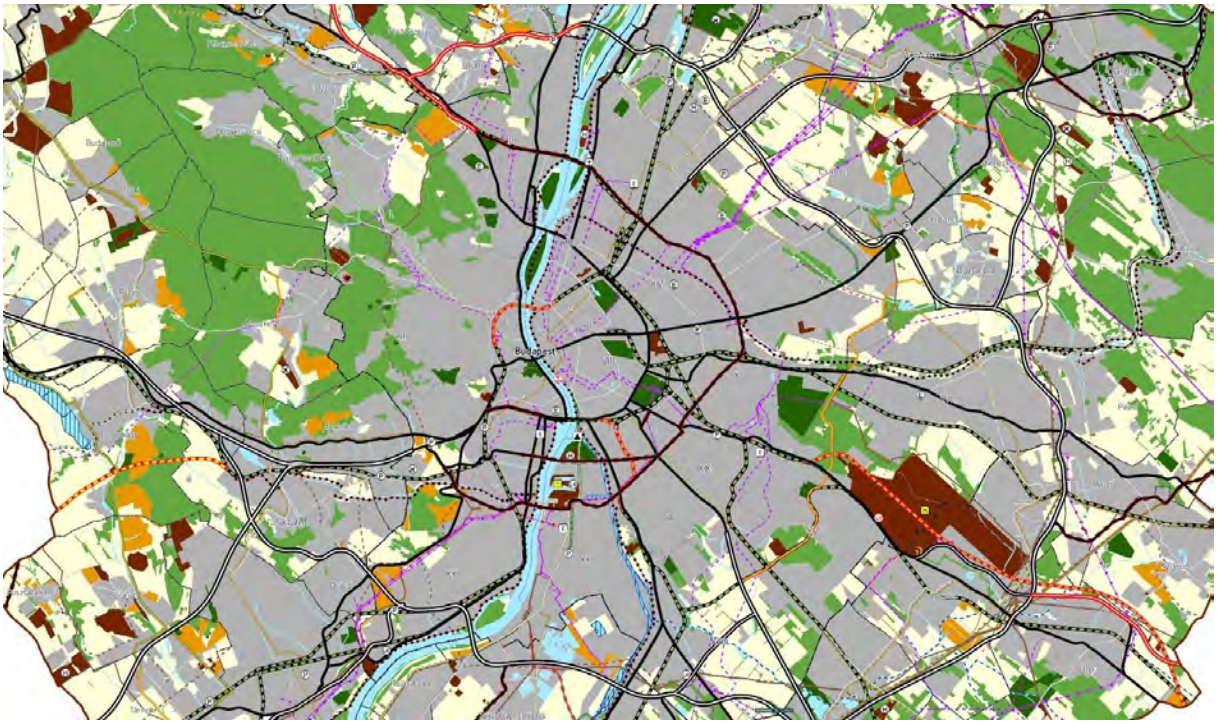
Budapest esetében az OTrT elhatározásai a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervén (BATrT) keresztül érvényesülnek. A BATrT Szerkezeti Tervére vonatkozó jogszabályi előírásokat a Trtv. tartalmazza.

A térségi Szerkezeti Terv a térségi területfelhasználásnak és a műszaki infrastruktúra-hálózatnak a térbeli rendjét, a keretfeltételeket határozza meg az agglomerációval érintett települések településrendezési terveinek készítéséhez, illetve módosításához.

A Budapesti Agglomeráció – Budapest területét is érintő – térségi területfelhasználási kategóriái a következők:

- erdőgazdálkodási térség,
- nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség,
- mezőgazdasági térség,
- kertes mezőgazdasági térség,
- vízgazdálkodási térség,
- települési térség,
- sajátos területfelhasználású térség.

8-1. ábra: Szerkezeti terv (kivonat a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéből)

A térségi területfelhasználási kategóriák budapesti érintettségét az alábbi táblázat tartalmazza:

8-1. táblázat: Térségi területfelhasználási kategóriák területi mérlege Budapestre vonatkozóan (saját számítás, digitális adatszolgáltatás alapján)

Település	Térségi területfelhasználási kategóriák	Térségi területfelhasználási kategória területe (hektár)	Település közigazgatási területéhez viszonyított arány (%)
Budapest	erdőgazdálkodási térség	5422,32	10,3
	nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség	1200,47	2,3
	mezőgazdasági térség	6682,25	12,7
	kertes mezőgazdasági térség	579,84	1,1
	vízgazdálkodási térség	1894,71	3,6
	települési térség	35388,07	67,4
	sajátos területfelhasználású térség	1344,51	2,6

Az egyes térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírások és azoknak való megfelelősség az alábbiakban kerül bemutatásra.

Erdőgazdálkodási térség

Trtv. „11. § A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése[1] figyelembevételével
a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;"

A terv a fenti előírások figyelembevételével készült. Az erdőgazdálkodási térségre vonatkozó követelményeknek való megfelelősség az erdők övezeténél kerül igazolásra.

Erdőterületek kijelölése kapcsán az alábbi (BATrT) előírás betartása is szükséges

Trtv. „39. § (1) Az e törvénnyel való összhang megteremtése érdekében történt felülvizsgálat alapján elfogadott településrendezési tervben a természetközeli területként és erdőterületként kijelölt övezetek nagysága a település közigazgatási területére vonatkozóan összességében nem csökkenhet."

8-2. táblázat: Erdő- és természetközeli területek szinten tartásának igazolása

	Erdőterületek (ha)	Természetközeli területek (ha)	Összesen (ha)
TSZT hatályos (ha)	9 167,6	1 414,2	10 581,8
FTFT tervezet (ha)	9 180,1	1 428,6	10 608,7
változás (ha)	+12,5	+14,4	**+26,9**

A terv a fenti előírásoknak megfelel, az erdők és természetközeli területek nagysága a település közigazgatási területére vonatkozóan nem csökkent, összességében 26,9 ha-ral növekedett.

Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség

Trtv. *„38.§ (5) A nagy kiterjedésű zöldterületi települési térségben – új építési övezetként vagy övezetként – csak zöldterület, továbbá – a beépítésre szánt és beépítésre nem szánt különleges területek köréből – sportolási célú terület, temetőterület vagy különleges beépítésre nem szánt, rekreációs célú terület építési övezet, övezet jelölhető ki."*

[1] ***Trtv. 90. § (2) „A vármegyei területrendezési terv hatálya alá tartozó településrendezési terv tekintetében az olyan beépítésre szánt területet, amelyet a jogszerűen elfogadott településrendezési terv e törvény kihirdetése előtt már beépítésre szánt területnek nyilvánított, továbbra is ilyen területnek kell tekinteni, kivéve, ha ez a terület a 2. melléklet szerinti Ország Szerkezeti Tervében a 4/1–4/11. melléklet szerinti országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok vagy egyedi építmények területére esik."***

8-3. táblázat: Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térségen belül kijelölt általános használatok

Térségi területfelhasználás	Terület (ha)	Arány (%)
nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség	1200,47	100
Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térségen belül	Terület (ha)	Arány (%)
zöldterület – városi közpark, közpark és közkert (Zk, Zv)	448,9	37,4
beépítésre nem szánt különleges temető területe (Kb-T)	593,9	49,5
beépítésre nem szánt rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület és rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület (Kb-Rek-1, Kb-Rek-2)	90,0	7,5
beépítésre szánt különleges nagykiterjedésű sportolási célú terület (K-Sp)	27,4	2,3
beépítésre szánt különleges nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek)	25,9	2,2
Összesen:	**1186,2**	**98,8**
Egyéb, előírásban nem szereplő, de már korábban kijelölt általános használat szerinti területek a nagy kiterjedésű zöldterületi települési térségen belül	14,3	1,2
• *ebből közúti közlekedési terület (KÖu)*	6,4	0,5
• *ebből intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2)*	5,3	0,4
• *ebből egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K)*	2,3	0,2

A terv a fenti előírásoknak megfelel, a nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség területét az FTFT 98,8%-ban a vonatkozó előírásnak megfelelő fenti általános használatokba sorolja, a fennmaradó eltérő használatú terület nem minősül új kijelölésnek *(l. A BATrT részét képező térségi területfelhasználási kategóriák érvényesítése az FTFT-ben című térkép* a jelen fejezet végén*).*

Mezőgazdasági térség

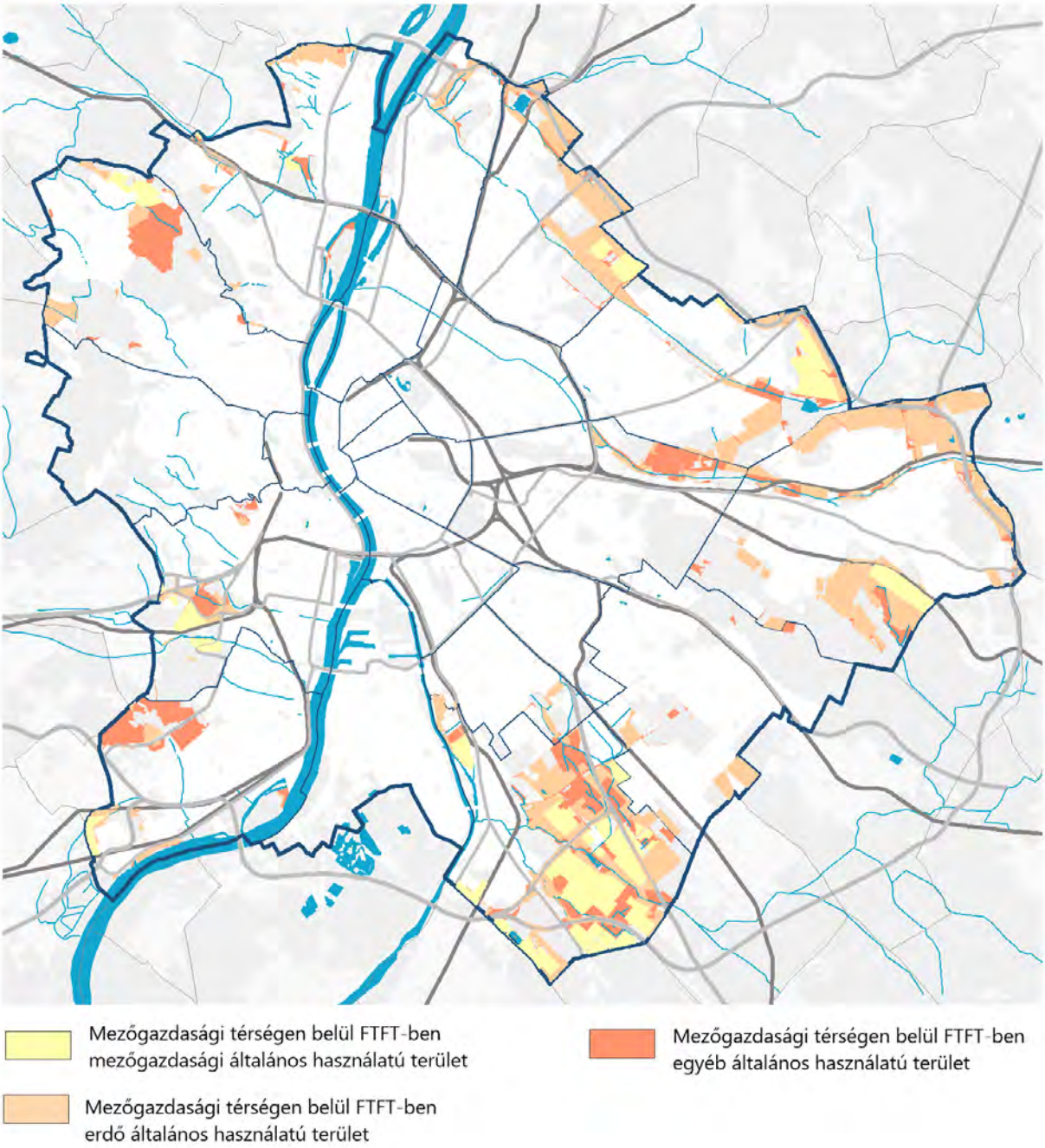
Trtv. *„11. § A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével …*
b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;"

A mezőgazdasági térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes általános használat szerinti terület újonnan nem kerül kijelölésre az FTFT-ben, ugyanakkor a 75%-os mezőgazdasági területi besorolásra vonatkozó előírás és a Trtv. 39. §. (1) bekezdésében foglalt előírás, amely szerint *„a természetközeli területként és erdőterületként kijelölt övezetek nagysága a település közigazgatási területére vonatkozóan összességében nem csökkenhet"* Budapest esetében egymásnak ellentmond, a két szabály együttes teljesítése nem lehetséges.

8-4. táblázat: Mezőgazdasági térségen belül kijelölt általános használatok

Térségi területfelhasználás	Terület (ha)	Arány (%)
mezőgazdasági térség	6 682,2	100
Mezőgazdasági térségen belül	Terület (ha)	Arány (%)
általános mezőgazdasági terület (Má)	1283,4	19,2
tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt)	76,5	1,1
kertes mezőgazdasági terület (Mk)	13,0	0,2
Mezőgazdasági terület összesen:	**1282,8**	**20,5**
Egyéb, előírásban nem szereplő általános használat szerinti területek a mezőgazdasági térségen belül	5309,2	79,5
• *ebből erdőterület*	*3331,6*	*49,9*
• *ebből természetközeli terület*	*1153,3*	*17,3*

8-2. ábra: A mezőgazdasági térség és az FTFT fejlesztési tervlapja közötti eltérések

A főváros közigazgatási területén a mezőgazdasági terület aránya a mezőgazdasági térségen belül nem éri el a 75%-ot. Ugyanakkor a tervezett erdőterületek, valamint a természetközeli területek nagy része a mezőgazdasági térségben található. Ez a problémakör azzal is összefügg, hogy Budapest területén nem került kijelölésre az erdőtelepítésre javasolt területek övezete, azaz tervezett erdőterületek nem kerültek térségi szinten kijelölésre. Ennélfogva a mezőgazdasági térségre vonatkozó előírás nem teljesíthető azon előírás miatt, hogy az erdőterületként kijelölt övezetek nagysága összességében nem csökkenhet.

(Megjegyzés: Ezen problémát többször is jeleztük a jogszabályalkotónak!)

Kertes mezőgazdasági térség

Trtv. 40. §. (3) A kertes mezőgazdasági térségnek az I. és II. osztályú borszőlő termőhelyi kataszterhez, az ökológiai hálózat magterületéhez vagy az ökológiai hálózat ökológiai folyosójához tartozó területe nem minősíthető beépítésre szánt területté.

(4) A kertes mezőgazdasági térség területét – az (1) és (2) bekezdés szerinti beépítésre szánt terület növekményének kivételével – a településrendezési tervben beépítésre nem szánt övezetbe kell sorolni.

A kertes mezőgazdasági térségen belül az FTFT-ben az alábbi általános használat szerinti területek kerültek kijelölésre:

8-5. táblázat: Kertes mezőgazdasági térségen belül kijelölt általános használatok

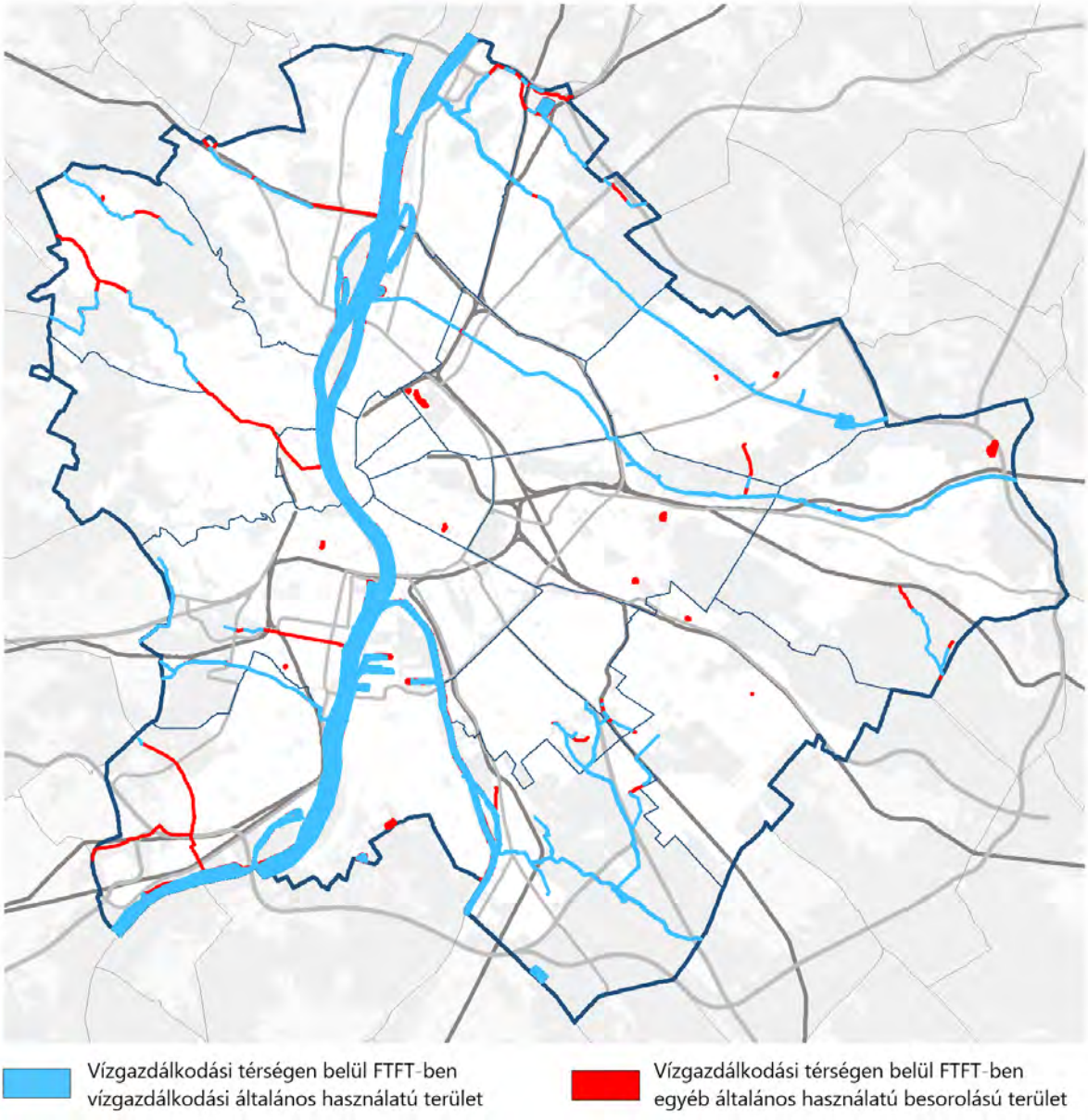
Térségi területfelhasználás	Terület (ha)	Arány (%)
kertes mezőgazdasági térség	579,8	100
Kertes mezőgazdasági térségen belül	Terület (ha)	Arány (%)
kertes mezőgazdasági terület (Mk)	532,7	91,9
általános mezőgazdasági terület (Má)	2,9	0,5
erdőterületek (Ev, Er)	22,7	3,9
közlekedési területek (KÖk, KÖu, KÖe)	20,0	3,4
folyóvizek medre és partja (Vf)	1,5	0,3
Beépítésre nem szánt terület összesen:	**879,8**	**100**

A terv a fenti előírásoknak megfelel, a kertes mezőgazdasági térség területének 91,9%-át kertes mezőgazdasági terület általános használatba sorolja az FTFT és a fennmaradó részen belül sem került kijelölésre beépítésre szánt terület *(l. A BATrT részét képező térségi területfelhasználási kategóriák érvényesítése az FTFT-ben című térkép* a jelen fejezet végén*).*

Vízgazdálkodási térség

Trtv. „11. § A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével
c) a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;"

8-3. ábra: A vízgazdálkodási térség és az FTFT fejlesztési tervlapja közötti eltérések

8-6. táblázat: Vízgazdálkodási térségen belül kijelölt általános használatok, a térségi lehatárolás pontosítása

Térségi területfelhasználás	Terület (ha)	Arány (%)
vízgazdálkodási térség	1894,7	100
FTFT általános használat szerinti területek vízgazdálkodási térségen belül	Terület (ha)	Területi arány a vízgazdálkodási térségen belül
Folyóvizek medre és partja (Vf)	1612,7	85,1
Állóvizek medre és partja (Vá)	192,2	10,1
Vízbeszerzési területek (Vb)	0,01	0,00
Egyéb, vízgazdálkodási célú erdőterület (Ee-Vg)	0,5	0,02
Egyéb, honvédelmi célú erdőterület (Ee-Hon)	1,4	0,07
Természetközeli terület (Tk)	4,8	0,25
Összesen:	**1811,5**	**95,6**
Egyéb, előírásban nem szereplő általános használat szerinti területek a vízgazdálkodási térségen belül (beépítésre nem szánt területek)	83,2	4,4

8-7. táblázat: Vízgazdálkodási térségen belül kijelölt eltérő általános használatok, az eltérés indokai

Eltérést igénylő területek	Érintett víztestek	FTFT általános használatok szerinti besorolás	Terület (ha)	Arány (%)
Duna és mellékágainak, valamint öbleinek pontosítása az ingatlanviszonyok és tényleges területhasználat alapján	Duna, Ráckevei (Soroksári) Duna-ág	szomszédos általános használatok	44,7	2,4
Zöldterületek, intézményterületek részét képező mesterséges állóvizek, medencék	IX. ker. Orczy-tó, X. ker. Újhegyi úti bányató, XI. ker. Feneketlen-tó, Kék-tó, XIV. ker. Városligeti-tó, Fővárosi Állat- és Növénykert - Nagy-tó, XVI. ker. volt cinkotai strandfürdő, XVII. ker. Csali Horgásztó, XXI. ker. Katalin-tó	Zv, Zk, K-Ánk, K-Rek, K-Okt, Er	20,6	1,1
Kisvízfolyások nyomvonalának pontosítása ingatlanviszonyok és tényleges területhasználat alapján	Aranyhegyi-patak, Ördög-árok, Hosszúréti-patak, Szilas-patak, Csömöri-patak, Mogyoródi-patak, Rákos-patak, Gyáli 1., 2. főcsatorna és azok ágai	szomszédos általános használatok	12,2	0,6
Állóvizek területének pontosítása ingatlanviszonyok és tényleges területhasználat alapján	XV. ker. Dunakeszi úti tó, XVI. ker. Naplás-tó, XXI. ker. Kavicsos-tó	szomszédos általános használatok	3,3	0,2
Időszakos vízborítottságú, jellemzően roncsolt területek	X. Akna utcai bánya, XVII. ker. Rétsár utcai bányagödör,	Kb-Kf, Er	2,4	0,1
		Összesen:	83,2	4,4

Az FTFT a vízgazdálkodási térség területét 95,6%-ban a Trtv. előírásának megfelelő általános használatokba sorolja. A vízgazdálkodási térségen belül a terv új beépítésre szánt területet nem jelöl ki. A fennmaradó, előírás szerint a térségben nem alkalmazható, 4,4% részarányú területegységeket figyelembe véve a térség határainak pontosítása szükséges a Trtv. felhatalmazása alapján tekintettel az ingatlanviszonyokra, valamint a kialakult, illetve távlatban tervezett használatokra. Ez a vízügyi igazgatási szerv jóváhagyását igényli a terv egyeztetési fázisában.

Települési térség

Trtv. „11. § A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével
d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;"

A települési térségen belül a hatályos jogszabályok nem írnak elő korlátozást, így a fenti előírásnak való megfelelés nem igényel igazolást.

Sajátos területfelhasználású térség

Trtv. 39. § (3) A Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Tervében kijelölt sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges – ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet –, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató

gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.

8-8. táblázat: Sajátos területfelhasználású térségen belül kijelölt általános használatok

Térségi területfelhasználás	Terület (ha)	Arány (%)
sajátos területfelhasználású térség	1344,5	100
Sajátos területfelhasználású térségen belül	Terület (ha)	Arány (%)
beépítésre szánt különleges területek (K-Hon, K-Hull, K-Sz, K-Közl-É, K-Közl-K, K-Közl-R)	405,5	30,2
beépítésre nem szánt különleges terület (Kb-Hon)	9,7	0,7
közlekedési területek (KÖu, Köe-L, Köe-K)	879,9	65,4
kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület (Gksz)	17,0	1,3
intézményi vegyes területek (Vi)	0,8	0,1
általános mezőgazdasági terület (Má)	26,8	2,0
erdőterületek (Ee, Ev, Er)	4,4	0,3
zöldterület (Zk)	0,4	0,0
Összesen:	**1344,5**	**100**

A terv a fenti előírásoknak megfelel, a sajátos területfelhasználású térség területét az FTFT a vonatkozó előírásnak megfelelő általános használatokba sorolja *(l. A BATrT részét képező térségi területfelhasználási kategóriák érvényesítése az FTFT-ben című térkép* a jelen fejezet végén*).*

Az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek elhelyezésével kapcsolatos előírások

Trtv. 14. § *„(1) Az országos közlekedési infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek térbeli rendjét és az országos jelentőségű építmények elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/1–4/6. melléklet tartalmazza.*
„(3) Az 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőművek elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/7. melléklet tartalmazza.
(4) A villamosenergia-átviteli hálózat távvezetékeit, továbbá a nemzetközi és hazai szénhidrogénszállító-vezetékek térbeli rendjét a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/8. és a 4/9. melléklet tartalmazza.
(5) Az országos vízi létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/10. melléklet tartalmazza.
(6) Az országos hulladékgazdálkodási létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/11. melléklet tartalmazza.
(8) Az M0 gyorsforgalmi út tervezett 10. sz. főút – M1-M0 közös csomópont közötti szakaszának szakági tervezéséről gondoskodni kell úgy, hogy a nyomvonal kialakítása társadalmi, természet- és környezetvédelmi szempontból a lehető legkisebb érdeksérelmet okozza.

Budapest közigazgatási területét érintő országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építmények felsorolását a Trtv. alábbi mellékletei tartalmazzák:

- 4/1. melléklet: Az országos közúthálózat távlati gyorsforgalmi és főúti elemei, valamint a fővárosi térszerkezetet meghatározó főutak

1. Távlati gyorsforgalmi utak

	A	B	C
1.		Meglévő szakasz	Tervezett szakasz
2.	M0:		Biatorbágy (M1) - Solymár - Pilisborosjenő - Üröm - Budapest [III. kerület] - Budakalász (11. sz. főút) -
3.		- Budakalász (11. sz. főút) - Szigetmonostor - Budapest [IV. ker.] - Dunakeszi - Budapest [XV. ker.] - Fót - Csömör - Budapest [XVI. ker.] - Kistarcsa - Nagytarcsa - Budapest [XVII. ker.] - Ecser - Üllő - Vecsés - Gyál - Budapest [XXIII. ker.] - Dunaharaszti - Szigetszentmiklós - Budapest [XXII. ker.] - Diósd - Törökbálint - Biatorbágy (M1)	
4.	M1:	Budapest - Győr - Hegyeshalom - (Ausztria)	
5.	M10:		Budapest - Esztergom - (Szlovákia)
9.	M2:	Budapest (M0) - Vác -	- Vác - Rétság - Hont - (Szlovákia)
11.	M3:	Budapest - Hatvan - Füzesabony - Polgár - Görbeháza - Nyíregyháza - Vásárosnamény -	- Vásárosnamény - Beregdaróc - (Ukrajna)
13.	M31:	Budapest (M0) - Kistarcsa - Kerepes - Gödöllő térsége (M3)	
21.	M5:	Budapest - Kecskemét - Kiskunfélegyháza - Szeged - Röszke - (Szerbia)	
22.	M51:	Budapest (M5) - Budapest (M0)	
23.	M6:	Budapest (M0) - Dunaújváros - Szekszárd - Bóly térsége -	- Bóly térsége - Ivándárda - (Horvátország)
25.	M7:	Budapest - Székesfehérvár - Siófok - Balatonszentgyörgy - Nagykanizsa - Letenye - (Horvátország)	

3. Távlati főutak

3.1. Meglévő szakaszok:

	A	B
1.	1. sz. főút:	Budapest - Tatabánya - Tata - Komárom - Győr - Mosonmagyaróvár - Hegyeshalom - (Ausztria)
2.	2. sz. főút:	Budapest - Dunakeszi - Vác - Rétság - Hont - (Szlovákia)
3.	3. sz. főút:	Budapest - Hatvan - Gyöngyös - Füzesabony - Mezőkövesd - Miskolc - Szikszó - Encs - Tornyosnémeti - (Szlovákia)
4.	4. sz. főút:	Budapest - Cegléd - Szolnok - Püspökladány - Debrecen - Hajdúhadház - Nyíregyháza - Kisvárda - Záhony - (Ukrajna)
5.	5. sz. főút:	Budapest - Dabas - Kecskemét - Kiskunfélegyháza - Szeged - Röszke - (Szerbia)
6.	6. sz. főút:	Budapest - Dunaújváros - Szekszárd - Pécs - Barcs - (Horvátország)
7.	7. sz. főút:	Budapest - Székesfehérvár - Siófok - Nagykanizsa - Letenye - (Horvátország)
9.	10. sz. főút:	Budapest - Pilisvörösvár - Piliscsaba - Dorog - Nyergesújfalu - Dunaalmás (1. sz. főút)
12.	11. sz. főút:	Budapest - Szentendre - Visegrád - Esztergom (117. sz. főút)
32.2	31. sz. főút:	Budapest (M0) - Sülysáp - Nagykáta - Jászberény - Dormánd (33. sz. főút)
70.	51. sz. főút:	Budapest (M0) - Kalocsa - Baja - Hercegszántó - (Szerbia)
71.	510. sz. főút:	Budapest - Dunavarsány (51. sz. főút)
120.		Budapest térszerkezetet meghatározó főútjai

3.2. Tervezett szakaszok:

	A	B
73.		Budapest tervezett főútjai

[2] Módosította: 2019. évi LXIV. törvény 63. § 27.

- 4/2. melléklet: A gyorsforgalmi és főúthálózat, a fővárosi térszerkezetet meghatározó főutak, valamint a vasúti törzshálózat távlati nagy hidjai a Dunán és a Tiszán

1. Távlati Duna-hidak

1.1. Meglévő közúti hidak

	A	B
2.	Szigetmonostor - Budapest [IV. ker.]	M0 észak
3.	Budapest [III. ker.] - Budapest [XIII. ker.]	Árpád híd
4.	Budapest [V. ker.] - Budapest [I. ker.]	Erzsébet híd
5.	Budapest [XI. ker.] - Budapest [IX. ker.]	Rákóczi híd
6.	Budapest [XXII. ker.] - Szigetszentmiklós	M0 dél

1.2. Tervezett közúti hidak

	A	B
4.	Budapest [III. ker.] - Budapest [XIII. ker.]	Aquincumi híd
5.	Budapest [XI. ker.] - Budapest [XXI. ker.]	Galvani híd
6.	Budapest [XI. ker.] - Budapest [XXI. ker.]	Albertfalvai híd

1.3. Meglévő vasúti hidak

	A
2.	Budapest [III. ker.] - Budapest [IV. ker.]
3.	Budapest [XI. ker.] - Budapest [IX. ker.]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt meglévő és tervezett közúti elemeket tartalmazza.

- 4/3. melléklet: Országos törzshálózati vasúti pályák

1. Tervezett nagysebességű vasútvonalak

1.1. (Ausztria és Szlovákia) - Hegyeshalom térsége és Rajka térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Röszke és Kübekháza - (Szerbia és Románia)

1.2. (Horvátország) - Gyékényes térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Záhony térsége - (Ukrajna)

2. Meglévő országos törzshálózati vasúti pályák

	A	B
1.	Vasútvonal száma	
2.	1	Budapest [VIII. kerület, Keleti pu.] - Hegyeshalom - (Ausztria)
4.	2	Budapest [XIV. kerület, Rákosrendező] - Esztergom
21.	30	Budapest [I. kerület, Déli pu.] - Székesfehérvár - Nagykanizsa - Murakeresztúr - (Horvátország)
23.	40	Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Pécs
33.	70	Budapest [VI. kerület, Nyugati pu.] - Szob - (Szlovákia)
34.	71	Budapest [XV. kerület, Rákospalota-Újpest] - Vácrátót - Vác
38.	80 (1)	Budapest [VIII. kerület, Keleti pu.] - Hatvan - Miskolc - Mezőzombor - Sátoraljaújhely - (Szlovákia)
48.	100	Budapest [VI. kerület, Nyugati pu.] - Cegléd - Szolnok - Záhony - (Ukrajna)
56.	120a	Budapest [X. kerület, Rákos] - Újszász - Szolnok
61.	142	Budapest [X. kerület, Kőbánya-Kispest] - Lajosmizse - Kecskemét

62.	150	Budapest [IX. kerület, Ferencváros] - Kelebia - (Szerbia)
65.	235	Budapest [XXIII. kerület, Soroksár] - Budapest [XXIII. kerület, Soroksár Terminál]
69.	-	Budapesti körvasút vonalai közül:
70.	200	Budapest [X. kerület, Kőbánya felső] - Budapest [XIV. kerület, Rákosrendező]
71.	201	Budapest [XV. kerület, Angyalföldi elágazás] - Budapest [XIII. kerület, Angyalföld]
72.	202	Budapest [XV. kerület, Angyalföldi elágazás] - Budapest [XV. kerület, Rákospalota - Újpest]
73.	203	Budapest [X. kerület, Rákos] - Budapest [X. kerület, Rákosi elágazás]
74.	205	Budapest [IX. kerület, Ferencváros] - Budapest [X. kerület, Kőbánya felső]
75.	206	Budapest [IX. kerület, Ferencváros] - Budapest [X. kerület, Kőbánya-Kispest]
76.	210	Budapest [XIV. kerület, Rákosrendező] - Budapest [XV. kerület, Vasúttörténeti park]
77.	211	Budapest [XIX. kerület, Kispesti elágazás] - Budapest [XVIII. kerület, Pestszentimre felső elágazás]
78.	212	Budapest [X. kerület, Kőbánya teher] - Budapest [X. kerület, Kőbánya felső]
79.	216	Budapest [X. kerület, Kőbánya felső elágazás] - Budapest [X. kerület, Kőbánya-Hizlaló]
80.	217	Budapest [X. kerület, Kőbánya felsői kiágazás] - Budapest [X. kerület, Rákos]
81.	219	Budapest [XIV. kerület, Rákosrendező] - Budapest [XIV. kerület, Városligeti elágazás]
82.	220	Budapest [XIV. kerület, Rákosrendező] - Budapest [XV. kerület, Istvántelki főműhely]

3. Tervezett országos törzshálózati vasúti pályák

	A	B
1.	Vasútvonal száma	
9.	100d	Budapest [X. kerület, Kőbánya-Kispest] - Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 2. terminál - Üllő
10.		Budapest [XX. kerület, Pesterzsébet] - Budapest [IX. kerület, Ferencváros nyugati rendező]
15.		Budapest [I. kerület, Déli pu.] - Budapest [VI. kerület, Nyugati pu.]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt meglévő és tervezett vasúti elemeket tartalmazza.

- 4/4. melléklet: Országos repülőterek

1. Nemzetközi kereskedelmi repülőterek

1.1. Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent nevesített repülőteret tartalmazza.

- 4/5. melléklet: Országos kerékpárút-törzshálózat elemei

1. Felső-Dunamente kerékpárútvonal:
1.A: (Szlovákia - Ausztria) - Rajka - Bezenye - Mosonmagyaróvár - Halászi - Darnózseli - Hédervár - Ásványráró - Dunaszeg - Győrladamér - Győrzámoly - Győrújfalu - Győr - Vének - Gönyű - Komárom - Almásfüzitő - Dunaalmás - Neszmély - Süttő - Lábatlan - Nyergesújfalu - Tát - Esztergom - Pilismarót - Dömös - Visegrád - Dunabogdány - Kisoroszi - Tahitótfalu - Szigetmonostor - Szentendre - Budapest (6-os jelű Euro Velo®)
1.F: Pilismarót - Szob - Nagymaros - Verőce - Vác - Göd - Dunakeszi - Budapest (6-os jelű Euro Velo®)
1.H: Budapest - Budakalász
6. Alsó-Dunamente kerékpárútvonal (6-os jelű Euro Velo®):
6.A: Budapest - Dunaharaszti - Taksony - Dunavarsány - Majosháza - Ráckeve - Dömsöd - Dunavecse - Dunaegyháza - Solt - Dunapataj - Ordas - Dunaszentbenedek - Uszód - Foktő - Fajsz - Baja - Szeremle - Dunafalva - Mohács - Kölked - (Horvátország)
6.B: Budapest - Érd - Százhalombatta - Tököl - Szigethalom - Dunavarsány
10. Közép-Európa Vizei kerékpárútvonal (14-es jelű Euro Velo®):
Szentgotthárd - Zalaegerszeg - Keszthely - Tihany - Balatonakarattya - Székesfehérvár - Budapest - Hatvan - Gyöngyös - Eger - Hortobágy - Debrecen - Nyírábrány

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt meglévő és tervezett kerékpáros elemeket tartalmazza.

- 4/6. melléklet: Nemzetközi és országos vízi utak, országos jelentőségű kikötők és határkikötők

	A	B	C
1.	A vízi út neve	A szakasz (fkm-fkm)	A vízi út osztálya
2.	Duna (nemzetközi vízi út)	1812-1641	VI/B
6.	Szentendrei-Duna (az EU tagállamainak lobogója alatt közlekedő hajók engedélymentesen használhatják)	32-0	IV
7.	Ráckevei-Duna (az EU tagállamainak lobogója alatt közlekedő hajók engedélymentesen használhatják)	58-0	III

2. Meglévő országos kikötők

2.4. Budapest [Csepel]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt vízi utakat figyelembe veszi, a kikötőt tartalmazza.

- 4/7. melléklet: Erőművek

1. Meglévő atomerőmű és egyéb 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőművek (A térség e mellékletben a település közigazgatási területét és annak 25 kilométeres környezetét jelenti)

1.2. Budapest I.

1.3. Budapest II.

1.4. Budapest III.

1.5. Budapest IV.

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt erőműveket tartalmazza.

- 4/8. melléklet: A villamosenergia-átviteli hálózat távvezetékei

5. Meglévő 220 kV-os átviteli hálózat távvezetékek

	Ágazati száma	Elhelyezkedése
1.	78.	Budapest [XV. kerület]
4.	51.	Detk - Csány - Budapest [XV. kerület]
5.	52.	Detk - Ecséd - Budapest [XV. kerület]
6.	61.	Göd - Budapest [XV. kerület]
11.	66.	Ócsa - Maglód - Budapest [XV. kerület]
16.	54.	Százhalombatta - Budapest [XI. kerület]

6. Tervezett 220 kV-os átviteli hálózat távvezetékek

1. Budapest [XXI. kerület] - Budapest [XI. kerület]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt távvezetékeket tartalmazza.

- 4/9. melléklet: Nemzetközi és hazai szénhidrogén-szállító vezetékek

	A	B
1.	száma	elhelyezkedése
176.	404:	Vecsés - Gyál - Budapest [XXIII. kerület] - Szigetszentmiklós
178.	404-02:	Szigetszentmiklós - Budapest [XXI. kerület]
179.	404-03:	Szigetszentmiklós - Budapest [XXI. kerület]
180.	404-05:	Budapest [XXI. kerület]
181.	405:	Budapest [XXII. kerület] - Budapest [XI. kerület]
182.	406:	Vecsés - Gyál - Bp. [XXIII. kerület] - Szigetszentmiklós - Budapest [XXI. kerület]
183.	406-01:	Budapest [XXI. kerület]
184.	407:	Vecsés - Ecser - Budapest [X. kerület] - Budapest [XV. kerület]
185.	408:	Budapest [XV. kerület] - Fót [Alag]
187.	410:	Pilisvörösvár - Budapest [III. kerület]
188.	411:	Budapest [III. kerület] - Budapest [II. kerület]
219.	513:	Adony - Ercsi - Százhalombatta - Érd - Budapest [XXII. kerület]

2. Tervezett földgázszállító vezetékek

	A	B
1.	név	elhelyezkedés
8.		Budapest [XXI. kerület] - Taksony

4. Meglévő termékvezetékek

1.	Elhelyezkedés
13.	Százhalombatta - Budapest [XXI.]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt szénhidrogén-szállító vezetékeket tartalmazza.

- 4/10. melléklet: Országos vízi létesítmények

3. Meglévő kiemelt jelentőségű vízi építmények

	A	B	C
1.	Megnevezés	Vízfolyás	Érintett település
17.	Kvassay zsilip	Ráckevei-Duna	Budapest

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fenti vízi építményt tartalmazza.

- 4/11. melléklet: Országos hulladékgazdálkodási létesítmények

3. Meglévő veszélyeshulladék-égetőmű:

3.1. Budapest, XII. kerület

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fenti hulladékgazdálkodási létesítményt tartalmazza.

Trtv. 15. § *„(2) A településrendezési tervben*
a) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek helyét a kiemelt térségi, illetve vármegyei területrendezési tervekben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni,

b) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonala a településrendezési terv egyeztetési eljárásában részt vevő, az egyeztetés tárgyát képező infrastruktúra elem vonatkozásában az adott egyeztetési szakterületet képviselő államigazgatási szerv hozzájárulása, és az egyéb érintett szakterületet képviselő államigazgatási szerv egyetértése esetén térhet el a kiemelt térségi, illetve vármegyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, azok térbeli rendjétől és a térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolásától.

(3) Az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalának meghatározásánál biztosítani kell a szomszédos vármegyék és települések határán a folyamatos kapcsolódás lehetőségét."

- 9. melléklet: Budapesti Agglomeráció területén található térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények

1. Térségi szerepkörű összekötő utak

	A	B
1.	Meglévő szakaszok	Tervezett szakaszok
9.		Nagytarcsa (M0) - XVII. kerület - XVIII. kerület - XX. kerület (M5)

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fenti tervezett közúti elemet tartalmazza.

2. Meglévő országos vasúti mellékvonal

	A
2.	Budapest [VIII. kerület, Józsefváros] - Budapest [IX. kerület, Ferencváros]
3.	Budapest [VIII. kerület, Józsefváros] - Budapest [IX. kerület, Kőbánya felső]
4.	Rákospalotai körvasút

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt vasúti elemeket tartalmazza.

3. Meglévő térségi repülőterek

	A
1.	Térségi repülőterek
2.	Budapest XI. [Budaörsi repülőtér]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fenti repülőteret tartalmazza.

4.3 Térségi kerékpárútvonal

	A	B
1.	Meglévő szakaszok	Tervezett szakaszok
2.	Budapest III. kerület	Budapest III. kerület - Solymár - Pilisszentiván - Pilisjászfalu -

[3] Megállapította: 2019. évi LXIV. törvény 62. § (4), 5. melléklet 2. Hatályos: 2019. VII. 16-tól.

	A	B
1.	Meglévő szakaszok	Tervezett szakaszok
		[Dorog]
4.		Gödöllő - Mogyoród - Budapest [XV. kerület] - Budapest [VI. kerület]
5.	Budapest XVI.	Budapest - Ecser - Maglód - Gyömrő
7.	Budapest IX. kerület [Rákóczi híd Dunapart] - Budapest XIX. kerület	Budapest XIX. kerület - XVIII. kerület - Gyál - Ócsa
8.		Budapest - Budaörs - Törökbálint - Érd
10.	Budapest I. kerület [Erzsébet híd Dunapart] - Budapest II.	
12.	Budapest IV. kerület	
13.	Budapest IX. kerület - Budapest XXI. kerület	
14.		Budapest XXI. kerület - Szigetszentmiklós
15.		Budapest XXI. kerület - Tököl, Szigetszentmiklós - Budapest XXII. kerület

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt kerékpáros elemeket tartalmazza.

5. Térségi kikötők

	A	B
1.	Meglévő	Tervezett
2.	Budapest IV. kerület [Újpest Északi Öböl]	
3.		Budapest IX. kerület

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt kikötőket tartalmazza.

7. Térségi jelentőségű P+R parkolók

	A
2.	Budapest [III. kerület]
3.	Budapest [IV. kerület]
4.	Budapest [X. kerület]
5.	Budapest [XI. kerület]
6.	Budapest [XI. kerület]
7.	Budapest [XV. kerület]
8.	Budapest [XIX. kerület]
9.	Budapest [XXI. kerület]
10.	Budapest [XXII. kerület]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt P+R parkolókat tartalmazza.

8. Térségi logisztikai központok

	A	B
1.	Meglévő	Tervezett
2.	Budapest XXIII. kerület [Budapesti Intermodális Logisztikai Központ]	
3.	Budapest XXI. kerület [Csepel - Szabadkikötő]	
4.	Budapest XXII. kerület [Nagytétény]	
5.		Budapest XVIII. kerület [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térsége]

A terv a Trtv. vonatkozó előírásainak megfelel, az FTFT a fent felsorolt logisztikai központokat tartalmazza.

8.2. Új beépítésre szánt területek kijelölése

A jelenlegi jogszabályi környezet szigorú kereteket szab az új beépítésre szánt területek kijelölésre kapcsán. A Méptv. fogalommeghatározása szerint az új beépítésre szánt terület kijelölésének számít a *„településrendezési terv készítése vagy módosítása során valamely övezetnek, teleknek vagy ezek egy részének építési övezetbe sorolása"*. Az FTFT fejlesztési tervlapján jelölt új kijelölésű beépítésre szánt általános használatok közvetetten új építési övezetek kijelölését eredményezik a kerületi építési szabályzatokban, ezért az új beépítésre szánt területekre vonatkozó követelményeknek való megfelelősséget már fővárosi szinten vizsgálni szükséges.

A települések összenövése és a zöldhálózat folytonosságának biztosítása érdekében az alábbi törvényi előírások korlátozzák a közigazgatási határ mentén új beépítési területek kijelölését:

Trtv. „12. § (1) Új beépítésre szánt terület a település közigazgatási határához 250 méternél közelebb nem jelölhető ki." (OTrT előírás)

Trtv. „38. § (2) Új beépítésre szánt terület a település közigazgatási határához 200 méternél közelebb csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki." (BATrT előírás)

Az új beépítésre szánt területekkel kapcsolatos csereterületek kijelölésére vonatkozó szabályok:

Trtv. „12. § (2) Ha az új beépítésre szánt terület kijelölése zöldterület vagy erdőterület átsorolásával jár, csereterületként a megszűnő zöldterület vagy erdőterület kiterjedésével megegyező kiterjedésű zöldterületet vagy erdőterületet kell kijelölni, továbbá az új beépítésre szánt területnövekmény legkevesebb 25%-ának megfelelő kiterjedésű további új zöldterületet vagy erdőterületet is ki kell jelölni. Csereterületként nem vonhatók be védett természeti területek, Natura 2000 területek és természetközeli területek.

(3) A zöldterületen és az erdőterületen kívüli egyéb beépítésre nem szánt – jellemzően mezőgazdasági – területet csak abban az esetben lehet újonnan beépítésre szánt területbe sorolni, ha

> *a) az új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a korábban beépítésre szánt területként kijelölt, de még be nem épített területet csereterületként a településrendezési terv zöldterület, erdőterület, mezőgazdasági terület, vízgazdálkodási terület vagy természetközeli terület övezetbe sorolja vissza azzal, hogy a visszasorolt terület nagysága eléri vagy meghaladja az újonnan kijelölt terület kiterjedését, vagy*
>
> *b) az a) pont szerinti csereterület nem áll rendelkezésre, de a településrendezési tervben az új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 25%-ának megfelelő kiterjedésű, új zöldterületet vagy erdőterületet is egyidejűleg kijelölnek azzal, hogy gazdasági terület övezet kijelölése esetén ez a szabály nem alkalmazható.*

(4) A (2) és (3) bekezdés szerinti, az új beépítésre szánt területtel egyidejűleg kijelölésre kerülő zöldterületnek a települési önkormányzat tulajdonában kell állnia, vagy a települési önkormányzati tulajdonba adásról az önkormányzat képviselő-testületének településrendezési szerződést kell kötnie azzal, hogy a településrendezési szerződésnek a településrendezési terv elfogadásával egy időben kell hatályba lépnie."

Fentieket erősítik meg a Méptv. által meghatározott alábbi előírások (alapelvek) is:

- Méptv. *„7.§ (2) Zöldterület övezetből, mezőgazdasági terület övezetből és erdőterület övezetből új beépítésre szánt területet, vagy különleges beépítésre nem szánt területet kijelölni nem lehet, kivéve, ha legalább az új kijelöléssel azonos mértékű és legalább azzal megegyező biológiai aktivitás értékű zöldterület övezet, mezőgazdasági terület övezet vagy erdőterület övezet kerül csereterületként kijelölésre az új beépítésre szánt terület kijelölésével azonos település közigazgatási területén belül. Amennyiben a csereterület zöldterület övezetként kerül megvalósításra, a zöldterületnek alkalmasnak kell lennie az általános településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendeletben meghatározott közkerti vagy közparki funkció ellátására."*
- Méptv. 8. § (1) *„A zöldterület övezet nagysága a település közigazgatási területén belül összességében nem csökkenhet", és „nem lehet kevesebb a település beépítésre szánt területének 3 százalékánál."*
- Méptv. 8. § (2) *„Ha jogszabály új beépítésre szánt terület kijelölését nem tiltja, a településrendezési tervben új beépítésre szánt területet a következő szempontok alapján kell kijelölni:*
    - *a) a lakóterület építési övezeteknek és a vegyes terület építési övezeteknek csatlakozniuk kell a meglévő települési területhez,*
    - *b) a települések beépítésre szánt területeinek összességét – ott, ahol ez fizikailag lehetséges – beépítésre nem szánt területekből álló, a szomszédos települések beépítésre szánt területei között mért legalább 500 méteres zöldgyűrűvel kell körbevenni, amely a települési zöldinfrastruktúra részét képezi és az új kijelölést követően is megmarad a szomszédos településekkel történő összenövés elkerülése érdekében, és*
      ha a tervezett új beépítésre szánt terület 5 km-es környezetében, az adott település közigazgatási területén belül az adott fejlesztés megvalósítására alkalmassá tehető 9. § szerinti barnamezős terület van, akkor új beépítésre szánt terület csak kiemelt közérdek esetében jelölhető ki."

Mindezeken túl a TÉKA az alábbiakat határozza meg az „új beépítésre szánt területek és új lakóterület kijelölésének egyéb követelményei" között:

- *TÉKA „13. § (1) A településnek az új beépítésre szánt terület kijelölésekor a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Trtv.) 12. § (3) bekezdés b) pontja szerinti új zöldterületet vagy erdőterületet úgy kell kijelölnie, hogy*
    - *a) annak nagysága legalább 300 m^2, és*
    - *b) a legtávolabbi pontja nem lehet távolabb 1000 méternél az új beépítésre szánt területként kijelölt terület határától.*
- *(2) Új közterület kialakításával járó új beépítésre szánt területnél a közúti közlekedési területet úgy kell kijelölni, hogy kétoldali zöldsáv és legalább az egyik oldali – legalább 1,50 méter széles és a lehető legnagyobb mértékben összefüggő – zöldsávban fasor telepítése biztosítható legyen.*
- *(3) A településen új lakóterület a Méptv.-ben és a Trtv.-ben meghatározott követelmények teljesítése mellett csak akkor jelölhető ki, ha*
    - *a) a helyi építési szabályzatban lakóterületként már kijelölt lakóterületek beépítettségének vizsgálatát követően a települési önkormányzat a településterv indító döntésében megállapítja, hogy a lakóterületi fejlesztési igényt a települési önkormányzat csak új lakóterület kijelölésével tudja biztosítani,*
    - *b) az úthálózati elemek, különösen a lakóterülethez kapcsolódó csomópontok és összekötő szakaszok tekintetében a települési önkormányzat megállapítja, hogy azok keresztmetszeti kapacitása nem merül ki, és*
    - *c) a települési önkormányzat – vagy településrendezési szerződésben az érdekelt fejlesztő – vállalja legalább 15 lakórendeltetés esetén az új lakóterület területhatárán belül legalább egy játszótér kialakítását, valamint legalább 500 lakórendeltetés esetén – az (1) bekezdés a) pontjában foglaltaktól eltérően – az új lakóterület területhatárán belül legalább 500 m^2 nagyságú közhasználat céljára átadott közkert vagy közpark kialakítását.*

- *(4) Az (1)–(3) bekezdésben foglaltaknak megfelelést az önkormányzatnak a településterv alátámasztó javaslatában be kell mutatnia, valamint az elfogadott településtervben és a megvalósítás során biztosítania kell.*
- *(5) Új beépítésre szánt területeknél az egyetemes tervezés szabályai szerint kell eljárni.*
- *(6) Az (1)–(5) bekezdésben foglaltakat nem kell alkalmazni a közlekedési rendeltetésű közterület szélességi csökkenés vagy áthelyezés, a térképi pontosítás miatti átsorolás, a vonalas kötöttpályás közösségi közlekedés területének módosítása, a kialakult állapotnak megfelelő területhasználatot biztosító telekhatár-rendezés, valamint a szabályozási vonal megszűnése miatti építési övezeti kijelölés esetén."*

Fontos megemlíteni, hogy **a TSZT-ben kijelölt, infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek építési övezetté való átminősítésének esetében a fenti előírások nem vonatkoznak** a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet alábbi átmeneti rendelkezése szerint:

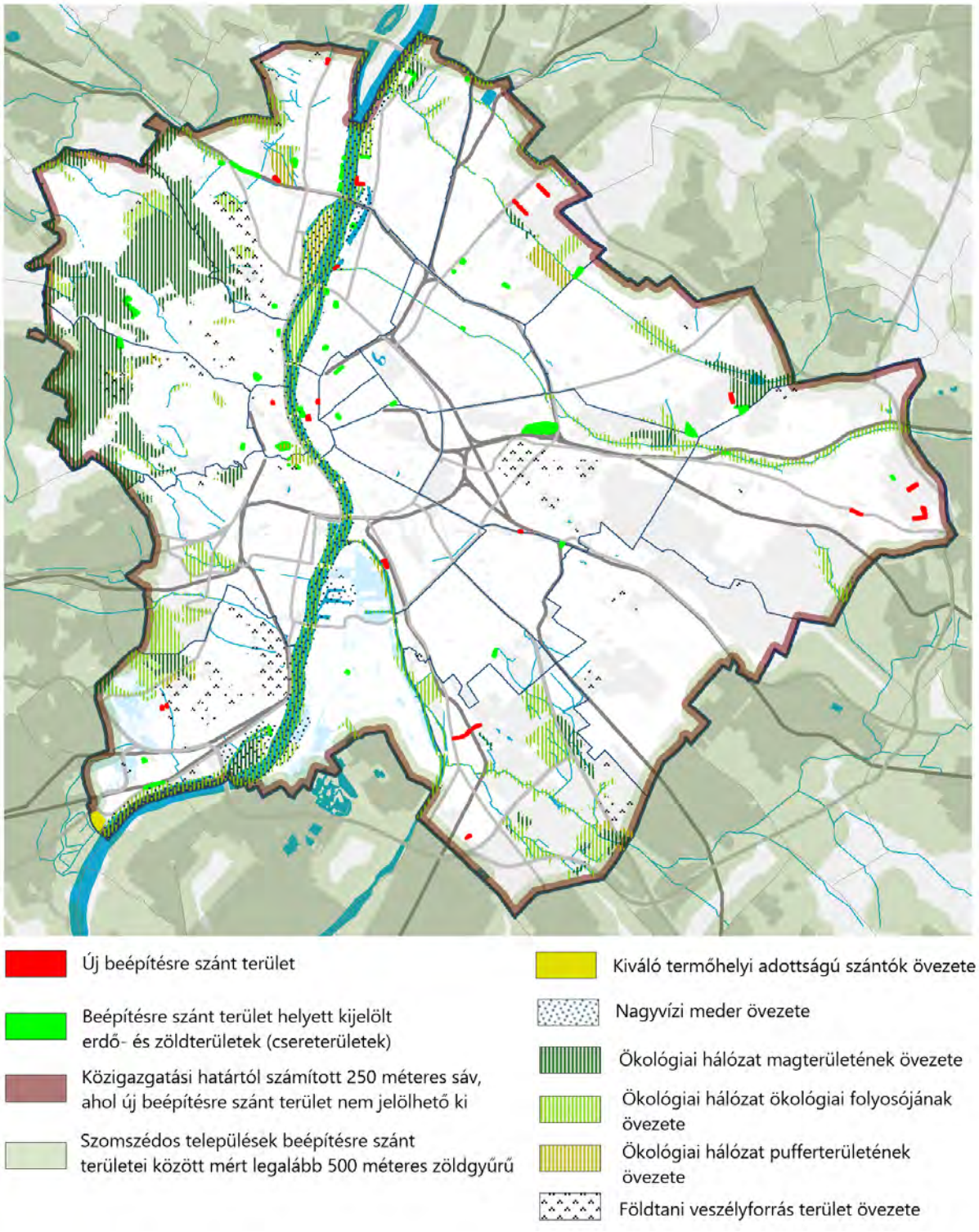
„78/D. § (4) Helyi építési szabályzat készítése és módosítása során ***nem minősül új beépítésre szánt terület kijelölésnek*** *a) az olyan építési övezetbe sorolás, amelyet a* ***2021. július 1-jét megelőzően hatályos szabályok alapján készült településszerkezeti terv már beépítésre szánt területként határozott meg****, azzal, hogy a helyi építési szabályzat készítése, módosítása során igazolni kell, hogy a településszerkezeti terv készítésekor teljesítették a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben meghatározott területrendezési követelményeket – ideértve a táj- és természetvédelmi területi övezetek lehatárolását és az övezetre vonatkozó szabályokat –, valamint a településszerkezeti terv készítésekor megfeleltek a természetvédelmi jogszabályoknak, b) ha a közút elhelyezése céljára szolgáló terület csökkentése miatt növekszik a beépíthető terület nagysága."*

Az alábbi táblázat és térkép összesíti az FTFT keretében újonnan kijelölt beépítésre szánt területeket, amelyek elsősorban a meglévő állapothoz való igazodás érdekében kerültek kijelölésre, továbbá az azok csereterületeként alkalmazható újonnan kijelölt erdő- és zöldterületeket.

8-9. táblázat: Újonnan kijelölt beépítésre szánt általános használat szerinti területek és csereterületek az FTFT-ben

Új beépítésre szánt területek	Terület (ha)
Összesen (a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 78/D. § (4) és a TÉKA 13. § (6) bekezdésének figyelembevételével)	14,6
erdő- és zöldterület rovására kijelölt új beépítésre szánt terület	11,0
• *csereterületi szükséglet (Trtv. 12. § (2) – 125%*	*13,8*
egyéb beépítésre nem szánt terület rovására kijelölt új beépítésre szánt terület	3,6
• *csereterületi szükséglet (Trtv. 12. § (3) – 100%*	*3,6*
Csereterületi igény összesen (erdő- és zöldterületek)	***17,4***
Csereterületek	Terület (ha)
beépítésre szánt terület helyett újonnan kijelölt erdőterületek (Ee, Ev, Er)	*57,7*
beépítésre szánt terület helyett újonnan kijelölt zöldterületek (Zv, Zk)	*22,0*
Csereterület összesen	***79,7***

8-4. ábra: Újonnan kijelölt beépítésre szánt általános használatú területek és csereterületek az FTFT fejlesztési tervlapján

Az FTFT biztosítja az új beépítésre szánt területekkel kapcsolatos, fentiekben részletezett követelményeknek való megfelelőséget, az új beépítésre szánt területeket jelentős mértékben meghaladják a csereterületként beszámítható új kijelölésű erdő- és zöldterületek.

8.3. Térségi övezetekre vonatkozó előírások érvényesítése

A Trtv.-ben fentieken túl számos olyan övezet került lehatárolásra és törvénybe illesztésre, amely az új beépítésre szánt területek kijelölését korlátozza. Ezek az övezetek a városfejlesztés lehetséges területi irányait is befolyásolják. Az Övezeti Terv a Budapesti Agglomerációban szükséges sajátos területrendezési szabályok érvényesítésére kijelölt kiemelt térségi övezeteket határozza meg.

Ezen övezetek között legfontosabbak a táji-, természeti értékek védelmét biztosító „magterület", „ökológiai folyosó" és „pufferterület" övezetei, valamint a legjobb erdők megőrzését biztosító „kiváló termőhelyi adottságú erdőterület" övezete. A területfelhasználást meghatározó lehatárolás a „nagyvízi meder" övezete, valamint az „erdőtelepítésre alkalmas terület" övezete is.

A területfelhasználási korlátozást jelentő fenti övezeteken túl a korábbi BATrT törvény és az arra épülő Trtv. több olyan övezetet is lehatárol, amelyek segítik a „világörökség" a „világörökség várományos terület", illetve a „történeti települési térség" védelmét, továbbtervezés során való figyelembevételét. Ebbe az övezeti körbe tartozik az „országos és a térségi jelentőségű tájképvédelmi területek", valamint a „honvédelmi és katonai célú területek" lehatárolása.

A jó termőhelyi adottságú szántók, az erdőtelepítésre javasolt terület, a tájképvédelmi terület, a vízminőség-védelmi terület, a rendszeresen belvízjárta terület és a nagyvízi meder övezetének lehatárolásait, valamint az ásványi nyersanyagvagyon övezete és a földtani veszélyforrás terület övezete által érintett településeket, illetve az említett övezetekre vonatkozó szabályokat a területrendezésért felelős miniszter a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletben határozza meg.

8-10. táblázat: A térségi övezetek budapesti érintettsége

Térségi övezet	Budapestet érinti
Országos Területrendezési Terv	
ökológiai hálózat magterületének övezete	+
ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	+
ökológiai hálózat pufferterületének övezete	+
kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	+
jó termőhelyi adottságú szántók övezete	-
erdők övezete	+
erdőtelepítésre javasolt terület övezete	-
tájképvédelmi terület övezete	+
világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	+
vízminőség-védelmi terület övezete	+
nagyvízi meder övezete	+
VTT-tározók övezete	-
honvédelmi és katonai célú terület övezete	+
Kiemelt térségi és vármegyei területrendezési terv	
ásványi nyersanyagvagyon övezete	+
rendszeresen belvízjárta terület övezete	-
tanyás területek övezete	-
földtani veszélyforrás terület övezete	+
egyedileg meghatározott vármegyei övezet(ek)	-

Az egyes térségi övezetekre vonatkozó előírások és azoknak való megfelelősség az alábbiakban kerül bemutatásra.

Ökológiai hálózat magterületének övezete

BATrT

Trtv. „43. § (1) Az ökológiai hálózat magterületének övezete tekintetében a következő előírások alkalmazandók:

a) az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

aa) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja,

ab) az ökológiai hálózat magterületének övezetében történelmi sportterületek találhatók, vagy

ac) az övezetben a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve települési térséget jelöl;

b) az a) pont aa) alpontjában vagy a) pont ab) alpontjában szereplő kivételek fennállása esetén beépítésre szánt terület csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterületének és az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése. Az a) pont ab) alpontjában szereplő feltételek fennállása esetén történő kijelölés csak a történelmi sportterületeken belül történhet.

(2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében lévő, a település közigazgatási határához 200 méternél közelebb lévő területen a településrendezési tervben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, az (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában és a) pont ab) alpontjában meghatározott kivételek fennállása esetén sem.

(3) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

(5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető építményen elhelyezve."

A terv a fenti előírásoknak megfelel, az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem került kijelölésre, ennek igazolását a mutatja be.

Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete

OTrT

Trtv. *„26. § (1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben csak olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.*

(2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

(6) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve."

BATrT

Trtv. „44. § (1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete tekintetében a 26. § szerinti övezeti előírások alkalmazása mellett alkalmazandó, hogy a településrendezési tervben a település közigazgatási határához 200 méternél közelebb lévő ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében – kivéve, ahol a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve települési térséget jelöl – új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület a 26. § (2) bekezdésében meghatározott feltételeken túl akkor is kijelölhető, ha az övezetben a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve települési térséget jelöl."

A terv a fenti előírásoknak megfelel, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem került kijelölésre, ennek igazolását a mutatja be.

Ökológiai hálózat pufferterületének övezete

Trtv. *„27. § (1) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben csak olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és pufferterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.*

(2) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében – a (3) bekezdésben meghatározott feltétel kivételével – a településrendezési terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos

magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

(3) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület a (2) bekezdésben meghatározott feltételektől függetlenül is kijelölhető.

(4) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető."

A terv a fenti előírásoknak megfelel, az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem került kijelölésre, ennek igazolását a mutatja be.

Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete

Trtv, *„28. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új beépítésre szánt terület – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.*

(2) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(3) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve."

A terv a fenti előírásoknak megfelel, a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új beépítésre szánt terület nem került kijelölésre, ennek igazolását a mutatja be.

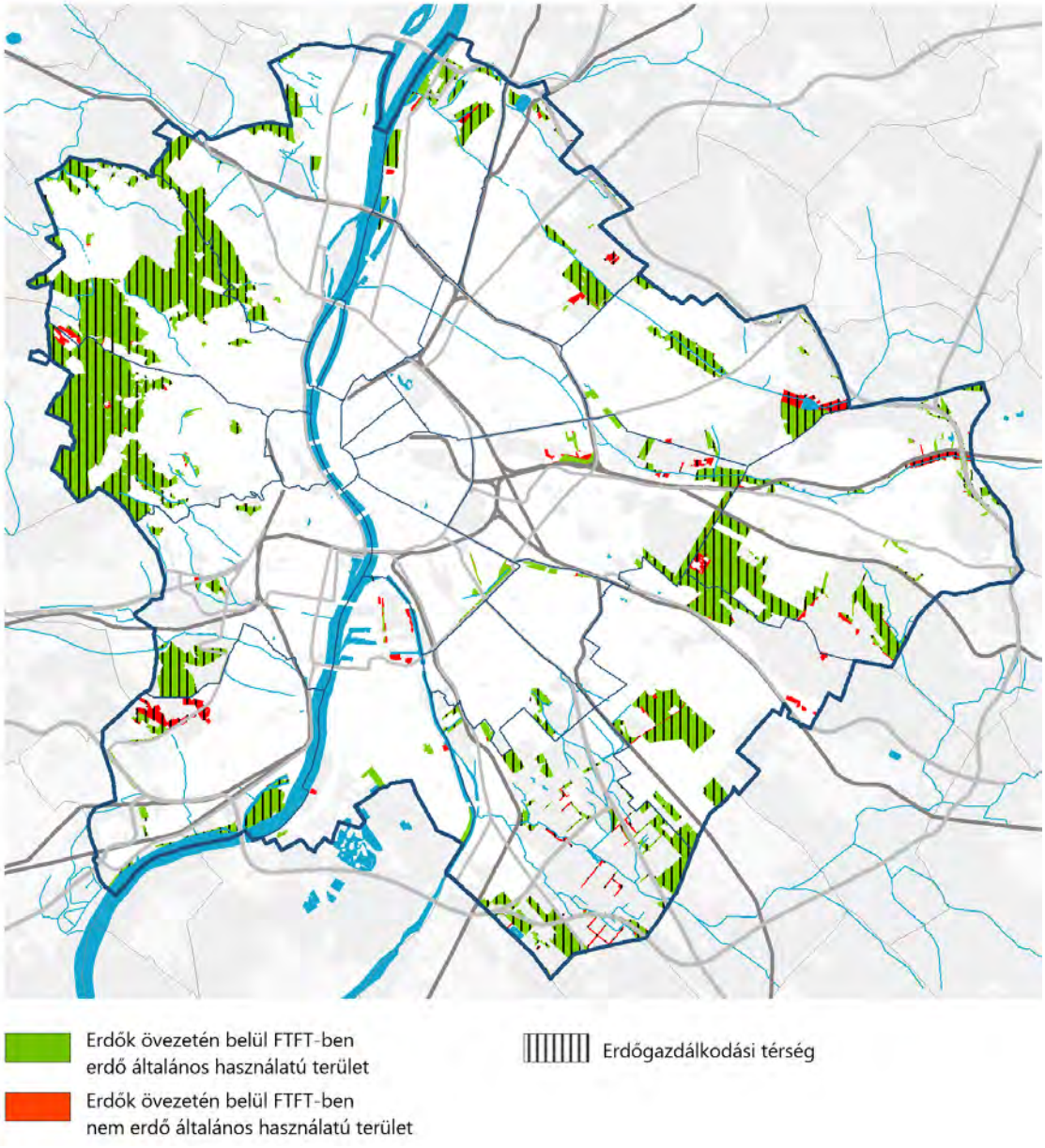
Erdők övezete

Trtv. „29. § Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.
30. § Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.
30/A. § Az erdők övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető, épületen elhelyezve."

8-11. táblázat: Erdők övezetén belül kijelölt általános használatok

	Terület (ha)	Arány (%)
Erdők övezete	5628,1	100
FTFT-ben kijelölt erdőterület általános használatok	5236,8	93%
Erdők övezete a korábban kijelölt beépítésre szánt területek, valamint a BATrT szerinti települési térség területein lévő erdők övezetének területének kivonásával	5294,0	
FTFT-ben kijelölt erdőterület általános használatok	5005,3	94,5
Figyelmen kívül hagyva a közparkokat, valamint a közutak területeit (2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek)	**5244,0**	**95,4**

8-5. ábra: Az erdőgazdálkodási térség, erdők övezete és az FTFT fejlesztési tervlapja

A terv a fenti előírásoknak megfelel, az erdők övezetébe tartozó területeket – a fentiekben felsorolt kivételek figyelembevételével – 95,4%-ban erdőterület általános használatba sorolja az FTFT.

Tájképvédelmi terület övezete

9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet *„4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a vármegye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.*

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településkép védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani."

A terv a fenti előírásoknak megfelel, a megalapozó vizsgálat tartalmazza a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit. A tájképvédelmi övezet lehatárolását az FTFT 5. számú tervlapja tartalmazza.

Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete

Trtv. *„31. § (1) A világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét a településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.*

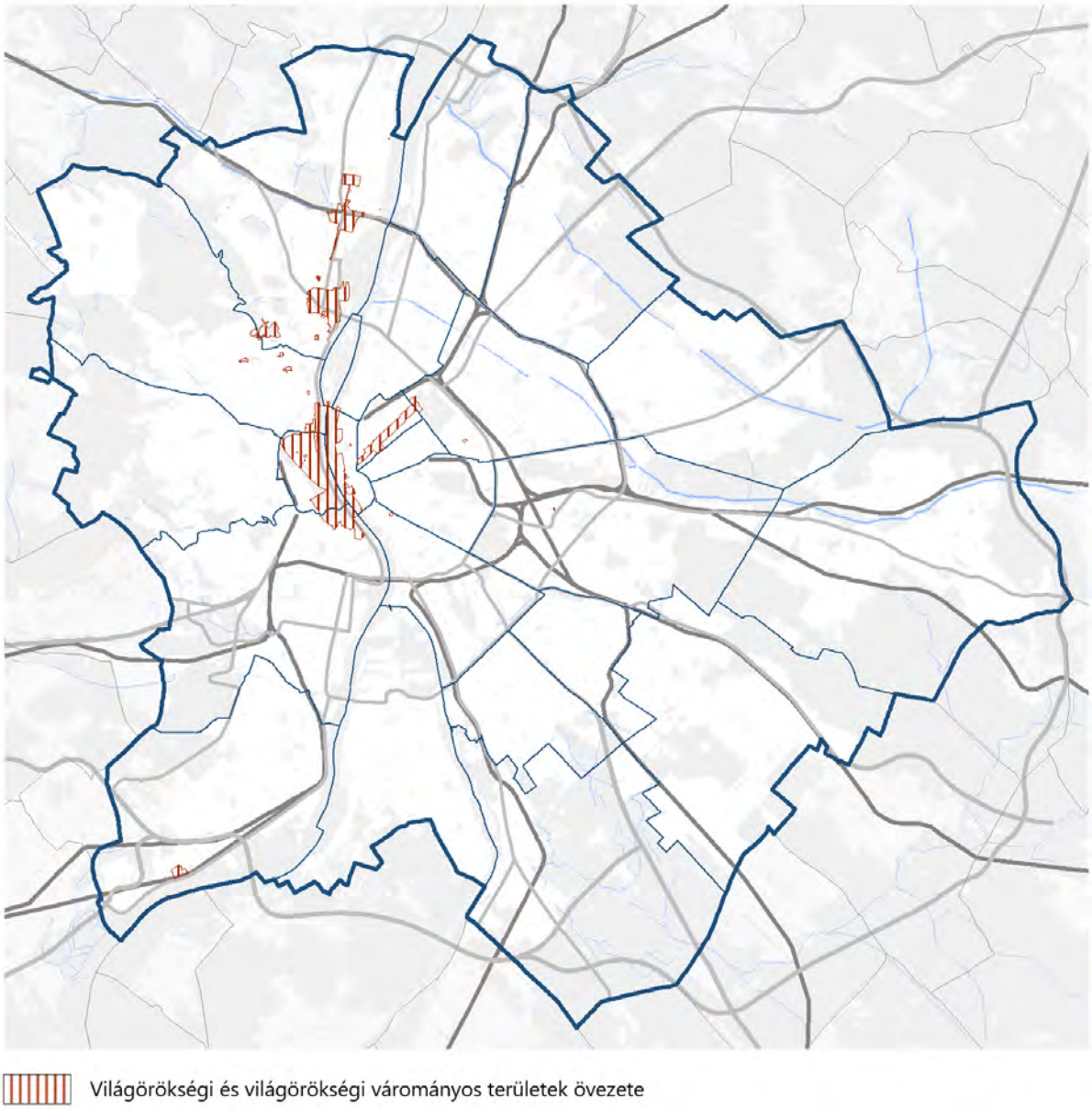
(2) Az (1) bekezdés szerint lehatárolt világörökségi és világörökségi várományos terület övezetén:

a) a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségről szóló törvényben, valamint a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal,

b) új külfejtéses művelésű bányatelek, célkitermelőhely nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek területe horizontálisan nem bővíthető; a felszíni tájsebeket rendezni kell,

c) a közlekedési, vízgazdálkodási és hírközlő infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a kulturális és természeti örökség értékeinek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni."

8-6. ábra: Világörökségi és világörökségi várományos területek övezetének pontos lehatárolása az FTFT fejlesztési tervlapján

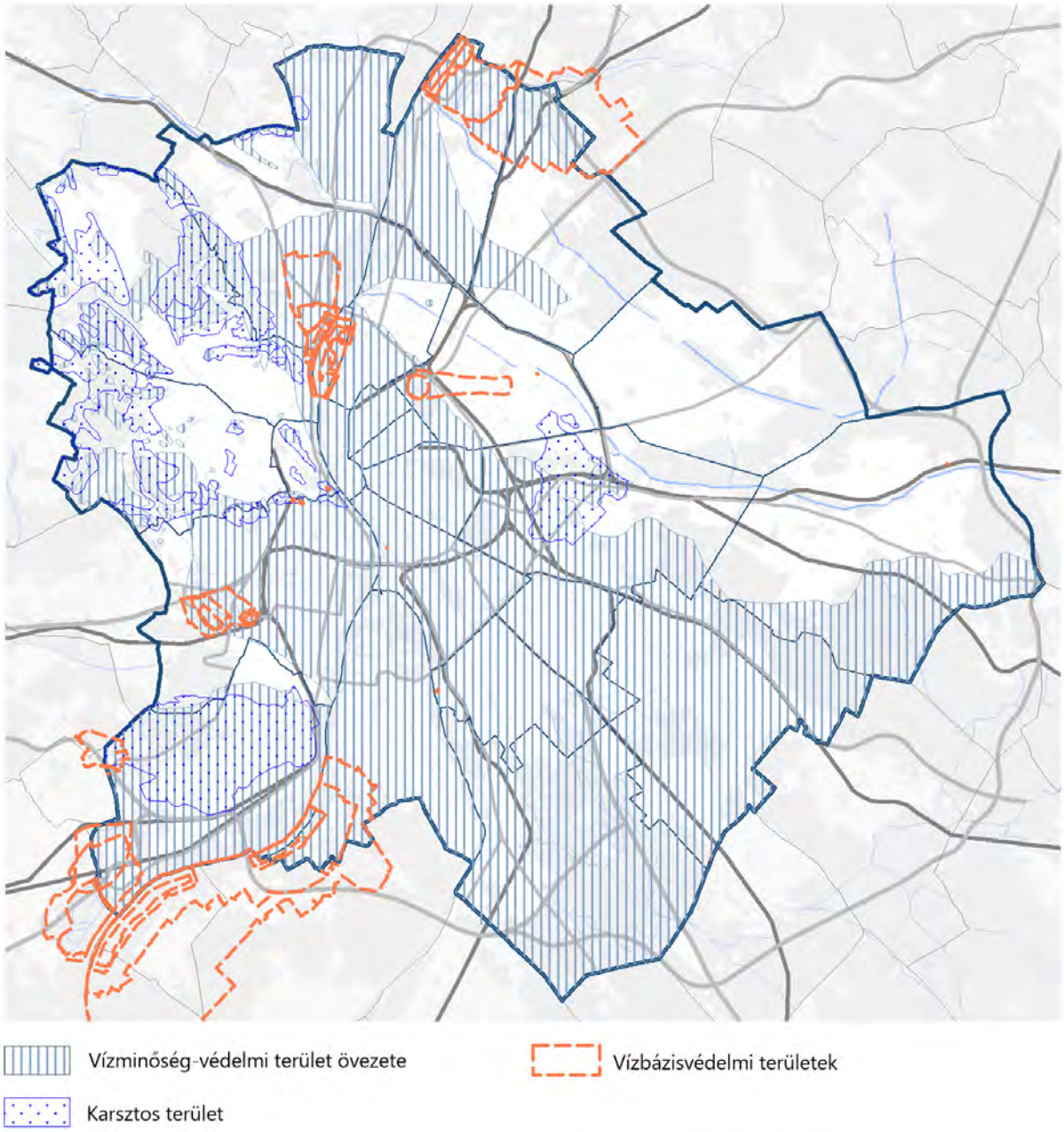
A terv a fenti előírásoknak megfelel, a világörökségi területek pontos lehatárolását az FTFT 4. számú tervlapja tartalmazza a 6. ábrának megfelelően.

Vízminőség-védelmi terület övezete

9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet *„5. § (2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.*

(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető."

8-7. ábra: Vízminőség-védelmi terület övezetének pontosítása – vízvédelemmel érintett területek lehatárolása az FTFT fejlesztési tervlapján

A terv a fenti előírásoknak megfelel, a vízminőségvédelmi területek pontos lehatárolását az FTFT 6. és 7. számú tervlapjai tartalmazzák a 7. ábrának megfelelően.

Nagyvízi meder övezete

9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet *„6. § (1) A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.*

(2) A nagyvízi meder övezetében a településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni.

(3) A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni."

A terv a fenti előírásoknak megfelel, a nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem került kijelölésre, ennek igazolását a mutatja be.

Ásványi nyersanyagvagyon övezete

9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet *„8. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.*

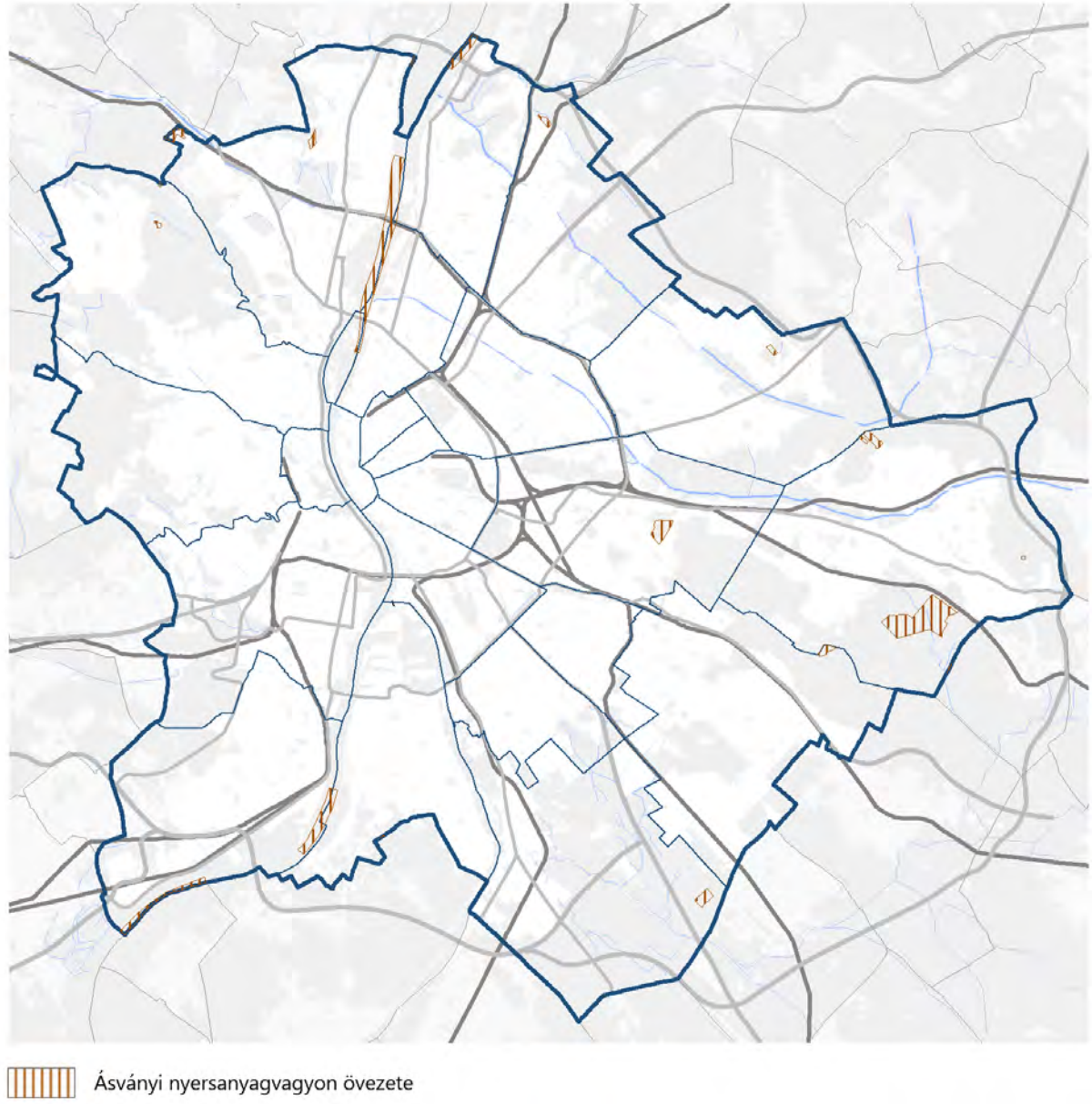
(2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el."

Az ásványi nyersanyagvagyon övezetén belül az alábbi általános használat szerinti területek kerültek kijelölésre.

8-12. táblázat: Ásványi nyersanyag övezetén belül kijelölt általános használatok az FTFT-ben

Térségi övezet	Terület (ha)	Arány (%)
ásványi nyersanyag övezete	505,7	100
Ásványi nyersanyag övezetén belül	Terület (ha)	Arány (%)
erdőterületek (Ee, Ev, Er)	126,5	25,0
vízgazdálkodási terület (Vf)	267,2	52,8
mezőgazdasági területek (Má, Mk)	36,9	7,3
természetközeli terület (Tk)	18,8	3,7
közlekedési területek (KÖu, KÖe-L)	9,0	1,8
különleges beépítésre nem szánt terület (Kb-Rek, Kb-Kf)	21,0	4,1
Beépítésre nem szánt terület összesen:	**479,4**	**94,8**
lakóterület (Lke)	1,1	0,2
gazdasági területek (Gá, Gksz)	20,6	4,1
különleges beépítésre szánt terület (K-Rek)	4,6	0,9
Beépítésre szánt terület összesen	**26,3**	**5,2**

8-8. ábra: Ásványi nyersanyagvagyon övezetének pontos lehatárolása az FTFT fejlesztési tervlapján

A terv a fenti előírásoknak megfelel, az ásványi nyersanyagvagyon övezetének pontos lehatárolását az FTFT 6. számú tervlapja tartalmazza a 8. ábrának megfelelően az SZTFH bányafelügyeleti igazgatósága, az Országos Bányakapitányság által vezetett Állami Ásványvagyon Nyilvántartás adatai alapján. A kijelölt beépítésre nem szánt területek a nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetlenítik el. A Trtv. hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek (lakó-, gazdasági-, és különleges területek) jelenleg is korlátozzák az ásványi nyersanyagvagyon kitermelését. Az érintett területek átsorolása a már kialakult beépítettség miatt nem indokolt.

Földtani veszélyforrás terület övezete

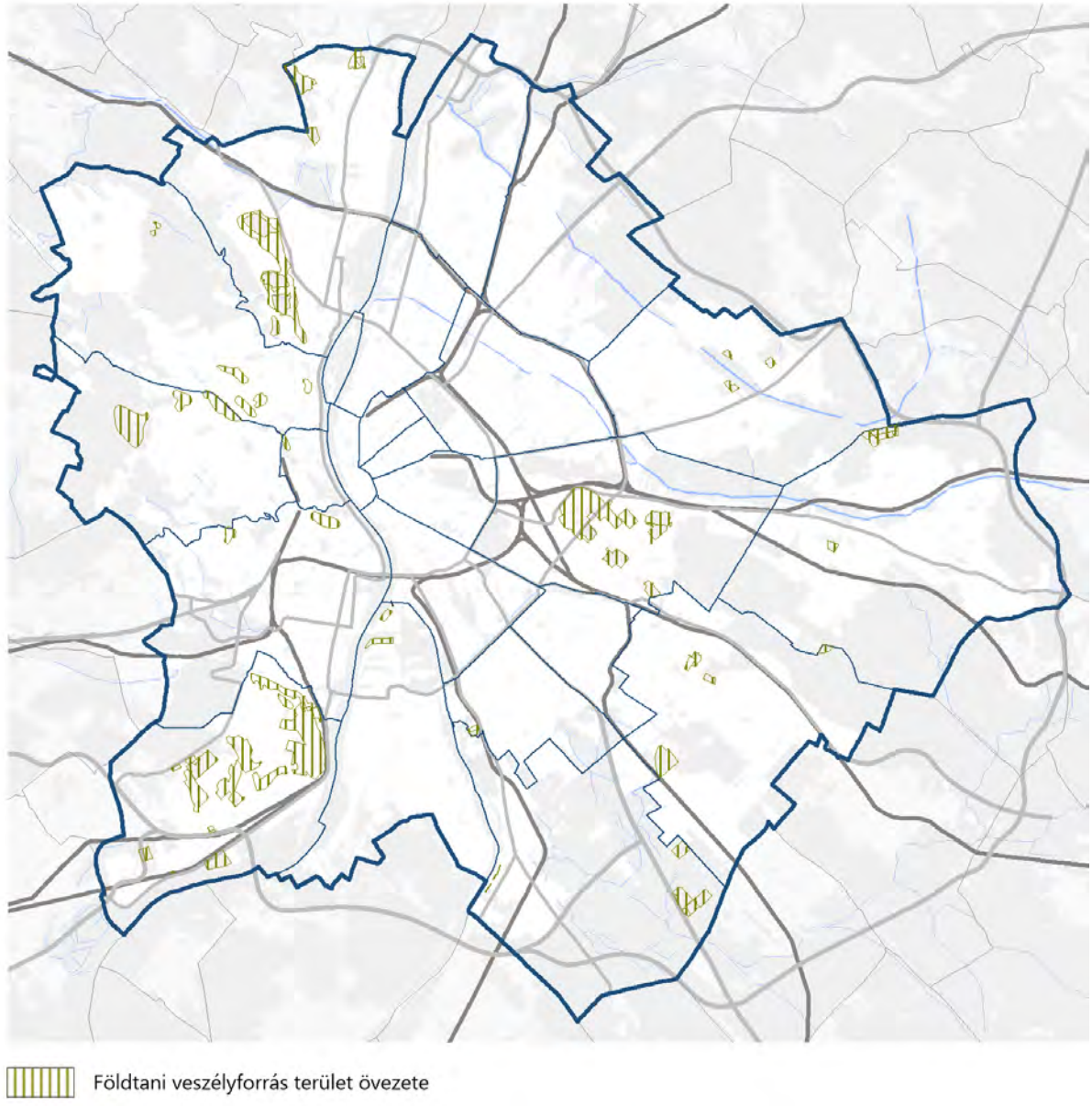
9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet *„11. § (1) A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.*

(2) Az (1) bekezdés szerinti területen új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

(3) A beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és vármegyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni."

A terv a fenti előírásoknak megfelel, a földtani veszélyforrás terület övezetének pontos lehatárolását az FTFT 6. számú tervlapja tartalmazza a 9. ábrának megfelelően. Az övezetben új beépítésre szánt terület nem került kijelölésre, ennek igazolását a 4. ábra mutatja be.

8-9. ábra: Földtani veszélyforrás terület övezetének pontos lehatárolása az FTFT fejlesztési tervlapján

Honvédelmi és katonai célú terület övezete

Trtv. *„32. § (1) A honvédelmi és katonai célú terület övezetét a településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.*

(2) Az övezet (1) bekezdés alapján lehatárolt területét a településrendezési tervben

a) a b) pontban megfogalmazottak kivételével – minden területfelhasználási kategóriában – beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló építési övezetbe vagy övezetbe kell sorolni;

b) a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett.

(3) A (2) bekezdésben foglalt építési övezet, övezet módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges."

A Méptv. 74. § (2) bekezdés h) pontja alapján a honvédelmért felelős miniszter nevében és megbízásából eljáró Honvédelmi Minisztérium Hatósági Főosztály, mint honvédelmi szakhatóságtól kapott, 3404-11/2024/h Nyt. számú adatszolgáltatása figyelembevételével kerültek kijelölésre a különleges honvédelmi területek.

A honvédelmi és katonai célú területeket az FTFT az alábbiak szerint ábrázolja:

A) Az FTFT Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás tervlapja a tényleges honvédelmi és katonai célú területeket az alábbi általános használat szerinti kategóriákba sorolja:

- Különleges beépítésre szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület (K-Hon)
- Különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület (Kb-Hon)
- Egyéb, honvédelmi célú erdőterület (Ee-Hon).

B) Az FTFT Fejlesztési tervlap 7. Védelmi, korlátozási területek tervlapja a honvédelmi szakhatóságtól, a honvédelmért felelős miniszter nevében és megbízásából eljáró Honvédelmi Minisztérium Hatósági Főosztály által megnevezett valamennyi területet, valamint ezen területekhez tartozó védőtávolságokat együtt ábrázolja az alábbi rendelkezések figyelembevételével:

- A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény 3. § 11. pontra tekintettel a honvédelmi és katonai célú ingatlanok korlátozásmentes használatának biztosítása honvédelmi és nemzeti érdek is,
- a sajátos építményfajták körébe tartozó honvédelmi és katonai célú építményekre vonatkozó építésügyi hatósági engedélyezési eljárások szabályairól szóló 40/2002. (III. 21). Korm. rendelet rendelkezései alapján, valamint
- a TÉKA 46. § (6) bekezdése szerint *„A honvédelmi és katonai, valamint nemzetbiztonsági építmények valamennyi építési övezetben, illetve övezetben – a telek megengedett beépített területére és beépítési magasságára, a telek zöldfelületének legkisebb mértékére és a szintterületi mutatóra e rendeletben, továbbá a helyi építési szabályzatban meghatározott előírásokra tekintet nélkül – elhelyezhetők".*

Az FTFT a fentebb idézett előírásoknak megfelel, a honvédelmi és katonai célú területeket feltüntetésre és tényleges kiterjedésüknek megfelelően lehatárolásra kerültek a tervben.

BATYT TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK

- Nagy kiterjedésű zöldterületi településhez térség
- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Kertes mezőgazdasági térség
- Vízgazdálkodási térség
- Sajátos területfelhasználású térség

TERÜLETHASZNÁLATOK

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

LAKÓTERÜLETEK

- Nagyvárosias magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártsor-orsós beépítésű lakóterület
- Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, kertes beépítésű lakóterület
- Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület
- Nagyvárosias telepszerű lakóterület
- Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület
- Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület
- Kisvárosias, telepszerű lakóterület
- Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület
- Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület
- Kertvárosias, szálloltterekkel, hegyvidéki lakóterület

VEGYES TERÜLETEK

- Városközponti terület
- Alközponti terület
- Kisebb jelentőségű helyi központ területe
- Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület
- Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület
- Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület

GAZDASÁGI TERÜLETEK

- Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület
- Általános gazdasági terület
- Környezetre jelentős hatással járó gazdasági terület
- Egyéb ipari gazdasági terület

ÜDÜLŐTERÜLETEK

- Hétvégiházas üdülőterület

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

- Bevásárlóközpont területe
- Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület
- Vásár, kiállítás és kongresszusi terület
- Oktatási központok területe
- Egészségügyi ápolást elhelyezésére szolgáló terület
- Nagykiterjedésű sportolási célú terület
- Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület
- Állat- és növénykert területe
- Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület
- Hulladékkezelő-, -lerakó terület
- Szennyvízkezelés területe vagy közműelhelyezési terület (beépítésre nem szánt)
- Közlekedéshez kapcsolódó ápolást elhelyezésére szolgáló terület
- Kikötő területe
- Repülőtér területe
- Mezőgazdasági üzemi terület
- Vízkezelésre terület vagy közműelhelyezési terület (beépítésre nem szánt)

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

KÖZLEKEDÉSI ÉS KÖZMŰELHELYEZÉSI TERÜLETEK

- Közúti közlekedésre területi (KÖ)
- Egyéb közlétesítés közlekedésre terület
- Egyéb vízi közlekedésre terület
- Egyéb légi közlekedésre terület
- Közműelhelyezésre terület

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK

- Folyóvizek medre és partja
- Állóvizek medre és partja
- Vízkivezetésre területek

ZÖLDTERÜLETEK

- Városi park
- Közpark, kiskert

ERDŐTERÜLETEK

- Védőerdő
- Védett erdő
- Egyéb feladatokkal szolgáló erdő
- Egyéb, honvédelmi rendeltetésű erdő
- Egyéb, vízgazdálkodási rendeltetésű erdő
- Rekreációs célú erdőterület

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

- Általános mezőgazdasági terület
- Kertes mezőgazdasági terület
- Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület

TERMÉSZETVÉDELI TERÜLETEK

- Természetközeli terület

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

- Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület
- Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület
- Régészeti bemutató terület
- Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület
- Temető területe
- Megújuló energiaforrások hasznosításának célját szolgáló terület
- Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület
- Vízkezelésre terület

TERÜLETHASZNÁLAT EGYÉB ÁBRÁZOLÁSA

- Vegyesen alkalmazható területhasználat
- Kétszínű területhasználat (a meghatározó területhasználat színkeverék sávban vetítjük)

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Belterületi határvonal
- Telekhatár

BUDAPEST FŐVÁROS FEJLESZTÉSI TERVE

A BATRT RÉSZÉT KÉPEZŐ TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK ÉRVÉNYESÍTÉSE AZ FTFT-BEN

M = 1:35 000

9. Biológiai aktivitásérték fenntartása

A településen a biológiai aktivitásérték szinten tartása törvényben és rendeletben (Méptv., 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet) meghatározott követelmény. Korábban a magasabb rendű jogszabályok a biológiai aktivitásérték szinten tartásának biztosítását a településszerkezeti tervhez rendelték. A jogszabályi változások következtében a főváros esetében ez kerületi szintre került, a kerületi építési szabályzatokhoz rendelt követelmény (a helyi építési szabályzatnak minősülő, fővárosi közgyűlési jóváhagyást igénylő Duna-parti építési szabályzat és a Városligeti építési szabályzat kivételével).

A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 18.§-a részletesen meghatározza a biológiai aktivitásérték fenntartásával kapcsolatos szabályokat. Új, a településrendezési terv léptékéhez való illeszkedést célzó előírás, hogy az aktivitásérték szinten tartást az 1 ha területet meghaladó átsorolások esetében kell igazolni. A zöldfelületek védelmét szolgáló előírás, hogy az egyenleg fenntartásához szükséges zöldfelületi követelményeket a helyi építési szabályzatban szerepeltetni kell. A TÉKA 13.§-a tartalmazza az új beépítésre szánt területek kijelölésének követelményeit, amelynek (6) bekezdése alapján nem kell az új beépítésre szánt területek kijelölésének követelményeit alkalmazni a közlekedési rendeltetésű közterület szélességi csökkenése vagy áthelyezése, a térképi pontosítás miatti átsorolás, a vonalas kötöttpályás közösségi közlekedés területének módosítása, a kialakult állapotnak megfelelő területhasználatot biztosító telekhatár-rendezés, valamint a szabályozási vonal megszűnése miatti építési övezeti kijelölése esetén.

A fenti rendelet módosítása során a 78/D. § (5) bekezdésében új előírás szerepel, amely szerint, ha az új beépítésre szánt területekkel összefüggésben a főváros a biológiai aktivitásérték biztosítására vonatkozóan már teljesítette a követelményeket, az ezzel összhangban álló kerületi építési szabályzat készítése vagy módosítása során ezeket a követelményeket a kerületnek ismételten nem kell teljesítenie.

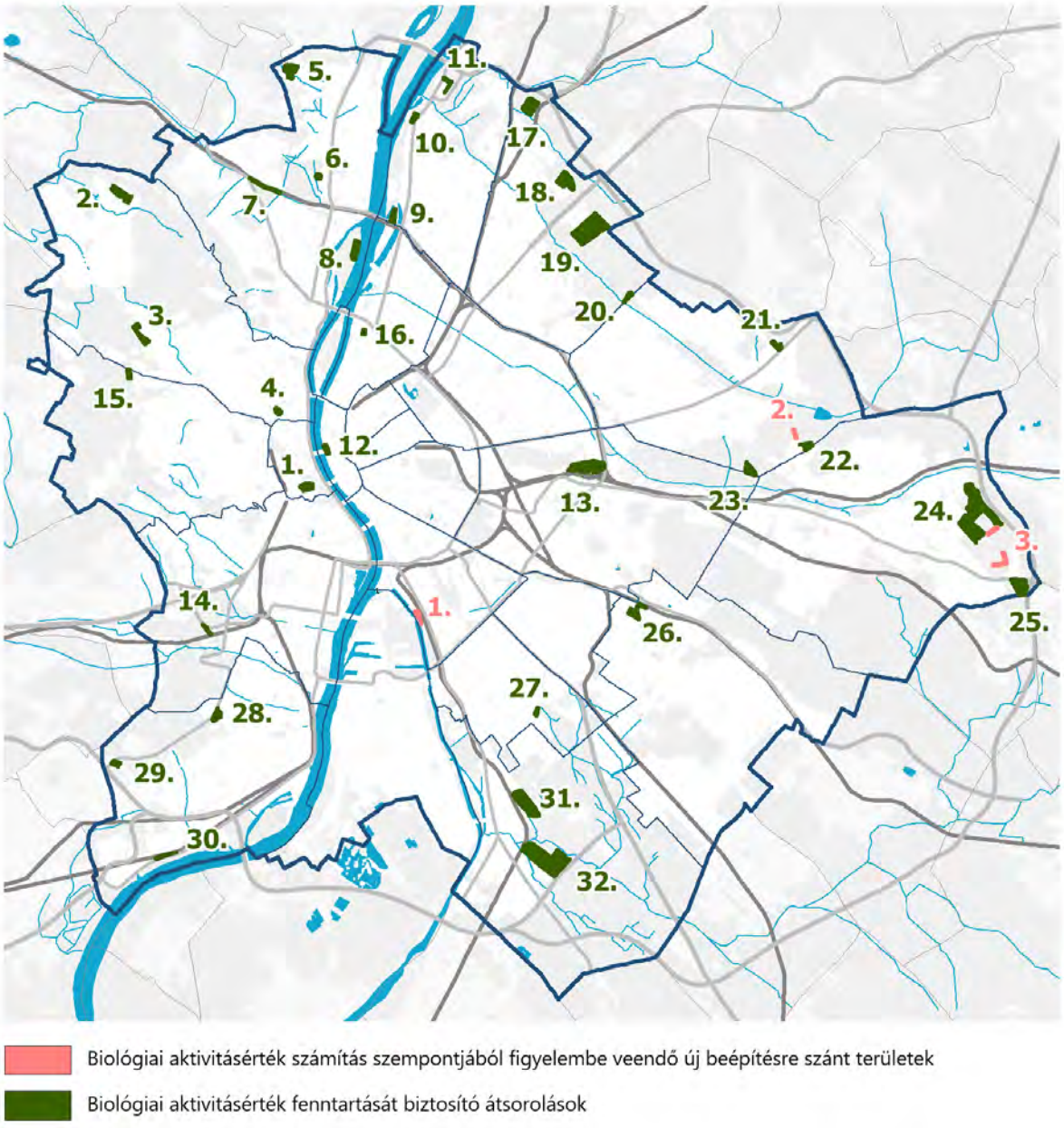
Az FTFT kidolgozása során alapvető szempont volt, hogy a főváros biológiai aktivitás értéke ne csökkenjen. A terv jelentős, 357 ha nagyságú, a TSZT-ben beépítésre szánt területet (infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett fejlesztési terület; jelentős változással érintett terület) sorol át általános használat szerinti beépítésre nem szánt területbe. Többek között a XVII. kerületben Szárazhegy térségében, a XV. kerületben Rákospalota M3 menti térségében, vagy a X. kerületi Terebesi erdő területén.

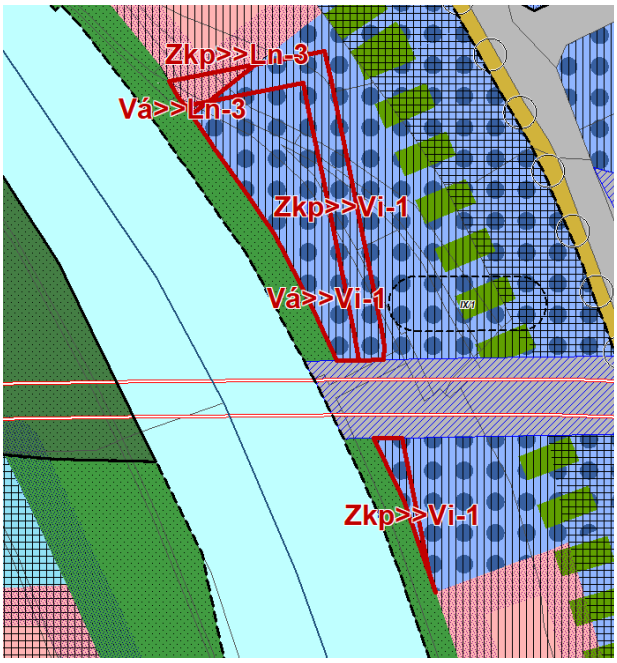
Emellett összességében közel 8 ha nagyságú, a magasabb rendű jogszabályban meghatározott biológiai aktivitásérték szempontjából figyelembe veendő új beépítésre szánt terület került kijelölésre a TSZT-hez képest, amelyek kompenzációját, a biológiai aktivitásérték szinten tartását biztosítja a fent említett többszáz hektáros beépítésre szánt terület visszasorolása. Ezen területek a hatályos tervben szereplőnél magasabb értékmutatójú, azaz magasabb biológiai aktivitással rendelkező általános használat szerinti területként kerültek kijelölésre. A számítás során figyelembe veendő új beépítésre szánt területek és a biológiai aktivitásérték fenntartását biztosító módosítások, valamint a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti igazolás a lenti térképen és táblázatokban láthatók.

Az ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területek esetében, ahol a tervezett használat az infrastruktúra fejlesztési feltételekhez kötött és a szükséges feltételek reálisan megvalósíthatók, valamint a magasabb rendű jogszabályoknak való megfelelés ezt megengedi, a TSZT-hez hasonlóan beépítésre szánt területben maradnak. Mivel ezek nem minősülnek új beépítésre szánt területnek (a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 78/D.§ (4) bekezdése alapján) a biológiai aktivitásérték fenntartására vonatkozóan nem áll fenn teljesítési kötelezettség a magasabb rendű jogszabályok alapján.

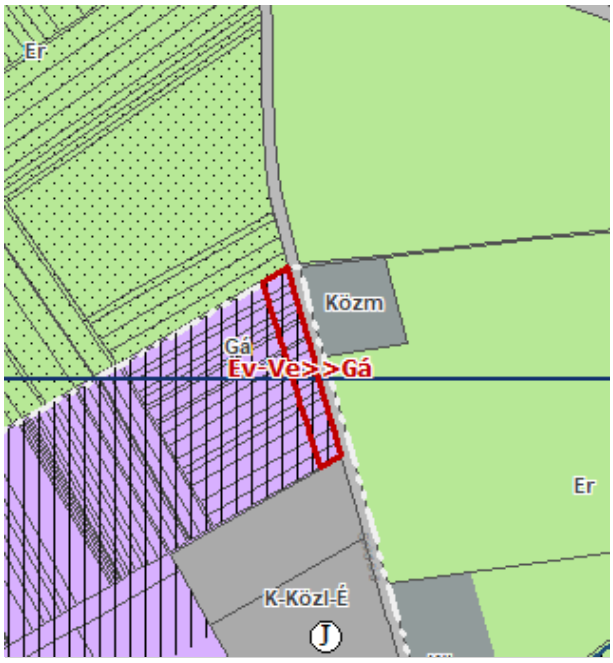
Összefoglalásképpen elmondható, hogy a terv jelentős kiterjedésű beépítésre szánt terület visszasorolásával a biológiai aktivitást növeli.

9-1. ábra: Biológiai aktivitásérték számítással érintett területek

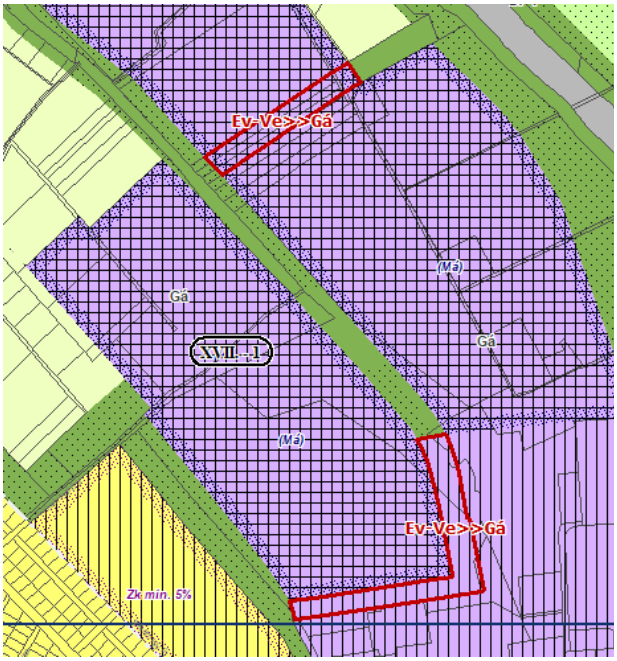

1. IX. kerület, Tervezett evezőspálya

2. XVI. kerület, Cinkotai út menti terület

3. XVII. kerület, Szárazhegy

9-1. táblázat: Biológiai aktivitásérték számítás szempontjából figyelembe veendő új beépítésre szánt területek

Sorszám	Kerület	Jelenlegi terület-felhasználási egység	Tervezett általános használat	Terület (ha)	Jelenlegi értékmutató	Tervezett értékmutató	Jelenlegi BAÉ	Tervezett BAÉ	BAÉ változás
1.	IX.	Vá	Vi-1	1,07	6,0	0,5	6,43	0,54	-5,09
		Vá	Ln-3	0,09	6,0	0,6	0,55	0,05	-0,49
		Zkp	Vi-1	0,72	6,0	0,5	4,30	0,36	-3,94
		Zkp	Ln-3	0,01	6,0	0,6	0,04	0,00	-0,04
2.	XVI.	Ev-Ve	Gá	1,12	9,0	0,4	10,04	0,45	-9,59
3.	XVII.	Ev-Ve	Gá	1,87	9,0	0,4	16,80	0,75	-16,05
		Ev-Ve	Gá	3,42	9,0	0,4	30,77	1,37	-29,41
									-65,42

9-2. táblázat: Biológiai aktivitásérték fenntartását biztosító átsorolások

Sorszám	Kerület	Jelenlegi terület-felhasználási egység	Tervezett általános használat	Terület (ha)	Jelenlegi értékmutató	Tervezett értékmutató	Jelenlegi BAÉ	Tervezett BAÉ	BAÉ változás
1.	I.	K-Vke	Zv	6,07	1,5	8	9,11	48,57	39,46
2.	II.	Lke-3	Má	9,52	2,7	3,7	25,69	35,21	9,52
3.	II.	K-Eü	Er	5,15	3	9	15,44	46,33	30,88
4.	II.	Vt-V	Zk	2,01	0,5	6	1,01	12,06	11,06
5.	III.	Lke-2	Mk	9,59	2,7	5	25,89	47,94	22,05
6.	III.	Lk-2	Er	1,82	1,2	9	2,19	16,40	14,21
7.	III.	KÖu	Ev-1	3,66	0,6	9	2,20	32,94	30,74
8.	III.	K-Rek	Kb-Rek-2	7,51	3	3,2	22,52	24,02	1,50
9.	IV.	Vi-2	Kb-Rek-1	4,04	0,5	3,2	2,02	12,91	10,90
10.	IV.	K-Vke	Kb-Ez	2,20	1,5	3,2	3,30	7,04	3,74
11.	IV.	Vi-2	Ev-2	1,50	0,5	9	0,75	13,54	12,79
12.	V.	KÖu	Zk	2,18	0,6	6	1,31	13,09	11,78
13.	X.	K-Tp	Er	12,53	1,5	9	18,80	112,81	94,01
		K-Tp	Zk	13,88	1,5	8	20,82	111,05	90,23
14.	XI.	KÖu	Má	1,34	0,6	3,7	0,80	4,95	4,15
15.	XII.	Vi-2	Er	2,44	0,5	9	1,22	22,00	20,78
16.	XIII.	Ln-T	Zk	1,18	0,6	6	0,71	7,08	6,37
17.	XV.	K-Rek	Vá	13,92	3	6	41,76	83,52	41,76
18.	XV.	Gksz-2	Má	14,82	0,4	3,7	5,93	54,82	48,90

Sorszám	Kerület	Jelenlegi terület-felhasználási egység	Tervezett általános használat	Terület (ha)	Jelenlegi értékmutató	Tervezett értékmutató	Jelenlegi BAÉ	Tervezett BAÉ	BAÉ változás
19.	XV.	Vi-2	Má	47,81	0,5	3,7	23,90	176,88	152,98
20.	XV.	KÖu	Er	2,39	0,6	9	1,44	21,55	20,11
21.	XVI.	Lke-1	Má	2,66	2,7	3,7	7,18	9,84	2,66
22.	XVI.	Gksz-2	Er	3,82	0,4	9	1,53	34,35	32,82
23.	XVI.	Gksz-2	Ee-E	6,17	0,4	9	2,47	55,53	53,07
24.	XVII.	Gksz-2	Má	41,90	0,4	3,7	16,76	155,03	138,27
		Gksz-2	Má	25,37	0,4	3,7	10,15	93,89	83,74
25.	XVII.	Gksz-2	Má	15,19	0,4	3,7	6,08	56,20	50,13
26.	XVIII.	Gksz-2	Kb-Ez	7,28	0,4	3,2	2,91	23,28	20,37
27.	XX.	Lke-1	Zk	1,11	2,7	6	2,99	6,65	3,66
28.	XXII.	Lke-3	Mk	5,17	2,7	5	13,95	25,84	11,89
29.	XXII.	Lke-3	Mk	2,61	2,7	5	7,03	13,03	5,99
30.	XXII.	KÖu	Ev-1	1,66	0,6	9	0,99	14,91	13,92
31.	XXIII.	Lke-1	Má	17,85	2,7	3,7	48,18	66,03	17,85
32.	XXIII.	Gksz-2	Má	61,00	0,4	3,7	24,40	225,70	201,30
									1313,57

10. A Budapest főváros rendezési szabályzata (BFRSZ) – koncepció

10. A Budapest főváros rendezési szabályzata (BFRSZ) – koncepció 278
Bevezetés 279
10.1. Szintterületi átlagérték 280
10.1.1. A szintterületi átlagérték számítása 282
10.1.2. A szintterületi átlagérték érvényesülése a helyi építési szabályozásban 286
10.2. Egyes területek legnagyobb beépítési magassága 289
A beépítési magasság meghatározásának jogi alapja 289
A beépítési magasság meghatározásának indokolása 290
A beépítési magasság megállapításával érintett területek 290
A magassági szabályozás eltérő eszközei 291
A párkánymagasság meghatározásának általános elvei 292
Egyedi magassági szabályozást igénylő területek 292
10.3. Az I. és II. párkánymagassági kategória területei 293
A párkánymagasság meghatározása 294
10.4. A III. párkánymagassági kategória területei 297
10.5. Az I., II. és III. párkánymagassági kategória területeinek kiegészítő rendelkezései 297
A beépítési magasságra vonatkozó előírások összefoglalása 298
Az udvari térarányok védelme 299
10.6. Magasépítmények 299
Magasház fogalmi meghatározása 299
Magasház elhelyezésének szempontjai 300
Magasház építési helyének kijelölése 302
A magasház beépítési magasságával összefüggő kiegészítő rendelkezések 303
Magas műtárgy elhelyezhetősége 303
10.7. A főváros egészének működését biztosító műszaki infrastruktúra területbiztosítása – és az erre vonatkozó rendelkezések 304
10.7.1. A közlekedés műszaki infrastruktúrájának területbiztosítása – és az erre vonatkozó rendelkezések 304
10.7.2. A közművek műszaki infrastruktúrájának területbiztosítása – és az erre vonatkozó rendelkezések 311
10.8. A BFRSZ tartalmi felépítése és szabályozási köre 312

Bevezetés

A Méptv. 16. § [Fogalommeghatározások] 51. pontja szerint a *fővárosi rendezési szabályzat*:

> *„a fővárosban a településrendezés és az építés kerületi és fővárosi szintű összehangolt rendjének biztosítása érdekében kiadott fővárosi önkormányzati rendelet, amely* ***telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz****;*

A Méptv. 22. § (4) bekezdése szerint:

> *„(4) …. A fővárosi rendezési szabályzat* ***keretszabályokat rögzít****, amely építési jogot nem keletkeztet."*

A Budapest főváros rendezési szabályzata (továbbiakban: BFRSZ) a fővárosban a településrendezés és az építés kerületi és fővárosi szintű összhangja érdekében biztosítja a szakmai és jogi alapot a főváros közigazgatási területén fekvő területek felhasználásával és beépítésével, a településkép védelmével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket megállapító helyi építési szabályzatok kidolgozásához.

A fővárosi rendezési szabályzatra vonatkozó törvényi felhatalmazás (Méptv. 82. § (1) bekezdés) alapján Budapesten a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében a

- a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek használatának általános jellegét,
- az egyes általános használat szerinti területek vonatkozásában az alkalmazható szintterületi átlagértéket,
- a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre vonatkozóan a kerületi építési szabályzatban alkalmazható legnagyobb beépítési magasságot, valamint
- a város működtetésében meghatározó infrastrukturális elemek területigényének biztosítására vonatkozó különleges rendelkezéseket

a fővárosi rendezési szabályzat állapítja meg.

A szabályzattal összhangban készülnek a Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ) és Városligeti építési szabályzat (VÉSZ), valamint a DÉSZ és VÉSZ által szabályozott területek kivételével a kerületek területére készülő kerületi építési szabályzatok, melyekben a fővárosi rendezési szabályzatban meghatározott területek használatának általános jellege szerint a helyi adottságok figyelembevételével kerülnek meghatározásra építési övezetként vagy övezetként a sajátos használatok és területeik.

10.1. Szintterületi átlagérték

A Méptv. általános rendelkezéseit a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet többek közt 2.§ 15. pontja pontosítja az alábbiak szerint:

„szintterületi átlagérték: olyan, a főváros beépítésre szánt területén és beépítésre nem szánt különleges területén alkalmazandó érték, amely az általános használat szerinti területeken elhelyezhető szintterületnek és az általános használat szerinti területek területének hányadosa."

A TÉKA (10. § (6) bekezdés) rendelkezése szerint a fővárosi rendezési szabályzat a szintterületi átlagérték számításáról külön rendelkezhet, amely rendelkezést a kerületi építési szabályzat készítésénél az építési övezetekre és a különleges beépítésre nem szánt övezetekre vonatkozóan figyelembe kell venni, tehát a szintterületi mutatót a BFRSZ-ben meghatározott szintterületi átlagértékkel összhangban kell megállapítani.

Az egyes területek szintterületi átlagértékének meghatározásának alapját egyrészt a kialakult, távlatban megőrzésre kívánatos adottságok képezik, másrészt a területtel kapcsolatos koncepcionális célok. A BFRSZ a konkrét helyhez igazodva az adottságok mellett a területi elhelyezkedést és a Fővárosi településfejlesztési tervben foglalt célokat is figyelembe véve differenciál. A fejlesztési potenciállal rendelkező területek esetében magasabb értékkel rendelkeznek azon általános használat szerinti területek, amelyek a közösségi közlekedés kötöttpályás vonalai mentén kerültek kijelölésre. Figyelembevételre kerültek a településszerkezeti adottságok mellett a hatályos kerületi terveszközök meghatározásai is. A szintterületi átlagérték tehát ezek együttes figyelembevételével kerültek megállapításra.

A szintterületi átlagérték legmagasabb értékei a városközponti területeken kerültek megállapításra (főközpont, mellékközpontok, és indokolt esetben az új vagy átalakuló helyi központok). Az alábbi példa a belváros egy részét szemlélteti.

10-1. ábra: Főközpont szintterületi átlagértékei – BFRSZ kivonat

A főközponti területekre megállapított szintterületi átlagértékek lehetővé teszik a szomszédsági viszonyok figyelembevételét, így a helyi építési szabályzatok keretein belül lehetőség van az egyes telkekre vonatkozóan eltérő rendelkezéseket, paramétereket megállapítani. Az igen heterogén, jellemzően az átmeneti zónában található területeken a szintterületi átlagérték megállapításánál az adottságok mellett igen fontos tényező a szomszédsági viszonyok figyelembevétele, mert nem csak funkcionálisan kerülendők a lehetséges konfliktusok, hanem a sűrűségből fakadó terhelés és a beépítési mód sem okozhat feszültséget.

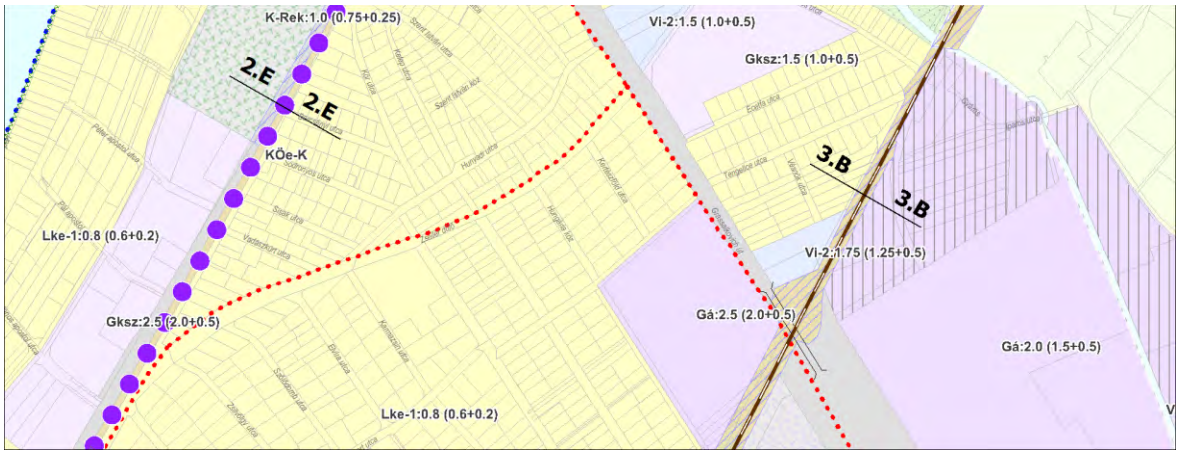
10-2. ábra: BFRSZ kivonat az átmeneti zóna vonatkozásában

A kertvárosias területekre vonatkozóan az FTFT-ben meghatározott általános használat szerinti területeken belül a BFRSZ tovább nem differenciál, egységes értékek kerülnek alkalmazásra.

10-1. táblázat: Lakóterület általános használat		szá	szf	szp
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	0,8	0,6	0,2
Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület	Lke-2	0,7	0,5	0,2
Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület	Lke-3	0,6	0,4	0,2

10-3. ábra: BFRSZ kivonat a külsői zóna vonatkozásában

A korábbi szabályozási keretekhez képest új lehetőség, hogy a BFRSZ nem csak a beépítésre szánt területeken határozhat meg szintterületi átlagértéket, hanem a beépítésre nem szánt különleges területeken is. A BFRSZ-ben meghatározott beépítésre nem szánt különleges területek közül azonban csak a rekreációs célú, jelentős zöldfelületű területeken került meghatározásra a szintterületi átlagérték, mivel az egyéb beépítésre nem szánt különleges területek esetén a magasabbrendű jogszabályokban meghatározott kereteken túl nem szükséges további beépítési határérték fővárosi szintű rögzítése.

Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Rek-1) és Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület (Kb-Rek-2) általános használati egységekre vonatkozó szintterületi átlagérték meghatározása során figyelembevételre kerületek a hatályos építési szabályzatok (KÉSZ, DÉSZ, VÉSZ (továbbiakban: HÉSZ)) paraméterei, a tervezett területhasználat és a területnek szánt funkció, a meglévő épületállomány jellemzői, településszerkezeti elhelyezkedés, valamint egyéb természeti tényezők (pl. védett természeti terület, ökológiai hálózat, Natura 2000 jelenléte, közelsége). Ezek alapján az átlagérték tekintetében három kategória került meghatározásra, a javasolt beépítési intenzitás szerint:

Különleges beépítésre nem szánt rekreációs célú, jelentős zöldfelületű általános használatú terület	szintterületi átlagérték
Intenzív beépítésű terület (10% beép.)	0,2
Közepesen intenzív beépítésű terület (5 - 10% beép.)	0,1
Alacsony intenzitású beépítéssel javasolt terület (<= 5% beép)	0,05

10.1.1. A szintterületi átlagérték számítása

A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerint a főváros teljes közigazgatási területére a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek használatának általános jellege mellett az építési övezetekre és a különleges beépítésre nem szánt övezetekre vonatkozóan a BFRSZ meghatározhatja az alkalmazható szintterületi átlagértéket.

A TÉKA rendelkezései alapján:

- a fővárosi rendezési szabályzatban kerül megállapításra az egyes általános használatokhoz tartozó (beépítésre szánt és a különleges beépítésre nem szánt területek) szintterületi átlagérték, (7. § (8) bekezdés),
- a kerületi építési szabályzatnak a szintterületi mutatót a szintterületi átlagértékkel összhangban kell megállapítania (7. § (8) bekezdés),
- a fővárosi rendezési szabályzat a szintterületi átlagérték számításáról külön rendelkezhet (10. § (6) bekezdés).

A szintterületi átlagérték (szá) az általános használat területén elhelyezhető *összes szintterület* és az általános használat területének viszonyszáma. A TÉKA 10. § (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a szintterületi átlagérték számításáról a BFRSZ külön rendelkezhet, mely lehetőség alapján egyedi szabályozás került kidolgozásra a BFRSZ-ben.

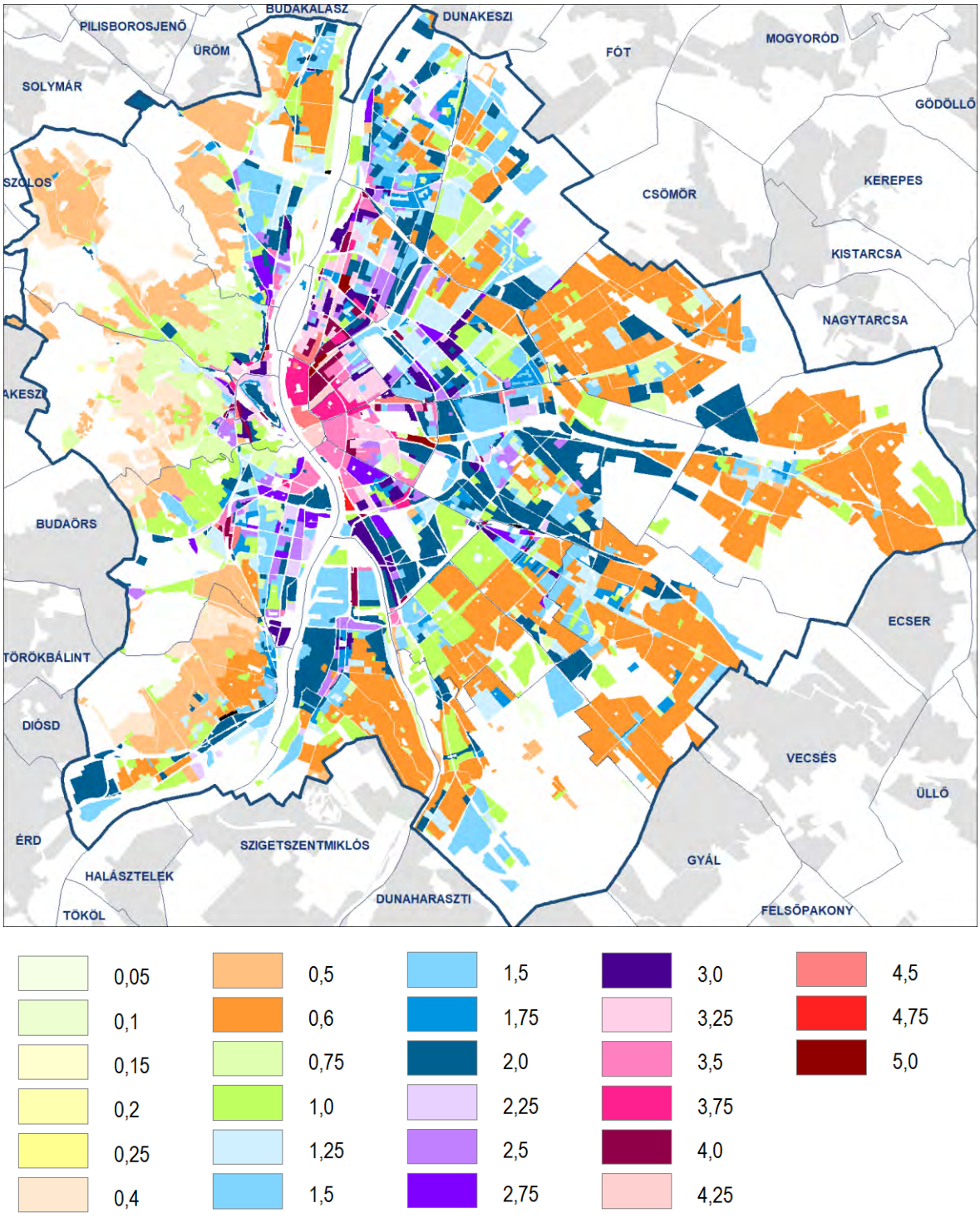
Annak érdekében, hogy a parkolási célú szintterület többletértéke csak parkolásra, tehát garázsok létesítésére legyen felhasználható, a szintterületi átlagérték két értékből, az általános funkcionális használat szerinti és a parkolási szintterületi átlagértékből tevődik össze:

$$szá = szf + szp$$

- *Általános funkcionális használat szerinti szintterületi átlagérték:* az adott általános használat szerinti területen elhelyezhető rendeltetések bruttó szintterülete és az általános használat szerinti terület területének hányadosa (szf).
- *Parkolási szintterületi átlagérték:* a kizárólag épületen belül elhelyezett, az általánosan elhelyezhető rendeltetések rendeltetésszerű használatához szükséges *parkoló férőhelyek számára igénybe vehető* bruttó szintterület és az általános használat szerinti terület területének hányadosa (szp).

A fenti elvek alapján meghatározott beépítésre szánt területek és a különleges beépítésre nem szánt általános használat szerinti rekreációs területekre vonatkozóan megállapított szintterületi átlagértékek szf értékeit a mellékelt térkép mutatja be.

10-4. ábra: Területek funkcionális szintterületi átlagértéke szf

Általános funkcionális használat szerinti szintterületi átlagérték településhálózati összefüggései

SZERKEZETALAKÍTÓ TERÜLETI ELEMEK

KÖZPONTRENDSZER

- Városközpont, főközpont határa
- Kialakult/Részben kialakult/ Tervezett mellékközpont/ intermodális mellékközpont
- Kialakult/Részben kialakult/ Tervezett kiemelt jelentőségű helyi központ

VÁLTOZÁSSAL ÉRINTETT TERÜLETEK

- Szerkezetalakító fejlesztési céltérség - vegyes használattal
- Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező egyéb területek

ZÖLDFELÜLETI RENDSZER EGYÉB MEGHATÁROZÓ ELEMEI

- Meglévő városi park
- Összvárosi jelentőségű tervezett közpark

SZERKEZETALAKÍTÓ KÖTÖTTPÁLYÁS NYOMVONALAK

- Tervezett gyorsvasút
- Tervezett vasút
- Tervezett közúti vasút (villamos)
- Meglévő gyorsvasút
- Meglévő vasút
- Meglévő közúti vasút (villamos)

ÁLTALÁNOS FUNKCIONÁLIS HASZNÁLAT SZERINTI FEJLESZTÉSI POTENCIÁL (SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉK)

0,05	0,5	1,6	2,75	4,25
0,1	0,6	1,75	3	4,5
0,15	0,75	2	3,25	4,75
0,2	1	2,25	3,5	5
0,25	1,25	2,5	3,75	
0,4	1,5	2,6	4	

Általános használat szerinti fejlesztési potenciál
(szf érték lehetséges növekménye) településhálózati összefüggései

SZERKEZETALAKÍTÓ TERÜLETI ELEMEK
KÖZPONTRENDSZER

- Városközpont, főközpont határa
- Kialakult/Részben kialakult/ Tervezett mellékközpont/ intermodális mellékközpont
- Kialakult/Részben kialakult/ Tervezett kiemelt jelentőségű helyi központ

VÁLTOZÁSSAL ÉRINTETT TERÜLETEK

- Szerkezetalakító fejlesztési céltérség - vegyes használattal
- Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező egyéb területek

ZÖLDFELÜLETI RENDSZER EGYÉB MEGHATÁROZÓ ELEMEI

- Meglévő városi park
- Összvárosi jelentőségű tervezett közpark

SZERKEZETALAKÍTÓ KÖTÖTTPÁLYÁS NYOMVONALAK

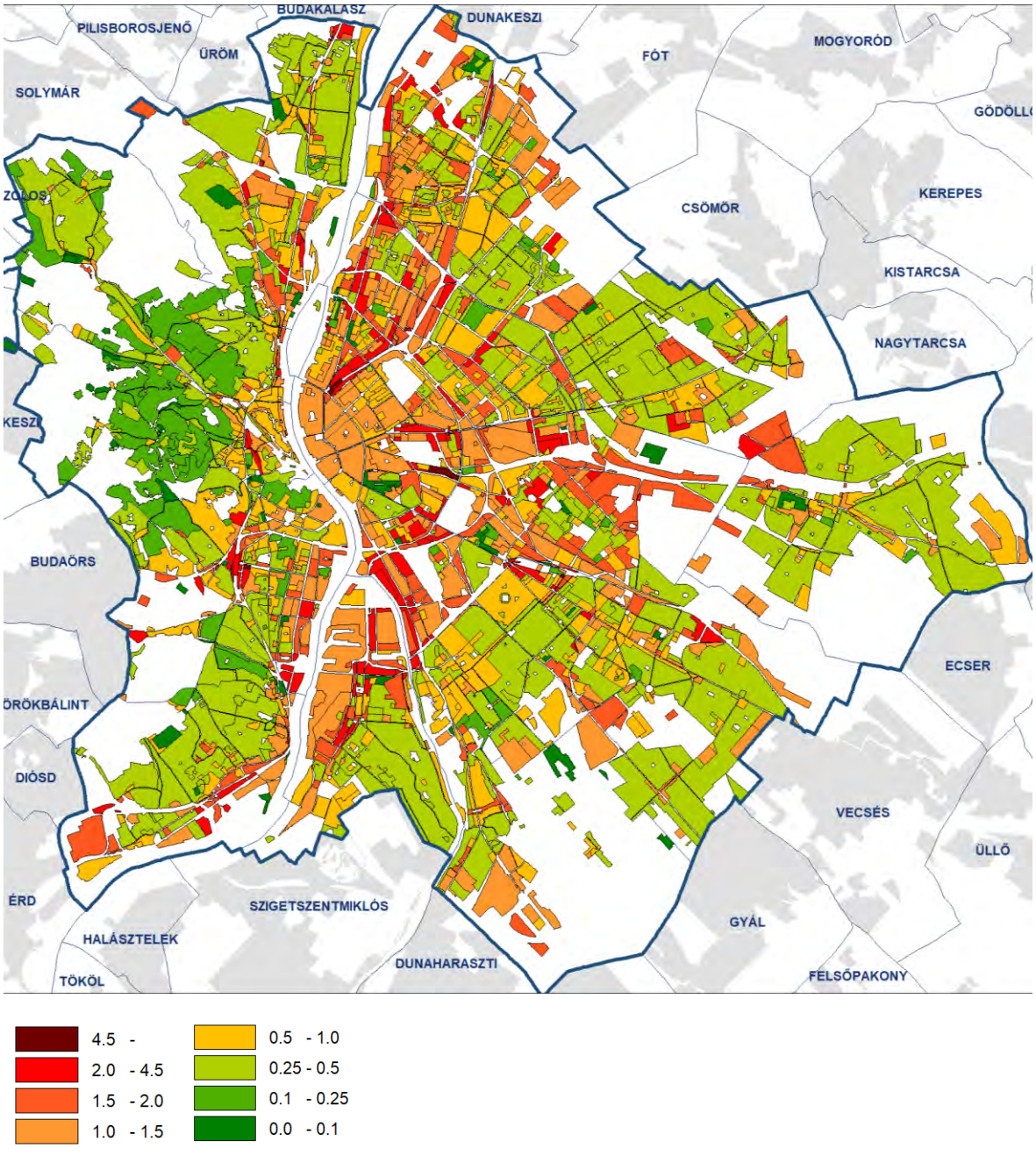
- Tervezett gyorsvasút
- Tervezett vasút
- Tervezett közúti vasút (villamos)
- Meglévő gyorsvasút
- Meglévő vasút
- Meglévő közúti vasút (villamos)

ÁLTALÁNOS FUNKCIONÁLIS HASZNÁLAT SZERINTI FEJLESZTÉSI POTENCIÁL (SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉK)

- 4.5 -
- 2.0 - 4.5
- 1.5 - 2.0
- 1.0 - 1.5
- 0.5 - 1.0
- 0.25 - 0.5
- 0.1 - 0.25
- 0.0 - 0.1

A szintterületi átlagérték lehetséges növekménye a területek fejlesztési potenciálját jelenti. Látható az alábbi ábrán, hogy a kialakult, karakterükben megőrzendő területeken is van fejlesztési lehetőség, de természetesen sokkal mérsékeltebb, mint az átalakuló, jelentős változással érintett területeken. A változás által érintett területeken belül a növekmény a tervezett általános használat szerinti területi kategória és a jelenlegi fizikai állapot függvénye (használaton kívüli vagy alulhasznosított terület).

10-5. ábra: Területek fejlesztési potenciálja (a szintterületi átlagérték lehetséges növekménye)

Az szp érték rögzítése az épületen belüli parkolást támogatja és megakadályozza, hogy – a felszíni parkolás biztosítása esetén a szp alapján létesíthető szintterület–az épület általános funkcionális használat szerinti szintterülettt ne tuda növelni, és a nem parkolási rendeltetésű szintterületet .

A főváros különleges, nagyvárosias karaktere miatt alapvető, hogy a parkolás jellemzően épületen belül történjen. Az egyes funkciók más-más arányban követelik meg az ehhez szükséges területeket. Így pl. a

lakóépületek esetében a jövőben lakófunkció szintterületének kb. 20 - 25 %-a szükséges parkoló-férőhely építésére, amíg intézmények vagy irodák esetében ez a szám lényegesen magasabb.

A parkolási szintterületi átlagérték számítási módszertana*:

		szp érték
Lakóterületek		
Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterület	Ln-1	szf * 0,4
Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterület	Ln-2	szf * 0,4
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	szf * 0,4
Nagyvárosias telepszerű lakóterület	Ln-T	0,50
Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület	Lk-1	szf * 0,35
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	szf * 0,35
Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	0,50
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	0,20
Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület	Lke-2	0,20
Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület	Lke-3	0,20
Vegyes területek		
Városközpont területe	Vt-V	szf * 0,4
Mellékközpont területe	Vt-M	szf * 0,4
Kiemelt jelentőségű helyi központ területe	Vt-H	szf * 0,4
Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület	Vi-1	szf * 0,4
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	szf * 0,4
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	szf * 0,2
Gazdasági területek		
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz	0,50
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gá	0,50
Különleges területek		
Bevásárlóközpont területe	K-Ker	szf * 0,5
Vásár, kiállítás és kongresszus területe	K-Vás	szf * 0,25
Oktatási központok területe	K-Okt	szf * 0,5
Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógyszálló, gyógyüdülő)	K-Eü	szf * 0,25
Nagykiterjedésű sportolási célú terület	K-Sp	szf * 0,5
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	szf * 0,2
Állat-, és növénykert területe	K-ÁN	szf * 0,2
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	szf * 0,2
Kétszintű területhasználat *(a meghatározó területhasználat szélesebb sávban sraffozott)*	–	1,00
Különleges területek		
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Rek-1	0
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület	Kb-Rek-2	0

***** *A korábban hatályos FRSZ-ben, egyedi módosítások alapján megállapított, a módszertantól eltérő egyedi bsp érték (a BFRSZ-ben szp érték), jellemzően megtartásra került.*

10.1.2. A szintterületi átlagérték érvényesülése a helyi építési szabályozásban

A TÉKA 10. § (6) bekezdése rendelkezik arról, hogy a fővárosi rendezési szabályzat a szintterületi átlagérték számításáról külön rendelkezhet, a kerületi építési szabályzatban pedig a szintterületi mutatót azzal összhangban kell megállapítani.

A szintterületi átlagérték az általános használat szerinti területbe nem sorolt közterületeket (Köu) magukba foglaló területegységek tekintetében átlagértéket jelent. A helyi építési szabályozásban az adott általános használat szerinti területen a beépítést meghatározó paramétereket differenciáltan lehet megállapítani az építési övezetekre, övezetekre, de az általános használat szerinti terület egészére vonatkozóan, az építési övezetekben és a beépítésre nem szánt különleges területeken megengedett összesített szintterület a BFRSZ-ben meghatározott szintterületi átlagérték alapján számított szintterület nem haladható meg. Egy-egy nagyobb kiterjedésű általános használat szerinti területen eltérő szintterületi mutatóval rendelkezhetnek az egyes területrészek az építési övezetek, övezetek meghatározása során, de az a cél, hogy a meghatározott jellemzők domináljanak. Szélsőséges eltérések a területen belül feszültséget okozhatnak. Az építési övezeteket, övezeteket a meglévő vagy tervezett rendeltetésük, beépítettségük és karakterbeli különbségeik alapján úgy kell differenciáltan besorolni, hogy a TÉKA 7. § (4) bekezdés azon követelménye is teljesüljönhogy az egy építési övezetbe vagy övezetbe tartozó, *azonos* adottságú telkeket *azonos* értékű építési jogok és kötelezettségek illessék meg.

A helyi építési szabályzatnak a szintterületi mutatót a szintterületi átlagértékkel összhangban kell megállapítania (TÉKA 10. § (6) bekezdés szerint) úgy, hogy a kizárólagosan erkély létesítése céljából meghatározott szintterület többletérték a nagyvárosias- és kisvárosias telepszerű általános használat szerinti területek esetében figyelmen kívül hagyható a megfelelőség igazolásakor.

Méptv. releváns értelmező rendelkezései (16. §):

„9. bruttó alapterület: épületszerkezetek alapterületével növelt nettó alapterület;"

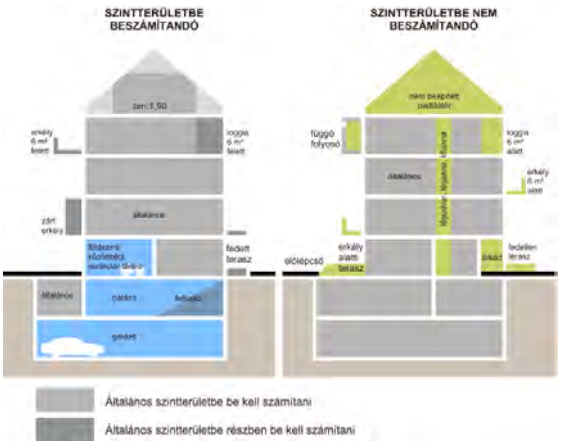
TÉKA releváns értelmező rendelkezései (5. §):

„29. erkély: az épület homlokzati síkjától kinyúló, konzolos, függesztett vagy pontszerűen alátámasztott kialakítású külső – legfeljebb egy oldalról zárt – tartózkodó tér;"

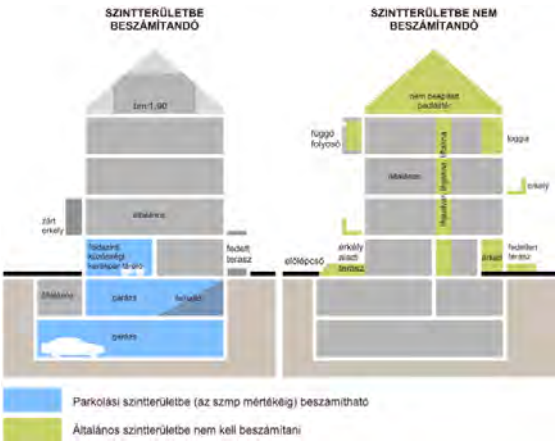
„115. összes szintterület: a telken a meglévő és létesülő építmények szintterületi összege;"

„138. szintterület: az összes építményszint bruttó alapterülete;"

A többlakásos, előregyártott elemekből épített lakóépületek élhetőségének javítása érdekében a lakások új erkélyek létesítésével, vagy a meglévő erkélyek alapterületének növelésével lehet az épületek felújításakor számolni. Ezért a nagyvárosias- és kisvárosias telepszerű általános használat szerinti területek esetében a kialakult állapot szerinti szintterületi mutató értékének változatlanul hagyása mellett szükséges rendelkezni arról, hogy ha erkély létesítése miatt növekedne a kialakult szintterület értéke, azt figyelmen kívül lehessen hagyni.

Az Ln-T és Lk-T általános használat szerinti területek kivételével az általános használat szerinti területen belül a szintterületi átlagérték számításánál

Az Ln-T és Lk-T általános használat szerinti területeken a szintterületi átlagérték számításánál

Többlakásos lakóépület Potsdamban

Új erkélyek az energetikailag felújított épületen, Potsdamban

Forrás: https://www.balkonbauer.de/balkonerneuerung/

Előregyártott épület, Potsdam – Archív fotó

Új erkélyek a felújított előregyártott épületen, Potsdamban

Forrás: https://www.balkonbauer.de/balkonerneuerung/

Bővítő erkélyek a régi épületen, Münchenben

Új erkélyek felújítás után, Svájc, St. Gallen kanton Abtwil

Forrás: https://www.balkonbauer.de/balkonerneuerung/

Felújítás előtt

Felújítás után - új erkélyekkel

Saját fotók – Németország

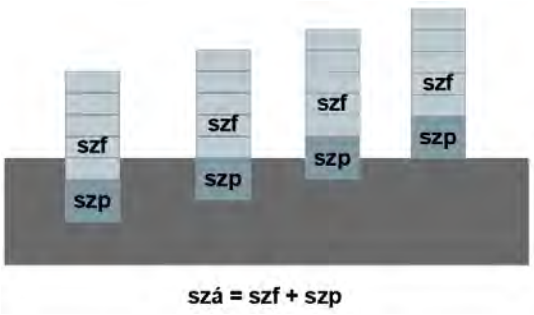

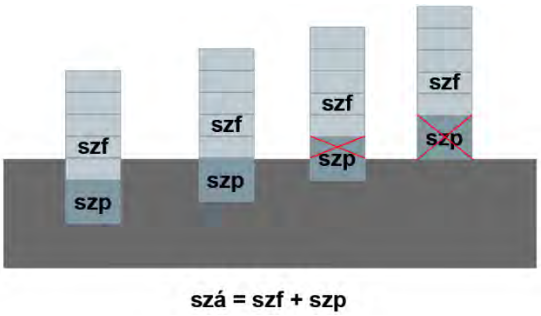

A meglévő és hosszú távon megmaradónak tervezett, kialakult épületállomány figyelembevétele miatt a belső városrészekre általában alacsony értékben került meghatározásra az általános használat szerinti területre vonatkozó szp parkolási sűrűségi érték. Az általános használat szerinti terület egészére vonatkozó parkoló férőhelyek számára igénybe vehető szintterületi átlagérték értéke alapján számított szintterületbe ezért a Belső zóna területén a védelemmel érintett ingatlanok területe figyelmen kívül hagyható.

A kerületi szabályozás során a BFRSZ-ben rögzített szintterületi átlagértéket figyelembe kell venni a fentiekben leírtak szerint a szintterületi mutatók meghatározásakor,, mivel erre hatalmazza fel az TÉKA a fővárosi településrendezési tervet.

Az általános funkcionális használatra és a parkolásra felhasználható szintterületet jelképező ábra mutatja, hogy minden építményszint területét figyelembe kell venni a szintterület számításánál, függetlenül annak funkciójától és térbeli elhelyezkedésétől.

A helyi építési szabályzat ezt differenciáltan kezelheti mind nagyságrendben a BFRSZ-ben megállapított határérték mértékéig, mind pedig térben, pl. azzal, hogy kiköti, hogy a szp parkolásra vonatkozó többlet szintterület csak terepszint alatti elhelyezése esetén vehető igénybe.

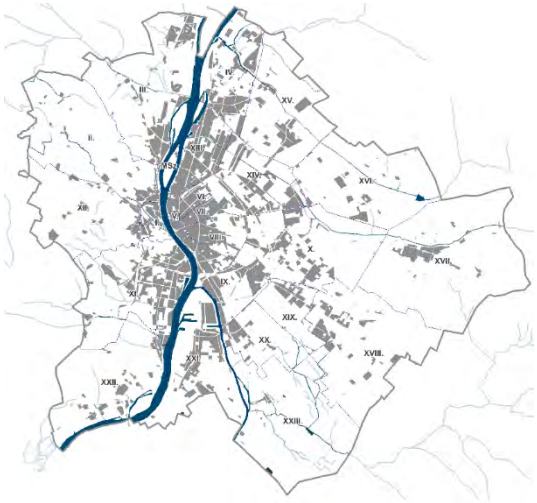
10.2. Egyes területek legnagyobb beépítési magassága

A beépítési magasság meghatározásának jogi alapja

Budapest főváros rendezési szabályzatáról szóló 5/2015. (II. 16.) önkormányzati rendelet magassági szabályozása az új jogszabályi környezet miatt átfogó felülvizsgálatra szorul. Az FRSZ a főváros teljes területén rendelkezhetett az egyes területek beépítési magasságának korlátozásáról, azonban az új jogszabályi keret ezen lehetőséget erősen lekorlátozta. A BFRSZ így a korábbi teljes közigazgatási terület, azaz 52.512 ha helyett mindösszesen a közigazgatási terület ~ 14 %-án határozhatja meg a kerületi építési szabályzatban alkalmazható legnagyobb beépítési magasságot.

FRSZ

BFRSZ

Az új rendelet a **beépítési magasság** új, a TÉKA 9.§ (1) és (2) bekezdései szerint meghatározott, módosított fogalmát alkalmazza. A szabályozásra pedig a Méptv. nyújt felhatalmazást, amelynek a 82.§ (1) bekezdés c) pontja szerint *„A fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében a fővárosi rendezési szabályzat állapítja meg … „c) a területi egységek közül a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre vonatkozóan* ***a kerületi építési szabályzatban alkalmazható legnagyobb beépítési magasságot****…".*

A beépítési magasság fogalmát a TÉKA 9. § (1) bekezdése a következők szerint határozza meg:
„Az épület beépítési magasságát a helyi építési szabályzatban előírt ***megengedett legnagyobb párkánymagasság*** *és az* ***épület megengedett legmagasabb pontja*** *határozza meg."*

A TÉKA a beépítésre szánt, egyes általános használatú területek közül csak a lakó- és üdülőterületek esetében határozza meg, hogy a helyi építési szabályzat a telekre vonatkozóan milyen megengedett legnagyobb párkánymagasságot alkalmazhat az építési övezetek paramétersoraiban, az épület legmagasabb pontját csak áttételesen határozza meg *(9. § (3) „az épület megengedett legmagasabb pontjának értékét a helyi építési szabályzat állapítja meg, annak hiányában az legfeljebb a párkányvonaltól mért 7,00 méter")*, a többi beépítésre szánt általános használatú területre vonatkozóan nem ad a megengedett legnagyobb párkánymagasságra útmutatást vagy szabályt.

A TÉKA 1. mellékletében a fővárosban releváns lakóterületek tekintetében az alábbi megengedett legnagyobb párkánymagasság került meghatározásra:

- a nagyvárosias lakóterületen 35,0 méter,
- a kisvárosias lakóterületen 12,5 méter,

- a kertvárosias lakóterületen pedig 8,0 méter.

A fentiek közül a BFRSZ csak a nagyvárosias lakóterületekre vonatkozóan kapott felhatalmazást a beépítési magassággal kapcsolatos szabályozásra. A BFRSZ a párkánymagassági értékek differenciált szabályozását tartalmazza az értékes városi karakter védelme, az épített értékek megőrzése és az új beépítések illeszkedésének megalapozása érdekében. A BFRSZ-ben meghatározott értékek a TÉKA 7.§ (8) bekezdés szerint *„a kerületi építési szabályzatban az építési övezetet és övezetet, a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek használatának általános jellegét, szintterületi átlagértékét és egyes területek beépítési magasságát meghatározó fővárosi rendezési szabályzattal összhangban kell meghatározni"*, ami a helyi építési szabályzatok készítése során tovább pontosítható, differenciálható.

A Méptv. 82. §-ának rendelkezése és a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet alapján a BFRSZ tartalmazza a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre vonatkozóan a beépítési magassággal kapcsolatos rendelkezéseket, az BFRSZ *2. melléklete* rögzíti a különböző magassági szabályozással érintett területek lehatárolását.

A beépítési magasság meghatározásának indokolása

A főváros településfejlesztési tervének kiemelt hosszú és középtávú stratégiai céljai között is szerepel az egyedi városkarakter értékmegőrzésének és fejlesztésének feladata. E vonatkozásban mindenekelőtt Budapest összképét és karakterét meghatározó panorámák, a történeti beépítésű városrészek, köztük elsősorban a világörökség területek és a Duna-partok látványainak védelme kiemelt fontosságú.

Az egységes városi tájat keretező domborzat és a meghatározó Duna összképe

A védelem szempontjai között az épített környezet harmonikus magassági arányainak megőrzése is nagy jelentőséggel bír, ezért a magassági szabályozás hatékony eszközként szolgál, amelyet már az BFRSZ-ben is indokolt kellő differenciáltsággal meghatározni és alkalmazni.

A beépítési magasság megállapításával érintett területek

Budapest magassági szempontból – úgy a terepmorfológia, mint az épített környezet adottságait tekintve – sokszínű és differenciált. A változatos, ugyanakkor harmonikus városkép megőrzendő, legértékesebb részei védendőek. Ehhez képest az TÉKÁ-ban rögzített párkánymagassági értékek nem kellően differenciáltak, ezért indokolt a magasság szabályozást pontosítani a BFRSZ-ben. Ennek megfelelően az alábbi magassági szabályozással érintett területeket határozza meg:

- *Épített örökség magassági szabályozást igénylő területei*
  - egyedi magassági szabályozást igénylő terület,
  - kiemelten védendő karakterű területek – (I. párkánymagassági kategória),
  - karakterőrző területek – (II. párkánymagassági kategória),
  - karakterőrző területen megengedett 25,0 méteres párkánymagasság.

- *Egyes változással érintett, magassági szabályozást igénylő területek*
  - a változással érintett, jellemzően új beépítésű területek közül azok, ahol a zártsorú, 12,5 méteres beépítési magasságot meghaladó beépítés lesz meghatározva a kerületi szabályozás során (III. párkánymagassági kategória).
- *Magasház számára igénybe vehető területek*
  - magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 45 méter lehet,
  - magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 65 méter lehet,
  - magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 90 méter lehet.

A magassági szabályozás eltérő eszközei

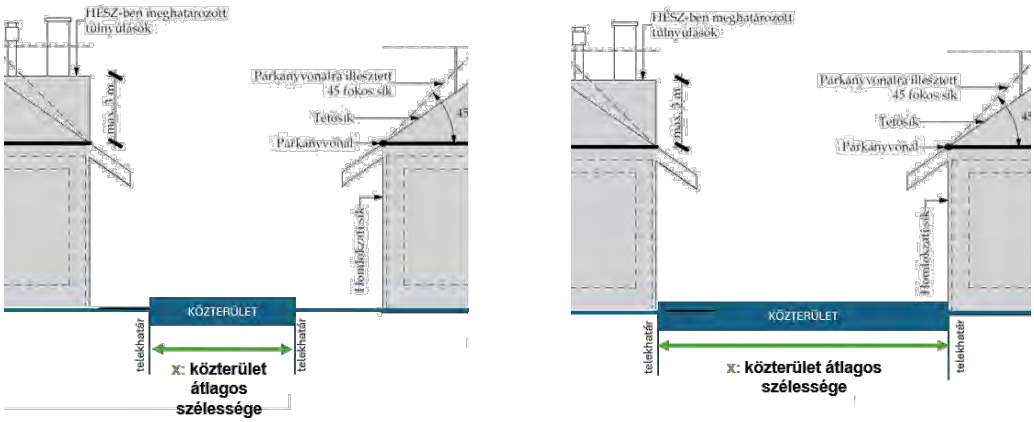
A **történeti városrészek** esetében elsősorban a karakter megőrzése, a **városkép szempontjából érzékeny területeken a magasépítmények szabályozása** során elsősorban a városi összkép védelme a cél. A többi területen a **kialakult jellemzők szerinti, részben örökségvédelmi szempontokat** kell szem előtt tartani.

A fentebb felsorolt célok eléréséhez eltérő metódus bevezetése indokolt a területek jellemzői, illetve a magassági szabályozás tekintetében az alábbiak szerint:

- az **egyedi magassági szabályozást igénylő** egyes történeti városrészek területein a szabályozás részletezettsége az épületenkénti szabályozást igényli, ami a kerületi előírások meghatározása során végezhető csak el;
- a **történeti városrészek** zártsorú beépítésű, nagyvárosias magasságú területein a kedvező közterület szélességi arány biztosítása, vagy beszűkülésének megakadályozása a cél, ezért az utca szélességétől függő megengedett legnagyobb párkánymagasság kerül ennek eszközeként meghatározásra, melyhez további előírások rendelhetők;

BFRSZ fogalommagyarázat:

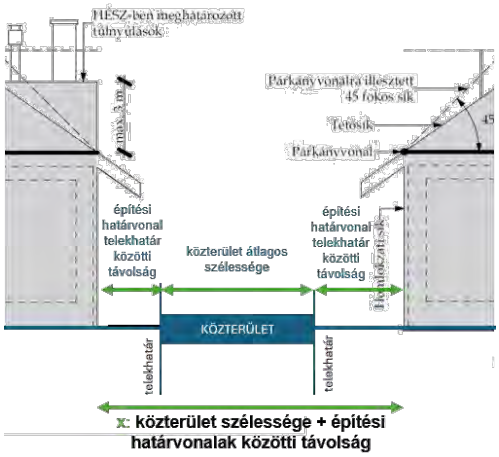
*„**Közterület szélességi arány**: megengedett legnagyobb párkánymagasság és a kapcsolódó közterület átlagos szélességének aránya;"*

- a **jelentős változással érintett területek közül** a zártsorú és nagyvárosias jellegű, új beépítésű területeken szintén a megengedett legnagyobb párkánymagasság kerül meghatározásra a kedvező utcai légtérarány biztosítása céljából, eltérő szabályok mellett;

TÉKA fogalommagyarázat:

*171. **Utcai légtérarány**: a megengedett legnagyobb párkánymagasság és előkert nélküli beépítés esetén a kapcsolódó közterület átlagos szélességének, előkertes beépítés esetén a kapcsolódó előkerti építési határvonalak közötti távolság aránya;*

- a **magasházak** beépítési magasságának korlátozása a telepíthetőségük helyszínének kijelölésével és az épület legmagasabb pontjának rögzítésével, továbbá a 30 m-nél magasabb épületrészeiknek a magassággal kapcsolatos előírásai meghatározásával történik.

A párkánymagasság meghatározásának általános elvei

A beépítési magasságot a párkánymagasság és az épület legmagasabb pontja határozza meg. A párkánymagasságot a TÉKA 5. § 120. pontja határozza meg, miszerint: *„Párkánymagasság: az épület homlokzati síkja és a műszakilag indokolt rendezett terep metszésvonala, valamint*

a) magastetős épület, vagy épületrész esetében az épület jellemző homlokzati síkja és a tetősík metszésvonala,

b) lapostetős épület, vagy épületrész esetében az épület jellemző homlokzati síkja és a zárófödém felső síkjának metszésvonala között függőlegesen mért távolság."

A megengedett legnagyobb párkánymagasság meghatározása a megfelelő közterületi szélességi arány biztosításának és az indokolatlanul kiemelkedő magasságok megakadályozásának eszköze. A közterületi szélességi arányt és az utcai légtérarányt alapul vevő szabályozás eredményeként az utcában nem szűkül a feltáruló szabad tér. Ezzel meg lehet akadályozni a helyenként már amúgy is kedvezőtlen térarányok további romlását és a sűrű belső városrészek magassági növekedését, a benapozottság mértéke, az ég láthatósága („sky view factor") megmarad, nagyobb esélyt nyújtva a közterületen a zöldfelületek telepítésére, fenntartására és a kedvezőbb lakókörülmények biztosítására.

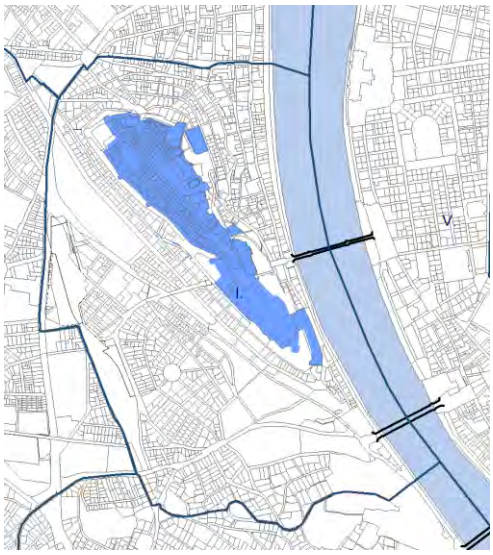
A *párkánymagassági szabályozással érintett* területekre vonatkozóan meghatározásra kerül az adott tömb teleksorát határoló **közterület átlagos szélessége** szerint **a közterületi szélességi arány** (I és II. párkánymagassági kategória területén), illetve az előkertek beszámításával az utcai légtérarány (III. párkánymagassági kategória területén) és ezzel összhangban a megengedett legnagyobb **párkánymagasság**.

Egyedi magassági szabályozást igénylő terület

A BFRSZ a magasság szabályozása tekintetében azokra a területekre összpontosít, amelyek a településkép szempontjából különösen érzékenyek.

Ahol a beépítési magasság értéke nem állapítható meg általánosan valamilyen arány meghatározásával, ott az épített örökség magassági szabályozását másként kell biztosítani. Ezeket a helyeket az FTFT vonatkozó tervlapja jelöli *egyedi magassági szabályozást igénylő* területként. A BFRSZ 2. melléklete a Budai Várnegyed területét jelöli e kategóriában.

A Budai Várnegyed (a Budavári Palota és a történelmi lakónegyed) kiemelten védett területe a város összképe szempontjából különösen érzékeny, kialakult történelmi karaktere, városképi látványa meghatározó jelentőségű. Ezen a területen a beépítési paramétereket, köztük a magassági értékeket és az egyéb kiegészítő szabályokat csak speciális jellemzőinek figyelembevételével egyedileg, telkenkénti részletezettséggel indokolt meghatározni, ezért a BFRSZ erre a területre nem határoz meg magassági értéket, hanem az egyedi magassági szabályozás igénylő területként jelöli ki. Ezen a területen a magassági szabályozás kiemelten kell, hogy segítse a városképi illeszkedést, az épített örökség védelme érdekében.

10.3. Az I. és II. párkánymagassági kategória területei

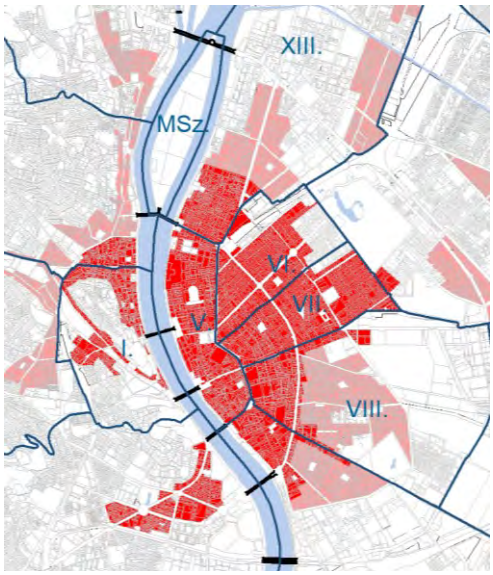
Az I. és II. párkánymagassági kategóriájú területek a belső városrészek legértékesebb történeti beépítésű, jellemzően zártsorú beépítésű városszövetét fedik le. A két területre vonatkozó, egymástól kisebb mértékben eltérő szabályozás figyelembe veszi a Budapest belvárosára jellemző hagyományos térarányokat, szabályozza a kislépcsőkben történő folyamatos magassági növekedést, ezáltal a terület karakterét védi.

A területre vonatkozó szabályozás fő eszköze a kapcsolódó közterület átlagos szélessége és a közterületi szélességi arány figyelembevételével megállapítandó megengedett legnagyobb párkánymagasság.

A mai belváros jelentős része az utcaszélességhez kötött emeletszám és emeletmagasság meghatározásával épült fel, a történeti városrészek karakterének megőrzése érdekében a történelmi elveket érdemes követni.

Kiemelten védendő karakterű területek (I. párkánymagassági kategória) – a védett területeken a kialakult karakter megőrzését *a jellemző magasság megtartása és a KÉSZ-ben a csatlakozó magasság meghatározása* tudja biztosítani;

Karakterőrző területek (II. párkánymagassági kategória) – a történeti városrészek zártsorú beépítésű, nagyvárosias magasságú területein a kedvező utcai légtérarány biztosítása, vagy beszűkülésének megakadályozása a cél, ezért az utca szélességétől függő *megengedett legnagyobb párkánymagasság kerül ennek eszközeként meghatározásra*, melyhez további előírásokkal egészülnek ki;

A *kiemelten védendő karakterű területen* jellemzően keskenyek az utcák, a korabeli városfejlődés jelei helyenként a feszítettebb utcai légtérarányban is megmutatkoznak. A történeti városrész XIX. század végi

átépülésére vonatkozó szabályok is eltérően szabályozták magassági szempontból e területeket, ezért itt a magassági értékek is helyenként nagyobbak a II. kategóriába tartozó területhez képest

A *karakterőrző területen* a beépítési magasságot korlátozó szabályok kevésbé szigorúak. A megengedett párkánymagasság – ahogy eredeti beépülésekor is – kismértékben alacsonyabb annak érdekében, hogy kedvező utcai légtérarány mellett a városrész élhetőbbé tétele biztosított legyen, ugyanakkor enyhébbek a párkánymagasság illeszkedésére vonatkozó megkötések.

A párkánymagasság meghatározása

A történetileg kialakult sűrű beépítésű városszövetben az épített örökség védelme és az élhetőség feltételeinek biztosítása érdekében egyaránt fontos az épületmagasságok, valamint a köztük lévő terek kedvező arányainak biztosítása. E városrészek struktúrái olyan korábbi szabályozások szerint alakultak ki és fejlődtek, amelyek az utcaszélességet, az emeletek számát és magasságát határozták meg az akkor egészségesnek tartott utcai légtérarányok kialakítása érdekében. Ehhez hasonlóan jelen terv szabályozása is a hasonló elveket követő*megengedett legnagyobb párkánymagasság* meghatározásán alapul, amire a Méptv.-ben és TÉKA 7. § (8) bekezdésben kapott felhatalmazást. A megengedett legnagyobb párkánymagasság annak eszköze, hogy az utcában megállapítható legyen a magassági szempontból „épülettel kitölthető" tér, ami az építési hely magassági értelmű kiterjesztésének is tekinthető. A legnagyobb párkánymagasság határozza meg az e felett 7 méteren számított magassági síkot is, amelyen belül kell, hogy maradjon az épület fő tömege, és amelyen túl az épületrészek csak külön szabályok szerint nyúlhatnak.

Kiemelten védendő karakterű területek (I. párkánymagassági kategória)	*Karakterőrző területek (II. párkánymagassági kategória)*
*A **kiemelten védendő karakterű területen** a megengedett legnagyobb párkánymagasság:* a 10 méternél kisebb közterületi szélesség esetén annak 1,7-szerese, de legfeljebb 16,0 méter lehet;	*A **karakterőrző területen** a megengedett legnagyobb párkánymagasság:* a 12 méternél kisebb közterületi szélesség esetén annak 1,6-szerese, de legfeljebb 17,0 méter lehet;
• a legalább 10 méteres, de 12,0 méternél kisebb közterületi szélességnél annak 1,6-szorosa, de legfeljebb 17,0 méter lehet;	
• a legalább 12,0 méteres és annál nagyobb közterületi szélesség esetén annak 1,5-szerese, de legfeljebb 24,0 méter, Budán a 20 méternél kisebb közterületi szélesség esetén csak 21,0 méter lehet.	• a legalább 12 méteres és annál nagyobb közterületi szélesség esetén annak 1,5-szöröse, de legfeljebb 21,0 méter lehet;
	• a térkép külön rögzíti azon főutakat, amelyek mellett a megengedett legnagyobb párkánymagasság elérheti a 25,0 métert.
További feltételek A világörökség területére eső Dunára néző épületsorok esetében a légtérarány nem értelmezhető, az épületek kialakult párkánymagassága – Pesten és Budán egyaránt –	

nem növelhető a különleges engedmények kivételével.

Saroktelek esetén a megengedett legnagyobb párkánymagasság értékét a szélesebb közterület alapján lehet megállapítani mindegyik kategória területén.

Párkányilleszkedés

A *kiemelten védendő karakterű területen* két véglet találkozik. A meglévő, alacsony szintszámú épületek általában még a XIX. század közepe táján épültek, ritkábban annál régebben. Ezeket, mint „tanúházakat" meg kell tartani akkor is, ha egyedi védelmet még nem élveznek. Kevés van belőlük, többségük műemlék, vagy helyi védelem alatt áll. Arányuk megváltoztatása azon korok eltűnését is jelentené, amelyből a város nagyvárossá alakult, ezért mára kötelességé vált ezek megőrzése, amihez nem csak az építészeti részletképzés, de az arányrendszer, és ezzel a magasság is hozzátartozik. Ezek védelmét továbbra is biztosítani szükséges.

Más esetekben az utcai légtérarányok több esetben magasabb *megengedett legnagyobb párkánymagasságot* eredményeznek, mint a már meglévő szomszédos magasabb épületé. A *kiemelten védett területen* belül a térarányokhoz hozzátartozik az utcák épületeinek eltérő magassága is, ezért nem cél, hogy minden épület el is érje a lehetséges legnagyobb párkánymagassági értéket, itt az illeszkedésnek nagyobb a jelentősége.

A karakterőrző területen az egyedi védettségű épületek kisebb aránya nem indokolja a szigorú szabályokat, ezért itt a ténylegesen kialakítható párkánymagasság nem kell, hogy illeszkedjen a szomszédos épületekéhez, ilyen illeszkedési szabályt a KÉSZ-ben lehet meghatározni.

Fentiek miatt a két területen eltérő a párkánymagasság megállapítása a szomszédos épületekhez való csatlakozás tekintetében.

A *kiemelten védendő karakterű* területen a párkánymagasság nem lehet nagyobb a szomszédos magasabbik épület párkánymagasságánál akkor sem, ha a számított utcai légtérarány alapján egyébként az magasabb lehetne.

A cél nem a párkányok egymáshoz való pontos igazodása, hanem az utcák térarányának olyan alakítása, amelynek során a meglévő és a tervezett – túlnyomó többségében lakórendeltetésű – épületek egyaránt kedvezőbb arányú közterületre néző lakásokkal rendelkezhetnek.

A *karakterőrző területen* a szomszédos épület magassága kevésbé mérvadó, mert ezeken a területeken gyakrabban előfordulhat, hogy a szomszédos házak akár jelentősebben is alacsonyabbak, mint az utca átlagos párkánymagassága, így nem indokolt kötött igazodási kényszer, de természetesen a KÉSZ élhet ezzel a szabályozási eszközzel.

A 21,0 m-nél szélesebb közterület esetében a párkánymagasság a 21,0 m-t is meghaladhatja, ha a szomszédos épületé is nagyobb, de annál magasabb már nem lehet (a 25 m-t eleve megengedő esetek kivételével).

Egyes épületrészek magassága

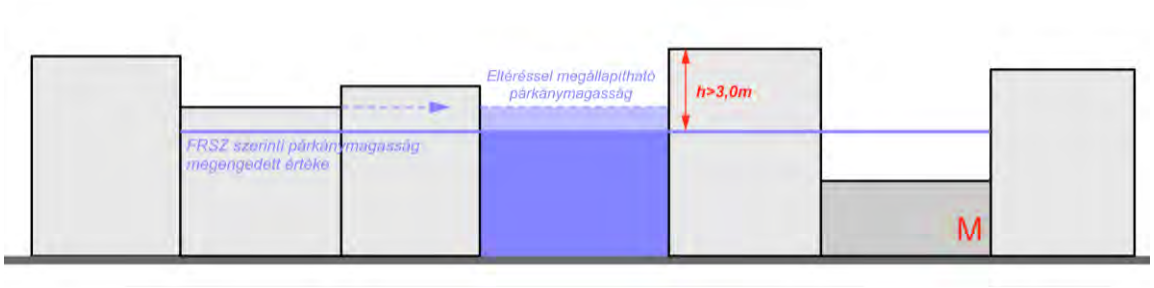
A magassági szabályozáshoz hozzátartozik a történeti városrészek hagyományos, jellegzetes magastetős karaktere, ami a városképi látványt és az utcai térarány érzetét alapvetően befolyásolja, és emiatt kitüntetett figyelmet igényel. A hatályos magasabb rendű jogszabályi előírások szerint a BFRSZ nem rendelkezhet a tetőformát meghatározó tetőfelépítményekről. Épület párkányvonalára illesztett 45

fokos síkok fölé kizárólag a helyi építési szabályzat településképi követelményeiben foglaltak szerint nyúlhat

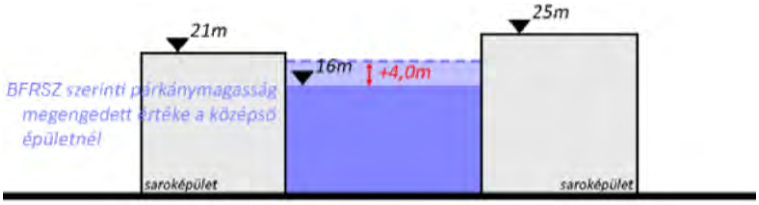
- az épület homlokzati síkjának folytatásában legfeljebb 3 méterrel túlnyúló épületrész, tetőkiemelés,
- tetőfelépítmény,
- álló tetőablak,
- torony, kupola, vagy egyéb tetőrész, díszítőelem, továbbá
- a helyi építési szabályzatban meghatározott legfeljebb 3 méterrel túlnyúló egyéb épületrész.

A magasságszámítás során a megengedett legnagyobb párkánymagassághoz igazított magassági síkokat kell figyelembe venni, tehát nem az épület saját mért, vagy tervezett párkánymagasságához kell viszonyítani.

10-6. ábra: A BFRSZ párkánymagasságot legkisebb mértékben meghaladó értékkel növelt párkánymagasság

10-7. ábra: A BFRSZ párkánymagasságot legkisebb mértékben meghaladó értékkel növelt párkánymagasság

Az I. és II. párkánymagassági kategória területén megengedett legnagyobb párkánymagasságtól el lehet térni abban az esetben is, ha adott ingatlan közvetlenül két saroképülettel szomszédos, amelyek párkánymagassága a megengedett értéknél legalább 3,0 méterrel nagyobb, az épület párkánymagassága 4 méterrel (legfeljebb egy használati szinttel) növelhető a megengedett legnagyobb párkánymagasság felett – a közterület szélességétől függetlenül.

Tornyok, kupolák, építészeti hangsúlyok tetőzet visszaállítása

A BFRSZ lehetővé teszi – beleértve a pesti és a budai Duna-parti épületsort is – a vízszintes magassági és a párkányvonalra illesztett 45 fokos síkot meghaladó sérült, elpusztult építményszint, tetőzet, vagy épületdísz visszaépítését, továbbá a meglévő épület magassági síkon eleve túlnyúló tetőzetek helyreállítását.

10.4. A III. párkánymagassági kategória területei

E kategóriába tartoznak azok a 2. mellékletben jelölt, jelentős változással érintett területek (III. párkánymagassági kategória), ahol

- a beépítési mód zártsorúan kerül meghatározásra, és
- a jellemző beépítési magasság a 12,5 méter-t meghaladja.

A területeken cél, hogy a jelentősebben átalakuló, vagy éppen létrejövő új utcák esetében kedvezőbb térarány jöjjön létre a sűrű beépítésű belső történeti városrészekhez képest és akár magasabb, de jó térarányú beépítés alakuljon ki. Itt nem a tömb előtti közterület szélességének alapján kell a párkánymagasságot megállapítani, hanem az épített térfalak közötti távolságot (az előkerteket is beszámítva) kell figyelembe venni a TÉKA 5. § 171. pontja szerinti utcai légtérarány rendelkezése szerint, amelyhez viszonyítva a megengedett legnagyobb párkánymagasság e távolság 1,25-szöröse lehet.

10.5. Az I., II. és III. párkánymagassági kategória területeinek kiegészítő rendelkezései

Mindhárom területi kategóriára vonatkozik, hogy egy épület építményrészei csak a TÉKA rendelkezések által meghatározott feltételekkel nyúlhatnak túl a megengedett legnagyobb párkánymagasság meghatározásánál figyelembe vett magassági síkokon (a párkányvonaltól a telek irányába emelkedő 45 fokos síkon, valamint a párkányvonal felett 7,0 méteres távolságban lévő, az épület megengedett legmagasabb pontjával meghatározott vízszintes síkon), kivéve mikor sérült, elpusztult építményszint, tetőzet, vagy épületdísz visszaépítése, helyreállítása tervezett, melyre a Méptv. 232. § (3) bekezdés is utal és a TÉKA 131. § (8) bekezdése is felhatalmazást ad a HÉSZ-ek számára - beleértve a pesti és a budai Duna-parti épületsort is.

Új, az aktuális építési gyakorlatban széles körben alkalmazott és kedvezőtlen településképi megjelenést eredményező kialakítást visszaszorító rendelkezés, hogy a zártsorú beépítési módú, lapostetős épület esetén a megengedett legnagyobb utcai párkánymagasság meghatározásánál figyelembe vett párkányvonaltól a telek irányába emelkedő 45 fokos síkon, és a párkányvonal felett 7,0 méteres távolságban lévő vízszintes sík alatt csak 1 visszaléptetés létesíthető.

A beépítési magasságra vonatkozó előírások összefoglalása

10-2. táblázat: A beépítési magasság korlátozó előírásainak összesítése a párkánymagasság szabályaival érintett területi lehatárolásokon

<table>
<tr><th colspan="7">a megengedett legnagyobb párkánymagasság</th><th colspan="3">torony, kupola, építészeti hangsúly, épületdísz</th></tr>
<tr><th colspan="4">meghatározása</th><th colspan="2">metszésvonalához képest</th><th rowspan="2">vízszintes terjedelme a homlokzat-szélesség arányában</th><th rowspan="2">túlnyúlás a vízszintes síkon (m)</th><th rowspan="2">ferde sík feletti térrészbe nyúlása</th></tr>
<tr><th colspan="2">sz= a közterület átlagos szélessége (m)</th><th>előírt közte-rületi széles-ségi arány</th><th>megengedett legnagyobb párkánymagasság maximált értéke (m)</th><th>a ferde sík hajlásszöge (°)</th><th>a vízszintes sík magassága (m)</th></tr>
<tr><td colspan="10">I. párkánymagassági kategória – kiemelten védendő karakterű terület</td></tr>
<tr><td colspan="2"><10 m</td><td>1,7</td><td>16,0</td><td rowspan="4">és a magasabbik szomszéd épület párkány-magassága</td><td rowspan="4">45°</td><td rowspan="4">7,0</td><td rowspan="4">1/3</td><td rowspan="4">3,0</td><td>Ø</td></tr>
<tr><td colspan="2">10 m ≤ sz <12 m</td><td>1,6</td><td>17,0</td><td rowspan="3">✓
15 m feletti közterületi szélesség esetén</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pesten 12 m ≤ sz</td><td rowspan="3">1,5</td><td>24,0</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Budán</td><td>12 m ≤ sz < 20 m</td><td>21,0</td></tr>
<tr><td>20 m ≤ sz</td><td>24,0</td></tr>
<tr><td colspan="10">• A Duna parton – Pesten és Budán egyaránt – az épület meglévő párkánymagassága nem növelhető.
• Ha egy tömb adott utcaszakaszra vonatkozó BFRSZ párkánymagassági értékét jellemzően meghaladják a meglévő épületek párkánymagasságai, és ha az építéssel érintett telekkel szomszédos épület 3,0 m-rel magasabb, mint a megengedett párkánymagasság, akkor az építéssel érintett ingatlanon a párkány tervezett magassága meghaladhatja a BFRSZ szerinti magasság értékét annyival, amennyivel a FRSZ szerinti értéket a legkisebb mértékben meghaladó épület párkánymagassága nagyobb.</td></tr>
<tr><td colspan="10">II. párkánymagassági kategória – karakterőrző terület</td></tr>
<tr><td colspan="2"><12 m</td><td>1,6</td><td>17,0</td><td rowspan="3">Ø</td><td rowspan="3">45°</td><td rowspan="3">7,0</td><td rowspan="3">1/3</td><td rowspan="3">3,0</td><td>Ø</td></tr>
<tr><td colspan="2">12 m ≤ sz <21 m</td><td>1,5</td><td rowspan="2">21,0</td><td rowspan="2">✓
15 m feletti közterületi szélesség esetén</td></tr>
<tr><td colspan="2">21 m ≤ sz</td><td>Ø</td></tr>
<tr><td colspan="10">• A 21,0 m-nél szélesebb utca esetében a párkánymagasság a 21,0 m-t is meghaladhatja, ha a szomszédos épület is magasabb 21,0 méternél, de annál magasabb nem lehet.
• A tervlapon külön jelölt utak mellett a megengedett magasság 25,0 m.
• Ha egy tömb adott utcaszakaszra vonatkozó BFRSZ párkánymagassági értékét jellemzően meghaladják a meglévő épületek párkánymagasságai, és ha az építéssel érintett telekkel szomszédos épület, 3,0 m-rel magasabb, mint a megengedett párkánymagasság, akkor az építéssel érintett ingatlanon a párkány tervezett magassága meghaladhatja a BFRSZ szerinti magasság értékét annyival, amennyivel az FRSZ szerinti értéket a legkisebb mértékben meghaladó épület párkánymagassága nagyobb.</td></tr>
<tr><td colspan="10">III. párkánymagassági kategória – egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű területek</td></tr>
<tr><td colspan="2">homlokzatok közötti távolság</td><td>1,25</td><td>Ø</td><td>Ø</td><td>45°</td><td>7,0</td><td>1/3</td><td>3,0</td><td>✓</td></tr>
<tr><td colspan="10">• Az előírt közterületi szélességi arány esetében az utcai homlokzatra vonatkozik, ezért az előírt előkert méretét figyelembe kell venni a légtérarány számításánál.
• Ha az utca két oldalán eltérő a megengedett legnagyobb párkánymagasság eltérően kerül meghatározásra, akkor a a két szemközti épület párkánymagasságát úgy kell megállapítani, hogy a párkánymagasságuk átlagára teljesüljön az 1,25-ös arány. .</td></tr>
</table>

Az udvari térarányok védelme

A városfejlesztési célok a belső városrészek élhetőségi feltételeinek növelése érdekében – különösen a lakóépületek esetében – különösen fontos, hogy a tömbök belső tereinek, a belső udvarok téraránya ne romoljanak. Új épület esetében lehetőleg tágasabb terek építését kell támogatni, meglévő épületek udvarait a ráépítések általi beszűküléstől kell megvédeni.

10.6. Magasépítmények

Magasház fogalmi meghatározása

A magasépület fogalma az 54/2014. (XII. 5.) BM rendeletben, az Országos Tűzvédelmi Szabályzatban (4.§ (2) 88.) szerepel, miszerint *„az OTÉK[1] szerinti olyan magasépítmény, ami épületnek minősül."* A korábban hatályos OTÉK fogalomértelmezése szerint: *„83. Magasépítmény: olyan építmény, amelyben a legfelső építményszint szintmagassága a 30 m-t meghaladja"*, mely fogalom a hatályát vesztette.

A Méptv.-ben és annak hatályba lépését követően megjelent új jogszabályokban a magasház, sem a magas műtárgy fogalma nincs meghatározva.

A Méptv. 16.§ 127. szerint a toronyház: *„olyan épület, amelynek a terepcsatlakozásához, lejtős terepen a lejtőoldali legalacsonyabb terepcsatlakozásához mért legmagasabb pontja – beleértve minden építményrészt, a kupolát, saroktornyot, tetőfelépítményt, az épület tetőzetén elhelyezett antennát, kéményt, szellőzőt, egyéb tartozékot és műszaki berendezést – a 90 métert meghaladja."* A törvény 76.§ (7) bekezdése szerint azonban *„Magyarország épített környezetének rendezett kialakítása és településképi védelme érdekében beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területen* ***toronyház nem helyezhető el****, toronyháznak nem minősülő építmény toronyházzá nem alakítható át, nem bővíthető."*

A Méptv. fentebb idézett rendelkezése alapján Budapest közigazgatási területén toronyház nem létesíthető.

A 419/2021. (VII.15.) Korm. rendelet szerint: *„22. § (2) A fővárosi rendezési szabályzat a következőket tartalmazhatja: … c) az a) pont szerinti területi egységek közül a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre vonatkozóan a kerületi építési szabályzatban alkalmazható legnagyobb beépítési magasságot, …"*
A BFRSZ a nagyvárosias lakóterület, településközponti vegyes és intézményi vegyes területeken (Méptv. 82. §-ban és a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendeletben kapott felhatalmazás szerint) szabályozza az épületek legnagyobb beépítési magasságát, így a magasházak magasságát is, a létesíthető legmagasabb pontjuk meghatározásával. A terv a város adottságait figyelembe véve, az FRSZ-hez hasonlóan legfeljebb 45 méter, 65 méter és 90 méter legmagasabb ponttal rendelkező épületet befogadó területeket határoz meg.

A magasabbrendű jogszabályok a magasépítmény fogalmának meghatározását is tartalmazzák. A Méptv. 76. § (10) bek. szerint *„Külterületen olyan építmény, amelynek a terepcsatlakozásához, lejtős terepen a lejtőoldali legalacsonyabb terepcsatlakozásához mért legmagasabb pontja – beleértve minden építményrészt, a kupolát, saroktornyot, tetőfelépítményt, kéményt, szellőzőt, egyéb tartozékot és műszaki berendezést – a 65 métert meghaladja. (a továbbiakban: magasépítmény) csak akkor helyezhető el, ha*

[1] Az OTÉK 2024. 12.31-én hatályát vesztette, de az OTSZ aktualizálása elmaradt.

a) az építmény fekvése szerinti települési önkormányzat helyi építési szabályzata az ilyen építmény elhelyezését kifejezetten megengedi,
b) a magasépítmény elhelyezését jogszabály nem tiltja, és
c) a magasépítmény terepcsatlakozásához, lejtős terepen a lejtőoldali legalacsonyabb terepcsatlakozásához mért legmagasabb pontja nem haladja meg a 130 métert."

Mivel a magasabbrendű jogszabályok a magasház fogalmát nem ismerik, így a korábbaikhoz hasonló teljeskörű szabályozás érdekében a BFRSZ a magasház vonatkozásában az alábbi fogalmat határozza meg:

„Magasház: olyan épület, amelynek legmagasabb padlószintje a 30,0 métert meghaladja, valamint a legmagasabb pontja legfeljebb 90,0 méter."

Magasház elhelyezésének szempontjai

A BFRSZ szabályozása az FTFT célrendszerében megfogalmazott célokat követve a magasházak elhelyezkedésének szabályozása révén védi a városi tájat. A rendelkezések szerint az egyes városrészek adottságaihoz illeszkedő magassági változatosság biztosítása mellett kerülni kell a városkép harmóniájának megőrzése érdekében az esetlegesen megjelenő magasépítmények létesítést, amelyek megbontják a város sziluettjét, különösképpen, ha nem illeszkednek szervesen a kialakult városi struktúrákhoz. Magasház a belső és a hegyvidéki területeken ezen szempontok alapján továbbra sem támogatott. E védett zónák területeit a pesti oldalról körülölelő, erőteljesebben átalakuló, átmeneti zónában azonban elfogadható magasház megjelenése. Magasság tekintetében az észak-csepeli terület alkalmas lehet 90 méter magas épületek elhelyezésére is, míg a többi területen a legfeljebb 65 méteres épületeket lehet városképileg elfogadható módon integrálni.

A magasház beépítési magasságának meghatározása – telepíthetőségük helyszínének kijelölésén túl –, az épület legmagasabb pontjának meghatározásával történik a következők szerint:

- magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 45 m,
- magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 65 m,

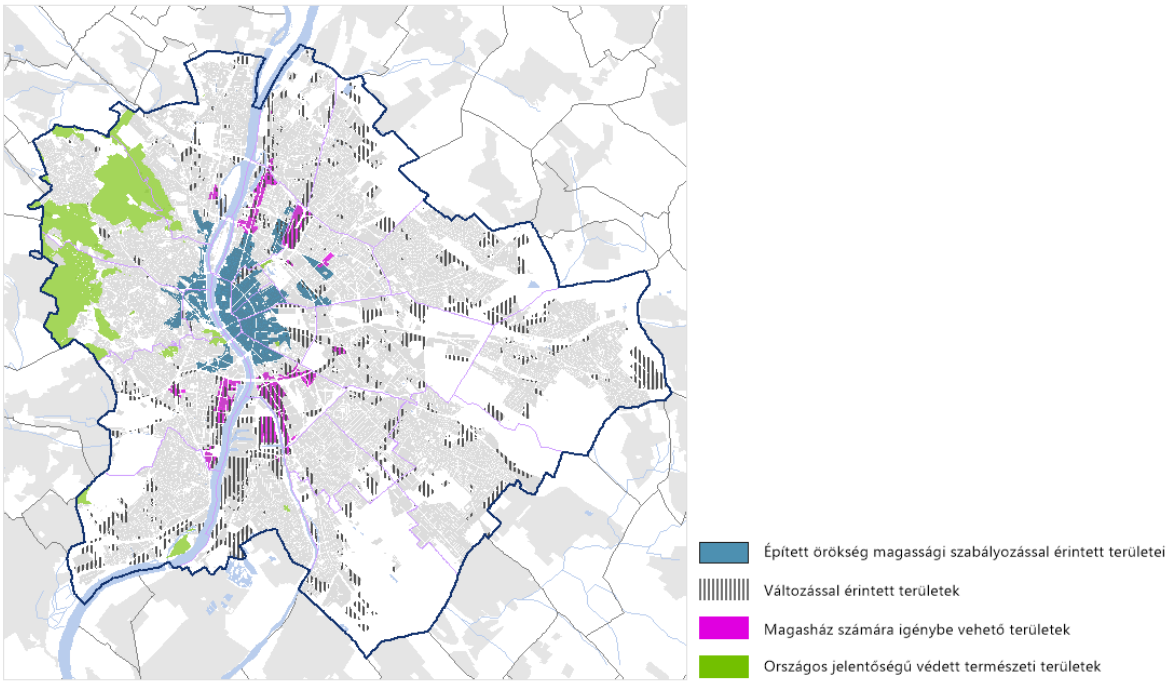

10-8. ábra: A SOTE központi épületének látványa a Gellért-hegyről

- **magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 90 m lehet.**

A magasházak elhelyezhetőségét mutatja a mellékelt térkép, melyen a jelmagyarázatban szereplő területek figyelembevétele és elemzése történt.

10-9. ábra: Magasépületek elhelyezésének szempontjai

Az FTFT alapján a város komplex értékelése és a fejlesztési célok ismeretében megerősítést nyertek az FTFT-ben meghatározott, magasházak számára igénybevehető területek, amelyek a BFRSZ 2. mellékletében vannak feltűntetve.

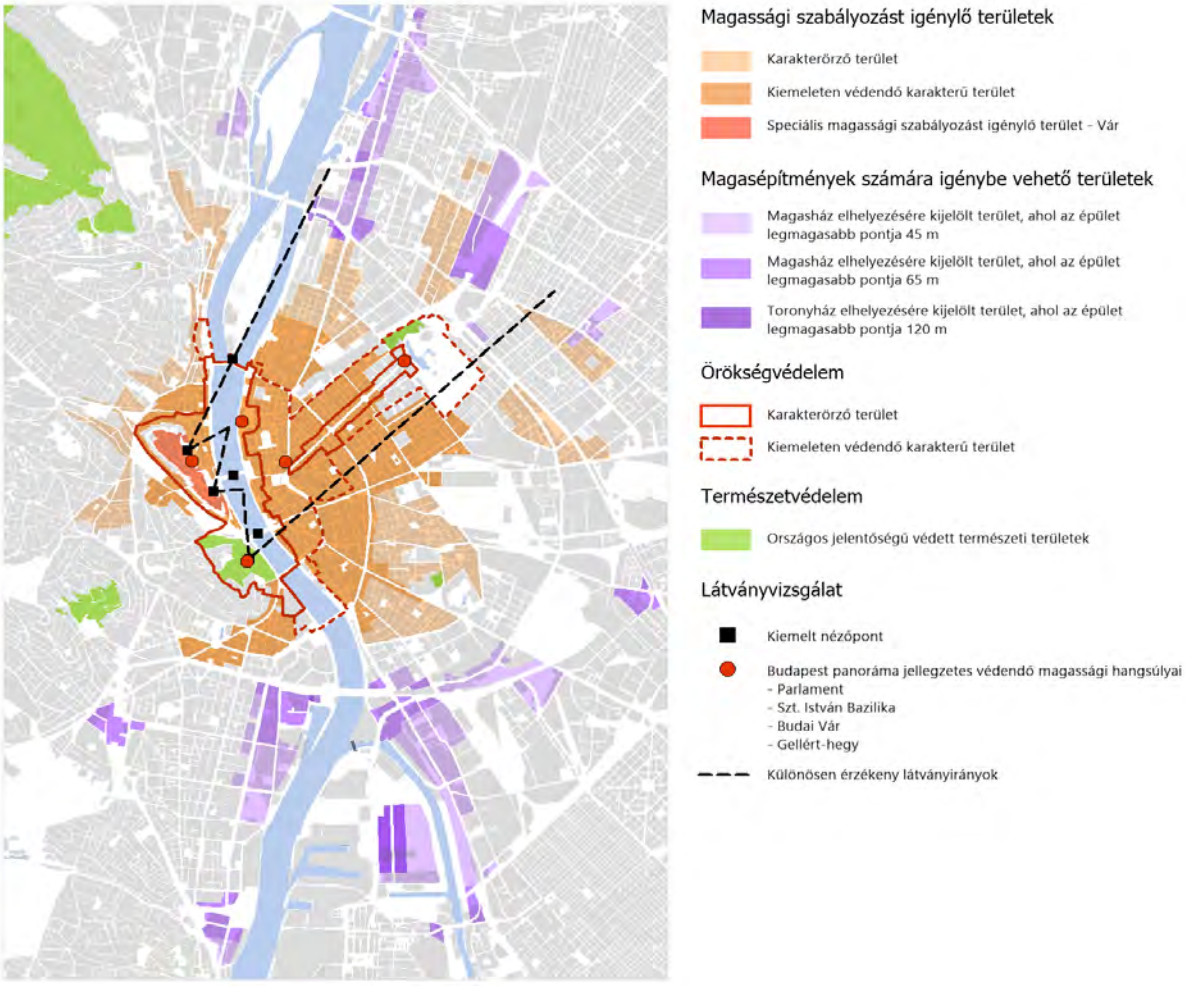
- Toronyház a hatályos törvényi rendelkezés alapján (Méptv. (76. § (7)) nem létesíthető Magyarországon.
- A hatályos jogszabályi felhatalmazás szerint a BFRSZ a nagyvárosias, településközponti vegyes és intézményi vegyes területeken alkalmaz beépítési magasságra vonatkozó szabályozást.
- Háromféle magasház kategória számára igénybe vehető terület került kijelölésre, az épület legmagasabb pontja szerint megkülönböztetve
    - a legfeljebb 45 méter,
    - a legfeljebb 65 méter és
    - a legfeljebb 90 méter legmagasabb ponttal rendelkező épületet befogadó területet.
- Magasház elhelyezését befogadó terület továbbra sem javasolt a város belső és a hegyvidéki zónájában.
- Magasházak az átmeneti zónában, vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódó területeken kerültek kijelölésre, mivel ez a zóna a történeti városrészektől látványban távolabb esik, így azok összképét magasságuk nem zavarja. Az észak-csepeli területen 90 méter magas, a többi területen a legfeljebb 65 méteres épületek befogadására alkalmas területek vannak kijelölve.
- Meglévő vagy tervezett kötöttpályás tömegközlekedési eszköz kedvező feltétele, hogy jelentősebb és emblematikusabb fejlesztés az ilyen térségekben lehetővé váljon.
- Nem kerültek külön térképi jelölésre azok a Vt-H területfelhasználási kategóriájú területek, ahol a központi környezetben a nagyvárosias beépítési jellemzők indokolják legfeljebb 45,0 méteres magasházak létesítését.

Magasház építési helyének kijelölése

Az FTFT hosszú távú stratégiai céljai között szerepel a városi táj védelme, amelynek fontos eszköze a magasházak elhelyezkedésének szabályozása. Feladat az egyes városrészek adottságaihoz illeszkedő magassági változatosság biztosítása. Kerülni kell a városkép harmóniájának megőrzése érdekében az esetlegesen megjelenő magasépítmények létesítést, mert megbontják a város sziluettjét, különösképpen, ha nem illeszkednek szervesen a kialakult városi struktúrákhoz.

A telepítés során minden esetben kerülendő a magas épületek együttláthatósága értékes épített és táji elemekkel. Magasház elhelyezése nem ajánlott a kialakult, jellemzően alacsony beépítésű külső területrészeken sem, mivel itt elsősorban a családiházas és kisvárosias területekre nézve lenne kedvezőtlen jelenlétük.

10-10. ábra: Magasépületek építési helyének kijelölése

A vonatkozó szabályozás eredményessége érdekében az BFRSZ előzetes látványvizsgálat elvégzését írja elő, amelyben igazolandó, hogy a tervezett új magasépület megjelenése a kiemelt nézőpontokból adódó látványban nem veszélyezteti a városképet, különösen a világörökség védett látványát és nem eredményez zavaró együttlátszódást a budapesti panoráma jellegzetes, védendő magassági hangsúlyaival (Parlament, Szent István Bazilika, Gellért-hegy, Budai Várhegy), továbbá a városkép szempontjából jelentős, látványérzékeny helyszínekkel (Hősök tere).

A kiemelt nézőpontok azok a város magaslatokon, vagy a Duna-parton elhelyezkedő leglátogatottabb helyszínei (a Gellért-hegy és a Budai Várhegy kilátópontjai, a Duna-part és a hidak), ahonnan Budapest

emblematikus panorámáját a legtöbben láthatják. A látványvizsgálatot ezekből pontokból célszerű és kell elvégezni.

A magasház beépítési magasságával összefüggő kiegészítő rendelkezések

A magasházak esetében a legmagasabb pont meghatározása mellett az épület más aspektusainak szabályozása is fontos. Az épületek városképben megjelenő sziluettjének kedvező alakulása érdekében szabályozni szükséges az épület „karcsúságát", különböző nézeteinek vízszintes kiterjedését. Elkerülendő, hogy a várossziluettben magas, falszerű épületek jelenjenek meg. A korlátozás a mai építészeti trendeket is figyelembe véve – a szabadabb épületformálás érvényre juttatása érdekében – nem konkrét értékkel, hanem átlagértékek figyelembevételével szabályoz.

A magasház esetében (max. 65 m legmagasabb ponttal) az épület külső homlokzatai által határolt, szintenkénti bruttó alapterületek átlagértéke nem haladhatja meg 900 m²-t, addig az ennél magasabb épületnél más arányszám alkalmazható, ami az épület legmagasabb pontjának 15-szörösében adja meg az előző átlagértéket négyzetméterben, de az 1350m^2-t nem haladhatja meg.

Emellett szintén a magassággal függ össze a 30 m feletti építményszintek legnagyobb vízszintes vetületi hosszának átlaga nem haladhatja meg a 65 méternél alacsonyabb magasház esetén az 50 métert, 65 méter magas, vagy annál magasabb magasház esetén az 55 métert.

A két feltétel a magassággal kapcsolatos korlátokat határoz meg a várossziluettben való megjelenés érdekében, ugyanakkor megfelelő rugalmasságot biztosít a magasépületek szabad építészeti formálásához.

Magas műtárgy elhelyezhetősége

A BFRSZ a magas műtárgy fogalmának meghatározását tartalmazza, mely szerint „*Magas műtárgy: az a műtárgy, amelynek legmagasabb pontja a 30,0 métert meghaladja, de legfeljebb 90,0 méter.*"

Az FTFT *magas műtárgy* elhelyezésének lehetőségét a magasépületek számára kijelölt területeken tiltja. E területek karaktere jellemzően városias, vagy olyannak tervezett, ezért markáns technológiai, vagy ipari jellegzetességet mutató magas műtárgy (pl. hírközlési adó-, átjátszó-torony) megjelenése kedvezőtlen városképi hatású lenne, ezt figyelembe véve a BFRSZ nagyvárosias lakóterületen, településközponti vegyes területen és az intézményi vegyes területen magas műtárgy létesítését nem teszi lehetővé.

10.7. A főváros egészének működését biztosító műszaki infrastruktúra területbiztosítása – és az erre vonatkozó rendelkezések

A Méptv. A településfejlesztés és a településrendezés c. VIII. fejezetében a 74. § (2) bekezdésében kiemeli, hogy a településterv megalkotása és módosítása során figyelemmel kell lenni:

> „… *d)* a népesség megélhetését biztostó gazdasági érdekekre, a munkahelyek megőrzésének és új munkahelyek teremtésének érdekére, valamint az **infrastrukturális erőforrások** optimális kihasználására,
>
> *e)* a mező- és erdőgazdaság, a bányászat, a **közlekedés, a hírközlés és a közüzemi ellátás** területi igényére, és **az energiaellátás, a vízellátás és szennyvízkezelés**, valamint a **hulladékkezelés** biztosítására,
>
> *g) a szakszerű **csapadékvíz-gazdálkodás**ra – amely előnyben részesíti a csapadékvíz összegyűjtését és helyben tartását, zöldfelületi kezelését az adottságok és a lehetőségek figyelembevételével – és a vízkárelhárítás területi igényére, …"*

10.7.1. A közlekedés műszaki infrastruktúrájának területbiztosítása – és az erre vonatkozó rendelkezések

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a 23. § (4)-ben sorolja fel a Fővárosi Önkormányzat feladat és határkörét:

> „1. törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott … **fontos szerepet játszó főútvonalak**, sugár- és gyűrűirányú közutak, kiemelt tömegközlekedési csomópontok, kiemelt közparkok és közterek **kezelése, fejlesztése, üzemeltetése**, …. a főváros teljes területén a **forgalomtechnikai** kezelői és üzemeltetői **feladatok ellátása, forgalomszervezés**;
>
> 2. **a kerületek határain átnyúló településrendezés, terület- és településfejlesztés**; …
>
> 10. helyi közösségi közlekedés biztosítása és működtetése, valamint **a főváros területén a parkolás feltételrendszerének kialakítása**; …
>
> 15. gazdaságszervezés és -fejlesztés, **turizmussal kapcsolatos feladatok**; …"

A Méptv. 22. § (4) bekezdése kimondja, hogy a BFRSZ „**keretszabályokat rögzít**, amely építési jogot nem keletkeztet." Továbbá a 82. § (1) d) pontjában rögzíti, hogy a BFRSZ határozza meg többek között „a fővárosi műszaki infrastruktúra elemek területbiztosítását".

Fentiek részben az FTFT-ben, részben a BFRSZ-beli rendelkezések révén érvényesülnek. A megvalósítandó közlekedési rendszert szabályozó rendelkezések a műszaki infrastruktúra területeire és a műszaki infrastruktúra létesítményeire egyaránt vonatkoznak.

10.7.1.1. A közlekedési infrastruktúra területbiztosítása

A város közlekedését a településterv szempontjából egyrészt az egyes hálózatok nyomvonalainak területigénye, másrészt ezen területek felhasználásával létrejövő műszaki infrastruktúra elemeknek a többi területre kifejtett hatása határozza meg.

A főváros területét teljesen átszövi az FTFT-ben meghatározott hálózatok együttesét jelentő közlekedési rendszer, a jellemzően KÖu és a KÖe-K általános használat szerinti területbe tartozó közlekedési területek, és a rajtuk megvalósult, illetve megvalósítani tervezett infrastruktúra elemei. A város ésszerű fejleszthetőségére és működtetésére törekedve, a szakmailag indokolt esetekben el kell kerülni a településterv gyakori módosítását, ezért a helyi adottságok megfelelő figyelembevétele érdekében a kerületi településrendezési eszközökben alkalmazható eltérési lehetőségek meghatározása javasolt a KÖu és KÖe-K általános használat szerinti területek vonatkozásában.

A közlekedési területek tagolását az TÉKA alapvetően *beépítésre nem szánt területként*, azon belül közúti és egyéb közlekedési területként határozza meg, amelyek esetében megengedett az FTFT-ben a tovább bontás, a helyi adottságoknak megfelelően, amely a BFRSZ-ben is megjelenik:

- közúti közlekedési terület (KÖu),
- kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K),
- légi közlekedési terület (KÖe-L),
- vízi közlekedési terület (KÖe-V).

A speciális igényeket támasztó nagyvárosi környezet azonban szükségessé teszi a közlekedési területek egy része esetében is *a beépítésre szánt terület* kategóriába sorolást. Ezek a különleges – részben az TÉKA által is definiált – közlekedési területek:

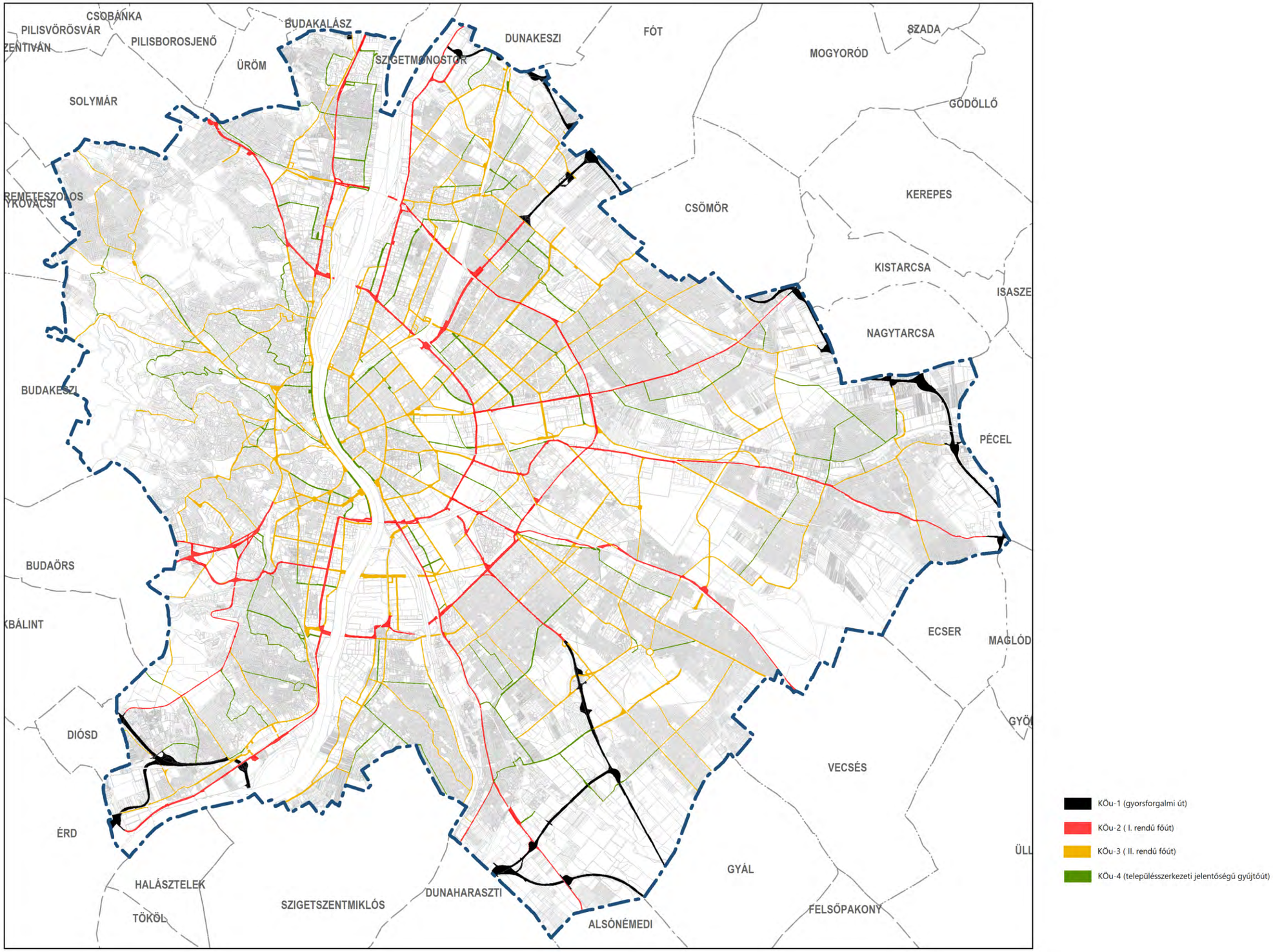
- közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület (K-Közl-É),
- kikötő területe (K-Közl-K),
- repülőtér területe (K-Közl-R),
- nagy kiterjedésű szállítmányozási, raktározási és logisztikai terület (K-Log).

A közlekedési területek esetében a legnagyobb jelentőséggel a közúti közlekedés területe bír, mivel ez fogadja be a hierarchikusan felépülő közúthálózatnak a településszerkezeti hatást is eredményező – autópályától a településszerkezeti jelentőségű gyűjtőútig terjedő – szintjeit, továbbá a közösségi közlekedési rendszer felszíni részének többségét, valamint a kerékpáros és gyalogos hálózatok fontosabb elemeit.

A fentiek alapján az FTFT KÖu általános használatba tartozó területét a műszaki infrastruktúra megfelelően differenciált meghatározása érdekében a közúti infrastruktúra elemek hierarchiájának (hálózati szerepének) megfelelően a BFRSZ tovább bontja:

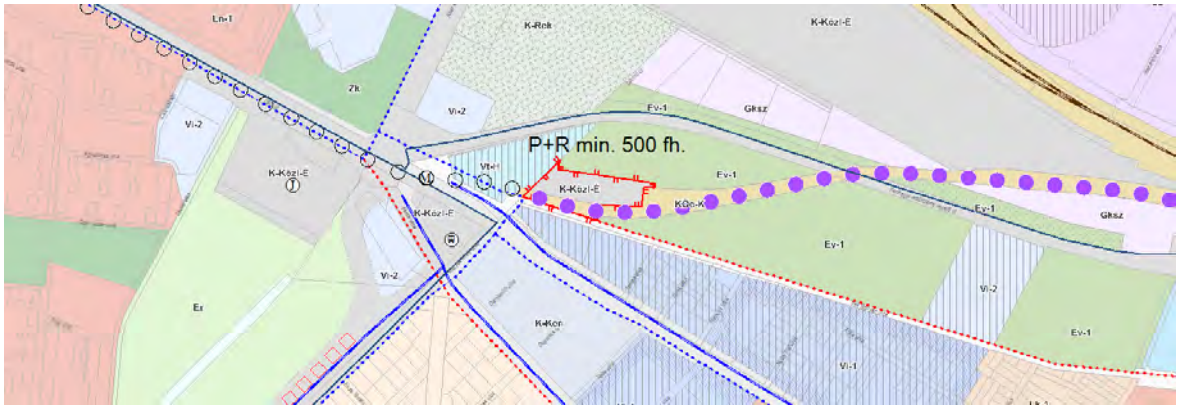
- gyorsforgalmi utak (autópályák autóutak) számára KÖu-1,
- I. rendű főutak számára KÖu-2,
- II. rendű főutak számára KÖu-3,
- településszerkezeti jelentőségű gyűjtőutak számára KÖu-4.

A BFRSZ-ben KÖu-1, KÖu-2, KÖu-3, KÖu-4 besorolással rendelkező területek az alábbi átnézeti térképen kerülnek bemutatásra.

CSOBÁNKA
PILISVÖRÖSVÁR
PILISBOROSJENŐ
ZENTIVÁN
BUDAKALÁSZ
ÜRÖM
SZIGETMONOSTOR
DUNAKESZI
FÓT
MOGYORÓD
SZADA
GÖDÖLLŐ
SOLYMÁR
REMETESZŐLŐS
YKOVÁCSI
CSÖMÖR
KEREPES
KISTARCSA
ISASZE
NAGYTARCSA
BUDAKESZI
PÉCEL
BUDAÖRS
KBÁLINT
ECSER
MAGLÓD
GYÖ
DIÓSD
VECSÉS
ÉRD
ÜLL
GYÁL
HALÁSZTELEK
TÖKÖL
SZIGETSZENTMIKLÓS
DUNAHARASZTI
ALSÓNÉMEDI
FELSŐPAKONY
KÖu-1 (gyorsforgalmi út)
KÖu-2 (I. rendű főút)
KÖu-3 (II. rendű főút)
KÖu-4 (településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút)

A következő térképi példák rávilágítanak a fenti besorolás különbségének jelentőségére. Az alábbi térkép kivágaton az Üllői út IX. kerületi szakasza – Ferihegyi repülőtérre vezető út és a tervezett Körvasút menti körút I. rendű főút szerepénél fogva KÖu-2, az Üllői út XIX. kerületi szakasza és az Ady Endre út a II. rendű főút szerepénél fogva KÖu-3, a Vak Bottyán utca településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút szerepénél fogva KÖu-4 besorolást kapott.

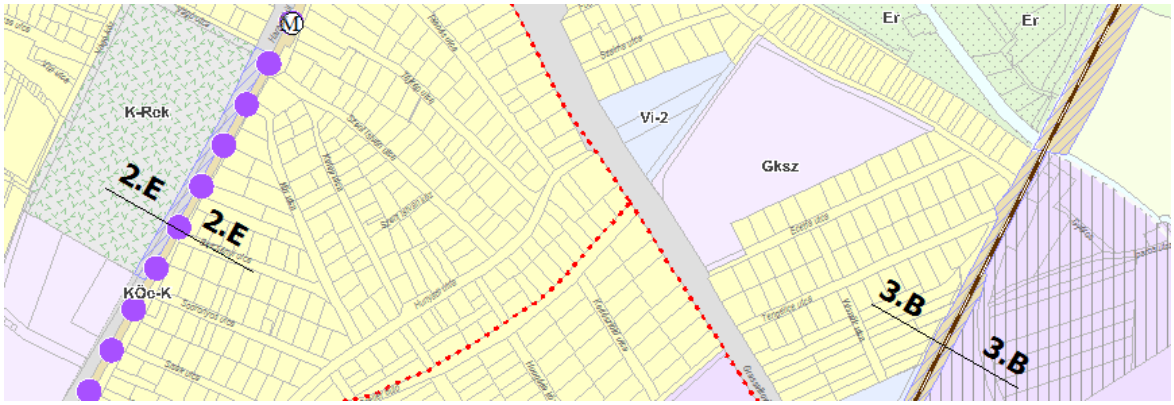
10-11. ábra: BFRSZ 1. melléklet az FTFT KÖu területének tovább bontásával

A már most is több mint 1000 km hosszúságú főhálózat jövőben szükséges keresztmetszeti területigényét egzakt módon nem lehet meghatározni, mivel nem áll egy időben rendelkezésre az összes tervezett elem minden műszaki terve, továbbá a folyamatosan változó igények a tervezett és a meglévő elemek területét illetően állandó változtatási igényeket generálnak.

A fenti probléma rugalmas kezelését hivatott biztosítani a közúti és vasúti közlekedési infrastruktúra számára az irányadó területbiztosítás jelölése, amely az adott közlekedési elem típusának térképi jelölésével és a BFRSZ mellékletében külön e célból rögzített mintakeresztszelvények segítségével mutatja be a legalább elhelyezendő műszaki infrastruktúra elemek számára biztosítandó legkisebb keresztmetszeti területigényt. Ezeknek alapján a HÉSZ-ben kerülhet meghatározásra a KÖu vagy KÖe-K általános használat szerinti terület pontos kiterjedése és az annak megfelelő szabályozási szélesség.

10-12. ábra: BFRSZ 1. melléklet a közlekedési infrastruktúra számára irányadó területbiztosítással és a műszaki infrastruktúra jelöléssel

10-13. ábra: 4. melléklet a kialakítandó minimális műszaki infrastruktúra az irányadó területbiztosítással jelölt területe

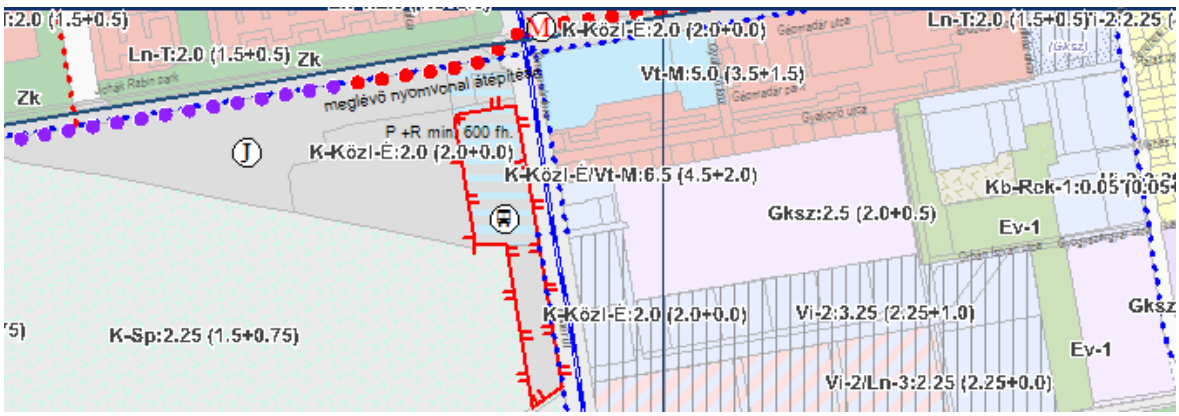
Az általános használat hosszú távra történő közlekedési célú biztosítása a működőképesség szempontjából célszerűvé teszi az érintett területek eredeti funkciójának megfelelő, átmeneti jelleggel történő további használhatóságát. Azonban az időben csak később megvalósuló infrastruktúra fejlesztését nem nehezítheti, nem teheti költségesebbé az átmeneti hasznosítás.

10.7.1.2. A főváros egészének működését biztosító közlekedéssel kapcsolatos további műszaki infrastruktúra elemek

Budapest egyszerre rendelkezik nemzetközi, országos és térségi közlekedési kapcsolatrendszerrel. Az eltérő mobilitási feladatok ésszerű biztosításához szükséges az ehhez kapcsolódó nagy jelentőségű létesítmények – vasúti és autóbusz pályaudvarok, gyorsvasúti megállók, járműtelepek, repülőterek, kikötők – jelölése, amelyeket a HÉSZ-ben kötelezően figyelembe kell venni.

A kombinált utazás lehetőségének megteremtése segíti a személygépjárművel megtett utazások hosszának csökkentését a P+R, valamint a kerékpáros forgalom növelését a B+R parkolók hálózatának létrehozásával, melyek rendszerelvű kialakítása a közúthálózattal és a közösségi közlekedési hálózattal van összefüggésben. A P+R hálózat egyes elemei esetében az FTFT által minimális férőhelyszámmal kijelölt helyeken a műszaki szempontból figyelembe vehető területek határát a BFRSZ-ben ki kell jelölni, és ezen belül HÉSZ-ben biztosítani kell a parkolási létesítmény megvalósíthatóságát.
A meglévő, de a jövőben még jelentős mértékben (a befogadóképesség több mint 50%-ával) bővítendő elemek, valamint a nem véglegesen megvalósított elemek (a felszíni parkolót parkolóház váltja majd fel) a BFRSZ-ben tervezett elemként jelennek meg, mert az jobban tükrözi a valóságot. (Az alábbi térkép kivágaton az Örs vezér tere metró megállóhoz kapcsolódóan már létesült parkoló, de a várakozóhelyek száma a nem éri el a tervezett befogadóképesség felét.)

10-14. ábra: BFRSZ 1. melléklet a P+R rendszerű parkoló kialakítására alkalmas terület lehatárolásával

Budapesten a város méretéből fakadóan a közlekedést alapvetően a közösségi közlekedés és az egyéni személygépjármű közlekedés közötti munkamegosztás határozza meg, a kerékpározás jövőjétől függetlenül. A közösségi közlekedés működését a nyomvonalak biztosításán túlmenően a járműtelepeik, a személygépjármű közlekedést pedig részben a parkolás lehetősége befolyásolja. A város működését csak akkor lehet megfelelően biztosítani a közösségi közlekedési hálózat és a közúthálózat tervezésével, ha a közösségi közlekedés működtetése biztosított a megfelelő méretű és elhelyezkedésű járműtelep területtel, a parkolás műszaki infrastruktúrájának területi biztosítása pedig meghatározott stratégiai elveket követ.

A fővárosi településfejlesztési terv hosszú és középtávú stratégiai céljai között szerepel a közösségi közlekedés vezető szerepének a tovább erősítése, ezért a TÉKÁ-ban meghatározott országos szintű személygépjármű elhelyezés követelményeitől való keret jellegű eltérés határértékeit a BFRSZ-ben szükséges meghatározni, továbbá a leggyakoribb rendeltetések – lakó és iroda – esetében a HÉSZ-ben a legfeljebb megkövetelhető, sőt azon túlmenően az adott rendeltetéshez kapcsolódóan legfeljebb létesíthető parkolószám értékét is meg kell határozni. Lakó rendeltetésnél – amelyhez a járművek hosszú idejű tárolása kapcsolódik – a Belső zóna parkoló autóktól történő tehermentesítése a cél. Iroda rendeltetésnél az alacsony parkoló ellátottság megkövetelésével a fejlesztéseknek a jó közösségi közlekedési ellátottsággal rendelkező helyszínekre vonzása és ugyanakkor a munkavállalói forgalom eszközválasztásának a befolyásolása a cél. A város településközponti vegyes területein (főközpont, mellékközpontok és helyi központok) – amelyek eleve jó közösségi közlekedési ellátottsággal rendelkeznek – a kereskedelmi-szolgáltató és vendéglátó rendeltetéshez viszont nem kívánatos parkolóhelyet megkövetelni, ezzel is segítve a terület megújulását, funkcionális gazdagodását. A Kulturális és közösségi szórakoztató rendeltetések eltérő településszerkezeti pozíciójuk, valamint működésüket tekintve is teljesen egyedinek tekinthetők, ezért az üzemeltetésükhöz szükséges várakozóhelyszámot is egyedi vizsgálat alapján szükséges meghatározni. **Fentiek eltérési igényt jelentenek a TÉKA általános rendelkezéseivel kapcsolatosan, amelyet a helyi építési szabályzatok készítése során megalapozni és alátámasztani szükséges.**

A vasútállomások és a közforgalmú hajóállomásokhoz -a környezetükben levő P+R parkolók kivételével – a főváros lélekszáma alapján meghatározott parkolószám kerületenkénti szétosztása helyett a környezetükben levő P+R parkolók figyelembevétele javasolt. A TÉKA előírásait a BFRSZ-ben szükséges kiegészíteni az autóbuszok és a kerékpárok elhelyezésére vonatkozóan, mert nem egyértelmű, hogy mely rendeltetésekhez kapcsolódóan kell rendszeres forgalomra számítani és biztosítani a rendeltetésszerű használat érdekében a járművek tárolását.

A fővárosi településfejlesztési terv hosszú és középtávú stratégiai céljai között szerepel a kerékpározás jelentőségének növelése, ennek megfelelően a járművek tárolását általánosan, minden rendeltetéshez kapcsolódóan biztosítani kell.

A nehézgépjármű forgalmat jelentő autóbuszok esetében a tárolás néhány rendeltetés – pl. szállás férőhely, kulturális és közösségi szórakoztató rendeltetés, lelátóval rendelkező sport rendeltetés – esetében szükséges egy bizonyos befogadóképesség felett, de csak a főváros belső területeinek kivételével. A TÉKA ugyanakkor több, szállás jellegű épület elhelyezését biztosító általános használat szerinti terület esetében (lakó-, településközponti-, intézményi- és üdülőterületek) tiltja a 3,5 tonna önsúlynál nehezebb gépjárművek (tehát autóbuszok) számára parkolóterület és gépjárműtároló létesítését.

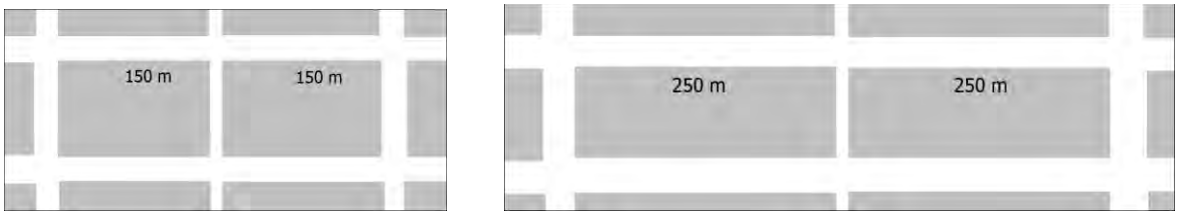
A személygépjárművek parkolása esetében az elhelyezésre vonatkozó keretek meghatározása is szükséges annak érdekében, hogy a városfejlesztés által vizionált autómentes területek is létrejöhessenek, a hagyományos, az épületek megvalósítása során történő telken belüli parkoló létesítése mellett. A telken belüli parkolók elhelyezése nagyobb lakóterület létrehozása esetén – a telkenkénti telepítés helyett – a

lakóterület szélére koncentrálható, ott kijelölt önálló építési telken megvalósuló parkolóházban, mélygarázsban, korlátozott arányban fásított felszíni parkolóban, ezáltal a lakóterület belső részén kedvező módon lokálisan autómentes területet hozva létre.

Az országos közlekedési hálózatok – vasút, közút – jogszabályban meghatározott védőtávolságai mellett a helyi jelentőségű közlekedési hálózatok – HÉV felszíni szakasz – védőtávolságának a meghatározása is szükséges, egyrészt a közlekedési infrastruktúra zavartalan működtetése érdekében, másrészt a környezetük elfogadható beépítése érdekében, amelyet a HÉSZ határoz meg.

A közvetlen településszerkezeti hatást nem eredményező, helyi – forgalmi szerepet betöltő gyűjtőúttól a gyalogos útig terjedő – úthálózat szintjei az FTFT-ben nem szerepelnek, azonban a működésükkel ezek is jelentős mértékben befolyásolják a közlekedési rendszert. A megfelelő helyi közúthálózat létrejöttéhez, az egyes közúti elemek kialakítására és a rajtuk létesítendő egyéb műszaki infrastruktúra megvalósítására keret jellegű szabályok meghatározása javasolt a megfelelő magasabb rendű jogszabály hiányában, egyrészt általánosan (pl. magán utak alkalmazhatósága, zsákutca kialakítása), másrészt az ún. változással érintett területekre vonatkozóan (pl. maximális tömb méret lakó területen és általános esetben, közösségi közlekedés megállóinak minimális távolsága).

10-15. ábra: Tömbstruktúra javaslata lakóterületen és egyéb rendeltetés esetén változással érintett területen

A gyalogos közlekedés szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak a belvárosi és a Duna menti közterületek. A Duna-part megközelíthetősége és végigjárhatósága érdekében meg kell határozni az érintett területekkel kapcsolatos településökológiai és műszaki elvárásokat, ide tartozik

- a szerkezeti jelentőségű korzó,
- a szerkezeti jelentőségű városias sétány és
- a szerkezeti jelentőségű természetközeli sétány.

Megvalósított korzó, városias sétány és természet közeli sétány

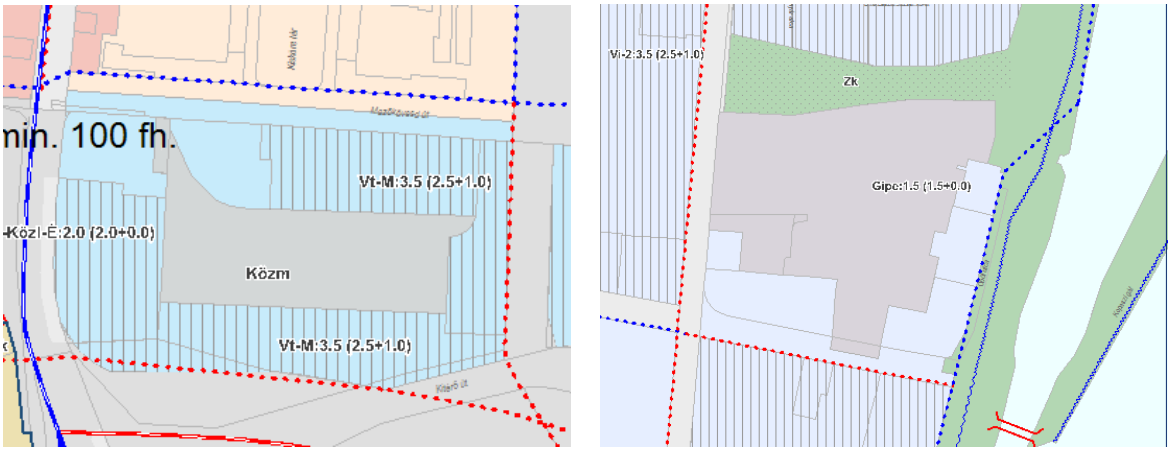
A gyalogos közlekedés a fővárosi településfejlesztési terv kiemelt hosszú és középtávú stratégiai céljai között is szerepel, ezért a Duna-part mellett meghatározó jelentőségűek a világörökségi területek egyéb közterületei, továbbá a közúti főhálózat gyalogosjárdái is. Ezek esetében a gyalogosforgalom zavartalansága érdekében meg kell meghatározni az ún. gyalogossáv minimális méretét, ezáltal keret jelleggel szabályozva a nem közlekedési célú igénybevételt jelentő vendéglátó teraszok telepítését (kioszkokra más jogszabály miatt nem képezhető előírás).

10.7.2. A közművek műszaki infrastruktúrájának területbiztosítása – és az erre vonatkozó rendelkezések

A közművek a város szolgáltatásainak azon részei, melyek jelentős részben közterületen kerültek és kerülnek kiépítésre, így a közúti és egyéb közlekedési terület kategóriák jellemzően lefedik területi igényeiket.

A területi túltagoltság és a területfelhasználás mozaikosságának elkerülése érdekében az FTFT-vel összhangban a BFRSZ 1. mellékletén általános használat szerinti területként csak a településszerkezetre hatást gyakorló léptékű (jellemzően 1 hektár területi igényt meghaladó) városi jelentőségű (több kerület ellátásában szerepet játszó) közműlétesítmények, energiaszolgáltatás területek szerepelnek. Ezek olyan egybefüggő kiemelt egységek, amelyek hasznosítása komplex, akár több műszaki és ágazati feladat helybiztosítását is szolgálják. Ezek között szerepelnek a TÉKA által új kategóriaként bevezetett beépítésre nem szánt területek (a *Közműelhelyezési terület (Közm)*), amelyek többségében elektromos alállomások, gázátadó állomások és vízkezelési területek (közüzemi ivó- és iparivíz ellátást biztosító gépészeti és műtárggyal/műtárgyakkal beépített területek és a víztornyok). Előzőken túl *Egyéb ipari gazdasági területként (Gipe)* kerültek kijelölésre egyrészt a városi jelentőségű erőművek, fűtőművek a hozzájuk kapcsolódó energiaszolgáltatási területekkel (elektromos alállomások, körzeti nyomásszabályzó állomások területei), másrészt azok az energiaszolgáltatási területek, amelyek 10% feletti beépítettséget igénylő energiaszolgáltatáshoz kapcsolódó funkciót (iroda és raktár rendeltetésű épület) is tartalmazhatnak.

10-16. ábra: BFRSZ 1. melléklet Közműelhelyezési terület (Közm) és Egyéb ipari gazdasági terület (Gipe)

A kis területigényű létesítmények és műtárgyak – amelyek önálló általános használat szerinti területbe nem soroltak – elhelyezhetőségéről a BFRSZ külön rendelkezik. Az ingatlanokon keletkező csapadékvizek minél nagyobb mértékű visszatartásának és hasznosításának érdekében a helyi építési szabályzatokban biztosítani kell ezen műtárgyak elhelyezhetőségét. A közműellátás folyamatos biztosítása érdekében a meglévő közműlétesítmények helybiztosítását fenn kell tartani, megszüntetni csak a közműszolgáltató hozzájárulása esetén lehetséges.

A FTFT-ben megjelenő energiagazdálkodási és vízgazdálkodási feladatok, valamint a környezet és a talaj védelmével kapcsolatosan megfogalmazott szemlélet alapján a beépítésre szánt területeken a teljes közművesítettség megteremtése szükséges. Emellett – a TÉKA-val összhangban – a közművesítettség biztosítása közüzemi ellátással vagy egyedi közműpótlók, megújuló energiaforrások műtárgyai alkalmazásával történhet. A meglévő csatornahálózattól távol eső, vagy a szennyvizek befogadására alkalmatlan (kapacitáshiányos) csatornahálózatok mellett lévő területek hasznosítása érdekében a közcsatorna megépüléséig, vagy annak felbővítéséig is lehetőséget szükséges biztosítani a terület hasznosíthatóságára, amelyet az egyedi módon történő szennyvíztisztítással, egyedi szennyvíztisztító

kisberendezés alkalmazásával lehet elérni. Ebben az esetben fontos, hogy a szennyvíztisztító kisberendezés folyamatos üzemeltetése, felügyelete, illetve karbantartása biztosítva legyen.

Az egyesített rendszerű csatornahálózat, illetve az elválasztott rendszerben kiépített csapadékvízcsatornák a klimatikus változások miatt kialakuló nagyobb intenzitású csapadékvizek elvezetését már egyre kevésbé képesek biztosítani. A csapadékvíz elvezetését szolgáló elvezető rendszerek biztonságos működésének biztosítása érdekében szükséges a csapadékvizek ingatlanon belüli visszatartása, késleltetett elvezetése, figyelembe véve a befogadó csatorna üzemeltetőjének előírásait is. Ennek érdekében minden, nagyobb alapterületű lapostetős épület esetében meg kell követelni legalább extenzív zöldtető létesítését. Vannak olyan területek is, amelyek esetében a TÉKA által meghatározott telken belüli csapadékvíz helyben tartása a terület adottságaiból adódóan nem lehetséges, így ezen területek esetében gondoskodni kell a csapadékvizek elvezetéséről.

10.8. A BFRSZ tartalmi felépítése és szabályozási köre

Az I. fejezet az általános rendelkezések a rendelet értelmezésében és alkalmazásában nyújtanak segítséget, valamint a rendelkezéseket és a térképi mellékleteket kötik össze.

A BFRSZ a Méptv. és az egyéb jogszabályok meghatározását betartva állapít meg keret jellegű szabályokat a helyi építési szabályzatok megalkotásához, amelyen belül a Méptv. felhatalmazása alapján az alábbi négy témakörben szabályoz:

- **II. fejezet** szintterületi átlagérték
- **III. fejezet** legnagyobb beépítési magasság
- IV. **fejezet a** közlekedési infrastruktúra, és a
- V. **fejezet** a közmű infrastruktúra elemek

vonatkozásában, továbbá építési jogot nem keletkeztető keretszabályokat rögzít.

A FTFT és a BFRSZ alkalmazására vonatkozó VI. fejezet rögzíti, hogy a FTFT - BFRSZ - HÉSZ új szabályozási rendszerében az egyes tényezők miként, milyen rugalmassággal érvényesíthetők a kerületi szabályozás során.

A BFRSZ tartalmi felépítése az előzőekben leírtak alapján a következő:

I. fejezet

Általános rendelkezések

1. A rendelet területi hatálya

2. Értelmező rendelkezések

3. A rendelet mellékletei

II. fejezet

Szintterületi átlagérték

III. fejezet

A beépítési magasságra vonatkozó rendelkezések

4. Beépítési magassággal kapcsolatos általános rendelkezések

5. Az I. és II. párkánymagassági kategória területei

6. A III. párkánymagassági kategória területei

7. Az I., II. és III. párkánymagassági kategória területeinek kiegészítő rendelkezései

8. Magasépítmények

IV. fejezet

A közlekedési infrastruktúrára vonatkozó rendelkezések

9. Közúti közlekedési terület (KÖu)

10. Kiemelt jelentőségű gyalogos felületek

11. Változással érintett területek belső közlekedésével kapcsolatos előírások

12. Járművek elhelyezése

13. A P+R infrastruktúrára vonatkozó előírások

14. Közlekedési infrastruktúra (közúti vagy vasúti) számára irányadó területbiztosítás

15. Vegyes rendelkezések

V. fejezet

A közmű infrastruktúrára vonatkozó rendelkezések

VI. fejezet

Egyéb rendelkezések

VII. fejezet

Záró rendelkezések

16. Hatálybalépés

MELLÉKLET

M2. Népesség-előrejelzés módszertana a Központi Statisztikai Hivatalban

A népesség-előrejelzés három pillére közül kettőhöz, a születések és a halálozások számának meghatározásához valószínűségi alapokon nyugvó modelleket használunk. A harmadik pillér, a nemzetközi és belföldi vándorlás becslése determinisztikus módon történik. A prognózis alacsony, közepes és magas változata a nemzetközi vándorlás egyenlegének jövőbeni, becsült értékeinek változtatására épül. A legoptimistább forgatókönyv számol a legnagyobb mértékű, pozitív egyenlegű migrációval – ez a magas változat. A három közül a közepes forgatókönyvet tekintjük alapváltozatnak. Az előrejelzés 50 évre szól, koréves és vármegyei bontásban készül nemek szerint külön-külön.

A mortalitási modell

A halandóság területi előrejelzéséhez egy olyan multipopulációs modellt illesztünk, amely Lee és Carter (1992) modelljének egyik továbbfejlesztett változata és alkalmas arra, hogy egymással szoros kapcsolatban álló alpopulációk (pl. vármegyék) mortalitását együtt modellezzük. Az ACF–CAE ('augmented common factor with common age effect') modell[1] szerint az évközepi halálozási ráta logaritmusa időtől és életkortól függő paraméterek lineáris függvénye. A halálozások számának Poisson-eloszlását feltételezve a modell kiinduló egyenlete:

$$ln\, m_{xtj} = \alpha_{xj} + \beta_x^{(1)}\kappa_t^{(1)} + \beta_x^{(2)}\kappa_{tj}^{(2)},$$

ahol m_{xtj} a központi halálozási ráta (halálozások száma/évközepi népesség), $\kappa_t^{(1)}$ az elsődleges mortalitási index (a halandóság hosszú távú, historikus trendje, amely valamennyi alpopulációra nézve közös), $\kappa_{tj}^{(2)}$ a másodlagos mortalitási index, amely a halandóság közös trendjétől való időszakos eltéréseket mutatja alpopulációnként, x az életkor, t az idő index, j pedig a vármegyét jelöli. $\beta_x^{(1)}$ és $\beta_x^{(2)}$ a halandóság változását leíró mortalitási indexek életkortól függő együtthatói. Az α_{xj} tag közelítőleg az $ln\, m_{xtj}$ időbeli átlaga és a mortalitás szintjét fejezi ki. A becslés maximum likelihood módszerrel történik az alábbi paraméterkorlátok alkalmazásával: $\sum_x \beta_x^{(1)} = 1$, $\sum_x \beta_x^{(2)} = 1$, $\sum_t \kappa_t^{(1)} = 0$ és $\sum_t \kappa_{tj}^{(2)} = 0\ \forall\ j$-re.

A megfigyelt, tény adatokra történő illesztést követően a mortalitási indexek előrejelzésére (idősoros elemzésére) van szükség, hogy megkapjuk a jövőbeni mortalitási ráták értékét. A becslés az 1961 és 2022 közötti bázisidőszak alapján, koréves bontásban és nemek szerint történt. A 90 éves vagy annál idősebb korosztályra vonatkozó halálozási adatokat összevontuk. Emiatt az idősebbek esetében simítani kellett a halálozási ráta értékeit. A koronavírus-járvány miatt a mortalitási indexek előrejelzésekor a 2020–2021. évek adatát kiugró értékként kezeltük.

A fertilitási modell

[1] Lásd *Li et al. (2016)* tanulmányát.

A fertilitás modellezésének első fontos lépcsőfoka a 15–49 éves nők teljes termékenységi arányszámának, a TTA-nak a becslése. A TTA valószínűségi alapokon nyugvó előrejelzéséhez AR(1) modellt alkalmaztunk vármegyénként külön-külön. Ehhez 1961 és 2022 közötti adatokat használtunk fel.

A TTA előrejelzése után a következő lépés annak meghatározása, hogy a nők születéskori átlagos életkora hogyan alakul hosszú távon az egyes vármegyékben. Az 1961–2022 közötti időszakra kiszámoltuk a korspecifikus fertilitási rátákat. A születések számának és az adott korcsoportba tartozó nők számának ismeretében számítható a korspecifikus fertilitási ráta. Ennek meghatározásához a nők évközepi népességszámát vettük figyelembe. A születéskori átlagos életkor számítása a tény adatok alapján az alábbi formula segítségével történt:

$$\sum_{x=15}^{49}\left(\frac{F_{xtj}}{\sum_{x=15}^{49}F_{xtj}}\cdot x\right)=MAC_{tj},$$

ahol F_{xtj} a korspecifikus fertilitási ráta, MAC_{tj} a születéskori átlagos életkor, x az életkor, t az idő index, j pedig a vármegyét jelöli. A 15–49 éves nők születéskori átlagos életkorának előrejelzése a tény időszaki adatok alapján idősorelemzési módszerrel, ARIMA(1,1,1) modell segítségével történt.

Ha már előrejeleztük a TTA-t és a születéskori átlagos életkor értékeket, ki tudjuk számolni a korspecifikus fertilitási rátákat az előrejelzési időszakra. Az 1961 és 2022 közötti időszak adatai alapján az alábbi regressziós ('pooled OLS') becslést[2] végeztük el:

$$F_{xtj}\approx a_{xj}+b_{xj}TFR_{tj}+c_{xj}MAC_{tj},$$

ahol F_{xtj} a korspecifikus fertilitási ráta, TFR_{tj} a teljes termékenységi arányszám, MAC_{tj} a születéskori átlagos életkor, x az életkor, t az idő index, j pedig a vármegyét jelöli. A megfigyelt időszak adatai alapján becsült paraméterek (a_{xj}, b_{xj}, c_{xj}), valamint a korábban előrejelzett TTA és születéskori átlagos életkor értékek felhasználásával – behelyettesítve őket a fenti egyenletbe – előrejelezhetőek a korspecifikus fertilitási ráták. A korspecifikus fertilitási ráta és az adott korcsoportba tartozó női népesség száma alapján meg lehet határozni a születések számát. A születések kapcsán feltételeztük, hogy 100 lány születése esetén 106 fiú is születik. Mindehhez közben a népesség előreszámítására is szükség van, amelyet kohorsz–komponens módszerrel határoztunk meg. A fertilitási és a halálozási ráták korévenkénti alakulásának előrejelzését, valamint a migráció koréves nettó egyenlegét alapul véve évről évre haladva előreszámítható a népesség.

A migráció becslése

A népesség-előrejelzéshez szükség van a nemzetközi vándorlás nettó egyenlegének becslésére kor és nem szerinti bontásban. A vándorlási egyenleg a külföldiek és a magyarok különbözetének összege. Ennek becslése determinisztikus módon történik. Hosszú távon a nemzetközi vándorlás nettó egyenlegéről feltesszük, hogy évi 5, 10, illetve 15 ezer fő lesz a három forgatókönyv szerint.

A *magyar állampolgárok* különbözetének számításakor a bevándorló magyar állampolgárok (honosított bevándorlók) és a visszavándorló magyar állampolgárok számát összeadtuk, majd ebből a kivándorló magyar állampolgárok létszámát kivontuk. A magyar állampolgárok vándorlási egyenlegét illetően feltételeztük, hogy folyamatos csökkenés lesz jellemző 2039-ig, amely évtől kezdve évente konstans -5 ezer fővel számoltunk. Az alacsony, közepes és magas változat nem tér el egymástól a magyarok vándorlására

[2] Lásd *Ediev (2013)*.

vonatkozó becslést tekintve – mindhárom forgatókönyv esetében ugyanazokkal az értékekkel kalkuláltunk az előrejelzéskor.

A külföldiek különbözete a bevándorló külföldiek és a kivándorló külföldiek különbségeként adódik. A *külföldi állampolgárok* vándorlási egyenlegével kapcsolatban azt feltételeztük, hogy középtávon csökkenni fog, 2039-től pedig az alacsony, közepes és magas forgatókönyveket tekintve évi 10, 15, illetve 20 ezer fővel számoltunk. A három forgatókönyv szerinti előrejelzés csak a bevándorló külföldiek számának változtatásán alapul. Az előrejelzési időszakban a bevándorló külföldi állampolgárok száma az alacsony forgatókönyv szerint 5 ezer fővel mindegyik évben kevesebb, a magas forgatókönyv szerint 5 ezer fővel több a közepes szcenárió értékeinél.

A nemzetközi vándorlás nettó egyenlegének meghatározása önmagában nem elegendő a népesség-előrejelzéshez, hiszen szükségünk van a vármegye, nem és életkor szerinti megoszlásokra. Ezeket a megoszlásokat a vándorlási egyenleg összetevői (a be- és kivándorlás tényezői) esetében külön-külön elemeztük a tény időszaki adatok alapján. Alapvetően a 2010 és 2020 közötti években jellemző vármegye, nem és életkor szerinti megoszlások átlagával számoltunk, és ezt változatlannak tekintettük a jövőre nézve. Egyedül a bevándorló magyarok, vagyis a honosítás tekintetében vettünk alapul egy ennél rövid időszakot: csak a 2018–2020 közötti átlagos megoszlásokkal kalkuláltunk.

A nemzetközi vándorlás mellett az állandó és ideiglenes belföldi vándorlást is figyelembe kell venni a területi népesség-előrejelzés során. Ennek jövőbeni alakulására szintén a tény időszak (vármegye, nem és életkor szerint bontott) adatai alapján következtettünk. Kiszámítottuk vármegyénként az oda- és elvándorlás január 1-jei népességhez viszonyított arányát koréves bontásban 2012 és 2022 között – férfiakra és nőkre külön-külön. A jövőre vonatkozóan azt feltételeztük, hogy a vizsgált időszakra jellemző átlagos értékeknek megfelelően fog alakulni a vármegyék közötti vándorlás, vagyis a népességnek mindig egy meghatározott hányada fog vándorolni. Mivel a népesség száma a nemzetközi migráció egyenlegének változtatása miatt a három forgatókönyv szerint különbözik, a beföldi vándorlás a három szcenárió szerint szintén eltér. Ebből következően mind a nemzetközi, mind a belföldi vándorlás hozzájárul az alacsony, közepes és magas forgatókönyv szerinti népesség-előrejelzés eltéréseihez.

Budapest	2030	2040	2050
Közepes forgatókönyv			
népesség, férfi	824 982	842 938	834 212
népesség, nő	907 660	893 226	861 524
népesség, összesen	1 732 642	1 736 164	1 695 736
nemzetközi vándorlási egyenleg	13 032	6 429	6 429
belföldi vándorlási egyenleg	-349	-1 317	-1 221
várható élettartam, férfi	76,1	77,2	78,2
várható élettartam, nő	81,5	82,5	83,5
teljes termékenységi arányszám	1,21	1,24	1,25
Alacsony forgatókönyv			
népesség, férfi	815 758	819 287	795 513
népesség, nő	900 542	874 596	830 469
népesség, összesen	1 716 300	1 693 883	1 625 982
nemzetközi vándorlási egyenleg	10 791	4 187	4 187
belföldi vándorlási egyenleg	-429	-1 349	-1 202
várható élettartam, férfi	76,1	77,2	78,2
várható élettartam, nő	81,5	82,5	83,5
teljes termékenységi arányszám	1,21	1,24	1,25

Magas forgatókönyv			
népesség, férfi	834 201	866 603	872 913
népesség, nő	914 780	911 862	892 583
népesség, összesen	1 748 981	1 778 465	1 765 496
nemzetközi vándorlási egyenleg	15 273	8 670	8 670
belföldi vándorlási egyenleg	-269	-1 285	-1 242
várható élettartam, férfi	76,1	77,2	78,2
várható élettartam, nő	81,5	82,5	83,5
teljes termékenységi arányszám	1,21	1,24	1,25

Irodalom

Ediev (2013): Ediev, Dalkhat M., 2013, Comparative importance of the fertility model, the total fertility, the mean age and the standard deviation of age at childbearing in population projections. Presented at IUSSP International Population Conference, 26–31 August 2013. Busan, South Korea.

Lee–Carter (1992): Lee, Ronald D. – Carter, Lawrence R., 1992, Modeling and forecasting U.S. mortality. *Journal of the American Statistical Association* **87(419)**, pp 659–671.
https://doi.org/10.2307/2290201

Li et al. (2016): Li, Jackie – Tickle, Leonie – Parr, Nick, 2016, A multi-population evaluation of the Poisson common factor model for projecting mortality jointly for both sexes. *Journal of Population Research* **33(4)**, pp 333–360.
https://doi.org/10.1007/s12546-016-9173-0

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

II. KÖTET KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BATrT: Trtv. harmadik része (Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve)

BFRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata a Fővárosi településterv részeként

BGYH Zrt.: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.

BKM: Budapesti Közművek Nonprofit Zrt.

BMSZKI: Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

BMT: 856/2023 (X.25.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Budapesti mobilitási terv

Budapest 2030: Budapest hosszú távú városfejlesztési koncepciója

BVKSZ: Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat

CEB: Európa Tanács Fejlesztési Bank (The Council of Europe Development Bank)

DÉSZ: Duna-parti építési szabályzat

EBP: Egészséges Budapest Program

EIB: Európai Beruházási Bank

EIT: Európai Innovációs és Technológiai Intézet

EIT KIC: Tudás- és Innovációs közösségei (Knowledge and Innovation Community), melyet az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) 2010-ben alapított.

ÉKM: Építési és Közlekedési Minisztérium

ERFA: Európai Regionális Fejlesztési Alap, az az európai kohéziós politika egyik fő pénzügyi eszköze

ESG: olyan fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó szempontrendszer, amely egy adott vállalkozásnál a környezetre, a társadalomra és az irányításra vonatkozó hatásokat és faktorokat értékeli fenntarthatósági szempontból, a vállalatoktól elvárt jelentéstételt a 2023. évi CVIII. törvény szabályozza

ESZA+: Európai Szociális Alap Plusz, a humántőke-befektetések és a szociális jogok európai pillére végrehajtásának fő eszköze az Európai Unióban

ETS rendszer: Az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere

Étv.: 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

FCSM: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

FKT: Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa

FRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata

FSZKT: Fővárosi Szabályozási Keretterv

FTFT: Fővárosi településfejlesztési terv

FTT: Fővárosi településterv

HÉSZ: helyi építési szabályzat

HFT: Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve

HIPA: helyi iparűzési adó

HMKE: háztartási méretű kiserőmű

HMV: használati melegvíz

HuHa: hulladékhasznosító mű

IKOP Plusz: Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz
ITP: Integrált Területi Program
ITS: Integrált településfejlesztési stratégia
KEHOP Plusz: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz
Kerékpárforgalmi főhálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KÉSZ: kerületi építési szabályzat
KöTv.: A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
Közúthálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KSZT: kerületi szabályozási terv
KVSZ: kerületi városrendezési és építési szabályzat
Kvt: 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
MAVIR: Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító
MEKH: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal
Méptv.: 2023. évi C. törvény a magyar építészetről
MMF: Az Európai Unió többéves pénzügyi kerete, hétéves időszakokat ölel fel
NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
OFTK: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
OTÉK: 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
Otthon Budapesten: 884/2021. (IV. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia
OTrT: Trtv. második része (Országos Területrendezési Terv)
PV: fotovoltaikus
RRF: Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz
SECAP: Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv
SUMP: Fenntartható Városi Mobilitási Terv (Sustainable Urban Mobility Plan)
TÉKA: 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról
TOP Plusz: Területfejlesztési Operatív Program Plusz
Trk.: A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet
Trtv.: 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
TSZT: Budapest főváros településszerkezeti terve
TTSZ: Településtervezési szabályzat
VER: Villamosenergia-rendszer
VÉSZ: Városligeti Építési Szabályzat

Fővárosi településterv

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

Környezeti értékelés

Környezeti értékelés

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata 2

1.1. Bevezetés, előzmények 3

1.2. A környezeti vizsgálat célja, folyamata 4

1.3. A fővárosi településterv célja, tartalma 13

1.4. A fővárosi településterv kapcsolódása más tervekhez 15

1.5. A fővárosi településterv készítése során felmerült alternatívák 16

2. A fővárosi településterv részletes tartalma 16

2.1. Jövőkép, hosszú távú célok és feladatok 17

2.2. Középtávú célok, cselekvési program 25

2.3. Fejlesztési tervlap 33

2.4. Budapest főváros rendezési szabályzata (BFRSZ) 40

3. Környezeti szempontból meghatározó változással érintett területek 41

3.1. Jelentősebb változások azonosítása 42

3.2. Változással érintett területek főbb környezeti állapotjellemzői és várható változásuk a terv nélkül . 43

4. A településterv várható környezeti hatásainak, következményeinek feltárása 43

4.1. A főváros településterv összevetése a releváns környezet- és természetvédelmi célokkal 44

4.2. Meghatározó környezeti állapotjellemzők bemutatása 64

4.3. A településrendezési és szakági javaslatok főbb környezetvédelmi összefüggései 67

4.4. A fővárosi településterv várható környezeti hatásai és szükséges intézkedések 71

4.5. A környezeti szempontból jelentősebb változással érintett területekre gyakorolt hatások 79

5. Következtetések 106

5.1. Jelentős hatással érintett környezeti jellemzők, rendszerek 106

5.2. Kedvezőtlen környezeti hatású tervi elemek 107

6. Jelentős kedvezőtlen környezeti hatások megelőzésére, elkerülésére, csökkentésére irányuló településtervi intézkedések és várható hatékonyságuk 108

7. Monitoring javaslatok 110

8. Közérthető összefoglaló 111

Mellékletek

M1. Áttekintő, 1:35.000 léptékű tervlapok (2 db) az értékelt településtervi változásokról 115

M2. Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció 117

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata

1.1. Bevezetés, előzmények

A fővárosi önkormányzat hatályos településfejlesztési koncepciója (Budapest 2030), integrált településfejlesztési stratégiája (Otthon Budapesten) és településrendezési eszközei (TSZT, FRSZ, DÉSZ, VÉSZ) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerint készültek.

Az Országgyűlés 2021. április 27-én elfogadta a településtervezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi XXXIX. törvényt. Az új jogszabállyal több, mint 30 törvény került módosításra, amelyek közül a településrendezés szempontjából a legfontosabb az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.). A változás a településfejlesztési és településrendezési dokumentumok és eszközök számát, rendszerét és tartalmát országos szinten jelentősen érinti, az indokolás szerint az egyszerűbb és átláthatóbb tervrendszer kialakítása érdekében.

Az ún. egyszerűsítési folyamat a tervdokumentumok számának csökkentésével valósul meg, vagyis a jelenlegi rendszer szerinti, településenkénti négy dokumentumot (településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, településszerkezeti terv és helyi építési szabályzat) két dokumentum váltja majd fel:

- a településfejlesztési terv, illetve
- a településrendezési terv.

A két dokumentum közös neve településterv.

A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) hatályba lépésével a korábbi jogszabályi környezet részleteiben is módosult.

Budapest sajátosságaihoz, és a kétszintű önkormányzati rendszerhez igazodva továbbra is megmarad a főváros esetében a településtervek kétszintűsége. A fővárosi önkormányzat fővárosi településfejlesztési tervet, a fővárosi kerületi önkormányzatok kerületi településfejlesztési terveket fognak alkotni. A kerületi településfejlesztési terveknek természetesen összhangban kell állniuk a fővárosi településfejlesztési tervvel.

A fővárosi önkormányzat által alkotott településrendezési terv a fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ), mely közvetlenül építési jogot nem keletkeztet, csak – a korábbi településrendezési rendszerben megszokott módon – a fővárosi és kerületi építési szabályzatok elkészítéséhez ad keret jellegű előírásokat. Így az FRSZ-szel összhangban, szintén a fővárosi önkormányzat alkotja majd meg a Duna-parti és a Városligeti építési szabályzatot (DÉSZ, VÉSZ).

A Fővárosi Közgyűlés a 341/2023. (IV.26.) Főv. Kgy. határozatával döntött, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti új fővárosi településterv készítésének megkezdéséről, továbbá a 342/2023. (IV.26.) Főv. Kgy. határozatával jóváhagyta a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 7. § (7) bekezdés szerinti feljegyzést a terv részletes tartalmáról.

1.2. A környezeti vizsgálat célja, folyamata

A környezeti vizsgálat célja

Az Európai Parlament és a Tanács bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42/EK (2001. június 27.) irányelve rendelkezik a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek, illetve programok környezeti értékeléséről. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvt.) (43.§ (4)) alapján *„a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló, külön jogszabályban meghatározott olyan tervekre, illetve programokra, (...) valamint ezek módosításaira, amelyek kidolgozását jogszabály, illetve országgyűlési, kormány- vagy helyi önkormányzati határozat írja elő, és amelyeket a (...) helyi önkormányzati testület dolgoz ki vagy fogad el, (...) külön jogszabály alapján környezeti értékelést magában foglaló környezeti vizsgálatot kell lefolytatni. Környezeti értékelés nélkül terv, illetve program nem terjeszthető elő."* A Kvt. 43.§ (7) bekezdés alapján a **környezeti értékelés célja a terv, illetve program, valamint ezek céljait és földrajzi kiterjedését figyelembe vevő ésszerű változatai megvalósításának várható jelentős környezeti hatásainak azonosítása, leírása és értékelése**.

A Kvt. 43.§ (5) bekezdés alapján külön jogszabály határozza meg azokat a terveket, illetve programokat, amelyeknél a környezeti vizsgálat készítése kötelező, vagy szükségessége a várható környezeti hatás jelentőségének meghatározása alapján dönthető el. Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. Korm. rendelet (továbbiakban: SKVr.) rendelkezik az egyes tervek, illetve programokhoz kapcsolódó környezeti vizsgálat szükségességéről. Az SKVr.1. § (2) a) pontja (és az 1. sz. melléklet 2. pontja) értelmében a **környezeti vizsgálat lefolytatása mindig kötelező** „a **település egészére készülő településterv**" esetén.

Az SKVr. 6. § alapján a **környezeti vizsgálat** „a terv, illetve program kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának része", így ideális esetben a vizsgálat tárgyát képező programmal vagy **tervvel párhuzamosan folyik**, ezáltal **lehetőséget nyújt a környezetvédelmi szempontok fokozott érvényesítésére, valamint a különböző érdekek közötti kompromisszumok megtalálására**.

A környezeti vizsgálat folyamata

A **környezeti vizsgálat folyamata** a következő főbb lépéseket foglalja magában (Kvt. 43. § (6) bekezdés):

- környezeti értékelés elkészítése;
- környezet védelméért felelős közigazgatási szervektől véleménykérés és a stratégiai környezeti vizsgálati eljárás dokumentációjába történő beépítése;
- érintett nyilvánosságtól észrevétel kérése és azok beépítése;
- országhatáron átterjedő jelentős pozitív vagy negatív környezeti, egészségi hatás ki nem zárhatósága esetén az érintett országgal történő konzultáció;
- az elfogadást követően a nyilvánosság tájékoztatása.

A **környezeti vizsgálat lefolytatásának általános eljárásrendjét** részletesen az SKVr. 6-11. § tartalmazza, melynek főbb releváns eljárási lépései az alábbiak:

1. A terv vagy program kidolgozója a várható környezeti hatások jelentőségét a 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 2. számú melléklete alapján ítéli meg.
2. A környezeti vizsgálat első szakaszában a környezeti értékelés tematikáját a kidolgozó véleményezteti a környezetvédelmi szervekkel, minimum 30 napos határidővel, és tájékoztatja a nyilvánosságot.
3. A jóváhagyott – a vélemények alapján kiegészített – tematika szerint a kidolgozó elkészíti a környezeti értékelést.

4. A **környezeti vizsgálat második szakaszában az elkészült dokumentációt (környezeti értékelést) véleményezésre megküldi a környezetvédelmi szerveknek és az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak, legalább 30 napos határidővel**. (Jelen dokumentum ezt a célt szolgálja.)
5. Ha a környezetvédelmi szervek kifogásolják a környezeti értékelést, a kidolgozó egyeztet velük, és a fennmaradt véleménykülönbséget csatolja a környezeti értékeléshez.
6. A nyilvánosság észrevételeinek bekérése érdekében a kidolgozó honlapján való megjelentetéssel információt ad a terv céljáról, a környezeti értékelést tartalmazó egyeztetési dokumentáció megtekintésének és véleményezésének módjáról, valamint legalább 30 napot biztosít az észrevételek megtételére.
7. A környezetvédelmi szervek és a nyilvánosság véleményei alapján a kidolgozó véglegesíti a környezeti értékelést, és összefoglalót készít az észrevételek figyelembevételéről.
8. A tervek, programok elfogadása után a kidolgozó nyilvánosan hozzáférhetővé teszi a dokumentumokat, összefoglalót készít az elfogadás indokairól – kitérve a környezeti szempontok, a környezeti értékelés, a megkapott vélemények és észrevételek figyelembevételéről, és a monitorozási intézkedésekről – majd megküldi az érintett szerveknek és feleknek.

A **fenti általános eljárástól eltérően a településtervre készülő környezeti értékelés** (a továbbiakban: KÉ) **véleményezésére vonatkozóan** a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 62. § (2) bekezdése szerint a tervet és a környezeti értékelést:

- az **E-TÉR felületen kell véleményeztetni** az EK rendelet 3. számú melléklete szerinti környezet védelméért felelős szervekkel is, és
- az **önkormányzat teszi nyilvánossá**, hogy:
    - mi a terv célja,
    - a környezeti értékelést is tartalmazó egyeztetési dokumentációja hol és mikor tekinthető meg,
    - milyen módon és időpontig lehet észrevételeket tenni,
    - melyek a terv szempontjából releváns és rendelkezésre álló környezeti információk, valamint azok hol ismerhetők meg.

A vélemények és az észrevételek megadására a véleménykérés kézhezvétele vagy nyilvánosságra hozatala időpontjától számítva legalább 30 napos határidőt kell biztosítani. A kidolgozó az általa megadott határidőre beérkezett véleményeket és észrevételeket veszi figyelembe.

Egyeztetett tematika

Az SKVr. 8.§ (7) alapján „A település egészére vagy egy részére készülő településrendezési tervnél, településszerkezeti tervnél, helyi építési szabályzatnál és szabályozási tervnél a környezeti értékelés tartalmát és egyeztetésének sajátos szabályait a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló kormányrendelet határozza meg.” Ezzel összefüggésben jelen környezeti értékelés tematikája a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 2. mellékletének 2. pontja alapján készült.

A tematika egyeztetésére a fővárosi településterv készítésével párhuzamosan, 2024. október-november során került sor (Hivatali kapun keresztül, ahol az előzetes tematika 2024. október 29-én került megküldésre), a tematika egyeztetését a Főpolgármesteri Hivatal Várostervezési Főosztálya végezte el. A tematikát a Klímavédelmi, Közlekedési és Városfejlesztési Bizottság a 115/2024. (XII.16.) KKVB határozattal fogadta el.

A környezet védelméért felelős szervek a tematikával kapcsolatosan kifogást nem emeltek, azt elfogadták, egyes esetekben kiegészítő javaslatot, észrevételt tettek a KÉ tematika, illetve a környezeti értékelés vonatkozásában, melyeket az alábbi táblázat foglal össze.

Véleményező szerv	Szakkérdés	Észrevétel tartalmi kivonata	Figyelembevétel a KÉ készítése során
Budapest Főváros Kormányhivatala – Állami Főépítész	épített környezet védelme	A tervezéskor kérem figyelembe venni a 1995. évi LIII. törvény 25. § (1)-(3) bekezdésében foglaltakat, miszerint: „(1) A települések területén a környezet terhelhetősége és a településrészek rendeltetése alapján a **rendezési tervben övezeteket kell meghatározni**. (2) Az egyes övezetekben folytatható tevékenységek a külön jogszabályban a környezetterhelés jellege alapján meghatározott **védőtávolság, védőterület megléte és a védelmi előírás** megtartása esetén engedélyezhetők. (3) A kijelölt védőterületen vagy védőtávolságon belül az adott övezet rendeltetésével össze nem férő tevékenység – külön védelmi intézkedés nélkül – nem folytatható.”	Az észrevétel a településtervre (és a kerületi építési szabályzatokra) vonatkozik, nem a KÉ-re.
	épített környezet védelme	Kérem, a **készülő dokumentáció** a kerületi önkormányzatok által megtörtént vagy várható adatszolgáltatásai, és további szakági adatszolgáltatások alapján a Méptv. 96.§ (10) bekezdésében foglaltak figyelembevételével – mindenekelőtt az építészeti örökség pontos számbavételezése céljából – **az alábbiakat tartalmazza**: Budapest **Főváros közigazgatási területén, kerületenkénti bemutatással, táblázatos** (pontos cím és helyrajzi szám, illetve (ha van) megnevezés), továbbá **kerületenként olvasható léptékű térképes megjelenítéssel**, felhasznált adatok forrásának megjelölésével – a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. számú mellékletének 3.4. pontja „3.4. a jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel, illetve programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése” alapján: • a Méptv. 16.§ 82. pontja alapján és a 419Kr. 10. mellékletének 14. pontja szerinti **műemlék**nek minősülő építményeket, illetve ingatlanokat (valamint a 419Kr. 10. mellékletének 15-16. pontjai szerinti **műemléki területeket és a műemléki környezetet**), továbbá • a 419Kr. 10. mellékletének 10-13., valamint 17-22. pontjai szerint nyilvántartott elemeket, úgymint: • **világörökségi helyszíneket és azok védőövezeteit**, valamint a Világörökség Várományos Helyszínek jegyzékéről szóló 27/2015.(VI.2.) MVM rendelet szerinti **világörökségi várományos helyszíneket és azok védőövezeteit**, • a **történelmi emlékhelyeket, a nemzeti emlékhelyeket, a kiemelt nemzeti emlékhelyeket, a nemzeti emlékpontokat, a történeti kerteket, a történeti temetkezési helyeket**, • a Méptv. 16.§ 58. pontja szerinti helyi emléknek minősülő, **fővárosi önkormányzati helyi védelem alatt álló építészeti örökség védett elemeit**, valamint	A fővárosi településtervhez készült örökségvédelmi hatástanulmány, amely tartalmazza a kért munkarészeket. Az örökségvédelmi hatástanulmányra a KÉ 3.10.4.4. fejezete is hivatkozik.

Véleményező szerv	Szakkérdés	Észrevétel tartalmi kivonata	Figyelembevétel a KÉ készítése során
		• a Méptv. 16.§ 58. pontja szerinti helyi emléknek minősülő, **kerületi önkormányzati helyi védelem alatt álló helyi építészeti örökség védett elemeit**.	
		Az észrevétel a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. számú, 2. számú mellékletének, továbbá a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 2. mellékletének vonatkozó, szó szerint idézett részeit tartalmazza.	A KÉ készítése során a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 2. mellékletének tartalmi követelményei és a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet rendelkezései figyelembevételre kerültek.
Budapest Főváros Kormányhivatala – Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály	régészet	Kérem, hogy a környezeti értékelés során külön-külön térjenek ki a **nyilvántartott és a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyekre**. A tervlapokon nem szükséges megkülönböztetni a két védési szintet.	A régészeti lelőhelyeket az örökségvédelmi hatástanulmány tartalmazza, melyre a KÉ 3.10.4.4. fejezete hivatkozik.
	régészet és műemlék-védelem	Felhívom az Önkormányzat figyelmét arra, hogy a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 85/A. § (1) bekezdése szerint **örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni** a település településfejlesztési tervének kidolgozása során. Az észrevétel részét képezte tájékoztatás a régészeti lelőhelyekkel és a műemléki értékekkel kapcsolatos adatszolgáltató szervekről.	Készült örökségvédelmi hatástanulmány, melyre a KÉ 3.10.4.4. fejezete is hivatkozik.
Budapest Főváros Kormányhivatala – Földhivatali Főosztály	termőföld mennyiségi védelme	A szóló 2007. évi CXXIX. törvény 6/B. § (1) bekezdése alapján: „(…) **a beépítésre szánt területek kijelölése lehetőség szerint a gyengébb minőségű termőföldeken, a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételével történjen**. (…)" Fővárosi viszonylatban a XVII. és a XXIII. kerületekben található a legjelentősebb és legértékesebb termőterület, emellett jelentős termőterülettel rendelkeznek a XV. és a XVI. kerületek is. (…) A fővárosi termőföldek mennyiségi csökkenésének visszaszorítása érdekében **a kormányhivatal nem támogatja azon fejlesztéseket, amelyek a kerület átlagosnál jobb minőségű termőföldek termelésből való kiesését eredményezik**, illetve a **termőföldek rovására irányuló fejlesztéseket, addig, amíg a belső üres, barnamezős területek jelentős tartalékot adnak a város későbbi fejlesztéseinek elhelyezésére**.	A KÉ a 3.10.4.4. és 3.10.4.5. fejezetekben vizsgálja a termőföldre gyakorolt hatásokat.
Pest Vármenyei Kormányhivatal – Élelmiszerlánc-biztonsági, Állategészségügyi, Növény- és Talajvédelmi Főosztály	talajvédelem	A településterv a talajokat érhető káros hatásokkal és annak következményeivel kellő alapossággal foglalkozik A termőföld csökkenésével járó folyamatokkal kapcsolatban az **anyag nem részletezi a humuszos termőréteg mentésének lehetőségeit, ezért az alábbi kiegészítéseket teszem a termőföld megbontásával járó tevékenységek esetében.** • A beruházások során a földmunkákkal érintett területekről a humuszos réteget le kell menteni a területekre készített végleges más célú hasznosításhoz benyújtott, a talaj humuszos termőrétegének mentését megalapozó talajvédelmi tervben meghatározottak szerint. • A beruházások során felmerülő földmunkák esetében a felső, színében elkülönülő humuszos talajréteget le kell	A KÉ 3.10.6. fejezete tartalmazza a talajvédelmi javaslatokat.

Véleményező szerv	Szakkérdés	Észrevétel tartalmi kivonata	Figyelembevétel a KÉ készítése során
		termelni és egyéb talajféleségtől elkülönítetten deponálni, majd a humuszgazdálkodási terv alapján kell felhasználni. • A területek megközelítését úgy kell megvalósítani, hogy a tevékenység a környező termőföldek minőségében kárt ne okozzon. • A földmunkák során a környező mezőgazdasági területeket – a kitermelésre kerülő terméketlen altalaj vagy egyéb anyagok tárolására – igénybe venni szigorúan tilos. • A beruházások kialakítása során, mezőgazdasági területen szennyező- vagy egyéb talajidegen anyag, illetve terméketlen földanyag nem maradhat. A talaj minőségi védelme szempontjából a fentiek betartását tartom szükségesnek. Budapest Főváros környezeti értékelés konkrét tartalmának és részletezettségének megállapításához a fenti kiegészítéssel talajvédelmi szempontból elfogadható.	
Pest Vármenyei Kormányhivatal – Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály	táj-és természet-védelem	Tételes tájékoztatás a főváros területén található védett értékekről.	A KÉ 3.10.4.2. fejezete hivatkozik a fővárosi táj-és természetvédelmi szempontból fontos védettségekre
	táj-és természet-védelem	A területhasználatot úgy kell meghatározni, hogy a természeti és táji értékek megőrzése a település teljes területén biztosítható legyen. A területhasználat meghatározásánál ügyelni kell arra, hogy ezen területek természeti és tájképi értéke ne sérüljön. Kérjük a szabályozási terv készítése során a táj- és természeti adottságokat figyelembe vevő szerves településfejlesztés megvalósítását, a táj képének kedvező irányba történő befolyásolását, a tervezett fejlesztések, elképzelések olyan módon történő megtervezését, hogy a **táj jellege, esztétikai, természeti értékei, a tájra jellemző természeti rendszerek, és egyedi tájértékek megóvása biztosítható** legyen.	Az észrevétel a településtervre vonatkozik, de a természeti, táji értékekre gyakorolt hatásokat a KÉ 3.10.4.4. és 3.10.4.5. fejezetei vizsgálják.
	táj-és természet-védelem	A környezeti vizsgálat elkészítése során a Kormányhivatal elegendőnek tartja a 2/2005. (1. 11.) Korm. rendelet 4. számú mellékletében meghatározott tartalmi elemek kifejtését. Kérem továbbá, hogy **a tervekben a módosítási szándékok egyértelműen jelenjenek meg, azok pontos térképi lehatárolásával együtt**.	A KÉ 3.10.3.1. fejezete térképi lehatárolással együtt azonosítja a jelentős változással érintett területeket.
	táj-és természet-védelem	Budapest Főváros közigazgatási területe érint Natura 2000 területeket, azonban a módosítási szándékok részletes ismeretének hiánya okán **nem állapítható meg egyértelműen**, hogy tárgyi ügyben a környezeti vizsgálati dokumentáció részeként a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14. számú mellékletének megfelelően elkészített **Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció elkészítése szükséges-e. Véleményünket, csak a részletes tervek megismerését követően tudjuk megadni.** (…) A Kormányhivatal fenntartja azon lehetőségét, hogy amennyiben a véleményezésre megküldött tervdokumentációban ismertetett változtatások szükségessé teszik, akkor **Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció utólagos benyújtását írhatja elő**.	A Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció jelen KÉ mellékletét képezi.

Véleményező szerv	Szakkérdés	Észrevétel tartalmi kivonata	Figyelembevétel a KÉ készítése során
	táj-és természet-védelem	A tervek készítésénél tekintettel kell lenni arra, hogy a szabályozások, előírások nem veszélyeztethetik a település természeti és tájképi értékeit, a környezeti elemeket, az emberi egészséget, az életminőség környezeti feltételeit. Ennek érdekében a **tervek tartalmát úgy kell meghatározni, hogy az a jelenleg érvényben lévő környezetvédelmi, táj- és természetvédelmi jogszabályokkal összhangban legyen**.	Az észrevétel a településtervre vonatkozik.
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	táj-és természet-védelem	A környezeti értékelés megküldött tematikájával a DINPI egyetért.	-
Pest Vármegyei Kormányhivatal – Agrárügyi Főosztály, Erdőfelügyeleti Osztály	erdők védelme	A Településrendezési tervmódosítási eljárásában a környező erdők esetében a fenntartható erdőgazdálkodást és az erdők közérdekű szolgáltatásainak biztosítását nem látom veszélyeztetve, ezért a tervezettel, véleményezési dokumentációval kapcsolatban kifogást nem emelek. Valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005 (I.11.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdés alapján megállapítom, hogy a várható környezeti hatások erdővédelmi szempontból nem jelentősek, **ezért a környezeti vizsgálattal kapcsolatos eljárást az erdészeti hatóság nem tartja szükségesnek**.	-
Budapest Főváros Kormányhivatala – Népegészségügyi Főosztály Közegészségügyi Osztály	közegészségügy	A BFKH közegészségügyi szempontból az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. melléklet 3.6.1.4. pontjában foglalt tartalommal tartja szükségesnek elvégezni a környezeti vizsgálatot.	Az emberek egészségi állapotára, társadalmi, gazdasági helyzetére gyakorolt hatásokat a KÉ 3.10.4.4. és 3.10.4.5. fejezetei vizsgálják.
Budapest Főváros Kormányhivatala – Népegészségügyi Főosztály Közegészségügyi Osztály	természetes gyógytényezők érintettsége	A főváros területén nem található gyógyhelynek minősített településrész, gyógyiszap kitermelőhely, illetve gyógygáz előfordulás. Viszont számos természetes ásványvizet, illetve gyógyvizet szolgáltató kút található, amely kutak vize és az ezekre épülő fürdők nagy mértékben hozzájárulnak „Budapest- Fürdőváros" imázs megteremtéséhez. A kutak jelentős része sérülékeny vízbázist csapol meg, ami azt jelenti, hogy ezen vízbázisokat fokozott védelem alá kell helyezni. Fentiek miatt **a BFKH szükségesnek tartja, hogy az SKV tematikája terjedjen ki a budapesti termálkarszt rendszerre, a budai keserűvíz forrásokra (Hunyadi János és Ferenc József keserűvizek) és egyéb ásványvizes kutakra gyakorolt hatások vizsgálatára is**. A BFKH a budapesti ásvány- és gyógyvizek felsorolását is megküldte.	A természetes gyógytényezőkre gyakorolt hatásokat a KÉ 3.10.4.4. és 3.10.4.5. fejezetei vizsgálják.
Budapest Főváros Kormányhivatala – Tűzvédelmi és Iparbiztonsági Hatósági Főosztály, Tűzvédelmi és Iparbiztonsági Osztály Közép-Pest	súlyos ipari balesetek megelőzése	A jelenlegi környezeti helyzet értékelése, a fennálló környezeti konfliktusok bemutatása, valamint a várható környezeti hatások értékelése során súlyos baleseti szempontból ki kell térni a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (röviden: Kat. törvény), valamint a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X.20.) Korm. rendelet (röviden: Korm. rendelet) szerinti veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek veszélyeztető hatásainak figyelembevételére. A veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek környezetében az iparbiztonsági hatóság a súlyos balesetek lehetséges következményeinek csökkentése érdekében veszélyességi övezetet jelölt ki. A FT SKV kapcsolódó beruházásai	A súlyos balesetek elleni védekezéssel összefüggő hatásokat a KÉ 3.10.4.4. és 3.10.4.5. fejezetei vizsgálják. Az irányelvvel való összefüggéseket a KÉ 3.10.4.1. fejezete tartalmazza.

Véleményező szerv	Szakkérdés	Észrevétel tartalmi kivonata	Figyelembevétel a KÉ készítése során
		tervezésekor az építmények és a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek között megfelelő távolságot kell biztosítani, a beruházások tervezéskor figyelembe kell venni a Korm. rendelet 7. melléklet 2. pontjában foglalt általános településrendezési követelményeket. Fentiekre tekintettel az SKV tematika tervezet kiegészítése javasolt: 4. pont. **A Településterv várható környezeti hatásainak, következményeinek feltárása:** **A súlyos balesetek elleni védekezéssel összefüggő feladatok figyelembevétele**. Továbbá a készülő SKV-ban figyelembe veendő nemzetközi és hazai dokumentumok rész kiegészítése: **A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről szóló 2012/18/EU irányelv** (röviden: SEVESO III. irányelv) **figyelembevétele** a veszélyes üzemek környezetében történő fejlesztésekre vonatkozó telepítési előírások betartása érdekében.	
Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ – Kémiai Biztonsági és Kompetens Hatósági Főosztály, Kémiai Biztonsági Kockázatértékelési Osztály	kémiai biztonság	A kémiai biztonsági szempontok érintettségének későbbi megállapíthatósága, valamint az elkészítendő környezeti értékelés véleményezése érdekében az **értékelés kidolgozása során szíveskedjenek kitérni a település közigazgatási területén gyakorolt legfőbb, a települési koncepció vonatkozásában fontos és releváns vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységekre**. Amennyiben ez releváns, kifejtését helyzetértékelésként elsősorban a tervezett tematika (a továbbiakban: tematika) 3. vagy 4. fejezeti pontjában javasoljuk. Amennyiben ilyen tevékenység nincsen, azt is szíveskedjenek az értékelésben rögzíteni. Amennyiben az **új településrendezési program összefüggésben van gazdasági/ipari tevékenység előmozdításával, jelenlegi helyzetének fejlesztésével, abban az esetben az újonnan tervezett vagy a helyzetértékelésben jellemzett - különös tekintettel a veszélyes anyagokkal és veszélyes keverékekkel való - tevékenységben várható változásokat, környezeti terheléseket és esetleges konfliktusokat ugyancsak részletezni szíveskedjenek** a tematika szerinti 4. és 5.fejezeti pontokban, valamint szükség esetén a 6. fejezeti pontokban.	A KÉ 3.10.4.2. fejezete foglalkozik a releváns vegyipari, illetve veszélyes ipari tevékenységek bemutatásával, míg a településterv várható környezeti hatásait – indokoltság esetén a kémiai biztonsági szempontokkal együtt – a KÉ 3.10.4.4. és 3.10.4.5. fejezetei vizsgálják.
Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, Országos Bányakapitányság	bányászat	Az egyes bányászati tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezte az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 3. számú melléklet II. pont II.2. alpont f) pontját, ezért a **Bányafelügyelet a szakhatósági eljárását** az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 17. §-a alapján **megszüntette**.	-
Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal Klíma- és Környezetügyi Főosztály	klímavédelem	Kérjük a környezeti szempontok, konfliktusok, következmények értékelése során a **levegőminőség, városi hőszigethatás** (beleértve a meglévő épületállományt érintő fűtési-hűtési rendszerek várható elektrifikációja miatti – hőszivattyús rendszerek – hőkibocsátását), **közlekedésfejlesztés** (vasút, repülőtér zaj, rezgés, környezetszennyezés), **budapesti és agglomerációs logisztikai központok,** illetve a **barnamezős területek** – az új	A településterv várható környezeti hatásait – a kért szempontokkal együtt – a KÉ 3.10.4.4. és 3.10.4.5. fejezetei vizsgálják.

Véleményező szerv	Szakkérdés	Észrevétel tartalmi kivonata	Figyelembevétel a KÉ készítése során
		építésügyi szabályozás, illetve gyakorlat szerinti - **beépítésének hatását is külön vizsgálják**.	

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy a kiegészítésre vonatkozó **észrevételek mindegyike vizsgálati, értékelési szempontként vagy javaslatként beépítésre került a környezeti vizsgálatba, ugyanakkor az előzetesen megküldött tematika fejezet szintű kiegészítésére nem volt szükség, mert a kért szempontok integrálhatók voltak a meglévő fejezetekhez**. Az így kialakult, egyeztetett tematikát a következő táblázat foglalja össze, bemutatva a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet követelményeivel való összefüggéseket.

Fővárosi településtervre készülő KÉ tematika tervezete	419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 2. melléklet 2. pontja szerint szükséges tartalmi követelmény
1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata	2.1. A települési környezetértékelés folyamatának, a terv vagy program tartalmi körvonalainak, fő céljainak, más tervekhez való viszonyának, valamint egyéb lényeges tervekkel és programokkal való kapcsolatának bemutatása. A terv alapján megvalósítandó alternatíva kiválasztásának okai, beleértve az alternatívák vizsgálatának leírását és a szükséges információk összeállítása során felmerült bármilyen nehézséget.
1.1. Bevezetés, előzmények	
1.2. A környezeti vizsgálat célja, folyamata	
1.3. A fővárosi településterv célja, tartalma	
1.4. A fővárosi településterv kapcsolódása más tervekhez	
1.5. A fővárosi településterv készítése során felmerült alternatívák	
2. A fővárosi településterv tartalma	2.2. A településterv környezeti értékelést igénylő változásainak azonosítása, rövid ismertetése.
2.1. Jövőkép, hosszútávú célok és feladatok	
2.2. Középtávú célok, cselekvési program	
2.3. Fejlesztési tervlap	
2.4. Fővárosi Rendezési Szabályzat	
3. Környezeti szempontból jelentősebb változással érintett területek	2.3 A valószínűsíthetően jelentősen érintett területek környezeti jelenlegi állapotának bemutatása, kiemelten a környezeti szempontból különösen fontos területeket érintően, azok lényeges szempontjai és valószínűsíthető fejlődése, illetve a terv megvalósulásának elmaradása esetén annak valószínűsíthető fejlődése.
3.1. Jelentősebb változások azonosítása	
3.2. Változással érintett területek főbb környezeti állapotjellemzői és várható változásuk a terv nélkül	
4. A településterv várható környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	2.4. A településterv várható környezeti hatásainak, következményeinek feltárása: a) A településterv egészének általános értékelése, a tervi elemek, intézkedések összevetése a releváns környezet- és természetvédelmi célokkal (nemzetközi, közösségi, országos és helyi), illetve annak bemutatása, hogy a településterv kidolgozása során miképpen vették figyelembe ezeket, illetve bármely egyéb környezeti szempontot b) A településterv részletes értékelése, a településtervben foglaltak megvalósulása esetén a környezeti következmények feltárása, értékelése: ba) a településterv egésze szempontjából meghatározó környezeti állapotjellemzők bemutatása, bb) a településrendezési és szakági javaslatok környezetvédelmi összefüggéseinek bemutatása, a várható (közvetlen és közvetett) környezeti hatások, beleértve a biológiai sokféleségre, a lakosságra, az emberi egészségre, az állat- és növényvilágra, a talajra, a vízre, az éghajlati tényezőkre, az anyagi javakra, a kulturális örökségre (beleértve az építészeti és régészeti örökséget), a tájra, valamint a fenti tényezők közötti kölcsönhatásokra gyakorolt hatásokat; környezeti feltételek, a feltárt konfliktusok alapján szükséges intézkedések meghatározása: környezeti elemenként, hatótényezőnként és környezeti rendszerenként, melyet a ba) pont
4.1. A főváros településterv összevetése a releváns környezet- és természetvédelmi célokkal	
4.2. Meghatározó környezeti állapotjellemzők bemutatása	
4.3. A településrendezési és szakági javaslatok környezetvédelmi összefüggései	

Fővárosi településtervre készülő KÉ tematika tervezete	419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 2. melléklet 2. pontja szerint szükséges tartalmi követelmény
4.4. A fővárosi településterv várható környezeti hatásai 4.4.1. Közvetlen és közvetett környezeti hatások értékelése 4.4.2. Szükséges környezetvédelmi célú intézkedések meghatározása	esetén a Megalapozó vizsgálatnak, e pont esetén az Alátámasztó javaslatnak a releváns (természeti, táji, örökségvédelmi és a környezet védelmével kapcsolatos) szakági munkarészei tartalmazhatnak, és amelyeket a környezeti értékelés hivatkozással mutat be. c) Tervi elemek részletes értékelése, a 2.1. pontban azonosított tervi elemek tekintetében feltárásra és értékelésre kerülnek a megvalósulásuk esetén a várható jelentős környezeti (közvetlen és közvetett) hatások, beleértve a biológiai sokféleségre, a lakosságra, az emberi egészségre, az állat- és növényvilágra, a talajra, a vízre, az éghajlati tényezőkre, az anyagi javakra, az épített környezetre, a kulturális örökségre (beleértve az építészeti és régészeti örökséget), a tájra és a települési zöldinfrastruktúrára, valamint ezen tényezők közötti kölcsönhatásokra gyakorolt hatásokat, a közvetett módon hatást kiváltó tényezők miatt fellépő hatások – a tervi elem települési szintű jellege által megkövetelt részletezettséggel.
4.5. A környezeti szempontból jelentősebb változással érintett területekre gyakorolt hatások	
5. Következtetések 5.1. Jelentős hatással érintett környezeti jellemzők, rendszerek 5.2. Kedvezőtlen környezeti hatású tervi elemek	2.5. A településterv és a tervi elemek részletes értékeléséből levont következtetések a) azon környezeti jellemzők, környezeti rendszerek azonosítása, amelyekre jelentős hatással vannak a tervi elemek, b) azon fejlesztések, tervi elemek azonosítása, amelyek környezeti szempontból negatív hatást gyakorolnak, és annak csökkentése valamilyen intézkedést igényel.
6. Jelentős kedvezőtlen környezeti hatások megelőzésére, elkerülésére, csökkentésére irányuló településtervi intézkedések és várható hatékonyságuk	2.6. A megvalósulás során várható jelentős kedvezőtlen környezeti hatások megelőzésére, elkerülésére, csökkentésére, minél teljesebb ellensúlyozására irányuló településtervi intézkedések, és ezen intézkedések várható hatékonyságának bemutatása.
7. Monitoring javaslatok	2.7. Monitoringjavaslat-értékelés a fellépő környezeti hatásokra.
8. Közérthető összefoglaló	2.8. A 2.1–2.7. pontokban megadott valamennyi információra kiterjedő közérthető összefoglaló.
Melléklet: Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció*	-

* Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § (1) és (2) bekezdése alapján „olyan terv (…) elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül valamely Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését (…) azonban valamely Natura 2000 területre" jelentős hatással lehet, hatásbecslést kell készíteni. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § (5) a) pontja szerint a hatásbecslést a környezeti vizsgálati eljárásban kell lefolytatni, ha a terv az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló jogszabály hatálya alá tartozik.

A környezeti értékelés hatása a terv alakulására

A környezeti értékelés a településrendezési terv kidolgozásához kapcsolódik, a tervezési folyamat hozzávetőlegesen párhuzamosan folyt iterációs jelleggel. Ennek következtében a környezeti értékelés folyamán kapott eredmények befolyásolták az új településrendezési terv egyes elemeit. A tervbe folyamatosan beépülő környezeti szempontok jelenthetik a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat és a fenntarthatóság, a környezet-, természet- és tájvédelem alapvető céljait segíti elő.

A környezeti értékelés során az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- a módosítással érintett terület jelenlegi környezeti állapota, jellemző területhasználat (pl.: már jelenleg is beépített);
- a módosítással érintett terület hatályos területfelhasználása is figyelembevételre került, még ha ez a területfelhasználás a valóságban nem is valósult meg. Ilyenkor kifejezetten a változtatás következtében megnövekvő vagy csökkenő környezeti hatásokat vizsgáltuk;
- a módosítás hatása a környezeti elemekre: talaj, felszíni és felszín alatti víz, levegő, élővilág, épített környezet;

- a módosítás hatása a környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére: tájvédelem, klímavédelem, biodiverzitás védelme, ökológiai rendszerek védelme;
- a módosítás hatása a védett természeti területekre;
- a módosítás hatása az emberek egészségi állapotára: zaj- és rezgésvédelem, levegőtisztaság-védelem, zöldinfrastruktúra védelme, fenntartható hulladékgazdálkodás.

1.3. A fővárosi településterv célja, tartalma

A Korm. rendelet alapján a **tervezési feladat** a főváros teljes közigazgatási területre vonatkozóan egy fejlesztési és egy rendezési típusú terv elkészítése, amelyek együttesen a *Fővárosi településterv*et alkotják. Ennek megfelelően a Budapest2030 hosszú távú településfejlesztési koncepciót és az Otthon Budapesten integrált településfejlesztési stratégiát az új fővárosi településfejlesztési terv váltja fel. **A terv célja** tehát a hatályos fővárosi fejlesztési (Budapest 2030 hosszú távú településfejlesztési koncepció, Otthon Budapesten integrált településfejlesztési stratégia), valamint a településrendezési eszközeinek (Településszerkezeti terv és Fővárosi Rendezési Szabályzat) tartalmi felülvizsgálata a jenlegi környezeti-társadalmi-gazdasági körülmények, új kihívásokra válaszoló fejlesztési és rendezési célkitűzések alapján, és átdolgozása a településterv műfajába, a megváltozott jogszabályi követelményeknek megfelelően.

A fővárosi településterv tartalma

A településterv megalapozó vizsgálat alapján készül, és a településtervet alátámasztó javaslat készíti elő. A tartalmi követelményeket a megalapozó vizsgálathoz a Korm. rendelet 1. melléklete, az alátámasztó javaslathoz a 2. melléklete, a településfejlesztési tervhez a 3. melléklete határozza meg. A megalapozó vizsgálat és alátámasztó javaslat tartalma

- a tervezési feladathoz közvetlenül kapcsolódó vizsgálati tényezőt és szakterületi javaslatot tartalmaz,
- a tervezési feladatnak megfelelő tartalmi mélységben,
- biztosítva és igazolva a településfejlesztés és településrendezés alapvető követelményeinek a teljesülését.

A fejlesztési terv és rendezési terv készítése során **közös megalapozó vizsgálat és alátámasztó javaslat készül**, a fejlesztési terv és a rendezési terv megalapozását és alátámasztását maradéktalanul biztosító tartalommal és részletezettséggel. A megalapozó vizsgálat magában foglalja a helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészeket. Az alátámasztó javaslat tartalmazza a fejlesztési és rendezési javaslat összefoglalóját és a szakági javaslatokat.

A FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV az alábbi munkarészekből épül fel:

1. Jövőkép

A jövőkép integráltan és egyértelműen szemlélteti a reális településfejlesztési célok megvalósításával létrejövő azon jobb, élhetőbb jövőbeli állapotot, amely érdekében a településfejlesztési terv készül. A jövőkép meghatározza a legfőbb településfejlesztési elveket, az ezeken alapuló távlati fejlesztési szándékokat, a környezeti és társadalmi felelősséget a település társadalmi, gazdasági, táji, természeti és az épített környezetének és térségi szerepének tekintetében.

2. Stratégia

A stratégiában történik - a jövőkép megvalósítása érdekében:

a) a rövid, közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati fejlesztési céloknak,

b) a településfejlesztési célok rendszerének és a célok összefüggései vázlatának,

c) az integrált és tematikus beavatkozási területeknek és

d) az épített és természeti örökség védelme követelményeinek

meghatározása, figyelembe véve a gazdasági szereplők települést érintő terveit és törekvéseit, valamint a helyi társadalom szükségleteit. A fejlesztési célokhoz fejlesztési céladatok és fejlesztési akcióterületek kerülnek meghatározásra.

3. Cselekvési program

A cselekvési program meghatározza a célok eléréséhez szükséges rövid és középtávú tematikus és integrált fejlesztési feladatokat és egyéb tevékenységeket, a kapcsolódó céladatokat, és - fejlesztési akcióterületeket figyelembe véve - az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok vonatkozó elemeit. A cselekvési program tartalmazza továbbá a fejlesztések pénzügyi tervét és ütemezésének vázolását. A cselekvési program rögzíti a települési vízgazdálkodás és csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztési feladatait és az ennek megvalósulását biztosító tervek, programok vonatkozó elemeit is.

4. Részletes cselekvési program

A részletes cselekvési program tartalmazza:

a) a megvalósítandó beavatkozásokat, így a fejlesztési feladatokat és projekteket, valamint a nem fejlesztési jellegű önkormányzati tevékenységeket;

b) a fejlesztési akcióterületeket, azok bemutatásával, lehatárolásával, fejlesztési céljaival és tevékenységeivel;

c) a településfejlesztési akciók megvalósítási kereteit, a finanszírozási lehetőségeket, szervezeti kereteket és kompetenciákat;

d) városokban az anti-szegregációs programot, ha található ott szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület.

5. Fejlesztési tervlap

A fejlesztési tervlap - a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre - az általános használat szerinti területek figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.

6. Részletes fejlesztési tervlap

A részletes fejlesztési tervlap a településtervezési szabályzatban meghatározott jelkulcs figyelembevételével meghatározza

a) a stratégia és a cselekvési terv elemeinek főbb térbeli összefüggéseit,

b) a település fejlesztésének térbeli rendszerét és területi irányait,

c) az épített, a táj- és természeti környezet tekintetében a külső és belső korlátokat, azok jellegét,

d) a megőrzendő és a fejlesztési célokat szolgáló fejlesztési akcióterületeket és egyéb területek legalább általános használat szerinti lehatárolását,

e) a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett műszakiinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.

7. Monitoring

Monitoring feladatok meghatározása a stratégia hatékonyságának elősegítése érdekében, a településfejlesztési célok, akciók megvalósításának folyamatos vizsgálatára és ellenőrzésére, valamint az eredmények kiértékelésére.

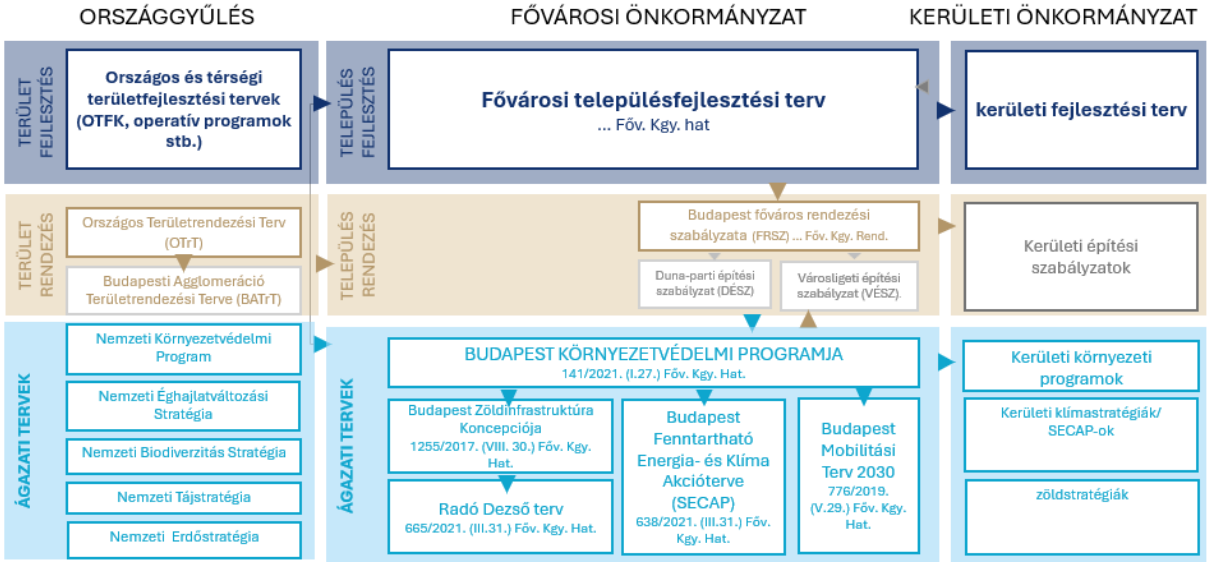
A BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA az alábbi munkarészekből áll:

- BFRSZ koncepciója
- Rendelettervezet és mellékletei

1.4. A fővárosi településterv kapcsolódása más tervekhez

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény szerint az országra és térségeire területfejlesztési dokumentumok és területrendezési terv készül. Az ország és az egyes térségek területi fejlődése fő irányainak, stratégiai fejlesztési céljainak és az ezek elérését segítő legfontosabb eszközöknek alapdokumentuma az Országgyűlés által elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (a továbbiakban: OFTK). Budapest esetében további releváns területfejlesztést szolgáló tervek: az operatív programok, a kiemelt térségi, valamint a fővárosi területfejlesztési koncepció és program, továbbá a fővárosi Integrált Területi Program. A területfejlesztést közvetetten szolgáló tervek közé tartoznak a szakpolitikai stratégiák, a szakpolitikai programok, a hálózatfejlesztési tervek, valamint az országos és kiemelt térségi területrendezési tervek, Az egyes településeket érintő fejlesztési dokumentumok és a településrendezési eszközök ezeknek megfelelően készülnek, így Budapest esetében is figyelembe kell venni a magasabb szintű jogszabályokat és terveket. A 2023. évi CII. törvény szerint az egyes települési szintű terveknek – így Budapest esetén a Fővárosi Településtervnek és a kerületi építési szabályzatoknak is – meg kell felelniük a vonatkozó területrendezési terveknek, azaz az Országos Területrendezési Tervnek (a továbbiakban: OTrT) és a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének (a továbbiakban: BATrT). Az OTrT és a BATrT betartandó előírásait a 2018. évi CXXXIX. törvény (Trtv.) tartalmazza, illetve egyes országos és kiemelt térségi övezetek lehatárolását és az övezetekre vonatkozó szabályokat a területrendezésért felelős miniszter a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete határozza meg.

Fővárosi terveszközök jövőbeli rendszere

A Fővárosi településfejlesztési tervben foglaltakkal összhangban készülnek a **Fővárosi településrendezési tervek**, Budapest főváros rendezési szabályzata (BFRSZ), valamint az annak is megfelelő, helyi építési szabályzatnak minősülő Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ) és a Városligeti építési szabályzat (VÉSZ). **Az egyes kerületekre készülő** fejlesztési terv a fővárosi településfejlesztési terv, míg a kerületi építési szabályzatok (KÉSZ) a BFRSZ figyelembevételével kell, hogy készüljenek.

1.5. A fővárosi településterv készítése során felmerült alternatívák

A terv kidolgozása iteratív módszertannal készült. A tervműfaji sajátosságából fakadóan a településterv alternatív megoldásokat sem a fejlesztési terv, sem a rendezési terv tekintetében nem tartalmaz, leszámítva az alábbi közlekedési infrastruktúra elemek tervezett (távlati) nyomvonalait.

A Fejlesztési terv 2. Közlekedési infrastruktúra tervlapja szerint 3 konkrét elem estében jelenik meg alternatíva:

- A XIV. kerületben a MillFAV rákosrendezői meghosszabbítása 3 változatban jelenik meg a tervben (hatályos TSZT-hez képest egy új nyomvonalalternatíva jelölésével).
- A XVIII. kerületben a Külső keleti körút megépítése 2 változatban (felszín alattiak) jelenik meg az Üllői út menti beépített területen történő átvezetésnél (hatályos TSZT-hez képest változás nem történik).
- A XIX. kerületben a Hollandi út északi meghosszabbítása 2 változatban jelenik meg a Papírgyár területén (hatályos TSZT-hez képest változás nem történik).

A fenti alternatív nyomvonalak lehetőséget teremtenek arra, hogy az infrastruktúra elemek továbbtervezése során a környezeti szempontból kedvezőbb változatok kerüljenek kiválasztásra és megvalósításra.

2. A fővárosi településterv részletes tartalma

2.1. Jövőkép, hosszú távú célok és feladatok

Jelen fejezet a Fővárosi Településtervben megfogalmazott jövőkép, hosszútávú célok és ezekhez kapcsolódó feladatok, valamint a Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott jövőkép és célrendszer összehasonlítását tartalmazza. Az alábbi táblázatokban az első oszlopban kékkel jelölt elemek új szempontok a VFK-hoz képest, a VFK-nál pirossal jelölt szempontok kevésbé hangsúlyosak az FTFT-ben.

FTFT-ben megfogalmazott jövőkép	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepcióban (VFK) megfogalmazott jövőkép	Megjegyzés
A város **elsősorban az itt élő embereket szolgálja**. Az ő érdekükben Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja ‣ a megfelelő lakáskörülményeket; ‣ **a tudás megszerzésének lehetőségét** ‣ **a változatos munkahelyeket és méltányos munkavállalást** ‣ egészséges, klímaadaptív, tiszta levegőjű környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat, ‣ köz- és szociális biztonságot; ‣ az élet minden területén az esélyegyenlőséget; ‣ **az alapvető szolgáltatások akadálymentes, gyalogos elérhetőségét és hozzáférhetőségét.**	A **város elsősorban az itt élő embereket szolgálja**. Az ő érdekükben Budapest élhető város, amely biztosítja ‣ a megfelelő lakáskörülményeket, ‣ a képzettségüknek megfelelő munkahelyet, ‣ az egészséges környezetet, ‣ a szociális és közbiztonságot, ‣ az élet minden területén az esélyegyenlőséget.	-
A **gazdaság szereplői számára** Budapest **inspiráló, vonzó és kiszámítható üzleti környezet**et jelent ‣ korszerű tudással rendelkező munkaerővel, ‣ **jó minőségű infrastruktúrával és szolgáltatásokkal**; ‣ fejlesztésre alkalmas **barnamezős** területekkel ‣ rugalmas, együttműködésre nyitott, **digitálisan felkészült önkormányzati szektorral**.	A **gazdaság szereplői számára** Budapest ‣ biztosítja az innováció kereteit, ahol a kreativitás, a tudás és a kutatás a színvonalas nevelés, oktatás, képzés révén kimagasló eredményeket ér el, ‣ földrajzi pozíciója alapján a Kárpát-medence egyik legfontosabb gazdasági célpontja, ‣ a gazdasági szereplőket kedvező feltételekkel és alkalmas fejlesztési területekkel várja, ‣ rugalmas, az együttműködésre nyitott és szükség szerint alkalmazkodó.	-
A **kultúra hagyományainak továbbéltetését** biztosító városként Budapest ‣ a kultúra, a művészetek otthona; ‣ sajátos hagyományainak és identitásának őrzője és közvetítője; ‣ az értékeit a látogatókkal szívesen megosztó város; ‣ a **minőségi kulturális szolgáltatásokat igénylő lakossággal**.	Az **európai kultúra hagyományainak továbbéltetését** biztosító városként Budapest ‣ a kultúra, a művészetek otthona, ‣ sajátos hagyományainak és identitásának őrzője és közvetítője, ‣ az egyedülálló gyógy- és termálvizeinek kifogyhatatlan bőségét és a fürdőkultúrák gazdag kínálatát kihasználó fürdők városa.	A fürdők városa szempont nem került kiemelésre külön, azonban az „értékeit a látogatókkal szívesen megosztó város" témakörébe érthető. (Ez a szempont ide került az „Európában elfoglalt hely" témakör alól.)

FTFT-ben megfogalmazott jövőkép	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepcióban (VFK) megfogalmazott jövőkép	Megjegyzés
Azért, hogy **a jövő nemzedékének átadhassa örökségét**, Budapest ‣ a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város; ‣ környezet-, klíma- és közösségtudatos.	Azért, hogy a **jövő nemzedékének átadhassa örökségét**, Budapest ‣ a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, ‣ környezet- és közösségtudatos, ‣ az ésszerű közlekedés városa.	A közlekedés nem került külön nevesítésre, azonban a „klímatudatos város" témakörébe beleértendő.
Elfoglalt helye alapján Budapest ‣ várostérségével együttműködve az európai metropolisztérségek hálózatában fontos csomópont ‣ az országban és a kelet-közép-európai térségben kapu és közvetítő szerepet tölt be.	Az **Európában elfoglalt helye** alapján Budapest ‣ a kelet és a nyugat találkozó helye, ‣ befogadó és nyitott, ‣ értékeit a látogatókkal szívesen megosztó város.	A „befogadó és nyitott város" a fentiek közül a „az értékeit a látogatókkal szívesen megosztó város" témakörébe érthető, továbbá a városfejlesztés alapelvei között is szerepel a „nyitott és kezdeményező" város.
Funkcionális és területileg kiegyensúlyozott városként Budapest ‣ lakásstruktúrája differenciált minden városrészben, nem eredményez szegregációt; ‣ sokszínű gazdasági területekkel rendelkezik városszerte, melyek a kompakt város elve mentén fejlődnek; ‣ zöldinfrastruktúrája változatos, és minden városrészben megfelelően biztosítja a klímavédelmet és egészséges környezetet; ‣ kompakt városként jól kialakított és működtetett városszerkezettel és megfelelően differenciált központrendszerrel rendelkezik.	Mivel a főváros jövőképe csak a város **kiegyensúlyozott térbeli fejlesztésének** keretében válhat valóra, Budapest ‣ lakásstruktúrája differenciált és rugalmas, ‣ sokszínű munkahelyi térségei a gazdasági élet minden területét kiszolgálják, ‣ zöld rendszere jó minőségű és megfelelő összetételű az egészséges környezet és a klímavédelem biztosítására, ‣ kompakt város jól kialakított és működtetett városszerkezettel és megfelelően differenciált központrendszerrel, ‣ az épített örökség és az innovatív új fejlesztések – értékvédelem és értékteremtés – harmonikus együttélésének színtere.	„Munkahelyi térség" helyett „gazdasági térség" fogalmat használja az FTFT. Az épített örökségvédelem az FTFT-ben a településfejlesztési alapelveknél kerül külön kifejtésre, mint kiemelt szempont.

Az FTFT a fenti táblázatban taglalt jövőképen kívül településfejlesztési alapelveket is kiemel a következő főbb témák mentén: esélyteremtő, értékalapú városfejlesztés, fenntarthatóság, nyitott és kezdeményező városvezetés, épített és természeti örökség védelme. Ezzel párhuzamba állíthatók a VFK-ban megfogalmazott horizontális célok, melyek: az élhetőség, fenntarthatóság, esélyegyenlőség erősítése. Az FTFT-ben a **településfejlesztési alapelvek köre bővült és az alapelvek is részletesebben kifejtésre kerültek, mint a VFK-ban szereplő horizontális célok**. A fentiek alapján a jövőképet, településfejlesztési alapelveket figyelembevéve az **FTFT hangsúlyosabban jeleníti meg a következő szempontokat**, mint korábban a VFK tette: kompakt város elve; fenntarthatóság, klímavédelem; épített és természeti örökség védelme.

FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció átfogó céljai	Megjegyzés
BUDAPEST KLÍMATUDATOS, A GLOBÁLIS KIHÍVÁSOKRA FELKÉSZÜLT VÁROS: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre helyi szinten reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: ‣ az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyság-növelése, a megújuló energiatermelésben rejlő potenciál	HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET Budapest Főváros Önkormányzatának célja az egészséges környezet megteremtése, Budapest értékeinek megőrzése, a sokszínű területhasználat és a hatékony működésű városszerkezet kialakítása, mely megfelelő választ ad a várossal szembeni új kihívásokra és alapvető társadalmi elvárásokra. Az élhetőség javítása és biztosítása céljából kiegyenlített városszerkezetre kell törekedni, melynek érdekében ki kell jelölni a fejlesztési célterületeket. Nem szabad felélni a jövőt jelentő klimatikus hatású szabadterületeket, továbbá ki kell használni és	Az **FTFT a klímatudatos városfejlesztési szempontokat** a hatályos EU-s irányelvekben, nemzetközi és hazai programokban, tervekben, stratégiákban szereplő terminológia szerint emeli ki, így **jobban részletező, hangsúlyképző**, mint a VFK (amely általánosabb elveket rögzített).

FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció átfogó céljai	Megjegyzés
kihasználása, a rugalmas és okos energiarendszerek alkalmazása; ‣ az energiafüggőség csökkentése és a diverzifikálás érdekében együttműködés a szomszédos energiarendszerekkel; ‣ a szektorok és szervezetek közötti összekapcsolás, a körforgásos gazdaság és az innováció szerepének erősítése a zöld átmenetben ‣ a közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát, aktív közlekedési módok támogatása, fejlesztése; ‣ a fentieken keresztül a levegőminőség javítása és a zajterhelés csökkentése; ‣ az árvízvédelmi rendszer fejlesztése az árvízi kitettség csökkentése érdekében; ‣ klímaadaptív csapadékvíz-gazdálkodás a csapadékvíz visszatartása és annak hasznosítása érdekében; ‣ az éghajlatváltozás egészségügyi hatásaira való felkészülés, az adaptáció erősítése ‣ a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; ‣ a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; ‣ a társadalom és a gazdaság globális kihívásokhoz való alkalmazkodó-képességét javító „digitális" átmenet felgyorsítása.	Budapest szerves részeként kell kezelni a Dunát, megteremtve a várossal való szoros kapcsolatát. A hatékonyabb városműködés érdekében a városszerkezetet a városi infrastruktúrákkal (műszaki és humán infrastruktúra) összhangban kell fejleszteni. Jól kidolgozott klímastratégia szükséges Budapest fenntartható fejlődéséhez, és gazdasági, társadalmi versenyképességének megőrzéséhez, illetve fokozásához.	
BUDAPEST ÉS VÁROSTÉRSÉGE MAGYARORSZÁG SZÍVE: Budapest az ország fővárosaként egy harmonikusan fejlődő és működő, a nemzetközi hálózatokba sikeresen bekapcsolódó várostérség központja, amely gazdaságával az egész ország jólétét szolgálja és amelyre az összes magyar ember büszke lehet. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: ‣ a kiegyensúlyozottabb és kiszámíthatóbb területi növekedés, a hatékony üzemeltetés és a fejlesztések erősebb koordinációja, a kiszámítható finanszírozási háttér rendelkezésre állása; ‣ a vonzó központok hálózata várostérségi szinten, minőségi szolgáltatásokkal, erős helyi gazdasággal, jó megközelíthetőséggel; ‣ a tehetségek vonzása és a minőségi, fenntartható turizmus érdekében Budapest egyedi karaktert adó örökségének megőrzése, az inspiráló és a kreatív gazdaság számára vonzó pezsgő kulturális élet; ‣ az oktatásra, kutatás-fejlesztési potenciálra, valamint az itt élő emberek és a cégek kreativitására építve a nemzetközi versenyképesség és beágyazódás erősödése, a befektetések vonzásához és a tudásalapú növekedéshez megfelelő területkínálat és képzett munkaerő biztosítása; ‣ a társadalmi innováció erősítése, a városi kihívások példaértékű és transzferálható megoldásainak ösztönzése, segítése.	ÉRTÉK- ÉS TUDÁSALAPÚ, FENNTARTHATÓ GAZDASÁG Budapest Főváros Önkormányzatának célja a folyamatosan képződő saját fejlesztési forráskészlet létrehozása, ezzel párhuzamosan kedvező feltételek megteremtése a külső (állami, EU, hazai és külföldi magán) források kiegyensúlyozott bevonása érdekében, hogy beinduljon a gazdaságélénkítés a foglalkoztatás-bővüléssel együtt, és megvalósuljon a folyamat fenntartható pályán tartása a Főváros irányítása révén. Fordulatra van szükség, forrásfeltáró és felhalmozó képességre. A fenntartható gazdasághoz fenntartható erőforrások kellenek, valódi gazdasági érték pedig az anyagi és a humán erőforrások egyesítése révén keletkezik. Cél, hogy az itt keletkező hozzáadott érték visszaforgatásából fenntartható pályára állítható legyen a budapesti térség gazdasága. A város meglévő értékeinek adottságaival csak kreatív társadalom képes fenntartható módon gazdálkodni, ezért tudás- és készségalapra (innováció, kreativitás, oktatás, K+F, zöldgazdaság stb.) helyezett gazdaság megteremtése a stratégiai cél. Ennek területhasználati, infrastrukturális, információs és intézményi feltételeit a térszerkezet-fejlesztés és a fenntarthatóság összhangjának biztosítása mellett kell létrehozni. BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROSHÁLÓZAT ERŐS TAGJA Budapest Főváros Önkormányzatának célja, hogy a térségi pozíció kihasználásával vonzó találkozóhellyé formálja a várost, amely emberek, kultúrák, tudományos, gazdasági és politikai tényezők együttműködésének színtere, egyben a Közép-Európa, illetve az Európai Unió dél-keleti térségének központja, melynek pozitív hatásai az itt élő emberek boldogulását és gyarapodását is szolgálják.	A távlati fejlesztési szándékok megfogalmazása (és részletezettsége) eltérő, de **nagyrészt megfeleltethető egymásnak**.

FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció átfogó céljai	Megjegyzés
BUDAPEST MINŐSÉGI VÁROSI KÖRNYEZETE VONZÓ OTTHON: Budapest sokszínűségével, minőségi városi környezetével és szolgáltatásaival, megfizethető lakhatással nyújt kedvező életkörülményeket polgárainak, megtartja és képes növelni lakosainak számát. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: ‣ a vonzó központok hálózata, sokszínű szolgáltatási kínálattal, az alapszolgáltatások elérhető biztosításával (15 perces város); ‣ a megfizethető és jó minőségű lakásállomány biztosítása, a lakott területek rehabilitációjával, illetve az új ingatlanfejlesztések növelésével elsődlegesen a barnamezős, közösségi közlekedéssel jól ellátott területeken, vegyes összetétellel és a társadalmi igényekre reagálva ‣ a vonzó, tiszta, zöldterülettel ellátott lakókörnyezet; ‣ a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával; ‣ a minden generáció számára tartalmas szabadidő eltöltésre, közösségépítésre alkalmas közösségi terek hálózata.	JAVULÓ ÉLETMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS Budapest Főváros Önkormányzatának célja, hogy a fővárosi népességszámot megfelelő életkori összetétel mellett hosszú távon fenntartsa, a térbeni-társadalmi különbségeket csökkentse, polgárai számára az egyéni érvényesüléshez vonzó feltételeket nyújtson, a kultúrához, az oktatáshoz, az egészségügyi- és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségét biztosítsa, továbbá, hogy a Budapest készségeiben fejlődő, a nemzetközi elvárásokhoz kapcsolódni képes szellemi erőforrással rendelkezzen.	Az **FTFT a lakókörnyezettel kapcsolatos környezettudatos városfejlesztési szempontokat** (15 perces város, barnamezős fejlesztések, természeti és környezeti értékek védelme, zöldterületek biztosítása stb.) **jobban hangsúlyozza, részletezi**, mint a VFK.
BUDAPEST EGÉSZSÉGTUDATOS KÖZÖSSÉG: Budapest polgárainak biztosítja az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: ‣ a magas minőségű egészségügyi és szociális szolgáltatások biztosítása, amely mindenki számára hozzáférhető, nagy hangsúlyt fektetve a megelőzésre és korai beavatkozásra; ‣ az egészség megőrzésének feltételeit támogató, a fizikai aktivitás növelésére inspiráló, tiszta levegőjű városi környezet; ‣ a befogadó és gondoskodó közösség a közösségi felelősségvállalás támogatása; ‣ az egészséges, fenntartható, megfizethető és regionális élelmiszerekhez való hozzáférhetőség; ‣ a segítségre szoruló személyek számára adekvát, minőségi szolgáltatások; ‣ a növekvő biztonság minden területen: közlekedés-, köz-, élelmiszer-, foglalkoztatás-biztonság. ‣ az ivóvízellátás biztonságának garantálása.	-	Nem feleltethető meg a VFK átfogó céljainak, **új hangsúly az FTFT-ben**.

Az FTFT-ben meghatározott 14 hosszútávú cél nagyrészt a VFK-ban megfogalmazott 17 hosszútávú cél a VFK-ban meglévő átfedések csökkentése érdekében a célok és hozzájuk kapcsolódó feladatok átcsoportosításával, összevonásával alakultak ki. Az alábbi táblázatban az első oszlopban kékkel jelölt elemek új szempontok a VFK-hoz képest, a VFK-nál pirossal jelölt szempontok kevésbé hangsúlyosak az FTFT-ben.

FTFT hosszútávú céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok
1. Kezdeményező, adaptív, önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés 1.1. Felkészült szervezeti, intézményi háttér biztosítása 1.2. A finanszírozási háttér megerősítése, átláthatóság növelése 1.3. Összehangolt várospolitika megvalósítása, hatékonyság növelése 1.4. Zöld átállás az önkormányzati szektorban és biztonságos városüzemeltetést támogató fejlesztések 1.5. Partnerségi alapú városfejlesztés erősítése 1.6. Ügyféloldali fejlesztések	**1. Kezdeményező városfejlesztés** 1.1. Szervezeti rendszer kialakítása 1.2. Pénzügyi rendszer kialakítása 1.3. Fenntartható forrásteremtés, értéktöbblet visszaforgatás 1.4. Az EU fejlesztési forrásainak hatékony kihasználása – hosszú távú multiplikátor hatás biztosítása 1.5. A fejlesztési kulcsterületek definiálása – terület előkészítés és forrásösszpontosítás 1.6. Gazdasági vezérprojektek (klaszter-hálózattal) megfogalmazása 1.7. Beruházás ösztönzés, vállalkozási kultúra fejlesztése, az innovatív mikro és kkv-k támogatása **13. Önfenntartó város-gazdálkodási rendszer** 13.1. Egységes, menedzsment szemléletű fővárosi vagyongazdálkodás 13.2. A városüzemeltetés korszerűsítése – új közszolgáltatási modell 13.3. A meglévő vagyon koncentrálása, fejlesztése, bevételnövelés 13.4. Energiahatékony technológiák alkalmazása a városüzemeltetésben 13.5. Normatív városfejlesztési finanszírozás
2. Hatékonyan együttműködő várostérség 2.1. Partnerség és intézményi háttér kiépítése 2.2. A budapesti várostérség összehangolt fejlesztése 2.3. Várostérségi integrált szemléletű közlekedésfejlesztés	**2. Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan** 2.1. Partnerség a budapesti gazdasági tér összehangolt fejlesztése érdekében 2.2. Partnerség Budapest és Pest megye között 2.3. A budapesti külső kerületek és a szomszédos agglomerációs települések közötti együttműködések elősegítése 2.4. Az elővárosi vasúti közlekedés integrált szemléletű fejlesztése 2.5. A településközi és ráhordó autóbusz szolgáltatások fejlesztése 2.6. A közlekedési eszközváltás feltételrendszerének biztosítása a várostérség településein 2.7. A településközi kerékpározás feltételeinek megteremtése 2.8. Településközi hajóforgalom beindítása
3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja 3.1. Partnerség és intézményi háttér kiépítése 3.2. Nagyvárosok közötti együttműködés, városdiplomácia, nemzetközi kapcsolatok erősítése 3.3. Budapest nemzetközi szerepének erősítése 3.4. A kulturális központ-szerep, sokszínű kínálat fenntartása 3.5. Fenntartható és minőségi turizmus feltételeinek megteremtése 3.6. Országos és nemzetközi közlekedési hálózatokban betöltött szerep biztosítása	**3. Egységes Budapest** 3.1. Budapest összehangolt hatékony tervezése 3.2. Partnerség az egységes és erős Budapestért 3.3. Konvergens hatású önkormányzati gazdálkodási rendszer kialakítása 3.4. Az összvárosi érdekek érvényesítése a piaci szféra fejlesztései során 3.5. Összehangolt beruházások kezdeményezése **4. Budapest nemzetközi és európai szerepének erősítése** 4.1. A nagyvárosok közötti együttműködés, városdiplomácia 4.2. Budapest országon belüli szerepének megőrzése és erősítése 4.3. Nemzetközi szervezetek letelepedésének ösztönzése 4.4. Kutatás-fejlesztés és a felsőoktatás fejlesztése, a nemzetközi K+F+I kapcsolatok erősítése 4.5. Az összmagyarság identitásának erősítése 4.6. A kulturális központ szerep betöltése, a sokszínű kulturális kínálat megőrzése és fejlesztése 4.7. Kereskedelmi közvetítő szerep fejlesztése globális és makroregionális szinten 4.8. A turisztikai potenciál bővítése 4.9. Nemzetközi sportesemények rendezésére is alkalmas fejlesztések 4.10. A gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése 4.11. A hagyományos vasúti közlekedés fejlesztése és a nagysebességű vasúti kapcsolatok kialakítása 4.12. A nemzetközi repülőtér szerepének erősítése 4.13. Kikötőfejlesztés a nemzetközi személyforgalom és áruszállítás terén **12. Tudás- készség és zöldalapú gazdaságfejlesztés** 12.6. Fogadási feltételek javítása (turizmus)

FTFT hosszútávú céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok
	12.7. Vonzerők fejlesztése, mai korszellem nyelvén történő megfogalmazása (turizmus) 12.8. Budapest arculati deficitjének ledolgozása a turizmus marketing eszközrendszerén keresztül **14. A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése** 14.2. A kulturális intézmények elérhetőségének javítása 14.3. A város kulturális intézményrendszerének fejlesztése 14.4. A kulturális sokszínűség támogatása
4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság 4.1. Társadalmi innováció és az adaptációs képesség növelése 4.2. A tudásgazdaságban rejlő potenciál kiaknázása 4.3. Smart Budapest: a városi kihívásokra, működésre és az életminőség javítására irányuló K+F és innováció erősítése 4.4. Megújuló, rugalmas és befogadó munkaerő-piac feltételeinek biztosítása 4.5. Támogató üzleti környezet megerősítése 4.6. Munkahelyi területek fejlesztése	**12. Tudás- készség és zöldalapú gazdaságfejlesztés** 12.1. Kapcsolathálók létrehozása, működtetése az önkormányzat, a gazdaság szereplői, valamint a képző- és kutatóhelyek között 12.2. Rugalmas, kereslethez alkalmazkodó munkaerő-képzés közép- és felsőfokon 12.3. A kutatás, fejlesztés és innováció potenciálnövelése 12.4. Komplex, minőségi üzleti infrastruktúra- és szolgáltatáskínálat, információ, kommunikáció és ügyintézés „egy kattintásra" 12.5. „Zöld" gazdaság meggyökereztetése
5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz 5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése 5.3. A városi hősziget hatás enyhítése az épített környezetben 5.4. Biztonságos víziközmű ellátórendszer kialakítása és adaptív csapadékvíz-gazdálkodás megteremtése 5.5. Árvíz és villámárvíz elleni védelem fejlesztése	**5. Egészséges környezeti feltételek megteremtése** 5.1. A biológiailag aktív felületek és a zöldfelületi intenzitás növelése 5.2. Új zöldterületek létesítése az ellátatlan területeken 5.3. A meglévő zöldterületek, városi terek rehabilitációja és a fenntartás színvonalának javításai 5.13. Mindenki számára elérhető, jó minőségű ivóvíz biztosítása 5.14. A keletkező szennyvizek 100%-ban történő megtisztítása 5.15. Csapadékvizek hasznosítása 5.16. Patakok, kis vízfolyások rendezetté tétele 5.17. Árvízvédelmi megújulás **6. Klímavédelem - hatékony energiafelhasználás** 6.1. Városi hősziget-hatás enyhítése a városrendezés eszközeivel **7. Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése** 7.6. Természeti értékek megőrzése 7.7. Ökológiai kapcsolatok biztosítása, javítása
6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés 6.1. Épületek energiafelhasználásának kibocsátás-csökkentése 6.2. Ipari és szolgáltató szektor technológiai kibocsátás-csökkentése 6.3. Megújuló energiaforrások részarányának növelése 6.4. Intelligens és energiahatékony ellátó- és elosztóhálózat létrehozása 6. 5. Légszennyezés csökkentése 6.6. Zaj- és rezgésterhelés csökkentése 6.7. Körforgásos gazdálkodás megteremtése 6.8. Fenntartható városi élelmezéspolitika	**5. Egészséges környezeti feltételek megteremtése** 5.7. A kibocsátások (emisszió) csökkentése 5.8. Az érintettség és a konfliktusok csökkentése (immisszió) 5.9. A keletkező hulladékmennyiség csökkentése 5.10. A hulladék felhasználási és újra-hasznosítási arányának növelése 5.11. Potenciális szennyezőforrások felszámolása 5.12. Köztisztaság javítása **6. Klímavédelem - hatékony energiafelhasználás** 6.2. Energiahatékony és alacsony károsanyag-kibocsátású épített környezet kialakítása 6.3. Városi megújuló energiaforrások alkalmazásának elősegítése a helyben (on-site), vagy közeli (nearby) rendszerekben 6.4. Beépített energia megőrzése a városrehabilitáció és barnamezős beruházások révén 6.5. Intelligens energiaellátó és-elosztó hálózat létrehozása (smart grid / smart metering) 6.6. Megújuló energiaforrások, szennyvíz- és hulladék hasznosítása az energiatermelésben 6.7. Meglévő távhőhálózat felújítása és a kiépítettség növelése 6.8. Távhűtő-rendszer integrálása 6.11. Szemléletformálás
7. Paradigmaváltás a közlekedésben 7.1. Közösségi közlekedés szerepének erősítése 7.2. Kiegyensúlyozott közúthálózati, közterületi rendszer létrehozása 7.3. Aktív és mikromobilitás (szelíd közlekedési módok) fejlesztése 7.4. Zöld közlekedés fejlesztésének támogatása	**6. Klímavédelem - hatékony energiafelhasználás** 6.9. Integrált várostervezés - gyalogos- és kerékpárosbarát város kialakítása 6.10. Közösségi közlekedési hálózat fejlesztése, az elérhetőség javítása és a környezetbarát üzemű járművek arányának növelése **11. Intelligens mobilitás** 11.1. Kínálati jellegű közösségi közlekedés megteremtése és működtetése

FTFT hosszútávú céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok
	11.2. A közösségi közlekedés területi hiányainak megszüntetése 11.3. A városi kötöttpályás hálózatok kiemelt fejlesztése 11.4. Városi (és elővárosi) vasúti közlekedés fejlesztése 11.5. Városi hajózás fejlesztése 11.6. A közlekedési eszközváltás feltétel rendszerének biztosítása a fővárosban 11.7. A központrendszer elemeinek, valamint a városi intermodális és az átszálló csomópontok kiemelt fejlesztése 11.8. Hálózati hiányok megszüntetése, új dunai átkelők létesítése 11.9. Közterületek újra felosztása 11.10. Gyalogos közlekedés kiemelt fejlesztése 11.11. Kerékpározás fejlesztése 11.12. Egyéni személygépjármű közlekedés fejlesztése, forgalomcsillapítás 11.13. Parkolási problémák kezelése
8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet 8.1. A területhasználat és a közlekedési rendszer térbeli összehangolása a mobilitási igények csökkentésére törekedve 8.2. Differenciált központrendszer kialakítása (a meglévő központok minőségi fejlesztésével, az új központok igényes városépítészeti kialakításával a városszerkezetben meghatározott szerepkörhöz illeszkedve) 8.3. Városi szolgáltatások gyalogos elérhetőségének biztosítása („kis távolságok városa") 8.4. Fenntartható, szabad területekkel megfelelően tagolt város kialakítása 8.5. A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása	**9. Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város** 9.1. Kiegyensúlyozott városi térszerkezet létrehozása – összehangolt funkcionalitás, differenciált sűrűség és kapcsolatjavítás 9.2. A kötöttpályás közösségi közlekedés elemeinek fejlesztési tengelyként történő figyelembevétele 9.3. Fenntartható, kompakt, szabadterületekkel megfelelően tagolt város 9.4. Fenntartható városrészek kialakítása a „kis távolságok városa" elvre alapozva 9.5. A területhasználat és a közlekedési rendszer térbeli összehangolása a közlekedési igények csökkentésére törekedve 9.6. Elhanyagolt, átjárhatatlan területek átstrukturálása, megújítása, zöldfelületi bővítése 9.7. A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása 9.8. Földterület-takarékos fejlesztések – termőföldek védelme 9.9. Differenciált központrendszer kialakítása 9.10. Térbeli szerkezetbe illeszkedő központok létrehozása 9.11. A főközpont karaktertisztelő fejlesztése, meglévő központok minőségi fejlesztése 9.12. A hagyományos- és az újabb kereskedelmi központok, valamint az intermodális központok fejlesztéseinek összehangolása, elérhetőségek javítása 9.13. Budapest gazdasági szerepköréhez szükséges sokrétű területi kínálat 9.14. Rövid úton elérhető munkahelyek a lakóterületekbe integráltan, illetve ezekhez közel
9. A Dunával együtt élő város 9.1. A Duna-partok gyalogosbarát közcélú használatának biztosítása 9.2. A Duna menti területek világörökséghez méltó funkcióbővítése a mindennapi közcélú használat növelése érdekében 9.3. A Duna ökológiai hálózati szerepének növelése	**8. A Dunával együtt élő város** 8.1. A Duna menti területek funkcióbővítése a barnamezős területek hasznosításával 8.2. A Duna természeti adottságainak kihasználása 8.3. A Duna-partok elérhetőségének, közcélú hasznosításának megteremtése 8.4. A Duna-part menti turisztikai és rekreációs területek fejlesztése és decentralizálása 8.5. A Duna menti közlekedési elemek elválasztó hatásának csökkentése 8.6. Gyalogos és kerékpáros kapcsolatok megteremtése a Duna szigeteivel 8.7. Szállodahajók kikötésének differenciált szabályozása, úszóművek elhelyezése 8.8. A Duna vízi útként történő jobb kihasználása
10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése 10.1. A történeti városi táj védelme 10.2. Az épített értékek hatékonyabb védelme 10.3. A sokszínű városkarakter megőrzése 10.4. Új értéket hordozó fejlesztések megvalósítása	**7. Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése** 7.1. A települési örökség – a történeti városi táj - védelme 7.2. Az egyedi értékek hatékonyabb védelme 7.3. A védett értékeket erőforrásként kezelése 7.4. A komplex városrehabilitáció

FTFT hosszútávú céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok
	7.5. A városkaraktert meghatározó látvány védelme, a magasházak elhelyezésének szabályozása 7.8. Nagyobb területet átfogó, egységes szemlélettel készülő tervezés 7.9. Az új beépítésű területeken magas színvonalú, karakteres építészet alkalmazásának korszerű, innovatív, fenntartható megoldások megkövetelése 7.10. Az új értékek népszerűsítése **14. A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése** 14.1. A városkaraktert legjobban meghatározó épített környezet sokszínű elemeinek védelme
11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei 11.1. Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő funkcióváltása 11.2. Rendelkezésre álló műszaki infrastruktúra kapacitások kihasználása 11.3. Barnamezős területek megújításának támogatása az egyedi adottságok és városszerkezeti potenciál figyelembevételével 11.4. A potenciális szennyezőforrások felszámolása	**10. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei** 10.1. Forráskoncentráció a prioritások mentén 10.2. Barnamezős területek funkcióváltása 10.3. Korszerű, komplex modellek kidolgozása és területmanagement létrehozása 10.4. Barnamezős területek meglévő infrastruktúrájának kihasználása
12. Korszerű, megfizethető lakhatás 12.1. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepének erősítése a lakhatás feltételeinek és megfizethetőségének javítása érdekében 12.2. A bérlakásszektor bővítése 12.3. Felújítások és komplex rehabilitáció az egészséges és megfizethetőbb lakhatás érdekében 12.4. Differenciált lakáskínálat biztosítása és lakóterületi fejlesztések 12.5. Lakhatási-biztonság növelése a sérülékeny társadalmi csoportok esetében	**9. Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város** 9.15. Társadalmi igényeknek megfelelő lakáskínálat biztosítása 9.16. Élhető és egyszerre fenntartható lakóterületek 9.17. Lakóterületi kínálat megteremtése speciális célcsoportok számára 9.18. Lakóterületek komplex rehabilitációja **16. Igényekhez igazodó rugalmas lakásstruktúra megteremtése** 16.1. A bérlakásszektor fejlesztése, a főváros kezdeményező szerepe a szektor országos szintű szabályozásának újragondolásában 16.2. A meglevő lakásállomány társadalmi igényeknek megfelelő korszerűsítése 16.3. Kiegyensúlyozott térbeli-társadalmi szerkezet kialakításához hozzájáruló lakóterületi fejlesztések kidolgozása, ösztönzése 16.4. Komplex programok kidolgozása a társadalmi-gazdasági problémákkal sújtott területek – különösen a krízisterületek – rehabilitációjára 16.5. A megfizethetőség javítása
13. Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő egyenlőtlenségek 13.1. Nevelési és közoktatási, valamint bölcsődei ellátás fejlesztése 13.2. Az egészségi állapot javítását célzó szolgáltatások fejlesztése 13.3. Esélyteremtő szociális szolgáltatások megerősítése 13.4. Közművelődési és egészséges életmódot támogató szolgáltatások fejlesztése 13.5. A közbiztonság javítása, a lakosság biztonságérzetének erősítése	**5. Egészséges környezeti feltételek megteremtése** 5.4. Sportoló lakosság arányának növelése 5.5. Nemzetközi szintű sportrendezvényekhez szükséges infrastruktúra kiépítése 5.6. Gyógy- és termálvizekben rejlő rekreációs lehetőségek kihasználása **15. Humán szolgáltatások optimalizálása** 15.1. Az oktatás színvonalának és hatékonyságának növelése 15.2. Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése, a prevenció erősítése, és az egészséges életmódra való ösztönzés 15.3. A szociális intézményhálózat kapacitásainak megtartása, szükség szerinti bővítése 15.4. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása a speciális igényű emberek számára, és az együttműködés ösztönzése 15.5. A közbiztonság fejlesztése, a lakosság reális biztonságérzetének erősítése
14. Befogadó, támogató és aktív társadalom 14.1. Erőteljes fellépés a társadalmi diszkrimináció ellen, a békés együttélés erősítése, integráció támogatása 14.2. Akadálymentes és egyenlő esélyű városhasználat 14.3. Az aktív életkor meghosszabbítása, biztonságos és méltó időskor 14.4. Az öngondoskodás és közösségi felelősségvállalás szintjének erősítése	**17. Befogadó és támogató és aktív társadalom** 17.1. A társadalmilag pozitív migrációs folyamatok erősítése 17.2. A fiatalok megnyerése és megtartása és a szakképzett lakosság elvándorlásának mérséklése 17.3. Erőteljes fellépés a társadalmi diszkrimináció ellen 17.4. A közösségi együttműködési formákban rejlő tartalékok kiaknázása 17.5. Az öngondoskodás gondolatának erősítése az egészség és a szellemiség terén

FTFT hosszútávú céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok	Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció céljai és hozzájuk kapcsolódó feladatok
14.5. A fiatalok biztonságának és kiszámítható jövőjének támogatása Budapesten 14.6. A közösségi együttműködés erősítése	17.6. Az aktív életkor meghosszabbítása 17.7. A végzettség, készség, képesség növelése, transzferálhatóság 17.8. A mobilitási hajlandóság növelése a lakhatás és munkavégzés terén

2.2. Középtávú célok, cselekvési program

Jelen fejezet a Fővárosi Településtervben megfogalmazott középtávú (2034-ig tartó) célok, a cselekvési programban nevesített fővárosi projektek, valamint a Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégiában (ITS) megfogalmazott **operatív célok és stratégiai programok összehasonlítását** tartalmazza. Az alábbi táblázatokban az első oszlopban kékkel jelölt elemek új szempontok az ITS-hez képest.

FTFT középtávú célok	Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia operatív céljai
1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben 1.1. Különböző célokat szolgáló megfizethető lakásállomány növelése 1.2. Komplex szemléletű beavatkozások a hátrányos helyzetben élők lakhatásának támogatása és a lakásvesztés megelőzése érdekében. 1.3. Kezdeményezés, érdekérvényesítés a kiszámíthatóság növelése és a lakáspiac egészségesebb működése érdekében. 1.4. A lakásállomány energiahatékonysági és műszaki megújítása a finanszírozási lehetőségek és a kapcsolódó szolgáltatások megerősítésével. 1.5. Az alapszolgáltatások és a közterületek minőségének fejlesztésével a lakókörnyezet vonzerejének, egyenlő esélyű használatának és biztonságának növelése.	**Esélyteremtő Budapest: elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása** I.A. Megfizethető és jóminőségű lakhatás feltételeinek bővítése I.C. Minőségi szociális szolgáltatások biztosítása I.D. A szegénység és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése I.F. Befogadó és együttműködő budapesti közösség építése
2. Egészség és gondoskodás 2.1. Az önkormányzatok érdekérvényesítő és döntéselőkészítő szerepének erősítése a közegészségügyet és szociális szektort érintő központi döntések meghozatala során 2.2. A közegészségügyi és szociális ellátások színvonalának, biztonságának és az egyenlő esélyű hozzáférés feltételeinek növelése, a kapacitáshiányos területek fejlesztése, betegutak optimalizálása és a várólisták csökkentése. 2.3. Együttműködés és célzott beavatkozások a képzett munkaerő rendelkezésre állása érdekében. 2.4. A prevenció és a korai beavatkozások szerepének megerősítése. 2.5. A lakosság egészségtudatosságának növelése, aktív kikapcsolódást és egészséges életmódot támogató zöldfelületi hálózat bővítése és a meglévő közhasználatú zöldfelületek minőségi fejlesztése. 2.6. Az egészséges életmód feltételeinek fejlesztése, a hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése, az egészségtudatosság növelése. 2.7. Budapest levegőminőségének javítása, zajterhelés csökkentése. 2.8. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér működtetésével kapcsolatos zajterhelés mérséklése. 2.9. Az egészségesebb és kevésbé pazarló élelmiszerfogyasztás, valamint a fenntarthatóbb élelmiszertermelés támogatása. 2.10. Az egészséges ivóvíz biztosítása minden budapesti háztartás számára.	**Esélyteremtő Budapest: elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása** I.B. Az egészségmegőrzés feltételeinek javítása I.F. Befogadó és együttműködő budapesti közösség építése **Zöld Budapest: Élhető, egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város** II.A. Kis távolságok városa II.B. Fenntartható közlekedés fejlesztése II.C. Egészséges utcák és városi terek II.F. Fenntartható városüzemeltetés **Nyitott Budapest: Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.** III.D. Korszerű adatgazdálkodás és digitális átállás gyorsítása

FTFT középtávú célok	Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia operatív céljai
2.11. Digitalizáció lehetőségeinek kihasználása és az együttműködés növelése a jobb ellátások és a váratlan helyzetek gyors és adekvát kezelése érdekében.	
3. Zöld átállás: klíma-és környezetvédelem 3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése 3.3. Intézkedések az integrált szemléletű, biztonságos és klímaadaptív vízgazdálkodás érdekében 3.4. Energiahatékony épületállomány, korszerű távhő- és közvilágítási hálózatok, nyílt információs rendszerek 3.5. Egészséges városi környezet és energiafüggetlenség érdekében megújuló energiaforrásokra épülő energiatermelés és elektromobilitás 3.6. Lépések a körforgásos gazdaság megteremtése érdekében 3.7. Fenntartható városi közlekedés 3.8. Egészséges utcák és terek	**Esélyteremtő Budapest: elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása** I.E. A közterek és szolgáltatások akadálymentes és biztonságos használata **Zöld Budapest: Élhető, egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város** II.B. Fenntartható közlekedés fejlesztése II.C. Egészséges utcák és városi terek II.D. Természeti értékek megőrzése, zöldfelületek fejlesztése II.E. Energiahatékonyság növelése, klímavédelem
4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés 4.1. A városi táj fokozott védelme 4.2. Egyedi örökségi értékek hatékonyabb védelme 4.3. Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő, funkcióváltó hasznosítása, illeszkedő és minőségi új városnegyedek 4.4. Központrendszer működésének erősítése, alapvető szolgáltatások elérhetősége 4.5. Tiszta, minőségi városi térhasználat, értékálló közterületek 4.6. A mindennapi élet szerves részét képező Duna-partok és szigetek 4.7. A városi értékek interaktív bemutatása	**Zöld Budapest: Élhető, egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város** II.A. Kis távolságok városa **Zöld Budapest: Élhető, egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város** II.B. Fenntartható közlekedés fejlesztése II.C. Egészséges utcák és városi terek II.D. Természeti értékek megőrzése, zöldfelületek fejlesztése
5. Fenntartható és inkluzív gazdaság 5.1. Az önkormányzati szektor szerepének növelése az innovációs ökoszisztémában, az életminőség javítását célzó innováció ösztönzése, alkalmazása. 5.2. A gazdasági szektorral való együttműködést, befektetésösztönzést, információ-szolgáltatást támogató szervezeti kapacitások és szolgáltatások megerősítésére 5.3.-5.4. Városi és várostérségi szintű közszolgáltatások fejlesztése az üzleti környezet javítása és a makroregionális szerepek megerősítése érdekében. 5.5. A központrendszer és az üzletutcák működését támogató ingatlangazdálkodás 5.6. A kreatív gazdaság növekedését támogató kulturális fejlesztések, valamint megerősítése 5.7. A fenntartható, minőségi turizmus feltételeinek megerősítése 5.8. Munkaerőpiaci ciklusokhoz kapcsolódó problémák kezelése, a munkaerőpiaci hátrányok csökkentése és a méltányos munkavállalás feltételeinek javítása.	**Esélyteremtő Budapest: elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása** I.D. A szegénység és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése I.F. Befogadó és együttműködő budapesti közösség építése **Zöld Budapest: Élhető, egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város** II.F. Fenntartható városüzemeltetés **Nyitott Budapest: Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.** III.A. Együttműködésen alapuló városfejlesztés III.C. Ügyfélközpontú városi szolgáltatásfejlesztés III.D. Korszerű adatgazdálkodás és digitális átállás gyorsítása III.E. Innováció és szervezetfejlesztés a fővárosi szolgáltatásokban III.F. Fenntartható turizmus, megújuló kulturális és rekreációs szolgáltatások
6. Városkormányzás 6.1. Civil- és szakmai szervezetek erősödő szerepe a városfejlesztésben, aktív lakossági részvétel a közügyekben, várostervezésben 6.2. A Kormány és a fővárosi önkormányzatok stratégiai városfejlesztési partnersége 6.3. Fővárosi önkormányzatok hatékonyabb együttműködése, egységes Budapest 6.4. Várostérségi szintű partnerségi kormányzás a fenntartható növekedés és a jobb életminőség érdekében 6.5. Szervezeti felkészültség növelése, digitális átállás gyorsítása és együttműködés erősítése a helyi közszolgáltatásokban	**Zöld Budapest: Élhető, egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város** II.F. Fenntartható városüzemeltetés **Nyitott Budapest: Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.** III.A. Együttműködésen alapuló városfejlesztés III.B. Kommunikáció és városmarketing megújítása III.C. Ügyfélközpontú városi szolgáltatásfejlesztés III.D. Korszerű adatgazdálkodás és digitális átállás gyorsítása III.E. Innováció és szervezetfejlesztés a fővárosi szolgáltatásokban

FTFT középtávú célok	Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia operatív céljai
6.6. Önkormányzati autonómia megerősítése, kiszámítható, a feladatokkal arányos finanszírozás mind a városfejlesztésben, mind a városüzemeltetésben 6.7. Elégedett dolgozók a köszszolgáltatásokban, biztonságos, magas színvonalú szolgáltatásokhoz szükséges munkaerő rendelkezésre állása 6.8. Közérthető, naprakész tájékoztatás	

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy az ITS-ben szereplő operatív célok nagy része újra strukturálva és aktualizált módon az FTFT középtávú céljai között is megjelenik.

Az alábbi táblázat az FTFT cselekvési program és az ITS stratégiai programok összevetését mutatja be, a változásokat (új projektek, kihúzott projektek) tételesen bemutatva (az átfedéseket a táblázat nem tartalmazza). Az FTFT cselekvési programban történt változások, illetve az átstrukturálás főbb okai, illetve a cselekvési programhoz kapcsolódó kiegészítő információk a következők:

- 2027 helyett 2034-ig szól a tervezési időszak;
- forrásoldal, finanszírozás bizonytalansága miatt az FTFT cselekvési programban kiemelésre csak az első ütemben 2027-ig elindítani szándékozott projektek kerültek;
- a cselekvési tervben foglaltakhoz képest további projektek azonosítása, a projektek tartalmának fejlesztése (adott esetben módosítása) a középtávú célokhoz és az intézkedésekhez kapcsolódóan folyamatos
- a változások okai az ITS-hez képest:
  - megvalósított projektek elhagyásra kerültek (ezeket a lenti táblázat is kiemeli);
  - korábban az ITS-ben szereplő egyes projektek módszertani változás miatt nem projektként, hanem ún. „további intézkedésként" kerültek rögzítésre, és ily módon továbbra is részei a cselekvési programnak;
  - az ITS 2021. évi elfogadása óta további ágazati/tematikus stratégiák készültek (pl. Balázs Mór Terv, megújított klímastratégia és 100 klímasemleges városhoz kapcsolódó szerződésben rögzített terv, Radó Dezső terv), amelyek pontosították a szükséges beavatkozásokat, prioritásokat, ezeket az FTFT cselekvési programja integrálja, a szükséges aktualizálásokkal (részben ez az oka az ITS-hez képest egyes új programelemek megjelenésének);
  - az erőforrások és a finanszírozási lehetőségek függvényében készült priorizálás az I. ütem beavatkozásairól;
  - a Városkormányzáshoz kapcsolódó - korábban „nyitott Budapest" stratégiai cél alatt tervezett intézkedések egy része (kommunikáció, együttműködés és társadalmi párbeszéd, városmarketing, szervezetfejlesztés, általános támogató digitális fejlesztések) a megvalósítás kereti közé épültek be (3.2. fejezet), ezek a hivatal és a gazdasági szervezetek, intézmények napi működési gyakorlatának folyamatos fejlesztése során valósulnak meg;
  - szintén kikerült a közösségi költségvetés a projektek közül, az eszköz gyakorlati alkalmazása kialakításra került, az erre a célra éves költségvetésben allokált keret a városfejlesztés középtávú céljaival összehangoltan kerül felhasználásra, a projektekről minden meghirdetett közösségi költségvetési év eljárásában születik döntés, amit a Közgyűlés hagy jóvá;
  - a víziközmű fejlesztések kapcsán a gördülő fejlesztési terv (GFT) alapján és az éves üzleti tervek keretében születik végső döntés a projektek elindításáról;
  - egyes kiemelt területeken (lakhatás, klímavédelem, mobilitás) a finanszírozási lehetőségek függvényében – a részletesebb ágazati/tematikus stratégiákhoz illeszkedve – történik a

projektfejlesztés és a folyamatos pályázati lehetőségek keresése (különösen közvetlen elérésű uniós források).

FTFT cselekvési program (intézkedések, programok, fővárosi önkormányzati projektek)	Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia - stratégiai programok	Megjegyzés
	I. ESÉLYTEREMTŐ BUDAPEST	
2. intézkedés: Egészségmegőrzés	I.2. EGÉSZSÉGES BUDAPEST	
-	DR Budapest program	A központi egészségügyi informatikai szolgáltatások fejlesztése miatt (duplikáció elkerülése) és a beavatkozások priorizálása miatt elhagyásra került.
-	Szívvel Budapesttel program	A népegészségügyileg fontosterületet érintő „Szívvel Budapesttel program" csak nagyobb forráskeret rendelkezésre állása esetén tud megvalósulni
FŐVÁROSI ÉLELMISZERELLÁTÁS FOODCLIC projekt Fővárosi feldolgozóüzem létesítése	-	Új programelemek
5. intézkedés: Biztonságos és akadálymentes Budapest	I.6. HOZZÁFÉRHETŐ BUDAPEST	
-	M3 metróvonalhoz kapcsolódó gyalogos aluljárók rekonstrukciója	Nagyrészt megvalósult, egyedül a Göncz Árpád városközpontnál vannak még teendők, ezért ez külön projektként került nevesítésre
Göncz Árpád városközpont gyalogos aluljáró és felszíni kijáratok akadálymentesítése	-	Új programelem
KÖZ- ÉS KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI PROGRAM Utasbiztonsági szolgálat – 2026-2029 Sulizóna Program	-	Új programelemek

FTFT cselekvési program (intézkedések, programok, fővárosi önkormányzati projektek)	Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia - stratégiai programok	Megjegyzés
	II. ZÖLD BUDAPEST	
8. intézkedés: Komplex városrehabilitáció BELVÁROSI DUNA-PARTOK MEGÚJÍTÁSA	II.1 BELVÁROSI DUNA-PARTOK MEGÚJÍTÁSA	
-	Széchenyi Lánchíd felújítása	Megvalósult
-	Pesti alsó rakpart Margit híd és Kossuth tér közötti szakaszának megújítása	Megvalósult
Pesti alsó rakpart közterületi megújítása	-	Új programelem
Clark - Komplex klímaadaptációs és közterület-megújítási program	-	Új programelem
-	2-es villamos vonal rekonstrukció	Megvalósult
8. intézkedés: Komplex városrehabilitáció EMBLEMATIKUS BUDAPESTI TENGELYEK	II.2. EMBLEMATIKUS BUDAPESTI TENGELYEK	
-	Blaha Lujza tér felújítása	Megvalósult
8. intézkedés: Komplex városrehabilitáció VONZÓ KÖZTERÜLETEK, EGÉSZSÉGES UTCÁK	II.3.VÁROSHÁZA TÖMB FELÚJÍTÁS	
-	Merlin Színház funkcióváltása – közösségi tér	Megvalósult
8. intézkedés: Komplex városrehabilitáció VONZÓ KÖZTERÜLETEK, EGÉSZSÉGES UTCÁK	II.4. EGÉSZSÉGES UTCÁK	
Tiszta Közterületek Programja	-	Új programelem
VIII. ker., Orczy tér felújítása	-	Új programelem
IX. ker., Mester utca felújítása	-	Új programelem
XXII. ker. Budafok, Városháza tér komplex megújítása	-	Új programelem
8. intézkedés: Komplex városrehabilitáció AKCIÓTERÜLETEKHEZ ÉS MINTAPROJEKTEKHEZ KAPCSOLÓDÓ ELŐKÉSZÍTÉSI FELADATOK Tervezési- program – I. ÜTEM ASCEND projekt REALLOCATE	-	Új programelemek
9. intézkedés: Fenntartható mobilitási szolgáltatások FONÓDÓ VILLAMOSHÁLÓZAT	II.5 PESTI FONÓDÓ VILLAMOS	
-	50-es villamosvonal akadálymentesítése	Megvalósult
9. intézkedés: Fenntartható mobilitási szolgáltatások FONÓDÓ VILLAMOSHÁLÓZAT	II.6. BUDAI FONÓDÓ VILLAMOS KITERJESZTÉSE	
-	56-os villamosvonal akadálymentesítése, Hűvösvölgy végállomás kapacitásbővítése	Megvalósult, illetve folyamatban van a megvalósítása
9. intézkedés: Fenntartható mobilitási szolgáltatások BRINGASZTRÁDÁK, KERÉKPÁRUTAK	II.7. BRINGASZTRÁDÁK, KERÉKPÁRUTAK	
EuroVelo kerékpárutak fejlesztése	-	Új programelem, az EuroVelo kerékpárutak külön kiemelésre kerültek a főhálózati elemek közül
Duna-hidak kerékpáros infrastruktúrájának kialakítása	-	Új programelem
9. intézkedés: Fenntartható mobilitási szolgáltatások KORSZERŰ JÁRMŰPARK	II.8. KÖRNYEZETBARÁT JÁRMŰVEK A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSBEN	
-	Trolibusz járműbeszerzés III. ütem	Megvalósult
Villamos járműbeszerzés (III. ütem és további ütemek)	-	Új programelem
Autóbusz járműpark fejlesztése	-	Új programelem

FTFT cselekvési program (intézkedések, programok, fővárosi önkormányzati projektek)	Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia - stratégiai programok	Megjegyzés
9. intézkedés: Fenntartható mobilitási szolgáltatások KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS HÁLÓZATI FEJLESZTÉSE	II.9. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT FEJLESZTÉSE	
-	M4 metróvonal nyugati meghosszabbítása előkészítés	A BKK készíti a közösségi közlekedési hálózat fejlesztésének stratégiáját, amelynek keretében a gyorsvasúti hálózat fejlesztései is felülvizsgálatra kerülnek. Várhatóan középtávú megvalósítása nem reális.
-	Gellért-hegyi sikló	A Gellért-hegyi sikló a műszaki kialakítás bizonytalanságai miatt kikerült a projektlistából.
-	Aquincumi híd megépítésének előkészítése	A megvalósíthatósági tanulmány elkészült, illetve történtek társadalmasítási folyamatok. A projekt azonban forráshiány miatt a megvalósítása középtávon nem reális. (Állami projekt)
-	M2 metróvonal és a H8 Gödöllői HÉV összekötése – Gödöllői ág (Pillangó utca – Cinkota)	Forráshiány miatt a megvalósítása középtávon nem reális.
-	M2 metróvonal és a H8 Gödöllői HÉV vonalszakaszok felújítása	Forráshiány miatt a megvalósítása középtávon nem reális.
Igényvezérelt közösségi közlekedési szolgáltatások fejlesztése: Telebusz	-	Új programelem
9. intézkedés: Fenntartható mobilitási szolgáltatások 9.5.KÖZÚTHÁLÓZATI KAPCSOLATOK FEJLESZTÉSE ÉS REKONSTRUKCIÓJA		
Jelentősebb útfelújítások, fejlesztések		Új programelem
Jelentősebb műtárgyfelújítások, fejlesztések		Új programelem
Vasút területelválasztó hatásának oldása		Új programelem
10. intézkedés: Integrált zöld- és kékhálózat DUNAI ZÖLD FOLYOSÓ	II.10. DUNAI ZÖLDFOLYOSÓ	
-	Pünkösdfürdő ökologikus zöldfelület fejlesztése	Megvalósult
-	Háros-sziget és Hunyadi laktanya	Kikerült a projektlistából, mert középtávon nem reális a megvalósítása. A 8. intézkedésnél (Komplex városrehabilitáció) az egyéb intézkedéseknél szerepel a „barnamezős területek talajállapot felmérése" a fővárosi önkormányzat vagyonkezelésében lévő területek esetén is, mint e terület.
10. intézkedés: Integrált zöld- és kékhálózat VÁROSI PARKOK	II.11. VÁROSI PARKOK LÁNCOLATA	
-	Budai parktengely megújítása: Horváth-kert	Horváth-kert kikerült a projektlistából, mert nem fővárosi önkormányzati, hanem kerületi tulajdonú terület.
Aquincumi park kialakítása	-	Új programelem
Hosszúréti park kialakítása	-	Új programelem

FTFT cselekvési program (intézkedések, programok, fővárosi önkormányzati projektek)	Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia - stratégiai programok	Megjegyzés
10. intézkedés: Integrált zöld- és kékhálózat TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK	II.13. TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK	
Life Biodiverse City: Kőérberki szikes rét, Tétényi-fennsík	Vad Budapest Program – természetvédelmi célú rehabilitáció I. ütem (Tétényi-fennsík, Farkaserdő, Kőérberki szikes rét, Budai Sas-hegy, Újpesti homoktövises természetvédelmi terület, Cinkotai kiserdő, Hármashatárhegy - "városi erdők" projekt)	Kőérberki szikes rét rehabilitációja részben megvalósult, LIFE projekt keretén belül folytatódik, ahogy megvalósul a Tétényi-fennsík rehabilitációja is. Folyamatban lévő projekt, tervezett befejezés: 2031
Erdőrekonstrukciós Program – 2026-2029: Farkaserdő természetességének javítását tartalmazza.		2027-ig tervezetten elindítható projekt
-		Újpesti homoktövises TT és Budai Sas-hegy élőhelykezelése folyamatosan megvalósul. A Hármashatárhegy - "városi erdők" projekt megvalósult.
Erdőrekonstrukciós Program – 2026-2029 Erdőrekonstrukciós Program – 2029-2034	Erdőtelepítési program	Nemcsak erdőtelepítési, hanem a meglévő erdőterületek rehabilitációját is célzó projektek, ütemezett megvalósítással.
	II.14. ÚJ ÖKOVÁROSRÉSZEK	
-	Fehérdűlő térsége	A Fehérdűlő térsége helyett a Megyeri út 45. szám alatti egykori iskola és környezete a pilot projekt (lásd: ASCEND projekt néven).
11. intézkedés: Energetika és körforgásos gazdaság ENERGIAHATÉKONY ÉPÜLETEK ÉS VILÁGÍTÁS	II.16. ENERGIAHATÉKONY ÉPÜLETEK ÉS VILÁGÍTÁS	
Solar4CE-Cities	-	Új programelem, 2027-ig megvalósul
11. intézkedés: Energetika és körforgásos gazdaság TÁVHŐRENDSZER FEJLESZTÉSE	II. 17. TÁVHŐRENDSZER FEJLESZTÉSE	
Belváros távhőellátása projekt folytatása	-	Új programelem, tervezetten 2026-ig megvalósul
Zöld hőtermelés és hulladékhő bekötése a távhőellátásba	-	Új programelem
11. intézkedés: Energetika és körforgásos gazdaság BERUHÁZÁS A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGBA	II.18. BERUHÁZÁS A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGBA	
-	Végleges rekultiváció – Pusztazámor I. ütem	Megvalósult
-	Korszerű, alacsony kibocsátású köztisztasági eszközállomány	Folyamatosan zajlik, ezért kikerült a projektek közül
-	Frekventált közterületi szelektív hulladékgyűjtés	A közterületi gyűjtés helyett más módok preferáltak (lásd fenti projekt)

FTFT cselekvési program (intézkedések, programok, fővárosi önkormányzati projektek)	Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia - stratégiai programok	Megjegyzés
12. intézkedés: Fenntartható vízgazdálkodás BIZTONSÁGOS VÍZIKÖZMŰ-SZOLGÁLTATÁSOK ÉS ELÖNTÉSVÉDELEM	II. 19. BIZTONSÁGOS ÉS FENNTARTHATÓ VÍZGAZDÁLKODÁS	
Szennyvízelvezetéshez, átemeléshez és az Észak-pesti és Dél-pesti szennyvíztisztító telepekhez kapcsolódó fejlesztések – I. ütem	-	Új programelem
Árvízvédelemhez kapcsolódó fejlesztések	-	Új programelem, tervezetten 2027-ig elindítható
Közlekedési- és közterületfejlesztési projektekkel együtt megvalósítandó rekonstrukciós és fejlesztési munkák (2026-2029)	-	Új programelem, folyamatos megvalósítás
Vízminőség javításához és törvényi kötelezettséghez kapcsolódó fejlesztések (2026-2029)	-	Új programelem, folyamatos megvalósítás
Ivóvízhálózat és lakóterületi vízellátás fejlesztési program (2026-2029)	-	Új programelem, folyamatos megvalósítás
	III. NYITOTT BUDAPEST	
-	III.2. ÉNBUDAPESTEM	
-	Budapest App és Budapest kártya	Megvalósult
-	Budapest portál megújítása	Megvalósult, illetve részben megvalósulás alatt
6. intézkedés: Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása	III.3. KÖZ-DIGIT – DIGITALIZÁCIÓ A KÖZSZOLGÁLTATÁSOKBAN	
-	Digitális mozi program	Részben megvalósult, illetve folyamatban van, ezért kikerült a projektek közül.
6. intézkedés: Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása	III.4. MINŐSÉGI ÜGYFÉLSZOLGÁLTATÁSOK PROGRAMJA	
-	Utastájékoztatás digitalizációja megállókban	Megvalósult
-	BKK ügyfélközpontok fejlesztése	Megvalósult
6. intézkedés: Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása	III.5. BUDAPEST ADAT-ÉS INNOVÁCIÓS PROGRAM	
-	KKV-digit: digitális átállás támogatása a KKV szektorban	Forrás-és kapacitáshiány miatt kikerült a projektek közül, illetve állami feladatkörben valósul meg (BKIK)
7. intézkedés: Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások KULTURÁLIS PROGRAM	III.6. ÉRTÉKALAPÚ ÉS KÖZÖSSÉGI CÉLÚ TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK	
Köz- és közösségi terek kultúrája program	-	Új programelem
Közlekedési múzeum	-	Új programelem

A fentieken túl az **FTFT-ben is meghatározásra kerültek ún. fejlesztési akcióterületek, melyek azonban jellegében eltérnek az ITS szerinti akcióterületektől**.

A **FTFT szerinti fejlesztési akcióterület** a 2023. évi C. törvény 16. § 43. pontja alapján a „a település közigazgatási területén belül lehatárolt, a rövid, közép- és hosszú távú fejlesztési célok megvalósítását szolgáló területegység". A településfejlesztési tervben az önkormányzat rögzíti a fejlesztési akcióterületeket és javaslatot tesz az akcióterületek hasznosításának jellegére és módjára, a célrendszer megvalósítását célzó fejlesztési céladatokra. Az FTFT fejlesztési akcióterületeit a Jóváhagyandó munkarész ***3.4. fejezete*** részletezi.

Ezek **átfednek helyenként a cselekvési programban meghatározott beavatkozásokkal** (projektekkel), ugyanakkor fő különbségek a következőkben keresendők:

- komplexitás: fejlesztési akcióterületek komplexebbek, többféle cél elérését szolgálják;
- fővárosi hatáskör: a cselekvési program projektjei a fővárosi önkormányzat hatáskörében vannak pl. tulajdonviszonyokkal összefüggésben, míg az akcióterületek jellemzően nem, vagy nem önállóan fővárosi hatáskörbe tartozó beavatkozásokat tartalmaznak, de számos fővárosi követelményt, célt meghatároznak;
- időtáv: a fejlesztési akcióterületek lehetnek közép-vagy hosszútávú beavatkozások, míg a cselekvési program a középtávú (2034-ig megvalósuló) beavatkozásokat tartalmazza.

Az **ITS-ben meghatározott akcióterület definíciója** a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 2.§ korábbi rendelkezése alapján a következő volt: „az integrált településfejlesztési stratégiában kijelölt egybefüggő terület, ahol az *önkormányzat a fejlesztéseket alapvetően befolyásoló pozícióban van, és amellyel kapcsolatban középtávon jelentős beavatkozást tervez*". Tehát eszerint is érzékelhető, hogy az ITS akcióterületeit az FTFT cselekvési programjában meghatározott projektekkel érdemes összehasonlítani (lásd: fenti táblázat). Az ITS-ben meghatározott akcióterületek az „élhető belváros", „kék-zöld hálózat", valamint a „városfejlesztés barnamezős területeken" tematika köré szerveződtek, az ITS egyes stratégiai programjait tartalmazták.

2.3. Fejlesztési tervlap

A több tervlapból álló Fejlesztési tervlap – a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre – az általános használat szerinti területek figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét. A fővárosi fejlesztési tervlap a fővárosi fejlesztési akcióterületeket – az általános használat szerinti beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt területként – a főváros egésze meglévő területeinek összefüggésében határolja le és határozza meg. A korábbi fejlesztési tervekhez képest tehát a Fejlesztési tervlapon keresztül jelenik meg a térbeliség, a célok területi érvényesítése (a korábban külön tervként működő településszerkezeti tervet felváltva, területfelhasználási egységek helyett általános használatokat rögzítve).

- A korábbi fejlesztési tervekhez képest a Fejlesztési tervlapon keresztül jelenik meg a **térbeliség, a célok területi érvényesítése** (a korábban külön tervként működő településszerkezeti tervet felváltva).
- A Fejlesztési tervlapon **új elemként jelennek meg a fejlesztések időtávjai**, mind az akcióterületek, mind a műszaki infrastruktúra elemek vonatkozásában.
- Az **akcióterületek**nek új értelmezést és szerepet ad, hogy céladatok is meghatározásra kerülnek az akcióterületek minőségi átalakulásának érdekében.

A Fejlesztési tervlap leírását részletesen az ***1.2. Településfejlesztési és -rendezési javaslat – javasolt településszerkezet, általános használatok rendszere,*** azon belül az ***1.2.1. Funkcionális szerkezet*** és az ***1.2.2. Tervezett területhasználat rendszere*** fejezetek tartalmazzák.

Tervi elemek összefoglalása, a TSZT-hez képest megvalósuló változtatások összegzése

A változások a hatályos TSZT szerinti területfelhasználási egységek és a Fővárosi fejlesztési tervlap (FTFT) által meghatározott általános használat szerinti területek közötti eltérésekből adódnak.

Szerkesztési, metodikai jellegű változások, amelyek értékelést nem igényelnek

A változásokból leválogatásra kerültek a kisebb területet érintő (jellemzően 1000-2000 m^2-t nem meghaladó), illetve érdemben változást nem jelentő korrekciók, telekhatárhoz való igazításból, szerkesztésből adódó eltérések, amelyek környezeti szempontból nem relevánsak.

Ide tartoznak azok az OTÉK-TÉKA közötti változásokból fakadó, általános használatok (korábban területfelhasználási kategóriák) jelölésének, megnevezésének változásai, amelyeket az alábbi táblázat foglalja össze.

Általános használat	TSZT kód	FTFT kód
Gazdasági területek - kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület - általános gazdasági terület - ipari terület	 Gksz, Gip	 Gksz, Gá Gip Gipe
Különleges közlekedési célú területek - közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület - kikötő területe - repülőtér területe	 K-Közl K-Kik K-Rept	 K-Közl-É K-KÖzl-K K-Közl-R
Közlekedési területek - kötöttpályás közlekedési terület - vízi közlekedési terület - légi közlekedési terület	 KÖk KÖv KÖl	 KÖe-K KÖe-V KÖe-L
Zöldterületek - Közkert, közpark - Városi park	 Zkp Zvp	 Zk Zv
Erdőterületek - Védőerdő - Védett erdő - Egyéb feladatokat szolgáló erdő (gazdasági erdő) - Egyéb, honvédelmi rendeltetésű erdő - Egyéb, vízgazdálkodási rendeltetésű erdő - Rekreációs célú erdő (közjóléti erdő)	 Ev Eg Ev-Hon Ev-Vg Ek	 Ev-1 Ev-2 Ee-E Ee-Hon Ee-Vg Er
Különleges beépítésre nem szánt megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület	Kb-En	Kb-Kf

A továbbiakban csoportosítva bemutatott változások jelentős része szintén nem jár érdemben környezeti hatással, mivel azok vagy a jogszabályi környezet változásából fakadó, metodikai jellegű módosítások, vagy a meglévő, valós területhasználathoz való igazodást szolgálják.

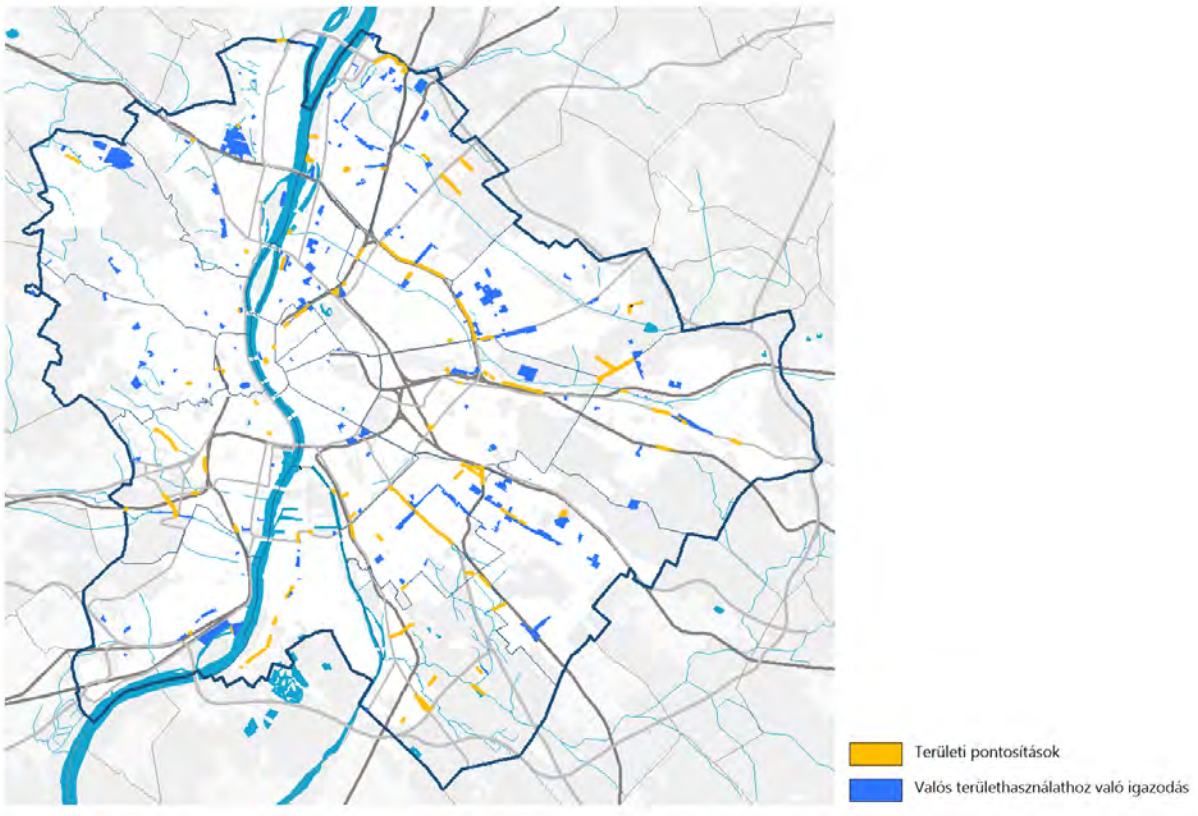
Érdemi környezeti hatással nem járó, ezért részletes értékelést nem igénylő változások

- <u>Valós területhasználathoz való igazodás (223 db, összesen 842,81 ha)</u>
    - lakóterület általános használatok közötti átsorolások (pl. Ln->Lk)
    - új lakóterületek kijelölése már beépítésre szánt (jellemzően vegyes) területen - a meglévő területhasználat és a megváltozott jogszabályi körülmények miatt szükséges módosítás
    - a lakóterület helyett vegyesen alkalmazható, intézményi és lakó területhasználat (Vi/L) lehetőségének bevezetése.
    - különleges, komplex vízparti terület megszűnése és helyette hétvégihazás üdülőterület, és különleges rekreációs terület általános használatok alkalmazása (K-Kv->Üh, K-Kv->K-Rek)
    - beépítésre szánt különleges területek átsorolása beépítésre nem szánt különleges általános használatokba (K-T->Kb-T, K-Rek-> Kb-Rek, Kb-Ez->Kb-Rek, K-Vke->Kb-Ez)

- különleges honvédelmi területeket érintő átsorolások (adatszolgáltatás alapján): K-Hon->K-Eü, K-Hon->K-Okt, Kb-Hon->K-Hon, Ek->Kb-Hon)
- különleges területeket érintő további átsorolások (K-Közl>K-Sp, K-Rek->K-Közl-É/K-Rek)
- meglévő közműlétesítmények besorolásának rendezése (Közm)
- meglévő (kialakult) zöldterületek településtervi rögzítése (jellemzően KÉSZ/DÉSZ szabályozást követve)
- az Országos Erdőállomány Adattár szerinti üzemtervezett erdőrészletek lekövetéséből adódó módosítások (új erdőterületek kijelölése korábban beépítésre szánt területen)
- tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt) bevezetése az új jogszabályi felhatalmazásnak megfelelően (meglévő, értékes tájhasználat támogatása)
- kisvízfolyások és egyéb vízgazdálkodási területek lehatárolásának felülvizsgálata a vízgazdálkodási térség és a valós területhasználat figyelembevételével (Vá, Vf)
- új természetközeli terület kijelölése meglévő védendő értékek alapján zöldterület (Zkp) helyett (egy helyen)

- Területi pontosítások (182 db, összesen 72,86 ha)
  - beépítésre szánt terület korrekciója a valós területhasználat / ingatlanviszonyok alapján (ide tartozik, hogy néhány belvárosi téren zöldterületi (Zkp) besorolás helyett egyéb tervi elem („a zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában") kerül alkalmazásra beépítésre szánt területen (pl. Podmaniczky tér)
  - közlekedési nyomvonalak pontosítása, esetleg nyomvonalszakasz törlése (ez jellemzően nem jelenti a KÉSZ-ben való törlést is)
  - vízgazdálkodási területek (kisvízfolyások) pontosítása a valós területhasználat / ingatlanviszonyok alapján

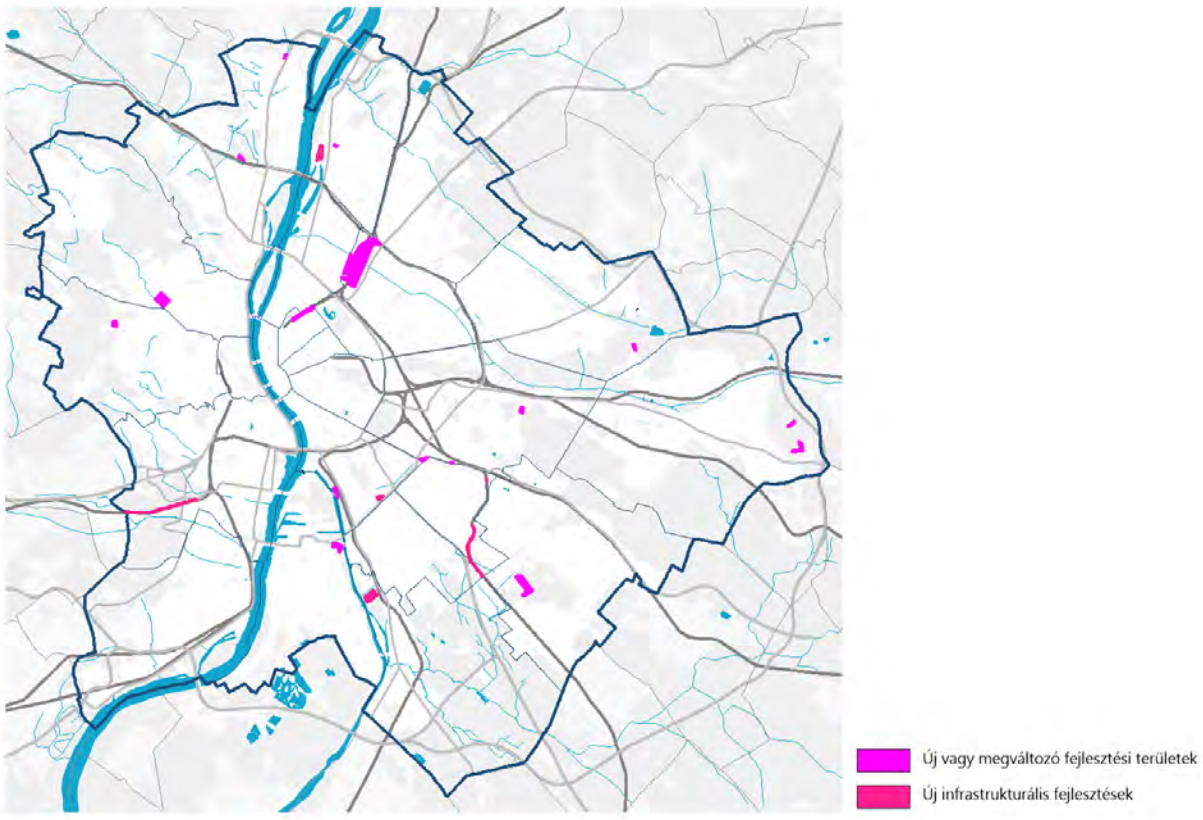
1. ábra: Érdemi környezeti hatással nem járó, ezért részletes értékelést nem igénylő változások

Érdemi, feltételezhetően negatív környezeti hatással járó, ezért részletesebb értékelést igénylő változások:

- Új fejlesztési területek vagy fejlesztési többletet eredményező módosítások (40 db, összesen 139,48 ha)
    - új beépítésre szánt területek - gazdasági területek (Gá, Gksz, Gip), vegyes területek (Vi, Vt), lakóterületek (Ln, Lk, Lke)
    - már korábban beépítésre szánt területek átsorolása intenzitás növekedés lehetőségét eredményezve - új gazdasági területek, új vegyes területek - ide értve a kétszintű területhasználat alkalmazását is a Nyugati pu. területén
    - új településközponti területek (Vi->Vt) - ide nem számítva, ha már kialakult területről van szó
- Új infrastrukturális fejlesztések (30 db, összesen 27,57 ha)
    - újonnan kijelölésre kerülő közlekedési (vasúti és közúti) nyomvonalas létesítmények, illetve meglévő nyomvonalas létesítmények növelése, kapacitás-bővítése,
    - közműlétesítmények bővítése, új közműterületek kijelölése (jellemzően már beépítésre szánt területen).

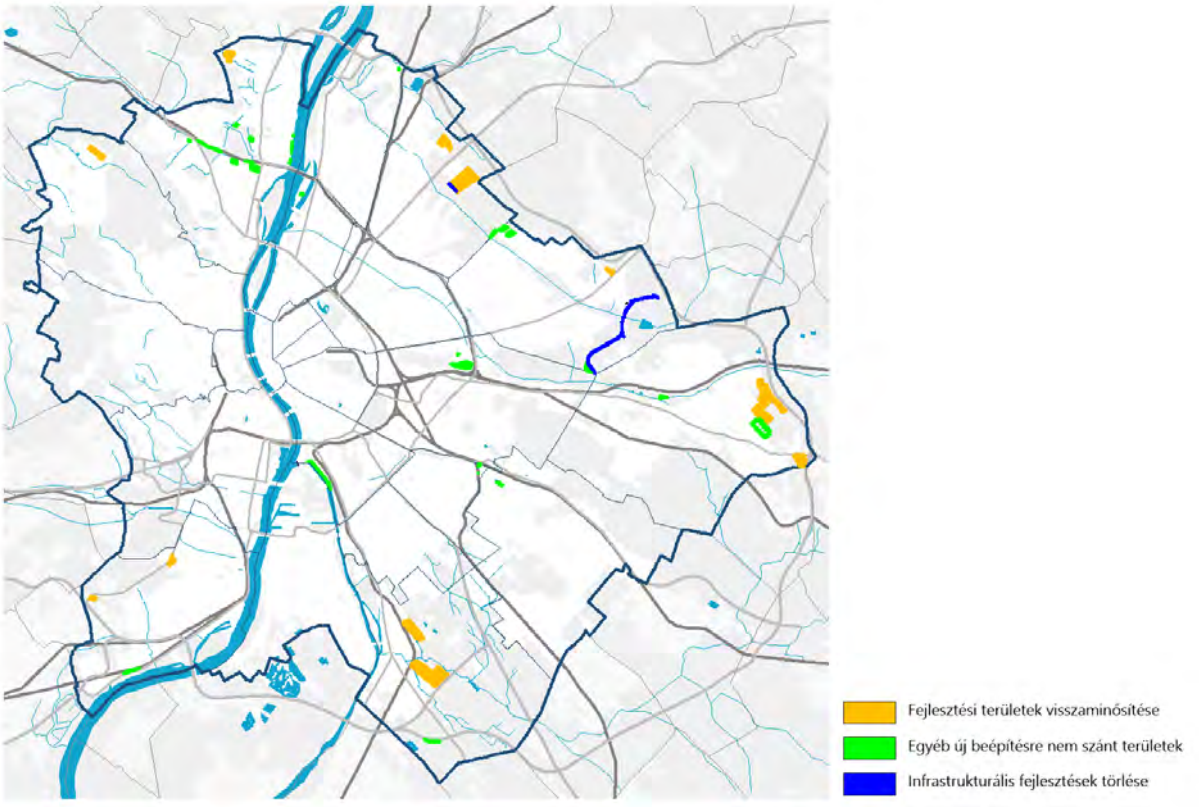
2. ábra: Érdemi, feltételezhetően negatív környezeti hatással járó, ezért részletesebb értékelést igénylő változások

Érdemi, feltételezhetően pozitív környezeti hatással járó, ezért részletesebb értékelést igénylő változások:

- Fejlesztési területek visszaminősítése (12 db, összesen 253,47 ha)
  - TSZT-ben korábban kijelölt távlati fejlesztési területek („Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek") visszaminősítése
- Egyéb új beépítésre nem szánt területek (35 db, összesen 79,61 ha)
  - új erdőterületek (nem üzemtervezett, hanem erdőtelepítésre kijelölt területek)
  - újonnan kijelölt zöldterületek
- Infrastrukturális fejlesztések törlése (16 db, összesen 17,03 ha)
  - kifejezetten településszerkezeti jelentőségű tervezett (fő)útvonal nyomvonalának törlése, áthelyezése

3. ábra: Érdemi, feltételezhetően pozitív környezeti hatással járó, ezért részletesebb értékelést igénylő változások

A Fejlesztési terv egyéb elemei érintő változások

- A Fejlesztési terv 1. Területfelhasználás c. tervlapján megjelenő „Egyéb elemeket" érintő főbb változások
    - „Vegyesen alkalmazható területhasználat" bevezetése (új elem)
    - Középtávú és hosszú távú akcióterületek lehatárolása a jogszabályi követelménynek megfelelően (új elem)
    - A „Jelentős változással érintett területek" és „Ütemezetten igénybevehető fejlesztési területek" lehatárolása aktualizálásra került a kialakult állapotok és az általános használatokat érintő módosításokkal összefüggésben
    - A „Tervezett erdő- és zöldterületek" jelölése pontosításra került a kialakult állapotok alapján.
    - Az „Átmeneti hasznosítás biztosítása" jelölések pontosításra kerültek az általános használatokat érintő módosításokkal összefüggésben.
    - „Helyi építési szabályzatban figyelembe veendő általános használatok aránya" pontosításra került az általános használatokat érintő módosításokkal összefüggésben.
    - „Terepszint alatti általános használat" meghatározása – új elem (csak a XXII. kerületben került alkalmazásra a kialakult állapotok alapján).
    - „Új lakórendeltetés kizárása környezeti terhelés alapján" felülvizsgálatra került a stratégia zajtérkép, a meglévő és tervezett általános használatok figyelembevételével. A módosítás alapján a korlátozott területek nagysága összességében ~20%-kal növekedett, ami környezeti szempontból kedvező.
    - „A zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában", a „Szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat", a „Jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület", valamint a „Meghatározó zöldfelületi kapcsolat a Duna telkén" jelölés, lehatárolás felülvizsgálatra került a meglévő állapotok, pontosított metodika alapján. A módosítás alapján a lehatárolt területek nagysága mindegyik esetében növekedett, ami környezeti szempontból kedvező.
    - A „Közlekedési infrastruktúra (közút/vasút) számára irányadó területbiztosítás" pontosításra került a megvalósult fejlesztések, illetve a folyamatban lévő részletes tervezések alapján.
    - A „Távlati közúti vagy kötöttpályás fejlesztések közelítő nyomvonalai, alternatív nyomvonalak", valamint „A közlekedés további infrastruktúra elemei" pontosításra kerültek a kialakult állapotok, aktuális tervek, valamint a „2. Közlekedési infrastruktúra" tervlapnál részletezett fejlesztési szándékok változásai alapján.

- A Fejlesztési tervlap „2. Közlekedési infrastruktúra" tervlapját érintő főbb változások:
    - a tervi elemeket érintően időbeli ütemezés jelenik meg: meglévő - középtáv – hosszú táv - távlat
    - településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózata a jóváhagyott kerékpárforgalmi főhálózati terv szerint változik
    - gyorsvasúti hálózat eddig tervezett vonalhosszabbításaiból elhagyásra kerül:
        - M4 Szilas-pataktól északra eső szakasz
        - M2 és aH8-H9 nem kerül direkt módon összekötésre
        - H8-9 HÉV Rákoskeresztúri szárnyvonal törlésre kerül
    - területrendezési tervben szereplő közúti elemek nyomvonala a fővároson belüli közlekedés érdekében pontosításra kerül:
        - Körvasút menti körút (III. kerületben a 10-es főútra való kikötés módosult a Pomázi úton keresztül, valamint a XV. és XVI. kerületi szakaszokon a szükséges

keresztmetszet csökkentésre került a részletesebb tervek alapján, a XI. és a XXII. kerületi szakaszon elhagyásra került a Rózsavölgyi alagút és annak Kővirág sori alternatív nyomvonala)
        - Külső keleti körút (XVI. kerületi szakaszon a Nagytarcsai út és a Keresztúri út közötti elkerülő nyomvonalváltozat helyett) a meglévő közúti elemek felhasználásával (Rákosligeti határsor, Cinkotai út és Simongát utcanyomvonalon) tervezett, a kiépült közútszakaszok szélesítése nélkül
    - A X. kerületi Felsőrákosi-réteket átszelő, a Jászberényi út és a Pesti határút között jelölt, távlati II. rendű főút nyomvonala törlésre kerül a terület ökológiai jelentősége miatt.

- A Fejlesztési terv „3. Beépítési magasság" tervlapját érintő változások:
    - A „Magasház elhelyezésére kijelölt terület, ahol az épület legmagasabb pontja ...m" megnevezés helyett a „Magasház legmagasabb pontja ...m" megnevezés került alkalmazásra
    - A területi lehatárolások pontosítása az általános használatokkal összefüggésében történt.
    - Törlésre kerültek az alábbi kategóriák a megváltozott jogszabályi körülmények miatt (csak nagyvárosias és vegyes területek esetében van az FTFT-nek hatásköre a magasságokat szabályozni):
        - Hegyvidéki zónában elhelyezhető kisvárosias lakóterület (max. 9,0 m beépítési magasság)
        - Kertvárosias magassággal beépült kisvárosias lakóterület (max. 8,0 m beépítési magasság)
        - Lke-3 jelű, sziluettérzékeny, hegyvidéki kertvárosias lakóterület (max. 6,5 m beépítési magasság)
        - Szigetek magassági korlátozással érintett beépítésre szánt területei
    - A nagyvárosias és vegyes területek esetében nem történt változtatás a megengedett magasságokban

- A Fejlesztési tervlap „4. Örökségvédelem" tervlapját érintő változások:
    - A Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása szerint aktualizálásra került a régészeti lelőhelyek megnevezése és lehatárolása

- A Fejlesztési tervlap „5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem" tervlapját érintő változások:
    - A Lechner Tudásközpont és a helyi jelentőségű védett természeti értékek tekintetében a Főpolgármesteri Hivatal adatszolgáltatása alapján aktualizálásra kerültek a más jogszabállyal érvényesülő elemek.
    - A helyi (fővárosi) jelentőségű védelemre érdemes területek lehatárolása pontosításra, jelentős mértékben kiegészítésre került az FPH Tájépítészeti Osztályának javaslata alapján.

- A Fejlesztési tervlap „6. Környezet- és katasztrófavédelem" tervlapját érintő változások:
    - A kapott adatszolgáltatások alapján aktualizálásra kerültek a tervlapon szereplő elemek.

- A Fejlesztési tervlap „7. Védelmi, korlátozási területek" tervlapját érintő változások:
    - A kapott adatszolgáltatások alapján aktualizálásra kerültek a tervlapon szereplő elemek.

2.4. Budapest főváros rendezési szabályzata (BFRSZ)

A fővárosi rendezési szabályzat a főváros településrendezési terve (fővárosi önkormányzati rendelet), amely a fővárosi fejlesztésitervben meghatározott településfejlesztési célok megvalósítása érdekében készül. Ezzel összhangban kell készíteni a kerületi építési szabályzatokat, a Duna-parti építési szabályzatot és a Városligeti építési szabályzatot. Az új rendelet keretszabályokat rögzít, építési jog keletkeztetése nélkül. Ez azt jelenti, hogy minden építésjogi követelmény a kerületi szabályozás szintjén kerül meghatározásra, a fővárosi településrendezési eszköz, a BFRSZ kereteinek betartásával.

A fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében a BFRSZ állapítja meg:

- a főváros teljes közigazgatási területére a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek használatának általános jellegét,
- az építési övezetekre és a különleges beépítésre nem szánt övezetekre vonatkozóan alkalmazható szintterületi átlagértéket,
- az általános használat szerinti nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre a kerületi építési szabályzatban alkalmazható legnagyobb beépítési magasságot, és
- a fővárosi műszaki infrastruktúra elemek területbiztosítását.

A BFRSZ tartalmát érintő főbb módosítások:

- I. Fejezet - Általános rendelkezések
  - Jogszabályi hivatkozások változásából fakadó módosítások
  - Értelmező rendelkezések: Magasabbrendű jogszabály változása miatt szükséges módosítások (új fogalmak, pontosított fogalmak, törölt fogalmak)
- II. Fejezet - Szintterületi átlagérték
  - A fővárosi rendezési szabályzatban kerül megállapításra az egyes általános használatokhoz tartozó (beépítésre szánt és a különleges beépítésre nem szánt területek) szintterületi átlagérték (korábban beépítési sűrűség).
- III. Fejezet - Egyes területek legnagyobb beépítési magassága
  - Jogszabályi környezet változásából fakadóan a magasság szabályozása változott, a BFRSZ – ben a legnagyobb beépítési magasság esetén a párkánymagasság és az épület megengedett legmagasabb pontja került meghatározásra
  - A jogszbályi módosításokból fakadóan (hatáskör megszűnése) a kis- és kertvárosias lakóterületek esetében törlésre kerültek a legnagyobb beépítési magasságok
- IV. Fejezet – A közlekedési infrastruktúrára vonatkozó rendelkezések – új elemek:
  - KÖu általános használatok átmeneti hasznosítása a közterületté alakításig
  - *A jelentős változással érintett területek* közterületi hálózatánál a maximális tömbméret általánossá tétele azzal, hogy az nem haladhatja meg a 250 m-t
  - *Ütemezetten igénybevehető fejlesztési területek* közterületi hálózatánál lakórendeltetés esetén a maximális tömbméret meghatározása gyalogosbarát kialakítása érdekében 150 m
  - Tervezett felszín alatti gyorsvasúti elemek védőtávolságán belüli talajszonda telepítés tiltott
  - Parkolásra vonatkozó keret jellegű szabályok a közösségi infrastruktúra figyelembe vehetőségére

- V. Fejezet – A közműinfrastruktúrára vonatkozó rendelkezések – új rendelkezés:
    - Késleltetett csapadékvíz-elvezetés előírása, csapadékvíz helyben tartását korlátozó feltételek meghatározása
- VI. Fejezet – A BFRSZ alkalmazása a kerületi településrendezési eszközökben
    - Magasabbrendű jogszabályban meghatározottak miatt egyes rendelkezések pontosítása, vagy törlése
- VII. Fejezet – Záró rendelkezések
    - Hatálybalépésről rendelkezik
- Mellékleteket érintő változások:
    - 1. melléklet („Az általános használat szerinti területek szintterületi átlagértéke és az infrastruktúra elemek")
        - Az általános használat szerinti terület jele és az adott területre vonatkozó megengedett legnagyobb szintterületi átlagérték korrekcióra került az általános használatokat érintő módosításokkal összefüggésben,
        - A hatályos FRSZ-hez képest a különleges beépítésre nem szánt rekreációs (Kb-Rek) területek esetében is meghatározásra került szintterületi átlagérték, korlátozva azok beépíthetőségét. Ezt leszámítva a sűrűségeket tekintve további érdemi (különösen szintterület-növelést eredményező) módosítás nem történt.
        - Meglévő és tervezett közlekedésinfrastruktúra-elemek korrekcióra kerültek (lásd FTFT 2. tervlapját érintő változások)
        - Szerkezeti jelentőségű korzó, városias és természetközeli sétányok nyomvonala korrekcióra került.
    - 2. melléklet („Egyes területek legnagyobb megengedett beépítési magassága")
        - A területi lehatárolások pontosítása az általános használatokkal összefüggésében történt.
    - 4. melléklet („Közúti vagy vasúti fejlesztések minimálisan megvalósítandó műszaki infrastruktúra elemeinek irányadó területbiztosítása az 1. mellékletben jelölt helyeken")
        - A melléklet elemei korrekcióra kerültek.
    - Új melléklet: 5. „Legalább 3 méter szélességű gyalogossáv biztosítása": a tervi elem a gyalogos közlekedést támogatja környezeti szempontból kedvező módon
    - 6. melléklet („A megengedett legnagyobb párkánymagasság megállapításához szükséges határértékek és egyes feltételek")
        - A határértékek és feltételek nem változnak.
    - 7. melléklet („Az 1. melléklet szerinti „Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területekre" vonatkozó részletes feltételek")
        - Felülvizsgálatra kerültek a területek a kialakult állapot és az általános használatok módosításaival összefüggésben

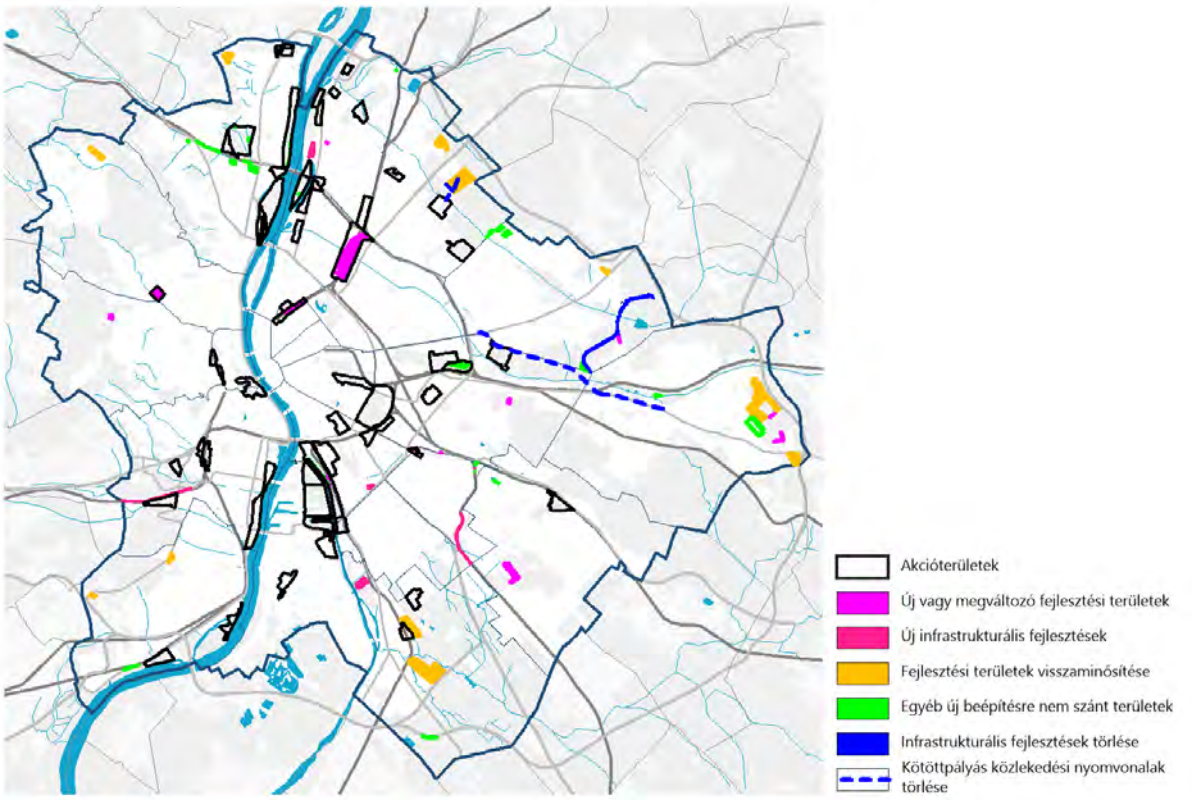
3. Környezeti szempontból meghatározó változással érintett területek

3.1. Jelentősebb változások azonosítása

A településtervben a **hatályos fővárosi fejlesztési dokumentumokhoz (VFK, ITS) és településrendezési eszközökhöz (TSZT/FRSZ) viszonyítva azonosított tervi változásokat** részletesen a *3.10.2.* fejezet tartalmazza. A fejezetben szereplő következtetések alapján a jelentősebb, azaz részletesebb elemzést, értékelést igénylő módosításoknak

- a Fejlesztési tervlapon új módszertan szerint lehatárolt **akcióterületek,**
- az **általános használat szerinti területek**, valamint
- a vonalas elemként feltüntetett tervezett (távlati) **kötöttpályás közlekedési infrastruktúra elemek nyomvonalai** tekintetében jelentkező változások tekinthetők.

4. ábra: Feltételezhetően jelentős környezeti hatással járó, ezért részletesebb értékelést igénylő változások

A környezeti értékelésben értékelt területi változásokat, a releváns védelmi-korlátozási elemekkel összefüggésben a Melléklet 1:35.000 léptékű Áttekintő tervlapjai mutatják be.

Összességében a tervi módosításokból adódóan **az alábbi hatóténye**zők érvényesülnek a területen:

- a fenntartható fejlesztés érdekében beépítési céladatok meghatározása az akcióterületekre
- új lakóterületek, intézményi és településközponti vegyes területek kijelölése beépítésre nem szánt területen

- új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területek kijelölése beépítésre nem szánt területen
- beépítési intenzitás növekedése beépítésre szánt területen
- nagy kiterjedésű fejlesztési terület kijelölése (Rákosrendező)
- új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése
- tervezett Duna-hidak (és a hozzájuk kapcsolódó területek) elhelyezkedésének módosítása
- körirányú közúti elemek struktúrájának módosítása
- közműlétesítmények bővítése
- településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózatának módosítása
- fejlesztési területek visszaminősítése
- új beépítésre nem szánt területek kijelölése
- korábban kijelölt közlekedési (fő)útvonalak törlése
- gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése

3.2. Változással érintett területek főbb környezeti állapotjellemzői és várható változásuk a terv nélkül

A környezeti értékelés *3.10.4.* fejezete részletesen tartalmazza az egyes változások jelenlegi környezeti állapotának főbb jellemzőit.

A lokális jelentőségű változások tekintetében (úgy mint: új lakóterületek, intézményi és településközponti vegyes területek kijelölése beépítésre nem szánt területen; új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területek kijelölése beépítésre nem szánt területen; beépítési intenzitás növekedése beépítésre szánt területen; közműlétesítmények bővítése; új beépítésre nem szánt területek kijelölése) a terv megvalósulása nélkül a jelenlegi környezeti állapotok további fennmaradása valószínűsíthető az adott területen. Az új beépítések nem valósulnak meg, kisebb beépítési intenzitások maradnak, illetve az új beépítésre nem szánt területek kijelölése nélkül kevesebb zöldfelületben gazdagabb terület jelenne meg Budapesten.

A településrész szintű változások esetében az új fejlesztési területek kijelölésének (Rákosrendező) elmaradása a jelenlegi kedvezőtlen környezeti állapotokat tartaná fent, ugyanakkor kiterjedtebb fás állomány maradna meg, mint a terv bekövetkezése során valószínűsíthető. A Duna-hidak elhelyezkedésének módosulása gyakorlatilag semleges környezeti változásokat idéz elő, így a terv meg nem valósulása esetén hasonló környezeti állapotokkal kell számolni. A fejlesztési területek visszaminősítése elmaradása esetén a területeken jelentős beépítések történnének, így a környezeti közegeket érintően jelentős kedvezőtlen környezeti hatások jelentkeznének.

A terv több olyan összvárosi jelentőségű változást is eszközöl, melyek jelentős kedvező környezeti hatásokat eredményeznek (a fenntartható fejlesztés érdekében beépítési céladatok meghatározása az akcióterületekre; új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése; körirányú közúti elemek struktúrájának módosítása; településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózatának módosítása; korábban kijelölt közlekedési (fő)útvonalak törlése). Elmaradásuk hozzájárulna a városi mobilitás elégtelen eszközrendszerének fennmaradásához, illetve nélkülük kevesebb zöldinfrastruktúra elem valósulna meg Budapesten. A forráshiány miatt indokolt gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése nélkül a város kötöttpályás közösségi közlekedési lehetőségei javulnának, mely jelentősen hozzájárulna a település élhetőségéhez.

4. A településterv várható környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

4.1. A főváros településterv összevetése a releváns környezet- és természetvédelmi célokkal

Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens Unió létrehozása – Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia (2021)

Az európai zöld megállapodás, az EU fenntartható jövőt célzó növekedési stratégiája azon a felismerésen alapul, hogy a zöld átállás lehetőség, a cselekvés elmulasztása pedig hatalmas költségekkel jár. Megmutatja, hogy a klímasemlegesség melletti elkötelezettségének köszönhetően az EU vezető szerepet tölt be a legrosszabb megelőzése, az EU 2013. évi alkalmazkodási stratégiájára építő ambiciózusabb alkalmazkodási fellépés megcélzásával pedig a jobb felkészülés terén.

A hosszú távú elképzelés az, hogy 2050-ben az EU az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens társadalom lesz, amely teljes mértékben alkalmazkodott az éghajlatváltozás elkerülhetetlen hatásaihoz. Ez azt jelenti, hogy 2050-re, amikorra az EU szeretné elérni a klímasemlegességet, a Párizsi Megállapodásnak és a javasolt európai klímarendeletnek megfelelően megerősítette alkalmazkodóképességét és minimálisra csökkentette az éghajlati hatásokkal szembeni kiszolgáltatottságát.

Fő célkitűzések	Kapcsolódás a tervi elemekkel
Intelligensebb alkalmazkodás: az ismeretek gazdagítása és a bizonytalanság kezelése	Az FTFT jövőképében új célként megfogalmazásra került a városlakók érdekében olyan élhető, klímatudatos város létrehozása, amely biztosítja a tudás megszerzésének lehetőségét. A középtávú célok lefektetik városkormányzás számára a közérthető, naprakész tájékoztatás megvalósítását.
Az alkalmazkodással kapcsolatos ismeretek határainak kitolása	
Több és jobb, az éghajlattal kapcsolatos kockázatokra és veszteségekre vonatkozó adat	Az ITS operatív céljai között szerepelt a (Nyitott Budapest: Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.) „Korszerű adatgazdálkodás és digitális átállás gyorsítása". Az FTFT az adatgazdálkodást külön nem nevesíti a céljai között, de a középtávú céljai között szerepel a (2. Egészség és gondoskodás) „Digitalizáció lehetőségeinek kihasználása és az együttműködés növelése a jobb ellátások és a váratlan helyzetek gyors és adekvát kezelése érdekében", valamint a (5. Fenntartható és inkluzív gazdaság) „A gazdasági szektorral való együttműködést, befektetésösztönzést, információ-szolgáltatást támogató szervezeti kapacitások és szolgáltatások megerősítése". Az FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon a társadalom és a gazdaság globális kihívásokhoz való alkalmazkodó-képességét javító „digitális" átmenet felgyorsítása.
A Climate-ADAPT platform mint az alkalmazkodás mértékadó európai platformja	-
Szisztematikusabb alkalmazkodás: A szakpolitika kialakításának támogatása minden szinten és ágazatban	FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján a város elsősorban az itt élő embereket szolgálja, és az ő érdekükben Budapest élhető, klímatudatos város. A megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok lefektetik, hogy

Fő célkitűzések	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város. A hosszútávú célok között szerepelnek az alábbiak: „5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz 6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés 7. Paradigmaváltás a közlekedésben 8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet 9. A Dunával együtt élő város" A középtávú célok pedig nevesítik az alábbi célokat: „2. Egészség és gondoskodás 4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés" A terv fejlesztési része átfogóan implementálja az éghajlatváltozással foglalkozó szakpolitikák főbb célkitűzéseit.
Az alkalmazkodási stratégiák és tervek fejlesztése	A megfogalmazott jövőkép szerint Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja az egészséges, klímaadaptív környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat. A távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. A hosszútávú célokban megjelenik az „Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz", míg a középtávú célokban a „Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés" elnevezésű fő célkitűzés.
A helyi, egyéni és igazságos reziliencia előmozdítása	A jövőkép alapján az itt élő emberek érdekében Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja az élet minden területén az esélyegyenlőséget. Az FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok szerint Budapest egészségtudatos közösség: Budapest polgárainak biztosítja az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet. A hosszútávú célok között szerepelnek az alábbiak: „13. Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő egyenlőtlenségek 14. Befogadó, támogató és aktív társadalom" A középtávú célok pedig nevesíti az alábbi cél: „2. Egészség és gondoskodás".
Az éghajlatváltozással szembeni reziliencia beépítése a nemzeti költségvetési keretekbe	-
A természetalapú alkalmazkodási megoldások támogatása	FTFT-ben megfogalmazott jövőkép szerint azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, környezet-, klíma- és közösségtudatos. Funkcionális és területileg kiegyensúlyozott városként Budapest zöldinfrastruktúrája változatos, és minden városrészben megfelelően biztosítja a klímavédelmet és egészséges környezetet. A távlati fejlesztési szándékok alapján cél a klímaadaptív csapadékvíz-gazdálkodás megteremtése a csapadékvíz visszatartása és annak hasznosítása érdekében, és a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása. Ezenfelül cél a vonzó, tiszta, zöldterülettel ellátott lakókörnyezet megteremtése, és a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer megteremtése a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok nevesítik az alábbiakat: „5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz 5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése". A középtávú célok pedig az alábbi célkitűzéseket teszik: . „Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés

Fő célkitűzések	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében . Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése". A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját.
Gyorsabb alkalmazkodás: az alkalmazkodás felgyorsítása minden területen	Az FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon a társadalom és a gazdaság globális kihívásokhoz való alkalmazkodó-képességét javító „digitális" átmenet felgyorsítása.
Az alkalmazkodási megoldások bevezetésének felgyorsítása	-
Az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok mérséklése	A megfogalmazott jövőkép szerint Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja az egészséges, klímaadaptív környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat. A távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. A hosszútávú célokban megjelenik az „Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz", míg a középtávú célokban a „Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés" elnevezésű fő célkitűzés.
Az éghajlatváltozással szembeni védelmi rés megszüntetése	-
Az édesvíz elérhetőségének és fenntarthatóságának biztosítása	FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest egészségtudatos közösség: Budapest polgárainak biztosítja az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon az ivóvízellátás biztonságának garantálása. A hosszútávú célok az alábbiakat nevesítik: „5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz .5.4. Biztonságos víziközmű ellátórendszer kialakítása és adaptív csapadékvíz-gazdálkodás megteremtése". A középtávú célok pedig: „2. Egészség és gondoskodás 2.10. Az egészséges ivóvíz biztosítása minden budapesti háztartás számára."
Az éghajlatváltozással szembeni rezilienciát célzó nemzetközi fellépés fokozása	FTFT-ben megfogalmazott jövőkép szerint Budapest várostérségével együttműködve az európai metropolisztérségek hálózatában fontos csomópont, az országban és a kelet-közép-európai térségben kapu és közvetítő szerepet tölt be. A hosszútávú célok alapján hatékonyan együttműködő várostérség, valamint az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja. A középtávú célok szerint fontos a várostérségi szintű partnerségi kormányzás a fenntartható növekedés és a jobb életminőség érdekében.
Az éghajlatváltozással szembeni nemzetközi reziliencia és felkészültség fokozása	
A nemzetközi finanszírozás növelése az éghajlatváltozással szembeni reziliencia kiépítése érdekében	-
Az alkalmazkodással kapcsolatos globális elkötelezettség és információcsere megerősítése	A megfogalmazott jövőkép szerint Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja az egészséges, klímaadaptív környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat. A távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni.

EU 8. környezetvédelmi cselekvési program

Az unió környezetvédelmi politikáját az 1970-es évek közepe óta meghatározott időszak alatt elérendő és kiemelt célkitűzéseket meghatározó cselekvési programok irányítják. 2013 novemberében fogadta el az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa a hetedik környezetvédelmi cselekvési programot (*Jólét, bolygónk felélése nélkül*), mely 2020-ig szólt.

A Tanács 2019. október 4-én jóváhagyta a leendő nyolcadik környezetvédelmi cselekvési programról szóló következtetéseket, amelyben felkérte a Bizottságot, hogy terjesszen elő egy nagyratörő és célzott programot a 2021–2030-as időszakra vonatkozóan. Az Európai Bizottság 2020. október 14-én benyújtotta a 2030-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról szóló európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló javaslatát, melyet 2022. március 29-én az Európai Tanács elfogadott.

A program iránymutatással szolgál az európai környezetvédelmi és éghajlat-politika alakításához és végrehajtásához a 2030-ig tartó időszakban. A javaslat támogatja az Európai Zöld Megállapodás környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseit. Lehetőséget nyújt az EU egészének, hogy megismételje elkötelezettségét a hetedik környezetvédelmi cselekvési program 2050-es jövőképe iránt: biztosítani akarjuk a jólétet mindenkinek, miközben a bolygó határain belül maradunk.

A nyolcadik cselekvési program célja, hogy felgyorsítsa az átmenetet egy klímasemleges, erőforrás-hatékony és regeneráló gazdaság felé annak alapján, hogy az emberi jólét kulcsa az egészséges ökoszisztémák működése.

Hat kiemelt célkitűzés	Kapcsolódás a tervi elemekkel
az üvegházhatású gázkibocsátás 2030-ra vonatkozó céljának és az éghajlat-semlegesség 2050-ig történő elérése	Az FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyság-növelése, a megújuló energiatermelésben rejlő potenciál kihasználása, a rugalmas és okos energiarendszerek alkalmazása; valamint a közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát, aktív közlekedési módok támogatása, fejlesztése. A hosszútávú célok között szerepel: „6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés 7. Paradigmaváltás a közlekedésben". A középtávú célok pedig az alábbi célt fektetik le: „3.4. Energiahatékony épületállomány, korszerű távhő- és közvilágítási hálózatok, nyílt információs rendszerek". A területhasználatok változása során a terv ÜHG kibocsátást növelő, és azt csökkentő változásokat is eszközöl.
az alkalmazkodóképesség növelése, az ellenállóképesség erősítése és az éghajlatváltozással szembeni sérülékenység csökkentése	A megfogalmazott jövőkép szerint Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja az egészséges, klímaadaptív környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat. A távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. A hosszútávú célokban megjelenik az „Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz", míg a középtávú célokban a „Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés" elnevezésű fő célkitűzés. A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében a város alkalmazkodóképességét javítják.
előrelépés a regeneratív növekedési modell felé, a gazdasági növekedés elválasztása az erőforrások	A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen

Hat kiemelt célkitűzés	Kapcsolódás a tervi elemekkel
felhasználásától és a környezet pusztulásától, valamint a körforgásos gazdaságra való áttérés felgyorsítása	kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon a szektorok és szervezetek közötti összekapcsolás, a körforgásos gazdaság és az innováció szerepének erősítése a zöld átmenetben. A hosszútávú célok alapján kiemelten fontos a körforgásos gazdálkodás megteremtése, illetve a középtávú célok között is szerepel az alábbi: „3.6. Lépések a körforgásos gazdaság megteremtése érdekében".
a szennyezésmentességre való törekvés megvalósítása, ideértve a levegőt, a vizet és a talajt is, valamint az európaiak egészségének és jólétének védelme	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest környezet-, klíma- és közösségtudatos. A távlati fejlesztési szándékok szerint Budapest egészségtudatos közösség: Budapest polgárainak biztosítja az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az egészség megőrzésének feltételeit támogató, a fizikai aktivitás növelésére inspiráló városi környezet; az egészséges, fenntartható, megfizethető és regionális élelmiszerekhez való hozzáférhetőség; valamint az ivóvízellátás biztonságának garantálása. A hosszútávú célok alapján: „6.5. Légszennyezés csökkentése 6.6. Zaj- és rezgésterhelés csökkentése". A középtávú célok alapján: „2.7. Budapest levegőminőségének javítása, zajterhelés csökkentése. 2.8. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér működtetésével kapcsolatos zajterhelés mérséklése. 2.10. Az egészséges ivóvíz biztosítása minden budapesti háztartás számára." Összességében a területhasználatokat érintő tervi módosítások a teljes várost érintően alapvetően kedvező környezeti hatásokat generálnak.
a biológiai sokféleség védelme, megőrzése és helyreállítása, valamint a természeti tőke (nevezetesen a levegő, a víz, a talaj és az erdő, az édesvíz, a vizes élőhelyek és a tengeri ökoszisztémák) fejlesztése	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése" A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját.
a termeléssel és a fogyasztással kapcsolatos környezeti és éghajlati nyomás csökkentése (különösen az energia, az ipari fejlesztés, az épületek és az infrastruktúra, a mobilitás és az élelmiszer-ellátás területén)	A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján cél az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyság-növelése, a megújuló energiatermelésben rejlő potenciál kihasználása, a rugalmas és okos energiarendszerek alkalmazása; valamint az egészséges, fenntartható, megfizethető és regionális élelmiszerekhez való hozzáférhetőség. A hosszútávú célok alapján fontos a: „6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés (kiemelve a 6.8. Fenntartható városi élelmezéspolitika)". A középtávú célok pedig a zöld átállást nevesítik (alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés). A terv beépítési intenzitást növelő, és azt csökkentő területhasználati változásokat is eszközöl.

A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia

A stratégia célja, hogy Európa biológiai sokfélesége 2030-ra a helyreállás útján járjon a természet, az emberek és az éghajlat érdekében. A stratégia egy átfogó kötelezettségvállalási és intézkedési keretrendszert hoz létre a biológiai sokféleség csökkenésének alábbi kiváltó okai elleni küzdelem érdekében:

a szárazföldi és a tengeri területhasználat változása;
a biológiai erőforrások túlzott kiaknázása;
az éghajlatváltozás;
a szennyezés; és
az idegenhonos inváziós fajok.

A stratégia támogatja az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás iránt természetalapú megoldások révén tett erőfeszítéseket, amelyekkel a szenet egészséges ökoszisztémákban lehet kiválasztani és tárolni, és amelyek segítenek abban, hogy a természet és a társadalom alkalmazkodjon az éghajlatváltozás elkerülhetetlen hatásaihoz.

Fő célkitűzések	Kapcsolódás a tervi elemekkel
A védett területek koherens hálózata	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése” A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése” A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját. A védett természeti területeket lényegében nem érintik kedvezőtlenül a módosítások.
Az átalakító erejű változások előmozdítása	
A biológiai sokféleséggel kapcsolatos, nagyratörő globális menetrend	-

SEVESO III. irányelv

(A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről szóló 2012/18/EU irányelv)

Az irányelv célja a veszélyes anyagokkal, különösen a vegyi anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek kezelése. Ez, az úgynevezett Seveso III-irányelv módosította a korábbi Seveso II-irányelvet (96/82/EK irányelv), amely a bhopali, a toulouse-i és az enschedei balesetekből levont tanulságok tükrében módosította az eredeti Seveso-irányelvet (82/501/EGK irányelv), azt követően, hogy az 1976-os, olaszországi Seveso városában történő katasztrofális baleset az ilyen balesetek megelőzésére és kezelésére vonatkozó jogszabály kidolgozását eredményezte.

A korábbi jogszabályt módosították, hogy megerősítsék a lakosság jogait. Az új rendelkezések javítják az emberek hozzáférését a környékbeli ipari létesítményekkel összefüggő kockázatokkal és a baleset esetén

követendő lépésekkel kapcsolatos információkhoz. Ezeket az információkat, amelyek tartalmazzák, hogy milyen riasztó hangjelzésekre lehet számítani, illetve mit kell tennie a lakosságnak, ezentúl elérhetővé kell tenni az interneten.

A terv kijelöl új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területeket is, melyek eredményezhetnek vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységek megtelepedését, így a konkrét beruházások ismeretében mindenképpen vizsgálni kell a kémiai biztonságra kifejtett potenciális hatásokat. A kijelölt gazdasági területek közelében nem találhatóak védendő területek, ami kedvező a havaria események szempontjából. A további módosítások nem eredményeznek vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységeket, így a kémiai biztonságot sem veszélyeztetik.

5. Nemzeti Környezetvédelmi Program és Természetvédelmi Alapterv (2026-ig)

Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét 1997 óta a Nemzeti Környezetvédelmi Programok jelentik. A 27/2015. (VI.17.) OGY határozattal elfogadott 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2020-ban lezárult, emiatt szükségessé vált a 2021-2026 közötti időszakra szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-5) kidolgozása.

Az NKP-5 feladata, hogy az ország környezeti állapotát, a társadalom fejlődési céljait, valamint a nemzetközi együttműködésből és az EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket. Az NKP-5 szemléletében kiemelkedő hangsúlyt kap a környezetvédelem horizontális – valamennyi ágazatot érintő – jellege és fontos, hogy a környezeti szempontok a társadalmi-gazdasági folyamatok minden részében megfelelően érvényesüljenek.

Az NKP-5 összhangban van az Európai Unió 2030-ig tartó időszakra szóló nyolcadik környezetvédelmi cselekvési programjával és az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával. Az NKP-5 egyúttal a 2021–2027 közötti időszakban rendelkezésre álló környezetügyi célú európai uniós fejlesztési források felhasználásának szakmai megalapozását is szolgálja.

Az Országgyűlés 2022. december 7-én fogadta el az NKP-5-öt.

A program a következő célkitűzéseket fekteti le:

Célkitűzések	Kapcsolódás a tervi elemekkel
Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése.	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest környezet-, klíma- és közösségtudatos. A távlati fejlesztési szándékok szerint Budapest egészségtudatos közösség: Budapest polgárainak biztosítja az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az egészség megőrzésének feltételeit támogató, a fizikai aktivitás növelésére inspiráló városi környezet; az egészséges, fenntartható, megfizethető és regionális élelmiszerekhez való hozzáférhetőség; valamint az ivóvízellátás biztonságának garantálása. A hosszútávú célok alapján: „6.5. Légszennyezés csökkentése 6.6. Zaj- és rezgésterhelés csökkentése”. A középtávú célok alapján: „2.7. Budapest levegőminőségének javítása, zajterhelés csökkentése. 2.8. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér működtetésével kapcsolatos zajterhelés mérséklése. 2.10. Az egészséges ivóvíz biztosítása minden budapesti háztartás számára.” Összességében a területhasználatokat érintő tervi módosítások a teljes várost érintően alapvetően kedvező környezeti hatásokat generálnak.

Célkitűzések	Kapcsolódás a tervi elemekkel
Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata.	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése” A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése” A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját. A védett természeti területeket lényegében nem érintik kedvezőtlenül a módosítások.
Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése.	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján a gazdaság szereplői számára Budapest inspiráló, vonzó és kiszámítható üzleti környezetet jelent fejlesztésre alkalmas barnamezős területekkel. A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján cél, hogy megvalósuljon a szektorok és szervezetek közötti összekapcsolás, a körforgásos gazdaság és az innováció szerepének erősítése a zöld átmenetben; valamint a megfizethető és jó minőségű lakásállomány biztosítása, a lakott területek rehabilitációjával, illetve az új ingatlanfejlesztések növelésével elsődlegesen a barnamezős, közösségi közlekedéssel jól ellátott területeken, vegyes összetétellel és a társadalmi igényekre reagálva. A hosszútávú célok alapján kiemelten fontos a körforgásos gazdálkodás megteremtése és a barnamezős területek fejlesztése, illetve a középtávú célok között is szerepel az alábbi: „3.6. Lépések a körforgásos gazdaság megteremtése érdekében 4.3. Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő, funkcióváltó hasznosítása, illeszkedő és minőségi új városnegyedek”.
A környezetbiztonság javítása.	A tervi módosítások jellemzően nem eredményeznek vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységeket, így a kémiai biztonságot sem veszélyeztetik.

3. Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (2030-ig)

A biológiai sokféleség megőrzésének 2030-ig szóló nemzeti stratégiája Magyarország biológiai sokféleségének megőrzésére és fenntartható hasznosítására vonatkozó átfogó stratégia, amelyet a nemzetközi és európai uniós kötelezettségekkel összhangban kell kidolgozni. A hazai stratégia megalkotásával párhuzamosan megtörtént a kunming-montreali világszintű biológiai sokféleség megőrzési keretstratégia kidolgozása, melyet a Biológiai Sokféleség Egyezmény részes feleinek 15. konferenciája fogadott el 2022. decemberben, Montrealban. Az Európai Unió már 2020-ban elfogadta a biodiverzitás stratégiáját. A 3. Nemzeti Biodiverzitás Stratégia reflektál az EU 2030-ig szóló biodiverzitás stratégiájában megfogalmazott uniós kötelezettségvállalásokra.

A 3. Nemzeti Biodiverzitás Stratégia kidolgozása során követendő szempont volt, hogy az a nemzeti sajátosságokat figyelembe véve igazodjon az Európai Unió 2030-ig szóló biodiverzitás stratégiájához. Emellett cél, hogy a stratégia kezelje a SWOT-elemzés során feltárt problémákat, továbbá kellő hangsúllyal érvényesüljenek benne hazánk főbb környezeti, társadalmi és gazdasági, valamint a biológiai sokféleség szempontjából legfontosabb ágazatok sajátosságai. A 3. Nemzeti Biodiverzitás Stratégia a biológiai sokféleség

állapotát és helyzetét is elemzi, és a 2030-ra vonatkozó nemzeti jövőképet szem előtt tartva 3 stratégiai területet jelöl ki, amelyeken belül 19 célkitűzés összpontosít a biológiai sokféleség védelmével kapcsolatos hazai problémák kezelésére.

A 3. Nemzeti Biodiverzitási Stratégiát a Kormány 2023. augusztus 8-án hagyta jóvá.

Stratégiai terület / célkitűzés	Kapcsolódás a tervi elemekkel
A biológiai sokféleséget fenyegető veszélyek csökkentése	
A védelemben részesülő területek koherens hálózatának kialakítása, a védett és Natura 2000 területek állapotának javítása és megfelelő természetvédelmi kezelés biztosítása.	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése” A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése” A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját. A védett természeti területeket lényegében nem érintik kedvezőtlenül a módosítások. A környezeti értékeléssel párhuzamosan a tervi módosításhoz Natura 2000 hatásbecslés is készült.
Leromlott ökoszisztémák helyreállítása, természeti értékeik és szolgáltatás-nyújtó képességük megőrzése és helyreállítása.	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján a gazdaság szereplői számára Budapest inspiráló, vonzó és kiszámítható üzleti környezetet jelent fejlesztésre alkalmas barnamezős területekkel. A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján cél a megfizethető és jó minőségű lakásállomány biztosítása, a lakott területek rehabilitációjával, illetve az új ingatlanfejlesztések növelésével elsődlegesen a barnamezős, közösségi közlekedéssel jól ellátott területeken, vegyes összetétellel és a társadalmi igényekre reagálva. A hosszútávú célok alapján kiemelten fontos a barnamezős területek fejlesztése, illetve a középtávú célok között is szerepel az alábbi: „4.3. Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő, funkcióváltó hasznosítása, illeszkedő és minőségi új városnegyedek”. A barnamezős területek fejlesztése hozzájárul a rozsdaterületek ökológiai helyreállításához is.
A kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítása.	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és

Stratégiai terület / célkitűzés	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése" A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját.
A természetes és természetközeli ökoszisztémákat károsító idegenhonos inváziós fajok állományainak visszaszorítása, továbbterjedésük, valamint a potenciális veszélyt jelentő inváziós fajok hazánkba történő bekerülésének és betelepülésének megakadályozása.	Az FTFT „5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" hosszútávú céljában rögzítésre kerül a természetvédelmi területek élőhelyvédelmi kezelésének fontossága (forrásbiztosítás, partnerség). A középtávú célok közül a „3. Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés" tárgykörében szerepel „a biológiai sokféleség megóvása, a természetközeli élőhelyek védelme" és ehhez kapcsolódó feladatként „a már természetvédelmi oltalom alatt álló területek megfelelő természetvédelmi kezelésének biztosítása." Mindezek mellett a tervben támogatott barnamezős területek fejlesztése is közvetetten hozzájárul az idegenhonos inváziós fajok visszaszorításához.
A kereskedelmi célú hasznosítás által veszélyeztetett fajok védelme.	-
A biológiai sokféleséget veszélyeztető szennyezések csökkentése.	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése" A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját.
A géntechnológiával módosított szervezetek (GMO) környezetbe történő kibocsátása nem veszélyezteti a biológiai sokféleséget.	-
A beporzók helyzetének felmérése, állományuk hanyatlásának megállítása és a beporzás, mint ökoszisztéma-szolgáltatás fenntartása és helyreállítása.	Az FTFT „5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" hosszútávú célja tartalmazza az „ökologikus gazdálkodás elterjesztése érdekében a természetes folyamatokat követő erdőkezelés (pl. folyamatos erdőborítás), valamint a mezőgazdasági területeken a természetkímélő gazdálkodás", valamint a „3. Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés" középtávú cél tárgykörében szerepel, hogy „a zöldfelület üzemeltetésénél is folytatni kell a biodiverz gazdálkodás kiterjesztését: természetkímélő technológiák, extenzív „vadvirágos" gyepgazdálkodás, virágos rétek létesítése, közterületi

Stratégiai terület / célkitűzés	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	gyümölcsbokrok- és fák ültetése, madár és rovarbarát faállomány-kezelés, növényi hulladék komposztálása, aprítékolása, talajtakarás, szárazságtűrő növényzet telepítése, növényvédelmi vegyszerhasználat korlátozása".
A klímaváltozás és a biológiai sokféleség megőrzés közötti összefüggések fokozottabb megismerése, az ökoszisztémák klímaváltozással szembeni ellenálló képességének javítása, továbbá a biológiai sokféleség megőrzése a klímaváltozás hatásainak mérséklése és az alkalmazkodás elősegítése érdekében.	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése" A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját.
A biológiai sokféleség fenntartható használata és a hasznok megosztása	
A biológiai sokféleség megőrzését és a környezet- és tájvédelmi szempontokat szem előtt tartó fenntartható és mozaikos mezőgazdálkodás elterjesztése, valamint a biológia sokféleség megőrzés szempontjainak érvényesítése a Közös Agrárpolitikában.	-
A genetikai erőforrások megőrzése, valamint a genetikai erőforrásokhoz való hozzáférés és a használatukból származó hasznok igazságos és méltányos megosztásának biztosítása.	-
A meglévő természetes és öreg erdők megőrzése, a biológiai sokféleség szempontjából kiemelkedő értéket képviselő erdőállományok területének bővítése, továbbá a biológiai sokféleség megőrzése és fejlesztése szempontjából kedvező erdőszerkezet kialakítása.	A módosítások kis mértékben érintenek erdőterületeket, ahol beépítések tervezettek, ezáltal kedvezőtlen környezeti hatást eredményeznek. Ezzel párhuzamosan új erdőterületeket is kijelöl a terv, ami kedvező hatást generál. Összességében növekednek a város kijelölt erdőterületei. Az FTFT cselekvési programjában szerepelnek az alábbiak: „Erdőrekonstrukciós Program – I. Ütem Erdőrekonstrukciós Program – II. Ütem".
Fenntartható vad- és halgazdálkodás biztosítása, amely nem veszélyezteti a biológiai sokféleség megújulását.	-
Fenntartható vízgazdálkodás, vízvisszatartás és az ésszerű, takarékos vízhasználat elterjesztése a biológiai sokféleség megőrzése és az ökoszisztémaszolgáltatások fenntartása érdekében.	A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az árvízvédelmi rendszer fejlesztése az árvízi kitettség csökkentése érdekében; valamint klímaadaptív csapadékvíz-gazdálkodás a csapadékvíz

Stratégiai terület / célkitűzés	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	visszatartása és annak hasznosítása érdekében. A hosszútávú célok között szerepel: „5.4. Biztonságos víziközmű ellátórendszer kialakítása és adaptív csapadékvíz-gazdálkodás megteremtése 5.5. Árvíz és villámárvíz elleni védelem fejlesztése". A középtávú célok között szerepel: „3.3. Intézkedések az integrált szemléletű, biztonságos és klímaadaptív vízgazdálkodás érdekében".
A zöldinfrastruktúra elemeinek összehangolt fejlesztése, fenntartása és javítása.	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése" A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját.
Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése, valamint a megőrzésüket és helyreállításukat szolgáló szempontok integrálása az érintett ágazati szakpolitikák döntési folyamataiba az ökoszisztémák szolgáltatásnyújtó-képességének hatékonyabb megőrzése és helyreállítása érdekében.	
A végrehajtást támogató eszközök és megoldások	
A biológiai sokféleség megőrzésével és fenntartható használatával kapcsolatos ismeretek bővítése, a megőrzéssel kapcsolatos tevékenységek tudományos megalapozottságának biztosítása.	Az FTFT jövőképében új célként megfogalmazásra került a városlakók érdekében olyan élhető, klímatudatos város létrehozása, amely biztosítja a tudás megszerzésének lehetőségét. A középtávú célok lefektetik városkormányzás számára a közérthető, naprakész tájékoztatás megvalósítását.
A biológiai sokféleség jelentőségével, a hazai természeti értékek megőrzésével kapcsolatos szemlélet formálása, a tudatosság kialakítása és elterjesztése.	
Nemzetközi együttműködés erősítése a biológiai sokféleség megőrzése érdekében.	FTFT-ben megfogalmazott jövőkép szerint Budapest várostérségével együttműködve az európai metropolisztérségek hálózatában fontos csomópont, az országban és a kelet-közép-európai térségben kapu és közvetítő szerepet tölt be. A hosszútávú célok alapján hatékonyan együttműködő várostérség, valamint az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja. A középtávú célok szerint fontos a várostérségi szintű partnerségi kormányzás a fenntartható növekedés és a jobb életminőség érdekében.

Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv a 2021-2027 közötti időszakra

A priorizált intézkedési terv többéves stratégiai tervezési eszköz, amely célja áttekintést adni azokról az intézkedésekről, amelyek az egész Unióra kiterjedő Natura 2000 hálózat és a kapcsolódó zöldinfrastruktúra kiépítéséhez szükségesek, valamint meghatározni az ezen intézkedésekkel összefüggő finanszírozási igényeket, és azokat a megfelelő uniós finanszírozási programokhoz kapcsolni. A 2021-2027 időszakra

vonatkozó Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv a második – 2014-2020 időszakot követő – terv, melyet Magyarország 2021. április 15-én nyújtott be az Európai Bizottság részére, lefektetve ezzel a következő többéves pénzügyi időszakban megvalósítandó természetvédelmi fejlesztések főbb irányait.

Az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv a teljes hazai Natura 2000 hálózatra vonatkozik, az intézkedések sem az érintett Natura 2000 terület megjelölését, sem az intézkedések pontos beavatkozási helyszíneit nem tartalmazza, ezért nem megállapítható, hogy Budapest területére mely intézkedések vonatkoznak, így a főváros területét érintő Natura 2000 területeken található közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok jelentették az összefüggések vizsgálatának alapját.

A településterv szempontjából releváns, 2021-2027 időszakra vonatkozó intézkedésekkel kapcsolatos főbb releváns összefüggéseket az alábbi táblázat foglalja össze.

Releváns intézkedés		Kapcsolódás a tervi elemekkel
E2. A területtel összefüggő fenntartási és helyreállító intézkedések a Natura 2000-en belül és azon kívül		A településtervhez készült Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció (*M2. melléklet*) alapján megállapítható, hogy a fővárosi településterv sem a fejlesztési terv, sem a rendezési terv tekintetében nem jár várhatóan közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok közvetlen veszélyeztetésével.
Budapest területét érintő Natura 2000 területek szempontjából releváns **közösségi jelentőségű élőhelyek**, melyek finanszírozási szempontból „**kiemelt prioritás**" vagy „**prioritás**" kategóriába soroltak.		
E.2.2. Fenyérek és cserjések	40A0 Kontinentális cserjések	
E.2.3. Lápok, átmeneti lápok, rétlápok és más vizes élőhelyek	7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok 7210 Télisásosok 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	
E.2.4. Gyepterületek	1530 Pannon szikesek 6190 Pannon sziklagyepek 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek 6240 Pannon lejtősztyeppek és sziklafüves lejtők 6250 Síksági pannon löszsztyeppek 6260 Pannon homoki gyepek 6410 Kékperjés láprétek 6440 Ártéri mocsárrétek 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek	
E.2.5. Más agrár-ökoszisztémák (ideértve a szántókat)	3130 Törpekákás iszapnövényzet	
E.2.6. Erdőségek, erdők	9130 Szubmontán és montán bükkösök 9150 Sziklai bükkösök és sziklai hárserdők/hársasberkenyés sziklaerdők 9180 Törmeléklejtő- és szurdokerdők 91E0 Fűz-, nyár-, éger-, és kőrisligetek/ligeterdők 91F0 Keményfás ligeterdők 91G0 Pannon gyertyános tölgyesek 91H0 Pannon molyhos tölgyesek 91I0 Euro-szibériai erdősztyepp-tölgyesek 91M0 Pannon cseres-tölgyesek	
E.2.7. Sziklás élőhelyek, dűnék és gyér növényzettel borított területek	6110 Fehér varjúhájas mészkedvelő sziklai pionír növényzet 8210 Mészkedvelő sziklanövényzet	
E.2.8. Édesvízi élőhelyek (folyók és tavak)	3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja 3160 Láptavak 3270 Ártéri ruderális magaskórós folyómeder-növényzet	
Budapest területét érintő Natura 2000 területek szempontjából releváns **kiemelt közösségi jelentőségű fajok**, melyek finanszírozási szempontból „**kiemelt prioritás**" kategóriába soroltak.		
E.2.4. Gyepterületek	Dianthus plumarius ssp. regis-stephani Linum dolomiticum	
E.2.6. Erdőségek, erdők	Rosalia alpina	

Releváns intézkedés	Kapcsolódás a tervi elemekkel
E3. Konkrét ökoszisztémákhoz vagy élőhelyekhez nem kapcsolódó további fajspecifikus intézkedések, melyek az FTT-vel összefüggésbe hozhatók	A településterv stratégiai munkarésze és cselekvési programja integrálja a természetvédelmi alapelveket, melyek összefüggésbe hozhatók az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Tervben szereplő intézkedésekkel is.
Közösségi jelentőségű, épületlakó denevérkolóniák megőrzését célzó intézkedések – díszkivilágítás szabályozása/átalakítása a szaporodási időszakban	
Közösségi jelentőségű fajok állományainak fennmaradását biztosító terület állami tulajdonba és természetvédelmi vagyonkezelésbe vétele (területvásárlás)	
Természetvédelmi vagyonkezelésben lévő létesítmények fényszennyezését csökkentő intézkedések	
Közösségi jelentőségű fajok illegális pusztításának (mérgezés, illegális vadászat), visszaszorításához szükséges kapacitások fejlesztése (kutyás felderítő egységek létrehozása, lefoglalt állatok tárolásához szükséges kapacitások kialakítása)	
Közösségi jelentőségű fajok illegális pusztításának (mérgezés, illegális vadászat), visszaszorítása (kutyás felderítő egységek alkalmazása)	

Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) (NTS)

Az NTS a hazai tájak megőrzésével kapcsolatos célkitűzéseket fogalmazza meg a 2017-2026-os időszakra. Az NTS egyik alapfeladata a társadalom figyelmének és felelősségérzetének felkeltése annak érdekében, hogy a hazai, illetve a határon átnyúló tájak védelme, kezelése és tervezése céljából az érdekeltek helyi, országos és nemzetközi szinten is együttműködjenek. A stratégia az egyezmény szellemiségének megfelelően a védelemkezelés-tervezés hármas eszközrendszerét alkalmazva határozza meg a célokat és feladatokat.

- Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása
  - Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás kereteinek meghatározása
  - A tájhasználat változásának nyomon követése
  - A táji adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba
  - Komplex tájszemlélet integrálása a kutatásokba
- Élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás
  - Kompakt, klímabarát, értékőrző települések
  - Tájba illesztett infrastruktúrák
  - Táji adottságokon alapuló termelési funkciók
  - Táji adottságokon alapuló rekreációs funkciók
  - Jobban működő szabályozási és védelmi funkciók
- A tájidentitás növelése
  - Fogékonyság, társadalmi felelősségvállalás növelése
  - A társadalmi részvétel növelése
  - A tájjal kapcsolatos képzés, oktatás fejlesztése

Célkitűzések	Kapcsolódás a tervi elemekkel
Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása	
Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás kereteinek meghatározása	FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése. A hosszútávú célok között szerepel: „10.1. A történeti városi táj védelme”. A középtávú célok között szerepel: „4.1. A városi táj fokozott védelme”.

Célkitűzések	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	A területhasználati változások jellemzően a táji adottságokon alapuló tájhasznosítást részesítették előnyben. Számos területen a korábbi elképzelésekhez képest visszalépés történt és beépítésre nem szánt területeket jelölt ki a terv. Az általános használat szerinti tájgazdálkodási mezőgazdasági területek kijelölése a hagyományos mezőgazdasági tájhasználatot támogatja.
A tájhasználat változásának nyomon követése	-
A táji adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba	-
Komplex tájszemlélet integrálása a kutatásokba	-
Élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás	
Kompakt, klímabarát, értékőrző települések	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján funkcionális és területileg kiegyensúlyozott városként Budapest lakásstruktúrája differenciált minden városrészben, nem eredményez szegregációt; sokszínű gazdasági területekkel rendelkezik városszerte, melyek a kompakt város elve mentén fejlődnek; zöldinfrastruktúrája változatos, és minden városrészben megfelelően biztosítja a klímavédelmet és egészséges környezetet; kompakt városként jól kialakított és működtetett városszerkezettel és megfelelően differenciált központrendszerrel rendelkezik. A megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján fontos célkitűzés a hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet.
Tájba illesztett infrastruktúrák	FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése. A hosszútávú célok között szerepel: „10.1. A történeti városi táj védelme”. A középtávú célok között szerepel: „4.1. A városi táj fokozott védelme”. A tervi területhasználati módosítások tájvédelmi szempontból kedvezőtlen, és kedvező változásokat is előidéznek. Összességében tájvédelmi szempontból kedvezőbb területhasználatok jönnek létre.
Táji adottságokon alapuló termelési funkciók	
Táji adottságokon alapuló rekreációs funkciók	
Jobban működő szabályozási és védelmi funkciók	
A tájidentitás növelése	
Fogékonyság, társadalmi felelősségvállalás növelése	Az FTFT jövőképében új célként megfogalmazásra került a városlakók érdekében olyan élhető, klímatudatos város létrehozása, amely biztosítja a tudás megszerzésének lehetőségét. A középtávú célok lefektetik városkormányzás számára a közérthető, naprakész tájékoztatás megvalósítását.
A társadalmi részvétel növelése	Az FTFT középtávú céljai között szerepel a „civil- és szakmai szervezetek erősödő szerepe a városfejlesztésben, aktív lakossági részvétel a közügyekben, várostervezésben”.
A tájjal kapcsolatos képzés, oktatás fejlesztése	Az FTFT jövőképében új célként megfogalmazásra került a városlakók érdekében olyan élhető, klímatudatos város létrehozása, amely biztosítja a tudás megszerzésének lehetőségét.

Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2018-2023)

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia kidolgozása során a közpolitikai cél egy olyan nemzeti éghajlatváltozási stratégia megalkotása volt, amely lefekteti azokat a célkitűzéseket, amelyek megvalósításával az éghajlatváltozás által előidézett hatások hosszútávon kezelhetők.

A dokumentum alapján a nemzetközi erőfeszítésekkel összhangban az országnak mérsékelnie kell az üvegházhatású gázok kibocsátását, továbbá – az ország érdekeit szem előtt tartva – növelni kell a szén-dioxid elnyelő kapacitásokat. Ezek a lépések hozzájárulnak a nemzetközi klímavédelmi együttműködéshez, amelynek sikeres megvalósítása esetén hosszútávon mérsékelhető az üvegházhatású gázok légköri koncentrációja, amely a globális légköri hőmérséklet további emelkedési ütemének csökkenéséhez vezet. A CO2 kibocsátás csökkentése és az elnyelő képesség növelése mellett a dokumentum szerint szükséges az ország területét érő hatások objektív értékelése is.

Specifikus célok	Kapcsolódás a tervi elemekkel
Dekarbonizáció (A fosszilis energiahordozók kiváltása; Energiahatékonyság növelése; Term. erőforrások igényeinek mérséklése; Zöldgazdaság-fejlesztés; Erdőtelepítés, CLT; Kutaás, fejlesztés, innováció)	Az FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyság-növelése, a megújuló energiatermelésben rejlő potenciál kihasználása, a rugalmas és okos energiarendszerek alkalmazása; valamint a közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát, aktív közlekedési módok támogatása, fejlesztése. A hosszútávú célok között szerepel: „6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés 7. Paradigmaváltás a közlekedésben". A középtávú célok pedig az alábbi célt fektetik le: „3.4. Energiahatékony épületállomány, korszerű távhő- és közvilágítási hálózatok, nyílt információs rendszerek". A területhasználatok változása során a terv ÜHG kibocsátást növelő, és azt csökkentő változásokat is eszközöl.
Sérülékenység vizsgálata (Horiz. integráció az államigazgatásban; Partnerség a médiával; Szemléletformálás az oktatásban; Társ. kampányok a klímatudatosságért; Hálózat-építés az érdekeltekkel)	A megfogalmazott jövőkép szerint Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja az egészséges, klímaadaptív környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat. A távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. A hosszútávú célokban megjelenik az „Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz", míg a középtávú célokban a „Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés" elnevezésű fő célkitűzés.
Alkalmazkodás és felkészülés (Természeti erőforrások megóvása; Sérülékeny térségek alkalmazkodása; Sérülékeny ágazatok alkalmazkodása; Nemzetstratégiai területek alkalmazkodása; Társadalom alkalmazkodása; Kutatás, fejlesztés, innováció)	
Éghajlati partnerség (NATéR kidolgozása, fenntartása; Éghajlatvált. alap- és alkalmazott kutatások; Sérülékenység módszertan, mutatók)	-

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

Magyarország területének mintegy egyötödét erdő borítja, melyek óriási szerepet játszanak a CO_2 megkötésben, így hozzájárulnak az ÜHG-kibocsátás csökkentéshez, de adaptációs funkciót is betöltenek mikro-, mezo- és makroklimatikus hatásaik révén. A Nemzeti Erdőstratégia az ország erdőterületeit érintően megfogalmazza az aktuális feladatokat, kihívásokat és azokra megoldási lehetőségeket vázol fel. Emellett a

gazdálkodás és az erdei ökoszisztémák dinamikus folyamatainak összehangolása, valamint az ökoszisztéma-szolgáltatások megvalósítása is a kiemelt feladatai közé tartozik.

Célok	Kapcsolódás a tervi elemekkel
Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, fenntartható erdőgazdálkodással, az erdők multifunkcionális szerepének egymás közötti megfelelő, területenként különböző arányának kialakítása mellett.	A módosítások kis mértékben érintenek erdőterületeket, ahol beépítések tervezettek, ezáltal kedvezőtlen környezeti hatást eredményeznek. Ezzel párhuzamosan új erdőterületeket is kijelöl a terv, ami kedvező hatást generál. Összességében növekednek a város kijelölt erdőterületei. Az FTFT cselekvési programjában szerepelnek az alábbiak: „Erdőrekonstrukciós Program – I. Ütem Erdőrekonstrukciós Program – II. Ütem”.
Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése a megújuló energiahasznosítás, a klímaváltozási folyamatok hatásainak csökkentése, megelőzése érdekében. A biomassza alapú megújuló energiahasznosítás döntően térségi szintű szervezése és közösségi alapú fejlesztése.	A megfogalmazott jövőkép szerint Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja az egészséges, klímaadaptív környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat. A távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. A hosszútávú célokban megjelenik az „Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz”, míg a középtávú célokban a „Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés” elnevezésű fő célkitűzés.
Az erdészeti feltáró hálózat fejlesztésének támogatása, az erdők jobb elérése érdekében, figyelemmel a folyamatos erdőborítás fenntartása melletti kíméletes erdőgazdálkodás, a piacra jutás, az erdők védelme és a lakosság kulturált rekreációjának egyidejű biztosítására.	-
Az erdőgazdálkodás biológiai alapjainak fenntartható módon történő biztosítása, az erdei biodiverzitás célzott védelme és fejlesztése, kiemelten a védett és magas természetességű erdőkben.	-

Budapest Környezetvédelmi Programja 2021-2026

Budapest Főváros 2021-2026 időszakra szóló Környezetvédelmi Programja egy olyan önálló települési környezetvédelmi program, amelyet a Fővárosi Önkormányzat kötelező önkormányzati feladataként Budapest környezetének védelme, állapotának javítása, valamint mindezzel összhangban a fővárosi fejlesztések környezeti szempontú megalapozottságának elősegítése érdekében dolgoz ki, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben meghatározott követelményeknek megfelelően.

Célok	Kapcsolódás a tervi elemekkel
Egészséges, biztonságos környezet biztosítása	
Levegőminőség	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest környezet-, klíma- és közösségtudatos. A távlati fejlesztési szándékok szerint Budapest egészségtudatos közösség: Budapest polgárainak biztosítja az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az egészség megőrzésének feltételeit támogató, a fizikai aktivitás növelésére inspiráló városi környezet. A hosszútávú célok alapján: „6.5. Légszennyezés csökkentése

Célok	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	A középtávú célok alapján: „2.7. Budapest levegőminőségének javítása, zajterhelés csökkentése.
Alkalmazkodás az éghajlatváltozás helyi hatásaihoz	A megfogalmazott jövőkép szerint Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja az egészséges, klímaadaptív környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat. A távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. A hosszútávú célokban megjelenik az „Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz", míg a középtávú célokban a „Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés" elnevezésű fő célkitűzés. A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében a város alkalmazkodóképességét javítják.
Zajterhelés	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest környezet-, klíma- és közösségtudatos. A távlati fejlesztési szándékok szerint Budapest egészségtudatos közösség: Budapest polgárainak biztosítja az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az egészség megőrzésének feltételeit támogató, a fizikai aktivitás növelésére inspiráló városi környezet. A hosszútávú célok alapján: 6.6. Zaj- és rezgésterhelés csökkentése". A középtávú célok alapján: „2.7. Budapest levegőminőségének javítása, zajterhelés csökkentése. 2.8. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér működtetésével kapcsolatos zajterhelés mérséklése.
Talajok	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város; illetve környezet-, klíma- és közösségtudatos.
Ivóvíz, szennyvíz	FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest egészségtudatos közösség: Budapest polgárainak biztosítja az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon az ivóvízellátás biztonságának garantálása. A hosszútávú célok az alábbiakat nevesítik: „5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz .5.4. Biztonságos víziközmű ellátórendszer kialakítása és adaptív csapadékvíz-gazdálkodás megteremtése". A középtávú célok pedig: „2. Egészség és gondoskodás 2.10. Az egészséges ivóvíz biztosítása minden budapesti háztartás számára."
Árvízügy	A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az árvízvédelmi rendszer fejlesztése az árvízi kitettség csökkentése érdekében. A hosszútávú célok között szerepel: „5.5. Árvíz és villámárvíz elleni védelem fejlesztése". A középtávú célok között szerepel: „3.3. Intézkedések az integrált szemléletű, biztonságos és klímaadaptív vízgazdálkodás érdekében".
Iparbiztonság	A tervi módosítások jellemzően nem eredményeznek vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységeket, így a kémiai biztonságot sem veszélyeztetik.

Célok	Kapcsolódás a tervi elemekkel
Településtisztaság	Az FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest sokszínűségével, minőségi városi környezetével és szolgáltatásaival, megfizethető lakhatással nyújt kedvező életkörülményeket polgárainak, megtartja és képes növelni lakosainak számát. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: a vonzó, tiszta, zöldterülettel ellátott lakókörnyezet; valamint a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A középtávú célok alapján fontos a „4.5. Tiszta, minőségi városi térhasználat, értékálló közterületek".
Természeti tőke védelme, növelése	
Természetvédelem	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése". A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját. A védett természeti területeket lényegében nem érintik kedvezőtlenül a módosítások.
Fenntartható erőforrás-gazdálkodás megteremtése	
Klímavédelem és energetika	Az FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyság-növelése, a megújuló energiatermelésben rejlő potenciál kihasználása, a rugalmas és okos energiarendszerek alkalmazása; valamint a közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát, aktív közlekedési módok támogatása, fejlesztése. A hosszútávú célok között szerepel: „6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés 7. Paradigmaváltás a közlekedésben". A középtávú célok pedig az alábbi célt fektetik le: „3.4. Energiahatékony épületállomány, korszerű távhő- és közvilágítási hálózatok, nyílt információs rendszerek". A területhasználatok változása során a terv ÜHG kibocsátást növelő, és azt csökkentő változásokat is eszközöl.
Hulladékgazdálkodás	A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők

Célok	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	(együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon a szektorok és szervezetek közötti összekapcsolás, a körforgásos gazdaság és az innováció szerepének erősítése a zöld átmenetben. A hosszútávú célok alapján kiemelten fontos a körforgásos gazdálkodás megteremtése, illetve a középtávú célok között is szerepel az alábbi: „3.6. Lépések a körforgásos gazdaság megteremtése érdekében".
Csapadékvíz-gazdálkodás	A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város: az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: klímaadaptív csapadékvíz-gazdálkodás a csapadékvíz visszatartása és annak hasznosítása érdekében. A hosszútávú célok között szerepel: „5.4. Biztonságos víziközmű ellátórendszer kialakítása és adaptív csapadékvíz-gazdálkodás megteremtése". A középtávú célok között szerepel: „3.3. Intézkedések az integrált szemléletű, biztonságos és klímaadaptív vízgazdálkodás érdekében".
Települési zöldinfrastruktúra	A FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján azért, hogy a jövő nemzedékének átadhassa örökségét, Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város, valamint környezet-, klíma- és közösségtudatos. A fejlesztési szándékok alapján az alábbi intézkedéseket nevesíti a terv: a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése; a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása; a páratlan természeti és épített környezeti értékeit figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával. A hosszútávú célok lefektetik: „5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése 5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése" A középtávú célok alapján: „3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében 3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése" A területhasználatokban eszközölt módosítások összességében javítják a város zöldinfrastruktúráját.
Környezetbarát városirányítás, városfejlesztés megvalósítása	
Környezetbarát tervezési módszerek	-
Barnamezős területek	Az FTFT-ben megfogalmazott jövőkép alapján a gazdaság szereplői számára Budapest inspiráló, vonzó és kiszámítható üzleti környezetet jelent fejlesztésre alkalmas barnamezős területekkel. A FTFT-ben megfogalmazott távlati fejlesztési szándékok alapján cél a megfizethető és jó minőségű lakásállomány biztosítása, a lakott területek rehabilitációjával, illetve az új ingatlanfejlesztések növelésével elsődlegesen a barnamezős, közösségi közlekedéssel jól ellátott területeken, vegyes összetétellel és a társadalmi igényekre reagálva. A hosszútávú célok alapján kiemelten fontos a barnamezős területek fejlesztése, illetve a középtávú célok között is szerepel az alábbi: „4.3. Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő, funkcióváltó hasznosítása, illeszkedő és minőségi új városnegyedek".
Közlekedésügy	A távlati fejlesztési szándékok alapján az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni. Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon: a közlekedési infrastruktúrák

Célok	Kapcsolódás a tervi elemekkel
	energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát, aktív közlekedési módok támogatása, fejlesztése. A hosszútávú célok célkitűzései: '2.3. Várostérségi integrált szemléletű közlekedésfejlesztés 3.6. Országos és nemzetközi közlekedési hálózatokban betöltött szerep biztosítása 7. Paradigmaváltás a közlekedésben 8.1. A területhasználat és a közlekedési rendszer térbeli összehangolása a mobilitási igények csökkentésére törekedve". A középtávú célok célkitűzése: „3.7. Fenntartható városi közlekedés".
Környezettudatosság erősítése	
Környezeti állapotértékelés	-
Szemléletformálás	Az FTFT jövőképében új célként megfogalmazásra került a városlakók érdekében olyan élhető, klímatudatos város létrehozása, amely biztosítja a tudás megszerzésének lehetőségét. A középtávú célok lefektetik városkormányzás számára a közérthető, naprakész tájékoztatás megvalósítását.
Partnerség, kezdeményezések támogatása	FTFT-ben megfogalmazott jövőkép szerint Budapest várostérségével együttműködve az európai metropolisztérségek hálózatában fontos csomópont, az országban és a kelet-közép-európai térségben kapu és közvetítő szerepet tölt be. A hosszútávú célok alapján hatékonyan együttműködő várostérség, valamint az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja. A hosszútávú célok között szerepel még: „1.5. Partnerségi alapú városfejlesztés erősítése 2.1. Partnerség és intézményi háttér kiépítése 14.6. A közösségi együttműködés erősítése". A középtávú célok szerint fontos a várostérségi szintű partnerségi kormányzás a fenntartható növekedés és a jobb életminőség érdekében, valamint a civil- és szakmai szervezetek erősödő szerepe a városfejlesztésben, aktív lakossági részvétel a közügyekben, várostervezésben.

4.2. Meghatározó környezeti állapotjellemzők bemutatása

A főváros környezeti állapotjellemzőit évente részletesen bemutatja a Budapest Környezeti Állapotértékelése c. dokumentum sorozat[1], melynek legfrissebb verziója a Budapest Környezeti Állapotértékelése 2024. Emellett az FTFT Megalapozó munkarésze is részletezi a releváns környezetállapot jellemzőket, melyeket elsősorban a következő fejezetek tartalmaznak:

- Helyzetelemző munkarész:
  - 10. Épített környezet,
  - 11. Környezetvédelem,
  - 12. Táji és természeti adottságok vizsgálata,
  - 13. Közlekedés,
  - 14. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás,
  - 15. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők),
  - 16. Ásványi nyersanyag lelőhely,
  - 17. Városi klíma.
- Helyzetértékelő munkarész:
  - 1.10. Az épített környezet fejlesztése, az építészeti örökség védelme,
  - 1.11. Környezetiállapot-jellemzők,
  - 1.12. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat,

[1]https://budapest.hu/zold-budapest/klima-es-kornyezetvedelem/budapest-kornyezetvedelmi-programja-es-kornyezeti-allapotertekelese

- 1.13. Közlekedés,
- 1.14. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás,
- 1.15. Katasztrófavédelem; a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők,
- 2. A fejlesztést és rendezést befolyásoló értéket, problémát, védelmet, illetve korlátozást meghatározó elemek.

A fentiek részeletesen jelen KÉ készítése során nem kerülnek ismétlésre, azonban **néhány fontosabb környezeti konfliktus, állapotjellemző** kiemelésre kerül az alábbiakban:

- **Talajszennyezettség**: A feltételezett szennyezettségű területek budapesti összterülete közel 4000 ha-ra tehető, amely a főváros közigazgatási területének 7,5%-át teszi ki. A legjelentősebb, potenciálisan szennyezett területek Budapesten főként (korábbi) ipari tevékenységekből adódnak, illetve közlekedési eredetűek. A kármentesítési eljárások alá vont területek száma évről-évre növekszik, de a beavatkozások jellemzően a kevésbé jelentős kockázatot hordozó területek ingatlanfejlesztése keretében valósulnak meg. A nagy pénzügyi forrást igénylő, különösen jelentős környezet kockázatot hordozó területek nagy részének megtisztítása (pl.: volt Óbudai Gázgyár, Cséry-telep) még várat magára.
- **Légszennyezés:** A magas közúti forgalom, a fosszilis tüzelőanyagok használata és az ipari kibocsátások rontják a levegőminőséget. A probléma a „szálló por" (PM_{10}, $PM_{2,5}$), a nitrogén-oxidok és a talajközeli ózon időszakos (esetenként határértéket meghaladó) feldúsulásában jelentkezik. A levegőszennyezettség a főváros egyik legjelentősebb környezeti problémája, amely károsan befolyásolja a lakosság egészségi állapotát, a természeti környezet állapotát, továbbá hozzájárul a klímaváltozás erősödéséhez. Fontos megemlíteni, hogy a város mindenkori levegőtisztasági állapotát a regionális háttérszennyezés és a meteorológiai tényezők alakulása nagyban befolyásolja.
- **Átszellőzési sávok:** Jellegzetes morfológiai elemekben, völgyeletekben, illetve azok fölött húzódnak. Ide tartoznak a Duna és a patakok menti sávok, a térségi légmozgások „bevezető útjai", melyek biztosítják a belső városrészek levegőjének frissítését. Konfliktusforrás, hogy ezekben többnyire közutak-vasutak helyezkednek el, melyek környezetében kialakuló lokális klímaviszonyok a hőreflexió és hőemisszió folytán alapvetően változtatják meg (felszálló, száraz áramlatokkal és párologtató felületek hiányával) a térségi levegőkörnyezetet.
- **Magas zaj-és rezgésterhelés**: Budapest stratégiai zajtérképe alapján, – amit a reprezentatív közvélemény-kutatás is alátámaszt, – megállapítható, hogy a lakosság zaj- és rezgésterhelését domináns módon a közúti közlekedés okozta. Ezt a lakosság 46% a jelezte a legzavaróbbnak, amit a légiközlekedés (9%), majd a vasúti (6%) főként lokálisan érvényesülő terhelése követ.
- **Zöldfelületek csökkenése**: 1992-től 2020-ig jelentős változások mentek végbe a város életében. Legerőteljesebben az urbanizációs folyamatok fejtették ki hatásukat. A fokozatosan növekvő beépítések, infrastruktúra fejlesztések a zöldfelületek rovására történtek jellemzően.
- **Közhasználatú zöldfelületi ellátottság**: Budapesten egy lakosra átlagosan 33 m^2 erdőterület (amelyből 26 m^2 rekreációs célú parkerdő), továbbá 6 m^2 közpark, közkert jut. A város – nemzetközi normákhoz képest – alulteljesítő zöldterületi ellátottságát javítják a közcélú zöldfelületek egyik különleges típusa, a lakótelepi zöldfelületek, amelyek kedvező mennyiségükkel (2 m^2 jut egy lakótelepi lakosra) meghatározó szerepet játszanak a lakótelepen élők (Budapest lakosságának mintegy 29%-a) ellátásában. Az alacsony közpark-, közkert-ellátottság mellett a különböző közparkok térbeli eloszlása is egyenetlen: egyes belvárosi (pl. VI., VII.) kerületekben 1 m^2 közpark sem jut egy lakosra. Budapest zöldfelületi rendszere jelenleg nem mindenhol tölti be megfelelően rekreációs és kondicionáló szerepét, mert kevés és helyenként rossz állapotú zöldfelület áll rendelkezésre.
- **Természeti értékek veszélyeztetése**: A tájidegen, idegenhonos és invazív fajok jelenléte – és egyes esetekben terjedése – továbbra is az egyik legjelentősebb veszélyeztető tényező az őshonos élővilágra nézve. Emellett az illegális hulladékelhagyások, a bolygatottság mértéke (a túlhasználat, szomszédsági hatások, tiltott és engedély nélküli tevékenységek) és az elszaporodó vadállomány is veszélyeztetik a természeti értékeket.

Éghajlatváltozás: A fővárosra készített előrejelzések szerint a felmelegedés folytatódni fog, amely leginkább – a nyárnál is nagyobb mértékben – a téli hónapokban jelentkezik intenzíven. Az extrém meleg (35 ˚C feletti maximum-hőmérsékletű) napok száma növekedni fog. Budapesten egyre ritkábban, de egyre nagyobb intenzitású csapadékesemények jellemzőek, vagyis a csapadék változékonysága egyre inkább jellemző. Az időjárási szélsőségeket tekintve a nagy, 10 mm-t meghaladó csapadékhozamú órák száma azonban enyhén növekszik, a száraz időszakok hossza és a viharos széllökések gyakorisága pedig jelentősen megnövekedett Budapesten. Az éghajlatváltozás jövőbeni hatásai között az egyre gyakoribb és időben elnyúló hőhullámok, a szélsőséges csapadékeloszlás, és ebből fakadó áradások kezelése, valamint az ivóvízellátás biztosítása egyre nagyobb problémát jelenthet.

- Városi hősziget hatás: A sűrűn beépített területek hőmérséklete több fokkal magasabb a természetes értéknél és a jelentősebb zöldfelületekkel rendelkező külső területeken mérhető értéknél. Pl. Budapest felszínhőmérséklete egy harmadfokú hőségriasztási napon, 2022. június 29-én az erdős területeken (pl. Budai Tájvédelmi Körzet erdői, Kamaraerdő, rákoskeresztúri erdő) alacsonyabb volt a hőmérséklet (25-30 °C), mint a belvárosban (a jellemzően burkolt területeken 35-40 °C volt a mérvadó, de volt, ahol 40-45 °C fölé is emelkedett a felszínhőmérséklet). A beépített területek további növekedése súlyosbítja a városi hősziget hatást, ha nem növekednek a zöldfelületek. Ezt tovább súlyosbítja, hogy a fővárosban a szélcsendes időszakok aránya viszonylag magas (kb. 2%), ami kedvez a hősziget (és a szmog) kialakulásának.
- Közlekedés: A gépjárműhasználat már jelenleg sok konfliktussal jár elsősorban a közterületi helyfoglalásuk és környezetterhelésük miatt. Az autóforgalom csökkentése és a közösségi közlekedés, valamint a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése prioritást élvez, de a megvalósítás sok esetben, érdekellentétek miatt ellenállásba ütközhet.
- Ivóvízvezeték-hálózat: A közel 50-100 éves hálózat rekonstrukcióra szorul. A koros (ezen belül a hálózat közel felét kitevő azbesztcement anyagú) vezetékszakaszok mellett az elzárószerelvények tömeges cseréjé szükséges, mivel feladatukat hiba nélkül már szinte képtelenek ellátni, ami csőtörés vagy szakaszolás esetén komoly problémákat eredményezhet.
- Csapadékvíz-gazdálkodás: A főváros területén egységes, központilag szabályozott vagy kezelt csapadékvíz-gazdálkodásról gyakorlatilag nem beszélhetünk. A külső – elválasztott rendszerben csatornázott – kerületekben rendkívüli fontosságú a hiányzó csapadékvíz-elvezető művek kiépítése. Emellett megoldást nyújthat a csapadékvizekkel való decentralizált gazdálkodás is, mely nem csak a vízelvezető rendszerben, hanem inkább a keletkezés helyén kellene, hogy megvalósuljon. Az elválasztott rendszerben csatornázott területek esetében a csapadékvizek helyben tartását szükséges szorgalmazni. A belső – sűrűn beépített, zsúfolt közműhelyzettel rendelkező – kerületek egyesített rendszerben csatornázottak. Ezen területek esetében a csapadékvíz késleltetett elvezetésére kell törekedni, egyrészt ingatlanon belül kell ezt biztosítani, másrészt, a közterületek esetében egyéb, természetes módokat indokolt alkalmazni (például szikkasztóárok, esőkert, ideiglenes elöntési területek).
- Árvízvédelem: Az elmúlt években a Duna árvízszintje több alkalommal is (2002, 2006, 2010, 2013, majd 2024-ben) megközelítette, illetve meghaladta az addig regisztrált legnagyobb jégmentes árvízszintet, ami a szélsőségek egyre gyakoribb előfordulását jelenti. A 2002 után levonult rendkívüli árhullámok idején szerzett tapasztalatok, és az arra vonatkozó felmérések szerint a védművek több szakaszon magasság-hiányosak, szerkezetük, keresztmetszetük sok helyen fejlesztésre szorul. Budapest környezeti problémái közül az egyik legjelentősebb a mértékadó árvízszint megváltoztatásából eredő helyzetre való felkészülés.
- Energiahatékonyság és megújuló energiák: A lakóépületek energetikai állapota a város energiafelhasználásának legmeghatározóbb tényezője. A fővárosi lakóépületek 29%-a több mint 70 éves, ami számos környezeti problémát (pl. elavult fűtési rendszerek légszennyezése, hiányos szigetelés energiapazarlása, vízhálózatban lévő ólomcsövek vízszennyezése stb.) okoz Az épületek energetikai korszerűsítése és a megújuló energiaforrások arányának növelése hosszú távú beruházásokat igényel.

- **Hulladékgazdálkodás:** A Budapesten keletkező tetemes mennyiségű hulladék megfelelő kezelése jelentős teherként jelentkezik a város működtetésében. A budapesti települési hulladékok kezelésének fő kihívásai a szelektív hulladékgyűjtés és újrahasznosítás arányának növelése.
- **Veszélyes ipari tevékenységek:** Budapest kerületeinek többsége a vonatkozó jogszabályok alapján a katasztrófavédelmi szempontból legveszélyeztetettebb I. osztályba került besorolásra. A besorolás egyik oka a veszélyes (vegyi) anyagokkal foglalkozó üzemek jelenléte. Budapesten összesen 60, a vonatkozó jogszabályok szerinti veszélyes anyagokkal foglalkozó (többek között gyógyszer-, vegyi-, gáz- és olajipari üzem, erőmű, raktár) telephely működik. A veszélyes üzemek zömében Pesten az átmeneti és a külső zónákban találhatók, a legtöbb a X., XXI., XXII. és XXIII. kerületekben.

A főváros főbb **természeti és kultúrtörténeti értékei** a következők:

- **Természetvédelmi oltalom**: A 2022. évi adatok szerint a főváros területének mintegy 7%-a (3.806 ha) országos vagy helyi jelentőségű védettség alá tartozik. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek hálózatába tartozó Natura 2000 területek (kb. 3.313 ha, Budapest területének 6%-a) részben átfedésben vannak a már említett országos, vagy helyi jelentőségű védett területekkel.
- **Helyi védelemre érdemes természeti területek**: A fővárosban számos olyan terület található, amely nem áll természetvédelmi oltalom alatt, de ilyen szempontból értékes, illetve védelemre érdemes, ezek területi kiterjedése kb. 1100ha.
- **Zöldfelületi intenzitás**: A legfrissebb, 2020-ban közölt kutatási eredmény alapján Budapest területének átlagos zöldfelület-intenzitása 51%. Ez az érték egyszerre fejezi ki a növényzettel fedett területek kiterjedésének arányát és a borítottság minőségét, továbbá a növényzet biológiai aktivitását.
- **Zöldinfrastruktúra-hálózat**: A zöldfelületeken belül kiemelt szerepet töltenek be a közcélú zöldfelületek: az erdők, a közparkok, közkertek. Jelentősebb közparkok: Gellért-hegy, Vérmező, Városmajor, Városliget, Népliget, Margitsziget. Budapest erdősültsége kb. 11%-os (ami közel 6000 ha kiterjedésű erdőterület).
- **Örökségvédelem:** Budapesten a területi védelmek (világörökség, műemléki környezet, régészeti lelőhelyek) mellett számos épület és épületegyüttes rendelkezik országos vagy helyi szintű védelemmel, köztük mintegy 2500 műemléki védettség alatt álló elem, 13 történelmi emlékhely, 5 nemzeti emlékhely található a fővárosban, az Országház és környéke pedig kiemelt nemzeti emlékhely. Az építészeti örökség kiemelkedő értékű elemei közé tartozik az a kb. 2.000 építmény és az épületegyüttesek részeként további kb. 1.400 építmény, amelyek fővárosi helyi védelmet élveznek.

4.3. A településrendezési és szakági javaslatok főbb környezetvédelmi összefüggései

A településrendezési javaslatokat részletesen a 2. Településfejlesztési és -rendezési javaslat – javasolt településszerkezet, általános használat rendszere fejezet tartalmazza, míg a szakági javaslatokat a „3. Javaslat az épített környezet fejlesztésére és az építészeti örökség megőrzésére", „4. Tájrendezési, természetvédelmi és zöldinfrastruktúra-fejlesztési javaslat", csapadékvíz-gazdálkodás „5. Közlekedési javaslat", „6. Közművesítés, elektronikus hírközlési javaslat", valamint a „7. Védelmi és korlátozóelemek" fejezetek tartalmazzák.

Jelen fejezet a környezetvédelmi szempontból meghatározó tervi elemeket, tervi javaslatokat foglalja össze.

Általános megállapítások:

- Az FTFT számos olyan területi javaslattal él, amelyek a zöldinfrastruktúra fejlesztését, ökológiai hálózat megerősítését szolgálják. A zöldmezős fejlesztési területek felülvizsgálatával számos helyen – ahol annak még építési jogi alapja nem teremtődött meg –, összesen mintegy 250 hektáron visszalépett a

TSZT-hez képest, ezzel is növelve a városi beépített térségeket megszakító szabad területeket. Mindamellett az FTT nem tartalmaz jelentősebb, új beépítésre szánt területet sem.

- A területek általános használatát érintő változások között összességében a meglévő állapothoz igazodó így környezeti hatással érdemben nem járó, vagy az alacsonyabb beépítési intenzitást eredményező kifejezetten kedvező környezeti hatású módosítások vannak túlsúlyban.
- Az FTFT a vonatkozó területrendezési és egyéb magasabb rendű jogszabályokban meghatározott építésügyi követelményeknek megfelelően készült, ennek megfelelően biztosítja az erdő- és természetközeli területek, a zöldterületek nagyságának, valamint a települési szintű biológiai aktivitásérték szinten tartását is.
- Az FTFT a hatályos TSZT-val gyakorlatilag megegyező módon rögzíti a különböző (épített környezet, táj-, természet- és környezetvédelmi) szempontból védett és védendő, illetve korlátozást jelentő területeket, elemeket.
- Az FTFT a jogszabályok adta kereteken belül további tervi elemeket is alkalmaz a kompakt településszerkezet, a zöldinfrastruktúra fejlesztése, valamint a környezeti konfliktusok mérséklése, vagy megelőzése érdekében.
- A közlekedési infrastruktúra elemek, azon belül is különösen a távlati közúti közlekedési területek nyomvonala, ezáltal a tervezett területfoglalásuk a környezeti szempontokat is figyelembe véve került felülvizsgálatra (több esetben nyomvonal szakaszok törlése, keresztmetszet csökkentése).
- Az akcióterületek tekintetében meghatározott céladatok az új városrészek élhetőségének, fenntarthatóságának biztosítását szolgálják, különösen a zöldinfrastruktúra, élővilágvédelem, talajvédelem és zajvédelem tekintetében kerültek meghatározásra követelmények.

Javaslatok az egyes környezeti mutatókkal összefüggésben

Táj -és élővilágvédelem

- A táj- és természetvédelmi célok megvalósulása érdekében, a fejlesztési terv az alábbi eszközöket alkalmazza:
    - jogszabályok által védetté nyilvánított területek és emlékek, európai ökológiai hálózat (Natura 2000), valamint a tájképvédelmi terület övezetének feltüntetése a Fejlesztési tervlapon, illetve ezek figyelembevételével meghatározott településszerkezet;
    - helyi védelemre érdemes természeti értékek lehatárolása, területük bővítése;
    - a védett és egyéb értékes (nem erdei) élőhelyeknek természetközeli általános használat szerinti területbe való besorolásának megtartása, amennyiben ezt a magasabb rendű jogszabályok (területrendezési tervek) lehetővé teszik;
    - vízfolyás-revitalizáció előirányozása Budapest jelentősebb kisvízfolyásainak és a Ráckevei (Soroksári)–Duna-ág ökológiai állapotának helyreállítása érdekében.
- A tervezett módosítások táj- és természetvédelmi szempontból védett, vagy védelemre érdemes területet a hatályos TSZT-hez képest kedvezőtlen módon nem érintenek.
- Az új beépítésre szánt, vagy fejlesztési többletet eredményező átsorolások tekinthetők élővilágvédelmi szempontból kedvezőtlennek, de azok várhatóan nem okozzák védendő élőhely igénybevételét, továbbá az ellenkező irányú (beépítésre nem szánt területek arányát növelő) átsorolások vannak területi túlsúlyban.
- A Fővárosi Rendezési Szabályzatban a tájkép, a településkép védelme az egyes területek beépítési magasságának meghatározása révén jelenik meg.

Zöldinfrastruktúra

- A kiegyenlítettebb zöldterületi ellátást célozva a fejlesztési terv az alábbi eszközöket alkalmazza:
    - meglévő és tervezett zöld- és közjóléti erdőterületek, valamint különleges rekreációs célú, jelentős zöldfelületű területek kijelölése;
    - közhasználatú zöldfelületek létesítésének előirányozása a kerületi építési szabályzatokra vonatkozóan (szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat, a zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában), a lehatárolt területek nagysága a módosítások eredményeként növekedett;
    - fejlesztési területekre, akcióterületekre meghatározott minimális zöldterületi arány alkalmazása.
- A zöldfelületi intenzitás növelése érdekében a fejlesztési terv az alábbi eszközöket alkalmazza:
    - a jelentős zöldfelületi intenzitással bíró területeket a használatuknak megfelelő, általános használat szerinti beépítésre nem szánt területekbe sorolja,
    - továbbra is nagy területen (kb. 3300 ha) irányoz elő erdőterületi fejlesztéseket,
    - a helyi adottságoknak megfelelően, különböző legkisebb zöldfelületi átlagértéket határoz meg számos általános használat szerinti területre vonatkozóan (pl. lakóterületek, vegyes területek, különleges területek), amelyet a kerületi építési szabályzatokban differenciáltan lehet alkalmazni,
    - lakórendeltetést megengedő akcióterületeken a legkisebb zöldfelületi arány meghatározása.

Levegőminőség

- A tervi módosítások alapján nagy mértékben csökken a beépítésre szánt területek, az igénybevehető zöldmezős területek nagysága, ami a levegőminőség szempontjából (kibocsátó források csökkenése, átszellőzés, zöldinfrastruktúra megmaradása) egyértelműen kedvező.
- Az újonnan beépítésre szánt területek lokális emisszió-növekedést eredményeznek, de ezek területi kiterjedése összvárosi léptékben elenyésző.
- A terv nem jelöl ki újabb ipari területet, a gazdasági területeket érintő átsorolások esetében a környezetre kevésbé jelentős hatást gyakorló általános használatok (Gá, Gksz) kerültek alkalmazásra, ez által az üzemi kibocsátások növekedés nem várható.
- A vonalas légszennyező forrásként tekinthető tervezett közúti területek, távlati nyomvonalak felülvizsgálata alapján a közlekedési célú területek nagysága összességében mintegy 50 hektárral csökken, egyes nyomvonalszakaszok törlésre kerültek.
- A levegőminőség javítását szolgálják a zöldinfrastruktúra tárgykörében kifejtett javaslatok.

Zajterhelés

A város jelenlegi zajállapotának javítása elsődlegesen a közlekedési ágazatot érintő beavatkozásokkal, fejlesztésekkel lehetséges. A zajterelés szempontjából meghatározó tervi javaslatok az alábbiakban foglalhatók össze:

- A gyalogos, valamint a kerékpáros közlekedés támogatása, hálózatok fejlesztése:
    - a jóváhagyott kerékpárforgalmi főhálózati terv figyelembevételével a terv 300 km-rel növeli a kerékpárutak hosszát;
    - az FRSZ-ben újonnan rögzített gyalogos-zónák („Legalább 3 méter szélességű gyalogossáv biztosítása”);
    - A Közúthálózati terv alapján a mellékúthálózat vonatkozásában folytatni kell a lakó és üdülő területeken már évtizedek óta folyamatban lévő mellékúthálózati forgalomcsillapítást a lakó-

pihenő övezetek és a tempo 30-as zónák további kijelölésével, így biztosítva a gyalogosok és kerékpárosok kedvezőbb közlekedését.
    - a MOL Bubi rendszer kiterjesztése javasolt további gyűjtőállomások létesítésével és a járműállomány bővítésével, illetve egyéb szolgáltatók támogatása is javasolt.
- Budapesten belüli közlekedési igények kapcsán új városi gyorsforgalmi elem létesítése továbbra sem tervezett, csak a főúthálózat fejlesztése. A város történelmileg kialakult **sugaras-gyűrűs rendszerű főúthálózatának tovább építése** kizárólag a város belső érdekeit szolgálva a közúthálózat kapcsolati hiányainak megszüntetése, a belső, terhelt városrészek átmenőforgalmának csökkentése, nem pedig a közúti kapacitások bővítése miatt tervezett.
- A főváros sugaras-gyűrűs rendszerű főúthálózatának részeként a tervezett körirányú úthálózati elemek kiépítésével összhangban ún. **nagyhidak építése** is szükséges.
- A zajforrásként tekinthető tervezett közúti területek, távlati nyomvonalak felülvizsgálata alapján a **közlekedési célú területek nagysága** összességében mintegy 50 hektárral csökken, egyes nyomvonalszakaszok törlésre kerültek, ami a közlekedési terhelések lokális csökkenését vonja magával.
- Az egyéni gépjárműhasználattal szemben fajlagosan alacsonyabb zaj- (és egyéb kibocsátást) eredményező **közösségi közlekedést**, azon belül különösen a kötöttpályás (gyorsvasúti-, közúti vasúti (villamos)-, nagyvasúti-,) közlekedés rendszert és a térségi közösségi közlekedést mind teljesebb mértékben kell összekapcsolni a jövőben.
    - A közösségi közlekedés kötöttpályás ágazatai közül a metróhálózat vonalainak meghosszabbítása tervezett.
    - Az összefüggő gyorsvasúti rendszer érdekében a HÉV vonalak rekonstrukciója és meghosszabbítása tervezett – ugyanakkor zajvédelmi szempontból kedvezőtlen tervi elemként tekinthető, hogy a M2-H8-H9 nem kerül összekötésre, valamint a H8-9 HÉV Rákoskeresztúri szárnyvonala törlésre kerül.
    - A tervezett villamoshálózat – a jelenlegi vonalak hosszának mintegy 35%-os bővítésével – távlatban összességében megközelítheti a 200 km-es hosszt.
    - A vasúti közlekedés térségi szemlélettel történő fejlesztése képes módosítani a HÉV hálózattal együtt a főváros és az agglomerációs övezet települései közötti kedvezőtlen utazási mód megoszlást a jövőben. Ezért a Budapesti Agglomeráció Vasúti Stratégiájában foglaltak mind teljesebb végrehajtása szükséges, amelynek egyaránt meghatározó elemei a járműállomány, a vonali és az állomási fejlesztések, valamint az infrastruktúra segítségével nyújtott szolgáltatás.
- A Fejlesztési tervlapon továbbra is szerepelnek a jelentős változással érintett lakó- és intézményi vegyes területeken azon területsávok, ahol a jelenlegi vagy várható jelentős környezeti terhelés alapján a lakórendeltetés nem kívánatos. Az „**Új lakórendeltetés kizárása környezeti terhelés alapján**” tervi elem felülvizsgálata alapján a korlátozott területek nagysága összességében ~20%-kal növekedett.
- A terv nem jelöl ki újabb ipari területet, a gazdasági területeket érintő átsorolások esetében a környezetre kevésbé jelentős hatást gyakorló általános használatok (Gá, Gksz) kerültek alkalmazásra, ez által az üzemi zajkibocsátások növekedés nem várható.
- Az újonnan beépítésre szánt területek lokális zajnövekedést eredményeznek, de ezek területi kiterjedése összvárosi léptékben elenyésző.

Víz- és talajállapot

- A Fejlesztési terv a vízgazdálkodási célra kijelölt területek nagyságát összességében kb. 20 ha-ral növeli.
- Az éghajlat változásával és az időjárási viszonyok szélsőségessé válásával párhuzamosan a település-fejlesztés során a klímavédelmi és csapadékvíz-gazdálkodási szempontokat is érvényre kell juttatni. A „4.6.Csapadékvíz-gazdálkodási javaslatok" című fejezet részletesen tartalmazza a szükséges beavatkozásokat.
- A tervben továbbra is szerepel vízfolyás-revitalizáció előirányozása Budapest jelentősebb kisvízfolyásainak és a Ráckevei (Soroksári)–Duna-ág ökológiai állapotának helyreállítása érdekében.
- Az általános használatokat érintő módosítások eredményeként jelentősen csökken a zöldmezős, fejlesztési célra kijelölt területek, a Fejlesztési tervlapon jelölt akcióterületek nagy része barnamezős terület, amelyek együttesen a barnamezők irányába terelik az ingatlanfejlesztéseket, közvetett módon a talajszennyezettséggel érintett területek kármentesítését eredményezve (a barnamezős akcióterületek hasznosításának rögzített feltétele a részletes talajállapotfelmérés és a szükség szerinti kármentesítés elvégzése).

4.4. A fővárosi településterv várható környezeti hatásai és szükséges intézkedések

Jelen környezeti értékelés a tervi módosítások épített környezetre, épített örökségre gyakorolt hatását nem vizsgálja, ugyanis azt részletesen a módosításhoz elkészült örökségvédelmi hatástanulmány tartalmazza. A természetes gyógytényezőkre – ásványvizekre, gyógyvizekre – gyakorolt hatások a lehatárolt vízbázis védőövezetek érintettsége révén kerülnek értékelésre. (Az ásvány-és gyógyvizek kútjainak tételes listáját a fővárosi településterv Helyzetelemzés munkarészének *14. Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás* c. fejezete tartalmazza.)

4.4.1. Közvetlen és közvetett környezeti hatások értékelése

Jövőkép és hosszú távú célok változásának értékelése

A fejlesztési tervben lefektetett jövőkép, illetve a hosszú távú fejlesztési célok alapvetően a városfejlesztés, városműködés irányvonalát határozza meg. Kötelező érvényű szabályozást nem keletkeztet, de jól reprezentálja a város számára fontos célterületeket. Ebből a szempontból kijelenthető, hogy az FTFT jövőképében hangsúlyosabban jelenik meg a fenntarthatóság, a klímatudatosság, a digitalizáció, a szociális célok, valamint a barnamezős területekre való koncentrálás. A felsorolt elemek mind kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő. Kedvezőtlen irány, hogy a város gyógy- és termálvizeinek fenntartható használata kevésbé jelenik meg, mely a főváros társadalmi rekreációjának fontos tényezője.

A távlati fejlesztések közül kedvezőbb irány, hogy nagyobb figyelmet fordítanak a megújuló energiaforrások használatára, az energiahatékonyság növelésére, valamint a kék- és zöldinfrastruktúra is hangsúlyosabb figyelmet kap. Kedvező társadalmi hatást eredményez a budapesti egészségügyi fejlesztésekre való törekvés.

A hosszú távú célok is fenntarthatóbb irányba mutatnak. A körforgásos gazdaság, a fenntartható élelmiszer, valamint a zöld közlekedés olyan területeket jelentenek, melyek a városi fenntarthatósághoz kedvezően járulnak hozzá. Különösen kedvező, hogy az új célok kisebb hangsúlyt helyeznek a városi hajóforgalomra, így

a Duna, a jövőben hatékonyabban tud a város rekreációjában szerepet vállalni. Kedvezőtlen, hogy az új hosszú távú célok kevésbé számolnak a város termálvizeiben rejlő rekreációs lehetőségekkel.

Középtávú célok, cselekvési program értékelése

A **középtávú célok** tekintetében megállapítható, hogy jelentős változás nem történt, ugyanis az ITS-ben szereplő operatív célok nagy része újra strukturálva és aktualizált módon az FTFT középtávú céljai között is megjelenik. Egy új cél jelenik meg, mely kedvező hatással bír, a fenntartható élelmiszerellátás.

A **cselekvési program** értékelése során csak a jelentős változások kerültek említésre. Több szempontból kedvezőbb környezeti irányba mutatnak a programban szereplő új programelemek. Ezeknek köszönhetően a város új cselekvési projekteket határoz meg a fenntartható élelmiszerellátás, a köz- és közlekedésbiztonság, a közösségi és kerékpáros infrastruktúra, valamint a fenntartható vízhasználat területén. Az új közterületi megújítások klíma- és környezettudatos szellemben kerültek megfogalmazásra. Külön kedvező, hogy a kétes környezeti állapotokat előidéző Gellérthegyi sikló nincs már külön nevesítve a fejlesztési célok között. Kedvezőtlen változás, hogy forráshiány miatt több fejlesztés is lekerült a napirendről. Ezek a fejlesztések a barnamezős területek felszámolását, a közösségi közlekedés fejlesztését, illetve a fővárosi KKV szektor támogatását szorgalmazták.

Akcióterületek értékelése

A fejlesztési akcióterület a 2023. évi C. törvény 16. § 43. pontja alapján a „**a település közigazgatási területén belül lehatárolt, a rövid, közép- és hosszú távú fejlesztési célok megvalósítását szolgáló területegység**”. A településfejlesztési tervben az önkormányzat rögzíti a fejlesztési akcióterületeket és javaslatot tesz az akcióterületek hasznosításának jellegére és módjára, a célrendszer megvalósítását célzó fejlesztési céladatokra.

A fejlesztési akcióterületek

- a nagykiterjedésű, a fővárosi településszerkezet fejlesztése szempontjából kulcsfontosságú, jelentős változással érintett területeket és
- az integrált beavatkozást igénylő, nagy méretű zöldterületeket jelölik.

Az FTFT Cselekvési programjában szereplő akcióterületek kijelölésével új eszköz nyílik meg a város számára, amelyen keresztül a települési környezet fenntarthatóságára tud hatást gyakorolni. Az FTFT a kitűzött városfejlesztési hosszú és középtávú városfejlesztési célok megvalósítása érdekében céladatokat rögzít az akcióterületekre vonatkozóan a településtervezési szabályzattal összhangban, melyek közül az alábbiak jelentősen érintik a környezeti elemek állapotát:

- hozzávetőleges lakásszám meghatározása,
- becsült szintterület meghatározása (m^2-ben),
- a zöldfelület elvárt méretének meghatározása (%-ban vagy hektárban kifejezve),
- teljes értékű (talajkapcsolatos) zöldfelületek alkalmazásának előírása,
- zöldtetők kialakításának követelménye lapostetős épületek esetén
- játszóterek létesítésének meghatározása,
- közlekedési infrastruktúrára vonatkozó követelmények meghatározása.

Az alábbiakban környezeti komponensenként vizsgáljuk az új szabályozási eszköz (akcióterületre vonatkozó céladatok rögzítése) összessített hatását.

Élővilág-védelem, biológiai sokféleség védelme

A zöldfelület mértékének meghatározása, valamint a teljes értékű zöldfelületek alkalmazásának előírása a település biológiai sokféleségére kedvező hatással bír. Az előírások kiterjedtebb biológiailag aktív felületeket

eredményeznek, a talajkapcsolatos zöldfelületek magasabb ökoszisztéma szolgáltatása pedig a zöldfelületek minőségére hat kedvezően.

Ráadásul egyes esetekben a TÉKA előírásánál magasabb arányban történt a zöldfelületi minimum meghatározása.

Levegőtisztaság-védelem

Budapest levegőtisztaságára jelentőst hatást gyakorol az épületek fűtéséből eredő légszennyező anyagok kibocsátása, valamint a közlekedésből származó káros anyagok emissziója. A lakásszámok, a szintterület, valamint a közlekedési infrastruktúrára vonatkozó szabályozások meghatározása kereteket szab a város beépíthetőségével kapcsolatban, így kedvezően hat a település levegőtisztaságára is.

Zaj- és rezgésvédelem

Budapest zajhelyzetére a közlekedésből származó zaj- és rezgésforrások gyakorolnak jelentős hatást. A lakásszámok, a szintterület, valamint a közlekedési infrastruktúrára vonatkozó szabályozások meghatározása kereteket szab a város beépíthetőségével kapcsolatban, így kedvezően hat a település zajhelyzetére is.

Földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme

A zöldfelület mértékének meghatározásával, valamint a teljes értékű zöldfelületek alkalmazásának előírásával kiterjedtebb biológiailag aktív felületeket biztosít a terv, ezáltal a talajlezárás káros hatásai kevésbé érvényesülnek. A csapadékvíz talajba történő szivárogtatását is elősegítik a kiterjedtebb zöldfelületek, így a város könnyebben alkalmazkodik a klímaváltozás következtében várható villámárvizekkel szemben, illetve a talajvízszintre is kedvező hatást gyakorol. A talaj, illetve a csapadékvízgazdálkodás szempontjából ennélfogva kis mértékben kedvező hatás lép fel.

A termőföldek csökkenésére az akcióterületek nincsenek hatással, ugyanis azok célja a kitűzött városfejlesztési hosszú és középtávú célok megvalósítása érdekében céladatok rögzítése.

A felszín alatti vizeket az akcióterületek nem veszélyeztetik, ugyanis azok célja a fejlesztések fenntarthatóbbá tétele.

Klímavédelem

A város mitigációs céljaihoz hozzájárul a lakásszámok, a szintterület, valamint a közlekedési infrastruktúrára vonatkozó szabályozások meghatározása, ugyanis kereteket szabnak a város beépíthetőségével kapcsolatban.

Az adaptációs célokat a zöldfelületek mennyiségére és minőségére vonatkozó előírások (zöldfelületek mértékének meghatározása, valamint a teljes értékű zöldfelületek alkalmazásának előírása) segítik elő.

Tájvédelem

A zöldfelület mértékének meghatározása, a teljes értékű zöldfelületek alkalmazásának előírása, valamint a szintterület meghatározása a település tájhasználatára, illetve településképére kedvező hatással bír, ugyanis az előírások kiterjedtebb biológiailag aktív felületeket eredményeznek és a beépíthetőséget is korlátozzák. Ráadásul egyes esetekben a TÉKA előírásánál magasabb arányban történt a zöldfelületi minimum meghatározása. A zöldfelületek mennyiségi és minőségi fejlesztése a párologtatás, illetve az árnyékolás révén jótékony hatással bír a település hőháztartására, így a hőszigethatást is kis mértékben mérsékelni tudja.

Az akcióterületek számos barnamezős területet érintenek, melyekre kedvező hatással bírnak. A potenciális szennyezések felszámolásra kerülnek, a városképre pozitív hatást gyakorol, és csökkenti a zöldmezős beruházások iránti igényt.

Társadalmi hatások

A játszóterek létesítésének meghatározása kedvező társadalmi hatással bír, ugyanis növeli a város közhasználatú rekreációs lehetőségeit, ezáltal hozzájárul a lakosság rekreációs ellátottságához.

Kémiai biztonság tekintetében az akcióterületek kijelölése nem vezethet olyan havária eseményekhez, melyek a kémiai biztonságot veszélyeztetnék.

Összességében megállapítható, hogy az akcióterületekre vonatkozó követelmények kedvezően tudják szabályozni a főváros területén történő beépítéseket, melyek a környezeti állapotra hatást gyakorolnak. A felsorolt szabályozási lehetőségek alapvetően kedvező hatásokat gyakorolnak, ugyanis megfelelő kereteket tudnak biztosítani a fenntartható települési környezet eléréséhez.

Az alábbi táblázat bemutatja az egyes akcióterületekhez tartozó rövid környezeti szempontú értékeléseket, valamint a környezeti értékelés során felmerült kiegészítő javaslatokat.

Akcióterület	Környezeti szempontú értékelés	Kiegészítő javaslat
I/1 – Déli pályaudvar	A környezet rendezével, a legkisebb zöldfelületi arány meghatározásával, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésre vonatkozó feltételekkel, valamint a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésével kedvezőbb környezeti állapotokat idéz elő az akcióterület.	x
I-XI/1 – Gellért-hegy	A Gellért-hegyi közpark rekreációs és kulturális fejlesztésével és az ökologikus zöldfelület-fenntartás hangsúlyozásával kedvezőbb környezeti állapotokat idéz elő az akcióterület.	A Gellérthegy szinte teljesen kiépült városrész, ahol a meglévő lakó és intézményi területek és környezetük fejlesztése, korszerűsítése és védelme az elsődleges cél. Javasolt az elsődleges célok közé emelni a Gellért-hegyi közpark védelmét és fejlesztését.
II/1 – Akadémia Park	A konkrét beépítésekre, a zöldfelületekre, valamint a legkisebb zöldfelületi arányra vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
III/1 – Északi Városkapu	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a talajszennyezettség kármentesítésére, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, a zöldfelületekre, valamint a legkisebb zöldfelületi arányra vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület értékes faállományát, valamint a jelentősebb fasorokat megőrizni.
III/2 –Mocsárosdűlő	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, a természetvédelmi értékekre, valamint a legkisebb zöldfelületi arányra vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
III/3 – Óbudai volt Gázgyár területe	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, valamint a zöldfelületekre, vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
III/4 – Óbudai-sziget	A talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a természetvédelmi értékekre, a zöldfelületekre, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
III/5 – Római-part	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, valamint a zöldfelületekre, természetvédelmi értékekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x

Akcióterület	Környezeti szempontú értékelés	Kiegészítő javaslat
IV/2 – Egykori Petőfi laktanya	A talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a konkrét beépítésekre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a közhasználatú zöldfelületekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
IV/3 – Tungsram strand és üdülő	A talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a konkrét beépítésekre, valamint a zöldinfrastruktúrára vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület értékes faállományát, valamint a jelentősebb fasorokat megőrizni.
IV/4 – Váci út menti vízmű fejlesztési terület	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, valamint a zöldfelületekre, természetvédelmi értékekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
IV/5 – Szilas-patak menti vegyes fejlesztési terület	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a természetvédelmi értékekre, a zöldfelületekre, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
IV/6 – Istvántelek MÁV üzemi terület	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldfelületekre, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület értékes faállományát megőrizni.
IV-XIII/1 – Újpest-Városkapu	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, valamint a zöldfelületekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
IV-XIII/2 - Népsziget	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
VI/1 – Nyugati pályaudvar	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
VIII/1 – Józsefvárosi Pályaudvar területe	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, valamint a zöldinfrastruktúrára vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt közhasználatú zöldfelületekre vonatkozó irányadó előírások megfogalmazása.
IX/1– Volt Nagyvásártelep	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, a természetvédelmi értékekre, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
IX/2– Soroksári út és Külső Mester utca közötti fejlesztési területek	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, valamint a zöldinfrastruktúrára vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt közhasználatú zöldfelületekre vonatkozó irányadó előírások megfogalmazása.
IX/3 – Dél-Pesti Centrumkórház	A konkrét beépítésekre, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, valamint a zöldfelületekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
IX-X/1 Népliget vasútállomás	A konkrét beépítésekre, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, valamint a zöldfelületekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
IX-XX-XXI/1 – Gubacsidűlő mellékközpont	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, a természetvédelmi értékekre, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x

Akcióterület	Környezeti szempontú értékelés	Kiegészítő javaslat
X/1 – Népliget	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajvédelemre, valamint a zöldinfrastruktúrára (Népligetre vonatkozó stratégiai terv alapján) vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
X/2 – Fehérdűlő és Terebesi-erdő	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület Országos Erdőállomány Adattáron felüli értékes faállományát is megőrizni.
X/3 –Egykori Sörgyár	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
X/4– Sárga rózsa	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
XI/1 – Kelenföldi pályaudvar	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
XI/2 – Kelenföldi Duna-part	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
XI/3 – Dél-budai Centrumkórház	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt az M1-M7 bevezető szakasza felől telepítendő növényállomány szélességét min. 15 méterben rögzíteni. Javasolt még megkötni, hogy háromszintes növényállomány kialakítása szükséges. Javasolt továbbá a védőzöldsáv kiterjesztése a 7-es főút felőli oldalra is.
XI/4 – Tóváros	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a természetvédelmi értékekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
XIII/1 – Marina Part északi területe	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a Duna-parti értékes faállományt megőrizni.
XIII/2 – Reno-udvar / Csavargyár és Láng gépgyár területe	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület értékes faállományát megőrizni.
XIV/1 – Rákosrendező	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület faállományának felmérése, és az eredmények alapján az értékes faegyedek megőrzése.
XV/1 – A Szentmihályi út melletti terület – metró megálló és környéke	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajvédelemre, valamint a zöldinfrastruktúrára vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
XV/3 – Újpalota parkváros	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x

Akcióterület	Környezeti szempontú értékelés	Kiegészítő javaslat
XVIII/1 – Szemeretelepi volt pakuratavak területe	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, valamint a zajvédelemre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	A tervezett gazdasági tevékenységek, illetve a meglévő lakóterületek közé min. 15 méter széles háromszintes védőfásítás javasolt.
XIX/1 – Kispest Városkapu	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
XXI/1 – Észak-Csepel	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület faállományának felmérése, és az eredmények alapján az értékes faegyedek megőrzése.
XXI/2 – Papírgyár	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület értékes faállományát megőrizni.
XXI/3 – H7 HÉV Erdősor utcai végállomása és környezete	A konkrét beépítésekre, a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére, valamint a zöldfelületekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
XXII/1 – Volt Hunyadi János laktanya	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, valamint a zöldinfrastruktúrára vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület értékes – különösen a Duna-part – faállományát megőrizni.
XXII/2– Duna Spirit	A konkrét beépítésekre, a talajszennyezettség feltárására és kármentesítésére, a közlekedésre, a zajvédelemre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	x
XXIII/1 – Soroksár helyi központ	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a vasút közelsége miatt a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. Javasolt a terület értékes faállományát megőrizni.
XXIII/2 – Soroksár Újtelep városrész bővítése	A konkrét beépítésekre, a közlekedésre, a zöldinfrastruktúrára, valamint a rekreációs lehetőségekre vonatkozó előírások kedvezőbb környezeti állapotokat idéznek elő.	Javasolt a terület értékes faállományát megőrizni.

FTFT általános használatokat érintő módosítások- érdemi környezeti hatással nem járó, ezért részletes értékelést nem igénylő változások

Valós területhasználathoz való igazodás (223 db, összesen 842,81 ha)

Az érintett területeken valós területhasználat változás nem következik be, ugyanis ezek csak a tényleges területhasználatot követik le. A módosítások következtében a természeti környezetben nem várható forgalomnövekedés, illetve a beépítési intenzitások sem növekednek számottevően, ennek okán nem lehet számolni jelentősen fellépő degradációs folyamatokkal.

A beépítésre szánt különleges területek átsorolása beépítésre nem szánt különleges általános használatokba (K-T->Kb-T, K-Rek-> Kb-Rek, Kb-Ez->Kb-Rek, K-Vke->Kb-Ez) kis mértékben kedvezően hat a települési fenntarthatóságra. A területeken kisebb beépítési intenzitás fog maradni nagyobb biológiailag aktív felületekkel, melyek a biológiai sokféleség számára kedvezőbb állapotokat idéznek elő mindegyik környezeti elem, illetve rendszer tekintetében.

A kategóriába sorolták azokat a módosításokat is, melyek a meglévő (kialakult) zöldterületeket rögzítik a településtervbe (jellemzően KÉSZ/DÉSZ szabályozást követve). Kis mértékben kedvező környezeti hatással bírnak, ugyanis ezáltal a közhasználatú zöldfelületek hosszú távú védelme biztosított, melyek a lakossági

rekreációs fontos színterei. Sok esetben fejlesztési területeken történnek az átsorolások, így potenciálisan sokkal nagyobb arányú burkolt felület, magasabb beépítési intenzitás, illetve sokkal kevesebb zöldfelület valósult volna meg. A Gellért-hegyi közpark nemcsak a város egyik kiemelkedően fontos közhasználatú zöldfelülete, hanem komoly táj- és természetvédelmi jelentőséggel is bír, ennélfogva ezen a területen a zöldterületi átsorolás különösen kedvező.

Az Országos Erdőállomány Adattár szerinti üzemtervezett erdőrészletek lekövetéséből adódó módosítások (új erdőterületek kijelölése korábban beépítésre szánt területen) is ebbe a kategóriába soroltak. A módosítással érintett területeken már jelenleg is erdőterületek találhatóak, ennek megfelelően az FTFT-ben új beépítésre nem szánt erdőterületek kerültek kijelölésre. A változások a valós területhasználatokat követik le, ugyanakkor kis mértékben kedvező környezeti hatással bír, ugyanis ezáltal az erdős területek hosszú távú védelme biztosított. Fejlesztési területeken történnek az átsorolások, így potenciálisan sokkal nagyobb arányú burkolt felület, magasabb beépítési intenzitás, illetve sokkal kevesebb zöldfelület, különösképpen fás szárú növényzet valósult volna meg.

Kis mértékben kedvező változást okoz az általános használat szerint tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt) bevezetése, valamint az új természetközeli területek kijelölése meglévő védendő értékek alapján (zöldterület (Zkp) helyett) (pl.: nagy mértékben Mocsárosdűlő területén), ugyanis a meglévő táji- és természetvédelmi értékek védelme így hosszú távon biztosított.

Megállapítható, hogy egy-két módosítás kis mértékben kedvező változásokat okoz a táji, környezeti és természeti értékek védelme tekintetében, ugyanakkor azok sem okoznak valós területhasználati változásokat. Összességében a kategóriába sorolt módosítások jellemzően semleges hatással bírnak mindegyik környezeti elem (talaj, felszíni és felszín alatti víz, levegő, élővilág, épített környezet), környezeti rendszer, folyamat, szerkezet (tájvédelem, klímavédelem, biodiverzitás védelme, ökológiai rendszerek védelme), valamint az emberi egészség (zaj- és rezgésvédelem, levegőtisztaság-védelem, zöldinfrastruktúra védelme, fenntartható hulladékgazdálkodás) tekintetében.

Területi pontosítások (182 db, összesen 72,86 ha)

Kedvezőtlen irányú változás a korábban beépítésre nem szánt területek átsorolása beépítésre szánt területbe, különösen a József nádor tér közparkját érintően, illetve azokon a területeken, ahol a hatályos szabályozás ellenére történtek beépítések, ugyanakkor valós területhasználat változás nem következik be, mert a módosítások a tényleges területhasználatokat követik le. A már megépült / beépült területek visszabontása nem reális. A módosítások következtében a természeti környezetben nem várható változás, ennek okán nem lehet számolni fellépő degradációs folyamatokkal.

Ennélfogva a módosítások környezeti hatása semleges mindegyik környezeti elem (talaj, felszíni és felszín alatti víz, levegő, élővilág, épített környezet), környezeti rendszer, folyamat, szerkezet (tájvédelem, klímavédelem, biodiverzitás védelme, ökológiai rendszerek védelme), valamint az emberi egészség (zaj- és rezgésvédelem, levegőtisztaság-védelem, zöldinfrastruktúra védelme, fenntartható hulladékgazdálkodás) tekintetében.

Szerkesztési jellegű módosítások

A változás kizárólag tervi jelölési módosításokat jelent, ennek következtében környezeti hatásokról nem beszélhetünk.

Helyi védelemre érdemes természeti területek lehatárolása

700 ha-ról 1100 ha-ra növekedik a helyi védelemre érdemes természeti területek kiterjedése, amelyek szinte kivétel nélkül a hegyvidéki és az elővárosi zónában helyezkednek el. A lehatárolás ugyan nem jelent jogi védettséget, de a terv fejlesztési szándékát jól tükrözi. Élővilág-, táj- és klímavédelem szempontjából kedvező

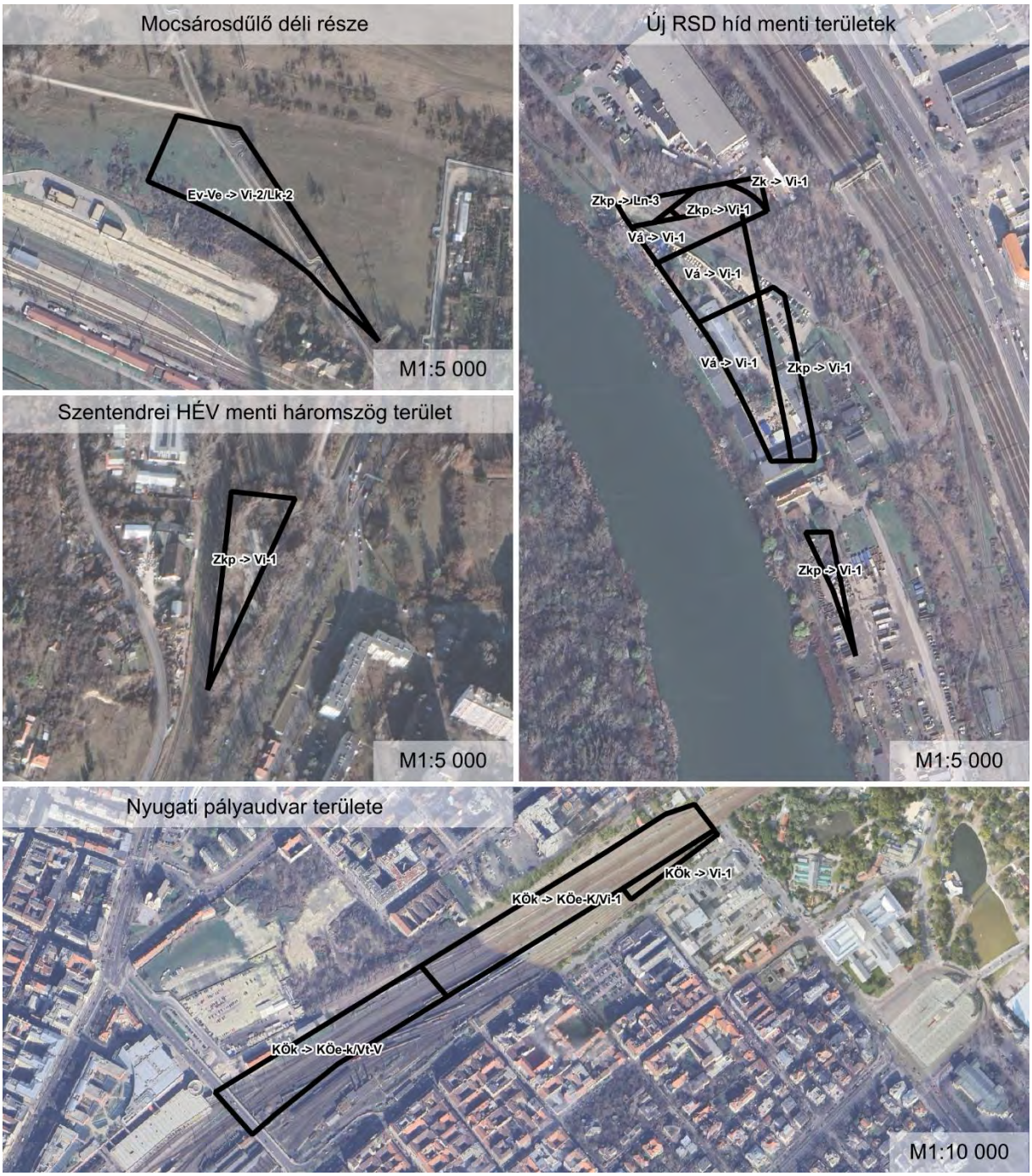
a változás, ugyanis hozzájárul a főváros biológiai sokféleségének megőrzéséhez. Kedvező még a földtani közeg, illetve a vízgazdálkodás szempontjából, ugyanis a természetközelibb vegetáció jellemzően kedvezően hat a talajok állapotára, és a csapadékvíz-gazdálkodásban is előnyös. Levegő-, és zajvédelem tekintetében semleges változást jelent.

4.5. A környezeti szempontból jelentősebb változással érintett területekre gyakorolt hatások

FTFT általános használatokat érintő módosítások- érdemi változások

Új fejlesztési területek vagy fejlesztési többletet eredményező módosítások (40 db, összesen 139,48 ha)
A terv kijelöl új beépítésre szánt területeket korábban beépítésre nem szánt területeken (jellemzően erdő- vagy zöldterületeket érintően). Új lakóterületek, intézményi és településközponti vegyes területek jönnek létre az alábbi területeken:

- Új RSD híd menti területek (Közpark, közkert (Zkp) és Állóvizek medre és partja (Vá) -> Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1)), Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület (Ln-3))
- Nyugati pályaudvar területe (Kötöttpályás közlekedési területek (KÖk) -> Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K) / Vt-V: Városközpont terület, illetve Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1))
- Mocsárosdűlő déli része (Védelmi erdő (Ev-Ve) -> Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület (Lk-2) / Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2)
- Szentendrei HÉV menti háromszög terület (Közpark, közkert (Zkp) -> Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1))

A Szentendrei HÉV menti háromszög terület érinti a „Római" hidrogeológiai „B" védőidomot. Az új RSD híd menti módosítások északi része a Tájképvédelmi terület övezetét érintik. A módosítások más táj-, természet-, illetve környezetvédelmi védettséget, értéket nem érintenek.

Az érintett területeken jellemzően beépítetlen, cserjés-fás állományok találhatóak (kivéve a Nyugati pályaudvart érintő módosítás területét).

Élővilág-védelem, biológiai sokféleség védelme

A módosítások következtében a biológiailag aktív felületek területe csökken, a beépítési intenzitás fokozódik és a talajlezárás káros hatásai jobban érvényesülnek, emiatt élővilág-védelmi oldalról kedvezőtlen hatást eredményeznek a módosítások. A területeken meglévő fás állományok kivágásra kerülnek, melyek fontos élőhelyeket jelentenek a városi környezetben, ami szintén kedvezőtlen hatással bír.

Levegőtisztaság-védelem
A beépítési intenzitás emelkedése kis mértékben nagyobb gépjármű-forgalmat generál, valamint az új épületek gépészetéből is kis mértékű levegőterhelésre kell számítani. Levegőtisztaság-védelem tekintetében kis mértékben kedvezőtlen a változás.

Zaj- és rezgésvédelem
Új zajterhelő rendeltetés nem kerül elhelyezésre, ugyanakkor a változás nagyobb gépjármű-forgalmat generál, ami zajvédelem tekintetében kis mértékben kedvezőtlen változást eredményez.

Földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme
A földtani közeg, a talajvíz, illetve a település csapadékvízgazdálkodása szempontjából kis mértékben kedvezőtlen, hogy a módosítások területén nagyobb beépítési intenzitások valósulnak meg, ennélfogva a talajlezárás káros hatásai érvényesülnek. Az érintett hidrogeológiai „B" védőidom területére nincs hatással a módosítás. Termőföldeket nem érintenek a módosítások.

Klímavédelem
Klímavédelmi szempontból kedvezőtlen változás történik, ugyanis a módosítások területein a biológiailag aktív felületek területe csökken, a beépítési intenzitás fokozódik és fás állományok kerülnek kivágásra. A fás szárú növényzet fontos szerepet játszik az üvegházhatású gázok elnyelésében, illetve a város adaptációs képességeinek (párologtatás, árnyékolás stb.) erősítésében. A csökkenő zöldfelületek következtében a városi hőszigethatás kis mértékben fokozódik.

Tájvédelem
A módosítás következtében a biológiailag aktív felületek területe csökken és a beépítési intenzitás fokozódik, ami kedvezőtlen tájhasználati oldalról. A meglévő fás állományok kivágása kedvezőtlen hatást gyakorol a tájképre. A tájszerkezet tekintetében semleges hatásról beszélhetünk, ugyanis a meglévő beépített területek közé ékelődnek be az új beépítésre szánt területek, tehát települési tájon valósulnak meg a beruházások.

A Nyugati pályaudvart érintő módosítás, illetve az új RSD-híd menti területek barnamezős területeket érintenek. A fejlesztések a barnamezős területek felszámolását eredményezhetik, mely során a potenciális szennyezések felszámolásra kerülnek, a városképre pozitív hatást gyakorol, és csökkenti a zöldmezős beruházások iránti igényt.

Társadalmi hatások
A Szentendrei HÉV menti háromszög terület, illetve az új RSD-híd menti területek módosítása során tervezett közhasználatú zöldfelületek szűnnek meg. Ugyanakkor jelenleg nem találhatóak a területeken közparkok, így nem megvalósult közparkok beépítésére kerül sor. A területek elhelyezkedése sem ideális közparkok létrehozására (közlekedési területek közé ékelődik be, illetve tervezett Duna-híd hídfőjénél elhelyezkedő terület), így nem várható kedvezőtlen társadalmi hatás a közparki fejlesztés elmaradásából.

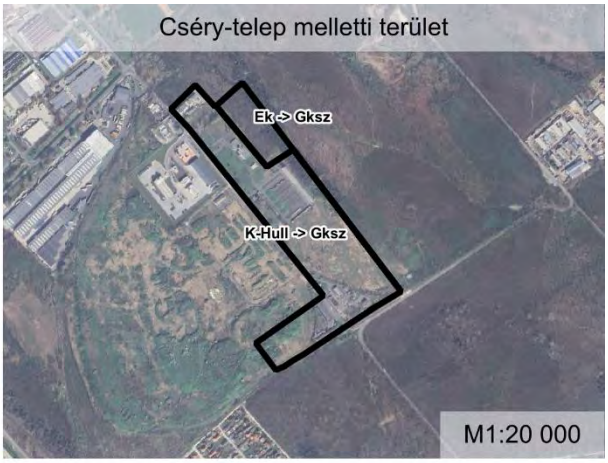
A módosítások nem eredményeznek vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységeket.

Az új beépítésre szánt területek tömegközlekedési ellátottsága megfelelő a Nyugati pályaudvar, az új RSD-híd, a Mocsárosdűlő, illetve a szentendrei HÉV közeli módosítások esetében is.

A terv kijelöl **új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területeket** (jellemzően erdőterületeket érintően) az alábbi területeken:

- Cséry-telep melletti terület (Közjóléti erdőterület (Ek)-> Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz), illetve Hulladékkezelő, -lerakó területe (K-Hull) -> Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz))
- Liszt Ferenc repülőtérre vezető út menti terület (Közjóléti erdőterület (Ek)-> Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz))
- Mátyásföldi gazdasági fejlesztési terület (Védelmi erdőterület (Ev-Ve) -> Általános gazdasági terület (Gá))
- Rákoscsabai gazdasági fejlesztési terület (Védelmi erdőterület (Ev-Ve) -> Általános gazdasági terület (Gá))

Cséry-telep melletti erdőterület (Ek -> Gksz)

Átlagosnál jobb minőségű termőföldek érintik a rákoscsabai gazdasági fejlesztési területeket. A Cséry-telep melletti jelenlegi erdőterület fenyő elegyes-feketefenyves, illetve akácos üzemtervezett kultúrerdőket érint. A módosítások más táj-, természet-, illetve környezetvédelmi védettséget, értéket nem érintenek.

Az érintett területeken jellemzően beépített területek, vagy szántóterületek találhatóak. A Cséry-telep melletti egyik módosítás területén meglévő erdőterület található.

Élővilág-védelem, biológiai sokféleség védelme

A módosítások következtében a biológiailag aktív felületek területe kis mértékben csökken, a beépítési intenzitás kis mértékben fokozódik és a talajlezárás káros hatásai jobban érvényesülnek, emiatt élővilág-védelmi oldalról kis mértékben kedvezőtlen hatást eredményeznek a módosítások. A Cséry-telep melletti területen található erdőterület kivágása kedvezőtlen élővilág-védelmi oldalról, hisz azok fontos élőhelyeket jelentenek a városi környezetben.

Levegőtisztaság-védelem

A beépítési intenzitás emelkedése kis mértékben nagyobb gépjármű-forgalmat generál, valamint az új épületek gépészetéből is kis mértékű levegőterhelésre kell számítani. Az új gazdasági területek új légszennyező pontforrások megjelenését eredményezhetik, ugyanakkor a lakott területek kellő távolságban helyezkednek el, így a konfliktusok elkerülhetőek. Levegőtisztaság-védelem tekintetében kis mértékben kedvezőtlen a változás.

Zaj- és rezgésvédelem

A változás nagyobb gépjármű-forgalmat generál, illetve új zajforrások is megjelennek, ugyanakkor a zajtól védendő területek kellő távolságra helyezkednek el a gazdasági területekről. Zajvédelem tekintetében kis mértékben kedvezőtlen változásra lehet számítani.

Földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme

A földtani közeg, a talajvíz, illetve a település csapadékvízgazdálkodása szempontjából kis mértékben kedvezőtlen, hogy a módosítások területén nagyobb beépítési intenzitások valósulnak meg, ennélfogva a talajlezárás káros hatásai érvényesülnek. A módosítások átlagosnál jobb minőségű termőföldeket is érintenek, így azok eltűnése kedvezőtlen a termőföldek védelme szempontjából.

Klímavédelem

Klímavédelmi szempontból kis mértékben kedvezőtlen változás történik, ugyanis a módosítások területein a biológiailag aktív felületek területe csökken, a beépítési intenzitás fokozódik és fás állományok kerülnek kivágásra a Cséry-telep melletti területen. A fás szárú növényzet fontos szerepet játszik az üvegházhatású gázok elnyelésében, illetve a város adaptációs képességeinek (párologtatás, árnyékolás stb.) erősítésében. A csökkenő zöldfelületek következtében a városi hőszigethatás kis mértékben fokozódik.

Tájvédelem

A módosítás következtében a biológiailag aktív felületek területe csökken és a beépítési intenzitás fokozódik, ami kedvezőtlen tájhasználati oldalról. A Cséry-telep melletti meglévő erdőterület kivágása kedvezőtlen hatást gyakorol a tájképre és a tájhasználatra. A tájszerkezet tekintetében semleges hatásról beszélhetünk, ugyanis a meglévő beépített területek közé ékelődnek be az új beépítésre szánt területek, illetve már kijelölt gazdasági területekhez kapcsolódnak.

A Cséry-telep melletti területeket érintő módosítás barnamezős területet érint. A fejlesztések a barnamezős területek felszámolását eredményezhetik, mely során a potenciális szennyezések felszámolásra kerülnek és csökkenti a zöldmezős beruházások iránti igényt.

Társadalmi hatások

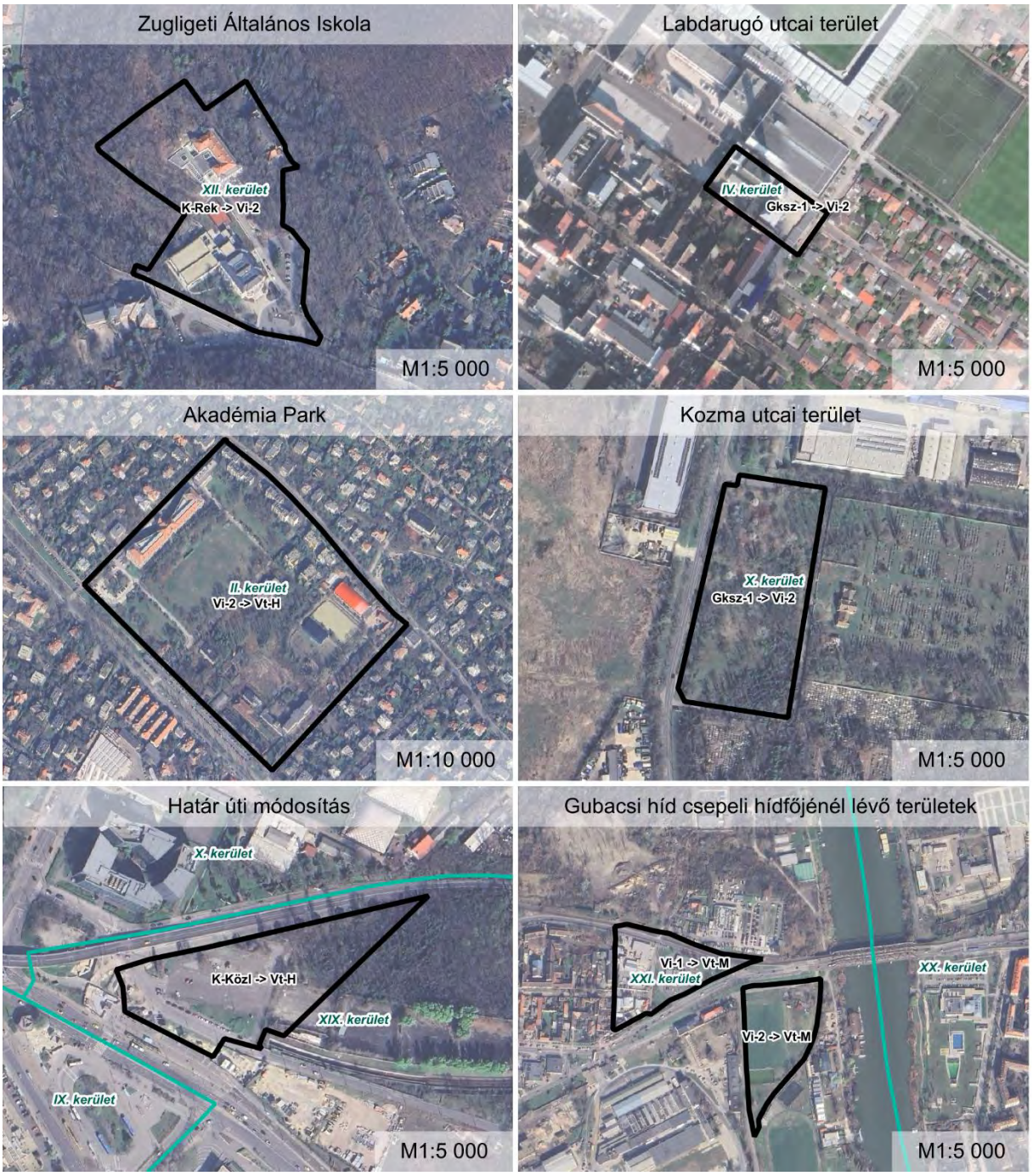
A módosítások eredményezhetnek vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységeket, így a konkrét beruházások ismeretében mindenképpen vizsgálni kell a kémiai biztonságra kifejtett potenciális hatásokat. A kijelölt gazdasági területek közelében nem találhatóak védendő területek, ami kedvező a havaria események szempontjából.

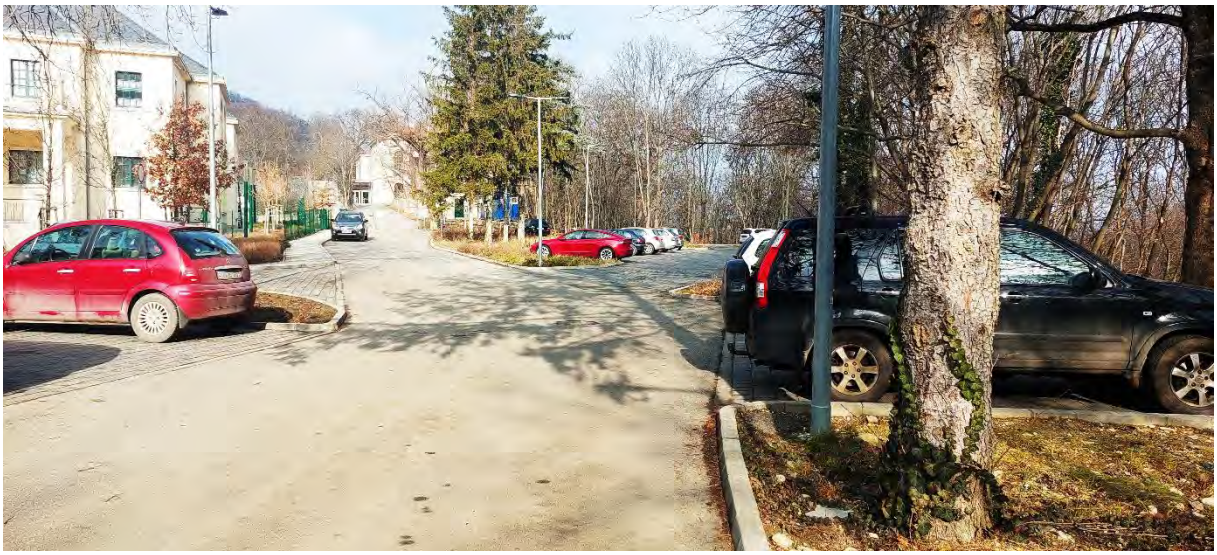
Javaslatok

A Cséry-telep melletti erdőterület átsorolása nem javasolt.

A terv már korábban beépítésre szánt területeket sorol át más általános használat szerint beépítésre szánt terület típusba oly módon, hogy az intenzitás növekedés lehetőségét eredményezi az alábbi területeken:

- Zugligeti Általános Iskola (Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek) -> Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2))
- Akadémia Park (Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) -> Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (Vt-H))
- Labdarugó utcai terület (Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz) -> Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2))
- Kozma utcai terület (Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz) -> Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2))
- Határ úti módosítás (Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló különleges terület (K-Közl) -> Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (Vt-H)
- Gubacsi híd csepeli hídfőjénél lévő területek (Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) -> Mellékközpont terület (Vt-M))

Zugligeti Általános Iskola
XII. kerület
K-Rek -> Vi-2
M1:5 000
Labdarugó utcai terület
IV. kerület
Gksz-1 -> Vi-2
M1:5 000
Akadémia Park
II. kerület
Vi-2 -> Vt-H
M1:10 000
Kozma utcai terület
X. kerület
Gksz-1 -> Vi-2
M1:5 000
Határ úti módosítás
X. kerület
K-Közl -> Vt-H
XIX. kerület
IX. kerület
M1:5 000
Gubacsi híd csepeli hídfőjénél lévő területek
Vi-1 -> Vt-M
XXI. kerület
XX. kerület
Vi-2 -> Vt-M
M1:5 000

Zugligeti Általános Iskola területe

Kozma utcai terület

A csepeli módosítások a „Pesterzsébet" hidrogeológiai „B" védőidomot érintik. A Zugligeti Általános Iskola területe az országos ökológiai hálózat pufferterületének övezete. A módosítások más táj-, természet-, illetve környezetvédelmi védettséget, értéket nem érintenek.

Az érintett területeken jellemzően magas zöldfelületi aránnyal bíró beépített területek (kivéve a csepeli módosítások északi területét, illetve a labdarugó utcai változást, ahol már szinte teljesen beépültek) találhatóak. A Zugligeti Általános Iskola, az Akadémia Park, illetve a Kozma utcai terület jelentős faállománnyal rendelkezik.

Élővilág-védelem, biológiai sokféleség védelme

A módosítások következtében a biológiailag aktív felületek területe kis mértékben csökken, a beépítési intenzitás kis mértékben fokozódik és a talajlezárás káros hatásai jobban érvényesülnek, emiatt élővilág-védelmi oldalról kis mértékben kedvezőtlen hatást eredményeznek a módosítások. A Zugligeti Általános Iskolát érintő fejlesztések különösen kedvezőtlenek, ugyanis a terület az országos ökológiai hálózat pufferterületéhez tartozik.

Levegőtisztaság-védelem
A beépítési intenzitás emelkedése kis mértékben nagyobb gépjármű-forgalmat generál, valamint az új épületek gépészetéből is kis mértékű levegőterhelésre kell számítani. Levegőtisztaság-védelem tekintetében kis mértékben kedvezőtlen a változás.

Zaj- és rezgésvédelem
A változás nagyobb gépjármű-forgalmat generál. Zajvédelem tekintetében kis mértékben kedvezőtlen változásra lehet számítani.

Földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme
A földtani közeg, a talajvíz, illetve a település csapadékvízgazdálkodása szempontjából kis mértékben kedvezőtlen, hogy a módosítások területén nagyobb beépítési intenzitások valósulnak meg, ennélfogva a talajlezárás káros hatásai érvényesülnek. Az érintett hidrogeológiai „B" védőidom területére nincs hatással a módosítás. Termőföldet nem érintenek a módosítások.

Klímavédelem
Klímavédelmi szempontból kis mértékben kedvezőtlen változás történik, ugyanis a módosítások területein a biológiailag aktív felületek területe csökken, a beépítési intenzitás fokozódik és fás állományok kerülnek kivágásra. A fás szárú növényzet fontos szerepet játszik az üvegházhatású gázok elnyelésében, illetve a város adaptációs képességeinek (párologtatás, árnyékolás stb.) erősítésében. A csökkenő zöldfelületek következtében a városi hőszigethatás kis mértékben fokozódik.

Tájvédelem
A módosítás következtében a biológiailag aktív felületek területe csökken és a beépítési intenzitás fokozódik, ami kis mértékben kedvezőtlen tájhasználati oldalról. A városképre kis mértékben kedvezőtlenül hat a fás állományok eltűnése. A tájszerkezet tekintetében semleges hatásról beszélhetünk, ugyanis már eddig is beépítésre szánt területeken valósulnak meg a fejlesztések.

A csepeli módosítások, a Határ út menti módosítás, valamint az Akadémia Park barnamezős területeket érintenek. A fejlesztések a barnamezős területek felszámolását eredményezhetik, mely során a potenciális szennyezések felszámolásra kerülnek és csökkentik a zöldmezős beruházások iránti igényt.

Társadalmi hatások
A módosítások nem eredményeznek vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységeket.

A beépítési intenzitással érintett területek tömegközlekedési ellátottsága viszonylag jónak értékelhető. Az Akadémia Park, a Kozma utcai (X. kerület) terület, a Határ úti módosítás, valamint a Gubacsi híd csepeli hídfőjénél lévő területek ellátottsága megfelelő. Ugyanakkor a Zugligeti Általános Iskola és a Labdarugó utcai (IV. kerület) terület tömegközlekedési lehetőségei közepesen kedvezőek.

Fejlesztési területek kerültek kijelölése Rákosrendező területét érintően. Jellemzően közlekedési (KÖk) és Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület (Gksz-1) kerül át Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű területbe (Vi-2), illetve Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterületbe (Ln-3).

Rákosrendező területe

A területen nagy kiterjedésű zöldfelületek találhatóak, ugyanakkor jellemzőek az invazív fajok jelenléte. A terület semmilyen táj-, környezet-, illetve természetvédelmi védettséget/értéket nem érint.

Élővilág-védelem, biológiai sokféleség védelme

A módosítások következtében a biológiailag aktív felületek területe csökken, a beépítési intenzitás fokozódik, új épületek jelennek meg és a talajlezárás káros hatásai jobban érvényesülnek, emiatt élővilág-védelmi oldalról kis mértékben kedvezőtlen hatást eredményeznek a módosítások. A területeken meglévő fás állományok kivágásra kerülnek, melyek élőhelyeket jelentenek a városi környezetben, ami szintén kis mértékben kedvezőtlen hatással bír.

Levegőtisztaság-védelem

A beépítési intenzitás emelkedése nagyobb gépjármű-forgalmat generál, valamint az új épületek gépészetéből is kis mértékű levegőterhelésre kell számítani. Levegőtisztaság-védelem tekintetében kedvezőtlen a változás.

Zaj- és rezgésvédelem

Új zajterhelő rendeltetés nem kerül elhelyezésre, ugyanakkor a változás nagyobb gépjármű-forgalmat generál, ami zajvédelem tekintetében kedvezőtlen változást eredményez.

Földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme

A földtani közeg, a talajvíz, illetve a település csapadékvízgazdálkodása szempontjából kis mértékben kedvezőtlen, hogy a módosítások területén nagyobb beépítési intenzitások valósulnak meg, ennélfogva a talajlezárás káros hatásai érvényesülnek. Termőföldeket nem érintenek a módosítások.

Klímavédelem

Klímavédelmi szempontból kedvezőtlen változás történik, ugyanis a módosítások területein a biológiailag aktív felületek területe csökken, a beépítési intenzitás fokozódik és fás állományok kerülnek kivágásra. A fás szárú növényzet fontos szerepet játszik az üvegházhatású gázok elnyelésében, illetve a város adaptációs képességeinek (párologtatás, árnyékolás stb.) erősítésében. A csökkenő zöldfelületek következtében a városi hőszigethatás kis mértékben fokozódik.

Tájvédelem

A módosítás következtében a biológiailag aktív felületek területe csökken és a beépítési intenzitás fokozódik, ugyanakkor a módosítás a város szívében lévő területeken rendezettebb, igényesebb állapotokat eredményez, mely kedvezően hat a tájhasználatra. A meglévő fás állományok kivágása kedvezőtlen hatást gyakorol a tájképre, ugyanakkor várhatóan a fejlesztés során sok fa elültetésére kerül sor, mely kedvezően hat a városképre. A tájszerkezet tekintetében semleges hatásról beszélhetünk, ugyanis a meglévő beépített területek közé ékelődnek be az új beépítésre szánt területek, tehát települési tájon valósulnak meg a beruházások.

A beruházás barnamezős területen valósul meg, mely során a potenciális szennyezések felszámolásra kerülnek, a városképre pozitív hatást gyakorol, és csökkenti a zöldmezős beruházások iránti igényt.

Társadalmi hatások

Az érintett terület az FTFT-ben akcióterületként is szabályozásra került, ahol az alábbi megkötéseket fektették le:

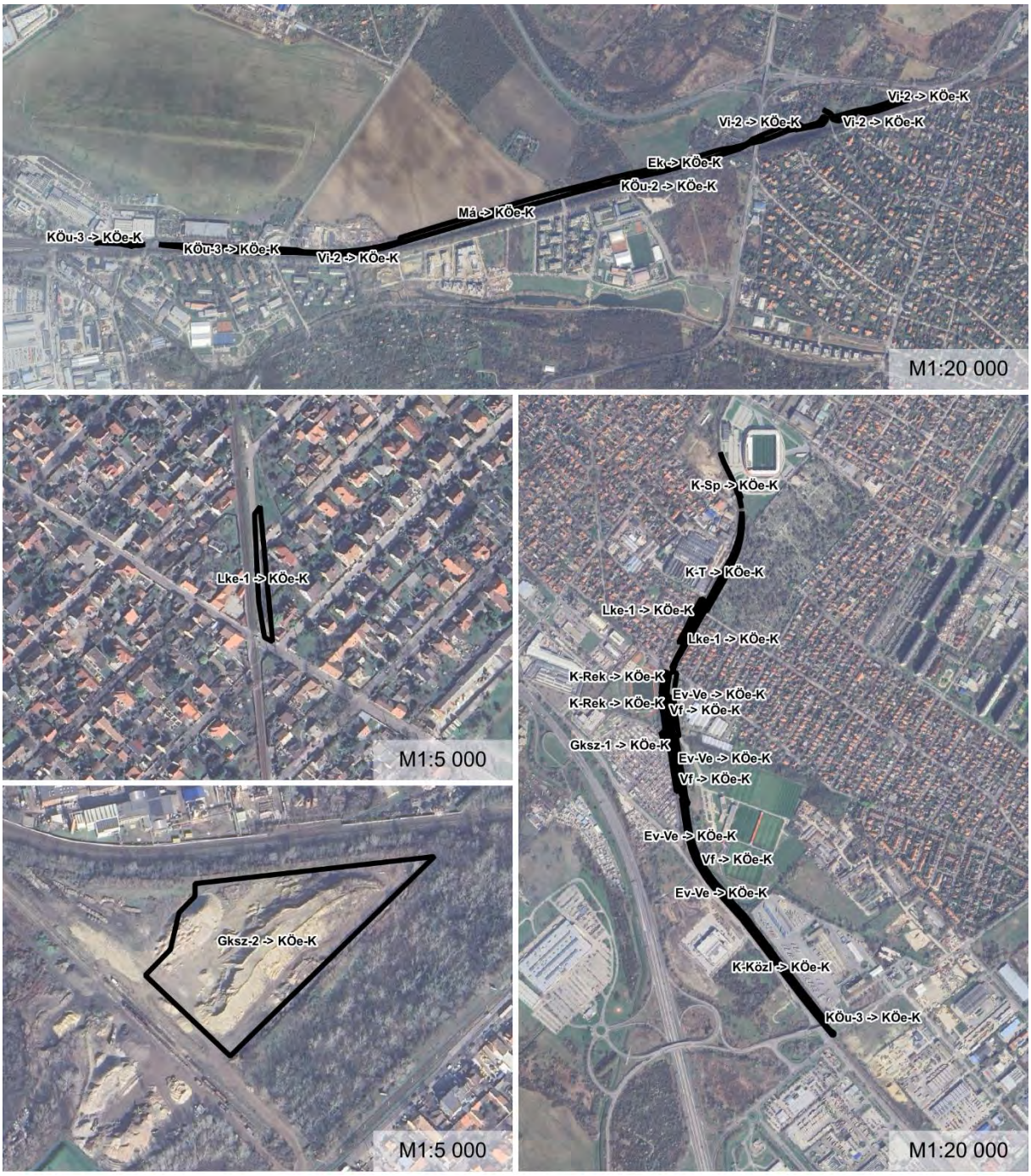
- a helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2/Ln-3) területen lakó rendeltetés elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó
- a Rákos-patak érintett szakaszának revitalizációja, az abból duzzasztott tó, valamint egy új városi park létesítése (30-40 ha), mintegy 10 km hosszú zöldsétány kialakítása Nyugati pályaudvar – Istvántelek között.

A fenti megkötések kellő mértékben biztosítják a terület zöldinfrastrukturális ellátottságát, illetve a terület rekreációs lehetőségeit, mely kedvezőek társadalmi oldalról.
A terület tömegközlekedési lehetőségi jók.
A módosítások nem eredményeznek vegyipari, illetve veszélyes anyagokkal, veszélyes keverékekkel folytatott tevékenységeket.

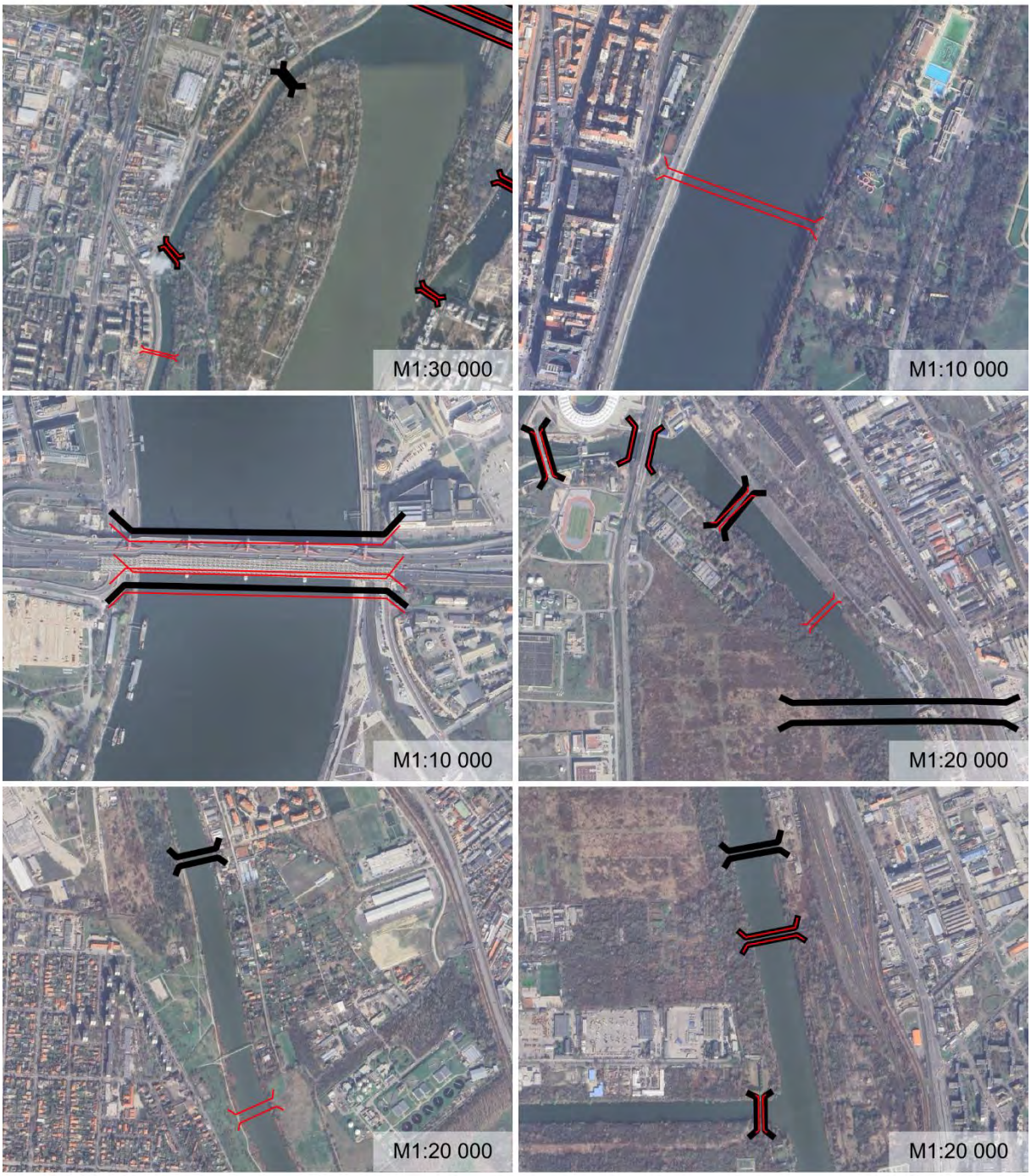
Új infrastrukturális fejlesztések (30 db, összesen 27,57 ha)

Négy típusú infrastrukturális fejlesztés valósul meg:

- újonnan kijelölésre kerülő közlekedési (vasúti és közúti) nyomvonalas létesítmények, illetve meglévő nyomvonalas létesítmények fejlesztése,
- területrendezési tervben szereplő közúti elemek nyomvonala a fővároson belüli közlekedés érdekében pontosításra kerül (Duna-hidak, Körvasút menti körút, Külső keleti körút)
- közműlétesítmények bővítése, új közműterületek kijelölése (jellemzően már beépítésre szánt területen).
- településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózata a jóváhagyott kerékpárforgalmi főhálózati terv szerint változik

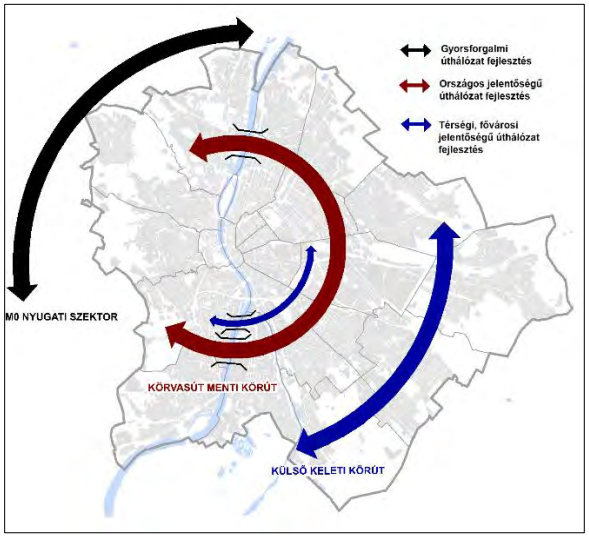
A tervezett közúti közlekedési nyomvonalak jellemzően nem a kapacitás-bővítését szolgálják, hanem a hálózat meglévő hiányosságainak megszüntetésével a rövidebb eljutási időket, a kerülőutak miatt túlterhelt meglévő elemek tehermentesítését és a fejlesztési területek működőképességének a biztosítását célozzák. Érintenek barnamezős területeket (Autópiac, Határ út menti terület) és „B" védőövezetet („Dél-Budai keserűvíztelepek"). A vasúti közlekedési elemek fejlesztése kapacitás-bővítést célzó vágány szám emelést jelent, így már meglévő infrastrukturális nyomvonalak mentén történnek a fejlesztések. A módosítás hatása kedvezőtlenül érinti a meglévő fás-cserjés zöldfelületi állományokat, ugyanis azok kivágásra kerülnek. Ez mind élővilág-védelmi, mind tájvédelmi, mind klímavédelmi szempontból kis mértékben kedvezőtlen hatás gyakorol. Ugyanakkor a kötöttpályás fejlesztések túlmutatva a főváros közlekedésén, az agglomerációs övezet települései és a város személygépjármű forgalmát is tudják csökkenteni, mely kedvezően hat a település levegőtisztaság- és zajvédelmi helyzetére, így kedvező társadalmi hatásokat ér el. A földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme szempontjából a módosítás hatása semleges. A változások barnamezős területeket is érintenek, melyekre kedvező hatással bírnak, a rozsdaterületek fejlesztésének katalizálásához járulnak hozzá.

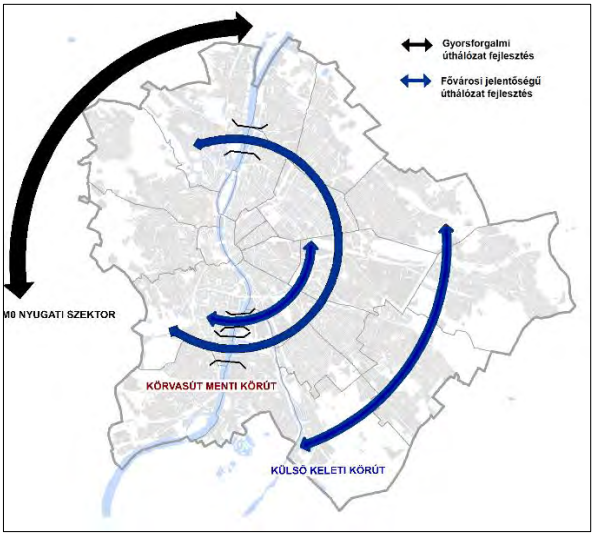
A módosítások során a tervezett gyalogos-kerékpáros **Duna-hidak és a hozzájuk kapcsolódó területek besorolása** is változik. Az RSD-n 2 db új kisebb forgalmú (gyalogos) híd jelenik meg. Az érintett területek élővilág-védelmi és tájvédelmi helyzete gyakorlatilag megegyezik, így ebből a szempontból semleges hatás várható. A hidak arrébb helyezése a terület levegőtisztaság- és zajvédelmi helyzetére is semleges hatással bír, csakúgy, mint a földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme szempontjából is. A Rákóczi hídon jelölésre került a már megépült vasúti vágánybővítés területe, mely szintén semleges környezeti hatással bír. Az Óbudai-szigeten egy új gyalogos hidat jelöl a terv a déli részén, mely érinti az értékes galériaerdőt. A terület

nem élvez természetvédelmi védettséget, ugyanakkor a galériaerdő kivágása kedvezőtlen hatásokat gyakorol mind élővilág-, mind tájvédelmi oldalról. Kedvező a sziget északi részén kijelölt gyalogos híd elvetése, ugyanis az helyi jelentőségű természetvédelmi területet érintett. A Margitsziget Dráva utcai gyalogos hidja mellett a budai folyóág hidja is megjelenítésre kerül a Szépvölgyi út (Kolosy tér) vonalában, ezzel távlatban a sziget mindkét városrésszel való gyalogos kapcsolata megteremtődhet. Az új margitszigeti híd táji- természeti értéket nem érint, megvalósítása a szelíd közlekedési módok, valamint a zöldterületekhez való hozzáférés javítása szempontjából kedvező.

Korábban tervezett struktúra

Javasolt struktúra

A körirányú közúti elemek esetében a korábban meghatározott struktúra módosítása történik, oly módon, hogy a külső kapcsolatrendszer javítása nélkül, kizárólag a város belső érdekeit szolgálja az. Ezáltal a város élhetősége, környezet állapota javul. A kisebb forgalmat generáló fejlesztés eredménye a jobb levegőtisztaság- és zajhelyzet, valamint az ÜHG gázok kibocsátásának megelőzése.

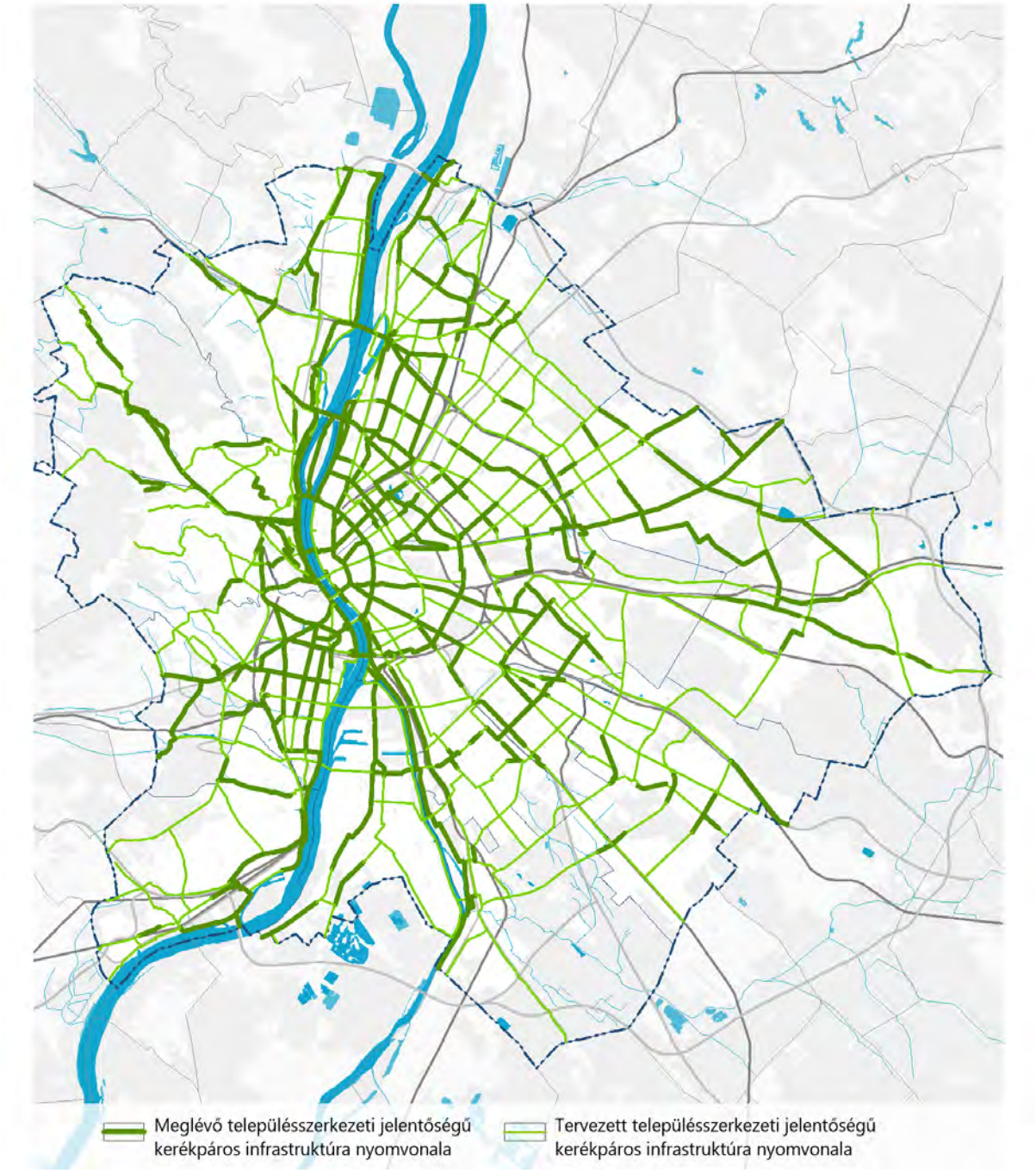

A közműlétesítmények bővítése (szennyvízkezelési területek kijelölése) beépítésre szánt területeken valósul meg, de a valóságban beépítetlen, zöldfelületben és fás szárú növényekben gazdag területeken. Táj-, természet-, illetve környezetvédelmi elemeket nem érintenek a területek, egyedül az RSD déli részén kijelölt szennyvízkezelés területe érint átlagosnál jobb minőségű termőföldeket. Barnamezős területeket nem érint a módosítás.

A módosítás hatására nem várható intenzívebb beépítés, mint amire a hatályos terv kereteket ad. Ennélfogva a módosítások környezeti hatása alapvetően semleges mindegyik környezeti elem (talaj, felszíni és felszín alatti víz, levegő, élővilág, épített környezet), környezeti rendszer, folyamat, szerkezet (tájvédelem, klímavédelem,

biodiverzitás védelme, ökológiai rendszerek védelme), valamint az emberi egészség (zaj- és rezgésvédelem, levegőtisztaság-védelem, zöldinfrastruktúra védelme, fenntartható hulladékgazdálkodás) tekintetében.

5. ábra: Tervezett kerékpárforgalmi főhálózat

Változik a településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózata a jóváhagyott kerékpárforgalmi főhálózati terv szerint. A Kerékpárforgalmi főhálózati terv differenciált hálózatának legfontosabb részét az ún. kiemelt jelentőségű fővárosi főhálózatot az országos és térségi kapcsolatokat is biztosító vonalak alkotják mintegy 270 km hosszban. Az FTFT-ben ezt a hálózatot egészíti ki az ún. fővárosi főhálózat, amelynek tervezett hossza további 540 km, amely a kiemelt jelentőségű fővárosi főúthálózattal együttesen lényegében lefedi a főutakat, összesen 810 km hosszan. A TSZT ezzel szemben csak 510 km hosszú hálózatot jelölt ki, így az új terv 300 km-rel nagyobb környezetbarát közlekedési hálózatot eredményez! A város kerékpáros közlekedésének

fejlesztése jelentősen csökkenti a város levegő- és zajterhelését, és a klímavédelem szempontjából is előnyökkel jár az ÜHG gázok kibocsátásának csökkentése miatt. Mind élővilág-, mind tájvédelmi szempontból közvetetten a zöldfelületek fejlesztéséhez is hozzá járul, ugyanis a kerékpáros közlekedés kisebb infrastruktúra helyigénnyel jár, így a gépjárművek által elfoglalt vagy igényelt területek részben „felszabadulnak" a zöldfelületek számára.

Fejlesztési területek visszaminősítése (12 db, összesen 253,47 ha)

A jelenleg hatályos TSZT „Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területeket" jelöl ki. A jelentős változással érintett területek egy részén – döntően a jelenlegi külterületen – a megfelelő ütemezés érdekében a terv meghatározza a terület igénybevételéhez szükséges külső infrastruktúrát. Ezen területek gyakorlatilag a település távlati fejlesztési területei.

Az érintett területek jelenlegi területhasználata vegyes.

Jelenleg jellemzően kertes mezőgazdasági területek, ún. „zártkertes" területek:

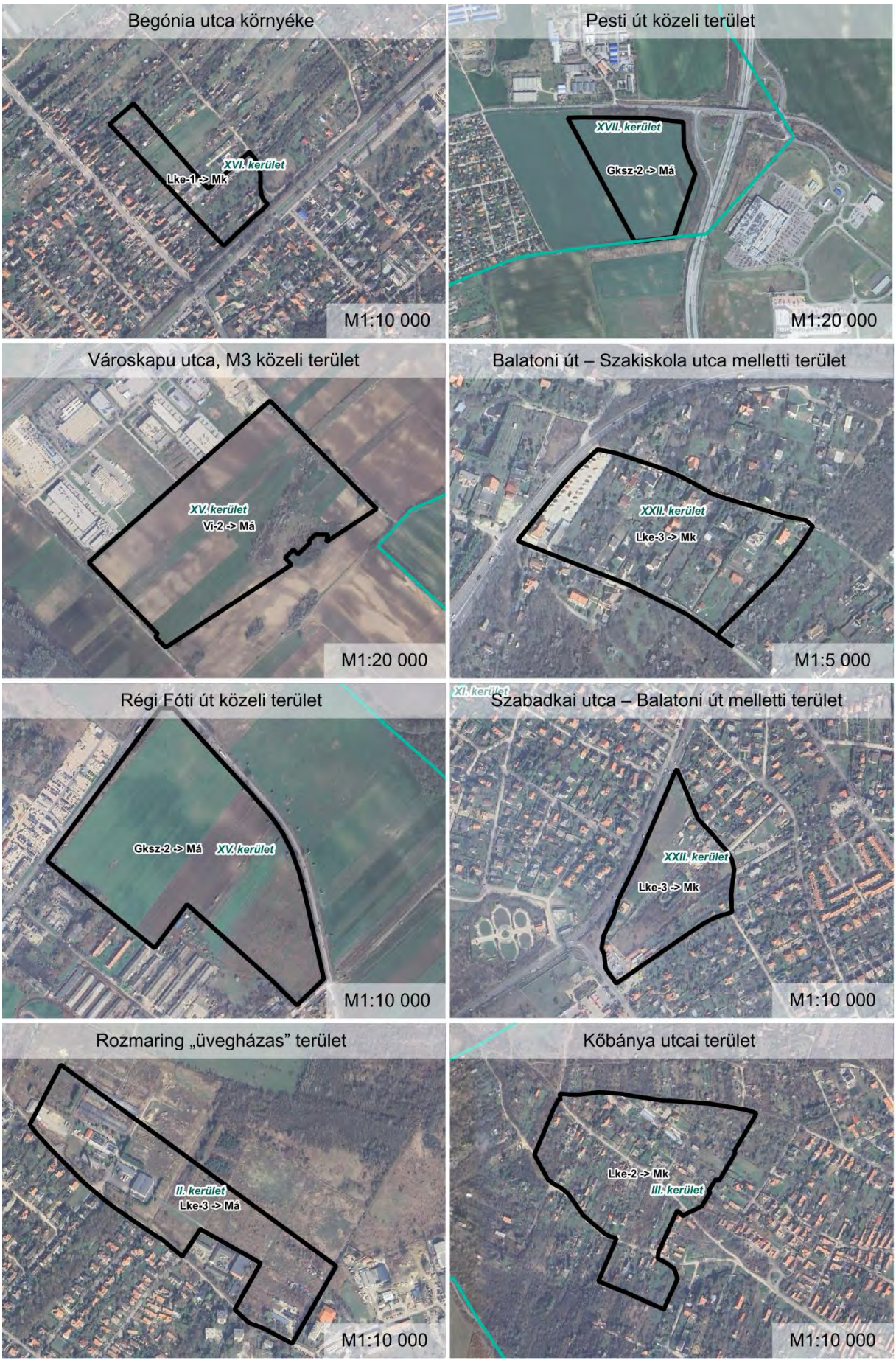
- Szabadkai utca – Balatoni út melletti terület (Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület (Lke-3) -> Kertes mezőgazdasági terület (Mk))
- Balatoni út – Szakiskola utca melletti terület (Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület (Lke-3) -> Kertes mezőgazdasági terület (Mk))
- Kőbánya utcai terület (Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület (Lke-2) -> Kertes mezőgazdasági terület (Mk))
- Begónia utca környéke (Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület (Lke-1) -> Kertes mezőgazdasági terület (Mk))
- Szentlőrinci út melletti terület (Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület (Lke-1) -> Kertes mezőgazdasági terület (Mk))

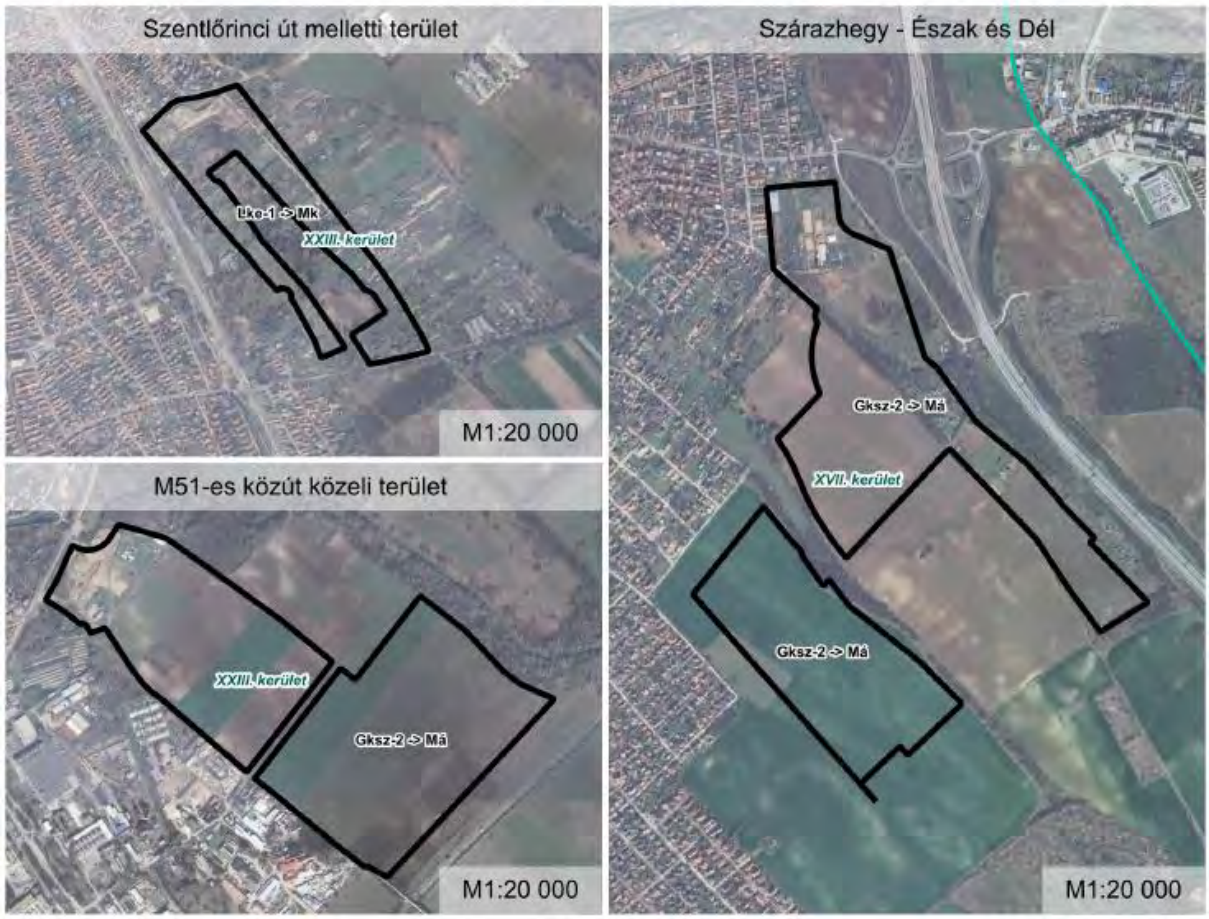
Jelenleg jellemzően szántóföldi termesztéssel érintett területek:

- Régi Fóti út közeli terület (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Általános mezőgazdasági terület (Má))
- Városkapu utca, M3 közeli terület (Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) -> Általános mezőgazdasági terület (Má))
- Szárazhegy - Észak (Péceli út - MO autópálya menti terület) (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Általános mezőgazdasági terület (Má))
- Szárazhegy - Dél (Pesti út - MO autópálya menti terület) (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Általános mezőgazdasági terület (Má))
- Pesti út közeli terület (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Általános mezőgazdasági terület (Má))
- M51-es közút közeli terület (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Általános mezőgazdasági terület (Má))

Jelenleg jellemzően gazdasági területek:

- Rozmaring „üvegházas" terület (Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület (Lke-3) -> Általános mezőgazdasági terület (Má))

Begónia utca környéke
XVI. kerület
Lke-1 -> Mk
M1:10 000
Pesti út közeli terület
XVII. kerület
Gksz-2 -> Má
M1:20 000
Városkapu utca, M3 közeli terület
XV. kerület
Vi-2 -> Má
M1:20 000
Balatoni út – Szakiskola utca melletti terület
XXII. kerület
Lke-3 -> Mk
M1:5 000
Régi Fóti út közeli terület
Gksz-2 -> Má
XV. kerület
M1:10 000
Szabadkai utca – Balatoni út melletti terület
XXII. kerület
Lke-3 -> Mk
M1:10 000
Rozmaring „üvegházas” terület
II. kerület
Lke-3 -> Má
M1:10 000
Kőbánya utcai terület
Lke-2 -> Mk
III. kerület
M1:10 000

Az alábbi táj-, természet- és környezetvédelmi védettségek/értékek érintik az egyes módosításokat:

- átlagosnál jobb minőségű termőföld: mindegyik terület érintett kivéve: Szabadkai utca – Balatoni út melletti terület, Rozmaring „üvegházas" terület
- a Rozmaring „üvegházas" terület és a Kőbánya utcai terület része a Tájképvédelmi terület övezetének
- a Szentlőrinci út melletti területe ex lege védett láp, illetve az országos ökológiai hálózat magterülete is érinti
- a Balatoni út – Szakiskola utca melletti terület és a Szabadkai utca – Balatoni út melletti terület karsztos terület
- Balatoni út – Szakiskola utca melletti terület érinti a „Diósd Községi Vízmű" hidrogeológiai „B" védőövezetet.
- Kőbánya utcai terület érinti a „Római" hidrogeológiai „B" védőidomot.

A módosítások során a távlati fejlesztési elképzelések kerülnek visszavonásra és jellemzően a valós területhasználatokhoz igazodnak.
A jelenleg beépített, meglévő gazdasági rendeltetéssel rendelkező területeken Általános mezőgazdasági területbe történő átsorolás kedvezőtlen hatással bír, ugyanis valószínűsíthetően ezen a területen a valóságban nem fog mezőgazdasági terület kialakulni, így a kijelölt általános használat típus csak „papíron" fog létezni.

Élővilág-védelem, biológiai sokféleség védelme
Élővilágvédelmi szempontból kedvező változás történik, ugyanis a területeken kisebb beépítési intenzitás fog maradni nagyobb biológiailag aktív felületekkel, melyek a biológiai sokféleség számára kedvezőbb állapotokat idéznek elő. A Szentlőrinci út melletti terület ex lege védett láp, így különösen értékes természetvédelmi szempontból, így kifejezetten kedvező a területet érintő átminősítés.

Levegőtisztaság- és zajvédelem
Kedvező, hogy a módosítások területein kisebb beépítési intenzitások maradnak, ennélfogva a terület nem vonz nagyobb gépjármű-forgalmat, valamint új gépészeti kibocsátók sem jelennek meg.

Földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme
A földtani közeg, a talajvíz, illetve a település csapadékvízgazdálkodása szempontjából kedvező, hogy a módosítások területén kisebb beépítési intenzitások maradnak, ennélfogva a talajlezárás káros hatásaival sem kell számolni.

A mezőgazdasági területek növekednek, így a termőföldek tekintetében is kedvező a változás (ténylegesen nem nőnek a termőföldek, ugyanis azok jelenleg is mezőgazdasági hasznosítás alatt állnak).

Hidrogeológiai „B" védőövezetet, illetve védőidomot is érintenek a módosítások. Kedvező, hogy a változások kisebb beépítési intenzitásokat eredményeznek, ugyanakkor a megvalósuló fejlesztések a terület csatornázottságát is megoldanák, ami potenciálisan káros hatásoktól előzi meg a védőterületeket.

Klímavédelem
Klímavédelmi szempontból kis mértékben kedvező változás történik, ugyanis a módosítások területein kisebb beépítési intenzitások maradnak kiterjedtebb zöldfelülettel. A változás csak kis mértékben kedvező, ugyanis a szántóföldi növények az üvegházhatású gázok elnyelésében nem játszanak döntő szerepet, illetve a város adaptációs képességeinek (párologtatás, árnyékolás stb.) erősítésében sem. A megmaradó zöldfelületek a hőszigethatást is kis mértékben mérsékelni tudják.

Tájvédelem
Tájvédelmi szempontból kedvező változás történik, ugyanis a módosítások területein kisebb beépítési intenzitások maradnak, nagyobb biológiailag aktív felületek maradnak meg, melyek kedvezőbb tájhasználati és tájképi állapotokat tartanak meg.

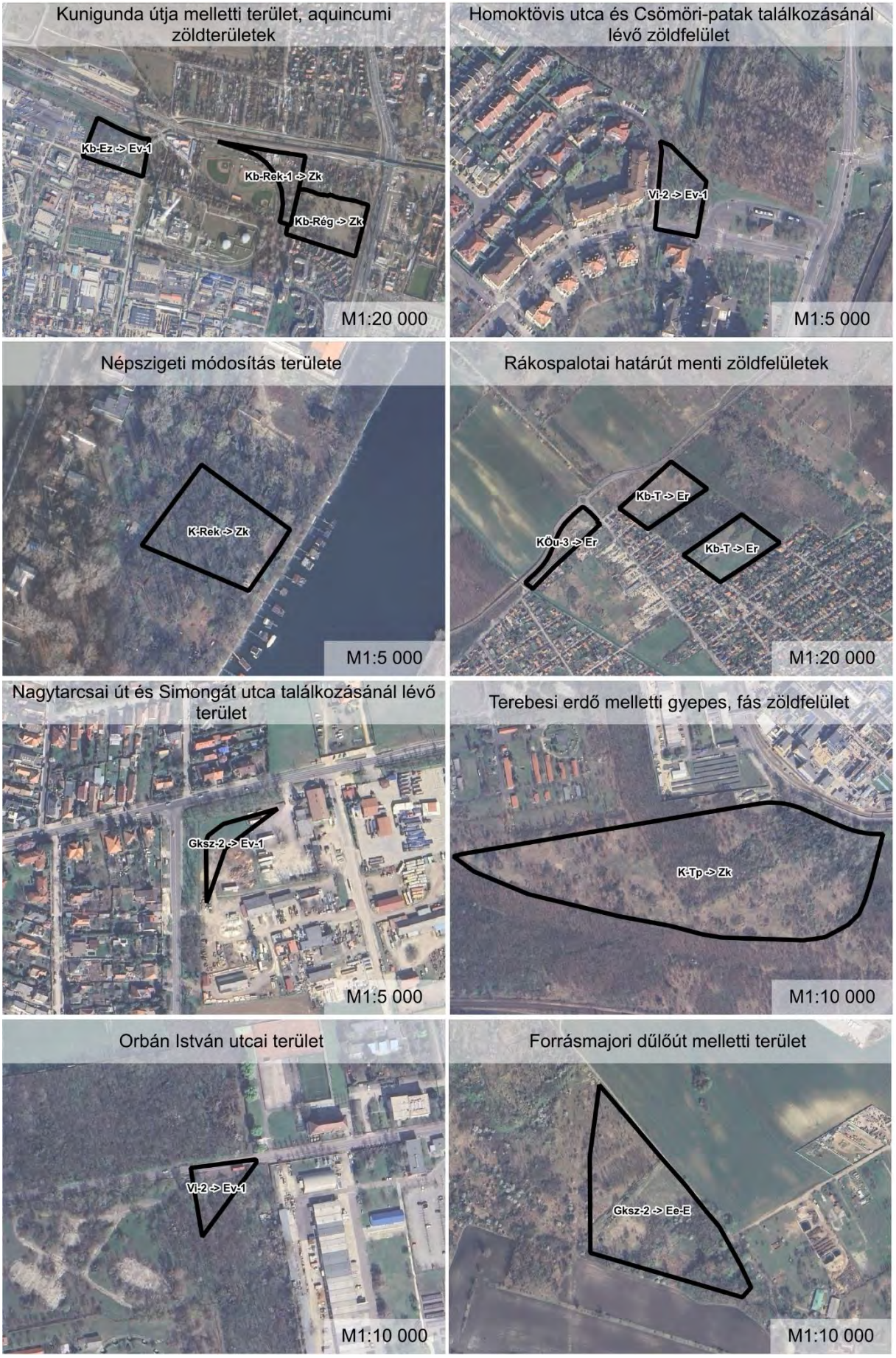
Barnamezős területeket nem érintenek a módosítások.

Egyéb új beépítésre nem szánt területek (35 db, összesen 79,61 ha)

A módosítások során jellemzően korábban beépítésre szánt területek – illetve közlekedési területek – kerülnek át beépítésre nem szánt erdőterületekbe (vagy zöldterületekbe). Az alábbi területek érintettek:

- Nagytétényi közlekedési területek közé ékelődő zöldfelület (vasút és 6-os főút) (Közúti közlekedési terület (KÖu) -> Védőerdő (Ev-1))
- Esztergomi vasútvonal és Aranyhegyi-patak közötti zöldfelület (Közúti közlekedési terület (KÖu) -> Védőerdő (Ev-1))
- Kocsis Sándor utcai zöldfelület (Közúti közlekedési terület (KÖu) -> Védőerdő (Ev-1))
- Kunigunda útja melletti terület (Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Ez) -> Védőerdő (Ev-1))
- Mocsárosdűlő szélén lévő zöldfelület (Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület (Lk-2) -> Rekreációs célú erdőterület (Er))
- Mocsárosdűlő északi részén lévő zöldfelület (Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület (Vi-3) -> Természetközeli terület (Tk)
- Római-parti területek (Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek) -> Közpark Közkert (Zk))
- Aquincumi zöldterületek kijelölése (Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Rek-1) -> Közpark Közkert (Zk) és Régészeti bemutató terület (Kb-Rég) -> Közpark Közkert (Zk))
- Homoktövis utca és Csömöri-patak találkozásánál lévő zöldfelület (Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) -> Védőerdő (Ev-1))
- Népszigeti módosítás területe (Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek) -> Közpark Közkert (Zk))
- Rákospalotai határút menti zöldfelületek (Közúti közlekedési terület (KÖu), illetve Temető területe (Kb-T) -> Rekreációs célú erdőterület (Er))
- Nagytarcsai út és Simongát utca találkozásánál lévő terület (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Védőerdő (Ev-1))
- Terebesi erdő melletti gyepes, fás zöldfelület (Tematikus intézménypark (K-Tp) -> Közpark Közkert (Zk))
- Orbán István utcai terület (Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) -> Védőerdő (Ev-1))
- Forrásmajori dűlőút melletti terület (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Egyéb feladatokat szolgáló erdő (Ee-E)
- Rétsár utcai terület (Közpark Közkert (Zkp) -> Rekreációs célú erdőterület (Er))
- Rákoscsaba menti mezőgazdasági területek mellett lévő erdőterület (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Védőerdő (Ev-1))
- Rákoscsabai mezőgazdasági területek (Általános mezőgazdasági terület (Má) -> Védőerdő (Ev-1) és Védelmi erdő (Ev-Ve) -> Általános mezőgazdasági terület (Má))
- Alsó erdősor menti terület (Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület (Gksz-1) -> Védőerdő (Ev-1))
- Brenner János parki zöldfelület (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Ez)
- RSD menti területek (Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület (Ln-3), Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1), Állóvizek medre és partja (Vá) -> Közpark Közkert (Zk))
- M0 melletti terület (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület (Gksz-2) -> Védőerdő (Ev-1))

Nagytétényi közlekedési területek közé ékelődő zöldfelület
KÖu-2 -> Ev-1
M1:10 000
Kocsis Sándor utcai zöldfelület
KÖu-2 -> Ev-1
M1:5 000
Esztergomi vasútvonal és Aranyhegyi-patak közötti zöldfelület
KÖu-2 -> Ev-1
M1:10 000
Mocsárosdűlő északi részén lévő zöldfelület
Vi-3 -> Tk
M1:5 000
Mocsárosdűlő szélén lévő zöldfelület
Lk-2 -> Er
M1:5 000
Római-parti területek
K-Rék -> Zk
M1:1 000

Kunigunda útja melletti terület, aquincumi zöldterületek
Kb-Ez -> Ev-1
Kb-Rek-1 -> Zk
Kb-Rég -> Zk
M1:20 000
Homoktövis utca és Csömöri-patak találkozásánál lévő zöldfelület
Vi-2 -> Ev-1
M1:5 000
Népszigeti módosítás területe
K-Rek -> Zk
M1:5 000
Rákospalotai határút menti zöldfelületek
Kb-T -> Er
KÖu-3 -> Er
Kb-T -> Er
M1:20 000
Nagytarcsai út és Simongát utca találkozásánál lévő terület
Gksz-2 -> Ev-1
M1:5 000
Terebesi erdő melletti gyepes, fás zöldfelület
K-Tp -> Zk
M1:10 000
Orbán István utcai terület
Vi-2 -> Ev-1
M1:10 000
Forrásmajori dűlőút melletti terület
Gksz-2 -> Ee-E
M1:10 000

Rétsár utcai terület
Zkp -> Er
M1:10 000
Rákoscsaba menti mezőgazdasági területek mellett lévő erdőterület
Gksz-2 -> Ev-1
M1:5 000
Rákoscsabai mezőgazdasági területek
Ev-Ve -> Má
Má -> Ev-1
M1:20 000
Alsó erdősor menti terület
Gksz-1 -> Ev-1
M1:5 000
Brenner János parki zöldfelület
Gksz-2 -> Kb-Ez
M1:5 000
RSD menti területek
Vi-1 -> Zk
Ln-3 -> Zk
Vá -> Zk
Vá -> Zk
Vá -> Zk
Vá -> Zk
Vá -> Zk
Vá -> Zk
Vá -> Zk
M1:10 000
M0 melletti terület
Gksz-2 -> Ev-1
M1:10 000

A módosítások nem érintik az üzemtervezett erdőterületeket, kivéve a Terebesi erdőt, a népszigeti módosítást, illetve az Orbán István utcát érintő módosítást.

A módosítással érintett területeken jellemzően már jelenleg is erdőterületek találhatóak, ennek megfelelően az FTFT-ben új beépítésre nem szánt erdőterületek (és zöldterületek) kerültek kijelölésre. A változások jellemzően a valós területhasználatokat követik le, ugyanakkor kis mértékben kedvező környezeti hatással bír, ugyanis ezáltal az erdős területek, illetve a közhasználatú zöldterületek hosszú távú védelme biztosított. Ahol jelenleg nem találhatóak erdőterületek ott kedvező, hogy távlatban erdősítés fog történni. Különösen kedvező a korábbi fejlesztési területeken történő átsorolások, ahol potenciálisan sokkal nagyobb arányú burkolt felület, magasabb beépítési intenzitás, illetve sokkal kevesebb zöldfelület, különösképpen fás szárú növényzet valósult volna meg.

A módosítással érintett területek érintik az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosóját (Kocsis Sándor utcai zöldfelület, Rákos-patak menti terület), pufferterületét (Mocsárosdűlő déli részén lévő terület), helyi jelentőségű természetvédelmi területet (Mocsárosdűlő szélén lévő zöldfelület), tájképvédelmi terület övezetét (Római parti módosítások, népszigeti módosítás, RSD menti területek), karsztos területet (Orbán István utcát érintő módosítás, Terebesi erdő) valamint átlagosnál jobb minőségű termőföldeket (Kocsis Sándor utcai zöldfelület, Rákospalotai határút menti zöldfelület, rákoscsabai mezőgazdasági területek).

A Mocsárosdűlő szélén lévő zöldfelület hidrogeológiai „B" és „A" védőidomot érint („Római"). A Homoktövis utca és Csömöri-patak találkozásánál lévő zöldfelület hidrogeológiai „B" védőidomot („Aquaworld"), illetve a „Balpart I Vízmű" hidrogeológiai „A" védőövezetet érinti.

Élővilág-védelem, biológiai sokféleség védelme

Élővilágvédelmi szempontból kedvező változás történik, ugyanis a területek beépítetlenek maradnak, nagyobb biológiailag aktív felületek maradnak meg – különösen a fás szárú növények –, melyek a biológiai sokféleség számára kedvezőbb állapotokat idéznek elő. A Mocsárosdűlő mélyfekvésű zöldfelülete a főváros budai oldalának egyik utolsó megmaradt vizes élőhelye, ennélfogva ezen a területen az erdő- és zöldterületi átsorolás különösen kedvező.

Levegőtisztaság- és zajvédelem

Kis mértékben kedvező, hogy a módosítással érintett területek beépítetlenek maradnak, ennélfogva a terület nem vonz nagyobb gépjármű-forgalmat, valamint új gépészeti kibocsátók sem jelennek meg (a korábbi fejlesztési területeket érintően).

Földtani közeg, felszíni és felszín alatti vizek védelme

A földtani közeg, a talajvíz, illetve a település csapadékvízgazdálkodása szempontjából kedvező, hogy a területeken nem történnek beépítések, ennélfogva a talajlezárás káros hatásaival sem kell számolni.

A mezőgazdasági területek növekednek, így a termőföldek tekintetében is kedvező a változás (ténylegesen nem nőnek a termőföldek, ugyanis azok jelenleg is mezőgazdasági hasznosítás alatt állnak).

A hidrogeológiai védőterületeket érintően kedvező módosítások történnek, ugyanis kisebb beépítési intenzitásokkal lehet számolni.

Klímavédelem

Klímavédelmi szempontból kedvező változás történik, ugyanis a területek beépítetlenek maradnak, megmaradnak a fás szárú növények, melyek fontos szerepet játszanak az üvegházhatású gázok elnyelésében, illetve a város adaptációs képességeinek (párologtatás, árnyékolás stb.) erősítésében. A megmaradó zöldfelületek a hőszigethatást is kis mértékben mérsékelni tudják.

Tájvédelem

Tájvédelmi szempontból kedvező változás történik, ugyanis a területek beépítetlenek maradnak, nagyobb biológiailag aktív felületek maradnak meg – különösen a fás szárú növények –, melyek kedvezőbb tájhasználati és tájképi állapotokat tartanak meg.

A módosítással érintett területek az alábbi barnamezős területeket érintik: az RSD menti módosítások a „Gubacsi dűlő" és a „Nagyvásártelep", a Nagytarcsai út és Simongát utca találkozásánál lévő terület a „Nagytarcsai út menti területek", míg a népszigeti módosítás a „Népsziget - egykori Ganz gyár" elnevezésű barnamezős területet. A zöldfelületi fejlesztések a barnamezős területekre kedvező hatással bírnak. A potenciális szennyezések felszámolásra kerülnek, a városképre pozitív hatást gyakorol, és a kijelölt új zöldinfrastruktúra elemek növelik az eddigi rozsdaterület zöldfelületi arányát.

Javaslat

A Brenner János parkot javasolt Közpark, közkert (Zk) övezetbe sorolni a meglévő rendeltetésének megfelelően.

Infrastrukturális fejlesztések törlése (16 db, összesen 17,03 ha)

A változások indoka: településszerkezeti jelentőségű tervezett (fő)útvonal nyomvonalának törlése, áthelyezése. Az útfejlesztések elmaradását megváltozott közlekedés-fejlesztési koncepciók, illetve elmaradó fejlesztések generálták. Emellett az új terv során a gyorsvasúti hálózat eddig tervezett vonalhosszabbításaiból elhagyásra kerül:

- M4 Szilas-pataktól északra eső szakasz
- M2-H8-H9 nem kerül összekötésre
- H8-9 HÉV Rákoskeresztúri szárnyvonal törlésre kerül.

Korábban kijelölt közlekedési (fő)útvonalakat töröl a terv, így valós területhasználat változás nem következik be egyik módosítást érintően sem, mert a módosítások a tényleges területhasználatokat követik le. A környező általános területhasználatok besorolását kapják meg az egyes területrészek.

A levegőtisztaság- és zajvédelem tekintetében lokálisan kedvező változásokat eredményeznek, ugyanis a fejlesztés megelőzi a térség forgalomnövekedését. Élővilág- és tájvédelmi oldalról szintén kedvező, ugyanis a beépítések elmaradásával nagyobb hely marad a zöldinfrastruktúrának. A fejlesztések elmaradása a klímavédelem tekintetében is kedvező, ugyanis kevesebb ÜHG kibocsátással kell számolni.

A módosítások az alábbi barnamezős területet érintik: Nagytarcsai út menti területek. A barnamezős területek fejlesztését kis mértékben hátráltatják az elmaradó infrastruktúra fejlesztések, egyúttal lehetőséget teremtenek egy gazdagabb zöldfelülettel bíró fejlesztés megvalósítására.

A gyorsvasúti hálózat eddig tervezett vonalhosszabbításaiból több elem is elhagyásra kerül. A módosítások kedvezőtlen környezeti hatással járnak. A megfelelő tömegközlekedés az élhető városok alappilére, így kedvezőtlen, hogy a tervezett fejlesztések elmaradnak. A változás hozzájárul az intenzívebb gépjármű-forgalomhoz, mely károsan hat a város levegőtisztaság- és zajhelyzetére, valamint a klímavédelem tekintetében is kedvezőtlen az ÜHG gázok kibocsátása miatt. A beruházások eltörlése az érintett szakaszokon kis mértékben kedvezően hatnak a zöldinfrastruktúrára.

5. Következtetések

5.1. Jelentős hatással érintett környezeti jellemzők, rendszerek

Az alábbi táblázat összefoglalóan értékeli a tervi módosításokat környezeti elemenként, rendszerenként.

Hatótényező	Hatásviselő		Környezeti elemek, rendszerek					
		Élővilág	Levegő	Zaj	Víz, talaj	Klíma	Táj	Társadalom
a fenntartható fejlesztés érdekében beépítési céladatok meghatározása az akcióterületekre	összvárosi jelentőség	++	++	++	+	+	++	++
új lakóterületek, intézményi és településközponti vegyes területek kijelölése beépítésre nem szánt területen	módosítással érintett ingatlanok és környezetük	--	-	-	-	--	--/+	-
új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területek kijelölése beépítésre nem szánt területen	módosítással érintett ingatlanok és környezetük	-	-	-	-	-	--/+	0
beépítési intenzitás növekedése beépítésre szánt területen	módosítással érintett ingatlanok és környezetük	-	-	-	-	-	-/+	0
nagy kiterjedésű fejlesztési terület kijelölése (Rákosrendező)	módosítással érintett ingatlanok és a környező településrészek	-	-	--	-	--	++	++
új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése	összvárosi jelentőség	-	++	++	0	-	-	++
tervezett Duna-hidak (és a hozzájuk kapcsolódó területek) elhelyezkedésének módosítása	környező településrészek	0	0	0	0	0	0	+
körirányú közúti elemek struktúrájának módosítása	összvárosi jelentőség	0	++	++	0	++	0	++
közműlétesítmények bővítése	módosítással érintett ingatlanok és környezetük	0	0	0	0	0	0	0
településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózatának módosítása	összvárosi jelentőség	++	++	++	+	++	++	++
fejlesztési területek visszaminősítése	módosítással érintett ingatlanok és a környező településrészek	++	++	++	++	+	++	++
új beépítésre nem szánt területek kijelölése	módosítással érintett ingatlanok és környezetük	++	+	+	++	++	++	++
korábban kijelölt közlekedési (fő)útvonalak törlése	összvárosi jelentőség	++	++	++	0	++	++	++
gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése	összvárosi jelentőség	+	--	--	0	--	+	--

++ kedvező hatást gyakorol a környezeti komponensre

+ kis mértékben kedvező hatást gyakorol a környezeti komponensre

0 bizonytalan megítélésű vagy nem létező kapcsolat

- kis mértékben negatív hatást gyakorol a környezeti komponensre

-- negatív hatást gyakorol a környezeti komponensre

Egyedül az új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése, illetve a gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése gyakorol kedvezőtlen összvárosi hatásokat egyes környezeti komponensek jövőbeni alakulására való tekintettel (tehát nem állapotromlás), de a tervi módosítások a teljes várost érintően alapvetően kedvező környezeti hatásokat generálnak. Kijelenthető, hogy a tervi módosítás kedvező jelentős hatásokat eredményez.

Településrészekre kiterjedő kedvezőtlen hatásokat generál az új fejlesztési területek kijelölése, ugyanakkor ezzel párhuzamosan egyes környezeti közegek tekintetében kedvező hatásokat is generál. Emellett egyes fejlesztési területek visszaminősítése településrész szintű kedvező környezeti hatásokat eredményez.

Lokális szinten az új beépítésre szánt területek kijelölése, illetve a beépítési intenzitások fokozása eredményeznek kedvezőtlen környezeti hatásokat, ugyanakkor a terv új beépítésre nem szánt területeket is kijelöl, melyek ezzel ellentétesen, helyi szinten kedvező környezeti hatásokat generálnak.

A tervi változások környezeti szempontú vizsgálata és értékelése, valamint az egyes környezeti közegeket érő változások elemzése alapján megállapítható, hogy a módosítások összvárosi szinten összességében kedvező jelentős hatásokat eredményeznek, míg településrész szinten, illetve lokális szinten kedvező és kedvezőtlen hatásokat is generálnak. A megfogalmazott javaslatok csökkentik a kedvezőtlen környezeti hatásokat.

5.2. Kedvezőtlen környezeti hatású tervi elemek

Összességében a tervi módosításokból adódóan az alábbi kedvezőtlen hatásokat eredményező hatótényező érvényesül a területen:

- új lakóterületek, intézményi és településközponti vegyes területek kijelölése beépítésre nem szánt területen
- új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területek kijelölése beépítésre nem szánt területen
- beépítési intenzitás növekedése beépítésre szánt területen
- nagy kiterjedésű fejlesztési terület kijelölése (Rákosrendező)
- új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése
- gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése

A fenti vizsgálatok rámutatnak, hogy a negatív hatást eredményező hatások jellemzően lokálisan vagy településrész szinten hatnak. Egyedül az új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése, illetve a gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése gyakorol kedvezőtlen összvárosi hatásokat egyes környezeti komponensek jövőbeni alakulására való tekintettel, de ezek a hatások sem eredményeznek tényleges állapotromlásokat.

A településrendezési terv jelen módosítása környezetvédelmi szempontból megfelelő keretet szab ahhoz, hogy a létesítmények építési engedélyeinek készítésekor elegendő mozgástér és egyben szükséges kötöttség legyen a környezetvédelmi előírások teljesíthetőségéhez.

6. Jelentős kedvezőtlen környezeti hatások megelőzésére, elkerülésére, csökkentésére irányuló településtervi intézkedések és várható hatékonyságuk

A terv a vonatkozó jogszabályi előírások, a környezetvédelmi szempontú megalapozó vizsgálatok és tanulmányok, valamint az egyeztetésekbe bevont államigazgatási szervek releváns véleményeinek figyelembevételével készült.

A terv megvalósítása, az építésengedélyezés során a jelentős környezeti hatások elkerülését, csökkentését szolgáló szabályozási elemek érvényesítése lehetővé teszi a fejlesztés megvalósításakor a környezetvédelmi követelmények teljesítését. Ez azonban nagyban függ az építmények engedélyezési terveitől és a kivitelezés sajátosságaitól.

A területen a környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy:

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézzen elő,
- illeszkedjen a helyi környezeti sajátosságokhoz,
- megelőzze a környezetszennyezést,
- kizárja a környezetkárosítást,
- megszüntesse, de legalább enyhítse a meglevő ártalmakat és szennyezéseket.

Az új lakóterületek, intézményi és településközponti vegyes területek kijelölése korábban beépítésre nem szánt területen történik így nagyobb beépítési intenzitást vonz maga után. Kedvezőtlen környezeti hatásokkal kell számolni, de a terv módosítása csak kevés területen eszközöl ilyen típusú változásokat. Ezzel párhuzamosan új beépítésre nem szánt területeket is kijelöl, így a biológiai aktivitás értékre vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelel a terv. A beépítésre szánt területek beépíthetőségének növelése szintén kevés területen kerül csak kijelölésre.

Az új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területek akkor jelentenek jelentőst konfliktust, ha a védendő területek (pl.: lakóterületek, egészségügyi intézmény) közel helyezkednek el a gazdasági területekhez, ahol jellemzően komolyabb levegő- és zajterheléssel járó rendeltetések kerülnek kialakításra. A tervi módosítás az új gazdasági területeket a védendő területekről kellő távolságban jelöl ki.

Az új, nagy kiterjedésű fejlesztési terület kijelölése alapvetően kedvező környezeti hatással jár, ugyanis a tervben lefektetett akcióterületekre vonatkozó céladatok meghatározása megfelelő kereteket ad az érintett fejlesztési terület (Rákosrendező) fenntartható fejlesztéséhez.

Új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése során jellemzően vágány bővítések történnek, így már meglévő infrastrukturális nyomvonalak mentén történnek a fejlesztések. A tervi módosítás így próbálja elkerülni az új nyomvonalas infrastrukturális fejlesztéseket, melyek kedvezőtlenül érintenék a város környezetét.

A gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése ugyan kedvezőtlen környezeti hatásokat eredményez, de tényleges állapotromlás nem következik be, ugyanis tervi elemek megszüntetéséről van szó. A beruházások törlésére forráshiány miatt kerül sor, így a tervbe nem kerülhettek be kedvezőtlen környezeti hatások megelőzésére, elkerülésére, csökkentésére irányuló településtervi intézkedések.

A terv számos olyan intézkedést vezet be, melyek jelentősen kedvező környezeti állapotokat idéznek elő a város környezeti közegében, így a fent felsorolt kedvezőtlen hatások ellensúlyozásra kerülnek:

- a fenntartható fejlesztés érdekében beépítési céladatok meghatározása az akcióterületekre,
- körirányú közúti elemek struktúrájának módosítása,
- településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózatának módosítása,
- fejlesztési területek visszaminősítése,
- új beépítésre nem szánt területek kijelölése,
- korábban kijelölt közlekedési (fő)útvonalak törlése.

A településrendezési terv keretet szab a tervezett fejlesztések megvalósíthatóságához. Az egyes fejlesztések, létesítések környezetvédelmi megfelelőségének igazolásához a településrendezési terv szintjén nem állt rendelkezésre elég részletes információ. A megfelelően elkészített településrendezési tervnek ezek hiányában is keretet kell biztosítani a tervezett fejlesztések számára, hogy a magasabb szintű jogszabályok által előírt környezetvédelmi szempontok érvényesülhessenek.

Az építkezések idején a munkálatokat úgy kell megszervezni, hogy a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet előírásait, valamint a zaj és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008 (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet határértékei betarthatók legyenek.

A beruházások során a földmunkákkal érintett területekről a humuszos réteget le kell menteni a területekre készített végleges más célú hasznosításhoz benyújtott, a talaj humuszos termőrétegének mentését megalapozó talajvédelmi tervben meghatározottak szerint. A beruházások során felmerülő földmunkák esetében a felső, színében elkülönülő humuszos talajréteget le kell termelni és egyéb talajféleségtől elkülönítetten deponálni, majd a humuszgazdálkodási terv alapján kell felhasználni. A területek megközelítését úgy kell megvalósítani, hogy a tevékenység a környező termőföldek minőségében kárt ne okozzon. A földmunkák során a környező mezőgazdasági területeket – a kitermelésre kerülő terméketlen altalaj vagy egyéb anyagok tárolására – igénybe venni szigorúan tilos. A beruházások kialakítása során, mezőgazdasági területen szennyező- vagy egyéb talajidegen anyag, illetve terméketlen földanyag nem maradhat.

A felszín alatti vizek érintettsége esetén fontos figyelmet fordítani a csapadékvíz-elvezetés hálózatának biztonságos kialakítására, az ártalmatlanítás technológiai hátterének kiépítésére és folyamatos karbantartására, valamint az egyes fejlesztések során az elérhető legjobb építési technológia alkalmazására.

7. Monitoring javaslatok

A Fővárosi Önkormányzat minden évben elkészíti Budapest környezeti állapotértékelését, melyből az évre-évre kirajzolódó változási irányok, tendenciák nem csak a lakosság szakmailag ellenőrzött tájékoztatását szolgálják, de alapot képeznek Budapest következő időszakra szóló környezeti programhoz, egyéb környezeti stratégiák és intézkedések kidolgozásához.

A Fejlesztési tervben meghatározott környezeti szempontból releváns mutatók, amelyek nyomonkövetése tervezett:

- A településtervben meghatározott beépítésre szánt terület nagysága (ne növekedjen)
- Védett természeti területek nagysága (növekedjen)
- A védett területek természetessége (javuljon)
- A rehabilitált kisvízfolyás szakaszok hossza (növekedjen)
- Budapest zöldfelületi intenzitás értéke (növekedjen)
- Fásítottság mértéke (növekedjen)
- Újonnan betelepített erdőterületek nagysága v
- Az egy főre jutó zöldterületi ellátottság (növekedjen)
- Városi hőszigethatás (csökkenjen)
- MÁSZ 1,3 m biztonsági szintnek megfelelő árvízvédelmi védvonal hossza (növekedjen)
- Budapest energia végfelhasználáshoz köthető CO2-kibocsátása (csökkenjen)
- Fosszilis energiahordozój felhasználása (csökkenjen)
- Budapesten belüli utazások hosszának, valamint az egyes utazási módokat használók számának figyelembevételével a közösségi közlekedés, gyalogos és kerékpáros közlekedés részaránya növekedjen, a személygépjármű-közlekedés részaránya (csökkenjen)
- Kedvezőbb környezetvédelmi besorolású (benzin EURO V-VI és a hibrid/elektromos) gépjárművek aránya (növekedjen)
- Újrahasználatra előkészített és újrafeldolgott települési hulladék mennyisége (növekedjen)
- Lakossági hulladékudvarok száma (növekedjen)
- Lerakóban ártalmatlanított hulladékok aránya (csökkenjen)
- Élelmiszerpazarlás mértéke (csökkenjen)
- A súlyos sérüléses kimenetelű közúti balesetek, illetve a halálos kimenetelű közúti balesetek száma (csökkenjen)
- Egészséges élettel kapcsolatos mutatók (születéskor várható átlagos élettartam, 65 éves korban várható átlagos élettartam, daganatos megbetegedés okozta halálesetek aránya)

A tervi módosítás kapcsán nem szükséges külön monitoring vizsgálat előírása, ugyanis az állapotértékelés, során minden környezeti közegre, rendszerre és folyamatra részletes elemzést tesznek közzé, melyek jól monitoringozzák az egyes környezeti közegeket érő változásokat.

8. Közérthető összefoglaló

A Fővárosi Közgyűlés a 341/2023. (IV.26.) Főv. Kgy. határozatával döntött, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti új fővárosi településterv készítésének megkezdéséről, továbbá a 342/2023. (IV.26.) Főv. Kgy. határozatával jóváhagyta a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 7. § (7) bekezdés szerinti feljegyzést a terv részletes tartalmáról.

A környezeti értékelés célja a terv, illetve program, valamint ezek céljait és földrajzi kiterjedését figyelembe vevő ésszerű változatai megvalósításának várható jelentős környezeti hatásainak azonosítása, leírása és értékelése.

Összességében a tervi módosításokból adódóan az alábbi hatótényezők érvényesülnek a területen:

- a fenntartható fejlesztés érdekében beépítési céladatok meghatározása az akcióterületekre
- új lakóterületek, intézményi és településközponti vegyes területek kijelölése beépítésre nem szánt területen
- új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területek kijelölése beépítésre nem szánt területen
- beépítési intenzitás növekedése beépítésre szánt területen
- nagy kiterjedésű fejlesztési terület kijelölése (Rákosrendező)
- új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése
- tervezett gyalogos-kerékpáros Duna-hidak (és a hozzájuk kapcsolódó területek) elhelyezkedésének módosítása
- körirányú közúti elemek struktúrájának módosítása
- közműlétesítmények bővítése
- településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózatának módosítása
- fejlesztési területek visszaminősítése
- új beépítésre nem szánt területek kijelölése
- korábban kijelölt közlekedési (fő)útvonalak törlése
- gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése

Egyedül az új közlekedési nyomvonalas létesítmények kijelölése, illetve a gyorsvasúti hálózat tervezett vonalhosszabbításainak csökkentése gyakorol kedvezőtlen összvárosi hatásokat egyes környezeti komponensek jövőbeni alakulására való tekintettel (tehát nem állapotromlás), de a tervi módosítások a teljes várost érintően alapvetően kedvező környezeti hatásokat generálnak. Kijelenthető, hogy a tervi módosítás kedvező jelentős hatásokat eredményez.

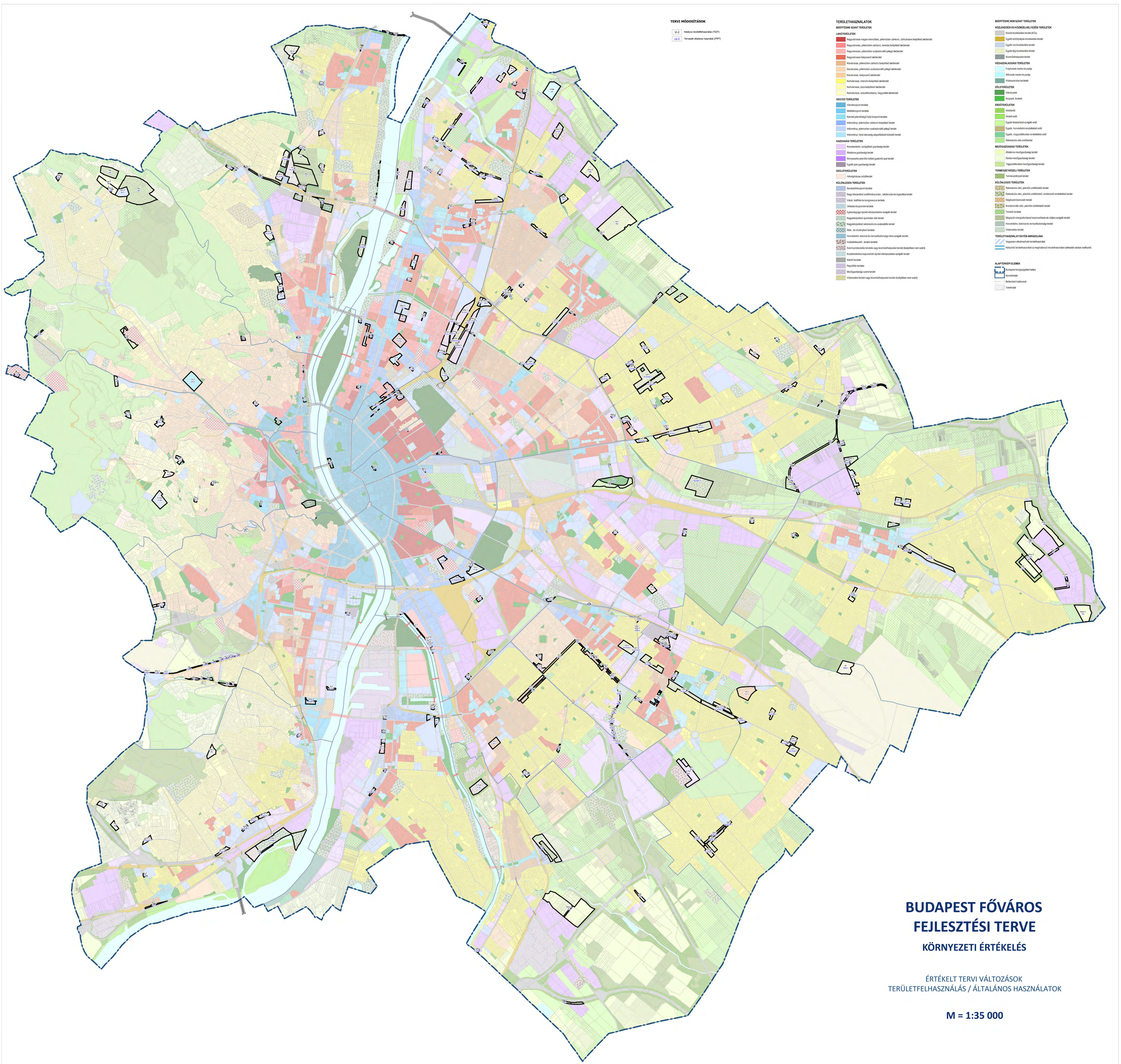
Településrészekre kiterjedő kedvezőtlen hatásokat generál az új fejlesztési területek kijelölése, ugyanakkor ezzel párhuzamosan egyes környezeti közegek tekintetében kedvező hatásokat is generál. Emellett egyes fejlesztési területek visszaminősítése településrész szintű kedvező környezeti hatásokat eredményez.

Lokális szinten az új beépítésre szánt területek kijelölése, illetve a beépítési intenzitások fokozása eredményeznek kedvezőtlen környezeti hatásokat, ugyanakkor a terv új beépítésre nem szánt területeket is kijelöl, melyek ezzel ellentétesen, helyi szinten kedvező környezeti hatásokat generálnak.

A tervi változások környezeti szempontú vizsgálata és értékelése, valamint az egyes környezeti közegeket érő változások elemzése alapján megállapítható, hogy a módosítások összvárosi szinten összességében kedvező jelentős hatásokat eredményeznek, míg településrész szinten, illetve lokális szinten kedvező és kedvezőtlen hatásokat is generálnak. A megfogalmazott javaslatok csökkentik a kedvezőtlen környezeti hatásokat.

MELLÉKLETEK

M1. melléklet: Áttekintő, 1:35.000 léptékű tervlapok (2 db) az értékelt településtervi változásokról

BUDAPEST FŐVÁROS FEJLESZTÉSI TERVE

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

ÉRTÉKELT TERVI VÁLTOZÁSOK
TERÜLETFELHASZNÁLÁS / ÁLTALÁNOS HASZNÁLATOK

M = 1:35 000

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Telekhatár
- Meglévő és tervezett hidak

TELEPÜLÉSTERVI VÁLTOZÁSOK

- Új fejlesztési területek vagy fejlesztési többletet eredményező módosítások
- Új infrastrukturális fejlesztések
- Fejlesztési területek visszaminősítése
- Egyéb, új beépítésre nem szánt területek
- Infrastrukturális fejlesztések törlése
- Valós területhasználathoz való igazodások

MÁS JOGSZABÁLLYAL ÉRVÉNYESÜLŐ ELEMEK

- Ökológiai hálózat
- Natura 2000 terület
- Tájképvédelmi terület övezete
- Országos jelentőségű védett természeti érték (ex lege forrás, ex lege védett barlang, ex lege földvár)
- Barlang védőövezete
- Országos jelentőségű védett természeti terület
- Helyi jelentőségű védett természeti terület (25/2013. (IV.18.) Főv. Kgy. rend)
- Helyi jelentőségű védett természeti emlék és területe (25/2013. (IV.18.) Főv. Kgy. rend)
- Átlagosnál jobb minőségű termőföld (Budapest Főváros Kormányhivatala Földhivatali Főosztály adatszolgáltatása)
- Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdőterület
- Karsztos terület (Magyar Geológiai Szolgálat, Magyar Állami Földtani Intézet adatszolgáltatása
- Vízbázis védelmi terület
- Fővárosi barnamezős területek katasztere 2024

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

ÉRTÉKELT TERVI VÁLTOZÁSOK
A VÉDELMI KORLÁTOZÁSI ELEMEKKEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

M=1:35 000

M2. melléklet: Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció a Fővárosi Településterv környezeti értékeléséhez

Tartalomjegyzék

Bevezetés ... 119
1. Azonosító adatok ... 119
1.1. A terv készítője ... 119
1.2. Az adatlap kitöltésében részt vevő személyek, szervezetek ... 119
2. Az érintett Natura 2000 területek ... 120
2.1. A Natura 2000 terület neve és kódja, melyre a terv várhatóan hatással van ... 120
2.2. Közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek, melyekre a terv várhatóan hatással lehet ... 121
2.2.1. Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 122
2.2.2. Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 124
2.2.3. Érd-tétényi plató kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 126
2.2.4. Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 127
2.2.5. Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 129
3. A Fővárosi Településterv bemutatása ... 130
3.1. A terv célja, tartalma ... 130
3.2. A terv jelentősége, tervezett időtartama ... 132
3.3. A terv térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága, kiterjedése ... 133
3.4. A terv hatásterületén lévő természeti állapot és megőrzési célok ismertetése ... 136
3.4.1. Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 137
3.4.2. Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 138
3.4.3. Érd-tétényi plató kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 139
3.4.4. Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 140
3.4.5. Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 141
3.5. A terv társadalmi, gazdasági következményei ... 143
4. A terv kedvezőtlen hatásai ... 144
4.1. A várható természeti állapotváltozások jellege ... 144
4.2. A Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra gyakorolt hatások ... 146
4.2.1. Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 146
4.2.2. Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 153
4.2.3. Érd-tétényi plató kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 153
4.2.4. Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 155
4.2.5. Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület ... 165
5. Alternatív megoldások ... 173
6. A megvalósítás indokai ... 173
6.1. A terv megvalósítása szükségszerűségének ismertetése ... 173
6.2. A terv megvalósításának szükségszerűségét alátámasztó indokok ... 173
7. Javaslatok ... 174
7.1. A kedvezőtlen hatások mérséklését szolgáló javaslatok ... 174
7.2. További javasolt intézkedések ... 175
8. Kiegyenlítő intézkedések ... 175

Bevezetés

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § (1) és (2) bekezdése alapján „olyan terv (...) elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül valamely Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését (...) azonban valamely Natura 2000 területre" jelentős hatással lehet, hatásbecslést kell készíteni. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § (5) a) pontja szerint a hatásbecslést a környezeti vizsgálati eljárásban kell lefolytatni, ha a terv az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló jogszabály hatálya alá tartozik. Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 1. § (2) a) pontja (és az 1. sz. melléklet 2. pontja) értelmében a környezeti vizsgálat lefolytatása mindig kötelező „a település egészére készülő településterv" esetén.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § (6) alapján a Natura 2000 hatásbecslési dokumentációt a környezeti értékelés önálló részeként kell elkészíteni, a 14. sz. mellékletben megfogalmazott tartalommal.

1. Azonosító adatok

1.1. A terv készítője

A Fővárosi Településtervet Budapest Főváros Önkormányzata megbízásából a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. készíti:

Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft.

Székhely: 1052 Budapest, Városház u. 9-11.

Telephely, iroda

1061 Budapest, Andrássy út 10.

Tel.: +36 1 317 5318 Fax.: +36 1 317 3296

Email: bfvt@bfvt.hu

1.2. Az adatlap kitöltésében részt vevő személyek, szervezetek

A Natura 2000 hatásbecslés készítői a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. és Szőke Balázs egyéni vállalkozó. A hatásvizsgálatban részvető szakértők jogosultságát az ***1. táblázat*** mutatja. A jogosultságok a https://ttsz.am.gov.hu/szakertok/szemelyek oldalon ellenőrizhetők.

1. táblázat: A Natura 2000 hatásbecslésben résztvevő szakértők és jogosultságaik

Név	Jogosultságot igazoló engedély száma
Mészáros Szilvia	Élővilág: SZ-006/2018., Tájvédelem: SZ-006/2018.
Szőke Balázs	Tájvédelem: SZ-010/2021.

A szakértők legfontosabb releváns referenciái az alábbiak:

- Szászbereki 48 MW teljesítményű naperőműpark 132 kV-os távvezetékének létesítése - Natura 2000 hatásbecslés. 2020, Vibrocomp Kft. (Megrendelő: STS Engineering & Construction Kft.)
- Somogy megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata – Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció. 2019, ÖKO Zrt. (Megbízó: Megbízó: Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.)
- Fejér megye területrendezési tervének (stratégiai) környezeti vizsgálata – Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció. 2019, ÖKO Zrt. (Megbízó: Megbízó: Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.)
- Környezeti hatástanulmány a Balaton vízszintszabályozásának módosítására – Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció. 2018, ÖKO Zrt. (Megbízó: Országos Vízügyi Főigazgatóság.)
- Albertirsa-Kecskemét 400 kV-os távvezeték környezeti hatástanulmánya – Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció. 2017, ÖKO Zrt. (Megbízó: PÖYRY ERŐTERV Zrt.)

2. Az érintett Natura 2000 területek

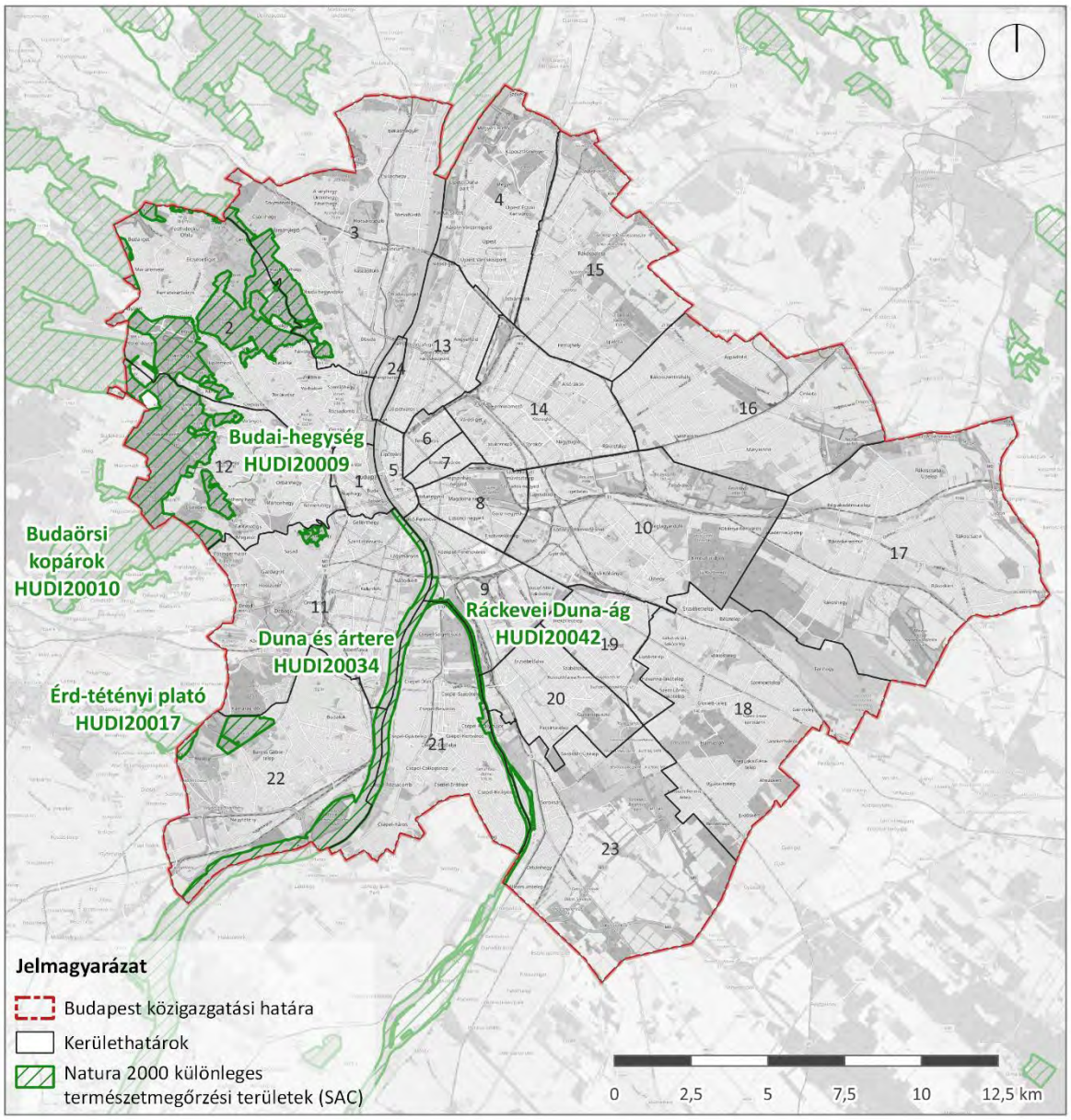
2.1. A Natura 2000 terület neve és kódja, melyre a terv várhatóan hatással van

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján Budapest közigazgatási területét közvetlenül érintő, illetve a közigazgatási határral szomszédos Natura 2000 területeket és alapadataikat a ***2. táblázat*** foglalja össze, elhelyezkedésüket az ***1. ábra*** mutatja. Az az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 2. §-ban meghatározott Natura 2000 terület típusok közül **Budapest közigazgatási területét** közvetlenül vagy közvetve **kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek érintik**.

2. táblázat: Budapest közigazgatási területét érintő Natura 2000 területek

Név	Területkód	Teljes területe (ha)	Kiterjedése Budapesten belül (ha)	Érintettség jellege	Érintettség (%)	Érintett területek
Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	HUDI20009	9522,14	2235,02	átfedés	23%	II, III, XI, XII
Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	HUDI20010	574,68	0	közigaz-gatási határ mentén	0	(XII. kerülettel határos)
Érd-tétényi plató kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	HUDI20017	1164,85	153,04	átfedés	13%	XXII
Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	HUDI20034	16573,52	766,03	átfedés	4,6%	IX, XI, XXI, XXII
Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	HUDI20042	3190,51	159,51	átfedés	5%	IX, XX, XXI, XXIII

1. ábra: Budapestet érintő Natura 2000 területek elhelyezkedése

2.2. Közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek, melyekre a terv várhatóan hatással lehet

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek hálózatába tartozó Natura 2000 területeken előforduló közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok listáját, illetve megőrzésükhöz szükséges előírásokat az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet állapítja meg. Budapestet érintő Natura 2000 területeken található közösségi jelentőségű fajok, élőhelyek és főbb alapadataik a következőkben Natura 2000 területenként kerülnek bemutatásra, a *https://natura2000.eea.europa.eu/* honlapon szereplő aktuális adatok (Standard Data Form – egységes adatlap) alapján. Emellett a vizsgált Natura 2000 területek kijelölésének általános és specifikus természetvédelmi célkitűzései is ismertetésre kerülnek.

A természetmegőrzési területek kijelölésének elsődleges célja, hogy az adott területre jellemző közösség1i jelentőségű jelölő élőhelytípusok foltjainak kiterjedését és ökológiai állapotát (élőlényegyütteseik diverzitását, jellemző fajösszetételét, dominancia-viszonyait) hosszabb távon megőrizzék, és lehetőség szerint javítsák. További cél az adott területre jellemző közösségi jelentőségű jelölő fajok populációi számára megfelelő élőhely biztosítása. Egy Natura 2000 természetmegőrzési területen több közösségi jelentőségű élőhelytípus is előfordulhat, azonban ezek közül nem feltétlenül mindegyik „jelölő" élőhelytípus. Lehet olyan közösségi jelentőségű élőhelytípus, melynek az adott területen nem típusos és nem számottevő kiterjedésű foltjai fordulnak elő. Az adott élőhelytípust ezért nem azon a területen kell elsősorban megvédeni, hanem ott, ahol jelentős kiterjedésű, jó ökológiai állapotú, gyakorlati szempontból is megvédhető foltjai vannak. Így az élőhelytípusoknál a reprezentativitás kulcsfontosságú[1], mely feltűntetésre kerül a következőkben:

- A: kiváló reprezentativitás,
- B: jó reprezentativitás,
- C: jelentős reprezentativitás,
- D: nem szignifikáns jelenlét.

Hasonló a helyzet a növény- és állatfajok esetében is. A fajokat relatív borításuk és relatív populációméretük alapján szintén négy kategóriába (A, B, C, D) sorolják[2]:

- A: országos állományának, több mint 15%-a az adott Natura 2000 élőhelyhez kötődik,
- B: országos állományának 2-15%-a az adott Natura 2000 élőhelyhez kötődik,
- C: országos állományának kevesebb mint 2%-a kötődik az adott Natura 2000 élőhelyhez,
- D: országos állományhoz viszonyítva 2% alatti arányban fordulnak elő.

Az "A", "B" és "C" kategóriába sorolt közösségi jelentőségű fajok az adott Natura 2000 terület jelölő fajai, amelyek populációinak megőrzése elsődleges célja az adott Natura 2000 terület kijelölésének.

Fentiekből következően egy adott Natura 2000 területre vonatkozó hatásbecslésnek nem kell foglalkoznia a "D" kategóriába sorolt élőhelyekkel és fajokkal, ugyanis a "D" fajok állományváltozása nem veszélyezteti az faj állományát, természetvédelmi helyzetét, ahogy a „D" reprezentativitású élőhelytípusok sem típusosak adott Natura 2000 területen, így védelmük elsősorban ott indokolt, ahol nagyobb kiterjedésben vannak jelen.

2.2.1. Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület[3]

A Natura 2000 terület közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusait a ***3. táblázat***, a területen előforduló közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű fajokat pedig a ***4.*** és ***5. táblázatok*** foglalják össze.

3. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok a Budai-hegység Natura 2000 területen

Kód	Élőhely neve	Kiterjedése (ha)	Reprezentativitás
40A0*	Szubkontinentális peripannon cserjések*	95,22	B
6190	Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)	190,44	A
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)	95,22	C
6240*	Szubpannon sztyeppék*	952,21	A
8210	Mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel	95,22	B

[1] https://rm.coe.int/guidelines-for-filling-the-standard-data-form/16808d2a6b
[2] https://rm.coe.int/guidelines-for-filling-the-standard-data-form/16808d2a6b
[3] https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUDI20009

Kód	Élőhely neve	Kiterjedése (ha)	Reprezentativitás
8310	Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok	0	C
9130	Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)	17,7	C
9150	A Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	136,8	C
9180*	Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői*	95,22	C
91G0*	Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal**	1904,43	A
91H0*	Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel*	2856,64	A
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	952,21	A

A *-gal jelöltek a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok.

4. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű növényfajok a Budai-hegység Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
*Dianthus plumarius subsp. regis-stephani**	Szent István-szegfű*	B
Echium maculatum	piros kígyószisz	C
Himantoglossum caprinum	bíboros sallangvirág	C
Iris humilis subsp. arenaria	homoki nőszirom	C
*Linum dolomiticum**	pilisi len*	A
Pulsatilla grandis	leánykökörcsin	B
Seseli leucospermum	magyar gurgolya	B
Thlaspi jankae	Janka-tarsóka	C
Vincetoxicum pannonicum	magyar méreggyilok	C

A *-gal jelöltek a kiemelt jelentőségű közösségi fajok.

5. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű állatfajok a Budai-hegység Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Barbastella barbastellus	nyugati piszedenevér	C
Myotis bechsteinii	nagyfülű denevér	C
Myotis blythii	hegyesorrú denevér	C
Myotis emarginatus	csonkafülű denevér	C
Myotis myotis	közönséges denevér	C
Rhinolophus ferrumequinum	nagy patkósdenevér	C
Rhinolophus hipposideros	kis patkósdenevér	C
Spermophilus citellus	közönséges ürge	C
Cerambyx cerdo	nagy hőscincér	C
Cucujus cinnaberinus	skarlátbogár	C
Dioszeghyana schmidtii	magyar tavaszi-fésűsbagoly	C
Erannis ankeraria	Anker-araszoló	C
*Euplagia quadripunctaria**	csíkos medvelepke*	C
Glyphipterix loricatella	budai szakállasmoly	A
Hypodryas maturna	díszes tarkalepke	C
Isophya costata	magyar tarsza	C
Lignyoptera fumidaria	füstös ősziaraszoló	B
Limoniscus violaceus	kék pattanó	C
Lucanus cervus	nagy szarvasbogár	C

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Lycaena dispar	nagy tűzlepke	C
Morimus funereus	gyászcincér	B
*Rosalia alpina**	havasi cincér*	B
Stenobothrus eurasius	eurázsiai rétisáska	C

A *-gal jelöltek a kiemelt jelentőségű közösségi fajok.

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása:

- Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*), 8310 Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok.
- Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 40A0 Szubkontinentális peripannon cserjések, 6240 Szubpannon sztyeppék, 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*, 91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescensszel*.
- Közösségi jelentőségű állatfajok: budai szakállasmoly (*Glyphipterix loricatella*), magyar tarsza (*Isophya costata*), gyászcincér (*Morimus fureneus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*).
- Kiemelt közösségi jelentőségű állatfajok: Havasi cincér (*Rosalia alpia*).
- Közösségi jelentőségű növényfajok: magyar méreggyilok (*Vincetoxicum pannonicum*), Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius subsp. regis stephani*), homoki nőszirom (*Iris humilis subsp. arenaria*), leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*), magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*), piros kígyószisz (*Echium russicum*).
- Kiemelt közösségi jelentőségű növényfajok: pilisi len (*Linum dolomiticum*).

2.2.2. Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület[4]

A Natura 2000 terület közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusait a ***6. táblázat***, a területen előforduló közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű fajokat pedig a ***7.*** és ***8. táblázatok*** foglalják össze.

6. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok a Budaörsi kopárok Natura 2000 területen

Kód	Élőhely neve	Kiterjedése (ha)	Reprezentativitás
40A0*	Kontinentális cserjések*	0,5	C
6190	Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)	57,47	B
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik *(Festuco-Brometalia)*	86,2	B
6240*	Szubpannon sztyeppék*	143,67	B
9180*	Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio – Acerion* erdői*	20	C
91G0*	Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal**	28,73	B
91H0*	Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel*	114,94	C
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	159	C

A *-gal jelöltek a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok.

[4] https://natura2000.eea.europa.eu/natura2000/SDF.aspx?site=HUDI20010

7. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű növényfajok a Budaörsi kopárok Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Dianthus plumarius subsp. regis-stephani	Szent István-szegfű	B
Echium maculatum	piros kígyószisz	C
Pulsatilla grandis	leánykökörcsin	C
Seseli leucospermum	magyar gurgolya	C
Vincetoxicum pannonicum	magyar méreggyilok	A

8. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű állatfajok a Budaörsi kopárok Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Barbastella barbastellus	nyugati piszedenevér	C
Myotis bechsteinii	nagyfülű denevér	C
Myotis blythii	hegyesorrú denevér	C
Myotis emarginatus	csonkafülű denevér	C
Myotis myotis	közönséges denevér	C
Rhinolophus hipposideros	kis patkósdenevér	C
Carabus hungaricus	magyar futrinka	C
Cerambyx cerdo	nagy hőscincér	C
Cucujus cinnaberinus	skarlátbogár	C
Dioszeghyana schmidtii	magyar tavaszi-fésűsbagoly	C
Eriogaster catax	sárga gyapjasszövő	C
Euplagia quadripunctaria	csíkos medvelepke	C
Isophya costata	magyar tarsza	C
Lignyoptera fumidaria	füstös ősziaraszoló	C
Lucanus cervus	nagy szarvasbogár	C
Stenobothrus eurasius	eurázsiai rétisáska	C

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása:

- Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*), 6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 6240 Szubpannon sztyeppék, 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*, 91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescensszel*
- Közösségi jelentőségű állatfajok: Magyar tarsza (*Isophya costata*)
- Közösségi jelentőségű növényfajok: magyar méreggyilok (*Vincetoxicum pannonicum*), Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius subsp. regis stephani*), magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*)

2.2.3. Érd-tétényi plató kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület[5]

A Natura 2000 terület közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusait a ***9. táblázat***, a területen előforduló közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű fajokat pedig a ***10.*** és ***11. táblázatok*** foglalják össze.

9. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok az Érd-tétényi plató Natura 2000 területen

Kód	Élőhely neve	Kiterjedése (ha)	Reprezentativitás
6110*	Mészkedvelő vagy bazofil varjúhájas gyepek (*Alysso-Sedion albi*)*	0,12	B
6190*	Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)*	116,49	C
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik *(Festuco-Brometalia)*	2,22	C
6240*	Szubpannon sztyeppék*	465,94	A
91H0*	Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel*	232,97	C
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	232,97	B

A *-gal jelöltek a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok.

10. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű növényfajok az Érd-tétényi plató Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Colchicum arenarium	homoki kikerics	C
Echium russicum	piros kígyószisz	D
Iris humilis subsp. arenaria	homoki nőszirom	D
Pulsatilla grandis	leánykökörcsin	D
Seseli leucospermum	magyar gurgolya	C

11. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű állatfajok az Érd-tétényi plató Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Bolbelasmus unicornis	szarvas álganéjtúró	D
Carabus hungaricus	magyar futrinka	C
Cerambyx cerdo	nagy hőscincér	C
Chondrosoma fiduciarium	magyar ősziaraszoló	A
Glyphipterix loricatella	budai szakállasmoly	D
Isophya costata	magyar tarsza	C
Lignyoptera fumidaria	füstös ősziaraszoló	C
Lucanus cervus	nagy szarvasbogár	C
Morimus funereus	gyászcincér	C
Stenobothrus eurasius	eurázsiai rétisáska	C

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása:

- Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)
- Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 6240 Szubpannon sztyeppék, 91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescensszel*, 91M0 Pannon cseres-tölgyesek

[5] https://natura2000.eea.europa.eu/natura2000/SDF.aspx?site=HUDI20017

- Közösségi jelentőségű állatfajok: magyar ősziaraszoló (*Chondrosoma fiduciarium*), gyászcincér (*Morimus fureneus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

2.2.4. Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület[6]

A Natura 2000 terület közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusait a **12. *táblázat***, a területen előforduló közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű fajokat pedig a ***13.*** és ***14. táblázatok*** foglalják össze.

12. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok a Duna és ártere Natura 2000 területen

Kód	Élőhely neve	Kiterjedése (ha)	Reprezentativitás
1530	Pannon szikes sztyeppek és mocsarak	0,18	D
3130	Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval	10,47	C
3150	Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel	3,32	C
3160	Természetes disztróf tavak és tavacskák	0,87	D
3270	Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel	259,43	C
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik	0,02	D
6240*	Szubpannon sztyeppék*	1,89	C
6250*	Síksági pannon löszgyepek*	70,6	C
6260*	Pannon homoki gyepek*	52,61	C
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)	11,25	B
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai	32,24	B
6440	*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei	343,86	B
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)	48,6	C
7140	Tőzegmohás lápok és ingólápok	0,04	D
7210*	Meszes lápok télisással *(Cladium mariscus*) és a *Caricion davallianae* fajaival*	62,74	B
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	33,3	B
9180	Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion erdői	0,45	D
91E0*	Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)*	2081,79	B
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur, Ulmus laevis* és *Ulmus minor, Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)	339,28	B
91I0	Kontinentális erdősztyepp-tölgyesek	0,01	D

A *-gal jelöltek a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok.

13. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű növényfajok a Duna és ártere Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Colchicum arenarium	homoki kikerics	C
Iris humilis subsp. arenaria	homoki nőszirom	C

[6] https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUDI20034

14. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű állatfajok a Duna és ártere Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Emys orbicularis	mocsári teknős	C
Barbastella barbastellus	nyugati piszedenevér	C
Castor fiber	hód	C
Lutra lutra	vidra	C
Myotis bechsteinii	nagyfülű denevér	C
Mytos dasycneme	tavi denevér	D
Myotis myotis	közönséges denevér	D
Spermophilus citellus	közönséges ürge	C
Bolbelasmus unicornis	szarvas álganéjtúró	D
Coenagrion ornatum	díszes légivadász	C
Cucujus cinnaberinus	skarlátbogár	C
Euplagia quadripunctaria	csíkos medvelepke	C
Leucorrhinia pectoralis	lápi szitakötő	C
Lucanus cervus	szarvasbogár	C
Lycaena dispar	nagy tűzlepke	C
Maculinea teleius	vérfű-hangyaboglárka	C
Ophiogomphus cecilia	erdei szitakötő	D
Unio crassus	tompa folyamkagyló	C
Aspius aspius	balin	B
Cobitis taenia	vágó csík	C
Eudontomyzon spp.	ingola fajok	B
Gobio albipinnatus	halványfoltú küllő	C
Gymnocephalus baloni	széles durbincs	C
Gymnocephalus schraetzer	selymes durbincs	B
Misgurnus fossilis	réti csík	C
Pelecus cultratus	garda	C
Rhodeus sericeus amarus	szivárványos ökle	C
Rutilus pigus	leánykoncér	B
Sabanejewia aurata	kőfúró csík	D
Umbra krameri	lápi póc	D
Zingel streber	német bucó	C
Zingel zingel	magyar bucó	B
Bombina bombina	vöröshasú unka	C
Triturus dobrogicus	dunai tarajosgőte	C

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása:

- Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 3270 iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel, 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)

- Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)
- Közösségi jelentőségű állatfajok: közönséges hód (*Castor fiber*), vidra *(Lutra lutra*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajos gőte (*Triturus dobrogicus*), leánykoncér (*Rutilus pigus*), ragadozó őn (balin) (*Aspius aspius*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), ingola fajok (*Eudontomyzon spp.*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), német bucó (*Zingel streber*), magyar bucó (*Zingel zingel*), vágócsík (*Cobitis taenia*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), garda (*Pelecus cultratus*), tompa folyamikagyló (*Unio crassus*), lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*), díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

2.2.5. Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület[7]

A Natura 2000 terület közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusait a 15. ***táblázat***, a területen előforduló közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű fajokat pedig a ***16.*** és ***17. táblázatok*** foglalják össze.

15. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok a Ráckevei Duna-ág Natura 2000 területen

Kód	Élőhely neve	Kiterjedése (ha)	Reprezentativitás
3150	Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel	35,77	C
3160	Természetes disztróf tavak és tavacskák	0,22	C
6440	*Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei	36,71	C
7140	Tőzegmohás lápok és ingólápok	0,32	C
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	26,46	C
91E0*	Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)*	73,72	C
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur, Ulmus laevis* és *Ulmus minor, Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)	147,73	C

A *-gal jelöltek a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok.

16. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű növényfaj a Ráckevei Duna-ág Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Liparis loeselii	hagymaburok	B

17. táblázat: Közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű állatfajok a Ráckevei Duna-ág Natura 2000 területen

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Emys orbicularis	mocsári teknős	C
Lutra lutra	vidra	C
Myotis myotis	közönséges denevér	C
Cucujus cinnaberinus	skarlátbogár	C
Aspius aspius	balin	C
Misgurnus fossilis	réti csík	C
Rhodeus sericeus amarus	szivárványos ökle	C

[7] https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUDI20042

Faj megnevezése		Populáció reprezentativitása
tudományos név	magyar név	
Umbra krameri	lápi póc	C
Bombina bombina	vöröshasú unka	C
Triturus dobrogicus	dunai gőte	D

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása:

- Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 3150 Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel, 3160 Természetes disztróf tavak és tavacskák, 7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok, 91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)
- Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok: 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)
- Közösségi jelentőségű állatfajok: lápi póc (*Umbra krameri*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), vidra (*Lutra lutra*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Közösségi jelentőségű növényfajok: hagymaburok (*Liparis loeselii*)

3. A Fővárosi Településterv bemutatása

3.1. A terv célja, tartalma

A településrendezés célja

A magyar építészetről szóló C. törvény 74. § (1) alapján a településfejlesztés és a településrendezés célja a lakosság életminőségének és a település versenyképességének javítása érdekében:

a) a fenntartható fejlődést szolgáló településszerkezet és a jó minőségű környezet kialakítása,
b) a közérdek érvényesítése az országos, a térségi és a települési érdek, valamint a jogos magánérdekek összhangjának biztosításával,
c) a természeti, táji és építészeti értékek gyarapítása és védelme, az erőforrások kíméletes és környezetbarát hasznosításának elősegítése.

A településrendezés kereteit meghatározó jogszabályok a következők: magyar építészetről szóló C. törvény, a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet (TÉKA), továbbá a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet.

A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 14 db melléklete részletesen tartalmazza az elkészítendő vizsgálatokat, értékeléseket, helyzetelemzéseket és tervi munkarészeket, köztük azokat is, amelyek a környezeti értékelés, illetve jelen Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció szempontjából kiemelt jelentőségűek (környezetvédelmi, táji-, természetvédelmi helyzetelemzések).

A Fővárosi Településterv célja

A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet alapján a tervezési feladat a főváros teljes közigazgatási területre vonatkozóan egy fejlesztési és egy rendezési típusú terv elkészítése, amelyek együttesen a Fővárosi településtervet alkotják. Ennek megfelelően a Budapest2030 hosszú távú településfejlesztési koncepciót és az

Otthon Budapesten integrált településfejlesztési stratégiát az új fővárosi településfejlesztési terv váltja fel. A terv célja tehát a hatályos fővárosi fejlesztési (Budapest 2030 hosszú távú településfejlesztési koncepció, Otthon Budapesten integrált településfejlesztési stratégia), valamint a településrendezési eszközeinek (Településszerkezeti terv és Fővárosi Rendezési Szabályzat) tartalmi felülvizsgálata a jenlegi környezeti-társadalmi-gazdasági körülmények, új kihívásokra válaszoló fejlesztési és rendezési célkitűzések alapján, és átdolgozása a településterv műfajába, a megváltozott jogszabályi követelményeknek megfelelően.

A munka során elemzésre kerülnek a hatályos fejlesztési és rendezési terveszközök, figyelembevételre kerülnek a közelmúltban elfogadott szakági programok, stratégiák, valamint elkészült fejlesztési tanulmányok.

A Fővárosi Településterv főbb tartalma

A településterv megalapozó vizsgálat alapján készül, és a településtervet alátámasztó javaslat készíti elő. A tartalmi követelményeket a megalapozó vizsgálathoz a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 1. melléklete, az alátámasztó javaslathoz a 2. melléklete, a településfejlesztési tervhez a 3. melléklete határozza meg. A megalapozó vizsgálat és alátámasztó javaslat tartalma:

- a tervezési feladathoz közvetlenül kapcsolódó vizsgálati tényezőt és szakterületi javaslatot tartalmaz,
- a tervezési feladatnak megfelelő tartalmi mélységben,
- biztosítva és igazolva a településfejlesztés és településrendezés alapvető követelményeinek a teljesülését.

A fejlesztési terv és rendezési terv készítése során közös megalapozó vizsgálat és alátámasztó javaslat készül, a fejlesztési terv és a rendezési terv megalapozását és alátámasztását maradéktalanul biztosító tartalommal és részletezettséggel. A megalapozó vizsgálat magában foglalja a helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészeket. Az alátámasztó javaslat tartalmazza a fejlesztési és rendezési javaslat összefoglalóját és a szakági javaslatokat.

A FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV az alábbi munkarészekből épül fel:

1. Jövőkép

A jövőkép integráltan és egyértelműen szemlélteti a reális településfejlesztési célok megvalósításával létrejövő azon jobb, élhetőbb jövőbeli állapotot, amely érdekében a településfejlesztési terv készül. A jövőkép meghatározza a legfőbb településfejlesztési elveket, az ezeken alapuló távlati fejlesztési szándékokat, a környezeti és társadalmi felelősséget a település társadalmi, gazdasági, táji, természeti és az épített környezetének és térségi szerepének tekintetében.

2. Stratégia

A stratégiában történik - a jövőkép megvalósítása érdekében:

- a rövid, közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati fejlesztési céloknak,
- a településfejlesztési célok rendszerének és a célok összefüggései vázlatának,
- az integrált és tematikus beavatkozási területeknek és
- az épített és természeti örökség védelme követelményeinek

meghatározása, figyelembe véve a gazdasági szereplők települést érintő terveit és törekvéseit, valamint a helyi társadalom szükségleteit. A fejlesztési célokhoz fejlesztési céladatok és fejlesztési akcióterületek kerülnek meghatározásra.

3. Cselekvési program

A cselekvési program meghatározza a célok eléréséhez szükséges rövid és középtávú tematikus és integrált fejlesztési feladatokat és egyéb tevékenységeket, a kapcsolódó céladatokat, és - fejlesztési akcióterületeket

figyelembe véve - az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok vonatkozó elemeit. A cselekvési program tartalmazza továbbá a fejlesztések pénzügyi tervét és ütemezésének vázolását. A cselekvési program rögzíti a települési vízgazdálkodás és csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztési feladatait és az ennek megvalósulását biztosító tervek, programok vonatkozó elemeit is.

4. Részletes cselekvési program

A részletes cselekvési program tartalmazza:

- a megvalósítandó beavatkozásokat, így a fejlesztési feladatokat és projekteket, valamint a nem fejlesztési jellegű önkormányzati tevékenységeket;
- a fejlesztési akcióterületeket, azok bemutatásával, lehatárolásával, fejlesztési céljaival és tevékenységeivel;
- a településfejlesztési akciók megvalósítási kereteit, a finanszírozási lehetőségeket, szervezeti kereteket és kompetenciákat;
- városokban az anti-szegregációs programot, ha található ott szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület.

5. Fejlesztési tervlap

A fejlesztési tervlap - a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre - az általános használatú területek figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.

6. Részletes fejlesztési tervlap

A részletes fejlesztési tervlap a településtervezési szabályzatban meghatározott jelkulcs figyelembevételével meghatározza:

- a stratégia és a cselekvési terv elemeinek főbb térbeli összefüggéseit,
- a település fejlesztésének térbeli rendszerét és területi irányait,
- az épített, a táj- és természeti környezet tekintetében a külső és belső korlátokat, azok jellegét,
- a megőrzendő és a fejlesztési célokat szolgáló fejlesztési akcióterületeket és egyéb területek legalább általános használat szerinti lehatárolását,
- a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett műszakiinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.

7. Monitoring

Monitoring feladatok meghatározása a stratégia hatékonyságának elősegítése érdekében, a településfejlesztési célok, akciók megvalósításának folyamatos vizsgálatára és ellenőrzésére, valamint az eredmények kiértékelésére.

A BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA (BFRSZ) az alábbi munkarészekből áll:

- BFRSZ koncepciója,
- Rendelettervezet és mellékletei.

3.2. A terv jelentősége, tervezett időtartama

A településtervek készítésének, módosításának kereteit a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.)

Korm. rendelet szabályozza. A rendelet 17. § (1) bekezdése szerint **települési önkormányzat a fejlesztési tervet és a rendezési tervet együttesen legalább hétévente áttekinti**, ellenőrzi, és dönt arról, hogy

a) továbbra is változatlan tartalommal alkalmazza,
b) módosítja, vagy
c) újat készít.

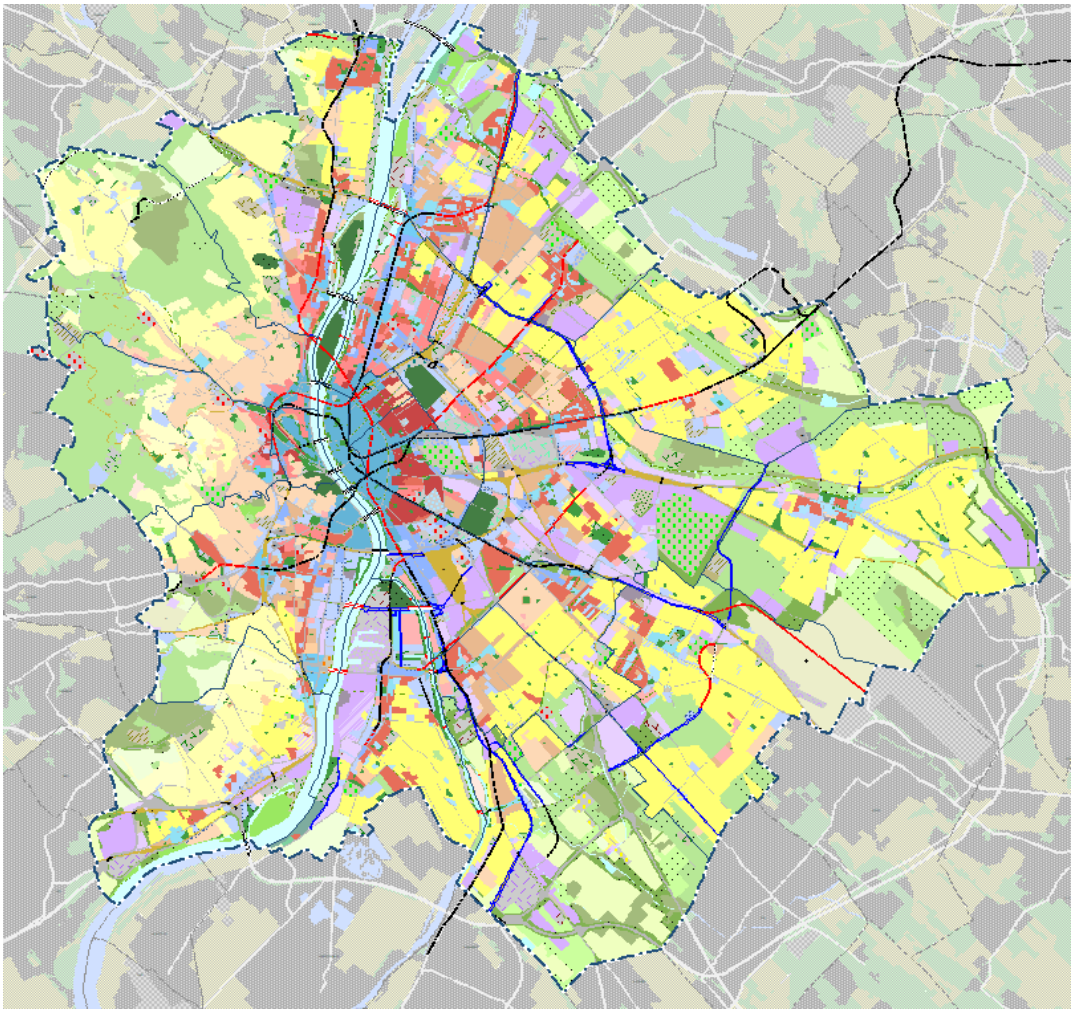
A jogszabály csak a maximális időtartamot határozza meg, a módosítás vagy új településterv készítése ennél rövidebb időszak alatt is történhet.

A terv jelentőségével kapcsolatban – a fővárosi keretek meghatározása mellett, lásd: *3.1. fejezet* – kiemelendő, hogy a **kerületi településfejlesztési terveket a fővárosi településfejlesztési tervvel**, illetve a **kerületi építési szabályzatokat a fővárosi rendezési szabályzattal összhangban kell készíteni** (2023. évi C. törvény 79. § (6) és (7) bekezdések), tehát a készülő fővárosi településterv keretet szab a kerületi (részletesebb) fejlesztési irányoknak, építési szabályoknak is.

3.3. A terv térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága, kiterjedése

A fővárosi településterv a főváros teljes közigazgatási területére kiterjed, melyet a fejlesztési tervlap 1. tematikus tervlapjának áttekintő ábrája szemléltet (*2. ábra*).

2. ábra: FTFT fejlesztési tervlap áttekintése - 1. Területfelhasználás

A környezeti értékelés szempontjából azonosított, a hatályos TSZT és a tervezett településfejlesztési terv közötti eltéréseket (tehát a főbb hatótényezőket) a ***környezeti értékelés*** mutatja be részletesen. Ezek közül jelen Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció szempontjából a **Natura 2000 területekkel összefüggésbe hozható változtatások** a következőképpen csoportosíthatók:

Érdemi környezeti hatással nem járó változások:

- Valós területhasználathoz való igazodás:
    - új lakóterületek kijelölése már beépítésre szánt (jellemzően vegyes) területen - a meglévő területhasználat és a megváltozott jogszabályi körülmények miatt szükséges módosítás
    - különleges, komplex vízparti terület megszűnése és helyette hétvégihazás üdülőterület, és különleges rekreációs terület kategóriák alkalmazása (K-Kv->Üh, K-Kv->K-Rek)
    - különleges honvédelmi területeket érintő átsorolások (adatszolgáltatás alapján): K-Hon->K-Eü, K-Hon->K-Okt, Kb-Hon->K-Hon, Ek->Kb-Hon
    - meglévő közműlétesítmények besorolásának rendezése (Közm)
    - az Országos Erdőállomány Adattár szerinti üzemtervezett erdőrészletek lekövetéséből adódó módosítások (új erdőterületek kijelölése korábban beépítésre szánt területen)
    - tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt) bevezetése az új jogszabályi felhatalmazásnak megfelelően (meglévő, értékes tájhasználat támogatása)
    - kisvízfolyások és egyéb vízgazdálkodási területek lehatárolásának felülvizsgálata a vízgazdálkodási térség és a valós területhasználat figyelembevételével (Vá, Vf)
- Területi pontosítások:
    - vízgazdálkodási területek (kisvízfolyások) pontosítása a valós területhasználat / ingatlanviszonyok alapján

Érdemi, feltételezhetően negatív környezeti hatással járó változások:

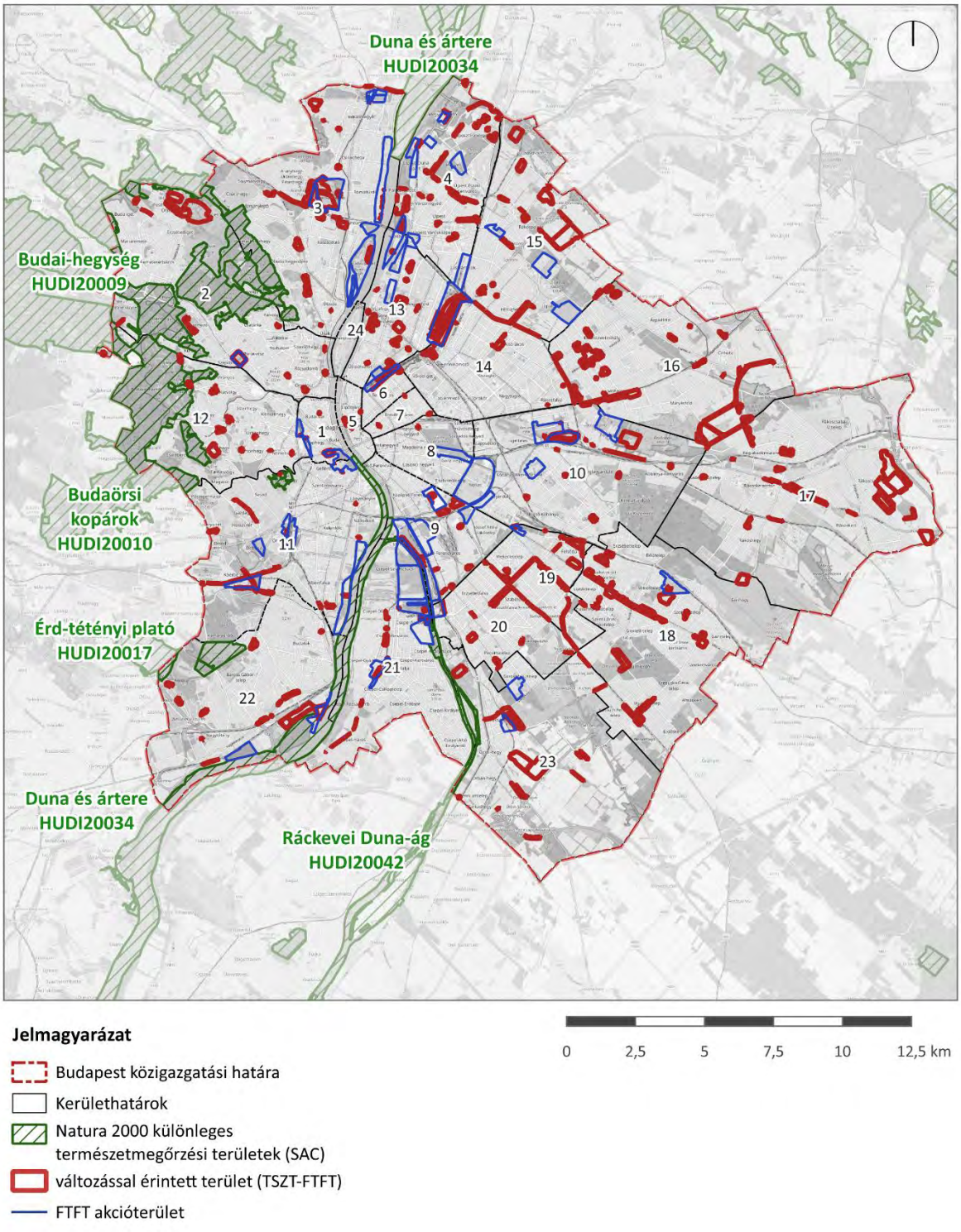
- Új fejlesztési területek vagy fejlesztési többletet eredményező módosítások:
    - új beépítésre szánt területek – intézményi vegyes területek (Vi)
    - már korábban beépítésre szánt területek átsorolása intenzitás növekedés lehetőségét eredményezve
    - új településközponti területek (Vi->Vt)
- Új infrastrukturális fejlesztések
    - újonnan kijelölésre kerülő közlekedési (közúti) nyomvonalas létesítmények
    - új közműterületek kijelölése (jellemzően már beépítésre szánt területen)

Érdemi, feltételezhetően pozitív környezeti hatással járó változások:

- Fejlesztési területek visszaminősítése:
    - TSZT-ben korábban kijelölt távlati fejlesztési területek („Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek") visszaminősítése
- Egyéb új beépítésre nem szánt területek:
    - új erdőterületek (nem üzemtervezett, hanem erdőtelepítésre kijelölt területek)
    - újonnan kijelölt zöldterületek
- Infrastrukturális fejlesztések törlése:
    - kifejezetten településszerkezeti jelentőségű tervezett (fő)útvonal nyomvonalának törlése, áthelyezése

A felsorolt főbb változások mellett a részletes cselekvési program részét képező **akcióterületek** is hatással lehetnek a Natura 2000 területekre. A jelentősebb változások és akcióterületek, valamint a Natura 2000 területek térbeli összefüggéseit a ***3. ábra*** szemlélteti. Az ábra alapján jól érzékelhető, hogy a változások, illetve az akcióterületek nagy része nem érint Natura 2000 területeket. Azon változások és akcióterületek, amelyek a Natura 2000 területek 200 m-es környezetén belül helyezkednek el, tételesen értékelésre kerülnek a Natura 2000 területekre gyakorolt várható hatások szempontjából – a várható hatások jellegétől, megítélésétől függetlenül, tehát a kedvező és kedvezőtlen hatásokra egyaránt kitérve – jelen hatásbecslés ***4.2. fejezetében***.

3. ábra: Natura 2000 területek és az FTFT-ben szereplő környezetállapot szempontjából jelentős változással érintett területek, akcióterületek elhelyezkedése

3.4. A terv hatásterületén lévő természeti állapot és megőrzési célok ismertetése

A főváros természeti állapotát évente részletesen bemutatja a Budapest Környezeti Állapotértékelése c. dokumentum sorozat[8], melynek legfrissebb verziója a Budapest Környezeti Állapotértékelése 2024. Emellett az FTT Megalapozó munkarésze is részletezi a természeti környezet állapotát a következő fejezetekben:

- Helyzetelemző munkarész: 12. Táji és természeti adottságok vizsgálata.
- Helyzetértékelő munkarész: 1.12. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat, 2. A fejlesztést és rendezést befolyásoló értéket, problémát, védelmet, illetve korlátozást meghatározó elemek.

A KÉ részletezettségét meghaladó, de a Natura2000 hatásbecslés szempontjából fontos állapotjellemzők a következőben kerülnek ismertetésre.

A vizsgált Natura 2000 területek fenntartási tervei, illetve Standard Data Form (SDF) adatlapok alapján **nagy jelentőségű[9] belső veszélyeztető tényezők** a következők:

- Budai-hegység: utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak) kedvezőtlen hatásai (pl. elütési kockázat), sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek (pl. gyalogos túrázók, futók, biciklisek, sziklamászók, lovasok, terepmotorozás) okozta terhelések (pl. zavarás, taposási kár, terepmotorozás jelentős probléma, mely a gyepek degradációját, gyomosodását, megszűnését okozza).
- Budaörsi kopárok: ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak; sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek (pl. gyalogos túrázók, futók, biciklisek, sziklamászók, lovasok, terepjárók) okozta terhelések (pl. zavarás, taposás), repülőtér kedvezőtlen hatásai (pl. zavarás, elütési kockázat), zajterhelés (elsősorban közlekedési eredetű).
- Érd-tétényi plató: pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya (inváziós fajok megjelenése, nem kívánt szukcessziós folyamatok beindulása), illegális hulladékelhagyások (élőhelyek, fajok károsítása, gyomosodás), túrázás, lovaglás és nem motorizált járművel végzett tevékenység (legnagyobb problémát a lovaglás okozza), hagyományos gépjárművel végzett tevékenység (helyben lakók illegálisan kialakult földutakat használnak gyepterületeken), terepjáróval végzett tevékenység (szabadidős sporttevékenység céljából az érintetlen gyepterületekre is ráhajtanak, különösen nagy veszélyeztető tényező a területen quad-túrák szervezése), idegenhonos inváziós fajok jelenléte (pl. fekete fenyő, fehér akác, mirigyes bálványfa, keskenylevelű ezüstfa, nyugati ostorfa, aranyvessző fajok, selyemkóró), légszennyezés (főként közlekedési eredetű), talajszennyezés és szilárd hulladék, urbanizáció.
- Duna és ártere: intenzív mezőgazdasági művelés, beleértve a művelési ág váltással járó változtatásokat (gyepterület átalakítása szántóterületté); erdőritkítás (tarvágás); kavicsbányászat; autópályák, autóútak, fő- és mellékutak kedvezőtlen hatásai (főként: fragmentációs hatás); hajózási útvonalak (pl. hajózáshoz kapcsolódó folyamszabályozás csökkenti a medermorfológiai változatosságot, hullámverés kedvezőtlen hatásai); sporthajózás (pl. vízparti fajok zavarása az erős hullámverés, illetve a zaj miatt); talajfeltöltés, lecsapolás, kiszárítás (a folyamszabályozás miatt az ártéri holtágak, mellékágak vízellátása romlik); partmenti beépítések (lakóterületek, ipari-gazdasági területek) terhelései.
- Ráckevei Duna-ág: biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata (vízhez kötődő élőhelyeket és halfajokat érinti kedvezőtlenül); idegenhonos fajokkal történtő erdőtelepítések; erdőritkítás (tarvágás); közlekedési infrastruktúra elemek (utak, autópályák, kikötők) okozta terhelések (pl. területfoglalás,

[8]https://budapest.hu/zold-budapest/klima-es-kornyezetvedelem/budapest-kornyezetvedelmi-programja-es-kornyezeti-allapotertekelese

[9] A fenntartási tervek és az SDF ellentmondása esetén a jelentőség az SDF alapján került figyelembevételre, mivel ez aktuálisabb (2024.12.03), mint a fenntartási tervek.

morfológiai változások a mederben); folyamatos városiasodás (partmenti beépítések, főként üdülőterületek és ipari-gazdasági területek a jellemzőbb veszélyeztető tényezők); háztartási hulladék; szabadidős halfogás (a vízparti stégek kialakítása fragmentálja a nádasokat és a part menti élőhelyeket, a beetetések miatt az eutrofizáció gyorsul); vadak károkozása (mocsárréteken és erdőkben a vaddisznó jelenléte); egyes állatfajok közvetlen veszélyeztetése (csapdázás, mérgezés, orvvadászat); folyóparti kempingezés; emberi taposás, túlhasználat, vandalizmus; idegenhonos inváziós fajok jelenléte (főként egykori gyepeken a magas aranyvessző tömeges jelenléte, inváziós vízi növény-és állatfajok, mint pl. kagylótutaj, ezüstkárász, törpeharcsa, kínai razbóra, vörös-és sárgafülű ékszerteknősök); tűzkár; feliszapolódás, szervesanyag felhalmozódás, természetes eutrofizáció.

A vizsgált Natura 2000 területek esetén külső veszélyeztető tényezőket nem tartalmaz az SDF adatlap. A fenntartási tervek alapján **jelentősebb külső, illetve potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényezők** a következők:

- Budai-hegység: idegenhonos inváziós fajok intenzív terjedése; hőmérsékletváltozás, illetve aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében.
- Budaörsi kopárok: városi környezet közelsége és elválasztó hatása (az egyes természeti területrészeket beépített területek választják el egymástól, intenzív emberi jelenlétből adódó kedvezőtlen hatások).
- Érd-tétényi plató: bányászat és külszíni fejtés (jövőbeni potenciális veszélyeztető tényező a terület mészkőkészlete miatt), felhagyott katonai létesítmény területén folyamatosan jelentkező beruházási szándék, egyéb területfejlesztési lehetőségek (funkcióvesztett katonai létesítmények a településrendezési eszközökben kereskedelmi szolgáltató, gazdasági, településközponti vegyes, illetve különleges oktatási övezetekben vannak, melyek értékesítéséből adódó új funkció ismeretlen veszélyeztető tényezőként azonosított).
- Duna és ártere: (sokszor az árvíz által kihordott) hulladék a parti élőhelyeket degradálja.
- Ráckevei Duna-ág: nem került meghatározásra külső veszélyeztető tényező.

A megőrzési célok és a kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges beavatkozások, fejlesztések a következő alfejezetekben Natura 2000 területenként kerülnek részletesen ismertetésre.

3.4.1. Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

A terület fő célkitűzései a kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése érdekében:

- A területen található jó állapotú pannon gyertyános-tölgyesek, pannon molyhos tölgyesek, pannon sziklagyepek, szubpannon sztyeppék élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése.
- A területen található jelölő állat, és növényfajok állományai fennmaradásának biztosítása.
- Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva - több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztések:

- Invazív és tájidegen fafajok (fehér akác, bálványfa, fekete fenyő, erdei fenyő) terjedésének lassítása, állományaik visszaszorítása a magszóró fák kivágásával, speciális növényvédőszeres kezeléssel, valamint az újulat következetes leverésével.

- Vágásterületekre, felhagyott vadföldekre, működő szórókra behurcolt invazív lágyszárúak (kanadai aranyvessző, betyárkóró, selyemkóró) irtása, elterjedésük megakadályozása.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban előtérbe szükséges helyezni a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő használatok alkalmazását, valamint közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz, különösen a nagy kiterjedésű egykorú és kevés fajú erdőállományok (cseres-tölgyesek, gyertyános-tölgyesek, bükkösök) esetében.
- Szükséges a nagy kiterjedésben található fekete és erdei fenyves állományok fokozatos megbontása, a fenyők alatt megnövő kemény lombos fajok (virágos kőris, juhar, csertölgy, molyhos tölgy) élettérhez juttatása, hosszú távon a fenyő állományok átalakítása, a termőhelyre jellemző természetes élőhely kialakítása.
- A xilofág rovarok állományának növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.
- A magyar tarsza (*Isophya costata*) állományok élőhelye megfelelő gyepkezeléssel, extenzív legeltetéssel, vagy késői mozaikos kaszálással tartandó fent, kerülni szükséges az intenzív legeltetést, gyakori kaszálást.
- A kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*) védelme érdekében biztosítani kell élőhelyén talajszinti faodúk meglétét és kialakulásának lehetőségét, elsősorban idősebb sarj eredetű tölgyes állományok fenntartásával és részben sarj eredetű erdő állományok felnevelésével.
- A becserjésedés miatt degradálódó jelölő gyepek területén a szukcesszió lassítása, a cserjék visszaszorítása mozaikos foltokban, a cserjések túlzott térfoglalásának megakadályozása.
- Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: crossmotorozás, quad, downhill-kerékpározás) megszüntetése, visszaszorítása.
- A lovas, kerékpáros és gyalogos turista forgalom szabályozása, túraútvonalak kijelölése, szükség szerinti megszűntetése.
- A jelölő élőhelyek védelme az infrastrukturális fejlesztésekkel szemben.
- A területen a vadlétszámot olyan szinten szükséges tartani, hogy az a külön vadvédelem nélküli erdőfelújítást ne gátolja, valamint ne okozza a gyepek degradációját.

3.4.2. Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

A terület fő célkitűzései a kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése érdekében:

- A jelölő fajok, különösen a magyar tarsza (*Isophya costata*), magyar méreggyilok (*Vincetoxicum pannonicum*), Szent István-szegfű (*Dianthus plumarius subsp. regis stephani*), magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*) populációinak nagyságát meg kell őrizni, az elterjedési terület csökkenésének megelőzése.
- A jó állapotú pannon pannon sziklagyepek, szubpannon sztyeppék, valamint meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik természetszerű szerkezetének, fajkészletének megőrzése.
- Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva - több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztések:

- Szükséges a nagy kiterjedésben, pannon molyhos tölgyesek termőhelyén található fekete fenyves állományok fokozatos megbontása, a fenyők alatt felnövő kemény lombos fafajok (virágos kőris, juhar fajok, csertölgy, molyhos tölgy) növekedésének elősegítése, hosszú távon a fenyő állományok átalakítása, a pannon molyhos tölgyes állományok növelése.
- Invazív fafajok (fehér akác, bálványfa, fekete fenyő, erdei fenyő) terjedésének lassítása, állományaik visszaszorítása a magszóró fák kivágásával, speciális vegyszerhasználattal, valamint az újulat következetes leverésével.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban előtérbe szükséges helyezni a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő használatok alkalmazását, valamint közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz.
- A becserjésedés miatt degradálódó száraz gyepek területén a szukcesszió lassítása, a cserjék visszaszorítása mozaikos foltokban, a cserjések túlzott térfoglalásának megakadályozása.
- A magyar tarsza (*Isophya costata*) állományok élőhelye megfelelő gyepkezeléssel, extenzív legeltetéssel, vagy késői mozaikos kaszálással tartandó fent, kerülni szükséges az intenzív legeltetést, gyakori kaszálást.
- Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjármű forgalom, crossmotorozás, quad, illegális bányászat) megszüntetése, a jogilag nem létező, de kijárt földutak felszámolása.
- A lovas, kerékpáros és gyalogos turista forgalom szabályozása, az élőhelyeket nem veszélyeztető túraútvonal-hálózat fenntartása.
- A jelölő élőhelyek védelme az infrastruktúrális fejlesztésekkel szemben.
- A piros kígyószisz (*Echium russicum*) állomány hosszútávú megerősítése élőhelyének megfelelő kezelésével.

3.4.3. Érd-tétényi plató kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

A terület fő célkitűzései a kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése érdekében:

- A jó állapotú szubpannon sztyeppek, pannon sziklagyepek természetszerű szerkezetének, fajkészletének megőrzése.
- A jelölő fajok populáció nagyságának megőrzése, az elterjedési terület csökkenésének megelőzése.
- Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva - több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztések:

- Invazív fajok, különösen a fehér akác, bálványfa fajok által veszélyeztetett jelölő gyeptársulások megóvása a degradációtól, az invazív fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.
- A jelölő élőhelyet veszélyeztető invazív erdőállományok lehetőség szerinti átalakítása őshonos fafajú erdőkké, vagy az erdőterületen belül őshonos fafajokból álló puffer terület létrehozása.
- A xilofág rovarok állományának növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.

- A becserjésedés miatt degradálódó jelölő gyepek területén a szukcesszió lassítása, a cserjék visszaszorítása mozaikos foltokban, a cserjések túlzott térfoglalásának megakadályozása.
- Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjármű forgalom, crossmotorozás, hulladék lerakás) megszüntetése, a jogilag nem létező, de kijárt földutak felszámolása.
- A jelölő élőhelyek védelme az infrastruktúrális fejlesztésekkel szemben.

3.4.4. Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

A terület fő célkitűzései a kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése érdekében:

- A területen található jó állapotú folyópartok, mocsárrétek, kaszálórétek, keményfás-, és puhafás ligeterdők kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése.
- A területen található jelölő fajok állományai fennmaradásának biztosítása.
- A Duna folyóvízi jellegének megőrzése, a főágban található kavicsos, nagy áramlási sebességű élőhelyek, illetve kavics- és homokzátonyok megőrzése a magyar bucó, német bucó, selymes durbincs, halványfoltú küllő, balkáni csík érdekében különösen Dunaalmás, Nyergesújfalu, Tát, Esztergom, Szob, Nagymaros, Verőce, Vác, Göd, Szigetmonostor, Érd, Rácalmás térségében, illetve a Szentendrei-Dunaág Tahi-híd feletti szakaszán található Kecske-zátony térségében a Duna mindkét oldalán.
- A Duna még megmaradt természetes/természetközeli állapotú partszakaszainak, mellékágainak, holtágainak megőrzése, az ártéri vizes élőhelyek vízutánpótlásának biztosítása, a szigetek parthoz kapcsolódásának, az oldalágak és az ártér feltöltésének megakadályozása, a parti zóna védelme.
- A területen található, életciklusában legalább részben vízhez kötött állatfajok ívó-, táplálkozó és telelőhelyei állapotának megőrzése.
- Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva - több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztések:

- A természetmegőrzési területen található ligeterdők, mocsárrétek, kaszálók megőrzése, invazív gyom- és kultúrfajok (*Acer negundo*, *Amorpha fruticosa*, *Ailathus altissima*, *Prunus serotina*, *Populus x hybrida*, *Impatiens glandulifera*, *Impatiens noli-tangere*, *Phytolacca americana*, *Solidago gigantea*, *S. canadensis*, *Aster spp.*, stb.) visszaszorítása, irtása az élőhelyek védelme érdekében.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban előtérbe szükséges helyezni a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő használatok alkalmazását, valamint közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz.
- Mellékágak természetvédelmi célú rehabilitációjának kidolgozása és megvalósítása, vízgyűjtő szintű szemlélet meghonosítása a jelenleg településenként tervezett mellékág-rehabilitációk vonatkozásában: a különféle típusú mellékágak (eu-, para-, plesio- és paleopotamon) szakaszra jellemző arányának meghatározása, illetve ezt követően a mellékág-rehabilitációk, illetve új élőhelyek kialakítása során ennek gyakorlatba történő átültetése.
- A selymes durbincs, a magyar bucó, a német bucó, a halványfoltú küllő, a balin, a márna védelmének érdekében szükséges kíméleti területnek kijelölni a sekély zátonyos területeket. E területeken a hullámkeltést alacsony vízállás esetén korlátozni szükséges, elsősorban az éjjeli órákban, különösen a

következő területeken: Szobi zátonyok, Zebegényi-sziget, Dömös zátonyai, Szentendrei-sziget felső szigetcsúcs, Verőce zátonyok, Kompkötő-sziget, Vác, Torda-sziget térsége, Égető-sziget alsó bejárata, Gödi, illetve a Surányi zátonyok, illetve a Szentendrei Dunaágban a Kecske-zátony, a Kacsa-sziget, a Lupa-sziget és a Szentendrei kanyar zátonyai.

- A Duna egyéb szakaszain található sekély zátonyos területek, pontosabb feltérképezésének elvégzése.
- A kijelölt területeken meghatározni azt a vízállást, amely alatt a hullámzás tömegesen pusztítja az ivadékot, majd a szükséges sebességkorlátozó intézkedések meghozása és táblák segítségével, illetve a hajósoknak szóló hirdetményeken való közlése.
- Új ívóhelyek létrehozása.
- A területen található közönséges denevér (Myotis myotis) állományok fennmaradásának biztosítása, részben a gyepek fenntartásával, részben a folyam partjának és a szegélyező erdőállományok fenntartásával.
- A közönséges hód (Castor fiber) védelme érdekében, ismert élőhelyei környékén a vízparti 15 méteres sávban a lágy-, és fásszárú növényzet háborítatlanságának biztosítása.
- A Dunába torkolló kisvízfolyások torkolatának természetes állapotban tartása, a vízi szervezetek számára az átjárhatóság biztosítása.
- Az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása a mocsárrétek, ártéri kaszálók területén a túlhasználat/alulhasználat, a beerdősülés, valamint a természetes gyepszerkezetet romboló használat elkerülése érdekében.
- A becserjésedés miatt leromlott mocsárrétek, ártéri kaszálók gyeppé alakítása és fenntartása extenzív mezőgazdasági használattal, a jellegtelen cserjések túlzott térfoglalásának megakadályozása.
- A Duna további medersüllyedésének természetvédelmi szempontból előnyös módon történő megakadályozása.
- A ligeterdők helyén álló, az eredeti gyepszint fajait őrző ültetvény erdők fokozatos átalakítása őshonos fafajú erdőkké, a jelölő élőhelyek kiterjedésének növelése érdekében.
- Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjármű forgalom, crossmotorozás, quad, illegális bányászat, favágás) megszüntetése, a jogilag nem létező, de kijárt földutak felszámolása az ártéren.
- A lovas, gyalogos turista forgalom, illetve vízisportok (evezőtúra, horgászat) szabályozása, túraútvonalak, kikötési lehetőségek kijelölése, illegális kikötési-és horgászhelyek felszámolása.
- Az illegálisan kialakított anyagnyerő helyek, hulladéklerakó helyek gyom és hulladék mentesítése, további lerakások megakadályozása, őshonos fafajú erdő kialakításával történő rekultivációja a megmaradt eredeti domborzati formák bolygatása nélkül.
- A jelölő élőhelyek infrastrukturális fejlesztésekkel szembeni védelme.
- A hajózási fejlesztési elképzelések és a természetvédelem céljainak összehangolása.
- A vízteret használók természetvédelmi szemléletének formálása.

3.4.5. Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

A terület fő célkitűzései a kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése érdekében:

- A területen található jó állapotú tőzegmohás lápok és ingólápok, disztróf kistavak, ligeterdők, és eutróf tavi élőhelyek kiterjedésének, szerkezetének, fajkészletének megőrzése.
- A területen található lápi póc, réti csík, mocsári teknős és hagymaburok állományok fennmaradásának biztosítása.

- Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva - több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.
- A többlet vízhatástól függő jelölő élőhelyek számára a megfelelő vízellátottság és vízháztartás biztosítása, vízjárást negatívan befolyásoló vízrendezési beavatkozások nem végezhetőek.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztések:

- Invazív fajok, különösen a selyemkóró, kanadai aranyvessző, zöld juhar, fehér akác, bálványfa, által veszélyeztetett jelölő gyeptársulások megóvása a degradációtól, az invazív fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban előtérbe szükséges helyezni a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő használatok alkalmazását, valamint közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz.
- A lápcserjések, pionír facsoportok túlzott térfoglalásának megakadályozása az úszólápok rögzülésének elkerülése, a lápi vegetáció és a hagymaburok (*Liparis loeseli*) populációk megőrzése érdekében.
- A Ráckevei Duna-ág vízminőségének javítása, különösen a felső szakaszon, a szennyező források feltérképezésével, megszüntetésével.
- Az egész Dunaág területén szükséges megoldani a stégek és az engedély nélkül a nádasokban kialakított kijárócsatornák által okozott élőhely fragmentálódás problémáját.
- Az úszólápok, lápok és disztróf kistavak védelme érdekében a vízinövényzet irtásának, elkotrásának megakadályozása az egész szakaszon.
- A kisgéphajó forgalomra jelenleg érvényes sebességkorlátozás gyakorlatban való megvalósítása az úszólápokat érő hullámverés csökkentése érdekében, valamint 5 km/h sebességkorlátozó táblák kihelyezése a főágon Szigetcsép térségében, illetve géphajóval történő behajtást tiltó táblák kihelyezése a Szigetszentmiklós, Taksony, Ráckeve-Angyal-sziget, Szigetcsép, térségében található hókonyok és mellékágak bejáratához.
- A Duna-ág vízügyi üzemeltetését a jelölő élőhelyek védelmével összhangban szükséges megvalósítani, a napszakos vízszintingadozás elkerülendő, az áramlási sebesség a jelenlegihez képest ne növekedjen.
- A parti ingatlanok melletti vizes élőhelyek betöltésének megakadályozása.
- A hagymaburok élőhelyén kézi kaszálással történő élőhelykezelés a téli időszakban.
- A feliszapolódó hókonyok, mellékágak természetvédelmi célú fenntartó kotrása szakaszosan ütemezve.
- Az úszólápokat közvetlenül, közvetve veszélyeztető infrastrukturális fejlesztések, területhasználatok megakadályozása, elsősorban Szigetcsépen a Csupi-szigeten, illetve annak közvetlen környezetében.
- A vízteret használók természetvédelmi szemléletének formálása.

3.5. A terv társadalmi, gazdasági következményei

A magyar építészetről szóló C. törvény 74. (2) kimondja, hogy a településtervek megalkotása és módosítása során, valamint a településrendezési sajátos jogintézmények alkalmazásakor figyelemmel kell lenni többek között „a népesség fizikai, szellemi és lelki igényeire", „a helyi népesség identitásának erősítésére, kulturális örökségük sokféleségének és gazdagságának megőrzésére", „a népesség megélhetését biztosító gazdasági érdekekre, a munkahelyek megőrzésének és új munkahelyek teremtésének érdekére, valamint az infrastrukturális erőforrások optimális kihasználására", tehát számos társadalmi-gazdasági vonatkozása van a településtervnek.

A Fővárosi településfejlesztési terv (FTFT) Budapest tervszerű, fenntartható, valamint gazdaságos fejlesztése és üzemeltetése érdekében, a település egészére integrált, stratégiai és területi alapú, a környezeti, társadalmi és gazdasági adottságokra alapozott – a településrendezést elősegítő – terv, amelynek feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrások fenntarthatóságának biztosítása, az országos és térségi érdek, valamint a szomszédos és a más módon érdekelt többi település fejlesztési döntéseinek figyelembevételével. Ennek érdekében az FTFT fő részeinek társadalmi, gazdasági összefüggései a következők:

- A stratégiában meghatározásra kerülnek – a jövőkép megvalósítása érdekében – a közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati fejlesztési célok, illetve azok összefüggései, az integrált és tematikus beavatkozási területek, továbbá az épített és természeti örökség védelmének követelményei, figyelembe véve a gazdasági szereplők települést érintő terveit és törekvéseit, valamint a helyi társadalom szükségleteit.
- A cselekvési program tartalmazza egyrészt a stratégiai célok elérése érdekében a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett középtávú beavatkozásokat (2034-ig), kitérve a beavatkozások költségigényére, potenciális finanszírozási hátterére, indikatív ütemezésére és a megvalósításhoz szükséges egyéb keretfeltételekre. Önálló fejezetrészben található az Antiszegregációs program, amely bemutatja a Fővárosi Önkormányzat területi szegregáció csökkentése és a folyamatok kialakulásának megelőzése érdekében tervezett beavatkozásait. A cselekvési program másrészt a közép- és hosszú távú akcióterületeket mutatja be. Az akcióterületek azok a nagykiterjedésű, településszerkezeti szempontból is fontos területek, amelyek jelentős fejlesztési potenciállal bírnak (és részben gazdasági szereplők bevonásával fejlesztendők), több érdekelt részvételére és több ágazati fejlesztési szempont érvényesítésére van szükség a tervezés és megvalósítás során. A cselekvési program keretében a Fővárosi Önkormányzat feladata, hogy a kijelölt területek hasznosításának jellegére és módjára javaslatot tegyen a fővárosi szintű célok megvalósítása érdekében, ezzel koncepcionálisan megteremtve a településrendezési eszközök területre vonatkozó kialakítását.
- A fejlesztési tervlap – a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre – az általános (terület)használatok figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét. A fejlesztési tervlap összesen hét tematikus tervlap sorozatból áll össze, mely rendszere a fővárosi településszerkezeti terv tematikus tervlapjainak rendszerét követi.
- A fővárosi rendezési szabályzat Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése által elfogadott fővárosi rendelet, mely meghatározza a fővárosi fejlesztésitervben meghatározott településfejlesztési célok megvalósítása érdekében készül. Ezzel összhangban kell készíteni a kerületi építési szabályzatokat, a Duna-parti építési szabályzatot és a Városligeti építési szabályzatot. Az új rendelet keretszabályokat rögzít, építési jog keletkeztetése nélkül. Ez azt jelenti, hogy minden építésjogi követelmény a kerületi szabályozás szintjén kerül meghatározásra, a fővárosi településrendezési eszköz, a BFRSZ kereteinek betartásával.

4. A terv kedvezőtlen hatásai

4.1. A várható természeti állapotváltozások jellege

A területeket veszélyeztető tényezők között a beépítettség mértékének növekedése, az intenzívebb hasznosítási módok térnyerése, a zöldfelületek csökkenése, a zöldfelületek összekapcsoltságának csökkenése (ökológiai folyosók hiánya), megszűnése, értékes gyepterületek becserjésedése, beerdősülése, az invazív növények terjedése és a rekreációs túlhasználat a legjelentősebbek (részletesen lásd: ***3.4. fejezet***).

A fővárosi településterv célja rendezni a városi területhasználat kereteit és korlátokat szabni a szétterülő, zöldfelület nélküli és értékeket veszélyeztető fejlesztési szándékok terjedésének. A Natura 2000 területek nagy részét erdő (Ev, Er), természetközeli terület (Tk), vízfolyás (Vf) vagy állóvíz (Vá) **általános használatú területek** fedik le, melyek **biztosítják a Natura 2000 területek értékeinek hosszútávú megőrzését**. Emellett az FTFT 5. tervlapja (Zöldfelület, táj-és természetvédelem) tartalmazza a Natura 2000 területek lehatárolását[10] is, más jogszabállyal érvényesülő tájékoztató elemként.

Jelen Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció ***3.3. fejezetében*** említett, vizsgált Natura 2000 területek szempontjából releváns változás típusokat (tehát a hatályos településszerkezeti terv és a tervezett településfejlesztési terv közötti eltérések) a következő táblázat összegzi, kitérve a várható természeti állapotváltozások jellegére.

18. táblázat: Natura 2000 területeket érintő vizsgált hatótényezők és a várható természeti állapotváltozások jellege

Főbb hatótényező		Várható természeti állapotváltozások jellege
Változás típusa	TSZT-FTFT közötti változás leírása	
Érdemi környezeti hatással nem járó változás: valós területhasználathoz való igazodás	új lakóterületek kijelölése már beépítésre szánt területen	egy helyszínen (Sas-hegy északi részén) fordul elő -> az építési keretszabályok megváltozása **kedvezőtlen** a Natura 2000 területek szempontjából
	különleges, komplex vízparti terület megszűnése és helyette hétvégihazás üdülőterület, és különleges rekreációs terület általános használat típusok alkalmazása	a változások érdemi területhasználati változást nem okoznak, azonban az építési keretszabályok részben szigorodnak, azaz a beépítési lehetőségek csökkennek (hétvégiházas üdülőterületek esetén) -> **kedvező** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
	különleges honvédelmi területeket érintő átsorolások (adatszolgáltatás alapján)	egyedi értékelés alapján állapítható meg, lásd: ***4.2. fejezet***
	meglévő közműlétesítmények besorolásának rendezése	érdemi változást nem okoz -> **semleges** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
	az Országos Erdőállomány Adattár szerinti üzemtervezett erdőrészletek lekövetéséből adódó módosítások	az erdőterületek hosszútávú megőrzésének biztosítása, jellemzően korábban beépítésre szánt területen -> **kedvező** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
	tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt) bevezetése az új jogszabályi felhatalmazásnak megfelelően	meglévő, értékes tájhasználat támogatása, általános mezőgazdasági terület helyett -> **kedvező** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
	kisvízfolyások lehatárolásának felülvizsgálata a vízgazdálkodási térség és a valós területhasználat figyelembevételével (Vf)	érdemi változást nem okoz -> **semleges** hatás a Natura 2000 területek szempontjából

[10] A Natura 2000 területek lehatárolása az FTFT 5. tervlapon összevonásra került az országos ökológiai hálózat övezetébe tartozó területekkel, mivel ezen elemek tájékoztató jellegűek. A Natura 2000 területek lehatárolását – az egyéb területi védettségekkel együtt – a kerületi településterveknek kell tartalmaznia (lásd: 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 6. melléklete).

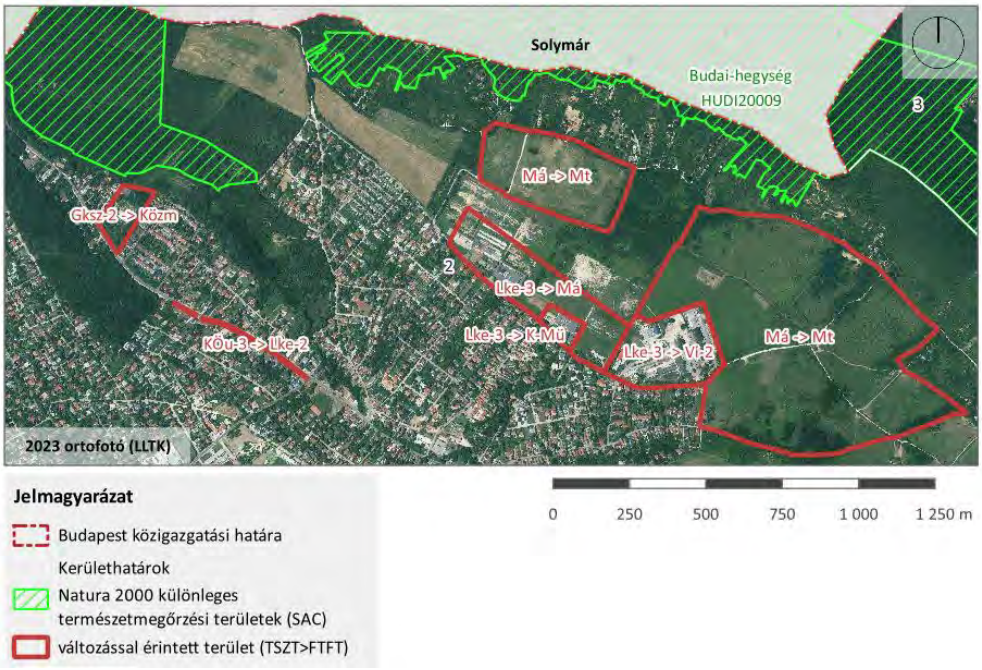
Főbb hatótényező		Várható természeti állapotváltozások jellege
Változás típusa	TSZT-FTFT közötti változás leírása	
Érdemi környezeti hatással nem járó változás: területi pontosítások	vízgazdálkodási területek pontosítása a valós területhasználat / ingatlanviszonyok alapján	érdemi változást nem okoz -> **semleges** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
Érdemi, feltételezhetően negatív környezeti hatással járó változások: új fejlesztési területek vagy fejlesztési többletet eredményező módosítások	új beépítésre szánt területek (intézményi vegyes területek) kijelölése	a beépítettség lehetőségének növekedése jellemzően kedvezőtlen a Natura 2000 területek szempontjából, de egyedi értékelés szükséges a jelentőség megítéléséhez, lásd: ***4.2. fejezet***
	már korábban beépítésre szánt területek átsorolása intenzitás növekedés lehetőségét eredményezve	
	új településközponti területek (Vi->Vt)	
Érdemi, feltételezhetően negatív környezeti hatással járó változások: új infrastrukturális fejlesztések	újonnan kijelölésre kerülő közlekedési nyomvonalas létesítmények	egy helyszínen található a (RSD mellett a Kén utcai híd áthelyezésével kapcsolatos módosuló rávezető közúti nyomvonal miatt) -> egyedi értékelés alapján állapítható meg, lásd: ***4.2. fejezet***
	új közműterületek kijelölése (jellemzően már beépítésre szánt területen)	egy helyszínen található a (RSD mellett a Dél-pesti szennyvíztisztító telep bővítési területe), ez az RSD vízminőség javítását célozza -> **kedvező** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
Érdemi, feltételezhetően pozitív környezeti hatással járó változások: fejlesztési területek visszaminősítése	TSZT-ben korábban kijelölt távlati fejlesztési területek („Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek") visszaminősítése	a beépítési lehetőségek csökkennek (hétvégiházas üdülőterületek esetén) -> **kedvező** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
Érdemi, feltételezhetően pozitív környezeti hatással járó változások: egyéb új beépítésre nem szánt területek	új erdőterületek	az erdőterületek hosszútávú megőrzésének biztosítása, korábbi közúti közlekedési területen -> **kedvező** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
	újonnan kijelölt zöldterületek	egy helyszínen (az RSD-n tervezett evezőspálya helyszínén) érintenek Natura 2000 területet, az evezőspálya okozta kockázatok megszűnése (pl. jelentős medermorfológiai beavatkozások elvetése) -> **kedvező** hatás a Natura 2000 területek szempontjából
Érdemi, feltételezhetően pozitív környezeti hatással járó változások: infrastrukturális fejlesztések törlése	kifejezetten településszerkezeti jelentőségű tervezett (fő)útvonal nyomvonalának törlése, áthelyezése	egy helyszínen található a (RSD mellett a Kén utcai híd áthelyezésével kapcsolatos módosuló rávezető közúti nyomvonal miatt) -> egyedi értékelés alapján állapítható meg, lásd: ***4.2. fejezet***
Akcióterület	-	egyedi értékelés alapján állapítható meg, lásd: ***4.2. fejezet***

4.2. A Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra gyakorolt hatások

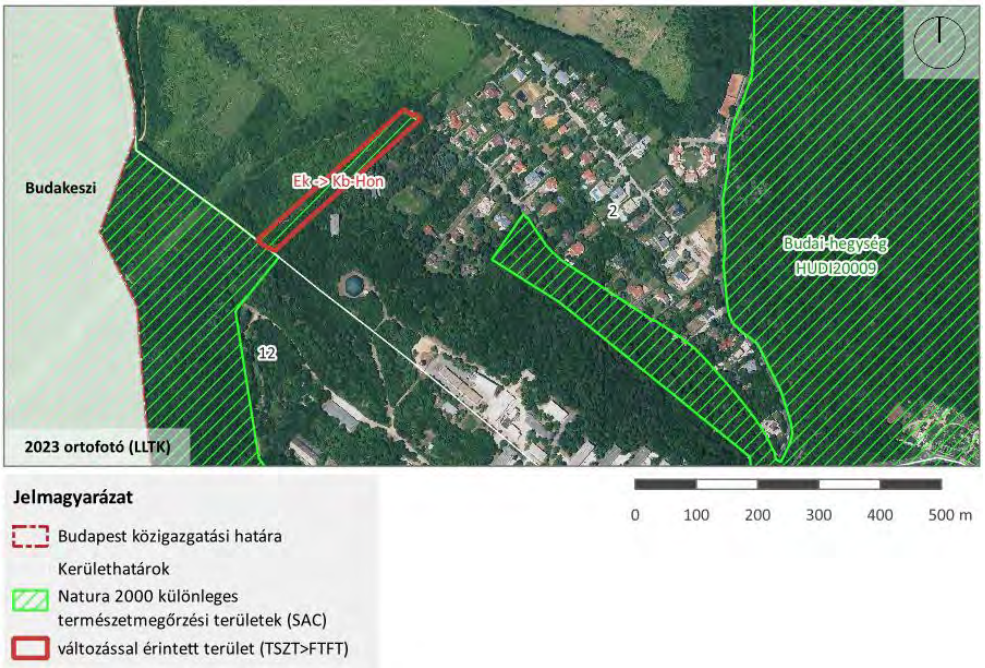
Jelen fejezetben Natura 2000 területenként bemutatásra kerülnek a FTFT-ben a TSZT-hez képest jelentősebb változással érintett területek, melyek a Natura 2000 területeket közvetlenül érintik, azokkal közvetlenül határosak vagy a Natura 2000 területektől 200 m-en belül helyezkednek el. A következőkben **nem csak a várhatóan kedvezőtlen hatással járó módosítások, hanem minden jelentősebb változás tételesen bemutatásra kerül**, melyek közül a kedvezőtlen hatással járó módosítások értékelése történik meg részletesen. A Natura 2000 területekkel összefüggésbe hozhatók elsősorban az **FTFT alapján azonosítható területi változások** (FTFT fejlesztési tervlapokon ábrázolt általános használatok és tervezett infrastruktúra elemek), illetve az **akcióterületek**. Előbbiek a Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület környezetében nem kerültek azonosításra, a többi vizsgált Natura 2000 terület esetén igen; utóbbiak pedig a Ráckevei Duna-ág és a Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területeket érintik, a többi vizsgált Natura 2000 területet nem (lásd: *3. ábra*).

4.2.1. Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

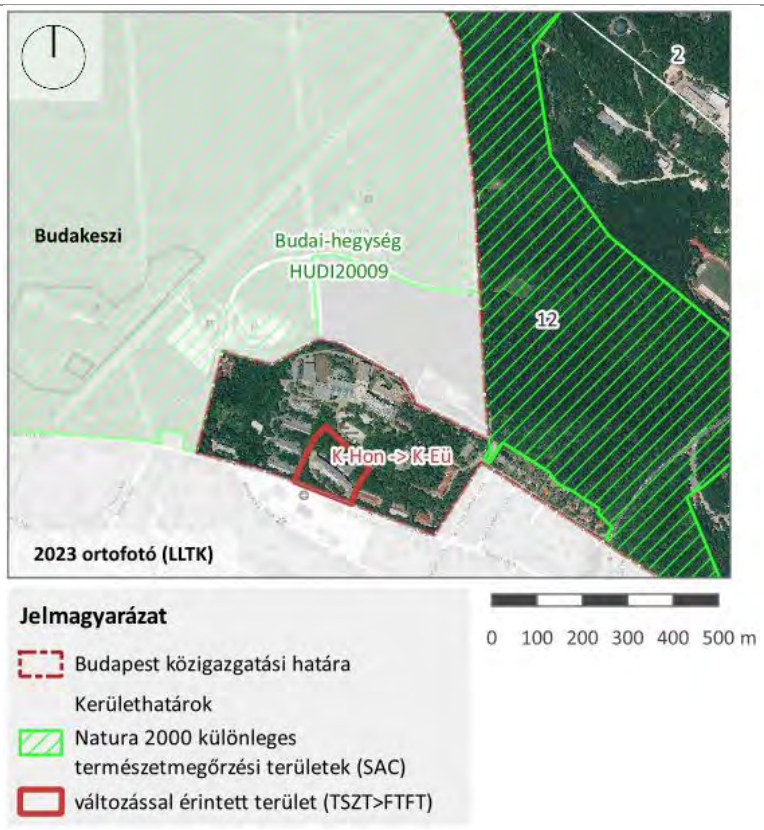
A Budai-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 200 m-es környezetében a hatályos TSZT szerinti területfelhasználási egységek és a Fővárosi fejlesztési tervlap (FTFT) által meghatározott általános használatok közötti eltérések a következők:

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest II. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	200 m-es pufferterületen belüli változások: Gksz2->Közm, Má->Mt
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: ‣ meglévő közműlétesítmények besorolásának rendezése (Közm) ‣ tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt) bevezetése az új jogszabályi felhatalmazásnak megfelelően (meglévő, értékes tájhasználat támogatása)
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A Gksz-2 területfelhasználási egységből (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület) általános használat szerinti Közm (közműelhelyezési) területbe történő átsorolás **semleges hatással** van a közeli Natura 2000 területre, ugyanis tényleges területhasználati változás emiatt nem várható. (A TSZT készítésekor

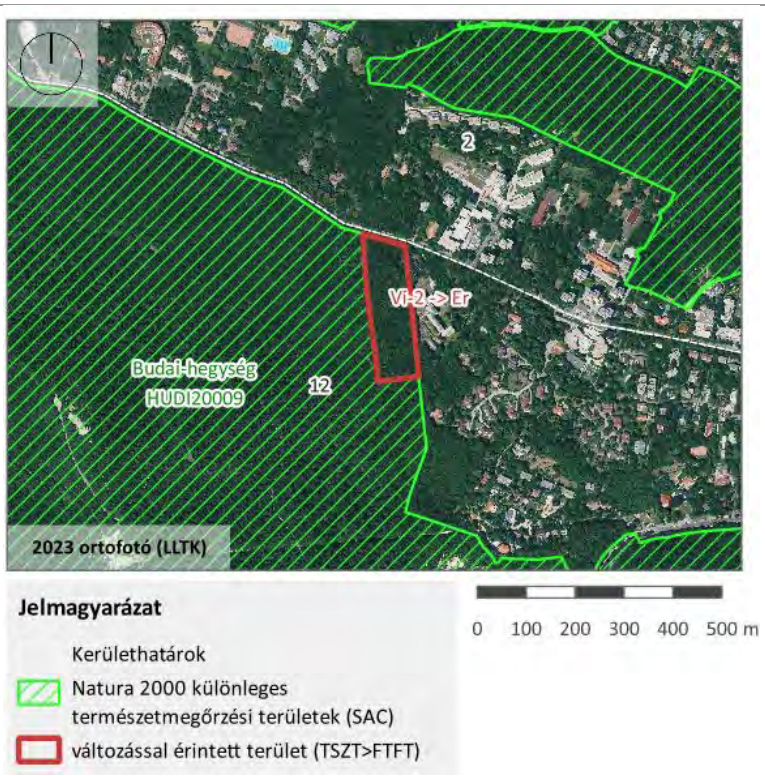
	ebbe a területfelhasználási egységbe kerültek az 1 ha-t meghaladó elektromos alállomások, így került besorolásra a Solymár alállomás területe is.) Az Má (általános mezőgazdasági terület) területfelhasználási egységből általános használat szerinti Mt (tájgazdálkodási mezőgazdasági) területbe történő átsorolás a Natura 2000 terület értékeinek (jelölő élőhelyek, fajok) megőrzése szempontjából **kedvező változás,** ugyanis e területekre vonatkozó keretszabályok szigorúbbak (pl. A TÉKA szerint a megengedett legnagyobb mértéke 3%, míg az általános mezőgazdasági terület esetén ez 6% is lehet. Az FTT szerint a helyi építési szabályzat kizárhatja az épület elhelyezését általános használat szerinti tájgazdálkodási terület esetén). A változást a tájképvédelmi terület érintettsége indokolta. Az új általános használat szerinti besorolás biztosítja a gyepterületek hosszútávú megőrzésének kereteit, így hozzájárul a Natura 2000 terület szempontjából egyfajta pufferterületek megőrzéséhez a beépített területek és a Natura 2000 terület között, ezzel elősegítve a Natura 2000 terület célkitűzéseinek megvalósítását.

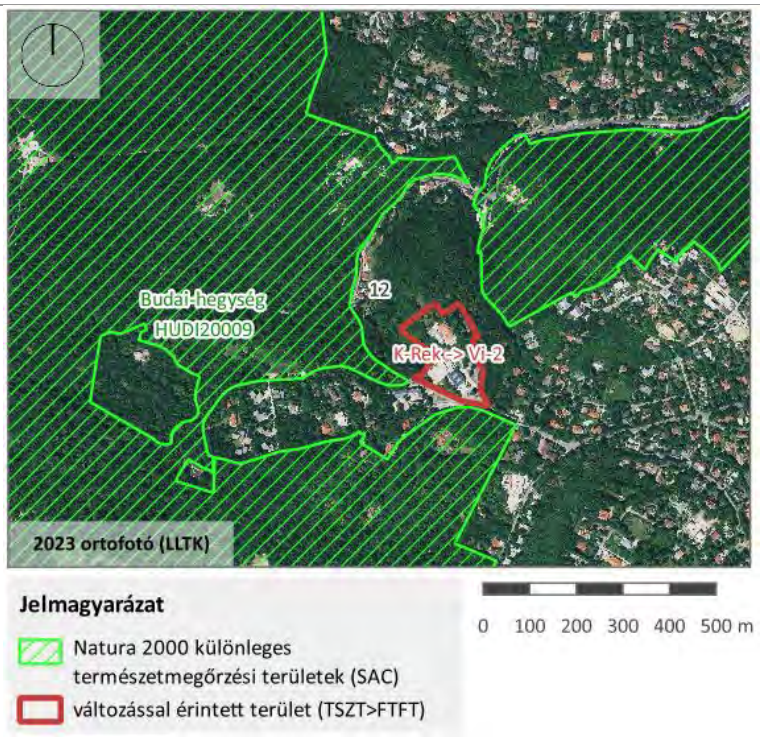
Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest II. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlen érintettség (területi átfedés) 0,97 ha-on.
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: Korábbi Ek (közjóléti erdőterület) területfelhasználási egység helyett általános használat szerinti Kb-Hon (különleges beépítésre nem szánt honvédelmi) terület kijelölése, mely a Honvédelmi Minisztériumtól kapott adatszolgáltatás alapján honvédelmi terület.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A terület nem üzemtervezett erdőterület. A Kb-Hon általános használati egységbe a honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági területek jellemzően beépítéssel nem érintett, erdősült területei tartoznak. A Natura 2000 területtel átfedő kb. 0,97 ha-os terület erdőterületként történő megőrzését nem segíti a kijelölt általános használat szerinti terület típusa, ugyanis a vonatkozó keretszabályok megengedőbb legnagyobb beépítettségi mértéket tesznek lehetővé (TÉKA szerint rekreációs erdőterület esetén 5%, míg a különleges beépítésre nem szánt területek esetén 10%). Szabályozási vonatkozást tekintve tehát a **változás kedvezőtlen** a Natura 2000 terület szempontjából. A Natura 2000 fenntartási terv alapján a vizsgált erdőterület kezelési egysége nem megállapítható (a vonalvastagságok és a keskeny területsáv miatt nem értelmezhetők az ábrák), de a Nemzeti Ökoszisztéma Alaptérkép[11] alapján a terület a „zöldfelület mesterséges környezetben fákkal" és a „máshová nem besorolható fás szárú növényzet" ökoszisztéma kategóriák szegélyén húzódik, így értékes élőhelyet nem képvisel (ezt támasztja alá, hogy a vizsgált terület más védelem alatt nem áll, nem része sem a Budai Tájvédelmi Körzetnek, sem az országos ökológiai hálózatnak). Ez alapján a **változás várhatóan Natura 2000 közösségi jelentőségű élőhely vagy faj közvetlen veszélyeztetésével nem jár**.

[11] http://alapterkep.termeszetem.hu/

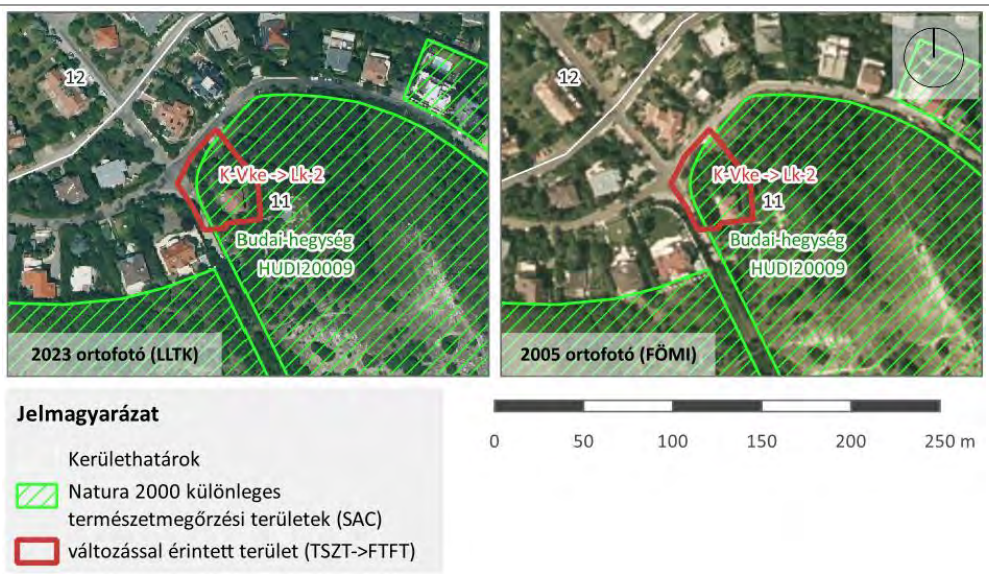
Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XII. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	200 m-es pufferterületen belüli változás: K-Hon->K-Eü
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: különleges honvédelmi területeket érintő átsorolások (adatszolgáltatás alapján). Korábbi K-Hon (honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló, különleges beépítésre szánt terület) területfelhasználási egység helyett általános használat szerinti K-Eü (különleges beépítésre szánt egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló) terület kijelölése, mely a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Rehabilitációs és Krónikus Utókezelő Intézet területét érinti.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A változás **semleges hatással** van a közeli Natura 2000 területre, ugyanis tényleges területhasználati változás emiatt nem várható. Az átsorolás a legnagyobb beépítettség mértékének szabályozási kereteire nincs hatással, ugyanis mindkét általános használat típus különleges beépítésre szánt terület (mely a TÉKA szerint maximum 40%-ban beépíthető).

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest II. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	200 m-es pufferterületen belüli változás: K-Eü->Er
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: az Országos Erdőállomány Adattár szerinti üzemtervezett erdőrészletek lekövetéséből adódó módosítások (új erdőterületek kijelölése korábban beépítésre szánt területen).
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A K-Eü (különleges beépítésre szánt egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület) területfelhasználási egységből általános használat szerinti Er (rekreációs erdő) területbe történő átsorolás **kedvező hatással** van a közeli Natura 2000 területre. A változás az erdőterület hosszútávú megőrzését szolgálja, így hozzájárul a Natura 2000 terület szempontjából egyfajta pufferterületek védelméhez a beépített területek és a Natura 2000 terület között, ezzel elősegítve a Natura 2000 terület célkitűzéseinek megvalósítását. A vonatkozó keretszabályok jóval szigorúbbak (pl. TÉKA szerint rekreációs erdőterület esetén 5%, míg a különleges beépítésre szánt területek esetén 40% a megengedett legnagyobb beépítettség).

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XII. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlenül határos a Natura 2000 területtel.
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: az Országos Erdőállomány Adattár szerinti üzemtervezett erdőrészletek lekövetéséből adódó módosítások (új erdőterületek kijelölése korábban beépítésre szánt területen).
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A Vi-2 (vegyes intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület) területfelhasználási egységből általános használat szerinti Er (rekreációs erdő) területbe történő átsorolás **kedvező hatással** van a közeli Natura 2000 területre. A változás az erdőterület hosszútávú megőrzését szolgálja, így hozzájárul a Natura 2000 terület szempontjából egyfajta pufferterületek védelméhez a beépített területek és a Natura 2000 terület között, ezzel elősegítve a Natura 2000 terület célkitűzéseinek megvalósítását. A vonatkozó keretszabályok jóval szigorúbbak (pl. TÉKA szerint rekreációs erdőterület esetén 5%, míg az intézményi vegyes terület esetén 80% a megengedett legnagyobb beépítettség).

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XII. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	200 m-es pufferterületen belüli változás: K-Rek->Vi-2
Tervezett változás jellege	Fejlesztési többletet eredményező módosítás: már korábban beépítésre szánt területek átsorolása intenzitás növekedés lehetőségét eredményezve. A Fácán-üdülőtelep egyik rangos épületéből került kialakításra Zugligeti Általános Iskola felső tagozatának befogadására alkalmas iskolaépület 2019-ben, a FTFT ezt a változást követte le.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A K-Rek (különleges beépítésre szánt, nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület) területfelhasználási egységből általános használat szerinti Vi-2 (vegyes intézményi, jellemzően szabadonálló beépítésű) területbe történő átsorolás **kedvezőtlen hatással** van a közeli Natura 2000 területre a szabályozási keretek megváltozása miatt, melyek pl. nagyobb beépítést tesznek lehetővé (TÉKA szerint különleges beépítésre szánt területek esetén 40%, míg az intézményi vegyes terület esetén 80% a megengedett legnagyobb beépítettség). A Natura 2000 fenntartási terv alapján a vizsgált terület környezetében a következő kezelési egységek találhatók: délre „őshonos fafajú jellegtelen, rontott erdők" (KE5), nyugatra „üde lomberdők" (KE2), keletre pedig „természetvédelemi kezeléssel fenntartandó erdőállományok" (KE1), melyek mindegyike magában foglal közösségi jelentőségű élőhelyeket és otthont ad közösségi jelentőségű fajoknak. A kezelési terv a „gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok" szerint területcsökkentő tevékenységeket (pl. beépítés, utak építése, szélesítése, turisztikai létesítmények elhelyezése) nem javasol, melyekkel a tervezett módosítás nem jár (Natura 2000 területet közvetlenül nem érint, a változással érintett terület ráadásul nem közvetlenül határos a Natura 2000 területtel, mivel a Béla király út elválasztja attól). A változással érintett terület jelenleg is részben beépített terület, valamint az új általános használat szerinti besorolás a jelenlegi területhasználat tényleges megváltozását nem okozza (mivel az iskola már működik a területen), így **várhatóan Natura 2000 közösségi jelentőségű élőhely vagy faj közvetlen veszélyeztetésével nem jár**.

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XII. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	200 m-es pufferterületen belüli változás: K-Hon->K-Okt
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: különleges területeket érintő további átsorolás. A korábbi K-Hon (honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló, különleges beépítésre szánt terület) területfelhasználási egység helyett általános használat szerinti K-Okt (különleges beépítésre szánt oktatási központok) terület kijelölése a Nemzeti Közszolgálati Egyetem területén.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A változás **semleges hatással** van a közeli Natura 2000 területre, ugyanis tényleges területhasználati változás emiatt nem várható. Az átsorolás a legnagyobb beépítettség mértékének szabályozási kereteire nincs hatással, ugyanis mindkét általános használat típus különleges beépítésre szánt terület (mely a TÉKA szerint maximum 40%-ban beépíthető).

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XI. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlen érintettség (területi átfedés) 0,16 ha-on.
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: új lakóterület kijelölése már beépítésre szánt területen, a meglévő területhasználat miatt szükséges módosítás.

	Korábbi K-Vke (beépítésre szánt különleges vízkezelési terület) területfelhasználási egység helyett általános használat szerinti Lk-2 (jellemzően szabadonálló jellegű kisvárosias lakó) terület kijelölése, mely nem új fejlesztési terület, ugyanis a lakóépület már a Natura 2000 terület kijelölésekor meglévő épület volt (az épület továbbá a 2000-es FÖMI ortofotó alapján is meglévő épület, csak a jobb felbontás miatt a 2005-ös ortofotón szemlélteti a fenti ábra).
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	**A változás kedvezőtlen hatással** van az érintett Natura 2000 területre a szabályozási keretek megváltozása miatt, melyek pl. nagyobb beépítést tesznek lehetővé (TÉKA szerint különleges beépítésre szánt területek esetén 40%, míg a kisvárosias lakóterület esetén 60% a megengedett legnagyobb beépítettség). A Natura 2000 fenntartási terv alapján az érintett terület az „egyéb területek" (KE13) kezelési egységbe tartozik, melyben nem található közösségi jelentőségű élőhely, illetve nem ismert közösségi jelentőségű faj előfordulása, így a változás **várhatóan Natura 2000 közösségi jelentőségű élőhely vagy faj közvetlen veszélyeztetésével nem jár**.

4.2.2. Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

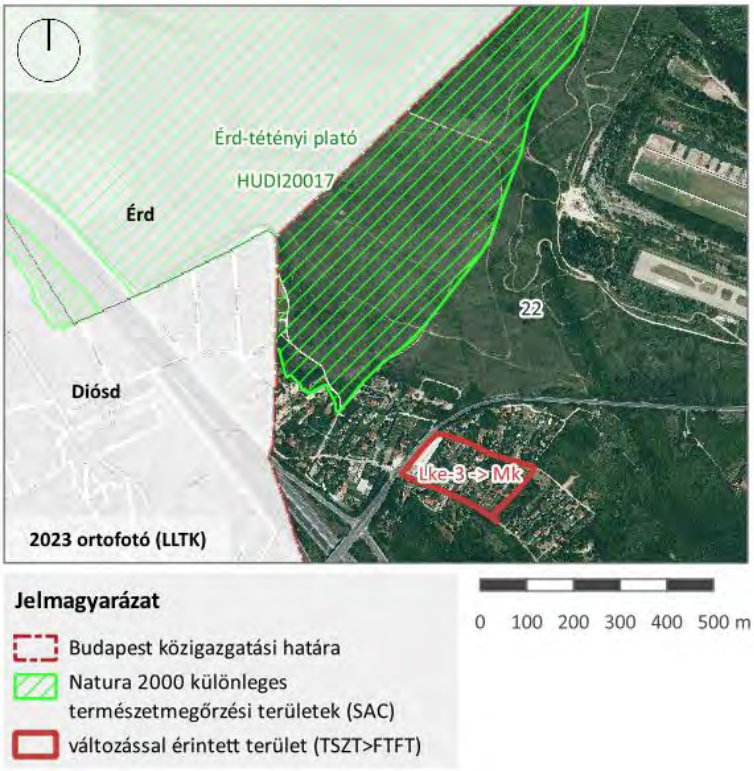
A Budaörsi kopárok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület szegélyén, illetve annak 200 m-es környezetében nem került azonosításra a fővárosi településtervben tervezett módosítás a hatályos településszerkezeti tervhez képest, ezért a fővárosi településterv Budaörsi kopárok Natura 2000 területre gyakorolt hatásai semlegesek.

4.2.3. Érd-tétényi plató kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Az Érd-tétényi plató kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 200 m-es környezetében a hatályos TSZT szerinti területfelhasználási egységek és a Fővárosi fejlesztési tervlap (FTFT) által meghatározott általános használatok közötti eltérések a következők:

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: **Budapest XXII. kerület**	
Natura 2000 terület érintettsége	200 m-es pufferterületen belüli változás: Lke-3->Mk
Tervezett változás jellege	TSZT-ben korábban kijelölt távlati fejlesztési területek („Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek") visszaminősítése. A Lke-3 (kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület) területfelhasználási egységből általános használat szerinti Mk (kertes mezőgazdasági) területbe történő átsorolás.

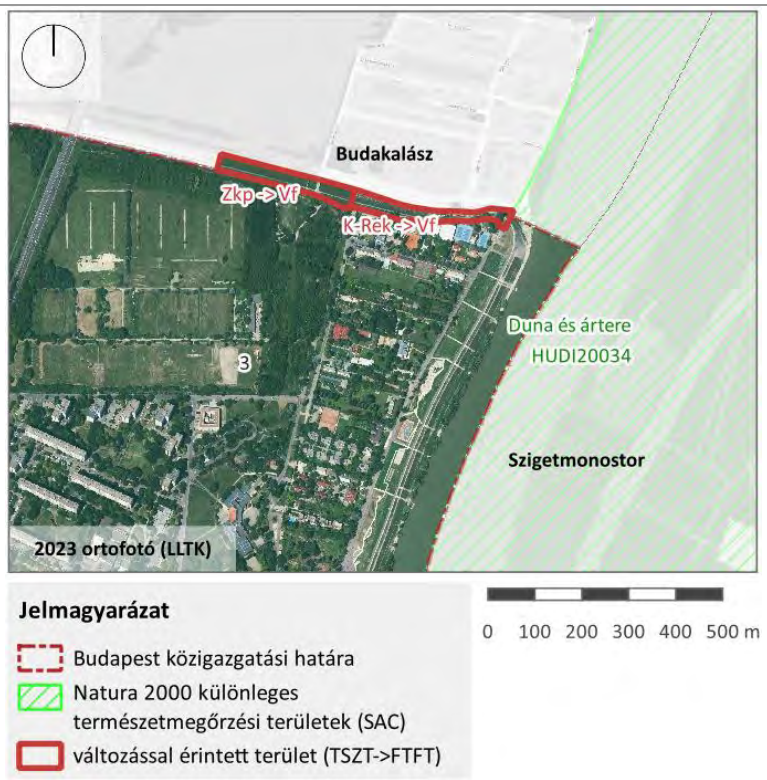
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A változás – a kb. 170 m-es távolság és a környező közutak elválasztó hatása miatt **kis mértékben – kedvező hatással van a Natura 2000 területre**, ugyanis a vonatkozó keretszabályok jóval szigorúbbak (pl. TÉKA szerint kertes mezőgazdasági terület – kivéve birtokközpont, tanya – esetén 10%, míg a kertvárosias lakóterületek esetén 35% a megengedett legnagyobb beépítettség), így a Natura 2000 terület 200 m-es környezetében a beépítési lehetőségek csökkenésével egyfajta pufferterület megmaradása elősegíti a Natura 2000 terület célkitűzéseinek megvalósítását.

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XXII. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	200 m-es pufferterületen belüli változás: Lke-3->Mk
Tervezett változás jellege	TSZT-ben korábban kijelölt távlati fejlesztési területek („Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett területek") visszaminősítése. A Lke-3 (kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület) területfelhasználási egységből általános használat szerinti Mk (kertes mezőgazdasági) területbe történő átsorolás.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A változás – a kb. 170 m-es távolság és a környező közutak elválasztó hatása miatt **kis mértékben – kedvező hatással van a Natura 2000 területre**, ugyanis a vonatkozó keretszabályok jóval szigorúbbak (pl. TÉKA szerint kertes mezőgazdasági terület – kivéve birtokközpont, tanya – esetén 10%, míg a kertvárosias lakóterületek esetén 35% a megengedett legnagyobb beépítettség), így a Natura 2000 terület 200 m-es környezetében a beépítési lehetőségek csökkenésével egyfajta pufferterület megmaradása elősegíti a Natura 2000 terület célkitűzéseinek megvalósítását.

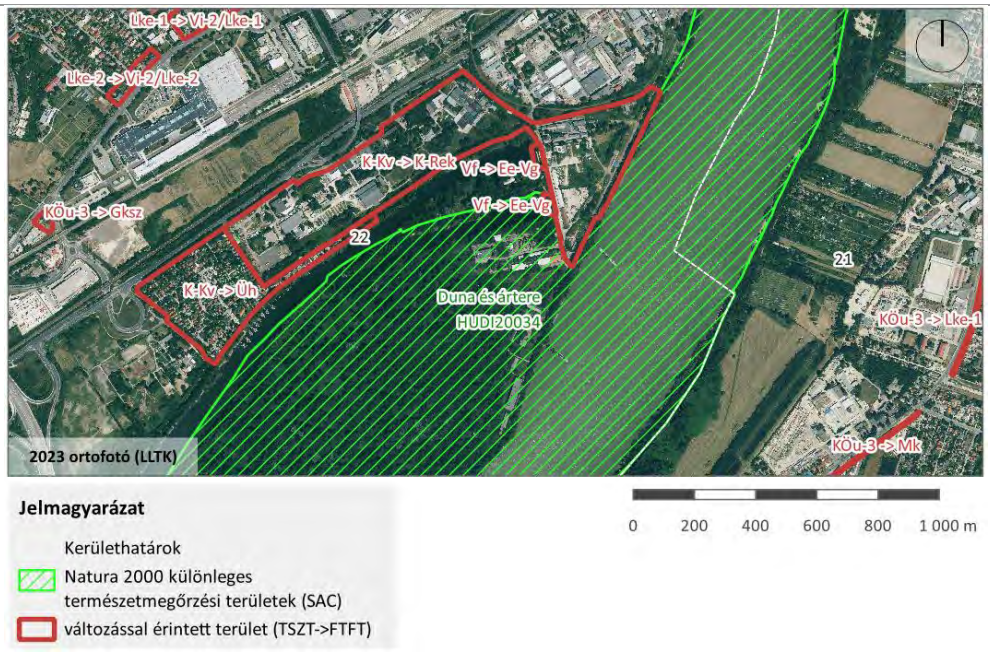
A fentiek mellett szükséges kiemelni, hogy a **FTFT cselekvési programjában is szereplő, „Life Biodiverse City" projekt** kiterjed a Tétényi-fennsík helyi jelentőségű védett természeti terület – melynek egy része Natura 2000 terület is egyben – rehabilitációjára is, mely jelentősen kedvező hatással lesz a terület természeti értékeire, így várhatóan **kedvezően hat a közösségi jelentőségű élhelytípusokra, fajokra.** A projekt a helyi jelentőségű természetvédelmi területek rehabilitációja, élőhelyek ökológiai állapotának javítása, természetközeli rehabilitáció megvalósítását szolgálja a főváros által elnyert LIFE projekt keretén belül. A Tétényi-fennsík esetén a területen megjelenő tájidegen növényállományok eltávolítása mintegy 45 ha-os területen, továbbá az illegális gyalogösvények megszűntetése tervezett. Emellett fő célkitűzés a legeltetéses élőhely-kezelés kialakítása a hosszú távú természetvédelmi célok elérése és fenntartása érdekében.

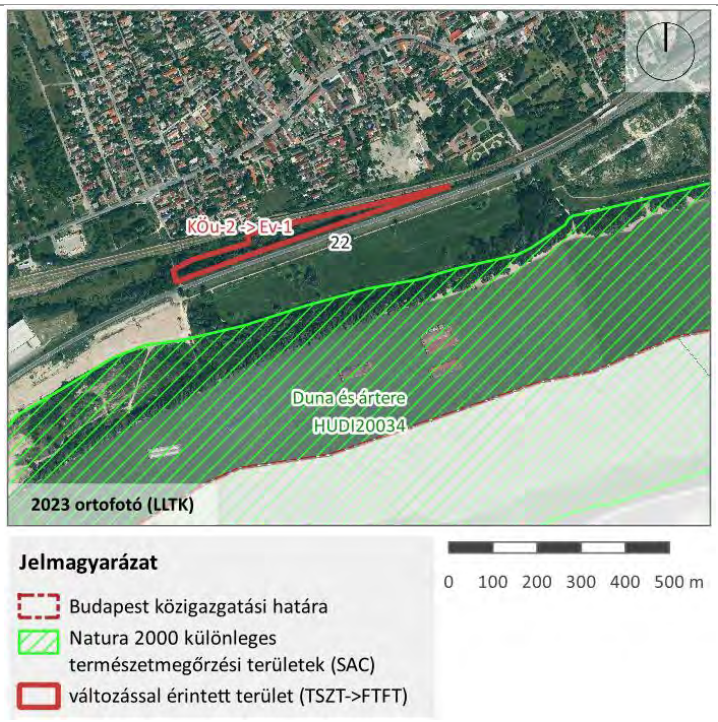
4.2.4. Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

A Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 200 m-es környezetében a hatályos TSZT szerinti területfelhasználási egységek és a Fővárosi fejlesztési tervlap (FTFT) által meghatározott általános használatok közötti eltérések a következők:

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest III. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlenül határos a Natura 2000 területtel.
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: kisvízfolyások lehatárolásának felülvizsgálata a vízgazdálkodási térség és a valós területhasználat figyelembevételével.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A tervezett módosítások a Barát-patak medrét és parti sávját érintik, mely tényleges területhasználati változással nem jár. Tekintettel arra, hogy a Barát-patak medre a K-Rek (különleges, beépítésre szánt nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület) besorolás ellenére sem került volna beépítésre, az építési keretszabályok módosítása nem minősül releváns értékelési szempontnak. A változás a szomszédos Natura 2000 területre gyakorolt hatása semleges.

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XI. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlenül határos a Natura 2000 területtel.
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: meglévő közműlétesítmények besorolásának rendezése. Az albertfalvai szivattyútelep került beépítésre szánt különleges szennyvízkezelés területébe (K-Sz) a korábbi vegyes intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) területfelhasználási egység helyett.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A változással érintett terület a Natura 2000 fenntartási terv alapján a „pufferterület" (KE-12) kezelési egységgel határos közvetlenül, mely nem foglal magában közösségi jelentőségű élőhelyet. A módosítás tényleges területhasználat változást nem jelent. A módosítás **kedvező hatással van a Natura 2000 területre**, ugyanis a vonatkozó keretszabályok szigorúbbak (pl. TÉKA szerint beépítésre szánt különleges esetén 40%, míg az intézményi vegyes terület 80% a megengedett legnagyobb beépítettség), így a Natura 2000 terület közvetlen környezetében a beépítési lehetőségek csökkennek.

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XXII. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlen érintettség (területi átfedés) 0,19 ha-on: Vf->Ee-Vg Közvetlenül határos a Natura 2000 területtel: K-Kv->K-Rek 200 m-es pufferterületen belüli változások: Vf->Ee-Vg, K-Kv->K-Rek, K-Kv->Üh
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: K-Kv->K-Rek, K-Kv->Üh (különleges, komplex vízparti terület területfelhasználási egység megszűnése és helyette hétvégihazás üdülőterület, és különleges rekreációs terület általános használat típusok alkalmazása). Területi pontosítások: Vf->Ee-Vg (vízgazdálkodási területek pontosítása a valós területhasználat / ingatlanviszonyok alapján).
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A vízgazdálkodási terület vízfolyás területfelhasználási egység helyett általános használat szerinti **egyéb, vízgazdálkodási rendeltetésű erdő területbe** (területi pontosítások) történő átsorolások kedvezők az erdőterületek megőrzése szempontjából, így a Natura 2000 területtel átfedésben lévő 0,19 ha területnagyságú – a Natura 2000 fenntartási terv alapján a „parti erdősáv" (KE-1) kezelési egységbe sorolt – erdőterület kijelölése a Natura 2000 terület szempontjából **kedvezőnek** tekinthető. A K-Kv területfelhasználási egység helyett kijelölt K-Rek terület a Natura 2000 fenntartási terv alapján a „parti erdősáv" (KE-1) és a „pufferterület" (KE-12) kezelési egységekkel határos közvetlenül, azonban a módosítás következtében a Natura 2000 területeken területi igénybevétel nem várható (így a part mentén húzódó ligeterdők sérülése nem valószínűsíthető). A rekreációs területi kijelölés a legnagyobb beépítettség mértékének szabályozási kereteire nincs hatással, ugyanis mindkét típus különleges beépítésre szánt terület (mely a TÉKA szerint maximum 40%-ban beépíthető). Mindezek alapján a **K-Rek területi átsorolás** a Natura 2000 terület szempontjából **semlegesnek** tekinthető. A Natura 2000 területtől kb. 55 m-re, a Hárosi-öböl északi oldalán húzódó általános használat szerinti Üh terület a korábbi K-kv területfelhasználási egység helyett kisebb arányú beépítési lehetőséget jelent (ugyanis a TÉKA szerint a különleges beépítésre szánt területek esetén a megengedett legnagyobb beépítettség 40%, míg a hétvégiházas üdülőterület esetén ez 20%), ami **kedvező** a közeli Natura 2000 terület szempontjából.

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XXII. kerület	
Natura 2000 terület érintettsége	200 m-es pufferterületen belüli változás
Tervezett változás jellege	Új beépítésre nem szánt terület (erdőterület) kijelölése korábbi KÖu-2 (közúti közlekedési terület: másodrendű főút) területfelhasználási egység helyén.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A Natura 2000 területtől kb. 130 m-re található erdőterület nem üzemtervezett erdőterület, így az új általános használat szerinti besorolás biztosítja a területen található fásszárú növényállomány hosszútávú védelmét. A változás **kedvező** a Natura 2000 terület szempontjából, mert bár több, mint 100 m-re húzódik a területhatártól, a tervezett közúti terület burkolt felülete helyett egyfajta pufferterület megmaradása elősegíti a Natura 2000 terület célkitűzéseinek megvalósítását (pl. véd a bemosódó szennyezőanyagoktól, mérsékli a vasúti zajt).

A Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 200 m-es környezetében a fővárosi településfejlesztési terv (FTFT) által meghatározott **akcióterületek** a következők:

Térképkivágat az akcióterületekről Elhelyezkedés: Budapest III. és IV. kerületek	
III/5 Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns **fejlesztési tervek, elképzelések**	Római part: 78,1 hektár - Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület Az akcióterület a Szentendrei úttal párhuzamosan a Nánási úttól keletre elhelyezkedő, jelentős zöldfelülettel rendelkező, Duna menti rekreációs területeket foglalja magába. ‣ A fővárosi szintű közlekedési rendszer részeként a Duna és a Nánási út mentén tervezett az EuroVelo6 nemzetközi kerékpárút fejlesztése. ‣ A gyalogos kapcsolatok folytonossága érdekében közterületek által biztosított város és vízpart kapcsolatot erősíteni, fejleszteni szükséges. ‣ A terület csak üdülőterületi és szabadidős funkcióval fejleszthető, a lakófunkció nem megengedett. Kiemelt szempont a városszerkezeti kapcsolatok és a Duna-part megközelítésének javítása. ‣ A látogatott partszakaszok hosszának további növekedését kell elérni, ennek érdekében a vonzó helyszíneket népszerűsíteni, a kedvezőtlen adottságú partszakaszokat fejleszteni kell.
III/5 Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából **releváns fővárosi előírások**	‣ A terület Duna menti elhelyezkedése miatt természeti és táji szempontból is kiemelkedő jelentőségű terület, ezért biztosítani kell a környező természeti értékek háborítatlanságát, az ökológiai kapcsolatok (különösen az ártéri ligeterdők) fennmaradását.
III/5 akcióterület **Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai**	Tekintve, hogy a Natura 2000 Budapest területét e helyszínen nem érinti, az akcióterület pedig Budapest közigazgatási területére vonatkoznak, a Natura 2000 területtel közvetlenül határosnak tekinthető az akcióterületi kijelölés. A Natura 2000 terület fenntartási terve alapján az akcióterület közvetlenül a „meder" (KE-2) kezelési egységgel határos, azonban az akcióterületre vonatkozó elképzelések a medret közvetlenül nem érintik. A Natura 2000 terület szempontjából **kedvező előírás az ártéri ligeterdők megmaradásának biztosítása**. Összességében az **akcióterületi kijelölés várhatóan nem okoz kedvezőtlen változásokat** a közösségi jelentőségű élőhelyek, fajok szempontjából.

IV/3 Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns **fejlesztési tervek, elképzelések**	Tungsram strand és üdülő: 15,8 hektár - Barnamezős terület; Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület A pesti Duna-part legészakibb fejlesztési területe, az újpesti Duna-part egyetlen beépítésre szánt közforgalmú területe, amely egyrészt a ma teljesen használaton kívüli egykori Tungsram strand telkéből, másrészt a csónakházakkal ma is részben hasznosított területrészből áll, árvíznek kitett, zöldfelületekben gazdag terület. › Elsősorban olyan rekreációs célú fejlesztések a cél, amelyek összeilleszthetők az árvízi kitettséggel, ugyanis a terület hullámtérben található, illetve a nagyvízi meder része. A területen lakórendeltetés elhelyezése nem megengedett. › A Duna felőli megközelíthetőség, kikötési lehetőség jelentős bővítési potenciállal rendelkezik, a fejlesztési program kialakításakor a víz kapcsolatot és a vízi út hasznosítását szem előtt kell tartani. › A terület az újpesti Duna-part kevés megközelíthető szakaszainak egyike, ezért kiemelten fontos a gyalogos-kerékpáros lehetőségek megőrzése és fejlesztése, a part menti zöldinfrastruktúra erősítése.
IV/3 Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns **fővárosi előírások**	› Északról aktív honvédelmi célú terület, délről védett természeti terület határolja, fejlesztés csak ezek zavarása nélkül valósítható meg. › A terület teraszolt kialakítása és az eltérően kialakított partszakaszok jellege megőrzendő, jelentős terepátrendezés nem megengedett. › A fejlesztések feltétele a tervezett területhasználatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése, talajszennyezettség felszámolása.
IV/3 akcióterület **Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai**	Az akcióterület kb. 100 m-re közelíti meg a Natura 2000 terület határát, azonban közvetlenül határos a Duna medrével (mely e fővárosi szakaszon jogilag már nem a Natura 2000 terület része). Az akcióterület fejlesztési feltételeként megfogalmazásra kerül a **talajszennyezettség felszámolása**, mely a Duna vízminősége szempontjából – így a Natura 2000 terület szempontjából is – **kedvező** előírás. A **tervezett rekreációs fejlesztések** – beleértve a gyalogos-és kerékpáros infrastruktúra fejlesztését – a Natura 2000 terület szempontjából semlegesnek tekinthetők, figyelembevéve a jelenlegi parthasználatokat (meglévő csónakházak, kikötők).

Térképkivágat az akcióterületről **Elhelyezkedés: Budapest XI. kerület**	
Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns **fejlesztési tervek, elképzelések**	Gellért-hegy: 45,5 ha – Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület A Gellért-hegy akcióterület az I. és a XI. kerület határán, a Duna jobb partján álló értékes zöldfelület, városközponti és kisvárosi lakókörnyezetben. 235 méteres magasságával kiemelkedik környezetéből és a Dunára néző meredek sziklafalairól a pesti panoráma tárul fel. A domborzat miatt a turistabusz forgalom jelentős környezetterhelést eredményez. › A Gellérthegy szinte teljesen kiépült városrész, ahol a meglévő lakó és intézményi területek és környezetük fejlesztése, korszerűsítése és védelme az elsődleges cél. › A belvároshoz kapcsolódik a Gellért-hegyi közpark, melynek rekreációs, kulturális fejlesztés célja az itt található egyedülálló természeti, tájképi és épített örökség védelmének biztosítása mellett a

	rekreációs funkciók erősítése, a parki infrastruktúra-hálózat megújítása. A meglévő infrastruktúra (utak, berendezési tárgyak stb.) megújításával, a közösségi és a gyalogos közlekedés fejlesztésével növelni kell a közpark vonzerejét. A parki felújítást a területet érintő állami, piaci és kerületi fejlesztésekkel összehangoltan kell megvalósítani (Citadella felújítása).
Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fővárosi előírások	‣ Országos jelentőségű védett természeti terület, ezért minden fejlesztés esetében kiemelt figyelemmel kell lenni a természeti értékekre. Nagy hangsúlyt kell fektetni az ökologikus zöldfelület-fenntartásra.
Akcióterület Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai	Bár az akcióterület kb. 30 m-re megközelíti a Natura 2000 terület határát, a valóságban a jelentős szintkülönbség miatt az akcióterületen tervezett fejlesztések – a Natura 2000 terület felőli oldalon elsősorban a közpark fejlesztése – **semleges hatással** lesznek.

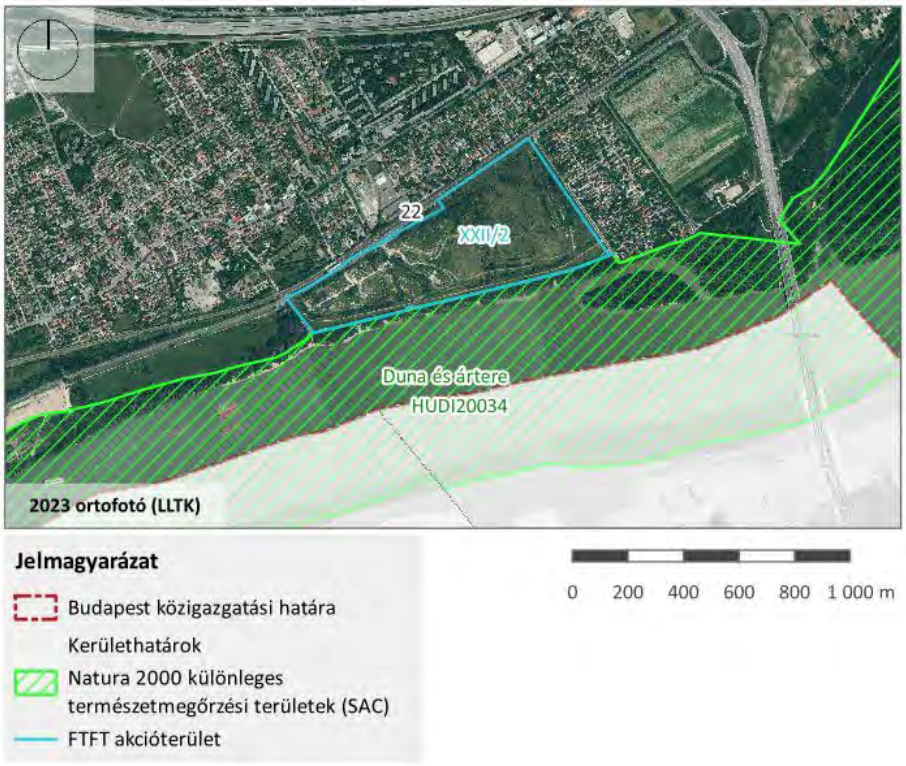
Térképkivágat az akcióterületről Elhelyezkedés: Budapest XI. kerület	

XI/2/A Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns **fejlesztési tervek, elképzelések**	Kelenföldi Duna-part: 26 ha – Barnamezős terület, A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület A terület a Kelenföld és Albertfalva (mellékközpont) városrészeket érinti a Duna-part mentén. Az utóbbi évek tendenciája szerint az alulhasznosított vagy használaton kívüli, korábbi ipari és gazdasági területeket felváltják a lakó és vegyes intézményterületek. ‣ A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon, a terület középső részét érintően tervezett a Galvani híd és kapcsolódó úthálózatának fejlesztése, a terület déli határán a Csepel-Albertfalva híd a Körvasút menti körúttal, amelyekkel összhangban lehet a területet beépíteni. ‣ A terület nagy része általános használat szerinti intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) típusba sorolt.
XI/2/A Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából **releváns fővárosi előírások**	‣ A természetközeli fásítással rendelkező Duna menti sáv vegetációja megőrzendő. ‣ A környező lakó- és intézményterületek gyalogos-kerékpáros és zöldhálózatához kapcsolódó Duna-parti zöldfolyosó kialakítása szükséges, magas minőségű, egységes arculatú változatos pihenő- és rekreációs funkciókkal ellátott lineáris park létesítése, amely kapcsolódik a Kopaszi-gát zöldfelületéhez. ‣ Az egykori gazdasági területeken a potenciálisan szennyezett területek feltárása a fejlesztések előfeltétele, a tervezett területhasználatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése szükséges.
XI/2/A Akcióterület **Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai**	Az akcióterületi kijelölés 1,64 ha átfedésben van a Natura 2000 területtel (ekkora az általános használat szerinti folyóvizek medre és partja (Vf) terület kiterjedése az akcióterületen belül). A Natura 2000 fenntartási terv alapján a part mentén a „pufferterület" (KE-12), illetve az „A" akcióterület déli részén a „parti erdősáv" (KE-1) kezelési egységek húzódnak, továbbá az akcióterület az átfedés miatt közvetlenül érinti a „meder" (KE-2) kezelési egységet is. Az akcióterület fejlesztési feltételeként megfogalmazásra kerül a **talajszennyezettség felszámolása**, mely a Duna vízminősége szempontjából – így a Natura 2000 terület szempontjából is – **kedvező** előírás. **Amennyiben a** fenti előírások betartása megtörténik a fejlesztések során – tehát a **természetközeli fásítással rendelkező Duna menti sáv vegetációja megőrzésre kerül** – a Natura 2000 terület kijelölés céljával nem ellentétesek a tervezett fejlesztések. (A Galvani híd megépítése előtt későbbi tervfázisban, a pontos műszaki kialakítás ismeretében a környezetvédelmi engedélyeztetés részeként Natura 2000 hatásbecslési dokumentációt kell majd készíteni, melyben részletesen vizsgálhatók a közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra gyakorolt hatások.) Emellett javasolt az akcióterületre vonatkozó fővárosi előírások között a Natura 2000 terület értékeire is felhívni a figyelmet.
XI/2/B Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns **fejlesztési tervek, elképzelések**	Kelenföldi Duna-part: 59,8 ha – Részben baramezős terület, A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület Kelenföldi Duna-part: 26 ha – Barnamezős terület, A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület A terület a Kelenföld és Albertfalva (mellékközpont) városrészeket érinti a Duna-part mentén. Az utóbbi évek tendenciája szerint az alulhasznosított vagy használaton kívüli, korábbi ipari és gazdasági területeket felváltják a lakó és vegyes intézményterületek. ‣ A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon, a terület középső részét érintően tervezett a Galvani híd és kapcsolódó úthálózatának fejlesztése, a terület déli határán a Csepel-Albertfalva híd a Körvasút menti körúttal, amelyekkel összhangban lehet a területet beépíteni. ‣ A terület nagy része Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2), Mellékközpont területe (Vt-M), illetve Régészeti bemutató terület (Kb-Rég) általános használat típusokba sorolt.
XI/2/B Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából **releváns fővárosi előírások**	‣ A természetközeli fásítással rendelkező Duna menti sáv vegetációja megőrzendő. ‣ A „B" terület esetében a védendő karakterben a természeti környezet erősen dominál, így bármilyen beavatkozás elsődlegesen a táji környezethez való illeszkedés és a táj felé irányuló rálátás szempontjából tervezendő és megvalósítandó. ‣ A környező lakó- és intézményterületek gyalogos-kerékpáros és zöldhálózatához kapcsolódó Duna-parti zöldfolyosó kialakítása szükséges, magas minőségű, egységes arculatú változatos pihenő- és rekreációs funkciókkal ellátott lineáris park létesítése. ‣ Az egykori gazdasági területeken a potenciálisan szennyezett területek feltárása a fejlesztések előfeltétele, a tervezett területhasználatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése szükséges.
XI/2/B Akcióterület **Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai**	Az akcióterületi kijelölés 5,31 ha átfedésben van a Natura 2000 területtel (ekkora az általános használat szerinti folyóvizek medre és partja (Vf) terület kiterjedése az akcióterületen belül). A Natura 2000 fenntartási terv alapján a part mentén a „pufferterület" (KE-12), illetve a „B" akcióterület északi részén a „parti erdősáv" (KE-1) kezelési egységek húzódnak, továbbá az akcióterület az átfedés miatt közvetlenül érinti a „meder" (KE-2) kezelési egységet is. Az akcióterület fejlesztési feltételeként megfogalmazásra kerül a **talajszennyezettség felszámolása**, mely a Duna vízminősége szempontjából – így a Natura 2000 terület szempontjából is – **kedvező** előírás. **Amennyiben a** fenti előírások betartása megtörténik a fejlesztések során – tehát a **természetközeli fásítással rendelkező Duna menti sáv vegetációja megőrzésre kerül** – a Natura 2000 terület kijelölés céljával nem ellentétesek a tervezett fejlesztések. (A Csepel-Albertfalva híd megépítése előtt későbbi tervfázisban, a

	pontos műszaki kialakítás ismeretében a környezetvédelmi engedélyeztetés részeként Natura 2000 hatásbecslési dokumentációt kell majd készíteni, melyben részletesen vizsgálhatók a közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra gyakorolt hatások.) Emellett javasolt az akcióterületre vonatkozó fővárosi előírások között a Natura 2000 terület értékeire is felhívni a figyelmet.

Térképkivágat az akcióterületről Elhelyezkedés: Budapest XXII. kerület	
Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fejlesztési tervek, elképzelések	Volt Hunyadi János laktanya: 25,1 ha – Barnamezős terület, Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület Az akcióterület a Duna partján, a mára ténylegesen félszigetté alakult Háros-sziget feltöltött részén fekszik, és helyzetéből adódóan jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik. A félsziget déli részén páratlan értékű ártéri erdő maradt meg, amely napjainkban is elzárt természetvédelmi terület, ami szintén korlátozza az akcióterület használatát. A terület nagyrésze hullámtér, illetve a nagyvízi meder része, a terület elsőrendű árvízvédelmi védvonal által nem bevédett. › A tervezett fejlesztések során a kerületben hiányzó – rekreációs, kulturális – funkciók pótlását biztosító használat kialakítása a cél. A természetvédelmi és épített környezeti értékeket figyelembe véve szükséges megvalósítani a helyi közösséget szolgáló rekreációs és sport célú hasznosítást, valamint a part menti közpark kialakítását.
Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fővárosi előírások	› Az esetleges kedvezőtlen hatások kivédése érdekében indokolt elválasztó, kevésbé érzékeny funkciók telepítése a fokozottan védett természeti területtel szomszédos területen. A nagyobb beépítési intenzitást és nagyobb forgalmat generáló funkciók (pl. intézményi, kereskedelmi és vegyes funkciók) kialakítása az akcióterület északi – könnyebben elérhető, feltárható – részén, a már meglévő gazdasági területek szomszédságában kell megvalósítani. Az intézményi funkciók környezeti terhelésnek kitett északi területsávba jobban illeszthetők és kevésbé zavarják a természetvédelmi oltalom alatt álló Háros-szigetet. A rekreációs célú funkciók elhelyezése az Ártér utcától délnyugatra kedvezőbb, amelyek a már meglévő épületekben helyezhetők el, minimális új beépítést igényelnek. › A terület fejlesztése során a Duna menti ártéri ligeterdő és a közeli országos jelentőségű védett természeti terület értékeinek figyelembevétele szükséges. A Háros-sziget nem védett területén élőhely védelmi program és rehabilitáció végrehajtása szükséges.
Akcióterület Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai	Az akcióterületi kijelölés 12,7 ha átfedésben van a Natura 2000 területtel [az akcióterületen a Natura 2000 területet érintő általános használat szerinti területek: 4,0 ha véderdő (Ev-2), 8,7 ha beépítésre nem szánt különleges rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Rek-1)]. A Natura 2000 fenntartási terv alapján az akcióterület által érintett kezelési egységek: a „pufferterület” (KE-12) érintett közvetlenül, valamint határos a

	„parti erdősáv" (KE-1) és az „őshonos fás társulás" (KE-5) kezelési egységekkel. Ez alapján várhatóan a Natura 2000 terület kijelölés céljával összeegyeztethető módon tervezhető a terület jövőképe. Ugyanakkor a tervezett fejlesztés pontos paramétereinek részletes ismeretében lehet a várható hatásokat becsülni a közösségi jelentőségű fajokra, élőhelyekre vonatkozóan. Jelen tervezési fázisban az akcióterületi előírások között javasolt felhívni a figyelmet nemcsak az országos jelentőségű védett természeti terület (Háros-sziget TT), hanem a Natura 2000 terület érintettségére, értékeinek védelmére is. Javasolt a fejlesztés feltételeként megszabni a szükséges kármentesítési feladatok elvégzését is.

Térképkivágat az akcióterületről Elhelyezkedés: Budapest XXII. kerület	
Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns **fejlesztési tervek, elképzelések**	Duna Spirit: 34,4 ha – Barnamezős terület, Differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterület. A terület jelenleg beépítetlen, használaton kívüli barnamezős terület, mely kiemelkedő potenciállal rendelkezik a magas színvonalú lakáskínálat bővítése terén. A terület hullámtér, elsőrendű árvízvédelmi védvonal által nem bevédett, azonban csak egy kis része található a nagyvízi mederben. ‣ A fejlesztés célja a differenciált lakáskínálat bővítése, megfelelve a kompakt város követelményrendszerének, miszerint a környező városszövetbe a megvalósuló beruházás illeszkedjen és integrálódjon, a szükséges szolgáltatások és a vegyes funkciómix biztosítva legyen. ‣ Minőségi rekreációs és zöldfelületi fejlesztés, a terület zöldfelületi rendszerének kialakítása szükséges, kapcsolódva a Duna mentén már meglévő ártéri erdőterülethez és a Nagytétényi Duna-parthoz.
Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából **releváns fővárosi előírások**	‣ A területet a Duna felől határoló helyi jelentőségű természetvédelmi terület értékeinek figyelembevétele, az Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdők megőrzése szükséges a fejlesztés során. ‣ Az egykori hulladéklerakó rekultivációja, kármentesítése még nem teljes mértékben fejeződött be, amelyre a fejlesztés során figyelemmel kell lenni.
Akcióterület **Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai**	A Natura 2000 fenntartási terv alapján az akcióterület a „parti erdősáv" (KE-1) kezelési egységgel határos (területi átfedés nincs). Amennyiben a fejlesztés során a fentiek alapján a – helyi védelem alatt álló, üzemtervezett erdőterületként is nyilvántartott – parti erdősáv megőrzésre kerül, a tervezett fejlesztés várhatóan csak **kismértékben kedvezőtlen hatással lesz a Natura 2000 területre**, a lakóterületi fejlesztésekből adódó rekreációs terhelés hatásai (pl. taposás, zavarás) miatt. Emellett javasolt az akcióterületre vonatkozó fővárosi előírások között a Natura 2000 terület értékeire is felhívni a figyelmet.

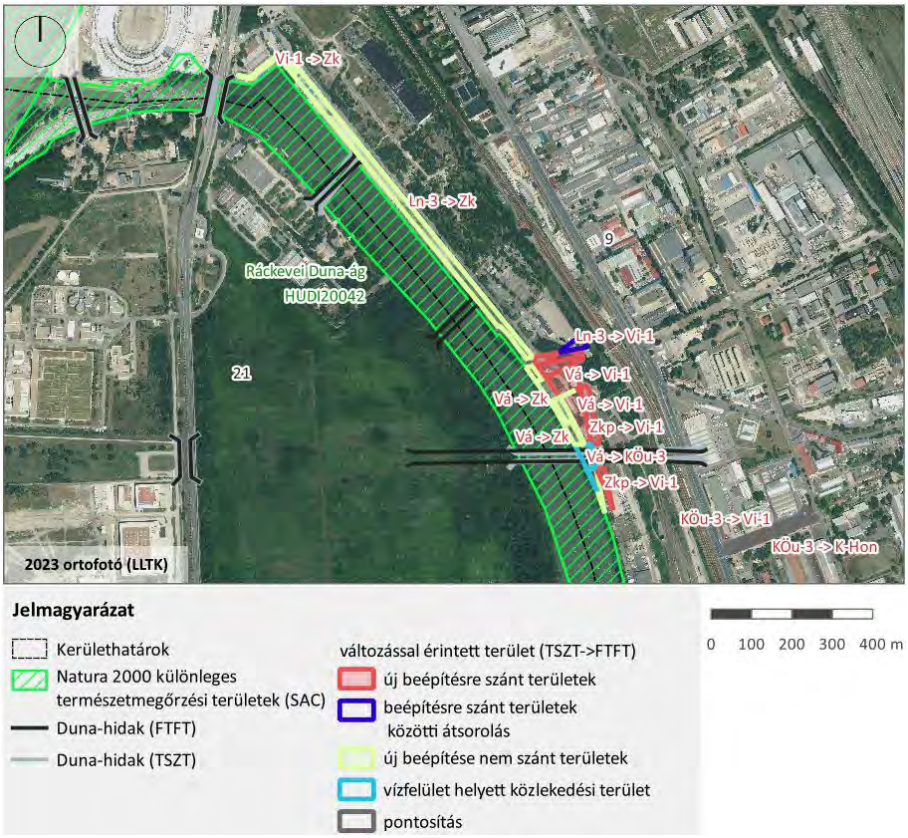
4.2.5. Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

A Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 200 m-es környezetében a hatályos TSZT szerinti területfelhasználási egységek és a Fővárosi fejlesztési tervlap (FTFT) által meghatározott általános használatok közötti eltérések a következők:

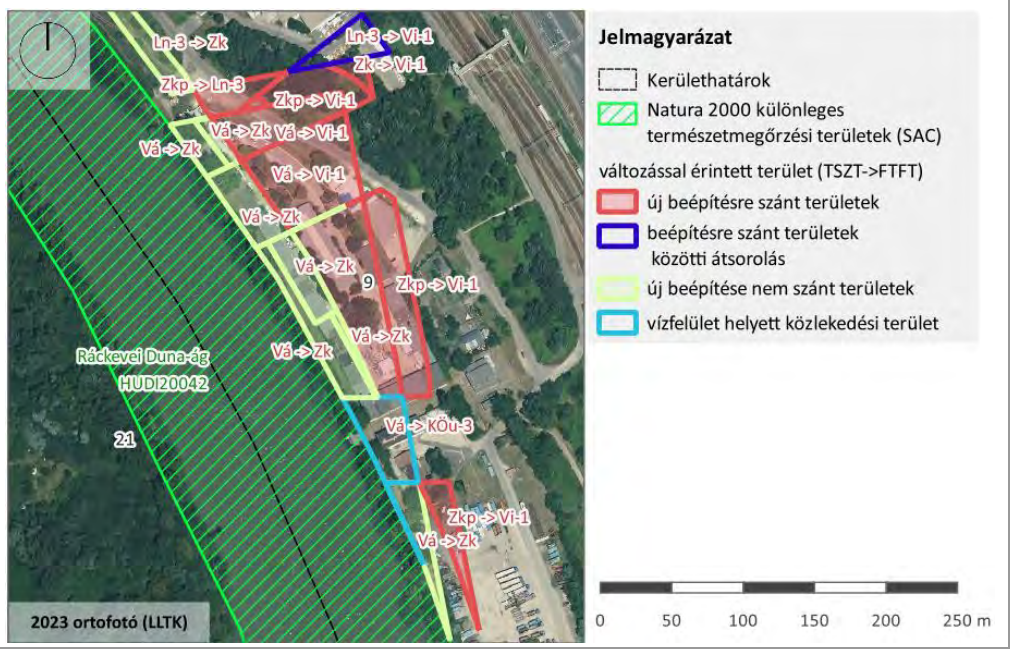
Térképkivágat a tervezett változásról

Elhelyezkedés: Budapest IX. és XXI. kerületek

Áttekintő térkép a változásokról:

Natura 2000 terület közvetlen környezete:

Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlen érintettség: új tervezett gyalogos híd létesítése Közvetlenül határos a Natura 2000 területtel: Vá->Zk, Vá->KÖu-3 200 m-es pufferterületen belüli változások: Zkp->Vi-1, Vá->Vi-1, Vá->Zk, Zkp->KÖu-3, Zkp->Vi-1, Vi-1->KÖu-3, Vi-1->Zk, Ln-3->Zk, Ln-3->Vi-1, KÖu-3->Vi-1
Tervezett változások jellege	A változások jellegét a fenti térképek is mutatják. A Natura 2000 területet közvetlenül a tervezett hidak nyomvonalai érintik, melyek közül a hatályos TSZT-hez képest változást egy új tervezett gyalogos híd jelent. A Natura 2000 területtel közvetlenül határos területek esetén a korábban tervezett evezőspálya kialakítási szándékának elvetése miatt a Vá (állóvizek medre és partja) területfelhasználási egység helyett Zk (zöldterület – közpark, közkert), illetve az RSD fölött tervezett közúti híd pesti hídfője környékén a korábbi Vá (állóvizek medre és partja) területfelhasználási egység helyett KÖu-3 (közúti közlekedési terület) került kijelölésre. A kijelölt általános használatok igazodnak a jelenlegi partvonalhoz. A Natura 2000 terület 200 m-es környezetében szintén az evezőspálya elvetése miatt kerültek átsorolásra korábbi Vá (állóvizek medre és partja) területfelhasználási egységbe tartozó területek az új általános használat szerinti beépítésre szánt (Vi-1, azaz intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű vegyes) területbe. A part mentén a hatályos TSZT-hez képest szélesebb általános használat szerinti Zk (zöldterület – közpark, közkert) került kijelölésre, részben intézményi, részben nagyvárosias lakóterület területfelhasználási egységekből átsorolva.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	Az RSD keleti partján természetvédelmi értéket képviselő élőhely nem található (egykori iparterületek), így az új általános használat szerinti besorolások várhatóan a Natura 2000 területre semleges hatással lesznek. A szélesebb Zk (zöldterületi) általános használat szerinti területkijelölés kedvező, mert így lehetőség nyílik puffersáv kialakítására a Natura 2000 területek és a tervezett beépítések között. Az RSD nyugati partja mentén húzódó erdősáv inváziós fajokkal – pl. japánkeserűfű, bálványfa, nyugati ostorfa, zöld juhar – erősen terhelt, azonban a partközeli zónában megtalálható az orvosi kálmos (mely nem közösségi jelenőségű, azonban védett faj).A településtervben megjelenő új gyalogos híd kijelölésének célja a helybiztosítás, mely a későbbi tervezési fázisok – pl. engedélyezési terv készítése – során pontosításra kerül. A végleges műszaki paraméterek ismeretében becsülhetők a pontos hatások az élővilágra nézve (melyre várhatóan legalább előzetes vizsgálat lefolytatása szükséges a 314/2005 (XII.25.) Korm. rendelet alapján), jelen tervfázisban nincs tudomásunk várható jelentős élővilág-védelmi konfliktusról. Az **evezőspálya kialakításának elvetése kedvező változásként értékelhető,** mivel a mederben tervezett jelentősebb morfológiai változásokkal (start hely kialakítása) nem kell számolni, tehát összességében a Natura 2000 terület közvetlen érintettsége jelentősen csökken – így a közösségi jelentőségű vízben élő állat-és növényfajokra gyakorolt hatások semlegesnek tekinthetők. Figyelembevéve a keleti oldal jelenlegi területhasználatait (ipari-gazdasági területek, melyek jelenleg is beépítettek) az evezőspálya tervezett vízfelülete helyett kijelölt beépítésre szánt (Vi-1) területek okozta építési keretszabályok változása semleges a Natura 2000 terület szempontjából.

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest IX. és XXI. kerületek	
Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlen érintettség: tervezett gyalogos híd áthelyezése 200 m-es pufferterületen belüli változások: Gksz-2->Közm, Vi-1 -> Vt-M, Vi-2 -> Vt-M
Tervezett változás jellege	Valós területhasználatokhoz való igazodás: meglévő közműlétesítmények besorolásának rendezése (Gksz-2->Közm). Fejlesztési többletet eredményező módosítások: Vi-1 -> Vt-M, Vi-2 -> Vt-M.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A Natura 2000 területet közvetlenül érintő – az RSD-t keresztező – **gyalogos híd áthelyezése a parti vegetáció szempontjából semlegesnek tekinthető**, ugyanis a korábbi híd nyugati hídlába zöld juhar, nyugati ostorfa és fehér nyár, valamint hibrid fekete nyár dominálta erdőt érintett, míg az új híd nyugati oldalán „jellegtelen, zöld juhar, fehér akác és egyéb, részben ültetett, részben spontán felnövő, elsősorban idegenhonos fafajok képezte fás élőhely" húzódik[13] (a keleti oldalon részben talajszennyezéssel érintett korábbi iparterületek húzódnak, melyek természetvédelmi értéket nem képviselnek). A Natura 2000 területet – medret – érintő hatások a hidak műszaki kialakítása alapján becsülhetők majd, későbbi tervfázisban, a műszaki paraméterek ismeretében. A Gksz-2 területfelhasználási egységből (Gazdasági, jellemzően raktározásra és termelésre szolgáló terület) általános használat szerinti Közm (közműelhelyezési) területbe történő átsorolás **semleges hatással** van a közeli

[13] Forrás: Az evezőspályára 2018-ban készített előzetes vizsgálati dokumentációhoz (ÖKO Zrt.) kapcsolódó Natura 2000 hatásbecslés alapján. A hatásbecslést készítette: BioAqua Pro Kft.

	Natura 2000 területre, ugyanis tényleges területhasználati változás emiatt nem várható (a módosítás az Észak-csepeli transzformátor alállomás területét érinti). A IX-XX-XXI/A (Gubacsidűlő mellékközpont) akcióterülettel is összefüggő **fejlesztési többletet eredményező változások** a tervezett Körvasút menti körút kialakításával, illetve a csepeli Szabadkikötő vasútiforgalma számára egy új RSD (Gubacsi) híd építésével függnek össze (központképző elemek). A tervezett változások miatt az építési keretszabályok nem változnak (TÉKA szerint településközponti vegyes és vegyes intézményi területek esetén is 80% a megengedett legnagyobb beépítettség). Ugyanakkor a településtervben megfogalmazott **zöldfelületi átlagérték** a mellékközpont (Vt-M) esetén alacsonyabb (15%), mint az intézményi, jellemzően szabadonálló terület (Vi-2) esetén (25%), így különösen a Natura 2000 terület határát kb. 25 m-re megközelítő, Gubacsi-hídtól délre található területegység esetén **a zöldfelületi arány csökkenése várható**, mely a Natura 2000 terület szempontjából **kedvezőtlen**. (A hídtól északra található korábbi Vi-1 terület esetén zöldfelületi átlagérték nem került meghatározásra.) Azonban figyelembevéve a parti sáv jelenlegi területhasználatát - Kolonics György Vízisport Központ, hotel, kutyaiskola – a tervezett mellékközpontok területei, melyek nem közvetlenül a part mentén, hanem attól távolabb (25-160 m-re) helyezkednek el a tervezett változások **várhatóan Natura 2000 közösségi jelentőségű élőhely vagy faj közvetlen veszélyeztetésével nem járnak**.

Térképkivágat a tervezett változásról Elhelyezkedés: Budapest XXIII. kerület	

Natura 2000 terület érintettsége	Közvetlen érintettség: tervezett gyalogos híd áthelyezése 200 m-es pufferterületen belüli változás: K-Hull->K-Sz
Tervezett változás jellege	Új infrastrukturális fejlesztés: a Dél-pesti szennyvíztisztító telep bővítési területe került átsorolásra K-Sz (azaz különleges beépítésre szánt szennyvízkezelés) területbe, a korábbi tervezett iszaptározó (K-Hull, azaz különleges beépítésre szánt hulladékkezelő, -lerakó) területből. Az iszaptározó az RSD kotrásából származó iszapot fogadta volna, ehelyett a Dél-pesti szennyvíztisztító telep távlati fejlesztési szándékokkal (záportározó kapacitás bővítésével, illetve a EU 91/271/EGK Települési szennyvízkezelési irányelv módosításából adódó új előírásoknak történő megfeleléssel) összefüggésben az FTFT-ben szereplő általános használat szerinti K-Sz terület kijelölése történt meg.
Natura 2000 területre gyakorolt hatások	A tervezett változás – a Dél-pesti szennyvíztisztító telep fejlesztése, illetve az EU 91/271/EGK irányelv módosításából adódó szigorúbb előírásoknak való megfeleléshez szükséges többlet területigény biztosítása – a Natura 2000 területre **kedvező** hatással van, ugyanis az RSD vízminőségének javulását eredményezi (részletesen lásd: FTT Alátámasztó munkarész: 6. Közművesítés, elektronikus hírközlési javaslat c. fejezet). A **gyalogos híd áthelyezése szintén kedvező** a Natura 2000 terület szempontjából, mert az új helyszínen csak maga az RSD meder képezi a részét a Natura 2000 területnek, míg a korábbi esetben a nyugati oldalon a part menti kb. 100 m szélességű területsáv is (melyet a tervezett gyalogos híd, illetve kapcsolódó úthálózat érintett volna), így a közvetlen érintettség jelentősen lecsökken.

A Ráckevei Duna-ág kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 200 m-es környezetében a fővárosi településfejlesztési terv (FTFT) által meghatározott **akcióterületek** a következők:

Térképkivágat az akcióterületekről Elhelyezkedés: Budapest IX., XX. és XXI. kerületek	
IX/1 Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns **fejlesztési tervek, elképzelések**	Volt Nagyvásártelep: 104,45 ha – Jelentős része barnamezős, kisebb része műemléki terület, Kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület. ‣ A területen olyan vegyesség meghatározása és kialakítása szükséges, amelyben a rendeltetések kiegészítik egymást, az elsődleges célközönség – Diákváros esetén: diákok – igényeit szem előtt tartva. A terület északi és keleti részén főként vegyes, míg a Duna felöli részén főként lakó funkció alakítandó ki. A területen az alapellátási funkciók elhelyezése biztosítandó. ‣ A térségben egy összefüggő parkrendszer alakítandó ki, kapcsolódva a Pesti Rakparthoz, az Atlétikai Stadionhoz és Csepelhez.

	‣ A gyalogos kapcsolatok folytonossága érdekében közterületek kialakításával kell biztosítani a város és vízpart jobb kapcsolatát.
IX/1 Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fővárosi előírások	‣ A meglévő karakteres ipari épületek funkcióváltó átalakítása és az értékes meglévő facsoportok megőrzése figyelembe veendő kötöttség a beépítés tervezésekor. ‣ A területtel közvetlenül határos nyugaton a Duna, amely az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó része és Natura 2000 terület. Ezért a fejlesztéseket körültekintően kell megvalósítani, hogy a természeti értékek, élőhelyek, ökológiai kapcsolatok ne sérüljenek. A Duna érintettsége miatt a folyóra szerveződő terek alakítandók ki, valamint annak elérhetősége és a köz számára való megnyitása biztosítandó. ‣ A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-1) területen lakóépület elhelyezése esetén 20%, nagyvárosias lakóterületen (Ln-3) lakóépület elhelyezése esetén 35% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. ‣ A fejlesztések feltétele a talajszennyezettségek feltárása és a tervezett területhasználatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.
IX/1 Akcióterület Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai	A Natura 2000 fenntartási terv alapján az akcióterület a „tavak és a Ráckevei-Duna vízfelülete" (KE2) kezelési egységgel határos (területi átfedés nincs). A kezelési egységben közösségi jelentőségű élőhelytípus nincs, azonban számos közösségi jelentőségű faj élőhelye. A fenntartási terv a partmenti (sekélyvízi) zónára vonatkozóan fogalmazza meg a horgászstégek számának minimalizálását (pl. egyéni helyett közösségi jelentőségű stégek kialakítása). Amennyiben a fejlesztések során a fentiek alapján a Natura 2000 terület értékeinek megőrzésére is kiemelt hangsúlyt fektetnek, a tervezett fejlesztés várhatóan **kismértékben kedvezőtlen hatással lesz a Natura 2000 területre**, a lakó-és intézményterületi fejlesztésekből adódó többlet beépítettség, illetve a várható rekreációs terhelés hatásai miatt. Ugyanakkor **vízminőségi szempontból** – így a Natura 2000 terület szempontjából is – **kedvező**, hogy a **fejlesztések alapfeltétele a szükséges kármentesítések elvégzése**. Javasolt nemcsak nemcsak a Duna, hanem az RSD nevesítése is az előírások között, ugyanis a Ráckevei Duna-ág Natura 2000 terület jóval hosszabb szakaszon (kb. 2,7 km) érintett (és közvetlenül határos a tervezett fejlesztésekkel), mint a Duna és ártere (mely érintettsége közvetett, a Natura 2000 terület 200 m-es pufferterületén belül kb. 320 m).
XXI/1/A, B, C Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fejlesztési tervek, elképzelések	Észak-Csepel: A: 43,2 ha; B: 46,3 ha; C: 110,0 ha A: Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület B: A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület C: Tervezett helyi központ, A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület Észak-Csepel városrész Weiss Manfréd út és a Ráckevei (Soroksári)-Duna által határolt alulhasznosított és használaton kívüli területe Budapest legnagyobb akcióterülti együttese. ‣ Az „A" jelű területen tervezett közpark elhelyezkedése, mérete és különlegessége révén előreláthatóan agglomerációból érkező látogatókat is vonz majd, mely parkolási igényét biztosítani kell a zöldfelületi egyenleg megtartását is figyelembe véve. ‣ A tervezett új városnegyed és központok miatt különösen fontos a kiegyensúlyozott területhasználat és a vegyes funkciók biztosítása, a terület monofunkciós fejlesztését el kell kerülni.
XXI/1/A, B, C Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fővárosi előírások	‣ A terület beépítésénél érvényesíteni kell a tájképvédelmi szempontokat (Duna menti tájképvédelmi terület), valamint biztosítani kell a Dunához és partjához való hozzáférhetőséget, végigjárhatóságát. ‣ A helyi adottságok figyelembevételével Településközponti vegyes területen (Vt-H) és Intézményi vegyes területen (Vi-2) lakóépület elhelyezése esetén 25%, míg Nagyvárosias lakóterületen (Ln-3) lakó épület 35% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
XXI/1/A, B, C Akcióterület Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai	A Natura 2000 fenntartási terv alapján az akcióterület a „tavak és a Ráckevei-Duna vízfelülete" (KE2) kezelési egységgel határos (területi átfedés nincs) kb. 3 km hosszúságban. A kezelési egységben közösségi jelentőségű élőhelytípus nincs, azonban számos közösségi jelentőségű faj élőhelye. A fenntartási terv a partmenti (sekélyvízi) zónára vonatkozóan fogalmazza meg a horgászstégek számának minimalizálását (pl. egyéni helyett közösségi jelentőségű stégek kialakítása). Amennyiben a fejlesztések során a fentiek alapján a Natura 2000 terület értékeinek megőrzésére is kiemelt hangsúlyt fektetnek, a tervezett fejlesztés várhatóan **kismértékben kedvezőtlen hatással lesz a Natura 2000 területre**, a lakó-és intézményterületi fejlesztésekből adódó többlet beépítettség, illetve a várható rekreációs terhelés hatásai miatt. Javasolt az akcióterületre vonatkozó fővárosi előírások között a Natura 2000 terület értékeire is felhívni a figyelmet. A part mentén kijelölt zöldterületek helyén jelenleg főként inváziós fajokból álló, de helyenként értékesebb élőhelyfoltokat is tartalmazó erdősáv (lásd: fentebb a Kén utcai híd értékelésénél) húzódik, mely részben az országos ökológiai hálózat pufferterülete is. A közparkok (parti sétány) kialakítása során a ligeterdősáv megőrzésére, az inváziós fajok helyett természetközeli vegetáció kialakítására és a sekély parti zóna mocsári növényzetének (pl. védett orvosi kálmos előfordul) vérelmére kiemelt figyelmet kell szentelni, ezt javasolt felvenni az akcióterületre vonatkozó fővárosi előírásokhoz is. A tervezett közparkok part menti területsávjában törekedni kell természetközeli kialakításra – és a mederbe történő beavatkozások minimalizálására – így a **kiegészítő**

	előírásokkal a tervezett fejlesztések várhatóan nem ellentétesek a Natura 2000 terület kijelölés céljával és nem lesznek jelentős kedvezőtlen hatással a közösségi jelentőségű fajokra vagy élőhelytípusokra.
XXI/2 Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fejlesztési tervek, elképzelések	Papírgyár: 45,9 ha – Barnamezős műemlék terület; A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület. Csepel Szabótelep városrészhez kapcsolódó terület, melyet keletről a Duna partja határol. A terület jelenleg egy átjárhatatlan, tagolatlan zárvány, ami ~ 900 méter hosszan és átlag ~ 600 méter mélyen elválasztja Csepel lakott területeit a vízparti rekreációs területtől. Az akcióterületen megvalósuló fejlesztések elősegíthetik a környező területek fejlesztését. A terület vegyes használatba illeszthető munkahelyek, illetve nagyvárosias lakóterületek fejlesztési céltérsége. • A terület beépítése során törekedni kell a terület nyugati határán elhelyezkedő beépített területekhez való szerves illeszkedésre, valamint a Duna megközelíthetőségének biztosítására. • A Duna, valamint a folyó partja menti rekreációs területek közelsége értéknövelő hatással rendelkeznek, mely előnyt a terület fejlesztése során figyelembe kell venni, és mindenki számára elérhetővé kell tenni.
XXI/2 Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fővárosi előírások	• A terület keleti részének beépítésénél törekedni kell a Duna menti tájképvédelmi terület, valamint a Natura 2000 terület háborítatlanságára, egyúttal biztosítani kell a Duna és partja megközelíthetőségét, végigjárhatóságát a védett és értékes ipari épületállomány megőrzése mellett. • A helyi adottságok figyelembevételével Intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 25% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. • A terület beépítése során figyelembe kell venni a potenciális talajszennyezettséget, a terület fejlesztésének feltétele a talajszennyezettségek feltárása és a tervezett területhasználatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.
XXI/2 Akcióterület Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai	A Natura 2000 fenntartási terv alapján az akcióterület az „egyéb erdők” (KE8) kezelési egységgel határos (területi átfedés nincs) kb. 660 m hosszúságban. A kezelési egységben közösségi jelentőségű élőhelytípus nincs (idegenhonos fajokkal elegyes őshonos fűz-nyár puhafa liget) azonban egyes közösségi jelentőségű fajok (pl. különösen a közönséges denevér, skarlátbogár) előfordulhatnak itt. Amennyiben a fejlesztések során a fentiek alapján a Natura 2000 terület értékeinek megőrzésére is kiemelt hangsúlyt fektetnek, a tervezett fejlesztés várhatóan kismértékben kedvezőtlen hatással lesz a Natura 2000 területre, a lakó-és intézményterületi fejlesztésekből adódó többlet beépítettség, illetve a várható rekreációs terhelés hatásai miatt. Ugyanakkor vízminőségi szempontból – így a Natura 2000 terület szempontjából is – kedvező, hogy a fejlesztések alapfeltétele a szükséges kármentesítések elvégzése.
IX-XX-XXI/1. A, B Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fejlesztési tervek, elképzelések	Gubacsidűlő mellékközpont: A: 7,0 ha; B: 23,25 ha – Barnamezős terület, tervezett mellékközpont; Differenciált központrendszer megvalósulását elősegítő akcióterület. Dél-Pest térségében tervezett mellékközpont. Ahhoz, hogy a területegység betölthesse mellékközponti szerepkörét, a teljesen kialakulatlan terület új városépítészeti kialakítást, jelentős funkcióbővítést, és a közlekedési rendszer területileg érintett elemeinek fejlesztését igényli. A terület fejlesztése az általános használatok elemzésénél bemutatott változással érintett területtel függ össze (lásd: fent).
IX-XX-XXI/1. A, B Akcióterületre vonatkozó, Natura 2000 terület szempontjából releváns fővárosi előírások	• A Ráckevei (Soroksári)-Duna (RSD) menti sétány kialakítása, valamint zöldfelületek kialakítása szükséges a Fejlesztési tervlapon kijelölt szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat mentén, biztosítva a partra való lejutást is. • Tekintettel kell lenni az RSD Natura 2000 területi besorolására, biztosítani kell az itt fellelhető értékes élőhelyek, ökológiai kapcsolatok fennmaradását. • A helyi adottságok figyelembevételével a Mellékközpont területen (Vt-M) lakóépület elhelyezése esetén 25% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. • A terület a korábbi használatokból adódóan részben potenciálisan talajszennyezett, a fejlesztések feltétele a szennyezettségek feltárása és a tervezett területhasználatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.
IX-XX-XXI/1. A, B Akcióterület Natura 2000 területre gyakorolt várható hatásai	Az RSD nyugati partján („A” területegység) tervezett fejlesztések Natura 2000 területre gyakorolt hatások a fentiekben az általános használatok elemzésénél kerültek bemutatásra. Az RSD keleti partján („B” területegység) tervezett fejlesztési terület kb. 600 m hosszon határos a „tavak és a Ráckevei-Duna vízfelülete” (KE2) kezelési egységgel (területi átfedés nincs). A kezelési egységben közösségi jelentőségű élőhelytípus nincs, azonban számos közösségi jelentőségű faj élőhelye. Amennyiben a fejlesztések során a fentiek alapján a Natura 2000 terület értékeinek megőrzésére is kiemelt hangsúlyt fektetnek, a tervezett fejlesztés várhatóan kismértékben kedvezőtlen hatással lesz a Natura 2000 területre, a fejlesztésekből adódó többlet beépítettség, illetve a várható rekreációs terhelés hatásai miatt. Ugyanakkor vízminőségi szempontból – így a Natura 2000 terület szempontjából is – kedvező, hogy a fejlesztések alapfeltétele a szükséges kármentesítések elvégzése.

5. Alternatív megoldások

A településterv alternatív megoldásokat sem a fejlesztési terv, sem a rendezési terv tekintetében nem tartalmaz, leszámítva az alábbi közlekedési infrastruktúra elemek tervezett (távlati) nyomvonalait. A Fejlesztési terv 2. Közlekedési infrastruktúra tervlapja szerint 3 konkrét elem estében jelenik meg alternatíva (lásd: *környezeti értékelés 3.10.1.5. fejezete*), melyek közül Natura 2000 terület közelében egy nyomvonal található: a XXI. kerületben a Hollandi út északi meghosszabbítása 2 változatban jelenik meg a Papírgyár területén (Ráckevei Duna-ág Natura 2000 terület 200 m-es környezetében). Ez a hatályos TSZT-hez képest nem jelent változást (ugyanaz az alternatív nyomvonal szerepel rajta, mint az FTFT 2. tervlapján), ezért külön nem kerül értékelésre.

6. A megvalósítás indokai

6.1. A terv megvalósítása szükségszerűségének ismertetése

A településtervek készítésének, módosításának főbb kereteit a magyar építészetről szóló C. törvény, a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet (TÉKA), továbbá a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szabályozza. A tervet a települési önkormányzat készítteti kötelező feladatként.

6.2. A terv megvalósításának szükségszerűségét alátámasztó indokok

- ☑ társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet)
- ☐ emberi egészség vagy élet védelme
- ☐ a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása
- ☐ a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése
- ☐ a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet)

7. Javaslatok

7.1. A kedvezőtlen hatások mérséklését szolgáló javaslatok

A korábbi területfelhasználási egységek helyett, azok módosításával kialakult új általános használat típusok várhatóan a közösségi jelentőségű élőhelyekre, fajokra nézve nem jelentenek olyan kedvezőtlen változást, mely a besorolás változtatását igényelné. A kedvezőtlen változások jellemzően a szegélyterületeket, illetve a Natura 2000 területtel történő átfedés esetén a kialakult területhasználat vagy ingatlanviszonyok miatt változott besorolásokhoz (pl. közműterület, lakóterület, honvédelmi terület) köthetők, így tényleges területhasználati változás nem várható az átsorolások miatt.

Egyes akcióterületekre vonatkozóan azonban az alábbiakban **a Natura 2000 területek természeti értékeinek védelmét szolgáló javaslatok** kerülnek megfogalmazásra, mivel a fejlesztési területeknél már jelen tervezési fázisban fontos felhívni a figyelmet a Natura 2000 területekre és ez nem jelent meg minden érintett akcióterület esetén (a szövegszerű kiegészítéseket, módosításokat piros betűk jelölik):

A **XI/2/A és XI/2/B akcióterületek** (Kelenföldi Duna-part) **esetén javasolt a következő kiegészítéseket tenni a fővárosi előírásokhoz**, tekintve, hogy az akcióterületek kb. 1,64 („A" jelű területegység), illetve 5,31 ha („B" jelű területegység) átfedésben vannak a Duna és ártere Natura 2000 területtel:

- A terület fejlesztése során a Duna és ártere Natura 2000 (kiemelt jelentőségű természetmegőrzési) terület értékeinek kiemelt figyelembevétele, megőrzése szükséges.

A **XXII/1. akcióterület (volt Hunyadi János laktanya) esetén javasolt a következő kiegészítéseket tenni a fővárosi előírásokhoz**, tekintve, hogy az akcióterület kb. 12,7 ha átfedésben van a Duna és ártere Natura 2000 területtel (Natura 2000 terület kiterjed a korábbi hajógyári üzemi terület ma elzárt, használaton kívüli, barnamezős területére is, míg a Háros-sziget TT e területegységet nem foglalja magában):

- A terület fejlesztése során a Duna menti ártéri ligeterdő, ~~és~~ a közeli országos jelentőségű védett természeti terület, valamint a Duna és ártere Natura 2000 (kiemelt jelentőségű természetmegőrzési) terület értékeinek figyelembevétele szükséges. A Háros-sziget nem védett területén élőhely védelmi program és rehabilitáció végrehajtása szükséges.

A **XXII/2. akcióterület (Duna Spirit) esetén javasolt a következő kiegészítéseket tenni a fővárosi előírásokhoz**, tekintve, hogy az akcióterület közvetlenül határos a Duna és ártere Natura 2000 területtel:

- A területet a Duna felől határoló helyi jelentőségű természetvédelmi terület, a Duna és ártere Natura 2000 (kiemelt jelentőségű természetmegőrzési) terület értékeinek figyelembevétele, valamint az Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdők megőrzése szükséges a fejlesztés során.

A **IX/1 akcióterület (Volt Nagyvásártelep) esetén javasolt a következő kiegészítéseket tenni a fővárosi előírásokhoz**, tekintve, hogy az akcióterület kb. 2,7 km hosszon közvetlenül határos a Ráckevei Duna-ág Natura 2000 területtel:

- A területtel közvetlenül határos nyugaton a Duna, valamint a Ráckevei Duna-ág, amelyek az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó részei és Natura 2000 területek. Ezért a fejlesztéseket körültekintően kell megvalósítani, hogy a természeti értékek, élőhelyek, ökológiai kapcsolatok ne sérüljenek. A Duna érintettsége miatt a folyóra szerveződő terek alakítandók ki, valamint annak elérhetősége és a köz számára való megnyitása biztosítandó.

A **XXI/1/A, B, C akcióterületek (Észak-Csepel) esetén javasolt a következő kiegészítéseket tenni a fővárosi előírásokhoz**, tekintve, hogy az akcióterületek összességében kb. 3 km hosszon közvetlenül határosak a Ráckevei Duna-ág Natura 2000 területtel:

- A területtel közvetlenül határos nyugaton a Ráckevei-Soroksári Duna-ág, amely az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó része és Natura 2000 terület, ezért a fejlesztéseket körültekintően kell

megvalósítani, hogy a természeti értékek, élőhelyek, ökológiai kapcsolatok ne sérüljenek. Kiemelt figyelmet kell szentelni a part mentén tervezett közparkok esetén a ligeterdősáv megőrzésére (ez részben az országos ökológiai hálózat pufferterülete is egyben). A tervezett közparkok part menti területsávjában törekedni kell természetközeli kialakításra és a medret érintő beavatkozások során kiemelten figyelni kell a közösségi jelentőségű fajok védelmére.

7.2. További javasolt intézkedések

Javasolt a helyi érintett lakosság, önkormányzati képviselők és munkatársak, valamint a vállalkozások képviselőivel megismertetni azokat egyedülálló természeti értékeket, amelyeket a Natura 2000 területek hordoznak. A város és lakóinak jól-léte a zöldfelületi hálózatának fejlesztése, zöldúthálózatának fejlesztése összekapcsolható a természeti területek megőrzésével, illetve egymást erősítő folyamatokat is elindíthat.

Javasolt a területen folyamatos monitoring és kezelési program megvalósítása a Natura 2000 területek és értékeik védelmében.

A Natura 2000 területeket érintő fejlesztések realizálódása előtt készítendő környezeti hatásvizsgálat és Natura2000 hatásbecslési dokumentáció megalapozása érdekében az adott területet érintő részletes természeti alapállapot felvétel készüljön el (élőhelytérképezéssel együtt) a területekre.

8. Kiegyenlítő intézkedések

A fővárosi településtervben meghatározott építési keretek következtében kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedésekre nincs szükség. Egyes tervi elemek tényleges megvalósítása (pl. infrastruktúra elemek megépítése, beépítések realizálódása) esetén a későbbi – beruházás szintű – tervezési fázisban a Natura 2000 területek érintettségét és a kompenzáció szükségességét a beruházás műszaki paramétereinek ismeretében kell vizsgálni.

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZ

III. KÖTET: MŰEMLÉKVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet
véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Műemlékvédelmi hatástanulmány

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY - RÉGÉSZET

Bevezetés: A települési örökségvédelmi hatástanulmány készítésének célja 3
1. Örökségvédelmi vizsgálat 4
1.1. A település történeti leírása 4
1.2. A település régészeti örökségének felmérése terepbejárással 7
1.3. A település régészeti értékleltára 11
1.3.1. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek 11
1.3.2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek 43
2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése 215
2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése 215
2.1.1. A jelenlegi állapot és terület-felhasználás 215
2.1.2. Változtatási szándékok 216
2.2. A változtatási szándékok hatásai a régészeti örökségre 217
3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV 241
3.1. Az értékleltárban szerepeltetett régészeti értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények 61
3.1.1. A régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei 241
3.2. Önkormányzati feladatok meghatározása 241
3.2.1. Folyamatok iránya és visszafordíthatósága 241
3.2.2. Kárenyhítés lehetősége és költsége 241
4. Összefoglalás 242
5. Nyilatkozat 243
6. A régészeti lelőhelyek térképi ábrázolása 244
7. Hatályos örökségvédelmi jogszabályok rövid ismertetése 247

MŰEMLÉKVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

8. Örökségvédelmi vizsgálat 253
8.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag) 253
8.2. A védett műemléki értékek települési értékleltára 264
8.2.1. Világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek és területek 264
8.2.2. Az országos építészeti örökség elemei (2023. évi C törvény: 16. § meghatározása szerint): 268
8.2.3. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek 279

8.2.4. Helyi művi értékvédelem 280
9. Az értékvédelmi terv 282
9.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények 282
9.2. Az önkormányzati feladatok meghatározása 286
10. MELLÉKLET 290

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BATrT: Trtv. harmadik része (Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve)

BFRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata a Fővárosi településterv részeként

BGYH Zrt.: Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt.

BKM: Budapesti Közművek Nonprofit Zrt.

BMSZKI: Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

BMT: 856/2023 (X.25.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Budapesti mobilitási terv

Budapest 2030: Budapest hosszú távú városfejlesztési koncepciója

BVKSZ: Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat

CEB: Európa Tanács Fejlesztési Bank (The Council of Europe Development Bank)

DÉSZ: Duna-parti építési szabályzat

EBP: Egészséges Budapest Program

EIB: Európai Beruházási Bank

EIT: Európai Innovációs és Technológiai Intézet

EIT KIC: Tudás- és Innovációs közösségei (Knowledge and Innovation Community), melyet az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) 2010-ben alapított.

ÉKM: Építési és Közlekedési Minisztérium

ERFA: Európai Regionális Fejlesztési Alap, az az európai kohéziós politika egyik fő pénzügyi eszköze

ESG: olyan fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó szempontrendszer, amely egy adott vállalkozásnál a környezetre, a társadalomra és az irányításra vonatkozó hatásokat és faktorokat értékeli fenntarthatósági szempontból, a vállalatoktól elvárt jelentéstételt a 2023. évi CVIII. törvény szabályozza

ESZA+: Európai Szociális Alap Plusz, a humántőke-befektetések és a szociális jogok európai pillére végrehajtásának fő eszköze az Európai Unióban

ETS rendszer: Az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszere

Étv.: 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

FCSM: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

FKT: Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa

FRSZ: Budapest főváros rendezési szabályzata

FSZKT: Fővárosi Szabályozási Keretterv

FTFT: Fővárosi településfejlesztési terv

FTT: Fővárosi településterv

HÉSZ: helyi építési szabályzat

HFT: Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve

HIPA: helyi iparűzési adó

HMKE: háztartási méretű kiserőmű

HMV: használati melegvíz

HuHa: hulladékhasznosító mű

IKOP Plusz: Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz
ITP: Integrált Területi Program
ITS: Integrált településfejlesztési stratégia
KEHOP Plusz: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz
Kerékpárforgalmi főhálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KÉSZ: kerületi építési szabályzat
KöTv.: A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
Közúthálózati terv: 558/2023 (VI. 28.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Közlekedésbiztonsági stratégia melléklete.
KSZT: kerületi szabályozási terv
KVSZ: kerületi városrendezési és építési szabályzat
Kvt: 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
MAVIR: Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító
MEKH: Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal
Méptv.: 2023. évi C. törvény a magyar építészetről
MMF: Az Európai Unió többéves pénzügyi kerete, hétéves időszakokat ölel fel
NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
OFTK: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
OTÉK: 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
Otthon Budapesten: 884/2021. (IV. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia
OTrT: Trtv. második része (Országos Területrendezési Terv)
PV: fotovoltaikus
RRF: Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz
SECAP: Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv
SUMP: Fenntartható Városi Mobilitási Terv (Sustainable Urban Mobility Plan)
TÉKA: 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról
TOP Plusz: Területfejlesztési Operatív Program Plusz
Trk.: A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet
Trtv.: 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
TSZT: Budapest főváros településszerkezeti terve
TTSZ: Településtervezési szabályzat
VER: Villamosenergia-rendszer
VÉSZ: Városligeti Építési Szabályzat

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

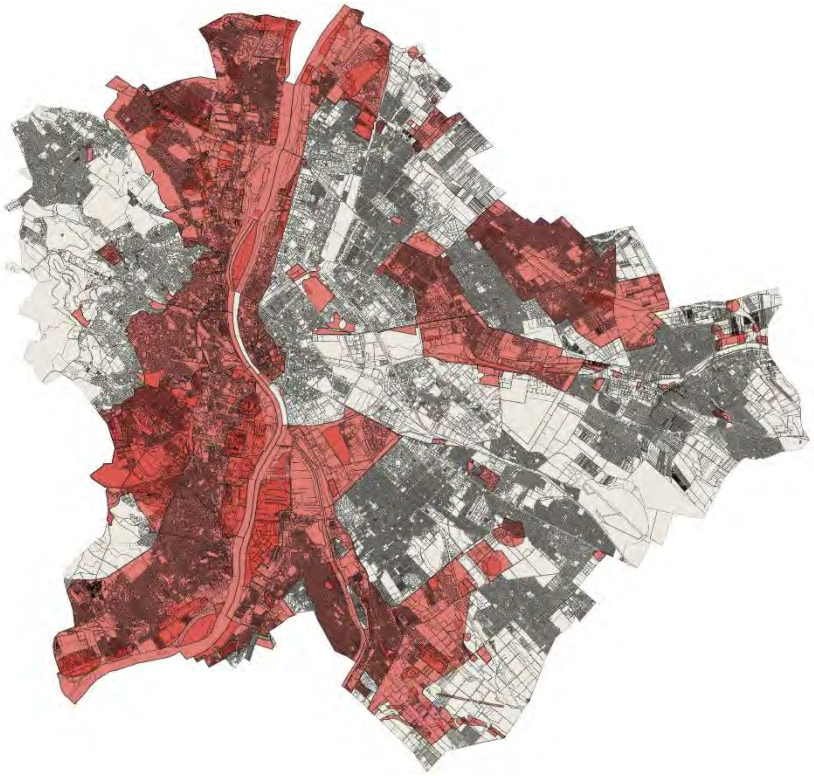
Régészet

RÉGÉSZETI HATÁSTANULMÁNY

BUDAPEST
FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVÉHEZ

TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

RÉGÉSZETI SZAKÁGI MUNKARÉSZE

Megrendelő:

Budapest Főváros Önkormányzatának megbízásából a

Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft

Készítette:
Dr. Tankó Károly
Telefon: 06 30 263 40 24,
E-mail: csisztar@gmail.com

Budapest, 2025 február 03.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI SZAKÁG

Bevezetés: A települési örökségvédelmi hatástanulmány készítésének célja 3
1. Örökségvédelmi vizsgálat 4
1.1. A település történeti leírása 4
1.2. A település régészeti örökségének felmérése terepbejárással 7
1.3. A település régészeti értékleltára 11
1.3.1. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek 11
1.3.2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek 43
2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése 215
2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése 215
2.1.1. A jelenlegi állapot és terület-felhasználás 215
2.1.2. Változtatási szándékok 216
2.2. A változtatási szándékok hatásai a régészeti örökségre 217
3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV 241
3.1. Az értékleltárban szerepeltetett régészeti értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények . 61
3.1.1. A régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei 241
3.2. Önkormányzati feladatok meghatározása 241
3.2.1. Folyamatok iránya és visszafordíthatósága 241
3.2.2. Kárenyhítés lehetősége és költsége 241
4. Összefoglalás 242
5. Nyilatkozat 243
6. A régészeti lelőhelyek térképi ábrázolása 244
7. Hatályos örökségvédelmi jogszabályok rövid ismertetése 247

BEVEZETÉS

A települési örökségvédelmi tanulmány elkészítésének célja

A Fővárosi Közgyűlés a 341/2023. (IV.26.) Főv. Kgy. határozatával döntött, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti új fővárosi településterv készítésének megkezdéséről, továbbá a 342/2023. (IV.26.) Főv. Kgy. határozatával jóváhagyta a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 7. § (7) bekezdés szerinti feljegyzést a terv részletes tartalmáról. Budapest Főváros Önkormányzata a tervezési feladatok elvégzésével a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft-t bízta meg.

A települési örökségvédelmi hatástanulmány készítését indokolja, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv. 7. § (1) bekezdése értelmében, a településfejlesztés és a településrendezés során a kulturális örökségük sokféleségének és gazdagságának megőrzését, valamint a régészeti örökség védelmét, felújításának és továbbfejlesztésének lehetőségét figyelembe kell venni.

A község közigazgatási területére kiterjedő örökségvédelmi hatástanulmány legutóbb 2015-ben, vagyis hamarosan több mint 10 éve készült, ezért a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Kötv.) 85/A. § (1) értelmében a településfejlesztési koncepció és településrendezési eszközök módosításához új örökségvédelmi hatástanulmány készítése szükséges.

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet (továbbiakban Kr.) 84. § (1) értelmében a településfejlesztési koncepció vagy a településrendezési eszköz és a településképi rendelet készíttetője települési örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséről köteles gondoskodni. Továbbá, a Kr. 91. § (1) figyelembe véve a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia és a településrendezési eszközök jogszabályban meghatározott egyeztetési eljárás keretében kialakított szakmai vélemény során figyelemmel kell lenni a védett régészeti örökség megőrzésének alapvető követelményére.

A jelen tanulmányt és részeit a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény alapján szerzői jogvédelem illeti meg. A tanulmány sokszorosítása, átdolgozása vagy a szerződésben rögzített céltól eltérő felhasználása csak a szerző előzetes írásbeli hozzájárulásával történhet. A tanulmányból való idézés, arra való hivatkozás csak a forrás pontos megjelölésével jogszerű. A szerzői jog megsértése büntetőjogi és kártérítési következményekkel járhat. A vagyoni jogok kizárólagos jogosultja annak készítője. A tanulmányt annak megrendelője csak a szerződésben meghatározott célra jogosult felhasználni.

Lényeges felhívni a figyelmet arra, hogy a hatástanulmány a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok alapján készült, ezért a jövőben ismertté váló új adatok a hatásvizsgálat eredményeinek és következtetéseinek felülvizsgálatát tehetik szükségessé.

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1.1) A település történeti leírása

Budapest a Kárpát-medence középső részén, a Duna folyó mentén, a Szentendrei-sziget és a Csepel-sziget közötti folyószakasz két partján helyezkedik el. A Dunától keleti elterülő Pest városrész az Alföld nyugati határán elterülő Pesti-síkságon fekszik. A Dunától nyugatra elterülő Buda városrész főképp hegyvidék, a Dunántúli-középhegységhez tartozó Pilis- és Budai-hegységek 100 és 500 méter tengerszínt feletti magasság között változó vonulatai és csúcsai jellemzik. A földrajzi környezet ilyen kettősége, vagyis a Duna folyóval határolt hegyvidék és síkság a különböző régészeti korszakokban az emberi megtelepülés formáit is meghatározta.

Budapest régészeti emlékeit időrendben számba véve az őskőkorral kell kezdenünk. A jégkori vadászok megtelepedésének nyomai a budai oldalon lelhetők fel. A felső-paleolitikum Kr.e. 45-12 ezer közötti szakaszából származó pattintott kőeszköz és nyersanyaghulladék leletei elsősorban a barlangokból és felszíni telepekről a Várbarlangból, a Gellért-hegy egyik sziklafülkéjéből, a Remetehegyi barlangból, a Szépvölgyi útról, a budai Várhegy tövéből, a Corvin térről és a Csillaghegyről ismertek.

A Kr.e. 6-5 évezredben a Kárpát-medencébe bevándorló korai élelemtermelő közösségek Budapest területét is elérték. Az újkőkori megtelepülés impozáns bizonyítéka a Hosszúréti-patak mentén, a Rózsavölgy bejáratánál (XI. ker.) feltárt hat hektár kiterjedésű település. A Duna bal partján pedig az M0 autóút (IV. ker.) és a Dunakeszi bevásárlóközponthoz kapcsolódóan végzett megelőző feltárások során a dunántúli vonaldíszes kultúra cölöpszerkezetes házai és egyéb telepjelenségei kerültek dokumentálásra. Hasonló korú temetkezések és telepjelenségek kerültek napvilágra átellenben a Duna jobb partján, a Római-part északi szakaszán (III. ker.) is. A Dunától kissé távolabb ugyancsak a neolitikum korszakba tartozó település maradványait azonosították régészek a Mocsáros dűlő (III. ker.) területén. Az újkőkor végére datálható emlékanyag egészen a legutóbbi időkig ismeretlen volt a főváros területéről. Ezért jelentős a Harsánylejtőn (III. ker.) feltárt település, amely a késő neolitikus dunántúli Lengyeli-kultúrához köthető. Az innen előkerült edényleletek arra engednek következtetni, hogy az újkőkor végén a dunántúli Lengyeli-kultúra és az alföldi Tisza-kultúra népessége szoros és sokrétű kapcsolatrendszert alakított ki, amelynek egyik útvonala kelet-nyugati irányban, a kedvező átkelési lehetőség miatt a mai főváros területén át vezethetett.

Az újkőkori megtelepülési helyek a rézkorban, vagyis a Kr.e. 4. évezred is jelentősek maradtak. Erre utalnak legalábbis a Hosszúréti-patak mentén a Kőérberek (XI. ker.), északra pedig a Római part (III. ker.) környékén találtak középső rézkori leleteket. Később, a késő rézkori Báden-kultúra népessége újabb területeket vett birtokba a mai főváros területén a Kr.e. 3. évezred első felében. A Bádeni-kultúra nagykiterjedésű települései ismertek Lágymányosnak egészen a Rózsavölgyig terjedő szakaszán (XI. ker.), a Harsánylejtőn (III. ker.), valamint a pesti oldalon a Rákos-patakot és a Szilas-patakot kísérő homokdűnék kiemelkedésein, például a Farkaserdő Káposztásmegyeri lakótelepre eső részén (IV. ker.). Ezeken túlmenően a főváros területéről szórványosan felszínre került leletek alapján több egyelőre kevéssé kutatott lelőhely ismert.

A bronzkorban jelentős fejlődés figyelhető meg a településszerkezetben. A Duna mentén mindkét parton különböző műveltségű közösségek nagyszámú, egymáshoz képest sűrűn elhelyezkedő települései és temetői létesültek a K.e. 2. évezredben. A bronzkor korai szakaszában a Makó-kultúra lelőhelyei a Kőérberekben (XI. ker.), a Tabánban (I. ker.), valamint Aranyhegyi út környékén (III. ker.) kerültek feltárásra. A bronzkori harangedényes kultúra népessége a Duna mentén telepedett meg.

Legfontosabb lelőhelye a Csepel-sziget keleti partvonalán a Duna-dűlő és a Hollandi út teljes hosszában (XXI. ker.) került napvilágra. A szintén kora bronzkori Nagyrév-kultúra csoportjai elsősorban a Lágymányos (XI. ker.), Budatétény (XXII. ker.), Békásmegyer (III. ker.) és a Csepel-sziget (XXI. ker.) alacsony dombhátain települtek meg. A középső bronzkori Vatya-kultúra népessége a budafoki lelőhelyhez (XXII. ker.) hasonló, védhető magaslatokon erődített telepeket hozott létre. Emellett a főváros területéről ismert leletek sokasága tanúsítja, hogy sűrű településhálózatot feltételezhetünk ebben az időszakban. Különösen Lágymányos, Albertfalva, Kőérberek (XI. ker.), Csepel-sziget (XXI. ker.) és Soroksár (XXIII. ker.) területén regisztrálták nagy számban a Vatya-kultúra különböző típusú lelőhelyeit. A budai Várhegy esetében is valószínűsíthető a középső bronzkori megtelepülés.

Kr. e. 1500 körül jelentős népmozgások történtek a Kárpát-medencében, amelyek a mai főváros területét is érintették. A késő bronzkor kezdetén megjelenő halomsíros kultúra leginkább a Rákos-patak mentét szállta meg, de egy temetője a Harbor Parknál (XXII. ker.) került feltárásra. A halomsírosokat Kr.e. 1300 körül követő urnamezős kultúra már a bronzkor végső szakaszát képviseli Budapesten. Fontos települési területe a Lágymányos (XI. ker.), valamint mindmáig egyedülállóak és európai jelentőségűek a békásmegyeri (III. ker.) temető leletei.

A Kr.e. 9-8. század folyamán a vasból készült eszközök és fegyverek megjelenésével mélyreható változások kezdődtek a Kárpát-medencében. Kelet felől több hullámban lovas nomádok érkeztek és a Dunától keletre eső területeket a szkíta jellegű Vekerzug-kultúra foglalta el. Eközben a Dunántúlon a kelet-alpi és a Duna menti kapcsolatrendszerek a Hallstatt-kultúra kialakulását eredményezte. Innentől a Duna kulturális határvonallá vált és ez a kettősség Budapest területét is jellemezte. A Hallstatt-kultúra települései a Csúcshegy oldalából, a Harsánylejtőn (II. ker.) és Kőérberekben (XI. ker.) kerültek feltárásra, temetője pedig a Kelenföldi-vasútállomás (XI. ker.) területén került kutatásra. A pesti oldalon a szkíta jellegű Vekerzug-kultúra leletei egyelőre csak szórványosan ismertek. Legnagyobb sírszámú temetőjét Soroksáron (XXIII. ker.) tártak fel a régészek.

A kelták a legkorábban feljegyzett nép, amelynek első csoportjai nyugat felől a Duna mentén kelet, majd déli irányba vándorolva Kr.e. 450 körül érték el a mai főváros területét. Jelentős sírszámú kelta temető a Csepel-sziget északi csúcsán (XXI. ker.) került feltárásra. Jelentős kiterjedésű kelta falvak kerültek régészeti kutatásra a Corvin téren (I. ker.), a BUSZESZ területén (III. ker.), a Budai Skála (XI. ker.) lelőhelyen, a Kende utcában (XI. ker.) valamint a Harbor Parkban és nagytétényi sertéshizlaldánál (XXII. ker.). A kelta foglalás legfontosabb és legimpozánsabb lelőhelyei a Gellérthegyi erődített település és tabáni fazekas telep (I. és XI. ker.).

A kelta uralomnak a főváros területén a római foglalás vetett véget. A Gellérthegy erődítést a rómaiak időszámításunk kezdete körül felszámolták, de a kelta falvak egy jelentős rész a római korban is lakott maradt. A Tabánban (I. ker.), a Római part – Békásmegyer - Harsánylejtő térségében (III. ker.), Gazdagréti lakótelep területén (XI. ker.) és a Növény utcában (XXII. ker.) a római foglalás utáni kelta települések maradványai kerültek elő.

Budapest területe a római korban fontos stratégiai pont volt, átkelőhely és a dunai határvonal (limes) része ezért komplett védelmi rendszert, több tábort, erődöt és őrtornyot létesítettek itt. Nagytétényben erődöt (Campona - XXII. ker.) Albertfalvánál (XI. ker.) pedig segédcsapat-tábort alapítottak 50 körül. Ugyanebben az időben egy másik tábor is létesült a Vizivárosban a mai Fő utca-Bem tér környékén (I. ker.). A Csepel-sziget északi végénél (XXIII. ker.) Gellért téren (XI. ker.), a Lajos utca-Árpád híd térségében és a Hajógyári sziget két végén (III. ker.) is volt egy-egy segédcsapattábor. A táborok mellett azokat kiszolgáló falu-szerű települések (vicus) is vannak. A Mozaik utca-Miklós utca térségében (III. ker.), a Március 15 téren (V. ker.) és a Dagály Strandfürdő (XIII. ker.) területén erődöket

tártak fel. Az Országház (V. ker.) helyén őrtorony volt. Az Árpád-híd közelében és a Mozaik utcánál (III. ker.) a Duna mederben hidak maradványai vannak, de valószínűleg több híd is létezett a római korban.

Az óbudai legiotábor a mai Flórián tér körzetében (III. ker.) és az azt körülvevő katonaváros (canabae) 89-ben épült. Aquincum 106-tól Pannonia provincia székhelye lett, amely három egymástól jól elkülönülő települési egység állt: az Óbudai legiotábor (castrum), a katonaváros (canabae) és a fallal körülvett polgárváros (municipium). Az Óbudai szigeten helytartói palota, a Duna menti sávban a közigazgatási negyed épült. Aquincum térségében több kisebb, falusias településeket (vicus) ismerünk pl. Budaújlak (II. ker.) és Lágymányos (XI. ker.) területéről. A budai hegyvidék lábánál pedig villák sora létesült: Csúcshegy, Csikós utca, Harsányhegy, Mocsáros dűlő, Táborhegy, Testvérhegy, stb.

A római limessel szemben a Dunától keletre szarmata falvak sűrű hálózata alakult ki. A rómaiakkal békésen kereskedő, máskor háborúban álló nép települései leginkább Soroksár térségében, a Gyáli patak mentén (XXIII. ker.), valamint a Rákosmentén (XVII. ker.) és a Szilas-patak térségében (XV. ker.) kerültek feltárásra. A négy évszázad fejlődést követően a Római Birodalom hanyatlásával és az egymást követő fegyveres konfliktusok következményeképpen Aquincum polgárváros és a környék települései 4. század második felétől lassan elnéptelenedtek. Az 5. századi népmozgások következtében a főváros egész területe hun fennhatóság alá került. Attila halálát követően Aquincumot először a keleti gótok, majd a langobardok foglalták el. Erről az időszakról pl. a Szépvölgyi úton és a Vályog utcában (III. ker.) feltárt temetkezések tanúskodnak. 568-ban a langobardok elhagyták Pannóniát, helyükre a keleti nomád avarok érkeztek. A kelet felől több hullámban érkező avar betelepülés nyomait főleg temetkezésekből ismerjük: A csepeli Szabadkikötő területén (XXI. ker.) jelentős avar temető került elő, de hasonló sírok kerültek elő a Soroksári út 158. szám alól és a ferencvárosi pályaudvar területén az Illatos-árok északi partján (IX. ker.) még két avar temetőről van tudomásunk. Ugyancsak avar temetőt ismerünk a Keresztúri út és Fehér út között (X. ker.) és a Váci út mellett (XIII. ker.). A Kőérberkben (XI. ker.) talált sírok mellett egy avar falut is feltártak.

Buda és Pest, valamint a mai fővárosi közigazgatás területére vonatkozóan számos történeti adatunk van, viszont ezek különösen a korai időszakra vonatkozóan hiányosak, néhány ponton pedig bizonytalanok, esetleg a régészeti adatokkal ellentmondásosak. A korai honfoglaló magyarok régészeti emlékei egyelőre nem kerültek napvilágra a főváros területén. Budapest területén a legkorábbi magyar temető a Harsányi-lejtőn (III. ker.) és a Károly kertben (V. ker.) került feltárásra, használatuk a 10-11 századra tehető. A történészek Árpád hatalmi központját a római amfiteátrum közelébe feltételezik. István király által építtetett kőtemplomot és korai királyi szálláshelyet kell keresni az oklevelekben említett Fehéregyháza közelében. Ennek helye egyelőre nem ismert, de talán ennek a településének nyomai kerültek elő a mai Kunigunda utcában (III. ker.), illetve a Mátyás király által alapított pálos kolostort a mai Euro Center feletti hegyoldalon tárták fel (III. ker.). Óbuda további fejlődése során két részre tagolódott. A római tábor falain belül, a mai Fő téren és környékén jött létre a „civitas”, azaz az egyházi központ a Szent Péter templommal, a prépositi palotával. 13. század elejéig a királyi szolgálónépek építményeivel kibővített királyi szálláshely is volt itt. A mai Kálvin közben épült királyi vár 1343-ig a királyi bíráskodás helyszíne és állandó királyi rezidencia lett. Óbuda másik része a mai Bécsi út táján húzódó út és a révhez vezető további utak mentén a királyi udvart kiszolgáló kovácsok, kézművesek és kereskedők települése, azaz a „villa”. Óbudát a tatárjárás során feldúlták, amely megalapozta IV. Béla király azon tervét, hogy a Várhegyen jobban védhető Újbudát építsen. Óbuda még több évtizedig fontos királyi szálláshely maradt, amelyet 1343-ban Nagy Lajos az anyakirálynénak adott át és ettől kezdve az a mindenkori királynéi birtok része lett. A királyné jelentős építkezésekbe kezdett a város egész területén. (például: Mária templom, klarissza apácák kolostora a mai Perc utca területén, vásárcsarnok a Lajos utcában). A prépost és a királyné várnagya között folyamatosan

ellentétek adódtak a város jövedelmei beszedésének jogán, amit Lajos király 1355-ben a város felosztásával próbált megoldani. A polgári városrész a királynéi várral, a piaccal és a révvel a királynő fennhatósága alá került, az északi, azaz a „civitas” az egyház kezében maradt.

1242 után IV. Béla király elrendelte a budai Vár-hegy fennsíkját körülölelő városfal építését. I. Lajos király korában épült a Szent György kápolna a mai Szent György téren, amely a középkorban nem volt tér, hanem a 13. századtól két észak-déli irányú utca alakult ki. A két utca által közre zárt tömbben, csakúgy, mint az utcák keleti és nyugati oldalán polgárházak épültek. A keleti várfal mentén ferences kolostor épült. A mai Dísz tér vonalában két kapu nyílt a városfalon. A 14. században még jellegzetesen polgári területen az uralkodók hozzáfogtak a királyi palota fokozatos kiépítéséhez. Zsigmond király 1410 előtt megalapította a Szűz Mária, valamint Szt. Zsigmond tiszteletére szentelt új királyi kápolnát. Itt talált végső nyughelyet Podjebrád Katalin, majd 1506-ban itt temették el II. Ulászló feleségét, Foix-i Annát is. A nyugati oldalon a 14. században újabb városfal épült a korábbi városfal előtt, azzal párhuzamosan. A korábbi polgárok épületeit a magas állami hivatalokat is betöltő bárók, vagy királyi szolgálatban álló nemesek foglalták el.

A mai Bem József utca, majd a Margit körút vonalát követve húzódott a középkori külváros utcahálózata, amely a Horvát, a Fazekas utca és a Duna-part közötti területen főbb vonalaiban megegyezett a mai utcahálózattal. A nagyobb kőépületeken mellett kisebb, fából ácsolt lakóépületek álltak egészen a Vízivárost övező falig. A városrész lakói főként kézművesek voltak, a mai utcanevek is megőrizték. A városrésznek nevet adó Szent Péter plébániatemplom maradványait régészeti ásatás tárta fel a Medve utca és Csalogány utca sarkán. A városrész északi részén a természetes úton felszínre törő termálvizekre már a középkorban fürdők és malmok települtek, azonban ezek pontos helyét nem ismerjük. A településrész a törökkor folyamán is tovább élt. A korabeli metszetek és írásos források szerint dzsámik és fürdők épültek ide.

Pest (Ofen) középkori történetér csak a hiányosan fennmaradt okleveles adatok alapján vázolhatjuk fel. Anonymus szerint Pesten mohamedán böszörmények települtek le, amelyet 1218-ban kelt okleveles adat is alátámaszt. Pest vára a mai Március 15. téren található római kori erőd volt, a kora Árpádkori település is valószínűleg e körül koncentrálódott. A mai belvárosi plébániatemplom helyén keresztény templom épült, a várfalon belül pedig temető létesült. A pesti böszörmények a tatárjárást megelőző évtizedekben már nem az erőd környékén, hanem Újbécs településen, a mai Bécsi utca- Kristóf tér (V. ker.) környékén laktak. Ez a településrész a tatárjárás során elpusztult. Újbécs első említése 1268-ból ismert. Ebben, mint Jenő mellett fekvő lakatlan föld említették, ahol akkor csak egy palota állt. Ez a palota 1284-ben a pesti polgárok és az apácák közötti per tárgya lett. A per kapcsán írták le a Pestet körülvevő nagy árkot, amely tulajdonképpen a mai Kiskörút vonalában futott. Pest városi igazi fejlődése a 13. században kezdődött. A böszörmény kereskedőváros a németek betelepülésével átalakult. Pest városi mára elveszett adománylevele 1231-re tehető, mivel 1244-es privilégiumából arra következtethetünk a város már a tatárjárás előtt királyi szabadságjogokat nyert. Pesten domonkos kolostorról is tudomásunk van, amely talán a mai Egyetem téren állt és több ezer embert befogadó, erődített hely volt, amelyről feljegyezték, 1241-ben Pest eleste után várszerűen állta az ostromot.

A város képéről az Árpád-korból nincs adatunk, de a későbbi állapotokra is jórészt a török kiűzését követő felmérésekből következtethetünk. Pest (mai Belváros) utcahálózatának gerince három országos jelentőségű főút volt. Egyik a Dunával párhuzamosan Vác felé vezető Váci utca. Erre merőlegesen érkezett Hatvan- Kerepes felől, a Hatvani kapun át a mai Kossuth Lajos utca. A harmadik út, amely Szeged-Kecskemét felől érkezett a Kecskeméti utca. Az 1688-as utcahálózatot nézve úgy tűnik, hogy belső részeken mutatkozó szabálytalanságok a fokozatos fejlődés mellett szólnak. A

középkori város fontosabb eleme a két periódusban épült városfal. Az Árpád-kori városfal nyomvonala északon a Duna partjáról az V. Apáczai Csere János utca 2. sz. telken indult és a Szervita téren fordult a mai Városház utcába, ahonnan tovább a Ferenciek terét átszelve a Reáltanoda utca Károlyi utcák sarkán délnyugati irányba a Cukor utcában folytatódott, az utca közepe táján pedig a Duna irányába kanyarodott. A 15. században szükségessé vált a város határainak rendezése. Ekkor épült a Károly és Múzeum körút, Magyar utca, Bástya utca vonalán ma is egyes helyeken teljes magasságában megmaradt városfal. 1526-ban a törökök felgyújtották Pestet. 1541-ben Buda és Pest is török kézre került. Pest a török időkben a több ostromot és ebből adódó tűzvészt átélt (1602-1604, 1684, 1686). Ezek következtében a gótikus és reneszánsz lakóházak és paloták teljesen elpusztultak, a keresztény templomokat pedig mecsetté alakították át. Buda felszabadítására érkező európai seregek érkezése előtt a törökök új sáncokkal és ágyúállásokkal erősítették meg a várost. 1686-ban Buda és Pest is felszabadult a török hódoltság alól.

A mai főváros közigazgatási területén különösen a pesti határban több Árpádkori és középkori falu volt. A középkori oklevelekben névvel említett falvak többsége azonosított, de régészet azonosított olyan faluhelyeket is, amelyekről írásos említés nem maradt fent, ezért nevük ismeretlen.

A fentieket összefoglalva tájhasználati szempontból az őskorban figyelemre méltó megtelepülési terület volt a Római-part és a Harsánylejtő (III. ker.), a Kőérberek és Lágymányos, a Várhegy és a Gellérthegy, valamint a Csepel-sziget északi csúcsa. A városiasodás csíráját a késő vaskori kelták Gellérthegy és a Tabán területén vetették el. Itt egy erődített proto-urbánus hatalmi és gazdasági központot, ókori nevén oppidumot hoztak létre. Városfejlődési szempontból az első jelentős időszaknak az ókori rómaiak megtelepedése tekinthető. A Római Birodalom katonai védvonalaként a Dunai Limes mentén Aquincum, Transaquincum, Contra Aquincum, albertfalvai katonai tábor és nagytétényi Campona létesültek. Aquincum a világ harmadik legnagyobb összefüggő ókori romterületének számít, amely a polgárváros, katonaváros és légió tábor hármas egységét, valamint a Hajógyári szigeten a helytartói székhely, Hadrianus palotájának romjait foglalja magában. A népvándorlások és honfoglalás kora jelentősebb emlékeket nem hagyott maga után, bár jelenlegi ismereteink szerint a mai Békásmegyer területén feltételezhető a legkorábbi magyar település. A korai Árpád-korban Óbuda fejlődése jelentős, majd IV. Béla nevéhez köthető a Vár-hegyen történő építkezés megkezdése. A Budai vár 1247-től királyi székhely, Óbuda pedig a királynék városa, a királynéi vár színhelye lett, mindemellett megtartotta kereskedelmi és részben egyházi központ szerepkörét. Buda Zsigmond király uralkodása alatt, 14-15. század fordulóján európai léptékben mérve is impozáns várrá és várossá fejlődött, amely fénykorát Mátyás király uralkodása alatt érte el. Ezzel szemben Pest a korai Árpád-korban kereskedő település volt, amely városi rangot 1231-ben kapott. 1541-1686 között a török megszállás ideje alatt a Buda és Pest fejlődése is megtorpant. A térség katonai felvonulási terület lett, ahol több ütközet és ostrom volt, amelyek pusztításai maradandó nyomot hagytak az épületeken. Buda és Pest 1686. évi visszavétele után az újjáépítés csak lassan kezdődött meg.

1.2) A település régészeti örökségének felmérése terepbejárással

A vizsgálat alá vont terület Budapest Főváros közigazgatási egysége.

A jelen örökségvédelmi hatástanulmány a jogszabályi kereteknek megfelelő tartalommal, különösen a Kr. 14. mellékletében foglaltakat figyelembe véve készült. Ennek alapján a hatástanulmány tartalmát, valamint az alkalmazott módszereit alapvetően meghatározza, hogy a településrendezési eszközök tervezett módosítása örökségvédelmi szempontból milyen kockázattal járt.

Az értékvizsgálat során alkalmazott módszerek

A vizsgálat során alkalmazható módszerek a következők:

(1) Az előzetesen ismert régészeti lelőhelyek adatainak felkutatása:
Az adattári, szakirodalmi, térképészeti, levéltári adatgyűjtés, a közhiteles lelőhelyadatok lekérdezése, valamint ezek összehasonlító vizsgálata és bemutatása.
(2) Prediktív modell eredményeire való támaszkodás:
Amennyiben ilyen modell az adott település relációjában elkészíthető vagy korábban már készült és rendelkezésre áll.
(3) Régészeti terepbejárás:
A település régészeti örökségének terepbejárással kell megvalósítani.
(4) A lelőhely állapotában maradandó változással nem járó műszeres lelőhely-, illetve leletfelderítés, amely itt a régészeti terepbejárás során, indokolt esetben fémkereső műszer alkalmazását jelenti.

A jelen örökségvédelmi hatástanulmány készítése során az adattári, szakirodalmi, térképészeti, levéltári adatgyűjtésre, a közhiteles lelőhelyadatok lekérdezésére, az adatok értékelésére korlátozódott. A feladat átfogó jellegéből és a terület kiterjedt volta, valamint beépítettsége miatt légi-régészeti lelőhely-felderítésre és régészeti terepbejárásra nem került sor.

Kutatási előzmények:

Budapest területe a múlt számos szakaszában lakott volt, ezért a főváros határából több jelentős régészeti emlék ismert. Ugyanakkor a régészeti lelőhelyek ma már városi környezetben többnyire mélyen az épületek alatt vannak, ebből adódóan csak néhány kivételes esetben nyílik lehetőség a tudományos kutatására. Napjainkban a főváros területén megvalósuló régészeti feltárások főleg beruházásokat megelőző feladatellátások, amelyek jellegüknél fogva nem tekinthetők tervszerű kutatásoknak, hanem sokkal inkább tudományos módszerekkel végzett értékmentéseknek. Ezek a mentő jellegű megelőző feltárások számos új adattal szolgálnak a város területének korai történetéről, miközben a múlt részletei térben és időben csak mozaikosan válnak elérhetővé: ahol több beruházás, vagyis több régészeti feladatellátás valósul meg, ott többet tudunk a város területének régészeti emlékeiről. Más területeken pedig leginkább a korábbi kutatások eredményeire, nem várt módon előkerült leletek körülményeire, régi térképek ábrázolásaira és a történeti feljegyzésekre hagyatkozhatunk.

Az ország régészeti értékekeinek szisztematikus számbavételére vállalkozó Magyarország Régészeti Topográfiája sorozat Budapest főváros vonatkozásában nem készült. A főváros teljes közigazgatási területére kiterjedő örökségvédelmi hatástanulmányt legutóbb 2015-ben Gyuricza Anna készített. Ebből adódóan Budapest régészeti emlékeinek rövid áttekintésében elsősorban a tudományos szakirodalomra, a Budapest Történeti Múzeumban, a Magyar Nemzeti Múzeumban, valamint az Építési és Beruházási Minisztérium Építészeti Államtitkárság Építészetért és Műemlékvédelemért felelős Helyettes Államtitkársága által vezetett lelőhely-nyilvántartásában szereplő adatokra támaszkodhatunk.

Adattári, szakirodalmi, térképészeti, levéltári adatgyűjtés

Budapest közigazgatási területére vonatkozó régészeti adatokat a kiterjedt tudományos szakirodalom mellett a Budapest Történeti Múzeum, a Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adattára,

a Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázisa, valamint a közhiteles adatbázist működtető Építési és Beruházási Minisztérium Építészeti Államtitkárság Építészetért és Műemlékvédelemért felelős Helyettes Államtitkársága tart nyilván.

A rendelkezésre álló térképészeti dokumentumok közül régészeti szempontból elsősorban a katonai felmérésekre támaszkodhatunk. Az on-line elérhető térképészeti adatbázisokat áttekintve – a már nyilvántartásban szereplő régészeti lelőhelyeken túl – újabb régészeti lelőhelyre vonatkozó jelenséget, vagy felszíni struktúrát nem azonosítható.

Régészeti terepbejárás

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet az újonnan beépítésre szánt területek esetén kötelező érvénnyel írja elő a település régészeti örökségének terepbejárással való felmérését.

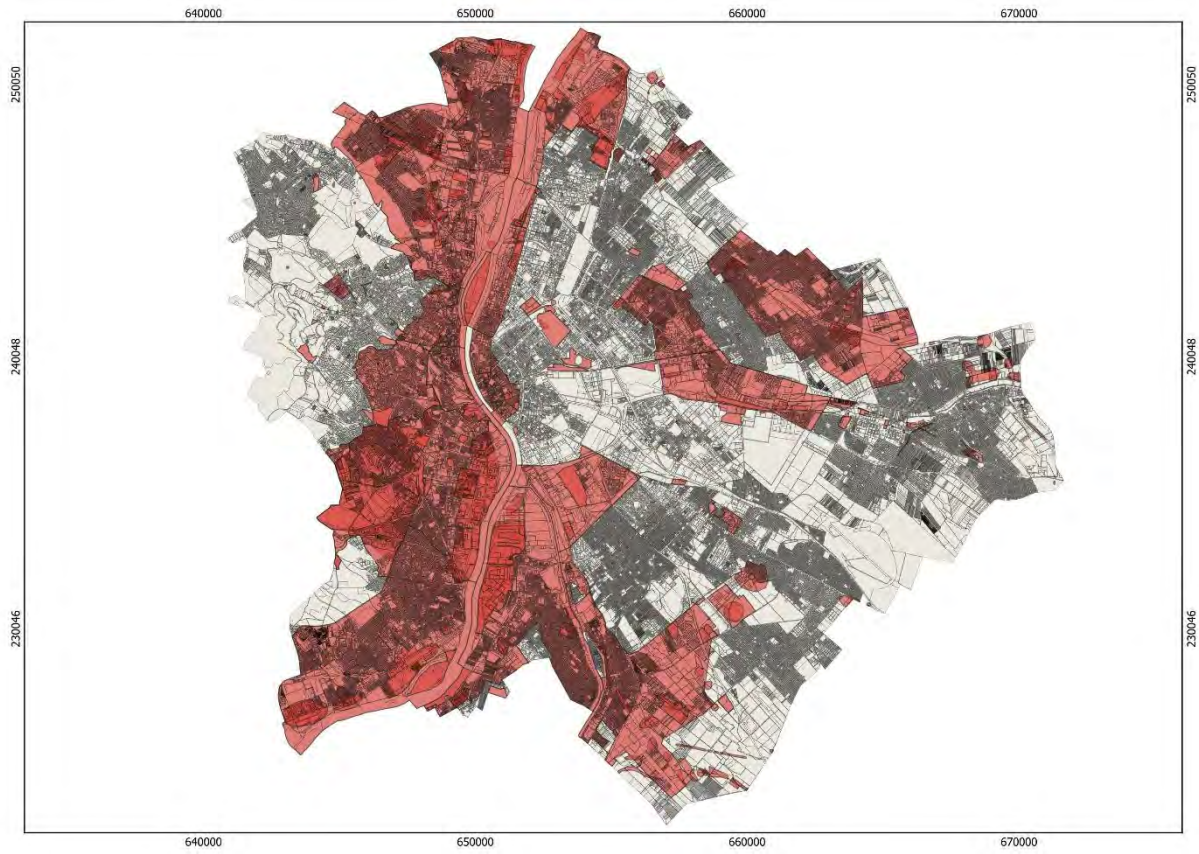
A feladat átfogó jellegéből és a terület kiterjedt volta, valamint beépítettsége miatt légi-régészeti lelőhely-felderítésre és régészeti terepbejárásra nem került sor.

Légi régészeti lelőhely-felderítés

Budapest Főváros közigazgatási területén a település beépítettsége és a hatályos jogszabályi korlátozások miatt légi régészeti lelőhely-felderítést nem végeztünk.

Az on-line elérhető légifotó és ortofotó adatbázisokban tárolt felvételeket áttekintve – a már nyilvántartásban szereplő régészeti lelőhelyeken túl – újabb régészeti lelőhelyre vonatkozó jelenséget, vagy felszíni struktúrát nem figyeltünk meg.

1.3) A település régészeti értékleltára

1. kép: Nyilvántartott régészeti lelőhelyek térképen ábrázolva
(2024 december 31-i állapot szerint)

1.3.1.Védett régészeti lelőhelyek

Budapest közigazgatási területén 314 olyan egyedileg védett régészeti lelőhely van, amely történeti és kulturális jelentősége miatt a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 7. § 45. pontja, továbbá a 11-17 § szerint meghatározott módon – leginkább miniszteri rendeletben – fokozott vagy kiemelt régészeti védelem kategóriába került. Ezek tételes felsorolását az alábbi táblázat tartalmazza.

Azon.	Település	Név	Hrsz	Xkoor	Ykoor
23886	Budapest 1	Budai Vár-barlang	6563, 6660, 6647, 6646, 6654, 6653, 6651, 6650, 6649, 6685, 6686, 6493, 6507, 6565/1, 6652	240088	648729
32379	Budapest 1	Budai Várnegyed, középkori Buda városa	6521/1, 6530, 6541, 6542, 6551, 6563, 6632, 6534, 6533, 14223, 7124/2, 6501, 6561/1, 6621, 6620, 6619, 6618, 6471, 6586, 6601, 6585/2, 6600, 6584/1, 6599, 6574, 6598, 6573, 6597, 6572, 6596, 6570, 6594, 6569, 6567, 6566, 6531, 6536, 6587, 6590, 6636, 6639/1, 6639/2, 6610, 6606, 6660, 6647, 6608, 6646, 6609, 6612, 6644, 6614, 6643, 6666, 6665, 6602, 6664, 6603, 6663, 6604, 6662, 6605, 6630, 6532, 6670, 6671, 6557/3, 6568, 6558, 6581, 6553/1, 6553/2, 6540, 6543/3, 6585/1, 6543/5, 6543/6, 6584/2, 6545, 6583, 6546, 6582, 6549, 6580, 6550, 6579, 6578, 6556/1, 6557/5, 6555/3, 6555/4, 6575,	239739	648901

			6527/1, 6527/2, 6672, 6659, 6658, 6657, 6678, 6656, 6679, 6655, 6680, 6654, 6681, 6653, 6683, 6651, 6684/2, 6650, 6649, 6685, 6686, 6688, 6690, 6692, 6694, 6695, 6631, 6635/2, 6462, 6456/1, 6588, 6687, 6457, 6458, 6459, 6461, 6464, 6494, 6496, 6497, 6498, 6634, 6469, 6470, 6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6477/1, 6477/2, 6478, 6479, 6480, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6488, 6489, 6490, 6491, 6492, 6493, 6499, 6500, 6502, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6508, 6509, 6510, 6511, 6512, 6513, 6514, 6515, 6516, 6518, 6519, 6520, 6521/2, 6522, 6523, 6524, 6525, 6526, 6529, 6539, 6547, 6548, 6554, 6555/1, 6556/2, 6557/4, 6557/6, 6559, 6561/2, 6564, 6565/1, 6565/2, 6571, 6576, 6577, 6592, 6593, 6595, 6611, 6613, 6615, 6616, 6617, 6622, 6627, 6635/1, 6638, 6652, 6661, 6667, 6673, 6675, 6676, 6677/3, 6682, 6684/1, 6689, 6691, 6693, 6645, 6628, 6495, 14220, 14363/1, 6696/2, 6607, 6677/4, 6641/1, 6641/2, 6641/3		
34291	Budapest 1	DNy-i várlejtő	6452/3	238907	649535
34292	Budapest 1	Állami Nyomda épületei	6631	240111	648607
34385	Budapest 1	Szent György tér	6456/1	239290	649269
34697	Budapest 1	Csónak u. 1-3.	14357	239542	649216
34699	Budapest 1	Fő utca 2.	14337/1, 14337/2	239410	649441
32369	Budapest 1	Szabó Ilonka u. 22.	14052	240214	648881
34702	Budapest 1	Volt Honvéd Főparancsnokság épülete	6462	239389	649210
34703	Budapest 1	Szent György tér nyugati oldala		239340	649121
37530	Budapest 1	Fiáth János utca 14.	13962	240358	648576
37531	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 14.	6580	240004	648847
38788	Budapest 1	Szabó Ilonka utca 32.	14045	0	0
39572	Budapest 1	Bugát utca	6749/2, 6749/1	239714	648666
39577	Budapest 1	Rácfürdő	5973, 5966, 6000	238507	649703
39579	Budapest 1	Attila utca 11.	6263, 6228, 6264/1, 6264/2	238706	649727
39588	Budapest 1	Budavári palota	6452/2, 6452/3, 6452/6, 6452/4	239132	649345
39589	Budapest 1	Clark Ádám tér és környéke	14397, 14357, 14373/2, 14363/2, 14334, 14335, 14336, 14337/1, 14337/2, 14339/3, 14356, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366, 14367, 14368, 14369, 14370, 14372, 14374, 14375, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14393, 14394, 14398, 14400, 14401,	239370	649427

			14402, 14403, 14404, 14417, 14338, 14361, 14362, 14396, 14332, 14363/1, 14371/1, 14391, 14392, 14371/2		
39594	Budapest 1	Középkori Minor Pest, Alhévíz, Középkori Kelenföld	6332, 6342, 5542, 6184, 14386, 5973, 6263, 5544, 5960, 6228, 6272, 6318, 6209, 6171, 6172, 6001, 5966, 6000, 6335, 6452/2, 5959, 6343/1, 6229/1, 6229/1, 6229/2, 6230/2, 6230/1, 6231, 6232, 6233, 6234, 6235, 6236, 6239, 6240, 6241, 6242, 6243, 6244, 6245, 6246, 6247, 6255, 6259, 6261, 6262, 6267/1, 6267/2, 6268, 6310/1, 6310/2, 6310/3, 6310/4, 6310/5, 6330, 6331, 6336, 6337, 6338, 6339/1, 6339/2, 6341, 6343/2, 14387/1, 14387/2, 6271/1, 6271/2, 6329, 6346, 23810/1, 6343/3, 6260, 6313, 6264/1, 6264/2	238637	649814
39683	Budapest 1	Tótfalu	6563, 13962, 13981, 13999/1, 13950, 13982, 13985, 6703/1, 6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6705, 6710, 6713, 6721/2, 13951, 13952, 13953, 13954, 13955, 13956, 13957, 13958, 13961, 13963, 13964, 13965, 13966, 13967, 13968, 13969, 13977, 13978, 13983, 13984/1, 13984/2, 13988/1, 13988/3, 13988/4, 13989, 13990, 13991, 13993, 13994, 13995, 13996, 13997, 13998, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 6704/1, 6704/2, 6696/1, 6696/2	240255	648545
39706	Budapest 1	Víziváros déli része	14296, 14104, 14254, 14441/1, 13917, 14397, 14357, 14293, 14448/3, 14448/4, 14448/1, 14065, 14349, 13911, 14313, 14247/4, 14431, 14208, 14223, 14225, 6531, 14222, 14230, 14210, 13708, 13545/2, 13837, 13578, 14156, 13757, 14323, 14117, 14052, 14282, 14178, 14179, 13723/2, 13761/1, 13723/3, 13723/4, 13729/1, 13728, 13729/2, 13731/1, 13733, 13734/1, 13734/2, 13734/3, 13736, 13738, 13739, 13740, 13741, 13742, 13743, 13746, 13752, 13753, 13754, 13761/2, 13765, 13777/2, 13785, 13786, 13874/1, 14317, 13572/5, 13962, 14039/1, 14045, 14286, 13517, 14309, 13841, 14042, 14049/2, 13981, 14456, 14420, 14373/2, 14284, 14283, 13999/1, 14270, 14247/3, 14214, 14279, 14280, 14281, 13950, 13982, 13985, 6703/1, 6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6705, 6710, 6713, 6721/2, 13951, 13952, 13953, 13954, 13955, 13956, 13957, 13958, 13961, 13963, 13964, 13965, 13966, 13967, 13968, 13969, 13977, 13978, 13983, 13984/1, 13984/2, 13988/1, 13988/3, 13988/4, 13989, 13990, 13991, 13993, 13994, 13995, 13996, 13997, 13998, 13550/14, 13550/16, 13550/17, 13550/18, 13550/19, 13550/21, 13550/26, 13550/27, 13550/28, 13550/29, 13550/30, 13550/31, 13550/32, 13550/33, 13550/34, 13550/37, 13550/38, 13550/39, 13567, 13572/3, 13572/7, 13572/9, 13577, 13579, 13580, 13582, 13590, 13591, 13592, 13600, 13601, 13606, 13602/1, 13602/2, 13612, 13710, 13711, 13712, 13713, 13715/1, 13715/2, 13720/2, 13720/1, 13722, 13723/1, 13760/2, 13766/1, 13766/3, 13766/5, 13766/6, 13766/7, 13777/1, 13793/2, 13795, 13800, 13806/1, 13806/2, 13806/3, 13806/4, 13807, 13808, 13810, 13811, 13812, 13816, 13831/4, 13831/5, 13833, 13834/1, 13834/2, 13834/3, 13842/5, 13852, 13853, 13854, 13858, 13859, 13860, 13861, 13862, 13865, 13866, 13867, 13868, 13869/2, 13869/3, 13870, 14449/1, 14462, 14468, 14473, 14472, 14474, 14475, 14476, 13581, 13871/1, 13871/2, 13871/3, 13871/4, 13569/2, 13570/3, 14334, 14335, 14336, 14337/1, 14337/2, 14339/3, 14356, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366, 14367, 14368, 14369, 14370, 14372, 14374, 14375, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14393, 14394, 14398, 14400, 14401, 14402, 14403, 14404, 14417, 14338, 14361, 14362, 14396, 14013/1, 14014, 14019, 14023, 14026,	240213	649029

			14027, 14028, 14032, 14046, 14047, 14048, 14050, 14051, 14053, 14054, 14055, 14056, 14057, 14058, 14059, 14060/1, 14060/2, 14061, 14062, 14063, 14064, 14070, 14086/1, 14090, 14091, 14092, 14094, 14095, 14096/2, 14098/1, 14098/2, 14098/3, 14100, 14101, 14103, 14108, 14111/7, 14133, 14141, 14277, 14429, 14429, 14432, 14433, 14443, 14444, 14445, 14446, 14447/1, 14447/2, 13875/4, 13875/5, 13875/6, 13875/7, 13878, 13881, 13882, 13891, 13899, 13900, 13901, 14020/1, 14020/2, 14020/3, 14021/1, 14021/2, 14029, 14030, 14031, 14036/1, 14036/2, 14037/2, 14037/1, 14044/1, 14066, 14067, 14068, 14069, 14074, 14075/1, 14075/2, 14076/2, 14076/1, 14077, 14078, 14079/1, 14080, 14081/1, 14081/2, 14082/1, 14084/1, 14087, 14088, 14089, 14105, 14106, 14107, 14111/1, 14111/3, 14111/4, 14111/5, 14111/6, 14116, 14121, 14122, 14123, 14124, 14128, 14129, 14130, 14131, 14132, 14139, 14142, 14145, 14146, 14147, 14149, 14151/1, 14151/2, 14152/2, 14152/1, 14153, 14154, 14155, 14158, 14159/1, 14159/2, 14160, 14161, 14164, 14165/1, 14166/3, 14166/4, 14167, 14172, 14183/1, 14183/2, 14182/1, 14182/2, 14188/1, 14188/2, 14190, 14192, 14193, 14231, 14258, 14259, 14260, 14261, 14263, 14265, 14268/2, 14271, 14272, 14273, 14275, 14434, 14435/1, 14435/2, 14437, 14438, 14439, 14440/2, 14440/3, 14440/4, 14440/6, 14440/7, 14440/8, 14440/9, 14440/10, 14440/11, 14442, 14165/2, 14234, 14236, 14237, 14238/2, 14239, 14240, 14241, 14242, 14243, 14245, 14248, 14249/1, 14249/2, 14249/3, 14257, 14287/2, 14288, 14289, 14290/1, 14291, 14294, 14295, 14297, 14298/1, 14298/2, 14299, 14300, 14301, 14304, 14305, 14306, 14307, 14308, 14310, 14311, 14312, 14314, 14315, 14316, 14319, 14320, 14321, 14322, 14326, 14327, 14328, 14329, 14330, 14331, 14332, 14405, 14406, 14407, 14408, 14409, 14410, 14411, 14412, 14414, 14415, 14416, 14418, 14419, 14427, 14428/1, 14428/2, 14126/3, 14126/4, 14292/2, 13797/2, 13809/9, 13625, 13544/1, 13544/2, 14348, 13877/1, 13877/2, 13883/1, 13883/3, 13883/4, 13902, 13903/1, 13908, 13909, 13910, 13912, 13913, 13914, 13916, 13918/2, 13918/3, 13918/4, 13918/5, 13920, 13979, 13980, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 14000, 14001, 14003, 14004, 14005, 14006, 14007, 14008, 14009, 14011, 14012, 14013/2, 14016, 14017, 14018, 14119, 14118/1, 14118/2, 14096/1, 14073, 14044/2, 14040/1, 14040/3, 14040/2, 14033/1, 14033/3, 14125, 14162, 14166/5, 14166/6, 14166/7, 14168, 14173/2, 14173/3, 14180/3, 14180/4, 14181/1, 14184/1, 14184/2, 14186, 14187/1, 14187/2, 14194, 14206, 14207, 14218, 14219, 14220, 14221, 14224, 14229, 14232, 14233, 14238/1, 14247/2, 14274, 14333, 14341, 14342, 14343, 14344, 14345, 14346, 14347, 14350, 14351, 14353, 14363/1, 14371/1, 14391, 14392, 14413/2, 14436, 14441/2, 14448/2, 14449/2, 14451, 14454, 14455/1, 14455/2, 14458/1, 14461, 14464/1, 14464/2, 14465/1, 14465/2, 14466/1, 14466/2, 14467, 14471, 14470, 14469, 14083/1, 14083/2, 6704/1, 6704/2, 6707/3, 6707/4, 6707/5, 6708/1, 6708/2, 6708/3, 6711, 6712, 6714, 6715, 6716, 6717, 6720/4, 6722, 6696/1, 6696/2, 13583, 13855/2, 14126/1, 14276, 14477/5, 13584/2, 13565/1, 13565/2, 14477/6, 14430/2, 6707/6, 14185/2, 14185/1, 14176, 14177, 14278/3, 14278/2, 14278/1, 14430/1, 13903/3, 13874/2, 13919, 14022, 13903/2, 14354, 14033/4, 14072, 14071, 14413/1, 14292/1, 14290/2, 14355, 14340, 14371/2, 14477/4, 14097, 14093/2, 13706, 13720/3, 13720/4, 13720/5,		

			13721, 13918/1, 13921, 13922, 13923, 13924, 13925, 13927, 13928, 13929/1, 13929/2, 13930, 13931, 13932, 13933, 13934/1, 13934/2, 13934/3, 13935, 13936, 13937, 13938, 13939, 13940/4, 13941/2, 13942, 13943/1, 13943/2, 13945, 13946, 13947, 13715/3, 13766/8, 13766/9, 13793/1, 13791/2, 13570/4, 13569/1, 13545/3, 13618, 13545/4, 13545/1, 13550/35, 13550/40, 13550/42, 13550/24, 13796/2, 13855/1, 13809/3, 13809/1, 13809/4, 13584/1, 13703/1, 13703/2, 13677, 13569/3, 13632/2, 13690, 13700/13, 13700/7, 13700/9, 13646, 13709, 13145, 13797/1, 13970, 13971, 13973, 13972, 13620, 13619, 13632/3, 13651, 13650, 13694/5, 13692, 13689, 13691, 13696, 13694/6, 13701/2, 13701/1, 13702, 13700/8, 13701/3, 13700/5, 13700/10, 13687, 13700/12, 13700/11, 13685, 13704/2, 13679, 13681, 13682, 13683, 13684, 13680, 13694/1, 13693, 13695, 13700/6, 13694/4, 13654, 13656/3, 13645, 13647, 13655, 13643, 13644, 13667/2, 13668, 13678, 13674, 13675, 13676, 13671, 13672, 13669, 13670, 13707, 13694/7, 13673, 13926/1, 13926/2, 13976, 13975, 13974		
43163	Budapest 1	Rudas fürdő környéke	5544, 5413/4, 5541, 5540, 5960, 5539, 5537/4, 6229/2		
43174	Budapest 1	Gellérthegy	5413/3, 5319/3, 5333, 5332, 5330, 5331, 5334, 5319/10, 5319/9, 5319/6, 5301, 5300/9, 5294/4, 5340, 5300/6, 5338/4, 5338/3, 5319/7, 5335/4, 5337, 5336, 5300/5, 5294/1, 5341, 5326/1, 5327/2, 5335/3, 5338/1, 5294/3, 5290/1		
43670	Budapest 1	Rudas fürdő	5542, 5544, 5541, 5540	238361	650018
44886	Budapest 1	Ostrom utca 3. - Szabó Ilonka utca 28.	14049/2, 14056	240207	648790
46917	Budapest 1	Bécsi kapu északi előtere	6563	240098	648723
47265	Budapest 1	Országház u. 28-32 - Úri utca 47-51.	6641/1, 6641/2, 6641/3	239916	648677
52397	Budapest 1	Csikós udvar		239132	649345
52234	Budapest 1	Tóth Árpád sétány	6469	239671	648805
52398	Budapest 1	Bécsi kapu tér	6563	240098	648724
52401	Budapest 1	Fortuna utca	6593	239985	648796
52403	Budapest 1	Attila u. 25.	6348/3	238843	649457
52415	Budapest 1	Bécsi kapu tér 8.	6618	240035	648709
52405	Budapest 1	Attila u. 41- Sarló u. sarok	7146	239097	649159
52416	Budapest 1	Savanyúleves bástya	6469	239671	648804

52418	Budapest 1	A Veli bej és a Földbástya közötti várfalszakasz	6469	239671	648804
52396	Budapest 1	Fortuna utca 6.	6600	239950	648793
52387	Budapest 1	Fortuna utca 18.	6594	240014	648729
52394	Budapest 1	Dísz tér déli oldala	6514	239486	649128
52393	Budapest 1	Dárda utca	6652	239812	648775
52392	Budapest 1	Úri utca 37.	6654	239778	648792
52389	Budapest 1	Döbrentei tér II.	5544, 5960	238407	649960
52385	Budapest 1	Öntőház udvar	6452/2, 6452/3	238990	649606
52265	Budapest 1	Volt Domonkos templom és kolostor	6534, 6536, 14214	239907	648963
52339	Budapest 1	Hess András tér 1.	6536	239869	648960
52378	Budapest 1	Szentháromság tér	6531, 6532	239768	648996
52374	Budapest 1	Mátyás-templom	6531, 6532	239786	649005
52281	Budapest 1	Mária Magdolna templom	6639/1, 6639/2	239987	648614
52370	Budapest 1	Kapisztrán tér	6638	240010	648578
52369	Budapest 1	Petermann bíró utca	6622	240071	648648
52341	Budapest 1	Hess András tér	6588	239862	648916
52340	Budapest 1	Fortuna köz	6592	239893	648823
52338	Budapest 1	Hunfalvy utca 8.	14061	240138	648912
52334	Budapest 1	Hadtörténeti Múzeum	6636	240045	648524
52332	Budapest 1	Országház utca	6634	239840	648815
52329	Budapest 1	Országház utca 10.	6662	239789	648826
52283	Budapest 1	Országház utca 20.	6645	239850	648767
52286	Budapest 1	Tárnok utca 6.	6510	239564	649023

52288	Budapest 1	Úri utca 10.	6483	239551	648971
52246	Budapest 1	Úri utca 45.	6649		
52289	Budapest 1	Úri utca 20.	6488	0	0
52270	Budapest 1	Dísz tér 10.	6476	239486	649037
52268	Budapest 1	Fortuna utca 12.	6597	239983	648756
52291	Budapest 1	Szarvas tér	6272, 6335, 6336	238730	649647
52294	Budapest 1	Petermann bíró utca 5- 7.	6628	240107	648636
52306	Budapest 1	Sándor palota	6457	239338	649297
52297	Budapest 1	Országház utca 21.	6612	240007	648687
52299	Budapest 1	Öntőház utca	14373/2	239178	649525
52316	Budapest 1	Szent György tér- volt Lovarda		239135	649387
52317	Budapest 1	Színház utca	6462, 6456/1, 6457, 6459, 6461	239363	649255
52318	Budapest 1	Szentháromság utca	6494, 6675	239688	648934
52319	Budapest 1	Pasapalota- Színház utca 5- 9.		239441	649259
52321	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 11. előtti sikátor	6548	240042	648859
52322	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 1.	6540	239948	648916
52323	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 7.	6545	239996	648903
52324	Budapest 1	Döbrentei tér	6184, 5960, 5966, 6000, 5959, 6229/1, 6229/2, 6247	238534	649865
52326	Budapest 1	Úri utca 23.	6673	239692	648884
52327	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 9.	6546	240055	648910
52272	Budapest 1	Hess András tér 4.	6590	239838	648875
52230	Budapest 1	Tóth Árpád sétány 4.	6472	239460	649094
52231	Budapest 1	Tárnok utca 10.	6507	239584	649006

52232	Budapest 1	Esztergomi rondella	6469	239671	648804
52233	Budapest 1	Tóth Árpád sétány 30.	6684/1	239738	648749
52235	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 20.	6577	240028	648823
52236	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 9- 13.	6546	240055	648910
52237	Budapest 1	Tárnok utca 9- 13.	6527/2	239655	649048
52238	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 23.	6555/4	240111	648797
52241	Budapest 1	Várszínház	6459	239377	649281
52244	Budapest 1	Úri utca 34.	6679	239681	648830
52245	Budapest 1	Úri utca 42.	6684/2	239738	648768
52242	Budapest 1	Sándor palota K-i és D-i oldala körül	6456/1	239291	649269
52249	Budapest 1	Úri utca 38.	6681	239700	648804
52251	Budapest 1	Váralja út 15. előtt	6335	238789	649618
52252	Budapest 1	Tárnok utca 18.	6501	239631	648974
52253	Budapest 1	Tárnok utca 16.	6504	239619	648991
52254	Budapest 1	Bécsi kapu tér 1.	6561/1	240103	648755
52255	Budapest 1	Dísz tér 3.	6518	239523	649153
52259	Budapest 1	Dísz tér 4- 5.	6519	239544	649130
52260	Budapest 1	Bécsi kapu tér 5.	6621	240066	648674
52262	Budapest 1	Bécsi kapu tér 7.	6619	240050	648699
52264	Budapest 1	Bécsi kapu tér 6.	6620	240056	648684
52266	Budapest 1	Fortuna utca 14.	6596	239989	648749
52267	Budapest 1	Fortuna utca 10.	6598	239975	648767
52269	Budapest 1	Fortuna utca 4.	6601	239928	648817
52273	Budapest 1	Úri utca 41.	6651	239808	648757
52275	Budapest 1	Úri utca 48- 50.	6685	239770	648734
52277	Budapest 1	Úri utca 8.	6482	239542	648980

54410	Budapest 1	Palota út	7124/2	239033	649227
54413	Budapest 1	Szt. György utca 4-10.		239339	649120
54674	Budapest 1	Lánchíd u. 19-21.	14381	239164	649547
54758	Budapest 1	Országház utca 14.	6660	239818	648800
57743	Budapest 1	Nyugati várkert		239258	649157
58984	Budapest 1	Fő utca 1.	14402	239450	649481
60982	Budapest 1	Palota út- Dísz tér	7124/2, 6464	239399	649137
71261	Budapest 1	Petermann bíró utca 9.	6630	240082	648619
76431	Budapest 1	Ostrom utca 5.	14045, 14047, 14044/1	240211	648728
76435	Budapest 1	Tárnok u. 12.	6506	239601	649005
14949	Budapest 11	Albertfalva, Hunyadi János út 10.	43614/1, 43614/2	0	0
14953	Budapest 11	Hunyadi János u. 9.	43613, 43611/1	233477	649777
14960	Budapest 11	Kamaraerdő, Balatoni út	0148/2, 0148/4, 148/5, 0148/3	232802	646981
14961	Budapest 11	Kamaraerdő, Balatoni út	0148/4, 148/5	232835	646873
14964	Budapest 11	Kőérberki út, kánai romterülettől DDK-re	147/1, 147/2, 144/5, 145, 146/3, 146/4, 144/4, 141/2, 144/6	232719	646832
14970	Budapest 11	Budafoki út - Hunyadi János út találkozása	43587/15, 43618, 43622, 3995/6, 4003, 43619, 43620, 43621, 23813/1, 4004/4, 3811/3, 43623/2, 43794/1, 43623/3	234006	650205
14984	Budapest 11	Gellérthegy, D-i oldal	5412, 5290/2, 5390, 5343/3, 5343/4, 5378/1, 5343/2, 5342/2, 5378/2, 5379/3, 5379/2, 5380, 5381/1, 5381/2, 5379/1, 5379/4, 5378/4, 5391/6, 5391/5, 5391/8, 5394/3, 5394/4, 5394/6, 5394/5, 5396, 5397/1, 5398/2, 5398/3, 5393/2, 5399, 5392/3, 5392/2, 5392/1, 5382, 5402, 5403, 5404, 5405, 5406/3, 5406/4, 5422, 5408/1, 5409/1, 5409/2, 5409/3, 5433/2, 5425/1, 5425/2, 5423, 5436, 5435/2, 5432/3, 5430/2, 5421, 5413/6, 5413/7, 5411, 5394/1, 5424/2, 5424/1	237956	649910
32360	Budapest 11	Gellérthegy, Citadella	5412	238111	649864

32557	Budapest 11	Albertfalva, bevásárlóközpont	43589/1, 43569/12, 43572/3, 43572/4, 43575/2, 43572/6, 43572/7, 43573/2, 43573/4, 43573/1	232667	649583
23897	Budapest 11	Gellért-hegyi-barlang	5537/5, 5413/6, 5413/7, 5536/1, 5536/2, 5537/7	237920	650350
42763	Budapest 11	Albertfalva, római katonai tábor és vicus (védett terület)	43566/2, 43568/1, 43569/4, 43569/5, 43576/2, 43580, 43581, 43582, 43583, 43584/2, 43584/3, 43585, 43586, 43587/3, 43587/5, 43587/11, 43587/12, 43587/13, 43587/14, 43587/15, 43587/16, 43587/17, 43588, 43589/1, 43590/2, 43590/3, 43591/3, 43591/4, 43591/5, 43591/6, 43604, 43605/1, 43605/2, 43605/3, 43605/4, 43605/5, 43605/6, 43605/7, 43605/8, 43605/9, 43605/10, 43605/11, 43605/12, 43607/1, 43607/2, 43607/4, 43607/3, 43607/5, 43607/6, 43607/7, 43607/8, 43607/9, 43607/10, 43613, 43618, 43622, 43628, 43696, 43699, 43710, 43700, 43701, 43702, 43703, 43704, 43705, 43706, 43708, 43902, 43576/13, 43576/16, 43576/17, 43584/5, 43118, 43904, 43102, 43578, 43579, 43592, 43593, 43594, 43596, 43598, 43606, 43608, 43612, 43619, 43620, 43621, 43660, 43678, 43679, 43680, 43689, 43697, 43711, 43712, 43772, 43773, 43774, 43775, 43776, 43777, 43778, 43591/7, 43591/8, 43591/9, 43591/10, 43572/2, 43105/6, 43566/3, 43569/12, 43569/8, 43569/9, 43572/3, 43572/4, 43575/2, 43576/7, 43584/4, 43589/2, 43595/2, 43609/1, 43609/2, 43610/13, 43610/4, 43610/7, 43611/1, 43627/2, 43105/2, 43105/3, 43105/4, 43105/5, 43567/4, 43567/5, 43567/6, 43569/13, 43569/17, 43569/18, 43572/6, 43572/7, 43573/2, 43573/4, 43576/5, 43595/3, 43595/4, 43595/5, 43595/6, 43595/7, 43595/8, 43610/11, 43610/12, 43610/14, 43610/5, 43610/6, 43610/8, 43611/2, 43707, 43698, 43709, 43566/4, 43573/1, 43614/1, 43614/2, 43903/2, 43576/18, 43576/19, 43623/5, 43573/6, 43574/2, 43903/3, 43903/4, 45139/2	232860	649702
45774	Budapest 11	Albertfalva, Strandfürdő	43903/2, 43903/3, 43903/4	232889	649236
56849	Budapest 11	Vegyész utca 17-25.	43590/2, 43590/3	233152	649754
15030	Budapest 12	Béla király út 2/a.	9562	239671	645476
15038	Budapest 12	Denevér út	8657/3, 8657/5, 8657/6	238298	646161
15836	Budapest 12	Városkúti út 32. - Diósárok 75.	9573/3, 9573/4, 9573/5, 9573/6, 9573/7, 9573/8, 9573/9, 9573/10, 9572, 10272	239810	645526
15204	Budapest 13	Árpád híd, Margitszigeti lejáró	23800/10	243488	650412
15208	Budapest 13	Transaquincum erőd	25870/47, 25832/7, 26123/2, 25873/8, 25776/35, 25776/36, 25714/40, 25944, 25666/2, 25879, 25882, 25897, 25872/1, 25868/1, 25868/2, 25870/48, 25867/1, 25867/2, 25867/5, 25867/6, 25867/7, 25867/8, 25867/9, 25867/10, 25836/1, 25836/2, 25836/3, 25825/2, 25825/3, 25825/4, 25825/5, 25825/6, 25825/7, 25825/8, 25825/9, 25825/10, 25825/12, 25825/13, 25833, 25828, 25819/2, 25818/2, 25830/1, 25832/8, 25888/2, 25871/2, 25866/1, 25865/4, 25865/11, 25865/14, 25865/17,	243877	651123

			25865/18, 25864, 27812/1, 25851, 25848, 25862, 25856, 25857, 25858, 25859, 25847, 25838/4, 25838/5, 25838/6, 25838/7, 25838/8, 25838/9, 25838/10, 25838/11, 25838/12, 25838/13, 25838/14, 25838/15, 25838/16, 25838/17, 25838/19, 25714/13, 25714/41, 25714/42, 25714/43, 25896/2, 25873/5, 25873/6, 25873/10, 25899, 25898, 25900/2, 25838/3, 25900/1, 23805/2, 26125/2, 26126/2, 27815/10, 27815/9, 25667/6, 25667/7, 25870/58, 25870/59, 25870/51, 25870/56, 25808/1, 25808/2, 25870/57, 23806/3		
15222	Budapest 13	Margitsziget, Nagyszálló	23800/10, 23800/11	243167	650408
15223	Budapest 13	Margitsziget, Premontrei kápolna	23800/11	242975	650313
15224	Budapest 13	Margitsziget, Dominikánus apácakolostor és környéke	23800/3, 23800/11	242670	650172
15225	Budapest 13	Margitsziget, Ferences kolostor és környéke	23800/3, 23800/5, 23800/4	242366	649950
15226	Budapest 13	Margitsziget, Esztergomi érseki vár	23800/9	243588	650447
15153	Budapest 16	Timur utca - Fertály utca - Dezsőfia utca között	114083, 114084, 114085, 114086, 114088, 114090, 114091, 114092, 114093, 114094, 114097, 114096, 114095, 113953, 113954, 113962, 113964, 113965, 114062, 114079, 114080, 114081, 114082, 114087	243631	661457
15127	Budapest 17	Péceli út	0138598/58, 0138598/132, 0138598/131, 0138598/29, 0138598/30, 0138598/31, 0138598/32, 0138598/33, 0138598/34, 0138598/35, 0138598/36, 0138598/37, 0138598/60, 0138598/61, 0138598/62, 0138598/63, 0138598/64, 0138598/65, 0138598/66, 0138598/67, 0138598/68, 0138598/69, 0138598/70, 0138598/71, 0138598/72, 0138598/73, 0138598/89, 0138598/90, 0138598/91, 0138598/92, 0138598/93, 0138598/94, 0138598/95, 0138598/2, 0138598/5, 0138598/6, 0138598/7, 0138598/8, 0138598/9, 0138598/10, 0138598/11, 0138598/13, 0138598/14, 0138598/15, 0138598/16, 0138598/17, 0138598/18, 0138598/19, 0138598/20, 0138598/21, 0138598/22, 0138598/23, 0138598/24, 0138598/25, 0138598/26, 0138598/27, 0138598/28, 0138598/39, 0138598/40, 0138598/41, 0138598/42, 0138598/43, 0138598/44, 0138598/45, 0138598/46, 0138598/47, 0138598/48, 0138598/49, 0138598/50, 0138598/51, 0138598/52, 0138598/53, 0138598/54, 0138598/55, 0138598/56, 0138598/57, 0138598/59, 0138598/75, 0138598/76, 0138598/77, 0138598/78, 0138598/79, 0138598/80, 0138598/81, 0138598/86, 138598/109, 0138598/110, 0138598/111, 0138598/112, 0138598/113, 0138598/115, 0138598/116, 0138598/117, 0138598/118, 0138598/119, 0138598/120, 0138598/121, 0138598/122, 0138598/123, 0138598/124, 0138598/125, 0138598/126, 0138598/127, 0138598/128,	238755	669873

			0138598/129, 0138598/130, 0138598/133, 0138598/134, 0138598/135, 0138598/136, 0138598/137, 0138598/138, 0138598/139, 0138598/140, 0138598/141, 0138598/142, 0138598/143, 0138598/144, 0138598/145, 0138598/146, 0138598/147, 0138598/148, 0138598/149, 0138598/150, 0138598/151, 0138598/152, 0138598/153, 0138598/154, 0138598/155, 0138598/156, 0138598/157, 0138598/158, 0138598/159, 0138598/160, 138598/161, 138598/162, 0138597/2, 0138597/3, 0138597/4, 0138598/161, 0138598/162		
34293	Budapest 2	Lajos u. 18-20. - Bécsi út 17-19-21.	14799, 14801/2, 14803/2	242465	649260
34380	Budapest 2	Kapás u. 6-12.	13757, 13723/2, 13761/1, 13723/3, 13723/4, 13729/1, 13728, 13729/2, 13731/1, 13733, 13734/1, 13734/2, 13734/3, 13736, 13738, 13739, 13740, 13741, 13742, 13743, 13746, 13752, 13753, 13754, 13761/2, 13765, 13777/2, 13785, 13786, 13874/1, 13766/1, 13766/3, 13766/5, 13766/6, 13766/7, 13793/2, 13706, 13766/8, 13766/9, 13793/1, 13791/2	240527	648897
34713	Budapest 2	Tölgyfa u. 3. - Henger u. 2.	13509, 13508/2	241029	649184
34895	Budapest 2	Bem József u. 3. - Feketesas u. 4.		240912	649242
37465	Budapest 2	Ganz u. 8-14.	13572/5, 13572/7, 13572/9, 13583, 13584/2, 13584/1, 13569/3	240760	649228
39677	Budapest 2	Budaszentlőrinc, Pálos kolostor	10898, 10896, 10899, 10900, 010894/4, 010894/5, 10897/2, 10897/1, 010894/6	242550	643220
39678	Budapest 2	Gül baba türbéje	13452, 13454, 13431/1, 13431/2, 13431/3	241317	649053
39680	Budapest 2	Nyék falu és királyi vadászkastély	11117/23, 11117/16, 11117/26, 11117/25, 11117/27, 11117/35, 11117/36, 11117/37, 11117/38, 11117/39, 11117/40, 11117/41	242593	645018
39707	Budapest 2	Víziváros északi része	13708, 13545/2, 13837, 13578, 13757, 13723/2, 13761/1, 13723/3, 13723/4, 13729/1, 13728, 13729/2, 13731/1, 13733, 13734/1, 13734/2, 13734/3, 13736, 13738, 13739, 13740, 13741, 13742, 13743, 13746, 13752, 13753, 13754, 13761/2, 13765, 13777/2, 13785, 13786, 13874/1, 13572/5, 13841, 14456, 13550/14, 13550/16, 13550/17, 13550/18, 13550/19, 13550/21, 13550/26, 13550/27, 13550/28, 13550/29, 13550/30, 13550/31, 13550/32, 13550/33, 13550/34, 13550/37, 13550/38, 13550/39, 13567, 13572/3, 13572/7, 13572/9, 13577, 13579, 13580, 13582, 13590, 13591, 13592, 13600, 13601, 13606, 13602/1, 13602/2, 13612, 13710, 13711, 13712, 13713, 13715/1, 13715/2, 13720/2, 13720/1, 13722, 13723/1, 13760/2, 13766/1, 13766/3, 13766/5, 13766/6, 13766/7, 13777/1, 13793/2, 13795, 13800, 13806/1, 13806/2, 13806/3, 13806/4, 13807, 13808, 13810, 13811, 13812, 13816, 13831/4, 13831/5, 13833, 13834/1, 13834/2, 13834/3, 13842/5, 13852, 13853, 13854, 13858, 13859, 13860, 13861, 13862, 13865, 13866, 13867, 13868, 13869/2, 13869/3, 13870, 14449/1, 14462, 14468, 14473, 14472, 14474, 14475, 14476, 13581, 13871/1, 13871/2, 13871/3, 13871/4, 13569/2, 13570/3, 13797/2, 13809/9,	240213	649029

			13625, 13544/1, 13544/2, 14003, 14451, 14454, 14455/1, 14455/2, 14458/1, 14461, 14464/1, 14464/2, 14465/1, 14465/2, 14466/1, 14466/2, 14467, 14471, 14470, 14469, 13583, 13855/2, 14477/5, 13584/2, 13565/1, 13565/2, 13706, 13720/3, 13720/4, 13720/5, 13721, 13715/3, 13766/8, 13766/9, 13793/1, 13791/2, 13570/4, 13569/1, 13545/3, 13618, 13545/4, 13545/1, 13550/35, 13550/40, 13550/42, 13550/24, 13796/2, 13855/1, 13809/3, 13809/1, 13809/4, 13584/1, 13703/1, 13703/2, 13677, 13569/3, 13632/2, 13690, 13700/13, 13700/7, 13700/9, 13646, 13709, 13797/1, 13620, 13619, 13632/3, 13651, 13650, 13694/5, 13692, 13689, 13691, 13696, 13694/6, 13701/2, 13701/1, 13702, 13700/8, 13701/3, 13700/5, 13700/10, 13687, 13700/12, 13700/11, 13685, 13704/2, 13679, 13681, 13682, 13683, 13684, 13680, 13694/1, 13693, 13695, 13700/6, 13694/4, 13654, 13656/3, 13645, 13647, 13655, 13643, 13644, 13667/2, 13668, 13678, 13674, 13675, 13676, 13671, 13672, 13669, 13670, 13707, 13694/7, 13673, 13705/1		
39709	Budapest 2	Tölgyfa u. 16-24.	13515, 13516, 13517, 13518, 13519	241069	649139
39715	Budapest 2	Csalogány u. 5-9.- Szt. Péter plébániatemplom	13837, 13841, 13834/1, 13834/2, 13834/3	240446	649155
42713	Budapest 2	Budafelhévíz	14481, 14494/1, 14489, 14487, 14560/1, 14479/2, 13509, 13515, 13516, 13517, 13518, 13519, 14488, 13506, 13550/16, 13550/21, 13550/28, 13550/30, 13550/31, 13550/32, 13550/37, 14475, 14476, 13508/1, 13542, 13442/8, 13442/11, 13463, 13465, 13469, 13481, 13488, 13489, 13493, 13495, 13496, 13497, 13499, 13466, 13467, 13468, 14480, 14484, 14486, 14490, 13491, 13513, 13535, 14495, 14519/2, 13490, 13484, 13475, 13492, 13494, 13498/1, 13498/2, 13441, 13464/2, 13470, 14482, 14483, 13374, 13472/2, 13474/1, 13474/2, 13476, 13477, 13478, 13479/1, 13479/2, 13480/1, 13480/2, 13482/1, 13482/2, 13485, 13543/3, 14478/1, 14478/2, 14478/3, 14478/4, 14478/7, 14617/3, 14479/1, 13483, 13440, 13442/9, 13543/2, 13541/1, 13541/2, 13541/3, 13510, 13528, 13530, 13531, 13532, 13533, 13534, 13536, 13539, 13538, 13507/4, 13508/2, 13511, 13514, 13520, 13521, 13522, 13523, 13524, 13525, 13526, 13527, 13486, 13487, 13500, 13501, 13502/1, 13502/2, 13503, 13504, 14493, 14499, 13550/24, 14514, 14501, 13372/1, 13435, 13386, 13385, 13387/1, 13388, 14512, 13372/4	241990	649198
42718	Budapest 2	Budaújlak déli része	14799, 14800, 14789, 14833, 14795, 14796/1, 14797, 14798, 14804/1, 14804/2, 14805/1, 14808, 14822/2, 14823/2, 14824/1, 14824/2, 14825/1, 14825/2, 14827/1, 14828, 14829, 14830, 14831, 14832, 14810, 14820, 14772/1, 14809, 14826, 14796/2, 14801/2, 14803/2, 14816/1, 14817/1	242487	649212
52617	Budapest 2	Medve utca 25-29.	13833, 13569/2, 13569/1, 13569/3	240762	649097
54234	Budapest 2	Vitéz- Medve-Gyorskocsi utcák által határolt terület	13834/1, 13834/2, 13834/3	0	0

54238	Budapest 2	Medve utca 9-13.	13834/1, 13834/2, 13834/3	240507	649141
54258	Budapest 2	Bem utca 22- 24.	13544/1, 13544/2	240857	649050
54261	Budapest 2	Fő utca és Ganz utca sarka	14472	240619	649313
54863	Budapest 2	Kacsa utca 11.	13572/9, 13583	240715	649228
55110	Budapest 2	Nagy Imre tér 4.	13834/1, 13834/2, 13834/3	240525	649173
55263	Budapest 2	Medve utca 17.	13855/2, 13855/1	240649	649150
59562	Budapest 2	Kacsa u. 13-25.	13572/9, 13583, 13584/2, 13584/1	240703	649173
67371	Budapest 2	Császár fürdő	14479/2, 14479/1	241682	649202
76427	Budapest 2	Csalogány utca 43.	13723/1	240486	648769
77711	Budapest 2	Bem József utca 4.	13550/32	240853	649271
77761	Budapest 2	Csalogány utca	13731/1, 13765, 13874/1, 13760/2, 13777/1	240434	648904
77777	Budapest 2	Erőd utca vonala - Csapláros utca 6. Ny-i fele	13731/1, 13754, 13760/2	240511	648831
77791	Budapest 2	Fő utca 68-(71).	13869/3, 13870, 14472	240491	649273
78083	Budapest 2	Medve utca – Ganz utca sarok	13600, 13833, 13569/2, 13569/1, 13545/3, 13569/3	240778	649081
78169	Budapest 2	Vitéz utca	13852, 13865, 13868, 14462, 14472	240575	649250
15834	Budapest 21	II. Rákóczi Ferenc út 289-295., Cementgyár	200060, 200026/1, 200026/2	228219	649819
31521	Budapest 22	Nagytétény, Campona római erőd	232422, 232435, 232436, 232438, 232459, 232481, 232433, 232418, 232419, 232420, 232421, 232410, 232411, 232412, 232413, 232414, 232415/1, 232415/2, 232416, 232417, 232423/1, 232423/2, 232423/3, 232424, 232425, 232426, 232427, 232428/2, 232429/2, 232430, 232431, 232432, 232434, 232467, 232468, 232469, 232470, 232471, 232472, 232473, 232480, 232485, 232486, 232487, 232488, 232489, 232490, 232491, 232492, 232495, 232496, 232497, 232498, 232499, 232500, 232502, 232503, 232504/1, 232504/2, 232402, 232403, 232404/1, 232404/2, 232404/3, 232404/4, 232405, 232406, 232407, 232408, 232409, 232439, 232449, 232450, 232451, 232452, 232460, 232461, 232462/1, 232462/2, 232464, 232465, 232466, 232474, 232475, 232476, 232477, 232478, 232479, 232482, 232483, 232484, 232501, 232505, 232506, 232508, 232517, 232463/2, 232463/1, 232339	227597	645229
36572	Budapest 22	Nagytétény, Úttörők útja 13/a	232504/2	227455	645135

42894	Budapest 22	Csút	232017, 232016/1, 232016/4, 232016/2	229024	648355
47237	Budapest 22	Campona erőd római kori vicusa	232422, 232435, 232436, 232437, 232438, 232459, 232481, 232433, 232418, 232419, 232420, 232421, 232410, 232411, 232412, 232413, 232414, 232415/1, 232415/2, 232416, 232417, 232423/1, 232423/2, 232423/3, 232424, 232425, 232426, 232427, 232428/2, 232429/2, 232430, 232431, 232432, 232434, 232467, 232468, 232469, 232470, 232471, 232472, 232473, 232480, 232485, 232486, 232487, 232488, 232489, 232490, 232491, 232492, 232495, 232496, 232497, 232498, 232499, 232500, 232502, 232503, 232504/1, 232504/2, 232401, 232402, 232403, 232404/1, 232404/2, 232404/3, 232404/4, 232405, 232406, 232407, 232408, 232409, 232439, 232440, 232441, 232442, 232443, 232444, 232445, 232446, 232447, 232448, 232449, 232450, 232451, 232452, 232453, 232454, 232456, 232457, 232458, 232460, 232461, 232462/1, 232462/2, 232464, 232465, 232466, 232474, 232475, 232476, 232477, 232478, 232479, 232482, 232483, 232484, 232501, 232505, 232506, 232508, 232509, 232517, 232463/2, 232463/1, 232323/3, 232323/2, 232339, 232391, 232510, 232400, 232399, 232398, 232397, 232396, 232394/3, 232393, 232392, 232395, 232322	227419	645316
15727	Budapest 23	Haraszti út 40-42.	186860/5, 186855/1, 186855/2, 186855/3, 186855/4, 186855/5	226484	654289
30913	Budapest 3	Római Strandfürdő és vízvezeték északi szakasza	23113/7, 19343/8, 19343/4, 19343/7, 19247/1, 23152/45, 19416, 19359/3, 19396, 23034, 23113/6, 23113/8, 23113/9, 23113/10, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19333/2, 19398, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19622/4, 19622/5, 19503, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/139, 18910/140, 19418, 19599/1, 23227/2, 19358/2, 19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 18910/121, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19700/1, 19668/4, 19413/2, 19358/1, 23235/1, 23235/2, 23111/3, 23152/12, 19333/3, 23152/106, 23112, 23116, 19332/3, 19332/4, 22995/3, 22995/4, 19479/6, 19483/3, 19479/5, 19564/2, 19486, 19495/3, 19497/1, 19521/12, 19521/2, 19701/3, 19701/4, 23074, 23077, 23078, 23079, 23080, 23081, 23084, 23092/10, 23092/14, 23092/15, 23092/16, 23092/28, 23092/8, 23099, 23105, 23106, 23107, 23108, 23109, 23110, 23069/2, 23235/3, 19494/3,	246970	650121

			19494/4, 19498/3, 19499/3, 19499/5, 19499/9, 19341/15, 19341/16, 19622/6, 19622/7, 19548/2, 23111/2, 18910/200, 18910/201, 18910/202, 19413/3, 19413/4		
30933	Budapest 3	Óbuda-Zichy kastély, DNy-i melléképület	18019	244113	649915
30943	Budapest 3	Bécsi út 62.	14741/1, 14741/5, 14741/3, 14741/4	242948	649243
31048	Budapest 3	Bécsi út 48-50.	14763	242817	649251
31049	Budapest 3	Bécsi út 52.	14762	242844	649256
31050	Budapest 3	Kolosy tér 4.	14781	242682	649280
31057	Budapest 3	Óbuda, Filatorigát	19241, 19242, 18551/1, 18549/10, 18556/9, 18556/10, 18556/24, 18556/25, 18556/26, 18556/27, 18556/28, 18556/29, 18556/30, 18556/31, 18556/32, 18556/11, 18556/13, 18556/15, 18556/17, 18556/38, 18556/39, 18575/1, 19243/1, 19243/2, 19243/4, 19243/5, 18556/7, 18910/10, 19233/14, 19233/13, 19243/6, 19243/7	245276	649582
31503	Budapest 3	San Marco utca 17.	17440/3	243550	649099
31505	Budapest 3	Aquincum municipium falakkal körülvett területe	23113/7, 19343/8, 19343/4, 19343/7, 19247/1, 23152/45, 19416, 19359/3, 19396, 23034, 23113/9, 23113/10, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19333/2, 19398, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19622/4, 19622/5, 19503, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/139, 18910/140, 19418, 19599/1, 23227/2, 19358/2, 19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 18910/121, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19700/1, 19668/4, 19413/2, 19358/1, 23235/1, 23235/2, 19333/3, 23152/106, 19332/3, 19332/4, 22995/3, 22995/4, 19479/6, 19483/3, 19479/5, 19564/2, 19486, 19495/3, 19497/1, 19521/12, 19521/2, 19701/3, 19701/4, 23235/3, 19494/3, 19494/4, 19498/3, 19499/3, 19499/5, 19499/9, 19341/15, 19341/16, 19622/6, 19622/7,	246970	650121

			19548/2, 18910/200, 18910/201, 18910/202, 19413/3, 19413/4		
31518	Budapest 3	Bécsi út 123.	17443	243482	649025
31519	Budapest 3	Kiscelli utca 74.	17308/1	243855	648999
31520	Budapest 3	Bécsi út 56.	14760	242885	649250
32094	Budapest 3	Tímár utca 24.	17622	243387	649343
32126	Budapest 3	Kiscelli utca 75.	17265	243897	648918
32127	Budapest 3	Testvérhegyi villagazdaság	20023/22, 20023/14, 20023/18, 20023/20, 20023/23, 20023/24, 20023/25, 20023/26, 20023/27, 20023/28, 20023/29, 20023/6, 20019/4, 20021, 20007/12, 20007/14, 20007/15, 20007/16, 20007/17, 20007/18, 20007/19, 20007/20, 20007/21	247434	647620
32359	Budapest 3	Selmeci utca 17.-- Zápor utca 23., saroktelek	17411	243618	649176
32386	Budapest 3	Fényes Adolf utca 4.	17796	243353	649511
32387	Budapest 3	Hajógyári sziget és öböl	23799, 18386/3, 23796/10, 23796/18, 23798/4, 23798/5, 18386/4, 18386/5, 18386/6, 18386/9, 18386/2, 23796/19, 23796/20, 23796/21, 23796/22, 23796/23, 23796/25, 23796/28, 23796/29, 23796/30, 23796/31, 23796/32, 23796/33, 23796/34, 23796/35, 23796/36, 23796/37, 23796/38, 23796/39, 23796/41, 23796/43, 23796/45, 23796/46, 23796/47, 23796/48, 23796/49, 23796/50, 23796/51, 23796/52, 23796/53, 23796/54, 23796/55, 23796/56, 23796/57, 23795, 23796/58, 23796/59	245150	650501
32525	Budapest 3	Lajos utca 112. - Fényes Adolf u. 5.	17809, 17806, 17810	243348	649567
32597	Budapest 3	Pók utcai lakótelep	23152/49, 23152/45, 23034, 23115/6, 23115/7, 23115/8, 23115/9, 23152/1, 23183/1, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 23152/20, 23152/287, 23152/294, 23152/295, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 23152/37, 23152/242, 23152/241, 23152/147, 23152/46, 23152/148, 23338/14, 23338/16, 23338/17, 23338/18, 23152/2, 23152/3, 23152/5, 23152/8, 23152/10, 23152/12, 23152/13, 23152/15, 23152/25, 23152/34, 23152/38, 23152/40, 23152/41, 23152/43, 23152/47, 23152/48, 23152/51, 23152/52, 23152/54, 23152/149, 23152/157, 23338/3, 23338/4, 23152/174, 23152/175, 23152/101, 23152/110, 23152/173, 23152/265, 23152/266, 23152/267, 23152/268, 23152/299, 23152/153, 23146/1, 23146/10, 23146/11, 23146/12, 23146/13, 23146/14, 23146/15, 23146/16, 23146/17, 23146/18, 23146/19, 23146/2, 23146/20, 23146/3, 23146/4, 23146/5, 23146/6, 23146/7, 23146/8, 23146/9, 23151, 23152/114, 23152/115, 23152/116, 23152/117, 23152/118, 23152/119, 23152/120, 23152/121, 23152/122, 23152/123, 23152/124, 23152/125, 23152/126, 23152/127, 23152/128, 23152/130, 23152/131, 23152/132, 23152/133, 23152/135, 23152/136, 23152/137, 23152/138, 23152/139, 23152/140,	247309	650570

			23152/141, 23152/142, 23152/143, 23152/144, 23152/145, 23152/146, 23152/150, 23152/151, 23152/152, 23152/154, 23152/155, 23152/156, 23152/159, 23152/160, 23152/162, 23152/163, 23152/164, 23152/165, 23152/166, 23152/167, 23152/168, 23152/169, 23152/171, 23152/178, 23152/179, 23152/181, 23152/183, 23152/184, 23152/185, 23152/186, 23152/187, 23152/188, 23152/189, 23152/190, 23152/191, 23152/192, 23152/193, 23152/194, 23152/195, 23152/196, 23152/197, 23152/198, 23152/199, 23152/200, 23152/201, 23152/202, 23152/203, 23152/204, 23152/205, 23152/206, 23152/207, 23152/208, 23152/209, 23152/210, 23152/211, 23152/212, 23152/213, 23152/214, 23152/215, 23152/216, 23152/217, 23152/218, 23152/219, 23152/220, 23152/221, 23152/222, 23152/223, 23152/224, 23152/225, 23152/226, 23152/227, 23152/228, 23152/229, 23152/230, 23152/231, 23152/232, 23152/233, 23152/234, 23152/236, 23152/237, 23152/238, 23152/239, 23152/240, 23152/243, 23152/244, 23152/245, 23152/246, 23152/247, 23152/248, 23152/249, 23152/250, 23152/251, 23152/252, 23152/253, 23152/254, 23152/255, 23152/256, 23152/257, 23152/258, 23152/259, 23152/260, 23152/261, 23152/262, 23152/263, 23152/264, 23152/269, 23152/270, 23152/271, 23152/272, 23152/273, 23152/274, 23152/275, 23152/276, 23152/277, 23152/278, 23152/279, 23152/280, 23152/281, 23152/282, 23152/283, 23152/284, 23152/291, 23152/292, 23152/293, 23152/63, 23152/69, 23152/72, 23152/83, 23152/84, 23152/86, 23152/95, 23155/17, 23155/19, 23155/20, 23155/22, 23155/23, 23161, 23172, 23174, 23175, 23176, 23177, 23178, 23179, 23180, 23184, 23185, 23186, 23187, 23188, 23207, 23270/3, 23270/4, 23273, 23279, 23283/2, 23283/3, 23287/3, 23306, 23531, 23532, 23586/24, 23604, 23623/1, 23623/10, 23623/11, 23623/12, 23623/13, 23623/14, 23623/15, 23623/16, 23623/17, 23623/18, 23623/19, 23623/2, 23623/20, 23623/21, 23623/22, 23623/23, 23623/25, 23623/26, 23623/27, 23623/28, 23623/29, 23623/3, 23623/30, 23623/31, 23623/32, 23623/33, 23623/34, 23623/35, 23623/36, 23623/37, 23623/39, 23623/4, 23623/40, 23623/41, 23623/42, 23623/43, 23623/44, 23623/45, 23623/46, 23623/47, 23623/48, 23623/5, 23623/51, 23623/52, 23623/53, 23623/54, 23623/57, 23623/58, 23623/59, 23623/6, 23623/60, 23623/61, 23623/62, 23623/63, 23623/64, 23623/65, 23623/66, 23623/7, 23623/8, 23623/9, 23624, 23623/24		
33262	Budapest 3	Aquincum municipium keleti külvárosa	19333/32, 19333/17, 19333/18, 19333/20, 19333/21, 19333/23, 19333/25, 19333/26, 19333/34, 19333/35, 19333/38, 19333/39, 19333/43, 19333/44, 19333/63, 19333/61, 19333/51, 19333/58, 19333/57, 19333/55, 19333/48, 19333/47, 19333/11, 19333/2, 19333/52, 19333/13, 19333/33, 19341/8, 19333/10, 19333/46, 19333/49, 19333/50, 19333/53, 19333/3, 19332/3, 19332/4, 19341/16, 19333/54, 19333/56, 19333/62	246374	650619
33315	Budapest 3	Bécsi út 80.	14730/1	243067	649201
34082	Budapest 3	Szentendrei út-Kórház utca	18024/3, 18267/11, 18432, 18024/10, 18065/2, 18066, 18075/7, 18024/18, 18024/17, 18075/12, 18267/6,	244274	649582

			18239/1, 18075/9, 18075/8, 18267/10, 18059, 18068, 18267/27		
34294	Budapest 3	Ladik u. 9.	19250/10	245221	649862
34299	Budapest 3	Selmeci u. 34.	17435	243559	649053
34732	Budapest 3	Farkastorki lejtő és környéke	20538/1, 20538/2, 20538/4, 20538/5, 20539/4, 20539/5, 20539/6, 20539/7, 20539/8, 20539/9, 20623/3, 20546/1, 20542/3, 20434/6, 20432/1, 20544	245862	647428
34738	Budapest 3	Aranyhegyi patak menti temető-Aranyárok	19600/3, 20003/4, 19592/10, 22661/16, 19592/4, 19600/4	247269	648789
34746	Budapest 3	Csillaghegy, Árpád utca és környéke	64054/4, 62415, 62416, 62417, 62418, 62421, 64054/27, 64053/4, 62410, 62411, 62412, 62414, 62422, 62423, 62424, 62425, 62426, 62427, 62428, 62429, 62430, 62431, 62432, 62433, 62435, 62436, 62437, 62438, 62440, 62441, 62443, 62444, 62445, 62446, 62447, 62448, 62449, 62450, 62451, 62452, 62453, 62454, 62459, 62460, 62461, 62464, 62465, 62535, 62538/2, 62538/4, 62539, 62542, 62544, 62634, 63947, 63948, 63949, 63950, 63954, 63955, 63956, 63957, 63958, 63960, 63962, 63963, 63965, 63966, 63967, 63968, 63970, 63971, 63976, 63977, 63978, 63979, 63981, 63982, 63983, 63984, 64037, 64038, 64039, 64040, 64041, 64042, 64043, 64044, 64045, 64046, 64047, 64048, 64049, 64052, 64057/7, 64057/8, 64057/9, 64057/1, 64057/2, 64057/3, 64057/4, 64057/5, 64057/6, 64057/10, 64057/11, 64057/12, 64057/13, 64057/14, 64057/15, 64057/16, 64057/17, 64057/21, 64057/24, 64057/25, 64057/27, 64059/5, 64054/28, 64054/29, 62457/1, 63672, 64053/3, 64054/10, 64054/11, 64054/15, 64054/17, 64054/18, 64054/19, 64054/24, 64054/25, 64054/26, 64054/30, 63959, 62491, 62455, 62466, 62467/1, 62467/2, 62468/2, 62469, 62470/2, 62471/1, 62473, 62474/1, 62474/2, 62475, 62476, 62477/1, 62477/3, 62479, 62480, 62481, 62482, 62483/1, 62483/2, 62484, 62485/1, 62485/2, 62486, 62487, 62488, 62489, 62490, 62419/2, 62419/1, 62463/2, 62463/1, 62462/1, 62538/9, 62538/10, 64036/2, 62545, 62457/3, 62457/4, 62538/6, 62538/7, 62538/8, 62541, 63946, 64057/19, 64057/26, 64057/28, 64057/29, 64057/31, 64057/32, 64057/33	249965	650631
34898	Budapest 3	Kórház u. 7-9.	18267/16, 18024/3, 18267/11, 18267/18, 18267/27	244236	649694
35254	Budapest 3	Óbudai Gázgyár-tisztviselő lakóházak	19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 19332/3, 19332/4, 19341/15, 19341/16	246599	650376
35989	Budapest 3	Kaszásdűlő, Csikós utca és környéke	19755/2, 19716/6, 19717/3, 19717/4, 19718/3, 19718/5, 19719/18, 19719/19, 19719/24, 19723/16, 19725/21, 19725/22, 19726/3, 19726/4, 19736/5, 19754/2, 19754/3, 19719/17, 19706/7, 19719/27, 19719/28, 19719/29	246367	649301
35994	Budapest 3	Aranyhegyi út és környéke	22685, 22690, 22918, 22919, 22920, 22921, 22922, 22923, 22924, 22925, 22681, 22940/1, 22954/4, 22963, 22693, 22994/1, 22911	247964	649075

35999	Budapest 3	Pusztakúti út 48-50. és környéke	22890/1, 22901/1, 22805/9, 22805/10, 22805/11, 22805/12, 22805/13, 22901/10, 22805/23, 22805/24, 22805/25, 22805/14, 22805/15, 22805/16, 61436/1, 22805/17, 61436/2, 22901/9, 22805/36, 22805/28, 22805/35, 22805/22, 22805/21, 22805/19, 22805/20, 22805/18, 22805/37, 22805/38, 22805/39, 22805/40, 22805/41, 61437/4, 61437/3, 61438/1, 61438/2, 22805/7, 22805/8, 22805/6, 22805/5, 22805/27, 22805/4, 22805/26, 22805/3, 61437/2, 61438/4, 61436/3, 61438/5, 61437/1, 22805/2, 22805/32, 22805/33, 22805/34, 22805/31, 22805/30, 22805/1, 022900, 22901/14, 22901/15, 22901/16, 22901/17, 22901/18, 22901/11, 22901/12, 22901/13	0	0
36005	Budapest 3	Csúcs-hegy alja	21479/1, 21479/2, 21480/2, 21480/4, 21480/5, 21480/6, 21482, 21483, 21477/1, 21477/2	248279	646399
36137	Budapest 3	Csúcs-hegy római villagazdaság	21274/2, 21506/2, 21243/1, 21245/3, 21246/1, 21247/1, 21248/1, 21249/1, 21251/1, 21252/1, 21261, 21263/2, 21264/1, 21264/3, 21264/4, 21264/5, 21264/6, 21264/7, 21264/8, 21264/9, 21264/10, 21264/11, 21264/12, 21264/13, 21269, 21270/1, 21270/2, 21270/3, 21270/4, 21270/5, 21270/6, 21270/7, 21270/8, 21270/9, 21274/1, 21276, 21277/1, 21277/2, 21278, 21279/1, 21279/2, 21280/1, 21280/2, 21281/1, 21281/2, 21282, 21283, 21284, 21285/1, 21285/2, 21286/2, 21287, 21288, 21289/1, 21289/2, 21290/3, 21290/4, 21291, 21292, 21262/2, 21239/4, 20662, 21233/3, 21239/1, 21503/2, 21529/15, 21529/28, 21519/2, 21523/2, 21256/2, 21529/27, 21529/26, 20641/6, 21243/2, 21245/4, 21256/4, 21258/1, 21258/2, 21264/15, 21264/16, 21264/17, 21264/18, 21264/19, 21264/20, 21264/21, 21264/22, 21264/23, 21264/24, 21264/25, 21264/26, 21290/2, 21379, 21501, 21502/1, 21502/2, 21503/1, 21504, 21505/1, 21505/2, 21506/3, 21506/4, 21508/1, 21508/2, 21509/1, 21509/2, 21510/1, 21510/2, 21511, 21512/1, 21512/2, 21513, 21514/1, 21514/2, 21515/1, 21515/2, 21516/1, 21516/2, 21517/1, 21517/3, 21518/1, 21518/3, 21519/1, 21520/1, 21520/2, 21523/4, 21523/5, 21529/12, 21529/13, 21529/14, 21529/16, 21529/17, 21529/18, 21529/19, 21529/25, 21529/6	247959	646708
36473	Budapest 3	Bécsi út 130-132.	16237/1, 16237/2, 16236, 16213/1, 16213/2, 16213/3, 16214/2, 16358/2	243884	648698
37427	Budapest 3	San Marco utca 24-26.	17400	243600	649044
37431	Budapest 3	Selmeci utca 26.	17430	243574	649128
37522	Budapest 3	Aquincum municipium déli külvárosa	19343/8, 19343/4, 19343/6, 19332/2, 19359/3, 19365/3, 19365/5, 19396, 19322/1, 19322/2, 19322/3, 19322/5, 19322/7, 19322/8, 19322/9, 19322/10, 19322/12, 19322/13, 19322/14, 19322/38, 19322/39, 19322/40, 19322/41, 19322/42, 19322/43, 19322/47, 19322/49, 19322/50, 19322/52, 19322/53, 19322/54, 19376/5, 19379/1, 19382/1, 19382/2, 19383, 19384, 19386/1, 19386/2, 19386/3, 19284, 19358/2, 19341/14, 19341/11, 19341/12, 19395/7, 19395/8, 19395/9, 19358/1, 19322/44, 19329, 19365/6, 19322/11, 19381, 19341/16	246065	650090
37529	Budapest 3	Platánliget lakópark	23237/2, 23152/297, 23152/88	246884	650955

38928	Budapest 3	Bécsi út 70.	14730/1		
40791	Budapest 3	Lajos utca 93-99.	14653, 17970/1, 17970/3	243185	649577
42719	Budapest 3	Budaújlak északi része	14771/3, 14762, 14781, 14760, 14763, 14733/7, 14708, 14717, 14730/1, 14731/1, 14761, 14767, 14768/1, 14769/1, 14774, 14775, 14782, 14784, 14712, 14713/3, 14715, 14719, 14733/3, 14733/4, 14733/6, 14733/8, 14737/4, 14740/3, 14740/4, 14772/2, 14773, 14780, 14766/3, 14766/4, 14766/5, 14766/6, 14766/7, 14766/8, 14766/9, 14766/10, 14766/11, 14766/12, 14766/13, 14742/1, 14739/4, 14739/1, 14739/2, 14739/3, 14741/1, 14741/5, 14741/3, 14741/4, 14718/2, 14718/1, 14729/10, 14729/9, 14730/2, 14732/2, 14744, 14758, 14743/1, 14743/2, 14738/2, 14738/3, 14738/4, 14742/4, 14742/6	242903	649227
43182	Budapest 3	Tímár utca 25. - Zápor utca 12/A-B saroktelek	17506	243401	649166
43195	Budapest 3	Bécsi út 181-185.	17255	243989	648831
43811	Budapest 3	Zápor utca 25.	17410	243636	649173
45629	Budapest 3	Aquincum polgárvárosi amphitheatrum és körzete	23113/7, 19343/8, 19343/4, 19343/7, 19247/1, 23152/45, 19416, 19359/3, 19396, 23034, 23113/9, 23113/10, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19333/2, 19398, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 22997/8, 23021/10, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19622/4, 19622/5, 19503, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/139, 18910/140, 19418, 19599/1, 23227/2, 19358/2, 19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 18910/121, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19700/1, 19668/4, 19413/2, 19358/1, 23235/1, 23235/2, 19333/3, 23152/106, 19332/3, 19332/4, 22996, 22995/3, 22995/4, 19479/6, 19483/3, 19479/5, 19564/2, 19486, 19495/3, 19497/1, 19521/12, 19521/2, 19701/3, 19701/4, 23235/3, 19494/3, 19494/4, 19498/3, 19499/3, 19499/5, 19499/9, 19341/15, 19341/16, 19622/6, 19622/7, 19548/2, 18910/200, 18910/201, 18910/202, 19413/3, 19413/4	246970	650121

45778	Budapest 3	Aquincum municipium nyugati külvárosa	23113/7, 19343/8, 19343/4, 19343/7, 19247/1, 23152/45, 19416, 19359/3, 19333/51, 19396, 23034, 23113/9, 23113/10, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/5, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19333/2, 19398, 19413/1, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 19333/52, 18910/109, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19608, 19611/1, 19612/1, 19613/3, 19614/1, 19615/1, 19616/1, 19617, 19619/4, 19619/5, 19621/1, 19621/2, 19622/4, 19622/5, 19503, 19737/1, 19838/6, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/139, 18910/140, 19418, 19599/1, 23227/2, 19358/2, 19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 18910/121, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19700/1, 19668/4, 19413/2, 19358/1, 18910/131, 23235/1, 23235/2, 19333/50, 19333/53, 19333/3, 23152/106, 19620/3, 19620/4, 19609/1, 19609/2, 19332/3, 19332/4, 19592/10, 19706/1, 22995/3, 22995/4, 18911, 18910/190, 19479/6, 19483/3, 19479/5, 19564/2, 19584/10, 19850/3, 19486, 19495/3, 19497/1, 19521/12, 19521/2, 19521/4, 19599/2, 19701/2, 19701/3, 19701/4, 19704/1, 19706/2, 19706/3, 19848/1, 19592/7, 19592/8, 19592/2, 19592/9, 23235/3, 19494/3, 19494/4, 19498/3, 19499/3, 19499/5, 19499/9, 19600/4, 19341/15, 19341/16, 19622/6, 19622/7, 19548/2	246970	650121
45886	Budapest 3	Ladik utca és környéke	19332/2, 19265, 19285/1, 19294/1, 19295/1, 19296/1, 19297/1, 19298/1, 19308/1, 19308/2, 19310/3, 19310/4, 19261/1, 19261/2, 19249/2, 19331, 19299/3, 19299/4, 19299/5, 19310/6, 19310/7, 19310/1	245294	649911
45894	Budapest 3	Kaszásdűlő	19247/1, 18900/10, 19397/2, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 18910/109, 18900/9, 19622/5, 18895/4, 19202, 19220, 19223/2, 18910/2, 18910/21, 18910/23, 18910/35, 18910/73, 18910/77, 18910/75, 18910/79, 18910/80, 18910/81, 18910/83, 18910/85, 18910/88, 18910/91, 18910/93, 18910/96, 18910/97, 18910/98, 18910/100, 18910/101, 18910/103, 18910/105, 18910/106, 18910/110, 18910/111, 18910/112, 18910/113, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/135, 18910/136, 18910/139, 18910/140, 18910/142, 19418, 18910/141, 18910/133, 18910/121, 18910/116, 18910/11, 18910/197, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19668/4, 18910/196, 18910/131, 18910/198, 18997/2, 19197/2,	245963	649691

			19119/15, 18910/10, 19233/14, 19233/13, 18910/16, 18910/159, 18910/138, 18910/94, 18910/53, 18910/52, 18910/155, 18910/95, 18910/102, 18910/180, 18910/182, 18910/44, 18910/147, 18910/86, 18910/46, 18910/36, 18910/84, 18910/178, 18910/179, 18910/177, 18911, 18910/176, 18910/29, 18910/143, 18910/144, 18910/24, 18910/17, 18910/82, 18910/190, 18910/189, 18910/20, 18910/18, 18910/14, 18910/4, 18910/78, 18910/160, 18910/151, 18910/148, 18910/150, 18910/27, 18910/175, 18910/104, 18900/5, 18900/6, 18900/8, 18910/107, 18910/108, 18910/134, 18910/145, 18910/152, 18910/153, 18910/154, 18910/156, 18910/157, 18910/161, 18910/162, 18910/163, 18910/164, 18910/172, 18910/173, 18910/181, 18910/187, 18910/188, 18910/22, 18910/31, 18910/39, 18910/40, 18910/42, 18910/56, 18910/61, 18910/7, 18910/74, 18910/76, 18910/87, 18910/92, 18910/99, 18910/158, 18997/1		
45907	Budapest 3	Aquincum katonaváros teljes területe	18019, 17649, 17441, 17440/3, 17254, 17794, 17812, 17443, 17308/1, 17463, 17622, 17399, 17411, 17796, 17265, 17809, 18355, 17865, 17868, 18318, 18024/13, 17722/1, 17735/1, 17722/2, 17863, 17864, 18267/16, 17811, 17815/1, 17824/10, 17824/9, 17824/8, 17927, 17920/2, 17911, 18267/15, 18353/2, 18267/14, 18267/13, 18267/12, 18529/20, 17824/7, 17839, 17599, 18706/1, 18028, 18022, 17319, 17379, 17016/2, 17419, 17435, 17260, 17016/4, 18024/3, 17804, 17400, 17797, 17430, 19332/2, 14724/1, 14724/2, 17515, 17506, 17505, 17255, 17410, 19265, 19285/1, 19294/1, 19295/1, 19296/1, 19297/1, 19298/1, 19308/1, 19308/2, 19310/4, 18267/11, 14712, 17350, 19284, 19261/1, 17724, 17725/1, 18432, 17393/10, 17407, 17431, 16918/2, 16918/3, 16918/4, 16918/5, 16918/6, 16918/7, 16918/8, 16918/9, 16918/10, 16918/11, 16918/12, 16918/13, 17005/6, 17005/9, 17005/11, 17005/13, 17005/60, 17010, 17011, 17012, 17014/2, 17015/1, 17016/1, 17016/3, 17017/1, 17018, 17019, 17021, 17022, 17023, 17024, 17026, 17028, 17029, 17034, 17036, 17037, 17038, 17040, 17041, 17042, 17044/1, 17044/2, 17055, 17056, 17057, 17158, 17208, 17225, 17226/4, 17226/5, 17226/6, 17226/7, 17240, 17241, 17242, 17244, 17245, 17246, 17247, 17248, 17249, 17250, 17251, 17252, 17253, 17261, 17262, 17264, 17266, 17267, 17268, 17269/1, 17269/2, 17286/2, 17286/3, 17287, 17288/3, 17288/4, 17288/5, 17288/6, 17288/7, 17301, 17302/4, 17303, 17304, 17305, 17306/1, 17306/2, 17306/3, 17309, 17310, 17315, 17316, 17317, 17321, 17322, 17327, 17329, 17330, 17333, 17334, 17335, 17338, 17339, 17340/1, 17340/3, 17343, 17345/1, 17345/2, 17347, 17348, 17349, 17351, 17352, 17353, 17354, 17355, 17356, 17359, 17360, 17361, 17362, 17363, 17364, 17365, 17366, 17370, 17371, 17372/1, 17372/2, 17373, 17374, 17375, 17376, 17377, 17380, 17381, 17382, 17383, 17384, 17385, 17386, 17387, 17388, 17389, 17390, 17391, 17393/4, 17393/6, 17393/7, 17393/8, 17393/9, 17393/17, 17394, 17395, 17396, 17397, 17398, 17403, 17404, 17405, 17406, 17408, 17412, 17413, 17414, 17415, 17416, 17417, 17418, 17420, 17421, 17423, 17425, 17426, 17427, 17429, 17436, 17437, 17438, 17439, 17440/1, 17440/2, 17440/4, 17440/5, 17440/6, 17440/7, 17440/8, 17440/9, 17440/10, 17444/1, 17444/2, 17445, 17446, 17450, 17454, 17456, 17457, 17460/1, 17460/2, 17460/3, 17460/4, 17460/5, 17460/6, 17460/7, 17460/8, 17460/9, 17460/10, 17462,	244231	649386

			17464, 17465, 17466, 17467, 17468, 17471/1, 17471/2, 17472, 17478/1, 17478/2, 17479, 17480, 17481, 17482/1, 17482/2, 17482/4, 17482/5, 17482/6, 17482/7, 17482/9, 17483, 17493/3, 17494, 17495, 17496, 17497, 17498, 17499, 17501, 17502, 17503, 17504, 17507, 17508, 17509/2, 17511, 17513, 17514, 17516, 17517, 17518, 17520, 17521, 17524, 17525, 17526, 17527, 17528, 17529, 17530, 17531, 17533/1, 17533/2, 17534, 17535/1, 17535/2, 17536, 17537/1, 17537/2, 17538, 17539, 17540, 17541, 17542, 17543, 17544, 17546, 17547, 17548/1, 17548/2, 17550, 17551, 17553, 17554, 17556, 17557, 17558/1, 17558/2, 17559, 17560, 17561, 17562, 17563/1, 17563/2, 17564, 17565, 17566, 17567, 17568, 17585, 17612/1, 17613, 17614, 17616, 17618, 17621, 17623, 17624, 17625, 17626, 17628, 17629, 17630, 17632, 17633, 17634, 17635, 17636, 17637, 17640/1, 17640/2, 17640/3, 17641, 17647, 17650/2, 17651, 17653, 17654/2, 17655/1, 17655/2, 17655/3, 17655/5, 17720, 17725/2, 17725/3, 17725/4, 17725/5, 17725/6, 17725/7, 17725/8, 17736, 17737/2, 17770, 17771/3, 17780, 17781, 17782, 17783, 17786, 17787/2, 17792, 17793/1, 17795, 17798/2, 17800/2, 17801/2, 17802/2, 17806, 17807, 17810, 17814/1, 17817, 17823, 17898, 17910, 17914/2, 17914/4, 17929/2, 17929/3, 17929/4, 17929/9, 17929/11, 18021, 18023, 18024/5, 18024/6, 18024/10, 18121/2, 18121/3, 18131, 18136/2, 18229/1, 18229/3, 18229/4, 18229/5, 18229/6, 18229/7, 18229/8, 18229/9, 18229/13, 18229/15, 18443/1, 18443/2, 18443/3, 18443/4, 18443/5, 18443/6, 18443/7, 18443/8, 18443/9, 18443/10, 18443/11, 18443/12, 18443/13, 18443/14, 18443/15, 18443/16, 18443/17, 18517, 18520/56, 18529/30, 18529/31, 18658, 18659, 18661, 18662, 18663, 18664, 18700, 18701, 18702, 18704, 18705, 18711, 18726/9, 18726/10, 18726/12, 18729/2, 18731, 17090, 18065/2, 18066, 18075/4, 18075/5, 18075/7, 18134, 18135/6, 18135/7, 18135/8, 18135/9, 18135/10, 18135/12, 18135/16, 18135/18, 18135/19, 18024/18, 19261/2, 18442, 18311, 17800/1, 17866, 17789/1, 17876, 18388, 17992, 17928, 18438, 17974, 18529/6, 18515, 17015/2, 17005/15, 17318, 17005/37, 18020, 18529/9, 18529/14, 18549/10, 14729/2, 17970/1, 16292, 18024/19, 18024/20, 18024/17, 16916/2, 18024/21, 16216/1, 17749/2, 17799/1, 17799/2, 17913/2, 17569/1, 17569/2, 17977/2, 17926, 17808, 17867, 17914/6, 17914/5, 17913/1, 17824/2, 14772/2, 17699/2, 16300/9, 16213/1, 16213/2, 16213/3, 19243/4, 19243/5, 16998/5, 16998/6, 16998/12, 16998/14, 17005/18, 17008, 17005/28, 17009, 17442, 17522, 16998/2, 17226/3, 17393/14, 17824/4, 18666/2, 18666/3, 17005/62, 17005/63, 17005/61, 17005/30, 17005/29, 16918/22, 17005/59, 18106/1, 18106/3, 18666/1, 16987, 18106/2, 18121/1, 17004/3, 17005/31, 17005/32, 17005/33, 17005/34, 18105, 17005/24, 17005/22, 17005/43, 17005/46, 17005/47, 17005/25, 17005/23, 17005/21, 17013/2, 17014/1, 17027, 17025, 17020, 17039, 17005/48, 17005/49, 17643, 17492, 17469, 17642, 17638, 17627, 17487, 17482/8, 18750/7, 18529/28, 18529/26, 18529/29, 18529/21, 18529/22, 18529/25, 18529/23, 18529/24, 18529/27, 17509/1, 14725/2, 17552, 17555, 17619, 17510, 17455, 17512, 17460/11, 17461, 17433, 17449/4, 17005/19, 17005/40, 17005/27, 17005/36, 17005/39, 17005/45, 17005/50, 17005/17, 17005/51, 17005/35, 17005/38, 17005/20, 17005/44, 17005/42, 17005/41, 17005/26, 18024/11, 18024/7, 18024/9, 18350/1, 18024/12, 14624/1, 14621, 23807/2, 16204,		

			16212/5, 17320/1, 17320/2, 17328, 16203, 17929/12, 17929/6, 17929/7, 17970/3, 14655, 18737/4, 18529/5, 18529/2, 18529/3, 18529/4, 18641/2, 18529/32, 18529/8, 18634/7, 18529/33, 18728/2, 18529/7, 18529/1, 18642, 18684/2, 18683, 18672/2, 18684/1, 18732/2, 18740/1, 18739, 18740/2, 18734/2, 16200, 16197/1, 17288/2, 16998/16, 16998/3, 17308/2, 17655/4, 17746/1, 17735/2, 17754, 17699/1, 16894, 16799/1, 18742, 18744, 18737/3, 18743, 18741, 18746, 18734/1, 18730/2, 18733, 14656, 17243, 17798/1, 16998/13, 16998/11, 16998/9, 16998/8, 16998/15, 19249/2, 18229/12, 18436, 18229/2, 18529/16, 18529/12, 18529/13, 18529/11, 18529/10, 18529/17, 16998/7, 17824/3, 17824/5, 17771/1, 17755, 18229/14, 18351/1, 18015, 18267/17, 19331, 18389, 18229/11, 18239/4, 18239/3, 18441, 18075/12, 18267/24, 18267/3, 18239/2, 18267/6, 18239/1, 18267/5, 17805, 14657/1, 18075/9, 18135/22, 18135/23, 18075/10, 18135/20, 16998/4, 18075/13, 18075/8, 18075/6, 17784/1, 17779, 17784/2, 17789/2, 18706/2, 18726/15, 16918/15, 16918/17, 18730/1, 18267/18, 18267/8, 18267/10, 18267/7, 18267/9, 17378, 17340/2, 18672/1, 18695, 18671/3, 18694, 18726/11, 18699, 18703, 18697, 18698, 18696, 18350/2, 18267/25, 18351/2, 18670/2, 18136/1, 18143, 18645/4, 18520/10, 18520/11, 18520/8, 18520/7, 18520/9, 18645/2, 18670/1, 18645/3, 18529/18, 18529/19, 18267/4, 18371/2, 18370, 18371/1, 17286/1, 17929/5, 18135/17, 18135/21, 18075/3, 18075/2, 18075/11, 16918/20, 18267/22, 18379, 18267/21, 16918/21, 19299/3, 19299/4, 19299/5, 19310/6, 19310/7, 16214/2, 14723/1, 17611, 18018, 18059, 18068, 18726/3, 16215, 16194/5, 16198/4, 16198/5, 16916/3, 16916/4, 16916/5, 19310/1, 14729/5, 14723/3, 14723/4, 14729/6, 16193/1, 16194/3, 16197/2, 16198/1, 16198/2, 16199/2, 16199/5, 16199/6, 16201/1, 16201/2, 16201/3, 16201/5, 16201/6, 16201/7, 16202/1, 16202/2, 16202/3, 16202/4, 16205, 16206/3, 16206/6, 16206/7, 16207/1, 16208/2, 16208/3, 16208/4, 16209/3, 16210/2, 16211/7, 16211/9, 16216/2, 14725/1, 19243/6, 19243/7, 19250/14, 19250/9, 18267/27, 18267/28, 18380/1, 18007/2, 18391/11, 18391/2, 18391/8, 17824/11, 17929/16, 18380/3, 18380/4, 18391/6, 18391/7, 16196/1, 16196/2, 17005/64, 17005/65, 17258/1, 17258/2, 17523/2, 17523/3, 17824/12, 17929/13, 17929/14, 17929/15, 17977/3, 17977/4, 18007/1, 18391/12, 18391/13, 18391/3, 18391/4, 18391/5, 18391/9, 19250/10, 19250/11, 19250/12, 19250/13, 19250/15, […]		
45913	Budapest 3	Aquincum katonavárosi amphitheatrum	17599, 17699/2, 14723/1, 17611	243218	649367
45916	Budapest 3	Raktár utcai cella trichora	18706/1, 18726/12, 18729/2, 18726/3	244737	649092
45926	Budapest 3	Flórián tér és környéke, Aquincum 2-3. századi legióstábora	18019, 23799, 18355, 17868, 18318, 18024/13, 18267/16, 17824/10, 17824/9, 17824/8, 17927, 17920/2, 17911, 18267/15, 18353/2, 18267/14, 18267/13, 18267/12, 18706/1, 18028, 18022, 18024/3, 18267/11, 18386/4, 17725/1, 18432, 17208, 17286/2, 17286/3, 17720, 17725/2, 17725/7, 17806, 17898, 17910, 17914/2, 17914/4, 17929/2, 18021, 18023, 18024/5, 18024/6, 18024/10, 18131, 18136/2, 18659, 18661, 18662, 18663,	244433	649325

			18664, 17090, 18065/2, 18066, 18075/4, 18075/5, 18075/7, 18134, 18135/6, 18135/7, 18135/8, 18135/9, 18135/10, 18135/12, 18135/16, 18135/18, 18135/19, 18024/18, 18442, 18311, 17866, 17876, 18388, 17992, 17928, 18020, 18024/19, 18024/20, 18024/17, 18024/21, 17913/2, 17926, 17867, 17914/6, 17914/5, 17913/1, 17824/2, 16998/5, 16998/6, 16998/12, 16998/14, 16998/2, 18666/2, 18666/3, 18106/1, 18106/3, 18666/1, 18106/2, 18105, 18024/11, 18024/7, 18024/9, 18350/1, 18024/12, 18387, 16998/16, 16998/3, 16998/13, 16998/9, 16998/8, 16998/15, 16998/7, 17824/3, 18351/1, 18015, 18267/17, 18239/4, 18239/3, 18441, 18075/12, 18267/24, 18267/3, 18239/2, 18267/6, 18239/1, 18267/5, 18075/9, 18135/22, 18135/23, 18075/10, 18135/20, 16998/4, 18075/13, 18075/8, 18075/6, 18267/18, 18267/8, 18267/10, 18267/7, 18267/9, 18350/2, 18267/25, 18351/2, 18136/1, 18143, 18267/4, 18371/2, 18370, 18371/1, 17286/1, 18135/17, 18135/21, 18075/3, 18075/2, 18075/11, 18267/22, 18267/21, 18018, 18059, 18068, 18267/27, 18267/28, 18007/2, 17824/11, 17929/16, 17824/12, 17929/15		
45933	Budapest 3	Bécsi út 166-182 - Farkastorki út 1-11.	16885/37, 16887/4, 16888/5, 16887/6, 16887/8, 16887/9, 16887/10, 16887/11, 16887/11, 16887/16, 16887/17, 16887/19, 16888/2, 16888/3, 16889/1, 16889/2, 16889/3, 16889/4, 16890/1, 16891, 16892/1, 16892/2, 16893, 16886, 16300/10, 16300/9, 16300/15, 16306/12, 16887/5, 16881/7, 16881/8, 16887/14, 16887/15, 16887/18, 16888/4, 16300/14, 16894, 16799/1, 16890/2, 16300/16, 16885/53	244898	648498
45945	Budapest 3	Békásmegyer, lakótelep és őskori temető	63552, 63554, 63662, 63664/2, 63667, 63668, 63673/2, 65549, 65552/1, 65552/2, 65552/3, 65552/4, 65552/5, 65552/8, 65552/9, 65552/10, 65552/11, 65552/12, 65552/13, 65552/14, 65552/15, 65552/16, 65552/17, 65552/18, 65552/19, 65552/20, 65552/21, 65552/22, 65552/23, 65552/24, 65552/25, 65552/26, 65552/27, 65552/28, 65552/29, 65552/30, 65552/31, 65552/32, 65552/33, 65552/35, 65552/37, 65552/38, 65552/40, 65552/42, 65552/43, 65552/44, 65552/45, 65552/46, 65552/49, 65552/50, 65552/51, 65552/52, 65552/54, 65552/55, 65552/56, 65552/58, 65552/59, 65552/60, 65552/62, 65552/63, 65552/64, 65552/66, 65552/67, 63664/6, 63664/3, 63664/4, 63664/5, 63664/7, 63664/8, 63664/9, 63664/10, 63664/11, 63664/12, 63664/13, 63664/14, 63664/15, 63664/16, 63673/5, 65553/3, 65553/4, 65554/10, 65554/11, 65554/12, 65554/13, 65554/14, 65554/15, 65554/16, 65554/17, 65554/18, 65554/19, 65554/20, 65554/21, 65554/22, 65554/23, 65554/24, 65554/25, 65554/26, 63669, 63535, 63545/1, 63673/3, 63673/4, 65551/1, 065554/7, 65552/68, 63670/1, 63670/2, 63670/3, 63670/4, 63670/5, 63670/6, 63670/7, 63670/8, 63670/10, 63670/11, 65552/69, 65552/70, 65552/71, 65554/28, 65554/30, 65554/31, 65554/32, 65554/33, 65554/34, 65554/35, 65554/36, 65554/37, 65554/38, 65554/39, 65554/40, 65554/41, 65554/42, 65554/43, 65552/72	250833	651211
46899	Budapest 3	Kenyeres utca 15.	17350	243754	649229
46921	Budapest 3	Filatorigát, Szentendrei út kibővítése	19242, 18529/20, 18551/1, 19284, 18432, 18443/1, 18443/2, 18443/3, 18443/4, 18443/5, 18443/6, 18443/7, 18443/8, 18443/9, 18443/10, 18443/11, 18443/12, 18443/13, 18443/14, 18443/15, 18443/16, 18443/17, 18529/30, 18529/30, 18549/10, 18556/17, 18556/39,	245106	649667

			18575/1, 19243/2, 19243/5, 18105, 18529/22, 18529/25, 18529/8, 18529/33, 19249/2, 19243/6, 19243/7		
46943	Budapest 3	Filatorigát, Ladik utca	19261/1	245396	649820
50125	Budapest 3	Római part	23789, 23788/2, 23779/7, 23767, 23804/1	246928	651246
52153	Budapest 3	Zápor utca 26.	17393/10	243640	649125
52155	Budapest 3	Zápor utca 24.	17407	243628	649134
54388	Budapest 3	Beszterce utca 4-6.	17544	243330	649228
54391	Budapest 3	Békásmegyer-Ófalu	64547, 64548, 64729/1, 64726/4, 64739/4, 64759/4, 64726/3, 64729/3, 64738/3, 64739/3, 64751/3, 64759/3, 64771/3, 64726/2, 64729/2, 64737/2, 64738/2, 64751/2, 64758/2, 64759/2, 64761/2, 64771/2, 64725, 64726/1, 64730, 64731, 64732, 64733, 64734, 64735, 64736, 64737/1, 64738/1, 64739/1, 64740, 64741, 64742, 64743, 64744/1, 64746, 64747, 64748, 64749, 64750, 64751/1, 64752, 64753, 64754, 64755, 64756, 64757, 64758/1, 64759/1, 64760, 64761/1, 64763, 64764, 64765, 64766, 64767, 64768, 64769, 64770, 64771/1, 64773, 64774, 64775, 64776, 64777, 64516/1, 64511/1, 62321/74, 64782, 64781, 64802, 64779, 64801, 64803, 65530/1, 64510/3, 64514/1, 64515/1, 64511/2, 64512/2, 64507/2, 64507/3, 64505/1, 64513/2, 64514/3, 64503/3, 64523/2, 64524/2, 64526/1, 64525/1, 64691/1, 64522/2, 64525/2, 64719, 64522/3, 64521/1, 64524/1, 64523/3, 64720, 64521/2, 64786, 64785, 64788, 64787, 64796, 64784, 64799, 64800, 64783, 64789, 64795, 64794, 64797, 64798, 64793, 64791, 64792, 64723, 64842, 62321/152, 64841, 64780, 62321/18, 64513/1, 64515/2, 64493, 64778/1, 64721, 65008, 65005, 64722, 65001, 65004, 64519/3, 64498/2, 64778/2, 64724, 64688	250629	649732
55298	Budapest 3	Szentendrei út 63-67.	19261/2	244793	649725
55351	Budapest 3	Bécsi út 64.	14739/4, 14739/1, 14739/2, 14739/3	242962	649240
55353	Budapest 3	Bécsi út 66.	14739/4, 14739/1, 14739/2, 14739/3	242973	649237
55772	Budapest 3	Szél utca 11- 13.	18135/8	244571	649440
55846	Budapest 3	Helytartói palota és környezete	18386/4, 18386/5, 18386/6, 18386/9	244527	650124
55848	Budapest 3	Óbuda- piac	18135/12, 18135/20, 18135/21	244458	649316
55853	Budapest 3	Klarissza templom és kolostor romterülete	17806, 17817, 17823, 17824/4, 17824/5	243679	649655
55865	Budapest 3	Polgár tér	17720	244006	649680
55866	Budapest 3	Polgár utca 13.	18024/5, 18024/6	244166	649725
55867	Budapest 3	Polgár utca 9.	18024/5	244125	649719

55868	Budapest 3	Királynéi vár	17722/1, 17735/1, 17722/2, 17724, 17725/1, 17720, 17725/2, 17725/3, 17725/4, 17725/5, 17725/6, 17725/7, 17725/8, 17806, 17735/2	243936	649562
55899	Budapest 3	Tímár utca- Fényes Adolf utca sarok	17806	243430	649557
55901	Budapest 3	Tél utca 2- 4.	17927, 17928	243672	649883
55989	Budapest 3	Szentlélek tér	18028, 18024/7	244061	649857
55990	Budapest 3	Kiscelli utca 6-12.	17725/1, 17725/7, 17736	243862	649535
55994	Budapest 3	Kecske utca 7.	14740/3, 14740/4, 14739/1	242952	649196
55999	Budapest 3	Kolosy tér 6.	14782	242656	649278
56084	Budapest 3	Szent Péter prépostsági templom területe	18021, 18020	244162	649820
56090	Budapest 3	Lajos utca158.	17824/8, 17824/2	243712	649790
56107	Budapest 3	Lajos utca 170-172.	17920/2, 17911, 17898, 17913/2, 17913/1, 17824/2	243720	649732
56135	Budapest 3	Laktanya utca 27-33.	18388, 18438, 18371/2, 18370, 18371/1, 18267/22, 18267/21	244469	649910
56139	Budapest 3	Meggyfa utca- Herkules villa	18529/20, 18520/56	244970	649403
56159	Budapest 3	Kiskorona utca északi vége	17806	243690	649597
56177	Budapest 3	Nagyszombat utca- Lajos utca sarok	14657/1	243097	649394
56286	Budapest 3	Bécsi út 44.	14766/12, 14766/13	242778	649233
56288	Budapest 3	Bécsi út 38- 42.	14767, 14768/1, 14769/1	242728	649227
56292	Budapest 3	Bécsi út 60.	14742/1	242931	649245
56295	Budapest 3	Bécsi út 47- 49-51.	14775	242724	649283
56310	Budapest 3	Bécsi út 63.	14692, 14691	242861	649319
56330	Budapest 3	Bécsi út- Vörösvári út sarok	18131	244935	648651
56335	Budapest 3	Kiscelli utca 73.	17266	243900	648936
56355	Budapest 3	Vályog utca 14.	17012	244149	648811

56514	Budapest 3	Folyamőr utca 14- 16.	18229/6, 18229/15	244862	649808
56515	Budapest 3	Fő tér 4.	18024/5, 18024/6, 18020, 18024/21	244173	649773
56575	Budapest 3	Fő tér 6.	18021	244133	649818
56618	Budapest 3	Hévízi úti lakótelep	18529/9, 18529/14, 18105, 18529/32, 18529/8, 18529/33, 18529/12, 18529/13, 18529/11, 18529/10	245095	649278
56626	Budapest 3	Hídfő utca 13.- Szentlélek tér 9.	18022, 18023	244098	649821
56650	Budapest 3	Bokor utca 9- 17.	14704, 14701/2, 14701/1, 14657/5	243036	649313
56653	Budapest 3	Bokor utca 21.	14704	243082	649312
56676	Budapest 3	Bécsi út 53- 55.	14774	242760	649285
56736	Budapest 3	Dévai Bíró Mátyás tér	17653	243644	649347
56771	Budapest 3	Fényes Adolf utca 6- 8.	17795	243381	649518
56890	Budapest 3	Tímár utca 21.	17496	243412	649223
56904	Budapest 3	Kenyeres utca 38.	17385	243676	648977
57152	Budapest 3	San Marco utca 48-50.	17321	243767	648958
57153	Budapest 3	Polgár utca 8-10.	18059	244140	649637
58397	Budapest 3	Kenyeres utca 21.	17353	243745	649180
58960	Budapest 3	Pacsirtamező utca 30.	17634	243516	649389
58956	Budapest 3	Selmeci utca 19.	17408	243611	649138
59077	Budapest 3	Kenyeres u. 9. - Szőlő u. 52-54.	17208, 17347	243763	649284
59382	Budapest 3	Bécsi út - Vörösvári út mentén	17649, 17441, 17440/3, 17254, 17443, 17308/1, 17463, 17622, 17399, 17411, 17265, 17599, 17319, 17379, 17016/2, 17419, 17435, 17260, 17016/4, 17400, 17430, 17515, 17506, 17505, 17255, 17410, 17350, 17393/10, 17407, 17431, 16918/2, 16918/3, 16918/4, 16918/5, 16918/6, 16918/7, 16918/8, 16918/9, 16918/10, 16918/11, 16918/12, 16918/13, 17005/6, 17005/9, 17005/11, 17005/13, 17005/60, 17010, 17011, 17012, 17014/2, 17015/1, 17016/1, 17016/3, 17017/1, 17018, 17019, 17021, 17022, 17023, 17024, 17026, 17028, 17029, 17034, 17036, 17037, 17038, 17040, 17041, 17042, 17044/1, 17044/2, 17055, 17056, 17057, 17158, 17208, 17225, 17226/4, 17226/5, 17226/6, 17226/7, 17240, 17241, 17242, 17244, 17245, 17246, 17247, 17248, 17249, 17250, 17251, 17252, 17253, 17261, 17262, 17264, 17266, 17267, 17268, 17269/1, 17269/2, 17286/2, 17286/3, 17287, 17288/3, 17288/4, 17288/5, 17288/6, 17288/7, 17301, 17302/4, 17303, 17304, 17305,	243997	649101

			17306/1, 17306/2, 17306/3, 17309, 17310, 17315, 17316, 17317, 17321, 17322, 17327, 17329, 17330, 17333, 17334, 17335, 17338, 17339, 17340/1, 17340/3, 17343, 17345/1, 17345/2, 17347, 17348, 17349, 17351, 17352, 17353, 17354, 17355, 17356, 17359, 17360, 17361, 17362, 17363, 17364, 17365, 17366, 17370, 17371, 17372/1, 17372/2, 17373, 17374, 17375, 17376, 17377, 17380, 17381, 17382, 17383, 17384, 17385, 17386, 17387, 17388, 17389, 17390, 17391, 17393/4, 17393/6, 17393/7, 17393/8, 17393/9, 17393/17, 17394, 17395, 17396, 17397, 17398, 17403, 17404, 17405, 17406, 17408, 17412, 17413, 17414, 17415, 17416, 17417, 17418, 17420, 17421, 17423, 17425, 17426, 17427, 17429, 17436, 17437, 17438, 17439, 17440/1, 17440/2, 17440/4, 17440/5, 17440/6, 17440/7, 17440/8, 17440/9, 17440/10, 17444/1, 17444/2, 17445, 17446, 17450, 17454, 17456, 17457, 17460/1, 17460/2, 17460/3, 17460/4, 17460/5, 17460/6, 17460/7, 17460/8, 17460/9, 17460/10, 17462, 17464, 17465, 17466, 17467, 17468, 17471/1, 17471/2, 17472, 17478/1, 17478/2, 17479, 17480, 17481, 17482/1, 17482/2, 17482/4, 17482/5, 17482/6, 17482/7, 17482/9, 17483, 17493/3, 17494, 17495, 17496, 17497, 17498, 17499, 17501, 17502, 17503, 17504, 17507, 17508, 17509/2, 17511, 17513, 17514, 17516, 17517, 17518, 17520, 17521, 17524, 17525, 17526, 17527, 17528, 17529, 17530, 17531, 17533/1, 17533/2, 17534, 17535/1, 17535/2, 17536, 17537/1, 17537/2, 17538, 17539, 17540, 17541, 17542, 17543, 17544, 17546, 17547, 17548/1, 17548/2, 17550, 17551, 17553, 17554, 17556, 17557, 17558/1, 17558/2, 17559, 17560, 17561, 17562, 17563/1, 17563/2, 17564, 17565, 17566, 17567, 17568, 17585, 17612/1, 17613, 17614, 17616, 17618, 17621, 17623, 17624, 17625, 17626, 17628, 17629, 17630, 17632, 17633, 17634, 17635, 17636, 17637, 17640/1, 17640/2, 17640/3, 17641, 17647, 17650/2, 17651, 17653, 17654/2, 17655/1, 17655/2, 17655/3, 17655/5, 17720, 17736, 18131, 17090, 17015/2, 17005/15, 17318, 17005/37, 17749/2, 17569/1, 17569/2, 14772/2, 17699/2, 16998/5, 16998/6, 16998/12, 16998/14, 17005/18, 17008, 17005/28, 17009, 17442, 17522, 16998/2, 17226/3, 17393/14, 17005/62, 17005/63, 17005/61, 17005/30, 17005/29, 16918/22, 17005/59, 16987, 17004/3, 17005/31, 17005/32, 17005/33, 17005/34, 17005/24, 17005/22, 17005/43, 17005/46, 17005/47, 17005/25, 17005/23, 17005/21, 17013/2, 17014/1, 17027, 17025, 17020, 17039, 17005/48, 17005/49, 17643, 17492, 17469, 17642, 17638, 17627, 17487, 17482/8, 17509/1, 17552, 17555, 17619, 17510, 17455, 17512, 17460/11, 17461, 17433, 17449/4, 17005/19, 17005/40, 17005/27, 17005/36, 17005/39, 17005/45, 17005/50, 17005/17, 17005/51, 17005/35, 17005/38, 17005/20, 17005/44, 17005/42, 17005/41, 17005/26, 17320/1, 17320/2, 17328, 17288/2, 16998/16, 16998/3, 17308/2, 17655/4, 17754, 17699/1, 17243, 16998/13, 16998/11, 16998/9, 16998/8, 16998/15, 16998/7, 17755, 16998/4, 16918/15, 16918/17, 17378, 17340/2, 17286/1, 16918/20, 16918/21, 14723/1, 17611		
59517	Budapest 3	Királyok útja 195-203.	63588, 63596, 63597, 63595/1, 63595/2, 63590/1, 63590/2, 63535, 63600, 63598, 63608, 63614, 63615, 63612, 63613, 63603/3, 63602, 63601, 63616, 63621, 63607, 63618, 63617, 63610, 63611, 63609, 63605, 63619, 63620, 63603/4, 63622, 63623	249770	651511

62528	Budapest 3	Kossuth Lajos üdülőpart 59.	63545/1, 63544	249075	651495
67489	Budapest 3	Hunor utca 24-26 - Vörösvári út 95.	18706/1, 18726/9, 18731, 16916/2, 18732/2, 18734/2, 18734/1, 18730/2, 18733, 18730/1	244791	648947
67753	Budapest 3	San Marco u. 74.	17038	244069	648959
76489	Budapest 3	Nánási út 3. (Római part, Duna-part)	23783, 23779/5, 23779/6	246909	651198
82637	Budapest 3	Tábor- hegyi-barlang	016536/88	245124	647321
83673	Budapest 3	Bécsi út 58.	14743/1	242912	649248
15658	Budapest 5	Belvárosi plébániatemplom és Pest középkori városmagja	24314, 24311, 23859, 24309, 24312, 23869, 24315, 24340/1, 24340/2, 24340/3, 24307, 24308, 24301/1, 24301/4, 24301/7	238700	650359
15461	Budapest 5	Kálvin tér - Kecskeméti utca sarok (Kálvin tér 1.)	24084, 24115, 24116, 24085	238435	651027
15462	Budapest 5	Kálvin tér 4.	24081	238361	650991
15517	Budapest 5	Magyar utca 48-50.	24145	238522	651017
15535	Budapest 5	Múzeum körút 9.	24217	238809	650957
15538	Budapest 5	Múzeum körút 23-25.	24125	238648	651017
15635	Budapest 5	Városház utca 9-11.	24357	239109	650595
15656	Budapest 5	Pesti Barnabás utca 1-3.	24312	238766	650383
42729	Budapest 5	Belváros keleti része	23931, 23932/2, 24072, 24210, 24246, 23928, 24088, 24086, 24415, 24359, 24360, 24361, 24424, 24422, 24132, 24216, 24084, 24080, 24228, 24229, 24237, 24238, 24062/3, 24090, 24411, 24134, 24136, 24142, 24144, 24148, 24219, 24213, 24217, 24129, 24128, 24127, 24126/1, 24125, 24123, 24121, 24250, 24247, 24245, 24244, 24362, 24414, 24410, 23929, 23932/1, 24076, 24357, 24066, 24063, 24413, 24423, 24425, 24226, 24227, 24230, 24231, 24232, 24233, 24234, 24235, 24236, 24081, 24215, 24145, 24221, 24220, 24124, 24060, 24059, 24131, 24126/2, 24141, 24140, 24139, 24137, 24135, 24130, 24133, 24118, 24115, 24358/1, 24416, 24062/1, 24079, 24087, 24120, 24122/2, 24149, 24240, 24242, 24243, 24143, 24119, 24117, 24116, 24239, 24241, 24249, 24248, 24085, 24083, 24082, 24089, 24283/1, 23934, 24073, 24074, 24075, 24077, 24065, 24064, 24058, 24062/2, 23997, 24364,	239112	650622

			24418, 24419, 24420, 24421, 24363, 24412, 24426, 24417, 24224		
15661	Budapest 5	Contra Aquincum erődök	24314, 24311, 23859, 24327/4, 24312, 23869, 24315, 24317/1, 24317/2, 24318, 24320, 24321, 24323, 24329, 24330, 24340/1, 24340/2, 24340/3, 24328	238713	650323
34289	Budapest 5	Bástya utca 1-11.	24066	238281	650862
59807	Budapest 5	Semmelweis u. 21.	24242	0	0
15657	Budapest 5	Március 15. tér		238750	650351
42893	Budapest 9	ún. Wekerle-telepi avar temető	38236/63, 38236/70, 38236/95, 38236/161, 38236/268, 38236/269, 38236/270, 38236/271, 38236/272, 38236/273, 38236/274, 38236/275, 38236/276, 38236/277, 38236/283, 38236/352, 38236/353, 38236/356, 38236/357, 38236/370, 38236/373, 38236/393, 38236/673	235269	655491

1. táblázat: Fokozott vagy kiemelt egyedi védelem alatt álló régészeti lelőhelyek összefoglaló táblázata

Világörökség várományos helyszínek

A régészeti örökségvédelem kapcsán fontos kitérni az UNESCO világörökség címre javasolt helyszínek számbavételére. A római birodalom Duna-parti határának világörökségi helyszínné nyilvánítására 2009-ben Magyarország, Németországgal, Ausztriával és Szlovákiával közösen pályázott UNESCO világörökség címre. 2021-ben Magyarország Kormánya úgy döntött módosítja jelölését a Ripa Pannonica, vagyis a római limes pannóniai Duna-parti határvonalának magyarországi szakaszára vonatkozóan. Jelen állapot szerint 2026 évi határidővel Magyarország számára új nevezés benyújtása szükséges, amelynek elmaradása esetén előfordulhat, hogy a dunai limesnek már csak a magyarországi szakasza nem lesz világörökségi helyszín. Korábbi tervekben az egykori római birodalom határát biztosító limes budapesti szakaszán az az alábbi helyszínek szerepeltek.

Helyszín	Kerület
Aquincum katonai tábor és limes út	I-II.
Aquincum katonai táborai és katonaváros	II-III.
Aquincum municipium és az Ulcisia 16. őrtorony	III.
Ulcisia 5. őrtorony	III.
Contra Aquincum erőd	V.
Campona katonai tábor	XXII:

Duna Limes budapesti szakaszán világörökségi címre javasolt helyszínek

1.3.2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek

A régészeti lelőhelyekről az Építési és Beruházási Minisztérium Építészeti Államtitkárság Építészetért és Műemlékvédelemért felelős Helyettes Államtitkársága vezet közhiteles nyilvántartást. A jelen tanulmány a 2024.05.27. dátummal kiadott adatszolgáltatás alapján, illetve az IVO 2024 december 23-i állapota szerint ellenőrizve és korrigálva készült.

Az érintett örökségi elemek számbavétele és állapotuk ismertetése kapcsán fel kell hívni a figyelmet arra az általános szabályra, amely szerint a régészeti lelőhelyek pontos kiterjedése pusztán felszíni vizsgálatokkal (pl. terepbejárás) csak hozzávetőlegesen állapítható meg, továbbá a felszíni lokalizációt erőteljesen korlátozó tényezők (pl. vegetáció, beépítés, elfedés, stb.) miatt a régészeti érintettség meghatározásánál gyakran csak a korábbi, vegetáció-mentes időszakban végzett megfigyelésekre támaszkodhattunk. Fontos továbbá kiemelni, hogy a régészeti lelőhelyek helyzete és kiterjedése a jövőbeni régészeti kutatások eredményei alapján módosulhat.

Azon.	Település	Név	Hrsz	Xkorr	Ykorr
10047	Budakalász	Tangazdaság	63662, 63664/2, 065554/1, 63644/1, 65552/20, 65552/21, 65552/22, 65552/23, 65552/24, 65552/25, 65552/26, 65552/35, 65552/40, 65552/42, 65552/43, 65552/46, 65552/49, 63646, 63630, 63664/6, 63664/3, 63664/4, 63664/5, 63664/7, 63664/8, 63664/10, 63664/16, 63660, 63649, 65553/3, 65553/4, 65554/10, 65554/25, 65554/26, 0206/10, 1236/13, 0194/18, 4105, 0208/14, 0208/13, 0208/10, 0208/12, 0208/5, 0208/15, 0208/7, 4157, 65551/1, 4104, 4099, 4101/1, 4100/21, 4100/39, 4100/28, 4100/27, 4100/15, 4100/34, 4100/38, 4100/29, 4100/37, 4100/30, 4100/49, 4100/26, 4100/36, 4100/32, 4100/31, 4100/25, 4100/24, 4100/35, 4101/2, 4100/48, 4100/50, 4100/16, 4100/17, 4100/14, 4100/11, 4100/12, 4100/10, 4100/7, 4100/8, 4100/33, 4100/22, 4100/23, 4100/19, 4100/20, 4100/18, 4096, 4097, 4098, 4095, 4092, 4091, 4090, 4094, 4093, 4089, 4100/9, 4088, 4100/13, 1861/13, 1861/9, 1861/12, 1759/2, 1759/1, 2036/3, 2041, 2116, 1236/10, 2053, 2177, 2035, 2034, 2176, 2029, 2030, 2032, 2031, 2143/2, 2179/2, 2178, 2033, 2180, 2181, 2182, 2183, 2047, 2042/1, 2052, 2040, 2036/2, 2036/1, 2175, 2172, 2050, 2185, 2184, 2285/4, 2284, 2288/2, 2289/2, 2290/2, 2187, 2186/1, 2287/4, 2189/3, 2189/1, 2188, 2286/2, 2286/1, 2186/2, 2179/1, 2189/2, 4158, 2285/3, 2291, 2293/1, 2292/4, 2290/1, 2287/3, 2289/1, 2294/1, 2292/2, 2208/2, 2210, 2207/2, 2206, 2207/1, 2205, 2211/2, 2156, 2157, 2159, 2155, 2160, 2161, 2162, 2154, 2151, 2152, 2150, 2153, 2061, 2060, 2062, 2054, 2056, 2058, 2059, 2064, 2063, 2065, 2067, 2066, 2068, 2075, 2071, 2073/2, 2307/3, 2308, 2204/1, 2298/7, 2293/2, 2294/2, 2297, 2197, 2196/2, 2193/1, 2192, 2196/1, 2171, 2193/2, 2168, 2169, 2170, 2199, 2200, 2203/1, 2306/3, 2300, 2304/3, 2305, 2164, 2163, 2165, 2167, 2166, 2191, 2190, 2201/1, 2204/2, 2203/2, 2201/2, 2201/3, 2307/4, 2306/2, 2309/5, 2299/4, 2298/6, 2299/2, 2298/2, 2302/2, 2302/3, 2310/6, 0209/105, 0209/11, 0209/22, 0209/188, 0209/253, 0209/186, 0209/16, 0233/6, 0209/15, 0209/232, 0209/158, 0209/106, 0209/10, 0210/2, 0211/14, 0211/13, 0209/9, 0211/12, 0209/58, 0209/231, 0209/159, 0209/156, 0209/157, 0209/191, 0209/190, 0211/10, 0211/9, 0211/17, 0209/252, 0209/101,	251783	651446

			0209/246, 0209/209, 0209/210, 0209/103, 0209/8, 0209/100, 0210/4, 0209/7, 0211/8, 0209/6, 0209/150, 0209/149, 0209/244, 0209/76, 0209/77, 0209/154, 0209/155, 0209/152, 0209/151, 0209/153, 0209/189, 0214/3, 0206/5, 0200/3, 0194/14, 0205/7, 0194/22, 0200/5, 0206/8, 0206/3, 0206/4, 0209/229, 0209/36, 0209/35, 0209/255, 0209/115, 0209/224, 0209/174, 0209/116, 0209/124, 0209/117, 0209/132, 0209/133, 0209/131, 0209/226, 0209/122, 0209/121, 0209/230, 0209/228, 0209/227, 0209/34, 0209/126, 0209/120, 0209/119, 0209/118, 0209/127, 0209/128, 0209/129, 0209/130, 0209/125, 0209/223, 0209/211, 0209/216, 0209/212, 0209/197, 0209/213, 0209/33, 0209/268, 0209/269, 0209/254, 0209/166, 0209/165, 0209/164, 0209/163, 0209/137, 0209/111, 0209/112, 0209/136, 0209/135, 0209/134, 0209/113, 0209/114, 0205/9, 0209/72, 0209/222, 0209/71, 0208/11, 0208/16, 0209/198, 0209/148, 0209/44, 0209/196, 0208/9, 0209/47, 0209/236, 0209/138, 0209/171, 0209/172, 0209/235, 0209/146, 0209/241, 0209/242, 0208/8, 0209/168, 0209/170, 0209/169, 0209/214, 0209/233, 0209/234, 0195/5, 0201, 0209/80, 0209/79, 0209/184, 0209/202, 0209/203, 0209/66, 0209/65, 0209/84, 0209/91, 0209/61, 0209/260, 0209/261, 0209/5, 0209/208, 0209/201, 0209/93, 0211/5, 0211/6, 0211/7, 0209/3, 0209/263, 0209/250, 0209/162, 0209/251, 0209/220, 0209/215, 0209/78, 0209/182, 0209/94, 0209/204, 0209/206, 0209/183, 0209/63, 0209/81, 0209/82, 0209/207, 0209/262, 0209/140, 0209/219, 0209/141, 0209/142, 0196/5, 0200/1, 63624, 63631, 63632/1, 63632/2, 63633, 65562/1, 63643, 63636/2, 63635/4, 63642, 63640, 63644/4, 63647, 63648, 63651, 63645, 63656, 63657, 63659, 63663, 065680, 065684, 065677, 065682, 065681, 065629, 065628, 065564/2, 065565, 065564/1, 065633, 065630, 065631, 065632, 065626, 065627, 065621, 065624, 065623, 065622, 065625, 065634, 065679, 065678, 065683, 065644, 065642, 065635, 065636, 065643, 065641, 065687, 065688, 065689, 065686, 065685, 065640, 065639, 065638, 065690, 065691, 065645, 065555/1, 065566/3, 065566/2, 065562/2, 065566/1, 065558, 065556, 065566/5, 065566/6, 065560, 065561, 065563/2, 065563/1, 065637, 65553/1, 63629/1, 63644/2, 63655, 065567/1, 065646, 065554/7, 65552/68, 63629/7, 0194/23, 1861/25, 0194/24, 0194/25, 0194/26, 0194/27, 0194/28, 0194/29, 0194/30, 0194/31, 0194/32, 0194/33, 0194/34, 0194/35, 0194/36, 0194/37, 0200/7, 0209/256, 0209/257, 0209/264, 0209/265, 0209/272, 0209/273, 0209/278, 0209/279, 0209/280, 0209/281, 0209/282, 0209/283, 0209/284, 0209/285, 0209/286, 0209/287, 1861/22, 1861/23, 2198/1, 2198/2, 2208/3, 2208/4, 2288/4, 2296/2, 2299/5, 2299/6, 2299/8, 4102/1, 4102/2, 4103/1, 4103/2, 065559/2, 63658/1, 63658/2, 63658/3, 63661/1, 63661/2, 65554/28, 65554/30, 65554/31, 65554/32, 65554/33, 65554/34, 65554/35, 65554/36, 65554/37, 65554/38, 65554/39, 65554/4, 65554/40, 65554/41, 65554/42, 65554/43, 65554/9, 65617, 0209/288, 0209/289		
10056	Budakalász	Berdó - Kőbánya	3252/6, 3252/5, 3249/5, 3249/8, 3248, 3246, 3245, 3240, 3238, 3236, 3237, 3239, 3243/2, 3243/3, 3244/2, 3249/6, 3249/7, 3247/3, 08/27, 07, 08/28, 08/13, 08/23, 08/22, 08/2, 08/3, 08/18, 08/21, 08/20, 08/19, 08/25,	251509	648862

			08/9, 08/4, 09, 065744/2, 065746, 065744/1, 065745, 65743, 65747, 65748/2		
10339	Fót	Sikátorpuszta	0224/1, 0224/2, 098036/1, 098041, 098036/2, 098040/1, 098035, 0222/1, 0221/7, 0223/2, 0225, 0223/3, 0223/1, 0229/4, 098021/2, 098021/3, 098042/1, 0229/6	250130	656958
14946	Budapest 11	Albertfalva, Hunyadi János út környéke		232700	649900
14949	Budapest 11	Albertfalva, Hunyadi János út 10.	43614/1, 43614/2	0	0
14951	Budapest 11	Andor utca és Csöpp utca között	3125/25, 3125/90, 3125/95, 3125/85, 3125/31, 3125/30, 3125/10, 3125/20, 3125/22, 3125/21, 3125/23, 3125/18, 3125/11, 3125/16, 3125/19, 3125/15, 3125/17, 2903/2, 3125/94, 3124/3, 3125/91, 3125/72, 3125/74, 3125/73	234835	648736
14952	Budapest 11	Galvani utca, Épületelemgyár, Vas- és Fémkutató Intézet		234550	649800
14953	Budapest 11	Hunyadi János u. 9.	43613, 43611/1	233477	649777
14954	Budapest 11	Hunyadi János út 1-3.	43623/4, 43623/5, 43623/6	233965	649996
14955	Budapest 11	Andor utca - Rátz László utca sarok	3101, 3154, 2903/2, 3170/61, 3155/3, 3102/9, 3102/5, 3102/8, 3170/54, 3170/62, 3096/1	234705	649153
14956	Budapest 11	Andor utca	2903/2, 3170/61, 3170/62	234722	649050
14957	Budapest 11	Andor utca 1.	4003, 4009, 4010, 4011/4	234588	650411
14958	Budapest 11	Andor utca 4.		234650	649375
14959	Budapest 11	Andor utca 13/A.	3155/3	234740	649140
14960	Budapest 11	Kamaraerdő, Balatoni út	0148/2, 0148/4, 148/5, 0148/3	232802	646981
14961	Budapest 11	Kamaraerdő, Balatoni út	0148/4, 148/5	232835	646873
14963	Budapest 11	Kőérberek, Szociális Otthon	37, 045, 015	232509	644921
14964	Budapest 11	Kőérberki út, kánai romterülettől DDK-re	147/1, 147/2, 144/5, 145, 146/3, 146/4, 144/4, 141/2, 144/6	232719	646832
14966	Budapest 11	Baranyai utca - Kőrösy József utca sarka	4158/19	236556	649976
14967	Budapest 11	Baranyai utca	4158/28	236486	650094

14968	Budapest 11	Bocskai út, református templom környéke	4298/2, 4298/3, 4158/20, 4158/45	236636	649971
14969	Budapest 11	Dombóvári út - Budafoki út - Hengermalom út között		235900	650800
14970	Budapest 11	Budafoki út - Hunyadi János út találkozása	43587/15, 43618, 43622, 3995/6, 4003, 43619, 43620, 43621, 23813/1, 4004/4, 3811/3, 43623/2, 43794/1, 43623/3	234006	650205
14971	Budapest 11	Budafoki út 209-215. (Shell benzinkút)	3993/3, 3995/2, 3995/3, 3995/5, 3995/18, 3995/20, 3995/19, 3995/15, 3995/16, 3995/17, 3995/12, 3995/14, 3995/21, 3995/22, 3995/23	234288	650062
14972	Budapest 11	Budaörsi út, Március 15. TSZ	1296/3, 1296/6, 1288, 1296/4, 1296/5, 1289/4, 1296/8, 1289/7, 1289/6, 1289/3, 1295/2, 1317/2, 1289/5, 1296/9, 1289/1, 1296/7	235693	645086
14973	Budapest 11	Fehérvári út 17.	4408	236799	649911
14974	Budapest 11	Fehérvári út 12., Rendelőintézet	4275/11	236835	649990
14975	Budapest 11	Dombóvári út - Budafoki út sarok		236100	650500
14976	Budapest 11	Fehárvári út - Eszék utca sarka	4388/2	236756	649909
14977	Budapest 11	Fehérvári út - Baranyai utca sarka (ELMÜ)	4158/1	236584	649953
14978	Budapest 11	Fehérvári út 149-155.	3170/49, 3170/51	234822	649399
14979	Budapest 11	Fehérvári út 70.számmal szemben	3756, 3721/2, 3794/2	235849	649717
14980	Budapest 11	Gazdagréti lakótelep	1782/14, 1782/23, 1782/16, 1783/4, 1782/19, 1782/24, 1782/3, 1783/5	236186	646158
14981	Budapest 11	Szent Gellért tér 1., Gellért Szálló és környéke		237850	650350
14984	Budapest 11	Gellérthegy, D-i oldal	5412, 5290/2, 5390, 5343/3, 5343/4, 5378/1, 5343/2, 5342/2, 5378/2, 5379/3, 5379/2, 5380, 5381/1, 5381/2, 5379/1, 5379/4, 5378/4, 5391/6, 5391/5, 5391/8, 5394/3, 5394/4, 5394/6, 5394/5, 5396, 5397/1, 5398/2, 5398/3, 5393/2, 5399, 5392/3, 5392/2, 5392/1, 5382, 5402, 5403, 5404, 5405, 5406/3, 5406/4, 5422, 5408/1, 5409/1, 5409/2, 5409/3, 5433/2, 5425/1, 5425/2, 5423, 5436, 5435/2, 5432/3, 5430/2, 5421, 5413/6, 5413/7, 5411, 5394/1, 5424/2, 5424/1	237956	649910

14987	Budapest 11	Gyapot utca 1. (Szellőzőművek telepe)	43780/7	233876	649455
14988	Budapest 11	Kelenhegyi út 37.	5437/2	237614	649869
14989	Budapest 11	Kelenhegyi út 4.		237800	650350
14990	Budapest 11	Kemenes utca	5460, 5466	237718	650310
14991	Budapest 11	Kende utca 8-10.	5022	237192	650404
14992	Budapest 11	Kőhalom utca 1.	2496/2	236478	647379
14993	Budapest 11	Kőrösy József utca	4275/8	236806	650064
14994	Budapest 11	Kőrösy József utca 4.	4211/1, 4275/21, 4275/22, 4275/23	236848	650115
14995	Budapest 11	Kosztolányi Dezső tér	4465	237035	649550
14996	Budapest 11	Ménesi út 67.	5123	237726	649112
14997	Budapest 11	Ménesi út 9-11-13.	5069, 5070, 5067/1, 5067/2	237371	649929
14998	Budapest 11	Mányoki út 16.	5053	237383	650203
14999	Budapest 11	Madárhegy	1580/1, 1580/2, 1296/3, 1528/18, 1296/6, 1288, 1319, 1320, 1325, 1581, 1634, 1485, 1483/2, 1483/1, 1487/2, 1484, 01287/1, 1296/4, 1296/5, 1299/2, 1528/16, 1289/4, 1296/8, 1289/7, 1289/6, 1289/3, 1295/2, 1317/2, 1289/5, 1296/9, 1289/1, 1296/7, 1528/19, 1636/12, 1635/1, 1636/11, 1613/37, 1613/36, 1636/2, 1636/1, 1630/3, 1630/4, 1630/2, 1613/17, 1613/16, 1613/18, 1613/19, 1613/20, 1613/35, 1613/12, 1613/13, 1314/2, 1313/4, 1316/2, 1312/1, 1313/1, 1322/4, 1318/7, 1322/1, 1324/1, 1316/6, 1316/5, 1318/3, 1315/3, 1315/4, 1318/6, 1318/5, 1318/4, 1315/2, 1318/2, 1314/10, 1314/9, 1311/3, 1311/4, 1310/1, 1307/8, 1613/14, 1613/1, 1613/9, 1613/8, 1613/10, 1613/7, 1613/3, 1613/4, 1613/2, 1323/1, 1322/5, 1528/14, 1528/15, 1528/4, 1528/13, 1528/9, 1613/15, 1613/33, 1613/32, 1613/31, 1613/6, 1613/34, 1636/6, 1636/4, 1636/5, 1636/9, 1636/10, 1636/7, 1636/3, 1636/8, 1528/21, 1630/1, 1613/21, 1613/25, 1754/1, 1757/8, 1322/6, 1295/1, 1317/1, 1322/7, 1307/9, 1528/11, 1613/11, 1528/20, 1753/1, 1755/12, 1299/1, 1528/22, 1528/12, 1754/2, 1310/6, 1310/7, 3018/2, 1335/2, 1326/3, 1326/4, 1334/1, 1332/1, 1333/1, 1329/1, 1330/2, 1332/5, 1330/1, 1347, 1335/1, 1336/1, 1336/2, 1331/1, 1333/5, 1332/4, 1333/4, 1333/6, 1331/2, 1335/3, 1334/2, 1339/1, 1337/1, 1341/4, 1340/1, 1341/5, 1342/1, 1343/1, 1337/2, 1343/2, 1339/2, 1343/3, 1340/2, 1341/6, 1342/2, 1341/7, 1336/3, 1337/5, 1340/3, 1337/6, 1341/8, 1341/9, 1337/4, 1342/3, 1337/7, 1333/7, 1490/4, 1348/2, 1344, 1346, 1522/8, 1323/7, 1323/8, 1323/10, 1323/11, 1323/12, 1527/1, 1527/2, 1527/3, 1527/4, 1527/5, 1527/6, 1527/7, 1527/11, 1527/12, 1527/13, 1527/14, 1527/15, 1527/16, 1527/17, 1527/18, 1527/19, 1527/20, 1527/21, 1527/22, 1527/23, 1527/24, 1527/25, 1309/15, 1329/6, 1308/10, 1308/12, 1308/13, 1308/9, 1309/10, 1309/11, 1309/13, 1309/16, 1309/17, 1309/18, 1309/19, 1313/5, 1313/6, 1313/7,	236018	645067

			1321/3, 1321/4, 1321/5, 1326/5, 1326/6, 1326/7, 1326/8, 1329/7, 1332/6, 1332/7, 1479/11, 1479/12, 1479/15, 1479/16, 1479/17, 1479/8, 1479/9, 1480/2, 1480/3, 1481/3, 1481/4, 1482/4, 1579/1, 1579/2, 1579/3, 1527/26, 1527/27, 1487/3, 1518/4, 1518/5, 1518/6, 1613/49, 1613/50, 1522/4, 1493/10, 1296/10, 1296/11, 1323/13, 1323/14, 1345/6, 1349/1, 1349/2, 1350/3, 1350/4, 1350/5, 1351/5, 1352, 1353, 1354/3, 1354/4, 1354/5, 1356/1, 1356/2, 1357/1, 1357/2, 1357/3, 1359/2, 1359/3, 1359/4, 1359/5, 1361, 1362, 1363, 1364, 1460/1, 1470/2, 1471, 1475/1, 1478/10, 1478/11, 1478/12, 1478/4, 1478/5, 1478/6, 1479/13, 1479/14, 1481/5, 1481/6, 1482/5, 1486/1, 1486/2, 1488/3, 1488/4, 1488/5, 1488/6, 1489/1, 1489/3, 1489/6, 1489/7, 1489/8, 1489/9, 1491/1, 1491/3, 1491/4, 1492/1, 1492/2, 1492/4, 1492/5, 1493/3, 1493/4, 1493/5, 1493/6, 1493/7, 1493/8, 1493/9, 1495/1, 1495/2, 1495/3, 1495/4, 1496/1, 1496/2, 1497/1, 1497/2, 1498/2, 1499/1, 1499/2, 1499/3, 1500/2, 1500/3, 1500/4, 1501/3, 1501/4, 1501/5, 1501/6, 1501/7, 1501/8, 1501/9, 1502/3, 1502/4, 1503/4, 1503/5, 1503/6, 1503/7, 1504/3, 1504/4, 1504/5, 1518/7, 1522/11, 1522/12, 1522/13, 1522/14, 1522/15, 1613/48, 1613/51, 1613/52, 1613/53, 1613/54, 1613/55		
15001	Budapest 11	Mikes Kelemen utca 42.	783	234897	647400
15002	Budapest 11	Nagyszalonta köz	2296	236785	646633
15003	Budapest 11	Nándorfejérvári út - Sztregova utca sarok	3837/25		
15004	Budapest 11	Nevegy utca /Gazdagréti lakótelep/		235800	646475
15005	Budapest 11	Pannonhalmi út 18.	2549/1	236199	647645
15006	Budapest 11	Petzval József utca 18-22.	3716/5, 3716/8, 3716/6	236016	649660
15008	Budapest 11	Sasadi út - Beregszász út - Nagyszalonta köz	2296, 2293/20, 2293/15, 2293/21, 2293/12, 2297/1, 2301/3, 2298/1, 2293/14, 2293/22, 2293/13, 2297/2, 2299/2, 2298/2, 2298/3, 2297/3, 2297/4, 2297/5, 2298/4, 2294/6, 2294/5, 2294/3, 2294/4, 2293/18, 2297/6, 2301/5	236785	646638
15012	Budapest 11	Sztregova utca	3836	235121	649694
15013	Budapest 11	Schweidel utca	4777	238083	648405
15014	Budapest 11	Fehérvári út (Eszék utca-Szabolcska Mihály utca között)	4325/3	236802	649940
15015	Budapest 12	Törökbálinti út 15.	8826/3	237526	645814
15016	Budapest 11	Ulászló utca 1. - Fehérvári út 31.	4368/28	236583	649864

15017	Budapest 11	Vadon utca	2404/10, 2403/3, 2407/8	237102	647058
15018	Budapest 11	Vadon utca 17.	2404/10	237103	647035
15019	Budapest 11	Budaörsi út 127.sz. előtt	1991	235812	647384
15020	Budapest 11	Budaörsi út 49-53.	2637	236992	648056
15021	Budapest 11	Tétényi út 12-16. Szent Imre Kórház	3519/10, 3519/9, 3519/8	236175	649098
15023	Budapest 11	Neszmélyi út	852/5	235111	647608
15024	Budapest 11	Fegyvernek utca 2.	43064/2	233715	649324
15025	Budapest 11	Dávid Ferenc utca 6.	4467/6	237165	649279
15026	Budapest 11	Háromszék utca - Nagyszalonta utca sarok	2305/13, 2305/16, 2305/4, 2512/2, 2300/8, 2513/4, 2512/3	236605	646827
15027	Budapest 11	Pipacs utca 3.	5424/2, 5424/1	237884	649976
15028	Budapest 12	Adonisz utca 4.	9645/2	239980	645772
15029	Budapest 12	Svábhegy, Annarét	010497/6	240172	643794
15030	Budapest 12	Béla király út 2/a.	9562	239671	645476
15031	Budapest 12	Béla király út 30.	9535/4, 9534/4, 9534/7, 9534/8	240364	644952
15032	Budapest 12	Böszörményi út 16.sz. előtt	7739/1	238992	647890
15033	Budapest 12	Böszörményi út 6.	7715/13	239202	647994
15034	Budapest 12	Budakeszi út 26/a.	10944/3	241539	645478
15035	Budapest 12	Budakeszi út 36/b.	10867/6	241669	644895
15037	Budapest 12	Csörsz utca - Győri út sarka, TF sportpálya	4818/4, 4818/5	238348	648487
15038	Budapest 12	Denevér út	8657/3, 8657/5, 8657/6	238298	646161
15039	Budapest 12	Diana utca 15/b.	9604	239524	646045
15040	Budapest 12	Diana utca 17/a.	9602/2	239558	646106
15041	Budapest 12	Diós árok 1., Szent János kórház (Szőlészeti Isk. telke)	10168/2	240622	646740
15042	Budapest 12	Diós árok 2.	9933	240442	646994
15043	Budapest 12	Diós árok	10236	240551	647079
15044	Budapest 12	Farkasréti temető		3700	300

15045	Budapest 12	Farkasréti temető	8675, 8674/2, 8674/3, 8674/4, 2338/1, 8674/1, 8702	237852	646481
15046	Budapest 12	Farkasréti temető		3700	300
15047	Budapest 12	Fürj utca 27.	7970	238339	647595
15048	Budapest 12	Istenhegyi út - Óra utca sarok	9709/3	239961	646356
15049	Budapest 12	Istenhegyi út - Zsolna utca között	9760	240039	646373
15050	Budapest 12	Istenhegyi út 32. számú házzal szemben	8355/1	239415	647256
15051	Budapest 12	Istenhegyi út 59.	9755/4	239948	646493
15052	Budapest 12	Kakukk-hegy Irhás-árok menti oldalán		5250	700
15053	Budapest 12	Kékgolyó utca 1. - Városmajor utca 2.	6973	239735	648138
15054	Budapest 12	Kiss János altábornagy utca 31-33.	7745	238828	647933
15055	Budapest 12	Költő utca 1.	9563/2	239625	645544
15056	Budapest 12	Költő utca 1/a.	9563/1	239649	645512
15058	Budapest 12	Magyar jakobinusok tere 5.	7070/5	239715	648189
15059	Budapest 12	Mátyás király út - Költő utca sarok	9574	239577	645642
15060	Budapest 12	Matyó utca	9807/1, 9798	240037	646749
15061	Budapest 12	Nógrádi utca 18-22.	9716/18, 9718/4, 9721	239739	646701
15062	Budapest 12	Óra utca 10/b.	9703	239812	646436
15063	Budapest 12	Orbán tér	9814/2	2950	-1425
15066	Budapest 12	Ráth György utca 22.	10022	239543	647944
15067	Budapest 12	Remete út 5.	010875/2	241335	644065
15068	Budapest 12	Szarvas Gábor utca 4.	10668/2	240899	646084
15069	Budapest 12	Szilassy út	10522, 010505/1, 010505/3, 010501/7	240611	643810
15070	Budapest 12	Városkúti út 15.	10302/1	240101	645333
15071	Budapest 12	Városkúti út 17.	10295/2, 10296/2	240054	645334
15072	Budapest 12	Városmajor utca 16.	6980	239804	648042

15073	Budapest 12	Városmajor utca 12-14.	6979/1, 6979/2	239786	648065
15074	Budapest 12	Városmajor utca 24.	6984	239867	647989
15075	Budapest 12	Városmajor utca 39/b.	6864/9	240163	647836
15076	Budapest 12	Városmajor utca 44.	6881	240120	647748
15077	Budapest 12	Zugligeti út 79.	10828	241456	644757
15078	Budapest 12	Zsolna utca 2-4.	9755/1	239971	646650
15079	Budapest 11	Budafoki út 205.	3993/30	234616	650204
15080	Budapest 11	Budafoki út 48.		236050	650500
15082	Budapest 11	Budafoki út - Dombóvári út - Hengermalom út között	9703	239812	646437
15083	Budapest 11	Budafoki út - Dombóvári út - Hengermalom út között		235900	650800
15084	Budapest 11	Budafoki út - Dombóvári út - Hengermalom út között		235900	650800
15085	Budapest 18	Egressy Gábor utca 18-32.	152511, 152543, 152544, 152545, 152546, 152573, 152574, 152575, 152576, 152527, 152560	234180	658882
15086	Budapest 18	Fáy utca 2. (Kistext gyár)	152634, 152633, 152632, 152630, 152627, 152631, 152629, 152628, 152625, 152626, 152624	234524	658701
15087	Budapest 18	Galamb utca 48.	149053	231935	660548
15088	Budapest 18	Katona József utca 9.	150427	232680	659541
15089	Budapest 18	Krúdy Gyula utca 24/a.	154253	234810	661478
15090	Budapest 18	Lakatos úti lakótelep	152174, 152180/16, 152172/21, 152311, 152172/27, 152196/2, 152172/29, 152172/25, 152172/28, 152172/24, 152172/23, 152172/17, 152172/26, 152172/22, 152312, 152194/14, 152172/15, 152194/13, 152194/16, 152194/15, 152194/20, 152196/1, 152199, 152198, 152172/5, 152172/14, 152172/16, 152194/12, 152175/3, 152175/34, 152175/16, 152177/2, 152192, 152193, 152616/7, 152616/2, 152616/5, 152616/10, 152616/4, 152616/6, 152616/9, 152180/11, 152175/20, 152175/11, 152175/12, 152175/17, 152172/19, 152172/18, 152172/20, 152175/18, 152175/2, 152175/4, 152175/1, 152175/5, 152177/3, 152177/6, 152177/1, 152177/5, 152177/4, 152175/6, 152194/1, 152194/4, 152188, 152189, 152190, 152194/2, 152194/7, 152194/8, 152194/6, 152194/5, 152187,	234033	659398

			152194/3, 152191, 152185, 152184, 152181, 152180/14, 152182, 152183, 152180/18, 152180/17, 152194/10, 152194/9, 152180/7, 152194/18, 152194/11, 152180/8, 152194/17, 152172/2, 152172/4, 152172/6, 152172/8, 152172/3, 152172/7, 152180/1, 152172/1, 152180/5, 152180/12, 152180/9, 152180/13, 152180/10, 152180/4, 152180/6, 152180/3, 152175/9, 152175/8, 152175/7, 152175/32, 152175/33, 152175/10, 152180/2, 152175/26, 152175/27, 152175/30, 152175/29, 152172/10, 152172/11, 152172/13, 152172/9, 152172/12, 152175/28, 152175/31, 152194/19, 152378, 152179/1, 152175/15, 152175/21, 152173, 152175/35, 152175/19, 152616/8, 152616/11, 152176, 152177/7, 152186		
15091	Budapest 18	Lenkei utca 9.	152438	234195	658709
15092	Budapest 18	Mikes Kelemen utca 44.	151461	232653	658461
15093	Budapest 18	Pestszentlorinc, Közdulo út és iparvasút közti terület	140018/2, 140018/3, 140011/3, 140012, 140014/1, 140014/2, 140015, 140016, 140020	230680	659500
15094	Budapest 18	Pestszentlőrinc, Gilice tér	149155	231953	660172
15096	Budapest 18	Üllői út és ceglédi vasút kereszteződésénél	0161, 156713/8, 156713/9, 156713/7	230939	664478
15097	Budapest 19	Hamvas utca	162175	235483	656478
15098	Budapest 19	Hungária út 5.	160866/2		
15099	Budapest 19	Hungária út - Zoltán utca sarka	160866/1	234689	656545
15100	Budapest 19	Hungária út - Zoltán utca sarka	160846	234698	656494
15102	Budapest 19	Jáhn Ferenc utca 125/a.	167181/1	233564	657340
15103	Budapest 19	Lehel u. -Vak Bottyán u. - Sibrik híd	163205/20, 163205/7, 163205/25, 163205/19, 163205/18, 163205/21, 163205/23, 163205/24, 163205/22, 163205/8, 163205/26, 163205/27, 163205/32, 163205/33	235443	657491
15104	Budapest 19	Városház tér 18.	164230, 164231/5, 164231/1, 164231/2	234341	657717
15105	Budapest 10	Üllői út 138. előtt	38314/2, 38315/77, 38299/5, 38299/7	235893	655597
15106	Budapest 17	Rákoskeresztúr, Akácvirág utca 49.	125393/75, 125393/76	237273	665200
15107	Budapest 17	Szőlőliget-Furmint 3	132433/2, 129773, 132433/1, 137505/1, 137505/2, 138525/235, 138525/76, 138525/80, 138525/82, 129774/2, 129775, 129776, 132290, 132340, 132357,	239482	665677

			132358, 132359, 132360, 132361, 132417, 132431, 132432, 132433/3		
15108	Budapest 17	Besenyszög utca - Ősagárd utca	130510	238183	666684
15109	Budapest 17	Csabai út 26.	128362	237442	666315
15110	Budapest 17	Csabai út 26. mellett	128361	237450	666330
15111	Budapest 17	Csabai út 50.	128342	237553	666500
15112	Budapest 17	Csabai út 53.	126255	237498	666659
15113	Budapest 17	Csabai út 64-66., Rákoskeresztúr	128331, 128332	237587	666618
15114	Budapest 17	Csordás utca 55.	126353	237336	666908
15115	Budapest 17	Csordás utca 57.	126354	237351	666932
15116	Budapest 17	Ferihegyi út - Pesti út kereszteződése	128455, 128459, 128456, 128457/5, 128457/8, 128457/9	237314	665757
15117	Budapest 17	Rákoskeresztúr, Ferihegyi út 54.	128394	237513	665869
15118	Budapest 17	Kis-Káros híd utca	0138580/1	239462	669260
15119	Budapest 17	Rákoskeresztúr, Mezőtárkány utca	126205	237329	666462
15120	Budapest 17	Rákoskeresztúr, Mezőtárkány utca környéke	126220	237254	666671
15121	Budapest 17	Rákoskeresztúr, Mezőtárkány utca 34.	126207	237355	666460
15122	Budapest 17	Rákoskeresztúr, Mezőtárkány utca 41.	126316	237357	666566
15123	Budapest 17	Rákoskeresztúr, Mezőtárkány utca 60.	126251	237443	666659
15124	Budapest 17	Rákoscsaba Újtelep, Naplás utca	138525/72, 138525/62, 138525/60, 138525/59, 138525/51, 138525/73, 0138525/16, 0138525/34, 0138525/17, 0138527, 0138525/9, 0138526	240084	665766
15125	Budapest 17	Napkelet utca	125773, 125214, 125316, 124987, 124937	236994	665923
15126	Budapest 17	Rákoscsaba, Nápoly utca 155.	127318	236488	668081
15127	Budapest 17	Péceli út	0138598/58, 0138598/132, 0138598/131, 0138598/29, 0138598/30, 0138598/31, 0138598/32, 0138598/33, 0138598/34, 0138598/35, 0138598/36, 0138598/37, 0138598/60, 0138598/61, 0138598/62, 0138598/63,	238755	669873

			0138598/64, 0138598/65, 0138598/66, 0138598/67, 0138598/68, 0138598/69, 0138598/70, 0138598/71, 0138598/72, 0138598/73, 0138598/89, 0138598/90, 0138598/91, 0138598/92, 0138598/93, 0138598/94, 0138598/95, 0138598/2, 0138598/5, 0138598/6, 0138598/7, 0138598/8, 0138598/9, 0138598/10, 0138598/11, 0138598/13, 0138598/14, 0138598/15, 0138598/16, 0138598/17, 0138598/18, 0138598/19, 0138598/20, 0138598/21, 0138598/22, 0138598/23, 0138598/24, 0138598/25, 0138598/26, 0138598/27, 0138598/28, 0138598/39, 0138598/40, 0138598/41, 0138598/42, 0138598/43, 0138598/44, 0138598/45, 0138598/46, 0138598/47, 0138598/48, 0138598/49, 0138598/50, 0138598/51, 0138598/52, 0138598/53, 0138598/54, 0138598/55, 0138598/56, 0138598/57, 0138598/59, 0138598/75, 0138598/76, 0138598/77, 0138598/78, 0138598/79, 0138598/80, 0138598/81, 0138598/86, 138598/109, 0138598/110, 0138598/111, 0138598/112, 0138598/113, 0138598/115, 0138598/116, 0138598/117, 0138598/118, 0138598/119, 0138598/120, 0138598/121, 0138598/122, 0138598/123, 0138598/124, 0138598/125, 0138598/126, 0138598/127, 0138598/128, 0138598/129, 0138598/130, 0138598/133, 0138598/134, 0138598/135, 0138598/136, 0138598/137, 0138598/138, 0138598/139, 0138598/140, 0138598/141, 0138598/142, 0138598/143, 0138598/144, 0138598/145, 0138598/146, 0138598/147, 0138598/148, 0138598/149, 0138598/150, 0138598/151, 0138598/152, 0138598/153, 0138598/154, 0138598/155, 0138598/156, 0138598/157, 0138598/158, 0138598/159, 0138598/160, 138598/161, 138598/162, 0138597/2, 0138597/3, 0138597/4, 0138598/161, 0138598/162		
15128	Budapest 17	Péceli út - Rákoscsaba utca sarok	128128, 134466, 128127, 128129, 134103, 128124, 128126, 128125, 134086, 128134, 128133	238152	667995
15129	Budapest 17	Péceli út 31-50.	126221	237452	666446
15130	Budapest 17	Péceli út 51-64. Rákoscsaba	126221	237452	666446
15131	Budapest 17	Pesti út 108.	128458, 128457/1, 128457/4, 128457/5	237474	665331
15132	Budapest 17	Pesti út 110.	128458	237469	665332
15133	Budapest 17	Pesti út 117.	125392/6	237462	665072
15134	Budapest 17	Rákoscsaba utca 3.	134102	238276	667946
15135	Budapest 17	Rákoskeresztúr	0137593/138, 0137593/137, 0137593/139, 0137593/136, 0137593/135, 0137593/134, 0137593/133, 0137593/132, 0137593/131, 0137593/130, 0137593/129, 0137593/127, 0137593/126, 0137593/128, 0137593/121, 0137593/122, 0137593/123, 0137593/124, 0137593/125, 0137593/120, 0137593/119, 0137595/8, 0137596/3, 0137597/4, 0137593/117, 0137593/116, 0137593/115, 0137593/114, 0137593/3, 0137593/149, 0137593/4, 0137593/148, 0137593/144, 0137593/145, 0137593/143, 0137593/146, 0137593/147,	238346	663484

			0137593/142, 0137593/141, 0137593/140, 0137593/5, 0137595/11, 0137594, 0137593/8, 0137593/118, 0137593/113, 0137593/112, 0137593/111, 0137593/110, 0137593/109, 0137593/108, 0137593/107, 0137593/106, 0137593/105, 0137593/104, 0137593/100, 0137593/99, 0137593/98, 0137593/101, 0137593/102, 0137593/103, 0137593/97, 0137593/95, 0137593/96, 0137595/7, 0137593/58, 0137595/2, 0137595/9, 0137595/6, 0137593/47, 0137593/48, 0137593/31, 0137593/150, 0137595/10, 0137595/5, 0137595/4, 0137593/446, 0137593/448, 0137593/449, 0137593/450, 0137593/451, 0137593/456, 0137593/457, 0137593/458, 0137593/459, 0137593/460, 0137593/461, 0137593/462, 0137593/463, 0137593/464, 0137593/465, 0137593/466, 0137593/467, 0137593/468, 0137593/469, 0137593/470, 0137593/471, 0137593/472, 0137593/473, 0137593/474, 0137593/475, 0137593/476, 0137593/477, 0137593/478, 0137593/479, 0137593/480, 0137593/481, 0137593/482, 0137593/483, 0137593/484, 0137593/485, 0137593/486, 0137593/487, 0137593/488, 0137593/489, 0137593/490, 0137593/491, 0137593/492, 0137593/493, 0137593/494, 0137593/495, 0137593/498, 0137593/499, 0137593/500, 0137593/501, 0137593/502, 0137593/503, 0137593/504, 0137593/505, 0137593/506, 0137593/507, 0137593/508, 0137593/509, 0137593/510, 0137593/511, 0137593/512, 0137593/513, 0137593/514, 0137593/515, 0137593/516, 0137593/517, 0137593/518, 0137593/519, 0137593/520, 0137593/521, 0137593/522, 0137593/523, 0137593/524, 0137593/525, 0137593/526, 0137593/527, 0137593/532, 0137593/533, 0137593/534, 0137593/535, 0137593/536, 0137593/537, 0137593/538, 0137593/539, 0137593/540, 0137593/541, 0137593/542, 0137593/543, 0137593/544, 0137593/545, 0137593/546, 0137593/547, 0137593/548, 0137593/549, 0137593/552, 0137593/553, 0137593/554, 0137593/555, 0137593/556, 0137593/557, 0137593/558, 0137593/559, 0137593/560, 0137593/561, 0137593/562, 0137593/563, 0137593/564, 0137593/565, 0137593/566, 0137593/567, 0137593/568, 0137593/569, 0137593/570, 0137593/571, 0137593/572, 0137593/573, 0137593/574, 0137593/575, 0137593/576, 0137593/577, 0137593/578, 0137593/579, 0137593/580, 0137593/581, 0137593/582, 0137593/583, 0137593/584, 0137593/585, 0137593/586, 0137593/587, 0137593/588, 0137593/589, 0137593/590, 0137593/591, 0137593/592, 0137593/593, 0137593/594, 0137593/595, 0137593/596, 0137593/597, 0137593/598, 0137593/599, 0137593/600, 0137593/601, 0137593/602, 0137593/603, 0137593/604, 0137593/605, 0137593/606, 0137593/607, 0137593/608, 0137593/609, 0137593/610, 0137593/611, 0137593/612, 0137593/613, 0137593/614, 0137593/615, 0137593/616, 0137593/617, 0137593/618, 0137593/619, 0137593/620, 0137593/621, 0137593/622,		

			0137593/623, 0137593/624, 0137593/625, 0137593/626		
15136	Budapest 17	Rákoskeresztúr	0137595/2, 0137597/7, 0137597/1, 0137597/5	238247	663184
15137	Budapest 17	Szárny utca 5-12.	126211, 126208	0	0
15138	Budapest 17	Tápiószele utca 12.	126289	237403	666859
15139	Budapest 17	Tarcsai út	0138580/1, 0138575/2, 0138575/8, 0138570/68, 0138568/2, 0138569/4, 0138570/250, 0138570/251, 0138570/248, 0138570/247, 0138570/246, 0138579/1, 0138578, 0138570/76, 0138570/303, 0138570/243, 0138570/244, 0138570/245, 0138570/69, 0138570/75, 0138570/43, 0138570/27, 0138570/210, 0138570/285, 0138570/198, 0138570/197, 0138570/213, 0138570/214, 0138570/196, 0138570/195, 0138570/194, 0138570/211, 0138570/212, 0138570/187, 0138570/186, 0138570/185, 0138570/184, 0138570/183, 0138570/193, 0138570/189, 0138570/188, 0138570/192, 0138570/191, 0138570/190, 0138570/182, 0138570/13, 0138570/65, 0138570/169, 0138570/170, 0138570/59, 0138570/139, 0138570/137, 0138570/140, 0138570/142, 0138570/144, 0138570/146, 0138570/135, 0138570/133, 0138570/128, 0138570/130, 0138570/132, 0138570/10, 0138570/124, 0138570/126, 0138571, 0138570/117, 0138570/9, 0138570/118, 0138570/119, 0138570/120, 0138570/123, 0138570/121, 0138570/58, 0138573/43, 0138575/7, 0138570/67, 0138570/178, 0138570/177, 0138570/181, 0138570/180, 0138570/179, 0138570/174, 0138570/175, 0138570/176, 0138573/42, 0138575/14, 0138548/53, 0138548/54, 0138548/55, 0138548/56, 0138548/57, 0138548/58, 0138548/74, 0138548/75, 0138548/76, 0138548/77, 0138548/78, 0138548/79, 0138550/2, 0138570/297, 0138570/301, 0138573/10, 0138573/23, 0138573/29, 0138573/30, 0138573/31, 0138573/32, 0138573/33, 0138573/38, 0138573/44, 0138573/45, 0138573/46, 0138573/47, 0138573/48, 0138573/49, 0138573/50, 0138573/51, 0138573/52, 0138573/53, 0138573/56, 0138573/57, 0138573/58, 0138573/59, 0138573/60, 0138573/61, 0138573/62, 0138573/63, 0138573/64, 0138573/65, 0138573/66, 0138573/67, 0138573/68, 0138573/69, 0138573/70, 0138573/71, 0138573/72, 0138573/73, 0138573/74, 0138573/75, 0138573/76, 0138573/8, 0138573/9, 0138574/1, 0138574/2, 0138574/3, 0138575/15, 0138575/16, 0138575/17, 0138575/18, 0138575/19, 0138575/20, 0138575/21, 0138575/22, 0138575/23, 0138575/24, 0138580/3, 0138580/4, 0138580/5, 133117/1, 133117/22, 133117/23, 133117/24, 133117/25, 133117/26, 133117/27, 133162, 133163, 133164, 133165, 133166, 133167, 133168, 133169, 133170, 133171, 133172, 133173, 133174, 133175, 133227, 133338/29, 133338/30, 133338/31, 133339, 133340	239385	668722
15140	Budapest 16	Mátyásföld, Atlasz utca	104075, 104097, 104023, 104014/1, 104014/2, 104014/3, 104014/4, 104014/5, 104014/6, 104014/7, 104014/8, 104014/9, 104014/10, 104014/11, 104074/1, 104074/2, 104074/3, 104074/4, 104074/5, 104074/6, 104074/7, 0118696/4, 0118696/43, 0118696/44, 0118696/45, 0118696/46, 0118696/47, 0118696/48, 0118696/49, 0118696/50, 0118696/51, 0118696/52,	240839	663599

			0118696/53, 0118696/54, 0118696/55, 0118696/56, 0118696/57, 0118696/58, 0118696/59, 0118702/2, 0118702/3, 0118702/5, 0118702/6, 0118702/7, 0118702/8, 0118702/9, 0118702/10, 0118702/11, 0118702/12, 0118702/13, 0118702/14, 0118702/15, 0118702/16, 0118702/17, 0118702/18, 0118702/19, 0118702/20, 0118702/21, 0118702/22, 0118702/23, 0118702/24, 0103951/1, 0103952/2, 0103952/3, 0103952/4, 0103952/5, 0103952/6, 0103952/7, 0103952/8, 0103952/9, 0103977, 0103979, 0103980, 0103981, 0103982, 0103983, 0103984, 0103985, 0103986, 0103987, 0103988, 0103989, 0103990/1, 0103990/2, 0103991, 0103992, 0103993, 0103994, 0103995, 104013, 104014/12, 104014/13, 104014/14, 104017, 104073, 104076, 104077, 104078, 104079, 104080, 104081, 104082, 104083, 104084, 104085, 104086, 104087, 104088, 104089, 104090, 104091, 104092, 104093, 104094, 104095, 104096/1, 104096/2, 104096/3, 104096/4, 104096/5, 104096/6, 104096/7, 104096/8, 104098, 104099/1, 104099/2, 104099/3, 104099/4, 104099/5, 104099/6, 104099/8, 104099/9, 104099/10, 104099/11, 104099/12, 104099/13, 104100, 104101, 104102, 104103, 104104, 104105, 104106, 104107, 104108, 104109, 104110, 104111, 104112, 104113, 104114, 104115, 104116, 104117, 104118, 104119, 104120, 104121, 104122, 104123, 104124, 104125, 104126, 104127, 104128, 104129, 104130, 104131, 104132, 104135, 104136, 104139, 104146, 104193, 104196, 104197, 104199, 104200, 104201, 104202, 104203, 104204, 104205, 104206, 104207, 104208, 104209, 104210, 104211, 104212, 104213, 104214, 104215, 104216, 104217, 104218, 104219, 104220, 104221, 104222, 104232, 104249, 104252, 105684, 0118691, 0118695, 0118696/2, 0118696/3, 0118696/5, 0118696/6, 0118696/7, 0118696/8, 0118696/9, 0118696/10, 0118696/11, 0118696/12, 0118696/13, 0118696/14, 0118696/15, 0118696/16, 0118696/17, 0118696/18, 0118696/19, 0118696/20, 0118696/21, 0118696/22, 0118696/23, 0118696/24, 0118696/25, 0118696/26, 0118696/27, 0118696/28, 0118696/29, 0118696/30, 0118696/31, 0118696/32, 0118696/33, 0118696/34, 0118696/35, 0118696/36, 0118696/37, 0118696/38, 0118696/39, 0118696/40, 0118696/41, 0118696/42, 0118697, 0118698, 0118699, 0118700/1, 0118700/2, 0118700/3, 0118700/4, 0118700/5, 0118700/6, 0118700/7, 0118700/8, 0118700/9, 0118700/10, 0118700/11, 0118700/12, 0118700/13, 0118700/14, 0118700/15, 0118700/16, 0118700/17, 0118700/18, 0118701, 0118703, 0118704, 0118713, 104022, 104020, 104021, 104031, 104032, 104019, 104018, 104034, 104033, 104035, 104030, 104029, 104058, 104059, 104060, 104055, 104051, 104050, 104049, 104066, 104061, 104062, 104053, 104067, 104048, 104064, 104063, 104042, 104054, 104065, 104052, 104068, 104047, 104043, 104044, 104057, 104056, 104040, 104041, 104039, 104038, 104036, 104037, 104027, 104028, 104072, 104070, 104045, 104024, 104025, 104026, 104046, 104069, 0103978, 104071, 104099/14, 104099/15, 104099/16, 0103952/36, 0118702/26, 0118702/27, 0118705/23		
15141	Budapest 16	Rákosszentmihály, Ilona utca 57-61.	109367	242130	659229

15142	Budapest 16	Rákosszentmihály, Csömöri út 32.	110999/2	241942	657742
15143	Budapest 16	Cziráky utca 12-20.		-2300	-8400
15144	Budapest 16	Egyenes utca 5-7.		240440	658408
15145	Budapest 16	Rákosszentmihály, Hermina út 87.	107306	242451	660570
15146	Budapest 16	Margit utca 26.	101474, 113042	241146	659552
15147	Budapest 16	Batthyány Ilona utca 12.	116696	241825	663697
15148	Budapest 16	Matild utca	111136	242190	657421
15149	Budapest 16	Nefelejcs utca 33.	110902	241797	657879
15150	Budapest 16	Rózsalevél utca 46., evangélikus templom és környéke	117076	242199	663879
15151	Budapest 16	Zalavár utca	100033	240527	658328
15153	Budapest 16	Timur utca - Fertály utca - Dezsőfia utca között	114083, 114084, 114085, 114086, 114088, 114090, 114091, 114092, 114093, 114094, 114097, 114096, 114095, 113953, 113954, 113962, 113964, 113965, 114062, 114079, 114080, 114081, 114082, 114087	243631	661457
15154	Budapest 16	Sashalom, Zalavár utca 7.	100038	240495	658343
15155	Budapest 15	Rákospalota	89750	247426	656642
15156	Budapest 15	Rákospalota, Bogáncs utca 3. (Tejipari Vállalat)	89747	247619	656392
15157	Budapest 15	Rákospalota, Énekes utca 10.	88432	247266	655834
15158	Budapest 15	Rákospalota, Kajár utca 7.	88388	246985	655655
15159	Budapest 15	Karatna tér, Rákospalota	81619	244324	654616
15160	Budapest 15	Rákospalota, Kossuth utca 15.	89867/38, 89867/26	247114	656043
15161	Budapest 15	Rákospalota, Kossuth Lajos utca 39-41.	89867/7, 89867/38, 89867/22	246944	656265
15162	Budapest 15	Rákospalota, Mogyoród útja 42.	89753/9, 89751, 89753/2, 89753/6, 89753/4, 89753/10, 89753/8	247266	656483

15163	Budapest 15	Őrjárat utca 1.	82285	243900	655855
15164	Budapest 15	Késmárk utca - Körvasút sor között, Ferroglobus	83159/18, 83159/4, 83154/2, 83155/7, 83162/3, 83161/1, 83161/2, 83161/3, 83159/16, 83159/9, 83159/7, 83159/10, 83159/11, 83155/2, 83161/5, 83155/6, 83155/5, 83155/3, 83155/4, 83156, 83154/3, 83159/21, 83159/24, 83159/20, 83159/17, 83159/15, 83159/22, 83154/1, 83162/1, 82937/35, 82937/34, 83159/13, 83159/12, 83159/23, 83153, 83159/8, 83160, 82937/33, 82937/15, 83161/17, 83161/18, 83161/19	242969	656970
15165	Budapest 15	Rákospalota, Régi Fóti út	98093/54, 98093/56, 98093/57, 98093/55, 91036, 91037, 91038, 91029, 91030, 91031, 91032, 91033, 91034, 91035	247613	657591
15166	Budapest 15	Rákospalota, M0 1. lh. 72,7 km-szakasz, ÉNy-i vasútoldal	91199/2, 91199/1, 91198, 91197/2, 098010/5, 098010/4, 098009/4, 098008, 098020/2, 098009/3, 098016/3, 098017/1, 098020/1, 098017/2, 098016/4, 098019	250293	656509
15168	Budapest 14	Városliget, Állatkerti krt. 14-16.	29753, 29743	241813	652735
15169	Budapest 14	Alsórákos, Fogarasi út - Cinkotai út környéke	39590/369, 39590/303, 39590/304, 39590/305, 39590/307, 39590/308	241680	657234
15171	Budapest 14	Zugló, Bazsarózsa utca	39589/32, 39589/33, 39589/36, 39589/37, 39589/40, 39589/41, 39590/64, 39590/65, 39590/66, 39590/67, 39590/68, 39590/69, 39590/70, 39590/71, 39590/72, 39590/73, 39590/74, 39590/75, 39590/76, 39590/222, 39590/223, 39590/224, 39590/225, 39590/226, 39590/227, 39590/228, 39590/229, 39590/230, 39590/231, 39590/232, 39590/233, 39590/234, 39590/235, 39590/236, 39590/384, 39590/397, 39590/398, 39591/29, 39591/30, 39591/31, 39591/32, 39591/33, 39591/40, 39591/41, 39591/44, 39591/45, 39591/106, 39591/111, 39591/112, 39592/72, 39592/75, 39592/76, 39592/79, 39592/80, 39592/81, 39592/88, 39592/89, 39592/90, 39593/5, 39636, 39638/1, 39638/2, 39639/1, 39639/4, 39639/35, 39640/1, 39640/2, 39639/26, 39639/30, 39639/27, 39639/29, 39639/3, 39592/147	241347	656789
15172	Budapest 14	Cinkotai út - Szugló utca között	31269/128, 31269/132, 31375, 31388/2, 31417, 31421/1	242557	656011
15173	Budapest 14	Alsórákos, Cinkotai út - Paskál utca	40105	242245	656533
15174	Budapest 14	Alsórákos, Cinkotai út 75/a-b.	40243/4, 40243/5	242196	656746
15176	Budapest 14	Alsórákos, Füredi tér	39521/10	241375	657567
15177	Budapest 14	Cinkotai út - Gödöllői utca sarkán	39662/2	241870	657061
15178	Budapest 14	Hajtsár út	29834/21	242047	652875
15179	Budapest 14	Népstadion, Puskás Stadion	32826	239918	653735

15180	Budapest 14	Ilosvai Selymes utca 32.	30734/2	242243	654450
15182	Budapest 14	Alsórákos, Istvánffy utca 42/a.	30987/1	242939	655285
15183	Budapest 14	Alsórákos, Jeszenák János utca	39827/9	241538	656577
15185	Budapest 14	Kőszeg utca 39.	39473/12	240541	657074
15186	Budapest 14	Mexikói út 41/c	32181/11	240776	654181
15187	Budapest 14	Alsórákos, Nyereg utca - Kantár utca	39692/84	241621	656711
15188	Budapest 14	Alsórákos, Cinkotai út - Paskál utca DNy-i sarka	40130	242204	656592
15190	Budapest 14	Alsórákos, Paskál utca, Paskál malommal szemben	40118	242128	656461
15191	Budapest 14	Alsórákos, Paskál utca 1.	40119/1	242011	656383
15192	Budapest 14	Alsórákos, Paskál utca 45/b.	40271/1	242477	656811
15194	Budapest 14	Alsórákos, Szatmár utca 59.	30649/1	242651	654568
15195	Budapest 14	Rákosfalva, Szentmihályi út - Ond vezér útja sarok	39221/12	240300	657721
15196	Budapest 14	Alsórákos, Szomolány utca, egész a Rákos-patakig	31376, 31373/22	242160	656018
15197	Budapest 14	Tihany tér	39586/22, 39583/22, 39583/23, 39583/24, 39583/25, 39583/26, 39583/27, 39584/13, 39584/14, 39584/15, 39584/16, 39584/17, 39585/17, 39585/18, 39585/19, 39585/20, 39585/21, 39586/18, 39586/19, 39586/20, 39586/21, 39639/14, 39639/15, 39639/20, 39639/22	240947	656758
15198	Budapest 14	Városliget	29739/1, 29732/2, 32700/2, 32710, 29732/11	0	0
15199	Budapest 14	Vezseny utca 2.	39818	242413	657322
15200	Budapest 14	Vezér utca 72-74.	39586/22	241042	656716
15201	Budapest 14	Vezér utca - Egressy út sarok	40084/16, 40088	241798	656172
15202	Budapest 14	Alsórákos, Vízakna utca 41/b-43-45.	40217, 40218, 40219	242332	656979

15203	Budapest 13	Angyalföld, Agyag utca	26085/186, 26085/220, 26085/28, 26085/31, 26086/8	244630	652237
15204	Budapest 13	Árpád híd, Margitszigeti lejáró	23800/10	243488	650412
15207	Budapest 13	Vizafogó, Cserhalom utca - Vizafogó utca sarka	25928, 25930, 25882, 25897, 25714/42, 25896/2, 25899, 25898, 25881/2, 25900/2, 25908/1, 25667/6, 25714/44, 25880/7, 25884/5	244279	651511
15208	Budapest 13	Transaquincum erőd	25870/47, 25832/7, 26123/2, 25873/8, 25776/35, 25776/36, 25714/40, 25944, 25666/2, 25879, 25882, 25897, 25872/1, 25868/1, 25868/2, 25870/48, 25867/1, 25867/2, 25867/5, 25867/6, 25867/7, 25867/8, 25867/9, 25867/10, 25836/1, 25836/2, 25836/3, 25825/2, 25825/3, 25825/4, 25825/5, 25825/6, 25825/7, 25825/8, 25825/9, 25825/10, 25825/12, 25825/13, 25833, 25828, 25819/2, 25818/2, 25830/1, 25832/8, 25888/2, 25871/2, 25866/1, 25865/4, 25865/11, 25865/14, 25865/17, 25865/18, 25864, 27812/1, 25851, 25848, 25862, 25856, 25857, 25858, 25859, 25847, 25838/4, 25838/5, 25838/6, 25838/7, 25838/8, 25838/9, 25838/10, 25838/11, 25838/12, 25838/13, 25838/14, 25838/15, 25838/16, 25838/17, 25838/19, 25714/13, 25714/41, 25714/42, 25714/43, 25896/2, 25873/5, 25873/6, 25873/10, 25899, 25898, 25900/2, 25838/3, 25900/1, 23805/2, 26125/2, 26126/2, 27815/10, 27815/9, 25667/6, 25667/7, 25870/58, 25870/59, 25870/51, 25870/56, 25808/1, 25808/2, 25870/57, 23806/3	243877	651123
15209	Budapest 13	Angyalföld, Dévai utca 24-26.	28183/1, 28183/2	241713	651221
15210	Budapest 13	Újlipótváros, Lehel tér	28222/4, 28222/2, 28222/3, 28221	241540	651029
15211	Budapest 13	Angyalföld, Kassák Lajos utca 66.sz. előtt	27833/23, 27833/22, 27833/20, 27833/17, 27909/1, 27833/24	242691	651615
15213	Budapest 13	Vizafogó, Meder utca 7-9.	25953/7	245128	651778
15214	Budapest 13	Vizafogó, Mura utca	25938	244802	651780
15216	Budapest 13	Angyalföld, Szekszárdi utca 19-25.	26055, 26081/8	245360	652520
15217	Budapest 13	Angyalföld, Tüzér utca 15.	28163/4	241828	651397
15218	Budapest 13	Angyalföld, Üteg utca - Gömb utca	27465	242808	652201
15219	Budapest 13	Vizafogó, Váci út - Csavargyár utca sarka	25937/2, 25935/2, 26123/2, 25936	244652	651817

15221	Budapest 13	Margitsziget déli csúcsán	23800/8	241503	649730
15222	Budapest 13	Margitsziget, Nagyszálló	23800/10, 23800/11	243167	650408
15223	Budapest 13	Margitsziget, Premontrei kápolna	23800/11	242975	650313
15224	Budapest 13	Margitsziget, Dominikánus apácakolostor és környéke	23800/3, 23800/11	242670	650172
15225	Budapest 13	Margitsziget, Ferences kolostor és környéke	23800/3, 23800/5, 23800/4	242366	649950
15226	Budapest 13	Margitsziget, Esztergomi érseki vár	23800/9	243588	650447
15229	Budapest 10	Harmat utca 31., Csősztorony	41315	237680	657392
15232	Budapest 10	Jászberényi út - Kozma utca	40987/4, 40990, 42523/2, 41007/25, 41007/26, 42520/1, 41007/21, 41005/4, 41007/4, 41007/17, 41007/18, 41007/13, 41007/12, 41007/11, 41007/10, 41007/22, 41007/20, 41007/19, 41006, 41007/2, 41003/12, 41003/13, 41007/23, 41007/24, 41007/32, 41007/33	238148	659452
15233	Budapest 10	Kápolna utca 14., (Kőbányai evangélikus templom)	41498	237580	656387
15234	Budapest 10	Kerepesi út 14.	39206/33, 39206/22, 39206/32	239710	656215
15235	Budapest 10	Felsőrákos, Keresztúri út 162.	042794/3, 042794/4	238551	659953
15236	Budapest 10	Keresztúri út 202.	40957/40, 40957/41, 40957/45, 40957/46, 40957/48, 40957/51, 40957/52, 40957/53	238242	661244
15237	Budapest 10	Keresztúri út 210.	40957/11, 42537/1, 42537/2, 42537/3	238168	661878
15240	Budapest 10	Noszlopy utca - Gyömrői út sarka	42139	236325	657526
15243	Budapest 10	Kőbánya, Jászberényi út	42523/2	238323	659737
15245	Budapest 10	Üllői út 138.	38315/76, 38236/485, 38314/2, 38315/55, 38315/75, 38315/77, 38299/5, 38299/7	235914	655609
15246	Budapest 10	Gyakorló u.-Fehér út-Terebesi út-Keresztúri út között	39210/11, 39210/170, 39210/166, 39210/211, 39210/212, 39210/213, 39210/214, 39210/215, 39210/216, 39210/217, 39210/218, 39210/219, 39210/220, 39210/221	239384	657165

15247	Budapest 9	Boráros tér	37102/2	237343	651486
15250	Budapest 9	Fővám tér 8.	37058	238022	650817
15252	Budapest 9	Ferencváros	38236/180	235349	653623
15255	Budapest 9	Kálvin tér 9.	37013	238282	651094
15258	Budapest 9	Mátyás utca 4.	37052	237939	650977
15260	Budapest 9	Soroksári út 158-164. (Lámpagyár)	38211/3, 38215/4, 38211/4, 38211/5, 38211/7, 38211/10, 38211/11, 38211/8, 38211/9		
15261	Budapest 9	Soroksári út 31.	38040	235937	651921
15263	Budapest 9	Vámház körút, Vásárcsarnok mögött	37048, 37054/18, 37054/22, 37054/21, 37054/20, 37054/19	237980	650961
15266	Budapest 9	Tűzoltó utca 8.	37109	237835	651751
15268	Budapest 9	Üllői út 133-135.	38295/1, 38295/10, 38295/11, 38295/2, 38295/3, 38295/4, 38295/5, 38295/6, 38295/7, 38295/8, 38295/9	236540	654045
15270	Budapest 8	Baross tér, Keleti pályaudvar, központi rész	32951/2, 32951/7, 32951/8	239620	653281
15272	Budapest 8	Bérkocsis utca - Bacsó Béla utca sarka	34871/2, 34842/2, 34864/4	238872	651874
15275	Budapest 8	Bródy Sándor utca 10.	36559/9	238716	651179
15276	Budapest 8	Bródy Sándor utca 18-20.	36526, 36525	238759	651270
15278	Budapest 8	Golgota utca, Ganz Mávag VII.sz. bejárat	38599/3, 38600		
15279	Budapest 8	Gyulai Pál utca - Stáhly utca sarka	36435, 36450, 36449	239008	651485
15282	Budapest 8	Magdolna utca 24.	35339	238533	652721
15285	Budapest 8	Mária utca, gyermekklinika	36771/14	238247	651513
15288	Budapest 8	Múzeum körút 14-16., Múzeumkert	36560	238581	651159
15289	Budapest 8	Pollack Mihály tér, Magyar Rádió épülete	36582	238608	651307
15292	Budapest 8	Rákóczi út 31., Rókus kápolna	36434/2	239121	651499

15295	Budapest 8	Rákóczi út - Károly körút sarok	36557/2	238906	651021
15301	Budapest 7	Akácfa utca 14.	34402	239342	651525
15302	Budapest 7	Csányi utca 1. (Dob utca 46.)	34107/1	239651	651225
15304	Budapest 7	Cserhát utca 1.	33027	239944	653000
15305	Budapest 7	Damjanich utca 30.	33493, 33499	240464	652287
15311	Budapest 7	Kazinczy utca 23-25.	34263	239365	651167
15313	Budapest 7	Madách tér - Király utca sarok	34213/17, 34213/18, 34213/19, 34213/9, 34213/10, 34213/15, 34213/14, 34213/22, 34213/23, 34213/24	239291	650667
15325	Budapest 7	Rumbach Sebestyén utca	34206	239313	650827
15329	Budapest 6	Bajza utca 41.	28345	241061	651758
15330	Budapest 6	Benczúr utca 43.	29696	240892	652310
15331	Budapest 6	Csengery utca	28771	240488	651171
15333	Budapest 6	Délibáb utca 19.	29679	240908	652144
15369	Budapest 6	Oktogon	29418	240149	651202
15387	Budapest 5	Apáczai Csere János utca 9.	24408/4	239055	650194
15388	Budapest 5	Apáczai Csere János utca 7.	24396	239001	650209
15399	Budapest 5	Bárczy István utca - Szervita tér sarok	24358/1	239150	650503
15400	Budapest 5	Bárczy István utca		-500	-1050
15403	Budapest 5	Bástya utca 1.	24066	238268	650840
15405	Budapest 5	Bástya utca 8-10.	24053/4	238344	650884
15411	Budapest 5	Bécsi utca 4.	24415	239139	650321
15415	Budapest 5	Deák Ferenc tér-Erzsébet tér-Bajcsy-Zsilinszky út	24359, 24456/1, 24456/2, 24456/3, 24447/1, 24447/2, 24447/3, 24833/1	239366	650434
15419	Budapest 5	Deák Ferenc utca - Bécsi utca sarka	24441	239241	650365
15422	Budapest 5	Deák Ferenc tér	24359	239278	650508
15424	Budapest 5	Fővám tér	23928	238143	650727
15426	Budapest 5	Apáczai Csere János utca 4.	24401	238987	650154

15432	Budapest 5	Erzsébet tér 15.	24447/1, 24447/2, 24447/3	239398	650503
15438	Budapest 5	Ferenciek tere és környéke, Metro vonal	24015, 24007, 23999, 24004, 23998, 24005, 24006, 24310, 24308, 23995, 24304, 24224	238788	650584
15440	Budapest 5	Ferenczy István utca, úttest	24167	238691	650847
15442	Budapest 5	Ferenczy István utca 26-28.		-975	-675
15444	Budapest 5	Garibaldi utca 3.	24706	240088	649959
15445	Budapest 5	Gerlóczy utca 7-9.	24278, 24279	239042	650689
15450	Budapest 5	Harmincad utca - Deák tér sarok	24446, 24445	239268	650437
15451	Budapest 5	Henszlmann Imre utca 2.		-850	-500
15452	Budapest 5	Irányi utca 20.sz. előtt	24007	238675	650679
15454	Budapest 5	József Attila utca - József nádor tér sarok		-200	-1300
15457	Budapest 5	József nádor tér 5-6.	24470	239278	650214
15461	Budapest 5	Kálvin tér - Kecskeméti utca sarok (Kálvin tér 1.)	24084, 24115, 24116, 24085	238435	651027
15462	Budapest 5	Kálvin tér 4.	24081	238361	650991
15469	Budapest 5	Curia utca 2.	24001	238708	650617
15470	Budapest 5	Károlyi Mihály utca 10., Egyetemi Könyvtár	24186	238735	650729
15471	Budapest 5	Károlyi Mihály utca 12.	24178	238695	650757
15472	Budapest 5	Károlyi Mihály utca 14.	24177/3	238675	650791
15473	Budapest 5	Károlyi Mihály utca 16., Károlyi palota és kert		-875	-550
15478	Budapest 5	Károlyi Mihály utca - Ferenczy István utca sarok	24167, 24016	238641	650775

15479	Budapest 5	Kecskeméti utca, bástyafalnál	24084	238423	651023
15484	Budapest 5	Kígyó utca	24308	238784	650470
15490	Budapest 5	Szabadsajtó út - Váci utca sarok	23859	238695	650460
15491	Budapest 5	Váci utca - Duna utca sarok	23859, 23935	238659	650481
15492	Budapest 5	Kossuth Lajos utca - Szép utca sarok	24192, 24224	238848	650755
15495	Budapest 5	Kossuth Lajos utca 5.		-775	-750
15496	Budapest 5	Kossuth Lajos utca 19.	24210	238884	650907
15497	Budapest 5	Kossuth Lajos tér, metróépítkezés	24710/4	240161	649940
15498	Budapest 5	Kossuth Lajos tér, Parlament	24894	240353	649867
15502	Budapest 5	Curia utca		-625	-625
15504	Budapest 5	Curia utca 3.	24001	238707	650618
15505	Budapest 5	Roosevelt tér	24499	239530	649985
15509	Budapest 5	Magyar utca 6.	24210	238848	650921
15517	Budapest 5	Magyar utca 48-50.	24145	238522	651017
15519	Budapest 5	Szervita tér	24366/2, 24368	239054	650414
15522	Budapest 5	Szervita tér 7., szervita templom és rendház		-450	-950
15526	Budapest 5	Molnár utca 4.		-325	-450
15528	Budapest 5	Molnár utca 22-24.	23898	238358	650605
15530	Budapest 5	Molnár utca 36-40.	23916	238221	650676
15535	Budapest 5	Múzeum körút 9.	24217	238809	650957
15536	Budapest 5	Múzeum körút 11.		-975	-690
15538	Budapest 5	Múzeum körút 23-25.	24125	238648	651017
15542	Budapest 5	Nádor utca - Mérleg utca sarok	24713	239512	650160
15546	Budapest 5	Nádor utca 9.	24587	239625	650164

15551	Budapest 5	Nyáry Pál utca - Váci utca sarok	23935	238504	650564
15556	Budapest 5	Pálffy György utca - Szemere utca sarok	24973/2, 25003, 25004	240782	650318
15557	Budapest 5	Párizsi utca 1.	24300	238851	650437
15562	Budapest 5	Petőfi Sándor utca - Ferenciek tere sarok	24352, 24224	238815	650601
15565	Budapest 5	Petőfi Sándor utca 2.	24303	238822	650555
15566	Budapest 5	Petőfi Sándor utca 20. előtt	24352	239009	650434
15569	Budapest 5	Reáltanoda utca 10.	24196	238823	650824
15573	Budapest 5	Régiposta utca 2.	24399/2	238917	650235
15576	Budapest 5	Régiposta utca 17. előtt	24341	238986	650421
15578	Budapest 5	Roosevelt tér 7-8.	24559	239630	650027
15585	Budapest 5	Szép utca 2.	24195	238833	650786
15588	Budapest 5	Szerb utca 4., pesti szerb templom	23968	238376	650730
15589	Budapest 5	Szerb utca 9.	24047	238381	650798
15591	Budapest 5	Szerb utca 21-23.	24040, 24041, 24058	238453	650863
15592	Budapest 5	Szervita tér 8.	24366/2, 24364	239106	650441
15598	Budapest 5	Váci utca - Pintér utca sarok	23935, 23904	238359	650656
15601	Budapest 5	Váci utca 1-3. és 2-4. számú házak előtt	24340/1	239104	650275
15602	Budapest 5	Váci utca 8.	24380	239039	650344
15605	Budapest 5	Váci utca 11/b. előtt	24340/1	238962	650357
15606	Budapest 5	Váci utca 13.		-350	-850
15607	Budapest 5	Váci utca 16., Régiposta utca sarok	24342, 24344	238948	650403
15608	Budapest 5	Váci utca 21.	24332	238886	650358
15609	Budapest 5	Váci utca 25.		-390	-725
15614	Budapest 5	Váci utca 47., Angolkisasszonyok temploma és zárdája	23881	238518	650517
15617	Budapest 5	Váci utca 54.	23964	238476	650610

15622	Budapest 5	Váci utca 66.	23960	238378	650679
15623	Budapest 5	Váci utca 76.	23948	238310	650734
15630	Budapest 5	Városház utca 9-11. előtt		-525	-900
15631	Budapest 5	Városház utca 1-3. előtt		-675	-775
15632	Budapest 5	Városház utca 5. előtt		-650	-800
15633	Budapest 5	Városház utca 7.	24268	238966	650714
15634	Budapest 5	Városház utca 9. és 10. előtt		-625	-875
15635	Budapest 5	Városház utca 9-11.	24357	239109	650595
15636	Budapest 5	Veres Pálné utca 1.	23994/1, 23994/2	238660	650539
15637	Budapest 5	Veres Pálné utca 5.	23991	238577	650626
15646	Budapest 5	Veres Pálné utca 37.	23942	238259	650815
15648	Budapest 5	Vigadó tér, Pesti Vigadó	24401	238960	650159
15656	Budapest 5	Pesti Barnabás utca 1-3.	24312	238766	650383
15657	Budapest 5	Március 15. tér		238750	650351
15658	Budapest 5	Belvárosi plébániatemplom és Pest középkori városmagja	24314, 24311, 23859, 24309, 24312, 23869, 24315, 24340/1, 24340/2, 24340/3, 24307, 24308, 24301/1, 24301/4, 24301/7	238700	650359
15661	Budapest 5	Contra Aquincum erődök	24314, 24311, 23859, 24327/4, 24312, 23869, 24315, 24317/1, 24317/2, 24318, 24320, 24321, 24323, 24329, 24330, 24340/1, 24340/2, 24340/3, 24328	238713	650323
15662	Budapest 4	Tanoda tér	70678/2	246015	653173
15663	Budapest 4	Újpest, Baross utca 90.	74259	247763	653136
15664	Budapest 4	Dessewffy utca 11., Újpest	73064	246876	654076
15666	Budapest 4	Káposztásmegyer, Farkaserdő	076567/11, 76546/3, 76546/14, 76546/16, 76548/6, 76372/2, 76372/3, 76551/2, 76520/4, 076548/1, 76550/4, 076520/5, 076567/5, 076567/6, 76552/4, 076565/3, 076565/4, 076565/5, 076565/6, 076565/7, 076566/3, 076566/4, 076566/5, 076566/6, 076567/8, 076567/9, 76567/12, 76553/2, 76564/5, 76552/6, 76568/2, 76331/229, 76331/231, 76561/215, 76564/7, 76564/9, 76561/218, 76561/216, 76550/6, 76550/5, 76552/3, 76550/3, 076549, 76552/5, 76331/230, 076567/1, 76561/222, 76561/223, 76564/15,	249373	654483

			76561/217, 76551/1, 76561/214, 076548/10, 076548/11, 076548/12, 076548/13, 076548/14		
15667	Budapest 4	Káposztásmegyer, Pavilon	76573/4, 76570/1, 76570/2, 76572/1, 91174/2, 91174/1, 76562/3, 76562/2, 76564/12	250128	655541
15668	Budapest 4	Káposztásmegyer	76485/158, 76485/162, 76485/163, 76485/164, 76485/165, 76485/166, 76485/167, 76485/168	249685	653055
15669	Budapest 4	Káposztásmegyer, Vízművek	76504, 76506, 76502, 76503, 76505, 76590, 76592	250879	653398
15670	Budapest 4	Káposztásmegyer, lakótelep II/A ütem területén	76568/2, 76539/9, 76539/11, 76539/13, 76539/16, 76539/18, 76539/20, 76539/21, 76539/22, 76539/23, 76539/24, 76539/25, 76539/26, 76539/27, 76539/28, 76539/29, 76539/30, 76539/31, 76539/32, 76539/33, 76539/34, 76539/35, 76539/36, 76539/37, 76539/38, 76539/39, 76539/40, 76539/42, 76539/43, 76539/44, 76539/45, 76539/46, 76539/48, 76539/49, 76539/50, 76539/51, 76539/52, 76539/53, 76539/54, 76539/55, 76539/56, 76539/57, 76539/58, 76539/66, 76539/67, 76539/68, 76539/69, 76539/70, 76539/71, 76539/72, 76539/73, 76539/74, 76539/75, 76539/76, 76539/77, 76539/78, 76539/84, 76564/12, 76539/86, 76539/87, 76539/89, 76539/88, 76539/85, 76539/91, 76539/90, 076569/11	250180	655291
15671	Budapest 4	Megyeri csárda és környéke	76490, 76491/10, 75844, 75845, 75846, 75847, 75848, 76491/1, 76491/2, 76491/3, 76491/4, 76491/5, 76491/6, 76491/7, 76491/8, 76491/9, 76491/11, 76492, 76493, 76494, 76495, 76498	249410	652455
15685	Budapest 4	Váci út 114-116.	76491/12	249627	652653
15686	Budapest 4	Leiningen Károly utca 47.	74902	247564	654104
15689	Budapest 4	Szilágyi utca, sportpálya építésénél	76334/4, 76334/7	247747	654922
15690	Budapest 4	Thaly Kálmán utca 36.	74541	248219	653296
15698	Budapest 4	Újpest, összekötő vasúti híd pesti hídfő	72307, 70423/2	246260	652293
15699	Budapest 4	Váci út - Fóti út sarok, Cérnagyár	75831/1, 75831/8, 75831/9	248896	652699
15702	Budapest 20	Attila utca 36.	170970/9	232094	653987
15703	Budapest 20	Dessewffy utca - Knézich utca sarok	176746, 176792, 176747, 176795, 176793, 176744, 176745, 176783/1, 176794	232457	655036
15704	Budapest 20	Dózsa György út	184089, 184090, 184091, 184299/1, 184300, 184301, 184302, 178126, 178130, 178128/1, 178127/1, 178127/2, 178046, 178128/2, 184092/1, 184097/2, 184303/1, 184303/2	230977	654336
15707	Budapest 20	Klauzál utca 42.	174515	234392	655151

15708	Budapest 20	Perczel Mór utca 32-34.	175681, 175682	233038	655595
15709	Budapest 20	Pestszenterzsébet, Tatárdomb	170187/87, 170187/95	231493	653995
15713	Budapest 20	Pestszenterzsébet, Szentkút	170187/6, 170187/81, 170187/91, 170187/92	231956	653813
15724	Budapest 20	Teremszeg utca	170013/4, 170013/6, 170013/7, 170013/8, 170013/10, 170013/11, 170013/12, 170013/13, 170013/14, 170013/15, 170013/16, 170013/17, 170013/24, 170088, 170172, 170013/9, 170013/36	232310	653394
15725	Budapest 23	Kenyér utca 46.	186150	228401	655523
15726	Budapest 23	Templom utca 121.	186085	228280	655292
15727	Budapest 23	Haraszti út 40-42.	186860/5, 186855/1, 186855/2, 186855/3, 186855/4, 186855/5	226484	654289
15728	Budapest 23	Szent László utca 121.	183185	230482	656260
15729	Budapest 20	Lázár utca 1-3.	176164	232915	655319
15731	Budapest 23	Grassalkovich út 225-259.	187697, 187714, 187719, 187720, 187724, 187725, 187728, 187729, 187732, 187773, 187790, 187792, 187793/2, 187856, 186433, 186050, 186478/4, 187293, 187294, 187357, 187358, 187359, 187360, 187361, 187362, 187363, 187364, 187365, 187366, 187368, 187369, 187370, 187371, 187372, 187373/2, 187374/1, 187374/2, 187377, 187378, 187379, 187380, 187381, 187382, 187384, 187421, 187641, 187642, 187643, 187644, 187646, 187647, 187648, 187649, 187650, 187651, 187652, 187653, 187654, 187655, 187656, 187657, 187658, 187659, 187660, 187661, 187662, 187663, 187664, 187665, 187666, 187667, 187668, 187669, 187670, 187671, 187672, 187673, 187674, 187678, 187679, 187683, 187684, 187685, 187686, 187687, 187691, 187693, 187695, 187696, 187698, 187699, 187700, 187701, 187707/1, 187734, 187735, 187708, 187713, 187715, 187721, 187722, 187723, 187726, 187727, 187730, 187731, 187753, 187763, 187767, 187768, 187769, 187770, 187771, 187772, 187774, 187775, 187776, 187777, 187778, 187779, 187782, 187785, 187786, 187787, 187788, 187789, 187793/1, 187794, 187857, 187858, 187859, 187871, 187896, 187897, 187898, 187899, 187900, 187901, 187902, 187903, 187904, 187905, 187906, 187907, 187908, 187909, 187910, 187911, 187913, 187914, 187915, 187916, 187917, 187918, 187919, 187920, 187921, 187922, 187923, 187924, 187925, 187926/1, 187926/2, 187945/4, 187945/5, 188011/9, 187945/2, 186400, 186052, 186051, 187709/1, 187709/2, 187761/1, 187761/2	227402	655432
15733	Budapest 23	Ócsai út, 17-es km-nél	187998/7, 188000, 188001, 187998/9	225485	656700
15735	Budapest 23	Ócsai út Ny-i oldalán, M0 I/B	187972, 187969/2, 187971, 187969/3, 188016/9, 188012/1, 187979/1, 188011/30	225804	656512

15736	Budapest 23	Ócsai út	187968, 187970, 0196247, 0196245, 0196243/1, 0196246/4, 0196246/5, 0196246/6, 0196246/7, 0196246/3, 0196246/2, 0196246/1, 0196259/85, 0196238/5, 0196239, 0196242, 0196243/2, 0196244, 0196259/86, 0196238/6, 187969/7, 187969/6, 187969/5, 187969/4, 0196220/6, 0196252/2, 187979/1, 0196249/1, 187967/1, 187967/2	226604	656393
15737	Budapest 23	Soroksár, Péteri major	188042, 188043, 188044, 188045, 188046, 188047, 188048, 188049, 188050, 188051, 188052, 188053, 188070, 188071, 188072, 188074, 188075, 188076, 188077, 188078, 188079, 188080, 188081/1, 188081/2, 188083, 188084, 188085, 188086, 188087, 188088, 188089, 188090, 188091, 188092, 188093, 0196048, 0196045, 0196044, 0196049/26, 188041/3, 0195991	227664	658279
15738	Budapest 23	Soroksár, Péteri major	0196095/3, 188041/1, 188041/3, 0196108/1, 0196114/1, 0196115, 0196116, 0196117, 0196118, 0196119/1	227167	658806
15752	Budapest 23	Soroksár, Csonthalom	0196059/9, 0196059/8, 0196059/6, 0196059/7	228463	658235
15757	Budapest 23	Soroksár, Várhegy	0196238/5, 0196239, 0196238/6, 0195948/115, 0195948/6, 0195948/116, 0195948/19, 0195948/18, 0195948/17, 0195948/16, 0195948/15, 0195948/13, 0195948/14, 0195948/7, 0195948/10, 0195948/11, 0195948/12, 0195948/25, 0195948/26, 0195948/8, 0195948/30, 0195948/23, 0195948/24, 0195948/22, 0195948/20, 0195948/21, 0195949/1, 0195948/112, 0195948/113, 0195948/114, 0195948/111, 0196233/13, 0196233/12, 0196233/11, 0196233/10, 0196233/9, 0196233/8, 0196233/7, 0196233/6, 0195948/34, 0195948/35, 0195948/36, 0195948/38, 0195948/37, 0195948/31, 0195948/45, 0195948/39, 0196233/27, 0196233/26, 0196233/25, 0196233/40, 0196233/44, 0196233/41, 0196233/42, 0196233/43, 0196233/4, 0196233/3, 0196233/5, 0196232, 0196233/39, 0196233/38, 0196233/16, 0196233/15, 0196233/14, 0195948/55, 0195948/54, 0195948/53, 0195948/46, 0195948/47, 0196233/36, 0196233/37, 0196233/24, 0196233/23, 0196233/22, 0196233/21, 0196233/20, 0196233/19, 0196233/18, 0196233/17, 0196234/17, 0196233/64, 0196233/63, 0196236/106, 0196236/104, 0196236/107, 0196236/80, 0196236/79, 0196236/78, 0196236/86, 0196236/85, 0196236/84, 0196236/83, 0196236/82, 0196236/81, 0196236/23, 0196236/108, 0196236/20, 0196236/17, 0196236/16, 0196236/19, 0196236/18, 0196236/21, 0196236/22, 0196236/88, 0196236/87, 0196236/89, 0196236/90, 0196236/124, 0196236/123, 0196236/122, 0196236/121, 0196236/120, 0196236/119, 0196236/118, 0196236/117, 0196236/116, 0196236/115, 0196236/114, 0196236/113, 0196236/112, 0196236/111, 0196236/110, 0196236/109, 0196236/77, 0196236/76, 0196236/75, 0196234/10, 0196234/11, 0196234/23, 0196234/24, 0196234/8, 0196234/12, 0196234/13, 0196234/25, 0196234/22, 0196234/43, 0196234/7, 0196234/14, 0196234/6, 0196234/5, 0196234/15, 0196227, 0196234/4, 0196234/16, 0196234/28, 0196234/26, 0196234/27, 0196234/35, 0196234/34, 0196234/33, 0196234/32, 0196234/31, 0196234/30, 0196234/29, 0196236/24, 0196236/28, 0196236/29, 0196236/30, 0196236/27, 0196236/105, 0196236/31, 0196236/26, 0196236/25, 0196234/42,	226950	657317

			0195948/32, 0196238/7, 0196238/8, 0196234/9, 0196236/7, 0196234/18, 0196234/41, 0196235, 0196236/1, 0196233/68, 0196233/67, 0196233/66, 0196236/95, 0196236/93, 0196236/94, 0196236/92, 0196236/96, 0196236/66, 0196236/100, 0196236/101, 0196236/97, 0196236/99, 0196236/64, 0196236/98, 0196236/65, 0196236/63, 0196233/69, 0196236/131, 0196236/132, 0196236/62, 0196236/59, 0196236/61, 0196236/102, 0196236/103, 0196236/60, 0196233/73, 0196233/70, 0196233/71, 0196233/72, 0196233/74, 0196233/75, 0196233/57, 0196233/56, 0196233/55, 0196233/76, 0196233/54, 0196233/77, 0196233/78, 0196233/83, 0196233/82, 0196233/53, 0196233/79, 0196233/80, 0196233/81, 0196233/50, 0196233/51, 0196233/52, 0196233/2, 0196233/29, 0196233/58, 0196233/62, 0196233/61, 0196233/60, 0196233/59, 0196233/32, 0196233/33, 0196233/31, 0196233/30, 0196226, 0196228, 0196233/28, 0196233/84, 0196233/85, 0196233/86, 0196233/87, 0196233/46, 0196233/49, 0196233/47, 0196233/48, 0196233/45, 0196236/74, 0196236/73, 0196236/91, 0196236/72, 0196236/68, 0196236/69, 0196236/70, 0196236/71, 0196236/67, 0196236/13, 0196236/14, 0196236/15, 0196234/21, 0196234/38, 0196234/37, 0196234/36, 0196236/12, 0196234/19, 0196234/20, 0196234/39, 0196234/40, 0196233/65, 0196236/11, 0196236/125, 0196236/126, 0196236/10, 0196236/127, 0196236/9, 0196236/128, 0196236/129, 0196236/8, 0196236/130, 0196236/2, 0196236/3, 0196236/4, 0196236/5, 0196236/6, 0196238/9, 0196238/12, 0196238/2, 0195948/33, 0195948/41, 0195948/42, 0196238/10, 0196238/11, 0196233/34, 0196233/35, 0196186, 0195955, 0196224, 0196238/17, 0196238/14, 0196238/15, 0196238/16, 0196238/13, 0196238/3, 0196237, 0195948/69, 0195948/73, 0195948/68, 0195948/1, 0195948/40, 0195948/43, 0195948/44, 0195948/48, 0195948/49, 0195948/50, 0195948/51, 0195948/52, 0195948/56, 0195948/57, 0195948/58, 0195948/59, 0195948/60, 0195948/110, 0195948/105, 0195948/99, 0195948/89, 0195948/90, 0195948/94, 0195948/91, 0195948/5, 0195948/102, 0195948/103, 0195948/104, 0195948/100, 0195948/101, 0195948/107, 0195948/97, 0195948/98, 0195948/95, 0195948/96, 0195948/106, 0195948/108, 0195948/109, 0196231/2, 0195948/4, 0195948/74, 0195948/92, 0195948/93, 0196229, 0196230, 0196261, 0196185, 0195948/78, 0195948/79, 0195948/64, 0195948/65, 0195948/63, 0195948/66, 0195948/67, 0195948/71, 0195948/70, 0195948/72, 0195948/61, 0195948/62, 0195948/75, 0195948/80, 0195948/88, 0195948/81, 0195948/84, 0195948/82, 0195948/83, 0195948/87, 0195948/86, 0195948/85, 0195948/76, 0195948/3, 0195948/77, 0196231/4, 0196231/5, 0196231/6, 0196231/7, 0196231/10, 0196231/8, 0196231/9		
15760	Budapest 21	Halásztelek utca és Szigetújfalu utca között	208137, 208138, 208139, 208140, 208141, 208142, 208143, 208144, 208145, 208146, 208147, 208148, 208149, 208150, 208151, 208152, 206923, 206924, 206925, 206926, 206927, 206911, 206912, 206913, 206914, 206883, 206882, 206906, 206910, 206907, 206909, 206908, 206915, 206928, 206919, 206916, 206932, 206922, 206920, 206918, 206917, 208133, 206921, 206929, 208135, 208136, 206931, 206930, 208134, 206884	230619	653449

15761	Budapest 21	Szigethalom utca 6.	206923	230487	653416
15767	Budapest 21	Szabadság u.-Orion u.-Rakéta u.-Merkúr u. által hat.ter.	200652, 200627, 200625, 200580/1, 200527, 200541, 200529, 200528, 200542, 200626/1, 200641, 200663, 200638, 200640, 200664, 200639, 200538, 200545, 200547/2, 200548, 200559, 200547/1, 200546, 200666, 200532, 200665, 200537, 200534, 200533, 200535, 200536, 200540, 200539, 200544, 200530, 200519, 200524/1, 200520, 200521, 200522, 200526, 200531, 200523, 200511, 200518, 200510, 200543, 200512, 200513, 200495, 200509, 200507, 200506, 200505, 200525, 200516, 200524/2, 200515, 200514, 200496, 200517, 200570, 200569, 200490, 200568, 200561, 200557, 200558, 200560, 200562, 200491, 200563, 200564, 200565, 200492, 200493, 200504, 200508, 200503, 200502, 200501, 200500, 200499, 200498, 200556, 200555, 200554, 200549, 200550, 200551, 200552, 200553, 200566, 200567, 200497/2	229419	651007
15769	Budapest 21	Csepel, kavicsbánya	0128, 0213208	227731	650829
15770	Budapest 21	Csepel, Bucem és Vízmű között	200046	227909	649545
15777	Budapest 21	Csepel, Dunadűlő u.-Dabas u.-Késmárki u.-Határ u. közt	206874, 206875, 206876, 206877, 206878, 206879, 206880, 206881, 206885, 206886	230224	653543
15778	Budapest 21	Csepel, Dunadűlő u.-Hársas út-Damjanich u.-Határ u. közt	206799, 206801, 206863, 206859, 206855, 206121, 206138, 206128, 206760, 206136/1, 206136/2, 206133/1, 206134, 206135, 206802/1, 206802/2, 206137, 206129, 206132, 206133/2, 206130, 206131, 206800, 206798, 206796, 206794, 206797, 206795, 206761, 206791, 206793, 206803/1, 206790, 206789, 206792, 206785, 206787, 206759/6, 206759/5, 206856, 206857/1, 206857/2, 206858/1, 206858/2, 206860, 206861, 206862, 206854, 206848, 206850, 206849, 206829, 206852, 206853, 206804, 206847, 206846, 206851, 206840, 206845, 206839, 206811, 206810, 206805, 206803/2, 206864, 206865, 206866, 206867, 206868, 206869, 207335, 206844, 206870, 206841/2, 206843, 206842, 206872, 206841/1, 206871, 206828, 206832, 206831, 206837, 206836, 206835, 206834, 206838, 206982, 206980, 206983, 206979, 206981, 206833, 206830, 206818/2, 206820, 206822, 206824/1, 206824/2, 206825, 206826, 206978, 206984, 206977, 206821, 206987, 206976, 206986, 206985, 206823, 206827, 206988, 206975, 206989, 206974, 207011, 207010, 207009, 207008, 207012, 206990, 206973, 207007/2, 206812, 206806, 206807, 206809, 206814, 206815, 206816, 206818/1, 206813, 206808, 206819, 206817, 206788, 206783, 206784, 206782, 206786, 206781, 206779, 206780, 206778, 206776, 206777, 206774, 206775, 206773, 206772, 206771, 206769, 206770, 206971, 206972, 206992, 206993, 206970, 206994, 206969, 206995, 206968, 206967, 206996, 206966, 206998, 206997, 206965, 206999, 206964, 207000, 206991, 207007/1, 207006, 207005, 207004, 207003, 207002, 207001, 207013, 206768, 207014, 207015, 206765, 206764, 207017, 207016, 206766, 206763, 206762, 207018, 207019, 206759/1, 206767, 206759/4, 206759/3	229971	653450

15779	Budapest 21	Gyepsor utca 1.	210329, 210146/56, 210146/57, 210146/58, 210146/54, 210146/16, 210146/61, 210146/62, 210146/53, 210146/12, 210146/52, 210330, 210331, 210332, 210146/51, 210335, 210337, 210334/1, 210333, 210339/2, 210341/2, 210146/87, 210146/59, 210146/17, 210146/99, 210146/97, 210146/95, 210146/96, 210146/94, 210146/93, 210146/92, 210146/91, 210146/90, 210146/82, 210146/88, 210146/83, 210146/89, 210146/63, 210146/64, 210146/84, 210146/85, 210145, 210146/80, 210146/79, 210146/78, 210146/77, 210146/60, 210336, 210146/50, 210146/65, 210146/48, 210146/49, 210334/2, 210338, 210339/4, 210339/3, 210146/30, 210613, 210146/36, 210146/37, 210146/38, 210146/35, 210146/34, 210146/33, 210614, 210146/66, 210146/46, 210146/69, 210146/13, 210146/15, 210669, 210146/39, 210146/45, 210146/44, 210146/42, 210146/43, 210146/40, 210146/32, 210146/31, 210146/41, 210146/28, 210146/29, 210146/68, 210146/71, 210146/24, 210146/76, 210146/75, 210146/3, 210146/20, 210146/73, 210146/22, 210146/21, 210146/74, 210146/19, 210670, 210146/112, 210146/114, 210146/116, 210146/115, 210146/117, 210146/119, 210146/113, 210146/120, 210146/110, 210146/102, 210146/101, 210146/103, 210146/184, 210146/183, 210146/153, 210146/104, 210146/106, 210146/105, 210146/111, 210146/107, 210146/108, 210146/109, 210146/123, 210146/150, 210146/149, 210146/151, 210146/147, 210146/148, 210146/140, 210146/146, 210146/121, 210146/122, 200086/4, 210144/1, 210146/154, 210146/155, 210146/164, 210146/165, 210146/167, 210146/168, 210146/169, 210146/170, 210146/171, 210146/172, 210146/173, 210146/174, 210146/175, 210146/176, 210146/177, 210146/178, 210146/179, 210146/180, 210146/181, 210146/182, 210146/202, 210146/203, 210146/204, 210146/205, 210146/213, 210146/215, 210146/216, 210146/217, 210146/218, 210146/219, 210146/220, 210146/221, 210146/222, 210147/1, 210214/1, 210214/2, 210328/1	231400	650651
15780	Budapest 21	Csepel, Vízmű	200024/3	227854	649127
15781	Budapest 21	Csepel, Fővárosi Vízművek		0	0
15783	Budapest 21	Csepel, Szabadkikötő	210028/1, 209973, 210023, 209950/3, 209950/1, 209947, 210028/3, 210025, 210140/1, 210030/4, 210029, 210030/3, 210030/2, 210073, 210038, 210039, 210072, 210071, 210062, 210061, 210060, 210059, 210057, 210056, 210055, 210041, 210068, 210069, 210066, 210067, 210065, 210064, 210063, 210040, 210070, 210030/1, 210049, 210050, 210051, 210053, 210054, 210058, 210048, 210047, 210052, 210046, 210045, 210044, 210043, 210042, 210037/2, 210037/1, 210140/2, 210036/1, 210036/2, 210035/2, 210035/1, 210028/2, 210031, 210032, 210027, 210026, 210016/2, 210034/1, 210034/3, 210033, 210034/2	233321	651385
15786	Budapest 21	Csepel	210017, 210007/2, 210020/1, 210015, 210020/2, 210018, 210005/2, 210012/20, 210012/21, 210012/22, 210012/25	234359	651372
15791	Budapest 21	Hajós utca 35.	206111	229349	653889

15797	Budapest 21	Csepel, Háros, Dunapart		0	0
15806	Budapest 21	Damjanich János út 83.	206801	229703	653608
15807	Budapest 21	Hajós utca 2.	206170/1, 206170/2	229667	653708
15809	Budapest 21	Hollandi út, Csepeli Strand			
15811	Budapest 21	Hollandi út, Csepel strandfürdőnél		-3975	8600
15812	Budapest 21	Hollandi út 9.	206863	230020	653654
15813	Budapest 21	Hollandi út 17.	206859	229938	653688
15814	Budapest 21	Hollandi út 21.	206857/1, 206857/2	229887	653709
15815	Budapest 21	Hollandi út 25.	206856	229844	653743
15816	Budapest 21	Hollandi út 33.	206141, 206142	229686	653785
15817	Budapest 21	Hollandi út 39.	206145	229621	653805
15818	Budapest 21	Hollandi út 67.	206113	229315	653907
15819	Budapest 21	Királyhágó út 79.	205049	227382	653906
15820	Budapest 21	Kökényes utca 10.	206799	229721	653553
15821	Budapest 21	Komáromi utca eleje, új faiskola területe	208939, 208942, 209360, 208265, 208944, 209458, 208943, 208309, 208941, 208323, 208324/2, 208324/1, 208325, 208940/1, 208327, 208328, 208326, 208342, 208945, 208947, 208948, 208949, 208950, 208951, 208940/2	231431	652665
15825	Budapest 21	Sügér utca 13.	205157	227441	654291
15826	Budapest 21	Szilas utca 17. mögött	207191	230175	652749
15827	Budapest 21	Szőlős utca 5.	207095	230056	652849
15828	Budapest 21	Vihorlát út 91.	205066	227365	653833
15831	Budapest 21	II. Rákóczi Ferenc út 345., Vízmű	200023	227243	648561
15832	Budapest 21	II. Rákóczi Ferenc út 313.	200058	228046	649663
15833	Budapest 21	II. Rákóczi Ferenc út 298.	214024	228641	650552
15834	Budapest 21	II. Rákóczi Ferenc út 289-295., Cementgyár	200060, 200026/1, 200026/2	228219	649819

15835	Budapest 21	II. Rákóczi Ferenc út 187-189.	210616/2, 210616/1, 210617	230213	650858
15836	Budapest 12	Városkúti út 32. - Diósárok 75.	9573/3, 9573/4, 9573/5, 9573/6, 9573/7, 9573/8, 9573/9, 9573/10, 9572, 10272	239810	645526
22884	Budapest 17	Pesti út 5-7	120997, 120002, 120996/19, 120996/20, 120996/21, 120996/15, 120996/36, 120996/7, 120996/34, 120996/18, 120996/12, 120994, 120996/11, 120996/22, 120996/16, 120980, 120979, 120873, 120832, 120833, 120996/24, 120996/23, 120996/25, 120996/27, 120831, 120996/35, 120995, 120996/32, 120836, 120996/37, 120996/38	237653	663578
22885	Budapest 3	Szentendrei, Sajtoló, Rozália, Zsófia, Aranyalma, Ringató, Gladiátor u. zónája	22997/8, 23021/10, 23000/7, 23000/8, 23000/9, 23004/4, 23003/5, 23002/3, 22996, 23001/5, 22995/17, 22995/18, 22995/13, 23000/5, 23001/6, 23000/6, 23000/4, 22995/16, 22995/15, 22995/14, 22995/19, 23004/3, 23003/3, 23002/4, 23001/4, 23000/3, 23021/8	247297	649972
23886	Budapest 1	Budai Vár-barlang	6563, 6660, 6647, 6646, 6654, 6653, 6651, 6650, 6649, 6685, 6686, 6493, 6507, 6565/1, 6652	240088	648729
23887	Budapest 2	Bátori-barlang	011197/17	243329	643094
23897	Budapest 11	Gellért-hegyi-barlang	5537/5, 5413/6, 5413/7, 5536/1, 5536/2, 5537/7	237920	650350
24009	Budapest 13	Fürdő-sziget, Duna-meder	23805/1	244164	650590
24010	Budapest 3	Mozaik-utca, Duna-meder	23795, 19330	245390	650116
25345	Budapest 3	Zsófia utca 7.	22995/5	247203	649935
26211	Nagytarcsa	Malomárok feletti dűlő	093/84, 093/86, 093/87, 093/234, 093/235, 093/238, 093/239, 093/242, 093/246, 093/231, 093/230, 093/228, 0100/3, 093/98, 093/271, 093/263, 093/253, 093/267, 093/268, 093/71, 093/69, 093/70, 093/72, 093/73, 093/74, 093/75, 093/229, 093/232, 093/233, 093/236, 093/237, 093/240, 093/241, 093/248, 093/249, 093/262, 093/252, 093/255, 093/286, 093/250, 093/251, 093/66, 093/64, 093/65, 093/68, 093/67, 0138541/10, 0138543/9, 0138541/22, 093/283, 093/284, 093/100, 093/101, 093/102, 093/99	240720	666785
26222	Pécel	Hatos-dűlő	1729, 1884, 3966, 3979, 3978, 1874, 1877, 1878, 1879, 1883/2, 1883/1, 0365/168, 0365/135, 0365/167, 0365/166, 0365/165, 0365/164, 0365/163, 0365/162, 0365/161, 0365/160, 0365/182, 0365/181, 0365/159, 0365/158, 0365/157, 0365/127, 0365/179, 0365/180, 0365/156, 3507, 3506, 3505, 3504/2, 3502/2, 3503, 3504/1, 3524/2, 0138584/9, 0138584/45, 0138584/50, 0138584/48, 0138584/47, 0138584/44, 0138584/42, 0138584/75, 0138584/89, 0138584/90, 0138584/88, 0138584/92, 0138584/87, 0138584/86, 0138584/91, 0138584/3, 0138584/85, 0138584/84, 0138584/83, 0138584/82, 0138584/81, 0138584/40, 0138584/80, 0138584/79, 0138584/78, 0138584/77, 0138584/22, 0138584/25, 0138584/19, 0138584/28, 0138584/31, 0138584/34, 0138584/37, 0138586/3, 0138585/1, 0138585/4, 0138585/5, 0138585/6, 0365/177, 0365/176, 0138568/335, 0138568/336, 0138568/337, 0138568/338, 0138568/339, 0138582/10, 0138584/49,	239268	670147

			0138584/93, 0138584/94, 0138585/12, 0138585/14, 0365/188, 0365/189, 0365/190, 0365/191, 0365/192, 0365/193, 0365/194, 0365/195, 0365/196, 0366/4, 0366/5, 3508/1, 3509/1, 3510/1, 3511/1, 3512/1, 3512/2, 3513/1, 3513/2, 3514/1, 3514/2, 3515/1, 3516/1, 3516/2, 3517/1, 3517/2, 3518/1, 3518/2, 3519/1, 3519/2, 3520/1, 3520/2, 3521/1, 3521/2, 3522/1, 3522/4, 3522/5, 3523/1, 3524/3, 3977/2, 4080, 4081/1, 4081/2		
27027	Budapest 23	Soroksár 1. lelőhely	0196308/1	225363	659655
27028	Budapest 23	Soroksár 2. lelőhely	0196308/1, 0196304/1, 0196304/2, 0196307, 0196313, 0196314	225447	659216
27030	Budapest 23	Soroksár 4. lelőhely	0196259/10, 0196259/11, 0196259/131, 0196259/132, 0196259/133, 0196259/134, 0196259/135, 0196259/136, 0196259/15, 0196259/16, 0196259/27, 0196259/28, 0196259/29, 0196259/30, 0196259/32, 0196259/34, 0196259/35, 0196259/36, 0196259/4, 0196259/49, 0196259/51, 0196259/52, 0196259/53, 0196259/54, 0196259/69, 0196259/70, 0196259/71, 0196259/72, 0196259/73, 0196260, 0196262/14, 0196269, 0196270, 0196271	225697	657939
27031	Budapest 23	Soroksár 8. lelőhely	187969/3, 187979/1, 188011/30	225592	656462
27032	Budapest 23	Soroksár 9. lelőhely	0196304/1, 0196299, 0196300	225516	658859
27033	Budapest 23	Soroksár 10. lelőhely	0196308/1	225322	659901
27034	Budapest 23	Soroksár 11. lelőhely	0196296, 0196271, 0196290	225558	658613
30767	Budapest 1	Kapucinus utca 16	14296	239665	649316
30840	Budapest 16	M0 1. lelőhely	118071/10, 118071/11, 118071/12, 118214/4, 0220/228	243243	663334
30841	Budapest 16	M0 2. lelőhely		241782	665839
30842	Budapest 16	M0 3. lelőhely		241573	665824
30846	Budapest 17	M0 4. lelőhely Kanász-kút	090/1, 085/66, 085/8, 085/9, 085/10, 085/11, 085/12, 085/13, 0138551/8, 0138554/44, 0138554/47, 0138554/99, 0138554/97, 0138554/103, 0138554/105, 0138554/95, 0138554/38, 0138554/93, 0138554/35, 0138554/91, 0138554/41, 0138554/32, 0138554/26, 0138554/89, 0138554/87, 0138553/4, 0138552/524, 0138554/85, 0138554/29, 0138551/9, 0138551/2, 0138554/115, 0138554/71, 0138554/113, 0138554/111, 0138554/56, 0138554/68, 0138554/142, 0138554/136, 0138554/134, 0138554/124, 0138554/126, 0138554/128, 0138554/130, 0138554/132, 0138554/65, 0138554/62, 0138554/50, 0138554/53, 0138554/59, 0138554/122, 0138554/118, 0138554/120, 0138550/12, 0138550/13, 0138550/14, 0138550/16, 0138554/101, 0138554/107, 0138554/109, 0138554/138, 0138554/140, 0138554/156, 0138554/157	240637	668714
30847	Budapest 17	M0 5. lelőhely Major-hegy	0138584/78, 0138584/77, 0138584/19, 0138579/10, 0138568/201, 0138568/203, 0138568/279, 0138568/277, 0138568/275, 0138568/273, 0138568/271, 0138568/269, 0138568/267, 0138568/265, 0138568/263, 0138568/261, 0138568/257, 0138579/6, 0138568/156, 0138568/153,	239797	669624

			0138568/159, 0138568/171, 0138568/168, 0138568/165, 0138568/162, 0138568/186, 0138568/183, 0138568/180, 0138568/177, 0138568/174, 0138568/150, 0138568/147, 0138568/144, 0138568/118, 0138568/219, 0138568/217, 0138568/215, 0138568/213, 0138568/211, 0138568/209, 0138568/207, 0138568/205, 0138568/114, 0138568/117, 0138568/141, 0138568/108, 0138568/111, 0138568/120, 0138568/123, 0138568/126, 0138568/129, 0138568/138, 0138568/135, 0138568/132, 0138568/90, 0138568/99, 0138568/96, 0138568/93, 0138568/105, 0138568/102, 0138568/87, 0138568/85, 0138568/83, 0138568/81, 0138568/79, 0138568/77, 0138568/75, 0138568/70, 0138568/288, 0138568/286, 0138568/282, 0138568/280, 0138568/290, 0138568/292, 0138568/314, 0138568/312, 0138568/310, 0138568/308, 0138568/306, 0138568/328, 0138568/326, 0138568/324, 0138568/322, 0138568/320, 0138568/318, 0138568/316, 0138568/296, 0138568/298, 0138568/300, 0138568/294, 0138568/304, 0138568/302, 0138568/330, 0138568/332, 0138565/53, 0138565/54, 0138565/55, 0138566, 0138568/255, 0138568/251, 0138568/253, 0138568/249, 0138568/245, 0138568/243, 0138568/241, 0138568/239, 0138568/237, 0138568/235, 0138568/233, 0138568/335, 0138568/336, 0138568/339, 0138582/10, 0138567/1113, 0138568/192, 0138568/221, 0138568/223, 0138568/225, 0138568/227, 0138568/229, 0138568/247, 0138568/259, 0138568/284, 0138568/334, 0138579/9		
30856	Budapest 17	M0 7. lelőhely	0138602/56, 0138602/58, 0138602/59, 0138602/57, 0138602/60, 0138602/61, 0138602/62, 0138602/63, 0138602/64, 0138602/76, 0138602/75, 0138602/74, 0138602/73, 0138602/72, 0138602/71, 0138602/70, 0138602/69, 0138602/68, 0138602/67, 0138602/66, 0138602/65, 0138602/50, 0138602/51, 0138602/52, 0138602/53, 0138602/55, 0138602/54, 0138602/409	238478	669962
30857	Budapest 17	M0 8. lelőhely	0138604, 0138605/8, 0138605/7, 0138605/9, 0138603, 0138605/14, 0138602/409	238437	669825
30858	Budapest 17	M0 9. lelőhely Kereszt-dűlő	0138610/11, 0138610/93, 0138610/12, 0138610/13, 0138610/82, 0138610/91, 0138610/89, 0138610/87, 0138610/2	238250	670090
30859	Budapest 17	M0 10. lelőhely	0138663/2, 0138662/2, 0138639/2, 0138634/8, 0138638/78	237392	670582
30860	Budapest 16	M0 11. lelőhely	0138670	235418	671297
30861	Budapest 16	M0 12. lelőhely Kanász-kúttól délre	0138567/434, 0138567/435, 0138567/436, 0138567/456, 0138567/455, 0138567/454, 0138567/453, 0138567/452, 0138567/451, 0138567/450, 0138567/449, 0138567/448, 0138567/447, 0138567/446, 0138567/445, 0138567/444, 0138567/443, 0138567/442, 0138567/441, 0138567/440, 0138567/439, 0138567/438, 0138567/437, 0138567/1345, 0138567/1340, 0138567/1338, 0138567/1336, 0138567/1330, 0138554/155, 0138567/1310,	240163	669226

			0138567/1332, 0138567/1334, 0138567/1342, 0138567/1343		
30913	Budapest 3	Római Strandfürdő és vízvezeték északi szakasza	23113/7, 19343/8, 19343/4, 19343/7, 19247/1, 23152/45, 19416, 19359/3, 19396, 23034, 23113/6, 23113/8, 23113/9, 23113/10, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19333/2, 19398, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19622/4, 19622/5, 19503, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/139, 18910/140, 19418, 19599/1, 23227/2, 19358/2, 19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 18910/121, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19700/1, 19668/4, 19413/2, 19358/1, 23235/1, 23235/2, 23111/3, 23152/12, 19333/3, 23152/106, 23112, 23116, 19332/3, 19332/4, 22995/3, 22995/4, 19479/6, 19483/3, 19479/5, 19564/2, 19486, 19495/3, 19497/1, 19521/12, 19521/2, 19701/3, 19701/4, 23074, 23077, 23078, 23079, 23080, 23081, 23084, 23092/10, 23092/14, 23092/15, 23092/16, 23092/28, 23092/8, 23099, 23105, 23106, 23107, 23108, 23109, 23110, 23069/2, 23235/3, 19494/3, 19494/4, 19498/3, 19499/3, 19499/5, 19499/9, 19341/15, 19341/16, 19622/6, 19622/7, 19548/2, 23111/2, 18910/200, 18910/201, 18910/202, 19413/3, 19413/4	246970	650121
30923	Budapest 4	Székes-nádas-dűlő	76512/189, 76512/206, 76512/207, 76512/208, 76512/297, 76512/415, 76512/416, 76512/417, 76512/418, 76512/420	250692	655096
30933	Budapest 3	Óbuda-Zichy kastély, DNy-i melléképület	18019	244113	649915
30943	Budapest 3	Bécsi út 62.	14741/1, 14741/5, 14741/3, 14741/4	242948	649243
30969	Budapest 3	Lajos utca 74.	14657/3	243025	649388
31047	Budapest 3	Kórház u. 6-12.	18024/10, 18024/18	244216	649643
31048	Budapest 3	Bécsi út 48-50.	14763	242817	649251
31049	Budapest 3	Bécsi út 52.	14762	242844	649256

31050	Budapest 3	Kolosy tér 4.	14781	242682	649280
31051	Budapest 3	Bécsi út 136-174.	16304/4, 16306/2, 16266/7, 16890/1, 16891, 16892/1, 16892/2, 16893, 16300/10, 16300/9, 16300/15, 16306/12, 16888/4, 16300/14, 16799/1, 16307/1, 16266/6, 16305/4, 16305/3, 16306/6, 16306/5, 16890/2, 16293/1, 16306/13, 16291/2, 16266/16, 16266/15, 16266/17, 16266/18, 16266/19, 16266/20	244568	648552
31053	Budapest 3	Szőlőkert köz 7.	18878/6, 18878/5, 18878/7, 18878/28, 18878/13, 18878/29, 18878/8	245895	649410
31057	Budapest 3	Óbuda, Filatorigát	19241, 19242, 18551/1, 18549/10, 18556/9, 18556/10, 18556/24, 18556/25, 18556/26, 18556/27, 18556/28, 18556/29, 18556/30, 18556/31, 18556/32, 18556/11, 18556/13, 18556/15, 18556/17, 18556/38, 18556/39, 18575/1, 19243/1, 19243/2, 19243/4, 19243/5, 18556/7, 18910/10, 19233/14, 19233/13, 19243/6, 19243/7	245276	649582
31059	Budapest 23	Soroksár - Auchan Bevásárlóközpont	195847/26, 195847/55, 195847/56, 195836/33, 195836/17, 195836/32, 195836/16, 0195836/35, 0195836/34	229700	658508
31066	Budapest 21	Csepel, MOL Gázvezeték 10. lelőhely	214223, 214250, 214221/30, 214222, 214221/23, 214221/38, 214221/36, 214221/37, 214221/33, 214221/34, 214221/35, 214221/32, 214220, 214219, 214218, 214255, 214260, 214267, 214268, 214276, 214266	227450	649829
31068	Budapest 21	Csepel, MOL Gázvezeték 11. lelőhely	200055, 200026/2, 200054, 200052	228002	649630
31235	Budapest 3	Pusztakúti út	61440/28, 61440/37, 61440/38, 61440/39, 61440/40, 61440/20, 61440/22, 61443, 61442, 61441, 61440/29, 61444, 61445, 61440/65, 61440/66, 61440/64, 61450, 61440/35, 61449, 61440/36, 61448, 61440/14, 61440/85, 61440/84, 61440/80, 61440/79, 61440/78, 61440/58, 61440/57, 61440/44, 61440/42, 61440/41, 61440/56, 61440/43, 61440/45, 61440/34, 61440/33, 61440/59, 61440/60, 61446, 61440/32, 61447, 61440/31, 61440/30, 61440/67, 61440/82, 61440/62, 61440/68, 61440/61, 61440/63, 61440/81, 61440/83, 61435, 61440/7, 61434, 61804/2, 61804/1, 61440/19, 61451, 61440/21, 61440/17, 61440/13, 61440/9, 61440/11, 61440/23, 61667/1	248620	649437
31238	Budapest 3	Dugovics Titusz tér 13-17.	17868, 17806, 17867	243902	649679
31495	Budapest 3	Farkastorki út-Táborhegyi lakópark	16300/10, 16300/9, 16306/12, 16894, 16300/16	244796	648503
31500	Budapest 3	Bécsi út 189.	17016/4	244063	648790
31501	Budapest 3	Bécsi út 127.	17441	243516	649006
31502	Budapest 3	San Marco utca 32.	17379, 17393/6	243644	649018
31503	Budapest 3	San Marco utca 17.	17440/3	243550	649099

31505	Budapest 3	Aquincum municipium falakkal körülvett területe	23113/7, 19343/8, 19343/4, 19343/7, 19247/1, 23152/45, 19416, 19359/3, 19396, 23034, 23113/9, 23113/10, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19333/2, 19398, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19622/4, 19622/5, 19503, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/139, 18910/140, 19418, 19599/1, 23227/2, 19358/2, 19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 18910/121, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19700/1, 19668/4, 19413/2, 19358/1, 23235/1, 23235/2, 19333/3, 23152/106, 19332/3, 19332/4, 22995/3, 22995/4, 19479/6, 19483/3, 19479/5, 19564/2, 19486, 19495/3, 19497/1, 19521/12, 19521/2, 19701/3, 19701/4, 23235/3, 19494/3, 19494/4, 19498/3, 19499/3, 19499/5, 19499/9, 19341/15, 19341/16, 19622/6, 19622/7, 19548/2, 18910/200, 18910/201, 18910/202, 19413/3, 19413/4	246970	650121
31518	Budapest 3	Bécsi út 123.	17443	243482	649025
31519	Budapest 3	Kiscelli utca 74.	17308/1	243855	648999
31520	Budapest 3	Bécsi út 56.	14760	242885	649250
31521	Budapest 22	Nagytétény, Campona római erőd	232422, 232435, 232436, 232438, 232459, 232481, 232433, 232418, 232419, 232420, 232421, 232410, 232411, 232412, 232413, 232414, 232415/1, 232415/2, 232416, 232417, 232423/1, 232423/2, 232423/3, 232424, 232425, 232426, 232427, 232428/2, 232429/2, 232430, 232431, 232432, 232434, 232467, 232468, 232469, 232470, 232471, 232472, 232473, 232480, 232485, 232486, 232487, 232488, 232489, 232490, 232491, 232492, 232495, 232496, 232497, 232498, 232499, 232500, 232502, 232503, 232504/1, 232504/2, 232402, 232403, 232404/1, 232404/2, 232404/3, 232404/4, 232405, 232406, 232407, 232408, 232409, 232439, 232449, 232450, 232451, 232452, 232460, 232461, 232462/1, 232462/2, 232464, 232465, 232466, 232474, 232475, 232476, 232477, 232478, 232479, 232482, 232483, 232484, 232501, 232505, 232506, 232508, 232517, 232463/2, 232463/1, 232339	227597	645229

31814	Dunakeszi	Székesdűlő	0132/16, 7151/4, 076585, 076576/2, 0114/1, 7151/3, 7151/6, 7151/7	251440	655170
32030	Budapest 3	Bojtár u. 20-34.	19900/14, 19900/11, 19900/39, 19900/38, 19900/33, 19900/15, 19900/16, 19900/18, 19900/13, 19900/12	246280	648545
32094	Budapest 3	Tímár utca 24.	17622	243387	649343
32126	Budapest 3	Kiscelli utca 75.	17265	243897	648918
32127	Budapest 3	Testvérhegyi villagazdaság	20023/22, 20023/14, 20023/18, 20023/20, 20023/23, 20023/24, 20023/25, 20023/26, 20023/27, 20023/28, 20023/29, 20023/6, 20019/4, 20021, 20007/12, 20007/14, 20007/15, 20007/16, 20007/17, 20007/18, 20007/19, 20007/20, 20007/21	247434	647620
32356	Budapest 3	Perényi köz 13/b	16254, 16266/12		
32358	Budapest 3	Kiscelli utca 98.	16213/1, 16214/2, 16215	243795	648764
32359	Budapest 3	Selmeci utca 17.--Zápor utca 23., saroktelek	17411	243618	649176
32360	Budapest 11	Gellérthegy, Citadella	5412	238111	649864
32369	Budapest 1	Szabó Ilonka u. 22.	14052	240214	648881
32377	Budapest 3	Kunigunda útja 39.	18878/16	245823	649029
32379	Budapest 1	Budai Várnegyed, középkori Buda városa	6521/1, 6530, 6541, 6542, 6551, 6563, 6632, 6534, 6533, 14223, 7124/2, 6501, 6561/1, 6621, 6620, 6619, 6618, 6471, 6586, 6601, 6585/2, 6600, 6584/1, 6599, 6574, 6598, 6573, 6597, 6572, 6596, 6570, 6594, 6569, 6567, 6566, 6531, 6536, 6587, 6590, 6636, 6639/1, 6639/2, 6610, 6606, 6660, 6647, 6608, 6646, 6609, 6612, 6644, 6614, 6643, 6666, 6665, 6602, 6664, 6603, 6663, 6604, 6662, 6605, 6630, 6532, 6670, 6671, 6557/3, 6568, 6558, 6581, 6553/1, 6553/2, 6540, 6543/3, 6585/1, 6543/5, 6543/6, 6584/2, 6545, 6583, 6546, 6582, 6549, 6580, 6550, 6579, 6578, 6556/1, 6557/5, 6555/3, 6555/4, 6575, 6527/1, 6527/2, 6672, 6659, 6658, 6657, 6678, 6656, 6679, 6655, 6680, 6654, 6681, 6653, 6683, 6651, 6684/2, 6650, 6649, 6685, 6686, 6688, 6690, 6692, 6694, 6695, 6631, 6635/2, 6462, 6456/1, 6588, 6687, 6457, 6458, 6459, 6461, 6464, 6494, 6496, 6497, 6498, 6634, 6469, 6470, 6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6477/1, 6477/2, 6478, 6479, 6480, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6488, 6489, 6490, 6491, 6492, 6493, 6499, 6500, 6502, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6508, 6509, 6510, 6511, 6512, 6513, 6514, 6515, 6516, 6518, 6519, 6520, 6521/2, 6522, 6523, 6524, 6525, 6526, 6529, 6539, 6547, 6548, 6554, 6555/1, 6556/2, 6557/4, 6557/6, 6559, 6561/2, 6564, 6565/1, 6565/2, 6571, 6576, 6577, 6592, 6593, 6595, 6611, 6613, 6615, 6616, 6617, 6622, 6627, 6635/1, 6638, 6652, 6661, 6667, 6673, 6675, 6676, 6677/3, 6682, 6684/1, 6689, 6691, 6693, 6645, 6628, 6495, 14220, 14363/1, 6696/2, 6607, 6677/4, 6641/1, 6641/2, 6641/3	239739	648901

32383	Budapest 22	Nagytétény, Campona utca 1.	0238025/4, 232333/21, 232333/13, 0238025/11, 238025/12	226526	643331
32385	Budapest 3	Szépvölgyi út 41., Montevideo u. 9.	14868/26, 14868/29, 14868/25, 14868/28	242845	648796
32386	Budapest 3	Fényes Adolf utca 4.	17796	243353	649511
32387	Budapest 3	Hajógyári sziget és öböl	23799, 18386/3, 23796/10, 23796/18, 23798/4, 23798/5, 18386/4, 18386/5, 18386/6, 18386/9, 18386/2, 23796/19, 23796/20, 23796/21, 23796/22, 23796/23, 23796/25, 23796/28, 23796/29, 23796/30, 23796/31, 23796/32, 23796/33, 23796/34, 23796/35, 23796/36, 23796/37, 23796/38, 23796/39, 23796/41, 23796/43, 23796/45, 23796/46, 23796/47, 23796/48, 23796/49, 23796/50, 23796/51, 23796/52, 23796/53, 23796/54, 23796/55, 23796/56, 23796/57, 23795, 23796/58, 23796/59	245150	650501
32525	Budapest 3	Lajos utca 112. - Fényes Adolf u. 5.	17809, 17806, 17810	243348	649567
32526	Budapest 3	Hajógyár utca	18355	244188	649914
32531	Budapest 17	Malomárok-Csékút utca-Rákos-patak által határolt terület	0137617/5, 0137617/1, 0137616/4, 0137616/3, 0137616/1, 0137616/6, 0137616/7, 0137616/8, 0137616/9	238020	664273
32557	Budapest 11	Albertfalva, bevásárlóközpont	43589/1, 43569/12, 43572/3, 43572/4, 43575/2, 43572/6, 43572/7, 43573/2, 43573/4, 43573/1	232667	649583
32592	Budapest 3	Batthány utca 45.	64054/4	249785	650349
32593	Budapest 3	Kisbojtár utca - Névtelen utca	19907/7		
32594	Budapest 3	Kisbojtár utca 8.	19900/8	246259	648439
32595	Budapest 3	Kisbojtár utca	19907/6		
32596	Budapest 3	Aranyalma utca 8.	22995/10	247251	649894
32597	Budapest 3	Pók utcai lakótelep	23152/49, 23152/45, 23034, 23115/6, 23115/7, 23115/8, 23115/9, 23152/1, 23183/1, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 23152/20, 23152/287, 23152/294, 23152/295, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 23152/37, 23152/242, 23152/241, 23152/147, 23152/46, 23152/148, 23338/14, 23338/16, 23338/17, 23338/18, 23152/2, 23152/3, 23152/5, 23152/8, 23152/10, 23152/12, 23152/13, 23152/15, 23152/25, 23152/34, 23152/38, 23152/40, 23152/41, 23152/43, 23152/47, 23152/48, 23152/51, 23152/52, 23152/54, 23152/149, 23152/157, 23338/3, 23338/4, 23152/174, 23152/175, 23152/101, 23152/110, 23152/173, 23152/265, 23152/266, 23152/267, 23152/268, 23152/299, 23152/153, 23146/1, 23146/10, 23146/11, 23146/12, 23146/13, 23146/14, 23146/15, 23146/16, 23146/17, 23146/18, 23146/19, 23146/2, 23146/20, 23146/3, 23146/4, 23146/5, 23146/6, 23146/7, 23146/8, 23146/9, 23151, 23152/114, 23152/115, 23152/116, 23152/117, 23152/118, 23152/119, 23152/120, 23152/121, 23152/122, 23152/123, 23152/124,	247309	650570

			23152/125, 23152/126, 23152/127, 23152/128, 23152/130, 23152/131, 23152/132, 23152/133, 23152/135, 23152/136, 23152/137, 23152/138, 23152/139, 23152/140, 23152/141, 23152/142, 23152/143, 23152/144, 23152/145, 23152/146, 23152/150, 23152/151, 23152/152, 23152/154, 23152/155, 23152/156, 23152/159, 23152/160, 23152/162, 23152/163, 23152/164, 23152/165, 23152/166, 23152/167, 23152/168, 23152/169, 23152/171, 23152/178, 23152/179, 23152/181, 23152/183, 23152/184, 23152/185, 23152/186, 23152/187, 23152/188, 23152/189, 23152/190, 23152/191, 23152/192, 23152/193, 23152/194, 23152/195, 23152/196, 23152/197, 23152/198, 23152/199, 23152/200, 23152/201, 23152/202, 23152/203, 23152/204, 23152/205, 23152/206, 23152/207, 23152/208, 23152/209, 23152/210, 23152/211, 23152/212, 23152/213, 23152/214, 23152/215, 23152/216, 23152/217, 23152/218, 23152/219, 23152/220, 23152/221, 23152/222, 23152/223, 23152/224, 23152/225, 23152/226, 23152/227, 23152/228, 23152/229, 23152/230, 23152/231, 23152/232, 23152/233, 23152/234, 23152/236, 23152/237, 23152/238, 23152/239, 23152/240, 23152/243, 23152/244, 23152/245, 23152/246, 23152/247, 23152/248, 23152/249, 23152/250, 23152/251, 23152/252, 23152/253, 23152/254, 23152/255, 23152/256, 23152/257, 23152/258, 23152/259, 23152/260, 23152/261, 23152/262, 23152/263, 23152/264, 23152/269, 23152/270, 23152/271, 23152/272, 23152/273, 23152/274, 23152/275, 23152/276, 23152/277, 23152/278, 23152/279, 23152/280, 23152/281, 23152/282, 23152/283, 23152/284, 23152/291, 23152/292, 23152/293, 23152/63, 23152/69, 23152/72, 23152/83, 23152/84, 23152/86, 23152/95, 23155/17, 23155/19, 23155/20, 23155/22, 23155/23, 23161, 23172, 23174, 23175, 23176, 23177, 23178, 23179, 23180, 23184, 23185, 23186, 23187, 23188, 23207, 23270/3, 23270/4, 23273, 23279, 23283/2, 23283/3, 23287/3, 23306, 23531, 23532, 23586/24, 23604, 23623/1, 23623/10, 23623/11, 23623/12, 23623/13, 23623/14, 23623/15, 23623/16, 23623/17, 23623/18, 23623/19, 23623/2, 23623/20, 23623/21, 23623/22, 23623/23, 23623/25, 23623/26, 23623/27, 23623/28, 23623/29, 23623/3, 23623/30, 23623/31, 23623/32, 23623/33, 23623/34, 23623/35, 23623/36, 23623/37, 23623/39, 23623/4, 23623/40, 23623/41, 23623/42, 23623/43, 23623/44, 23623/45, 23623/46, 23623/47, 23623/48, 23623/5, 23623/51, 23623/52, 23623/53, 23623/54, 23623/57, 23623/58, 23623/59, 23623/6, 23623/60, 23623/61, 23623/62, 23623/63, 23623/64, 23623/65, 23623/66, 23623/7, 23623/8, 23623/9, 23624, 23623/24		
32996	Budapest 3	Lajos u. 71-89.	14641, 14656	243027	649471
33262	Budapest 3	Aquincum municipium keleti külvárosa	19333/32, 19333/17, 19333/18, 19333/20, 19333/21, 19333/23, 19333/25, 19333/26, 19333/34, 19333/35, 19333/38, 19333/39, 19333/43, 19333/44, 19333/63, 19333/61, 19333/51, 19333/58, 19333/57, 19333/55, 19333/48, 19333/47, 19333/11, 19333/2, 19333/52, 19333/13, 19333/33, 19341/8, 19333/10, 19333/46,	246374	650619

			19333/49, 19333/50, 19333/53, 19333/3, 19332/3, 19332/4, 19341/16, 19333/54, 19333/56, 19333/62		
33315	Budapest 3	Bécsi út 80.	14730/1	243067	649201
33354	Budapest 3	Csillaghegy, téglagyár	61435, 61804/2, 61440/23, 61440/86, 61440/87, 61440/26, 61825/1, 61440/25	248932	649615
33356	Budapest 23	Telekesek legelője	196365/18, 188017/1, 196365/17, 196365/33, 196365/34, 196365/35, 196365/36, 196365/37, 196383/1, 196385/13, 196385/17, 196386/1, 196385/18, 196385/19, 196365/41, 0196382/1, 0196380/1, 0196388/1, 0196373/8, 0196381/9, 0196383/6, 0196383/8, 0196384/1, 0196384/3, 0196384/4, 188010/1, 188016/11, 188016/12, 196362/36, 196363/2, 196365/42, 196365/44, 196372/4, 196385/22, 196385/24, 196385/26, 196385/28, 196385/30, 196385/32, 196385/34, 196385/36, 196385/37, 021/3, 7600/2	224818	655978
33364	Budapest 22	Budatétény, Növény utca	232017, 229309/1, 232002/36, 232002/37, 232002/18, 232048/2, 232049/11, 232049/8, 232016/1, 232016/4, 0238023, 0238024/4, 0238022, 0238021, 0238001/2, 0238001/1, 0238024/5, 224999/2, 224999/1, 225004, 225007/3, 232001, 232002/14, 225007/5, 225007/4, 232015/161, 232034/1, 225007/1, 232014, 232035/25, 232035/14, 232035/15, 232035/16, 232035/17, 232018/19, 232035/12, 232035/13, 232035/18, 232035/19, 228880, 232035/20, 232035/21, 232035/22, 232036, 232015/140, 232015/141, 232015/142, 232018/17, 232018/18, 232016/2, 232015/155, 232018/4, 232018/3, 232018/5, 232015/156, 232018/2, 232015/157, 232015/158, 232015/6, 232018/16, 232015/143, 232018/15, 232015/144, 232018/14, 232015/148, 232018/11, 232018/10, 232018/12, 232018/9, 232015/149, 232018/8, 232018/7, 232018/6, 232018/13, 232015/146, 232015/145, 232015/147, 232015/150, 232015/151, 232015/153, 232015/154, 232015/152, 232015/138, 232015/134, 232015/135, 232015/133, 232015/130, 232015/129, 232015/126, 232015/125, 232015/122, 232015/121, 232015/46, 232015/45, 232015/44, 232015/127, 232015/124, 232015/128, 232015/132, 232015/131, 232015/115, 232015/137, 232015/136, 232015/120, 232015/119, 232015/118, 232015/117, 232015/116, 232015/94, 232015/107, 232015/106, 232015/103, 232015/102, 232015/99, 232015/98, 232015/95, 232015/104, 232015/105, 232015/114, 232015/42, 232015/43, 232015/40, 232015/41, 232015/38, 232015/92, 232015/93, 232015/96, 232015/101, 232015/100, 232015/97, 232015/108, 232015/89, 232015/39, 232015/37, 232015/77, 232015/74, 232015/159, 232018/1, 232002/23, 232002/25, 228883/1, 228867, 228871, 228868, 228870, 228869, 228883/2, 228883/5, 232002/24, 232002/38, 228883/6, 228884, 232010, 232009/1, 231998/1, 231998/2, 232011, 232012, 231997, 232002/27, 232000, 229309/2, 229276/2, 229309/3, 229310, 229309/4, 229344, 229319, 229342, 231727/1, 229311/3, 229311/1, 229343, 229341, 229312, 229311/4, 229313, 229314, 229328, 232035/23, 232038/21, 232038/4, 232038/3, 232038/2, 232034/2, 232034/3, 232015/64, 232015/68, 232015/69, 232015/109, 232015/110, 232015/111, 232015/112, 232035/24, 232038/5, 232038/6, 232038/20, 232038/19, 232038/8, 232038/9, 232038/7,	228521	647386

			232038/11, 232038/10, 232038/15, 232038/13, 232038/14, 232015/70, 232015/73, 232015/71, 232015/63, 232015/7, 232015/8, 232015/36, 232015/35, 232015/34, 232015/33, 232015/91, 232015/90, 232015/78, 232015/81, 232015/82, 232015/88, 232015/32, 232015/31, 232015/30, 232015/28, 232015/29, 232015/27, 232015/87, 232015/86, 232015/85, 232015/84, 232015/62, 232015/51, 232015/50, 232015/49, 232015/48, 232015/9, 232015/12, 232015/13, 232015/16, 232015/17, 232015/20, 232015/21, 232015/24, 232015/25, 232015/83, 232015/80, 232015/79, 232015/26, 232015/23, 232015/22, 232015/19, 232015/18, 232015/15, 232015/14, 232015/11, 232015/10, 232015/61, 232015/47, 232015/76, 232015/75, 232015/72, 232015/60, 232015/58, 232015/57, 232015/56, 232015/59, 232015/55, 232015/54, 232015/53, 232015/52, 231995/2, 231995/5, 229318, 231995/3, 232316, 232049/6, 231994, 231993, 232049/3, 232049/5, 232160, 232162, 232163, 232161, 232166, 232165, 232164, 232159, 232156, 232155, 232154, 232153, 232186, 232191, 232190, 232189, 232187/1, 232151, 232240, 232241, 232242, 232243, 232244, 232245, 232246, 232247, 232147, 232149, 232150, 232235, 232236, 232187/2, 232237, 232238, 232239, 232268, 232267, 232265, 232264, 232263, 232266, 232269, 232262, 232261, 232260, 232256, 232249, 232255, 232258, 232248, 232257, 232259, 232315, 232285, 232284, 232286, 232283, 232280, 232281, 232282, 232277, 232276, 232278, 232279, 232234, 232288, 232287, 232146, 232145, 232144, 232143, 232142, 232250, 232251, 232253, 232252, 232254, 230791/1, 230775/2, 232274, 232273, 232270, 232271, 232272, 232049/7, 232049/9, 232185, 232184, 232208, 232182, 232181, 232183, 232177, 232176, 232180, 232179, 232178, 232173, 232172, 232171, 232170, 232169, 232168, 232167, 232206, 232205, 232203/2, 232203/1, 232202, 232199, 232198, 232197, 232196, 232195, 232194, 232193, 232192, 232213, 232220, 232221, 232222, 232215, 232216, 232217, 232219, 232218, 232224, 232225, 232226, 232227, 232223, 232228, 232229, 232230, 232231, 232307/1, 232306, 232305, 232207, 232209, 232210, 232314, 232313, 232312, 232212, 232211, 232311, 232310, 232309, 232233, 232232, 232303, 232302, 232304, 232298, 232299, 232297, 232300, 232301, 232296, 232295, 232294, 232293, 232292, 232291, 232290, 232289, 232006, 232002/35, 232007, 232013/5, 232008, 232002/31, 232307/2, 232148, 232003/2, 232013/6, 232013/7, 0238001/6, 238001/8, 238001/9, 238001/10, 238008, 238013/2, 238014, 0238024/8, 0238024/9, 0238024/10, 0238024/12, 232039/1, 232039/2, 231999/1, 231999/2, 232048/1, 232048/3, 232013/19, 0238024/13, 0238024/14, 229311/5, 229311/6, 229315/1, 229315/2, 229316/1, 229316/2, 229317/1, 229317/2, 231310/1, 231996/1, 231996/2, 232013/9, 232015/162, 232015/163, 232038/22, 232038/23, 232049/10, 232049/12, 232016/11, 232016/12, 232016/13, 232016/14, 232016/15, 232016/16, 232016/17, 232016/18, 232016/5, 232016/6, 232016/7, 232016/8, 232016/9, 232038/24, 232038/25		
33365	Budapest 23	Soroksár, Rétek-dűlő	0196285, 0196287, 0196288/4, 0196288/5, 0196293/1, 0196293/2, 0196293/3, 0196293/4, 0196294/14,	224755	658290

			0196294/15, 0196294/16, 0196294/17, 0196294/18, 0196294/19, 0196294/22, 0196294/23, 0196294/24, 0196294/29		
33366	Budapest 23	Soroksár, Rétek-dűlő II.	0196296, 0196285, 0196287, 0196288/4, 0196288/5, 0196293/1, 0196293/2, 0196293/3, 0196294/14, 0196294/15, 0196294/16, 0196294/17, 0196294/18, 0196294/19, 0196294/22, 0196294/23, 0196294/24, 0196294/29, 0196284/16, 0196294/10, 0196294/11, 0196294/12, 0196294/13, 0196294/25, 0196294/26, 0196294/30, 0196294/5, 0196294/6, 0196294/7, 0196294/8, 0196294/9, 0196295/2	224811	658426
33367	Budapest 23	M0/BP-006	0196295/3, 0196319/2, 0196319/3, 0196320/2, 0196296, 0196293/1, 0196294/30, 0196294/1, 0196294/2, 0196294/28, 0196294/3, 0196319/1, 0196320/1, 0196321/1, 0196321/2, 0196321/3, 0196321/4, 0196330/10, 0196330/11, 0196330/5, 0196330/7, 0196330/8, 0196330/9, 0196331/1, 0196331/2, 0196332/2, 0196332/3, 0196332/4, 0196333	224726	658880
33368	Budapest 23	Soroksár, Rétek-dűlő IV.	0196330/5, 0196330/8, 0196333, 0196312/2, 0196323/2, 0196324/2, 0196324/3, 0196325/2, 0196325/3, 0196326/1, 0196329/2, 0196329/3	224356	659682
33369	Budapest 23	BP 001, Soroksár, Vető -dűlő VII.	187976/2, 187977/2, 187978/1, 187978/2, 187978/3	224653	657549
33372	Budapest 23	Soroksár, Vető VII. dűlő	187976/2, 0196257/31, 0196257/32, 0196257/30, 0196257/29, 0196257/11, 0196257/12, 0196257/13, 0196257/14, 0196257/7, 0196257/8, 0196257/10, 0196277/3, 0196277/4, 0196278/17, 0196278/18, 0196278/19, 0196278/20, 0196278/21, 0196281, 187977/1, 0196273/1, 0196273/2, 0196288/4, 0196288/5, 0196257/28, 0196257/9, 187978/4	224868	657830
33993	Budapest 23	Soroksár, Akácos-erdő	0151/1, 0151/2, 0151/8, 0196312/2, 0196325/2, 0196326/1, 0196312/1, 0196325/1, 0196326/2	224138	660012
33994	Budapest 4	Dunapart, Vízművek	75843, 76506	251304	653639
33995	Budapest 4	Mogyoródi pataktól Ny-ra	76588/31, 76588/2, 076512/407, 076512/408, 076512/409, 076512/410, 076512/411	251136	653860
34082	Budapest 3	Szentendrei út-Kórház utca	18024/3, 18267/11, 18432, 18024/10, 18065/2, 18066, 18075/7, 18024/18, 18024/17, 18075/12, 18267/6, 18239/1, 18075/9, 18075/8, 18267/10, 18059, 18068, 18267/27	244274	649582
34083	Budapest 5	József Nádor tér	24480	239356	650208
34135	Budapest 1	Donáti utca 69.	14104	240247	649093
34275	Budapest 3	Nánási út-Római part közötti terület	23761/2, 23779/8, 23789, 23783, 23788/2, 23744/2, 23779/7, 23779/1, 23779/5, 23775, 23752/5, 23745/1, 23747/1, 23749/2, 23746/1, 23749/1, 23751/3, 23759/3, 23758/1, 23752/4, 23757, 23758/3, 23756, 23752/3, 23767, 23768, 23761/1, 23766, 23752/2, 23726/1, 23751/2, 23738/12, 23779/6, 23760, 23726/2, 23769, 23770	247343	651192
34279	Budapest 2	Felhévizi út 7. - Ürömi út 31.	14840/1	242542	649056

34282	Budapest 3	Szépvölgyi út 49-61.	16133/13, 16133/10, 16145/1	242943	648608
34286	Budapest 3	Névtelen utca 34.	19905/11	246397	648565
34289	Budapest 5	Bástya utca 1-11.	24066	238281	650862
34290	Budapest 1	Ybl Miklós tér	14386	238891	649703
34291	Budapest 1	DNy-i várlejtő	6452/3	238907	649535
34292	Budapest 1	Állami Nyomda épületei	6631	240111	648607
34293	Budapest 2	Lajos u. 18-20. - Bécsi út 17-19-21.	14799, 14801/2, 14803/2	242465	649260
34294	Budapest 3	Ladik u. 9.	19250/10	245221	649862
34295	Budapest 1	Toldy Ferenc utca 9.	14156	240073	649132
34299	Budapest 3	Selmeci u. 34.	17435	243559	649053
34301	Budapest 3	Bojtár utca 33.	19803/2, 19866/1, 19803/1	246191	648692
34302	Budapest 5	Reáltanoda utca 5.		0	0
34380	Budapest 2	Kapás u. 6-12.	13757, 13723/2, 13761/1, 13723/3, 13723/4, 13729/1, 13728, 13729/2, 13731/1, 13733, 13734/1, 13734/2, 13734/3, 13736, 13738, 13739, 13740, 13741, 13742, 13743, 13746, 13752, 13753, 13754, 13761/2, 13765, 13777/2, 13785, 13786, 13874/1, 13766/1, 13766/3, 13766/5, 13766/6, 13766/7, 13793/2, 13706, 13766/8, 13766/9, 13793/1, 13791/2	240527	648897
34385	Budapest 1	Szent György tér	6456/1	239290	649269
34569	Budapest 2	Ürömi utca 4-6.	14813, 14954, 14955, 14956	242271	649144
34623	Budapest 1	Fő utca 14-18.	14323	239623	649384
34693	Budapest 3	Pusztakúti út 3. és környéke	61826/1	249061	649515
34695	Budapest 2	Szemlőhegyi utca	13017/1, 13017/2, 13017/3	241752	648620
34696	Budapest 2	Szemlőhegy, Fajd utca	15121	242065	648614
34697	Budapest 1	Csónak u. 1-3.	14357	239542	649216
34699	Budapest 1	Fő utca 2.	14337/1, 14337/2	239410	649441
34700	Budapest 1	Gyorskocsi u. 6.	14117	240252	649204
34701	Budapest 1	Szalag u. 21.	14282	239849	649277
34702	Budapest 1	Volt Honvéd Főparancsnokság épülete	6462	239389	649210

34703	Budapest 1	Szent György tér nyugati oldala		239340	649121
34704	Budapest 2	Szemlőhegy, Pusztaszeri út-Józsefhegyi út-Szeréna út-Boróka utca	15227/1, 15227/2, 15227/3, 15228/1, 15228/2, 15228/3, 15216/1, 15216/2, 15219, 15220/2, 15222/6, 15223/2, 15222/5, 15223/3, 15223/1, 15228/4, 15213/2, 15213/3, 15220/4, 15220/3, 15214/6, 15214/7, 15218, 15213/4, 15214/4, 15214/5, 15213/1, 15214/3, 15234, 15233, 15231, 15230, 15232, 15224/1, 15224/2, 15229, 15228/5	242411	648560
34705	Budapest 2	Daru utca 7.	14930/1	242492	649009
34706	Budapest 3	Pálvölgyi utca	16075/2, 16072/4	243491	647649
34708	Budapest 3	Remetehegy	16407/5, 16397/2, 16391/2, 16404/3	243725	648275
34709	Budapest 2	Zsigmond tér 5-7. - Árpád fejedelem útja 26-28.	14581	242261	649310
34710	Budapest 3	Remetehegy É-i oldala	16436, 16437/1, 16437/2, 16437/3, 16437/4, 16435/5, 16435/4, 16438, 16439/1, 16439/2, 16439/3, 16440	244352	647845
34711	Budapest 3	Kapucinus hegy	16305/2, 16304/1, 16304/2, 16304/3, 16304/4, 16306/2, 16306/3, 16306/4, 16308, 16309, 16311, 16312/1, 16312/2, 16312/3, 16313/2, 16313/3, 16313/4, 16314/3, 16307/1, 16305/4, 16305/3, 16306/6, 16306/5, 16306/13, 16291/2, 16310/2, 16314/6, 16310/1, 16314/4, 16314/5	244564	648434
34712	Budapest 3	Táborhegy	16300/5, 16885/6, 16885/9, 16885/12, 16885/13, 16885/14, 16885/15, 16885/16, 16885/17, 16885/38, 16885/39, 16885/41, 16709/5, 16709/6, 16709/9, 16709/10, 16709/13, 16708/1, 16708/3, 16707/3, 16707/6, 16706/1, 16706/3, 16300/16, 16701/3, 16749/2, 16748/1, 16703/1, 16729/2, 16732/6, 16732/5, 16730/8, 16730/5, 16741/1, 16744/4, 16734/2, 16718/5, 16718/6, 16719/3, 16719/2, 16719/1, 16719/4, 16720/2, 16720/1, 16706/2, 16716/2, 16733/1, 16721/5, 16704/5, 16718/4, 16716/1, 16734/5, 16734/4, 16745/7, 16734/1, 16733/2, 16715/2, 16731/3, 16730/2, 16721/4, 16721/7, 16745/6, 16699/1, 16701/2, 16701/1, 16703/6, 16704/4, 16704/6, 16703/9, 16706/11, 16706/12, 16706/9, 16700/1, 16703/5, 16698/3, 16698/4, 16697/4, 16702/1, 16702/2, 16703/2, 16702/3, 16702/4, 16707/4, 16707/9, 16697/3, 16696/1, 16694/3, 16694/6, 16697/2, 16708/4, 16695/3, 16722, 16721/6, 16698/2, 16696/2, 16699/2, 16694/7, 16693/10, 16885/51, 16700/2, 16885/44, 16885/43, 16885/42, 16885/45, 16693/1, 16693/9, 16712/2, 16713/4, 16711/1, 16710/3, 16711/2, 16712/1, 16710/4, 16709/12, 16718/3, 16717/2, 16717/3, 16717/4, 16713/3, 16713/2, 16786/6, 16715/4, 16715/3, 16714/1, 16885/8, 16707/10, 16868/8, 16868/4, 16869/3, 16869/4, 16868/5, 16869/5, 16710/2, 16740/5, 16740/1, 16885/53, 16885/52, 16743/3, 16741/4, 16741/2, 16743/1, 16741/3, 16740/4, 16753/2, 16743/2, 16744/3, 16749/1, 16750/2, 16751/1, 16752/1, 16740/2, 16740/3, 16745/13, 16745/9, 16748/2, 16745/14, 16635/2, 16631/2, 16747, 16745/11, 16745/12, 16634/3, 16633/6, 16633/7, 16635/1, 16634/4,	245193	648029

			16633/8, 16634/2, 16636/3, 16727/4, 16300/4, 16689/4, 16689/3, 16300/6, 16691/2, 16691/1, 16692/2, 16692/5, 16695/4, 16689/5, 16696/4, 16688/2, 16723/2, 16723/1, 16726/2, 16728/1, 16727/3, 16636/4, 16726/1, 16635/3, 16731/4, 16731/5, 16727/1, 16728/2, 16728/3, 16680/1, 16679/2, 16679/1, 16680/4, 16679/3, 16693/3, 16693/4, 16680/3, 16300/3, 16693/8, 16736/6, 16736/8, 16736/9, 16736/4, 16709/11, 16736/3, 16731/2, 16721/3, 16730/4, 16730/7, 16703/7, 16707/7, 16694/5, 16695/1, 16692/3, 16696/3, 16799/2, 20623/2, 16885/1, 16885/2, 16713/5, 16764, 16870/2, 16870/1, 16739/4, 16649/2, 16635/4, 16690/2, 16300/18, 16690/1, 16690/4, 16690/3, 16695/2, 16649/4, 16734/11, 16734/12, 16692/6, 16692/7, 16633/13, 16633/11, 16633/12, 16688/3, 16688/4, 16689/6, 16689/7, 16689/8, 16700/4, 16700/5, 16700/6, 16706/13, 16706/14, 16707/11, 16707/12, 16714/3, 16714/4, 16732/7, 16732/8, 16736/10, 16736/11, 16736/12, 16736/13, 16736/14, 16745/15, 16745/16		
34713	Budapest 2	Tölgyfa u. 3. - Henger u. 2.	13509, 13508/2	241029	649184
34717	Budapest 3	Táborhegy II.	16709/5, 16709/6, 16709/9, 16709/10, 16709/13, 16708/1, 16708/3, 16707/3, 16707/6, 16706/1, 16706/3, 16707/4, 16708/4, 16713/4, 16711/1, 16710/3, 16711/2, 16710/4, 16709/12, 16710/2, 16709/11, 16707/11, 16707/12	245434	648015
34719	Budapest 3	Táborhegy, Farkastorok	16802/1, 16802/2, 16802/3, 16802/4, 16802/5, 16802/6, 16801/2, 16801/3, 16803/1, 16803/2, 16803/3, 16804/1, 16804/2, 16809/2, 16809/3, 16810/2, 16810/1, 16814/2, 16813/2, 16809/1, 16812/2, 16812/1, 16814/1, 16808/2, 16806/15	245792	647911
34725	Budapest 3	Csúcshegy népvándorlás-kori temető	20832/2, 20832/3, 20834/2, 20835/2, 20837/2, 20838, 20840, 20841/2, 20843, 20844/2, 20846, 20847	247624	645763
34729	Budapest 3	Csúcshegy római őrtorony	021608, 021609/77, 021609/69, 021609/29, 021609/4, 021609/32, 021609/33, 021609/10, 021609/7, 021609/31, 021609/30, 021609/12, 021609/11, 021609/9, 021609/8, 021582/207, 021582/204, 021582/203, 021582/201, 021582/214, 021582/215, 021582/213, 021547/5, 021582/206, 021582/202, 021582/205, 021582/200, 021582/199, 021582/198, 021582/197, 021609/76, 021609/70, 021609/75, 021609/74, 021609/73, 021609/72, 021609/65, 021609/66, 021609/62, 021609/63, 021609/61, 021609/60, 021609/59, 021609/58, 021609/57, 021609/56, 021609/55, 021609/54, 021609/53, 021609/64, 021609/52, 021609/71, 021609/68, 021609/67, 021609/51, 021609/50, 021609/49, 021609/48, 021609/47, 021609/46, 021609/45, 021609/44, 021609/43, 021609/42, 021609/41, 021609/40, 021609/39, 021609/38, 021609/37, 021609/34, 021609/35, 021609/36, 021609/28, 021609/27, 021609/26, 021609/25, 021609/24, 021609/13, 021609/23, 021609/22, 021609/14, 021609/20, 021609/19, 021609/18, 021609/17, 021609/15, 021609/16, 021609/21, 021609/78, 021582/208, 021582/12, 021582/10, 021582/209, 021582/212, 021582/211, 021582/210, 021582/217,	248027	647063

			021582/216, 021571/5, 021609/3, 020641/6, 021544/4, 021541/10, 021541/11, 021541/12, 021541/13, 021541/14, 021541/15, 021541/16, 021541/17, 021541/18, 021541/19, 021541/20, 021541/21, 021541/22, 021541/4, 021541/6, 021541/7, 021541/8, 021541/9, 021582/196, 021582/473, 021582/476, 021582/479, 021582/484, 021582/485, 021582/486, 021582/487, 021582/488, 021582/489, 021582/490, 021582/491, 021582/492, 021582/493, 021582/494, 021582/495, 021582/496, 021582/497, 021582/498, 021582/499, 021582/500, 021582/501, 021582/502, 021582/503, 021582/504, 021582/505, 021582/506, 021582/507, 021582/508, 021582/509, 021582/510, 021582/511, 021582/512, 021582/513, 021582/514, 021582/515, 021582/516, 021582/517, 021582/518, 021582/519, 021582/521, 021582/523, 021582/525, 021582/527, 021582/529, 021582/531, 021582/533, 021582/535, 021582/537, 021582/539, 021582/541, 021582/543, 021582/545, 021582/547, 021582/549, 021582/551, 021582/553, 021582/555, 021582/557, 021582/559, 021582/561, 021582/563, 021582/565, 021582/567, 021582/569, 021582/571, 021582/573, 021582/602, 021582/603, 021582/604, 021582/605, 021582/606, 021582/607, 021582/608, 021582/609, 021582/639, 021582/640, 021582/667, 021582/668, 021582/669, 021582/670, 021582/671, 021582/672, 021582/673, 021582/674, 021582/675, 021582/676, 021582/677, 021582/678, 021582/679, 021582/680, 021582/681, 021582/682, 021582/683, 021582/684, 021582/685, 021582/686, 021582/687, 021582/688, 021582/689, 021582/690, 021582/691, 021582/692, 021582/693, 021582/694, 021582/695, 021582/696, 021582/697, 021582/698, 021582/699, 021582/700, 021582/701, 021582/702, 021582/703, 021582/704, 021582/705, 021582/706, 021582/707, 021582/708, 021582/709, 021582/710, 021582/711, 021582/712, 021582/713, 021582/714, 021582/715, 021582/716, 021582/717, 021582/718, 021582/719, 021582/720, 021582/721, 021582/722, 021582/723, 021582/724, 021582/725, 021582/726, 021582/727, 021582/728, 021582/729, 021582/730, 021582/731, 021582/732, 021582/733, 021582/734, 021582/735, 021582/736, 021582/737, 021582/738, 021582/739, 021582/740, 021582/741, 021582/742, 021582/743, 021582/744, 021582/745, 021582/746, 021702/1, 021702/2		
34730	Budapest 3	Csúcshegy, Aranypatak	21506/2, 21503/2, 21523/2, 21501, 21502/1, 21502/2, 21503/1, 21504, 21505/1, 21505/2, 21506/3, 21506/4, 21508/1, 21508/2, 21509/1, 21509/2, 21510/2, 21511, 21512/1, 21512/2, 21513, 21514/1, 21514/2, 21515/1, 21515/2, 21516/1, 21516/2, 21517/1, 21517/3, 21518/1, 21518/3, 21519/1, 21520/1, 21523/4, 21523/5, 21529/18, 21529/1, 21529/2	247962	646711
34732	Budapest 3	Farkastorki lejtő és környéke	20538/1, 20538/2, 20538/4, 20538/5, 20539/4, 20539/5, 20539/6, 20539/7, 20539/8, 20539/9, 20623/3, 20546/1, 20542/3, 20434/6, 20432/1, 20544	245862	647428
34733	Budapest 3	Táborhegy, Testvérhegy	20408/2, 20411/1, 20411/4, 20411/5, 20414/2, 20414/3, 20414/4, 20415/1, 20415/2, 20415/3, 16835/1, 16835/2, 20412/2, 20412/1, 20412/3, 16830/10, 16830/11, 16832/2, 16832/3, 20413/2, 20410/4, 20413/1, 20410/3, 20408/4, 20408/3, 20407/4, 20416/4, 16832/1, 20411/3, 20385, 16817/3, 16806/17	246140	647993

34735	Budapest 3	Testvérhegyi út 26.	20235/1, 20234/6	246944	647418
34737	Budapest 3	Aranyvölgy	19971/2, 19974/1, 19974/2, 19974/3, 20002/3, 20002/2, 19965/2, 19966/2, 19967/2, 19972/2, 19973/2, 20002/6, 21949/2	247502	648209
34738	Budapest 3	Aranyhegyi patak menti temető-Aranyárok	19600/3, 20003/4, 19592/10, 22661/16, 19592/4, 19600/4	247269	648789
34743	Budapest 3	Bécsi út, volt szovjet laktanya	20023/6, 020641/6, 20023/7, 20023/4, 20023/9, 20023/10	247686	647468
34744	Budapest 3	Mátyáshegy D-i oldala	16085, 16086/1, 16086/2, 16087, 16088, 16089/1, 16089/2, 16089/3, 16089/4, 16090, 16091, 16092/1, 16092/2, 16093, 16084, 15278/3, 15571/1, 15571/2, 15571/3, 15571/4, 15571/5, 15571/6, 15571/7, 15571/8, 15571/9	243105	648031
34745	Budapest 3	Római fürdő, Határ u. - Prés u. környéke	22995/154, 22995/155, 22995/156, 22995/157, 22995/185, 22995/186, 22995/187, 22995/188, 22995/189, 22995/116, 22995/117, 22995/118, 22995/119, 22995/120, 22995/121, 22995/122, 22995/123, 22995/124, 22995/125, 22995/126, 22995/129, 22995/130, 22995/131, 22995/133, 22995/137, 22995/138, 22995/141, 22995/142, 22995/143, 22995/144, 22995/145, 22995/146, 22995/147, 22995/148, 22995/149, 22995/150, 22995/152, 22995/132, 22995/190, 22995/127, 22995/158, 22995/136, 22995/139, 22995/151, 22995/140, 22995/153, 22995/134, 22995/128	247857	649618
34746	Budapest 3	Csillaghegy, Árpád utca és környéke	64054/4, 62415, 62416, 62417, 62418, 62421, 64054/27, 64053/4, 62410, 62411, 62412, 62414, 62422, 62423, 62424, 62425, 62426, 62427, 62428, 62429, 62430, 62431, 62432, 62433, 62435, 62436, 62437, 62438, 62440, 62441, 62443, 62444, 62445, 62446, 62447, 62448, 62449, 62450, 62451, 62452, 62453, 62454, 62459, 62460, 62461, 62464, 62465, 62535, 62538/2, 62538/4, 62539, 62542, 62544, 62634, 63947, 63948, 63949, 63950, 63954, 63955, 63956, 63957, 63958, 63960, 63962, 63963, 63965, 63966, 63967, 63968, 63970, 63971, 63976, 63977, 63978, 63979, 63981, 63982, 63983, 63984, 64037, 64038, 64039, 64040, 64041, 64042, 64043, 64044, 64045, 64046, 64047, 64048, 64049, 64052, 64057/7, 64057/8, 64057/9, 64057/1, 64057/2, 64057/3, 64057/4, 64057/5, 64057/6, 64057/10, 64057/11, 64057/12, 64057/13, 64057/14, 64057/15, 64057/16, 64057/17, 64057/21, 64057/24, 64057/25, 64057/27, 64059/5, 64054/28, 64054/29, 62457/1, 63672, 64053/3, 64054/10, 64054/11, 64054/15, 64054/17, 64054/18, 64054/19, 64054/24, 64054/25, 64054/26, 64054/30, 63959, 62491, 62455, 62466, 62467/1, 62467/2, 62468/2, 62469, 62470/2, 62471/1, 62473, 62474/1, 62474/2, 62475, 62476, 62477/1, 62477/3, 62479, 62480, 62481, 62482, 62483/1, 62483/2, 62484, 62485/1, 62485/2, 62486, 62487, 62488, 62489, 62490, 62419/2, 62419/1, 62463/2, 62463/1, 62462/1, 62538/9, 62538/10, 64036/2, 62545, 62457/3, 62457/4, 62538/6, 62538/7, 62538/8, 62541, 63946, 64057/19, 64057/26, 64057/28, 64057/29, 64057/31, 64057/32, 64057/33	249965	650631

34747	Budapest 1	Toldy Ferenc u. 8-10 - Szabó Ilonka u. 7.	14180/3, 14180/4	239884	649137
34890	Budapest 2	Ürömi utca 45.	14847	242604	649003
34893	Budapest 2	Szépvölgyi út 32.	14854	242636	649010
34895	Budapest 2	Bem József u. 3. - Feketesas u. 4.		240912	649242
34898	Budapest 3	Kórház u. 7-9.	18267/16, 18024/3, 18267/11, 18267/18, 18267/27	244236	649694
35254	Budapest 3	Óbudai Gázgyár-tisztviselő lakóházak	19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 19332/3, 19332/4, 19341/15, 19341/16	246599	650376
35621	Budapest 3	Csillaghegyi u. 22.	19913/6, 19910/34, 19910/28, 19910/33, 19913/4, 19902/6	246500	648573
35965	Budapest 3	Szőlőkert utca 4.	18822/12, 18822/14	245644	649211
35989	Budapest 3	Kaszásdűlő, Csikós utca és környéke	19755/2, 19716/6, 19717/3, 19717/4, 19718/3, 19718/5, 19719/18, 19719/19, 19719/24, 19723/16, 19725/21, 19725/22, 19726/3, 19726/4, 19736/5, 19754/2, 19754/3, 19719/17, 19706/7, 19719/27, 19719/28, 19719/29	246367	649301
35994	Budapest 3	Aranyhegyi út és környéke	22685, 22690, 22918, 22919, 22920, 22921, 22922, 22923, 22924, 22925, 22681, 22940/1, 22954/4, 22963, 22693, 22994/1, 22911	247964	649075
35999	Budapest 3	Pusztakúti út 48-50. és környéke	22890/1, 22901/1, 22805/9, 22805/10, 22805/11, 22805/12, 22805/13, 22901/10, 22805/23, 22805/24, 22805/25, 22805/14, 22805/15, 22805/16, 61436/1, 22805/17, 61436/2, 22901/9, 22805/36, 22805/28, 22805/35, 22805/22, 22805/21, 22805/19, 22805/20, 22805/18, 22805/37, 22805/38, 22805/39, 22805/40, 22805/41, 61437/4, 61437/3, 61438/1, 61438/2, 22805/7, 22805/8, 22805/6, 22805/5, 22805/27, 22805/4, 22805/26, 22805/3, 61437/2, 61438/4, 61436/3, 61438/5, 61437/1, 22805/2, 22805/32, 22805/33, 22805/34, 22805/31, 22805/30, 22805/1, 022900, 22901/14, 22901/15, 22901/16, 22901/17, 22901/18, 22901/11, 22901/12, 22901/13	0	0
36005	Budapest 3	Csúcs-hegy alja	21479/1, 21479/2, 21480/2, 21480/4, 21480/5, 21480/6, 21482, 21483, 21477/1, 21477/2	248279	646399
36137	Budapest 3	Csúcs-hegy római villagazdaság	21274/2, 21506/2, 21243/1, 21245/3, 21246/1, 21247/1, 21248/1, 21249/1, 21251/1, 21252/1, 21261, 21263/2, 21264/1, 21264/3, 21264/4, 21264/5, 21264/6, 21264/7, 21264/8, 21264/9, 21264/10, 21264/11, 21264/12, 21264/13, 21269, 21270/1, 21270/2, 21270/3, 21270/4, 21270/5, 21270/6, 21270/7, 21270/8, 21270/9, 21274/1, 21276, 21277/1, 21277/2, 21278, 21279/1, 21279/2, 21280/1, 21280/2, 21281/1, 21281/2, 21282, 21283, 21284, 21285/1, 21285/2, 21286/2, 21287, 21288, 21289/1, 21289/2, 21290/3, 21290/4, 21291, 21292, 21262/2, 21239/4, 20662, 21233/3, 21239/1, 21503/2, 21529/15, 21529/28, 21519/2, 21523/2, 21256/2, 21529/27, 21529/26, 20641/6, 21243/2, 21245/4, 21256/4, 21258/1, 21258/2, 21264/15, 21264/16, 21264/17, 21264/18, 21264/19, 21264/20, 21264/21, 21264/22,	247959	646708

			21264/23, 21264/24, 21264/25, 21264/26, 21290/2, 21379, 21501, 21502/1, 21502/2, 21503/1, 21504, 21505/1, 21505/2, 21506/3, 21506/4, 21508/1, 21508/2, 21509/1, 21509/2, 21510/1, 21510/2, 21511, 21512/1, 21512/2, 21513, 21514/1, 21514/2, 21515/1, 21515/2, 21516/1, 21516/2, 21517/1, 21517/3, 21518/1, 21518/3, 21519/1, 21520/1, 21520/2, 21523/4, 21523/5, 21529/12, 21529/13, 21529/14, 21529/16, 21529/17, 21529/18, 21529/19, 21529/25, 21529/6		
36348	Budapest 3	Pacsirtamező u. 3-11/a.	17804, 17800/1, 17699/2	243246	649459
36473	Budapest 3	Bécsi út 130-132.	16237/1, 16237/2, 16236, 16213/1, 16213/2, 16213/3, 16214/2, 16358/2	243884	648698
36572	Budapest 22	Nagytétény, Úttörők útja 13/a	232504/2	227455	645135
37417	Budapest 2	Herman Ottó utca 20.	12027/1	241330	646988
37424	Budapest 3	Szőlőkert utca 15.	18878/22	245906	649268
37426	Budapest 1	Kapucinus utca 4-6.	14317	239593	649351
37427	Budapest 3	San Marco utca 24-26.	17400	243600	649044
37431	Budapest 3	Selmeci utca 26.	17430	243574	649128
37465	Budapest 2	Ganz u. 8-14.	13572/5, 13572/7, 13572/9, 13583, 13584/2, 13584/1, 13569/3	240760	649228
37522	Budapest 3	Aquincum municipium déli külvárosa	19343/8, 19343/4, 19343/6, 19332/2, 19359/3, 19365/3, 19365/5, 19396, 19322/1, 19322/2, 19322/3, 19322/5, 19322/7, 19322/8, 19322/9, 19322/10, 19322/12, 19322/13, 19322/14, 19322/38, 19322/39, 19322/40, 19322/41, 19322/42, 19322/43, 19322/47, 19322/49, 19322/50, 19322/52, 19322/53, 19322/54, 19376/5, 19379/1, 19382/1, 19382/2, 19383, 19384, 19386/1, 19386/2, 19386/3, 19284, 19358/2, 19341/14, 19341/11, 19341/12, 19395/7, 19395/8, 19395/9, 19358/1, 19322/44, 19329, 19365/6, 19322/11, 19381, 19341/16	246065	650090
37529	Budapest 3	Platánliget lakópark	23237/2, 23152/297, 23152/88	246884	650955
37530	Budapest 1	Fiáth János utca 14.	13962	240358	648576
37531	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 14.	6580	240004	648847
37591	Budapest 2	Ürömi utca 39.		1	1
37909	Budapest 3	Keled utca	19422/2, 19443/2, 19448/1, 19451/7, 19458/8, 19459/5, 19462/5, 19466/6, 19470/6, 19471/8, 19475/8, 19478/3, 19481/2, 19482, 19483/5, 19487/4, 19521/11, 19418, 19599/1, 19483/3, 19479/5, 19622/6	246917	649902

37971	Budapest 3	Szépvölgyi út 33-47.	14868/23, 14868/24, 14868/26, 14868/29, 14866/1, 14868/25, 14868/28, 16163/19, 14868/15, 16163/21, 14868/19	242784	648889
38006	Budapest 1	Szabó Ilonka u. 73.	14039/1, 14036/2, 14040/1, 14040/3	240281	648716
38783	Budapest 1	Szalag utca 22-30.	14254	239852	649241
38784	Budapest 22	Nagytétényi út 37-45.	232002/37, 232002/34, 232002/35	229443	648095
38785	Budapest 3	Bécsi út 96/b	14724/1, 14724/2	243328	649002
38788	Budapest 1	Szabó Ilonka utca 32.	14045	0	0
38789	Budapest 3	Raktár utca 1.	18439	244651	649720
38928	Budapest 3	Bécsi út 70.	14730/1		
39034	Budapest 3	Bécsi út 337.	19905/8, 19900/40, 19900/41	246326	648313
39572	Budapest 1	Bugát utca	6749/2, 6749/1	239714	648666
39574	Budapest 1	Corvin tér	14282, 14279, 14280, 14281, 14278/3, 14278/2, 14278/1	239852	649312
39576	Budapest 1	Fő utca 30-32.	14286	239770	649314
39577	Budapest 1	Rácfürdő	5973, 5966, 6000	238507	649703
39579	Budapest 1	Attila utca 11.	6263, 6228, 6264/1, 6264/2	238706	649727
39583	Budapest 1	Logodi utca	6749/2, 6776/11	239673	648626
39588	Budapest 1	Budavári palota	6452/2, 6452/3, 6452/6, 6452/4	239132	649345
39589	Budapest 1	Clark Ádám tér és környéke	14397, 14357, 14373/2, 14363/2, 14334, 14335, 14336, 14337/1, 14337/2, 14339/3, 14356, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366, 14367, 14368, 14369, 14370, 14372, 14374, 14375, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14393, 14394, 14398, 14400, 14401, 14402, 14403, 14404, 14417, 14338, 14361, 14362, 14396, 14332, 14363/1, 14371/1, 14391, 14392, 14371/2	239370	649427
39594	Budapest 1	Középkori Minor Pest, Alhévíz, Középkori Kelenföld	6332, 6342, 5542, 6184, 14386, 5973, 6263, 5544, 5960, 6228, 6272, 6318, 6209, 6171, 6172, 6001, 5966, 6000, 6335, 6452/2, 5959, 6343/1, 6229/1, 6229/1, 6229/2, 6230/2, 6230/1, 6231, 6232, 6233, 6234, 6235, 6236, 6239, 6240, 6241, 6242, 6243, 6244, 6245, 6246, 6247, 6255, 6259, 6261, 6262, 6267/1, 6267/2, 6268, 6310/1, 6310/2, 6310/3, 6310/4, 6310/5, 6330, 6331, 6336, 6337, 6338, 6339/1, 6339/2, 6341, 6343/2, 14387/1, 14387/2, 6271/1, 6271/2, 6329, 6346, 23810/1, 6343/3, 6260, 6313, 6264/1, 6264/2	238637	649814
39677	Budapest 2	Budaszentlőrinc, Pálos kolostor	10898, 10896, 10899, 10900, 010894/4, 010894/5, 10897/2, 10897/1, 010894/6	242550	643220
39678	Budapest 2	Gül baba türbéje	13452, 13454, 13431/1, 13431/2, 13431/3	241317	649053
39680	Budapest 2	Nyék falu és királyi vadászkastély	11117/23, 11117/16, 11117/26, 11117/25, 11117/27, 11117/35, 11117/36, 11117/37, 11117/38, 11117/39, 11117/40, 11117/41	242593	645018

39683	Budapest 1	Tótfalu	6563, 13962, 13981, 13999/1, 13950, 13982, 13985, 6703/1, 6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6705, 6710, 6713, 6721/2, 13951, 13952, 13953, 13954, 13955, 13956, 13957, 13958, 13961, 13963, 13964, 13965, 13966, 13967, 13968, 13969, 13977, 13978, 13983, 13984/1, 13984/2, 13988/1, 13988/3, 13988/4, 13989, 13990, 13991, 13993, 13994, 13995, 13996, 13997, 13998, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 6704/1, 6704/2, 6696/1, 6696/2	240255	648545
39684	Budapest 1	Víziváros Clark Ádám tér és Corvin tér közé eső területe	14296, 14254, 14357, 14293, 14349, 14313, 14247/4, 6521/1, 6530, 14223, 14225, 14222, 14230, 14323, 14317, 14286, 14309, 6520, 6521/2, 6522, 6523, 14420, 14284, 14283, 14247/3, 14339/3, 14358, 14359, 14417, 14362, 14172, 14231, 14234, 14235, 14236, 14237, 14238/2, 14239, 14240, 14241, 14242, 14243, 14245, 14248, 14249/1, 14249/2, 14249/3, 14257, 14287/2, 14288, 14289, 14290/1, 14291, 14294, 14295, 14297, 14298/1, 14298/2, 14299, 14300, 14301, 14304, 14305, 14306, 14307, 14308, 14310, 14311, 14312, 14314, 14315, 14316, 14319, 14320, 14321, 14322, 14326, 14327, 14328, 14329, 14330, 14331, 14332, 14405, 14406, 14407, 14408, 14409, 14410, 14411, 14412, 14414, 14415, 14416, 14418, 14419, 14427, 14428/1, 14428/2, 14292/2, 14348, 14168, 14173/2, 14173/3, 14218, 14219, 14220, 14221, 14224, 14229, 14232, 14233, 14238/1, 14247/2, 14333, 14341, 14342, 14343, 14344, 14345, 14346, 14347, 14350, 14351, 14353, 14413/2, 14477/6, 14176, 14354, 14413/1, 14292/1, 14290/2, 14355, 14340, 14477/4	239673	649351
39706	Budapest 1	Víziváros déli része	14296, 14104, 14254, 14441/1, 13917, 14397, 14357, 14293, 14448/3, 14448/4, 14448/1, 14065, 14349, 13911, 14313, 14247/4, 14431, 14208, 14223, 14225, 6531, 14222, 14230, 14210, 13708, 13545/2, 13837, 13578, 14156, 13757, 14323, 14117, 14052, 14282, 14178, 14179, 13723/2, 13761/1, 13723/3, 13723/4, 13729/1, 13728, 13729/2, 13731/1, 13733, 13734/1, 13734/2, 13734/3, 13736, 13738, 13739, 13740, 13741, 13742, 13743, 13746, 13752, 13753, 13754, 13761/2, 13765, 13777/2, 13785, 13786, 13874/1, 14317, 13572/5, 13962, 14039/1, 14045, 14286, 13517, 14309, 13841, 14042, 14049/2, 13981, 14456, 14420, 14373/2, 14284, 14283, 13999/1, 14270, 14247/3, 14214, 14279, 14280, 14281, 13950, 13982, 13985, 6703/1, 6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6705, 6710, 6713, 6721/2, 13951, 13952, 13953, 13954, 13955, 13956, 13957, 13958, 13961, 13963, 13964, 13965, 13966, 13967, 13968, 13969, 13977, 13978, 13983, 13984/1, 13984/2, 13988/1, 13988/3, 13988/4, 13989, 13990, 13991, 13993, 13994, 13995, 13996, 13997, 13998, 13550/14, 13550/16, 13550/17, 13550/18, 13550/19, 13550/21, 13550/26, 13550/27, 13550/28, 13550/29, 13550/30, 13550/31, 13550/32, 13550/33, 13550/34, 13550/37, 13550/38, 13550/39, 13567, 13572/3, 13572/7, 13572/9, 13577, 13579, 13580, 13582, 13590, 13591, 13592, 13600, 13601, 13606, 13602/1, 13602/2, 13612, 13710, 13711, 13712, 13713, 13715/1, 13715/2, 13720/2, 13720/1, 13722, 13723/1, 13760/2, 13766/1, 13766/3, 13766/5, 13766/6, 13766/7, 13777/1, 13793/2, 13795, 13800, 13806/1, 13806/2, 13806/3, 13806/4, 13807, 13808, 13810, 13811, 13812, 13816, 13831/4, 13831/5, 13833, 13834/1, 13834/2, 13834/3, 13842/5, 13852, 13853, 13854, 13858, 13859, 13860, 13861, 13862, 13865, 13866, 13867, 13868, 13869/2,	240213	649029

			13869/3, 13870, 14449/1, 14462, 14468, 14473, 14472, 14474, 14475, 14476, 13581, 13871/1, 13871/2, 13871/3, 13871/4, 13569/2, 13570/3, 14334, 14335, 14336, 14337/1, 14337/2, 14339/3, 14356, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366, 14367, 14368, 14369, 14370, 14372, 14374, 14375, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14393, 14394, 14398, 14400, 14401, 14402, 14403, 14404, 14417, 14338, 14361, 14362, 14396, 14013/1, 14014, 14019, 14023, 14026, 14027, 14028, 14032, 14046, 14047, 14048, 14050, 14051, 14053, 14054, 14055, 14056, 14057, 14058, 14059, 14060/1, 14060/2, 14061, 14062, 14063, 14064, 14070, 14086/1, 14090, 14091, 14092, 14094, 14095, 14096/2, 14098/1, 14098/2, 14098/3, 14100, 14101, 14103, 14108, 14111/7, 14133, 14141, 14277, 14429, 14429, 14432, 14433, 14443, 14444, 14445, 14446, 14447/1, 14447/2, 13875/4, 13875/5, 13875/6, 13875/7, 13878, 13881, 13882, 13891, 13899, 13900, 13901, 14020/1, 14020/2, 14020/3, 14021/1, 14021/2, 14029, 14030, 14031, 14036/1, 14036/2, 14037/2, 14037/1, 14044/1, 14066, 14067, 14068, 14069, 14074, 14075/1, 14075/2, 14076/2, 14076/1, 14077, 14078, 14079/1, 14080, 14081/1, 14081/2, 14082/1, 14084/1, 14087, 14088, 14089, 14105, 14106, 14107, 14111/1, 14111/3, 14111/4, 14111/5, 14111/6, 14116, 14121, 14122, 14123, 14124, 14128, 14129, 14130, 14131, 14132, 14139, 14142, 14145, 14146, 14147, 14149, 14151/1, 14151/2, 14152/2, 14152/1, 14153, 14154, 14155, 14158, 14159/1, 14159/2, 14160, 14161, 14164, 14165/1, 14166/3, 14166/4, 14167, 14172, 14183/1, 14183/2, 14182/1, 14182/2, 14188/1, 14188/2, 14190, 14192, 14193, 14231, 14258, 14259, 14260, 14261, 14263, 14265, 14268/2, 14271, 14272, 14273, 14275, 14434, 14435/1, 14435/2, 14437, 14438, 14439, 14440/2, 14440/3, 14440/4, 14440/6, 14440/7, 14440/8, 14440/9, 14440/10, 14440/11, 14442, 14165/2, 14234, 14236, 14237, 14238/2, 14239, 14240, 14241, 14242, 14243, 14245, 14248, 14249/1, 14249/2, 14249/3, 14257, 14287/2, 14288, 14289, 14290/1, 14291, 14294, 14295, 14297, 14298/1, 14298/2, 14299, 14300, 14301, 14304, 14305, 14306, 14307, 14308, 14310, 14311, 14312, 14314, 14315, 14316, 14319, 14320, 14321, 14322, 14326, 14327, 14328, 14329, 14330, 14331, 14332, 14405, 14406, 14407, 14408, 14409, 14410, 14411, 14412, 14414, 14415, 14416, 14418, 14419, 14427, 14428/1, 14428/2, 14126/3, 14126/4, 14292/2, 13797/2, 13809/9, 13625, 13544/1, 13544/2, 14348, 13877/1, 13877/2, 13883/1, 13883/3, 13883/4, 13902, 13903/1, 13908, 13909, 13910, 13912, 13913, 13914, 13916, 13918/2, 13918/3, 13918/4, 13918/5, 13920, 13979, 13980, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 14000, 14001, 14003, 14004, 14005, 14006, 14007, 14008, 14009, 14011, 14012, 14013/2, 14016, 14017, 14018, 14119, 14118/1, 14118/2, 14096/1, 14073, 14044/2, 14040/1, 14040/3, 14040/2, 14033/1, 14033/3, 14125, 14162, 14166/5, 14166/6, 14166/7, 14168, 14173/2, 14173/3, 14180/3, 14180/4, 14181/1, 14184/1, 14184/2, 14186, 14187/1, 14187/2, 14194, 14206, 14207, 14218, 14219, 14220, 14221, 14224, 14229, 14232, 14233, 14238/1, 14247/2, 14274, 14333, 14341, 14342, 14343, 14344, 14345, 14346, 14347, 14350, 14351, 14353, 14363/1, 14371/1, 14391, 14392, 14413/2, 14436, 14441/2, 14448/2, 14449/2, 14451, 14454, 14455/1, 14455/2, 14458/1, 14461, 14464/1, 14464/2, 14465/1, 14465/2, 14466/1, 14466/2, 14467,		

			14471, 14470, 14469, 14083/1, 14083/2, 6704/1, 6704/2, 6707/3, 6707/4, 6707/5, 6708/1, 6708/2, 6708/3, 6711, 6712, 6714, 6715, 6716, 6717, 6720/4, 6722, 6696/1, 6696/2, 13583, 13855/2, 14126/1, 14276, 14477/5, 13584/2, 13565/1, 13565/2, 14477/6, 14430/2, 6707/6, 14185/2, 14185/1, 14176, 14177, 14278/3, 14278/2, 14278/1, 14430/1, 13903/3, 13874/2, 13919, 14022, 13903/2, 14354, 14033/4, 14072, 14071, 14413/1, 14292/1, 14290/2, 14355, 14340, 14371/2, 14477/4, 14097, 14093/2, 13706, 13720/3, 13720/4, 13720/5, 13721, 13918/1, 13921, 13922, 13923, 13924, 13925, 13927, 13928, 13929/1, 13929/2, 13930, 13931, 13932, 13933, 13934/1, 13934/2, 13934/3, 13935, 13936, 13937, 13938, 13939, 13940/4, 13941/2, 13942, 13943/1, 13943/2, 13945, 13946, 13947, 13715/3, 13766/8, 13766/9, 13793/1, 13791/2, 13570/4, 13569/1, 13545/3, 13618, 13545/4, 13545/1, 13550/35, 13550/40, 13550/42, 13550/24, 13796/2, 13855/1, 13809/3, 13809/1, 13809/4, 13584/1, 13703/1, 13703/2, 13677, 13569/3, 13632/2, 13690, 13700/13, 13700/7, 13700/9, 13646, 13709, 13145, 13797/1, 13970, 13971, 13973, 13972, 13620, 13619, 13632/3, 13651, 13650, 13694/5, 13692, 13689, 13691, 13696, 13694/6, 13701/2, 13701/1, 13702, 13700/8, 13701/3, 13700/5, 13700/10, 13687, 13700/12, 13700/11, 13685, 13704/2, 13679, 13681, 13682, 13683, 13684, 13680, 13694/1, 13693, 13695, 13700/6, 13694/4, 13654, 13656/3, 13645, 13647, 13655, 13643, 13644, 13667/2, 13668, 13678, 13674, 13675, 13676, 13671, 13672, 13669, 13670, 13707, 13694/7, 13673, 13926/1, 13926/2, 13976, 13975, 13974		
39707	Budapest 2	Víziváros északi része	13708, 13545/2, 13837, 13578, 13757, 13723/2, 13761/1, 13723/3, 13723/4, 13729/1, 13728, 13729/2, 13731/1, 13733, 13734/1, 13734/2, 13734/3, 13736, 13738, 13739, 13740, 13741, 13742, 13743, 13746, 13752, 13753, 13754, 13761/2, 13765, 13777/2, 13785, 13786, 13874/1, 13572/5, 13841, 14456, 13550/14, 13550/16, 13550/17, 13550/18, 13550/19, 13550/21, 13550/26, 13550/27, 13550/28, 13550/29, 13550/30, 13550/31, 13550/32, 13550/33, 13550/34, 13550/37, 13550/38, 13550/39, 13567, 13572/3, 13572/7, 13572/9, 13577, 13579, 13580, 13582, 13590, 13591, 13592, 13600, 13601, 13606, 13602/1, 13602/2, 13612, 13710, 13711, 13712, 13713, 13715/1, 13715/2, 13720/2, 13720/1, 13722, 13723/1, 13760/2, 13766/1, 13766/3, 13766/5, 13766/6, 13766/7, 13777/1, 13793/2, 13795, 13800, 13806/1, 13806/2, 13806/3, 13806/4, 13807, 13808, 13810, 13811, 13812, 13816, 13831/4, 13831/5, 13833, 13834/1, 13834/2, 13834/3, 13842/5, 13852, 13853, 13854, 13858, 13859, 13860, 13861, 13862, 13865, 13866, 13867, 13868, 13869/2, 13869/3, 13870, 14449/1, 14462, 14468, 14473, 14472, 14474, 14475, 14476, 13581, 13871/1, 13871/2, 13871/3, 13871/4, 13569/2, 13570/3, 13797/2, 13809/9, 13625, 13544/1, 13544/2, 14003, 14451, 14454, 14455/1, 14455/2, 14458/1, 14461, 14464/1, 14464/2, 14465/1, 14465/2, 14466/1, 14466/2, 14467, 14471, 14470, 14469, 13583, 13855/2, 14477/5, 13584/2, 13565/1, 13565/2, 13706, 13720/3, 13720/4, 13720/5, 13721, 13715/3, 13766/8, 13766/9, 13793/1, 13791/2, 13570/4, 13569/1, 13545/3, 13618, 13545/4, 13545/1, 13550/35, 13550/40, 13550/42, 13550/24, 13796/2, 13855/1, 13809/3, 13809/1, 13809/4,	240213	649029

			13584/1, 13703/1, 13703/2, 13677, 13569/3, 13632/2, 13690, 13700/13, 13700/7, 13700/9, 13646, 13709, 13797/1, 13620, 13619, 13632/3, 13651, 13650, 13694/5, 13692, 13689, 13691, 13696, 13694/6, 13701/2, 13701/1, 13702, 13700/8, 13701/3, 13700/5, 13700/10, 13687, 13700/12, 13700/11, 13685, 13704/2, 13679, 13681, 13682, 13683, 13684, 13680, 13694/1, 13693, 13695, 13700/6, 13694/4, 13654, 13656/3, 13645, 13647, 13655, 13643, 13644, 13667/2, 13668, 13678, 13674, 13675, 13676, 13671, 13672, 13669, 13670, 13707, 13694/7, 13673, 13705/1		
39708	Budapest 11	Kána falu, Kőérberek- Tóváros lakópark	477/1, 314/26, 314/2, 314/3, 314/4, 314/5, 314/6, 314/7, 314/8, 314/9, 314/11, 314/12, 314/14, 314/16, 314/17, 314/18, 314/19, 314/20, 314/22, 314/34, 314/72, 314/73, 314/74, 314/75, 314/76, 314/77, 314/78, 314/80, 314/81, 314/82, 314/83, 314/84, 314/85, 314/86, 314/88, 314/89, 314/90, 314/91, 314/92, 314/95, 314/96, 314/97, 314/99, 314/100, 314/101, 314/102, 314/103, 314/131, 314/132, 314/133, 314/134, 314/135, 314/136, 314/107, 314/108, 314/110, 314/111, 314/113, 314/114, 314/116, 314/117, 314/119, 314/120, 314/122, 314/123, 314/125, 314/126, 314/127, 314/129, 314/130, 308/12, 308/15, 242/16, 242/17, 242/18, 536/5, 476/1, 471/8, 314/156, 314/155, 314/153, 314/157, 314/154, 283/13, 307, 314/10, 314/104, 314/105, 314/106, 314/109, 314/112, 314/115, 314/118, 314/121, 314/124, 314/128, 314/13, 314/147, 314/148, 314/149, 314/15, 314/150, 314/23, 314/25, 314/35, 314/36, 314/49, 314/50, 314/61, 314/70, 314/71, 314/79, 314/87, 314/93, 314/94, 314/98, 472/1, 472/2, 514, 368/7, 368/12, 368/1, 314/151, 314/152, 314/158, 314/159	233668	646359
39709	Budapest 2	Tölgyfa u. 16-24.	13515, 13516, 13517, 13518, 13519	241069	649139
39715	Budapest 2	Csalogány u. 5-9.- Szt. Péter plébániatemplom	13837, 13841, 13834/1, 13834/2, 13834/3	240446	649155
39984	Budapest 23	Soroksár, Központi raktárak	188015/5, 188017/2, 196386/8, 188016/10, 188016/12, 0196387/11, 0196387/6, 0196387/8, 0196388/11, 196386/10	225303	655803
40158	Budapest 3	Békásmegyer, Tűzoltó laktanya	63902/6	249969	650830
40791	Budapest 3	Lajos utca 93-99.	14653, 17970/1, 17970/3	243185	649577
40836	Budapest 14	Vezér utca 148-150.	40057/6	241692	655985
41616	Budapest 11	Móricz Zsigmond körtér	4445/1, 4445/2, 4325/2, 4325/1	237037	649989
41658	Budapest 11	Fehérvári út-Bocskai út csomópontja	4298/2, 4298/3, 4445/2, 4369, 4384, 4385, 4398, 4405, 4406, 4407, 4408, 4419, 4426, 4427, 4428, 4432, 4437, 4448, 4199, 4267, 4268, 4269, 4274, 4158/18, 4158/20, 4158/21, 4158/22, 4158/28, 4158/6, 4211/1, 4275/6, 4275/8, 4281/1, 4158/1, 4158/19, 4158/45, 4158/46, 4158/47, 4158/48, 4158/49, 4158/5, 4158/50, 4158/51, 4208/1, 4208/13, 4208/14, 4208/2, 4208/3, 4208/4, 4208/5, 4208/6, 4208/7, 4264/4, 4264/5, 4265/1, 4265/2, 4275/10, 4275/11, 4275/17, 4275/21, 4275/22,	236756	650010

			4275/23, 4275/9, 4281/4, 4388/2, 4325/3, 4368/28, 4325/2, 4368/42, 4368/45, 4387/1, 4387/2, 4388/1, 4390/1, 4389/2, 4393/1, 4390/2, 4389/1, 4386/1, 4368/36, 4368/38, 4368/41, 4368/29, 4368/32, 4368/33, 4368/35, 4368/34, 4368/39, 4368/40, 4368/30, 4368/31, 4442/9, 4442/14, 4442/15, 4442/16, 4442/11, 4442/17, 4442/18, 4442/13, 4442/10, 4410/1, 4409/1, 4410/3, 4410/2, 4368/50		
41666	Budapest 11	Szent Gellért tér, Hotel bejárata előtt	5460, 4108/2, 5536/1, 5536/2	237716	650503
41845	Budapest 14	Beckó utca 15-19	31488/8	241715	655841
41909	Budapest 11	Hauszmann utca	3904, 3905, 3903/5, 3903/6, 3903/7	236162	649873
42713	Budapest 2	Budafelhévíz	14481, 14494/1, 14489, 14487, 14560/1, 14479/2, 13509, 13515, 13516, 13517, 13518, 13519, 14488, 13506, 13550/16, 13550/21, 13550/28, 13550/30, 13550/31, 13550/32, 13550/37, 14475, 14476, 13508/1, 13542, 13442/8, 13442/11, 13463, 13465, 13469, 13481, 13488, 13489, 13493, 13495, 13496, 13497, 13499, 13466, 13467, 13468, 14480, 14484, 14486, 14490, 13491, 13513, 13535, 14495, 14519/2, 13490, 13484, 13475, 13492, 13494, 13498/1, 13498/2, 13441, 13464/2, 13470, 14482, 14483, 13374, 13472/2, 13474/1, 13474/2, 13476, 13477, 13478, 13479/1, 13479/2, 13480/1, 13480/2, 13482/1, 13482/2, 13485, 13543/3, 14478/1, 14478/2, 14478/3, 14478/4, 14478/7, 14617/3, 14479/1, 13483, 13440, 13442/9, 13543/2, 13541/1, 13541/2, 13541/3, 13510, 13528, 13530, 13531, 13532, 13533, 13534, 13536, 13539, 13538, 13507/4, 13508/2, 13511, 13514, 13520, 13521, 13522, 13523, 13524, 13525, 13526, 13527, 13486, 13487, 13500, 13501, 13502/1, 13502/2, 13503, 13504, 14493, 14499, 13550/24, 14514, 14501, 13372/1, 13435, 13386, 13385, 13387/1, 13388, 14512, 13372/4	241990	649198
42718	Budapest 2	Budaújlak déli része	14799, 14800, 14789, 14833, 14795, 14796/1, 14797, 14798, 14804/1, 14804/2, 14805/1, 14808, 14822/2, 14823/2, 14824/1, 14824/2, 14825/1, 14825/2, 14827/1, 14828, 14829, 14830, 14831, 14832, 14810, 14820, 14772/1, 14809, 14826, 14796/2, 14801/2, 14803/2, 14816/1, 14817/1	242487	649212
42719	Budapest 3	Budaújlak északi része	14771/3, 14762, 14781, 14760, 14763, 14733/7, 14708, 14717, 14730/1, 14731/1, 14761, 14767, 14768/1, 14769/1, 14774, 14775, 14782, 14784, 14712, 14713/3, 14715, 14719, 14733/3, 14733/4, 14733/6, 14733/8, 14737/4, 14740/3, 14740/4, 14772/2, 14773, 14780, 14766/3, 14766/4, 14766/5, 14766/6, 14766/7, 14766/8, 14766/9, 14766/10, 14766/11, 14766/12, 14766/13, 14742/1, 14739/4, 14739/1, 14739/2, 14739/3, 14741/1, 14741/5, 14741/3, 14741/4, 14718/2, 14718/1, 14729/10, 14729/9, 14730/2, 14732/2, 14744, 14758, 14743/1, 14743/2, 14738/2, 14738/3, 14738/4, 14742/4, 14742/6	242903	649227
42729	Budapest 5	Belváros keleti része	23931, 23932/2, 24072, 24210, 24246, 23928, 24088, 24086, 24415, 24359, 24360, 24361, 24424, 24422, 24132, 24216, 24084, 24080, 24228, 24229, 24237, 24238, 24062/3, 24090, 24411, 24134, 24136, 24142, 24144, 24148, 24219, 24213, 24217, 24129, 24128, 24127, 24126/1, 24125, 24123, 24121, 24250, 24247, 24245, 24244, 24362, 24414, 24410, 23929, 23932/1,	239112	650622

			24076, 24357, 24066, 24063, 24413, 24423, 24425, 24226, 24227, 24230, 24231, 24232, 24233, 24234, 24235, 24236, 24081, 24215, 24145, 24221, 24220, 24124, 24060, 24059, 24131, 24126/2, 24141, 24140, 24139, 24137, 24135, 24130, 24133, 24118, 24115, 24358/1, 24416, 24062/1, 24079, 24087, 24120, 24122/2, 24149, 24240, 24242, 24243, 24143, 24119, 24117, 24116, 24239, 24241, 24249, 24248, 24085, 24083, 24082, 24089, 24283/1, 23934, 24073, 24074, 24075, 24077, 24065, 24064, 24058, 24062/2, 23997, 24364, 24418, 24419, 24420, 24421, 24363, 24412, 24426, 24417, 24224		
42763	Budapest 11	Albertfalva, római katonai tábor és vicus (védett terület)	43566/2, 43568/1, 43569/4, 43569/5, 43576/2, 43580, 43581, 43582, 43583, 43584/2, 43584/3, 43585, 43586, 43587/3, 43587/5, 43587/11, 43587/12, 43587/13, 43587/14, 43587/15, 43587/16, 43587/17, 43588, 43589/1, 43590/2, 43590/3, 43591/3, 43591/4, 43591/5, 43591/6, 43604, 43605/1, 43605/2, 43605/3, 43605/4, 43605/5, 43605/6, 43605/7, 43605/8, 43605/9, 43605/10, 43605/11, 43605/12, 43607/1, 43607/2, 43607/4, 43607/3, 43607/5, 43607/6, 43607/7, 43607/8, 43607/9, 43607/10, 43613, 43618, 43622, 43628, 43696, 43699, 43710, 43700, 43701, 43702, 43703, 43704, 43705, 43706, 43708, 43902, 43576/13, 43576/16, 43576/17, 43584/5, 43118, 43904, 43102, 43578, 43579, 43592, 43593, 43594, 43596, 43598, 43606, 43608, 43612, 43619, 43620, 43621, 43660, 43678, 43679, 43680, 43689, 43697, 43711, 43712, 43772, 43773, 43774, 43775, 43776, 43777, 43778, 43591/7, 43591/8, 43591/9, 43591/10, 43572/2, 43105/6, 43566/3, 43569/12, 43569/8, 43569/9, 43572/3, 43572/4, 43575/2, 43576/7, 43584/4, 43589/2, 43595/2, 43609/1, 43609/2, 43610/13, 43610/4, 43610/7, 43611/1, 43627/2, 43105/2, 43105/3, 43105/4, 43105/5, 43567/4, 43567/5, 43567/6, 43569/13, 43569/17, 43569/18, 43572/6, 43572/7, 43573/2, 43573/4, 43576/5, 43595/3, 43595/4, 43595/5, 43595/6, 43595/7, 43595/8, 43610/11, 43610/12, 43610/14, 43610/5, 43610/6, 43610/8, 43611/2, 43707, 43698, 43709, 43566/4, 43573/1, 43614/1, 43614/2, 43903/2, 43576/18, 43576/19, 43623/5, 43573/6, 43574/2, 43903/3, 43903/4, 45139/2	232860	649702
42893	Budapest 9	ún. Wekerle- telepi avar temető	38236/63, 38236/70, 38236/95, 38236/161, 38236/268, 38236/269, 38236/270, 38236/271, 38236/272, 38236/273, 38236/274, 38236/275, 38236/276, 38236/277, 38236/283, 38236/352, 38236/353, 38236/356, 38236/357, 38236/370, 38236/373, 38236/393, 38236/673	235269	655491
42894	Budapest 22	Csút	232017, 232016/1, 232016/4, 232016/2	229024	648355
43163	Budapest 1	Rudas fürdő környéke	5544, 5413/4, 5541, 5540, 5960, 5539, 5537/4, 6229/2		
43168	Budapest 1	Bérc utca	5319/3, 5333, 5332	238253	649670
43174	Budapest 1	Gellérthegy	5413/3, 5319/3, 5333, 5332, 5330, 5331, 5334, 5319/10, 5319/9, 5319/6, 5301, 5300/9, 5294/4, 5340, 5300/6, 5338/4, 5338/3, 5319/7, 5335/4, 5337, 5336, 5300/5, 5294/1, 5341, 5326/1, 5327/2, 5335/3, 5338/1, 5294/3, 5290/1		

43178	Budapest 3	Hunor utca 56-58.	18765/1	245101	648714
43182	Budapest 3	Tímár utca 25. - Zápor utca 12/A-B saroktelek	17506	243401	649166
43191	Budapest 3	Pünkösfürdő utca	63672, 63902/3, 64054/33	250105	650928
43195	Budapest 3	Bécsi út 181-185.	17255	243989	648831
43196	Budapest 23	Soroksár, Sósmocsár	0195832, 0195827/111, 0195827/113, 0195827/112, 0195827/110, 0195827/108, 0195827/109, 0195827/121, 0195827/115, 0195827/116, 0195827/114, 0195827/119, 0195827/120, 0195827/117, 0195827/118, 0195828, 0195830, 0195833, 0195831/1, 0195837/4, 0195057/2, 0195829/64, 0195829/65, 0195829/66, 0195829/67	230021	657283
43198	Budapest 23	Soroksár, Dunapart	184907, 184908, 184909, 184910, 184911, 184912, 184913, 184914, 184915, 184916, 184917, 184918, 184919, 184920, 184921, 184922, 184923, 184924, 184925, 184926, 184927, 184928, 184929, 184930, 184931, 184932, 184933, 184934, 184935, 184936, 184937, 184938, 184939, 184940, 184941, 184942, 184943, 184944, 184945, 184946, 184947, 184948, 184953, 184954, 184955, 184956, 184957, 184958, 184959, 184960, 184961, 184962, 184963, 184975, 184976, 184977, 184978, 184979, 184980, 184981, 184982, 184983, 184984, 184985, 184986, 184987, 184988, 184989, 184990, 184991, 184992, 184993, 184994, 184995, 184996, 184997, 184998, 184999, 185000, 185001, 185002, 185003, 185006, 185007, 185008, 185009, 185010, 185011, 185012, 185013, 185014, 185015, 185016, 185017, 185018, 185019, 185020, 185021, 185022, 185023, 185024, 185025/1, 185025/2, 185070, 185941, 185942, 185943, 185944, 185945, 185946, 185947, 185948/2, 185949, 185950, 185951, 185952, 185953, 185954, 185955, 185956, 185957, 185958, 185959, 185961, 185962, 185963, 185964, 185965, 185966, 185967, 185969, 185970, 185971, 185972, 185973, 185974, 185975, 185976, 185977, 185978, 185979, 185980, 185982, 185983, 185984, 185985, 185986, 185987, 185988, 185989, 185990, 185991, 185992, 185993, 185994, 185995, 185996, 185997, 185998, 185999, 186000, 186001, 186002, 186003, 186004, 186005, 186006, 186007, 186008, 186009, 186010, 186011, 186012, 186013, 186578, 186579, 186580, 186581, 186582, 186583, 186584, 186585, 186586, 186587/1, 186587/2, 186587/3, 186587/4, 186589, 186688/1, 186688/2, 184950, 184951, 184952, 185968/3, 185968/2, 185968/4, 185968/1, 185025/3, 186588/3, 186588/2, 186588/1, 185005/1, 185005/2, 185005/3, 185981/1, 185981/2	228637	654807
43199	Budapest 11	Sopron utca 61.	3838/3, 3162, 3603, 3722, 3723, 3726, 3730, 3731, 3732, 3742, 3743, 3744, 3748, 3749, 3750, 3751, 3752, 3753, 3755, 3756, 3758, 3759, 3836, 3847, 3851, 3856, 3868, 3877, 3883, 3888, 3889, 3890, 3891, 3892, 3893, 3894, 3961, 3963, 3972, 3826/1, 3826/2, 3826/3, 3832/21, 3834/25, 3834/26, 3834/27, 3834/28, 3834/29, 3846/1, 3846/2, 3879/6, 3885/12, 3885/6, 3885/7, 3886/1, 3960/1, 3964/8, 3967/4, 3967/5, 3969/10, 3969/20, 3969/34, 3969/9, 3971/1, 3973/10, 3973/11, 3976/11, 3983/3, 3983/4, 3832/1, 3832/12,	235386	649682

			3832/19, 3832/2, 3832/20, 3832/3, 3832/4, 3832/5, 3832/6, 3832/9, 3833/1, 3833/12, 3833/13, 3833/14, 3833/15, 3833/17, 3833/2, 3833/24, 3833/25, 3833/27, 3833/28, 3833/29, 3833/3, 3833/30, 3833/31, 3833/4, 3833/5, 3833/6, 3833/7, 3834/10, 3834/11, 3834/12, 3834/13, 3834/15, 3834/16, 3834/18, 3834/19, 3834/2, 3834/20, 3834/21, 3834/22, 3834/23, 3834/24, 3834/3, 3834/31, 3834/32, 3834/33, 3834/34, 3834/35, 3834/36, 3834/37, 3834/38, 3834/4, 3834/5, 3834/7, 3834/8, 3834/9, 3835/2, 3835/3, 3837/10, 3837/11, 3837/12, 3837/13, 3837/14, 3837/15, 3837/16, 3837/17, 3837/18, 3837/22, 3837/23, 3837/25, 3837/4, 3837/5, 3837/6, 3837/7, 3837/8, 3837/9, 3838/2, 3838/4, 3838/6, 3838/7, 3838/8, 3852/3, 3852/4, 3867/2, 3867/3, 3869/10, 3869/11, 3869/9, 3872/1, 3878/1, 3879/5, 3880/1, 3880/2, 3884/14, 3884/22, 3885/11, 3885/13, 3885/14, 3885/15, 3885/16, 3885/2, 3885/3, 3887/10, 3887/11, 3887/12, 3887/13, 3887/14, 3887/15, 3887/16, 3887/17, 3887/18, 3887/19, 3887/20, 3887/21, 3887/22, 3887/23, 3887/24, 3887/25, 3887/26, 3887/27, 3887/28, 3887/29, 3887/30, 3887/31, 3887/32, 3887/33, 3887/34, 3887/35, 3887/36, 3887/37, 3887/38, 3887/39, 3887/4, 3887/40, 3887/41, 3887/42, 3887/43, 3887/44, 3887/5, 3887/7, 3887/9, 3962/2, 3962/3, 3964/2, 3964/3, 3964/6, 3964/7, 3966/11, 3966/2, 3966/3, 3966/4, 3966/5, 3966/6, 3966/7, 3966/8, 3966/9, 3967/2, 3967/3, 3968/1, 3968/2, 3968/3, 3968/4, 3969/12, 3969/13, 3969/14, 3969/15, 3969/16, 3969/17, 3969/21, 3969/22, 3969/23, 3969/24, 3969/25, 3969/26, 3969/27, 3969/28, 3969/30, 3969/31, 3969/32, 3969/33, 3969/35, 3969/36, 3969/8, 3973/1, 3973/2, 3973/3, 3973/6, 3973/7, 3973/8, 3973/9, 3975/1, 3975/10, 3975/11, 3975/12, 3975/13, 3975/14, 3975/15, 3975/16, 3975/2, 3975/3, 3975/4, 3975/5, 3975/6, 3975/7, 3975/8, 3975/9, 3976/1, 3976/2, 3976/3, 3976/4, 3976/5, 3976/6, 3976/7, 3976/8, 3976/9, 3170/54, 3721/2, 3794/2, 3170/19, 3165/5, 3166/3, 3166/4, 3166/1, 3166/2, 3165/4, 3170/20, 3170/21, 3170/17, 3165/6, 3166/6, 3165/7, 3165/8, 3170/38, 3166/5, 3166/9, 3170/7, 3170/35, 3170/97, 3170/30, 3170/94, 3170/40, 3170/22, 3170/43, 3754/1, 3727/2, 3733/9, 3727/3, 3729/2, 3724/2, 3729/1, 3725/2, 3725/1, 3724/1, 3170/4, 3170/11, 3170/93, 3170/96, 3170/25, 3170/27, 3170/28, 3170/100, 3170/99, 3754/2, 3745/1, 3533/59, 3745/5, 3745/3, 3745/4, 3766/2, 3737/1, 3733/8, 3733/6, 3745/7, 3170/98, 3533/45, 3533/39, 3533/50, 3533/56, 3533/58, 3533/40, 3533/35, 3533/34, 3766/7, 3533/46, 3533/18, 3170/39, 3533/49, 3170/12, 3170/36, 3165/3, 3166/7, 3170/32, 3485/22, 3485/23, 3166/10, 3170/37, 3170/31, 3170/8, 3170/29, 3794/1, 3170/34, 3170/33, 3170/24, 3170/42, 3170/41, 3170/44, 3170/45, 3170/13, 3170/5, 3170/6, 3170/9, 3170/10, 3170/23, 3170/53, 3766/6, 3533/47, 3170/63, 3170/2, 3170/3, 3533/53		
43670	Budapest 1	Rudas fürdő	5542, 5544, 5541, 5540	238361	650018
43811	Budapest 3	Zápor utca 25.	17410	243636	649173
43917	Budapest 11	Budafoki út 91-93.	4037/12, 4037/10	236078	650387

44563	Budapest 3	Kunigunda útja 38-40.	18764/5, 18767/5, 18765/5	245219	648958
44714	Budapest 1	Logodi u. 11-13.	7121/2	239401	648934
44886	Budapest 1	Ostrom utca 3. - Szabó Ilonka utca 28.	14049/2, 14056	240207	648790
44887	Budapest 3	Szentendrei út 407.	64053/4, 62406, 64053/3	249746	650195
45212	Budapest 14	Pósa Lajos u. 53-55.	31485/29, 31485/25, 31485/27, 31485/30	241779	655739
45629	Budapest 3	Aquincum polgárvárosi amphitheatrum és körzete	23113/7, 19343/8, 19343/4, 19343/7, 19247/1, 23152/45, 19416, 19359/3, 19396, 23034, 23113/9, 23113/10, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19333/2, 19398, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 22997/8, 23021/10, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19622/4, 19622/5, 19503, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/139, 18910/140, 19418, 19599/1, 23227/2, 19358/2, 19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 18910/121, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19700/1, 19668/4, 19413/2, 19358/1, 23235/1, 23235/2, 19333/3, 23152/106, 19332/3, 19332/4, 22996, 22995/3, 22995/4, 19479/6, 19483/3, 19479/5, 19564/2, 19486, 19495/3, 19497/1, 19521/12, 19521/2, 19701/3, 19701/4, 23235/3, 19494/3, 19494/4, 19498/3, 19499/3, 19499/5, 19499/9, 19341/15, 19341/16, 19622/6, 19622/7, 19548/2, 18910/200, 18910/201, 18910/202, 19413/3, 19413/4	246970	650121
45772	Budapest 3	Csillagszem utca 31.	19910/31	246454	648547
45774	Budapest 11	Albertfalva, Strandfürdő	43903/2, 43903/3, 43903/4	232889	649236
45777	Budapest 14	Paskál Lakópark II. ütem	31373/17, 31373/18, 31373/20	242175	655797

45778	Budapest 3	Aquincum municipium nyugati külvárosa	23113/7, 19343/8, 19343/4, 19343/7, 19247/1, 23152/45, 19416, 19359/3, 19333/51, 19396, 23034, 23113/9, 23113/10, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/5, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19333/2, 19398, 19413/1, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 19333/52, 18910/109, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19608, 19611/1, 19612/1, 19613/3, 19614/1, 19615/1, 19616/1, 19617, 19619/4, 19619/5, 19621/1, 19621/2, 19622/4, 19622/5, 19503, 19737/1, 19838/6, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/139, 18910/140, 19418, 19599/1, 23227/2, 19358/2, 19341/14, 19341/1, 19341/2, 19341/3, 19341/4, 19341/5, 19341/6, 19341/7, 19341/8, 19341/10, 19341/11, 19341/12, 23152/22, 23152/23, 23152/29, 23152/30, 23152/32, 23152/36, 23139, 18910/121, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19700/1, 19668/4, 19413/2, 19358/1, 18910/131, 23235/1, 23235/2, 19333/50, 19333/53, 19333/3, 23152/106, 19620/3, 19620/4, 19609/1, 19609/2, 19332/3, 19332/4, 19592/10, 19706/1, 22995/3, 22995/4, 18911, 18910/190, 19479/6, 19483/3, 19479/5, 19564/2, 19584/10, 19850/3, 19486, 19495/3, 19497/1, 19521/12, 19521/2, 19521/4, 19599/2, 19701/2, 19701/3, 19701/4, 19704/1, 19706/2, 19706/3, 19848/1, 19592/7, 19592/8, 19592/2, 19592/9, 23235/3, 19494/3, 19494/4, 19498/3, 19499/3, 19499/5, 19499/9, 19600/4, 19341/15, 19341/16, 19622/6, 19622/7, 19548/2	246970	650121
45789	Budapest 1	Logodi utca 53-55.	6735/1	239876	648507
45791	Budapest 3	Kiscsillag utca	19910/36	246466	648587
45800	Budapest 3	Kisbojtár utca	19910/26, 19910/27	246450	648438
45886	Budapest 3	Ladik utca és környéke	19332/2, 19265, 19285/1, 19294/1, 19295/1, 19296/1, 19297/1, 19298/1, 19308/1, 19308/2, 19310/3, 19310/4, 19261/1, 19261/2, 19249/2, 19331, 19299/3, 19299/4, 19299/5, 19310/6, 19310/7, 19310/1	245294	649911
45894	Budapest 3	Kaszásdűlő	19247/1, 18900/10, 19397/2, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 18910/109, 18900/9, 19622/5, 18895/4, 19202, 19220, 19223/2, 18910/2, 18910/21, 18910/23, 18910/35, 18910/73, 18910/77, 18910/75, 18910/79, 18910/80, 18910/81, 18910/83, 18910/85, 18910/88, 18910/91, 18910/93, 18910/96, 18910/97, 18910/98, 18910/100, 18910/101, 18910/103, 18910/105,	245963	649691

			18910/106, 18910/110, 18910/111, 18910/112, 18910/113, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/135, 18910/136, 18910/139, 18910/140, 18910/142, 19418, 18910/141, 18910/133, 18910/121, 18910/116, 18910/11, 18910/197, 18910/137, 18910/132, 18910/199, 19668/4, 18910/196, 18910/131, 18910/198, 18997/2, 19197/2, 19119/15, 18910/10, 19233/14, 19233/13, 18910/16, 18910/159, 18910/138, 18910/94, 18910/53, 18910/52, 18910/155, 18910/95, 18910/102, 18910/180, 18910/182, 18910/44, 18910/147, 18910/86, 18910/46, 18910/36, 18910/84, 18910/178, 18910/179, 18910/177, 18911, 18910/176, 18910/29, 18910/143, 18910/144, 18910/24, 18910/17, 18910/82, 18910/190, 18910/189, 18910/20, 18910/18, 18910/14, 18910/4, 18910/78, 18910/160, 18910/151, 18910/148, 18910/150, 18910/27, 18910/175, 18910/104, 18900/5, 18900/6, 18900/8, 18910/107, 18910/108, 18910/134, 18910/145, 18910/152, 18910/153, 18910/154, 18910/156, 18910/157, 18910/161, 18910/162, 18910/163, 18910/164, 18910/172, 18910/173, 18910/181, 18910/187, 18910/188, 18910/22, 18910/31, 18910/39, 18910/40, 18910/42, 18910/56, 18910/61, 18910/7, 18910/74, 18910/76, 18910/87, 18910/92, 18910/99, 18910/158, 18997/1		
45907	Budapest 3	Aquincum katonaváros teljes területe	18019, 17649, 17441, 17440/3, 17254, 17794, 17812, 17443, 17308/1, 17463, 17622, 17399, 17411, 17796, 17265, 17809, 18355, 17865, 17868, 18318, 18024/13, 17722/1, 17735/1, 17722/2, 17863, 17864, 18267/16, 17811, 17815/1, 17824/10, 17824/9, 17824/8, 17927, 17920/2, 17911, 18267/15, 18353/2, 18267/14, 18267/13, 18267/12, 18529/20, 17824/7, 17839, 17599, 18706/1, 18028, 18022, 17319, 17379, 17016/2, 17419, 17435, 17260, 17016/4, 18024/3, 17804, 17400, 17797, 17430, 19332/2, 14724/1, 14724/2, 17515, 17506, 17505, 17255, 17410, 19265, 19285/1, 19294/1, 19295/1, 19296/1, 19297/1, 19298/1, 19308/1, 19308/2, 19310/4, 18267/11, 14712, 17350, 19284, 19261/1, 17724, 17725/1, 18432, 17393/10, 17407, 17431, 16918/2, 16918/3, 16918/4, 16918/5, 16918/6, 16918/7, 16918/8, 16918/9, 16918/10, 16918/11, 16918/12, 16918/13, 17005/6, 17005/9, 17005/11, 17005/13, 17005/60, 17010, 17011, 17012, 17014/2, 17015/1, 17016/1, 17016/3, 17017/1, 17018, 17019, 17021, 17022, 17023, 17024, 17026, 17028, 17029, 17034, 17036, 17037, 17038, 17040, 17041, 17042, 17044/1, 17044/2, 17055, 17056, 17057, 17158, 17208, 17225, 17226/4, 17226/5, 17226/6, 17226/7, 17240, 17241, 17242, 17244, 17245, 17246, 17247, 17248, 17249, 17250, 17251, 17252, 17253, 17261, 17262, 17264, 17266, 17267, 17268, 17269/1, 17269/2, 17286/2, 17286/3, 17287, 17288/3, 17288/4, 17288/5, 17288/6, 17288/7, 17301, 17302/4, 17303, 17304, 17305, 17306/1, 17306/2, 17306/3, 17309, 17310, 17315, 17316, 17317, 17321, 17322, 17327, 17329, 17330, 17333, 17334, 17335, 17338, 17339, 17340/1, 17340/3, 17343, 17345/1, 17345/2, 17347, 17348, 17349, 17351, 17352, 17353, 17354, 17355, 17356, 17359, 17360, 17361, 17362, 17363, 17364, 17365, 17366, 17370, 17371, 17372/1, 17372/2, 17373, 17374, 17375, 17376, 17377, 17380, 17381, 17382, 17383, 17384, 17385, 17386, 17387, 17388, 17389, 17390,	244231	649386

			17391, 17393/4, 17393/6, 17393/7, 17393/8, 17393/9, 17393/17, 17394, 17395, 17396, 17397, 17398, 17403, 17404, 17405, 17406, 17408, 17412, 17413, 17414, 17415, 17416, 17417, 17418, 17420, 17421, 17423, 17425, 17426, 17427, 17429, 17436, 17437, 17438, 17439, 17440/1, 17440/2, 17440/4, 17440/5, 17440/6, 17440/7, 17440/8, 17440/9, 17440/10, 17444/1, 17444/2, 17445, 17446, 17450, 17454, 17456, 17457, 17460/1, 17460/2, 17460/3, 17460/4, 17460/5, 17460/6, 17460/7, 17460/8, 17460/9, 17460/10, 17462, 17464, 17465, 17466, 17467, 17468, 17471/1, 17471/2, 17472, 17478/1, 17478/2, 17479, 17480, 17481, 17482/1, 17482/2, 17482/4, 17482/5, 17482/6, 17482/7, 17482/9, 17483, 17493/3, 17494, 17495, 17496, 17497, 17498, 17499, 17501, 17502, 17503, 17504, 17507, 17508, 17509/2, 17511, 17513, 17514, 17516, 17517, 17518, 17520, 17521, 17524, 17525, 17526, 17527, 17528, 17529, 17530, 17531, 17533/1, 17533/2, 17534, 17535/1, 17535/2, 17536, 17537/1, 17537/2, 17538, 17539, 17540, 17541, 17542, 17543, 17544, 17546, 17547, 17548/1, 17548/2, 17550, 17551, 17553, 17554, 17556, 17557, 17558/1, 17558/2, 17559, 17560, 17561, 17562, 17563/1, 17563/2, 17564, 17565, 17566, 17567, 17568, 17585, 17612/1, 17613, 17614, 17616, 17618, 17621, 17623, 17624, 17625, 17626, 17628, 17629, 17630, 17632, 17633, 17634, 17635, 17636, 17637, 17640/1, 17640/2, 17640/3, 17641, 17647, 17650/2, 17651, 17653, 17654/2, 17655/1, 17655/2, 17655/3, 17655/5, 17720, 17725/2, 17725/3, 17725/4, 17725/5, 17725/6, 17725/7, 17725/8, 17736, 17737/2, 17770, 17771/3, 17780, 17781, 17782, 17783, 17786, 17787/2, 17792, 17793/1, 17795, 17798/2, 17800/2, 17801/2, 17802/2, 17806, 17807, 17810, 17814/1, 17817, 17823, 17898, 17910, 17914/2, 17914/4, 17929/2, 17929/3, 17929/4, 17929/9, 17929/11, 18021, 18023, 18024/5, 18024/6, 18024/10, 18121/2, 18121/3, 18131, 18136/2, 18229/1, 18229/3, 18229/4, 18229/5, 18229/6, 18229/7, 18229/8, 18229/9, 18229/13, 18229/15, 18443/1, 18443/2, 18443/3, 18443/4, 18443/5, 18443/6, 18443/7, 18443/8, 18443/9, 18443/10, 18443/11, 18443/12, 18443/13, 18443/14, 18443/15, 18443/16, 18443/17, 18517, 18520/56, 18529/30, 18529/31, 18658, 18659, 18661, 18662, 18663, 18664, 18700, 18701, 18702, 18704, 18705, 18711, 18726/9, 18726/10, 18726/12, 18729/2, 18731, 17090, 18065/2, 18066, 18075/4, 18075/5, 18075/7, 18134, 18135/6, 18135/7, 18135/8, 18135/9, 18135/10, 18135/12, 18135/16, 18135/18, 18135/19, 18024/18, 19261/2, 18442, 18311, 17800/1, 17866, 17789/1, 17876, 18388, 17992, 17928, 18438, 17974, 18529/6, 18515, 17015/2, 17005/15, 17318, 17005/37, 18020, 18529/9, 18529/14, 18549/10, 14729/2, 17970/1, 16292, 18024/19, 18024/20, 18024/17, 16916/2, 18024/21, 16216/1, 17749/2, 17799/1, 17799/2, 17913/2, 17569/1, 17569/2, 17977/2, 17926, 17808, 17867, 17914/6, 17914/5, 17913/1, 17824/2, 14772/2, 17699/2, 16300/9, 16213/1, 16213/2, 16213/3, 19243/4, 19243/5, 16998/5, 16998/6, 16998/12, 16998/14, 17005/18, 17008, 17005/28, 17009, 17442, 17522, 16998/2, 17226/3, 17393/14, 17824/4, 18666/2, 18666/3, 17005/62, 17005/63, 17005/61, 17005/30, 17005/29, 16918/22, 17005/59, 18106/1, 18106/3, 18666/1, 16987, 18106/2, 18121/1, 17004/3, 17005/31, 17005/32, 17005/33, 17005/34, 18105, 17005/24,		

			17005/22, 17005/43, 17005/46, 17005/47, 17005/25, 17005/23, 17005/21, 17013/2, 17014/1, 17027, 17025, 17020, 17039, 17005/48, 17005/49, 17643, 17492, 17469, 17642, 17638, 17627, 17487, 17482/8, 18750/7, 18529/28, 18529/26, 18529/29, 18529/21, 18529/22, 18529/25, 18529/23, 18529/24, 18529/27, 17509/1, 14725/2, 17552, 17555, 17619, 17510, 17455, 17512, 17460/11, 17461, 17433, 17449/4, 17005/19, 17005/40, 17005/27, 17005/36, 17005/39, 17005/45, 17005/50, 17005/17, 17005/51, 17005/35, 17005/38, 17005/20, 17005/44, 17005/42, 17005/41, 17005/26, 18024/11, 18024/7, 18024/9, 18350/1, 18024/12, 14624/1, 14621, 23807/2, 16204, 16212/5, 17320/1, 17320/2, 17328, 16203, 17929/12, 17929/6, 17929/7, 17970/3, 14655, 18737/4, 18529/5, 18529/2, 18529/3, 18529/4, 18641/2, 18529/32, 18529/8, 18634/7, 18529/33, 18728/2, 18529/7, 18529/1, 18642, 18684/2, 18683, 18672/2, 18684/1, 18732/2, 18740/1, 18739, 18740/2, 18734/2, 16200, 16197/1, 17288/2, 16998/16, 16998/3, 17308/2, 17655/4, 17746/1, 17735/2, 17754, 17699/1, 16894, 16799/1, 18742, 18744, 18737/3, 18743, 18741, 18746, 18734/1, 18730/2, 18733, 14656, 17243, 17798/1, 16998/13, 16998/11, 16998/9, 16998/8, 16998/15, 19249/2, 18229/12, 18436, 18229/2, 18529/16, 18529/12, 18529/13, 18529/11, 18529/10, 18529/17, 16998/7, 17824/3, 17824/5, 17771/1, 17755, 18229/14, 18351/1, 18015, 18267/17, 19331, 18389, 18229/11, 18239/4, 18239/3, 18441, 18075/12, 18267/24, 18267/3, 18239/2, 18267/6, 18239/1, 18267/5, 17805, 14657/1, 18075/9, 18135/22, 18135/23, 18075/10, 18135/20, 16998/4, 18075/13, 18075/8, 18075/6, 17784/1, 17779, 17784/2, 17789/2, 18706/2, 18726/15, 16918/15, 16918/17, 18730/1, 18267/18, 18267/8, 18267/10, 18267/7, 18267/9, 17378, 17340/2, 18672/1, 18695, 18671/3, 18694, 18726/11, 18699, 18703, 18697, 18698, 18696, 18350/2, 18267/25, 18351/2, 18670/2, 18136/1, 18143, 18645/4, 18520/10, 18520/11, 18520/8, 18520/7, 18520/9, 18645/2, 18670/1, 18645/3, 18529/18, 18529/19, 18267/4, 18371/2, 18370, 18371/1, 17286/1, 17929/5, 18135/17, 18135/21, 18075/3, 18075/2, 18075/11, 16918/20, 18267/22, 18379, 18267/21, 16918/21, 19299/3, 19299/4, 19299/5, 19310/6, 19310/7, 16214/2, 14723/1, 17611, 18018, 18059, 18068, 18726/3, 16215, 16194/5, 16198/4, 16198/5, 16916/3, 16916/4, 16916/5, 19310/1, 14729/5, 14723/3, 14723/4, 14729/6, 16193/1, 16194/3, 16197/2, 16198/1, 16198/2, 16199/2, 16199/5, 16199/6, 16201/1, 16201/2, 16201/3, 16201/5, 16201/6, 16201/7, 16202/1, 16202/2, 16202/3, 16202/4, 16205, 16206/3, 16206/6, 16206/7, 16207/1, 16208/2, 16208/3, 16208/4, 16209/3, 16210/2, 16211/7, 16211/9, 16216/2, 14725/1, 19243/6, 19243/7, 19250/14, 19250/9, 18267/27, 18267/28, 18380/1, 18007/2, 18391/11, 18391/2, 18391/8, 17824/11, 17929/16, 18380/3, 18380/4, 18391/6, 18391/7, 16196/1, 16196/2, 17005/64, 17005/65, 17258/1, 17258/2, 17523/2, 17523/3, 17824/12, 17929/13, 17929/14, 17929/15, 17977/3, 17977/4, 18007/1, 18391/12, 18391/13, 18391/3, 18391/4, 18391/5, 18391/9, 19250/10, 19250/11, 19250/12, 19250/13, 19250/15, [...]		

45913	Budapest 3	Aquincum katonavárosi amphitheatrum	17599, 17699/2, 14723/1, 17611	243218	649367
45916	Budapest 3	Raktár utcai cella trichora	18706/1, 18726/12, 18729/2, 18726/3	244737	649092
45926	Budapest 3	Flórián tér és környéke, Aquincum 2-3. századi legióstábora	18019, 23799, 18355, 17868, 18318, 18024/13, 18267/16, 17824/10, 17824/9, 17824/8, 17927, 17920/2, 17911, 18267/15, 18353/2, 18267/14, 18267/13, 18267/12, 18706/1, 18028, 18022, 18024/3, 18267/11, 18386/4, 17725/1, 18432, 17208, 17286/2, 17286/3, 17720, 17725/2, 17725/7, 17806, 17898, 17910, 17914/2, 17914/4, 17929/2, 18021, 18023, 18024/5, 18024/6, 18024/10, 18131, 18136/2, 18659, 18661, 18662, 18663, 18664, 17090, 18065/2, 18066, 18075/4, 18075/5, 18075/7, 18134, 18135/6, 18135/7, 18135/8, 18135/9, 18135/10, 18135/12, 18135/16, 18135/18, 18135/19, 18024/18, 18442, 18311, 17866, 17876, 18388, 17992, 17928, 18020, 18024/19, 18024/20, 18024/17, 18024/21, 17913/2, 17926, 17867, 17914/6, 17914/5, 17913/1, 17824/2, 16998/5, 16998/6, 16998/12, 16998/14, 16998/2, 18666/2, 18666/3, 18106/1, 18106/3, 18666/1, 18106/2, 18105, 18024/11, 18024/7, 18024/9, 18350/1, 18024/12, 18387, 16998/16, 16998/3, 16998/13, 16998/9, 16998/8, 16998/15, 16998/7, 17824/3, 18351/1, 18015, 18267/17, 18239/4, 18239/3, 18441, 18075/12, 18267/24, 18267/3, 18239/2, 18267/6, 18239/1, 18267/5, 18075/9, 18135/22, 18135/23, 18075/10, 18135/20, 16998/4, 18075/13, 18075/8, 18075/6, 18267/18, 18267/8, 18267/10, 18267/7, 18267/9, 18350/2, 18267/25, 18351/2, 18136/1, 18143, 18267/4, 18371/2, 18370, 18371/1, 17286/1, 18135/17, 18135/21, 18075/3, 18075/2, 18075/11, 18267/22, 18267/21, 18018, 18059, 18068, 18267/27, 18267/28, 18007/2, 17824/11, 17929/16, 17824/12, 17929/15	244433	649325
45933	Budapest 3	Bécsi út 166-182 - Farkastorki út 1-11.	16885/37, 16887/4, 16888/5, 16887/6, 16887/8, 16887/9, 16887/10, 16887/11, 16887/11, 16887/16, 16887/17, 16887/19, 16888/2, 16888/3, 16889/1, 16889/2, 16889/3, 16889/4, 16890/1, 16891, 16892/1, 16892/2, 16893, 16886, 16300/10, 16300/9, 16300/15, 16306/12, 16887/5, 16881/7, 16881/8, 16887/14, 16887/15, 16887/18, 16888/4, 16300/14, 16894, 16799/1, 16890/2, 16300/16, 16885/53	244898	648498
45945	Budapest 3	Békásmegyer, lakótelep és őskori temető	63552, 63554, 63662, 63664/2, 63667, 63668, 63673/2, 65549, 65552/1, 65552/2, 65552/3, 65552/4, 65552/5, 65552/8, 65552/9, 65552/10, 65552/11, 65552/12, 65552/13, 65552/14, 65552/15, 65552/16, 65552/17, 65552/18, 65552/19, 65552/20, 65552/21, 65552/22, 65552/23, 65552/24, 65552/25, 65552/26, 65552/27, 65552/28, 65552/29, 65552/30, 65552/31, 65552/32, 65552/33, 65552/35, 65552/37, 65552/38, 65552/40, 65552/42, 65552/43, 65552/44, 65552/45, 65552/46, 65552/49, 65552/50, 65552/51, 65552/52, 65552/54, 65552/55, 65552/56, 65552/58, 65552/59, 65552/60, 65552/62, 65552/63, 65552/64, 65552/66, 65552/67, 63664/6, 63664/3, 63664/4, 63664/5, 63664/7, 63664/8, 63664/9, 63664/10, 63664/11, 63664/12, 63664/13, 63664/14, 63664/15, 63664/16, 63673/5, 65553/3, 65553/4, 65554/10, 65554/11, 65554/12, 65554/13, 65554/14, 65554/15, 65554/16, 65554/17,	250833	651211

			65554/18, 65554/19, 65554/20, 65554/21, 65554/22, 65554/23, 65554/24, 65554/25, 65554/26, 63669, 63535, 63545/1, 63673/3, 63673/4, 65551/1, 065554/7, 65552/68, 63670/1, 63670/2, 63670/3, 63670/4, 63670/5, 63670/6, 63670/7, 63670/8, 63670/10, 63670/11, 65552/69, 65552/70, 65552/71, 65554/28, 65554/30, 65554/31, 65554/32, 65554/33, 65554/34, 65554/35, 65554/36, 65554/37, 65554/38, 65554/39, 65554/40, 65554/41, 65554/42, 65554/43, 65552/72		
46899	Budapest 3	Kenyeres utca 15.	17350	243754	649229
46903	Budapest 3	Bécsi út 260.	20089/11, 20089/12, 20089/13, 20089/14	246579	648093
46912	Budapest 3	Solymárvölgyi út 8-12.	20643/4, 20643/5	247789	647102
46917	Budapest 1	Bécsi kapu északi előtere	6563	240098	648723
46921	Budapest 3	Filatorigát, Szentendrei út kibővítése	19242, 18529/20, 18551/1, 19284, 18432, 18443/1, 18443/2, 18443/3, 18443/4, 18443/5, 18443/6, 18443/7, 18443/8, 18443/9, 18443/10, 18443/11, 18443/12, 18443/13, 18443/14, 18443/15, 18443/16, 18443/17, 18529/30, 18529/30, 18549/10, 18556/17, 18556/39, 18575/1, 19243/2, 19243/5, 18105, 18529/22, 18529/25, 18529/8, 18529/33, 19249/2, 19243/6, 19243/7	245106	649667
46937	Budapest 3	Solymár köz - Dorog vasút	021673/2, 021682/2, 021684/3, 021703/10, 021703/3, 021676/2, 021685/2, 021680/2, 021681/2, 021684/2, 021677/2	248561	646447
46943	Budapest 3	Filatorigát, Ladik utca	19261/1	245396	649820
47124	Budapest 3	Vöcsök Lakópark	23789, 23783, 23788/2, 23790/8, 23779/6, 23790/9	246890	651155
47128	Budapest 3	Reményi Ede utca 2.	19392, 19389, 19395/6	245715	650106
47237	Budapest 22	Campona erőd római kori vicusa	232422, 232435, 232436, 232437, 232438, 232459, 232481, 232433, 232418, 232419, 232420, 232421, 232410, 232411, 232412, 232413, 232414, 232415/1, 232415/2, 232416, 232417, 232423/1, 232423/2, 232423/3, 232424, 232425, 232426, 232427, 232428/2, 232429/2, 232430, 232431, 232432, 232434, 232467, 232468, 232469, 232470, 232471, 232472, 232473, 232480, 232485, 232486, 232487, 232488, 232489, 232490, 232491, 232492, 232495, 232496, 232497, 232498, 232499, 232500, 232502, 232503, 232504/1, 232504/2, 232401, 232402, 232403, 232404/1, 232404/2, 232404/3, 232404/4, 232405, 232406, 232407, 232408, 232409, 232439, 232440, 232441, 232442, 232443, 232444, 232445, 232446, 232447, 232448, 232449, 232450, 232451, 232452, 232453, 232454, 232456, 232457, 232458, 232460, 232461, 232462/1, 232462/2, 232464, 232465, 232466, 232474, 232475, 232476, 232477, 232478, 232479, 232482, 232483, 232484, 232501, 232505, 232506, 232508, 232509, 232517, 232463/2, 232463/1, 232323/3, 232323/2, 232339, 232391, 232510, 232400, 232399, 232398, 232397, 232396, 232394/3, 232393, 232392, 232395, 232322	227419	645316

47265	Budapest 1	Országház u. 28-32 - Úri utca 47-51.	6641/1, 6641/2, 6641/3	239916	648677
48369	Budapest 3	Kunigunda útja 49.	19706/1	246642	649427
48370	Budapest 11	Kaposvár utca 5-7.	4039/2, 4039/1	236138	650292
49618	Budapest 1	Batthyány utca 56.	13981	240258	648452
49955	Budapest 3	Kisbojtár utca 17.	19900/14	246293	648518
49984	Budapest 3	Csúcshegy-Harsánylejtő	21263/2, 20655/4, 20634/1, 20645/1, 20645/2, 20645/4, 20645/6, 20645/7, 20655/7, 20655/8, 20655/12, 20655/15, 20655/16, 20655/17, 20655/19, 20655/21, 20655/23, 20655/25, 20655/27, 20655/30, 20655/31, 20655/35, 20655/36, 20655/37, 20655/38, 20655/41, 20655/42, 20655/43, 20646/1, 20646/2, 20646/3, 20646/4, 20646/6, 20646/7, 20646/11, 20646/13, 20646/15, 20646/17, 20646/18, 20646/19, 20646/22, 20646/23, 20646/24, 020641/6, 20655/115, 20655/49, 20655/50, 20655/51, 20655/52, 20655/65, 20655/59, 20655/61, 20655/53, 20655/63, 20655/108, 20656/5, 20656/7, 20655/106, 20655/57, 20655/96, 20655/68, 20655/67, 20655/72, 20655/75, 20655/76, 20655/77, 20655/79, 20655/80, 20655/78, 20655/88, 20655/113, 20655/109, 20655/111, 20655/110, 20655/112, 20655/56, 20655/114, 20655/94, 20655/70, 20655/71, 20655/95, 20655/69, 20655/93, 20655/87, 20655/92, 20655/91, 20655/81, 20655/105, 20655/107, 20646/58, 20646/59, 20646/48, 20646/47, 20646/50, 20646/57, 20646/55, 20646/54, 20646/45, 20646/51, 20646/44, 20646/49, 20646/46, 20646/39, 20646/32, 20646/33, 20646/31, 20646/40, 20646/30, 20646/56, 20646/52, 20646/29, 20646/25, 20646/26, 20646/37, 20646/35, 20646/36, 20646/38, 20646/34, 20655/116, 20655/45, 20646/27, 20646/28, 20655/103, 20656/3, 20655/60, 20655/101, 20655/104, 20655/82, 20655/83, 20655/84, 20655/85, 20655/86, 20655/90, 20655/89, 20655/99, 20655/66, 20646/41, 20646/43, 20646/42, 20634/8, 020630/6, 20645/13, 20645/12, 20645/11, 20644, 20643/1, 20645/14, 20645/15, 20645/16, 20645/8, 20645/9, 20645/10, 20655/118, 20655/119, 20655/120, 20655/117, 20161/2, 20481/9, 20159/1, 20157/8, 20158/4, 20159/2, 20481/2, 21051/3, 20155/3, 20156/3, 20152/4, 20153/3, 20161/3, 20157/4, 21529/28, 21519/2, 21523/2, 21256/2, 21256/3, 21051/6, 21051/5, 21051/9, 21051/4, 21047/1, 21049/2, 21529/27, 21529/26, 020631, 021544/4, 020626/2, 020626/3, 020662, 20656/10, 20656/11, 20646/60, 20646/61, 20646/62, 20646/63, 20655/121, 20655/122, 20655/123, 20655/124, 20655/125, 20655/126, 20655/127, 20655/128, 20655/129, 20655/130, 20655/131, 20655/132, 20655/133, 20655/134, 20655/135, 20655/136, 20655/137, 20655/139, 20655/138, 20655/140, 20655/141, 20655/142, 20655/143, 20655/144, 20655/145, 20655/146, 20655/147, 20655/148, 20655/149, 20655/150, 20655/151, 20655/152, 20655/153, 20655/154, 20655/155, 20655/156, 20655/157, 20655/158, 20655/159, 20655/160, 20655/161, 20655/162, 20655/163, 20655/164, 20655/165, 20655/166, 20655/167, 20655/168, 20655/169, 20655/170, 20655/171, 20655/172, 20655/173, 20655/174, 20655/175, 20655/176,	247371	646695

			20655/177, 20655/178, 20655/179, 20655/180, 20655/181, 20655/182, 20655/183, 20655/184, 20655/185, 20646/65, 20646/66, 20646/67, 20646/68, 20646/69, 20646/70, 20646/71, 20646/72, 20646/73, 20646/74, 20646/75, 20646/76, 20646/77, 20655/186, 20655/187, 20655/188, 20655/189		
50072	Budapest 23	Soroksár - Péterimajor III.	0196120, 0196121/4, 0196121/5, 0196121/6, 0196121/7, 0196121/8	227303	659221
50125	Budapest 3	Római part	23789, 23788/2, 23779/7, 23767, 23804/1	246928	651246
50534	Budapest 5	Dorottya utca 6.	24487	239266	650101
50537	Budapest 3	Nánási út 39.	23761/2, 23779/8, 23789, 23783, 23788/2, 23779/7, 23779/1, 23779/5, 23775, 23752/5, 23749/2, 23749/1, 23751/3, 23759/3, 23758/1, 23752/4, 23757, 23758/3, 23756, 23752/3, 23767, 23768, 23761/1, 23766, 23752/2, 23726/1, 23751/2, 23779/6, 23760, 23726/2, 23769, 23770	247319	651203
50541	Budapest 3	Szentendrei út átvágása (Gázművek)	18432	244941	649691
50549	Budapest 21	Északi Szigetcsúcs (Szennyvíztisztító telep)	210007/2, 209973, 209997, 210007/1	234654	651766
50649	Budapest 11	Budafoki út-Fehérvári út között	3990/10	235220	650168
51044	Budapest 13	Meder utca - Cserhalom utca	25910/2, 25910/4, 25904/25, 25910/3, 25910/5, 25910/7, 25910/8, 25904/26, 25904/24, 25904/27, 25904/28, 25904/29, 25904/31	244951	651559
51319	Budapest 3	Duna-meder az Összekötő vasúti hídtól Északra	23804/1	246729	651394
52153	Budapest 3	Zápor utca 26.	17393/10	243640	649125
52155	Budapest 3	Zápor utca 24.	17407	243628	649134
52230	Budapest 1	Tóth Árpád sétány 4.	6472	239460	649094
52231	Budapest 1	Tárnok utca 10.	6507	239584	649006
52232	Budapest 1	Esztergomi rondella	6469	239671	648804
52233	Budapest 1	Tóth Árpád sétány 30.	6684/1	239738	648749
52234	Budapest 1	Tóth Árpád sétány	6469	239671	648805
52235	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 20.	6577	240028	648823
52236	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 9- 13.	6546	240055	648910

52237	Budapest 1	Tárnok utca 9- 13.	6527/2	239655	649048
52238	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 23.	6555/4	240111	648797
52241	Budapest 1	Várszínház	6459	239377	649281
52242	Budapest 1	Sándor palota K-i és D-i oldala körül	6456/1	239291	649269
52244	Budapest 1	Úri utca 34.	6679	239681	648830
52245	Budapest 1	Úri utca 42.	6684/2	239738	648768
52246	Budapest 1	Úri utca 45.	6649		
52249	Budapest 1	Úri utca 38.	6681	239700	648804
52251	Budapest 1	Váralja út 15. előtt	6335	238789	649618
52252	Budapest 1	Tárnok utca 18.	6501	239631	648974
52253	Budapest 1	Tárnok utca 16.	6504	239619	648991
52254	Budapest 1	Bécsi kapu tér 1.	6561/1	240103	648755
52255	Budapest 1	Dísz tér 3.	6518	239523	649153
52259	Budapest 1	Dísz tér 4- 5.	6519	239544	649130
52260	Budapest 1	Bécsi kapu tér 5.	6621	240066	648674
52262	Budapest 1	Bécsi kapu tér 7.	6619	240050	648699
52264	Budapest 1	Bécsi kapu tér 6.	6620	240056	648684
52265	Budapest 1	Volt Domonkos templom és kolostor	6534, 6536, 14214	239907	648963
52266	Budapest 1	Fortuna utca 14.	6596	239989	648749
52267	Budapest 1	Fortuna utca 10.	6598	239975	648767
52268	Budapest 1	Fortuna utca 12.	6597	239983	648756
52269	Budapest 1	Fortuna utca 4.	6601	239928	648817
52270	Budapest 1	Dísz tér 10.	6476	239486	649037
52272	Budapest 1	Hess András tér 4.	6590	239838	648875
52273	Budapest 1	Úri utca 41.	6651	239808	648757
52275	Budapest 1	Úri utca 48- 50.	6685	239770	648734
52277	Budapest 1	Úri utca 8.	6482	239542	648980
52279	Budapest 1	Corvin tér 5.	14420	239867	649375
52280	Budapest 1	Corvin tér 2.	14420	239867	649375

52281	Budapest 1	Mária Magdolna templom	6639/1, 6639/2	239987	648614
52283	Budapest 1	Országház utca 20.	6645	239850	648767
52285	Budapest 1	Lovas úti park és parkoló	6696/1	240157	648589
52286	Budapest 1	Tárnok utca 6.	6510	239564	649023
52288	Budapest 1	Úri utca 10.	6483	239551	648971
52289	Budapest 1	Úri utca 20.	6488	0	0
52291	Budapest 1	Szarvas tér	6272, 6335, 6336	238730	649647
52294	Budapest 1	Petermann bíró utca 5- 7.	6628	240107	648636
52297	Budapest 1	Országház utca 21.	6612	240007	648687
52299	Budapest 1	Öntőház utca	14373/2	239178	649525
52306	Budapest 1	Sándor palota	6457	239338	649297
52310	Budapest 1	Szalag utca 17.	14284	239765	649268
52312	Budapest 1	Szalag utca 19.	14283	239828	649264
52314	Budapest 1	Ostrom utca 13.	13999/1	240242	648653
52316	Budapest 1	Szent György tér- volt Lovarda		239135	649387
52317	Budapest 1	Színház utca	6462, 6456/1, 6457, 6459, 6461	239363	649255
52318	Budapest 1	Szentháromság utca	6494, 6675	239688	648934
52319	Budapest 1	Pasapalota- Színház utca 5- 9.		239441	649259
52320	Budapest 1	Sikló hegyállomás	14363/2	239312	649372
52321	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 11. előtti sikátor	6548	240042	648859
52322	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 1.	6540	239948	648916
52323	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 7.	6545	239996	648903
52324	Budapest 1	Döbrentei tér	6184, 5960, 5966, 6000, 5959, 6229/1, 6229/2, 6247	238534	649865
52326	Budapest 1	Úri utca 23.	6673	239692	648884
52327	Budapest 1	Táncsics Mihály utca 9.	6546	240055	648910
52329	Budapest 1	Országház utca 10.	6662	239789	648826

52330	Budapest 1	Naphegy-Agyagbánya	7392	238469	649138
52332	Budapest 1	Országház utca	6634	239840	648815
52334	Budapest 1	Hadtörténeti Múzeum	6636	240045	648524
52337	Budapest 1	Iskola utca 20.	14270	240043	649226
52338	Budapest 1	Hunfalvy utca 8.	14061	240138	648912
52339	Budapest 1	Hess András tér 1.	6536	239869	648960
52340	Budapest 1	Fortuna köz	6592	239893	648823
52341	Budapest 1	Hess András tér	6588	239862	648916
52369	Budapest 1	Petermann bíró utca	6622	240071	648648
52370	Budapest 1	Kapisztrán tér	6638	240010	648578
52374	Budapest 1	Mátyás- templom	6531, 6532	239786	649005
52378	Budapest 1	Szentháromság tér	6531, 6532	239768	648996
52385	Budapest 1	Öntőház udvar	6452/2, 6452/3	238990	649606
52387	Budapest 1	Fortuna utca 18.	6594	240014	648729
52388	Budapest 1	Donáti utca 9- 11.	14247/3	239799	649206
52389	Budapest 1	Döbrentei tér II.	5544, 5960	238407	649960
52392	Budapest 1	Úri utca 37.	6654	239778	648792
52393	Budapest 1	Dárda utca	6652	239812	648775
52394	Budapest 1	Dísz tér déli oldala	6514	239486	649128
52396	Budapest 1	Fortuna utca 6.	6600	239950	648793
52397	Budapest 1	Csikós udvar		239132	649345
52398	Budapest 1	Bécsi kapu tér	6563	240098	648724
52401	Budapest 1	Fortuna utca	6593	239985	648796
52403	Budapest 1	Attila u. 25.	6348/3	238843	649457
52405	Budapest 1	Attila u. 41- Sarló u. sarok	7146	239097	649159
52413	Budapest 1	Domonkos templom alatti várlejtő	14214	239924	649001
52415	Budapest 1	Bécsi kapu tér 8.	6618	240035	648709
52416	Budapest 1	Savanyúleves bástya	6469	239671	648804

52418	Budapest 1	A Veli bej és a Földbástya közötti várfalszakasz	6469	239671	648804
52593	Budapest 16	Aranyfa utca 2.	117490	242861	660680
52597	Budapest 5	Klotild Palota	24309	238765	650475
52617	Budapest 2	Medve utca 25-29.	13833, 13569/2, 13569/1, 13569/3	240762	649097
52661	Budapest 3	Kunigunda útja 36.	18763/6, 18762/5	245177	648960
52682	Budapest 3	Remetehegyi út - Folyondár u. - Schmidt-park	16145/1, 16155/24	243427	648590
52683	Budapest 3	Kolostor út, Remetehegyi út - Kolostor út 30. között	16114	243390	648404
52999	Budapest 5	Irányi utca 20 előtt	24007, 24006	238665	650663
53000	Budapest 5	Károlyi utca- Kúria utca sarok	23999	238728	650612
53001	Budapest 5	Ferences templom	24187	238807	650680
53002	Budapest 5	Kossuth L. út 2/b előtt	24290, 24224	238849	650655
53003	Budapest 5	Városház utca	24356	238959	650622
53004	Budapest 5	Kristóf tér (Bécsi utca sarok)	24369	239078	650338
53005	Budapest 5	József Attila utca 2-4. Belügyminisztérium	24514	239463	650092
53007	Budapest 5	Szervita tér 8.	24366/2	239086	650418
54224	Budapest 2	Tárogató út 78- 80.	11078/3	242451	644861
54225	Budapest 2	Varsányi Irén utca 42.	13710	240489	648554
54226	Budapest 2	Tölgyfa utca 28.	13513	241129	649161
54228	Budapest 2	Szépvölgyi út 18- 22.		0	0
54229	Budapest 2	Medve utca 22- 30.	13797/2	240620	649093
54230	Budapest 2	Ördögárok út 181.	51180	246008	641884
54231	Budapest 2	Pesthidegkút, Templom út 5- 7.	54320	246891	643410

54232	Budapest 2	Pesthidegkút, Gercse- puszta		0	0
54233	Budapest 2	Hűvösvölgyi út 34.	11150/2	242036	645603
54234	Budapest 2	Vitéz- Medve- Gyorskocsi utcák által határolt terület	13834/1, 13834/2, 13834/3	0	0
54235	Budapest 2	Kapás utca 11- 15.	13766/6	240493	648942
54236	Budapest 2	Kapás utca 19- 25.		0	0
54237	Budapest 2	Medve utca 4-14.	13809/9	240501	649073
54238	Budapest 2	Medve utca 9- 13.	13834/1, 13834/2, 13834/3	240507	649141
54239	Budapest 2	Margit körút 30- 32.	13535	240966	649070
54240	Budapest 2	Margit körút 65.	13278	240751	648700
54244	Budapest 2	Máriaremete, Csongor u. 14- Szirom u. 4. sarok	51179	245981	641859
54245	Budapest 2	Pesthidegkút, Honvéd u.- Gerecse u. sarok	54093	246621	644027
54246	Budapest 2	Lajos utca 23- 31., OTP	14599	242465	649334
54247	Budapest 2	Medve utca 36- 40.	13602/1	240717	649084
54249	Budapest 2	Kacsa utca 7.	13581	240707	649256
54250	Budapest 2	Lotz Károly utca 6.	11595/3	241593	646291
54251	Budapest 2	Lajos utca		0	0
54253	Budapest 2	Fazekas utca 22.	13766/7	240577	648999
54254	Budapest 2	Lajos utca 4- 6, Bécsi utca 3- 5, Cserfa utca	14810, 14812	242326	649238
54255	Budapest 2	Frankel Leó út 30- 34.	14495	241392	649162
54256	Budapest 2	Horváth utca 12- 24.	13625	240729	648997
54258	Budapest 2	Bem utca 22- 24.	13544/1, 13544/2	240857	649050
54259	Budapest 2	Frankel Leó út 62.	14519/2	241821	649156
54260	Budapest 2	Dózsa Gy.u.17., a 17.sz. k-i és ny-i telekszomszédja, Árpád u.43-45.	54157, 54159, 54161, 54162, 54163	246706	643912

54261	Budapest 2	Fő utca és Ganz utca sarka	14472	240619	649313
54262	Budapest 2	Király fürdő	13578	240748	649277
54263	Budapest 2	Frankel Leó út 96.	14971/4	242112	649165
54264	Budapest 2	Bécsi út 12- Ürömi út 11.	14820	242408	649182
54265	Budapest 2	Bem tér 4.- Vízivárosi rondella	14475	240851	649333
54266	Gyál	Bitó-hegy	0196175, 0156/5, 0157, 0158/1, 0156/1, 0156/2, 0156/4, 0156/6, 0158/2, 0158/3, 0159, 0160/1, 0160/2, 0160/3, 0163, 0166/4, 0196177, 0196176, 0196173, 0156/10, 0156/9	225478	661011
54319	Budapest 17	Kerületi Központ 1. lh.	0137658/3, 0137658/4, 0137658/5, 0137658/6, 0137658/7, 0137659/3, 0137659/4, 0137659/5, 0137659/6	237556	665940
54320	Budapest 17	Kerületi Központ 2. lh.	0137658/3, 0137658/5, 0137658/7	237536	666112
54322	Budapest 17	Kerületi Központ 3. lh.	0137658/3, 128365, 0137658/5, 0137658/7	237631	666403
54388	Budapest 3	Beszterce utca 4-6.	17544	243330	649228
54391	Budapest 3	Békásmegyer-Ófalu	64547, 64548, 64729/1, 64726/4, 64739/4, 64759/4, 64726/3, 64729/3, 64738/3, 64739/3, 64751/3, 64759/3, 64771/3, 64726/2, 64729/2, 64737/2, 64738/2, 64751/2, 64758/2, 64759/2, 64761/2, 64771/2, 64725, 64726/1, 64730, 64731, 64732, 64733, 64734, 64735, 64736, 64737/1, 64738/1, 64739/1, 64740, 64741, 64742, 64743, 64744/1, 64746, 64747, 64748, 64749, 64750, 64751/1, 64752, 64753, 64754, 64755, 64756, 64757, 64758/1, 64759/1, 64760, 64761/1, 64763, 64764, 64765, 64766, 64767, 64768, 64769, 64770, 64771/1, 64773, 64774, 64775, 64776, 64777, 64516/1, 64511/1, 62321/74, 64782, 64781, 64802, 64779, 64801, 64803, 65530/1, 64510/3, 64514/1, 64515/1, 64511/2, 64512/2, 64507/2, 64507/3, 64505/1, 64513/2, 64514/3, 64503/3, 64523/2, 64524/2, 64526/1, 64525/1, 64691/1, 64522/2, 64525/2, 64719, 64522/3, 64521/1, 64524/1, 64523/3, 64720, 64521/2, 64786, 64785, 64788, 64787, 64796, 64784, 64799, 64800, 64783, 64789, 64795, 64794, 64797, 64798, 64793, 64791, 64792, 64723, 64842, 62321/152, 64841, 64780, 62321/18, 64513/1, 64515/2, 64493, 64778/1, 64721, 65008, 65005, 64722, 65001, 65004, 64519/3, 64498/2, 64778/2, 64724, 64688	250629	649732
54410	Budapest 1	Palota út	7124/2	239033	649227
54413	Budapest 1	Szt. György utca 4-10.		239339	649120

54421	Budapest 13	Cserhalom utca 6. Lakópark RRT 2. tömb	25904/17, 25880/7, 25880/10, 25880/11, 25880/21, 25880/22, 25880/23, 25880/24, 25880/25, 25880/26, 25880/27, 25880/28, 25880/30, 25880/8, 25880/9	244536	651484
54573	Budapest 3	Kiscsillag utca 18-20.	19910/34, 19910/35	246491	648579
54674	Budapest 1	Lánchíd u. 19-21.	14381	239164	649547
54726	Budapest 3	Vörösvári út 111-117, Hunor u. 36-42.	16911	244974	648782
54758	Budapest 1	Országház utca 14.	6660	239818	648800
54827	Budapest 22	Nagytétényi út 216-218.	231310/6, 231310/9, 231310/8, 231310/7, 231310/4, 231319, 231310/1	228369	646573
54862	Budapest 2	Felhévízi utca 5.	14859/1, 14859/2	242605	649123
54863	Budapest 2	Kacsa utca 11.	13572/9, 13583	240715	649228
54888	Budapest 3	Kiscsillag utca 14.	19909/9	246452	648591
54938	Budapest 13	Duna-meder az újpesti rakpart előtt	23806/3	241787	650190
54939	Budapest 4	Duna-meder a Rév utca vonalában	75843	249218	652167
55028	Budapest 11	Dombóvári út I. ütem	4042/113, 4042/123, 4042/127, 4042/142, 4042/118, 4042/122, 4042/124, 4042/125, 4042/128	235885	650827
55032	Budapest 11	Dombóvári út II. ütem	4042/141, 4042/142, 4042/147, 4042/168, 4042/173, 4042/174, 4042/175, 4042/176, 4042/177, 4042/178, 4042/179, 4042/180	235627	650561
55110	Budapest 2	Nagy Imre tér 4.	13834/1, 13834/2, 13834/3	240525	649173
55112	Budapest 5	Kecskeméti u. 2.	24153, 24160, 24161, 24162, 24163, 24158, 24154	238596	650945
55133	Budapest 5	Szerb utca 11.	24046	238398	650802
55134	Budapest 3	Kiscsillag utca 4.	19903/8, 19903/7, 19903/6	246370	648587
55135	Budapest 3	Kiscsillag utca 10.	19905/10	246415	648603
55237	Budapest 1	Alagút u.-Pauler u.-Roham u.-Attila u. által határolt terület	7164, 7165, 7166, 7167, 7168, 7169	239276	648912
55263	Budapest 2	Medve utca 17.	13855/2, 13855/1	240649	649150
55291	Budapest 3	Szentendrei út 207-209.	23038/1, 23038/2, 23038/4, 23038/5	248199	650325
55292	Budapest 3	Kiscsillag utca 6-8.	19905/9, 19904/10, 19904/9, 19904/8	246388	648590
55297	Budapest 3	Pusztakúti út	61436/1, 61437/4, 61435, 65812/4, 65814/3, 22901/14	248714	649361
55298	Budapest 3	Szentendrei út 63-67.	19261/2	244793	649725

55351	Budapest 3	Bécsi út 64.	14739/4, 14739/1, 14739/2, 14739/3	242962	649240
55353	Budapest 3	Bécsi út 66.	14739/4, 14739/1, 14739/2, 14739/3	242973	649237
55766	Budapest 3	Szentendrei út 169.	19365/6	246282	650050
55772	Budapest 3	Szél utca 11- 13.	18135/8	244571	649440
55775	Budapest 3	Vihar utca 7.	18443/1, 18443/4	244744	649322
55776	Budapest 3	Raktár utca 7- 9.	18443/1, 18442	244653	649559
55784	Budapest 3	Sorompó utca- Folyamőr utca 1- 3. sarok	18438, 18379, 18380/1	244706	649878
55785	Budapest 3	Serfőző utca	17720, 17898, 18007/2	243926	649803
55786	Budapest 3	Raktár utca 5- 7- tel szemben az úttesten	18442, 18075/12	244639	649585
55787	Budapest 3	Szentendrei út- Akác köz sarok	18432	244698	649650
55845	Budapest 3	Óbudai utca	17898, 17913/2, 17913/1	243872	649838
55846	Budapest 3	Helytartói palota és környezete	18386/4, 18386/5, 18386/6, 18386/9	244527	650124
55847	Budapest 3	Miklós utcától keletre	18311	244622	649737
55848	Budapest 3	Óbuda- piac	18135/12, 18135/20, 18135/21	244458	649316
55849	Budapest 3	Pacsirta utca 5.	17090	243949	649462
55850	Budapest 3	Szentendrei út 781.		0	0
55853	Budapest 3	Klarissza templom és kolostor romterülete	17806, 17817, 17823, 17824/4, 17824/5	243679	649655
55865	Budapest 3	Polgár tér	17720	244006	649680
55866	Budapest 3	Polgár utca 13.	18024/5, 18024/6	244166	649725
55867	Budapest 3	Polgár utca 9.	18024/5	244125	649719
55868	Budapest 3	Királynéi vár	17722/1, 17735/1, 17722/2, 17724, 17725/1, 17720, 17725/2, 17725/3, 17725/4, 17725/5, 17725/6, 17725/7, 17725/8, 17806, 17735/2	243936	649562
55878	Budapest 3	Pók utca- Péter utca sarok	23152/45, 23229/1	246958	650351
55879	Budapest 3	Vörösvári út 41.	18105	244432	649224
55880	Budapest 3	Zápor utca 59- 61.	17287, 16998/16, 16998/3	243933	649141
55881	Budapest 3	Zápor utca 60- 70.	17225, 17226/4, 17226/6, 17226/7	243988	649081
55883	Budapest 3	Dugovics Titusz tér	17866	243810	649699

55886	Budapest 3	Vörösvári út- Vihar utca sarok	18105, 18135/20	244432	649227
55893	Budapest 3	Vihar utca 9. előtt	18105	244751	649298
55899	Budapest 3	Tímár utca- Fényes Adolf utca sarok	17806	243430	649557
55901	Budapest 3	Tél utca 2- 4.	17927, 17928	243672	649883
55903	Budapest 3	Szőlő köz 2.	17655/1	243873	649322
55925	Budapest 3	Szőlő utca 60- 62. számmal szemben lévő telek	17655/1, 17655/5, 17749/2, 17655/4, 17754	243847	649381
55926	Budapest 3	Tanuló utca 4- 6.	17868, 17806	243932	649679
55931	Budapest 3	Tanuló utca- Nád utca találkozása	17720, 17898	243921	649724
55933	Budapest 3	Szél utca 32.	18443/1, 18443/3	244808	649404
55935	Budapest 3	Szél utca 33.	18443/1, 18443/17	244779	649452
55987	Budapest 3	Óbudai rakpart 39- 55 előtt	18388, 18387, 18389, 18380/1, 18391/11, 18391/2, 18391/8	244765	649996
55988	Budapest 3	Vöröskereszt utca 4- 8- val szemben	18267/24, 18267/27	244314	649837
55989	Budapest 3	Szentlélek tér	18028, 18024/7	244061	649857
55990	Budapest 3	Kiscelli utca 6- 12.	17725/1, 17725/7, 17736	243862	649535
55992	Budapest 3	Kerék utca 14.	18135/10, 18075/12	244445	649469
55993	Budapest 3	Kiscelli utca 43- 45.	17287, 16998/16	243938	649176
55994	Budapest 3	Kecske utca 7.	14740/3, 14740/4, 14739/1	242952	649196
55995	Budapest 3	Kecske utca 25.	14730/1, 14731/1	243074	649181
55996	Budapest 3	Kórház utca 23- 29.	18075/12, 18075/9	244315	649498
55998	Budapest 3	Kórház utca 1.	18267/16	244212	649772
55999	Budapest 3	Kolosy tér 6.	14782	242656	649278
56001	Budapest 3	Laktanya utca- Kő utca által határolt terület	18355, 18267/15, 18267/14, 18267/13, 18267/12, 18267/17, 18267/25, 18267/27	244302	649902
56006	Budapest 3	Vöröskereszt utca 17- 21.	18267/27	244336	649686
56084	Budapest 3	Szent Péter prépostsági templom területe	18021, 18020	244162	649820

56088	Budapest 3	Lajos utca 152.	17824/10, 17824/11	243657	649768
56090	Budapest 3	Lajos utca158.	17824/8, 17824/2	243712	649790
56093	Budapest 3	Lajos utca 163.	17929/16	243640	649867
56095	Budapest 3	Lajos utca 154.	17824/10, 17824/9	243677	649775
56096	Budapest 3	Lajos utca 156.	17824/11	243684	649738
56097	Budapest 3	Volt AGROBER előtti terület- Névtelen utca	17992, 17926	243796	649915
56099	Budapest 3	Lajos utca 53- 59.	14629, 14627/3	242876	649421
56107	Budapest 3	Lajos utca 170- 172.	17920/2, 17911, 17898, 17913/2, 17913/1, 17824/2	243720	649732
56109	Budapest 3	Lajos utca- Zichy utca sarok	17914/4, 18007/2	243731	649834
56116	Budapest 3	Lajos utca 166.	17914/2, 17914/6, 17914/5	243791	649805
56135	Budapest 3	Laktanya utca 27-33.	18388, 18438, 18371/2, 18370, 18371/1, 18267/22, 18267/21	244469	649910
56136	Budapest 3	Lajos utca 160.	17914/4	243758	649836
56139	Budapest 3	Meggyfa utca- Herkules villa	18529/20, 18520/56	244970	649403
56144	Budapest 3	Miklós tér	18229/9, 18438	244673	649805
56152	Budapest 3	Laktanya utca 34-38.	18267/4, 18267/27	244565	649840
56156	Budapest 3	Miklós utca 1- 3.	18267/6, 18267/27	244367	649641
56159	Budapest 3	Kiskorona utca északi vége	17806	243690	649597
56174	Budapest 3	Laktanya utca 4.	18351/2	244240	649858
56175	Budapest 3	Magyar Lajos u.- Tanuló u.- Dugovics Titusz tér- Árpád híd által határolt terület		0	0
56176	Budapest 3	Mókus utca 20.	17824/7	243757	649687
56177	Budapest 3	Nagyszombat utca- Lajos utca sarok	14657/1	243097	649394
56196	Budapest 5	Dorottya utca 2.	24475	239200	650151
56212	Budapest 3	Aranypatak utca 67.	21493/5, 21493/6	248110	646510

56227	Budapest 3	Árpád fejedelem útja Tél utca és Tímár utca közötti szakasza	17928, 17974	243492	649853
56281	Budapest 3	Berend és Veder utca kerestreződése, ÉNy- i sarok	18529/6, 18515, 18529/7	244925	649188
56285	Budapest 3	Berend utca 2/ VI. épület	18684/2, 18683, 18684/1	244753	649161
56286	Budapest 3	Bécsi út 44.	14766/12, 14766/13	242778	649233
56288	Budapest 3	Bécsi út 38- 42.	14767, 14768/1, 14769/1	242728	649227
56291	Budapest 3	Bécsi út 34- 36.	14771/3, 14769/1, 14770/1	242666	649239
56292	Budapest 3	Bécsi út 60.	14742/1	242931	649245
56295	Budapest 3	Bécsi út 47- 49- 51.	14775	242724	649283
56298	Budapest 3	Bécsi út 57- 61.	14683, 14681, 14680, 14679	242825	649322
56299	Budapest 3	Berend utca 28. előtt	18515, 18529/4, 18529/7	245001	649209
56305	Budapest 3	Bécsi út 120.	16216/1	243675	648830
56310	Budapest 3	Bécsi út 63.	14692, 14691	242861	649319
56313	Budapest 3	Bécsi út 65- 67- Dereglye utca 5.	14692, 14694, 14691	242886	649318
56319	Budapest 3	Bécsi út 69- 71.- Lajos utca 48- 66.	14694, 14691, 14695, 14696, 14669, 14679, 14697/2, 14699/3	242920	649351
56322	Budapest 3	Bécsi út 124.	16216/1	243712	648816
56324	Budapest 3	Bécsi út 128.	16216/1, 16213/3, 16214/2	243772	648792
56330	Budapest 3	Bécsi út- Vörösvári út sarok	18131	244935	648651
56335	Budapest 3	Kiscelli utca 73.	17266	243900	648936
56352	Budapest 3	Vályog utca 8.	17014/2, 17015/2	244102	648818
56355	Budapest 3	Vályog utca 14.	17012	244149	648811
56359	Budapest 3	Vörösvári út 81.	18121/3, 18121/1	244625	649037
56365	Budapest 3	Perényi út- Bécsi út- Farkastorki út- Nagybátonyi út által határolt terület	16300/10, 16306/12, 16894	244668	648570
56371	Budapest 3	Reménység utca 3- 5.	17005/37, 17005/43, 17005/46, 17005/47, 17005/48, 17005/49, 17005/40, 17005/39, 17005/45, 17005/50, 17005/17, 17005/51, 17005/38, 17005/44, 17005/42, 17005/41	244245	648871

56376	Budapest 3	Bokor utca 1- 5.	14696, 14697/2, 14699/3, 14697/1, 14699/4	242978	649324
56377	Budapest 3	Bécsi út 83- 85- Bokor utca 10- 12.	14719, 14718/2, 14718/1	243101	649259
56470	Budapest 3	Bécsi út- Váradi utca kereszteződése	17005/6, 16918/22	244391	648776
56474	Budapest 3	Bécsi út 267- 269.	16895/9, 16895/8, 16895/6, 16895/7, 16895/4	245287	648720
56497	Budapest 3	Bécsi út 167.	17319, 17318, 16292	243806	648863
56499	Budapest 3	Bécsi út 203.	17005/37, 17005/43, 17005/46, 17005/47, 17005/48, 17005/49, 17005/40, 17005/45, 17005/50, 17005/44, 17005/42, 17005/41	244237	648837
56511	Budapest 3	Folyamőr utca 9- 13.	18388, 18380/1, 18391/11, 18380/3, 18380/4, 18391/6, 18391/7	244859	649936
56514	Budapest 3	Folyamőr utca 14- 16.	18229/6, 18229/15	244862	649808
56515	Budapest 3	Fő tér 4.	18024/5, 18024/6, 18020, 18024/21	244173	649773
56517	Budapest 3	Fő tér 3.	18350/1, 18350/2	244238	649814
56575	Budapest 3	Fő tér 6.	18021	244133	649818
56605	Budapest 3	Hajógyári rakpart 36- 38.	18267/12, 18267/17, 18267/25, 18267/27	244311	649906
56616	Budapest 3	Hídfő utca 14- 16.	18024/13, 18024/6, 18024/19, 18024/9	244116	649773
56618	Budapest 3	Hévízi úti lakótelep	18529/9, 18529/14, 18105, 18529/32, 18529/8, 18529/33, 18529/12, 18529/13, 18529/11, 18529/10	245095	649278
56619	Budapest 3	Hídfő utca és Tavasz utca sarok	17720, 18024/7	244031	649797
56620	Budapest 3	Harrer Pál utca 4- 12.	18267/18, 18267/27	244261	649777
56624	Budapest 3	Harrer Pál utca 44- 46.	18318	244618	649779
56625	Budapest 3	Hévízi úti lakópark	18750/10	244986	648942
56626	Budapest 3	Hídfő utca 13.- Szentlélek tér 9.	18022, 18023	244098	649821
56627	Budapest 3	Hunor utca 12.	18666/2, 18106/1	244606	649167
56629	Budapest 3	Hunor utca 20/a.	18121/2	244647	649089
56630	Budapest 3	Huszti u. 33/b.	18910/11, 18997/2, 18910/14, 18997/1	245627	649543
56634	Budapest 3	Bogdáni út	18549/10, 18634/7	245128	649446
56645	Budapest 3	Bojtár utca- Huszti út sarok	19725/18	246210	649561

56648	Budapest 3	Kecske utca 29.	14729/2	243196	649112
56649	Budapest 3	Bécsi út 77- 79.	14715	243040	649270
56650	Budapest 3	Bokor utca 9- 17.	14704, 14701/2, 14701/1, 14657/5	243036	649313
56653	Budapest 3	Bokor utca 21.	14704	243082	649312
56666	Budapest 3	Búvár utca 1- 3.	18229/6, 18229/14	244780	649769
56676	Budapest 3	Bécsi út 53- 55.	14774	242760	649285
56733	Budapest 3	Kolosy tér	14786	242664	649319
56735	Budapest 3	Dugovics Titusz tér 2.	17865, 17864	243819	649666
56736	Budapest 3	Dévai Bíró Mátyás tér	17653	243644	649347
56771	Budapest 3	Fényes Adolf utca 6- 8.	17795	243381	649518
56798	Budapest 3	Szentendrei út 96- 98.	18443/1, 18443/12	245026	649667
56810	Budapest 3	Jablonka utca 15/ a.	16803/1, 16803/2	245792	647853
56811	Budapest 3	Pusztadombi út 12.	65597, 65604, 65601, 65606, 65605/2, 65600, 65602, 65599, 65598, 65594/2, 65595, 65596, 65613, 65608, 65603, 65605/1, 65612, 65611, 65610, 65607, 65594/1	251054	650691
56849	Budapest 11	Vegyész utca 17- 25.	43590/2, 43590/3	233152	649754
56883	Budapest 22	Nagytétényi út 353- 371.	232326/1, 232517, 232333/9, 232333/12, 232333/25, 232335, 0238028, 0238029, 0238031, 0238030, 0238025/4, 0238040, 0238042/2, 0238033/2, 0238035/1, 0238034/1, 0238033/1, 0238027/2, 0238038/2, 0238037/2, 0238036/2, 0238027/1, 0238025/10, 0238038/1, 0238039/1, 0238039/2, 0238034/2, 0238035/2, 232338/5, 233038, 232342, 232340/2, 232326/4, 232340/1, 233045, 233098/4, 233091/10, 233089, 233081/2, 233080, 233059, 233081/1, 233078, 233079, 233091/9, 233046, 233048, 233047, 233049, 233076, 233075, 233077, 233074, 233082/1, 233073, 233083/1, 233084/2, 233083/2, 233072, 233069, 233068, 233070, 233071, 233087/3, 233087/4, 233086/3, 233088/4, 233084/1, 233085/1, 233086/1, 233085/2, 233088/3, 232326/2, 232333/19, 232337, 232333/7, 233090/2, 233091/3, 233087/2, 233088/2, 233091/4, 233090/3, 233094/2, 233095/2, 233095/1, 233096/22, 233094/3, 233096/29, 233096/31, 233096/23, 233096/28, 233094/5, 233094/7, 233091/8, 233094/6, 233095/3, 233095/4, 233091/6, 233091/5, 233091/7, 233094/4, 233096/19, 233096/24, 233096/17, 233096/2, 233096/14, 233096/20, 233096/12, 233097/5, 233096/18, 233096/11, 233096/10, 233096/32, 233098/1, 233098/3, 233094/9, 233094/8, 233096/33, 233096/21, 233095/5, 233098/2, 233097/3, 233096/15, 233099/11, 233100/2, 233101/2, 233102/2, 233099/17, 233099/16, 233101/1, 233103/2, 233104/2, 233096/7, 233097/1, 233129, 233099/3, 233099/1, 233099/5, 233099/4,	226957	643724

			233099/8, 233099/7, 233102/1, 233103/1, 233104/1, 233105/1, 233106/1, 233107/3, 233108/9, 233108/8, 233108/6, 233106/2, 233105/2, 233107/4, 233108/7, 233109/1, 233109/2, 233108/3, 233114/3, 233114/4, 233114/10, 232334/3, 233113/2, 233114/11, 233114/9, 233114/12, 233117/2, 233117/3, 233118/3, 232334/4, 233120/3, 233119/3, 233119/2, 233118/2, 233120/2, 233121/3, 233121/2, 233118/1, 233121/1, 233120/1, 233119/1, 233122/3, 232333/20, 232334/2, 232336/3, 232333/6, 232336/2, 232334/1, 232333/21, 232336/1, 233123/11, 233123/12, 233126/1, 233127/1, 232330, 233128/17, 238032/23, 238032/1, 233028/4, 238032/22, 233128/3, 238032/24, 238032/25, 238032/19, 238032/17, 232332, 232333/2, 232333/10, 232333/11, 233128/15, 233128/20, 233128/16, 233123/7, 233128/13, 233128/14, 233128/5, 233128/6, 232333/14, 232333/15, 233110/2, 233111/2, 233112/2, 233128/21, 233127/2, 233126/2, 233128/10, 233128/12, 238032/9, 233128/19, 233128/18, 233128/7, 238032/10, 238032/12, 238032/14, 238032/11, 232333/13, 233114/13, 233114/6, 233114/14, 233123/10, 233122/6, 233126/3, 233122/5, 233122/4, 233123/9, 233123/8, 238032/15, 238032/13, 20485, 233096/34, 0238025/11, 238025/12, 0238026/1, 0238026/2, 232326/6, 232326/7, 232331/1, 232331/2, 233028/5, 233117/4, 233117/6, 233117/7, 233117/8, 233117/9, 233128/22, 233128/23, 20486, 20487, 20488, 20489, 20490, 20494, 20495, 20497, 20498/1, 20498/2, 20499, 20501, 20502, 21526, 21527, 21528, 21529, 21530, 21531, 21556, 21557, 21558, 21559, 21560, 21561		
56890	Budapest 3	Tímár utca 21.	17496	243412	649223
56892	Budapest 3	Szőlőkert utca 6.	18878/20, 18878/17	245788	649171
56895	Budapest 2	Ürömi utca 37.	14843/1	242567	649042
56899	Budapest 11	volt Kinizsi laktanya	1996/3, 1996/1, 1996/10, 1996/4, 1996/9, 1996/21, 1996/22, 1996/2, 1996/5	236004	647197
56904	Budapest 3	Kenyeres utca 38.	17385	243676	648977
57150	Budapest 11	4. sz. Metróvonal Bocskai úti állomás	4158/45, 4158/46, 4325/3	236577	649895
57151	Budapest 2	Lukács fürdő, Termál fürdő része	14481	241539	649214
57152	Budapest 3	San Marco utca 48-50.	17321	243767	648958
57153	Budapest 3	Polgár utca 8-10.	18059	244140	649637
57235	Budapest 15	Felsőkert utca-Szántóföld utca-Régi Fóti út között	98091, 098108/1, 98110, 98111/1, 98113/18, 098083/3, 098083/2, 098083/1, 098083/7, 098083/6, 098083/13, 098083/12, 098083/11, 098083/10, 098083/9, 098083/8, 098083/5, 098107/8, 098107/7, 098107/9, 098083/4, 098097, 098086/19, 098086/21, 098086/20, 098086/13, 098086/12, 098086/14, 098086/16, 098086/15, 098086/17, 098086/18, 098086/22, 098086/26, 098086/25, 098086/24, 098086/23, 098083/27, 098086/11, 098086/10, 098086/6, 098086/5, 098086/8, 098086/7, 098086/4, 098086/9,	247428	657337

			098086/3, 098086/1, 098083/26, 98089/12, 98089/13, 98089/20, 98089/22, 98089/21, 98089/40, 98089/37, 98089/39, 98088/3, 98089/1, 98089/8, 98089/7, 98089/38, 98089/2, 98089/97, 98088/4, 98089/19, 98089/29, 98089/30, 98089/35, 98089/34, 98089/28, 98089/25, 98089/27, 98089/63, 98089/61, 98089/60, 98089/57, 98089/58, 98089/43, 98089/46, 98089/11, 98089/9, 98089/44, 98089/6, 98089/51, 98089/54, 98089/65, 98089/56, 98089/59, 98089/87, 98089/85, 98089/90, 98089/53, 98089/52, 98089/47, 98089/50, 98089/49, 98089/48, 98089/99, 98089/98, 98089/96, 98089/94, 98089/89, 98089/92, 98089/93, 98089/67, 98089/72, 98089/69, 98089/68, 98089/70, 98089/102, 98089/45, 98089/5, 98089/101, 98089/100, 098087/2, 098087/1, 098086/2, 098083/35, 098083/59, 098083/31, 098083/32, 098083/33, 098083/34, 098083/28, 098083/29, 098083/30, 098084, 098083/43, 098083/50, 098083/52, 098083/54, 098083/44, 098083/46, 098083/48, 98109/57, 98109/59, 98089/55, 98113/15, 98089/84, 98089/83, 98089/103, 98089/95, 98089/41, 98089/23, 98096, 89752, 98089/3, 98089/14, 98089/10, 98089/71, 98089/42, 98089/31, 98089/66, 98109/60, 098080, 0168/2, 0167, 098103/347, 098101/306, 098101/309, 098101/8, 098101/310, 098101/308, 098083/60, 098083/56, 098083/18, 098083/17, 098083/16, 098083/15, 098083/14, 098083/20, 098083/21, 098083/22, 098083/25, 098083/23, 098083/19, 098101/299, 098101/300, 098101/301, 098101/305, 098101/307, 098101/302, 098101/297, 098101/303, 098101/304, 098101/298, 098107/104, 098106/1, 098107/103, 098107/18, 098107/17, 098095/3, 098101/316, 098103/13, 098103/14, 098103/20, 098103/16, 098103/17, 098103/23, 098103/25, 098103/340, 098101/13, 098101/322, 098101/319, 098101/10, 098101/320, 098101/321, 098103/3, 098101/314, 098101/315, 098101/14, 098103/15, 098103/344, 098103/21, 098103/18, 098103/359, 098103/32, 098103/26, 098103/29, 098103/33, 098103/358, 098103/12, 098103/24, 098103/27, 098103/30, 098083/58, 098107/19, 098107/10, 098107/11, 098107/12, 098107/14, 098107/13, 098107/16, 98089/73, 098095/4, 098102/4, 098102/3, 098098/1, 098082, 098086/29, 098086/30, 098086/32, 098086/33, 098086/34, 098101/325, 098101/326, 098103/337, 098103/338, 098103/339, 098103/352, 098103/353, 098103/356, 098103/357, 098103/4, 098107/15, 98109/83, 98109/84, 98109/85, 98109/86, 98109/87, 98109/88, 98113/19, 98113/20, 98113/21, 98113/22, 98113/23, 98089/107, 98089/108, 98089/112, 98089/113, 98089/114, 98089/115, 98089/116, 98089/117, 98089/118, 98089/119, 98089/120, 98089/121, 98089/122, 98089/123, 98089/124, 98113/30, 98113/31		
57286	Budapest 3	Kisbojtár u. 37-39.	19910/9, 19900/24	246422	648435
57287	Budapest 3	Huszti út 20.	18795/2	245498	649245
57566	Budapest 13	Cserhalom utca - Rákos-patak - Váci út - Csavargyár utca	25928, 25930, 25934, 25935/1, 25935/2, 25936, 25714/44	244487	651686

57571	Budapest 21	Szabadkikötő I. kereskedelmi medence déli partja		4400	5750
57574	Budapest 3	Kiscelli utca 104-106.	16216/1	243728	648683
57705	Budapest 11	Etele tér, 4-es metró járműtelep	2863/2, 2863/1, 2863/5, 2864/1, 2866, 2874/1, 2875/1, 2876/1, 2877/1, 2846/4, 2847/4, 2847/6, 2879/3, 2882, 2885, 2863/18, 2863/19, 2863/22, 2863/3, 3261/1, 2860/3, 2862/1, 3258/3, 2863/25, 2845/3, 2845/4, 2846/7, 2846/8, 2862/3, 2863/27, 2863/28, 2863/29, 2865/3, 2865/4, 2865/5, 2868/1, 2869/1, 2870/1, 2871/1, 2872/1, 2878/1, 2878/2, 2879/4, 2879/5, 2883/1	235315	648213
57741	Budapest 3	Anikó- Czetz- Petúr-Csalma utca	23038/1, 23038/2, 23038/4, 23053, 60883, 61419/1, 60882	248223	650392
57742	Budapest 1	Jégverem utca 5.	14316	239568	649359
57743	Budapest 1	Nyugati várkert		239258	649157
58047	Budapest 2	Felhévízi kikötő	13464/2, 13470, 14482, 13472/2, 14478/3, 14478/7, 23809/5, 23809/6, 14617/21, 23807/6	241325	649404
58048	Budapest 2	Császármalom, Dunai vízművei	14482, 14478/1, 14478/2, 14478/3, 14478/7, 14617/21, 23807/6, 23807/4	241519	649370
58049	Budapest 2	Óbuda-Újlaki kikötő	14581, 14607/2, 14617/9, 14617/16, 14617/14, 14577/1, 14576, 14577/2, 14584, 14585, 14587/2, 14590, 14591, 14593/2, 14593/4, 14597/2, 14600/1, 14601/2, 14602/1, 14605, 14617/17, 14617/21, 23807/4, 14617/19, 14617/22, 14617/23, 14617/24, 14617/25, 23807/5	242263	649394
58224	Budapest 2	Ürömi utca 35.	14842	242558	649046
58376	Budapest 23	M0 autóút-Hegyeshalmi mocsár-Transzformátor telep-5. sz. út		225989	657291
58397	Budapest 3	Kenyeres utca 21.	17353	243745	649180
58920	Budapest 13	Cserhalom u. 4-6.	25910/2, 25910/4, 25904/25, 25964/29, 25964/30, 25910/3, 25910/5, 25908/11, 25908/10, 25910/1, 25911/1, 25915, 25911/2, 25908/12, 25904/8, 25904/1, 25913/5, 25913/3, 25904/7, 25990/2, 25913/2, 25913/4, 25988, 25964/21, 25964/19, 25990/3, 25714/44, 25910/7, 25910/8, 25932/2, 25964/31, 25964/32, 25904/26, 25904/24, 25904/27, 25904/28, 25904/29, 25904/31, 25964/33, 25964/34, 25953/9, 25953/7, 25953/12, 25953/13, 25953/4, 25953/5, 25953/6	245254	651756
58956	Budapest 3	Selmeci utca 19.	17408	243611	649138
58960	Budapest 3	Pacsirtamező utca 30.	17634	243516	649389

58962	Budapest 1	Lovas utca 41 - Várfok utca 2. (saroktelek)	6699	0	0
58966	Budapest 2	Ürömi utca 57.	14870	242669	648934
58971	Budapest 3	Ipartelep utca 64.	64054/28, 64054/29, 64054/25, 64036/2	249992	650689
58973	Budapest 3	Nánási út 69.	23744/2, 23745/1, 23747/1, 23746/1, 23726/1, 23738/12	247714	651225
58975	Budapest 1	Toldy Ferenc utca 32-36.	14084/1, 14167, 14083/1, 14083/2	240134	649057
58976	Budapest 3	Bécsi út 262.	20089/11, 20089/12, 20089/13, 20089/10, 20089/9	246494	648083
58977	Budapest 3	Emőd utca 10.	23111/3, 23111/2	248085	650176
58978	Budapest 14	Egressy út 113/j-k.	40091/11, 40090/1, 40091/12, 40091/9, 39651/9, 40091/13, 40091/14, 40091/15	241877	656270
58984	Budapest 1	Fő utca 1.	14402	239450	649481
59077	Budapest 3	Kenyeres u. 9. - Szőlő u. 52-54.	17208, 17347	243763	649284
59163	Budapest 3	III. Királyok útja 269-325.	63662, 63644/1, 63646, 63630, 63660, 63649, 0208/5, 0208/16, 63624, 63631, 63632/1, 63632/2, 63633, 63643, 63636/2, 63635/4, 63642, 63640, 63644/4, 63647, 63648, 63651, 63645, 63656, 63657, 63659, 63663, 63629/1, 63644/2, 63655, 63622, 63625, 63629/6, 63629/7, 63658/1, 63658/2, 63658/3, 63661/1, 63661/2, 63626/1, 63626/2	250873	651735
59263	Budapest 11	Hunyadi János út 16.	43586, 43587/3, 43587/5, 43587/11, 43587/12, 43587/13, 43587/14, 43587/16, 43587/17, 43588, 43618, 43622, 43619, 43609/1, 43609/2, 43614/1, 43614/2	233356	650005
59338	Budapest 5	Szende Pál utca 3. - Dorottya utca 4.	24475	239216	650126
59343	Budapest 3	III. Bécsi út 271-323.	16885/40, 16885/41, 16884, 18774/9, 16895/9, 18821, 18824/2, 18824/3, 18824/4, 18824/5, 18824/8, 18833/17, 18833/19, 18833/22, 18833/3, 18833/7, 18833/9, 18844, 19897, 19899/1, 20006, 16895/8, 18774/10, 18774/11, 18774/12, 18829/17, 18829/18, 18829/19, 18829/20, 18829/21, 18829/23, 18829/24, 18829/25, 18829/26, 18829/27, 18829/28, 18829/29, 18829/30, 18829/31, 18829/32, 18829/33, 18829/34, 18829/35, 18829/36, 18829/37, 18829/38, 18829/39, 18829/40, 18829/41, 18829/42, 18829/43, 18829/56, 18829/57, 18833/18, 18833/2, 18833/20, 18833/21, 18836/2, 18845/4, 18847/10, 18847/11, 18847/12, 18847/6, 18847/8, 18847/9, 19898/1, 19898/11, 19898/12, 19898/3, 19898/4, 19898/5, 19898/6, 19898/7, 19898/8, 19900/28, 20385, 16841/6, 16853/1, 16847/1, 16846, 16845, 16847/2, 16849, 16853/10, 16847/3, 16855, 16843/3, 16844/4, 16844/3, 16843/2, 16844/1, 19900/29, 16837/7, 16837/10, 16838/2, 16837/8, 16839/5, 16841/5, 16829/4, 16840/1, 16842/3, 16843/1, 16853/11, 16819/4, 16853/6, 16851, 16852/2, 16853/3, 16819/2, 16819/1, 16819/3, 16844/2, 16817/2, 16842/4, 16841/3, 16853/7,	245720	648435

			16837/4, 16839/2, 16852/3, 16818, 16852/1, 16839/6, 16839/7, 16841/7, 16841/8, 19898/21, 19898/22, 19898/23, 19898/24		
59382	Budapest 3	Bécsi út - Vörösvári út mentén	17649, 17441, 17440/3, 17254, 17443, 17308/1, 17463, 17622, 17399, 17411, 17265, 17599, 17319, 17379, 17016/2, 17419, 17435, 17260, 17016/4, 17400, 17430, 17515, 17506, 17505, 17255, 17410, 17350, 17393/10, 17407, 17431, 16918/2, 16918/3, 16918/4, 16918/5, 16918/6, 16918/7, 16918/8, 16918/9, 16918/10, 16918/11, 16918/12, 16918/13, 17005/6, 17005/9, 17005/11, 17005/13, 17005/60, 17010, 17011, 17012, 17014/2, 17015/1, 17016/1, 17016/3, 17017/1, 17018, 17019, 17021, 17022, 17023, 17024, 17026, 17028, 17029, 17034, 17036, 17037, 17038, 17040, 17041, 17042, 17044/1, 17044/2, 17055, 17056, 17057, 17158, 17208, 17225, 17226/4, 17226/5, 17226/6, 17226/7, 17240, 17241, 17242, 17244, 17245, 17246, 17247, 17248, 17249, 17250, 17251, 17252, 17253, 17261, 17262, 17264, 17266, 17267, 17268, 17269/1, 17269/2, 17286/2, 17286/3, 17287, 17288/3, 17288/4, 17288/5, 17288/6, 17288/7, 17301, 17302/4, 17303, 17304, 17305, 17306/1, 17306/2, 17306/3, 17309, 17310, 17315, 17316, 17317, 17321, 17322, 17327, 17329, 17330, 17333, 17334, 17335, 17338, 17339, 17340/1, 17340/3, 17343, 17345/1, 17345/2, 17347, 17348, 17349, 17351, 17352, 17353, 17354, 17355, 17356, 17359, 17360, 17361, 17362, 17363, 17364, 17365, 17366, 17370, 17371, 17372/1, 17372/2, 17373, 17374, 17375, 17376, 17377, 17380, 17381, 17382, 17383, 17384, 17385, 17386, 17387, 17388, 17389, 17390, 17391, 17393/4, 17393/6, 17393/7, 17393/8, 17393/9, 17393/17, 17394, 17395, 17396, 17397, 17398, 17403, 17404, 17405, 17406, 17408, 17412, 17413, 17414, 17415, 17416, 17417, 17418, 17420, 17421, 17423, 17425, 17426, 17427, 17429, 17436, 17437, 17438, 17439, 17440/1, 17440/2, 17440/4, 17440/5, 17440/6, 17440/7, 17440/8, 17440/9, 17440/10, 17444/1, 17444/2, 17445, 17446, 17450, 17454, 17456, 17457, 17460/1, 17460/2, 17460/3, 17460/4, 17460/5, 17460/6, 17460/7, 17460/8, 17460/9, 17460/10, 17462, 17464, 17465, 17466, 17467, 17468, 17471/1, 17471/2, 17472, 17478/1, 17478/2, 17479, 17480, 17481, 17482/1, 17482/2, 17482/4, 17482/5, 17482/6, 17482/7, 17482/9, 17483, 17493/3, 17494, 17495, 17496, 17497, 17498, 17499, 17501, 17502, 17503, 17504, 17507, 17508, 17509/2, 17511, 17513, 17514, 17516, 17517, 17518, 17520, 17521, 17524, 17525, 17526, 17527, 17528, 17529, 17530, 17531, 17533/1, 17533/2, 17534, 17535/1, 17535/2, 17536, 17537/1, 17537/2, 17538, 17539, 17540, 17541, 17542, 17543, 17544, 17546, 17547, 17548/1, 17548/2, 17550, 17551, 17553, 17554, 17556, 17557, 17558/1, 17558/2, 17559, 17560, 17561, 17562, 17563/1, 17563/2, 17564, 17565, 17566, 17567, 17568, 17585, 17612/1, 17613, 17614, 17616, 17618, 17621, 17623, 17624, 17625, 17626, 17628, 17629, 17630, 17632, 17633, 17634, 17635, 17636, 17637, 17640/1, 17640/2, 17640/3, 17641, 17647, 17650/2, 17651, 17653, 17654/2, 17655/1, 17655/2, 17655/3, 17655/5, 17720, 17736, 18131, 17090, 17015/2, 17005/15, 17318, 17005/37, 17749/2, 17569/1, 17569/2, 14772/2, 17699/2, 16998/5, 16998/6, 16998/12, 16998/14, 17005/18, 17008, 17005/28, 17009, 17442, 17522, 16998/2, 17226/3, 17393/14, 17005/62, 17005/63, 17005/61, 17005/30,	243997	649101

			17005/29, 16918/22, 17005/59, 16987, 17004/3, 17005/31, 17005/32, 17005/33, 17005/34, 17005/24, 17005/22, 17005/43, 17005/46, 17005/47, 17005/25, 17005/23, 17005/21, 17013/2, 17014/1, 17027, 17025, 17020, 17039, 17005/48, 17005/49, 17643, 17492, 17469, 17642, 17638, 17627, 17487, 17482/8, 17509/1, 17552, 17555, 17619, 17510, 17455, 17512, 17460/11, 17461, 17433, 17449/4, 17005/19, 17005/40, 17005/27, 17005/36, 17005/39, 17005/45, 17005/50, 17005/17, 17005/51, 17005/35, 17005/38, 17005/20, 17005/44, 17005/42, 17005/41, 17005/26, 17320/1, 17320/2, 17328, 17288/2, 16998/16, 16998/3, 17308/2, 17655/4, 17754, 17699/1, 17243, 16998/13, 16998/11, 16998/9, 16998/8, 16998/15, 16998/7, 17755, 16998/4, 16918/15, 16918/17, 17378, 17340/2, 17286/1, 16918/20, 16918/21, 14723/1, 17611		
59517	Budapest 3	Királyok útja 195-203.	63588, 63596, 63597, 63595/1, 63595/2, 63590/1, 63590/2, 63535, 63600, 63598, 63608, 63614, 63615, 63612, 63613, 63603/3, 63602, 63601, 63616, 63621, 63607, 63618, 63617, 63610, 63611, 63609, 63605, 63619, 63620, 63603/4, 63622, 63623	249770	651511
59562	Budapest 2	Kacsa u. 13-25.	13572/9, 13583, 13584/2, 13584/1	240703	649173
59616	Budapest 14	Csömöri út-Rákospatak utca-Bosnyák utca-Bosnyák téri piac	31268/45, 31268/65, 31268/55, 31268/47, 31268/48, 31268/49, 31268/50, 31268/51, 31268/52, 31268/56, 31268/57, 31268/58, 31268/59, 31268/60, 31268/62, 31268/63, 31268/64, 31269/43, 31269/45, 31269/48, 31269/50, 31269/51, 31269/54, 31269/55, 31269/57, 31269/58, 31269/59, 31269/60, 31269/61, 31269/62, 31269/63, 31269/64, 31269/65, 31269/66, 31269/68, 31269/175, 31269/176, 31269/178, 31269/179, 31270, 31267/119, 31267/120, 31269/200, 30874/6, 30874/9, 31180/2, 31224, 31225/1, 31225/4, 31226/1, 31226/4, 31227/1, 31228/1, 31229/1, 31231/1, 31231/2, 30874/2, 31222/1, 31222/2, 31222/3, 31222/4, 31223, 31225/2, 31225/3, 31226/2, 31226/5, 31227/2, 31228/2, 31229/2, 31231/3, 31232, 31233, 31234/1, 31234/2, 31260/210, 31260/211, 31260/212, 31260/213, 31260/214, 31260/215, 31260/216, 31260/217, 31260/219, 31260/220, 31260/221, 31260/222, 31260/223, 31260/224, 31260/225, 31260/226, 31260/227, 31260/228, 31260/229, 31260/314, 31260/315, 31260/341, 31260/343, 31260/5, 31260/67, 31261, 31267/143, 31267/144, 31267/145, 31267/146, 31267/147, 31267/148, 31267/149, 31267/150	242013	655278
59630	Budapest 11	Budafoki út 185-189.	3993/4, 3993/30, 3993/31, 3993/32, 3993/33	234673	650135
59801	Budapest 11	Reptér	353/3, 353/4, 0325, 0400/14, 0321/2, 0400/18, 0321/3, 0321/4	233937	645774
59807	Budapest 5	Semmelweis u. 21.	24242	0	0
60376	Budapest 3	Békásmegyeri villa	065677, 065629, 065628, 065564/2, 065565, 065564/1, 065633, 065630, 065631, 065632, 065626, 065627, 065621, 065624, 065623, 065622, 065625, 065679, 065678, 065555/1, 065566/3, 065566/2, 065562/2, 065556, 065566/5, 065566/6, 065567/1, 065646, 65597, 65651, 065750/6, 065750/4, 065751, 65604, 65601, 65614, 65616, 65615, 65606, 65605/2, 65600, 65602, 65599, 65598, 65594/2, 65595, 65596, 65593,	251351	650642

			65584, 65583, 65582/1, 65585, 65587, 65588, 65589/3, 65586/3, 65592/2, 065693/3, 065559/2, 65617		
60816	Budapest 23	M0 és 50 -es út menti szöglet	187973, 187975, 187969/3, 187974/10, 187974/11	225333	657058
60818	Budapest 11	Rupphegyi út - Hosszúréti utca- Törökbálint út köze	1528/19	236153	645200
60854	Budapest 2	Lipthay utca (Bem tér - Germanus Gyula park közötti szakasz)	13484	241062	649323
60894	Budapest 3	Dobógókő u. 5-11.	22805/28, 22805/8, 22805/6, 22805/5, 22805/27, 22805/4, 22805/3, 22805/2, 22805/31, 22805/30, 22805/1, 22863/3	248710	649004
60914	Budapest 11	Nagyszeben - Beregszász - Petz Samu utcák közötti terület	1996/3, 2024, 2029, 1996/1, 1996/10, 1996/4, 1996/8, 1996/9, 1999/3, 1993/2, 1996/15, 1996/14, 1996/12, 1999/6, 1995/2, 2026/1, 2213/4, 1999/2, 1996/17, 1996/16, 2028/3, 1996/13, 1999/5, 1996/19, 1996/20, 1996/21, 1996/22, 1996/23, 1996/24, 1996/25, 1996/2, 1996/5	235992	647094
60976	Budapest 2	Rezeda utca 2- 10.	53090, 53084, 53085, 53087, 53088, 53089, 53091, 53086	244528	643750
60982	Budapest 1	Palota út- Dísz tér	7124/2, 6464	239399	649137
61374	Budapest 11	Kelenföldi Szennyvízátemelő Telep	4004/2, 4006/3, 4009, 4010, 4005/1, 4005/2, 4008/1, 4008/2	234416	650385
62522	Budapest 3	Bivalyos csárda	63580/2	249481	651538
62528	Budapest 3	Kossuth Lajos üdülőpart 59.	63545/1, 63544	249075	651495
62530	Budapest 3	Kossuth Lajos üdülőpart 21.	60075, 60076	248431	651374
62622	Budapest 3	Gúla u.- Taliga köz	22613/1, 22613/2, 22616/1, 22616/2, 22617/1, 22617/4, 22617/5, 22555, 22482/3, 22482/4, 22482/5, 22482/6, 22619/69, 22619/73, 22619/74, 22619/29, 22619/77, 22619/76, 22619/30, 22619/75, 22619/78, 22619/31, 22619/32, 22619/33, 22619/72, 22619/70, 22619/71, 22619/28, 22619/25, 22619/21, 22619/22, 22619/23, 22619/24, 22619/26, 22619/27, 22695, 22619/7, 22619/6, 22619/8, 22619/10, 22619/9, 22619/5, 22619/4, 22584/1, 22584/4, 22577/7, 22577/8, 22577/5, 22584/5, 22576, 22572/5, 22694/2, 22572/2, 22572/3, 22572/4, 22618, 22619/2, 22615/4, 22609/8, 22614/5, 22609/7, 22615/3, 22617/11, 22617/10, 22617/9, 22615/2, 22614/4, 22564, 22563, 22480/4, 22507/2, 22506/3, 22504/2, 22509/4, 22509/5, 22473/4, 22247/6, 22478/2, 22243/5, 22478/3, 22511/2, 22241, 22480/2, 22481/1, 22483/3, 22502/5, 22503/5, 22242, 22512/1, 22565/1, 22247/7, 22478/5, 22509/6, 22516/5, 22516/2, 22517/2, 22515/1, 22519/1, 22518/1, 22519/3, 22561, 22480/7, 22249/6, 22510, 22255/1, 22472/2, 22513, 22473/2,	247782	648073

			22477/2, 22566/1, 22247/4, 22488/5, 22487/6, 22486/4, 21970/1, 21964/2, 21966, 21967, 21959, 21915/2, 21903/2, 21927/13, 21953/1, 22495/2, 22496/2, 22498/6, 22494/3, 22488/7, 21952, 21953/2, 21915/1, 21927/12, 21927/15, 21964/1, 21854/3, 21853/1, 21977/5, 21867/1, 21853/2, 21977/4, 21977/3, 21970/2, 21973/2, 21867/7, 21867/12, 21867/13, 21867/8, 21976/7, 21854/4, 21858/3, 21860/3, 21864/2, 21860/1, 21863/2, 21863/1, 21867/9, 21856/3, 21865, 21854/1, 21973/1, 21976/4, 21856/1, 22729, 22619/87, 22619/85, 22619/86, 22619/82, 22619/81, 22619/88, 22619/83, 22619/84, 22619/80, 22619/79, 22619/91, 22619/90, 22619/89, 22619/11, 22619/34, 22560, 22518/2, 22501/5, 22498/5, 22498/7, 22498/8, 21882/2, 21890/1, 21882/1, 22523/1, 22654, 22757/69, 22757/87, 22405, 22757/82, 22757/68, 22757/83, 22757/84, 22757/95, 22757/96, 22404, 22403, 22757/90, 22757/91, 22757/89, 22757/94, 22757/88, 22646/1, 22646/2, 22645/1, 22650/3, 22227/6, 22225/2, 22226, 22224, 22417/64, 22215/11, 22215/5, 22276/3, 22276/2, 22214/1, 22212/5, 22417/13, 22417/14, 22417/66, 22417/65, 22276/4, 22276/1, 22279/2, 22283/1, 22282, 22283/2, 22227/7, 22227/8, 22417/63, 22417/62, 22427, 22284/1, 22292/2, 22219/4, 22284/3, 22417/67, 22219/3, 22227/5, 22417/1, 21970/6, 22240/1, 22235/3, 22488/1, 21962/6, 21960/7, 21964/5, 22232/2, 22227/11, 22227/12, 22227/10, 22227/9, 21970/7, 21973/5, 22223/4, 22225/1, 22223/7, 22222/4, 21973/6, 22215/7, 22214/4, 22214/5, 22223/6, 22218/2, 22222/3, 22219/7, 22703/2, 22705/2, 22703/3, 22702/2, 22702/1, 22476/1, 22706/1, 22706/3, 22706/2, 22753/7, 22705/1, 22473/5, 22470/2, 22452, 22451/2, 22474/1, 22475/1, 22468/6, 22708/1, 21890/2, 21862, 22214/2, 22212/6, 22215/10, 22215/8, 22192/2, 22190, 22194/2, 22206/4, 22203/2, 22203/3, 22203/4, 22194/3, 22194/4, 22203/1, 21927/5, 22417/50, 22258/4, 22261/1, 22258/1, 22268/1, 22268/2, 22267/2, 22267/3, 22240/2, 22484/1, 22255/6, 22255/4, 22255/9, 22255/7, 22243/3, 22244/3, 22464/3, 22465/2, 22468/1, 22464/4, 22470/1, 22244/1, 22249/3, 22249/11, 22244/2, 22468/5, 22255/8, 22539/2, 22523/3, 22523/2, 22524/2, 22535/5, 22524/1, 22535/4, 22534, 22559/1, 22559/4, 22550/1, 22548/2, 22559/2, 22559/3, 22194/6, 22194/5, 22503/6, 22502/6, 22502/8, 22521/5, 22521/4, 22497/5, 21852/1, 22294/3, 22294/2, 22299/2, 22296/2, 22299/1, 22296/1, 22300, 22304/3, 22294/1, 22552/1, 22548/1, 22550/5, 22553/1, 21860/4, 22475/2, 22476/2, 22243/4, 22569/9, 22572/10, 22474/6, 22570/3, 22570/2, 22474/5, 22569/7, 22566/3, 22572/1, 22570/4, 22569/2, 22570/6, 22570/5, 22516/1, 22517/1, 22518/3, 22523/5, 22757/67, 22757/66, 22417/5, 22448/5, 22417/2, 22417/12, 22417/11, 22417/6, 22307/4, 22304/1, 22406/4, 22417/4, 22406/3, 22417/3, 22417/10, 22417/15, 22417/9, 22307/2, 22309/1, 22448/7, 22417/8, 22417/31, 22417/30, 22448/9, 22417/28, 22757/41, 22757/28, 22757/42, 22757/27, 22757/26, 22757/43, 22417/27, 22417/20, 22417/26, 22757/61, 22757/62, 22757/48, 22757/64, 22757/63, 22757/45, 22757/46, 22757/47, 22417/17, 22417/19, 22417/16, 22417/21, 22417/22, 22757/24, 22757/23, 22448/11, 22417/61, 22417/33, 22417/32, 22417/42, 22417/41, 22417/43,		

			22417/56, 22417/55, 22417/54, 22417/44, 22417/45, 22417/48, 22417/53, 22417/49, 22417/34, 22417/57, 22417/59, 22417/60, 22417/25, 22417/23, 22417/24, 22755/2, 22757/8, 22757/9, 22757/5, 22753/8, 22757/22, 22757/6, 22565/3, 22661/21, 22661/4, 22661/17, 22417/38, 22417/37, 22417/35, 22417/46, 22417/47, 22449/2, 22650/4, 22554/3, 22554/1, 22577/6, 22577/4, 22577/3, 22072, 22548/3, 22219/6, 22703/1, 22569/8, 22212/7, 22206/5, 22206/3, 22566/5, 22223/5, 22757/85, 22417/18, 22417/7, 22448/1, 22757/86, 21962/7, 22359, 22650/5, 21960/8, 22417/58, 21964/6, 22428/1, 22286/2, 22286/1, 22292/3, 22232/1, 22219/2, 22218/3, 22753/4, 22214/3, 22577/2, 22453, 22472/1, 22468/4, 22520, 22267/1, 22454, 22243/2, 22260, 22428/2, 22455/1, 22417/29, 22503/7, 22497/6, 22521/6, 21853/3, 22194/1, 22552/4, 21858/4, 22572/9, 22569/6, 22571/1, 22570/7, 22570/1, 22523/6, 22448/4, 22296/3, 22307/3, 22417/40, 22757/7, 22577/1, 19961, 22464/1, 22417/36, 22448/3, 22465/3, 22448/12, 021548, 021703/2, 021558/1, 021557/1, 21878/3, 21878/5, 21878/6, 22550/11, 22550/12, 22550/13, 22550/14, 22550/15, 22550/17, 22550/18, 22550/19, 22251/1, 22251/3, 22251/4, 22251/6, 22251/7, 22251/8, 22251/9, 22524/6, 22524/7, 22261/5, 22261/6, 22261/9, 22261/10, 22261/11, 22261/12, 22455/16, 22455/17, 22455/18, 22455/19, 22455/20, 22455/21, 22455/22, 22503/20, 22491/10, 19965/2, 21949/2, 19584/15, 19584/16, 21731/1, 21852/4, 21854/10, 21854/11, 21854/5, 21854/6, 21854/7, 21854/8, 21854/9, 21858/8, 21864/3, 21864/4, 21866/1, 21867/14, 21867/16, 21867/18, 21867/19, 21877/1, 21877/2, 21882/5, 21891/2, 21898/2, 21898/3, 21898/4, 21899/7, 21899/8, 21906/3, 21907/1, 21915/5, 21919/3, 21919/5, 21919/6, 21927/16, 21927/17, 21927/18, 21927/20, 21927/24, 21927/25, 21927/26, 21927/27, 21951/1, 21954/1, 21954/2, 21955/3, 21955/4, 21955/5, 21955/6, 21960/10, 21960/9, 21962/10, 21962/11, 21962/12, 21962/13, 21962/8, 21976/9, 21979/3, 21979/4, 21980/3, 21980/8, 21982/1, 21982/2, 21984/7, 21984/8, 21985/1, 21985/3, 21987/5, 21987/6, 21990/5, 21990/6, 22186/10, 22186/11, 22186/7, 22186/9, 22192/7, 22192/8, 22200/5, 22203/7, 22206/11, 22206/12, 22206/13, 22206/14, 22206/15, 22210/3, 22210/4, 22210/5, 22210/6, 22210/7, 22212/10, 22212/11, 22212/9, 22215/13, 22219/8, 22219/9, 22222/5, 22222/6, 22222/7, 22231/2, 22232/5, 22233/1, 22233/3, 22234/3, 22234/4, 22234/6, 22235/4, 22235/5, 22235/6, 22235/7, 22237/3, 22237/4, 22237/5, 22237/6, 22238/1, 22238/2, 22239/1, 22239/2, 22247/8, 22247/9, 22249/12, 22249/13, 22255/10, 22255/11, 22258/11, 22258/8, 22264/1, 22264/2, 22264/3, 22266/1, 22266/2, 22266/3, 22270/1, 22270/4, 22270/5, 22270/6, 22272/1, 22272/4, 22272/5, 22272/6, 22273/1, 22274/3, 22274/4, 22274/5, 22275/1, 22278/1, 22278/2, 22279/3, 22279/4, 22280/1, 22280/2, 22281/1, 22281/2, 22281/3, 22287/2, 22287/3, 22290/3, 22290/4, 22290/5, 22290/6, 22290/7, 22305/1, 22401/1, 22401/2, 22401/3, 22416/1, 22416/2, 22459/10, 22459/12, 22459/13, 22459/14, 22459/15, 22459/16, 22459/17, 22459/3, 22459/5, 22459/6, 22459/8, 22459/9, 22465/4, 22465/5, 22466/1, 22466/3, 22466/4, 22466/5,		

			22467/1, 22467/3, 22467/4, 22467/5, 22473/7, 22473/8, 22473/9, 22477/3, 22477/4, 22481/10, 22481/7, 22481/8, 22481/9, 22482/7, 22482/8, 22483/5, 22483/6, 22485/5, 22485/6, 22486/6, 22486/7, 22487/8, 22487/9, 22488/9, 22489/3, 22489/4, 22489/7, 22489/8, 22490/2, 22490/3, 22491/4, 22491/5, 22491/6, 22491/7, 22491/9, 22492/1, 22494/5, 22495/5, 22496/5, 22497/7, 22498/11, 22499/6, 22499/7, 22499/8, 22501/12, 22501/7, 22502/10, 22503/13, 22503/14, 22503/19, 22505/3, 22505/4, 22506/5, 22506/6, 22508/3, 22508/4, 22514/4, 22514/6, 22515/6, 22515/7, 22515/8, 22519/4, 22519/5, 22521/10, 22521/9, 22522/3, 22522/4, 22522/5, 22525/3, 22525/4, 22527/1, 22528/1, 22530/1, 22531/1, 22533/1, 22535/6, 22536/3, 22536/5, 22540/2, 22540/3, 22543/1, 22544/1, 22545/1, 22546/1, 22552/5, 22552/6, 22553/10, 22553/7, 22553/8, 22553/9, 22554/4, 22554/5, 22565/16, 22566/7, 22566/8, 22566/9, 22571/3, […]		
62624	Budapest 3	Gúla u. 12.	22613/1, 22613/2, 22616/1, 22616/2, 22617/1, 22617/4, 22555, 22618, 22615/4, 22609/3, 22609/10, 22609/9, 22609/4, 22609/1, 22609/8, 22609/5, 22614/5, 22609/7, 22609/6, 22607/1, 22615/3, 22617/11, 22617/10, 22617/9, 22615/2, 22614/4, 22580/1, 22612/1, 22612/2	247671	648401
62626	Budapest 3	Pirkadat u. 32.	22482/3, 22482/4, 22482/5, 22482/6, 22564, 22563, 22480/4, 22507/2, 22506/3, 22506/4, 22507/1, 22504/2, 22506/1, 22505/1, 22509/4, 22509/5, 22473/4, 22247/6, 22478/2, 22243/5, 22478/3, 22511/2, 22241, 22480/2, 22481/1, 22481/5, 22483/3, 22481/6, 22504/1, 22502/5, 22503/5, 22242, 22512/1, 22565/1, 22247/7, 22478/5, 22509/6, 22516/5, 22516/2, 22517/2, 22515/1, 22519/1, 22518/1, 22519/3, 22561, 22512/2, 22514/1, 22480/7, 22249/6, 22510, 22255/1, 22472/2, 22513, 22473/2, 22477/2, 22566/1, 22247/4, 22503/4, 22560, 22518/2, 22251/1, 22249/12, 22477/3, 22481/10, 22481/7, 22481/8, 22481/9, 22482/7, 22482/8, 22483/5, 22483/6, 22503/13, 22503/14, 22505/3, 22505/4, 22506/5, 22506/6, 22508/3, 22508/4, 22514/4, 22515/8, 22566/7, 22566/9, 22508/2, 22511/4	247985	648199
62628	Budapest 3	Tarhos- Óvár u. sarok	22482/5, 22482/6, 22513, 22488/5, 22487/6, 22486/4, 21970/1, 21964/2, 21960/6, 21966, 21967, 21959, 21962/4, 21915/2, 21903/2, 21927/13, 21953/1, 22495/2, 22496/2, 22498/6, 22494/3, 22488/7, 21964/4, 21952, 21953/2, 21960/3, 22488/6, 22487/7, 21915/1, 21927/12, 21927/15, 21964/3, 21962/3, 21964/1, 22501/5, 22498/5, 22498/7, 22498/8, 22486/5, 22491/10, 21891/2, 21898/2, 21898/3, 21899/7, 21899/8, 21907/1, 21919/5, 21919/6, 21927/16, 21927/17, 21927/26, 21927/27, 21951/1, 21954/1, 21954/2, 21955/3, 21955/4, 21955/5, 21955/6, 21960/10, 21960/9, 21962/10, 21962/11, 21962/8, 22489/7, 22489/8, 22490/2, 22490/3, 22491/4, 22491/5, 22491/6, 22491/7, 22491/9, 21954/3, 22489/6	248013	647841
62642	Budapest 3	Tarhos u 42.	19974/1, 22613/1, 22613/2, 22616/1, 22616/2, 22617/1, 22555, 021684/3, 22482/5, 22482/6, 22615/4, 22609/3, 22609/4, 22609/1, 22609/8, 22609/5, 22614/5, 22609/7, 22609/6, 22615/3, 22617/11, 22617/10, 22617/9, 22615/2, 22614/4, 22506/4,	248143	647531

			22507/1, 22506/1, 22505/1, 22509/5, 22481/5, 22481/6, 22504/1, 22502/5, 22503/5, 22509/6, 22516/5, 22516/2, 22517/2, 22515/1, 22519/1, 22518/1, 22519/3, 22561, 22512/2, 22514/1, 22513, 22503/4, 22488/5, 22487/6, 22486/4, 21970/1, 21964/2, 21960/6, 21966, 21967, 21959, 21915/2, 21903/2, 21927/13, 21953/1, 22495/2, 22496/2, 22498/6, 22494/3, 22488/7, 21952, 21953/2, 22488/6, 22487/7, 21915/1, 21927/12, 21927/15, 21964/3, 21962/3, 21964/1, 21854/3, 21853/1, 21977/5, 21867/1, 21992/2, 21853/2, 21973/4, 21977/4, 21977/3, 21970/2, 21973/2, 21867/7, 21867/12, 21867/13, 21867/8, 21976/7, 21854/4, 21858/3, 21860/3, 21864/2, 21860/1, 21863/2, 21863/1, 21867/9, 21856/3, 21865, 21854/1, 21973/1, 21976/4, 21856/1, 22560, 22518/2, 22501/5, 22498/5, 22498/7, 22498/8, 21882/2, 21890/1, 21973/3, 21882/1, 22523/1, 21818/4, 22021/1, 22027/3, 22026/2, 21811/4, 21818/3, 21814/1, 21812/4, 21820/6, 21812/1, 21814/5, 22040/3, 21809/3, 22041/1, 22041/3, 22025/5, 21809/1, 21811/3, 21890/2, 21862, 21927/5, 21787/1, 21780, 21767/3, 21771, 21779, 21774/5, 22539/2, 22523/3, 22523/2, 22524/2, 22535/5, 22524/1, 22535/4, 22534, 22559/1, 22559/4, 22550/1, 22548/2, 22559/2, 22559/3, 21997/1, 22000/7, 22005/1, 22004, 21848/4, 22000/1, 21847/2, 22000/6, 22003/2, 22003/1, 21998/4, 21844/5, 22503/6, 22502/6, 22502/8, 22521/5, 22521/4, 22497/5, 21838/1, 21834/3, 21836, 21842/7, 21838/2, 21834/4, 22010/8, 21826/9, 21826/5, 21828/1, 21826/8, 21830/2, 21830/3, 21832, 21834/1, 21842/2, 21843/2, 21847/1, 21842/6, 22014/1, 22012/1, 22016/1, 21844/4, 21852/1, 21848/2, 21970/3, 22552/1, 22548/1, 22547, 22550/5, 22553/1, 21860/4, 22045/2, 22045/1, 22047/1, 21826/4, 21822/1, 21820/5, 21817/1, 21818/2, 22018/1, 22516/1, 22517/1, 22518/3, 22523/5, 21774/2, 22071, 21761/2, 21761/1, 21761/4, 21758, 21767/2, 21774/1, 21774/3, 22064/3, 22063, 22061, 21797/7, 21797/9, 21797/10, 21797/6, 21792/4, 21792/5, 21792/3, 22055/1, 22054/2, 22049/1, 22054/1, 21792/1, 22548/3, 21844/3, 21998/1, 21814/6, 22026/1, 22027/4, 21811/5, 22040/2, 21809/4, 22025/6, 22520, 21774/6, 21848/5, 22503/7, 22497/6, 22521/6, 21842/5, 21843/3, 22011, 21853/3, 21848/1, 22552/4, 21858/4, 21820/4, 21826/7, 22523/6, 21757, 21767/1, 22064/4, 21797/8, 021703/7, 021703/6, 021703/5, 021674, 021671, 021607, 021703/4, 021655/1, 021590/1, 021605, 021683, 021682/1, 021679/4, 021679/3, 021675, 21805/1, 21805/2, 21805/3, 21878/3, 21878/5, 21878/6, 22550/11, 22550/12, 22550/13, 22550/14, 22550/15, 22550/17, 22550/18, 22550/19, 22524/6, 22524/7, 22503/20, 22031/4, 22491/10, 19967/2, 19972/2, 21949/2, 21731/1, 21852/4, 21854/10, 21854/11, 21854/5, 21854/6, 21854/7, 21854/8, 21854/9, 21858/8, 21864/3, 21864/4, 21867/14, 21867/16, 21867/18, 21867/19, 21877/1, 21877/2, 21882/5, 21891/2, 21898/2, 21898/3, 21898/4, 21899/7, 21899/8, 21906/3, 21907/1, 21915/5, 21919/3, 21919/5, 21919/6, 21927/16, 21927/17, 21927/18, 21927/20, 21927/24, 21927/25, 21927/26, 21927/27, 21951/1, 21954/1, 21954/2, 21955/3, 21955/4, 21960/10, 21960/9, 21962/10, 21962/11, 21962/8, 21979/3, 21979/4, 21980/3, 21980/8, 21982/1, 21982/2, 21984/7, 21984/8, 21985/1,		

			21985/3, 21987/5, 21987/6, 21990/5, 21990/6, 22488/9, 22489/7, 22489/8, 22490/2, 22490/3, 22491/4, 22491/5, 22491/6, 22491/7, 22491/9, 22492/1, 22494/5, 22495/5, 22496/5, 22497/7, 22498/11, 22499/6, 22499/7, 22499/8, 22501/12, 22501/7, 22502/10, 22503/19, 22514/4, 22514/6, 22515/6, 22515/7, 22515/8, 22519/4, 22519/5, 22521/10, 22521/9, 22522/3, 22522/4, 22522/5, 22525/3, 22525/4, 22527/1, 22528/1, 22530/1, 22531/1, 22533/1, 22535/6, 22536/3, 22536/5, 22540/2, 22540/3, 22543/1, 22544/1, 22545/1, 22546/1, 22552/5, 22552/6, 22580/1, 22612/1, 22612/2, 22661/39, 22508/2, 22511/4, 21762/3, 21762/4, 21762/5, 21762/6, 21762/7, 21765/1, 21765/2, 21766/1, 21766/2, 21770/2, 21770/3, 21770/4, 21772/1, 21772/2, 21781/1, 21781/2, 21782/2, 21782/3, 21782/4, 21782/5, 21784/1, 21784/2, 21785/2, 21786/2, 21787/3, 21787/4, 21790/1, 21790/2, 21790/3, 21800/1, 21800/2, 21800/4, 21802/2, 21803/1, 21803/2, 21804/1, 21804/2, 21807/2, 21807/3, 21807/4, 21807/5, 21808/2, 21812/5, 21812/6, 21817/3, 21817/4, 21822/3, 21822/4, 21823/1, 21823/2, 21824/1, 21824/2, 21826/10, 21826/11, 21828/3, 21828/4, 21839/1, 21839/2, 21839/3, 21839/4, 21841/1, 21841/2, 21845/2, 21845/3, 21845/4, 21845/5, 21845/6, 21846/2, 21849/1, 21849/2, 21850/2, 21850/3, 21850/4, 21852/3, 21980/9, 21984/5, 21994/5, 21994/6, 21995/1, 21995/3, 21995/4, 22007/1, 22007/2, 22007/3, 22010/10, 22010/9, 22015/3, 22015/4, 22017/3, 22017/4, 22021/10, 22021/11, 22022/5, 22022/6, 22029/6, 22029/7, 22030/3, 22030/4, 22031/1, 22031/3, 22033/1, 22033/2, 22034/1, 22034/3, 22035/1, 22035/2, 22037/3, 22037/4, 22038/1, 22038/2, 22039/2, 22039/3, 22042/1, 22042/3, 22042/4, 22043/1, 22044/1, 22050/3, 22050/5, 22050/6, 22052/1, 22052/2, 22057/1, 22057/2, 22058/1, 22058/2, 22059/1, 22059/2, 22060/1, 22060/2, 22066/10, 22066/13, 22066/14, 22066/4, 22066/7, 22066/8, 22066/9, 22539/3, 22545/2, 22546/2, 21761/5, 21797/13, 21797/14, 21797/15, 21797/16, 21797/17, 21797/18, 21797/19, 21797/20, 21797/21, 21988/1, 21988/2, 21988/3, 22024/4, 22484/4, 22485/4, 22503/21, 22503/22, 22529/1, 22529/2, 21785/3, 21785/4, 21785/5, 21894/1, 21894/2, 21894/3, 21956/1, 21956/2, 21956/3, 21956/4, 22024/5, 22024/6, 22483/9, 22526/3, 22526/4, 22526/5, 22526/6		
63170	Budapest 13	Újpesti vasúti híd, pesti hídfő	26000/1, 25999, 25964/1, 25964/2, 26000/2, 26019/9, 26019/10, 25990/3, 26083/1, 26019/14, 26019/15	246143	652292
63232	Budapest 15	Piócásdűlő	098068/34, 098068/35, 098068/36, 098068/33, 098070/27, 098070/33, 098068/30, 098068/29, 098068/28, 098068/27, 098068/26, 098070/38, 098070/26, 098068/31, 098068/32, 098070/45, 098070/44, 098070/39, 098069, 098070/32	248470	657310
63356	Budapest 11	Kőrösy J. u. - Váli u. - Bercsényi út - Október 23. u.	4267, 4211/1, 4275/21, 4275/22, 4275/23	236881	650142

66154	Budapest 5	A középkori Pest és környezete	23931, 23932/2, 24072, 24210, 24246, 24480, 23928, 23913, 23916, 23946, 24383, 24384, 24398, 24397, 24396, 24088, 24086, 24415, 24018, 24359, 24446, 24360, 24361, 24409, 24424, 24422, 24471, 24475, 24487, 24483, 24456/1, 24456/2, 24463, 24365, 24015, 24186, 24187, 24303, 24305, 24132, 24175, 24168, 24216, 23877, 24481/2, 24470, 24469, 24084, 24080, 24228, 24229, 24237, 24238, 24178, 24166/1, 24166/2, 24114, 24113, 24109, 24062/3, 24090, 24189/2, 24411, 24169, 24134, 24136, 24153, 24150, 24142, 24144, 24148, 24314, 24311, 23859, 23851, 23886, 23833, 24219, 24213, 24217, 24129, 24128, 24127, 24126/1, 24125, 24123, 24121, 23981, 24013, 24036, 24037/1, 24349/1, 24349/2, 24349/3, 24327/4, 24288, 24353, 24203, 24183, 24184, 24392, 24337, 24338, 24250, 24247, 24275, 24245, 24244, 24362, 23996, 24309, 23968, 23970, 24047, 24040, 24041, 24372, 24374, 24355, 24190, 24194, 24193, 24414, 24410, 24385, 24386, 24379, 24387, 23881, 23966, 23891, 23964, 23893, 23894, 23895, 23961, 23960, 23948, 23921, 23929, 23932/1, 24076, 24263, 24268, 24357, 23974, 23973, 23972, 23971, 24030, 24034, 23944, 24429/1, 24276, 24433, 24434, 24435, 24436, 24432, 24312, 24066, 24063, 24413, 24423, 24425, 24226, 24227, 24230, 24231, 24232, 24233, 24234, 24235, 24236, 24081, 24215, 24145, 24221, 24220, 24124, 24060, 24255, 24059, 24091, 24131, 24167, 24126/2, 23869, 24315, 24317/1, 24317/2, 24318, 24320, 24321, 24323, 24329, 24330, 24340/1, 24340/2, 24340/3, 24176, 24179, 24177/3, 24177/4, 24191, 24195, 24024, 24025, 24026, 24038, 24016, 24164, 24159, 24160, 24161, 24162, 24163, 24141, 24140, 24139, 24137, 24135, 24130, 24133, 24170, 24171, 24172, 24173, 24174, 24185, 24181, 24118, 24476, 24115, 24007, 23999, 24356, 24358/1, 24369, 24001, 24366/2, 23991, 24401, 24342, 24416, 23817/2, 23817/3, 23909, 23976, 23986, 24029, 24039, 24062/1, 24079, 24087, 24120, 24122/2, 24149, 24158, 24240, 24242, 24243, 24328, 24375, 24484, 24485, 23817/4, 23817/5, 24316/1, 24316/2, 24497/2, 24046, 24196, 24399/2, 24429/2, 24376, 24322/4, 23914, 23935, 24192, 24143, 24119, 24117, 24116, 24022, 24437, 24438, 24439, 24472, 24431, 24477, 24478, 24479, 24493, 24494, 24488, 24489, 24482, 24457, 24458, 24459, 24460, 24461, 24462, 24464, 24465, 24466, 24467, 24468, 24497/1, 24456/3, 24447/1, 24447/2, 24447/3, 24833/1, 24239, 24241, 24249, 24248, 24085, 24083, 24082, 24089, 24223, 23899, 23820, 23822, 23823, 23908, 23915, 23907, 23906, 23910, 23904, 23902, 23920, 23912, 23911, 23959, 23924, 23925, 23956, 23949, 23957, 23958, 23936, 23926, 23939, 23950, 23955, 24035, 23963, 23978, 23965, 23989, 23988, 23962, 23967, 23990, 23975, 24012, 24028, 24027, 24033, 24032, 24031, 24019, 24003, 24002, 24004, 23998, 24011, 24010, 24008, 24005, 24014, 24009, 24006, 24017, 24188, 24020, 24021, 24251, 24272, 24282, 24281, 24278, 24279, 24283/1, 24280, 24270, 24277, 24274, 24271, 24225, 24051, 23934, 23942, 24049, 24050, 24042, 24073, 24053/4, 24053/3, 24043/8, 24043/4, 24074, 24075, 24077, 24065, 24064, 24057, 24058, 24056, 24062/2, 24097, 23997, 24252, 24198, 24199, 24206, 24204, 24205, 24200, 24209, 24208, 24207, 24045, 24044, 24037/2, 24043/3, 24043/2, 24043/1, 24055, 24102, 24110, 24111, 24112, 24100, 24096, 24098, 24099, 24103, 24104, 24108, 24156, 24157, 24101,	238822	650543

			24095, 24094, 24105, 24106, 24107, 24152, 24155, 24093, 24092, 24151, 24180, 24154, 23857, 23854, 23855, 23856, 23871, 23858, 24368, 24364, 24418, 24419, 24354/4, 24420, 24358/2, 24352, 24445, 24421, 24363, 23840, 23838, 23839, 23846, 23829, 23828, 23830, 23836, 23837, 23845, 23827, 23826, 23834, 23835, 23897, 23898, 23844, 23852/1, 23853, 23872, 23875, 23841, 23843, 23850, 23842, 23873, 23878, 23868, 23848, 23849, 23880, 23879, 23847, 23884, 23883/1, 23882, 23889, 23883/2, 23985, 23888, 23892, 23887, 23885, 23890, 23984, 23983, 23896, 23979, 23982, 23980, 23870, 23866, 23865, 23864, 24310, 24307, 24308, 23867, 23994/1, 23995, 24304, 23993, 23994/2, 24000, 23987, 23992, 24345, 24341, 24346, 24347, 24301/1, 24300, 24348, 24344, 24351, 24301/4, 24298, 24350/1, 24350/2, 24306, 24301/7, 24299, 24301/5, 24301/2, 24302, 24301/6, 24301/3, 24294/1, 24295, 24297, 24296, 24292, 24293, 24294/2, 24285, 24284, 24286, 24491, 24486, 24428, 24400, 24408/4, 24427/2, 24427/1, 24406, 24393, 24389, 24380, 24382, 24412, 24426, 24378, 24371, 24370, 24381, 24417, 24373, 24440, 24441, 24322/2, 24322/3, 24391, 24327/2, 24327/1, 24324, 24326, 24339, 24390, 24327/3, 24335, 24388, 24332, 24331, 24334, 24336, 24377, 24343, 23819, 23818, 23919, 24253, 24265, 24266, 24254, 24291, 24287, 24283/2, 24290, 24289, 24258, 24257, 24260, 24259, 24269/1, 24262, 24269/2, 24256, 24224, 24267, 24264, 23941, 23940, 23937, 23938, 23945, 23943, 23953, 23951, 23954, 23952, 23947, 24048, 23832, 23821, 23824, 23825, 23831, 23905, 23901, 23900		
66156	Budapest 5	József A. u-Bajcsy-Zsilinszky út-Szt. István krt.-Duna	24498, 24651, 24655, 24669, 24671, 24675, 24755, 24576, 24571, 24572, 24900/3, 24907, 24573, 24582, 24753, 24754, 24766, 24774, 24634, 24552, 24635, 24636, 24769, 24852, 24548, 24542, 24630, 24628, 24744, 24783, 24860, 24970, 24514, 24513, 24531, 24894, 24891, 24898, 24933, 24940, 24508, 24507, 24911, 24786, 24806, 24798, 24819, 24820, 24509, 24522, 24517, 24521, 24587, 24561, 24579, 24575, 24581, 24658, 24752, 24659, 24689, 24702, 24530, 24529, 24528, 24595, 24751, 24515/1, 24569, 24534, 24604, 24616, 24615, 24686, 24750, 24758, 24746, 24554, 24631, 24633, 24670, 24797, 24564, 24577, 24692/1, 24692/2, 24560, 24520, 24523, 24518, 24519, 24942, 24941, 24714, 24716, 24504, 24537, 24540, 24568, 24697, 24717, 24724, 24726, 24742, 24743, 24773, 24807, 24824, 24897/2, 24908, 24917, 24929, 24931, 24585, 24660, 24864, 24865, 24866, 24867, 24944, 24945, 24976, 24975/2, 24977/2, 24951/2, 24893, 24559, 24502/1, 24502/2, 24505, 24506, 24510, 24511, 24512, 24515/2, 24516, 24524, 24525, 24526, 24527, 24532, 24533, 24535, 24536, 24538, 24539, 24541, 24543, 24544, 24545, 24546, 24547, 24549, 24550, 24553, 24555, 24556, 24557, 24558, 24562, 24563, 24566, 24499, 24574, 24578, 24583, 24584, 24586, 24589, 24590, 24591, 24592, 24593, 24594, 24596, 24597, 24598, 24599, 24600, 24601, 24602, 24603, 24605, 24606, 24607, 24608, 24609, 24610, 24611, 24612/1, 24613/1, 24613/2, 24614, 24617, 24620, 24621, 24652/5, 24623, 24624, 24625, 24626, 24627, 24629, 24637, 24638, 24639, 24640, 24641, 24642, 24643, 24644, 24645, 24646, 24648, 24649, 24650, 24654, 24656, 24657, 24661, 24662, 24663, 24664, 24665, 24666, 24667, 24668, 24672, 24673,	240186	650185

			24674, 24676, 24677, 24678, 24679, 24680, 24681, 24682, 24683, 24684, 24685, 24687, 24688, 24690, 24691, 24694, 24695, 24696, 24698/1, 24698/2, 24699, 24700, 24701, 24703, 24704, 24705, 24706, 24707, 24708, 24709, 24710/1, 24710/2, 24710/4, 24711, 24712, 24713, 24715, 24718, 24719, 24720, 24721, 24722, 24723, 24725, 24727, 24728, 24729, 24730, 24731, 24732, 24733, 24734, 24735, 24736, 24737, 24738, 24739, 24740, 24741, 24745, 24747/1, 24747/2, 24748, 24749, 24756, 24757, 24761, 24765, 24767, 24768, 24770, 24771, 24772, 24775, 24778, 24779, 24780, 24781, 24782, 24784, 24785, 24787, 24788, 24789, 24790, 24791, 24792, 24793, 24794, 24795/2, 24796, 24799, 24800, 24803, 24804, 24805, 24808, 24809, 24811, 24812, 24813, 24814, 24815, 24816, 24817, 24818, 24821, 24822, 24823, 24825/1, 24825/2, 24826, 24827, 24828, 24829, 24830, 24831, 24832, 24835, 24836, 24837, 24838, 24839, 24840, 24841, 24842, 24843, 24844, 24845, 24846, 24847, 24848, 24849, 24850, 24851, 24853, 24854, 24855, 24856, 24857, 24858, 24859, 24861, 24862, 24863, 24868, 24869, 24870, 24871, 24873/1, 24873/2, 24873/3, 24875, 24876, 24877, 24878, 24879, 24880, 24881, 24882, 24883, 24884, 24885, 24886, 24887, 24888, 24889, 24890, 24899, 24900/1, 24900/2, 24901, 24902, 24903, 24904/1, 24904/2, 24904/3, 24905, 24906, 24909, 24910, 24912, 24913, 24914, 24915/1, 24915/2, 24915/3, 24915/4, 24915/5, 24916, 24918, 24919, 24920, 24921, 24922, 24923, 24924, 24925, 24926, 24927, 24928, 24930, 24934, 24939, 24946, 24947, 24948, 24949, 24950/2, 24973/2, 24954/2, 24955/2, 24956/2, 24957, 24958, 24960, 24962, 24963, 24964, 24965/2, 24971/2, 24972, 24974, 24978, 24979, 24980, 24981, 24982, 24983, 24984, 24985, 24986, 24987, 24988, 24989/2, 24990, 24991, 24992, 24993, 24994, 24995, 24996, 24997, 24998/3, 25002/2, 25002/3, 25002/4, 25002/6, 25002/7, 25002/10, 25002/11, 25002/12, 25002/15, 25002/16, 25002/17, 25002/18, 25003, 25004, 25005, 25006, 25007, 25008, 25009, 25010, 25011, 25012, 25013, 25014, 25015, 25016, 25017, 25018, 25019, 25020, 25021, 25022/1, 25022/2, 25023, 25024, 25025, 25026, 25028, 25029, 25031, 25032, 25033, 25034, 25035, 25036, 25037, 25038, 25039, 25040, 25041, 25042, 25043, 25044, 25045, 25046, 25047, 25048, 25049, 25050, 25051, 25052/1, 25053/2, 25122/4, 25122/5, 25122/6, 24952/2, 24454, 24834/1, 24834/2, 25002/9, 24953/2, 24833/2, 24897/3, 24897/4, 25027/1, 25027/2, 24892/1, 24892/2		
66162	Budapest 4	Váci út-Megyeri-út-Szilas patak-Külső Szilágyi út-Budapest külső határa	76512/189, 70372, 75833, 75835, 76511/6, 75843, 76504, 76511/8, 76490, 76491/10, 76506, 76588/31, 76588/2, 076512/407, 076512/408, 076512/409, 076512/410, 076512/411, 76512/206, 76512/207, 76512/208, 76512/297, 76512/415, 76512/416, 76512/417, 76512/418, 76512/420, 076567/11, 75831/1, 74351, 74352, 72307, 70409, 70410, 70411, 70412, 70400, 70401, 70402, 70403, 70404, 70405, 70406, 70407, 70399/1, 70399/2, 75839, 75840, 70363, 70364, 70365, 70408/1, 70394, 70395, 70396, 70398, 72308, 72309, 72310, 72311, 72312, 70366, 70367, 70371, 75838/1, 75838/2, 70378, 70379, 70380, 70382, 70383, 70387, 70389/2, 70390, 75832, 75834, 75841, 75842, 75844, 75845, 75846, 75847, 75848, 76491/1, 76491/2, 76491/3, 76491/4, 76491/5, 76491/6, 76491/7, 76491/8, 76491/9, 76491/11, 76491/12,	249395	653752

			76492, 76493, 76494, 76495, 76498, 76500, 76501, 76502, 76503, 76505, 76507/1, 76507/4, 76589, 76590, 76591, 76592, 76595, 76596, 76597, 76598, 76599, 76601, 76602, 76603, 76604, 76605, 76606, 76607/1, 76607/2, 76608, 76609, 76610, 76611, 76612, 76613, 76614, 76615, 76616, 76617, 76618, 76619, 76620/1, 76620/2, 76620/3, 76623, 76624/1, 76624/2, 76625, 76626, 76627, 76628, 76630, 76631, 76636, 76588/4, 76588/5, 76588/6, 76637/1, 76637/2, 76637/3, 76637/4, 76637/5, 76637/6, 76638, 76639, 76640/1, 76640/2, 76641, 76587/2, 076512/6, 076512/7, 076512/10, 076512/14, 76512/15, 76512/16, 76512/17, 76512/18, 76512/20, 76512/21, 76512/22, 76512/24, 76512/28, 76512/154, 76512/155, 076584/6, 076584/214, 076584/227, 076584/241, 076584/259, 076584/276, 076584/284, 076584/285, 076584/286, 076584/287, 076584/288, 076584/289, 076584/290, 076584/291, 076584/292, 076584/293, 076582/2, 076578/2, 076585, 076577/2, 076573/2, 076573/3, 76573/4, 076576/2, 076514/2, 76510, 076509/1, 076509/2, 076525, 076522/1, 076522/2, 076523/4, 076523/5, 076523/6, 076523/7, 076523/8, 076523/9, 076523/10, 076523/11, 076523/12, 076523/13, 076523/14, 076523/15, 076523/16, 076523/17, 076523/18, 076523/19, 076523/20, 076523/21, 076523/22, 076523/23, 076523/24, 076523/25, 076523/26, 076523/27, 076523/28, 076523/29, 076523/30, 076523/31, 076523/32, 076523/33, 076523/34, 076523/35, 076523/36, 076523/37, 076523/38, 076523/39, 076523/40, 076523/41, 076523/42, 076523/43, 076523/44, 076523/45, 076523/46, 076523/48, 076523/49, 076523/50, 076523/51, 076523/52, 076523/53, 076523/54, 076523/2, 076524, 076518/5, 076529/1, 076583/3, 076583/4, 076520/1, 076526/2, 76546/3, 76546/14, 76546/16, 76548/6, 76372/2, 76372/3, 76551/2, 76520/4, 076548/1, 76550/4, 076520/5, 076567/5, 076567/6, 76552/4, 076565/3, 076565/4, 076565/5, 076565/6, 076565/7, 076566/3, 076566/4, 076566/5, 076566/6, 076567/8, 076567/9, 76567/12, 76553/2, 76553/3, 76564/5, 76552/6, 76554/1, 76554/4, 76554/6, 76554/8, 76331/219, 76331/235, 76331/237, 76331/238, 76331/228, 76334/6, 76556/8, 76557/1, 76331/258, 76331/259, 76331/158, 76331/159, 76331/160, 76558/3, 76558/5, 76559/2, 76563, 76564/4, 76570/1, 76570/2, 76572/1, 076574/2, 076575/2, 76561/35, 76561/36, 76561/37, 76561/39, 76561/40, 76561/41, 76561/42, 76561/43, 76561/44, 76561/45, 76561/46, 76561/47, 76561/48, 76561/49, 76561/50, 76561/51, 76561/54, 76561/56, 76561/58, 76561/60, 76561/62, 76561/65, 76561/66, 76561/67, 76561/68, 76561/69, 76561/70, 76561/71, 76561/72, 76561/73, 76561/74, 76561/75, 76561/76, 76561/77, 76561/78, 76561/79, 76561/80, 76561/82, 76561/83, 76561/84, 76561/85, 76561/87, 76561/88, 76561/89, 76561/90, 76561/91, 76561/92, 76561/93, 76561/94, 76561/95, 76561/99, 76561/100, 76561/101, 76561/102, 76561/103, 76561/104, 76561/105, 76561/106, 76561/107, 76561/108, 76561/109, 76561/110, 76561/111, 76561/112, 76561/113, 76561/114, 76561/115, 76561/116, 76561/117, 76561/118, 76561/119, 76561/120, 76561/121, 76561/122, 76561/123, 76561/124, 76561/125, 76561/126, 76561/127, 76561/128, 76561/129, 76561/130, 76561/131, 76561/132, 76561/133,		

			76561/136, 76561/137, 76561/138, 76561/139, 76561/140, 76561/141, 76561/142, 76561/143, 76561/144, 76561/145, 76561/146, 76561/147, 76561/152, 76561/153, 76561/154, 76561/155, 76561/156, 76561/157, 76561/158, 76561/159, 76561/171, 76561/172, 76561/173, 76561/174, 76561/175, 76561/176, 76561/177, 76561/178, 76561/179, 76561/180, 76561/181, 76561/183, 76561/184, 76561/185, 76561/186, 76561/187, 76561/188, 76561/190, 76561/191, 76561/192, 76561/193, 76561/194, 76561/195, 76561/199, 76561/203, 76561/204, 76561/206, 76561/207, 76561/208, 76568/2, 76539/7, 76539/9, 76539/11, 76539/13, 76539/16, 76539/18, 76539/20, 76539/21, 76539/22, 76539/23, 76539/24, 76539/25, 76539/26, 76539/27, 76539/28, 76539/29, 76539/30, 76539/31, 76539/32, 76539/33, 76539/34, 76539/35, 76539/36, 76539/37, 76539/38, 76539/39, 76539/40, 76539/42, 76539/43, 76539/44, 76539/45, 76539/46, 76539/48, 76539/49, 76539/50, 76539/51, 76539/52, 76539/53, 76539/54, 76539/55, 76539/56, 76539/57, 76539/58, 76539/60, 76539/61, 76539/64, 76539/66, 76539/67, 76539/68, 76539/69, 76539/70, 76539/71, 76539/72, 76539/73, 76539/74, 76539/75, 76539/76, 76539/77, 76539/78, 76539/84, 74347, 74350, 74353, 74354, 74355, 74356, 74357, 74358, 74359, 74360, 74361, 74362, 74363, 74364, 74365, 74366, 74367, 74368, 74369, 74370, 74371, 74372, 74373, 74374, 74375, 74376, 74377, 74378, 74379, 74380, 74381, 74382, 74383/1, 74383/2, 74384, 74385, 74386, 74387, 74388, 74389, 74390, 74391, 74392, 74393, 74394, 74395, 74396, 74397, 74398, 74399, 74400, 74401, 74402, 74403, 74404, 74405, 74406, 74407, 74408, 74409, 74410, 74411, 74412, 74413, 74414, 74415, 74416, 74417, 74418, 74419, 74420, 74421, 74422/1, 74422/2, 74423, 74424, 74425, 74426, 74427, 74428, 74429, 74430, 74432, 74433, 74434, 74435, 74436, 74437, 74438, 74440, 74441, 74444, 74445, 74446, 74447/1, 74447/2, 74448, 74449, 74450, 74451, 74452, 74453, 74454, 74455, 74456, 74457, 74458, 74459, 74460, 74461, 74462, 74463, 74464, 74465, 74466, 74467, 74468, 74469, 74470, 74471, 74472, 74473, 74474, 74475, 74476, 74477, 74478, 74479, 74480, 74481/1, 74481/2, 74482, 74483, 74484, 74485, 74486, 74487, 74488, 74489, 74490, 74491, 74492, 74493, 74494, 74495, 74496, 74497, 74498, 74499, 74500, 74501, 74502, 74503, 74504/1, 74504/2, 74505, 75520, 75831/3, 75831/4, 75831/5, 75831/6, 75605, 75606, 75607/1, 75607/2, 75608/1, 75608/2, 75608/3, 75608/4, 75608/5, 75609, 75610, 75611, 75612, 75613, 75614, 75615, 75616, 75617, 75618, 75619, 75620, 75621, 75622, 75623, 75624, 75625, 75626, 75627, 75628, 75629, 75630, 75631, 75632, 75633, 75634, 75635, 75636, 75637, 75638, 75639, 75640, 75641, 75642, 75643, 75644, 75645, 75646, 75647, 75648, 75649, 75650, 75651, 75652, 75653, 75654, 75655, 75656, 75657, 75658, 75659, 75660, 75661, 75662, 75663, 75664, 75665, 75666, 75667, 75668, 75669, 75670, 75671, 75672, 75673, 75674, 75675, 75676, 75677, 75678, 75679/1, 75679/2, 75680, 75681, 75682, 75683, 75684, 75685, 75686, 75687, 75688, 75689, 75690, 75691, 75692, 75693, 75694, 75695, 75696, 75697, 75698, 75699, 75700, 75701, 75702, 75703, 75704, 75705, 75706, 75707, 75708, 75709, 75710, 75711, 75712, 75713, 75714, 75715, 75716, 75717,		

			75718, 75719, 75720, 75721, 75722, 75723, 75724, 75725, 75726, 75727, 75728, 75729, 75730, 75731, 75732, 75733, 75734, 75735, 75736, 75737, 75738, 75739, 75740, 75741, 75742, 75743, 75744, 75745, 75746, 75747, 75748, 75749, 75750, 75751, 75752, 75753, 75754, 75755, 75756, 75757, 75758, 75759, 75760, 75761, 75762, 75763, 75764, 75765, 75766, 75767, 75768, 75769, 75770, 75771, 75772, 75773, 75774, 75775, 75776, 75777, 75778, 75779, 75780, 75781, 75782, 75783, 75784, 75785, 75786, 75787, 75788, 75789/1, 75789/2, 75790, 75791, 75792, 75793, 75794, 75795, 75796, 75797, 75798, 75799, 75800, 75801, 75802, 75803, 75804, 75805, 75806, 75807, 75808/1, 75808/2, 75809, 75810, 75811, 75812, 75813, 75814, 75815, 75816, 75817, 75818, 75819, 75820, 75821, 75822, 75823, 75824, 75825, 75826, 75827, 75828, 75829, 75830, 75849, 75850, 75851, 75852/1, 75852/2, 75853, 75854, 75855, 75856, 75857/1, 75857/2, 75858, 75859, 75860, 75861, 75862, 75863, 75864, 75865, 75866, 75867, 75868, 75869, 75870, 75871, [...]		
66164	Budapest 4	Megyeri út-Reviczky utca-Erdősor-út-Pálya utca-Bajza u-Fóti	76331/219, 76331/238, 75488, 75487/4, 76331/167, 76331/191, 76331/209, 76331/229, 76331/231, 76331/232, 76331/233, 76331/234, 76331/239, 76331/260, 76331/261, 76331/262, 76331/263, 76331/264, 76331/193, 76331/194, 76331/195, 76331/196, 76331/197, 76331/198, 76331/199, 76331/200, 76331/210, 76331/241, 76331/242, 76331/243, 76331/244, 76331/245, 76331/246, 76331/281, 76331/282, 76331/283, 76331/284, 76331/285, 76331/286, 76331/287, 76331/289, 76331/290, 76331/291, 76331/292, 76331/302, 76331/303, 76334/3, 76334/4, 76334/7, 76334/9, 76334/10, 76334/29, 76334/30, 76334/31, 76334/32, 76334/33, 76334/34, 76334/35, 76334/36, 76334/37, 76334/38, 76334/39, 76334/40, 76334/41, 76334/42, 76334/43, 76334/44, 76334/45, 76334/46, 76334/47, 76334/48, 76334/49, 76334/50, 76334/51, 76334/52, 76334/53, 76334/54, 76334/55, 76334/56, 76334/57, 76334/58, 76334/59, 76334/61, 76334/62, 76334/63, 76334/64, 76334/65, 76334/66, 76334/67, 76334/68, 76334/69, 76334/70, 76334/71, 76334/72, 76334/73, 76334/74, 76334/75, 76334/76, 76334/77, 76334/78, 76334/79, 76334/80, 76334/81, 76334/82, 76334/83, 76334/84, 76334/85, 76334/87, 76334/88, 76334/89, 76334/90, 76334/91, 76334/92, 76334/93, 76334/94, 76334/95, 76334/96, 76334/97, 76334/98, 76334/99, 76334/100, 76334/101, 76334/102, 76334/103, 76334/104, 76334/105, 76334/106, 76334/107, 76334/108, 76334/109, 76334/110, 76334/111, 76334/112, 76334/113, 76334/114, 76334/115, 76334/116, 76334/117, 76334/118, 76334/119, 76334/120, 76334/121, 76334/122, 76334/123, 76334/124, 76334/125, 76334/126, 76334/127, 76334/128, 76334/129, 76334/130, 76334/131, 76334/132, 76334/133, 76334/134, 76334/135, 76334/136, 76334/137, 76334/138, 76335, 76336, 76337, 76338, 76339, 76340, 76341, 76342, 76343, 76344, 76345, 76346, 76347, 76348, 76349, 76350, 76351, 76352, 76353, 76354, 76355, 76356, 76357, 76358, 76359, 76360, 76361, 76362, 76363, 76364, 76365, 76366, 76367, 76368, 76369, 76370/1, 75106, 75107, 75108, 75109, 75110, 75111, 75112, 75113, 75114/1, 75114/2, 75115, 75116, 75117, 75118, 75119,	247797	654551

			75120, 75121, 75122, 75123, 75124, 75125, 75126, 75127, 75128, 75129, 75130, 75131, 75132, 75133, 75134, 75135/1, 75135/2, 75135/3, 75135/4, 75136, 75137, 75138, 75139, 75140, 75141, 75142, 75143, 75144, 75145, 75146, 75147, 75148, 75149, 75150, 75151, 75152, 75153, 75154, 75155, 75156, 75157, 75158, 75159, 75170, 75171, 75172, 75175, 75176, 75177, 75178, 75179, 75180, 75181, 75182, 75183, 75184, 75185, 75186, 75187, 75188/1, 75188/2, 75189, 75190, 75191, 75192, 75193, 75194, 75195, 75196, 75103/2, 75091, 75092/1, 75092/2, 75093/2, 75094, 75095, 75096, 75097, 75098, 75099, 75100/6, 75100/5, 75100/2, 75100/7, 75100/4, 75093/3, 75093/4, 76331/304, 76331/305, 76331/306		
66168	Budapest 6	Király u.-Székely M.u.-Andrássy u.-Hajós u.-B.Zsilinszky	29245, 29247, 29243, 29249, 29240, 29250, 29239, 29303, 29237, 29307, 29233, 29209, 29218, 29148, 29278, 29272, 29276, 29279, 29280, 29287, 29288, 29262, 29302, 29284, 29190, 29268/4, 29268/5, 29269, 29296, 29297, 29298, 29306, 29299, 29305, 29300, 29301, 29304, 29256, 29254, 29253, 29252, 29251, 29248, 29246, 29210, 29234, 29235, 29236, 29238, 29241, 29242, 29244, 29232, 29364, 29258, 29259, 29260, 29261, 29263, 29268/1, 29268/3, 29273, 29274, 29277, 29264/1, 29264/2, 29265, 29266, 29267, 29255, 29257, 29281, 29282, 29283, 29285, 29286, 29289, 29291, 29292, 29293, 29294, 29295, 29211, 29213, 29214, 29215, 29216, 29217, 29220/1, 29220/3, 29220/4, 29220/5, 29220/6, 29220/7, 29221, 29222, 29223, 29224, 29225, 29226, 29227, 29228, 29229, 29230, 29231, 29197, 29198, 29199, 29200, 29201, 29202, 29203, 29204, 29205, 29206, 29207/1, 29207/2, 29207/3, 29207/4, 29207/5, 29207/6, 29208, 29098, 29175, 29176, 29177, 29178, 29179, 29180, 29181, 29182, 29183, 29184, 29185, 29186, 29189, 29191, 29192, 29193, 29156, 29157/1, 29157/2, 29158, 29159, 29160, 29163, 29164, 29165, 29166, 29167, 29168, 29169, 29171, 29172, 29173, 29174, 29123, 29146, 29147, 29149, 29150, 29151, 29152, 29153, 29154, 28903/3, 29275/2, 29275/1, 29110, 29212/1, 29196	239709	650687
66172	Budapest 7	Rákoczi út-Kazinczy u.-Király u.-Károly Krt.	34201/4, 34201/1, 34194, 34185, 34186/1, 34187/1, 34187/2, 34188, 34189, 34192, 34228, 34220, 34515, 34513, 34496, 34190, 34180, 34202/5, 34200/2, 34200/3, 34193, 34184, 34164, 34533, 34198, 34199, 34227, 34495, 34526, 34525, 34507, 34520, 34165, 34213/17, 34213/18, 34213/19, 34214/5, 34181, 34205, 34197, 34203/3, 34210/1, 34210/3, 34212/3, 34212/4, 34212/15, 34213/7, 34213/8, 34216, 34217/2, 34218/1, 34219, 34221, 34252, 34253, 34254, 34494, 34497, 34508, 34511, 34512, 34523/1, 34523/2, 34524, 34527, 34530/2, 34531, 34532, 34213/6, 34487, 34248, 34191, 34247/2, 34236/1, 34235, 34231, 34229, 34241, 34503, 34244, 34212/5, 34204/1, 34203/1, 34202/4, 34202/3, 34222, 34203/2, 34215/2, 34213/9, 34213/10, 34215/1, 34213/15, 34213/14, 34213/22, 34213/23, 34500, 34214/3, 34212/16, 34212/17, 34183, 34206, 34223, 34224, 34230, 34242, 34256, 34362, 34484, 34505, 34163/1, 34182, 34167, 34172, 34173, 34201/3, 34202/1, 34204/2, 34210/2, 34213/20, 34213/24, 34213/5, 34214/7, 34214/8, 34217/1, 34218/2, 34225, 34226, 34233, 34232, 34234, 34237, 34238, 34239, 34240, 34243, 34255, 34485, 34486, 34488, 34489, 34490, 34491, 34492, 34493, 34498, 34501, 34502, 34504, 34506, 34510, 34195, 34196, 34522, 34566,	239264	650718

			34528, 34529, 34251/1, 34251/2, 34212/14, 34174/2, 34499/2, 34249/1, 34249/2, 34249/3, 34174/3, 34521/1, 34521/2, 34166/1, 34166/2, 34166/3, 34166/4, 34166/5		
66284	Budapest 8	Üllői út-Mária u.-Kőfaragó u.-Vas u.-Rákóczi út-Múzeum krt.	36722, 36559/4, 36559/6, 36528, 36632, 36617, 36487, 36558/5, 36560, 36563, 36581, 36574, 36582, 36587/2, 36556, 36546, 36508, 36601, 36501, 36645, 36564, 36498, 36578/1, 36565, 36549, 36527, 36566, 36570, 36510, 36493, 36489, 36534, 36526, 36529, 36530, 36808, 36548, 36551, 36553, 36767, 36637, 36631, 36488, 36497, 36499, 36495, 36646, 36647, 36648, 36523, 36524, 36525, 36531, 36532, 36533, 36535, 36536, 36537, 36539, 36538, 36636, 36638, 36628, 36612, 36613, 36615, 36614, 36653, 36620, 36621, 36627, 36629, 36630, 36642, 36643, 36749, 36750/1, 36750/2, 36763, 36764, 36765, 36766, 36770, 36559/3, 36559/2, 36557/2, 36544, 36509, 36738, 36609, 36610, 36611, 36481, 36655, 36559/11, 36640, 36641, 36717, 36718, 36710, 36711, 36652, 36654, 36545, 36547, 36554, 36616, 36575, 36579, 36746, 36559/5, 36559/9, 36559/10, 36567/2, 36562, 36561, 36806/2, 36753, 36754, 36755, 36756, 36757, 36758, 36762, 36768, 36769, 36771/14, 36772, 36712, 36713, 36714, 36715, 36716, 36719, 36720, 36721, 36723, 36724, 36725, 36726, 36728, 36729, 36730, 36731, 36732, 36733, 36734, 36735, 36736, 36737, 36739, 36740, 36742, 36567/1, 36569, 36571, 36572/1, 36573, 36580, 36590, 36591, 36592, 36593, 36594, 36595, 36598, 36599, 36600, 36602, 36603, 36605, 36606, 36607, 36608, 36618, 36622, 36625, 36626, 36633, 36634, 36635, 36649, 36651, 36583, 36559/7, 36559/8, 36483, 36484/1, 36484/2, 36485, 36486, 36490, 36491, 36492, 36494, 36496, 36503, 36504, 36505, 36506, 36507, 36511, 36512, 36513, 36516, 36517, 36518, 36519, 36520, 36521, 36522, 36540, 36541, 36542, 36543, 36555, 34608/4, 36482, 36750/3, 36748/1, 36748/2, 36585/9, 36745/1, 36745/2, 36576/1, 36576/2	238623	651325
66286	Budapest 8	Rákóczi út 31. és környéke	36434/1, 36434/2, 36435, 36436, 36437/8, 36437/9, 36437/12, 36437/13, 36437/2	239072	651504
66288	Budapest 9	Duna folyam-Kinizsi u.-Üllői út-Vámház krt.	37082/2, 37081, 36971, 37058, 37033, 37015, 37014, 37013, 37008/2, 36825, 36812, 36835, 36837, 37056, 37060, 37052, 37032, 36973, 36972, 36974, 36975, 36976, 36977, 36981, 36982, 37064/1, 37064/2, 37018, 37017, 37055, 37057, 37059, 37061/7, 36808, 37020, 37016, 37019, 37021, 23813/2, 37022, 37023, 37024, 37025, 37026, 37027, 37028, 37029, 37030, 37031, 37034, 37035, 37036, 37037, 37038, 37039, 37040, 37041, 37042, 37043, 37044, 37045, 37046, 37047, 37048, 37051, 37053, 37054/18, 37070/1, 37073, 37074, 37075, 37076, 37077, 37078, 37079, 37080, 36968/1, 36968/2, 36968/3, 36969, 36978, 36979, 36980, 36983, 36984, 36985, 36986, 36987, 36988, 36989, 36990, 36991, 36992, 36993, 36994, 36995, 36996, 36997, 36998, 36999, 37000, 37001, 37002, 37003, 37005, 37006, 37007, 37009, 37010, 37011, 37012, 36807/1, 36809, 36810, 36811, 36813, 36814, 36815, 36816, 36817, 36818, 36819, 36820, 36822, 36823, 36824, 36827, 36828, 36829/1, 36829/3, 36830, 36831/2, 36831/3, 36833, 36836, 36839, 36840/1, 36840/7, 36841, 36842, 36844, 36845/2, 36847, 36848, 36849, 37054/22, 37054/21, 37062, 37054/20,	237997	651035

			37054/19, 37082/1, 36840/8, 37008/1, 37064/4, 37064/3, 36929, 37063, 36838/1, 36838/2		
66290	Budapest 9	Déli vasúti összekötő-Ferencvárosi pu.-Üllői út-Határ út-dél	38211/3, 38215/4, 38086/50, 38086/49, 38017/7, 38086/31, 23815/2, 38028/1, 38028/2, 38031/1, 38031/2, 38031/3, 38033, 38034/6, 38034/7, 38035/2, 38038/3, 38039, 38040, 38043, 38047, 38048/1, 38048/2, 38048/3, 38049/1, 38049/2, 38050/1, 38050/2, 38055, 38057, 38058, 38061/1, 38061/2, 38066, 38072, 38075, 38076, 38077, 38078, 38080/1, 38080/2, 38086/1, 38086/5, 38086/6, 38086/7, 38086/12, 38086/13, 38086/18, 38086/19, 38086/20, 38086/21, 38086/22, 38086/23, 38086/24, 38086/26, 38086/27, 38086/28, 38086/29, 38086/30, 38086/33, 38086/55, 38086/56, 38086/65, 38086/67, 38086/68, 38086/69, 38086/70, 38086/77, 38086/78, 38086/80, 38087, 38089, 38093, 38094, 38103/1, 38113/8, 38113/9, 38113/15, 38113/21, 38113/23, 38113/24, 38113/25, 38113/26, 38113/28, 38113/31, 38114/3, 38114/4, 38119/3, 38119/4, 38119/6, 38119/7, 38119/10, 38119/11, 38119/12, 38119/13, 38119/15, 38124, 38125/1, 38125/2, 38127, 38128, 38130/1, 38130/2, 38130/4, 38130/5, 38131, 38133/10, 38133/11, 38133/12, 38138, 38139/1, 38139/2, 38143/2, 38144/1, 38144/3, 38145, 38146, 38147, 38148, 38149, 38152, 38160, 38161, 38166, 38167, 38168, 38169, 38173, 38174, 38175, 38176/1, 38176/2, 38176/3, 38178, 38179, 38183, 38184/3, 38184/5, 38184/6, 38187/1, 38187/2, 38191/2, 38191/3, 38191/5, 38191/7, 38194/7, 38194/15, 38194/21, 38195, 38196/1, 38196/2, 38197, 38198/1, 38198/2, 38199/2, 38199/3, 38200/2, 38207/6, 38208, 38209/2, 38211/4, 38211/5, 38211/7, 38216, 38217/1, 38217/2, 38218, 38219/1, 38219/2, 38220/1, 38220/2, 38221/2, 38221/3, 38221/4, 38221/5, 38221/6, 38222, 38223/1, 38224/10, 38224/13, 38224/14, 38224/15, 38224/16, 38224/17, 38224/18, 38224/19, 38224/20, 38224/21, 38224/22, 38225, 38226/4, 38226/5, 38226/9, 38226/10, 38226/12, 38228, 38230/17, 38230/18, 38230/21, 38230/22, 38230/26, 38230/27, 38230/28, 38230/29, 38230/30, 38230/31, 38230/32, 38230/33, 38230/34, 38230/41, 38230/43, 38230/44, 38230/45, 38230/46, 38230/47, 38230/49, 38230/57, 38230/63, 38230/64, 38230/66, 38232, 38233/1, 38234/3, 38234/4, 38234/5, 38234/6, 38236/11, 38236/13, 38236/30, 38236/31, 38236/32, 38236/34, 38236/37, 38236/48, 38236/50, 38236/54, 38236/56, 38236/57, 38236/60, 38236/61, 38236/63, 38236/64, 38236/66, 38236/68, 38236/70, 38236/71, 38236/72, 38236/75, 38236/77, 38236/80, 38236/82, 38236/83, 38236/84, 38236/87, 38236/88, 38236/90, 38236/91, 38236/93, 38236/94, 38236/95, 38236/97, 38236/98, 38236/101, 38236/102, 38236/103, 38236/113, 38236/114, 38236/116, 38236/117, 38236/118, 38236/119, 38236/120, 38236/121, 38236/122, 38236/123, 38236/124, 38236/125, 38236/127, 38236/128, 38236/129, 38236/130, 38236/131, 38236/133, 38236/135, 38236/138, 38236/139, 38236/140, 38236/142, 38236/144, 38236/145, 38236/149, 38236/152, 38236/155, 38236/156, 38236/158, 38236/161, 38236/162, 38236/168, 38236/170, 38236/177, 38236/180, 38236/189, 38236/190, 38236/191, 38236/192, 38236/193, 38236/194, 38236/195, 38236/196, 38236/197, 38236/198, 38236/199, 38236/200, 38236/201, 38236/202,	235066	653700

			38236/203, 38236/204, 38236/205, 38236/206, 38236/207, 38236/208, 38236/209, 38236/210, 38236/211, 38236/212, 38236/213, 38236/214, 38236/215, 38236/216, 38236/217, 38236/218, 38236/219, 38236/220, 38236/221, 38236/222, 38236/223, 38236/224, 38236/225, 38236/226, 38236/227, 38236/228, 38236/229, 38236/230, 38236/231, 38236/232, 38236/233, 38236/234, 38236/235, 38236/236, 38236/237, 38236/238, 38236/239, 38236/240, 38236/241, 38236/242, 38236/243, 38236/244, 38236/246, 38236/247, 38236/248, 38236/249, 38236/250, 38236/251, 38236/252, 38236/253, 38236/254, 38236/255, 38236/256, 38236/257, 38236/258, 38236/259, 38236/260, 38236/261, 38236/262, 38236/263, 38236/264, 38236/265, 38236/266, 38236/267, 38236/268, 38236/269, 38236/270, 38236/271, 38236/272, 38236/273, 38236/274, 38236/275, 38236/276, 38236/277, 38236/278, 38236/279, 38236/280, 38236/281, 38236/282, 38236/283, 38236/284, 38236/285, 38236/286, 38236/287, 38236/288, 38236/289, 38236/290, 38236/291, 38236/292, 38236/293, 38236/294, 38236/295, 38236/296, 38236/297, 38236/298, 38236/299, 38236/300, 38236/301, 38236/303, 38236/304, 38236/305, 38236/306, 38236/307, 38236/308, 38236/309, 38236/310, 38236/311, 38236/312, 38236/313, 38236/314, 38236/315, 38236/316, 38236/317, 38236/318, 38236/319, 38236/320, 38236/321, 38236/322, 38236/323, 38236/324, 38236/325, 38236/326, 38236/327, 38236/328, 38236/329, 38236/330, 38236/331, 38236/332, 38236/333, 38236/334, 38236/335, 38236/336, 38236/337, 38236/338, 38236/339, 38236/340, 38236/341, 38236/342, 38236/343, 38236/344, 38236/345, 38236/346, 38236/347, 38236/348, 38236/349, 38236/351, 38236/352, 38236/353, 38236/354, 38236/355, 38236/356, 38236/357, 38236/359, 38236/360, 38236/361, 38236/362, 38236/363, 38236/364, 38236/365, 38236/366, 38236/369, 38236/370, 38236/373, 38236/374, 38236/375, 38236/378, 38236/386, 38236/388, 38236/389, 38236/393, 38236/394, 38236/395, 38236/396, 38236/397, 38236/398, 38236/399, 38236/400, 38236/401, 38236/402, 38236/403, 38236/404, 38236/405, 38236/407, 38236/408, 38236/409, 38236/410, 38236/411, 38236/412, 38236/413, 38236/414, 38236/415, 38236/416, 38236/417, 38236/423, 38236/435, 38236/436, 38236/438, 38236/440, 38236/443, 38236/446, 38236/448, 38236/449, 38236/450, 38236/451, 38236/452, 38236/482, 38236/484, 38236/485, 38236/486, 38236/487, 38236/488, 38236/492, 38236/494, 38236/497, 38236/498, 38236/499, 38236/500, 38236/501, 38236/502, 38236/503, 38236/504, 38236/505, 38236/506, 38236/507, 38236/531, 38236/540, 38236/541, 38236/542, 38236/543, 38236/544, 38236/545, 38236/546, 38236/547, 38236/548, 38236/549, 38236/550, 38236/551, 38236/552, 38236/553, 38236/554, 38236/573, 38236/575, 38236/576, 38236/611, 38236/612, 38236/613, 38236/618, 38236/619, 38236/620, 38236/621, 38236/622, 38236/623, 38236/624, 38236/625, 38236/626, 38236/628, 38236/629, 38236/630, 38236/631, 38236/632,		

			38236/633, 38236/635, 38236/638, 38236/639, 38236/640, 38236/642, 38236/643, 38236/644, 38236/645, 38236/646, 38236/647, 38236/648, 38236/650, 38236/651, 38236/666, 38236/667, 38236/668, 38236/670, 38236/671, 38236/672, 38236/679, 38236/680, 38236/683, 38236/684, 38236/690, 38236/691, 38236/692, 38236/697, 38236/698, 38236/699, 38236/700, 38236/701, 38236/704, 38236/706, 38236/707, 38236/709, 38236/710, 38236/711, 38236/712, 38236/730, 38236/732, 38236/733, 38236/738, 38236/746, 38236/747, 38236/748, 38236/749, 38236/750, 38236/751, 38236/752, 38237/1, 38238/1, 38238/2, 38239, 38240, 38241/3, 38241/4, 38241/5, 38241/6, 38241/7, 38241/8, 38241/9, 38241/10, 38241/11, 38241/12, 38241/13, 38241/14, 38241/15, 38241/16, 38241/17, 38241/19, 38241/20, 38241/21, 38241/22, 38241/23, 38241/24, 38241/25, 38241/26, 38241/27, 38241/28, 38241/29, 38241/30, 38241/31, 38241/32, 38241/33, 38241/35, 38241/36, 38241/37, 38241/38, 38241/39, 38241/40, 38241/41, 38241/42, 38241/43, 38241/44, 38241/45, 38242, 38243/1, 38243/2, 38244/1, 38246/1, 38246/2, 38249/1, 38249/2, 38250/1, 38299/1, 38299/5, 38299/7, 38086/254, 38086/255, 160001, 38300, 38299/6, 38236/763, 38236/762, 38230/55, 38230/54, 38236/767, 38236/770, 38236/765, 38236/744, 38189/8, 38189/11, 38226/14, 38226/13, 38236/761, 38038/8, 38236/723, 38243/7, 38243/6, 38226/11, 38229/9, 38113/38, 38113/40, 38130/9, 38115, 38050/3, 38243/4, 38236/729, 38200/4, 38113/44, 38113/45, 38113/17, 38200/3, 38191/11, 38191/9, 38098, 38236/764, 38236/766, 38223/4, 38223/3, 38133/2, 38236/489, 38113/42, 38036/1, 38113/43, 170205/3, 38299/8, 38299/3, 38278/3, 38236/769, 38113/37, 38017/5, 38236/724, 38243/8, 38299/4, 38036/2, 38236/728, 38236/727, 38207/7, 38190, 38229/11, 38229/6, 38241/2, 38036/3, 38299/9, 38236/782, 38236/783, 38211/10, 38211/11, 38211/8, 38211/9, 38038/14, 38038/15, 38041/1, 38041/2, 38041/3, 38045/1, 38045/2, 38045/3, 38045/4, 38045/5, 38045/6, 38045/7, 38073/2, 38080/7, 38080/8, 38080/9, 38086/148, 38086/149, 38086/150, 38086/151, 38086/152, 38086/153, 38086/154, 38086/155, 38086/160, 38086/161, 38086/174, 38086/175, 38086/176, 38086/177, 38086/178, 38086/179, 38086/180, 38086/181, 38086/182, […]		
66474	Budapest 10	Kerepesi út-Fehér út-Jászberényi út-Határmalom u-pesti határ	40957/15, 40957/11, 39210/11, 39217/2, 39205/5, 39213/1, 39213/3, 39216/5, 39217/3, 39210/8, 39210/14, 39210/15, 39210/16, 39210/17, 39210/25, 39210/27, 39210/38, 39210/40, 39210/90, 39210/91, 39210/93, 39210/94, 39210/101, 39210/102, 39210/105, 39210/106, 39210/108, 39210/112, 39210/113, 39210/114, 39210/115, 39210/116, 39210/117, 39210/118, 39210/119, 39210/120, 39210/121, 39210/122, 39210/123, 39210/124, 39210/125, 39210/126, 39210/127, 39210/129, 39210/145, 39210/146, 39210/147, 39210/148, 39210/149, 39210/150, 39210/151, 39210/152, 39210/153, 39210/154, 39210/155, 39210/156, 39210/157, 39211/2, 39211/3, 39211/4, 39211/5, 39211/6, 39212/1, 39212/2, 40559/4, 40561/3, 40561/4, 40562/3, 40562/4, 40562/5, 40562/6, 40562/7, 40564, 40565/2, 40565/3, 40566/1, 40566/2,	238916	659717

			40566/3, 40566/4, 40567/1, 40567/2, 40567/3, 40568, 40569, 40570/1, 40570/2, 40571, 40572, 40573/1, 40573/2, 40573/3, 40574, 40575, 40576, 40577/2, 40578, 40579, 40580, 40581, 40582/1, 40582/2, 40583, 40584, 40585, 40586/1, 40586/2, 40587/1, 40587/2, 40588, 40589, 40590, 40591/2, 40591/3, 40591/4, 40591/5, 40591/6, 40591/7, 40591/8, 40596, 40597/3, 40597/4, 40597/5, 40597/6, 40598, 40599, 40600, 40601, 40602/1, 40602/2, 40602/3, 40603, 40604, 40605, 40606, 40607/1, 40607/2, 40608, 40613/2, 40614/1, 40615/1, 40624, 40637/1, 40640/4, 40640/5, 40640/6, 40640/7, 40640/8, 40640/9, 40644, 40646/1, 40647/1, 40647/2, 40648, 40649, 40650, 40652, 40653/1, 40655/1, 40655/2, 40656/1, 40656/2, 40657, 40658, 40659, 40660, 40661, 40662, 40667/22, 40667/23, 40673, 40674/1, 40674/2, 40674/3, 40675, 40676, 40677, 40678, 40679/1, 40679/2, 40679/3, 40679/4, 40680, 40681, 40682, 40683/1, 40683/2, 40684/1, 40684/2, 40685/1, 40685/2, 40686/1, 40686/2, 40687/1, 40687/3, 40687/4, 40688/3, 40689/1, 40692/2, 40692/5, 40693/3, 40693/4, 40694/6, 40694/9, 40694/13, 40694/14, 40694/15, 40694/16, 40694/17, 40694/18, 40695/8, 40695/10, 40695/11, 40695/13, 40695/14, 40695/15, 40695/16, 40695/18, 40695/19, 40695/20, 40695/21, 40695/22, 40696/3, 40696/4, 40696/5, 40696/6, 40696/7, 40698/16, 40698/17, 40698/21, 40698/23, 40698/24, 40698/25, 40698/26, 40698/27, 40698/28, 40698/29, 40698/30, 40698/32, 40698/33, 40698/34, 40698/35, 40698/36, 40698/37, 40698/38, 40699/1, 40699/21, 40699/22, 40700/3, 40700/6, 40700/7, 40700/8, 40700/9, 40700/10, 40700/11, 40700/12, 40700/13, 40700/14, 40700/15, 40700/16, 40700/17, 40700/18, 40700/19, 40700/20, 40700/21, 40700/22, 40700/23, 40700/24, 40701, 40702, 40703, 40704, 40705, 40706, 40707, 40708, 40709, 40710, 40711, 40712/1, 40712/2, 40713, 40714, 40715, 40716, 40717, 40718, 40719, 40720, 40721, 40722, 40723, 40724, 40725, 40726, 40727, 40728, 40729/1, 40730, 40731, 40732, 40733, 40734/1, 40734/2, 40735, 40736/1, 40736/2, 40737, 40738, 40739, 40740, 40741, 40742/1, 40742/2, 40743, 40744, 40745/1, 40745/2, 40746/1, 40746/2, 40747, 40748, 40749, 40750, 40751, 40752, 40753, 40754, 40755, 40756, 40757, 40758, 40759, 40760, 40761, 40762, 40763, 40764, 40765, 40766, 40767, 40768, 40769, 40770, 40771, 40772, 40773, 40774, 40775, 40776, 40777, 40778, 40779, 40780, 40781, 40782, 40783, 40784, 40785, 40786/1, 40786/2, 40787, 40788/1, 40788/2, 40789, 40790, 40791, 40792, 40793, 40794, 40795, 40796, 40797, 40798, 40799, 40800, 40801, 40802, 40803, 40804, 40805, 40806, 40807, 40808, 40809, 40810, 40811, 40812, 40813, 40814, 40815, 40816/1, 40816/2, 40817, 40818/1, 40818/2, 40819, 40820, 40821, 40822, 40823, 40824, 40826, 40827, 40828/1, 40828/2, 40829, 40830, 40831, 40832, 40833, 40834, 40835/1, 40835/2, 40836, 40837, 40838, 40839, 40840/1, 40840/2, 40841, 40842, 40843, 40844, 40845, 40846/1, 40846/2, 40847, 40848, 40849/1, 40849/2, 40850, 40851, 40852, 40853, 40854, 40855, 40856, 40857, 40858, 40859, 40860/1, 40860/2, 40861, 40862, 40863/1, 40863/2, 40864, 40865, 40866, 40867, 40868, 40869, 40870, 40871/1, 40871/2, 40872, 40873, 40874, 40876, 40877, 40878, 40879, 40880/1, 40880/3, 40880/4, 40881, 40882, 40883, 40884, 40885, 40886, 40887, 40888/1, 40888/2, 40889, 40890/1, 40890/2,		

			40890/3, 40891, 40892, 40893, 40894, 40895, 40896, 40897, 40898, 40900/1, 40900/2, 40901/1, 40901/3, 40901/4, 40901/5, 40901/6, 40901/7, 40901/8, 40901/9, 40901/10, 40901/12, 40901/13, 40901/14, 40901/18, 40901/20, 40901/21, 40901/23, 40901/24, 40901/25, 40901/26, 40901/27, 40901/28, 40901/29, 40901/30, 40901/31, 40901/33, 40901/34, 40901/35, 40901/36, 40901/38, 40901/39, 40901/40, 40901/41, 40901/43, 40901/44, 40901/45, 40901/46, 40901/47, 40901/48, 40901/50, 40901/51, 40901/52, 40906/78, 40906/79, 40906/80, 40906/81, 40906/82, 40906/83, 40906/84, 40906/85, 40906/86, 40906/87, 40906/88, 40906/89, 40906/90, 40906/91, 40906/92, 40906/93, 40906/94, 40906/96, 40906/97, 40906/98, 40906/99, 40906/100, 40906/101, 40906/102, 40906/103, 40906/104, 40906/105, 40906/106, 40906/107, 40906/108, 40906/109, 40906/110, 40906/111, 40906/112, 40906/113, 40906/114, 40906/115, 40906/116, 40906/117, 40906/118, 40906/119, 40906/120, 40906/121, 40906/122, 40906/123, 40906/124, 40906/125, 40906/126, 40906/127, 40906/128, 40906/129, 40906/130, 40906/131, 40906/132, 40906/133, 40906/134, 40906/135, 40906/136, 40906/137, 40906/138, 40906/141, 40906/142, 40906/144, 40906/145, 40906/146, 40906/147, 40906/148, 40906/149, 40906/150, 40906/151, 40906/152, 40906/153, 40906/154, 40906/155, 40906/156, 40906/157, 40906/158, 40906/159, 40906/160, 40906/161, 40906/162, 40906/163, 40906/164, 40906/165, 40906/166, 40906/167, 40906/168, 40906/169, 40906/170, 40906/171, 40906/172, 40906/173, 40906/174, 40906/175, 40906/176, 40906/177, 40906/178, 40906/179, 40906/180, 40906/181, 40906/182, 40906/183, 40906/184, 40906/185, 40906/186, 40906/187, 40906/188, 40906/189, 40906/190, 40906/191, 40906/192, 40906/194, 40906/195, 40906/196, 40906/197, 40906/198, 40906/199, 40906/200, 40906/201, 40906/202, 40906/203, 40906/204, 40906/205, 40906/206, 40907/4, 40907/5, 40907/6, 40907/7, 40908/4, 40908/5, 40908/6, 40908/7, 40908/8, 40909/6, 40909/9, 40909/13, 40909/14, 40909/15, 40909/16, 40909/17, 40909/22, 40909/23, 40909/24, 40909/25, 40909/27, 40909/28, 40909/29, 40909/30, 40909/31, 40909/32, 40910/31, 40945/11, 40945/12, 40945/13, 40945/14, 40947/5, 40947/7, 40948/33, 40948/47, 40948/49, 40949/3, 40950/3, 40951/11, 40951/13, 40951/15, 40956/6, 40956/7, 40957/5, 40957/7, 40957/12, 40957/14, 40957/16, 40957/17, 40957/18, 40957/19, 40957/28, 40957/37, 40957/38, 40957/39, 40986/1, 40986/3, 40987/2, 40987/3, 40987/4, 40987/5, 40988/16, 40988/22, 40988/24, 40988/25, 40988/26, 40988/28, 40988/32, 40988/33, 40988/34, 40988/35, 40988/37, 40988/39, 40988/42, 40988/43, 40988/44, 40988/45, 40988/46, 40988/47, 40988/48, 40988/49, 40990, 42523/2, 42523/3, 42523/4, 42526/3, 42526/4, 42526/5, 42526/6, 42526/7, 42526/8, 42526/9, 42526/10, 42526/11, 42526/12, 42526/13, 42526/14, 42526/16, 42526/17, 42526/18, 42526/19, 42526/20, 42526/21, 42526/22, 42526/23, 42526/24, 42526/25, 42526/26, 42526/27, 42526/28, 42526/29, 42526/31, 42526/32, 42526/33, 42526/34, 42526/35, 42526/36, 42526/37, 42526/38, 42526/39, 42526/40, 42526/41, 42526/42, 42526/44, 42526/45, 42526/46, 42526/47,		

			42526/48, 42526/49, 42526/50, 42526/51, 42526/52, 42526/53, 42526/54, 42526/55, 42526/56, 42526/57, 42526/58, 42526/59, 42526/60, 42526/61, 42526/62, 42526/63, 42526/65, 42526/66, 42526/67, 42526/71, 42526/72, 42526/83, 42526/87, 42526/89, 42526/91, 42526/92, 42526/95, 42526/98, 42526/99, 42526/101, 42526/103, 42526/104, 42526/107, 42526/108, 42526/109, 42526/113, 42526/117, 42526/121, 42526/122, 42526/123, 42526/125, 42526/127, 42526/129, 42526/132, 42526/133, 42526/135, 42526/136, 42526/137, 42526/138, 42526/139, 42526/140, 42526/141, 42526/142, 42526/143, 42526/144, 42526/146, 42526/147, 42526/148, 42526/149, 42526/150, 42526/151, 42526/152, 42526/153, 42526/154, 42526/159, 42526/160, 42526/161, 42526/162, 42526/163, 42526/164, 42526/166, 42526/167, 42526/168, 42526/169, 42526/170, 42526/171, 42526/172, 42526/174, 42526/178, 42526/179, 42526/180, 42526/181, 42526/182, 42526/183, 42526/184, 42526/186, 42526/187, [...]		
66476	Budapest 11	Budaörsi út-vasút-Péterhegyi út-XI.ker közigazgatási h.-Fehérvári út	5412, 0148/2, 4987, 4438, 4229, 3993/3, 2636, 4298/2, 4298/3, 4568/221, 4568/222, 5086, 1236/20, 4984, 4992, 5489, 5460, 1757/7, 4962/2, 4940/3, 4940/2, 4499/3, 477/1, 147/1, 147/2, 144/5, 145, 146/3, 146/4, 0148/4, 148/5, 0148/3, 314/26, 5537/5, 5290/2, 5390, 5343/3, 5343/4, 5378/1, 5343/2, 5342/2, 5378/2, 5379/3, 5379/2, 5380, 5381/1, 5381/2, 5379/1, 5379/4, 5378/4, 5391/6, 5391/5, 5391/8, 5394/3, 5394/4, 5394/6, 5394/5, 5396, 5397/1, 5398/2, 5398/3, 5393/2, 5399, 5392/3, 5392/2, 5392/1, 5382, 5402, 5403, 5404, 5405, 5406/3, 5406/4, 5422, 5408/1, 5409/1, 5409/2, 5409/3, 5433/2, 5425/1, 5425/2, 5423, 5436, 5435/2, 5432/3, 5430/2, 5429/1, 5428, 5427, 5421, 5413/6, 5413/7, 5411, 5394/1, 3838/3, 4938, 5094, 4037/12, 4039/2, 4045/7, 43566/2, 43568/1, 43569/4, 43569/5, 43576/2, 43580, 43581, 43582, 43583, 43584/2, 43584/3, 43585, 43586, 43587/3, 43587/5, 43587/11, 43587/12, 43587/13, 43587/14, 43587/15, 43587/16, 43587/17, 43588, 43589/1, 43590/2, 43590/3, 43591/3, 43591/4, 43591/5, 43591/6, 43604, 43605/1, 43605/2, 43605/3, 43605/4, 43605/5, 43605/6, 43605/7, 43605/8, 43605/9, 43605/10, 43605/11, 43605/12, 43607/1, 43607/2, 43607/4, 43607/3, 43607/5, 43607/6, 43607/7, 43607/8, 43607/9, 43607/10, 43613, 43618, 43622, 43628, 43696, 43699, 43710, 43700, 43701, 43702, 43703, 43704, 43705, 43706, 43708, 43902, 4367/40, 4045/11, 4074/2, 4108/1, 4132/9, 5028/2, 5056, 5377, 5429/2, 5431, 5432/1, 5432/2, 5433/1, 5434/1, 5434/2, 5435/3, 5437/1, 5437/2, 5449, 5450, 5451, 5452, 5453/1, 5453/2, 5457, 5466, 5467, 5468, 5469, 5470, 5471, 5472, 5473, 5476, 5479, 5480, 5482, 5483, 5484, 5487, 5498, 5499, 5500, 5501, 5502, 5503, 5504, 5505, 5506, 5520, 5536/1, 5536/2, 5537/7, 3995/2, 3995/3, 3995/5, 2005/1, 1996/3, 1580/1, 1580/2, 43576/13, 43576/14, 43576/15, 43576/16, 43576/17, 737/2, 870, 2853, 2852, 2851, 2850, 2849, 2848, 2847/3, 2846/3, 2845/1, 2859, 2858, 2857, 2856, 2863/2, 2863/1, 2863/5, 2864/1, 2866, 2874/1, 2875/1, 2876/1, 2877/1, 2846/4, 2847/4, 2847/6, 2879/3, 2882, 643/3, 5253/2, 5255, 5256, 5257, 5259, 5260, 5262, 5263, 5268, 5271, 5272, 5273, 5277, 5278, 5279, 5281, 5286, 5287, 5288, 5289, 1296/3, 1528/18, 1969/9, 3993/4, 3993/30, 314/2, 314/3, 314/4, 314/5, 314/6,	235339	648099

			314/7, 314/8, 314/9, 314/11, 314/12, 314/14, 314/16, 314/17, 314/18, 314/19, 314/20, 314/22, 314/34, 314/72, 314/73, 314/74, 314/75, 314/76, 314/77, 314/78, 314/80, 314/81, 314/82, 314/83, 314/84, 314/85, 314/86, 314/88, 314/89, 314/90, 314/91, 314/92, 314/95, 314/96, 314/97, 314/99, 314/100, 314/101, 314/102, 314/103, 314/131, 314/132, 314/133, 314/134, 314/135, 314/136, 314/107, 314/108, 314/110, 314/111, 314/113, 314/114, 314/116, 314/117, 314/119, 314/120, 314/122, 314/123, 314/125, 314/126, 314/127, 314/129, 314/130, 308/12, 308/15, 242/16, 242/17, 242/18, 536/5, 476/1, 471/8, 353/3, 353/4, 4004/2, 4006/3, 1296/6, 5159, 5152/2, 5142, 5154/1, 5158, 5160, 5139, 3995/4, 4445/1, 4445/2, 2668/56, 5486, 4986, 4988, 314/156, 314/155, 314/153, 314/157, 314/154, 43584/5, 4330, 2781, 2783, 2784, 2787, 2790, 2791, 2885, 2913, 2919, 2920, 2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2929, 2933, 2934, 2937, 2941, 2948, 2956, 2957, 2958, 2960, 2966, 2969, 2972, 2979, 2986, 2987, 2988, 2989, 3001, 3002, 3003, 3004, 3007, 3021, 3022, 3037, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3059, 3060, 3063, 3065, 3066, 3067, 3068, 3079, 3094, 3101, 3104, 3110, 3111, 3112, 3113, 3120, 3134, 3135, 3137, 3141, 3146, 3153, 3154, 3160, 3161, 3162, 3281, 3282, 3322, 3336, 3344, 3349, 3350, 3351, 3358, 3359, 3360, 3361, 3362, 3363, 3371, 3376, 3377, 3381, 3394, 3395, 3396, 3399, 3402, 3403, 3404, 3410, 3415, 3416, 3418, 3420, 3421, 3425, 3432, 3434, 3435, 3437, 3438, 3439, 3445, 3446, 3447, 3448, 3449, 3450, 3452, 3453, 3454, 3501, 3551, 3552, 3554, 3555, 3557, 3558, 3560, 3561, 3562, 3563, 3564, 3565, 3566, 3567, 3568, 3569, 3570, 3572, 3574, 3575, 3576, 3577, 3578, 3579, 3580, 3581, 3582, 3583, 3584, 3585, 3586, 3587, 3588, 3589, 3590, 3592, 3593, 3594, 3596, 3597, 3598, 3599, 3600, 3601, 3603, 3613, 3614, 3615, 3616, 3617, 3618, 3619, 3621, 3622, 3626, 3628, 3629, 3632, 3633, 3634, 3635, 3636, 3637, 3639, 3640, 3641, 3642, 3643, 3644, 3645, 3646, 3651, 3654, 3655, 3656, 3659, 3660, 3663, 3664, 3665, 3666, 3667, 3668, 3669, 3672, 3673, 3676, 3678, 3679, 3680, 3681, 3682, 3683, 3684, 3685, 3686, 3688, 3691, 3692, 3693, 3694, 3695, 3696, 3697, 3699, 3702, 3703, 3706, 3707, 3708, 3710, 3711, 3715, 3722, 3723, 3726, 3730, 3731, 3732, 3742, 3743, 3744, 3748, 3749, 3750, 3751, 3752, 3753, 3755, 3756, 3758, 3759, 4326, 4327, 4328, 4329, 4334, 4335, 4336, 4337, 4338, 4339, 4340, 4346, 4348, 4349, 4350, 4354, 4355, 4358, 4369, 4370, 4371, 4372, 4373, 4374, 4375, 4376, 4377, 4378, 4379, 4380, 4381, 4382, 4383, 4384, 4385, 4396, 4398, 4399, 4401, 4403, 4405, 4406, 4407, 4408, 4415, 4417, 4418, 4419, 4420, 4421, 4423, 4424, 4426, 4427, 4428, 4432, 4433, 4434, 4435, 4437, 4448, 4451, 4452, 4453, 4454, 4455, 4456, 4457, 4458, 4459, 4460, 4461, 4462, 4463, 4464, 4465, 4481, 4483, 4485, 4486, 4488, 4489, 4490, 4514, 4515, 4516, 4519, 4521, 4523, 4524, 4525, 4526, 4529, 4530, 4531, 4533, 4534, 4535, 4536, 4537, 4539, 4540, 4541, 4542, 4543, 4544, 4545, 4547, 4548, 4549, 4572, 4573, 4574, 4578, 4586, 4595, 4615, 4616, 4617, 4621, 4625, 4628, 4629, 4630, 4631, 4632, 4635, 4636, 4644, 4645, 4651, 4652, 4659, 4661, 4662, 4663, 4664, 4665, 4666, 4667, 4668, 4669, 4670, 4671, 4672, 4673, 4675, 4676, 4677, 4678, 4679, 4680, 4681, 4686, 4687, 4688, 4689, 4690, 4691, 4692, 4696, 4697, 4698, 4699, 4700, 4701, 4702, 4703, 4704, 4705, 4706, 4707, 4708, 4709, 4710, 4712, 4713, 4715, 4716, 4717, 4718, 4719, 4720, 4721, 4722, 4723,		

			4724, 4725, 4726, 4728, 4731, 4732, 4733, 4734, 4735, 4736, 4737, 4738, 4739, 4740, 4741, 4742, 4743, 4744, 4745, 4746, 4747, 4748, 4749, 4750, 4751, 4752, 4753, 4756, 4757, 4760, 43012, 43014, 43118, 43121, 43122, 43123, 43125, 43126, 43127, 43128, 43129, 43130, 43131, 43132, 43133, 43134, 43135, 43136, 43138, 43139, 43140, 43141, 43142, 43143, 43144, 43145, 43146, 43147, 43148, 43149, 43150, 43154, 43164, 43165, 43171, 43172, 43173, 43174, 43175, 43177, 43178, 43179, 43180, 43181, 43182, 43183, 43184, 43185, 43186, 43187, 43188, 43189, 43190, 43191, 43192, 43193, 43194, 43195, 43196, 43197, 43198, 43199, 43204, 43207, 43208, 43209, 43210, 43279, 43297, 43298, 43312, 43313, 43314, 43315, 43316, 43317, 43318, 43319, 43320, 43322, 43323, 43326, 43327, 43328, 43329, 43330, 43331, 43332, 43333, 43335, 43336, 43337, 43338, 43339, 43340, 43341, 43342, 43343, 43344, 43345, 43346, 43347, 43348, 43349, 43350, 43351, 43352, 43353, 43354, 43355, 43356, 43357, 43358, 43359, 43360, 43361, 43362, 43363, 43364, 43365, 43366, 43367, 43368, 43369, 43370, 43371, 43372, 43373, 43374, 43375, 43376, 43377, 43378, 43379, 43380, 43381, 43382, 43383, 43384, 43385, 43386, 43387, 43388, 43390, 43391, 43392, 43393, 43394, 43395, 43396, 43397, 43398, 43399, 43400, 43401, 43402, 43403, 43404, 43405, 43406, 43407, 43408, 43409, 43410, 43411, 43412, 43413, 43414, 43415, 43416, 43418, 43419, 43420, 43421, 43422, 43423, 43436, 43437, 43438, 43439, 43440, 43441, 43442, 43443, 43444, 43446, 43447, 43448, 43449, 43450, 43451, 43452, 43453, 43454, 43455, 43456, 43457, 43458, 43459, 43460, 43461, 43462, 43463, 43464, 43465, 43466, 43467, 43468, 43469, 43470, 43471, 43472, 43473, 43474, 43475, 43476, 43478, 43479, 43480, 43481, 43482, 43483, 43484, 43485, 43486, 43487, 43488, 43489, 43490, 43491, 43492, 43493, 43494, 43495, 43496, 43497, 43498, 43499, 43502, 43503, 43504, 43505, 43506, 43507, 43508, 43509, 43510, 43511, 43512, 43513, 43514, 43515, 43516, 43517, 43518, 43519, 43520, 43521, 43522, 43523, 43524, 43525, 43526, 43527, 43528, 43529, 43530, 43531, 43532, 43533, 43534, 43535, 43536, 43537, 43538, 43539, 43540, 43541, 43542, 43543, 43544, 43545, 43546, 43547, 43548, 43549, 43550, 43551, 43552, 43553, 43554, 43555, 43556, 43557, 43558, 43559, 43560, 43561, 43564, 43796, 43798, 43801, 43802, 43803, 43804, 43805, 43806, 43807, 43808, 43809, 43810, 43811, 43813, 43814, [...]		
66506	Budapest 13	Árpád híd-Váci út-Szt. István krt.-Duna folyam	23800/3, 23807/1, 25122/2, 25077, 25075, 25094, 25079, 25066, 25999, 25076, 23800/5, 23800/4, 23801, 25941, 25870/47, 25928, 25938, 25937/2, 23800/8, 23800/6, 25832/7, 25111, 25112, 25113, 25910/2, 25910/4, 25662, 25638, 25639, 25646, 25647, 25654, 25655, 25660, 25649, 25661/2, 25078, 25123/10, 25080, 25081, 25234/1, 25059, 25123/2, 25123/5, 25123/11, 25123/12, 25904/25, 25069/2, 25930, 25934, 25935/1, 25935/2, 23800/7, 26123/2, 25150, 25964/1, 25964/2, 25964/8, 25873/8, 25666/4, 25666/8, 25666/9, 25666/10, 25666/11, 25666/12, 25666/13, 25666/14, 25666/15, 25667/4, 25667/5, 25723/1, 25723/2, 25794, 25831, 25813/2, 25812/1, 25812/2, 25776/2, 25776/4, 25776/6, 25776/8, 25776/9, 25776/10, 25776/11, 25776/12, 25776/13, 25776/14,	243387	650862

			25776/15, 25776/16, 25776/18, 25776/19, 25776/20, 25776/21, 25776/22, 25776/23, 25776/25, 25776/26, 25776/27, 25776/28, 25776/30, 25776/31, 25776/32, 25776/33, 25776/34, 25776/35, 25776/36, 25714/1, 25714/12, 25714/19, 25714/20, 25714/21, 25714/22, 25714/23, 25714/24, 25714/25, 25714/27, 25714/29, 25714/33, 25714/34, 25714/35, 25714/36, 25714/37, 25714/38, 25714/39, 25714/40, 25770/2, 25733, 25734, 25735, 25737, 25739, 25742, 25743, 25744, 25745, 25746, 25747, 25748, 25749, 25750, 25751, 25752, 25753, 25754, 25755, 25756, 25758, 25759, 25760, 25761, 25762, 25763, 25764, 25765, 25766, 25767, 25944, 25679, 25668, 25670, 25672, 25673/2, 25673/3, 25673/5, 25673/6, 25673/7, 25673/8, 25673/9, 25673/10, 25721/5, 25721/7, 25721/8, 25721/9, 25721/10, 25721/11, 25721/12, 25721/13, 25721/14, 25598/1, 25599, 25123/1, 25123/3, 25123/8, 25123/9, 25597/1, 25597/2, 25597/3, 25708/2, 25708/4, 25708/5, 25708/6, 25708/7, 25708/8, 25708/9, 25708/10, 25708/11, 25704, 25729, 25726, 25728, 25699/2, 25692, 25690, 25681, 25680/31, 25680/32, 25680/33, 25680/34, 25680/35, 25680/42, 25680/43, 25680/44, 25680/45, 25680/46, 25680/47, 25680/48, 25680/49, 25680/55, 25680/56, 25680/57, 25680/58, 25680/59, 25680/60, 25680/61, 25680/62, 25680/64, 25685/2, 25685/4, 25685/5, 25680/22, 25680/67, 25680/68, 25680/69, 25680/70, 25680/71, 25680/72, 25664, 25665, 25650, 25651, 25652, 25653, 25656, 25657, 25658, 25659, 25626/4, 25627/3, 25627/4, 25627/6, 25627/7, 25621/4, 25631, 25633, 25635, 25636, 25637, 25640/1, 25640/2, 25602/1, 25602/2, 25602/3, 25602/4, 25601/12, 25600/1, 25600/2, 25605/1, 25605/2, 25605/3, 25595, 25590, 25591, 25592, 25572/1, 25572/2, 25572/3, 25564/4, 25581, 25628, 25568, 25569, 25570, 25585/1, 25585/2, 25589/12, 25589/13, 25589/14, 25589/15, 25589/16, 25589/17, 25589/18, 25589/2, 25589/10, 25589/20, 25589/21, 25589/24, 25589/25, 25589/26, 25589/27, 25589/28, 25567/20, 25567/21, 25567/22, 25567/23, 25567/5, 25567/6, 25565, 25566, 25558, 25559, 25560, 25561, 25562/1, 25562/2, 25562/3, 25562/5, 25562/6, 25562/7, 25562/8, 25255/1, 25528, 25529, 25530, 25532, 25619, 25536, 25537, 25538, 25540, 25541, 25542, 25543, 25544, 25548, 25557, 25518/2, 25518/3, 25518/4, 25518/5, 25518/6, 25518/7, 25518/8, 25518/9, 25518/10, 25518/11, 25523, 25524, 25525, 25500, 25501, 25466, 25469/1, 25469/2, 25469/3, 25469/4, 25471/1, 25474, 25476, 25479, 25480/1, 25460/1, 25460/2, 25460/3, 25461, 25462, 25463, 25464, 25465, 25481, 25483, 25484, 25485/1, 25485/2, 25485/3, 25486, 25487, 25488/1, 25488/3, 25488/4, 25488/5, 25489/1, 25489/2, 25490/1, 25490/2, 25490/3, 25492, 25493, 25494, 25498, 25499, 25459/56, 25459/57, 25459/58, 25459/28, 25459/34, 25459/20, 25459/21, 25459/17, 25459/37, 25459/38, 25459/39, 25459/43, 25459/44, 25459/45, 25459/46, 25459/2, 25459/5, 25459/6, 25459/40, 25459/41, 25459/42, 25459/49, 25459/50, 25459/51, 25459/52, 25459/53, 25459/54, 25459/55, 25454, 25456, 25457/3, 25457/4, 25424, 25425, 25446/2, 25446/3, 25446/6, 25446/7, 25446/8, 25446/9, 25446/11, 25447, 25450/2, 25451, 25400/1, 25400/2, 25400/3, 25400/4, 25400/5, 25400/6, 25400/7, 25440/3, 25440/4, 25441/1, 25441/2, 25442, 25432, 25401/1, 25401/2, 25410, 25399/2, 25419/3, 25420, 25423/11, 25423/12,		

			25423/13, 25423/5, 25423/8, 25423/9, 25413/2, 25413/3, 25412, 25411/1, 25411/2, 25411/3, 25414/1, 25414/2, 25414/3, 25415/1, 25415/2, 25416/1, 25416/2, 25416/3, 25430/1, 25398/3, 25398/4, 25398/6, 25398/8, 25398/13, 25398/14, 25398/15, 25398/16, 25398/17, 25337/1, 25337/2, 25337/4, 25337/5, 25337/6, 25337/8, 25337/9, 25337/10, 25337/11, 25337/12, 25337/13, 25337/14, 25337/15, 25393, 25394, 25224, 25380, 25382/2, 25382/3, 25382/4, 25383, 25385, 25390, 25391/1, 25391/2, 25391/3, 25391/5, 25331, 25332, 25333, 25334, 25335, 25368, 25369, 25372, 25373, 25374, 25375/2, 25377, 25379, 25359, 25360, 25361, 25362, 25363, 25367, 25351/1, 25351/2, 25352, 25353, 25354, 25355, 25356, 25357, 25342/1, 25342/2, 25342/3, 25342/4, 25342/5, 25345/1, 25345/2, 25347, 25348/1, 25348/2, 25349, 25350/1, 25350/2, 25350/3, 25271, 25338/5, 25338/6, 25338/7, 25338/9, 25338/10, 25338/11, 25338/23, 25338/24, 25338/25, 25338/13, 25338/14, 25338/15, 25338/16, 25338/18, 25336, 25260/10, 25260/44, 25260/45, 25260/46, 25260/47, 25260/48, 25260/49, 25260/50, 25260/51, 25260/52, 25260/53, 25260/54, 25260/55, 25260/56, 25260/57, 25260/58, 25260/32, 25260/33, 25260/34, 25260/35, 25260/36, 25260/37, 25260/38, 25260/39, 25260/40, 25260/41, 25260/42, 25260/26, 25260/27, 25260/28, 25260/29, 25264/4, 25264/5, 25264/6, 25264/7, 25264/8, 25264/9, 25264/10, 25265/1, 25265/2, 25278, 25261/12, 25261/13, 25261/14, 25261/15, 25261/17, 25261/18, 25261/19, 25261/20, 25261/21, 25261/22, 25261/23, 25274/1, 25274/2, 25274/3, 25274/4, 25279, 25280, 25281, 25284, 25285, 25286, 25287, 25288, 25289, 25291/4, 25294, 25295, 25296/1, 25296/2, 25297, 25298/1, 25298/2, 25298/3, 25301, 25302, 25303, 25306/1, 25306/2, 25258/1, 25258/2, 25258/3, 25258/5, 25267, 25268, 25269, 25292, 25293, 25318, 25319, 25308, 25309, 25310, 25311, 25312, 25313/1, 25313/2, 25314, 25315, 25316, 25317, 25322, 25324/1, 25324/3, 25324/4, 25325/1, 25325/2, 25327, 25328, 25329, 25330, 25259/1, 25259/5, 25259/6, 25259/7, 25259/8, 25259/9, 25259/10, 25256/1, 25256/8, 25256/9, 25256/10, 25256/11, 25256/12, 25256/13, 25256/14, 25256/15, 25256/16, 25256/17, 25256/18, 25256/20, 25256/22, 25256/23, 25256/24, 25256/25, 25266/6, 25266/7, 25266/8, 25266/9, 25266/10, 25266/11, 25266/12, 25266/13, 25266/14, 25266/17, 25263/3, 25263/4, 25263/5, 25272/6, 25272/7, 25272/10, 25272/17, 25272/18, 25272/19, 25272/20, 25272/21, 25272/22, 25272/34, 25272/35, 25272/36, 25272/37, 25272/38, 25272/32, 25272/33, 25252/1, 25252/2, 25245/1, 25245/3, 25248, 25249, 25250, 25210/1, 25210/2, 25211, 25212, 25213, 25214, 25215, 25243/1, 25243/2, 25243/3, 25243/6, 25243/10, 25243/11, 25243/12, 25243/13, 25243/14, 25243/15, 25243/16, 25243/17, 25243/8, 25244, 25238/7, 25238/8, 25238/9, 25238/10, 25238/11, 25238/12, 25238/13, 25238/14, 25238/15, 25238/16, 25238/17, 25238/18, 25238/19, 25238/20, 25238/21, 25238/22, 25238/23, 25235, 25236, 25237, 25239, 25240, 25225, 25226, 25227, 25228, 25229, 25230, 25231, 25232, 25233, 25216/3, 25220, 25221, 25222, 25223, 25131, 25132, 25133, 25134, 25135, 25136, 25138, 25139, 25140, 25141, 25142/1, 25142/4, 25142/7, 25142/8, 25143, 25145, 25146, 25148, 25149, 25151, 25152, 25153, 25154, 25155, 25156, 25157, 25160/1, 25160/2,		

			25161, 25162, 25163, 25164, 25165, 25166, 25167, 25168, 25241, 25169, 25170, 25171, 25172, 25173, 25174, 25176/1, 25176/2, 25180/1, 25180/2, 25180/3, 25180/4, 25180/7, 25180/8, 25181, 25182, 25247, 25183/1, 25183/2, 25183/3, 25183/4, 25183/5, 25183/6, 25187, 25188/1, 25188/2, 25189, 25190, 25191/1, 25191/2, 25251, 25195/1, 25195/2, 25196, 25197, 25198, 25199/1, 25199/2, 25200/1, 25200/3, 25201, 25204/2, 25204/3, 25204/4, 25204/5, 25204/6, 25204/7, 25204/8, 25204/9, 25204/11, 25204/12, 25204/13, 25204/14, 25204/15, 25205/3, 25205/4, 25205/5, 25206/1, 25206/2, 25207/2, 25207/3, 25207/4, 25208/6, 25208/14, 25208/15, 25208/16, 25208/17, 25208/18, 25208/19, 25208/20, 25208/21, 25208/22, 25124, 25125, 25126, 25127, 25128, 25129, 25130, 25065, 25067, 25069/1, 25070/11, 25070/12, 25070/13, 25070/14, 25070/16, 25070/20, 25070/21, 25070/24, 25070/25, 25070/26, 25070/27, [...]		
66508	Budapest 13	Margit sziget	23800/3, 23800/5, 23800/4, 23800/8, 23800/6, 23800/7, 23800/10, 23800/11, 23800/9	242515	650033
66780	Budapest 16	Rákospalotai határút - kerülethatár - Magtár utca - Szabadföldi út - Simongát utca - kerülethatár - Nógrádverőce utca - Rákosligeti határsor - Bökényföldi út - Zselic utca - Léva utca - Koronafürt utca - Veres Péter utca - Futórózsa utca - Hársfa utc	114083, 114084, 114085, 114086, 114088, 114090, 114091, 114092, 114093, 114094, 114097, 116639, 104075, 107306, 117076, 114096, 113042, 114095, 117490, 104097, 104023, 104014/1, 104014/2, 104014/3, 104014/4, 104014/5, 104014/6, 104014/7, 104014/8, 104014/9, 104014/10, 104014/11, 104074/1, 104074/2, 104074/3, 104074/4, 104074/5, 104074/6, 104074/7, 0118696/4, 0118696/43, 0118696/44, 0118696/45, 0118696/46, 0118696/47, 0118696/48, 0118696/49, 0118696/50, 0118696/51, 0118696/52, 0118696/53, 0118696/54, 0118696/55, 0118696/56, 0118696/57, 0118696/58, 0118696/59, 0118702/2, 0118702/3, 0118702/5, 0118702/6, 0118702/7, 0118702/8, 0118702/9, 0118702/10, 0118702/11, 0118702/12, 0118702/13, 0118702/14, 0118702/15, 0118702/16, 0118702/17, 0118702/18, 0118702/19, 0118702/20, 0118702/21, 0118702/22, 0118702/23, 0118702/24, 103769, 103780/1, 103781, 103792/1, 103798, 103813/1, 103816, 103867, 103868, 103869, 103870, 103871, 103872, 103873, 103874, 103875, 103876, 103877, 103878, 103879, 103880, 103881, 103882, 103883, 103884, 103885, 103886, 103887, 103888, 103889, 103890, 103891, 103892, 103893, 103894, 103895, 103896, 103897, 103898, 103899, 103900, 103901, 103902, 103903, 103904, 103905, 103906, 103907, 103908, 103909, 103910, 103911, 103912, 103913, 103914, 103915, 103916, 103917, 103918, 103919, 103920, 103921, 103922, 103923, 103924, 103925, 103926, 103927, 103928, 103929, 103930, 103931, 103932, 103933, 103934, 103935, 103936, 103937, 103938, 103939, 103940, 103941, 103942, 103943, 103944, 103945, 103946, 103947, 103948, 103949, 103950, 0103951/1, 0103951/2, 0103952/2, 0103952/3, 0103952/4, 0103952/5, 0103952/6, 0103952/7, 0103952/8, 0103952/9, 0103952/10, 0103952/11, 0103952/12, 0103952/13, 0103952/14, 0103952/15, 0103952/16, 0103952/17, 0103952/18, 0103952/19, 0103952/20, 0103952/21, 0103952/22, 0103952/23, 0103952/24, 0103952/25, 0103952/26, 0103952/27, 0103952/28, 0103952/29, 0103952/30, 0103952/31, 0103977, 0103979, 0103980, 0103981, 0103982, 0103983, 0103984, 0103985, 0103986, 0103987, 0103988, 0103989, 0103990/1,	243412	659666

			0103990/2, 0103991, 0103992, 0103993, 0103994, 0103995, 0103996, 0103997, 0103998, 0103999, 0104000, 0104001, 0104002, 0104003, 0104004, 0104005, 0104006, 0104007, 0104008, 0104009, 0104010, 0104011/1, 0104011/4, 0104011/5, 0104011/6, 0104011/7, 0104011/8, 0104011/9, 0104011/10, 0104011/11, 0104011/12, 0104011/13, 0104011/14, 0104011/15, 0104011/16, 0104011/17, 0104011/18, 0104011/19, 0104011/20, 0104011/21, 0104011/22, 0104011/23, 0104011/24, 0104011/25, 0104011/26, 0104011/27, 0104011/28, 0104011/29, 0104011/30, 0104011/31, 0104011/32, 0104011/33, 0104011/34, 0104011/35, 0104011/36, 0104011/37, 0104011/38, 0104011/39, 0104011/40, 0104011/41, 0104011/42, 0104011/43, 0104011/44, 0104011/45, 0104011/46, 0104011/47, 0104011/48, 0104011/49, 0104011/50, 0104011/51, 0104011/52, 0104011/53, 0104011/54, 0104011/55, 0104011/56, 0104011/57, 0104011/58, 0104011/59, 0104011/60, 0104011/61, 0104011/62, 0104011/63, 0104011/64, 0104011/65, 0104011/66, 0104011/67, 0104011/68, 0104011/69, 0104011/70, 0104011/71, 0104011/72, 0104011/73, 0104011/74, 0104011/75, 0104011/76, 0104011/77, 0104011/78, 0104011/79, 0104011/80, 0104011/81, 0104011/82, 0104011/83, 0104011/84, 0104011/85, 0104011/86, 0104011/87, 0104011/88, 0104011/89, 0104011/90, 0104011/91, 0104011/92, 0104011/93, 0104011/94, 0104011/95, 0104011/96, 0104011/97, 0104011/99, 0104011/100, 0104011/101, 0104011/102, 0104011/103, 0104011/104, 0104011/105, 0104011/106, 0104011/107, 0104011/108, 0104011/109, 0104011/110, 0104011/111, 0104011/112, 0104011/113, 0104011/114, 0104011/115, 0104012, 104013, 104014/12, 104014/13, 104014/14, 104017, 104073, 104076, 104077, 104078, 104079, 104080, 104081, 104082, 104083, 104084, 104085, 104086, 104087, 104088, 104089, 104090, 104091, 104092, 104093, 104094, 104095, 104096/1, 104096/2, 104096/3, 104096/4, 104096/5, 104096/6, 104096/7, 104096/8, 104098, 104099/1, 104099/2, 104099/3, 104099/4, 104099/5, 104099/6, 104099/8, 104099/9, 104099/10, 104099/11, 104099/12, 104099/13, 104100, 104101, 104102, 104103, 104104, 104105, 104106, 104107, 104108, 104109, 104110, 104111, 104112, 104113, 104114, 104115, 104116, 104117, 104118, 104119, 104120, 104121, 104122, 104123, 104124, 104125, 104126, 104127, 104128, 104129, 104130, 104131, 104132, 104133, 104134, 104135, 104136, 104137, 104138, 104139, 104140, 104141, 104142, 104143, 104144, 104145, 104146, 104147, 104148, 104149, 104150, 104151, 104152, 104153, 104154, 104155, 104156, 104157, 104158, 104159, 104160, 104161, 104162, 104163, 104164, 104165, 104166, 104167, 104168, 104169, 104170, 104171, 104172, 104173, 104174, 104175, 104176, 104177, 104178, 104179, 104180, 104182, 104183, 104184, 104185, 104186, 104187, 104188, 104189, 104190, 104191, 104192, 104193, 104194, 104195, 104196, 104197, 104198, 104199, 104200, 104201, 104202, 104203, 104204, 104205, 104206, 104207, 104208, 104209, 104210, 104211, 104212, 104213, 104214, 104215, 104216, 104217, 104218, 104219, 104220, 104221, 104222, 104223, 104224, 104225, 104226, 104227, 104228, 104229, 104230, 104231, 104232, 104233/1, 104233/2, 104234,		

			104235, 104236, 104237, 104238, 104239, 104240, 104241, 104242, 104243, 104244, 104245, 104246, 104247, 104248, 104249, 104250, 104251, 104252, 104253, 104254, 104255, 104256, 104257, 104258, 104259, 104260, 104261, 104262, 104263, 104264, 104265, 104266, 104267, 104268, 104269, 104270, 104271, 104272, 104273, 104274, 104275, 104276, 104277, 104278, 104279, 104280, 104281, 104282, 104283, 104284, 104285, 104286, 104287, 104288, 104289, 104290, 104291, 104292, 104293, 104294, 104295, 104296, 104297, 104298, 104299, 104300, 104301, 104302, 104303, 104304, 104305, 104306, 104307, 104308, 104309, 104310, 104311, 104312, 104313, 104314, 104315, 104316, 104317, 104318, 104319, 104320, 104321, 104322, 104323, 104324, 104325, 104326, 104327, 104328, 104329, 104330, 104331, 104332, 104333, 104334, 104335, 104336, 104337, 104338, 104339, 104340, 104341, 104342, 104343, 104344, 104345, 104346, 104347, 104348, 104349, 104350, 104351, 104352, 104353, 104354, 104355, 104356, 104357, 104358, 104359, 104360, 104361, 104362, 104363, 104364, 104365, 104366, 104367, 104368, 104369, 104370, 104371, 104372, 104373, 104374, 104375, 104376, 104377, 104378, 104379, 104380, 104381, 104382, 104383, 104384, 104385, 104386, 104387, 104388, 104389, 104390, 104391, 104392, 104393, 104394, 104395, 104396, 104397, 104398, 104399, 104400, 104401, 104402, 104403, 104404, 104405, 104406, 104407, 104408, 104409, 104410, 104411, 104412, 104413, 104414, 104415, 104416, 104417, 104418, 104419, 104420, 104421, 104422, 104423, 104424, 104425, 104426, 104427, 104428, 104429, 104430, 104431, 104432, 104433, 104434, 104435, 104437, 104438, 104439, 104440, 104441, 104442, 104443, 104444, 104445, 104446, 104447, 104448, 104449, 104450, 104451, 104452, 104453, 104454, 104455, 104456, 104457, 104458, 104459, 104460, 104461, 104462, 104463, 104464, 104465, 104466, 104467, 104468, 104469, 104470, 104471, 104472, 104473, 104474, 104475, 104476, 104477, 104478, 104479, 104480, 104481, 104482, 104483, 104484, 104485, 104486, 104487, 104488, 104489, 104490, 104491, 104492, 104493, 104494, 104495, 104496, 104497, 104498, 104499, 104500, 104501, 104502, 104503, 104504, 104505, 104506, 104507, 104508, 104509, 104510, 104511, 104512, 104513, 104514, 104515, 104516, 104517, 104518, 104519, 104520, 104521, 104522, 104523, 104524, 104525, 104526, 104527, 104529, 104530, 104531, 104532, 104533, 104534, 104535, 104536, 104537, 104538, 104539, 104540, 104541, 104542, 104543, 104544, 104545, 104546, 104547, 104548, 104549, 104550, 104551, 104552, 104553, 104554, 104555, 104556, 104557, 104558, 104559, 104560, 104561, 104562, 104563, 104709, 104710, 104711, 104712, 104713, 104714, 104715, 104716, 104717, 104718, 104719, 104720, 104721, 104722, 104723, 104724, 104725, 104726, 104727, 104728, 104729, 104730, 104731, 104732, 104733, 104734, 104735, 104736, 104737, 104738, 104739, 104740, 104741, [...]		
66796	Budapest 23	Ker.Északi határ-Grassalkovich út-	185613/2, 186150, 186185, 187697, 187968, 0196184, 187714, 187719, 187720, 187724, 187725, 187728, 187729, 187732, 187773, 187790, 187792, 187793/2, 187856, 0195832, 195847/26, 195847/55, 195847/56,	227823	656400

		vasútvonal-Erzsébet u.-	187970, 0196247, 0196245, 0196243/1, 0196246/4, 0196246/5, 0196246/6, 0196246/7, 0196246/3, 0196246/2, 0196246/1, 0196259/85, 0196238/5, 0196239, 0196242, 0196243/2, 0196244, 187972, 187969/2, 187971, 186433, 185613/1, 186014/1, 196365/18, 187976/2, 184089, 184090, 184091, 184093, 184094, 184098, 184099, 184100, 184101/1, 184101/2, 184101/3, 184101/4, 184101/5, 184101/6, 184101/7, 184101/8, 184101/9, 184101/10, 184102, 184103/1, 184103/2, 184103/3, 184103/4, 184103/5, 184103/6, 184103/7, 184103/8, 184103/9, 184103/10, 184103/11, 184103/12, 184103/13, 184103/14, 184103/15, 184103/16, 184103/17, 184103/18, 184103/19, 184103/20, 184103/21, 184104, 184105, 184106, 184107, 184108, 184109, 184110, 184111, 184113, 184114, 184115, 184116, 184117, 184118, 184119, 184121, 184122, 184123, 184124, 184125, 184126, 184127/3, 184127/4, 184127/5, 184127/6, 184127/7, 184127/8, 184127/9, 184127/10, 184127/11, 184127/12, 184127/13, 184127/14, 184127/15, 184127/16, 184129, 184130, 184131, 184284, 184285, 184286, 184287, 184288, 184289, 184290, 184291, 184292, 184293, 184294, 184295/1, 184295/2, 184296/1, 184297/1, 184297/2, 184298/1, 184298/2, 184299/1, 184299/2, 184299/3, 184299/4, 184300, 184301, 184302, 184304, 184306, 184307, 184308, 184309, 184310, 184311, 184312/1, 184313/1, 184313/2, 184317, 184318, 184322, 184323, 184324, 184325, 184326, 184327, 184328, 184329, 184330, 184331, 184332, 184333, 184336, 184337, 184338, 184339, 184340, 184342, 184343, 184344, 184345, 184346, 184347, 184357, 184358, 184359/1, 184359/2, 184360/1, 184360/2, 184361, 184362, 184363, 184364, 184365, 184366, 184367, 184368/1, 184368/2, 184369, 184370, 184371, 184372, 184373/1, 184373/2, 184374/1, 184374/2, 184378, 184379, 184380, 184381, 184382, 184383, 184384, 184385, 184386, 184387, 184388, 184389, 184390, 184392, 184393/1, 184393/2, 184397, 184398, 184399, 184400, 184401/1, 184401/2, 184402/1, 184402/2, 184402/3, 184403, 184404/1, 184404/2, 184405, 184406, 184407, 184408, 184409, 184410, 184411, 184412, 184413, 184414/2, 184415, 184416, 184417, 184418, 184419, 184420, 184421, 184422, 184423, 184424, 184425, 184426/1, 184426/2, 184427, 184428, 184429, 184430, 184432, 184433, 184434, 184435, 184436, 184437, 184438, 184439, 184440, 184441, 184442, 184443, 184444, 184445, 184447/6, 184447/7, 184447/8, 184450, 184451, 184452, 184453, 184454, 184455, 184456, 184457, 184458, 184459, 184460, 184461, 184462, 184463, 184464, 184465, 184466, 184467, 184468, 184469, 184470, 184471, 184472, 184473, 184474, 184475, 184476, 184477, 184478, 184479, 184480, 184481, 184482, 184483/1, 184483/2, 184484/2, 184485, 184486, 184487, 184488, 184489, 184490, 184491, 184492, 184493, 184494, 184495, 184496, 184497, 184498, 184499, 184500, 184501, 184502, 184503, 184504, 184505, 184506, 184507, 184508, 184509, 184510, 184511, 184512, 184513, 184514, 184516, 184517, 184518, 184519, 184520, 184521, 184522, 184523, 184524, 184525, 184526, 184527, 184528, 184529, 184530, 184531, 184532, 184533, 184534, 184535, 184536, 184537, 184538, 184539, 184540, 184541, 184542, 184543, 184544, 184545, 184546, 184547, 184548, 184549, 184550, 184551, 184552,		

			184553, 184554, 184555, 184556, 184557, 184558, 184559, 184560, 184561, 184562, 184563, 184564, 184565, 184566, 184567, 184568, 184569, 184570, 184571, 184572, 184573, 184574, 184575, 184576, 184577, 184578, 184579, 184580, 184581, 184582, 184583, 184584, 184585, 184586, 184587, 184588, 184589, 184590, 184591, 184592, 184593, 184594, 184595, 184596, 184597, 184598, 184599, 184600, 184601, 184602, 184603, 184604, 184605, 184606, 184607, 184608, 184609, 184610, 184611, 184612, 184613, 184614, 184615, 184616, 184617, 184618, 184619, 184620, 184621, 184622, 184623, 184624, 184625, 184626, 184627, 184629, 184630, 184631, 184632, 184633, 184634, 184635, 184636, 184637, 184638, 184639, 184640, 184641, 184642, 184643, 184644, 184645, 184646, 184647, 184648, 184649, 184650, 184651, 184652, 184653, 184654, 184655, 184656, 184657, 184658, 184659, 184660, 184661, 184662, 184663, 184664, 184665, 184667, 184668, 184669, 184670, 184671, 184672, 184673, 184674, 184675, 184676, 184677, 184678, 184679, 184680, 184681, 184682, 184683, 184684, 184685, 184686, 184687, 184688, 184689, 184690, 184691, 184692/1, 184692/2, 184693, 184694, 184695, 184696, 184697, 184698, 184699, 184700, 184701, 184702, 184703, 184704, 184705, 184706, 184707, 184708, 184709, 184710, 184711, 184713, 184714, 184715, 184716, 184717, 184718, 184719/1, 184719/2, 184720/1, 184720/3, 184720/4, 184721, 184722, 184723, 184724, 184725, 184726, 184727, 184728, 184730, 184731, 184732, 184733, 184734, 184735, 184736, 184737, 184738, 184739, 184740, 184741, 184742, 184743, 184744, 184745, 184746, 184747, 184748, 184749, 184750, 184751, 184752, 184754, 184755, 184756, 184757, 184758, 184759, 184760, 184761, 184762, 184763, 184764, 184765, 184766, 184767, 184768, 184769, 184770, 184771, 184772, 184773, 184774, 184775, 184776, 184777, 184778, 184781, 184782, 184783, 184784, 184785, 184786, 184787, 184788, 184789, 184790, 184791, 184792, 184793, 184794, 184795, 184796, 184797, 184798, 184799, 184800, 184801, 184802, 184803, 184804, 184805, 184806, 184807, 184808, 184809, 184810, 184811, 184812, 184813, 184814, 184815, 184816, 184817, 184818, 184819, 184820, 184821, 184822, 184823, 184824, 184825, 184826, 184827, 184828, 184829, 184830, 184831, 184832, 184833, 184834, 184835, 184836, 184837, 184838, 184839, 184840, 184841, 184842, 184843, 184846, 184847, 184848, 184849, 184850, 184851, 184852, 184853, 184854, 184855, 184856, 184857, 184858, 184859, 184860, 184861, 184862, 184863, 184864, 184865, 184867, 184868, 184869, 184870, 184871, 184872, 184873, 184874, 184876, 184877, 184878, 184879, 184880, 184881, 184882, 184883/1, 184883/2, 184884/1, 184884/2, 184885, 184886, 184888, 184889, 184890, 184891, 184892, 184893, 184894, 184895, 184896, 184897, 184898, 184899, 184900, 184901, 184902, 184903, 184904, 184905, 184906, 184907, 184908, 184909, 184910, 184911, 184912, 184913, 184914, 184915, 184916, 184917, 184918, 184919, 184920, 184921, 184922, 184923, 184924, 184925, 184926, 184927, 184928, 184929, 184930, 184931, 184932, 184933, 184934, 184935, 184936, 184937, 184938, 184939, 184940, 184941, 184942, 184943, 184944, 184945, 184946,		

			184947, 184948, 184953, 184954, 184955, 184956, 184957, 184958, 184959, 184960, 184961, 184962, 184963, 184964, 184967, 184968, 184969, 184970, 184971, 184972, 184973, 184974, 184975, 184976, 184977, 184978, 184979, 184980, 184981, 184982, 184983, 184984, 184985, 184986, 184987, 184988, 184989, 184990, 184991, 184992, 184993, 184994, 184995, 184996, 184997, 184998, 184999, 185000, 185001, 185002, 185003, 185004, 185006, 185007, 185008, 185009, 185010, 185011, 185012, 185013, 185014, 185015, 185016, 185017, 185018, 185019, 185020, 185021, 185022, 185023, 185024, 185025/1, 185025/2, 185026/1, 185026/2, 185026/3, 185027, 185028, 185029, 185030, 185031, 185032, 185033, 185041, 185042, 185043, 185044, 185045, 185046, 185047, 185048, 185049, 185050, 185051, 185052, 185053, 185054, 185055, 185056, 185057, 185058, 185059, 185060, 185061, 185062, 185063, 185064, 185065, 185066, 185067, 185068, 185069, 185070, 185071, 185072, 185073, 185074, 185075, 185076, 185077, 185078, 185079, 185080, 185081, 185082, 185083, 185084, 185085, 185086, 185087, 185088, 185089, 185090, 185091, 185092, 185093, 185094, 185095, 185096, 185097, 185098, 185099, 185100, 185101/2, 185102, 185103, 185104, 185105, 185106, 185107, 185108, 185109, 185110, 185111, 185112, 185113, 185114, 185115, 185116, 185117, 185118, 185119, 185120, 185121, 185122, 185123, 185124, 185125, 185126, 185128, 185129, 185130, 185131, 185132, 185134, 185135, 185136, 185137, 185138, 185139, 185140, 185141, 185142, 185143, 185144, 185145, 185146, 185147, 185148, 185149, [...]		
66798	Budapest 11	Budaörsi út-Gazdagréti út-Rétköz-Törökbálinti út-XI ker. határa	2636, 1953, 1976, 1991, 2024, 2029, 2090, 2103, 2117, 2129, 2130, 2134, 2140, 2185, 2214, 2239, 2243, 2248, 2272, 2280, 2296, 2308, 2329, 2342, 2352, 2369, 2370, 2394, 2426, 2427, 2446, 2453, 2466, 2468, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2492, 2493, 2494, 2495, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2577, 2582, 2586, 2593, 2594, 2595, 2598, 2608, 2609, 2610, 2611, 2613, 2614, 2615, 2616, 2631, 2635, 2637, 2639, 2640, 2641, 2648, 2649, 2663, 2684, 2685, 2686, 2687, 2689, 2696, 2697, 2698, 2699, 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 2708, 2709, 2710, 2711, 2712, 2713, 2716, 2717, 2719, 2740, 2741, 2742, 2743, 2745, 2748, 2749, 2750, 2751, 2753, 2754, 2757, 2759, 2763, 2764, 2767, 2769, 2771, 2496/2, 2549/1, 2293/20, 2293/15, 2293/21, 2293/12, 2297/1, 2301/3, 2298/1, 2293/14, 2293/22, 2293/13, 2297/2, 2299/2, 2298/2, 2298/3, 2297/3, 2297/4, 2297/5, 2298/4, 2294/6, 2294/5, 2294/3, 2294/4, 2293/18, 2297/6, 2301/5, 2403/3, 2407/8, 2305/13, 2305/16, 2305/4, 2300/8, 2513/4, 1999/3, 1993/2, 1999/6, 2026/1, 1999/2, 2028/3, 1999/5, 2137/7, 2073/14, 2550/8, 2563/59, 2252/3, 2521/3, 2382/30, 2518/17, 2234/12, 2393/7, 2192/9, 2565/3, 2027/2, 2694/2, 2548/14, 2548/15, 2548/12, 2549/3, 2548/19, 2548/13, 2566/21, 2569/7, 2549/7, 2550/9, 2549/6, 2550/6, 2550/7, 2549/9, 2548/25, 2549/12, 2549/10, 2548/18, 2549/5, 2548/20, 2548/21, 2549/8, 2548/5, 2548/29, 2548/30, 2548/35, 2548/31, 2548/27, 2548/23, 2548/24, 2548/22, 2548/7, 2548/6, 2548/8, 2548/9, 2545/15, 2545/14, 2549/2, 2548/36, 2566/24, 2563/43, 2563/42, 2563/44, 2566/6, 2566/19, 2566/20, 2565/11, 2566/4, 2563/70, 2566/23, 2571/3, 2572/3, 2568/8, 2568/9, 2569/8, 2566/22,	236873	647086

			2566/17, 2571/4, 2576/4, 2566/3, 2566/18, 2566/16, 2571/5, 2038/3, 2038/4, 2037/3, 2036/4, 2039/6, 2038/5, 2039/5, 2039/7, 2037/2, 2041/9, 2041/3, 2041/8, 2051/2, 2051/1, 2041/4, 2041/7, 2041/13, 2026/7, 2038/6, 2039/4, 2035/3, 2036/2, 2035/2, 2050/12, 2051/11, 2057/2, 2037/4, 2039/9, 2039/8, 2041/12, 2041/1, 2035/1, 2037/1, 2027/1, 2025/12, 2033/27, 2033/28, 2033/29, 2027/3, 2025/8, 2518/7, 2518/8, 2518/10, 2518/12, 2518/25, 2518/11, 2523/6, 2518/24, 2025/15, 2523/10, 2524/9, 2523/5, 2523/8, 2523/7, 2025/11, 2025/17, 2025/18, 2025/10, 2695/2, 2693/2, 2518/19, 2760/2, 2761/1, 2760/1, 2762/1, 2762/2, 2694/4, 2694/5, 2705/2, 2695/1, 2694/1, 2693/3, 2693/1, 2705/1, 2714/2, 2718/1, 2718/2, 2694/3, 2693/5, 2715/1, 2715/2, 1948/2, 2137/2, 2124/4, 2118/4, 2120/5, 2120/3, 2124/6, 2125/2, 2125/1, 2120/4, 2139/1, 2118/3, 2118/5, 2123/1, 2119/1, 2119/3, 1977/16, 1977/19, 1955/6, 1959/4, 1948/1, 1954/2, 1954/1, 1954/3, 1957/3, 1957/2, 1958/2, 1956/5, 1958/3, 1956/3, 1955/5, 1955/4, 1958/4, 1959/1, 1956/1, 1958/5, 2331/3, 2332/2, 2332/6, 2331/2, 2333/3, 2330/1, 2330/5, 2330/3, 2330/4, 2331/5, 2331/1, 2327/8, 2334/2, 2334/4, 2334/3, 2333/2, 2334/1, 2333/4, 2333/1, 2337/2, 2326/12, 2327/7, 2327/6, 2327/5, 2327/10, 2326/1, 2326/2, 2327/4, 2327/3, 2327/9, 2331/4, 2332/3, 2326/3, 2326/8, 2326/7, 2326/6, 2332/5, 2271/12, 2323/15, 2271/13, 2290/2, 2323/6, 2323/16, 2271/14, 2271/11, 2290/23, 2290/34, 2290/8, 2290/9, 2290/7, 2271/17, 2271/18, 2271/15, 2290/16, 2290/19, 2290/37, 2290/13, 2290/12, 2290/11, 2290/20, 2290/21, 2271/9, 2285/4, 2285/5, 2285/6, 2285/13, 2290/26, 2290/24, 2282/2, 2284/2, 2283/3, 2283/4, 2271/6, 2271/7, 2271/3, 2271/2, 2271/10, 2282/1, 2270/12, 2270/10, 2270/11, 2284/1, 2285/1, 2285/7, 2285/3, 2285/10, 2285/11, 2285/12, 2285/8, 2285/9, 2285/15, 2285/2, 2290/10, 2285/16, 2285/14, 2279/6, 2279/5, 2284/3, 2326/16, 2326/13, 2326/31, 2323/14, 2326/11, 2326/14, 2326/32, 2326/30, 2326/28, 2326/27, 2326/29, 2326/18, 2323/13, 2326/15, 2323/12, 2323/9, 2264/4, 2267/4, 2265/3, 2264/5, 2268/3, 2326/5, 2326/4, 2326/9, 2267/3, 2269/1, 2269/3, 2270/9, 2268/2, 2270/8, 2270/7, 2326/17, 2264/3, 2269/4, 2326/38, 2326/37, 2270/13, 2270/14, 2341/6, 2341/7, 2348/1, 2350/2, 2347/1, 2346/2, 2348/2, 2347/7, 2348/4, 2347/6, 2347/4, 2350/1, 2348/3, 2340/2, 2340/1, 2344/3, 2343/4, 2343/2, 2344/1, 2344/2, 2346/1, 2345/1, 2346/3, 2380/1, 2380/2, 2380/3, 2380/4, 2380/6, 2341/2, 2341/5, 2380/20, 2380/30, 2390/20, 2390/21, 2380/5, 2380/13, 2380/28, 2380/17, 2380/18, 2380/31, 2380/19, 2341/4, 2380/29, 2344/4, 2345/2, 2290/32, 2290/18, 2290/17, 2293/1, 2290/30, 2293/3, 2293/8, 2290/31, 2290/42, 2290/41, 2293/4, 2293/9, 2290/28, 2290/29, 2290/27, 2290/25, 2288/11, 2288/6, 2288/9, 2288/10, 2288/5, 2287/2, 2288/12, 2288/13, 2216/4, 2285/25, 2285/24, 2287/4, 2287/3, 2285/26, 2285/17, 2216/3, 2285/18, 2285/19, 2285/20, 2293/19, 2293/16, 2293/17, 2215/6, 2215/3, 2216/2, 2216/1, 2215/5, 2215/4, 2195/5, 2294/1, 2294/2, 2638/2, 2645/2, 2435/15, 2435/13, 2647/1, 2647/3, 2441/2, 2440/10, 2444/3, 2647/2, 2444/9, 2444/8, 2645/5, 2445/7, 2645/6, 2443/2, 2442/2, 2444/4, 2444/2, 2643/3, 2445/6, 2430/1, 2431/4, 2435/16, 2435/4, 2435/14, 2433/16, 2433/13, 2433/14, 2433/17, 2433/23, 2433/20, 2433/22, 2440/9,		

			2440/3, 2440/2, 2440/12, 2441/1, 2440/8, 2433/18, 2433/8, 2433/9, 2433/19, 2442/1, 2433/12, 2430/4, 2431/6, 2433/10, 2433/11, 2440/5, 2437/2, 2435/6, 2435/7, 2435/5, 2433/21, 2435/8, 2431/5, 2430/3, 2429/6, 2440/11, 2440/4, 2437/4, 2429/4, 2413/3, 2413/2, 2413/4, 2461/1, 2473/31, 2463/2, 2460/1, 2463/1, 2429/5, 2425/1, 2413/8, 2425/2, 2413/11, 2413/9, 2413/19, 2465/4, 2465/3, 2413/17, 2413/18, 2413/6, 2429/1, 2429/3, 2470/1, 2413/5, 2473/3, 2473/6, 2473/7, 2473/30, 2475/6, 2475/5, 2473/23, 2475/7, 2473/24, 2473/25, 2473/40, 2473/39, 2473/36, 2473/5, 2473/4, 2473/37, 2473/38, 2473/8, 2504/14, 2504/12, 2473/18, 2473/19, 2475/8, 2476/4, 2475/9, 2476/5, 2504/13, 2473/20, 2469/1, 2504/2, 2473/33, 2473/32, 2473/29, 2473/27, 2473/34, 2412/13, 2473/10, 2473/35, 2473/13, 2473/14, 2473/11, 2506/31, 2506/27, 2506/21, 2506/20, 2506/18, 2506/19, 2506/17, 2506/4, 2506/34, 2506/40, 2510/9, 2506/36, 2506/28, 2506/29, 2506/41, 2510/5, 2411/9, 2411/10, 2307/20, 2307/8, 2510/7, 2510/8, 2307/9, 2506/37, 2506/38, 2506/39, 2473/9, 2506/16, 2506/32, 2506/15, 2506/33, 2519/20, 2519/19, 2519/21, 2411/6, 2412/12, 2445/10, 2445/13, 2411/8, 2473/12, 2458/4, 2459/2, 2457/2, 2458/1, 2458/2, 2458/5, 2413/13, 2458/12, 2458/8, 2460/3, 2458/7, 2445/16, 2445/12, 2445/11, 2445/8, 2445/9, 2445/14, 2445/15, 2445/5, 2413/12, 2452/6, 2642/1, 2643/1, 2645/3, 2450/5, 2449/2, 2452/1, 2457/1, 2450/2, 2448/4, 2448/3, 2449/1, 2642/2, 2448/2, 2452/5, 2452/4, 2628/7, 2643/4, 2643/5, 1987/1, 1980/16, 1988/2, 1980/13, 1989/1, 1988/3, 1988/4, 2051/9, 2057/3, 2051/10, 2056/2, 2517/9, 2073/15, 2073/16, 2211/2, 2515/1, 2515/2, 2054/3, 2054/4, 2054/5, 2515/4, 2054/6, 2052/3, 2055/2, 2055/1, 2053/3, 2054/2, 2516/2, 2516/1, 2515/3, 2513/3, 2515/5, 2051/12, 2051/3, 2052/2, 2516/3, 2073/23, 2057/1, 2055/3, 2517/6, 2517/7, 2652/1, 2651/6, 2651/5, 2651/4, 2651/3, 2651/7, 2651/17, 2651/13, 2368/6, 2368/2, 2371/1, 2368/5, 2371/4, 2371/2, 2438/5, 2373/11, 2373/9, 2373/8, 2373/7, 2373/13, 2373/12, 2438/2, 2373/6, 2373/10, 2651/14, 2651/19, 2651/20, 2651/18, 2651/21, 2651/22, 2651/23, 2651/15, 2651/12, 2651/11, 2651/10, 2651/8, 1979/9, 1979/5, 1978/9, 1977/17, 1978/6, 1977/12, 1977/11, 1977/13, 1978/5, 1977/14, 1977/15, 1980/12, 1992/6, 1980/22, 1992/9, 1992/15, 1992/7, 2538/22, 2538/39, 2539/3, 2539/6, 2543/2, 2538/38, 2538/37, 2538/42, 2538/41, 2538/25, 2538/24, 2538/27, 2538/36, 2538/28, 2538/29, 2538/26, 1992/10, 1992/21, 1992/3, 2538/19, 2538/21, 2538/20, 2539/5, 2538/18, 2545/13, 2544/4, 2545/12, 2538/31, 2538/30, 2538/35, 2538/34, 2538/32, 2538/33, 1992/18, 2538/17, 1980/9, 1980/10, 1980/24, 1980/25, 1980/19, 1980/20, 1980/21, 1980/7, 1980/23, 1980/11, 1979/6, 1980/4, 1980/1, 1979/10, 1980/18, 1979/11, 1979/12, 1978/8, 1979/13, 1978/12, 1978/11, 1978/13, 1977/2, 1977/10, 1978/14, 1977/9, 1977/8, 1977/7, 1977/4, 1977/18, 1962/3, 1977/3, 2408/1, 2651/9, 2535/27, 2531/4, 2526/9, 2526/13, 2526/11, 2530/15, 2526/4, 2530/1, 2525/9, 2526/10, 2530/20, 2530/8, 2530/19, 2525/4, 2524/14, 2524/13, 2533/7, 2533/2, 2530/7, 2525/7, 2530/13, 2530/11, 2530/14, 2530/17, 2531/3, 2524/11, 2525/8, 2524/8, 2526/12, 2524/10, 2523/9, […]		

66800	Budapest 11	Gazdagréti út-Rétköz u-Budaörsi út-Felső határút-Törökbálint	1288, 1319, 1320, 1325, 1581, 1582, 1585, 1587, 1590, 1594, 1598, 1600, 1601, 1602, 1606, 1607, 1634, 1659, 1666, 1672, 1675, 1693, 1695, 1752, 1772, 1774, 1780, 1820, 1843, 1845, 1846, 1317/2, 1782/14, 1782/23, 1782/16, 1783/4, 1782/19, 1782/24, 1782/3, 1783/5, 1773/4, 1694/9, 1918/27, 1853/2, 1782/21, 1773/8, 1773/9, 1783/3, 1721/2, 1722/2, 1773/5, 1773/6, 1722/14, 1722/16, 1773/3, 1773/10, 1722/11, 1769/6, 1722/39, 1722/52, 1722/51, 1722/37, 1722/36, 1722/40, 1722/41, 1722/42, 1722/50, 1722/35, 1722/33, 1722/34, 1722/43, 1636/12, 1635/1, 1636/11, 1636/2, 1636/1, 1630/3, 1630/4, 1630/2, 1640/1, 1650/4, 1650/5, 1651/5, 1651/4, 1650/1, 1654/3, 1654/4, 1650/3, 1655/3, 1652/2, 1652/1, 1722/46, 1722/44, 1722/45, 1640/5, 1653/2, 1653/1, 1943/4, 1943/3, 1943/6, 1949/2, 1946/9, 1943/5, 1946/7, 1944/3, 1944/4, 1949/1, 1947/1, 1948/2, 1952/9, 1950/1, 1951/1, 1952/5, 1860/4, 1859/7, 1945/3, 1863/17, 1860/6, 1858/4, 1870/12, 1867/14, 1867/12, 1864/11, 1944/1, 1945/1, 1946/3, 1946/5, 1943/1, 1857/2, 1946/8, 1945/4, 1868/10, 1868/12, 1868/13, 1868/11, 1870/9, 1863/18, 1863/20, 1863/19, 1867/15, 1867/13, 1867/10, 1862/7, 1862/6, 1872/6, 1872/14, 1872/16, 1874/8, 1872/15, 1865/10, 1865/8, 1864/10, 1863/16, 1860/5, 1860/3, 1868/3, 1863/13, 1867/18, 1867/17, 1870/13, 1866/4, 1866/3, 1867/19, 1867/16, 1865/9, 1952/8, 1857/3, 1769/5, 1767/2, 1767/4, 1767/1, 1766/2, 1773/1, 1769/4, 1769/7, 1769/3, 1769/2, 1767/3, 1948/1, 1722/82, 1722/94, 1722/93, 1722/83, 1722/84, 1722/91, 1722/92, 1722/85, 1722/112, 1722/111, 1722/110, 1722/109, 1782/11, 1722/60, 1722/59, 1722/58, 1722/62, 1722/57, 1722/61, 1782/26, 1782/32, 1782/31, 1782/25, 1918/38, 1918/32, 1918/31, 1918/35, 1918/30, 1938/1, 1760/1, 1669/1, 1674/2, 1674/1, 1673/2, 1676/1, 1673/1, 1715/4, 1715/5, 1715/3, 1715/6, 1671/7, 1671/5, 1671/6, 1671/4, 1667/3, 1667/2, 1671/3, 1715/15, 1715/14, 1879/4, 1882/7, 1882/3, 1882/1, 1876/6, 1877/4, 1876/5, 1877/5, 1876/7, 1835/10, 1878/2, 1878/1, 1882/2, 1875/6, 1874/10, 1874/9, 1875/5, 1882/4, 1882/6, 1874/3, 1874/11, 1870/10, 1874/12, 1875/3, 1874/15, 1874/13, 1874/14, 1782/28, 1782/30, 1782/29, 1694/10, 1694/2, 1694/1, 1694/3, 1694/5, 1694/4, 1694/7, 1688/2, 1694/8, 1702/1, 1696/16, 1696/3, 1918/15, 1918/16, 1918/26, 1918/24, 1918/25, 1918/7, 1918/22, 1918/19, 1918/8, 1918/9, 1918/10, 1314/2, 1313/4, 1316/2, 1312/1, 1313/1, 1322/4, 1318/7, 1322/1, 1324/1, 1316/6, 1316/5, 1318/3, 1315/3, 1315/4, 1318/6, 1318/5, 1318/4, 1315/2, 1318/2, 1314/10, 1314/9, 1311/3, 1311/4, 1310/1, 1307/8, 1848/1, 1848/3, 1848/2, 1862/3, 1864/8, 1867/4, 1867/3, 1867/6, 1867/8, 1867/5, 1586/2, 1586/1, 1763/4, 1760/2, 1763/3, 1918/21, 1918/20, 1918/33, 1918/37, 1665/4, 1665/3, 1665/1, 1609/1, 1608/2, 1660/3, 1660/2, 1660/1, 1667/1, 1696/15, 1696/14, 1696/4, 1323/1, 1322/5, 1782/13, 1782/22, 1722/63, 1722/54, 1722/55, 1722/67, 1722/66, 1722/65, 1722/56, 1722/64, 1722/73, 1722/74, 1722/75, 1722/72, 1722/71, 1722/69, 1722/48, 1722/49, 1722/80, 1722/70, 1722/79, 1722/76, 1722/77, 1722/78, 1722/47, 1874/7, 1872/13, 1874/1, 1872/12, 1872/4, 1872/3, 1867/9, 1867/7, 1870/15, 1870/14, 1918/29, 1942/1, 1824/5, 1824/2, 1823/3, 1826/1, 1835/9, 1829/4, 1829/2, 1829/1, 1823/7, 1823/8, 1824/3, 1824/6, 1828/1, 1827/1,	235999	645943

			1827/3, 1827/4, 1827/2, 1835/7, 1842/1, 1835/8, 1828/2, 1824/4, 1826/2, 1821/3, 1821/1, 1821/2, 1824/1, 1842/5, 1840/1, 1841/2, 1755/7, 1755/6, 1755/11, 1755/10, 1755/9, 1755/8, 1918/13, 1782/20, 1918/18, 1715/8, 1715/9, 1715/10, 1715/17, 1715/18, 1682/4, 1682/2, 1682/3, 1682/1, 1599/1, 1599/2, 1782/17, 1782/15, 1608/1, 1859/5, 1859/4, 1863/12, 1862/4, 1859/8, 1858/5, 1858/6, 1755/5, 1766/1, 1751/3, 1755/3, 1763/2, 1756/9, 1756/8, 1756/6, 1756/7, 1765/3, 1765/4, 1751/2, 1756/3, 1755/4, 1751/4, 1756/4, 1768/1, 1671/2, 1663/2, 1663/3, 1722/86, 1722/90, 1722/87, 1722/88, 1722/89, 1671/1, 1636/6, 1636/4, 1636/5, 1636/9, 1636/10, 1636/7, 1636/3, 1749/5, 1749/4, 1750/7, 1750/8, 1750/6, 1750/9, 1722/12, 1722/13, 1782/18, 1918/14, 1782/27, 1782/10, 1782/12, 1867/11, 1722/3, 1783/2, 1721/1, 1781/3, 1722/38, 1722/53, 1781/5, 1640/6, 1636/8, 1630/1, 1862/5, 1722/10, 1640/2, 1873/1, 1952/6, 1866/1, 1952/4, 1857/4, 1753/2, 1781/6, 1768/7, 1768/2, 1768/5, 1722/81, 1722/1, 1835/6, 1721/3, 1722/95, 1667/4, 1667/5, 1918/36, 1754/1, 1671/8, 1873/2, 1918/2, 1841/3, 1835/11, 1918/28, 1918/6, 1918/23, 1918/17, 1322/6, 1317/1, 1322/7, 1307/9, 1764/2, 1655/1, 1722/68, 1872/10, 1753/1, 1835/4, 1827/5, 1755/12, 1756/5, 1715/7, 1715/16, 1682/5, 1859/6, 1858/7, 1756/10, 1754/2, 1715/23, 1692/1, 1692/2, 1692/3, 1692/4, 1658/10, 1658/1, 1658/2, 1658/3, 1658/7, 1658/8, 1658/9, 1658/11, 1658/12, 1658/13, 1661/1, 1661/3, 1661/4, 1310/6, 1310/7, 1710/1, 1710/2, 1710/3, 1710/4, 1710/5, 1710/6, 1710/7, 1710/8, 1710/9, 1710/10, 1710/11, 1323/7, 1323/8, 1323/10, 1323/11, 1323/12, 1610/2, 1610/3, 1610/4, 1610/5, 1610/6, 1610/7, 1610/8, 1713/1, 1713/2, 1713/3, 1713/4, 1713/5, 1713/6, 1713/7, 1713/8, 1713/9, 1677/1, 1677/2, 1677/3, 1677/4, 1677/6, 1677/7, 1677/8, 1677/9, 1677/10, 1684/4, 1684/5, 1684/6, 1684/7, 1684/8, 1684/9, 1684/10, 1684/11, 1684/12, 1684/13, 1684/14, 1684/15, 1861/3, 1861/4, 1861/5, 1861/6, 1703/1, 1703/2, 1703/4, 1703/3, 1703/5, 1703/6, 1703/7, 1715/24, 1708/1, 1708/2, 1708/3, 1708/4, 1708/5, 1708/6, 1708/7, 1708/8, 1708/9, 1708/10, 1708/11, 1708/12, 1527/1, 1527/2, 1527/5, 1527/6, 1527/7, 1527/11, 1527/12, 1527/13, 1527/14, 1527/15, 1527/16, 1527/17, 1527/18, 1527/19, 1527/20, 1527/23, 1527/24, 1527/25, 1309/15, 1783/7, 1704/5, 1679/2, 1704/4, 1704/1, 1308/10, 1308/12, 1308/13, 1308/9, 1309/10, 1309/11, 1309/13, 1309/16, 1309/17, 1309/18, 1309/19, 1313/5, 1313/6, 1313/7, 1321/3, 1321/4, 1321/5, 1579/1, 1579/2, 1579/3, 1527/26, 1527/27, 1588/1, 1588/2, 1588/3, 1588/4, 1588/5, 1589/1, 1589/2, 1591/1, 1591/2, 1591/3, 1591/4, 1591/5, 1595/1, 1595/2, 1595/3, 1597/1, 1597/2, 1597/3, 1597/4, 1609/4, 1609/5, 1609/6, 1609/7, 1609/8, 1609/9, 1654/5, 1654/6, 1654/7, 1654/8, 1663/10, 1663/11, 1663/6, 1663/7, 1663/8, 1663/9, 1669/4, 1669/5, 1669/6, 1669/7, 1679/1, 1679/3, 1680/1, 1680/2, 1680/3, 1680/4, 1687/1, 1687/10, 1687/11, 1687/12, 1687/3, 1687/4, 1687/5, 1687/6, 1687/7, 1687/8, 1687/9, 1689/1, 1689/2, 1689/3, 1689/4, 1689/5, 1689/6, 1689/7, 1689/8, 1689/9, 1704/10, 1704/2, 1704/3, 1704/6, 1704/7, 1704/8, 1704/9, 1750/10, 1750/11, 1761/1, 1761/2, 1761/3, 1761/4, 1761/5, 1761/6, 1764/3, 1764/4, 1768/10, 1768/9, 1782/34, 1782/35, 1783/8, 1823/10, 1823/9, 1835/12,		

			1835/13, 1837/10, 1837/5, 1837/6, 1837/7, 1837/8, 1837/9, 1838/3, 1838/4, 1839/1, 1839/2, 1839/3, 1839/4, 1841/4, 1841/5, 1847/2, 1847/3, 1882/8, 1882/9, 1883/1, 1883/2		
66802	Budapest 11	Duna-parti őskori telepek és az albertfalvai kat. tábor	4987, 4229, 3993/3, 4298/2, 4298/3, 4984, 4992, 5534, 3838/3, 4037/12, 4039/2, 4045/7, 43566/2, 43568/1, 43569/4, 43569/5, 43576/2, 43580, 43581, 43582, 43583, 43584/2, 43584/3, 43585, 43586, 43587/3, 43587/5, 43587/11, 43587/12, 43587/13, 43587/14, 43587/15, 43587/16, 43587/17, 43588, 43589/1, 43590/2, 43590/3, 43591/3, 43591/4, 43591/5, 43591/6, 43604, 43605/1, 43605/2, 43605/3, 43605/4, 43605/5, 43605/6, 43605/7, 43605/8, 43605/9, 43605/10, 43605/11, 43605/12, 43607/1, 43607/2, 43607/4, 43607/3, 43607/5, 43607/6, 43607/7, 43607/8, 43607/9, 43607/10, 43613, 43618, 43622, 43628, 43696, 43699, 43710, 43700, 43701, 43702, 43703, 43704, 43705, 43706, 43708, 4045/11, 4074/2, 4107/53, 4108/1, 4108/2, 4110, 4116/2, 4132/9, 5028/2, 5498, 5499, 5500, 5501, 5502, 5503, 5504, 5505, 5506, 5520, 5536/1, 5536/2, 3995/2, 3995/3, 3995/5, 43576/13, 43576/14, 43576/15, 43576/16, 43576/17, 3993/4, 3993/30, 4004/2, 4006/3, 3995/4, 4073/1, 4074/1, 4986, 4988, 43584/5, 3797, 3806, 3810, 3812, 3818, 3836, 3847, 3851, 3856, 3868, 3877, 3883, 3888, 3889, 3890, 3891, 3892, 3893, 3894, 3897, 3904, 3905, 3909, 3913, 3924, 3927, 3934, 3935, 3936, 3937, 3938, 3961, 3963, 3972, 3994, 3996, 4003, 4009, 4010, 4012, 4013, 4014, 4016, 4033, 4050, 4053, 4055, 4117, 4118, 4119, 4120, 4121, 4123, 4124, 4125, 4135, 4148, 4175, 4199, 4209, 4210, 4212, 4214, 4215, 4217, 4218, 4219, 4220, 4221, 4222, 4223, 4224, 4225, 4226, 4227, 4228, 4230, 4231, 4232, 4233, 4235, 4236, 4237, 4240, 4241, 4242, 4248, 4249, 4250, 4251, 4252, 4253, 4258, 4259, 4260, 4261, 4267, 4268, 4269, 4271, 4272, 4273, 4274, 4983, 4985, 4989, 4990, 4991, 4993, 4994, 4996, 4997, 4998, 4999, 5000, 5001, 5002, 5003, 5004, 5005, 5006, 5007, 5008, 5011, 5013, 5015, 5016, 5020, 5021, 5022, 5023, 5025, 5026, 5027, 5032, 5507, 5508, 5509, 5510, 5511, 5512, 5513, 5516, 5518, 5519, 5522, 5523, 5524, 5526, 5527, 5528, 5529, 5531, 5532, 43055, 43060, 43061, 43102, 43577, 43578, 43579, 43592, 43593, 43594, 43596, 43598, 43606, 43608, 43612, 43620, 43621, 43624, 43629, 43630, 43631, 43632, 43633, 43634, 43635, 43636, 43637, 43638, 43639, 43640, 43641, 43642, 43643, 43644, 43645, 43646, 43647, 43648, 43649, 43650, 43651, 43652, 43653, 43654, 43655, 43656, 43657, 43658, 43659, 43660, 43661, 43662, 43663, 43664, 43665, 43666, 43667, 43668, 43669, 43670, 43671, 43672, 43673, 43674, 43675, 43676, 43677, 43678, 43679, 43680, 43681, 43682, 43683, 43684, 43685, 43686, 43687, 43688, 43689, 43690, 43691, 43692, 43693, 43694, 43695, 43697, 43711, 43712, 43713, 43714, 43715, 43716, 43717, 43718, 43719, 43720, 43721, 43722, 43723, 43724, 43726, 43727, 43728, 43729, 43730, 43731, 43732, 43733, 43734, 43735, 43736, 43737, 43738, 43739, 43740, 43741, 43742, 43743, 43744, 43745, 43746, 43747, 43748, 43749, 43750, 43751, 43752, 43753, 43754, 43755, 43756, 43757, 43758, 43759, 43760, 43761, 43762, 43763, 43764, 43765, 43766, 43767, 43768, 43769, 43770, 43771, 43772, 43773, 43774, 43775, 43776, 43777, 43778, 43779, 43781, 43782, 43784, 43786, 4107/24, 4147/1, 3995/1,	0	0

			43591/7, 43591/8, 43591/9, 43591/10, 43572/2, 4004/4, 4082/1, 4082/2, 4107/52, 4133/5, 4147/2, 43794/2, 3990/10, 3804/1, 3804/3, 3809/17, 3811/3, 3811/4, 3816/1, 3825/4, 3826/1, 3826/2, 3826/3, 3826/4, 3832/21, 3834/25, 3834/26, 3834/27, 3834/28, 3834/29, 3846/1, 3846/2, 3879/6, 3885/12, 3885/6, 3885/7, 3886/1, 3901/1, 3901/3, 3920/2, 3920/3, 3921/1, 3925/4, 3930, 3946/1, 3946/10, 3946/7, 3960/1, 3960/4, 3960/7, 3964/8, 3967/4, 3967/5, 3969/10, 3969/20, 3969/34, 3969/9, 3971/1, 3973/10, 3973/11, 3976/11, 3982/4, 3983/3, 3983/4, 3993/12, 4022/2, 4031/16, 4036/13, 4042/70, 4042/91, 4042/92, 4082/22, 4082/24, 4082/27, 4082/29, 4082/3, 4082/30, 4082/32, 4082/33, 4082/6, 4106/1, 4126/1, 4136/5, 4137/19, 4137/29, 4158/16, 4158/18, 4158/20, 4158/21, 4158/22, 4158/26, 4158/28, 4158/29, 4158/30, 4158/33, 4158/34, 4158/37, 4158/38, 4158/39, 4158/42, 4158/43, 4158/6, 4190/1, 4211/1, 4275/6, 4275/8, 4281/1, 43051/1, 43056/1, 43056/4, 43064/1, 43105/6, 4324/1, 43566/3, 43569/12, 43569/8, 43569/9, 43572/3, 43572/4, 43575/2, 43576/7, 43584/4, 43589/2, 43595/2, 43609/1, 43609/2, 43610/13, 43610/4, 43610/7, 43611/1, 43623/2, 43626/1, 43627/1, 43627/2, 43780/10, 43794/1, 4982/1, 5028/1, 5033/1, 2854/1, 2854/2, 3796/1, 3796/2, 3809/11, 3809/12, 3809/15, 3809/16, 3809/9, 3811/1, 3816/2, 3819/12, 3819/13, 3819/14, 3819/15, 3819/16, 3819/18, 3819/19, 3822/10, 3822/12, 3822/27, 3822/29, 3822/3, 3822/30, 3822/31, 3822/6, 3822/7, 3822/8, 3822/9, 3823/3, 3823/5, 3823/6, 3825/6, 3830/2, 3830/3, 3830/4, 3832/1, 3832/12, 3832/19, 3832/2, 3832/20, 3832/3, 3832/4, 3832/5, 3832/6, 3832/9, 3833/1, 3833/12, 3833/13, 3833/14, 3833/15, 3833/17, 3833/2, 3833/24, 3833/25, 3833/27, 3833/28, 3833/29, 3833/3, 3833/30, 3833/31, 3833/4, 3833/5, 3833/6, 3833/7, 3834/10, 3834/11, 3834/12, 3834/13, 3834/15, 3834/16, 3834/18, 3834/19, 3834/2, 3834/20, 3834/21, 3834/22, 3834/23, 3834/24, 3834/3, 3834/31, 3834/32, 3834/33, 3834/34, 3834/35, 3834/36, 3834/37, 3834/38, 3834/4, 3834/5, 3834/7, 3834/8, 3834/9, 3835/2, 3835/3, 3837/10, 3837/11, 3837/12, 3837/13, 3837/14, 3837/15, 3837/16, 3837/17, 3837/18, 3837/22, 3837/23, 3837/25, 3837/4, 3837/5, 3837/6, 3837/7, 3837/8, 3837/9, 3838/2, 3838/4, 3838/6, 3838/7, 3838/8, 3852/3, 3852/4, 3867/2, 3867/3, 3869/10, 3869/11, 3869/9, 3872/1, 3878/1, 3879/5, 3880/1, 3880/2, 3884/14, 3884/22, 3885/11, 3885/13, 3885/14, 3885/15, 3885/16, 3885/2, 3885/3, 3887/10, 3887/11, 3887/12, 3887/13, 3887/14, 3887/15, 3887/16, 3887/17, 3887/18, 3887/19, 3887/20, 3887/21, 3887/22, 3887/23, 3887/24, 3887/25, 3887/26, 3887/27, 3887/28, 3887/29, 3887/30, 3887/31, 3887/32, 3887/33, 3887/34, 3887/35, 3887/36, 3887/37, 3887/38, 3887/39, 3887/4, 3887/40, 3887/41, 3887/42, 3887/43, 3887/44, 3887/5, 3887/7, 3887/9, 3895/3, 3903/3, 3903/5, 3903/6, 3903/7, 3920/7, 3925/3, 3931, 3932, 3940/5, 3940/6, 3946/11, 3946/12, 3946/4, 3946/5, 3946/8, 3962/2, 3962/3, 3964/2, 3964/3, 3964/6, 3964/7, 3966/11, 3966/2, 3966/3, 3966/4, 3966/5, 3966/6, 3966/7, 3966/8, 3966/9, 3967/2, 3967/3, 3968/1, 3968/2, 3968/3, 3968/4, 3969/12, 3969/13, 3969/14, 3969/15, 3969/16, 3969/17, 3969/21, 3969/22, 3969/23, 3969/24, 3969/25, 3969/26, 3969/27, 3969/28, 3969/30,		

			3969/31, 3969/32, 3969/33, 3969/35, 3969/36, 3969/8, 3973/1, 3973/2, 3973/3, 3973/6, 3973/7, 3973/8, 3973/9, 3975/1, 3975/10, 3975/11, 3975/12, 3975/13, 3975/14, 3975/15, 3975/16, 3975/2, 3975/3, 3975/4, 3975/5, 3975/6, 3975/7, 3975/8, 3975/9, 3976/1, 3976/2, 3976/3, 3976/4, 3976/5, 3976/6, 3976/7, 3976/8, 3976/9, 3990/11, 3990/2, 3990/3, 3990/4, 3990/5, 3990/8, 3990/9, 3992/1, 3992/2, 3993/22, 3993/31, 4005/1, 4005/2, 4011/3, 4011/4, 4015/1, 4015/2, 4021/5, 4021/6, 4025/10, 4025/2, 4025/4, 4025/5, 4025/7, 4025/8, 4025/9, 4031/15, 4031/8, 4032/1, 4032/2, 4032/3, 4037/10, 4037/17, 4037/20, 4038/12, 4038/13, 4038/14, 4039/1, 4042/102, 4042/103, 4042/109, 4049/1, 4049/2, 4049/3, 4054/3, 4054/4, 4082/21, 4082/23, 4082/26, 4082/31, 4082/4, 4082/65, 4082/66, 4107/25, 4107/51, 4116/5, 4116/6, 4116/7, 4116/8, 4116/9, 4126/10, 4126/12, 4126/13, 4126/14, 4126/3, 4126/4, 4126/5, 4126/6, 4126/7, 4126/8, 4126/9, 4133/6, 4133/7, 4134/19, 4134/20, 4134/21, 4134/23, 4134/24, 4134/25, 4134/26, 4134/27, 4134/31, 4134/32, 4134/33, 4136/11, 4136/12, 4136/13, 4136/14, 4136/15, 4136/16, 4136/19, 4136/20, 4136/21, 4136/22, 4136/23, 4136/25, 4136/26, 4136/27, 4136/28, 4136/29, 4136/30, 4136/31, 4136/6, 4136/7, 4136/8, 4136/9, 4137/10, 4137/11, 4137/12, 4137/13, 4137/14, 4137/15, 4137/16, 4137/17, 4137/18, 4137/2, 4137/20, 4137/21, 4137/22, 4137/23, 4137/26, 4137/28, 4137/3, 4137/30, 4137/4, 4137/5, 4137/6, 4137/7, 4137/8, 4137/9, 4158/1, 4158/19, 4158/24, 4158/27, 4158/31, 4158/35, 4158/44, 4158/45, 4158/46, 4158/47, 4158/48, 4158/49, 4158/5, 4158/50, 4158/51, 4158/52, 4158/53, 4158/54, 4158/55, 4158/56, 4158/57, 4158/58, 4158/59, 4158/60, 4158/61, 4158/62, 4158/63, 4158/64, 4158/65, 4197/2, 4197/3, 4197/4, 4198/3, 4198/4, 4198/5, 4208/1, 4208/13, 4208/14, 4208/15, 4208/18, 4208/19, 4208/2, 4208/20, 4208/3, [...]		
66804	Budapest 11	Kelta oppidium a Gellérthegyen és közvetlen környezetében	5412, 5460, 5413/3, 5290/2, 5390, 5343/3, 5343/4, 5378/1, 5343/2, 5342/2, 5378/2, 5379/3, 5379/2, 5380, 5381/1, 5381/2, 5379/1, 5379/4, 5378/4, 5391/6, 5391/5, 5391/8, 5394/3, 5394/4, 5394/6, 5394/5, 5396, 5397/1, 5398/2, 5398/3, 5393/2, 5399, 5392/3, 5392/2, 5392/1, 5382, 5402, 5403, 5404, 5405, 5406/3, 5406/4, 5422, 5408/1, 5409/1, 5409/2, 5409/3, 5433/2, 5425/1, 5425/2, 5423, 5421, 5413/7, 5411, 5394/1, 5319/3, 5333, 5332, 5330, 5331, 5334, 5319/10, 5319/9, 5319/6, 5301, 5340, 5338/4, 5338/3, 5319/7, 5335/4, 5337, 5336, 5341, 5321, 5335/3, 5338/1, 5377, 5449, 5450, 5451, 5452, 5453/1, 5453/2, 5457, 5466, 5424/2, 5424/1, 5290/1	237985	649898
67029	Budapest 21	Szikratávíró u. 5-7.	210023, 210025	233741	650764
67371	Budapest 2	Császár fürdő	14479/2, 14479/1	241682	649202
67381	Budapest 14	Csömöri út-Körvasút sor-Mogyoródi út-Vezseny u.-Vazul u.-Körvasút	40057/6, 31488/8, 39590/369, 40105, 40243/3, 40243/4, 39662/2, 39473/12, 40130, 40118, 40271/1, 40271/2, 39221/12, 39818, 39586/22, 40083, 40217, 40218, 40219, 40220, 110999/2, 111136, 110902, 100033, 100038, 31485/29, 100037, 40091/11, 30328/4, 30329/1, 30329/6, 30329/7, 30526/1, 31267/98, 31267/99, 31267/108, 31267/110, 31267/111, 31267/113, 31268/69, 31268/70, 31268/71,	241491	656793

			31268/72, 31268/73, 31268/74, 31268/75, 31268/76, 31268/77, 31268/81, 31268/82, 31268/83, 31268/84, 31268/86, 31268/87, 31268/88, 31268/89, 31268/91, 31268/92, 31268/93, 31268/94, 31268/96, 31268/97, 31268/98, 31268/99, 31268/100, 31268/101, 31268/102, 31268/103, 31268/109, 31268/110, 31268/111, 31268/112, 31268/113, 31268/114, 31268/115, 31268/116, 31268/117, 31268/118, 31268/119, 31268/120, 31268/122, 31268/123, 31268/124, 31268/125, 31268/126, 31268/127, 31268/128, 31268/129, 31268/130, 31268/133, 31268/134, 31268/135, 31268/136, 31268/137, 31268/138, 31268/139, 31268/140, 31268/141, 31268/142, 31268/144, 31268/145, 31268/146, 31268/147, 31268/148, 31268/149, 31268/150, 31268/151, 31268/154, 31268/155, 31268/156, 31268/157, 31268/158, 31268/159, 31268/160, 31268/163, 31268/164, 31268/165, 31268/166, 31268/171, 31268/172, 31268/175, 31268/176, 31269/75, 31269/77, 31269/78, 31269/80, 31269/82, 31269/83, 31269/84, 31269/85, 31269/86, 31269/87, 31269/88, 31269/89, 31269/90, 31269/91, 31269/93, 31269/94, 31269/95, 31269/97, 31269/98, 31269/99, 31269/101, 31269/104, 31269/105, 31269/106, 31269/107, 31269/108, 31269/109, 31269/110, 31269/113, 31269/114, 31269/115, 31269/116, 31269/117, 31269/118, 31269/119, 31269/120, 31269/121, 31269/122, 31269/123, 31269/124, 31269/125, 31269/126, 31269/127, 31269/128, 31269/129, 31269/130, 31269/131, 31269/132, 31269/133, 31269/134, 31269/135, 31269/136, 31269/137, 31269/138, 31269/139, 31269/140, 31269/141, 31269/142, 31269/143, 31269/144, 31269/145, 31269/146, 31269/147, 31269/148, 31269/149, 31269/150, 31269/151, 31269/152, 31269/154, 31269/155, 31269/156, 31269/157, 31269/158, 31269/159, 31269/160, 31269/161, 31269/162, 31269/163, 31269/164, 31269/165, 31269/167, 31269/168, 31269/171, 31269/172, 31269/173, 31269/174, 31269/180, 31269/181, 31269/182, 31269/183, 31269/184, 31269/185, 31269/190, 31269/191, 31269/194, 31269/195, 31269/196, 31269/197, 31337, 31338, 31339, 31340/2, 31340/3, 31340/4, 31341, 31342, 31343, 31344, 31345, 31346, 31347, 31349/2, 31349/3, 31349/4, 31349/5, 31349/6, 31349/7, 31350, 31351, 31352, 31353, 31354, 31355, 31356, 31357, 31358, 31359, 31360, 31361, 31362, 31363, 31364, 31365, 31366, 31367, 31368, 31369, 31370, 31373/3, 31373/4, 31373/7, 31373/9, 31373/10, 31373/11, 31373/13, 31373/14, 31373/15, 31373/16, 31373/17, 31373/18, 31373/20, 31375, 31376, 31377/1, 31377/2, 31378, 31379/1, 31379/2, 31380, 31381/1, 31381/2, 31382/1, 31382/2, 31383, 31384/1, 31384/2, 31386/1, 31386/2, 31387, 31388/1, 31388/2, 31389/1, 31389/2, 31390, 31391, 31392, 31393, 31394, 31395/1, 31395/2, 31396/1, 31396/2, 31397, 31398/1, 31398/2, 31400, 31401/1, 31401/2, 31402, 31403, 31404, 31405, 31406/1, 31406/2, 31407, 31408, 31409, 31410, 31411, 31412/1, 31412/2, 31413/1, 31413/2, 31414/1, 31414/2, 31416, 31417, 31418/1, 31418/2, 31419/1, 31419/2, 31420, 31421/1, 31421/2, 31422, 31423, 31424, 31425, 31426, 31427/2, 31428, 31429/1, 31429/2, 31430, 31431/1, 31431/2, 31432/1, 31432/2, 31433/1, 31433/2, 31434/1, 31434/2, 31435/1, 31435/2, 31436, 31437/2, 31438/1,		

			31438/2, 31439/1, 31439/2, 31440, 31441, 31442, 31443, 31444/1, 31444/2, 31445, 31446, 31447, 31448, 31449, 31450, 31451, 31452, 31453, 31454, 31455, 31456, 31457/1, 31457/2, 31458, 31459, 31460, 31461, 31462/1, 31462/2, 31463/1, 31463/2, 31464/1, 31464/2, 31465/1, 31465/3, 31465/4, 31466/1, 31466/2, 31467/1, 31467/2, 31468/1, 31468/2, 31469/1, 31469/2, 31470/1, 31471/2, 31471/3, 31472, 31473, 31474/1, 31474/2, 31475/1, 31475/2, 31476, 31477/1, 31477/2, 31478, 31479, 31480, 31481, 31482, 31483/1, 31484/6, 31484/7, 31484/8, 31484/9, 31484/10, 31484/12, 31484/13, 31484/14, 31484/15, 31484/16, 31484/17, 31484/18, 31484/19, 31484/20, 31484/21, 31484/52, 31484/53, 31484/64, 31484/66, 31484/71, 31484/72, 31484/80, 31484/84, 31484/85, 31484/86, 31484/87, 31484/89, 31484/91, 31484/92, 31484/93, 31484/100, 31484/101, 31484/102, 31484/103, 31484/105, 31484/106, 31484/107, 31484/108, 31484/110, 31484/112, 31484/113, 31484/117, 31484/118, 31484/120, 31484/122, 31484/123, 31484/124, 31484/125, 31484/127, 31484/128, 31484/129, 31484/130, 31484/136, 31484/137, 31484/139, 31484/140, 31484/143, 31484/146, 31484/147, 31484/148, 31484/149, 31484/150, 31484/153, 31484/155, 31484/157, 31484/160, 31484/162, 31484/163, 31484/171, 31484/172, 31484/173, 31484/175, 31484/177, 31484/179, 31484/182, 31484/183, 31484/184, 31484/185, 31484/186, 31484/187, 31484/188, 31484/189, 31484/191, 31484/192, 31484/194, 31484/195, 31484/196, 31484/205, 31484/214, 31484/215, 31484/218, 31484/219, 31484/224, 31484/225, 31484/227, 31484/228, 31484/229, 31484/230, 31484/231, 31484/232, 31484/234, 31484/236, 31484/237, 31484/240, 31484/241, 31484/242, 31484/244, 31484/245, 31484/249, 31484/250, 31484/251, 31484/252, 31484/273, 31484/278, 31484/279, 31484/281, 31484/282, 31484/284, 31484/292, 31484/293, 31484/296, 31484/301, 31484/304, 31484/305, 31484/306, 31484/307, 31484/308, 31484/309, 31484/310, 31484/311, 31484/312, 31484/313, 31484/314, 31484/315, 31484/316, 31484/317, 31484/318, 31484/319, 31484/320, 31484/321, 31484/322, 31484/323, 31484/324, 31484/325, 31484/326, 31484/327, 31484/328, 31484/329, 31484/330, 31484/331, 31484/332, 31484/333, 31484/334, 31484/335, 31484/336, 31484/337, 31484/338, 31484/339, 31484/340, 31484/341, 31484/343, 31484/344, 31484/345, 31484/346, 31484/347, 31484/348, 31484/349, 31484/350, 31484/351, 31484/352, 31484/353, 31484/354, 31484/355, 31484/356, 31484/357, 31484/358, 31484/359, 31484/360, 31484/361, 31484/362, 31484/364, 31484/365, 31484/366, 31484/367, 31484/368, 31484/369, 31484/370, 31484/371, 31484/372, 31484/373, 31484/374, 31484/375, 31484/376, 31484/377, 31484/378, 31484/379, 31484/380, 31484/381, 31484/382, 31484/383, 31484/384, 31484/385, 31484/386, 31484/387, 31484/398, 31484/399, 31484/400, 31484/401, 31484/402, 31484/404, 31484/405, 31484/406, 31484/407, 31484/408, 31484/409, 31484/410, 31484/411, 31484/412, 31484/413, 31484/414, 31484/415, 31484/416, 31484/417, 31484/418, 31484/419,		

			31484/420, 31484/421, 31484/422, 31484/424, 31484/425, 31484/426, 31484/428, 31484/429, 31484/430, 31484/431, 31484/432, 31484/433, 31484/434, 31484/435, 31484/436, 31484/437, 31484/438, 31484/439, 31484/440, 31484/441, 31484/442, 31484/445, 31484/446, 31484/447, 31484/448, 31484/449, 31484/450, 31484/451, 31484/452, 31484/453, 31484/454, 31484/455, 31484/456, 31484/457, 31484/458, 31484/459, 31484/460, 31484/461, 31484/462, 31484/463, 31484/464, 31484/465, 31484/466, 31484/467, 31484/468, 31484/469, 31484/470, 31484/471, 31484/472, 31484/473, 31484/474, 31484/475, 31484/476, 31484/477, 31484/478, 31484/479, 31484/480, 31484/484, 31484/485, 31484/486, 31484/487, 31484/488, 31484/491, 31484/492, 31484/493, 31484/494, 31484/497, 31484/498, 31484/499, 31484/500, 31484/501, 31484/502, 31484/509, 31484/510, 31484/511, 31484/512, 31484/515, 31484/516, 31484/517, 31484/518, 31484/521, 31484/522, 31484/523, 31484/524, 31484/525, 31484/526, 31484/527, 31484/528, 31484/529, 31484/530, 31484/531, 31484/532, 31484/533, 31484/534, 31484/535, 31484/537, 31484/538, 31484/539, 31484/540, 31484/541, 31484/542, 31484/543, 31484/544, 31484/545, 31484/546, 31484/547, 31484/548, 31484/549, 31484/550, 31484/551, 31484/552, 31484/553, 31484/554, 31484/555, 31484/556, 31484/557, 31484/558, 31484/561, 31484/562, 31484/565, 31484/566, 31484/568, 31484/570, 31484/571, 31484/572, 31484/573, 31484/574, 31484/575, 31484/576, 31484/577, 31484/578, 31484/579, 31484/580, 31484/581, 31484/582, 31484/583, 31484/586, 31484/587, 31484/588, 31484/589, 31484/590, 31484/591, 31485/25, 31485/26, 31485/27, 31485/30, 31485/31, 31485/32, [...]		
67403	Budapest 11	Barackmag utca	1485, 1483/2, 1483/1, 1487/2, 1484, 1487/3, 1518/4, 1518/5, 1518/6	236544	645070
67489	Budapest 3	Hunor utca 24-26 - Vörösvári út 95.	18706/1, 18726/9, 18731, 16916/2, 18732/2, 18734/2, 18734/1, 18730/2, 18733, 18730/1	244791	648947
67497	Budapest 3	Huszti út 52-54.	18878/6, 18878/5, 18878/33, 18878/32, 18878/7, 18878/3, 18878/23, 19805/1, 18878/31, 18878/28, 18878/13, 18878/27, 18878/29, 18878/8, 19772/10, 19772/2, 19772/5, 19772/7, 19772/8, 19772/9	246002	649294
67753	Budapest 3	San Marco u. 74.	17038	244069	648959
68397	Budapest 3	Hévízi-Kunigunda utcák kereszteződése	18641/2, 18642	244975	649015
68625	Budapest 3	Fehéregyházi utca 13-15.	18770/6, 18770/7, 18749	245147	648726
69977	Budapest 22	Budafok	232422, 232326/1, 223703, 223910, 223802, 223556, 224915/4, 220709, 223290, 220685, 223553, 223515, 223610, 232017, 229309/1, 231745, 232435, 232436, 232437, 232438, 232614, 232569, 231731, 232459, 232481, 232433, 232418, 232419, 232420, 232421, 232002/33, 232002/36, 232410, 232411, 232412,	229399	646596

			232413, 232414, 232415/1, 232415/2, 232416, 232417, 232423/1, 232423/2, 232423/3, 232424, 232425, 232426, 232427, 232428/2, 232429/2, 232430, 232431, 232432, 232434, 232467, 232468, 232469, 232470, 232471, 232472, 232473, 232480, 232485, 232486, 232487, 232488, 232489, 232490, 232491, 232492, 232495, 232496, 232497, 232498, 232499, 232500, 232502, 232503, 232504/1, 232504/2, 232401, 232402, 232403, 232404/1, 232404/2, 232404/3, 232404/4, 232405, 232406, 232407, 232408, 232409, 232439, 232440, 232441, 232442, 232443, 232444, 232445, 232446, 232447, 232448, 232449, 232450, 232451, 232452, 232453, 232454, 232456, 232457, 232458, 232460, 232461, 232462/1, 232462/2, 232464, 232465, 232466, 232474, 232475, 232476, 232477, 232478, 232479, 232482, 232483, 232484, 232501, 232505, 232506, 232508, 232509, 232517, 232002/37, 232002/18, 220689, 220699, 220686, 220691, 220692, 220697, 220701, 220702, 220703, 220704, 220705, 220706, 220707, 220708, 220721, 220722, 223555, 223557, 220698, 220700, 220588/1, 220754, 223720, 220677, 220678, 220679, 220680, 220681, 220682, 220687, 220688, 220723, 220725, 220755, 220696, 223546, 223547, 223548, 223549, 223550, 220720, 223545, 223551, 220683, 220684, 232333/9, 232333/12, 224915/3, 232333/25, 232335, 0238028, 0238029, 0238031, 220695, 220694, 220693, 220711, 220712, 220713, 220714, 220715, 220716, 220717/1, 220717/2, 220718, 221452, 221453, 221454, 221455, 221456, 221457, 221458, 221459, 221462, 223235, 223236, 223237, 223238, 223245/1, 223245/3, 223247/1, 223248/3, 223248/4, 223249, 223250, 223251, 223255/1, 223255/2, 223262, 223264, 223266, 223267, 223270, 223271, 223273/1, 223275, 223277, 223278/1, 223281, 223282, 223286, 223287/2, 223288, 223289, 223291/1, 223291/2, 220719, 221530/3, 220375, 231735/2, 232463/2, 232463/1, 232048/2, 232049/11, 232049/8, 232016/1, 232016/4, 236472, 236471/1, 236471/2, 236469, 236468, 236465/1, 236464, 236465/2, 236470, 236465/3, 236467/3, 236467/4, 236465/5, 236465/4, 236465/6, 236335/11, 236207, 236199, 236206/6, 236206/9, 236206/8, 236206/1, 236200, 236205, 236185, 236825/3, 236825/2, 236100, 236204/2, 236204/1, 236202, 236201/9, 236195, 236196, 236194, 236198, 236197, 236825/1, 236193, 236192, 236190, 236189, 236191, 236186/2, 236187, 236186/1, 236188, 236824/2, 236098, 236181, 236203, 236201/8, 236201/7, 236201/6, 236201/5, 236201/4, 236201/3, 236201/2, 236201/1, 236184/5, 236184/4, 236824/1, 236099, 236184/2, 236184/3, 236151, 236182, 236150, 236149, 236148, 236184/7, 236160, 236159, 236157, 236156/2, 236156/1, 236155, 236154, 236153, 236152, 236161, 236170, 236169/2, 236169/1, 236167, 236166, 236165, 236164, 236163, 236171, 236162, 236158, 236177, 236176, 236175, 236174, 236173, 236172, 236178/1, 236179, 236178/2, 0239045/4, 0239041, 0239034/2, 0239032, 0239030, 0239031, 0239029, 0239038/3, 0239038/2, 0239038/1, 0239037/2, 0239038/4, 0239043/18, 0239023/5, 0239023/4, 0239023/2, 0239022/5, 0239024, 0239020/4, 0239020/2, 0239021/4, 0239021/5, 0239022/2, 0239022/4, 0239021/6, 0239019/4, 0239020/5, 0239018/4, 0239018/2, 0239019/2, 0239017/4, 0239017/2, 0239019/5, 0239025, 0239026, 0239018/5, 0239017/5,		

			0239016/6, 0239016/5, 0239016/7, 0239016/8, 0239004, 0239023/1, 0239005, 0239022/1, 0239020/1, 0239021/3, 0239019/1, 0239018/1, 0239017/1, 0239016/3, 0239015/3, 0239014, 0239013/1, 0239013/3, 0239015/1, 0239012/1, 0239011, 0239012/2, 0239009/1, 0239010, 0239007/1, 0239008/1, 0239006/1, 0239009/2, 0239008/2, 0239007/2, 0239006/2, 0239043/19, 0239043/17, 0239003/1, 0239003/2, 0239027, 0239028, 0239013/4, 0239042/3, 0239015/4, 0239042/4, 0239042/2, 0239043/30, 0239043/12, 0239043/29, 0239044, 0239043/22, 0239043/23, 0239043/24, 0239043/25, 0238023, 0238024/4, 0238022, 0238021, 0238001/2, 0238001/1, 0238024/5, 0238030, 0238025/4, 0238040, 0238042/2, 0238033/2, 0238035/1, 0238034/1, 0238033/1, 0238027/2, 0238038/2, 0238037/2, 0238036/2, 0238027/1, 0238025/10, 0238042/13, 0238038/1, 0238039/1, 0238042/4, 0238039/2, 0238025/8, 0238025/9, 0238025/7, 0238034/2, 0238035/2, 0238042/55, 0238042/49, 0238042/44, 0238042/9, 0238042/10, 0238042/45, 0238042/22, 0238042/21, 0238042/15, 0238042/65, 0238042/144, 0238042/27, 0238042/32, 0238042/33, 0238042/38, 0238042/43, 0238042/145, 0238042/146, 0238042/147, 0238042/148, 0238042/149, 0238042/150, 0238042/151, 0238042/152, 0238042/153, 0238042/154, 0238042/155, 0238042/156, 0238042/20, 0238042/23, 0238042/34, 0238042/31, 0238042/159, 0238042/160, 0238042/161, 0238042/158, 0238042/157, 0238042/19, 0238042/24, 0238042/42, 0238042/35, 0238042/30, 0238042/138, 0238042/139, 0238042/67, 0238042/137, 0238042/136, 0238042/135, 0238042/68, 0238042/132, 0238042/134, 0238042/133, 0238042/25, 0238042/18, 0238042/141, 0238042/142, 0238042/66, 0238042/140, 0238042/17, 0238042/16, 0238042/143, 0238042/29, 0238042/28, 0238042/64, 0238042/63, 0238042/8, 0238042/62, 0238042/61, 0238042/26, 0238042/162, 0238042/163, 0238042/164, 0238042/165, 0238042/166, 0238042/167, 0238042/168, 0238042/169, 0238042/177, 0238042/176, 0238042/175, 0238042/173, 0238042/174, 0238042/170, 0238042/172, 0238042/171, 0238042/180, 0238042/179, 0238042/178, 0238042/181, 0238042/182, 0238042/183, 0238042/184, 0238042/185, 0238042/186, 0238042/187, 0238042/188, 0238042/189, 0238042/129, 0238042/130, 0238042/128, 0238042/69, 0238042/127, 0238042/131, 0238042/126, 0238042/125, 0238042/70, 0238042/124, 0238042/123, 0238042/122, 0238042/121, 0238042/120, 0238042/119, 0238042/118, 0238042/71, 0238042/117, 0238042/116, 0238042/115, 0238042/114, 0238042/113, 0238042/109, 0238042/110, 0238042/72, 0238042/108, 0238042/107, 0238042/106, 0238042/111, 0238042/112, 0238042/105, 0238042/73, 0238042/104, 0238042/89, 0238042/77, 0238042/76, 0238042/92, 0238042/93, 0238042/91, 0238042/90, 0238042/94, 0238042/88, 0238042/98, 0238042/99, 0238042/97, 0238042/75, 0238042/95, 0238042/96, 0238042/100, 0238042/101, 0238042/102, 0238042/74, 0238042/103, 0238042/60, 0238042/59, 0238042/58, 0238042/57, 0238042/56, 0238042/79, 0238043, 0238042/200, 0238042/80, 0238042/190, 0238042/191, 0238042/192, 0238042/193, 0238042/194, 0238042/195,		

			0238042/196, 0238042/197, 0238042/198, 0238042/199, 0238042/82, 0238042/83, 0238042/81, 0238042/84, 0238042/78, 0238042/85, 0238042/86, 0238042/87, 0238042/6, 0238025/6, 0238042/54, 0238042/46, 0238042/41, 0238042/53, 0238042/52, 0238042/47, 0238042/51, 0238042/50, 0238042/48, 0238042/40, 0238042/39, 0238042/36, 0238042/37, 0238042/11, 0238042/7, 224962/1, 224962/2, 224964, 224916, 224917, 224914, 224915/1, 224908, 224906, 224905, 224904, 224913, 224910/12, 224910/11, 224903, 224858, 224907, 224909/1, 224910/1, 224909/2, 224910/8, 224910/5, 224910/3, 224910/2, 224910/14, 224910/13, 224910/4, 224910/6, 224785, 224791/3, 224791/2, 224791/1, 224792/4, 224792/10, 224792/11, 224793, 224832, 224910/7, 224981/2, 224912, 224911/2, 224966/2, 224911/1, 224778, 224932/8, 224932/9, 224932/1, 220550, 223593/2, 223594/2, 223593/1, 223592/2, 223595/2, 223594/1, 223592/1, 223591/1, 223591/2, 223587, 223586/2, 223585/2, 223584/2, 223583/2, 223582/2, 223581, 223574, 223589, 224932/4, 223585/1, 223584/1, 223583/1, 223582/1, 223586/1, 223580, 223575, 223576, 223579, 220569, 220561, 220568, 223577, 224940/6, 224961, 224930, 223608, 223618/1, 223631/10, 223631/9, 223609/2, 223648/8, 223648/6, 223648/5, 223631/8, 223648/3, 223622, 223621, 223620, 223674, 223623, 223624, 223619, 223625, 223842, 223830, 223835, 223843, 224896, 224895, 224894, 224893, 224892, 224890, 223963, 224891, 223921, 223922, 223923, 223924, 223925, 223879, 223880, 223878, 223877, 223873, 223875, 223876, 223881, 224929/6, 224926, 224927, 224925, 224929/5, 224920, 224921, 224919, 224900, 224918, 224901, 224902, 224859, 224897/1, 224861, 224856, 224855, [...]		
69979	Budapest 22	Budatétény		0	0
69981	Budapest 22	Óhegy		0	0
69983	Budapest 22	Nagytétény	232422, 232435, 232436, 232437, 232438, 232459, 232481, 232433, 232418, 232419, 232420, 232421, 232410, 232411, 232412, 232413, 232414, 232415/1, 232415/2, 232416, 232417, 232423/1, 232423/2, 232423/3, 232424, 232425, 232426, 232427, 232428/2, 232429/2, 232430, 232431, 232432, 232434, 232467, 232468, 232469, 232470, 232471, 232472, 232473, 232480, 232485, 232486, 232487, 232488, 232489, 232490, 232491, 232492, 232495, 232496, 232497, 232498, 232499, 232500, 232502, 232503, 232504/1, 232504/2, 232401, 232402, 232403, 232404/1, 232404/2, 232404/3, 232404/4, 232405, 232406, 232407, 232408, 232409, 232439, 232440, 232441, 232442, 232443, 232444, 232445, 232446, 232447, 232448, 232449, 232450, 232451, 232452, 232453, 232454, 232456, 232457, 232458, 232460, 232461, 232462/1, 232462/2, 232464, 232465, 232466, 232474, 232475, 232476, 232477, 232478, 232479, 232482, 232483, 232484, 232501, 232505, 232506, 232508, 232509, 232517, 232463/2, 232463/1, 231744, 231742, 231741, 231730, 231740/1, 231729, 231728, 232588, 232587, 232585, 232571, 232553, 232550, 232323/3, 232323/2, 232339, 232539, 232518, 232391, 232510,	227419	645316

			232527, 232400, 232399, 232398, 232397, 232396, 232394/3, 232393, 232392, 232322		
69999	Budapest 12	Orbánhegy, Istenhegy, Kissvábhegy, Krisztinaváros	9644/1, 7904, 9886/1, 8342, 10017/1, 8110/2, 9655/2, 6984, 6864/7, 6883/1, 6881, 6878/1, 6870/2, 9657/4, 8657/3, 9644/2, 9832/10, 9832/11, 9814/2, 9612/4, 9612/6, 9612/7, 9612/8, 9829/8, 9831/6, 9831/5, 9831/7, 9832/9, 9833/2, 9833/3, 9833/4, 9833/6, 8475/32, 8475/33, 9598/2, 9598/3, 9598/4, 9599, 7667, 7746/7, 6801/1, 8338, 9592, 9587, 9591, 9590, 9585, 9576, 9574, 9466, 9467, 9465, 9464, 9631, 9630/1, 9629, 9616/1, 9615/9, 9615/8, 9615/2, 9615/4, 9579/2, 9580/1, 9582, 9581, 9610, 9607, 9606/2, 9606/3, 9609, 9608, 9606/1, 9615/5, 9605, 9604, 9602/2, 9602/1, 9601, 9600, 9615/12, 9615/7, 9613, 9666, 9667, 8472/2, 8472/1, 8470/1, 8469/1, 8467/8, 8467/7, 8467/6, 8467/5, 8467/10, 8467/9, 8469/2, 8469/3, 8470/2, 8471/3, 8471/4, 8471/2, 9589/1, 9577/1, 9596, 9602/4, 9602/5, 9606/4, 9606/5, 9614, 9615/13, 9615/14, 9615/15, 9615/16, 9615/17, 9615/18, 9616/2, 9616/3, 9617/2, 9617/3, 9617/4, 9617/5, 9619/1, 9619/2, 9619/3, 9619/4, 9619/5, 9619/6, 9622/1, 9622/4, 9623/1, 9623/2, 9624/1, 9624/2, 9625/1, 9625/2, 9626/1, 9626/2, 9632, 9633, 9635/1, 9635/2, 9636/1, 9636/2, 9637/1, 9637/2, 9638/1, 9638/2, 9639/1, 9639/2, 9640/1, 9640/2, 9641, 9645/2, 9646, 9647/1, 9647/2, 9648, 9649/1, 9649/2, 9650/1, 9650/2, 9651/1, 9651/2, 9652/1, 9652/2, 9653/1, 9653/2, 9654/1, 9655/1, 9656/1, 9658, 9659/2, 9659/3, 9659/4, 9660, 9661, 9662/1, 9662/2, 9663/1, 9663/2, 9669, 9670, 9672/1, 9672/2, 9672/3, 9673/1, 9673/2, 9676/1, 9676/2, 9677/1, 9677/2, 9678, 9679, 9680, 9682, 9683, 9684, 9686, 9687/1, 9687/2, 9688/4, 9688/5, 9689/2, 9690/1, 9690/2, 9691/1, 9691/2, 9692/1, 9692/2, 9693/1, 9693/2, 9694/2, 9694/3, 9695/1, 9695/2, 9696, 9886/15, 9886/16, 8467/4, 8468, 8473/1, 8473/2, 8490, 9566/1, 9575, 9577/2, 9578, 9584, 9588, 9589/2, 9603, 9611, 9612/3, 9621, 9642, 9643/1, 9657/2, 9665, 9671, 9674/1, 9694/1, 9697, 9814/1, 9219/11, 9877/15, 9877/16, 9877/20, 9877/21, 9877/22, 9878/1, 9879/1, 9879/2, 9716/21, 8070/3, 8332, 8334, 8337/1, 8337/2, 8339, 10009/2, 10009/8, 6808, 6809, 6810, 6811, 6894, 6895, 6896, 6897, 6898, 6899, 6900, 6901, 6902, 6903, 6721/3, 6801/2, 6801/3, 6807/2, 6835/11, 6892, 7071/5, 8067/4, 8067/5, 8070/1, 8070/4, 8070/13, 8070/16, 8070/17, 8070/21, 8070/20, 8474, 8475/22, 8475/23, 8475/34, 8475/35, 8476/17, 8476/18, 8475/9, 8475/21, 6835/18, 2668/253, 2668/126, 7980, 6864/5, 6864/9, 6807/1, 8724/1, 9645/1, 9695/3, 9675, 9628, 9627, 8657/5, 8657/6, 6879/4, 8146/6, 9595/8, 9595/7, 2670/11, 2670/12, 8060/1, 8061/2, 2690/6, 7934/10, 2668/252, 8146/2, 7934/9, 8146/5, 6859/3, 6862/3, 6878/3, 6878/2, 6879/2, 6879/3, 6880/3, 6880/4, 6837, 6860, 9657/11, 9657/12, 7745, 7066, 7739/1, 7715/13, 8674/2, 8674/3, 8674/4, 2338/1, 8674/1, 7970, 9709/3, 9760, 8355/1, 9755/4, 6973, 7070/5, 9807/1, 9798, 9716/18, 9718/4, 9721, 10022, 6980, 9755/1, 9703, 2338/4, 8606/4, 2676/7, 6820, 6819, 6818, 2676/6, 6817, 6816, 6813, 6814, 6815, 6812, 7071/4, 6824, 6825, 6823, 6822, 6827, 6821, 2676/10, 2676/11, 2676/3, 2676/5, 2677/2, 2678/1, 2679/1, 10034, 10033, 10032, 6867/1, 6826, 8049/7, 8051, 8052/1, 7939, 7938/1, 8053/1, 8053/2, 10026/1, 10026/2, 10027, 10030, 10031, 10028, 10029, 10024, 10023, 10019, 10020, 6889/1, 6886/3, 6886/4, 6889/2, 6890, 6991,	239127	647095

			6869, 6951/2, 6949, 6868, 6867/2, 6995, 6993, 6992, 6990, 6988/1, 6987/1, 6987/2, 6987/4, 6987/3, 6862/7, 6866, 6862/8, 10080, 10082, 10081, 10102, 10100, 10118/4, 10118/5, 10117, 10113, 10106, 10112, 10107, 10110, 10111, 10109, 10108, 9956/4, 9957/6, 9958/5, 9958/2, 9958/6, 9972, 9966, 9971, 9967, 9949/8, 10104, 9948/2, 9949/6, 9949/5, 10105/1, 9942/2, 9943/7, 9943/6, 9949/7, 9949/3, 9944/4, 9944/1, 9946, 9943/1, 9944/3, 9943/2, 9943/3, 9943/5, 9945, 9944/2, 9943/4, 8066/1, 8066/2, 8065/2, 8065/1, 8066/5, 8066/3, 8026/4, 8026/5, 7934/3, 8039/1, 8026/3, 8345, 8329, 9983/4, 8015, 8021, 8022, 8020, 8036/5, 8024, 8023, 8025, 8005/4, 8026/1, 8008/1, 8036/3, 8036/4, 8037/4, 8007/2, 8008/2, 8007/1, 8027, 8006/2, 8323, 8312/4, 8348, 8328/4, 8312/5, 8347/5, 8328/3, 8347/6, 8347/4, 8347/2, 8344, 8346, 8343, 8328/1, 8328/2, 8312/7, 8302/4, 8310/8, 8310/7, 8307/8, 8310/2, 8310/6, 8310/5, 8307/6, 8310/3, 8318/4, 8319/3, 8314, 8318/3, 8318/5, 8319/2, 8316, 8312/6, 8307/10, 8315, 8311, 8312/8, 8312/2, 8307/5, 8307/1, 8307/2, 8258/3, 8258/4, 8258/5, 8261/1, 8261/2, 8260, 8258/6, 8258/7, 8258/8, 8238/1, 8248/18, 8248/20, 8258/9, 8538/5, 8538/3, 8538/4, 8528/2, 8176, 8177/1, 8202/10, 8202/3, 8202/4, 8178/1, 7982/2, 8158/2, 8158/3, 8141/1, 8140/7, 8140/6, 8140/3, 8140/9, 8139/10, 8139/9, 8139/4, 8139/3, 8138/3, 8138/1, 8138/2, 8139/7, 8139/8, 8139/2, 8087/1, 8140/5, 8140/8, 8175, 8202/12, 8575/5, 8575/6, 8576/2, 8576/3, 8202/11, 8143/7, 8572/2, 8572/3, 8573/5, 8573/4, 8574/6, 8576/13, 8576/16, 8576/14, 8576/12, 8576/17, 8576/18, 8576/1, 8575/8, 8575/7, 8134/1, 8132/1, 8133/1, 8134/2, 8106/1, 8110/4, 8107, 8108, 8128/1, 8130/5, 8130/6, 8185/13, 8132/2, 8574/8, 8133/2, 8126/1, 8110/1, 8580/6, 8579/1, 8165/2, 8171/1, 8162/3, 8164/2, 8164/8, 8164/4, 8165/3, 9939/2, 9939/1, 6840/3, 6838/2, 6841/2, 6839/2, 6840/2, 6841/1, 6842/1, 9940/12, 6842/2, 10119/2, 10119/4, 10119/3, 6843, 6845, 10118/3, 10118/1, 9940/13, 9941/1, 10119/14, 6839/1, 10119/21, 9829/3, 9829/9, 9983/5, 9983/6, 9983/7, 9833/1, 9984/2, 9984/1, 9985/1, 9985/7, 9980/1, 9985/8, 9949/4, 9957/1, 9952/5, 9952/6, 9954, 9970/1, 9970/3, 9958/4, 9969/2, 9969/1, 9970/2, 9957/5, 9956/3, 10103, 6870/3, 6871/2, 6844, 6846/1, 6847, 6850, 6851, 9827/5, 9827/3, 9832/12, 9828/12, 9827/2, 9828/13, 9833/20, 9833/9, 9832/8, 9833/12, 9833/19, 9833/8, 9833/18, 9833/7, 9978, 9981, 9980/4, 9979/2, 9979/3, 9977, 9998/1, 9973, 9975, 9979/4, 9995, 9974, 9976/1, 9950/2, 9998/2, 9997, 9996, 9999, 9976/2, 9940/9, 9940/8, 9941/6, 9941/7, 9940/10, 9941/4, 9941/5, 8138/4, 8162/4, 8164/6, 8164/5, 8137/3, 8167/5, 8166/1, 8166/2, 8136/2, 8137/1, 8136/1, 8137/2, 8166/3, 8167/4, 8128/6, 8131, 8096/2, 8202/9, 8157, 8161/3, 8158/1, 8159/3, 8162/5, 8164/7, 8163/2, 8159/1, 8159/4, 8161/4, 8160/1, 8161/2, 8160/2, 8164/9, 8163/1, 9748/18, 9747/9, 9747/8, 9747/5, 9747/7, 9746/3, 9813/1, 9746/4, 9746/6, 9813/3, 9813/2, 9741/5, 9743/15, 9743/12, 8440/4, 9927/2, 9928/2, 9923/6, 9921, 9922/5, 9923/3, 9924/3, 9927/1, 9924/4, 9924/7, 9930/5, 9735/2, 9733/6, 9738, 9733/7, 8442/2, 8443/2, 9743/14, 8442/4, 8443/1, 8442/3, 9716/11, 9720, 9716/17, 9716/7, 9733/5, 9727/5, 9733/4, 9718/3, 9731/2, 9727/4, 9729, 9740/1, 9728, 9722/1, 9741/4, 9740/3, 9722/2, 9748/17, 9748/16, 9748/15, 8171/2, 8173, 8169/1, 8170, 8164/1, 8166/4,		

			8165/1, 8167/6, 8168, 8169/2, 8185/7, 8576/15, 8579/2, 8580/2, 8580/3, 8582/6, 8179/4, 8130/2, 8128/2, 8129/1, 8128/5, 8129/2, 8130/1, 8128/4, 8128/3, 8184/1, 8180, 8182/3, 8182/2, 8110/3, 8125/8, 8307/7, 8111, 8106/2, 8125/7, 8120, 8080/7, 8080/5, 8087/2, 8080/4, 8080/6, 8088, 8089, 8080/2, 8080/9, 8092, 8090, 8093, 8091, 8095, 8080/8, 8079/2, 2666/8, 8079/4, 8079/3, 2668/254, 8409/10, 8409/5, 8409/6, 8405/4, 8405/1, 8382/11, 8406/1, 8405/5, 8405/6, 8382/10, 8382/12, 8382/14, 8406/2, 8406/5, 8382/13, 8382/8, 8409/14, 8401/4, 8401/3, 8401/2, 8547/2, 8547/1, 8404/2, 8405/3, 8405/2, 8404/1, 8403, 8402, 8401/1, 8400/1, 8398/9, 8399/1, 8400/2, 8400/3, 8398/10, 8553/5, 8553/9, 8552/5, 8553/15, 8548, 8553/16, 8553/8, 8553/17, 8552/6, 8553/18, 8553/7, 8553/6, 8197, 8196, 8195, 8194, 8193, 8192/2, 8192/1, 8227, 8141/2, 8144/4, 8144/3, 8086, 8553/1, 8574/5, 8553/2, 8553/12, 8553/14, 8553/13, 8574/7, 8553/4, 8553/11, 8553/10, 8553/3, 9751/2, 9715/1, 9750/2, 9750/8, 8397/3, 8398/5, 8398/3, 8398/2, 8398/30, 8398/29, 8397/10, 8397/9, 8398/27, 8398/26, 8398/24, 8398/22, 8398/25, 8398/23, 8398/20, 8396/4, 8396/5, 8397/5, 8397/6, 8397/8, 8396/6, 8397/7, 8094, 8076/6, 8096/1, 8097/2, 8097/23, 8070/6, 8097/15, 8097/17, 8097/18, 8097/14, 8097/12, 8097/21, 8067/3, 8070/5, 8066/6, 8100, 8097/22, 8099, 8098, 8550/1, 8399/3, 8097/7, 8398/7, 8398/6, 8398/12, 8398/13, 8398/21, 8551/3, 8399/4, 8400/5, 8400/4, 8406/4, 8398/11, 8382/7, 8397/2, 8396/1, 8397/1, 8379/2, 8382/4, 8327/2, 8395/1, 8396/2, 8396/3, 8376/6, 8327/1, 8320/15, 8320/16, 8320/8, 8320/7, […]		
70001	Budapest 12	Farkasrét, Németvölgy		0	0
70005	Budapest 11	Kőérberek, Örsöd, Dobogó, Őrmező, Péterhegy	0148/2, 1236/20, 477/1, 147/1, 147/2, 144/5, 145, 146/3, 146/4, 0148/4, 148/5, 0148/3, 314/26, 737/2, 2853, 2852, 2851, 2850, 2849, 2848, 2847/3, 2846/3, 2845/1, 643/3, 314/2, 314/3, 314/4, 314/5, 314/6, 314/7, 314/8, 314/9, 314/11, 314/12, 314/14, 314/16, 314/17, 314/18, 314/19, 314/20, 314/22, 314/34, 314/72, 314/73, 314/74, 314/75, 314/76, 314/77, 314/78, 314/80, 314/81, 314/82, 314/83, 314/84, 314/85, 314/86, 314/88, 314/89, 314/90, 314/91, 314/92, 314/95, 314/96, 314/97, 314/99, 314/100, 314/101, 314/102, 314/103, 314/131, 314/132, 314/133, 314/134, 314/135, 314/136, 314/107, 314/108, 314/110, 314/111, 314/113, 314/114, 314/116, 314/117, 314/119, 314/120, 314/122, 314/123, 314/125, 314/126, 314/127, 314/129, 314/130, 308/12, 308/15, 242/16, 242/17, 242/18, 536/5, 476/1, 471/8, 353/3, 353/4, 314/156, 314/155, 314/153, 314/157, 314/154, 1288, 852/5, 01287/1, 283/13, 307, 314/10, 314/104, 314/105, 314/106, 314/109, 314/112, 314/115, 314/118, 314/121, 314/124, 314/128, 314/13, 314/147, 314/148, 314/149, 314/15, 314/150, 314/23, 314/25, 314/35, 314/36, 314/49, 314/50, 314/61, 314/70, 314/71, 314/79, 314/87, 314/93, 314/94, 314/98, 472/1, 472/2, 514, 0325, 0400/14, 144/4, 141/2, 144/6, 783, 673/5, 673/4, 570/32, 451/2, 753/2, 01129/24, 01129/27, 0152/4, 0151/9, 0152/5, 0152/6, 0154/4, 0154/3, 952/4, 2854/31, 926/5, 927, 951/3, 926/4, 951/4, 707/1, 459/5, 458/3, 530/6, 530/9, 462/5, 465/3, 733, 466/7, 465/4, 464/5, 530/7, 467/3, 468/5, 469/7, 639/2, 639/1, 640,	234228	646372

			470/5, 734/5, 456/6, 703, 702/2, 451/4, 645/3, 647/5, 646/4, 698/3, 697/3, 696/3, 694/2, 641/3, 642, 641/1, 641/2, 635/6, 697/5, 443/2, 442/2, 644/2, 643/2, 645/1, 645/2, 693/2, 699/3, 692/2, 691/2, 636/5, 709/1, 710/1, 708/1, 699/5, 701/2, 714/1, 713, 711/1, 698/5, 706/1, 714/4, 718, 696/5, 695, 445/2, 444/2, 447/2, 446/2, 700/2, 754/1, 753/1, 752/1, 719/2, 720, 721/2, 734/2, 734/1, 687/3, 722, 725, 684/4, 685/3, 726, 714/2, 714/3, 688/2, 689, 690/2, 727, 728, 751/1, 723, 750/1, 684/3, 729, 749/1, 732/1, 732/2, 731, 745/1, 730, 746/1, 747/1, 748/1, 744/1, 447/4, 442/7, 442/4, 450/2, 449/2, 809/24, 809/23, 809/27, 810/1, 811/6, 808/1, 805, 559/5, 282/9, 570/48, 570/47, 809/25, 809/21, 866/1, 817/1, 816/2, 818/8, 817/4, 815/1, 813/1, 812/1, 809/22, 809/26, 911/2, 756/8, 912/2, 913/2, 914/2, 756/10, 756/13, 919/6, 756/6, 853/16, 923/5, 923/4, 931/1, 932/6, 934/11, 933/4, 919/4, 916/3, 919/8, 923/7, 282/11, 368/17, 368/15, 925/3, 923/8, 928, 926/1, 925/4, 925/2, 926/3, 926/2, 925/1, 847/6, 850/9, 841/10, 850/6, 850/7, 847/7, 846/6, 778, 779, 844/8, 846/5, 850/8, 844/5, 841/5, 844/4, 846/3, 839/5, 838/4, 835/5, 940/9, 841/6, 841/7, 841/4, 847/9, 848/2, 836/3, 841/11, 841/9, 846/4, 847/4, 844/9, 780, 775/1, 850/5, 776, 777, 840/1, 838/2, 838/1, 839/1, 836/5, 841/2, 841/3, 863/1, 863/3, 862/2, 862/1, 836/6, 835/1, 831/5, 832/4, 863/5, 864/1, 809/10, 809/13, 809/9, 809/8, 831/4, 809/7, 809/11, 809/12, 809/1, 646/2, 647/3, 685/6, 685/5, 684/10, 685/4, 684/5, 684/8, 684/6, 676/6, 684/7, 676/5, 684/9, 685/7, 650/1, 651/1, 653/5, 652/4, 653/6, 648/4, 655/4, 675/5, 648/1, 2804, 2795/3, 2795/4, 2793/2, 2793/1, 2796/2, 2795/2, 2796/4, 2810/5, 2810/18, 2810/17, 2810/19, 2810/7, 2810/8, 2813/5, 2813/4, 2810/11, 2810/9, 2810/10, 2810/15, 2810/14, 570/9, 570/8, 570/68, 570/66, 570/69, 570/67, 570/16, 570/11, 570/18, 570/15, 570/17, 570/14, 570/70, 853/17, 853/23, 853/22, 738/2, 745/2, 744/2, 757, 741/2, 742/2, 743/2, 746/2, 749/2, 739/2, 740/2, 748/2, 747/2, 739/1, 738/4, 743/1, 742/1, 741/1, 740/1, 659/9, 657/8, 658/1, 656/1, 627/6, 653/2, 651/3, 652/2, 628/6, 651/2, 650/3, 654/4, 654/5, 655/1, 628/17, 628/7, 628/8, 628/18, 656/5, 657/9, 655/5, 656/2, 660/6, 656/4, 657/7, 660/8, 659/8, 659/7, 657/6, 660/4, 661/2, 660/11, 660/12, 655/2, 661/4, 661/3, 662/3, 650/4, 674/1, 681/1, 680/2, 680/5, 674/2, 675/3, 673/6, 671/4, 677/5, 677/6, 670/3, 670/4, 679/6, 680/6, 679/3, 671/3, 672/6, 672/3, 672/8, 672/7, 672/9, 682/1, 675/4, 672/5, 673/7, 679/5, 679/4, 681/2, 1090/1, 1090/2, 1092/5, 1092/10, 1090/4, 1053/2, 1084/2, 1090/5, 1090/9, 1092/7, 1039/1, 1034/1, 998/1, 1092/6, 1092/15, 298/6, 299/6, 282/13, 296/10, 368/7, 368/11, 530/15, 282/12, 931/4, 931/2, 934/13, 934/14, 934/16, 934/15, 937/2, 940/10, 940/4, 929/4, 947/3, 946/4, 949/4, 948/5, 948/8, 949/3, 931/5, 932/9, 948/9, 947/2, 948/4, 934/2, 933/3, 932/7, 934/22, 940/8, 937/13, 933/6, 932/11, 933/5, 932/10, 937/1, 936/1, 934/19, 934/6, 934/17, 934/20, 932/8, 933/7, 933/8, 946/2, 945/3, 936/4, 936/3, 853/10, 847/8, 937/14, 937/7, 937/11, 923/2, 850/2, 848/1, 850/3, 850/4, 923/3, 934/21, 937/9, 937/12, 923/1, 809/5, 817/5, 816/3, 799, 812/3, 797, 750/3, 751/3, 752/3, 802/2, 802/3, 803/3, 667/3, 666/1, 662/1, 662/2, 663/3, 664/3, 666/5, 666/3, 615/8, 615/5, 615/6, 614/1, 666/4, 666/2, 613/2, 570/34, 615/4, 615/9, 570/38, 570/39, 619/7, 570/37, 584/2, 619/4, 570/82, 570/35, 570/33, 570/50, 570/52, 570/53, 570/51, 570/40, 570/41, 570/43,		

			617/1, 617/2, 570/45, 570/42, 570/46, 610/2, 613/1, 570/55, 570/56, 570/57, 625/3, 622/4, 623/3, 623/8, 621/1, 623/7, 624/3, 623/6, 622/2, 627/9, 626/4, 627/5, 570/31, 570/30, 624/2, 625/5, 625/4, 622/3, 619/8, 617/3, 663/11, 619/5, 621/2, 622/1, 677/4, 677/3, 2545/22, 2813/7, 2813/6, 853/12, 853/27, 853/21, 853/13, 853/11, 853/14, 853/15, 631/2, 630/2, 630/3, 632/3, 632/4, 631/1, 630/5, 635/5, 634/3, 634/2, 633/3, 633/4, 629/3, 629/2, 628/15, 628/9, 646/5, 629/1, 647/6, 628/16, 628/21, 628/20, 635/3, 634/1, 633/1, 633/2, 648/5, 1056, 763, 762/1, 761/1, 760/2, 759/2, 754/2, 758, 710/2, 711/2, 712, 759/1, 760/1, 709/2, 707/2, 708/2, 764, 765, 772, 773, 762/2, 771, 761/2, 766, 706/2, 988, 570/12, 635/1, 635/2, 636/4, 2854/5, 2854/29, 809/6, 818/4, 795, 794, 796, 809/20, 809/3, 809/18, 809/17, 809/19, 809/16, 809/15, 809/2, 1092/12, 760/3, 753/3, 754/3, 792, 759/3, 400/10, 530/3, 475/4, 775/2, 940/5, 944/2, 942/3, 944/1, 941/1, 941/3, 945/1, 944/3, 945/4, 944/4, 942/4, 941/4, 952/3, 943, 945/5, 767, 770, 769, 782/1, 782/5, 782/6, 782/4, 784, 785, 781, 786, 826/6, 827/2, 828/7, 828/8, 829/4, 830/2, 809/14, 853/24, 853/19, 853/20, 853/25, 998/3, 1052/2, 570/19, 894/1, 893/1, 667/6, 667/5, 664/7, 664/6, 671/2, 670/1, 670/2, 672/10, 663/5, 664/4, 667/4, 661/7, 662/8, 673/8, 663/10, 662/7, 661/8, 663/7, 663/12, 853/28, 825/5, 570/20, 570/21, 627/8, 628/19, 626/3, 570/28, 570/29, 628/11, 628/13, 570/23, 570/25, 570/24, 570/26, 570/22, 570/65, 570/64, 295/10, 368/2, 570/73, 570/74, 570/76, 570/5, 570/72, 580/2, 1055, 949/2, 952/14, 952/13, 1236/24, 1236/25, 853/7, 853/8, 853/9, 853/6, 570/77, 570/63, 570/59, 570/58, 570/60, 570/61, 01129/58, 751/2, 752/2, 750/2, 1039/2, 01151/1, 01285, 0400/29, 0400/21, 01184/4, 01129/42, 01129/26, 01129/49, 01129/75, 01129/46, 01129/9, 01129/62, 01163, 01129/37, 01129/38, 01129/20, 01129/18, 01129/40, 01129/22, 01129/39, 01129/41, 01129/57, 01129/43, 01129/44, 01129/19, 01129/61, 01129/34, 01129/21, 01129/35, 01129/36, 01129/32, 01129/31, 01129/33, 01129/30, 01129/16, 01129/23, 01129/29, 01129/17, 01129/25, 01129/28, 01129/11, 01129/50, 01129/60, 01129/59, 01257/4, 01278/1, 01257/7, 01129/8, 01129/6, 01129/77, 0152/7, 0400/16, 0400/15, 0400/2, 0400/3, 0400/17, 0564/4, 0400/12, 0400/22, 0150/8, 0326/3, 0400/5, 0400/25, 0400/26, 0150/5, 068/8, 068/7, 0155/1, 0154/1, 0153/2, 0150/7, 0153/4, 0153/3, 0569/4, 0560/1, 0151/8, 0157/2, 0157/1, 0156, 0242/19, 0189/15, 0189/32, 0150/9, 0152/3, 0160/6, 0160/23, 0168/3, 0189/57, 0160/24, 0160/5, 0189/58, 070/2, 0151/10, 0189/14, 0160/21, 0160/19, 0160/7, 0160/8, 0160/22, 0189/48, 0160/1, 0189/29, 0189/30, 0189/53, 0189/98, 0189/52, 0189/51, 0189/50, 0189/49, 0535/1, 0189/54, 0189/86, 0189/87, 0189/85, 0189/88, 0189/76, 0189/77, 0189/78, 0189/79, 0189/80, 0189/81, 0189/82, 0189/83, 0189/84, 0189/31, 0160/20, 0189/89, 0189/71, 0189/72, 0189/56, 0189/55, 0189/73, 0189/74, 0189/75, 0189/68, 0189/67, 0189/66, 0189/65, 0189/64, 0189/63, 0189/62, 0189/61, 0189/60, 0189/59, 0189/69, 0189/70, 0160/29, 0159, 0160/30, 0160/14, 0160/13, 0555/2, 0160/32, 0160/33, 0160/15, [...]		
70009	Budapest 21	Csepel	206799, 200055, 200060, 208665, 208664/1, 209611, 209610, 208137, 208138, 208139, 208140, 208141, 208142, 208143, 208144, 208145, 208146, 208147,	230833	651707

			208148, 208149, 208150, 208151, 208152, 208153, 208154, 206923, 206924, 206925, 206926, 206927, 206911, 206912, 206913, 206914, 206874, 206875, 206876, 206877, 206878, 206879, 206880, 206881, 206885, 206886, 206111, 206801, 206170/1, 206863, 206859, 206855, 206141, 206142, 206113, 205049, 208939, 208942, 205157, 207191, 207095, 205066, 205617, 200347, 210013, 210014, 210017, 210007/2, 210028/1, 209996, 209973, 209753/2, 210023, 205199, 205198, 205200, 205436, 205408, 205435, 205434, 205289, 205285, 205286, 205284, 205290, 205283, 205280, 205282, 205279, 205281, 205278/1, 205275, 205276, 205277, 205265, 205288, 205287, 205291, 205267, 205274, 205273, 205266, 205401, 205402, 205403, 205272, 205271, 205270, 205268, 205269, 205261, 205400, 205292, 205293, 205254, 205253, 205430, 205440, 205429, 205441, 205439, 205438, 205431, 205437, 205433, 205442, 205443, 205444, 205447, 205448, 205445, 205428, 205432, 205446, 205449, 205426, 205427, 205421/2, 205424, 205801, 205799, 205457, 205456, 205458, 205459, 205460, 205485, 205484, 205461, 205450, 205455, 205462, 205483, 205463, 205482, 205464, 205486, 205451/1, 205454, 205453, 205451/2, 205465, 205466, 205480, 205467, 205481, 205491, 205487, 205488, 205490, 205492, 205452, 205504, 205489, 205525, 205526, 205534, 205531, 205529, 205527, 205478, 205469, 205468, 205479, 205493, 205494, 205477, 205496, 205495, 205497, 205498, 205524, 205535, 205499, 205520, 205523, 205522, 205521, 205518, 205530, 205528, 205519, 205517, 205516, 205513, 205423, 205422, 205421/1, 205420, 205418, 205404, 205399, 205405, 205406, 205398, 205397, 205407, 205395, 205394, 205409, 205410, 205415, 205416, 205419, 205417, 205414, 205413, 205412, 205396, 205598, 205597, 205594, 205593, 205592, 205391, 205388, 205387, 205384, 205411, 205380, 205382, 205385, 205386, 205532, 205536, 205533, 205537, 205538, 205389, 205390, 205383, 205392, 205539, 205540, 205600, 205599, 205393, 205601, 205296, 205295, 205297, 205299, 205294, 205252, 205251, 205301, 205300, 205298, 205312, 205313, 205311, 205315, 205314, 205305, 205303, 205302, 205304, 205310, 205309, 205308, 205307, 205306, 205378, 205360, 205381, 205379, 205316, 205317, 205241, 205318, 205319, 205377, 205376, 205320, 205330, 205323, 205331, 205322, 205324, 205332, 205321, 205375, 205374, 205368, 205367, 205365, 205369, 205366, 205221, 205373, 205364, 205334, 205335, 205333, 205329, 205470, 205472, 205471, 205476, 205475, 205473, 205500, 205501, 205502, 205474, 205503, 205793, 205797, 205796, 205792, 205789, 205772, 205560, 205699, 205700, 205701, 205718, 205725, 205726, 205739, 205740, 205743, 205746, 205747, 205748, 205505, 205508, 205509, 205791, 205790, 205788, 205794, 205795, 205787, 205512, 205506, 205752, 205753, 205754, 205755, 205756, 205757, 205758, 205759, 205760, 205786, 205507, 205751, 205510, 205744, 205750, 205749, 205511, 205761, 205765, 205762, 205745, 205553/2, 205554, 205741, 205742, 205738, 205735, 205737, 205698, 205702, 205736, 205724, 205544, 205545, 205547/1, 205547/2, 205548/1, 205548/2, 205548/3, 205552, 205553/1, 205514, 205515, 205541, 205549, 205546/2, 205546/1, 205543, 205550, 205551, 205555, 205561, 205579,		

			205580, 205578, 205576, 205697, 205556, 205557, 205575, 205574, 205572, 205577, 205696, 205695, 205558, 205559, 205573, 205571, 205569, 205570, 205589, 205588, 205587, 205542, 205595, 205591, 205602, 205596, 205590, 205603, 205634, 205637, 205638, 205641, 205618, 205619, 205620, 205621, 205586, 205584, 205607, 205585, 205583, 205582, 205581, 205612, 205611, 205613, 205647, 205609, 205610, 205648, 205650, 205608, 205649, 205614, 205616, 205651, 205654, 205652, 205615, 205636, 205370, 205363, 205371, 205605, 205604, 205372, 205362, 205361, 205606, 205349, 205350, 205351, 205354, 205355, 205358, 205359, 205622, 205626, 205629, 205630, 205633, 205348, 205352, 205347, 205353, 205201, 205356, 205357, 205625, 205627, 205624, 205623, 204900, 204899, 204887, 204879, 204876, 204875, 204901, 205631, 205632, 205628, 204898, 205635, 204883, 204884, 204882, 204880, 205803, 205763, 205785, 205784/2, 205784/1, 205783, 205782/2, 205782/1, 205778, 205777, 205829, 205828, 205781, 205780, 205764, 205768, 205769, 205770, 205771, 205278/2, 205773, 205779, 205766, 205827, 205776, 205775, 205767, 205774, 205734, 205733, 205837, 205836, 205838, 205841, 205805, 205825, 205824, 205816, 205815, 205814, 205812, 205811, 205826, 205822/2, 205820, 205823, 205822/1, 205821, 205819, 205810, 205808, 205813, 205818, 205817, 205831, 205807, 206065, 206066, 206068, 206069/1, 206069/2, 206072, 205730, 205731, 205848, 205732, 205839, 205835, 205832, 205834, 205842, 205840/1, 205840/2, 205843, 205844, 205845, 205846, 205847, 205865, 205864, 205866, 205863, 205861, 205729, 205849/3, 205849/4, 205859, 205860, 205857, 205858, 205862, 205867, 205717, 205719, 205868, 205849/2, 205849/1, 205850, 205855, 205856, 205854, 205853, 205852, 205851, 205873, 205876, 205874, 205875, 205877, 205872, 205871, 205869, 205870, 205982, 205981, 205980, 205880, 205879, 205881, 205878, 205889, 205910, 205907, 204170, 204169, 204168, 204167, 204166, 204165, 205672, 205671, 205670, 205669, 205667, 205663, 205693, 205694, 205660, 205661, 205666, 205668, 205673, 205674, 205677, 205680, 205681, 205685, 205686, 205689, 205690, 205691, 205562, 205564, 205565, 205568, 205655, 205658, 205567, 205703/1, 205566, 205563, 205703/2, 205692, 205688, 205659, 205662, 205687, 205684, 205665, 205664, 205683, 205682, 204188, 204171, 204174, 205676, 204172, 204201, 206116/3, 206116/2, 206116/1, 206121, 206120, 206156, 206157, 206114, 206115, 206085, 206086, 206112, 206087, 206083, 206084, 206081, 206082, 206080, 206090, 206110, 206109, 206089, 206091, 206108, 206088, 206107, 206092/1, 206271, 206272, 206273, 206275, 206276, 206277, 206274, 206092/2, 206267, 206268, 206263, 206266, 206269, 206270, 206278, 206242, 206260, 206255, 206279, 206054, 206079, 206074, 206076, 206078, 206064, 206067, 206077/2, 206071, 206073, 206075, 206070, 205809, 206077/1, 206061, 206062, 206060, 206007, 206059/6, 206059/5, 206002/1, 206002/2, 206005, 206056, 206057, 206058, 206059/3, 206059/2, 206059/1, 206059/4, 206006, 206008, 206004, 206055, 206053, 206014, 206015, 206016/1, 206012, 206013, 206052, 206019, 206016/2, 205996, 205995, 205994, 205997, 205830, 205833, 205998, 205993, 205992, 205999, 205991, 205990, 206000,		

			205989/2, 206001, 206003/2, 206003/3, 206003/1, 205989/1, 205988/4, 206010, 206011, 206009, 205984, 205983, 205727, 205728, 205678, 205679, 205721, 205723, 205722, 205705, 205704/2, 205706, 205720, 205707, 205709, 205713, 205715, 205716, 205708, 205710, 205712, 205714, 205704/1, 205711, 205916, 205917, 205915, 205918, 205914, 205911, 205913, 205912, 205919, 205920/10, 205920/11, 205920/7, 205642, 205643, 205644, 205645, 205646, 205657, 205656, 205653, 204218, 204217, 204214, 204213, 204210, 204209, 204208, 205640, 205639, 204219, 204216, 204215, 204225, 204220, 204221, 204224, 204227, 204226, 204207, 204212, 204211, 204228, 204229, 204231, 204105, 204206, 204230, 204232, 204203, 204202, 204233, 204246, 204247, 204249, 204248, 204245, 204250, 204264, 204872, 204871, 204868, 204867, 204881, 204878, 204873, 204874, 204877, 204916, 204866, 204865, 204870, 204869, 204863, 204853, 204854, 204855, 204856, 204857, 204858, 204859, 204861, 204862, 204251, 204255, 204256, 204259, 204222, 204864, 204223, 204846, 204847, 204849, 204848, 204844, 204843, 204845, 204292, 204832, 204834, 204835, 204836, 204841, 204335, 204842, 204860, 204837, 204252, 204254, 204253, 204840, 204839, 205806/1, 206155, 206122, 206151, 206152, 206160, 206161, 206150, 206153, 206154, 206159, 206158, 206147, 206148, 206164, 206146/2, 206165, 206149, 206163, 206162, 206106, 206093, 206105, 206103, 206104, 206101, 206100, 206102, 206123, 206124, 206146/1, 206145, 206144, 206143, 206140, 206139/2, 206167/1, 206166, 206139/1, 206138, 206128, [...]		
70015	Budapest 2	Felhévíz, Rózsadomb, Rézmál	13037/1, 13037/2, 13037/4, 13037/5, 13037/3, 15054, 13708, 13545/2, 15029/9, 14865, 13837, 15089/2, 13578, 14481, 14494/1, 14489, 14487, 14560/2, 14560/1, 14479/2, 12093, 14539, 12051, 13204/11, 12848/1, 12848/2, 13384, 13373/5, 13283, 14869, 13443, 12047, 14813, 23807/1, 13757, 14952, 14840/1, 13017/1, 13017/2, 13017/3, 15144, 15140, 15132, 15012/1, 15119/1, 15119/2, 15099/2, 15099/3, 15121, 15227/1, 15227/2, 15227/3, 15228/1, 15228/2, 15228/3, 14930/1, 14581, 13509, 13723/2, 13761/1, 13723/3, 13723/4, 13729/1, 13728, 13729/2, 13731/1, 13733, 13734/1, 13734/2, 13734/3, 13736, 13738, 13739, 13740, 13741, 13742, 13743, 13746, 13752, 13753, 13754, 13761/2, 13765, 13777/2, 13785, 13786, 13874/1, 14847, 14854, 13572/5, 13515, 13516, 13517, 13518, 13519, 13841, 14799, 14800, 12859/2, 13204/8, 13204/15, 14789, 14607/1, 14607/2, 14833, 14840/3, 13422/1, 14795, 14796/1, 14797, 14798, 14804/1, 14804/2, 14805/1, 14808, 14822/2, 14823/2, 14824/1, 14824/2, 14825/1, 14825/2, 14827/1, 14828, 14829, 14830, 14831, 14832, 13011, 13006, 13012/2, 13012/3, 13012/4, 14488, 14456, 13506, 13550/14, 13550/16, 13550/17, 13550/18, 13550/19, 13550/21, 13550/26, 13550/27, 13550/28, 13550/29, 13550/30, 13550/31, 13550/32, 13550/33, 13550/34, 13550/37, 13550/38, 13550/39, 13567, 13572/3, 13572/7, 13572/9, 13577, 13579, 13580, 13582, 13590, 13591, 13592, 13600, 13601, 13606, 13602/1, 13602/2, 13612, 13710, 13711, 13712, 13713, 13715/1, 13715/2, 13720/2, 13720/1, 13722, 13723/1, 13760/2, 13766/1, 13766/3, 13766/5, 13766/6, 13766/7, 13777/1, 13793/2, 13795, 13800, 13806/1, 13806/2, 13806/3, 13806/4, 13807, 13808,	241398	648652

			13810, 13811, 13812, 13816, 13831/4, 13831/5, 13833, 13834/1, 13834/2, 13834/3, 13842/5, 13852, 13853, 13854, 13858, 13859, 13860, 13861, 13862, 13865, 13866, 13867, 13868, 13869/2, 13869/3, 13870, 14449/1, 14462, 14468, 14473, 14472, 14474, 14475, 14476, 13508/1, 13542, 13581, 13871/1, 13871/2, 13871/3, 13871/4, 13569/2, 13570/3, 13442/8, 13442/11, 13463, 13465, 13469, 13481, 13488, 13489, 13493, 13495, 13496, 13497, 13499, 13466, 13467, 13468, 14480, 14484, 14486, 14490, 13491, 13513, 13797/2, 13809/9, 13535, 13278, 14599, 14810, 14495, 13625, 13544/1, 13544/2, 14519/2, 14820, 13490, 13484, 13475, 13492, 13494, 13498/1, 13498/2, 13441, 13464/2, 13470, 14482, 14483, 13044, 12722/2, 13204/10, 13204/13, 13211, 13213, 13215/8, 13215/9, 13215/10, 13215/11, 13215/12, 13215/13, 13215/14, 13215/16, 13215/17, 13226, 13233, 13234, 13235/6, 13235/9, 13235/31, 13235/32, 13235/33, 13235/39, 13235/40, 13235/42, 13235/45, 13235/55, 13235/56, 13235/58, 13235/69, 13238, 13240/1, 13240/2, 13243, 13263/1, 13263/2, 13264/2, 13264/1, 13264/3, 13374, 13472/2, 13474/1, 13474/2, 13476, 13477, 13478, 13479/1, 13479/2, 13480/1, 13480/2, 13482/1, 13482/2, 13485, 13543/3, 14451, 14454, 14455/1, 14455/2, 14458/1, 14461, 14464/1, 14464/2, 14465/1, 14465/2, 14466/1, 14466/2, 14467, 14471, 14470, 14469, 14478/1, 14478/2, 14478/3, 14478/4, 14478/7, 14617/3, 12856, 12857, 12861, 13235/4, 13235/7, 13235/28, 13235/29, 13235/57, 13293, 13583, 13204/12, 13204/14, 13242, 13855/2, 14843/1, 14617/9, 14617/16, 14617/14, 14842, 14477/3, 14477/5, 14870, 13584/2, 12915/1, 12811, 12815, 12914, 12915/2, 12915/3, 12929/2, 12859/1, 15344, 15356, 12925, 13565/1, 13565/2, 13436, 13045/6, 14788, 14772/1, 14479/1, 13483, 13440, 13442/9, 13543/2, 13541/1, 13541/2, 13541/3, 13510, 13528, 13530, 13531, 13532, 13533, 13534, 13539, 13538, 13507/4, 13508/2, 13511, 13514, 13520, 13521, 13522, 13523, 13524, 13525, 13526, 13527, 13486, 13487, 13500, 13501, 13502/1, 13502/2, 13503, 13504, 14493, 14499, 14809, 14826, 14812, 13706, 13720/3, 13720/4, 13720/5, 13721, 14796/2, 13715/3, 13766/8, 13766/9, 13793/1, 13791/2, 13570/4, 13569/1, 13545/3, 13618, 13545/4, 13545/1, 13550/35, 13550/40, 13550/42, 13550/24, 13796/2, 13204/16, 13204/17, 12915/4, 12917, 12924, 12926, 15055/2, 15056, 15057, 13373/1, 12929/4, 13855/1, 13809/3, 13809/1, 13809/4, 13584/1, 13452, 13454, 14577/1, 13703/1, 13703/2, 13295/11, 13677, 12697/1, 12720/6, 13268, 14984/3, 14977/1, 14977/2, 14960, 14962/2, 14967/2, 14970/1, 14971/3, 13569/3, 12289, 13632/2, 13690, 13700/13, 13700/7, 13700/9, 13646, 14536/1, 14984/1, 14537, 14538, 14540, 14541, 14542, 14544, 14592, 14594, 14595, 14596, 14597/1, 14604, 14606, 14801/2, 14803/2, 13046, 13543/1, 13279, 13422/2, 13045/7, 13045/8, 13045/9, 13045/10, 13045/11, 13045/12, 13045/13, 13045/14, 13045/15, 13045/16, 13045/17, 13045/18, 15216/1, 15216/2, 13709, 13145, 13144/1, 14576, 14577/2, 14584, 14585, 14587/2, 14590, 14591, 14593/2, 14593/4, 14597/2, 14600/1, 14601/2, 14602/1, 14605, 13437, 13438, 13439, 15083/1, 13039/2, 15082/2, 13797/1, 14816/1, 14817/1, 14954, 14955, 14956, 15219, 15220/2, 15222/6, 15223/2, 15222/5, 15223/3, 15223/1, 15228/4, 15213/2, 15213/3, 15220/4, 15220/3, 15214/6, 15214/7, 15218,		

			15213/4, 15214/4, 15214/5, 15213/1, 15214/3, 15234, 15233, 15231, 15230, 15232, 15224/1, 15224/2, 15229, 15228/5, 14971/4, 14859/1, 14859/2, 13001, 13002, 12088, 12055, 14864, 14848, 14855, 14863/2, 14858, 14853, 14856, 14857, 14846, 14863/1, 15257, 15256, 15258, 12981/2, 15252/3, 15263/2, 15263/3, 15263/1, 15260, 15261, 15259, 13000, 14935, 14936, 14933, 14932/2, 14937/4, 14937/3, 14844/2, 14841/2, 14845, 14943/7, 14834, 14837/4, 14838, 15272, 14851/2, 14850, 14852, 14930/3, 14885/2, 14886, 14930/4, 14885/1, 15273/16, 14881, 14883/1, 14884/1, 14929/6, 14929/9, 14929/5, 14929/8, 14928, 14931/1, 14934, 14931/2, 14871, 14872, 14873, 14851/1, 14849, 14877, 15274, 15273/15, 15275/1, 15275/2, 15273/19, 15273/18, 15273/17, 15276, 15273/13, 15273/14, 15273/11, 15269, 15264/1, 15265/1, 15264/2, 15245, 15265/2, 15266/2, 15266/1, 15267, 15208/3, 14914/2, 15211, 15273/4, 15252/4, 15252/1, 15249, 15251/1, 15252/2, 14547/2, 14987, 14995/4, 14995/3, 14988, 14550, 14549, 14983/1, 14547/5, 14547/4, 14545, 14982, 15237, 15238, 15236, 15242, 15250, 15251/2, 15241/1, 15240/2, 15239, 15247/2, 15246, 15248/1, 15247/1, 15243/2, 15248/2, 15244, 15243/4, 15243/3, 15241/2, 15240/1, 14815, 14949, 14950, 14951, 14817/2, 15178/33, 14948/1, 14947, 14946, 14945, 14816/2, 14943/6, 14958/2, 14957/2, 14958/1, 14943/23, 15178/20, 14502, 14974, 14965/1, 14965/5, 14968/2, 14969/4, 14970/7, 14962/1, 14970/8, 14965/6, 14965/3, 14965/4, 14970/6, 15178/26, 15178/39, 14992, 15178/34, 15178/40, 15178/37, 15178/36, 15178/31, 14519/1, 15178/25, 12982, 14520, 14514, 14511, 14506, 14505, 12974, 14510/1, 14509, 13460, 13461, 13459, 14510/3, 15178/11, 14510/2, 13038/3, 14507, 14508/1, 14508/2, 13038/2, 14504, 14503, 14501, 14500, 12969, 15178/23, 14943/30, 14943/29, 14943/31, 15178/30, 15178/29, 14943/32, 14929/3, 15008/3, 15008/2, 13023/13, 15008/4, 15010/1, 15126, 15178/12, 15178/14, 15178/10, 15178/13, 14993, 15178/9, 15007/3, 15007/4, 15004, 15127, 15007/2, 15188/3, 14998, 14995/1, 13013, 13019, 13023/12, 13023/4, 13023/5, 13023/6, 14532/15, 14532/16, 14532/8, 14532/7, 13023/3, 12963, 12972, 12967, 12973, 12968, 12961, 12962, 12971, 12975/2, 12976, 12975/1, 12970, 12981/1, 12978, 12977, 12979, 12999, 12997, 13004/3, 13004/2, 15149, 15093/7, 15228/7, 15154/2, 15154/4, 15154/3, 15158, 15159/1, 15045, 13371/1, 13620, 13619, 13372/1, 15033/2, 15039, 15022, 15023, 15024, 15018, 15017, 15046, 15044, 15047, 15042/2, 15019, 15050, 15042/1, 15020, 15060/2, 15060/1, 15061, 15058, 15059, 15041/1, 15040, 15037, 15038, 15025, 15026, 15055/1, 15049, 15041/2, 15042/4, 15042/3, 15051, 15021, 12927/2, 12912, 12913, 12911, 12928, 15052, 12927/1, 12953, 15138, 12931/2, 12956, 12957, 12958, 12959, 12960, 12950, 12951, 12952/2, 12964, 12965, 15146, 15101/15, 15099/1, 15099/4, 15101/1, 15101/16, 15101/3, 15117, 15118/2, 15091/1, 15091/2, 15093/10, 15091/4, 15091/3, 15097/1, 15093/9, 15345/1, 15097/2, 15101/5, 15101/8, 15093/8, 15101/18, 15101/17, 13632/3, 13435, 13390, 13386, 13385, 13391, 15337, 13425, 13426, 13387/2, 13387/1, 13388, 13434, 13423/2, 13373/9, 15343/2, 15154/1, 15359, 15360, 15358, 15357, 15368/2, 15368/1, 15336, 15334/2, 15343/1, 15352/2, 15353, 15355, 15354, [...]		

70017	Budapest 2	Nyéki vadászkastély és környezete	11117/23, 11117/16, 11124/4, 11129/7, 11129/8, 11126/1, 11126/2, 11117/26, 11117/25, 11117/27, 11117/35, 11117/36, 11117/37, 11117/38, 11117/39, 11117/40, 11117/41, 11078/3, 11173/2, 11120/1, 11121/1, 11061, 11067, 11070, 11071, 11074, 11075, 11077, 11084, 11087, 11088, 11089, 11094, 11095, 11115, 11118, 11122, 11128, 11166, 11432, 11434, 11442, 11171/1, 11171/2, 11173/1, 11437/1, 11437/2, 11438/1, 11438/2, 11440/2, 11440/3, 11441/5, 11154/4, 11117/10, 11117/11, 11117/12, 11117/13, 11117/14, 11117/15, 11117/2, 11117/34, 11117/4, 11117/42, 11117/43, 11117/44, 11117/45, 11117/5, 11117/6, 11117/7, 11117/8, 11117/9, 11078/5, 11078/6, 11079/1, 11079/2, 11079/3, 11081/1, 11081/2, 11081/4, 11081/5, 11081/6, 11082/1, 11082/3, 11082/4, 11083/2, 11083/3, 11083/4, 11085/1, 11085/2, 11086/1, 11086/2, 11182/2, 11430/7, 11179/7, 11180/1, 11436/3, 11179/5, 11436/4, 11435/5, 11181/1, 11430/1, 11433/4, 11433/3, 11433/2, 11182/1, 11181/2, 11435/6, 11433/6, 11435/4, 11185/1, 11430/5, 11433/5, 11091/5, 11090/1, 11090/3, 11430/9, 11430/10, 11059/4, 11059/3, 11054/3, 11042/13, 11042/12, 11042/7, 11066/2, 11066/4, 11066/3, 11042/2, 11183/3, 11180/2, 11047/9, 11183/4, 11047/7, 11050/6, 11047/10, 11047/5, 11185/3, 11183/5, 11185/4, 11064/2, 11062, 11174/1, 11174/4, 11174/3, 11179/3, 11179/8, 11179/2, 11063/4, 11179/6, 11179/4, 11059/5, 11053/2, 11054/4, 11052/2, 11047/6, 11047/4, 11050/5, 11051/4, 11050/7, 11059/8, 11059/7, 11059/6, 11056/1, 11056/2, 11063/1, 11063/3, 11051/2, 11052/3, 11057/1, 11051/5, 11057/2, 11059/9, 11059/10, 11170/7, 11170/5, 11168/1, 11167/1, 11163/1, 11163/2, 11164/2, 11164/3, 11164/4, 11165/1, 11162/1, 11162/2, 11161/4, 11161/3, 11161/1, 11165/2, 11167/2, 11168/2, 11123/12, 11446/6, 11446/7, 11446/3, 11444/3, 11444/4, 11444/6, 11445/6, 11444/5, 11441/2, 11441/3, 11446/1, 11446/2, 11170/3, 11445/4, 11445/5, 11170/2, 11170/6, 11444/2, 11445/3, 11445/2, 11441/4, 11444/1, 11440/4, 11170/4, 11051/1, 11053/1, 11050/4, 11047/2, 11042/14, 11042/11, 11042/10, 11042/15, 11047/3, 11047/1, 11042/9, 11042/8, 11091/3, 11119/2, 11119/1, 11120/2, 11123/10, 11123/11, 11123/9, 11123/8, 11121/2, 11440/5, 11438/5, 11438/4, 11431/5, 11436/1, 11435/3, 11125/1, 11124/6, 11090/4, 11092/1, 11091/4, 11091/6, 11093/1, 11129/1, 11124/5, 11093/2, 11092/2, 11123/7, 11123/6, 11041, 11114/1, 11446/5	242615	644932
70251	Budapest 3	M0 útgyűrű 77+487 és 78+080 km szelvények között	065554/1, 0206/10, 1236/13, 1861/9, 2029, 2030, 2032, 2031, 2143/2, 2179/2, 2178, 2033, 2180, 2181, 2182, 2183, 2185, 2184, 2187, 2186/1, 2189/3, 2189/1, 2188, 2186/2, 2179/1, 2189/2, 0206/8, 0206/3, 0206/4, 065564/2, 065564/1, 065566/2, 065562/2, 065558, 065560, 065561, 065563/2, 065563/1, 065554/7, 0194/23, 0194/25, 065559/2, 65554/30, 65554/31, 65554/32, 65554/37, 65554/4	251655	650982
71209	Budapest 17	Kucorgó tér- Zrínyi u.-Peti út által határolt terület	127108, 127109, 127110, 127111, 127112, 127113, 127114, 127115, 127116, 127117, 127118, 127119, 127120, 127121, 127122, 127123, 127124, 127125, 127126, 127127, 127128, 127129, 127130, 127131, 127132, 127133, 127134, 127135, 127136, 127137,	236461	668306

			127138, 127139, 127140, 127510, 127511, 127512, 127513, 127514, 127515, 127516, 127517, 127518, 127519, 127520, 127521, 127523, 127524, 127525, 127526, 127527, 127528, 127529, 127530, 127531, 127532, 127533, 127534, 127535, 127536, 127537, 127538, 127539, 127540, 127541, 127542, 127543, 127544, 127545, 127546, 127547, 127548, 127549, 127550, 127551, 127552, 127553, 127554, 127555, 127556, 127557, 127558, 127559, 127560, 127561, 127562, 127563, 127564, 127565, 127566, 127567, 127568, 127569, 127570, 127571, 127572, 127573, 127574, 127575, 127576, 127577, 127578, 127579, 127580, 127581, 127582, 127583, 127584, 127585, 127586, 127587, 127588, 127589, 127591, 127592/5, 127592/12, 127594/52, 127594/53, 127594/54, 127594/55, 127594/56, 127594/57, 127594/58, 127594/59, 127594/60, 127594/61, 127594/62, 127594/63, 127594/64, 127594/65, 127594/66, 127594/67, 127594/68, 127594/69, 127594/110, 127594/111, 127594/112, 127594/113, 127594/114, 127594/115, 127594/116, 127594/117, 127594/118, 127594/119, 127594/120, 127594/121, 127594/122, 127594/123, 127594/124, 127594/125, 127594/126, 127594/127, 127594/128, 127594/129, 127594/130, 127594/131, 127594/132, 127592/20, 127592/21, 127592/22, 127592/23, 127592/24, 127592/25, 127592/26, 127592/27, 127624/1		
71211	Budapest 17	Kis Káros híd utca menti területek	133948/1, 133948/2, 133949, 133950, 133951, 133952, 133953, 133954/1, 133954/2, 133955, 133956, 133957, 133958, 133959, 133960, 133961, 133962, 133963, 133964, 133965, 133966, 133967, 133968, 133969, 133970, 133971, 133972, 133973, 133974, 133975, 133976, 133977, 133978, 133979, 133980, 133981, 133982/2, 133982/3, 133982/4, 133983/1, 133983/2, 133984, 133985, 133986, 133987, 133988, 133989, 133990, 133991, 133992/1, 133992/2, 133993, 133994, 133995, 133996, 133997, 133998, 133999, 134000, 134001, 134002, 134003, 0138575/2, 0138575/15, 0138575/16	239256	668668
71213	Budapest 17	Rákoshegy		234744	234744
71215	Budapest 17	Rákos patak menti területek		237697	665772
71255	Budapest 20	Északi kerülethatár-Helsinki út-Déli kerülethatár-Dunafolyam	170012/1, 170012/2, 170013/4, 170013/5, 170013/6, 170013/7, 170013/8, 170013/10, 170013/11, 170013/12, 170013/13, 170013/14, 170013/15, 170013/16, 170013/17, 170013/18, 170013/19, 170013/20, 170013/21, 170013/22, 170013/23, 170013/24, 170013/25, 170013/26, 170013/27, 170013/28, 170013/29, 170013/30, 170013/31, 170013/32, 170013/33, 170013/34, 170013/35, 170013/37, 170013/38, 170013/39, 170021, 170022, 170024, 170025, 170026, 170028, 170030/1, 170030/2, 170088, 170117, 170118, 170124, 170128, 170131, 170132, 170134, 170135, 170146, 170176, 170177, 170183, 170184, 170185, 170186, 170187/5, 170187/6, 170187/15, 170187/19, 170187/20, 170187/21, 170187/22, 170187/27, 170187/28, 170187/31, 170187/32, 170187/33, 170187/34, 170187/35, 170187/45, 170187/46, 170187/52, 170187/54, 170187/55, 170187/57, 170187/63, 170187/64, 170187/65, 170187/66, 170187/67, 170187/68,	232128	653572

			170187/81, 170190, 170196, 170198, 170201, 170204/1, 170172, 170013/9, 170013/36, 170004, 170001, 170187/79, 170187/80, 170152, 170121, 170006, 170187/70, 170187/69, 170187/71, 170009, 170010, 170101, 170187/73, 170126, 170008, 170007, 170187/87, 170187/95, 170187/91, 170187/92, 170023/1, 170023/2, 170187/89, 170187/90, 170187/93, 170187/94, 170187/96, 170203/3, 170203/4		
71257	Budapest 3	Aquincum, É-i rész,"Aquincumi Híd és kapcsolódó úthálózata"	23152/45, 23229/1, 23229/2, 23235/1, 23235/2, 23237/2, 23239/2, 23152/106, 23726/1, 23152/297, 23790/9, 19337/1, 23790/10, 23235/3, 23236/1	246871	650596
71259	Budapest 3	Góbé u. 23.	18764/4	245220	648903
71261	Budapest 1	Petermann bíró utca 9.	6630	240082	648619
71773	Budapest 15	Rákospalota, Lucernás-belső	98091, 98089/70, 98089/66, 98089/73, 98093/13, 98093/10, 98093/9, 98093/6, 98093/5, 98093/14, 98093/32	246874	656689
72195	Budapest 1	Budai Főgyűjtőcsatorna	6229/1, 6229/2, 6236, 6239, 14387/1, 14387/2, 23810/1	238890	649739
72205	Budapest 11	Ulászló utca 4.	4330	236530	649831
72907	Budapest 18	Méta-Ipacsfa-Kettős-Körös-Nagykőrösi út által határolt ter.	140018/1, 140018/2, 140018/3, 140011/3, 140012, 140014/1, 140014/2, 140015, 140016, 140020, 140008, 140007/47, 140007/46, 140005, 140004/3, 140009, 140001, 140017, 140004/2, 140004/1, 140003, 140007/6, 140006, 140007/11, 140007/7, 140007/8, 140007/13, 140013, 140007/32, 140007/41, 140007/21, 140007/39, 140007/40, 140007/35, 140002, 140007/38, 140007/36, 140007/17, 140007/34, 140007/37, 140007/33, 140007/15, 140007/24, 140007/5, 156096/1, 156096/4, 156096/5, 140007/29, 140010, 140007/9, 140007/2, 140007/48, 140007/49, 140007/50, 140007/51	230901	659414
72909	Budapest 18	Gilice tér és környéke	149053, 149155, 149256, 149242, 150200, 150203, 150217, 150218, 150219, 150227/2, 150195, 150198, 150221, 150220, 150227/1, 150222, 150191, 150193, 150194, 150223, 150190, 150224, 150228/121, 150197, 150225, 150213, 150216, 150212, 150215, 150227/4, 150204, 150206, 150214, 150227/3, 150196, 150228/173, 150228/172, 150228/154, 150107, 150108, 150110, 150109, 150106/2, 149748, 149747, 149250, 149251, 150183, 150182, 150228/137, 150228/134, 150192, 150189, 150187, 150175, 150188, 150185, 150228/120, 150181, 150230/12, 150228/142, 150186, 150228/139, 149091, 149099, 149097, 149095, 149101, 149208, 149212, 149213, 149216, 149214, 149215, 149098, 149100, 149144/1, 149141, 149142, 149139, 149140, 149138, 149088, 149087, 149084, 149102, 149083, 149105, 149104, 149103, 149107, 149137, 149106, 149082, 149237, 149234, 149178, 149230, 149229, 149233, 149209, 149226, 149094, 149144/2, 149096, 149205, 149241, 149238, 149180, 149200, 149207, 149179, 149211, 149218, 149210, 149090, 149217, 149184, 149183, 149174, 149173, 149172, 150210, 149169, 149162/4, 149168, 149181,	231938	660198

			149176, 149185, 149175, 149167, 149162/3, 149182, 149162/1, 149162/2, 149170/2, 149170/1, 150161, 150081, 150080, 150162, 150159, 150160, 150082, 149322, 149327, 149317, 149318, 149311, 149314, 149321, 149320, 149319, 149328, 149324, 149323, 149326, 149315, 149312, 149313, 149310, 149307, 149309, 149316, 149042, 149038, 149041, 149304, 149305, 149301, 149302, 149303, 149299, 149295, 149300, 149294, 149044, 149296, 149046/3, 149046/4, 149046/1, 149046/2, 149292, 149287, 149046/13, 149046/14, 149306, 149043, 149297, 149308, 149283, 149282, 149286, 149298, 149040, 149039, 149046/5, 149046/7, 149046/6, 149037, 149032, 149033, 149034, 149031, 149035, 149036, 149029/14, 149010, 149014, 149013, 149012, 149008/2, 149046/8, 149046/10, 149029/10, 149029/9, 149029/11, 149029/12, 149018, 149021, 149019, 149015, 149016, 149017, 149046/12, 149046/9, 149029/7, 149048, 149029/6, 149029/8, 149029/5, 149022, 149009, 149025, 149046/11, 149011, 149252, 149249, 149254, 149275, 149274, 149273, 149236, 149271, 149239, 149240, 149325, 149728, 149729, 149730, 149246, 149245, 149264, 149261, 149268, 149272, 149277, 149247, 149727, 149725, 149243, 149244, 149255, 149258, 149259, 149263, 149262, 149265, 149266, 149267, 149270, 149269, 149253, 149260, 149257, 149739, 149737, 149733, 149731, 149740, 149738, 149736, 149732, 149735, 149734, 149201, 149198, 149197, 149203, 149202, 149204, 149199, 149726, 150121, 150119, 150118, 150209, 150123, 150124, 150120, 150114, 150111, 149745, 150113, 149191, 149744, 150117, 149190, 149189, 149187, 149188, 149746, 149743, 149192, 149193, 149195, 149741, 149742, 149194, 149196, 150112, 149227, 149228, 149231, 149224, 149222, 149225, 149065, 149066, 149276, 149279, 149278, 149223, 149235, 149281, 149291, 149290, 149060, 149232, 149280, 149284, 149285, 149288, 149289, 149062, 149063, 149059, 149061, 149221, 149220, 149109, 149078, 149075, 149074, 149114, 149117, 149113, 149115, 149116, 149112, 149067, 149068, 149070, 149086, 149085, 149081, 149071, 149080, 149110, 149111, 149050, 149049, 149029/2, 149029/1, 149119, 149118, 149058, 149072, 149069, 149073, 149076, 149054, 149077, 149051, 149029/3, 149089, 149056, 149055, 149052, 149029/4, 149026, 149057, 149136, 149108, 149120, 149131, 149132, 149128, 149123, 149124, 149127, 149126, 149125, 149129, 149130, 149121, 149122, 149134, 149027, 149024, 149133, 149135, 149151/5, 150228/127, 150228/124, 150228/122, 150228/123, 150228/125, 149151/1, 149151/2, 156101/4, 156101/3, 149151/3, 149151/4, 150093, 150096, 150095, 150097, 150099, 150083, 150086, 150084, 150087, 150085, 150155, 150152, 150094, 150092, 150089, 150090, 150091, 150148, 150144, 150147, 150106/1, 150103, 150098, 150101, 150100, 150104, 150102, 150105, 150151, 150156, 150139, 150136, 150140, 150137, 150134, 150133, 150174, 150201, 150202, 150142, 150143, 150141, 150138, 150173, 150199, 150150, 150149, 150170, 150146, 150171, 150153, 150168, 150169, 150145, 150172, 150122, 150127, 150135, 150130, 150131, 150132, 150129, 150126, 150205, 150207, 150125, 150128, 150208, 150167, 150157, 150154, 150178, 150179, 150166, 150176, 150180, 150165, 150163, 150177, 150158, 149020, 149023, 150228/132,		

			150228/129, 150228/128, 150228/67, 150228/93, 150228/92, 150228/94, 150228/65, 150228/52, 150228/53, 150228/87, 150228/152, 150228/86, 150228/54, 150228/63, 156110, 156108, 149152, 150228/75, 150226, 150228/168, 150116, 149723, 149923, 150228/82, 150228/1, 150228/135, 150228/140, 150229, 150184, 150228/80, 150228/84, 150228/73, 149092, 149171, 148556, 149143, 149008/1, 149153/2, 149150, 148491, 149186, 149206, 150211, 150228/130, 150228/68, 150079, 150115, 149293, 149045, 149030, 149029/13, 149047, 150228/51, 150228/167, 149248, 149724, 150164, 149064, 149079, 149028, 150228/79, 150228/77, 149153/1, 150228/95, 150228/118, 150228/66, 150228/169, 150228/64, 156109, 156103, 0156099, 0156096/3, 0156097, 0156098, 0156100, 0156101/5, 0156102, 0156106, 0156107, 149177/1, 149177/2, 150228/178, 150228/179		
72911	Budapest 3	Óbuda és Békásmegyer	23113/7, 18019, 14771/3, 14762, 14781, 19241, 19242, 19343/8, 61440/28, 61440/37, 61440/38, 61440/39, 61440/40, 16300/5, 19343/4, 19343/7, 14760, 17649, 17441, 17440/3, 17254, 17794, 17812, 17443, 17308/1, 17463, 14763, 19899/5, 17622, 17399, 17411, 16254, 19247/1, 18878/16, 14868/23, 14868/24, 14868/26, 14868/29, 17796, 23799, 17265, 17809, 18355, 22995/5, 64054/4, 19907/7, 19900/8, 19907/6, 22995/10, 14641, 61440/20, 61440/22, 21274/2, 16190/1, 16190/2, 17865, 17868, 16785, 18318, 18024/13, 17722/1, 17735/1, 17722/2, 14729/3, 17863, 17864, 18267/16, 17811, 17815/1, 17824/10, 17824/9, 17824/8, 17927, 17920/2, 17911, 18267/15, 18353/2, 18267/14, 18267/13, 18267/12, 18529/20, 17824/7, 17839, 17599, 18706/1, 23152/49, 23152/45, 19416, 18028, 18022, 64372, 64383, 18386/3, 19905/11, 16133/13, 17319, 17379, 17016/2, 17419, 17435, 17260, 17016/4, 61816, 61817, 61818, 61819, 61820, 61821, 61824, 16407/5, 16397/2, 16391/2, 16404/3, 16074/1, 16074/2, 16074/3, 16074/4, 16074/5, 16069, 16436, 16437/1, 16437/2, 16437/3, 16437/4, 16435/5, 16435/4, 16438, 16439/1, 16439/2, 16439/3, 16440, 16305/2, 16304/1, 16304/2, 16304/3, 16304/4, 16306/2, 16306/3, 16306/4, 16308, 16309, 16311, 16312/1, 16312/2, 16312/3, 16313/2, 16313/3, 16313/4, 16314/3, 16885/3, 16885/4, 16885/5, 16885/6, 16885/9, 16885/12, 16885/13, 16885/14, 16885/15, 16885/16, 16885/17, 16885/34, 16885/35, 16885/36, 16885/37, 16885/38, 16885/39, 16885/40, 16885/41, 16887/4, 16888/5, 16887/6, 16887/8, 16887/9, 16887/10, 16887/11, 16887/16, 16887/17, 16887/19, 16888/2, 16888/3, 16884, 16709/5, 16709/6, 16709/9, 16709/10, 16709/13, 16708/1, 16708/3, 16707/3, 16707/6, 16706/1, 16706/3, 16802/1, 16802/2, 16802/3, 16802/4, 16802/5, 16802/6, 16801/2, 16801/3, 16803/1, 16803/2, 16803/3, 16804/1, 16804/2, 16809/2, 16809/3, 16810/2, 16810/1, 16814/2, 16813/2, 021608, 21506/2, 20538/1, 20538/2, 20538/4, 20538/5, 20539/4, 20539/5, 20539/6, 20539/7, 20539/8, 20539/9, 20623/3, 20408/2, 20411/1, 20411/4, 20411/5, 20414/2, 20414/3, 20414/4, 20415/1, 20415/2, 20415/3, 16835/1, 16835/2, 20235/1, 20235/2, 19971/2, 19974/1, 19974/2, 19974/3, 22613/1, 22613/2, 22616/1, 22616/2, 22617/1, 22617/4, 22617/5, 22555, 16085, 16086/1, 16086/2, 16087, 16088, 16089/1,	247327	648984

			16089/2, 16089/3, 16089/4, 16090, 16091, 16092/1, 16092/2, 16093, 22995/154, 22995/155, 22995/156, 22995/157, 22995/185, 22995/186, 22995/187, 22995/188, 22995/189, 22995/116, 22995/117, 22995/118, 22995/119, 22995/120, 22995/121, 22995/122, 22995/123, 22995/124, 22995/125, 22995/126, 22995/129, 22995/130, 22995/131, 22995/133, 22995/137, 22995/138, 22995/141, 22995/142, 22995/143, 22995/144, 22995/145, 22995/146, 22995/147, 22995/148, 22995/149, 22995/150, 22995/152, 62415, 62416, 62417, 62418, 62421, 18024/3, 19803/2, 16266/7, 19333/32, 18900/10, 19755/2, 22689, 22686/1, 22686/2, 22686/3, 17804, 18878/22, 17400, 17797, 17430, 19907/3, 19343/6, 19332/2, 19359/3, 14866/1, 19365/3, 19365/5, 14724/1, 14724/2, 20023/22, 63902/6, 23761/2, 17515, 19900/14, 19333/17, 19333/18, 19333/20, 19333/21, 19333/23, 19333/25, 19333/26, 19333/34, 19333/35, 19333/38, 19333/39, 19333/43, 19333/44, 19333/63, 19333/61, 19333/51, 19333/58, 19333/57, 19333/55, 19333/48, 19333/47, 19333/11, 23779/8, 18765/1, 17506, 17505, 64054/27, 17255, 19900/11, 14733/7, 17410, 20023/14, 20023/18, 20023/20, 19393, 18763/6, 18764/5, 64053/4, 19396, 23034, 23113/6, 23113/8, 23113/9, 23113/10, 23115/6, 23115/7, 23115/8, 23115/9, 23152/1, 23183/1, 23229/1, 23229/2, 19340, 19397/2, 19342, 19910/31, 19422/1, 19422/2, 19598/3, 19598/4, 19598/5, 19598/6, 19598/7, 19598/8, 19430, 19431/1, 19434/2, 19439, 19443/2, 19447, 19448/1, 19450, 19451/7, 19454/3, 19455/1, 19458/8, 19458/9, 19459/5, 19459/6, 19462/3, 19462/5, 19463/3, 19463/4, 19466/1, 19466/6, 19467/3, 19467/4, 19470/1, 19470/3, 19470/6, 19667/3, 19667/4, 19667/5, 19700/2, 19910/36, 19910/9, 19322/1, 19322/2, 19322/3, 19322/5, 19322/7, 19322/8, 19322/9, 19322/10, 19322/12, 19322/13, 19322/14, 19322/38, 19322/39, 19322/40, 19322/41, 19322/42, 19322/43, 19322/47, 19322/49, 19322/50, 19322/52, 19322/53, 19322/54, 19376/5, 19379/1, 19382/1, 19382/2, 19383, 19384, 19386/1, 19386/2, 19386/3, 19333/2, 19265, 19285/1, 19294/1, 19295/1, 19296/1, 19297/1, 19298/1, 19308/1, 19308/2, 19310/3, 19310/4, 18551/1, 18267/11, 16237/1, 16237/2, 16889/1, 16889/2, 16889/3, 16889/4, 16890/1, 16891, 16892/1, 16892/2, 16893, 16886, 23796/10, 23796/18, 23798/4, 23798/5, 63552, 63554, 63662, 63664/2, 63667, 63668, 63673/2, 65549, 065554/1, 18386/4, 18386/5, 18386/6, 18386/9, 22890/1, 22901/1, 21479/1, 21479/2, 21480/2, 21480/4, 21480/5, 21480/6, 21482, 21483, 19716/6, 19717/3, 19717/4, 19718/3, 19718/5, 19719/18, 19719/19, 19719/24, 19723/16, 19725/21, 19725/22, 19726/3, 19726/4, 19736/5, 19754/2, 19754/3, 22685, 22690, 22918, 22919, 22920, 22921, 22922, 22923, 22924, 22925, 19398, 19451/4, 19451/5, 19454/1, 19455/2, 19455/3, 19458/7, 19459/1, 19462/1, 19463/1, 19466/4, 19467/1, 19471/6, 19474/6, 19475/6, 19479/3, 19484/1, 19485/1, 22997/8, 23021/10, 23215, 23219, 23222, 23223, 23224, 23225, 14653, 14686, 14692, 14704, 14708, 14710, 14717, 14730/1, 14731/1, 14761, 14767, 14768/1, 14769/1, 14774, 14775, 14782, 14784, 14712, 14713/3, 14715, 14719, 20089/11, 20089/12, 17350, 20643/4, 19284, 60488, 14868/20, 19913/6, 021673/2, 021682/2, 021684/3, 021703/10, 19261/1, 19392,		

			17724, 17725/1, 21243/1, 21245/3, 21246/1, 21247/1, 21248/1, 21249/1, 21251/1, 21252/1, 21261, 21263/2, 21264/1, 21264/3, 21264/4, 21264/5, 21264/6, 21264/7, 21264/8, 21264/9, 21264/10, 21264/11, 21264/12, 21264/13, 21269, 21270/1, 21270/2, 21270/3, 21270/4, 21270/5, 21270/6, 21270/7, 21270/8, 21270/9, 21274/1, 21276, 21277/1, 21277/2, 21278, 21279/1, 21279/2, 21280/1, 21280/2, 21281/1, 21281/2, 21282, 21283, 21284, 21285/1, 21285/2, 21286/2, 21287, 21288, 21289/1, 21289/2, 21290/3, 21290/4, 21291, 20023/23, 20023/24, 19333/52, 18910/109, 20655/4, 23789, 18432, 63644/1, 18900/9, 19719/17, 17393/10, 17407, 17431, 20023/25, 20023/26, 20023/27, 20023/28, 20023/29, 16236, 62410, 62411, 62412, 62414, 62422, 62423, 62424, 62425, 62426, 62427, 62428, 62429, 62430, 62431, 62432, 62433, 62435, 62436, 62437, 62438, 62440, 62441, 62443, 62444, 62445, 62446, 62447, 62448, 62449, 62450, 62451, 62452, 62453, 62454, 62459, 62460, 62461, 62464, 62465, 62535, 62538/2, 62538/4, 62539, 62542, 62544, 62634, 63947, 63948, 63949, 63950, 63954, 63955, 63956, 63957, 63958, 63960, 63962, 63963, 63965, 63966, 63967, 63968, 63970, 63971, 63976, 63977, 63978, 63979, 63981, 63982, 63983, 63984, 64037, 64038, 64039, 64040, 64041, 64042, 64043, 64044, 64045, 64046, 64047, 64048, 64049, 64052, 64057/7, 64057/8, 64057/9, 64057/1, 64057/2, 64057/3, 64057/4, 64057/5, 64057/6, 64057/10, 64057/11, 64057/12, 64057/13, 64057/14, 64057/15, 64057/16, 64057/17, 64057/21, 64057/24, 64057/25, 64057/27, 64059/5, 64547, 64548, 19397/1, 19484/2, 19674/1, 19471/8, 19471/9, 19475/8, 19475/9, 19478/3, 19478/4, 19479/1, 19481/1, 19481/2, 19482, 19483/5, 19483/6, 19485/3, 19487/1, 19487/3, 19487/4, 19488, 19489/3, 19490/3, 19490/4, 19490/5, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19493/2, 19493/3, 19493/4, 19495/1, 19496, 19521/7, 19521/8, 19521/9, 19521/10, 19521/11, 19608, 19611/1, 19612/1, 19613/3, 19614/1, 19615/1, 19616/1, 19617, 19619/4, 19619/5, 19621/1, 19621/2, 19622/4, 19622/5, 19503, 19737/1, 19838/6, 18895/4, 19202, 19220, 19223/2, 18910/2, 18910/21, 18910/23, 18910/35, 18910/73, 18910/77, 18910/75, 18910/79, 18910/80, 18910/81, 18910/83, 18910/85, 18910/88, 18910/91, 18910/93, 18910/96, 18910/97, 18910/98, 18910/100, 18910/101, 18910/103, 18910/105, 18910/106, 18910/110, 18910/111, 18910/112, 18910/113, 18910/117, 18910/118, 18910/119, 18910/120, 18910/122, 18910/123, 18910/124, 18910/125, 18910/126, 18910/127, 18910/128, 18910/129, 18910/130, 18910/136, 18910/139, 18910/140, 18910/142, 16230/4, 16230/5, 16235/1, 16918/2, 16918/3, 16918/4, 16918/5, 16918/6, 16918/7, 16918/8, 16918/9, 16918/10, 16918/11, 16918/12, 16918/13, 17005/6, 17005/9, 17005/11, 17005/13, […]		
72913	Budapest 3	Aquincumi katonai tábor és település, középkori Óbuda		0	0

72917	Budapest 3	Aquincumi polgárváros és keleti temetője		0	0
72919	Budapest 1	I. kerület teljes terület	14296, 14104, 14254, 6332, 6342, 7144, 14441/1, 13917, 6749/2, 7159, 7131, 14397, 14357, 5542, 14293, 14448/3, 14448/4, 14448/1, 14065, 14349, 13911, 14313, 14247/4, 14431, 6184, 14386, 6521/1, 6530, 6541, 6542, 6551, 6563, 6632, 14208, 6534, 6533, 14223, 14225, 7124/2, 6501, 6561/1, 6621, 6620, 6619, 6618, 6471, 6586, 6601, 6585/2, 6600, 6584/1, 6599, 6574, 6598, 6573, 6597, 6572, 6596, 6570, 6594, 6569, 6567, 6566, 6531, 14222, 14230, 6536, 6587, 6590, 14210, 6636, 6639/1, 6639/2, 6610, 6606, 6660, 6647, 6608, 6646, 6609, 6612, 6644, 6614, 6643, 6666, 6665, 6602, 6664, 6603, 6663, 6604, 6662, 6605, 6630, 6532, 6670, 6671, 6557/3, 6568, 6558, 6581, 6553/1, 6553/2, 6540, 6543/3, 6585/1, 6543/5, 6543/6, 6584/2, 6545, 6583, 6546, 6582, 6549, 6580, 6550, 6579, 6578, 6556/1, 6557/5, 6555/3, 6555/4, 6575, 6527/1, 6527/2, 6672, 6659, 6658, 6657, 6678, 6656, 6679, 6655, 6680, 6654, 6681, 6653, 6683, 6651, 6684/2, 6650, 6649, 6685, 6686, 6688, 6690, 6692, 6694, 6695, 5413/3, 7106, 14156, 6631, 6635/2, 14323, 14117, 14052, 14282, 6462, 14178, 14179, 6456/1, 14317, 13962, 14039/1, 14045, 14286, 5973, 6263, 6776/11, 6588, 14309, 6687, 5544, 5413/4, 5541, 5540, 5960, 5539, 5537/4, 5319/3, 5333, 5332, 6228, 6272, 6318, 6209, 6171, 6172, 6001, 5966, 6000, 5330, 5331, 5334, 5319/10, 5319/9, 5319/6, 5301, 5300/9, 5294/4, 5340, 5300/6, 5338/4, 5338/3, 5319/7, 5335/4, 5337, 5336, 5300/5, 5294/1, 5341, 6457, 6458, 6459, 6461, 6464, 6494, 6496, 6497, 6498, 14042, 7438/1, 7121/2, 14049/2, 6735/1, 7392, 6634, 13981, 6335, 6348/3, 6348/4, 6349, 6350, 6351, 6452/2, 6452/3, 6469, 6470, 6472, 6473, 6474, 6475, 6476, 6477/1, 6477/2, 6478, 6479, 6480, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6488, 6489, 6490, 6491, 6492, 6493, 6499, 6500, 6502, 6503, 6504, 6505, 6506, 6507, 6508, 6509, 6510, 6511, 6512, 6513, 6514, 6515, 6516, 6518, 6519, 6520, 6521/2, 6522, 6523, 6524, 6525, 6526, 6529, 6539, 6547, 6548, 6554, 6555/1, 6556/2, 6557/4, 6557/6, 6559, 6561/2, 6564, 6565/1, 6565/2, 6571, 6576, 6577, 6592, 6593, 6595, 6611, 6613, 6615, 6616, 6617, 6622, 6627, 6635/1, 6638, 6652, 6661, 6667, 6673, 6675, 6676, 6677/3, 6682, 6684/1, 6689, 6691, 6693, 7133, 7134, 7135, 7136, 7137, 7138, 7139, 7140, 7141, 7142, 7143, 7145/1, 7145/2, 7147, 7148, 7388/4, 7393, 7322, 14420, 6645, 6628, 14373/2, 14284, 14283, 13999/1, 14363/2, 5959, 14270, 14247/3, 6343/1, 7146, 14214, 14279, 14280, 14281, 6495, 6229/1, 6229/2, 6230/2, 6230/1, 6231, 6232, 6233, 6234, 6235, 6236, 6239, 6240, 6241, 6242, 6243, 6244, 6245, 6246, 6247, 6255, 6259, 6261, 6262, 6267/1, 6267/2, 6268, 6310/1, 6310/2, 6310/3, 6310/4, 6310/5, 6330, 6331, 6336, 6337, 6338, 6339/1, 6339/2, 6341, 6343/2, 13950, 13982, 13985, 6703/1, 6699, 6700, 6701, 6702, 6703/2, 6705, 6710, 6713, 6721/2, 13951, 13952, 13953, 13954, 13955, 13956, 13957, 13958, 13961, 13963, 13964, 13965, 13966, 13967, 13968, 13969, 13977, 13978, 13983, 13984/1, 13984/2, 13988/1, 13988/3, 13988/4, 13989, 13990, 13991, 13993, 13994, 13995, 13996, 13997, 13998, 14334, 14335, 14336, 14337/1, 14337/2, 14339/3, 14356, 14358, 14359, 14360, 14365, 14366,	239221	649116

			14367, 14368, 14369, 14370, 14372, 14374, 14375, 14376, 14378, 14380, 14381, 14382, 14384, 14388, 14393, 14394, 14398, 14400, 14401, 14402, 14403, 14404, 14417, 14338, 14361, 14362, 14396, 14013/1, 14014, 14019, 14023, 14026, 14027, 14028, 14032, 14046, 14047, 14048, 14050, 14051, 14053, 14054, 14055, 14056, 14057, 14058, 14059, 14060/1, 14060/2, 14061, 14062, 14063, 14064, 14070, 14086/1, 14090, 14091, 14092, 14094, 14095, 14096/2, 14098/1, 14098/2, 14098/3, 14100, 14101, 14103, 14108, 14111/7, 14133, 14141, 14277, 14429, 14432, 14433, 14443, 14444, 14445, 14446, 14447/1, 14447/2, 13875/4, 13875/5, 13875/6, 13875/7, 13878, 13881, 13882, 13891, 13899, 13900, 13901, 14020/1, 14020/2, 14020/3, 14021/1, 14021/2, 14029, 14030, 14031, 14036/1, 14036/2, 14037/2, 14037/1, 14044/1, 14066, 14067, 14068, 14069, 14074, 14075/1, 14075/2, 14076/2, 14076/1, 14077, 14078, 14079/1, 14080, 14081/1, 14081/2, 14082/1, 14084/1, 14087, 14088, 14089, 14105, 14106, 14107, 14111/1, 14111/3, 14111/4, 14111/5, 14111/6, 14116, 14121, 14122, 14123, 14124, 14128, 14129, 14130, 14131, 14132, 14139, 14142, 14145, 14146, 14147, 14149, 14151/1, 14151/2, 14152/2, 14152/1, 14153, 14154, 14155, 14158, 14159/1, 14159/2, 14160, 14161, 14164, 14165/1, 14166/3, 14166/4, 14167, 14172, 14183/1, 14183/2, 14182/1, 14182/2, 14188/1, 14188/2, 14190, 14192, 14193, 14231, 14258, 14259, 14260, 14261, 14263, 14265, 14268/2, 14271, 14272, 14273, 14275, 14434, 14435/1, 14435/2, 14437, 14438, 14439, 14440/2, 14440/3, 14440/4, 14440/6, 14440/7, 14440/8, 14440/9, 14440/10, 14440/11, 14442, 14165/2, 14234, 14235, 14236, 14237, 14238/2, 14239, 14240, 14241, 14242, 14243, 14245, 14248, 14249/1, 14249/2, 14249/3, 14257, 14287/2, 14288, 14289, 14290/1, 14291, 14294, 14295, 14297, 14298/1, 14298/2, 14299, 14300, 14301, 14304, 14305, 14306, 14307, 14308, 14310, 14311, 14312, 14314, 14315, 14316, 14319, 14320, 14321, 14322, 14326, 14327, 14328, 14329, 14330, 14331, 14332, 14405, 14406, 14407, 14408, 14409, 14410, 14411, 14412, 14414, 14415, 14416, 14418, 14419, 14427, 14428/1, 14428/2, 7132, 7396/6, 7396/7, 7396/9, 7396/10, 7398, 7399/3, 7436, 7437, 7440, 7441, 7442, 7443, 7446, 7447, 7448, 7449, 7424, 14126/3, 14126/4, 14292/2, 5318, 14348, 13877/1, 13877/2, 13883/1, 13883/3, 13883/4, 13902, 13903/1, 13908, 13909, 13910, 13912, 13913, 13914, 13916, 13918/2, 13918/3, 13918/4, 13918/5, 13920, 13979, 13980, 13999/4, 13999/5, 13999/6, 14000, 14001, 14003, 14004, 14005, 14006, 14007, 14008, 14009, 14011, 14012, 14013/2, 14016, 14017, 14018, 14119, 14118/1, 14118/2, 14096/1, 14073, 14044/2, 14040/1, 14040/3, 14040/2, 14033/1, 14033/3, 14125, 14162, 14166/5, 14166/6, 14166/7, 14168, 14173/2, 14173/3, 14180/3, 14180/4, 14181/1, 14184/1, 14184/2, 14186, 14187/1, 14187/2, 14194, 14206, 14207, 14218, 14219, 14220, 14221, 14224, 14229, 14232, 14233, 14238/1, 14247/2, 14274, 14333, 14341, 14342, 14343, 14344, 14345, 14346, 14347, 14350, 14351, 14353, 14363/1, 14371/1, 14387/1, 14387/2, 14391, 14392, 14413/2, 14436, 14441/2, 14448/2, 14449/2, 14083/1, 14083/2, 5224/2, 5300/11, 5300/12, 5300/13, 5300/14, 5300/17, 5306/1, 5308, 5309, 5310, 5312, 5313, 5314/2, 5315, 5316, 5317, 5320/1, 5320/2, 5321, 5322/1, 5322/2, 5324, 5325, 5326/1, 5327/2,		

			5328, 5329, 5335/1, 5335/3, 5338/1, 5692/1, 5692/2, 6271/1, 6271/2, 6329, 6346, 6704/1, 6704/2, 6707/3, 6707/4, 6707/5, 6708/1, 6708/2, 6708/3, 6711, 6712, 6714, 6715, 6716, 6717, 6718, 6719, 6720/3, 6720/4, 6722, 6723, 6724/2, 6725/1, 6725/2, 6726, 6727/1, 6727/2, 6727/3, 6729, 6730, 6733/1, 6733/2, 6735/2, 6736, 6740/1, 6741/1, 6743, 6744, 6745, 6747, 6748, 6749/1, 6750, 6751, 6752/1, 6752/2, 6753, 6754, 6755/1, 6755/2, 6755/3, 6755/4, 6758, 6759, 6760, 6761, 6762, 6763, 6764, 6765, 6767/1, 6767/3, 6767/4, 6768, 6769/1, 6769/2, 6770, 6771, 6772/1, 6772/2, 6773/1, 6773/2, 6773/3, 6775, 6776/10, 6776/5, 6776/9, 6777, 6778/1, 6778/2, 6779, 6780, 6781, 6782, 6783/1, 6783/2, 6783/4, 6783/5, 6786/1, 6786/2, 6787/1, 6787/2, 6788, 6789/1, 6789/2, 6790/1, 6790/4, 6791, 6792, 6793/1, 6793/2, 6794/2, 6794/3, 6797, 6798/1, 6798/2, 6800, 7105, 7107, 7108/1, 7108/2, 7109, 7110, 7111/1, 7111/2, 7112, 7113, 7114, 7115, 7117, 7119, 7120, 7123, 7125, 7127, 7128, 7129, 7130, 7149, 7151, 7152, 7153, 7154, 7155, 7156, 7157, 7160/1, 7160/2, 7161, 7177, 7543/1, 7543/2, 6696/1, 6696/2, 7546, 7164, 7165, 7166, 7167, 7168, 7169, 7246/2, 6607, 6708/4, 5225, 5227, 5240, 5241, 5242, 5243, 5244, 5246, 5248, 5250, 14126/1, 14276, 6097, 7203, 7204/2, 7241/2, 7244, 7247, 7303/9, 7202, 7246/3, 5866, 7223, 23810/1, 5300/16, 5294/3, 6746/2, 6746/1, 6756/2, 14477/6, 6756/1, 6767/5, 6766, 14430/2, 7162/2, 7163, 7162/1, 7122, 6724/1, 6707/6, 6727/5, 6727/4, 6739, 6738, 6737, 6734, 7121/1, 6757, 14185/2, 14185/1, 14176, 14177, 14278/3, 14278/2, 14278/1, 14430/1, 13903/3, 13874/2, 13919, 14022, 13903/2, 14354, 14033/4, 14072, 14071, 6677/4, 7150/3, 7150/4, 23809/3, 14413/1, 14292/1, 14290/2, [...]		
73043	Budapest 11	Építész utca	43622, 43118, 43177, 43178, 3996, 43060, 43061, 43733, 43735, 43753, 43755, 43778, 43779, 43781, 43782, 43784, 43786, 43627/1, 43627/2, 43780/10, 43611/2, 43780/2, 43780/3, 43780/6, 43780/8, 43205/1	233767	649598
73047	Budapest 5	Pesti Barnabás utca 6.	24329	238856	650360
73133	Budapest 15	Sín utcai temető, Rákospalotai püspökvilla mellett	88184, 88183, 88186, 88185, 88163, 88164, 88165, 88161, 88162, 88100, 88104, 88106, 88105, 88108, 88103, 88063, 88055, 88059, 88060, 88062, 88115, 88116, 88058, 88057, 88056, 88118, 88117, 88120, 88119, 88061, 88064, 88067, 88065, 88066, 88121, 88122, 88076/1, 88050/2, 88050/1, 88195, 88187, 88074, 88047, 88068, 88049, 88048, 88109, 88182, 88181, 88180, 88107, 88177, 88172, 88171, 88170, 88174, 88175, 88176, 88179, 88178, 88051, 88240, 88173, 88102, 88094, 88091, 88092, 88093, 88099, 88053, 88071, 88072, 88078, 88079, 88088, 88087, 88082, 88084, 88083, 88095, 88111, 88096, 88097, 88098, 88112, 88085, 88086, 88113, 88070, 88132, 88114, 88129, 88130, 88077, 88076/2, 88080, 88089, 88073, 88124, 88125, 88123, 88127, 88126, 88148/2, 88148/1, 88135, 88149, 88136, 88137, 88150, 88134, 88147, 88133, 88155, 88156, 88153, 88151, 88154, 88159, 88166, 88167, 88160, 88128, 88138, 88139, 88146, 88144, 88142, 88141, 88143, 88158, 88145, 88140, 88157, 88168, 88169, 88027, 88069, 88101,	247487	655242

			88054, 88081, 88052, 88152, 88075, 88090, 88110, 88131		
73135	Budapest 10	Jászberényi és Kozma utca találkozása	42528/47, 42528/60	238004	660552
73651	Budapest 2	Margit krt. 21-23., Ferences rendház és iskola	13373/5, 13374, 13543/2, 13373/1, 13372/4	241008	649016
75207	Budapest 11	Volt Budai Skála	4209, 4212, 4211/1, 4208/1, 4208/13, 4208/14, 4208/15, 4208/18, 4208/19, 4208/2, 4208/20, 4208/3, 4208/4, 4208/5, 4208/6, 4208/7, 4257/3, 4257/4, 4265/2, 4275/22, 4275/23	236832	650217
75209	Budapest 11	Skála piac mögötti lehajtó	4275/17	236773	650018
75225	Budapest 11	Lágymányos, Október 23. út	4987, 4229, 4298/2, 4298/3, 4984, 4992, 4132/9, 4445/1, 4445/2, 4986, 4988, 4369, 4384, 4385, 4398, 4406, 4407, 4408, 4419, 4426, 4427, 4428, 4432, 4437, 4448, 4118, 4124, 4125, 4135, 4175, 4199, 4209, 4210, 4212, 4214, 4215, 4217, 4218, 4219, 4220, 4221, 4222, 4223, 4224, 4225, 4226, 4227, 4228, 4230, 4231, 4232, 4233, 4235, 4236, 4237, 4240, 4241, 4242, 4248, 4249, 4250, 4251, 4252, 4253, 4258, 4259, 4260, 4261, 4267, 4268, 4269, 4271, 4272, 4273, 4274, 4981, 4983, 4985, 4989, 4990, 4991, 4993, 4994, 4996, 4997, 4998, 4999, 5000, 5001, 5002, 5003, 5004, 5005, 5006, 5007, 5008, 5011, 5013, 5015, 5016, 5020, 5021, 5022, 5023, 5025, 5026, 4147/1, 4107/52, 4133/5, 4106/1, 4126/1, 4136/5, 4137/29, 4158/16, 4158/18, 4158/20, 4158/21, 4158/22, 4158/26, 4158/28, 4158/43, 4158/6, 4190/1, 4211/1, 4275/6, 4275/8, 4281/1, 4982/1, 5028/1, 4126/12, 4126/13, 4126/14, 4126/3, 4126/4, 4126/5, 4126/7, 4133/6, 4133/7, 4134/19, 4134/20, 4134/33, 4136/11, 4136/12, 4136/13, 4136/14, 4136/15, 4136/16, 4136/19, 4136/20, 4136/21, 4136/22, 4136/23, 4136/25, 4136/26, 4136/27, 4136/28, 4136/29, 4136/30, 4136/31, 4136/6, 4136/7, 4136/8, 4136/9, 4137/10, 4137/11, 4137/12, 4137/13, 4137/14, 4137/2, 4137/20, 4137/21, 4137/22, 4137/23, 4137/26, 4137/28, 4137/3, 4137/30, 4137/4, 4137/5, 4137/6, 4137/7, 4137/8, 4137/9, 4158/1, 4158/19, 4158/24, 4158/27, 4158/44, 4158/45, 4158/46, 4158/47, 4158/48, 4158/49, 4158/5, 4158/50, 4158/51, 4158/52, 4158/53, 4158/54, 4197/2, 4197/3, 4197/4, 4198/3, 4198/4, 4198/5, 4208/1, 4208/13, 4208/14, 4208/15, 4208/18, 4208/19, 4208/2, 4208/20, 4208/3, 4208/4, 4208/5, 4208/6, 4208/7, 4216/1, 4216/2, 4234/1, 4234/2, 4243/1, 4246/1, 4246/2, 4257/3, 4257/4, 4264/1, 4264/4, 4264/5, 4265/1, 4265/2, 4270/1, 4270/2, 4275/10, 4275/11, 4275/17, 4275/21, 4275/22, 4275/23, 4275/9, 4281/4, 4995/1, 4995/2, 5009/2, 5009/3, 5014/1, 5014/2, 5018/1, 5018/2, 5019/1, 5019/2, 5024/1, 5024/2, 4388/2, 4325/3, 4368/28, 4325/2, 4325/1, 4368/42, 4368/45, 4387/1, 4387/2, 4388/1, 4390/1, 4389/2, 4393/1, 4390/2, 4389/1, 4386/1, 4368/36, 4368/38, 4368/41, 4368/29, 4368/32, 4368/33, 4368/35, 4368/34, 4368/39, 4368/40, 4368/30, 4368/31, 4442/9, 4442/14, 4442/15, 4442/16,	236805	650244

			4442/11, 4442/17, 4442/18, 4442/13, 4442/10, 4410/1, 4409/1, 4410/3, 4410/2, 4368/52, 4368/50, 5497/2		
75373	Budapest 11	Albertfalva, Savoya Park (NORAUTÓ gyorsszervíz)	43589/1, 43573/4, 43574/2	232018	649518
76417	Budapest 15	Mogyoród útja	90989, 98093/10, 98093/9, 98093/6, 98093/5, 98093/14, 98093/17, 98093/86, 98093/19, 98093/20, 98093/18, 98093/21, 98093/84, 98093/51, 98093/47, 98093/41, 98093/12, 98093/28, 98093/49, 98093/48, 98093/43, 98093/50, 98093/44, 98093/42, 98093/54, 98093/46, 98093/45, 98093/27, 98093/26, 98093/25, 98093/11, 98093/60, 98093/59, 98093/63, 98093/64, 98093/56, 98093/40, 98093/39, 98093/15, 98093/38, 98093/72, 98093/71, 98093/66, 98093/52, 98093/62, 98093/67, 98093/65, 98093/69, 98093/68, 98093/35, 98093/36, 98093/37, 98093/83, 98093/73, 98093/70, 98093/74, 98093/75, 98093/3, 98093/22, 98093/4, 98093/2, 98093/7, 98093/8, 98093/29, 98093/24, 98093/23, 98093/82, 98093/81, 98093/58, 98093/61, 98093/53, 98093/31, 98093/77, 98093/78, 98093/79, 98093/80, 98093/57, 98093/76, 98093/16, 98093/30, 98093/55	246664	656665
76427	Budapest 2	Csalogány utca 43.	13723/1	240486	648769
76431	Budapest 1	Ostrom utca 5.	14045, 14047, 14044/1	240211	648728
76433	Budapest 1	Logodi utca 49.	6723, 6739, 6742/1	239822	648543
76435	Budapest 1	Tárnok u. 12.	6506	239601	649005
76441	Budapest 3	A Hercules "villa" északi előtere	18443/1, 18529/30, 18529/31, 18549/10, 18529/28, 18529/26, 18529/29, 18529/22, 18529/25, 18529/23, 18529/24, 18529/27	245068	649520
76443	Budapest 3	Óbuda, Mókus utca - Perc utca	17770, 17806, 17824/4	243587	649670
76445	Budapest 3	Óbuda, Perc utca	17824/4, 17824/11	243592	649712
76447	Budapest 3	Kunigunda u. 49-59.	18878/6, 18878/5, 18878/33, 18878/32, 19772/10, 19772/2, 19772/5, 19772/7, 19772/8, 19772/9	246078	649313
76485	Budapest 16	Diófa utca 139.	108633, 108634, 108635, 108636, 108637, 108638, 108639, 108640, 108642, 108643, 108648, 108649, 108650, 108651, 108652, 108653, 108654, 108655, 108656, 108657, 108658, 108659, 108660, 108661, 108662, 108663, 108664, 108665, 108666, 108667, 108668, 108669, 108670, 108671, 112305, 112306, 112307, 112308, 108027, 108922, 108913, 112221, 112220, 108912, 108911, 108920, 108921, 112224, 108923, 108917, 108916, 108918, 108914, 108915, 108786	242841	659254
76489	Budapest 3	Nánási út 3. (Római part, Duna-part)	23783, 23779/5, 23779/6	246909	651198
77703	Budapest 2	Árpád fejedelem útja (volt Újlaki rkp.) 22.	14577/1	242203	649298
77705	Budapest 2	Aszú utca 7-15.	53902, 53905, 53906, 53909, 53910	246241	643650

77707	Budapest 2	Bajvívó utca 9.	13703/1, 13703/2	240632	648767
77709	Budapest 2	Bem József utca	13542	240873	649162
77711	Budapest 2	Bem József utca 4.	13550/32	240853	649271
77713	Budapest 2	Bem József utca 12. előtt	13550/30	240854	649182
77715	Budapest 2	Bem rakpart	13472/2, 13474/2, 14477/5	240794	649392
77717	Budapest 2	Bem rakpart 33-34.	14456, 14458/1	240494	649345
77723	Budapest 2	Bem tér (Külügyminisztérium előtt)	13506	240907	649332
77725	Budapest 2	Bem tér és Bem rakpart sarka	14476	240850	649361
77727	Budapest 2	Bimbó út 2.	13295/11	240905	648673
77729	Budapest 2	Bimbó út 109.	12347	241737	647316
77731	Budapest 2	Boróka utca 14.	15228/3	242405	648355
77733	Budapest 2	Budakeszi út 51/b.	10937/25	241803	644594
77757	Budapest 2	Budakeszi út 97.	010894/5, 011197/21	242648	643012
77759	Budapest 2	Csalán utca - Battai utca - Csévi utca kereszteződése	11888, 11889/4	242559	645901
77761	Budapest 2	Csalogány utca	13731/1, 13765, 13874/1, 13760/2, 13777/1	240434	648904
77763	Budapest 2	Csalogány utca 3/a-d.	13871/1, 13871/2, 13871/3, 13871/4	240445	649262
77765	Budapest 2	Csalogány utca 13. (ma 13-19.), Medve utca sarok	13809/1	240456	649055
77769	Budapest 2	Csalogány utca 39.	13761/1	240458	648839
77771	Budapest 2	Csalogány utca 41. Erőd utca sarok	13761/2	240460	648823
77773	Budapest 2	Dózsa György utca 10-17.	54131, 54069, 54133, 54134/2, 54135	246600	643754
77775	Budapest 2	Erőd utca	13731/1, 13760/2, 13706, 13677	240602	648826
77777	Budapest 2	Erőd utca vonala - Csapláros utca 6. Ny-i fele	13731/1, 13754, 13760/2	240511	648831
77783	Budapest 2	Fekete István utca 12. és környéke	11117/23, 11117/16, 11117/26, 11117/25, 11117/27, 11117/35, 11117/36, 11117/37, 11117/38, 11117/39, 11117/40, 11117/41, 11118, 11117/10, 11117/11,	242550	645011

			11117/12, 11117/13, 11117/14, 11117/15, 11117/2, 11117/34, 11117/4, 11117/42, 11117/43, 11117/44, 11117/45, 11117/5, 11117/6, 11117/7, 11117/8, 11117/9		
77785	Budapest 2	Felvinci út 29-35.	12697/1, 12720/6	241460	647789
77787	Budapest 2	Fényes Elek utca	13268	240788	648674
77789	Budapest 2	Fő utca 62.	13871/4	240446	649286
77791	Budapest 2	Fő utca 68-(71).	13869/3, 13870, 14472	240491	649273
77793	Budapest 2	Fő utca 70.	13867	240630	649268
77795	Budapest 2	Frankel Leó út 74.	14984/3	241955	649172
77797	Budapest 2	Frankel Leó utca 16.	13498/1	241109	649233
77803	Budapest 2	Frankel Leó utca 17-19.	13465	241327	649261
77807	Budapest 2	Frankel Leó utca 48.	14488	241591	649115
77809	Budapest 2	Frankel Leó utca 50-52.	14487	241667	649112
77811	Budapest 2	Frankel Leó utca 60.	14519/2	241800	649074
77813	Budapest 2	Frankel Leó utca 64-66.	14550	241849	649153
77825	Budapest 2	Frankel Leó utca 84.	14977/1, 14977/2, 14982	242058	649150
77827	Budapest 2	Frankel Leó utca 98-112.	14960, 14962/2, 14967/2, 14970/1, 14971/3	242180	649142
78011	Budapest 2	Ganz utca	13569/2, 13569/1, 13569/3	240791	649190
78013	Budapest 2	Gerecse utca 15. sz. házzal szemben	54093, 54092, 54095/2, 54097/1, 54100/1, 54103/1, 54104/1, 54105/4, 54106/1, 54109/1, 54111/1, 059174/2, 059174/84, 059174/86, 059174/85, 059174/75, 059174/83, 059174/81, 059174/82, 059174/74, 059174/73, 059174/72, 059174/71, 059174/70, 059174/69, 059174/76, 059174/77, 059174/79, 059174/78, 059174/80, 54098/1, 54098/2, 54098/3, 54108/3, 54108/4, 54121/2	246438	644143
78015	Budapest 2	Görgényi út (Kondor út - Szalonka út között)	11709/3, 11711/1, 11711/2, 11712/1, 11712/3, 11712/4, 11713/1, 11713/2	243727	645672
78017	Budapest 2	Guyon Richárd utca 13.	12294/2	241637	646779
78019	Budapest 2	Gyorskocsi utca	13865	240547	649217
78023	Budapest 2	Nagy Imre tér	13869/2	240537	649263
78025	Budapest 2	Hárshegyi út 8.	10924/7, 10924/6, 10924/9, 10924/8	241866	644406

78027	Budapest 2	Herman Ottó utca	12289	241155	647166
78029	Budapest 2	Horváth utca 4.	13632/2	240662	648989
78031	Budapest 2	Horváth utca 4. előttől a Csalogány utcáig	13795, 13618	240556	649017
78033	Budapest 2	Hűvösvölgyi út 36-38.	11147, 11148	242070	645539
78035	Budapest 2	Jurányi utca Bajvívó utca sarok	13690, 13700/13, 13700/7, 13700/9	240637	648701
78037	Budapest 2	Kacsa utca - Medve utca sarok	13590, 13606, 13833, 13866, 13797/2, 13796/2, 13855/1	240659	649113
78039	Budapest 2	Kapás utca 47.	13646	240739	648964
78041	Budapest 2	Kapy utca 7-9. számmal szemben	11929/5	242525	645991
78043	Budapest 2	Kavics utca, ORFI mellett	14536/1, 14984/1	241916	649004
78045	Budapest 2	Kavics utca 8-8/d	14539, 14537, 14538, 14540, 14541, 14542, 14544	241881	649013
78049	Budapest 2	Lajos utca 11-41.	14607/1, 14607/2, 14599, 14788, 14796/2, 14592, 14594, 14595, 14596, 14597/1, 14604, 14606, 14801/2	242502	649340
78053	Budapest 2	Lajos utca Zsigmond tér Ürömi út találkozása	14813, 14788	242269	649236
78057	Budapest 2	Lipótmező, Tárogató út Széher út között	11078/3, 11075, 11077, 11084, 11078/5, 11078/6, 11079/1, 11079/2, 11079/3, 11081/1, 11081/2, 11081/4, 11081/5, 11081/6, 11082/1, 11082/3, 11082/4, 11083/2, 11083/3, 11083/4, 11085/1, 11085/2, 11086/1, 11086/2	242434	644863
78059	Budapest 2	Lorántffy Zsuzsanna lépcső	13046	240707	647399
78063	Budapest 2	Margit körút 5/a-b, Irgalmasrend bérpalotája	13441	241232	649183
78077	Budapest 2	Margit körút	13543/1, 13200/2	240793	648859
78079	Budapest 2	Margit krt. 61-63.	13279	240770	648722
78081	Budapest 2	Margit utca 13.	13422/2	241238	648992
78083	Budapest 2	Medve utca Ganz utca sarok	13600, 13833, 13569/2, 13569/1, 13545/3, 13569/3	240778	649081
78109	Budapest 2	Hidegkúti út - Muhar utca - Szabadság utca - Aszú utca	53902, 53905, 53906, 53909, 53910, 53894, 53895, 53896, 53897, 53898, 53899, 53900, 53901, 53903, 53904, 53907, 53908, 53911, 53912, 53913, 53914, 53915, 53916, 53917, 53918, 53919	246226	643661

78111	Budapest 2	Muhar utca 18-22.	53894, 53895, 53899, 53900	246160	643609
78113	Budapest 2	Görgényi út Nagybányai út déli sarok	11798/1, 11798/2	243286	645913
78115	Budapest 2	Orsó utca 47.	12453/5	242260	646169
78119	Budapest 2	Páfrány utca 15.	11673/3	243175	645251
78123	Budapest 2	Pasaréti út 11-13. és környéke, Drasche téglagyár	11512/7, 13044, 13045/6, 13045/7, 13045/8, 13045/9, 13045/10, 13045/11, 13045/12, 13045/13, 13045/14, 13045/15, 13045/16, 13045/17, 13045/18	240901	647209
78135	Budapest 2	Pasaréti út 25.	12031/3	241235	646969
78137	Budapest 2	Pasaréti út 31-33.	12029/1, 12029/2	241260	646916
78139	Budapest 2	Pusztaszeri út 16.	15216/1, 15216/2	242446	648663
78141	Budapest 2	Szemlőhegy utca 40.	15140	242059	648662
78145	Budapest 2	Széna tér	13709, 13145	240464	648471
78147	Budapest 2	Széna tér (Ostrom u. és Csalogány u. között)	13145, 13144/1	240419	648430
78149	Budapest 2	Széphalom utca 10/b	11455/5	242991	645153
78151	Budapest 2	Török utca	13440	241267	649149
78153	Budapest 2	Török utca Mecset utca között	13437, 13438, 13439	241312	649121
78155	Budapest 2	Varsányi Irén utca	13706	240566	648722
78157	Budapest 2	Varsányi Irén utca 38-40.	13711	240505	648604
78159	Budapest 2	Varsányi Irén utca Kapás utca sarok	13741	240595	648935
78161	Budapest 2	Verecke út	15863/3, 15863/4, 15863/5, 15864/1, 15864/2, 15866, 15867/2, 15867/4, 15867/5	243351	646712
78163	Budapest 2	Vérhalom tér keleti oldala	15083/1	241923	648263
78165	Budapest 2	Vérhalom utca (a Kavics utcáig)	14536/1, 13039/2, 15082/2	241810	648649
78167	Budapest 2	Versec sor	11487/2	242489	645352
78169	Budapest 2	Vitéz utca	13852, 13865, 13868, 14462, 14472	240575	649250
78171	Budapest 2	Zsigmond tér	14813, 14576, 14617/21, 14617/19	242165	649238
78209	Budapest 3	Szőlőkert u. 1-3.	18878/18	245793	649326

78211	Budapest 3	Vihar utca	18529/30, 18549/10, 18556/10, 18105, 18556/7, 18529/33	245226	649403
78213	Budapest 3	Zay - Kunigunda utca	18821, 18766/1, 18822/9, 18774/13, 18777, 18822/7, 18822/10, 18822/13	245545	648960
78215	Budapest 3	Zay utca 24-26.	18822/9	245532	648880
78217	Budapest 3	Virágosnyereg utca - Solymárvölgyi út	20634/1, 20645/1, 20645/2, 20645/4, 20645/6, 20645/7, 20646/6, 020641/6, 20634/8, 20645/13, 20645/12, 20645/11, 20644, 20643/1, 20645/14, 20645/15, 20645/16, 20645/8, 20643/3, 20645/9, 20645/10, 020662	247758	647070
78219	Budapest 3	Aranyhegyi út	22689, 22686/1, 22686/2, 22686/3, 22690, 22681, 22619/71, 22619/227, 22619/224, 22619/222, 22619/221, 22619/223, 22619/202, 22619/203, 22619/204, 22619/225, 22619/210, 22619/211, 22619/214, 22619/213, 22619/212, 22619/209, 22619/208, 22619/207, 22619/206, 22619/205, 22619/219, 22619/218, 22619/217, 22619/216, 22619/215, 22619/220, 22619/182, 22729, 22680, 22619/238, 22619/237, 22619/190, 22619/239, 22619/189, 22619/240, 22619/241, 22619/183, 22619/184, 22619/185, 22619/186, 22619/187, 22619/244, 22619/242, 22619/243, 22619/201, 22619/193, 22619/196, 22619/195, 22619/198, 22619/197, 22619/199, 22619/194, 22619/200, 22619/191, 22619/192, 22619/188, 22619/235, 22619/226, 22619/231, 22619/230, 22619/234, 22619/233, 22619/232, 22619/229, 22619/228, 22619/236, 22645/4, 22677/2, 22677/3	247921	648768
78227	Budapest 3	Ürömi út - Szentendrei HÉV sínek	62406, 61833, 62405, 60116/2, 62408	249135	649812
78229	Budapest 3	Batthyány utca	62545	249230	650187
78233	Budapest 3	Szépvölgyi út	14771/3, 14866/1, 14770/1, 14866/2	242645	649181
78235	Budapest 3	Szépvölgyi út 15.	14866/1, 14771/4, 14755	242666	649148
78237	Budapest 3	Csemete utca 1-3.	14685, 14684	242731	649321
78239	Budapest 3	Montevideo utca	14868/20, 14868/15, 14868/19, 14868/33	242858	649057
78247	Budapest 3	Montevideo utca 16.	14868/19, 14868/17, 14868/11, 14868/12	242907	649082
78249	Budapest 3	Bécsi út 50.	14762, 14763	242820	649252
78251	Budapest 3	Kecske utca 13-15.	14733/7, 14730/1, 14733/6, 14737/4	242998	649198
78253	Budapest 3	Árpád fejedelem útja	17974, 17977/2, 14624/1, 14621, 14622/1, 14618/1, 14617/15, 14620/1, 14617/18, 14619	243019	649596
78255	Budapest 3	Nagyszombat u. - Bokor utca	14710, 14712, 14657/1, 14723/1, 14723/3	243135	649300
78257	Budapest 3	Bécsi út 100.	16194/5	243405	648970
78259	Budapest 3	Bécsi út 104.	16198/4, 16198/5	243508	648922

78539	Budapest 22	Hugonnay Vilma (korábban Kancsó) utca	232422, 231745, 232435, 232436, 232437, 232438, 231731, 232459, 232481, 232433, 232418, 232419, 232420, 232421, 232410, 232411, 232412, 232413, 232414, 232415/1, 232415/2, 232416, 232417, 232423/1, 232423/2, 232423/3, 232424, 232425, 232426, 232427, 232428/2, 232429/2, 232430, 232431, 232432, 232434, 232467, 232468, 232469, 232470, 232471, 232472, 232473, 232480, 232485, 232486, 232487, 232488, 232489, 232490, 232491, 232492, 232495, 232496, 232497, 232498, 232499, 232500, 232502, 232503, 232504/1, 232504/2, 232401, 232402, 232403, 232404/1, 232404/2, 232404/3, 232404/4, 232405, 232406, 232407, 232408, 232409, 232439, 232440, 232441, 232442, 232443, 232444, 232445, 232446, 232447, 232448, 232449, 232450, 232451, 232452, 232453, 232454, 232456, 232457, 232458, 232460, 232461, 232462/1, 232462/2, 232464, 232465, 232466, 232474, 232475, 232476, 232477, 232478, 232479, 232482, 232483, 232484, 232501, 232505, 232506, 232508, 232509, 232517, 232463/2, 232463/1, 231727/1, 232316, 231783, 232696, 232859, 231782, 231750, 231765, 231766, 231757, 231758, 231756, 231759, 231755, 231760, 231767, 231761, 232321, 231751, 231752, 231753, 231754, 231762, 231749, 231744, 231763, 231764, 231735/1, 231748, 231736, 231742, 231743, 231740/2, 231738, 231741, 231730, 231740/1, 231739, 231729, 231728, 231734, 231733, 231732, 231725, 231718, 232588, 231724, 232324, 232323/4, 232587, 232553, 232550, 232544, 232323/3, 232323/2, 232339, 232543, 232542, 232539, 232538, 232535, 232534, 232531, 232529, 232521, 232520, 232519, 232518, 232840, 232839, 232391, 232511, 232510, 232527, 232512, 232513, 232842, 232841, 232400, 232390/2, 232389, 232388, 232515, 232514, 232399, 232398, 232397, 232396, 232394/3, 232393, 232392, 232394/2, 232394/1, 232382, 232390/4, 232395, 232390/3, 232390/1, 232386, 232387/1, 232387/2, 232385, 232838, 232833, 232843, 232844, 232831, 232832, 232845, 232830, 232846, 232847, 232828, 232829, 232848, 232826, 232852/2, 232850, 232851, 232852/1, 232338/5, 232381, 232384, 232383, 232376, 232375, 232516, 232380, 232379, 232374, 232378, 232377, 232370/1, 232370/2, 232368, 232370/3, 232373, 232366, 232365, 232364, 232356, 232371, 232370/4, 232369, 232357, 232367, 232360, 232358, 232355, 232359, 232363, 232857, 232361, 232362, 232352/5, 232353, 232352/3, 232354, 232351, 232352/2, 232352/1, 232352/4, 232350, 232349, 232858, 232338/2, 232343, 232348, 232345, 232913, 232861, 232860, 232347, 232346, 232338/3, 232338/4, 232344/3, 232344/2, 232344/1, 232322, 232319/3, 232319/4, 232827/1, 232827/2, 232854/5	227357	645272
78541	Budapest 22	Alsó Sas (korábban Beck) utca	223843, 223844	231051	649355
78543	Budapest 22	Budafoki Sugárbiológiai Intézet, volt Törley-kastély	220686	231819	648947
78545	Budapest 22	Arany János út	223205, 223204, 223188, 223125, 221532	231790	647670

78571	Budapest 22	egykori Ártér utca, ma a 6. számú út nyomvonala	224964	230890	649589
78577	Budapest 22	Bencés (korábban 875.) utca 11/b.	220225/2	233343	647631
78581	Budapest 22	Besztercei utca 2.	222227	231086	647431
78589	Budapest 22	Park utca - Park utca 21. előtt	228880	229518	647229
78599	Budapest 22	Gyula vezér út	229226, 229276/1, 229275, 228999	229537	646673
78601	Budapest 22	Háros-sziget	224968, 232045/3, 232045/2, 224970, 232045/5, 232045/6, 232045/4, 232045/7, 224969/1, 224969/2, 224969/3	228328	648429
78603	Budapest 22	Hegyfok utca és környezete	224908, 224906, 224905, 224904, 224903, 224858, 224907, 224909/1, 224910/1, 224909/2, 224910/5, 224910/3, 224910/2, 224910/4, 224910/6, 224791/3, 224791/2, 224791/1, 224792/4, 224792/10, 224792/11, 224793, 224832, 224910/7, 224900, 224901, 224902, 224856, 224855, 224854, 224792/16	230540	649429
78605	Budapest 22	Kunyhó utca 65.	236507	229834	644742
78611	Budapest 22	Leányka utcai lakótelep (Vihar utca - Tompa utca között)	220588/1, 220679, 220576/1, 220578, 220577, 220576/2, 220592, 220589/1, 220589/3, 220589/2, 220591, 220651/4, 220655, 220639/1, 220593, 220629, 220628, 220627, 220626, 220619, 220653, 220654, 220632, 220625, 220633, 220624, 220634, 220651/3, 220657, 220656, 220647, 220646, 220652, 220651/2, 220642, 220623, 220635, 220622, 220621, 220620, 220834/2, 220636, 220637, 220641, 220640, 220643, 220644, 220638, 220821, 220645	232221	649075
78613	Budapest 22	Nagytétényi út 284/b	232569, 232517, 232572, 232570, 232568, 232571, 232555, 232554	227664	645269
78615	Budapest 22	Nagytétényi út - Március 15. utca sarkán	231727/1, 231640, 231649, 231660	227738	645687
78617	Budapest 22	Nagytétényi út 366.	233045	227249	644374
78619	Budapest 22	Nagytétényi út 74-76. - Vöröskereszt utca	224668/2, 224668/3, 224589, 224582/10, 224587, 224582/19, 224588/2, 224588/4, 224588/3, 224582/13, 224582/9, 224582/7, 224582/6, 224582/8, 224583, 224584, 224582/15, 224582/17, 224582/5, 224582/3, 224582/1, 224582/4, 224582/2, 224585, 224582/14, 224582/12, 224582/11, 224582/18, 224668/4, 224668/5, 224668/6	230015	648907
78621	Budapest 22	Orsovai utca 7-9.	220859	232477	648654
78623	Budapest 22	Ringló út, a felüljárónál	45133, 45134, 45135, 45136, 220522, 220513, 220516, 220331/2, 220509, 220508, 45141/2, 45137/2, 45140/3	232760	648884
78625	Budapest 22	Középkori Tétény falu	232614, 232569, 232517, 232589, 232590, 232591, 232592, 232594, 232593, 232597, 232595, 232596, 232600, 232599, 232598, 232602, 232601, 232605, 232604, 232603, 232620, 232621, 232618/2, 232619,	227718	645101

			232607, 232608, 232617, 232628, 232622, 232616, 232623, 232631, 232630, 232624, 232625, 232626, 232629, 232682, 232683, 232684, 232685/1, 232681, 232679, 232654, 232655, 232685/3, 232686, 232680, 232696, 232656, 232588, 232583, 232582, 232579, 232578, 232575, 232574, 232573, 232587, 232584, 232586, 232581, 232585, 232577, 232580, 232572, 232576, 232570, 232568, 232567, 232566, 232565, 232564, 232563, 232562, 232571, 232555, 232554, 232561, 232558, 232557, 232556, 232553, 232550, 232552, 232551, 232544, 232606/2, 232615, 232611, 232610, 232637, 232636, 232635/3, 232634, 232633, 232632, 232560, 232559, 232549/2, 232548, 232547, 232546, 232549/1, 232543, 232541, 232545, 232542, 232539, 232540, 232538, 232535, 232537, 232609, 232536, 232533, 232532, 232528, 232526, 232644, 232641, 232640, 232639/1, 232638, 232534, 232531, 232612, 232529, 232639/2, 232647, 232642/1, 232521, 232520, 232519, 232518, 232527, 232522, 232523, 232524, 232525, 232678, 232677, 232676, 232675, 232674, 232673, 232672, 232671, 232670, 232669, 232668, 232667, 232666, 232658, 232653, 232652, 232642/2, 232643, 232646, 232649, 232648, 232645, 232664, 232665, 232657, 232663, 232662, 232661/2, 232661/1, 232659, 232660		
78627	Budapest 22	Budafoki új lakótelep a vasút mentén	43589/1, 43902, 220588/1, 43576/16, 43576/17, 43901, 43904, 43577, 43578, 43579, 43572/2, 224932/1, 220550, 223584/2, 223583/2, 223582/2, 223581, 223574, 223583/1, 223582/1, 223580, 223575, 223576, 223579, 220569, 220561, 220568, 223577, 224930, 223560, 223559, 220570, 223558, 220567, 220573/1, 220573/2, 220566, 220555/3, 220555/2, 220564, 220563, 220571, 220555/1, 220562, 220565, 220572, 220574, 220576/1, 220560, 220579/1, 220583, 220582, 220581, 220555/4, 220555/5, 220559, 220558, 220557, 220556, 220580, 220578, 220577, 220576/2, 220551, 220552, 220555/6, 220592, 220549/1, 220589/1, 220589/3, 220589/2, 220591, 220651/4, 220655, 220597, 220639/1, 220593, 220629, 220628, 220627, 220626, 220619, 220654, 220632, 220625, 220651/3, 220657, 220549/2, 220549/3, 220549/6, 220538, 220540, 220541, 220544, 220548, 220605, 220547, 220546, 220542, 220543, 220600, 220598, 220599, 220606, 220604, 220603, 220601, 220533, 220537, 220618, 220536, 220535, 220534, 220529/2, 220532, 220531, 220530, 220549/5, 220539, 220607, 220513, 43569/12, 43575/2, 43569/13, 43572/6, 43573/2, 43573/4, 43573/1, 43900/7, 43900/2, 43900/6, 43900/3, 43900/4, 43900/5, 45137/1, 45141/2, 45138/3, 43573/5, 43573/6, 43574/1, 43574/2, 43903/3, 43903/4, 45139/1, 45139/2, 220545/1, 220545/2	232317	649262
78629	Budapest 22	Angeli (korábban Ady Endre) utca 19.	232669	227669	644929
78631	Budapest 22	Angeli (korábban Ady Endre) utca 25.	232673	227708	644902
79971	Budapest 17	Pesti út 2.	0137601/24	237935	663609
79973	Budapest 3	Raktár utca 54.	18726/11	244728	649118

80063	Budapest 2	Gercse utca 13-15.	54100/1, 54098/3	246645	644085
80319	Budapest 3	Kékfestő köz 7.	20246/7	246752	647673
80581	Budapest 1	Pala utca 8.	14313	239611	649301
80941	Budapest 3	Kékfestő köz 18.	20247/1	246745	647706
82637	Budapest 3	Tábor- hegyi-barlang	016536/88	245124	647321
83585	Budapest 21	Csepel-Háros csatornázás (Col4 Lot3)	200073, 214174, 214226, 214173, 214232, 214234/3, 214227/2, 214230, 214231, 214235, 214238, 214239/2, 214240, 214241, 214242, 214244, 214245, 214246, 214250, 214236, 214233, 214227/1, 214283, 214305, 214306, 214310, 214311, 214313, 214304, 214237, 214301, 214335, 214385, 214408, 214249, 214247/5, 214247/2, 214247/3, 214243, 214317, 214320, 214321, 214325, 214326/2, 214326/1, 214330, 214331, 214239/1, 214247/4, 214248, 214302, 214303, 214307, 214308, 214312, 214362, 214364, 214359, 214358, 214360, 214361, 214365, 214366, 214367, 214369, 214402, 214401, 214329, 214333, 214332, 214314, 214318, 214328, 214319, 214370, 214371, 214373, 214374, 214375, 214376, 214378, 214379, 214381, 214382/2, 214383/2, 214384, 214334, 214327, 214324, 214323, 214322, 214377, 214372, 214393, 214382/1, 214363, 214368/2, 214368/1, 214397, 214396, 214395, 214394, 214400, 214399, 214398, 214386, 214387, 214392, 214391, 214390, 214389, 214388, 214383/1, 214234/2, 214234/1, 214315, 214309, 214316, 0213242/56, 214380/1, 214380/2, 214357	227523	649431
83673	Budapest 3	Bécsi út 58.	14743/1	242912	649248
84089	Budapest 15	Palota föld	91178/1, 88865/8, 88865/9, 88865/103	249746	656363
84789	Budapest 23	Soroksár, Péterimajor II.	0196046, 0196047, 0196060, 0196061/2	227972	658572
85111	Budapest 1	Toldy Ferenc utca 4. előtt	14178	239840	649146
85113	Budapest 1	Lovas út 6/a.	6755/3	239639	648759
85115	Budapest 1	Logodi utca 31.	6752/2	239676	648684
85117	Budapest 1	Logodi utca 19-21.	7117	239459	648881
85119	Budapest 1	Várfok utca 7-9.	13985	240241	648460
85245	Budapest 3	Kossuth Lajos üdülőpart 59. védőövezete	63545/1, 63544	249084	651419
85247	Budapest 3	Nánási út 3. (Római part, Duna-part) védőövezete	23783, 23779/5, 23779/6	246982	651172
85631	Budapest 17	Csabarákosa középkori falu	134747, 134746	238186	668176

85709	Budapest 13	Szabolcs utcai kórház	29732/9, 27922, 27906, 28056, 28050, 28051, 28057/1, 28032/2, 28046/1, 28042, 28045, 28032/1, 28000, 28001/1, 28001/2, 28001/3, 28002, 28003/1, 28003/2, 28003/3, 27909/1, 28005/3, 28005/5, 28049/1, 28049/2, 28049/3, 29737/1, 29737/2, 27853, 27898, 27907, 27908, 27910, 27911, 27912, 27913/1, 27913/2, 27915, 27917, 27918, 27919, 27920, 27921, 27923, 28195/2, 28195/3, 28195/4, 28196, 28197/1, 28197/3, 28197/5, 28197/6, 28198/2, 28199/1, 28199/3, 28199/4, 28199/5, 28201, 27951, 27998, 27999, 28195/1	0	0
85729	Budapest 15	Fóti úti- dűlő	098083/3, 098083/2, 098083/1, 098083/7, 098083/6, 098083/13, 098083/12, 098083/11, 098083/10, 098083/9, 098083/8, 098083/5, 098083/4, 098083/17, 098083/16, 098083/15, 098083/14	247699	657621
85783	Budapest 22	Nagytétényi út 306. (Szelmann- ház)	232517, 232531, 232529, 232527	227553	645077
85791	Budapest 22	Kulturális Központ (Művelődési ház)	231727/1, 231725, 231718, 231724	227653	645466
85891	Budapest 21	Dunadűlő utca 15-41. (Szigetbecse utca - Halásztelek utca)	208137, 208138, 208139, 208140, 208141, 208142, 208143, 208144, 208145, 208146, 208147, 208148, 208149, 208150, 208151, 208152, 208153, 206927, 206883, 206882, 206932	230678	653372
85893	Budapest 21	Csepel, Muskátli u. 1-3. (Szent István út - Pálma utca)	205201, 205212, 205211, 205340, 205341, 205210	227693	654290
85895	Budapest 21	Csepel, Szigetbecse utca 7-8. (Dunadűlő utca sarka)	208137, 208138, 208139, 208140, 208141, 208142, 208143, 208144, 208145, 208146, 208147, 208148, 208149, 208150, 208151, 208152, 208153, 206927, 206883, 206882, 206932	230678	653372
85917	Budapest 22	Nagytétény, Campona római erőd és vicus védőövezete	232437, 232401, 232440, 232441, 232442, 232443, 232444, 232445, 232446, 232447, 232448, 232453, 232454, 232456, 232457, 232458, 232509, 232517, 232339, 232391, 232511, 232510, 232512, 232513, 232400, 232390/2, 232389, 232388, 232515, 232514, 232399, 232398, 232397, 232396, 232394/3, 232393, 232392, 232394/2, 232394/1, 232382, 232390/4, 232395, 232390/3, 232390/1, 232386, 232387/1, 232387/2, 232385, 232381, 232384, 232383, 232376, 232375, 232516, 232380, 232379, 232378, 232377	227399	645186
85949	Budapest 21	Csepel, Corvin út 18-34. (Kossuth Lajos utca - Védgát utca)	209806, 209764, 209761, 209753/1, 209946/2	232574	652058
85951	Budapest 21	Csepel, Kossuth Lajos utca 9.15. (Corvin út-Ady Endre utca)	209753/1, 209751, 209752	232589	651790
85953	Budapest 21	Csepel, Kárpáti utca 17-20. (Vihorlát utca-Szentmiklósi út)	204474, 203667, 204683, 204682, 204681, 204668, 204678, 204731, 204679/1, 204679/2, 204684	227441	653702

85955	Budapest 21	Csepel, Vihorlát utca 79-110. (Örvény utca - Nyitrai utca)	205066, 204428, 205058, 205073, 205053, 205054, 205055, 205056, 205057, 205071, 205070, 205067	227335	653887
85957	Budapest 21	Csepel, Aggteleki utca 6-8. (Pikkely utca - Királyhágó utca)	205024, 205021, 205027, 205020, 205019, 205028	227450	653923
85959	Budapest 21	Csepel, Mária királyné útja 208-219. (Pikkely u.- Kárpáti u.)	203736, 204800, 204810, 204808, 204807, 204801, 204792, 205033/2, 205033/1, 205034, 204799, 204793, 204992/1, 204991	227572	653935
85961	Budapest 21	Csepel, Mária királyné útja 240-242. (Sügér u. - Sáska u.)	203736, 205162, 205161, 205126, 205141	227357	654235
85963	Budapest 21	Csepel, Sügér utca 12/14. (Sáska u. - Mária királyné útja)	205157, 205154, 205153, 205155, 205158, 205149/2	227429	654307
85965	Budapest 21	Csepel, Szárcsa utca 14/A (Sáska utca - Mária királyné útja)	204943, 204942, 205168, 205167, 205166	227463	654246
85967	Budapest 21	Csepel, Szárcsa utca 22. (Sáska utca - Mária királyné útja)	203736, 204942, 205163, 204977	227387	654204
85969	Budapest 21	Csepel, Sáska utca 23-30. (Hollandi út - Szúnyog utca)	205194, 205181, 205182, 205180, 205179, 205154, 205169, 205156, 205155, 205168	227481	654303
85971	Budapest 21	Csepel, Sügér utca 1-2. (Sáska utca - Szent István út)	205201, 205204, 205203, 205206, 205205, 205191, 205181, 205175	227580	654374
85973	Budapest 21	Csepel, Sügér utca 7. (Sáska utca - Szent István út)	205181, 205190, 205187/2, 205186, 205177, 205178	227505	654350
85975	Budapest 21	Csepel, Szent István út 316-320. (Hollandi út - Denevér u.)	205201, 205204, 205203, 205206, 205205, 205191, 205181, 205175	227580	654374
85977	Budapest 21	Csepel, Daru utca 45. (Méhes utca - Sólyom utca)	204846, 204847, 204292, 204832, 204834, 204828	227819	653872
85979	Budapest 21	Csepel, Huzal utca 10-14. (Mázoló utca - Hő utca)	202367, 202375, 202372, 202371, 202366, 202365, 202364, 202363	229563	652015

85981	Budapest 21	Csepel, Jegenye utca 30-32. (Muskátli utca - Hollandi út)	205241, 205244, 205243, 205246, 205245, 205238, 205237, 205236	227695	654433
85983	Budapest 21	Csepel, Pálma utca 38. (Hínár utca - Pipacs utca)	205365, 205366, 205221, 205364, 205349	227848	654193
85985	Budapest 21	Csepel, Pálma utca 33. (Hínár utca - Pipacs utca)	205221, 205362, 205361, 205351, 205354	227899	654143
85987	Budapest 21	Csepel, Pálma utca 50. (Szent István út - Muskátli utca)	205221, 205329, 205328, 205327, 205339, 205338	227760	654283
85989	Budapest 21	Csepel, Pálma utca 56-62. (Muskátli utca - Hollandi út)	205221, 205226, 205229, 205228, 205227, 205216, 205215, 205214, 205213, 205212	227685	654362
85991	Budapest 21	Csepel, Százszorszép utca 40. (Muskátli utca - Hollandi út)	205265, 205267, 205266, 205261, 205255	227796	654431
85993	Budapest 21	Csáklya utca 15/B-22. (Szökőár utca - Hollandi út)	205436, 205408, 205435, 205434, 205286	227996	654465
85995	Budapest 21	Csepel, Damjanich János út 233-235. (Szökőár u.-Hollandi út)	205279, 205281, 205278/1, 205274, 205273	227868	654469
85997	Budapest 21	Csepel, Szökőár utca 2-5. (Csáklya utca - Damjanich J. utca)	205289, 205288, 205287, 205291, 205401, 205402	227967	654421
85999	Budapest 21	Csepel, Horgász utca 7-10. (Matróz utca - Hollandi út)	205200, 205799, 205457, 205456, 205458, 205459, 205485, 205455, 205486, 205454	228235	654386
86001	Budapest 21	Csepel, Hajós utca 20/B-25. (Csónak utca - Hollandi út)	206120, 206160, 206159, 206158, 206106, 206105, 206104	229457	653856
86009	Budapest 21	Csepel, Hajós utca 2/b. (Csónak utca-Damjanich J. út között	206170/1, 206120, 206174, 206169	229638	653684
86919	Budapest 16	Baross utca 223.	112350, 112403, 112404, 112405, 112406, 112407, 112408, 112409, 112411, 112412, 112413/1, 112413/2, 112414, 112415, 112416, 112417, 112418, 112419, 112420, 112421, 112422, 112423, 112424, 112425, 112426, 112427, 112428, 112429, 112430, 112431, 112432, 112433, 112434, 112435/1, 112435/2, 112436, 112437, 112439, 112440, 112441, 112442, 112443, 112444, 112445, 112446, 112447, 112448, 112449,	243413	659423

			112450, 112451/2, 112452, 112453, 112454, 112455, 112456, 112457, 112458, 112459, 112460, 112461, 112462, 112463/1, 112463/2, 112464, 112527, 112578, 112579, 112580, 112581, 112582, 112583, 112584, 112585, 112586, 112587, 112588, 112589, 112590, 112591, 112592, 112593, 112594, 112595, 113173, 112600, 112613, 112615, 112614, 112628, 112627, 112626, 112601, 112602, 112625, 112603, 112624/2, 112604, 112624/1, 112623, 112622, 112606, 112605, 112621, 112607, 112609, 112608, 112610, 112611, 112620, 112619, 112617, 112616, 112612, 112618, 112599, 112767, 112769, 112768, 112766, 112598, 112764, 112770, 112632, 112765, 112630, 112631, 112629, 112758/2, 112758/1, 112757, 112759, 112760, 112761, 112763, 112762, 112752, 112753, 112778, 112779, 112780, 112781, 112782, 112756, 112754, 112755, 112774, 112773, 112777, 112776/1, 112776/2, 112771/2, 112771/1, 112775, 112772, 112596, 112699, 112633, 112783, 112751		
86925	Budapest 10	Rákász utca	40590, 40591/2, 40591/3, 40591/4, 40591/5, 40591/6, 40591/7, 40591/8, 40596, 40597/3, 40597/4, 40597/5, 40597/6, 40598, 40599, 40600, 40601, 40602/1, 40603, 40604, 40606, 40607/1, 40607/2, 40608, 40688/7	239648	658129
88499	Budapest 3	Aranyvölgy út 19/a	20002/2, 22523/1, 22523/2, 22524/2, 22535/5, 22524/1, 22535/4, 22534, 22537, 22535/3, 22524/6, 20002/6, 21949/2, 22525/3, 22535/6, 22536/3, 22536/5, 22535/7, 22536/4, 22536/6, 22661/36, 22661/37	247669	648018
89597	Budapest 3	volt Bányászati Kutatóintézet	16154/2, 16156/1, 16154/1, 16155/15, 16155/12	243170	648630
89863	Budapest 3	Aquincum polgárváros maradványainak védőövezete	19333/51, 23034, 19340, 19333/2, 19333/52, 23789, 19220, 19223/2, 23788/2, 23790/8, 23152/29, 23152/32, 18910/137, 19333/50, 19333/53, 23790/9, 19337/1, 23790/10, 19337/2	246737	650718
90723	Budapest 23	Búzakéve utca	0196098	228738	659305
90989	Budapest 3	Almáskert u. 14.	22498/8, 22501/12	247898	647944
91413	Budapest 3	Aranyvölgy utca- Aranyhegyi lejtő- Aranyhegyi út- Keled út	19971/2, 19974/1, 19974/3, 20003/4, 22729, 22654, 22646/2, 20003/3, 19963, 22550/1, 22548/2, 22552/1, 22548/1, 22547, 22550/5, 22553/1, 22661/21, 22661/4, 22661/18, 20003/5, 22661/17, 22650/4, 22554/3, 22554/1, 20004, 19962, 22552/4, 19961, 22550/11, 22550/12, 22550/13, 22550/14, 22550/15, 22550/17, 22550/18, 22550/19, 19965/2, 19966/2, 19967/2, 19972/2, 19973/2, 21949/2, 19584/15, 19584/16, 22552/5, 22552/6, 22553/10, 22553/7, 22553/8, 22553/9, 22554/4, 22554/5, 22580/1, 22580/2, 22647/3, 22647/4, 22649/1, 22649/2, 22650/6, 22650/7, 22651/3, 22651/4, 22651/5, 22651/6, 22652/1, 22652/2, 22661/39, 22661/40, 22661/41, 22661/42, 22661/43, 22666/4, 22666/5, 22672/6, 22672/7, 22672/8, 22675/5, 19944/11, 19944/12, 20003/10, 20003/9, 22666/3	247424	648524
91885	Budapest 2	Máriahegy	059190	245704	645555
91887	Budapest 2	Gercsepuszta	53442	246373	644784

91889	Budapest 3	Csúcshegy	020695, 20750, 20753, 20754, 20755/3, 20755/4, 20757, 20758, 20759/2, 20761/1, 20761/2, 20763, 20765, 20766, 20768/1, 20775/1	247363	645587
93189	Budapest 2	Vihar-hegy	059191	246611	645768
94651	Budapest 16	Sashalom, HÉV állomás környéke		659829	240546
94665	Budapest	III. kerület Hegyalja utca 18.	61833, 62405, 62110, 62114, 62388, 65468, 64871/4, 65467/1, 64869/4, 65469, 65467/2, 64876/1, 64848/6, 65472, 61985, 61983, 61986, 61980, 61979, 61976, 61977, 62126, 62156, 62127, 62025, 62026, 62029, 62030, 62022, 62148, 62123, 62122, 62142, 62141, 62147, 62131, 62019, 62020, 62018, 62023, 62016, 62021, 62024, 62027, 62125, 62124, 62130, 62157, 62158, 62129, 62146, 62143, 62171, 62172, 61982, 61978, 62145, 62128, 62144, 62155, 65466/2, 65477, 65475, 65433, 65482/2, 65476, 65489/1, 65487, 65501, 65502, 65491, 65492, 65499, 65500, 65493, 65495, 65486, 65483/2, 65478/4, 65484/3, 65484/2, 65484/1, 65494, 65484/4, 65471, 65470, 65478/2, 65478/3, 65483/3, 65483/4, 65474, 65473, 64848/8, 62137, 61958, 61959, 61961, 61962, 61963, 62017, 61971, 61970, 61967, 61974, 61969, 61972, 61973, 61968, 61966, 61965, 61964, 61945, 61994, 61960, 61957, 61956, 61995, 61997, 61999, 61996, 61998, 61955, 62001, 62000, 62013, 62012, 62006, 62004, 62007, 62008, 62010, 62011, 62014, 62015, 62009, 62005, 62002, 62003, 62038, 62159, 62132, 62133, 62149, 62150, 62140, 62139, 62121, 62160, 62119, 62034, 62036, 62033, 62035, 62037, 62120, 62162, 62151, 62134, 62138, 62163, 62233, 62218, 62112, 62111, 62105, 62152, 62161, 62108, 62107, 62217, 62115, 62109, 62118, 62116, 62113, 62106, 62216, 62219, 62212/3, 62042, 62041, 62040, 62212/2, 62212/1, 62206, 62135, 62032, 62088, 62089, 62087, 62102, 62093, 62101, 62094, 62103, 62075, 62074, 62044, 62043, 62092, 62066, 62064, 62098, 62099, 62096, 62097, 62076, 62065, 62077, 62061, 62060, 62059, 62055, 62057, 62058, 62062, 62078, 62081, 62063, 62079, 62080, 62083, 62095, 62100, 61992, 61993, 62056, 62052, 62051, 62048, 62045, 62054, 62053, 62050, 62049, 62047, 62046, 62086, 62084, 62085, 62375, 62242, 62227/2, 62228, 62227/1, 62240, 62237, 62238, 62090, 65535/2, 62236, 62234, 62235, 65527, 65802/3, 62404/1, 62403, 65421/1, 65513/1, 65512, 65520/2, 65521, 65520/1, 65508/1, 65508/2, 65513/2, 65509, 65503, 65510/2, 65517/1, 65524, 65517/2, 65519, 65522/1, 65520/3, 65504, 65520/4, 61953/2, 65506/2, 61988, 61954, 61953/1, 65507/1, 62377, 62376, 62220, 62231, 62221, 62226, 62224, 62383, 62382, 62378, 62379, 62384, 62386, 62385, 62387, 62389, 62222/1, 62225, 62229, 62222/2, 62232, 62230, 62214, 62215, 62167, 62166, 62168, 62169, 62184, 62183, 62187, 62177, 62178, 62182, 62164, 62165, 62176, 62210, 62207, 62208/1, 62208/2, 62201, 62202, 62204, 62179, 62181, 62191, 62192, 62196, 62199, 62197, 62200, 62205, 62198, 62209, 62190, 62189, 62193, 62194, 62195, 62170, 62185, 62173, 62175, 62393, 62397, 62392, 62399, 62400, 62396, 62391, 62401, 62398, 62402, 62211, 61990, 61989, 65528, 65525, 65516, 65518, 65510/3, 65505, 62067, 62068, 62072, 62073, 62069, 61991, 62404/2, 62374, 65466/1, 64848/7, 61952, 61987, 62117, 62153, 62136, 62154,	0	0

			65498, 65481, 65497, 61975, 62031, 62188, 62223, 62070, 62091, 62104, 62082, 62323, 62239, 62241, 65526/1, 65520/5, 65507/2, 65506/1, 65510/1, 65513/3, 65523, 62174, 62180, 62203, 62390, 65489/2, 62071, 65437/1, 65437/2, 65448/2, 65459/4, 65490/1, 65490/2, 65496/1, 65496/2, 65536/2, 65536/3, 65536/4, 65537/1		
95603	Budapest 17	Pesti út 86.	128531/2, 128531/4, 128531/5, 128457/5, 128468/2, 128576/3	237619	665127
95703	Budapest 14	Alsórákos, Vasúttörténeti Parktól délre	29834/13	243900	654000
95963	Budapest 18	Budapest XVIII Üllői út	0161, 145973/2, 145964/1, 145964/2, 145965, 145966/1, 145966/2, 145967, 145968, 145969/1, 145969/2, 145970, 145971, 145973/1, 145973/3, 145973/4, 145973/5, 145975, 145976, 145977, 146040, 146041, 146042, 146043, 146044, 146045, 146046, 146047, 146048, 146049, 146050, 146051, 146146, 146256, 146257, 146258, 0158/10, 0158/11, 0158/5, 0158/6, 0158/7, 0158/8, 0158/9, 0159, 0160/11, 0160/13, 0160/2, 0160/28, 0160/29, 0160/3, 0160/30, 0160/39, 0160/4, 0160/41, 0160/46, 0160/5, 0160/54, 0160/55, 0160/56, 0160/57, 0160/58, 0160/61, 0160/62, 0160/63, 0160/65, 0160/66, 0160/67, 0160/68, 0160/69, 0160/70, 0160/71, 0160/72, 0160/73, 0160/74, 0160/75, 0160/8, 0160/89, 0160/9, 0160/90, 0160/91, 0164, 0165/105, 0165/107, 0165/109, 0165/111, 0165/113, 0165/115, 0165/117, 0165/119, 0165/121, 0165/123, 0165/125, 0165/127, 6027, 6028, 6029, 6030/12, 6030/3, 6030/4, 6030/5, 6165	231200	663800
96489	Budapest 13	XIII. ker. Avar és középkori telep	26123/2, 25873/8, 25776/36, 25714/40, 25944, 25897, 25888/2, 25871/2, 25866/1, 25865/4, 25865/11, 25865/14, 25865/17, 25865/18, 25864, 27812/1, 25851, 25848, 25862, 25856, 25857, 25858, 25859, 25847, 25838/4, 25838/5, 25838/6, 25838/7, 25838/8, 25838/9, 25838/10, 25838/11, 25838/12, 25838/13, 25838/14, 25838/15, 25838/16, 25838/17, 25838/19, 25714/13, 25714/41, 25714/42, 25714/43, 25896/2, 25873/5, 25873/6, 25873/10, 25899, 25898, 25900/2, 25838/3, 25870/58, 25870/59, 25714/44, 25801/5, 25808/1, 25808/2	243829	651489
97255	Budapest 21	Csepel-Szabadkikötő, régi szőlők		234400	65200
98963	Budapest 16	Budapest, XVI. Köztársaság útja (Szent Korona u. Rákosi út)		242009	658860
100335	Budapest 22	Növény utca II.			
100845	Budapest 13	Angyalföldi I. kincs, Lehel u.-Jász u.-Róbert Károly krt.	27401, 27403/10		

100847	Budapest 13	Angyalföldi II. kincs, Béke-Rokolya-Reitter Ferenc-Futár u.	26408/5, 26408/8, 26412, 26413/1, 26413/2, 26413/3, 26413/4, 26413/5, 26413/6, 26428/4, 26434, 26444/2, 26445/2, 26445/3, 26445/4, 26445/5, 26449, 26457, 26543/1, 26549, 26589, 26590, 26591/1, 26591/2, 26592, 26593, 26594, 26595, 26596, 26597/1, 26597/2, 26597/3, 26600/1, 26600/2, 26600/3, 26601, 26602, 26609, 26610/1, 26610/2, 26610/4, 26610/5, 26610/6, 26622, 26630, 26631/5, 26631/6, 26640/1, 26647		
100849	Budapest 14	Balázs utca és környéke őskori telep	30649/1, 30814, 30816, 31079/3, 30803, 29973/280, 29973/307, 29973/308, 29973/315, 29973/316, 29978/179, 29981/41, 29985/104, 29985/105, 29985/36, 29985/37, 29985/38, 29985/39, 29985/40, 29985/41, 29985/42, 29985/43, 29985/44, 29985/45, 29985/48, 29985/49, 29985/50, 29985/51, 29985/52, 29985/53, 29985/54, 29985/55, 29985/56, 29985/57, 29985/58, 29985/59, 29985/60, 29985/61, 29985/62, 29985/64, 29985/88, 29985/89, 29987/34, 29987/35, 29987/36, 29987/37, 29987/38, 29987/39, 29987/40, 29987/41, 29987/42, 29987/43, 29987/44, 29987/45, 29987/46, 29987/47, 29987/48, 29987/50, 29987/53, 29987/54, 29987/55, 29987/56, 29987/57, 29987/58, 29987/59, 29987/60, 29987/61, 29987/62, 29987/63, 29987/64, 29987/65, 29987/66, 29987/67, 29987/68, 29987/69, 29987/70, 29987/71, 29987/72, 29987/73, 29988/35, 29988/36, 29988/37, 29988/38, 29988/39, 29988/40, 29988/41, 29988/42, 29988/43, 29988/44, 29988/46, 29988/47, 29988/48, 29988/49, 29988/50, 29988/51, 29988/52, 29988/53, 29988/54, 29988/55, 29988/56, 29988/57, 29988/58, 29988/59, 29988/60, 29988/61, 29988/62, 29988/63, 29988/64, 29988/65, 29989/34, 29989/35, 29989/36, 29989/37, 29989/38, 29989/39, 29989/40, 29989/41, 29989/42, 29989/43, 29989/44, 29989/45, 29989/46, 29989/47, 29989/48, 29989/49, 29989/50, 29989/51, 29989/52, 29989/53, 29989/54, 29989/55, 29989/56, 29989/57, 29989/58, 29989/59, 29989/60, 29989/61, 29989/62, 29997, 30036/2, 30036/3, 30037, 30038, 30039, 30040, 30041, 30042, 30043, 30045, 30046, 30047, 30048, 30049, 30050, 30051, 30052, 30053, 30054, 30055, 30056, 30057, 30058, 30059, 30060, 30061, 30062, 30063, 30064, 30065, 30066, 30067, 30068, 30069, 30070, 30071, 30072, 30073, 30074, 30075, 30076, 30077, 30078, 30079, 30080, 30081, 30082, 30083, 30084, 30085, 30086, 30087, 30088, 30089, 30090, 30091, 30092, 30093, 30094, 30095, 30096/1, 30096/2, 30097, 30098, 30099, 30100, 30101, 30102, 30103, 30104, 30105, 30106, 30107, 30108, 30109, 30110, 30111, 30112, 30113, 30114, 30115, 30116, 30117, 30118, 30119, 30120, 30121, 30122, 30123, 30124, 30125, 30126, 30127, 30128, 30129, 30130, 30131, 30132, 30133, 30134, 30135, 30136, 30137, 30138, 30139, 30140, 30141, 30142, 30143, 30144, 30145, 30146, 30147, 30148, 30149, 30150, 30151, 30152, 30153, 30154, 30155, 30156, 30286/1, 30286/2, 30287, 30288/10, 30288/4, 30288/5, 30288/6, 30288/9, 30289/10, 30289/11, 30289/12, 30289/13, 30289/14, 30289/15, 30289/3, 30289/4, 30289/5, 30289/7, 30289/8, 30289/9, 30290/1, 30290/2, 30290/3, 30291/3, 30291/4, 30291/5, 30291/7, 30291/8, 30291/9, 30292/2, 30292/3, 30292/4, 30292/5, 30292/6, 30292/7, 30293/1, 30294, 30295/3, 30295/4, 30295/5, 30295/6, 30295/7, 30295/8, 30295/9, 30296/1, 30296/2, 30296/3, 30296/6, 30296/9, 30297/1, 30297/2, 30297/5, 30297/6, 30298/1,		

			30298/2, 30298/3, 30298/4, 30298/5, 30299/1, 30299/2, 30299/3, 30299/4, 30299/5, 30299/6, 30327/1, 30366/3, 30367/1, 30367/2, 30367/3, 30368/1, 30368/2, 30368/3, 30368/4, 30369, 30370/2, 30370/3, 30370/4, 30370/6, 30370/7, 30371/3, 30371/4, 30371/5, 30371/6, 30372/3, 30372/4, 30372/5, 30372/6, 30372/7, 30372/8, 30373/1, 30373/2, 30373/3, 30373/4, 30374/1, 30374/2, 30375/3, 30375/4, 30376/1, 30376/2, 30377/1, 30377/2, 30378, 30643/5, 30645, 30646/1, 30646/2, 30646/3, 30647, 30648, 30649/2, 30650, 30651, 30652, 30653, 30654/2, 30654/3, 30654/4, 30654/5, 30655/1, 30655/2, 30656/1, 30656/2, 30656/3, 30656/4, 30658/2, 30659/1, 30659/2, 30660/1, 30660/2, 30661, 30662, 30663/1, 30663/2, 30664/1, 30664/2, 30665/4, 30665/5, 30666, 30667/1, 30667/2, 30668, 30669/1, 30669/3, 30669/4, 30670, 30671/1, 30671/2, 30672/1, 30672/2, 30673/1, 30673/2, 30673/3, 30674, 30675/1, 30675/2, 30676/1, 30676/2, 30677/1, 30677/2, 30678, 30679/1, 30679/2, 30680, 30681, 30682, 30683, 30684/1, 30684/2, 30685, 30686, 30687/1, 30687/2, 30687/3, 30688, 30689/1, 30689/2, 30690, 30691/1, 30691/2, 30691/3, 30691/4, 30691/5, 30691/6, 30691/7, 30695/1, 30695/2, 30695/3, 30696, 30699/1, 30699/2, 30700/1, 30700/2, 30701/1, 30701/2, 30702/1, 30702/2, 30703/1, 30703/2, 30703/3, 30705, 30706, 30707/1, 30707/2, 30708, 30710/1, 30710/10, 30710/2, 30710/3, 30710/4, 30710/5, 30710/6, 30710/7, 30710/8, 30710/9, 30711, 30712/1, 30712/2, 30713/1, 30713/2, 30714/1, 30714/2, 30715, 30716, 30717, 30718/1, 30718/2, 30778/22, 30778/40, 30778/41, 30778/42, 30778/43, 30778/44, 30778/45, 30778/46, 30778/47, 30779/106, 30779/107, 30779/108, 30779/113, 30779/114, 30779/115, 30779/116, 30779/117, 30779/118, 30779/119, 30779/120, 30779/125, 30779/126, 30779/127, 30779/128, 30779/133, 30779/134, 30779/135, 30779/136, 30779/137, 30779/21, 30779/22, 30779/29, 30779/30, 30779/34, 30780/3, 30780/6, 30832, 30833, 30834/1, 30834/2, 30835/2, 30836/1, 30837, 30840, 30841, 30842, 30843, 30844, 30845, 30846, 30847, 30848, 30850/1, 30850/2, 30850/3, 30851/1, 30851/2, 30852, 30853, 30854/1, 30854/2, 30855/1, 30855/2, 30856/1, 30856/2, 30857, 30858, 30859, 30860, 30861, 30862, 30863, 30864, 30865, 30866, 30867, 30868/1, 30868/2, 30869/1, 30869/2, 30870/1, 30870/2, 30871/2, 30872/4, 30872/5, 30872/6, 30872/7, 30872/8, 30874/9, 31061/1, 31061/2, 31062, 31063, 31065/2, 31066/1, 31066/2, 31067/1, 31067/2, 31068/1, 31068/2, 31068/3, 31068/4, 31069/1, 31069/2, 31069/3, 31070/1, 31070/3, 31070/4, 31070/5, 31071, 31072, 31073, 31074, 31075, 31076/1, 31076/2, 31077/2, 31077/4, 31078/1, 31079/2, 31081/1, 31082, 31119, 31120, 31122, 31123/1, 31123/2, 31123/3, 31123/4, 31124, 31125, 31126, 31127, 31128/1, 31128/2, 31128/3, 31128/4, 31128/5, 31128/6, 31128/7, 31129/1, 31129/2, 31130, 31131, 31180/2, 31224, 31225/1, 31225/4, 31226/1, 31226/4, 31227/1, 31228/1, 31229/1, 31231/1, 31231/2, 31239/9		
101047	Budapest 13	Hun u. 4/b környéke	28000, 27909/1, 27951, 27998, 27816/1, 27935, 27936, 27937, 27938, 27939, 27940/2, 27941/20, 27941/21, 27941/22, 27941/23, 27941/24, 27941/25, 27941/26, 27941/27, 27941/4, 27941/41, 27941/43, 27941/5, 27941/7, 27941/8, 27941/9, 27942, 27943, 27950/1,		

			27950/10, 27950/11, 27950/12, 27950/14, 27950/15, 27950/16, 27950/17, 27950/2, 27950/5, 27950/6, 27950/7, 27950/8, 27950/9, 27952, 27954, 27955, 27960, 27961/6, 27962, 27964/1, 27964/2, 27965, 27966, 27967, 27968, 27969, 27970, 27972, 27973, 27975/2, 27975/3, 27975/4, 27976/1, 27976/2, 27977, 27978, 27986, 27987/1, 27987/2, 27988, 27989, 27990, 27991, 27992/1, 27992/2, 27993, 27994, 27995, 27996, 27997/10, 27997/11, 27997/2, 27997/3, 27997/4, 27997/5, 27997/6, 27997/7, 27997/8, 27997/9		
101503	Budapest 23	Soroksár Nagy Rétek I.	0196308/4		

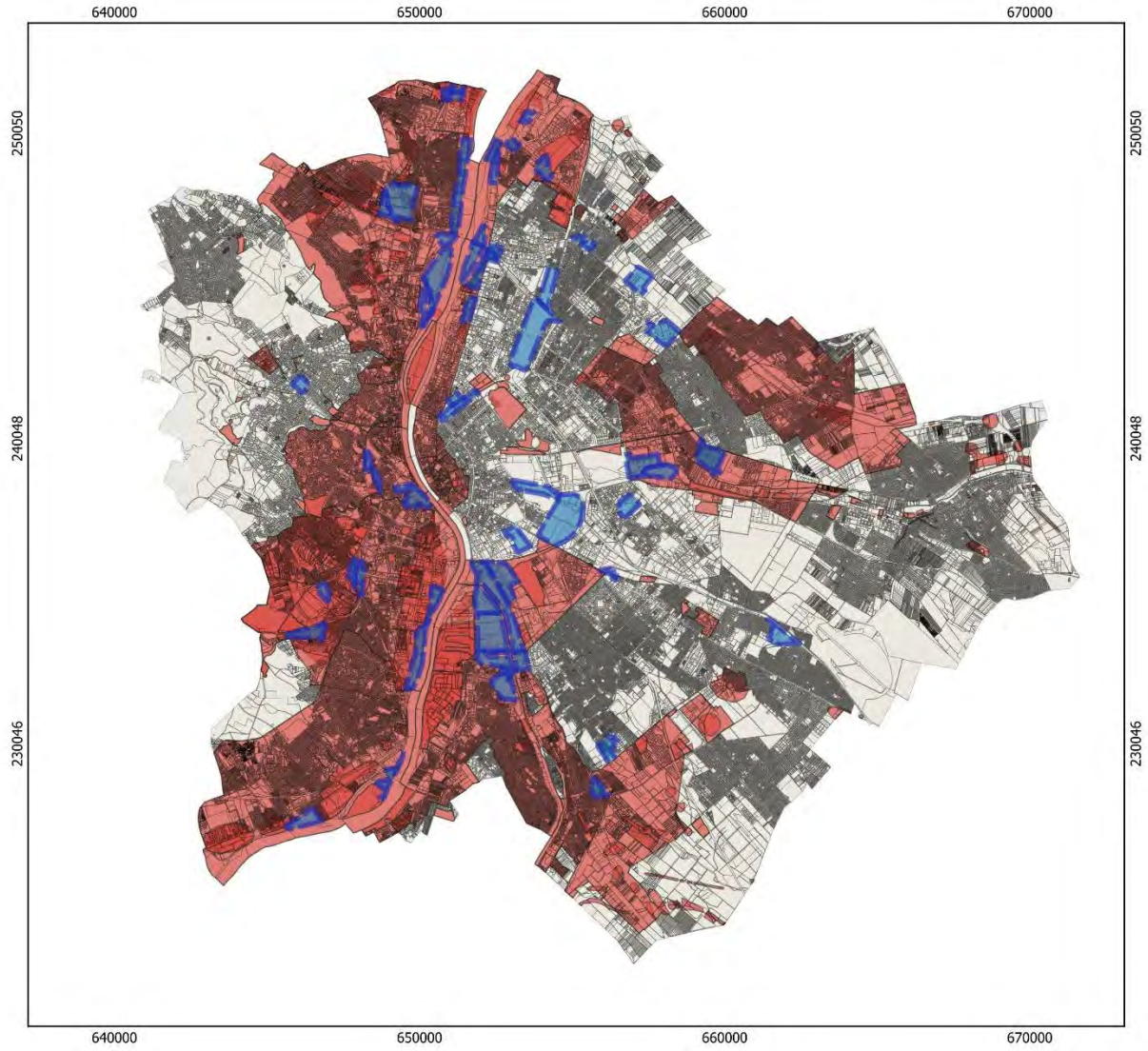
2. táblázat: Nyilvántartott régészeti lelőhelyek összefoglaló táblázata

2) A rendezés során tervezett változások hatáselemzése

2.1) A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

2.1.1. A jelenlegi állapot és terület-felhasználás a régészeti örökség összefüggésében

Budapest Főváros határában jelenleg 1402 régészeti lelőhely ismert. A régészeti lelőhelyek elsősorban belterületen, beépített ingatlanokon találhatók. A beépített ingatlanokon a jelenlegi területhasználat az épületek alatt található régészeti lelőhelyek jelen állapotban való megőrzését hosszú távon biztosítja. Amennyiben azonban a beépített ingatlanokon a beépítettség mértéke változik, vagy a meglévő épület elbontásra, illetve helyére új épület kerül, akkor bolygatással veszélyezteti az ingatlanon nyilvántartott régészeti lelőhelyet.

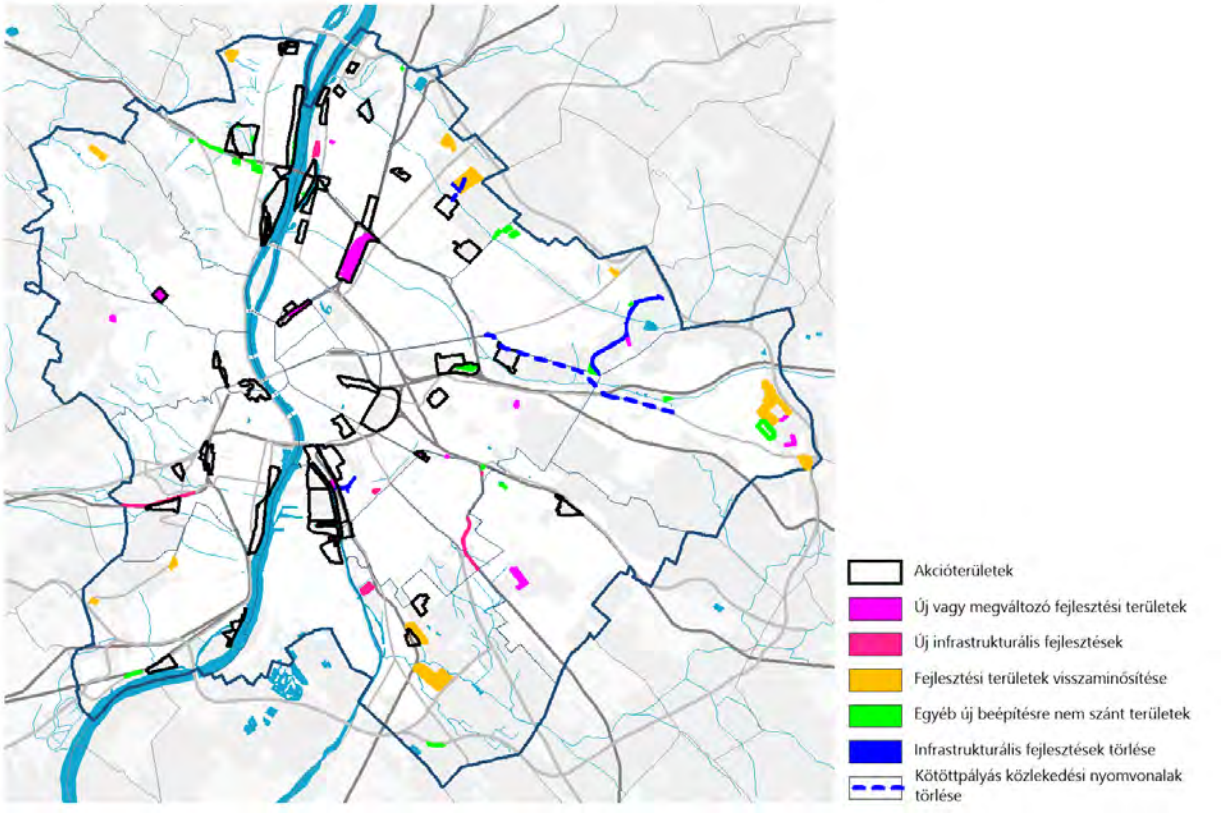
Fejlesztési akcióterületek (kék) és régészeti lelőhelyek (piros)

Azon régészeti lelőhelyek, amelyek főképp a főváros peremén találhatók nagyobb részben szántó művelési ágban hasznosítottak. A szántott területeken a jelenlegi hasznosításhoz kapcsolódó mezőgazdasági talajmunkák az örökségvédelmi elemek bolygatását idézhetik elő. A földművelés következtében kialakuló lassú talajerózió a lelőhelyek fokozatos állagromlását, szélsőséges esetekben akár végleges pusztulását is okozhatja. Ezt elkerülendő a lelőhelyek területét a földművelésből kivonni, legelőként vagy kaszálóként hasznosítani javasolt. A talajművelés mellőzésével járó mezőgazdasági hasznosítás hosszú távon biztosítja a föld alatt rejlő régészeti emlékek jelen állapotában való megőrzését, valamint csökkenti az állagromlásukat előidéző egyéb káros hatások mértékét.

2.1.2 Változtatási szándékok

A településtervben a hatályos fővárosi fejlesztési dokumentumokhoz (VFK, ITS) és településrendezési eszközökhöz (TSZT/FRSZ) viszonyítva azonosított tervi változásokat részletesen a ***3.10.2.*** fejezet tartalmazza. A fejezetben szereplő következtetések alapján a jelentősebb, azaz részletesebb elemzést, értékelést igénylő módosításoknak

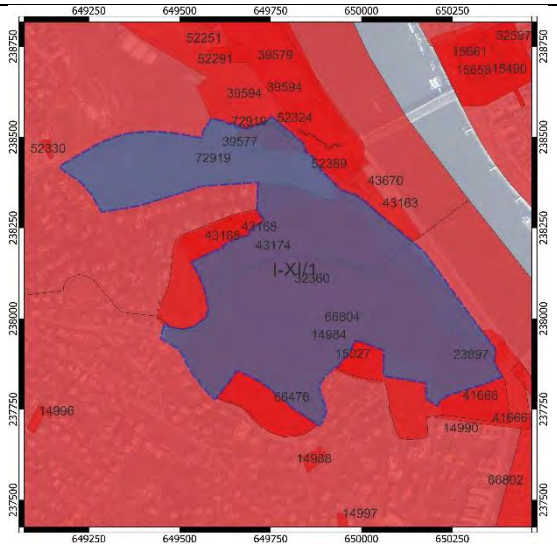
- a Fejlesztési tervlapon új módszertan szerint lehatárolt akcióterületek,
- az általános használat szerinti területek, valamint
- a vonalas elemként feltüntetett tervezett (távlati) kötöttpályás közlekedési infrastruktúra elemek nyomvonalai tekintetében jelentkező változások tekinthetők.

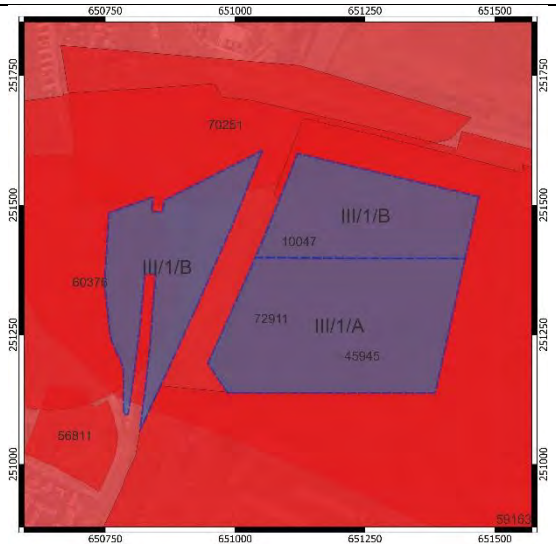
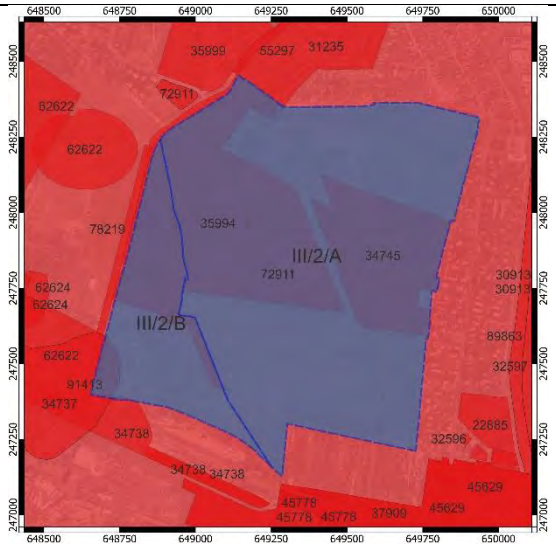

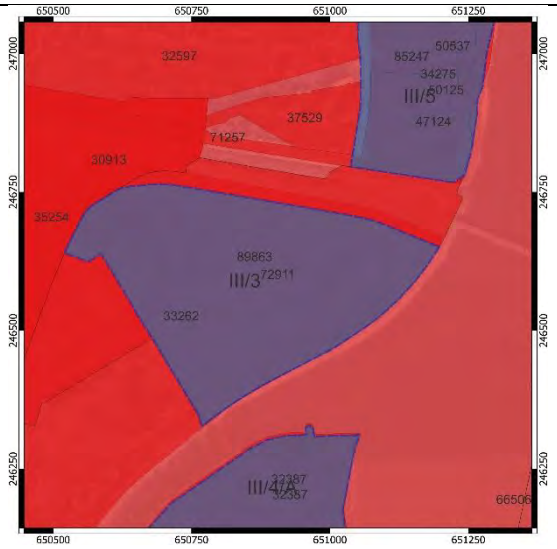
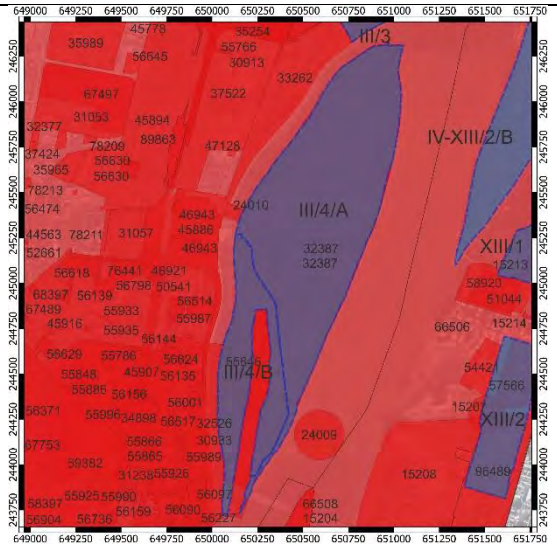
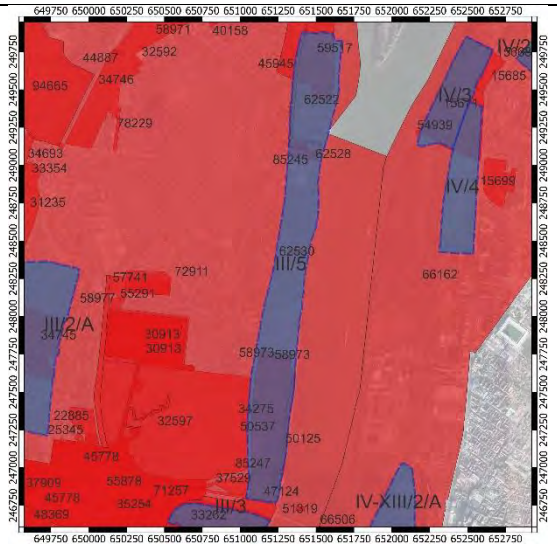
Változások bemutatása

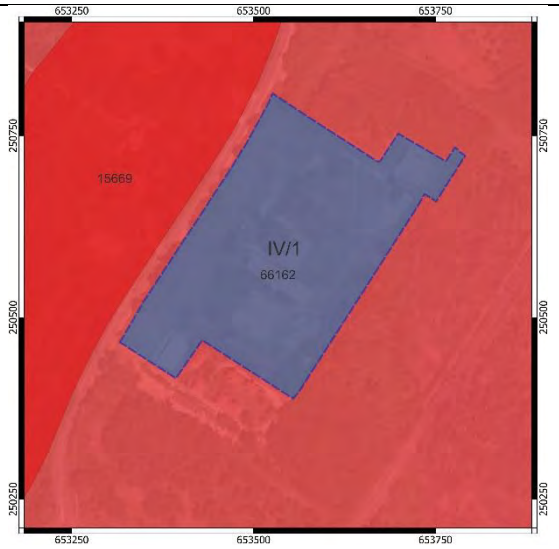
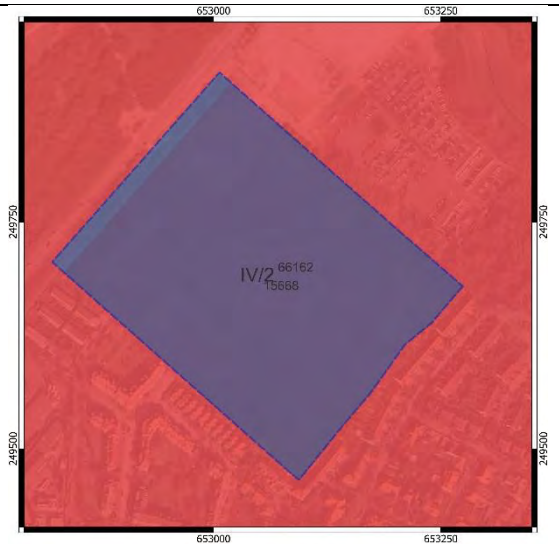
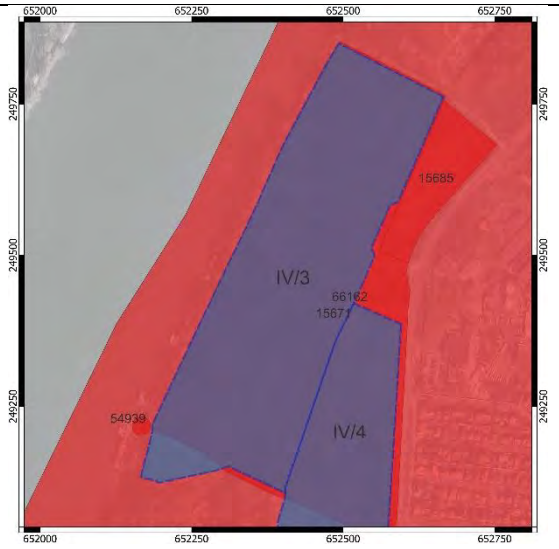
2.2 Változtatási szándékok hatásai a régészeti örökségre

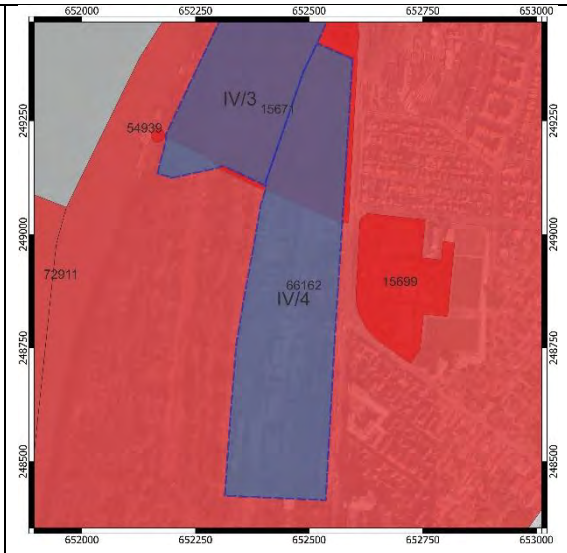
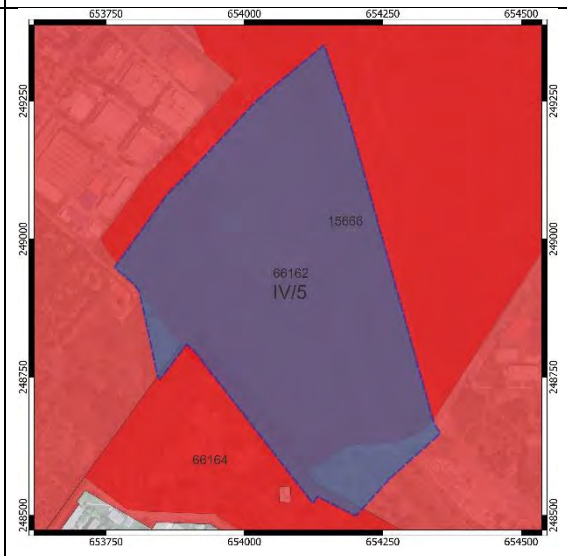
A fejlesztési akcióterületek több ponton nyilvántartott régészeti lelőhelyet érintenek:

Akcióterület	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
I/1/A I/1/B		Az I/1 számú Déli pályaudvar fejlesztési akcióterületen a 72919 számon nyilvántartott régészeti lelőhely található. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
I-XI/1		Az I-XI/1 számú Gellért-hegyi közpark rekreációs és kulturális fejlesztése akcióterületen a 14984, 23897, 32360, 39577, 43174, 66476, 66804, 72919 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.

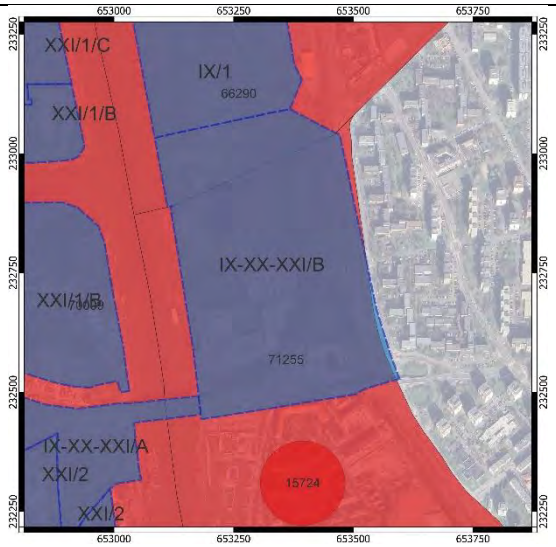
II/1		A II/1 számú Akadémia Park fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található.
III/1/A III/1/B		A III/1 számú Északi Városkapu fejlesztési akcióterületen a 10047, 45954, 60376, 70251 és 72911 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
III/2/A III/2/B		A III/2 számú Mocsárosdűlő fejlesztési akcióterületen a 34745, 34738, 35994, 62622, 72911, 91413 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.

III/3		A III/3 számú <u>Óbudai volt Gázgyár területe</u> fejlesztési akcióterületen 33262, 72911 és 89863 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
III/4/A III/4/B		A III/4 számú <u>Óbudai-sziget</u> fejlesztési akcióterületen 32387, 45926, 55846 és 72911 nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
III/5		A III/5 számú <u>Római-part</u> fejlesztési akcióterületen a 34275, 45945, 47124, 50125, 50537, 58973, 59517, 62522, 62530, 62528, 71257, 72911, 76489, 85245, 89863 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.

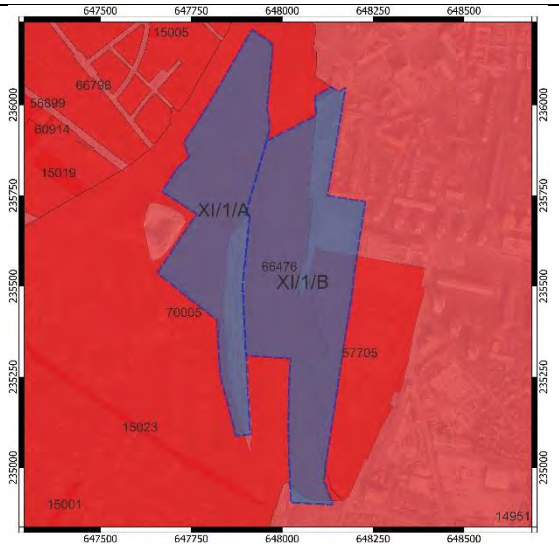
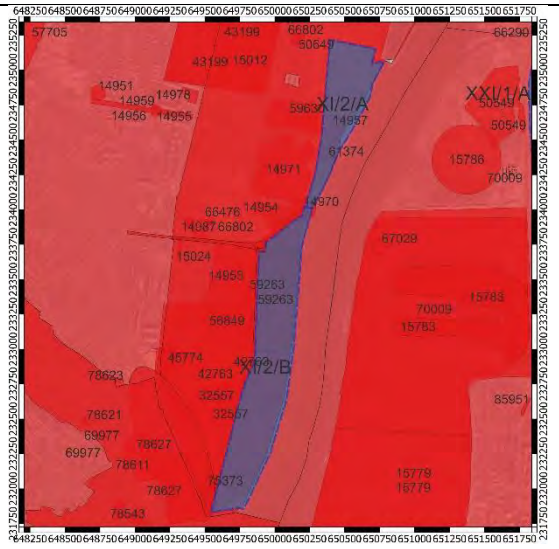
IV/1		A IV/1 számú fejlesztési akcióterületen a 66162 számon nyilvántartott régészeti lelőhely található. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
IV/2		A IV/2 számú <u>egykori Petőfi laktanya</u> fejlesztési akcióterületen a 15668 és 66162 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
IV/3		A IV/3 számú <u>Tungsram strand és üdülő</u> fejlesztési akcióterületen a 15671 és 66162 számokon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.

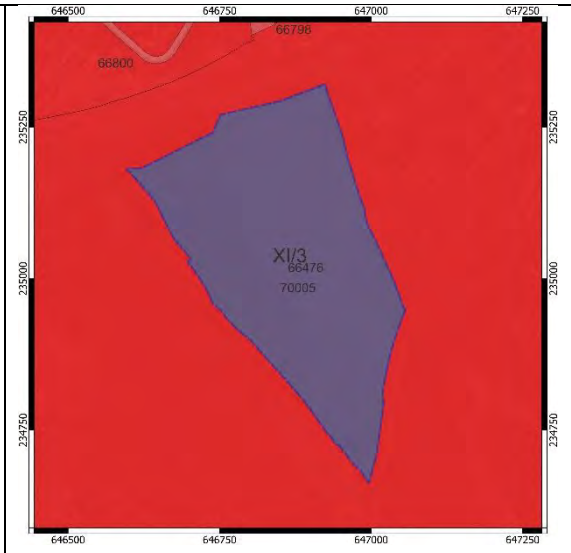
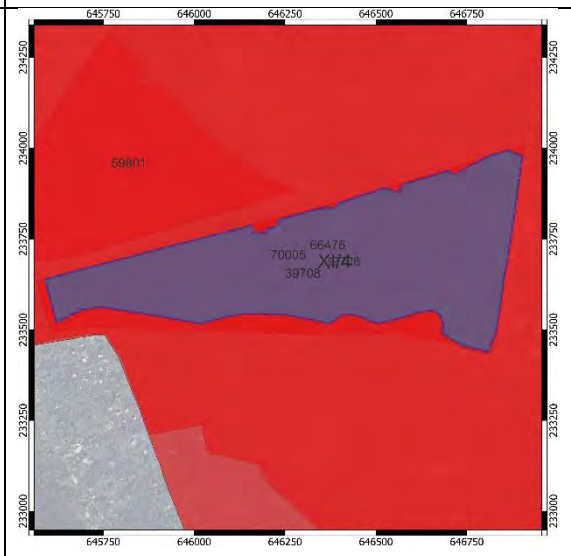
IV/4		A IV/4 számú <u>Váci út menti vízmű</u> fejlesztési akcióterületen a 15671 és 66162 számokon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
IV/5		A IV/5 számú <u>Szilas-patak menti</u> vegyes fejlesztési akcióterületen a 15666 és 66162 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
IV/6		A IV/6 számú <u>Istvántelek MÁV üzemi terület</u> fejlesztési akcióterületen nincs nyilvántartott régészeti lelőhely. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.

IV-XIII/1 IV-XIII/2		A IV-XIII/1 számú Újpest-Városkapu és IV-XIII/2 számú Népsziget fejlesztési akcióterületeken a 15213, 15698, 58920, 63170, 66506, 66162 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
VI/1/A VI/1/B		A VI/1 számú Nyugati pályaudvar fejlesztési akcióterületen nincs nyilvántartott régészeti lelőhely. Az akcióterülettel szomszédos ingatlanokon a 15210, 66506 és 85709 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.
VIII/1		A VIII/1 számú Józsefvárosi Pályaudvar fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.

IX/1 IX/2		A IX/1 számú <u>volt Nagyvásártelep</u> és IX/2 számú <u>Soroksári út és Külső Mester utca közötti</u> fejlesztési akcióterületeken a 15261 és 66290 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
IX-XX-XXI/1		A IX/1 számú <u>Gubacsidűlő mellékközpont</u> fejlesztési akcióterületeken a 66290 és 71255 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
IX/3		A IX/3 számú fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.

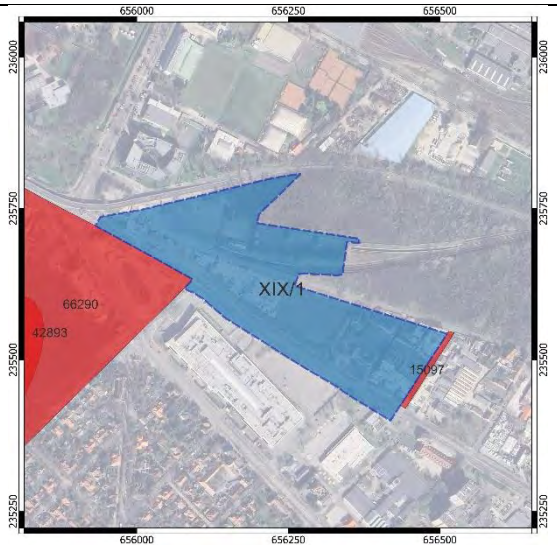
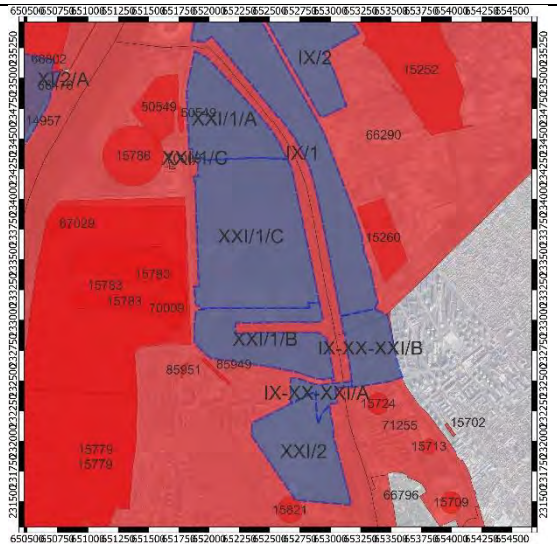
X/1		A X/1 számú <u>Népliget</u> fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.
X/2/A X/2/B		A X/2 számú <u>Fehérdűlő és Terebesi-erdő</u> fejlesztési akcióterületen a 15246 és 66474 nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
X/3		A X/3 számú <u>Egykori Sörgyár</u> fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.

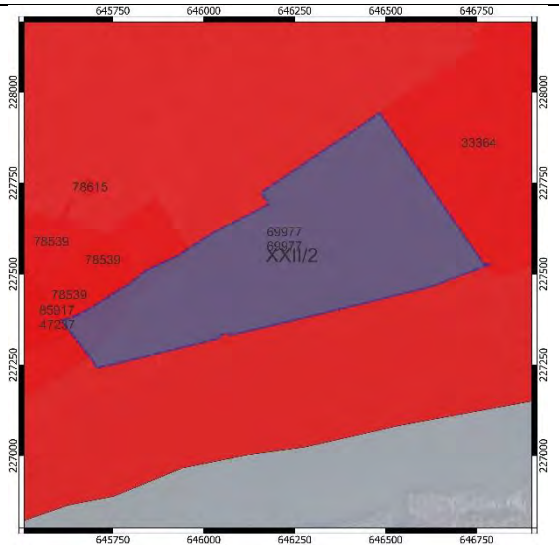
X/4		A X/4 számú Sárga rózsa fejlesztési akcióterületen a 66474 számon nyilvántartott régészeti lelőhely található. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
XI/1/AXI /1/B		A XI/1/A és XI/1/B számú Kelenföldi pályaudvar fejlesztési akcióterületen az 57705, 66476 és 70005 nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
XI/2/A XI/2/B		A XI/2 számú Kelenföldi Duna-part fejlesztési akcióterületen a 14949, 14957, 14970, 42763, 59263, 61374, 66476 és 66802 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.

XI/3		A XI/3 számú <u>Dél-budai Centrumkórház</u> fejlesztési akcióterületen a 66476 és 70005 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
XI/4		A XI/4 számú <u>Tóváros</u> fejlesztési akcióterületen a 39708 és 66476 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
XIII/1		A XIII/1 számú <u>Marina Part északi területe</u> fejlesztési akcióterületen a 15213, 58920, 66506 és 63170 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.

XIII/2		A XIII/2 számú <u>Reno-udvar / Csavargyár és Láng gépgyár</u> fejlesztési akcióterületen a 15207, 15219, 57566, 66506 és 96489 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
XIV/1		A XIV/1 számú <u>Rákosrendező</u> fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.
XV/1		A XV/1 számú <u>Szentmihályi út melletti terület – metró megálló és környéke</u> fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.

XV/2		A fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.
XV/3		A XV/3 számú Újpalota parkvárosi fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.
XVIII/1		A XVIII/1 számú Szemeretelepi volt pakuratavak fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.

XIX/1		A XIX/1 számú <u>Kispest Városkapu</u> fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Az akcióterülettel szomszédos ingatlanokon a 15097 és 66290 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.
XXI/1/A XXI/1/B XXI/1/C XXI/2		A XXI/1 számú <u>Észak-Csepel</u> és a XXI/2 számú <u>Papírgyár</u> fejlesztési akcióterületeken a 15821 és 70009 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
XXII/1		A XXII/1 számú <u>volt Hunyadi János laktanya</u> fejlesztési akcióterületen a 69977 és 78601 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.

XXII/2		A XXII/2 számú <u>Duna Spirit</u> fejlesztési akcióterületen a 69977 és 78539 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók. Az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges.
XXIII/1		A XXIII/1 számú <u>Soroksár helyi központ</u> fejlesztési akcióterületen a 66796 számon nyilvántartott régészeti lelőhely található. Fejlesztés tervezése során, illetve az építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához örökségvédelmi kockázatelemzés, valamint annak alapján a régészeti feladatellátás módjának meghatározása szükséges..
XXIII/2		A XXIII/2 számú <u>Soroksár Újtelep városrész bővítése</u> fejlesztési akcióterületen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található. Az akcióterület közvetlen közelében a 66796 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. Nagyberuházás vagy kiemelt nagyberuházás jogszabályi megfelelés az esetén építési/létesítési engedélyezési eljárás lefolytatásához Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése szükséges.

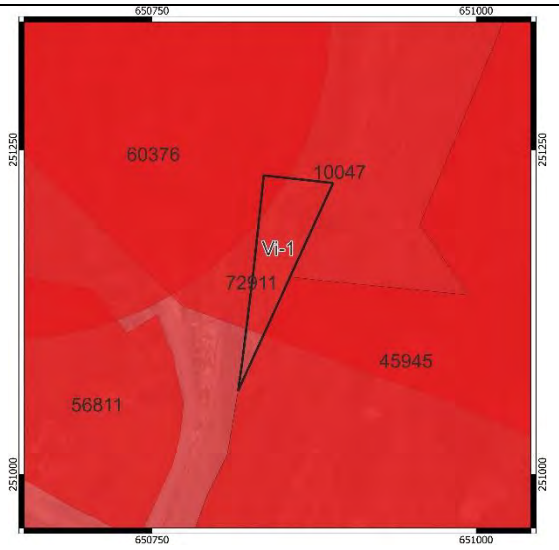
Új fejlesztési területek vagy fejlesztési többletet eredményező módosítások.

A terv kijelöl új beépítésre szánt területeket korábban beépítésre nem szánt területeken (jellemzően erdő- vagy zöldterületeket érintően). Új lakóterületek, intézményi és településközponti vegyes területek jönnek létre az alábbi területeken:

<table>
<tr><td colspan="3">XXII. kerület Kunyhó utca, Termő utca menti területek (Kertes mezőgazdasági terület (Mk) -> Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület (Lke-2), Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület (Lke-3))</td></tr>
<tr><td>Sz.</td><td>Régészeti érintettség</td><td>Értékelés és javaslat</td></tr>
<tr><td>1</td><td>
</td><td>A XXII. kerület Kunyhó utca, Termő utca menti területek Mk -> Lke-2 és Lke-3 területhasználati módosítása a 69977 számon nyilvántartott régészeti lelőhely által érintett.

Fő szabály szerint a régészeti lelőhelyeket a beépítésre szánt területekből kihagyni javasolt. Amennyiben ez nem megoldható vagy jelentős költségnövekedéssel járna, akkor a régészeti lelőhely területén tervezett fejlesztés (bontási és földmunka is beleértve) csak megelőző régészeti feltárást követően valósítható meg.</td></tr>
<tr><td colspan="3">XVIII. kerület Kossuth Ferenc-telepi Táncsics Mihály utca melletti két területrész (Közjóléti erdőterület (Ek) -> Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület (Lke-1))</td></tr>
<tr><td>Sz.</td><td>Régészeti érintettség</td><td>Értékelés és javaslat</td></tr>
<tr><td>2</td><td>A módosítással érintett területen nyilvántartott régészeti lelőhely nem található.</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="3">XXI. kerület új RSD híd menti területek (Közpark, közkert (Zkp) és Állóvizek medre és partja (Vá) -> Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1))</td></tr>
<tr><td>Sz.</td><td>Régészeti érintettség</td><td>Értékelés és javaslat</td></tr>
</table>

3		A XXI. kerület új RSD híd menti területek és Állóvizek medre és partja területek területhasználati módosítása a 66290 számon nyilvántartott régészeti lelőhely területét érinti. Fő szabály szerint a régészeti lelőhelyeket a beépítésre szánt területekből kihagyni javasolt. Amennyiben ez nem megoldható vagy jelentős költségnövekedéssel járna, akkor a régészeti lelőhely területén tervezett fejlesztés (bontási és földmunka is beleértve) csak megelőző régészeti feltárást követően valósítható meg.
VI. kerület Nyugati pályaudvar területe (Kötöttpályás közlekedési területek (KÖk) -> Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K)/ Vt-V: Városközpont terület, illetve Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
4		A VI. kerület Nyugati pályaudvar területhasználati módosítása nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érint. A fejlesztési terület közelében nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek közelsége miatt a fejlesztési területen bontási és földmunka próbafeltárást követően és/vagy régészeti megfigyelés feladatellátás biztosítása mellett javasolt.
III. kerület Mocsárosdűlő déli része (Védelmi erdő (Ev-Ve) -> Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület (Lk-2) / Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2)		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat

5		A III. kerület Mocsárosdűlő déli része területhasználati módosítása a 35994 és 72991 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek területét érinti. Fő szabály szerint a régészeti lelőhelyeket a beépítésre szánt területekből kihagyni javasolt. Amennyiben ez nem megoldható vagy jelentős költségnövekedéssel járna, akkor a régészeti lelőhely területén tervezett fejlesztés (bontási és földmunka is beleértve) csak megelőző régészeti feltárást követően valósítható meg.
III. kerület Szentendrei HÉV menti háromszög terület (Közpark, közkert (Zkp) -> Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
6		III. kerület Szentendrei HÉV menti háromszög területhasználati módosítása a 10047 és 72991 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek területét érinti. Fő szabály szerint a régészeti lelőhelyeket a beépítésre szánt területekből kihagyni javasolt. Amennyiben ez nem megoldható vagy jelentős költségnövekedéssel járna, akkor a régészeti lelőhely területén tervezett fejlesztés (bontási és földmunka is beleértve) csak megelőző régészeti feltárást követően valósítható meg.

A terv kijelöl új beépítésre szánt kereskedelmi, szolgáltató, illetve általános gazdasági területeket (jellemzően erdőterületeket érintően) az alábbi területeken:

<table>
<tr><td colspan="3">XVIII. kerület Cséry-telep melletti terület (Közjóléti erdőterület (Ek)-> Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz), illetve Hulladékkezelő, -lerakó területe (K-Hull) -> Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz))</td></tr>
<tr><td>Sz.</td><td>Régészeti érintettség</td><td>Értékelés és javaslat</td></tr>
<tr><td>7</td><td>
</td><td>XVIII. kerület Cséry-telep melletti terület, illetve Hulladékkezelő területhasználati módosítása a 72907 számon nyilvántartott régészeti lelőhely területét érinti.

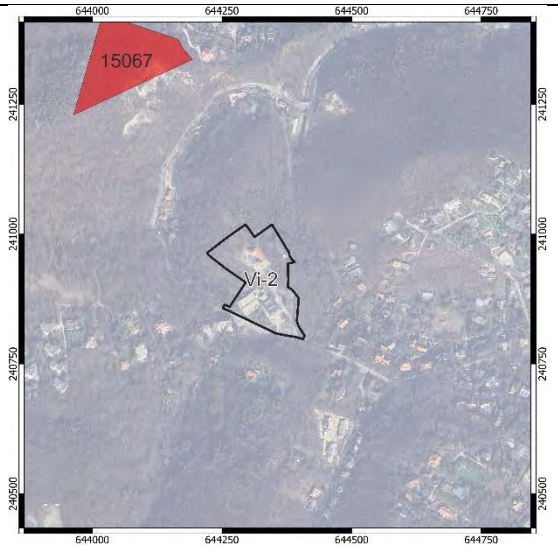
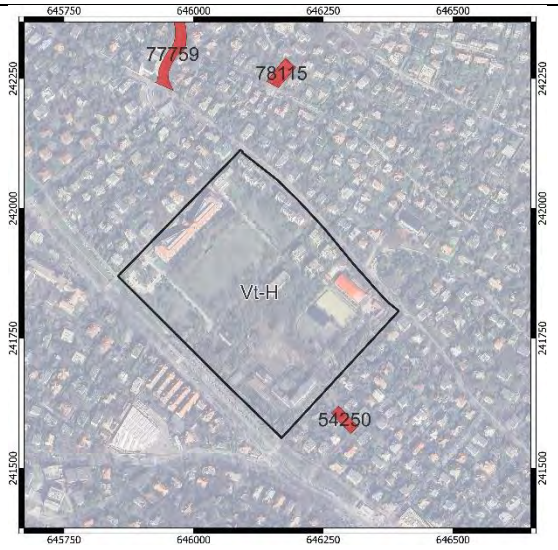
Fő szabály szerint a régészeti lelőhelyeket a beépítésre szánt területekből kihagyni javasolt. Amennyiben ez nem megoldható vagy jelentős költségnövekedéssel járna, akkor a régészeti lelőhely területén tervezett fejlesztés (bontási és földmunka is beleértve) csak megelőző régészeti feltárást követően valósítható meg.</td></tr>
<tr><td colspan="3">X. kerület Liszt Ferenc repülőtérre vezető út menti terület (Közjóléti erdőterület (Ek)-> Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz))</td></tr>
<tr><td>Sz.</td><td>Régészeti érintettség</td><td>Értékelés és javaslat</td></tr>
<tr><td>8</td><td>
</td><td>X. kerület Liszt Ferenc repülőtérre vezető út menti terület területhasználati módosítása nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érint.

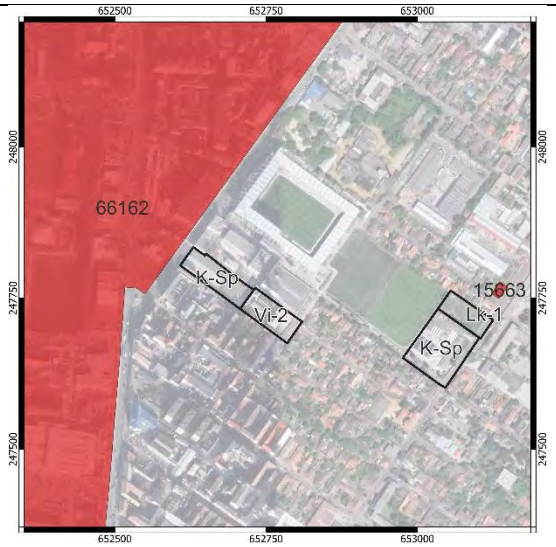
A fejlesztési terület közelében 15103 számon nyilvántartott régészeti lelőhely van.

A nyilvántartott régészeti lelőhely közelsége miatt a fejlesztési területen bontási és földmunka próbafeltárást követően és/vagy régészeti megfigyelés feladatellátás biztosítása mellett javasolt.</td></tr>
</table>

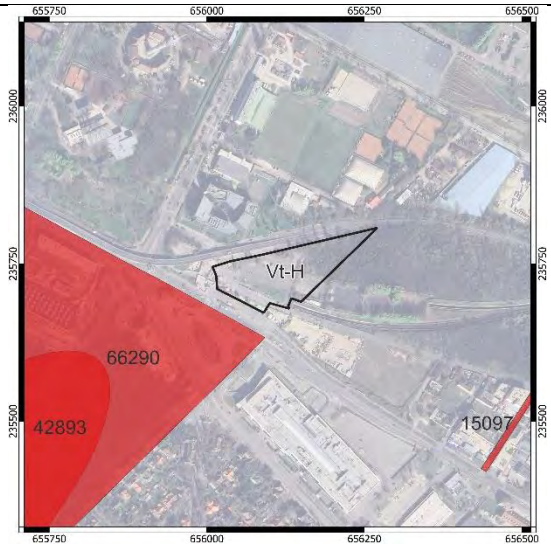
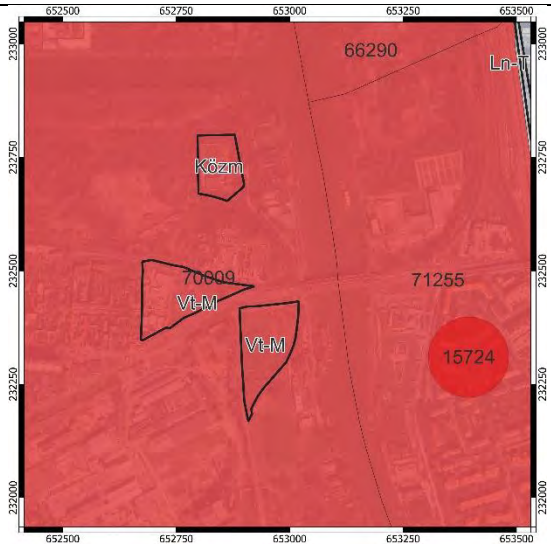
XVI. kerület Mátyásföldi gazdasági fejlesztési terület (Közjóléti erdőterület (Ek)-> Általános gazdasági terület (Gá), illetve Védelmi erdőterület (Ev-Ve) -> Általános gazdasági terület (Gá))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
9		XVI. kerület Mátyásföldi gazdasági fejlesztési terület területhasználati módosítása a 66780 számon nyilvántartott régészeti lelőhely területét érinti. Fő szabály szerint a régészeti lelőhelyeket a beépítésre szánt területekből kihagyni javasolt. Amennyiben ez nem megoldható vagy jelentős költségnövekedéssel járna, akkor a régészeti lelőhely területén tervezett fejlesztés (bontási és földmunka is beleértve) csak megelőző régészeti feltárást követően valósítható meg.
XVII. kerület Rákoscsabai gazdasági fejlesztési terület (Védelmi erdőterület (Ev-Ve) -> Általános gazdasági terület (Gá))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
10		XVII. kerület Rákoscsabai gazdasági fejlesztési terület területhasználati módosítása nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érint. A fejlesztési területre vonatkozó régészeti lelőhely-felderítés még nem történt, ezért a fejlesztési területen az építési engedélyeztetési eljárást megelőzően Örökségvédelmi Hatástanulmány vagy Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése javasolt.

A terv már korábban beépítésre szánt területeket sorol át más általános használat szerint beépítésre szánt terület típusba oly módon, hogy az **intenzitás növekedés lehetőségét** eredményezi az alábbi területeken:

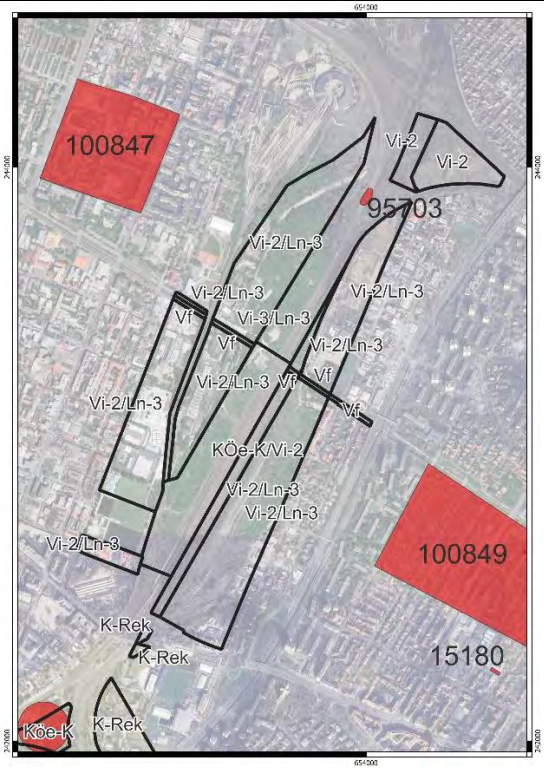
XII. kerület Zugligeti Általános Iskola (Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek) -> Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
11		XII. kerület Zugligeti Általános Iskola területhasználati módosítása nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érint. A fejlesztési területre vonatkozó régészeti lelőhely-felderítés még nem történt, ezért a fejlesztési területen az építési engedélyeztetési eljárást megelőzően Örökségvédelmi Hatástanulmány vagy Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése javasolt.
II. kerület Akadémia Park (Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) -> Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (Vt-H))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
12		II. kerület Akadémia Park területhasználati módosítása nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érint. A fejlesztési terület közelében több nyilvántartott régészeti lelőhely van. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek közelsége miatt a fejlesztési területen bontási és földmunka próbafeltárást követően és/vagy régészeti megfigyelés feladatellátás biztosítása mellett javasolt.

IV. kerület Labdarugó utcai terület (Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz) -> Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
13		IV. kerület Labdarugó utcai terület területhasználati módosítása nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érint. A fejlesztési terület közelében 66162 számon nyilvántartott régészeti lelőhely van. A nyilvántartott régészeti lelőhely közelsége miatt a fejlesztési területen bontási és földmunka próbafeltárást követően és/vagy régészeti megfigyelés feladatellátás biztosítása mellett javasolt.

X. kerület Kozma utcai terület (Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz) -> Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
14		X. kerület Kozma utcai terület területhasználati módosítása nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érint. A fejlesztési terület közelében 15232 számon nyilvántartott régészeti lelőhely van. A nyilvántartott régészeti lelőhely közelsége miatt a fejlesztési területen földmunka próbafeltárást követően és/vagy régészeti megfigyelés feladatellátás biztosítása mellett javasolt.

XIX. kerület Határ úti módosítás (Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló különleges terület (K-Közl) -> Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (Vt-H)		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
15		XIX. kerület Határ úti területhasználati módosítás nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érint. A fejlesztési terület közelében 66290 számon nyilvántartott régészeti lelőhely van. A nyilvántartott régészeti lelőhely közelsége miatt a fejlesztési területen bontási és vagy földmunka próbafeltárást követően és/vagy régészeti megfigyelés feladatellátás biztosítása mellett javasolt.
XXI. kerület Gubacsi híd csepeli hídfőjénél lévő területek (Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület (Vi-2) -> Mellékközpont terület (Vt-M))		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
16		XXI. kerület Gubacsi híd csepeli hídfőjénél lévő területek területhasználati módosítása a 70009 számon nyilvántartott régészeti lelőhely területét érinti. Fő szabály szerint a régészeti lelőhelyeket a beépítésre szánt területekből kihagyni javasolt. Amennyiben ez nem megoldható vagy jelentős költségnövekedéssel járna, akkor a régészeti lelőhely területén tervezett fejlesztés (bontási és földmunka is beleértve) csak megelőző régészeti feltárást követően valósítható meg.

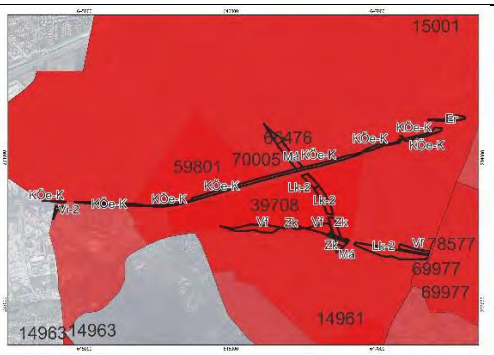
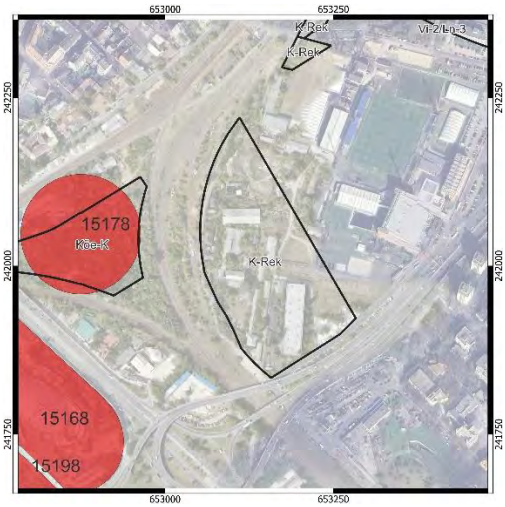
Fejlesztési területek kerültek kijelölése Rákosrendező területét érintően.

<table>
<tr><td colspan="3">Jellemzően közlekedési (KÖk) és Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület (Gksz-1) kerül át Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű területbe (Vi-2), illetve Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterületbe (Ln-3).</td></tr>
<tr><td>Sz.</td><td>Régészeti érintettség</td><td>Értékelés és javaslat</td></tr>
<tr><td>16</td><td>
</td><td>XIV. kerület Rákosrendező területét érintő területhasználati módosítások nyilvántartott régészeti lelőhelyet nem érintenek.

A fejlesztési terület közelében 95703, 100847 és 100849 számon nyilvántartott régészeti lelőhelyek vannak.

A fejlesztési területre vonatkozó régészeti lelőhely-felderítés még nem történt, ezért a fejlesztési területen az építési engedélyeztetési eljárást megelőzően Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése javasolt.

A nyilvántartott régészeti lelőhely közelsége miatt a fejlesztési területen bontási és/vagy földmunka próbafeltárást követően és/vagy régészeti megfigyelés feladatellátás biztosítása mellett javasolt.</td></tr>
</table>

Új infrastrukturális fejlesztések: településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak hálózata a jóváhagyott kerékpárforgalmi főhálózati terv szerint változik		
Sz.	Régészeti érintettség	Értékelés és javaslat
16	 	A kerékpárutak tervezett fejlesztése nyilvántartott régészeti lelőhelyeket érint. A régészeti örökségvédelmi kockázatelemzés elkészítése végett a fejlesztési területre vonatkozóan az építési engedélyeztetési eljárást megelőzően Előzetes Régészeti Dokumentáció készítése javasolt. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek, valamint azok közelsége miatt a fejlesztési területen bontási és/vagy földmunka próbafeltárást követően és/vagy régészeti megfigyelés feladatellátás biztosítása mellett a szükséges és indokolt mértékben javasolt.

3. Értékvédelmi terv

Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények, valamint az önkormányzati feladatok meghatározása.

3.1. Az értékleltárban szerepeltetett régészeti értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

A régészeti emlékek megmaradásának, feltárhatóságának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei a 2001. évi LXIV. törvény értelmében a régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban és eredeti összefüggéseikben kell megőrizni. A védelmükre irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző és csak szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük. Amennyiben a régészeti örökség elemeit eredeti összefüggésükből, a régészeti lelőhely területről valamely oknál fogva mégis el szükséges mozdítani, arra csak régészeti feltárás keretében kerülhet sor.

A régészeti leletek jelenleg a földfelszín alatt vannak. A jelenlegi állapot fenntartása a Budapest területén nyilvántartott lelőhelyek esetében biztosítja a még bolygatatlan régészeti leletek eredeti összefüggésben való megőrzését. Amennyiben ez az állapot bármilyen földmunkával járó beruházás megvalósítása végett változik, úgy a régészeti leletek szakszerű feltárása a fejlesztést megelőzően, a földmunkákhoz ütemezve lehetséges.

Ha a feltárás során országos jelentőségű régészeti objektum kerül napvilágra, úgy annak konzerválását, eredeti helyén való megőrzését, az építési kiviteli tervekbe beépítve kell biztosítani.

3.2. Az önkormányzati feladatok meghatározása

3.2.1. Folyamatok iránya, visszafordíthatósága

A régészeti lelőhelyek területének jelenlegi hasznosításából adódó károsan ható folyamatok lassítása, visszafordítása érdekében az ingatlantulajdonos, a helyi önkormányzat és az örökségvédelemi szakemberek (hatóság, múzeum) konstruktív együttműködése szükséges. Ellenkező esetben a negatív folyamatok visszafordíthatatlan károkat okozhatnak, amelyek a kulturális örökség elemeinek részleges vagy teljes megsemmisüléséhez vezethetnek.

3.2.2. Kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei

A régészeti lelőhelyek fokozatos állagromlásának lassítása, megállítása csak a helyi önkormányzat, a szakemberek (területileg illetékes vármegyei kormányhivatal örökségvédelmi irodája, vármegyei múzeum) és az érintett magánszemélyek vagy vállalkozások együttműködésével lehetséges.

A fejlesztési övezetben található régészeti lelőhelyen a tervezett beruházás megvalósulása esetén a régészeti emlékekben keletkező károk enyhítésére nincs, csupán megelőzésre van lehetőség. Ennek a törvény által előírt módja a régészeti lelőhely elkerülése, jogszabályi módon meghatározott elfedése, vagy a beruházást megelőző feltárása.

4. Összefoglalás

A régészeti lelőhelyek az emberiség és a magyarság történetének, települési viszonyainak, életmódjának fontos bizonyítékai, ezért mindenki részéről elvárt a nemzeti kulturális örökség iránti megbecsülés, a régészeti értékek megóvása és az örökségvédelmi törvények tiszteletben tartása.

Budapest Főváros közigazgatási területén összesen 1405 régészeti lelőhely található, amelyek általános törvényi védelem alatt állnak. Ezek közül 314 miniszteri rendelettel egyedileg fokozott vagy kiemelt védelem alá vont régészeti lelőhely.

A törvényi szabályozás alapján régészeti lelet eredeti összefüggéséből csak régészeti feltárással mozdítható el. A régészeti feltárás költségei pedig azt terhelik, akinek a régészeti leletek eredeti összefüggésükből történő elmozdítása érdekében áll. Ennek pénz- és időbeli vonzatával minden esetben előzetesen, már a tervezés szakaszában számolni ajánlott, mivel a régészeti munkák tervezésének és a kivitelezésbe való ütemezésének elmaradása nagymértékben veszélyezteti a lelőhelyeket, ugyanakkor a nem megfelelően tervezett régészeti feladatellátás lassíthatja, vagy akár akadályozhatja is egy beruházás megvalósulását. A régészeti feladatellátás módjáról és mértékéről előzetesen a területileg illetékes Budapest Történeti Múzeummal egyeztetni javasolt.

Másik fontos szabály, hogy amennyiben adott területre vonatkozóan jogszabályban meghatározott nagyberuházás (pl. a bruttó 500 millió forintos értékhatárt meghaladó teljes bekerülési költségű beruházás) vagy kiemelt nagyberuházás tervezett, akkor Előzetes Régészeti Dokumentációt (ERD) kell készíteni. ERD készítésére valamint kiemelt nagyberuházások esetén a beruházáshoz kapcsolódó megelőző régészeti feltárás elvégzése és régészeti megfigyelés biztosítására a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézete jogosult. Az ERD készítésére vonatkozó kötelezettség fennállása esetén a jelen hatástanulmány nem mentesíti a beruházót az ERD készítésének kötelezettsége alól.

Végezetül, amennyiben a régészeti lelőhelynek vagy régészeti érdekű területnek nem minősülő területen földmunkák során váratlan régészeti lelet vagy emlék kerül elő, úgy haladéktalanul értesíteni kell a területileg illetékes Budapest Történeti Múzeumot.

* * *

A jelen hatástanulmány a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok alapján készült! A nyilvántartott lelőhelyekről az Építési és Beruházási Minisztérium Építészeti Államtitkárság Építészetért és Műemlékvédelemért felelős Helyettes Államtitkársága vezet közhiteles nyilvántartást. Minden tervezett beruházás előtt javasolt a lelőhellyel való érintettségről időben meggyőződni! A hatástanulmány alapjául szolgáló tervek módosítása vagy a tervezési terület bővítése esetén új hatásvizsgálat szükséges!

5. Nyilatkozat

Alulírott dr. Tankó Károly régész nyilatkozom, hogy a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről szóló 416/2017. (XII. 18.) Korm. rendeletben meghatározott kulturális szakértői tevékenység folytatására jogosító szakértői engedéllyel, az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló 68/2018 (IV.9.) Korm. rendelet régészet részszakterületen szakértői tevékenység végzésére szakértői jogosultsággal rendelkezem.

Budapest Főváros településtevéhez készített örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakági rész, az összeállítás időpontjában rendelkezésre álló adatok alapján, az örökségvédelmi jogszabályokkal és a hatósági előírásokkal összhangban készült. A tervezett változtatásokra vonatkozó javaslatok és megoldások az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak megfelelnek.

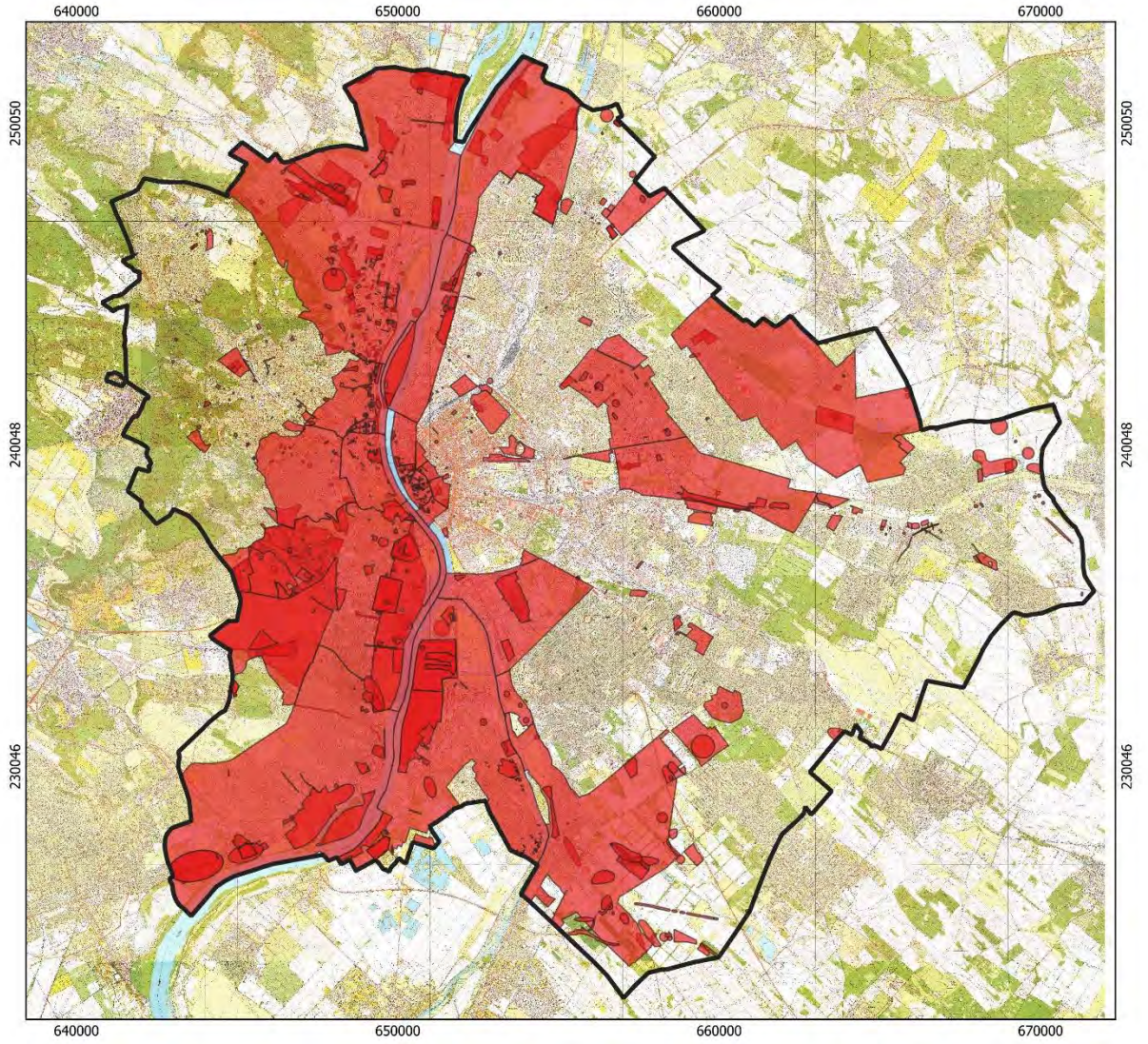
Budapest, 2025. február 01.

Dr. Tankó Károly

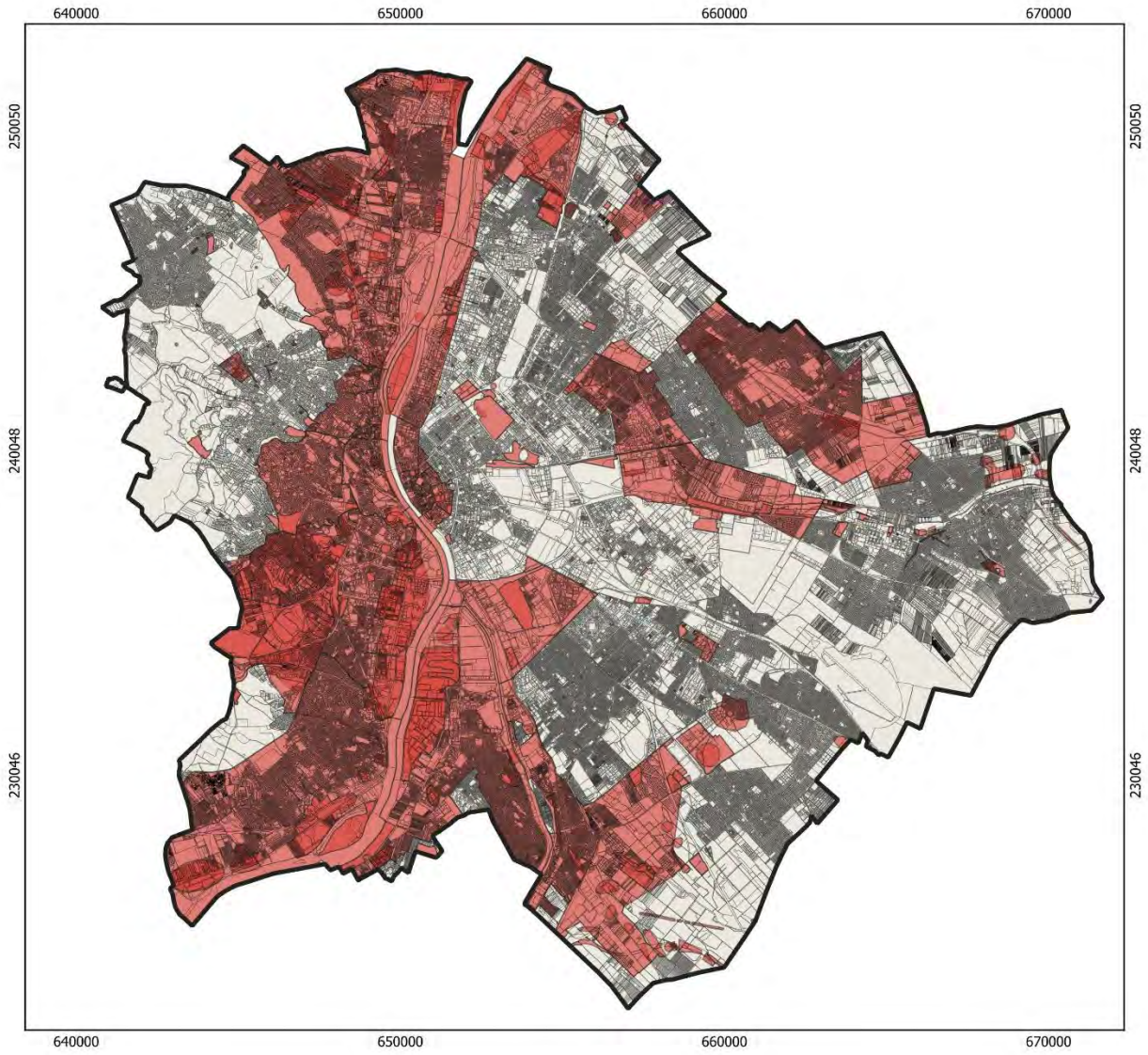
régész, örökségvédelmi szakértő

Szakértői engedély száma: OKM 289-5/2008

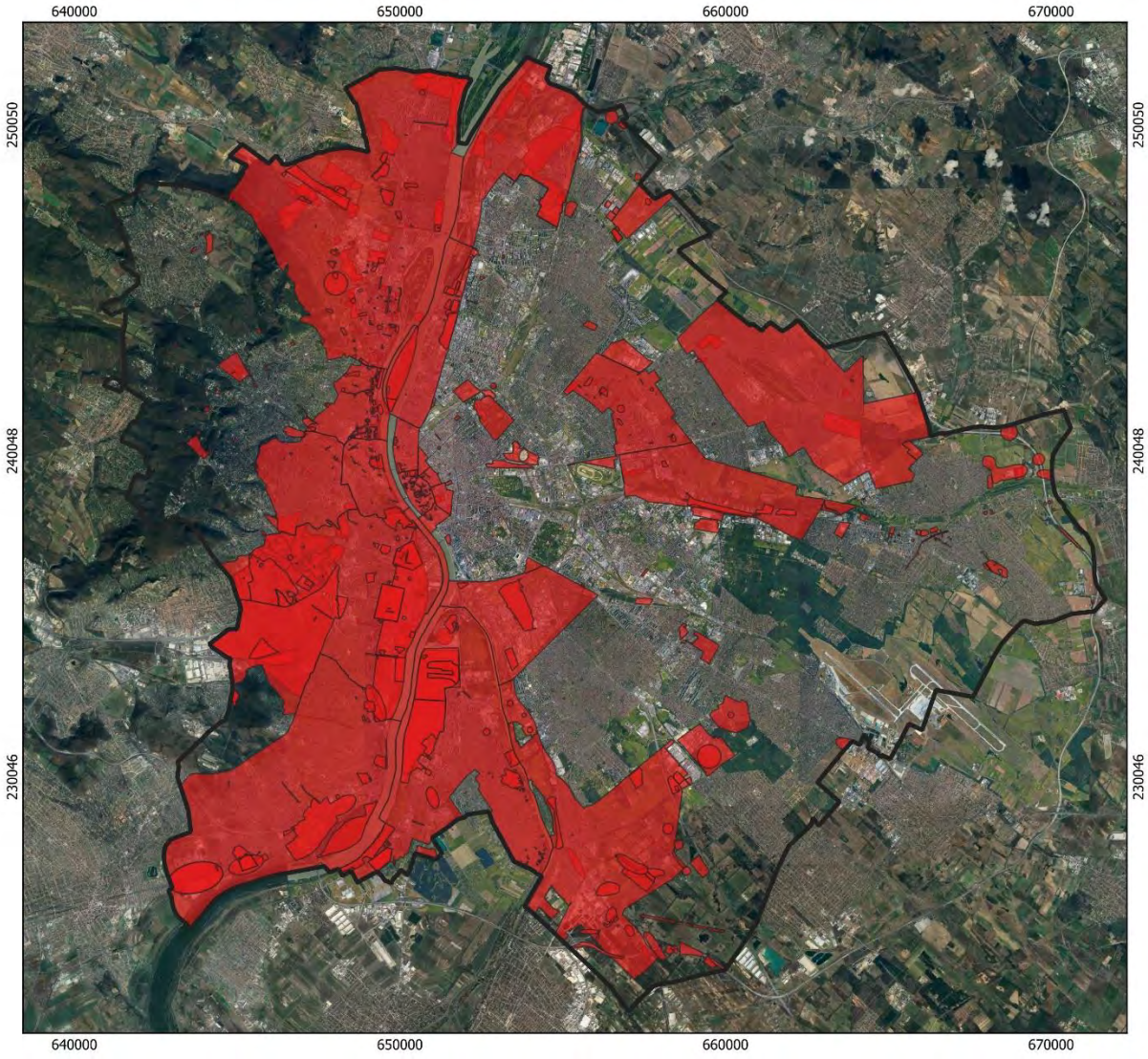
6. A régészeti lelőhelyek térképi ábrázolása

1. TÉRKÉP: RÉGÉSZETI LELŐHELYEK (PIROSSAL JELÖLVE) AZ EOV TÉRKÉPSZELVÉNYEKEN

2. térkép: Régészeti lelőhelyek (pirossal jelölve) a település szerkezeti térképén

3. térkép: Régészeti lelőhelyek (pirossal jelölve) a települési ortofotón

7. Hatályos örökségvédelmi jogi szabályozás rövid ismertetése

II.1. A régészeti lelőhelyekre, a régészeti kutatásra és a régészeti leletekre vonatkozó főbb jogszabályok:

2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről

2001. évi LXXX. törvény a jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról

2001. évi XXVIII. törvény a lopott vagy jogellenesen külföldre vitt kulturális javak nemzetközi visszaadásáról szóló, Rómában, 1995. év június hó 24. napján aláírt UNIDROIT Egyezmény kihirdetéséről

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről **(különösen a 38-49. §)**

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről (különös tekintettel a földvárak és kunhalmok néven itt védett tájelemként szereplő lelőhelyekre)

1985. évi 21. törvényerejű rendelet a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülésszakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott Egyezmény kihirdetéséről

1979. évi 2. törvényerejű rendelet a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivitelének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló, az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Közgyűlése által Párizsban az 1970. évi november hó 14. napján elfogadott Egyezmény kihirdetéséről

1957. évi 14. törvényerejű rendelet a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. évi május hó 14. napján kelt nemzetközi Egyezmény, valamint az ahhoz csatolt jegyzőkönyv (a kulturális javak háború idején megszállott területről való kivitelének tilalma tárgyában) kihirdetéséről

149/2000. (VIII. 31.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Európa Tanács tagállamai között, 1992. január 16-án kelt, Valettában aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről

47/2001. (III. 27.) Korm. rendelet a muzeális intézményekben folytatható kutatásról

191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet az örökségvédelmi bírságról

2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról

68/2018 (IV.9.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról

439/2013. (XI. 20.) Korm. rendelet a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről

416/2017. (XII. 18.) Korm. rendelet a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről

3/2009. (II. 18.) OKM rendelet a muzeális intézményekre vonatkozó szakfelügyelet rendjéről

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről. Ennek 177. § (3) szerint, aki a kulturális örökség védett elemeit, gondatlanul megsemmisít, megrongál, elvisz, áthelyez vagy elmozdít, szabálysértést követ el.

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. Ennek 358.§ szerint, aki kulturális javak körébe tartozó tárgy, régészeti lelőhely vagy műemlék megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, az okozott kár mértékétől függően 1-5 évig terjedő szabadságvesztéssel sújtható.

II.2. A régészeti lelőhellyel érintett területeken követendő eljárások, jogok és kötelezettségek

1.) Miniszteri rendelet által kiemelten vagy fokozottan védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek esetében a hatóság (vármegyei kormányhivatal örökségvédelmi irodájának) engedélye szükséges bármilyen, a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygató, vagy a terület jellegét megváltoztató, egyébként engedélyhez nem kötött tevékenység végzéséhez. Ennek hiányában semmilyen munka nem végezhető. Egyebekben az adott területre a régészeti védelmet elrendelő miniszteri rendeletben (a korábbiak esetében határozatban) foglaltak szerint kell eljárni.

2.) Nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében, a 2001. évi LXIV. tv. alapján a régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak, továbbá a régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban, eredeti összefüggéseikben kell megőrizni. A földmunkával járó fejlesztésekkel a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket el kell kerülni. A kulturális örökség védelme érdekében a köz- és magáncélú fejlesztéseket - így különösen a terület- és településfejlesztés, terület- és településrendezés, környezet-, természet- és tájvédelem és az ezzel kapcsolatos beruházások tervezését - e védelemmel összhangban kell végezni. Ha a lelőhely földmunkával való elkerülése a fejlesztés, beruházás költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a beruházás máshol nem valósítható meg, a beruházással veszélyeztetett területet előzetesen fel kell tárni. Ennek részeként a lelőhelyen először próbafeltárást kell végezni. A régészeti érintettség mértékétől függően, bizonyos esetekben, a hatóság régészeti megfigyelést írhat elő. Nagyberuházások és kisajátítási törvényben meghatározott közérdekű cél esetén megelőző régészeti dokumentációt kell készíteni. Az előzetes régészeti dokumentáció elkészítésére a Magyar Nemzeti Múzeum jogosult. A régészeti feltárás költségeit annak kell fedeznie, akinek a régészeti leletek elmozdítása érdekében áll, azonban az előzetes régészeti dokumentáció elkészítéséhez szükséges régészeti feltárások költségei - nemzetgazdasági szempontból indokolt esetekben - a központi költségvetésből fedezhetőek. A régészeti feltárásra vonatkozó szerződést a beruházónak a területileg illetékes múzeummal kell megkötnie. Ez a régészeti gyűjtőkörrel rendelkező múzeum **Budapest főváros esetében a Budapest Történeti Múzeum**. A szerződés érvényességéhez a hatóság jóváhagyása szükséges. A törvény szerint megelőző régészeti feltárást a területileg illetékes múzeum, valamint a Magyar Nemzeti Múzeum végezhetnek.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyen a lelőhely jelenlegi használati módját csak akkor kell korlátozni, ha annak folytatásától a lelőhely súlyosan károsodhat, vagy fennáll a megsemmisülés veszélye. Ugyanez vonatkozik a hatóság hozzájárulásával végzett tevékenységekre is: amennyiben előre nem látott örökségvédelmi érdek merül fel, vagy addig ismeretlen jelenség kerül napvilágra, úgy a végzett tevékenységet korlátozni kell. A hatóság a munka felfüggesztése esetén lehetősége van régészeti védelem megindítására, illetve annak megvalósulása esetén a kisajátítás kezdeményezésére.

A védelem alatt álló kulturális örökségi elemekben (védett vagy nyilvántartott régészeti lelőhelyek) vagy a leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése, megrongálása, vagy veszélyeztetése büntetendő cselekmény: örökségvédelmi bírság kiszabásával jár, ill. bizonyos esetekben e cselekedet a BTK hatálya alá esik.

3.) Régészeti érdekű területek, továbbá valamely tevékenység során bárhol újonnan észlelt régészeti lelőhely előkerülése esetében:

Régészeti érdekű területnek számít minden olyan területrész, ahol régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.

A 2001. évi LXIV. törvény 24. § (1) bekezdése szerint, ha az építési munka végzése során régészeti emlék kerül elő, a kivitelező köteles azt az építésügyi hatósághoz (járási hivatal vagy jegyző), valamint más hatáskörrel rendelkező hatósághoz haladéktalanul bejelenteni, és a lelőhelyet a hatósági intézkedésig érintetlenül hagyni.

Más szóval, amennyiben nem ismert és így hivatalosan nyilván nem tartott régészeti lelőhelyeken régészeti jelenség vagy lelet kerül elő, a végzett tevékenységet abba kell hagyni, és a helyszín vagy lelet őrzése mellett értesíteni kell a jegyzőt, aki a területileg illetékes múzeum és a hatóság szakmai bevonásáról köteles gondoskodni. A bejelentési kötelezettség a felfedezőt, az ingatlan tulajdonosát, az építtetőt és a kivitelezőt egyaránt terheli! A múzeum köteles a mentő feltárást haladéktalanul megkezdeni, és folyamatosan - az elvárható ütemben - végezni, az előkerült régészeti leletet ideiglenesen elhelyezni. A mentő feltáráshoz feltárási engedély nem szükséges. Ha a mentő feltárást nem lehet 30 nap alatt elvégezni, a hatóság ideiglenesen védetté nyilváníthatja a földterületet.

A nyilvántartásban nem szereplő régészeti lelőhelyben vagy az onnan származó leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése ugyancsak büntetendő cselekmény (BTK hatálya alá esik).

A hatóság a rendeletben foglalt esetekben és tartalommal örökségvédelmi hatástanulmány elkészítetéséhez kötheti szakhatósági állásfoglalásának megadását. A 2001. évi LXIV. törvény 66. § (2) bekezdés alapján készítendő hatástanulmányok tartalmi követelményeit a 68/2018 (IV.9.) Korm. rendelet melléklete tételesen meghatározza. A tanulmány elkészíttetése a beruházót terheli és készítésére kizárólag a rendeletben feljogosítottak vállalkozhatnak. Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi részét csak olyan személy készítheti, aki a 416/2017. (XII. 18.) Korm. rendeletben meghatározott feltételeket teljesíti. A hatástanulmány készítője jogosultságán túl arról is nyilatkozik, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak.

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

MŰEMLÉKVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Műemlékvédelmi hatástanulmány

MŰEMLÉKVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

8. Örökségvédelmi vizsgálat 253
8.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag) 253
8.2. A védett műemléki értékek települési értékkleltára 264
8.2.1. Világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek és területek 264
8.2.2. Az országos építészeti örökség elemei (2023. évi C törvény: 16. § meghatározása szerint): 268
8.2.3. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek 279
8.2.4. Helyi művi értékvédelem 280
9. Az értékvédelmi terv 282
9.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények 282
9.2. Az önkormányzati feladatok meghatározása 286
10. MELLÉKLET 290
11. Melléklet 290

8. Örökségvédelmi vizsgálat

8.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)

A Duna-kanyartól délre, a mai Szentendrei sziget déli csúcsának térsége már az őskortól kezdődően folyamatosan lakott volt. A betelepülés az őskortól kezdődően először a pesti síkság kiemelkedő löszdombjain bizonyítható. A mai Budapest területén létezett korábbi települések épített emlékei még számos helyen fellelhetők. A történeti települési szerkezetek a legtöbb esetben kihatottak a ráépülő nagyváros szerkezetére.

Őskor
A korszakból jellemzően elszórtan elhelyezkedő korai lakott helyekről van tudomásunk, amelyek folyamatos megjelenése és elpusztulása arra utal, hogy ezek a kezdeti "települések" nem értek el olyan "kritikus tömeget", ami a pusztulás utáni újratelepedés alapjául szolgált volna.

Római kor
A IV. és V. században, a rómaiak megtelepedésével indul meg az első jelentős építési korszak, elsősorban a dunai átkelőhelyek mellett (*Aquincum*, *Transaquincum*, *Contra Aquincum*, *albertfalvai katonai tábor*, *nagytétényi Campona*). A budai Várhegy lejtőin villagazdaságok épülnek.

Településszerkezeti szempontból lineárisan strukturált rendszer jelenik meg felfűzve a Limes mentén, pontszerű és mezőszerű elemekkel. Pannónia Duna-menti ellenőrző-sávjaként kiépített limes lineáris rendszere – pusztulása ellenére – a következő korszakok alapjául szolgáló, meghatározó várostörténeti réteg (*Aquincumtól Camponáig kiegészítve Contra-Aquincummal*). Ez a korszak tekinthető az első olyan városevolúciós periódusnak, amely a későbbi korok települési folyamatait meghatározó kulturális réteget alkot. A mai városszövetben megjelenő kiterjedt romterület, európai viszonylatban is jelentős. A terület magába foglalja a polgárváros, a katonaváros és a légió tábor hármas egységét. A helytartói palota épületkomplexuma a Hajógyári sziget szélén helyezkedik el. Építtetője a térség első helytartója a későbbi Hadrianus császár. A romterület az egykori polgárváros egyharmadának III. századi állapotát mutatja be. A városközpontban épült ki a fórumkörzet, melyhez különböző épületek tartoztak. Így például a gyűlésterem, a közigazgatási, kereskedelmi és társasági élet központja a *basilica*. Ide tartozott továbbá a nagy közfürdő, a piac és a főút mentén húzódó üzletsor. A városlakók magánházainak romjai, a lakóépület típusok széles skáláját mutatja be.

A Dunával párhuzamosan húzódó hadiút, a LIMES mentén kiépített római kori struktúra

Stratégiai pontok a Duna mentén

Honfoglalás
A népvándorlás korában, a római birodalom összeomlását és a fejlett műszaki infrastruktúra pusztulását követő korszakot csupán néhány fennmaradt régészeti emlék jelzi.

Középkor
A középkorban a korszakra jellemző struktúra épült ki a közlekedési hálózatok, a stratégiai fontosságú dunai átkelőhelyek és ellenőrző pontok (Várhegy) környezetében. A középkori város a római kori település maradványain nőtt. Szerepköre is ehhez hasonlóan alakult, fontos kereskedelmi és hadászati ellenőrző szerepet vívott ki magának.

Óbuda területe e korban is központi szerepet tölt be, a budai Várhegy ekkor még üres volt. A római városra telepedett középkori város a honfoglaló magyarok első fejedelmi székhelye. A királyi udvartartás később, a XIV.-XV. században települt délebbre, ekkor kapja az addig Budaként emlegetett település az Óbuda nevet. A királyi udvar átköltözése után a település a királynék városa lett, kereskedelmi és egyházi központi szerepkörének megtartása mellett.

A tatárjárás után IV. Béla idején alapítják a királyi várat, amely Zsigmond uralkodása alatt már európai hírű, fénykorát pedig Mátyás király uralkodása alatt élte. Az uralkodói rezidenciával átellenben, vele párhuzamosan fejlődik a Várhegy kiszélesedő platóján Buda középkori városa.

A középkori Pest első épületei Contra Aquincum fallal körülvett területén belül épültek. Egyetlen fennmaradt épülete a Belvárosi plébániatemplomnak hívott Nagyboldogasszony Főplébánia. A Duna bal partján elhelyezkedő városfallal körülvett XV. századi település a mai kiskörútig terjedt. A városba három kapun keresztül lehetett bejutni (Váci, Kecskeméti és Hatvani kapu).

Pest római-kori és középkori városmagja és emlékei is megfogyatkoztak a város évezredes fejlődése alatt. Míg sok más európai városban városrészeket alkotnak, és töltenek meg, itt már jobbára csak töredékek maradtak meg. A mai pesti belváros területén többnyire csak az utcák vonalvezetése tükrözi azok középkori eredetét.

A XVI. és XVII. századi történeti rétegekben a Pest, Buda és Óbuda területén mindenütt jelen vannak a törökkori emlékek. A továbbélő, illetve átépített középkori objektumok mellett főként lakóházmaradványok, szemétgödrök kerülnek elő az ásatások során. Külön említést érdemelnek a fürdők, melyek a budai forrásokra települtek és műemléki részét képezik a napjainkban is működő fürdőknek (Rudas, Rácz, Király, Császár). A Budai-vár erődítésrendszerében Karakas pasa tornya szintén a török kort képviseli. A Víziváros számos dzsámija közül nem maradt fent egy sem. A Fő utcai volt Kapucinus templom délkeleti homlokzata őrzi Tojgun pasa által emelt dzsámi maradványait. Egyetlen épségben megmaradt szakrális emlék ebből a korból Gül Baba türbéje. A mellé épült dervis kolostor 1686-ban elpusztult.
A fejlődési periódus jelentőségét az adja, hogy ebben az időszakban épülnek ki a későbbi Budapest centrum-szerepét is meghatározó településszerkezet feltételei. A főbb kereskedelmi utak találkozásánál, az ellenőrzött, ellenőrizhető dunai átkelőhely környezetében kialakuló központi hely nem csupán a kereskedelem, hanem a kézművesség, céhek stb. fejlődésének, a település gazdasági stabilizációjának egyik fontos eszköze (városfallal kerített település, differenciált szerepkör stb.).

Önálló középkori települések a Duna mentén a város mai térképén

Kialakul az első gyűrűirányú hálózati elem, mely minőségileg új helyzetet teremt.

A XVII.-XVIII. század

Buda a török hódoltság idején is megtartotta vezető szerepét. Visszafoglalásának hosszú időre elhúzódó ostroma alatt épületállománya nagyrészt elpusztult. Az újjáépítés a középkori romok felhasználásával már a barokk jegyében indul meg. A XVII.-XVIII. századi Buda területén, a polgárházak és a főúri paloták keletkezésével egy időben létesül első barokk színházunk, a Várszínház.

Pest városát ebben a korban a főúri építkezéseken kívül, még a városfalakon belül maradt, szerény, többségükben földszintes épületek jellemzik. A megnövekedett oktatási és gyógyellátás kielégítésére számos iskola és kórház létesül, főként egyházi működtetéssel.

A korszak a városok kereskedelmi és termelési centrumként történő megerősödéséhez és a térséget szervező hatalmi centrummá válásukhoz vezetett.

A XIX. század (a reformkortól a kiegyezésig)

A városiasodás felgyorsulásával a területileg is kiterjedő rendszer tovább strukturálódott, az előző korszakokban kialakult városszerkezeti elemek kiegészítésével. A középkori városfalon kívüli területek bevonása, "fejlesztése" új városszerkezethez vezetett. A vár(os)falon túllépő beépítés szervezésében fontos szerepet kaptak a sugárirányú utakat összekötő gyűrűirányú elemek és a centrum megerősítése (Kiskörút, Lánchíd, a tradicionális utca- és térszerkezet, Buda szerepének átértékelődése, vasút megjelenése stb.).

A városegyesítéstől a XIX. század végéig

A korszak a városfejlődés legjelentősebb időszaka, amely domináns hatást gyakorolt a mai városszerkezet és városkarakter kialakulására, napjainkig meghatározva a város arculatát. Pest-Buda és Óbuda egyesülésével (1873) kialakultak a komplex nagyváros alapjai. A területi növekedésre orientált folyamat keretében, a három település egyesítésével jelentős hatalmi koncentráció alakult ki. Három sajátos, jellegzetes szerepkörrel rendelkező, egymást kölcsönösen kiegészítő település egyesítette területét, gazdasági, társadalmi, politikai erejét. Az egyesítés eredményeként megerősödött a városközponti szerepe és piaci pozíciói is jelentősen javultak.

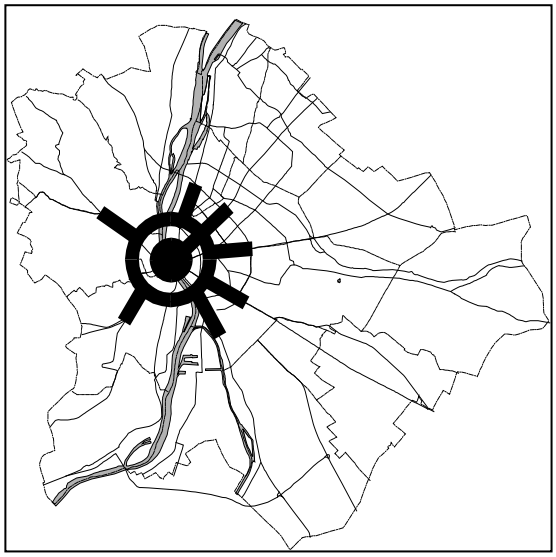
A korszak karakteres elemei a dunai látkép, a Duna-partok, a Belváros és az ide vezető főutak, a körutak. Az egyesülést követő korszakban a barokk és klasszicista épületek zömét lebontották vagy átépítették. Így a pesti Belváros jó részét, meg a Rakpiac (ma Széchenyi tér) házsorait. A városegyesülés előtti városkép a törökök

kiűzését követően másfél évszázad alatt alakult ki, de mire teljessé vált, elsöpörte a megújulás, egy új modern főváros születésének, épülésének vihara.

Millennium, XX. század eleje
A századforduló táján Budapest már egyértelműen világváros, a korszak élvonalában járó városias berendezésekkel, intézményrendszerrel. E korban a sugaras-gyűrűs szerkezeti rendszer ma is ismert végleges alakjában teljessé válik. Ez a hálózatorientált periódus olyan működési mintaváltással járt a város életében, melynek pozitív hatásai máig meghatározóak. A városfejlődés dinamikája a Nagykörút és a Sugárút (Andrássy út) kiépülésén túl is szembeötlő. A piaci mechanizmusok fejlődése jelentős gazdasági erősödést jelentett, ezekre alapozva nagymértékű intézményfejlesztés, kulturális és termelési innováció ment végbe.

A komplex városfejlesztés keretében épültek ki a korszerű város működtetéséhez már elengedhetetlen modern hálózati (infrastruktúra) rendszerek is: a városi közlekedés főbb elemei (Margit híd, Ferenc József híd, Erzsébet híd, Nagykörút, Sugárút (Andrássy út), Budai körút), továbbá a vasút, a tömegközlekedés (földalatti vasút, villamoshálózat) alapjai, közművek (csatornázás, gázellátás) alaprendszerei. A dinamikus növekedés új település-szerkezetet eredményezett, hiszen kiépült az első "igazi" gyűrű. A Nagykörút, a sugaras-gyűrűs szerkezetet megvalósító városszerkezeti elem által kínált működési mintaváltás jelentős lépés volt a zárt, szűk belső városmag korlátozó hatásainak kiküszöbölésében, ugyanakkor a város új rétege az előző periódusban már kialakult szerkezethez organikusan illeszkedett (ipari negyedek, lakóterületek gyűrűje, új városi funkciókkal).

Trianontól az ötvenes évekig
Az előző, "szintetizálódó" kor eredményeire épülő terület- és mennyiségorientált korszakban alakul ki a mai Nagy-Budapest közigazgatási egysége. A tervezett méretű, szerkezetű, funkcionális összetételű és kiépített infrastruktúrával rendelkező főváros Trianon után egyik pillanatról a másikra túlméretezetté vált. A népesség növelése fővárosi érdekké lépett elő. A tervezett bővítés organikus változata (dr. Szendy Károly főpolgármester 1938) nem valósulhatott meg a II. Világháború éveiben, majd politikai gellert kapott az 1950-ben bekövetkezett városbővítéssel. Az önálló településeket mesterségesen egyesítő döntéssel a főváros súlya tovább növekedett, a centralizáció tovább erősödött, ugyanakkor ellentmondó döntések sora máig ható területi folyamatokat indított el, illetve erősített fel (a beköltözések korlátozásának egyenes következményeként hatalmas, a főváros ellátó szerepére és munkaerő-piacára utalt, ugyanakkor falusias jellegű településgyűrű alakult ki a város körül, az extenzív iparterületek fejlődöttek a város szélén stb.).

A századforduló világvárosa a Duna mentén, az infrastruktúra kiépítése

1950. a "Nagy Budapest" megszületése

Az 1960-70-es évek
Az "analitikus városfejlesztés" hálózatorientált korszaka, amit az egymástól elkülönítve kezelt fejlesztések és összefüggő problémák jellemeznek. Az "ágazati" szemlélet kortünete jegyében a városszerkezetet döntően befolyásoló beruházások valósultak meg, új problémákat generálva (koncentrált fejlesztés = koncentrált probléma). Az egymástól elkülönült beruházások nem haladtak organikus fejlődési pályán.

A hetvenes évektől a rendszerváltásig
Még mielőtt a nagyvállalatokon nyugvó extenzív iparfejlesztés átjuthatott volna a termelés hatékonyságának növelésen alapuló intenzív gazdaságfejlődési szakaszán, a hagyományos, un. szocialista nagyipar "összeomlott". Az ezzel párhuzamosan formálódó új termelési piacgazdaság kiépülése nagyarányú munkanélküliséggel párosult. Az átalakulás elkerülhetetlenné vált. Ebben az időszakban a környezet is megváltozott: államok szűntek meg, új államok születtek. A piacok átalakultak.

A rendszerváltástól napjainkig
A rendszerváltás eufóriája és a piaci folyamatok önszabályozó képességébe vetett túlzó hit miatt több döntés elmaradt, ezek hiányában csökkent a fejlődés dinamikája. A prioritások hiánya miatt egyes folyamatok lassabban folytak le, míg más átalakulások a kontroll hiányában túlságosan gyorsak voltak. Az agglomerálódó térségben a fővárosból kiszoruló fejlesztések (lakásépítés, bevásárlóközpontok, termelés stb.) megerősítették a "kifelé" mozgásokat, a városkörnyék szerepét, súlyát és ezzel összefüggésben rontották a város működésének hatékonyságát, a közpénzi beruházások urbanizációs hatékonyságát, miközben a trendeknek megfelelően:

- jelentősen megnőtt az ökológiai szempontok jelentősége, általában a környezethasználat módja iránti érzékenység;
- a kialakult települési pozíciók átrendeződése új kihívás elé állította Budapestet,
- az informatikai rendszerek, a telekommunikáció elterjedése ellenére nem javult a munkahely-lakóhely kapcsolat,
- nőtt az agglomerációs térség jelentősége,
- a területi kooperáció lényegében beszűkült,
- megnőtt az érdeklődés a környezetkímélő közlekedési-, "anyag- és embermozgatási" megoldások alkalmazása iránt.

A településszerkezet, történeti településmag

Budapest több ütemben végbement városegyesítésekkel érte el mai kiterjedését. 1873-ig Óbuda, Buda, Pest külön városokként fejlődtek, jellegzetes városszerkezeti elemekkel. A városegyesítés a város fejlődésének mérföldköve volt. 1950 után további településeket vontak be a városba, így alakult ki a mai 23 kerület. E sajátos fejlődésből fakadóan a város továbbra is differenciált központrendszerrel rendelkezik. Főközpontja a pesti Nagykörút és a budai körút által közrezárt terület.

Budapest városszerkezetét alakító, a város fejlődését meghatározó eleme a várostestet kettévágó Duna, ami jelentős szélessége miatt kevés helyen ad kapcsolódási lehetőséget Buda és Pest között. A hidakra szerveződnek a gyűrűirányú közúthálózati elemek, de a vasúti hálózat pályaudvarokra beérkező rendjét is alapvetően megszabja.

A városszerkezetet jelentősen befolyásoló másik tényező a terepmorfológia. A budai oldal *domborzata* szintén visszahat a hálózati rendszerek alakítására. A városfejlődés kezdeti szakaszában e két természeti elem még csak az átjárhatóság szempontjából igényelt megoldást. Az elmúlt közel fél évszázad szemléletváltozása miatt szerkezetbefolyásoló szerepük, mint figyelembeveendő és védendő természeti érték is megjelenik a városszerkezet tervezési folyamatában.

A városszerkezet „hálózatorientált", világvárosi átalakulása döntő részben a XIX. század végén, a XX. század elején ment végbe. Ekkor alakult ki Budapest mai napig meghatározó szerkezete és városképe. Az akkor tervbe

vett, de a történelmi idők által elsodort elképzelések a mai napig hiányokat és nehézségeket jelentenek a főváros működésében.

Budapest mindenkori településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változásai nagymértékben befolyásolják a város élhetőségét, lakóinak életminőségét, meghatározták a gazdasági élet színtereit, egyben a város működésére, környezeti viszonyaira is jelentős hatással vannak.

1. ábra: Pest, Buda és Óbuda területe 1686 előtt a főváros térképére vetítve

2. ábra: Pest, Buda és Óbuda területe 1686-1873 között a főváros térképére vetítve

3. ábra: Budapest településfejlődése 1873-1930 között a főváros térképére vetítve

4. ábra: Budapest településfejlődése 1930-1949 között a főváros térképére vetítve

A történeti tájszerkezet alakulása

A városok egyik alapeleme a természeti környezet. Budapest kiemelkedő természeti adottságokkal rendelkezik. Nyugaról a Budai-hegyek határolják, keleten a Pesti-síkság terül el, középen pedig a szigetekkel tagolt Duna képez éles határvonalat. A hegyvidéki területek mészkő és homokkő kőzetei részben járható barlangrendszereket rejtenek, különösen a II. és az I. kerületekben jellemzőek. Budai-hegység repedései mentén sorban törtek a felszínre források, közöttük gyógy- és hévizek, melyek jelentős történelmi múltjuk mellettnapjainkig meghatározó turisztikai, rekreációs elemei a városnak.

Másik jelentős elemek a vízfelületek. Legmeghatározóbb elem a Duna, átlagosan mintegy 400 méteres szélességével és 30 kilométer hosszú városi szakaszával.

A természeti elemek közül az erdőterületek képviselnek kulturális örökség szempontjából értékeket. Tájtipológiai szempontból azon túl, hogy termelőtáj-funkciójúak, üdülőtáj-jellegük sem elhanyagolható. A városi népesség számára a budai, hegyvidéki erdők jelentősége napjainkban is növekszik, mint turisztikai és rekreációs célpont. A magas pontokra épített kilátók és a hozzájuk vezető turistaútvonalak vendéglátóhelyeikkel (pl. Normafa), a kisvasuttal, a libegővel és ezek kísérő építményeivel már részei a hegyvidék építészeti és funkcionális rendszerének, így a kulturális örökségnek is. A város beépített területén belül is találunk olyan jelentős zöldfelületet, mely a meglévő erdőterületet felhasználva lett kastélypark, napjainkban pedig történeti kert (Óbuda-Kiscell).

Hadrianus helytartói palotájának modellje (Hajnóczi Gyula rekonstrukciója)

Az első jelentős korszak az ókori rómaiak megtelepedése a Duna mentén, örökségül hagyva a világ harmadik legnagyobb összefüggő ókori romterületét az Aquincumot, valamint a Hajógyári szigeten az első helytartó (Hadrianus) palotájának romjait, A romok jelentős zöldfelületi értékkel is bírnak (pl. Amfiteátrum).

A honfoglalás jelentősebb emlékeket nem hagyott maga után, bár tudjuk, hogy például Békásmegyer honfoglalás kori település. Középkorhoz köthető az Óbuda elnevezés.

Egyik legjelentősebb örökségvédelmi terület a Budai vár, mely nem csak építészeti örökség, de a terület a természeti adottságok maximális kihasználásának gyönyörű példája és korai kertépítészeti emlék is. Magas szintű kertművészetéről több forrás is tanúskodik is. A XVIII. század folyamán az épület bővítése mellett a környezetet is rendezték. A déli oldalon József nádor (1796-1847) tájképi kertet hozatott létre. A kiegyezés után Ybl, illetve Hauszmann foglalkozott a várpalota átépítésével, amely ekkor kapta ma is látható kialakítását.

Pesti oldalon A városfalak lebontásával nyílt lehetőség jelentősebb közparkok (Városliget, Népliget) létrehozására, de ez már a következő városfejlődési periódushoz köthető.

Kultúrtörténeti és tájszerkezeti szempontból megemlítendőek a későbbi, barokk kori, ma is meglévő jelentős kertépítészeti emlékek, melyek ma már a városon belüli zöldfelületek. A budai oldalon a nagytétényi *Száraz-Rudnyánszky* kastély parkja a legjelentősebb. A mai barokk kastélyt Száraz György építette 1720-1731 között

Nagytétény, Száraz-Rudnyánszky kastély

A városfejlődés legjelentősebb korszaka 1873-ban az első városegyesítést követően indult el. Ezzel elkezdődött a tervszerű városfejlődés időszaka. A XX. században elszórtan épültek ki a volt peremvárosok központjai, a munkáskolóniák és telepek, egységes lakóterületek. A város beépített területe ebben az időszakban dinamikusan terjeszkedik.

Zöldfelületi szempontból ezek a külső kerületek önállóan vizsgálandók, mivel már nem hordozzák magukon egy egységes városszerkezet jegyeit. A Wekerle-telep központi parkja a Kós Károly tér, az oda bevezető, fasorokkal kísért sugárutakkal és párhuzamos körutakkal, fatípusokkal is jelzett hierarchikus rendszere a század első éveire jellemző városépítészeti törekvések kiemelkedő példája.

Kispest, Wekerle-telep (1913-14), Novák Ede lakóépülete, Kós Károly tér 12-13.

Az 1873 utáni település utcahálózatának tervszerű fejlesztése (európai példákat követve) gyűrűs rendszerű körutakkal és ezeket átszelő sugárutakkal megteremtette egy világváros alapjait. Ekkor már tervszerűen kerültek kialakításra – főként a pesti oldalon – kisebb-nagyobb közparkok is (pl. Epreskert, Károlyi kert).

A **Városliget** területét 1799-ben Batthyány Józsefnek adta a város haszonbérbe. A család mérnöke, *Witsch Rudolf* a területen lévő mocsarat lecsapolta, helyén keletkezett a Városligeti-tó. 1805-ben a város visszavette a területet. 1813-ban a Szépítő Bizottság pályázatot írt ki a Liget rendezésére, aminek első díját Heinrich *Nebbien* nyerte. A tájképi kert tervét *Pecz Ármin*, Pest város főkertésze készítette. 1907 után az épületeket lebontották, helyükre újakat emeltek, ezzel egyidőben *Ilsemann Keresztély* és *Räde Károly* új kertterveket készített. A park növényállományát gyarapítva figyelemre méltó botanikus kertet alakítottak ki. A Pálmaházban jelentős növényházi gyűjtemény kapott helyet. A Városliget volt Budapest első közparkja.

Ezt követően megnyitották a város második közkertjét is az **Orczy-kertet**. A kert területét Orczy Lőrinc báró vásárolta meg 1783-ban, a tájképi kert kialakítását fia, László kezdte el 1794-ben. A terveket Bernhard Petri készítette, munkája során Budapest egyik legszebb tájképi parkja jött létre. A század végén az addigi magánkertet megnyitották a közönség számára is. Pollack Mihály tervei alapján 1830-36 között megépült a *Ludoviceum* az új Katonai Akadémia számára – a nyilvános park ezzel megszűnt. 1873-ban a Fővárosi Közmunkák Tanácsa felújíttatta a kertet, ami a Katonai Akadémia kezelésébe került.

A területtel szemben alakították ki a **Füvészkertet**. Eredetileg 1770-1771-ben a nagyszombati egyetemen alapított botanikus kertet költöztették ide. 1847-ben királyi kancellária és az egyetem megvette a Festetics-féle több mint 10 hektáros tájképi kertet a rajta lévő épületekkel együtt. 1865-ben elkészült a pálmaház *Diescher József* tervei alapján, a kert ekkor élte fénykorát. A XIX. század végén a klinikák építésével egy időben közel 4000 négyzetméteres területet kellett átadni.

Orczy kert egy 1884-es térképen

A mai **Népliget** területét a reformkorban homokbányaként, majd szeméttelepként tartották számon. Első tervszerű hasznosításáról 1855-ből tudunk, amikor a futóhomok megkötésére védőfásításként akácfával ültették be. 1893-96 között *Ilsemann Keresztély* – a főváros főkertésze tájképi stílusú parkot hozott létre az Üllői út és a Vajda Péter utca közötti területrészen. Ekkor alakult ki a liget úthálózata, valamint 1896-ra a gyűjteményes kert. 1910-benkialakult az Óliget a Vajda Péter utca és a Kőbányai út által közrefogott terület hozzácsatolásával. A park főtengelyét a dísztéren, a Nagyvendéglőn és a széles fasoron át vezető sétány adta, területén kertészet és faiskola is működött. A Népliget a millennium alatt élte fénykorát, szervesen kötődött Tisztviselőtelephez. 1930-as évektől folyamatosan csökkent a területe, a II. világháború jelentősen károsította a parkot.

A **Margitsziget** újkori története 1790-es évek végén indult, amikor az új kertépítészeti divatnak megfelelően tájképi *angol-kertet* alakítottak ki. Az első tervvázlatokat feltehetően, az alcsúti főkertész, *Jámbor Vilmos* készítette, a sziget végleges kialakításában *Tost József* vett részt, újabb és újabb kertrészletek alakításával. Ybl Miklós tervei alapján 1868-1870 között a termálkút közelében felépült a Margit fürdő (amelyet háborús rongálódásai miatt 1958-ban lebontottak), majd 1873-ban a Grand Hotel, közben elkészült a *rossarium és a japánkert*. 1810-ben volt a legnagyobb mértékű fatelepítés, 1900-ban átadták a Margit-hidat. 1908-ban közkertté nyilvánították az amúgy is rendkívül népszerű parkot, s 1908-ban a Fővárosi Közmunkák Tanácsának tulajdona lett. 1911-ben kialakult Vadaskert, Művész sétány. 1921-ben megnyílt a Palatinus Strandfürdő. Az elkövetkező tíz évben óriási átalakítási munkákat végeztek. Befejezték a sziget feltöltését, vízvezetéket, csatornahálózatot építettek, további, közel 50 kh-t parkosítottak, 6 km hosszban sétautat építettek,1927-ben a lóvasút helyét átvette a buszközlekedés. 1928-ban Lovaspóló pálya épült, 1931-ben elkészült a Hajós Alfréd által tervezett Nemzeti Sportuszoda. Sorra jelentek meg a különféle egyletek csónakházai, pezsgő sportélet folyt a szigeten. A szórakozási lehetőségeket gazdagították a neves éttermek, bárok is. 1936-ban megépült a marosvásárhelyi Zenélő kút másolata, majd 1938-ban a Szabadtéri Színpad. A sziget népszerűsége napjainkban is töretlen.

Margitszigeti Sportuszoda, Hajós Alfréd, 1935-37

A Magyar Nemzeti Múzeum és a hozzátartozó **Múzeumkert** Pollack Mihály tervei alapján 1837-1847 között épült. *Kubinyi Ágoston múzeumigazgató* közbenjárásával, 1858-ban *Pecz Ármin* tervei alapján egy szabálytalan

útvezetésű, tájképi kertet hoznak létre az épület körül. A háborúk alatt többször sérült kert 1973-ban nagyszabású felújítás során jelentősen megváltozott.

A budai oldalon a **Városmajor** tekinthető jelentős közparknak ebből az időből. *Tallher József* terve szerint 3000 facsemete telepítésével 1787-ben kezdődött a park létesítése, melynek emlékét néhány megmaradt szilfa őrzi. A XVIII. század végén már kedvelt kirándulóhely volt. 1830-ban *Köck Antal* városi kertész tovább építi a parkot, 1873-ban a Sváb-hegyi Fogaskerekű Vasút végállomása épül itt, valamint faiskola is létesült. Az 1800-as évek végén még sok mulatóhelyet, kocsmát találunk, köztük a híres „Majomhoz" címzettet.

A közparkok mellett sorra jelentek meg később a nagyobb **köztemetők**, melyek jelentős zöldfelületeknek minősülnek. Pest vezetése 1847-ben határozott egy új, nagy pesti köztemető a Kerepesi temető létrehozásáról. Geometrikus felosztás mellett elültették az első fákat, de ez még nem tervszerű parkosítást jelentett. A Kerepesi temető 1886-ig köztemetőként funkcionált. A Nemzeti Pantheon kialakítása a XIX. század végén történt. Az 1870-es években fogalmazódott meg a temető mai beosztásának kialakítása és a kertépítészeti szempontokat is figyelembe vevő parkosítás. A Fővárosi Közgyűlés 1885-ben a Kerepesi úti temetőt dísztemetővé nyilvánította.

A XX. század első felében is folytatódott a közpark építési hullám, bár már kisebb léptékű területeken. Kivételt képez ez alól az óbudai ***Kiscell Scmidt*** **kastély parkja.** A park kialakulását 1910-től számíthatjuk, amikor is Schmidt Miksa megvásárolta az épületet és a környezetében fekvő néhány telket. A kolostort reprezentatív kastéllyá alakíttatta, a környező területen parkot létesített, amelyet 1927-ben felajánlott a főváros részére. A park jelentősége a század közepétől fokozatosan csökkent.

A **Szent István park kialakítását** a Fővárosi Közmunkák Tanácsa 1928-ban határozta el a Duna-parti raktárak helyén. A Szent István park az első olyan fővárosi tér, ahol az épületek elhelyezése alkalmazkodik a térhez, és nem fordítva. A park 1930-1938 között készült el.

Szt. István parki lakóépületek 1937-körül

A budai oldalon is hoztak létre ma is jelentős szerepű parkokat. 1900-1904 között telepítették az ún. **Vérmezői sétányt**. A mélyen fekvő területet törmelékkel töltötték fel, majd parkosították.

Mechwart liget - Pap kert a II. kerületi Polgármesteri Hivatal körüli lejtős park, elrendezésében keveredik a hagyományos park és a szocreál álbarokk. Eredetileg a Ferences templomhoz tartozott, neve – Papp kert- is innen ered. Az eredeti 1927-es tervrajzhoz képes az 1970-es terv jelentős változtatásokat hozott.

A **Horváth- kert** eredeti terveit 1928-ban *Räde Károly* készítette, az ő szakértelmét dicséri a gondos növényválasztás.

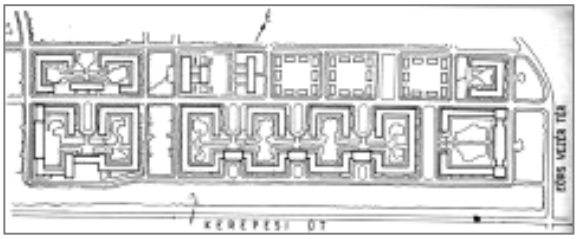
A **Várhegy lába** és a **Tabán** parkosítás gondolatát Széchenyi István 1843-ban vetette fel. A Rácváros bontásával 1933-ban elkezdődött a parkosítás. Az ezzel együtt végzett régészeti feltárás igazolta, hogy Buda Európa egyik legrégibb városa. A háború után a park *Bakay Árpádné* tervei szerint épült újjá.

5. ábra: Graphisoft-park

Az egyesítés hatására indult el Óbuda valódi polgárosodása is, társadalmi és településképi értelemben egyaránt. Ez az időszak Krúdy kora, a népszerű romantikus kerthelyiségek kialakulásával párhuzamosan jelentős iparágak indultak útjukra, alapozva a kerület meglévő természeti adottságaira és fejlett manufaktúráira. A rohamosan növő népesség okán sorra épültek kezdetben üzemi, majd később házgyári lakótelepek. Elérkezett az idő a településszerkezet tervezett fejlesztésére, a budai és pesti oldalakkal való összeköttetés biztosítása jelentős infrastrukturális beruházásokat követelt. Fokozatosan kiépült a Római-part üdülő- és vízisport-telepe. A hegyoldalakon lakóházak váltották az egykori szőlősöket, ezzel elindult a zöldfelületek rohamos zsugorodása egyben felértékelődése, olyan beruházásokat generálva, mint a Hajógyári-szigeten közpark létesítése (Május 9 Park 1973-ban), vagy az időszakosan vízborította területek feltöltése (pl. Mocsáros-dűlő). A kor értékei lettek továbbá a kutatóközpontok által generált zöldfelület-fejlesztések, mint a Graphisoft-park, vagy pesti az egyetemi város területe.

Az 50-es évek időszakában épült **lakótelepek integráns zöldfelületei** jellegzetes hangulatúak, jelentős faállománnyal. Bár védelmükre legfeljebb kerületi szinten lehet példát találni, mégis kultúrtörténeti értékkel bírnak. Jó példa erre az óbudai Kísérleti lakótelep, vagy Zugló Kerepesi úttal párhuzamos telepes beépítésének zöldfelületei.

6. ábra: Zugló, Kerepesi úti lakótelep, 1953

Az analitikus városfejlesztés kora (1950-1989) zöldfelületek szempontjából jelentős változásokat hoz. Ugyan ezek leromlott állapota nem jelzi elsőre kultúrtörténeti értékét, de lassan az értékvédelem is meglátja bennük egy kor egyedi lenyomatát. A kőbányai Újhegyi- bányató park, az Óhegy park, vagy a XI. kerületi Bikás park, mely park terve a Lakótervben készült 1972-ben, mind máig meghatározó elemei a városnak. Jelentős a budai oldalon a Feneketlen tó partján kiépülő közpark, mely 1958 és 1960 között épült Mőcsényi Mihály tervei szerint. E parkok jórészt társadalmi munkával épültek.

Az 1989-es rendszerváltást, majd az ezredfordulót követő időszak jellemző folyamatai a városi környezet komplex megújításának átgondolása. A felhagyott barnamezős területek funkcióváltásával párhuzamosan lehetőség nyílt a belső városszövetben új zöldfelületek létrehozására. Jó példa erre a **Millenáris park és a napjainkban hozzáépült Szélkapu park**, vagy a **Kopaszi-gát** is. Ilyen rehabilitációs szándék indította el a nemzeti színház félbemaradt építésének mementójaként megmaradt Deák Ferenc téri „gödör" közparkként való kialakítását, szomszédosan egy történeti múlttal rendelkező parkkal, az Erzsébet-térrel. A Dunával párhuzamos Millenniumi városközpont is ilyen funkcióváltásnak az eredménye, bár itt egy kialakuló kulturális negyednek az épületek körüli és az azokat összekötő környezet rendezéséről van szó.

8.2. A védett műemléki értékek települési értékkleltára

8.2.1. Világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek és területek

1972. november 16-án született meg az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) Világörökség Egyezménye. Az Országgyűlés ezzel összhangban, az egyetemes értékek megőrzéséhez szükséges rendelkezések megállapítása érdekében megalkotta a 2011. évi LXXVII. törvényt a világörökségről.

Az Országgyűlés az egyetemes értékek megőrzéséhez szükséges rendelkezések megállapítása érdekében megalkotta világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény meghatározta a

- világörökségi helyszín,
- világörökségi helyszín védőövezete,
- világörökségi várományos helyszín,
- világörökségi várományos helyszín javasolt védőövezete,

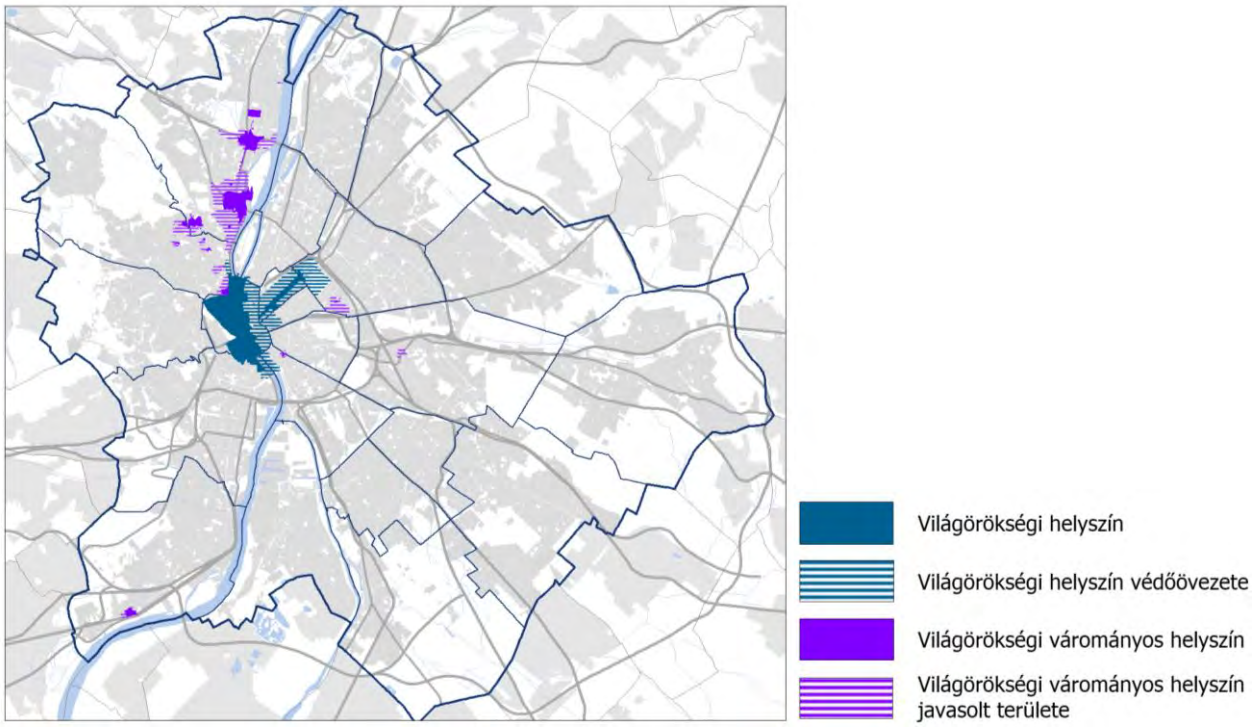
védett területi kategóriákat.

A világörökségi védelem nemzetközi szintű... A területek felvételének alapja minden világörökségi helyszín esetében a helyszín kiemelkedő egyetemes értéke. A világörökségi helyszíneken is lehetségesek az épített környezetet érintő beavatkozások, ezek mértékét és tartalmát nemzetközi szinten is folyamatosan figyelemmel kísérik.

Világörökségi helyszín

Nemzetközi szintű védelmet jelent, hogy az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) keretén belül működő Világörökségi Bizottság (World Heritage Committee) az általa igazgatott Világörökség Programba felvette Budapest panorámáját, melyet a Duna fölé emelkedő Várhegy és a Gellért-hegy uralja. A Várhegyen történelmi jelentőségű városépítészeti együttes található, amely a környező természeti elemekkel páratlan harmóniában mutatkozik. A Budai Várnegyed a várfallal övezett, királyi palota-együttes és virágzó középkori város emlékeit őrzi. A városrész számos pusztítást követően sajátos módon, barokk szellemben épült újjá a XVIII. században. A Várhegyen a XIX. század végétől nagyszabású építkezések történtek, jelentős épületek létesültek: bővült a Budavári Palota, helyreállították a gótikus Mátyás-templomot, megépült a Halászbástya.

7. ábra: Világörökségi és Világörökség várományos helyszínek és védőövezetek

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása alapján)

A Duna-partok látképe és a Budai Várnegyed (1987)

A világörökségi helyszín részét képezi a budai oldalon a Duna-part a Margit híd és Műszaki Egyetem közötti területe, a budai Várnegyed, a Gellért-hegy.

A pesti oldalon védettséget élvez a Parlament, a Lánchíd pesti oldalán található Roosevelt tér (jelenleg Széchenyi István tér) a Magyar Tudományos Akadémia és a Gresham-palota épületével, valamint a Duna-part egészen a Petőfi hídig.

Az Andrássy út kiemelkedő egyetemes értékének visszamenőleges meghatározása (2002)

A világörökségi helyszínhez tartoznak az Andrássy út teljes vonalának épületei (közöttük az Operával), a millenniumi földalatti és a Hősök tere.

Világörökségi helyszín védőövezete

A világörökségi helyszín védőövezete: a világörökségi helyszín környezete, amely az UNESCO Világörökség Bizottságának határozata alapján a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeinek sértetlenségét, illetve hitelességének védelmét biztosítja, és amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté vagy jelölték ki, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, védett természeti terület, illetve a védett természeti terület védőövezete (2011. évi LXXVII. törvény).
A budapesti világörökségi helyszín körül kijelölt védőövezet legnagyobb részben a pesti oldal V. kerületi területeit, a VI. kerület belső és az Andrássy út két oldalán húzódó területeit, valamint a XIV. kerületben elhelyezkedő Hősök terének területét foglalja magába.

Világörökség várományos helyszínek (27/2015. (VI. 2.) MvM rendelet szerint)

A római birodalom határai – a dunai limes magyarországi szakasza

Az egykori római birodalom határát biztosító limes magyarországi szakasza a Duna mentén húzódott. A szakasz 2009. óta Ripa Pannonica néven szerepel a világörökség várományos helyszínek listáján. Az európai limes mentén általában folyók jelentették a határt, így a Duna és a Rajna teljes hosszában védelmi szereppel rendelkezett. A Duna mentén majd 500 km hosszan húzódik a limes Magyarországi szakasza, amely most Ripa Pannonica (Pannónia Partja). A „Frontiers of the Roman Empire" világörökségi klaszter folyamatosan bővült, 1987-ben nagy-britanniai, németországi és hollandiai szakaszai, 2021-ben a limes bajorországi, osztrák és szlovák, 2024-ben a romániai szakasza lett annak része.

1. táblázat: Világörökségi várományos helyszínek / A római birodalom határai

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	
I.- II.	Budapest 1	Aquincum katonai tábor és limes út
II.-III.		Aquincum katonai táborai és katonaváros
III.	Budapest 3	Aquincum municipium és az Ulcisia 16. őrtorony
III.		Ulcisia 5. őrtorony
V.	Budapest 5	Contra Aquincum erődök
XXII.	Budapest 22	Campona erőd

(forrás: 27/2015. (VI.2.) MVM rendelet)

Aquincum katonai tábor és limes út (Viziváros)

A Csalogány utca – Fő utca – Medve utca – Kacsa utca által határolt területen helyezhető el az első ismert katonai tábor, castrum. Az alaptábor feltehetően egy 190×240 méteres területen, a Fő utcától nyugatra és a Csalogány utcától északra helyezkedett el. A tábor közfürdője a mai Fő utcában volt (a táborkapun kívül), a mai török fürdő helyén. Főutcája a mai Fő utca alatt fut. A területen feltárt leletek jelenleg még nincsenek kiállítva. Az egykori castrum egész területe napjainkra teljesen beépült, így a feltárás csak építészeti projektek kapcsán lehetséges.

Aquincum katonai táborai és katonaváros

Óbuda területén több katonai létesítmény épült ki a római uralom korában. A kiemelt katonai jelenlét a terület földrajzi adottságaival magyarázható. Kr. u. 1. században egy lovas és egy gyalogos segédcsapattábor kiépítése mellett egy légiótábor, valamint Pannonia Inferior tartomány helytartói székhelye is itt kapott helyet. A tábor építésének első fázisában palánkszerkezetű volt, amely kiterjedése 140×200 métert is elérte. A 2. századra a palánkszerű tábort kőbe építették át, a kiterjedése 476×570 méterre növekedett. A 4. században I. Constantinus császár uralkodása alatt egy teljesen új tábor létesült közvetlenül a Duna partján a korábbi légiótábor keleti szomszédságában. A légiótábor körül táborváros (canabae) létesült a Bécsi út vonalában. A fennmaradt emlékek közül kiemelkedő a Meggyfa utcai Hercules villa, a táborvárostól délre található Amphiteátrum is.

Contra Aquincum erődök

A római kori erőd a 2. század elején épült, majd a 3. század végén teljes átépítésen esett át. Jelentőségét a főváros ellenőrzése, és egy ősi kereskedelmi révátkelő felügyelete adta. Az egykor rombikus formájú erőd maradványai az V. kerületben, a Március 15. téren, nem messze az Erzsébet hídtól találhatók. Első emlékei 1863-ban kerültek elő, kezdetben a középkori városfallal hozták összefüggésben később török eredetűnek vélték, majd a XX. század elejére tisztázták egyértelmű római eredetét.

Campona erőd

Az erőd első építési periódusa feltehetően Domitianus császár uralkodása végére tehető. A kezdeti föld és fa konstrukciójú palánktábort Antonius Pius uralkodása alatt kőtáborrá építették át. Egykori alapterülete 178×200 méter volt. A tábor védelmét a falakból oldalanként kiugró 2-2 torony látta el. Az ásatások során a tábor belső épületei közül a via principalis és a via decumana metszéspontjában található parancsnoki épületet és egy

ezzel szemben elhelyezkedő építményt hoztak a felszínre. A tábor maradványai a környező beépítettség miatt csak korlátozottan kutatható.

A Budai termálkarszt barlangrendszerei

A budai termálkarszt legjelentősebb barlangrendszerei, Budapest belterületén, a Rózsadomb és a budai Várhegy felszíne alatt húzódnak. A felvételre javasolt barlangok fokozott természetvédelmi oltalom alatt állnak. A járatrendszerek összesen mintegy 53 km hosszúságban feltártak. A Budai termálkarszt barlangjait a mélyből feltörő karsztos hévizek, valamint a térség utóbbi 30 millió évében végbement felszínfejlődésének sajátosságai hozták létre.

2. táblázat: Világörökségi várományos helyszínek / Budai termálkarszt barlangrendszerei

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)
I.	Budai Vár-barlang (3,3 km)
II.	Ferenc-hegyi-barlang (6,7km)
II.	Molnár János-barlang (6 km)
II.	József-hegyi-barlang (5.7 km)
II.	Szemlő-hegyi-barlang (2,2 km)
II.-III.	Pál-völgyi-barlangrendszer (29,7 km)

(forrás: 27/2015. (VI.2.) MVM rendelet)

Lechner Ödön művei

Lechner Ödön (1845-1914) a 19. század utolsó negyedében új művészeti szemléletű küldetést töltött be, egyedi, az eddigi stílusoktól eltérő, a historizmus formáitól különböző, sajátosan magyar stílust létrehozására törekedett. Lechner épületei mind a mai napig, több mint egy évszázad elteltével is, folyamatosan a tervező eredeti elképzeléseinek megfelelő célt – rendeltetést – szolgálják és mindegyiküket lényegében változatlan formában használják. A különböző városi helyszíneken található épületek a természeti környezettel és az épített környezetükkel egyaránt megőrizték integritásukat. Lechner világörökség várományos épületei közül négy Budapesten és egy Bács-Kiskun megyében, Kecskeméten található.

3. táblázat: Világörökségi várományos helyszínek / Lechner Ödön művei

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Építés ideje
V.	Postatakarékpénztár	1899 - 1901
IX.	Iparművészeti Múzeum	1891 - 1896
X.	Szent László plébániatemplom	1894 - 1899
XIV.	Földtani Intézet	1896 - 1899

(forrás: 27/2015. (VI.2.) MVM rendelet)

Lechner ezen épületei mind a mai napig, több mint egy évszázad elteltével is, folyamatosan a tervező eredeti elképzeléseinek megfelelő célt – rendeltetést – szolgálják és mindegyiküket lényegében változatlan formában használják. Az épületek egy periódusban épültek, az azóta történt esetleges változtatások és szükséges felújítások az eredeti terveknek megfelelően valósultak meg.

Világörökségi várományos helyszín javasolt védőövezete

A világörökségről szóló 2011.évi LXXVII. törvény 2§ 8. pontja szerint a várományos helyszín javasolt védőövezete: a várományos helyszín indokolt esetben kijelölt olyan környezete,
a) amely kiemelkedő egyetemes értékének sértetlenségét, illetve hitelességének védelmét biztosítja,
b) * amelyet a kulturális örökségről, a magyar építészetről, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté, illetve jelöltek ki, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, országos jelentőségű védett természeti terület vagy annak védőövezete (2023. évi C. tv. 270.§ (4). hatályos: 2024. X. 1-től)

4. táblázat: A világörökségi helyszín javasolt védőövezetei

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Kategória
I.-II.-III.-	A budai termálkarszt barlangrendszerei	természeti
I.-II.-III.-V.-	A római birodalom határai - A dunai limes magyarországi szakasza	kulturális
V.-VIII.-IX.-X.-XIV.	Lechner Ödön művei	kulturális

(*megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)*

8.2.2. Az országos építészeti örökség elemei (2023. évi C törvény: 16. § meghatározása szerint):

kiemelt nemzeti emlékhely*:* a nemzet és a magyar állam történelmében kiemelkedő jelentőségű nemzeti emlékhely, amelyet az Országgyűlés törvénnyel kiemelt nemzeti emlékhellyé nyilvánít;

magyar emlékpont*:* olyan, az egyetemes vagy a nemzeti közemlékezetben kiemelkedő helyet elfoglaló személlyel összefüggésben meghatározó jelentőséggel bíró helyszín, amelyet a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság emlékponttá nyilvánít;

műemlék: olyan műemléki értékkel rendelkező építmény, illetve ingatlan, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak és az állam által vezetett nyilvántartásban szerepel, amely lehet nemzeti emlék vagy helyi emlék;

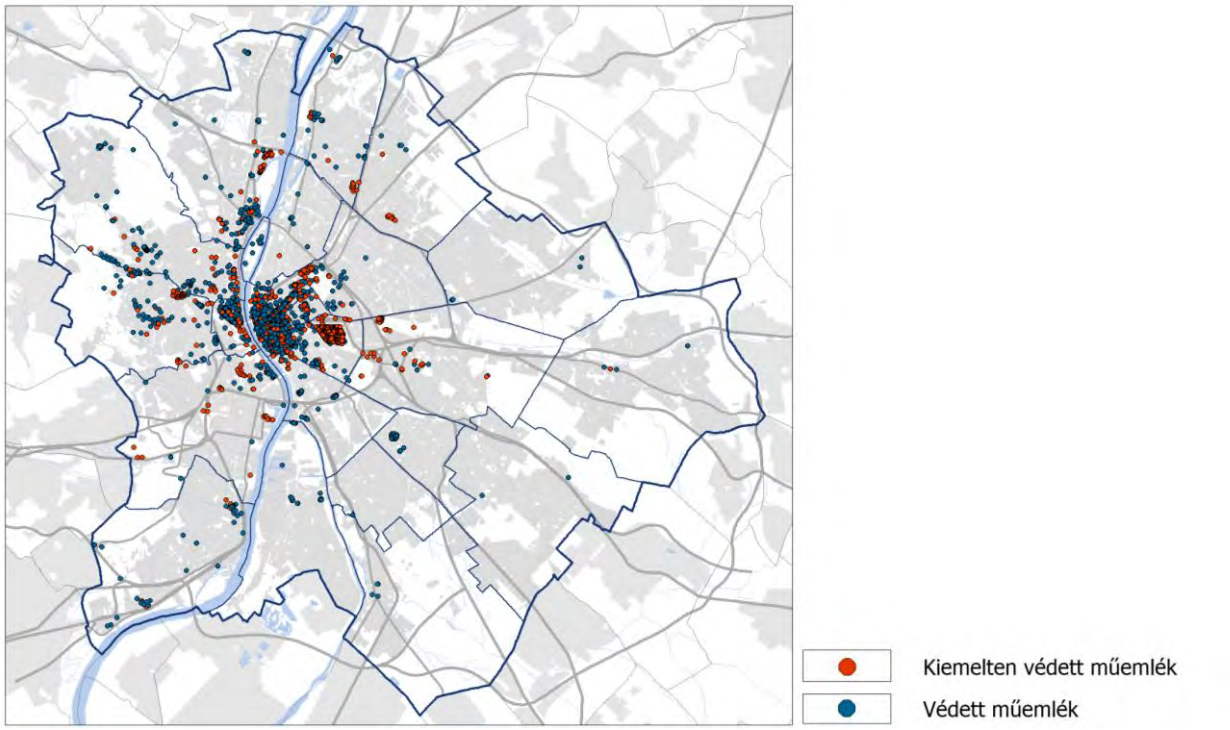
nemzeti emlék: hazánk építészeti örökségének országosan kiemelkedő jelentőségű építménye, táj- és kertépítészeti alkotása, helyszíne, amelyet a kulturális örökség védelméért felelős miniszter nemzeti emlékké minősít és műemlékké nyilvánít;

nemzeti emlékhely*:* a nemzet történelmében meghatározó jelentőséggel bíró helyszín, amely a magyar nemzet, illetve a magyar és az ország területén élő nemzetiségek összetartozását erősítő és identitásképző jellegénél fogva a nemzet önképében kiemelkedő fontossággal bír, továbbá amely országos jelentőségű állami megemlékezés színhelye lehet, és amelyet az Országgyűlés törvénnyel nemzeti emlékhellyé nyilvánít;

történelmi emlékhely*:* a nemzet vagy valamely velünk élő nemzetiség történelmében meghatározó jelentőséggel bíró helyszín, amelyet a Kormány rendelettel történelmi emlékhellyé nyilvánít;

Műemlék

8. ábra: Műemléki védettség alatt álló ingatlanok Budapesten

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása alapján)

A műemlék olyan műemléki értékkel rendelkező építmény, illetve ingatlan, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak és az állam által vezetett nyilvántartásban szerepel, amely lehet nemzeti emlék vagy helyi emlék (Méptv. 16.§ 82.).

A műemléki értékeket vagy a műemléki értékek összességét a kulturális örökség védelméért felelős miniszter rendeletben nyilvánítja *nemzeti emléknek minősülő műemlékké* vagy *műemléki sajátos helyszínné.*

A műemléki értéket minősíteni kell nemzeti vagy helyi jelentősége alapján. A nemzeti emlékké minősülő műemléket a miniszter rendeletben nyilvánítja védetté.

Műemléki sajátos helyszín: a történeti kert, a történeti temetkezési hely, a műemléki terület (történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet).

(419/2021. (VII.15.). Korm. rend. 10. mell.) A Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása alapján.

Budapest legjelentősebb, legértékesebb megmaradt emlékei műemléki védelem alatt állnak. Műemléki érték minden olyan építmény, kert, temető vagy temetkezési hely, terület (ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyaival együtt.

A műemléki védettség alatt álló elemek legnagyobb része a város központjában, valamint az egykor önálló településeket képező peremterületek központi részein található. A budai oldalon az I., II., III., XII. és XXII. kerületekben, a pesti oldalon az V., VI., VII. és VIII. kerületekben található a legtöbb műemlék. A számos budapesti műemléket a Lechner Nonprofit Kft. tartja nyilván.

A védelem alatt álló ingatlanok állapota nagyon eltérő, de sok közöttük a romos, elhanyagolt épület, állapotuk évről-évre romlik. Egyre sürgősebbnek megóvásuk, felújításuk, fenntartásuk biztosítása.

Jelenleg az Építési és Közlekedési Minisztérium Műemlékvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság feladatai közé tartozik a műemléki szakértői nyilvántartás, adatszolgáltatások, műemlékeket érintő hatósági bizonyítvány kiadása, a műemlék ingatlanok állami elővásárlási jog gyakorlással kapcsolatos ügyintézése, valamint a műemléki védésnek és a védettség megszüntetésének kezdeményezéséhez kapcsolódó ügyintézés. A nyilvántartást a Lechner Nonprofit Kft. végzi a Miniszterelnökség megbízásából, az Építési és Közlekedési Minisztérium szakmai irányításával.

A műemlékvédelem feladata többek között a műemléki értékek felkutatása, tudományos kutatása, értékelése és számbavétele, dokumentálása, nyilvántartása, védetté nyilvánítása és a védendő műemléki területek meghatározása. Az értékek védelme azonban csak integrált szemlélettel és módszerek alkalmazásával lehet eredményes, ahol a védett egyedi érték és a környezetének védelmi szempontjai együtt érvényesülnek, és amelyben településrendezés és településfejlesztés szerepe is kulcsfontosságú. A településrendezési terveknek és a műemlékvédelem eszköztárának egymással kiegészítő viszonyban kell lenniük. Ily módon jut fontos védelmi szerep jelen TSZT-nek is, amelyek javaslatai a környezeti és településszerkezeti adottságok, valamint településmorfológiai és karakterelemzés alapján készültek.

A terv eszköztárában szereplő sűrűségi és magassági szabályozása révén nyújt védelmet a műemlékek és környezetük számára.

Műemléki sajátos helyszínek

A műemléki sajátos helyszínek körében védelem alatt álló valamennyi ingatlan esetében biztosítani kell az építészeti, településképi, valamint környezeti, természeti értékek fenntartható használatát és a hagyományos tájhasználat megőrzését.

Történeti kert

A történeti kert történeti vagy művészeti értékkel bíró, önállóan vagy más műemléki értékhez kapcsolódóan, illetve a történeti településszerkezet részeként megjelenő táj- és kertépítészeti alkotás, zöldfelület vagy park.
Történeti kertként műemléki védelemben kell részesíteni a kiemelkedő jelentőségű történeti kertet, mely a műemlékkel együttest alkot.
A Méptv. 118. §-ban foglaltak alapján történeti vagy művészeti értékkel bíró történeti kertek Budapesten.

9. ábra: Történeti kertek Budapesten

5. táblázat: Történeti vagy művészeti értékkel bíró történeti kertek Budapesten

Kerület	Cím	Megnevezés
II.	Hűvösvölgyi út 183. (11378/1 és 11378/2 hrsz.)	Hauszmann Sándor által tervezett villa történeti kertje
III.	Remetehegy	Schmidt-kastély történeti kertje
VI.	Andrássy út 103. (29636 hrsz.)	Knorr-villa (majd Hopp-villa) történeti kertje
VIII.	Orczy út 1. (3630 hrsz.)	Orczy-kert – a későbbi Ludovika kertje
VIII.	Illés utca 25. (36177/2 hrsz.)	Füvészkert – Egyetemi Botanikus Kert
X.	Népliget (38440/38, 38440/39, 38442/3, 38442/7, 38442/10 és 38442/11)	Népliget (vízmű; víztorony)
XII.	Tündérkert utca 2. (8475/32 hrsz.), Tündérkert utca 4. (8475/33 hrsz.)	Modern villa történeti kertje
XII.	Költő utca (9597/5, 9598/2, 9598/4 és 9599 hrsz.)	Jókai- kert a Sváb-hegyen (egykori Jókai- és Steindl-villák történeti kertjei)
XII.	Béla király út 20. (9555 hrsz.)	Frivaldszky–Mauthner–Pálffy-villa történeti kertje
XII.	Budakeszi út 36/A. (10867/7–13 hrsz.)	Rózsa-villa 1850 körül kiépített tájképi kertje
-	Margitsziget (23800/1, 23800/2, 23800/3, 23800/4, 23800/5, 23800/6, 23800/7, 23800/8 és 23801 hrsz.)	Margitsziget – történeti kert
III.	Kiscelli park	Kiscelli park

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)

Történeti temetkezési hely, temetkezési emlékhely

A védett történeti temetkezési helyek vagy ezek meghatározott részei, különösen a sírjelek, síremlékek, sírépítmények, amelyek műemléki értékei a magyar történelem, a vallás, a kultúra és művészet sajátos kifejezői, illetve emlékei.

6. táblázat: A Méptv. 119. §-ban foglaltak alapján történeti temetkezési helyek Budapesten

Kerület	Cím	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)
I.	Szalag u. 19.*	temető
VIII.	Salgótarjáni úti izraelita temető	sírkövek, síremlékek, Izraelita temető
VIII.	Fiumei úti sírkert** (Kerepesi temető)	műemléki környezet, síremlékek, kripták, mauzóleumok, sírkövek
X.	Újköztemető	Schmidl-síremlék, Gries sírbolt
XI.	Kőérberki dűlő	Középkori templom és temető, műemléki környezet

ágostonos kolostor temetője (jelenleg egy irodaépület található a helyén)

****A Fiumei úti sírkertben számos műemlék sírbolt volt, de idén a 42/2013. BM rendelet a teljes temetőterületet műemlékké nyilvánította.***

7. táblázat: A Méptv. 119. §-ban foglaltak alapján temetkezési emlékhelyek Budapesten

Kerület	Megnevezés	Leírás
II.	Gül Baba türbéje	Évszázadok alatt történt többszöri átépítés és „visszaépítés" nyomán alakult ki mai arculata a türbe környezetének, iszlám zarándokhely a Rózsadombon
XXII.	Törley mauzóleum	Budafokon a Törley mauzóleum épületében sírhely már nincs, az 1956-os forradalmat követően feldúlták és jóval később ismeretlen helyen eltemették a maradványokat (*forrás: muemlekem.hu*)

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)

A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény szereplő fogalom-meghatározás szerint **temetkezési emlékhely** a temetőn kívül, különösen templomban, altemplomban, templomkertben, történeti kertben, urnacsarnok-házban vagy más építményben és területen lévő, az elhunytak eltemetésére, urnák elhelyezésére és hamvak szétszórására szolgál.

- Gül Baba türbéje (II. kerület): évszázadok alatt történt többszöri átépítés és „visszaépítés" nyomán alakult ki mai arculata a türbe környezetének, iszlám zarándokhely a Rózsadombon
- Törley mauzóleum (XXII. kerület): Budafokon a Törley mauzóleum épületében sírhely már nincs, az 1956-os forradalmat követően feldúlták és jóval később ismeretlen helyen eltemették a maradványokat (forrás: muemlekem.hu)

A **nemzeti sírkert** a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság (NEKB) által annak minősített temető, hősi temető, hősi temetési hely, továbbá temetkezési emlékhely, kegyeleti emlékhely, temetési helyek összessége. A nemzeti sírkert olyan virtuális jellegű, vagyis nem egy konkrét temetőhöz, illetve temetőrészhez (parcella) köthető, hanem Magyarországot lefedő sírkert, amelybe a magyar történelem és kultúra jelentős alakjainak sírjai tartoznak. A nemzeti sírkert része lehet bármely magyarországi sírhely, felettük a rendelkezési jogot a Nemzeti Örökség Intézete (NÖRI) gyakorolja.

Műemléki terület (történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet)

Történeti táj

Történeti tájként (TT) műemléki védelemben részesül az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött olyan kulturális (történeti, műemléki, művészeti, tudományos, műszaki stb.) szempontból jelentős, részlegesen beépített terület, amely jellegzetessége, egységessége révén topográfiailag körülhatárolható egységet alkot, és amelyet jogszabály ilyenként védetté nyilvánított.

Budapesten történeti táji nincs meghatározva.

Műemléki jelentőségű terület

C tv 233.§ (5) Az e rendelkezés hatálybalépése előtt védetté nyilvánított műemlékek környezete és műemléki jelentőségű területek környezete a törvény alapján műemléki környezetnek minősül, kivéve, ha azt a korábbi védetté nyilvánító döntés más területnagyságra állapította meg. (Méptv. 233.§ (5))

Az Országos Építészeti Tervtanács vizsgálja, hogy a tervezett tevékenység c) a műemlék és műemléki jelentőségű terület esetében az érték érvényesülését szolgálja-e. (68/2018. (IV.9.) 4.§ (11))

A műemléki értéket közvetlenül nem érintő tevékenységek közül bejelentés alapján végezhető (3) A műemléki értéket közvetlenül nem érintő tevékenységek közül bejelentés alapján végezhető b) műemléki jelentőségű területen a védett műemléki érték megjelenését érintő és érvényesülését befolyásoló. (64.§ (3))

Műemléki jelentőségű terület esetén a hatóság a döntése meghozatala során szempontként figyelembe veszi, hogy
a) új építmény építése, vagy meglévő építmény átalakítása nem járhat a műemléki jelentőségű terület történeti összképének, feltárulásának műemléki szempontból előnytelen megváltozásával,
b) történeti épület, amely építési korát, stílusát, megjelenését tekintve a védettséget megalapozó történeti karakterbe illeszkedik, megjelenésében megőrzendő. (68.§ (3))

Budapesten kormányrendelettel (7/2005. (III. 1.) NKÖM rendelet) nyilvánították *műemléki jelentőségű területté* a Budapest főváros területén világörökségi védelem alatt álló ingatlanokat.

A történeti városmagban kijelölt városi léptékű műemléki jelentőségű terület szerepe elsősorban a budai Vár, a budapesti Duna-partok panorámája, az Andrássy út, a Millenniumi Földalatti Vasút és ezek történeti környezetének Világörökségi Listára felvett, várostörténetileg-városképileg szervesen összetartozó együttese számára a területi műemléki védelem egységes biztosítása.

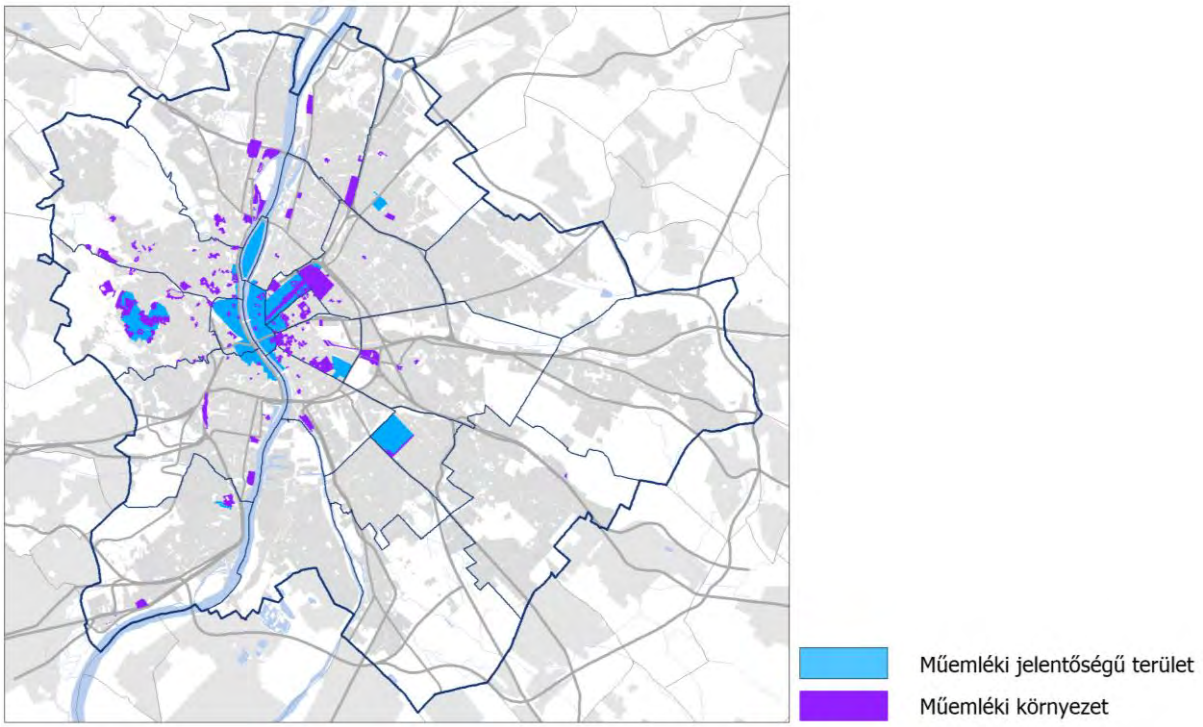
A védetté nyilvánított közterületeken a védelem nem korlátozza az illetékes közúti hatóságoknak és kezelő szerveknek a fenntartással, üzemeltetéssel kapcsolatos tevékenységét.

8. táblázat: Műemléki jelentőségű területek

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)
I.-II.-V.-VI.-VII.-XIII.-Margitsziget	Budapest műemléki jelentőségű területe
VIII.	Tisztviselőtelep
XII.	Svábhegyi, Széchenyi-hegyi polgári villanegyed műemléki jelentőségű terület
XVIII.	MÁV lakótelep
XVIII.	MÁV lakótelep
XIX.	Wekerle-telep műemléki jelentőségű területe
XXII.	Budafok német telepesfalu és pincerendszer műemléki jelentőségű területe

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)

10. ábra: Műemléki jelentőségű területek és műemléki környezetek Budapesten

(Forrás: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása)

A kiemelkedő értékű és magas színvonalú gazdasági-társadalmi környezet kialakítását és fenntartását igénylő területre megfogalmazott UNESCO javaslatok:

- az épületbontások világörökségi szempontból komoly problémát jelentenek, ezért ezt a folyamatot [a már kiadott, jogerős engedélyeknél is] meg kell állítani minden esetben testre szabott megoldásokkal;
- olyan külön városrendezési szabályozást kell létrehozni, amely egyaránt megfelel mind a városmegújulás szükségességének, mind annak a követelménynek, hogy megőrizzük a negyed örökségi értékeit;
- még ennél is sürgetőbb olyan gazdasági eszközök létrehozása, amelyek a rehabilitációra, nem pedig a bontásra/új-építésre ösztönöznek.

A budapesti épített örökség kiemelkedő értékét az adja, hogy a nagyvárosi kiépülés rövid idő alatt és nagy léptékben zajlott le, európai összevetésben is figyelemre méltóan magas építészeti és esztétikai értéket hozva létre. A nagy kiterjedésben fennmaradt, változatos, összességében mégis egységes, a historizmus és a szecesszió stílusjegyei által meghatározott, de a klasszicizmus építészeti szubsztanciáját is hordozó és a modern korszak kiváló minőségben megépült elemeit szervesen integráló épületállományban rejlő értékek képezik az alapját a budapesti városléptékű műemlékvédelemnek. Ennek a védelemnek az a célja, hogy az összefüggésekben rejlő értéket fogalmazza meg, valamint felhívja a figyelmet arra, hogy a védelem tárgya sérül, és a védelem válik okafogyottá, ha az egyedileg nem védett elemek megsemmisülnek.

Örökségvédelmi szempontból elvárás, hogy az érintett terület építészeti fejlesztéseit szabályozó javaslat vegye figyelembe az építészeti léptéket, az épületek meglévő, megőrzendő tömegét, magasságát, kialakításuk sajátos rendjét, a tervezési terület megőrzendő telekstruktúráját és térszerkezetét. Alapvető cél, hogy csak

olyan beavatkozások történjenek, amelyek az építészeti kultúra folyamatosságát korszerű eszközökkel, a terület beépítési sűrűségének növelése nélkül képesek biztosítani.

A történeti városkép identitásának szerves részét képviselik a városképet meghatározó tetőzetek, az eredeti telekosztás, a fő látványtengelyek, melyek megőrzéséről a szabályozásnak a maga eszközeivel gondoskodnia kell.

Az eljáró örökségvédelmi szakhatóság műemléki jelentőségű területet érintő esetben a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet 89 – 91.§ rendelkezései szerint, településszerkezeti, beépítettségi, jellemző beépítési magassági szempontok figyelembevételével mérlegel és hozza meg döntéseit

Örökségvédelmi szempontból kívánatos, hogy a telkek beépítését szabályozó paraméterek a jelenleginél intenzívebb beépítésre csak ott adjanak lehetőséget, ahol biztosítható, hogy a terület forgalmi terhelése ne növekedjék. Új beépítésre csak akkor adjon a szabályozás lehetőséget, ha az által a tömb beépítési intenzitása a jelenlegihez képest csökken és a lehetővé váló fejlesztés mind a tömb, mind a terület felértékelődését szolgálja, élhetőbbé téve a történeti negyedet. Védett területen bontás csak akkor lehet indokolt, ha az épület műemléki értéket nem hordoz, városképileg zavaró, a környezetébe nem illik.

Műemléki környezet

A műemléki környezet műemléki sajátos helyszín. (Méptv. 117.§ (1))

A műemléki környezet rendeltetése, hogy védje a műemlék méltó megjelenését, valamint megakadályozza vagy mérsékelje azoknak a tevékenységeknek a hatását, amelyek a műemlék megjelenését, látványát vagy érvényesülését kedvezőtlenül befolyásolnák. Méptv. 120.§ (5))

9. táblázat: Nagykiterjedésű műemléki környezet területei Budapesten

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)
III.	Aquincum
III.	Óbudai Gázgyár
VI.	Andrássy út
VI.	Nyugati pályaudvar
VIII.	Ludovika kertje
IX.	Nagyvásártelep
X.	MÁV Északi Járműjavítója
XI.	Albertfalva Castrum
XIV.	Hősök tere

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)

Emlékhely

Kiemelt nemzeti emlékhely, nemzeti emlékhely

A nemzeti és történelmi emlékhelyek az ország történelmében központi szerepet betöltő helyszínek. 2012-ben a Magyar Országgyűlés bevezette a *nemzeti* és a *történelmi emlékhelyek* fogalmát és összesen 11 nemzeti és 36 történelmi emlékhelyet határozott meg.

A nemzeti emlékhelyek hazánk múltjában kiemelkedő szerepet játszottak, vagy valamely történelmi kor meghatározó színterei voltak, egyúttal a nemzet önazonosítását illetően is kiemelkedő jelentőségűek. A nemzeti emlékhelyek jellemzője továbbá, hogy a magyarság, vagy annak az itt élő nemzetiségekkel való összetartozását erősítő jellegük vitathatatlan.

A nemzeti emlékhelyek listáját a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság javaslatára állította össze. A nemzeti és történelmi emlékhelyek listáját a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 2. számú melléklete tartalmazza. Ezek között az alábbiak a budapesti helyszínek:

10. táblázat: Kiemelt nemzeti emlékhelyek (2023. évi C. törvény 1. melléklet)

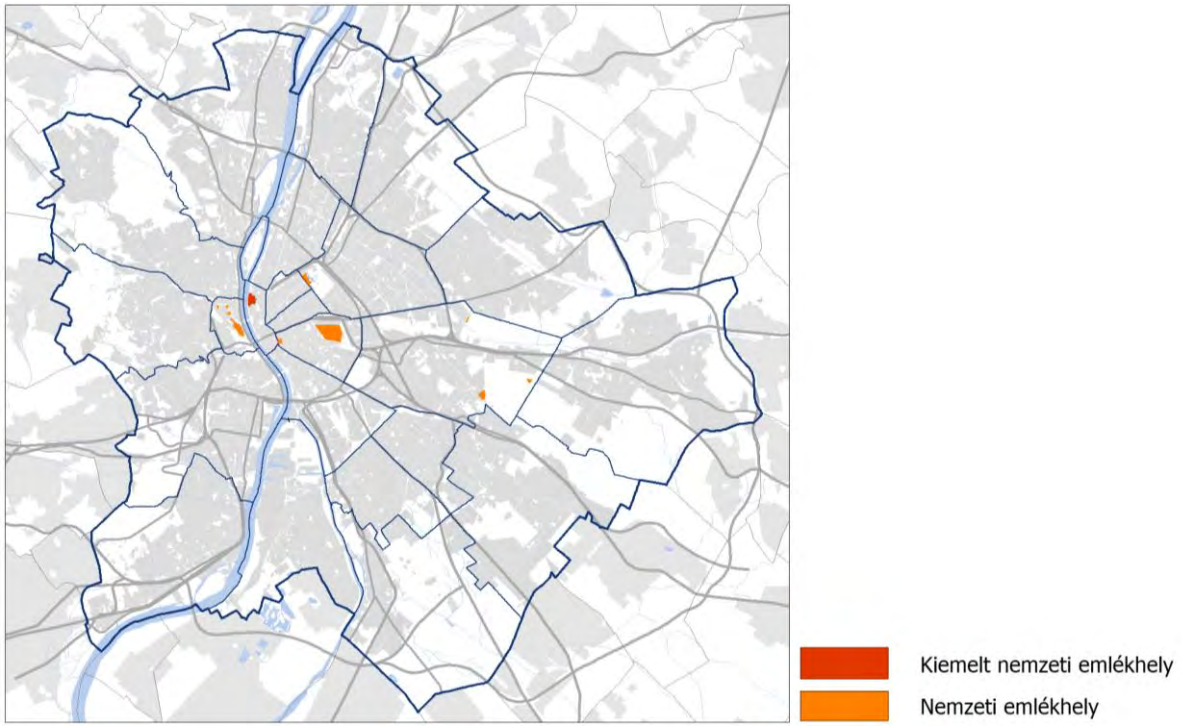
Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Kiemelt nemzeti emlékhely lehatárolása
V.	Az Országház és környéke	Kossuth Lajos tér 1–3. szám alatti, 24894 helyrajzi számon nyilvántartott Országház
		Kossuth Lajos tér (24893 helyrajzi szám,
		Kossuth Lajos tér 11. szám alatti, 24891 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan
		Kossuth Lajos tér 12. szám alatti, 24898 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan
		id. Antall József rakpart (24897/4 helyrajzi szám)
		Vértanúk tere (24834/1 helyrajzi szám)
		Alkotmány utca (24892/1 helyrajzi szám)

11. táblázat: Nemzeti emlékhelyek (2023. évi C. törvény 2. melléklet)

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Nemzeti emlékhely lehatárolása
I.	Várnegyed	A várfalon belüli közterületek közül a Szentháromság tér, a Dísz tér és a Szent György tér 6531 hrsz.
		a Dísz tér 6514 és a Szent György tér 6456/1 helyrajzi számokon nyilvántartott ingatlanok, valamint a Budai Vár (Királyi Palota) épülete cím: 1014 Budapest, Szent György tér 2
		6452/4 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan a Várkert Bazár épülete cím: 1013 Budapest, Ybl Miklós tér 2–6.
		6452/2 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan a Sándor-palota épülete cím: 1014 Budapest, Szent György tér 1.
		6457 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan a Mátyás-templom épülete cím: 1014 Budapest, Szentháromság tér 2.
		6532 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan a volt József-kaszárnya épülete cím: 1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 9.
		6546 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan a Hadtörténeti Intézet és Múzeum épülete cím: 1014 Budapest, Kapisztrán tér 2–4.
		6636 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan
VIII.	Fiumei úti temető	A Fiumei úti temető, kivéve a Nemzeti Sírkert részévé nem nyilvánított temetési helyeket 1086 Budapest, Fiumei út 16. 38821/2 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan
VIII.	Magyar Nemzeti Múzeum	A Magyar Nemzeti Múzeum épülete és a Múzeumkert Cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 14–16. 36560 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan
X.	Rákoskeresztúri Újköztemető, 298., 300. és 301. parcella és a Kisfogház Emlékhely	A parcellák, kivéve a Nemzeti Sírkert részévé nem nyilvánított temetési helyeket 1108 Budapest, Kozma u. 8–10. A Kisfogház Emlékhely által felölelt terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Nemzeti emlékhely lehatárolása
		1108 Budapest, Újhegyi út 55.
XIV.	Hősök tere	A tér közutak által körbefogott területe 1146 Budapest, Hősök tere 29732/10, 29732/11 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan

11. ábra: Kiemelt- és Nemzeti emlékhelyek Budapest területén

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)

A tér a nemzet és az ország egész történelmét megidézi, nemcsak a háborúk áldozataira emlékeztet, hanem a békeidők alkotóira és alkotásaira, a magyar művelődés időtálló értékeire is. Jelentőségét bizonyítja, hogy különböző politikai rendszerek egymástól függetlenül jelképes helyként kezelték a teret, vagy közvetlen környékét, és próbálták az uralkodó ideológia szolgálatába állítani (Tanácsköztársaság, Május 1.-i ünnepségek, díszszemlék, Nagy Imre újratemetése).

A Milleneumi emlékmű a Hősök terén, 1919-ben

Az ország fővárosának legrégibb és műemlékekben leggazdagabb része a budai Várnegyed, egyben világörökségi helyszín. 1247-től – az idegen megszállások időszakaitól eltekintve – a mindenkori magyar államigazgatási és politikai központja.

A XX. század közepéig az uralkodók, illetve az államfő palotája, a miniszterelnökség és néhány minisztérium épülete, valamint számos ország külképviselete is itt volt. Napjainkban a magyar állam kulturális és reprezentációs központjának tekinthető, itt található többek között a Köztársasági Elnök Hivatala, a Mátyás-templom, és a Budavári Palotában működő Országos Széchenyi Könyvtár és a Magyar Nemzeti Galéria is. 2013-ban a Honvédelem napján avatták nemzeti emlékhellyé a Budai Várnegyedet, és helyezték el az ezt jelképező oszlopot a Szentháromság téren.

A budai Várnegyed madártávlatból

Magyar emlékpont

Méptv. 16.§ 77. magyar emlékpont: olyan, az egyetemes vagy a nemzeti közemlékezetben kiemelkedő helyet elfoglaló személlyel összefüggésben meghatározó jelentőséggel bíró helyszín, amelyet a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság emlékponttá nyilvánít;

Az emlékhelyek védelmének közös szabályait a Méptv 152.§ tartalmazza. A törvény 161 §-ban foglaltak szerint az egyes helyszínek magyar emlékponttá nyilvánításáról a Bizottság határozatban dönt.

Történelmi emlékhely

A történelmi és nemzeti emlékhelyekkel kapcsolatos operatív feladatokat, a tudományos és az ismeretterjesztő munkát a Nemzeti Örökség Intézete látja el.

A történelmi emlékhelyek olyan kiemelkedő jelentőségű épített vagy természeti helyszínek, amelyek nemzetünk, vagy valamely hazánkban élő nemzetiség történelmében meghatározó jelentőséggel bírnak, ahol az ország politikai vagy kulturális életét befolyásoló és ezért megemlékezésre alkalmas intézkedések történtek. A történelmi emlékhelyet kormányrendeletben határozzák meg. Jelenleg 36 magyarországi emlékhely van kijelölve, ezek között az alábbi budapesti helyek:

12. ábra: Történelmi emlékhelyek Budapest területén

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)

12. táblázat: A budapesti történelmi emlékhelyek

Kerület	Történelmi emlékhely megnevezése	Cím
VI.	Terror háza	Budapest, Andrássy út 60. 1062
V.	Batthyány-örökmécses	Budapest, Báthory u. 1054
VIII.	Corvin köz	Budapest, Corvin köz, 1082
XI.	Eötvös József Collegium	Budapest, Ménesi út 11-13. 1118
VII	Hősök temploma és Hősök sírkertje	Budapest, Dohány u. 2. 1074
IX.	Kálvin téri református templom, Ráday Gyűjtemény	Budapest, Kálvin tér 7/a 1091
VIII.	Ludovika Akadémia	Budapest, Ludovika tér 6. 1082
V.	Magyar Tudományos Akadémia	Budapest, Széchenyi tér 9. 1051
XI.	Műegyetem	Budapest, Műegyetem rkp. 1111
I.	Szilágyi Dezső téri református templom	Budapest, Szilágyi Dezső tér 3. 1011
VIII.	Trefort-kert	Budapest, Múzeum krt. 4. 1088
V.	Egykori Landerer-nyomda	Budapest, Kossuth Lajos utca 3.
V.	Insula Lutherana Evangélikus templom, Gimnázium és Múzeum	Budapest, Deák tér 4.

(megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)

8.2.3. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek

☞ Örökségvédelmi hatástanulmány 1.3. A település régészeti értékleltára 1.3.1. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek (10. oldal) és a 1.3.2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek (42. oldal) fejezetekben részletesen bemutatva.

8.2.4. Helyi művi értékvédelem

Budapest fővárosi helyi védettségű építészeti örökség

A Méptv.-ben meghatározottak szerint, helyi emlékké nyilvánítás célja a település szempontjából hagyományt őrző, az ott élt és élő emberek, közösségek munkáját és kultúráját tükröző sajátos megjelenésű, a településképet meghatározó építészeti és táji érték védelme. (Méptv. 96. § (9).

A Fővárosi Önkormányzat, az Étv. és a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendeletben foglalt felhatalmazással, megalkotta a „A településkép védelméről" szóló 30/2017. (IX. 29.) Főv. Kgy. rendeletét, amelyet azóta többször is módosítottak. A rendelet megalkotásának célja, a Budapest főváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű elemeinek védelme, jellegzetes karakterének a jövő nemzedékek számára történő megóvása.

A cél elérése érdekében a rendelet meghatározza az építészeti örökség helyi védelmének feladatait. Ezek különösen a korábbi fogalmak szerint műemléki védelemben nem részesült legértékesebb, különleges oltalmat igénylő építészeti, építészettörténeti, várostörténeti szempontból védelemre érdemes építmények, épületegyüttesek körének számbavétele és meghatározása, védetté nyilvánítása, nyilvántartása, dokumentálása, megőrzése, megőriztetése és a lakossággal történő megismertetése, továbbá a helyi védettségű építészeti örökség károsodásának megelőzése, elhárítása, illetve a bekövetkezett károsodás csökkentésének vagy megszüntetésének elősegítése. A rendelet szabályozza továbbá a helyi védelem keletkezésének és megszűnésének módját, a védett épületekre vonatkozó korlátozásokat és kötelezettségeket, továbbá lehetőséget teremt a védelem alá helyezett építmények és épületegyüttesek felújítása, helyreállítása érdekében végzett munkák támogatására.

A jegyzékben jelenleg 62 épületegyüttes és további 1570 építmény áll helyi, fővárosi védelem alatt, így a fővárosi helyi védelem összesen mintegy 3000 épületet érint, amelynek további bővítése a kitűzött cél.

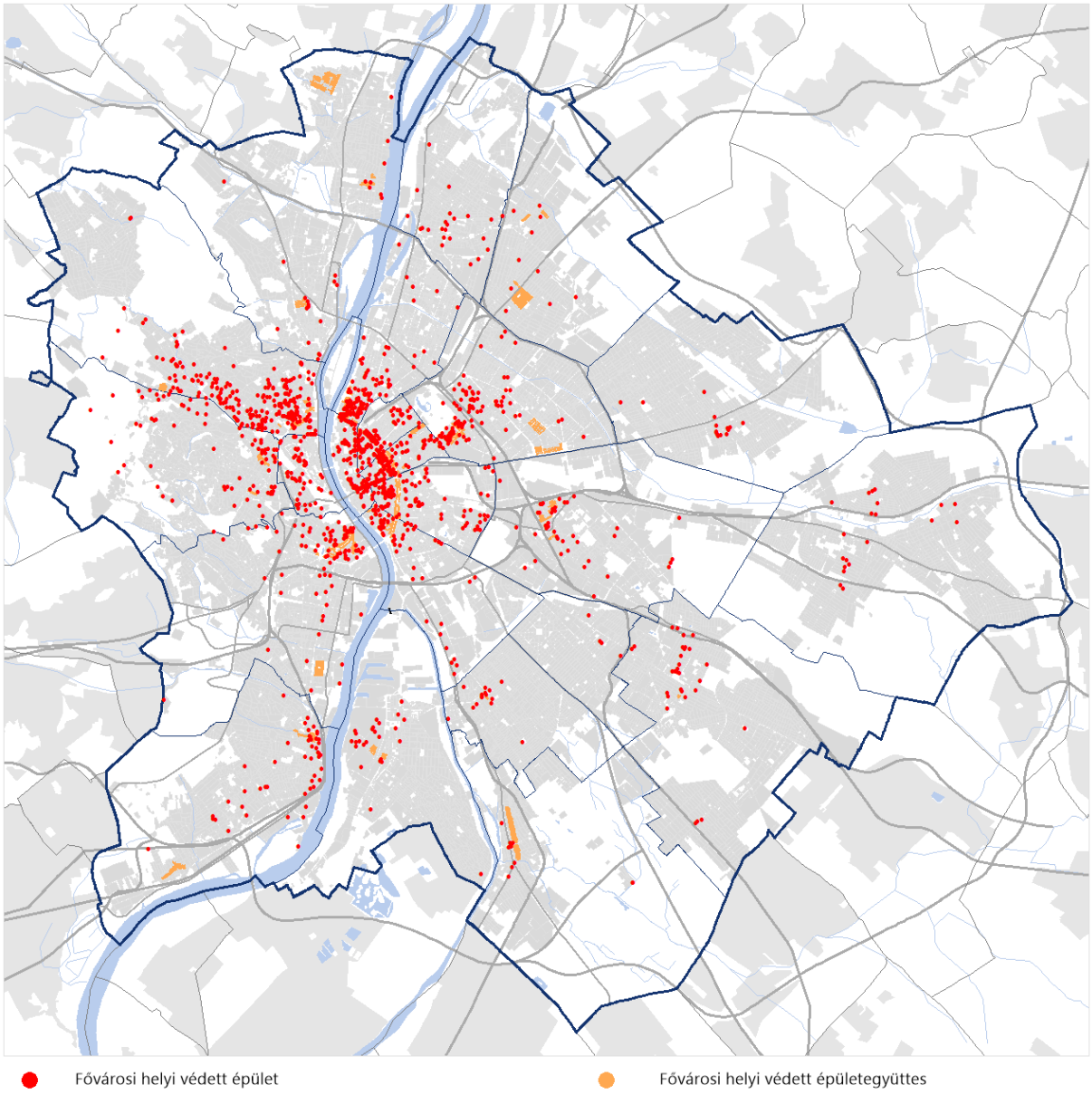
Részletes bemutatás ☞ 10. Melléklet Budapest fővárosi helyi védettségű építészeti örökségének jegyzéke (290. oldal)

Kerületi helyi védettségű építészeti örökség

A Tvtv. rendelkezései alapján minden fővárosi kerület önkormányzata is megalkotta a maga településképi rendeletét, amellyel egyúttal kijelölték és jóváhagyták a saját helyi védett értékeiket tartalmazó jegyzéküket is. A kerületek saját védett elemeik megóvása érdekében önálló támogatási rendszert is működtetnek.

A fővárosi és a kerületi védelem között nincs különbség fő alapelveikben, amelyek a műemlékvédelemben is működnek: a védett érték teljes egészében nem bontható el, azon minden esetben egyedi eljárás és elbírálás alapján – nem normatív módon – hozott döntés mentén végezhető beavatkozás.

13. táblázat: Fővárosi helyi védettségek (2024)

9. Az értékvédelmi terv

Tekintettel, hogy az épített környezet határozza meg az életminőségünket és a helyi, nemzeti közösségről alkotott képünket, azonosságtudatunkat, a magyar építészetről szóló törvény kiemeli az értékvédelem alapvető fontosságát, amely a táj, a hagyomány és a fejlődés közti egyensúly megtartására törekszik.

A törvény szellemében az értékvédelmi tevékenységnek – beleértve a településtervezést, az építmények tervezését és kivitelezést – az arányosság és a használatazonosság elvén kell alapulnia, amely együttesen jelenti a szabályozás közérthetőségét, az építmények rendeltetésüknek megfelelő használatát, valamint az épített örökség védelmét és az újabb minőségi építészeti alkotások támogatását. Mindezek teljesülése érdekében, településfejlesztési terv során kidolgozott jelen műemlékvédelmi hatástanulmány és értékvédelmi terv alapulvételével kell meghatározni a rendezés alá vont területekre vonatkozó településfejlesztési és településrendezési terveket.

9.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

Az értékleltár nagy számban tartalmazza Budapest rendkívül gazdag épített örökségének védettség alatt álló elemeit. A nyilvántartás a legfontosabb, legkiemelkedőbb értékeket tartalmazza, természetesen távolról sem tud felölelni minden védelemre érdemes elemet, ezért további folyamatos feltárási munkára, kiegészítésre van szükség. A sokrétű és összetett védelemi munka egységes szemléletet igényel, amely a nyilvántartott értékek megőrzését, emellett méltó környezetük biztosítását is feltételezi, ezért komplex megközelítést igényel, amely megfelelő településrendezési és településképi eszközök hatékony alkalmazása során valósítható meg.

A Fővárosi településfejlesztési terv jövőképét, hosszú távú és középtávú céljait, az ezekhez kapcsolódó feladatokat a fővárosi önkormányzat hatályos településfejlesztési koncepciójával (Budapest 2030) összhangban tartalmazza, ezek között mindkét dokumentumban egyaránt kiemelt hangsúllyal szerepel a harmonikus, sokszínű városi környezet fejlesztésének, az értékek megőrzésének igénye.

A Budapest 2030 dokumentum

- az ***egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése*** célhoz a
  - *a települési örökség – a történeti városi táj - védelme*
  - *az egyedi értékek hatékonyabb védelme*
  - *a védett értékeket erőforrásként kezelése*
  - *a komplex városrehabilitáció*
  - *a városkaraktert meghatározó látvány védelme, a magasházak elhelyezésének szabályozása*
  - *a nagyobb területet átfogó, egységes szemlélettel készülő tervezés*
  - *az új beépítésű területeken magas színvonalú, karakteres építészet alkalmazásának korszerű, innovatív, fenntartható megoldások megkövetelése*
  - *az új értékek népszerűsítése*

- a ***kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése*** célhoz

  - *a városkaraktert legjobban meghatározó épített környezet sokszínű elemeinek védelme*

  feladatokat rendelte.

Az FTFT az azonos – ***egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése*** – célhoz

- *a történeti városi táj védelme*
- *az épített értékek hatékonyabb védelme*
- *a sokszínű városkarakter megőrzése*
- *új értéket hordozó fejlesztések megvalósítása*

faladatot jelöli meg.

A nyilvántartott értékek (a más jogszabállyal érvényesülő értékvédelmi örökség) védelmét a hatályban lévő, nemzetközi, országos és helyi szintű védelmét értékvédelmi rendszer hivatott biztosítani. Az FTT-ben megfogalmazott célok és feladatok, jellemzően településrendezési eszközök szerint történő teljesülése révén ugyancsak alapvetően meghatározóak a védett értékek szempontjából, emellett az értékek környezetének problémáit is feltárva és azokat korrigálva hozzájárulnak értékeik jobb érvényesüléséhez. A környezet és az értékek megőrzésével és fejlesztésével kapcsolatban is figyelembe kell venni az FTFT városi élet minden részterületére vonatkozó szemléleti alapvetéseit is.

Az FTFT 4. Örökségvédelem tervlapja feltűnteti a más jogszabállyal érvényesülő értékvédelmi örökség elemeinek elhelyezkedését a város területén, a terv javaslatai ezek fizikai környezetét is befolyásolja.

A más jogszabállyal érvényesülő értékvédelmi örökségvédelmi elemeket a fejlesztési tervlap 4. Örökségvédelem térképe ábrázolja:

- a világörökségi helyszíneket
- a világörökségi helyszínek védőterületét
- a világörökségi várományos helyszíneket
- a világörökségi várományos helyszínek védőterületét
- a műemlékeket
- a történeti kerteket
- a műemléki jelentőségű területeket
- a nemzeti emlékhelyeket
- a kiemelt nemzeti emlékhelyeket
- a történelmi emlékhelyeket
- a nyilvántartott, kiemelten védett régészeti lelőhelyek területeit
- a nyilvántartott régészeti területeket
- a régészeti védőterületeket.

A településtervezés örökségvédelmi szempontból legjelentősebb fókuszelemei:

A településszerkezet, a területhasználat és beépítettség változásai nagymértékben befolyásolják a város élhetőségét, lakói életminőségét, meghatározza a gazdasági élet színtereit, jelentős hatással van a város működésére és környezeti viszonyaira is.

A városszerkezet-fejlesztés – Értékvédelemi szempontból is fontos a szerepe a városszerkezet alakításának. A települési örökség fontos eleme *a kompaktság*, a természeti és urbanizált területek közötti arány és a köztük lévő éles határvonal megtartása. Budapest városszerkezetének fejlődéstörténetéből fakadó adottsága a tagoltság. A korábban több önálló település összevonásával kialakított városterület *differenciált központrendszerrel* rendelkezik, amely ösztönzi a korszerű, vegyes funkciójú, kompakt városi területhasználatot biztosító központhálózat fejlesztését, amely segíti a természeti és az erre érdemes épített környezet megtartását, valamint a városrészek karakterének megőrzését A központok fejlesztésénél a funkcionális vegyesség mellett a környezeti minőség lehet a biztosíték arra, hogy olyan kellőképpen vonzó és marasztaló helyszínekké váljanak, amelyek a társadalmi találkozások élettel teli színterei.

A történeti értéket hordozó kiemelt városközponti térség minőségének fejlesztése és értékeinek megőrzése a város identitástudatának fontos tényezője. A turisztikai szempontból kiemelt központi térségek minőségét – beleértve ebbe az épített környezet minden elemét a közterületekkel együtt –, önmagunk identitásának biztosítékaként is, de a városimázs további javítása miatt is fejleszteni szükséges. A beavatkozásoknál a környezeti sajátosságokra, karakterre, az épített és természeti környezet értékeire kell alapozni.

A beépítés intenzitása – A megfelelő paraméterek alkalmazása a már kialakult beépítések jellegéhez való harmonikus illeszkedést segíti, a város uralkodó karakterének fennmaradását. Az egyes területekre vonatkozó *szintterületi átlagérték* meghatározásának alapját egyrészt a kialakult, távlatban megőrzésre kívánatos adottságok képezik, másrészt a területtel kapcsolatos koncepcionális célok. Magas szintterületi átlagértékek alapján a kerületi építési szabályzatokba magasabb szintterületi mutató állapítható meg. *Épített értékek védelme gyakran indokolhatja alacsony mutatóérték alkalmazását, amely korlátozza a ráépítés és bővítés lehetőségét.* A szintterületi átlagérték magasabb értékei a városközponti területeken kerültek megállapításra (főközpont, mellékközpontok, és indokolt esetben az új vagy átalakuló helyi központok). A belső területekre megállapított szintterületi átlagértékek lehetővé teszik a szomszédsági viszonyok figyelembevételét, így nem keletkezik feszültség a sűrűségből fakadó terhelésben és a beépítési módban sem.

A beépítési magasság – A településrendezés hatékony eszköze a magasságszabályozás, amellyel a városképet, valamint a védett értékeket és azok környezetét védeni kell.

Az FTFT részletesen kidolgozandó egyedi, telkenkénti magassági szabályozást tart szükségesnek a kiemelten értékes és összetett szempontrendszerű Budai Várnegyed (a Budavári Palota és a történelmi lakónegyed) területére. A részletes szabályozás a világörökségi törvényből, a kezelési tervből fakadó szempontok alapján KÉSZ-ben végezhető majd el.

A terv a belváros legértékesebb, jellemzően zártsorú beépítésű részét *kiemelten védendő karakterű terület*ként (*I. párkánymagassági zóna*), az azt közvetlenül övező, ugyancsak zártsorú beépítésű részeket *karakterőrző terület*ként (*II. párkánymagassági zóna*) jelöli ki. E területekre a XIX. század közepe óta kisebb-nagyobb megszakításokkal alkalmazott magassági szabályozás az utcai légtérarányt vette figyelembe. Javasolt továbbra is hasonló metodikát alkalmazni a megengedett legnagyobb párkánymagasság meghatározására. A tervben meghatározott további beépítési magassági kategóriák – *az egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű terület* (*III. párkánymagassági kategória*) és a *magasházak számára igénybe vehető területek* – alkalmazása, védett épített értékek szoros szomszédsága esetén közvetlen, városképi hatást tekintve közvetett védelmet biztosíthat.

Jellemzően a Fejlesztési tervlap 3. Beépítési magassági tervlapon jelölt III. párkánymagassági kategória területén várhatóak a városban a nagyobb fejlesztések, amelyekre zártsorú beépítési mód és 12,5 métert meghaladó beépítési magasság alkalmazása esetén a kategória jellegzetességeit figyelembe vevő magassági szabályozást kell kidolgozni és alkalmazni. Egyéb, a tervben nem megjelölt területeken általános magassági illeszkedési elv követendő, ez csupán arányosan differenciált magasságok alkalmazását kell, hogy jelentse, kerülve a környezetből kirívó magasságú tömegek használatát.

A kijelölt *magasházak számára igénybevehető területek* révén a városkép védelme erősíthető. Az FTFT-ben kijelölt magassági kategóriákon belül a HÉSZ-ek kidolgozása során magasházak legmagasabb pontját lehet meghatározni. Feladat az egyes városrészek adottságaihoz illeszkedő, magassági változatosság biztosítása, kerülve a városkép harmóniájának megőrzése érdekében az esetlegesen megjelenő magasépítmények létesítést, amelyek megbontják a város sziluettjét, különösképpen, ha nem illeszkednek szervesen a kialakult városi struktúrákhoz.

Az FTFT továbbra sem javasolja magasház elhelyezését a belső és a hegyvidéki területeken. A terv magasház által igénybe vehető területeket e védett zónák területeit a pesti oldalról körülölelő, erőteljesebben átalakuló,

átmeneti zónában jelöli ki. A terv vizsgálata és értékelése alapján magasság tekintetében az észak-csepeli terület alkalmas lehet 90 méter magas épületek elhelyezésére is, más helyszíneken ez a magasság már kirívó a városképben, amit többek között az Árpád-híd térségében korábban megépült ilyen magasságú épületek látványa is bizonyít. A többi területen a legfeljebb 65 méteres épületeket javasolt létesíteni, amelyek a városképbe elfogadható módon integrálhatók.

Hatások, a kitűzött célok teljesülése

Budapest páratlanul szép városképe a települési örökség legnagyobb értéke, amelynek védelme elsőrendű feladat, ennek alárendelendő tervi elemek kidolgozása szükséges. A városi táj védelme, harmóniájának megőrzése a cél, a természeti környezet és a beépített területek arányának megtartására kell törekedni. A városi panorámákat ne zavarják meg kirívóan idegen, túlzottan nagy tömegű, nagy magasságú és színű beépítések. A Duna-partok és a Budai hegyvidék természeti látványait kiemelten kell védeni.

A szabályozás biztosítson védelmet a Budapest látképének és a tájnak, ne tegye lehetővé, hogy kirívóan magas elemek létesüljenek a védett belvárosi és hegyvidéki területeken, ugyanakkor adja meg a lehetőségét, hogy a történeti városmag háborúban jelentős mértékben sérült sziluettje fokozatosan visszanyerje egykor változatos sziluettjét. Magasépítmények ne zavarják a város összképét, az értékes városrészeket és elemeket.

Torony- és magasházak szabályozása továbbra is biztosítsa, hogy a védett értékeket tömörítő belső zónában és jelentős védett értékek környezetében ne jelenhessenek meg zavaró, kirívóan nagy magasságú épített hangsúlyok. A szabályozás rugalmassága révén itt továbbra is adódjon lehetőség kisebb magassági hangsúlyok létesítésére, így a történeti városszövet finoman tagolt összképének helyreállítására.

A történeti városrészek magaslatokról feltáruló tetőinek látványát, a tetőtájat kell rehabilitálni és védeni.

Az épített értékek hatékonyabb védelmét differenciált eszközök alkalmazásával kell erősíteni:

- a világörökségi terület revitalizációja – az elkészítendő kezelési terv alapján:
  A budapesti világörökségi terület számos problémával küzd, nincs kezelési terve és kezelő szervezete, területének fejlesztése vitatott módon zajlik, ezért szükség van ezek mielőbbi rendezésére.
  A budai Várhegy világörökségi helyszín területe. Jelentős értékű épületállománya a város többi területétől eltérő részletes, akár telkenként egyedi szabályozást igényel. A részletes szabályozás a világörökségi törvényből, a kezelési tervből fakadó szempontok alapján a kerületi előírások meghatározása során végezhető majd el.
- támogató településrendezési szabályozás biztosítása:

A szempontok és követelmények értelemszerűen a leltárban szereplő értékekre egyaránt vonatkoznak. A védett elemek hiteles megóvásának igénye mellett mikró és makró környezetük megismerése és egyidejű védelme is fontos. A *műemléki jelentőségű területekre* kiemelt részletesebb szabályozást szükséges kidolgozni valós területi védelem biztosítása érdekében, különös figyelemmel kezelni minden egyes épületek bonthatóságát. A *kiemelt nemzeti emlékhely* és településkép-védelmi környezetének területét és a területhez közvetlenül kapcsolódó területet érintő településterv, a kézikönyv és a településképi rendelet egyeztetése során a kiemelt nemzeti emlékhely és településkép-védelmi környezetének településkép védelméről és egyes kapcsolódó kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendeletben foglalt településtervek egyeztetésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A sokszínű városkarakter megőrzése

A megőrzött történetiség egyre nagyobb értékei az európai településeknek. Az épített értékek az egyedi városkarakter alapját képezik. A város egyediségére, értékeire épülő vonzó városimázs kedvezően befolyásolja

a település és térségének megítélését, közvetve erősíti annak gazdasági pozícióit, javítja a lakosság életminőségét.

Az épített és természeti értékeinek védelmén, megőrzésén, erősítésén alapuló városfejlesztés az értékeket erőforrásként használja. Budapest gazdasági fejlődéséhez ki kell aknázni az épített örökségben rejlő erőforrásokat jellemzően a település revitalizáció és a település rehabilitáció alkalmazása révén.

Az értékőrző szemlélet legyen következetes, ugyanakkor rugalmas is, a társadalmi és gazdasági változások hatásai alatt álló város, szigorúbb illeszkedési kritérumoknak megfelelő új fejlesztéseket is be tudnak fogadni.

9.2. Az önkormányzati feladatok meghatározása

A helyi önkormányzatok hatályos jogszabályokban meghatározott feladatokból és felhatalmazásokból fakadó értékvédelmi feladatai:

A településtervezésnek és az építészeti-műszaki tervezésnek elő kell segítenie a helyi gazdaság, a helyi közösségek, a helyi identitás és a helyi munkaerőpiac erősítését. E tervezési folyamatok során építeni kell azon települési és tájegységi közösségek munkájára, amelyek a helyi építészeti, tájhasználati hagyományok felmutatására és népszerűsítésére szerveződnek. (Méptv 6.§ (1))

*A helyi önkormányzat a településképi arculati kézikönyvben (a továbbiakban: kézikönyv) bemutatja a helyi jó példákat, amelyek magukba foglalják az építmények méretéről, anyaghasználatáról, színvilágáról, formavilágáról és a hagyományos vagy természetes építési anyagok használhatóságáról, valamint a közterületek és zöldfelületek kialakításáról és gondozásáról szóló, értékközpontú állásfoglalást is. (*Méptv 6.§ (2))

A feladat ellátását segítő eszközök:

- a településrendezési tervek készítése során az épített értékek védelmét biztosító szabályozás a műemléket harmonikusan övező környezet alakítását biztosító szabályok kidolgozása – megfelelő övezeti paraméterek biztosítása;
- a helyi emlékek, építészeti örökségének a helyi, települési, településképi szempontból jelentős építmények, táj- és kertépítészeti alkotások helyszínének, meghatározott környezetének kijelölése, ezek önkormányzat rendeletben történő rögzítése;
- településképi követelmények meghatározása;
- tervtanácsok működtetése;
- az értékek megőrzését és helyreállítását segítő támogatási rendszer működtetése.

A településrendezési eszközökben követendő értékvédelmi célok, feladatok

- a városi táj védelme
    - a városi panorámák védelme – magasházak elhelyezésnek szabályozása révén
    - a belvárosi tetőtáj védelme – magassági szabályozás, tetőforma-képzés, anyag- és színhasználat révén
    - a különlegesen érzékeny látványok (Duna-partok, a Budai hegyvidék, természeti és táji értékek) védelme
- az épített értékek hatékonyabb védelme
    - a világörökségi terület revitalizációja – az elkészítendő kezelési terv alapján
    - az értékvédelmet támogató differenciált településrendezési keretek biztosítása
    - a védelmet ellátó intézményrendszer szakmai megerősítése – egységesebb szakmai szemlélet kialakítása és alkalmazása
    - megfelelő szakember-képzés biztosítása

    - támogatási rendszer biztosítása
    - értékmegőrzésben részt vállaló magánszektor ösztönzése
- a sokszínű városkarakter megőrzése
    - település revitalizáció és a település rehabilitáció alkalmazása
    - közterület felújítások folytatása
- új értéket képviselő fejlesztések megvalósítása

középtávú célként:

- a városkarakter erősítése – tetőtáj védelme, magasház elhelyezésének szabályozása
- az épített értékek hatékonyabb védelme
    - a megőrzéshez szükséges forrás biztosítása
    - magas színvonalú tervek
- az érték megújításával együtt azok környezetének rendezése
- települési rehabilitációs mintaprojektek megvalósítása
- védelem alatt nem álló értékek folyamatos felkutatása

A helyi védelmi feladatok

Az új rendelet célja továbbra is a helyi védett épületállomány minél hatékonyabb védelme. *A helyi emlékek egyedi és területi védelmére, védetté nyilvánítására és a védettség megszüntetésére vonatkozó követelményeket a megyei jogú városban, **a fővárosban és a fővárosi kerületekben – a helyi építési szabályzattól elkülönülő – helyi védelmi rendelet is tartalmazhatja**."*
A helyi emlékek védelemre vonatkozó új rendeletnek a Méptv. szerint 2027 június 30-ig kell elkészülnie.

A Fővárosi Önkormányzat feladatai

A fővárosi önkormányzat gondoskodik az egységes településfejlesztésről, és a kerületi önkormányzati szabályozás vonatkozásában keretszabályokat állapít meg. (Méptv 22.§ indokl.).

A fővárosi településrendezési eszközök e feladatuk teljesítése érdekében a jogszabályi felhatalmazásban korlátozott számban kapott eszközöket alkalmazzák. A FTT javaslatai, valamint az erre épülő BFRSZ szabályozása közvetve, vagy közvetlenül vonatkoznak a védett, vagy értékes területekre, épületekre, épületegyüttesekre, egyéb elemekre, továbbá azok tágabb és közvetlenebb környezetére.

A Fővárosi Önkormányzat, az Étv. és a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendeletben foglalt felhatalmazással, megalkotta a „A településkép védelméről" szóló 30/2017. (IX. 29.) Főv. Kgy. rendeletét, amelyet azóta többször is módosítottak. A rendelet megalkotásának célja a Budapest főváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű elemeinek védelme, jellegzetes karakterének a jövő nemzedékek számára történő megóvása.

Értékvédelmet támogató tervi eszközök:

- szintterületi átlagérték
- beépítési magasság (párkánymagasság) szabályozás
- magasház szabályozás (párkánymagassági kategóriák alkalmazásával)

A településrendezési eszközökben a természeti környezet és a beépített területek arányának megtartásra kell törekedni, a korábbi városfejlesztési dokumentumokban kijelölt fejlesztési területeken a túlzott fejlesztéseket új fejlesztések lehetősége, illetve a beépítési sűrűség révén nem teszi lehetővé.

Fővárosi rendezési szabályzatban a magasépítmények számára igénybe vehető területek kijelölésre kerültek. A terv az erre vonatkozó hatályos fővárosi szabályozást kisebb mértékben átértékeli és pontosítja, de annak elveit követve továbbra az átmeneti zónában jelöli ki azokat a területeket, ahol ezek a nagyobb magasságú létesítmények elhelyezhetőek. A torony- és magasházak elhelyezésére, a látványelemzések alapján, a belvárosától és a hegyvidéki zóna természetes magaslataitól távol kell kijelölni terület, Budapest kiegyensúlyozott panorámáját zavaró látványok kiküszöbölése érdekében.

Torony- és magasházak szabályozása továbbra is biztosítja, hogy a védett értékeket tömörítő belső zónába és jelentős védett értékek környezetében ne jelenhessenek meg zavaró, nagy magasságú épített hangsúlyok. A szabályozás rugalmassága révén itt továbbra is adódik lehetőség kisebb magassági hangsúlyok kihangsúlyozásra, így a történeti városszövet jelenleg finoman tagolt összképe, karaktere megőrizhető.

Helyi védett elemek (helyi emlékek) meghatározása – A Fővárosi Önkormányzat a Méptv. szerint, HÉSZ-ben és helyi védelmi rendeletben meghatározza az építészeti örökség fővárosi védettségű helyi elemeit, vezeti nyilvánításukat, rögzíti védelmükkel kapcsolatos feladatokat. A védelmi jegyzékben jelenleg (2025. január) 62 épületegyüttes és további 1570 építmény áll védelem alatt, így a fővárosi helyi védelem összesen mintegy 3000 épületet érint, amelynek további bővítése a kitűzött cél.

A FTFT védelemi javaslatai között, a fentieken túl, szerepelnek védelemre érdemes természeti értékek, településképvédelmi jelentőségű fasorok, valamint revitalizációt igénylő kisvízfolyások. Ezen kategóriák kijelölésével azoknak az értékeknek a védelme a cél, amelyek a magasabb rendű jogszabályokban nem élveznek védettséget, védelmüket nem biztosítja egyéb előírás, illetve fővárosi szerepkör szükséges a tervezett intézkedések megvalósításához.

A főváros területén számos olyan természeti érték található, amelyek nem állnak védelem alatt, de megőrzésük érdekében védelemre érdemesek. Helyi védelemre javasolt természeti területként olyan természeti oltalom alatt nem álló, de természetvédelmi szempontból értékes területek kerültek lehatárolásra, amelyek védelmét helyi (fővárosi) rendeletben javasolt biztosítani. Ezeken a területeken elsősorban a meglévő természetes állapot megőrzése a cél.

Kerületi önkormányzati feladatok

A helyi önkormányzat településfejlesztési, településrendezési és településkép-védelmi feladatokat lát el, a vonatkozó jogszabályok és az építési követelmények helyi viszonyokhoz történő igazítása érdekében meghatározza a helyi településrendezési és építési követelményeket, a településképi követelményeket és azok érvényesítésének eszközeit, az építményekben létesíthető rendeltetések körét.

„A települési önkormányzat képviselő-testülete a fenti feladatainak keretében

a) településfejlesztési tervet, kézikönyvet és helyi építési szabályzatot fogad el, meghatározza a helyi értékvédelem tárgyait és helyi szabályait, továbbá gondoskodik azok szükséges módosításáról, valamint a helyi építészeti örökség elemeit védetté nyilvánítja és védettségüket megszünteti,

b) településképi véleményezési vagy bejelentési eljárásban érvényesíti a településképi követelményeket, valamint a követelmények nem teljesítése esetén kötelezést és bírságot állapít meg, és

c) törvényben meghatározott módon – a helyi jogszabályi követelmények építési tevékenységek során való érvényesítése érdekében – önkormányzati főépítészt alkalmaz, és helyi építészeti tervtanácsot működtet." (Méptv. 22.§ (2))

A helyi önkormányzatok településrendezési és településképi kerületi eszközei a

- *településképi arculati kézikönyv (TAK)*, amelynek felülvizsgálatát kell elvégezni, és a

- a *HÉSZ*, vagy *helyi védelmi rendelet*, amelyben a helyi településképi követelményeket és a helyi értékvédelem elemeit kell meghatározni.

A településképi követelmények szakmai megalapozása érdekében készül a TAK, amely bemutatja a helyi jó példákat, amelyek magukba foglalják az építmények méretéről, anyaghasználatáról, színvilágáról, formavilágáról és a hagyományos vagy természetes építési anyagok használhatóságáról, valamint a közterületek és zöldfelületek kialakításáról és gondozásáról szóló, értékközpontú állásfoglalást is.

A helyi önkormányzat a HÉSZ-ben – a kiemelt nemzeti emlékhely és településkép-védelmi környezetének területe kivételével

a) a település teljes közigazgatási területére, a településszerkezet, táji környezet, településkarakter vagy egyéb helyi adottság okán településképi szempontból meghatározó területekre, telekstruktúrára vagy egyedileg meghatározott egyéb területére – ideértve építési övezeteket, övezeteket vagy azok csoportját – az építmények anyaghasználatára, színezésére, tömegformálására, homlokzati kialakítására és a zöldfelületek kialakításának módjára vonatkozó egyedi vagy területi,

b) háztartási méretű kiserőművek (napelemek), klímaberendezések, elektromos és egyéb gépészeti berendezések épületeken való elhelyezhetőségére vonatkozó településképi követelményt állapíthat meg.

A helyi településképi követelmények meghatározása tehát a HÉSZ-ekben történik. Az itt megfogalmazható, értékvédelmi szempontból jelentős, tetőformák kialakítására vonatkozó előírások, kiegészíthetik a rendelet magassági szabályozását. A rendeletben megfogalmazható, anyag- és színhasználatra vonatkozó követelményeknek is meghatározó értékvédelmi szerepe van.

A HÉSZ-ben a BFRSZ szabályozásának figyelembevételével pontosított, az épített értékeket védelmét segítő paraméterértékek– elsősorban magassági és zöldfelületi – határozhatók meg: A meghatározandó szintterületi mutatókat a szintterületi átlagértékkel összhangban kell megállapítania úgy, hogy a kizárólagosan erkély létesítése céljából meghatározott szintterület többletérték figyelmen kívül hagyható a megfelelőség igazolásakor.

A HÉSZ-ben, vagy helyi védelmi rendeletben kerülnek meghatározásra helyi védelem elemei, a helyi emlékek. A Méptv.-ben meghatározottak szerint helyi emlékké nyilvánítás célja a település szempontjából hagyományt őrző, az ott élt és élő emberek, közösségek munkáját és kultúráját tükröző sajátos megjelenésű, a településképet meghatározó építészeti és táji érték védelme. Ezek különösen a műemléki védelemben nem részesült legértékesebb, különleges oltalmat igénylő építészeti, építészettörténeti, várostörténeti szempontból védelemre érdemes építmények, épületegyüttesek körének számbavétele és meghatározása, védetté nyilvánítása, nyilvántartása, dokumentálása, megőrzése, megőriztetése és a lakossággal történő megismertetése, továbbá a helyi védettségű építészeti örökség károsodásának megelőzése, elhárítása, illetve a bekövetkezett károsodás csökkentésének vagy megszüntetésének elősegítése. A rendelet szabályozza továbbá a helyi védelem keletkezésének és megszűnésének módját, a védett épületekre vonatkozó korlátozásokat és kötelezettségeket, továbbá lehetőséget teremt a védelem alá helyezett építmények és épületegyüttesek felújítása, helyreállítása érdekében végzett munkák támogatására.

A Méptv. hatálybalépése előtt elfogadott településképi rendeletet 2027. június 30-ig kell a helyi építési szabályzatba beépíteni. A helyi emlékek egyedi és területi védelmére, védetté nyilvánítására és a védettség megszüntetésére vonatkozó követelményeket a fővárosi kerületekben külön helyi védelmi rendelet is tartalmazhatja.

10. MELLÉKLET

Cím	*Helyrajzi szám*	*Védelem keltezése*	*Védelem megszűnése*	*Építmény típusa*	*Megnevezés*	*Tervezés, építés ideje*	*Tervező*	*Leírás*	*Stílus*	*Eredeti funkció*
I. kerület, Lánchíd utca 5, Öntőház utca 2-4	14374	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.		Építmény	eredetileg Stowasser-palota	1900	Kommer József	A Lánchíd utca és az Öntőház utca által határolt, eklektikus stílusú Stowasser-palota 1900-ban épült Kommer József tervei alapján. Az épület tervezésében állítólag a híres hangszergyáros, Stowasser János is részt vett, tőle ered a homlokzatok hangszerek motívumait idéző formavilága. Akkoriban a földszinten került elhelyezésre a hangszergyár bemutatóterme, a félemelten a hangszerkészítő műhelyek kaptak helyet, a fentebbi szinteken pedig polgári bérlakások voltak. A zárt sorban álló, ötszintes, egy lépcsőházzal rendelkező saroképület részben vakolt, részben klinkertéglás megjelenésű, a földszinten mészkő lábazati fallal. Az épület Dunára néző főhomlokzatának harmadik szintjétől kialakított íves vonalú párkányai és hullámzó felületei rendkívül mozgalmas, dinamikus hatást keltenek. A ház tagoltságát a domború és homorú formák váltakozása adja, amely különböző hangszerek formáira hivatott utalni. A hullámzó vonalvezetés a főhomlokzatot és a Clark Ádám térre néző oldalhomlokzatot öleli körbe, a hátsó, Várhegy felőli oldalon az épület egyszerűbb tömegalakítású. A neobarokk jegyeket mutató épület gazdagon díszített: a legfelső három szintet övpárkány választja el egymástól, az ablakok díszítése minden szinten eltérő mintázatot követ, a kiugró tömegek között kialakított erkélyek díszes kovácsoltvas korláttal rendelkeznek. A nagyméretű nyílászárók egyenes záródásúak, háromosztatúak. A Lánchíd utca felőli földszinten üzletsor található. A felújított bejárati kapu szecessziós jellegű, szintén kovácsoltvas díszítéssel. A külső díszítettség a lépcsőházban kevésbé fedezhető fel, csupán a földszintet az első emelettel összekötő lépcsősort határoló falak kaptak gazdag neorokokó stukkódíszítést. Ezen a szakaszon a mennyezet keresztboltozatos. A fentebbi szinteken finomabb díszítésként jelenik meg a mintás kőburkolat, a kovácsoltvas korlát illetve a homlokzat hullámzó tömegeit idéző kezdő lépcsőfokok az első emeleti lépcsősoron. Az épület a Clark Ádám tér és az Alagút környezetének meghatározó eleme, melynek homlokzatképzését mozgalmasság és díszes formavilág jellemzik.	historizáló /koraeklektika	lakó
II. kerület, Hűvösvölgyi út 35, Kelemen László utca 1	11614/15	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1927.	Tauszig Béla és Róth Zsigmond	Négyszintes, kontyolt magastetős kialakítású lakóház a Hűvösvölgyi út és a Kelemen utca sarkán. Buda egykori külterülete a 19. század végén indult látványos fejlődésnek, az épület ezt követően épült meg 1927-ben, a Tauszig és Róth építészpáros tervei alapján. Ekkoriban lépett fel a nagypolgárság egyre növekvő igénye a városi zöldterületen való letelepedésre, ami egy új épülettípus megjelenését eredményezte, a bérvilláét. A bérvilla a bérházak megszokott alaprajzi- és tömegformáját ötvözi a villa- és palotaépítészetből kölcsönzött formákkal; az épület tervezése ezen felfogás jegyében történt. Az eredeti tervrajzokon szereplő rájegyzések arra engednek következtetni, hogy az épületet nem mindenben a tervek szerint építették meg. Az épület viszonylagos épségben vészelte át a világháborúkat, a társasházzá alakításkor az 1960-as évek során azonban több belső átalakításra is sor került, melyet napjainkig további korszerűsítések követtek. Az átalakítások nem okoztak komolyabb változást az épület külsején. Jelenleg az épületben a nyolc lakás mellett egy iroda, egy élelmiszerüzlet és egy dohánybolt található. Az épület főhomlokzatának elegáns, méltóságos megjelenést kölcsönöz a szimmetrikus kialakítás, a tagolás és a tömegből ívesen előrelépő két bővítmény. A díszítés – bár a tervekhez képest egyszerűbb formában valósult meg - szintén erősíti a nagypolgári hangulatot. A szinte dísztelen, ma már a terepszintről induló alagsori szintet hangsúlyos osztópárkány választja el a gazdagabb díszítésű földszinttől, az e felett elhelyezkedő, több szakaszon fogazott díszítésű osztópárkány pedig a két egybefogott felső emeletet különíti el optikailag a homlokzaton. A homlokzatot konzolokkal díszített főpárkány zárja. laprajzi értelemben az épület kontúrja mozgalmas. A lakások egymás tükörképei, kétfogatos elrendezésben, annak ellenére, hogy az eredeti tervek módosításával valósultak meg. A belső térben szintén sok elem maradt fenn eredeti formájában, így például a bejárati szélfogó és a lépcsőház márványmozaik padlóburkolata, és több lakáson belüli vésett táblázatos ajtó. Az összes régi nyílászárón megmaradtak az egykori díszpántok és rézkilincsek is. Egyes lakásokban az eredeti parketta, illetve hajópadló látható. Az egykori bérvilla sok értékes részletet őriz: a homlokzat díszítményei, a kerítés, az ablakrácsok és erkélyek kovácsoltvas munkái, az eredeti formában fennmaradt külső és belső nyílászáró szerkezetek, a beltéri eredeti márványmozaik padlóburkolatok és az egyes lakások hajópadlója és parkettája mind különleges, védendő érték.	historizáló /koraeklektika	lakó

IV. kerület, Berlini utca 51, Elem utca 1-3, Tó utca 7	72571	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Phőbus Villamos Vállatok Rt. Újpesti Erőműve	1908.	-	ipar	Az erőművet a vasút villamosításának igénye hozta létre a XX. század elején. A Phőbus Villamos Vállatok Rt. Újpesti Erőművében az áramtermelés 1910-ben indult, kezdetben dugattyús gőzgépek által hajtott váltakozó áramú generátorok által. A fő megbízása a HÉV és egyéb vasúti áramszolgáltatások voltak, de emellett biztosították a lakossági áramellátást és a közvilágítást. Ma az erőművet a Budapesti Erőmű Zrt. működteti ugyanazon a telephelyen, de már nagyrészt új épületekben. Az erőművet elindulása óta folyamatosan fejlesztették, korszerűsítették, így lehetséges, hogy a mai technológiákra történő átállás is közvetlenül a századfordulós csarnoképület mellett valósulhatott meg. Az erőmű újpesti telephelyének építészetileg kiemelkedő alkotásai a legkorábbi századfordulós, téglaarchitektúrás épületek. A Berlini utcai 50-es években épült téglaépület szintén igényes építészeti kialakítású. A Berlini utca és az Elem utca kereszteződésénél elhelyezkedő saroképület kettő illetve négyszintes, magastetős téglaépület. Korábban az egész telephely bejáratául szolgált, helyzete most is hangsúlyos, nagyméretű, íves záródású fém kapuja fölött az „Újpesti Erőmű" feliratot vakolatbetétes függőleges falsávok hangsúlyozzák. A bejárati kapu mögött téglaboltozatú átjárón juthatunk az erőmű belső területeire. Az ablakok szegmensívzáródásúak, a párkány alatt vakolatbetéttel. Az Elem utcán haladva a következő épület szintén századfordulós, téglaarchitektúrás. Utca felőli homlokzatának alsó része teljesen tömör, a legfelső szinten beugró erkély található, melyet négy darab díszkonzol tart. Utcára merőleges oldalhomlokzatait öt erőteljes téglafalpillér tagolja, melyek a tetősík fölé is túlnyúlnak. Ez az épület a századforduló ipari építészetének egy kiváló, nagyon karakteres, tömegében is megkomponált példája. Az Elem utcán tovább haladva a következő épület egy téglaarchitektúrás lakóépület, amely az erőmű dolgozói számára épült. Az épület részletkialakításaiban, és tömegformálásban is a telep többi épületéhez illeszkedik. Utcára merőleges bejárati homlokzatát kétoldalt szimmetrikusan vakolatbetétes oromzat díszíti. Külső homlokzatai ma is eredeti állapotát mutatják, mivel komolyabb átalakítás nem történt az épületen. Az Elem utcai, most felsorolt három épület beépítése is figyelemre méltó. Az épületek nem zártsorúan helyezkednek el, hanem az utca síkjára egy-egy homlokzatukkal illeszkednek, az utcára merőleges homlokzatok pedig udvarokat zárnak közre. Mögöttük helyezkedik el a telephely legnagyobb épülete, a lapostetős, felülvilágítós csarnoképület. A csarnok eredetileg alacsony hajlású tetővel épülhetett, melynek nyomai mind a külső és belső homlokzatokon is megtalálhatóak, ám később egy szintet ráépítettek, ekkor készülhettek az acél rácsostartók és a felülvilágítók is, ezek a szerkezetek szintén történeti értékűek. Az egy tömegben két csarnok is helyet kap, a nagyobb a turbinacsarnok, ahol több igényes építészeti részlet, például öntöttvas díszes lépcsőkorlát is megmaradt, a másik az ezt kiszolgáló kazán-csarnok. A telephelyen ma is megtalálható századfordulós építészeti elemekhez tartozik még a Bécsi utca felőli téglakémény. Összegezve elmondható, hogy az épületegyüttes egy értékes és egységes kialakítású ipari építészeti emlék, melynek épületenkénti egyéni és együttes hatása is kiemelkedő. Védendő épületek: 1. Bejárati épület Berlini utca-Elem utca kereszteződésnél 2. Elem utcai középső épület, mely a csarnokhoz egy átjáróval kapcsolódik 3. Elem utcai lakóépület 4. Ipari kémény 5. Csarnoképület (turbina, kazán)
IV. kerület, Erkel Gyula utca 43, Görgey Artúr út 12	71862	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg határkereszt	XVIII. sz.	-	szakrális	A Görgey utca és az Erkel Gyula utca találkozásánál elhelyezkedő határkeresztet valószínűleg még a XVIII. században helyezték el. A kereszt kőből faragott, a korpusz fém. Eredeti kialakítását az azóta eltelt sok felújítás miatt ma már nehéz felfedezni. Az eredeti kő-felületképzés helyett ma vakolt felületet látunk, és a szárakat átívelő új fémpánt sem illeszkedik az eredeti kő feszülethez. Várostörténeti szempontból jelentős értéket képvisel.

IV. kerület, Hajnal utca 15	71329/24	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	kollégium	1900 körül	Kétszintes, magastetős, L alakú épület, amely izgalmas tömegformálásával, szecessziós stílusjegyeivel a századforduló korának emlékeként tűnik ki lakótelepi környezetéből. A XX. század elején épült, pontos építési ideje és tervezője ismeretlen. Mind tömeg- és részletformálásában a brit Arts and Crafts mozgalom, illetve Kós Károlynak és körének hatásait mutatja. Az épület lábazata hangsúlyos, rusztikus kőburkolatú, amely az ablakok alatt a parapetig van felvezetve, a rizalitoknál pedig a teljes földszintet takarja, az emelet vakolt, több kődíszítménnyel. A hangsúlyos sarokmegoldás toronyszerű, a földszint körív alaprajzú, a nyílászárók között neoklasszicista elemként kannelúrás falsávok találhatók, az emeleten köríves zárterkély, amelyet kúptető zár le. Az épület két külső homlokzatán három oromzatos emeleti zárterkély helyezkedik el, amelyeket négy díszkonzol tart. A hosszabbik homlokzat három falsávját mesterségeket ábrázoló kő domborművek díszítik. Az épület belső homlokzatain lévő függőfolyosók és a szabad véghomlokzat különleges ívesen átforduló megoldása nem eredeti építéskori kialakítások, de az átépítés nem vette el az épület eredeti karakterét. Az épületbelsőben a bejárati előtér képvisel jelentősebb építészeti értéket. Az épület korábban pedagógusotthonként működött, jelenleg a Károli Gáspár Református Egyetem Bocskai István kollégiumának ad otthont. A közelben elhelyezkedő Károli Gáspár Református Egyetem épületével valószínűleg egyszerre épült, építészeti kialakításuk hasonló.	szecessziós	egyéb
IV. kerület, József Attila utca 4-6	70350/17	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Wolfner bőrgyár épülete	1900 körül	A nagymúltú Wolfner-, majd Táncsics Bőrgyár részeként 1900 körül épült gyárépület. A bőrüzem alapítója id. Wolfner Gyula 1880 körül egy kis tímárüzemet vezetett, amit fiai a XIX. század végére fejlett bőrgyárrá fejlesztettek, gőzkazánnal és korszerű munkagépek használatával. Ekkor épült meg a bőrgyár iparvágánya, amely Újpest első ilyen közlekedés-fejlesztése volt. Az egykor legnagyobb hazai bőrgyár ipartelepének, amely az első világháború alatt két háztömbnyi területen helyezkedett el, ma már csak három épülete áll, ezen, és a szomszédos telken álló két téglaarchitektúrás épületen kívül, a többi lebontásra került. A háromszintes épület homlokzatképzése vakolat- és téglaarchitektúrás, 9 tengelyes, a bejárat a középső tengelyen helyezkedik el. A vakolt felületeket a téglából kialakított részek világosan tagolják, ezek adják az épület karakterét. A hangsúlyos függőleges tagolást a nyílástengelyeket elválasztó széles tégla-lizénák adják. A vízszintes tagolóelemek a magas tégla lábazat, az első emeleti párkány és a főpárkány, amelyek keskeny téglasávként, igényes részletekkel jelennek meg az épületen. A nyílászárók állótégla szemöldökkel kiemelt szegmensív záródásúak. A homlokzat egyszerű, logikus szerkesztése az egész épület kialakítására jellemző. Az gyárépülethez jobb oldalt kapcsolódó kétszint magas bejárati épület 2001-ben épült kortárs építészeti kialakítással egy nagyobb fejlesztés keretében, ahol a szomszédos telek két megmaradt gyárépülete is felújításra került.	historizáló /koraeklektika	ipar
IV. kerület, Szent István tér 26	70001	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	Eger Királynéja templom	1875-1908	A Szent István téren álló római katolikus templom meghatározó Újpest városközpont látványában. A neogótikus stíluselemekkel rendelkező templom több szakaszban épült. Az építkezés 1875-ben kezdődött el, a költségeket gróf Károlyi Sándor állta, azzal a feltétellel, hogy az épület az eredetileg tervezettnél kisebb lesz. A még torony és oldalhajó nélküli templom kivitelezését Bachmann Károly újpesti építész vezette, a terveket egyesek szerint szintén ő, más vélemények szerint Kauser József készítette. 1881-re a templom elkészült és az „Egek Királynéja" tiszteletére szentelték fel. A torony építésére két évvel később, Kauser János tervei alapján került sor. Az oldalhajókkal kibővített mai templomtér 1908-ban valósult meg, Zák Lajos újpesti építész tervei szerint. A templom tömegét a torony, az apsziskialakítás és a hangsúlyos oldalhajók formálják. A héttengelyű oldalhajók, minden tengelye oromzatban végződik, melynek közepét egy köralakban elhelyezett dombormű-portré díszít. Az oromzatos falmezőket hangsúlyos, karakteres elemként osztják a támpillért utánzó, karcsú fiálében záródó lizénák. A templomtér főhajó és két oldalhajó elosztású, térképzése egyszerű, de gazdagon díszített, a födém fa kazettás borítású, az oldalhajók színes díszüvegablakokon keresztül kapják a fényt.	historizáló /koraeklektika	szakrális
IX. kerület, Czuczor utca 1, Közraktár utca 10	37077	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1912. Nay Rezső	A Czuczor utca és a Közraktár utca sarkán álló, ötemeletes, magastetős, vakolt felületű lakóház 1912-ben épült Nay Rezső tervei szerint. Az épület mozgalmasan tagolt a kiugró erkélyek és zárterkélyek által. A földszinten működő lábazati fal fut körbe, amelyet megszakítanak a kialakított üzletportálok. A Közraktár utcai homlokzat hattengelyes, kialakítása nem tükröz teljes szimmetriát. A jobb oldali legszélső tengelyben beugró, kisméretű loggiák helyezkednek el, a szomszédos tengely második, harmadik és negyedik emeletének magasságában zárterkély található. A zárterkély felületét több helyen osztópárkányok tagolják. A két középső tengelyben a zárterkéllyel megegyező magasságban, kovácsoltvas korláttal rendelkező erkélyek kerültek kialakításra. A bal oldali zárterkély nagyobb kiülésű a jobb oldalinál, architektúrája kevésbé díszített. A zárterkélyek tengelyében a főpárkány fölé magasodó felépítmény látható. Az épület sarka ferde éllel kialakított, amelyhez ívelt formájú erkélyek csatlakoznak, kovácsoltvas korláttal. A Czuczor utcai homlokzat jobboldali első két tengelyében, a második és negyedik emelet közötti három szinten szintén zárterkély került kialakításra. Jobbról a hetedik tengely erkélyes, a homlokzat további szakaszai egyszerűbb megjelenésűek. A nyílászárók formája, záródása nem egységes. A kapualj falai és mennyezete finoman díszítettek, a padló csempeburkolata szintén építészetileg értékes elem. A belső udvari homlokzatok függőfolyosós kialakításúak, kovácsoltvas korláttal. A konzolok ívelten előreugró vonalvezetése mozgalmas hatást kelt a belső udvari térben. Levéltári kutatás alapján megállapítható, hogy az épület nem a tervek szerint épült meg. Az archív terveken a homlokzatok kváderezettek, az ablakok parapetjei díszítéssel voltak ellátva. Továbbá a rajzokon a Czuczor utcai homlokzat nem zárterkélyes kialakítású.	historizáló /koraeklektika	lakó

IX. kerület, Erkel utca 11	36995	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	XIX. sz. vége	Paulheim József	A kétemeletes, magastetős, zártsorú beépítésben álló, eklektikus stílusú épület Paulheim József tervei szerint épült, építésének ideje azonban nem ismert. Az egykor minden bizonnyal díszesebb homlokzat napjainkban visszafogottabb megjelenésű. Héttengelyes, vakolt felületű, a földszinten kváderezett kialakítással. A lábazati fal mészkőborítású. A földszintet az emeletektől övpárkány választja el, vízszintes tagoltságot adva az épületnek. A bal szélső tengelyben helyezkedik el a fa bejárati kapu, amely a homlokzat leghangsúlyosabb eleme, az erősen kiugró, pilaszteres keretezés és a timpanonos díszítés révén. A nyílászárók egyenes záródásúak, a földszinten kovácsoltvas ablakkosárral ellátva. A homlokzatot főpárkány zárja. A kapualj egyszerű megjelenésű, pilaszterekkel tagolt. A belső udvar egyik oldala függőfolyosós, kovácsoltvas korláttal. Az ablakok vakolatkeretezésűek. A lépcsőházban a lépcsőkorlát szintén míves kovácsoltvasból készült.	historizáló /koraeklektika	lakó
IX. kerület, Erkel utca 12	37007	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	XIX. sz. vége	Paulheim József	A háromszintes, zártsorú beépítésben álló, magastetős, eklektikus stílusú lakóház a 19. század végén épült Paulheim József tervei alapján. A homlokzat szimmetrikus szerkesztésű, héttengelyes, középtengelyben elhelyezkedő bejárati ajtóval. A homlokzat kváderezett kialakítású, a földszinten durvább, az emeleteken sima vakolattal. A földszinten lábazati sáv fut végig, erős kiülésű lábazati párkánnyal. A földszintet és az első emeletet szintén hangsúlyos osztópárkány választja el egymástól, horizontális tagoltságot adva a homlokzatnak, amit az első emeleti ablakok összefüggő könyöklőpárkánya még dominánsabbá tesz. A két párkánysor között az ablakok szélességében báboskorlátos mellvédek kerültek kialakításra. A nyílászárók vakolatkeretezésűek, a második emeleten domborművel díszített zárókővel. Az archív terveken az első emeleti nyílászárók felett timpanondíszítés is látható. A homlokzatot üres képszék és koronázópárkány zárja. A fa bejárati ajtó kovácsoltvas rácsdísze eredeti formájában maradt meg. Az archív tervek alapján megállapítható, hogy a homlokzat eredeti formáját őrzi napjainkban is. A kapualj visszafogott, de ízléses megjelenésű, egyszerű kialakítású pilaszterekkel tagolt. Az udvari homlokzatok szimmetrikus szerkesztésűek, függőfolyosós kialakítással. A födémek magasságában sűrűn tagozott párkány választja el egymástól a szinteket. Értékes elemek az eredeti míves, kovácsoltvas erkély- és lépcsőkorlátok, a legfelső emelet kivételével, ahol egy bombatalálat következtében megsemmisült a szerkezet, így ide egy kevésbé megmunkált erkélykorlát került. Továbbá eredeti formában maradt fenn egy fa bejárati ajtó.	historizáló /koraeklektika	lakó
IX. kerület, Erkel utca 9	36996	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1888 körül		A háromszintes, magastetős, zártsorú beépítésben álló lakóház eklektikus stílusban épült a 19. század végén. Építtetője Kifs E. János és neje, Obtulovicz Gizella voltak. Tervezője nem ismert. Az épület a Budapestre jellemző csendes, mégis magával ragadó eklektikus építészet egyik reprezentatív példája. A homlokzat felülete a földszinten kváderezett, az emeleteken téglaarchitektúrás. A lábazati szakasz vakolt felületű, a járda vonalához azonban működő burkolattal csatlakozik. A homlokzat erősen horizontális tagoltságú, az első és második emeleti ablakok összefüggően kialakított könyöklőpárkányainak, illetve a legfelső szint nyílászáróit felülről is egybefüggően övező szemöldökpárkánynak köszönhetően. Az alsó osztópárkány finoman tagolt, fogazott, mély kiülésű, a fentebbi párkányok egyszerűbb megjelenésűek. Enyhe függőleges osztottságot kölcsönöznek a homlokzatnak a kváderezett kialakítású lizénák. A homlokzat héttengelyes, középtengelyben elhelyezkedő, félköríves záródású fa bejárati kapuval. A két legszélső tengely mindhárom szintjén ikerablakok láthatók. Az ablakok az első és a harmadik szinten egyenes záródásúak, könyöklőpárkánnyal rendelkeznek, a harmadik szinten pilaszterek által keretezettek. A második szint nyílászárói félkörívesek, az ikerablakok közös félköríves keretbe foglaltak, kör formában elhelyezett díszítőmotívummal. A homlokzatot képszék zárja le, amelyben finoman kidolgozott növényi ornamentika látható. Az archív tervek szerint a homlokzat napjainkban is eredeti megjelenését őrzi. A boltozatos kapualj gazdag díszítésű, a falat boltívek és márvány pilaszterek ékesítik, a padlóburkolaton meander-motívum fedezhető fel. A lépcsőház míves, kovácsoltvas korlátja és az ablakok színezett üvegrészletei szintén értékes építészeti elemek. Az épület elegáns, részletgazdag homlokzata és a belső terek eredeti építészeti értékei révén az eklektikus városkép kiemelkedő eleme.	historizáló /koraeklektika	lakó

IX. kerület, Gálya utca 7, Lónyay utca 39/A	37095/6	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1941-1942.	Martsekényi Imre	Az ötemeletes, lapostetős, modern stílusú saroképület 1941-42-ben épült. A telekre három építész készített három különböző tervet, végül a lakóház vitéz Martsekényi Imre tervei szerint épült meg. Az épület egy zártsorú beépítést zár le, a Gálya utca felől oldalkerttel. A Gálya utcai oldal aszimmetrikus kialakítású, az emeleti rész bal oldala széles, mészkő burkolatos rizalit. A jobb oldal háromtengelyes, a jobb szélső tengelyben erkélyekkel, kiselemes burkolattal. A Lónyay utcai homlokzat szimmetrikus, az emeletek magasságában a főpárkány fölé nyúló, széles rizalittal, amely két oldalról tömör mellvédű erkélyekben zárul le. A rizalit feltűnő, vörösesbarna színű kiselemes burkolatot kapott, a szélső mezők a Gálya utca felőli homlokzathoz hasonlóan mészkővel burkoltak. Egy archív felvétel tanúsága szerint a homlokzatok kiselemes burkolata később készült, eredetileg ezek a felületek vakolt megjelenésűek voltak. A szintén mészkő burkolatos földszint középtengelyében helyezkedik el a bejárat, amely a homlokzati síktól hátrahúzott, két oszloppal alátámasztott, fedett térből nyílik. A bejárat mellett üzletportálok kerültek kialakításra, amelyek negyedköríves formában csatlakoznak a kapuhoz. A bejáraton át előbb hosszanti térbe, majd ellipszis alakú, galériás előcsarnokba jutunk. Az előtér mennyezete kazettás, fala és padlója márványburkolatú. Ez az anyag az előcsarnokban is domináns. A különleges, íves vonalvezetésű galéria a tér meghatározó eleme, kovácsoltvas korlátja pálcás kialakítású. A csarnok bal oldalán márványburkolatú radiátorfülke kapott helyet. A lépcsőházban balra található a lift, szemben pedig a kétkarú lépcső, amely a földszinten széthúzott kialakítású, széles orsótérrel, a fentebbi szinteken azonban orsótér nélküli. Az egyes lakások bejárati ajtajai finom díszítésűek. A tér ívelt vonalai dinamikus hatást keltenek, a fehér márványburkolat pedig eleganciát kölcsönöz a helynek. A dinamikus homlokzattal rendelkező modern épület belső tere kiemelkedő építészeti formálású.	modern / progresszív – 1928-1945	lakó
IX. kerület, Gálya utca 8, Lónyay utca 37/C	37095/16	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1939.	Tiefenback József	Az ötemeletes, lapostetős, modern stílusú saroképület Tiefenback József tervei szerint épült 1939-ben. A lakóház a Lónyay utca felőli zártsorú beépítés lezáró eleme, a Gálya utca felől előkerttel. Az épület homlokzatai vakoltak, a nyílászárók alsó és felső síkjától indított, bevésett hornyok enyhe horizontális tagoltságot kölcsönöznek az épületnek. A Lónyay utcai homlokzat aszimmetrikus, középen két tengely széles rizalittal, amelyhez jobb oldalról a harmadik tengelyben tömör mellvédes erkélyek csatlakoznak. A bejárati ajtó aszimmetrikusan elhelyezett, mellette üzletportálok kerültek kialakításra. A homlokzat vakolt felületű, de a portálok és a bejárat környezetében travertin mészkővel burkolt. A Gálya utcai homlokzat szintén aszimmetrikus, a két tengely szélességű középrizalithoz itt bal oldalról csatlakoznak az erkélyek, tömör mellvéddel. A levéltári kutatás alapján megállapítható, hogy a Lónyay utcai homlokzat jelenlegi mészkő burkolata helyett eredetileg kváderköves megjelenést terveztek. Az előtér egyszerű megjelenésű, csempeburkolattal és letisztult, fa belső ajtóval. A lépcsőház szintén csempeburkolatos. Több lakásnál megmaradt az eredeti fa bejárati ajtó. A lépcsőfordulóknál látványos, színes üvegablak hívja fel magára a figyelmet.	modern / progresszív – 1928-1945	lakó
IX. kerület, Hőgyes Endre utca 1, Knézits utca 10	36871	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület		Csemegi József	A Knézits utca és a Hőgyes Endre utca sarkán álló négyszintes, magastetős saroképület a szecesszió jegyeit mutatja. Az épület homlokzati síkjának váltakozása, az ívelt formák és az egyenes vonalú, geometrikus szerkesztés kombinálása a homlokzaton kifejezetten mozgalmas hatást kelt, formája figyelemfelkeltő. A földszinten tardosi vörös mészkő lábazati fal fut körbe, a földszint magasságának feléig világos színű a vakolat, fentebb azonban sötétebb árnyalatú a felület. A két homlokzat kialakítása egymással megegyező, az emeletek magasságában előreugró, két tengely széles rizalittal, illetve a főpárkány fölé nyúló, geometrikus formájú oromzatokkal. A rizalitokhoz mindkét oldalról kovácsoltvas korláttal rendelkező erkélyek csatlakoznak. Az épület sarkát hengeres toronyépítmény díszíti. A fa nyílászárók háromosztatúak, egyenes záródásúak, az osztásokon visszafogott mintázat látható. Az oromzatokon lévő, az ablakoknál kisebb méretű, szabad ablaknyílások feloldják a fegyelmezett ablakosztást, játékosságot kölcsönözve az épületnek. A bejárat a Hőgyes Endre utcai homlokzaton helyezkedik el, enyhén visszahúzott falfülkében. A fa bejárati ajtó geometrikus motívumokkal mintázott, záródása trapéz idomú, felette a falfülke fennmaradó mezőjében hosszanti nyílások juttatnak több fényt a kapualjba. A homlokzat megjelenése jelentősen eltér az archív terveken szereplő kialakítástól: az egykor rendkívül díszes, mozgalmas küllemű épület mára díszítésektől megfosztott állapotában látható. A sarkon álló toronyszerű kiugrás azonban nem szerepelt az eredeti terveken. A kapualj mennyezete és padlóburkolata díszített, falai pilaszterek által tagoltak. A belső ajtó a bejárati kapuhoz hasonlóan geometrikus mintázatú. A közel négyzet alaprajzú, nagyméretű belső udvart körülvevő homlokzatok nyitott függőfolyosós kialakításúak. A lépcsőházi homlokzat előtt három, a homlokzat teljes magasságán végigmenő pillér támasztja alá a mély kiülésű ereszszakaszt. A függőfolyosó és a lépcső korlátjai kovácsoltvasból készültek.	szecessziós	lakó

IX. kerület, Hőgyes Endre utca 2, Knézits utca 8	36858	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	XIX. sz. vége		historizáló /koraeklektika	lakó
IX. kerület, Imre utca 4	37046	21/2018. (VI.19) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	XIX. sz. vége		historizáló /koraeklektika	lakó
IX. kerület, Kinizsi utca 15	36964	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	XIX. sz. vége		historizáló /koraeklektika	lakó
IX. kerület, Kinizsi utca 16	36968/1	21/2018. (VI.19.), Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1939 körül	ifj. Gyenes Lajos	modern / progresszív – 1928-1945	lakó
IX. kerület, Kinizsi utca 18, Ráday utca 33/B	36968/2	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1937.	ifj. Paulheim	modern / progresszív –	lakó

A Knézits utca és a Hőgyes Endre utca sarkán álló háromszintes, eklektikus stílusú saroképület az 1890-es évek végén épült. A homlokzat vakolt felületű, a földszinten kváderezett megjelenésű. A földszintet és az első emeletet kettős osztópárkány választja el egymástól. Az épület sarka ferde éllel kialakított. A Knézits utcai homlokzat héttengelyes, két emeleti tengelyben ikerablakokkal. A Hőgyes Endre utca felőli oldalon tíz tengely látható, a bejárati ajtó tengelyében és a jobb szélső axisban ikerablakokkal. A nyílászárók félköríves záródásúak, különböző vakolatkeretezésekkel, néhol timpanonnal és pilaszterekkel díszítettek. A bejárati ajtó és a portálok záródása kosáríves. A kapu erős díszítéssel hangsúlyozott, kétszeres pilaszter-keretezéssel, plasztikával. Az osztópárkány kapu feletti szakasza követi az ajtó kosáríves formáját. Az épület sarka és a homlokzatok szélső tengelyei enyhén előreugró, rizalitos kialakításúak, sarokarmírozással. A homlokzatot részletesen kidolgozott koronázópárkány zárja, a fríz sávjában triglif-motívummal, felette fogazás és tojássor látható. A levéltári kutatás alapján megállapítható, hogy az épület javarészt hű maradt az eredeti, tervezett állapothoz, de némely részlet a tervezettől eltérő kivitelezésben valósult meg. Az első emeleti, rizaliton lévő ablakok feletti timpanon jelenleg háromszög formájú, de az archív terveken félköríves timpanon látható. A rizalitok armírozása a terveken hangsúlyosabb megjelenésű, továbbá egyéb finom részletek, így például az ablakok melletti voluta-díszítések nem kerültek kivitelezésre. A kapualj és a lépcsőház visszafogott díszítésű, a két helyiséget azonban rendkívül díszesen megmunkált fa ajtó választja el egymástól. Értékes építészeti elemek a kovácsoltvas korlátok és a mintás padlóburkolat.

A kétszintes, zártsorú beépítésben álló, eklektikus stílusú épület a 19. század végén épült, tervezője ismeretlen. Építtetője Zsigmondy Béla mérnök volt. Az épület erősen leromlott állapota ellenére is szembeötlő dekoratív homlokzata. A homlokzat héttengelyes, a földszinten kváderezett kialakítású, működő lábazati fallal, a második szinten téglaarchitektúrás. A két szintet osztópárkány választja el egymástól, amely horizontális tagoltságot kölcsönöz a homlokzatnak. A földszinti nyílászárók félköríves záródásúak, a fa bejárati ajtó a jobb szélső axisban áll. Az emeleti nyílászárók egyenes záródásúak, díszes keretezéssel. A parapetet bábkorlátos mellvéd díszíti, az ablakot oldalról posztamensen álló, ión fejezetű, kváderezett pilaszterek, felülről képszék és timpanon keretezik. A timpanonok belső mezőiben palmetta-motívumok láthatók. A homlokzatot ornamentikus mintázatú képszék és fogazás zárja. A homlokzat tengelyeiben a képszék magasságában nyílások láthatók, amelyek – a megmaradt részek vizsgálata alapján – egykor díszes működeretezéssel rendelkezhettek. A finoman díszített kapualjban változó kiülésű pilaszterek láthatók. A belső udvari homlokzatok egyszerű kialakításúak. Az épület, habár rossz állapotban, de építéskori formájában maradt meg. Az utcai homlokzat révén az épület az eklektikus városkép értékes eleme.

A kétszintes, magastetős, zártsorú beépítésben álló épület a 19. század végén épült, tervezője azonban nem ismert. A lakóház építtetője Eisler Fülöp volt. Az eklektikus stílusú lakóház földszintje kváderezett, tardosi vörös mészkő lábazattal, az első emelet téglaarchitektúrás. A két szintet osztópárkány választja el egymástól, horizontális tagoltságot adva az épületnek, amelyet markánsabbá tesz a párkány felett húzódó, díszített parapetsor. A homlokzat szimmetrikusan kialakított, a földszinten hét, az emeleten nyolc tengellyel. A fa nyílászárók félköríves záródásúak. Az ablaknyílások a földszinten kiülő párkánnyal rendelkeznek, a felső szinten működő keretezésűek, zárókő-motívummal. A koronázópárkány finoman tagozott, fogsorral díszített. A fogsor-mintázat a kapualj mennyezetén is visszaköszön, csakúgy, mint a keretezett, zárókő-motívummal ellátott ablakok. A belső udvar átriumszerű, minden oldalról épületfal határolja. Az udvari homlokzatok függőfolyosós kialakításúak, míves kovácsoltvas korláttal. A kapualj eredeti padlóburkolata a belső tér értékes eleme. A tervtári kutatás alapján megállapítható, hogy eredetileg a homlokzatot nem téglaburkolattal tervezték ellátni, illetve az emeleti ablakok zárókövei sem szerepeltek az archív terveken.

Az ötemeletes, modern stílusú épület 1939 körül épült ifj. Gyenes Lajos tervei alapján. A lakóház zártsorú beépítésben álló, lapostetős, homlokzata vakolt felületű. A homlokzat alapvetően szimmetrikusan kialakított, emeletein kéttengelyes középrizalittal, melyhez két oldalról tömör mellvéddel rendelkező erkélyek csatlakoznak. Az ablaknyílásokat működő keretezi. A lábazat és a bejárat beugró fülkéje travertin mészkővel burkolt. A bejárati ajtó a homlokzaton aszimmetrikusan elhelyezett, mellette jobbra körablak, amely alatt pedig egy színes, maszkokat ábrázoló kerámia relief látható. A kerámia munka Galaskó Gyula alkotása. A tervtári kutatás alapján megállapítható, hogy a jelenlegi kovácsoltvas, rácsos kapu a tervezettnél díszesebb megjelenésű, illetve a nyílászárók működő keretezése a rizalit ablaknyílásait és az erkélyeknél lévő ablakokat összekötve, egybefüggően került volna kialakításra. A kapualj és a lépcsőház egyszerű megjelenésű, azonban sok finom, ötletes megoldást rejt. Az előtér mennyezeti díszítése, a játékosan megformált lépcsőkorlátok, illetve az eredeti, elegáns fa bejárati ajtók értékes építészeti elemek.

A Ráday utca és a Kinizsi utca sarkán álló hatemeletes, lapostetős lakóépület 1937-ben épült ifj. Paulheim Ferenc tervei szerint, aki egyben a lakóház építtetője is. A modern stílusú épület vakolt felületű, egyszerű, letisztult homlokzattal rendelkezik. A Ráday utca felőli homlokzat öttengelyes, a sarkon kimagasló erkélyes rizalittal. A szomszéd ház felé eső tengelyben a ház ötemelet magas, ezt a szakaszt szintén erkélyek tagolják. A Kinizsi utcai homlokzaton is található egy erkélyes tengely, amely mellett egy öt szint magas, négy tengely széles rizalit emelkedik ki a homlokzati síkból. Horizontális tagoltságot adnak a homlokzatnak a loggia-sorok. Mindkét oldali homlokzat földszintjén üzletportálok kerültek kialakításra. Mozgalmasságot kölcsönöznek az épületnek a magasságbeli különbségek, illetve a falsík mélységének váltakozásai. Az ablakok egy részére utólag külsőtokos redőnyt szereltek. A belső tér egyszerű, a felhasznált anyagok (kőburkolatú falak, színes márvány mozaik padlóburkolat) révén mégis letisztult megjelenésű.

IX. kerület, Kinizsi utca 27, Knézits utca 1	36919	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület			A Kinizsi utca és a Knézits utca sarkán álló, háromszintes, vakolt felületű, eklektikus stílusú épület tervezője és építésének éve nem ismert. A levéltári tervek szerint azonban az idők során az épületben működött papír-zsineg gyár, paplanos műhely és vendéglátóhely is. Az épület földszintje kváderezett megjelenésű, tardosi mészkő lábazati fallal, illetve lépcsőkkel. Mindkét oldali homlokzat földszintjén üzletportálok kerültek kialakításra. A homlokzatok letisztultak, visszafogott díszítésűek. A Kinizsi utcai, öttengelyes homlokzaton előreugró középrizalit látható. A nyílászárók egyenes záródásúak, az első emeleten díszes, pilaszteres keretezésbe foglaltak, parapetjük texturált. Az épület sarkának emeleti szakaszán hengeres toronyépítmény áll, a főpárkány fölé magasodó attikával, az első emeleten tömör mellvédű, ívelt formájú erkéllyel. A Knézits utca felőli homlokzat hattengelyes, kialakítása a Kinizsi utca felőli homlokzat megjelenését követi. Mindkét homlokzat axisaiban felváltva követik egymást a kétosztatú ablakok és az ikerablakok. A kapualj lizénákkal és ornamentikus motívumokkal díszített, a padlóburkolat építéskori. A belső udvari homlokzatok függőfolyosós kialakításúak. A függőfolyosók kovácsoltvas korlátjai, illetve a részben megmaradt eredeti mozaik padlóburkolat értékes építészeti elemek.	historizáló /koraeklektika	lakó
IX. kerület, Kinizsi utca 38, Üllői út 31	36849	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1882.		Az Üllői út és a Kinizsi utca sarkán álló, háromszintes, eklektikus stílusú épület 1882-ben épült, építtetője Walter Ferenc. Az épület frekventált helyen, az Iparművészeti Múzeum szomszédságában található. A lakóházban egykor kalap-, toll- és művirág gyár is működött. A földszint vakolt felületű, hornyolt kialakítású, az emeletek téglaarchitektúrás megjelenésűek. Az emeleti szinteket osztópárkány választja el a földszinttől, a homlokzatot egyszerűen tagolt főpárkány zárja. Az Üllői úti homlokzat öttengelyes, a Kinizsi utca felőli oldal tizennégy tengellyel rendelkezik. A bejárati kapu, amely az Üllői úti homlokzat szélső tengelyében helyezkedik el, íves, míg a többi fa nyílászáró egyenes záródású. Az első emeleti ablakok alatt összefüggő, vakolt felületű parapetsáv húzódik, a második emeleti ablakok parapetmezője csak a nyílás szélességében díszített, kiugró párkányzattal. Az épületsarok ferde éllel kialakított. A Kinizsi utcai homlokzat földszintjének szélső tengelyében lévő Kinizsi-domborművet Ungvári Lajos készítette 1944-ben, jelenleg sajnos nem látható. A levéltári kutatás alapján megállapítható, hogy a földszintre az emeletekhez hasonlóan kiselemes burkolatot terveztek, az ablakok parapete bábkorlátos, illetve az ablakkeretezés díszesebb volt a jelenlegi megjelenésnél. Egy 1968-as terven azonban már a mai homlokzati arculat látható. Az egyszerű, lizénákkal tagolt kapualjból egy kisméretű, üvegtetővel zárt átriumba jutunk. Szemben a terjedelmes karhosszal rendelkező, kovácsoltvas korlátos lépcső található. A lépcsőház falának lábazati szakasza sötétbarna színű, fésűzött mintázatú vakolatot kapott. A belső udvarról nyíló lakások árkádsoros folyosóról közelíthetők meg.	historizáló /koraeklektika	0
IX. kerület, Közraktár utca 28	37098	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1898.	Klinger József	A zártsorú beépítésben álló, Dunára néző épület ötemeletes, alsó két szintjén kváderezett, felső négy szintjén vakolat-architektúrás. A Klinger József tervezte lakóház 1898-ban épült meg. A ház építtetői, a Freiberger testvérek a főváros legnagyobb adófizetői közé tartoztak, fő vállalkozásuk a VII. kerületi "drogue- és festékkereskedés" volt. Az eklektikus stílusú épület földszintje és első emelete visszafogott megjelenésű, félköríves, kétosztatú nyílászárókkal. A felsőbb emeletek díszesebbek, a nyílászárók közti falfelületeket pilaszterek díszítik, korinthoszi oszlopfejezettel, posztamenssel. A homlokzatot két szintenként osztópárkányok tagolják, horizontális osztottságot kölcsönözve az épületnek. A harmadik és negyedik emeletet elválasztó párkány képszékében triglif-motívum látható. A nyílászárók a felsőbb szinteken egyenes záródásúak, vakolatkeretezéssel, ívelt vonalvezetésű timpanon díszítéssel. Egy archív felvétel, illetve az eredeti tervek tanúsága szerint a legfelső emelet későbbi hozzáépítés. Az átalakítás szembetűnő, amely idegen hatást kelt az épületen. A homlokzat megjelenése azonban még a stílusidegen utómunka ellenére is elegáns. A bejárati ajtó szépen megmunkált, tölgyfából készült. A levéltári kutatás alapján megállapítható, hogy az épület egyéb változásokon is átesett az idők során. A tervek szerint a középaxisban a második emelettől indulóan zárterkély került volna kialakításra, a legfelső emeleten toronydísszel, illetve a tetőszinten a homlokzati síktól hátrahúzott, díszes felépítménnyel. Mindez rendkívül impozáns megjelenést kölcsönzött volna az eklektikus épületnek. A társasház belső udvara és a kapualj igényes, díszes kialakítású. A kapualj díszített falai és eredeti padlóburkolata megőrzendő építészeti értékek. A belső udvarnak értékes elemei a míves kovácsoltvas erkély- és lépcsőkorlátok. A belső udvar függőfolyosói alulról bordázottak, amely mozgalmas hatást kelt. A nyílászárók vakolatkeretezésűek.	historizáló /koraeklektika	lakó
IX. kerület, Lónyay utca 37/A-B, Zsil utca 9	37095/17	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1940.	Rumszauer György	A Zsil utca és a Lónyay utca sarkán álló modern stílusú, zártsorú beépítésbe illeszkedő, ötemeletes, magastetős saroképület 1940-ben épült, Rumszauer György tervei alapján. A homlokzatok mészkőlappal burkoltak. A Lónyay utcai homlokzat szimmetrikus kialakítású, héttengelyes, öt tengely széles középrizalittal az emeleti szakaszon. A két szélső tengely nyílásai előtt vasbetonlemez erkélyek láthatók, kovácsoltvas korláttal. A rizalit első emeleti nyílásaihoz franciaerkélyek tartoznak, kiképzésük az erkélyekével megegyező. Az épület bejárata a homlokzat középtengelyében helyezkedik el, a falsíktól hátrahúzott fülkében. Az üvegezett fémkapu kétszárnyú, az üvegfelületet kovácsoltvas pálcák védik. A Zsil utca felőli homlokzat aszimmetrikus, négytengelyes. Az első emelettől kezdődően három tengely széles rizalit látható, a szélső tengely nyílásai előtt erkélyek vannak. Az épület elhanyagolt állapota ellenére modern eleganciát tükröz, az archív tervek tanúsága szerint megjelenése nem esett át jelentős változáson építése óta. A kapualj falai sötétzöld kerámialapokkal, a lépcső márvánnyal burkolt. A kerámiaburkolat tovább folytatódik a rövid középfolyosó terében. Szemben a széles orsótérrel rendelkező, háromkarú lépcső látható.	modern / progresszív – 1928-1945	lakó

IX. kerület, Ráday utca 24/A	36829/3	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1937.	Szabó Márton	Az ötemeletes, zártsorú beépítésben álló, modern stílusú épület 1937-ben épült Szabó Márton építész tervei szerint. A vakolt felületű homlokzat letisztult megjelenésű, leghangsúlyosabb eleme az emeletek magasságában erősen kiugró középrizalit. A rizalithoz mindkét oldalról tömör mellvédű erkélyek csatlakoznak. A modern építészetben gyakran alkalmazott szalagablakok díszítik a rizalitot, aszimmetrikus elhelyezkedésben. Az akkoriban nagyon korszerűnek számító tolóablakok különösen értékes részletei az épületnek. Az ablaksorokat baloldalról finoman zárják le a negyedköríves kialakítású ablakelemek. Az épületet középen mély kiülésű eresz zárja. A fém-üveg szerkezetű bejárati ajtó a lakóház középső tengelyében áll. A földszinten a bejárat két oldalán üzletsorok kerültek kialakításra. A belépőből egy kisebb alapterületű, a homlokzat síkjával párhuzamos állású előcsarnokba jutunk, amelynek záródása mindkét végén félköríves. A félköríves tér fala nagyméretű, vörös csempével burkolt, amelyhez a falsík vonalvezetését követő padsor csatlakozik, azonos burkolattal. Az eredeti fa bejárati ajtók, illetve a márvány hatású burkolatok finom eleganciát kölcsönöznek a lépcsőháznak.	modern / progresszív – 1928-1945	lakó
IX. kerület, Ráday utca 33/A	36968/3	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület			A Ráday utca 33/A szám alatti, zártsorú beépítésben álló épület hatemeletes, vázszerkezetes, lapostetős kialakítású, modern stílusú. A homlokzat öttengelyes, a középső axisban a többitől eltérő kialakítású, négyzetes ablakokkal. A homlokzat raszterhálós megjelenésű, a raszterekben vörösesbarna lapburkolattal, amelyeket travertin mészkőborítású oszlopok választanak el egymástól. A színek közti erős kontraszt révén még dominánsabbá válik az épület tagoltsága. A szimmetrikus, fegyelmezett osztású homlokzat földszintjén üzletsor került kialakításra. Az ablakok egy részére utólag külsőtokos redőnyt szereltek. A lépcsőház előterében szintén mészkőburkolat látható, a lépcsőfokok itt vörös mészkőből készültek. A belső tér, a lépcsőház, a homlokzathoz hasonlóan díszítés nélküli, egyszerű megjelenésű.	modern / progresszív –	lakó
IX. kerület, Ráday utca 38-40	36924	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület		Schannen Arthur, Schannen Ernő	A négyszintes, eklektikus stílusú épület 1911-ben épült, neves építészek, Schannen Arthur és Schannen Ernő tervei szerint. A zártsorú beépítésben álló franciaudvaros épület U alaprajzú, két szárnya hosszirányban nagy kiterjedésű, a szárnyak rövidebb oldalaikkal fordulnak az utca felé. A homlokzatok megegyező szerkezeti kialakítása és díszítése révén a szárnyak ikerépületek hatását keltik. A szárnyakat közös belső udvar választja el egymástól. A lakóház vakolt felületű, díszes homlokzatú. A tervek szerint a 20. század elején kaptafagyár, később péküzlet és sütöde is működött az épületben. A Ráday utcai homlokzatok földszinti sávja egyszerű kialakítású, a díszes architektúra az emeleti szintekre terjed ki. Az egyes szárnyak utcai homlokzata háromtengelyes, a középső tengely első és második emeletének magasságában hangsúlyosan előreugró zárterkéllyel. A legfelső emeletet osztópárkány választja el az alsóbb szintektől. A függőleges tagoltságot az erkély kiemelkedése mellett pilaszterek adják. Az első és harmadik emeleti nyílászárók egyenes záródásúak, a második emeleten azonban szamárhátíves kialakítást kaptak. A homlokzatok gazdagon díszítettek, mozaikokkal és domborművekkel. A domború elemek a szőlőtermesztéshez köthető motívumokat ábrázolnak. Az igényes megjelenésű tölgyfa bejárati kapuk és a földszinti portálok záródása trapéz idomú. A gazdag díszítés a lépcsőház előterében is folytatódik. A domborművek, füzérek, mozaikok és a kerámia lábazati burkolat elegáns hatást keltenek. Az épületszárny és a szomszédos épület keskeny belső udvart fog közre, az erre az oldalra néző homlokzat függőfolyosós kialakítású, a szegélynél végigfutó ornamentikával. Az eredeti padlóburkolat, az eredeti fa nyílászárók és a míves, kovácsoltvas erkély- és lépcsőkorlát szintén értékes építészeti elemek. Levéltári kutatás alapján megállapítható, hogy az épület néhány részlete nem az eredeti tervek szerint épült meg: így a közös belső udvar díszes kapuja visszafogottabb megjelenésű a tervezettnél, illetve a szamárhátíves ablakok végleges kialakítása is eltér a terven látható változattól. A részletgazdag homlokzatok, valamint a belső terek értékei révén az épület az eklektikus építészet kiemelkedő példája.	historizáló /koraeklektika	lakó

IX. kerület, Ráday utca 4	36817	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1912.		Az ötemeletes, zártsorú beépítésben álló lakóház 1912-ben épült, tervezője ismeretlen. A homlokzat letisztult megjelenésű, szépsége tömegformálásában és kifinomult részleteiben rejlik. A szimmetrikus, négytengelyes homlokzat vakolt felületű, a földszinten egységes kialakítású portálokkal. A portálok között végigfutó lábazati fal márványborítású. A leghangsúlyosabb homlokzati elem a második emelet magasságától induló, egy szinttel a párkány fölé nyúló, két tengely széles középrizalit. A rizalit lépcsőzetes lezárásban végződik, oldaléleinél az oromfal magasságában ferdén kiugró, plasztikus díszek találhatók. Az első emelet szélső nyílászárói ferde síkkal visszalépő falfülkében helyezkednek el. A felsőbb szintek szélső axisainak nyílásai előtt erkélyek láthatók. A második emeleten az erkély trapéz alaprajzú, mélyebb kiülésű, a felső három szinten pedig ívesen beforduló, díszes kovácsoltvas korlátos franciaerkélyek csatlakoznak a nyílásokhoz. A fa nyílászárók egyenes záródásúak, az osztások enyhén díszítettek. A kimagasló oromfalon három kisebb méretű ablak került elhelyezésre, amelyek ízlésesen oldják fel a lentebbi szintek rendezettségét. A bejárati kapu enyhén aszimmetrikusan, a középtengelytől balra helyezkedik el. A kétszárnyú fa ajtónak neogótikus hatást kölcsönöz a csúcsíves formájú, vasrácsokkal díszített üvegezés. A kapualj értékes elemei a mintás padlóburkolat, a vörös műkő lábazat, illetve a szintén vörös, díszes, kazettás üvegezésű belső ajtók. A belső udvari homlokzatok szintén igényes kialakításúak, megjelenésük díszesebb az utcai homlokzaténál. Az utcával párhuzamosan álló udvari homlokzathoz nyitott függőfolyosó csatlakozik, míves, okkerzöld kovácsoltvas korláttal. Az oldalsó homlokzatok egyes tengelyeiben a lizénák által közrefogott ablakok közti mezőket vakolatminták díszítik. Ezen nyílászárók alatt ívesen kialakított könyöklőpárkány látható. Az utcai épületszárny hátsó homlokzata nívós megjelenésű, a középtengelyben négyosztatú, díszesen üvegezett fa ablakokkal, amelynek osztásai az utcai homlokzat nyílászáróival megegyező mintázatot mutatnak. Az ablakok közti falmezőkön dekoratív vakolatminták láthatók, a könyöklőpárkányok szintén íves kialakításúak. A földszinti ajtót és ablakot közrefogó ívben elhelyezett félgömb alakú plasztikák szecessziós hangulatot sugároznak.	szecessziós	lakó
IX. kerület, Ráday utca 49	36948	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1910 körül Edelényi Dezső		Az ötszintes, zártsorú beépítésben álló, szecessziós stílusú épület 1910 körül épült, tervezője Edelényi Dezső építész. A homlokzat szimmetrikus szerkesztésű, héttengelyes, texturált felületű az emeleteken, a földszinten pedig travertin mészkővel burkolt. Az épület vertikálisan tagolt a két, emeletek magasságában kiemelkedő rizalit által. A középső három axis felett, a homlokzati falsíktól visszahúzva egy újabb szint felépítménye magasodik a párkány fölé, az utcavonal felől tetőterasz csatlakozik a szinthez. Ugyanezen axisok szélességében tömör mellvédes erkély látható az első emelet nyílászárói előtt. A középtengelyben, illetve a két szélső tengelyben lévő többi erkély geometrikus mintázatú fémmunka. A fa nyílászárók többségében háromosztatúak, a rizalitokon azonban hármasával elhelyezett keskenyebb ablakok találhatók. Minden nyílászáró egyszerű vakolatkeretezést kapott, az osztások finoman díszítettek. A középtengelyben, a homlokzati síktól hátrahúzott falfülkében helyezkedik el a geometrikus mintázatú, üvegezéssel ellátott kovácsoltvas bejárati kapu. Az ajtó két oldalán üzletportálok kerültek kialakításra, melyek az archív tervek tanúsága szerint egykor szecessziós stílusú vasportálok voltak. A kapualj egyszerű megjelenésű, egyedül a padlóburkolat díszített. A lépcső és a függőfolyosók korlátjai kovácsoltvasból készültek.	szecessziós	lakó
IX. kerület, Ráday utca 5, Török Pál utca 3	37011	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	XIX. sz. vége		A Ráday utca és a Török Pál utca sarkán álló háromemeletes, eklektikus stílusú épület a 19. században épült. A homlokzatok vízszintesen hornyolt kialakításúak, a földszinten durvább, az emeleteken sima vakolt felülettel. Az épületen mészkő burkolatú lábazati fal fut körbe. A homlokzat horizontális osztottságú, két övpárkány által tagolt, amelyből a fentebbi részletesen megmunkált, fogazott, mélyebb kiülésű, ezáltal hangsúlyosabb párkány. A földszinti nyílászárók félköríves, a legfelső emeletiek szegmensíves záródásúak, a közbenső emeleteken azonban egyenes záródású ablakok láthatók. Az emeletek ablaknyílásai vakolatkeretezéssel díszítettek. A ferdén kialakított épületsarok a homlokzat domináns felülete, a második emeleti, erősen díszített konzolú, bábkorlátos erkély és a középtengelyt kétoldalról keretező pilaszterek révén. A homlokzatot két sor fogazott mintázat zárja. A földszinten üzletportálok kerültek kialakításra. A bejárati ajtó a Ráday utcai homlokzaton helyezkedik el, fából készült, díszesen megmunkált. Az archív tervek tanúsága szerint az egykori Soroksári (Ráday) utcai homlokzat részletgazdag díszítéssel ellátott kapuzattal rendelkezett, amelyet igényesen megmunkált fa portálok fogtak közre. Az 1970-ből származó terveken már egy egyszerűbb megjelenésű homlokzat látható, bár még nem a jelenlegi állapottal megegyező. A kapualj fiókboltozatos, padlóburkolata mintás, a falakon nyílás nélküli, erősen díszített keretezések és növényi ornamentikák láthatók. A belső udvar felől egy homlokzat függőfolyosós, a Ráday utcával szemközti oldal pedig árkádsoros kialakítású. Az árkádsort a legfelső szinten korinthoszi oszlopok váltják fel. A homlokzat erőteljesen díszített, figurális és egyéb plasztikákkal. A korlátok míves kovácsoltvas munkák. Az eredeti formájukban megőrzött fa nyílászárók szintén építészeti értékkel bírnak.	historizáló /koraeklektika	lakó

V. kerület, Zoltán utca 12	24701	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény lakóépület	1912.	Medgyes Alajos	Az V. kerületi Zoltán utca 12. számú -az eredeti terveken 4 és fél emeletes- bérház 1912-ben épült Medgyes (Messinger) Alajos építész tervei alapján. A századfordulón tevékenykedő építész egyik legszellemesebb épülete azért is érdekes, mert a tervező egyben a ház építtetője is volt, így kötöttségek és megrendelői kényszerek nélkül tudta a saját ízlésére formálni az épületet. A cour d'honneur-ös (franciaudvaros), H alakú bérház térformáinak gondosságában leginkább a historizmushoz köthető, kialakításában és belső tereiben azonban már a modern téralakítás használatát előlegezi meg. A kétszintes pincében eredetileg szénkamra és két liftgépház kapott helyet. A tervező a földszintre az íves főlépcső mellé portásfülkét és a belső udvarra néző házmesteri lakást tervezett. Ezen a szinten szimmetrikusan két üzlethelyiség lett még kialakítva, az utcai homlokzaton a felső földszinttel összefogott elegáns eklektikus fa dobozportálokkal. Az elveiben eklektikus tömegű épület homlokzata az első emelet fölötti osztópárkányig vakolt, kváderezett kialakítású. Az épület manzárdtetős. Az első, második és harmadik emeleteken szintenként két hatalmas polgári lakás kapott helyet, a padlástérben pedig egy utca felől üvegezett műterem -feltehetően a tervezőé-, és kiszolgálóhelyiségei lettek kialakítva. A felső szintek téglaburkolatának nemes egyszerűsége a háznak egyedülálló hangulatot kölcsönöz a budapesti építészetben. Feszes rendben, az eklektika szimmetrikus világának megfelelve, már az utcai reprezentatív homlokzaton is megjelennek az ívek és a játékosság. A negyedik emeleten, egy osztópárkányt követően a középső szárnyon visszatér a vakolt felület, a két legszélső tengelyben már a harmadik emelet nyílása a manzárd alá kerül. Az utcától a külső udvart díszes kovácsoltvas kapu zárja el, a kapu kétoldalán lendületesen hullámzó kiegészítő épülettagok találhatók. A belső udvari homlokzatok világos, egyszerű vakolt kialakításán érvényesül igazán a játékosság: ív hátán ív és hullám, úgy a lépcsőházi szárny tömegén és ablakkiosztásán, mint a belső -eredetileg konyhai és cseléd- szárny tömegén és erkélyeinek vonalvezetésén.	historizáló /koraeklektika	lakó
VI. kerület, Jókai utca 36	28908	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény lakóépület	1897.	Malatinszky és Skacel	A Jókai utca zártsorú beépítésében álló ötszintes, impozáns épület eklektikus stílusban épült a 20. század fordulóján, a Malatinszky és Skacel építészpáros tervei alapján. A tervek tanúsága szerint az építtető Bodánszky Lipót volt. Az épület homlokzata rendkívül gazdagon díszített, amely az eredeti tervrajzokon látható megjelenést őrzi napjainkban is. A homlokzat vakolt felületű, a földszinti sávban kváderezett, texturált. A homlokzat szimmetrikus szerkesztésű, amelynek középső axisa erkéllyel, kétoldalt pilaszterekkel, illetve a főpárkány fölé magasodó, szegmensíves homlokzati résszel hangsúlyozott. Az osztópárkányok által keltett erős horizontális tagoltságot kiválóan ellensúlyozza a domináns középső axis. A nyílászárók változatos kialakításúak, a földszinten és 2. emeleten félköríves, a 3. emeleten szegmensíves, a további szinteken egyenes záródásúak. A keretezésük szintén változó, díszes. A homlokzatot pilaszterek, lizénák, az épület teljes szélességén végigfutó fogazat, fejalakos domborművek és füzérek ékesítik. A míves, kovácsoltvas bejárati kapu a homlokzat szimmetriatengelyében helyezkedik el. Az igényes építészeti formálás a belső terekben is folytatódik. A homlokzati motívumokat tükröző, díszes kapualj eredeti pompájában őrzi értékeit. A belső udvar függőfolyosós kialakítású, az utcai homlokzatnál egyszerűbb megjelenésű, finoman díszített. A figurális díszítmények, az eredeti mozaik padlóburkolat és a művesen megmunkált kovácsoltvas erkélykorlátok értékes építészeti elemek.	historizáló /koraeklektika	lakó
VI. kerület, Podmaniczky utca 12	28922	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény lakóépület			A Podmaniczky utca zártsorú beépítésében álló, négyszintes, magastetős épület eklektikus stílusban épült. Tervezője és építésének ideje nem ismert. A homlokzat szimmetrikus szerkesztésű, középtengelyben elhelyezkedő fa bejárati ajtóval. A középső axist kiemeli az ajtó feletti, míves kovácsoltvas korláttal rendelkező erkély. A homlokzat az alsó két szinten kváderezett, a felső szinteken téglaarchitektúrás. Horizontális tagoltságot kölcsönöznek az épületnek az osztópárkányok. A nyílászárók egyenes záródásúak, vakolatkeretezéssel, a második emeleten váltakozó háromszög-, illetve félköríves formájú timpanon-díszítéssel, a harmadik emeleten figurális díszítésű zárókő-motívummal. A homlokzatot lezáró főpárkány képszéke magas, azonban minta nélküli kialakítású. A kapualj ión fejezetű pilaszterekkel, félköríves falfülkékkel, fogazattal, osztópárkánnyal díszített. A lépcsőházban megmaradt az eredeti padlóburkolat és a kovácsoltvas lépcsőkorlát. A belső udvari homlokzatok egyszerű megjelenésűek, függőfolyosós kialakítással, amelynek korlátjai szintén kovácsoltvas munkák. Az épület az eklektikus városkép csendes, de értékes eleme.	historizáló /koraeklektika	lakó
VI. kerület, Podmaniczky utca 14	28923	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény lakóépület			A zártsorú beépítésben álló, négyszintes, magastetős épület eklektikus stílusban épült. Tervezője és építésének éve nem ismert. A szimmetrikus szerkesztésű homlokzat öttengelyes, a legfelső emelet kivételével a közbenső tengelyekben közös keretbe foglalt ikerablakokkal. A homlokzat az első két szinten vakolt felületű, kváderezett, a fentebbi szinteken téglaarchitektúrás. A homlokzat legdominánsabb elemei az erkélyek. A második emelet majdnem teljes szélességében végigfutó, bábkorlátos erkélyt növényi faragványokkal díszített gyámkövek hordják, a középtengelyben pedig kiugró zárterkély látható. A szélső tengelyeket a második és harmadik emelet magasságában enyhén előreugró, armírozással ellátott sarokrizalit emeli ki. Az első két szint nyílászárói félköríves-, a fentebbi szinteké egyenes záródásúak, változatos kialakítású, díszes keretezésekkel. A homlokzatot részletesen kidolgozott főpárkány zárja, ornamentikus díszítésű képszékkel, fogsorral és konzolokkal. Lepusztult állapota ellenére a belső tér is sok színvonalas értéket hordoz. A kapualj gazdagon díszített, pilaszterekkel, növényi ornamentikával és mennyezeti stukkókkal. A lépcsőház eredeti padlóburkolata, a fa ajtók és a kovácsoltvas lépcsőkorlátok szintén értékes elemek. A belső udvari homlokzatok függőfolyosós kialakításúak, míves kovácsoltvas korláttal, a falfelületeken vakolatdíszekkel. Az igényes díszítésű, eklektikus épület külső homlokzata és belső terei szintén kiemelkedő építészeti értékeket hordoznak, ezáltal a lakóház a historikus városszövet értékes eleme.	historizáló /koraeklektika	lakó

VI. kerület, Podmaniczky utca 4	28918	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület			A zártsorú beépítésben álló négyszintes, magastetős épület eklektikus stílusban épült. Alaprajzi értelemben szervesen illeszkedik a szomszédos, Podmaniczky utca 2. szám alatti saroképülethez, homlokzati képzésük azonban eltérő. A homlokzat héttengelyes, vakolt felületű, a földszinten kváderezett. A félköríves záródású, fa bejárati kapu nem a középtengelyben helyezkedik el. A földszinti portálok és az emeleti ablakok egyenes záródásúak, keretezésük változatos, szintenként eltérő. A tagolt szemöldökpárkányok az első két emeleten hangsúlyosabbak, díszes gyámkövekkel. A legdominánsabb keretezés az első emeleti nyílászárókat fogja közre, könyöklőpárkánnyal, vakolatkeretezéssel és különálló kváderkövekkel. A földszinti nyílászárók felett zárókő-motívum látható. Az épület armírozása gyémántmetszésű kváderekből áll. A homlokzatot fogazat és díszes konzolok zárják. A belső udvar szűkös, kis alapterületű, a lépcsőház elegánsabb megjelenést mutat márvány-hatású burkolatával és mívesen megmunkált, kovácsoltvas korlátjaival. Az eredeti fa ajtók szintén értékes elemei az igényes építészeti formálású belső térnek.	historizáló /koraeklektika	lakó
VI. kerület, Podmaniczky utca 8	28920	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1890.	Grill Lajos	Az egykori bérházat Grill Lajos építtette és tervezte a 19. század végén. Az ötszintes, magastetős épület a Podmaniczky utca zártsorú beépítésében áll. Jelenleg az épületben az Óbudai Egyetem Bánki Donát Kollégiuma működik. Az eklektikus homlokzatot mutató archív tervek alapján megállapítható, hogy az épület teljes homlokzati átalakításon esett át az évek során, vagy megépítése nem a tervek szerint történt. A homlokzat mai formájában art deco-s stílusjegyeket hordoz. A vakolt felületű homlokzat a földszinten öt-, az emeleteken hattengelyes. A közbenső tengelyek tömör mellvédes erkélyek által hangsúlyozottak. A nyílászárók a második és negyedik emeleteken félköríves, a többi szinten egyenes záródásúak. A lenti szinteken az ablakok vakolatkeretezése egyszerű, a két legfelső emeleten díszesebb: meander-motívum, illetve zárókő emeli ki a fenti nyílászárókat. Az egyes tengelyeket az első emeleten rovátkolás, fentebb pilaszterek választják el egymástól. Az erkélyek masszív megjelenésük által domináns hatást keltenek a homlokzaton. A két szintet összekötő középső erkély oszlopainak fejezete palmetta-motívummal díszített. A homlokzatot egyszerűen tagolt főpárkány zárja. A kovácsoltvas díszráccsal ellátott fa bejárati kapu a bal szélső axisban helyezkedik el.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 11	34393	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1899.	Beliczay Béla	A négyemeletes lakóház az Akácfa utcában 1899-ben épült eklektikus stílusban. A bérházat Beliczay Béla tervezte tekintetes Hlavay György úr részére, aki a kerületben több bérházat is felépíttetett a századfordulón. Az épület a szomszédos háztól beljebb, az új beépítési vonalra épült, így egy kiszélesedést eredményezve az utca vonalvezetésében. A homlokzat vakolatarchitektúrás, amelyet a vízszintes vonalvezetésű osztópárkányok és felül baluszteres mellvéd tesz hangsúlyossá. Az ablakok jellemzően T osztásúak és egyenes záródásúak, amely az eklektika egyik ismertetőjegye. Az épület négy tengelyes, a második emelet 2-3. tengelyében kovácsoltvas erkély, az ablakok fölött maszkos díszítés ékesíti a homlokzat megjelenését. A kovácsoltvas korlátok figyelmet méltóak a lépcsőházban és a függőfolyosókon is.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 15-23, Kertész utca 14-16	34378	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Beszkárt székház	1925-1926. és 1934.	Wälder Gyula	Az Akácfa és a Kertész utca közötti átmenő telken álló neobarokk stílusú épület 1926-ban azért épült fel, mert a korábban a magánvállalatok által fenntartott fővárosi tömegközlekedés a főváros, a Budapest Székesfőváros Közlekedési RT. (Beszkárt) tulajdonába került. Az ötemeletes épületet a Beszkárt magasépítési osztálya tervezte, az utcai homlokzatot pedig Wälder Gyula. Több ütemben épült – 1925 és 1926 közt illetve 1934-ben. Az Akácfa utcai homlokzat a hátrább húzott, új beépítési vonalra épült zártsorúan, magastetős kialakításban. Az eredeti tervek szerint függőlegesen hármas tagolású 6+7+3 tengelyes volt, napjainkban ez az arány 9+7+3. A magasföldszint és az első emelet műkő burkolatú, melyet vízszintes párkány zár le. A falfelület egészén az ablakok alatt és fölött rozetta díszek láthatók. A kiugró két falfelület közötti síkrészen az első és a negyedik emeleten erkélyek vannak. A 7 tengelyes szakaszon mellvéd és nyolc kőváza látható. A II-IV. emeleteken a vakolat sima, az ablakok vörös műkő keretezésűek. A főbejárat kétszárnyú kapuját, mely egyenes párkánnyal lezárt kiugró keretben félkörívben záródik, a főváros címere koronázza egy-egy szárnyas kerékkel közrefogva. Balról a negyedik tengelyben az udvarra vezető kocsibehajtó egyenes záródású kapuja ornamentális díszítésű kőkeretben, fölötte kovácsoltvas konzolon lámpa függ. A főbejárat fölött a III. emelet magasságában két kovácsoltvas zászlótartó található. A Kertész utcai homlokzat jóval egyszerűbb, négyemeletes, nyolctengelyes, magastetős foghíjbeépítéses. A homlokzata vakolt, ablakai egyenes záródásúak. Az épület közepén egy háromnyílású kapu látható, amely gazdasági bejáratként funkcionál.	historizáló /koraeklektika	közintézmény
VII. kerület, Akácfa utca 16	34404	21/2018. (VI.19.) Főv.	Építmény	lakóépület	1893.	Fekete Elek	A zártsorú beépítésben álló, magastetős, kétszintes lakóház 1893-ban Fekete Elek tervei alapján, eklektikus stílusban épült. Az épület szimmetrikus kialakítású, 7 tengelyes, középen fa bejártai ajtóval. A nyílászárók egyenletes kiosztásúak, egyenes záródásúak és hármas osztásúak. Ezek a formák az eklektika kiemelkedő ismérvei. A második emeleten az ablakokat kőkeret emeli ki, amelyeket zárókő koronáz. A földszinti portálok nem alkotnak egységes képet. Az épület állapotát tekintve felújítandó. Az épületbelső építészeti formálása visszafogott. A lépcsőház és a függőfolyosók kovácsoltvas elemei figyelmet méltóak.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 25	34387	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1911.	Román Ernő és	Az Akácfa utcában zártsorú beépítésben álló, négyszintes, szecessziós stílusú lakóházat Efler Dezső megbízásából Román Ernő és testvére Miklós tervei alapján épült meg 1911-ben. Homlokzata díszes, függőlegesen pilaszterekkel, vízszintes irányban osztópárkányokkal és mellvéddel tagolt. A homlokzat négytengelyes, vakolatarchitektúrás. A középső traktusban, az első és második emeleten bábos díszítésű, kőkorlátos erkélyek teszik még impozánsabbá az épületet. A lakóház mozgalmasságát tovább fokozza az első és második szinten a köríves kőkeretezésű ablakok. A bejáratnál szépen megmunkált kovácsoltvas kapu fogadja az ideérkezőket. A kapualj mennyezete osztott, a vízszintes és függőleges fal találkozásánál díszített. A függőfolyosók és a lépcsőkorlátok kovácsoltvas elmei figyelemre méltóak. Az épület jó állapotban van.	szecessziós	lakó

VII. kerület, Akácfa utca 27-29	34386	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1890.		Az Akácfa utcában álló kétszintes, magastetős, vakolatarchitektúrás, eklektikus lakóépület 1890-ben épült ismeretlen tervező tervei alapján. A homlokzat a régi, előrébb lévő beépítési vonalra épült zártsorúan. A homlokzat 9 tengelyes, szimmetrikus szerkesztésű. Az első emeleti homlokzata változatos kialakítású. A két szélső tengelyben kovácsoltvas erkélykorlátok, az épület szimmetriatengelyében dupla ablakokkal, alattuk balusztrádos parapettel. Az ablakok az első emeleten edikuláris keretezésűek, a másodikon egyenes záródásúak. A földszinti portálok jelenlegi – vélhetően nem eredeti - kialakítása nem alkot egységes képet. A bejárati kapu fából készült, mögötte dongaboltozatú kapualj. A burkolatok sajnos már nem az eredeti állapotot tükrözik. A belső udvar és lépcsőház fő értékei a kovácsoltvas erkély- és lépcsőkorlátok. Az épület viszonylag jó állapotú.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 34	34318	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1894.		Az Akácfa utcában zártsorú beépítésben álló, kétszintes, magastetős, eklektikus lakóépület 1894-ben épült ismeretlen tervező tervei alapján. A homlokzat a földszinten vakolt, az emeleteken téglaarchitektúrás. Az épület 7 tengelyes, a bejárati kapu tengelyére szimmetrikus. A földszinten íves záródású, kőkeretezésű zárókő elemmel díszített nyílások találhatók. A kapubejáró felett íves csonkatimpanon, fej- és füzérdíszítés látható. A kapu jó állapotú, timpanondíszes, kovácsoltvas-rácsos faragott fakapu. Az első emelet ablakai változatos keretezésűek. A 2. és 6. tengelyben kovácsoltvas díszítésű, konzolos erkélylemezek díszítik a homlokzatot. A második emelet ablakai egyenes záródásúak, hiányos díszítéssel. A tervező mindkét emeleten alkalmazott maszkos díszítő elemeket, melyek nagy számban hiányoznak az épületről. A homlokzatot fogazott mintájú koronázó párkány zárja. A kapualj vakolatból kialakított posztamensekkel, faltükrökkel és sormintákkal díszített.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 37-39	34333	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	37.szám: 1909, 39. szám: 1898	37.: Révész Sámuel és Kollár József, 39.: Wezelka	Az eredetileg két különálló telken két U alakú bérház összeforgatásával létrejött lakóépület tagjai egymástól tíz év eltéréssel, különböző megrendelők megbízásából, eltérő építészirodák tervei alapján épültek. 1898-ban Hlavay György építtetett a 39. számú ház helyén Wezelka Venanto tervei alapján egy fszt + négy emeletes bérházat, a földszinten üzlethelyiségekkel. Ehhez épült hozzá 1909-ben Révész Sámuel és Kollár József tervei alapján a meglévő épület megismétléseként a 37. szám alatti bérház, azonos párkánymagassággal, tetőidommal és tükörszimmetrikus kváderezett vakolt gipszstukkós homlokzattal. A két épületből létrehozott lakóház eklektikus stílusú, geometrikus szecessziós stílusjegyekkel. Mindkét épület egyenként szimmetrikus, 3 tengelyes homlokzatú, egymás mellett az egyenként is változatos, túlburjánzóan díszített homlokzatok rendkívül mozgalmas képet mutatnak. A bejárati kapu az elsőként épült 39. számú épületnek a 37. számú épülettel szomszédos szélső tengelyében lett kialakítva. A középső tengelyek kis kiülésű rizalittal tagoltak, ezekben a tengelyekben hármas ablakok illetve erkélyajtók találhatók, a legfelső emelet kivételével egyenes záródásúak, füzérmintás pilaszterekkel keretezettek. A negyedik emeleten a hármasablakok íves záródásúak, füzéres, leányfejes párkányzattal koronázottak. A rizalitokon, a középső tengelyekben az 1. és a 2. emeleten finoman díszített kovácsoltvas mellvédű erkélyek is tagolják a homlokzatot. Alattuk a földszinten is hármas osztatú, egyenes záródású portálok vannak, az 5. tengely eredeti nyílása az idők folyamán át lett alakítva. A két félhomlokzat szélső tengelyeiben az első és a legfelső emeleten a nyílászárók íves záródásúak, pilaszterekkel és íves keretezéssel, emberfejes gipszstukkókkal, a második és harmadik emeleteken egyenes záródásúak. A földszint, az első és a harmadik emelet felett széles osztópárkányok futnak végig. A felettük lévő nyílások alatti mezőkben kötények, báboskorlátok figyelhetők meg. A második emelet nyílásai a legdíszesebben keretezettek, a hármas nyílások íves aediculás lezárásúak, az egyszerűbb hármasosztatú ablakok felett timpanonok láthatók. Ezekben a tengelyekben a földszinti portálok is íves záródásúak. A boltíves kapubejárat féloszlopokkal tagolt, eredeti fekete-fehér csiga és kárómintás mozaiklap burkolata néhol már utángyártott lapokkal kiegészített. A két ház élhető méretű belső udvarában két lépcsőház van. Az udvar a bejárat felől loggiás, a többi oldalon konzolokkal alátámasztott, a sarokban íves kovácsoltvas korlátú körfolyosókkal. A belső homlokzatokat az egységes sötétzöldre mázolt kapcsolt gerébtokos nyílások díszítik.	historizáló /koraeklektika	egyéb
VII. kerület, Akácfa utca 4	34551	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1912 körül	Román Miklós	A premodern, szecessziós stílusjegyeket hordozó, földszint + 5 emeletes bérház 1912 körül Román Miklós és testvére Ernő tervei alapján épült. Az épület nagy része nem az eredeti tervek szerint valósult meg. A földszint és az első emelet műkő burkolatú, a további szintek vakoltak. A homlokzat 5 tengelyes, szimmetrikus kialakítású. Az eredeti terveken nem szerepelt kovácsoltvas erkély a homlokzaton. A 2. és 4. tengelyben, a 2-5 szintig zárterkélyek emelkednek ki. A nyílászárók egyenes záródásúak, jellemzően hármas osztatúak. A bejárati kapu nem a középső tengelyben került elhelyezésre. A kapualj mennyezete sík, melyet néhány vakolat elem díszít. Az udvara körfolyosós, az erkélykorlát geometrikus elemeket tartalmaz.	szecessziós	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 5	34558	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1893.	Schubert Ármin	A 3 emeletes, belső udvaros, eklektikus stílusú bérház 1893-ban épült az Akácfa utca zártsorú beépítésébe, Schubert Ármin tervei alapján. Az épület az eredeti tervek alapján valósult meg. Az épület az első két emeleten 9, a harmadik emeleten 7 tengelyes, szimmetrikus szerkesztésű. A földszint és az első emelet kváderezett. A második és harmadik szint téglaarchitektúrájú, amelyen a nyíláskeretezések félköríves záródásúak. A második emeleti nyíláskeretezések alatti parapet mezőben köralakú virágdíszítmények – rozetták – figyelhetők meg. A legfelső emeleten az ablakok és az ikerablakok ritmusosan váltják egymást. A balusztrádos erkély hangsúlyos elemként jelenik meg az épület utcai homlokzatán. A különböző szinteket osztópárkány választja el egymástól, az épületet díszes koronázópárkány zárja. A kapualj boltozott, a földszinti keramitköves. A lépcsőház és a függőfolyosó kovácsoltvas elemi építészeti értéke figyelemre méltó.	historizáló /koraeklektika	lakó

VII. kerület, Akácfa utca 52, Dob utca 49	34324	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület			Az Akácfa és a Dob utca sarkán álló, háromszintes, magastetős, eklektikus épület építésének ideje és tervezője nem ismert. A homlokzat vakolatarchitektúrás, emeletenként változó ablakkeretezéssel. Az emeletek nyíláskeretezési eltérőek: első emeleten timpanonos, a második emeleten egyenes szemöldökű, a harmadik emeleten kőkeretes zárókő díszíti az ablakokat. Az első és harmadik szintet egyszerűen tagolt osztópárkány választja el az alatta lévő emelettől, majd az épületet díszes koronázópárkány zárja. Az ablakok az eklektikára jellemző hármasosztásúak. Az épület bejárata a Dob utca felől található, kétszárnyú fa kapuval. A fölszinti portálok - átalakítás miatt - már nem az eredeti állapotot tükrözik. A kapualj az eredeti keramit téglával burkolt. Az oldalfalakat posztamensek és faltükrök ékesítik. A függőfolyosók és a lépcsőház kovácsoltvas elemei figyelemre méltóak.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 54, Dob utca 48	34095	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1878. és 1894.		Az Akácfa és a Dob utca sarkán álló, háromszintes, magastetős, eklektikus épület első emelete 1878-ban, az emeletráépítések 1894-ben készültek el. Az épület mindkét homlokzata 7 tengelyes, a földszint és az első emelet vakolat-, a második és harmadik emelet téglaarchitektúrás. A különböző szinteket egyszerűen tagolt osztópárkány választja el egymástól, majd az épületet díszes koronázópárkány zárja. A nyílászárók félköríves záródásúak, az 1. és 7. tengelyben szimpla nyílásokkal, a 2-6. tengelyben dupla ablakkialakítással. Az első emeleti ablakok parapetje bábos díszítésű. Az épület bejárata az Akácfa utca felől, középen található. A bejárati kapu fából készült, mindkét szárny timpanonnal díszített. A kapun beérkezve dongaboltozatos kapualj fogadja az idelátogatót. Az udvar körfolyosós, balusztrádos és kovácsoltvas erkélykorláttal rendelkezik. A lépcsőházban míves kovácsoltvas korlát látható.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 56	34096	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1899-1900.		Az Akácfa utcában zártsorú beépítésben álló, háromszintes, magastetős, eklektikus sítlusú lakóépület 1899-1900 között épült ismeretlen tervező tervei alapján. A homlokzat a földszinten vakolt – ami nem az eredeti állapotot mutatja -, az emeleteken téglaarchitektúrás. Az épület 4 tengelyes, a bejárati kapu elhelyezése aszimmetrikus. A nyílások keretezése és záródása minden emeleten más és más. Az első emeleten edikuláris keretezésű, a második emeleten egyenes szemöldökű, a harmadik emeleten íves záródású, középen koronával díszített ablakot figyelhetünk meg. A második és harmadik emeletet virágos sormintával díszített osztópárkány választja el egymástól. A főpárkány erősen leromlott állapotban van. A földszinti homlokzat nem az eredeti állapotot tükrözi. A homlokzat állapota nagyon rossz, a tagozatok, párkányok, ablakkeretezések szinte teljesen leomlottak. A kapualj boltozott, finoman díszitett angyal, virág és kagyló motívumokkal. A szomszédos épülettel – Akácfa utca 58. – közös, zárt udvara van. A két lépcsőházban figyelemre méltóak a kovácsoltvas elemek.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 58	34097	21/2018. (VI.19.) Főv.	Építmény	lakóépület	1896.		Az Akácfa utcában zártsorú beépítésben álló, háromszintes, magas tetős, eklektikus lakóépület 1896-ban épült ismeretlen tervező tervei alapján. A homlokzat a földszinten vakolt, mely nem az eredeti állapotot tükrözi, az emeleteken téglaarchitektúrás. Az épület 5 tengelyes, a bejárati kapu az épület bal szélső oldalán nyílik. A különböző szinteket egyszerűen tagolt osztópárkány választja el egymástól. Az ablakok íves záródásúak, az első emeleten a legdíszesebb keretezéssel, a parapetek bábos díszítésűek. A homlokzaton a vakolatdíszek nagy arányban hiányoznak. A kapualj boltozott, posztamensekkel díszített. A szomszédos épülettel – Akácfa utca 56. – közös, zárt udvara van. A két lépcsőházban figyelemre méltóak a kovácsoltvas elemek.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 6, Dohány utca 41	34550	21/2018. (VI.19.) Főv.	Építmény	lakóépület	1928.	Freund	Az Akácfa és a Dohány utca sarkán álló ötszintes épület 1928-ban épült Freund Dezső tervei alapján art deco stílusban, kivitelezője Flamm Miklós volt. A földszinti homlokzatokat kőburkolat borítja, a kétszintes portálsor már valószínűleg átépítés eredménye. Az emeletek vakoltak, az ablakok közötti mezők közepét műkőből készült geometrikus motívum díszíti. Az épület sarkát a szimmetrikusan kialakított zárterkélyek teszik hangsúlyossá. A sarokerkélyek mellvédjeit és az ablakokat itt szalagpárkányok fogják össze. A tengelykiosztás az eltérő hosszúságú homlokzatok miatt különbözik, a Dohány utcai oldalon egy erkélysorral több látható. Az ablakok egyenes záródásúak.	art deco / premodern –	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 65	34087	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1873-1874.	Prinner W. G.	Az Akácfa utcában zártsorú beépítésben álló, háromszintes, magastetős, eklektikus lakóépület 1873-74 között épült Prinner W. G. tervei alapján. Az épület 7 tengelyes, szimmetrikus szerkesztésű, vakolt homlokzatú. A két szélső tengelyben dupla nyílások vannak, amelyek keretet adnak az épületnek. A szimmetriatengelyben elhelyezett bejárati kapu felett kovácsoltvas erkély ugrik ki a homlokzatból. Az ablakok a földszinten és a harmadik emeleten íves záródásúak. A második és harmadik emelet nyílásai egyenes záródásúak. A második emelet parapetjei bábos díszítésűek. A különböző szinteket egyszerűen tagolt osztópárkány választja el egymástól, az épületet díszes koronázópárkány zárja. A homlokzaton a vakolatdíszek nagy arányban hiányoznak. A kapualjban az eredeti sárga, keramitkockák látványa tárul elénk. A mennyezet dongaboltozatos, az oldalfalakon vakolatdíszek, fogazott és tojásmotívumos díszítés látható. Az udvar körfolyosós, kovácsoltvas erkélyekkel. A lépcsőház míves kovácsoltvas korlátai impozáns részét képezik az épületnek.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 7	34559	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1914-1915.	Porgesz József	Az Akácfa és a Dohány utca sarkán álló hatszintes, szecessziós lakóépület 1914-15 között épült Porgesz József tervei alapján. A teljes homlokzat vakolt, az első emelet rovátkolt textúrát mutat. Az épület nem szimmetrikus, az Akácfa utcára 7 tengely, míg a Dohány utcára 5 tengely néz. Mindkét homlokzat középső traktusában kovácsoltvas erkélyek találhatók, amelyeket a homlokzati síkból kiugró zárterkélyek fognak közre. A szecesszióra jellemző állat, növény és népi motívumok jelennek meg az ablakparapeteken, a zárterkélyeken valamint a fő párkányokon. A nyílások egyenes záródásúak. A fölszinten üzletportálok találhatóak. A bejárati kaput körülölelő kőkeretezés és a fölötte lévő plasztika impozáns benyomást kelt. A bejárati ajtó fából készült, amelyet geometrikus minták díszítenek. Az épületbelsőben a kapualj mennyezete sík, kazettás kialakítású. Mindkét lépcsőház és a függőfolyosó fém korlátai figyelemre méltóak.	szecessziós	lakó

VII. kerület, Akácfa utca 7, Dohány utca 54	34400	21/2018. (VI.19.) Főv.	Építmény	lakóépület	1890.	Porzsolt Ernő	A Dohány utca és az Akácfa utca sarkán álló kétszintes, eklektikus lakóház 1890-ben épült Porzsolt Ernő tervei alapján. A két homlokzat aszimmetrikus kialakítású, a Dohány utcai szárny 15 tengelyes, míg az Akácfa utcai 8. A homlokzatok kváderezettek. A földszint fölött osztópárkány, a második szint felett fríz és fogazott díszítés látható. A nyílások egyenes záródásúak, az első emeletiek edikuláris keretezésűek, a második emeleten kiugró szemöldök- és könyöklőpárkány a meghatározó.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 9/A, Dohány utca 56	34398	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület			Az Akácfa és a Dohány utca sarkán álló háromszintes épület eredeti építési ideje valamint tervezője ismeretlen. A lakóház az Akácfa utcai oldalon a régi, előrébb lévő beépítési vonalra épült zártsorúan. A két homlokzat aszimmetrikus kialakítású, a Dohány utcai szárny 6 tengelyes, míg az Akácfa utcai 10 tengelyes. A földszint kváderezett, amely mögött üzlethelyiségek sorakoznak. Az épület hangsúlyos eleme az íves oromzattal és toronysisakkal záródó sarokrizalit, amelyen kváderezett lizénák futnak végig. Az ablakok keretezése és záródása minden szinten más és más. A földszinten és a harmadik emeleten az ablakok félköríves-, az első és a második szinten egyenes záródásúak, aediculával, illetve timpanonnal díszítettek. Az épületbelső építészeti formálása visszafogott. A lépcsőház és a függőfolyosók kovácsoltvas elemei figyelemre méltóak.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Akácfa utca 9/B	34394	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1893.	Fekete Elek	Az épület az Akácfa utca zártsorú beépítésének egyik eklektikus darabja, amely 1893-ban, Fekete Elek tervei alapján épült. A kétemeletes, magastetős épület homlokzati síkja a régi, előrébb lévő beépítési vonalra épült. A 7 tengelyes, szimmetrikus szerkesztésű vakolt homlokzat kváderezett lizénákkal osztott. Az első emeleti ablakok felett timpanonnal képzett szemöldök-párkányzat, parapetük baluszteres. A 3. és 5. tengelyben angyalfej-díszes kapubejáró és gazdagon díszített, kétszárnyú faragott kapu, illetve üzletportál, felettük kovácsoltvas-rácsos erkély látható. Az épületbelső építészeti formálása is említésre méltó. A kapualj boltozott, amelynek oldalfalain oszlopokat imitáló vakolat elemek, pilaszterek találhatók. A kovácsoltvas korlátok szintén figyelemre méltóak, a lépcsőházban és a függőfolyosókon is	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Dob utca 46/A	34107/1	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1938.	Martsekényi Imre	A Dob utca és az István tér sarkán már az 1820–as években állt lakóépület. A fennmaradt dokumentumok szerint a főváros egyesítése (1873) után az Áldássy család tulajdonában lévő földszintes 2-3 lakásos ház, a szomszédos, szintén Áldássy tulajdonban lévő 46/B-vel közös emeletráépítéssel 20 lakásos kisiparos bérházzá változott. Korabeli fényképek tanúsága szerint a Dob utca-Csányi utca sarkán Reich Dezső festéküzlete volt. A harmincas évek - jobbára papíron maradt - városátalakító lendületét lovagolta meg Áldássy József belügyi államtitkár: 1936-ban a tervezett 'Madách sugárúthoz' hatemeletes bérháznak szabályoztatta ki a 46/A és 46/B épületek telkét. A Dob utca Csányi utca sarkán 1938-ban a Városi Hajléképítő és Ingatlanforgalmi Vállalat Kft. építette fel a hatemeletes 'toronyházat' Vitéz Martsekényi Imre tervei alapján. A más befektetővel és más építésszel, de nagyjából egyidőben és egy stílusban épült 46/A-ban és 46/B-ben olyan lakásokat alakítottak ki, melyek korábban ismeretlenek voltak a kerületben: egy-és kétszoba-hallos, modern élettereket. A 'Madách sugárút' koncepciójába a II. világháború közbeszólt, a két ház és az előttük lévő háromszög alakú kiszélesedés emlékeztet ma már csak a nagyívű tervekre. A saroktelken mindkét utca felől háromtengelyes, középrizalitos homlokzatú épület született. Az emeleti szintek homlokzata vakolt, a háromosztatú nyílások működő keretezettek. A szélső tengelyekben mindkét homlokzaton törtvonalú, tömör mellvédű erkélyek futnak, a saroknál 'elfogyva' tovább hangsúlyozva annak élét. A hat emelet magas hangsúlyos sarokél az utcaszinten véget ér a sarkon hátraugratva kialakított üzletbejárattal. A teljes földszinti sávon visszahúzott, egybefüggő, működő lábazatos, fém-üveg portálok kaptak helyet. Az üzletekhez tartozó galériaszint a portálokkal azonos kialakítású szalagablakjait azoktól egy sor mészkőlapburkolat választja el. Az eredeti modern portálok nagyrészt átépítés nélkül megmaradtak.	modern / progresszív – 1928-1945	lakó

VII. kerület, Dob utca 46/B	34107/2	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1939.	Antal Dezső	A fennmaradt dokumentumok szerint a telken már az 1820–as években is állt lakóépület az Áldássy család tulajdonában. A főváros egyesítése (1873) után a földszintes 2-3 lakásos ház, a szomszédos, szintén Áldássy tulajdonban lévő 46/A-val közös emeletráépítéssel 20 lakásos kisiparos bérházzá változott. Az 1930-as évek - jobbára papíron maradt - városátalakító lendületét lovagolta meg Áldássy József belügyi államtitkár: 1936-ban a tervezett 'Madách sugárúthoz' hatemeletes bérháznak szabályoztatta ki a 46/A és 46/B épületek telkét. 1939-ben Dr Kovács Ferenc egyetemi tanár, nőgyógyász professzor vásárolta meg az ígéretes 46/B telket és terveztette meg Antal Dezső építésszel a kor divatos modern stílusában a 'toronyházat'. A más befektetővel és más építésszel, de nagyjából egyidőben és egy stílusban épült 46/A-ban és 46/B-ben olyan lakásokat alakítottak ki, melyek korábban ismeretlenek voltak a kerületben: egy-és kétszoba-hallos, modern élettereket. A 'Madách sugárút' koncepciójába a II. világháború szólt közbe, ezen a helyen ma már csak a két ház és az előttük kialakult háromszög alakú kiszélesedés emlékeztet az egykori nagyívű tervekre. A homlokzat a földszinti sávban mészkőlapokkal burkolt. Az emeletek homlokzata egyszerű vakolt, a háromosztatú nyílások működő keretezésűek. A középrizalit tengelyében a szintenként közös keretbe foglalt ablakok közti részt domborművek díszítik. A hat emeleti szinten, három különböző domborművön a kor családideálja jelenik meg A homlokzat szélső két, hátrébb ugró homlokzati síkját játékos ívű erkélyek tagolják. Az erkélyek egyszerű, geometrikus díszítésű kovácsoltvas korlátúak. A ház bejárata a középrizalit hátraugró földszinti sávjában a középtengelyhez képest eltolva kapott helyet. A visszafogott fém-üveg kialakítású portálajtó mellett kétoldalt mára erősen átépült üzletportálok vannak. A házba belépve rövid lépcsősor vezet fel a ház 'aulájába'. A lépcső és az oldalfalak burkolata a homlokzati sávval azonos mészkő, ám az aula oldalfalai már elegáns szürke márvánnyal burkoltak. Dr Kovács Ferenc egyetemi tanár 1944-ben egyenesen budapest polgármesterénél tiltakozott 'modern lakóháza' gettósítása ellen, ám minden befolyása ellenére az épület'zsidó ház' lett. A házon kívül is és az aulában is emléktábla hirdeti a ház híres lakóinak emlékét: itt élt Seress Rezső és Beamter Bubi, mindketten a háború utáni időszak könnyűzenei életének sztárjai.	modern / progresszív – 1928-1945	lakó
VII. kerület, Dob utca 60, Kürt utca 2	34075	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1863.		A háromszintes saroktelken álló eklektikus stílusú épület 1863-ban épült, eredeti tervezője nem ismert. 1927-ben átalakították Péhakker Ferenc tervei alapján, ekkor kapta az utcára nyíló erkélyeit. Az épület mindhárom szinten vakolt arcitektúrájú, magastetős, díszítésében klasszicista stílusjegyek figyelhetők meg. Az ablakok egyenes záródásúak vakolatdíszekkel kiemelve. A Dob utcai homlokzaton a főbejárat fölött elhelyezkedő 3 ablak hangsúlyosabb díszítést kapott, továbbá a második emelet főtengelyében található 3 ablak mindegyike fölött timpanon látható. A szinteket hangsúlyos vízszintes párkányok választják el, a koronázópárkány szintén erőteljes hatást kelt. A földszint mára jelentősen átépült, eredeti állapotában valószínűleg díszesebb lehetett. Az Dob utcai három erkély közül egy az első emelet közepén a főbejárat fölött található, míg kettő a második emeleten. Az erkélyeken fennmaradtak az eredeti fémkorlátok. Az épület belső terei szintén díszítettek, a kapualjban csúcsíves boltozás látható. A közös közlekedő terekben sok helyen megmaradt az eredeti Terrazzo burkolat, továbbá a lépcsőházi korlátok is az építés korából származnak. A lépcsőfokok vörösmészkőből készültek. A belső udvar különlegessége a rövidebbik oldalon kialakított loggia, mely annak egyedi hangulatát is adja. A belső udvari homlokzatok már egyszerűbb kialakításúak, az ablakok körül sem található díszítés.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Dohány utca 37	34548	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1910.	Bíró Gyula	A Dohány utcában zártsorú beépítésben álló, négyszintes, magastetős, eklektikus bérház 1910-ben épült Bíró Gyula tervei alapján. Az épület 5 tengelyes, szimmetrikus szerkesztésű. A földszint működő burkolatú, az első emelet vakolatarchitektúrás, a további emeletek finoman szemcsézett vakolat borításúak. A 2. és 4. tengelyben a második emelettől íves zárterkély teszi izgalmassá a homlokzatot. A nyíláskialakítások jellemzően egyenes záródásúak, kivételt képez ez alól a legfelső szint, ahol szögletes kialakítás figyelhető meg. A földszint fölött osztó-, az ötödik emelet fölött egyszerűen díszített koronázó párkány látható. A bejárati kapu az épület szimmetriatengelyében helyezkedik el. Az épület belső építészeti formálása egyszerű és letisztult, a részletek finomsága kiemelkedő. A lépcsőház padlóburkolata eredeti mozaik kővel burkolt. A függőfolyosókra vezető ajtókat geometrikus díszítés ékesíti. A kovácsoltvas elemek az erkélyeken és a függőfolyosón figyelemre méltóak.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Dohány utca 39	34549	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1898-1899.	Kott Lajos	A Dohány utca zártsorú beépítésében álló, háromszintes, neogótikus stílusú bérház 1898-99 között épült, Kott Lajos tervei alapján. Az épület 7 tengelyes, szimmetrikus szerkesztésű. A homlokzatán és belső tereiben is gótikus elemek figyelhetők meg. A középső axisban található a mérműves bejárati kapu rózsaablakkal, mely fölött konzolos kőerkély látható, áttört erkélykorláttal. A két szélső tengely a második emelettől a homlokzati síkból kissé kiemelkedik, a harmadik emeleten félköríves, kovácsoltvas erkélyek képeznek keretet az épületen. A második emelet 2-6 tengelyében egybefüggő, konzolosan kinyúló kőerkélyek, melyeken támpillérek is megjelennek. A harmadik emelet kivételével a különböző szinteket egyszerűen tagolt osztópárkány választja el egymástól. Az épületbelső építészeti formálása, részletei szintén kiemelkedőek. A kapualj mennyezete süveges boltozatú, az oldalfalakon ülőfülkék rajzolata látható. A belső udvar szimmetrikus kialakítású, négy oldalról nyitott függőfolyosó veszi körül. A lépcsőház kimagasló értékei közzé sorolható a mozaik burkolat, a kovácsoltvas elemek és a lépcsőket tartó fejezetes oszlopok.	historizáló /koraeklektika	lakó

VII. kerület, Dohány utca 58-62	34397	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1914.	Rainer Károly	A Dohány utca zártsorú beépítésében álló, négy szint + tetőteres, szecessziós lakóház 1914-ben épült, Rainer Károly tervei alapján. Az épület 7 tengelyes, szimmetrikus szerkesztésű. A fölszint homlokzati anyaga műkő vagy kő, az emeletek vakoltak. A nyíláskeretezések az első emeleten kosárívesek, a többi szinten egyenes záródásúak. A páros tengelyekben a második és harmadik szinten zárterkélyek emelkednek ki a homlokzati síkból, amelyek a 4. emeleten nyitott erkélyként érnek véget. A páratlan axisokban pilaszterek, a 3. emelet parapetjén emberalakokat ábrázoló domborművek, a 4. emeleten faltükrök láthatók. Az épület tetején koronázópárkány fut végig. A fémszerkezetű bejárati kapu az épület szimmetriatengelyében található, két oldalán oszlopokkal, timpanonos záródással. Az épületbelső építészeti anyaghasználata említésre méltó. A kapualj lábazata márvány, amelyet fémből készült növényminta díszít.	szecessziós	lakó
VII. kerület, Dohány utca 68, Kertész utca 2	34374	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1842.	Diescher József	A Dohány utca és a Kertész utca sarkán álló, ötszintes, magastetős, eklektikus lakóház 1842-ben Diescher József tervei alapján épült. Az épület aszimmetrikus kialakítású, a Dohány utcai oldalon 6 axisos, a Kertész utcában 10. Hangsúlyos eleme a sarokkialakítás és a 3 tengelyes, két emeleten végigfutó, előreugró zárterkély. Az első emeleten mindkét oldalon konzolosan kinyúló, bábos erkélykorlát látható. A nyílásokat fentről lefelé haladva egyre díszesebb keretezés teszi hangsúlyossá. Az ablakkeretezések a földszint és a második emelet kivételével egyenes záródásúak. Az épület homlokzatán többféle motívum is megjelenik, például a füzér- és kagylódíszek, fejdomborművek. A Dohány utca első emeletén konzolos erkély található a 3-5. axisban. A félköríves kapubejáró a Dohány utca felé nyílik, amely szintén fejdíszes, benne gazdagon díszített, kétszárnyú faragott kapu. A kapualj és a földszinti lépcsőház boltozott, oszlopfejes posztamensekkel. A belső udvar szimmetrikus, mind a négy oldalról nyitott függőfolyosó veszi körül. A kovácsoltvas lépcső-, és erkélykorlátok építészeti értéke kimagasló.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Kertész utca 18	34382	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1887-1888.	Fekete Elek	A Kertész utcában zártsorú beépítésben álló, háromszintes, magastetős, eklektikus lakóépület 1887-88 között épült Fekete Elek tervei alapján. A homlokzat a földszinten vakolt, az emeleteken téglaarchitektúrás. Az épület 9 tengelyes, a bejárati kapu elhelyezése szimmetrikus. A nyílások félköríves záródásúak, emeletenként eltérő keretezéssel. Az első emelet 2. és 8. axisában konzolosan kinyúló bábos díszítésű erkély található, a második emeleten kovácsoltvas korláttal. Virágmotívumot ábrázoló osztópárkány fut végig az első szint felett és díszes koronázópárkány zárja az épületet. A kapualj boltozott, a belső udvar szimmetrikus szerkesztésű, minden oldalról függőfolyosó veszi körül. A lépcsőházban figyelemreméltóak a kovácsoltvas elemek.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Kertész utca 19, Wesselényi utca 44	34347	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	iskolaépület			A Wesselényi utca és a Kertész utca kereszteződésében álló impozáns saroképület feltehetően a XIX. század vége felé épült. A visszafogott téglaarchitektúrájú, fszt + háromemeletes, magastetős, alápincézett épület homlokzatait szintenként végigfutó többsoros, helyenként fűrészfogas párkányok tagolják. A Wesselényi utcai homlokzat tíztengelyes, a Kertész utcai homlokzat kilenctengelyes és a sarkon egy tömör, nyílástalan tömeggel lezárt. A Wesselényi utcai főbejárat finoman kiugró téglarizalittal van kiemelve, a 3-3-4 arányban tagolt homlokzat középső három tengelyében van. A két kisebb szélső és egy nagyobb középső kapuból álló bejárat tégla pilaszterekre rakott konzolos aediculával keretezett. A főkapu feletti közös keretbe foglalt kettős ablak egyenes záródású, de félköríves téglakeretezésű. Felette és alatta izraelita motívumú kerámia díszítőelemes mezők találhatók. A Kertész utca felől is van egy egyszerűbb bejárat, a kilenctengelyes homlokzat szélső három tengelyének oromfallal koronázott, architektúrájában is kiemelt rizalitja 3. tengelyében. A bejáratokon kívül az épület nyílásai, a Wesselényi utcai és a Kertész utcai homlokzaton egyaránt íves záródású, hármas osztatú, díszítőtéglával keretezett ablakok. A minden egyes tengelyben meglévő pinceablakokat a látszó boltíves áthidalásuk keretezi, ahogy a belső udvarra néző ablakokat is. A kisméretű belső udvart a rövidebbik oldalán négyzetalaprajzzal kiugró 3 tengelye rizalitkiemelés tagolja. Az udvarra néző nyílások a rizaliton lévők kivételével nagyobb, hatosztatú ablakok, kovácsoltvas rácsaikat izraelita motívumok díszítik. A főlépcső fordulójában értékes öntöttvas oszlop található.	historizáló /koraeklektika	oktatás
VII. kerület, Kertész utca 37, Kürt utca 10	34070	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1896-1897.		A háromemeletes eklektikus bérház a Kertész utca és a Kürt utca közötti átmenő telken épült 1896-97-ben. A bejárat a díszesebb Kertész utcai homlokzatról nyílik, a Kürt utca felőli homlokzat hasonlóan igényes, de egyszerűbb szerkesztésű. A homlokzati kialakítás az alsó két szinten kváderes, a felső két szinten dísztégla borítású, vakolt részletekkel. A Kertész utcai homlokzat földszintjének teljes felülete gazdagon formált fa portálszerkezetű, a kapualj a középtengelyen lévő, díszített félköríves keretezésből nyílik, amely szintén a faszerkezet részét képezi. Ugyancsak ezen a homlokzaton két kő erkély is található, szimmetrikusan elhelyezve a 2. emeleten a bejárattól jobbra és balra, a 2. és 6. tengelyen. A nyílászárók egyenletes kiosztásúak, 7 tengelyben elhelyezve, amely ritmikus rendet ad a homlokzatnak. A földszinti és első emeleti ablakok körív-, a második emeletiek szegmensív-, a harmadik emeleti ablakok egyenes záródásúak. A szigorú szerkesztési rendet a részletek finom kidolgozása ellensúlyozza. A felső két szint vakolt nyíláskeretezései gazdag füzérmintákkal díszítettek, a zárópárkány szintén részletgazdag formálású, a második emeleti ablaklezárásokat pedig timpanon elemek díszítik. A timpanonok közötti díszkonzolokkal elválasztott falmezőkben címer motívumok találhatók, így ez a gazdagon díszített sáv teszi még hangsúlyosabbá a főpárkányt. Az épületbelső építészeti formálása, részletei szintén kiemelkedőek. A lépcsőalj és a lépcsőház boltozott, a boltozatokat a kétkarú lépcső fordulóiban feltehetően márvány oszlop tartja (amelynek lábazata és fejezete kő.) A kovácsoltvas korlátok szintén figyelemreméltók, a lépcsőházban és a függőfolyosókon is. A belső udvar szimmetrikus szerkesztésű, három oldalról nyitott függőfolyosó veszi körül, a főhomlokzaton loggiás kialakítású, ahol újra megjelennek a lépcsőház márvány oszlopai. Az épület kimagasló építészeti értékei, melyek mind a részletekre, mind az átfogó építészeti formálására jellemzőek.	historizáló /koraeklektika	lakó

VII. kerület, Kertész utca 39, Kürt utca 12	34069	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület		A négyszintes zártsorú beépítésben álló eklektikus épület 1895-ben épült Schomann Antal tervei alapján. A Kertész utcai és a Kürt utcai homlokzat kialakítása eltérő, előbbi az alsó két szinten vakolt architektúrájú, kváderezett, míg a felső két szinten a tégla burkolat dominál. Az ablakok az első és harmadik emeleten félköríves, míg a második emeleten egyenes záródásúak. A második emeleti ablakok fölött díszes szemöldökpárkány található. A koronázópárkány alatt frízsor húzódik. A homlokzat 3 tengelyű, melyből a két szélső hangsúlyos. Az első emelet két szélén díszes erkélyek kaptak helyet. A második emeleten a két szélső tengelyben egy-egy íves timpanon látható. A földszinten igényesen kialakított fa portálok láthatóak. A második emeleti parapetet bábkorlátos mellvéd díszíti. A Kürt utcai homlokzat vakolt architektúrájú, kváderezett, a földszinti ablakok félköríves, az emeletiek egyenes záródásúak. Az első emeleti ablakok mindegyike fölött timpanon található, míg a felső két emeleten csak szemöldökpárkány. A földszint továbbá a két legfelső szint között hangsúlyos osztópárkány jelenik meg. A koronázópárkány mindkét utcai homlokzaton kiugrik. Az épület belső terei szintén reprezentatívak, a kapualj boltozott, virágmotívumokkal díszített.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Kertész utca 4	34375	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület		A Kertész utcában zártsorú beépítésben álló, háromszintes, magastetős, eklektikus lakóépület építésének pontos ideje valamint tervezője ismeretlen. A Fővárosi Levéltárban legkorábban 1899-től találhatók tervek az épületről, így feltételezhetően a XIX. század végén épült. A homlokzat vakolt, az első két emeleten kváderezett. Az épület 4 tengelyes, a bejárati kapu elhelyezése aszszimmetrikus. A földszint és az első emelet nyílászárói félkörívesek, a földszinti ikerablakok közös félköríves keretbe foglaltak, kör formában elhelyezett díszítőmotívummal. A második és harmadik emelet ablakai egyenes záródásúak, amelyeket a legfelső szinten félköríves vakolatkeret díszít. A földszinti és az első emeleti szintet négy egyszerűen tagolt osztópárkány választja el egymástól, majd az épületet koronázópárkány zárja. Kváderezett pilaszterek futnak a második és harmadik emeleten. A kapualj síkfödémes, oldalfalain faltükrök találhatók, a belső udvar aszimmetrikus szerkesztésű, három oldalról függőfolyosó veszi körül. A lépcsőházban figyelemre méltóak a kovácsoltvas elemek.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Kertész utca 41, Kürt utca 14	34068	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1895. Schomann Antal	A Kertész és Kürt utca felé is homlokzattal rendelkező három emeletes eklektikus lakóépületet Schomann Antal építész tervezte 1895-ben. A Kertész utcai főhomlokzat neogótikus elemekből szerkesztett, míg hátsó Kürt utcai homlokzat kialakítása neoreneszánsz jellemzőkkel bír. A Kertész utcai homlokzat 9 tengelyes, melynek középső három tengelye a földszinti sáv felett középrizalitként három egyenlő részre osztja a homlokzatot. Az első emeleti kovácsoltvas korlátú, páros konzolokkal alátámasztott erkély adja ennek a középrizalitnak az indítását. A nyílászárók csúcsívesek, harmadik emeleten párosan elhelyezett kisebb ablakokkal. Az első- és második emeleti ablakokat fejezetes oszlopok választják el egymástól. A földszinti portálok között hasonló, de nagyobb méretű fejezetes oszlopok láthatók. Az erőteljes kiülésű, konzolokkal hangsúlyozott főpárkány fiók mélyedései díszítőfestéssel gazdagítottak. Díszítőfestés nyomai sejlenek fel az emeleti falfelületeken is. A Kürt utcai homlokzat stílusából adódóan díszítettségében visszafogottabb, de az egyes emeletek eltérő nyíláskeretezései, az első emelet feletti és főpárkány alatti fríz ornamentális motívumai figyelemre érdemesek. Az épület középtengelyében álló, keresztboltozatos kapualj eredeti állapotában látható. Nem annyira a díszítettség, mint a nagyobb szerkezeti egységek kompozíciója teszi igazán látványossá a belsőt. Az udvarba vezető faragott díszítésű fa ajtó félköríves záródású részén geometrikus mintázatú díszüvegezés látható. Az emeleteken lévő lakások a háromkarú, lebegő kőlépcsős, kovácsoltvas korlátú lépcsőházon és a szintén kovácsoltvas korlátú függőfolyosókon keresztül érhetők el. A lépcsőház földszinti burkolata még az eredeti mintás terrazzo. Az udvari homlokzatok vakolatarchitektúrájúak a földszinten kváderképzéssel. Az udvar részben sárga keramit lapokkal burkolt. A függőfolyosók szerkezetét megerősítettek, azonban az eredeti konzolok nem kerültek helyreállításra. A homlokzaton maradt lenyomatuk alapján a fő méreteik azonban még megállapíthatók, így helyreállításuk is korhű módon lehetséges.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Kertész utca 46	34081	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület		Az eredetileg bérháznak épület lakóépület az 1890-es évek eklektikus stílusának megfelelően alakított térformálásában, homlokzatainak díszítettségében egyaránt. A háromemeletes, magastetős tömegforma kéttraktusos utcai szárnya és az egytraktusos udvari szárnyak egy viszonylag kis udvart kereteznek. A tégla-vakolat architektúrájú utcai homlokzat szimmetrikus. A középtengelyben elhelyezett kapu méreteivel és részleteivel szerves egységet képez a tőle jobbra és balra lévő üzletportálokkal. A homlokzat az emeleteket elválasztó, hangsúlyos osztópárkányokkal horizontálisan tagolt. Az egyes emeletek nyílászárói és keretezésük eltérő kialakítású. Az első emeleti sávot az ablakok parapetjének baluszteres díszítése és a két kovácsoltvas korlátú, markáns megjelenésű, páros konzolokra támaszkodó erkély teszi mozgalmassá. A díszes konzolokkal, keretezett vakablakokkal, fogsor mintával díszített koronázópárkány méltó lezárása a finom részleteket mutató, gondosan formált homlokzatnak. A kapualj mennyezetének és oldalfalainak stukkó diszítése elegáns belsőt eredményez. Az emeleteken lévő lakások a háromkarú, lebegő kőlépcsős, kovácsoltvas korlátú lépcsőházon és a szintén kovácsotvas korlátú függőfolyosókon keresztül érhetők el. A lépcsőház földszinti burkolata még az eredeti mintás terrazzo. Az udvari homlokzatok vakolatarchitektúrájúak kváderképzéssel, nyíláskeretezéssel. Az udvar részben sárga keramit lapokkal burkolt. A függőfolyosók szerkezetét megerősítettek, azonban az eredeti konzolok nem kerültek helyreállításra. A homlokzaton maradt lenyomatuk alapján a fő méreteik azonban még megállapítható, így helyreállításuk is korhű módon lehetséges.	historizáló /koraeklektika	lakó

VII. kerület, Kertész utca 48	34082	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület			A földszint + 3 emeletes lakóépületről tervtári tervek sajnos nem lelhetők fel, de eklektikus stílusából következtetve feltehetően a XIX. század végén épülhetett. A földszint kváderes, az emeletek vakolt kialakításúak, a szinteket hangsúlyos párkányok választják el egymástól. Az épület zártsorú, a Kertész utca házsorába harmonikusan illeszkedő, vakolt homlokzata gazdagon díszített. A középső tengelyben álló kaput két jón oszlop keretezi, felülről íves timpanon fedi. Az első emeleten szimmetrikusan két erkély található kovácsoltvas korláttal. Az épület udvari homlokzata is díszesen formált a földszinten és a harmadik emeleten félköríves a köztes szinteken pedig egyenes záródású nyílásokkal épült. A függőfolyosók az eredeti kovácsoltvas korlátokkal maradtak fent. Az első emeleti parapetet báboskorlátos mellvéd díszíti.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Klauzál utca 33	34311	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1905-1906.	Ziegler Gyula	A háromemeletes eklektikus lakóépület 1905-06-ban épült Ziegler Gyula építész tervei alapján, aki a korra jellemző módon, saját maga számára befektetésként építette a bérházat. Az épület mára leromlott állapota ellenére is látványos díszes homlokzata, kiemelkedő építészeti minősége. A vakolat-architektúrás homlokzat 5 tengelyes, a bejárati középső tengely zárterkéllyel hangsúlyozott. A földszint és első emelet nútozott, függőlegesen rovátkolt textúrával, a felső két szinten a nyílászárók tengelyenként összefogott vakolatdíszes külön keretben kiemeltek. Az épület egyik legjellemzőbb elemei ezek a hangsúlyos, gazdagon és változatosan díszített nyíláskeretezések. A párosan elhelyezett ablakokat a második emeleten aedikulás keretezés fogja össze, körszeletíves timpanonnal, az oromzatában kagylódísszel. A földszinti portálok átalakítottak. A lépcsőalj stukkódíszes, dongaboltozatú. A belső homlokzatok építészeti kialakítása szintén értékes. A téglalap alaprajzú belső udvar két hosszanti homlokzata nyitott függőfolyosós, díszes kovácsoltvas korláttal. A rövidebb homlokzatokból a kapualjhoz kapcsolódó szintén nyitott, két, a homlokzat teljes hosszában vakolatdíszes végigmenő pillér tartja, köztük a kovácsoltvas korlátok. A negyedik homlokzat a bejárattal szemben 3 tengelyes, középső tengelyében félköríves záródású lépcsőházi bejárat, amelyet díszes vakolatkeretezés vesz körül. A bejárat fölötti tengelyen falfülkék találhatóak. Ezen a homlokzaton a vakolat falmezőnként tagolva dörzsölt, strukturált felületű. Az épület legtöbb része, habár rossz állapotban, de építéskori eredeti formájában maradt meg. A külső és belső homlokzatok részletgazdagsága, építészeti formálása kiemelkedő.	historizáló /koraeklektika	lakó
VII. kerület, Wesselényi utca 46	34360	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1892.	Morovitz József	A földszint + 3 emeletes lakóépület 1892-ben épület Morovitz József tervei alapján. A földszinti homlokzat kváderezett burkolt, míg az emeletek vakoltak. A Wesselényi utca házsorába illő, eklektikus épület, tervezője jellemzően klasszicista részleteket használt. A földszint és a harmadik emelet nyílászárói félköríves záródásúak. Az első emelet egyenes záródású ablakait timpanon zárja le, míg a második szinten domborművel kiegészülő egyenes párkányt találunk a nyílások felett, a földszint fölött dupla a második és harmadik emelet között szimpla párkány található. A homlokzatot felülről koronázópárkány zárja, mely jelentősen előreugró ereszt tart. Lépcsőháza eredeti állapotában maradt fenn, díszes kovácsoltvas korláttal és szép műkő burkolattal. A féloszlopokkal kialakított dongaboltozatos kapualj az eredeti kapuval kellemes látványt nyújt. A pinceablakok és lejárók elé utólag épült, a járdára is kilógó toldalékok a ház összképét rontják A belső udvari homlokzatok egyszerűbbek, kevésbé díszesek.	historizáló /koraeklektika	lakó
VIII. kerület, Baross utca 13	36754	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg lakóépület		Kauser József	Az eklektikus stílusú épület a Baross utca zártsorú beépítésében található. Tervezője a homlokzaton látható felirat szerint Kauser József műépítész, építésének ideje azonban ismeretlen. A fszt. + 4 emeletes, tíztengelyes épület homlokzata szimmetrikus szerkesztésű, tégla- illetve vakolatarchitektúrás. A harmadik emeletig a nyílások félköríves és szegmensíves záródásúak, a negyedik emeleten egyenes záródásúak. A legfelső szint egy későbbi kor emeletráépítése, ezért eltér az épület eredeti stílusától. A középső axisban a második emeleten ikerablak és kő balusztrádos erkély látható. A második és harmadik emeletet az osztópárkány alatti levélmintás ornamentális kerámiadíszítés választja el egymástól, függőlegesen pedig a három lizénapár ritmusa teszi izgalmassá a homlokzatot. A kapualj mennyezete keresztboltozatos, a padozat sárga keramit burkolatos. A lépcsőházak eleganciáját a levélmintás kovácsoltvas korlátok és a savmaratott üvegezésű nyílászárók adják.	historizáló /koraeklektika	lakó
VIII. kerület, Baross utca 36	36724	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület			Az eklektikus épület a Baross utca zártsorú beépítésben a Klinikák épületegyüttessel szemben található. Építésének ideje és tervezője ismeretlen. A földszint + 3 emeletes bérház homlokzata 7 tengelyes, szimmetrikus szerkesztésű, kváderes kialakítású. A két szélső tengelyéből kiemelkednek az oszlopok és a bábos erkélykorlátok A földszinti sáv üzletportáljai íves záródásúak, a bejárati kapu a szimmetria tengelyben található, amelyet edikuláris keretezés emel ki. Az első emelet szélső axisait bábos erkélykorlát díszíti, közötte balusztrádos mellvédek láthatóak. A második emelet ablakai egyenes záródásúak, timpanonos díszítéssel. A harmadik szint első és hetedik tengelyében ikerablakok találhatóak. A koronázó párkány gazdagon díszített inda, fogsor és tojássor motívumokkal. A kapualj és az épület belső udvara keramitkő burkolattal ellátott. Az udvari homlokzat is kváderes kialakítású, a nyílászárók egyenes záródásúak. A lépcsőházban kovácsoltvas korlátok találhatóak.	historizáló /koraeklektika	lakó

VIII. kerület, Baross utca 98, Koszorú utca 32	35516	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1913-1914.	Szőke Imre	A Baross utca és Koszorú utca sarkán álló ötemeletes saroképület 1913-14 között épült Szőke Imre tervei szerint szecessziós stílusban. Építtetője Winik Salamon volt, kivitelezte Rohrlich Jakab és Reisenleitner Lajos. A homlokzaton, az első emelet magasságában kőtábla őrzi a mostani ház helyén álló lakóház emlékét, amely Jókai Mór és Laborfalvy Róza közös otthona volt 1868-tól 1882-ig. Déry Attila építészettörténész a kerület épületeiről írt monográfiája szerint az akkor Külső-Stáció utca 80. címen álló földszintes, U alakú, nagy belső kerttel rendelkező 14 szobás lakóház az 1900-as évek elején került elbontásra, igen romos állapota miatt. A mai épület ötemeletes, beépített tetőtérrel, belső udvarral, csonkakontyos nyeregtetővel fedett sarokház. Eredetileg a ház öt emeletén a lakások elhelyezkedése, mérete és helyiségeik elrendezése teljesen megegyezett. A Baross utcai fronton minden szinten két lakás, a Koszorú utca felőli fronton szintenként három lakás helyezkedett el. A kapubejárat az épület Baross utcai homlokzatának legszélső tengelyében nyílt. A Baross utcai tíztengelyes főhomlokzatot háromszögű oromzattal záródó zárterkélysorok tagolják, közülük az első sarokrizalit kör alaprajzú, az ötödik és a nyolcadik pedig egy-egy négyzet alaprajzú zárterkély, előbbi az első, utóbbi a második emeletről indul. A sarokrizalittól jobbra lévő négy tengelyt lizénák választják el egymástól. Az első, a második, és a hatodik szint függőerkéllyel rendelkezik, azonban a tizedik függőleges tengely ez alól kivétel, itt egyáltalán nem találkozunk erkéllyel. A második és a harmadik szintet párkány választja el egymástól. A tetőtérben, a koronázópárkány felett, a hatodik és a kilencedik tengely között futó erkélyt láthatunk, az oromfalon három ablaknyílással. Az épület nyílásai változatos képet mutatnak. A sarokrizalit és a középrizalit közötti felület egynyílású ablakokkal áttört, míg más részeken főleg háromosztatú ablakokkal találkozunk. A szürke és barna vakolt homlokzaton a második emelet osztópárkányok közti sávjában, a sarokrizaliton és mellette egy szakaszon átlós hálóban elhelyezett gipszstukkódíszek, a harmadik és negyedik szint között az ablakok alatt kötény, a két középrizalit között pedig füzérdíszek vannak.	szecessziós	lakó
VIII. kerület, Bródy Sándor utca 13	36622	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1904.	ifj. Nagy Károly	A négyszintes, zártsorú beépítésben álló lakóépület 1904-ben épült, ifj. Nagy Károly tervei alapján. A homlokzaton lévő emléktábla szerint 1898-ig ezen a telken állt Gyulai Pál költő lakóháza. A részben vakolt, részben téglaarchitektúrás homlokzat szimmetrikus szerkesztésű. A kilenc tengelyes homlokzat középső tengelyében helyezkedik el a fa bejárati kapu, a két-két szélső axisban az attika a főpárkány fölé magasodik, enyhén torony-szerű hatást keltve. Az épület karakterét a téglából kialakított részek általi tagolás adja. A nyílászárók állótégla szemöldökkel kiemelt szegmensíves záródásúak, változatos tégla-keretezéssel. A szélső axisok második és harmadik emeletén ikerablakok láthatók. A finoman tagolt osztópárkányok közötti szakaszt téglamintázatok díszítik. A negyedik szint nyílászárói alatti sávot dekoratív képszék ékesíti. A homlokzatot díszes főpárkány zárja le. Az archív tervek tanúsága szerint az épület napjainkban is eredeti megjelenését őrzi. A belső udvari homlokzatokon szintén a vakolt felületek és a tégla-keretezések váltják egymást. A függőfolyosós kialakítású udvari homlokzatok egyszerűbb megjelenésűek az utcai homlokzatnál. Az eredeti mozaik padlóburkolat és a kovácsoltvas korlátok védendő építészeti elemek. Az épület a historikus városszövet értékes eleme, finom díszítésű homlokzattal és a belső terekkel.	historizáló /koraeklektika	lakó
VIII. kerület, Bródy Sándor utca 19	36626	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1897.	Tigermann Sándor	A Bródy Sándor utca zártsorú beépítésében álló bérház eklektikus stílusban épült 1897-ben. Az épület négyszintes, magastetős, díszes megjelenésű. A homlokzat szimmetrikus szerkesztésű, héttengelyes, domináns középső axissal. A középtengelyt a művesen megmunkált fa bejárati kapu, a homlokzat többi nyílászárójánál szélesebb, háromosztatú ablakok, a figurális motívumok és a díszes kő erkélyek teszik hangsúlyossá. A nyílászárók változatos kialakításúak: a homlokzaton látható félköríves, szegmensíves és egyenes záródású ablak is, amelyeket különböző formájú, díszes szemöldök- és könyöklőpárkányok fognak közre. Az első emelet néhány ablaka előtt balusztrádos mellvéd látható. A homlokzat gazdagon díszített lizénák, szemöldökpárkányok, és zárókövek által. Mindemellett sok figurális és ornamentikus díszítmény, illetve fogsor ékesíti a homlokzatot, amelyet az összképhez viszonyítva egyszerű megjelenésű főpárkány zár le. A két szélső és a középső tengely vonalában díszes formájú felépítmények magasodnak a főpárkány fölé. Az archív tervek tanulmányozása alapján megállapítható, hogy a homlokzat nagyrészt az eredeti tervek szerinti megjelenést őrzi napjainkban is. A tetőfelépítmények azonban az eredeti tervrajzokon sokkal díszesebb formában láthatóak. A belső udvari homlokzatok függőfolyosós kialakításúak, az utcai homlokzatnál egyszerűbb megjelenésűek, csupán néhány motívum jelenik meg a külső homlokzat mintájára. A kapualj szintén visszafogottabb formavilágú, lizénákkal, párkánnyal díszített. Az eredeti mozaik padlóburkolat a kapualjban és a függőfolyosókon, illetve a kovácsoltvas korlátok értékes építészeti elemek. A gazdag díszítésű épület mind külső homlokzatán, mind belső tereiben sok eredeti értéket őriz, amelyek által gazdagítja az eklektikus városképet.	historizáló /koraeklektika	lakó

VIII. kerület, Bródy Sándor utca 30	36519	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1904.	Baumgarten Sándor	A Bródy Sándor utcában, zártsorú beépítésben álló négyszintes, magastetős bérház eklektikus stílusban épült 1904-ben, Baumgarten Sándor építész tervei alapján. A homlokzat felülete az első két szinten kváderezett, a fentebbi emeleteken téglaarchitektúrás. A lábazat műkő burkolatot kapott. Az osztópárkányok által keltett horizontális tagoltságot ellensúlyozzák a szélső tengelyeket övező kváderezett lizénák. Az öttengelyes, szimmetrikus szerkesztésű homlokzat középtengelyében helyezkedik el a félköríves záródású fa bejárati kapu. A nyílászárók legtöbbje szintén félköríves záródású, azonban vakolatkeretezésük változatos, szintenként eltérő. Az első emeleten az ablakok előtt balusztrádos mellvéd, a keretezésen zárókő-motívum látható, a nyílászárók közti falszakaszt ión stílusú pilaszterek tagolják. A második emeleten közös, félköríves keretezés által közrefogott ikerablakok figyelhetők meg, a legfelső szinten pedig egybefüggő sort alkotnak az ikerablakok. A legfelső emelet szélső axisaiban kovácsoltvas-korlátos erkélyek láthatók. A homlokzatot részletesen kidolgozott párkányzat zárja tojássorral, képszékkel, fogazattal és díszes konzolokkal. Levéltári kutatás alapján megállapítható, hogy csak a negyedik szinten elhelyezkedő ikerablakok kialakítása tér el az eredeti tervektől. A hosszúkás alaprajzú belső udvari homlokzatok függőfolyosós kialakításúak, egyszerűbb, mégis elegáns megjelenésűek. Az eredeti, mívesen megmunkált kovácsoltvas erkélykorlátok és a letisztult kapualj védendő értékek. A gazdagon díszített, elegáns megjelenésű homlokzat és a belső terek eredeti részletei révén az épület az eklektikus városkép értékes eleme.	historizáló /koraeklektika	lakó
VIII. kerület, Bródy Sándor utca 36	36492	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1869 körül	Pán József	A Bródy Sándor utca zártsorú beépítésében álló ötszintes, magastetős épület eklektikus stílusban épült 1869 körül, Pán József tervei alapján. Építési ideje révén az utca legrégebbi épületei közé tartozik. A bérház történetét színesíti két híres lakója: Jókai Mór és felesége, Laborfalvi Róza két éven át bérelték az első emeleti erkélyes lakást, egészen a színművésznő 1886-ban bekövetkezett haláláig. Az épületben töltött idejüket a homlokzatra kihelyezett emléktábla jelzi. Az épület eredetileg két emelettel rendelkezett, a további két emelet későbbi, 19. századi bővítés, amelyet szintén Pán József tervezett. Ennek köszönhető, hogy bár az utólagos átalakítás nyoma tetten érhető, a homlokzat mégis egységes képet mutat. A szimmetrikus szerkesztésű homlokzat alsó szintjein 11 tengelyes, az utólagosan hozzáépített emeleteken 9 tengelyes. A fa bejárati kapu a középső axisban helyezkedik el, felette hosszan elnyúló erkély látható. A nyílászárók mindegyike egyenes záródású, egyenes szemöldökpárkánnyal. A párkányok feletti díszítések változatosak: a félköríves vakolatkeretezések az első emeleten növényi ornamentikát, a harmadik emeleten palmetta-motívumot fognak közre, a keretezést a legalsó emeleten figurális díszítésű zárókő teszi hangsúlyosabbá. Az emeletek közti osztópárkányok erős horizontális tagoltságot kölcsönöznek a homlokzatnak. A részletesen kidolgozott párkányok képszékét triglif-mintázat díszíti. Az első emelet középső öt tengelyét dór, a második emeletet ión fejezetű, kannelurás pilaszterek tagolják. A főpárkány részét képező konzolok szintén dekoratívak, növényi ornamentikát ábrázolnak. A kapualj visszafogott díszítésű, pilaszterek által tagolt. A belső udvari homlokzatok szintén egyszerűbb megjelenésűek, függőfolyosós kialakításúak. Értékes építészeti elemek az eredeti, mívesen megmunkált kovácsoltvas erkély- és lépcsőkorlátok. Az egykori bérház azon kevés épületek egyike, amely a későbbi átalakítást követően sem vesztette el egységes arculatát. A részletgazdag homlokzati díszítés és a ház története, eszmei értéke révén kiemelkedő a historikus városszövet épületei közül.	historizáló /koraeklektika	lakó
VIII. kerület, Kőfaragó utca 7	36486	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóház			Letisztult geometrikus szecessziós épület, mozgalmas, szabályosan hullámzó tömegformálással. A magastetős, négyemeletes épület pincéjében -feltehetően eredetileg műhelyek, - az utca felől hegesztett ráccsal zárt nyílásúak. A hét tengelyes utcai homlokzatot a második, negyedik és hatodik tengelyekben a tompa ívű, kiugró zárterkélyek és az első és hetedik tengelyekben lévő szabályos körívű, tömör mellvédű erkélyek teszik mozgalmassá. A vakolt homlokzatot a harmadik emelet felett végigfutó párkány és a szélső két-két tengely feletti oromdísz kiemelés tagolják. A nyílások egyenes záródásúak, a vakolatdíszek visszafogottak, leginkább sorminta jellegűek. A kőlábazat csiszolt geometrikus sormintával van anyagában díszítve. A gyönyörű hegesztett geometrikus körmotívumokkal díszített kapu, és a kaput őrző mozaikberakásos kőpáviánok a ház igazi ékességei. Belül is igazán izgalmas látvány fogad: a színes terazzolap burkolat, a lépcsőházi festett szecessziós ablak és a geometrikus hegesztett korlátok mellett az aszimmetrikus körfolyosó egészen egyedi kialakítású. Az épület oldalsó szárnyán robusztus áttört műkő korlátú, hátsó szárnyán hullámíves vonalú, geometrikus hegesztett korlátú részek és csatlakozásuk mozgalmas látványt nyújt. Megfigyelhetők még fennmaradt eredeti lakásbejáratok, egyszerű szecessziós épületasztalos kivitelben, hegesztett geometrikus ajtórácsokkal.	szecessziós	lakó
VIII. kerület, Mária utca 19	36645	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1898.	Pfann és Saal műépítészek	A reprezentatív bérpalota Pfann és Saal műépítészek tervei alapján épült 1898-ban. A háromemeletes, magastetős épület, egy belső udvarral és két lépcsőházzal épült, a pincében kiszolgáló helyiségekkel és műhelyekkel, az emeleteken szintenként hat lakással. Az öt tengelyes utcai homlokzat vakolt, tardosi vörös mészkő lábazatos, a földszinten és az első emeleten kváderezett kialakítású. A míves kovácsoltvas kapu a középtengelyben van, nyílását füzéres díszítésű vakolatcímer koronázza, felette a második emeleten balusztrádos, csigavonalú konzolokkal alátámasztott erkély kapott helyet. A kapu mellett négy szuterénnyílás díszes kovácsoltvas rácsozattal, az eredeti műhelyek nyílásai láthatók. A homlokzati nyílások a kapu kivételével egyenes záródásúak, keretezésük a késő eklektika-kora szecesszió vakolatdíszeitől roskadozik, különösen a második és a harmadik emelet nyílásai felett. Arannyal kiemelt florális, drapéria, füzér, kagyló és emberfej motívumok is felfedezhetők. A középső három tengelyt nagyobb kiugrású koronázópárkány teszi hangsúlyossá. A kapubejárat dongaboltozatos vakolatdíszes, a főlépcsőházig a padozat színes terazzolap burkolatú. A boltíves főlépcsőházat márvány inkrusztáció utánzatú piros-zöld vakolatdíszek teszik reprezentatívvá. A lépcsőház kovácsoltvas korlátja csigamotívumokkal díszített. A kisméretű de közel négyzetes arányú belső udvart a főlépcsőház felé neoreneszánsz hangulatú loggia zárja. A többi oldalon körfolyosós, egyszerű motívumú kovácsoltvas korláttal keretezett. A belső homlokzatok nyíláskeretezései az utcai homlokzathoz hasonlóan vakolatdíszesek, de itt inkább a klasszikus, mint a szecessziós jegyek dominálnak.	szecessziós	lakó

VIII. kerület, Mária utca 7	36651	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	kollégium	1892.	A kétszintes, magastetős, zártsorú beépítésben álló épület a 1892-ben tervezték Dr Székely Ádám lakóházának, tervezője ismeretlen. A Fővárosi Levéltárban található átalakítási tervek szerint a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetségének háza volt hosszabb időn át, mely alatt több belső átalakításon esett át. Jelenleg egyetemi kollégiumként funkcionál. Az eklektikus stílusú épület földszintje és sarokrésze kváderezett. Homlokzata 9 tengelyes, a földszinten félköríves, az emeleteken egyenes záródású ablakokkal, a szimmetriatengelyben kétszárnyú, fa bejárati kapuval. A fölszint és az első emelet között hangsúlyos osztópárkány található. Az első emelet ablakait timpanonnal fedett aediculák keretezik, alattuk faltükörrel. A bejáratot a fölötte elhelyezett kovácsoltvas korlátú erkély, kétoldalt zászlótartóval, teszi hangsúlyossá. A második emelet fölött fogsormintás zárópárkány koronázza az épületet.	historizáló /koraeklektika	lakó
VIII. kerület, Puskin utca 1/b, Rákóczi út 9	36554	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület		A Rákóczi út és a Puskin utca sarkán álló négyszintes, magastetős épület eklektikus stílusban épült. A homlokzat 9 tengelyes, gazdagon díszített. A földszinti sávban üzletek kerültek kialakításra, a portálok azonban már az 1950-es években is a jelenlegi formát viselték az archív fotók tanúsága szerint. A földszint kváderezett, az emeletek felülete vakolt. A két szélső és a középső axis a homlokzat kiemelt szakaszai. A középső tengely az első és második emelet magasságában előreugró zárterkély révén válik dominánssá. A bal szélső tengely a homlokzat legdominánsabb része: a magas talapzatú, korinthoszi fejezetű pilaszterek, lizénák és a legfelső emeleti kariatidák figyelemfelkeltő díszítmények. A jobb oldali szélső axis visszafogottabb díszítésű, lizénák által keretezett. A hangsúlyos tengelyekben barokk stílusjegyeket hordozó, volutás felépítmény magasodik a főpárkány fölé, félköríves timpanonnal. Az ablakok mindegyike egyenes záródású, keretezésük azonban szintenként eltérő: az első emeleten félköríves, a második emeleten háromszög alakú timpanon keretezés látható. A legfelső szint ablakait egyenes szemöldökpárkány zárja. A részletgazdag osztópárkányok finoman tagoltak, fogsorral, meander-díszítéssel. A földszintet és az első emeletet elválasztó osztópárkány fölött a homlokzat teljes szélességén végigfutó balusztrádos mellvéd látható, a negyedik szint ablakainak parapetét pedig palmetta-motívum díszíti. A homlokzatot lezáró főpárkány részletesen kidolgozott, fogsorral, figurális díszítésű képszékkel és díszes konzolokkal. A bejárati ajtó a homlokzat középső tengelyében helyezkedik el. A belső udvari homlokzatok és belső terek szintén rengeteg eredeti értéket őriznek. A kapualj éppoly gazdagon díszített, mint az utcai homlokzat: falfülkék, pilaszterek, osztópárkányok és figurális, illetve ornamentikus díszítések ékesítik a teret. Az udvari homlokzatok függőfolyosós kialakításúak, amelyeket díszes oszlopok tartanak. A nyílászárók az utcai homlokzathoz hasonlóan egyenes záródású, vagy timpanonos szemöldökpárkánnyal rendelkeznek. A míves, kovácsoltvas erkélykorlátok szintén értékes építészeti elemek. Az épület frekventált elhelyezkedése és jó állapotban megőrzött, eredeti építészeti elemei révén kiemelkedő értéket képvisel.	historizáló /koraeklektika	lakó
VIII. kerület, Somogyi Béla utca 17	36466	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1898–1899. Eckhardt Frigyes	A nagykörút kiépülése után, 1898-ban Schmits Erzsébet bontatta le az itt álló Hild Károly által tervezett földszintes, harminc szoba-konyhás -esetenként ablaktalan- lakásból álló 'nyomortanyát'. A helyére Eckhardt Frigyes építésszel négy emeletes, két belsőudvaros, három lépcsőházas, 62 lakásos bérházat terveztetett. Eredetileg az utcai szárnyban a földszinten négy kis üzlet volt raktárakkal, felettük pedig szintenként két nagy polgári lakás kapott helyet. Az eredetileg fakocka burkolatú belső udvarokra néztek a korszerű módon szintén saját WC-vel és nagyrészt saját fürdőszobával ellátott, kisebb, 2-3 szobás lakások. A lakások eltérő méretéből adódóan, a kortól idegen módon, a házban nagykörúti kereskedők és középosztálybeli értelmiségiek vegyes lakossága alakult ki. Az építkezést az időközben tönkrement Schmits házaspártól Gans Ármin vette át, aki 1899-ben, az első budapesti bérházlift beépítése után egy évvel, kiegészíttette a terveket egy liftaknával. A magastetős épület utcai homlokzata vakolt, a földszinten és az első emeleten kváderezett. A bejárat az öt tengelyes homlokzat középtengelyében kiugró első és második emeleti zárterkély alatt kapott helyet. A harmadik emelet felett a koronázópárkánnyal azonos kialakítású de kisebb kiülésű fűrészfogas osztópárkány fut végig. A szélső tengelyek ikernyílásait kváderezett lizénák keretezik, az osztópárkány és a koronázópárkány alatt füzéres díszítéssel. Az első és a negyedik emeleten a nyílások egyenes záródásúak, a földszinten és a közbülső emeleteken íves záródásúak, leány- és szörnyfejes gipszstukkókkal gazdagon koronázottak. A második emeleten végigfutó báboskorlátos ablakmellvédeket a szélső tengelyekben florális motívumokkal díszített kovácsoltvas korlátú, konzollal alátámasztott íves erkélyek váltják fel.	historizáló /koraeklektika	lakó
VIII. kerület, Szentkirályi utca 32/a	36598	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg gróf Károlyi Gyuláné palotája	1923. Lindwurm Nándor és	A négyszintes épület eredetileg gróf Károlyi Gyuláné palotájának épült 1923-ban, tervezője Lindwurm Nándor és Németh Zoltán. Az eklektikus stílusú palotán neoreneszánsz elemek láthatók, mint a kőmellvédes előlépcső és kerti lépcső, piano nobile balkonos szalonja mely eredeti formájában osztófödém nélkül maradt fönn. A magastetős kialakítású épület rusztikus hatást kelt, a két alsó szint kváderezése miatt. A fölső két emelet vakolt architektúrájú. A ház a Szentkirályi utcára L alakban néz, ezáltal létrehozva az épület előtt egy kisebb teresedést. A Piano nobile szinten az ablakok záródása félköríves, a parapetben baluszterek találhatók. A két hangsúlyos vízszintes osztópárkány a házat három részre osztja. A középtengelyben, a bejárat fölött baluszteres korlátú erkély kapott helyet, melynek tartó konzolain oroszlánfejes díszítés figyelhető meg. A harmadik emelet és az első két szint ablakai egyenes záródásúak, kevésbé díszesek. A koronázópárkány hangsúlyosan kiugró, ami szintén neoreneszánsz motívum. A hátsó, udvari homlokzatok visszafogottabbak, kevésbé díszesek. A harmadik emeletet kivéve az ablakok itt íves záródásúak. A belső terek az idők során nagyrészt átalakultak, leegyszerűsödtek, főként az 1950-es évek során, amikor osztófödémeket építettek be.	historizáló /koraeklektika	lakó

VIII. kerület, Szentkirályi utca 9, Trefort utca 6-8	36539	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	iskolaépület	1886.	Bobula János	A Trefort utca és a Szentkirályi utca sarkán álló téglaarchitektúrás, háromszintes épület napjainkban az ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnáziumának ad otthont. A tervek tanúsága szerint eredetileg a Közoktatási Tanács és a Budapesti Királyi Tudományegyetem Tanárképző Intézet Gyakorló Főgimnáziuma működött benne. Az épület 1886-ban épült, Bobula János tervei alapján. Az épület tömegformálása egyszerű, a homlokzatok téglaarchitektúrás kialakításúak. A főhomlokzat szimmetrikus szerkesztésű, enyhén előreugró középrizalittal, amelynek középső tengelyében található a bejárati kapu. Az oldalhomlokzati bejárat a jobb szélső axisban helyezkedik el. Erős horizontális tagoltságot kölcsönöznek az épületnek az osztópárkányok. A nyílászárók mindegyike félköríves záródású. A második emelet fölött utólagos szintráépítés látható. A jelenlegi állapotot az eredeti tervekkel összehasonlítva megállapítható, hogy az épület javarészt megőrizte építéskori formáját, megjelenését. A szintráépítésen túl további különbség a földszint megjelenése, amely jelenleg téglaarchitektúrás, a tervrajzokon azonban vakolt, kváderezett kialakítás látható. Emellett a főhomlokzat első és második emeletének jobb oldalán a két szélső ablakot utólagosan befalazták.	historizáló /koraeklektika	oktatás
VIII. kerület, Vas utca 15/A-B	36499	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1897.	Klinger József	A zártsorú beépítésben álló háromemeletes, franciaudvaros épület 1897-ben épült eklektikus stílusban Freiberger Dávid számára. Tervezője Klinger József műépítész volt. A lakások bejárata a telek oldalhatárain lévő két keskeny belső udvar függőfolyosójáról nyílik, míg a szobák az utcára, a franciaudvarra és a hátsó udvarra néznek. Az épület homlokzata szimmetrikus szerkesztésű, 6+4+6 tengelyes, a sarkokon kiugró zárt erkélyekkel díszítve a 1-2 emelet között. A homlokzatok vakoltak, a földszint kváderezett, az utca felé íves záródású portálokkal. Az emeletek ablakai egyenes záródásúak, kihajtható redőnyökkel, az első emeleten íves aediculákkal. A földszint és a 2. emelet fölött osztópárkány tagolja a homlokzatot. Az épületet díszes koronázó párkány zárja. A díszítésben több helyen visszatér a kagyló-motívum. A franciaudvart kovácsoltvas korlát választja el az utcától, ahonnan kapun át megközelíthető. Az 1980-as években rendszeresen szobor-kiállításokat tartottak az udvarban. A lépcsőházban a magasföldszintre bábos korlátú kőlépcső vezet fel, feljebb öntöttvas pálcákkal alátámasztott fakorlátok láthatók. A lépcsőfordulókban még megmaradt az eredeti színes mozaiklap padlóburkolat. A függőfolyosók korlátjai díszes kovácsoltvas szerkezetek.	historizáló /koraeklektika	lakó
XI. kerület, Ménesi út 19, Somló lépcső 1-3	5074	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Schulek-Krompecher villa	1905-1907.	Schulek János	A Ménesi út és a Somló lépcső sarkán álló nagykertes ház 1905-07 közt, az első gellérthegyi villák egyikeként épült. Építtetői emlékét a házon a Magyar Tudományos Akadémia által 1991-ben elhelyezett emléktábla is őrzi. Schulek Frigyes műépítész és veje, a nemzetközi hírű orvos-patológus Krompecher Ödön, a ház tervezésével Schulek Jánost, a tulajdonos fiát bízták meg, akinek művei közül ma már több áll fővárosi védelem alatt. A földszinten és az emeleten egy-egy ötszobás, verandás lakás épült, a délnyugati sarkon 36 m2-es famennyezetes szalonnal. Az alagsorba egy kertészlakást és egy kis barkácsműhelyt terveztek. A tetőtérben kétszobás kislakást alakítottak ki, ahol jó ideig Szabó Ervin, a fővárosi könyvtár megalapítója, majd dr.Kessler Hubert, a híres magyar barlangkutató élt. Az egyemeletes családi villa gazdag tömegjátékú, középkorias részletképzésű épület, változatos méretezésű, nagy szegmensívű ablakokkal, fapárkánnyal, főhomlokzatán alkóv sávokkal. A homlokzatokat kőlábazat és terméskő övpárkány tagolja, amelyeken az alagsori és a hátsó ablakok kovácsoltvas rácsai, a főbejárat díszes vasveretű tölgyfakapuja, az oldalhomlokzat kőkonzolos, fűrészelt díszű faelemekkel alátámasztottsarokerkélye és a tetőablakokkal érdekesen formált tetőidom érdemel figyelmet. A tágas lépcsőház díszei az üvegezett míves fa bejárati ajtók, a Schulek János egyéni stílusára jellemző domborított fémlemezzel kialakított korlát és a középkorias kialakítású negyedköríves, kőpárkányos pincelejárat. Az 1944-45-ös ostrom során a ház komoly károkat szenvedett, melyek helyreállítása a család részéről komoly anyagi áldozatokkal járt. A családi villát 1952-ben államosították, és a leszármazottak immár bérlőként éltek benne tovább. 1977-78-ban a Fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalat sort kerített a teljes felújításra, ám a ház míves részleteinek helyreállítására nem került sor. 2015 óta a ház 100%-ban Önkormányzati tulajdonú, de a lakók nagy része Schulek leszármazott, akik őrzik az egykori villa sok eredeti részletének korabeli dokumentumait és emlékét.	historizáló /koraeklektika	lakó
XVII. kerület, Baross utca 2, Szabadság utca 24	123996	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Schulcz-ház	1933.		A telket Braun Mórtól vásárolta meg a Schulcz család, erre épült fel 1933-ban ismeretlen tervező által a ház, amely a Baross utca arculatának ma egyik meghatározó eleme. A törtvonalú, L alaprajzú, részben alápincézett saroképület fszt+1 emeletes. A kéttraktusos épület földszintjén, az utcai részen eredetileg is üzlethelyiségek sorakoztak: Schulcz Miklós rövidáruüzlete, mellette a Schulcz testvérek kesztyűs - kalapos üzlete és Schulcz Margit cukorkaboltja Az udvar felé két lakás, mosókonyha, valamint a pincelejáró foglalt helyet. Az emeleten lévő eredetileg négy - ma három – lakást a Szabadság utcai fronton elhelyezkedő zárt lépcsőházzal összekapcsolódó kovácsoltvas mellvédű függőfolyosóról lehet megközelíteni. A végigfutó háromrészes övpárkánnyal vízszintesen két részre osztott utcai homlokzatú és többszörösen megtört homlokzatsíkú épület rendkívül mozgalmas tömegformálású. A földszinti zónát tizenegy tengely – vízszintesen lezárt ajtó és kirakatablak – tagolja, melyek közül a Szabadság utca és Baross utca sarkán elhelyezkedő öt nyílás magassági méretei nagyobbak, mint a Baross utcai hat nyílásé: minden bizonnyal későbbi átalakítás során nyerték el mai méretüket. Az övpárkány fölötti, megtörő falsíkú, zárt sarokerkéllyel és erkélyekkel tagolt emelet könyöklőpárkányos ablakait és kétoldalt ablakokkal kísért ajtónyílásait egyenes vonalú szemöldökpárkány zárja le. A végigfutó főpárkány fölött eltérő gerincmagasságú kontyolt nyeregtető emelkedik, a zárt sarokerkély fölötti tornyot nyolcszögű sátortető, a lépcsőházat pedig egyszerű sátortető fedi. Az épület 1944 őszén nyilas, 1945 tavaszán pedig kommunista pártház volt, később államosították. Az épület elhelyezkedése, változatos tagolású homlokzata és mozgalmas tetőzete révén az utcakép jelentős és meghatározó építészeti eleme.	historizáló /koraeklektika	lakó

XVII. kerület, Czeglédi Mihály utca 1, Péceli út 222	134452	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	Rákoscsabai Közösségi Ház	1911.	Gubicza József	A Rákoscsaba központjában álló községházának épült kétszintes ház Gubicza József tervei alapján épült 1911-ben. Az alaprajza L alakú, részlegesen zártsorú, az utcavonalra helyezetten áll. Az egyemeletes épület főbejárata a Péceli út felé a homlokzat középtengelyében nyílik. Az alaprajzi rendszer kéttraktusos, a belső, udvari homlokzaton helyezkedik el a lépcsőház és a közlekedő, míg az utca részen teremsor húzódik. A Czeglédi Mihály és a Péceli utcai homlokzatok kialakítása azonos rendszerű. Terméskő lábazat, körbefutó övpárkány és egyszerű profilú záró párkány alkotják a homlokzatok vízszintes tagoló elemeit. A Péceli út felőli homlokzat 5 tengelyes, a középsőben nyílik a félköríves lezárású, az ablakok záradékánál alacsonyabb magasságú bejárat, mely fölött kovácsoltvas mellvédű erkély helyezkedik el. Mind a földszinti, mind pedig az emeleti könyöklős, egyenes záródású ablakokat kis kiülésű keret futja körbe. A Czeglédy Mihály utcai homlokzat 10 tengelyes, az ablakok keretezése a Péceli úti ablakokkal egyezik meg. Az épület a településszerkezet jelentős és meghatározó építészeti eleme, a városiasodó Rákoscsaba építészeti dokumentuma. A belső terekben nagyrészt megmaradtak az eredeti ajtók, a díszes korlát. Az előtér mennyezetén kazettás díszítés látható. Az udvar felőli részen a nagyterem és a mögötte elterülő vizesblokk későbbi hozzáépítés eredménye.	historizáló /koraeklektika	közintézmény
XVII. kerület, IX. utca 2-4, IX. utca 2-4	129986/2	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Központi	1911-1913.	Szalay László	Rákosliget betelepülése idején a terület szívének számított a IX. utca első két telke, szemközt az 1899-ben épült Polgári Kör épülete állt. Czeisler Lipót budapesti vállalkozó 1911 május elsején nyitotta meg a két telken álló 12 vendégszobás Központi Szállodát. Az egyemeletes szecessziós stílusú hotel építőmestere és vélhetően tevezője is a rákoscsabai Szalay László volt. A szálloda földszintjén eredetileg kávézó működött, de már az első világháború vége előtt Elite Mozgó cégér alatt mozivá alakult. Egy időben Apolló volt, majd 1948-tól Szabadság lett, végül a rendszerváltáskor bekövetkező bezárásáig Maros moziként működött. A korai fotókon látható gazdagon díszített szecessziós homlokzatból mára csak az ablakkiosztás és az emeleti erkélyek maradtak meg. A földszint nyílásai a tengelykiosztást megtartva átépültek. Az utcai homlokzatról eltűnt három oromzat.	historizáló /koraeklektika	vendéglátás
XVII. kerület, Liget sor 40	130052	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Gózon Gyula villája	1910.		A négyzet alakú telken elhelyezkedő háromtraktusos villaépület az 1910-es évek első felében épült, tervezője nem ismert. Beépítése szabadonálló, mivel saroktelken áll, az utcakép jelentős és meghatározó eleme. Gózon Gyula színész és felesége 1945-től állandó lakója volt a villának. A szecessziós stílusú magasföldszintes lakóház alápincézett, bejárata a Gózon Gyula utca felé nyílik. Belső tereiben épségben megmaradtak a neorokokó stílusú kétszárnyú ajtók. Négytengelyes főhomlokzata a Liget sorra tekint, nyugati részén barokkos jellegű, törtvonalú oromzattal záródó rizalitban elhelyezkedő háromosztatú nyílás mellvédes teraszra nyílik. A szecessziós stílusú háromosztatú nyílás, szemöldökzónájában barokkos ornamenssel díszített keretezés látható. A főhomlokzat keleti oldalán elhelyezkedő három ablak a homlokzaton végig futó könyöklőpárkányra ül fel. A könyöklőpárkány fölött és a váll magasságában ugyancsak végigfutó vízszintes sávozású párkány kapcsolja össze a lapos kerettel keretezett három ablakot, amelyeknek szemöldökzónáját a záradékban barokkstílusú ornamens, a széleken pedig két-két félgömb díszíti. Az ingatlan utcai határán igényesen kialakított, szintén szecessziós stílusú kovácsoltvas kerítés húzódik. Az épület állapota jó, különlegességét adja, hogy az eklektika és a szecesszió egy sajátos keveréke.	szecessziós	lakó
XVII. kerület, Liget sor 45	130063	21/2018. (VI.19) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Führinger-villa később pedíkűrén	1900-as évek eleje		Az eklektikus és szecessziós stílusú szabadonálló villaépület az 1900-as évek elején épület, tervezője nem ismert. Kialakítása utcával párhuzamos középfalas, emeletes, kéttraktusos. A földszint helyiségei a Ny-i és D-i oldalon nyíló bejáratokon át közelíthetők meg, míg az első emeletre a hátsó udvari fronton elhelyezett lépcsőn át lehet feljutni. A belső terekben még megtalálhatók az eredeti nyílászárók. A főhomlokzat dél felé tekint, tömegtagolása mozgalmas. A földszint és az emelet zónáját kis kiülésű golyvázott övpárkány osztja két részre. A földszinti zónában az alacsony lábazat felett téglaburkolat húzódik, az egyenes záródású nyílásokat egyszerű, lapos vakolatkeret szegélyezi. Az emeleti zónában elhelyezkedő lapos vakolatkerettel keretezett nyílások a homlokzaton végigfutó könyöklőpárkányra ülnek fel. A középső két tengely előtt oszlopos, bábos mellvédű erkély található. A homlokzatot kis kiülésű, golyvázott párkány zárja. A párkány fölött a széleken bádogdíszes tornyok, a tornyok közében, az oszlopos erkély fölött íves vonalvezetésű, háromszögű oromzat látható, két félköríves lezárású, kapcsolt és keretezett ablakkal. Az ingatlan utcai határán igényesen kialakított, szecessziós stílusú kovácsoltvas kerítés húzódik. A villa erőteljes tömege, oromzata és oldaltornyai miatt az utcakép jelentős, meghatározó építészeti eleme.	szecessziós	lakó

XVII. kerület, Pesti út 167	125625/2	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és XVII. kerületi Önkormányzati irodák, eredetileg Fuchs Ignác kastélya	historizáló /koraeklektika	lakó
XVII. kerület, Podmaniczky Zsuzsanna utca 6	123965	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	baptista imaház, eredetileg zsinagóga	szecessziós	szakrális
XVII. kerület, Zrínyi utca 38	134773	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	baptista imaház	historizáló /koraeklektika	szakrális

Az épület építtetője Fuchs Ignác vállalkozó volt, aki a Wenckheim bárok földbirtokát szerezte meg. Az eklektikus stílusú Fuchs-kastély az 1890-es évek elején épült, tervezője ismeretlen. Erőteljesen tagolt, monumentális tömegével és magassági méreteivel a tömb belső településképének jelentős és meghatározó építészeti eleme. Az igényes építészeti kialakítású épület a századfordulós budapesti eklektikus villákkal egy nívójú volt, ám sajnos az egykori kastély díszes homlokzatkialakítása megsemmisült. A mai törtvonalú, téglány alaprajzú épület földszint+1 emeletes kialakítású, alápincézett. Az épület főbejárata az ÉNy-i sarkon van. Az egyes szinteket a főbejárat jobb oldalán elhelyezkedő lépcsőház háromkarú, eklektikus stílusú kovácsoltvas mellvéddel kísért lépcsője köti össze. Az alaprajzi rendszer mindhárom szinten háromtraktusos kialakítású. Az épület alatt elhelyezkedő poroszsüveggel fedett pince kisebb alapterületű, mint a felette lévő szintek, ennek oka, hogy a helyreállítás során a pincét nem, hanem csak a földszintet és az emeletet bővítették. A belsőben jó állapotban maradtak fenn az eredeti nyílászárók. Az erőteljes tömegű épület jelenlegi homlokzati kialakítását a közelmúltban történt kibővítés és felújítás során nyerte el. Az épület Pesti út felé néző, övpárkánnyal osztott, 6 tengelyes homlokzatát mozgalmas tömegformálás jellemzi. A Ny-i oldal főbejárat előtti, székeken álló, oszlopos alátámasztású, nyitott előtere fölött tömör mellvédes erkély, tőle balra a tetőzetbe magasodó torony áll, majd egy kéttengelyes rész után egy hosszú, tömör mellvédű erkélyes homlokzatszakasz következik. A végigfutó övpárkánnyal tagolt K-i homlokzat É-i részén, az erkély után a kéttengelyes rizalit, majd egy négytengelyes homlokzatszakasz található, melyet az eltérő architektúrális kialakítású, mind a földszinti, mind pedig az emeleti részen elhelyezett páros ablakokkal is kihangsúlyozott toldalék követ. A D-i homlokzat (a toldalék) építészeti kialakítása egyszerű: a földszint és az emelet egy-egy tengelyét tagolatlan lapos vakolatkeret keretezi és kapcsolja össze. Az épület Ny-i homlokzatának jellegét a homlokzat síkjának lépcsőzetes visszaugratása, illetőleg az ÉNy-i sarokrész mozgalmas tömegformálása – a főbejárat előtti erkélyt hordozó lépcsős előépítmény, a felmagasodó saroktorony –, illetőleg a kéttengelyes lépcsőház lépcsőzetesen elhelyezkedő ablakai határozzák meg. Az épület nyílásait körbefutó, lapos vakolatkeret, a torony egyenes záródású keskeny ablakait pedig konzoldíszítés keretezi. A régi épületet fogsordíszes, a tornyot pedig konzolos párkány zárja le. Az épületet kontyolt nyeregtető fedi. Lakossági elbeszélések alapján a II. világháború végén nyilas pártház volt, 1956-ban pedig szülészet-nőgyógyászat működött kastélyban. A Fővárosi Szabó Ervin könyvtár XVII. kerületi részlege 2006-ban nyílt meg a kibővített és helyreállított épületben.

1890-es évek eleje

Az 1920-as évek végén zsinagógaként épült templom mintegy 16 méteres hossza, magassági méretei, tömegformálása és homlokzati kialakítása következtében az utcakép jelentős és meghatározó építészeti eleme. Szabadonálló beépítésű, eklektikus jellegű, bizáncias stílusú templom. A homlokzati oldalán egy-egy bástyaszerű torony helyezkedik el, hagymakupolára emlékeztető fedéssel, középen ívelt, kővel díszített neoromán kapuzattal. A tornyokon keskeny kőpárkányos ablakok vannak, oromfala lépcsősen kialakított, az egész homlokzat pártázattal díszített. A kapu fölötti oromfalat egykor a két kőtábla díszítette, amelyeket a templom belső berendezésével együtt a II. világháborúban megsemmisítettek. A szakrális térben a kereszt alatt szépen kiképzett bemerítő medence látható, jobb oldalon a szószék és az úrvacsora-asztal, bal oldalon az énekkar-zenekar székei sorakoznak. Az orgona beépítése anyagiak hiányában még várat magára. A templom hajójában 120 kényelmes ülőhely, a karzaton 4 férőhely van. A bejárati részt az imaterem hajójától hangszigetelt üvegfal választja el, a toronyfeljáratra és a karzatra is innen lehet feljutni.

1920-as évek vége

Rákoscsabán 1886-ban kezdődött meg a baptista misszió, a hívek eleinte egyes családoknál tartottak összejöveteleket, majd számuk növekedése miatt szobát béreltek, és amikor ez is kicsinek bizonyult, 1901-ben, egy imaház építésére szánták el magukat. A tervezéssel és az építés vezetésével Kovács Sándor baptista építészt bízták meg. Az eredeti épületre a hajón kívül már csak a fűthetőség miatt sajnálatosan elfedett, gyönyörűen ácsolt padlástér emlékeztet. A templomba belépve – más baptista imaházakhoz hasonlóan – a gyermekek részére hangszigetelt üvegfallal elválasztott terület fogad. A 15 x 10 méteres imaházban 200 ülőhely van. A nagyméretű fémkeretes ablakokat és a belső teret üvegfestést mintázó fólia védi az erős napsugárzástól. A szakrális térben a kereszt alatt látható a bemerítő medence, az úrasztala és a szószék, melynek
művészi faragását Tóth József készítette. A 2001 évi felújítással a templom belső tere padlófűtést kapott.

1901.
Kovács Sándor

XVIII. kerület, Margó Tivadar utca 116-118	150230/16	21/2018. (VI.19.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Herrich-Kiss villa	1870.	Kiss István	Pestszentlőrinc egyik legrégibb épülete, az egykor „Tantenburg"-ként ismert Herrich-Kiss villa az 1870-es években épült a neves építész, Kiss István tervei alapján. A villa eredetileg könyvtárként és gazdasági épületként funkcionált, majd átalakítást követően a tulajdonos Herrich család nyaralója volt. A második világháború után szociális bérlakások kaptak helyet az épületben, amelynek állapota ebben az időben jelentősen leromlott. Felújítására a 2000-es évek elején került sor. A kétszintes, oldalhatáron álló, romantikus stílusú villa tömegformálása többszöri átépítésről, bővítésről árulkodik. Az épület tömege két részre osztható, az emeletes főépületre és az arra merőleges, földszintes épületszárnyra. A főépület délnyugatra néző, törtfehér színűre vakolt homlokzata tégladíszítésű, mely kellemes tagoltságot kölcsönöz az építménynek. A díszítés optikai keretbe foglalja az oromzatot, illetve külön-külön keretezi a homlokzat nyílászáróit. Szintén téglából készültek a kéménypillérek, illetve az egykori díszes, faszerkezetű veranda egyszerűbb kialakítású utódjának pillérei. A földszinti épületrész délnyugati oldalához szintén csatlakozik egy kisebb, fa deszkázatú veranda. Egy eredeti fa ablak maradt meg, a nyílászárók a többi helyen fából illetve műanyagból készültek. A nyílások egy része egyenes záródású, máshol íves záródás fedezhető fel. Az épület homlokzatain szürke színű, festett lábazat fut körbe. Az ácsolt fa tetőszerkezeten jelenleg szürke palafedés látható. Az egykor nagypolgári térosztású épületbelsőt az államosítást követően kisebb méretű lakásokra osztották fel, a jelenleg is zajló felújítás során azonban az enteriőr visszanyeri eredeti formáját. A belső térben további értékes részletek fedezhetők fel, ilyen például egy földszinti szoba ablakát díszítő, eredeti, fehér színűre mázolt fa spaletta, illetve a szintén eredeti fa lépcsőszerkezet és galéria. A főhomlokzat egyik földszinti ablakának zárszerkezete szintén eredeti állapotában maradt fenn. A Herrich-Kiss villa Pestszentlőrinc egyik legkiemelkedőbb építészeti alkotása, a Bókay-kert részeként a kerület helytörténeti jelentőségű épülete.	historizáló /koraeklektika	lakó

Cím	Helyrajzi szám	Védelem keltezése	Védelem megszűnése	Építmény típusa	Megnevezés	Tervezés, építés ideje	Tervező
12. Eötvös út 41.		24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	Eötvös úti gépház és víztorony	1913	Zielinski Szilárd
II. kerület, Árpád fejedelem útja 22-25, Zsigmond tér 1-4	14577/1	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	Zsigmond téri szivattyútelep	1917	
II. kerület, Budakeszi út 51	10937/18	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Épületegyüttes	egykori Magyar Filmlaboratórium Vállalat épületegyüttese	1964.	Morvay György
II. kerület, Budakeszi út 9-11	10997	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Szépilona Remíz épületei	1896, 1910, 1912	Budapest Közúti Vaspálya Társaság
III. kerület, Bogdáni út 1	19250/15	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Harisnyagyár épületei és kémény	1923-1940	Kollet József, Kellermann László, Singer Miksa (I-II. periódus)
III. kerület, Folyamőr utca 0	18391/5	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	BUSZESZ, egykori Leipziger szeszgyár központi csarnok kéménye		
III. kerület, Folyamőr utca 7-13	18380/1 70373/1,70	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	BUSZESZ, egykori Leipziger szeszgyár központi csarnok három traktusa	1880 körül	
IV. kerület, Duna sor 15, Duna sor 16	373/3	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	Leiner Fülöp és Fiai Enyvgyár	1860 körül	
IX. kerület, Gubacsi út 63-67, Kén utca 4	38103/1	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Gyapjúforgalmi Raktárközpont toronyépülete	1966	Juhász Jenő és Pozsgai Lajos (IPARTERV)
IX. kerület, Gubacsi út 93	38209/2	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	Magyar Honvédség Logiszitkai Központ három igazgatási épület és egy raktárépület		
IX. kerület, Gubacsi út 95	38211/11	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Fegyver és Gépgyár Hőerőmű épülete és kéménye	1891	
IX. kerület, Gubacsi út 97, Soroksári út 164	38215/4	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár hőközpontja	1922-23	Quittner Ervin
V. kerület, Honvéd utca 21, Markó utca 13-17, Szemere utca 14	24939	Főv. Kgy.		Építmény	egykori Pénzjegynyomda épülete	1925	Korb Flóris

VIII. kerület, Csokonai utca 3	34662	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.	Építmény	az egykori Nemzeti Színház kiszolgáló épülete és víztornya	1895	
VIII. kerület, Horánszky utca 5	36620	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Cseréppipagyár épülete és kéménye	1873.	
XII. kerület, Csíz utca 2-12, Farkasvölgyi út 15	9240/7	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.	Építmény	Széchenyi hegyi Tv-adótorony és kapcsolódó épületei	1958	Székely László és Gergely István
XIII. kerület, Népsziget - -	25992/3	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.	Építmény	kapu építmény és hajóépítőcsarnok		
XIII. kerület, Váci út 19	28208/2	24/2019. (VI.19) Főv. Kgy.	Építmény	Első Magyar Gazdasági Gépgyár (EMAG) Váci út menti épületei	1884	

Cím	*Helyrajzi szám*	*Védelem keltezése*	*Védelem megszűnése*	*Építmény típusa*	*Megnevezés*	*Tervezés, építés ideje*	*Tervező*
IV. kerület, Baross utca 91-97	73679/4	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	egykori DUCLOS Bányagépgyár 1. és 2. csarnok		
IV. kerület, Berlini utca 14-20, Madridi utca 6-10, Tó utca 1-5, Virág utca 1	72459	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	Chinoin Gyógyszergyár orvosi épülete	1915 körül	
IV. kerület, Fóti út 2, Julianus barát utca 1, Váci út 91	75831/1	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	Coats Cérnagyár üzemcsarnokai, kémény, víztorony	1924-1926.	
V. kerület, Károly körút 0	24225	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhelyek		
V. kerület, Károly körút 00	24225	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhelyek		
V. kerület, Szent István körút 0	25053/2	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhely		
VI. kerület, Teréz körút 0	29419	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhelyek		
VI. kerület, Teréz körút 00	28871	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhelyek		
VI. kerület, Teréz körút 000	28871	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhelyek		
VI. kerület, Teréz körút 0000	28871	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhelyek		
VII. kerület, Erzsébet körút 0	34058	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhelyek		
VII. kerület, Erzsébet körút 00	34058	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	közcélú terepszint alatti illemhelyek		
VIII. kerület, Asztalos Sándor utca 14-15, Brüll Alfréd utca 1, Ciprus utca 3	38852/4	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	Hungária kocsiszín		
VIII. kerület, Baross utca 132	35397	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	Baross Kocsiszín		
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 0, Vajda Péter utca 0	38599/9	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Ganz MÁVAG, igazgatási épület		
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - bunker		

		6/2020. (II. 12.)				
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - kémények		
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - portaépület		
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - 21. épület - "Fogolyház"	1891-1902	
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - 22. épület - Turbinaszerelde	1905	Zielinski Szilárd
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - 30. épület - Újkovácsműhely		
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - 35. épület - Hajtóműgyár		
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - 82. épület - Óragyár	1893-1896	
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - 229. épület - ipari csarnok		
VIII. kerület, Könyves Kálmán körút 76	38599/3	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ganz MÁVAG területe - 233. épület - Kazánkovács és mozdonfényező	1908.	
VIII. kerület, Múzeum körút 10	36559/2	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	lakóépület		
X. kerület, Árpa utca 5	38345	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	bunker		
X. kerület, Cserkesz utca 41-43, Kőér utca 3/G, Lámpagyár utca 1, Vaspálya utca 23-25	41554	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Magyar Fém-és Lámpaárugyár Rt. csarnoképület		
X. kerület, Cserkesz utca 46, Gergely utca 23-27, Kőér utca 5	41729/2	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Magyar Fém- és Lámpaárugyár Rt. irodaépület		
X. kerület, Gergely utca 112/B, Kazah utca 10	42137/97	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Téglagyár tégla-architektúrájú csarnoképülete		
XII. kerület, Istenhegyi út 1-3, Kék Golyó utca 21	10015	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	Vízművek, csarnoképület és üzemépület		
XIII. kerület, Szent István körút 00	25054/1	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	közcélú terepszint alatti illemhely		
XVI. kerület, Arany János utca 53, Margit utca 114	107259	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Ikarus gyár, 35-ös csarnok	1960	Mátrai Gyula
XVIII. kerület, Egressy Gábor utca 5-11, József utca 8-14/B, Lenkei utca 9-11	152438	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Kispesti Textilgyár, csarnoképület és lakóépület		
XVIII. kerület, Gyömrői út 83	154444/2	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Oreinstein és Koppel által alapított Keskenyvágányú Vasutak Gyára, tégla-architektúrájú csarnokok	1896.	
XVIII. kerület, Gyömrői út 93, Gyömrői út 95	154441	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Budapesti Államépítészeti Hivatal Géptelepe, tégla-architektúrájú csarnok	1915.	
XVIII. kerület, József utca 2-6, Üllői út 288	152437	Főv. Kgy. 6/2020. (II. 12.)	Építmény	egykori Steiner Adolf Magyar Szalagszövő Gyár Szentlőrinc nevű üzeme, séd-tetős csarnoképület		
XXII. kerület, Nagytétényi út 48-50	224778	Főv. Kgy.	Építmény	egykori Haggenmacher sörgyár tégla-architektúrájú épületei		

Cím	*Helyrajzi szám*	*Védelem keltezése*	*Védelem megszűnése*	*Építmény típusa*	*Megnevezés*	*Tervezés, építés ideje*	*Tervező*
I. kerület, Bérc utca 13-15	5320/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1938	Málnai Béla
I. kerület, Berényi utca 6/B	5198	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1938	Platschek Imre
I. kerület, Hattyú utca 4	13943/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1938-1939	ifj. Masirevich György
I. kerület, Hattyú utca 8/A	13941/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1927	Tóásó Pál
I. kerület, Krisztina körút 69	7220/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1937	Dr. Preisich Gábor és Vadász Mihály
I. kerület, Szabó Ilonka utca 57	14026	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1936	Lauber László, Nyiri István
I. kerület, Tigris utca 46	7367/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület – Csépai-villa	1939-1941	Platschek Imre
II. kerület, Áfonya utca 7/A	15091/4	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1933-1934.	Pogány Móric
II. kerület, Apostol utca 21	14534/6	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1927.	
II. kerület, Bajvívó utca 1, Jurányi utca 7	13700/7	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény			
II. kerület, Bem József utca 22	13544/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1936-1937.	Farkas György, Farkas Endre
II. kerület, Csalogány utca 3/B	13871/3	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1940.	Ligeti Pál
II. kerület, Csalogány utca 3/D	13871/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1940.	Málik József
II. kerület, Csalogány utca 5	13841	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1940.	Málik József
II. kerület, Csopaki utca 6-8	12175/5	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	eredetileg lakóépület	1928	dr. Barát Béla, Novák Ede
II. kerület, Eszter utca 12/C	12798	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1932.	Vidor Emil
II. kerület, Fillér utca 32	12076	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1934-1935.	Fenyves István és Fried Miksa
II. kerület, Fő utca 62-64	13871/4	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1941	Fleischl Gyula, Kuderka György, Simó Gábor
II. kerület, Gárdonyi Géza út 25	12536/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	eredetileg lakóépület	1941-1942.	Fischer József
II. kerület, Gyergyó utca 8	11510/30	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1933.	Szabó Márton, Szabó László
II. kerület, Hargita utca 6	11510/8	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1932.	Wellisch Andor
II. kerület, Kacsa utca 10	13859	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1935-1936	Kósa Zoltán
II. kerület, Keleti Károly utca 11	13295/10	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1928-1929.	Rainer Károly
II. kerület, Keleti Károly utca 15/C	12870/8	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1928-1929.	Rainer Károly
II. kerület, Keleti Károly utca 9	13295/11	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	eredetileg szállodabérház	1928-1929.	Rainer Károly
II. kerület, Lepke utca 25	12373/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1933.	Árkay Bertalan
II. kerület, Lepke utca 33	12388/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1935.	Ligeti Pál
II. kerület, Lövőház utca 19, Lövőház utca 21, Lövőház utca 23, Lövőház utca 25, Lövőház utca 27/A, Lövőház	13215/8,13215/9,13215/10,13215/11,13215/12,13215/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Épületegyüttes	Lövőház utca páratlan oldala a Lövőház utca 19-től a Lövőház utca 33-ig	1940-1941.	Fried Miksa

utca 27/B, Lövőház utca 29, Lövőház utca 31, Lövőház utca 33	3,13215/16,13215/17,13215/14					
II. kerület, Pasaréti út 10	13043/14	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1928.	Árkay Aladár
II. kerület, Pasaréti út 22	11510/9	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1931.	Wellisch Andor
II. kerület, Pasaréti út 24	11510/10	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1931.	Wellisch Andor
II. kerület, Pasaréti út 31	12029/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1932.	Wellisch Andor
II. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 43/A-B, Szilágyi Erzsébet fasor 45/A-B	13047/6,13047/3	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1929.	Málnai Béla
II. kerület, Torockó tér 1-2	11514/21	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	Pasaréti református gyülekezeti ház	1939.	Szabó Márton, Szabó László
II. kerület, Zivatar utca 9	13336	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1924-1925.	Kozma Lajos
III. kerület, Vörösvári út gázfogadó	17005/32	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg gázfogadó	1960 körül	
IV. kerület, József Attila utca 8-10	70350/18	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Wolfner bőrgyár	1900 körül tervezés: 1914. építés: 1924-1925.	dr. Barát Béla és Novák Ede
IX. kerület, Gyáli út 18-20	38246/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	raktárcsarnok	1937	Kósa Zoltán, Jakobik Gyula
IX. kerület, Ráday utca 24/B	36829/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1939-1941	Olgyay Aladár és Viktor
IX. kerület, Vágóhíd utca 20-28	37985	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Stühmer csokoládégyár	1942	Gavora Zsigmond
IX. kerület, Vaskapu utca 2	37883/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	áramátalakító	1936	Fischer József
VII. kerület, Bajza utca 10	33505	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1936-1938 tervezés: 1929, építés: 1932	Jakobik Gyula, dr. Kotsis Iván, Pintér Miksa, Fischer József
VII. kerület, Bajza utca 2, Bajza utca 4, Bajza utca 6, Bajza utca 8	33512/5,33512/4, 33512/3,33512/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	épületegyüttes		Vogel Jenő
VII. kerület, Szövetség utca 17	33615	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1921-1928	Bauer Emil, Rainer Károly és Schőmer Ferenc
VIII. kerület, Corvin köz 6/B, Corvin köz 4, Corvin köz 5, Corvin köz 6/A, Kisfaludy utca 31	36392,36389,36393/1,36393/2,36395	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	mozi és lakóépületek üzletekkel	1928-1929	Mattyók Aladár
VIII. kerület, Sport utca 2	38855	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	BKV sporttelep – stadion, székház	1937	Bauer Gyula, Schmitterer Jenő
VIII. kerület, Üllői út 66/B	36273	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1915-1924 tervezés: 1915. építés: 1924-1925.	Lechner Ödön
VIII. kerület, Vajda Péter utca 15-31	38603/4	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	iskola	1925-1927	Hültl Dezső
VIII. kerület, Vajda Péter utca 43	38570	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1941	Frank Ágoston
X. kerület, Ceglédi út 28/B	38338/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	Hangya Szövetkezet központi raktárépülete	1923	Györgyi Dénes
XI. kerület, Balogh Tihamér utca 3	5086	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1931., 1935-36., 1937.	Martonosi Baráth Lajos, Wihart József, Szentgyörgyi József
XI. kerület, Bocskai út 31, Bocskai út 33, Edömér utca 4, Tas vezér utca 16, Tas vezér utca 18	4491/4,4491/2,4491/10,4491/8,4491/9	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	épületegyüttes		
XI. kerület, Fehérvári út 71-73	3756	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Excelsior autószerviz és töltőállomás	1930	Lauber László

XI. kerület, Hunyadi János út 4	43587/14	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori kazánház és kéménye	1939.	
XI. kerület, Lágymányosi utca 15, Vak Bottyán utca 3, Vak Bottyán utca 5	4198/3,4198/4,4198/5	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1928	(lágymányosi) Fischer József
XI. kerület, Mezőkövesd utca 22	43587/11	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	téglaburkolatú toronyépület	1939.	
XI. kerület, Somlói út 6/B	5072	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1927	Rimanóczy Gyula
XI. kerület, Stoczek utca 19	4126/10	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1941	Platschek Imre
XI. kerület, Törcsvár utca 20	2326/21	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1932	Weichinger Károly
XI. kerület, Villányi út 52	4682/5	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1940-1942	Molnár Farkas
XI. kerület, Zólyomi út 39	2703	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1941-1942	Hidasi Lajos
XII. kerület, Árnyas út 18	10860/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1935	Árkay Bertalan
XII. kerület, Dobsinai utca 12	8519/21	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1932	Beutum János
XII. kerület, Fodor utca 40	8519/25	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1935	Beutum János
XII. kerület, Gébics utca 6/A, Gébics utca 6/B	7967/3,7967/4	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	ikerház	1933-1934	Lauber László és Nyíri István
XII. kerület, Istenhegyi út 73-75	9760	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1941-1942	Masirevich György, Wigan László
XII. kerület, Kék Golyó utca 2/A, Magyar jakobinusok tere 4/B, Magyar jakobinusok tere 2-3, Magyar jakobinusok tere 4/A, Magyar jakobinusok tere 6, Magyar jakobinusok tere 7	6972/3,7070/7,7070/6,7070/5,6972/4,6971	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	épületegyüttes	2-3: 1939, 4/A: 1935, 4/B:1936, 5:1936,	Hegedűs Károly, Fenyves István, Fried Miksa, Quittner Ervin és Román Ernő
XII. kerület, Kléh István utca 3/B, Kléh István utca 3/C	7782/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	bérház	1937	Kósa Zoltán
XII. kerület, Németvölgyi út 42-46	8260	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	iskola és óvoda	1929-1931	Körmendy Nándor
XII. kerület, Pethényi köz 6	10119/15	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1936-1937.	Árkay Bertalan
XII. kerület, Roskovics utca 8	7005	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1939-1940	Gerlóczy Gedeon
XII. kerület, Szamos utca 5	6859/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1936-1937.	Platschek Imre
XII. kerület, Ugocsa utca 5	7685	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1925.	Wälder Gyula
XII. kerület, Városmajor utca 32/A, Városmajor utca 32/B	6990	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1928-1929.	Hikisch Rezső
XII. kerület, Vércse utca 4/A, Vércse utca 4/B	8039/5,8039/4	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1938-1939.	Molnár Farkas
XII. kerület, Vöröskő utca 9	8382/12	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1934-1935.	Krassói Virgil
XIII. kerület, Balzac utca 35	25264/6	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1936-1937	Szőke Imre
XIII. kerület, Balzac utca 48/A	25266/6	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület üzletekkel	1937	Krausz Gábor
XIII. kerület, Dráva utca 15	25669/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	áramelosztó	1929-1930	Rusznyák Géza
XIII. kerület, Gyöngyösi utca 4	26085/141	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1925-1926	Freund Dezső
XIII. kerület, Hegedűs Gyula utca 20/B	25243/15	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1935	Farkas Endre, Farkas György

XIII. kerület, Hollán Ernő utca 21/B	25200/1	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület és kultúrház	1937	Somogyi György
XIII. kerület, Ipoly utca 16	25481	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	eredetileg a Magyarországi Mintakészítő Munkások Szakegyesületének székháza	1927-1928	Vágó József
XIII. kerület, Kassák Lajos utca 22	28202/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	evangélikus templom és lelkészlakás	tervezés 1935., építés1937-1938.	Sándy Gyula
XIII. kerület, Katona József utca 2/D	25070/13	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1942.	Kudelka György, Simó Gábor
XIII. kerület, Katona József utca 2/E	25070/14	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1940.	Krausz Gábor
XIII. kerület, Kresz Géza utca 38	25313/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1940-1941.	Kellermann László
XIII. kerület, Népfürdő utca 18-20	25666/19	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	csónakház és tribün	1931-1933.	Gerstenberger Ágost, Arvé Károly
XIII. kerület, Pannónia utca 12	25101/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1927-1928.	dr. Barát Béla, Novák Ede
XIII. kerület, Pannónia utca 19	25176/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1928-1929.	Spiegel Frigyes, Kovács Endre
XIII. kerület, Pannónia utca 36	25272/10	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1927-1928.	Bőhm Henrik, Hegedűs Ármin
XIII. kerület, Szegedi út 36-38	27403/7	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	városháza	1937-1938.	ifj. Paulheim Ferenc
XIII. kerület, Visegrádi utca 38/B	25301	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1942.	Krausz Gábor
XIX. kerület, Hofherr Albert utca 5, Hofherr Albert utca 7	164579/51,164579/52	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	shed-tetős csarnok	1900 után	
XVII. kerület, Cinkotai út 26	129003/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	déli csarnoképület	1941 után	
XXI. kerület, Kvassay zsilip utca 1	210001	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	Kvassay-zsilip és három lakóépület	1910-1914.	Fischer Henrik
XXI. kerület, Tanműhely köz 7	210613	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	eredetileg Weiss Manfréd Iparitanuló Iskola	1948-1949.	Fekete Ede
XXII. kerület, Háros sziget 1	232045/3	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Atlantica hajógyár épülete, egyhajós csarnok, tégla-architektúrájú épület	1922 után	
XXII. kerület, Háros utca 1-3	224969/2	10/2021. (II.26.) Főv. Kgy.		Építmény	egykori Hunyadi János laktanya tégla-architektúrájú épületei	1932 után	
11. Fehérvári út 108-112.,11. Sztregova utca 1.	3835/2	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.		Építmény	VERTESZ irodaház	1960-1963.	Rimanóczy Jenő
11. Fehérvári út 17.,11. Eszék utca 1.	4408	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1957-1960.	Gulyás Zoltán
11. Fehérvári út 58-66.,11. Hauszmann Alajos utca 2.,11. Sopron út 19.	3895/3	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.		Építmény	eredetileg Beloiannisz Híradástechnikai Gyár	1962-1964.	Arnóth Lajos, Szendrői Jenő
11. Kelenhegyi út 37.	5437/2	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1928-1929.	Miskolczy László
11. Meredek utca 38.,11. Tájék utca 10.	2668/96	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1940-1943.	Benkhard Ágost
11. Mészöly utca 7.,11. Mányoki út 12/a	5036	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1933.	Padányi Gulyás Jenő
11. Váli utca 6.,11. Siroki utca 6.	4264/4	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.		Építmény	lakóépület	1963-1971.	Kiss Imre
12. Gyermekvasút – Csillebérc állomás	9121/12	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.		Építmény	eredetileg az Úttörővasút "Csillebérc" állomásának az épülete	1948.	Fodor E. Jenő, Gillyén József

12. Gyermekvasút – Jánoshegy állomás	10886/52	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Úttörővasút Jánoshegy állomás épülete	1949.	Simoncsics József
12. Gyermekvasút – Széchenyihegy állomás	9240/24	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg az Úttörővasút "Széchenyihegy" állomásának az épülete	1948.	Fodor E. Jenő, Zahradniczky István
12. Gyermekvasút – Virágvölgy állomás	10886/52	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Úttörővasút Előre állomás épülete	1948.	Fodor E. Jenő, Zahradniczky István
12. Hajnóczy József utca 4.	6929	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1958-1965.	Tokár György, Emődy Attila
12. Szarvas Gábor út 36.	10693/2	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg lakóépület	1927.	Málnai Béla
14. Pántlika bisztró	(29732/11)	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	Pántlika bisztró	1963.	Kádár István
14. Thököly út 60.	32764	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg az Országos Kisipari Szövetkezet székháza	1971-1973.	Mónus János
15. Nyírpalota út 71.	91158/104	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1970-1975.	Tenke Tibor, Mentes Endre
16. Diósy Lajos utca 22-24.	105842/1,105842/2,105842/3	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola főépülete	1952-1954.	Wágner László, Fodor László
18. Batthyány Lajos utca 100.	149954	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1897.	
18. Batthyány Lajos utca 87.	149980/1	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	római katolikus templom	1923-1926.	Kapuváry (Kapuszta) Gusztáv, Farkasvölgyi (Frankovics) István
18. Bókay Árpád utca 49/b	150547	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	fotóműterem és lakóépület	1928.	
18. Bókay Árpád utca 84.,18. Bókay Árpád utca 86.,18. Wlassics Gyula utca 69.	150000,150003,150004	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	épületegyüttes (Bókaytelep)	1902-1908.	
18. Csörötnek utca 15/a,18. Csörötnek utca 15/b,18. Tű utca 1.	154615	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Országh-villa	1875.	
18. Gyömrői út 89/b	154444/1	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	víztorony, bunker, egykori Northop Szövőszék és Textilgyár főépülete (1916), csarnoképülete és szivattyúháza	1916.	
18. Gyöngyvirág utca 17.,18. Tulipán utca 1.	155399	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1928.	Bohus József
18. Kossuth Lajos tér 3.	155417	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	evangélikus templom	1932.	Benkő János
18. Kossuth Lajos utca 97.,18. Vasvári Pál utca 6.	149951	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Krautschneider-féle kocsilámpagyár	1938.	
18. Nemes utca 10.,18. Kölcsey utca 96.	140728	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	postaépület	1963.	K. Artner Klára
18. Ráday Gedeon utca 3.	155605/1	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg egészségház és tüdőbeteggondozó	1941-1943.	
18. Ráday Gedeon utca 39.,18. Nefelejcs utca 91.	(155563)	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	transzformátor-állomás	1929.	
18. Teleki utca 63.	154622/3	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1875.	
18. Tű utca 2.,18. Csörötnek utca 13.	154628/1	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1937.	Kaesz Gyula
2. Bajvívó utca 8.	13700/12	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1941	Ligeti Pál és Pallós György
2. Bem József utca 12.	13550/30	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1936	Platschek Imre
2. Bem rakpart 30.,2. Fő utca 47.	14451	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1964-1969.	Vedres György

2. Bem rakpart 37.,2. Fő utca 61.,2. Vitéz utca 2.	14461	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1948-1949.	Németh Pál, Scultéty János, Szilágyi Jenő
2. Bimbó út 1.,2. Bimbó út 5.,2. Bimbó út 3.,2. Buday László utca 2.	13301	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény		1927.	Katona János, Székely Dezső, Molnár Sándor
2. Bimbó út 6.	13295/13	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1940.	Málnai Béla
2. Branyiszkó út 34.	12320/2	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1932.	Árkay Bertalan
2. Cseppkő utca 74.	15793	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	gyermekotthon	1964.	Preisich Gábor
2. Fény utca 2.,2. Retek utca 13/b	13172	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1940.	Vidor Pál
2. Gyermekvasút – Hárshegy állomás	11197/21	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Úttörővasút Hárshegy állomás épülete	1950.	Fodor E. Jenő, Zahradniczky István, Gillyén József
2. Gyermekvasút – Hűvösvölgy állomás	11197/27	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Úttörővasút Hűvösvölgy állomás épülete	1950.	Fodor E. Jenő, Zahradniczky István
2. Gyermekvasút – Szépjuhászné állomás	11197/21	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Úttörővasút Ságvári-liget állomás épülete	1948.	Fodor E. Jenő, Zahradniczky István
2. Gyorskocsi utca 22-24.	13842/5	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1966-1968.	Jánossy György, Hrecska József
2. Hankóczy Jenő utca 30.,2. Hankóczy Jenő utca 32.	12284/2	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek	1973.	Mináry Olga
2. Kandó Kálmán utca 6.,2. Bem József utca 10.	13550/31	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1936.	Platschek Imre
2. Keleti Károly utca 16.	13269	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1943.	Hámor István
2. Kuruclesi út 17.	11018/14	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	Manninger-villa	1925-1926.	gyöngyöshalászi Takách Béla
2. Margit körút 38/b,2. Bem József utca 9.	13541/2	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1935.	Quittner Ervin
2. Margit körút 43-45.,2. Keleti Károly utca 1.	13364	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1964.	Dúl Dezső, Fenyves István, Hont Róbert
2. Margit körút 47-49.,2. Keleti Károly utca 2.	13286	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1964	Dúl Dezső, Fenyves István, Hegyi Lajos
2. Mechwart tér 1.	13373/9	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg a Magyar Dolgozók Pártja II. kerületi székháza	1952.	Körner József
2. Törökvész út 10.	12631/1	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1941.	Rumszauer György
2. Zuhatag sor 5.,2. Zuhatag sor 6.,2. Napraforgó köz 4.	11498/4,11498/3	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek (ikerház)	1933.	ifj. Masirevich György
2. Zsemlye utca 2.,2. Zsemlye utca 4.,2. Zsemlye utca 6.	11446/7,11446/6, 11446/2,11446/3	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek	1957-1960.	Hofer Miklós
21. Kossuth Lajos utca 30-46.	209599	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori munkásszállás	1952-1953.	Dávid Károly
21. Szent Imre tér 11.,21. Petz Ferenc utca 2/a,21. Kossuth Lajos utca 63/b,21. Szent Imre tér 12.,21. Kossuth Lajos utca 63/a	208668,208666, 208669	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori pártház	1952.	Weichinger Károly
3. Gyenes utca 15.,3. Gyenes utca 14/1.,3. Váradi utca 30.,3. Gyenes utca 18/1.,3. Gyenes utca 22.,3. Zápor utca	17005/25,17005/ 31,17005/24,1700 5/27,17005/64,17	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	Óbudai kísérleti lakótelep	1958-1964.	Árkai István, Boross Zoltán, Benjámin Károly, Borostyánkői László, Böjthe Tamás, Csordás

90.,3. Gyenes utca 14/4.,3. Bécsi út 207.,3. Zápor utca 96.,3. Bécsi út 205.,3. Gyenes utca 20.,3. Gyenes utca 14/3.,3. Váradi utca 26.,3. Gyenes utca 10/2.,3. Gyenes utca 5.,3. Váradi utca 22.,3. Gyenes utca 3.,3. Gyenes utca 1/a,3. Bécsi út 203.,3. Reménység utca 9.,3. Reménység utca 3.,3. Reménység utca 7.,3. Gyenes utca 18/2.,3. Gyenes utca 18/4.,3. Gyenes utca 11.,3. Gyenes utca 8.,3. Váradi utca 34.,3. Érc utca 2.,3. Érc utca 4.,3. Gyenes utca 17.,3. Gyenes utca 10/1.,3. Gyenes utca 13.,3. Gyenes utca 7.,3. Váradi utca 24.,3. Gyenes utca 14/2.,3. Gyenes utca 12.,3. Gyenes utca 10/3.,3. Gyenes utca 18/3.,3. Gyenes utca 10/4.,3. Selyem utca 4.,3. Váradi utca 32.,3. Bécsi út 209.,3. Váradi utca 30.,3. Reménység utca 5.,3. Gyenes utca 16.,3. Érc utca 1.,3. Gyenes utca 1/b,3. Érc utca 4.	005/20,17005/19,17005/29,17005/21,17005/44,17005/33,17005/35,17005/17,17005/46,17005/50,17005/30,17005/34,17005/42,17005/23,17005/22,17005/49,17005/47,17005/26,17005/45,17005/43,17005/51,17005/39,17005/41,17005/40,17005/38,17005/48,17005/36					Tibor, Dúl Dezső, Fábián István, Horváth János, Kiss Albert; Kiss E. László, Kovács Jenő, Körner József, Mináry Olga
3. Kossuth Lajos üdülőpart 59.,3. Királyok útja 123-127.	63545/1	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	üdülőház, egykori Nyomdászotthon	1935.	Pólya Sándor
5. Akadémia utca 8.,5. Széchenyi utca 1/d,5. Széchenyi utca 1/a	24648	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1958-1961.	Molnár Péter, Mühlbacher István
5. Deák Ferenc utca 7-9.,5. Bécsi utca 4.	24415	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	Chemolimpex egykori irodaháza	1963-1964.	Gulyás Zoltán
5. József nádor tér 8.	24467	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1966.	Földesi Lajos
5. Múzeum körút 23-25.	24125	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1960.	Gáspár Tibor
7. Dob utca 10.,7. Rumbach Sebestyén utca 5.	34196	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	transzformátor-állomás	1965-1969.	Léstyán Ernő
7. Hevesi Sándor tér 4.	33848	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Nemzeti Színház, Pesti Magyar Színház	1966.	Ázbej Sándor
7. Péterfy Sándor utca 8-20.	33125	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	Péterfy Sándor utcai kórház és rendelőintézet	1931-1932. és 1940-1942.	Hültl Dezső, Hidasi Lajos
8. József körút 86.	36402/4	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület kiegészítése	1958-1959.	Csics Miklós
8. Luther utca 4-6.,8. II. János Pál pápa tér 28.	34630/1	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1968.	Kiss Albert
8. Üllői út 60-62.,8. Futó utca 54.	36308	10/2022. (IV.26.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1957-1959.	Schall József
1. Csalogány utca 14-16,1. Fazekas utca 1-3.	13903/3	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1966.	Gáspár Tibor
1. Dísz tér 8,1. Tárnok utca 2.	6512	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1965-1966.	Farkasdy Zoltán, Kenessey Attila
1. Fortuna utca 15.	6571	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1957-1959.	Farkasdy Zoltán

1. Fortuna utca 16.	6595	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1956.	Dragonits Tamás
1. Gellérthegy utca 29.,1. Gellérthegy utca 31.	7242,7244	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1934.	Irsy László
1. Hegyalja út 1.,1. Aladár utca 2/a	7396/10	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1964-1969.	Pázmándi Margit
1. Hess András tér 1-2.,1. Szentháromság tér 5.	6536	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	Hilton Szálloda	tervezés: 1970-1975 kivitelezés: 1973-1976	Pintér Béla, műemléki tervező: Sedlmayr János
1. Kosciuszkó Tádé utca 14.,1. Márvány utca 1/a	7583/5	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1941.	Preisich Gábor, Gerle György Kőváry György (MÁVTI) belsőépítészek: Marosiné Hornicsek Erika, Bánkiné Szerdahelyi Laura
1. Krisztina körút 37-39.	7619/8	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	Déli pályaudvar	Tervezés: 1968-1974 Építés: 1970-1977	
1. Lánchíd utca 15-17.	14380	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1936.	Rumszauer György
1. Országház utca 6.	6664	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1965-1966.	id. Janáky István, Zeöke Gabriella, Jedovszky Éva
1. Szentháromság utca 13.,1. Úri utca 30.	6677/4	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1970.	Farkasdy Zoltán
1. Szentháromság utca 9-11.,1. Úri utca 23.	6673	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1969.	Virág Csaba
1. Táncsics Mihály utca 20.	6577	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1963.	Boross Zoltán, Dávid Károly
1. Tárnok utca 13.	6527/1	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1973-1974.	Gulyás Zoltán, Reimholz Péter
1. Tárnok utca 3.,1. Hunyadi János út 41.	6523	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1965-1968.	id. Janáky István
1. Tárnok utca 7.	6526	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1962-1966.	Sedlmayr János
1. Tóth Árpád sétány 30.,1. Tóth Árpád sétány 28.,1. Tóth Árpád sétány 29.,1. Úri utca 44-46.	6684/1	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1967.	Török Ferenc, Bartók Miklós, Gádoros Lajos
1. Úri utca 26-28	6491	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1972-1978	Horváth Lajos
1. Úri utca 32.	6678	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1958-1960.	Farkasdy Zoltán, Dragonits Tamás
1. Úri utca 34.	6679	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1961.	Farkasdy Zoltán, Dragonits Tamás
1. Úri utca 4.,1. Tóth Árpád sétány 11.	6480	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1964-1967.	Kapsza Miklós
1. Úri utca 41,1. Dárda utca 3	6651	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1967.	Gáspár Tibor
1. Várfok utca 15/c,1. Vérmező út 14.,1. Várfok utca 15/b	13973	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1957-1959.	Benkhard Ágost, Cleve Rudolf
1. Várfok utca 16-18.	6717	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1957-1959.	Benkhard Ágost, Cleve Rudolf
1. Várkert rakpart 11.	6235	6/2022. (III. 3.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1959-1962	Vedres György, Weisz Gyula
1. Attila út 17.	6339/2	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1959-1962.	Schmidt Lajos és Legány Zoltán
1. Attila út 23.,1. Attila út 25.	6343/3,6343/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek	1958-1961.	dr. Kiss Tibor

1. Attila út 35.	7143	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1911-1914. és 1948.	Kósa Zoltán (1948); Vágó László (1911-1914)
1. Attila út 57.,1. Attila út 61.,1. Attila út 59/a	7161,7160/1,7162/2	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1953-1954.	Németh Pál, Tálos Gyula (KÖZTI) - felszín feletti építészet: Vadász György, Széll András (BUVÁTI) - mérnöki tervezés: FŐMTERV- vezető tervező: Dr. Janzó József, MÉLYÉPTERV - tereprendezés: BÁNYATERV - parkosítás: BUVÁTI
1. Hegyalja út – Víztározó köz	(5692/1)	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	Gellérthegyi víztározó	1974-1981.	
1. Naphegy tér 8.	7342	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	Magyar Távirati Iroda székházának hírközlési üzemépülete	1985-1987. és 1987-1990.	Virág Csaba
1. Szirtes út 26/a,1. Szirtes út 26/b,1. Szirtes út 28/a,1. Szirtes út 28/b,1. Szirtes út 30.	5294/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek	1965-1968. és 1968-1974.	Spiró Éva
10. Dreher Antal út,10. Maláta utca 2.	41014/14	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet borfeldolgozó üzemének udvarlefedése	1959-1961.	Horváth Z. Kálmán, Kismarty-Lechner Ödön (Mezőgazdasági Tervező Vállalat)
10. Jászberényi út 51.,10. Kozma utca 2.	42528/39	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Athenaeum nyomda	1973-1976.	Kiss András (Könnyűipari Tervező Intézet - KIPTERV)
10. Kőbányai út 45/b,10. Kismartoni út 2.	38440/23	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori egészségház	1948-1949.	Németh Pál, Benjamin Károly, Gilyén József, Borosnyay Pál, Scultéty János
11. Alsóhegy utca 38.,11. Köbölkút utca 44.	4893/6	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	baptista imaház	1965.	Csobaji Béla
11. Bercsényi utca 24/a,11. Bercsényi utca 24/b,11. Bercsényi utca 24/c	4208/18	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1961-1963.	Kiss Imre
11. Bercsényi utca 30.,11. Bercsényi utca 28/a,11. Bercsényi utca 28/b	4208/14,4208/7, 4208/13	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	kollégium	1955.	Boross Zoltán, Biczó Katalin
11. Egry József utca 1.	4110	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	BME „E" épület	Tervezés: 1962-1965. Építés: 1965-1966.	Kisdi Pál, Perczel Dénes (KÖZTI)
11. Egry József utca 18.	4107/24	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	BME Villamos-kar, Nagyfeszültségű labor	1950-1959.	Pretsch János
11. Fehérvári út 130.,11. Fehérvári út 144.	3823/6	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	Vas-és Fémipari Kutató Intézet	1949-1951.	Dr. Szendrői Jenő és Lauber László
11. Ildikó utca 28.	3302/63	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	Külső-Kelenföldi Református templom	1981.	Szabó István
11. Karinthy Frigyes út 11.	4258	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület és könyvtár	1958-1962.	Virág Csaba
11. Lágymányosi utca 21/b	4126/6	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1959-1961.	Preisich Gábor
11. Lágymányosi utca 23/a,11. Lágymányosi utca 23/b	4126/8	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1959-1961.	Preisich Gábor
11. Meredek utca 18.	2668/258	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	MTA Szeizmológiai Obszervatórium	1969-1971.	Bene László (BVTV)

11. Meredek utca 54.,11. Meredek utca 56.,11. Meredek utca 52.	2668/81,2668/82,2668/80	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek	1966-1969.	Kévés György és Földvári Éva
11. Mohai út 47.,11. Zámori utca 20.	3548/48	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	munkásszálló	1968-1969.	
11. Stoczek utca 17/a,11. Stoczek utca 17/b	4126/9	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1959-1961.	Preisich Gábor
11. Villányi út 18.	4467/9	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1960-1961.	Malomsoky József
12. Kék Golyó utca 1.,12. Városmajor utca 2.,12. Városmajor utca 4.	6973	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1957-1960.	Preisich Gábor, Mester Árpád és Kiss Albert
12. Maros utca 13.	6939	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1959-1966.	Rimanóczy Jenő
12. Tartsay Vilmos utca 21/b,12. Kiss János altábornagy utca 38.	7772/5	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1958-1961.	Hont Róbert
12. Városmajor utca 5.	6966/4	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1959.	Csíkvári Antal (IPARTERV)
13. Máglya köz 1.,13. Máglya köz 2.,13. Máglya köz 3.,13. Máglya köz 4.	26130/17	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	műteremház	~1956-1958.	Hegedűs Béla, Budapesti Városépítési Tervező Vállalat (BUVÁTI)
14. Bolgárkertész utca 2.,14. Bánki Donát utca 11.,14. Róna utca 15-23.,14. Padlizsán utca 4.,14. Bolgárkertész utca 7.,14. Padlizsán utca 12.,14. Kerepesi út 76/e,14. Padlizsán utca 8.,14. Örs vezér tere 5.,14. Örs vezér tere 2.,14. Bánki Donát utca 73.,14. Padlizsán utca 2/b,14. Bánki Donát utca 13.,14. Padlizsán utca 7.,14. Padlizsán utca 2/a,14. Padlizsán utca 9.,14. Bolgárkertész utca 6.,14. Bolgárkertész utca 1/b,14. Bolgárkertész utca 11/b,14. Bolgárkertész utca 21.,14. Bolgárkertész utca 23.,14. Bánki Donát utca 17.,14. Róna utca 9-11.,14. Bolgárkertész utca 4.,14. Bolgárkerék utca 10.,14. Bolgárkertész utca 5.,14. Padlizsán utca 1.,14. Bolgárkertész utca 11.,14. Bolgárkertész utca 9.,14. Padlizsán utca 3.,14. Padlizsán utca 5.,14. Kerepesi út 78/b,14. Bolgárkertész utca 13/a,14. Örs vezér tere 4.,14. Kerepesi út 80/b,14. Kerepesi út 78/f,14. Bolgárkertész utca 19.,14. Kerepesi út 78/g,14. Bolgárkertész utca 15/e,14. Bolgárkertész utca 15/d,14. Kerepesi út 78/é,14. Bolgárkertész utca 15/f,14. Bolgárkertész utca 13/c,14.	31924/20,31928/11,31924/17,31924/7,31920/24,31928/8,31924/13,31928/6,31924/18,31924/11,31924/6,31924/12	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	Kerepesi úti lakótelep	tervek: 1953. kivitelezés: 1954-1961.	Általános Épülettervező Vállalat (ÁÉTV) - beépítés Brenner János, Heim Ernő, Fülöp Sándor - épülettervek: Legány Zoltán, Schmidt Lajos, Kun Attila

Bolgárkertész utca 13/d,14. Bolgárkertész utca 13/f,14. Kerepesi út 78/cs,14. Bolgárkertész utca 13/e,14. Kerepesi út 78/c,14. Bánki Donát utca 15.,14. Bolgárkertész utca 1.,14. Róna utca 1-3.,14. Róna utca 5-7.,14. Kerepesi út 76/b,14. Bolgárkertész utca 62.,14. Bolgárkertész utca 29.,14. Kerepesi út 80/a,14. Bánki Donát utca 71.,14. Kerepesi út 78/h,14. Bolgárkerék utca 8.,14. Bolgárkerék utca 6.,14. Bolgárkertész utca 15/c,14. Bolgárkertész utca 15/a,14. Kerepesi út 78/d,14. Bolgárkertész utca 15/b,14. Bolgárkertész utca 5/b,14. Örs vezér tere 3.,14. Róna utca 13.,14. Padlizsán utca 6.,14. Bolgárkertész utca 11/a,14. Bolgárkertész utca 3/a,14. Bolgárkertész utca 64.,14. Bolgárkertész utca 27.,14. Bolgárkertész utca 8.,14. Örs vezér tere 1.,14. Bolgárkertész utca 31.,14. Bolgárkerék utca 2.,14. Örs vezér tere 6.,14. Bolgárkerék utca 1.,14. Bolgárkerék utca 4.,14. Bolgárkertész utca 1/a,14. Kerepesi út 78/e,14. Padlizsán utca 10.,14. Bolgárkertész utca 5/a,14. Kerepesi út 80/d,14. Bolgárkerék utca 3.,14. Bolgárkertész utca 17.,14. Bolgárkertész utca 13/b,14. Kerepesi út 80/c,14. Bolgárkertész utca 3/b,14. Bolgárkertész utca 25.,14. Kerepesi út 76/d,14. Kerepesi út 78/a,14. Kerepesi út 76/a 14. Nagy Lajos király útja 76/c,14. Wass Albert tér 9.,14. Mogyoródi út 73/b,14. Angol utca 14.,14. Nagy Lajos király útja 84.,14. Angol utca 11.,14. Angol utca 16.,14. Nagy Lajos király útja 82/b,14. Angol utca 12.,14. Nagy Lajos király útja 80/a,14. Angol utca 15.,14. Kalapács utca 6.,14. Nagy Lajos király útja 78/a,14. Fogarasi út 88/b,14. Fogarasi út 82/a,14. Nagy Lajos király útja 58.,14. Nagy Lajos király útja 68/a,14. Fogarasi út 86/c,14. Fogarasi	31903/19,31903/6,31904/10,31904/4,31903/13,31903/20,31904/12,31904/16,31904/11,31903/8,31904/21,31903/12,31903/10,31904/2,31904/4/8,31904/3,31904/4/13,31904/18,31904/17,31904/14,31904/15,31903/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	Nagy Lajos király úti lakótelep	1953-1960.	Mester Árpád (beépítés), Medvedt Károly, Borostyánkői László, Károlyi Antal (épületek)

út 80/a,14. Fogarasi út 88/a,14. Nagy Lajos király útja 62.,14. Fogarasi út 80/b,14. Fogarasi út 82/b,14. Nagy Lajos király útja 70.,14. Nagy Lajos király útja 60.,14. Fogarasi út 90.,14. Fogarasi út 92.,14. Mogyoródi út 69.,14. Angol utca 17-21.,14. Angol utca 18.,14. Wass Albert tér 1.,14. Kalapács utca 11/b,14. Kalapács utca 21/b,14. Kalapács utca 13/b,14. Kalapács utca 10.,14. Bagolyvár utca 3/a,14. Kalapács utca 9/b,14. Kalapács utca 7/a,14. Nagy Lajos király útja 68/b,14. Wass Albert tér 10.,14. Mogyoródi út 71/b,14. Nagy Lajos király útja 56/b,14. Wass Albert tér 3.,14. Nagy Lajos király útja 80/b,14. Wass Albert tér 4.,14. Nagy Lajos király útja 64.,14. Kalapács utca 17/b,14. Angol utca 20.,14. Kalapács utca 14.,14. Kalapács utca 23.,14. Angol utca 13.,14. Kalapács utca 16.,14. Kalapács utca 19/a,14. Kalapács utca 19/c,14. Kalapács utca 19/b,14. Wass Albert tér 11.,14. Kalapács utca 25.,14. Nagy Lajos király útja 66.,14. Nagy Lajos király útja 76/b,14. Bagolyvár utca 7/b,14. Fogarasi út 84/b,14. Nagy Lajos király útja 56/c,14. Nagy Lajos király útja 56/a,14. Bagolyvár utca 9/c,14. Kalapács utca 8.,14. Fogarasi út 84/a,14. Kalapács utca 17/a,14. Kalapács utca 15/b,14. Kalapács utca 7/b,14. Fogarasi út 78/b,14. Nagy Lajos király útja 74/a,14. Nagy Lajos király útja 78/b,14. Mogyoródi út 71/a,14. Fogarasi út 74/a,14. Fogarasi út 74/b,14. Bagolyvár utca 1/b,14. Bagolyvár utca 9/a,14. Fogarasi út 86/b,14. Fogarasi út 80/c,14. Fogarasi út 86/a,14. Mogyoródi út 73/a,14. Angol utca 22.,14. Bagolyvár utca 1/c,14. Nagy Lajos király útja 72.,14. Fogarasi út 76/b,14. Nagy Lajos király útja 76/a,14. Bagolyvár utca 3/b,14. Bagolyvár utca 1/a,14. Kalapács utca 1,31904/6,31903/18,31903/17,31904/9,31903/7,31903/9,31903/15,31903/14,31904/5,31904/7,31904/19,31904/20,31903/16

11/a,14. Bagolyvár utca 5.,14. Nagy Lajos király útja 74/b,14. Fogarasi út 76/a,14. Kalapács utca 13/a,14. Kalapács utca 12.,14. Kalapács utca 9/a,14. Kalapács utca 13/c,14. Kalapács utca 15/a,14. Bagolyvár utca 7/a,14. Fogarasi út 78/a,14. Kalapács utca 18.,14. Wass Albert tér 2.,14. Bagolyvár utca 9/b						
14. Rákospatak utca 101.,14. Kacsóh Pongrác út 127.,14. Ungvár utca 38-42.	29978/102	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Nagyothallók Állami Intézete (iskola, óvoda, kollégium, üzemi épület és szolgálati lakások)	1965. 1961-1969.	Zalaváry Lajos (KÖZTI)
14. Thököly út 97-101.,14. Hungária körút 119-121.,14. Francia út 47-48.	32308/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Pest megyei Bíróság	1969-1973.	Kiss E. László
2. Buday László utca 10/b	13310/4	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1819.	Frank Xav. Ferenc
2. Frankel Leó út 26-28.	13442/11	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület és könyvtár	1959.	Pintér Béla, Köteles József
2. Frankel Leó út 84.,2. Frankel Leó út 86.,2. Frankel Leó út 88-90.,2. Frankel Leó út 92.	14977/2,14977/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek	1965.	Boross Zoltán
2. Ganz utca 13.,2. Ganz utca 15.	13550/42	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1970-es évek második fele	P. Mueller Éva
2. Kacsa utca 14/a,2. Kacsa utca 14/b,2. Kacsa utca 16.,2. Kacsa utca 18.,2. Medve utca 17.	13855/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1964-1971.	Jeney Lajos és Sylvester Ádám Dul Dezső (I. ütem); Legány Zoltán és Schmidt Lajos (II. ütem)
2. Kelemen László utca 2.	11619/7	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek, egykor „Hadapród utcai lakótelep”		
2. Medve utca 1-3.,2. Csalogány utca 9-11.	13837	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	Építésgazdasági és Szervezési Intézet székháza (ÉGSZI)	1970-1972.; 1972-1974.	Földesi Lajos, Ungár Péter
2. Pusztaszeri út 59-61.,2. Pusztaszeri út 63-67.	15399/2	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	MTA Központi Kémiai Kutatóintézet	1958-1968.	Hóka László
2. Törökvész út 1/b	15365/39	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1960-1964.	Mináry Olga
2. Vérhalom utca 43.,2. Törökvész út 1/a	15365/40	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1960-1964.	Mináry Olga
2. Zsemlye utca 8.,2. Hűvösvölgyi út 99.	11446/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1964-1966.	Finta József
21. Jókai utca 2-18.	209754	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	gépipari technikum	~1952.	
21. Szárcsa utca 9-11.	204943	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	iskola	1959-1961.	Kismarty-Lechner Kamill Zalaváry Lajos, Oltai Pál (KÖZTI) bővítés (1970): Jeney Lajos, Tarján László, Rudnai Gyula
21. Tejút utca 10.	200543	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	iskola	1957-1960.	
22. Görgény utca 1-3.	221052/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1910 körül	
22. Gyár utca 15.	224974/5	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	irodaház	1910-1920 körül	

22. Nagytétényi út 180-196.	228883/5	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Kertészeti Kutató Intézet	1968-1972.	Pázmándi Margit
3. Árpád fejedelem útja 49.,3. Evező utca 2.	14615/11	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1958-1959.	Ivánka András és Klicsó László
3. Dereglye utca 2.,3. Árpád fejedelem útja 55/b	14625/7	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1957-1958.	Hofer Miklós
3. Dereglye utca 3.	14627/2	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1957-1958.	Farkasdy Zoltán
3. Laborc utca 3.	16853/6	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg RADELKIS KTSZ székháza és üzemépületei	1969-1971.	Csíkváry Antal
3. Pacsirtamező utca 63.,3. Pacsirtamező utca 61.	17725/6	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1951-1952.	Körner József
3. Teszársz Károly utca 3.	16998/8	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1947-1948.	Vidos Zoltán
3. Teszársz Károly utca 5.	16998/15	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1947-1948.	Vidos Zoltán
3. Toboz utca 22.,3. Toboz utca 24.,3. Toboz utca 26.,3. Toboz utca 28.,3. Toboz utca 30.,3. Toboz utca 32.,3. Toboz utca 34.	16106	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek	1977.	Jurcsik Károly
3. Törzs utca 3.	16998/13	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1947-1948.	Vidos Zoltán
3. Zápor utca 65.,3. Zápor utca 67.	16998/9,16998/7	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépületek	1947-1948.	Hámor István, Országh Béla
6. Andrássy út 117.	29648/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1958-1959.	Wágner László
6. Délibáb utca 18/b	29647/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1952-1954.	Kiss Zoltán
6. Délibáb utca 18/c	29647/2	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1952-1954.	Kiss Zoltán
6. Liszt Ferenc tér 6.	29396	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület és könyvtár	1961.	Virág Csaba, Weichinger Károly
6. Munkácsy Mihály utca 14.	28352/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1957-1959.	Dúl Dezső
6. Városligeti fasor 46-48.	29727	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	eredetileg Bányaipari Dolgozók Szakszervezete Székháza	1946-1947.	Szrogh György
7. Barát utca 8.,7. Hársfa utca 9-11.,7. Barát utca 3.,7. Hársfa utca 5-7.,7. Barát utca 10.,7. Barát utca 5.,7. Barát utca 4.,7. Barát utca 6.,7. Szövetség utca 10-12.,7. Barát utca 11.,7. Barát utca 9.,7. Barát utca 7.	33627/1,33627/8,33627/5,33627/2,33627/7,33627/3,33627/4,33627/11,33627/10,33627/9,33627/12,33627/6	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Épületegyüttes	épületegyüttes	1936-1938.	Bauer Emil, ifj. Masirevich György, Koch Károly, Szántó Aladár, Falus Lajos, Wűhrl Géza, dr. Barát Béla, Novák Ede
7. Kazinczy utca 55.	34160	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1869.	Schusbeck Pál
7. Városligeti fasor 39-41.	33486	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	óvoda-bölcsőde	1959-1961.	Kiss E. László
8. Német utca 16-18.	35206	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	egykori Józsefvárosi Interurbán Telefonközpont	1968.	Cleve Rudolf (UVATERV)
8. Víg utca 22.	34929/1	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület és garázs	1930-1931.	Hofstätter Béla
9. Gabona utca 2.,9. Liliom utca 1/c	37910/8	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1935-1937.	Weidlinger Tibor
9. Üllői út 39-43.,9. Ferenc körút 46.	36864/2	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1959.	Tarján László
9. Üllői út 81.,9. Viola utca 47.	37167	8/2023. (IV. 6.) Főv. Kgy.	Építmény	lakóépület	1956-1958.	Boross Zoltán (BUVÁTI)

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

I. KÖTET: JÖVŐKÉP
BUDAPEST STRATÉGIA

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet
véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Tartalomjegyzék

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

I. kötet Budapest Jövőképe, Stratégia

1. Budapest jövőképe 1

1.1. Távlati fejlesztési szándékok 5

1.2. A legfőbb településfejlesztési elvek 9

1.3. Területi vonatkozású fejlesztési alapelvek – az épített és természeti örökség védelmének követelménye 10

1.4. A környezeti és társadalmi felelősség 12

2. Budapest stratégia 13

Bevezető 15

2.1. Hosszú távú (területi, tematikus és ágazati) fejlesztési célok 17

2.2. Középtávú (területi, tematikus és ágazati) fejlesztési célok 135

2.3. A településfejlesztési célok rendszere és a célok összefüggései 168

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

II. kötet Cselekvési program

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

III. kötet Fejlesztési tervlap

Fővárosi településterv

1. Budapest jövőképe

Mi a jövőkép?

> *„A jövőkép – a fejlesztési terv végrehajtásában szereplők mindegyike számára – integráltan és egyértelműen szemlélteti a reális településfejlesztési célok megvalósításával létrejövő azon jobb, élhetőbb jövőbeli állapotot, amely érdekében a településfejlesztési terv készül. A jövőkép meghatározza a legfőbb településfejlesztési elveket, az ezeken alapuló távlati fejlesztési szándékokat, a környezeti és társadalmi felelősséget a település társadalmi, gazdasági, táji, természeti és az épített környezetének és térségi szerepének tekintetében." (419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet)*

A Fővárosi fejlesztési terv alapja egy olyan jövőkép, amely nem a vágyak összefoglalása, hanem az adott helyzet, valamint a külső és belső tényezők által meghatározott lehetséges és megvalósítható törekvésekből eredő, a távlatban elérni kívánt településfejlődési pálya és cél. Az előre tekintő településtervezés a folyamatosan változó kihívások uralta környezetben egyre fontosabbá válik. A jövőkép tehát kijelöli a főváros távlati pozícióját a nemzetközi és hazai regionális környezetben, valamint felvázolja a társadalom, a gazdaság és a környezet elképzelt jövőbeni állapotát a stratégiák időtávlatain túl mutatva. Budapest hiteles jövőképe a helyzetelemzés és -értékelés során feltárt értékeken alapul, és a hiányosságok és problémák felszámolását, valamint a kedvezőtlen trendek megfordítását tűzi ki célul. A jövőkép irányt mutat a budapesti közösség minden szereplője és csoportja számára az együttműködés és a szükséges döntések meghatározásához annak érdekében, hogy a változások a budapestiek érdekeit szolgálják. A jövőkép megfogalmazza, hogy milyen Budapest 50 év múlva, fókuszálva a legmarkánsabban megváltozó jellemzőkre. Ezek elérése érdekében szükséges meghozni a városfejlesztési döntéseket közép- és hosszú távon is, és biztosítani a város és a várostérség minden szereplője részéről szükséges együttműködést.

Mire alapozzuk a jövőképet?

Budapestet gazdag történelme, építészeti öröksége, kulturális sokszínűsége, pezsgő mindennapi élete és nem utolsósorban az itt élő emberek teszik sokszínű, egyedi és vonzó várossá, így a jövőjét kijelölő terv alapja, hogy megőrizzük mindazt, ami egyedivé teszi, amit szeretünk benne és amit szeretnénk méltó módon átadni a következő generációk számára is, mert a város meghatározó értékeinek megőrzése nélkül Budapest nem lesz Budapest!

Budapestet, mint az elmúlt évszázadok során fokozatosan kialakuló történeti várost, egy európai fővároshoz méltó funkcionális sokszínűsége és összetettsége, valamint meglévő értékei vonzó várossá tették. Gyönyörű természeti adottságai, a Duna és az azt kísérő történeti eklektikus belváros nemzetközi téren is vonzó. Fővárosunk sokszínű és elérhető szolgáltatásaival, sűrű közösségi közlekedési hálózatával, a nappali és éjszakai életet egyaránt meghatározó pezsgő mindennapjaival, ma is lehetőséget ad a jó életre.

A megfelelő értékőrzés mellett azonban értékteremtő új fejlesztésekre is szükség van ahhoz, hogy Budapest vonzóbb, otthonosabb, nemzetközi szinten is sikeresebb város legyen. Ma Budapest és várostérsége nagyságrendileg 3 millió ember lakóhelye, ebből jelenleg ~1,69 millióan élnek a fővárosban. A népességszámra vonatkozó előrejelzések szerint Budapesten a következő három évtizedben a születések, halálozások és a belföldi vándorlás ismert változóit figyelembe véve nagy valószínűséggel nem kell jelentős lakosságszám-növekedéssel számolni. A bizonytalanságot elsősorban a nemzetközi migráció és a hátterében álló globális kihívások okozzák. Azonban nem elhanyagolható kérdés, hogy Budapest továbbra is veszít-e a lakosságszámából és folytatódik-e a várostérségi szintű, a működés szempontjából is fenntarthatatlan területi szétterülés, vagy képes-e olyan nagyvárosi vonzó és minőségi életfeltételeket nyújtani, amellyel megtartja, sőt növeli lakosságszámát.

Budapest az ország és a Kárpát-medence legsokoldalúbb tudás- és kulturális központja, ahol a szektorok és szereplők közötti kapcsolódási lehetőségek jelentős innovációs potenciállal bírnak. Kulcskérdés, hogy ezeket az országban, sőt az európai térben betöltött gazdasági pozíciókat képes-e megtartani, illetve a jövőben erősíteni. Ki tudja-e használni az egyre gyorsuló technológiai fejlődésben rejlő lehetőségeket vagy azok inkább problémát fognak okoznia jövőben és ezáltal lemarad az európai várostérségektől.

Az elmúlt években jelentkező kiszámíthatatlan globális kihívások és különösen a klímaváltozás felerősödése rámutatnak arra is, hogy minden területen szükség van a felkészültség, az adaptációs képesség jelentős növelésére és a szemléletváltásra: nem csak a döntéshozásban, az együttműködésben, a város mindennapi működésében, de életmódunkban, gondolkodásunkban, tudásunk, készségeink folyamatos megújításában is.

A jövőkép

Budapest sokszínű, egyedi építészeti és kulturális karakterrel rendelkező főváros. Egy olyan közösség, amely felelősséget érez a város jövőjéért, fejlesztése megfontoltan, az értékeket és az érintettek érdekeit messzemenően figyelembe véve, együttműködve történik. Budapest sikeres város és felkészült a változó kihívások kezelésére.

TÁRSADALOM

Budapest egyszerre vonzó, izgalmas, lakosainak biztonságot nyújtó, otthonos város. Ehhez biztosított az emberi kapcsolatokat, kultúrát, kreativitást és esélyegyenlőséget támogató környezet és a szolgáltatások megfelelő összetétele; a város inspiráló teret ad a tartalmas élethez. Inkluzív gazdasága, szociális szolgáltatásai és a megfizethető lakhatás biztosítja polgárai jólétét. Mindenkinek lehetősége van tehetsége kibontakoztatására, és adott az egészség megőrzésének feltételeit támogató városi környezet is. A város kulturális tér, széles körű kulturális kínálattal és kultúrára nyitott lakossággal. A budapesti polgárok ismerik és értik városukat, védik értékeit. Mindezek eredményeként Budapest képes megtartani és növelni lakosainak számát, az életminőség javulásának eredményeként pedig a várható élettartam minden életkorban eléri az európai nagyvárosok átlagértékét.

KÖRNYEZET

Budapest klímatudatos, elszánt a hatékony adaptációban és a klímasemlegesség elérésében, erőforrásait hatékonyan és fenntarthatóan használja. A város infrastruktúrája, üzemeltetése és irányítása képes a globális trendekre reagáló megújulásra és a kihívások sikeres kezelésére. Működése hatékony és kiegyensúlyozott. Budapest ötvözi a modern és fenntartható infrastruktúrát a természeti és kulturális örökséggel, megőrizve az értékeket és az identitást.

GAZDASÁG

Budapest az európai nagyvárosok hálózatának meghatározó tagja, a várostérséggel együttműködve aktív szerepet vállal az ország fejlődése érdekében a nemzetközi térben, gazdasági-tudományos szektora sikeresen kapcsolódik be a globális hálózatokba. A tudás- és kreatív gazdaságban, a társadalmi kihívások megoldását és az életszínvonal növelését támogató innovációban Kelet-Közép-Európában vezető szerepet játszik. Budapest gazdasági szektora erőforrásaival takarékosan gazdálkodik, partner a klímasemlegesség elérésében.

A város **elsősorban az itt élő embereket szolgálja**. Az ő érdekükben Budapest élhető, klímatudatos város, amely biztosítja

- a megfelelő lakáskörülményeket;
- a tudás megszerzésének lehetőségét;
- a változatos munkahelyeket és méltányos munkavállalást;
- az egészséges, klímaadaptív, tiszta levegőjű környezetet és színvonalas egészségügyi szolgáltatásokat;
- a köz- és szociális biztonságot;
- az élet minden területén az esélyegyenlőséget;
- az alapvető szolgáltatások akadálymentes, gyalogos elérhetőségét és hozzáférhetőségét.

A **gazdaság szereplői számára** Budapest inspiráló, vonzó és kiszámítható üzleti környezetet jelent

- korszerű tudással rendelkező munkaerővel;
- jó minőségű infrastruktúrával és szolgáltatásokkal;
- fejlesztésre alkalmas barnamezős területekkel;
- rugalmas, együttműködésre nyitott, digitálisan felkészült önkormányzati szektorral.

A **kultúra hagyományainak továbbéltetését** biztosító városként Budapest

- a kultúra, a művészetek otthona;
- sajátos hagyományainak és identitásának őrzője és közvetítője;
- az értékeit a látogatókkal szívesen megosztó város;
- lakossága igényli a minőségi kulturális szolgáltatásokat.

Azért, hogy **a jövő nemzedékének átadhassa örökségét**, Budapest

- a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó város;
- környezet-, klíma- és közösségtudatos.

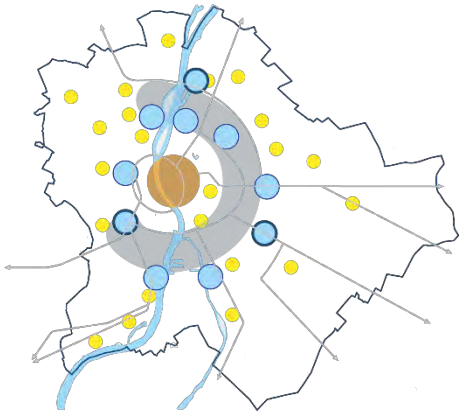
Elfoglalt helye alapján Budapest

- várostérségével együttműködve az európai metropolisztérségek hálózatában fontos csomópont;
- az országban és a kelet-közép-európai térségben kapu és közvetítő szerepet tölt be.

Funkcionális és területileg kiegyensúlyozott városként Budapest

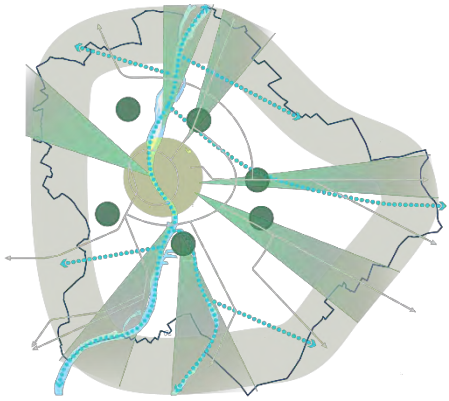
- lakásstruktúrája differenciált minden városrészben, nem eredményez szegregációt;
- sokszínű gazdasági területekkel rendelkezik városszerte, melyek a kompakt város elve mentén fejlődnek;
- zöldinfrastruktúrája változatos, és minden városrészben megfelelően biztosítja a klímavédelmet és az egészséges környezetet;
- kompakt városként jól kialakított és működtetett városszerkezettel és megfelelően differenciált központrendszerrel rendelkezik.

KÖZPONTRENDSZER

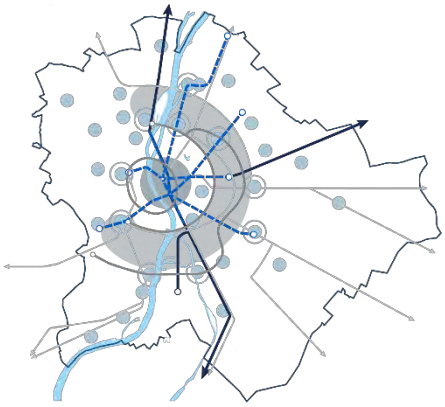
- Nagyvárosi, élhető belváros
- Lakásfejlesztés elsődleges célterülete, bérlakás célterület
- Kisvárosias fejlesztési célterületek
- Élhető, tagolt kis- és kertvárosias térség
- Hegyvidéki sziluettérzékeny térség

ZÖLDINFRASTRUKTÚRA

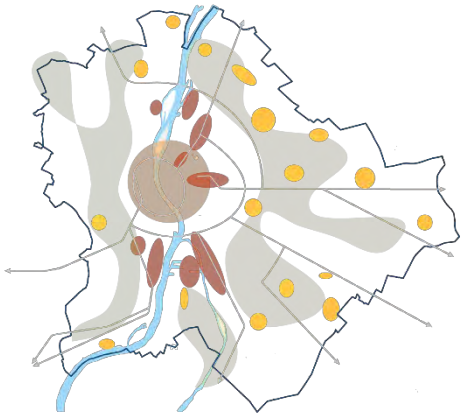
- Összvárosi jelentőségű tervezett közparkok
- Vízfolyások
- Zöldgyűrű
- Átszellőzési folyosók, zöld ékek
- Alternatív zöldfejlesztések

KÖTÖTTPÁLYÁS KÖZLEKEDÉSI FŐHÁLÓZAT

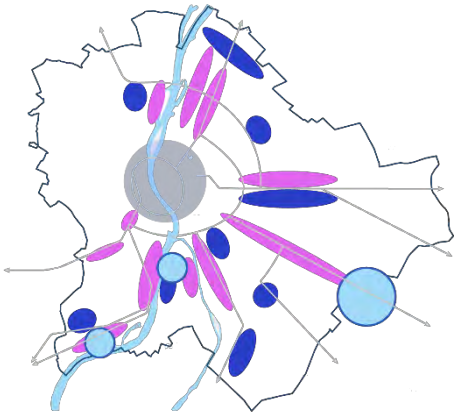
- Metró, HÉV vonal
- Szerkezetet meghatározó gyűrű irányú villamosvonal
- Országos vasútvonal
- Központrendszer eleme

LAKÁS

- Vegyes, funkciógazdag főközpont
- Mellékközpont
- Intermodális mellékközpont
- Központfejlesztés elsődleges céltérsége
- Helyi központ

MUNKAHELY

- Szolgáltató főközpont
- Nemzetközi kapcsolat (repülőtér, kikötők)
- Elsődleges fejlesztési térségek
- Megőrzendő munkahelyi térségek

>> Fotó: Polinszky Tibor

1.1. Távlati fejlesztési szándékok

BUDAPEST KLÍMATUDATOS, A GLOBÁLIS KIHÍVÁSOKRA FELKÉSZÜLT VÁROS

A távlati fejlesztési szándékot meghatározó folyamatok:

GLOBÁLIS:	‣ Fogyasztói társadalom, a fogyasztás bővülésével az anyagi erőforrások túlzott használata (a motorizáció és a mobilitási igények növekedése, túlturizmus stb.), a kibocsátások növekedése (ÜHG, hulladék, légszennyező anyagok). ‣ Globális felmelegedés, szélsőséges időjárási események gyakoriságának növekedése (árvizek, aszályok, hőhullámok). ‣ A természeti erőforrásokhoz való egyenlőtlen hozzáférés következtében egyre növekvő társadalmi konfliktusok (éhezés, ivóvízhiány, anyag- és energiaválság, járványok, háborúk, migráció). ‣ Élelmiszer- és nyersanyag ellátási láncok sérülékenysége, az egyes szektorok, vállalatok vagy folyamatok elkülönült működése (a teljes értéklánc vagy az egyes lépések közötti kölcsönhatások figyelembevétele nélkül). ‣ Biodiverzitás csökkenése, ökoszisztéma pusztulása.
HELYI:	‣ Helyi szinten jelentkező időjárási szélsőségek (2030-2050 között 85%-kal több extrém meleg (+35°C) feletti maximum hőmérsékletű nap, intenzív csapadékesemények számának növekedése stb.). ‣ Város terjeszkedése, csökkenő zöldfelületek elsősorban a zöldmezős fejlesztések következtében.

Budapest klímatudatos,
a környezetvédelemben, az adaptációban és a klímasemlegesség terén eredményes, erőforrásait hatékonyan használó, fejlődő város, amely képes a globális trendekre helyi szinten reagálni és a kihívásokat sikeresen kezelni.

Az épületek energetikai korszerűsítésével, a közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javításával és a környezetbarát, aktív közlekedési módok támogatásával a város jó úton halad a klímasemlegessége felé, a klímaadaptív csapadékvíz-gazdálkodással és az árvízvédelemmel felkészült a szélsőséges időjárási eseményekre. A zöldinfrastruktúra fejlesztésével a természeti értékek sérülékenységét hatékonyan csökkenti, javítja a város klímaadaptív képességeit és egyúttal gazdagítja a városlakók rekreációs lehetőségeit is.

Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon:

- az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyságának növelése, a megújuló energiatermelésben rejlő potenciál kihasználása, a rugalmas és okos energiarendszerek alkalmazása;
- az energiafüggőség csökkentése és a diverzifikálás érdekében együttműködés a szomszédos energiarendszerekkel;
- a szektorok és szervezetek közötti összekapcsolás, a körforgásos gazdaság és az innováció szerepének erősítése a zöld átmenetben
- a közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát, aktív közlekedési módok támogatása, fejlesztése;
- a fentieken keresztül a levegőminőség javítása és a zajterhelés csökkentése;
- az árvízvédelmi rendszer fejlesztése az árvízi kitettség csökkentése érdekében;
- klímaadaptív csapadékvíz-gazdálkodás a csapadékvíz visszatartása és annak hasznosítása érdekében;
- az éghajlatváltozás egészségügyi hatásaira való felkészülés, az adaptáció erősítése
- a természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése;
- a közterületi fejlesztéseknél a klímaváltozás hatásaira felkészülve a zöld-kék infrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, a burkolt felületek kiterjedésének csökkentése, minőségének javítása;
- a társadalom és a gazdaság globális kihívásokhoz való alkalmazkodó-képességét javító „digitális” átmenet felgyorsítása.

BUDAPEST ÉS VÁROSTÉRSÉGE MAGYARORSZÁG SZÍVE

A távlati fejlesztési szándékot meghatározó folyamatok:

GLOBÁLIS:	‣ Digitalizáció, gyorsuló technológiai fejlődés, ennek hatásai a gazdaságra, munkapiacra. ‣ Hálózatok erősödő szerepe, nemzetközi verseny erősödése a képzett munkaerőért. ‣ Munkatermelékenység növelése, az innováció és digitalizáció előtérbe kerülése a nagyvárosokban, a hatékonysági, életminőségi és klímacélokkal összhangban.
HELYI:	‣ A budapesti várostérség növekedésének koordinálatlansága, mely hosszú távon rontja a versenyképességet. ‣ Mennyiségi és minőségi munkaerő problémák fennmaradása hosszú távon, fiatalok növekvő elvándorlása. ‣ Önkormányzati autonómia szűkülése, feladat- és forráselvonás, kiszámítható gazdálkodás és fejlesztési források hiánya.

Budapest az ország fővárosaként
egy harmonikusan fejlődő és működő, a nemzetközi hálózatokba sikeresen bekapcsolódó várostérség központja, amely gazdaságával az egész ország jólétét szolgálja és amelyre az összes magyar ember büszke lehet.

A budapesti várostérség önkormányzati szereplői rendelkeznek a versenyelőny növeléséhez szükséges hatáskörökkel és finanszírozási háttérrel, önkéntes alapú együttműködésük eredményeként a várostérség működése fenntartható, gazdasága dinamikus, versenyképes, tudásalapú és inkluzív. Budapest a hazai innováció motorja, Magyarország elsődleges referenciapontjaként a tudáskoncentráció és szolgáltatások kiépítettsége révén a globális gazdasági életben rendelkezik azokkal a versenyelőnyökkel, amelyek vonzó hellyé teszik a befektetések és a képzett munkaerő számára. Erős kapu és közvetítő szereppel bír, a Kárpát-medence kiemelt csomópontja (hub).

Ennek érdekében a várostérség fejlesztésében érdekelt szereplők együttműködnek és mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon:

- a kiegyensúlyozottabb és kiszámíthatóbb területi növekedés, a hatékony üzemeltetés, a fejlesztések erőteljesebb koordinációja, a kiszámítható finanszírozási háttér rendelkezésre állása;
- a vonzó központok hálózata várostérségi szinten, minőségi szolgáltatásokkal, erős helyi gazdasággal, jó megközelíthetőséggel;
- a tehetségek vonzása és a minőségi, fenntartható turizmus érdekében Budapest egyedi karaktert adó örökségének megőrzése, az inspiráló és a kreatív gazdaság számára vonzó pezsgő kulturális élet;
- az oktatásra, kutatás-fejlesztési potenciálra, valamint az itt élő emberek és a vállalatok kreativitására építve a nemzetközi versenyképesség és beágyazódás növelése, a befektetések vonzásához és a tudásalapú növekedéshez megfelelő területkínálat és képzett munkaerő biztosítása;
- a társadalmi innováció erősítése, a városi kihívások példaértékű és transzferálható megoldásainak ösztönzése, segítése.

BUDAPEST MINŐSÉGI VÁROSI KÖRNYEZETE VONZÓ OTTHON

A távlati fejlesztési szándékokat meghatározó folyamatok:

GLOBÁLIS:	‣ Gazdasági központok, várostérségek a migráció fő célterületei, multikulturális közösségek kihívásai (együttélés, befogadás). ‣ Egyrészt a nagyvárosok életminőségi kihívásai (túlturizmus, forgalomból adódó terhelés, köztisztaság, zöldfelületek hiánya) és a lakhatás megfizethetőségének kedvezőtlen alakulása, másrészt a javuló várostérségi közlekedési szolgáltatások és a várostérségben megfizethetőbb lakhatás a szuburbanizációt erősítik. ‣ A közterületek kialakításában és használatában teret nyer a fenntarthatóság, az élhetőség, a közösségi célú használat, ugyanakkor a változások sokszor konfliktust okoznak.
HELYI:	‣ Erősödő szuburbanizáció, vidékről is elsősorban a várostérségbe költöznek, az agglomerációs övezet népessége növekszik, míg a fővárosé csökken – a várostérségen belüli aránytalanság növekszik. ‣ Lakhatás megfizethetőségének erőteljes romlása európai viszonylatban is. ‣ Új ingatlanfejlesztéseknél változó és kiszámíthatatlan, egyedi támogatási intézkedések, az önkormányzati hatáskörök szűkülése, a térbeli irányítás lehetőségének gyengülése. ‣ Budapest új közterületeinek fejlesztése (bővítése) mindinkább lassul, ezzel párhuzamosan a meglévő közterületek állapota folyamatosan romlik, a személygépjárművek száma és ennek területhasználati igénye növekszik.

Budapest sokszínűségével,
minőségi városi környezetével és szolgáltatásaival, megfizethető lakhatással nyújt kedvező életkörülményeket polgárainak, megtartja és képes növelni lakosainak számát.

Budapest szabad és otthonos város, ahol szívesen élnek és ahová szívesen költöznek az emberek. Olyan város, amely mindenki számára biztosítja a lakhatáshoz való jog érvényesülését. Attraktív közterületeivel és szolgáltatásaival teszi kényelmessé a lakosok mindennapjait úgy, hogy egyszerre van jelen a nagyváros atmoszférája és szolgáltatási sokszínűsége, természeti értékei, valamint a kisvárosi, vonzó lakókörnyezet. Modern és megújulni képes, ugyanakkor a hagyományait tisztelő és féltve őrző város, amely fenntartható módon nem növeli beépített területeit, fejlesztéseit a belső tartalék területeire fókuszálja.

Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon:

- a vonzó központok hálózata, sokszínű szolgáltatási kínálattal, az alapszolgáltatások elérhető biztosításával (15 perces város);
- a megfizethető és jó minőségű lakásállomány biztosítása, a lakott területek rehabilitációjával, illetve az új ingatlanfejlesztések növelésével elsődlegesen a barnamezős, közösségi közlekedéssel jól ellátott területeken, vegyes összetétellel és a társadalmi igényekre reagálva
- vonzó, tiszta, zöldterülettel ellátott lakókörnyezet;
- a páratlan természeti és épített környezeti értékeket figyelembe vevő, az egyedi identitással és karakterrel rendelkező városrészekkel harmonikusan együttműködő minőségi közterületi rendszer a közlekedési, városüzemeltetési és zöldinfrastruktúra növelési célok összehangolásával;
- a minden generáció számára tartalmas szabadidő eltöltésre, közösségépítésre alkalmas közösségi terek hálózata.

BUDAPEST EGÉSZSÉGTUDATOS KÖZÖSSÉG

A távlati fejlesztési szándékokat meghatározó folyamatok:

GLOBÁLIS:	‣ A gyorsan változó külső körülmények következtében (járvány, geopolitika, gazdasági válságok, klímaválság stb.) a biztonság és az egészség megőrzése fontosságának felértékelődése. ‣ Európa népességének elöregedése, a termékenységi arányszám és halandóság csökkenése mellett a várható élettartam és az aktív életévek számának emelkedése, amely erős korrelációt mutat a társadalmi jóléttel és az egyenlőtlenségi viszonyokkal. ‣ Az egyenlő esélyű városhasználattal szembeni társadalmi elvárás erősödése. ‣ Az elszegényedés kockázatának erősödése, a társadalmi egyenlőtlenségek növekedése a nagyvárosokban. ‣ Az individualizáció és a személyes találkozások háttérbe szorulása kihívás a helyi közösségek szempontjából, az elidegenedés erősödése, a közösségi felelősségvállalás visszaesése tapasztalható. ‣ A stressz és a kényelmi szolgáltatások miatt következtében egészségtelen táplálkozás és életvitel a mindennapokban.
HELYI:	‣ Az időskorú lakosság számának növekedése, a társadalom elöregedése folytatódik, az idős korúak elszegényedésének kockázata pedig tovább nő. ‣ A jövedelmi és területi egyenlőtlenségek Budapesten belül fennmaradnak, ami kihat az egészségi állapotra. ‣ Az európai viszonylatban kedvezőtlenebb általános és korai halálozási mutatók és várható élettartam tekintetében nincs szignifikáns felzárkózás

Budapest polgárainak biztosítja
az egyéni boldogulás és az egészségben eltöltött életévek számának növeléséhez szükséges feltételeket, az emberi kapcsolatok gazdagítását és a mindennapokat támogató környezetet.

Budapest magas minőségű, biztonságot nyújtó egészségügyi és szociális szolgáltatásai, akadálymentes és a különböző generációk igényét kiszolgáló, zöld és aktivitásra ösztönző zöldterületei, jó levegőminősége és a társadalmi kapcsolatokat szolgáló közösségi terei biztosítják a jó és egészséges élet feltételeit. Budapest lakosai nem csak önmagukért vállalnak felelősséget, hanem a közösségért is, nyitottak, tisztelik és segítik egymást.

Ennek érdekében a főváros fejlesztésében érdekelt szereplők (együttműködnek és) mindent megtesznek annak érdekében, hogy megvalósuljon:

- a magas minőségű egészségügyi és szociális szolgáltatások biztosítása, amely mindenki számára hozzáférhető, nagy hangsúlyt fektetve a megelőzésre és korai beavatkozásra;
- az egészség megőrzésének feltételeit támogató, a fizikai aktivitás növelésére inspiráló, tiszta levegőjű városi környezet;
- a befogadó és gondoskodó közösség a közösségi felelősségvállalás támogatása;
- az egészséges, fenntartható, megfizethető és regionális élelmiszerekhez való hozzáférhetőség;
- a segítségre szoruló személyek számára adekvát, minőségi szolgáltatások;
- a növekvő biztonság minden területen: közlekedés-, köz-, élelmiszer-, foglalkoztatás-biztonság.
- a megfelelő ivóvízellátás biztosítása.

1.2. A legfőbb településfejlesztési elvek

ESÉLYTEREMTŐ: ELSŐSORBAN AZ ITT ÉLŐ EMBEREKET SZOLGÁLJA

hátránycsökkentés és az egyéni boldoguláshoz szükséges feltételek biztosítása mindenki számára hozzáférhetően

A városi infrastruktúrák és szolgáltatások fejlesztése a lakosok igényeire alapozottan, az esélyegyenlőségi szempontok figyelembevételével történik. Ezzel biztosítható, hogy a sokszínű fővárosi társadalom minden tagja hozzáférjen a közhasználatú terekhez, szolgáltatásokhoz, eszközökhöz, információhoz, ezáltal képes legyen (önállóan is) szükségleteinek megfelelő módon történő kielégítésére és élethelyzetének javítására.

A jövőbeli fejlesztési, fejlődési irányokra vonatkozóan a fővárosiak
93% fontosnak tartja az emberek egészségének védelmét;
90% az átlátható közügyeket;
89% hogy a lakók segítsék és elfogadják egymást.

** A Fővárosi Önkormányzat 2020. évi online kérdőíve alapján*

ÉRTÉKALAPÚ: AZ ÉRTÉKEIRE ÉPÍTVE FEJLESZT

az adott helyszín adottságaira és értékeire tekintettel, a megfelelő tisztelettel a jövő igényeit szem előtt tartva

Környezetét úgy gondozza és fejleszti, hogy a következő generációk számára is megőrzi egyedi és gyönyörű történelmi örökségét, szellemi értékeit, identitását, valamint olyan új megoldásokat alkalmaz, amelyek az egyedi történetiséggel ötvözve a jövő számára vonzó, otthonos, egyedi hellyé teszik a várost. A főváros egyedisége erősödik, különös tekintettel az épített örökség értékeinek kibontakoztatására, kulturális, szellemi tartalmakkal való megtöltésére.

ZÖLD: ERŐFORRÁSAIVAL JÓL GAZDÁLKODIK ÉS VÉDI A KÖRNYEZETÉT

egy élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város feltételeinek megteremtése

A zöldfelületek fejlesztése és védelme, valamint az energiahatékonyság növelése, a megújuló energiára való átállás valamennyi ágazati fejlesztés során (közlekedés, lakhatás, gazdaságfejlesztés). Ugyanez az integrált megközelítés biztosítja a kritikus infrastruktúrák és erőforrások biztonságát is.

NYITOTT ÉS KEZDEMÉNYEZŐ: ÚJ KIVÍVÁSOKRA RUGALMASAN REAGÁL, FELKÉSZÜLT ÉS PARTNERSÉG ALAPÚ DÖNTÉSEKET HOZ

kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.

A városfejlesztés az érdekeltek együttműködésével, széles körű társadalmi partnerség mellett történik, ahol a kulcsszerepelők kezdeményező szerepet vállalnak nem csak a partnerségi folyamatok szervezésében, de a város számára fontos ügyek előmozdításában, az érdekérvényesítésben és az innováció térnyerésében is.

A felvázolt jövőkép csak akkor érhető el, ha azt a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány mellett a város és a várostérség minden szereplője saját eszközeivel, erőforrásaival támogatja. A jövőkép ezért azt is feltételezi, hogy a szereplők a megfelelő nyitottsággal, együttműködési képességekkel, finanszírozási és hatásköri háttérrel rendelkeznek a megvalósításhoz.

1.3. Területi vonatkozású fejlesztési alapelvek – az épített és természeti örökség védelmének követelménye

Az épített és táji környezet keretet alkot létünkhöz, ezért ezek minősége és harmóniája nagymértékben kihat életünkre. Budapest – viharos történelmi múltja ellenére – sok európai nagyvároshoz hasonlóan különböző korszakokból származó épített örökséggel rendelkezik; épített környezete a történelmi korok térbeli lenyomatát is magában hordozza. A város megőrzött történetisége alapvetően meghatározza egyedi karakterét, ami napjainkban egyre nagyobb érték a világban, sajátos értékei nemzetközileg is kimagasló kincsnek számítanak. A főváros estében ez különleges jelentőséggel bír, mivel a város a nemzet önismeretének és kulturális önazonosságának egyik fontos összetevője.

A város sajátos, összetett domborzati és településszerkezeti szövetének, valamint a Duna települési tengelyszerepének köszönhetően, Budapest páratlanul szép városképpel rendelkezik, amelyben az épített és a táji környezet harmonikusan illeszkedik egymáshoz. A két természeti tényező az egyébként tömör városszövetnek távlatokat, a rátekintés szabadságát adó tagoltságot, az ehhez szükséges „üres helyeket" adnak. Budapest, a nemzet Duna-partján fekvő fővárosa, elsősorban kivételes természeti adottságai és az azzal összhangban kialakult, történeti értékekben gazdag, épített környezete révén világhírű és vonzó. A város főleg a városkép harmóniájának köszönheti népszerűségét és egyre növekvő látogatottságát.

A főváros legjellegzetesebb tájképi, morfológiai, természeti adottsága a Budai-hegységet borító kiterjedt erdőterület, ami sajátos domborzati viszonyaival és kilátópontjaival Budapest méltán világhírű panorámáját adja.

Egyedülálló természeti értékeivel együtt nem csak a város, hanem az ország kiemelkedő természeti területe. A tájvédelmi körzet Budapest közigazgatási területére eső mintegy 3700 hektáros területe az ország leglátogatottabb kirándulóhelye is. A főváros és polgárai számára kiemelkedő értékként jelentkeznek azok a városi parkok, amelyek egész Budapestre kiterjedő jelentőséggel bírnak, kultúrtörténeti és kertépítészeti értéket hordoznak.

Az egységes összkép a települési örökség legnagyobb értéke, amelynek védelme elsőrendű szempont, és amelyből egyedi értékek nem ragadhatók ki. Ennek alárendelve kell alakítani a területhasználatot, a beépítési intenzitást és az építmények magasságát egyaránt. A történeti térbeli rendszerek megőrzése szorosan kapcsolódik az alkotórészek, az egyes épületek, műtárgyak, épületegyüttesek, zöldfelületek megőrzéséhez, azoknak a város változó területhasználatába való mindenkori beillesztéséhez. Az egyedi védelmek mellett környezetük területi karaktervédelmét is erősíteni kell és ehhez megfelelő intézkedéseket kell hozni.

A kulturális örökség megőrzési rendszerének erősítése, fejlesztése, támogatása fontos szempont a jövőben is. Elkerülendő a „skanzen-jelenség" terjedése, a védett értékeket egy élő, folyamatosan új rétegekkel gazdagodó, a történelmet folyamatosságában és végtelenségében megmutató városszövet véges élettartamú alkotórészeiként kell kezelni. A fejlesztéseket a történelmileg kialakult városszerkezet értékeinek megtartásával, az új, megfogalmazott elvárások alapján lehet és kell végrehajtani. A fejlesztések során elsődleges szempont az érintett városrész karakterének tisztelete, a kialakult városimázs építészeti hátterét nem szabad megtörni, ugyanakkor a műemléki szemléletet is igazítani kell a kortárs és élhető város jövőbeli igényeihez. A harmonikus, sokszínű városi környezet megteremtéséhez érvényesülnie kell az élhetőség és fenntarthatóság környezeti szempontjainak.

>> Fotó: Polinszky Tibor

1.4. A környezeti és társadalmi felelősség

EMBERKÖZPONTÚ MEGKÖZELÍTÉS

Budapest fejlesztése az alapvető lakossági és városhasználói igényekre épít, a szolgáltatások és az épített környezet fejlesztésénél, az egészséges városi életet biztosító jogi- és tervezési eszközök kialakítása során mindig az emberi használatot és a társadalmi igényeket helyezi előtérbe. A városi szolgáltatások kialakításakor, fejlesztésekor a felhasználói interakciókat és háttérfolyamatokat strukturált tervezési folyamatok keretében hozzák létre, a folyamatos fejlesztés a szolgáltatások minőségének nyomon követésére és a használói visszajelzésekre épül. A közterületeket érintő eszközök esetében egyaránt szempontként érvényesül a közösségi élet feltételeinek biztosítása és az önálló életvitelt támogató környezet alakítása. Ez csak a helyi közösségek, lakosok aktív együttműködésével tervezhető, ahol az eszközök kialakítása nem csak az igények felmérésére, a vélemények, ötletek meghallgatására terjed ki, hanem a közös tervezésre, a projektkidolgozásban való részvételre és a megvalósításban való szerepvállalásra is.

ÉLHETŐ, INSPIRÁLÓ VÁROSNEGYEDEK

Budapest sokszínű történelme során megőrzött egyedi identitású részeinek beavatkozásainál kiemelt szerepe van az élhető városnegyedek támogatásának, ahol biztosítottak a jóllét feltételei, a helyi központok gazdaságilag is sikeresek és vonzóak. Az infrastrukturális beavatkozások mellett olyan eszközök alkalmazására van szükség, amelyek támogatják és inspirálják a helyi közösségi kezdeményezéseket, segítik a megvalósítást, a célcsoportok elérését, bevonását. A közösségi projekteknek, valamint a társas kapcsolatoknak helyet biztosító közterületeknek, szolgáltatásoknak köszönhetően élettel töltődik meg a városnegyed, erősödik a helyhez való kötődés, az összetartó közösség egymást támogató szerepe.

HELYSPECIFIKUS ÉS STRUKTURÁLT TERVEZÉS ÉS HELYI KOORDINÁCIÓ

A városnegyedek, szomszédsági egységek fejlesztése során a helyi adottságokra, kihívásokra építve választható meg az alkalmazott eszközrendszer, együttműködve a helyi közösséggel. Az integrált tervezés során kiemelten fontos a városfejlesztésben résztvevők együttműködése, amelynek során a kerületi önkormányzatok koordináló szerepvállalásával valósul meg hatékonyan a helyi érdekeltek bevonása, illetve a helyspecifikus társadalmi igények azonosítása. Az elemzések kiegészülnek prognózisokkal, a minőségre, kapacitásokra vonatkozó vizsgálatokkal, ami a szolgáltatásfejlesztési igények pontosabb tervezését biztosítja, segít azonosítani, hogy milyen beavatkozásokkal lesznek vonzóbbak a helyi központok, élhetőbbek a lakóterületek, erősebbek a helyi közösségek.

Fővárosi településterv

2. Budapest stratégia

Hosszú távú és középtávú célok

Bevezető

A Fővárosi településfejlesztési terv (FTFT) Budapest tervszerű, fenntartható, valamint gazdaságos fejlesztése és üzemeltetése érdekében, a település egészére integrált, stratégiai és területi alapú, a környezeti, társadalmi és gazdasági adottságokra alapozott – a településrendezést elősegítő – terv, amelynek feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrások fenntarthatóságának biztosítása, az országos és térségi érdek, valamint a szomszédos és a más módon érdekelt többi település fejlesztési döntéseinek figyelembevételével.

A stratégiában – a jövőkép megvalósítása érdekében – meghatározásra kerülnek a közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati fejlesztési célok, illetve azok összefüggései, az integrált és tematikus beavatkozási területek, továbbá az épített és természeti örökség védelmének követelményei, figyelembe véve a gazdasági szereplők települést érintő terveit és törekvéseit, valamint a helyi társadalom szükségleteit.

A stratégia a fővárosi kihívásokhoz, törekvésekhez illeszkedve hosszú távú és középtávú (rövid és középtáv összevonva) célokat határoz meg. A célokban rögzítettek Budapest megfelelő jövőbeli fejlődése és működése érdekében minden, a város üzemeltetésében és fejlesztésében részt vevő szereplő számára rögzíti a figyelembeveendő szempontokat, feladatokat.

2-1. táblázat: A településfejlesztési célok rendszere

<table>
<tr><td>JÖVŐKÉP (TÁVLATI FEJLESZTÉSI SZÁNDÉKOK)</td><td colspan="6">Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="6">Budapest és várostérsége Magyarország szíve</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="6">Budapest minőségi városi környezete vonzó otthon</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="6">Budapest egészségtudatos közösség</td></tr>
<tr><td>HOSSZÚ TÁVÚ CÉLOK</td><td colspan="6">1. Kezdeményező, adaptív, önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés
2. Hatékonyan együttműködő várostérség
3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja
4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság
5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz
6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés
7. Paradigmaváltás a közlekedésben
8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet
9. A Dunával együtt élő város
10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése
11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei
12. Korszerű, megfizethető lakhatás
13. Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő egyenlőtlenségek
14. Befogadó, támogató és aktív társadalom</td></tr>
<tr><td>KÖZÉP-TÁVÚ CÉLOK</td><td>1. Megfizethetőség és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben</td><td>2. Egészség és gondoskodás</td><td>3. Zöld átállás: klíma-és környezetvédelem</td><td>4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés</td><td>5. Fenntartható és inkluzív gazdaság</td><td>6. Városkormányzás</td></tr>
<tr><td>TELEPÜLÉS-FEJLESZTÉSI ELVEK</td><td colspan="6">ESÉLYTEREMTŐ: elsősorban az itt élő embereket szolgálja
ÉRTÉKALAPÚ: az értékeire építve fejleszt
ZÖLD: erőforrásaival jól gazdálkodik és védi a környezetét
NYITOTT ÉS KEZDEMÉNYEZŐ: új kivívásokra rugalmasan reagál, felkészült és partnerség alapú döntéseket hoz</td></tr>
</table>

2.1. Hosszú távú (területi, tematikus és ágazati) fejlesztési célok

>> Fotó: Ferenczi Réka, Pest-Buda egyesítés emlékműve, Margitsziget

1. Kezdeményező, adaptív önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés

A kezdeményező városfejlesztés lényege az önkormányzatok részéről az irányító attitűd vállalása, a koordináló, kooperáló és ösztönző szerepkör erősítése, amely a közösségi érdekek mentén törekszik a lakosság és a gazdasági élet résztvevői számára az ideális szolgáltatási és infrastrukturális feltételek megteremtésére. Cél, hogy a hatékony és fenntartható városfejlesztés- és városüzemeltetés érdekében az önkormányzatok rendelkezzenek a szükséges szervezeti, jogi és finanszírozási eszközökkel, együttműködési kompetenciákkal, kezdeményezőként lépjenek fel azokban a kérdésekben is, amelyek kapcsán közvetlen hatáskörrel nem rendelkeznek. A globális és helyi kihívások, a gyorsuló ütemű technológiai változások miatt elkerülhetetlen a működési modellek megújítása, az adatalapú döntések erősítése és a gyors reagálóképesség az önkormányzati működés és szolgáltatások területén is.

Kapcsolódó dokumentumok:

- Smart Budapest Okos Város Keretstratégia dokumentum a „Kezdeményező városkormányzás" fókuszterületének célkitűzései között szerepel, mivel Budapest kétszintű önkormányzati rendszerének képessé kell válnia az irányítási, működési mechanizmusok és eszközök folyamatos megújítására; ezzel támogassa, katalizálja és proaktív módon kezdeményezze azokat a változásokat a város életében, amelyektől a várostérség versenyképesebb, gazdaságosabban működtethető, fenntarthatóbb lesz.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló I 2011. évi CLXXXIX. törvény határozza meg a z önkormányzatok feladat- és hatásköreit külön kitérve Budapest kétszintű önkormányzati rendszerében a megosztásra.

Budapesten a Fővárosi Önkormányzatnak kell jogszabályok által előírt módon elkészítenie azokat a terveket (területfejlesztési tervezés, településtervezés), melyek az érdekeltek magas szintű együttműködése mellett készülnek és illeszkedési követelményt támasztanak a lokális, kerületi szintű tervek számára.

Helyzetértékelés, indokolás

Az önkormányzatok kötelező feladatai 2010 óta szűkülnek, az állam által átvett területeken azonban a működést érintő strukturális problémák – akár a közoktatást, akár a fekvőbeteg-ellátást tekintjük – felerősödtek, a tervezett felújítási, fejlesztési projekteknek, bérrendezésnek csak egy része tudott megvalósulni. Nincs kormányzati bérlakáspolitika a lakhatás megfizethetőségének javítására. Folyamatosan módosulnak a működést és fejlesztést keretező hazai jogszabályok, növelve a kiszámíthatatlanságot az önkormányzatok és vállalkozások számára. Mindez jelentős hatással van a budapestiek életminőségére, a város működésére, a megfelelő számú és felkészültségű munkaerő biztosítására, ezért szükség van az önkormányzatok erősebb kezdeményező szerepvállalására a város jövője és az itt élők jólléte érdekében. Az önkormányzatok gazdálkodási helyzete is egyre nehezebb, a kormányzati, feladatfinanszírozáshoz kötött normatív források aránya csökken a működés finanszírozásában, miközben a szolidaritási hozzájárulás mértéke folyamatosan nő. Az állam 2018-ban a helyi iparűzési adóból származó bevételeknek még csak 3%-át vonta el, a 2024-es költségvetés készítésekor a fővárosi önkormányzatoknak azonban már nagyságrendileg 25%-os elvonással kellett számolniuk. A globális válságok és következményeik, a gazdaság konjunkturális ciklusai az önkormányzatok működésére is jelentős hatással vannak, akár a dologi kiadások, akár a bérigények növekvő költségeit tekintjük, így minden önkormányzat esetében a közszolgáltatások finanszírozása volt elsődleges, ami a fejlesztésre fordítható forráslehetőségeket is leszűkítette. Nem javult az elmúlt 15 évben az önkormányzatok városfejlesztési finanszírozási háttere, Budapest, fejlett régióként a kohéziós forrásokból arányaiban kevesebb összeggel tervezhet, nem alakultak ki fenntartható, visszaforgatható fejlesztési alapok sem. Az önkormányzatok gazdálkodási helyzetére és kilátásaira – bár a városszerkezeti pozícióból és eltérő fejlesztési potenciálból adódóan eltérőek a lehetőségeik, – többségében az jellemző, hogy a hiányos finanszírozási háttér miatt a fejlesztési tervekben rögzített projekteknek csak egy része tudott megvalósulni. A gyors ütemű technológiai fejlődés egyszerre jelent lehetőséget és kihívást az önkormányzatok számára: az új technológiák és üzleti modellek alkalmazásával hatékonyabbá válhat a város üzemeltetése és az ügyfelek kiszolgálása, ugyanakkor együttműködés hiányában párhuzamosan épülnek ki, sokszor egymással nem kompatibilis és költséges megoldások.

A város gazdasági prosperitása és a városlakók életminőségének növelése érdekében Budapest önkormányzatainak saját működési területeik folyamatos fejlesztésére, hatékonyabb együttműködésre, a szubszidiaritás elvét szem előtt tartó feladatmegosztásra, valamint Budapest érdekeinek eredményesebb érvényesítésére kell törekedniük.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Finanszírozás

Cél, hogy a **bevételtermelő, költségmegtakarítást** eredményező és **értéknövekedést biztosító** projektek finanszírozási és szervezeti **megoldásai bővüljenek**!

lehetséges célterületek:

- energia-hatékonyság és energiafüggetlenség növelése
- körforgásos gazdaság
- gazdaságélénkítés
- megfizethető lakhatás
- barnamezős területek funkcióváltásának elősegítése
- értéknövelő közfejlesztések
- fenntartható turizmus

kiegészítő tevékenységek:

- tanácsadás
- technikai segítségnyújtás

A **felterjesztési jog** lehetőséget ad helyi önkormányzatok képviselő-testületeinek, hogy **közvetlenül**, vagy **érdekképviseleti szerveik útján** (Budapesti Önkormányzatok Szövetsége) az önkormányzati jogokat vagy feladat-és hatásköröket érintő kérdésekben a hatáskörrel rendelkező **állami szerv vezetőjétől tájékoztatást kérjen**, valamint az adott hatáskörrel kapcsolatban **véleményt formáljon** vagy **döntést kezdeményezzen**.

Cél, hogy a **felterjesztési jog gyakorlásával** a fővárosi önkormányzatok **érdekérvényesítő tevékenysége erősödjön!**

Azon személyek száma, akiknek nagyobb nehézségei vannak a...:

hallásban, vagy egyáltalán nem hall

23 834 fő

látásban, vagy egyáltalán nem lát

29 034 fő

járásban, lépcsőn közlekedésben

60 392 fő

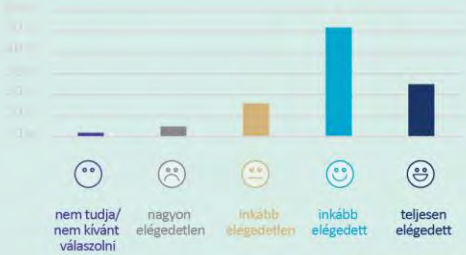
Cél, hogy az önkormányzati hatáskörben működő középületek és szolgáltatások legyenek **teljes mértékben akadálymentesek!**

forrás: 2022. évi Népszámlálás

Lakosság elsődleges ügyintézési preferenciái

Lakossági elégedettség: az elmúlt 1 év alatt szerzett ügyintézési tapasztalatok értékelése

Az egyszerű, gyors ügyintézés ma már alapvető elvárás.

Cél, hogy a lakossági elégedettség növekedjen!

forrás: 2022-ben 1000 fős reprezentatív mintán végzett felmérés, Medián

Adatalapú döntések és menedzsment

Cél az önkormányzati szektorban a **mérési rendszerek kialakítása**, az **adatalapú döntéshozás** és szolgáltatásfejlesztés, valamint az **adatokhoz való publikus hozzáférés biztosítása**.

Feladatok

1.1. Felkészült szervezeti, intézményi háttér biztosítása

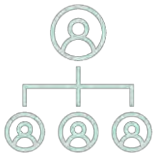
- A fővárosi önkormányzatoknál erősíteni kell a városfejlesztés operatív intézményi hátterét és a kétszintű közigazgatási rendszerben a közöttük lévő együttműködést. A szükséges felhatalmazásokkal és kompetenciákkal biztosítható az érdekek képviselete, érdemi együttműködések kezdeményezése és szervezése. A Fővárosi Önkormányzat esetében a saját kapacitások megerősítése mellett szükség van a kezdeményező és koordináló szerep vállalására, az együttműködést támogató eljárások kidolgozására.
- Az önkormányzatoknak a közfeladatok hatékonyabb ellátása és a fenntartható erőforrásgazdálkodás érdekében ki kell használniuk a digitalizációban rejlő lehetőségeket. A digitális átállásban a felgyorsult technológiai fejlődés miatt a megbízható információkhoz való hozzáférés, a tájékozottság és a digitális megoldásokkal kapcsolatos tudás felértékelődik. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepet vállal az önkormányzati szektor felkészültségének segítésében, a tudás- és tapasztalatmegosztás fővárosi szintű koordinációja, illetve a párhuzamos és vagy egymással nem kompatibilis fejlesztések csökkentése érdekében. Mindez támogatja az üzemeltetési és továbbfejlesztési költségek csökkentését és javítja a szolgáltatások ügyfélélményét. Saját fejlesztései során – pl. térinformatikai szolgáltatások, szoftverek fejlesztése, szenzorok telepítése – figyelembe veszi az integráció, a megoszthatóság és a szélesebb körű alkalmazás lehetőségeit.
- A digitális átállás részeként az országos és uniós szintű jogszabályok és irányelvek figyelembevételével ki kell alakítani fővárosi szinten az adatkormányzás kereteit és eszközeit, mely kiterjed a kétszintű önkormányzati rendszer működésére (hivatalok) és az ellátott közfeladatok körére (közszolgáltatások). Ezzel biztosítható az adatalapú döntéshozás erősítése mind a városfejlesztés, mind a napi működés hatékonyságának és minőségének növelése érdekében. Az adatok megosztása segíti a különböző ágazati feladatok, szervezetek közötti együttműködést is.
- A működési hatékonyság érdekében a jövőben is cél a közszolgáltatási és hivatali szervezeti háttér racionalizálása. A kezdeményező szerepet vállalva új szervezeti, működési modellek bevezetésére, tesztelésére és adott esetben szélesebb körű elterjesztésére van szükség a várospolitikai célok megvalósítása érdekében (pl. lakásügynökség, klímaügynökség, egyéb városfejlesztési célú szervezeti megoldások). A szakmai együttműködést és tudásmegosztást a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében működő szervezeti egységek, gazdasági szervezetek és intézmények között erősíteni kell. A szervezeti racionalizálást és együttműködést ki kell terjeszteni a jelenleg fragmentált üzemeltetési és fejlesztési területekre, a kitűzött célok hatékonyabb elérése érdekében.
- Az önkormányzati szektor jó működésének kulcsa a képzett munkaerő rendelkezésre állása, ehhez a méltányos munkavállalást támogató humán politikára, a munkaerő tudását, motivációját növelő képzések biztosítására van szükség. A Fővárosi Önkormányzat célja, hogy intézményei és gazdasági szervezeteinek munkavállalói számára (Budapest-család) színvonalas munkahelyi körülményeket, valamint a kiszámíthatóságot, biztonságot növelő méltányos bérezést, és esélyegyenlőségi feltételeket biztosítson. A közszolgáltatások esetében tapasztalható munkaerőhiány esetén komplex – a lakhatást, képzést és egyéb, adott esetben a társadalmi hátrányok csökkentését kezelő – megoldásokat kell alkalmazni az ellátások biztonságos működtetése érdekében.
- A fejlesztések megalapozása, a döntéshozás támogatása érdekében szükség van a megvalósított fejlesztések kiértékelésére, a városi folyamatok és a külső környezetben zajló változások nyomon követésére, Budapest távlati fejlesztését megalapozó kutatások indítására és a nemzetközi, európai, illetve hazai városfejlődés tendenciáinak folyamatos nyomon követésére. Ennek és a naprakész tudással rendelkező várospolitikus szakemberek képzésének elősegítése érdekében együtt kell működni a hazai és külföldi felsőoktatási intézményekkel és városokkal.

Budapest kétszintű közigazgatási rendszere:
Fővárosi Önkormányzat
+
23 kerületi önkormányzat

28 ezer fő

a Fővárosi Önkormányzat intézményeiben és gazdasági szervezeteiben foglalkoztatottak száma

45 db

gazdasági szervezet vesz részt a feladatok ellátásában

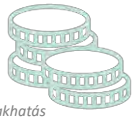
1.2. A finanszírozási háttér megerősítése, az átláthatóság növelése

- A városfejlesztés számára az Európai Unió forrásai továbbra is meghatározóak lesznek, ezért a hétéves pénzügyi ciklusok nemzeti szintű előkészítése során továbbra is fontos cél Budapest várospolitikai érdekeinek érvényesítése. A lobbitevékenységet a jövőben is a fejlesztéspolitikai dokumentumok érdekeltek bevonásával történő kidolgozásával és a hazai városi érdekszövetségek munkájában való aktív szerepvállalással kell támogatni. A közvetlen elérésű uniós források abszorpciójának növelése és a nemzetközi, partnerségi alapú kiírásokon való sikeres pályázás támogatására továbbra is szükség van a brüsszeli képviseleti munkára, a városdiplomáciai tevékenységre és az éves költségvetésben az önrész finanszírozásának biztosítására. Nemzetközi nagyvárosi összefogással változatlanul fontos cél annak elérése, hogy a nagyvárosok – melyek többnyire fejlett régiók vagy azok részei – az Európai Unió globális versenyképességének megőrzése és a speciális városi kihívások kezelése érdekében közvetlenül jussanak arányaiban több és célzott forráshoz. Biztosítani kell a szükséges kapacitásokat a finanszírozási lehetőségek nyomon követése, a pályázatok előkészítése és a megvalósítással összefüggő projektmenedzsment feladatok vonatkozásában.
- Együttműködésen alapuló érdekérvényesítésre és a felterjesztési jog gyakorlására van szükség az önkormányzati feladatok és azok normatív finanszírozásának racionalizálására, a helyi adókkal kapcsolatos önkormányzati érdeksérelmek (elvonások, kivetés területei és feltételei stb.) és egyéb korlátozások (pl. fejlesztési hitelek felvétele) kiszámíthatatlanságának csökkentésére. A szubszidiaritás elvének érvényesítését erősíteni kell, a központosítással szemben az önkormányzatiság önállóságáért és hatásköreinek megtartásáért a fővárosi önkormányzatoknak közösen kell fellépnie. Budapest számára is fontos a vidék népességmegtartásának erősítése, a területi különbségek csökkentése, mindez azonban nem finanszírozható Budapest saját bevételeinek aránytalan elvonásával. Érdekérvényesítéssel el kell érni a nemzeti szintű fejlesztéspolitikai és finanszírozási döntések átláthatóságának és igazságosságának növelését. Budapest működését és gazdasági prosperitását növelő kulcsinfrastruktúrák fejlesztése nem valósítható meg állami finanszírozási szerepvállalás nélkül, az állami hatáskörben megvalósuló fejlesztésekről azonban ma az önkormányzatok érdemi bevonása nélkül születik döntés, miközben a két kulcsszereplő prioritásai sok esetben eltérnek egymástól. A finanszírozási hiány és az elmaradó infrastrukturális beruházások olyan pályára állíthatják a fővárost, melyben romlanak nemzetközi pozíciói, gazdasági ereje csökken, mindez pedig az egész ország gazdasági teljesítményére és lakosságának jólétére is kihat. A Fővárosi Önkormányzatnak kezdeményező szerepe van a feladatok, adók- és bevételek megosztásának megújításában az ellátott feladatok működési és fejlesztési igényeinek figyelembevételével a kormány és fővárosi önkormányzatok, valamint a Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok viszonylatában is.
- A városfejlesztés hosszú távú finanszírozási hátterének biztosításához továbbra is cél a visszaforgatható városfejlesztési alapok létrehozása, amelyek megtérülő és/vagy bevételtermelő projektek finanszírozását támogatják. Mind a finanszírozási háttér kialakításában, mind a projektek megvalósításában a magánszektorral, pénzügyi intézményekkel való konstruktív, hosszú távú és minden fél számára kiszámítható együttműködésre van szükség. A Fővárosi Önkormányzatnak kezdeményezőként fel kell lépnie a szükséges jogi peremfeltételek biztosítása érdekében. A városfejlesztési alapok speciális ágazati (pl. bérlakásprogram, energiahatékonysági program), vagy területi célok (pl. egy Pozitív Energiamérlegű Városrész /PED mintaterület) megvalósítását támogathatják.
- Az önkormányzatok számos olyan beavatkozást hajtanak végre, melyből az adott területen és annak környezetében érintett tulajdonosok értéknövekedést realizálnak. Lehet ez egy közpark-, jelentős kötöttpályás vagy közmű-fejlesztés, de lehet a településrendezési eszközök módosítása is. El kell érni, hogy az önkormányzatok is részesüljenek ebből az értéknövekedésből. Ehhez hosszú távon egy normatív finanszírozási keretrendszert kell felépíteni, amely mind a fejlesztők, mind az önkormányzatok számára növeli az átláthatóságot és kiszámíthatóságot. A jelenlegi gyakorlatban a településrendezési szerződésekben rögzített fejlesztői vállalások elsősorban a saját ingatlanfejlesztési projektek működéséhez, szolgáltatási

A 2021-2027-es programozási időszakban az európai uniós alapokból származó, hazai elosztású forrásokból Budapest önkormányzatai

300 milliárd Ft

ot használhatnak fel a következő fejlesztési területeken:

- *közlekedés*
- *közterületek*
- *esélyteremtés*
- *megfizethető lakhatás*
- *árvízvédelem*

A Fővárosi Önkormányzat tagja számos nemzetközi városi szövetségnek

- *Covenant of Mayors*
- *Helyi Önkormányzatok a Fenntarthatóságért (ICLEI)*
- *Egyesült Városok és Helyi Önkormányzatok Világszervezete (UCLG)*
- *EUROCITIES*
- *Szabad Városok Szövetsége*

környezetének kialakításához kötődnek, de az érdekek érvényesítésében és a tárgyalási eljárásokban a kerületi önkormányzatok felkészültsége nagyon eltérő. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepet vállal a tudásmegosztás növelésében és egy együttműködéssel kialakított keretrendszer megalkotásában. Hosszú távon cél egy értékkataszteren alapuló adózási rendszer kialakítása, mely a közberuházások következtében előálló értéknövekedés egy részét visszaforgatja a közszektorba, valamint differenciált rendszerével lehetőséget ad a fejlesztések térbeli irányítására, a beépítések értékszemléletű ösztönzésére.

- Az önkormányzatok nagyléptékű infrastruktúra-fejlesztései esetében az előkészítés során erősíteni kell a vagyongazdálkodás eszközeivel elérhető értéknövekedés, mint szempont érvényesítését, ehhez területi alapú komplex tervezésre van szükség.
- Az önkormányzatok beruházásainak tényleges költségei a külső gazdasági és pénzügyi környezet függvényében jelentősen eltérhetnek a tervezés során becsült értékektől, a többletköltségek finanszírozásának biztosítása érdekében a projektfinanszírozás összeállítása és az önkormányzati költségvetési tervezés során a jövőben is megfelelő tartalékok képzése szükséges.
- A Fővárosi Önkormányzatnak kezdeményező szerepet kell vállalnia a finanszírozási eszközök bővítésében. Ez lehet a korábban említett városfejlesztési alap külső források bevonásával, a közösségi finanszírozást (crowdfunding) támogató rendszer kiépítése, a vállalati felelősségvállalás körében végzett tevékenységek (CSR) városfejlesztési célok felé orientálása, vagy az adományozási megoldások (pl. tematikus alapítványok) hiteles és átlátható kialakítása városi szinten. Fontos, hogy az önkormányzatok különböző pályázati rendszerek működtetésével a jövőben is megfelelő forrást biztosítsanak az alulról jövő, kisléptékű, de városfejlesztési célok megvalósítását szolgáló kezdeményezések támogatására, ösztönzésére. A közösségi források növelése és elosztása során a bizalmat építő, naprakész és hiteles tájékoztatásra van szükség.

A fővárosi közösségi költségvetés 2020-ban indult, három év eredményei:

1,9 ezer projektötlet

61 ezer szavazat

55 projekt megvalósítása

3 milliárd Ft értékben.

A fővárosi közösségi költségvetés lebonyolításának folyamata:

1.3. Összehangolt várospolitika megvalósítása, hatékonyság növelése

- Az ágazati és területi tervezés esetében is szükség van a fővárosi szintű kerettervekre, melyek igazodási pontot jelentenek a kerületi, városrészi és lokális tervek, projektek kialakításához. A fővárosi szintű tervezés és ezzel párhuzamos együttműködés alapozza meg az egységes jövőképet, a meghatározó térszerkezeti fejlődési irányokat és területhasználatot. A tervek egy részét hazai jogszabályok írják elő a követendő módszertannal együtt, Budapest esetében azonban – méretéből és a kétszintű önkormányzati rendszerből adódóan – a tervezés koordinációs feladatainak léptéke jelentősen eltér más magyarországi települések tervezésétől. A jogszabályokon belül vannak eltérő rendelkezések Budapestre, de az országos településrendezési és építési követelményeknél megfogalmazott határértékek továbbra sem kezelik a markánsan eltérő települési méreteket. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepet vállal abban, hogy a tervezési jogszabályok módosítása, újra-alkotása során Budapest speciális szempontjai érvényesüljenek. A terveknek azonban csak akkor van jelentőségük, ha a szükséges hatáskörök és finanszírozási háttér biztosítása mellett azokat nem írják felül kiszámíthatatlan módon magasabb szintű jogszabályok. Ezért az érdekérvényesítésnek ki kell terjednie arra is, hogy a jelenlegi gyakorlattal (kiemelő rendelet) ellentétben az önkormányzati döntéssel elfogadott tervek érvényes igazodási feltételt jelentsenek minden Budapesten megvalósuló fejlesztés esetében.
- A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepet vállal abban, hogy a nemzetközi jó gyakorlatokat adaptálva a változó nagyvárosi kihívások kezelésére új terveszközöket kezdeményezzen, a kerületek vagy egyéb városfejlesztésben érdekelt szereplők számára szakmai útmutatókat dolgozzon ki.
- A Fővárosi Önkormányzatnak kiemelt feladata van a vezérprojektek, fejlesztési célterületek, kerületeken és városhatáron átnyúló fejlesztések kidolgozásában, koordinálásában.
- A fővárosi önkormányzatok ingatlan–vagyonának összetétele, minősége jelentősen eltérő, a portfólió kezelése, az ingatlanok hasznosítása és értéknövelő felújítása során

továbbra is elsődleges cél a korszerű városüzemeltetési feltételek biztosítása, illetve a várospolitikai célok érvényesítése. A városfejlesztés, a városszerkezet alakítása során az érintett ingatlanok esetében a mindenkori gazdasági és ingatlanpiaci helyzettől függően gazdasági (pénzügyi) és/vagy rendezési (jogi) eszközökkel törekedni kell a stratégiai mozgástér.

- A koordinációs és érdekérvényesítő szerep és az ehhez szükséges kapacitások erősítésére van szükség azokon a budapestiek életminőségét és jövőbeli kilátásait meghatározó területeken, ahol jelenleg az önkormányzatoknak csökkent vagy hiányzik a hatásköre. Ide tartozik elsődlegesen a közoktatás, az egészségügy és a szociális terület. Az ellátórendszerek átalakítására vonatkozó terveknél az érdekeltekkel való koordinációban, a hatáselemzések kikényszerítésében és javaslatok megfogalmazásában a Fővárosi Önkormányzatnak kezdeményező szerepet kell vállalnia.
- Mind a városüzemeltetésben, mind a nagyvárosi kihívások megoldásában kulcsszerepet játszik az innováció. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepet vállal abban, hogy a várospolitikai célokat, a gazdaság és az innovációs ökoszisztéma szereplőit, valamint a közszolgáltatások területeit összekapcsolja, és eszközeivel az új megoldások létrejöttét, kidolgozását és piacra jutását támogatja. Az innováció- és tudásmenedzsment funkciók között az új megoldások Budapesten belüli adaptálása, a jó gyakorlatok megosztása, az ezzel kapcsolatos koordinációs feladatok ellátása kiemelt feladat. A fővárosi önkormányzatoknak aktívabb szerepet kell vállalniuk az innovációs ökoszisztémában. Az ellátott közszolgáltatások révén maguk is fejlesztők és alkalmazók, az innováció a fővárosi gazdaság prosperitásának, jövőállóságának a kulcsa is, de döntően azért, mert a gazdasági és társadalmi innovációk a mindennapi élet minőségét javítják a városlakók és gazdaság szereplői számára. Az innováció nem csak a városi terek, épületek és szolgáltatások megújításának újszerű megoldásait jelenti, hanem a folyamatok, az együttműködés – partnerek bevonása és hálózatépítés – újszerű szervezését is. A városfejlesztésben a források felhasználásának optimalizálása és a városlakók véleményalkotásának érdekében a kísérletező, tanulságok kiértékelésén alapuló, a változó igényeknek is megfelelni képes rugalmas megközelítésre van szükség.
- A várospolitikai célok érdekében a Fővárosi Önkormányzatnak aktív szerepet kell vállalnia a városdiplomáciában, a hazai és nemzetközi kapcsolatok értékalapú működtetésében és kiterjesztésében.

Az Európai Bizottság Horizont Európa programja fenntarthatósági témákkal kapcsolatban indított Missziókat. Budapest a „Klímasemleges és Intelligens Városok Misszió”

100 városa közé került, ezzel vállalta a klímasemlegességhez vezető átfogó, ágazatközi stratégia kialakítását.

1.4. Zöld átállás az önkormányzati szektorban és biztonságos városüzemeltetést támogató fejlesztések

- A zöld és értékalapú közbeszerzési és beszerzési gyakorlatot, mely hangsúlyosan figyelembe veszi a környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontok érvényesítését ki kell terjeszteni az önkormányzati szektorban.
- A városüzemeltetésben növelni kell az energiahatékonyságot javító, valamint az energiamegosztást és energiatárolást támogató technológiák alkalmazását, a megújuló energiahordozókban rejlő lehetőségek kihasználását. Törekedni kell az energiabiztonság javítására, önkormányzati kezdeményezéssel létre kell hozni azokat az energiaközösségeket, melyek a közösségi szektorban megtermelt energia felhasználását optimalizálják, az intézmények ellátása mellett szociális célok érvényesítését is szolgálják.
- Az önkormányzatok hatáskörében példamutató módon kell a körforgásos gazdálkodást támogató intézkedéseket megvalósítani. Törekedni kell a hulladéktermelés csökkentésére és az erőforrás-felhasználás racionalizálására részben szemléletváltással, a beszerzések során, részben a megosztást és az újraelosztást támogató belső folyamatok alkalmazásával.
- A város működésének kulcsa, hogy a már meglévő infrastruktúra – főképp a közművek, épületek, közlekedési infrastruktúra – elemei a mai kornak megfelelő műszaki állapotban legyenek, csökkenjenek az amortizációból adódó működési hibák és szolgáltatási hiányok. Ennek érdekében a megfelelő forrásbiztosítás, ütemezett felújítás,

a szükséges műszaki diagnosztikai és projektelőkészítési kapacitások rendelkezésre állása szükséges. Az infrastruktúraelemek megújításakor általános irányelvek és segédletek szükségesek a stratégiai irányelvekhez történő adaptáció biztosításához.

- A fővárosi szintű klíma- és energetikai célok érdekében a Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepére van szükség az országos szakpolitikai döntések befolyásolására, az érdekeltek közötti koordináció erősítésére.

1.5. Partnerségi alapú városfejlesztés erősítése

- A városfejlesztés intézményesített folyamatait és platformjait átlátható módon kell működtetni, a lakosság, a társadalmi szervezetek és gazdasági szereplők részvételének biztosításával, a különböző bevonási eszközök és módszerek alkalmazásával. A budapesti közösség igényeire alapozott fejlesztésekre van szükség, ezért inkluzív módon és a stratégiai tervezés vagy projektfejlesztés korai szakaszától kezdve lehetőséget kell adni a részvételre, az érintett célcsoportok megfelelő és folyamatos tájékoztatása mellett. Lehetőség szerint törekedni kell a reprezentatív részvételi eszközök alkalmazására (pl. közösségi gyűlés). A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepet vállalva elősegíti a horizontális együttműködés jó gyakorlatainak megismertetését, adaptálását, az általa létrehozott eszközöket elérhetővé teszi a kerületi önkormányzatok számára is. A közösségi költségvetés intézményét, mint eszközt fenn kell tartani, mely egyrészt a városlakók igényeire alapozott fejlesztési gyakorlatot jelent, másrészt hozzájárul a részvételiség és aktív közéleti szerepvállalás kultúrájának erősítéséhez.
- Az önkormányzatok felelőssége, hogy bekapcsolódjanak a szakpolitikai, tematikus és területi együttműködésekbe, illetve kezdeményezzék ezek létrejöttét a problémák, kihívások szinergián, együttműködésen alapuló megoldásainak kiaknázása érdekében.

1.6. Ügyféloldali fejlesztések

- A városi közszolgáltatások ügyfélközpontú fejlesztésére van szükség. Agilis, a kísérleti fázisokat is beépítő szakaszos tervezést, az eredmények mérését, visszacsatolását integráló szolgáltatás-tervezési és fejlesztési folyamatot kell alkalmazni, felmérve, beépítve a digitális technológia megoldásokat. Ebben a folyamatban a városlakó, vállalkozó használó, ügyfél és egyben a szolgáltatástervezés fontos partnere is. A Fővárosi Önkormányzat a szolgáltatás-tervezési alapelvek (keretrendszer) alkalmazásával és a vállalataira, intézményeire hatást gyakorolva befolyásolja a fővárosiak által igénybe vett szolgáltatások ügyfélélményét, a szolgáltatásfejlesztés folyamati standardjeit. A szolgáltatások felhasználó-, illetve ügyfélközpontú strukturált szolgáltatás-tervezési folyamatainak facilitálásához biztosítani kell a, képzett és dedikált szolgáltatástervezői (service design) kompetenciákat a szükséges mértékben.
- Az önkormányzatok esetében a digitális ügyintézés területén – a központi fejlesztésekhez és jogszabályi előírásokhoz illeszkedően – további fejlesztésekre van szükség. Ez egyrészt a jelenleg még digitálisan nem, vagy csak részben elérhető szakági ügytípusok kialakítását, másrészt a meglévő eljárások, felületek ügyféloldali visszajelzések és kapcsolódó belső monitoring adatok alapján történő rendszeres felülvizsgálatát jelenti.
- Az adatkormányzás rendszerében ki kell alakítani azokat az open data felületeket, szolgáltatásokat és az ehhez szükséges humán és informatikai hátteret, amely az adatkörök publikus megosztásával nem csak a városlakók mindennapi életét támogatja, hanem a piaci szereplők adatalapú városi szolgáltatás-fejlesztésének is fontos forrása.
- Magas színvonalú, közérthető tájékoztatásra van szükség, az információk minden célcsoport számára történő elérésének biztosításával. Ez az együttműködés, hitelesség és átláthatóság fontos feltétele, amelyben az eszközöket a technológia adta lehetőségeket is kihasználva, a változó ügyféloldali igényeket figyelembevéve kell fejleszteni a jövőben. Törekedni kell a párhuzamosságok megszüntetésére, az integrációra, az „egyablakos" felületek létrehozására, ahol minden fontos információ és ügyintézési folyamat átlátható és könnyen elérhető és amely alkalmas az ügyféloldali visszajelzések kezelésére, valamint támogatja a részvételi folyamatokat. Az

2023 májusában elindult az ÉnBudapestem applikáció, év végéig

60 ezer
letöltés

33 ezer
regisztrált felhasználó

önkormányzati tájékoztatásban biztosítani kell az infokommunikációs akadálymentesítést.

- Az ügyféloldali fejlesztések továbbra is ki kell terjedniük a személyes ügyintézést támogató beavatkozásokra, a társadalom egy része várhatóan a jövőben is csak korlátozottan, segítséggel tudja az online felületeket használni vagy egyéb okokból a humanizáltabb megoldásokat részesíti előnyben. Kiemelt fejlesztési szempont az ügyfélforgalommal érintett terek és megközelíthetőségük, valamint a városi szolgáltatások és közterületek fizikai akadálymentesítése. Törekedni kell arra is, hogy az online ügyintézéshez hasonlóan a különböző ügyek integráltan elérhetővé váljanak.

>> Fotó: Banics Laura, Blaha Lujza tér, VIII. kerület

2. Hatékonyan együttműködő várostérség

Budapest az európai városversenyben és a jó életminőség biztosításában csak akkor lehet sikeres, ha Budapest és várostérsége érdemi együttműködés mellett fejlődik. A közös sikerhez a terület- és településfejlesztés valamennyi állami-, önkormányzati-, gazdasági és civil szereplőjének sokoldalú együttműködésére van szükség, közös érdekek alapján megfogalmazott célokkal, összehangolt fejlesztési eszközök alkalmazásával. Az együttműködés kulcsa az összehangoltság, ennek alapja pedig az ezt szolgáló jogi, intézményi feltételek kialakítása. El kell érni, hogy Budapest és nagyvárosi térsége Közép-Európa egyik legversenyképesebb, intelligensen fejlődő, urbanizálódó, élhető központjává váljon.

Kapcsolódó dokumentumok:

- A Fővárosi Önkormányzat 2023-ban tanulmánytervet készített „Budapest és a fővárost körülvevő agglomerációs települések viszonya" címen, melynek célja a hatékony, fenntartható várostérség kialakítása szempontjainak feltárása, javaslatok megfogalmazása volt.
- A Fővárosi Önkormányzat által elfogadott Budapesti mobilitási tervben a városi-elővárosi hálózati kapcsolatok integrációja "Nyitott térségi kapcsolatok" stratégiai célként jelenik meg.
- Kormányzati hatáskörben készült el a Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégia, amely komplex módon – a technikai, gazdasági, társadalmi, környezeti hatásokra és lehetőségekre tekintettel – azonosítja és értékeli azokat a reálisan megvalósítható megoldásokat, amelyek hatékonyan ötvözik a különböző funkciókat és biztosítják a közlekedési rendszer jövőbeni átjárhatóságát.

Az Európai Városok Chartája a fenntarthatóság felé (Aalborgi Charta 1994) – a Chartában a várostérségi együttműködés, amely bizonyos problémák megszüntetéséhez és a fejlesztési lehetőségek megfelelő kihasználásához elengedhetetlen, a következőképpen jelenik meg: Bármely városi probléma és egyensúlyi hiány a városon belül vár megoldásra, elsősorban helyi szinten. Ha ez nem lehetséges, a probléma megoldása az együttműködés keretében keresendő, ezért össze kell fogni valamely nagyobb egységgel regionális vagy nemzeti szinten.

Helyzetértékelés, indokolás

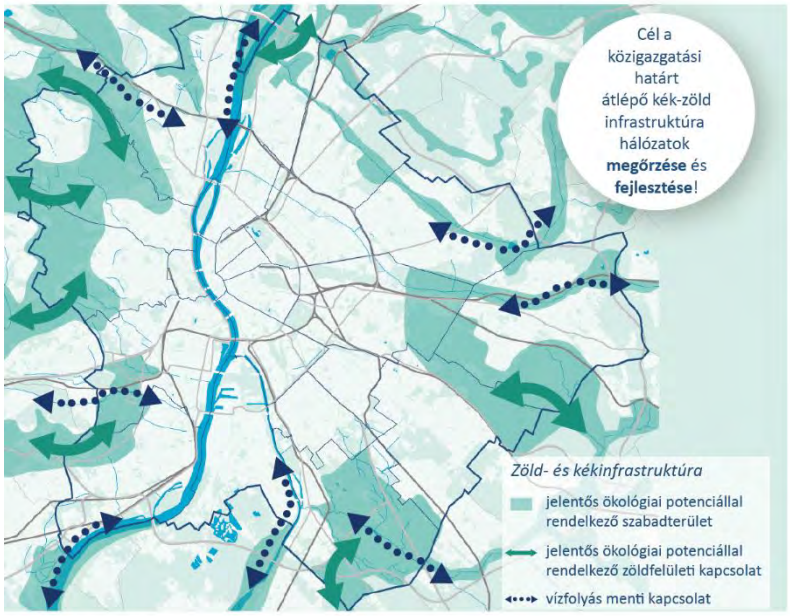
A jogszabályban meghatározott Budapesti Agglomeráció – amely Budapest és a szűkebb vonzáskörzetében lévő 80, az agglomerációs övezetet alkotó település területét fedi le –, valamint a napi mobilitási folyamatokkal érinett nagyobb kiterjedésű várostérség az ország egyetlen nemzetközi szintű metropolisz térsége, egyúttal az ország gazdaságának motorja. A budapesti agglomerációban koncentrálódik Magyarország népességének több mint negyede, és itt termelődik meg az ország nemzeti jövedelmének közel fele.

Az agglomerálódó térség jelenleg a kellően összehangolt tervezés és együttműködés hiánya miatt nem tudja megfelelően kihasználni fejlesztési potenciálját. Az agglomeráció településeinek, különösen Budapestnek a szabályozatlan szuburbanizációs folyamatok miatt egyre nagyobb társadalmi, környezeti és gazdasági kihívásokkal kell szembenézniük. Az ingázás és a motorizáció növekedése közlekedési nehézségeket és fokozódó környezeti terhelést okoz a fővárosban, miközben a fővároson kívüli, robbanásszerűen terjeszkedő agglomerációs települések ellátási problémákkal és társadalmi feszültségekkel néznek szembe. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése nem tud lépést tartani a népességnövekedésből adódó utazási és a nagy áruforgalmat bonyolító cégek megtelepedésével együtt járó szállítási igények növekedési ütemével.

A térségi szintű együttműködés néhány rövid időszaktól eltekintve a mai napig nem tudott megvalósulni, még Budapest Főváros Önkormányzata és Pest vármegye Önkormányzata között sem. Koordináció hiányában érdekmegosztottság és konfliktusok jellemzik a várostérséget, amelynek két dimenziója van. Az egyik horizontális, ami a helyi önkormányzatok szinte teljes közigazgatási fragmentáltságában ölt testet. A másik a vertikális irányú dimenzió, mert a kormányzási szintek közötti viszony is inkább kooperáció nélküli és időnként ellenséges. A térségnek az elmúlt évtizedben nem volt képviseleti szerve, még egységesen artikulált érdeke sem, ennek a megosztottságnak a hátrányos következményeit a térség és az ország egésze is viseli. E helyzetnek a fejlődésre és általában a gazdaságra gyakorolt hatásai beláthatatlanok. 2022-ben újra megalakult a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács (BAFT), de csak a területfejlesztési feladatok tekintetében intézményesíti az együttműködést, az önkormányzati egyéb feladatok vonatkozásában az együttműködés intézményes feltételei hiányoznak. Jelenleg sem a budapesti agglomerációra, sem a tágabb várostérségre vonatkozóan nincs legitim – a térség valamennyi társadalmi, gazdasági települési önkormányzati szereplője által elfogadható és elfogadott – területfejlesztési dokumentum, illetve nincsenek kifejezetten a térségi célok megvalósítására allokált források.

Budapest fejlesztési problémai csak a térségével összefüggésben kezelhetők. Budapestnek kezdeményezőként kell fellépnie a jogszabályi, gazdasági, tervezési, társadalmi eszközök kidolgozásában és az együttműködési, intézményi háttér fejlesztésében a szuburbanizációs folyamatok lassítása és kedvezőtlen hatásainak mérséklése, valamint a versenyképességi potenciál kiaknázása érdekében.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Ellátás és migráció

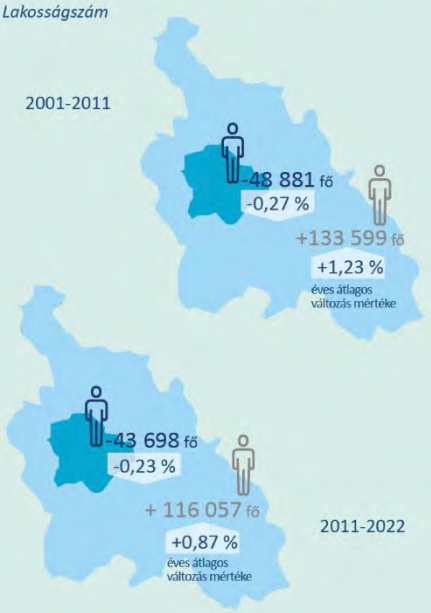
Más településről bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban a fővárosi intézményekben:

Cél, hogy a **lakossági szuburbanizáció mérséklődése** és a **várostérségi övezet ellátási hiányainak megoldása** együttes eredményeként **csökkenjen** a fővárosi intézményekben a **más településekről bejáró, 14 éves kor alatti gyermekek száma!**

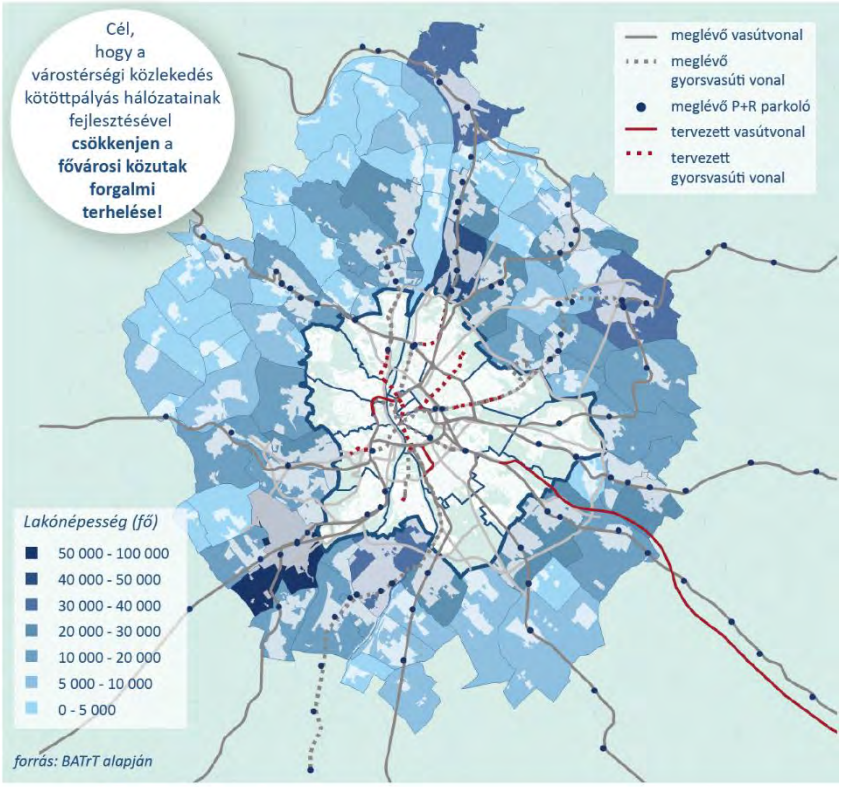
forrás: KSH

Lakosságszám

Cél, hogy Pest vármegye és Budapest lakosságszám változása legyen **területileg kiegyensúlyozottabb!**

forrás: népszámlálások adatai

forrás: BATrT alapján

Közigazgatási határt átlépő forgalom

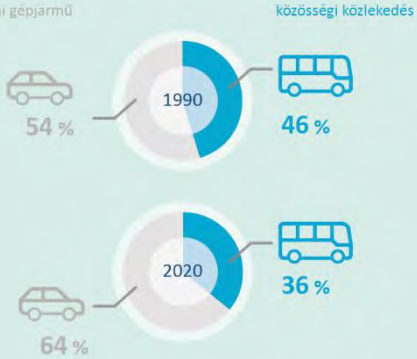
napi forgalom nagysága:

Cél, hogy a budapesti agglomeráció lakosságának **utazási igénye** és a közigazgatási határt átlépő **személygépjármű forgalom csökkenjen,** az utazásokon belül a **közösségi közlekedés aránya növekedjen!**

forrás: forgalomfelvétel és a BAVS alapján

forgalom összetétele:

Feladatok

2.1. Partnerség és intézményi háttér kiépítése

- Az önkormányzati ügyek közötti hatékonyabb koordináció és az eredményes térségi területfejlesztés érdekében valamennyi területen szükség van a horizontális és vertikális platformok kialakítására, az érintettek önkéntes alapú részvételével. Míg a területfejlesztési törvény a BAFT-ot jelöli meg a 81 településre vonatkozó területfejlesztés irányítójaként, a Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepet vállal a nagyobb, szomszédos vármegyékre is kiterjedő funkcionális várostérségre és metropolisz térségre kiterjedő együttműködés előmozdítására, illetve az agglomerálódó térség önkormányzati ügyeinek hatékonyabb koordinálására. Folyamatos fejlesztéspolitikai és szakmai egyeztetéssel, párbeszéddel, információ-megosztással érhető el, hogy összehangolt – szakmai és társadalmi konszenzuson alapuló – megoldások szülessenek a térség problémáira. A döntéshozás és egyeztetés kereteinek kiépítése mellett a közös célok megvalósítását támogató operatív szervezeti, valamint a működéshez szükséges finanszírozási háttér kialakítására van szükség az érdekeltek arányos szerepvállalásával.
- Közös fellépés szükséges a fejlesztéspolitika országos irányítói felé is annak érdekében, hogy a térség fejlesztése országos jelentőségének megfelelő figyelmet kapjon, illetve kialakuljanak a térség sajátos helyzetének és problémáinak kezelésére alkalmas differenciált eszközök. Ennek része a budapesti agglomeráció lehatárolásának újragondolása és jogi eszközökkel való megerősítése a valós területi folyamatok figyelembevételével, a rendelkezésre álló adatok alapján. A várostérségi szintű projektek megvalósításához dedikált forrásokat kell rendelni, ennek biztosításához hatékonyabb érdekérvényesítésre, ezt támogató szakmai előkészítésre van szükség.
- Budapest szempontjából kiemelten kell kezelni a budapesti külső kerületek és a szomszédos agglomerációs települések közötti együttműködések erősítését.

2.2. A budapesti várostérség összehangolt fejlesztése

- A területi tervezés módszertanának és gyakorlatának megújítása keretében a legfontosabb szempont a térség ún. struktúratervének beillesztése a tervezési rendszerbe, amely a jövő lehetséges forgatókönyveinek bemutatása után megfogalmazza a térség szereplői által legitimnek elfogadható jövőképet és irányelveket, amelyek a további ágazati és helyi tervek készítésénél biztosítják a térszerkezet és területhasználat kívánatos fejlődését. A tervezés során az életminőségi, területhasználati és mobiltástervezési szempontok összehangolt figyelembevételére van szükség a hatásvizsgálatok szerepének erősítésével. Amennyiben az érinett felek azt szükségesnek tartják, a további tervezés kiterjedhet a több kerületet és több agglomerációs települést érintő térségi integrált fejlesztési programok elkészítésére, vagy közös mintaprogramok kidolgozására a legerőteljesebb fejlesztési potenciállal rendelkező, sokszereplős térségekben (pl. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és környezete, vagy a Rákos patak térségének fejlesztése).
- Indokolt megvizsgálni a kijelölt, de fel nem használt fejlesztési területeket, és a térségi szabályozás során vagy ösztönözni, vagy jogi eszközökkel kötelező jelleggel elérni a területi visszaminősítéseket ott, ahol a települési térségi, illetve a beépítésre szánt területi kijelölések nem valós fejlesztési igényt vagy ahol az átminősítések spekulatív célokat szolgáltak, illetve ahol a településfejlesztési koncepciók módosítása során megváltozott a fejlesztési cél.
- Ki kell dolgozni a szuburbanizációs folyamatok befolyásolását támogató térségileg differenciált eszközrendszert. A várostérségi tervezésnek ki kell terjednie a fejlesztési célterületek és kulcsprojektek kijelölésére – a közösségi közlekedés, illetve a vízi- és energiaközművek meglévő kapacitásait és fejleszthetőségét figyelembe véve –, valamint a kompakt és élhető településszerkezetet és területhasználatot elősegítő minimális és maximális sűrűségi mutatók meghatározására.
- A döntéshozás támogatására ki kell alakítani a térségi folyamatok monitorozásának, a változások értékelésének hátterét.

Településszerkezeti tervekben kijelölt, építési joggal nem rendelkező fejlesztési területek:

Lakóterületek esetében:

609 ha Budapesten,

921 ha az agglomerációs övezetben.

Gazdasági területek esetében:

313 ha Budapesten,

2 516 ha az agglomerációs övezetben.

Forrás: Budapest és a fővárost körülvevő agglomerációs települések viszonya c. tanulmányterv, BFVT (2024)

- Kiemelt feladat a közlekedés összehangolt fejlesztése és a város határain átnyúló, településeket tagoló–elválasztó zöldfelületi elemek és ökológiai hálózatok összehangolt védelme és értékalapú fejlesztése, az indokolatlan zöldmezős beruházások visszaszorítása. Az élhető régió kialakítását és fenntartását szolgáló környezeti célok (a környezeti értékek védelme, a környezet minőségének javítása, az életminőség javítása) megvalósításához átfogó térségi program szükséges, illetve ennek részeként egy zöldövezeti program megfogalmazása, megvitatása és megvalósítása.
- A regionális szintű innovációs ökoszisztéma nemzetközi szintű megerősítése érdekében nagytérségi partnerségi együttműködéssel ki kell dolgozni Budapest várostérsége gazdaságfejlesztési stratégiáját, mely megalapozza a gazdasági célú koordinált területhasználatot, az infrastruktúrafejlesztésre vonatkozó döntéseket, az együttműködések kiemelt területeit és lehetőségeit. A közös célok megfogalmazása egyben összehangolt irányt ad befektetésösztönzésre irányuló tevékenységeknek.
- A fenntartható turizmus érdekében várostérségi összehangolt turisztikai stratégia kidolgozását kell kezdeményezni az érintett szereplők részvételével. A külső kerületek és a „Budapest környéke – Budapest +1 nap" turisztikai térség kínálati elemeinek egyaránt célcsoportját jelentik a Budapestre érkező vendégek és Budapest lakossága. Az összehangolt értékesítési stratégiák eredményeként cél a budapesti átlagos tartózkodási idő növelése, a város turisztikailag legforgalmasabb területeinek tehermentesítése, valamint a várostérség attrakciói esetében azok gazdaságos működésének elősegítése, az érintett települések gazdasági prosperitásának növelése.
- Együttműködésre van szükség a lakosság ellátását szolgáló intézményhálózat fejlesztésében, különösen a nagyobb beruházást igénylő és/vagy fenntartás-, szervezés szempontjából kihívást jelentő szolgáltatások területileg egyenlő esélyű hozzáférése érdekében. Ennek kiemelt területét jelentik az egészségügyi, oktatási és szociális szolgáltatások több települést kiszolgáló elemei.
- A hatékony városi élelmezéspolitika tervezését és eszközeit rövid ellátási láncokon keresztül szintén várostérségi összefüggésben kell kialakítani.
- A várostérségi szintű közszolgáltatások – közösségi közlekedés, hulladékgazdálkodás, víziközmű-szolgáltatások – optimalizálásával érhető el, hogy megfelelő szervezeti hatékonyság mellett magas szintű és biztonságos ellátás legyen a várostérség minden településén. Ehhez az érintett önkormányzatok és közműszolgáltók együttműködésére, közös tervezésre és arányos teherviselésre van szükség.

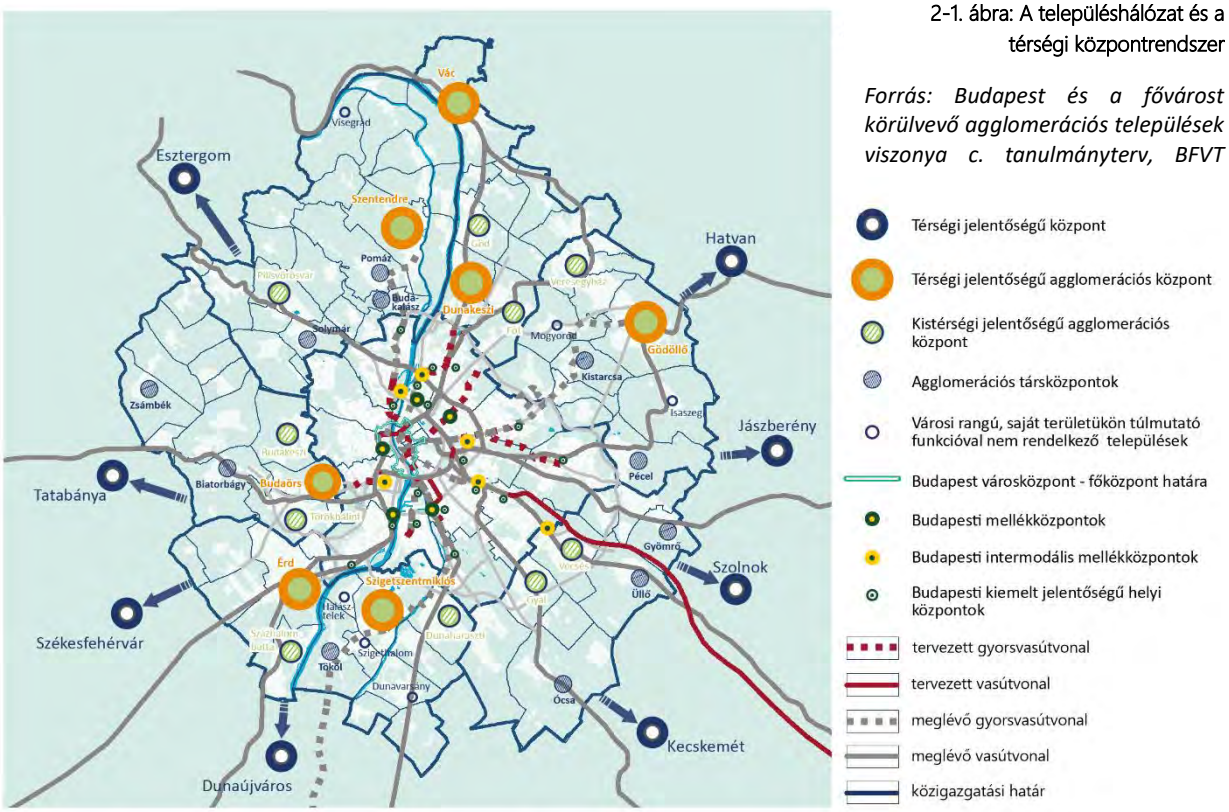

Költözési tervek 5 éven belül

Miért akarnak kiköltözni a budapestiek a városból?

(Az agglomerációba, vagy Budapesttől távolabbra, de nem külföldre költözni szándékozók arányában, százalék)

Forrás: Medián felmérése a Fővárosi Önkormányzat megbízásából (2023)

2-1. ábra: A településhálózat és a térségi központrendszer

Forrás: Budapest és a fővárost körülvevő agglomerációs települések viszonya c. tanulmányterv, BFVT

2.3. Várostérségi integrált szemléletű közlekedésfejlesztés

- A Magyar Állam feladatkörébe tartozó térségi közlekedés fenntarthatóságának és minőségi javításának kiemelten fontos feltétele a vasúti és helyiérdekű vasúti közlekedés fejlesztésének megvalósítása, azok Budapest általi támogatása. Ide tartozik a járműállomány, a vasúti pálya és az állomási infrastruktúra minőségének javítása, ezek kapacitásának növelése, valamint a kapcsolódó technikai-műszaki háttér korszerűsítése.
- A vasúti közlekedés a ráhordó és elhordó rendszerekkel integrált együttest kell, hogy alkosson, beleértve az intézményi és szolgáltatási integrációt (tarifa rendszer, menetrend összehangolás, utastájékoztatás) is. Az üzemvitelben az ütemes menetrendű közlekedést tovább kell sűríteni, a nappali terhelt időszakokban 15–20 perces járat követést biztosítva.
- A közúthálózat adottságait – különösen ott, ahol kötöttpályás kapcsolat nem áll rendelkezésre – ki kell használni az autóbusz közlekedés versenyképes működtetésére. Az autóbusz-szolgáltatás kötöttpályás közlekedéssel harmonizált fejlesztését folytatni kell, a pályaudvarokon az utaskomfort feltételeit javítva, beleértve a kényelmes, akadálymentes átszállást, integrált utastájékoztatást.
- Bővíteni kell a várostérségben a közlekedési eszközváltás infrastrukturális feltételeit (a kibocsájtó településeken nagy befogadóképességű P+R parkolók és B+R tárolók létesítésével, járműmegosztó szolgáltatásokkal) az utazási láncok (kombinált utazások) érdekében. Növelni kell a kötöttpályás járműveken történő kerékpárszállítás lehetőségeit is. A kibocsájtó települések eszközváltási lehetőségeinek mennyiségi fejlesztése azonban önmagában nem biztosít megfelelő megoldást, az csak a közösségi közlekedési szolgáltatások fejlesztésével, valamint a fővárosi kapcsolati pontok (pályaudvarok, állomások) városi térbe integrálásával (meglevő átszállóhelyek központként történő fejlesztése, új átszálló helyek létrehozása) érhető el.
- Budapest és a várostérség települései közötti forgalom esetében a városhatár közeli települések generálják a legnagyobb utazási igényt. A többi közlekedési

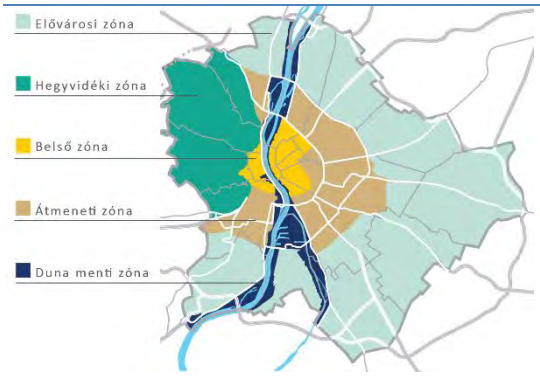
A Budapestre ingázás gyakorisága az agglomerációs övezetben élők körében

Forrás: Medián felmérése a Fővárosi Önkormányzat megbízásából (2022)

ággal 5–8 km távolságig versenyképes kerékpáros közlekedésnek – amely a leginkább környezetbarát járműhasználatot igénylő közlekedési mód – érdemi szerepet lehet és kell biztosítani a megfelelő az infrastruktúra kapcsolatok érintett önkormányzatok általi megteremtésével.

A cél megvalósításának területspecifikus feladatai

Belső zóna	‣ a vasúti közlekedés hálózati kapcsolatrendszerét átalakító Duna alatti alagút létesítése; ‣ HÉV vonalak összekötése és a hálózat továbbfejlesztése interoperábilis regionális gyorsvasúttá (H5-H6-H7 HÉV vonalak összekötésével az É-D-i regionális gyorsvasút kialakítása).
Átmeneti zóna	‣ a vasúthálózat körvasúti elemeinek fejlesztése, megállók sűrítése; a városi közösségi közlekedési rendszer elemeivel színvonalas átszállási kapcsolatok biztosítása; ‣ a térségi forgalmat bonyolító autóbusz pályaudvarok és a városi közösségi közlekedési rendszer elemei között színvonalas átszállási kapcsolat biztosítása; ‣ HÉV vonalak összekötése és a hálózat továbbfejlesztése interoperábilis regionális gyorsvasúttá (M2, H8-H9 HÉV vonalak kapcsolatának fejlesztése);
Elővárosi zóna	‣ a vasúthálózat fejlesztése részeként a megállók sűrítése; ‣ HÉV vonalak összekötése és a hálózat továbbfejlesztése interoperábilis regionális gyorsvasúttá (H6 vonal meghosszabbítása); ‣ városhatárt keresztező településközi kerékpáros kapcsolatok kiépítése; ‣ P+R és B+R parkolók építése a közösségi közlekedési rendszer megállóihoz kapcsolódóan.

>> Fotó: Polinszky Tibor

3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja

Az egész ország érdeke, hogy Budapest az európai városhálózat erős, versenyképes tagja legyen, ezért kiemelt fontosságú a város nemzetközi szerepköreinek erősítése elsősorban a humán tőke, a földrajzi elhelyezkedés és a gazdag kulturális örökség adottságainak érvényesítésével. A város egyéb fejlesztési céljaival összehangoltan, a Kormány és a Fővárosi Önkormányzat együttműködésével erősíteni kell azokat a feltételeket, amelyek a nemzetközi és hazai gazdasági térből érkező fejlesztői, befektetői impulzusok és tőke fogadására alkalmassá teszik a fővárost. A „kapu" szerep mellett Budapestnek feladata, hogy a szűkebb és tágabb térsége szempontjából „transzfer" szerepet töltsön be, illetve olyan humán, üzleti, kulturális és közlekedési szolgáltatásokat nyújtson, amelyekkel az egész ország lakosságának jóllétét és gazdaságának prosperitását szolgálja.

Helyzetértékelés, indokolás

Kapcsolódó dokumentumok:

- A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia aktualizált, Turizmus 2.0 c. változata Budapestet az ország első számú desztinációjaként definiálja.
- Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia (NKS) 2014-ben került elfogadásra, 2020 évig középtávú, 2030 évig hosszú távú és 2050 évig terjedő távlati stratégiával. A társadalmi célok között megjelenik a „nemzetközi kapcsolatok erősítése" cél.
- A Fővárosi Önkormányzat által elfogadott Budapesti mobilitási tervben a városi-elővárosi hálózati kapcsolatok integrációja "Nyitott térségi kapcsolatok" stratégiai célként jelenik meg.

A nagyvárosok és metropolisz térségek elsődleges versenyelőnyét a képzett, és különösen a dinamikusan növekvő gazdasági szektorok igényeit kielégítő munkaerő jelenti, illetve az a nagyvárosi infrastrukturális ellátottság, kulturális közeg és életminőség, amely a munkaerő, a befektetések és a turizmus számára vonzóvá teszik a városokat. Budapest jó adottságokkal rendelkezik, értékes települési-táji környezet, kulturális sokszínűség, az egyetemek kutatóintézetek és vállalati tudásközpontok koncentrációja, valamint dinamikusan bővülő üzleti, pénzügyi szolgáltatási szektor jellemzi. A nemzetközi összehasonlító adatok szerint Budapest és várostérsége a kelet-közép-európai makroregionális központokhoz képest – különösen versenyképesség, innováció és a globális gazdaságba való beágyazottság vonatkozásában – nem tudta érdemben csökkenteni a lemaradását, a javuló eredmények mellett a különbségek többnyire megmaradtak. Az aktív nemzetközi jelenlét mellett a befektetések vonzása és a képzett munkaerő biztosítása érdekében Budapest fejlesztésében a jelenleginél erősebb összefogásra van szükség a fővárosi és országos döntéshozók között, hiszen a főváros versenyképességét hosszú távon olyan tényezők veszélyeztetik, mint az egészségügy, oktatás, szociális biztonság és megfizethető lakhatás hiányosságai.

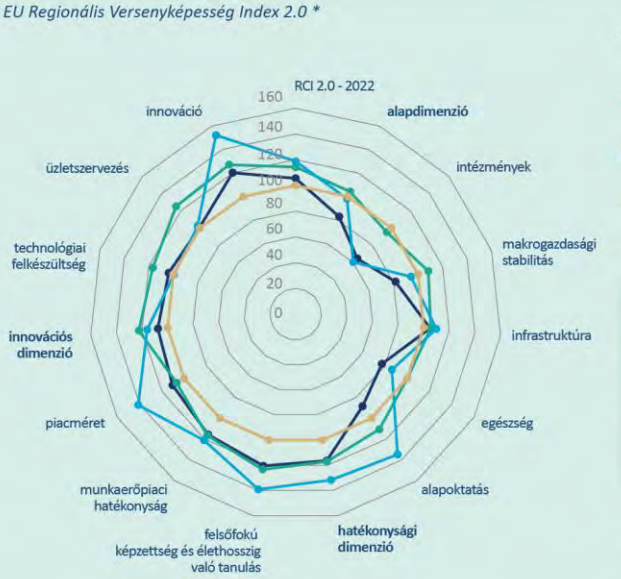
Budapest fejlesztése nemzeti ügy: nemzetközi vendégforgalmánál és kapu funkcióinál fogva az országról kialakult imázs meghatározó eleme; az itt megvalósított fejlesztések az egész ország számára is lehetőséget hordoznak; az itt koncentrálódó gazdag kulturális örökség értékőrző fejlesztése és bemutatása az egész nemzetet szolgálja, a magyar identitás és kötődés erősítésének alapja. Budapest az egész országot képviseli a nemzetközi térben.

Budapest földrajzi és geopolitikai helyzete, az itt kereszteződő és fejlesztés előtt álló transzeurópai közlekedési hálózatok a jövőben is számos lehetőséget biztosítanak a várostérség számára. A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér az ország legjelentősebb nemzetközi légikikötője, azonban máig nem épült ki a repülőtér és a városközpont megfelelő színvonalú közlekedési kapcsolata. A közlekedési, logisztikai csomópont (hub) szerepre épülő gazdaság térbeli növekedése nem koordinált.

A főváros, mint a tudás kiemelkedő központja, mint a gazdasági növekedés és az innováció elsődleges forrása egyedülálló kulturális és építészeti sajátosságokkal, erős társadalmi integrációs erővel és kivételes gazdasági fejlődési esélyekkel rendelkezik. Mindezek fenntartásához és a lehetőségek kiaknázásához egységes, egyben erős Budapestre van szükség aktív, ösztönző várospolitikával és a nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztésével.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

*EU Regionális Versenyképesség Index 2.0 **

Cél, hogy Budapest és térsége **nemzetközi versenyképessége javuljon** és **érje el a referenciavárosok eredményét!**

* *Regional Competitiveness Index (RCI) 2.0, 2022*

forrás: Európai Bizottság

Külföldi állampolgárok

Tanulmányi céllal itt élő külföldiek: **16 000 fő**

Külföldi állampolgárok: **98 000 fő** *(2022)*

Cél, hogy **bővüljön** Budapesten a **kultúrák megismerésének** és **találkozásának lehetősége,** valamint az **itt élő külföldieket segítő szolgáltatások köre!**

Nemzetiségek

A 13 hazai nemzetiséghez tartozók száma: **50 000 fő**

12 fővárosi nemzetiségi önkormányzat

Városdiplomáciai tevékenység

Cél a **városdiplomáciai tevékenység erősítése!**

tagság **20** nemzetközi hálózatban

+**33** várossal együtt-működési megállapodás

Forth Worth	New York
Bécs	Szarajevó
Zágráb	
Peking	Teherán
	Tel Aviv
	Sanghaj
Krakkó	Ankara
Firenze	Berlin
Frankfurt am Main	Szkopje
	Betlehem
Lisszabon	Beregszász
Székelyudvarhely	Szabadka

20 testvérváros

Budapest fenntartható turizmusa

Budapest* és Budapest környéke turisztikai térség

turisztikai térség

Budapest és a Budapest környéke turisztikai térség együttműködésével cél a **városrészi turizmus fenntarthatóságának növelése!**

* *Nem nevesített turisztikai térség*

forrás: Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (NTS2030) - Turizmus 2.0

Együttműködés a fővárosi fejlesztésekről hozott döntésekben

Cél, hogy a Budapesten megvalósuló kormányzati fejlesztésekről **a fővárosi önkormányzatok érdemi bevonása mellett szülessen döntés!**

Budapesti felsőoktatási inztézmények helyezése a nemzetközi rangsorokban

Cél, hogy a budapesti **felsőoktatási intézmények helyezése javuljon a nemzetközi rangsorokban!**

forrás: ARWU, 2024

Kultúra

Cél, hogy Budapest nemzeti és nemzetközi vonzerejű **kulturális szolgáltatásait őrizze meg! Az új fejlesztések járuljanak hozzá a turisztikai forgalom** erős **területi koncentrációjának csökkentéséhez!**

Feladatok

3.1. Partnerség és intézményi háttér kiépítése

- A Budapestre vonatkozó stratégiai fejlesztési döntések előkészítése és egyeztetése érdekében szükség van a kétszintű önkormányzati rendszer és a Kormány strukturált együttműködésére a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa újraindításával vagy hasonló együttműködési platform elindításával. A stabil és hosszú távú működés érdekében a kormányrendeleti szintű szabályozás helyett törvényi szinten történő intézményesítést kell kezdeményezni. Meg kell kötni a szakmai és politikai konszenzust annak érdekében, hogy Budapest ne 23 kerület halmaza, hanem egy egységes és erős város legyen. Konszenzusra kell jutni a közös stratégia és az egészséges munkamegosztás érdekében, mely mind infrastruktúrában, mind értékvédelemben, mind területi fejlesztések révén a város egészének érdekeit szolgálja. Olyan jogszabályi háttérre van szükség, ami biztosítja a fejlesztési jogosítványok és tervek összhangját, illetve a fejlesztési források kiszámítható biztosítását. Ez az összehangolt stratégiák mentén történő városfejlesztés záloga, és Budapest erős nemzetközi szerepének biztosítéka.
- A szektorok és szereplők közötti együttműködések erősítésére van szükség a nagyléptékű missziók (pl. karbonsemlegesség és klímaadaptáció, egészséges lakosság) céljainak elérése, valamint a hosszú és középtávú kiemelt fejlesztési céltérségek (akcióterületek) fejlesztése során. Ez utóbbi területek fejlesztési programja előnyösen vagy előnytelenül évtizedekre meghatározhatja a város szerkezetét, növekedésének lehetőségeit, arculatát és működőképességét. A nagyléptékű ingatlanfejlesztések során az érdekek összehangolására és az összvárosi szempontok érvényesítésére van szükség. Elmarad vagy alulértékelt a piaci ingatlanfejlesztések járulékos, közszektort terhelő költségeinek becslése, illetve a hatások elemzése a közigazgatási határokon túli szemlélettel. Ennek megváltoztatása közös érdek, de ez nem nélkülözheti a nagyobb térségi szemléletet és az összvárosi érdek érvényesítéséhez szükséges ismereteket. Ebben növelni kell az önkormányzatok felkészültségét, mivel a befektetési döntések, tárgyalások során alapfeltétel a rugalmas és gyors döntéshozatali mechanizmus.
- Budapest távlati fejlesztésének megalapozásához együttműködésen alapuló monitoring-rendszerre, kutatásokra van szükség, a nemzetközi jó példákat is adaptálva, az innovációt az urbanisztika területén is ösztönözve. Szükség van a felsőoktatási intézményekkel, nemzetközi partnervárosokkal együttműködve a várospolitikus-szakember képzés biztosítására, a korszerű és naprakész tudásra és gyakorlatok ismeretére.

Budapest gazdasági súlya és humán tőke adottságai országos értékekhez viszonyítva

Forrás: KSH

3.2. Nagyvárosok közötti együttműködés, városdiplomácia, nemzetközi kapcsolatok erősítése

- Annak érdekében, hogy Budapest az európai városhálózat elismert, erős, térségi versenyképességét növelő tagja legyen, aktív és kezdeményező várospolitikát kell folytatnia, amelynek része a városdiplomácia, az érdemi két- és többoldalú, értékalapú együttműködések erősítése.
- Az együttműködések egyik gyakorlati területe a nemzetközi programok alakításában (pl. uniós kiemelt szakpolitikai célok), továbbá a nemzetközi projektekben és tematikus együttműködésekben való aktív részvétel. A nemzetközi kapcsolatok építésében a városi önkormányzatok mellett a szakmai szervezetekkel, intézményekkel, nemzetközi együttműködési platformokkal való értékalapú kapcsolatok építésére van szükség.
- Az érdekérvényesítés, a vidék-főváros megosztottság csökkentése és a gazdasági agglomerációban rejlő nagytérségi lehetőségek kiaknázása érdekében a fővárosi önkormányzatok és a magyar városhálózat, valamint területfejlesztés szereplői között is aktív szakmai kommunikációra van szükség. Közösen kell fellépni az önkormányzatiság hatásköreinek, finanszírozási hátterének biztosítása, valamint a területfejlesztés észszerű koordinációs és működési mechanizmusainak kiépítése érdekében.

Az Európai Unió közvetlen támogatásával futó projektek száma a Fővárosi Önkormányzat részvételével 2023. év végén:

12 db

- *H2020*
- *Horizon Europe*
- *LIFE*
- *Európai Városi Kezdeményezés (EIU)*

3.3. Budapest nemzetközi szerepének erősítése

- A nemzetközi szakmai, ingatlanfejlesztési és várospolitikát érintő rendezvényeken biztosítani kell Budapest képviseletét, megjelenését. A tudás- és zöldgazdaságra, valamint a minőségi turizmusra irányuló célokkal összehangban kell bővíteni és fejleszteni a budapesti rendezésű nemzetközi rendezvényeket, ezzel is biztosítva a meglévő hivatás- vagy üzleti turizmus (MICE) infrastruktúrák jobb kihasználását és a fővárosi gazdaság erősítését. A rendezvények a kapcsolati tőke bővítése mellett lehetőséget nyújtanak a nemzetközi jó gyakorlatok megismerése, a budapesti jó példák megosztására, ezzel is építve a főváros pozitív nemzetközi megítélését.
- Budapesten a területi és közszolgáltatási vonatkozások miatt jelenleg nem rendezhető kiemelt esemény az önkormányzatok bevonása nélkül. Cél, hogy a nemzetközi rendezvények a város működőképességével összhangban (lépték, ütemezés), az érintett szereplők együttműködésével és költségviselési megállapodásai mentén szerveződjenek.
- Budapesten koordinált városmárkaépítésre van szükség, amely a hagyományos turisztikai területen túl kiterjed a főváros, mint gazdasági központ és vonzó, élhető város nemzetközi megítélésének erősítésére is. A márkaépítésben ma a környezeti fenntarthatóság és felelősségvállalás, az egyediség, a biztonság és a sokszínű közösség mind fontos hívószavakká váltak. A márkaépítéshez egyrészt adatokra, célzott mérésekre, másrészt a kommunikációban, városmarketingben tapasztalható eszközök, módszerek naprakész ismeretére és alkalmazására van szükség, követve az ügyféloldali trendek, igények és információ-fogyasztási szokások változását. Mindez azonban csak az érdekeltek közötti együttműködéssel és a külső környezetben tapasztalható gyors változásokra reagálni képes, adaptív szemléletű stratégiák mentén működhet hatékonyan.
- Budapest hosszú távú gazdasági prosperitásának egyik kulcsa a felsőoktatási intézmények nemzetközivé válásának elősegítése, versenyképességük javítása, ennek keretében a képzések korszerűsítésére, az idegen nyelvű képzések és intézményi szolgáltatások fejlesztésére van szükség. A külföldi hallgatók, oktatók és kutatók növekvő száma és a multikulturális környezet itthon is elérhetővé teszi az interkulturális tapasztalatszerzést, de a magyar hallgatók határon túli mobilitására irányuló programokat a jövőben is hozzáférhetővé kell tenni. Az egyetemek nemzetköziesítése hozzájárul a nemzetközi kutatás-fejlesztési hálózatokban való részvétel növeléséhez, a nemzetközi kapcsolatok megerősítéséhez.
- A Budapesten tanuló, dolgozó külföldi állampolgárok igényeinek felmérésére, nyomon követésére alapozva szükség van az érintett intézményi és közigazgatási – egyebek között önkormányzati – hatáskörökben az integrációt és napi életvitelt támogató szolgáltatásfejlesztésre, idegen nyelvű tájékoztatásra és nyelveket beszélő adminisztratív kapacitások megerősítésére.
- A felsőoktatásban és a munkaerőpiacon ma már megkerülhetetlen jelentősége van az idegen nyelv ismeretének. Budapesten ez nem csak a magasan képzett munkaerő esetében fontos, hanem a nemzetközi vendégforgalom miatt a turisztika és a városi szolgáltatások esetében is. A közoktatási rendszer ma nem tud kiegyenlített eredményt felmutatni a nyelvtanulás területén, a diákok teljesítményében továbbra is meghatározó tényező a családi háttér mind a motiváció, mind a tanórán kívüli nyelvtanulás finanszírozása tekintetében. Ki kell dolgozni egy olyan rendszert, amely a tanórán kívüli oktatás keretében esélyt biztosít a szocio-kulturális hátrányban lévő tanulók számára, növelve az eredményességet és a hozzáférést, illetve az élethosszig tartó tanulás keretében a munkavállalók számára is biztosítja a nyelvi képzésekhez való megfizethető hozzáférést.
- A befektetés-ösztönző városmarketing mellett ki kell alakítani azt a szervezeti hátteret, amely a külföldi befektetők, valamint az itt vállalkozást, munkavállalást tervező külföldi polgárok számára egyablakos információs pontot jelent, képes a megfelelő szervezetek felé irányítani az érdeklődőket és konzultációval,

A Nemzetközi Konferenciák és Kongresszusok Szövetsége (International Congress and Convention Association) rendszeresen értékeli a városokat a hivatásturizmus területén, amely megmutatja Budapest értékelését a MICE szektorban.
2022-ben Budapest helyezései:
19. hely Európában,
22. hely globálisan.

A leggyakoribb nyelveket beszélő magyar állampolgárok száma Budapesten:
699 ezer fő angol nyelv,
264 ezer fő német nyelv,
58 ezer fő francia nyelv,
57 ezer fő orosz nyelv,
37 ezer fő olasz nyelv,
32 ezer fő spanyol nyelv.
Forrás: 2022. évi Népszámlálás, önbevallás alapján

Az angol nyelven beszélők megoszlása, iskolai végzettség szerint:
5% - 15 évesnél fiatalabb személy,
0% - általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb,
7% - általános iskola 8. évfolyam,
3% - középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel,
30% - érettségi,
55% - egyetem, főiskola stb., oklevéllel.
Forrás: 2022. évi Népszámlálás, önbevallás alapján

információ-szolgáltatással az alapvető tájékoztatást biztosítani tudja. Az ügynökség egyik fontos feladata továbbá a stratégiai nemzetközi kapcsolatok építése és gondozása, kifejezetten a gazdasági szereplők és érdekképviseleteik (külföldi gazdasági kamarák) vonatkozásában.

- Budapest nemzetközivé válásának egyik eszköze, hogy minél több nagy reputációval rendelkező nemzetközi szervezet válassza Budapestet központjául. Ebben a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány együttműködésére van szükség.
- A városdiplomácia és a fővárosi önkormányzatok kulturális feladatai keretében erősíteni kell a diaszpóra magyarság és Budapest közötti kapcsolatokat.

3.4. A kulturális központ-szerep, sokszínű kínálat fenntartása

- Budapest Magyarország és a magyar nemzet kulturális központja, olyan összetett kínálattal, amely az ország és a határon túli magyar lakta területekről minden irányból kiegyenlítetten megközelíthető és vonzó az itt élő és az ide vendégként érkező külföldiek számára is. Legfontosabb feladat ennek a sokszínűségnek a megőrzése, minőségi fejlesztése, a meglévő infrastruktúra megújítása és új intézmények észszerű létesítése a városfejlesztés területi céljaival és a műemlékvédelemmel összehangolva.
- Az intézmények korszerűsítése mellett növelni kell a közösségi terek szerepét a kultúra-közvetítésben, edukációban, illetve tovább kell erősíteni az intézmények közötti szakmai együttműködést, tapasztalatmegosztást.
- A kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférést minden vonatkozásban növelni kell, legyen az a vidéki és határon túli magyarság részére a fizikai megközelítés biztosítása, a jövedelmi és szocio-kulturális hátrányokkal küzdők számára a hozzáférés ingyenes vagy kedvezményes elérhetővé tétele, vagy a kultúraközvetítés módszereinek megújítása, pl. tematikus séták/útvonalak bővítésével, újszerű, hozzáférést és bemutatást támogató múzeumtechnikai eszközökkel, múzeumpedagógiai szolgáltatásokkal, programokkal, digitális megoldásokkal. Ösztönözni és erősíteni kell a kulturális örökség megismertetését a közoktatásban, az intézmények, helyszínek látogatásával, együttműködéssel, célzott programfejlesztéssel.
- A fővárosi és magyar identitás, valamint a nemzeti összetartozás erősítése Budapest szellemi örökségének és történetének sokrétű bemutatásával támogatható, ennek ösztönzése, az eszközök fejlesztése fontos feladat.
- Budapest kulturális kínálatában a színházak és mozik sokszínűségét meg kell őrizni a működési háttér biztonságának növelésével, a független, alternatív alkotóközösségek működését is beleértve. A sokszínűség megőrzése és az ehhez szükséges kiszámítható finanszírozás a kultúra minden területét érinti (zenei-, irodalmi-, közgyűjteményi-, képző- és iparművészet, köztéri művészet), legyen szó az intézményekről vagy a nem közszektorhoz tartozó szolgáltatásokról. Ennek a Fővárosi Önkormányzat és a kulturális szektor szereplőinek erősebb együttműködésére és érdekérvényesítésére van szükség.
- Számos országos vonzerejű nagyrendezvény és ezek megrendezésére alkalmas infrastruktúra áll rendelkezésre Budapesten, kiemelt feladat ezek esetében a színvonal fenntartása, javítása, a helyszínek megközelíthetőségének és környezeti minőségének javítása, pénzügyileg is fenntartható hasznosításuk elősegítése.
- Budapest kulturális közegében a közszférához kapcsolódó intézmények, szereplők mellett a magán- és civil szektor is hangsúlyosan jelen van, fontos, hogy a kulturális gazdaság, kreatív ipar erősödjön a szereplők, a művészeti oktatás együttműködésével a kulturális gazdaságot támogató helyszínek, inkubáció bővítésével.
- Budapesten számos kultúra van jelen, a magyar nemzetiségek mellett a külföldi nemzetek közösségei számára is lehetőséget kell teremteni a bemutatkozásra és a kultúrák találkozására.

Kulturális intézmények

91 db

muzeális intézmény volt 2022-ben, ahol a látogatók száma összesen

4 millió fő volt.

Forrás: KSH (2022)

2022-ben

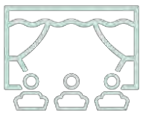
16,2 ezer

színházi előadás volt, melyet

4 millióan

látogattak.

Forrás: KSH (2022)

2022-ben a mozielőadások száma

232 ezer

volt, melyeket

5 millióan

látogattak.

Forrás: KSH (2022)

3.5. Fenntartható és minőségi turizmus feltételeinek megteremtése

- Ma Budapest turisztikai forgalma döntően a belvárosra korlátozódik, a turizmus területi koncentrációját oldó kínálatbővítésre van szükség, részben a belvároson kívüli és várostérségi kínálat hangsúlyosabb kiajánlásával, fejlesztésekkel és a szereplők közötti együttműködéssel. Mindez hozzájárul ahhoz is, hogy az átlagos tartózkodási idő növekedjen, a külső kerületek és a várostérség turisztikai attrakcióinak fenntartható üzemeltetése is biztosítható legyen. A kínálat bővítésének elsősorban a jelentős, ideiglenesen bezárt vagy megszűnt intézmények pótlására, illetve a folyamatban lévő fejlesztések befejezésére kell irányulnia. Fontos elv, hogy új, jelentős intézmények elsősorban barnamezős területen vagy meglévő épületek átalakításával jöjjenek létre, ne kerüljenek városi szabadterek, főleg zöldfelületek beépítésre.
- A nagyléptékű fejlesztések helyett – a trendeket figyelembe véve – törekedni kell a kínálat sokszínűségének növelésére és elérhetővé tételére. Legyen sokféle egyedi élményszerzési, felfedezési lehetőség, amit a város kínál. Ebben a pop-up és átmeneti hasznosítások, közterületi események, kulturális programok, az alulról jövő kezdeményezések támogatása kiemelten fontos.
- Budapest legfőbb erőssége jelenleg gazdag épített öröksége és az utcáin, terein megjelenő pezsgő mindennapi élet. Fontos, hogy a város ezt a környezetet a városi infrastruktúraként értelmezve értékőrzően fejlessze, beleértve az épületeket, városi tereket, zöldfelületeket, köztéri alkotásokat és díszkutakat. Növelni kell a közterületek tisztaságát, komfortját (árnyékolás, vízvételi lehetőség, közterületi bútorok), és az elérhető illemhelyek számát is. Az infrastrukturális feltételek közé tartoznak a fogadópontok és a közösségi közlekedési szolgáltatások, ezek minőségi és ügyféloldali kényelmi fejlesztéseit folytatni kell. Az akadálymentesítés a vendégforgalom szempontjából is kiemelt jelentőségű mind a közterületek, épületek és közösségi közlekedés, mind az információ-szolgáltatás területén. Minden vonatkozásban törekedni kell a látogatói élmény és elégedettség növelésére, ezzel érhető el, hogy a vendégek visszatérjenek, hosszabb ideig tartózkodjanak itt és másoknak is ajánlják Budapestet.
- Budapest egyik unikális, márkaépítés szempontjából is kiemelkedő kínálati elemét gyógyfürdői jelentik, ezek folyamatos fejlesztése továbbra is kiemelt feladat. A vendégszám növelése helyett a kényelmi és fenntarthatósági szempontokat kell szem előtt tartani (egyidejű befogadóképesség korlátozott) ezért elsősorban a minőségi szolgáltatások fejlesztésére kell helyezni a hangsúlyt.
- A globális krízishelyzetek - különösen a humánegészségügy és a geopolitikai területén –, a gazdasági válságok, recessziós időszakok, illetve a turisztikai trendek különösen érzékenyen érintik a szektor működését ezért minden tekintetben szükség van a reziliencia fokozására. Ennek része a digitalizáció felerősítése, továbbá olyan fejlesztések megvalósítása, amelyek a helyi lakosság számára is értékes szolgáltatást jelentenek és segítik a helyben történő kikapcsolódást, a turisztikai forgalom visszaesése esetén is biztosítva a pénzügyi fenntarthatóságot. A rezilienciát növeli a belföldi vendégforgalom növelését szolgáló kezdeményezések, ajánlatok bővítése is.
- Budapest egyik egyre erősödő problémája a túlturizmus jelensége, mely életminőségi problémákat okoz a belvárosi, elsősorban az éjszakai gazdaság szempontjából is frekventált területeken, felgyorsítva a lakosság elköltözését és erősítve a turistákkal szembeni negatív lakossági attitűdöt. Ennek megoldásában egyrészt fontos a szabályozási eszközök és a szabályok betartásának érvényesítése, másrészt a főváros lakosainak érzékenyítése, edukálása a turizmus gazdasági, szociális, kulturális előnyeiről.
- A minőségi turizmus irányába történő elmozdulás szintén fontos cél, ennek része a turisztikai szolgáltatások színvonala emelésének ösztönzése, a környezet- és klímatudatosság növelése, a kulturális nagyrendezvények fejlesztése és kiajánlása, valamint a szezonalitást is csökkentő rendezvényturizmus és MICE ágazat erősödésének támogatása. A kiajánlásban a Fővárosi Önkormányzat és az állami turisztikai intézmények együttműködésére van szükség.

A turisztikai szálláshelyek vendégforgalma Budapesten 2023-ban:
5,358 millió a turisztikai szálláshelyek vendégforgalma, ebből 4,552 millió a külföldi vendég.
14,162 millió az eltöltött vendégéjszakák száma,
2,6 éjszaka az átlagos tartózkodási idő.
Forrás: KSH

2023-ban Budapest a Time magazin legjobb
50
turisztikai célpontja között szerepelt.

2024-ben a Conde Nast Traveler a világ
24
legkiemelkedőbb látnivalókat nyújtó célpontjai közé sorolta Budapestet.

- A városmarketing részeként fejleszteni kell a márkaépítést és kommunikációt, valamint a belépéstől elérhető turisztikai szolgáltatásokat (Budapest kártya, tájékoztatás, info-pontok stb.). Ebben és a szolgáltatási színvonal és kiajánlás fejlesztésében az érdekeltek közötti erősebb párbeszédre, adatmegosztásra és együttműködésére van szükség.
- A turizmus fontos szektor a foglalkoztatás szempontjából és közvetetten számos más ágazat prosperitására is hatással van, összességében fontos eleme Budapest gazdaságának. Ugyanakkor meg kell teremteni azt a jogi keretrendszert, ami egyensúlyt biztosít a turizmus működése, a helyiek életminősége viszonylatában és nem okoz torzítást fontos társadalmi célok szempontjából (pl. lakhatás, környezetterhelés, Duna partok használata, látvány stb.).

3.6. Országos és nemzetközi közlekedési hálózatokban betöltött szerep biztosítása

- A Magyar Állam feladatkörébe tartozó országos (nemzetközi) közlekedési rendszer fejlesztése és működtetése a budapesti metropolisz térség meghatározó települését jelentő főváros számára is fontos, ezért a támogatása szükséges.
- A globalizálódó világ interkontinentális személyforgalmában a repülés kizárólagos jelentőséggel bír. A mindinkább egységesülő és urbánussá váló Európán belül a nagyvárosok, illetve a várostérségek egymás közötti kapcsolatában pedig egyre növekszik a légiközlekedés szerepe. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér esetében az utasforgalom várható további növekedése miatt a megfelelő teljesítőképesség biztosítására további terminál fejlesztés válik majd szükségessé. A repülőterek működéséhez minden esetben szervesen hozzá tartozik a repülőtér és a vonzáskörzetét jelentő települések közötti földi kapcsolatrendszer is. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér színvonalas, és meghatározó jelentőségű fővárosi kapcsolatainak biztosításához szükséges a repülőtér és a belváros közötti – a várostérségi, illetve országos közlekedéssel összehangolt – kötöttpályás közösségi közlekedési kapcsolat megteremtése, valamint a színvonalas közúti kapcsolat is.
- A repülés magas környezetterhelése miatt az egymáshoz közeli európai várostérségek közötti közlekedésben meghatározó szerepet tölthet be a jövőben – a Kelet Európában ma még teljesen hiányzó – nagysebességű vasúti közlekedés. A nagysebességű vasúti közlekedés tervi előkészítése időszerű, ahol az országos hálózatban a fővárosi kijelölt fogadópontok Kelenföld és Ferihegy.
- Az ország népességének területi eloszlását és településhálózatát képezi le a, hagyományos rendszerű vasúti hálózat, amely a személyszállítási igényeket tekintve megfelelő a főváros számára, az árufuvarozás tekintetében azonban jelentős problémákat eredményez a domináns nemzetközi tranzitforgalom a hiányzó V0 gyűrű miatt. Budapest és a jelentősebb magyarországi városok közötti közlekedésben a reneszánszát élő vasúti (intercity) közlekedés az infrastruktúra és a gördülőállomány megkezdett megújításának folytatása esetén a személygépjármű használat alternatívája lehet. Az országos vasúti közlekedés fejlesztésének keretében a fővárosi fejpályaudvarok fejlesztése szükséges.
- A gyorsforgalmi úthálózat teljessé válásához az országos területfejlesztési terv egyetlen sugárirányú új nyomvonal építését és a már meglévő autópályák főváros közeli szakaszainak fejlesztését tartalmazza a kapcsolati hiányok megszüntetésére, továbbá helyenként szükséges teljesítőképesség növelésére (2x3 sávos keresztmetszet biztosítása). A főváros közigazgatási határának közelében körbefutó gyorsforgalmi gyűrű teszi lehetővé egyrészt a Budapest célú forgalom számára a gyorsforgalmi és a városi úthálózat közötti kedvező kapcsolódást, másrészt a tranzit forgalom számára a főváros elkerülését. A gyűrű nagyobb része már megépült, de a hiányzó északi szakasz és a nyugati (esetleg csökkentett paraméterű) szektor kiépítése mielőbb szükséges.
- Az EuroVelo kerékpárúthálózat kiépítésének folytatása (a Duna menti EuroVelo 6 és a Szentgotthárd-Balaton-Budapest-Debrecen EuroVelo 14) csatlakoztatása a várostérségi és a fővárosi kerékpáros infrastruktúra rendszerhez az összefüggő országos és nemzetközi hálózat megteremtése érdekében nélkülözhetetlen.

Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér személyforgalma:
4,5 millió utas 2002-ben,
9 millió utas 2011-ben,
14,7 millió utas 2023-ban.
Forrás: KSH

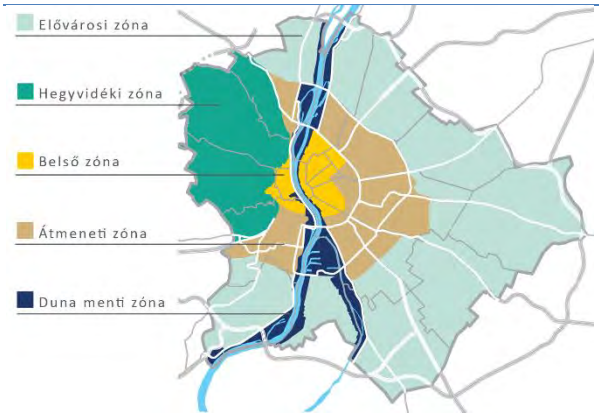
200-300 km/óra
utazási sebesség

10 országon keresztül
4 fővárost érintő,
3500 km hosszúságú
hajózóút

- Az áruszállítás legkörnyezetkímélőbb módját jelentő teherhajózás támogatása a meglévő Csepeli-szigeti kikötők fejlesztését jelenti a fővárosban. Budapesten új teherkikötő létrehozása a kikötői és a csatlakozó közlekedési infrastruktúrának a beépített területekre gyakorolt hatása miatt nem támogatott a logisztikai létesítmények területi elhelyezésének szempontjait figyelembe véve.
- Az országos közlekedési rendszerre települő logisztikai létesítmények területi elhelyezését alapvetően befolyásolja, hogy azokhoz minden esetben nagymértékű közúti nehézgépjármű forgalom is kapcsolódik. Az áruszállításban a jelenleg meghatározó közúti szállítás jelentősége – az uniós szintű beavatkozások eredményeként – a jövőben ugyan várhatóan csökkenni fog, de továbbra is alapvető fontossággal bír majd. Ennek figyelembevételével Budapesten, az M0 gyűrű vonalán belül újabb jelentős logisztikai fejlesztés nem preferált.

A cél megvalósításának területspecifikus feladatai

Belső zóna	▸ A vasúti fejpályaudvarok fejlesztése ▸ Közvetlen belváros - repülőtér vasúti kapcsolat létrehozása – az országos vasúthálózatba integráltan
Átmeneti zóna	▸ A nagysebességű vasúti közlekedés kialakításának biztosítása a Kelenföldi pályaudvaron; ▸ EuroVelo 14 nemzetközi kerékpárút kialakítása
Elővárosi zóna	▸ Közvetlen belváros – repülőtér vasúti kapcsolat létrehozása – az országos vasúthálózatba integráltan; ▸ Repülőtér közúti kapcsolatának fejlesztése a főváros irányába ▸ EuroVelo 14 nemzetközi kerékpárút kialakítása ▸ Nagysebességű vasúti közlekedés kialakításának biztosítása a repülőtérnél ▸ Az M0 gyűrű északi szektorának befejezése, M10 kiépítése, M100 építésének támogatása.
Hegyvidéki zóna	▸ M0 gyűrű bezárása (Nyugati szektor megépítése).
Duna menti zóna	▸ A csepeli Szabadkikötő közúti és vasúti kapcsolatainak fejlesztése ▸ EuroVelo 6 nemzetközi kerékpárút kialakítása

4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság

A fővárosban élők jóllétének elsődleges forrását az erős, versenyképes és fenntarthatóan növekvő gazdasági háttér jelenti, ezért kiemelt cél, hogy a város a mai és jövő generációi számára anyagi biztonságot nyújtó és a környezet minőségét nem veszélyeztető, jó és változatos munkahelyi kínálattal rendelkezzen. Budapestnek a nemzetközi versenyben kell helytállnia, ennek alapja a tudásgazdaság, amelyhez hosszú távon biztosítani kell a megfelelő képzett munkaerőt. A növekedésben a termelékenység javulása kiemelten fontos, ehhez minden szektorban biztosítani kell a munkaerő képzését élethosszig tartó szemlélettel, az adaptációs képesség növelésével. Mindenkinek esélyt kell adni arra, hogy a munkaerőpiacon boldoguljon és sikeres legyen. A városnak olyan szolgáltatásokat kell nyújtania, amelyek támogatják a vállalkozások működését, inspirálják és segítik azok alapítását és a közöttük lévő együttműködést. Az önkormányzatok és a közszolgáltatások erősebb jelenlétére van szükség az innovációs ökoszisztémában, így a fővárosi kihívásokra adott újszerű megoldásokkal nem csak Budapest élhetősége fog javulni, hanem ezek a megoldások a globális urbanizációs folyamatok miatt a nemzetközi piacon is értékesíthetőek lesznek. Cél, hogy Budapest gazdaságának növekvő teljesítménye az adóbevételeken keresztül megerősítse a városfejlesztés és városüzemeltetés finanszírozási hátterét.

Kapcsolódó dokumentumok:

- Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája (2015-2021) széleskörű partnerség mellett készült. Hosszú távú célja, hogy Budapest 15 éven belül Közép-Európa vezető gazdasági térségévé váljon.
- Budapest Területfejlesztési Koncepciója 2030-ig szól, elfogadására 2014-ben került sor. A koncepció 9 stratégiai célt határoz meg, ebben önálló célként jelenik meg a „tudásalapú, versenyképes, innovatív és zöld" gazdaság.
- A Smart Budapest Okos Város Keretstratégiában a jövőkép szintjén megjelenik, hogy Budapest legyen – többek között – a nemzetközi innováció egyik központja, ezáltal a tudástranszfer célpontja, továbbá a fenntartható és helyi gazdaság fejlesztésére alapozva fejlődjön tovább.

Helyzetértékelés, indokolás

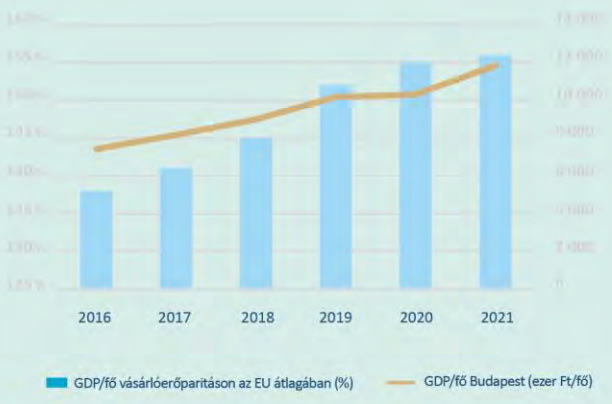
Budapesten a rendszerváltás óta az ipari termelés visszaszorulása és a szolgáltató szektor térnyerése a meghatározó trend, és mára mindkét területen a magas hozzáadott értékű tevékenységek erős hazai koncentrációja jellemző. Ezek a tevékenységek a vállalati működésen belül is megjelennek, Budapest meghatározó feldolgozóipari nagyvállalati telephelyei élen járnak a kutatás-fejlesztés, innováció és a magas hozzáadott értékű üzleti szolgáltatások végzésében. A kiemelkedően innovatív ágazatok között a gyógyszergyártás, valamint az információs és kommunikációs ágazat budapesti jelenléte meghatározó. A külföldi érdekeltségű vállalkozások és az országba érkező külföldi tőke továbbra is Budapesten a legmagasabb arányú, ennek meghatározó szerepe van az új technológiákhoz és szakértelemhez való hozzáférés növelésében a jövőben is. Az önkormányzatok és a vállalkozói szektor, valamint a tudásgazdaság szereplői között az együttműködés elindult, de még alacsony szintű. Budapest, mint az innovatív megoldások piaca és segítője nem használja ki a pozíciójából adódó lehetőségeket.

A Regionális Innovációs Eredménytábla adatai szerint Budapest 2023-tól már az erős innovátor régiók közé tartozik (az ország besorolása „mérsékelt innovátor"), az uniós átlagnál jobban teljesít a közepesen magas és magas technológiai igényű gyártási és tudásintenzív szolgáltató szektorokban való foglalkoztatás területén. Az uniós átlagnál kedvezőtlenebb a helyzet egyebek között a KKV-k innovációs szintje, a közszféra K+F ráfordításai, az élethosszig tartó tanulás, a szabadalmak bejegyzése, a digitális készségek, valamint az innovatív vállalkozásokban való foglalkoztatás és termékértékesítés terén. A szolgáltató szektor jelentős része ma már nemzetközi beágyazottságú, Budapestről szolgálja ki a globális gazdasági szereplőket. Ez a szektor az egyik legdinamikusabb bővülést mutatta az elmúlt években és fontos keresleti szegmenst jelent a fővárosi irodapiac számára.

A COVID-19 járványhelyzet és a 2022-ben kezdődő orosz-ukrán háború miatt a gazdasági visszaesés erősödött, a hatások rávilágítottak a fővárosi gazdaság egyes szektorainak sérülékenységére, elsősorban a vásárlóerő visszaesése és a globális értékláncok működésének problémáival érintett területeken. Fontos feladat a vállalati, különösen a kis- és közép-, valamint mikrovállalkozások rezilienciájának növelése, a digitális átállás

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Gazdasági teljesítmény

Cél, hogy a **gazdasági teljesítmény javuljon!**

forrás: KSH, Eurostat

A és B kategóriás spekulatív és saját tulajdonú irodaházak összterülete és kihasználtsága

Cél, hogy megfelelő iroda-kínálattal rendelkezzen Budapest és az **üresedési arány csökkenjen!**

forrás: Budapest Research Forum

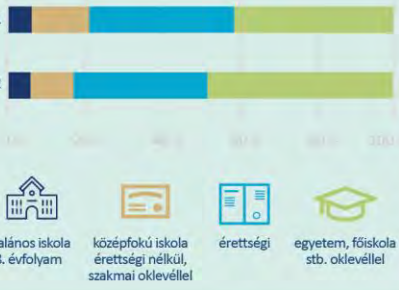
Munkanélküliségi ráta a 15-64 éves korosztály arányában (%)

forrás: KSH

Cél, hogy Budapesten **legyen magas a foglalkoztatási, és alacsony a munkanélküliségi ráta**, a **munkaerő legyen képzett** és **reziliens!**

Foglalkoztatottak megoszlása legmagasabb befejezett végzettség szerint

Innovációs teljesítmény - Regionális Innovációs Eredménytábla, Regionális Innovációs Index (RII)

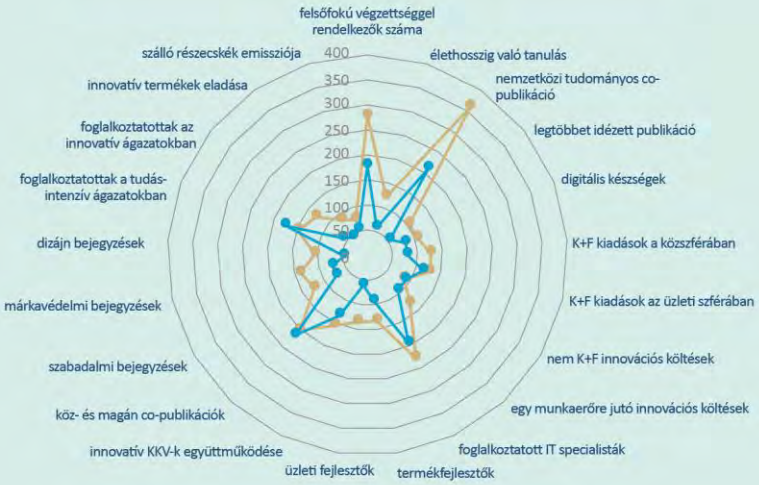
Budapest, RII, 2023 - az EU 2023. évi átlagában: **101,4 %**

Budapest, RII, 2023 - az EU 2016. évi átlagában: **110,0 %**

Helyezés az EU régiói között (2023): **100. hely**

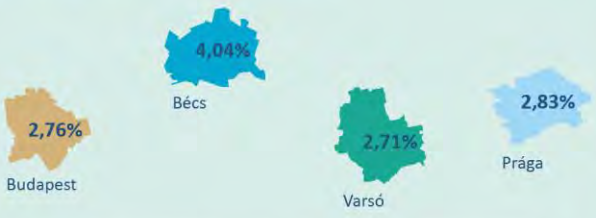
erős innovátor

Cél, hogy az **innovációs teljesítmény növekedjen**, Budapest az Európai Unió **erős innovátor régiói közé tartozzon**!

forrás: Európai Bizottság

K+F ráfordítás / GDP (GERD) a NUTS 2 régiókban

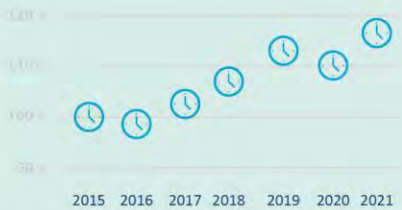

Cél, hogy a **kutatás - fejlesztés ráfordítások aránya növekedjen** a GDP-hez képest!

forrás: Eurostat, 2021

Tényleges munkaerő produktivitás / ledolgozott munkaóra (index, ahol 2015 = 100 %)

Cél, hogy a **munka-termelékenység növekedjen** Budapesten!

forrás: Eurostat

A Kormány számos, hatályban lévő stratégiája foglalkozik a gazdaságfejlesztés, a K+F és versenyképesség kérdésével, jellemzően általános ágazati és szektorális célokat szerepeltetve, a területi vonatkozások között Budapest és várostérsége kiemelten nem jelenik meg.

- *KKV stratégia 2019-2030 (201, felülvizsgálat 2024),*
- *Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia 2021-2027 (2021)*
- *Magyarország Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Stratégiája 2021-2030*
- *Nemzeti Digitalizációs Stratégia (2022)*
- *Neumann János Program – az egyetemek és gazdaság összekapcsolására (2023)*
- *Magyarország versenyképességi stratégiája 2024-2030 (2024)*
- *Magyarország 2024–2030 közötti időszakra vonatkozó iparstratégiája (2024)*

felgyorsítása és az innováció. Foglalkoztatási szempontból a kereskedelem mellett a turizmus, a vendéglátás, valamint a szállítási, logisztikai ágazat szerepe kiemelkedő. Budapestre is jellemző, hogy a kis- és közepes vállalkozások egy része lemaradásban van a digitalizáció, a nemzetközi piacra lépés, az újrakezdési arány, valamint a környezetvédelmi szemlélet érvényesítése terén.

Ehhez a humán háttér Budapesten jó adottságokkal rendelkezik, magas a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (2022-ben a 20 év feletti lakosság 41%-a), és a fővárosi felsőoktatás telephelyein mintegy 140 ezer hallgató tanul. Bár szűkül a korszerkezetből adódó potenciális demográfiai munkaerő-tartalék, a munkaerőpiac szempontjából tartalékot jelent az inaktívak nagyobb arányú bevonása a foglalkoztatásba (nagyságrendileg 350 ezer fő), illetve a várostérség lakossága. Összesen közel 400 ezer nem fővárosi lakos jelölte meg Budapestet a munkavégzés helyeként a 2022. évi Népszámlálás során, ebből közel 260 ezren Pest vármegyében élnek. A 2008-ban kezdődő gazdasági válság lecsengése után kialakult gazdasági konjunktúra éveiben rekordszintre emelkedett a gazdasági aktivitás és a foglalkoztatási arány, Budapesten is jellemzővé vált egyes területeken a munkaerőhiány. Ehhez a külföldi munkavállalás és a szakképzettség hiánya is hozzájárul. Egyes közszolgáltatási ágazatokban az elégtelen szakképzett munkaerőbiztosítás és a helyzet kedvezőtlen alakulása jellemző, amelynek hátterében elsősorban a bérek relatív alacsony szintje és a magas fővárosi lakhatási költségek állnak, de a piaci szektor elszívó hatása is felerősödött. Mindez kockázatot jelent a szolgáltatások megfelelő színvonalú biztosítására nézve. Hosszú távon a közoktatásban tapasztalható strukturális problémák, az esélykiegyenlítő szolgáltatások és a korszerű, a munkaerőpiacon elvárt készségek átadásának hiánya, valamint az intézményi szegregáció jelenthet problémát, ha nem történik megfelelő beavatkozás. A gyors ütemű technológiai fejlődés mellett Budapest gazdasága csak akkor lesz sikeres, ha munkavállalói képesek és nyitottak lesznek az új ismeretek elsajátítására, a külső környezet által kikényszerített adaptációra. Budapesten olyan szolgáltatásokra és együttműködésekre van szükség, amelyek segítik a sikeres és méltányos munkavállalást, nem csak képzésekkel, hanem az arra rászorulók számára komplex szolgáltatások nyújtásával is.

A gazdaság területi vonatkozásában kihívást jelent, hogy a bevásárlóközpontok elterjedése és a fogyasztói szokások változása jelentős hatást gyakorol a kiskereskedelmi szektor működésére, a klasszikus üzletutcák, központok minőségi és funkcionális összetételére, városképi megjelenésére. Az önkormányzatok által megkezdett komplex gazdaságélénkítő és közterület-revitalizáló beavatkozások folytatására és szélesebb körű adaptálására van szükség. A rendszerváltás előtt kialakult iparterületek egy része fontos lakossági szolgáltatásoknak és a városi ipar – közte a kreatív ipar és az egyedi, manufakturális jellegű termékeket gyártó vállalkozások – számára nyújt ma is telephelyet, ugyanakkor forrás hiányában az iparterületek közterületeinek rendezése, a kármentesítés és a jogi konszolidáció még ma is megoldandó probléma.

Egy város a zöld átmenetben nem lehet sikeres a gazdasági szektor részvétele nélkül, ebben egyrészt ki kell aknázni az energiahatékonysági beruházások foglalkoztatási és innovációs lehetőségeit, másrészt a környezeti fenntarthatóságot segítő eszközök (finanszírozás, ösztönzők, jogszabályok) bővítésére van szükség.

A gyorsan változó gazdasági környezetben és a nemzetközi versenyhelyzetben Budapestnek erős, válságálló, a produktivitását növelni képes gazdasági szektorra van szüksége. Ehhez a vállalkozásokat támogató és a vállalkozást ösztönző üzleti környezettel, megújuló, rugalmas és befogadó munkaerő-piaccal kell rendelkeznie. Meg kell teremteni azt a kulturális, valamint az innovációt értő és támogató közeget és környezetet, amely inspirál és katalizálja az együttműködéseket, vonzza a kreatív, tehetséges embereket. Budapestnek ki kell használni nemzetközi szinten is előnyös adottságait a gazdasági növekedésben a környezeti fenntarthatóság, az értékőrzés és a társadalmi inkluzivitás szemléletének érvényesítése mellett.

Feladatok

4.1. Társadalmi innováció és az adaptációs képesség növelése

- A társadalmi innováció az Európai Unió értelmezése szerint a társadalomban felmerülő problémákra, kihívásokra adott újszerű megoldásokat, eljárásokat, szemléletet jelenti. Cél, hogy a befogadó és adaptációs kapacitásoknak köszönhetően az innovatív termékek, szolgáltatások, üzleti folyamatok elterjedése, gyakorlati alkalmazása és továbbfejlesztése, egyes elemek újszerű összekapcsolása felgyorsuljon és ehhez az együttműködésben rejlő potenciál kihasználása magas szintű legyen. Ennek érdekében egyrészt a részvétel és együttműködés kultúráját kell erősíteni különböző eszközökkel (pl. nyílt innovációs folyamatok, tudás- és tapasztalatmegosztás, kulturális projektek, taktikai urbanizmus), másrészt az innováció alkalmazását – az adaptálást, továbbfejlesztést – támogató feltételekre van szükség. A közszféra és így az önkormányzatok szempontjából ezek egyrészt lényeges jogi (pl. közösségi gazdaság működésének átlátható szabályozása), eljárási kérdések (pl. innovatív közbeszerzései eljárások, tervpályázatok) szempontok, melyek megfelelő kezelése szükséges, másrészt katalizáló, kezdeményező szerep vállalást feltételez az ösztönzésben, támogatásban és az infrastrukturális feltételek biztosításában. Szükség van a szélesebb értelemben vett szemléletváltásra is, a változtatással, kísérletezéssel, befogadással és hibázás lehetőségével összefüggő attitűdök kapcsán, illetve a fogyasztói/ügyfél oldalon is (pl. új alkalmazások használatának segítése). Ez részben edukációval, adekvát kommunikációval és a jó gyakorlatok megosztásával változtatható, amelyben az érintettek széles körének szerepvállalására van szükség.
- Általában is népszerűsíteni kell az önfoglalkoztatás, vállalkozóvá válás, kockázatvállalás kultúráját, a kezdő és növekedési potenciállal rendelkező ígéretes vállalkozások számára megfelelő támogató környezet biztosításával (finanszírozás, elérhető árú irodák, inkubáció/mentorálás, piacra jutás segítése, kapcsolatépítés támogatása stb.).
- Nem csak a munkavállalók, hanem a vállalkozások részéről is szükség van a tudás megújítására. Olyan kezdeményezésekre van szükség, amelyek segítik a vállalkozásokat alkalmazkodó képességük javításában, a munkaminőség és jogszerű, méltányos foglalkoztatás erősítésében. Ennek része a digitális átállás, az új technológiák és üzleti modellek megismerésének biztosítása, a vállalati munkaszervezési kultúra és munkahelyi környezet megújítása. Ilyen eszközök lehetnek a tanulás- és demonstrációs célú infrastruktúrák, a vállalkozási inkubációs és képzési programok.
- Fontosak azok a kezdeményezések is, amelyek a fővárosi társadalmi és környezeti célok megvalósítását támogatják (pl. munkahelyi mobilitási tervek kidolgozása és a nem személygépkocsival való közlekedés ösztönzése; szociális területen való szerepvállalás, ennek innovatív megközelítései stb.) A Fővárosi Önkormányzatnak ezekben példamutatóan elöl kell járnia, illetve növelni szükséges a magánszektorban működő vállalatok ezirányú törekvéseinek elismerését, ösztönzését.

Budapest legtöbb helyi lakost foglalkoztató ágazatai és a diplomások aránya

Forrás: Népszámlálás (2022)

4.2. A tudásgazdaságban rejlő potenciál kiaknázása

- A Budapest versenyelőnyeire építő, növekedési potenciállal rendelkező ágazatok kiemelt kezelésére van szükség, ezek elsősorban az egészséggazdaság, a zöldgazdaság, az infokommunikációs szektor, valamint a kreatív ipar, de Budapest szerepe a kutatás-fejlesztés területén a járműipar és mobilitás területén is jelentős. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményezőként és partnerként tud részt venni abban, hogy az országos kitekintésű stratégiaalkotás mellett, vagy azzal párhuzamosan Budapest várostérségére elkészüljön a specializációt és az ágazatok közötti szinergiák kiaknázását támogató intelligens szakosodási stratégia (S3) és beavatkozáscsomag az európai jó gyakorlatok és módszertanok alkalmazásával. Ez alapján történhet az érdekeltek bevonása, az együttműködések szervezése, katalizálása, az értékláncok mentén történő klaszterek létrejöttének

Pest vármegyéből Budapestre ingázók száma végzettség szerint és arányuk a vármegye összes foglalkoztatottjához viszonyítva

Forrás: Népszámlálás (2022)

segítése, a szükséges menedzsment kapacitások kiépítésével. Az együttműködés során tisztázható - egyebek között - az önkormányzatok szükséges és lehetséges szerepvállalása, a menedzsment szervezet finanszírozási hátterének kialakítása, a további ágazati együttműködések, bevonások és a nemzetközi együttműködési hálózatokban való részvétel, valamint a finanszírozási lehetőségek azonosítása. A műszaki innováció erősítése érdekében Budapesten továbbra is szükség van gyártási tevékenységekre, illetve növelni kell azokat a szolgáltatásokat, amelyek tanácsadással, menedzsmenttel és a technológiai infrastruktúrához való hozzáféréssel biztosítják a korai tesztelést, prototípus gyártást és felhasználói alkalmazási folyamatokat a vállalkozások számára (pl. tanulógyárak).

- A Fővárosi Önkormányzatnak határozottan fel kell lépnie a kutatás-fejlesztés kiszámítható finanszírozási és intézményi kereteinek biztosítása érdekében, ezzel is támogatva, hogy a növekedéshez megfelelő humán erőforrás álljon rendelkezésre, ne erősödjön a kutatók, szakemberek és egyetemi hallgatók külföldre történő elvándorlása.
- A szoros városüzemeltetési és épített környezettel kapcsolatos összefüggések, illetve az európai szintű zöld átállás miatt a zöldgazdaság fejlesztésének integrált megközelítésére van szükség. Ennek kiemelt területei az energiaellátás és energiahatékonyság, a körforgásos gazdaság és a fenntartható mobilitás. A klímacélokkal összhangban ki kell dolgozni ennek gazdasági vonatkozásait, fel kell mérni az ebben rejlő foglalkoztatási helyzetet, az innovációs és növekedési potenciált, a finanszírozási lehetőségeket, amelyre építve dolgozható ki egy célzott javaslatcsomag. Cél a kompetenciák, a zöldgazdaság egyetemi, kutatói bázisainak, az érintett ágazatok, vállalatok és KKV-k eredményességének, a klaszterizáció és a külpiacon történő értékesítési lehetőségek erősítése.

2023-ban Budapesten az infokommunikációs szektorban

29,3 ezer

gazdasági szervezet működött, mely

100,6 ezer főt

foglalkoztatott.

A havi bruttó átlagkereset a budapesti átlag százalékában a teljes munkaidőben foglalkoztatottak körében

141 % volt.

Forrás: KSK, Fókuszban a megyék

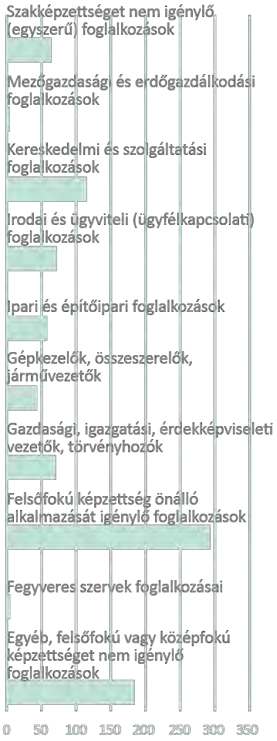
4.3. Smart Budapest: a városi kihívásokra, működésre és az életminőség javítására irányuló K+F és innováció erősítése

- Az innovációs ökoszisztémában – területeivel, közszolgáltatásaival, mindennapi működésével – a városnak is fontos szerepe van, a város a társadalmi, környezeti igények és kihívások és az innováció mozgatórugója. „Misszióvezérelt" innovációval az önkormányzatok ösztönző, katalizáló és irányító szerepére van szükség, melynek eredményeként újszerű megoldások születnek a városi problémák megoldására, kihívások kezelésére, illetve amelyek eredményesen adaptálhatók. Ehhez növelni kell a szükséges szervezeti kapacitásokat, megfelelően fejleszteni a szolgáltatásokat és jogi eszközöket. El kell érni, hogy az önkormányzatok kifejezetten a köszszolgáltatások során előálló adatokkal és tesztkörnyezettel a jelenleginél hatékonyabban támogassák az innovációs folyamatokat és a vállalkozásokat, míg az egyéb eszközök – pl. mentorálás, finanszírozás, piacbővítés támogatása – a városban már jelenlévő egyéb szereplőkkel együttműködve valósuljon meg. Az önkormányzatoknak ennek érdekében erősíteni kell kapcsolatrendszerüket, az ökoszisztémába való beágyazottságuk és a nemzetközi és-/vagy partnerségi alapú, közvetlen finanszírozású projektekben való részvételüket. A tudásátadás, tudásmegosztás és a kapcsolatrendszer építése érdekében a jövőben is szükség van a smart city tematikájú platformok működtetésére, konferenciák és disszeminációs események megszervezésére.
- A nyílt adatok körét bővíteni kell, ezzel is növelve a városlakók életminőségét és a város működését támogató innovatív termék- és szolgáltatásfejlesztést. Ez nem csak az önkormányzati hatáskörben keletkező adatokat jelenti, hanem egyéb adatgazdáknál keletkező adatokat is, amelyek a vonatkozó adatvédelmi jogszabályoknak megfelelően megoszthatóak.
- A zöld irányelvek és a digitalizáció érvényesítésével különböző jellegű beépítési és fejlesztési területen kell pilot jelleggel városrész szintű, összehangolt beavatkozásokat elindítani (öko-negyedek, pozitív energiamérlegű városrészek), a tanulságok kiértékelésével ezek további adaptálását segítve a városban.

Budapesti lakosság digitális tevékenységének szintje:
11% nem végez digitális tevékenységet,
22% alapszintű digitális tevékenységet végez,
47% középszintű digitális tevékenységet végez,
15% magas szintű digitális tevékenységet végez,
5% 6 évesnél fiatalabb személy

4.4. Megújuló, rugalmas és befogadó munkaerő-piac feltételeinek biztosítása

- A technológiai fejlődés gyorsulása és a mesterséges intelligencia, robotika térnyerése miatt a következő évtizedekben a munka világának jelentős átalakulásával kell szembenézni, ezért a gazdaság versenyképessége és az egyéni munkavállalási esélyek szempontjából az oktatás minőségének és az élethosszig tartó tanulásnak, az át- és továbbképzési lehetőségek biztosításának és a digitális írástudás, készségek növelésének a korábbiaktól is nagyobb jelentősége lesz. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményezésével a munkáltatói és munkavállalói oldal érdekegyeztető platformjainak működtetésére van szükség a munkaerőpiaci problémák, kihívások monitorozása, szakpolitikai állásfoglalások és javaslatok kialakítása (pl. a piacról hiányzó vagy bővítést, átalakítást igénylő képzési kínálat tárgyában), valamint saját hatáskörben – partnerségi együttműködéssel – komplementer intézkedések megvalósítása érdekében. Cél, hogy a munkavállalók korszerű szakképzettséggel, illetve a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő szakmai felkészültséggel rendelkezzenek, javuljon az oktatási és képzési rendszerek munkaerőpiaci igényekhez való igazodása. Ehhez a közoktatási és szakmai oktatási és a képzési rendszerek megerősítésére, minőségének javítására van szükség.
- A korszerű tudás és készségek növelése érdekében az önkormányzatok részéről a kezdeményező szerepet vállalva komplementer és pilot jellegű intézkedések elindítására van szükség a közoktatásban jelentkező hátrányok csökkentése, a kulcskompetenciák és készségek (pl. idegen nyelv, digitális kultúra, együttműködés, kommunikáció) növelése érdekében is, szintén partnerségi együttműködésben, a társadalmi vállalkozások különböző eszközökkel való támogatásával (pályázati keretek, helyszín biztosítása, adókedvezmény stb.).
- A fiatalok, pályakezdők munkavállalását a gyakorlati képzésekbe való bekapcsolódás növelésével, ösztöndíjakkal, célzott eszközökkel (pl. képzéshez kapcsolódó támogatás, bérköltség-támogatás, munkába járás támogatása stb.) szükséges segíteni.
- Az önkormányzatoknak – a munkavállalók magas száma miatt különösen a Fővárosi Önkormányzatnak – saját foglalkoztató szerepkörükhöz kapcsolódóan az egyes közszolgálati területeken biztosítani kell a munkavállalók át- és továbbképzését. Ezzel nemcsak saját magas színvonalú szolgáltatásaihoz, a hatékony működéséhez tudja a szükséges munkaerőt biztosítani, hanem gyakorlati képzőhelyként működve a munkaerőhiány fővárosi szintű csökkentéséhez is hozzá tud járulni.
- Komplex megoldást nyújtó programokkal célzott intézkedéseket kell kidolgozni a munkaerőpiacon hátránnyal küzdő, jellemzően alacsony képzettségűek foglalkoztatási esélyeinek növelésére, a szocio-kulturális hátrányok csökkentésére, képzésre és a lakhatás támogatására. Szintén kiemelt figyelmet kell fordítani a fogyatékossággal élő, megváltozott munkaképességű budapestiek foglalkoztatási esélyeinek növelésére.
- A munkahelyi esélyegyenlőség, a méltányos munkakörülmények megteremtése érdekében foglalkoztatói szerepkörében a Fővárosi Önkormányzatnak jó példával kell elöl járnia, és képzésekkel, ösztönzőkkel, érzékenyítéssel a befogadó és családbarát munkahelyi gyakorlat szélesebb körű elterjedését, valamint a nők és férfiak közötti bérszakadék csökkentését kell támogatnia. A bizalom építésében és a munkavállalók megtartásában fontos szerepe van a transzparens tájékoztatásnak, teljesítményértékelésnek. Erősíteni kell azokat a munkahelyi jólléti programokat is, amelyek a kiégés és a stresszkezelési problémák megoldásában, a munkahelyi integrációban, általánosságban a mentális és pszichés, de akár fizikai egészség javításában segítik a munkavállalókat, növelik a munkahelyi elégedettséget, csökkentik a fluktuációt.
- A munkaerőhiány csökkentése és a jövedelemszerzési esélyek növelése érdekében meg kell teremteni azokat a feltételeket, melyek munkavállalói szempontból is a méltányos, atipikus munkavállalás szintjét növelik, különösen a kisgyermekeket nevelők, nyugdíjasok és felsőoktatási hallgatók esetében.
- A budapesti munkaerőpiacot is érzékenyen érinti a külföldi munkavállalás erősödése, ezért intézkedéseket kell kidolgozni a fiatal képzett munkaerő megtartása, a magasan képzett és felsőoktatásban résztvevő külföldi állampolgárok

Foglalkoztatott budapestiek megoszlása a foglalkozási főcsoportok szerint (ezer fő)

Forrás: Népszámlálás (2022)

idevonzása, valamint a külföldön tanuló vagy munkát vállalók Budapestre vonzása érdekében.

- Jelenleg a munkaerő mobilitását nagyban akadályozzák a fővárosi lakáspiac problémái, a magas és meredeken emelkedő árak mind a bérleti, mind az értékesítési piacon. Olyan konstrukciókra, eszközökre van szükség a megfizethető lakhatás területén, amelyek támogatják a fővárosi gazdaság és közszolgáltatások munkaerő-szükségletének biztosítását. Fontos, hogy munkahellyel, jövedelemmel rendelkezők, a megfizethetetlen bérleti díjak és az elégtelen önkormányzati lakásállomány miatt ne kerüljenek vagy maradjanak hajléktalan élethelyzetben és a hajléktalanságból kivezető megoldásként a lakhatás és a foglalkoztatás együttesen nyújtson esélyt a rászorulóknak.

4.5. Támogató üzleti környezet megerősítése

- Az érintettek – kerületi és várostérségi önkormányzatok, Pest vármegye Önkormányzata és a Budapest Agglomeráció Fejlesztési Tanács, továbbá az érintett kormányzati, gazdasági és civil szakmai szereplők – bevonásával ki kell alakítani egy olyan várostérségi kitekintésű gazdaságélénkítési, munkahely és versenyképesség fókuszú együttműködést, amely segíti az érdekeltek kezdeményezései közötti koordinációt, a szinergiák lehetőségének megteremtését, a kihívások és problémák megoldására irányuló eszközök, beavatkozások közös kialakítását, valamint a kormányzati szakpolitikai döntésekben való erőteljesebb részvételt. Cél, hogy Budapest egységes és jól szervezett gazdasági térré váljon, ahol a gazdaság és munkaerő-piaci politikák jól koordináltak.
- A Fővárosi Önkormányzat szintjén olyan operatív szervezeti hátteret kell létre hozni, amely egyrészt képes a várostérséget, mint befektetési célterületet, üzleti környezetet kiajánlani, másrészt képes a gazdasági szereplők döntési folyamatát különböző szolgáltatásokkal támogatni a városfejlesztési célokkal való illeszkedést is biztosítva. Folyamatos jelenlétre és kapcsolatépítésre van szükség a gazdasági szektor és az innovációs ökoszisztéma meghatározó szereplőivel, a tárgyalásokhoz való megfelelő felhatalmazások átruházásával és/vagy a szervezet fővárosi döntéshozási folyamatok szakmai előkészítésében való részvételével. Cél, hogy a befektetésösztönzésben, gazdaságélénkítésben, az ingatlanpiaci döntések befolyásolásában a Fővárosi Önkormányzat proaktív szerepvállalása erősödjön, a döntéseknek ne csak elszenvedője legyen. Olyan szervezeti hátteret kell létrehozni, amely egyértelmű és megkerülhetetlen belépési pontot jelent a vállalatok számára, ha Budapesten kívánnak fejleszteni. A szervezeten keresztül lehetőség van a gazdasági szereplők részéről megfogalmazott elvárások és igények monitorozására, amely fontos inputot jelent a szakpolitikai eszközök kialakításában. A Fővárosi Önkormányzatnak olyan támogató légkört biztosító stabil, hosszú távon kiszámítható, átláthatóan működő partnerként kell megjelennie az innovációs ökoszisztémában is, aki jól ismeri saját képességeit, támogatási lehetőségeit, birtokában van az ehhez szükséges hatékony kommunikációs eszközöknek, továbbá olyan technikáknak, melyek segítik a potenciális partnerek motivációinak, igényeinek megértését, a bizalmi kapcsolat kialakítását. Rendelkeznie kell saját kompetenciákkal, de a szubszidiaritás elvét szem előtt tartva a kerületi önkormányzatokkal közösen kell az erőforrásokat úgy összehangolnia, hogy a közszektor oldaláról a megfelelő és gyors reagálás, cselekvő képesség biztosított legyen.
- Tovább kell csökkenteni a vállalkozások adminisztrációs terheit, növelni kell a kiszámíthatóságot és egyszerűsíteni az ügyintézést. Ennek része a változó gazdaság és az új üzleti modellek működéséhez szükséges, kiszámítható szabályozási környezet kialakítása is, például a megosztáson alapuló üzleti modellek, a városi logisztika és az éjszakai gazdaság területén. Az önkormányzatoknak ebben kezdeményezőként kell fellépniük, továbbá példát kell mutatniuk saját hatósági ügyeik egyszerűsítésével és ügyfélbarát digitalizálásával, egyablakos szolgáltatások kialakításával. A vállalkozói gondolkodást értő, a vállalkozásokat partnerként tekintő hozzáállásra van szükség a hatóságok részéről. Növelni kell a vállalkozásokat érintő információk elérését, katalizálni kell a közöttük

2023-ban
459,4 ezer
gazdasági szervezet működött, melyből
419,6 ezer
volt vállalkozás.

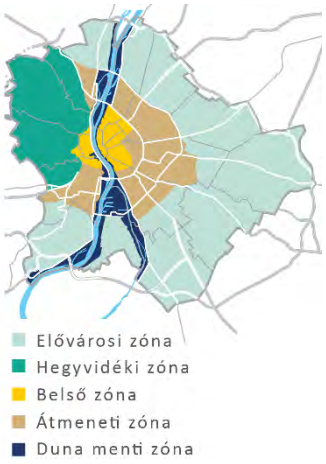
2022-ben 272,5 ezer
működő vállalkozás volt.

lévő együttműködéseket, a bizalom folyamatos építésére van szükség. Közös cél, hogy Budapesten erős és jól szervezett vállalkozói hálózatok működjenek.

- Önkormányzati hatáskörben el kell végezni a mikro- és kisvállalkozások, valamint a városfejlesztés társadalmi céljainak megvalósítását támogató vállalkozások adókedvezményeinek rendszeres felülvizsgálatát, szükségszerű módosítását.
- A tudásátadáshoz, -megosztáshoz, kollaborációhoz, a kreatív gazdaság megerősödéséhez szükség van a szolgáltatási környezet további fejlesztésére, valamint a sokszínű nagyvárosi kulturális élet fenntartására, erősítése, az alternatív, egyedi és a helyi társadalmi közegbe illesztett kulturális projektek támogatására.

4.6. Munkahelyi területek fejlesztése

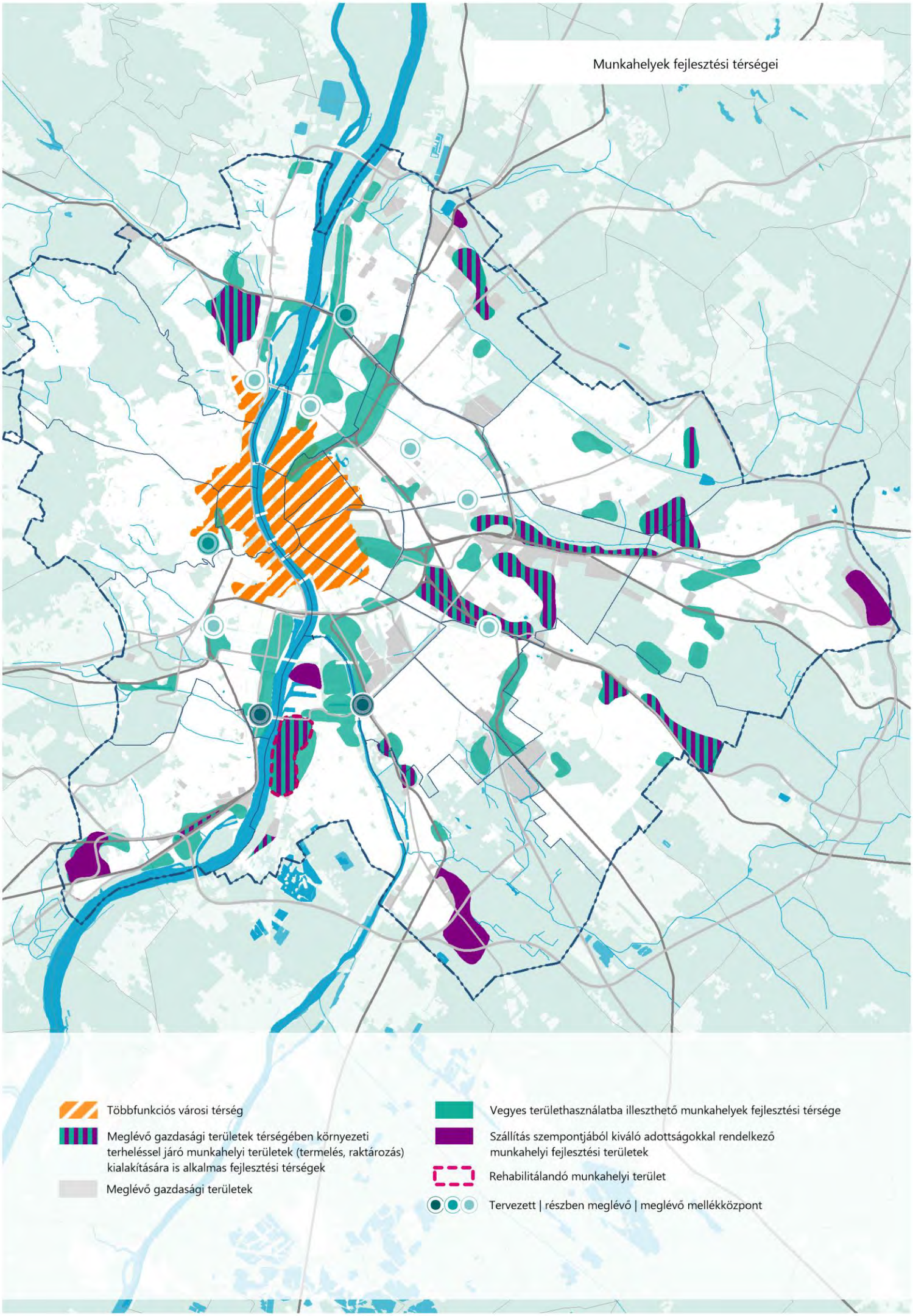
- Budapest gazdasági versenyképességének növelése érdekében a gazdasági funkciók széles skálájához illeszkedő, megfelelően irányított területi kínálatot és infrastruktúrát kell biztosítani. A racionális, kompakt város ismérveit figyelembe vevő területhasználat a gazdasági tevékenységek térbeli szerkezetére is kihat és a gazdasági szereplők hatékony működésének feltétele. A város számottevő barnamezős, belső fejlesztési tartalékterületei a környezetre kedvezőtlen hatást nem gyakorló munkahelyek elsődleges célterületei, amelyek a városszerkezeti szempontból kívánatos vegyes területhasználatba illeszthetők. Ez alapvető fontosságú a területek vegyességének megkövetelése, a lakókörnyezetet nem zavaró munkahelyek integrálása, a városrészek folyamatos élettel való megtöltése és a mobilizációs kényszer csökkentése érdekében.

- A belső zóna többfunkciós területein a munkahelyi és lakóterületek vegyességének, sokszínűségének megőrzése fontos feladat. A zavaró hatással nem járó gazdasági területek számára elsősorban az átmeneti zóna felszabadult, infrastruktúrával ellátott, jelenleg hasznosítatlan vagy alulhasznosított területei nyújtanak kínálatot. Az elővárosi zóna területein – elsősorban a meglévő gazdasági térségekben – vannak a környezeti terheléssel is járó funkciók befogadására alkalmas térségek, kifejezetten logisztikai és szállítmányozási, illetve termelés célra használható területek. Kiváltképp ezen területek vonatkozásában fontos a várostérséggel együttműködő területi koordinálás.
- A gazdasági célú területek működésének fontos alapfeltétele a megfelelő közműkiépítettség és a közlekedési kapcsolatok megléte. A fejlesztési célterületek esetében a barnamezős területek – mint elsődleges célterületek – mellett szempontként a meglévő infrastruktúra jobb kihasználására és a fejlesztési súlypontok infrastruktúrával ellátott területeken történő megvalósítására kell a gazdasági célú projektek esetében is törekedni. A magas bekerülési költséggel járó közfejlesztések területi kijelölésének a gazdasági fejlesztési potenciál értékelésének figyelembevételével kell megtörténnie, mely a projektek finanszírozási hátterének biztosításához is hozzá tud járulni.
- Sokszínű iroda- és telephely kínálatra van szükség a főváros gazdaságának működése érdekében. Az ESG kritériumoknak való megfelelés – különösen a környezettudatosság – miatt az új irodafejlesztések már naprakész műszaki megoldásokkal valósulnak meg, azonban a technológiai fejlődés gyorsulása és a városon belüli bérlői költözés miatt egyre fontosabb lesz a régi, kevésbé korszerű irodaházak felújítása, esetleges funkcióváltása is. A befektetésösztönző tevékenység részeként önkormányzati oldalról is az ingatlanfejlesztőkkel való kapcsolattartásra, a bérlői igények, nemzetközi trendek nyomon követésére és erősebb városmarketing tevékenységre van szükség.
- A fővárosi kiskereskedelem bővítésének és minőségi kínálata növelésének elsősorban a meglévő infrastruktúra kihasználásával kell megtörténnie. A bevásárlóutcák funkcióvesztésére a bevásárlóközpontok városközponti megjelenése és napjainkban az internetes vásárlás elterjedése is jelentős hatással van. Támogató, transzparens vagyongazdálkodásra van szükség önkormányzati részről is, amelynek keretében a helyiséggazdálkodási stratégiát az urbanisztikai, társadalmi és vállalkozáselénkítési célokkal is össze kell hangolni. A kis távolságok városát és a mikro- és kisvállalkozások működését támogató ingatlankínálat és differenciált bérleti feltételek átlátható rendszerének kialakítására van szükség a

központok, tematikus és hagyományos bevásárlóutcák kiskereskedelmi-szolgáltatási környezetének megújítása mellett. Cél, hogy a központok, utcák élettel töltődjenek meg, a vállalkozások prosperáljanak, csökkenjen a kiadatlan helyiségek aránya és a városképi megjelenés is javuljon. Ebben a megközelítésben támogatni kell az egészséges, kis távolságban megtermelt élelmiszerek értékesítési lehetőségeit termelői piacok helyszíneinek biztosításával, a jelenleg piacként működő infrastruktúrák (pl. vásárcsarnokok) ebben betöltött pozícióinak megerősítésével. Vállalkozási környezetet is javító, komplex szemléletű városrész-megújítási gyakorlatok egyes fővárosi kerületekben már, ezek megosztására, adaptálására, illetve a városszerkezeti szempontból is meghatározó tengelyek megújítására (Nagykörút; Rákóczi-Kossuth tengely, Andrássy út) van szükség. Támogatni, ösztönözni kell a lokális, önszervező együttműködéseket (tematikus utcák, lokális klaszterek, környezet közös fejlesztését, fenntartását célzó együttműködések stb.).

- A fővárosi várostérségben továbbra is számítani kell a makroregionális logisztikai, elosztó és az ehhez kapcsolódó hozzáadott értéket termelő ágazatok (pl. csomagolás) telephely igényének növekedésére, ennek kielégítése a jövőben elsősorban Budapesten kívül történhet. A közigazgatási határon (M0 gyűrűn) belül elsősorban a city logisztikához kapcsolódó, mikro konszolidációs központok telephelyigényeit kell biztosítani a belső piac kiszolgálása érdekében, melyre elsősorban az átmeneti zóna barnamezős területei kínálhatnak lehetőséget, mivel innen a belvárosi területek és a külső kerületek kiszolgálása is biztosítható. Meg kell újítani a rakodási helyfoglalási rendszert a változó szállítási igények, valamint az életminőségi, környezeti kérdések összehangolásával.
- A belvárosban a rendelkezésre álló véges területen a vállalkozási, turisztikai és lakossági közterületigények összehangolására van szükség, ennek része pl. a teraszengedélyek kiadásának kérdése, a hajózás partmenti igényeinek kezelése vagy a belvárosi city logisztika hely és szervezési vonatkozásai.
- A kerületi településtervekben és ingatlangazdálkodás keretében biztosítani kell a nagyon széles spektrumú KKV szektor telephelyigényeit is, a munkahelyek helyben tartása (kis távolságok városa) és az inkluzív gazdaság érdekében. Továbbra is szükség van megfizethető gazdasági területekre, különösen a mikro- kis- és kezdő vállalkozások esetében. A társadalmi és kulturális célokat szolgáló nonprofit és civil szervezetek működését az önkormányzatok kedvezményes/megfizethető bérleti díjakkal tudják támogatni.
- Az önkormányzati vagyongazdálkodás részeként törekedni kell a fejlesztési célra alkalmas ingatlan-portfólió kialakítására. A nagyobb és/vagy komplex fejlesztésekre alkalmas területek esetében a helyi érdekeltekkel, érintettekkel és piaci szereplők bevonásával kell a fejlesztési programot kidolgozni. Mindezt a városfejlesztési célok érdekében úgy, hogy az önkormányzati vagyon is gyarapodjon.
- A tudásgazdaságra és a kreatív iparágakra koncentráló fejlesztéseknél az oktatás, kutatás-fejlesztés, az inkubátor és a gyártó funkciók komplex, campus rendszerű telepítésére alkalmas helyszínek kialakítására kell törekedni.
- A fővárosi klíma és környezetminőségi célok elérése nem képzelhető el a gazdasági területek zöld átmenetének felgyorsítása nélkül, melynek része az energiahatékonyság és a megújuló energia alkalmazásának növelése, az anyag és energiatakarékos technológiák alkalmazása, a körforgásos szemlélet érvényesítése. Ennek része például az áruszállítás (city logisztika) terén az elektromos járművek és a cargo-bike-ok elterjedésének ösztönzése, az ehhez szükséges infrastruktúra kiépítésével (töltőhálózat). Az élen járó gazdasági szervezetek és együttműködések elismerésére, a jó példák megosztására van szükség, illetve a Fővárosi Önkormányzatnak kezdeményezőként kell fellépnie annak érdekében, hogy az érdemi vállalati zöld fejlesztésekhez a megfelelő finanszírozási konstrukciók is elérhetővé váljanak. A zöld átállással – az energiaárak változékonysága (volatilitása) és az erős függőség miatt – érdemben növelhető a gazdasági szektor rezilienciája.

Munkahelyek fejlesztési térségei
Többfunkciós városi térség
Meglévő gazdasági területek térségében környezeti terheléssel járó munkahelyi területek (termelés, raktározás) kialakítására is alkalmas fejlesztési térségek
Meglévő gazdasági területek
Vegyes területhasználatba illeszthető munkahelyek fejlesztési térsége
Szállítás szempontjából kiváló adottságokkal rendelkező munkahelyi fejlesztési területek
Rehabilitálandó munkahelyi terület
Tervezett | részben meglévő | meglévő mellékközpont

5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz

Az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló (mitigációs) intézkedések (mint pl. az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése) mellett az éghajlatváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás (adaptáció) is kiemelten fontos feladat a város élhetőségének hosszú távú biztosítása érdekében. A klímaváltozás nyomán ugyanis a fővárosban is egyre gyakrabban és egyre intenzívebben tapasztalhatók szélsőséges időjárási események, pl. tartós hőhullámok, árvizek, felhőszakadások és ezek nyomán kialakuló városi villámárvizek, elöntések, viharos erejű szelek, vagy tartós szárazság (aszály). A szélsőségeket sok esetben felerősíti a nagy beépítési sűrűségből, burkolt felületek magas és egyre növekvő arányából fakadó eltérő városi klíma hatás.

Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia (2021) is hangsúlyozza a helyi (városi) szintű cselekvés fontosságát. A klímatudatos város megteremtése szorosan összefügg a városi zöld-és kékinfrastruktúra védelmével és fejlesztésével, hiszen az a klímaváltozáshoz való adaptáció és részben a mitigáció számára is az egyik legfontosabb eszközrendszert jelenti.

Kapcsolódó fontosabb dokumentumok:

- Budapest környezeti állapot-értékelése, amely évenként tartalmazza a természeti környezettel, zöldfelületekkel, klímával, vízgazdálkodással kapcsolatos mutatók alakulását
- Budapest Környezetvédelmi Programja 2021–2026
- Radó Dezső Terv - Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve
- Zöldinfrastruktúra Füzetek kiadványsorozat
- Budapest Főváros Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve (SECAP)
- Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve (NEKT)
- Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS2)
- Nemzeti Biodiverzitás Stratégia
- Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia (2021)

Helyzetértékelés, indokolás

A városklímát nagymértékben befolyásolja a biológiailag inaktív, burkolt felületek és a biológiailag aktív, zöld- és vízfelületek aránya. Budapest zöldfelületi intenzitása meghaladja az 50%-ot, azonban zöldfelületi rendszere helyenként nem tölti be megfelelően a rekreációs és kondicionáló szerepét, egyes városrészekben kevés és nem megfelelő minőségű zöldfelület áll rendelkezésre. A fővárosban az Európai Bizottság ajánlásához (9 m^2/fő) képest alacsony zöldterületi ellátottság mellett további probléma, hogy a közparkok térbeli eloszlása egyenetlen. Budapest zöldfelületi rendszerének legérzékenyebb elemei közé tartoznak közterületi faegyedek, mivel a város szennyezettebb, és mechanikai hatásoknak leginkább kitett területein találhatók. A kedvezőtlen környezeti hatások (pl. út- és közműépítések, közlekedés, parkolás által okozott sérülések, behatárolt élettér, tömörödött talaj, korlátozott benapozottság, elégtelen vízellátottság, légszennyezettség) városszerte rontják a fák egészségügyi állapotát.

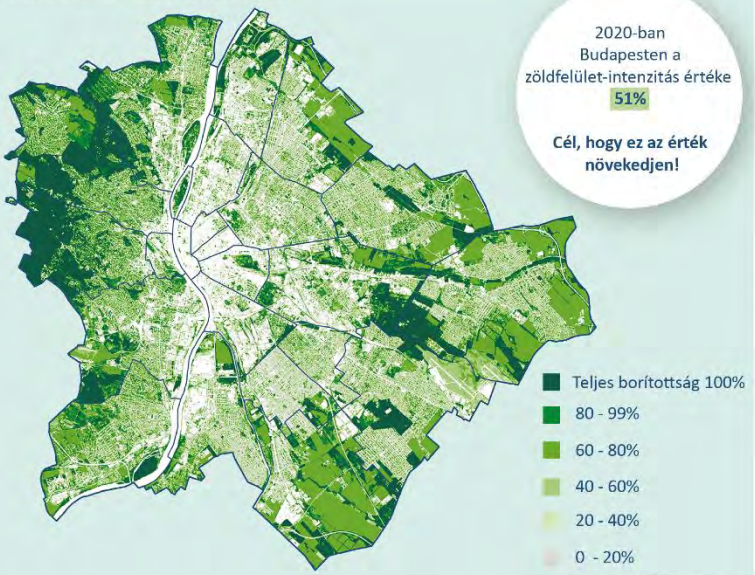
Budapest természeti változatossága európai mércével mérve is egyedülállónak tekinthető, annak ellenére, hogy az utóbbi bő évszázad háborúi, illetve nagyszabású építkezései egyre gyorsuló mértékben vezettek a természeti értékek rohamos csökkenéséhez. Kedvező, hogy a helyi jelentőségű védett természeti területek az elmúlt években folyamatosan bővültek, ugyanakkor a tájidegen, idegenhonos és invazív fajok jelenléte, terjedése továbbra is az egyik legjelentősebb veszélyeztető tényező az őshonos élővilágra nézve. Emellett a klímaváltozás hatásaival szemben a természeti értékek is fokozottan veszélyeztetettek.

Az elsőrendű árvízvédelmi védvonalak (árvízvédelmi töltés, fal vagy magaspart) védművei több szakaszon magasság- illetve keresztmetszet-hiányosak, sok helyen felújításra szorulnak. Budapest esetében az elsőrendű árvízvédelmi védműveknél a magassági biztonság mértékadó árvízszint (MÁSZ) + 1,3 méterre került meghatározásra, az árvízvédelmi védvonal fejlesztése mind tervezési, mind kivitelezési szinten folyamatos.

Budapesten az épületállomány, az utak és közterületek egy részét villámárvíz, illetve elöntés veszélyezteti. A jövőben a villámárvizek, elöntések okozta károk az időjárási szélsőségek gyakoribbá válása és a csapadékvíz-elvezetési infrastruktúra állapota, kapacitáshiánya, a nagymértékű burkoltság, illetve a zöldfelületek alacsony mértéke miatt nagymértékben növekedhetnek. Problémát jelent, hogy a társadalmi-gazdasági igények sokszor ellentétesek a villámárvizekkel, elöntésekkel szembeni védekezés szempontjaival, a csapadékvíz helyben tartása, hasznosítása nem megoldott, a vízelvezető infrastruktúrák (árkok, csatornák, tározók) fenntartása nem megfelelő.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Zöldfelület-intenzitás Budapesten (2020)

Az EU Zöld Infrastruktúra Stratégia (2013) általános európai problémaként említi a természeti tőkénk rombolását, a természetes megoldások helyett az épített infrastruktúra – az úgynevezett szürke infrastruktúra – megoldásainak igénybevételét.

A dokumentum lefekteti az ún. zöld infrastruktúra fogalmát, mely egy bizonyítottan eredményes eszköz az ökológiai, gazdasági és társadalmi javak természetes megoldásokkal történő előállítására.

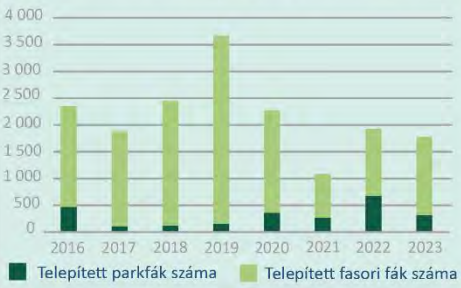
Az Uniós Biodiverzitás Stratégia (2020) alapján kiemelt célok a védett természeti területek és ezek ökológiai folyosókkal történő összekapcsolásának növelése, a természetszerű erdők védelme, valamint a természetvédelmi kezelés hatékonyságának növelése, beleértve a monitoring tevékenységeket.

A városokra vonatkozóan ezen belül kiemelt cél a terjeszkedésük korlátozása, a városok és városkörnyéki területek zöldebbé tétele, a környezetszennyezések (pl. talaj, vízkészlet, levegő), valamint az inváziós fajok jelenlétének csökkentése.

Az Európai Zöld Megállapodás (2019) emellett kiemelt jelentőségű fókuszterületként említi a városi árvíz hatékony kezelésének kérdéskörét.

A városok fenntarthatóságának – köztük egyik fő célként az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodásának – növelésére az Európa Zöld Fővárosa díj megalapítása.

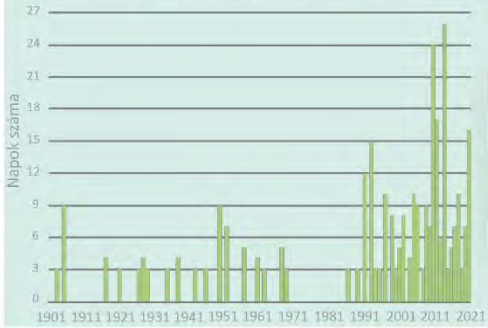
A Fővárosi önkormányzat által telepített fák száma (db)

Cél, hogy Budapesten a fásítottság növekedjen.

A fővárosi fatelepítési programban a mennyiségen túl az elmúlt években nagy hangsúly kerül a minőségi fejlesztésre és a korszerű műszaki előkészítésre is.

A legalább 3 napig minimum 27°C napi középhőmérsékletű hőhullámos napok évi száma Budapest belterületén 1901-2021 között, homogenizált adatok alapján (OMSZ)

Cél, hogy a városi hőszigethatás csökkenjen, a lazább beépítésű fejlesztések élvezzenek támogatást és a vízáteresztő burkolatok szélesebb körben kerüljenek alkalmazásra.

Védett természeti területek (2024)

2024-ben Budapesten **3 905 hektár** védett természeti terület található.

Cél, hogy ez az érték növekedjen!

Helyi jelentőségű védett természetvédelmi terület nagysága

Cél, hogy Budapesten 2034-ig 1400 hektár legyen a helyi jelentőségű védett természetvédelmi területek kiterjedése.

Árvízszint szélsőséges értékei

Árvízvédelmi védvonal (2025)

Cél, hogy a jogszabályban meghatározott MÁSZ +1,3 méter biztonsági szintet is magába foglaló megfelelő magasságú árvízvédelmi védvonal hossza növekedjen!

Feladatok

5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése

- Településrendezési eszközökkel az indokolatlan zöldmezős beruházások megakadályozása érdekében új beépítésre szánt területet csak különösen indokolt esetben (közérdek esetén) szabad kijelölni, mivel a barnamezős területek jelentős fejlesztési potenciállal bírnak még (☞ 11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei). Barnamezős területek funkcióváltásakor pedig elengedhetetlen új zöldfelületek létrehozása.
- Alulhasznosított területeken a célzott területfelhasználás kialakulásáig ösztönözni kell az átmenti, ideiglenes zöldfelületi hasznosítási módokat, amelyek javítják a biológiai aktivitást, a zöldfelületi intenzitást (pl. rekreációs célú zöldfelületek, élelmiszer- vagy energianövények termesztése).
- A biológiailag aktív felületek igénybevételével járó beépítések természetbeni, zöldfelületekkel történő kompenzációja szükséges, ez segíti a zöldfelület-intenzitás növekedését a főváros egész területén. Egyrészt szükséges a településtervekhez kapcsolódó biológiai aktivitás szabályozásának átalakítása, másrészt jó példák alapján az engedélyezési tervekhez, illetve a használatbavételi engedélyhez kapcsolódóan (a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet jogkörét kiterjesztve a zöldfelületekre is) a tényleges zöldfelületi kompenzációt is be kell vezetni a magyar építésügyi szabályozásba.
- A terveken kijelölt, de még nem erdősített területeken szükséges az erdőtelepítés tényleges megvalósítása. Első lépésben a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló, erdőterületnek szánt területek erdősítését célszerű elvégezni, példamutatásként Az erdőtelepítésre szánt területeknek jelentős részénél a tulajdonjogi-kezelői háttér miatt nehézkes az erdőtelepítés, ezen esetekben a Fővárosi Önkormányzatnak elsődlegesen kezdeményező, támogató szerepe lehet. A tervbe vett erdőtelepítésekkel jelentős mértékben javítható a zöldfelületi intenzitás, ami közvetve hatással van az egész város hőháztartási viszonyaira is.
- Az állami szakpolitikai koncepcióval összhangban az erdőgazdálkodás elsődleges célja az erdőállomány megőrzése, védelme és gyarapítása úgy, hogy az erdők közjóléti célokat kielégítsenek. A környezet- és természetvédelmi szempontokat egyidejűleg figyelembe vevő erdőgazdálkodás folytatása érdekében feladat a tartamos erdőállomány-gazdálkodás megvalósítása, a természetközeli gazdálkodási módok használata, a klímaváltozás hatásainak ellensúlyozása, tompítása, valamint az ökoturisztikai létesítmény-hálózat fejlesztése.
- A városi hőszigethatás mérséklése, a városi villámárvizek és elöntések kockázatának csökkentése és számos más kedvező hatás érdekében felül kell vizsgálni az építési övezetek paramétereit (zöldfelületi minimum, teljesértékű zöldfelület arányának szabályozása stb.), illetve az építési engedélyek kiadhatóságának feltételeit (zöldtető, csapadékvíz-visszatartó létesítmény általánosan kötelezővé tétele).
- Az alulhasznosított városi parkok (pl. Népliget) fejlesztése, funkciókínálatuk bővítése szükséges a megfelelő zöldterületi ellátottsághoz. Emellett fontos a túlterhelt zöldterületek (pl. Városliget, Margitsziget) használatának szabályozása terhelhetőségük figyelembevételével, ugyanis a túl intenzíven használt zöldfelületeken még a rendszeres fenntartási munkálatok mellett sem biztosítható a terület regenerálódása.
- A meglévő zöldhálózati elemek minőségi fejlesztésén túl javítani kell a közhasználatú zöldfelületi ellátottságot a meglévő erdőterületek közjóléti használatának erősítésével (pl. funkcióbővítés), valamint új parkerdők kialakításával.
- Új lakóterületek esetén a zöldterületi ellátottság biztosítása elengedhetetlen a lakosszám és gyalogos elérhetőség figyelembevételével. Az új városi parkoktól, illetve rekreációs erdőterületektől ajánlott elérési távolság, funkcióktól függően legfeljebb 1-2 km. Az egész napos rekreáció mellett a napközbeni, pár órás szabadidős területeket – melyeken a korosztályos játszó-és sportlétesítmények is elhelyezésre kerülnek – is lehetőség szerint biztosítani kell a lakóterületek közelében. Ezeknél a közkerteknél, kisebb közparkoknál maximum 300 m-es elérési távolsággal célszerű számolni.

A kék-zöld infrastruktúrák (szemben a szürkével) olyan többcélú megoldások, melyek hozzájárulnak az éghajlatváltozással szembeni reziliencia kialakításához. Például a vizes élőhelyek védelme és helyreállítása; a városi zöldfelületek fejlesztése, valamint a zöldtetők és -falak létesítése; az erdők létesítésének támogatása és fenntartható kezelése elősegíti az éghajlatváltozáshoz való költséghatékony alkalmazkodást és hozzájárul az európai zöld megállapodás számos célkitűzéséhez.

** Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia (2021)*

A főváros erdősültsége

közel **6.000 ha** (főváros területének **11%**-a)

Egy főre jutó zöldterületi ellátottságra vonatkozó ajánlás (Európai Bizottság)

9 m²/fő

1 főre jutó zöldterületek, parkerdők és lakótelepi zöldfelületek nagysága Budapesten (2023):

- A zöldterülettel ellátatlan területeken és a zöldfelület-hiányos belvárosi zónában, amennyiben ennek feltételei és forrásai biztosíthatók, új közcélú zöldterületeket (városi parkokat, közparkokat, közkerteket) indokolt kialakítani.
  Az alacsony zöldfelület-fejlesztési potenciállal bíró belvárosi területeken helyhiány miatt alternatív megoldásokkal – tetőkertekkel, zöldtetőkkel, zöldhomlokzatokkal, magaságyásokkal, zöldkazettákkal – pótolhatóak a hiányzó zöldfelületek, amelyek jelentősen javítják környezetük hő- és vízháztartását. A zöldtetők, zöldhomlokzatok és többszintű növényállományok támogatása mind városképi, mind környezet- és klímavédelmi szempontból szükségszerű.
- Az új zöldfelületek létesítése mellett kiemelten fontos a jelenlegi közterületi zöldfelületek – köztük kiemelten a zöldterületek – minőségi fejlesztése, valamint a fák és fasorok védelmének megerősítése a kékinfrastruktúra elemeinek beépítésével, innovatív fatelepítési módszerekkel (pl. Stockholm faültetési rendszer alkalmazása). A belső városrészekben a zöldtetők mellett az utak fásítása is hozzájárul a biológiai aktivitás növeléséhez, ezért a folyamatos felújításon túl, ahol erre lehetőség van, növelni kell az útsorfák számát.
- A zöld-kék infrastruktúra elemek hálózatának erősítése szempontjából kiemelt feladat az összekötő lineáris zöldhálózati elemek megőrzése és fejlesztése, ami az ökológiai és klimatikus viszonyok javításának és az átszellőzés hatékonyságának kulcsa. Ennek érdekében a külső kerületeket tagoló, a városba ékszerűen, zöldfolyosó formájában benyúló zöldfelületek, a rekreációs célú szabadterek, a zöldsávok, zöldterületek és erdők, valamint a vízfolyások és mezőgazdasági területek rendszerének megőrzése, illetve fejlesztése szükséges. A várostérséggel is általában kapcsolatot tartó zöldfolyosók, zöldsétányok összekapcsolhatják a város belső zöldfelületeit, a városi szövetbe ékelődő zöldterületeket (közparkok, közkertek), a lakótelepek zöldfelületeit, valamint az intézményi kertek, különösen a temetők területeit.
- A Margitsziget–Városliget–Népliget parkok közötti zöldfelületi kapcsolatot erősíteni, illetve ezt a városi parkgyűrűt a távlati fejlesztésektől függően Dél-Buda irányba meg kell hosszabbítani (potenciális városi parkterület Észak-Csepelen van). Hasonlóan fontos, fejlesztendő zöldfelületi kapcsolat a Kopaszi-gáttól induló, Duna-parton keresztül észak felé húzódó, a Gellért-hegy, Tabán, Horváth-kert, Vérmező, Városmajor parkjait felfűző, Hűvösvölgyön keresztül a Zugligetig tartó zöldfelületekben gazdag tengely, amely erősítendő és jobb kihasználást érdemel.
- A városi parkok közötti, illetve a külső, jelentős ökológiai potenciállal rendelkező szabad területek felé irányuló zöldfelületi kapcsolatok biztosítására, a beépítésre szánt területeken magasabb zöldfelületi intenzitás, a közterületeken kisebb zöldterületi fejlesztések (pl. fasorok telepítése) indokol. További összekötő zöldfelületi elemek szükségesek a külső-pesti erdő- és a mezőgazdasági területek között, amelyek amellett, hogy a rekreáció színterei is lehetnek, elsősorban ökológiai jelentőséggel bírnak.
- A közösségi kertek, kiskertek támogatása hozzájárul a helyi rekreációs tevékenységek körének bővítéséhez, a helyi közösségek erősítéséhez és a környezettudatos életmód – természetélmény és egészséges táplálkozás – népszerűsítéséhez.
- A közterületekkel kapcsolatos lakossági igények rendkívül sokfélék, egymásnak sokszor ellentmondóak. Az elmúlt években számos fejlesztési terv készült az érintettek széles körének többszöri megszólításával és aktív bevonásával, részvételi tervezési megközelítéssel. A közösségi részvétel további erősítése szükséges a zöldterületi fejlesztések előkészítésénél és azok fenntartásánál.

Útsorfák üres fahelyei fővárosi kezelésű területeken

6.000 db

Közösségi kertek száma:

56 db

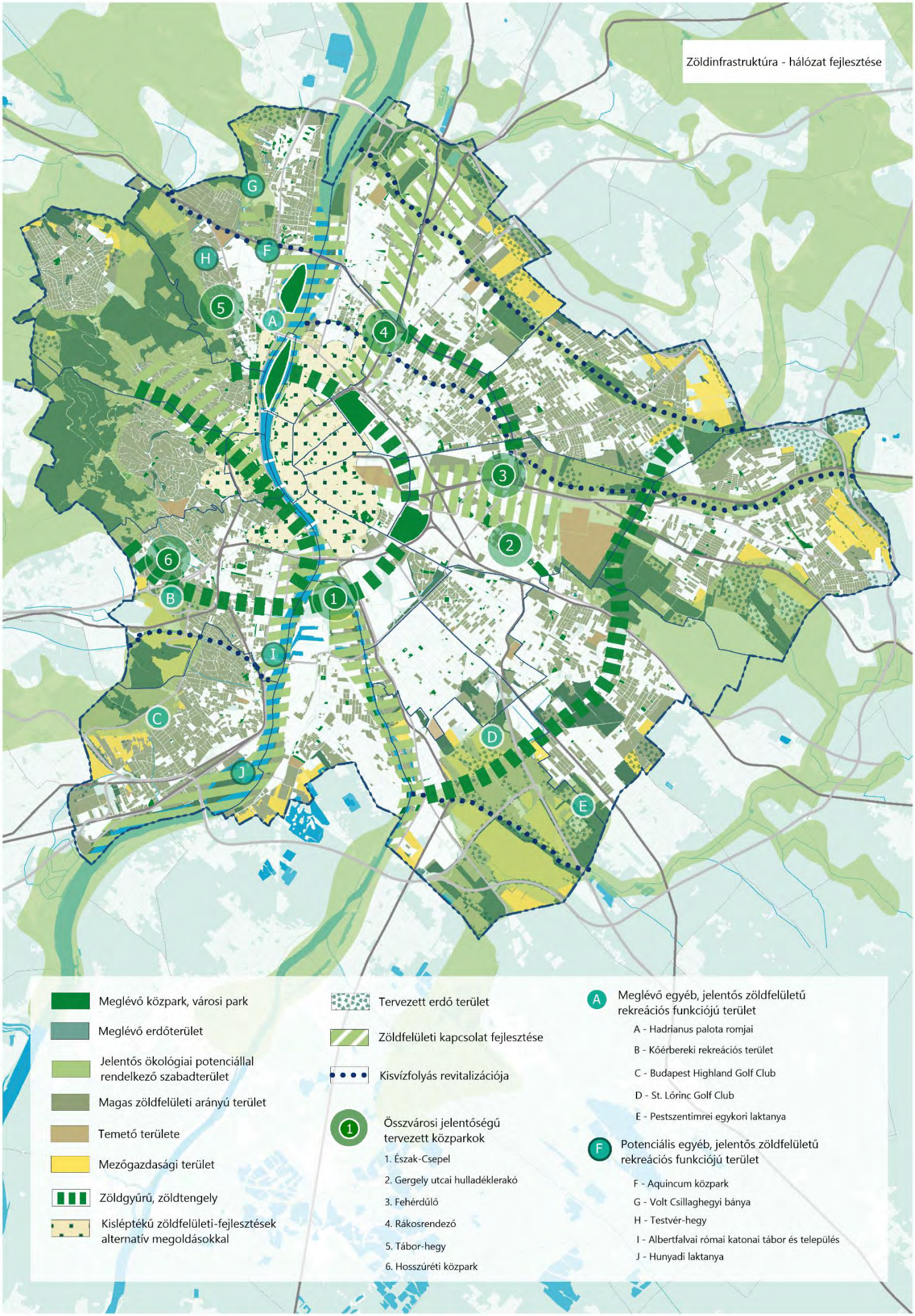
- A zöldhálózati elemek megfelelő nyilvántartása (digitális kataszter, lásd: 2020-ban elindult FŐKERT BP Fatár) a fenntartásban, üzemeltetésben játszik nagy szerepet, emellett az érdeklődők számára naprakész adatokat tartalmaz a zöldhálózati szolgáltatásokról. A kataszter kiterjesztése a főváros üzemeltetésében lévő zöldinfrastruktúra egészére, az adatok kiegészítése a jelenleg még hiányzó kerületi üzemeltetésű zöldhálózati elemekre, valamint az adatok naprakészen tartása állandó feladat.
- A zöld-kék infrastruktúra egészére kiterjedő, rendszerszerű fenntartási, karbantartási és felújítási feladatok éves ütemezett fenntartási és felújítási terv szerinti végzése szükséges. Ezáltal a zöld-kék infrastruktúra, mint alapinfrastruktúra megújítása ütemezetten be tud épülni a főváros közszolgáltatást nyújtó vállalatainak (BKM, FCSM) éves üzleti tervébe, biztosítva a hosszú távú fenntartás és a felújítás forrásait.
  A színvonalas zöldfelületek fenntartásához – a klímaváltozás hatásai miatt is – elengedhetetlen az öntözés biztosítása. Meg kell vizsgálni, hogy ivóvízhasználat helyett talajvíz, csapadékvíz használatával megvalósítható-e a természeti és anyagi erőforrások takarékosabb felhasználása (fúrt kutak létesítése, vízfelhasználás szabályozása az időjárás figyelembevételével, csapadékvíz hatékonyabb hasznosítása, a használaton kívülre kerülő, de megfelelő műszaki állapotban lévő, a talajban hagyott ivóvíz főnyomóvezetékek záportározóként vagy esővízgyűjtőként való felhasználása).

A BP Fatárban szereplő közterületi zöldinfrastruktúra nagysága

1.046 ha

>> Fotó: FŐKERT, Széchenyi tér

Zöldinfrastruktúra - hálózat fejlesztése
Meglévő közpark, városi park
Meglévő erdőterület
Jelentős ökológiai potenciállal rendelkező szabadterület
Magas zöldfelületi arányú terület
Temető területe
Mezőgazdasági terület
Zöldgyűrű, zöldtengely
Kisléptékű zöldfelületi-fejlesztések alternatív megoldásokkal
Tervezett erdő terület
Zöldfelületi kapcsolat fejlesztése
Kisvízfolyás revitalizációja
Összvárosi jelentőségű tervezett közparkok
1. Észak-Csepel
2. Gergely utcai hulladéklerakó
3. Fehérdűlő
4. Rákosrendező
5. Tábor-hegy
6. Hosszúréti közpark
Meglévő egyéb, jelentős zöldfelületű rekreációs funkciójú terület
A - Hadrianus palota romjai
B - Kőérbereki rekreációs terület
C - Budapest Highland Golf Club
D - St. Lőrinc Golf Club
E - Pestszentimrei egykori laktanya
Potenciális egyéb, jelentős zöldfelületű rekreációs funkciójú terület
F - Aquincum közpark
G - Volt Csillaghegyi bánya
H - Testvér-hegy
I - Albertfalvai római katonai tábor és település
J - Hunyadi laktanya

5.2. Ökológiai kapcsolatok javítása, természeti értékek megőrzése

- A természeti értékek megőrzésében, veszélyeztetettségük csökkentésében szerepet kell, hogy kapjon a velük határos beépítésre szánt területek fejlesztésének koordinálása.
- A lakóterületek felől könnyen megközelíthető védett természeti területek esetén kiemelten fontos feladat azok tehermentesítése, mivel a természeti területek sok esetben a rekreáció színterei is egyben (a legterheltebb helyszínek a budai erdőterületek). A rekreációs igényeket kielégítő zöldfelületek biztosításával a természeti területeken tapasztalható jelenlegi intenzív területhasználat mérsékelhető.
- Az élőhelyeket a helyi jelentőségű védett természeti területeken Főváros természetvédelmi őrszolgálata jelenleg is folyamatosan monitorozza. Indokolt a nyomonkövetés intenzitásának fokozása, illetve a természetvédelmi kezeléshez szükséges források nagyobb arányú biztosítása. A természetvédelmi kezelés kapcsán különösen indokolt a fővárosi közszolgáltató társaságok együttműködése a szakterületükön működő civil szervezetekkel.
- A helyi természetvédelmi területek kiterjesztésének lehetőségeit (új védett természeti területek kijelölése, esetleg meglévők területi bővítése) továbbra is folyamatosan vizsgálni kell.
- A szemléletváltás érdekében fontos és állandó feladat a környezeti nevelés, amely a köztulajdonosi szemlélet és felelősségérzet erősítésével hozzájárul a természeti értékek megőrzéséhez.
- Az ökologikus gazdálkodás elterjesztése érdekében a természetes folyamatokat követő erdőkezelés (pl. folyamatos erdőborítás), valamint a mezőgazdasági területeken a természetkímélő gazdálkodás (pl. vegyszerhasználat mérséklése) és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás (ellenálló fajok és fajták termesztése) támogatása, a már megkezdett folyamatok folytatása, erősítése szükséges.
- A Fővárosi Önkormányzat tulajdonába és résztulajdonába tartozó társaságok zöldfelületfenntartással és -fejlesztéssel kapcsolatos feladatainak, munkafolyamatainak ökológiai szempontú felülvizsgálata szükséges (önfenntartó, biodiverz, beporzó-és madárbarát városi élőhelyek kialakítása érdekében természetkímélő technológiák alkalmazása, mint pl. kisvízfolyások partjának kaszálási gyakorlatának megváltoztatása, költési időszakok elkerülése a fás szárú növények kivágása vagy kezelése során, vegyszerhasználat korlátozása, tudatosabb csapadékvíz visszatartás).
- Az élővilágra káros indokolatlan fényszennyezés kiküszöbölését célzó szabályozás, illetve díszkivilágítás kialakítása szükséges.

Védelemre érdemes természetközeli területek nagysága

1.100 ha

Alternatív gyepgazdálkodásba vont városi zöldfelületek nagysága (virágos gyepek)

30,6 ha

2-2. ábra: Természeti értékek megőrzése

- Az ökológiai hálózat esetén szükséges a meglévő kapcsolatok erősítése a városon belül és az agglomerációs övezet irányába egyaránt. Ez szorosan összefügg a zöld- és kékinfrastruktúra hálózatok kapcsolódásának erősítésével (pl. a kisvízfolyások mentén a zöldfelületi intenzitás javítása ligetes fásítással, többszintes növényállomány telepítésével), valamint az út- és térfásítással.
- A jelenleg mesterséges meder-kialakítású, természetességüket nagyrészt elvesztett kisvízfolyások olyan átfogó revitalizációja szükséges, amelynek alapvető célja a vízkár-elhárítási szempontok biztosítása mellett a patak természetes dinamikájának helyreállítása, a vízutánpótlás biztosítása és ezzel együtt az élőhelyek helyreállítása, a biodiverzitás növelése, a környezetminőség, az önfenntartó képesség javítása. A kisvízfolyás revitalizáció során hangsúlyt kell fektetni az ún. természetalapú megoldások alkalmazásának ösztönzésére (pl. kapcsolódó vizesélőhelyek védelme, rehabilitációja, vízpótlása; vízvisszatartás; természetes anyagok használata).

5.3. A városi hőszigethatás enyhítése az épített környezetben

- A településtervezés során egyrészt a településszerkezeti jelentőségű átszellőzési sávok védelme (azaz a városi/városrészi jelentőségű nem építési zónák meghatározása, ahol természetalapú megoldások alkalmazása biztosíthatja az átszellőzési folyosók hosszú távú megmaradását), másrészt a jobb átszellőzést biztosító, lazább beépítésű fejlesztések megvalósítása, illetve a sűrűbb beépítésű területek rehabilitációja szükséges. A főváros hatékony eszközei a legnagyobb beépítési magasság és a szintterületi átlagérték meghatározása az FRSZ-ben, melyek hozzájárulhatnak a jobb átszellőzés biztosításához.
- Különösen fontos a hőség, illetve az UV-sugárzás elleni védelem: az aktív (karbonsemleges módon történő épülethűtés, szellőztetés) és passzív (árnyékolás, tájolás, hőtároló tömeg) alkalmazkodási lehetőségek megfelelő használata, valamint a hő elleni védelem figyelembevétele az épületek tervezése és kivitelezése során. Az épületek mellett a külső, félig nyitott terek árnyékolását növelő építészeti megoldások (pl. árkádok, loggiák, pergolák) támogatása is célszerű, illetve ideiglenes jelleggel napvitorlák alkalmazása is megfontolható (utóbbi esetben különösen azon helyszíneken, ahol valamilyen okból fatelepítés nem megoldható).
- A zöldfelületek mellett a vízfelületek is jelentős kondicionáló hatással bírnak a környezetükre, párologtató felületük, illetve légáramlást keltő hatásuk következtében befolyásolják a helyi klímát, így mind a természetes vízfelületek megóvása, mind az épített vízarchitektúra bővítése fontos eszköz a hőszigethatás mérséklésében.
- A zöldfelületi arány, intenzitás növelésével párhuzamosan fontos a burkolt felületek szükségességének folyamatos felülvizsgálata, arányuk drasztikus csökkentése.
- A hőszigethatás csökkentésének egyik kiváló módja a különböző (aszfalt, beton stb.) burkolt felületek feltörése, részbeni kiváltása természetes anyagokkal; lehetőség szerint egynyári, magas fenntartási igényű virágágyások helyett biodiverz évelő zöldfelületekkel, fák telepítésével, vízfelületek kialakításával.
- Az alacsony albedójú, vízzáró vagy alacsony vízáteresztő képességű felületekkel (hagyományos aszfaltburkolat, műfű, rekortán) szemben nagyobb albedójú, „hűvösebb", vízáteresztő felületeket (terméskő; kiselemes térkő burkolat vízáteresztő fugával; zúzottkő, kavics; egyéb vízáteresztő, világos színű burkolat) kell a szabadtereken alkalmazni.
- A burkolatok esetén – különösen közterületeken – törekedni kell a vízáteresztő burkolatok szélesebb körű alkalmazására, valamint a vízáteresztő képesség megőrzése érdekében a megfelelő fenntartásra.
- Új épületek esetén a hidegtetők alkalmazását kell ösztönözni. A hidegtető a napfény – így az UV-sugárzás – jelentős részét visszaveri, ezáltal csökkenti az épületnek átadott hőmennyiséget és a hőszigethatást. Ezen technológia használata kiemelten fontos lehet a sűrűn beépített városi területeken, ahol különösen erős a hőszigethatás.
- A város klíma- és környezettudatos fejlődésének érdekében számos területen attitűd-, szemlélet-, kultúra- és hétköznapi gyakorlatváltásra van szükség, így kiemelten fontos feladat a szemléletformálás.

  A városi hőszigethatás csökkentéséhez hozzájárul számos közlekedésfejlesztési célkitűzés is (☞ 7. Paradigmaváltás a közlekedésben cél).

A Természetalapú Megoldások (TAM) egy komplex gyűjtőfogalom, olyan tevékenységek összessége, melyek az ökoszisztémák védelmét, helyreállítását, a velük való fenntartható gazdálkodást szolgálják. Közös jellemzőjük, hogy egymással szinergiában képesek környezeti, társadalmi és gazdasági előnyöket nyújtani: azaz egyszerre növelik a biológiai sokféleséget, egy terület ellenállóképeségét és az emberi alkalmazkodóképességet a klímaváltozás negatív hatásaival szemben.

** Nemzetközi Természetvédelmi Szövetség (IUCN) és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) meghatározása alapján*

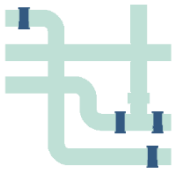

A főváros pesti oldalának meghatározó részén

3-7°C-kal magasabb az átlaghőmérséklet, mint a városkörnyéki területeken

5.4. Biztonságos víziközmű ellátórendszer kialakítása és adaptív csapadékvíz-gazdálkodás megteremtése

- Az ágazat alulfinanszírozottsága miatt a meglévő víz- és szennyvízelvezetési hálózaton a rekonstrukciók csak nehezen, vagy egyáltalán nem megvalósíthatók, illetve nehezen tervezhetőek. Ennek megfelelően főleg csak akut hibaelhárításra van lehetőség. A gördülő fejlesztési terv a víziközmű-szolgáltatási ágazaton belül víziközmű-rendszerenként és fejlesztési ütemenkénti bontásban tartalmazza az elvégzendő beruházási, felújítási és pótlási feladatokat. A feladatok teljesítésnek érdekében a forrás (európai uniós, kormányzati, fővárosi) megteremtése fontos feladat. A víz- és szennyvízhálózati elemek mellett mind a víztermelő kutak és vízműtelepek mind a szennyvíztisztító telepek folyamatos korszerűsítésére, fejlesztésére nagy hangsúlyt kell fordítani. A szennyvíztisztító telepeken folyamatosan keletkező jelentős mennyiségű szennyvíziszap átmeneti elhelyezésén és kezelésén túl Budapest alapvető érdeke a hosszú távú, műszaki szempontból is optimális hasznosítás. A szennyvíztisztító telepeknek a jövőben az Európai Unió egyre szigorodó irányelveinek is meg kell felelnie.
- A Budapesten élők számára a Duna kiemelkedő feladata a város vízellátásának biztosítása. A vízbázis tekintetében nagy kapacitású parti szűrésű kutak rendszere, korszerű víztisztítási technológia biztosítja a hálózati betáplálást. A vízminőség védelme elsőrendű feladat.
- A beépítések növekedése miatt az ivóvízigények is megnövekedtek. Jóllehet a meglévő ivóvízellátórendszerek (az ivóvíz felhasználásának időközbeni csökkenéséből következően) részben túlméretezettek, azonban egy-egy gépház, ellátási zóna (nyomászóna) kapacitása azonban véges. Ebből adódóan bizonyos fejlesztések során az igényeknek megfelelően szükséges biztosítani a nyomászóna, adott esetben a gépház fejlesztését.
- A Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése (BKISZ) projekt megvalósítása révén a csatornázatlan területek mértéke jelentősen csökkent. Azonban továbbra is vannak olyan ingatlanok, területek, amelyek szennyvízelvezetése nem megoldott. Ezek mellett olyan ingatlanok is találhatóak Budapest területén, amelyek közelében kiépült a szennyvízelvezetési-hálózat, azonban az ingatlan szennyvízrákötése nem történt meg. Ezért szükséges a szennyvízelvezetéssel nem rendelkező ingatlanok csatornázásának biztosítása, ezzel is csökkentve a szennyvízelvezetéssel nem rendelkező ingatlanok számát.
- Az egyesített rendszerű csatornák záporkiömlőinek leválasztása bár folyamatosan zajlik, azonban továbbra is találhatóak olyan kiömlők, amelyek havária esetben (nagy esőzések alkalmával) a hígított szennyvizet a Dunába vezetik. Szennyvíztisztító telepek, illetve szivattyútelepek, átemelők esetében (ahol a szennyvíz továbbítása, tisztítása mellett csapadékvíz továbbítása, tisztítása is történik – egyesített csatornahálózattal érintett területek) is kialakításra kerültek olyan műtárgyak, amelyek nagyobb esőzések alkalmával a hígított szennyvizet a Dunába vezetik. Ahhoz, hogy ezen vizek is megtisztítva kerüljenek a befogadóba, illetve ezen vizek arányának csökkentése érdekében szükséges a záportározók kapacitásának bővítése, fejlesztése, a záporvizek megfelelő kezelése, illetve a csapadékvíz visszatartása, az elvezető rendszerbe (csatornába) kerülő csapadékvíz mennyiségének csökkentése.
- A szennyvíztisztítók, illetve azon szivattyútelepek és átemelők esetében, amelyek egyesített rendszerű csatornahálózat által érintettek, a különösen az intenzív csapadékesemények általi csapadékvízterhelése csökkenthető azzal, ha a jelenlegi egyesített rendszerű (szenny- és csapadékvíz levezetését együttesen biztosító) csatornahálózat szétválasztása megtörténik. Ennek azonban a jelentős anyagi ráfordítás mellett az a legfőbb akadálya, hogy a közterületek közművekkel rendkívül „terheltek". A racionális közműelhelyezéssel a közművek által jelenleg elfoglalt területigény csökkenthető, amely lehetőséget teremtene az egyesített rendszerű csatornahálózat szétválasztására is. Fontos, hogy az így leválasztásra kerülő, a csapadékvizek elvezetését biztosító csapadékcsatornák megfelelő ideiglenes, vagy végleges befogadóba vezethetők legyenek, illetve gondoskodni kell a csapadékvizek előkezeléséről is.

Elsődleges közműolló (egy kilométer ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízcsatorna-hálózat hossza méterben) (2023)

843,3 m

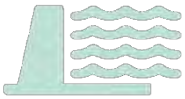
Másodlagos közműolló (a vízhálózatba és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége) (2022)

4,98 %

- Az adaptív csapadékvíz-gazdálkodást – amely magában foglalja mind a csapadékvíz-lefolyás szabályozását és biztonságos felszíni csapadékvíz elvezetés kialakítását, mind a csapadékvíz hasznosításának és visszatartásának támogatását – előtérbe kell helyezni. Az arra alkalmas területeken törekedni kell a csapadékvizek minél nagyobb mértékű helyben tartására és másodlagos hasznosítására, illetve késleltetésére, amelyek hozzájárulnak a csatornahálózat és így az átemelők, szivattyútelepek és szennyvíztisztító telepek tehermentesítéséhez is.

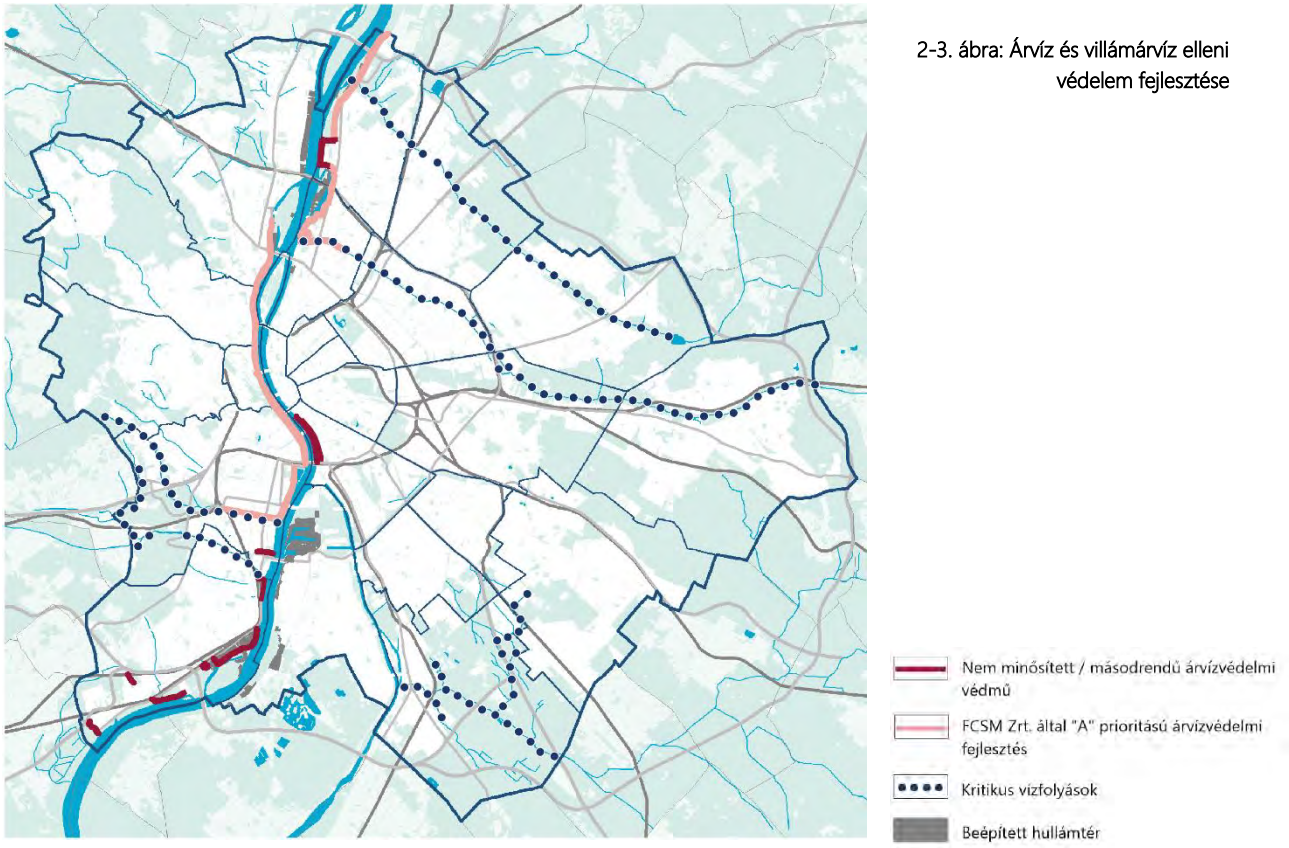
5.5. Árvíz és villámárvíz elleni védelem fejlesztése

- A Budapest árvíz elleni védekezését biztosító árvízvédelmi védművek jelentős része magassághiányos, illetve műszaki kialakítása nem megfelelő. Jóllehet az utóbbi években az árvízvédelmi védmű több része is fejlesztésre került, így a fejlesztés által a műszaki kialakítása megfelelővé vált, és a fejlesztés révén elérte a jogszabályban meghatározott biztosági szintet (mértékadó árvízszint + 1,3 méter) is, azonban ezen fejlesztéseket folytatni kell, hogy az esetleges árvizek a közlekedési infrastruktúrára, az épített környezetre, valamint a közműhálózatra gyakorolt káros hatásai minimálisak legyenek, és így az élet- és vagyonvédelmi, egészségügyi kockázatok csökkenjenek.
- Biztosítani kell a kiépült árvízvédelmi védvonalak fenntartási sávját, amely jelenleg sok esetben nem felel meg a jogszabályban előírtaknak. Ezáltal könnyebben elvégezhetőek az árvízvédelmi védmű karbantartási, fenntartási munkálatai, és árvíz esetén a védekezési munkálatok akadályoztatása is elkerülhető.
- Több olyan védmű is található Budapest területén, amely bár jelenleg nem elsőrendű árvízvédelmi védvonal, azonban azzá tehető, ezzel is növelve a bevédett területek nagyságát. Ehhez szükséges ezen védművek felmérése, műszaki megfelelőségük vizsgálata, majd ezt követően szerepük jogi rendezése.
- A rövid ideig tartó, de nagy intenzitású csapadékesemények a kisvízfolyások esetében villámárvizek kialakulásához vezethetnek, ezért a felszíni vízelvezetést biztosító patakok és kisvízfolyások vízelvezető képességének folyamatos ellenőrzését el kell végezni, a vízszállító és vízvisszatartó kapacitásukat javítani szükséges. A kisvízfolyások mindezek mellett jelentős zöldhálózati, ökológiai potenciállal bírnak, amelyeket vízvisszatartó és vízszállító kapacitásuk javításakor is kiemelt szempontként kell kezelni.

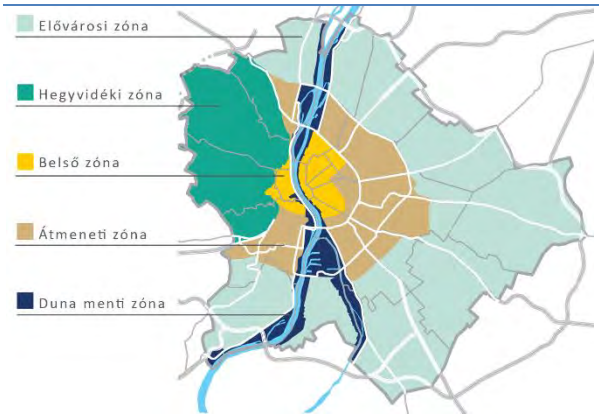

MÁSZ + 1,3 méter biztonsági szintnek megfelelő árvízvédelmi védvonal hossza (2023):

36 fkm

2-3. ábra: Árvíz és villámárvíz elleni védelem fejlesztése

Belső zóna

A területhasználat folytán jelentős méretű, új zöldfelületek létesítése általában nem lehetséges, ezért az alábbiak szerint részletezett alternatív megoldások szükségesek a zöldfelületek növeléséhez, illetve a csapadékvizek visszatartásához, hasznosításához:

- tetőkertek, zöldtetők, zöldhomlokzatok, zöldkazetták, kiemelt ágyások alkalmazása;
- foghíjtelkek, hasznosítatlan területek ideiglenes hasznosítása zöldfelületként, közösségi kertek, zsebparkok létesítése;
- gyalogos elsőbbségű közterek és sétálóutcák hálózatának további fejlesztése, egészséges utcák koncepció megvalósítása minél több helyszínen (☞ 7. Paradigmaváltás a közlekedésben cél);
- fasorok védelme és rekonstrukciója, új fasorok létesítése, ahol erre lehetőség van (akár a közterületek újraosztásával);
- a csapadékvizek hasznosítása a zöldfelületeken, fasorokban (pl. SFR technológia, esőkertek), a csapadékvizek telken belüli késleltetésének biztosítása az elvezetőhálózat előtt;
- átszellőzési csatornák védelme megfelelő építési szabályozással, frekventált közterületek árnyékolása;
- a közműhálózatok racionalizálása által felszabaduló helyek zöldfelületként történő hasznosítása.

Átmeneti zóna

A barnamezős és egyéb hasznosítatlan területeken jelentős a burkolt, biológiailag inaktív felületek aránya, ezért a területek újbóli hasznosításakor a zöldfelületi arányt javítani kell a biodiverzitás és a zöldfelületi kapcsolatok javítása érdekében. Emellett törekedni kell ezen területek rekreációs-zöldfelületi-vízgazdálkodási célú hasznosítására is, amely amellett, hogy javítja a zóna ellátottságát, a zöldfelület-hiányos belső területek ellátásában, a csapadékvizek visszatartásában (záportározó kialakítása) is szerepet kaphat. Mindezek érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

- bányák, hulladéklerakók rekultivációja, egykori ipari területek újrahasznosítása;
- barnamezős területek átmeneti, ideiglenes hasznosítása (rekreációs célú zöldfelületek, élelmiszer- vagy energianövények termesztése);
- új városi parkok létesítése (potenciális területek: Testvér-hegy, Tábor-hegy, Észak-Csepel, a kőbányai Gergely utcai rekultivált hulladéklerakó, Fehérdűlő, Rákosrendező);
- új városi rendezvényhelyszínek kijelölése a meglévő városi parkok tehermentesítése céljából;
- védő zöldsávok létesítése (pl. közlekedési területek, gazdasági területek mentén);
- zöldtetők létesítése a nagy kiterjedésű lapos tetőkön.

Elővárosi zóna

Meglévő erdőterületek, összefüggő beépítetlen területek védelme, a települések összenövésének megakadályozása, az elővárosi kerületek természetes tagoltságának megőrzése szükséges; továbbá a zöldfelületi ellátottság javítása érdekében további közparkfejlesztések, erdőtelepítések szükségesek, és erősíteni kell a sugár és gyűrű irányú zöldfelületi kapcsolatokat is. Ennek érdekében az alábbi beavatkozások indokoltak:

- kisebb közparkok, játszóterek telepítése az ellátatlan lakóterületek mellett;
- erdőtelepítések ösztönzése, meglévő parkerdők rekreációs fejlesztése;
- kisvízfolyások rehabilitációja: vízpartok ökológiai és rekreációs funkciójának fejlesztése a villámárvíz elleni védelem biztosítása mellett;
- természetközeli gazdálkodás ösztönzése;

	‣ a helyi élelmiszertermelés ösztönzése, városi mezőgazdálkodás (pl. városi farmok) elterjesztése; ‣ mezővédő erdősávok telepítése, különösen a kiváló termőhelyi adottságú területeken. A területek rendkívül alkalmasak az adaptív csapadékvíz-gazdálkodás eszközeinek alkalmazására.
Hegyvidéki zóna	A meglévő, kiterjedt erdőterületek hatékony védelme mellett elsősorban a parkerdei létesítmények fejlesztése és a budai erdők tehermentesítése szükséges az alábbiak szerint: ‣ a védett területnek megfelelő védelmi szint biztosítása a szabályozási tervekben; ‣ az elavult parkerdei létesítmények minőségi fejlesztése; ‣ budai erdők tehermentesítése érdekében új rekreációs igényeket kielégítő zöldfelületek biztosítása használaton kívüli zöldfelületeken (pl. extrém sportok számára). A csapadékvizek lefolyásának lassítása, a telken belül keletkező csapadékvizek minél nagyobb arányú visszatartása és hasznosítása.
Duna menti zóna	A természeti értékek és vízminőség védelme, a vízgazdálkodás és a rekreációs hasznosítás összhangjának megteremtése az elsődleges feladat. Ennek érdekében az alább beavatkozások szükségesek: ‣ a meglévő hasznosítatlan területek rehabilitációjakor a zöldfelületi intenzitás növelése; ‣ Duna-parti zöldterületek és egyéb rekreációs területek (pl. vízisport-telepek) fejlesztése; ‣ meglévő, természetes és természetközeli vízparti területek megőrzése, védelmük biztosítása; ‣ Ráckevei–Soroksári-Duna-ág vízgazdálkodásának, vízminőségének további javítása; ‣ Duna menti vízbázisok védelmének biztosítása, vízminőség-védelem; ‣ az elsőrendű árvízvédelmi védvonalak fejlesztése: a védművek jogszabályban meghatározott biztonsági szintre történő kiépítése, a megfelelő műszaki állapot elérése és a fenntartási sáv biztosítása.

>> Fotó: Petrók György, Margit-sziget

6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés

A fosszilis tüzelőanyagok égési, energiaátalakulási folyamatának egyik végterméke a szén-dioxid (CO_2), amelynek globális szintű emelkedése a Föld légkörének felmelegedését okozza. A klímaváltozás hatásai Budapesten is erőteljesen érzékelhetők: az évi középhőmérséklet az elmúlt 120 évben mintegy 1,5 °C-kal emelkedett, de legalább annyira szembetűnő a szélsőséges időjárási események gyakoriságának növekedése is – legyen szó akár a villámárvizek okozta károkról, vagy az egyre gyakoribb hőhullámokról és elhúzódó aszályos időszakokról. A globális klímavédelem felelősségében részt vállalva a Fővárosi Önkormányzatnak is jelentős, de egyben reális vállalásokat kell tennie a CO_2-kibocsátás csökkentése érdekében.

Az energiafelhasználás csökkenthető egyrészt energiatakarékossággal, másrészt az energiahatékonyság növelésével. A kapcsolódó CO_2-kibocsátás az energiafelhasználás és a karbonintenzitás csökkentésével mérsékelhető. Ez többszörös előnnyel jár – az energiafelhasználás költségei csökkennek, a fenntartható gazdaság növekszik, a légszennyező anyagok kibocsátása és egyéb környezeti terhelések mérséklődnek.

A fenntartható energiagazdálkodás megteremtése mellett a különböző termelési folyamatokhoz szükséges anyagok előállítása a nyersanyagkészletek végessége miatt globálisan is növekvő kihívást jelent, a nyersanyagkészletek végessége miatt. Egyre jellemzőbb a nyersanyagok hiánya, illetve azoknak egyenlőtlen hozzáférési lehetősége, elosztása. E kihívásra válaszul az Európai Unió a körforgásos gazdálkodás megvalósítását tűzte ki célul. Az anyagfelhasználás társadalmi szinten megvalósítandó ciklikus folyamatának kiinduló pontja az anyagtakarékosság, azaz a hulladékok keletkezésének megelőzése, amit a hulladékok minél hatékonyabb (anyag és energiatakarékos) hasznosítása követi.

Kapcsolódó dokumentumok:

- Budapest környezeti állapot-értékelése, amely évenként tartalmazza az energia- és hulladékgazdálkodással kapcsolatos mutatók alakulását
- Budapest Környezetvédelmi Programja 2021–2026 – „C-1 Klímavédelem és energetika" beavatkozási terület
- Budapest Főváros Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve (SECAP) 07 Fenntartható erőforrás-gazdálkodás
- Smart Budapest Okos Város Keretstratégia dokumentum a „Fenntartható erőforrások" célkitűzései
- Nemzeti Energiastratégia
- Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve (NEKT)
- Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia-tervezet
- 2012/27/EU irányelv az energiahatékonyságról

Helyzetértékelés, indokolás

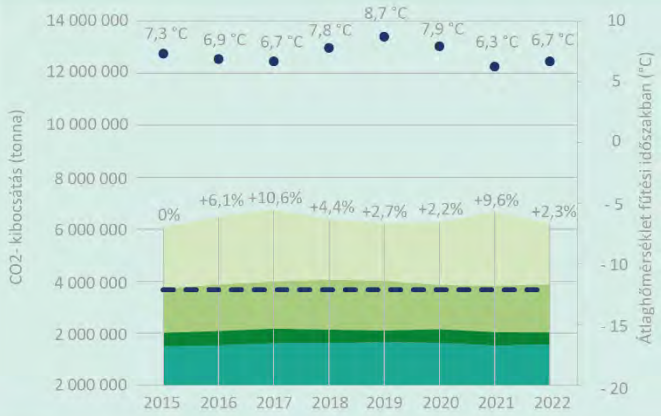
Budapest energiafelhasználása 83%-ban fosszilis jellegű, mivel a villamos energia hazai termelése jelentős részben (34%), míg a távhő előállítása majdnem teljes mértékben szénhidrogén alapú energiahordozók (elsősorban földgáz) felhasználásával történik. Az atomenergia aránya az összenergia-felhasználáshoz képest – a villamos energia hazai termelésű része alapján – 11%, míg a megújuló energiahordozóké 6%.

Az országos energiahálózatok megkülönböztetett figyelemmel létesültek a főváros ellátására (gázkörvezetékek, 220 és 120 kV-os távvezetékek), amelyekről nagy kapacitású átalakító állomások (elektromos alállomások, gázátadó- és nyomásszabályzó állomások, hőbázisok) épültek ki. Ezek a létesítmények biztosítani tudják az ellátást, – az elektromos elosztóhálózati alállomások kivételével hosszabb távon is rendelkeznek szabad kapacitásokkal.

A villamosenergia-igény az országos trendhez hasonlóan kis ütemben, de folyamatosan növekszik Budapesten is, ami rendszeres hálózatfejlesztéseket indukál. A terhelésfelfutás intenzív növekedését az új beépítések, és azokhoz kapcsolódó korszerű, villamos energia alapú hőellátási és légtechnikai rendszereken és a háztartási villamos energia fogyasztók számának növekedésén túl az elektrifikáció is hajtja. Az e-mobilitás dinamikus növekedés előtt áll a fővárosban, a töltőhálózat-infrastruktúra jelentős bővülésére lehet számítani. A magyar villamosenergia-rendszer hálózatfejlesztési tervében (HFT) szereplő fogyasztói prognózisok is azt támasztják alá, hogy az elkövetkezendő tíz évben számos új elosztóhálózati táppont létesítése válik szükségessé.

Az országos energiapolitika a távhőnek kiemelt szerepet szán (Zöld Távhő Program), annak zöldítésével és versenyképességének javításával számol. A távhőrendszer fejlesztése a szén-dioxid és a károsanyagkibocsátást is csökkenti.

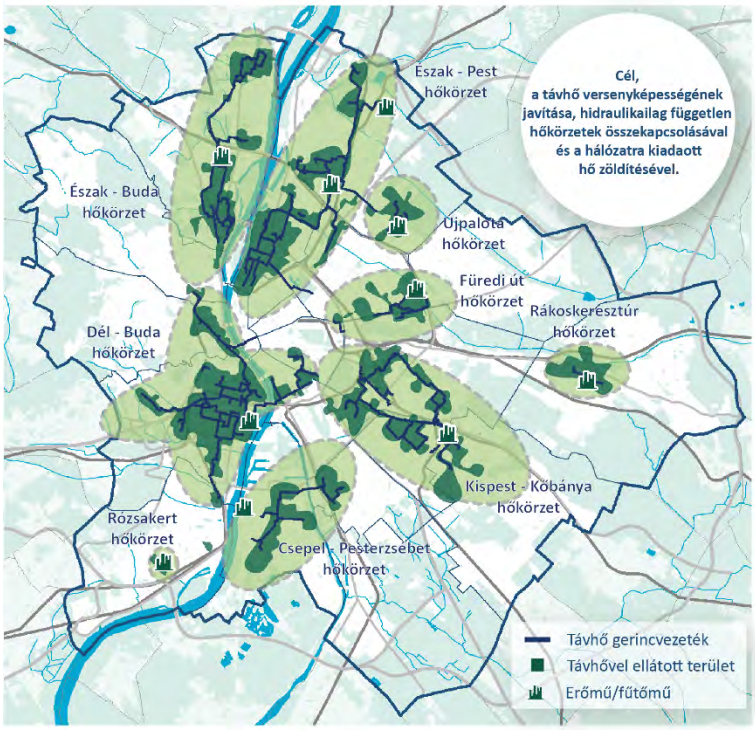
HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Energia végfelhasználáshoz köthető CO_2 - kibocsátás (2015-2022)

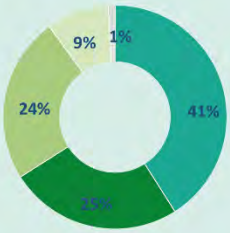
- Villamosenergia-felhasználás (kivéve közlekedés)
- Földgáz végfelhasználás
- Távhőfelhasználás
- Átlaghőmérséklet fűtési időszakban (okt-ápr)
- Közlekedéshez köthető
- SECAP célérték 2030-ra

Cél, a 40% SECAP szerinti CO_2-csökkenés elérése 2030-ra a 2015. évi bázisévhez képest.

Cél, a távhő versenyképességének javítása, hidraulikailag független hőkörzetek összekapcsolásával és a hálózatra kiadaott hő zöldítésével.

Energiahordozók budapesti végfelhasználása (2022)

- Földgáz
- Villamos energia
- Közlekedési energia-felhasználás
- Távhő
- Szén és tűzifa felhasználás

Cél, az energiafüggetlenség fokozása, a fosszilis energia csökkentés, a villamosenergia forrásszerkezetének zöldítése és helyben előállítása.

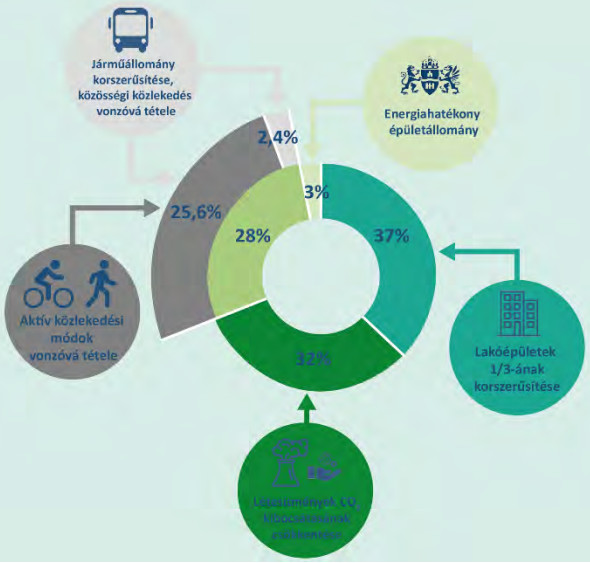
A Budapesti Mobilitási Tervnek megfelelően a Budapesten belüli utazások hosszának figyelembe vételével a közösségi közlekedés részarányát 50%-ra kell emelni 2030-ig.
A többi közlekedési mód javasolt célértéke szintén az utaskilométerek arányában:

- Gyalogos 15%
- Kerékpározás 5%
- Személygépjármű-közlekedés 30%

Energia végfelhasználáshoz köthető CO_2-kibocsátás jelenlegi megoszlása

A Klímastratégia és a SECAP keretében a CO_2- kibocsátás csökkentésére tett vállalás legjelentősebb elemei a lakóépületek energetikai korszerűsítése, a nagyvolumenű napelemes termelőkapacitások megvalósulásának elősegítése, valamint a közlekedési infrastruktúra fejlesztés és kapcsolódó energiahatékonysági beruházások.

- Lakóépületek
- Ipar és szolgáltató szektor
- Főv. Önk. intézményei, cégei, közvilágítás
- Közlekedési szektor
- Magáncélú
- Közösségi

Energiahatékonyság alatt a felhasznált primer energia mennyisége és az energetikai szolgáltatások maximális mennyisége közti technológiai összefüggést értjük, azaz kevesebb energia felhasználásával tartjuk fenn a gazdasági tevékenységek, illetve szolgáltatások ugyanazon szintjét. Az energiamegtakarítás tágabb fogalom, amely már magatartásbeli változásokat, illetve a gazdasági tevékenység korlátozását is magában foglalja.*

** Európai Unió 2011. évi Energiahatékonysági Tervében használt definíció*

A szolárenergia alacsony részarányának az elmúlt években megfigyelhető dinamikus növekedését a nem kiszámítható országos energiapolitika és a visszaható hatályú jogalkotással bevezetett elszámolási rendszer gátolja, nehezen becsülhető meg, hogy a beruházások mikor és milyen mértékben térülnek meg.

A megtermelhető megújuló energiaforrásból származó villamos energia helyben vagy közeli rendszerekben történő felhasználását fentieken túl egyrészt az nehezíti, hogy az energiaközösségek működésének jogszabályi háttere nem biztosított. Másrészt nem megoldott a villamos energia tárolása sem, a tárolók létesítéséből, üzemeltetéséből és korlátozott élettartamából eredő költségek viselése a termelő fogyasztóra hárul.

A földgáz még hosszú távon meghatározó energiahordozó marad. Az energiamix belátható időtávon belül a megújuló energiaforrások és az atomenergia részarányának növelésével javítható.

A fővárosi klímavédelmi és energiahatékonysági célok a koncepcionális és stratégiai tervekben az épületállomány épületenergetikai korszerűsítésére, a villamosenergia-termelés összetételének zöldítésére, az energiafüggőség csökkentésére, a közlekedés környezetbarát átalakítására fókuszálnak.

A körforgásos gazdaság egyfajta rendszergondolkodás, melynek célja a hulladékkeletkezés tervezett és tudatos megszüntetése, így a jelenlegi lineáris lefolyású hulladéktermelő szemléletmód („vedd meg – használd – dobd ki – vegyél újat") helyett az anyagfelhasználás ciklikusságára helyezi hangsúlyt; miszerint az anyag teljes életciklusát már előre tervezik, és ehhez igazítják a termelési folyamatot. Cél, hogy egyszeri fogyasztás helyett a termékek élettartamát a lehető legjobban meghosszabbítsuk.

„A tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv" (Brüsszel, 2020.03.11.) a klímasemlegességre irányuló uniós ütemterv központi eleme. Az üvegházhatást okozó gázok összes kibocsátásának a fele az erőforrások kitermeléséből és feldolgozásából származik. A teljes mértékben körforgásos gazdaságra való átállás nélkül nem tudjuk elérni a klímasemlegességre vonatkozó célkitűzést 2050-ig.

„Budapest CARES" program 1,5 millió euró támogatásban részesült az Európai Bizottság által indított 100 klímasemleges és intelligens város missziója keretében. A program Budapest klímacéljait támogató Klímaügynökség létrehozására és ezen belül a lakossági épületenergetikai, hatékonysági beruházások felpörgetésére irányul. A program segítségével megvalósulhat számos budapesti ingatlan és otthon évtizedek óta elmaradt energetikai felújítása.

Budapest egyik legjelentősebb környezeti problémája a magas zajterhelés, amelynek elsődleges forrása a közlekedés, ezen belül is elsődlegesen a közúti közlekedés. A város főútvonalai mellett jelentős a zajterhelés, ami többórás terhelést feltételezve már nehezen tolerálható. Néhány fontos útvonal környezetében az egész napra vonatkozó, különböző napszakokra súlyozott zajszint (Lden) 75-80 dB között mozog, ami 12-17 dB-lel haladja meg a még elfogadható, vonatkozó stratégiai küszöbértéket.

Budapest levegőminősége más hasonló léptékű európai nagyvárosokhoz mérten átlagos, de nem elégséges. Az éves légszennyezettségi határértékek a legtöbb mért szennyezőanyag tekintetében teljesülnek, ugyanakkor a város egész területén időszakosan előforduló probléma a „szálló por", a nitrogén-dioxid és a talajközeli ózon káros mértékű feldúsulása. Európai szinten kihívást jelent továbbá a határértékeknél jóval szigorúbb ENSZ-WHO által meghatározott ajánlásoknak való megfelelés, különösen a finom „szálló por" ($PM_{2,5}$ aeroszol) terhelési szint csökkentése, mivel e szennyező esetében nem azonosítható olyan küszöbérték, ami alatt az ne jelentene közvetlen egészségkárosító veszélyt. A légszennyezőanyagok elsődleges helyi kibocsátása az energiagazdálkodással függ össze, Budapesten jelenleg – az egykori nehézipar leépülésével – leginkább a városi és agglomerációs lakosság fűtési kibocsátása meghatározó, de jelentős a gépjárműközlekedés okozta szennyező hatás is.

Budapesten az egy főre jutó éves hulladékmennyiség kedvezőbb az európai uniós átlagnál, ugyanakkor a hulladékok hasznosítása terén a jelentős elmaradás mutatkozik. A városban évente közel kétmillió tonna hulladék keletkezik, ami az országos mennyiség kb. 10%-át teszi ki. A közszolgáltatás keretében (nagyrészt a lakosságtól) évente mintegy 600 ezer tonna hulladék kerül begyűjtésre. Jóllehet az elmúlt évtizedekben jelentős infrastruktúra-fejlesztés zajlott a szelektív hulladékgyűjtés területén, az így begyűjtött, hasznosítható hulladékok aránya több éve elégtelen szinten stagnál. A jelentős égetőművi kapacitás mellett is magas (kb. 30%-os) az előkezelés, válogatás nélkül lerakott települési hulladékok aránya. Az elkülönítetten gyűjtött csomagolási hulladékok aránya csupán 10%, míg a komposztálható kerti zöldhulladékok aránya 5% körül mozog.

A körforgásos gazdálkodás megvalósítása érdekében a hulladékok minél jobb környezeti eredménnyel járó hasznosítása mellett egyre nagyobb kihívást jelent az anyagtakarékosság, azaz a hulladékok keletkezésének megelőzése. A közszolgáltató a hulladék-megelőzés céljából létesítette 2016-ban a szemléletformáló és újrahasználati központokat. A 2022-ben átadott logisztikai központ (átrakóállomás) és a szelektív hulladék válogatómű is a hulladékfeldolgozás és hasznosítás hatékonyságnövelését szolgálják. Jelenleg már az országos koncessziós társaság (MOHU) feladata, hogy kialakítsa a biológiai lebomló

hulladékok különgyűjtésének és hasznosításának infrastruktúráját, továbbá a betétdíjas rendszer visszavezetését is.

Az ÜHG-kibocsátáscsökkentés és a körforgásos gazdálkodás érdekében megfogalmazott fővárosi stratégiai és akciótervi célok és tett vállalások rendkívül ambiciózusok. Megvalósításuk egyrészt financiális okokból marad el, másrészt az országos energiapolitikától és jogszabályi környezettől függenek, azaz az országos szakpolitika szintjén kezelhetőek.

Az energiahatékonysági és kibocsátáscsökkentési célkitűzések megvalósításának új eszközeként a Fővárosi Önkormányzat 2024. áprilisában létrehozta a Budapesti Klímaügynökséget azzal a céllal, hogy a budapesti lakásállomány energetikai korszerűsítését minden lehetséges módon támogassa.

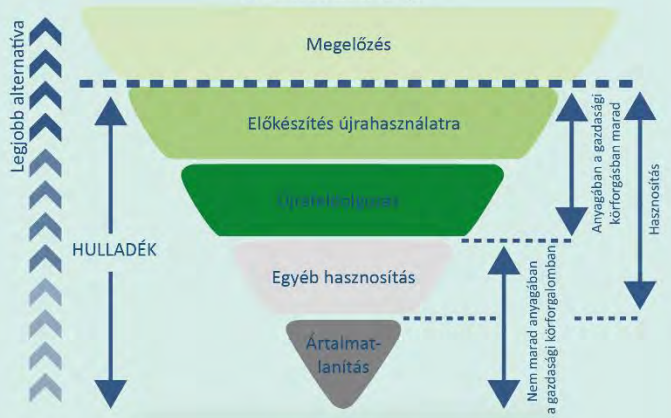
A klímaváltozás lassítása és káros hatásainak mérséklése érdekében az energiahatékonysági intézkedések jelentős fokozása és az energiamix zöldítése, a körforgásos gazdálkodásra való átállás szükséges ahhoz, hogy a Budapest energiafelhasználásához kapcsolódó ÜHG-kibocsátás gazdasági növekedés esetén is mérsékelhető legyen, hosszabb távon pedig a klímasemlegesség célkitűzéshez közeledjen. Budapest biztonságos működése és kiegyensúlyozott fejlődése érdekében a fizikai erőforrásokat hosszú távon fenntartható módon kell hasznosítani.

>> Fotó: Polinszky Tibor, Rákóczi híd, háttérben a Kelenföldi erőmű

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Hulladékpiramis
- A hulladékkezelés szintjei -

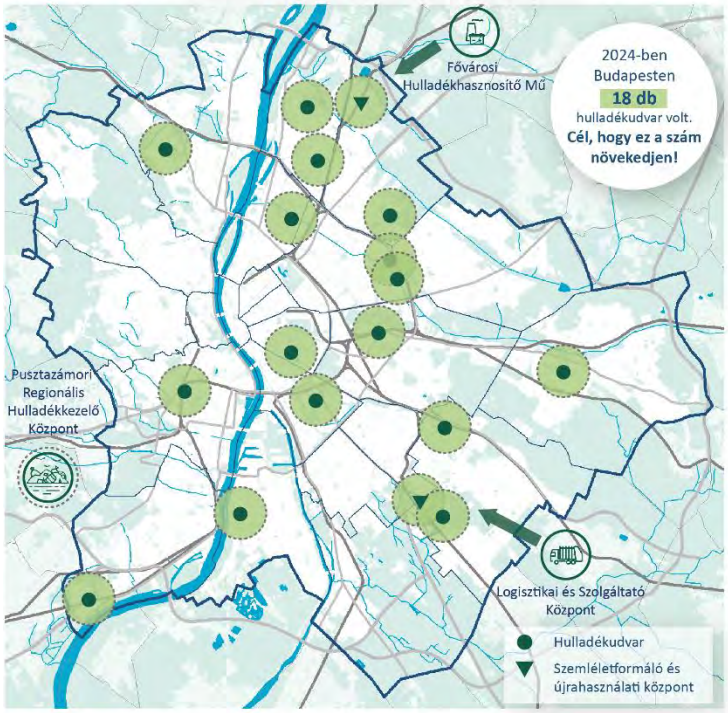
Cél, a 65% elérése az újrahasználatra előkészített és újrafeldolgozott települési hulladék mennyiségét illetően.

Az Európai Unióban a hulladékgazdálkodás átfogó szabályozását a 2008 végén hatályba lépett Hulladék Keretirányelv biztosítja. A körforgásos gazdaság elveinek előmozdítására szigorodtak az EU-s irányelvek, célkitűzésként megfogalmazva, hogy a hulladékgazdálkodást a jövőben fenntartható anyaggazdálkodássá kell alakítani.

A Hulladék Keretirányelvben meghatározott, országos alapkövetelmények:

- Biohulladék kötelező elkülönített gyűjtése 2023. december 31-től (vagy keletkezés helyén történő gyűjtése és hasznosítása),
- Háztartási veszélyes hulladék elkülönített gyűjtése 2025. január 1-től,
- Textil hulladék kötelező elkülönített gyűjtése 2025. január 1-től,
- 2040-re a települési szilárd hulladék min. 65%-a kerüljön újrafeldolgozásra és max. 10%-a kerülhet lerakásra.

A Mötv. és a Ht. 2021. egyidejű módosítása értelmében 2023. július 1-jétől az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladatellátás megszűntetésével egy centralizált állami hulladékgazdálkodási rendszer jött létre. A hulladékgazdálkodási közfeladat gyakorlásának jogát az állam 35 évre szóló koncessziós szerződéssel átengedte a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt-nek. Budapesten a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátása érdekében a MOHU és a BKM Budapesti Közművek Nonprofit Zrt. közös vállalatot hozott létre.

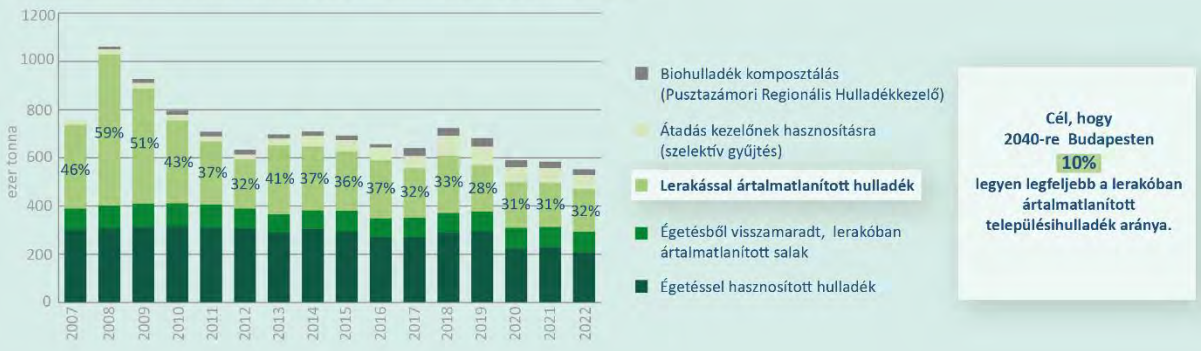
A körforgásos gazdaság modellje

Cél, hogy a hulladék-gazdálkodás fenntartható anyaggazdálkodássá alakuljon. Ennek keretében többek között növelni kell a betétdíjas termékek körét és az egész város területére ki kell terjeszteni a biológiailag lebomló hulladékok külön gyűjtését.

Forrás: Európai Parlament Kutatószolgálata

A Fővárosi Közterület-fenntartó által kezelt települési hulladék a kezelési módok szerint

Cél, hogy 2040-re Budapesten 10% legyen legfeljebb a lerakóban ártalmatlanított településihulladék aránya.

6.1. Épületek energiafelhasználásának kibocsátás-csökkentése

- A meglévő épületállomány túlnyomó része energetikailag korszerűtlen, annak komplex energetikai felújítása szükséges. Ez elsődlegesen hőszigetelést, nyílászárócserét jelent, amihez korszerű fűtési rendszer illeszthető. Az épületenergetikai korszerűsítések hatására nemcsak a CO_2-, hanem a károsanyag-kibocsátás is csökken, a levegőminőség javul.
- A Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó épületállomány (fővárosi tulajdonban vagy kezelésben lévő épületek) energiahatékonyságának javítására, dekarbonizációs projektek végrehajtására a Fővárosi Önkormányzatnak közvetlen hatása van. A fővárosi intézmények, valamint a BKV Zrt. és BKM Nonprofit Zrt. létesítményeinek energetikai korszerűsítését el kell végezni, ami nem kizárólag energiamegtakarítást eredményez, hanem pozitív példaként szolgálhat a lakosság és a magánszektor számára is.
- Az új épületekre egyre szigorodó épületenergetikai követelmények vonatkoznak, amelyek megújuló energiaforrások hasznosítása nélkül nehezen teljesíthetőek. A jogszabályi minimumkövetelményeken túl ösztönözni szükséges a minél korszerűbb, energiahatékony épületek létesítését, a megújuló energiaforrások minél magasabb arányú hasznosítását. Az új építésű épületek esetén el kell érni, hogy azok a teljes életciklusra vonatkozóan a leghatékonyabb energiafelhasználással rendelkezzenek.
- Energiafelhasználáshoz köthető kibocsátáscsökkentés területén kiemelt jelentősége van a szemléletformálásnak, a lakossági tájékoztatásnak és ösztönzésnek. Az energiatakarékosság és az energiahatékonyság növelése kapcsán is a Fővárosi Önkormányzatnak és szakcégeinek, valamint a kerületi önkormányzatoknak kell a lakosságot az épületek energiafelhasználásának költséghatékony csökkentésében tanácsadással segíteni.
- Az energetikai önellátást, önigazgatást, kezdeményező energetikai fejlesztéseket támogatni kell, beleértve a társasházakat, energiaközösségeket, pozitív energiamérlegű városrészek kialakítását, ipari parkokat, aggregátorokat.
- Szükség van az energiapiaci decentralizációt támogató keretrendszer önkormányzati szintű lehetőségeinek feltárására, kiaknázására, az új szereplők közötti kompetitív, illetve kollaboratív energiapiaci gyakorlat, rutin, tudás, normák terjesztésére.
- El kell végezni a budapesti épületállomány energetikai tipologizálását. Energiapotenciál térkép készítése, energiatermelők és fogyasztók adatbázisának létrehozása szükséges.
- Városi szintű, energetikai beruházások önálló tervezését, beruházási döntéseket megalapozó, nyílt információs rendszerek létrehozása szükséges.

  A fűtési rendszerek szabályozhatóságának megteremtése a fogyasztói oldalon továbbra is aktuális feladat. A budapesti egycsöves fűtési rendszerű lakások mindössze 4%-a esett át korszerűsítésen, ami többségében termosztatikus szelepek beépítését, és esetenként költségosztó felszerelését jelenti.

Egy fővárosi lakosra évente

17 MWh

végenergia-felhasználás és

3,7 tonna

kapcsolódó CO2-kibocsátás jut. (BKÁÉ 2023)

Az ipari és szolgáltató szektor a fővárosi végfelhasználáshoz köthető CO2-kibocsátás

32%-át képviseli.

Az egységes környezethasználati engedélyezési (IPPC) eljárás alapján felügyelt, környezeti szempontból meghatározó jelentőségű üzemek száma

41

6.2. Ipari és szolgáltató szektor technológiai kibocsátás-csökkentése

- Budapesten az ipar jelentős szerkezetváltása zajlott le az elmúlt évtizedekben, amelynek eredményeként a környezetszennyező nehézipar leépült. A város nehéziparát jelenleg a gyógyszer-, vegyi, gáz- és olajipari üzemek, (pl. Linde Gáz Zrt., MOL Nyrt.,) erőművek és logisztikai bázisok határozzák meg. Az ipari termelőtevékenységek jelenléte fenntartandó a város gazdasága, sokszínű munkahelyteremtése szempontjából, ugyanakkor a helyi, jól képzett munkaerőre támaszkodó, magasabb hozzáadott értékű, továbbá a sűrűn lakott környezetre alacsonyabb környezeti és katasztrófavédelmi kockázatokkal járó ipari tevékenységeket kell a jövőben támogatni.

A katasztrófavédelmi szempontból kockázattal járó veszélyes üzemek száma

60

(BKÁÉ 2023)

- A Fővárosi Önkormányzat továbbra is példamutató módon kíván eljárni a hatáskörébe tartozó városüzemeltetési, szolgáltatói szektor energiahatékony, környezetbarát működtetésében. A környezeti teljesítmény folyamatos javítása érdekében az európai uniós környezetvédelmi hitelesítési rendszert (EMAS) fokozatosan kiterjeszti valamennyi, műszaki közszolgáltatást ellátó gazdasági szervezetre, és a közbeszerzései során a „zöld" szempontokat juttatja érvényre a rövid távú gazdasági előnyökkel szemben.

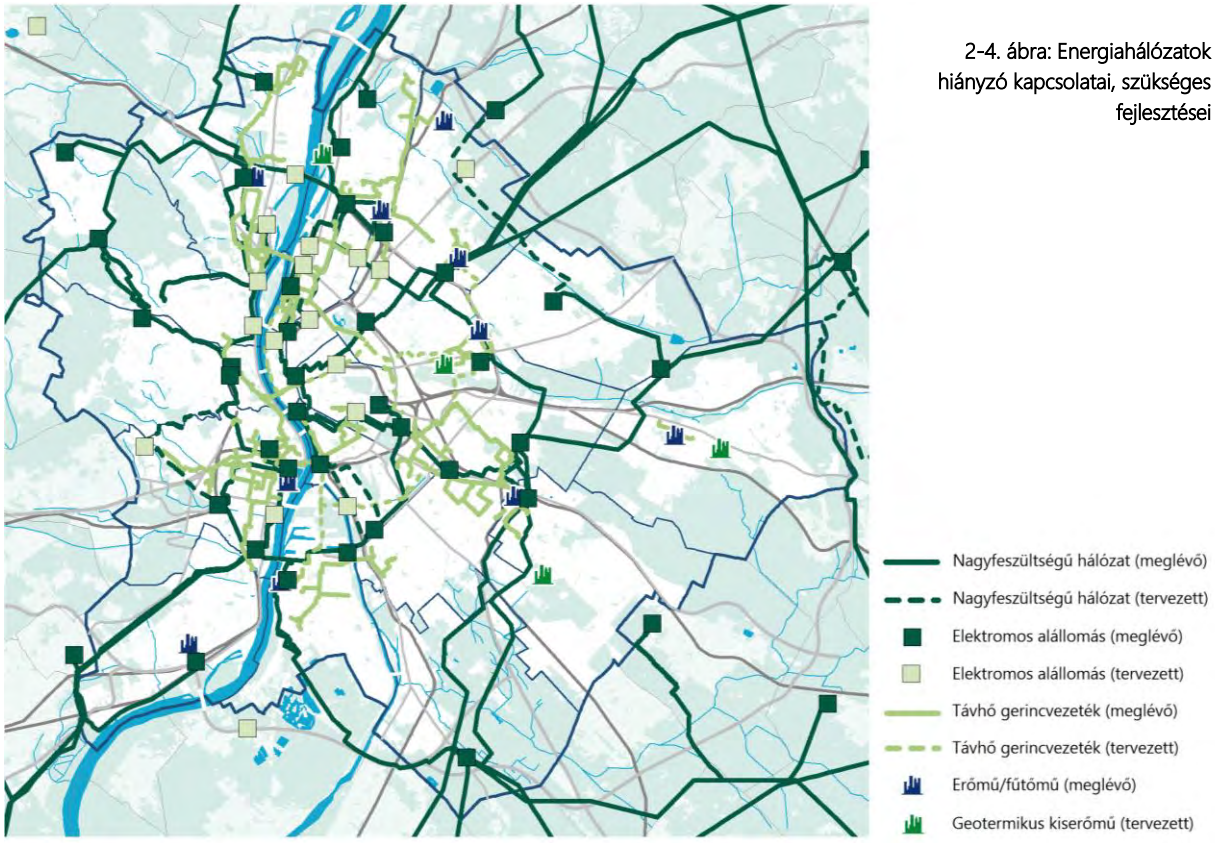
6.3. Megújuló energiaforrások részarányának növelése

- Meg kell határozni a megújuló energiaforrás potenciálokat az egyes energiaforrásokra lebontva. A Fővárosi Önkormányzat már elkészült szolárkataszterét (Budapest Szolár Térkép) rendszeresen aktualizálni szükséges.
- A főváros területén a megújuló energiahordozók közül elsősorban azok (akár együttes) hasznosítását kell támogatni, melyek a potenciálvizsgálatok alapján, a helyi adottságoknak megfelelően, műszaki-gazdasági és környezeti szempontból a leginkább optimálisak. Fontos, hogy ezek minél nagyobb mértékben kerüljenek felhasználásra a hő- és villamosenergia-termelésben.
- A napelem panelek városképi megjelenését szabályozni szükséges. A történeti beépítéssel rendelkező területek esetében a városképi látvány védelme és megőrzése kiemelten fontos feladat – világörökségi helyszín területeken – törvényi szabályozás miatt – napelem csak a világörökségi kezelési tervben meghatározott szempontrendszer és korlátozások figyelembevételével lehetséges. Világörökségi területek védőterületén és egyéb történeti városrészek területén, valamint a történeti telepszerű beépítés nem műemlék épületein a fontosabb kilátópontokból történő rálátást és az utcaszintről, közterületről való láthatóságot is mérlegelve napelem elhelyezés csak korlátozottan lehetséges.
  A napenergia hasznosításának elsődleges célterületei az átmeneti zóna és a külső városrészek épületállománya.
- Környezeti hő és hulladékhő (földhő, erő- és fűtőművek hűtővizei, tisztított szennyvizek, elfolyó gyógyvizek) hőszivattyús hasznosítását előtérbe kell helyezni.
- Villamos energia tároló kapacitás kapcsán jelentős az elmaradás a HMKE rendszerek felfutásához képest. Energiatároló alkalmazásával az önellátási arány nagymértékben növelhető. Meg kell oldani a nappal megtermelt energia késleltetett, éjszakai és a fogyasztási csúcsidőszakokban történő felhasználását.
  A tárolókat elsősorban energiaközösségekben koncentráltan, vagy az elosztóhálózaton szükséges elhelyezni, társasházak esetén társasházi energiatároló létesítése támogatandó. A közös tároló vegyes funkciójú területeken költséghatékonyabban képes lefedni több termelő-fogyasztót, kiegyenlítve a terhelési csúcsokat, amelynek következtében kisebb kapacitású rendszer kiépítése is elegendő.
- Az elektromobilitás zöld energia használatával tekinthető költséghatékony és környezetbarát megoldásnak. Az elektromobilitás a kisfeszültségű elosztási problémák kezelésében is szerepet játszik, támogatni kell a helyi energiatermelés és az otthoni töltés integrációját, ezáltal a háztartási méretű kiserőmű által megtermelt villamos energia gépjármű töltésére is felhasználható.
- A megújuló energiatermelés és -felhasználás időbeli összehangolása érdekében a közösségi energiatermelést, az energiaközösségek létrehozását és a szektor termelő fogyasztói tevékenységét elő kell segíteni.
- A Nemzeti Energiastratégia meghatározó szerepet szán a távhőnek az energiapolitikai célkitűzések, a megújuló energiák részarányának növelése, az energiahatékonyság és energiamegtakarítás, valamint a CO_2-kibocsátás csökkentése terén. A nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelés, illetve a távfűtés/távhűtés jelentős primerenergia-megtakarítási potenciált hordoz, a távhőhálózatot ennek megfelelően fejleszteni és bővíteni szükséges.
- Lakossági és vállalati tudatosságnövelő kampányok indítása szükséges a megújuló energiaforrások, az energiatárolás és elektromobilitás előnyeiről és lehetőségeiről, valamint a fogyasztási szokások optimalizációjára való edukáció ajánlott.

A 2023-as felmérés szerint a budapestiek 26%-a korszerűsítette a házát, lakását az energiaválság miatt: 5% a hűtési-fűtési rendszerét, 13% épület-szigetelésre, illetve nyílászárócserére ruházott be, 8% pedig mindkét módszerrel igyekezett csökkenteni a költségeit.

** BKÁÉ, MEDIÁN 2023. évi felmérése alapján*

- A távhőhálózatra kiadott hőenergia zöldítése, a megújuló energiaforrásokból és hulladékhasznosításból származó energia részarányának növelése szükséges. Új megújuló alapú energiatermelők bevonása és a Fővárosi Hulladékhasznosító Mű fejlesztése, hatékonyságának növelése – a nagyobb környezeti haszonnal járó hulladékhasznosítási megoldások prioritása mellett – fővárosi feladat.
- Feladat továbbá a szennyvíztisztítási folyamatok eredményeképp folyamatosan keletkező, jelentős mennyiségű szennyvíziszap olyan technológián keresztül történő kezelése, amely lehetővé teszi az iszap foszfortartalmának stratégiai jelentőségű visszanyerését és hasznosítását. Emellett a szennyvíz tisztítása során keletkező biogáz termelés- és hasznosítás is jelentős potenciált hordoz.

2-4. ábra: Energiahálózatok hiányzó kapcsolatai, szükséges fejlesztései

6.4. Intelligens és energiahatékony ellátó- és elosztóhálózat létrehozása

- Az intelligens hálózatok működéséhez elengedhetetlen a közműinfrastruktúra mellett a telekommunikációs hálózat megfelelő kiépítettsége, az intelligens technológiák alkalmazása, ami a város energiatermelőit, termelő-fogyasztóit, lakossági és közületi fogyasztóit, valamint a közlekedés energiaelosztóhálózatát is a rendszerbe kapcsolja. Az intelligens mérőeszközöket minden fogyasztóra ki kell terjeszteni.
- A fővárosi CO_2-kibocsátás csökkentési vállalások teljesítéséhez és a karbonsemleges átállás elősegítéséhez a Fővárosi Önkormányzatnak közre kell működnie az elosztóhálózatra való visszatáplálás jogi lehetőségének ösztönző módon történő megteremtésében és fenntartásában.
- A villamosenergia-rendszerben az elmúlt években felgyorsult változások elosztóhálózatokra gyakorolt hatásai szükségessé teszik egy rugalmas elosztóhálózat és egy decentralizáltabb villamosenergia-rendszer létrehozását. A hálózatok ellenállóbbá tétele érdekében a fogyasztás racionalizálása szükséges, és a hálózatüzemeltetést is optimalizálni kell. A fogyasztás ütemezésével jelentősen lehet csökkenteni a szükséges energiatároló kapacitást.

- Az országos energiapolitika célkitűzéseinek megfelelően a megújuló energiák részarányát növelni kell a távhőhálózaton, valamint fokozni kell az energiahatékonyságot hozzájárulva az üvegházhatású gázok kibocsátásának városi szintű csökkentéséhez. Budapest a helyi megújuló energiaforrások és hulladékok energetikai hasznosításban betöltött szerepének növelésével tud az energiamix szerkezetének javításához hozzájárulni.
- A növekvő épületenergetikai követelményekhez alacsonyabb hőigény párosul. A hőpiac változására a távhőnek is reagálnia kell. A megújuló energiaforrások az újabb generációs távhőhálózatok esetében jobban integrálhatóak.

6.5. Légszennyezés csökkentése

- Amellett, hogy a különböző fejlesztések, beruházások tervezése során érvényre kell juttatni a levegőtisztaság-védelmi szempontokat, Budapest és térsége levegőminőségi helyzetének érdemi javítása a város határain túlnyúló országos, de legalább az ún. légszennyezettségi agglomeráció 75 településére vonatkozó komplex intézkedésekkel lehetséges. Figyelembe véve a légszennyező anyagok legfőbb kibocsátási forrásait, elsődlegesen az energiagazdálkodással, másodlagosan a közlekedés és szállításszervezéssel összefüggő intézkedések végrehajtása szükséges, a levegőminőség állapot-változásának folyamatos nyomon követése mellett, a HungaroMet-tel való szoros együttműködésben.
- Az energiagazdálkodás terén elsődlegesen az energiafelhasználás csökkentése és az azt célzó fejlesztések, továbbá a fajlagosan magas szennyezőanyag kibocsátását eredményező lakossági és közületi fűtési rendszerek korszerűsítése, a szilárd- és folyékony tüzelőanyagok felhasználási arányának csökkentése, illetve – alternatíva hiányában – a helyes tüzelési módok támogatása szükséges.
- A közlekedés és szállításszervezés során - a belső, különösen terhelt városi területek tehermentesítését szolgáló szabályozási eszközök (pl. parkolás szabályozás, behajtás korlátozása a belső városrészekben) alkalmazása során alapelvként szükséges érvényesíteni a fajlagosan alacsonyabb szennyezőanyag-kibocsátású, azaz a kedvezőbb környezetvédelmi tulajdonságú, illetve az alacsonyabb energiafelhasználást igénylő (alacsonyabb teljesítményű, kisebb önsúlyú) gépjárművek előnyben részesítését. A légszennyezés csökkentésében a lakosság szemléletformálása, aktív bevonása szükséges – többek között a mérsékeltebb autóhasználat, energiatakarékosság, valamint a helyes tüzelési módszerek alkalmazása érdekében.

6.6. Zaj- és rezgésterhelés csökkentése

- A különböző fejlesztések, beruházások tervezése során fokozottan érvényre kell juttatni a zaj- és rezgésvédelmi szempontokat. Ennek keretében a stratégiai zajtérkép alkalmazása szükséges a városfejlesztések, közlekedés-szervezés során. annak érdekében, hogy a lakossági zajérintettség növekedési üteme lassuljon, lehetőleg visszaforduljon.
- Felül kell vizsgálni a meglévő szabályozásokat a zajterhelés csökkentése érdekében (csendes övezetek kijelölése, légi közlekedés okozta zajterhelés jogi szabályozásának felülvizsgálata, szabadidős, rendezvényekkel kapcsolatos zajkonfliktusok egységes kezelése, egyedi zajproblémák kezelése).

6.7. Körforgásos gazdálkodás megteremtése

- A körforgásos gazdaság prioritási szintjeinek és egyúttal a korábban kidolgozott hulladékhierarchiának megfelelően elsődleges feladat a városban keletkező hulladékok mennyiségének csökkentése. Ez olyan – alapvetően állami szerepvállalást igénylő – intézkedéseket igényel, amelyek már a termékek tervezésekor, majd a gyártás, építés, termékek és szolgáltatások előállítása során ösztönöznék (illetve előírnák) a hulladékminimalizálást.

Budapesten évente keletkezett települési hulladék egy lakosra vetített mennyisége

341 kg/fő

(BKÁÉ 2023))

A budapestiek szinte mindegyike hajlandó lenne külön gyűjteni a háztartási szerves, biológiailag lebomló hulladékot, ha lenne erre a célra külön gyűjtőedény.

** BKÁÉ, MEDIÁN 2021. évi felmérése alapján*

- A hulladékcsökkentés magában foglalja az egyszer használatos, vagy gyorsan elavuló termékek visszaszorítását célzó szabályozások alkalmazását, a betétdíjas termékek körének kiterjesztését, a használt tárgyak cseréjének és javításának elősegítését és a különböző bérlési, kölcsönzési rendszerek támogatását a magántulajdonnal szemben. Kulcskérdés a fogyasztói társadalmi attitűd megváltoztatása, amely ugyanakkor folyamatos, széleskörű szemléletformálási tevékenységet igényel.
- A hulladékká vált termékekből, amit lehet és gazdaságilag, illetve környezetvédelmi szempontból ésszerű, azt anyagában kell hasznosítani. A hasznosítás elősegítése érdekében egyre részletesebb és dinamikusabb információbázis előállítása szükséges a városi anyagáramokról, azon belül különösen az értékes nyersanyagokról, valamint a veszélyes és szennyező anyagokról. Mérhetővé, osztályozhatóvá, és kommunikálhatóvá kell tenni a termékek, különösen az épületek kialakításában rejlő és megvalósításával járó körkörös gazdasági potenciált. Ez elősegítené az anyagáramok be- illetve átcsatornázását a piaci, illetve nem piaci szereplők között is.
- A települési (a közszolgáltatás keretében gyűjtött hulladék) hasznosítási arányának növelése érdekében a szelektív hulladékgyűjtés módszerének, infrastruktúrájának további fejlesztése, hatékonyságnövelése szükséges, továbbá a koncessziós rendszerben rejlő lehetőségeket kihasználva kell a hulladékválogató és -feldolgozó kapacitásokat növelni a minél nagyobb arányú, és piacon értékesíthető tisztaságú másodnyersanyagok kinyerése érdekében.
- A Fővárosi Hulladékhasznosító Mű hosszú távon is a helyi hulladékkezelés fontos eleme, de fontos rögzíteni, hogy a hulladékok energetikai hasznosítása alapvetően a lerakás magasabb szintű, fenntartandó alternatívája és nem csökkentheti a szelektív gyűjtés, illetve az anyagában történő hasznosítás hatékonyságát.
- A településrehabilitáció során a beépített energia megőrzése érdekében a bontási műveleteket optimalizálni szükséges, illetve a bontásból keletkező anyagokat lehetőség szerint helyben kell újra felhasználni.
- A komposztálás népszerűsítése és támogatása a fővárosban kiemelt feladat, minden lehetséges eszközzel segíteni kell a háztartási zöld hulladékok – beleértve a már más módon nem hasznosítható élelmiszerhulladékok – komposztálását. Ez magában foglalja közösségi komposztálási pontok létesítését, valamint a lakosság részére információs kampányok szervezését a komposztálás előnyeiről és módszereiről. A közösségi komposztálás segít csökkenteni a szerves hulladék (egyúttal a metán és más üvegházhatású gáz) mennyiségét, és hozzájárul a talaj minőségének javításához.

6.8. Fenntartható városi élelmezéspolitika

- Cél, hogy fenntartható élelmiszerláncokon keresztül lehetővé váljon a városi lakosok számára egészséges, környezetbarát és megfizethető élelmiszerekhez való hozzájutás, segítve ezzel a dekarbonizációs folyamatokat is. Ennek érdekében az alábbi területeken szükséges előrelépéseket tenni.
- Segíteni kell a rövid élelmiszerláncok kiépítését a város-vidék kapcsolatok megerősítésével (termelői piacok, bevásárló közösségek, közösség által támogatott mezőgazdaság stb.).
- Elő kell segíteni az élelmiszerpazarlás csökkentését – lakossági, kereskedelmi és közületi téren egyaránt – kiemelt figyelemmel a szociálisan érzékeny társadalmi csoportok támogatására.
- Elő kell mozdítani a városi mezőgazdaság térnyerését (pl. közösségi kertek, kiskertek művelésének széles körben biztosított lehetőségével, egyéb innovatív megoldásokkal).
- A Fővárosi Önkormányzat elkötelezett annak érdekében, hogy saját intézményeiben fenntartható és egészséges közétkezést nyújtson; szemléletformáló tevékenységet végezzen a fenntartható élelmiszerfogyasztással kapcsolatban, és példát mutasson a kerületi önkormányzatoknak és más városoknak.

7. Paradigmaváltás a közlekedésben

Európában mára az urbánus épített környezet vált meghatározóvá, ahol az életszínvonal folyamatos javulásához eddig a mobilitási igények korlátozás nélküli növekedése kapcsolódott, amely a környezetet nagymértékben terhelte.
Budapest közlekedésnek egyszerre kell megfelelnie a nagyváros és az azzal szimbiózisban működő várostérség mindennapi igényeinek, ugyanakkor a fővárosi szerepnek megfelelően az országos és nemzetközi közlekedési rendszerhez való kapcsolatokat is biztosítania kell.
A fenntartható fejlődés fontos eleme, hogy a mobilitási igények a város szerkezetének tervszerű alakításával fajlagosan csökkenjenek, az utazási szokások befolyásolásával tolódjanak el a környezetet kímélő közlekedési módok felé, mintegy paradigmaváltást eredményezve a közlekedésben.

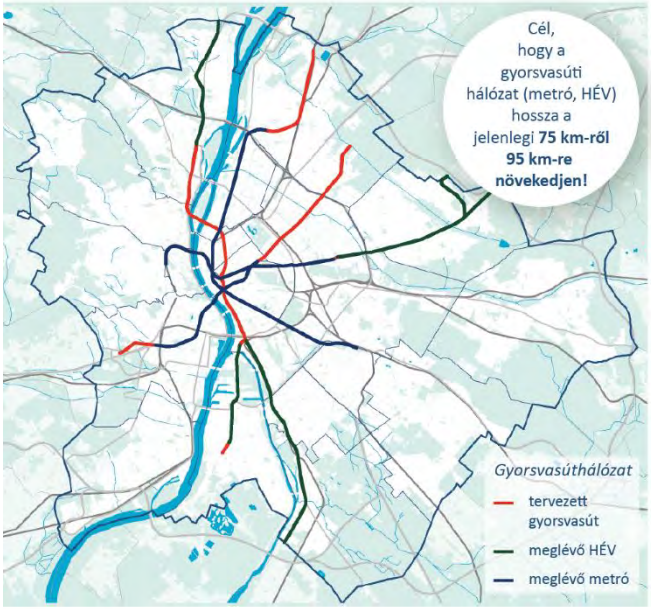
Kapcsolódó dokumentumok:
- Budapesti Mobilitási Terv
- Országos és Budapesti agglomeráció területrendezési tervek
- Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia
- Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégia
- Integrált Közlekedési Operatív Program+
- Közlekedésbiztonsági Stratégia
- Kerékpárforgalmi Hálózati Terv
- Budapest fenntartható új városrészei kézikönyv

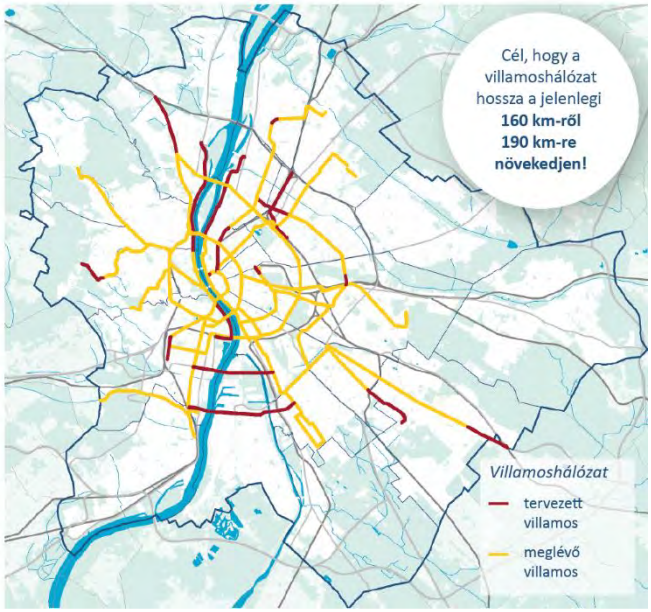
Az Európai Bizottság a jelenlegi évtizedre vonatkozóan nem alkotott a korábbihoz hasonló hosszú távú programot, mint a 2011-2020 időszakban az „Útiterv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához - Úton egy versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer felé".
Az Európai Unió közlekedési politikáját a 2021-2024 időszakban az ún. „Fenntartható és intelligens mobilitási stratégia – az európai közlekedés időtálló pályára állítása" stratégia jeleníti meg, amelyben négy év időtartamra szabályozták a közlekedéspolitika főbb irányait, valamint a kulcsfontosságú cselekvési területeket. Az Európai Parlament 2023 májusában fogadott el állásfoglalást a városi mobilitás új uniós keretrendszerének megerősítésére, amely az EU városi közúti közlekedésbiztonsága, akadálymentessége és biztonsága vonatkozásában, továbbá az aktív mobilitás, valamint a városi infrastruktúra és TEN-T városi csomópontok témakörben 115 pontos javaslat csomagot tartalmaz.

Helyzetértékelés, indokolás

Budapest 525,13 km^2-es közigazgatási területén belül megközelítőleg 95 km^2 a közlekedési rendeltetésű, ez a teljes terület mintegy 18%-át teszi ki. A fővárosban naponta mintegy 5.000.000 utazás valósul meg, az utazási módok kedvezőtlen összetétele mellett.
A közlekedési rendszer alapja a jó területi ellátottságot nyújtó, de ugyanakkor számos problémával rendelkező városi közösségi közlekedés.
A három tényleges vonalból álló és 41 megállóval rendelkező metróhálózat infrastruktúrája, valamint járműállománya az elmúlt évtizedek fejlesztéseinek köszönhetően újszerű, de a vonalak jellemzően nem érik el a külső városrészeket. A gyorsvasúti rendszer másik elemét adó, többségében az agglomerációs övezet egyes településeit is elérő öt HÉV vonal esetében azonban mind az infrastruktúra, mind a járműállomány teljes megújulásra vár.
A közel 160 km hosszú villamoshálózat egyrészt kapcsolati hiányokkal terhelt, másrészt néhány gazdaságtalanul üzemeltethető, alacsony forgalmú szakasszal is rendelkezik. A kapcsolati hiányok megszüntetése megkezdődött (Bem rakparti szakasz), de még jelentős feladatok vannak hátra, a gördülőállomány megújítása azonban folyamatos. Az autóbusz- és trolibuszhálózat – amely az elektrifikáció miatt a jövőben mindinkább összeolvad – együttesen a főváros egészét lefedi, a járműpark cseréje szintén folyamatos. A közösségi közlekedés működését mintegy 130 ha kiterjedésű járműtelep hálózat segíti.
A városi közösségi közlekedési rendszert tizenegy vonalból álló vasúti hálózat és négy jelentősebb végállomásra szerveződő településközi autóbuszhálózat is támogatja.
A közösségi közlekedés legnagyobb problémája, hogy az elvárt szolgáltatási színvonal biztosításához kiszámítható és folyamatos finanszírozásra lenne szükség.
A főváros közlekedésének nagyobb része a mintegy 4500 km hosszúságú közúthálózaton bonyolódik le. Az itt megjelenő kerékpáros infrastruktúra főhálózata az elmúlt fél évtizedben intenzív fejlődésen ment keresztül. A mindinkább felértékelődő gyalogos közlekedés térnyerése is elkezdődött. A gépjármű közlekedés szempontjából fontos főhálózat vonali forgalomcsillapítása (sebesség csökkentése, forgalom korlátozása, keresztmetszet újra osztása) szintén megkezdődött. Azonban a gyűrűs-sugaras rendszerű főhálózatból a külső városrészekben több kapcsolati jelentőséggel bíró körirányú elem még jelenleg is hiányzik, ami jelentős részben hozzájárul a belső városrészek úthálózatának túlterheltségéhez. A mellékúthálózat már hosszabb ideje tartó területi forgalomcsillapítása folyamatosan zajlik (a tempó 30 zónák és a lakó-pihenő övezetek már több mint az 50%-ára kiterjednek).
A különböző közlekedési módok használata jelentős hatással van a közlekedésből származó externáliák alakulására, a gépjárműforgalom jelenlegi részesedése például kedvezőtlen a közlekedésbiztonságra, a lakókörnyezet élhetőségére nézve, míg hosszú távon az aktív módok feltételeinek javításával – melyek beruházási igénye összességében alacsonyabb – a kedvezőtlen externáliák csökkenthetőek.
Budapest mobilitási igényeit a jövőben is elsősorban a közösségi közlekedéssel, valamint egyre inkább az aktív és mikromobilitás meghatározó elemeivel – a gyalogos és kerékpáros közlekedéssel – kell biztosítani, növelve azok részarányát a közlekedési módok között.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Duna-hidak

Megyeri híd · Árpád híd · Margit híd · Lánchíd · Erzsébet híd · Szabadság híd · Petőfi híd · Rákóczi híd · Deák Ferenc híd

Aquincumi híd · *Galvani híd* · *Albertfalvai híd*

A Duna főmedrét 9 helyen keresztezi jelenleg híd.
Cél, hogy **további 3 helyen épüljön Duna-híd!**

A közlekedési módok tervezett megoszlása

A mobilitási igényeket a közlekedési módok együttesen biztosítják.
Cél, hogy a **közlekedési módok megoszlása tolódjon el** a Budapesti Mobilitási Tervben meghatározott irányban, a **környezetbarát utazási módok javára!**

forrás: BKK

Távlatban a fővárosi kerékpáros főhálózat meghaladja a 800 km-t, amely 1,5 km/km² átlagos sűrűséget eredményez.

Feladatok

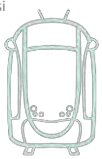
7.1. Közösségi közlekedés szerepének erősítése

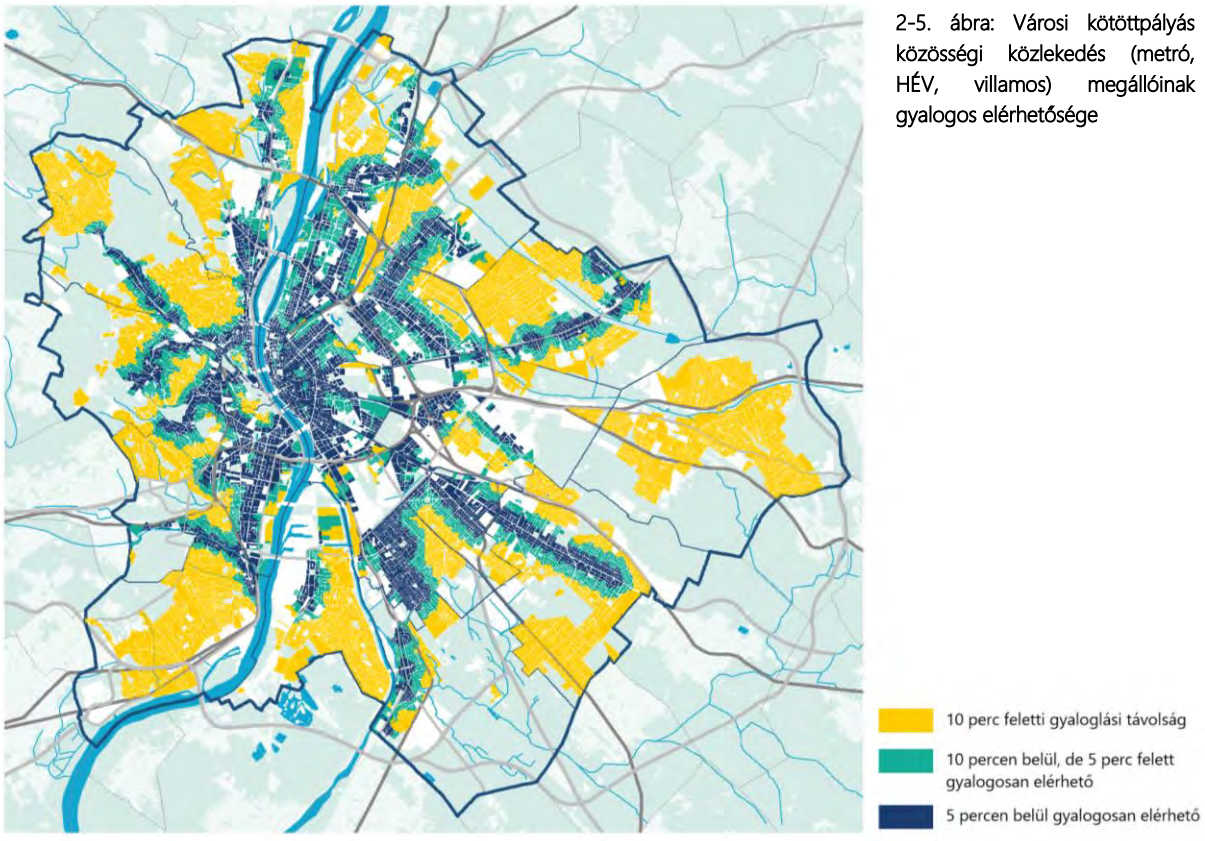
- Budapest beépített területeinek közösségi közlekedési hálózatokkal való lefedettsége kedvező, (a legközelebbi megálló a lakóterületek 83%-áról öt perc alatt, 96%-áról tíz perc gyaloglással elérhető) ezért elsősorban a hálózatok magas színvonalú működtetése a meghatározó feladat a főváros jelene és jövője szempontjából. A meglévő hálózatokon a csúcsidőszakokon kívül is folyamatosan kínálati jellegű szolgáltatást kell nyújtani a személygépjármű használattal szembeni vonzó alternatíva biztosítása érdekében, a megfelelő járműállomány folyamatos cseréjével és közlekedtetésével, az infrastruktúra tervszerű felújításával és fejlesztésével, az éjszakai hálózat újragondolásával.
- A közösségi közlekedés elsődleges szerepének megtartásához és további térnyeréséhez a meglévő területi lefedettségi hiányokat a hálózatok sűrítésével meg kell szüntetni, az újonnan beépülő területek ellátásához pedig a kötöttpályás hálózatokat előzetesen ki kell terjeszteni.
- A városi kötöttpályás hálózatok kiemelt fejlesztése a közlekedésen túlmutató eleme a városfejlesztésnek. A közlekedés fejlesztésén keresztül a metróhálózat külső kerületek felé történő meghosszabbításával és az állami feladatot jelentő HÉV hálózat fejlesztésének támogatásával lehet leginkább területileg orientálni az ingatlanfejlesztési szándékokat, befolyásolni az utazási módok megoszlását. A villamos közlekedés jelentőségének növelésére a hiányzó szakaszok megépítésével a vonalakat összefüggő hálózattá kell alakítani és a forgalmasabb irányokban az autóbusz közlekedést a kevésbé zavarérzékeny, ugyanakkor nagyobb teljesítőképességű villamos közlekedéssel kell felváltani.
- A közösségi közlekedés minőségét jelentős mértékben befolyásolják az átszállások. A kényszerű átszállások számának megfelelő viszonylatszervezéssel történő csökkentése mellett, az átszálló csomópontok intermodalitás elvei szerinti fejlesztéssel és a városi szövet központrendszerébe történő beágyazással jelentősen csökkenthető a közösségi közlekedés versenyhátránya és így növelhető a társadalmi hasznossága.
- Az átszállási pontokon kiemelt figyelmet kell fordítani a kerékpáros (kerekesszékes stb.) és közösségi közlekedés integrálására, a gyors és kényelmes átszállási lehetőségek kialakítására, a rá- és lehordási útvonalak biztosításra. A közösségi közlekedés vonzóbbá válásához és egyben a kerékpározás népszerűségének növeléséhez is hozzájárul a kerékpárok közösségi közlekedési járműveken történő szállítását elősegítő fejlesztések megvalósítása.
- Az állami feladatot jelentő országos vasúti közlekedés fejlesztésének támogatása szükséges annak a városi közösségi közlekedésbe történő integrálásához, amely egyrészt a várostérség jelentős mértékű ingázó forgalmának lebonyolítása, másrészt a főváros egymástól távol fekvő városrészei közötti kapcsolatok javítása szempontjából is fontos. A vasúti közlekedés integrálásához a sugárirányú vasútvonalak és a körvasutak fejlesztésén túl, az országos vasúti és a fővárosi közösségi közlekedés közötti utasforgalmi kapcsolatokhoz a megfelelő átszálló pontok kialakítása is nélkülözhetetlen.
- A városi közösségi közlekedés kiegészítő elemeként a dunai hajóforgalom újraindítása ajánlatos, amely azonban csak egy megfelelő utazási sebességet elérő járműflotta beszerzésével és kedvező szárazföldi átszállási lehetőségeket biztosító kikötőkkel képzelhető el életszerű megoldásként.
- A közösségi közlekedés működtetéséhez a szükséges műszaki hátteret jelentő járműtelepeket – az üzemeltetési modell és a mindenkori járműállomány figyelembevételével – folyamatosan biztosítani kell.
- A mobilitási folyamatok tervezhetőségét segítő utastájékoztatás ma már a közösségi közlekedési szolgáltatás fontos minőségi elemét képezi, ezért azt a folyamatosan megújuló innovációs lehetőségek szerint a jövőben is fejleszteni kell.
- A tarifa szabályozása jelentős mértékben befolyásolja a közösségi közlekedés súlyát a közlekedési módok megoszlásában. Az utasok szempontjából pénzügyileg vonzó tarifa közösséget kell fenntartani a várostérségben, meghaladva a fővárosi hatáskört. A forgalmazott termékek megvásárolhatóságát – a hagyományostól az innovatív formákig – a lehető legszélesebb körben kell biztosítani.

A közösségi közlekedési hálózatok hosszának csak alig több, mint **6%**-át teszik ki a gyorsvasúti (metró és HÉV) vonalak, de ezen bonyolódik az utasforgalom **30%**-a

A közösségi közlekedési hálózatok hosszának kevesebb, mint **14%**-át teszik ki a villamos vonalak, de ezen bonyolódik az utasforgalom **27%**-a

2-5. ábra: Városi kötöttpályás közösségi közlekedés (metró, HÉV, villamos) megállóinak gyalogos elérhetősége

7.2. Aktív és mikromobilitás (szelíd közlekedési módok) fejlesztése

- Az aktív és mikromobilitás lehetőségeinek kiemelt fejlesztése szükséges a főhálózat és a mellékúthálózat területén egyaránt, a közlekedési módok megoszlásának kedvező befolyásolása érdekében, különösen a kötöttpályás hálózatokra történő ráhordás terén, integrálva az utazási láncba.
- A kompakt város elvének érdekében támogatandó, hogy ún. autómentes vagy másnéven gyalogosbarát módon beépített területek is épüljenek, a személygépjármű parkolás területhatárra koncentrált megoldásával az aktív és mikromobilitás térnyerése érdekében.
- A lakó- és városközponti területek főhálózati elemein – az erre a célra szolgáló felületek mennyiségi növelésével, minőségi átalakításával és az akadálymentesség biztosításával – a hosszirányú és keresztirányú gyalogos közlekedés lehetőségeit javítani kell, a közúti (beleértve a kerékpáros forgalomét is) kapacitás lehetőség szerinti megtartása mellett.
- A gyalogos aluljárók kényszerű használatát lehetőség szerinti ki kell váltani felszínen.
- A lakó- és városközponti területek mellékúthálózati elemein – elsősorban a közterületi parkolás telken belüli parkolási lehetőséggel történő felváltása révén felszabaduló területeken – gyalogos és zöldfelületi elemek elhelyezését kell biztosítani az ún. egészséges utcák szempontrendszere alapján.
- Az országos és várostérségi kapcsolatok integrálásával a főváros egészét lefedő kerékpáros főhálózat és rekreációs útvonalak létrehozása szükséges (amelyen 8-tól 80 éves korig bárki-bárhová biztonságosan közlekedhet kerékpárral).
- A beépített területek bővülő mellékúthálózatának (önálló kerékpáros infrastruktúra nélküli) kerékpározhatóvá tételének keretében a lakó- és városközponti területeket korlátozott sebességű övezetté kell alakítani, mikromobilitási pontok kijelölésével és közterületi kerékpártárolás biztosításával.
- A rendeltetésszerű használathoz kapcsolódó kötelező járműtárolás szabályozási rendszerének részévé kell tenni a kerékpárok, különösen a lakásokhoz kapcsolódó kerékpárok elhelyezését is.
- A főhálózat minden elemének rendszeres közúti biztonsági auditálásával meg kell teremteni a balesetmegelőzés szempontjainak érvényesítését.

A budapestiek **57%**-a él olyan háztartásban, ahol van kerékpár.

**MEDIÁN 2024. évi felmérése alapján*

7.3. Kiegyensúlyozott közúthálózati, közterületi rendszer létrehozása

- A város működését a közlekedési rendszer szempontjából alapvetően meghatározza a fő és gyűjtőutak hálózata (főhálózat) és elemeinek keresztmetszete. A mindenkori főhálózatot alkotó közutak infrastruktúra elemei burkolatának és forgalomtechnikai jelzéseik esetében az állandó minőség garantálása a fenntartás színvonalának emelésével alapvető fontosságú feladat.
- A főhálózat elemeinek a környezetükhöz illeszkedő, területileg és funkcionálisan differenciált (Közúti közlekedésbiztonsági stratégia szerinti) strukturálása szükséges. A beépített területek kialakult közterületein a felületek „újraosztása", vagyis a közterülethasználati arányok módosítása során meghatározó jelentőséggel bírnak a gyalogos és kerékpáros forgalmat szolgáló területek, valamint a közutak keresztirányú átjárhatósága, továbbá a zöldfelületek létesítése.
- A főhálózatnak elsősorban Budapest közlekedését kell szolgálnia, ezért a hagyományosan gyűrűs-sugaras rendszer továbbfejlesztése során, a hiányt pótló körirányú elemek megvalósításakor az ezt preferáló kapcsolatrendszer támogatott. A Duna elválasztó hatása következtében a főhálózat fejlesztésében hagyományosan kiemelt jelentőséggel bír az új dunai átkelők létesítése. A közterületek szélességét a várható környezeti terhelés figyelembevételével nagyvonalúan célszerű meghatározni, hogy a kerékpáros és gyalogos infrastruktúra, valamint a zöldfelületi elemek is jó minőségben kerülhessenek kialakításra, ne a maradék elv alapján valósuljanak meg.
- Az élhetőbb városi környezetet biztosító környezetbarátabb közlekedési módok térnyerésének érdekében a gépjárműforgalmat a teljes közúthálózat tekintetében csillapítani szükséges. A főhálózat célirányos szabályozásával biztosítani kell a forgalomterhelés és a környezet lehetőség szerinti összhangját (baleseti kockázatnak megfelelő sebességkorlátozás, zaj és rezgés terhelést figyelembe vevő súlykorlátozási övezetek, alacsony károsanyag kibocsátási zónák kijelölése). A bővülő mellékúthálózaton folytatni kell a lakóterületeket védő területi forgalomcsillapítást (tempo 30 zóna, lakó-pihenő övezet, korlátozott várakozási övezet kijelölése, és ezeknek megfelelő épített környezet kialakítása).
- A parkolás kérdésköre komplex megoldást igényel, a közterületi és az építési telken belüli férőhelyek integrált figyelembevételével.
- A közterületeken a parkolásgazdálkodási eszközök differenciált alkalmazása szükséges, meghatározó szempont kell, hogy legyen a rövid idejű várakozás preferálása és a lakosság számára a gépjármű tárolás ingyenességének felszámolásával az építési telken történő parkolásban való érdekeltté tétel, továbbá a parkolóhely hiányos területeken a lakosság építési telken történő tárolási lehetőségének megteremtésében való aktív önkormányzati közreműködés.
- A rendeltetésszerű használathoz szükséges parkolás szabályozása során mindenhol a közösségi közlekedés figyelembevételével meghatározott, területileg differenciált és funkciónként meghatározott rendszer alkalmazása indokolt, amely a tervezett beépítések számára akár felső korlátot (parkoló maximumot) is szabhat. A szabályozásnak preferálnia kell, hogy a belső zónában és az annak megfelelő közösségi közlekedési ellátottsággal rendelkező területeken a közlekedési igények legnagyobb szegmensét jelentő munkahelyi forgalom alapvetően közösségi közlekedéssel valósuljon meg. A parkolóhely megváltás intézményének alkalmazása csak az önkormányzat általi új tárolási lehetőség tényleges megteremtésével összekapcsolva kerüljön alkalmazásra.
- Budapest várostérségi szerepével összefüggő P+R parkolási igényeket elsősorban a városhatáron túl, a várostérség forgalmat kibocsátó településein kell kielégíteni. A városhatáron belül csak az országos szerepből és a város indokolt saját belső igényéből adódó férőhelyszám létrehozása és működtetése a cél.
- Tekintettel Budapest idegenforgalmi jelentőségére a turizmussal kapcsolatos autóbusz parkolás infrastruktúrájának kiépítése és buszközlekedésének szabályozása szükséges.

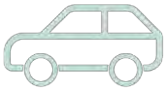
A budapestiek **69%**-a él olyan háztartásban, ahol van személygépjármű.

**MEDIÁN 2024. évi felmérése alapján*

A fővárosi személygépjármű állomány meghaladja a

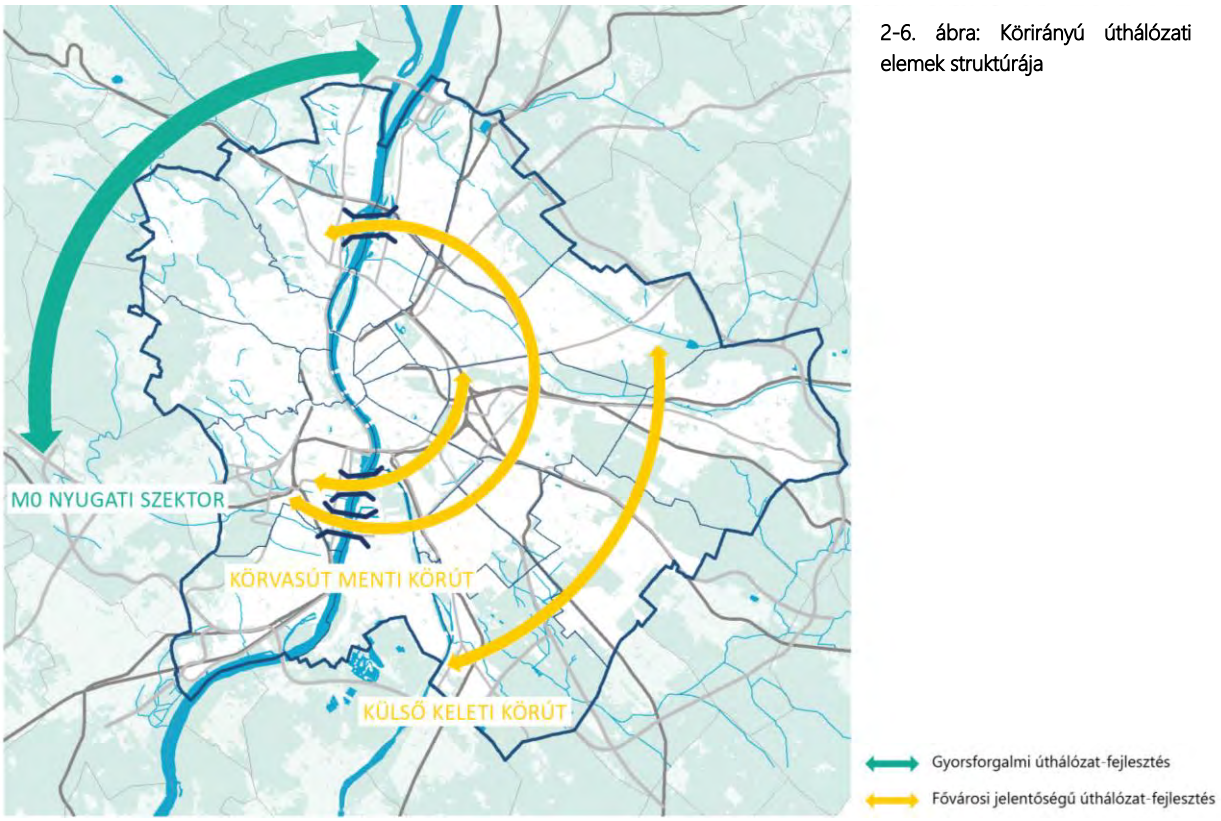
710.000

darabot, amely jelenleg több, mint

425 szgk/1000 lakos

ellátottsági szintet jelent, amely továbbra is emelkedik.

2-6. ábra: Körirányú úthálózati elemek struktúrája

7.4. Zöld közlekedés fejlesztésének támogatása

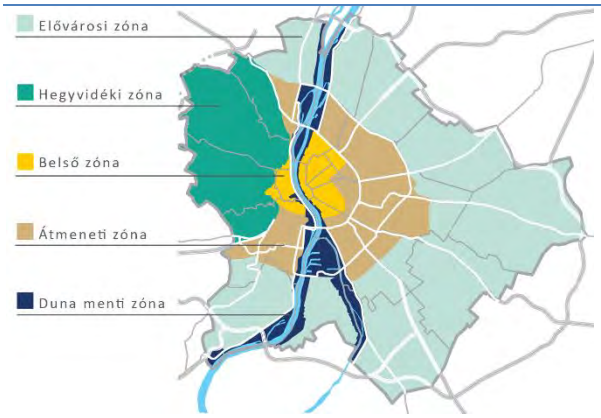
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a környezetvédelmi szempontból kedvező utazási mód megválasztásának befolyásolása érdekében az élhető várost megcélzó szemléletformálásra, a balesetmentes közlekedés elméleti hátterének megalapozása érdekében pedig az erre vonatkozó oktatásra.
- Országos szintű jogszabályi módosítások kezdeményezése szükséges az úthasználati díjak és egyéb közlekedési adók bevezethetősége érdekében. Helyi jogszabályok módosítása javasolt a közösségi közlekedési viteldíjrendszer és a nyújtott szolgáltatások harmonizációja, valamint a közterületi parkolásszabályozás – különös tekintettel a lakossági parkolás – piaci szemlélethez közelítése érdekében.
- A járműmegosztó rendszerek (mikromobilitási eszközök – rollerek, kerékpárok, cargobike – motorkerékpár, személygépjármű,) szolgáltatásait folyamatosan bővíteni kell, akár közszolgáltatás keretében (a piaci viszonyoktól függetlenül is), akár piaci szereplők támogatásával, illetve megfelelő szabályozással.
- A környezetbarát üzemű járművek elterjedését (és a szennyező járművek fokozatos visszaszorítását) elő kell segíteni környezetvédelmi díj kivetésével és támogatások, kedvezmények alkalmazásával.
- A környezetbarát üzemű (elektromos, üzemanyagcellás, hidrogén hajtású, …) járművek elterjedésének gyorsítására az alternatív üzemanyagtöltő hálózat létrejöttében az önkormányzatnak is szerepet kell vállalnia.
- Az áruszállításhoz kapcsolódó forgalom és ezáltal a környezetterhelés mérséklése szükséges a city logisztika infrastruktúrájának megteremtésével és az erre vonatkozó szabályozás létrehozásával (új koncentrált rakodóhelyek, intelligens helyfoglalási rendszer, konszolidációs központok), környezetkímélő gépjárművekkel történő és a kerékpáros szállítás támogatásával.
- A közlekedés káros hatásai – zaj- és rezgésterhelés – a passzív akusztikai védelem költségeinek önkormányzati támogatásával csökkenthetőek.
- A villamos közlekedés vágányzónáinak gyepesítését, ahol erre műszakilag lehetőség van folytatni, valamint a közlekedési területek infrastruktúra által igénybe nem vett részét zöldfelületként hasznosítani kell, mivel ezek kedvezően befolyásolják a közlekedés környezeti hatásait és annak megítélését is.

A CO_2 kibocsátás mintegy **20%**-áért a közlekedés felelős Budapesten.

Energiafelhasználáshoz köthető CO_2-kibocsátás Budapesten 2017-ben:
7% középületek földgáz fogyasztása,
44% villamosenergia-termelés,
9% távhő termelés,
18% lakóházak földgáz fogyasztása,
18% benzin és gázolaj felhasználás.

A cél megvalósításának területspecifikus feladatai

Belső zóna	‣ a gyorsvasúti (metró, HÉV) hálózat bővítése, ‣ a villamoshálózat hiányainak megszüntetése, ‣ gumikerekes közösségi közlekedés és a városnéző járművek elektrifikációja ‣ átszálló csomópontok gyalogosközpontú korszerűsítése, ‣ kerékpáros főhálózat kialakításának folytatása, ‣ a mellékúthálózat forgalomcsillapításának folytatása az ún. egészséges utcák alapelvei szerint felújítással és kerékpározhatóságának biztosításával, ‣ a közterületi parkolásgazdálkodási rendszer átalakítása és a lakosság parkolási igényeinek közterületen kívüli megoldásának koordinálása ‣ turistabusz közlekedés és parkolás megoldása.
Átmeneti zóna	‣ a gyorsvasúti (metró, HÉV) hálózat bővítése, ‣ a villamoshálózat bővítése, ‣ gumikerekes közösségi közlekedés elektrifikációja ‣ felszíni közösségi közlekedés előnyben részesítése a közúti hálózaton (busz sávok, csomópont korrekciók), ‣ a központrendszer és a közösségi közlekedés összehangolt fejlesztése, a városi intermodális központok megkezdett fejlesztésének folytatása, ‣ új vasútállomások, vasúti megállók létesítése, a városi átszálló kapcsolatok fejlesztése a vasúti közlekedés integrálása érdekében, kerékpáros főhálózat kialakításának folytatása, ‣ a közúthálózat szerkezeti hiányainak megszüntetése, új körút szakaszok építése a fejlesztési területek működtetése és a Belső zóna tehermentesítése érdekében, ‣ a mellékúthálózat forgalomcsillapításának folytatása az ún. egészséges utcák alapelvei szerint felújítással és kerékpározhatóságának biztosításával, ‣ főúthálózati elemek külön szintű vasúti keresztezéseinek megvalósítása, ‣ P+R parkolók építése, B+R tárolók létesítése a közösségi közlekedési hálózat megállóihoz kapcsolódóan járműtelepek (autóbusz garázsok, villamos remízek) területének felülvizsgálata a módosuló területhasználathoz illeszkedve, a várható igényeknek megfelelően.
Elővárosi zóna	‣ a gyorsvasúti (metró, HÉV) hálózat bővítése, ‣ a villamoshálózat bővítése, elsősorban a lakótelepek kötöttpályás ellátottságának biztosítására, ‣ felszíni közösségi közlekedés előnyben részesítése a közúti hálózaton (autóbusz sávok, csomópont korrekciók), ‣ a központrendszer és a közösségi közlekedés összehangolt fejlesztése, a városi intermodális központok megkezdett fejlesztésének folytatása, ‣ kerékpáros főhálózat kialakításának folytatása, ‣ a közúthálózat szerkezeti hiányainak megszüntetése a külső kerületek egymás közötti kapcsolatainak fejlesztése, a központokon átvezető utak tehermentesítése érdekében, ‣ a mellékúthálózat forgalomcsillapításának folytatása az ún. egészséges utcák alapelvei szerinti felújítással és kerékpározhatóságának biztosításával, ‣ főúthálózati elemek külön szintű vasúti keresztezéseinek megvalósítása, csomópontjainak kiemelt fejlesztése,

	‣ P+R parkolók építése elsősorban az országos funkció biztosításával összefüggésben, B+R tárolók létesítése a közösségi közlekedési hálózat megállóihoz kapcsolódóan, ‣ új vasútállomások, vasúti megállók létesítése, a városi átszálló kapcsolatok fejlesztése a vasúti közlekedés integrálása érdekében.
Hegyvidéki zóna	‣ a villamoshálózat bővítése (fogaskerekű vasút meghosszabbítása), ‣ kerékpáros főhálózat kialakításának folytatása, ‣ a közúthálózat szerkezeti hiányainak megszüntetése a városközponti orientáltság enyhítése érdekében ‣ a mellékúthálózat forgalomcsillapításának folytatása az ún. egészséges utcák alapelvei szerint felújítással és kerékpározhatóságának biztosításával, ‣ P+R parkolók építése a hegyvidéki lakóterületek számára, B+R tárolók létesítése a közösségi közlekedési hálózat megállóihoz kapcsolódóan.
Duna menti zóna	‣ a HÉV hálózat elemeinek összekötése, ‣ a villamoshálózat bővítése, ‣ a közúthálózat szerkezeti hiányainak megszüntetése, új nagy Duna-hidak építése, ‣ kerékpáros főhálózat kialakításának folytatása, ‣ pesti rakpart gyalogos közlekedésének fejlesztése közúti forgalomcsillapítással összekötve, ‣ a Duna-szigetek elérése érdekében elsősorban gyalogos-kerékpáros hidak építése, ‣ a személyhajózás újraindítása és bekapcsolása a városi közösségi közlekedésbe, ‣ területileg és funkcionálisan differenciált kikötőszabályozás megvalósítása a Duna-partokon, ‣ turistabusz közlekedés és parkolás megoldása.

>> Fotó: Polinszky Tibor

8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet

Budapest sokszínűsége területhasználati értelemben is olyan érték, amelyet meg kell őrizni. Budapest szerkezetét a fenntartható környezet alapelveinek megfelelően, valamint a zavaró egymásmellettiségek és konfliktusforrások kiiktatásával, de legalább azok mérséklésével kell kialakítani. A kiegyensúlyozott térszerkezet azt is jelenti, hogy egyes területek indokolatlan használati túlterhelése mérséklődjön, a keletkező mobilitási igény a városi térben annak sűrűségével és terhelhetőségével arányos legyen. Mindezt a funkcionális összhang megteremtésével, a sűrűség differenciált alakításával és az egyes területrészek közötti kapcsolatok megteremtésével, illetve fejlesztésével lehet elérni.

Kapcsolódó dokumentumok:

- A Kompakt város kialakításának, fenntartásának eszközrendszerének vizsgálata tanulmányterv, 2022
- Mellékközpontok városfejlesztési térsége tanulmányterv, 2022
- Külső városrészek élhetőségének javítása tanulmány, 2022

A cél tartalma erősen összefügg a 4., 5., 6., 7., 9., 10., 11., 12., 13., 14. célokkal. Az ott felsorolt kapcsolódó dokumentumok területi dimenziója is jellemzően a kompakt városszerkezet kialakításához kapcsolódnak.

Helyzetértékelés, indokolás

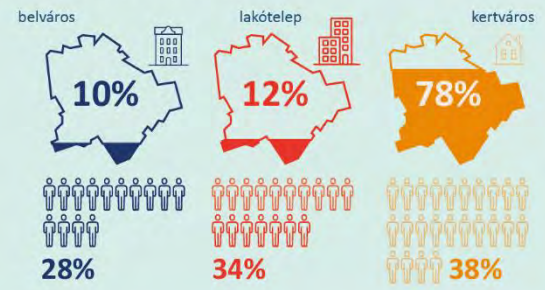
Budapest európai fővároshoz méltó funkcionális sokszínűsége és összetettsége, valamint a városfejlődés évszázadai alatt fokozatosan kialakult, meglévő értékei révén vonzó város. Az összességében kompaktnak tekinthető várost jelentős térbeli differenciálódás és ágazati kihívások jellemzik. Budapest jól lehatárolható térségeinek jellemzői különbözőek, a város meghatározó zónáiban eltérő használat és különböző intenzitású beépítési sűrűség tapasztalható. A Dunára települt főváros mai városszerkezete öt olyan zónában jelenik meg, amelyek karakterben, funkcionális összetevőkben, sűrűségben és kapcsolatrendszerben is jellegzetesen eltérnek egymástól. A beépített területek intenzitása két véglet között mozog: amíg a város beépített területeinek 2/3-a rendkívül alacsony beépítési paraméterekkel rendelkezik, addig alig 5%-a kifejezetten sűrűn beépített. Előbbi esetben a területek fenntarthatósága és gazdaságos üzemeltetése, utóbbi esetben az élhetőség, a környezeti minőség megfelelő színvonala jelenleg nem biztosított, az alacsony kihasználtság pedig az urbanizációs hatékonyságot tekintve kedvezőtlen.

Budapest történeti területhasználata folyamatos változáson ment keresztül, nagymértékben befolyásolva a város élhetőségét, lakói életminőségét, meghatározva a gazdasági élet színtereit, egyben a város működésére, környezeti viszonyaira is jelentős hatást kifejtve. Az elmúlt harminc év változásait áttekintve kétféle markáns tendencia figyelhető meg: egyrészt a városszélek mentén új területek igénybevételével terjeszkedett a város beépített területe; másrészt a kialakult városszerkezetben jelentős funkcióváltások zajlottak a belső tartalékterületeken, az egykori barnamezős területeken. A műszakilag igénybe vett terület mennyisége a fővárosban annak ellenére növekedett, hogy a város népessége 1980 óta több mint 300 ezer fővel csökkent. A város szétterülésének természetes és racionális korlátai vannak, a földterület korlátozottan elérhető erőforrás, így törekedni kell a takarékos, vegyes használatra, amely alapelvet az új fejlesztések esetén különösen szem előtt kell tartani. Fókuszálni kell a meglévő értékek megmentésére, megfelelő hasznosítására, minőségének javítására. Az ökológiai szempontból értékes, pótolhatatlan földterületek beépítése helyett a város belső tartalékterületeit kell a fejlesztések elsődleges célterületeivé tenni, lakó-, gazdasági és zöldterületi fejlesztések során egyaránt.

A sűrűség mennyiségi fogalmát a magas szintű társadalmi igazságossággal és a gazdasági életképességgel szükséges kombinálni. A városi sűrűség túlzott növelése ugyanis nemcsak a közlekedési torlódások, a levegő- és zajszennyezés növekedését okozhatja, hanem erősítheti a társadalmi konfliktusokat is, valamint hatással lehet a természetes, biológiailag aktív felszínek csökkenésére, fokozva ezzel a szélsőséges időjárási események (például elöntések, (villám)árvizek vagy hőhullámok) miatti kockázatokat. A kiegyenlített, kompaktságra törekvő városszerkezetet, a természeti környezettel harmonizáló területhasználat, a közlekedési és közmű-infrastruktúra, valamint a zöldfelületi rendszer integrált, egymás eredményességét fokozó fejlesztésével, területtakarékos módon szükséges elérni.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

A kiegyensúlyozatlan térszerkezet kihívása

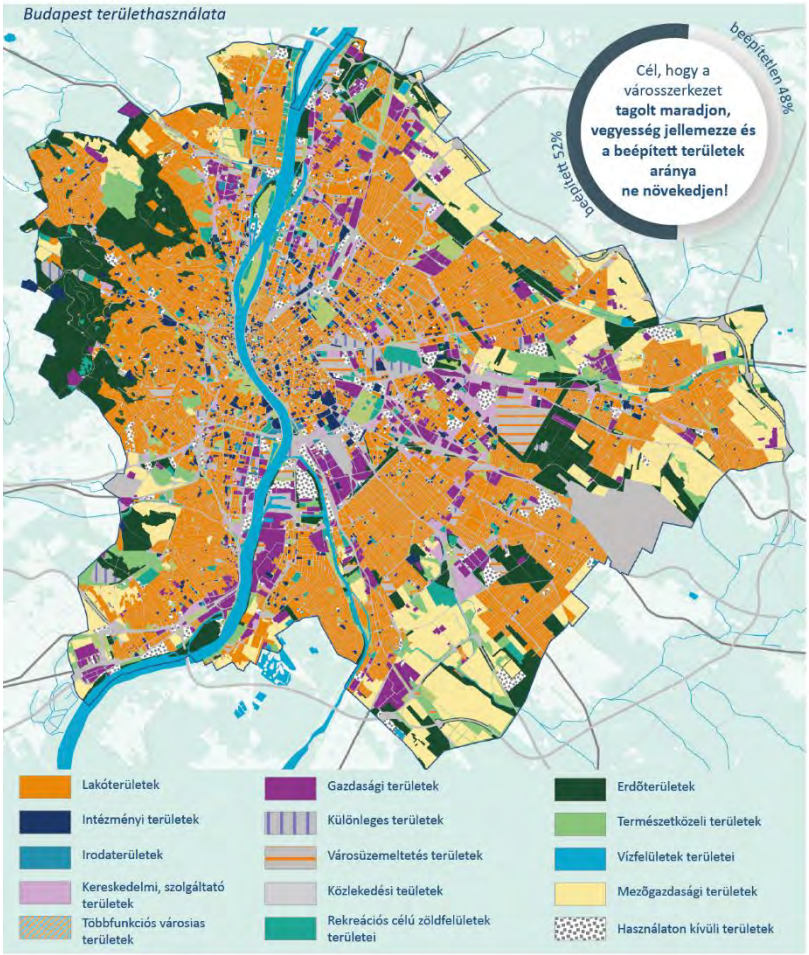

A főváros térszerkezete jelenleg kiegyensúlyozatlan.

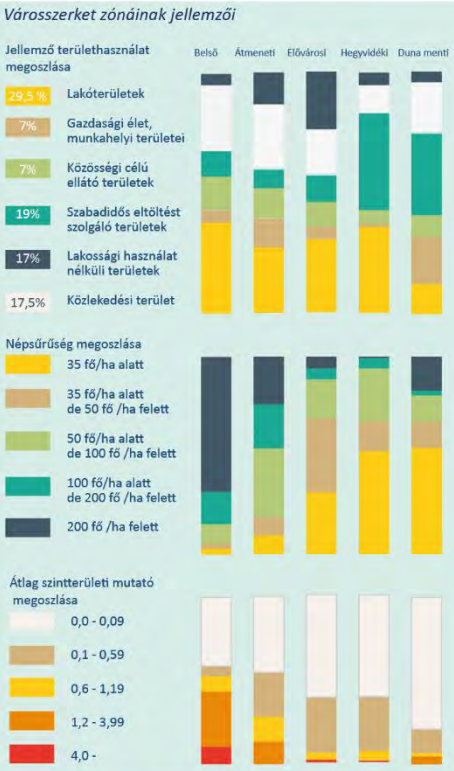
A beavatkozások során törekedni kell a városszerkezet kiegyensúlyozottabbá tételére!

Az a város kompakt, ahol a rendelkezésre álló források észszerűen használhatók fel, a térben kiegyensúlyozott, ugyanakkor megfelelően tagolt városszerkezetet a természeti környezettel harmonizáló területhasználat jellemzi, a sűrűn lakott városi szövetet gazdag vegyesség jellemzi, hatékony az infrastruktúra-hálózat (közlekedés, közművek, humán szolgáltatások, zöld- és kékterületek egyaránt), és a különböző hálózatok egymással összehangoltan, optimálisan üzemelnek, folyamatos a szerves fejlődés, a szociális és a gazdasági interakció.
Budapest esetében a kompaktságra való törekvés nem a sűrűség növelését, hanem az adott területhez illő, optimális sűrűség meghatározását jelenti, a területek megfelelő tagoltsága, a kiszolgáló hálózatok gazdaságosan fenntartható kialakítása, a meglévő értékek védelme mellett.

Budapest területhasználata

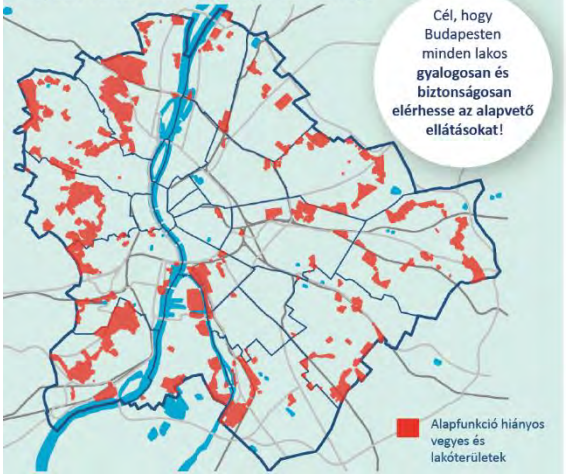

Városszerket zónáinak jellemzői

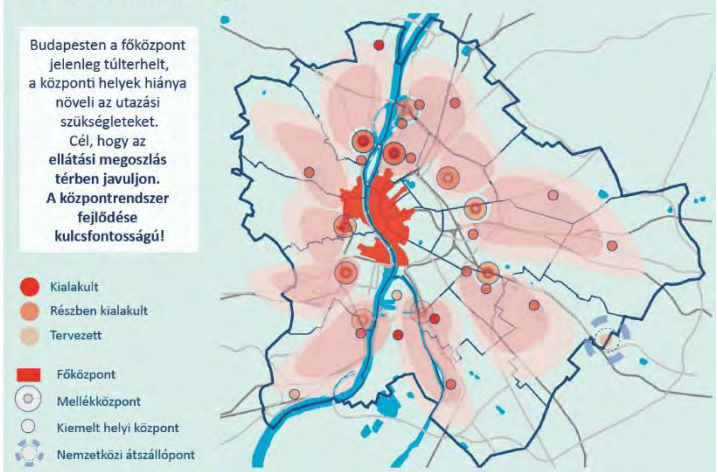

A beavatkozások során a zónák egyedi karakteréhez és értékeihez illeszkedni kell!

Alapvető városi ellátások gyalogos elérhetősége

Központrendszer kialakultsága

A történeti városmag és a köré szerveződött, történeti szerkezetet megőrző nagyvárosias sűrűségű térség – a belső zóna – Budapest főközpontja, jelentős népességgel rendelkezik. A belső városrészt részben a heterogén jellemzőkkel rendelkező átmeneti zóna veszi körül. A zóna nehezen átjárható területrészeket is tartalmaz annak ellenére, hogy az ipari termelés fokozatos megszűnése miatt ebben a zónában történt meg a legnagyobb szerkezetváltozás az elmúlt 30 évben. A zóna átjárhatóságát a vasúti területek is jelentősen nehezítik. Az elővárosi zóna alacsony beépítésű és népsűrűségű térségének sok területe elszigetelt, monofunkcionális lakóterület, esetenként kedvezőtlen elérhetőségű ellátó szolgáltatásokkal. Az itt jellemző kertvárosias lakóterületeket helyenként a lakótelepek, valamint gazdasági, munkahelyi területek tagolják. A hegyvidéki zónában a lakófunkció dominál, népsűrűsége a legalacsonyabb a városban. Közlekedési lehetőségei a domborzati adottságai miatt a legkorlátozottabbak a zónák közül, hiányoznak a harántirányú elemei, ezért meghatározó elosztópontjai túlterheltek. A Duna menti zónát a sokarcúság jellemzi. A volt iparterületek felhagyásával jelentős volumenű barnamezős terület jött létre, ezek átalakulási folyamata a gazdasági válság idejére (2010 körül) leállt. A közlekedési infrastruktúra több helyen intenzíven érinti ezt a zónát, ami a város és a folyó kapcsolatának megteremtését jelentősen nehezíti. A Duna menti zónának a belső zónával határos szakasza a világörökség területeként a város örök panorámáját adja, északi és déli szakaszain meghatározó még a természetközeli területek aránya.

A belvárost jelentő városközpont mellett jelentősebb, azt tehermentesíteni tudó központokból álló hálózat – az 1950-ben létrejött közigazgatási határokon belül – máig nem fejlődött ki. A főváros beépített területeinek nagyobb része rendkívül alacsony beépítési paraméterekkel rendelkezik, ami értelemszerűen alacsony népsűrűséget eredményez, különösen az elővárosi és a hegyvidéki zónákban. A fentiek miatt állandó a számottevő utazási kényszer a városközpont és más városrészek központi területei között, amely jelentős részben közúti közlekedéssel (személygépjárművel, autóbusszal) bonyolódik. Az elmúlt évtizedek társadalmi-gazdasági változásainak következtében jelentősen nőtt a Budapest környéki települések lakossága. A népesség térbeli eloszlásának e nagyarányú változása a városhatárt rendszeresen átlépő forgalmat jelentősen megnövelte, összetételét – a személygépjármű-közlekedés arányát drasztikusan emelve – hátrányosan befolyásolta, ezzel is nehezítve Budapest közlekedési helyzetét. Ennek következtében a főváros és a kapcsolódó várostérség közötti együttműködés igény egyre sürgetőbb – különös tekintettel a jelentős közlekedési terhelésre–, melynek megfelelő kezelése mihamarabbi megoldásra vár.

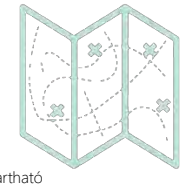
A hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet létrehozása érdekében kiemelt fontosságú, hogy az új fejlesztések előnyösen fejlesszék tovább a város nagyléptékű szerkezeti elemeit, illeszkedjenek a meglévő beállt területek struktúrájához, és emellett előremutató urbanisztikai elemeket hozzanak létre.

Az értékek és problémák figyelembevételével összhangot kell teremteni a területhasználat és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között. A távlati fenntarthatóság érdekében egy-egy terület környezeti hatását és működési költségeit (létrehozás és ellátórendszerek üzemeltetése) a lehető leggazdaságosabb kell kialakítani. A nagy kiterjedésű, alacsony intenzitású területek egyre nagyobb mértékben nehezítik a város gazdaságos kiszolgálását, távlati fenntarthatóságát. Mivel a népesség alacsony sűrűsége csökkenti a környezet fenntarthatóságát, növeli a közpénzekből fenntartott közlekedési és közmű-üzemeltetési, illetve -fenntartási költségeit – miközben fajlagosan több természeti erőforrást, több területet vesz igénybe –, ezért új fejlesztések esetén hatékonyabb intenzitásra kell törekedni, természetesen a lakóterületek esetén az élhetőség, a magas életminőség biztosítása mellett.

Ahhoz, hogy Budapest élhető, zöld, fenntartható és élettel teli városrészek hálózata legyen, vonzó környezetre, a szolgáltatások sokszínűségére, az egyéni gépjármű használat igényét csökkentő és a hálózatok folytonosságát erősítő közlekedésfejlesztésre van szükség. A kompakt város koncepciót csak akkor sikeresen megvalósítani, ha a helyi társadalmi kapcsolatokra és a közösséghez tartozás erősítése, valamint az egyenlő esélyű városhasználat is nagy hangsúlyt kap és ennek támogatását biztosító közterületi fejlesztések valósulnak meg. A fővárosban a jövőben történő beavatkozások során ennek is alapvető szempontnak kell lennie.

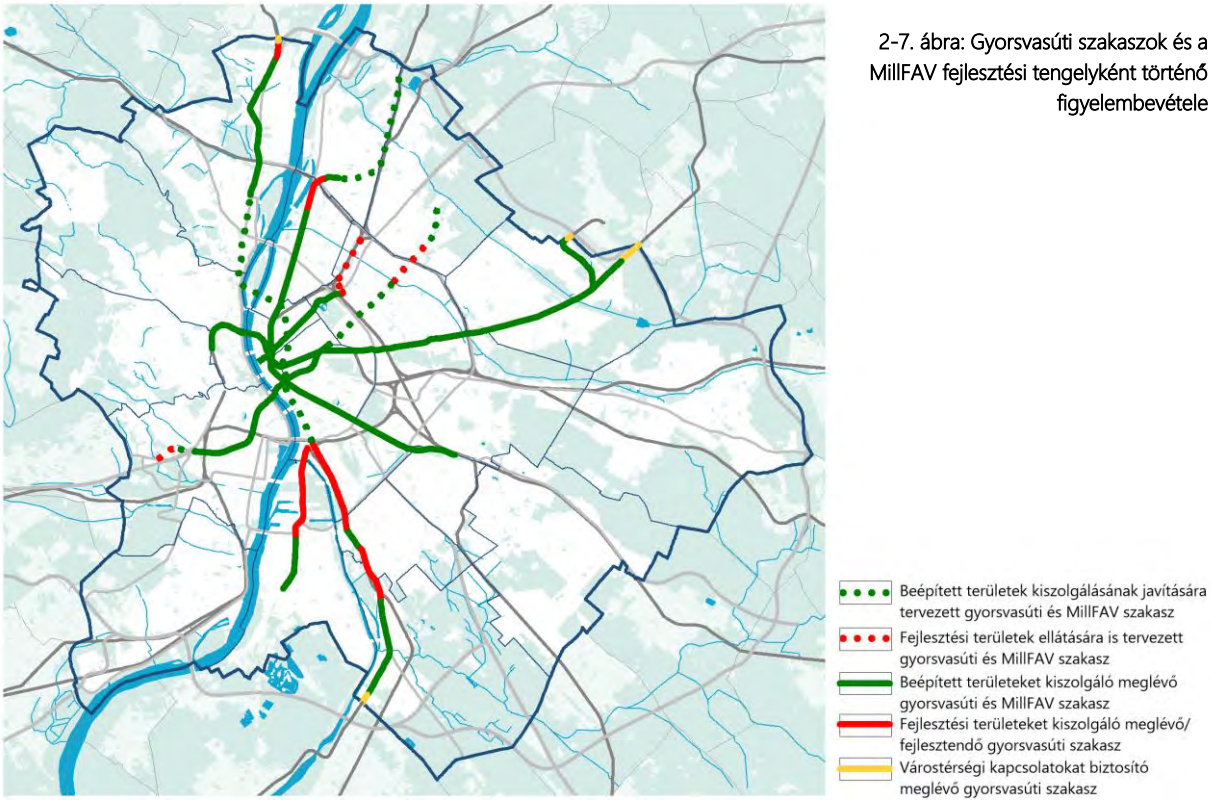
Feladatok

8.1. A területhasználat és a közlekedési rendszer térbeli összehangolása a mobilitási igények csökkentésére törekedve

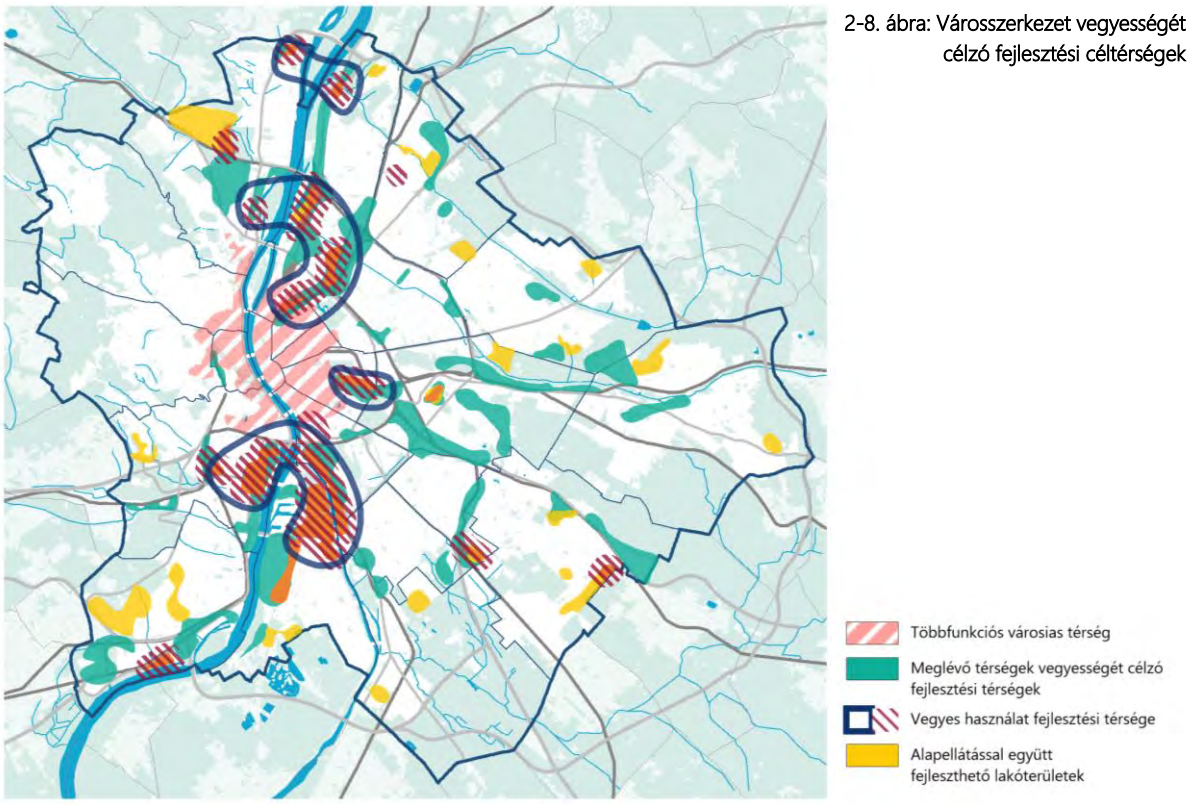

A fenntartható városfejlődéshez nélkülözhetetlen a mobilitási igények ésszerűtlen növekedésének megelőzése a közlekedés negatív hatásainak minimalizálása érdekében. A közlekedési rendszert az adott kor műszaki és gazdasági (pénzügyi) lehetőségei mellett alapvetően meghatározzák a város területfelhasználási és népességi viszonyai.

- Vegyes funkciójú, kompakt városi területhasználatot és hálózati rendszert kell kialakítani, a megőrzésre érdemes természeti és épített környezet és az egyedi városkarakter tiszteletben tartásával. Olyan, jól működő, kompakt városi területhasználati rendszer létrehozása szükséges, melyben a sokrétű, különféle tevékenységek jól megférnek egymás mellett, csökken a konfliktusokkal járó területi igénybevétel. A városi területeken a vegyesebb használatot kell a fejlesztőktől megkövetelni, ami a helyváltoztatási igény és ezáltal a környezetterhelés mérséklődéséhez vezet.
- Annak érdekében, hogy az új fejlesztési területek ne növeljék jelentősen a mobilitási igényeket és ezáltal a városi és városkörnyéki közlekedési hálózatok terhelését, a nagy forgalmat vonzó ingatlanfejlesztéseket a kötöttpályás vonalak megállóinak környezetébe szükséges koncentrálni, valamint a fejlesztési területek későbbi, ütemezett kiválasztásánál azokat a területeket kell előnyben részesíteni, amelyek nagykapacitású kötöttpályás közösségi közlekedéssel jól ellátottak, illetve elláthatóak. A fenntartható városfejlesztés jegyében törekedni kell a rendelkezésre álló források, a meglévő infrastruktúra hálózatok optimális kihasználására. A nagyvolumenű városfejlesztési projektek esetén a kötöttpályás (kapacitív és színvonalas) közösségi közlekedési elem előzetes megvalósítása szükséges a szükséges források biztosításával, akár a fejlesztők bevonásával.
- A város öt, eltérő adottságokkal rendelkező zónája (belső, átmeneti, elővárosi, hegyvidéki és Duna menti) differenciált fejlesztést igényel. Mindig a zóna jellegéhez illő közlekedési módokat kell preferálni, zökkenőmentes, integrált rendszerként működtetve. A közlekedési megoldásoknak egyfelől alkalmazkodniuk kell egy-egy térség környezeti jellegéhez, másfelől az adott térség fejlesztéseinek az szabjon korlátot, hogy az okozott forgalomvonzás növekménye legyen arányban a térség környezeti eltartóképességével.
- Az egyik legfontosabb szerkezetfejlesztő tényező a Duna-hidak megépítése (Aquincumi híd, Albertfalvai híd, Galvani híd). Ezek – hosszú távon és nagy távlatban várható – megépítésével Pest és Buda a belső városrészek kikerülésével tudja kapcsolatát erősíteni és egyben összefűzni az átmeneti és az elővárosi zónában levő városrészeket is, új dimenziót adva fejlesztéseiknek. Ehhez kapcsolódik a város gyűrűs szerkezetének ésszerű bővítése a hálózati hiányok felszámolására törekedve.
- A vasúti területek és a közutak elválasztó hatását oldani kell, kapcsolatot kell létesíteni a mellettük fekvő területek között. A hálózati elemek szerepének kiegyensúlyozott alakítása érdekében az előkészített, illetve a megkezdett infrastruktúra-fejlesztéseket mielőbb meg kell valósítani.
- Javítani kell a meglévő kapcsolatok minőségét is, megfelelő színvonalú kapcsolatokkal biztosíthatóvá válik az átjárhatóság, kiiktathatók a felesleges kerülők miatti utazások, ami szintén a közlekedési terhelés csökkenéséhez vezet.
- A kötöttpályás közösségi közlekedés létesítményei a legalkalmasabbak a meglévő, intenzív beépítéssel rendelkező városi területek környezetbarát kiszolgálására, valamint a forgalomvonzó ingatlanfejlesztésekkel érintett területek ellátása számára. A szakaszosan eltérő szerepkörrel rendelkező, meglévő és tervezett gyorsvasúti vonalak fejlesztési tengelyként funkcionálva – az építési lehetőségek szabályozásán keresztül – hosszú távon, a településszerkezetet jelentősen befolyásolva képesek hatni a városra. A jobb elérhetőség vonzóbbá teszi a területet a fenntartható vegyes területhasználat számára is. Az infrastruktúra fejlesztése jó közlekedési kapcsolatokat eredményez a potenciális fejlesztési területek számára, amelyek funkciójuk alapján a városszerkezet kívánatos kiegyensúlyozását, vegyességét tudják biztosítani.

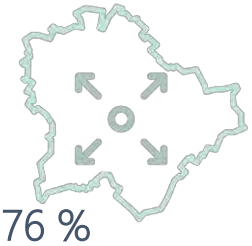
2-7. ábra: Gyorsvasúti szakaszok és a MillFAV fejlesztési tengelyként történő figyelembevétele

2-8. ábra: Városszerkezet vegyességét célzó fejlesztési céltérségek

8.2. Differenciált központrendszer kialakítása (a meglévő központok minőségi fejlesztésével, az új központok igényes városépítészeti kialakításával a városszerkezetben meghatározott szerepkörhöz illeszkedve)

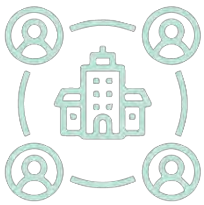
- Budapesten a térbeli, város használati egyenlőtlenségek és aránytalanságok csökkentése érdekében differenciált központrendszert kell kialakítani. A differenciált központrendszer akkor tudja teljesíteni feladatát és hatékonyan segíteni a város kompaktságra való törekvését, ha a városszerkezet és az érintett központi hely funkcionális összetettsége harmonizál egymással. A kiszolgálni kívánt vonzáskörzettől függően kell meghatározni a városszerkezeti szerepet, és az ebből fakadó igényként kell biztosítani a megfelelő közlekedési kapcsolatokat. A kijelölt központi helyek csak akkor érik el a városszerkezetben előirányzott szerepüket, ha mindig az adott kornak megfelelő legkorszerűbb és leginkább előremutató megoldás biztosítható számukra, területigényben, kapcsolatban, felszíni közlekedésben, a gyalogosok mozgásában, akadálymentesítésben, esélyegyenlőségben, a szolgáltatások típusát és minőségét tekintve, valamint építészeti minőségben. Ezeket a területeket, függetlenül kapacitásuktól, nagyságuktól és elhelyezkedésüktől a város különleges helyeiként kell kezelni.
- A kijelölt központi helyek fejlesztésére vonatkozó mesterterv kidolgozása, és annak fokozatos végrehajtása szükséges, összehangolva a kapcsolódó ingatlanfejlesztésekkel. Azokon a fejlesztési területeken, amelyek a kijelölt központ területére esnek, a központi szerepkör erősítéséhez szükséges a funkcionális sokszínűség és a kötöttpályás közlekedés, a mikromobilitás fejlesztése. Azon mellékközpontok esetében, ahol arra fizikailag lehetőség van, személygépjármű egész napos tárolási lehetőségét (P+R) biztosítani. A központi helyek gyalogos elérésén kívüli fejlesztési területek esetében az alapellátó funkciókat a mobilitási kényszer csökkentése érdekében helyben kell biztosítani.
- A központi helyek fejlesztésénél a funkcionális vegyességnek és környezeti minőségnek ki kell egészítenie a kedvező elérhetőséget. Vonzó és marasztaló központokra van szükség a társadalmi találkozások élettel teli színterein – beleértve az épített környezet minden elemét, a közterületekkel együtt –, hiszen csak ekkor lesznek jól működők és gazdaságilag is eredményesek. A városi fontosabb átszálló csomópontok központként történő fejlesztése szükséges kereskedelemmel és szolgáltatásokkal, minőségjavítással.
- A kijelölt központrendszer helyszínein elsősorban szabályozási eszközökkel, megfelelő fejlesztési programokkal, urbanisztikai, építészeti és tájépítészeti tervezéssel, valamint minőségi kivitelezéssel és üzemeltetéssel biztosítható a kompakt város alapvető szempontjainak érvényesítése. Minden érintett helyszínen biztosítani kell a közösségi közlekedési megállóhelyek megfelelő, akadálymentesített megközelíthetőségét a helyi kapcsolati hiányok megszűntetésével, a szabadterek átrendezésével, továbbá a kerékpáros és közösségi közlekedés közötti módváltást támogató eszközökkel, berendezésekkel.
- A megvalósítás és működés támogatása és a XXI. századi építészeti karakter megfogalmazása érdekében a Duna-hidak és hídfők, az új központi helyszínek összvárosi érdekű szabályozását megelőzően szükség lehet önkormányzati területszerzésre, valamint nemzetközi vagy országos tervpályázatok lebonyolítására.
- A központokba települő kedvezményezett közösségi, ellátó funkciók üzleti, szolgáltatási oldalának támogatása és üzletmenedzsment szükséges, a műszaki paraméterek biztosítása mellett. A kialakult központi helyeken a városi identitást erősítő kulturális létesítmények, programok és fejlesztések ösztönzése és szervezése szükséges a központok élettel való megtöltésére, a közösségi színterek iránti érdeklődés növelésére. A helyi identitástudat erősítése érdekében a lokális központokban kiemelten fontos a szomszédsági egységek kezdeményezéseinek támogatása, közösségi események szervezése.

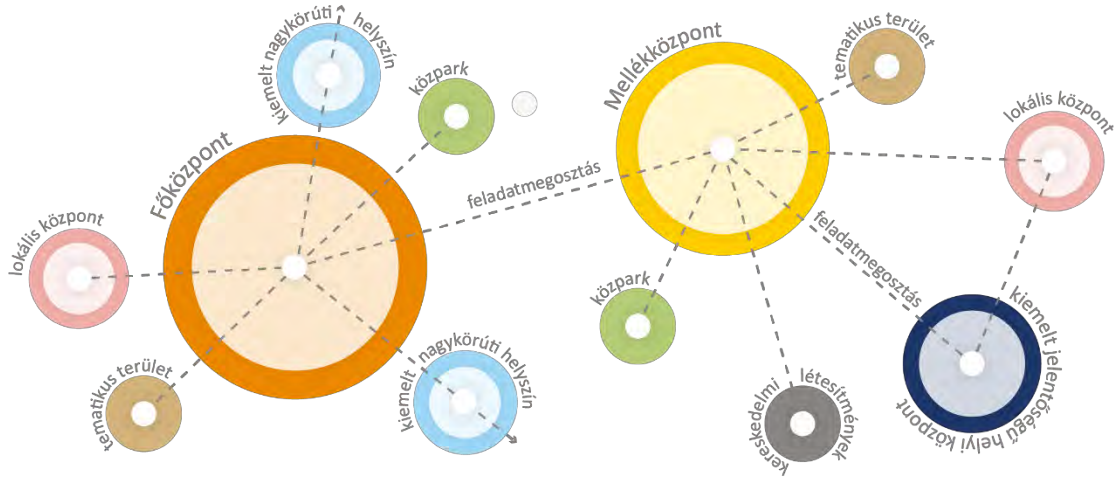
76 %

a központrendszer kialakultsága, 2021,

(A hatályos fővárosi településtervben meghatározott központrendszer elemeinek funkcionális értékelése az Európai Unió SUMI multimodal integration multimodality és SUMI urban functional diversity nevű indikátorainál használt módszertan felhasználásával készült, a településtervben tervezett és a kialakult állapot összevetésével. Az index mennyiségi mutatókat vesz figyelembe, a minőség szempontjából jelentősebb az elmaradás!)

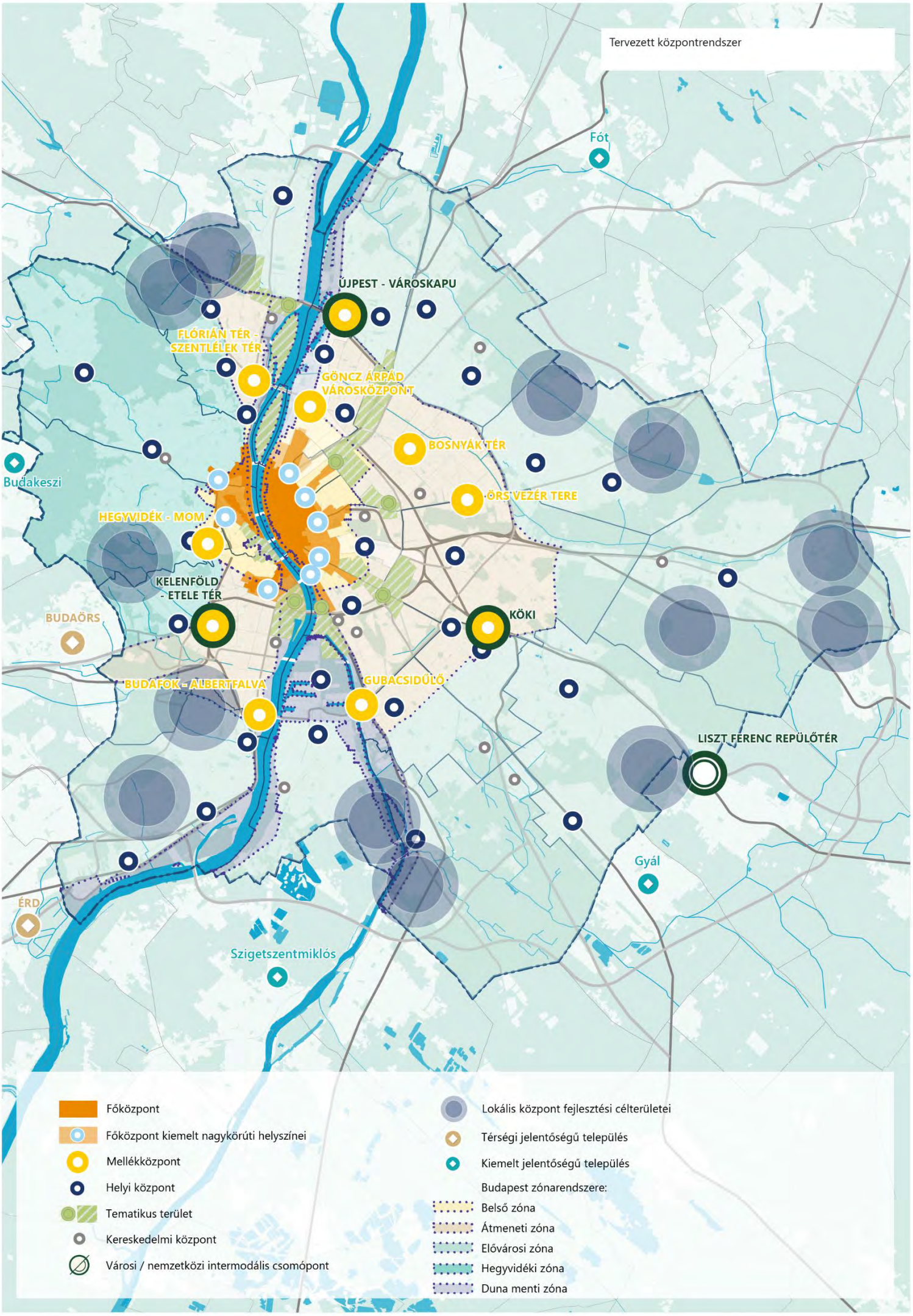
A központi helyek városi tereit 20-25 perces időeltöltésre alkalmasan kell kialakítani:
a környezeti adottságokra reagáló, minden időszakban használható ülőzónák, esztétikai minőségek kialakítása szükséges, ahol kiemelt hangsúllyal kell kezelni a térfalakat adó épületek élő földszinti zónájának kialakítására!

2-9. ábra: A központrendszer elemei

Központrendszer eleme	*Szerepkör*
Főközpont	*Budapest hagyományos városközpontja a város belső, legfrekventáltabb, funkciókban leggazdagabb területe, nemzetközi, országos, agglomerációs és városon belüli meghatározó vonzerővel rendelkezik. Budapest városközpontja egyben a térség főközpontja is. A mintegy 14 km² kiterjedésű városközpont Budapest gyűrűs-sugaras szerkezetének közepén, minden irányból jól megközelíthető. Ide érkeznek az országos vasútvonalak, itt érnek össze a városi metróvonalak és számtalan villamosvonal, amelyeket kiegészítenek a trolibusz és autóbusz-viszonylatok. . Ezen a helyen, a város legintenzívebben beépített területén számtalan, a rendkívül változatos funkció van jelen. A hagyományos városközponthoz kapcsolódnak a jelentős aktivitással rendelkező központi helyek, kiemelt nagykörúti helyszínek, amelyek kiváló elérhetőségük és kiemelt funkcióik révén a város legaktívabb és legsűrűbben felkeresett helyszínei, a belváros egyfajta kapui. Ezek a területek jellemzően kiemelt kereskedelmi funkciókkal rendelkező fontos közlekedési és átszálló csomópontok.*
Mellékközpont	*Közösségi közlekedéssel kiemelten ellátott, jelentős átszálló csomópontként is szolgáló funkciókban gazdag terület, amely a környező városrészek, illetve az agglomeráció csatlakozó településeinek központirányú forgalmát felfogja és funkcionális kínálatával, minőségével a főközponti területet tehermentesíti. Az elővárosi gyorsvasúti hálózat és a bevezető autópályák révén a mellékközpontok funkcionális hatásait a városkörnyék településeinek hasonlóan differenciált központi elemei egészítik ki.*
Helyi központ	*A hagyományos városközponti helyszíneket kiegészítő hely, amely jellemzően történeti jelentőségű kerületközpont is. Esetenként a saját kerületükön kívül több szomszédos kerületet, olykor agglomerációs települést is ellát, de elsődlegesen a helyi közszolgáltatásban, közigazgatásban, középfokú ellátásban meghatározó, a legtöbb esetben alapfokú szolgáltatásokkal kiegészülve és kötöttpályás közlekedési eszközökkel megközelíthetően. A helyi központok városi szerepkörük alapján kétféleképpen kerültek kategorizálásra: kiemelt jelentőségű helyi központ és jelentős helyi központ.*
Lokális központ	*Szomszédsági szinten kiemelten fontos helyszín, ahol a környező lakóterület ellátó funkciói sűrűsödnek.*
Forgalomvonzó egyéb létesítmények	*Olyan helyszínek, amelyek hagyományos értelemben nem tekinthetők városi központnak, de meghatározó kiterjedésük és ellátó monofunkciós szerepkörük miatt jelentős forgalomvonzó szerepkörrel rendelkeznek. Ilyen helyszínek a nagykiterjedésű kereskedelmi létesítmények, a közparkok és egyéb tematikus területek, utóbbiaknak egyrésze a városszerkezetet is meghatározó, vegyes fejlesztést igényel.*

Tervezett központrendszer
Fót
ÚJPEST - VÁROSKAPU
FLÓRIÁN TÉR - SZENTLÉLEK TÉR
GÖNCZ ÁRPÁD VÁROSKÖZPONT
BOSNYÁK TÉR
Budakeszi
ÖRS VEZÉR TERE
HEGYVIDÉK - MOM
KELENFÖLD - ETELE TÉR
BUDAÖRS
KÖKI
BUDAFOK - ALBERTFALVA
GUBACSIDŰLŐ
LISZT FERENC REPÜLŐTÉR
Gyál
ÉRD
Szigetszentmiklós
Főközpont
Főközpont kiemelt nagykörúti helyszínei
Mellékközpont
Helyi központ
Tematikus terület
Kereskedelmi központ
Városi / nemzetközi intermodális csomópont
Lokális központ fejlesztési célterületei
Térségi jelentőségű település
Kiemelt jelentőségű település
Budapest zónarendszere:
Belső zóna
Átmeneti zóna
Elővárosi zóna
Hegyvidéki zóna
Duna menti zóna

8.3. Városi szolgáltatások gyalogos elérhetőségének biztosítása („kis távolságok városa")

- Budapest központi szerepköréhez illeszkedve, kifejezetten funkciógazdag, területhasználati értelemben vett sokszínűsége az országban egyedülálló. Ez egyrészt kiszolgálhatja az új fejlesztéseket, másrészt tovább színesíthető az új beruházások által. Alapkritérium, hogy a város minden lakója számára meglegyen a lehetőség a mindennapi élethez szükséges alapfunkciók akadálymentes elérésére.
- A természeti és épített környezetet, a városi karaktert tiszteletben tartva, vegyes funkciójú városi területhasználatot és hálózati rendszert kell kialakítani. Ha a mindennapok helyszínei közel vannak, elérésükhöz nem kell motorizált közlekedés, javul a kerékpározás és gyaloglás esélye. Ehhez összvárosi szinten kell az alapellátást biztosító szolgáltatások gyalogos elérhetőségen belüli hálózat lefedettségéről gondoskodni. Minden esetben a fejlesztéssel arányosan méretezve a fejlesztési területen belül szükséges biztosítani a lakóközösség szabadidő eltöltését és jóllétét segítő zöldfelületeket, a lakók életviteléhez szükséges tárolóterületeket, elsősorban a járműtárolást biztosító területeket, valamint a fejlesztési terület működéséhez szükséges fenntartható erőforrás-gazdálkodási létesítményeket. A fejlesztés volumenétől, pozíciójától és a tervezett lakásszámtól függően felmerülhet a humán infrastruktúra fejlesztésének szükségessége is.
- Nagyléptékű fejlesztések esetében cél, hogy az ellátó funkciók a városszerkezethez illeszkedve, kiegyensúlyozott megoszlásban helyben álljanak rendelkezésre, és hogy azok kapacitása és minősége összhangban legyen a helyi igényekkel és a fejlesztés után várható használói összetétellel. Azokban az esetekben, amikor a fejlesztés megkezdése előtt is van már városias használat, a környező lakosság ellátását biztosító, területen belüli funkciókat meg kell őrizni.
- Egy adott városrész helyzetéhez, infrastruktúrájához igazított leghatékonyabb intenzitást kell kialakítani, amelyet a településrendezési tervekben meg kell határozni. A vegyes területhasználat korszerű kereteinek megteremtéséhez megfelelő szabályozás megalkotása szükséges a lakóterületekről gyalogosan elérhető, ellátó funkciók és munkahelyek kialakítása érdekében. Ugyanezen terveknek tartalmaznia kell az alapfokú intézményi és zöldterületi ellátás normatív előírásrendszerét az új lakóterületekre, támogatnia kell a meglévő lakóterületek komplex rehabilitációját, valamint az épületek közterületek felé aktív földszinti kialakítását.
- Ehhez természetesen hozzátartozik a közterületi állapotok rendezése, minőségének javítása, emberközpontú mikrokörnyezetek kialakítása a gyaloglásra és kerékpározásra inspiráló városi közterületek kiépítésével. Különösen a kiemelt urbánus helyszíneken és az alapellátó intézmények sűrűsödésének környezetében kell a városközponti és a rekreációs zónákban a forgalomcsillapított közterületeket igényes, vegyes használatú közterekké alakítani, hogy a városi tereket a jövőben ne a motorizált közlekedés uralja, hanem a helyhez illően biztosítsa a biztonságos és kényelmes gyaloglást is. Ehhez szükség van a „vision zero" irányelv alkalmazására és biztonságos átkelőhelyek kialakítására a gyalogos biztonság és a halálos kimenetelű balesetek felszámolása érdekében.
- A meglévő közterületek átalakítása mellett a mikrostrukturális átjárhatóság javítására, az egyes elhanyagolt területek funkcionális és tömbszintű átrendezésére is szükség van a nagykiterjedésű, átjárhatatlan tömbök esetén. El kell érni, hogy a fejlesztések az egyes területeken ne csak saját érdekeik kiszolgálásra, zárt egységben valósuljanak meg, hanem városfejlesztési többlettel párosulva visszahassanak a szomszédsági egységekre, azokkal és a fő szerkezeti, hálózati elemekkel kapcsolatot teremtve.
- A funkciók megoszlása és mérete tájékoztatást ad a településszerkezetről, amelyet kiegészít a területek használatának időbeli változatossága, a használat intenzitása, vagyis a gyakoriság és az időbeli lefolyás. A funkciók kiterjedését és a használati intenzitás mértékét a környezet eltartó képességével arányosan kell kialakítani.

A fővárosi lakosság

93%-a érzi úgy, hogy fontos, hogy gyalogosan vagy rövid utazással érje el a napi szolgáltatásokat.

és a fővárosi lakosság

22%-a elégedetlen a biztonságos gyalogos közlekedés feltételeivel. Cél, hogy ez az elégedetlenség csökkenjen!

A Medián 2024. évi reprezentatív felmérése alapján

4.300 ha

az alapfunkcióhiányos terület kiterjedése

Itt élő népesség aránya: 7%

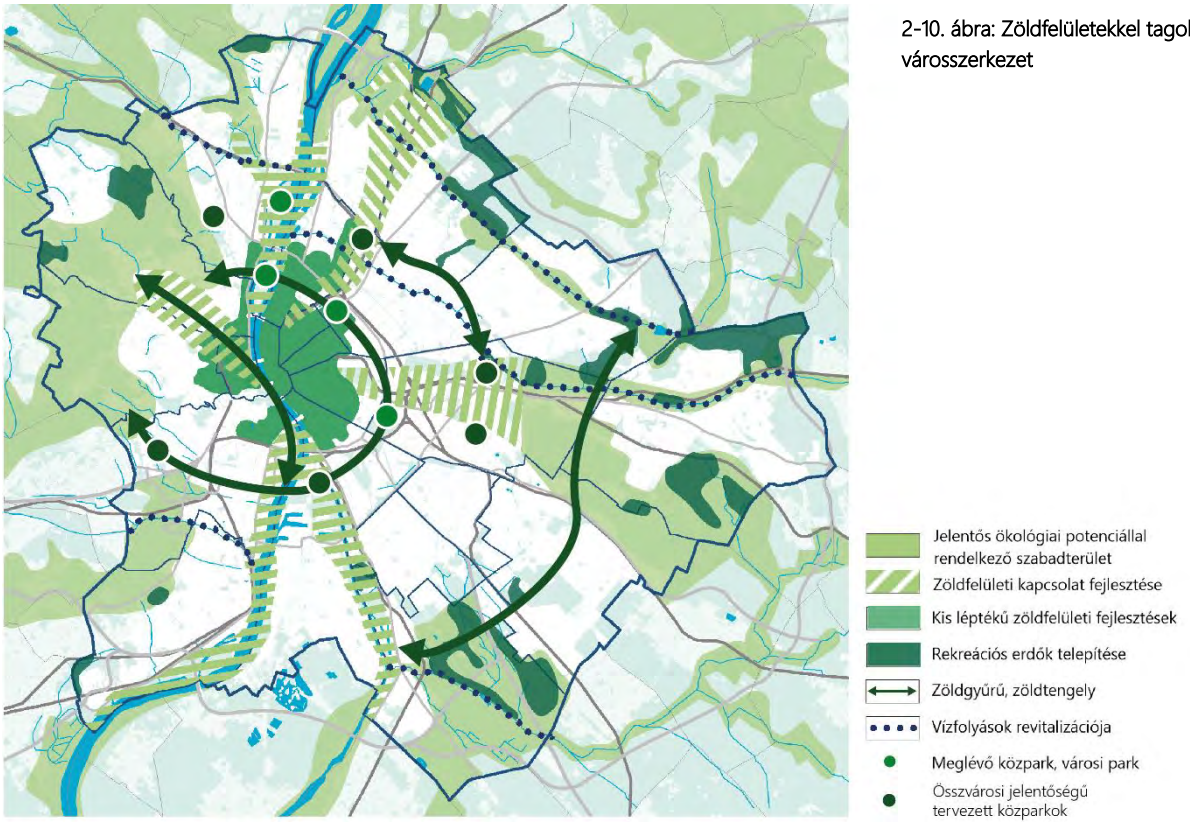
(A népesség arány a 2011. évi népszámlálási adatokon alapul, a 2021. évi népszámlálási adatok várhatóan 2024. első negyedévében lesznek elérhetőek.)

Az alapfunkció hiányos területek egyharmada (~1440 ha) jelenleg nagykiterjedésű (10 hektár feletti alapterületű) használaton kívüli terület, ezeknek a jövőbeli fejlesztése során különös figyelmet kell fordítani a helyben elérhető szolgáltatások bővítésére.

A megvalósítást segítő, kapcsolódó dokumentumok: Közterületek és közutak tervezési útmutatója, Közlekedésbiztonsági Stratégia, valamint Egészséges utcák szempontrendszere.

8.4. Fenntartható, szabad területekkel megfelelően tagolt város kialakítása

- A kompakt településszerkezet magában hordozza a szabad területekkel tagolt városszerkezet szükségességét. A főváros jelentős részén még megtalálható szabad területek kiválóan alkalmasak arra, hogy az urbánus beépítés egybefüggő hőszigetei közé ékelődve, azok kedvezőtlen klimatikus hatását megtörjék. A jelenleg kihasználatlan szabad területek megőrzése biztosítani tudja ezt a tagolást, a felesleges szétterülés és a pazarló területhasználat ellenében. A beépítések kialakításakor megfelelő nagyságú és minőségű szabadtereket kell biztosítani az átszellőzési viszonyok és ökológiai kapcsolatok figyelembevételével.
- A város zöldfelületi rendszere olyan érték, amelynek megőrzése kiemelt feladat. Összehangolt, tervszerű zöldfelületi fejlesztés szükséges a komplex településfejlődés érdekében.
- A város védettség alatt nem álló szabad tereit csak a városszerkezeti szempontból legindokoltabb, kifejezetten helyhez kötött esetekben szabad beépítésre szánt területként felhasználni, mivel a város jelentős, infrastruktúrával jól ellátott területi tartalékkal rendelkezik, amelyek elhelyezkedése ideálisabb a fejlesztések és a településszerkezet szempontjából. A kihasználatlan területek esetében nemcsak a beépítés kedvezményezése, hanem a zöldfelület-hiányos területeken a zöldfelületi ellátás támogatása is feladat. Az átmeneti zóna barnamezős területeinek felszabadításával a belső zóna határán húzódó, jelenleg szigetszerűen elhelyezkedő városi parkokat be kell kapcsolni a zöldfelületi rendszerbe.
- A zöldfelületi kapcsolatok fejlesztésénél különösen fontosak a mára felesleges vasúti területek, amelyek a vonalas infrastruktúrának köszönhetően kapcsolódnak a térségi szabad területekhez is. Hasonló szerkezeti tagolóelemek a vízfolyások. A kisvízfolyások esetében azonban csak a kellően széles part menti sávnak van tagoló hatása, ezért a patakok melletti területeken a szabadterületeket meg kell őrizni, illetve a nem kielégítő állapotúakat revitalizálni kell. A tagolt városszerkezet kialakításában az erdőterületek meghatározó szerepet töltenek be, ennélfogva az erdőtelepítéseket az erdősítésre szánt területeken meg kell kezdeni.

2-10. ábra: Zöldfelületekkel tagolt városszerkezet

8.5. A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása

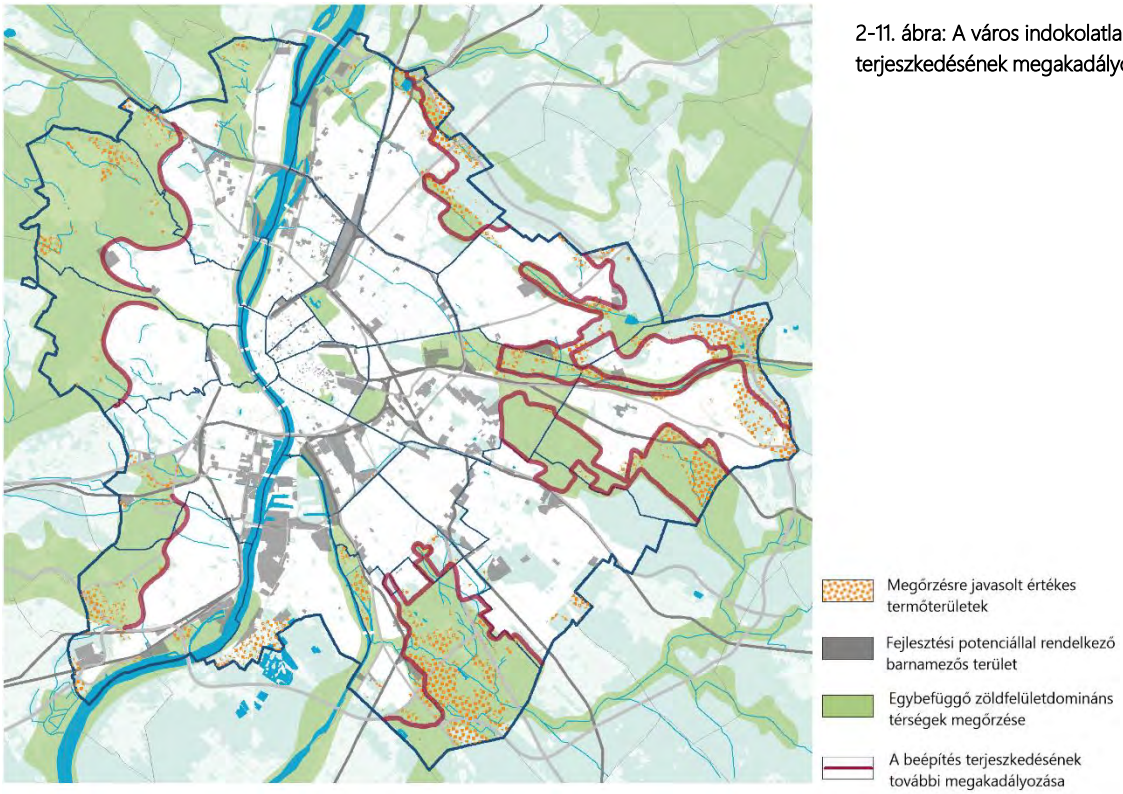
- A szétterülő városszerkezet nehezen működtethető, akadályozza a város hatékony működését. Tekintettel arra, hogy a város számos olyan területtel rendelkezik, amely jelenleg kihasználatlan, vagy jelentősen alulhasznosított, és a városra vonatkozó demográfiai előrejelzés nem számol népességnövekedéssel, ezért indokolatlan a város további növekedése a szabadterületek rovására.
- A további beépítések megakadályozása különösen fontos a védett természeti területek és a beépített területek szegélyterületein (budai oldalon).
- A főváros területén lévő értékes termőterületek megtartása fontos feladat, mert a város élelmiszer-ellátásán kívül az ökológiai, városklimatológiai hatásuk is jelentős. Meg kell akadályozni a kiváló termőhelyi adottságú területek beépítését.
- A városszéleken meg kell állítani a város indokolatlan terjeszkedését, a szabad területeket a zöldfelületi fejlesztés célterületeiként kell tartalékolni. Hasonlóképpen lényeges a városszéli beépített területek agglomerációs településekkel való további összenövésének megakadályozása.
- A zöldmezős fejlesztések visszaszorítása érdekében egyrészt a településtervekhez kapcsolódó biológiai aktivitás szabályozásának átalakítása szükséges, másrészt a tényleges zöldfelületi kompenzációt és az ehhez kapcsolódó talajlezárási díjat is indokolt bevezetni (☞5.1. Zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése című fejezet).
- A jelenlegi beépített területek szélén kijelölt fejlesztési területek beépítése kizárólag változatos és megfizethető lakóterületi kínálattal, korszerű, versenyképes kialakítással történhet. A fejlesztési területeken a funkciómix kialakításakor a környezettel arányos kapacitások kiépítésére, a hiányzó funkciók pótlására van szükség. Az illeszkedés mellett a tervezett beruházás léptékének függvényében a működőképesség fenntartása, vagyis a környező és a fejlesztési terület humán és műszaki infrastrukturális ellátottsága is elvárt.
- A környezet minőségi alakításának feltétele a népesség koncentrációjának racionalizálása, az extenzív városszerkezeti egységek kiterjedésének indokolható szintre csökkentése. A város sűrűségének spontán alakulása helyett a gazdaságos és hatékony ellátás tervezhetősége érdekében a sűrűség maximalizálása mellett – az új beépítésű területeken – a fenntarthatósághoz szükséges legkisebb mértéket is meg kell határozni.

2.800 ha

a megőrzésre javasolt értékes termőterületek nagysága
Cél, hogy ez az érték ne csökkenjen!

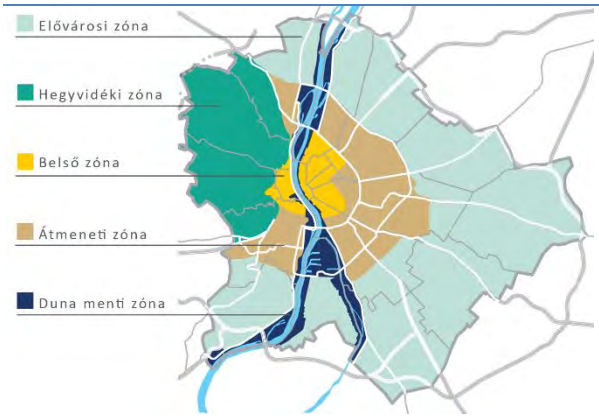
30.852 ha

a beépítésre szánt területek nagysága Budapesten (2023)
Cél, hogy ez az érték csökkenjen!

2-11. ábra: A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása

A cél megvalósításának területspecifikus feladatai

Belső zóna	‣ a történeti városszerkezet és karakter megőrzése ‣ a környezeti terhelés, átmenő forgalom csillapításával élhetőbb terület kialakítása ‣ revitalizációs és rehabilitációs megújulás az értékek megőrzésével, az épületállomány korszerű megújításával és a zöldfelületek bővítésével ‣ összefüggő gyalogos, kerékpáros hálózat kiépítése ‣ horizontális és vertikális vegyesség megtartása
Átmeneti zóna	‣ elsődleges fejlesztési célterületek zónája ‣ a nagy kapacitással rendelkező kötöttpályák melletti, jelentős fejlesztési területeken vegyes használatú, új városrészek építése ‣ mellékközpontok fejlesztése és kialakítása, átszálló kapacitások és kapcsolódó szolgáltatások bővítése kiemelt fontosságú ‣ összefüggő gyalogos, kerékpáros hálózat kiépítése ‣ lakóterületekbe, lakóterületi fejlesztésekbe integrált munkahelyek támogatása ‣ új zöldterületek és zöldhálózati kapcsolatok kialakítása, meglévők minőségi megújítása a tagolt városszerkezet érdekében
Elővárosi zóna	‣ városszerkezet továbbterülésének megállítása: beépült területek élhetőségi szempontokat szem előtt tartó sűrűsége és alacsony intenzív új beépítések kialakítása ‣ erdőterületek, természetközeli területek és mezőgazdasági területek védelme, megőrzése, a biológiai sokféleség támogatása ‣ barnamezős területek átalakítása a környezethez illeszkedően, a városi infrastruktúra kapacitások figyelembevételével ‣ vegyesség és ellátó funkciók bővítése lokális fejlesztésekkel, központhiányok pótlása ‣ a megfelelő infrastrukturális kapacitásokkal rendelkező területeken munkahelyi, gazdasági területek bővítése ‣ szerkezetet tagoló bekötő útvonalak és azok térfalainak városias fejlesztése, minőségi javítása
Hegyvidéki zóna	‣ domborzat és természeti értékek kiemelt védelme és figyelembevétele a beavatkozások során ‣ a zóna sűrűségének növelését annak peremén meg kell állítani ‣ lokális helyi központok bővítése, ellátások elérését és hozzáférhetőségét segítő beavatkozások ‣ jelentős környezeti terheléssel járó funkciók telepítésének tiltása ‣ területi tartalékkal rendelkező meglévő lakóterületek kapacitásának kihasználása magas zöldfelületi arány biztosítása mellett ‣ az alapellátás gyalogos elérhetőségének biztosítása új fejlesztések esetén
Duna menti zóna	‣ a minőségi szint növelése kiemelt cél ‣ gyalogosbarát és kerékpáros végigjárhatóság és megközelíthetőség biztosítása ‣ ártéri növényzet védelme és zöldhálózati kapcsolatok minőségi bővítése, új közcélú rekreációs zöldfelületek kialakítása ‣ közcélú új gyalogos és kerékpáros, illetve közúti hidak és minőségi hídfőterek kialakítása a városszerkezetileg indokolt helyszíneken

9. A Dunával együtt élő város

A Duna legyen egész Budapesté! Természetközeli partjainak a természetjárás, barnamezős partjainak pedig a tágabban értelmezett rekreáció közösségi tereivé, a kultúra, a szórakozás speciális budapesti lehetőségeinek színterévé kell válniuk, vagy – ahol az elfogadható – a vizikapcsolatot igénylő gazdasági élet szolgálatába. A világörökségi területek minőségének javítása, a parthasználat kiterjesztése és humanizálása, valamint az értékmegőrzés elsőrendű feladatok. A Duna mellett jelentős méretű kihasználatlan területek kiemelt potenciállal rendelkeznek a város más területeihez képest, ezért a városszerkezetben elfoglalt helyi értékük miatt fejlesztésük komplex cél.

Helyzetértékelés, indokolás

A főváros legjellegzetesebb tájmorfológiai eleme a Duna-völgy, amely meghatározza Budapest méltán világhírű panorámáját. Budapest tájképi karakterét alapvetően a várost 32 kilométer hosszan és 400 méteres átlagos szélességgel kettészelő Duna, a várost körülölelő hegyek és dombok, illetve a természetes adottságokhoz arányosan illeszkedő városépítészeti karakter határozza meg, amit fokoznak a városképben meghatározó látványt jelentő szigetek, a különböző öblözetek és a Dunába ömlő patakok völgyei. A természetes magaslatokon kívül a Duna és annak mérnöki építményei a látvány meghatározó elemei. A dunai hidak amellett, hogy egyedi formavilágukkal is kiemelkedőek, a hídközök váltakozásának ritmusával is fokozzák a Duna városképi megjelenését. A vízparti területek a széles, nagy vízfelület miatt fokozottan látványérzékenyek. A folyam „Főutca" szerepet tölt be. Két partján helyezkedik el a város legtöbb történeti emléke, kulturális értékeinek, valamint köz- és felsőoktatási intézményeinek nagy része. Az épített értékek és a látványos táji adottságok páratlanul harmonikus egysége révén a térség 1987-ben a Margit hídtól a Szabadság hídig a Duna mindkét partja a hidakkal és rakpartokkal együtt világörökségi terület rangra emelkedett.

A Duna és partjai az országos ökológiai hálózat részét képezik, értékeinek védelmét a Natura 2000 területek, országos jelentőségű védett természeti területek kijelölése, továbbá a fővárosi jelentőségű védett természeti területek, értékek jogszabályi védelme biztosítja. A Duna menti területek zöldfelületi rendszere változatos: a belső zónában a kisebb part menti közparkokkal és közterekkel, a Várlejtővel és a Gellért-hegy védett területeivel szakaszos, területhasználata és megjelenése a városmagtól való távolsággal arányosan változik, a belső zónára jellemző beépített karaktert fokozatosan a természeti környezet váltja fel. A Duna alapvetően határozza meg a város szerkezetét, belső kapcsolatait, azok fejleszthetőségét és a vízpart közelében fekvő területek használatát. A Duna vízfelülete jelenleg mind közlekedési, mind turisztikai szempontból alulhasznosított, a kikötési kapacitások egyenlőtlen megoszlásúak, a vízparti hozzáférés nehézkes, rendezetlen, meg sem közelíti egy európai fővárostól elvárható színvonalat.

A folyó és az ember közvetlen kapcsolata a városfejlődés során megszakadt, ezért az ember és a víz, illetve a folyam és a város szempontjából a jelenleginél szorosabb integrálásra van szükség. A folyam természeti kincs, erőforrás, gazdasági lehetőség, és mindezek mellett a város vízellátásának bázisa, ugyanakkor áradásai és alacsony vízállása miatt veszélyhordozó tényező is. A Duna város életében betöltött szerepe – különös tekintettel a szigetekre – a város átszellőzésében, ivóvízellátásban, turizmusában, közlekedésében és rekreációs funkcióiban kiemelkedő. A Dunát szigeteivel és partjaival a mindennapi élet különleges, ugyanakkor szerves részévé kell tenni, közösségi használatának növelése és erősítése stratégiai jelentőségű, hogy az itt lévő, eszmei értékkel is rendelkező terület Budapest minél eredményesebb, színvonalasabb és szervesebb részévé váljon. Ez a Duna európai országokat összekapcsoló, szimbolikusnak is tekinthető szerepével egyben az ország fővárosának nemzetközi jelentőségét is emelni tudja.

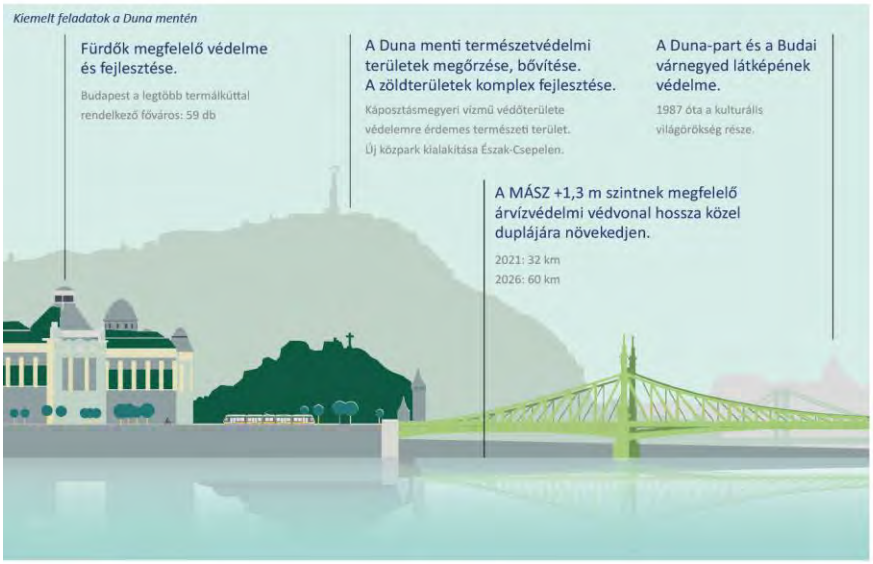
Kapcsolódó dokumentumok:

- Duna menti területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program (2014)
- Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ) part menti területek építési követelményeire és a parthasználatra vonatkozó szabályozás
- „RAK-PARK – Építészeti tervpályázat a pesti belvárosi Duna-part Kossuth tér – Fővám tér közötti szakaszának komplex megújítására" tárgyú nyílt építészeti tervpályázat (2015)
- DUNA-BUDA tervpályázat (2016)
- Budapest Településképi Arculati Kézikönyve
- Budapest Zöldinfrastruktúra Koncepciója a fővárosi zöldinfrastruktúra egyik kiemelt fejlesztési elemeként rögzíti a Duna menti zöldsétányok, korzók kialakítását. A Radó Dezső terv Duna menti akcióterületet határoz meg.
- 2021-2022-ben a Fővárosi Közgyűlés bővítette a Duna mentén természetvédelmi oltalom és kezelés alatt lévő területeket az Óbudai-sziget ártéri erdejével (45/2021. (XII. 22.) önk. rend.) és a Nagytétényi Duna-part területével (15/2022. (VI.9.) önk. rend.).

A 2012. évi CXC. törvény alapján a Duna partvonalával közvetlenül határos, a fővárosi kerületi önkormányzatok és az Állam tulajdonában álló budai és pesti Duna-part menti ingatlanok, kikötőhelyek és kikötői infrastruktúra, a nagyhajók fogadására alkalmas kikötőhelyek és kikötői infrastruktúra, valamint az ezeken kívüli ingatlanok 99 évre a fővárosi önkormányzat vagyonkezelésébe kerültek.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Kiemelt feladatok a Duna mentén

Duna menti fejlesztési célterségek

1. Észak-Budapest
- Sport és rekreáció, vízi turizmus
- Természetvédelem
- Zöldfelületi dominancia
- Természetközeli partok

2. Szigetek
- Városias fejlesztés a budai és pesti partokon
- Sport, rekreáció, turizmus, minőségi zöldfelület-fejlesztés és funkciókínálat -bővítés a szigeteken
- Természetvédelem

3. Budavár-Belváros
- Örökség, hagyomány
- Kultúra
- Idegenforgalom
- Duna-parti korzó fejlesztése

4. Újbuda
- Oktatás, tudomány, innováció
- Szabadidő
- Zöldgazdaság
- Városias part

5. Soroksári út – Észak-Csepel
- Lakás, vegyes funkció
- Új városi park kialakítása
- Városias jellegű fejlesztés a zöld partok mentén

6. Dél-Buda
- Sport, rekreáció
- Természetvédelem
- Zöldfelületi dominancia
- Természetközeli part

7. Csepel
- Belvízi szállítás
- Logisztika
- Gazdaság
- Vízszolgáltatás

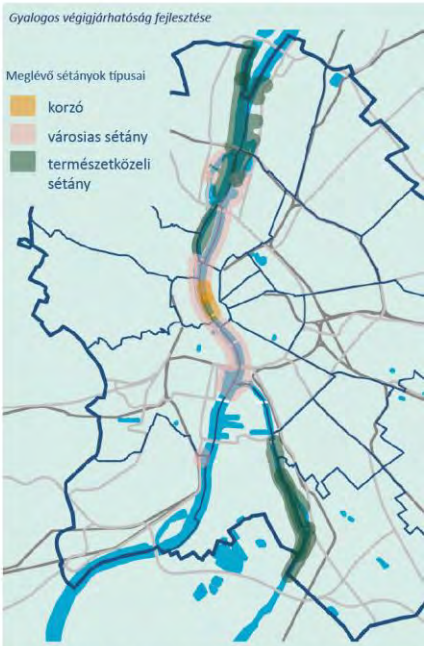
8. Ráckevei-(Soroksári-) Duna
- Sport, rekreáció, vízi turizmus
- Természetvédelem
- Zöldfelületi dominancia
- Természetközeli part

„Budapest városszerkezetének gerince, települési rendszerének, forgalmi hálózatának, egyben városképének legfőbb meghatározója a Duna. A Duna-parti városkép értéke a természeti adottságoknak, egyben az ember alkotó tevékenységének köszönhető.
... A Duna szabályozása, hídjainak elhelyezése és kiképzése, a hídfők megoldása a tizenkilencedik század első évtizedétől, Hild János, majd Reitter Ferenc, Palóczi Antal működésétől a mai napig Budapest városépítésének egyik legfőbb feladatát és legfőbb gondját jelentette."
(Preisich Gábor: Budapest városépítésének története, 2004, 306. o.)

Parthasználat kiegyenlítése

Gyalogos végigjárhatóság fejlesztése

Meglévő 2 db kizárólag **gyalogos-kerékpáros híd** mellé további **min. 5 db épüljön!**

A Duna-part mellett **43,3 km hosszan** **új sétányt** kell kialakítani!

Az emberek egy zöldebb rakpartot szeretnének

A pesti alsó rakpartot minél nagyobb **részben vissza kell adni a gyalogosoknak, a rossz állapotú közlekedőket rendezni kell,** a beton helyett több zöldre van szükség.

forrás: A pesti alsó rakpart megnyitásáról szóló kérdőív. (3457 kitöltő, 2020. aug.-szept.) Kényelmi minta, nem reprezentatív felmérés.

87% *több pihenőhelyet szeretne*

79% *kerékpársávokat szeretne*

91% *több fát szeretne*

82% *szerint legyen akadálymentes*

Budapest léte, eredete és fejlődése elválaszthatatlan a Dunától, a főváros jelképe, legkarakteresebb eleme, térszerkezeti fővonala ma is a Duna, amelynek használatát és a használatról való gondolkodását a korszakban aktuális társadalmi-gazdasági-használati reláció határozza meg, ezért az elkövetkező évtizedekben is jelentős feladatokat ad a városfejlesztés számára. A főváros továbbra is jelentős mértékben a folyó mentén fejlődik. Ma zavaró hatás a Duna-partok mentén, a vízre való ráhordást felváltó, folyóval párhuzamos közlekedés. Az elmúlt tíz évben és napjainkban is a Duna és a város kapcsolatának újrafogalmazása zajlik. ami lényegében az eredeti kapcsolat XXI. századi újraértelmezése, amely szerint a folyó jelentőségét a város életében nem elsősorban vízi szállítási képességeinek és vízadó képességének kihasználása jelenti, hanem a víz, mint meghatározó kékinfrastruktúra városszerkezeti elem és ennek a városi életminőség szempontjából kulcsfontosságú ökoszisztéma szolgáltatásai. A városi használat szempontjából felértékelődik a vízfelület és a környezet együttesének látványa, hangulata, sajátos vizuális és emocionális élménye. Ez naponta városlakók és városlátogatók ezreit vonzza partjaira, mint „jó városi helyre", már nem munkavégzés, hanem a szabadidő eltöltése, a városról való jó benyomás és élmény szerzése okán. A Duna Budapest életében megnyilvánuló XXI. századi jelentősége, hogy az emberek azért akarnak a vízhez közel kerülni, mert ott van, mert hűsít, és mert nyugalmat áraszt a város zaklatott légkörében. A városi kékinfrastruktúra ökoszisztéma szolgáltatása előtérbe kerül a mai városi életben.

A belső zóna területéhez kapcsolódó partszakaszok a legértékesebbek a városépítészet, a várostörténet, ezért a turisztika szempontjából is, ugyanakkor ezeken a területeken sok helyen kedvezőtlen a part gyalogos megközelítése. A Duna átmeneti zónával határos szakaszain, a valamikor hajózásra települt iparterületek jelentős barnamezős területeket hagytak maguk után, ezek átalakulása az elmúlt években a városfejlődés markáns kitörési pontjaivá váltak. Egyes szakaszokon azonban továbbra is megmaradtak a gazdasági folyosóhoz kapcsolódó funkciók, ami a stratégiailag fontos helyeken a gazdasági, logisztikai funkció megtartása szempontjából létfontosságú hosszú távon is. A Duna-partok leginkább az elővárosi zóna területén természetközeliek. Ez a zóna jelenti a rekreációs és sporttevékenységek legjobb színterét, de a vízpart megközelítése ezeken a partszakaszokon sem mindenütt megoldott. Ebben a zónában találhatók a partokat elfoglaló városműködtetési területek is.

Feladatok

9.1. A Duna-partok gyalogosbarát közcélú használatának biztosítása

- A Duna menti területeken az elmúlt évtizedekben dinamikus fejlődés tapasztalható a kerékpáros közlekedés terén, a kerékpáros-infrastruktúra a fővárosban itt a legjobban kiépített. Budapest legfontosabb gyalogos útvonalainak többsége is érinti a Duna menti területeket. A gyalogos közlekedés jelentősége miatt speciálisan kialakított, a nagyvárosi környezetbe illő közterületek épültek (Duna-korzó, Vörösmarty tér – Váci utca – Fővám tér), továbbá a természetes környezeti állapotot megtartó partszakaszokon is létrejöttek jelentős szerepet betöltő sétányok (Római-part, Kopaszi-gát, Vizisport utca). Aktuális feladat ezen a partszakaszok minőségi felújítása, karbantartása, valamint a gyalogosbarát közcélú hálózat bővítése további partszakaszokkal.
- A város teljes Duna szakaszán – a különleges vízbázisvédelem és természeti védelmek, valamint a kikötő területek figyelembevételével – törekedni kell arra, hogy a vízpart elérhetősége fizikailag, mindenki számára biztosított legyen. Ezért a gyalogos kapcsolatok folytonossága érdekében közterületek kialakításával kell biztosítani a város és vízpart jobb kapcsolatát. Továbbá a vízparti területek kapcsolatait erősíteni kell a szigetekkel is, elsősorban gyalogos és kerékpáros összeköttetés megteremtése érdekében. Ehhez a partszakaszok és a szigetek között önálló gyalogos és kerékpáros hidak kialakítása szükséges, segítve a rekreációs célú területek megközelíthetőségét, növelve az aktív és mikromobilitás (másnéven szelíd közlekedési módok) általános vonzerejét.
- A jelenleg jelentős elválasztó szereppel bíró vonalas létesítmények (forgalmas főutak, vasúti és HÉV-vonalak) kedvezőtlen hatását mérsékelni kell, ennek érdekében a Duna partját igénybevevő közlekedési hálózatok elemeinek a gyalogos átjárhatóságát növelni kell (☞ 7. Paradigmaváltás a közlekedésben cél). Feladat a pesti rakpartok gépjárműforgalmának csökkentése. A külsőbb rakpart-szakaszokon további gyalogos átkelők, gyalogoshidak vagy aluljárók létesítése szükséges az elválasztó hatás mérséklésére. A belvárosi rakpart szakaszon a főútvonali szerep megszüntetésével további humanizálás kívánatos, elsősorban a gyalogos- és zöldfelületek jelentős bővítésével, a parkolásra és közúti közlekedésre szolgáló felületeik érdemi csökkentésével.
- A személyhajó kikötők (hajóhidak) és az azok megközelítését szolgáló területek (lépcsők és gyalogos burkolatok)) minőségükben nem méltóak sem a Dunához, sem a világörökséghez és nem felelnek meg a használók elvárásainak sem. Az úszóműves rendszerű kikötők közmű- és logisztikai helyzetét rendezni kell, a létesítmények üzemeltetési igényeinek hangsúlyos kezelése szükséges a partszakaszok és kikötési lehetőségek fejlesztése során. Ennek differenciált szabályozását és annak érvényesítését is ki kell alakítani a Duna vízállásának változását figyelembevéve. Szükséges decentralizálásuk a parszakaszok terheltségének és városszerkezeti kapcsolatainak figyelembevételével (lépcsős partszakaszok, hídfők kilátás védelme, belső partszakaszok tehermentesítése, lakófunkciót nem zavaró kikötői osztályok, külső szakaszokon a természeti értékek védelme). Biztosítani kell a Duna-partokon megjelenő építmények, létesítmények zónáknak megfelelő egységes városképi megjelenését (☞ 9.2. A Duna menti területek világörökséghez méltó funkcióbővítése a mindennapi közcélú használat növelése érdekében című fejezet). Az úszólétesítményeken csak olyan funkciók engedhetők meg, amelyek a part közösségi célú használatát támogatják, a parton is elhelyezhető funkciókat szolgáló, magáncélú zárt úszóművek (pl. lakó és iroda funkció) létesítése nem fogadható el.
- Fenti célok elérése érdekében azonnali beavatkozást igényel a Duna menti parthasználatok rendezése (hajózás, parkolás, vendéglátás, egyéb fizetős vállalkozások részvételével) és a jogellenes magatartással (illegális parthasználatok) szembeni határozott fellépés. A Duna menti területek tulajdonjogának, vagyonkezelői jogkörének, illetve ingatlannyilvántartási helyzetének rendezésére van szükség a közhasználat, az egységes szemléletű fejlesztés és üzemeltetés érdekében.

A jövőbeli fejlesztésekre vonatkozó kérdéseknél* a válaszadók **90%** fontosnak tartja a Duna-part egyes szakaszainak jobb gyalogos elérhetőségét és szabadidős célokra történő fejlesztését.
A Fővárosi Önkormányzat 2020. évi online kérdőíve alapján

54,4 km
a meglévő Duna menti sétányok hossza, melyből

16,7 km -en szükséges a meglévő sétányok minőségi fejlesztése és további

43,3 km - en szükséges a tervezett sétányok kialakítása

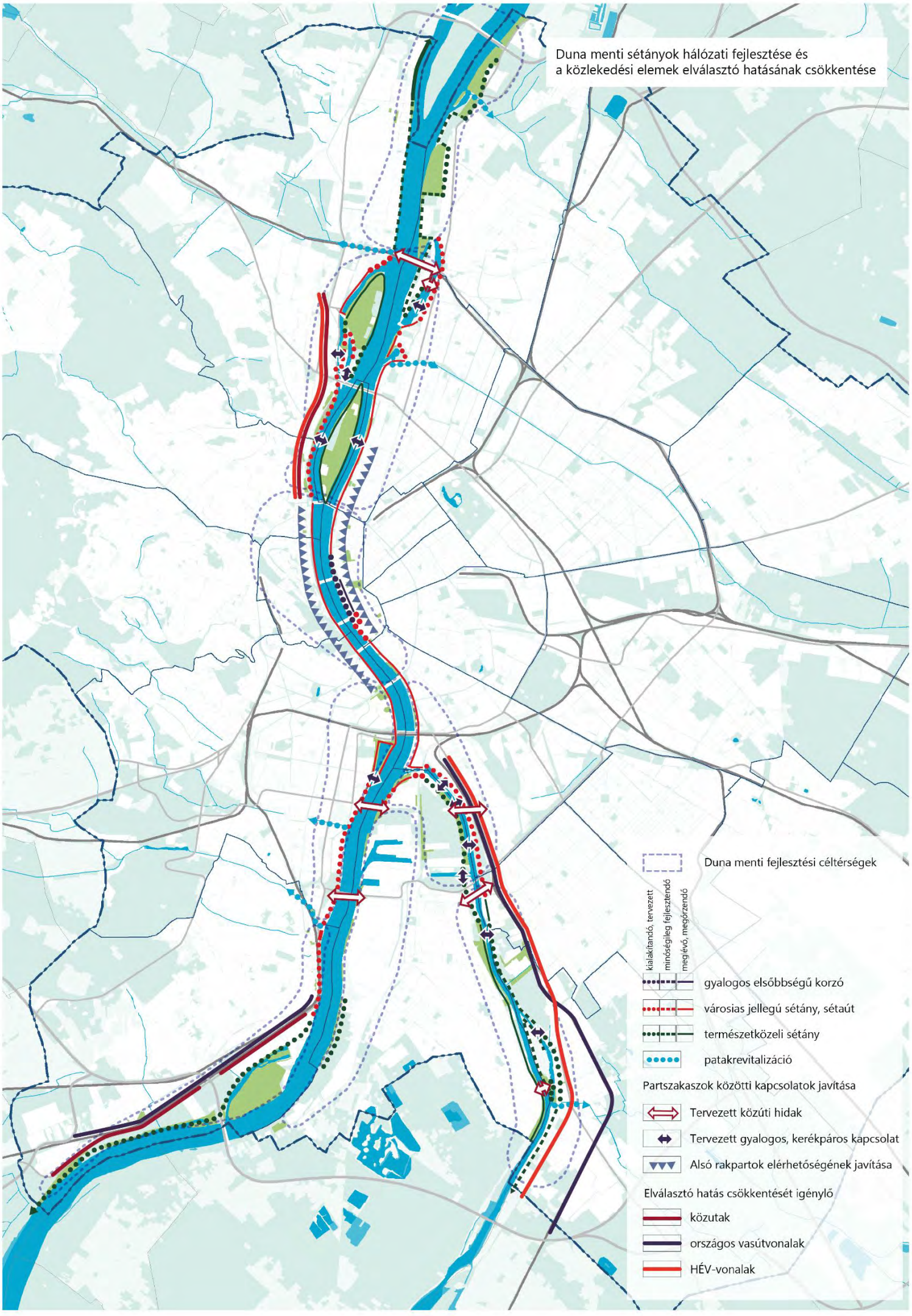
a raszterek száma összesen

1.295 db
melyből

a KDVVIZIG mederhasználati hozzájárulás:
337 db + 60 db raszterre a kiadása folyamatban

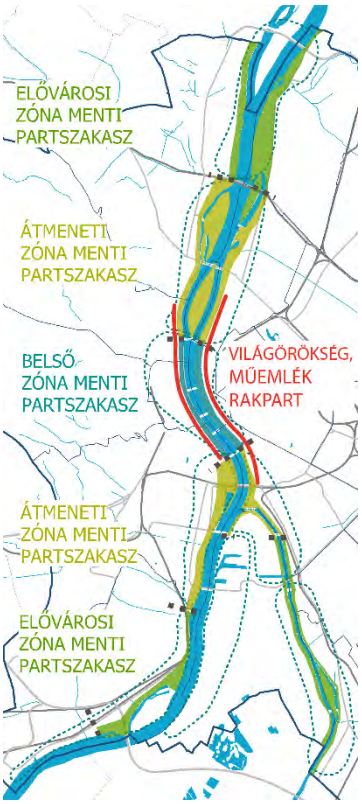
FPH parthasználati hozzájárulás:
104 db raszteren

BFKH létesítési engedély:
192 db + 11 db raszterre a kiadás folyamatban

Duna menti sétányok hálózati fejlesztése és
a közlekedési elemek elválasztó hatásának csökkentése
Duna menti fejlesztési céltérségek
kialakítandó, tervezett
minőségileg fejlesztendő
megóvó, megőrzendő
gyalogos elsőbbségű korzó
városias jellegű sétány, sétaút
természetközeli sétány
patakrevitalizáció
Partszakaszok közötti kapcsolatok javítása
Tervezett közúti hidak
Tervezett gyalogos, kerékpáros kapcsolat
Alsó rakpartok elérhetőségének javítása
Elválasztó hatás csökkentését igénylő
közutak
országos vasútvonalak
HÉV-vonalak

9.2. A Duna menti területek világörökséghez méltó funkcióbővítése a mindennapi közcélú használat növelése érdekében

- Az ember és a víz kapcsolatát a területhasználatban is érvényesíteni kell a fejlesztéseknél. A környezetre, a természeti kapcsolatra minél nyitottabb beruházásokat kell megnyerni a part menti területek hasznosítása során. Ezt területileg differenciáltan kell biztosítani, az adott szakasz meglévő értékeire és adottságaira építve rekreációs, sport, séta, vendéglátó funkciók váltakozásával. Funkcionálisan cél, hogy a piaci befektetések mellett a Duna menti területek – mint presztízsterületek – továbbra is helyet adjanak az országos és a városi szintű közösségi intézményeknek, így a kulturális, a felsőoktatási, a sport- és rekreációs létesítményeknek, mindamellett, hogy megfelelő vegyes arány létrehozása indokolt az egyéb intézmények és lakóterületi fejlesztések között.
- A Duna menti zónába tartozó területek fejlesztését úgy kell megvalósítani, hogy az újrahasznosítással, funkcióváltással egy időben a Duna parti területek a városi szövet szerves részévé váljanak, egyben a parthasználatra is pozitívan kiható változások valósuljanak meg. A partot kísérő területeken ki kell alakítani a passzív pihenés, sportolás és szabadidős tevékenységek lehetőségének területeit minden korosztály számára a partszakaszok terhelhetőségének figyelembevételével.
- Az egyes partszakaszok és azokat kísérő területek eltérő kialakítást igényelnek, ezért különböző karakterű területeket és kapcsolati elemeket kell megvalósítani. A külső városrészek irányába az épített elemeket fokozatosan háttérbe kell szorítani, és inkább természetes vagy éppen természetközeli partszakaszok kialakítását, illetve fenntartását kell biztosítani az ott lévő természeti elemek fokozott védelme mellett. Rögzíteni kell a városszerkezeti összefüggések és a világörökségi karakter alapján, a partszakaszok jellegzetességéhez igazítottan a szükséges funkciókat, szükség esetén a közhasználatúság megkövetelése, a partra vezető keresztirányú megközelítéseinek kijelölése szükséges a településrendezési tervekben.
- A műemlék szakaszon a védelmet és az élő város mai igényeit kell párhuzamba állítani, meg kell találni az értelmes és szakmailag elfogadható kompromisszumot régi és új együttélése között, különösen a rakpartok használatában és épített minőségének megőrzésében. Kiemelten hangsúlyt kell fektetni a Duna menti zöldterületek (közparkok, közkertek) megújítására a komplex városrehabilitáció keretében.
- A barnamezős területeken a leromlott állapotú, sérült partszakaszokat rehabilitálni kell, a talajszennyezett területek kármentesítését el kell végezni. A dunai szigetek roncsolt területeinek rekreációs hasznosításához a terület komplex rehabilitációja is szükséges.
- Kiemelten fontos az integrált szemléletű fejlesztés: az ökológiai értékőrzés és fejlesztés mellett az árvízvédelem, a humanizált közlekedési igények, a hajózási szempontok, a lakossági passzív pihenési, rekreációs feltöltődési lehetőségek bővítése, a víz-város kapcsolat erősítése és a városképi szempontok együttes kezelése. Összvárosi szempontok érvényesítésének érdekében szükséges a Duna menti területek megújításához sajátos terveszközök, jogintézmények alkalmazása mesterterv készítésével, pályázatok lebonyolításával, ezeket értékelő tervtanács működtetésével.
- A Duna menti területek egyik kiemelt fejlesztési szempontja az árvíznek való kitettség csökkentése és az árvízvédelmi jogszabályok betartása. A szükséges árvízvédelmi védműveket és egyéb, az árvízvédelmet biztosító létesítményeket a környezetbe integráltan szükséges kialakítani. Az építkezéseket, új beépítéseket az árvíztől védett, mentett oldali területekre kell szorítani.
- A városi közösségi közlekedés részeként a dunai hajóforgalom újraindítása kívánatos (☞ 7.1. Közösségi közlekedés szerepének erősítése című fejezet).

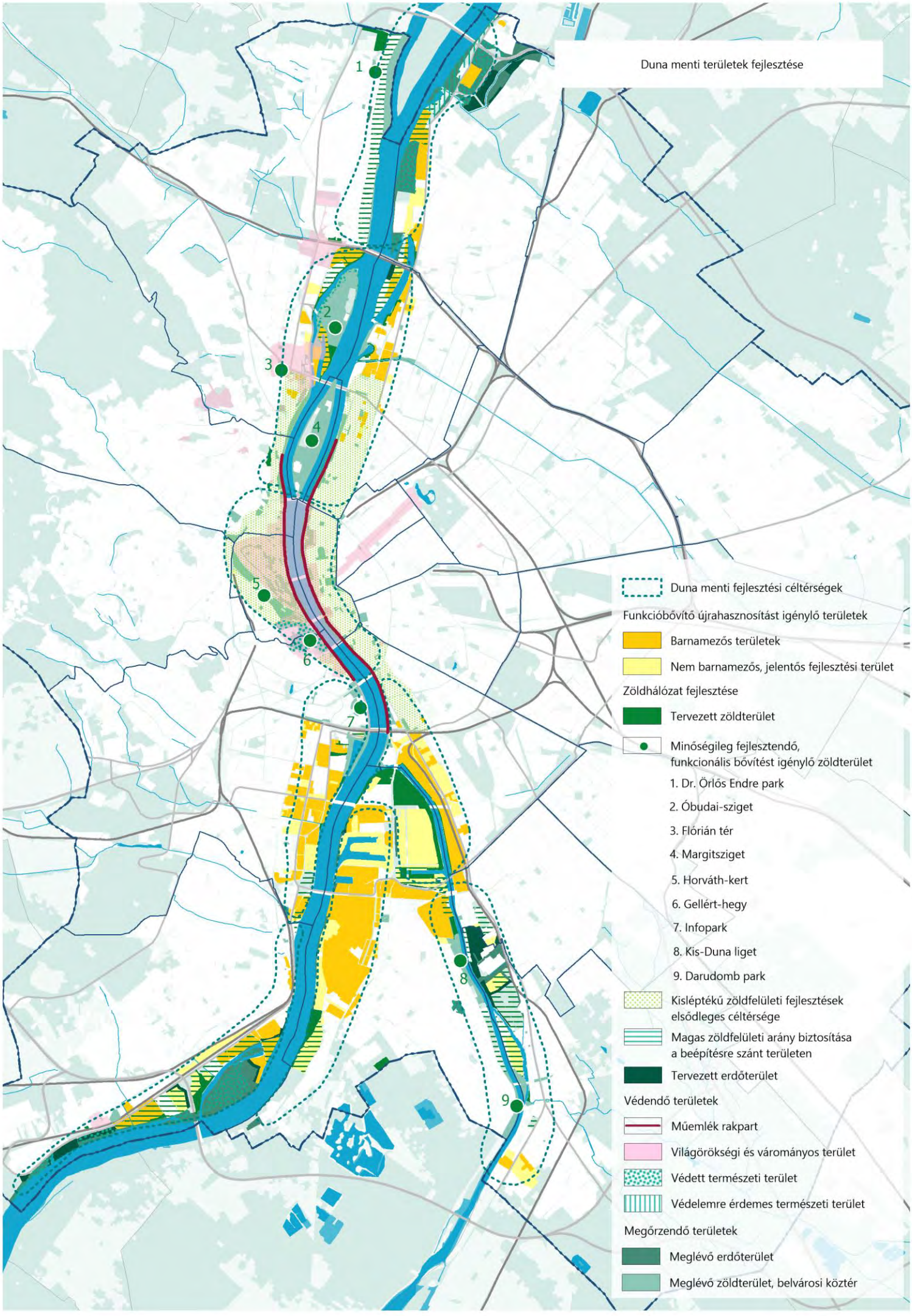
9.3. A Duna ökológiai hálózati szerepének növelése

- Cél a Duna természeti adottságainak szem előtt tartásával a part menti területek közcélú hasznosításának, zöldhálózati szerepének erősítése, amelynek alapfeltétele a meglévő, több helyen kifejezetten értékes parti vegetáció, galériaerdő védelme, ami akár a közhasználat korlátozását is szükségesé teszi (pl. Háros-sziget védett természeti területe). A parti területek átépítése során fontos szempont a természeti funkciók érvényesülésének biztosítása, a zöldfelületi intenzitás javítása, valamint a világörökségi területen a tájképi és művi értékekhez illeszkedő humanizált használat támogatása.
- A Duna menti zöldterületek és közterek, illetve erdőterületek minőségi és mennyiségi fejlesztése kiemelten fontos, és emellett az ezeket összekötő kapcsolati elemek fejlesztése és bővítése is szükséges. A hiányzó zöldinfrastruktúra elemek pótlásával és a meglévők minőségének javításával szükséges a part menti zöld- és kékinfrastruktúra hálózat hatékonyságának növelése.
- A vízparti galériaerdők, természetközeli élőhelyek természetvédelmi kezelésére a jövőben is egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Nem fogadható el a part menti értékes növényállomány ritkítása. A különleges ártéri ligeterdők élőhelyének védelme, élőhelykezelése, az invazív növényfajok visszaszorítása a területi projektek részeként, illetve külön készítendő természetvédelmi kezelési tervek segítségével folyamatos feladat.
- A Duna ökológiai folyosó szerepének erősítése érdekében kiemelten fontos feladat a zöldfelületi intenzitás jelenlegi szintjének megőrzése, illetve növelése a beépített, illetve beépítésre szánt területeken egyaránt.
- A Duna a városi klímát jelentősen befolyásoló átszellőzési folyosó. A part menti fejlesztések esetében ezért tekintettel kell lenni az átszellőzés kedvező klimatikus hatásának megőrzésére, elősegítésére, ami a fejlesztésekkel egy időben a zöldfelületek intenzív kialakítását igényli.
- Ökológiai szempontú erdőtelepítés, illetve erdőmegújítás szükséges a városszéli partszakaszokon.
- A környezeti szemléletformálásnak is fontos szerepe van a Duna természeti, tájképi és kultúrtörténeti adottságainak védelmében, mely révén lehetőség nyílik a Dunához kapcsolódó értékek és a Duna ökológiai szerepének megismertetésére. Ezáltal a védelmi és fenntartási tevékenységekben történő együttműködés is erősíthető.

47%

a Duna menti zóna zöldfelületi intenzitása
Cél, hogy ez az érték növekedjen

Duna menti területek fejlesztése
Duna menti fejlesztési céltérségek
Funkcióbővítő újrahasznosítást igénylő területek
Barnamezős területek
Nem barnamezős, jelentős fejlesztési terület
Zöldhálózat fejlesztése
Tervezett zöldterület
Minőségileg fejlesztendő, funkcionális bővítést igénylő zöldterület
1. Dr. Örlős Endre park
2. Óbudai-sziget
3. Flórián tér
4. Margitsziget
5. Horváth-kert
6. Gellért-hegy
7. Infopark
8. Kis-Duna liget
9. Darudomb park
Kisléptékű zöldfelületi fejlesztések elsődleges céltérsége
Magas zöldfelületi arány biztosítása a beépítésre szánt területen
Tervezett erdőterület
Védendő területek
Műemlék rakpart
Világörökségi és városmányos terület
Védett természeti terület
Védelemre érdemes természeti terület
Megőrzendő területek
Meglévő erdőterület
Meglévő zöldterület, belvárosi köztér

10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése

Budapest évszázadok során fokozatosan kialakult történeti város. Európai fővároshoz méltó sokszínűsége és összetettsége, meglévő sajátos értékei révén vált ismertté és vonzóvá. Az összetéveszthetetlenül egyedi karakterét meghatározó értékeket, köztük a gazdag építészeti örökségét és a természeti értékeket a további városfejlesztés során fokozottan kell védeni.

Kapcsolódó dokumentumok:

- Nemzeti Építészpolitika - kiadvány
- Budapest Településképi Arculati Kézikönyve (2017)
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről (2017)
- A budapesti kerületek Településképi Arculati Kézikönyvei és településkép védelméről szóló rendeletei

- A 2016. évi LXXIV. törvény a magyarországi települések jellegzetes és értékes arculatának megóvása, kialakítása, az épített és a természeti környezet egységes védelme, egyben az építési beruházások gyors és sikeres megvalósíthatósága érdekében felhatalmazza az önkormányzatokat, hogy meghatározzák a településkép védelmének elemeit.

Helyzetértékelés, indokolás

Budapest is a legtöbb európai nagyvároshoz hasonlóan különböző történelmi korszakokból származó, egymásra rétegződő épített örökséggel rendelkezik, ami meghatározza identitását. A város belső, történeti területein Európában az egyik legnagyobb, mintegy 12 km² kiterjedésű, zömében historikus épületekből álló, összefüggő, viszonylag homogén városszövet alakult ki és maradt fent, amely szecessziós, e mellett részben XX. századi modern építészeti stílusú, valamint kisebb arányban korábbi korok emlékeit is hordozza.

Európa számos globalizálódó nagyvárosával ellentétben Budapest máig őrzi a magaslatokról adódó hagyományos látványokat, a történeti városrészek sajátos sziluettjével. A feltáruló városi táj védelme sajnálatos módon jelenleg nem elég hatékony. Az egykor egységesebb, kupolákra, tornyokra, kiemelkedő épületrészekre komponált városszövet látványa, a hagyományos tetőtáj, a jelenkori beépítések eredményeként rohamosan alakul át a nagy épületmagasságok, torz tetőformák és gépészeti létesítmények miatt. A város különleges természeti és tájképi értéke a földrajzi fekvése, az eltérő tájak találkozásának következtében látható komplex domborzati képe (hegyvidék–folyóvölgy–síkvidék), a hegyvidék-sziluett, a budai hegyvidék erdőterületei, a településképi látványértékek (pl. a Duna partja és szigetei). Ezek sértetlenségét a hegyvidéki térségben zajló lakóterületi beépítések veszélyeztetik. A Duna és annak mérnöki építményei ugyancsak meghatározóak a látványban. A hidak egyedi formavilágukkal, a hídközök váltakozó ritmusával és az egyes rakparti szakaszok lépcsősoraival tűnnek ki, ezzel gazdagítva a városképet. A vízparti területek látványát azonban jelenleg a belső zóna szakaszán aránytalanul besűrűsödött parthasználat zavarja.

Az elmúlt években a kedvező gazdasági konjunktúra és presztízs-igény eredményeként, a felgyorsult fejlesztések között megszaporodott a város különböző pontjain létesített magasépületek száma, amelyek látványa erőteljesen befolyásolja a városi táj látványát. Ezek megjelenése zavaró a védett városképben, különösképpen épített értékekkel való együtt láthatóságuk esetén, továbbá akkor is, ha a telepítésük és kialakításuk környezetük adottságainak figyelmen kívül hagyásával történik.

Az épített örökség elemeinek védelme az elmúlt évtizedben gyengült, a műemlékvédelem feltételei a jogszabály-változások és a feladatot ellátó intézményrendszer átalakítása miatt romlottak. Mindezek ellenére jelentős értékmentési folyamat is zajlott városszerte. Az állam és az önkormányzatok jelentős összegeket fordítottak értékes középületek felújítására, lakóépületeket, szállodákat pedig magánbefektetők újítottak fel. A műemléki védelem alatt nem álló épített értékek egy részét az önkormányzatok vonták helyi védelem alá, felújításukat saját alapokból támogatják. A Fővárosi Önkormányzat kiugróan nagy arányban növelte a fővárosi helyi védett épületek számát. A felújítására fordítható állami és önkormányzati források együttvéve is elégtelenek az elvégzendő feladatokhoz képest. Rengeteg elhanyagolt épület vár még felújításra, állapotuk évről évre romlik, sokuk sürgős beavatkozást igényelne.

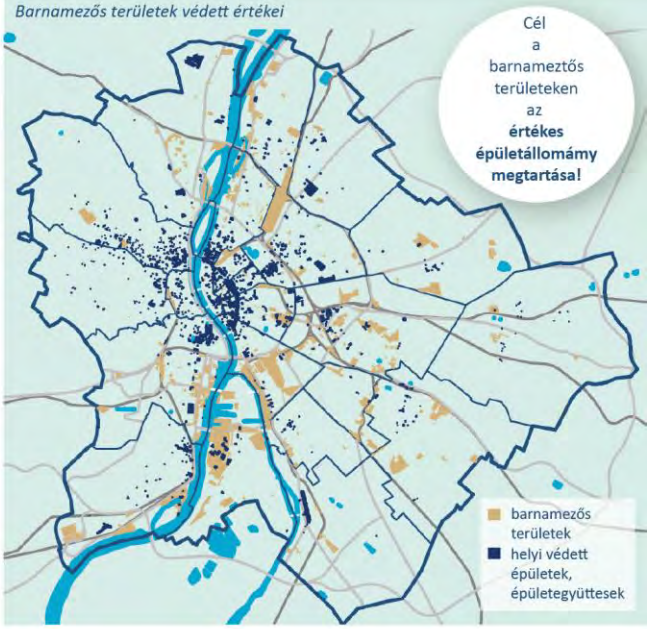
A világörökségi helyszíneken jelentős, a Budai Várban pedig kiemelkedően sok rekonstrukciós munkálat zajlik anélkül, hogy a kötelezően előírt világörökségi kezelés terv rendelkezésre állna.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

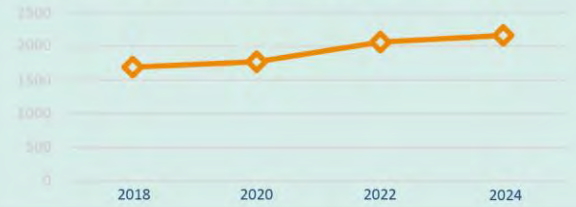
Karaktervédelmi területek

Barnamezős területek védett értékei

Budapest fővárosi helyi védettségű építészeti örökségének elemei

2018 és 2024 között a fővárosi helyi védett elemek száma **472 db** épülettel bővült!

Cél, hogy a fővárosi helyi védett elemek száma **növekedjen!**

forrás: Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 30/2017. (IX.29.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről

A védett értékek megőrzése

Értékteremtő fejlesztések előkészítésének ösztönzése, tervpályázatok támogatása.

Helyi védett épületek felújításához az önkormányzatok nyújtsanak **műszaki tanácsadást**: konzultációk, kézikönyvek, tervtanács.

Cél a városi **táj védelme** és **megőrizni** Budapest belső **városrészeinek karakterét!**

Budapest Világörökségi helyszínei

A budapesti Világörökségi helyszínek tovább bővüljenek a jelenleg világörökségi várományos helyszínekkel:
Lechner Ödön műveivel
és a
Budai termálkarsztrendszer barlangjaival!

2017 - 2022 között fővárosi helyi védelem alá helyezett ingatlanok

A város további helyszínein is számos védett értéket érintő fejlesztéseket végeznek, szélesebb körű szakmai egyetértést nélkülöző módon.

A védett értékek attraktív gazdasági erőforrást képeznek, hozzájárulnak a gazdaság fejlődéséhez, rehabilitációjuk, felújításuk hosszú távon növelik a foglalkoztatást és a speciális szaktudás szintjét az építőiparban, növelik a város turisztikai attraktivitását, vonzóbb vállalkozói környezetet eredményeznek. Budapest kiemelkedő értéke sajátos városkaraktere, amelyet szintén a sokszínűség jellemez. A legváltozatosabb és legmarkánsabb adottságokkal a belső, történeti területek rendelkeznek, amelyek felértékelődésük eredményeként jelenleg is dinamikus fejlesztések célterületei. Itt a karaktervédelem kiemelten fontos, az értékmegőrzésre fokozott figyelmet kell fordítani.

A többrétű védelem alatt álló belső zónán kívüli átalakuló területeken is, – elsősorban a jelentős változással érintett részeken – léptéket váltottak a fejlesztések. Itt jellemzően nagy beépítési sűrűségű, nagy tömegekkel komponált beépítések eredményeznek karakterváltozást.

Az átalakuló területek közül néhány jelentős kiterjedésű barnamezős terület, bár leromlott, de értékes épületállománnyal rendelkezik, amelyek jelenléte még őrzi a területek identitását. Egykori, jellemzően gazdasági funkciók felszámolásakor sok esetben bontásra kerültek a használaton kívüli értékes épületek is, ami a hely szellemének elvesztését eredményezte.

A magasépítmények is erőteljesen befolyásolják a városkaraktert, ezért fővárosi terveszköz szabályozza elhelyezésük feltételeit a város területén. A hatályos rendelkezések a belső és a hegyvidéki zónát védik azáltal, hogy csak az átmeneti zónában kijelölt központi térségek fogadhatnak be nagy magasságú építményeket. Döntő fontosságú ugyanakkor a magasépítmények pontos helyének kiválasztása is. Sajnálatos módonelőfordul, hogy a kötelező látványvizsgálat nem kellő körültekintéssel készül, aminek következtében nem kellően következetes elbírálás alapján kedvezőtlen helyszínre történik a telepítés. Továbbra is szükséges a város területén létesíthető magasépítmények elhelyezésének körültekintő szabályozása, amelynek feladata az egyes városrészek adottságainak figyelembevételével meghatározott, illeszkedő magassági változatosság biztosítása. Kerülni kell, hogy a magasépítmények disszonáns látványa a védett városképben, az épített értékekkel együtt láthatóan érvényesüljenek. A kialakult városi struktúrákhoz szervesen nem illeszkedő, esetlegesen megjelenő magasépítmények megbontják a város harmonikus sziluettjét, zavaróak a védett városképben.
Az átalakuló, újonnan beépülő területeken megvalósuló új fejlesztések építészeti megfogalmazása változatos, de ritkán keletkeznek értékes, vonzó városi struktúrák, jó minőségű, egyedi karakterű új környezet.

Az átmeneti és elővárosi zónában elhelyezkedő paneles lakótelepek környezeti állapota az utóbbi években javult, egy részükben már történtek beavatkozások, de mivel jellemzően nem az egész telepre kiterjedő átfogó beavatkozások valósultak meg, nagyobb részük további rehabilitációra szorul. Sok helyen már megtörtént a paneles épületállomány egy részének energetikai felújítása és részleges közterületi felújítások is megvalósultak. Így a lakótelepek egy része továbbra is komplex rehabilitációt, a nagyobb része közterületi rehabilitációt igényel.

Az egyedi városkarakter és a megőrzött történetiség az európai települések egyre nagyobb értéke. Emiatt a város karakterét meghatározó, még meglévő természeti és építészeti, városépítészeti értékek jó állapotban történő megőrzése kiemelkedő fontosságú. A magyar főváros csak meglévő, meghatározó értékeinek megtartása esetén őrizheti meg identitását, anélkül Budapest nem lesz Budapest.

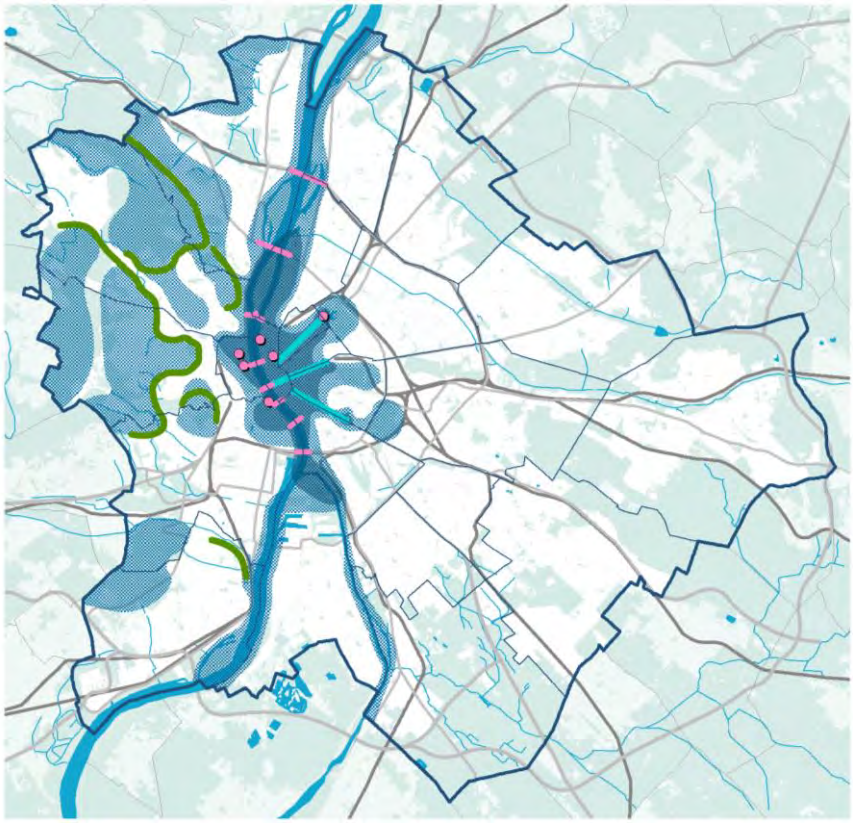
10.1. A történeti városi táj védelme

- Budapest geomorfológiai és természeti adottságai, valamint belvárosának egyedi építészeti környezete révén különösen változatos, egyedi látványokkal rendelkezik, amelyek közül talán a legjellegzetesebb, a Duna-part látképe és a Budai várnegyed, ami világörökségi helyszín. A városi táj védelmét tovább kell erősíteni, ennek érdekében a különböző látványokban érvényesülő belső és külső városrészeket differenciáltan kell fejleszteni, városképi szerepük sajátosságainak figyelembevételével. A belső, kiemelt értékmegőrzést igénylő területeinek összességükben elsősorban az építmények magassága, valamint az anyag- és színhasználat tekintetében kell az eddiginél nagyobb figyelmet kapniuk. Arra a belső területre, amelyre frekventált magaslati pontokról rálátás adódik, a tetőtáj védelmét és helyreállítását kell biztosítani. Erre vonatkozóan a részletes magassági szabályozás mellett a tetőformák, a tetőfelépítmények és műszaki berendezések elhelyezésének településképi követelményeit is meg kell fogalmazni az egységesebb tetőtáji látvány megőrzése vagy adott esetben kialakítása érdekében. A különösen látványérzékeny területeken a napelemek elhelyezését is szabályozni szükséges. A tetőformákat úgy kell kialakítani, hogy napelemek és műszaki berendezések közterületről és a frekventált kilátópontokból ne látszanak.
- A városi tájat a magasházak elhelyezkedésének szabályozása révén is védeni kell. Az egyes városrészek adottságaihoz illeszkedő magassági változatosság biztosítása fontos feladat. A városkép harmóniájának megőrzése érdekében kerülni kell az esetlegesen megjelenő magasépítmények létesítését, mert megbontják a város sziluettjét, különösképpen, ha nem illeszkednek szervesen a kialakult városi struktúrákhoz. Magasház a belső és a hegyvidéki területeken továbbra sem helyezhető el. Magasház e védett zónák területein a pesti oldalról körülölelő, erőteljesebben átalakuló, átmeneti zónában fogadható el. Magasság tekintetében az észak-csepeli terület alkalmas lehet 90 méter magas épületek elhelyezésére is, míg a többi területen a legfeljebb 65 méteres épületeket lehet városképileg elfogadható módon integrálni. A telepítés során minden esetben kerülendő az együttláthatóságuk értékes épített és táji elemekkel. Magasház nem helyezhető el a kialakult, jellemzően alacsony beépítésű külső területrészeken sem, mivel jelenlétük itt elsősorban a családiházas és kisvárosias területekre nézve lenne kedvezőtlen.

Tetőtáj védelem

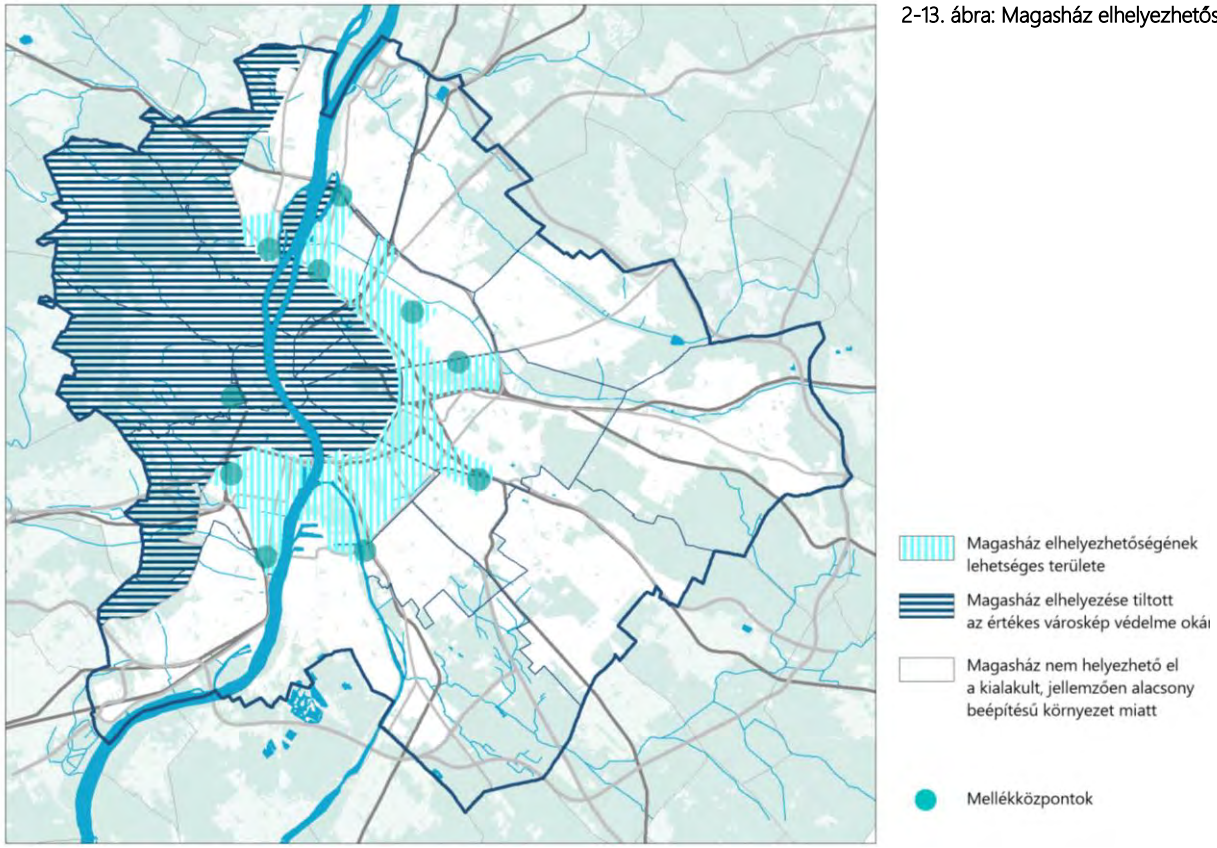
területén összehangolt szabályokat kell alkalmazni!

2-12. ábra: Látványérzékeny terület védelme

- Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők azok a területek, amelyek látványvédelem tekintetében érzékenyek (belváros, a Duna vonala, illetve a Budai-hegyvidék magaslati pontjai). A természeti és tájképi értékek megőrzésében, veszélyeztetettségük csökkentésében kiemelt szerepet kell kapniuk a velük határos lakóterületi fejlesztések koordinálásának. A hegyvidéki zóna lakóterületeinek terjeszkedése korlátok között tartandó, mert veszélyt jelent a tájképi értékekre, de hasonlóképpen védeni kell a Duna menti zóna tájképileg érzékeny területeit is.

2-13. ábra: Magasház elhelyezhetőség

10.2. Az épített értékek hatékonyabb védelme

- Az épített örökség a nemzeti önbecsülés forrásaként népszerűsítendő. Fontos tudatosítani, hogy az épített értékek a kulturális örökség részét képezik, hogy a védett értékek tükrözik legjobban a városban élő emberek kultúráját, életmódját, civilizációjuk mértékét, ezért védelmük és megőrzésük – szemben az olykor önkényes magánérdekkel - társadalmi érdek.
- Szorgalmazni kell a világörökségi kezelési terv kidolgozását, amely a Magyar Kormány törvénybe foglalt, nemzetközi kötelezettségvállalása. A kezelési terv hivatott biztosítani a világörökségi terület védelmét, ugyanakkor mintául szolgálhat minden épített érték védelmét szolgáló követelmény meghatározásához; a kezelési terv elősegítheti a védelemi eljárások terén kialakult eltérő elvi szempontok egységesítését.
- Konszenzuson alapuló védelmi célokat és a megvalósítás módszereit kell meghatározni. Feladat a településképi követelmények összehangolása a fővárosi és kerületi önkormányzatok között az épített örökség értékeinek vonatkozásában.
- Az értékvédelmet ellátó meggyengült intézményrendszert meg kell erősíteni, tevékenységét támogatni kell. Az átszervezések során elvesztett tapasztalt szakemberek mielőbbi utánpótlását célzó új szakemberképzést gyorsítani kell.
- Az örökségvédelem előtt tornyosuló feladatok hatékonyabb végzése érdekében az ösztönző támogatási rendszerek bővítése, az elérhető források növelése szükséges állami és önkormányzati síkon egyaránt.
- Új forrásokat kell bevonni, más országok sikeres gyakorlatát is követve, mint például az adórendszeren belüli, a védett értékek felújításához kapcsolódó kedvezmények rendszerének kidolgozása, támogatások helyett adóelvonások mérséklésének alkalmazása.
- Az értékmegőrzésben részt vállaló magánszektor ösztönzése fontos feladat, mivel a felújítások nagy része magánfejlesztés keretében, magántőke felhasználásával történik, a szakmai elvárásoknak azonban ilyen esetben is maradéktalanul teljesülnie kell.
- A védett értéket érintő tervek és a tervbírálat színvonalát kizárólag megfelelően felkészült szakemberek foglalkoztatása révén növelni kell.
- Az épített örökség értékeinek megőrzését elősegítendő, erősíteni kell azok erőforrásaként való jobb kihasználását. Szorgalmazni kell az épület értékalapú rekonstrukcióját, fejlesztését, használhatóvá és bemutathatóvá tételét.
- A védett értékek felújítására fordítható pénzalapok hatékony felhasználására, a források bővítésére van szükség.
- Átmeneti funkciókkal történő hasznosítás segíti a több ütemben történő megújulást, rövid távon megoldja a fenntartás és állagmegóvás igényét.
- Az épített örökség és az épített értékek megismerését, a közösségi részvétel erősítését célzó kezdeményezéseket támogatni kell. Nemzetközi szakmai workshopok és konzorciumok megszervezését kell kezdeményezni, amelyek témája a kulturális örökségvédelem tapasztalatainak és új technológiának átadása/átvétele, közös pályázás EU-s forrásokra, nemzetközi tapasztalatok cseréje.

10.3. A sokszínű városkarakter megőrzése

- A városkarakter megőrzésének feladatai a különböző jellegzetességekkel rendelkező területrészekben eltérőek, ezért a beépítési sajátosságokat tiszteletben tartó szabályozások, valamint megfelelő településképi követelmények meghatározása szükséges.
- Az egyik legfontosabb feladat a különösen értékes, számos műemléki értékkel rendelkező belső történeti városrészek fokozatos és folyamatos megújítása. A többrétű védelem alatt álló terület műemléki jellegű részein (MJT) település revitalizáció révén a településrész „újraélesztése" szükséges a történeti érték megtartásával, minimális kiegészítő, nagyrészt helyreállító beavatkozással, szükség szerint rendeltetésmódosítással. Település revitalizációt kell alkalmazni további, a belső városrészektől távolabb elhelyezkedő, védelem alatt álló területeken (Wekerle telep, Tisztviselő telep stb.) is.
- Település rehabilitáció szükséges a belső területek védettséggel (világörökségi, műemléki, karaktervédelemmel) érintett, de leromlott állagú részein, ahol olyan

A budapesti

Világörökségi terület

2 helyszínből tevődik össze (kék terület):

- Duna-partok, Budai Várnegyed (1987) és
- az Andrássy út (2002).

Ezekre eddig nem készült el a világörökségi kezelési terv.

Védőövezet a

Fő feladatok

- *Védelmet ellátó meggyengült intézményrendszer újraerősítése*
- *Tudás- és dokumentációs bázis pótlása*
- *Szakember képzés gyorsítása*

Budapesten jelenleg

2.282 db

műemlék található, ebből

570 db

a Fiumei úti sírkertben,

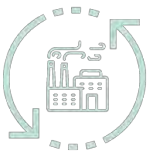
239 db

az V. kerületben,

238 db

pedig az I. kerületben.

tömbfelújítás szükséges, amely során az úthálózat, az épületállomány és a növényzet erre érdemes elemeinek megtartásával, korszerűsítésével, a menthetetlen épületek, épületrészek elbontásával, esetleg azok új épületekkel történő pótlásával történik a beavatkozás. Annak érdekében, hogy ezen beavatkozások hatása fenntartható legyen és az adott területrész hanyatlását meg lehessen állítani, a rossz állapotú épületeket akként kell felújítani, hogy a történelmi városkép sértetlen maradjon, és a munkálatok ne járjanak jelentős lakosságcserével (lásd még a 12.4 pontot). Az élettér minőségét a sűrűség csökkentésével, levegősebb és zöldebb környezet kialakításával kell növelni. Jellemzően a város átmeneti zónájában találhatóak olyan átalakulás előtt álló területek, amelyek fejlesztése jelentős kiterjedésű területek arculatváltásával is jár és jelentősen befolyásolja a város karakterét. Egyes területeken, például az egykori Csepel Művek, a Ganz-MÁVAG gazdasági területein a meglévő értékes régi épületállományra való tekintettel település rehabilitáció javasolt.

Jelentős kiterjedésű,

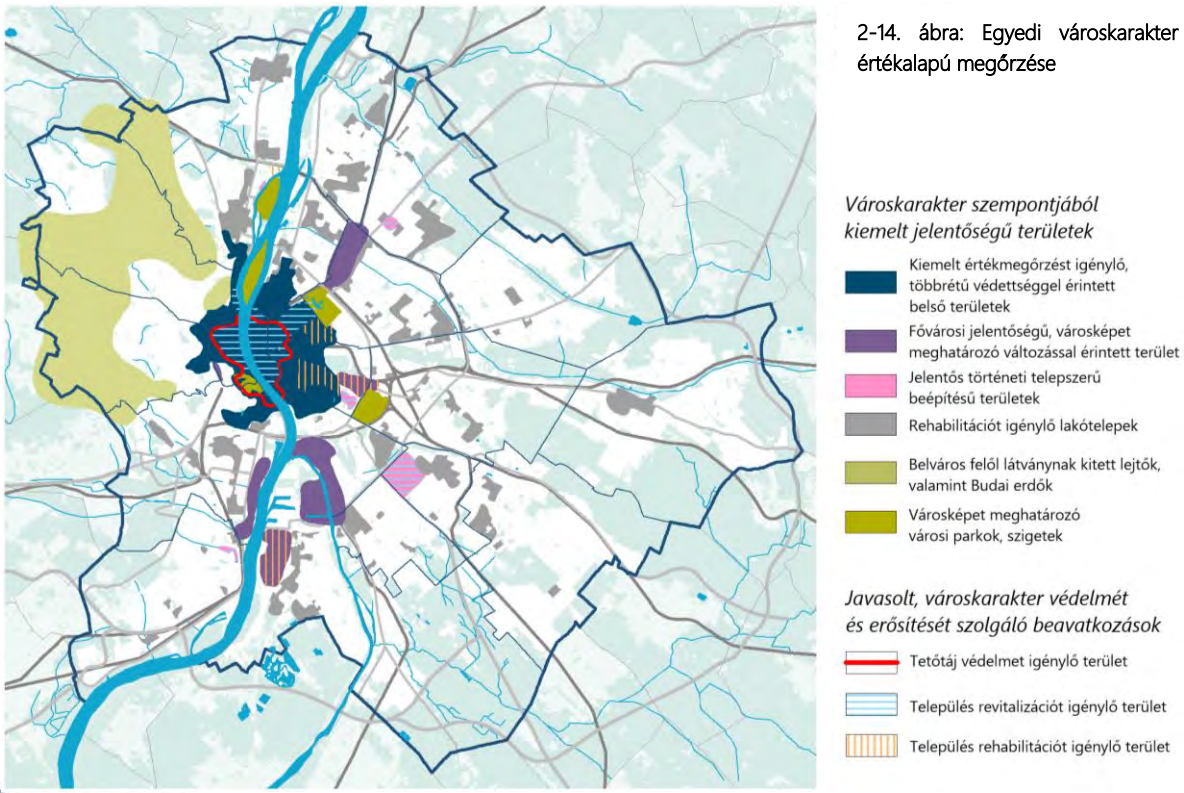
175 hektáros

egybefüggő jelentős változással érintett terület a XXI. kerületben, az egykori Csepel Művek.

- Városrészek és lakótelepek egyes részein már történtek rehabilitációs jellegű munkálatok, de sok helyen elengedhetetlenek további beavatkozások, legyen az komplex, vagy csak közterületi rehabilitáció. A rosszabb állapotú lakótelepek esetében többszintű beavatkozásokkal érhetők el keddvező változások. A fizikai megújítás mellett a lakótelepek egy részénél társadalmi programokra is szükség van. A felújítások legnagyobb akadálya a magántulajdon magas aránya. A különböző státuszú lakótelepek esetében ezért programokat kell kidolgozni – melyek az egyedi lehetőségek figyelembevételével rugalmasan alakíthatóak – és amelyek nemcsak az anyagi támogatási konstrukciójukat, hanem az ott élő lakók bevonását tekintve is differenciáltak. A lakótelep-rehabilitációs programok keretében központi elemeként kell kezelni a közterületek, az úthálózatok és a zöldfelületek megújítását, adott esetben átstrukturálását, átépítését, amivel a lakótelepi városrészek környezete és életminősége jelentősen javítható.

- A legtöbb, jelentős fejlesztés előtt álló terület (pl. Rákosrendező, Józsefvárosi pályaudvar, Észak-Csepel, az újbudai Duna-part) jelentősebb beavatkozást igényel, amelynek során a gyérebb és rosszabb állagú épületállomány jelentős része bontásra kerül és szükség szerint az úthálózat és a tömbosztás is módosul a jelen igényszintjének megfelelő állapot elérése érdekében.
- Az élhető és egészséges város érdekében a közterületeket komplex szemlélettel kell alakítani. Szerepüket a közlekedési szerepen túlmutatóan kell értékelni és ennek megfelelően fejleszteni. A felújításokat ki kell terjeszteni a külsőbb térségek frekventált közterületeire is.

2-14. ábra: Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése

10.4. Új értéket hordozó fejlesztések megvalósítása

- Átfogó, nagyobb területegységekre készülő tervezés során számos, elsősorban városszerkezeti természetű összefüggés mutatható ki, amelyekből sok előny származtatható, a környékbeli fejlesztések szinergiája érvényesíthető. Ezért indokolt a tervezést nagyobb területre kitekintéssel kidolgozni. Átfogó szemlélettel történő tervezés révén fejleszthető a közterületek, utcák és terek nagyvonalú, városias életérzést közvetítő rendszere.
- Az új beépítésű területeken minden esetben magas színvonalú, karakteres építészetet kell megfogalmazni, korszerű és fenntartható megoldásokat kell alkalmazni, közhasználatú zöldfelületek létesítését kell kialakítani. Magas színvonalú fejlesztések megvalósulása érdekében a közcélú városi beruházások esetében tervpályázatot kell lebonyolítani, amelyet szaktekintélyekből álló, magas színvonalú bírálóbizottság értékel. Ennek kell példát mutatnia a magánberuházások számára is, hogy a tervpályázat magától értetődő színvonalemelő, szelektáló eszközzé váljék.
- A tervpályázatokhoz megfelelő forrásokat kell biztosítani. A tervpályázat költségeit részben, vagy egészében az érdekelt fejlesztőknek kell viselniük.
- Célszerű a fiatal építészek bevonása a fejlesztések szakmai előkészítésébe, akár csak egyes koncepcionális programalkotó tervfázisokba, innovatív ötletek beszerzése céljából is.
- Nagyobb léptékű új tervműfajok bevezetése és használata révén javítandó az előkészítés és a kivitelezés eredményessége. Ilyen hatékony eszköz például a Mesterterv, egy olyan alapvető fontosságú dokumentum, amely hosszú éveken keresztül biztosítja az építési szabályzaton alapuló, konkrét fejlesztési javaslat sikeres megvalósítását. A Mesterterv állapotkövető stratégiai dokumentum, amely a jövőbeli fejlődés irányításának eszköze. Mestertervre akkor van szükség, ha a változás léptéke a környezethez képest jelentős; ez lehet akár egy kisebb városrészt, akár egy vagy két tömböt érintő beavatkozás is. Mestertervet akkor kell készíteni, amikor több tulajdonos (és a város) érdekeit kell összehangolni, vagy amikor a terület nagyobb kiterjedése, vagy nagyobb komplexitása azt megköveteli.

11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei

A városfejlesztés célterületeinek magját a barnamezős területeknek kell képezniük. A város fenntartható fejlesztési pályára állításához és kompaktságának javításához elengedhetetlen feltétel a jó közösségi közlekedési elérhetőséggel rendelkező barnamezős területek átstrukturálása és újrahasznosítása. A nagy összefüggő térségekben szerkezeti szempontból szükséges, hiányzó funkcióknak a városszövetbe integrálásának ezek fontos helyszínei a meglévő infrastruktúra felhasználásával. A város számára szükséges, változatos területhasználat lehetősége így adott. A célterületek nem pontosan lehatárolt területek, hanem hatásukban önmagukon túlmutatnak. A következő évtizedek során a főváros városfejlesztését a barnamezős területek kiaknázatlan lehetőségei felé kell terelni, szemben a zöldmezős igényekkel.

Kapcsolódó dokumentumok:

- Barnamezős területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program (2014)
- A „Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek Budapesten" elnevezésű kataszter állománya minden év második felében felülvizsgálatra, aktualizálásra kerül a kerületi önkormányzatok és a BFVK bevonásával.
- Smart Budapest Okos Város Keretstratégia dokumentum a „Városi életminőség" fókuszterületének célkitűzései közt szerepel a barnamezős területek funkciógazdag, értékteremtő megújítása és a zöldmezős beruházások visszaszorítása.

A 2023. évi C. törvény a kormány számára ad felhatalmazást a barnamezős területek nyilvántartására és ezekre vonatkozóan egyedi településrendezési követelmények megállapítására. Ezzel a helyi sajátos jogintézmények alóli kivételezések, illetve azok alkalmazása alóli mentességek új kihívások elé állítják az önkormányzatokat. A kijelölések eljárása során kiemelten fontos, hogy a fővárosi és a kerületi önkormányzatok is éljenek a véleményezési jogkörükkel a városszerkezeti szempontok érvényesítése érdekében!

Helyzetértékelés, indokolás

Budapesten már a rendszerváltást megelőzően elkezdődött az ipari termelés területeinek visszaszorítása, elsősorban a környezetet terhelő nehézipar vonatkozásában. A szocialista piacok összeomlása felgyorsította a folyamatokat és a hazai – ezen belül a budapesti – ipar szerkezeti összeomlásához vezetett. Az újabb – immár kevésbé szennyező – termelő létesítmények jelentős hányada a városkörnyék vállalkozási parkjaiban kapott helyet. E kettős hatás eredményeként a korábban összefüggő belső munkahelyi területek jelentősen átalakultak, funkciót váltottak, fejlesztésük mozaikos területhasználatot eredményezett. A város – belső tartalékai ellenére – folyamatosan terjeszkedik, szétterül. A városszövetben nagy mennyiségű, mintegy 2682 hektárnyi olyan terület található, amely korábbi funkcióját elvesztette (barnamezős területek). Ezeken a területeken sok esetben értékes épületek, részben műemlékek is elenyésznek.

A barnamezős területek többsége a belső zónát körülvevő átmeneti zónában található, de jelentős kiterjedésű területek vannak a Duna menti zóna déli területein is. A barnamezős területek hasznosítása az elmúlt években elindult, de elsődlegesen a városszerkezetben kitüntetett helyzetben (pl. Duna mentén) lévő területeken, a területkínálat továbbra is nagy és sokszínű. A volt ipari és közlekedési hasznosítású területek a gazdasági szereplők működtetésében sok esetben tovább funkcionálnak: városszerkezeti, - ezzel ingatlanpiaci helyzetük szerint – funkcióváltással felértékelődtek, vagy eredeti funkcióban maradva elaprózódott tulajdonviszonyok között működnek, szélsőséges esetben használaton kívülre kerültek. Az átmeneti zóna térségében a funkcióváltás általában kereskedelmi, irodai, illetve lakó funkció létesítésére irányult, ritka a termelőszektoron belüli váltás. Itt került sor az utóbbi években – ad hoc módon –új lakóterületek térnyerésére is. A zóna átjárhatóságát a vasúti területek elválasztó hatása is nehezíti, emiatt sem indult el a jelentősebb városszerkezetet is megváltoztató átalakulásuk. A zóna déli sávjában viszonylag kevés a funkcionális keveredés, viszont az északi részén a lakó- és gazdasági területek váltakozása tapasztalható. Itt mozaikos jelleggel, kisebb területi egységekben indult meg e területek átértékelődése.

Budapest térbeli fejlesztésében is a fenntarthatóság szempontrendszerét kell követni. Ez azt jelenti, hogy területtakarékos, a meglévő konszolidált területhasználathoz és a rendelkezésre álló infrastruktúrához igazodó, kiegyensúlyozott vegyes használatot eredményező fejlesztésekre kell törekedni. Új zöldmezős fejlesztések ugyanis kizárólag új infrastruktúra építésével és ennek üzemeltetésével valósíthatók meg – a rendelkezésre álló közmű- és közlekedési tartalékok hatékony kihasználása helyett –, felemésztve a levegőminőség és klíma szempontjából egyre értékesebb szabad területeket, és tovább fokozva az urbanizáció és a klímaváltozás káros következményeit.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Fejlesztési célterületek

A városfejlesztés során elsődlegesen a kötöttpályás közlekedési eszközökkel jól ellátott barnamezős területeket kell előnyben részesíteni!

közösségi közlekedéssel kiválóan ellátott fejlesztési célterület

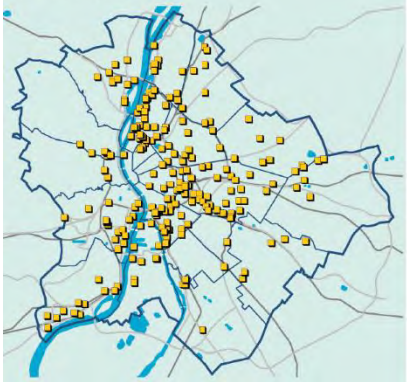
közösségi közlekedési infrastruktúra fejlesztési igénylő fejlesztési célterületek

komplex rehabilitáció belső térsége

"Barnamezős terület: olyan földrészlet vagy földrészletek összessége – ide nem értve a mező- és erdőgazdasági területeket, valamint a honvédelmi és katonai rendeltetésű, a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében lévő területeket –, amely elsősorban az ipari, kereskedelmi, közlekedési, honvédelmi vagy településközponti célú felhasználást követően felhagyottá, alulhasznosítottá vagy leromlott állapotúvá vált, jellemzően környezetszennyezéssel érintett, ugyanakkor környezeti és műszaki beavatkozással, vagy természet-alapú megoldásokkal értéknövelt, fejleszthető területté alakítható, ideértve a rozsdaövezeti akcióterületeket is."
(2023. évi C. tv. 16. §)

"A barnamezős területek hasznosítását előnyben kell részesíteni a zöldmezős területekhez képest. A barnamezős területeket a településfejlesztési célokhoz és településszerkezethez illeszkedő funkcióval kell hasznosítani, biztosítva a műszaki és zöldinfrastukúra-ellátottságát."
Barnamezős területek elsődlegességének elve
(részlet 2023. évi C. tv. 9. §)

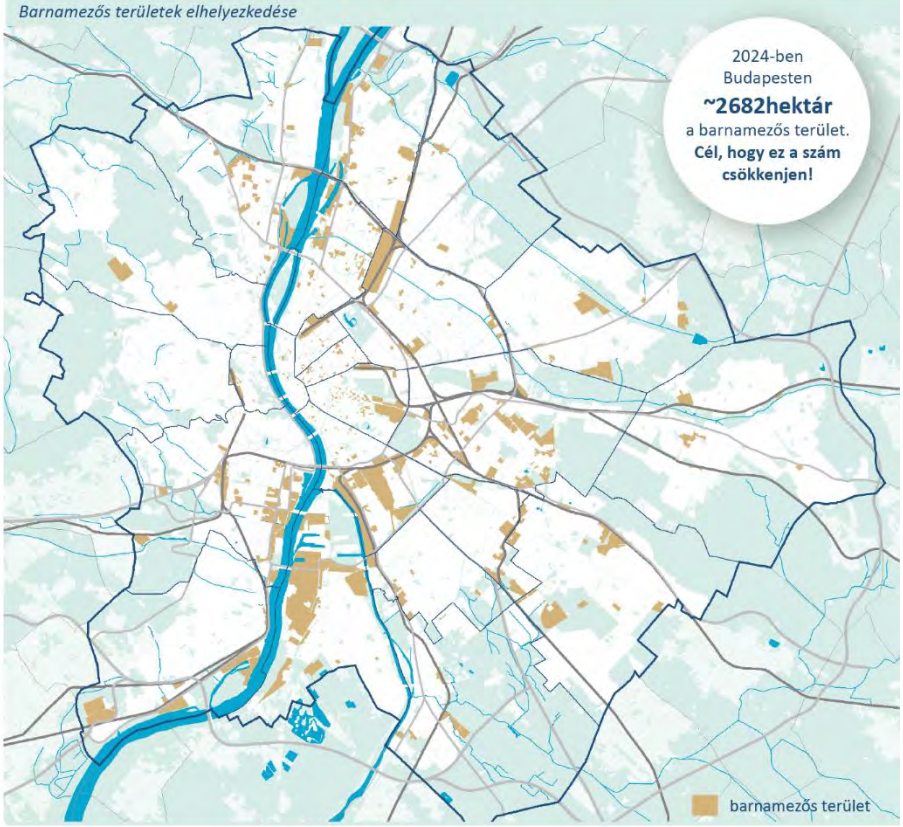
Talajszennyezettség

talajszennyezettségi kármentesítési eljárások (2023)

A fővárosi barnamezős területek korábbi ipari hasznosításból adódóan **potenciálisan talajszennyezettek**. Feladat a tényleges szennyezettség felmérése, ezt követően szükséges a **szennyezőforrások felszámolása**!

Barnamezős területek elhelyezkedése

2024-ben Budapesten **~2682hektár** a barnamezős terület. **Cél, hogy ez a szám csökkenjen!**

barnamezős terület

Barnamezős területek megújulása

Cél, hogy a következő években **évente átlagosan legalább 100 hektár** barnamezős terület újuljon meg!

hasznosított, korábbi barnamezős terület
újonnan keletkező barnamezős terület

2016-2024 között Budapesten **~485 hektár** a barnamezős terület **újult meg!**

2016 óta hasznosított, korábbi barnamezős terület

Feladatok

11.1. Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő funkcióváltása

- Az értékes, karakteres építmények megőrzését és újrahasznosítását (azok jogi védelmétől függetlenül) az identitás megőrzése és erősítése érdekében alapvető célként kell meghatározni. A 2023. évi C. törvény szerinti „szükséges minimum elvét" fokozottan érvényesíteni kell a barnamezős, ipartörténeti épületállomány bontására irányuló döntések meghozatalakor.
- A barnamezős területeken részben zöldterületi, vagy legalább közhasználatú zöldfelületi (rekreációs) célú hasznosítására van szükség a kialakult állapot, a környezeti adottságok alapján, a fejlesztési programmal arányosan. A zöldfelületi hasznosításra a zöldfelület-hiányos területek ellátottságának javításakor kiemelt figyelmet kell fordítani. A történeti városszövetben elsődlegesen ezeken a helyszíneken van lehetőség a minőségi zöldfelületek növelésére, ezért a területek funkcióváltása során kiemelt hangsúlyt kell fordítani a tájépítészeti szempontokra, a meglévő és nem invazív növényállomány védelmére. A zöldfelületi fejlesztéseket akár átmeneti hasznosítás céljából is indokolt ösztönözni.
- A barnamezős területek hasznosítása során érvényesíteni kell a klímaadaptációs szempontokat (☛ 5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz cél), e területek különösen felértékelődnek a csapadékvizek kártételeinek csökkentése, a csapadékvizek helyben tartása és hasznosítása érdekében.
- A nagykiterjedésű, tagolatlan barnamezős területeket, az ütemezhetőség érdekében, strukturálisan kell átalakítani, elsődleges feladat a zárványok integrálása a városszövetbe.

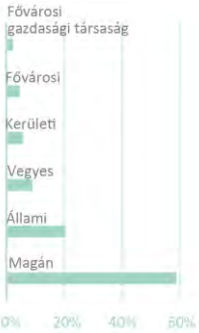
  A barnamezős területek között vannak olyan területek is, amelyek bár alulhasznosítottnak tekinthetők, de funkcióváltásuk a közeljövőben nem indokolt, mivel az ott lévő vállalkozások működése nem jelent konfliktust a környezetében lévő funkciókra, területhasználatokra nézve. Az ilyen területek esetében cél a területek telephelyként való megújítása, a vállalkozások ebbe az irányba történő fejlesztéseinek támogatása.

3%-a védett épületállománnyal rendelkezik, és ennél is több területen van ipartörténeti karakterrel rendelkező építmény, ezeket meg kell őrizni!

11.2. Rendelkezésre álló műszaki infrastruktúra kapacitások kihasználása

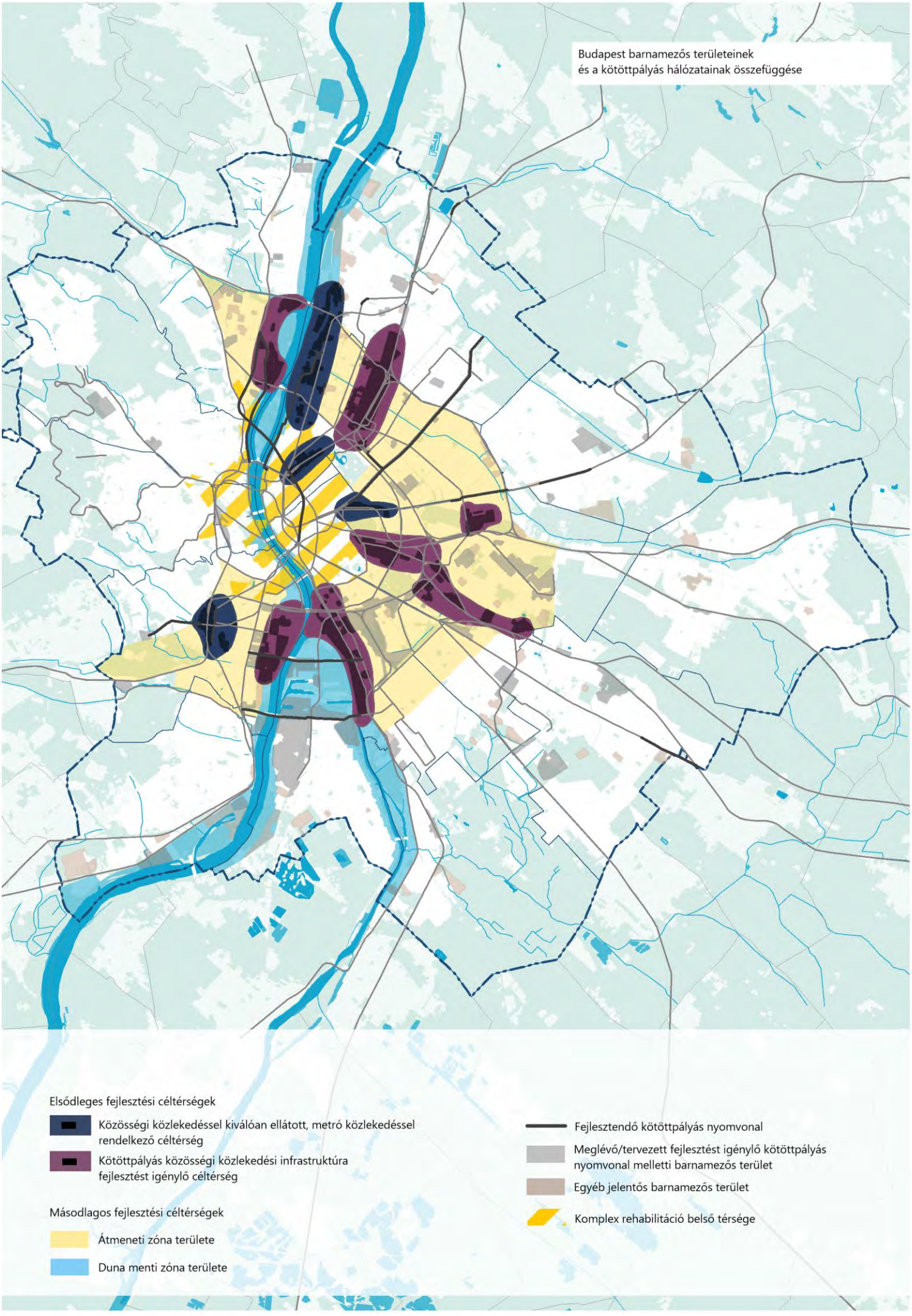
- A fejlesztések során a barnamezős területek térségében meglévő műszaki infrastruktúrák hasznosíthatóságát mérlegelni kell, szerves városfejlődés csak az infrastruktúra-hálózatokkal együtt lehetséges. Amennyiben a környezetben nem áll rendelkezésre a szükséges műszaki infrastruktúra (mennyiségi és minőségi) kapacitással, ezek fejlesztéséről is gondoskodni szükséges a fejlesztési programhoz illeszkedve.
- Ki kell használni az átmeneti zónában elhelyezkedő barnamezős térségek kedvező kötöttpályás közlekedési adottságait. A zóna területét átszeli az összes metró-, HÉV-és vasútvonal, számos villamosvonal, továbbá valamennyi tervezett gyorsvasúti elem nyomvonala. A kerületi településfejlesztési tervekben prioritást kell élveznie a városszerkezeti pozíció miatt kiemelt, jó kötöttpályás közlekedési kapcsolatokkal rendelkező barnamezős területeknek, ahol az akcióterületi kijelölés során a városszerkezethez illeszkedő céladatok és infrastruktúra feltételek rögzítése, valamint a városszerkezeti adottságok alapján szükséges vegyesség megkövetelése elengedhetetlen.
- A fővárosi távhőhálózatról gazdaságosan ellátható barnamezős területek esetében a funkcióváltással egyidejűleg az épületek távhőre történő csatlakoztatási lehetőségét vizsgálni kell. A fővárosi klímavédelmi célok teljesítéséhez a kiterjedt fővárosi távhőhálózat jó alapot ad, a hatékony (kapcsoltan termelt) és növekvő megújuló részarányú távhő a szigorú épületenergetikai követelmények mellett nagymértékben hozzájárul a CO_2-kibocsátási célok teljesítéshez.
- A nagy területkínálat miatt forráskoncentráció szükséges városszerkezeti és működési prioritások alapján. Elsőbbséget kell élvezniük azoknak a beruházásoknak, amelyek egyrészt integrált módon képesek komplex problémamegoldásra, másrészt fenntartható értéket teremtenek, de ezzel együtt a hatályos fővárosi és kerületi stratégiákban és programokban rögzített céloknak is megfelelnek. Alapvető elvárásként kell rögzíteni az önfinanszírozó és önfenntartó, körkörös gazdálkodási módot, a flexibiltás és az átmeneti hasznosítás támogatását.

A barnamezős területek jelentős része nem önkormányzati tulajdon, ez a cél eléréséhez szükséges feladatokat és eszközöket alapvetően meghatározza!

A fővárosi barnamezős területek 85%-a kötöttpályás közösségi közlekedési kapcsolattal rendelkezik, a fejlesztések során ezt figyelembe kell venni!

Budapest barnamezős területeinek
és a kötöttpályás hálózatainak összefüggése
Elsődleges fejlesztési céltérségek
Közösségi közlekedéssel kiválóan ellátott, metró közlekedéssel rendelkező céltérség
Kötöttpályás közösségi közlekedési infrastruktúra fejlesztést igénylő céltérség
Másodlagos fejlesztési céltérségek
Átmeneti zóna területe
Duna menti zóna területe
Fejlesztendő kötöttpályás nyomvonal
Meglévő/tervezett fejlesztést igénylő kötöttpályás nyomvonal melletti barnamezős terület
Egyéb jelentős barnamezős terület
Komplex rehabilitáció belső térsége

11.3. Barnamezős területek megújításának támogatása az egyedi adottságok és városszerkezeti potenciál figyelembevételével

- A barnamezős területek a lokáció, a tulajdonosi szerkezet, az épületállomány és az esetleges szennyezettség mértéke szempontjából is különbözőek, és más-más fejlesztési potenciállal rendelkeznek, ezért az egybefüggő területekre az egyediségekre reagáló, de egységes szemlélettel elkészített fejlesztési programokat kell kidolgozni.
- Új városi együttesek kialakításakor figyelembe kell venni a pozíciójuknak megfelelő városszerkezeti kapcsolatokat, azoknak illeszkedniük kell a meglévő beállt területek struktúrájához, az átalakuló városrészeknek előnyösen kell fejleszteniük a város nagyléptékű szerkezeti elemeit, és újszerű, előremutató urbanisztikai elemeket tartalmazó új városi szövetet kell létrehozniuk. Az illeszkedés mellett a tervezett beruházás léptékének függvényében a működőképesség fenntartása, vagyis a környező és a fejlesztési terület humán és műszaki infrastrukturális ellátottsága is elvárt.
- Az egyes területekre testreszabott programot és differenciált eszközrendszert kell kidolgozni, a végrehajtáshoz pedig megfelelő szervezeti projektmegvalósító egységet kell létrehozni. A városszerkezeti szempontból beavatkozást igénylő területek megújításához szükséges a forráskoncentráció ösztönzése, a szervezeti háttér biztosítása és a partnerségi kapcsolatok kialakítása.
- Összvárosi szempontok érvényesítésének érdekében a barnamezős területek megújításához sajátos terveszközök, jogintézmények alkalmazása (Mesterterv készítése, ötlet- és tervpályázatok lebonyolítása, ezeket értékelő tervtanács működtetése) szükséges.
- A városszövethez illeszkedő fejlesztések megvalósítása és a meglévő épületállomány újrahasznosításának támogatása érdekében a Fővárosi Önkormányzatnak szakértelemmel, tanácsadással, valamint a közszolgáltató cégek összefogásával kell támogatni a beruházókat.
- A transzparencia és nyomonkövethetőség érdekében a barnamezős területek adatainak és fejlesztési lehetőségeinek komplex és nyilvános, egységes kataszterezése, a változások monitoringjának folytatása szükséges.

11.4. A potenciális szennyezőforrások felszámolása

- A barnamezős területek jelentős részén talaj- és talajvíz-szennyezettséggel kell számolni, ami hátráltatja azok hasznosítását. A tényleges szennyezettségi állapot meghatározása egyedi talajvizsgálatok elvégzését teszi szükségessé. A feltárt szennyezések és az elvégzett beavatkozások nyomon követése a budapesti környezeti állapotértékelés és a barnamezős kataszter keretében elkezdődött, ezeket az információkat nyilvános adatbázisban, kereshető módon közzé kell tenni. A kármentesítés tényét a közhiteles ingatlannyilvántartásban is rögzíteni kell.
- Az egykori iparterületek tulajdonviszonyainak megváltozása (a vállalatok átalakulása, egykori privatizációja vagy akár megszűnése) miatt a szennyező fizet elv nehezen érvényesíthető, az új tulajdonos a szennyezettség felszámolására általában csak új beruházás esetén kötelezhető, ez tehát az ingatlanfejlesztési projektet terheli. A kármentesítéssel kapcsolatos többletköltségek kompenzációjaként körültekintően meghatározott központi adókedvezmény biztosítása, továbbá településrendezési eszközökkel kedvezőbb fejlesztési környezet kialakítása indokolt a barnamezők településszerkezetileg szükséges megújításának felgyorsítása érdekében.
- A kiemelt szennyezettségű területek (pl. Cséry telep, Óbudai Gázgyár, Csepel Művek) megtisztítása nagyon költséges, ezért ezek kármentesítése állami szintű koordinációt, illetve szerepvállalást igényel. E területeken elsődleges feladat a közvetlen környezetveszélyeztetés elhárítása, a szennyeződések további terjedésének megakadályozása. A kármentesítési programok reálisan más forrásból támogatott beruházásokkal összevontan (integrált területi beruházás keretében) valósíthatók meg.
- A mérsékelt szennyezettségű területeken támogatandó az olyan átmeneti zöldfelületi hasznosítás, amely elősegíti a terület természetes regenerációját („fitoremediáció").

A jövőbeli fejlesztésekre vonatkozó kérdéseknél* a válaszadók
92% fontosnak tartja, hogy új zöldterületek létesüljenek;
87% fontosnak tartja a vegyes funkciójú fejlesztést;
71% fontosnak tartja, hogy közhasználatú területeket alakítsanak ki!
** A Fővárosi Önkormányzat 2020. évi online kérdőíve alapján*

A fővárosi önkormányzat koordinálásában a fővárosi barnamezős és belvárosi használaton kívüli területekről
~195 700 adatot tart nyilván a 2016 óta minden évben, folyamatosan frissített kataszter. Feladat ennek a kataszternek a folyamatos karbantartása!

A fővárosi barnamezős területek
64%-a feltételezetten talajszennyezett, cél a tényleges szennyezettség felmérése és megszűntetése!

>> Fotó: Banics Laura, Egykori Északi Járműjavító csarnoka, ma Opera Műhelyház, X. kerület

12. Korszerű, megfizethető lakhatás

Budapesten a lakhatásnak mindenki számára megfizethetőnek kell lennie, hiszen a lakáskínálat meghatározó a népességmegtartó képesség, a térbeli-társadalmi szerkezet alakulása, a társadalmi integráció, valamint a vonzerő, a versenyképesség, és a gazdasági teljesítmény szempontjából. Fontos a lakosság változó szocio-demográfiai összetétele által támasztott kihívások kezelése. Elsőrendű feladat a korszerű, megfizethető, akadálymentes és egészséges lakhatás lehetőségeinek bővítése, a nem lakott lakások arányának csökkentése. Ehhez energiahatékony felújítás, a differenciált igényeknek megfelelően új lakások építése, a lakásvesztés kockázatát csökkentő intézkedések erősítése, új lakhatási formák bevezetése szükséges.

Helyzetértékelés, indokolás

Kapcsolódó dokumentumok:

- Szociális városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program (2014) keretében készült módszertani kézikönyvben megjelenik, hogy az Integrált, differenciált fővárosi lakáspolitikai rendszer kialakítása hozzájárul az igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtéséhez
- Smart Budapest Okos Város Keretstratégia (2019) új és erősödő kihívásnak tekinti a megfizethető lakhatás biztosítását. Célkitűzései között szerepel a társadalmi igényekhez igazodó és elérhető költségű lakhatási rendszer megteremtése, valamint a meglevő lakásállomány megújulásának elősegítése.
- Otthon Mindenkinek Fővárosi stratégia az otthontalanság és a hajléktalanság csökkentéséről (2022) egyik célja a hajléktalan emberek és otthontalan családok megfizethető lakhatáshoz való hozzáférésének bővítése és a lakásvesztés kockázatának csökkentésével a hajléktalanság megelőzése.
- Budapest Főváros Esélyegyenlőségi Terve (2023) hangsúlyozza a lakhatási szegénységgel kapcsolatos esélyegyenlőségi problémákat
- A Fővárosi Stratégia a családon belüli erőszak megelőzéséről és az áldozatok védelméről (2023) a megfizethető lakhatás hiányát a bántalmazó kapcsolatokból valókilépés egyik legfontosabb akadályaként azonosítja.
- Budapest Főváros Fenntartható Energia és Klíma akcióterve kiemelt célul tűzi ki a lakóépületeket energetikai felújítását.

Budapest lakáskínálatát tekintve a sűrű urbánus lakóterületektől a vidéki jellegű családi házas területekig sokszínű város. Nem minden városrészre igaz ugyanakkor, hogy megfelelő kínálat van a differenciált élethelyzetben lévő társadalmi rétegek eltérő lakásigényeihez. Budapest lakásállománya 2011 és 2021 között a 100 év alatt megújuló lakásállományt feltételező ideális 10%-hoz képest kevésbé bővült. Az egyszemélyes háztartások aránya tovább emelkedett, az egy lakásra jutó lakosok száma csökkent. A nem lakott lakások száma tovább nőtt. A kollégiumi férőhelyek számának növekedése nem követte az igényeket. Az önkormányzati bérlakások aránya tovább csökkent, a magán bérlakásban élők száma emelkedett. A megfizethető konstrukciók iránti kereslet jelentősen nőtt.

A budapesti lakásárak és lakbérek az elmúlt tíz év során a reáljövedelmeknél gyorsabban és nagyobb mértékben emelkedtek. A kormányzati lakáspolitika továbbra is a tulajdon szerzést támogatja, az önkormányzatok bérlakásépítésének támogatásában vagy a felsőoktatási kollégiumi férőhelyek kialakításának elősegítésében továbbra sem történtek konkrét beavatkozások. A drága lakhatás a fővárosi foglalkoztatási szektorokra is hatással van, gátolja a munkaerő mobilitását. Sokan a budapesti agglomerációban keresik a megfizethetőbb lakhatási lehetőségeket. A kiköltözések által megnövekedett ingázás növeli a fővárosi környezet terhelését.

A lakásállomány energiahatékonysága gyenge, a minőségi megújulás lassú. Jelentősen megnőtt az energiaszegénység és a hátralékba kerülés kockázatának kitett háztartások száma. A lakosság egyes rétegeit – elsősorban a többgyermekes családokat, fogyatékos polgárokat, cigány/roma magyarokat, bevándorlókat – a magas lakbérek mellett a magánbérleti szektorra jellemző diszkrimináció is sújtja. A hajléktalanság csökkentéséhez alapvetően a megfizethető és szociális alapon támogatott lakhatáshoz való hozzáférés bővítésére van szükség.

A megfizethetőséget strukturálisan bővítő új típusú lakhatási modellek (lakásügynökségek, co-housing) csak kezdeti szakaszban vagy előkészítési fázisban vannak. A bérbeadás jogi keretei nem megfelelően kiérleltek, ami tovább növeli mind a bérlő, mind a bérbeadó kiszolgáltatottságát.

Budapesten jelenleg lakhatási válság van. A városfejlesztés fontos feladata, hogy a budapesti háztartások széles rétegei számára biztosítson megfizethető lakhatást és egészséges lakáskörülményeket. A lakhatás terén hozott intézkedéseknek szoros összefüggésben kell lennie a klímapolitikai, gazdasági és társadalompolitikai célok teljesítésével.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

Nem lakott lakások aránya

lakott lakás - 800.338 db

nem lakott lakás - 160.723 db

Cél, hogy a nem lakott lakások aránya **5%** alá **csökkenjen**!

forrás: 2022. évi Népszámlálás; KSH

Alulfűtött lakásban élők aránya

2019 - **3,1 %**
2020 - **5,4 %**
2021 - **3,1 %**
2022 - **4,8 %**

Cél, hogy **csökkenjen** az **energia-szegénység-gel** érintettek aránya!

forrás: KSH

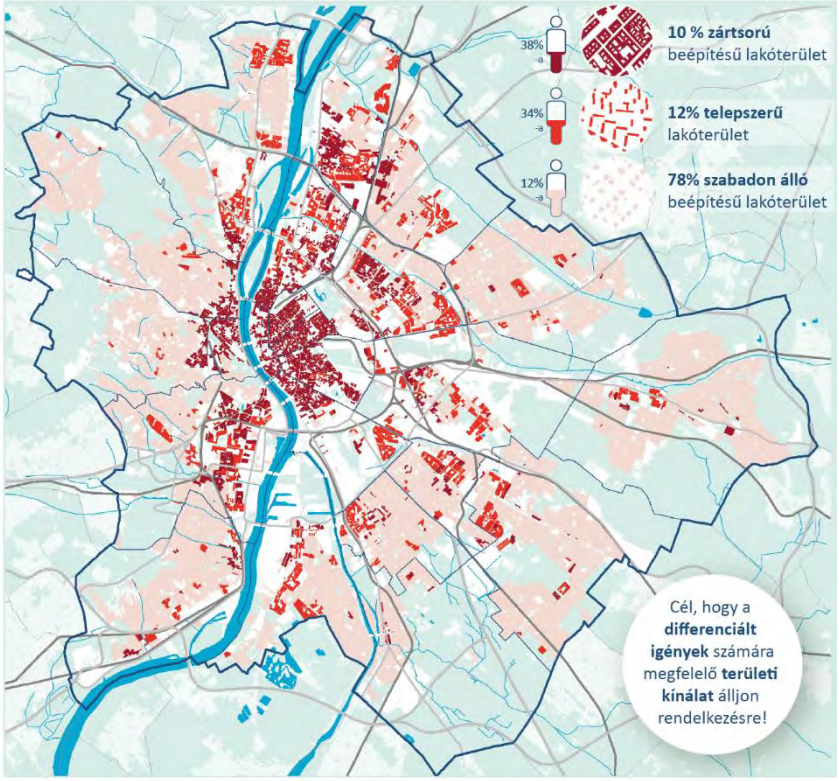
Komfort nélküli és szükséglakások aránya

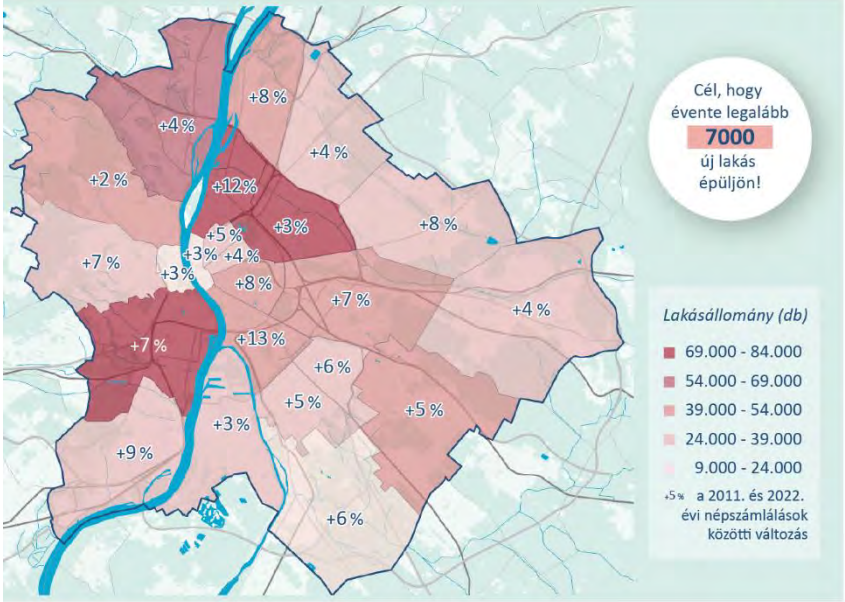

8 191 db **félkomfortos, komfort nélküli és szükséglakás** az összes lakott lakás állományából.

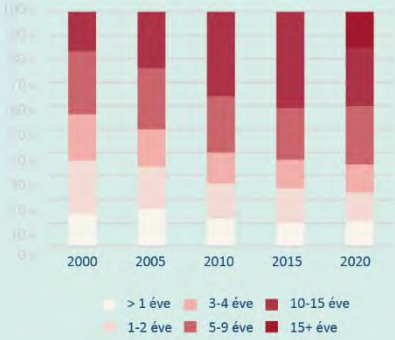
Cél, hogy a **komfortosnál alacsonyabb** minőségű lakások száma **csökkenjen**!

forrás: KSH

A hajléktalan válaszadók megoszlása a hajléktalanságuk időtartama szerint

Cél a hajléktalanná válás megelőzése, és a **kilépést biztosító lakhatási kapacitások növelése**!

forrás: Otthon, mindenkinek fővárosi stratégia az otthontalanság és a hajléktalanság csökkentéséről, 2022 (adatok a Február Harmadika Munkacsoport adatközléséből származnak)

A lakások tulajdonjellege (2022, KSH)

Cél, hogy a megfizethető lakásszektor aránya érje el a **15-20%**-ot 2040-re!

- önkormányzati tulajdonban lévő lakott lakások
- önkormányzati tulajdonban lévő nem lakott lakások
- nem önkormányzati tulajdonban lévő lakott lakások
- nem önkormányzati tulajdonban lévő nem lakott lakások

önkormányzati lakott lakások potenciális +15-20 %-kal növelhetőek:

+ nem lakott önkormányzati lakások
+ lakásügynökségen magánszektorból bevont lakások
+ egyéb támogatott lakhatási modellek (szövetkezet, co-housing)
+ vásárlás

Cél, hogy a megfizethető lakásállomány növelésével **csökkenjen a lakásvesztés kockázata** és **csökkenjen a hajléktalanságban élők száma!**

forrás: KSH, 2022

Feladatok

12.1. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepének erősítése a lakhatás feltételeinek és megfizethetőségének javítása érdekében

- A megfizethető lakhatás bővítése érdekében átfogó fővárosi lakáspolitikai célok megfogalmazására és stratégia kialakítására van szükség az érintettek bevonásával, várostérségi kitekintéssel, a szervezeti-intézményi kapacitások bővítésével.
- A differenciált, területileg is kiegyensúlyozott lakásállomány, valamint az ingatlanfejlesztésekhez kapcsolódó infrastruktúra, a szükséges szolgáltatások biztosításával kapcsolatban iránymutatásra (a megfizethetőség, minőség, vegyesség, akadálymentesítés és területi beépítés szempontjainak javítása érdekében), illetve megfelelő jogi eszközök kidolgozására van szükség. Egyebek között meg kell határozni az akadálymentesített és megfizethető lakások arányát; az egészséges lakáskörülmények minimális elvárásait. Kezdeményezni kell az önkormányzatok hatáskörébe tartozó üres lakások számát csökkentő és a nem lakáscélú használatot szabályozó jogi eszközök érvényesítését.
- A megfizethető lakhatás bővítéséhez elengedhetetlen egy keretrendszer kidolgozása, valamint a nem közigazgatási szereplők részvételének erősítése érdekében a támogatási eszközök (pl. finanszírozás, adókedvezmény, ingatlanbiztosítás) meghatározása, és az ehhez kapcsolódó akkreditációs rendszer kidolgozása és működtetése.
- A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepébe bele tartozik az innováció, valamint a tudás- és tapasztalatmegosztás. Ennek fontos eszköze a sikeres nemzetközi példák felkutatása, kapcsolatépítés a hasonló helyzetű városokkal a legjobb gyakorlat kiválasztása és megvalósítása érdekében (új üzleti modellek, társasházak működési stabilitása/társasház-kezelők képzése stb.), az érintettek együttműködésének erősítése. Elengedhetetlen kísérleti projektek kezdeményezése és támogatása, a tapasztalatok kiértékelése és az adaptáció. Ki kell dolgozni egy a településrendezési szerződésekre/normatív hozzájárulásra vonatkozó átlátható rendszert.
- A bérbeadást szabályozó jogi háttér az utóbbi évtizedben lényegében nem változott, ezért proaktív részvétel, koordináció szükséges a lakástörvény módosítása során; egyrészt a magán bérlakásszektorban a kiszámíthatóság, jogbiztonság és átláthatóság növelése mind a bérlői-, mind a bérbeadói oldalon, másrészt az önkormányzati bérlakásokra vonatkozóan egy, a különféle háztartások esetében eltérő támogatási szintekkel működő lakbér-támogatási rendszer bevezetése érdekében. Kezdeményezőként kell fellépni a lakbértámogatási rendszer (szerződésminták, jogsegély-lehetőségek stb.), és az ehhez szükséges normatív állami támogatás kidolgozásában és bevezetésében.
- A tudásalapú lakáspolitika eleme a változások követése és az aktualitás, ennek biztosítására lakhatási-monitoring rendszert kell működtetni, melynek kidolgozásában és bevezetésében vezető szerepet kell vállalni.

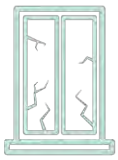
A lakásárak és a lakásfenntartás növekvő költsége* a fővárosi válaszadók **54%**-át jelentős mértékben érinti.

** A Fővárosi Önkormányzat 2024. évi telefonos kérdőíve alapján*

A fővárosi lakott lakások közül

8.000

lakás komfortosnál rosszabb minőségű.

12.2. A bérlakásszektor bővítése

- A kereslet jelentős növekedése miatt szükség van a bérbe adható lakásállomány bővítésére. Ezen belül önkormányzati hatáskörben vásárlással, ingatlanvagyon menedzselésével (telekgazdálkodás) és építéssel, üres lakások felújításával, nem lakáscélú ingatlanok átalakításával kell az állományt bővíteni.
- A lakhatási válság erősödése miatt elengedhetetlen új üzemeltetési modellek bevezetése, erősítése (pl. lakásügynökség), a magántulajdonú ingatlanok bevonásával, illetve az önkormányzati tulajdonú bérlakások számának bővítésével. Ki kell alakítani a külső szereplőkkel való partnerség keretrendszerét, ami lehetővé teszi a piac minden szereplője számára a megfizethető lakásállomány bővítését. Kiinduló pontként a Budapesten működő kerületi ügynökségek, illetve a Fővárosi Lakásügynökség szolgálhat.

A fővárosban kb. **300.000** olyan felnőtt van, aki akár hosszú távon is bérlakásban lakna, amennyiben az megfizethető és stabil lakhatást nyújt.

** Periféria Kutatóközpont 2022. évi kérdőíve alapján.*

12.3. Felújítások és komplex rehabilitáció az egészséges és megfizethetőbb lakhatás érdekében

- A megfizethető lakásállomány bővítése érdekében elengedhetetlen az önkormányzati lakásállomány korszerűsítése és energiahatékonysági fejlesztése. Koordináló, tanácsadó szerepet kell vállalni a kerületi önkormányzatok közötti információmegosztás elősegítésére.
- Kiemelten fontos az energiaszegénység csökkentését célzó komplex program kidolgozása és megvalósításának ösztönzése (pénzügyi támogatás, fizikai beavatkozások, szemléletformálás/tanácsadás).
- A családi- és társasházi lakóház felújítások ösztönzése mellett a lakossági energiahatékonysági beruházásokat katalizáló, támogató eszközök (pályázatok/finanszírozási eszközök; tanácsadás) bevezetésére van szükség.
- A krízisterületeken tovább kell folytatni a lakhatási intézkedéseket is integráló komplex programok, a szociális városrehabilitáció megvalósítását.
- A lakóterületek rehabilitációja során hangsúlyosan értékalapúan és a helyi közösségi igényeknek megfelelően kell a komplex és integrált beavatkozásokat megtervezni és kivitelezni. Biztosítani kell a fenntarthatóság, az élhetőség és a differenciált környezethasználat elveinek érvényesítését.

A fővárosi háztartások 16%-a esetében a jövedelem több mint **40%**-át teszik ki a lakásfenntartás költségei.

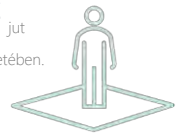
12.4. Differenciált lakáskínálat biztosítása és lakóterületi fejlesztések

- A lakásépítés területileg kiegyensúlyozott biztosításához és a fővárosi lakásállomány megújulását biztosító újlakás kínálat megvalósítása érdekében elengedhetetlen a szabályozási környezet (az országos szintű jogszabályok és rendezési-tervezési dokumentumok) újragondolása.
- A differenciált igényeket megfelelő területi kínálattal kell kielégíteni. A fenntarthatóság érdekében elsősorban a meglévő lakóterületi térségek tartalékainak kihasználása a feladat a belső és az elővárosi zóna területén egyaránt. Urbánus, élhető új lakóterületek építésére az átmeneti zóna területén elhelyezkedő barnamezős és alulhasznosított térségeket kell előnyben részesíteni. Családi házas területek számára továbbra is biztosítani kell fejlesztési területeket, a szuburbanizációs folyamat csökkentése érdekében. Feladat, hogy ezek a területek észszerű ütemezés mellett, a megfelelő alapellátás biztosításával fejlődjenek.
- Lakóterületi fejlesztések esetén biztosítani kell a rekreációhoz szükséges közcélú zöldfelületeket, a közösségi közlekedés megfelelő elérhetőségét, az alapellátás szolgáltatásait, a közösségi helyszíneket, valamint a lakókörnyezetbe illeszthető munkahelyeket. Monofunkciós lakóterületi bővítések nem engedhetők meg, biztosítani kell az urbánus sokszínűséget egy-egy területen belül, illetve annak környezetében.
- A versenyképesség megtartásához szükség van a munkavállalói és tanulmányokhoz kapcsolódó lakhatást támogató intézkedések koordinatív kialakítására (munkásszállások, kollégiumok, lakhatás anyagi támogatása stb.).
- A társadalom öregedése, a háztartásszerkezet változása miatt elengedhetetlen az ún. célcsoport-specifikus rugalmas lakáskínálat (idősek, fiatalok első lakhatása, akadálymentesített lakások, magas státuszú ideiglenes munkavállalók stb.) bővítése, egyrészt a meglévő épületállomány átalakításával, másrészt funkcióváltással.
- A megfizethetőség erősítésére biztosítani kell a lépcsőzetes lakásmobilitás feltételeit: (hontalanság) -> szociális bérlakás -> elérhető árú, önkormányzati bérlakás -> piac alapú bérlakás -> kollektív tulajdonú lakásmodell -> lakástulajdon; a támogatási rendszer, az új építés, átalakítás, funkcióváltás és új lakhatási formák bevezetésével.
- A fenntartható és energiahatékony lakások építése nemcsak a környezetvédelmi, hanem hosszú távon a lakhatási költségek csökkentésének szempontjából is fontos. Az új lakások építésénél előtérbe kell helyezni a kor elvárásainak megfelelő, magas építészeti minőséget képviselő formákat és érvényesíteni kell az inkluzív és vegyes közösségek kialakulásával kapcsolatos elvárásokat.
- Várostérségi szinten kell összehangolni az új lakóterületi fejlesztések és fejlesztési igények monitorozását, a fejlesztések területi és mennyiségi irányítását. Az

A fővárosi háztartások **44,8%**-a egyszemélyes háztartás.

Egy lakosra kevesebb, mint **10 m²** jut 12.000 lakás esetében.

infrastruktúra-, zöldfelület- és szolgáltatás-fejlesztéseket a lakóingatlan-fejlesztések volumenéhez igazodóan kell tervezni és megvalósítani.
- A Fővárosi Önkormányzatnak proaktívan kell kezdeményeznie a hosszabb távú együttműködéseket az állami, önkormányzati szférán kívüli szervezetekkel is.

12.5. Lakhatási-biztonság növelése a sérülékeny társadalmi csoportok esetében

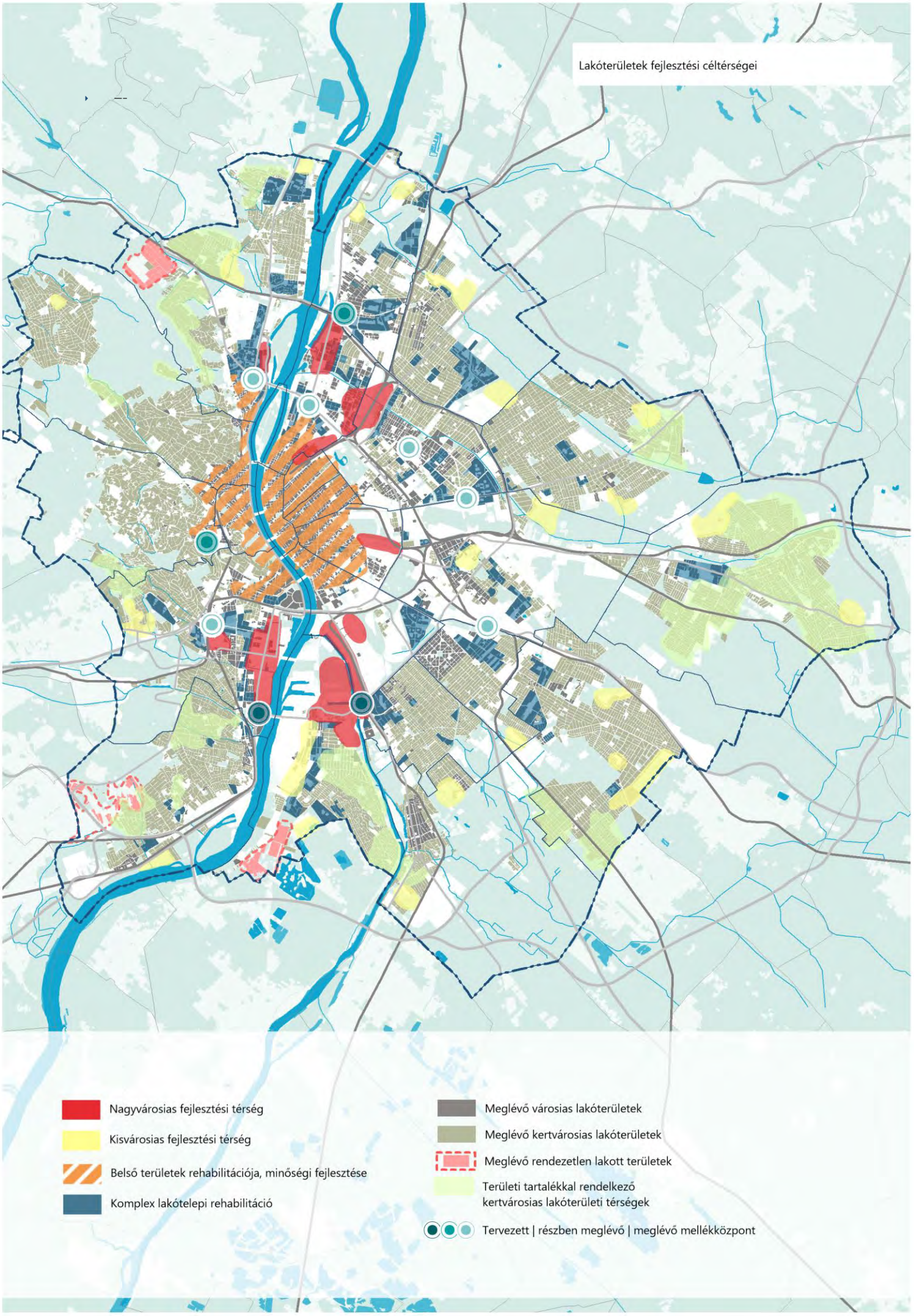
- Elengedhetetlen a Fővárosi Lakhatási Szolgálat működtetése: a lakhatás megtartását támogató és a lakhatás biztonságát növelő szolgáltatások és eszközök komplex szemléletű, intézményi háttérrel, együttműködéssel rendelkező; a segítő szakmában dolgozók felkészítését képzéssel, módszertani-fejlesztéssel, információ-szolgáltatással javító módon.
- Elő kell segíteni a hajléktalan emberek önálló lakhatásának megteremtését. A lakhatási garancia program fontos szerepet játszik a nyugdíjas, egy éve munkavállalói jogviszonnyal rendelkező – kiemelten a közszolgáltatásokban munkát vállaló - hajléktalan személyek lakhatásának támogatásában.
- Szükséges a támogatott lakhatási ellátási formák bővítése a fogyatékos, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek önálló életvitelének elősegítése és fenntartása, az intézményi elhelyezés elkerülése érdekében; valamint a gyermekjóléti szakellátásból, intézményi nevelésből kikerülő fiatalok számára. Fontos az intézményi kiléptető programok továbbvitele (Családok Átmeneti Otthonából kikerülő családok, hajléktalan ellátásból kilépők, intézeti ellátásból kikerülő fiatalok).

A fővárosi válaszadóknak* csak **15%**-a ért egyet azzal, hogy Budapesten mindenki megfelelő lakhatáshoz tud jutni.

** A Fővárosi Önkormányzat 2022. évi telefonos kérdőíve alapján*

>> Fotó: Polinszky Tibor, VIII. kerület

Lakóterületek fejlesztési céltérségei
Nagyvárosias fejlesztési térség
Kisvárosias fejlesztési térség
Belső területek rehabilitációja, minőségi fejlesztése
Komplex lakótelepi rehabilitáció
Meglévő városias lakóterületek
Meglévő kertvárosias lakóterületek
Meglévő rendezetlen lakott területek
Területi tartalékkal rendelkező kertvárosias lakóterületi térségek
Tervezett | részben meglévő | meglévő mellékközpont

13. Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő társadalmi egyenlőtlenségek

Budapest sokszínű szolgáltatásait nemcsak a városlakók használják, hanem a napi ingázók és a látogatók is, sőt egyes országos szintű szolgáltatások csak itt érhetők el. A várostervezés feladata, hogy az ellátórendszerek területi és városszerkezeti összefüggéseit alakítva elősegítse a hozzáférés egyenlő esélyeinek megvalósulását. Fontos a változó igényekhez igazodó szolgáltatási kínálat bővítése és a szakemberképzés támogatása. Ehhez olyan szakpolitikák szükségesek, amelyek elősegítik az esélyegyenlőséget, támogatják a generációk közötti együttműködést és figyelembe veszik a különböző élethelyzetben lévők eltérő igényeit.

Kapcsolódó dokumentumok:

- Otthon Mindenkinek Stratégiai Terv (2022) céljai között szerepel az egészségmegőrzés feltételeinek javítása; a minőségi szociális szolgáltatások biztosítása.
- A Fővárosi Idősügyi Stratégia 2021-2024 (2021) a szabadidős tevékenység, az intergenerációs kapcsolatok és az idősellátás intézményi hátterének fejlesztésére is fókuszál.
- Egészséges Budapest Program (EBP) (2017) az egészségügyi fejlesztésekre is fókuszál.
- Otthon, Mindenkinek hajléktalanügyi stratégia 2022-2031 (2021) céljai között szerepel a hajléktalanság csökkentése, az ellátás fejlesztése.
- Helyi Esélyegyenlőségi Program 2023-2027 (2023) részletesen tartalmazza a szolgáltatások hozzáférésére irányuló egyenlő esélyek megteremtését.
- Fővárosi Drogstratégia 2024-2029 (2023) a prevencióra, ellátásra és ártalom-, illetve kínálatcsökkentésre fókuszál.
- Budapest Főváros Sportkoncepciója 2025 (2022) részletesen felmérte a sportolásra alkalmas területeket.

Helyzetértékelés, indokolás

Budapest központi szerepet játszik Magyarország humán közszolgáltatásaiban. A humán szolgáltató rendszerek alapvetően kiszolgálják Budapest lakosságát. A korábbi működési módban változást okozott, hogy az állam szerepe megerősödött, az önkormányzatok hatásköre szűkült, miközben a magánszereplők befolyása nőtt.

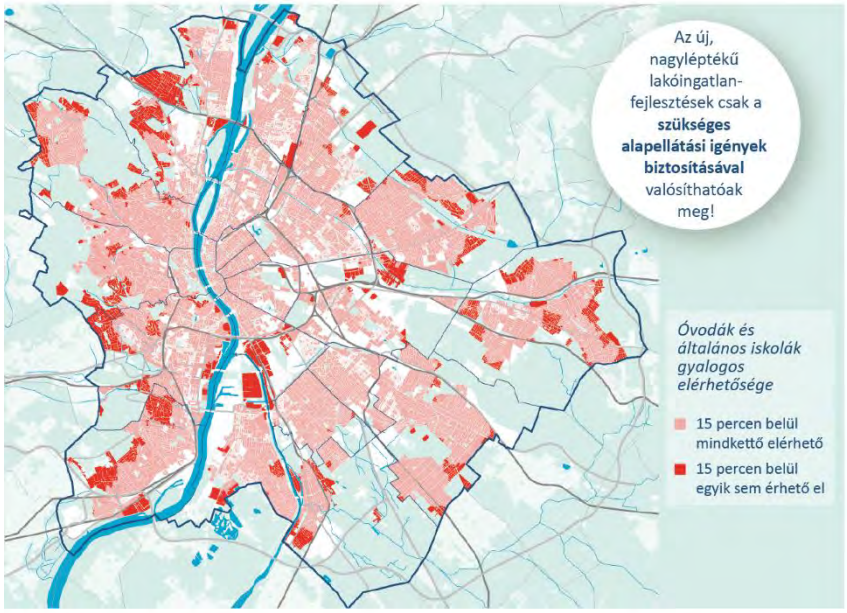
A bölcsődei kapacitás bővült, kihasználtsága magas. Az alap- és középfokú oktatás intézményeinek (óvodák és iskolák) összkapacitása elegendő, területi eloszlási problémák a bölcsődék és az óvodák esetében csekély mértékben tapasztalhatók. Budapest egyértelműen az ország felsőfokú oktatási központja; a kollégiumi férőhely hiány jelentős. Mind az önkormányzati, mind az állami fenntartású intézményeknél számottevő a felújítási szükséglet.

Az egészségügyi és szociális ellátások terén az állami feladatátvétellel, az önkormányzatok hatásköre szűkült, megerősödött a piaci és egyéb fenntartók által működtetett szolgáltatások köre. A fejlesztési és korszerűsítési igény továbbra is jelentős. A szakosított szociális ellátások intézményi kapacitásai (pl. idősotthonok, fogyatékos és pszichiátriai betegek otthoni ellátása), a hajléktalan ellátás, a családok átmeneti otthona és a kilépést biztosító lakhatási kapacitások nem elegendőek.

Budapest gazdag kulturális kínálata, a gyógyfürdők és strandok, nem csak a saját lakosai, hanem a minőségi turizmus szempontjából is meghatározó erőforrást jelentenek. Viszonylag kevés új közművelődési, illetve önkormányzati fenntartású intézmény létesült, továbbra is fennáll egyes városrészek ellátási hiánya, amely hátráltatja a helyi civil közösségek megerősödését. Számos, nemzetközi rendezvény megtartására is alkalmas sportinfrastruktúra létesült állami beruházásban, az önkormányzatok elsősorban a szabadidős célú sportlétesítményeket, a közparkok rekreációs lehetőségeit bővítik.

A szolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférése nem minden területen valósul meg. Az iskolai szegregáció különböző fenntartók esetében eltérő, és hiányoznak az integrált oktatási, foglalkoztatási és szociálpolitikai fejlesztések is. Az egészségügyi és szociális szolgáltatások, valamint a közszolgáltatók akadálymentessége nem teljeskörű, sem fizikai, sem infokommunikációs, sem szemléleti értelemben. A bevándorlók és menekültek a kulturális különbségek és nyelvi akadályok miatt korlátozottan férnek hozzá az ellátásokhoz. A magán- és közszféra humán szolgáltatásai között bérfeszültség és munkaerő-elszívás figyelhető meg. A magánszolgáltatások sokak számára nem megfizethetőek. Az egészségmegőrzést és közösségi aktivitást számos szolgáltatás támogatja, de az elöregedő társadalom miatt ezek bővítésére, a megfizethetőség biztosítására lesz szükség. Összességében a szolgáltatások elérésének speciális akadályai észlelhetők nemek közötti megközelítésben, az időskorú személyek, a roma közösséghez tartozó személyek, a fogyatékossággal élő személyek, a mélyszegénységben élő személyek, a hajléktalan

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

383 fővárosi óvodát tartanak fenn a kerületi önkormányzatok.

forrás: KSH

A közszféra fenntartásában működő épületek többsége valamilyen szintű felújítást, **korszerűsítést** igényel, melyet az **energiahatékonysági** tényezők és **akadálymentesítési követelmények figyelem-bevételével** kell végrehajtani.

Egészségügy *forrás: KSH, 2022*

- felnőtt háziorvosi szolgálat: 915 db
- gyermek háziorvosi szolgálat: 297 db
- orvosok száma az alapellátásban: 1 144 fő
- működő kórházi ágyak: 16 695 db
- gyógyszertárak száma: 442 db

Cél a területi-, eszköz-, illetve szakemberhiányok **folyamatos csökkentése, megszüntetése!**

Egészségesen várható élettartam születéskor

67,8 év nőknél

65,1 év férfiak esetében

Várható egészséges életévek száma 65 éves korban

9,9 év nőknél

9,5 év férfiak esetében

forrás: KSH, 2022

Cél, hogy **növekedjen az egészségügyi, szociális, szabadidős, kulturális szolgáltatások elérhetősége** és a **sportolási lehetőségek akadálymentessége** mindenki számára, ami **elősegíti az egészséges életévek számának növekedését!**

Szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya

Cél, hogy **csökkenjen** a szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya!

forrás: KSH

Kultúra

- színházi előadások száma: 16 242 db
- múzeumok: 16 242 db
- települési könyvtárak: 59 db
- színházi stream nézők: 117 369 fő
- FÁNK látogatóinak száma: 1 036 192 fő

Cél a **meglévő infrastruktúrák felújítása** és **hatékonyabb kihasználása, népszerűsítése**, és a **hozzáférés javítása!**

forrás: KSH, Főpolgármesteri Hivatal, 2022

*Szubjektív biztonságérzet **

forrás: KSH

Cél, hogy **javuljon a lakosok biztonságérzete!**

** Azok aránya, akik eléggé vagy nagyon biztonságban érzik magukat, ha egyedül sétálnak lakóhelyük környékén sötétedés után (%)*

személyek, a bevándorló háttérrel rendelkező személyek, a nemi és szexuális kisebbséghez tartozó személyek vonatkozásában.

Budapest központi szerepét a humán infrastruktúra szolgáltatások terén úgy kell megőrizni, hogy az itt élők és ide látogatók igényeinek kielégítése érdekében folyamatosan figyelemmel kell kísérni a fejlesztési igényeket, kezelni az esélyegyenlőségi problémákat, és megfizethető, valamint különböző igényeket és szükségleteket kielégítő fejlesztéseket kell megvalósítani.

>> Fotó: Középső-Ferencváros, Millenniumi városközpont

13.1. Nevelési és közoktatási, valamint bölcsődei ellátás fejlesztése

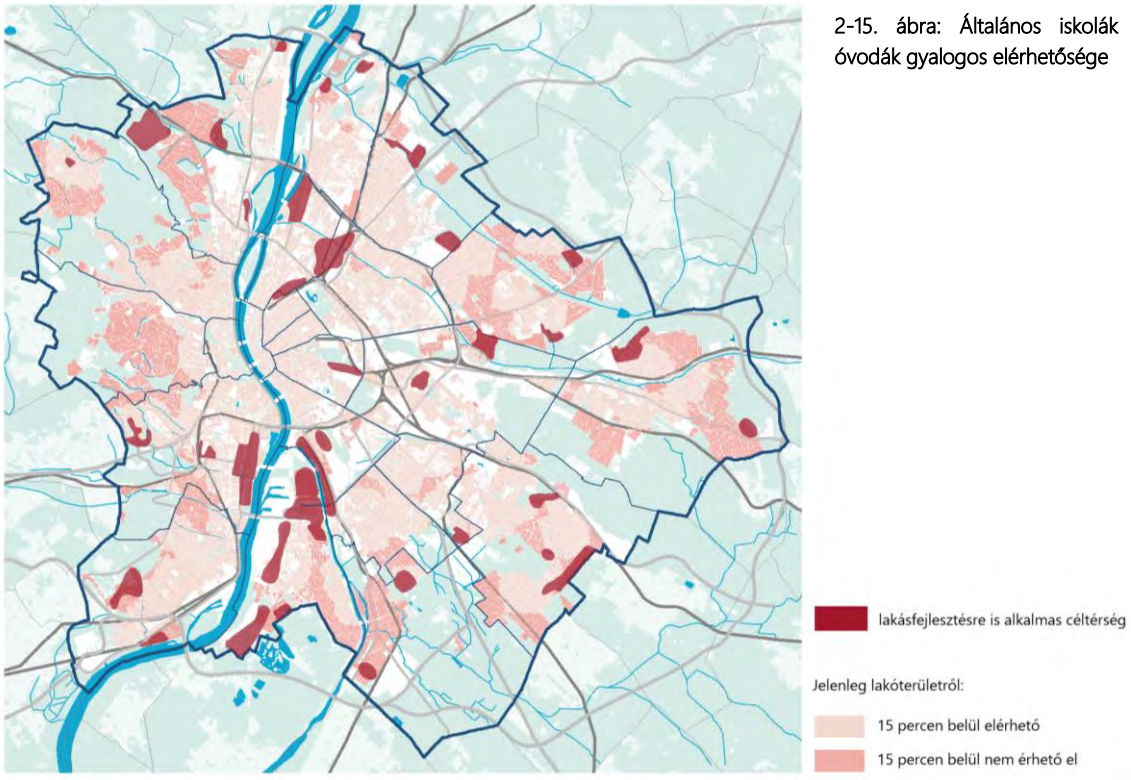
- Napjaink információs társadalmában az emberi tudás felértékelődik. Ez megköveteli az ehhez kapcsolódó intézményi infrastruktúra folyamatos karbantartását és fejlesztését; a meglévő szolgáltatások és igények folyamatos monitorozását (kerülethatárok és Budapest közigazgatási határain túli kitekintéssel). Szükséges az ellátási hiányok (területi-, eszköz/infrastruktúra, szakember-hiány) megszüntetésére irányuló eszközök közös kidolgozása, koordináció, érdekérvényesítés.
- Összvárosi szempontok érvényesítésének érdekében elengedhetetlen az új lakóingatlan fejlesztésekhez az ellátási igények és azok teljesítésére vonatkozó elemzés elkészítése, kitérve a meglévő intézményhálózatra gyakorolt hatások bemutatására, a kapacitásbővítés megvalósíthatósági elemzésére és a szükséges finanszírozási háttérre. Ehhez biztosítani kell a településrendezési szerződések vagy normatív hozzájárulás átlátható, kiszámítható rendszerét.
- Az esélyegyenlőség elősegítése érdekében alapvető szempont a lemorzsolódást és szegregációt csökkentő és felzárkóztatást növelő esélykiegyenlítő eszközök használata (szakemberek biztosítása és képzése, intézményekhez plusz kapacitások biztosítása, iskola-előkészítő programok, alapfokú végzettség megszerzésének támogatása, szocio-kulturális hátrányokat csökkentő beavatkozások stb.).
- Olyan beavatkozásokra van szükség, melyek az intézmények biztonságos megközelíthetőségét és a gyermekek biztonságát növelik. A gyermekbarát terek tervezése során a gyermekek perspektívájára kell összpontosítani, ideértve (de nem kizárólag) a színeket, a textúrákat, az interaktivitást és a kreativitást. A gyerekek fejlődése szempontjából legfontosabb területek esetében törekedni kell a gyalogos elérhetőségre, az akadálymentesítésre, a biztonságérzet erősítésére, a nyitott játszó terek kialakítására és a megfelelő fényviszonyokra.
- A közszféra fenntartásában működő épületek többsége valamilyen szintű felújítást, korszerűsítést igényel, melyet az energiahatékonysági tényezők és akadálymentesítési követelmények figyelembevételével kell végrehajtani.
- Továbbra is szükség van a sportolás helyszíneinek megújítására, bővítésére (kültéri sportpályák, tornatermek), az iskolai szabad terek minőségi, zöldfelület növelő átalakítására. Az új intézményi fejlesztések során a zöldterületekhez (parkok) való kapcsolatot kell kialakítani, a térbeli kapcsolatokat (közelség) is figyelembe véve.

A fővárosi lakosság

75%-a

inkább elégedett az oktatással.

** A Fővárosi Önkormányzat 2022. évi online kérdőíve alapján*

2-15. ábra: Általános iskolák és óvodák gyalogos elérhetősége

13.2. Az egészségi állapot javítását célzó szolgáltatások fejlesztése

- Az intézményhálózat és a szolgáltatások területi kiegyensúlyozottsága érdekében a meglévő szolgáltatások és igények folyamatos monitorozására van szükség kerületi és fővárosi szinten (kerülethatárok és Budapest közigazgatási határain túli kitekintéssel) egyaránt. Közösen kell kidolgozni a területi-, infrastruktúra-, illetve szakember-hiány megszüntetésére irányuló eszközöket (koordináció, érdekérvényesítés).
- Az egészségmegőrzés elősegítésére növelni kell a korai és egyéb prevenciós szolgáltatások, a szűrőprogramok számát, illetve az azokon való részvétel növelését támogató eszközök használatát. A prevenció és az egészségmegőrzés terén elő kell segíteni a lakosság ismereteinek, egészség-tudatosságának növelését.
- Erősebben kell támaszkodni a hagyományos eszközök mellett az innovációra (MI diagnosztika, telemedicina stb.), valamint az egyetemekre, piaci szereplőkre. Az új technológiákon alapuló szolgáltatások társadalmi elfogadottságát figyelemmel kell kísérni. Az elfogadottságot elősegítő, annak mértékét növelő programok, eszközök használatával biztosítani kell a befogadás folyamatosságát.
- Elengedhetetlen egy partnerségi alapú egészségfejlesztési stratégia kidolgozása várostérségi kitekintéssel. Biztosítani kell az egyenlő hozzáférést a diagnosztikai eszközökhöz.
- Az indokolatlan intézményi ellátási igények csökkentésére támogató eszközök és szolgáltatások (hiteles tájékoztatás, öngondoskodást segítő eszközök, e-szolgáltatások) bevezetése szükséges.
- Bővíteni kell a nem-doktori támogató kapacitásokat, biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférést a területi és szocio-ökonómiai hátrányok csökkentésére (pl. pszichológus, gyógypedagógus, gyógytornász, diatetikus stb.)
- A közétkeztetést az egészségesebb táplálkozás és a fenntarthatóság jegyében fejleszteni szükséges , gondoskodva arról is, hogy a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok is megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszerhez jussanak

A Budapesten dolgozó 12,2 ezer orvos

23%-a

65 évesnél idősebb volt 2022-ben.

Az egészségügyi szolgáltatásokkal való megelégedettség a fővárosiak körében:

8% teljesen elégedett
37% inkább elégedett
36% inkább elégedetlen
18% nagyon elégedetlen

forrás: 2022-ben 1000 fős reprezentatív mintán végzett felmérés, Medián

13.3. Esélyteremtő szociális szolgáltatások megerősítése

- Kiemelt feladat a meglévő szolgáltatások és igények folyamatos monitorozása kerületi és fővárosi szinten (Budapest közigazgatási határain túli kitekintéssel), a szolgáltatások elérhetővé és megfelelővé tétele a speciális igényű emberek is és a szociális alapszolgáltatások és szakosított ellátások feltételrendszerének fejlesztése (infrastruktúra és eszközök megújítása és kapacitások növelése, humán háttér).
- Meg kell szüntetni az ismert ellátási hiányokat (pl. hajléktalan ellátásban a hospice szolgáltatás, egészségügyi és időskorú ellátás megoldása; mentális betegségek ellátása, demens ellátás bővítése). Ösztönözni kell a szolgáltatási hiányterületekre vonatkozóan a költségtérítéses és piaci alapon működő szolgáltatók és szolgáltató csoportok létrejöttét és működését.
- Elengedhetetlen a területi, eszköz-, infrastruktúra, illetve szakember hiány megszüntetésére irányuló eszközök közös kidolgozása, a koordináció és az érdekérvényesítés (települési támogatásokon alapuló összehangolt fejlesztés a kerületi önkormányzatokkal; a szolgáltatásfejlesztést, a kapacitástervezést és az információáramlást biztosító, szektorközi összefogás; a szakemberek rendelkezésre állásának biztosítása, képzéssel, lakhatás támogatással; a civil kapacitások bevonása).
- A hajléktalan ellátás intézményrendszerének fejlesztésére, területileg kiegyenlítettebb biztosítását kell elérni. Az utcai hajléktalanság komplex kezeléséhez elengedhetetlen az illetékes hatóságok, intézmények, civil és egyházi szervezetek bevonása.
- Az elöregedő társadalomban szükséges a szociális ellátórendszeren belül az idősekkel foglalkozó területek átértékelése, megerősítése, fejlesztése (méltó ellátáshoz illeszkedő bentlakásos infrastrukturális feltételek, kapacitásbővítés és alternatív szolgáltatások kialakítása az intézményi igények csökkentése vagy időbeli kitolása érdekében; nappali ellátás feltételeinek fejlesztése a területi

A negatív megkülönböztetésre vonatkozó kérdésnél* a fővárosi válaszadók

27,5% -a tapasztalt;
70,5% -a nem tapasztalt negatív megkülönböztetést egészségi probléma, fogyatékosság miatt az elmúlt 1 év során. (2% nem válaszolt.)

** A Fővárosi Önkormányzat 2022. évi online kérdőíve alapján*

A hajléktalan emberek ellátásában

31 szervezet

vett részt Budapesten 2022-ben.

igényekre alapozottan; humán háttér biztosítása), valamint a nem önkormányzati fenntartók által létesített, differenciált ellátási kínálat (minőség, szolgáltatási szint) bővítése.
- Együttműködésen alapuló drogprevenciós programok kidolgozása és végrehajtása a cél. Az érintett szakmai szereplők szoros együttműködése az intézkedések hatékonyságának növeléséhez és a közösségi támogatás biztosításához elengedhetetlen.
- Fontos feladat az interszekcionális hátrányokkal küzdők segítése, a társadalmi felzárkózás és az egyenlő esélyek biztosítása.
- Az esélyteremtő szociális szolgáltatásokat biztosító fővárosi szervezetek megfelelő szintű működésének támogatása, lehetőségekhez igazodó kapacitásbővítése, a szervezetek szolgáltatási színvonalának megőrzése.

13.4. Közművelődési és egészséges életmódot támogató szolgáltatások fejlesztése

- A közösségi kultúrát és egészséges életmódot támogató szolgáltatások fejlesztéséhez szükséges a meglévő szolgáltatások és igények folyamatos monitorozása mind kerületi, mind fővárosi szinten.
- Fontos feladat a meglévő infrastruktúrák felújítása és hatékonyabb kihasználása, a hozzáférés javítása, a népszerűsítés (információszolgáltatás és hozzáférés feltételrendszerének fejlesztése); a „befogadó" hely szemlélet erősítése. A civil szektorral való kapcsolati potenciált fel kell térképezni és törekedni kell az ottani kapacitások bevonására, a támogatás feltételeinek és az együttműködés kereteinek kialakítására. A mindenki számára elérhető sportolási és közművelődési lehetőség erőteljes eszköz a társadalmi integráció és egyenlőség előmozdításában.
- Közösségi használat céljára ki kell szélesíteni a közintézmények meglévő infrastruktúráját. Ki kell alakítani az ehhez szükséges jogi szabályozást (termek használata oktatási / közösségi célokra, sportinfrastruktúrák megnyitása). Emellett szükség van az intézményközi együttműködések erősítésére a kihasználtság és hozzáférés javítása érdekében. A közösségi házak hálózatában erősíteni szükséges a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó módszertani és koordinációs szerepet.
- A Fővárosi Önkormányzat koordináló szerepe mellett közösen kell kidolgozni az ellátási hiányok megszüntetésére irányuló fejlesztéseket. Szükséges a sport és a rekreáció feltételeinek erősítése, a területileg kiegyenlített, változatos és korszerű infrastruktúra megteremtése, a sportszakember képzés erősítése, az ingyenes lehetőségek bővítése, valamint támogatási formák kidolgozása azok számára, akik egészségi állapota vagy hátrányos helyzete ezt indokolja. A lakosság körében erősíteni kell a budapesti fürdők egészségmegőrzésben betöltött szerepét, és az ehhez kapcsolódó lehetőségekről intenzívebb tájékoztatásra van szükség. A könyvtárhálózat korszerűsítése elengedhetetlen, a könyvtárakat az élethosszig tartó tanulás helyszíneként, komplex kulturális network-ként kell pozícionálni. Új olvasáskultúra megteremtése érdekében a hagyományos könyvkultúra és az új technológiák (internet, e-könyv) kultúráját integrálni szükséges. A városlakókat célzó flexibilis agóra funkció kialakítása szükséges; a terek, utcák közösségi térré való fejlesztése, többcélú ideiglenes hasznosítással (sport, közösségi tér, kulturális és rendezvényhelyszín).
- A bevándorlók és az (ideiglenesen) Budapesten élő külföldiek integrációjának elősegítésére ki kell építeni az angol nyelvű közművelődési szolgáltatásokat.

A fővárosi lakosság
94%-a
elégedett a kulturális lehetőségekkel.

** A Fővárosi Önkormányzat 2022. évi online kérdőíve alapján*

A fővárosi lakosság
85%-a
inkább elégedett a sportolási lehetőségekkel.

** A Fővárosi Önkormányzat 2022. évi online kérdőíve alapján*

13.5. A közbiztonság javítása, a lakosság biztonságérzetének erősítése

- A bűnmegelőzés, illetve az áldozattá válás kockázatának csökkentése érdekében támogatni szükséges a társadalmi bűnmegelőzési programokat és a szektorközi összefogást; a veszélyeztetett célcsoportok megelőző képzését, a szakemberek képzését, illetve továbbképzését.
- A családon belüli és párkapcsolati erőszak növekedése miatt elengedhetetlen az áldozatok megsegítése, közös protokollok és konkrét segítségnyújtási lehetőségek, a megelőzési módok kidolgozása.

A fővárosi lakosság
63%-a
szerint Budapest biztonságos város.

** A Fővárosi Önkormányzat 2022. évi online kérdőíve alapján*

- A lakók igénye egyre nagyobb a biztonságos környezet megteremtésére. A városbiztonság, a lakosság biztonságérzet-változásainak nyomon követése fontos szempont során.
- Bővíteni kell a közterületi biztonságérzet növelésére használható városépítészeti eszközök alkalmazását (közösségi éjszakai bejárás, világítás/láthatóság, nyitva tartó üzletek/biztonságos helyek kijelölése). A szomszédsági kapcsolatok erősítésén keresztül növelhető a közösségi kontroll.

>> Fotó: Vizafogó Óvoda, XIII. kerület

14. Befogadó, támogató és aktív társadalom

Budapest befogadó főváros, ezért minden ember (városlakók, külföldről betelepülők, belföldről ide költözők) számára meg kell teremteni az egyenlő esélyű városhasználat lehetőségét. Erőteljesen fel kell lépnie a társadalmi diszkrimináció ellen a közösségek emberi méltóságának és emberi jogainak tiszteletbentartásával, a többségitől eltérő kultúra maradéktalan elfogadásával, a társadalmi kisebbségi közösségekkel szembeni gyűlölködés bármely formájának és megnyilvánulásának határozott elutasításával. Prioritásként kell kezelni a társadalom korösszetételének változásából fakadó tevékenységek (öngondoskodás, élethosszig tartó tanulás) felértékelését és ehhez rugalmasan kell alakítani az intézményrendszert. A városfejlesztés feladata annak megoldása, hogy a társadalmi változások hosszú távon erősségként és lehetőségként érvényesüljenek.

Kapcsolódó dokumentumok:

- Budapest Főváros Helyi Esélyegyenlőségi Program 2023-2027célkitűzései közt szerepel a diszkrimináció csökkentése.
- Fővárosi Idősügyi Stratégia 2021-2024 (2021) három fő célterületet jelöl ki: idősek, intergenerációs kapcsolatok, szolgáltatások. idősbarát fejlesztése
- Ne állj meg, sportolj! Budapest Főváros Sportkoncepció 2025 (2021) integráció és részvételiség erősítése.
- Szociális Városrehabilitáció Tematikus Fejlesztési Program (2014). két középtávú célja támogatja a befogadó, támogató és aktív társadalmat.

Helyzetértékelés, indokolás

Jelenleg a korszerkezet jelentősen átalakul, a születéskor várható átalagéletkor emelkedik, az idősebb korosztályok túlsúlyba kerülnek. Budapest lakossága csökken, a természetes fogyásból adódó népességvesztés évről évre nő, amit a vándorlás nem mindig tud kiegyenlíteni, azonban a nemzetközi migráció képes megfordítani. A legintenzívebb belföldi vándorlási áramlat Budapest és Pest vármegye (főváros és agglomerációja) irányú. A bevándorlók jelentős része Budapesten telepszik le. Mindez befogadó területté teszi ezt a régiót.

A lakosság egészségi állapota nemzetközi összehasonlításban rossz, kedvezőtlenek a halálozási arányszámok és a korai halálozási mutatók. Ez jelzi a lakosság általános egészségi állapotának elégtelenségét, a prevenció és a korai beavatkozások területén az elmaradást. Miközben a humán szolgáltatásokkal szembeni igények átalakulnak, a központi, állami fenntartású ellátórendszerek egyre leterheltebbé válnak, a rájuk fordítható központi források egyre szűkösebbek. Az egészségüggyel kapcsolatos kiadások összege 2017 óta szinte változatlan, ami a szolgáltatások drágulását figyelembe véve azt jelzi, hogy a lakók kevesebbet költenek egészségük megóvására vagy fenntartására miközben az egészségmegőrzés szerepe egyre inkább felértékelődik.

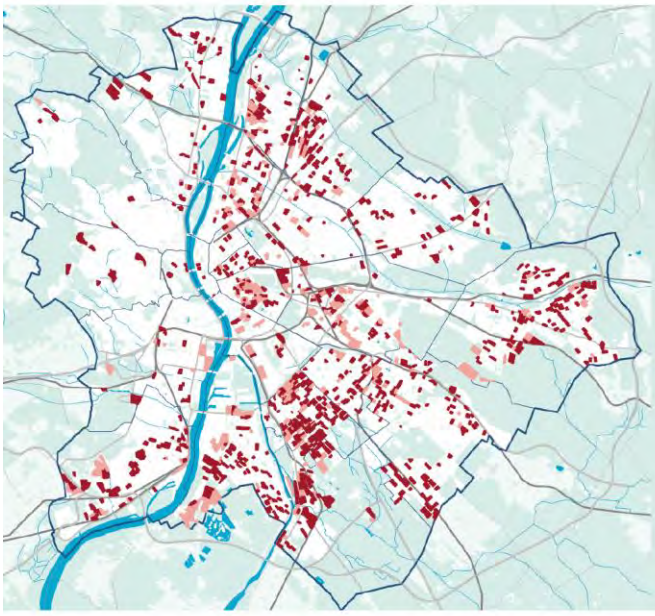
A kisgyermekes családok és idősek számára, a fogyatékossággal élő emberekhez hasonlóan, problémát jelent az fizikai, illetve a szolgáltatási akadálymentes környezet hiánya. Az életkor növekedésével párhuzamosan nő az érzékszervi, mozgásszervi betegségek kockázata és gyakorisága, ami az akadálymentesítési igényeket növeli.

Az élethosszig tartó tanulás egyre fontosabb szerepet tölt be. A 25–64 éves népességből oktatásban, képzésben részt vevők aránya ennek ellenére alacsony. Az aktív életkor meghosszabbodik, az idősebb korosztályok egyre tovább kénytelenek a munkaerőpiacon maradni. A munkaképes korosztály változó munkavállalási és migrációs mintái miatt a kapcsolati hálók átalakulnak, térben a korábbinál jóval távolabbra kerülhetnek a rokonok, segítők. A tudatos öngondoskodás és a helyi közösségek, segítő hálók szerepe felértékelődik.

- *A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 1.3.3 pontja tartalmazza a migrációval kapcsolatos kihívásokat és trendeket, melyben e célhoz illeszkedő pontja a bevándorlók integrációjára és annak kihívásaira való felkészülés.*

Az elmagányosodás egyre nagyobb probléma. Budapesten a legalacsonyabb a legalább közepes mértékűnek tekinthető társas támogatottságot kapók aránya. Ugyanakkor lassan emelkedik azok aránya, akik lakókörnyezetükben szükség esetén segítséget nyújtó baráti kapcsolatokat alakítottak ki az utóbbi időben. A városon belül egyre több kisebb, saját karakterrel bíró központ alakul ki, melyek pólusai lehetnek azoknak a helyeknek, ahol a közösségfejlesztés, a civil törekvések és önmenedzselés képességének középpontba helyezésével a lakók képessé tehetők kezükbe venni saját közösségi életük irányítását.

HELYZETKÉP ÉS FEJLESZTÉSI CÉLADATOK

forrás: KSH 2011. évi népszámlálás adatai alapján, Szociális Városrehabilitációs TFP

A szociális városrehabilitáció tematikus fejlesztési program (2015) keretében, a 2011. évi népszámlálási adatok alapján készült vizsgálat Budapest krízisterületeinek lehatárolására. Azok a tömbök számítanak krízis- és veszélyeztetett tömböknek, amelyek több mutató esetében is hátrányos helyzetűek, azaz a hátrányok halmozódnak.

A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet alapján, a 2022. évi Népszámlálás adatai alapján készült szegregációs szűrés eredményei az alkalmazott mutatónak és módszertannak köszönhetően nem alkalmas a Budapesten belüli területi típusú leszakadás kimutatására.

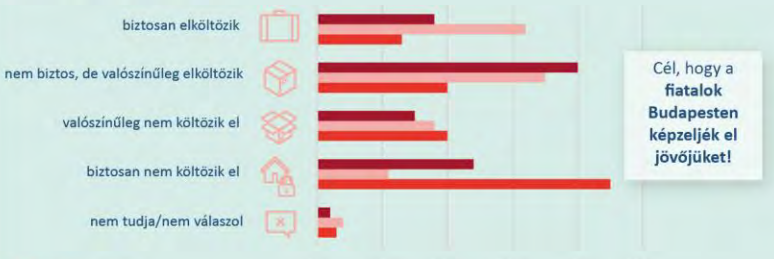
65 éves korban várható átlagos élettartam (év)

Cél, hogy a 65 éves korban várható átlagos élettartam érje el legalább az **EU átlagát**!

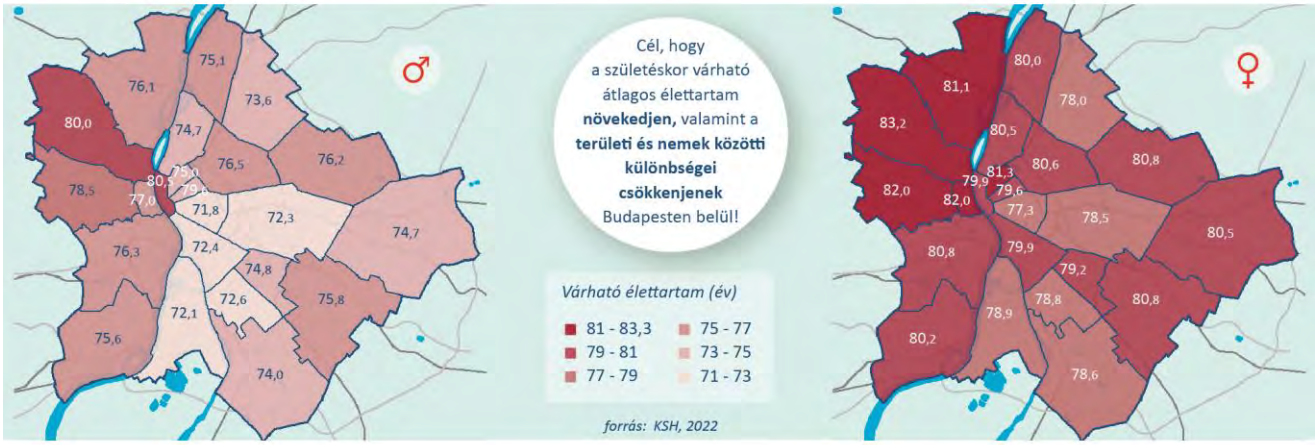
forrás: Eurostat

Költözési tervek 5 éven belül

Cél, hogy a **fiatalok Budapesten képzeljék el jövőjüket!**

forrás: 2022-ben 1000 fős reprezentatív mintán végzett felmérés a budapestiek körében, Medián

forrás: KSH, 2022

Közösségi közlekedés akadálymentesítési aránya

Cél, hogy a közösségi közlekedésben az **akadálymentesítés** legyen **teljes körű!**

A szolgáltatások térbeli és időbeli lefedettségét mérő statisztikai adat, az összes férőhelykilométer arányában

forrás: BKK Zrt.

Menekülők befogadására adott válaszok megoszlása

Cél, hogy **csökkenjen** a **diszkrimináció** mértéke!

forrás: 2022-ben 1000 fős reprezentatív mintán végzett felmérés a budapestiek körében, Medián

Budapest jövőjét a csökkenő számú fiatal korcsoportok formálják. Esetükben a családalapítás kitolódik, a gyermekek később születnek meg. A fiatalok jelentős része beszél valamilyen idegen nyelvet, magas azok aránya, akik külföldre mennek tanulási vagy munkavállalási céllal. A Magyarországon tanuló külföldi diákok jelentős része Budapesten lakik. A fiatalok egészségi állapota romlik; csökken a rendszeres testmozgást végzők aránya; növekszik a szerhasználók száma.

Budapest nemzetközi nagyváros, ugyanakkor multikulturális jellegének erősödése megosztja a társadalmat. A társadalmi előítéletek mértéke több csoporttal szemben (romák, hajléktalanok, menekültek, LMBT+ emberek) különösen magas, ami a diszkriminatív megnyilvánulások miatt az adott csoportok láthatóságát csökkenti, az integrációt akadályozza.

A szegregátumok és krízisterületek száma csökkent, azonban még mindig számos mikroszegregátum van, ahol a fővárosi roma lakosság jelentős része is él. A szegénység kockázata az átlagnál magasabb arányban érinti az egyszülős családokat és az időskorú, egyedül élő embereket. A lakosság egyes rétegeit az átlagnál erősebben érintik az egyenlő esélyű városhasználat hiányosságai, a munkahelyi és a magánbérlakás piacon tapasztalható diszkrimináció, az iskolai és a területi szegregáció. Mindez a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődéséhez vezet, kihat a lakáshelyzetre, a tanulmányi eredményekre és az elhelyezkedési esélyekre, a hátrányos helyzetet gyakran átörökítve.

Budapestnek meg kell őriznie történeti adottságaiból is fakadó sokszínűségét, a különböző nemzeti, etnikai, vallási kisebbséghez tartozó, különböző élethelyzetben lévő egyének és csoportok összességét. Elő kell segítenie a népességszám megtartása érdekében ide vonzott és a már itt élő lakosság befogadását és elfogadását, egyebek között az egyenlő bánásmód és az antidiszkrimináció erősítésével, kiemelt szerepet biztosítva a helyi szociális hálónak és a kis közösségeknek is. Erősítenie kell az egészségmegőrzés és öngondoskodás szemléletét és intézményrendszerét.

>> Fotó: Banics Laura, Margitszigeti Kavicsok

Feladatok

14.1. Erőteljes fellépés a társadalmi diszkrimináció ellen, a békés együttélés erősítése, integráció támogatása

- Az előítéletek és a diszkrimináció mértéke miatt elengedhetetlen az állásfoglalás a társadalmi kisebbségek emberi jogainak elismerése, a velük szembeni diszkrimináció elutasítása mellett; követelmény a diszkrimináció, illetve a gyűlöletkeltés szankcionálása, összehangolva az államilag már alkalmazott, antidiszkriminációval, illetve gyűlölet-bűncselekménnyel kapcsolatos szabályozásokkal.
- A társadalmi előítéletek enyhítésére a már megkezdett szemléletformálást folytatni kell. A civil és közösségi antidiszkriminációs akciók, kampányok szervezésére és ösztönzésére van szükség, érzékenyítő programok és képzések (pl. szakemberképzés) indítására innovatív eszközök bevonásával.
- A nemzeti-etnikai alapú diszkrimináció felszámolásához a migráns és kisebbségi kultúra és hagyományok tisztelete mellett a szomszédsági környezettel való harmonikus együttélés és integráció elősegítése, a kulturális értékek bemutatási lehetőségeinek megteremtése elsődleges szempont és cél.
- A migráció szakterületén tevékenykedő társadalmi szereplők hálózatának fenntartása fontos, a menekült-hullámok kezelésére kialakított protokollok szerepe nőni fog.
- A befogadás és integráció növelésére az elszigetelődés csökkentésére a különböző sport- és kulturális programok jó eszközök, ezeket alkalmazni kell. Emellet a generációs együttélés erősítésére információ-szolgáltatásra, oktatásra, szemléletformálásra és az azt elősegítő programok megvalósítására van szükség.

A magyarok

50%-a

jelezte, hogy diszkrimináció érte az életkora alapján (idősnek vagy fiatalnak tartják őket), szexuális orientációja, anyagi helyzete vagy fogyatékossága miatt.

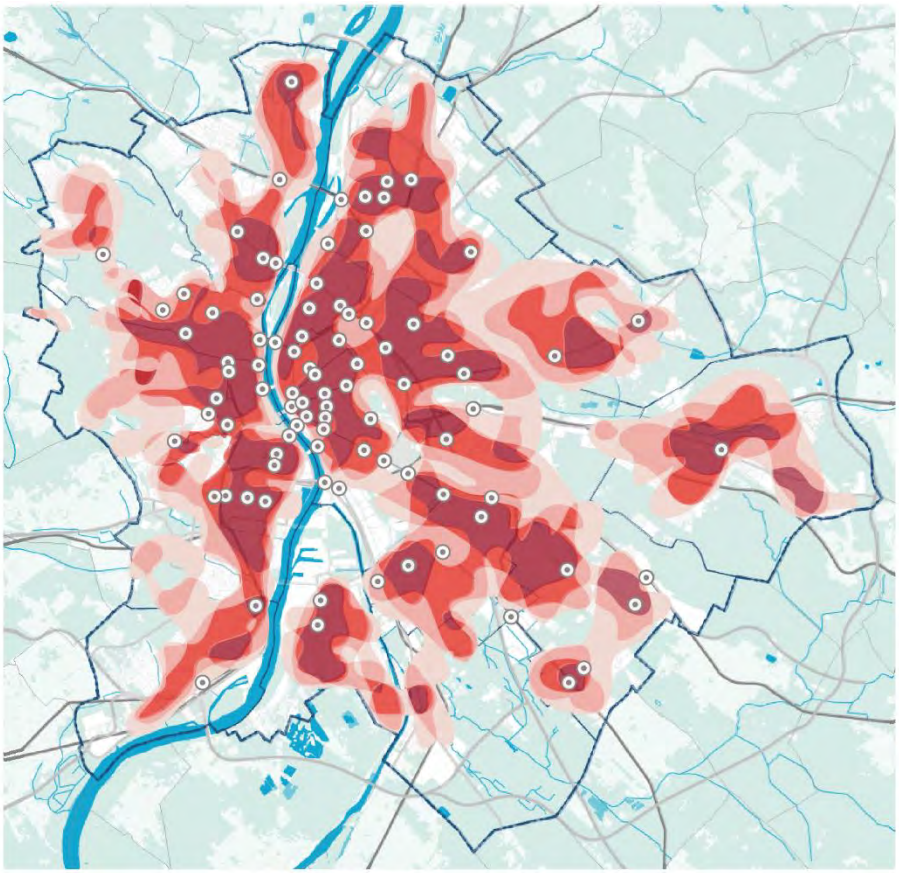
A romák között ez az arány jóval magasabb

74%

** Az Eurobarometer 2023-as adatai alapján.*

14.2. Akadálymentes és egyenlő esélyű városhasználat

- A fizikai, infokommunikációs és szemléleti akadálymentesítést folytatni kell. Ennek elősegítésére a nem állami vagy önkormányzati fenntartású szolgáltatások és gazdasági szereplők ösztönzése, támogatása szükségessé válhat.
- Az új beruházások vagy épület átalakítások alkalmával használandó akadálymentesítési szempontrendszer érvényesítését hangsúlyozni kell, akár a használat kötelezővé tételével is.
- Mentális akadálymentesítésre továbbra is szükség van. Egyrészt erősíteni kell a szemléleti befogadást és elfogadást, a mássággal szembeni, az emberek gondolkodásában létező korlátok és előítéletek leépítésével,másrészt elérni, hogy a társadalmi környezet a hátrányos vagy fogyatékos helyzetben lévők számára is akadálymentesen használható legyen. Ehhez akadálymentesítést támogató képzések szükségesek.
- A szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést információszolgáltatással, munkaerő képzéssel, érzékenyítéssel kell elősegíteni. Az ügyintézésben elengedhetetlen a közérthetőség növelése például az ügyfélszolgálati funkciók fejlesztésével.
- Szükség van az egyenlő eséllyel, biztonságosan használható városi terek, utcák, parkok számának bővítésére, az eltérő generációs igények figyelembevételével.

2-16. ábra: Akadálymentesítési szempontok alapján fejlesztendő oktatási (óvoda, általános iskola) és egészségügyi (háziorvosi és szakorvosi rendelő) intézmények 5 perces gyaloglási környezetében lévő közterületek

>> Fotó: Polinszky Tibor, Kamermayer Károly tér, V. kerület

14.3. Az aktív életkor meghosszabbítása, biztonságos és méltó időskor

- Az idősellátás terén a demográfiai okok miatt növekvő szolgáltatás igényekre kell felkészülni. Az infrastruktúra-és szolgáltatás-fejlesztése és az ellátórendszerek optimalizálása elengedhetetlen.
- A munkában töltött, aktív életkor meghosszabbodik, ezért elengedhetetlen az idősek munkaerő-piaci védelme (védett életkor) és munkaerő-piaci aktivitásukat segítő eszközök bevezetése, a képzések, információszolgáltatás támogatása.
- Az idősek tudására és igényeire alapozott, őket bevonó lakókörnyezeti közösségépítő programok indítása szükséges az elmagányosodás csökkentésére a közösségi háló kiterjesztésére.

A fővárosiaknak csak
55%-a
gondolja azt, hogy mindenki hozzájuthat a megfelelő egészségügyi ellátáshoz.

** A Fővárosi Önkormányzat 2020. évi online kérdőíve alapján*

14.4. Az öngondoskodás és közösségi felelősségvállalás szintjének erősítése

- A társadalom korszerkezete az idősek irányába tolódik, ezért az öngondoskodásnak alapvető szerepel lesz. Elterjedéséhez, szükségességének megértéséhez az intézményes felvilágosítás mellett szemléletformálásra és folyamatos lakossági párbeszédre van szükség.
- Az ellátórendszer fejlesztése mellett az aktív időskort és az öngondoskodást ösztönző egészségmegőrző programokra, korosztályokra optimalizált sportolási lehetőségekre és szűrővizsgálatokra van szükség. A kínálatot szélesíteni szükséges, a hozzáférés feltételeit és az elérhetőséget javítani, a népszerűsítő programokat folytatni kell.
- Az élethosszig tartó tanulás részeként a felnőttképzés terjedését a lehetőségekkel kapcsolatos információszolgáltatás és a hozzáférést támogató eszközök szélesítésével kell elősegíteni.
- A megfizethetőség javítása, a hátrányos társadalmi helyzet, a generációk közötti ellentétek csökkentése érdekében az alulról építkező közösségek működésének ösztönzése, támogatása (energiaközösségek, közösségi kertek, vásárlói közösségek stb.) elengedhetetlen, ösztönözve az anyagi szempontból rászorulók bekapcsolását is. Az önkéntességben rejlő potenciált ki kell használni és továbbra is népszerűsíteni kell.

A magyar válaszadók*
98%-a gondolja úgy, hogy tud tenni az egészségéért;
Közülük
26% szerint nagyon sokat;
58% szerint sokat
14% keveset
2,2% semmit sem tud tenni az egészsége érdekében.
** A KSH 2019. évi Európai Lakossági Egészségfelmérése alapján.*

14.5. A fiatalok biztonságának és kiszámítható jövőjének támogatása Budapesten

- Budapest jövőjét jelentős mértékben a mai fiatalok fogják meghatározni. Jövőbeli feladatuk ellátásának megalapozására célcsoportra szabott információszolgáltatás, jövőképük erősítése és a fiatalok egyre nagyobb mértékű bevonása, közösségi részvételének erősítése elengedhetetlen. Jövőjük tervezését ösztöndíjak, gyakornoki programok, duális képzési lehetőségek, pályaorientáció segíthetik; a tanórán/iskolai környezeten kívüli tanulási lehetőségeket bővíteni kell.
- Ennek eléréséhez össze kell hangolni az ágazati szektorok ifjúságot érintő feladatait és projektjeit, összefogni a szakmai erőforrásokat és az együttműködések révén meg kell alapozni az ifjúsággal kapcsolatos feladatellátás koherenciáját, az igényekre alapozott eszközök kidolgozására.
- A fiatal közösségek működését, aktivitását támogató eszközök, különösen a helyi közösségek szintjén fontos szerepet kapnak a jövőben. Javítani kell a különböző célcsoportokra optimalizált közösségi helyszínek hozzáférését, támogatni a szabadidős és közösségi terek funkcionális programjának kialakítást az ifjúság igényeinek figyelembevételével, illetve az ifjúsági kulturális programok szervezését.
- Szükség van a fiatalok biztonságát és egészséges fejlődését javító eszközök minél szélesebb körű alkalmazására, egyebek között az elhanyagolás, abúzus, zaklatás, droghasználat, kortárs bűnözés, kiközösítés csökkentését elősegítendő.
- Az egészségmegőrzést már fiatal korban el kell kezdeni, az öngondoskodás gondolatának erősítésével együtt. Lényeges az egészséges étkezés, melynek népszerűsítése és az iskolai étkeztetés korszerűsítése fontos feladat.
- Biztosítani kell azokat a feltételeket, amelyek mentén a gyermekek az intézményi étkezés során magas minőségben és megfelelő szakértelemmel, fenntartható

A fővárosiak
86%-a
gondolja úgy, hogy Budapest vonzó város a fiatalok számára.

** A Fővárosi Önkormányzat 2020. évi online kérdőíve alapján*

forrásokból származó alapanyagokból készített ételekhez juthatnak, figyelembe véve az esélyegyenlőségi szempontokat is.
- Támogatni kell az integrált és inkluzív szemléletű szabadidős tevékenységeket, a tömegsport feltételeinek bővítésével, játszóterek felújításával, az épek és fogyatékossággal élők számára egyaránt, lehetőség szerint integráltan.

14.6. A közösségi együttműködés erősítése

- Az egész életen át tartó tanulás szerepe felértékelődik. Az élettartam hosszabbodásával egyre nagyobb igény lesz a közművelődési intézmények nyújtotta lehetőségekre, ezért fokozni kell ezek szerepét a fiatalok és az idősek szabadidejének eltöltésében, az ismeretek bővítésében. Ezek az intézmények a helyi közösségi tevékenységeknek, szerveződéseknek, illetve a társadalmi aktivitás koordinációjának potenciális befogadói. Emellett erősíteni kell az információ áramlást összefogva az egyes szakmai aktivitásokat, kulturális kezdeményezéseket, melyeket pályázatokkal is támogatni kell.
- A lakó- (társasházi, szomszédsági) közösségek szerepe a jövőben nőni fog. Szükséges a szerveződések ösztönzése, közösségi akciók szervezése, helyi támogatócsoportok létrehozása. Ennek feltétele a közösségi élet tereinek megteremtését elősegítő támogatás, és a működést és kisléptékű projektek közösségi finanszírozását támogató digitális platform kialakítása.
- A Budapesten élő külföldiek diszkriminációját csökkentheti, integrációját elősegítheti bevonásuk a közösségi és önkéntességi mozgalmakba, ezért azokat támogatni kell.
- A közösségi összetartozás növelésére a városkommunikáció további erősítése szükséges. A helyi közösségeket egyre nagyobb mértékben kell bevonni a kerületi önkormányzati és városrészi tervek elkészítésébe és azok megvalósításába, valamint a fenntartásba. Mindezekhez újszerű, korcsoportokra és társadalmi helyzetre optimalizált módszerekre is szükség van.

A fővárosban élő kisgyermekesek

72%-ának

kiterjedt kapcsolati hálója van, a nyugdíjasoké is bővült.

** A Fővárosi Önkormányzat 2024. évi online kérdőíve alapján*

A 2023/24-es fővárosi közösségi költségvetés felhívására

700 ötlet érkezett.

2.2. Középtávú (területi, tematikus és ágazati) fejlesztési célok

>> Fotó: Bujnovszky Tamás, Vajda Péter Ének-zenei Általános és Sportiskola

1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben

Budapesten a társadalom egyre szélesebb körét érintő lakhatási válság van, így a megfizethetőség javítása már középtávon is kulcsfontosságú annak érdekében, hogy a lakhatás költségei ne erősítsék tovább az elvándorlást, a budapesti agglomeráció további szétterülését és az ezzel járó működési és életminőségi gondokat, valamint a társadalmi különbségek további mélyülését. Többféle beavatkozás együtteseként el kell érni, hogy a budapesti lakhatás reális és vonzó alternatíva legyen a fiatalok, a családot alapítók és a Budapesten munkát vállalók számára. A lakhatási intézkedések jelentik az intézményi elhelyezés megelőzésének és az intézményi vagy hajléktalan élethelyzetből való kilépés elsődleges megoldását is. A megfizethető lakások számának növelése mellett fontos cél, hogy minél kevesebben éljenek egészségtelen lakáskörülmények között. A lakhatási feltételek javítása nem korlátozódhat az önkormányzati (fővárosi és kerületi) tulajdonú lakásokra és nem korlátozódhat Budapest területére, hanem ki kell terjednie a funkcionális várostérség egészére.

Kiemelt feladatok 2034-ig

1.1 A megfizethetőség javításához szükség van az **önkormányzati kezelésű lakásállomány bővítésé**re, a lakásügynökségi modell kiterjesztésére. A lakhatásra alkalmas bérlakásállomány növelése érdekében fontos feladat a jelenleg nagyszámú üres önkormányzati tulajdonú lakás felújítása, az állomány bővítése például a nem lakócélú ingatlanok funkcióváltásával, új építéssel, vásárlással, illetve a magánszektorral való együttműködéssel (lakásügynökségi portfólióba átadott magánlakások, illetve magántőke bevonásával megvalósuló üzleti modellek).

Különböző célokat szolgáló megfizethető lakásállomány növelése.

- A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepével ki kell dolgozni a **nonprofit bérlakásszektor** szabályozási keretrendszerét (akkreditációs, jogi szabályozás és támogatási eszközök), amellyel a nem közigazgatási szereplők – pl. szövetkezetek, társadalmi vállalkozások, civil szervezetek – részvétele erősíthető a megfizethetőség javításában.
- A megfizethetőség javítása és a lakáspiac normális működése érdekében szükség van **megfelelő volumenű új lakás** megjelenésére is a piacon. Az önkormányzati kezdeményező szerep érvényesítésével el kell érni, hogy az állam által közvetlenül vagy közvetve támogatott nagyléptékű területi programok keretében – pl. Rákosrendező – a megfizethetőséget is támogató lakhatási fejlesztési program valósuljon meg. Egy állami bérlakásprogram elindításában a Fővárosi Önkormányzatnak kezdeményező és érdekérvényesítő szerepet kell vállalnia.
- A piacra kerülő új lakóingatlan-fejlesztések esetében a **gazdasági szereplőkkel együttműködve**, a településrendezési szerződés keretében adott számú lakás önkormányzati tulajdonba/kezelésbe való átadásának lehetőségét szakmailag elő kell készíteni. A normatív fejlesztői hozzájárulás jövőbeli kidolgozása (☛ 6. Városkormányzás) keretében szintén szükség van a lakhatási célok érvényesítésére a befizetések felhasználása során. Meg kell vizsgálni a nemzetközi jó gyakorlatok alkalmazási lehetőségeit (például egy bizonyos lakásszám feletti új lakásfejlesztés esetében az elkészülő lakások egy meghatározott hányadának megfizethető lakbérű lakásként történő használata).
- Növelni kell a speciális célokat szolgáló lakhatási formák kapacitásait, ezek közé tartozik a felsőoktatásban a kollégiumi férőhelyek számának bővítése.
- A lakhatási célokat érvényesíteni kell az **önkormányzati vagyongazdálkodási** és költségvetési döntések során is. Törekedni kell a lakhatási célra alkalmas vagyonelemek megtartására és bővítésére, és azokon **lakó célú projektek kezdeményezésé**re (önkormányzati saját fejlesztés, fejlesztőknek történő kiajánlás, magántőke bevonásával megvalósuló projektek, co-housing vagy szövetkezeti lakásépítés önkormányzati területen stb.). Önkormányzati kezdeményezéssel, a gazdasági szereplőkkel együttműködve, az önkormányzati tulajdonosi helyzetet is

figyelembevéve elő kell készíteni egy – többféle városfejlesztési célt is szolgáló – mintaértékű lakóterületkialakítását.,. A meglévő önkormányzati lakásállomány megtartására és az ingatlanértékesítésből folyó bevételek lakáscélú felhasználására kell törekedni.

1.2 Az önkormányzatok kezdeményezésével, az érintett szociális ágazati szereplőkkel együttműködve a **lakhatási gondokkal küzdő háztartások** komplex szolgáltatásokkal történő **célzott támogatására** van szükség a hátralékosság kialakulása és a lakásvesztés elkerülése, valamint az energiaszegénység csökkentése érdekében.

- Már középtávon is szükség van a **támogatott lakhatási ellátási formák bővítésé**re a fogyatékos, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek önálló életvitelének elősegítése és fenntartása, az intézményi elhelyezés elkerülése érdekében; valamint a gyermekjóléti szakellátásból, intézményi nevelésből kikerülő fiatalok számára. Fontos az intézményi kiléptető programok továbbvitele.
- Az **intézményi lakhatásból és hajléktalanságból való kilépés**t szintén önkormányzati lakáspolitikai eszközökkel, a kapcsolódó szociális szolgáltatásokkal és a foglalkoztatási esélyek növelésével együtt kell elősegíteni. Cél, hogy egyetlen rendszeres munkajövedelemmel rendelkező vagy nyugdíjas budapesti lakos se kényszerüljön hajléktalan élethelyzetbe.
- Budapest társadalmi és környezeti szempontból is leszakadó területein a kerületi önkormányzatok koordinálásával komplex beavatkozásokra van szükség a lakókörnyezet és lakhatás minőségének, valamint a lakók élethelyzetének javítása érdekében. Tovább kell **csökkenteni a szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek kiterjedését** és megelőző intézkedésekre van szükség a társadalmi leszakadás megakadályozására.
- A Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepvállalásával és a kerületek együttműködésével kell kialakítani egy fővárosi szinten átlátható és differenciált lakbér-támogatási rendszert. Érdekérvényesítésre van szükség a központi költségvetésből finanszírozott lakásfenntartási és lakbér-támogatás bevezetésének érdekében.

Komplex szemléletű beavatkozások a hátrányos helyzetben élők lakhatásának támogatása és a lakásvesztés megelőzése érdekében.

1.3 Proaktív szerepvállalással el kell érni a **bérlakáspiac jogi hátterének (lakástörvény) megújításá**t, amellyel mind a bérbeadói, mind a bérlői jogbiztonság növelhető.

- A hosszú távon bérelhető lakások kínálatának növelése és megfizethetőbbé válása érdekében a szabályozási és adózási eszközök felülvizsgálatára és az önkormányzati szektor érdekérvényesítő erejének növelésére van szükség. Ez érinti a rövidtávú turisztikai célú lakáskiadás korlátozását, illetve a nem lakás célra hasznosított ingatlanok lakáspiacra történő visszavezetésének és hosszú távú bérbeadásnak az ösztönzését is. Fontos szempont, hogy a magánszektor számára is kiszámíthatóbbak legyenek a jogi, működési keretek.
- A Fővárosi Önkormányzat **kezdeményező szerepvállalás**a ki kell, hogy terjedjen a lakáspiac és megfizethetőség fővárosi helyzetének nyomon követésére, a nemzetközi tapasztalatok megismerésére, az önkormányzatok közötti tudásmegosztás és tudásátadás, valamint az érintett szereplők közötti együttműködés szervezésére (☛ 6. Városkormányzás). Az innovatív lakhatási modellek elterjedését a jogi és finanszírozási keretek kialakítását követően önkormányzati szerepvállalással gyorsítani kell. A Fővárosi Önkormányzat kezdeményezésével el kell érni, hogy az állami hatáskörben hozott döntések ne fokozzák aránytalanul az agglomerációs övezet további szétterülését, a lakástulajdon-szerzésre és a saját tulajdonú lakások felújítására elérhető támogatások esetében rászorultsági alapon differenciált eszközrendszer legyen hozzáférhető.

Kezdeményezés, érdekérvényesítés a kiszámíthatóság növelése és a lakáspiac egészségesebb működése érdekében.

1.4 Sürgős és jelentős mértékű beavatkozásra van szükség a **lakóépület-állomány energiahatékonysági jellemzőinek javítása** érdekében, mely egyben megfizethetőbbé teszi a lakhatást, hozzájárul a klímacélok eléréséhez és jelentős foglalkoztatási hatása is van. Az egyedi és társasházi lakóház felújítások ösztönzése mellett a lakossági energiahatékonysági beruházásokat katalizáló és támogató eszközök (finanszírozási háttér; tanácsadás) bevezetésére és az ehhez

szükséges szervezeti háttér (Budapesti Klímaügynökség) megerősítésére van szükség.

- A **biztonságos és egészséges lakhatás** érdekében a korszerűsítések támogatását a jövőben rászorultsági alapon differenciálva, a beavatkozások típusa szerint kell elősegíteni. Támogatás szükséges az egészségkárosító hatások megszüntetésére, mint például vizesedés, statikai problémák, a korszerűtlen és egészségre is veszélyes fűtési módok (pl. fával történő fűtés).
- A **társasházi állomány felújítása** érdekében bővíteni kell a finanszírozási hátteret, akár új szervezeti és finanszírozási modellek kidolgozásával, amelyek során a klímaügynökséghez hasonlóan a műszaki tanácsadás is biztosított (☛ 6. Városkormányzás). Előnyben kell részesíteni azokat a felújításokat, amelyek a biztonságot és az energiahatékonyságot növelik. A felújítások során kiemelt figyelmet kell fordítani az értékvédelemre (☛ 4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés), a város egyedi karakterének megőrzése turisztikailag is kiemelt cél (☛ 5. Fenntartható és inkluzív gazdaság). Meg kell előzni, hogy az épületállomány minőségi romlása ne vezessen jelentős értékvesztéshez és további, a saját tulajdonban lakó népesség csökkenéséhez. Ez a helyi közösségek felbomlására, valamint a lakóépületek fenntartásához, felújításához szükséges források önrész-biztosítási képességére is kihat.

A lakásállomány energiahatékonysági és műszaki megújítása a finanszírozási lehetőségek és a kapcsolódó szolgáltatások megerősítésével.

1.5 A lakhatás mellett kellő figyelmet kell fordítani a **lakókörnyezeti fejlesztésekre** is, biztosítani kell a **megfelelő kapacitású, minőségi alapszolgáltatásokat** – különösen az új ingatlanfejlesztések esetében az óvodai, bölcsődei, alapfokú oktatási, kulturális és egészségügyi ellátás kapacitásait, és ezek biztonságos, akadálymentes, gyalogosbarát közlekedéssel, kerékpáros és közösségi közeledéssel való jó elérhetőségét. A lakókörnyezet minősége (pl. zajterhelés, forgalom, hőszigethatás, kiüresedő ingatlanok a szomszédságban, melyek nem csak városképi, hanem köztisztasági problémákat is okoznak) szintén jelentős hatással van az érintett lakóterületek népességmegtartó és -vonzó képességére, ezért ezek fejlesztése is szükséges (éjszakai gazdaság és fenntartható turizmust ☛ 5. Fenntartható és inkluzív gazdaság; zöldfelületi ellátottság és minőség ☛ 3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem; közterületek állapota, minősége, parkolás ☛ 4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés).

Az alapszolgáltatások és a közterületek minőségének fejlesztésével a lakókörnyezet vonzerejének, egyenlő esélyű használatának és biztonságának növelése.

Fejlesztési célhoz kapcsolódó kiemelt céladatok 2034-ig

Az önkormányzatok és/vagy lakásügynökségeik **által kezelt lakások** aránya érje el 2034-ig a teljes lakásállomány **10%**-át.

A **nonprofit**, nem önkormányzati bérlakásszektorban működő lakások száma érje el a **2 ezer db**-ot 2034-ig.

Az önkormányzati lakásállomány **legalább 10%-a legyen akadálymentesen** használható 2034-ig.

A **substandard lakások** száma **5.000 db alá csökkenjen** a következő népszámlálás adatai alapján.

(2022: 12.658 db)

A lakbér-hátralékkal érintett lakott önkormányzati lakások aránya csökkenjen, (2022: 40%; KSH)
Legyen elérhető segítség a szociális okok miatti lakásvesztés, kilakoltatás megakadályozására.

Évente **legalább 50 hajléktalan ember önálló lakhatást** is integráló támogatása valósuljon meg.

A szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek kiterjedése **csökkenjen**.

Évente legalább **7 ezer új lakás** jelenjen meg a lakáspiacon 2034-ig

A lakóterületek **komplex szemléletű rehabilitációját**, fejlesztését a helyi tervezés szintjén, az érdekeltek bevonása mellett és a szabályozási eszközök megfelelő kialakításával kell biztosítani.

A Klímaügynökség – tanácsadással, támogatással – legalább **2.000 lakás energiahatékony felújításához** járuljon hozzá 2034-ig.

2. Egészség és gondoskodás

Budapesten a lakosság egészségi állapotának, azaz mentális és fizikai egészségének megőrzése és legfőképp javítása többféle beavatkozás együtteseként érhető el. Már középtávon is el kell érni, hogy a megelőzhető okok miatti halálozási arány csökkenjen, a születéskori várható élettartam pedig Budapesten is érje el – legalább – az Európai Unió átlagát. A cél az, hogy minden ember – korától, nemétől, társadalmi és vagyoni helyzetétől, fogyatékosságától, vallásától vagy szexuális orientáltságától függetlenül – egyenlő eséllyel hozzájusson a szükséges prevenciós- és szűrőprogramokhoz, a gyógyító eljárásokhoz, a megfelelő rehabilitációhoz, a szociális ellátásokhoz, az egészséges élelmiszerekhez, és az egyenlő esély a városi sport- és rekreációs lehetőségekhez való hozzáférésben valamint a város tereinek- és szolgáltatásainak használatában is érvényesüljön. Ehhez az egyéni tudatosság és az életvitelt érintő változások mellett a különböző fenntartók által működtetett minőségi humán egészségügyi- és szociális szolgáltatásokra, inkluzív rekreációs lehetőségekre, jó minőségű városi környezetre, a biztonság növelésére és a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés felgyorsítására van szükség..

Kiemelt feladatok 2034-ig

2.1 Az egészségügyi ellátórendszer teljes spektrumában további fejlesztésekre van szükség a fővárosi lakosság méltó, gyors és korszerű ellátása érdekében. A fővárosi önkormányzatok **érdekérvényesítésével** el kell érni az állami hatáskörbe tartozó fejlesztések megvalósítását (fekvőbeteg ellátás), az alap- és járóbeteg ellátás fejlesztéséhez szükséges források biztosítását, illetve az egyéb, az egészségügyi ellátórendszer kiszámítható és minőségi működéséhez szükséges döntések meghozatalát, mely kiterjed a szakképzett munkaerő biztosítására, a bérrendezésre, az intézmények stabil és kiszámítható finanszírozására, az észszerű szervezeti-működési racionalizálásra és a digitális átállás gyorsítására. A szakmai szereplők és az önkormányzatok együttműködésével kell kidolgozni egy térségi kitekintésű betegellátási- és egészségfejlesztési tervet.

Szociális és egészségügyi ellátórendszer fejlesztése és ebben az önkormányzati érdekérvényesítés erősítése. Az egyenlő esélyű hozzáférés feltételeinek növelése, a kapacitáshiányos területek fejlesztése.

- A fővárosi önkormányzatoknak együttes érdekérvényesítés útján el kell érni, hogy az évek óta fennálló, jelentős finanszírozási, fejlesztési és humán-erőforrási hiánnyal küzdő fekvőbeteg-ellátórendszer megújuljon, az ellátás biztonsága növekedjen, a betegek szétaprózódott ellátási rendszer helyett egy helyen kapják meg a különböző ellátásokat, optimálisabb betegutak mentén. El kell érni, hogy középtávon egy felülvizsgált, racionálisan is megvalósítható centrumkórház fejlesztési programmal rendelkezzen a várostérség.
- A **minőségi, fenntartható és területileg kiegyensúlyozott ellátás** érdekében folytatni kell az önkormányzatokhoz tartozó alap- és járóbeteg-ellátás infrastrukturális feltételeinek fejlesztését.
- Növelni kell a koordinációt a párhuzamosságok megszüntetése, a hatékonyság növelése és a **kapacitáshiányos területek célzott fejlesztése** érdekében a jelentős forráshiánnyal küzdő egészségügyi és szociális szektorban. Az ellátási hiányok célzott megszüntetésére van szükség az idős korú hajléktalan emberek bentlakásos intézményi elhelyezése és hospice ellátása területén. Növelni kell a kapacitásokat a mentális betegek ellátása, valamint az időskori demens betegek ellátása során.
- A változó igényekhez igazodva gondoskodni kell a **rászorulók** – különösen az idősek, fogyatékossággal élők, mentális betegségben szenvedők és hajléktalan emberek – **életminőségét javító szolgáltatások fejlesztéséről**, legyenek ezek bentlakásos vagy nappali ellátások, az érintettek otthonukban történő önálló életvitelének támogatása (ápolás, gondozás), vagy az elszigetelődést csökkentő és az aktivitást, mentális egészségmegtartást, illetve társadalmi integrációt növelő kezdeményezések (kulturális- és közösségfókuszú programok), javítva ezzel az érintettek fizikai és lelki egészségét. Ez a terület a közszektor az és egyházak együttműködése mellett a társadalmi szervezetek, vállalkozások és az önkéntesség szerepének erősödését is megkívánja.

2.2 Annak érdekében, hogy a szociális- és egészségügyi ellátórendszer megfelelően működjön, **megfelelő számú képzett szakemberre van szükség** a jövőben is. Az önkormányzatok és az intézmények együttműködésével a munkaerőhiány monitorozására, illetve a hiányok megszűntetését szolgáló intézkedésekre van szükség a lakhatást (szolgálati lakás és szálló, lakhatási támogatás), a képzést és a megfelelő bérezést (pótlék) támogató beavatkozásokkal. A munkaerő megtartását a munkakörnyezet minőségének fejlesztésével, átképzési, továbbképzési lehetőségek biztosításával is támogatni kell. A speciális célcsoportokhoz és kockázatokhoz kapcsolódóan szükség van a szakemberek képzésére, érzékenyítésére (pl. a családon belüli és a párkapcsolati erőszak, valamint a prostitúció és emberkereskedelem megelőzését, a túlélők és áldozatok megsegítésére szolgáló szolgáltatásokhoz kapcsolódó képzés).

Együttműködés és célzott beavatkozások a képzett munkaerő rendelkezésre állása érdekében.

2.3 Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a **megelőzés**re. Ennek érdekében a különböző szereplőkhöz tartozó **szűrőprogramok** összehangolására, az elérések növelését szolgáló eszközök közös kidolgozására és a kapcsolódó monitoring rendszer kialakítására van szükség. A prevenciót szolgáló szűrőprogramok esetében kiemelt figyelmet kell fordítani az elérés növelésére a különböző okok miatt hátrányos helyzetben lévő célcsoportok, különösen az időskorúak, fogyatékos személyek, szegregátumokban élők és hajléktalan emberek esetében.

A prevenció és a korai beavatkozások szerepének megerősítése, a betegút támogatása, egészségtudatosság növelése

- A **korai diagnózis felállítása és a kezelések, beavatkozások mielőbbi megkezdése** érdekében a szolgáltatási kapacitások és betegutak optimalizálására van szükség. A népegészségügyileg fontos területeken kiemelten fontos a betegút támogatása. Külön figyelmet kell fordítani a különböző okok miatt hátrányos helyzetben élők támogatására, akik számára a magánegészségügy betegút-menedzsment szolgáltatásai nem elérhetőek, és akik egy összetettebb egészségügyi probléma esetén nehezebben tájékozódnak a jelenlegi ellátási rendszerben.
- Az alap- és járóbeteg ellátási rendszerhez kapcsolódva növelni kell a **nem-doktori, életminőséget támogató szolgáltatások** kapacitásait, javítva az ezekhez való hozzáférés lehetőségét, támogatva a súlyosabb vagy krónikussá váló problémák kialakulásának megelőzését, a betegség utáni felépülést és az általános életminőség javítását. Ide tartozik különösen a gyógytorna, pszichológia és dietetika területe. A célcsoportok között kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek-ifjúsági korosztály ellátási lehetőségeinek bővítésére, a fenti szolgáltatások körét az igények alapján kiegészítve (pl. korai mozgásfejlesztés, logopédia).
- A **mentális egészségmegőrzés**ben építeni kell a kultúra, kulturális programok, illetve közösségi sportolás szerepére.
- A **prevenció**t – különösen a fiatalabb korosztályok esetében – ki kell terjeszteni az online tevékenységek veszélyeivel kapcsolatos ismeretek növelésére és a **bántalmazás** témakörére is (iskolai és online zaklatás, megfélemlítés), gyermekek mellett dolgozó oktatási szakemberek ezzel kapcsolatos tudásának növelésével (pl. agresszió kezelése, bántalmazott gyermekek helyzetének kezelése, elérhető segítség stb.). A bántalmazó kapcsolatban élő áldozatok részére (családon belüli erőszak, prostitúció és emberkereskedelem) nagyobb hangsúlyt kell helyezni a prevencióra és a korai beavatkozásra.
- **A drog- és alkoholfogyasztás csökkentése** komplex problémakör, amelyben egyaránt fontos feladat a prevenció, a kezelés, ellátás és felépülés támogatása, a szerhasználat ártalmait csökkentő programok megvalósítása, valamint a kínálatcsökkentés, ebben a fővárosi önkormányzatok, az érintett szolgáltatók, illetve a prevencióban érdekelt szereplők együttműködésére van szükség.
- Növelni kell a lakosság **egészségtudatosság**át és ismereteit. Ez egyrészt szemléletformálással, kampányokkal, másrészt hiteles információval, egészségügyi tanácsadási szolgáltatással erősíthető. Ez utóbbi jelentőségét indokolja a szakemberek, orvosok túlterheltsége, valamint az online felületeken keresztül sokkal szélesebb körben terjedő, szakmailag gyakran nem megalapozott vagy nem általánosan alkalmazható eljárások terjedése, valamint a nem gyógyszernek minősülő készítmények növekvő száma.

2.4 Az **aktív és egészséges életmódot támogató zöldfelületi hálózat** bővítésére és a meglévő közhasználatú zöldfelületek – például zöldterületek, lakótelepi zöldfelületek vagy erdőterületek – funkcionális, minőségi fejlesztésére van szükség, amely nemcsak fizikai aktivitásra ösztönzi a lakosokat, hanem hozzájárul a közösségi élet gazdagításához és a mentális jólléthez is. Biztosítani kell, hogy a rekreációs tevékenységek biztonságos környezetben – pl. megfelelő kivilágítással, térfigyelő kamerákkal, biztonságos kereszteződésekkel – kényelmes módon – pl. elegendő pihenőhellyel, árnyékot biztosító fákkal és egyéb létesítményekkel, vízvételi lehetőségekkel, valamint elérhető közterületi illemhelyekkel együtt – valósulhassanak meg. Egyetemes tervezés révén törekedni kell a parkok, sétányok, sportterületek hálózatának fizikai összekapcsolására, az esélyegyenlőségi és közbiztonsági szempontok, valamint a társadalmi inklúzió érvényesítésére.

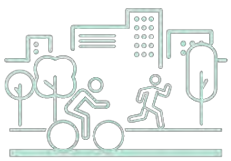
Az aktív, egészséges életmód feltételeinek fejlesztése, a hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése.

- Az aktív életmódra való ösztönzést **közösségi sporteseményekkel és létesítményekkel** kell biztosítani a fővárosi lakosság számára. Ide tartoznak a fővárosi gyógyfürdők és strandok, az önkormányzatok által fenntartott sportlétesítmények, melyek fejlesztése a jövőben is fontos feladat. Be kell vezetni azokat az eszközöket, amelyek segítségével – a rászorultság szerint differenciáltan – támogatásokkal, vagy egyéb ösztönzőkkel (pl. lakossági általános kedvezmények) növelhető ezek igénybevétele a lakosság oldaláról és a szolgáltatások inkluzív módon elérhetőek mindenki számára. Az ingyenes vagy kedvezményesen hozzáférhető sportolási, rekreációs lehetőségek biztosítása kulcsfontosságú a **hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése** érdekében. Figyelemfelhívással és **szemléletformálás**sal, az egészséges életmódot, mozgást népszerűsítő kampányokkal, a tömegsportot segítő sportszakemberek képzésével, azaktív életmódot ösztönző, szervező alulról jövő kezdeményezések támogatásával el kell érni, hogy a rendszeresen sportoló lakosság aránya növekedjen. A sport – különösen a csapatsportok – fontos szerepet töltenek be a közösségépítésben és a társadalmi integrációban.

  A közterületek **gyalogos-barát** átalakítása és a **városi kerékpározás** feltételeinek fejlesztése szintén a lakosság aktívabb életvitelét támogatja. Ehhez szorosan kapcsolódik az akadálymentesítés érvényesítése mellett a **közlekedésbiztonság** növelése, mind a gyalogosok, mind a kerékpárral közlekedők számára. Kiemelt figyelmet kell fordítani az intézmények – különösen a nevelési és oktatási intézmények, könyvtárak, művelődési és sportterületek és a közhasználatú zöldfelületek biztonságos megközelíthetőségének növelésére.

2.5 A növekvő társadalmi igényeknek megfelelve, ha Budapest **levegőminőség**ének állapota jó, akkor ezt az állapotot fenn kell tartani vagy annak **javítására** kell törekedni, továbbá **csökkenteni kell a zajterhelést**, mely a klíma-, zöldhálózat- és közlekedési ágazati szakpolitikák és intézkedések együtteseként érhető el.

A városfejlesztés során a környezeti zaj csökkentésének szempontjait a jelenleginél nagyobb súllyal indokolt vizsgálni, a közterületi fejlesztések, közút-rekonstrukciók megvalósításánál alkalmazni kell a különböző zajcsökkentő technológiákat és a kapcsolódó jogi eszközöket is felül kell vizsgálni. Továbbá fokozott ellenőrzés szükséges a vigalmi negyedekben („buli-helyszíneken"), illetve a közutakon (pl. megengedett hangteljesítményt túllépő gépjárművek fokozott ellenőrzése, gyorsulási versenyek visszaszorítása). A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér működtetésével kapcsolatos zajterhelés mérséklése is egyre sürgetőbb feladat. Ennek érdekében a jogi keretek felülvizsgálata szükséges (pl. repülőtér zajgátló védőövezetének meghatározása, impulzus zaj kérdése).

Egészséges környezettel a megbetegedések kockázatának csökkentése.

- A klímaváltozás, különösen az egyre gyakoribbá váló **hőségnapok egészséget terhelő hatásait és az ebből adódó többlethalálozást** – mely nagyobb arányban érinti a krónikus betegségben szenvedőket és az időseket – **csökkenteni kell** a közterületek megfelelő ki- és átalakításával, elsősorban a zöldfelületek és vízfelületek növelésével, árnyékot adó fák telepítésével és egyéb árnyékolási - építészeti és tájépítészeti – eszközökkel, a vízparti rekreációs lehetőségek kiterjesztésével, és a közterületi vízvételi lehetőségek további bővítésével

Az egészségesebb és kevésbé pazarló élelmiszerfogyasztás, valamint a fenntarthatóbb élelmiszertermelés támogatása.

2.6 Cél a fővárosi lakosság körében az **egészséges**, és egyben alacsonyabb környezetterheléssel járó **élelmiszerek**hez való hozzáférés növelése, az egészségesen táplálkozó lakosság arányának növelése. Ennek érdekében segíteni kell az ellátási

láncok lerövidítését, az élelmiszerpazarlás mérséklését, a városi és várostérségi mezőgazdaság térnyerését a közétkeztetés minőségének és fenntarthatóságának javítását, illetve nagy hangsúlyt kell fektetni a lakossági szemléletformálásra is. A helyi – Budapest környéki termelők piacának támogatása mellett további közösségi kertek és komposztálók, valamint bérelhető kiskertek kialakítására van szükség. A népkonyhák hálózatán keresztül kell biztosítani, hogy a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok is megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszerhez jussanak.

2.7 A víziközmű hálózat ütemezett megújításával növelni kell az egészséges ivóvízhez jutás biztonságát, az egészségre káros vezetékszakaszok (azbesztcement) és az amortizáció miatt cserére szoruló vezetékek kiváltásával, az ivóvíz minőségét és biztonságát hosszú távon javító beavatkozásokkal (víztermelő kutak felújítása). A klímaváltozás hatásai és a vízigények (beleértve a Budapesten kívüli felsőbb szakaszokat) okán vizsgálni szükséges a Duna vízállásának jövőbeni változását, a vízkorlátozási terv felülvizsgálatát el kell végezni.

2.8 Az önkormányzatoknak megfelelő együttműködésen alapuló protokollok kidolgozásával, hiteles tájékoztatás biztosításával fel kell készülniük a COVID19-járványhelyzethez hasonló vagy a hőségnapok okozta egészségügyi veszélyhelyzetek kezelésére.

- A digitalizáció számos lehetőséget kínál az egészség- és a szociális biztonság támogatása területén, ehhez észszerű, fenntarthatóan üzemeltethető, koordinált fejlesztéseikre van szükség.
- Az egészségügyi és szociális szektorban – valamint a két szektor érintett szereplői között – növelni kell az együttműködést, tapasztalat- és információmegosztást. A beavatkozások integrált szemléletű tervezésére van szükség az idősek és egyéb kiemelt célcsoportok életminőségének és ellátásának javítása érdekében.

2.9 A városi terek, szolgáltatások akadálymentesítését, az egyenlő esélyű városhasználat biztosításához szükséges feltételek megteremtését fel kell gyorsítani minden szolgáltatást nyújtó vagy fejlesztő érdekelt esetében. A tájékoztatás közérthetőségének javítására, valamint a befogadó társadalom jegyében a szolgáltatások és városi terek inkluzív használatának. kialakítására.

Az egészséges ivóvíz biztosítása minden budapesti háztartás számára.

Digitalizáció, együttműködés a jobb ellátások és a váratlan helyzetek gyors és adekvát kezelése érdekében.

Egyenlő esélyű, inkluzív városhasználat és szolgáltatások biztosítása.

Fejlesztési célhoz kapcsolódó kiemelt céladatok 2034-ig

Csökkenjen azok aránya a lakosságon belül, akik sohasem, vagy ritkábban, mint hetente fogyasztanak zöldséget vagy gyümölcsöt.

(2019: 3,4%)
Forrás: Elef Európai Lakossági Egészségfelmérés

Növekedjen azok aránya, akiknek vélt egészsége nagyon jó vagy jó.

(2019: 64,8%)
Forrás: Elef Európai Lakossági Egészségfelmérés

A WHO ajánlásának megfelelő **szabadidős és izomerősítő sporttevékenységet végző lakosság aránya növekedjen 35 % fölé.**

(2019: 25,7%)
Forrás: Elef Európai Lakossági Egészségfelmérés

A **születéskor várható átlagos élettartam** 5 **évvel növekedjen** 2034-ig.*

(2023: nők 80,56 év; férfiak: 74,83 év)
Forrás: KSH

A **65 éves korban várható átlagos élettartam** legalább **20 évre növekedjen.**

(2019: 18,1 év)**
Forrás: Eurostat

A standardizált halálozási arányszám **csökkenjen** és ne legyen magasabb az EU átlagánál.
2019: 1193 eset/100 ezer fő (forrás: Eurostat)

A **szegénység** és társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya **8% alá csökkenjen.**
(2022: 12,1%); Forrás: KSH

A 65 éven aluliak körében a **daganatos megbetegedés okozta halálesetek** aránya **csökkenjen!**

2019: eset/ 100 ezer lakos
Forrás: Eurostat

A súlyos sérüléses kimenetelű közúti balesetek, illetve a halálos kimenetelű közúti balesetek számának **50%-kal** történő **csökkentése** 2030-ra. A Vision Zero célkitűzése alapján minél hamarabb, de legkésőbb 2050-re **a halálos kimenetelű közúti balesetek számát** közel **nullára** kell **csökkenteni.**

Az egy főre jutó zöldterületi ellátottság 2034-ig érje el a **legalább 7 m²/fő** értéket. A funkcióhiányos közhasználatú zöldfelületek megújítása ütemezetten valósuljon meg.

Megjegyzés: A bázisértékek meghatározásakor a 2020-as és 2021-es adatok bizonyos témák esetében nem relevánsak az időszakot meghatározó covid járvány miatt, frissebb adat pedig még nem áll rendelkezésre. Ezekben az esetekben a covidot megelőző utolsó, a 2019-es adat a bázisérték.

3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem

Budapesten középtávon – a fenntartható városfejlesztés egyik alappilléreként - alapvető fontosságú a klímaadaptáció érdekében tett intézkedések felgyorsítása, , mely egyúttal hozzájárul a lakosság életminőségének javításához. A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárási jelenségek, mint a hőhullámok, aszályos időszakok és intenzív esőzések, jelentős kihívást jelentenek a városi infrastruktúrára és a lakók egészségére. A zöld átállás – amely magában foglalja a zöldfelületek növelését és a városi ökoszisztémák, természeti értékek védelmét – segít mérsékelni ezen hatásokat és hozzájárul a városi hősziget-hatás mérsékléséhez. A csapadékvíz helyben tartása és hasznosítása révén csökkenthetők az elöntési és villámárvíz kockázatok. Az épületállomány energiahatékonyságának javítása, a megújuló energiaforrások használatának növelése, a zöld és fenntartható távhőszolgáltatás, valamint a környezetbarát közlekedési megoldások elősegítik a szén-dioxid-kibocsátás és, egyúttal a légszennyezés és zajterhelés csökkentését, azaz a városi élet minőségének javítását. Ezen lépések összességében támogatják Budapest rezilienciájának javítását és hosszú távon élhetőbb városi környezetet biztosítanak a lakosok számára.

Kiemelt feladatok 2034-ig

3.1 A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében kulcsfontosságú, hogy a fővárosi **zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztése** –az európai uniós prioritásokkal összhangban – **a kék-zöld infrastruktúra összehangolt bővítésével** valósuljon meg, minden intézkedés során integrált megközelítést alkalmazva. A középtávú fejlesztések kiemelt célterületei az alulhasznosított területek, a nagy látogatóforgalmat bonyolító városi parkok, valamint a hősziget-hatásnak legjobban kitett, belvárosi közterületek és a város átszellőzésében kulcsszereppel bíró Duna-parti területek. A túlterhelt parkok tehermentesítésére és a látogatóforgalom egyenletesebb eloszlására az alulhasznosított területek bevonása és fejlesztése kínálhat megoldást, ahol az üzemeltetési szempontból is kihívást jelentő új rekreációs igények –pl. extrém sportok, fesztiválok – is kielégíthetők. Az alacsony zöldfelület-fejlesztési potenciállal bíró területeken a hiányzó zöldfelületeket alternatív megoldásokkal – tetőkertekkel, zöldtetőkkel, zöldhomlokzatokkal, magaságyásokkal, zöldkazettákkal – kell pótolni. A belső városrészekben a közutak fásítása is hozzájárul a biológiai aktivitás növeléséhez, ezért a folyamatos burkolatfelújításon túl – ahol erre lehetőség van – innovatív fatelepítési módszerek alkalmazásával növelni kell az útsorfák számát.

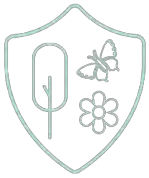

Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében

- A **zöld-kék infrastruktúra egészére kiterjedő**, rendszerszerű fenntartási, karbantartási és felújítási feladatokat éves ütemezett fenntartási és felújítási terv szerint kell elvégezni, melyhez elengedhetetlen a megfelelő nyilvántartás továbbfejlesztése (**digitális zöldkataszter - FATÁR**).
- A zöldfelületek védelmének megerősítése érdekében fontos a közműmentes zöldsávok biztosítása, a meglévő fák fokozottabb védelme új technológiákkal, gyökérvédelemmel, védőcsövezéssel, közművek kiváltásával. A **közmű- és közlekedésfejlesztési projektek során** (ahogy valamennyi új építési beruházás, ingatlanfejlesztés esetében) a zöldfelületi célok elérése érdekében kiemelt szempont a **zöldfelületi szempontok erőteljes érvényesítése**.
- A **burkolt felületek arányának csökkentése** érdekében a közterületek funkciónélküli burkolt felületei helyett ütemezett módon zöldfelületeket kell kialakítani, illetve ahol erre lehetőség van, a csapadékvízzel történő hatékonyabb gazdálkodás, valamint a hőszigethatás csökkentése érdekében a burkolatok kialakításakor **vízáteresztő és nagyobb albedójú („hűvösebb") burkolatok alkalmazására** kell törekedni.
- A fásításra nem alkalmas, de jelentős nyári hőhatásnak kitett területeken célszerű a külső és félig nyitott terek **árnyékolását növelő építészeti megoldások** (pl. árkádok, loggiák, pergolák, ideiglenes napvitorlák) támogatása.
- **Költségvetési forrás biztosítása** szükséges **a belterületi zöldinfrastruktúra-hálózat bővítését célzó területszerzésekre**, a fővárosi településtervben tervezett zöldinfrastruktúra elemek (pl. zöldterületek, erdőterületek) megvalósítása, valamint az

alulhasznosított, barnamezős vagy beépítésre kevésbé alkalmas (pl. erózióveszélyes, vízmosással érintett vagy elöntésveszélyes) területek zöldfelületi hasznosításának előmozdítása érdekében.

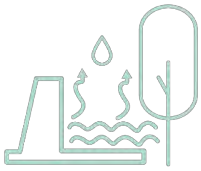
3.2 A klímareziliencia javítása érdekében kiemelt jelentőségű a biológiai sokféleség megóvása, a természetközeli élőhelyek védelme. Ehhez kapcsolódó feladat a már természetvédelmi oltalom alatt álló területek megfelelő természetvédelmi kezelésének biztosítása, az élőhelyrehabilitáció, a védett területek tehermentesítése a rekreációs igényeket kielégítő zöldfelületek biztosításával (☞ 2. Egészség és gondoskodás), valamint a díszkivilágítás szabályozása az élővilágra káros indokolatlan fényszennyezés mérséklése érdekében. Középtávon kiemelt feladat a természeti értékek népszerűsítése (szemléletformálás), valamint a védelemre érdemes természeti területek védetté nyilvánítása. A természeti értékek megőrzése hozzájárul a természeti környezet tájképi értékeinek fenntartásához is.

Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése

- A fővárosnak a védett természeti területeken kívül is törekednie kell a város biodiverzitásának a zöldterületeken történő fenntartására és fejlesztésére. Cél a minél gazdagabb faji diverzitás megteremtése – az inváziós, nem honos fajok elkerülésével – az önfenntartó, stabilabb városi ökoszisztémák elősegítése. A biodiverzitás növelés során a növényzet változatossága mellett elő kell segíteni az állatvilág (madarak, rovarok) változatosságának növekedését számukra vonzó élettér létesítésével. A zöldfelület üzemeltetésénél is folytatni kell a biodiverz gazdálkodás kiterjesztését: természetkímélő technológiák, extenzív „vadvirágos" gyepgazdálkodás, virágos rétek létesítése, közterületi gyümölcsbokrok- és fák ültetése, madár és rovarbarát faállomány-kezelés, növényi hulladék komposztálása, aprítékolása, talajtakarás, szárazságtűrő növényzet telepítése, növényvédelmi vegyszerhasználat korlátozása. A zöldfelületek, a biodiverzitás – illetve a felszíni és felszín alatti vizek – védelmére figyelemmel kell lenni a közterületek fenntartása során is, ezért alternatív síkosságmentesítő anyagok használatának elrendelése mellett véglegesen be kell tiltani a járdák és utak sózását.
- A cél Budapest erdősültségének növelése és a meglévő erdőterületek természetességének, klímahatásokkal való ellenállóképességének növelése. Középtávú feladat a meglévő erdőterületek védelmének megerősítése és állapotjavítása a feladat a szakszerű kezelés megvalósításával – ennek részeként a fővárosi tulajdonú erdők kezelési tervének végrehajtása és a tervezési ciklus végén annak felülvizsgálata. Mindezek mellett már középtávon is konkrét lépeseket kell tenni annak érdekében, hogy a fővárosi településtervben kijelölt, több, mint 3000 ezer hektárnyi új erdőterület szisztematikus betelepítése is elkezdődjön.

3.3 Paradigmaváltás szükséges a városi csapadékvíz elvezetésében, kezelésében: tekintettel az egyre szélsőségesebb csapadékeseményekre törekedni kell a csapadékvíz elvezetése helyett a csapadékvíz megtartására és helyben történő hasznosítására. Ennek érdekében a csapadékvíz helyben tartását és másodlagos hasznosítását már fővárosi szinten is ösztönözni, szabályozni szükséges. Emellett a zöldfelületi, csapadékvíz-gazdálkodási és árvízvédelmi fejlesztéseket integrált szemlélettel – a műszaki és természetalapú megoldások komplex alkalmazásával – kell megvalósítani, így az elvezetőhálózat terhelése, illetve a kapacitásfejlesztése iránti igény csökkenthető.

Intézkedések az integrált szemléletű, biztonságos és klímaadaptív vízgazdálkodás érdekében

- A város kisvízfolyásainak revitalizációja több kerületen átívelő, egységes kezelést, koordinált fejlesztést igényel. Középtávon folytatni szükséges a patakpartok természetességének növelését eredményező fenntartási-fejlesztési (mederrendezési) beavatkozásokat, az árvízvédelmi szempontokon kívül a természetvédelmi és ökológiai szempontok kiemelt érvényesítése mellett. Folytatni kell a már megkezdett zöldfelületi, rekreációs fejlesztéseket is, – beleértve a gyalogos- és kerékpáros közlekedés fejlesztését – kiemelten a Rákos-patak és a Szilas-patak mentén.
- Az ivóvízbázisok, a közlekedési infrastruktúra, az épített környezet, valamint a közműhálózatok, és ilyen formában az élet- és vagyonvédelmi, az egészségügyi kockázatok elkerülése, csökkentése érdekében szükséges a jogszabályi környezetnek megfelelően a meglévő elsőrendű árvízvédelmi védvonalak fejlesztése, mert még találhatók olyan árvízvédelmi védvonalszakaszok, amelyek magassághiányosak, illetve műszaki kialakításuk nem megfelelő.

Energiahatékony épületállomány, korszerű távhő- és közvilágítási hálózatok, nyílt információs rendszerek

3.4 Energiahatékonyság – és egyúttal levegőtisztaságvédelem – terén fontos a budapesti épületállomány energetikai minőségének javítása. Alacsony hőigényű, **energiahatékony épületállomány** a cél (☛ 1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben), amely a lokálisan kibocsátásmentes fűtési technológiák alkalmazásának köszönhetően egyúttal a légszennyezés csökkentését is eredményezi. A budapesti ÜHG-kibocsátások mérséklésének egyik leghatékonyabb módja ezért az épületek üzemeltetéséhez szükséges energiaigény csökkentése. Középtávon folytatni szükséges a lakóépületek és fővárosi intézmények, közszolgáltató cégek létesítményeinek **hőszigetelését, a nyílászárócserét és a fűtési rendszerek megújulóenergia-alapú korszerűsítését,** szabályozhatóvá tételét, a passzív épülethűtési módok preferálását.

- Az energiafelhasználáshoz köthető kibocsátáscsökkentés területén kiemelt jelentősége van továbbá a **szemléletformálásnak** is. Az energiatakarékosság és az energiahatékonyság növelése érdekében a Fővárosi Önkormányzat és szakcégei, valamint a kerületi önkormányzatok **tanácsadással** kell, hogy segítsék a lakosságot az épületek energiafelhasználásnak költséghatékony csökkentésében, valamint a környezetbarát fűtési módok alkalmazásában. A felelős, környezettudatos magatartás elősegítéséhez a fővárosi kulturális intézményeknek szemléletformáló programokkal, például kiállítások és kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozások stb. kell hozzájárulniuk. Az energiafelhasználás mérséklése érdekében az önkormányzatoknak hozzá kell járulnia a fogyasztó oldali szabályozási módok (pl. rugalmas árképzés) bevezetési törekvéseihez.
- A fővárosi energiagazdálkodás, az energiatermelési és -felhasználás optimalizációjához el kell végezni a **budapesti épületállomány energetikai tipologizálás**át, létre kell hozni egy komplex energiapotenciál-térképet (megújuló energia és épületfelújítási potenciálvizsgálat).
- Létre kell hozni a városi szintű, **energetikai beruházások** önálló **tervezését, beruházási döntéseket megalapozó, nyílt információs rendszerét**. A rendszernek fő feladata, hogy egyszerűbbé tegye, meghonosítsa az egyre komplexebb energetikai beruházásokban való gondolkodást a lakossági és magán szereplők között, ami így a meggyőzés, illetve automatizált tanácsadás eszközévé válhat.
- Meg kell teremteni a jogszabályi alapját annak, hogy az energiaközművek hálózati engedélyesei **városfejlesztési felhasználási célú fogyasztási adatokat szolgáltassanak** az önkormányzatok számára, valamint annak, hogy az önkormányzatok a megfelelő adatvédelem mellett hozzáférést kapjanak **a kiállított épületenergetikai tanúsítványokhoz** az épülettipológia kategóriáiba eső minden épület esetében.
- A budapesti épületállomány CO_2-kibocsátásáért túlnyomó részben nem a Fővárosi Önkormányzat és cégeinek tulajdonában lévő épületek (<2%) felelősek, a Főváros szerepe a **Városi Klímaszerződés**nek (CCC) megfelelően a lakossági, szövetkezeti és magánkezdeményezések támogatása, ösztönzése, facilitációja és koordinációja hálózati kormányzati modellben.
- A **közvilágítási hálózat** energiatakarékos fényforrásokkal történő korszerűsítését folytatni kell. A közvilágítás okos rendszerek fogadására alkalmas korszerűsítésekkel, valamint új közvilágítási hálózatok kiépítésekor intelligens rendszerek telepítésével tud hozzájárulni a fenntartható városüzemeltetéshez.

Egészséges városi környezet és energiafüggetlenség érdekében megújuló energiaforrásokra épülő energiatermelés és elektromobilitás

3.5 Budapest biztonságos működése és kiegyensúlyozott fejlődése érdekében a rendelkezésre álló fizikai erőforrásokat hosszú távon fenntartható módon kell hasznosítani, a fosszilis helyett a **megújuló energiaforrások arányának** minél több területen való **növelése** és hatékonyabb energia- és anyaggazdálkodás megvalósítása szükséges. Középtávú cél a – településkép védelmének is megfelelő – napelemes háztartási méretű kiserőművi beruházások elősegítése, a gazdaságos üzemeltetéshez szükséges jogszabályi, szakpolitikai szabályozások kialakításában a **fővárosi érdekérvényesítés**. Meg kell oldani a nappal megtermelt energia késleltetett, éjszakai vagy a fogyasztási csúcsidőszakokban történő felhasználását, energiatároló kapacitások integrálását, az **energiamegosztás** jogi, technikai és szociális hátterének biztosítását, a közösségi energiatermelést, energiaközösségek létrehozását, és elő kell segíteni a szektor termelő fogyasztói tevékenységét. Meg kell vizsgálni úgy a napi, mint a szezonális léptékű energiatárolási technológiák alkalmazásának lehetőségeit, különös

tekintettel az energiaátalakítási technológiákra és a szektorok közötti összekapcsolás lehetőségeire (villamos- és hőenergia, alternatív energiahordozók stb.).

- Középtávon a **földhő és hulladékhő** (gyógyfürdők hulladékhője, erő- és fűtőművek hűtővizei, tisztított szennyvizek) **hőszivattyús hasznosítását** kell előtérbe helyezni.
- Az egészséges városi környezet érdekében **zöld és fenntartható távhőszolgáltatásra** van szükség. Fontos a fővárosi távhőrendszer folyamatos fejlesztése, a versenyképességének javítása. Az egységes távhőrendszer kialakítása érdekében a feladat a jelenleg szigetüzemben működő **távhőkörzetek összekapcsolása,** új fogyasztók, ellátási területek (pl. belvárosi kerületek) bekapcsolása szükséges (az épületkorszerűsítési beavatkozásokkal párhuzamosan) a hőtermelői versenyhelyzet kialakítása érdekében. A megújuló energia hasznosítási arányának növeléséhez **geotermikus energia** alapú új hőforrásokat kell létesíteni, továbbá fokozni kell a **termikus hulladékhasznosítás** hatékonyságát.
- Az **épületek energetikai felújításának felgyorsítása** érdekében fontos az épületenergetikai fejlesztések növeléséhez, távhőrendszerhez történő csatlakozáshoz ösztönzők, valamint szervezeti, finanszírozási eszközök biztosítása.
- Az elektromobilitás a kisfeszültségű elosztási problémák kezelésében is szerepet játszik, **támogatni kell a helyi megújuló energiatermelés és az otthoni töltés integrációját,** hogy a háztartási méretű kiserőmű által megtermelt villamos energia gépjármű töltésére is felhasználható legyen.

3.6 A nyersanyagok – beleértve az élelmiszeralapanyagokat is – globális túlhasználata, valamint a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése érdekében érdemi lépéseket kell tenni a **körkörös gazdálkodás** szellemében. Az állami szerepvállalást igénylő, ipari, építésügyi és szolgáltatói szektor hulladékminimalizálását célzó intézkedések, szabályozások fővárosi támogatása mellett, olyan **fővárosi zöld közbeszerzési eljárási követelményrendszer** bevezetése szükséges, amely előíráshoz köti és standardizálja a beépítendő körforgásos gazdasági folyamatok alkalmazását és építmények, illetve utak beruházása esetén az élet-ciklus elemzés kötelező jellegű alkalmazását, továbbá kiterjed az élelmiszerekkel kapcsolatos beszerzések fenntarthatósági és élelmiszerhulladékcsökkentési kritériumaira is.

Lépések a körforgásos gazdaság megteremtése érdekében

- A Főpolgármesteri Hivatal, valamint az általa felügyelt intézmények és gazdasági társaságok, és a fővárosi rendezvények számára meg kell határozni **a rövid távon végrehajtandó hulladékszegény megoldásokat** eredményező kritériumokat (pl. szelektív hulladékgyűjtés, papírhasználat csökkentése, az egyszerhasználatos csomagolások visszaszorítása, az újrahasználati rendszerek támogatása stb.). A körforgásos gazdaság jegyében és az élelmiszerpazarlás csökkentése érdekében olyan megoldásokat kell kidolgozni, melyek elősegítik a fővárosi intézményekben (pl. idősek otthona) és a gazdasági társaságoknál (pl. közétkeztetés, piacok és vásárcsarnokok) keletkező élelmiszerfelesleg, illetve élelmiszerhulladék hasznosítását, feldolgozását.
- A lakossági hulladék nagyobb arányú hasznosítása érdekében **a közszolgáltatási hulladékgazdálkodás további fejlesztése** szükséges: a biológiailag lebomló hulladékbegyűjtés Budapest egész területére való kiterjesztésével, a hulladékudvarok számának és az ott leadható hulladékfajták körének bővítésével és a komposztálási lehetőségek bővítésével, a zöldhulladékokban rejlő szervesanyagok helyi hasznosítását elősegítve. A betétdíjas rendszer bevezetése miatt optimalizálni szükséges az egyéb csomagolóanyagok háznál történő begyűjtését is.

3.7 Az utazási módok szempontjából meghatározó közösségi közlekedés kiemelt fejlesztése szükséges, elősegítve a közlekedési módok összetételének kedvező irányú változását. Növelni kell az elektromos meghajtás arányát (ahol várhatóan az elektromos áram előállításának módja is kedvezőbben alakul), ezt szolgálja egyrészt a kötöttpályás hálózatokon belül a **villamoshálózat kiterjesztése**, másrészt a **gumikerekes (autóbusz, trolibusz) hálózatok elektrifikációjának kiteljesítése** a károsanyag kibocsátás csökkentésére törekedve. (☛ 5. Fenntartható és inkluzív gazdaság)

Fenntartható városi közlekedés

- A közlekedés egyik leginkább környezetbarát módja a kerékpáros közlekedés. A jelentőségének növeléséhez szükséges a város kerékpározhatóságának maradéktalan megteremtése, amelynek fontosabb elemeit a **kerékpáros főhálózat** foglalja magában. Folytatni kell a főhálózat és annak legmeghatározóbb elemeinek, a bringasztráda

nyomvonalaknak a **létrehozását**, be kell fejezni a **lakóterületek mellékúthálózatának forgalomcsillapítását.**

- A város belső részét meghatározó **közutak** esetében a környezetbarát közlekedési módokra történő átállást a rendelkezésre álló **felületek újra osztása** teszi lehetővé, amely ezen a városrészek az élhetőségéhez járul hozzá.

3.8 A közlekedés másik leginkább környezetbarát módja a gyalogos közlekedés. A gyaloglás azonban több, mint közlekedési forma, az a városi lét egyik fontos alkotóeleme. A gyalogosok érdekében szükséges a **gyalogos felületek kiterjesztése** a közterületi parkolás telken belüli biztosításával. Fontos továbbá a gyaloglást tartósan kiszorító egyéb közterületi funkciókkal szembeni **védelem** (a teraszok szabályozásának betartatása), **a gyaloglás előnyben részesítése** és az **akadálymentesítés** folytatása (csomópontok burkolatának átalakítása, új gyalogosátkelők kijelölése, liftek mozgólépcsők létesítése).

Egészséges utcák és terek

- A belvárosi forgalomcsillapítás részeként a magas károsanyagkibocsátású járművek behajtásának korlátozása (alacsony, vagy zéró károsanyag kibocsátású övezetek bevezetése), valamint városi szinten a gépjárművek környezetvédelmi tulajdonságai alapján differenciált parkolási díj megállapítása indokolt.
- A **közlekedési területek** műszaki infrastruktúra által igénybe nem vett, **kihasználatlan részének zöldfelületként történő hasznosítása** javasolt a városi klíma javítása érdekében, ahol az műszakilag lehetséges és ésszerű a villamos vágányzóna gyepesítését is beleértve.
- A közlekedéshez kapcsolódó **edukáció** és **a kiegészítő szolgáltatások** (oktatási rendszer részeként biztosított ismertterjesztés, elektromos töltőhálózat létrehozása, járműmegosztó rendszerek – elsősorban a BuBi hálózat – bővítése, city logisztika fejlesztése…,) folyamatos és célirányos biztosítása fontos tényező a közlekedési szokások befolyásolásában.

Fejlesztési célhoz kapcsolódó kiemelt céladatok 2034-ig

2035-ig az **újonnan betelepített erdőterületek nagysága** legyen legalább 300 (ha).

Fővárosi Önkormányzat, valamint intézményei, cégei **épületeinek, létesítményeinek energiafelhasználásához köthető CO_2-kibocsátása** 2030-ra 40%-kal csökkenjen (bázisév: 2015).

A **Duna-part és a belváros zöldfelületi rendszere** ütemezetten bővüljön.

Budapest energia végfelhasználáshoz köthető CO_2-kibocsátása 2030-ra 40%-kal csökkenjen (bázisév: 2015).

Zöldfelület-intenzitás a főváros egész területén növekedjen.

A MÁSZ+1,3 m **biztonsági szintnek megfelelő árvízvédelmi védvonal hossza** 17 km-rel növekedjen.

A **védett területek természetessége** javuljon.
A **helyi jelentőségű védett természeti területek hálózata** legalább 400 ha-ral bővüljön 2035-ig.

A településtervben meghatározott **beépítésre szánt terület nagysága** ne növekedjen 2021-hez képest.

A **digitális zöldkataszter** (FATÁR) legyen teljeskörű.

A **rehabilitált kisvízfolyás szakaszok hossza** legalább 10 km-rel növekedjen.

A Fővárosi Önkormányzat közszolgáltató cégei által fenntartott **zöldfelületek fajlagos pénzügyi ráfordítása** a Fővárosi Önkormányzat egész éves **költségvetéséhez viszonyítva** legyen 2%.

a fővárosi intézményekben és gazdasági társaságoknál keletkező **élelmiszerpazarlás mértéke** csökkenjen.

Kedvezőbb környezetvédelmi besorolású (benzin EURO V-VI és a hibrid/elektromos) **gépjárművek** aránya növekedjen.

2035-ig a gyalogos közlekedést használók aránya 20%-ra, **a kerékpáros közlekedést használók** aránya 10%-ra növekedjen. (utazások száma szerint)

2035-ig a közösségi közlekedést használók aránya 50%-ra növekedjen. (utazások száma szerint)

4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés

Budapest látványos természeti adottságai, valamint történeti és épített környezeti értékei által meghatározott erős identitású karaktere egyre jobban felértékelődik, ezáltal a város egyre otthonosabbá és szerethetőbbé válik. Ezért a városkarakter megőrzése és erősítése elsődleges fontosságú, ennek érdekében külön-külön is kiemelt figyelmet kell fordítani az értékvédelem hatékonyságára, beleértve a városi táj és az egyedi épített értékek védelmére, ugyanakkor az új fejlesztések minőségi megvalósítására, azok társadalmi megértésére és elfogadására, valamint a közterületek magas színvonalú kialakítására és fenntartására.
Az értékvédelemnek prioritást kell élveznie, megakadályozandó az értékvesztést, aminek következtében Budapest még kitettebbé válna a globalizációs hatásoknak, hosszú távon pedig gyengülne a város egyedi karaktere. A védett értékek környezetének fejlesztése nagyobb figyelmet igényel az eddiginél, továbbá a védelem alatt nem álló, de helyi identitással bíró városrészek is oltalmat igényelnek. Az új fejlesztések illeszkedése környezetükbe meghatározó jelentőségű, a beavatkozások során kiemelt hangsúlyt kell fektetni az értékteremtésre. Kialakult beépítésű területek esetén fontos a komplex rehabilitációs szemlélet, míg új területek kialakítása esetén az illeszkedő vegyesség kialakítása. A beavatkozások során a hosszú távú célrendszer érvényesítése érdekében, a minőségi városfejlesztés részeként kiemelten kell kezelni a közterületek, a Duna-partok megújítását és átalakítását, valamint a fejlesztések barnamezős területekre fókuszálását és a központrendszer fejlesztését, fenntarthatóságát.

Kiemelt feladatok 2034-ig

4.1 A városkarakter erősítése érdekében a városi táj védelmét fokozni kell, ennek érdekében az értékes, védendő területeket körültekintően kell lehatárolni, a vonatkozó **szabályozást** az új jogszabályi keretek között készülő településtervekben **egyértelműen kell meghatározni**. Differenciáltan kell szabályozni és fejleszteni a belső és külső városrészeket, azok városképi sajátosságainak figyelembevételével. Azokon a belső területeken, ahol a történeti városi táj kiemelt értékmegőrzést igényel, biztosítani kell **a tetőtáj védelmét** azokon területrészekre vonatkozóan, amelyekre látogatott magaslati pontokról rálátás adódik. A kijelölt területeken található építmények magasságát, valamint anyag- és színhasználatát az eddiginél nagyobb figyelemmel kell kísérni. A városi tájat a **magasházak elhelyezhetőségének körültekintő szabályozása** révén továbbra is védeni kell. Feladat az egyes városrészek adottságaihoz, a kialakult városi struktúrákhoz illeszkedő magassági változatosság biztosítása, de kerülni kell a városkép harmóniáját és a város sziluettjét megbontó, esetlegesen megjelenő magasépítmények létesítését. A magasházak elhelyezésének szabályozásával megakadályozandó az olyan létesítmények telepítése és kialakítása, amelyek idegenek Budapest történeti karakterétől – különösen védett központjától – és amelyek pusztán a város középszerűségét, nem pedig meglévő értékeit erősítik.

A városi táj fokozott védelme

4.2 A meglévő **örökségi értékeket hatékonyan kell védeni,** egyebek között az energetikai korszerűsítésekkel összehangolva, csökkentve az eddig tapasztalt magas értékvesztési arányt. Szorgalmazni kell, hogy a Magyar Kormány kötelezettségvállalása alapján készüljön el a **világörökségi kezelési terv**, amely alkalmat nyújthat akár országos szakmai konszenzuson nyugvó védelmi célok és megvalósítási módszerek kialakítására is.

Az új településtervek készítése során az épített értékek megőrzésére vonatkozó **szabályozás és településképi követelményeinek összehangolására van szükség** a fővárosi és kerületi önkormányzatok között.

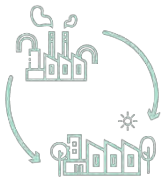

Egyedi örökségi értékek hatékonyabb védelme

- A **műemléki és helyi védett épületek helyreállítására, megőrzésére** olyan arányban **kell forrást biztosítani**, hogy az hatékony segítséget jelentsen az értékek megtartásában. Az értékőrző munkának a közterületről látható, településképi értékeken túl ki kell terjednie az épületbelsők meghatározó értékeire, mint például a Budapestre jellemző historikus, körfolyosós bérházainak belső udvaraira, homlokzataira, az értékes burkolatokra, lépcsőházakra. A támogatásokat célszerű pályázati formában biztosítani.
- Folytatni kell a védettség alatt még nem álló, jelentősebb **értéket képviselő épületek felkutatását és nyilvántartásba vételét,** azok védelem alá vonását.

- Az épített örökség **értékeinek megismerését, megőrzésükben a közösségi részvétel erősítését** célzó kezdeményezéseket támogatni kell. Lakossági, nemzetközi szakmai workshopok és konferenciák szervezése kezdeményezendő, amelyek témája a védelem jelentősége, illetve az örökségvédelem tapasztalatainak és új technológiáinak átadása/átvétele, közös pályázás EU-s forrásokra, nemzetközi tapasztalatok cseréje.
- A város saját értékeinek megbecsülésére **értékalapú helyreállítási, épület megújítási programokat kell kidolgozni**, azokat mintaterületeken szemléltetni. Az indítandó komplex városrehabilitációk programjaiban is erősíteni kell az értékvédelmi szemléletet. A korábbi, eredményes programokat a városi túlépítettség minimális fellazítása és zöldfelületi fejlesztése jellemezte, ami az ingatlanfejlesztés alapú rehabilitációval lényegében megszűnt, mi több, számos építészeti érték veszett el ezekben a projektekben. A kiemelt fejlesztések sem kifejezetten az értékvédelemről vagy a városrész élhetőségét növelő célokról szólnak.
- A **használaton kívüli épületeknél törekedni kell az újrahasznosításra**, azok elbontása helyett. Kulturális örökséggel, hagyományokkal, történetekkel rendelkező épületek esetében kiemelten fontos a kulturális-közösségi célú funkcionális megújítás, ezekhez megfelelő épületrehabiluitációs koncepciók kidolgozása szükséges.

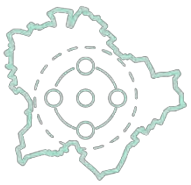
4.3 A **barnamezős területek fejlesztése** lehetőséget jelent ezeknek a város működésébe való visszakapcsolódására, funkciógazdag lakónegyedeket és zöldterületeket, a városszerkezethez illeszkedő vegyes városnegyedeket létrehozva (☞ 4.4.pont). A funkcióváltás ösztönzése történhet jogi, pénzügyi és kommunikációs eszközökkel, átmeneti vagy zöldfelületi hasznosításuk elősegítésével. A fejlesztések során **a meglévő értékek megtartását** meg kell követelni, a fejlesztő és érintett önkormányzat (szükség esetén állami szereplő) között a megfelelő program kialakítása érdekében, a fejlesztési területek volumenéhez illeszkedve szoros együttműködés szükséges.

Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő, funkcióváltó hasznosítása, illeszkedő és minőségi új városnegyedek

- A **városszövethez illeszkedő barnamezős fejlesztések** megvalósítása és a meglévő épületállomány újrahasznosításának támogatása érdekében **a Fővárosi Önkormányzat feladata, hogy szakértelemmel,** tanácsadással, valamint a közszolgáltató cégek összefogásával **segítse a beruházókat.**
- Új városnegyedek kialakítása során, amikor több tulajdonos (és a város) érdekeit kell összehangolni, vagy amikor a terület nagyobb kiterjedése vagy komplexitása azt megköveteli, **mestertervet kell kidolgozni**. A mesterterv alapvető funkciója a terület fenntarthatósága érdekében a városi környezet alakítására vonatkozó **javaslatok integrált megközelítése**. A mestertervnek olyan **állapotkövető stratégiai dokumentumnak** kell lennie, amely a jövőbeli fejlődés irányításának eszköze, és összefogja a terület fejlesztésében érintetteket: az önkormányzat, a helyi közösség, az ingatlantulajdonosok és a fejlesztők érdekeit egyaránt képviselve, közös víziót állít fel az adott területre.
- Az új városi együttesek kialakításakor figyelembe kell venni a pozíciójuknak megfelelő városszerkezeti kapcsolatokat, hogy azok a meglévő beállt területek struktúrájához illeszkedjenek, **előnyösen fejlesszék tovább a város nagyléptékű szerkezeti elemeit, hozzanak létre újszerű, előremutató urbanisztikai elemeket tartalmazó új városi szövetet**. Az illeszkedés mellett a tervezett beruházás léptékének függvényében a működőképesség fenntartása, vagyis a környező és a fejlesztési terület humán és műszaki infrastrukturális ellátottsága is követelmény. A megvalósítás egyik eszköze a mesterterv, amely az adott helyre szabott, egyedi megoldásokat, víziót rögzíti.

4.4 A fővárosnak szabályozások és együttműködések segítségével jó megközelítésű, közlekedési csomópontként is működő, munka- és lakóhelyeket egyaránt magába foglaló **mellékközpontok rendszerének** kialakításával erősítenie kell meglévő és potenciális központjait. Az alközpontok erősítése hozzájárul a napi közlekedési igény csökkenéséhez, ahol a „kis távolságok városában" a munkahelyek a lakóhelyekbe integráltan helyezkednek el, így rövidebb úton érhetők el. Feladat a nagyforgalmú közösségi közlekedési átszálló csomópontok **minőségi fejlesztése, funkcióbővítése.**

Központrendszer működésének erősítése, alapvető szolgáltatások elérhetősége

- A fővárosi tervezett központrendszerben **kijelölt központi helyek fejlesztésére** vonatkozó **mestertervet** a kapcsolódó ingatlanfejlesztésekkel összehangolva kell kidolgozni, és fokozatosan végrehajtani.
- A **„kis távolságok városa"** városfejlesztési szemlélet alkalmazásával az új városnegyedekben és a meglévő lakókörnyezetekben egyaránt biztosítani kell a

megfelelő kapacitású és minőségű alapszolgáltatásokat, biztonságos, akadálymentes, gyalogos, kerékpáros és közösségi közeledéssel való jó elérhetőséget.

- A funkcionális sokszínűség – rekreációs-, kulturális és közösségi terek, helyi szolgáltató központok – mellett középtávon kiemelt szerepe van a közterületek minőségi megújításának (egészséges utcák és terek) és a zöldfelületi rendszer fejlesztésének. Különösen a lakókörnyezetekhez közeli közterületek kulturális minőségének erősítése érdekében indokolt színvonalas kulturális művészeti alkotások elhelyezése.
- A vegyes területhasználat kialakítása nem csak az élhetőséget és biztonságot növeli, hanem a munkahelyek, intézmények és szolgáltatások helyi kínálatával hozzájárul a nagyobb távú utazási igények csökkentéséhez is. A vegyesség és minőség funkcionális és beépítési paramétereit az önkormányzati településrendezési eszközökön keresztül kell biztosítani.
- A Fővárosi Önkormányzat az általa biztosított közszolgáltatások és hálózatok fejlesztésével (elsősorban közösségi közlekedés, kerékpárutak, zöldfelületek és közmű-ellátás, kulturális-közművelődési terület) valamint a nem önkormányzati hatáskörben működő szolgáltatásokkal (pl. egészségügy, oktatás) kapcsolatos érdekérvényesítéssel, továbbá az innovatív szolgáltatásfejlesztés, tudásmegosztás és tervezés területén vállalt kezdeményező és koordináló szereppel tud hozzájárulni a területileg kiegyenlített minőségi lakó- és szolgáltatási környezethez.
- A kerületeknél kisebb szomszédsági egységek esetében a különböző hatáskörben működő szolgáltatások fejlesztési igényeinek nyomon követése, az érdekeltek bevonása a fejlesztési folyamatokba az érdekeltek bevonása, a koordináció és az irányítás elsősorban a kerületi önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

4.5 Prioritást kell biztosítani a lakóterületi, a Duna-parti, az épített értékek környezetében lévő, nagy gyalogos forgalmú közterületek és zöldfelületi rendszerek minőségi megújításának és fenntartásának (köztisztasági helyzet javítása a városi életminőség fejlesztése és a turisztikai vonzerő fenntartása érdekében, engedély nélküli hulladéklerakások felszámolása és megelőzése).

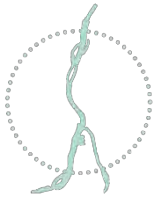
- Megfelelő zöldfelületi ellátottság biztosítása, közterületek minőségi fejlesztése során előnyben kell részesíteni az innovatív zöldfelületi megoldásokat. A rekreációs lehetőségek bővítése mellett színvonalas zöldfelületeket kell kialakítani.
- A városi közterek kialakítását, kezelését és használatát érintő döntések meghozatalakor az embereket és egészségüket kell a középpontba helyezni. Kiemelt cél ezeken a területeken a zajterhelés csökkentése, a levegőminőség javítása.

4.6 A Dunát szigeteivel és partjaival a mindennapi élet különleges, ugyanakkor szerves részévé kell tenni, közösségi használatának erősítése, színvonalának javítása stratégiai jelentőségű.

- A Duna természeti adottságainak szem előtt tartásával kiemelt cél a vízpart zöldhálózati szerepének erősítése. Ennek részeként a külső folyószakaszokon még fennmaradt, több helyen kifejezetten értékes parti vegetáció, galériaerdő védelme, míg a belvárosi Duna-parton a zöldfelületi intenzitás javítása a tájképi és művi értékekhez illeszkedő humanizált használat támogatása mellett.
- Azonnali beavatkozást igényel a Duna menti parthasználat rendezése (hajózás, parkolás, vendéglátás, egyéb fizetős vállalkozások részvételével), a belvárosi szakaszok humanizálása és a jogellenes magatartással (illegális parthasználat) szembeni határozott fellépés. A Duna menti területek tulajdonjogának, vagyonkezelői jogkörének, illetve ingatlannyilvántartási helyzetének rendezésére van szükség a közhasználat, az egységes szemléletű fejlesztés és üzemeltetés érdekében.
- A személyhajó kikötők (hajóhidak) és az azok megközelítését szolgáló területek (lépcsők és gyalogos burkolatok) minősége nem méltó sem a Dunához, sem a világörökséghez és nem felel meg a használók elvárásainak sem. A partszakaszok és a kikötési lehetőségek meghatározása során az úszóműves rendszerű kikötők közmű- és logisztikai helyzetét rendezni, a létesítmények üzemeltetési igényeit megfelelően kezelni kell. Ennek differenciált szabályozása és végrehajtása szükséges a Duna vízállásának változását figyelembevéve, továbbá szükség van azok decentralizálására is a partszakaszok terheltségének és városszerkezeti kapcsolatainak szem előtt tartásával (lépcsős partszakaszok, hídfők kilátás védelme, belső partszakaszok

Tiszta, minőségi városi térhasználat, értékálló közterületek

A mindennapi élet szerves részét képező Duna-partok és szigetek

tehermentesítése, lakófunkciót nem zavaró kikötői osztályok, külső szakaszokon a természeti értékek védelme).

- Biztosítani kell a **Duna-partokon megjelenő építmények, létesítmények zónáknak megfelelő egységes városképi megjelenését**. Az úszólétesítményeken csak olyan funkciók engedhetők meg, amelyek a part közösségi célú használatát támogatják, a parton is elhelyezhető funkciókat szolgáló, magáncélú zárt úszóművek (pl. lakó és iroda funkció) létesítése nem fogadható el.

4.7 A konkrét városfejlesztési beavatkozások társadalmi megértésének, illetve elfogadásának érdekében **edukatív programok szervezése** szükséges, amelyeken keresztül az értékek és a fejlesztések jelentőségének bemutatásával az egyének értékvédelem melletti elköteleződése is növelhető.

- Folytatni, illetve támogatni kell további, **a város szövetébe ágyazott és arra reflektáló rendezvények megszervezését**, a Köztéri Művészeti Koncepció alapvetéseinek középtávú megvalósítása érdekében (pl. kortárs művészeti biennálé).

A városi értékek interaktív bemutatása

Fejlesztési célhoz kapcsolódó kiemelt céladatok 2034-ig

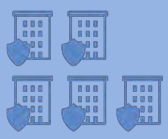
A belső, történeti területeken **meglévő historikus épület ne kerüljön elbontásra.**

A fővárosi településrendezési tervek **védett épületeket érintő szabályozásai** kerüljenek **összehangolásra** 5 éven belül.

Tetőtáji védelem alá eső terület lehatárolása és a **védelmét biztosító rendelkezések** kerüljenek kijelölésre a készülő új településképi eszközökben.

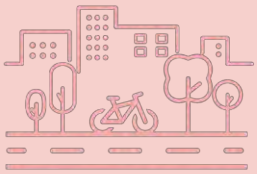
A fővárosi helyi védelem alá helyezett épületek feltáró munkája **legyen folyamatos** és a fővárosi helyi védett értékek száma **bővüljön tovább.**

Új területeken kell **komplex rehabilitációt** megvalósítani.

Egészséges utcák módszertan szerint megújított közterületek száma/hossza 2035-ig **növekedjen.**

A védelem alatt álló épületek felújítására **támogatási keretet kell biztosítani.**

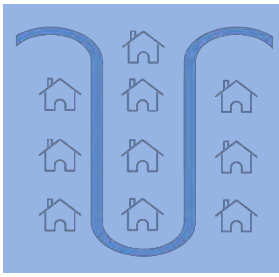
2034-ig a lakótelepek **további 20%-án hőszigetelő homlokzati felújítással, további 30%-án közterületi felújítással** történjen meg a rehabilitációja.

A barnamezős és a belvárosi használaton kívüli területek kiterjedése csökkenjen! (2023: 2737,5 ha)

A központrendszer kialakultsága növekedjen! (2021: 76%)

Alapfunkció hiányos vegyes- és lakó-területeken élők **aránya csökkenjen!** (2021: 4300 ha)

5. Fenntartható és inkluzív gazdaság

Budapest és térsége gazdaságának szempontjából középtávon a legnagyobb kihívást a nemzetközi versenyképesség megőrzése és javítása, a fenntartható, azaz a klíma- és környezeti célokkal összhangban álló növekedés, valamint a munkaerőpiacon jelentkező változások kezelése jelenti. Egyszerre cél a gazdaság teljesítményének növelése – mely az adóbevételeknek köszönhetően az ország és az önkormányzatok gazdálkodásának is meghatározó forrása – és a mindenkinek esélyt adó, a fizetéseket és munkakörülményeket tekintve is méltányos munkavállalás feltételeinek erősítése. A növekedést a termelékenység javításával, az innováció és a kreatív gazdaság szerepének erősítésével, a tudásintenzív foglalkoztatás volumenének bővülésével kell elérni. Vonzóbbá kell tenni Budapestet a beruházások és a képzett munkaerő számára a gazdaság növekedése és a város működése érdekében. A Fővárosi Önkormányzat érdekérvényesítő és koordináló szerepvállalásával el kell érni, hogy a budapesti várostérség gazdasági növekedésének esélyei ne romoljanak a központi szakpolitikai és üzleti környezetet érintő kormányzati döntések miatt.

Kiemelt feladatok 2034-ig

5.1 Az oktatási rendszer és az innovációs ökoszisztéma eredményesebb működését támogató, döntően országos szakpolitikai hatáskörben meghozott intézkedések kulcsfontosságúak. Budapest versenyképességének érdekében a fővárosi önkormányzatok érdekérvényesítő és kezdeményező szerepének megerősítésére van szükség. Az országos kitekintésű stratégiaalkotás mellett ki kell dolgozni Budapest várostérségére a specializációt és az ágazatok közötti szinergiák kiaknázását támogató intelligens szakosodási stratégiát (S3) és beavatkozáscsomagot az európai jó gyakorlatok és módszertanok alkalmazásával.

Az önkormányzati szektor szerepének növelése az innovációs ökoszisztémában, az életminőség javítását célzó innováció ösztönzése, alkalmazása.

- Folytatni és bővíteni kell azokat a tevékenységeket, amelyek a városüzemeltetés és a városlakók életminőségét javító – nem csak műszaki, hanem társadalmi – innovációk ösztönzését és a fejlesztési folyamatok sokoldalú támogatását szolgálják (smart city platformok, támogatások, beszerzési eljárások, tesztkörnyezet szervezése, adatok). Erősíteni kell a Fővárosi Önkormányzat folyamatos jelenlétét az innovációs ökoszisztémában és a budapesti vállalkozói közösségben, az érdekeltekkel való aktívabb kapcsolattartással, konferenciák és tudásmegosztást támogató események szervezésével, közös kutatásokkal. A párhuzamosságok helyett komplementer, az önkormányzatok erőforrásaival és hatásköreivel összhangban álló intézkedésekre van szükség. Az önkormányzatok a finanszírozási lehetőségek belátható rendelkezésre állása miatt a hosszú távú célok elérésében csak akkor lehetnek sikeresek, ha erősítik az együttműködést a gazdaság szereplőivel, legyen az a fővárosi épületállomány energiahatékonyságának vagy a lakhatás megfizethetőségének javítása, finanszírozási együttműködések vagy közös mintaprojektek elindítása.
- Budapest zöld átállása csak a gazdasági szervezetekkel együtt lehet sikeres, ehhez az a Fővárosi Önkormányzat a jó gyakorlatok elismerésével és megosztásával tud hozzájárulni (pl. a megosztást, újrahasznosítást támogató platformok létrehozása, munkahelyi mobilitási terv stb.), illetve saját nagyobb léptékű programjainak (pl. épületek energiahatékonyságának növelése) megvalósításában tud együttműködni az ingatlanfejlesztésben, felújításban érdekelt szereplőkkel és intézményekkel, növelve ezeknek a programoknak a foglalkoztatási, gazdasági hatásait is. Már középtávon is szükség van a kompetenciák, a zöldgazdaság egyetemi, kutatói bázisainak, az érintett ágazatok, vállalatok és KKV-k eredményességének, a klaszterizáció és a külpiacon történő értékesítési lehetőségek megerősítésére. A zöld átállás, a várostérségi együttműködés és a lakosság egészségének javítása érdekében támogatni kell a rövid élelmiszerláncokon keresztüli és egyéb alternatív élelmiszerértékesítésre irányuló megoldások térnyerését.
- Ma a vállalkozói szektor a digitális átállásban le van maradva az Európai Unióban, a folyamat felgyorsítására és a KKV szektorban való kiterjesztésére van szükség.
- Nyomon kell követni a nemzetközi jó gyakorlatokat, a metropolisz térségek kihívásaira adott válaszokat, a gazdaságfejlesztés adaptálható eszközeit, a nemzetközi

szakpolitikai folyamatokat és támogatási lehetőségeket. Hazai és nemzetközi partnerekkel való **együttműködés**sel a Fővárosi Önkormányzat maga is kezdeményezőként kell, hogy fellépjen a városi célok megvalósítása szempontjából fontos területeken (pl. energiahatékonyság, egészség) együttműködések elindításában, pályázásban, különösen a közvetlen elérésű uniós források terén és a városhatárt is átlépő ágazati klaszter-együttműködések vonatkozásában.

5.2 Meg kell erősíteni azokat a belső kapacitásokat és **szervezeti hátter**et, amely a gazdasági szférával való kapcsolattartás, kommunikáció, tárgyalás és együttműködés kezdeményezését, menedzselését megfelelő felhatalmazásokkal el tudja látni. Fontos egy jól látható belépési pont létrehozása a Fővárosi Önkormányzat oldaláról a gazdasági szereplők felé, ahová kérdéseikkel, kezdeményezéseikkel fordulhatnak.

- Meg kell erősíteni a **befektetés-ösztönzés**hez kapcsolódó tevékenységeket. A nemzetközi versenyhelyzetben Budapest kiajánlását erősíteni kell, idegen nyelven is biztosítva a várostérség erősségeit, lehetőségeit, gazdasági eredményeit bemutató, naprakész információs anyagokat. Ebben a Fővárosi Önkormányzatnak saját városdiplomáciai tevékenységén túl a gazdasági szereplőkkel és a Kormánnyal együttműködve kell a bemutatkozási lehetőségeket meghatározni, arányos finanszírozási szerepvállalást kialakítani.
- Jelenleg a közszféra részéről hiányosak a **külföldiek** vállalkozásalapítását és az ide érkező külföldi munkavállalókat segítő szolgáltatások. Ezen igények pontosítására és a már elérhető szolgáltatókkal való együttműködésre, komplementer szolgáltatások kialakítására van szükség.

5.3 Javítani kell a gazdasági szereplők számára az **üzleti környezet** minőségét, különösen a közszférához kapcsolódó jogi háttér kiszámíthatóságának növelésével és az ügyintézés minőségének fejlesztésével, melyben a digitalizációnak meghatározó szerepe van. El kell érni, hogy minden önkormányzatokhoz tartozó eljárásban lehetőség legyen a teljesen digitális ügyintézésre, a lehető legkényelmesebb módon, a kapcsolódó információk naprakész rendelkezésre állása és megfelelő, közérthető tájékoztatás mellett.

- Mind az önkormányzatok és saját gazdasági szervezeteik hatékonyabb működése, mind a piaci szereplők innovatív termék- és szolgáltatásfejlesztése érdekében ki kell alakítani egy integrált **adatkormányzás**i rendszert, bővíteni a nyílt adatok körét.

5.4 A Fővárosi Önkormányzat által nyújtott közszolgáltatások minősége kulcsfontosságú a lakosság élete és a gazdasági szereplők eredményes működése szempontjából is.

A **városi közlekedés** terén jelentős fejlesztési szükséglet halmozódott fel az elmúlt évtizedek elmaradt beavatkozásai miatt kisebb részben a járműbeszerzés, nagyobb részben az infrastruktúra fejlesztés és a felújítás-karbantartás terén. A finanszírozási lehetőségek függvényében lesz mód a szükséges intézkedések és projektek megvalósítására a közösségi közlekedés (gyorsvasúti hálózat fejlesztésének előkészítése, villamoshálózat fejlesztése) dominanciájának megtartása és növelése, valamint a kerékpáros és gyalogos közlekedés kiemelt fejlesztése érdekében. (☛ 3. Zöld átállás: klíma-és környezetvédelem). A közúthálózat hiányai kedvezőtlen közlekedési és környezeti viszonyokat teremtenek a város belső zónájában. A kiegyensúlyozott településszerkezet és a barnamezős területek fejlődésének megindítása szükségessé teszi a város külsői zónájában – lehetőség szerint tervszerű területhasználat módosítással járó városfejlesztési projektek részeként – a hiányzó körirányú közúti elemek előkészítését, majd hosszú távon a megvalósítását. Támogatni kell a Magyar Állam hatáskörébe tartozó vasúti fejlesztések részeként megvalósítani tervezett új külön szintű keresztezések építését, a közúti csomópontok fejlesztését és új P+R parkolók létrehozását. A város működését és fejlődését jelentős mértékben befolyásoló gépjárműtárolás helyzetének ésszerű és piacihoz közelítő viszonyok közötti rendezéshez el kell kezdeni az egységes parkolásgazdálkodási és parkolásszabályozási feltételrendszer kialakítását.

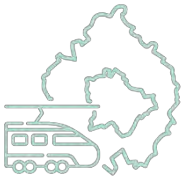
- A munkavállalók **várostérségi szintű** napi **közlekedése** és a gazdaság generálta szállítási igények folyamatos növekedése komoly kihívást jelent versenyképességi szempontból is. A hatékonyság és a negatív hatások csökkentése érdekében támogatni kell a Magyar Állam hatáskörébe tartozó és a Fővárosi Önkormányzat együttműködésével megvalósítható, az egész várostérséget érintő vasúti, valamint helyi érdekű vasúti

A gazdasági szektorral való együttműködést, befektetésösztönzést, információ-szolgáltatást támogató szervezeti kapacitások és szolgáltatások megerősítésére

Digitális ügyintézés fejlesztése, nyílt adatok körének növelése.

Városi és várostérségi szintű közszolgáltatások fejlesztése az üzleti környezet javítása és a makroregionális szerepek megerősítése érdekében.

fejlesztéseket (felújításokat és új elemek létesítését) egyaránt, továbbá az ezekre ráhordó-elhordó hálózatok és a környezettudatosabb közlekedési eszközváltás feltételeinek kialakítását. Kiemelt jelentőségű az intézményi és szolgáltatási integráció fenntartása és további javítása (tarifa politika, menetrendek összehangolása, utastájékoztatás)

- A nemzetközi hub pozíció érdekében a kiemelt feladatok közé tartozik a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és az ahhoz kapcsolódó közúti és kötöttpályás kapcsolat fejlesztése, illetve megteremtése. Továbbá folytatni kell a nemzetközi kötöttpályás kapcsolatok és a gyorsforgalmi úthálózat kapcsolatainak fejlesztésére vonatkozó, a Magyar Állam által végzendő előkészítő munka támogatását. A közlekedési infrastruktúrára épülő logisztikai kapacitások bővítése az M0 gyűrű vonalán belül azonban nem támogatott.
- A városi közművek terén a távhőszolgáltatás fejlesztése keretében szükség van az új fogyasztók, ellátási területek (pl. irodaházak) bekapcsolását biztosító beavatkozásokra. Továbbra is kiemel fontosságúak a digitális, technológiai és szervezeti fejlesztések a hatékonyság, együttműködés, innováció és ügyfélélmény javítása érdekében a városüzemeltetés területein.

5.5 Az önkormányzati ingatlangazdálkodással összehangoltan szükség van azoknak a jó gyakorlatoknak a szélesebb körű elterjesztésére, amelyek segítik az üzletutcák, mellékközpontok megújítását, javítják a vállalkozások működési környezetét. Az önkormányzati tulajdonú üres helyiségek számát differenciált kedvezményrendszer kialakításával, a társadalmi célokat szolgáló vállalkozásoknak adott kedvezmények nyújtásával csökkenteni kell. A használaton kívüli ingatlanok kulturális, közösségi célú, vagy egyéb gazdasági célú (pl. kreatívipar, üzleti inkubációs és szolgáltató központok, közösségi irodák) hasznosítási lehetőségeit meg kell vizsgálni.

A központrendszer és az üzletutcák működését támogató ingatlangazdálkodás.

5.6 A kreatív és kulturális gazdaság megerősítése érdekében fejleszteni kell a meglévő kulturális és közművelődési intézmények szolgáltatásait, támogatni a közterületek és üresen álló ingatlanok átmeneti hasznosítását és funkcióváltását, amely nem csak a képzett munkaerő számára teszi vonzóbbá, élettel telivé a várost, de támogatja a város turisztikai versenyképességét, a társadalmi innovációt és tanulást. Az új épületek helyett a már megkezdett beruházások befejezése és a már működő intézmények fejlesztése, a megépített infrastruktúra jobb kihasználása, közművelődési intézmények esetében a területi egyenlőtlenségek és kapacitáshiányok csökkentése a cél. A minőségi művelődést és turizmust támogató budapesti kulturális rendezvények, illetve a helyi gazdaság nemzetközi beágyazódását támogató szakvásárok, konferenciák szervezését elő kell segíteni. Partnerségi alapú tervezéssel ki kell dolgozni Budapest kulturális stratégiáját a kreatív gazdaság szerepének, lehetőségeinek integrálásával.

Minőségi turizmust, művelődést és kreatív ipart támogató fejlesztések.

5.7 A turizmus vonatkozásában a legfontosabb szempont, hogy a területi és szezonális csúcsok erősödése nélkül, fenntartható módon működjön és növekedjen a szektor. Ehhez szükség van a belvároson kívüli és várostérségi kínálat hatékonyabb értékesítésére, új, a budapesti közösség számára is élményszerzési lehetőséget biztosító kínálat bővítésére. Folytatni kell a komoly márkaerővel bíró gyógyturizmus szolgáltatásainak fejlesztését. A sokszereplős turisztikai szektorban az együttműködés szervezésében a Fővárosi Önkormányzat kezdeményező, koordináló szerepének megerősítésére van szükség. Csak együttműködés és arányos finanszírozási szerepvállalás mellett biztosítható a hiteles márkaépítés, a hatékony marketingkommunikáció, a vendégelégedettség növelése és a gazdasági szereplők kiszámítható működési környezetének megteremtése.

A fenntartható, minőségi turizmus feltételeinek megerősítése.

5.8 A Fővárosi Önkormányzat kezdeményezésével és a munkaadói oldal bevonásával ki kell dolgozni a központi szakpolitikai intézkedéseket kiegészítő beavatkozásokat a munkaerőhiány csökkentése, a munkavállalási esélyek növelése (felnőttképzések, átképzések és a hosszú távú adaptációt támogató idegen nyelvi- digitális és új technológiai követelményeknek megfelelő kompetenciák), a méltányos és biztonságos munkavállalás feltételeinek javítása érdekében, részben a Fővárosi Foglalkoztatási Paktum keretében. Szükség van a munkaerőpiaci problémák, kihívások monitorozására, szakpolitikai állásfoglalások és javaslatok kialakítására és erősebb érdekérvényesítésre. A jelenleg inaktívak munkaerőpiaci bevonásának lehetőségeit a

Munkaerőpiaci problémák kezelése, hátrányok csökkentése, méltányos munkavállalás feltételeinek javítása.01

Fővárosi Önkormányzat hatáskörében bővíteni és szélesebb körben ösztönözni szükséges.

- A **képzett munkaerő megtartásában és vonzásában** Budapestnek ma már más nemzetközi nagyvárosokkal kell versenyeznie. A lakhatás megfizethetőségét (☛ 1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben), a lakosság egészségi állapotának javítását (☛ 2. Egészség és gondoskodás), valamint a zöldfelületi ellátottság és környezeti állapot, (☛ 3. Zöld átállás: klíma-és környezetvédelem), illetve az épített környezet (☛ 4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés) minőségét javító intézkedések egyaránt szükségesek ahhoz, hogy a munkavállalók Budapestet válasszák.
- A **fiatalok, pályakezdők** munkavállalását a gyakorlati képzésekbe való bekapcsolódás növelésével, ösztöndíjakkal, szükséges segíteni. Az ifjúsági korosztály bevonásával kell azokat az intézkedéseket meghatározni, amelyek a munkaerő számára vonzóbbá teszik a várost és megfizethetőbbé a fővárosi életet. Az intézkedések kialakításánál meg kell találni azokat az eszközöket, amelyek a már **külföldön élők hazavonzását**, vagy az itt tanulók és foglalkoztatottak megtartását támogatják a külföldi munkavállalással szemben.
- Célzott intézkedéseket kell kialakítani a **munkaerőpiacon hátránnyal küzdők** foglalkoztatási esélyeinek növelésére. Az alacsony képzettségűek esetében a képzésre és egyéb területekre (lakhatás, egészségi állapot javítása) kiterjedő komplex megoldásokra, míg a megváltozott munkaképességűek esetében az önkormányzati szektor példamutató szerepvállalására és az egyéb foglalkoztatók ösztönzésére, elismerésére van szükség.
- A jövő munkavállalóinak esélyeit ma nagyon erősen meghatározza a családok anyagi erőforrása, a szülők képzettsége, attitűdje, mely a hátrányos helyzetek átörökítéséhez vezet. A Fővárosi Önkormányzat célja – partnereivel együtt – olyan programok kidolgozása, amely már az általános iskolás kortól képes a **szocioökonómiai státuszból és iskolai szegregációból adódó hátrányok csökkentésére**.
- A gazdasági szervezetek esetében nem csak a klímacélokhoz való hozzájárulás ösztönzése és elismerése fontos, hanem a **méltányos foglalkoztatás** érvényesítése is: ilyen az egyenlő esélyű munkavállalás, az akadálymentesítés, a biztonságos és inkluzív munkahelyek biztosítása.

Fejlesztési célhoz kapcsolódó kiemelt céladatok 2034-ig

Az **egy főre jutó GDP** (vásárlóerőparitáson számolva) egyre nagyobb mértékben **haladja meg az uniós átlagot.**

Budapest: 158% (EU átlag=100%,2022) Eurostat

A termelékenységi mutatók tovább javuljanak! Reál munka-termelékenység ledolgozott órára vetítve **növekedjen.**

2021: 115,6% (2015=100%) / Eurostat

A **K+F ráfordítás** a GDP arányában **haladja meg a 3%-ot.**

Budapest és metropolisztérsége **helyezései javuljanak** az Európai Unió **versenyképességi (RCI) és innovációs (RIS) rangsoraiban!**

Budapest 2023 (RIS) – 100. hely /Európai Bizottság
Közép-Magyarország 2022 (RCI) – 93. hely /Európai Bizottság

A **magasan képeztt foglalkoztatottak aránya** nemzetközi összehasonlításban **növekedjen**, érje el a referencia metropolisz régiók (Prága, Varsó) szintjét!

Budapest 2023: :63,7%

Eurostat

180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya 30% alá **csökkenjen**

2023: 47%, TeIR

A Fővárosi Önkormányzat által biztosított **nyílt hozzáférésű adatok** köre **bővüljön!**

A **magas hozzáadott értékű gazdasági ágazatok foglalkoztatása** és **bruttó hozzáadott értéke** (BHÉ) **növekedjen!**

Az **élethosszig tartó tanulás** (LLL) és az átlagtól **magasabb digitális készségekkel** (DS) **rendelkezők** aránya **haladja meg az Európai Unió átlagát!**

LLL 2023S: 67% (EU átlag=100%)

DS 2023: 82% (EU átlag=100%)

RIS, Európai Bizottság

Az **egy főre jutó GDP** (vásárlóerőparitáson) **érje el a referencia metropolisz régiók (Prága, Varsó) szintjét!**

2019

Budapest: 35.244 Euro/fő; Prága: 45.830 Euro/fő, Varsó: 49.424 Euro/fő

6. Városkormányzás

A hosszú- és középtávú célok megvalósítása csak akkor lesz sikeres, ha az önkormányzati szektor kellő hozzáértéssel, hatáskörrel és kiszámítható finanszírozási háttérrel rendelkezik, képes kezdeményezőként fellépni azokon a területeken is, ahol jogi felhatalmazása és erőforrásai jelenleg korlátozottak. Ehhez egyszerre kell rugalmas szemlélet mellett megújulnia szervezeti kérdésekben, kezdeményezni és erősíteni az együttműködést minden érdekelttel és minden dimenzióban (partnerségi kormányzás gyakorlata), legyen az területi vagy tematikus fókuszú, a lakosokkal, vállalkozásokkal, civil szervezetekkel, vagy a különböző szintű közigazgatási szereplőkkel és intézményeikkel való együttműködés. A kitűzött környezeti, gazdasági és társadalmi célok erőteljes összekapcsolódása – és ennek megfelelően a projektek, beavatkozások komplexitása – során az érdekek összehangolására, a szinergiák kihasználására, az együttműködés kezdeményezésére és menedzselésére képes humán kompetenciák és kapacitások, valamint a párbeszédet támogató eszközök megerősítésére van szükség az önkormányzati szektorban. A bizalom kiépítése, az átlátható működés érdekében további lépésekre van szükség a hiteles és közérthető tájékoztatás terén. Az önkormányzatok összefogására van szükség, hogy a szubszidiaritás elve ne sérüljön tovább és az önkormányzatok ellátott feladataik mértékével arányos finanszírozási háttere a jövőben kiszámíthatóan rendelkezésre álljon. Budapest a többszintű kormányzás és a várostérségi együttműködés javítására önmagában nem képes, ez csak a jelenleginél sokkal együttműködőbb kormányzati politika mellett lehetséges. Ennek hiánya az egész budapesti és várostérségi stratégia megvalósíthatóságának jelentős korlátja.

Kiemelt feladatok 2034-ig

6.1 A városfejlesztés horizontális együttműködési platformjainak fenntartható működtetése kiemelt feladat. A civil és szakmai szervezetekkel a fővárosi civil rendelet keretében létrejött tematikus munkacsoportok (2024-ben öt db), érdekegyeztető testületek (pl. FŐÉT, FIT), a lakossági bevonást támogató közösségi tervezési eszközök (pl. közösségi gyűlés) és egyéb kezdeményezések (pl. gazdasági és innovációs szereplőkkel a Budapest Global Egyesület és Smart Budapest Közösség) esetében az elköteleződést és a bizalmat fenntartó érdemi működési gyakorlatot kell megerősíteni, reális szervezeti erőforrásokkal számolva. Tovább kell működtetni és bővíteni azokat a finanszírozási eszközöket, amelyek egyrészt a közügyekben való részvétel gyakorlatát erősítik és a társadalmi igényekre alapozott fejlesztést erősítik (közösségi költségvetés), másrészt az alulról jövő kezdeményezéseket támogatják (különböző, önkormányzati körben működtetett pályázati alapok). Ez utóbbiak vonatkozásában különböző eszközökkel (CSR, adományok, közösségi finanszírozás, egyes jogszabályok módosítása) bővíteni kell a forrásháttert. A Budapest számára fontos célok megvalósításában szerepet vállaló társadalmi szervezetek láthatóságát, elismerésének és támogatottságának növelését az önkormányzatok saját kommunikációs eszközeikkel kell támogatniuk.

Civil- és szakmai szervezetek erősödő szerepe a városfejlesztésben, aktív lakossági részvétel a közügyekben, várostervezésben.

6.2 Jelenleg a kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat szerepe a fejlesztések egy részének irányításában, koordinálásában és megvalósításában visszaszorult, ráadásul a városfejlesztés kereteit adó helyi területrendezési jogszabályokat felülírja a Kormány kiemelt beruházásokra vonatkozó rendelete, amely a magánszektor egyes beruházásait is érinti. Annak érdekében, hogy az önkormányzati szektor a város fejlődését befolyásoló, nagyléptékű fejlesztéseknek ne csak elszenvedője és követője legyen, a Kormánnyal való együttműködést új alapokra kell helyezni. El kell érni a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa működésének újraindítását a Kormány és a fővárosi önkormányzatok városfejlesztést és városműködést érintő szándékainak és intézkedéseinek rendszeres egyeztetésére, a jelenlegi rendeleti háttér helyett törvényi szinten megerősítve annak működését. A formális együttműködés hiányában is élni kell az érdekérvényesítéssel, különösen a Budapestet érintő új vagy módosítani tervezett jogszabályok esetében; a jogalkotás során kezdeményezni kell a Budapestre és a fővárosi térségre vonatkozó speciális szabályok kialakítását (pl. rövidtávú turisztikai célú

A Kormány és a fővárosi önkormányzatok stratégiai városfejlesztési partnersége

lakáskiadás; kötöttpályás közlekedési hálózat mellett fekvő fejlesztéseknél parkolóhelyszám).

6.3 Meg kell erősíteni a **fővárosi önkormányzatok közötti együttműködés**t az egységes Budapest érdekében a Fővárosi Önkormányzat koordinálásával. Ennek ki kell terjednie a városfejlesztési kérdések egyeztetésére, közös tervezésére, a különböző városszerkezeti pozícióval rendelkező és ennek nyomán eltérő problémákkal küzdő kerületi igények és érdekek megértésére és koordinációjára, adott esetben az országos szakpolitikai döntések során az érdekképviselet erősítésére, a tudásmegosztásra és a városüzemeltetési kihívások megoldására. Hasonló megközelítésre van szükség az ágazati tervezés során is (pl. mobilitás, klíma- és környezeti ügyek).

- Annak érdekében, hogy a fejlesztési elvek érvényesüljenek és a stratégia megvalósítását a kerületi tervezési gyakorlatok is támogassák, a Fővárosi Önkormányzat kezdeményezésével és koordinációjával – a kerületi önkormányzatokat bevonva – **tervezési útmutatók**at kell készíteni. Már a tervezési fázisban meg kell erősíteni a hatásvizsgálatok szerepét, illetve a változó fejlesztési környezetben a különböző szcenáriókra való proaktívfelkészülést.

Fővárosi önkormányzatok hatékonyabb együttműködése, egységes Budapest.

6.4 Budapest és az egész metropolisztérség – mely Magyarország szíve és gazdasági motorja – fenntartható jövője, versenyképessége szempontjából kiemelt feladat a várostérség társadalmi, szocio-kulturális, gazdasági, területi folyamatainak befolyásolása, tudatos irányítása. Nem halogatható tovább az **érdemi várostérségi együttműködés** induljon meg a kiemelt szereplők között (Fővárosi Önkormányzat, Pest vármegye Önkormányzata, a Kormány és a Budapest Agglomerációs Fejlesztési Tanács) és a településközi ügyek fórumainak is működniük kell. A Fővárosi Önkormányzat ennek érdekében stratégiai együttműködést kezdeményez az érintetettek részvételével (hivatalos budapesti agglomeráció, funkcionális várostérség szintjén egyaránt). Szükség van a területfejlesztés hatékony operatív hátterének kialakítására is, amelyet közösen kell kidolgozni, kitérve az eszközökre, szervezeti kapacitásokra, az ehhez szükséges arányos finanszírozási szerepvállalásra és a közös fejlesztések **forrásháttere**nek biztosításához szükséges érdekérvényesítésre (pl. a következő uniós ciklusban a várostérségi programozás és kapcsolódó integrált finanszírozás biztosítása).

Várostérségi szintű partnerségi kormányzás a fenntartható növekedés és a jobb életminőség érdekében.

- Az együttműködés keretében az **összehangolt tervezés**sel el kell érni, hogy az egész metropolisztérségre legyen egy közösen elfogadott jövőkép és a területi folyamatokat irányító, a különböző szereplők beruházási szándékát kiszámíthatóan orientáló struktúraterv, a területi, közlekedési, gazdasági és lakhatással kapcsolatos fejlesztési irányok integrált megjelenítésével. (☞ 5. Fenntartható és inkluzív gazdaság). A várostérségi együttműködés kiemelt területeit kell képezzék a közigazgatási határokon átnyúló fejlesztési célterületek közös tervezése (pl. Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térsége, vagy a Rákos-patak menti fejlesztések), térségi hatású zöldhálózati és közlekedési fejlesztések, melyek jelentős további fejlesztési potenciállal is bírnak.
- A **várostérségi közszolgáltatások hatékonyabb üzemeltetése és a lakosok biztonságosabb ellátása** érdekében a működés területi optimalizálását támogató szervezeti és infrastrukturális fejlesztésekre van szükség (különösen az ivóvízszolgáltatás és integrált közösségi közlekedés szervezési, intézményesítési kérdései ügyében).

6.5 Az utóbbi évek hirtelen fellépő válságai (járványhelyzet, korábban a pénzügyi válság) az önkormányzatokat is rezilienciájuk növelésére kényszerítik, ennek érdekében szükség van a **humán kompetenciák fejlesztésére és szervezeti változások**ra egyaránt. Kiemelt stratégiai célok (pl. megfizethető lakhatás, energiahatékonyság növelése) esetében szervezeti innovációra van szükség, a már megkezdett modellek (lakásügynökség, klímaügynökség) felskálázásával, új modellek pilot jellegű elindításával, az önkormányzatok közötti együttműködés erősítésével, adott esetben a helyi szintű adaptáció támogatásával.

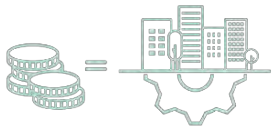
Szervezeti felkészültség növelése, digitális átállás gyorsítása és együttműködés erősítése a helyi közszolgáltatásokban.

- A fentiekhez hasonlóan észszerű megközelítésre van szükség a városfejlesztés és városkormányzás eszközeinek fejlesztése során, a már máshol működő megoldásokkal való kooperációval, a helyi, hazai és nemzetközi **jó gyakorlatok** megismerésével és az adaptációs lehetőségek kiértékelésével. Az agilis tervezési módszertan alkalmazására

van szükség, pilot szakaszok indításával, az eredmények kiértékelésén alapuló további fejlesztési szakaszokkal.

- A hivatalok és közszolgáltatások működését a strukturált szolgáltatás-tervezési módszertan (service-design) segítségével szükséges fejleszteni annak érdekében, hogy a városlakók valós igényeire reagáló, a mai kor elvárásainak jobban megfelelő, gyorsabb, rugalmasabb szolgáltatások jöjjenek létre a közszektorban és egyben javuljon szolgáltatásnyújtás hatékonysága is. A Fővárosi Önkormányzatnak folytatnia kell a szolgáltatás-tervezés egységes standardjeinek kiterjesztését annak érdekében, hogy az minél több városlakó életére hatással legyen. Ehhez a tudásmegosztás és szabályozók mellett az Önkormányzatnak gondoskodnia kell a megfelelő források, kompetenciák meglétéről is az egyes projektekben, intézményekben, vállalatainál is. A strukturált szolgáltatás-tervezési folyamat, mint módszertan, eszköztár a Főpolgármesteri Hivatal szolgáltatás-tervezési keretrendszerében kerül rögzítésre.
- Az ügyfélélmény növelése és a belső hatékonyság, illetve kooperáció támogatására az önkormányzati szektorban is folytatni kell a digitális átállást. Továbbra is törekedni kell a kerületi önkormányzatok számára is adaptálható, Fővárosi Önkormányzat hatáskörében elkészített digitális eszközök megosztásra, illetve az integráció lehetőségének biztosítására (nyílt forráskódú eszközök, olyan digitális platformok, mint a FATÁR, vagy KAPU; társadalmi bevonást támogató eszközök). Középtávon ki kell dolgozni az adatkormányzás kereteit és növelni kell a nyílt adatok körét. A társadalmi innováció ösztönzése és támogatása mellett a már működő platformokat üzemeltető szervezetekkel (Pl. Járókelő, Hulladékvadász) a jövőben is együtt kell működni, hiszen a helyi társadalom számára fontos szolgáltatásokat vállalnak vagy fejlesztenek. (☛ 5. Fenntartható és inkluzív gazdaság).
- Az élhetőbb város és hatékonyabb városüzemeltetés érdekében növelni kell a közszolgáltatók közötti együttműködést és kollaborációt, ennek része az adatok megosztása és integrált megközelítésű adatplatformok fejlesztése, a közterületek esetében a fragmentált feladatmegosztás mellett az észszerű napi feladatvégzés összehangolása, újszerű megoldások kialakításában való együttműködés mind a szervezeti, mind az infrastrukturális területen.

6.6 Az érdekérvényesítést és tudásmegosztást támogató partneri együttműködéseket (legyen az nemzetközi városdiplomácia – különösen a V4 fővárosokkal való együttműködés –, hazai településekkel való egyeztetés, európai uniós szintű partnerségek) folytatni kell az önkormányzati szuverenitás megerősítése, a kiszámítható fejlesztési és működési források rendelkezésre állása, a várostérség számára fontos fejlesztési ügyek szakpolitikai és eljárásrendi támogatása érdekében.

Önkormányzati autonómia megerősítése, kiszámítható, a feladatokkal arányos finanszírozás mind a városfejlesztésben, mind a városüzemeltetésben

- Felül kell vizsgálni az önkormányzati gazdálkodás forrásszerkezetét, a kötelező feladatokhoz kapott támogatásokat, valamint a Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti feladat- és forrásmegosztást. A feladatokkal és a város működtetésében vállalt szerepekkel arányos, kiszámítható finanszírozásra van szükség többféle eszközön keresztül, növelve ezzel a működési környezet kiszámíthatóságát. Ennek része az adózással kapcsolatos gyakorlatok és lehetőségek felülvizsgálata, az egyéb bevételi lehetőségek értékelése. A jelenlegi településrendezési szerződés esetében alkalmazott településfejlesztési hozzájárulás minden fél számára kiszámíthatóbb gyakorlatát is elő kell készíteni (normatív hozzájárulás).
- A bevételtermelő és/vagy költségeket csökkentő beruházások finanszírozására egy fenntarthatóbb, a megtakarítások és bevételek egy részének visszaforgatásával működő városfejlesztési alap létrehozását továbbra is napirenden kell tartani. A forrásbevonást ki kell terjeszteni a magánszektor részvételére (akár a városfejlesztési alapon, akár a köz- és magánszektor közötti szerződéses együttműködések keretében), a központi költségvetési vagy uniós forrás bevonására.
- A gyors és rugalmasabb reagálás érdekében a költségvetés tervezésénél törekedni kell fejlesztési céltartalék képzésére, mely mozgásteret ad az évközben fellépő pályázati lehetőségek kihasználására, a szükséges önrész rendelkezésre állásával.

6.7 Budapest önkormányzatai és intézményei, valamint a tulajdonukkal érintett gazdasági szervezetek **Budapest példamutató munkáltató**iként jelenjenek meg, értékálló jövedelmeket és karrierlehetőséget, példamutató módon vonzó munkakörülményeket biztosítva a munkavállalók számára, maradéktalanul szem előtt tartva az esélyegyenlőséget és a munkavállalók biztonságát, egészségi állapotának javítását, szocio-kulturális lehetőségeik minőségi fejlesztését. Ezzel biztosítható, a közszolgáltatások magas színvonala, a szükséges munkaerő rendelkezésre állása. Számos olyan városüzemeltetési terület van, amely az alacsony képzettségű vagy megváltozott munkaképességű álláskeresőknek is kiszámítható jövedelmet tud biztosítani, ehhez rászorultsági alapon egyéb támogatások (pl. a lakhatás, közlekedés vagy a képzés támogatása) biztosítása szükséges. Cél, hogy a fővárosi lakosság mindennapi komfortjáért dolgozó munkavállalók és családjaik számára megfizethető legyen a fővárosi élet, mindenki számára biztosítva legyen a megfizethető lakhatás és senki ne kerüljön hajléktalan élethelyzetbe. A Fővárosi Önkormányzat részéről a közszolgáltatásokban dolgozók társadalmi megbecsülését növelő intézkedésekre van szükség.

Elégedett dolgozók a köszszolgáltatásokban, biztonságos, magas színvonalú szolgáltatásokhoz szükséges munkaerő rendelkezésre állása

- A városdiplomácia, városkormányzás és városüzemeltetés területén a jó gyakorlatok megosztása mellett folytatni kell a Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepét a **szakember-képzés**ben, az utánpótlás biztosításában. A fővárosi fenntartású intézmények és közszolgáltató gazdasági szervezetek, illetve a Főpolgármesteri Hivatal bevonásával folytatni kell a gyakorlati képzésben történő együttműködést a szakképzés és a felsőfokú oktatás intézményeivel a gyakorlati képzésben az együttműködést, illetve a meghirdetett ösztöndíj programokat.

6.8 Az átlátható működés, az ügyfélélmény javítása, a partnerségi városfejlesztéshez szükséges bizalomépítés és információszolgáltatás megkívánja, hogy az önkormányzatok folyamatosan fejlesszék **tájékoztatás**i eszközeiket, növeljék a közreadott szövegek közérthetőségét, a közreadott információk naprakészségét, az elérhetőség komfortjának és egyenlő esélyű használatának megoldásait.

Közérthető, naprakész tájékoztatás.

Fejlesztési célhoz kapcsolódó kiemelt céladatok 2034-ig

Az önkormányzatok által generált, támogatott és alkalmazott **innovációk száma növekedjen** a közszolgáltatásokban.

Minden **városfejlesztési tervezés** során biztosított legyen a **részvétel lehetősége**.

A **2028 után** kezdődő többéves európai uniós pénzügyi ciklus alatt a **várostérség saját fejlesztési programmal és finanszírozási kerettel rendelkezzen** a hazai **operatív programokon keresztül**.

Alakuljanak meg az **agglomerációs** és nagyobb kiterjedésű **várostérség együttműködésének** stratégiai és operatív intézményi **keretei.**

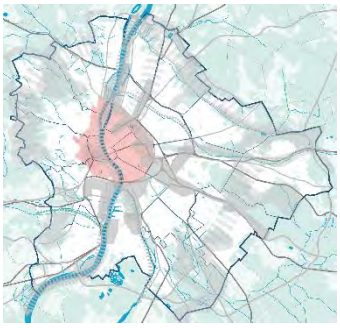
A **közösségi közlekedés finanszírozásában** a Fővárosi Önkormányzat **hozzájárulása** és az értékesítésből származó bevételek összesített aránya **csökkenjen.**

A Fővárosi Önkormányzat hatáskörében működő szervezeteknél a **munkavállalói és az ügyelégedettségi eredmények javuljanak!**

A Fővárosi Önkormányzat civil munkacsoportjaiban az **aktív szervezetek száma növekedjen.**

2.2.2. Középtávú célok megvalósítását szolgáló beavatkozási területek

A stratégia középtávú céljainak megvalósítását szolgáló elsődleges beavatkozási területeket nem lehet célonként külön-külön rögzíteni. A hat középtávú cél megvalósítása komplexen értelmezett fókuszterületeket igényel, annak érdekében, hogy a hosszú távon kitűzött eredmények megvalósíthatók legyenek. Az integrált szerkezeti egységek lehatárolása tükrözi a Jövőképben rögzített távlati fejlesztési szándékokat és a településfejlesztési elvekhez illeszkedve a hangsúlyt a városi léptékű élhetőségre helyezi. A területek kiválasztásánál fontos szempont, hogy érvényesüljön egyfajta területi egyensúly, vagyis a belvárosi fókusz mellett az átmeneti és elővárosi zónában is megvalósuljanak a szükséges fejlesztések, valamint előtérbe kerüljenek a több kerületet átfogó tématerületek.

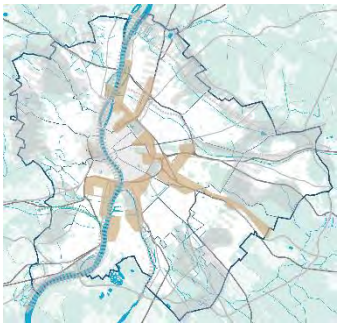
ÉLHETŐ BELVÁROS KÖZÉPTÁVÚ BEAVATKOZÁSI TERÜLET

- A **belváros** nemcsak szimbolikus, összvárosi jelentősége miatt kiemelten fontos, hanem azért is, mert Budapest lakosságának közel harmada él itt, a fővárosi lakóterületek csupán tizedét kitevő területen.
- A beavatkozások során kiemelten fontos a célrendszer integrált érvényesítése, különös tekintettel az egyedi történeti értékekre.

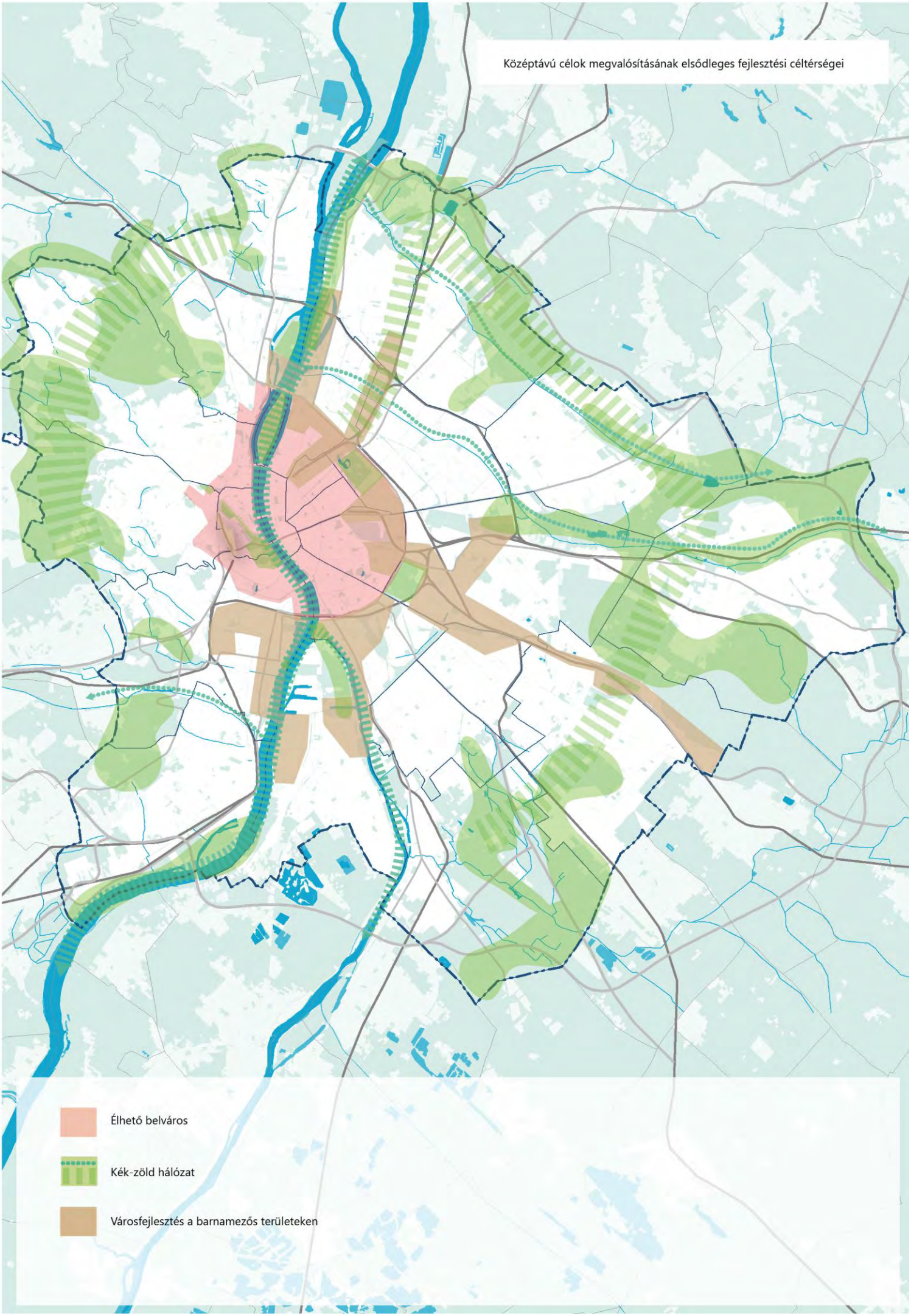
KÉK-ZÖLD HÁLÓZAT KÖZÉPTÁVÚ BEAVATKOZÁSI TERÜLET

- A város élhetőségének különösen fontos elemei a zöldfelületek, fejlesztésük nemcsak méretük és minőségük javításával, hanem a **zöldhálózat** folytonosságának létrehozásával is történik.
- Budapest meghatározó, több kerületet érintő területe a Duna-part, mely mind az itt lakók, mind az idelátogatók számára vonzó, a fejlesztések során pedig értéknövelő tényező.
- Jelentős kék infrastruktúra elemként jelennek meg a várost harántirányban átszelő kisvízfolyások, amelyek mentén kerületeken átívelő zöldhálózati fejlesztések valósíthatók meg.

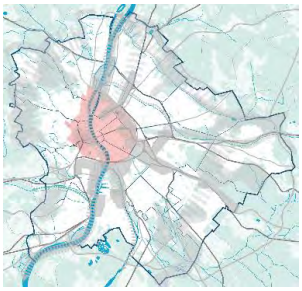
FÓKUSZBAN A BARNAMEZŐS TERÜLETEK KÖZÉPTÁVÚ BEAVATKOZÁSI TERÜLET

- A város jelentős belső fejlesztési tartalékterületeit jelentik a barnamezős területek, amelyek összefüggő fejlesztési térségként ölelik körbe a belvárost.
- A kompakt városszerkezet kialakítása érdekében kulcsfontosságú ezen területek **értékőrző és értékteremtő megújítása, funkcióváltása**.

Középtávú célok megvalósításának elsődleges fejlesztési céltérségei
Élhető belváros
Kék-zöld hálózat
Városfejlesztés a barnamezős területeken

1. Élhető belváros

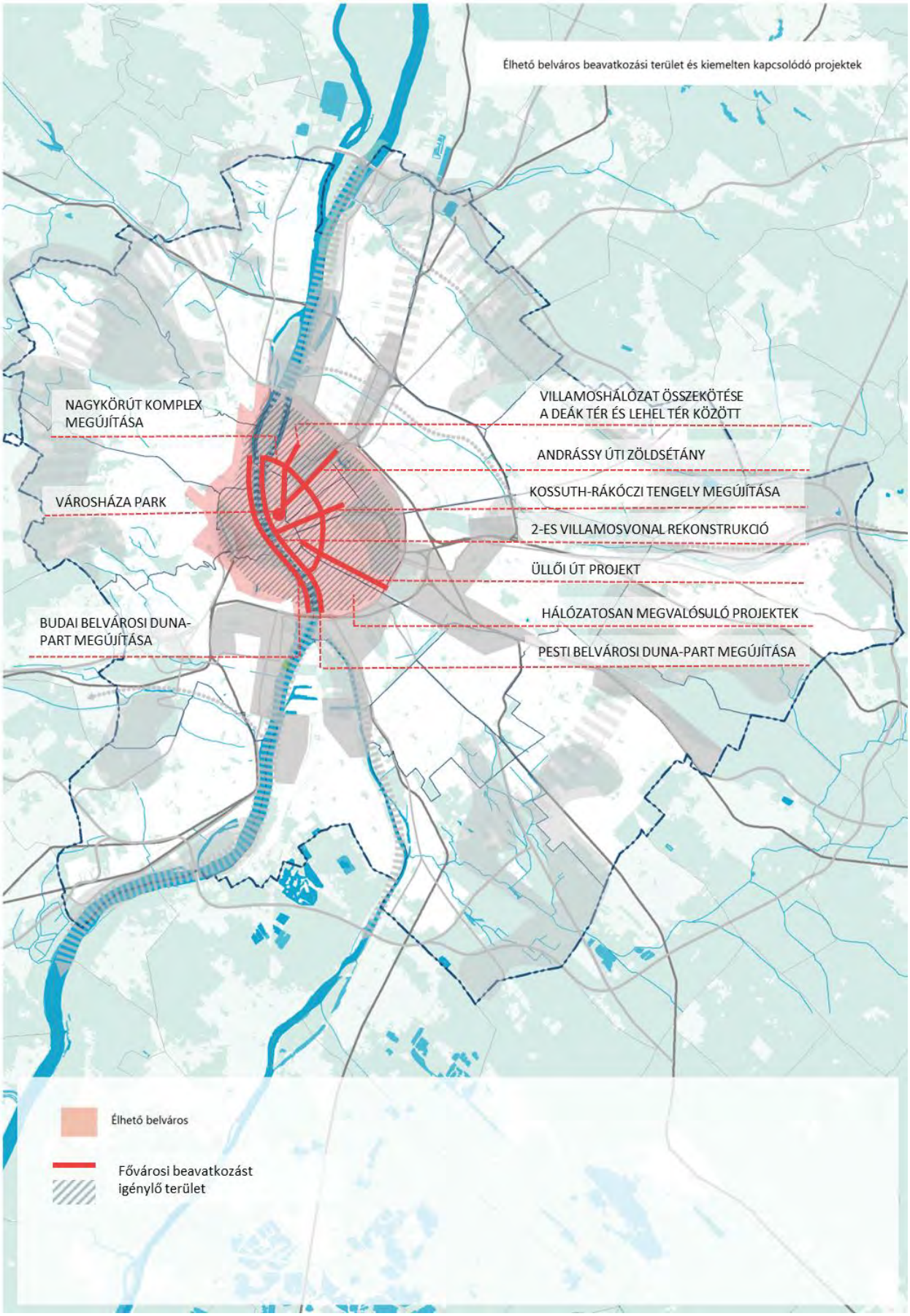
A beavatkozás célja

- Budapest belvárosa, mint **élhető és megfizethető lakóterület vonzóbbá tétele**, a lakosságszám csökkenésének megállítása. Ehhez zöld- és közterületi fejlesztésekre, forgalomszervezési beavatkozásokra, az épületek minőségét, energiahatékonysági szintjét növelő, városképi szempontokat szemelőtt tartó felújításokra van szükség.
- A szükséges komplex városrehabilitáció programjait úgy kell meghatározni, hogy **az épített értékek megőrzése kiemelt feladatként szerepeljen** az egyre jobban eluralkodó mennyiségi ingatlanfejlesztési gyakorlat visszafogása érdekében. Olyan programokra van szükség, amelyek Budapest ezen rendkívüli adottságának minőségi megújítását az élhetőség növelése mellett tudják kezelni.
- Közterületek átépítése során az **aktív közlekedés és a klímabarát kialakítás szempontjainak érvényesítése érdekében** a közterületek újraosztása, funkcióinak átalakítása szükséges. Az aktív közlekedés preferenciáját megkönnyíti egy, a belvárosi közterületek visszanyerését preferáló parkolási koncepció végrehajtása. A klímabarát szempontok érvényesülését segíti a folyamatosan megújuló közösségi közlekedési járműpark átállása elektromos meghajtásra. A kialakítás és későbbi fenntartás során a fenntarthatósági szempontoknak be kell épülnie a tervezési és döntési folyamatokba, a csapadékvíz minél nagyobb arányú helyben tartását és hasznosítását, valamint a minél magasabb zöldfelületi intenzitás biztosítását szem előtt tartva. Olyan beavatkozásokra van szükség, amelyek az utcák komfortját és városképét javítják és csökkentik a városi hőszigethatást.
- A városszövet sajátosságainak szem előtt tartásával **a meglévő zöldfelületi elemek funkcionális, esztétikai, városökológiai fejlesztése, valamint az alternatív zöldfelületek létesítésének népszerűsítése és támogatása szükséges**, amelyek által a zöldfelületi intenzitás, a városklíma-kondicionáló hatása és a használati érték is növelhető.
- A funkcionálisan legösszetettebb fővárosi terület nem csak a turizmus első számú célterülete, hanem az itt található intézményeknek, kereskedelmi kínálatnak köszönhetően országos és határon túli vonzással is bír, kiemelkedő vállalkozási sűrűséggel és foglalkoztatási volumennel. A **vonzó és jól működő vállalkozási környezet** érdekében a közösségi közlekedés színvonalának és az ezekhez kapcsolódó fogadóterületek, illetve a város karakterét, arculatát meghatározó tengelyek és körutak minőségének fejlesztése szükséges.

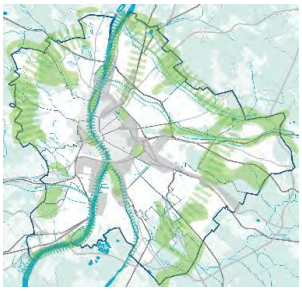
  A területen a Fővárosi Önkormányzat mellett 11 kerületi önkormányzat érintett. Ez a közös tervezés, egységes koncepció mentén történő helyi fejlesztések mellett több **koordinációt** igényel, még a nem fejlesztési jellegű intézkedések esetében is. Meg kell találni azokat az eszközöket, amelyekkel az intézményi, gazdasági, turisztikai és lakó funkciók egymást nem zavaró módon tudnak működni, és amelyek nem vezetnek a szomszédos kerületek, területek szempontjából negatív externáliákhoz.

Megvalósítást kiemelten biztosító beavatkozások

2. Kék-zöld hálózat

A beavatkozás célja

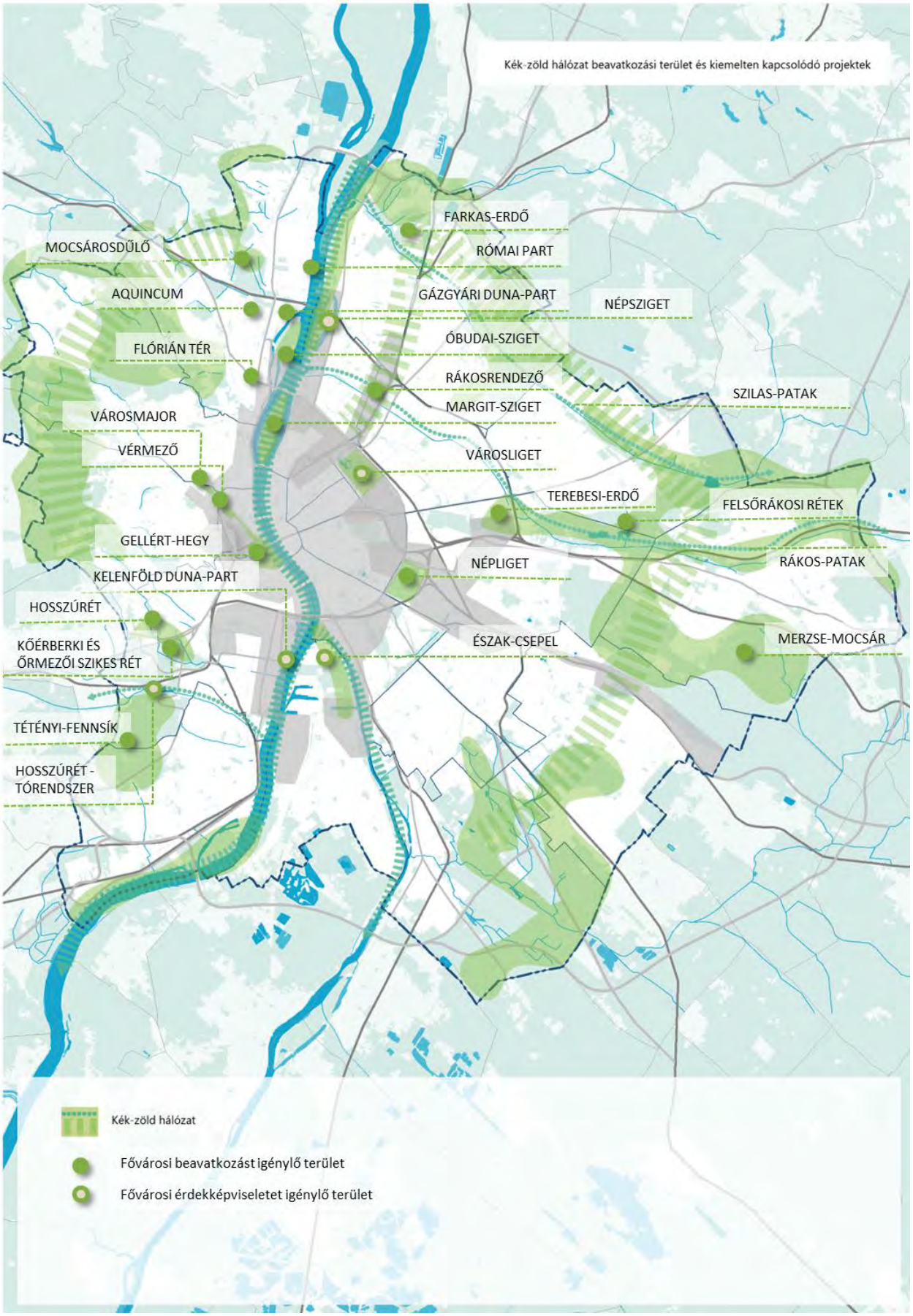

- A városi zöldfelületek **elsődleges településökológiai szolgáltatásainak** (kondicionálás, a városklíma enyhítése, az élőhelyek és a friss levegő biztosítása) támogatása, ennek növelése érdekében állapotuk, természetességük javítása, a zöldinfrastruktúra folytonosságának biztosítása.
- A meglévő zöldfelületi elemek **terheltségének kiegyenlítése**: a megvalósuló fejlesztések a jelenleg túlterhelt városi parkok és budai erdők tehermentesítését szolgálják, míg az alulhasznosított zöldfelületek fejlesztésével a lakossági rekreációt szolgáló helyszínek bővülnek.
- A **biodiverzitás támogatása**, ehhez kapcsolódóan a vegyszerhasználat minimalizálása és a körforgásos gazdálkodás erősítése a fenntartásban és kezelésben, valamint a természetvédelmi területek bővítése.
- A közlekedési-, közmű és tűzvédelmi szabványok és előírások felülvizsgálata a **városi növényzet életterének biztosítása** érdekében.
- Az önkormányzat részvételen és együttműködéseken, partnerségen alapuló zöldinfrastruktúra-üzemeltetési és tervezési gyakorlatának erősítése.
- A terület részletes szakági dokumentuma Budapest Zöldinfrastruktúra koncepciója (1255/2017.(VIII.30.) Főv. Kgy. határozat) és a **Radó Dezső terv** (Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterve 664/2021. (III.31.) Főv. Kgy. határozattal elfogadva). Fejlesztési cél a dokumentumokban rögzítettek megvalósítása.

>> Fotó: Ferenczi Réka, Pünkösdfürdő Park

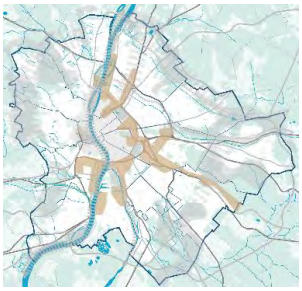

Megvalósítást kiemelten biztosító beavatkozások

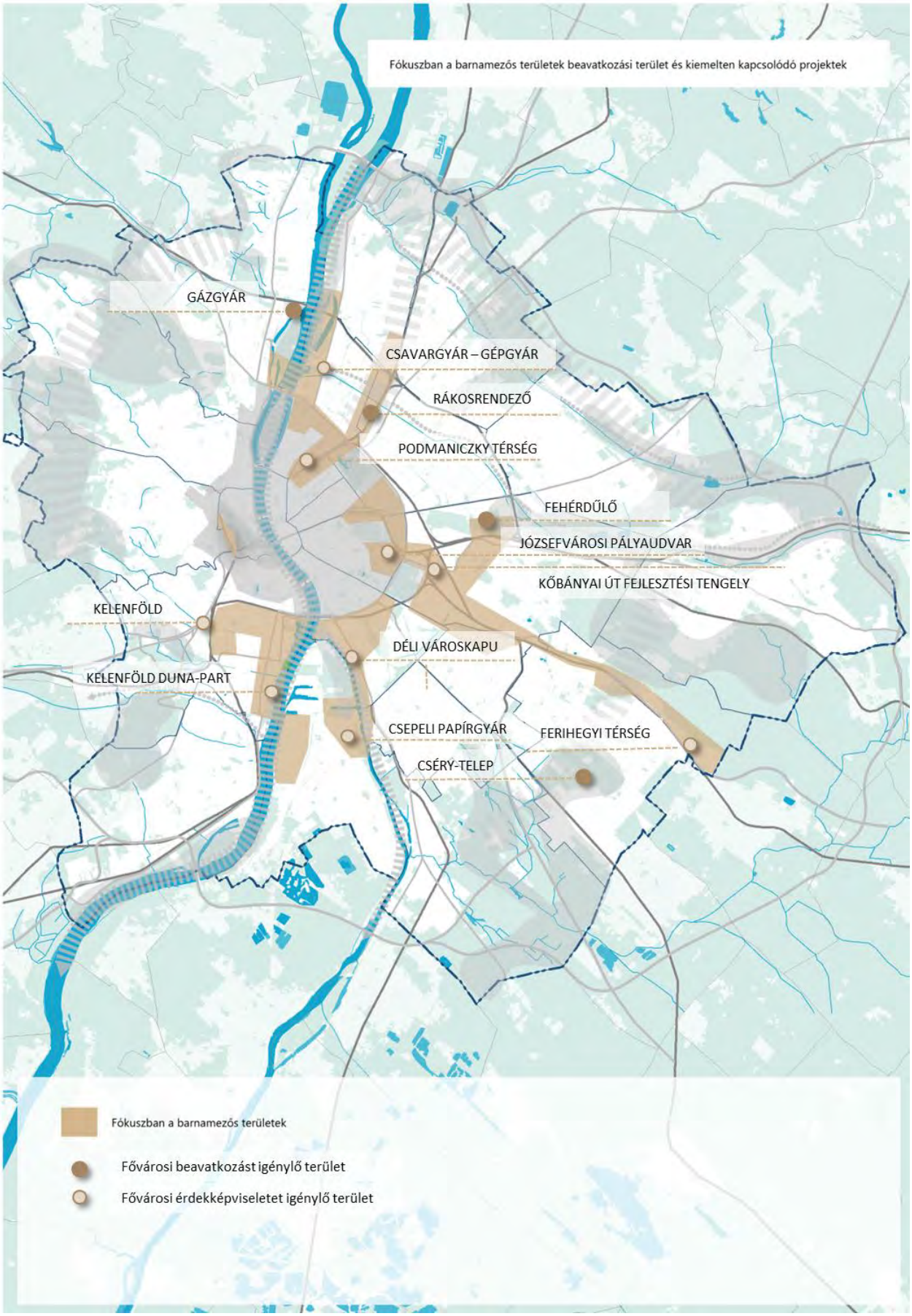
3. Fókuszban a barnamezős területek

A beavatkozás célja

- A használaton kívüli, illetve alulhasznosított barnamezős területek jelentős területi tartalékot jelentenek a város későbbi fejlesztései számára, lehetőséget biztosítanak városias funkciók elhelyezésére, a városfejlesztés során elsődlegesen ezen területek aktivizálására kell törekedni. A barnamezős területek mind a lokáció, mind a tulajdonosi szerkezet, az épületállomány, az esetleges szennyezettség mértéke szempontjából különbözőek, és más-más fejlesztési potenciállal rendelkeznek, ezért **egyedi, helyre szabott fejlesztési programokat kell kidolgozni és megvalósítani**.
- Az értékes épületek védelme, az identitás megőrzése és erősítése érdekében, a területek funkcióváltása, a környezet és **a város szempontjából előnyös vegyes használat kialakítása** szükséges.
- Az épületállomány fejlesztése és a szabadterek rendezése során a karaktermegőrzés mellett törekedni kell a körkörös gazdálkodásra, az energiahatékonyságra, a klímaalkalmazkodási célok megvalósítására, egyebek között a fenntartható csapadékvíz-gazdálkodásra, valamint az épületek távhőre történő csatlakoztatási lehetőségének megteremtése.
- A közlekedési infrastruktúra és a közterületi hálózat fejlesztését a távolabbi barnamezős területek potenciáljának figyelembevételével, a szomszédos területekkel történő megfelelő kapcsolódás követelményei és a sikeres funkcióváltás biztosításához szükséges mobilitási igények teljesítésével kell megvalósítani.
- Kiemelt feladat a barnamezős területek **zöldfelületi-rekreációs célú hasznosítása**, a zöldfelület-hiányos területek ellátottságának javítása, a klímaadaptáció erősítése a kék-zöld infrastruktúra fejlesztésével és a teljes értékű zöldfelület biztosításával. A különböző intenzitású és használati értékű zöldfelületi fejlesztések kialakítását átmeneti hasznosítás keretében is érdemes ösztönözni.
- A barnamezős területek között vannak olyan területek is, amelyek - bár alulhasznosítottnak tekinthetők -, de funkcióváltásuk a közeljövőben nem indokolt, mivel az ott aktív gazdasági szervezetek működése nem jelent konfliktust a környezetében lévő funkciókkal, területhasználatokkal. Az ilyen területek esetében cél a területek telephelyként való megújítása, a **vállalkozások fejlesztéseinek támogatása**.
- A jelentős mértékű talajszennyezéssel rendelkező **területek kármentesítése** is egyre sürgősebb feladat, mert a szennyezés akadályozza a területek funkcióváltását.

Megvalósítást kiemelten biztosító beavatkozások

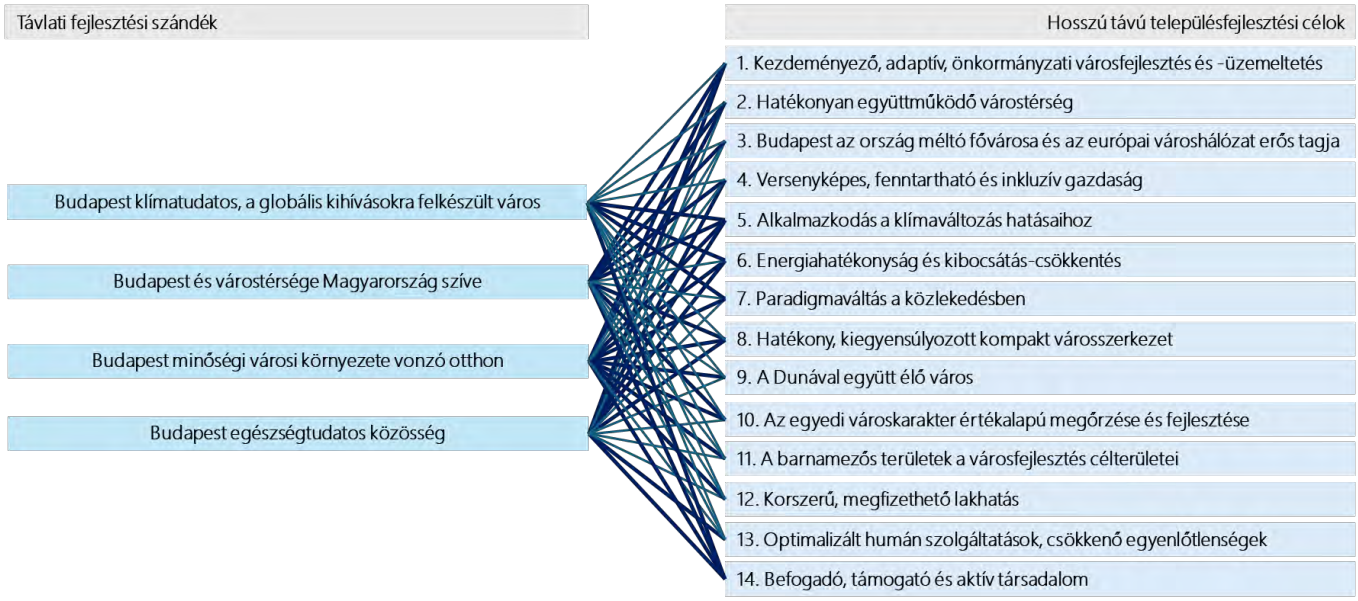
2.3. A településfejlesztési célok rendszere és a célok összefüggései

Településfejlesztési célok rendszere

JÖVŐKÉP (TÁVLATI FEJLESZTÉSI SZÁNDÉKOK)	Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város					
	Budapest és várostérsége Magyarország szíve					
	Budapest minőségi városi környezete vonzó otthon					
	Budapest egészségtudatos közösség					
HOSSZÚ TÁVÚ CÉLOK	1. Kezdeményező, adaptív, önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés 2. Hatékonyan együttműködő várostérség 3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja 4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság 5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz 6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés 7. Paradigmaváltás a közlekedésben			8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet 9. A Dunával együtt élő város 10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése 11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei 12. Korszerű, megfizethető lakhatás 13. Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő egyenlőtlenségek 14. Befogadó, támogató és aktív társadalom		
KÖZÉP-TÁVÚ CÉLOK	1. Megfizethetőség és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	2. Egészség és gondoskodás	3. Zöld átállás: klíma-és környezetvédelem	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	6. Városkormányzás
TELEPÜLÉS-FEJLESZTÉSI ELVEK	ESÉLYTEREMTŐ: elsősorban az itt élő embereket szolgálja ÉRTÉKALAPÚ: az értékeire építve fejleszt ZÖLD: erőforrásaival jól gazdálkodik és védi a környezetét NYITOTT ÉS KEZDEMÉNYEZŐ: új kivívásokra rugalmasan reagál, felkészült és partnerség alapú döntéseket hoz					

Településfejlesztési célok összefüggései

A távlati fejlesztési szándék és a hosszú távú célok közötti kapcsolatok erőssége az erőstől a közepesig grafikusan összegezve:

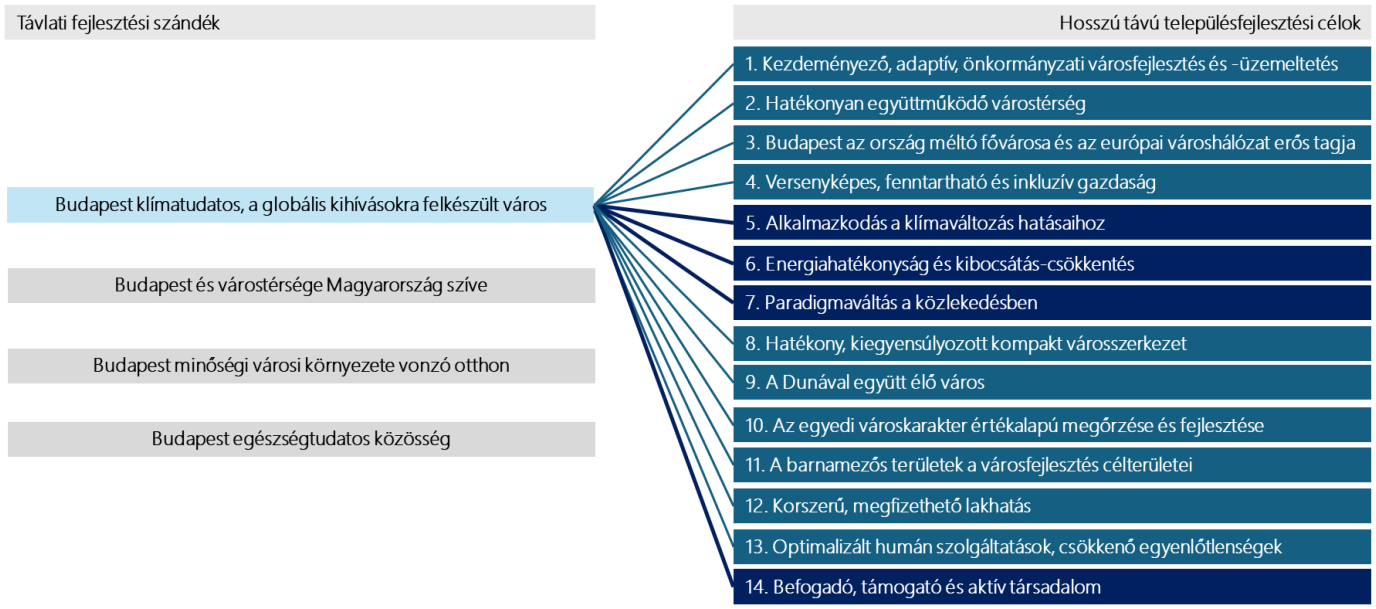
Az ábra egyes elemeinek összefüggései külön-külön ábrán a következő oldalakon szerepelnek.

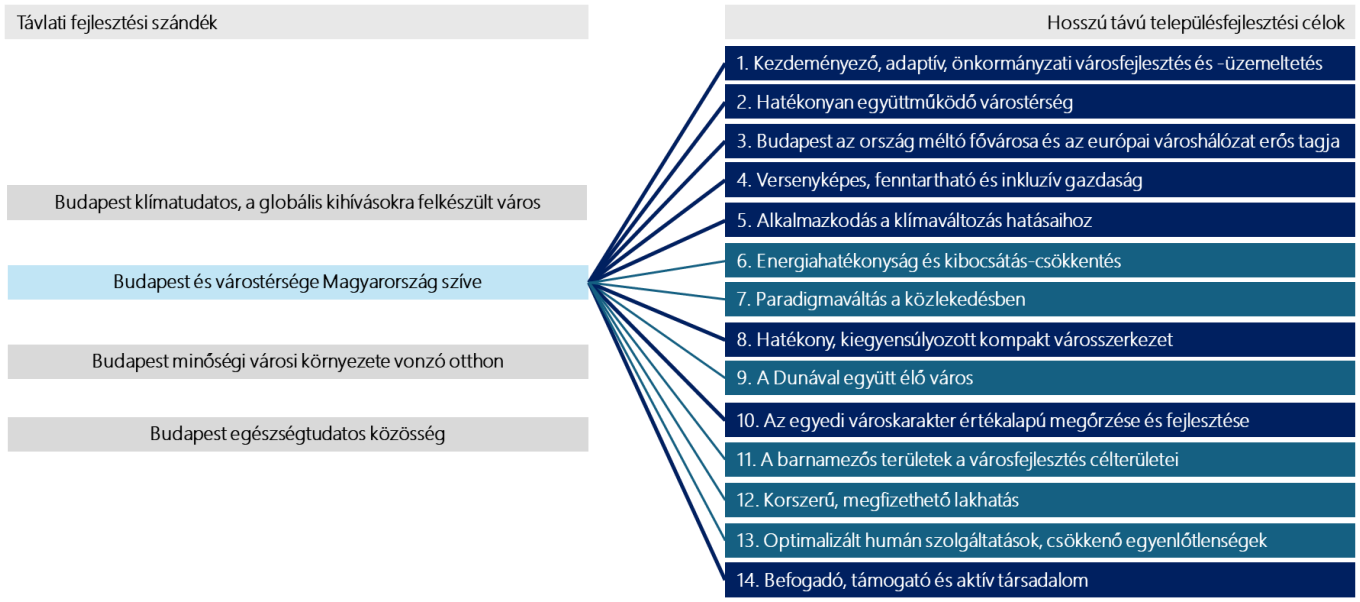
A távlati fejlesztési szándék és a hosszú távú célok közötti kapcsolatok erőssége az erőstől a közepesig táblázatosan:

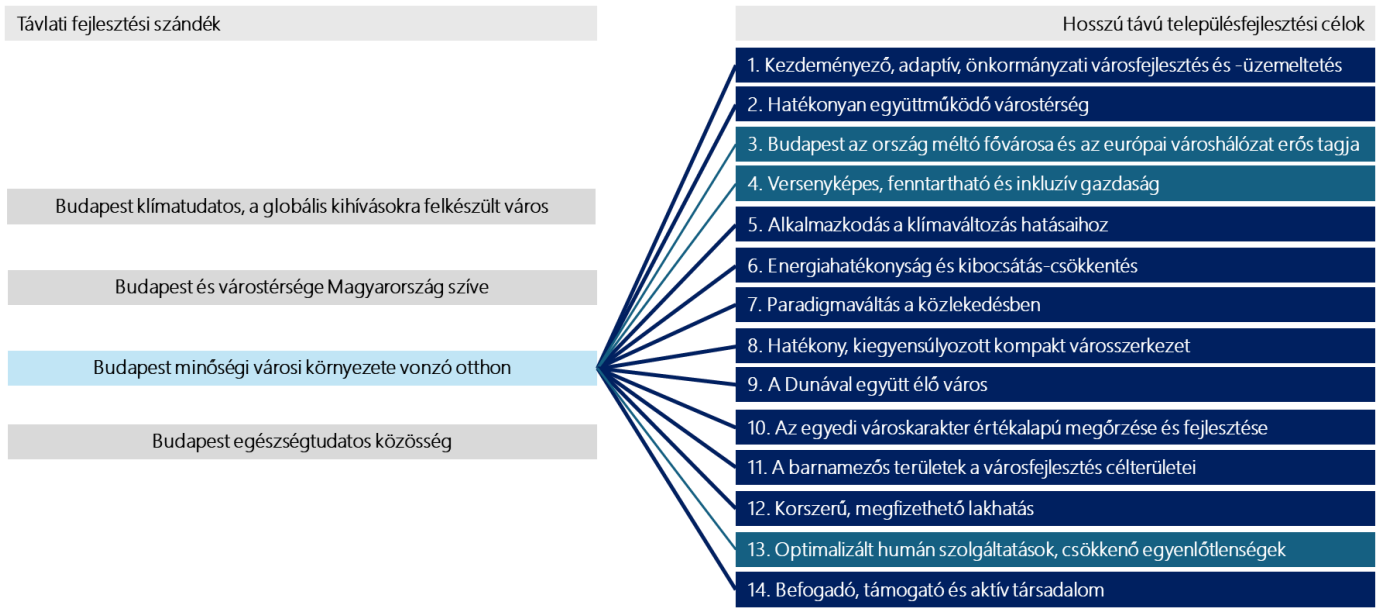
Távlati fejlesztési szándék / Hosszú távú cél	Budapest klímatudatos, a globális kihívásokra felkészült város	Budapest és várostérsége Magyarország szíve	Budapest minőségi városi környezete vonzó otthon	Budapest egészségtudatos közösség
1. Kezdeményező, adaptív, önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés	●	●	●	●
2. Hatékonyan együttműködő várostérség	●	●	●	●
3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja	●	●	●	●
4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság	●	●	●	●
5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz	●	●	●	●
6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés	●	●	●	●
7. Paradigmaváltás a közlekedésben	●	●	●	●
8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet	●	●	●	●
9. A Dunával együtt élő város	●	●	●	●
10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	●	●	●	●
11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei	●	●	●	●
12. Korszerű, megfizethető lakhatás	●	●	●	●
13. Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő egyenlőtlenségek	●	●	●	●
14. Befogadó, támogató és aktív társadalom	●	●	●	●

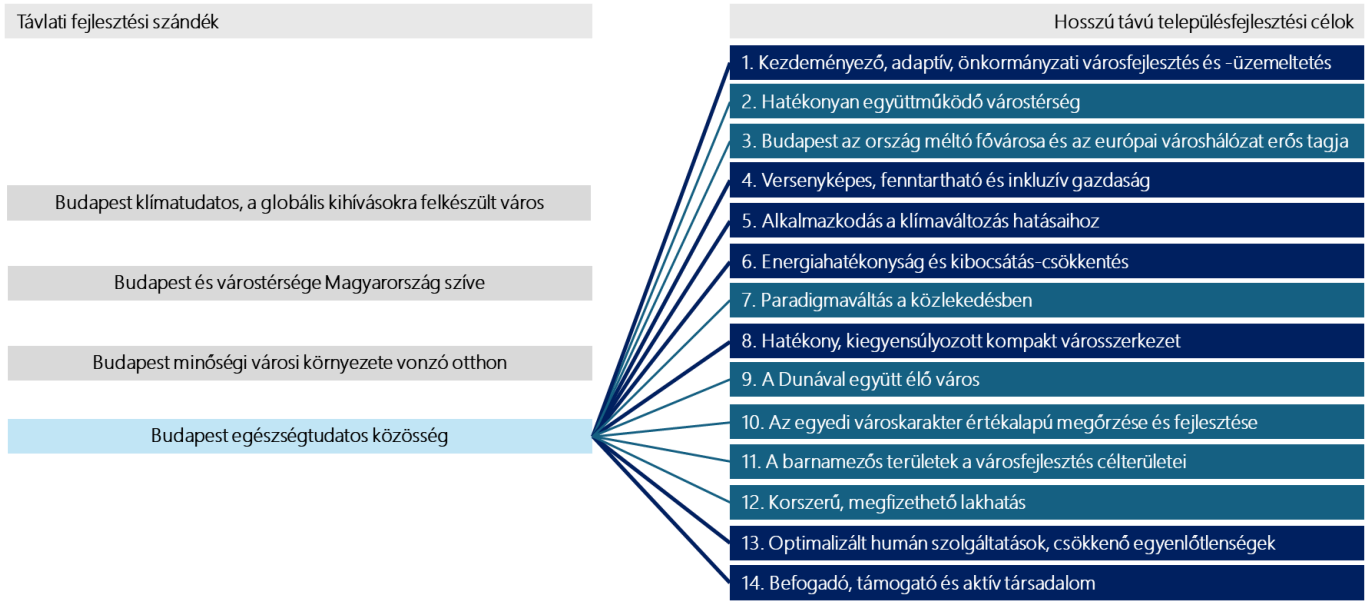
A távlati fejlesztési szándék és a hosszú távú célok közötti kapcsolatok erőssége az erőstől a közepesig grafikusan szándékonként:

A távlati fejlesztési szándék és a hosszú távú célok közötti kapcsolatok erőssége az erőstől a közepesig grafikusan szándékonként:

*A különböző időtávú célok közötti kapcsolatok erőssége a rendkívül erőstől a gyengéig grafikusan összegezve (▬▬▬

A különböző időtávú célok közötti kapcsolatok erőssége a rendkívül erőstől a gyengéig táblázatosan:

Középtáv / Hosszú táv	1. Megfizethetőség és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	2. Egészség és gondoskodás	3. Zöld átállás: klíma-és környezetvédelem	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	6. Város-kormányzás
1. Kezdeményező, adaptív, önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés						
2. Hatékonyan együttműködő várostérség						
3. Budapest az ország méltó fővárosa és az európai városhálózat erős tagja						
4. Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság						
5. Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz						
6. Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés						
7. Paradigmaváltás a közlekedésben						
8. Hatékony, kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet						
9. A Dunával együtt élő város						
10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése						
11. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei						
12. Korszerű, megfizethető lakhatás						
13. Optimalizált humán szolgáltatások, csökkenő egyenlőtlenségek						
14. Befogadó, támogató és aktív társadalom						

*A különböző időtávú célok közötti kapcsolatok erőssége a rendkívül erőstől a gyengéig grafikusan célonként (▬▬▬

*A különböző időtávú célok közötti kapcsolatok erőssége a rendkívül erőstől a gyengéig grafikusan célonként (▬▬▬

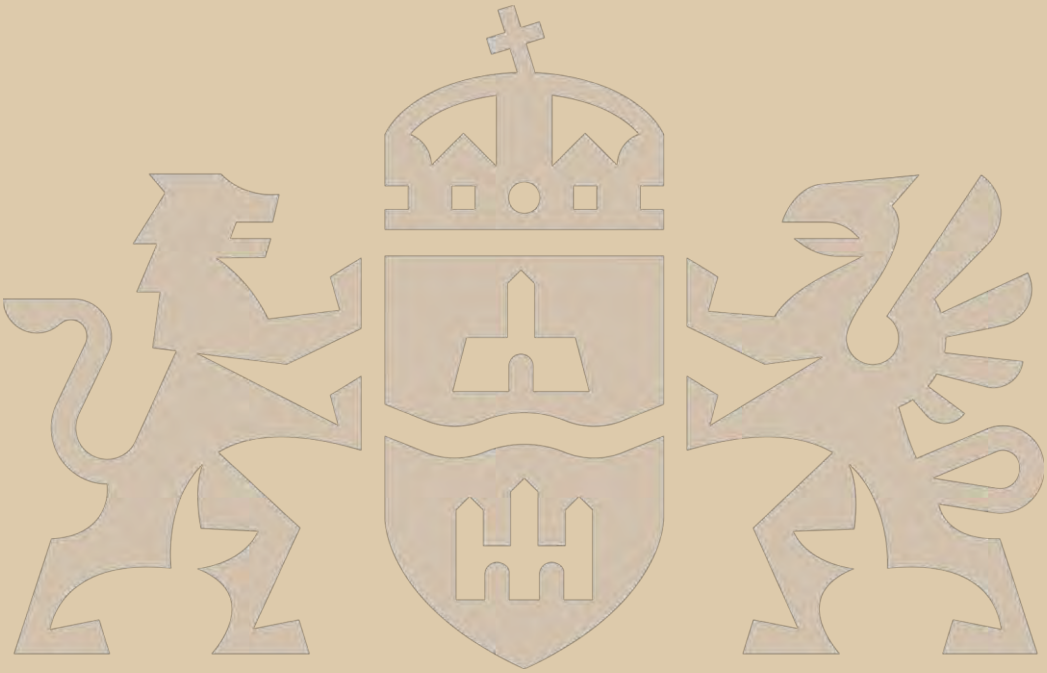
*A különböző időtávú célok közötti kapcsolatok erőssége a rendkívül erőstől a gyengéig grafikusan célonként (▬▬▬

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

II. KÖTET: CSELEKVÉSI PROGRAM

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Tartalomjegyzék

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

I. kötet Budapest Jövőképe, Stratégia

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

II. kötet Cselekvési program

Bevezető 179
3.1. A fejlesztések pénzügyi terve és ütemezése 187
3.2. A megvalósítás háttere 200
3.3. Beavatkozások 211
3.4. A fejlesztési akcióterületek bemutatása, lehatárolása, fejlesztési céljai és tevékenységei 260
3.5. Antiszegregációs program 314

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

III. kötet Fejlesztési tervlap

3. Cselekvési program

Bevezető

A cselekvési program tartalmi és módszertani szempontból két nagyobb egységre tagolódik.

Tartalmazza egyrészt a stratégiai célok elérése érdekében a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett középtávú beavatkozásokat 2034-ig), kitérve a beavatkozások költségigényére, potenciális finanszírozási hátterére, indikatív ütemezésére és a megvalósításhoz szükséges egyéb keretfeltételekre. Önálló fejezetrészben található az Antiszegregációs program, amely bemutatja a Fővárosi Önkormányzat területi szegregáció csökkentése és a folyamatok kialakulásának megelőzése érdekében tervezett beavatkozásait.

A cselekvési program másrészt a közép- és hosszú távú akcióterületeket mutatja be. Az akcióterületek azok a nagykiterjedésű, településszerkezeti szempontból is fontos területek, amelyek jelentős fejlesztési potenciállal bírnak, több érdekelt részvételére és több ágazati fejlesztési szempont érvényesítésére van szükség a tervezés és megvalósítás során. A cselekvési program keretében a Fővárosi Önkormányzat feladata, hogy a kijelölt területek hasznosításának jellegére és módjára javaslatot tegyen a fővárosi szintű célok megvalósítása érdekében. Az akcióterületek így a korábbi stratégiai dokumentumoktól részben eltérő értelmezést kapnak, alapvetően nem a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló területeket és általa tervezett beavatkozások súlyponti területeit jelöli ki, hanem a településfejlesztés szempontjából meghatározó kulcsterületeket. A területek mérete az ott megvalósuló beruházások programja és minősége érdekében azonban a Fővárosi Önkormányzat kezdeményező és partnerségi szerepére van szükség az összfővárosi szempontok érvényesítése érdekében már a tervezés megkezdésétől.

Az integrált szemléletű középtávú stratégiai célok elérését többféle beavatkozás támogatja, a Fővárosi Önkormányzat legfontosabb beavatkozási területeit jelölik ki az intézkedések. Az intézkedések keretében megjelenik az ágazati szemléletet és mögötte a megvalósításhoz szükséges domináns szervezeti háttér. Egy-egy intézkedés erősebben kapcsolódhat egy-egy középtávú célhoz, de támogathatja azonos súllyal vagy részben további középtávú célok elérését is.

A Fővárosi Önkormányzat tervezett intézkedéseit, azok középtávú célokhoz való tartalmi hozzájárulását részletesen tartalmazza a 3.3 fejezet.

TERVEZETT KÖZÉPTÁVÚ INTÉZKEDÉSEK

1.	Mindenki számára elérhető lakhatás biztosítása
2.	Egészségmegőrzés támogatása
3.	Méltó időskor feltételeinek megerősítése
4.	Esélyteremtő szolgáltatások biztosítása
5.	Biztonságos és akadálymentes Budapest feltételeinek megteremtése
6.	Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása
7.	Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése
8.	Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása
9.	Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása
10.	Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése
11.	Energetikai átállás és körforgásos gazdaság szerepének növelése
12.	Fenntartható vízgazdálkodás biztosítása

A középtávú célok eléréséhez Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett intézkedések összefoglalása

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉL: MEGFIZETHETŐ ÉS BIZTONSÁGOS LAKHATÁS VONZÓ LAKÓKÖRNYEZETBEN

Középtávú célokhoz rendelt kiemelt feladatok		Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett intézkedések
1.1.	Megfizethető lakásállomány növelése	1.Mindenki számára elérhető lakhatás biztosítása *Fővárosi Önkormányzat kezelésében lévő lakásszektor bővítése és korszerűsítése*
1.2.	Komplex szemléletű beavatkozások a hátrányos helyzetben élők lakhatásának támogatása és a lakásvesztés megelőzése érdekében	1.Mindenki számára elérhető lakhatás biztosítása *Lakhatást támogató szolgáltatások*
1.3.	Kezdeményezés, érdekérvényesítés a kiszámíthatóság növelése és a lakáspiac egészségesebb működése érdekében	1.Mindenki számára elérhető lakhatás biztosítása *Érdekérvényesítés, együttműködés, finanszírozás bővítése*
1.4.	A lakásállomány energiahatékonysági és műszaki megújítása a finanszírozási lehetőségek és a kapcsolódó szolgáltatások megerősítésével	11. Energetikai átállás és körforgásos gazdaság szerepének növelése *lakossági tulajdonú lakásállomány energetika korszerűsítésének támogatása a Klímaügynökségen keresztül; energiahatékonysági fejlesztések a Fővárosi Önkormányzat portfóliójában*
1.5.	Az alapszolgáltatások és a közterületek minőségének fejlesztésével a lakókörnyezet vonzerejének, egyenlő esélyű használatának és biztonságának növelése.	5. Biztonságos és akadálymentes Budapest feltételeinek megteremtése 8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása 9.Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása 10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése *Több intézkedés együttesének eredményeként a lakókörnyezet köz- és közlekedésbiztonságának, a szolgáltatások akadálymentes hozzáférésének javítása. A zöld- és közterületi fejlesztésekkel összességében a lakókörnyezet/városrészek élhetőségének javítása.*

2. KÖZÉPTÁVÚ CÉL: EGÉSZSÉG ÉS GONDOSKODÁS

Középtávú célokhoz rendelt kiemelt feladatok		Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett intézkedések
2.1.	Szociális és közegészségügyi ellátórendszer fejlesztése és ebben az önkormányzati érdekérvényesítés erősítése.	2.Egészségmegőrzés támogatása *hajléktalan személyek egészségügyi ellátásban hiányzó szolgáltatások fejlesztése* 3. Méltó időskor feltételeinek megerősítése *Időseket támogató szolgáltatások fejlesztése* 4. Esélyteremtő szolgáltatások biztosítása *Hajléktalan ellátás intézményi programja*
2.2.	Együttműködés és célzott beavatkozások a képzett munkaerő rendelkezésre állása érdekében.	3. Méltó időskor feltételeinek megerősítése *Szakemberképzés az idősotthonokban* 4. Esélyteremtő szolgáltatások biztosítása *Foglalkoztatásra irányuló beavatkozások integrált szemlélettel*
2.3.	A prevenció és a korai beavatkozások szerepének megerősítése, a betegút támogatása, egészségtudatosság növelése	2.Egészségmegőrzés támogatása *Népegészségügyi programok a korai diagnózis és betegút támogatására, szűrőprogramok*

2.4. Az aktív, egészséges életmód feltételeinek fejlesztése, a hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése.	2.Egészségmegőrzés támogatása *közösségi sportesemények és fővárosi létesítmények fejlesztése* 7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése *gyógyfürdők, strandok fejlesztése* 10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése *kék-zöld hálózat keretében rekreációs területek fejlesztése inkluzív szemlélettel*
2.5. Egészséges környezettel a megbetegedések kockázatának csökkentése	8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása 9.Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása 10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése 11. Energetikai átállás és körforgásos gazdaság szerepének növelése *Több intézkedés együttesének eredményeként a zajterhelés csökkentése, levegőminőség javítása, hőszigethatásból adódó egészségügyi kockázatok csökkentése.*
2.6. Az egészségesebb és kevésbé pazarló élelmiszerfogyasztás, valamint a fenntarthatóbb élelmiszertermelés támogatása.	2.Egészségmegőrzés támogatása *Fenntartható fővárosi élelmiszerellátás feltételeinek javítása*
2.7. Az egészséges ivóvíz biztosítása minden budapesti háztartás számára.	12. Fenntartható vízgazdálkodás biztosítása *Fejlesztések a biztonságos, jó minőségű vízellátás érdekében*
2.8. Digitalizáció lehetőségeinek kihasználása és az együttműködés növelése a jobb ellátások és a váratlan helyzetek gyors és adekvát kezelése érdekében.	3. Méltó időskor feltételeinek megerősítése *Távfelügyelei rendszer és okos otthonok kialakítása pilot jelleggel* 6. Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása *információtechnológiai fejlesztések* 7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése *innováció és smart megoldások ösztönzése és támogatása a lakosság jobb ellátása érdekében*
2.9. Egyenlő esélyű, inkluzív városhasználat és szolgáltatások biztosítása	5. Biztonságos és akadálymentes Budapest feltételeinek megteremtése *közösségi közlekedés akadálymentesítése; fővárosi hatáskörben az épületállomány és közterületek fizikai akadálymentesítése folyamatosan, felújítás és új építés esetében kötelezően. Akadálymetesítettségre vonatkozó állapotfelmérés és monitoring rendszer kidolgozása* 8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása *közterületek inkluzív és akadálymentes használata szerinti projekttartalmak* 10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése *zöldterületek, rekreációs funkciók inkluzív és akadálymentes használata szerinti projekttartalmak* *fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés horizontálisan minden beavatkozásnál megjelenik*

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉL: ZÖLD ÁTÁLLÁS: KLÍMA- ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

Középtávú célokhoz rendelt kiemelt feladatok	Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett intézkedések
3.1. Zöld- és kékinfrastruktúra hálózat fejlesztése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás jegyében	**6. Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása** *BP FATÁR továbbfejlesztése* **8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *városi közterületeken, barnamezős területeken zöldfelületek fejlesztése, közterületi fásítás* **9.Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása** közlekedési infrastruktúra során zöldfelületi fejlesztések integrált megjelenése **10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése** *városi parkok, zöld folyosó a Duna mentén* **12. Fenntartható vízgazdálkodás biztosítása** *árvízvédelemi fejlesztések és vízi közmű rekonstrukciók során a zöldfelületi szempontok érvényesítése*
3.2. Természetközeli területek megőrzése, biodiverzitás növelése	**10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése** *zöld folyosó a Duna mentén, természetközeli területek védelme*
3.3. Intézkedések az integrált szemléletű, biztonságos és klímaadaptív vízgazdálkodás érdekében	**8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *a csapadékvíz megtartása és helyben történő hasznosítása a fejlesztések keretében* **10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése** *városi kisvízfolyások revitalizálása a gyalogos- és kerékpáros közlekedés fejlesztésével; a csapadékvíz megtartása és helyben történő hasznosítása a hálózati fejlesztések keretében* **12. Fenntartható vízgazdálkodás biztosítása** *árvíz- és elöntésvédelmi fejlesztések; szennyvízkezeléshez, elvezetéshez kapcsolódó fejlesztések*
3.4. Energiahatékony épületállomány, korszerű távhő- és közvilágítási hálózatok, nyílt információs rendszerek	**6. Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása** *energetikai beruházások tervezést támogató adatalapú döntéshozás hátterének fejlesztése* **8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *pozitív energiamérlegű városrészek tervezése, megvalósítása* **11. Energetikai átállás és körforgásos gazdaság szerepének növelése** *lakossági tulajdonú lakásállomány energetika korszerűsítésének támogatása a Klímaügynökségen keresztül; energiahatékonysági fejlesztések a Fővárosi Önkormányzathoz kapcsolódó szolgáltatási területeken; távhő, közvilágítás területén fejlesztések*
3.5. Egészséges városi környezet és energiafüggetlenség érdekében megújuló energiaforrásokra épülő energiatermelés és elektromobilitás	**11. Energetikai átállás és körforgásos gazdaság szerepének növelése** *megújuló energia fejlesztések a Fővárosi Önkormányzathoz kapcsolódó szolgáltatási területeken; zöld távhő fejlesztések és távhőkörzetek összekapcsolása; vállalatközi együttműködés a hulladékhő hasznosításában*
3.6. Lépések a körforgásos gazdaság megteremtése érdekében	**11. Energetikai átállás és körforgásos gazdaság szerepének növelése**

	fővárosi zöld közbeszerzési eljárási követelményrendszer; rövid távon végrehajtandó hulladékszegény megoldásokat eredményező beavatkozások
3.7. Fenntartható városi közlekedés	**9.Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása** *fonódó villamoshálózat bővítése; közösségi közlekedés hálózati fejlesztési, járműpark korszerűsítése, kerékpárutak fejlesztése, közúthálózat rekonstrukciója és hálózati fejlesztések*
3.8. Egészséges utcák és terek	**8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *közterületek tisztaságát támogató fejlesztések, fasor rekonstrukciós program, közösségi terek (Városháza tömb); hőszigethatás csökkentése/zöldfelületek növelése, gyalogosbarát átalakítások, akadálymentesítés, humanizálás a közterületi projektek esetében (kiemelt tengelyek, Duna-part, barnamezős területek átalakítása); egészséges utcák módszertani disszemináció*

>> Fotó: BujnovszkyTamás, Iparművészeti Múzeum

4. KÖZÉPTÁVÚ CÉL: ÉRTÉKŐRZŐ ÉS ÉRTÉKTEREMTŐ MINŐSÉGI VÁROSFEJLESZTÉS

Középtávú célokhoz rendelt kiemelt feladatok	Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett intézkedések
4.1. A városi táj fokozott védelme	**8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *érdekérvényesítés, szemléletformálás, jogi, szabályozási, várostervezés eszközök alkalmazása saját hatáskörben; értékvédelmi útmutatók*
4.2. Egyedi örökségi értékek hatékonyabb védelme	**7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése** *épületek kulturális-közösségi célú funkcionális megújítása, újrahasznosítása; történeti fürdők fejlesztése* **8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *építészeti örökségvédelmi program elindítása; értékvédelmi feltáró munka* **9.Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása** *értékvédelem szempontjából fontos műszaki infrastruktúra felújítása (megállóhelyek, M1)*
4.3. Barnamezős területek értékőrző és értékteremtő, funkcióváltó hasznosítása, illeszkedő és minőségi új városnegyedek	**8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *tervezés a funkcióváltás, megújulás városi célokhoz illeszkedésének biztosítása érdekében; mintaprojektek tervezése, megvalósítása; értékvédelmi városrehabilitációs útmutató; mesterterv útmutató kidolgozása*
4.4. Központrendszer működésének erősítése, alapvető szolgáltatások elérhetősége	**8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *nagyforgalmú közösségi közlekedési átszálló csomópontok minőségi fejlesztése, erre vonatkozó útmutató (mesterterv) kidolgozása* **6. Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása** *szolgáltatás-tervezési módszertan térnyerésének szakmai támogatása az önkormányzati szektorban* **5. Biztonságos és akadálymentes Budapest feltételeinek megteremtése** **7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése** **9.Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása** **10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése** *Fővárosi Önkormányzathoz tartozó közszolgáltatások és hálózatok fejlesztése (elsősorban közösségi közlekedés, kerékpárutak, zöldfelületek és közmű-ellátás, kulturális-közművelődési terület, horizontálisan az akadálymentesítés)*
4.5. Tiszta, minőségi városi térhasználat, értékálló közterületek kialakítása	**8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *Duna-parti, az épített értékek környezetében lévő, nagy gyalogos forgalmú közterületek (kiemelt tengelyek, Nagykörút) minőségi megújítása komplex szemlélettel köztisztaságot szolgáló fejlesztések; zajterhelés csökkentése, levegőminőség javítása a beavatkozásokkal*
4.6. A Duna-partok és szigetek fejlesztése	**8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása** *rakpartok fejlesztése* **10. Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése** *zöld folyosó a Duna mentén*
4.7. A városi értékek bemutatása	**8.Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása rakpartok fejlesztése** *értékvédelemmel, várostörténettel kapcsolatos edukáció; a társadalmi kezdeményezések támogatása és ösztönzése az értékek megismertetése területén*

5. KÖZÉPTÁVÚ CÉL: FENNTARTHATÓ ÉS INKLUZÍV GAZDASÁG

Középtávú célokhoz rendelt kiemelt feladatok	Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett intézkedések
5.1. Az önkormányzati szektor szerepének növelése az innovációs ökoszisztémában, az életminőség javítását célzó innováció ösztönzése, alkalmazása.	**7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése** *Smart Budapest program a társadalmi innováció ösztönzése, támogatása*
5.2. A gazdasági szektorral való együttműködést, befektetésösztönzést, információ-szolgáltatást támogató szervezeti kapacitások és szolgáltatások megerősítésére	**7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése** *Befektetésösztönzési és gazdasági menedzsment szervezeti háttér megerősítése*
5.3. Önkormányzati ügyintézés és adatgazdálkodás fejlesztése	**6. Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása** *szolgáltatás-tervezési módszertan alkalmazása az ügyféloldali fejlesztéseknél; digitális városháza program keretében adatmenedzsment és adatalapú döntéshozást támogató szolgáltatások fejlesztése; fővárosi digitális portfólió kialakítása*
5.4. Városi és várostérségi szintű közszolgáltatások fejlesztése	**6. Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása** *ügyféloldali fejlesztések a gazdasági szereplők szempontjából* **7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése** *átfogó city-logisztikai szabályozás és kapcsolódó fejlesztések* **9.Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása** *általában a közlekedési szolgáltatások fejlesztése; parkolásszabályozás* **11. Energetikai átállás és körforgásos gazdaság szerepének növelése** *távhő-rendszer fejlesztéseivel az új ingatlanfejlesztések ellátásának biztosítása*
5.5. A központrendszer és az üzletutcák működését támogató ingatlangazdálkodás.	**7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése** *Mellékközpontok, üzletutcák revitalizációjában együttműködés, a gazdasági szektor bevonása, helyiséggazdálkodási eszközök alkalmazása, mesterterv útmutató kidolgozása*
5.6. Minőségi turizmust, művelődést és kertív ipart támogató fejlesztések.	**7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése** *kulturális intézmények fejlesztése és bővítése a közterek bevonásával, használaton kívüli épületek bevonásával; kulturális-kreatív stratégia kidolgozása,*
5.7. A fenntartható, minőségi turizmus feltételeinek megerősítése	**7. Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése** *gyógyfürdők és strandok fejlesztése; kulturális intézmények és programok fejlesztése; turistabusz forgalommal kapcsolatos feltételek kialakítása; együttműködés koordinálása a szektorban (kerekasztal), együttműködésen alapuló projektek kezdeményezése*
5.8. Munkaerőpiaci ciklusokhoz kapcsolódó problémák kezelése, a munkaerőpiaci hátrányok csökkentése és a méltányos munkavállalás feltételeinek javítása.	**4. Esélyteremtő szolgáltatások biztosítása** *Foglalkoztatásra irányuló beavatkozások integrált szemlélettel*

6. KÖZÉPTÁVÚ CÉL: VÁROSKORMÁNYZÁS

Középtávú célokhoz rendelt kiemelt feladatok	Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett intézkedések
6.1. Együttműködés erősítése a városfejlesztéseben a civil- és szakmai szervezetekkel, lakossági részvétel növelése	☛ Cselekvési program 3.2 A megvalósítás háttere fejezete *civil szektorral való együttműködés formái*
6.2. A Kormány és a fővárosi önkormányzatok stratégiai városfejlesztési partnersége	☛ Cselekvési program 3.2 A megvalósítás háttere fejezete *Kormánnyal való együttműködés formája és kiemelt tartalma*
6.3. Fővárosi önkormányzatok hatékonyabb együttműködése, egységes Budapest.	☛ Cselekvési program 3.2 A megvalósítás háttere fejezete *kerületi önkormányzatokkal való együttműködés kiemelt tartalma*
6.4. Várostérségi szintű partnerségi kormányzás a fenntartható növekedés és a jobb életminőség érdekében.	☛ Cselekvési program 3.2 A megvalósítás háttere fejezete *Várostérségi érdekeltekkel való együttműködés formája és kiemelt tartalma*
6.5. Szervezeti felkészültség növelése, digitális átállás gyorsítása és együttműködés erősítése a helyi közszolgáltatásokban.	6. Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása *digitális szolgáltatási portfólió kialakítása*
6.6. Önkormányzati autonómia megerősítése, kiszámítható, a feladatokkal arányos finanszírozás mind a városfejlesztésben, mind a városüzemeltetésben	☛ Cselekvési program 3.2 A fejlesztések pénzügyi terve és ütemezése
6.7. Elégedett dolgozók a köszszolgáltatásokban, biztonságos, magas színvonalú szolgáltatásokhoz szükséges munkaerő rendelkezésre állása	4. Esélyteremtő szolgáltatások biztosítása *Foglalkoztatásra irányuló beavatkozások integrált szemlélettel*
6.8. Közérthető, naprakész tájékoztatás.	5. Biztonságos és akadálymentes Budapest feltételeinek megteremtése *tájékoztatás, ügyintézés felhasználóbarát és közérthetőséget és esélyegyenlőséget, egyenlő esélyű hozzáférést javító fejlesztéseinek folytatása, átlátható, naprakész tájékoztatás kialakítása a különböző szolgáltatásokról* 6. Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása *ügyféloldali fejlesztések során érvényesítés*

Az 3.3. fejezetben az intézkedések alatt jelzett programok, beavatkozások tartalma indikatív, az egyedi projektek szintjén dől el – kihasználva a pályázati lehetőségekben meghatározott integrációs lehetőséget –, hogy mely beavatkozások kapcsolhatók össze. Ilyen, ma már általánosan érvényes szempont például az akadálymentesség feltételeinek biztosítása a projektek tartalmában, vagy az azbeszttartalmú infrastruktúra kiváltási kötelezettsége. Minden projekt esetében törekedni kell a komplex szemléletű megvalósításra.

3.1. A fejlesztések pénzügyi terve és ütemezése

>> Fotó: Polinszky Tibor

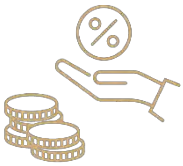
3.1.1. Az Önkormányzat gazdálkodási háttere

Fővárosi Önkormányzat gazdálkodási helyzete

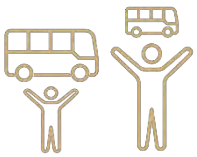
A Stratégia megvalósításának kulcskérdése a szükséges finanszírozási háttér rendelkezésre állása. Az eddigi tapasztalatok alapján a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett fejlesztések és a rendelkezésre álló finanszírozási lehetőségek között jelentős eltérés van (finanszírozási hiány), és a bevonni tervezett források rendelkezése állása is sok esetben bizonytalan. A kormányzati intézkedéseknek és makrogazdasági folyamatoknak szignifikáns hatása van a működési költségek alakulására, az Önkormányzat gazdálkodási helyzetére, a már folyamatban lévő fejlesztések költségvetésének változására. Mindezek eredményeként, a városfejlesztésre fordítható források mennyisége nagymértékben leszűkült, az Önkormányzat saját finanszírozási képessége és a kormányzati döntésekkel támogatott projektek volumene egyaránt lecsökkent. Ennek következtében 2020 óta a már folyamatban lévő, finanszírozási támogatással rendelkező fejlesztések mellett új projektek elsősorban ott tudtak elindulni, ahol halaszthatatlan beavatkozásra volt szükség (elsősorban infrastrukturális fejlesztések esetén), illetve ahol az Önkormányzat egyéb külső forrásbevonásra – jellemzően közvetlen elérésű uniós forrásokra – sikeresen pályázott. A 2014-2020-as uniós ciklusból támogatott projektek 2024-ben lezárultak, kormányzati támogatás bevonásával valósult meg a Blaha Lujza tér felújítása, ugyanakkor a Széchenyi lánchíd felújításának befejezése után a Kormány által vállalt támogatás 2024 év végéig sem érkezett meg a Fővárosi Önkormányzathoz.

A fejlesztések finanszírozási forrásainak hiánya hosszú évekre visszanyúlóan jellemző, azonban 2020 óta olyan elvonásokról és korlátozásokról születettek döntések, amelyek erősen leszűkítették a fejlesztések saját erőből történő finanszírozásának lehetőségét. Ehelyütt három jelentős tételt szükséges rögzíteni.

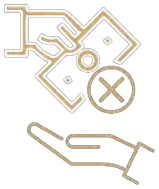
Helyi iparűzési adóbevételből szolidaritási hozzájárulás

- A Budapesten keletkező helyi iparűzési adóbevételből 54%-ot kap a Fővárosi Önkormányzat, a többi a kerületi önkormányzatok között oszlik meg. Ebből a saját bevételi forrásból a Kormány által szolidaritási hozzájárulás címen történő elvonás mind mértékében, mind a saját bevételeken belüli arányát tekintve sokszorosára nőtt a bevezetése óta. Ehhez kapcsolódóan 2025-től további elvonásról született dönté, az iparűzési adóból származó bevételekből csak a 2024-es szintig részesül az Önkormányzat, a növekmény egy pályázati alapba kerül, amely a járások fejlesztését szolgálja. 2024-ben a tervezett 303,5 milliárd Ft összegű iparűzési adóbevételből a Fővárosi Önkormányzatnak már 75,5 milliárd Ft-ot kellett volna a központi költségvetésbe befizetnie (ezügyben pert indított a Fővárosi Önkormányzat), ami egyben azt is jelenti, hogy a Fővárosi Önkormányzat negyedik éve egyre romló, nettó befizetői pozícióban van, azaz többet fizet vissza a központi költségvetésbe, mint amennyit onnan feladatainak ellátására folyósítanak. A bizonytalanságot növeli, hogy az elvonás nem adó-természetű, nem a közteherviselési-kötelezettségből fakad, így mértéke a Kormány döntése szerint évről évre változhat. Az iparűzési adóbevételek felhasználását az is korlátozza, hogy jogszabály szerint az a Fővárosi Önkormányzat esetében elsőként a helyi közösségi közlekedési feladatellátásnak forrása. További jelentős tétel, amely a fejlesztések finanszírozására is hatással van az a Fővárosi Önkormányzat közösségi közlekedéssel kapcsolatos aránytalan teherviselése. 2018-ban az állam a közösségi közlekedésre adott támogatásnak (jegy-, és bérletbevétel feletti rész) még 13%-át biztosította, 2024-ben ennek mértéke várhatóan 8%-ra csökken. Ez összegszerűen és nagyságrendileg azt jelenti, hogy a Fővárosi Önkormányzat a BKK Zrt. közlekedésszervezői feladataihoz 150 milliárd Ft-ot biztosít, amelyből az állam által feladatfinanszírozásra folyósított összeg mindössze 12 milliárd Ft volt.

Közösségi közlekedéssel kapcsolatos aránytalan teherviselés

- A harmadik jelentős tényező a fejlesztési források rendelkezésre állása és kiszámíthatósága szempontjából, a Fővárosi Önkormányzat és a tulajdonában álló gazdasági társaságok fejlesztési hitelfelvételének kormányzati korlátozása, a kormányzati döntések kiszámíthatatlansága és az utóbbi négy évben teljes ellehetetlenítése. Ennek jogi hátterét a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCIV. törvény biztosítja, mely szerint az önkormányzatok hitelfelvétele az eladósodottság megelőzése érdekében előzetes kormányengedélyhez kötött. Hitelfelvétellel az adósságkonszolidációt követően is élt az önkormányzat, az Európai Beruházási Bank (EIB) 2015 után lehívott hitelkerete hozzájárult fontos közlekedésfejlesztési projektek és a TÉR-KÖZ program finanszírozásához is.

Fejlesztési hitelfelvételek kormányzati korlátozása

A fejlesztési célú hitelek a fővárosi cégek tervezett projektjeinek finanszírozásában is nagy szerepet játszanak. A projektek részben bevételt termelnek vagy költségmegtakarítást eredményeznek, tehát a fejlesztések ütemezett – hitelfelvétel bevonásával történő – megvalósítása a megfelelő működési és szolgáltatási színvonal és bevételszerzés érdekében is lényeges (pl. a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zrt. üzemeltetésében lévő fővárosi gyógyfürdők, strandok). Ezeknek a vállalatoknak a jövedelemtermelő képessége alapozza meg a jövőbeli fejlesztések finanszírozási képességét is (a hitelképesség mellett a megtermelt profit visszaforgatása újabb fejlesztésekbe). Ehhez azonban arra is szükség van, hogy a Fővárosi Önkormányzat gazdálkodási helyzete lehetővé tegye, hogy a tulajdonosként őt illető osztalékot a társaságoknál hagyja és azt ne a működés finanszírozásában keletkező hiányokra kelljen fordítania. A nonprofit formában működő közszolgáltató vállalatok esetében (pl. BKM Nonprofit Zrt.) a keletkező osztalék automatikusan a közfeladatellátásra (pl. fejlesztésekre) fordítódik.

Az egyéb bevételek között kimutatott, az államtól az önkormányzati feladatok ellátására kapott normatív támogatás, valamint a további saját bevételek (térítési díjak, közterület-használat, parkolási díjak, bérleti díjak, üzemeltetési díjak, osztalékbevételek, építményadó és idegenforgalmi adó a Margit-sziget területére) is elsősorban a működést szolgálják, melyek pusztán a kisléptékű, de folyamatosan jelentkező, amortizációból adódó felújítások és fejlesztések finanszírozását teszik lehetővé.

Az Önkormányzat vagyongazdálkodási helyzetéről elmondható, hogy a potenciálisan értékesíthető ingatlanportfóliója korlátozott, a vagyonelemek jelentős része kedvezőtlen elhelyezkedésű és/vagy rossz műszaki állapotú, így a költségvetés bevételi oldalán sem jelent jelentős potenciális forrást a fejlesztések szempontjából. Ezért a jövőben fontos szempont, hogy különösen a főváros közigazgatási területén belül lévő, a városfejlesztési célok megvalósításába bevonható ingatlanállomány megtartása (az Önkormányzat a lakásállomány értékesítését leállította) és hasznosítása (pl. üresen álló épületek funkcióváltással történő hasznosítása) kerüljön előtérbe.

A fentiek alapján a következő tíz év fejlesztéseinek finanszírozásában a saját közhatalmi bevételek növekedése és az Fővárosi Önkormányzat hitelfelvételi lehetősége csak korlátozottan vehető számításba. A Fővárosi Önkormányzat a jövőben is minden lehetőséget és fórumot fel fog használni annak érdekében, hogy a működés és a fejlesztések finanszírozása kiszámíthatóbb pályára álljon (2024-ben is perben áll a Magyar Állammal a szolidaritási hozzájárulás ügyében), a Fővárosi Önkormányzat feladataival és a főváros nemzetközi térben betöltött szerepével, versenyképességének biztosításával összefüggő fejlesztési igényekkel arányos legyen. A Fővárosi Önkormányzat által ellátott közfeladatok közül a közösségi közlekedés működésének támogatása ügyében ez kiemelten fontos. Ha ezen a téren nem történik változás, a szektorban elmaradó fejlesztések tovább növelik a működési költségeket, a színvonal hanyatlása kihat a bevételekre, a szolgáltatás olyan spirálba kerülhet, ahol az amortizációból adódó fejlesztési igény és a működőképesség biztosítása mellett nagyléptékű új fejlesztésekre nem lesz lehetőség (pl. jelentős műtárgyak,

új kötöttpályás viszonylatok kialakítása). A saját bevételek növelése érdekében ezért az ügyfélélményt, kényelmet és a fogyasztói szokások befolyásolását támogató, szolgáltatástervezésen alapuló, folyamatos kisléptékű fejlesztéseknek is nagy szerepe van.

3.1.2. Európai Unió forrásai

A középtávú tervek megvalósításában az Európai Unió forrásai továbbra is meghatározó szerepet játszanak.

Az EU Strukturális és Beruházási Alapjain keresztül az Unió többéves pénzügyi keretéből (MMF) Magyarországra érkező források felhasználásának területeit és módját az operatív programok tartalmazzák, melyek nemzeti szintű tervezés keretében kerülnek felhasználásra.

A 2021-2027-es ciklusban a Területfejlesztési Operatív Program Plusz felhasználásának fővárost érintő két intézkedése kapcsán a Fővárosi Önkormányzat részt vett a tervezésben, a forrásfelhasználás területei a Budapest Integrált Területi Programja (ITP) dokumentumban kerültek rögzítésre.

Területfejlesztési Operatív Program Plusz

(TOP Plusz)

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) finanszírozott beavatkozások kiemelt eljárásrend keretében:	‣ Lakásügynökség – lakásállomány felújítása és bővítése (8,5 milliárd Ft-os keret) ‣ Szilárd tüzelésű háztartások átállítása, energiaszegénység enyhítése (1 milliárd Ft-os keret) ‣ Bringasztráda program (6 milliárd Ft-os keret) ‣ Komplex klímaadaptációs és közterületmegújítási projektek (19,6 milliárd Ft-os keret)
ERFA-ból finanszírozott beavatkozások standard kiválasztási eljárásrendben (kerületi önkormányzatok által pályázható keret), ahol a Fővárosi Önkormányzat közreműködött a pályázat szakmai tartalmának kidolgozásában:	‣ Egészséges utcák Program (24,16 milliárd Ft)
Az Európai Szociális Alap Plusz-ból (ESZA Pluszból) finanszírozott beavatkozások kiemelt eljárásrend keretében:	‣ Fővárosi Foglalkoztatási paktum (2,8 milliárd Ft-os keret) ‣ Komplex támogatás a szolgáltatások összekapcsolásával (4,2 milliárd Ft-os keret) ‣ Energiaügynökségi modell elindítása (1,5 milliárd Ft-os keret) ‣ Szociális szolgáltatások kapacitás-fejlesztése (6,9 milliárd Ft-os keret) ‣ Lakásügynökség- modell kialakítása (3 milliárd Ft-os keret) ‣ Lakhatási garancia program (7,4 milliárd Ft-os keret)

A TOP Plusz-ból a Fővárosi Önkormányzat által megvalósítani tervezett és koordinált fejlesztések 2024 novemberéig még nem tudtak megkezdődni, mindössze három területen jelentek meg a pályázati felhívások.

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz) az eddig lefolytatott egyeztetések alapján három nagyobb projektet támogat az árvízvédelem (két projekt) és a szennyvízelvezetés (egy projekt) terén, ez utóbbi az agglomerációs övezetben valósul meg, a KEHOP-ból támogatott és 2018 után megvalósított I. szakaszt követően. A Fővárosi Önkormányzat a további projektek támogathatósága érdekében rendszeresen egyeztetéseket kezdeményez az illetékes minisztériummal.

Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)

A legnagyobb fejlesztési forrásigény a közösségi közlekedés kapcsán jelentkezik, a projektek finanszírozásában az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz) fontos szerepet játszik. A 2021-2027-es ciklus alatt az OP-ból 73,25 milliárd Ft-os támogatásról született kormányhatározat. Ebből valósulhat meg a Budapesti trolibusz járműbeszerzés III. üteme és az állatkerti deltavágány kiépítése, az Eurovelo 14 kerékpárút fővárosi szakaszának fejlesztése (Rákospatak + Buba) és nagyobb léptékű kötöttpályás fejlesztések (MillFAV, azaz a millenniumi földalatti vasút, a 3-as, a 42-es és a pesti fonódó villamosprojekt II. szakaszának (Bajcsy-Zsilinszky úti villamos) előkészítése.

Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (KOP Plusz)

A 2034-ig szóló stratégia egyik fontos szerepe, hogy a fejlesztési igények bemutatásával alapot nyújtson a 2027 utáni többéves uniós pénzügyi ciklus (2028-2034) megtervezéséhez, a Fővárosi Önkormányzat érdekérvényesítéséhez. Uniós szinten elindult a szakmai előkészítés, számos reform tervezett, de a korábbiakhoz részben hasonlóan a forrásallokációnál kiemelt szerepet fog kapni az uniós szintű versenyképesség támogatása, a klímaváltozáshoz, zöld átálláshoz és energetikai függetlenséghez kapcsolódó beruházások támogatása. A különböző szakpolitikákat támogató források összevonása is felmerül ennek érdekében, amely azzal járna, hogy az országoknak egyetlen fejlesztési terv keretében kell a prioritásaikat meghatározni, a folyósításnál szigorodó feltételekhez kötöttségre lehet számítani (pl. jogállamiság, EU prioritásihoz és fejlesztési elveihez való illeszkedés, európai szemeszterben az ország számára megfogalmazott reformok végrehajtása stb.). Így az európai nagyvárosok érdekérvényesítő tevékenységének a városi kihívásokra irányuló megoldások finanszírozása mellett arra is ki kell terjednie, hogy a szükséges feltételek nemzeti szintű teljesítésének hiányában a forrásvesztés vagy a folyósítások felfüggesztése ne érintse a végső kedvezményezett városokat. A 2024-ben megalakult új Európai Bizottságban a városi szervezetek és több frakció hosszan tartó lobbitevékenysége eredményeként nevesített képviseletet kapott az egyik, Európa-szerte legégetőbb városi probléma, a lakhatási válság kezelése. A Fővárosi Önkormányzat – brüsszeli képviseletét is bevonva – más szervezetekkel együttműködve törekszik a városok szempontjait érvényesíteni az alakuló Európai Megfizethető Lakhatás Akciótervben, de közvetlenül is részt vesz az EU-s lakhatási programok, így az EIB lakhatási hitelprogramjának kialakításában. A 2027 utáni EU-s költségvetés előkészítésének nyomon követése, és Budapest szempontjainak érvényesítése érdekében több szakmai állásfoglalás és anyag készült.

„A lakhatás finanszírozása” munkacsoport Grand Lyon és Budapest vezíietésével az Eurocities keretében

Eurocities Kohéziós politika munkacsoport

Az Európai Bizottság a koronavírus-járvány okozta válság kezelésére új helyreállítási támogatási csomagot (Következő Generáció EU, Next Generation EU) hozott létre a többéves pénzügyi keret mellett. Ezen belül a legjelentősebb finanszírozás az ún. Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközön (RRF) keresztül érkezik a tagállamokhoz. Az RRF célja, hogy nagyléptékű pénzügyi támogatást nyújtson olyan beruházásokhoz és reformokhoz, különösen a zöld és digitális átállás terén, amelyek felkészültebbé teszik a jövőre a tagállamokat. A források felhasználásának fontos kritériuma, hogy hozzá kell járulniuk az éghajlati és a környezetvédelmi fenntarthatósággal kapcsolatos szempontok érvényesítéséhez, támogatniuk kell a tiszta energiára való átállást az energetikai rendszerek korszerűsítésén keresztül. Az Unió döntően az RRF-ből finanszírozza a zöld átállást támogató REPowerEU kezdeményezését is. A helyreállítási források mielőbbi lehívása érdekében a tagállamoknak helyreállítási és rezilienciaépítési terveket kellett készíteniük, melyekben meghatározták a következő négy évre szóló reform- és beruházási menetrendet. A magyar tervet viszonylag későn, 2022 év végén fogadta el az Európai Bizottság, az RRF esetében a végrehajtásnak 2026 év végéig le kell zárulnia. A Fővárosi Önkormányzat és a Kormány megállapodása alapján (1610/2023. (XII.23.) Korm.határozattal megerősítve) rögzítésre kerültek a Fővárosi Önkormányzat számára potenciálisan rendelkezésre álló RRF-ből támogatott beavatkozások (villamos beszerzések, CAF villamoshoz kapcsolódó infrastruktúrafejlesztések, valamint troli infrastruktúra projektek), összesen 105,2 milliárd Ft összegben. Ez a forrás azonban 2024-ig még mindig nem érhető

Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)

el az ország számára, mivel a Kormány nem teljesítette a feltételként szabott mérföldköveket.

Az uniós klímacélokhoz kapcsolódva hozta létre az Európai Bizttság a Szociális Klímaalapot (SCF), melynek felhasználási területét egyebek között a lakóépületek energiahatékonysági beavatkozásai jelentik, finanszírozását részben az ETS rendszer adja, elosztása nemzeti szinten történik, ami potenciális többletforrás jelenthet a Fővárosi Önkormányzat által kezdeményezett projektek finanszírozásához.

Energiahatékonyságot támogató dedikált alapok

Szintén nemzeti szintű döntés van a Modernizációs Alap elosztásáról. Az alap forrását az uniós kibocsátási egységek értékesítésének 2%-adja, amelyből évente 13 alacsonyabb jövedelmű tagállam részesül. A Kormány energetikai jellegű célokra fordítja az összeget (energiahatékonyság, távhő, megújuló energia, energiaközösségek stb.).

Az operatív programok és az RRF mellett a továbbiakban is aktív pályázatii munkára van szükség az úgynevezett közvetlen elérésű uniós források bevonása érdekében, ezek elsősorban a következők:

- LIFE (természetvédelem, klímavédelem);
- Horizont Európa (kutatás, fejlesztés), ezen belül további, speciális, missziókhoz kapcsolódó pályázati kiírások (pl. Pathways2Resilience alap – klíma reziliencia);
- Európai Városi Kezdeményezés (EUI: részvételi tervezés, innovatív városi megoldások a városi kihívások kezelésére);
- Kreatív Európa (kulturális és audiovizuális terület);
- Digitális Európa (digitális átállás a közszektorban, vállalkozásoknál és polgároknál);
- Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF, közlekedés, energetika, digitalizáció);
- Európai területi együttműködési programok (Interreg);
- RePowerEU (zöld átállás);
- Innovációs Alap (net-zero kibocsátást támogató innovatív technológiák);
- ESPON, URBACT (kutatás, hatásvizsgálatok);
- humán területen ide tartoznak az ESZA+ keretében kiírt közvetlen elérésű pályázatok (EaSI, foglalkoztatás, szociális innováció).

A Fővárosi Önkormányzat és a tulajdonában álló BKK Zrt. 2020 óta jelentően megnövelte az Európai Unió közvetlen támogatásával megvalósuló projektek számát, köszönhetően a szükséges szakmai háttérnek, valamint a kiterjedt hazai- és nemzetközi partneri kapcsolatainak. A stratégia végrehajtásának időszakára is több, már folyamatban lévő projekt húzódik át, a legjelentősebbek az EUI, Horizont Euróra és a LIFE program keretében kaptak támogatást.

Az EU a különböző alapokon keresztül támogatja az interdiszciplináris kezdeményezésekhez kapcsolódó projekteket (pl. Új Európai Bauhaus) és az egy-egy alaphoz kapcsolódó missziókat. Ezek közül ki kell emelni a Horizont Európa esetében a 100 klímasemleges és intelligens városok missziót, mely körbe pályázat útján Budapest is bekerült, ezen keresztül egy dedikált forráskeretből pályázás útján érhető el támogatás a Fővárosi Önkormányzat számára további projektek megvalósítására. A projektek többsége esetében igaz, hogy a közvetlen elérésű brüsszeli források, illetve az egyéb forráslehetőségek (EIT KIC-en keresztül elérhető források, Norvég Alap, különböző országok által meghirdetett pályázati keretek) felhasználhatók hálózat- és szervezetfejlesztésre, innovatív jellegű projektek megalapozására és pilot szakaszok elindítására. A Fővárosi Önkormányzat a stratégia készítésének időszakában is több olyan közvetlen elosztású brüsszeli támogatásból elindult projektben vesz részt, ahol külföldi és hazai partnerekkel együttműködve nagyobb léptékű projektek megvalósíthatóságának elemzése folyik, illetve pilot szintű elemek megvalósítására kerül sor (érintett területek egyebek között: levegőminőség monitorozása és döntés-támogató rendszer; csapadéklefolyás modellezése; pozitív energiahatékonyságú városrészek tervezése; szociális lakásügynökség megvalósításának előkészítése és lakhatási célú funkcióváltás mintaprojekt).

Nem uniós forrás, de a pályázási lehetőség szempontjából követést igényel a Svájci-Magyar Együttműködési Program (Svájci Alap), valamint a Norvég Alap és EGT Alap (ez utóbbi kettő jelenleg megállapodás hiányában nem működik), mely az érintett országok támogatása és fogadó ország hozzájárulásával nyújt keretet megadott beavatkozási területekre (pl. energiahatékony épületek).

3.1.3. Egyéb forrásbevonás lehetőségei

Egy jól működő, prosperáló Budapest a gazdasági szereplők számára is fontos. A fejlesztési igényből adódó finanszírozási szükséglet a Fővárosi Önkormányzat esetében is meghaladja a csak a közszféra és az uniós források optimalizálásával, szokásos módon elérhető volument, a finanszírozási hiány (gap) csökkentése érdekében új megközelítésekre, gyakorlatok kialakítására is szükség van a következő időszakban.

Három olyan kiemelt fejlesztési terület azonosítható (zöld átállás; lakhatás; műszaki infrastruktúra), ahol a forrásigény a nagyléptékű projektek megvalósítása vagy a szignifikáns változások elérése érdekében feltétlenül igényli a magánszektorral való együttműködés új alapokra helyezését, az ehhez szükséges jogi feltételrendszer megteremtését.

A magánszektor bevonása

A magánszektor szerepvállalása a közfejlesztések finanszírozásában jelenleg általában csak a fejlesztések környezetében megvalósított infrastruktúraelemek egy részére terjed ki, a beavatkozási helyszínnel érintett kerületi önkormányzat és a fejlesztő között létrejövő településrendezési szerződésben rögzített, egyedi megállapodás szerint. Ezen kívül lehetőség van ún. településfejlesztési megállapodás megkötésére is, amely szintén egyedi, lokális együttműködési megállapodásnak tekinthető. A jelenlegi rendszer nem biztosítja arányosan a magánszektor szerepvállalását a kétszintű önkormányzati rendszer szükséges szolgáltatásfejlesztésében, és nem veszi figyelembe a kerülethatárt átlépő hatásokat sem. Középtávon fontos feladat a jelenlegi rendszert felváltó fejlesztői hozzájárulás vagy adott esetben adókivetés pénzügyi, jogi hátterének és működési rendszerének megalkotása, felhasználva a nemzetközi jó példákat is (példaként hozható Bécsben a munkáltatók által a munkavállalók után fizetett két euró/hét adó, amely a metróépítések finanszírozásához járul hozzá, vagy a londoni Elisabeth line finanszírozása, melynek csupán egyharmada származott központi költségvetési forrásból, a további forrást egy finanszírozási modell és kapcsolódó jogi háttér biztosításával nagyrészt a haszonélvező ingatlanfejlesztők és gazdasági szereplők biztosították). Egy ilyen rendszer egyrészt plusz forrást jelent a közszféra magánfejlesztéseket támogató beruházásainak megvalósításához, másrészt a fejlesztők számára is kiszámítható, átlátható feltételt jelent.

A közszféra beruházásai (pl. új közparkok, jelentős infrastruktúra elemek és felújítások) jelentős értéknövekedést eredményeznek a beruházások külső környezetében. Ez az értéknövekedés a mai jogi környezetben csak előrelátó vagyongazdálkodás mellett realizálható az önkormányzat számára. Az ingatlanok értékesítése a városfejlesztés potenciális forrása, továbbá az ingatlanok közvetlenül is szolgálhatják fontos városfejlesztési célok megvalósítását, adott esetben a magánszektorral való együttműködés keretében (pl. megfizethető lakhatás). Pozitív externáliaként az értéknövekedés egyéb tulajdonban lévő ingatlanok esetében is jelentkezik, ennek visszaforgatása a közszférába azonban – a jogi háttér mellett – megfelelő adatháttér esetében lenne biztosítható. A fejlesztési területek szempontjából előnyös, értéknövekedést biztosító jogszabályok (településrendezési eszközök) módosítása eredményeként, az értéknövekmény egy részének közcélú visszaforgatása a mai gyakorlat szerint a településrendezési szerződések keretében történik.

A fejlesztési célok elérése érdekében a magánszektorral való együttműködés projektszintű kialakítására is törekedni kell. Magyarországon a köz- és magánszektor szerződéses együttműködése, az ún. PPP (public-private partnership) konstrukciók megítélése az elmúlt évtizedek több, közszféra szempontjából előnytelen konstrukció kialakítása miatt általánosan negatív megítélésű. Az állam minden területen törekedett a konstrukciók megszüntetésére (pl. börtönök, kollégiumok).

Városfejlesztési alapok

Fejlesztési oldalon sajátos szegmenst képviselnek a bevételtermelő vagy költségmegtakarítást eredményező projektek, amelyek a visszaforgatható (revolving) pénzügyi alapok elsődleges finanszírozási területeit jelentik az ún. városfejlesztési alapokon keresztül. Jellegét tekintve jelenleg közvetetten egy ilyen, kisebb alappal rendelkezik közvetetten a Fővárosi Önkormányzat (a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány mikrohitel programja, mely lehetővé teszi a visszafizetett hitelek újbóli kihelyezését, más célra nem használható fel). Már 2019 előtt elindult a városfejlesztési alap előkészítése, erre azonban nem került sor. Mind a zöld átmenet, mind a megfizethető lakhatás intézkedési terület alkalmas városfejlesztési alapokon keresztül történő finanszírozására, aminek pénzügyi alapját a kedvezményes fejlesztési hitelek és uniós támogatások adhatják (pl. InvestEU Alap a végrehajtó pénzügyi szervezeteken keresztül, pl. EIB, CEB).

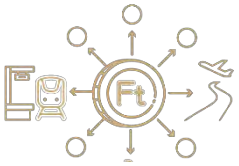

Új működési modellek

A Fővárosi Önkormányzat 2024-ben döntést hozott arról, hogy 2,5 milliárd Ft-os saját forrással ütemezetten elindít egy lakóépületek energiahatékonysági felújítását célzó alapot, ennek forrásbővítéséhez megkezdte a tárgyalásokat a kerületi önkormányzatokkal és a kereskedelmi bankokkal is. A forrásoldal összetettsége, a kapcsolódó menedzsment funkciók és a – vissza nem térítendő támogatásokkal kombinált – visszatérítendő kedvezményes hitelek, ezáltal lehetővé váló újbóli kihelyezés a városfejlesztési alapok működési logikáját követi. A Budapesti Klímaügynökség első projektjeinek egyik ennek a konstrukciónak a működtetése és a társasházak felkészítése ezen beruházásokra. Budapest vezetése azzal számol, hogy a pénzintézetek és a magánszektor szerepvállalásában a korábbiaktól nagyobb nyitottság várható a különböző típusú együttműködések terén a vállalati ESG célok teljesítése, illetve a Magyar Nemzeti Bank által előírt zöld hitelkihelyezési elvárások miatt is. Ilyen lehet a Zöld Budapest Alapítványba történő befizetés is, A támogatásokkal együtt ez a forrás kisebb, helyi, de összességében Budapest érdekeit szolgáló projektek finanszírozására biztosít többletforrást (pl. közparkok „örökbefogadása", vagy ezek locsolási igényeit kielégítő artézi kutak telepítése). Az ESG rendszerben a környezeti pillér mellett a társadalmi pillér is jelen van, A hátrányos helyzetű közösségeket támogató kezdeményezések és a Fővárosi Önkormányzat szociálpolitikai beavatkozásai összekapcsolhatók, illetve itt is lehetőség van adományok fogadására (Fővárosi Szociális Közalapítvány). Az ennek keretében megvalósuló energiahatékonysági beavatkozások a megfizethetőség mellett klímacélokat is szolgálnak. Az energiahatékonysági beavatkozások kapcsán Magyarországon az ESCO típusú üzleti modellek a jogszabályok kiszámíthatatlansága, a hatósági árak és a külső környezetben tapasztalható változékony energiaárak miatt jelenleg nem előnyös, a piacról is eltűntek ezek a konstrukciók.

A közvetlen elérésű uniós támogatással megvalósuló projektek lehetőséget biztosítanak arra, hogy a különböző tématerületeken a finanszírozási modellek kidolgozása felgyorsuljon, ebben a nemzetközi jó gyakorlatok feldolgozása, a közvetlen nemzetközi tapasztalatcsere és egyeztetések fontos szerepet játszanak.

A forrásbevonás további lehetősége a központi költségvetésen keresztül érkező, nem uniós forrásokhoz kapcsolódó egyedi támogatás. Ezekhez a döntésekhez jelenleg hiányzik a strukturált együttműködés gyakorlati háttere (Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa). Az elmúlt években a Kormány elsősorban a vidéki regionális központok gazdaságfejlesztését, az ehhez kapcsolódó beruházásokat támogatta, de számos olyan helyszín van, ahol az állam jelentős fejlesztőként lép fel Budapest területén, a tervezett fejlesztések azonban a főváros által működtetett infrastruktúrahálózatok- és szolgáltatások biztosítását feltételezik. A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa 2021-ig meghozott döntései értelmében egyes, korábban Fővárosi Önkormányzathoz tartozó projektek megvalósítása (és finanszírozása) átkerült állami hatáskörbe. Ilyen a Kopaszi-gát mentén megvalósuló nagyléptékű ingatlanfejlesztést is kiszolgáló, budai fonódó villamoshálózat II. ütemének megvalósítása (tervezetten IKOP Plusz forrásból), a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér kiszolgálást biztosító gyorsforgalmi út felújítása, Pesti alsó rakpart közterületi megújítása: Salkaházi Sára rakpart és Közraktár utca között, Kőbánya-Kispest vasútállomás utasforgalmi tereinek korszerűsítése / tervezés, illetve a Városliget fejlesztéseihez kapcsolódóan a 3-as villamos meghosszabbítása és a Szegedi úti felüljáró projekt. Ez utóbbi fejlesztés megvalósítása elhalasztásra került, a gyorsforgalmi út felújítása várhatóan prioritást élvez a Magyar Állam nemzetközi repülőtérben megszerzett többségi tulajdonosi pozíciója miatt. A Budapesti Mobilitási Terv részletesen kitér a fővárosi és állami feladatok elhatárolására azok nevesítésével, illetve javaslatot tesz további, fővárosi szempontból fontos állami hatáskörbe tartozó projektek megvalósítására (pl. Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér kötöttpályás kapcsolatának kialakítása, Budapest-Kelenföld felvételi épület felújítása stb.).

Központi költségvetésen keresztül érkező támogatások

A nagyobb léptékű területi programok közül a 2017-ben indított, tervezetten 700 milliárd Ft-os forráskerettel tervezett Egészséges Budapest Programot kell kiemelni, mely Pest vármegye és Budapest egészségügyi fejlesztését tűzte ki célul. A Kormány és a budapesti önkormányzatok között 2019-ben megállapodás jött létre arról, hogy a Kormány a 2020-2024 években az Egészséges Budapest Program (EBP) keretében – a fekvőbeteg ellátásban tervezett fejlesztéseken felül –a Fővárosi Közgyűlés által meghatározott egységes szempontok figyelembevételével, legalább 50 milliárd forintot a kerületi önkormányzatok egészségügyi alap- és szakellátási fejlesztéseinek támogatására fordít, illetve ebből az összegből kerül finanszírozásra a Fővárosi Önkormányzat CT-MR programja. 2024 év végéig – a megállapodásban rögzített kerethez képest – nagyságrendileg 27,2 milliárd Ft értékben valósultak meg támogatások a központi költségvetésből: a fővárosi kerületi önkormányzatok együtt 24,4 milliárd Ft, a Fővárosi Önkormányzat pedig 2, 75 milliárd forint támogatásban részesült.

A minisztériumokon keresztül – általában közvetítő szervezetek bevonásával bonyolított pályázati alapok közül – szociális területen érhetők el források (pl. támogatott lakhatásra), amelyre az érintett fővárosi szervezetek (pl. BMSZKI) pályázatot nyújtanak be.

3.1.4. Finanszírozási megközelítés és ütemezés

A finanszírozási lehetőségekre vonatkozó információk csak részben állnak rendelkezésre és számos kiszámíthatatlan külső körülmény is van, így továbbra is a pályázati lehetőségek maximális kihasználására törekszik az Önkormányzat, ennek érdekében a gazdasági szervezeteknél és a Főpolgármesteri Hivatalon belül is folyamatos a pályázatfigyelési és projekt-fejlesztési tevékenyég, a hazai és nemzetközi tapasztalatok kiértékelése, a városdiplomáciai eszközök kihasználása. A közvetlen brüsszeli elérésű pályázatok különböző alapjaiból meghatározott ütemterv szerint kerülnek kiírásra a pályázatok, ezek ismerete elegendő időt biztosít a felkészüléshez, partnerkereséshez.

Az egyes intézkedések közötti priorizálásra nem kerül sor, cél, hogy a következő tíz évben minden területen elinduljon a fejlesztés. A szűkös pénzügyi erőforrások mellett ugyanakkor nagy jelentősége van a projektkiválasztási folyamat körültekintő kialakításának, az egyes intézkedéseknél ennek eltérő súlya és szempontjai vannak (pl. közösségi közlekedés hálózatfejlesztési projektjeinek priorizálását részletes költség-haszon értékelések és hatásvizsgálatok előzik meg). Alapvető szempont a célokhoz való illeszkedés biztosítása, illetve a fenntartás költségeinek és a fenntartás erőforrásainak (pénzügyi, humán, eszköz) körültekintő figyelembevétele. Ugyanakkor a rendelkezésre álló pályázati lehetőségek – különösen, ha azok jelentős önerő nélkül jelentenek előkészítési és fejlesztési lehetőséget – kihasználása az elsődleges, így adott esetben kisebb projektek, vagy pilot beavatkozások indítása kezdődhet el.

Azoknak a fejlesztési projekteknek az elindításáról, amelyek költségvetési forrásból vagy uniós támogatásból valósulnak meg, a Közgyűlés dönt határozattal egy ún. engedélyokirat jóváhagyásán keresztül. A beruházási rendelet[1] és az éves költségvetési rendeletek értelmében beruházási vagy felújítási címeken megtervezett feladatok esetében kötelezettségvállalás vagy kifizetés csak a kapcsolódó engedélyokiratnak vagy célokmánynak a megfelelő státusza esetében történhet.

A költségvetésen keresztül történő, társadalmi támogatottságot élvező projektek finanszírozásának sajátos eszköze a közösségi költségvetés, mely az éves költségvetési tervben szereplő összeg erejéig a fővárosi lakosok által javasolt közcélú fejlesztések megvalósítását szolgálja. A projektek többlépcsős, átlátható folyamat mentén kerülnek kiválasztásra, az eljárást rendelet szabályozza[2], a támogatásra kerülő projektekről a Közgyűlés határozattal dönt. A közösségi költségvetést 2020-ban indította el a Fővárosi Önkormányzat, azóta – 2024-ben már az ötödik ciklust megkezdve – az éves költségvetésben évente egy milliárd Ft-ot különített el erre a célra.

A Fővárosi Önkormányzat fejlesztéseinek finanszírozásban rejlő bizonytalanságok az ütemezésre, időbeli tervezhetőségre is közvetlen hatással vannak, ezért egy rugalmasabb tervezési eljárást tesznek szükségessé: az intézkedéseknél az előzetes becsült költségkeret ezért három finanszírozási forgatókönyv mentén eltérő, ami egyes beavatkozások, projektek esetén ütemezett megvalósítást és /vagy bővülő műszaki tartalmat jelent, illetve 2034-ig az intézkedéshez illeszkedve új beavatkozások azonosítása is elkezdődhet. A három forgatókönyv egyben jelzi a prioritásokat is, a Fővárosi Önkormányzat célja legalább a minimum forgatókönyv alatt megjelenő beavatkozások elindítása 2027-ig, tehát egy akcióterv léptékű időtávban, I. ütemben.

[1] Budapest Főváros Közgyűlésének 50/1998. (X. 30.) számú önkormányzati rendelete Budapest Főváros Önkormányzata és intézményei beruházási és felújítási tevékenysége előkészítésének, jóváhagyásának, megvalósításának rendjéről
[2] 21/2023. (X. 6.) önkormányzati rendelet

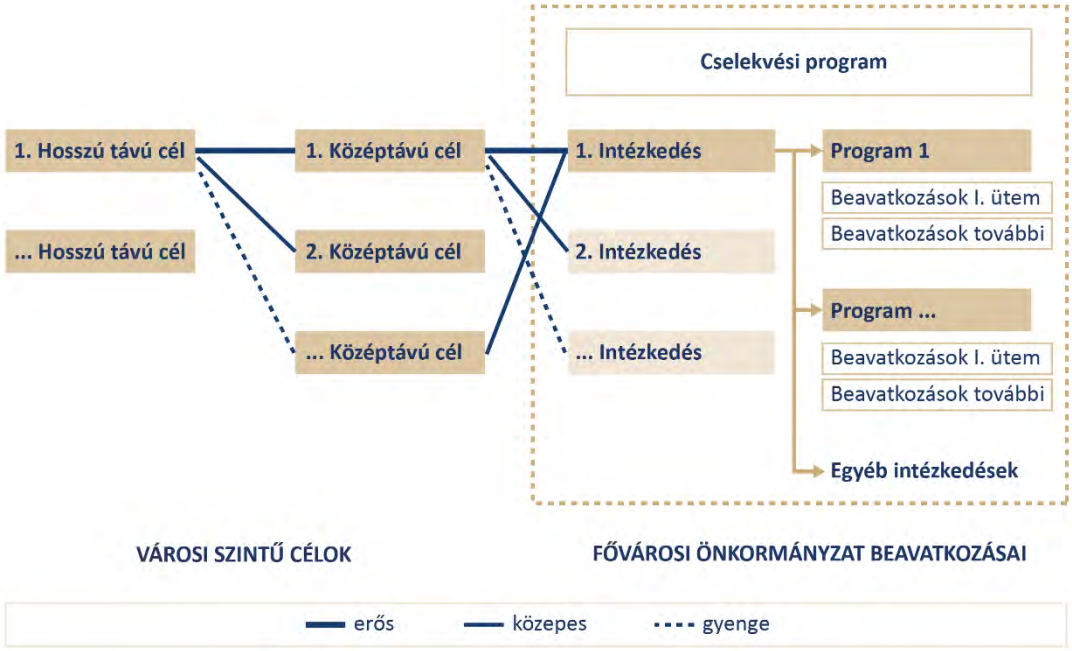
Azoknak a projekteknek a megvalósításában, amelyek illeszkednek z fővárosi célokhoz és a kerületek számára is kiemelt jelentőséggel bírnak, a Fővárosi Önkormányzat nyitott az érintett kerületekkel történő együttműködésre (pl. lakásügynökség, idősellátás, egyéb közterületi és infrastrukturális projektek), a finanszírozás összetétele, a megvalósítás, adott esetben az üzemeltetés kérdése a projektfejlesztés során pontosítható. Ez kiterjedhet a finanszírozási eszközök bővítésére is (tematikus városfejlesztési alapok), így hatékonyabb működés, nagyobb forrásbevonás és az egyes szereplők számára a kockázatok csökkentése érhető el (pl. energiahatékonysági felújítások a lakossági szektorban, önkormányzati bérlakásállomány növelése).

A prioritások kialakításánál a helyi lakosság szükségletei, a napi biztonságos működés szempontjából fontos beavatkozások kerültek előtérbe, illetve azok, amelyek a zöld és esélyteremtő, nyitott város megvalósításában a legfontosabbak és/vagy strukturális változásokat kívánnak elindítani. Az infrastruktúrák építését középpontba helyező szemlélet helyett szolgáltatás-fókuszú városfejlesztésre van szükség, amelynek középpontjában a városlakók szükséglete áll, átfogó célja pedig az életminőség javítása. A finanszírozási helyzetre tekintettel a nagy léptékű infrastrukturális beruházások mellett a kis költségigényű, innovatív projektek, illetve nem beruházási jellegű intézkedések – többek között a szolgáltatások nyújtásában résztvevő érdekeltekkel való hatékonyabb együttműködés – szerepét is hangsúlyozni kell. A kísérletező, tanulságok kiértékelésén alapuló, a változó igényeknek is megfelelni képes rugalmas megközelítésre van szükség a városfejlesztésben.

A középidei értékelésnek jogszabály szerint legkésőbb a hatálybalépés követő hetedik évben meg kell történnie, a 2028-2034-es uniós pénzügyi időszak miatt célszerű áttekinteni a beavatkozások rendszerét a ciklus elején, és amennyiben azt a pályázati követelmények indokolják, dönteni a terv módosításáról.

Az alábbi ábra a tervezési szintek – a hosszú és középtávú célok, illetve a cselekvési terv 3.3. fejezetében részletesen bemutatott, Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett beavatkozásainak – összefüggéseit és tartalmi felépítését mutatja be.

TERVEZÉSI SZINTEK ÖSSZEFÜGGÉSEI

A források rendelkezésre állása esetén minden esetben értékelni kell az egymással területileg, műszakilag vagy hatásait tekintve összekapcsolódó projektek megvalósításának megkezdését, ütemezését. Ez a Fővárosi Önkormányzat projektjei mellett kiterjed az egyéb érintettek – kerületek, kormány, magánszektor – tervezett fejlesztéseinek összehangolására is. A hatások között értékelni kell a város napi működésére (pl. lezárások, logisztikai szükségletek) és az életminőségre (zaj- és egyéb, beruházásokkal együtt járó környezeti terhelés) gyakorolt hatásokat is. Minden beruházással kapcsolatban fontos feladat a megfelelő kommunikáció, a változásokkal érintettek naprakész tájékoztatás, az átláthatóság biztosítása.

>> Fotó: Bujnovszky Tamás, Krisztina Palace

3.2. A megvalósítás háttere

A középtávú célok között öt tematikus cél mellett megjelenik a városkormányzás, amely a tematikus célok megvalósításához az önkormányzati szektor – köztük fővárosi önkormányzati – eszközök, kompetenciák fejlesztésére irányul (részletesen ☞ Középtávú célok/ 6. Városkormányzás).

>> Fotó: Polinszky Tibor

3.2.1. A megvalósítás szervezeti keretei

Szervezeti és működési kultúra, szervezetfejlesztés

A cselekvési programban bemutatott intézkedések, programok és projektek a Fővárosi Önkormányzat saját hatáskörben megvalósítani tervezett fejlesztéseire vonatkoznak, az erőforrásokat ugyanakkor elsődlegesen a kötelező feladatok ellátására kell igénybe venni. A sikeres megvalósítás egyik kulcsa – a finanszírozási feltételek biztosítása mellett – a belső működési folyamatok hatékonyságának növelése. A településterv – átfogó városfejlesztési tervként – nem helyettesíti az ágazati tervezést, amely részletesebb mind az indikátorok, mind a működés egyéb – pl. szervezeti, finanszírozási – feltételeinek meghatározásakor. Ugyanakkor vannak olyan általános irányelvek, amelyek érvényesítésére a Fővárosi Önkormányzat törekszik.

Általános működési irányelvek	‣ Koordinált külső és belső kommunikáció; ‣ Ember-központú szolgáltatástervezés (service design módszertan alkalmazása, adatalapú döntéselőkészítés és döntéshozás), igények felmérése és a célcsoportok bevonásával történő fejlesztés (kooperáció és kollaboráció); ‣ Kísérletező, innovatív városfejlesztés lehetőség szerinti alkalmazása, pilot szakaszok beépítése a fejlesztési folyamatba, agilis módszertan; ‣ Vállalkozói szemlélet – kockázatvállaló és kezelő, rugalmas, gyors működés; ‣ Problémamegoldó, proaktív kezdeményező szemlélet; ‣ A folyamatokat irányító, támogató szerep és együttműködés; ‣ Tudásmegosztás, jó gyakorlatok, esettanulmányok megismerése, adaptációs lehetőségek elemzése.

Összességében a változásokat, kihívásokat kezelni képes, nagy alkalmazkodóképességű szervezeti háttér és működési folyamatok kialakítására van szükség. A gyorsan változó külső körülmények miatt egyre több esetben van szükség agilis szemléletű tervezésre és projektmenedzsmentre, ami lehetőséget ad a partnerek és végső felhasználók bevonására, a kísérleti szakaszok és adatok kiértékelése alapján történő továbbfejlesztésre.

A szervezeti kultúra folyamatos fejlesztése mellett költséghatékonysági szempontból is szükség van új típusú együttműködésekre és szervezeti racionalizálásra. 2020 óta több szervezeti átalakulás valósult meg és van jelenleg is folyamatban (a Főpolgármesteri Hivatalon belül is, illetve korábban önálló cégek összevonása, beolvadása, megszűntetése), amelynek célja költségmegtakarítás, hatékonyabb együttműködés, közös fejlesztések, koordinált ügyfélszolgáltatás és beszerzések.

Azokon a területeken, ahol a Fővárosi Önkormányzat a jövőben a lakosság érdekeit képviselve változásokat kíván elérni a jövőben – pl. szociálpolitika, egészségügy, megfizethető lakhatás, CO_2 kibocsátás – a szükséges szervezeti keretek biztosításával (Klímaügynökség, Fővárosi Lakásügynökség) kezdetét vette a stratégiai tervezés és projektfejlesztés, a szükséges szervezeti keretek felállításával (klímaügynökség, lakásügynökség). A szervezeti háttér továbbfejlesztéséhez a működési tapasztalatok elemzésére van szükség, az eredmények ki pedig figyelembe kell venni azokat a társadalmi hasznokat is, amelyek egy tisztán pénzügyi jellegű, adatalapú elemzésben nem jelennek meg (pl. lakásügynökség esetében azoknak az embereknek, háztartásoknak a megfizethető lakhatáshoz juttatása, akik a bérlakáspiacon diszkriminációval szembesülnek). A pilot szakaszok fontos szerepe, hogy a működési tapasztalatok alapján el lehessen végezni a szükséges jogi, pénzügyi, szakmai és szervezeti korrekciókat.

A stratégia megvalósítási szintjei

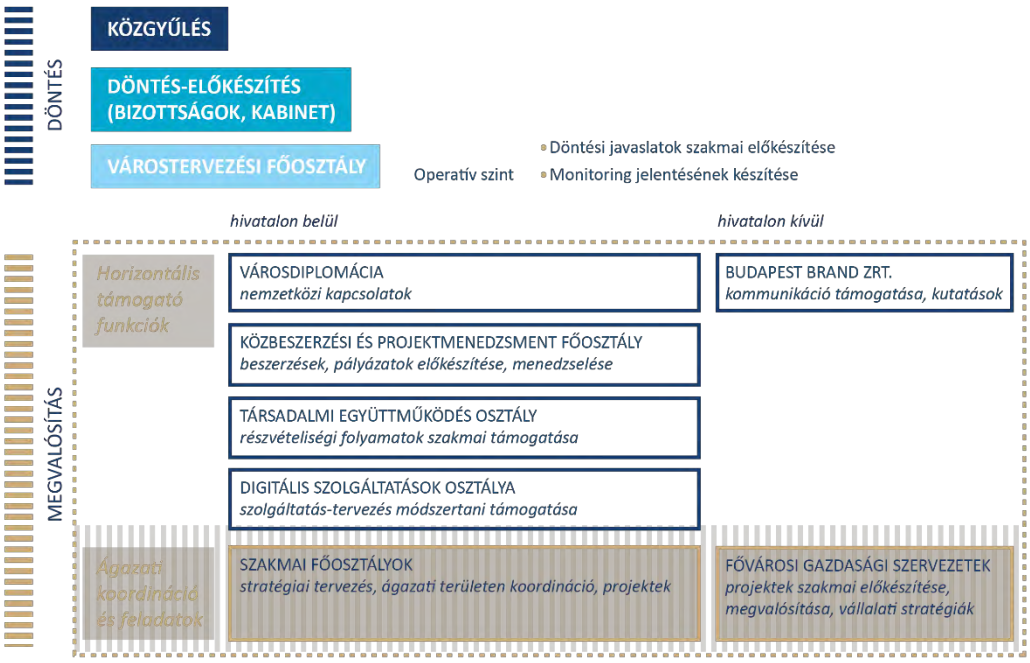
A városfejlesztési stratégia elkészítése és nyomon követése a Főpolgármesteri Hivatalon belül a Várostervezési Főosztály feladata, és, a főosztály készíti elő a szükséges előterjesztéseket is a Közgyűlés számára.

A stratégia végrehajtásának folyamatában a legfontosabb döntéseket a Közgyűlés hozza: dönt a településterv elfogadásáról, a felülvizsgálat vagy módosítás szükségességéről, elfogadja a gazdasági társaságok által beterjesztett stratégiákat, projekteket, éves üzleti terveket, továbbá dönt a Fővárosi Önkormányzat pénzügyi szerepvállalásával megvalósuló projektekről és egyéb, nem projekt jellegű intézkedésekről, amelyek előkészítését a releváns szakmai főosztályok végzik.

A városfejlesztéshez kapcsolódó közgyűlési előterjesztéseket a Klímavédelmi, Közlekedési és Városfejlesztési Bizottság kiemelten tárgyalja, de azokat - a szakmai tartalom függvényében – a döntéselőkészítése folyamat részeként az egyéb bizottságok is tárgyalják.

A konkrét projektek megvalósítása a Hivatal különböző szervezeti egységei, az intézmények, illetve a fővárosi tulajdonnal érintett vállalatok hatáskörébe tartozik. Amennyiben a projektek finanszírozása érinti a fővárosi költségvetést, a projektek elindítására, a változások jóváhagyására vonatkozó döntéseket a közgyűlés hozza meg. A projektek megvalósításban a belső erőforrások igénybevétele mellett külső partnerek is rész vesznek. Az állami építési beruházások rendjéről szóló 2023. évi LXIX. törvény értelmében az önkormányzatok infrastrukturális beruházásai esetében, amennyiben az állami, vagy nem közvetlen uniós forrás egyenként, vagy együttesen meghaladja az ötven százalékot, az illetékes minisztérium (Építési és Közlekedési Minisztérium, rövidítve ÉKM) nyilatkozata szükséges a minisztérium projekt megvalósításában vállalni kívánt szerepéről. Az eddigi megállapodás szerint a Fővárosi Önkormányzat projektjeiben az ÉKM költségvetési-szakértői szerepet kíván vállalni, amely a két fél konzorciumi szerződéses partnerségét is feltételezi.

A Főpolgármesteri Hivatalon belül létrejött Társadalmi Együttműködési Osztály a projektekhez kapcsolódó részvételi tervezést támogatja. Az emberközpontú szolgáltatástervezés módszertanának egységes elvárásait, eszközeit, folyamati lépéseit a Főpolgármesteri Hivatal szolgáltatás-tervezési keretrendszerben rögzíti, melynek szakmai felelőse a Digitális Szolgáltatások Osztálya. A pályázati lehetőségek nyomon követése, a pályázatok előkészítéséhez kapcsolódó feladatok koordinálása, illetve a kapcsolódó közbeszerzések és nyertes pályázatok esetén a projektmenedzsment feladatok ellátása a Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztály feladatai közé tartozik. Ez utóbbi feladatkörök a főváros olyan nagyobb vállalatainál – ahol a kedvezményezett az adott cég vagy cégcsoport – önállóan is megjelennek. A Budapest Brand Zrt. a projektekkel kapcsolatos kommunikációban működik közre, elsősorban a lakosság tájékoztatását végzi, és már a tervezés fázisában tartalomfejlesztéssel segíti a városlakók érdeklődésének felkeltését, a projektekbe történő sikeres bevonásukat. A városdiplomáciáért felelős hivatali egység segíti a nemzetközi partnerekkel való kapcsolatfelvételt, ennek különösen a tapasztalatcserében és a közvetlen uniós finanszírozási pályázati projektek előkészítésében van nagy jelentősége.

3.2.2. Együttműködés a megvalósításban

Együttműködés a Kormánnyal

Amint az a középtávú célok között megfogalmazásra kerül, a Kormánnyal való együttműködést új alapokra kell helyezni, el kell érni a **Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa** működésének újraindítását a Kormány és a fővárosi önkormányzatok városfejlesztést és városműködést érintő szándékainak és intézkedéseinek rendszeres egyeztetése érdekében, a jelenlegi rendeleti háttér helyett pedig törvényi szinten szükséges annak működését megerősíteni. A formális együttműködés hiányában is élni kell az érdekérvényesítéssel, különösen

- A Budapestet érintő új vagy módosítani tervezett jogszabályok esetében, a jogalkotás során kezdeményezni kell a Budapestre és a fővárosi térségre vonatkozó speciális szabályok kialakítását (pl. rövidtávú turisztikai célú lakáskiadás szabályozása; parkolószámra vonatkozó követelmények differenciálása).
- A kiemelt beruházás státusszal rendelkező fejlesztések esetében (a megvalósítói háttértől függetlenül), ezen belül különösen azon projekteknél, ahol a Fővárosi Önkormányzat ingatlantulajdonosként, kezelőként, vagy közszolgáltatóként érintett, érvényesítve a Fővárosi Önkormányzat és az összfővárosi érdekeket.

A fentieken túl az egyes tematikus célok megvalósítása – hosszú és középtáv esetében is – csak adekvát állami szerepvállalás és együttműködés mellett lehet sikeres. Ezért a Fővárosi Önkormányzat számít a mindenkori kormánnyal történő konstruktív együttműködésre a következőkben:

TEMATIKUS KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK	ÁLLAMI SZEREPVÁLLALÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS
Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	• Országos bérlakásprogram elindítása, tőketámogatás és kedvezményes hitelfelvételi lehetőség az önkormányzati bérlakás-szektor bővítésére; • Diákváros projekt megvalósítása; • Állami tulajdonú fővárosi rozsdaövezetek kármentesítése és lakáscélú hasznosítása, ennek során annak biztosítása, hogy az épülő lakások legalább felerészben köztulajdonú, megfizethető bérlakások legyenek; • A munkáltatókra vonatkozó köztehervíselési jogszabályok módosítása annak érdekében, hogy a munkáltatók adómentes béren kívüli juttatásként nyújthassanak lakbér-támogatást a lakásvagyonnal nem rendelkező munkavállalóik részére és az ne kor alapú korlátozással legyen elérhető; • Központi költségvetésből finanszírozott lakásfenntartási és lakbér-támogatás bevezetése; • Az adók törvényi szabályozásának felülvizsgálatával a lakások hosszú távú lakáscélú hasznosításának adózási eszközökkel történő ösztönzésének biztosítása; • A meglévő lakásállomány és ingatlanok optimálisabb kihasználása érdekében a rövidtávú lakáskiadás megfelelő szabályozása; • Lakásállomány korszerűsítését (épületenergetika, egészségtelen lakáskörülmények, társasházak felújítása, gáz kivezetés támogatása, túlmelegedés elleni védelem) támogató pályázati rendszerek támogatások (VT+VNT), a budapesti lakosok számára is elérhetően, kiszámíthatóan.;
Egészség és gondoskodás	• Hátránycsökkentő programok támogatása Budapesten is, az iskolai szegregációt csökkentő intézkedések; • Együttműködés a leszakadó városrészek programjainak kialakításában és megvalósításában az érintett intézmények részvételével (tankerületek/általános- és középiskolák; szociális intézmények, rendőrség stb.); • Központi bérrendezés a szociális ágazatban; • Egészséges Budapest Program megvalósítása a fővárosi önkormányzatokkal együttműködve,

	‣ Együttműködés a közbiztonság és közlekedésbiztonság területén a jogszabályok módosítása és az ellátott feladatok során (pl. közlekedésbiztonsági eszközök működtetésében partnerség a BRFK-val)
Zöld átállás: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz és kibocsátáscsökkentés	‣ Az elővárosi vasúti közlekedés integrálása a városi közösségi közlekedésbe (kapcitásbővítés, új megállóhelyek), a HÉV vonalak felújítása, korszerű járművek beszerzése, a napi hivatásforgalom számára P+R parkolók létesítése az agglomeráció településeinek vasútállomásaihoz kapcsolódóan; ‣ A Pilisi Parkerdő Zrt. kezelésében lévő, Budapest területére esőerdők folyamatos karbantartása, minőségi zöldfelület fejlesztése; ‣ Az energetikai beruházások kiszámítható jogi, finanszírozási hátterének biztosítása; a Budapesten működő vállalkozások és itt élő lakosok számára is elérhetően; ‣ Kiemelt beruházások során a zöldfelületfejlesztési és csapadékvíz hasznosítás, valamit tágabb értelmezésben a klímaadaptációs és mitigációs szempontok figyelembevétele a közberuházások során és megkövetelése egyéb érdekeltek projektjei esetében; Partnerség a budapesti energiahatékonysági lakásfelújítási program megvalósításában a Fővárosi Önkormányzat által létrehozott vissza nem térítendő támogatási keret állami vagy európai uniós forrásokból történő kiegészítésével;
Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	‣ Értékvédelem átlátható és kiszámítható jogi és finanszírozási hátterének biztosítása, a világörökségi területek kiemelt kezelése; ‣ Kiemelt és / vagy kormányzati beruházások esetében a fővárosi önkormányzatok szempontjainak figyelembevétele, konszenzuson alapuló döntések meghozatala az érdekeltek bevonása mellett)
Fenntartható és inkluzív gazdaság	‣ Kiszámítható intézményi környezet és finanszírozás a K+F+I területen (intézmények, felsőoktatás, bérek rendezése stb.); ‣ Városi ipar feltételeinek javítása a jellemzően ma is gazdasági területként működő barnamezős területeken (pl. kármentesítés, infrastruktúra-fejlesztés támogatása); ‣ Jövőálló készségeket és tudást biztosító közoktatási és felnőttképzési rendszer, amely biztosítja Budapest versenyképességéhez a szakképzett munkaerő rendelkezésre állását és az egyéni esélyek növelését.; ‣ Budapest színvonalas megjelentetése az országos beruházásösztönző és turisztikai marketingkommunikációban; ‣ Színvonalas repülőtéri kapcsolatok kiépítése a városközponttal, mely során a közúti kapcsolat mellett prioritást élvez a kötöttpályás kapcsolat kiépítése az országos vasúti hálózatba integrálva, a Kőbánya-Kispest és Monor között megtervezett és engedélyekkel bíró 100d vasútvonali nyomvonalon; ‣ A H5, H6, H7, H8, H9 HÉV-vonalak szükséges infrastruktúra-fejlesztései, felújítása, akadálymentesítése és fejlesztése, valamint az ezekhez tartozó akadálymentesített, egyterű, klimatizált új HÉV-vonatok beszerzése; P+R, B+R kapacitások kiépítése az agglomerációban, együttműködés a városhatárt átlépő kerékpáros infrastruktúrák fejlesztésében; ‣ A vállalkozói környezet minőségét, a nemzetközi versenyképességet biztosító szolgáltatásfejlesztés (pl. egészségügyi fekvőbeteg-ellátás); ‣ Az elhelyezkedést elősegítő foglalkoztatási formák elterjedésének támogatása ösztönzőkkel, ‣ Országos és nemzetközi turisztikai vonzerővel rendelkező kulturális intézmények vonatkozásában a meglévő, jelentős építészeti értékkel bíró épületek felújítása (Iparművészeti Múzeum), meglévő múzeumok Budapesten tartása (Természettudományi Múzeum) és nagyléptékű, új fejlesztések budapesti barnamezős területen történő elhelyezése (Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum).

Együttműködés a kerületi önkormányzatokkal

A kerületi önkormányzatokkal való koordináció mind a hosszú távú városfejlesztés, mind a napi működés során elengedhetetlen.

Fejlesztési területek, amelyekben a kerületi önkormányzatok számítanak a Fővárosi Önkormányzat érdekképviseleti, koordináló és kezdeményező szerepére:

- több kerületet érintő ügyek, projektek, pl. okos megoldások városi szintű összehangolása, fragmentáció és párhuzamosságok elkerülése; több kerületet érintő infrastruktúra-fejlesztések, hálózatos projektek; klímavédelmi intézkedések koordinációja;
- városhatáron átnyúló ügyek, projektek: elsősorban közlekedés, árvízvédelem, hálózatos projektek és általában a térségi szintű erőforrásgazdálkodás és gazdaságélénkítés;
- állami és egyéb szereplők nagy léptékű projektjeinek, szolgáltatásfejlesztéseinek koordinálása (egészségügy, közlekedés);
- kerületi szintet meghaladó jogi, finanszírozási kérdések megoldásának előmozdítása – pl. olyan nagyobb területek tulajdonjogi hátterének rendezése, melyek akadályozzák a terület fejlesztését, átalakulását (pl. Csepel Művek), nagyobb léptékű kármentesítését.

Egyedi, kerületi szintű együttműködés területei:

- projektek, amelyeknél fővárosi tulajdonosi, fenntartói vagy finanszírozási érintettség van;
- üzemeltetési koordináció és jogi kérdések tisztázását igénylő ügyek (közterületek, utak fejlesztése, üzemeltetése);
- kerületet érintő forgalomszabályozás, közösségi közlekedési szolgáltatások változása;
- alközpontok minőségi fejlesztéséhez kapcsolódó közlekedési területek, gyalogosbarát városrészek és szolgáltatások fejlesztésének összehangolása;
- közműfejlesztések; csapadékvíz- és szennyvízkezelés problémáinak megoldása;
- parkolás – koordináció, szabályozási kérdések;
- turizmus – koordináció, szabályozás (turistabuszok parkolása, közlekedés; túlturizmus kedvezőtlen hatásainak kezelése, közösségi gazdaság kereteinek meghatározása);
- műemlékek és helyi védett épületeket megújítása – a Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepe a források bővítésében;
- egészségügy – koordináció a kerületeken átnyúló ellátási kérdésekben, Egészséges Budapest Programhoz kapcsolódó fejlesztésekben;
- fejlesztések összehangolása általánosságban: információ, fővárosi és helyi beruházások ütemezésének összehangolása;
- információ és adatmegosztás, adatharmonizálás.

Együttműködés várostérségi szinten

Az urbanizációs és szuburbanizációs folyamatok együttesen a települések túlzsúfoltságához, a beépített területek növekedéséhez, növekvő energia- és mobilitási igényekhez, és ezáltal a környezeti ártalmak növekedéséhez vezetnek. A térségi szintű együttműködés néhány rövid időszaktól eltekintve máig nem tudott megvalósulni. Koordináció hiányában érdekmegosztottság jellemzi az agglomerációt, aminek két dimenziója van: az horizontális, a helyi önkormányzatok szinte teljes közigazgatási fragmentáltságában a vertikális pedig a különböző közigazgatási szintek közötti nem kielégítő együttműködésben ölt testet. A térbeli folyamatok beavatkozás nélkül Budapest és várostérségének jelenlegi versenyképességét jelentősen rontják.

A várostérség (és kifejezetten az agglomeráció) koordinált tervezésére és fejlesztésére, illetve a település-üzemeltetés és -igazgatás közös elvek mentén történő menedzselésére a közigazgatási határokra tekintettel nem létezik közhatalommal rendelkező önkormányzati szerv, ugyanakkor az Országgyűlés a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény módosításával létrehozta a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanácsát (BAFT), mint kiemelt térségi tanács intézményét. Ez jelentős előrelépés a törvényben meghatározott területfejlesztési feladatok tekintetében, a Tanács szervezeti és működtetési szabályzatát 2021. szeptember 26-án elfogadták. Ugyanakkor a Tanács csak a területfejlesztési feladatok tekintetében intézményesíti az együttműködést, az önkormányzati egyéb feladatok tekintetében az együttműködés intézményes feltételei hiányoznak. Ezért a területfejlesztési és az önkormányzati feladatok összehangolására a budapesti agglomerációs települések minél magasabb szinten szervezett együttműködése ajánlott.

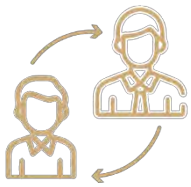
Ennek elindítását teszi lehetővé a 616/2024.(10.30.) Főv.Kgy. határozat, melyben a Fővárosi Közgyűlés javasolja és egyben felkéri a Főpolgármestert, hogy a Fővárosi Önkormányzat vezetésével és koordinációjával a fővárosi, a fővárosi kerületi és a fővárosi agglomeráció területi önkormányzatai részvételével, Metropolisz Kerekasztal néven hozzon létre egy kéthavonta ülésező konzultatív és információs együttműködési platformot. Ezzel megvalósíthatóegy önkormányzati társulási elven működő, intézményes fórum. Az önkormányzati autonómiára épülő közös szabályozás alapján a fórum olyan állásfoglalásokat, irányelveket fogalmazhat meg, amelyek Budapest és térsége összehangolt fejlesztése és működtetése szempontjából jelentőséggel bírnak, míg a döntéseket – ezek figyelembevételével, az önszabályozás szellemében, ezek figyelembevételével – az egyes önkormányzatok saját hatáskörben hoznák meg. A fórum emellett közös javaslatokat is kidolgozhat a Kormány számára a főváros és térségét érintő országos szabályozások tekintetében.

A várostérségi együttműködés potenciális területei:

TEMATIKUS	‣ Intelligens városműködés. ‣ Közlekedési fejlesztések és mobilitási szolgáltatások. ‣ Közműszolgáltatások, árvízvédelem, csapadékvíz-gazdálkodás. ‣ Gazdaságélénkítés és befektetésösztönzés, Intelligens Szakosodási Stratégia ‣ Turisztika – szervezeti együttműködés lehetőségei, várostérség bevonása a kínálatba. ‣ Közigazgatási határokon átnyúló zöldhálózat védelme, gazdagítása és kerékpáros hálózat fejlesztése. ‣ Humán infrastruktúra és szolgáltatási rendszerek – agglomerációs fejlesztések a szolgáltatások helyben történő igénybevétele, a helyi életminőég javítása és az ingázásból adódó fővárosi terhelés csökkentése érdekében. ‣ P+R kapacitások bővítése az agglomerációban az elővárosi vasútvonalakhoz, a HÉV vonalakhoz kapcsolódóan.
TERÜLETI	‣ Ferihegyi Gazdasági Övezet. ‣ Kisvízfolyások menti együttműködések.

Stratégiai partnerségek és egyeztető fórumok

Fővárosi Érdekegyeztető Tanács (FŐÉT)

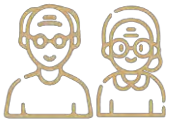

A testület feladata a **munkavállalók, a munkáltatók és a fővárosi önkormányzat érdekeinek, törekvéseinek feltárása, egyeztetése**, megállapodások kialakítása. A Tanács feladata továbbá Fővárosi Önkormányzat feladat- és hatáskörét érintő ügyekben a felek között kialakuló konfliktusok megelőzése, rendezése, valamint információcsere, javaslatok, illetve döntési alternatívák vizsgálata.

A testület véleményezi a munka világát, a munkaviszonyt, a foglalkoztatáspolitikát, a munkavégzés és a foglalkoztatás feltételeit érintő fővárosi közgyűlési és bizottsági, valamint - ha a főpolgármester szükségesnek tartja - a főpolgármesteri döntések tervezetét. A tanács nyomon követi és elemzi Budapest munkaerő-piaci helyzetét, a közép- és hosszú távú munkaerőpiaci fejlesztési irányokat, ezzel összefüggésben a városfejlesztés közép- és hosszú távú irányait, a Fővárosi Önkormányzat és az általa irányított gazdasági társaságok, költségvetési intézmények foglalkoztatási viszonyait.

A FŐÉT ezen túlmenően megvitatja a foglalkoztatáspolitikai, munkaerőpiaci, a jövedelemelosztást és a társadalom széles körét érintő fővárosi önkormányzati stratégiákat, koncepciókat, valamint a gazdasággal, a foglalkoztatással, a jövedelmek alakulásával, a társadalompolitikával összefüggő alapvető kérdéseket.

Fővárosi Idősügyi Tanács (FIT)

A Fővárosi Önkormányzat az idősek önszerveződéseit képviselő szervezetekkel és az **időseket érintő ügyek**kel foglalkozó szakértőkkel közösen az egymás közti folyamatos konzultációk és tárgyalások érdekében Fővárosi Idősügyi Tanács (a továbbiakban: FIT) néven egyeztető fórumot működtet.

A FIT feladata az időseket érintő ügyekben:

- az idősek önszerveződéseit képviselő szervezetek, valamint a Fővárosi Önkormányzat érdekeinek, törekvéseinek feltárása, egyeztetése, intézkedések megvalósítása;
- a Fővárosi Önkormányzat feladat- és hatáskörét érintő ügyekben kialakuló konfliktusok megelőzése, rendezése; valamint
- információcsere, illetve javaslatok, döntési alternatívák vizsgálata.

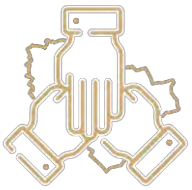
A FIT véleményezi a munka világának időseket érintő szegmenseit, a nyugdíjpolitikát, a fővárosi közgyűlési és bizottsági, valamint főpolgármesteri döntések tervezetét; nyomon követi és elemzi Budapest idősügyi helyzetét, a fővárosi nyugdíjasok életkörülményeit, lehetőségeit, az idősotthonok helyzetét, viszonyait; továbbá megvitatja a nyugdíjas- és idősügyi, a jövedelemelosztást és a társadalom széles körét érintő fővárosi önkormányzati stratégiákat, koncepciókat, illetve a gazdasággal, a társadalompolitikával, az idősek életminőségével összefüggő alapvető kérdéseket.

Klímaplatform

A Fővárosi Önkormányzat koordinálásában működik az Éghajlatváltozási Platform (Klímaplatform), amely több szektor (egyetemek, települési és kerületi önkormányzatok, társadalmi szervezetek, vállalatok stb.) klímaváltozással foglalkozó szakértőit tömöríti. A platform tagjai elköteleztettek a konstruktívegyüttműködésben, a rendszeres és kölcsönös tapasztalat- és információ cserében. A platform segíti a célcsoportok széles körének folyamatos elérését, célcsoport-specifikus és tematikus tartalmak, jó gyakorlatok összegyűjtését, megosztását, valamint a fővárosban megvalósuló klímavédelmi intézkedések átfogó, minél több területre kiterjedő nyomon követését, adatbázis kiépítését.

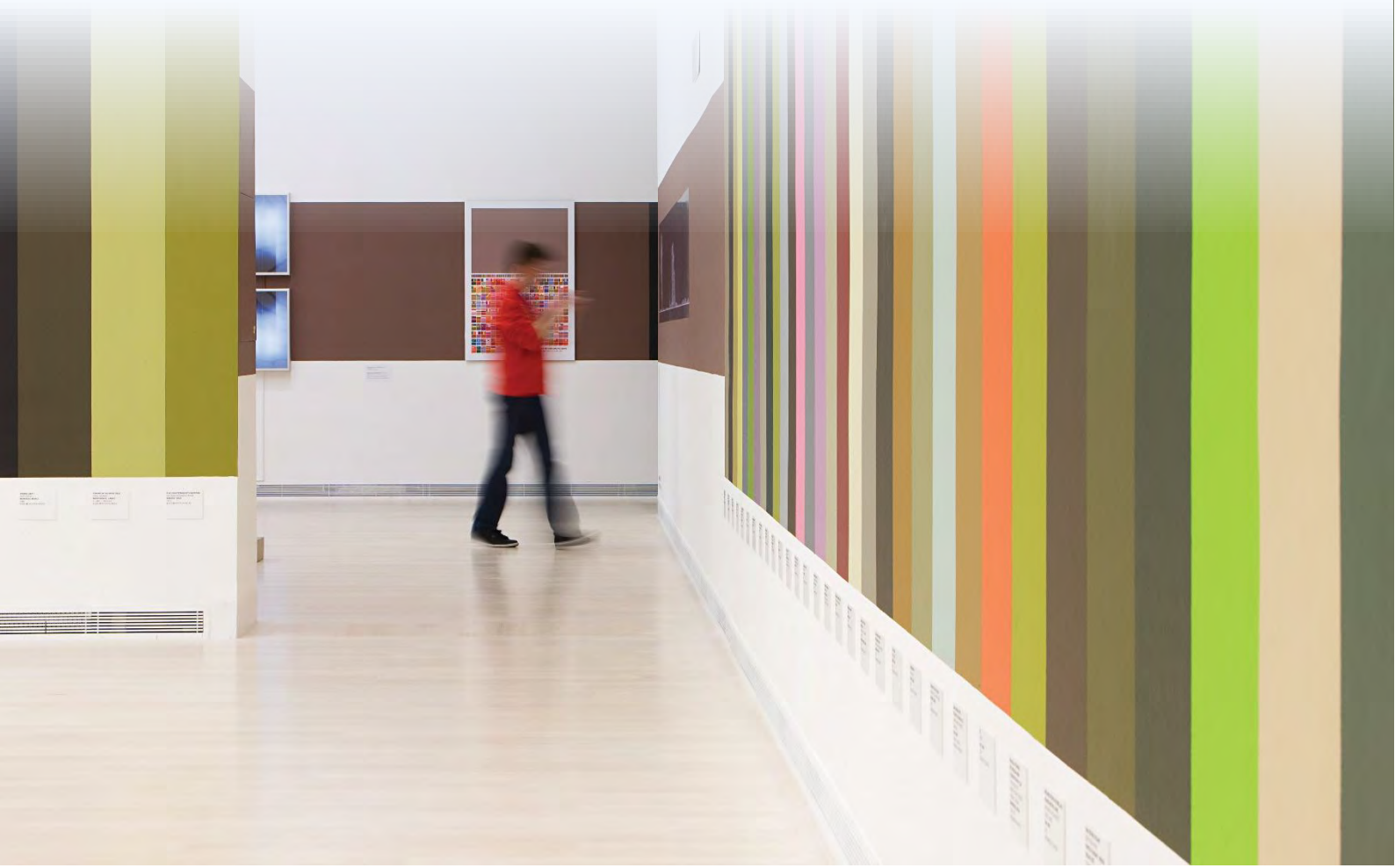
Budapest Global

A Budapest Global egy független, a köz- és a magánszféra szereplőit tömörítő platform, ami elősegíti a hosszútávú, strukturált együttműködést a főváros, a Budapesten működő vállalkozások és tudásközpontok között. A Budapest Global egyesületi formában működik, elsősorban a nemzetközi tehetségvonzásra, a Smart City (okosváros) kísérleti projektek, illetve a városi fenntarthatóságra irányuló ötletek megvalósítására törekszik, és e célból mozgósítja az alapító szervezetek erőforrásait, szakértelmét, kapcsolati hálóját és vezetőik menedzsment-tapasztalatait. A kezdeményezéshez már az induláskor a budapesti startup- és nagyvállalati szféra jelentős szereplői csatlakoztak.

Fent említetteken kívül további tematikus, formálisan működő érdekegyeztetési platformok is működnek (például a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum), ezek száma a jövőben egy-egy témában bővítésre kerülhet.

>> Fotó: Bujnovszky Tamás, Kiállítás a Ludwig Múzeumban

Civil és lakossági részvétel

A Főpolgármesteri Hivatal Koordinációs Főosztályán belül a Társadalmi Együttműködési Osztály felel a részvételiséggel és társadalmi kapcsolatokkal összefüggő feladatokért, ennek keretében szervezi a Fővárosi Önkormányzat civil kapcsolatait, a civil konzultációs testületek létrehozását, és közvetlenül kapcsolatot tart a civil társadalommal, továbbá működteti a Fővárosi Önkormányzattal kapcsolatot tartó civil szervezeteket tartalmazó Budapesti Civil Adatbázist.

A Társadalmi Együttműködési Osztály feladatkörébe tartozik a Fővárosi Önkormányzat közösségi költségvetésével összefüggő feladatok ellátása.

Budapest Főváros Önkormányzata a partnerségi egyeztetés szabályaira vonatkozó rendeletét 2022-ben módosította (20/2022. (VI.30.). A jogszabály a településfejlesztési és településrendezési tervek, a településképi arculati kézikönyv és a településképi rendelet készítése és módosítása kapcsán írja elő a partnerségi egyeztetés lefolytatását.

A Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek együttműködéséről szóló 12/2021. (III. 4.) önkormányzati rendelet egy további meghatározó jogszabály. A rendelet szabályozza a jogalkotás és az utólagos hatásvizsgálat során elvégzendő társadalmi egyeztetés folyamatát: a Fővárosi Önkormányzat valamennyi önkormányzati rendeletalkotásra irányuló közgyűlési előterjesztés tervezetét megfelelő határidővel véleményezésre megküldi a szabályozás tárgya szerint érintett területre a Budapesti Civil Adatbázisban regisztrált civil szervezetnek.

A civil rendelet szabályozza a civil szervezetekkel való strukturált szakmai együttműködés kereteit is. Ezek elsődleges véleményező és javaslattevő fórumok, melyek segítik a főváros vezetése és a civil szervezetek közötti hatékony kölcsönös érdemi kommunikációt. A civil rendelet értelmében öt munkacsoport működik:

- A Zöld Budapest munkacsoport elsősorban klímával és zöld politikával, illetve az épített és természeti értékek megőrzésével és teremtésével foglalkozik;
- Az Esélyteremtő Budapest munkacsoport az esélyegyenlőséggel, esélyteremtéssel, az egészséggel és lakhatási kérdésekkel foglalkozik;
- A Nyitott Budapest munkacsoport fő témái az állampolgári részvétel, illetve az átláthatóság, az egyetemes, az európai, a közép-európai és a nemzeti kultúra értékeinek megőrzése és fejlesztése, valamint az innovációval foglalkozó kérdések;
- A Fiatal Budapest munkacsoport a budapesti fiatalok helyzetével, ifjúságpolitikai kérdésekkel és ifjúsági részvétellel foglalkozik;
- Az Aktív Budapest munkacsoport a budapesti sport- és szabadidősport fejlesztési lehetőségeivel, sporthoz kapcsolódó gyermekvédelemmel, idősek sportjával, fogyatékkal élők sportolásával, ifjúsági- és diáksporttal, valamint az egészséges életmód előmozdításával foglalkozik.

A munkacsoportokba való jelentkezés folyamatos, a munkacsoport ülései nyilvánosak, a tervezett napirendi pontok, témák előzetesen elérhetőek – amelyekkel kapcsolatban a munkacsoport tagjai javaslatokat fogalmazhatnak meg a civil rendeletben szabályozott módon, – az eseményekről készült összefoglalók szintén a főváros honlapján szintén hozzáférhetőek. A civil témacsoportok a munkacsoportok olyan alegységei, ahol meghatározott, konkrét kérdéseket lehet alaposabban megvitatni, véleményezni. A fővárosi civil munkacsoportok tagszervezetei, vagy a Fővárosi Önkormányzat vagy a Főpolgármesteri Hivatal valamely szervezeti egysége kezdeményezhet témacsoportot egy-egy téma vagy projekt mentén, meghatározott célkitűzéssel. A téma szerint releváns civil munkacsoport tagjai, illetve a Budapesti Civil Adatbázisban regisztrált civil szervezetek csatlakozhatnak témacsoporthoz. 2024-ben négy rendszeresen ülésező témacsoport folytatott aktív tevékenységet (mobilitási – lásd BKK részvételiség; klímavédelmi; Rakpart, Nagykörút).

Összességében elmondható, hogy a városfejlesztés kapcsán a Fővárosi Önkormányzat biztosítja a partnerségi és civil együttműködés átlátható kereteit a városfejlesztés kapcsán. A jogszabályban meghatározott feladatain túlmenően az Önkormányzat elkötelezett abban, hogy saját eszközeivel és a kerületekkel együttműködve erősítse a lakosság közügyekben való aktív szerepvállalást, a várospolitikai ügyek melletti elköteleződést, a kulturált közéleti párbeszédet. Ennek érdekében folyamatosan bővíti az együttműködésen, részvételen alapuló tervezés eszközeit, módszereit. Ennek egyik legfontosabb eszköze a közösségi költségvetés, az ehhez kapcsolódó kommunikáció és a részvételt erősítő tevékenységek. A lakosság bevonása mellett fontos a társadalmi célokat támogató civil kezdeményezések láthatóságának növelése, elismerésük és a velük való együttműködés. Ennek érdekében a Fővárosi Önkormányzat ügyfélbarát módon tovább fejleszti a részvételi folyamatokat támogató eszköztárát, platformjait.

TOVÁBBI TERVEZETT, NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ INTÉZKEDÉSEK:

- Civil szervezetek működésének támogatása (kommunikáció, kampányok támogatása, üres helyiségek átmeneti hasznosítása stb.), elismerésük (Év civil szervezete díj), láthatóságuk segítése;
- Civil Adatbázis folyamatos karbantartása, frissítése, új szervezetek bevonása, adatbázis felülvizsgálata negyedévente;
- Egyablakos, integrált részvételi kapu kialakítása a Digitális Városháza projekten belül;
- Merlin Színház – civil használat lehetőségének biztosítása (normatív rendszer kialakítása a helyszín biztosításához);
- Együttműködés a kerületekkel a közösségi költségvetés gyakorlatának összehangolásában;
- Közösségi költségvetés keretén felül a leggyakoribb, fővárosi feladatokhoz kapcsolódó témák számára külön forráskeret biztosítása (kerékpáros infrastruktúra, biztonságos gyalogos közlekedés, illemhelyek);
- Részvételiségi képzés (saját szervezeti rendszerben);
- Képviseleti platformok kialakítása, megerősítése ifjúsági tematikában;
- Közösségi finanszírozás, önkéntesség szervezéséhez eszközök bővítése.

3.3. Beavatkozások

A fejezet a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében tervezett beavatkozásokat és a nem fejlesztési jellegű önkormányzati tevékenységeket részletezi, az alábbi bontásban bemutatva azokat:

- Intézkedések: egy vagy több középtávú cél megvalósítása érdekében a Fővárosi Önkormányzat tervezett operatív beavatkozási területei (12 db),
- Programok: az intézkedéseken belül további, a beavatkozások jellege szerinti csoportosítás, ezen belül megjelennek
  - a 2027-ig tervezetten elkezdődő beavatkozások és projektek, valamint
  - a további, az ágazati stratégiákban már azonosított beavatkozások, projektek, melyek jellemzően csak sokkal kedvezőbb finanszírozási lehetőségek esetén tudnak elindulni.

A beavatkozások azonosításának alapját a vonatkozó ágazati és tematikus stratégiák, elkészült tervek jelentik, a forrásigény indikatív, amely a projekt-szintű tervezés keretében pontosítható a finanszírozás hátterére és ütemezésre vonatkozó adatokkal együtt. A lista nem tartalmazza a 100 millió Ft-nál kisebb értékű beavatkozásokat, ezek az egyéb, nem projekt-jellegű intézkedések alatt kerülnek említésre (pl. szervezetfejlesztés, képzés, szemléletformálás, programok, rendezvények megvalósítása, kisléptékű közterületi beavatkozások, stratégiai tervezés). Itt találhatóak azok az eszközök is, amelyek a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében támogatják a stratégiai célok elérését és szorosabban kapcsolódnak egy-egy intézkedési területhez. A Fővárosi Önkormányzatnak lehetősége van 2034-ig új programok és beavatkozások azonosítására, amelyek illeszkednek a középtávú célokhoz. A finanszírozási lehetőségek függvényében az egyes intézkedések tartalma a projektek szintjén összekapcsolódhat (pl. bringasztráda és vonalas zöldinfrastruktúra fejlesztések egy projekt keretében), vagy egyes beavatkozások szakaszolására van szükség, azaz több projekt keretében, ütemezetten valósulhatnak meg a rendelkezésre álló finanszírozás függvényében.

A minimum (S) költségvetés alatt az I. ütemben, 2027-ig megkezdeni tervezett beavatkozások szerepelnek, melyek egy része a terv hatályba lépésének idején már folyamatban lévő vagy előkészített projekt. Az adaptív (M) és ambiciózus (L) finanszírozási forgatókönyvek jelzik, hogy valójában mekkora fejlesztési forrásigény becsülhető a lényeges változások eléréséhez a következő kilenc évben. Ezen belül nagyságrendileg kiemelkedik a megfizethető bérlakások számának növelése, illetve a magántulajdonban lévő lakásállomány energetikai megújítására és a megújuló energiafelhasználás növelésére irányuló beavatkozás. A Fővárosi Önkormányzat mindkét területen strukturális változásokat kíván elérni, mely jelentős finanszírozási igénnyel jár. A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., a Fővárosi Vízművek Zrt., illetve a Budapest Közút Zrt. által gondozott 2040-ig szóló gördülő fejlesztési tervek – amelyek célja, a víziközmű-vagyon, illetve fővárosi kezelésű úthálózat és kapcsolódó műtárgyak megfelelő műszaki színvonalon tartása – jelentős mértékű felújítási és pótlási igényt tartalmaznak, melyek az L forgatókönyv keretében megjelennek. A közúthálózat esetében a műszaki állapotra vonatkozó adatok alapján legalább 35 milliárd Ft forrásra lenne szükség a szinten tartás eléréséhez.

Az állam által megvalósított közlekedési beavatkozások közül azok szerepelnek a listán, amelyek a későbbi üzemeltetés miatt kapcsolódnak a fővárosi vállalatokhoz (BKK Zrt., Budapest Közút Zrt.), illetve a hulladékgazdálkodással összefüggő beavatkozások, amelyek a városüzemeltetésben szintén kapcsolódnak a fővárosi tulajdonú BKM Zrt. ellátott feladataihoz, azonban a tervezett beruházások már a MOHU Budapest Zrt. hatáskörébe tartoznak. Ezeknek a beavatkozásoknak a finanszírozási igénye nem jelenik meg az intézkedés szintű összesítésekben.

1. intézkedés: Mindenki számára elérhető lakhatás biztosítása

A Fővárosi Önkormányzat és szervezetei tulajdonában és kezelésében lévő, lakhatásra alkalmas bérlakásállomány növelése különböző eszközökkel, többek között a jelenleg rossz műszaki állapotban lévő állomány felújításával, vásárlással, önkormányzati tulajdonú ingatlanok funkcióváltása keretében új lakások kialakításával, a lakásügynökségen keresztül a magánszektorból bevonható lakásállomány növelésével, a magánszektorral történő együttműködések kiterjesztésével. Az intézkedés másik nagy területét a célzott szolgáltatások és pénzügyi támogatások jelentik a lakhatás megtartása és a lakásvesztés megelőzése, valamint a hajléktalanságból és intézményi ellátásból való kilépés sikere érdekében. A nem beruházási jellegű intézkedések kiterjednek a lakáspiac kiegyensúlyozottabb működését és az önkormányzati bérlakásszektor nagyságrendi bővítését támogató jogszabálymódosítások és finanszírozási eszközök bővítésének. kezdeményezésére.

KULCSINDIKÁTOROK

- A Fővárosi Önkormányzat, illetve a tulajdonában álló szervezetek által kezelt, bérleti jogviszonnyal rendelkező lakásállomány. (2022: 1017 lakás),
- akadálymentesített lakások aránya (%)

FINANSZÍROZÁS

- Operatív programok (TOP Plusz), közvetlen elérésű uniós források (pl. EIU); magánszektorral való együttműködés (lakásügynökség, PPP, jogi eszközök stb.); saját erő/fejlesztési hitel; kerületi önkormányzati források (együttműködés területi programok megvalósításában)

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	27 milliárd Ft
Adaptív (M)	86 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	176 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
▸ megfizethető lakásállomány növelése ▸ lakhatáshoz jutás és lakhatás megtartásának támogatása	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●●●
▸ lakáskorszerűsítéssel az egészséget nem veszélyeztető lakhatási körülmények megteremtése, lakhatási támogatásokkal energiaszegénység csökkentése ▸ lakhatás megtartására irányuló szolgáltatásokkal az intézményi (pl. hajléktalan, CSÁO) ellátás kapacitásbővítési igényének csökkentése	2. Egészség és gondoskodás	●○○
▸ lakásállomány épületenergetikai korszerűsítésével hozzájárulás a klímacélok eléréséhez ▸ funkcióváltó épületek (erőforrásgazdálkodás, közel nulla kibocsátásra törekvés), lakókörnyezettel együtt történő fejlesztés (PED, energiaközösségek)	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●○
▸ barnamezős területek, használaton kívüli ingatlanok bevonása a lakásállomány növelésébe ▸ funkcióváltás és új építés esetében az Új Európai Bauhaus szemlélet érvényesítése ▸ Proaktív szerepvállalás az akcióterületeken a lakásállomány növelése és a vegyesség biztosítása érdekében	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	●●○
▸ együttműködés a magánszektorral a megfizethető állomány növelése érdekében	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●○○
▸ megfizethető lakhatást támogató új működési és finanszírozási modellek ▸ jogszabálymódosítások kezdeményezése ▸ pilot /mintaprojektek elindítása	6. Városkormányzás	●●○

1.1.KEZELT LAKÁSSZEKTOR BŐVÍTÉSE ÉS KORSZERŰSÍTÉSE

Fővárosi Önkormányzat kezelésében lévő lakásállomány bővítése üres önkormányzati ingatlanok felújításával, építéssel, vásárlással, funkcióváltással, egyéb jogi vagy megvalósítási konstrukció keretében történő portfólióbővítéssel (pl. lakásügynökségi modellben szerződött magánlakások; PPP együttműködéssel fejlesztett bérlakások, hitelátvállalási program, életjáradék program stb.). A Fővárosi Önkormányzat ingatlanvagyonának bevonásával új lakhatási modellek elindítása. Az állomány egy része a támogatott lakhatást, a hajléktalanságból, családok átmeneti otthonából és intézményi ellátásból történő kivezetést, valamint a családon belüli erőszak áldozatainak elhelyezését szolgálja. A korszerűsítések során a lakások akadálymentesítése a szükségletek figyelembevételével történik (akadálymentesítettségi szint, igénylők száma).	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Fővárosi lakásügynökség I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 8.500 millió Ft TOP Plusz)*	Fővárosi Önkormányzat kezelésében lévő lakásállomány bővítése üres önkormányzati ingatlanok felújításával, korszerűsítéssel, épületek funkcióváltásával. Tervezett befejezés: 2029 További hasonló beavatkozások/projektek a TOP Plusz kereten felül források függvényében indíthatóak.
AHA projekt ‣ *Indikatív forrásigény: 3.000 millió Ft (6,3 millió Euro támogatás az European Urban Initiative-en keresztül (EUI), saját forrás, TOP Plusz)*	Egy használaton kívüli, volt iskolaépület energiahatékony szociális bérházzá történő átalakítása (26 lakás) Újpesten, Lakhatási Iroda felállítása, amely új megoldásokat kínál a lakhatási válságnak kitett emberek támogatására.; energiahatékonyság növelésére irányuló projektelem: tanácsadás+ Körforgásos Szolidaritási Alap felállítása (támogatási rendszer VT+VNT); korai jelzőrendszer kialakítása a kerületek bevonásával a lakásvesztés megelőzésére; rugalmas lakhatási formák kiterjesztése a magánszekor bevonásával – pilot. Folyamatban lévő projekt, tervezett befejezés: 2027.
Lakásügynökségi modell I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 3.000 millió Ft (TOP Plusz)*	Magántulajdonú lakások bevonása a biztonságos, megfizethető bérlakás-szektorba és lakbér-támogatás a lakásügynökségi lakások bérlői számára. Tervezett befejezés: 2029.
M45 projekt ‣ *Indikatív forrásigény: 5.000 millió Ft*	IV. Megyeri út 45. szám alatti egykori iskolaépület lakáscélú funkcióváltása 50 lakás kialakítása, kapcsolódóan az ASCEND - pozitív energiamérlegű városrészek kialakítása projekthez. az épület átalakításával magas energiahatékonyságú, közel zéró kibocsátású épületbesorolást elése a cél, kollektív lakhatási modell kidolgozása mellett.

1.2.LAKHATÁST TÁMOGATÓ SZOLGÁLTATÁSOK

A lakhatási problémák csökkentését, a lakhatás megtartását támogató lakbér-támogatás és komplex szolgáltatások. A szociális munka, tanácsadás kiterjesztése, együttműködés a szociális szektor szereplőivel és a kerületi önkormányzatokkal.	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Lakhatási garancia és lakhatási szolgálat I. üteme ‣ *Indikatív forrásigény: 7.400 millió Ft (TOP Plusz)*	Lakbér-támogatás a családok átmeneti otthonaiban és hajléktalan élethelyzetben élő budapestiek számára + szociális munka, adóságkezelés; jogsegély és egyéb szolgáltatások a lakhatási problémákkal küzdő hajléktalanná válással fenyegetett budapestiek számára. Az AHA projektben pilot jeleggel létrehozott Lakhatási Iroda, a korai jelzőrendszer kiterjesztése. Tervezett befejezés: 2029. További hasonló beavatkozások/projektek a TOP Plusz kereten felül források függvényében indíthatóak.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Elsőként lakhatás mintaprojekt ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	A projekt célja a fedél nélkül élő - és közülük is elsősorban a tartósan vagy visszatérően fedél nélkül élő, és a hajléktalanság mellett pszichiátriai és addiktológiai problémával is rendelkező - hajléktalan emberek önálló lakhatásának a biztosítása, és sokoldalú, személyre szabott szolgáltatásokkal való támogatása a lakhatásuk megtartása érdekében

EGYÉB, NEM BERUHÁZÁSI /PROJEKT JELLEGŰ INTÉZKEDÉSEK

- Fővárosi Szolidaritási Alapon keresztül a lakhatási válsághelyzetek kezelésének támogatása és a támogatott lakhatás szolgáltatás fejlesztése pályázati rendszerben;
- Nonprofit bérlakásszektor szabályozási keretrendszerének kidolgozása: akkreditációs, jogi szabályozás és támogatási eszközök a nem közigazgatási szereplők – pl. szövetkezetek, társadalmi vállalkozások, civil szervezetek – részvételének erősíthető a megfizethetőség javításában;
- Lakástörvény módosításának kezdeményezése, érdekérvényesítés, ehhez szükséges szakmai előkészítés;
- Ösztönzők, jogi eszközök, működési és finanszírozási modellek kidolgozása fővárosi szinten a nem lakáscélú vagy üresen álló lakóingatlanok lakáscélra történő hasznosításának növelésére, hosszú távú bérbeadás ösztönzésére, a flexibilis lakhatási formák kibővítésére;
- Fejlesztési alap működésének kidolgozása a kerületi önkormányzatokkal együttműködve, visszaforgatható jelleggel, forrásbevonás (pl. EIB hitel);
- Lakbér-támogatási rendszer kialakítása fővárosi szinten (átlátható, differenciált) és érdekérvényesítés az országos finanszírozás érdekében;
- Lakáspiac és megfizethetőség fővárosi szintű monitoringja;
- Lakhatási kerekasztal – kerületek, szakmai szervezetek bevonásával;
- Szociálpolitikai, foglalkoztatáspolitikai és lakhatási beavatkozások erősebb összekapcsolásához együttműködési keretek, pilot projektek kidolgozása;
- Innovatív lakhatási modellek és szükséges jogszabályi, működési keretek kidolgozása (pl. co-housing, szövetkezeti lakások);
- A magántőke bevonására vonatkozó vizsgálatok (új finanszírozási/üzleti modellek), minta lakóterületek kialakításának előkészítése, megvalósíthatósági elemzés alapján projekt megkezdése;
- Az önkormányzati vagyongazdálkodás lehetőségeinek vizsgálata és javaslatok kidolgozása a megfizethető lakásállomány növelése érdekében;
- Lakáspiac kiegyensúlyozott működését és a lakhatás biztonságát támogató Budapest-specifikus kezdeményezések kidolgozása és érdekérvényesítés (pl. Airbnb szabályozás fővárosi szinten; időszakos lakásvásárlási korlátozások; lakásszerzés és felújítás differenciált támogatása; országos bérlakásprogram elindítása);
- Fővárosi lakásrezsi támogatás - igényekhez igazodó rugalmas támogatási rendszer működtetése;
- Önkéntesség, társadalmi akciók, fundraising elősegítését támogató eszközök, kampányok, társadalmi szemléletformáló programok;
- Fővárosi Önkormányzat szakmai és érdekérvényesítő munkája az Európai Megfizethető Lakhatás Akcióterv kialakításában és a finanszírozási eszközök bővítése érdekében;
- Dedikált bérbeadási csatorna létrehozása a családon belüli erőszak krízisközpontból, félutasház-szolgáltatásból vagy titkos menedékházból továbblépő áldozatai számára;
- Dedikált béradási csatorna létrehozása az állami gondoskodásból kikerülő fiatal felnőttek számára.

2. intézkedés: Egészségmegőrzés támogatása

Az egészségtudatosságot és egészségmegőrzést célzó szemléletformálás és szűrések, valamint a leggyakoribb haláloki betegségek megelőzését, a diagnózis felállítását és a szükséges beavatkozások korai megkezdését támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása, betegút szervezése, optimalizálás a szolgáltatókkal és érinett kerületi önkormányzatokkal együttműködve. Koordináció, érdekérvényesítés és fejlesztés a hajléktalan emberek esetében a hiányzó vagy kapacitáshiányos egészségügyi (pl. súlyos pszichiátriai és/vagy addiktológiai problémával rendelkező személyek ellátása), illetve az átmeneti és tartós ápolási, gondozási szükségletekkel rendelkező személyek ellátásának biztosítása érdekében. Az egészséges, fenntarthatóbb étkezési kultúra népszerűsítése széles körben, valamint tudatos erősítése a Fővárosi Önkormányzat által ellátott intézményekben. Az egészségmegőrzést támogató aktív életmód népszerűsítése, inkluzív sportprogramok megvalósítása, a Fővárosi Önkormányzat kezelésében lévő sportinfrastruktúra fejlesztése. Az egészségre kockázatot jelentő helyzetekben (időjárási szélsőségek, járványhelyzet) a lakosság tájékoztatásának javítása, a szükséges protokollok fejlesztése.

KULCSINDIKÁTOROK

- Az onkológiai programban az év során nyilvántartásba vett új C-s vagy D-s diagnózisú esetek száma, ezen belül azok száma, ahol a szakorvosi konzultáció/kontrollvizsgálat megtörtént (eset/eset)
- Szűrőprogramokkal elért lakosság száma (kumulált/fő)
- Ügyfélelégedettség a fővárosi közétkeztetésben (index, felmérés)

FINANSZÍROZÁS

- állami forrás (Egészséges Budapest Program), saját forrás, közvetlen elérésű uniós források, kerületi önkormányzati források (együttműködés területi programok megvalósításában).

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	6 milliárd Ft
Adaptív (M)	25 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	35 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
▸ lakóhelyhez közeli szűrőprogramok megvalósítása, különösen a szegregációval, annak veszélyével érintett területeken	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●○○
▸ **támogató szolgáltatások és szolgáltatásvásárlás** ▸ **ellátási hiányok fejlesztése a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében** ▸ **közétkeztetés minőségi fejlesztése**	2. Egészség és gondoskodás	●●●
▸ közétkeztetés reformján és további, élelmiszerstratégia keretében meghatározott beavatkozásokkal a fenntarthatósági szempontok érvényesítése és ezzel a dekarbonizációs célokhoz való hozzájárulás (rövid ellátási láncok támogatása, pazarlás csökkentése) ▸ szélsőséges időjárási helyzetekben hozott intézkedésekkel a kibocsájtás csökkentése	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●○○
	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	○○○
▸ közétkeztetés reformja keretében együttműködés a helyi és térségi termelőkkel, klaszter-kezdeményezés ▸ városi piacok hasznosításának javítása ▸ egészségmegőrzés hatása a foglalkoztatási esélyekre	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●●○
▸ fővárosi szintű érdekérvényesítés az önkormányzati szektor által működtett ellátások finanszírozása és a fekvőbetegellátás minőségi fejlesztése érdekében	6. Városkormányzás	●●○

2.1. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI PROGRAM

Az intézkedés átfogó célja a fővárosi lakosság egészségi állapotának javítása, egészség-értésének, egészség kultúrájának fejlesztése, szűréseken való részvétel növelése kommunikációval és szűrőprogramok szervezésével, valamint hozzáférés javítása egyes célzott diagnosztikai eljárásokhoz diagnosztikai vizsgálatok vásárlásával és szervezésével. Fő fókuszban továbbra is az onkológiai-hematológiai betegségek állnak, forrás rendelkezésre állása esetén cél egyéb népegészségügyi jelentőségű betegségekkel kapcsolatos szűrési, korai felismerési és rehabilitációs programok beemelése A már megkezdett onko-betegútszervezési program folytatása, forrás esetén a betegút-szervezés más népegészségügyi területekre történő kiterjesztése (pl. diabetes). Forrás rendelkezésre állása esetén cél az egyéb diagnosztikai szolgáltatásokhoz való hozzáférés (pl. mammográfia, ultrahang vizsgálatok, gyermek szűrővizsgálatok, patológia citológiai vizsgálatok) kiterjesztése, előjegyzési lelet várakozási idők lerövidítése céljából. Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, megújítása a BMSZKI-ban. Együttműködés szolgáltatókkal az ellátási hiányok csökkentésében (pl. kori fejlesztés, gyermek pszichiátriai ellátás).

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Onkológiai Program (2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 5.000 millió Ft (Egészséges Budapest Program; saját forrás)*	A modul: diagnosztikai kapacitások biztosítása területileg kiegyenlített hozzáféréssel B modul: onkológiai betegút-szervezés, közreműködés diszpécser-szolgáltatás kialakításában, betegirányításban – kerületi szakrendelőkkel együtt – főként a daganatos betegségek terén. Folyamatos megvalósítás. További hasonló beavatkozások/projektek a források függvényében indíthatóak.
Hospice ellátási kapacitások bővítése, I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 100 millió Ft (Egészséges Budapest Program; saját forrás)*	Hajléktalan emeberek hospice- és krónikus ellátását biztosító kapacitások fejlesztése. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak.
Lakossági szűróprogram és szemléletformálás (2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft (Egészséges Budapest Program; saját forrás)*	Lakossági egészségtudatosság javítása és széleskörű egészség-kommunikáció,; lakosság közeli kitelepülő szűrések és egészségnapok támogatása, szervezése és lebonyolítása. Fontos elem a demencia prevenciós programok támogatása. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak.

2.2. FŐVÁROSI ÉLELMISZERELLÁTÁS

A 2024-ben megvalósítási szakaszban lévő, közvetlen elérésű uniós támogatásból megvalósuló projektek keretében élelmiszerstratégia készítése, ez alapján további beavatkozások meghatározása a következő területeken: fenntartható és egészséges étkezés az intézményekben és népkonyhák hálózatának kialakítása, ehhez kapcsolódóan innovatív élelmiszerbeszerzés (REL), egészségesebb és fenntarthatóbb étrend és étkezési kultúra kialakítása, ehhez szükséges beszerzések, szemléletformálás, képzések.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
FOODCLIC ‣ *Költségvetés: 126 millió Ft (Horizon 2020)*	Gyakorlati és adatalapú stratégiai tervezés a városi élelmiszerellátás terén széleskörű együttműködés mentén. Folyamatban lévő projekt, ervezett befejezés: 2027.
Fővárosi feldolgozóüzem létesítése ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft (pályázat)*	A fővárosi tulajdonú piacokon keletkező felesleg és csökkent értékű, de felhasználható alapanyagok helyben valamilyen alacsonyabb szintű feldolgozása (fagyasztás, tartósítás, szárítás, alaplé készítés stb.) és a termékek fővárosi ellátórendszerbe történő integrálása.

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- Együttműködési megállapodások az egészségfejlesztés, egészség-kommunikáció terén és az egészségügyi ellátásokban aktívan tevékenykedő civil szervezetekkel, kerületi önkormányzatokkal, agglomerációs települések önkormányzataival, továbbá a cégekkel, vállalatokkal, akik a társadalmi felelősségvállalásuk (CSR) keretében természetbeni vagy pénzbeli segítséget tudnak nyújtani a tervezett egészségfejlesztési programok megvalósításához;
- Személetformáló és érzékenyítő programok, kampányok HEP intézkedéseivel összhangban (egészséges életmód, kriminalizációt és áldozattá válást megelőző programok; munkahelyi egészségvédelemmel kapcsolatos jogtudatosság növelése; iskolai zaklatást, kortárs bántalmazást, a családon belüli és a párkapcsolati erőszak megelőzését és korai felismerését támogató ifjúsági programok megvalósítása és támogatása; egészségüggyel, egészséggel kapcsolatos jogtudatosság fejlesztése stb.);
- Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működtetése (nyomon követés, szakpolitikai ajánlások megfogalmazása, tapasztalatmegosztás);
- Fővárosi Drogstratégia alapján intézkedések megvalósítása (egészségtudatosságot növelő, szemléletformáló kampányok, munkahelyi egészségmegőrzést támogató prevenciós stratégia kidolgozása, adatbázis létrehozása a szenvedélybetegség területén elérhető szolgáltatásokról stb.); alacsonyküszöbű ártalomcsökkentő és prevenciós programok támogatása;
- Társadalmi integrációt és fiatalokat célzó sport- és közösségi programok;
- FISZER működtetése (Fővárosi Integrált Szociális és Egészségügyi Rendszer);
- Közösségi kertek és közösségi komposztálók létrehozásának támogatása;
- Levegőminőség előre jelző rendszer fejlesztése, szmoghelyzetre vonatkozó intézkedések rendszeres időközönként történő felülvizsgálata;
- Településtisztasággal, azon belül a rágcsálóírtással kapcsolatos hatáskörök rendezése, felelősök (önkormányzatok, közszolgáltató szervezetek) közötti fokozottabb együttműködés;
- Protokollok a váratlan egészségügyi és ellátási helyzetek kezelésére szmogriadó működtetése;
- Közösségi sportesemények és sportlétesítmények fejlesztése.

3. intézkedés: Méltó időskor feltételeinek megerősítése

A Fővárosi Önkormányzat célja, hogy Budapestet az idősebb generációk számára is még biztonságosabb és élhetőbb várossá tegye. Az intézkedés kiterjed a fővárosi fenntartású bentlakásos idősotthonok korszerűsítésére, a nagykapacitású és rossz műszaki állapotban lévő épületek kiváltására, a demens ellátás növekvő igényeihez igazodva a kapacitások növelésére, a szükséges képzett szakemberek biztosításának elősegítésére. Meg kell vizsgálni az intézményekben az egészségügyi (szakápolási) képességek, tevékenységek fejlesztésének igényét és lehetőségét és e mentén szükséges az ellátások feltételeinek szélesítése. A demográfiai trendekre felkészülve az időskorú emberek aktív és egészséges életéveinek növelését támogató szolgáltatások, illetve az autonómia és önálló életvitel kiterjesztése érdekében az időskorúak otthonukban történő, különböző szintű ellátásának rendszerszintű kiterjesztésére, alkalmazva az innovatív megoldásokat. Horizontális elvként a Fővárosi Önkormányzat a városi szolgáltatások, terek, épületek idősbarát használatát támogató fejlesztéseket és felújításokat valósít meg, a társadalmi elszigetelődés csökkentését és a generációk közötti kapcsolódást támogató közösségi tereket hoz létre (akár átmeneti hasznosítással is) és inkluzív eseményeket szervez. Az intézkedés kiterjed az idősek információs pontja hálózatának területi és tartalmi (tájékoztatási területek, funkciók) kibővítésére.

KULCSINDIKÁTOROK

- A Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működő idősotthonokban az első helyre beadott kérelmek összesítése alapján a várólistán szereplők év végi száma (fő) (2024: 4236 fő)
- Ügyfélelégedettségi mérések a fővárosi szociális szolgáltatásokban (index; felmérés)
- Idősek Információs Pontja - hálózat éves ügyfélforgalma és ügyfélelégedettség értéke (kumulált fő; index-felmérés)

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	7 milliárd Ft
Adaptív (M)	19 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	29 milliárd Ft

FINANSZÍROZÁS

- saját forrás, állami forrás, kerületi önkormányzati források (együttműködés területi programok megvalósításában); közvetlen elérésű uniós programok, közösségi finanszírozás/adományok/CSR

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
• önálló lakhatás megőrzésének időbeli kiterjesztése támogató szolgáltatásokkal	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●○○
• adekvát intézményi szolgáltatások kialakítása • otthoni ápolás és gondozási szolgáltatások kiterjesztése • egészségmegőrzést és aktív életvitelt elősegítő programok	2. Egészség és gondoskodás	●●●
• intézmények korszerűsítése során az energiahatékonysági szempontok integrálása, • intézményi zöldfelületek megújítása	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●○
	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	○○○
• idősek számára megnyíló képzési lehetőségekkel, aktív életvitel ösztönzésével a foglalkoztatás bővítése	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●○○
• széleskörű együttműködés a beavatkozások koordinálása a szolgáltatások nyújtásában és az idősek tájékoztatása érdekében • Fővárosi Idősügyi Tanács bevonása a beavatkozások megtervezésébe	6. Városkormányzás	●●○

3.1. IDŐSEKET TÁMOGATÓ ELLÁTÁSOK FEJLESZTÉSE

A bentlakásos ellátások fejlesztése, a jogszabályoknak megfelelő kapacitású és méltó ellátást biztosító intézményi infrastruktúra kialakítása. Az egyedülálló idős emberek és a demens betegek távfelügyeletére rendszer kidolgozása és bevezetése, azotthoni idősápolási és gondozási szolgáltatások kapacitásainak és eszközeinek bővítése, pilot jelleggel „okoslakás" kialakítása. Az idős és korán idősödő hajléktalan emberek ellátására szolgáló intézményi kapacitások bővítése.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Idősotthonok programja (2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 5.000 millió Ft*	Korszerűsítés, nagy létszámú intézmények kiváltása, férőhely-kapcitás fejlesztése, kiemelten a demens ellátás területén. Akkreditált képzési intézményekben szakemberképzés. Forrás függvényében ütemezett megvalósítás. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak a 2029-2034-es időszakban.
Távfelügyeleti és gondozási program ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Az egyedülálló idős emberek és a demens betegek távfelügyeletére rendszer kidolgozása és bevezetése, azotthoni idősápolási és gondozási szolgáltatások kapacitásainak és eszközeinek bővítése, pilot jelleggel „okoslakás" kialakítása.
Idős hajléktalan emberek ellátását biztosító intézményi kapacitások fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 600 millió Ft*	A korán idősödő, interszekcionális problémákkal küzdő hajléktalan emberek ellátására szolgáló intézményi kapacitások fejlesztése.saját forrás, pályázatok.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Hajléktalan emberek otthona kialakítása ‣ *Indikatív forrásigény: 1.500 millió Ft*	Tartós bentlakásos ellátás idős, ápolás-gondozási szükséglettel rendelkező hajléktalan emberek számára egy átmeneti szálló átalakításával vagy új intézmény létrehozásával.

3.2. ÜGYINTÉZÉS ÉS AKTIVITÁS TÁMOGATÁSA

Az időskorú budapestiek tájékoztatását, ügyintézését támogató információs pontpok hálózatának kialakítása együttműködésben a kerületi önkormányzatokkal, az aktivitást és közösségi életet támogató programok szervezése és befogadó helyszínek növelése.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Idősek információs pontja hálózat ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	A már létrejött központi Idősek Információs Pontja területi kiterjesztése a kerületekkel együttműködésben, ezzel az idősek ügyintézésének támogatása, a a korcsoport száműára hasznos információkról, lehetőségekről a tájékoztatás.

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- Fővárosi Idősügyi Tanács működtetése, Fővárosi Idősügyi Stratégia megújítása, ez alapján további beavatkozások megtervezése, kerületi önkormányzatok és egyéb, idősekkel foglalkozó civil és társadalmi szervezetek bevonásával;
- Fővárosi szolgáltatások idősbarát fejlesztése (kiemelten a közösségi közlekedés, gyalogos biztonság; zöldterületek, az akadálymentesítési beavatkozások részeként);
- Demencia szűrésétre és megelőzésére irányuló népegészségügyi szemléletformáló program kidolgozása;
- Fővárosi sport- és kulturális intézmények kedvezményes látogathatóságának biztosítása;
- Az aktív időskort támogató programok (egészségügyi szűrések, foglalkoztatási lehetőségeket támogató foglalkoztatást és az elszigetelődést csökkentő közösségi programok. Az idős és idősödő emberek informatikai tudásának és eszközökhöz való hozzáférésének támogatása;
- Szakmai monitoring végrehajtása és fejlesztési terv kidolgozása a fővárosi idősotthonokban élőket érintő idősek elleni erőszak azonosítása és megelőzése céljából;
- Fővárosi idősotthonok munkavállalóinak képzése az idősek elleni erőszak felismerése és az áldozatok megfelelő támogatása érdekében.

4. intézkedés: Esélyteremtő szolgáltatások biztosítása

A Fővárosi Önkormányzat célja, hogy saját feladatai mellett együttműködéssel és kezdeményező szereppel a szociális szolgáltatások megerősítésén dolgozzon. A beavatkozások kiterjednek a hajléktalan emberek ellátását biztosító intézmények infrastrukturális fejlesztésére, korszerűsítésére, a korán idősödő és interszekcionális problémákkal küzdő hajléktalan-emberek ellátásához az intézményi szolgáltatások és kapacitások bővítésére. A szociális szektor intézményeivel, a kerületi önkormányzatokkal és egyéb érintetettekkel való együttműködés mellett a Fővárosi Önkormányzat a területi és intézményi szegregáció csökkentését támogató programokat valósít meg; saját eszközeivel is segíti a támogatott lakhatás kapacitásainak bővítését; szolgáltatásokat fejleszt a családon belüli és a párkapcsolati erőszak elleni védelem és megelőzés érdekében, továbbá támogatást nyújt az addiktológiai problémával élők számára hiánypótló szolgáltatások megvalósítására. A szociális szektor munkaerőigényének biztosításához komplex programok megvalósításával járul hozzá. A munkaerőpiaci esélyek növelését és a méltó munkavállalást támogató foglalkoztatáspolitikai eszközöket alakít ki és működtet.

KULCSINDIKÁTOR

- A Fővárosi Önkormányzat által fenntartott intézményhálózatban tartósan elhelyezést nyert (65 év feletti és / vagy tartósan egészségkárosodott és / vagy interszekcionális problémákkal küzdő) hajléktalan emberek száma (fő).
- A Fővárosi Önkormányzat által nyújtott foglalkoztatáspolitikai eszközökkel elért személyek száma és a beavatkozások eredményessége (legalább 3 hónapos munkavállalással rendelkezők aránya a bevont személyek arányában (%)

FINANSZÍROZÁS

- Operatív programok (TOP Plusz), közvetlen elérésű uniós források; önkéntesség/CSR/adományok, kerületi önkormányzati források (együttműködés területi programok megvalósításában)

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	20 milliárd Ft
Adaptív (M)	29 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	55 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
▸ megfizethető lakhatás biztosítása a komplex foglalkoztatáspolitikai és áldozatvédelmi programok részeként (pl. lakbér-támogatás) ▸ támogatott lakhatási kapacitások bővítése pályázatokon keresztül	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●●○
▸ **lakhatási, szociális, egészségügyi és munkaerő-piaci szolgáltatások összekapcsolása a hajléktalanságból való kilépés, az áldozatvédelem és a foglalkoztatási esélyek növelése, valamint a szociális szektor munkaerő-biztosítása érdekében** ▸ **adekvát intézményi szolgáltatások kialakítása** ▸ **területi és intézményi szegregációt csökkentő programok**	2. Egészség és gondoskodás	●●●
▸ intézmények korszerűsítése során az energiahatékonysági szempontok integrálása,	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem kibocsátáscsökkentés	●●○
	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	○○○
▸ komplex szolgáltatásokkal a munkaerő-szükséglet biztosítása a közszolgáltatásokban	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●●○
▸ széleskörű együttműködés az igényekre reagáló szolgáltatásfejlesztésben, nyomon követéseben	6. Városkormányzás	●●○

4.1. A HAJLÉKTALAN ELLÁTÁS INTÉZMÉNYI PROGRAMJA

A hajléktalanellátó intézményrendszer infrastrukturális és humánerőforrás feltételeinek fejlesztése az ellátottak méltóságát, magánszféráját tiszteletben tartó, az egészségi állapotuknak megfelelő ellátás feltételeinek a biztosítása érdekében: a nagylétszámú, tömegszállás-jellegű intézmények átalakítása vagy kiváltása, külső (lakásban működtetett) férőhelyek bővítése, a tartós poloska- és csótány-mentesség biztosításához szükséges beruházások, módszertani fejlesztések, képzési és munkaerőmegtartási programok. A tömegszállás jellegű intézmények kiváltása és az emberléptékű intézmények kialakítása során törekedni kell a hajléktalanellátás jelenlegi területi egyenlőtlenségeinek a csökkentésére, illetve arra, hogy az ellátó intézmények ne vezessenek a környező lakótreületek szegregálódásához.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Hajléktalan-ellátás intézményi program (2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 3.000 millió Ft*	Ütemezett megvalósítás források függvényében. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak a 2029-2034-es időszakban.
Nők számára elérhető nappali melegedő szolgáltatás biztostítása I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 100 millió Ft*	A hajléktalan nők speciális igényeire szabott komplex, biztonságos ellátások kialakítása. Ütemezett megvalósítás források függvényében. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak.
Támogatott lakhatás szolgáltatás létrehozása pszichiátriai problémával élő hajléktalan emberek részére - I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 100 millió Ft*	Ütemezett megvalósítás források függvényében. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak.
Mobilházak építése otthontalan családok számára – I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 120 millió Ft*	Ütemezett megvalósítás források függvényében. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak.

4.2. FOGLALKOZTATÁSI PROGRAM

Munkavállallási esélyek növelése, valamint a fővárosi gazdaság és szolgáltatások munkaerőszükségletének biztosítása, kiemelt tekintettel a közszolgáltatásokra, azon belül a szociális szektorra. Az aktív és passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök mellett a különböző típusú szogáltatások, támogatások összekapcsolása, koordináció és a különböző forrásból elérhető segítő szolgáltatásokról az érintettek hatékonyabb tájékoztatása.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Foglalkoztatási paktum – I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 2.800 millió Ft (TOP Plusz)*	A foglalkoztatás bővítését olyan aktív beavatkozásokkal kívánja előmozdítani, melynek célja a munkaerőpiacról kiszorult emberek foglalkoztathatóságának javítása, a helyi munkaadói igények minél hatékonyabb feltárása, a helyi foglalkoztatási és segítő szolgáltatási kapacitások összehangolása, új innovatív szolgáltatásokkal való megerősítése, koordinált szolgáltatási rendszerbe szervezése. A Fővárosi Önkormányzat vagy intézményei álltal nyújtott felnőttképzési lehetőségek, kiemelt tekintettel a szociális szektorra.Tervezett befejezés: 2029.
Szociális szolgáltatások kapacitás-fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 4.200 millió Ft (TOP Plusz)*	A fővárosi szociális szolgáltatások humán kapacitásainak bővítése a munkaerőhiány célzott kezelése érdekében a szakemberek képzésén, a szakember-utánpótlás biztosításán, a lakhatási és bérköltségek támogatásán keresztül. A program része a speciális célcsoportokhoz és kockázatokhoz kapcsolódó képzések és érzékenyítés (pl. a családon belüli és a párkapcsolati erőszak, valamint a prostitúció és emberkereskedelem megelőzését, a túlélők és az áldozatok megsegítésére szolgáló szolgáltatásokhoz kapcsolódó képzések). Tervezett befejezés: 2029.

Komplex egészségügyi, szociális és munkaerő-piaci támogatás ‣ *Indikatív forrásigény: 6.900 millió Ft (TOP Plusz)*	A tartósan munkanélküliek, a munkaerőpiac peremére szorult személyek foglalkoztathatóságának javítása a szociális, egészségügyi és munkaerő-piaci szolgáltatások és támogatások összekapcsolásával. Tervezett befejezés: 2029.
Támogatlak ‣ *Indikatív forrásigény: 1.750 millió Ft*	A roma, részben állami gondozásból kikerülő, részben hajléktalansággal, vagy egyéb, szociális hátrányaiknál fogva veszélyeztetett fiatalok hajléktalanná válásának megelőzését célzó program, mentori támogatással kiegészített ösztöndíjrendszer az érintettek foglalkoztathatóságának és a f stabilizálása érdekében. Ütemezett megvalósítás.

4.3. EGYÜTT AZ ERŐSZAK ELLEN

A témában aktív civil szervezetekkel, a kerületi családsegitő és gyermekjóléti szolgálatokkal, valamint a hatóságokkal együttműködésben megvalósítandó program a családon belüli és a párkapcsolati erőszak, valamint a prostitúció és emberkereskedelem megelőzésére, a túlélők és az áldozatok megsegítésére szolgáló szolgáltatások és intézményrendszer bővítését és komplex fejlesztését, valamint az azokban dolgozók továbbképzését és érzékenyítését célozza. A vonatkozó szakpolitikai stratégia alapján projektfejlesztés.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Fővárosi Krízisambulancia ‣ *Indikatív forrásigény: 150 millió Ft*	Pszichológiai és jogi tanácsadás, komplex szolgáltatások kialakítása. Ütemezett megvalósítás források függvényében.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Női menhely kapacitások fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 1.000 millió Ft*	Női menhely bántalmazott (akár gyermekkel együtt érkező) hajléktalan nők számára és a csak női intézményi lehetőségek bővítése Dózsa éjjeli menedékhely kiváltása biztonságosabb, traumatudatos *ellátással.*

4.4. MINDEN GYERMEK "EGYENLŐ" - FŐVÁROSI ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

A kerületi önkormányzatokkal együttműködésben, valamint az érintettek széles körének a bevonásával kialakított és végrehajtott program a bölcsődei, óvodai és iskolai szegregáció csökkentését célozza. Szakmai minőségfejlesztés, a jelenleg szegregált vagy a szegregáció veszélyének kitett iskolák kiemelt támogatása, a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás, valamint a védőnői szolgálat megerősítése, a fejlesztőpedagógusi, pedagógus-asszisztensi, pszichológusi, szociális munkás, gyógypedagógiai és logopédiai kapacitások bővítése által.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Oktatási anti-szegregációs prgram ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Program előkészítése, célzott szakember-kapacitás biztosítás a problémával leginkább érintett iskolákban tanuló gyermekek számára.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Hajléktalan (várandós) nők számára Családok Átmeneti Otthona férőhelyek kialakítása ‣ *Indikatív forrásigény: 1.000 millió Ft*	A program célja, hogy esélyt adjon a hátrányos helyzetű nők és gyermekeik közös életéhez, intenzív családmegtartó támogatás mellett. A gyermekek így elkerülhetik a gyermekvédelmi szakellátást és a családból való kiemeléssel járó traumatizációt.

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- Fővárosi Szolidaritási Alap – releváns területek: párkapcsolati és családon belüli erőszak megelőzése, az áldozatok védelme és támogatása; közösségi ellátások fejlesztése, lakhatási válsághelyzetek kezelése, pályázati rendszerben;
- Ifjúsági Közösségi Tér létrehozása, civil szervezeti együttműködéssel, pályázat útján;
- Interszekcionális szükségletek felmérése és nyomon követése;
- Fővárosi közszolgáltatásokban dolgozók képzése, szemléletformálása a párkapcsolati- és családon belüli erőszakról, az áldozatok igényeiről és hatékony támogatásáról;
- Erőszak-áldozatok számára ingyenes lelkisegélyt és jogsegélyt biztosító szervezetek támogatása, kapacitásaik bővítése;
- Lakossági szemléletformáló programok, különösen a menekült és bevándorló, roma, fogyatékossággal élő, hajléktalan és LMBT+ személyekre, és a nemek közötti társadalmi egyenlőségre vonatkozóan. A szemléletformálás területén az élményalapú, attitűdváltást elősegítő Élő Könyvtár módszertan alkalmazása és fejlesztése a szolgáltatók és a lakosság szemléleti akadálymentesítése érdekében;
- Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedéseinek megvalósítása, terv időközi felülvizsgálata;
- Egészségügyi és szociális területen dolgozók lelki egészségmegőrzésének támogatása (szabadidős lehetőségekhez való ingyenes vagy kedvezményes hozzáférés, pszichológus; szupervízió stb.);
- Roma integrációs programok folytatása a Romano Kher Budapesti Roma Művelődési Ház bevonásával;
- Hajléktalan emberek ellátásában és támogatásában szerepet vállaló szervezetek támogatása;
- Koordinációs és facilitátori szerep az iskolai szegregáció és lemorzsolódás csökkentése érdekében;
- Fővárosi Áldozatvédelmi Fórum létrehozása, tudásmegosztás, kerületi jó gyakorlatok adaptálásának segítése;
- Családon belüli és párkapcsolati erőszak témában edukáció, szemléletformálás, érzékenyítés, információ-szolgáltatás, szakemberek, segítő szakmában dolgozók képzése;
- Budapest család keretében munkahelyi prevenciós stratégia és áldozatvédelmi protokoll kidolgozása; a munkavállalók áldozattá válása esetén biztosítandó segítségnyújtási- és támogatási formák kidolgozása;
- A munkahelyi zaklatás megelőzésére irányuló, a nők és más sérülékeny csoportok számára biztonságos munkahelyek kialakítását célzó szemléletformáló programok, intézkedések, eljárásrendek (pl. panasztételi eljárás) és viselkedési kódexek kidolgozása;
- Ösztöndíj programok fiatalok számára;
- A munkanélküliség kezelésére irányuló kezdeményezések támogatása (projekt- és programalapú megközelítésben egyaránt), működő szolgáltatások folytatása és fejlesztése (Fővárosi Álláskeresők Irodája, Budapest Esély NKft. fejlesztő foglalkoztató intézménye);
- Segítő információs pontok kialakítása a kerületekkel együttműködve, melynek célja, hogy minden fővárosi a lakóhelye közelében tájékozódhasson, élethelyzete alapán számára szükségessé váló (akár természetbeni, akár pénzbeli) naprakész támogatási lehetőségekről. Fontos és hiánypótló feladata az elektronikus

ügyintézés lehetőségének biztosítása, mely sokak számára technikai feltételek vagy informatikai jártasság hiányában nehézséget okoz;

- A közterületen életvitelszerűen tartózkodó személyek ellátását szolgáló állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezeti kapacitások hatékonyságának növelése és összehangolása, intézkedések azonosítása;
- Nemzetközi együttműködési platformokhoz való csatlakozás (pl. ECCAR) és részvétel (pl. FAENTSA) ennek alapján további szakpolitikai stratégiák kidolgozása, intézkedések elindítása (pl. romaügyi stratégia, rasszizmus elleni akcióterv), szakemberek képzése, módszertani fejlesztés;
- Akut válsághelyzetben került budapesti gyermekes családok számára gyorsan elérhető, átmeneti elhelyezésre szolgáló ellátási formák biztosítása;
- Tartósan fedél nélkül élő, pszichiátriai problémával rendelkező hajléktalan emberek pszichiátriai ellátáshoz való hozzáférésének segítése az utcai gondozó szolgálat pilot projektje keretében. A megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának növelése a fővárosi intézményeknél és gazdasági szervezeteknél.

5. intézkedés: Biztonságos és akadálymentes Budapest feltételeinek megteremtése

A biztonságérzetet és az egyenlő esélyű városhasználatot elősegítő beavatkozások, a fizikai terek, szolgáltatások, információ akadálymentes, biztonságos használatának biztosításával. A horizontális szemléleti alapvetés az összes városfejlesztési beavatkozás során érvényesítendő, az intézkedés alatt megjelenő beavatkozások a jelenleg leginkább hiányos és legtöbb lakost érintő szolgáltatások fejlesztésére irányulnak. A közterületről elérhető illemhelyek számának bővítése saját hatáskörben és partnerségi megállapodással, a köztisztaság és emberi méltóság megőrzése érdekében, illetve, hogy ezek a hiányosságok ne akadályozzák a mobilitást és rekreációs célú városhasználatot. Biztonságérzetet, közbiztonságot és közlekedésbiztonságot javító beavatkozások megvalósítása.

KULCSINDIKÁTOR

- A közösségi közlekedésben az akadálymentesített, alacsony padlós szolgáltatások aránya a metró és villamos-szolgáltatási ágazatokban (az összes férőhelykilométer arányában 2023-ban a metró-szolgáltatás 66%-a, a villamos-szolgáltatás 47% -a volt akadálymentes)
- Fizikai és audiovizuális akadálymentesség a közösségi közlekedésben (i%, BMT) (2024: 76%)

FINANSZÍROZÁS

- saját forrás, állami forrás, kerületi önkormányzati források (együttműködés helyi programok megvalósításában, pl. közlekedésbiztonság területén); fejlesztési hitel (EIB); közvetlen elérésű uniós programok, közösségi finanszírozás/adományok/CSR

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	37 milliárd Ft
Adaptív (M)	105 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	118 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
▸ akadálymentesítési és biztonságot növelő (köz- és közlekedésbiztonság) beavatkozások a lakókörnyezetben	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●●○
▸ **szociális és egészségügyi intézmények akadálymentesítése**	2. Egészség és gondoskodás	●●●
▸ **biztonságot növelő és akadálymentesítésre irányuló beavatkozások a mobilitási és rekreációs szolgáltatások részeként** ▸ **zöldterület-használat komfortját növelő illemhelyek biztosítása**	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●●
▸ közterületről elérhető illemhelyek bővítése a városképpel összhangban, pozitív hatása a köztisztaságra ▸ új ingatlanfejlesztések esetében a biztonságos, akadálymentes, gyalogosbarát közlekedés biztosítása	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	●●○
▸ **közszolgáltatások – mint munkahelyek - akadálymentesítése**	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●●●
▸ együttműködés a társadalmi szervezetekkel, magánszektorral az akadálymentes fővárosi szolgáltatások és munkahelyek kiterjesztése érdekében, szervezetek elismerése, szolgáltatásfejlesztésbe való bevonása	6. Városkormányzás	●●○

5.1. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS AKADÁLYMENTESÍTÉSE

Metróhálózat akadálymentesítése. az állomásokon; közösségi közlekedés akadálymentesítése a megálló- és átszállóhelyek megközelíthetősége vonatkozásában.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
M2 metróvonalhoz kapcsolódó akadálymentesítés I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 21.000 millió Ft (IKOP Plusz, EIB hitel)*	Nyolc állomáson 27 mozgólépcső cseréje és nyolc ferdelift beépítése. Az állomások akadálymentesítése ütemezetten, forrás rendelkezésre állása eetén.
Göncz Árpád városközpont gyalogos aluljáró és felszíni kijáratok akadálymentesítése ‣ *Indikatív forrásigény: 8.000 millió Ft (IKOP Plusz)*	M3 metróvonal rekonstrukcióhoz kapcsolódó aluljáró-felújítási program a közművek és gépészeti rendszerek teljes cseréjével és az üzemi helyiségek korszerűsítésével, közlekedőterek megújításával. A projekt része az aluljárók, illetve a felette található felszíni csomópontok akadálymentessé alakítása. Tervezett befejezés: 2029.
Fővárosi villamosvonalak megállóinak ütemezett akadálymentesítése I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 6.000 millió Ft*	megállók, peronok akadálymentesítése, ütemezetten megvalósítva (50-es villamosvonal, 56-os villamosvonal a Dózsa György tér – Hűvösvölgy végállomás közötti szakaszon; 24-es villamos teljes hossza, a 28-as, 37-es, és 51-es villamosvonalak belső szakaszai.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
M3 metróvonalhoz kapcsolódó gyalogos aluljárók rekonstrukciója ‣ *Indikatív forrásigény: 32.000 millió Ft*	M3 metróvonal állomásaihoz kapcsolódó gyalogos aluljárók és felszíni kijáratok rekonstrukciója.

5.2. KÖZTÉRI ILLEMHELYEK PROGRAMJA

Fővárosi közterületekről elérhető, rendezett, tiszta illemhelyek hálózatának kialakítása, felújítással és új egységek üzembe helyezésével; az ingyenes, éjjel-nappal nyitva tartó, illetve akadálymentes illemhelyek számának a növelése. A hálózat kiterjesztése érdekében együttműködés a magánszektorral, szolgáltatókkal.

További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Közterületi Illemhelyek bővítése ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft*	A magánszektorral, szolgáltatókkal, kerületekkel történő partnerségi együttműködés kezdeményezése, szükséges felújítások elindítása. Ütemezett megvalósítás források és együttműködések tartalma függvényében.

5.3. KÖZ- ÉS KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI PROGRAM

Közterületek, parkok, közösségi közlekedés esetében a használók biztonságát növelő és biztonságérzetét javító fejlesztések (térfigyelő kamerák, fokozott védelmi jelenlét biztosítása a leginkább érintett területeken). A fővárosi közgyűlés által elfogadott közlekedésbiztonsági stratégia megvalósítása részeként tervezett, ütemezett infrastruktúra beavatkozások.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Utasbiztonsági szolgálat– 2026-2029 ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	A BKK rendészet 2025. évi kísérleti szakaszának kiértékelése alapján elinduló program. A közösségi közlekedési járművek képrögzítésre alkalmas fedélzeti kamerával történő felszerelésére; személyi állomány biztosítás a Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóságon (FÖRI) keresztül; a FÖRI és a BKK, valamint a BKV diszpécserszolgálat munkájának összehangolása; gyors ügyféljelzés biztosítása (BudapestGO app). Ütemezett megvalósítás források függvényében.
Sulizóna Program ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	A megvalósított pilotok kiértékelése alapján továbbfejlesztett program, a köznevelési intézmények környezetében, megközelítésében a közlekedésbiztonságot növelő fejlesztések megvalósítására BKK költségvetés. Folyamatos, ütemezett megvalósítás.

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- Fővárosi hatáskörben az épületállomány és közterületek fizikai akadálymentesítése folyamatosan, felújítás és új építés esetében kötelezően. Akadálymentesítettségre vonatkozó állapotfelmérés és monitoring rendszer kidolgozása;
- Közbiztonsági térszerkezet és a közbiztonságot támogató építészeti, tájépítészeti szempontok figyelembevétele a közterületek felújításánál, kialakításánál;
- Tájékoztatás, ügyintézés felhasználóbarát és közérthetőséget és esélyegyenlőséget, egyenlő esélyű hozzáférést javító fejlesztéseinek folytatása, átlátható, naprakész tájékoztatás kialakítása a különböző szolgáltatásokról (pl. szociális ellátások, támogatások, egészségügy);
- Fővárosi Önkormányzati hatáskörben működő kulturális és szabadidős szolgáltatások hozzáférésének javítása fogyatékossággal élő személyek és hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára;
- Mozgáskorlátozott személyek számára fenntartott parkolóhelyek láthatóságának növelése felújítás és újak létesítése során;
- Fővárosi Önkormányzat tulajdonában és fenntartásában működő intézmények szolgáltatásaihoz való hozzáférés esélyegyenlőségi szempontból történő felmérése; intézkedési terv kidolgozása az akadálymentes és inkluzív szolgáltatások és a diszkrimináció szempontjából magas kockázatú csoportok esélyegyenlőségének biztosítására vonatkozóan;
- Fővárosi gyalogosforgalmi stratégia elkészítése – beavatkozások további megtervezése a stratégia alapján;
- Forgalomtechnikai intézkedések: gyalogátkelőhelyek fejlesztése, forgalombiztonságának növelése, forgalmi rend korrekciók, új buszsávok kijelölése; biztonságos főutak kialakítása Budapesten – baleseti gócpontok felszámolása;
- Közlekedésbiztonság növelése érdekében szemléletformálás, mérőeszközök beszerzése és együttműködés az üzemeltetésben a BRFK-val;
- A közterületek és a tömegközlekedés biztonságosabbá tétele kiszolgáltatott csoportok (pl. nők, idősek, szexuális kisebbségek, hajléktalan emberek) számára, a közterületen és tömegközlekedésen megvalósuló (szexuális) zaklatással és erőszakkal kapcsolatos kampány, a jogtudatosság növelése, szemlélők megszólítása, bejelentési lehetőségek kidolgozása;
- Biztonságosabb éjszakai életet koordináló testület létrehozása kerületi önkormányzatok és éjszakai szórakozóhelyek együttműködésével;
- Fővárosi közúti közlekedési baleseti adatgyűjtési, feldolgozási és tárolási rendszer létrehozása.

6. intézkedés: Emberközpontú szolgáltatás-tervezés és hatékony digitalizáció megvalósítása

A Fővárosi Önkormányzat a város napi működését biztosító legfontosabb szolgáltatásokért felelős. A szolgáltató város ügyfélközpontú fejlesztést valósít meg, ami a párbeszédre, a kísérleti fázisokat is beépítő, szakaszos tervezésre, az eredmények mérését, visszacsatolását integráló szolgáltatás-tervezési és fejlesztési folyamatra épül. A megfelelő szervezeti kapacitások mellett cél annak biztosítása, hogy minden szolgáltatásra irányuló fejlesztési projekt esetében azonosításra kerüljenek a szolgáltatási, ügyfélélmény és digitális fejlesztési elemek és a kialakítás a szükséges szolgáltatás-tervezői kompetenciák bevonásával történjen. Feladat, hogy a Fővárosi Önkormányzat minden releváns gazdasági szervezete a céghez illeszkedő mértékű service design kapacitással rendelkezzen, ami a folyamatos ügyféligény feltárással, felhasználói élmény értékeléssel és javítással foglalkozik. A technológiai fejlődés felgyorsult üteme és az ezzel változó ügyféloldali elvárások, valamint a működési hatékonyság javítása egyaránt szükségessé teszi a digitális megoldások bővítését, továbbfejlesztését, illetve az adatalapú döntéshozást (működést és tervezést), valamint tájékoztatást támogató adatkormányzás rendszerének kiépítését. A Fővárosi Önkormányzat hatáskörében közös digitális szolgáltatási portfólió kialakítására van szükség a hatékonyság és gazdaságosság javítása érdekében.

KULCSINDIKÁTOR

- Megvalósított szolgáltatás-tervezési (service design) esetek száma a Fővárosi Önkormányzat szolgáltatás-tervezési keretrendszerének tervezési folyamati lépéseit követve (db); service designer munkakörben dolgozók száma a fővárosi szervezeteknél (fő); már meglévő digitális termékek új használati/továbbfejlesztési eseteinek száma (db)
- Megosztott adatkörök száma (db)
- Ügyfélelégedettségi mérések a városi közszolgáltatásokban (éves vállalati mérések és reprezentatív lakossági időszakos mérések)

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	51 milliárd Ft
Adaptív (M)	54 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	54 milliárd Ft

FINANSZÍROZÁS

- saját forrás és BKK Zrt. költségvetés; közvetlen elérésű uniós források (Horizont Európa program, Digitális Európa program); IKT szektorral, kerületi önkormányzatokkal való együttműködés

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
▸ Szolgáltatás-tervezési módszertan alkalmazása a fejlesztéseknél	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●○○
▸ Szolgáltatás-tervezési módszertan alkalmazása a fejlesztéseknél	2. Egészség és gondoskodás	●○○
▸ Kibocsátás-csökkentés smart fejlesztésekkel és az adatalapú döntések növelésével	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●○
▸ adatalapú modellek kiterjesztése a városfejlesztésben (pl. digital twin)	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	●○○
▸ adatmegosztással a szolgáltatásfejlesztés, innováció ösztönzése és támogatása a gazdaságban	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●●○
▸ Adatalapú döntéshozás erősítése, közérthető, naprakész tájékoztatást szolgáló adatok ▸ szolgáltatás-tervezési módszertan széleskörű adaptálása a városi közszolgáltatásokban, szervezeti/humán kapacitások fejlesztése ▸ költségcsökkentés és jobb ügyfélélmény biztosítása az eljárások racionalizálásával	6. Városkormányzás	●●●

6.1. INFORMÁCIÓTECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSEK A VÁROSI KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉSBEN

Dinamikus forgalmi információk; dinamikus parkolási rendszer kialakítása, valamint ezen rendszerek közötti kapcsolódás megteremtése. Egységes forgalmi modell továbbfejlesztése. Forgalmi tervező rendszer fejlesztése, kiváltása és a FUTÁR bemenő rendszerének fejlesztése. Technológiai fejlesztések (pl. Futár 2.0 projekt). Járműfedélzeti fejlesztések (meglévő eszközök megújítása, bankkártyás jegyvásárlás, utastájékoztatási innovációk, adatgyűjtés fejlesztése, kamera, wifi stb.).	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
E-jegyrendszer a közösségi közlekedésben › *Indikatív forrásigény: 25.800 millió Ft (BKK Zrt., pályázat)*	EMV (Europay-Mastercard-Visa) szabványt alkalmazó e-ticketing rendszer bevezetése a Budapesti Közlekedési Központ (BKK) jegy- és bérletvásárlásainak, valamint ellenőrzésének megkönnyítésére. Alkalmazásával digitálisan válnak elérhetővé az utazásra jogosító jegyek illetve bérletek, melyeket előzetesen vagy az állomásokon, járművökön az ún. validátor készüléken keresztül, készpénzmentesen tudnak megvásárolni. A fejlesztés ezen fázisában a metró, busz és troli vonalakon válna elérhetővé az e-ticketing megoldás. Ütemezett megvalósítás.
BKK Mobilitási adattárház › *Indikatív forrásigény: 4.700 millió Ft (BKK Zrt., pályázat)*	Olyan, egységes adatstruktúrájú, nagy mennyiségű adat dinamikus kezelését lehetővé tevő, a bekérdezéseket alacsony reakcióidővel kiszolgálni képes adatbázisok rendszerének felállítása, amely elsődlegesen a BKK közlekedésszervezői feladatainak támogatását és az ehhez szükséges belső működést szolgálja (prediktív modellek a mobilitásmenedzsmenthez, stratégiai tervezéshez adat-vezérelt felsővezetői döntéshozatal támogatására). Az adattárház stratégia és megvalósítási terv alapján folyamatos fejlesztés; közvetlenül kapvsolódik hozzá a 2023-2026 között, a BKK Zrt. részvételével zajló deployEMDS (Data space for mobility – deployment) projekt.
FUTÁR 2.0 › *Indikatív forrásigény: 18.600 millió Ft (BKK Zrt., pályázat)*	Integrált forgalomirányítási és utastájékoztatási rendszer bővítésére, elavult komponenseinek kiváltása hardver és szoftver elemekkel: ügyfélélményt javító fejlesztések, energiahatékony fejlesztések (vezetéstámogató és dinamikus forgalomszabályozási rendszer valós idejű adatcserével), technológiai fejlesztések. Folyamatos fejlesztés.
UPPER - A közösségi közlekedés által nyújtott lehetőségek kiaknázása Európában › *BKK költségvetés: 240 millió Ft (saját erő+ 70% támogatás a Horizont Európa programból)*	A BKK beavatkozásai a projekt keretében olyan utasbarát megoldások megvalósítására, bevezetésére, fejlesztésére irányul, amely a felhasználói elégedettség növelésével szolgálja. Ez kiterjed az útvonaltervező rendszer fejlesztésére, új multimodális, digitális csomagok létrehozására. A projekt tervezetten 2026-ban zárul.

6.2. DIGITÁLIS VÁROSHÁZA PROGRAM

Főpolgármesteri Hivatal esetében a budapest.hu portál és kapcsolódó eljárások továbbfejlesztése modulárisan (pl.részvételi kapu; e-ügyintézés). a szolgáltatás-tervezési módszertan alkalmazásával. A Fővárosi Önkormányzat, intézményei és tulajdonával érinettt gazdasági társaságok vonatkozásában az adatvagyon gazdálkodás kialakítása, az adatalapú-döntéshozás és együttműködés támogatása. A Főpolgármesteri Hivatal kapacitásainak fejlesztése az adatmegosztási központként (data hub) működés, az adatelemzési szolgáltatások bővítése és a szabályozói szerep ellátása érdekében.	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Adatmenedzsment fejlesztése I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 300 millió Ft*	A beavatkozás célja az adatvagyon hatékony kezelésének és fejlesztésének támogatása az adatminőség, adatbiztonság és adatintegráció fejlesztésével. A metaadat-kezelést és a dokumentum-menedzsment továbbfejlesztése, az adatok átjárhatóságának biztosítása operatív és elemzési célok kiszoplgálása, valamint az adattárház-infrastruktúra modernizálása., Az adatmodellezés, referencia- és törzsadatok harmonizációja, az adatszótár eszköz beszerzése, valamint az adatbiztonság növelése a döntéshozatali folyamatok optimalizálása érdekében. Források függvényében folyamatos megvalósítás.
Adatelemzési és riporting megoldások fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft*	A beavatkozás célja az adatelemzési és riportkészítési folyamatok fejlesztése, különös tekintettel a nyíltadat-portál modernizálására és üzemeltetésére, amely megkönnyíti a közadatok publikálását és az igénylések kezelését.
Fővárosi digitális szolgáltatási portfólió 2026-2029 ‣ *Indikatív forrásigény: 1.200 millió Ft*	A Fővárosi Önkormányzat és cégei által létrehozott/megrendelt digitális megoldások platformokként, digitális termékekként szerepelnek. a portfólió egyes elemei könnyen és ingyen vagy olcsón felhasználhatóak, továbbfejleszthetőek más cégeknél is.(például tartalom menedzsment rendszer megosztása, továbbfejlesztésének lehetősége), A portfólió elemei decentralizáltan bővíthetők, fejleszthetők, de van „portfólió menedzsment", amely minimalizálja a redundanciát, preferálja a saját fejlesztéseket a szállítói függőségek ellenében, és technológiák szempontjából egységes. I. ütemben audit és kataszter kialakítása, illetve a Főpolgármesteri Hivatal által létrehozott digitális szolgáltatások további fejlesztése és kiterjesztése a Digitális Szolgáltatások Osztálya munkájával (budapest.hu CMS, elektronikus ügyintézés űrlapok, hivatali folyamatkezelés, szociális esetmenedzsment platform). A fővárosi digitális szolgáltatások kataszterében szereplő megoldások „portfóliómenedzsmentjének" folyamatai, szervezeti keretei létrehozása.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Fővárosi innovációs labor ‣ *Indikatív forrásigény: 600 millió Ft*	A városélményhez, városi szolgáltatásokhoz kötődő digitális innováció, más városok jó gyakorlatainak folyamatos feltérképezése, technológiai kísérletek összefogása és közös monitorozása, értékelése. Szervezetfejlesztés, hardver- és szoftvereszközök beszerzése.

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

- Service design projektaudit csoport létrehozása a Főpolgármesteri Hivatalon belül. az előkészítés alatt lévő fővárosi projektek szolgáltatás-tervezési keretrendszerben rögzített módszertanok megfelelőségi követelményeinek biztosítása érdekében, tanácsadás a tervezésben;
- Fővárosi cégek esetében szolgáltatás-tervezési/ügyfélélmény szervezeti egység létrehozása és /vagy, service designer kompetencia alkalmazása;
- Szolgáltatás-tervezési és fejlesztői támogatás a kerületi önkormányzatok számára – jó gyakorlatok megosztása, open source digitális megoldások projektjeinek felállítására, technikai adaptáció támogatása tanácsadással;
- Agilis Hivatal projekt: a jelenlegi szervezetfejlesztési munkálatok hatásának kiterjesztése olyan modern szervezetfejlesztői kompetencia felépítésével, ami projektekre tudja bontani a törekvéseket, és azokat új típusú szabályozások, képzések révén valósítja meg. (projektalapú működés intézménye, delivery fókusz és a co-creation, az ehhez szükséges kultúraváltás, szabályozók, humán állomány és technikai feltételek biztosítása);
- Nyílt közadatok és vizualizáció erősítése a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében; térinformatikai fejlesztések;
- Digitális iker létrehozásának vizsgálata, fővárosi hatáskörben alkalmazott modellek (pl. Egységes Forgalmi Modell) továbbfejlesztése;
- A városi közszolgáltatások digitális fejlesztéseinek támogatása; integrált vállalatirányítási rendszerek bevezetése, meglévők fejlesztése; kapcsolódó képzési programok;
- Adatirányítási módszertanok és hozzájuk tartozó szabályozók kialakítása;
- energetikai beruházások tervezést támogató adatalapú döntéshozás hátterének fejlesztése;
- BP FATÁR továbbfejlesztése;
- Budapest GO – integrált közösségi közlekedés applikáció;
- Együttműködés továbbfejlesztése a fővárosi és agglomerációs közlekedésszervezésben;
- A közösségi közlekedési közszolgáltatások és a megosztott mobilitási szolgáltatások szabályozása, komplex menedzsmentje, a megosztott mobilitás közösségi közlekedési rendszerbe integrálás;

7. intézkedés: Életminőséget támogató gazdasági és kulturális szolgáltatások bővítése

A Fővárosi Önkormányzat missziója, hogy a városi gazdaság működése és növekedése összhangban álljon az élhetőség szempontjaival, a gazdasági szereplőkkel együttműködve a városi célok – például megfizethető lakhatás, egészséges lakosság, klímacélok, virágzó központrendszer és üzletutcák, vegyes funkciójú fejlesztések a barnamezős területeken – elérése felgyorsuljon, valamint a gazdaság és innovációs ökoszisztéma szereplői üzleti lehetőséget lássanak a társadalmi kihívások megoldásában. Ennek érdekében erősíti az önkormányzat szerepvállalását a koordinációban, együttműködésben, irányításban, befektetésösztönzésben, az innovációs folyamatok ösztönzésében és segítésében, valamint a fenntartható turizmust támogató szolgáltatás- és kínálatfejlesztésben. A tanulásban, a kreativitás és innováció támogatásában egyrészt a kulturális intézményekben rejlő lehetőségek kihasználására van szükség, továbbá növelni kell a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő üres, használaton kívüli ingatlanok és a közterületek kulturális célú (újra)hasznosítását (pl. kulturális inkubátorok). A szolgáltatások kialakítása és fejlesztése során az akadálymentesítés, valamint az inkluzív használat szempontjainak érvényesítésére van szükség.

KULCSINDIKÁTOR

- A Fővárosi Önkormányzat által meghirdetett innovációs eseményekkel elért résztvevők (fő) és szervezetek száma (db), az események eredményeként létrejövő együttműködések (közös pályázat, szerződéses kapcsolat, támogatásnyújtás) száma (db)
- Fővárosi intézmények ügyfélelégedettségi mutatói (index, mérés)

FINANSZÍROZÁS

- saját forrás, BKK Zrt. költségvetés; közvetlen elérésű uniós források (pl. Horizont Európa program, Digitális Európa program); partnerségi részvétellel megvalósuló finanszírozás (pilotok vállalati részvétellel)

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	57 milliárd Ft
Adaptív (M)	76 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	82 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
ingatlanfejlesztőkkel való együttműködés a megfizethető lakásállomány bővítésében	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●●○
okos megoldások az egészségvédelem, élelmiszer-pazarlás csökkentése, idősellátás, a szociális és oktatási területen; társadalmi vállalkozások létrejöttének ösztönzése, támogatása gyógyfürdők szerepének növelése az egészségmegőrzésben	2. Egészség és gondoskodás	●●○
okos megoldások a klímaadaptáció és kibocsátás-csökkentés területén turisztikai és logisztikai mobilitásra irányuló szolgáltatások fejlesztésével hozzájárulás a kibocsátás-csökkentéshez	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●○
ingatlanfejlesztőkkel való együttműködés a beruházási programok kialakításában, (minőségi, funkcionális és értékvédelemi szempontok érvényesítésében	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	●●○
gazdasági és kulturális célokat támogató szolgáltatás-fejlesztések	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●●●
gazdasági szervezetek kiszámítható működését támogató fővárosi szintű jogalkotás új együttműködési modellek a magánszektorral (finanszírozásban, megvalósításban, szolgáltatás-nyújtásban, fejlesztésben)	6. Városkormányzás	●●●

7.1. TÁRSADALMI INNOVÁCIÓS PROGRAM / SMART BUDAPEST

Okosváros megoldásokat támogató szervezeti és eszközrendszer kialakítása: platform, közszférában keletkező igények célzott megjelentetése (hackatonok, versenyek), pilot projektek tesztelésének megszervezése – az ötlettől a prototípusok tesztelésén át a termékek, szolgáltatások piacra jutásának támogatásáig tartó folyamat szervezése. Az önkormányzatok támogatása konzultációval, tapasztalat-megosztással auditált okos megoldások alkalmazásának koordinációja fővárosi szinten. Innovációs (KFI) klaszterek, együttműködések kezdeményezése és csatlakozás ilyen együttműködésekhez, közös projektfejlesztés.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
SMART Budapest 2026-2029 ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft*	A társadalmi innovációt, a fenntartható városfejlesztést szolgáló innováció támogatása, ösztönzése, alkalmazása az innoációs ökoszisztéma szereplőivel együttműködve. Kommunikációs és együttműködési lehetőségek a megoldás-orientált fejlesztések érdekében. Ütemezett megvalósítás források függvényében, a 2034-ig tartó időszakra kibővített tartalommal és forrásigénnyel.

7.2. GYÓGYFÜRDŐK KOMPLEX FEJLESZTÉSE / EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD PROGRAM

A történelmi fürdők egy részének átfogó, teljes körű és egyes fürdők üzembiztonságát és a megváltozott jogszabályi követelmények biztosítását szolgáló műszaki, gépészeti beruházások felújítások elvégzése. Gyógy- és egészségturisztikai szolgáltatások fejlesztése, prevenciós és rekreációs szolgáltatások műszaki technikai kialakítása; fürdők UNESCO feltételrendszernek való megfeleltetése, műemlék épületek, technológiák megújítása, akadálymentesítés. A fővárosi lakosság egészség megőrzésének elősegítése érdekében a balneológiai kezelésekhez kapcsolódó eszközpark fejlesztése.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Gyógyfürdők és strandok programja – I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 45.500 millió Ft (BGYH Zrt., hitel),*	Gellért Fürdő és Rác Fürdő megújítása, Széchenyi Fürdő ütemezett felújításának megkezdése, Lukács Fürdő műszaki megújításának előkészítése; ügyféloldali és technológiai fejlesztések és felújítások a portfólióban. Jogszabályváltozás miatt szükséges technológiai fejlesztések. Ütemezett megvalósítás források függvényében, a 2034-ig tartó időszakra kibővített tartalommal és forrásigénnyel.

7.3. KULTURÁLIS PROGRAM

A fővárosi kulturális és közművelődési intézmények fejlesztése, programfejlesztés a szezonalitás csökkentésére, a használaton kívüli terek, közösségi- és közterületek bevonása a kultúraközvetítésbe.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Fővárosi kulturális és közművelődési intézmények infrastrukturális fejlesztései ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Budapesti Történeti Múzeum egységeinek fejlesztése, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Hálózatának fejlesztése; Fővárosi Állat- és Növénykert, színházak fejlesztése. Ütemezett megvalósítás.
Köz- és közösségi terek kultúrája program ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Budapest Főváros tulajdonában lévő üres, használaton kívüli lingatlanok és terek kulturális célú (újra)hasznosítása adaptálható, fenntartható modell kidolgozásával, a társadalmi innovációs jó gyakorlatok segítségével. Ütemezett megvalósítás.
További, forrás és előkészítés függvényében, azonosított projektek, beavatkozások	
Közlekedési múzeum ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Állandó kiállítási helyszín létesítése a fővárosi közlekedéstörténeti és nosztalgiajármű gyűjtemény számára.

7.4. ÁTFOGÓ CITY-LOGISZTIKAI SZABÁLYOZÁS MEGVALÓSÍTÁSA

A city-logisztikai feladatok ellátását segítő kijelölt rakodási területhálózat és az ehhez kapcsolódó szabályozás felülvizsgálata és fejlesztése, városi szállítások IT alapú szervezése.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások

Budapesti city logisztikai fejlesztések – I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 3.000 millió Ft*	A Fővárosi Önkormányzat által menedzselt LIFE HungAIRy K+F projekt (2026 év végén zárul) részben a városi logisztikával foglalkozik, ennek keretében helyfoglalási rendszer és mikrokonszolidációs központ pilotja valósul meg, A beavatkozás keretében cél a LIFE projekt kiértékelés alapján a budapesti szintű kiterjesztés, a beavatkozások felskálászása. A tervezést támogatja a BKK Zrt. által ekészített szegélyzóna koncepció és módszertan.

7.5. TURISTABUSZ FORGALOM INFRASTRUKTURÁLIS FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSA

Fővárosi turista- és városnézőbusz közlekedés szabályozásának kialakítása, amely kiszámítható és tervezhető (jogszabályi környezet felülvizsgálata, szükséges módosítások elvégzése). Városnéző útvonal kialakítása, ki- és beszállóhelyek kialakítása a városnéző útvonalak mentén, a turisztikai látnivalók közelében. Várakozási helyek, tárolóhelyek, valamint terminál kialakítása a Hungária körgyűrűn kívül.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások

Turistabuszok közlekedési és várakozási szabályozása és kapcsolódó beavatkozások ‣ *Indikatív forrásigény: 5.900 millió Ft*	Ki- és beszállóhelyek, várakozási és tárolóhelyek kialakítása, szabályozás megalkotása.

>> Fotó: Polinszky Tibor

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- Turisztikai Kerekasztal működtetése; monitoring funkciók és tájékoztatás fejlesztése;
- Szemléletformálás, kommunikáció: a főváros lakosainak edukálása a turizmus általuk sok esetben ismeretlen gazdasági, szociális, kulturális előnyeiről;
- A digitális turisztikai szolgáltatások további, ügyfélélményt növelő fejlesztései;
- Együttműködés a Visit Hungaryval Budapest nemzetközi láthatóságának és belföldi vendégforgalmának növelése érdekében, valamint az adatalapú turizmusfejlesztés területén;
- Befektetésösztönzési és gazdasági menedzsment szervezeti háttér megerősítése, elemzési, tájékoztatási funkciók fejlesztése; kezdeményezés a várostérségi szintű gazdasági tervezés elindítására (S3 módszertan), klaszterek létrejöttének ösztönzése és részvétel a városi célok és egyben versenyelőnnyel bíró területeken (pl. egészségipar, zöldgazdaság); angol nyelvű gazdasági információk elérésének bővítése;
- Mikrovállalkozások támogatása (mikrohitel, tanácsadás, mentorálás, együttműködés kerületi önkormányzatokkal és a BKIK-val);
- Mellékközpontok, üzletutcák revitalizációjában együttműködés, a gazdasági szektor bevonása, helyiséggazdálkodási eszközök alkalmazása;
- Együttműködés és koordináció az érintettekkel az éjszakai gazdaság működésének és a turisztikailag legfrekventáltabb belvárosi területek életminőségének összehangolására;
- A megfizethető lakhatás, az értékvédelmi és klímacélokkal összhangban foglalkoztatási, képzési program kezdeményezése, kivitelező KKV-k akkreditálása és kiajánlás, a releváns építőipari munkaerőhiány csökkentése érdekében, együttműködéssel (szerepvállalás éréklánc-fejlesztésben, klaszter-együttműködés kialakításában), innováció ösztönzése és támogatása. Kulturális és kreatív stratégia kidolgozása - minimum középtávú időtartamra készülő szakmai anyag, amely előremutató célokat és alapelveket fektet le a kulturális és kreatív területtel kapcsolatba, segíti a Fővárosi Önkormányzat projektek tervezését;
- Digitalizáció erősítése – adatalapú döntések, tájékoztatás, előnyeinek kihasználása a kultúraközvetítésben, elérés növelésében, kényelmi szolgáltatások fejlesztésében;
- Kulturális szemléletformáló program kidolgozása: kulturális, művészeti, turisztikai tevékenységekkel kapcsolatos intézményi együttműködéseken alapuló, a társadalmi fenntarthatóság témáját megjelenítő program tervezése és legalább pilot-formátumú megvalósítása;
- Kulturális és kreatív stratégia kidolgozása, minimum középtávú időtartamra, amely előremutató célokat és alapelveket fektet le a kulturális és kreatív területtel kapcsolatos projektek tervezésének és megvalósításának támogatására;
- Fővárosi közművelődési intézmények „befogadó" szerepének erősítése (fővárosi célokhoz illeszkedő események, workshopok);
- Érdekérvényesítés a nemzeti kulturális, valamint nemzetközi turisztikai szereppel rendelkező, Budapesthez kötődő intézmények fejlesztése tárgyában (Iparművészeti Múzeum, Magyar Közlekedési és Műszaki Múzeum, Természettudományi Múzeum);
- Fenntartható Városi Logisztikai Terv: készítése a BKK Zrt-nél.

8. intézkedés: Komplex szemléletű városrehabilitáció megvalósítása

Városszerkezeti szempontból kiemelt helyszínek (csomópontok, tengelyek) megújítása a funkciók és területhasználat újragondolásával, az érintettek bevonásával, a különböző ágazati szempontok összehangolásával. Az intézkedés kiterjed a jelentős fejlesztési potenciállal és/vagy átalakulással érintett fővárosi területek (jellemzően barnamezős területek) beruházási programfejlesztésére vagy abban való aktív részvételre, a fővárosi érdekek, a hosszú távú városfejlesztési célok érvényesítése érdekében. E mellett a kisebb léptékű, de több ágazati szempont együttes kezelését igénylő beavatkozások ösztönzése, szakmai támogatása (pl. egészséges utcák; üzletutcák megújítása), minta értékű pilot projektek elindítása a Fővárosi Önkormányzat részvételével, illetve az értékvédelem, akadálymentesítés és zöldfelület-növelés horizontális szempontként történő érvényesítését támogató, nem projekt jellegű intézkedések megvalósítása.

KULCSINDIKÁTOR

- Egészséges utca módszertan szerint megújított utcák hossza (km)
- Komplex módon megújított fővárosi fasorok hossza (m)
- Komplex módon megújított fővárosi közterületek nagysága (m^2)

FINANSZÍROZÁS

- Operatív programok (TOP Plusz); saját forrás, közvetlen elérésű uniós források (Horizont Európa program), állami forrás

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	39 milliárd Ft
Adaptív (M)	100 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	119 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
• barnamezős területeken lakásépítés, ezen belül a megfizethető bérlakásállomány növelése	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●●○
• az aktív életmód támogatása a közterületek átalakításával a kerékpározás, gyaloglás feltételeinek javításával, • akadálymentesítés, inkluzív zöld és rekreációs területek • egészségkárosító kockázatok csökkentése (levegő-minőség javítása zajterhelés és hőszigethatás csökkentése)	2. Egészség és gondoskodás	●●○
• közterületek újraosztásával a gyalogos-és kerékpáros közlekedés felületeinek, a zöldfelületek növelésével, fásítással a zöld hálózatok kiterjesztése • PED mintaprojektek elindítása	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●●
• városszerkezetileg kiemelt közterületek és zöldfelületi rendszereik minőségi megújítása, a közterületek komfortját növelő integrált beavatkozások • városszövethez illeszkedő barnamezős fejlesztések • értékvédelem kiemelt kezelése, jogi és finanszírozási eszközök	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	●●●
• együttműködés a magánszektorral a barnamezős területek, üresen álló ingatlanok fejlesztése érdekében • vonzó üzleti és turisztikai környezet	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●○○
• proaktivitás és együttműködés a barnamezős területek fejlesztési programjainak kialakításában, mintaprojektek kidolgozása, indítása • közszolgáltatók közötti együttműködés növelése a stratégiai helyszínek fenntartása érdekében	6. Városkormányzás	●●○

8.1. BELVÁROSI DUNA-PARTOK MEGÚJÍTÁSA

A belvárosi rakpartok gyalogos-kerékpáros végigjárhatóságának biztosítása, a kapcsolódó terek rendezése, egységes arculattal rendelkező, a kikapcsolódást biztosító közterülethálózat kialakítása, valamint a rakpartoknak a világörökség részét képező épített értékeinek megőrzése. Közterületek újrafelosztása a gyalogos-kerékpáros és zöldfelületek növelése, reprezentatív rakparti szakasz kialakítása, valamint a forgalomcsillapítás megvalósításához szükséges infrastrukturális átalakítások teljeskörű megtervezése a kapcsolódó Széchenyi István tér és Széchenyi rakpart fejlesztéséhez és a Széchenyi Lánchíd felújításához illeszkedő módon. A teljes körű műszaki és műemlékvédelmi felújítása mellett a hídfőkben lévő gyalogos aluljárók kiszélesítése, a hídfők lépcsőinek átépítése, hídon lévő közművek kiváltása és átcsoportosítás, új LED technológiás közvilágítás kiépítése.
A pesti alsó rakpart közterületi megújításán belül a Salkaházi Sára rakpart és Közraktár utca megújítása állami hatáskörben tervezett, a megvalósítás után az üzemeltetése a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe kerül.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
RAK-PARK - Komplex klímaadaptációs és közterület-megújítási program ‣ *Indikatív forrásigény: 19.500 millió Ft (TOP Plusz)*	A pesti belvárosi Duna-part Kossuth tér – Fővám tér (Havas utca) közötti szakaszának megújítása. 3 pályázat/részprojekt: Antall József rakpart; Erzsébet híd alatti szakasz Jane Haining rakpart. Tervezett befejezés: 2029.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Duna-Buda ‣ *Indikatív forrásigény: 11.500 millió Ft*	Budai felső rakpart közterületeinek rendezése: Fő utca és teresedései, Felhévíz, Bem József tér megújítása több szakaszban.
Pesti alsó rakpart közterületi megújítása ‣ *(állami projekt)*	*Pesti alsó rakpart közterületi megújítása: Salkaházi Sára rakpart és Közraktár utca megújítása.*
Clark Ádám tér megújítása ‣ *Indikatív forrásigény: 4.500 millió Ft* A projekt csak állami forrásbiztosítás mellett valósítható meg.	Clark Ádám tér és Duna-parthoz kapcsolódó egyéb közterek komplex megújítása.

8.2.EMBLEMATIKUS BUDAPESTI TENGELYEK

Budapest legfontosabb sugárútjainak, körútjának és a találkozási tereinek revitalizációja, zöldfelületeinek és fasorainak megújítása, a városszövetben betöltött szerepük helyreállítása.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Nagykörút Komplex megújítása – I. ütem bringasztráda ‣ *Indikatív forrásigény: 4.500 millió Ft (TOP Plusz)*	Belső városrész kerékpárosbarát fejlesztése komplex szemlélettel, a körút minőségi és gyalogosbarát megújításával, a körúton közlekedők számára a kellemes térérzet megteremtésével, a meglévő és megújítandó fasorok életterének kedvezőbbé tételével, emellett pedig a közterületi zöldfelületek minőségi és mennyiségi javításával. Tervezett befejezés: 2029. További ütemek forrás függvényében.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Kossuth-Rákóczi tengely komplex megújítása 2 ütemben ‣ *Indikatív forrásigény: 10.000 millió Ft*	I. ütem – buszfolyosó kialakítása, villamosvonal vizsgálata . II. ütem - önálló kerékpáros infrastruktúra Március 15. tér és Baross tér között, a tengely komplex megújítása, szélesebb gyalogos felületek biztosítása új fasorok ültetése, közműkiváltások.
Andrássy úti zöldsétány ‣ *Indikatív forrásigény: 1.700 millió Ft*	Zöldfelületek és közterületek gyalogosbarát megújítása több ütemben.
Üllői út megújítása ‣ *Indikatív forrásigény: 11.100 millió Ft*	Népligeti felüljáró leromlott állapotának rendezése, a Könyves Kálmán körúti csomópont humanizálása. Az Üllői út keresztmetszeti felülvizsgálata, a zöldfelületek növelése és a kerékpáros közlekedés lehetőségeinek megteremtése, bringasztráda építése a Kálvin tér és a Határ út között, összhangban a kapcsolódó állami beruházások (Multicsarnok, Népliget vasúti állomás) megvalósításával.

8.3. VONZÓ KÖZTERÜLETEK, EGÉSZSÉGES UTCÁK

A települési környezet állapotának, élhetőségének javítása, károsanyag és zajkibocsátás csökkentése a forgalom korlátozásával; közterületek humanizálása használatának újraosztásával, a zöld hálózati hiányok pótlásával. A program célja olyan értékteremtő beavatkozások megvalósítása, amelyek újrafogalmazzák az utca definícióját, a közlekedési felületek újraosztása révén lehetőséghez jut a zöld és a közterületi funkciók látványos megjelenítése. Ezekkel a beavatkozásokkal javul a városi életminőség, csökken a városi hősziget-hatás, javul az utcák, az oda nyíló lakások, intézmények klimatikus állapota, mindezt a fenntarthatóság módszertanával megvalósítva. Fontos az útfelújítási éves programmal történő összehangolása. Az egészséges környezet kialakításának fontos eleme a településtisztasági eszközállomány fejlesztése, ez által egészségesebb, tisztább és rendezettebb környezet megteremtése és fenntartása.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Városháza tömb › *Indikatív forrásigény: 7.000 millió Ft*	Városháza park és a Városháza földszinti helységeinek megnyitása. Tervezetten 2027-2028-ban induló kivitelezés. Merlin színház épületének akadálymentesítése.
Fasor rekonstrukciós és egyéb vonalas zöldinfrastruktúra-fejlesztési program › *Indikatív forrásigény: 3.000 millió Ft*	Közterületi fasorrekonstrukciós terv kidolgozása és folyamatos megvalósítása, amely éves ütemezésben tartalmazza a helyszíneket és a minőségi célkitűzéseket, továbbá a korszerű és tervezett műszaki előkészítés tervezett költségeit is.
Tiszta Közterületek Programja › *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	A mintegy 9000 db. elavult közterületi hulladékgyűjtő fokozatos lecserélése, valamint a szelektív hulladékgyűjtés hatékonyságának növelése érdekében a jelentős forgalommal érintett, elsősorban belvárosi közterületeken szelektív gyűjtőedények kihelyezése, különös tekintettel a visszaváltható göngyölegek elkülöníthető gyűjtésére.
IX. ker., Mester utca felújítása › *Indikatív forrásigény: 2.500 millió Ft*	A Mester utca Ferenc körút és Haller utca közötti szakaszának komplex felújítása a városi kötöttpályás közlekedés és a mikromobilitás prioritásával, forgalomcsillapítás, élhető közterületek biztosítása.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Alacsony károsanyag kibocsátású övezetek (LEZ) bevezetése › *Indikatív forrásigény: 3.500 millió Ft*	A belvárosi forgalomcsillapítás részeként a magas károsanyagkibocsátású járművek behajtásának korlátozása. Szabályozás kialakítása, kamerarendszer - ellenőrzés megszervezése.
VIII. ker., Orczy tér felújítása › *Indikatív forrásigény: 7.000 millió Ft*	Orczy tér felújítása, nem használt villamosvágányok elbontása, zöldterületek növelése, közterületek burkolatcseréje, trolibuszforduló áthelyezése.
XXII. ker. Budafok, Városháza tér komplex megújítása › *Indikatív forrásigény: 4.100 millió Ft*	XXII. kerület Városháza tér komplex megújítása: körforgalom, zöldfelületek, villamos peronok és végállomás akadálymentesítése.
Építészeti örökségvédelmi program › *Indikatív forrásigény: 5.000 millió Ft*	Örökségvédelem (nemzeti emlék vagy helyi emlék) alatt álló épületek felújítására fordítható pályázat útján elnyerhető anyagi és szakmai támogatás önerővel rendelkező pályázók részére. Támogatható munkák elsődlegesen: homlokzatfelújítás, tetőfelújítás, függőfolyosófelújítás, különleges-, egyedi építészeti elem megújítása.

8.4. AKCIÓTERÜLETEKHEZ ÉS MINTAPROJEKTEKHEZ KAPCSOLÓDÓ ELŐKÉSZÍTÉSI FELADATOK

A közép- és hosszú távú akcióterüketeken keresztül a Fővárosi Önkormányzat aktív, kínálat-orientált várospolitikát kíván megvalósítani, ebben területenként különböző szintű szerepeket vállal: felméri a saját tulajdonával érintett területeket fejlesztési szempontból, beruházási programot dolgoz ki, menedzseli az értékesítést/partnerségi együttműködést a megvalósítás érdekében. A városszerkezetileg meghatározó jelntőségű, több kerületet érintő (területileg vagy hatásviselés szempontjából), összetett fejlesztésre alkalmas területek esetében proaktív módon vesz részt a hasznosításra vonatkozó koncepció kialakításában, keresi az érdekérvényesítés lehetőségeit a várospolitikai célok megvalósítása érdekében. E mellett kisebb léptékű területeken indít mintaprojekteket (Pozitív energiamérlegű városrészek, Új Európai Bauhaus-hoz illeszkedő fejlesztések stb.)

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Tervezési- program – I. ÜTEM ‣ *Indikatív forrásigény: 300 millió Ft*	A középtávú akcióterületekre vonatkozó, legalább koncepció szintű terv-portfólió kidolgozása a további egyeztetésekhez/menedzselési folymatok támogatására. Mintaprojektek kidolgozása (PED, lakhatási mintaprojektek). Folyamatos feladat.
ASCEND projekt ‣ *Költségvetés: ≈200 millió Ft (Horizon Europe, BKK Zrt. és a Fővárosi Önkormányzat is részt vesz benne)*	Az ASCEND projekt célja pozitív energiamérlegű városrészek kialakítása. Budapest mintaterülete a projektben a Megyeri út 45. szám alatti egykori iskola és környezete, a projekt keretében az épület lakáscélú funkcióváltásának előkészítésére kerül sor, illetve az épülethez kapcsolódó energetikai (napelemek), okos (buszmegállók, e-töltőpontok) és lakókörnyezeti (közterületek, zöldfelületek) fejlesztésére kerül sor pilot elemként. Tervezett befejezés 2027-ben.
REALLOCATE ‣ *Költségvetés: ≈260 millió Ft (Horizon Europe, BKK Zrt. és a Fővárosi Önkormányzat is részt vesz benne s)*	A projekt célja, hogy az utcákat befogadó, zöld, biztonságos és fenntartható városi terekké alakítsa át. A projekt lehetővé teszi a kutatók, mobilitási szakértők, várostervezők és helyi polgárok számára, hogy közösen tervezzék újra városainkat, gondolják újra, hogyan közlekedünk egyik helyről a másikra. Budapesten két mintaterület tervezése és részben kivitelezése történik meg (IV. kerület Megyeri út-Fóti út, VIII. kerület Baross utca egy szakasza). Tervezett befejezés 2027-ben.

>> Fotó: Polinszky Tibor

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- Közlekedésfejlesztési projektek tervezése során a fasorok életterének védelme, az akadálymentes és biztonságos közlekedés feltételeinek biztosítása; valamint a csapadékvíz-megtartás, helyben tartás priorizálása;
- Városrehabilitációs és értékvédelmi útmutatók (pl. a történeti épületek energetikai korszerűsítésével kapcsolatban, nyílászáró felújítás; klímaberendezések, napelemek elhelyezési módjai) mintaprojektek bemutatásával a magánszektor számára;
- Örökségvédelem alatt álló épületek megelőző karbantartásával foglalkozó szolgáltatás létrehozásának elősegítése (a holland Monumentenwacht mintájára);
- Mesterterv útmutató kidolgozása városnegyed-szintű fejlesztési területekre és a központrendszert érintő beruházásokra, kezdeményező szerep a hatósági eljárásban a terv szerepének megerősítésére;
- Budapest épített és táji értékeinek megőrzését támogató szemléletformálás (események, kiadványok, tartalomfejlesztés az enbudapestem oldalon, városi séták, gamifikáció ösztönzése a szolgáltatói oldalon; civil kezdeményezések ösztönzése, támogatása – pl. Budapest 100, együttműködések kialakítása a civil szektor és az örökségvédelmi szakemberek között). Mintaprojektek elindítása értékvédelmi szemlélet integrálásával, pl. funkcióváltó épületek esetében interdiszciplináris szemlélettel (pl. Új Európai Bauhaus /NEB) a zöld átállás, a közösségek megerősítése és kulturális értékteremtés az inkluzív és esztétikai alapelvekkel összhangban. Önálló, a főváros épített örökségével foglalkozó közösségi média platform létrehozása és működtetése;
- Helyi védettség alatt álló épületek felújításának elismerése, ösztönzései (Nívó díj);
- Köztéri Művészeti Koncepció alapvetéseinek középtávú megvalósítása;
- Egészséges utcák – módszertani disszemináció, jó gyakorlatok megosztása, tanácsadás a közterületmegújítási, fejlesztési projektekben (többek között a folyamatban lévő TOP Plusz Egészséges utcák programban);
- Barnamezős területek talajállapot felmérése: fővárosi tulajdonú vagy vagyonkezelésben lévő, talajszennyezéssel érintett, illetve feltételezhetően érintett ingatlanokon a területek későbbi hasznosítása érdekében első lépésként szükséges a talaj szennyezettségének ütemezett felmérése a szükséges kármentesítések előkészítéseként,
- Monitoring rendszer és adatbázis fejlesztés – beruházások, értékvédelem (értékvédelmi feltáró munka), barnamezős-kataszter témakörökben;
- Köztisztaságot támogató célgépek folyamatos cseréje, korszerűsítése (környezetbarát, korszerű, alacsony károsanyag kibocsátású, illetve elektromos meghajtású eszközök beszerzése);
- Településtisztasággal kapcsolatos jogszabályok felülvizsgálata;
- Fejlesztések során az akadálymentesítés, inkluzív területhasználat szempontjainak érvényesítése;
- Településfejlesztési megállapodások normatív rendszerének kidolgozása; településrendezési szerződések előkészítésére, megkötésére, nyilvántartására és utánkövetésére vonatkozó egységes módszertan kialakítása.

9. intézkedés: Fenntartható mobilitási szolgáltatások biztosítása

Az intézkedés a közösségi közlekedés, valamint az aktív és mikromobilitás feltételeinek vonzóbbá tételére irányul, mely a közlekedésen belüli munkamegosztás arányának (modal split) javítása mellett a közlekedésből származó károsanyag kibocsátás csökkentését, az utazási élmény javítását és a hatékonyabb üzemeltetést egyaránt szolgálja. Kiemelt jelentőségű az agglomerációs forgalom utazási mód összetételének befolyásolása. A kerékpározás további térnyerése érdekében a városrészeket összekötő kerékpárforgalmi főhálózat töredékességének felszámolása, illetve a helyi jelentőségű közúthálózat egészének kerékpár-baráttá alakítása a feladat. Az intézkedés kiterjed a meglévő közösségi közlekedési infrastruktúra megújítására, az utasközpontú intermodális kapcsolatok fejlesztésére, korszerű, kényelmes, akadálymentes és alacsony kibocsátású járműállomány arányának növelésére és a karbantartáshoz szükséges háttér fejlesztésére. Az intézkedés tartalma összhangban van a vonatkozó ágazat tervvel (Budapesti Mobilitási Terv).

KULCSINDIKÁTOR

- 2030-ra a kerékpáros közlekedés aránya a közlekedési munkamegosztásban (utazások száma alapján számítva) 10%-ra (2017: 2%), a gyalogos mód 20%-ra (2017: 11%) emelkedjen, emellett a közösségi közlekedés elérje az 50%-ot (2017: 47%) és a személygépjármű forgalom pedig 20%-ra csökkenjen (2017: 40%)

FINANSZÍROZÁS

- Operatív programok (TOP Plusz, IKOP Plusz); Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF); saját forrás; közvetlen elérésű uniós források (többek között CEF)

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	234 milliárd Ft
Adaptív (M)	938 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	1.852 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
▸ lakóterületeken kerékpározás feltételeinek javítása ▸ a lakóterületek közösségi közlekedéssel való elérhetőségének növelése, az eljutási idők csökkentései	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●○○
▸ az aktív és mikromobilitási beavatkozásokon keresztül az egészséges életmód támogatása; a járműpark korszerűsítésével, valamint a vonzóbb közösségi szolgáltatásokkal a levegőszennyezés és zajterhelés csökkentése, az ebből adódó betegségi kockázatok csökkentése; a fejlesztések során az akadálymentesítés integrálásával az egyenlő esélyű hozzáférés javítása; közlekedésbiztonságot növelő intézkedések	2. Egészség és gondoskodás	●●○
▸ korszerűbb szolgáltatásokkal, és az elektrifikációt támogató beavatkozásokkal a kibocsátáscsökkentéshez való hozzájárulás, jobb környezeti állapot (levegő, zaj, rezgés)	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●○
▸ a közterületek komfortját és városképet javító integrált beavatkozások (megállóhelyek, integrált zöldfelületek) ▸ értékvédelmi szempontok beépítése a felújítások során (pl. egyedi megállók Budán, kisföldalatti) és új fejlesztések esetén	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	●●○
▸ ingatlanfejlesztések és a közösségi közlekedési hálózat szinergiájának megteremtése, közlekedésorientált városfejlesztési elv érvényesítése ▸ adatalapú szolgáltatástervezés a közösségi közlekedésben. együttműködve a gazdasági szektorral	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●●○
▸ városüzemeltetési területekkel összehangolt fejlesztések ▸ érdekérvényesítés az állami hatáskörben megvalósuló projektek esetében	6. Városkormányzás	●●○

9.1.FONÓDÓ VILLAMOSHÁLÓZAT

A villamoshálózat fejlesztése, az elszigetelt elemek összekötése, magas színvonalú, átszállásmentes szolgáltatások biztosítása.
A budai fonódó villamoshálózat Műegyetem rakparton tervezett eleme, illetve a 3-as villamosvonal északi meghosszabbítása (a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa döntése értelmében) állami beruházás keretein belül épül, azonban megvalósítását követően valószínűsíthetően a Fővárosi Önkormányzat (illetve azon belül a BKK/BKV) kezelésébe kerül.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Újbuda – Újpest villamostengely Deák tér és Lehel tér közötti szakasz › *Indikatív forrásigény: 61.600 millió Ft (IKOP Plusz-ból előkészítés tervezett)*	Új villamosvonal létesítése a Bajcsy-Zsilinszky úton és a Váci úton a Deák Ferenc tér és a Lehel tér között 4,4 km hosszban, 6 új megállóval.
Dél-pesti fonódó villamoshálózat II. ütem › *Indikatív forrásigény: 65.900 millió Ft (IKOP Plusz-ból előkészítés tervezett)*	A 3-as villamos vonal déli meghosszabbítása Gubacsi út/Határ út végállomástól a Topánka utcán a Gubacsi hídig (Pesterzsébeti szakasz), kb. 3,2 km hosszban. A tervezett szakaszon 5 megálló és 1 új végállomás épül.
42-es villamos meghosszabbítása › *Indikatív forrásigény: 48.200 millió Ft (IKOP Plusz-ból előkészítés tervezett)*	A meglévő 42-es villamos nyomvonalának meghosszabbítása a Tulipán utcai végállomásától a Havanna lakótelepen át a Gloriett lakótelepig a Margó Tivadar utcán keresztül kb. 5,4 km hosszban, 6 megállóval.
3-as villamos vonal északi meghosszabbítása › *Indikatív forrásigény: 40.000 millió Ft (állami projekt)*	*A villamosvonal meghosszabbítása a Nagy Lajos király útja felől a Kassai téren át észak felé (Angyalföld, Árpád híd) és Szegedi úti átkötés megépítése.*
Budai fonódó villamoshálózat II. ütem, Műegyetem rakparti villamos › *Indikatív forrásigény: 38.000 millió Ft (állami projekt)*	*Budai fonódó villamos II. ütem - Gellért tér - Budafoki út közötti szakasz kiépítése.*
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
2-es villamosvonal rekonstrukció › *Indikatív forrásigény: 22.000 millió Ft*	A budapesti 2-es villamos vonal meglévő szakaszának korszerűsítése a Jászai Mari tér és Közvágóhíd között.
Külső Bécsi úti villamosvonal meghosszabbítása › *Indikatív forrásigény: 35.000 millió Ft*	Külső Bécsi úti villamosvonal meghosszabbítása, Vörösvári út – Aranyvölgy szakasz. A beavatkozás tervezése tud elkezdődni középtávon forrás rendelkezésre állása esetén, a teljes beavatkozás indikatív forrásigénye csak az L forgatókönyv alatt jelenik meg.
Újpalota kötöttpályás kapcsolatának kialakítása › *Indikatív forrásigény: 129.000 millió Ft*	Villamosvonal kiépítése ütemezetten a Rákóczi - Thököly út tengelyen a belváros és Zugló között. Forrás rendelkezésre állása esetén Újpalotáig kiépítve. . A beavatkozás tervezése tud elkezdődni középtávon forrás rendelkezésre állása esetén, a teljes beavatkozás indikatív forrásigénye csak az L forgatókönyv alatt jelenik meg.

9.2. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS HÁLÓZATI FEJLESZTÉSE

A közösségi közlekedés hálózati fejlesztesései, továbbá a kerékpáros közösségi közlekedési rendszer (MOL-Bubi) lefedettségének és járműállományának fejlesztése, a B+R kerékpártárolók bővítése.	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
M1 Millenniumi földalatti vasút fejlesztése és meghosszabbítása › *Indikatív forrásigény: 125.000 millió Ft (IKOP Plusz-ból előkészítés tervezett, állami forrás Rákosrendező fejlesztési csomag keretében)*	M1 metróvonal korszerűsítés és kétirányú meghosszabbítása a Vörösmarty tér-Vigadó tér (0,2 km) és a Mexikói út – Rákosrendező - Marcheggi híd (2,8 km) között. Felújításra és részlegesen akadálymentesítésre kerül az M1 metróvonal meglévő, 4 km hosszú szakasza. A Rákosrendező fejlesztési terület programjának részeként a az M1 meghosszabbítási projektelem költségeinek felülvizsgálatat szükséges a műszaki tartalomnak megfelelően.
Trolibusz hálózat fejlesztése I. ütem › *Indikatív forrásigény: 17.100 millió Ft*	Meglévő trolibuszhálózat fejlesztése hálózatbővítéssel, áramellátás és felsővezeték kis léptékű kiépítésével. Felsővezeték a Kálvária tér – Népliget metró állomás nyomvonalon; a 83-as trolibuszvonal meghosszabbítása a Liget térig; felsővezeték-építés a Mária utca – Kálvin tér szakaszon (vezetéképítés kb. 600 m); a 74-es és 82-es trolibuszvonalak összekötése (vezetéképítés kb. 350 m).
Kerékpáros közösségi közlekedési rendszer › *Indikatív forrásigény: 5.000 millió Ft*	A MOL-Bubi szolgáltatási területének kiterjesztése. Közbringa-rendszer továbbfejlesztése, járműbeszerzések, szolgáltatási terület bővítése. A közbringrák egy részének elektromos hajtással való felszerelése vagy párhuzamos elektromos rendszer indítása.
Közlekedési eszközváltás elősegítése › *Indikatív forrásigény: 2.500 millió*	A Módváltási lehetőségek fejlesztése érdekében további B+R parkolók kiépítése, mikromobilitási pontok B+R parkolókkal a nagyobb csomópontokban. Forrás eseténe a beavatkozás bővítése (indikatív forrásigény: 5.000 millió Ft).
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Trolibuszhálózat fejlesztése II. ütem › *Indikatív forrásigény: 65.900 millió Ft*	Rákóczi út-Thököly úti buszviszonylatok trolivá alakítása járműbeszerzéssel; Kőbánya-Belváros-Óbuda új trolihálózat-infrastruktúra kialakítása, járműbeszerzéssel.
Trolibuszhálózat fejlesztése III. ütem › *Indikatív forrásigény: 64.000 millió Ft*	Budai trolihálózat-fejlesztés az Istenhegyi úti és a Bimbó úti buszviszonylatcsoportok trolivá alakításával, járműbeszerzéssel, Kelet-pesti trolihálózat-fejlesztés a Jászberényi úti buszviszonylatcsoport egy részének trolivá alakításával, járműbeszerzéssel; Észak-pesti trolihálózat-fejlesztés a Reitter Ferenc utcai és az Árpád úti buszviszonylatcsoportok trolivá alakításával, járműbeszerzéssel.
Igényvezérelt közösségi közlekedési szolgáltatások fejlesztése › *Indikatív forrásigény: 1.800 millió Ft*	Igényvezérelt közösségi közlekedési szolgáltatások fejlesztése, Telebusz.
Fogaskerekű vasút rekonstrukció és fejlesztés › *Indikatív forrásigény: 63.500 millió Ft (tervezetten állami projekt)*	*Fogaskerekű vasút (60-as villamos) korszerűsítés és meghosszabbítás kétirányban, a Széchényi hegytől Normafáig, valamint Városmajortól Széll Kálmán térig, járműbeszerzés, 1 db prototípus és 7 db sorozatjármű.*
Városi és elővárosi hajók és kiszolgáló létesítmények fejlesztésének előkészítése › *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	A fővárosi és az elővárosi vízi közösségi közlekedés (helyi és agglomerációs hajójáratok kialakítása) megvalósításához kapcsolódó előkészítés. A beavatkozás tervezése tud elkezdődni középtávon forrás rendelkezésre állása esetén.
M3 metróvonal északi meghosszabbítása › *Indikatív forrásigény: 179.400 millió Ft*	M3 metróvonal meghosszabbítása Újpest-központtól Káposztásmegyerig, kapcsolódó beavatkozásokkal, járműbeszerzéssel, 8 darab új, 6 kocsis metrószerelvény beszerzése. A beavatkozás tervezése tud elkezdődni középtávon forrás rendelkezésre állása esetén, a teljes beavatkozás indikatív forrásigénye csak az L forgatókönyv alatt jelenik meg.

9.3. KORSZERŰ JÁRMŰPARK

A közösségi közlekedés meglévő járműállományának folymatos megújítása, átállás az alacsony kibocsátású és elektronmos buszközlekedésre.	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Villamos járműbeszerzés – III. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 54.200 millió*	51 db CAF szerelvény beszerzése.
Villamos járműbeszerzés – további ütemek ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	IV. ütem – 23 db hosszú CAF villamos beszerzése. V. ütem – 65 db rövid villamos beszerzése (Ganz csere). VI. ütem – 50 db rövid villamos beszerzése (Hannoveri villamosok cseréje). VII. ütem – az új villamosfejlesztések járműigényét kiszolgálandó 50 db rövid villamos beszerzése.
Autóbusz járműpark fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	300 darab új, legalább EURO 6 emissziós besorolású vagy alternatív meghajtású autóbusz forgalomba állítása.
Budapesti villamoshálózat járműparkjának fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 2.200 millió Ft*	A járművek rádiós váltóállító-berendezéssel történő felszerelése.
M1 Millenniumi földalatti vasút jármű fejlesztés ‣ *Indikatív forrásigény: 29.000 millió Ft (potenciális forrás: EIB hitel)*	Új, korszerű, nagyobb kapacitású járművek beszerzése (22 + 5 db szerelvény), járműtelep átalakítása.
Villamos járműtelepek fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 23.000 millió Ft*	Az 51 darab CAF villamos beszerzéshez kapcsolódó infrastruktúrafejlesztések (kocsiszínek, vonali infrastruktúra és áramellátás fejlesztése) a Száva, Angyalföld és Ferencváros kocsiszínek átépítése, fejlesztése, a villamos vonalak pálya és áramellátásának fejlesztése, végállomások, útátjárók, kitérők és lokális pálya átépítések.
Trolibusz járműtelepek fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 11.300 millió Ft*	A 2022-es trolibusz beszerzéshez (III. ütem) kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés: Pongrác úti telephely áramátalakító létesítése, e-busz töltő bővíthetőséggel, valamint a környékbeli vonali áramellátás korszerűsítése.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Trolibusz járműbeszerzés – IV. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 15.000 millió Ft*	40 db jármű beszerzése

9.4. BRINGASZTRÁDÁK, KERÉKPÁRUTAK

A városon belüli napi közlekedést, a rekreációt és a kerékpáros turizmust egyaránt szolgáló, magas szolgáltatási szintű útvonalak kialakítása a meglevő elemek korszerűsítésével és a hiányzó szakaszok kiépítésével. A fejlesztések magukban foglalják az EuroVelo 5-6 és 14-es szakaszának fejlesztését is. (Nagykörút bringasztráda projekt a 8. intézkedés alatt)	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek	
EuroVelo kerékpárutak fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 7.000 millió Ft*	EuroVelo 6 – Észak-pesti és Dél- budai szakasz. EuroVelo 6 - Közép-Buda, Közép-Pest, Dél-Pest - más projektekből kimaradt szakaszok. EuroVelo 14 – Rákos-patak – BuBa kapcsolat.
Bringasztrádák, kerékpáros főhálózati elemek kialakítása ‣ *Indikatív forrásigény: 44.800 millió Ft*	Kelet-pesti bringasztrádák (B2, B9, B30). Dél-pesti és csepeli kerékpárforgalmi főhálózat és a B7 bringasztráda. Észak-pesti bringasztrádák (B1, B3, B4). Dél-budai kerékpárforgalmi főhálózat és a B4 bringasztráda. Hungária gyűrű (B20) bringasztráda.

Egybefüggő városrészek kerékpárosbarát fejlesztése - alaphálózat › *Indikatív forrásigény: 3.000 millió Ft*	Budapest belső városrészeinek kerékpárosbarát fejlesztése.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Dél-pesti zöldfolyósó és kerékpárút › *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Csepelt, Soroksárt és XVIII. kerületet összekötő kerékpárút kialakítása.
Duna-hidak kerékpáros infrastruktúrájának kialakítása › *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Erzsébet híd, Szabadság híd kerékpározhatóságának fejlesztése.
Budai körút bringasztráda › *Indikatív forrásigény: 600 millió Ft*	Budai körút (B10) bringasztráda egyes szakaszainak kialakítása.
Észak-pesti kerékpárforgalmi főhálózat › *Indikatív forrásigény: 16.000 millió Ft*	Egyes elemek kialakítása.
Észak-budai kerékpárforgalmi főhálózat › *Indikatív forrásigény: 15.000 millió Ft*	Egyes elemek kialakítása.
Kelet-pesti kerékpárforgalmi főhálózat › *Indikatív forrásigény: 26.000 millió Ft*	Egyes elemek kialakítása.

9.5.KÖZÚTHÁLÓZATI KAPCSOLATOK FEJLESZTÉSE ÉS REKONSTRUKCIÓJA

Városszerkezeti szempontból nagy jelentőségű közúthálózati elemek fejlesztése, műtárgyak megújítása vagy felújításuk előkészítése, Útfelújításokon belül korszerűsítések (szegélyek nagyobb méretű módosításával és / vagy keresztmetszeti funkcionális átrendezéssel járó felújítások), illetve nagyprojektek, ahol az infrastruktúra-elemekkel együtt a közterület is teljes szélességében megújul. Az M és L szcenárió a nagyfelületű útfelújítás éves becsült beavatkozási igényét is tartalmazza nagyságrendileg. *A beavatkozások között szerepel a Ferihegyi gyorsforgalmi út felújítása és a Városliget közlekedésfejlesztésének megvalósítása is, amelyek állami beruházás keretében tervezettek, azonban a megvalósítást követően a létesítmények a Fővárosi Önkormányzat kezelésébe kerülnek.*	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Petőfi híd szerkezetének felújítása › *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt (korábbi költségbecslés: 24.700 millió Ft)*	A Petőfi híd szerkezetének teljes felújítása.
Flórián téri felüljáró szerkezetének felújítása › *Indikatív forrásigény: 3.000 millió Ft (saját forrás)*	III. ker., Flórián téri felüljáró felújítása. 2025-ben kezdődő kivitelezés, tervezett befejezés 2026-ban.
Ferihegyi gyorsforgalmi út felújítása › *(állami projekt)*	*Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér közúti elérhetőségének javítása.*
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Gubacsi közúti híd felújítása › *Indikatív forrásigény: 16.900 millió Ft*	A Soroksári-Ráckevei Duna-ág felett átívelő, a XX. és XXI. kerületeket összekötő acélszerkezetű közúti híd felújítása, szükség esetén elbontása és új közúti híd építése, a villamos pálya kiépítése a felújított/új hídon a későbbi tervezett villamos átvezetéshez.
Csepeli gerincút (Teller Ede út) kialakítása II. ütem › *Indikatív forrásigény: 32.300 millió Ft*	A Posztógyár utca – Salak út - Cseresznyefa utca között újonnan kiépülő útszakasz hossza 4400 méter. Csapadékcsatorna és közvilágítás kiépítése.

Jelentősebb útfelújítások, fejlesztések › *Indikatív forrásigény: 5.000 millió Ft*	XIV. ker. Nagy Lajos király útja, a Kassai tér – Bosnyák tér között.
Jelentősebb műtárgyfelújítások, fejlesztések › *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	VII-VIII. ker., Baross téri felüljáró humanizálása . X-XVII. kerület Keresztúri úti közúti felüljáró rekonstrukciója . Váralagút felújítása. Széchenyi téri villamos aluljáró felújítása. Óbudai-szigetre vezető K-híd felújítása. *A Városliget közlekedésfejlesztéseinek megvalósításaa Magyar Állam hatáskörében valósul meg.*
Gyalogos és kerékpáros kapcsolatok kialakítása a Duna szigeteivel › *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	A dunai mellékágakat átszelő gyalogos- és kerékpárhidak építése Óbudai Hajógyári szigeten, Molnár-szigeten.
Vasút területelválasztó hatásának oldása › *Indikatív forrásigény: Megvalósítás állami projektek részeként.*	*Közútfejlesztések a vasút területelválasztó hatásának oldására, településrészek közötti közlekedési kapcsolatok javítására az állami vasútfejlesztési projektek részeként..*

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- A fővárosi közlekedési rendszer fenntartható és kiszámítható normatív alapú finanszírozási kereteit meghatározó tanulmány elkészítése;
- Városi és elővárosi közlekedés összhangját biztosító regionális közlekedésszervező intézmény létrehozása;
- Automatizált járművek közlekedéséhez kapcsolódó feltételrendszer, a szükséges infrastrukturális feltételek meghatározása;
- Stratégiai tervezés: a budapesti közösségi közlekedés járműstratégiája és hálózati stratégiája; gyalogos- és kerékpárforgalmi hálózati terv és kapcsolódó IT fejlesztések (térinformatika, adatbázis, szolgáltatásmenedzsment;
- E-mobilitási koncepció alapján további beavatkozások meghatározása; a fővárosi e-töltő infrastruktúra fejlesztési és szabályozási környezetének kialakítása;
- A közösségi közlekedési járművek előnyben részesítése buszsávok, elkülönített közösségi közlekedési folyosók, buszöblök, buszfordulók, megállóhelyek kialakításával, illletve fejlesztésével. A jelzőlámpák összehangolása a közösségi közlekedési eszközökkel, úgy, hogy a csomópontokban a közösségi közlekedési járművek kapjanak elsőbbséget;
- Autómentes Szabadság híd;
- A város egészét egységesen kezelő közterület-gazdálkodási feltételeket kell teremteni, amelyek keretében a parkolás, várakozás, tárolás (a lakóhelyi, a P+R és a cél) egymásra építve, egy rendszerben kezelhető. Az egységes gazdálkodás keretében a szabályozási feltételeknek segíteniük kell a közterületi és közterületen kívüli parkolás funkcionális együttműködését, a P+R parkolás potenciáljának kihasználását, valamint a lakossági parkolás feltételeinek normativitását, a P+R parkolás esetén az agglomerációban is. A lakossági parkolás, mint a legnagyobb – a befolyásolás lehetősége alól ma kieső – keresleti szegmens szabályozása nélkül kívánatos parkoláspolitika nem érvényesíthető;
- Egybefüggő városrészek kerékpározásbarát fejlesztése – alaphálózat; a teljes közúthálózat kerékpározásbaráttá tétele a közlekedésbiztonsági és forgalomcsillapítási tervben lefektetett alapelvek szerint; városrészek közúthálózatának kerékpárosbarát átalakítása, közlekedésbiztonság növelése; belső városrészek kerékpárosbarát fejlesztése; kerékpárszállítás lehetőségének bővítése a fővárosi kötöttpályás közösségi közlekedési járműveken; módváltási lehetőségek fejlesztése: mikromobilitási pontok, mobilitási pontok, mobilitási állomások, kerékpártámaszok kiépítése; lakóhelyi és célponti kerékpártárolás és -parkolás fejlesztése;
- Fővárosi szemléletformáló kampányok a fenntartható és biztonságos mobilitás népszerűsítésére.

10. intézkedés: Integrált zöld- és kékhálózat fejlesztése

A tervezett intézkedések a városi kék-zöld infrastruktúrák összehangolt fejlesztésére irányulnak, a környezetvédelem, az élőhelyek védelme, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a zöldfelület fejlesztés integrált megközelítésével egy-egy projekten belül. A minőségi zöldfelületi ellátottság javítása érdekében kiemelt a biológiai sokféleség megóvása, a természetközeli élőhelyek védelme, a városi erdősítési program folytatása. A zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztése kiterjed az alulhasznosított területek bevonására, a nagy látogatóforgalmat bonyolító városi parkok megújítására. A hősziget-hatásnak legjobban kitett, belvárosi közterületek és a Duna-part humanizálása kiemelten fontos. A zöldfelületi fejlesztések integrálják a csapadékvíz helyben tartását, hasznosítását (pl. esőkertek), melynek eredményeként elöntések és villámárvizek esetén a kapacitáshiányos elvezető rendszer terhelése és az okozott kár mérsékelhető. A zöldfelületek védelmének megerősítése érdekében fontos a közműmentes zöldsávok biztosítása, meglévő fák fokozottabb védelme új technológiákkal, gyökérvédelemmel, védőcsövezéssel, közművek kiváltásával. A zöldfelületi célok elérése érdekében kiemelet szempont a közmű- és közlekedésfejlesztési projektek során a zöldfelületi szempontok erőteljes érvényesítése. A fejlesztések során az akadálymentesítés, valamint az inkluzív területhasználat szempontjainak érvényesítésére van szükség.

KULCSINDIKÁTOR

- A budapestiek közparkokkal kapcsolatos elégedettsége (százfokú skálán mért átlagpont 2024: 78)
- Helyi jelentőségű védett természeti területek nagysága (2024:1071 ha)

FINANSZÍROZÁS

- Operatív programok (TOP Plusz, KEHOP Plusz); saját forrás, kerületi önkormányzati források, közvetlen elérésű uniós források (mintaprojektek a csapadékvíz-kezelés integrálásával)

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	9,9 milliárd Ft
Adaptív (M)	58 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	90 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
▸ új lakáscélú beruházásokhoz kapcsolódó zöldfelületi fejlesztések, megfelelő zöldterületi ellátottság biztosítása a lakókörnyezetben	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●○○
▸ aktív kikapcsolódás és egészséges életmód támogatása a zöldfelületi hálózat bővítésével ▸ zöldfelületek hozzájárulása a városi levegőminőség javításához és a hőségnapok okozta egészségügyi kockázatok csökkentéséhez	2. Egészség és gondoskodás	●●○
▸ zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztése a kék-zöld infrastruktúra összehangolt bővítésével, zöldinfrastruktúra minőségi fejlesztésével ▸ természetközeli élőhelyek és erdők védelme, rehabilitációja ▸ kisvízfolyások revitalizációja	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●●
▸ közterületek minőségi megújítása részeként a zöldfelületi rendszer fejlesztése, Duna-part zöldhálózati szerepének erősítése	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	●●○
▸ ingatlanfejlesztésekhez kapcsolódó zöldfelületi fejlesztések ▸ vonzó üzleti és turisztikai környezet ▸ innovatív zöldfelületi megoldások ösztönzése	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●○○
▸ aktív lakossági és civil részvétel a zöldfelületi fejlesztésekben ▸ zöldfelület fejlesztésre pályázati alapok működtetése	6. Városkormányzás	●○○

10.1. DUNAI ZÖLD FOLYOSÓ

Az árvízvédelmi feladatokkal összehangoltan a Duna természeti adottságainak szem előtt tartásával cél a part menti területek közcélú hasznosításának, zöldhálózati szerepének erősítése, amelynek alapfeltétele a part elérhetőségének biztosítása és a meglévő, több helyen kimondottan értékes parti vegetáció, galériaerdő védelme.	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Római-part közparki és természeti rehabilitációja, a galériaerdők és vízparti rekreációs területek védelme ‣ *Indikatív forrásigény: 1.500 millió Ft*	Az árvízvédelmi feladatokkal összehangoltan a terület átfogó rekreációs célú fejlesztése, a természetközeli jelleg megtartása, a zöldfelületek minőségi és mennyiségi növelése a galériaerdők és a vízparti rekreációs területek védelme mellett. Forrás rendelkezésre állása esetén indítható az árvízvédelmi beavatkozásokkal összehangoltan.
Óbudai-sziget rekreációs célú és karaktermegőrző fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 1.000 millió Ft*	A növényállomány ütemezett megújítása, a talajkutas öntözőhálózat kiépítése, az ökologikus, biodiverzitást növelő zöldfelületi fejlesztések, a leromlott parki utak rekonstrukciója és a lakossági környezettudatosságot erősítő projektek megvalósítása.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Gázgyári Duna-part közparki és természeti rehabilitációja ‣ *Indikatív forrásigény: 1.500 millió Ft*	A zöldfelületek minőségi és mennyiségi növelése. A fejlesztési lehetőségek között szerepel a parti sétány és a kerékpáros infrastruktúra folytatása az Aranyhegyi-patak és az Almási Balogh Lóránd utca között. A szükséges kármentesítési feladatok megvalósításának elkezdése a megtörtént átfogó tényfeltárás alapján, érdekképviselet.

10.2 VÁROSI PARKOK

A Pesti városi parkok láncolatának és a Budai parktengely elemeinek védelme, megújítása, fejlesztése, a tengelyek zöldfelületi elemei közötti kohézió erősítése, valamint az egyes városi parkok és a kapcsolódó közcélú intézmények közötti funkcionális kapcsolatok fejlesztése.	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Népliget megújítása I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 2.500 millió Ft (KEHOP Plusz, mint lehetséges forrás)*	A Népliget intézkedési terv alapján a park rendezettségét, látogatottságának növelését célzó beavatkozások továbbá előkészítése és megkezdése a park átfogó megújításának.
Budai parktengely megújítása: Gellért-hegy zöldfelületei ‣ *Indikatív forrásigény: 1.500 millió Ft*	A meglévő értékek védelme mellett a rekreációs funkciók erősítése, a parki infrastruktúra-hálózat megújítása. Az országos jelentőségű természetvédelmi terület hiányzó kezelési tervének elkészítéséig keretszerződés az értékes élőhelyeken történő fenntartási és rehabilitációs alapelvek rögzítése érdekében. Tervezetten 2028 év végéig megvalósítva a kapcsolódó állami beruházások miatt).
Budai parktengely megújítása: Vérmező ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft (kerületi önkormányzattal együttműködés a finanszírozásban)*	A Vérmező rekreációs funkcióinak a lakossági igényekhez igazodó újragondolása, vonzerejének növelése.
Margitsziget megújításának folytatása ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft*	Az egykori Margitszigeti Nemzeti Tenisz Versenyközpont elzárt területének integrálása és helyén természetközeli parkrész kialakítása. Művészsétány, HM Tenisztelep és a Napközis Tábor területének megújítása. A belső, gyalogos úthálózat fejlesztése, talajvízkutas öntözés lehetőség szerinti megvalósítása. Tervezetten 2027 év végéig megvalósítva.

További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Rákosrendező park ütemezett megvalósítása ‣ *Indikatív forrásigény: a mesterterv alapján kerül meghatározásra*	A legalább 25 hektár kiterjedésű Rákosrendező városi park ütemezett megvalósítása az előkészítési folymatok (pl. kármentesítési feladatok, hulladékelszállítás, vasúti területek rendezése, nemzetközi tervpályázat, mesterterv készítése stb.) lezárását követően indítható. A park területének rendbetétele után a park előfásítása (meglévő állományok átalakítása), a terület átmeneti zöldfelületi hasznosítása, majd végleges park ütemezett megvalósítása megkezdődhet. A park teljes kialakítása középtávon túlnyúló feladatként jelentkezik.
Népliget megújítása – II. Ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 30.000 millió Ft*	A Népliget átfogó közparki megújítása az örökségvédelmi, zöldfelületvédelmi szempontok figyelembevételével, a Népliget Stratégiai Tervben meghatározott jövőkép, valamint a tájépítészeti ötletpályázat tapasztalatai alapján kialakított térszerkezeti jövőkép figyelembevételével. A projekt keretében az egykori Főkert telephely megszűntetése és új helyszínen történő kialakítása.
Budai parktengely megújítása: Városmajor ‣ *Indikatív forrásigény: 1.500 millió Ft*	Rekreációs funkcióinak a lakossági igényekhez igazodó újragondolása, vonzerejének növelése.
Terebesi-parkerdő fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 1.000 millió Ft*	A jelenleg alulhasznosítottterületen cél egy új, összvárosi jelentőségű parkerdő kialakítása a meglévő értékek védelme mellett, az erdőállomány ökológiai szemléletű fejlesztésével, rekreációs funkciók erősítésével.
Flórián tér közparki megújítás ‣ *Indikatív forrásigény: 1.000 millió Ft*	Az elkészült koncepcióterv alapján zöldfelületi és rekreációs fejlesztés megvalósítása.
Aquincumi park kialakítása ‣ *Indikatív forrásigény: 1.000 millió Ft*	Aranyhegyi-patak déli oldalán kb. 8 ha-os új, extenzív kialakítású közpark létesítése.
Hosszúréti park kialakítása ‣ *Indikatív forrásigény: 2.000 millió Ft*	Gazdagréti lakótelep déli szegélyén kb. 14 ha-os új, extenzív kialakítású közpark létesítése.

10.3. TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK

Helyi jelentőségű természetvédelmi területek rehabilitációja, természetközeli élőhelyek ökológiai állapotának javítása, helyi védelem alatt álló természeti területek kiterjedésének bővítése. A fővárosi TSZT-ben erdő besorolású, de nem fásított területek termőhely-feltáró alkalmassági vizsgálata, az alkalmas területekre erdőtelepítési terv kidolgozása, majd tervszerű erdőtelepítések megkezdése. Meglévő erdőterületek természetességének javítása. Kisvízfolyások revitalizációjának és kapcsolódó zöldfelületek fejlesztésének ütemezett megvalósítása.	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Life Biodiverse City ‣ *Költségvetés: 1.400 millió Ft (LIFE programból támogatva)*	Helyi jelentőségű természetvédelmi területek rehabilitációja a főváros által elnyert LIFE projekt keretén belül: Mocsárosdűlő, Tétényi-fennsík, Kőérberki szikes rét és az Őrmezői szikes rét területén. Őrmezői szikes rét védetté nyilvánítása. Folyamatban lévő projekt, tervezett befejezés: 2031.
Erdőrekonstrukciós Program – 2026-2029 ‣ *Indikatív forrásigény: 1.000 millió Ft (KEHOP Plusz, mint potenciális forrás)*	A fővárosi tulajdonú ingatlanokon a tervszerű erdőtelepítések, meglévő erdőterületek rehabilitációja, idegenhonos fajok fokozatos cseréje honos fafajokra .Beavatkozási helyszínek: Farkas-erdő, Flotilla-erdő, Káposztásmegyeri-erdő (IV. kerület); Nagylegelő-erdő (XVII. kerület); Gubacsipusztai-erdő (XX. kerület). További ütemek megvalósítása 2029 - 2034-es időszakban.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Merzse-mocsár természetvédelmi célú fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft*	Helyi jelentőségű védett természeti terület bővítése, vízutánpótlás megoldása.

Felsőrákosi-rétek rehabilitációja ‣ *Indikatív forrásigény: 500 millió Ft*	A helyi jelentőségű természetvédelmi terület élőhelyrekonstrukciója, valamint az ex lege lápok vízutánpótlásának biztosítása, a vízborítottság időtartamának növelése.
Kisvízfolyások revitalizációja ‣ *Indikatív forrásigény: 8.000 millió Ft*	A kisvízfolyások ökológiai funkciójának javítása (vizes élőhelyek revitalizációja), a vízfolyások menti területek összehangolt ökológiai és rekreációs megújítása. Beavatkozási területek: Rákos-patak, Szilas-patak, Hosszúréti-patak (tórendszer). A beavatkozások komplex szemlélettel valósulnak meg, magukban foglalják a kisvízfolyások mentén a gyalogos - kerékpáros közlekedési folyosók kialakítását (zöld utak).

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- A zöld-kék infrastruktúra egészére kiterjedő digitális kataszter létrehozása: a FŐKERT BP Fatár kiterjesztése a még hiányzó kerületekre, illetve a jelentős zöldfelületeket fenntartó fővárosi cégekre (BTI, BGYH, FÁNK, Vízművek);
- A helyi természetvédelmi területek kiterjesztésének lehetősége (új védett természeti területek kijelölése a védelemre érdemes természetközeli területeken, esetleg meglévők területi bővítése) folyamatos vizsgálat tárgyát kell, hogy képezze továbbra is;
- Az élővilágra káros indokolatlan fényszennyezés kiküszöbölését célzó szabályozás, illetve díszkivilágítás kialakítása szükséges;
- A zöldfelületek – különösen a játszóterek – megújításánál kiemelten szükséges érvényesíteni az akadálymentesség, közterületi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítását;
- Fővárosi koordináció és együttműködési lehetőségek keresése a városi patakok revitalizációjának, a tervezett erdőtelepítések ütemezett megvalósítása érdekében a gazdasági szereplőkkel (CSR tevékenységek ösztönzése) és erdőgazdálkodókkal (együttműködési megállapodás a Pilis Parkerdő Zrt.-vel);
- Észak-Csepeli városi park kialakítása érdekében fővárosi együttműködés és érdekképviselet;
- Városliget parkterületének megújítása, a meg nem valósult projektelemek felülvizsgálata érdekében fővárosi együttműködés és érdekképviselet;
- A Népsziget rekreációs fejlesztése érdekében együttműködés a IV. és XIII. kerületi önkormányzatokkal;
- A Kelenföldi Duna-parti zöldfolyosó kialakítása érdekében koordináló szerep, együttműködés a XI. kerületi önkormányzattal és egyéb érintett szereplőkkel;
- A helyi lakosság és a földtulajdonosok szemléletformálása és informálása az erdőtelepítés jelentőségéről és előnyeiről, illetve az érhető támogatási lehetőségekről [Közös Agrárpolitika (KAP) támogatásai a meglévő erdők fenntartásához és erdőtelepítésekhez];
- A X. kerület Főkert Keresztúri telephelyének revitalizációja. Ennek részeként közcélú zöldfelület, kertészeti áruda, faiskola, tankertek, valamint a kertészeti oktatást és kutatás-fejlesztést szolgáló gyakorlati képzőhely létesítése tervezett, partnerségben a kertészeti szakiskolákkal, a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetemmel (MATE).

11. intézkedés: Energetikai átállás és körforgásos gazdaság szerepének növelése

Az épületek energetikai felújításának felgyorsítása érdekében a Fővárosi Ön kormányzat hatáskörében (intézmények, gazdasági szervezetek, önkormányzatii tulajdonú lakásportfólió) folytatódnak az épületenergetikai felújítások, a megújuló energia alkalmazásának kiterjesztése, az energiafelhasználást csökkentő technológiai fejlesztések növelése, valamint a szemléletformálást támogató beavatkozások megvalósítása a városüzemeletetés területein. A Fővárosi Önkormányzat missziója, hogy felgyorsítsa, katalizálja a lakáscélú ingatlanok energiahatékonysági megújítását a finanszírozási és szolgáltatási háttér megerősítésével a Budapesti Klímaügynökség szervezeti hátterével. Az intézkedés keretében folytatódik a távhőrendszer fejlesztése az egészséges városi környezet érdekében, a megújuló energia hasznosítási arányának növelésével, illetve az energiahatékonyság növelése a városüzemeltetési területek összekapcsolásával (pl. hulladékhő hasznosítása; hulladékból nyert energia). Folytatódik a közvilágtási lámpatestek korszerűsítése. A Fővárosi Önkormányzat elkötelezett a körforgásos gazdálkodás megteremtésében, valamint abban, hogy a hulladékáramok tudatos szervezésével és a hulladékfeldolgozási, hasznosítási folyamatok menedzselésével az új koncessziós módési modell mellett csökkenjen a hulladéktermlés, növekedjen az újrahasználat és újrahasznosítás aránya. A megvalósításban a portfólióba tartozó közszolgáltató cégek szakmai partnerként működnek közre.

KULCSINDIKÁTOR

- Fővárosi hatáskörben elért ÜHG-kibocsátás csökkentés (tCO_2)
- A távhőhálózatra kiadott hőmennyiség megújuló energiaforrás részaránya (%)
- Értékesített távhőhő fajlagos CO_2 kibocsátása (t/MWh)
- Főváros területén gyűjtött települési hulladék hasznosítási aránya (2023: 20%)

FINANSZÍROZÁS

- Operatív programok (2021-2027 között: TOP Plusz, KEHOP Plusz); saját forrás, közvetlen elérésű uniós források (kiemelten az Horizont Európa program), a 100 Klímasemleges és Okos Város Küldetéshez kapcsolódóan); hitel; kerületi önkormányzati források (energiahatékonysági alap kialakításában); Modernizációs Alap

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	53 milliárd Ft
Adaptív (M)	174 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	1.160 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
lakhatás megfizethetőségének javítása az energiahatékonyság javításával	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	●●○
az energiaszegénység csökkentése; egészségkárosító hatások (pl. vizesedés) megszűntetése a mélyfelújításokkal; légszennyezés csökkentése a szilárd tüzelőanyagok kiváltásával	2. Egészség és gondoskodás	●●○
fejlesztések az energiahatékonyság, megújuló energia, energiaközösségek területén és a távhőszektorban **hulladékgazdálkodás fejlesztése**	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●●
átalakuló barnamezős területeken nulla vagy pozitív energiamérlegű negyedek kialakítása, adaptációs és mitigációs szempontok érvényesítése az építészetben, tájépítészetben.	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	●○○
ingatlanfejlesztések számára a távhő-kapcsolódás biztosítása hőpiac biztosítása (távhő) a piaci szolgáltatók számára, hulladékhő hasznosításban együttműködés a piaci szereplőkkel	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●●○
új szervezeti és finanszírozási modellek, együttműködés a magánszektorral, pénzintézetekkel	6. Városkormányzás	●○○

11.1. ENERGIAHATÉKONY ÉPÜLETEK ÉS VILÁGÍTÁS

A budapesti épületállomány energetikai minőségét javítani kell, csökkentve az üzemeltetéséhez szükséges energiaigényt. Cél egy alacsony fűtési- és hűtési energiaigényű, energiahatékony épületállomány, ami az ÜHG-kibocsátás mérséklődése mellett a légszennyezés csökkentését is eredményezi. Ez elsősorban a lakóépületek és fővárosi intézmények, közszolgáltató cégek létesítményeinek hőszigetelésével, nyílászárócserékkel, a fűtési rendszerek korszerűsítésével, szabályozhatóvá tételével, passzív épülethűtési módok preferálásával, megújuló energiaforrások hasznosításával érhető el. Az intézkedés keretében tervezett a fővárosi közvilágítási hálózat energiatakarékos fényforrásokkal történő korszerűsítésének folytatása.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Lakossági energiahatékonyság javítása – I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 14.500 millió Ft (ebből tervezetten 2,5 milliárd Ft saját forrás, további tervezett forrásbevonás: hitel; kerületi önkormányzatok, kedvezményezettek önereje)*	Iparosított technológiával épült lakóépületek energiahatékonysági felújításának támogatása pénzügyi eszközökkel (vissza- és vissza nem térítendő támogatás kombinációja) és kapcsolódó szolgáltatásokkal, melyek a 100 klímasemleges város kezdeményezés Budapest CARES pilot projektje keretében kerülnek kialakításra 2025 végéig. Finanszírozás rendelkezésre állása esetén a program jelentős kiterjesztése tervezett tartalmilag (épülettípusok) és finanszírozási keretét tekintve 2034-ig, L forgatókönyv indikatív kerete 964 milliárd Ft).
Szilárd tüzelésű háztartások átállítása, energiaszegénység enyhítése ‣ *Indikatív forrásigény: 1.000 millió Ft (TOP Plusz)*	Fűtéskorszerűsítés, hőszigetelés és a megújuló energiaforrások használatának támogatása és szemléletformálási, edikációs tevékenység a szilárd tüzelőanyaggal fűtő, energiaszegénységben élő háztartások számára. Tervezett befejezés: 2029.
Fővárosi intézmények épületenergetikai fejlesztései – 2026-2029 ‣ *Indikatív forrásigény: .5.000 millió Ft (potenciális forrás. KEHOP Plusz)*	A szociális, kulturális- és sport célokat szolgáló fővárosi létesítmények épületenergetikai korszerűsítése. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak a 2029-2034-es időszakban.
Épületenergetikai fejlesztések a fővárosi tulajdonú gazdasági szervezeteknél – 2026-2029 ‣ *Indikatív forrásigény: .10.000 millió Ft (potenciális forrás. KEHOP Plusz)*	Közszolgáltató társaságoknál energiahatékonysági fejlesztések a telephelyeken, illetve megújuló energia kapacitások kiépítése; biogáz hasznosítás. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak a 2029-2034-es időszakban.
Önkormányzati lakóépületek épületenergetikai fejlesztései I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: .2.600 millió Ft*	A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló portfólió energiahatékonysági megújítása, I. ütemben 5 db nyugdíjasgház komplex energetikai rekonstrukciója. További hasonló beavatkozások/projektek források függvényében indíthatóak 2034-ig.
LED lámpatestek cseréje és kapcsolódó smart fejlesztések I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 7.000 millió Ft*	Az amortizált és műszakilag is korszerűtlennek tekinthető, nagy energiafogyasztású és magas üzemeltetési költségű közvilágítási lámpatestek cseréje. Beavatkozások/projektek források függvényében folytatódnak 2034-ig.
Solar4CE-Cities ‣ *Költségvetés: 187 millió Ft (Interreg Central Europe)*	A projekt célja, hogy növelje a napenergia széleskörű használatát, alkalmassá téve a résztvevő közép-kelet-európai (KKE) városokat arra, hogy a helyben megtermelt napenergiát a városi energiahálózatba tudják integrálni és helyben tudják hasznosítani a városi energiaellátás-biztonság érdekében. A Projekt konzorciumának vezetője Budapest, tervezett befejezés: 2027.

11.2. TÁVHŐRENDSZER FEJLESZTÉSE

A korábbi „Nemzeti Energiastratégia 2030, kitekintéssel 2040-ig" dokumentum Zöld Távhő programjával összhangban geotermikus hőtermelő kapacitások bekapcsolása a távhőrendszerbe. Távhőkörzetek összekapcsolása és új távhővezetékek építése a távhő piac bővítése, és a zöld/karbonmentes hőforrások távhőmixbe vonása érdekében. Energiahatékonysági fejlesztések a távvezetékeknél és hőközpontoknál, a műszaki színvonal és a digitalizáltság emelésével, az ellátásbiztonság növelésével.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Zöld távhő /geotermikus hőforrások – I. ütem ‣ *Költségvetés: 1.400 millió Ft (Svájci Alap (60%), saját forrás)*	BKV Fehér úti kút szabad kapacitásának kihasználása, amely évente 30.000 GJ többlet zöldhő termelését jelenti. Tervezett befejezés 2027-ben.
Belváros távhőellátása projekt folytatása ‣ *Költségvetés: 3.500 millió Ft (ebből 1,35 milliárd Ft támogatás KEHOP Pluszból, további saját erő/BKM Zrt.)*	A már részben elkészült projekt következő szakasza, ezzel további új fogyasztók távhőre kapcsolása. Tervezett befejezés 2026-ban.
Energiahatékonysági rekonstrukciók ‣ *Indikatív forrásigény: 8.000 millió Ft (potenciális forrás: KEHOP Plusz, Modernizációs Alap)*	Hőközponti energiahatékonysági és irányítástechnikai rekonstrukció; távvezeték rekonstrukciók A felújítás során hangsúlyos a digitalizáció, távműködtetett és távfelügyeletbe kötött szerelvények beépítése. (folyamatos a BKM saját kivitelezési kapacitások és bevonható pályázati támogatások kihasználása).
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
NO_X-kibocsátás csökkentése érdekében a PTVM kazánok rekonstrukciója vagy cseréje ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Az Észak-budai, a Füredi úti és az Újpalotai fűtőművek a leszabályozás következtében átkerültek a 140 kW_{th} és annál nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb teljes névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről szóló 53/2017. (X. 18.) FM rendelet hatálya alá, amelyben a jelenlegi NO_x határérték 2030.01.01-ig 350 mg/m^3. Ez 2030.01.01-et követően 200 mg/m^3-re módosul, melynek teljesítéséhez a szükséges beruházásokat 2030.01.01-ig szükséges megvalósítani.
Távhőkörzetek összekapcsolása ‣ *Indikatív forrásigény: 50.000-100.000 millió Ft*	A projektek az érintett területekre vonatkozó kormánydöntések és pályázati lehetőségek függvényében indulhatnak el.
Zöld hőforrások és hulladékhő bekötése a távhőellátásba ‣ *Indikatív forrásigény: 20.000 millió Ft*	Együttműködés keretében zöld hőtermelés (pl. Észak-pesti szennyvíztisztító telepen a szennyvízből kinyert hő távhőhálózatba kötése) és egyéb hulladékhő források bekötése (pl. adatközpontokkal való együttműködés).

11.3. BERUHÁZÁS A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGBA

Az EU Körforgásos gazdaságról szóló csomagban elfogadott hulladékgazdálkodási célértékek teljesítése érdekében a lakossági elkülönített gyűjtési és hulladékhasznosítási rendszerek fejlesztése, a hulladékgazdálkodás hatékonyságának növelése, a szükségszerű, de biztonságos hulladéklerakási kapacitás biztosítása.
2024. április 1-től a hulladékgazdálkodással kapcsolatos tevékenységeket Budapest és agglomerációja területén a MOHU és a BKM közös vállalata, a MOHU Budapest Zrt., mint Régiókoordinátor és koncesszori alvállalkozó látja el., a fejlesztések tervezése a MOHU Budapest hatáskörébe került, a BKM részvétele a finanszírozásban az egyes projektek szintjén dől el a későbbiekben, abeavatkozásokhoz kapcsolódó finanszírozási igény az intézkedés szintű összesítésbn nem jelenik meg.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Biohulladék kezelése ‣ *Indikatív forrásigény: 7.500 millió Ft*	*Az EU Körforgásos gazdaságról szóló csomagban elfogadott hulladékgazdálkodási célértékek teljesítése érdekében háztartási konyhai zöld- és élelmiszerhulladék elkülönített gyűjtése és hasznosítási rendszerének kiépítése – a 2024-ben megkezdett pilot kísérleti szakasz tapasztalatainak figyelembevételével.*

HUHA turbógépcsoport csere és kazánok rekonstrukciója. ‣ *Indikatív forrásigény: 11.000 millió Ft*	*A rákospalotai Hulladékhasznosító Mű turbógépcsoport (turbina és generátor) cseréje, valamint a kazánok füstgázhőjének hasznosítása tervezett.* *A projekt eredményeként tervezetten mintegy 380 TJ/év többlet hőértékesítés, mintegy 50 GWh/év többlet villamosenergia-értékesítés, ebből következően mintegy 900 TJ/év primerenergia-megtakarítás és mintegy 37 ezer tCO2/év kibocsátáscsökkenés érhető el.*
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Komposztálási kapacitás bővítése ‣ *Indikatív forrásigény: 1.500 millió Ft*	*A komposztálási kapacitás bővítése (új komposztáló É-ÉK Pest térségében - 2 pólusú zöldhulladék kezelés), a komposztálási technológia új telephelyen való biztosítása a lakosságnál és a fővárosi zöldfelületeken keletkező hulladékok szállítási igények csökkentése és minél hatékonyabb, zöldfelületeken történő hasznosítása érdekében.*
Lakossági újrahasználat és szelektív gyűjtés ‣ *Indikatív forrásigény: 3.000 millió Ft*	*A leadható hulladékok körének bővítését célozva, valamint az ellátatlan területeken további hulladékudvarok létesítésének szükségessége is vizsgálandó. A projekt keretében tervezett továbbá a lomtalanítási rendszer átalakítása, infrastrukturális hátterének biztosítása és további szemléletformálási tevékenység.*

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- A Pusztazámori regionális hulladékkezelő központban (PRHK) a hasznosításra alkalmatlan, illetve egyéb módon nem ártalmatlanítható települési hulladékokok környezetvédelmi szempontból biztonságos lerakási lehetőségének biztosítása. A II. ütem csökkenő befogadóképességét figyelembevéve szükséges PRHK III. ütemének tervezése és kivitelezése, amellyel kapcsolatosan megkezdődtek az egyeztetések (tervezett átadás 2027). A III. ütem megvalósulásáig a lerakói kapacitás biztosítása érdekében jelenleg nem történik meg az I. ütem végleges rekultivációja, hanem tervezetten 2025. év végén kerül sor az I. ütem újranyitására, és a II. ütemmel párhuzamos hulladéklerakásra;
- Korszerű hulladékbegyűjtő célgépek beszerzése .. Járműszerelvények biztosítása a 110 ezer tonna éves kapacitású hulladékátrakóállomás által konténerbe tömörített hulladék kiszállítására;
- A Dél-pesti régióban megvalósult a Logisztikai Szolgáltató Központ (LSZK). működéséből származó jó tapasztalatok és a működésben bekövetkező hatékonyságnövekedés alapján vizsgálandó egy második hulladékátrakóállomás megvalósítása a dél-budai régióban;
- Olyan városi szintű együttműködések kialakítása, melyek elősegítik a fővárosi intézményekben (pl. idősek otthona) és gazdasági társaságoknál (pl. köz- és gyermekétkeztetés, piacok és vásárcsarnokok) keletkező élelmiszerfeleslegek, illetve élelmiszerhulladékok hasznosítását, feldolgozását;
- Energiaközösségek kialakítása, támogatása;
- Pozitív energiamérlegű városrészek kialakítása, fejlesztése;
- Geotermikus energia hasznosítása;
- Zöld közbeszerzési eljárási követelményrendszer alkalmazása;
- Rövid távon végrehajtandó hulladékszegény megoldásokat eredményező beavatkozások (pl. papírigény visszaszorítása, szelektív gyűjtés) saját hatáskörben (hivatal, intézmények, vállalatok).

12. intézkedés: Fenntartható vízgazdálkodás biztosítása

A biztonságos víziközmű-ellátás (mind a vízellátás, mind a szennyvízelvezetés) érdekében az elavult víziközműrendszer fejlesztésére van szükség, amely a mai kornak megfelelő, korszerű technológiák és anyagok alkalmazását jelenti.Emellett fontos biztosítani a fővárost is ellátó meglévő vízbázis védelmét, ugyanis a víztermelő kutak ki vannak téve a klímaváltozás hatásainak, beleértve a Duna alacsony és magas vízszintjének hatásait is. Szükséges továbbá az árvízvédelmi védvonalak fejlesztését is elvégezni, mert több helyen magassághiányos (nem felel meg a folyók mértékadó árvízszintjeiről szóló 74/2014. (XII.23.) BM rendeletben rögzített mértékadó árvízszint (MÁSZ) + 1,3 méter biztonsági szintnek), illetve műszaki szempontból nem megfelelő.

A csapadékvíz-elvezető hálózat fejlesztésével, záportározók létesítésével, illetve a csapadékvizek helyben tartásával kell reagálni a klímaváltozás hatásaiból adódóan arra, hogy gyakoribbak az extrém csapadékesemények, amikor is a csapadék nagy intenzitással, hirtelen és nagy mennyiségben hullik le, mert a heves esőzések akadályozzák a közlekedést, balesetveszélyt okoznak, valamint károsítják az épületeket és túlterhelik a csapadékvíz elvezető rendszereket, elöntéseket idéznek elő.

KULCSINDIKÁTOR

- A MÁSZ+1,3 m biztonsági szintnek megfelelő árvízvédelmi védvonal hossza érje el a 60 km-t (2019: 33,73 km)

FINANSZÍROZÁS

- Operatív programok (KEHOP Plusz)
- saját forrás
- közvetlen elérésű uniós források (innovatív mintaprojektek)

Indikatív forrásigény:

I. ütem / minimum (S)	314 milliárd Ft
Adaptív (M)	810 milliárd Ft
Ambiciózus (L)	1.224 milliárd Ft

Középtávú célokkal való kapcsolat

Intézkedések beavatkozásainak összegzése	Kapcsolódás a középtávú célokhoz	Kapcsolat erőssége
	1. Megfizethető és biztonságos lakhatás vonzó lakókörnyezetben	○○○
• egészséges ivóvíz biztosítása a kockázatot jelentő hálózati elemek cseréjével	2. Egészség és gondoskodás	●●●
• árvízi kockázatok és elöntéscsökkentésére irányuló fejlesztések összehangoltan a zöldfelület fejlesztéssel, fenntartással és a csapadékvízgazdálkodással • fenntartható üzemeltetést, színvonalas szolgáltatást biztosító fejlesztések a víziközmű szektorban	3. Zöld átállás: klíma- és környezetvédelem	●●●
• összehangolt beruházások megvalósítása a városrehabilitációs és ingatlanfejlesztési projektek során	4. Értékőrző és értékteremtő minőségi városfejlesztés	○○○
• üzleti környezet részeként megbízható víziközmű-szolgáltatások, • vagyonbiztonság az árvízvédelem miatt	5. Fenntartható és inkluzív gazdaság	●●○
• városüzemeltetési területekkel összehangolt fejlesztések, • várostérségi szintű szolgáltatás-fejlesztés	6. Városkormányzás	●○○

12.1. BIZTONSÁGOS VÍZIKÖZMŰ-SZOLGÁLTATÁSOK ÉS ELÖNTÉSVÉDELEM

Az ivóvízellátást és a szennyvízelvezetést biztosító vezetékek, csatornák jelentős mértékben elöregedtek, korszerűtlen anyagúak, amelyek veszélyeztetik a biztonságos víziközmű-szolgáltatás, ezért szükséges a meglévő víziközmű-hálózatok rekonstrukciója, cseréje. A fejlesztési igények azonban nemcsak a nyomvonalas közműlétesítmények esetén jelennek meg, hanem a kapcsolódó egyéb létesítmények esetében is (átemelők, szivattyútelepek, szennyvíztisztító telepek, gépházak, medencék, záportározók, víznyerő kutak, víztisztító művek stb.). Fontos kiemelni, hogy teljesíteni szükséges a települési szennyvíz kezeléséről szóló az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/3019 irányelvében előírt kötelezettséget (negyedik fokozatú biológiai tisztítási technológia alkalmazása, minimálisra kell csökkenteni a kibocsátási határértékeket a foszfor esetében, vagy 90 %-os tisztítási hatásfokot, vagy 0,5 mg/l kibocsájtási határértéket kell teljesíteni, a záporvíz túlfolyásból származó terheléseket, monitoring rendszert kell létrehozni, és a kockázatokat minimalizálni szükséges), amely eredményeképpen a szennyvíztisztító telepek technológiai fejlesztésére van szükség, amely a szennyvíztisztító telepek bővítését is eredményezheti. Célszerű berendezkedni a Duna menti parti szűrésű kutakból nyert víz esetleges fokozottabb tisztítási igényére is, szükség van a vízkorlátozási terv felülvizsgálatára a várható Duna vízállásokkal összefüggésben.

Az ivóvíz-szolgáltatás működését támogató egyéb beruházások (kutak rekonstrukciója, elektromos ellátás felújítási programja, gépház felújítások, alacsony nyomású /gravitációs hálózat felújítási programja, medencék, víztornyok felújítása, tűzcsap-cserék, elzárók felújítása, tűzvédelem), a BKSZTT-hez kapcsolódó egyéb felújítások, pótlások, valamint a szennyvíz-elvezetéshez , átemeléshez és szennyvíztiszító telepekhez kapcsolódó felújítások és pótlások az alábbiakon túl további jelentős finanszírozási igényt jelentenek (összesen mintegy 410 milliárd Ft értékben), mely megjelenik az L finanszírozási forgatókönyv forrásigénye alatt.

I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Kockázatos, nagyátmérőjű SENTAB és öntöttvas vezeték hálózat fejlesztése optimalizálással (2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 11.840 millió Ft*	DN 300-1600-as méretű kockázatos öntöttvas, SENTAB anyagú csövek cseréje (32,5 km hossz), elsősorban a belvárosban és további kerületben húzódó magas kockázattal üzemelő vezetékek. Jelentős mértékben átmérő csökkentési lehetőség, vízminőség javítás, áramlási sebesség növelése, károkozási kockázat csökkentése. Források függvényében ütemezett megvalósítás. Teljes forrásigény 2034-ig M és L forgatókönyv szerint – GFT-ben szereplő összegek arányosításával – 29,6 milliárd Ft.
PVC anyagú ivóvízhálózat fejlesztési program (2026-2029 ‣ *Indikatív forrásigény: 3.560 millió Ft*	Elsősorban lakótelepeken, valamint gerincvezetéként funkcionáló DN 150-es, DN 200-as, DN 300-as méretű, PVC anyagú csőhálózat átépítése átmérő felülvizsgálattal (DN100/150/200 vezeték építés 40 km hossz. Források függvényében ütemezett megvalósítás. Teljes forrásigény 2034-ig M és L forgatókönyv szerint – GFT-ben szereplő összegek arányosításával – 8,9 milliárd Ft.
Elöregedett, öntöttvas és azbesztcement anyagú ivóvíz elosztóhálózat rekonstrukciója és bővítése (2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 31.200 millió Ft*	A 60-80 évnél idősebb DN 50-125-ös méretű vezetékek cseréje vízminőségi , vízellátás biztonsági, NSZV csökkentési, és fenntarthatósági szempontokból. DN 100-as méretű vezeték építés 540 km. Források függvényében ütemezett megvalósítás. Teljes forrásigény 2034-ig M és L forgatókönyv szerint – GFT-ben szereplő összegek arányosításával – 78 milliárd Ft.
Közlekedési- és közterületfejlesztési projektekkel együtt megvalósítandó rekonstrukciós és fejlesztési munkák.(2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 10.400 millió Ft*	Kapcsolódó projektek ütemezésének függvényében Teljes forrásigény 2034-ig M és L forgatókönyv szerint – GFT-ben szereplő összegek arányosításával – 26 milliárd Ft.
Árvízvédelemhez kapcsolódó fejlesztések ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	III. kerület, Római-part Sentab vezeték kiváltása a Római-parton / alternatív nyomvonalon. Árvíz esetén a szolgáltatás biztonságának fenntartása, vízminőség biztosítás és létesítmény védelem. Az árvízvédelmi fejlesztés, illetve az ahhoz kapcsolódó vízcsőrekonstrukció ütemezésének függvényében.
Vízminőség javításához és törvényi kötelezettséghez kapcsolódó fejlesztések (2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 2.800 millió Ft*	Ólom bekötővezetékek cseréje, kiemelt közintézmények közelében altalaji tűzcsapok föld feletti tűzcsapokká kivezetése, végág megszüntetés Teljes forrásigény 2034-ig M és L forgatókönyv szerint – GFT-ben szereplő összegek arányosításával – 7 milliárd Ft.

BKSZTT működést és jogszabályi megfelelőséget támogató fejlesztések ‣ *Indikatív forrásigény: 2.300 millió Ft*	A Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep folyamatos működését szolgáló beruházások, illetve fejlesztések. Teljes forrásigény 2034-ig M és L forgatókönyv szerint 5,7 milliárd Ft.
Ivóvízhálózat és lakóterületi vízellátás fejlesztési program (2026-2029) ‣ *Indikatív forrásigény: 118.000 millió Ft*	csőhálózati fejlesztés; Déli csatorna hálózat ürítő vezeték átépítése, Érdi átadónál Rocla ürítők kiépítése, Horány csatorna ürítő vezeték, Déli tisztavíz vezeték bekötése Roclába. Teljes forrásigény 2034-ig M és L forgatókönyv szerint – GFT-ben szereplő összegek arányosításával – 297 milliárd Ft.
Béke tér projekt II és III. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: kidolgozás alatt*	Hirtelen lezúduló csapadékvíz esetén a vizek elvezetését, kezelését a sűrűn beépített városi környezetben sem a hálózat, sem az Angyalföldi Szivattyútelep a jelenlegi kapaciásokkal nem biztosítja. A műszaki tartalom meghatározása szükséges összhangban a Főváros csapadékstratégiájával.
Szennyvízelvezetéshez, átemeléshez és az Észak-pesti és Dél-pesti szennyvíztisztító telepekhez kapcsolódó fejlesztések – I. ütem ‣ *Indikatív forrásigény: 83.500 millió Ft*	Csatorna-építések, záporelválasztó műtárgyak építése, bővítése, szennyvízelvezetés és átemelés fejlesztései, szennyvíztisztítás fejlesztései (Észak-Pest, Dél-Pest); Teljes forrásigény 2034-ig M és L forgatókönyv szerint: 290 milliárd Ft.

ÁRVÍZVÉDELEM

Tekintettel a folyók mértékadó árvízszintjeiről szóló 74/2014. (XII.23.) BM rendeletre megállapítható, hogy a jelenlegi árvízvédelmi védművek magassághiányosak, illetve műszakilag nem megfelelőek. Szükség van az árvízvédelmi védvonalszakaszok jogszabályban előírt magassági szintre történő emelésére, valamint a szivárgásgátlás biztosítására, fejlesztésére, az ehhez szükséges járulékos feladatokkal (közművek keresztezése, fenntartási út, esetleges tároló épület kialakítása). A megvalósítás több projekt keretében történhet meg, A projektek integrált módon a zöld infrastruktúra elemek kapcsolódó fejlesztésére is lehetőséget adnak.	
I. ütem - 2027-ig tervezetten elindítható projektek, beavatkozások	
Pest-Észak árvízvédelmi védvonalszakaszok fejlesztése ‣ *Indikatív forrásigény: 6.977 millió Ft (KEHOP Plusz)*	A 37. és 38., valamint 101. árvízvédelmi szakaszok fejlesztése.
Budai árvízvédelmi védvonalszakaszok fejlesztése – Római-parti szakasz ‣ *Indikatív forrásigény: 25.826 millió Ft (KEHOP Plusz, TOP Plusz)*	A Római-parti árvízvédelmi létesítmény Királyok útja – Nánási út nyomvonalon történő fejlesztése a kapcsolódó környezetrendezéssel.
További, forrás és előkészítés függvényében indítható, azonosított projektek, beavatkozások	
Pest-Észak árvízvédelmi védvonalszakaszok fejlesztése 27-34. és 39-40. árvízvédelmi védvonalszakaszok ‣ *Indikatív forrásigény: 12.600 millió Ft*	A szakpolitikáért felelős minisztériumok által is megerősítve az árvízvédelmi védvonalszakaszok fejlesztése indokolt. Az előkészítés forrás rendelkezésre állása esetében kezdődhet.
Budai árvízvédelmi védvonalszakaszok fejlesztése - 8. számú védvonalszakasz ‣ *Indikatív forrásigény: 4.800 millió Ft*	A szakpolitikáért felelős minisztériumok által is megerősítve az árvízvédelmi védvonalszakasz fejlesztése indokolt. Az előkészítés forrás rendelkezésre állása esetében kezdődhet.

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK:

- A LIFE in RUNOFF – Városi Eső projekt kiterjesztése, további kerületi önkormányzatok bevonása a projektbe, a mintapojektek eredményeinek elemzése
- Fővárosi csapadékstratégia elkészítésével a csapadékvíz káros hatásainak leginkább kitett területek feltárása és a probléma kezelése;
- Csapadékvíz-elvezető hálózat (egyesített, elválasztott) állapotának és üzemeltetési viszonyainak felmérése és felülvizsgálata a főváros teljes területére;
- Meglévő felszíni, illetve felszín alatti csapadékvíz-tározók kapacitásának és műszaki állapotának felmérése, új csapadékvíz-tározók helyének meghatározása;
- A klímareziliencia stratégia és csapadékstratégia kidolgozása keretében további beavatkozások, projektek azonosítása.

>> Fotó: Polinszky Tibor

3.4. A fejlesztési akcióterületek bemutatása, lehatárolása, fejlesztési céljai és tevékenységei

A fejlesztési akcióterület a 2023. évi C. törvény 16. § 43. pontja alapján a „a település közigazgatási területén belül lehatárolt, a rövid-, közép- és hosszú távú fejlesztési célok megvalósítását szolgáló területegység". A településfejlesztési tervben az önkormányzat rögzíti a fejlesztési akcióterületeket, és javaslatot tesz az akcióterületek hasznosításának jellegére és módjára, a célrendszer megvalósítását célzó fejlesztési céladatokra.

A fejlesztési akcióterületek

- a nagykiterjedésű, a fővárosi településszerkezet fejlesztése szempontjából kulcsfontosságú, jelentős változással érintett területeket és
- az integrált beavatkozást igénylő, nagy méretű zöldterületeket jelölik.

Ezek a tervben biztosított fejlesztési lehetőségek elsődleges célterületei. A területi kijelölések illeszkednek a hosszú távú és középtávú céloknál rögzített beavatkozási területekhez. Számos stratégiai célkitűzés meghatározott feladatrendszerét a településrendezési eszközön keresztül lehet csak teljesíteni, ennek érdekében szükséges az akcióterületek kijelölése. Az akcióterületek a célok megvalósítása érdekében egy-egy fókuszterületet biztosítanak, amelyek fejlesztése során lehetőség van a célok integrált megvalósítására a településrendezés eszközrendszerét is alkalmazva.

A Fejlesztési tervlapon, Budapest közigazgatási területén belül lehatárolásra kerültek a fővárosi akcióterületek, amelyek a fejlesztési célok megvalósítását szolgáló kiemelt területegységek, a fejlesztési céltérségek szempontjából katalizátor területek. Ezek a Fejlesztési tervlapon az általános használat szerinti beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területként, a település meglévő településszerkezetének összefüggésében kerültek lehatárolásra, illetve meghatározásra, a fejlesztési céloknak megfelelő ütemezéssel, a főváros kialakult területeinek összefüggésében.

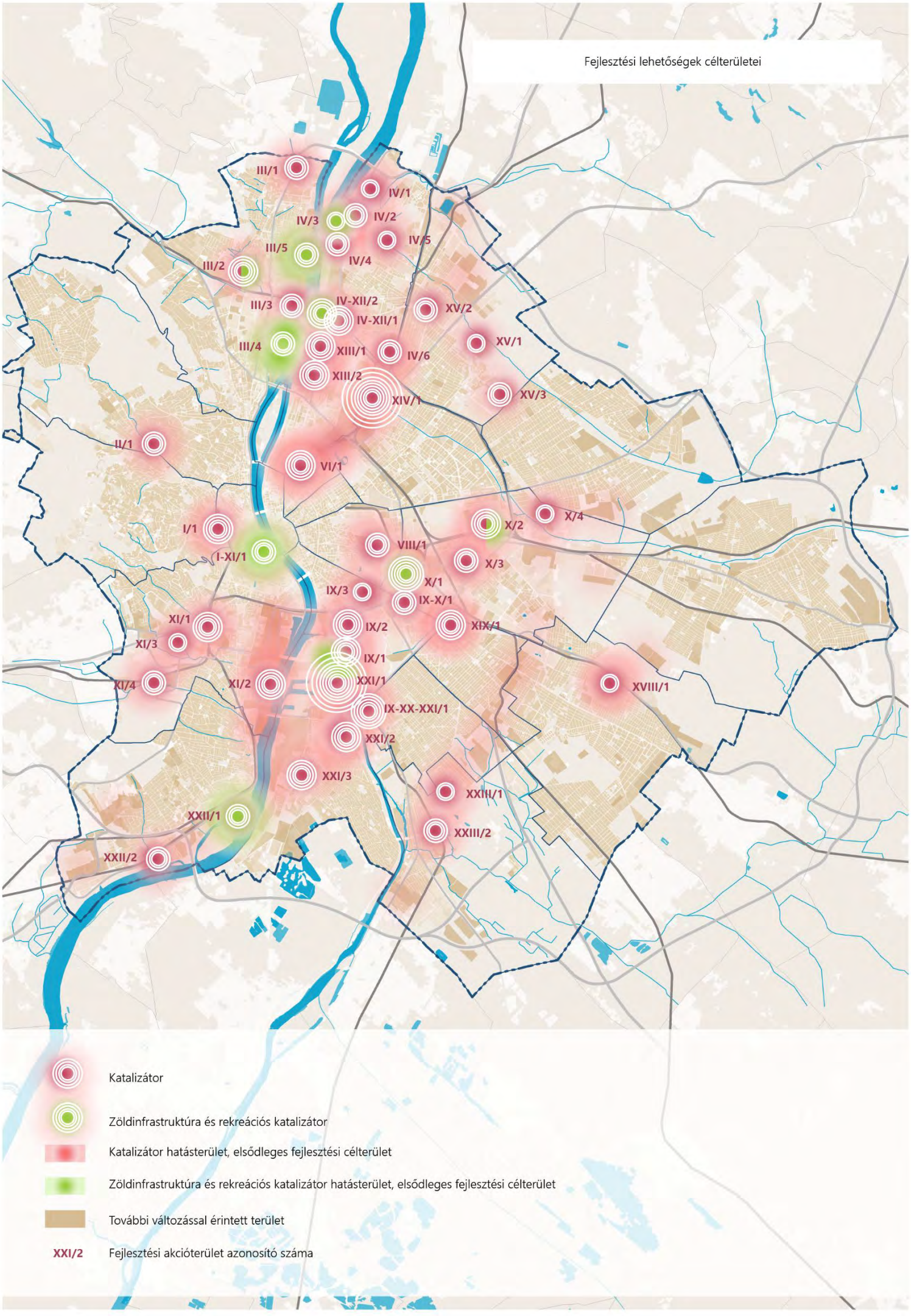
A fejlesztési akcióterületekre vonatkozóan a Fejlesztési tervlapon a térképi megjelenítés tartalmazza azok azonosíthatóságának jelzését (azonosító szám, időtáv). A cselekvési program pedig tartalmazza a fejlesztési akcióterületek bemutatását, fejlesztési céljaival és tervezett tevékenységeivel.

A helyi építési szabályzat mellékletét képező szabályozási terven a későbbiekben fel kell tűntetni a fejlesztési akcióterületek határát, ütemezését, tervezett használatát, a kerületi terveszközökben érvényesíteni kell a meghatározott ütemezést és a területekhez rendelt céladatok teljesítését. A kerületi fejlesztési tervlapon a kerületi célokhoz illeszkedő további kerületi fejlesztési akcióterületek is kijelölhetők, ezek azonban nem lehetnek ellentétesek a Fővárosi településfejlesztési tervben meghatározottakkal.

Az egyes akcióterületekre meghatározott követelmények, céladatok

- a városszerkezeti és közlekedési kapcsolatok,
- a központrendszerrel való kapcsolat,
- a területi szomszédságok,
- a városszerkezeti szempontból szükséges funkcionális összetettség,
- a természetföldrajzi tényezők,
- a természeti és épített értékek szempontjából szükséges kompozíció és kapcsolatok, valamint
- a szennyező, zavaró hatások szempontrendszere

alapján kerültek megfogalmazásra, a lehetséges összvárosi és településszerkezeti hatások figyelembevételével.

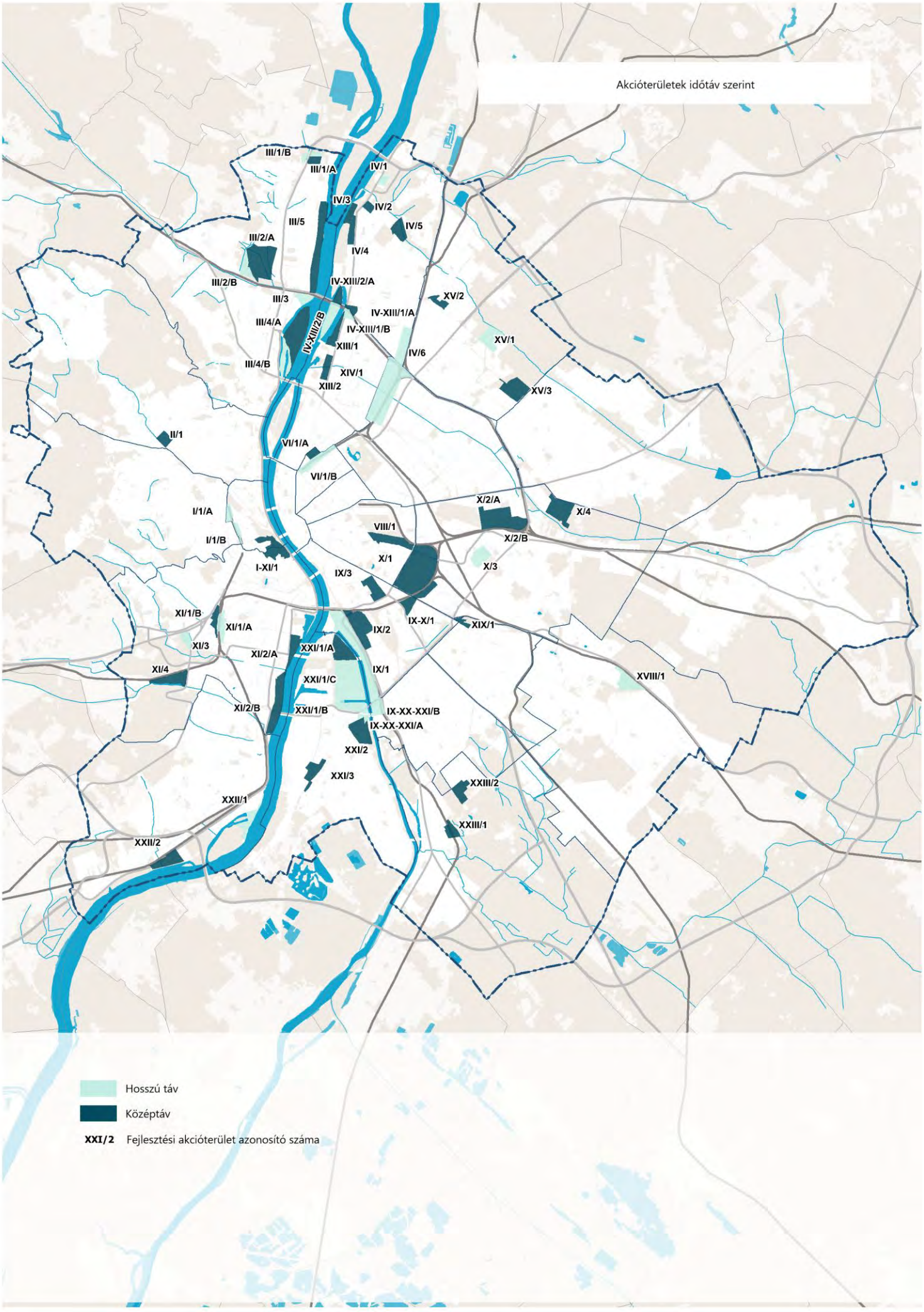

Fejlesztési lehetőségek célterületei
III/1
IV/1
IV/3
IV/2
IV/5
III/5
IV/4
III/2
III/3
IV-XII/2
XV/2
IV-XII/1
III/4
XIII/1
IV/6
XV/1
XIII/2
XIV/1
XV/3
II/1
VI/1
X/4
X/2
I/1
VIII/1
I-XI/1
X/3
X/1
IX/3
IX-X/1
XI/1
IX/2
XIX/1
XI/3
IX/1
XI/4
XI/2
XXI/1
XVIII/1
IX-XX-XXI/1
XXI/2
XXI/3
XXIII/1
XXII/1
XXIII/2
XXII/2
Katalizátor
Zöldinfrastruktúra és rekreációs katalizátor
Katalizátor hatásterület, elsődleges fejlesztési célterület
Zöldinfrastruktúra és rekreációs katalizátor hatásterület, elsődleges fejlesztési célterület
További változással érintett terület
XXI/2
Fejlesztési akcióterület azonosító száma

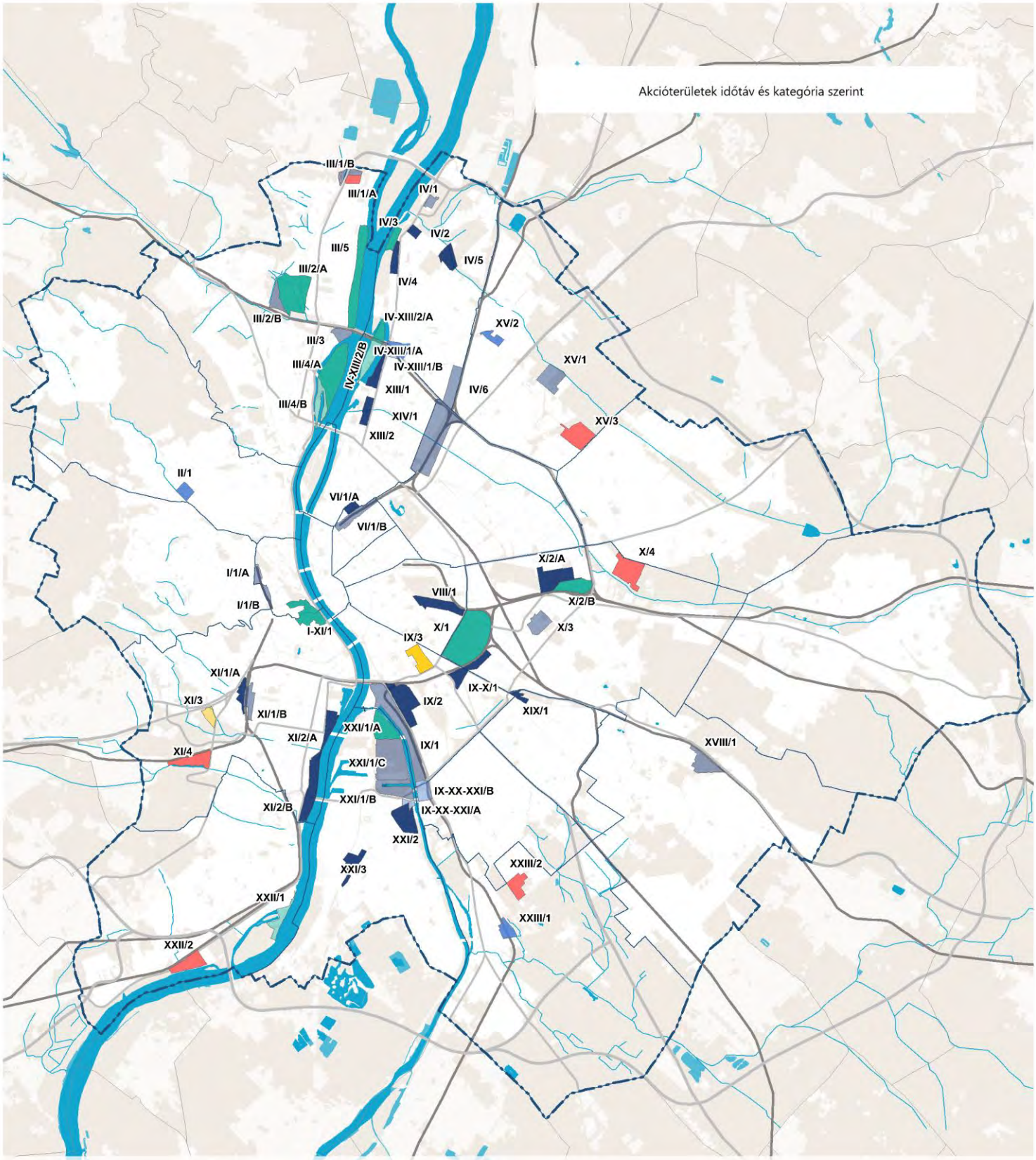
A Fejlesztési tervlapon jelölt akcióterületek kétféleképpen csoportosíthatók: egyrészt a jogszabályi környezet által meghatározott időtáv alapján, másrészt a fejlesztési célterület elsődleges feladata szerint.

Az akcióterületek időtávjai közép- és hosszú távban kerültek meghatározásra – a településtervezési szabályzat felhatalmazása alapján a rövid- és középtáv összevonásával – a városszerkezetben elfoglalt pozícióból fakadó fejlesztési célok, illetve a fővárosi és más tulajdonosi szándék, tulajdonviszonyok, kármentesítés stb. tényezők szerint, azaz a megvalósulás realitása és fontossága alapján. A hosszú távú akcióterületek olyan komplex, összetett beavatkozásokat igénylő területek, amelyeken a teljes fejlesztés megvalósítása nem reális középtávon (legfeljebb tíz év a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet alapján), viszont a beavatkozásokat ennek ellenére is meg kell kezdeni, elő kell készíteni és támogatni kell ezeken a területeken is a következő tíz évben, a városfejlesztési célok elérése érdekében.

Az akcióterületek olyan fókuszterületek, amelyek komplexen szolgálják a közép- és hosszú távú célrendszer megvalósítását (részletesen: ☞ Alátámasztó munkarész, a 2.3. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései című fejezet), azonban jellegük szerint egy célterület elérését kiemelten is biztosítják az alábbiak szerint:

- A kompakt szerkezetű, vegyes funkciójú területek kialakítását célozzák „a kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterületek". Ezeknek a helyszíneknek a városszerkezeti pozíciója és kiterjedésük megköveteli, hogy olyan funkciómixet alakítsanak ki, amely a lakás, a munkahely és a szükséges alapvető szolgáltatások elérhetőségét biztosítja, tehát kiemelten a „rövid utak városa" fejlesztési feladatot szolgálják.
- A „differenciált központrendszer megvalósulását elősegítő akcióterületek" olyan helyszínek, amelyek a feladatmegosztó központi helyek hálózatának erősítését biztosítják a kompakt városszerkezet kialakítása érdekében. Ezek jellemzően a tervezett, vagy jelentős beavatkozást igénylő mellékközpontok és helyi központok területei.
- A „differenciált lakáskínálat bővítését támogató", az „egészségügyi intézményhálózat fejlesztését támogató" és a „zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató" akcióterületein a városszerkezeti adottságok egy-egy domináns funkciót tesznek szükségessé, ezzel egy-egy hosszú távú cél megvalósulását közvetlenül is támogatva. Ilyenek az egészségügyi intézményhálózat fejlesztését, a zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterületek, illetve a differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterületek. Utóbbiak esetében is szükséges a lakhatáshoz szükséges alapellátások biztosítása, monofunkciós fejlesztések nem létesülhetnek, a fejlesztési programok kialakításakor pedig kiemelt hangsúlyt kell fektetni a társadalmi fenntarthatóság érdekében szükséges lakásmix kialakítására.

Akcióterületek időtáv szerint
III/1/B
III/1/A
IV/1
IV/3
IV/2
III/5
IV/5
III/2/A
IV/4
III/2/B
IV-XIII/2/A
III/3
XV/2
IV-XIII/1/A
III/4/A
IV-XIII/2/B
IV-XIII/1/B
XV/1
XIII/1
IV/6
III/4/B
XIV/1
XIII/2
XV/3
II/1
VI/1/A
VI/1/B
X/2/A
X/4
I/1/A
VIII/1
X/2/B
I/1/B
X/1
X/3
I-XI/1
IX/3
XI/1/B
IX-X/1
XIX/1
XI/1/A
IX/2
XI/3
XXI/1/A
XI/2/A
XI/4
IX/1
XVIII/1
XXI/1/C
XI/2/B
XXI/1/B
IX-XX-XXI/B
IX-XX-XXI/A
XXI/2
XXI/3
XXIII/2
XXII/1
XXIII/1
XXII/2
Hosszú táv
Középtáv
XXI/2 Fejlesztési akcióterület azonosító száma

Akcióterületek időtáv és kategória szerint
III/1/B
III/1/A
IV/1
IV/3
IV/2
III/5
IV/5
III/2/A
IV/4
III/2/B
IV-XIII/2/A
XV/2
III/3
IV-XIII/1/A
IV-XIII/2/B
III/4/A
IV-XIII/1/B
XV/1
XIII/1
IV/6
III/4/B
XIV/1
XV/3
XIII/2
II/1
VI/1/A
VI/1/B
X/2/A
X/4
I/1/A
VIII/1
X/2/B
I/1/B
X/1
X/3
I-XI/1
IX/3
XI/1/A
IX-X/1
XI/3
IX/2
XIX/1
XI/1/B
XXI/1/A
XI/2/A
IX/1
XVIII/1
XI/4
XXI/1/C
IX-XX-XXI/B
XI/2/B
XXI/1/B
IX-XX-XXI/A
XXI/2
XXIII/2
XXI/3
XXII/1
XXIII/1
XXII/2
Középtáv
Hosszú táv
A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület
Differenciált központrendszer megvalósulását elősegítő akcióterület
Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület
Egészségügyi intézményhálózat fejlesztését támogató akcióterület
Differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterület
XXI/2
Fejlesztési akcióterület azonosító száma

3.4.1. A fejlesztési akcióterületekre rögzített általános céladatok, követelmények

A Fővárosi településfejlesztési terv (FTFT) a kitűzött városfejlesztési hosszú és középtávú városfejlesztési célok megvalósítása érdekében céladatokat rögzít az akcióterületekre vonatkozóan, a településtervezési szabályzattal összhangban, az alábbiak szerint:

- A fejlesztési terület (akcióterület) hektárban kifejezett mérete.
- A javasolt általános használat és ezek megoszlásának aránya: A Fejlesztési tervlap a fejlesztési célokhoz illeszkedve a tervezett általános használatot rögzíti, a rugalmas szerkezetalakítás érdekében indokolt esetben pedig az általános használatok megoszlásának arányát (%-ban) is (részletesen ☞ 4. Fejlesztési tervlap című fejezet).
- A hozzávetőleges lakássűrűség: az akcióterületek jellegétől függően meghatározásra kerül a minimális és/vagy a maximális elhelyezhető lakásszám hektáronként (lakássűrűség). Ahol nem kerül rögzítésre, ott ennek meghatározása a helyi építési szabályzat feladata.
- A becsült szintterület m^2-ben megadva: Budapest főváros rendezési szabályzata (BFRSZ) rögzíti a szintterületi átlagértéket, ezt az akcióterületekre vonatkozóan is természetesen figyelembe kell venni.
- A zöldfelület %-ban vagy hektárban kifejezett elvárt mérete: Az egyes általános használatokra meghatározott zöldfelületi átlagérték természetesen az akcióterületekre is vonatkozik. A zöldfelületi átlagérték mellett az építési telkekre vonatkozó zöldfelületi arány a TÉKA előírásánál magasabb arányban történő meghatározása indokolt egyes akcióterületeken, azok településszerkezeti pozíciójától függően, az alábbi esetekben:
  - kisvárosias lakóterületeken;
  - nagyvárosias lakóterületeken;
  - a lakórendeltetés elhelyezését megengedő intézményi vegyes (Vi) és településközponti vegyes (Vt) besorolású területekre vonatkozóan, a beépítés jellege alapján a kisvárosias és nagyvárosias lakóterületekhez hasonló mértékben (figyelembe véve, hogy a lakóterületek az intézményterületekhez képest több zöldfelületet igényelnek a helyi lakosság szabadtéri, zöldfelületi igényeinek biztosítására).
- Teljes értékű zöldfelületek alkalmazása:
  Az akcióterületek esetében kiemelten fontos, hogy a zöldfelületek legalább egy része a magasabb ökoszisztéma szolgáltatást nyújtó, teljes értékű (talajkapcsolatos) zöldfelületként kerüljenek kialakításra. Ez a követelmény a barnamezős területekre is vonatkozik.
- A csapadékvíz visszatartása érdekében az akcióterületeken minden 300 m^2-t meghaladó alapterületű, lapostetős új épület esetében, minden épületrész legfelső építményszintjének zárófödémén a gépészeti berendezésekkel igénybe nem vett területeket legalább extenzív zöldtetőként kell kialakítani.
- Egyéb infrastrukturális követelmények:
  - Játszóterek létesítésének követelménye:
    Az újonnan létesülő lakóterületeken (általános használati besorolástól függetlenül) 15 új lakórendeltetés elhelyezése felett az alábbi játszótéri egységek elérése biztosítandó:
    - 0-6 éves korosztályos játszótér: 5 perces gyaloglási távolságon belül, lakórendeltetésenként 1 m^2, de minimum 150 m^2 játszótéri egység;
    - 6-10 éves korosztályos játszótér: 10 perces gyaloglási távolságon belül, lakórendeltetésenként 2 m^2, de minimum 300 m^2 játszótéri egység;
    - 10-14 éves korosztályos játszótér: 15 perces gyaloglási távolságon belül, lakórendeltetésenként 3 m^2, de minimum 500 m^2 játszótéri egység.
  - Közlekedési infrastruktúra:
    - Az akcióterület tömbökre tagolását úgy kell szabályozni intézményi vegyes (Vi), településközponti vegyes (Vt), nagyvárosi lakó (Ln) és kisvárosi lakó (Lk) besorolású területeken, hogy legfeljebb 150 méteres tömbstruktúra jöjjön létre a gyalogos-kerékpáros közlekedés igényeinek megfelelően, a közterületek és közforgalom elől el nem zárt magánutak rendszerével, a kompakt szerkezet érdekében.
    - A közterületi rendszernek, beépítésre szánt területet tartalmazó akcióterület esetén, biztosítania kell a közösségi közlekedés hálózatainak az akcióterületre történő kiterjeszthetőségét, vagy a meglévő hálózatok megállóinak 300 méteres gyaloglással történő elérhetőségét.
    - A közterületi rendszernek lehetővé kell tennie az átmenő gépjárműforgalom kialakulásának megakadályozását. A rendszer egyes közúti elemeinek biztosítania kell az ún. egészséges utcák kívánalmainak megfelelő kialakítást, a szükséges közműhálózatok megépítését, esetleges

fejlesztését, a csapadékvíz lehetőség szerinti teljes, vagy minél nagyobb arányú helyben tartását és zöldfelületi elemek telepítését.

- A nagyobb kiterjedésű, intenzív beépítésű lakóterület (Vt és Ln) esetén, az övezeti rendszer biztosítsa az akcióterület ún. autómentes kialakítását a beépített terület határára szabályozott, koncentrált gépjárműtárolással és a beépített terület belső részén a gépjármű forgalom korlátozásával.
- Az akcióterületen megvalósuló rendeltetések használatához szükséges gépjármű elhelyezés mértékét a közösségi közlekedés potenciáljának figyelembevételével kell megállapítani, ahol a minimálisan teljesítendő követelmények meghatározása mellett, a maximálisan létesíthető parkoló férőhelyek száma is szabályozható.

- Az önkormányzatok saját tulajdonú ingatlanainak (vagy önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok ingatlanjainak) felelős hasznosítására koncepció- és tervpályázattal, valamint Mestertervvel való értékesítés adhatja a legjobb biztosítékot, hogy a megvalósuló fejlesztés valóban a város és a közösség megfogalmazott érdekeit szolgálja.

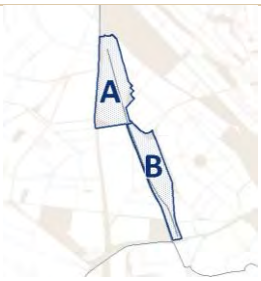
Az akcióterületeken is alkalmazni kell a változással érintett területekre vonatkozó alapelveket, amelyeket részletesen a ☞ Jóváhagyandó munkarészben, a Fejlesztési tervlap 4.1.1.4. Jelentős változással érintett területek és ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területek fejlesztésének alapelvei című fejezet tartalmaz.

>> Fotó: Bujnovszky Tamás, Akadémia Park

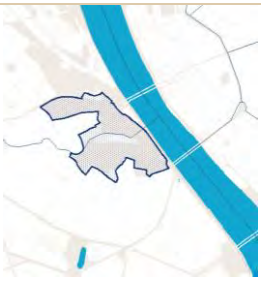

3.4.2. Az egyes fejlesztési akcióterületek bemutatása a céladatokkal és követelményekkel

I/1 – Déli pályaudvar

<table>
<tr><td rowspan="4">
</td><td>A: 11,2 hektár</td><td rowspan="2">Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>B: 8,7 hektár</td></tr>
<tr><td>A: 3,3 ha Városközpont területe (Vt-V),
5,5 ha Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület és városközpont területe kétszintű területhasználat (K-Közl-É/Vt-V)
2,3 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td><td rowspan="3">Belső zóna</td></tr>
<tr><td>B: 1,3 ha Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1),
7,2 ha Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület és intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület kétszintű területhasználat (K-Közl-É/Vi-1)
0,3 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td></tr>
<tr><td>Barnamezős terület;
A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">A Déli pályaudvar az I. kerületben, az I. és a XII. kerület határán, Krisztinaváros városrészben található. A pályaudvar és környéke az I. kerület legnagyobb egybefüggő alulhasznosított területe, egyben egyik legjelentősebb fejlesztési lehetősége. Északi része nagyvárosias lakóterületek és városközponti területek között, déli része pedig nagyvárosias lakóterületek közé beékelődve helyezkedik el.
› A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként a területen tervezett a Nyugati és a Déli pályaudvarok vasúti alagúttal történő összekapcsolása, amit a fejlesztési és rendezési tervekben figyelembe kell venni.
› A pályaudvar fejépületének felújítása, környezeti rendezése, valamint az iroda- és lakáscélú fejlesztések, a pályaudvar és térsége központi szerepének erősítését, valamint Krisztinaváros többi részeivel való szervesebb kapcsolat megteremtését kell, hogy szolgálják.
› A fejlesztések a vegyes használat kialakítását kell, hogy célozzák, ezzel elősegítve a kompakt városszerkezet kialakulását.
› Az akcióterület építési telkeire vonatkozóan a maximálisan létesíthető parkolószám nem haladhatja meg a TÉKA normarendszere alapján számított érték 50%-át.
› Az „A” jelű akcióterület esetében a helyi adottságok figyelembevételével településközponti vegyes (Vt-V) területen lakóépület elhelyezése esetén 25% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. A „B” jelű akcióterület esetében az intézményi vegyes (Vi-1) területen lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
› A fejlesztések feltétele a talajszennyezettség feltárása, a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.
› Jelentős környezetterhelést eredményez az Alkotás út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A metró védelmi zónáját, valamint a vasútvonal védőtávolságát és elválasztó hatását az érintett telkek beépítésének tervezésekor figyelembe kell venni.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- Koordinálás</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv
- Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program</td></tr>
</table>

I-XI/1 – Gellért-hegy

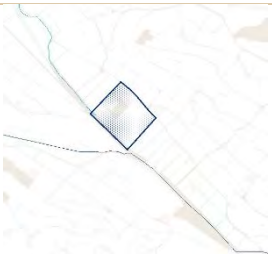
	45,5 hektár	Középtáv
	0,7 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló beépítésű területbe (**Vi-2**), **0,4 ha** Közpark, közkert (**Zk**), **43,8 ha** Városi közpark (**Zv**) és **0,6** közúti közlekedési terület **(KÖu)**	Belső és Duna menti zóna
	Világörökségi helyszín és műemléki jelentőségű terület határa érinti, illetve műemlékek találhatók a területen; Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület	

A Gellért-hegy akcióterület az I. és a XI. kerület határán, a Duna jobb partján álló értékes zöldfelület, városközponti és kisvárosi lakókörnyezetben. 235 méteres magasságával kiemelkedik környezetéből és a Dunára néző meredek sziklafalairól a pesti panoráma tárul fel. A domborzat miatt a turistabusz forgalom jelentős környezetterhelést eredményez. A terület déli részén találhatóak a Barlang medencék, az északnyugati részén a Sánc utcai gépház, valamint a Gurber József medencék üzemelnek.

- A Gellérthegy szinte teljesen kiépült városrész, ahol a meglévő lakó és intézményi területek és környezetük fejlesztése, korszerűsítése és védelme az elsődleges cél.
- A (fő)központ-rendszer értékes zöldfelületi és turisztikai eleme, mely fejlesztésével biztosítani szükséges a Kopaszi-gáttól a Városmajorig húzódó zöld tengely folytonosságát, városi parkok láncolatát, összhangban a világörökségi területek látványvédelmi és értékőrző szempontjaival.
- A belvároshoz kapcsolódik a Gellért-hegyi közpark, melynek rekreációs, kulturális fejlesztés célja az itt található egyedülálló természeti, tájképi és épített örökség védelmének biztosítása mellett a rekreációs funkciók erősítése, a parki infrastruktúra-hálózat megújítása. A meglévő infrastruktúra (utak, berendezési tárgyak stb.) megújításával, a közösségi és a gyalogos közlekedés fejlesztésével növelni kell a közpark vonzerejét. A parki felújítást a területet érintő állami, piaci és kerületi fejlesztésekkel összehangoltan kell megvalósítani (Citadella felújítása).
- Országos jelentőségű védett természeti terület, ezért minden fejlesztés esetében kiemelt figyelemmel kell lenni a természeti értékekre. Nagy hangsúlyt kell fektetni az ökologikus zöldfelület-fenntartásra.
- Biztosítani kell a település idegenforgalmi és központi szerepéből származó forgalom ellátását szolgáló személygépjármű és autóbusz parkolóhelyeket, az igényeknek megfelelően, egyedi méretezés szerint.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- tulajdonosként a városi park fokozatos megújítása, - koordináció és kooperáció az állami, kerületi és piaci szereplőkkel, a közlekedési kapcsolatok, parkolók és további zöldfelületi elemek fejlesztése érdekében.
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Gellért-hegyi közpark stratégiai terve - Radó Dezső Terv

II/1 – Akadémia Park

	16,5 hektár	Középtáv
	15 ha Kiemelt jelentőségű helyi központ területe (**Vt-H**), **1,5 ha** közúti közlekedési terület **(KÖu)**	Hegyvidéki zóna
	Barnamezős terület; Differenciált központrendszer megvalósulását elősegítő akcióterület	

A terület Buda egyik legfrekventáltabb, jelentős közlekedési kapcsolatot biztosító útja, a Hűvösvölgyi út mellett fekszik. A XIX. század végén laktanya épült itt, amelynek főépülete ma irodaházként működik, de a régi épületek többsége leromlott állapotú, a terület jelentős része alulhasznosított és használaton kívül áll. › A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként a területen P+R és B+R parkoló helybiztosítása szükséges. › A terület a hatályos települési koncepcióban a Budagyöngye helyi központ részeként van kijelölve, a fővárosi településterv is kiemelt jelentőségű helyi központként jelöli, fejlesztésével és tartalékainak kihasználásával a fővárosi központhálózat erősítése szükséges. › Helyi központ szerepének kiaknázása és a környező lakóterületek minőségi ellátása érdekében a terület közhasználatú átjárhatóságát biztosítani kell. › A jelentős potenciállal rendelkező területnek a szomszédos kisvárosias, villa és társasházas beépítésű lakókörnyezet közösségi ellátó rendeltetésekkel és szolgáltatásokkal való ellátásában kiemelkedő szerepet kell vállalnia. › A fejlesztés során törekedni kell a meglévő, jó állapotú épületállomány hasznosítására, a meglévő iroda és a lakórendeltetés megtartásával. Biztosítani kell a vegyes funkciómixet, a lakás – munkahely – pihenés/rekreáció – intézmények és szolgáltatások környezethez illeszkedő módon történő kialakításával. A vegyes funkciómix rögzítésekor minimum 20, maximum 50 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani a teljes akcióterületre vonatkozóan, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). › A területen fővárosi helyi védett építmények találhatók, melyek megőrzése és fenntartása fontos cél. Emellett meg kell őrizni a terület idős, értékes faállományát, valamint a nagyobb összefüggő zöldfelülettel rendelkező egykori gyakorlóteret. › A helyi adottságok figyelembevételével településközponti vegyes (Vt-H) területen lakóépület elhelyezése esetén az érintett ingatlanon 20% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- koordináció a helyi központi szerepkör kialakítása és végrehajtása érdekében - P+R és B+R parkoló kialakítása - fővárosi védett épületek megújítása és megőrzése
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv - Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program

III/1 – Északi Városkapu

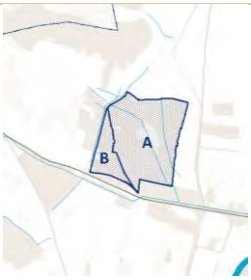
A: 11 hektár	Középtáv
B: 12,8 hektár	Hosszú táv
A: **4,7 ha** Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (**Ln-3**) és **6,3 ha** Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**)	Elővárosi zóna
B: **10,2 ha** Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**), ebből, a 11-es főút és HÉV között min. **0,4 ha** Közpark, közkert (**Zk**); **2,6 ha** Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület (**K-Közl**)	
A: Jelentős része barnamezős terület; Differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterület	
B: A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Az Óbuda északi határában lévő terület a 11. sz. főút és a H5 Budapest-Szentendre HÉV vonal mentén helyezkedik el, az M0-ás gyűrű belső oldalán. A terület egy jelentős része (nagyjából fele) barnamezős terület, melyen korábban melegházi zöldségtermesztés működött.

› A 11. sz. főút mentén elhelyezkedő terület jelenleg beépítetlen, az új városi szövetet a már kialakult városrészek struktúrájához illeszkedően kell kialakítani.

▸ A terület kapuhelyzetben van, ebből adódóan a lakóterületfejlesztés miatti alapfunkciók kialakítása mellett, a lakóterületbe integrálva, a környezetre kedvezőtlen hatást nem gyakorló munkahelyek számára is lehetőséget kell biztosítani. ▸ Törekedni kell a „rövid utak városa" alapelv megvalósítására is, és a terület egészén egymást kiegészítő, vegyes funkciók meghatározása szükséges (pl.: intézményi, kereskedelem, szolgáltató rendeltetések). Előny az M0 érintettsége is, így számos olyan rendeltetés is elhelyezhető, amely az autópályát használók számára is optimális elhelyezkedésű (pl.: irodai, konferencia stb.). ▸ A területet déli részről beépített területek, főként lakó-, nyugati részén pedig gazdasági területek határolják, míg többi oldalról zöld- és erdőterületek övezik. Az „A" jelű terület keleti része a forgalmas utaktól védettebb, zöldterület mellett található, ezért azon lakóterületi, míg a terület nyugati felén, a 11. sz. főút mellett intézményi vegyes hasznosítás a cél. A „B" jelű terület egészén intézményi vegyes célú hasznosítás a kijelölt irány a szomszédságok és a közlekedési kapcsolatok figyelembevételével. ▸ Az „A" jelű területen a Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületen minimum 80 lakás/ha és maximum 150 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, míg az „A" jelű és „B" jelű területen, az Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű területen maximum 100 lakás/ha lakás sűrűség alakítható ki, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). ▸ A beépítéshez tartozó személygépjármű parkolókat ún. autómentes területek kialakítása érdekében a terület határán, koncentráltan kell megvalósítani, a terület egyes részeinek gépjármű forgalom alóli mentessége érdekében. ▸ Az „A" jelű akcióterület esetében a helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-1) területen lakóépület elhelyezése esetén 30%, nagyvárosias lakóterületen (Ln-3) lakóépület elhelyezése esetén 35% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. ▸ A nyugati oldalon levő „B" jelű területek beépítésének előfeltétele a HÉV vonalon új megálló létesítése. A „B" jelű területen a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként jelentős számú P+R és B+R parkoló és HÉV járműtelep helybiztosítása szükséges, amit a fejlesztési és rendezési tervekben figyelembe kell venni. ▸ A „B" jelű akcióterület esetében intézményi vegyes (Vi-1) területen lakóépület elhelyezése esetén 20% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. ▸ A terület fejlesztése során körültekintően kell eljárni az itt található ex lege forrás védelme érdekében. A 11. sz. főút mentén található településképvédelmi jelentőségű meglévő fasor megőrzendő. ▸ Jelentős környezetterhelést eredményez az akcióterületet két részre osztó 11. sz. főút fővárosi szakaszának a forgalma, e miatt követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A terület egy részén jelenleg hulladéklerakó található, ahol a talajszennyezés felszámolása szükséges.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- koordináció; - P+R és B+R parkoló létesítése;
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

III/2 –Mocsárosdűlő

A: 92,38 hektár	Középtáv
B: 20,35 hektár	Hosszú táv
A: **0,49 ha** Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (**Lk-2**), **2,46 ha** Közpark, közkert (**Zk**), **14,75 ha** Rekreációs célú erdőterület (**Er**), **14,95 ha** Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (**Mt**) és **59,8 ha** Természetközeli terület (**Tk**)	Elővárosi zóna
B: **1,67 ha** Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**), **0,71 ha** közúti közlekedési terület **(KÖu),** **17,97 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület és kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület vegyesen alkalmazható területhasználat (**Vi-2/Lk-2**), ebből min. **5,39 ha** Közpark, közkert (**Zk**), és min. **3,6 ha** Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület (**Vi-3**)	

	A: Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület	
	B: A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Az elővárosi zóna déli részén elhelyezkedő terület a 2. sz. Budapest-Esztergom vasútvonal és az Aranyhegyi út mentén helyezkedik el, a kerület egyik legfontosabb útvonalától, a Szentendrei út közelében, attól nyugatra. A város beépített területei között, szigetszerűen helyezkedik el, melyet délről a vasút és az azzal párhuzamos utak, valamint az Aranyhegyi-patak határol, míg a többi oldalról főként lakóterületek övezik. Különös tekintettel a vasútra, az Aranyhegyi útra és a 11-es számú főút közelségére, a terület nagy fejlesztési potenciállal rendelkezik, azonban alapfunkciók tekintetében hiányos. Döntőrészt beépítésre nem szánt, keleti részén számos természetvédelmi érték van jelen, a beépítésre szánt, nyugati részének beépítését már több évtizede tervezik. Ebből adódóan a – nagyrészt Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő – akcióterületet két részre javasolt „bontani": A és B jelű területté. A két terület között magasvezetésű távhővezeték húzódik.

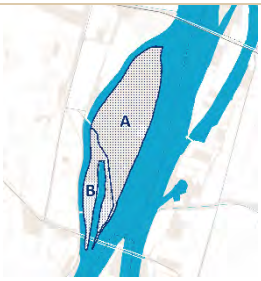
- Az új városi szövetet a már kialakult városrészek struktúrájához illeszkedően kell kialakítani. Az Aranyhegyi út hegy felőli oldala folyamatosan beépül, a nagy kiterjedésű kertvárosias lakóterület miatt az „A" jelű területen egy rendezett, köz számára is nyitott, de elsődlegesen a természetvédelmi érdekeket szem előtt tartó zöldövezet kialakítása, míg a „B" jelű terület hasznosítására a vegyes funkciók kialakítása javasolt.
- A terület fejlesztése során feladat a helyi lakosság igényeinek kiszolgálása, a különféle funkciók lakóhelytől, illetve közlekedési eszköz megállóitól való gyaloglási távolságban való elérhetőségének biztosítása a kiegyensúlyozott, kompakt városszerkezet kialakítása érdekében.
- Az „A" jelű terület jelentős része helyi jelentőségű védett természeti terület, ahol cél a vizes élőhelyek és a hozzájuk tartozó botanikai és zoológiai értékeinek megóvása és ennek érdekében a vízmegtartást szolgáló vízkormányzás megvalósítása és élőhely-rehabilitációs projektek végrehajtása az elsődleges.
- A terület déli oldalán a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon tervezett Körvasút menti körúttal összhangban lehet a „B" jelű területet beépíteni.
- A „B" jelű terület hasznosítását korlátozó 120 kV-os szabadvezetékes főelosztóhálózat, valamint a magasvezetésű távhővezeték nyomvonal térszín alá átépíthető, azonban ez a város energiaellátását nem akadályozhatja.
- A térség Budapest legnagyobb kiterjedésű, funkcióhiányos területe, ezért olyan beruházások megvalósítását indokolt támogatni, amelyek bővítik a kiegyensúlyozott, vegyes funkciómix meghatározását. A „kis távolságok" városa elvre alapozva a mobilitási kényszer mellett, a „B" jelű területen vegyes használatú térség kialakítása szükséges, ahol a lakóterületet az alapellátással együtt kell fejleszteni, amely támogatja a fővárosiak egészségi állapotának, életkörülményeinek javítását, valamint csökkenti a lakhatási válságot is.
- A terület kialakításánál a városi szövethez kapcsolódó, közhasználatú területek alakítandók ki, mely a terület feltárhatósága mellett a gyalogos elérhetőséget is biztosítja. A „B" jelű területen maximum 80 lakás/ha lakás sűrűség alakítható ki, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
- A „B" jelű akcióterület esetében a helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-1 és Vi-2) területeken lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
- Az „A" és a „B" jelű területet is érintően az Aranyhegyi út külön szintű vasúti keresztezéséből adódó környezetterhelés miatt nem telepíthető a környezetében zajérzékeny rendeltetés.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- koordináció, - az ingatlanhasznosításhoz koncepció-pályázat lebonyolítása
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Radó Dezső Terv - Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

III/3 – Óbudai volt Gázgyár területe

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>15,97 hektár</td><td>Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>13,62 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területbe (Vi-2) és
2,35 ha Közpark közkert (Zk)
Barnamezős terület, műemléki épület;
A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td><td>Duna menti zóna</td></tr>
<tr><td colspan="3">A város szerkezetében kedvező elhelyezkedésű terület a Duna és a 2. sz. Budapest-Esztergom vasútvonal mentén, a kerület egyik legfontosabb útvonalától, a Szentendrei úttól nem messze keletre található. Az egykori Gázgyár területének déli része, a Graphisoft park létesítésével revitalizálódott, azonban az akcióterületként is jelölt, északi része továbbra is használaton kívüli, barnamezős terület, mely fejlesztési potenciállal rendelkezik. Jelentős része a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában áll.
› A terület északi oldalán a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon tervezett Körvasút menti körúttal összhangban lehet a területet beépíteni.
› A funkciószegény városi térségben helyszínt biztosíthat a környező lakóterületek számára új közösségi és ellátó funkcióknak, a „rövid utak városa” alapelv kiemelt érvényesítése szükséges a terület funkciómixének meghatározása során, a területen a Graphisoft parkhoz illeszkedő, azzal kooperáló funkciómix meghatározása és kialakítása szükséges. Előny a vasút és a tervezett körvasút menti körút közelsége, így az arra való alapozás célszerű (pl. irodai, a K+F-i, a szállás, a konferencia, az oktatás, a szórakoztató és a sport-, rekreációs funkciók megengedése).
› A területen a lakórendeltetés nem megengedett, illetve azon gyermekintézmény sem helyezhető el. Az alapellátást szolgáló kereskedelmi rendeltetés is legfeljebb 100 m^2 szintterületen létesíthető.
› Az alulhasznosított volt gázgyári terület megfelelő hasznosításához a szabályozási terv belső, feltáró útrendszert határozott meg, amely a környező városszerkezeti elemekhez illeszkedik. A kialakításuk során célszerű a terek nagyvonalúságának és egységes megjelenítésének megtartása is a területen.
› A terület egésze műemléki környezet területéhez tartozik, valamint azon elhelyezkedő épületek egy része műemléki védettség alatt áll, melyek megőrzendők, valamint a fejlesztés során javasolt hasznosításuk is, állagmegóvást/felújítást követően. A tornyok között visszafogottabb paraméterekkel kell biztosítani a terület zölddominanciáját, a műemléki épületek láthatóságát és a városképi megjelenés folytonosságot a Graphisoft Park kialakult elemeivel.
› A védettség alatt nem álló, jó állapotú építészeti elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, azok megtartása a szükséges minimum elve (Méptv. 5. §) alapján elvárt.
› A fejlesztés során az értékes, idős faállomány és a Duna-parti településképvédelmi jelentőségű fasor védelme biztosítandó.
› A terület északi oldalán a vasútvonal védőtávolságát és elválasztó hatását a terület beépítése során figyelembe kell venni. A vasútvonal töltésben helyezkedik el, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A fejlesztések feltétele a talajszennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- koordináció,
- épített örökség hasznosításának elősegítése,
- az ingatlanhasznosításhoz koncepció-pályázat lebonyolítása</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program
- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

III/4 – Óbudai-sziget

<table>
<tr><td rowspan="5">
</td><td>A: 90,9 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>B: 27,1 hektár</td><td>Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>A: 14,55 ha Természetközeli terület (Tk),
66,54 ha Városi közpark (Zv),
7,5 ha Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület (Kb-Rek-2) és
2,28 ha Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek)</td><td rowspan="4">Duna menti zóna</td></tr>
<tr><td>B: 2,54 ha Természetközeli terület (Tk), 16,85 ha Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek), 7,4 ha Régészeti bemutató terület (Kb-Rég) és 0,31 ha közúti közlekedés (KÖu)</td></tr>
<tr><td>B: Barnamezős terület, műemléki épület</td></tr>
<tr><td>A, B: Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">A H5 Budapest-Szentendre HÉV vonal közelében, az Árpád-hídtól északra fekvő sziget város szerkezeti pozíciója kedvező, Óbuda két, forgalmas, mellékközpontú terének (Flórián tér és Szentlélek tér) közelében helyezkedik el. Közvetlen elérése az ún. „K” és „H” hidakon keresztül biztosított jelenleg, mely utóbbi a két térrel kapcsolja össze a szigetet. A terület északi részén egy extenzíven kialakított park található, mely nyaranta a Sziget fesztiválnak ad otthont. Déli része elzárt terület, melyen a volt hajógyár műemléki épületei állnak. A sziget szomszédságában vegyesen helyezkednek el vegyes intézményi, kisvárosias- és nagyvárosias lakóterületek, valamint gazdasági rendeltetésű területek, melyektől a Duna és a partján húzódó rakpart és sétány választja el a szigetet. A terület északi része beépítésre nem szánt terület, részben helyi jelentőségű védett természeti területként nyilvántartott természetközeli terület, másrészt városi park és egyéb rekreációs terület. A sziget déli része barnamezős terület, mely részben beépítésre szánt. Ebből kifolyólag az akcióterület két részre („A” és „B” jelű területre) bontható. A sziget területe hullámtér, a nagyvízi meder része, elsőrendű árvízvédelmi védvonal nem védi.
- A külső kapcsolatok erősítése érdekében a közlekedési kapcsolatok kiépítése és fejlesztése (sétányok, hidak stb.) szükséges. A fővárosi szintű közlekedési rendszer részeként a Duna mentén tervezett Eurovelo6 nemzetközi kerékpárút fejlesztésével és a sziget budai elérését biztosító új gyalogos-kerékpáros híd építésével kell számolni. Ugyanakkor a közlekedési infrastruktúra korlátozott használatának figyelembevételével lehet az akcióterületet hasznosítani.
- A terület fejlesztésének elsődleges célja a Főváros és Óbuda értékalapú, kulturális, rekreációs és sport helyszíneinek gazdagítása, az Óbudai-sziget közcélú hasznosítása és zöldhálózati szerepének erősítése a zöldfelületek ökologikus karaktervédelme és a főváros jelentős árvízvédelmi pufferterületét is biztosító hullámtéri funkció maradéktalan megőrzése mellett.
- A sziget megfelelő működésének alapja a differenciált kaputérségek kialakítása. Emellett erősíteni kell a belső kapcsolatokat is az öböl menti területek és a közpark területe között, így a gyalogos kapcsolatok folytonossága érdekében közterületek kialakításával biztosítani kell a város és vízpart jobb kapcsolatát.
- A terület jelentős része helyi jelentőségű védett természeti terület, ahol cél a Duna-part mentén található természetközeli állapotú ártéri galériaerdő élőhelyeinek és a hozzájuk tartozó botanikai és zoológiai értékeinek megóvása.
- A városi park elsődleges funkciója, hogy a város lakosságának minden korosztály számára rekreációs és pihenési lehetőséget nyújtson egész évben. A beavatkozási javaslatok kidolgozása során kiemelt szempont a minőségi zöld környezet és a többfunkciós közösségi terek létrehozása magas szintű infrastruktúra biztosításával.
- A területen a lakórendeltetés létesítése nem megengedett.
- A fejlesztések feltétele az esetleges talajszennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.
- Az évenként megrendezett Sziget Fesztivál jelentős időszakos terhelését is figyelembe kell venni a fejlesztés során, különös tekintettel a természeti és művi értékekre.
- A „B” jelű területen elhelyezkedő épületek egy része műemléki védettség alatt állnak, melyek megőrzendők, valamint célszerű a terek nagyvonalúságának és egységes megjelenítésének megtartása mellett a terület köz számára való megnyitása is.</td></tr>
<tr><td>Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td colspan="2">- városi park fokozatos megújítása,
- koordináció,
- külső kapcsolatok kiépítése és létesítésének elősegítése;
- EuróVelo6 kerékpáros nyomvonal kialakítása</td></tr>
</table>

Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Óbudai-sziget stratégiai terve - Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program - Radó Dezső Terv - Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

III/5 – Római-part

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>78,1 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>6,77 ha Közúti közlekedési terület (KÖu),
62,42 ha Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek),
1,4 ha Szennyvízkezelés terület (K-Sz),
3,63 ha Közpark közkert (Zk) és
3,88 ha Folyóvizek medre és partja (Vf)

Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület</td><td>Duna menti zóna</td></tr>
<tr><td colspan="3">Az akcióterület a Szentendrei úttal párhuzamosan a Nánási úttól keletre elhelyezkedő, jelentős zöldfelülettel rendelkező, Duna menti rekreációs területeket foglalja magába. A természetközeli ártéri vegetáció jelentős értéket képvisel. Közvetlenül az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetével határos. A terület déli részén található a Pók utcai szivattyútelep, amely nagy átmérőjű főgyűjtőcsatornák által fogadja a szenny- és csapadékvizeket és nyomóvezetékek segítségével, Duna alatti átvezetéssel az Észak-pesti Szennyvíztisztító telepre juttatja azokat.
› A fővárosi szintű közlekedési rendszer részeként a Duna és a Nánási út mentén tervezett kerékpárút fejlesztést figyelembe kell venni. Ugyanakkor a közlekedési infrastruktúra korlátozottságának figyelembevételével lehet az akcióterületet hasznosítani.
› A gyalogos kapcsolatok folytonossága érdekében közterületek által biztosított város és vízpart kapcsolatot erősíteni, fejleszteni szükséges.
› A terület csak üdülőterületi és szabadidős funkcióval fejleszthető, a lakórendeltetéssel nem megengedett. Ennek megfelelően a területen egy olyan szabadidős funkciómix alakítandó ki, melyek kiegészítik egymást, és a helyi lakosság ellátása mellett a turizmust is fellendítik. Kiemelt szempont a városszerkezeti kapcsolatok és a Duna-part megközelítésének javítása.
› A látogatott partszakaszok hosszának további növekedését kell elérni, ennek érdekében a vonzó helyszíneket népszerűsíteni, a kedvezőtlen adottságú partszakaszokat fejleszteni kell.
› A területen kiemelt fontosságú az árvízvédelem erősítése is. Ennek helyigényét a Királyok útja – Nánási úton kell biztosítani. Mivel a Római-part bevédetlen, árvízveszélyes terület, amely a nagyvízi meder része, illetve hullámtér marad a távlatban is, számos aspektusból korlátozottak a fejlesztési lehetőségek.
› A terület Duna menti elhelyezkedése miatt természeti és táji szempontból is kiemelkedő jelentőségű terület, ezért biztosítani kell a környező természeti értékek háborítatlanságát, az ökológiai kapcsolatok (különösen az ártéri ligeterdők) fennmaradását.
› A fejlesztés során figyelembe veendő szempont a területet nyugatról, a Királyok útja - Nánási út felől érő zajterhelés, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.
› Az árvízvédelmi fejlesztést érintő közműkiváltások és új közműlétesítmények, valamint a Római part – Pók utca nyomvonalon haladó elöregedett és korszerűtlen anyagú ivóvíz főnyomóvezeték kiváltásának helybiztosítását biztosítani szükséges.</td></tr>
<tr><td>Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td colspan="2">- koordináció;
- gyalogos és kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
- árvízvédelmi fejlesztések, ivóvíz főnyomóvezeték rekonstrukciója</td></tr>
<tr><td>Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td colspan="2">- Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program
- Radó Dezső Terv
- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

IV/1 – Újpest Nagyfelszíni Víztisztító Mű

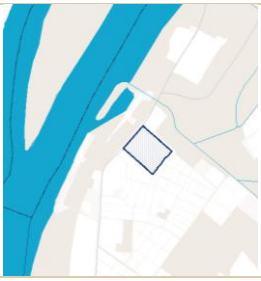
	9,4 hektár	Hosszú táv
	Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2)	Elővárosi zóna
	Barnamezős műemlék terület; Kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

A város beépített területeitől elkülönült, értékes, „zöldbe ágyazott", ipari műemlék terület a Külső Váci út mentén, az M0 gyűrű belső oldalán a Vízművek lakótelep szomszédságában.

- Az akcióterület környezetében nem tervezett a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével kell a területet beépíteni.
- Olyan funkciómix meghatározása és kialakítása szükséges, amelyben a rendeltetések kiegészítik egymást, nem okoznak kizárólagos hasznosíthatóságot, előny az M0 közelségére való alapozás (pl. irodai, a K+F-i, a szállás, a konferencia, az oktatás, a szórakoztató és a sport-, rekreációs rendeltetések).
- Az északi területen épület elhelyezése során figyelembe kell venni a Megyeri híd látványának megőrzését, építési hely ezzel összhangban jelölhető ki, illetve épülettömeg ezzel összhangban helyezhető el.
- A hazai ipari építészet kiemelkedő alkotásai közé tartozik az épületegyüttes, fontos a terek nagyvonalúságának és egységes megjelenítésének megtartása, a körforgásos gazdálkodás elvének kiemelt érvényesítése. A meglévő védett épületeket az építészeti együttes részeként meg kell tartani. A védettség alatt nem álló, jó állapotú építészeti elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, azok megtartása a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján elvárt.
- A 2/A sz. út felől sem a zárt térfal, sem túlzott magassági hangsúlyok kialakítása nem cél a környező területben való illeszkedés érdekében.
- Fontos biztosítani a környező természeti értékek (Újpesti Homoktövis természetvédelmi terület és további erdősült területek) háborítatlanságát, az ökológiai kapcsolatok fennmaradását.
- A beépítést korlátozó közművezetékek (például ivóvíz főnyomó- és elosztóvezeték, nagyközépnyomású gázvezeték, illetve 120 kV-os főelosztóhálózati távvezeték) a fejlesztési igénynek megfelelően, adott esetben áthelyezhetők, illetve kiválthatók, azonban ez a város ivóvíz- és energiaellátását nem akadályozhatja.
- Jelentős környezetterhelést eredményez az Külső Váci út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- koordináció, épített örökség hasznosításának elősegítése, az ingatlanhasznosításhoz koncepció-pályázat lebonyolítása
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IV/2 – Egykori Petőfi laktanya

	10 hektár	Középtáv
	5,2 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2) és **4,8 ha** Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (Lk-2)	Elővárosi zóna
	Barnamezős terület; Kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Az Észak-Pest beépített területeinek északi határán lévő fejlesztési terület a Váci úti városias beépítés és a csendes kertváros határzónáján helyezkedik el, meghatározó szerkezeti, hálózati elemei a Váci út és a kék-zöld hálózat fontos részét képező Duna és Szilas-patak menti zöldfolyosók. A használaton kívüli egység az utolsóként megmaradt, fejleszthető, egykori laktanya terület a térségben. › Az akcióterület környezetében nem tervezett a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése a kerékpáros főhálózat kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével kell a területet beépíteni. › A terület két eltérő fejlesztési szempontú egységre tagolódik: a főút felőli északi és nyugati határai adják az Észak-Pestre érkezők számára feltáruló első két térfalat, építészeti megfogalmazásukban ezért ehhez a kapuszerephez kell illeszkedniük intenzív, városias kialakítással. A fejlesztési terület déli és keleti része azonban változó intenzitású lakóterületekkel határos, ezen a részen elsődleges a beállt területekhez való illeszkedés, megfelelő szomszédság kialakítása. › Elsődleges követelmény, hogy a fejlesztések ne okozzák a meglévő lakóterületek forgalmi terhelésének jelentősebb növekedését. › A többfunkciós épületegyüttes eltérő karakterű részei közé egy kisebb városi teret, illetve zöldterületet szükséges elhelyezni, a közösségi, közhasználatú funkciók központi helyeként. Zöldhálózati szempontból kapcsolatot kell biztosítani a Szilas-patak és a Duna menti ökológiai folyosóval. › A rendeltetési kör és funkciómix meghatározása során kiemelten érvényesíteni kell a rövidutak városa fejlesztési alapelv érvényesítését, biztosítani kell a fejlesztésre szánt és a környező lakóterületek megfelelő alapellátását. A zöldterület és alapintézmény hiányos környezetben elhelyezkedő lakóterületi fejlesztéshez az új lakóterület élhetősége és a meglévők környezetének javítása érdekében a területen alapintézményi ellátást szolgáló szükséges területet kell kijelölni. A funkciómix rögzítésekor a Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületen minimum 50 lakás/ha és maximum 100 lakás/ha az Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területen minimum 20 lakás/ha és maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). › Az épületkompozíciók és ritmusok meghatározása során figyelembe kell venni, hogy a Váci út újpesti szakaszán három kiemelt fejlesztési tömb helyezkedik el: északon a laktanya területe, délen a Károlyi Városközpont – Metrodom Panoráma kialakult magasházas beépítése, a kettő között „félúton" pedig a Tungsram ipari együttese. A csatlakozó területek adottságaira és a városszerkezeti ritmusokra tekintettel szükséges a magasságilag (is) differenciált beépítés tervezése. › A területen meglévő értékes faállomány megőrzésére, szükség szerint helyben pótlására kell törekedni. A szomszédos ökológiai hálózat miatt kiemelt fontosságú, hogy őshonos, tájjellegű növényfajok kerüljenek telepítésre. A klímaváltozás kihívásaira reagálva zöldfelületekkel tagolt, élhető városi környezet kialakítása a cél. A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakó épület elhelyezése esetén 30%, kisvárosias lakóterületen (Lk-2) lakóépület elhelyezése esetén 40% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. › A fejlesztések feltétele a szennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. Jelentős környezetterhelést eredményez a Váci út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	-
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IV/3 – Tungsram strand és üdülő

15,8 hektár	Középtáv
Különleges beépítésre szánt nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek)	Elővárosi zóna
Barnamezős terület; Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület	

A pesti Duna-part legészakibb fejlesztési területe, az újpesti Duna-part egyetlen beépítésre szánt közforgalmú területe, amely egyrészt a ma teljesen használaton kívüli egykori Tungsram strand telkéből, másrészt a csónakházakkal ma is részben hasznosított területrészből áll, árvíznek kitett, zöldfelületekben gazdag terület.

‣ Az akcióterület környezetében nem tervezett a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése a kerékpáros főhálózat kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni. ‣ A Duna felőli megközelíthetőség, kikötési lehetőség jelentős bővítési potenciállal rendelkezik, a fejlesztési program kialakításakor a víz kapcsolatot és a vízi út hasznosítását szem előtt kell tartani. ‣ Északról aktív honvédelmi célú terület, délről védett természeti terület határolja, fejlesztés csak ezek zavarása nélkül valósítható meg. ‣ Elsősorban olyan rekreációs célú fejlesztések megvalósítása a cél, amelyek összeilleszthetők az árvízi kitettséggel, ugyanis a terület hullámtérben található, illetve a nagyvízi meder része. A területen lakórendeltetés elhelyezése nem megengedett. ‣ A terület az újpesti Duna-part kevés megközelíthető szakaszainak egyike, ezért kiemelten fontos a gyalogos-kerékpáros lehetőségek megőrzése és fejlesztése, a part menti zöldinfrastruktúra erősítése. ‣ A terület teraszolt kialakítása és az eltérően kialakított partszakaszok jellege megőrzendő, jelentős terepátrendezés nem megengedett. ‣ A meglévő csónakházak különleges építészeti emlékek a Duna-parton, megőrzésük és újrahasznosításuk javasolt, újonnan kizárólag lábakon álló épületek helyezhetők el az árvízvédelmi követelmények betartásával. A védettség alatt nem álló, jó állapotú építészeti elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, azok megtartása a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján elvárt. ‣ A fejlesztések feltétele a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése, talajszennyezettség felszámolása.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	-
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IV/4 – Váci út menti vízmű fejlesztési terület

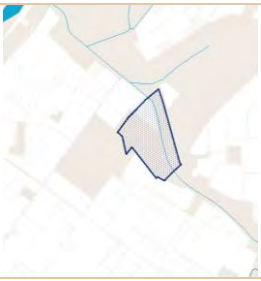
18,3 hektár	Középtáv
Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2)	Elővárosi zóna
Barnamezős terület; Kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

A Váci út és a védett Palotai-sziget ártéri erdeje között közel 1 km hosszan elnyúló, gazdag növényállománnyal és alacsony beépítettséggel rendelkező területen az egykori vízmű funkció mára megszűnt, a meghatározott építési paraméterek és széles funkciókör magas fejlesztési lehetőséget biztosít, a Fóti út csatlakozásánál magasház is elhelyezhető.

- ‣ Az akcióterület környezetében nem tervezett a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése a kerékpáros főhálózat kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni.
- ‣ A fejlesztés nem járhat a területet nyugati irányból határoló Palotai-sziget természetvédelmi terület védett értékeinek zavarásával, többletterhelésével.
- ‣ A városképi megjelenés szempontjából kiemelten hangsúlyos a megengedett magasház, kompozícióba illeszkedő elhelyezése és tömegformálása. Építészeti kialakításnál figyelembe kell venni a madárvédelmi szempontokat.
- ‣ A meglévő karakteres ipari épületek funkcióváltó átalakítása és az értékes meglévő facsoportok megőrzése figyelembe veendők az új beépítés tervezésekor.
- ‣ A terület Duna felőli határa a 2024-ben megújított védmű, amelynek fenntartási sávját a telken belül is biztosítani kell.
- ‣ A beépítést korlátozó közművezetékek a fejlesztési igénynek megfelelően, adott esetben áthelyezhetők, illetve részben kiválthatók, azonban ez a város ivóvíz- és energiaellátását nem akadályozhatja.
- ‣ Jelentős környezetterhelést eredményez a Váci út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- koordináció, az ingatlanhasznosításhoz koncepció-pályázat lebonyolítása
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IV/5 – Szilas-patak menti vegyes fejlesztési terület

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td>26,3 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2)</td><td rowspan="2">Elővárosi zóna</td></tr>
<tr><td>Kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">Az egykor építési törmelékkel feltöltött terület a városi főúthálózattól, fő közlekedési tengelyektől elzártan helyezkedik el, temető, gazdasági terület és lakóterületek által körbe fogva. Ezek mellett meghatározó zöldhálózati szerepköre, a Szilas-patak és a Farkaserdő közvetlen szomszédsága. Megfelelő fejlesztése a kék-zöld hálózatot érintő fejlesztési célkitűzések mellett a lakóterületekre vonatkozó fejlesztési célokat is erősíti.
› Az akcióterületen nem tervezett a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése, a kerékpáros főhálózat kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni.
› A környezeti és természeti adottságok jelentős mértékben meghatározzák a terület fejlesztésének irányát, így főleg zöld infrastrukturális szerepének erősítése, a patak menti rekreációra, sportolásra és szabadidőtöltésre alkalmas területek funkcionális sokszínűségének kiegészítése a fő cél a mértéktartó, jövőtudatos, intézményekben gazdag lakóterületi fejlesztés előirányzása mellett. A „rövid utak városa" alapelv megvalósítása érdekében vegyes funkciómix kialakítását kell biztosítani a területen, a lakás – munkahely – pihenés – intézmények és szolgáltatások környezethez illeszkedő funkciómixből. Rögzítésekor az Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területen minimum 20 lakás/ha és maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
› Léptékében és tömegében az új beépítésnek a környező természeti és épített környezeti adottságokhoz kell illeszkedniük.
› A terület fejleszthetőségének alapkövetelménye a Baross utca meghosszabbításaként kiszabályozott út, a hozzá kapcsolódó híd és egy, a Megyeri utat és az Ugró Gyula sort összekötő út kiépítése. Ezekről az utakról hurkos úthálózattal feltárható a terület.
› A terület jelentős faállománnyal bír, amelynek részbeni igénybevétele elkerülhetetlen. A kialakítás során a kiemelkedően értékes faegyedek megőrzésére kell törekedni és a beépítéseknél a faállományhoz kell igazodni. A szomszédos ökológiai hálózat miatt kiemelt fontosságú, hogy őshonos, tájjellegű növényfajok kerüljenek telepítésre.
› A fejlesztések megvalósítása során fontos szempont a Szilas-patak menti ökológiai folyosó megőrzése, a parti sáv zöldfelületi fejlesztése. A területegység fejlesztése során folytatni kell a patak mentén már elkezdett rekreációs zöldfelületi fejlesztéseket és a beépítés megtervezése során továbbra is biztosítani kell, hogy a patak elérhető legyen a meglévő lakóterületekről.
› A helyi adottságok, figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
› A fejlesztések feltétele az esetleges talajszennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

IV/6 – Istvántelek MÁV üzemi terület

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td>39,2 hektár</td><td>Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>38,5 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2), ebből
min. 3,85 ha Közpark, közkert (Zk)</td><td rowspan="2">Elővárosi zóna</td></tr>
<tr><td>Barnamezős műemlék terület;
Kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td></tr>
</table>

Rákosrendező fejlesztési térségéhez északról csatlakozó Istvántelek MÁV üzemi terület jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik a vasútvonalak és a kertvárosias lakóterületek közé ékelődve. • A terület déli oldalán a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon tervezett Körvasút menti körúttal összhangban lehet az akcióterületet beépíteni. • A különleges ipartörténeti emléket képviselő műemlékegyüttes állapota romos, megőrzésének érdekében azonnali beavatkozás szükséges. • A funkciószegény városi térségben helyszínt biztosíthat a környező lakóterületek számára új közösségi és ellátó funkcióknak, a „rövid utak városa" alapelv kiemelt érvényesítése szükséges a terület funkciómixének meghatározása során, ahol kiemelt szempontként meghatározó a vasútállomási helyzet és az ipartörténeti műemlékek közcélú hasznosítása. • Jelenlegi és jövőbeli hasznosítási lehetőségét meghatározza a területen belül és annak szomszédságában is meglévő és várhatóan megmaradó ipari, termelési és vasúti rendeltetések jelenléte, ezért a területen belüli rendeltetéseket a szomszédság esetleges zavaró hatásaira tekintettel kell kialakítani. • A meglévő védett épületeket az építészeti együttes részeként meg kell tartani. A védettség alatt nem álló, jó állapotú építészeti elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, azok megtartása a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján elvárt. • A területen kialakítható fejlesztési programnak illeszkednie kell Rákosrendező fejlesztési programjához, részletesen lásd XIV/1 akcióterület. • A Fejlesztési tervlapon kijelölt szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat elem mentén, a vasúti területekkel párhuzamosan a zöldfelületek összefüggő hálózata alakítandó ki, kapcsolódva a külső zöldfelületekhez. • A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 20% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. • Az építészeti koncepció kialakítása során a műemlék épületek helyreállítására és azok városépítészeti hangsúlyozására kell törekedni. • A fejlesztések feltétele a feltárt talajszennyezettségek felszámolása, a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. A terület déli és keleti oldalán a vasútvonal védőtávolsága és elválasztó hatása befolyásolja a helyi úthálózat és az építési hely kijelölését.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	-
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IV-XIII/1 – Újpest-Városkapu

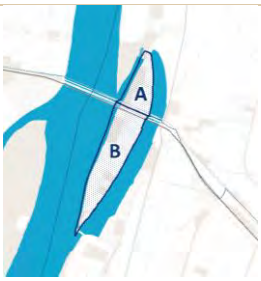
A: 9,4 hektár	Középtáv
B: 9 hektár	Hosszú táv
A: **5,5 ha** Mellékközpont területe (**Vt-M**), **0,25 ha** Közpark, közkert (**Zk**), **0,2 ha** Folyóvizek medre és partja (**Vf**), **3,45 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	Átmeneti és Elővárosi zóna
B: **2,3 ha** Mellékközpont területe (**Vt-M**), részben **3,1 ha** Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (**Lk-2**) átmeneti hasznosítás biztosításával, **1,24 ha** Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (**KÖe-K**), **2,4 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	
Részben barnamezős terület, részben kialakult mellékközpont; Differenciált központrendszer megvalósulását elősegítő akcióterület	

A terület a IV. és XIII. kerület határán fekszik az M3 metróvonal, a Budapest–Esztergom vasútvonal és a Váci út találkozásánál, a Duna bal partján.

- A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként a területet keresztezve hosszú távon tervezett Újpest-Aquincum Duna-híddal (Körvasút menti körúttal) összhangban lehet a területet beépíteni. Kiemelt jelentőséggel bír a közösségi közlekedésre alapozott intermodalitás, ezért mind az „A jelű, mind a „B" jelű területen P+R és B+R parkoló helybiztosítása szükséges.
- Észak-Pest térségében tervezett mellékközpont (intermodális központ), ahol ahhoz, hogy a területegység betölthesse szerepkörét, funkcióbővítést és közlekedési infrastruktúra fejlesztést igényel.

‣ A terület funkcionális összetételének tervezése során összhangot kell teremteni a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között, törekedni kell a helyben elérhető magasszintű ellátás és szolgáltatások kialakítására, a funkció sokféleség biztosítására. Cél, hogy a kitűzött városszerkezeti szerephez illeszkedve, kiegyensúlyozott megoszlásban helyben álljanak rendelkezésre az ellátó funkciók, amelyeknek a kapacitása és minősége legyen összhangban a helyi igényekkel és a fejlesztés után várható használói összetétellel. A funkciómix rögzítésekor az „A" területegységen belül a Mellékközpont területére minimum 20 lakás/ha és maximum 200 lakás/ha lakás sűrűséget, a „B" terület esetében a Mellékközpont területén minimum 20 lakás/ha és maximum 150 lakás/ha lakás sűrűség kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). ‣ Markáns építészeti kialakítást igényel, részben a meglévő struktúrák integrálásával: új épület elhelyezés esetén feladat az egykori metróépítés miatt megbomlott történelmi szerkezet, kompozíciós hiányok pótlása; a meglévő beépítések kiegészítése a mai igényeknek megfelelően; a meglévő védett épületeket az építészeti együttes részeként meg kell tartani; valamint a kompozíció kialakítása során a hídfőtérség illeszkedő városépítészeti hangsúlyozására kell törekedni. ‣ Az Újpest-Városkapu metróállomás és a metró felszíni területén a zöldfelületi kapcsolatok erősítése szükséges az újpesti városközpont irányába. Jelentős környezetterhelést eredményez a Váci út, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A metró vonal védelmi zónáját az érintett telkek beépítésének tervezésekor figyelembe kell venni. A vasútvonal védőtávolsága és elválasztó hatása mindkét területen befolyásolja a helyi úthálózat és az építési hely kijelölését.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- P+R és B+R parkoló létesítése - Közreműködés és koordinálás a Körvasút menti körút és Duna-híd építésében
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IV-XIII/2 - Népsziget

A: 14,5 hektár	Középtáv
B: 34,4 hektár	Hosszú táv
A: **2 ha** Rekreációs célú erdőterület (**Er**), **4 ha** Különleges beépítésre nem szánt rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (**Kb-Rek-1**), **0,4 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**), **4,8 ha** Különleges beépítésre szánt kikötő terület (**K-Közl-K**) **2,05 ha** Folyóvizek medre és partja (**Vf**) **1,25 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	Duna-menti zóna
B: Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős területbe (**K-Rek**), Rekreációs célú erdőterület (**Er**), Közpark, közkert (**Zk**) és Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (**KÖe-K**)	
Részben barnamezős terület; Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület	

A Népsziget a IV. és a XIII. kerület közigazgatási határán helyezkedik el, az Újpesti vasúti híd szeli ketté. A Duna-menti zónában helyezkedik el a mintegy 2 km hosszú és összesen kb. 50 ha nagyságú félsziget. Az északi végét a XIX. század közepén kötötték össze a pesti parttal, kialakítva az Újpesti-öblöt. Az öböl egykor a hajógyártás színtere volt, ma a horgászaté és a vízi sportoké a főszerep. A dunai szigetek a város életében betöltött szerepe a város átszellőzésében, ivóvízellátásban kiemelkedő.

- ‣ A sziget adottságaihoz illeszkedve növelni kell annak rekreációs funkcióit, vonzerejét.
- ‣ A terület városszerkezeti kapcsolata, közúti kapacitása erősen limitált, bővítésük a jövőben sem tervezett, ezért a fejlesztések tervezése során a terhelhetőségnél ezt kiemelten, adottságként kell figyelembe venni.
- ‣ A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként a területet keresztezve hosszú távon tervezett az Újpest-Aquincum Duna-híd (Körvasút menti körúttal), amit a fejlesztési és rendezési tervekben figyelembe kell venni. A sziget pesti elérését biztosító új gyalogos-kerékpáros hidak építése tervezett, a közlekedési infrastruktúra korlátozottságának figyelembevételével lehet az akcióterületet hasznosítani.

▸ A fejlesztési potenciált alapvetően az árvíz általi veszélyeztetettség (hullámtér, elsőrendű árvízvédelmi védvonal nem védi, a nagyvízi meder része), illetve a műszaki infrastruktúrához való hozzáférhetőség határozza meg: a területek beépíthetőségéhez szükséges műszaki létesítményeket csak oly módon szabad elhelyezni a területen, hogy azok a környezeti állapotot ne rontsák, és a meglévő természetes élővilágot ne károsítsák. ▸ A sziget belső feltáró hálózata bővítést igényel: biztosítandó a part gyalogos körbejárhatósága, valamint a feltáró közutat és Duna-partot összekötő gyalogos kapcsolatok szélesítése. ▸ A sziget területén kizárólag olyan fejlesztések valósíthatók meg, amelyek erősítik a terület zöld, ligetes és rekreációs jellegét, az ipari örökség újrahasznosítását és a dunai szigethez méltó közhasználatúságát. A területen lakórendeltetés elhelyezése nem megengedett. ▸ A zöldinfrastruktúra fejlesztés fontos eleme a feltöltött, egykori erdőterület újra erdősítése (25992/2 hrsz.), valamint új közkert kialakítása a tervezett gyalogos hídfő térségében. ▸ A Népsziget fontos szerepet tölt be a Duna menti ökológiai folyosóhoz kapcsolódva, a sziget a védett Palotai-szigethez kapcsolódó élőhelyként is funkcionál. Ezért a fejlesztéseket körültekintően kell megvalósítani, hogy a természeti értékek, élőhelyek, ökológiai kapcsolatok ne sérüljenek, különösen az újpesti oldalon szükséges határt szabni a rekreációs és infrastrukturális fejlesztéseknek. ▸ Kompozíciós szempont a Duna-part látképének védelme, a Duna-part kedvező állapotához a meglévő értékes növényállomány hozzátartozik, megőrzése kiemelten fontos. ▸ A beruházások során a terep feltöltése és jelentős átalakítása nem megengedett. ▸ Az ipari örökség mellett a csónakházak és néhány üdülőépület is különleges építészeti értéket képvisel, ezek megőrzése és megfelelő, részben közszámára megnyitott hasznosítása szükséges. A meglévő védett épületeket az építészeti együttes részeként meg kell tartani. A védettség alatt nem álló, jó állapotú építészeti elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, azok megtartása a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján elvárt. ▸ A sziget egykori ipari területein a fejlesztések feltétele a szennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. ▸ A „B" terület egységen alapvető feladat a tulajdonviszonyok rendezése és annak megfelelő földrészletek, közterületek kialakítása. ▸ A vasútvonal védőtávolsága befolyásolja az építési hely kijelölését. A vasútvonal töltésben helyezkedik el, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése mindkét területen. Figyelembe kell venni, hogy az Újpesti öböl a nemzetközi víziút útként is funkcionáló dunai hajózás téli kikötője.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- koordináció, B területrészen a földrészlet határok rendezésének menedzselése, elősegítése
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

VI/1 – Nyugati pályaudvar

	A: 10,1 hektár	Középtáv
	B: 29,4 hektár	Hosszú táv
	A: **9,1 ha** Városközpont terület (**Vt-V**), melyből min. **1,65 ha** Közpark Közkert (**Zk**) **1,0 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	Belső zóna
	B: **9,6 ha** Városközpont terület (**Vt-V**), **3,5 ha** Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**), **7,7 ha** Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület és városközpont területe kétszintű területhasználat (**K-Közl-É/Vt-V**), **3,0 ha** Kötöttpályás közlekedési terület és városközpont területe kétszintű területhasználat (**KÖe-K/Vt-V**), **3,5 ha** Kötöttpályás közlekedési terület és intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület kétszintű területhasználat (**KÖe-K/Vi-1**), **0,9 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	
	Barnamezős terület, A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

A Nyugati pályaudvar a VI. kerület határán, a Váci úttól délkeletre, a Podmaniczky utca – 28224/16 hrsz.-ú – 28224/52 hrsz.-ú telkek által határolt területen helyezkedik el. A pályaudvar és a Westend térsége Budapest és a kerület egyik kiemelt közlekedési csomópontja, kereskedelmi-üzleti központja, ezáltal gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű. A vasúti terület jelenleg erősen elválasztó hatással bír a sűrű városias szövetben. • A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon tervezett a Lehel utcai és a Bajcsy-Zsilinszky úti villamos vonalak, hosszú távon a H5, H6 és H7 HÉV vonalak pesti belváros alatti összekötése, valamint nagy távlatban a Nyugati és a Déli pályaudvarok vasúti alagúttal történő összekapcsolása, amelyeket a fejlesztési és rendezési tervekben figyelembe kell venni. • Az akcióterület egyes építési telkei esetében a maximálisan létesíthető parkolószám nem haladhatja meg a TÉKA normarendszere alapján számított érték 50%-át. • Az „A" jelű akcióterületen, lakóterület esetén a beépítéshez tartozó személygépjármű parkolókat ún. autómentes területek kialakítása érdekében a terület határán, koncentráltan kell megvalósítani, a terület egyes részeinek gépjármű forgalom alóli mentessége érdekében. • A megfelelő városi kapcsolatrendszerek kialakítása érdekében a pályaudvar elvágó hatását a vasúti pálya részbeni felülépítésével, vagy annak lesüllyesztésével kell megvalósítani. A területi szomszédságok tekintetében cél a pályaudvar által elválasztott területek összekapcsolása. • A jelenlegi domináns funkciók kibővítése, a kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztések megvalósítása a cél elsősorban iroda és lakórendeltetésekkel, valamint az ezeket kiegészítő egyéb rendeltetésekkel. Az „A" és „B" akcióterület Városközponti területén minimum 20, maximum 200 lakás/ha, a „B" akcióterület Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű területen maximum 120 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). • A „B" jelű akcióterület esetében a helyi adottságok figyelembevételével településközponti vegyes (Vt-V) területen lakóépület elhelyezése esetén 25% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. • Zöldfelületi kapcsolatok kialakítása szükséges Terézváros sűrűn beépített lakóterülete és Újlipótváros között, illetve az Eiffel tér felől a Rákosrendező irányába; valamint közhasználatú zöldfelületek rendszerének kialakításával. • A vasútterület kármentesítési eljárással érintett, a fejlesztések feltétele a feltárt talajszennyezettségek felszámolása, a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. Jelentős környezetterhelést eredményez a vasúti terület, a Váci út és a Lehel utca forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A metró vonal védelmi zónáját, valamint vasútvonal védőtávolságát és elválasztó hatását a terület beépítése során figyelembe kell venni.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Koordinálás - Lehel utcai és a Bajcsy-Zsilinszky úti villamos összekötése
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv - Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program

VIII/1 – Józsefvárosi Pályaudvar területe

39,63 hektár	Középtáv
6,46 ha Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**), **5,42 ha** Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (**K-Rek**), **17,53 ha** kétszintű, Közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület és Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**K-Közl-É/Vi-1**), **10,22 ha** közúti közlekedési területeket (**KÖu**)	Átmeneti és Belső zóna
Jelentős része barnamezős terület; A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	
A terület Budapest VIII. kerületében, az Orczy tértől kezdődően, a Kőbányai út és Salgótarjáni út mentén húzódik, a Könyves Kálmán körútig. A Józsefvárosi pályaudvar a MÁV első pályaudvara volt. A területen egy időben piac működött, majd annak felszámolása óta, jelentős része alulhasznosított. Jelentős épületállománnyal rendelkezik, a terület nyugati oldalán működő Magyar Posta Hírlap Logisztikai Központ, ami mellett található a meg nem nyitott	

Sorsok Háza. A terület északi részén egy futballakadémia kapott helyet. A Fiumei út túloldalán található Baross kocsiszín jelenleg is használatban van. • A terület barnamezős területként elválasztó hatással rendelkezik, így elsősorban a szabályozási eszközökkel, a megfelelő fejlesztési programok kialakításával, az urbanisztikai, építészeti és tájépítészeti tervezéssel, valamint a minőségi kivitelezéssel biztosítható a kompakt város alapvető szempontjainak érvényesítése szükséges a területen. • A terület Kőbánya út felöli részén térfalképző beépítés indokolt, melynek keleti része a fővárosi szintű közösségi közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgál, ahol kétszintű területhasználattal intézményi funkciók is létesíthetők. • A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként a Kőbányai és Salgótarjáni utcához is kapcsolódó villamos járműtelep létesítése tervezett, amely számára területbiztosítás szükséges a térszínen. A kétszintű területhasználat szerinti terület felső szintje más funkciót kiszolgálva is beépíthető. • A terület komplex, egymással szimbiózist alkotó funkciókkal egészítendő ki. • A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-1) területen lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. • A rekreációs funkcióhoz illeszkedő és a környező zöldhálózathoz kapcsolódó zöldfelületi elemek létesítendők, figyelembe véve a területen belül kialakítandó eltérő rendeltetések (rekreáció / járműtelep) elválasztását. • A területen építési tevékenység a műemlékvédelmi szempontok figyelembevétele mellett történhet az építési övezeti határértékek keretei között. • Az identitásmegőrzés alapvető elvárás a területen. A védettség alatt nem álló elemek is figyelembe veendők a fejlesztési koncepció kialakítása során, a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján. • Az egykori pályaudvar főépülete műemléki védettség alatt áll, melyet a Sorsok Háza kivitelezése során, annak részeként felújítottak. Az épületet az építészeti együttes részeként meg kell tartani. • A Baross kocsiszín területének egésze, valamint a pályaudvar épülete mögötti terület és a sínpárok környezete műemléki környezet területébe tartoznak. A területen lévő elemek, valamint az egykori pályaudvarra utaló, védettség alatt nem álló elemek fejlesztési koncepcióba is beépítendők, amit a fejlesztési és rendezési tervekben figyelembe kell venni. • A fejlesztések előfeltétele a korábbi használat okozta szennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. • Jelentős környezetterhelést eredményez a Fiumei út és a Kőbányai út forgalma, az Orczy tér környezetében követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Koordináció - Villamos járműtelep fejlesztés
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program - Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IX/1– Volt Nagyvásártelep

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td>104,45 hektár</td><td>Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>5,28 ha Szennyvízkezelés terület (K-Sz), 7,3ha Közpark Közkert (Zk),
5,75 ha közúti közlekedési területeket (KÖu),
48,7 ha Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1),
36,28 ha Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (Ln-3), melyekből min. 6,1 ha Közpark Közkert (Zk)</td><td rowspan="2">Duna menti zóna</td></tr>
<tr><td>Jelentős része barnamezős, kisebb része műemléki terület;
A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">A Könyves Kálmán körút déli részén, a Soroksári út és Duna között elhelyezkedő terület alulhasznosított. A terület környezetében találhatók további akcióterületek is Csepelen, valamint a Soroksári út túlsó oldalán. A területet délről közvetlenül érinti a kialakítás előtt álló *Gubacsidűlő mellékközpont* is. A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon várható a Magyar Állam beruházásaként zajló Déli körvasút bővítésének</td></tr>
</table>

befejezése Danubius megállóhellyel. Hosszú távon, a terület középső részét érintően tervezett a Ráckevei (Soroksári)-Dunát (továbbiakban: RSD) keresztező Galvani híd, a terület déli határán a Csepel-Albertfalva alagút, a keleti határán a H5, H6 és H7 HÉV vonalak pesti belváros alatti összekötése, amelyekkel összhangban lehet a területet beépíteni. Jelentősebb méretű közműlétesítmény a területen a Ferencvárosi Szivattyútelep és a Dél-pesti ipari vízműtelep.

- A 150. sz. Budapest-Kelebia vasútvonal Ferencvárosi rendező pályaudvaron történő átvezetése lehetővé tenné a Duna-parti nyomvonal felszámolását és a terület zárvány jellegének a megszüntetését, a fejlesztést a területrendezési tervek tartalmazzák ugyan, a megvalósításuk azonban kétséges. Az akcióterületen építhető volumen 50%-át meghaladó részének – annak környezeti terhelése miatt – beépítéséhez szükséges a terület keleti határán lévő H6 Budapest-Ráckeve HÉV vonal legalább Kálvin térig történő meghosszabbítása, a teljes beépítéséhez egy budai kapcsolatot is biztosító hídfejlesztés a Dél-Budapesti térségben.
- Az új városi szövetet a már kialakult városrészek struktúrájához illeszkedően, valamint a Duna-part közelségére alapozva kell kialakítani.
- A terület a fejlesztése során úgy alakítandó ki, hogy ahhoz a XXI/1 számú akcióterület is kapcsolódhasson. A két terület egymást kiegészítő, egymással kooperáló fejlesztése és a két városi szövet összekötése javasolt. A Volt Nagyvásártelep északi szakasza egyúttal a kapcsolatot is biztosítja majd a Belváros és Csepel között.
- Feladat a helyi lakosság igényeinek kiszolgálása, a különféle funkciók lakóhelytől, illetve közlekedési eszköz megállóitól való gyaloglási távolságban való elérhetőségének biztosítása a kiegyensúlyozott, kompakt városszerkezet kialakítása érdekében.
- A területen olyan vegyesség meghatározása és kialakítása szükséges, amelyben a rendeltetések kiegészítik egymást, az elsődleges célközönség – Diákváros esetén: diákok – igényeit szem előtt tartva. A terület északi és keleti részén főként vegyes, míg a Duna felöli részén főként lakó rendeltetés alakítandó ki. A területen az alapellátó rendeltetések elhelyezése biztosítandó.
- A területen maximum 120 lakás/ha lakás sűrűség alakítható ki, melybe a diákszállások nem számítandók bele, illetve a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). Ezen felül, a területen minimum 100 kollégiumi szoba/ha alakítandó ki, a Diákváros 12 000-es férőhelyének biztosítása érdekében.
- A beépítéshez tartozó személygépjármű parkolókat ún. autómentes területek kialakítása érdekében a terület határán, koncentráltan kell megvalósítani, a terület egyes részeinek gépjármű forgalom alóli mentessége érdekében.
- A városképi megjelenés szempontjából kiemelten hangsúlyos a megengedett magasház kompozícióba illeszkedő elhelyezése és tömegformálása, az építészeti kialakításnál figyelembe kell venni a madárvédelmi szempontokat.
- A meglévő védett épületeket az építészeti együttes részeként meg kell tartani. A védettség alatt nem álló, jó állapotú építészeti elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, azok megtartása a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján elvárt.
- A meglévő karakteres ipari épületek funkcióváltó átalakítása és az értékes meglévő facsoportok megőrzése figyelembe veendő kötöttség a beépítés tervezésekor.
- Markánsabb, zártabb térfalalkotó elemek kialakításával kell biztosítani a tengelyek hangsúlyosságát, illetve a belső terek intimitását.
- A területtel közvetlenül határos nyugaton a Duna, valamint a Ráckevei Duna-ág, amelyek az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó részei és Natura 2000 területek. Ezért a fejlesztéseket körültekintően kell megvalósítani, hogy a természeti értékek, élőhelyek, ökológiai kapcsolatok ne sérüljenek. A Duna érintettsége miatt a folyóra szerveződő terek alakítandók ki, valamint annak elérhetősége és a köz számára való megnyitása biztosítandó.
- A térségben egy összefüggő parkrendszer alakítandó ki, kapcsolódva a Pesti Rakparthoz, az Atlétikai Stadionhoz és Csepelhez.
- A gyalogos kapcsolatok folytonossága érdekében közterületek kialakításával kell biztosítani a város és vízpart jobb kapcsolatát.
- A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-1) területen lakóépület elhelyezése esetén 20%, nagyvárosias lakóterületen (Ln-3) lakóépület elhelyezése esetén 35% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
- Jelentős környezetterhelést eredményez a Soroksári út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A vasútvonal védőtávolságát, valamint a vasút és HÉV vonal elválasztó hatását a terület beépítése során figyelembe kell venni.

▸ A fejlesztések feltétele a talajszennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Koordináció és közreműködés a Galvani RSD híd és csatlakozó úthálózatának építésében; - Diákvároshoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésben való kooperáció
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IX/2– Soroksári út és Külső Mester utca közötti fejlesztési területek

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td>64,6 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>58,7 ha Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű területbe (Vi-1), ebből min. 1,1 ha Közpark, közkert (Zk);
1,46 ha kétszintű, Közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület és Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (K-Közl-É/Vi-1) és 4,45 ha közúti közlekedési területeket (KÖu)</td><td rowspan="2">Átmeneti zóna</td></tr>
<tr><td>Jelentős része barnamezős terület, kisebb része műemléki terület;
A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület.
A 38161 helyrajzi számú telkeket a 619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet rozsdaövezeti akcióterületnek jelölte ki.</td></tr>
<tr><td colspan="3">A Könyves Kálmán körút déli részén, a Soroksári út és Külső-mester utca között elhelyezkedő terület alulhasznosított. A terület környezetében található, a tervezett Diákváros, mely szintén akcióterület.
A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon várható a Magyar Állam beruházásaként zajló Déli körvasút bővítésének befejezése Danubius megállóhellyel. Hosszú távon valósul meg az RSD-t keresztező Galvani híd, a terület nyugati határán a H5, H6 és H7 HÉV vonalak pesti belváros alatti összekötése, amelyekkel összhangban kell a területet beépíteni.
▸ Az akcióterület 50%-ot meghaladó részének beépítéséhez – annak volumene miatt – szükséges H6 Budapest-Ráckeve HÉV vonal legalább Kálvin térig történő meghosszabbítása, teljes beépítéséhez egy budai kapcsolatot is biztosító hídfejlesztés a Dél-Budapesti térségben.
▸ Az új városi szövetet a már kialakult városrészek struktúrájához illeszkedően kell kialakítani.
▸ A területen olyan vegyesség meghatározása és kialakítása szükséges, amelyben a rendeltetések kiegészítik egymást, de maximum 120 lakás/ha lakás sűrűség alakítható ki, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). Előny a Duna, valamint a körút érintettsége is, így számos olyan funkció helyezhető el ide, mely a két közlekedési kapcsolatra alapozhat (pl.: irodai, K+F-i, szállás, konferencia). A terület nyugati részén környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági rendeltetéseket is megengedhet a kerületi szabályozás.
▸ A városképi megjelenés szempontjából kiemelten hangsúlyos a megengedett magasház kompozícióba illeszkedő elhelyezése és tömegformálása, az építészeti kialakításnál figyelembe kell venni a madárvédelmi szempontokat.
▸ A meglévő védett épületeket az építészeti együttes részeként meg kell tartani. A meglévő karakteres ipari épületek funkcióváltó átalakítása és az értékes meglévő facsoportok megőrzése figyelembe veendő kötöttség a beépítés tervezésekor.
▸ Az identitásmegőrzés alapvető elvárás a területen. A védettség alatt nem álló, jó állapotú elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, a szükséges minimum elve (Méptv. 5. §) alapján.
▸ Jelentős környezetterhelést eredményez a Soroksári út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A vasútvonal védőtávolságát, valamint a vasút és HÉV vonal elválasztó hatását a terület beépítése során figyelembe kell venni. A fejlesztések feltétele a talajszennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. A fejlesztésben korlátozó tényező, hogy felső küszöbértékű veszélyes üzem külső védőzónájával érintett.</td></tr>
<tr><td>Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td colspan="2">- Koordináció;
- épített örökség hasznosításának elősegítése
- Galvani RSD híd és csatlakozó úthálózatának építésében való közreműködés és koordinálás</td></tr>
</table>

Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

IX/3– Dél-Pesti Centrumkórház

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>32,5 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>4,26 ha Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű területbe (Vi-1),
2,97 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló beépítésű terület (Vi-2) és
23,76 ha Különleges, Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület (K-Eü) terület
Egészségügyi intézményhálózat fejlesztését támogató akcióterület</td><td>Átmeneti zóna</td></tr>
<tr><td colspan="3">A Nagyvárad térnél található terület, melyet a Haller utca – Albert Flórián út – Könyves Kálmán körút, valamint a Fehér Holló utca és Lenkey utcák határolnak. A terület jelentős részén a Dél-Pesti Centrumkórház működik. A Vágóhíd utca déli részén kerületi önkormányzati tulajdonú, lakóterületek találhatók. A terület K-Eü-be sorolt része a 98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet az Egészséges Budapest Program megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló rendelet 2. mellékletének 7. pontja szerint kiemelt beruházásokkal érintett terület. Az akcióterület környezetében nem tervezett a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése. A közösségi közlekedést az M3 metróvonal határozza meg, amelynek Nagyvárad tér és Népliget megállói kedvező közlekedési feltételeket biztosítanak a területet beépítéséhez.
› A terület jó elhelyezkedésű, közlekedési kapcsolata megfelelően biztosított. Az új városi szövetelemet a már kialakult városrészek struktúrájához illeszkedően kell kialakítani.
› A budapesti egészségügyi hálózat fontos részét képezheti, ezért a konstruktív együttműködés fontos mind az állami, mind a fővárosi, kerületi és a beruházói oldalról egyaránt.
› A meglévő, értékes, identitásalkotó, jó állapotú épületek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján.
› A fejlesztés során a területen jelenlévő értékes idős faállomány védelme biztosítandó.
› A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
› Jelentős környezetterhelést eredményez a Könyves Kálmán körút forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- Koordináció, kooperáció</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

IX-X/1 – Népliget vasútállomás és környéke

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>36,2 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>34,49 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló beépítésű terület (Vi-2), ebből min. 0,7 ha Közpark, közkert (Zk);
1,01 ha közúti közlekedési területeket (KÖu)
Jelentős része barnamezős terület;
A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td><td>Átmeneti zóna</td></tr>
<tr><td colspan="3">Az akcióterület a IX. kerületi József Attila lakótelep szomszédságában, részben pedig a X. kerületi Gyárdűlő városrészben fekszik, a Déli körvasút – Fertő utca – Bihari út – Ceglédi út – Ecseri út – Gyáli út (M5) felüljáró által határol területen. Az Üllői úttól északra lévő nagyobb részben alulhasznosított terület jelenlegi karakterét, jellemzően gazdasági funkciók és azok telephelyei (pl. Budapest Közút Zrt. közúti szolgáltatási igazgatósága) határozzák meg, kiegészülve néhány lakóépülettel, kereskedelmi egységgel és intézményekkel. A terület IX. kerületi felén – annak nagy részén az egykori Katonai Műszaki Főiskola sporttelepe funkcionált, melynek felszámolásakor az épületek elbontása mellett, a sport funkció is megszűnt, a terület jelenleg használaton kívüli. A terület Ecseri út és</td></tr>
</table>

Üllői út felőli része beépített: egyházi (Szent Kereszt Plébánia, mely helyi védettség alatt áll) és oktatási intézményi épületekkel (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Gundel Károly Vendéglátóipari Technikum), valamint vendéglátó egységgel és üzemanyagtöltő állomással.
Az akcióterület szomszédságában találhatók lakótelepek, gazdasági funkciójú területek, illetve a Népliget, mely utóbbitól a Déli körvasút választja el. A közösségi közlekedést az M3 metróvonal határozza meg, amelynek Ecseri út nevű megállója kedvező közlekedési feltételeket biztosít az Üllői út menti terület beépítéséhez. A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon várható a Magyar Állam beruházásaként zajló Déli körvasút bővítésének befejezése új Népliget megállóhellyel, amely jelentős új átszálló kapcsolatot teremt a városi közlekedési rendszerrel.

- A terület a fejlesztése során úgy alakítandó ki, hogy ahhoz a X/1 számú akcióterület (Népliget) is kapcsolódhasson. A két terület egymást kiegészítő, egymással kooperáló fejlesztése és a két városi szövet összekötése javasolt.
- Az akcióterület 50%-ot meghaladó részének beépítéséhez – annak volumene miatt – szükséges Népliget vasútállomás megléte. Népliget vasútállomás közvetlen gyalogos kapcsolattal kell, hogy rendelkezzen a Népligettel és az akcióterület Üllői út két oldalán fekvő részeivel.
- Az Üllői út – Ecseri út csomópont és a Népliget vasútállomás északkeleti peronfeljárata között közvetlen nyomvonalú, gyalogos sétányt kell kialakítani, amely a vasúti töltést átszelő aluljáró révén egyben a Népliget megközelítését is szolgálja.
- A kiváló közlekedési és zöldfelületi ellátottságra való tekintettel, a kompakt város követelményrendszerének érvényesítése érdekében törekedni kell a funkcionális vegyesség biztosítására, a lakó- és intézményi-irodai rendeltetés egyensúlyára. A zajkonfliktussal nem érintett területeken 100-150 lakás/hektár lakás sűrűség alakítható ki, nagyvárosias lakóterületi karakterrel kialakítva.
- A beépítés súlypontját a közösségi közlekedési létesítmények közelében szükséges biztosítani. Ennek érdekében a területrészen építhető szintterületi volumen legalább 60%-át a metró- és vasútállomás legközelebbi bejáratától számított 300 méteres gyalogos távolságon belül szükséges elhelyezni.
- Az alapfokú ellátás intézményi feltételeinek biztosítását és kereteit már a tervezés idején figyelembe kell venni. Ahhoz, hogy a szükséges alapellátás (bölcsődei, óvodai és általános iskolai) a felmerülő többlet igénynek megfelelően biztosított legyen, meg kell felelni a kompakt város követelményrendszerének és a vegyes funkcióösszetétel biztosításának feltételrendszerének (pl. vegyes funkciómix, sokszínű szolgáltatási rendszer helyben/ gyaloglási távolságban – 15perc – történő elérése, kiegyensúlyozott és tagolt városszerkezet, környezettel harmonizáló használat és beépítés, hatékony infrastruktúra-hálózat).
- Jelenlegi és jövőbeli hasznosítási lehetőségét meghatározza a terület szomszédságában meglévő és várhatóan megmaradó gazdasági és vasúti rendeltetések jelenléte, ezért a területen belüli rendeltetéseket a szomszédság esetleges zavaró hatásaira tekintettel kell kialakítani.
- A meglévő védett épület mellett a védettség alatt nem álló, jó állapotú építészeti elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, azok megtartása a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján elvárt. Az építészeti koncepció kialakítása során az értékes épületek helyreállítására és azok városépítészeti hangsúlyozására kell törekedni.
- A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakórendeltetés elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
- Jelentős környezetterhelést eredményez az Üllői út, a Gyáli út és a Déli körvasút, amelyre figyelemmel kell lenni a terület fejlesztése során (zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése). A vasútvonal védőtávolságát, valamint a metróvonal védelmi zónáját a terület beépítése során figyelembe kell venni.
- A terület a korábbi használatokból adódóan részben potenciálisan talajszennyezett, a fejlesztések feltétele a szennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.
- A területhasznosítást korlátozó 120 kV-os szabadvezetékes főelosztóhálózati nyomvonal földkábelbe átépíthető, illetve a területen áthaladó nagy átmérőjű, egyesített rendszerű főgyűjtőcsatornák kiválthatók, áthelyezhetők, azonban ezek a város energiaellátását, illetve szennyvízelvezetését nem akadályozhatják.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Közreműködés és koordináció a Déli körvasút fejlesztésében, valamint Népliget vasútállomás megvalósításában
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapest Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

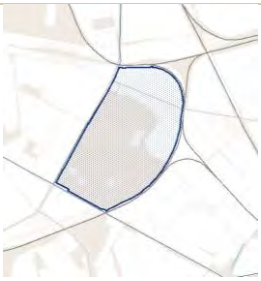
IX-XX-XXI/1 – Gubacsidűlő mellékközpont

<table>
<tr><td rowspan="4">
</td><td>A: 7,0 hektár</td><td rowspan="2">Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>B: 23,25 hektár</td></tr>
<tr><td>A: 4,18 ha Mellékközpont területe (Vt-M),
1,78 ha közúti közlekedési területeket (KÖu),
0,43 ha Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek) és
0,55 ha Folyóvizek medre és partja (Vf)</td><td rowspan="2">Duna menti zóna</td></tr>
<tr><td>B: 12,49 ha Mellékközpont területe (Vt-M),
0,3 ha Közpark Közkert (Zk),
5,1 ha közúti közlekedési területeket (KÖu),
5,75 ha Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Barnamezős terület, tervezett mellékközpont;
Differenciált központrendszer megvalósulását elősegítő akcióterület
A 38086/1 és 170009 helyrajzi számú telkeket (IX. és XX. Kerületek) a 619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet rozsdaövezeti akcióterületnek jelölte ki.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Dél-Pest térségében tervezett mellékközpont. Ahhoz, hogy a területegység betölthesse mellékközponti szerepkörét, a teljesen kialakulatlan terület új városépítészeti kialakítást, jelentős funkcióbővítést, és a közlekedési rendszer területileg érintett elemeinek fejlesztését igényli.
- A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon várható az akcióterület mindkét részét érintően a Magyar Állam beruházásában a csepeli Szabadkikötő vasútiforgalma számára egy új RSD (Gubacsi) híd építése, valamint hosszú távon a XX.-XXI. kerületek közötti közvetlen villamos kapcsolat létrehozása a meglévő Gubacsi hídon keresztül, amelyekkel összhangban lehet a területet beépíteni.
Továbbá hosszú távon az akcióterület „B” jelű részén tervezett az RSD-t keresztező Csepel-Albertfalva alagút és a H5, H6 és H7 HÉV vonalak pesti belváros alatti összekötése, amelyeket szintén figyelembe kell venni a terület beépítése során. A beépítéséhez szükséges H6 Budapest-Ráckeve HÉV vonal legalább Kálvin térig történő meghosszabbítása.
- Kiváló településszerkezeti elhelyezkedésével a Csepel-Albertfalva alagút kiépítése után létrejövő új körúti kapcsolaton kívül az Észak-déli regionális gyorsvasút és villamosvonal találkozásával, vízpartiságával, ezáltal a belvárosi közelséggel úgy kell kialakítani, hogy városszerkezeti szempontból ellenpólusa legyen a XIII. kerületi Göncz Árpád városközpontnak.
- Kijelölt mellékközpontként a terület fejlesztése során cél, hogy a kötöttpályás és nagykapacitású közlekedési hálózati kapcsolatokkal a szomszédos városrészek, illetve az agglomeráció csatlakozó településeinek központirányú forgalmát felfogja és magas színvonalú funkcionális kínálatával, új minőségű, intenzíven használt közösségi hely legyen, ezáltal a főközponti területet is tehermentesítse, az utazási kényszert csökkentse. A funkciómix rögzítésekor az akcióterület „B” jelű részén a Mellékközpont területen minimum 20 lakás/ha és maximum 200 lakás/ha lakás sűrűséget, az „A” jelű részén a Mellékközpont területen minimum 20 lakás/ha lakás és legfeljebb 150 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
- Funkcionális összetételének tervezése során összhangot kell teremteni a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között, törekedni kell a helyben elérhető magas szintű ellátás és szolgáltatások kialakítására, a funkció sokféleség biztosítására. Cél, hogy a kitűzött városszerkezeti szerephez illeszkedve, kiegyensúlyozott megoszlásban helyben álljanak rendelkezésre az ellátó funkciók, amelyeknek a kapacitása és minősége legyen összhangban a fejlesztés után várható használói összetétellel.
- Biztosítani kell a központrendszer, illetve a nagy kapacitású közösségi közlekedési hálózatokon lévő megállóhelyek megfelelő megközelíthetőségét a helyi kapcsolati hiányok megszüntetésével, akadálymentesítéssel, továbbá a kerékpáros és közösségi közlekedés közötti módváltást támogató eszközökkel.
- Lakódominánsterületegység kialakítása esetén a beépítéshez tartozó személygépjármű parkolókat ún. autómentes területek kialakítása érdekében a terület határán, koncentráltan kell megvalósítani, a terület egyes részeinek gépjármű forgalom alóli mentessége érdekében.</td></tr>
</table>

- A jelentősen alulhasznosított területen kiváló alkalom nyílik egy új, önálló központ városépítészeti kialakítására, amely a Duna-ág környezeti tényezőjét figyelembe vevő új építészeti minőséget jelentő városi együttes és központi terek kialakítására nyújt lehetőséget.
- Markáns építészeti kialakítást igényel, a kompozíció kialakítása során a hídfőtérség illeszkedő városépítészeti hangsúlyozására kell törekedni, a vízpart mindkét oldalán az illeszkedő, egységes képet nyújtó új együttes elhelyezésével.
- Az átalakuló területen a városszövet kontextusába illeszkedő kortárs beavatkozásoknak kell teret biztosítani, a megfelelő szomszédság kialakítása érdekében reagálni és illeszkedni szükséges a beállt és csatlakozó területek adottságaira. A terület pozíciójából adódóan városképi szempontból kiemelt jelentőséggel bír, ahol hangsúlyos a megengedett magasházak kompozícióba illeszkedő elhelyezése és tömegformálása. Új magassági pontok kialakításakor figyelembe kell venni a meglévő horizontális elemekkel való városképi látvány feltárulását, figyelembe véve a karakteres és értékes ipartörténeti építményeket, kéményeket, a vízpartokról, hidakról és környező főutakról feltáruló látványoknak harmonikus együttesekként kell megjelenniük a városképben.
- A Ráckevei (Soroksári)-Duna (RSD) menti sétány kialakítása, valamint zöldfelületek kialakítása szükséges a Fejlesztési tervlapon kijelölt szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat mentén, biztosítva a partra való lejutást is.
- Tekintettel kell lenni az RSD Natura 2000 területi besorolására, biztosítani kell az itt fellelhető értékes élőhelyek, ökológiai kapcsolatok fennmaradását.
- A helyi adottságok figyelembevételével a Mellékközpont területen (Vt-M) lakóépület elhelyezése esetén 25% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
- A terület a korábbi használatokból adódóan részben potenciálisan talajszennyezett, a fejlesztések feltétele a szennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. Jelentős környezetterhelést eredményez a Soroksári út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A vasútvonal védőtávolsága, valamint a vasút és HÉV vonal elválasztó hatása befolyásolja a helyi úthálózat és az építési hely kijelölését, amelyet a terület beépítése során figyelembe kell venni.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Közreműködés és koordinálás a Körvasút menti körút és a Csepel-Albertfalva RSD alagút építésében - Gubacsi hídon és csatlakozó úthálózatán villamos közlekedés kialakítása
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

X/1 – Népliget

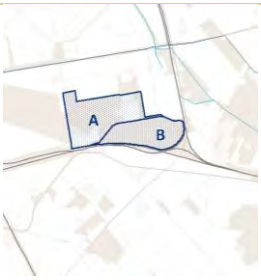
155,4 hektár	Középtáv
25,4 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**), **4,8 ha** Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (**Ln-3**), **22,9 ha** Nagykiterjedésű sportolási célú terület (**K-Sp**), **94,8 ha** Városi közpark (**Zv**) **0,8 ha** Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (**KÖe-K**) **43,0 ha** Közúti közlekedési területek (**KÖu**)	Átmeneti zóna
Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület	

A VIII., IX., X. kerületek találkozásánál fekvő Népliget Budapest legnagyobb városi parkja, ennek ellenére egyik legkevésbé látogatott és kedvelt közparkja. A park állapota és a szomszédos barnamezős, rozsdaövezeti, alulhasznosított és szlömösödő lakóterületek fejlesztése miatt az akcióterületi kijelölés különösen indokolt.

- A szomszédos városrészekkel való szerves kapcsolat kiépítése elsődleges. Fontos, hogy a már kialakult és fejlesztés alatt álló területek – elsősorban a lakóterületek – is élő kapcsolatba kerüljenek a parkkal.
- A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon várható a Magyar Állam beruházásában a Déli körvasút bővítésének befejezése Népliget megállóhellyel, amelyet figyelembe kell venni a park fejlesztésekor.

‣ A Népliget térszerkezeti kapcsolatainak erősítése, megközelíthetőségének, fogadópontjainak fejlesztése szükséges ahhoz, hogy a gyalogos- és kerékpáros elérhetőség javításával vonzóbbá váljon a város közparki hálózatában. ‣ A Népliget komplex zöldfelületi fejlesztése szükséges a stratégiai terv és intézkedési terv alapján a történeti kerti örökség figyelembevételével, erősítve a külső kapcsolódást biztosító gyalogos-kerékpáros kapcsolatokat. ‣ Jelentős környezetterhelést eredményez az Üllői út, a Hungária körút és a Kőbányai út, amelyre figyelemmel kell lenni a terület fejlesztése során (zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése). A vasútvonal védőtávolsága és a vasúti pálya töltésben történt kialakítását a terület beépítése során figyelembe kell venni.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- városi közpark zöldfelületi megújítása, fejlesztése a stratégiai terv alapján - koordináció, érdekegyeztetés a többi tulajdonossal (Magyar Állam, kerületi önkormányzat, magánszemélyek) a park megújítása érdekében
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Népliget stratégiai terve - Népliget intézkedési terve - Radó Dezső Terv

X/2 – Fehérdűlő és Terebesi-erdő

<table>
<tr><td rowspan="6">
</td><td>A: 56,5 hektár</td><td rowspan="2">Középtáv</td></tr>
<tr><td>B: 37 hektár</td></tr>
<tr><td>A: 21,3 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2),
20,5 ha Vegyes intézményi és nagyvárosias lakóterület (Vi-2/Ln-3), melyekből min. 1,03 ha Közpark Közkert (Zk)
2,3 ha Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területbe (Gksz),
2,9 ha Véderdő (Ev-1)
9,5 ha Közúti közlekedési területek (KÖu)</td><td rowspan="4">Átmeneti zóna</td></tr>
<tr><td>B: 14,1 ha Közpark, közkert (Zk),
22,9 ha Rekreációs célú erdőterület (Er)</td></tr>
<tr><td>A: A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület, Részben barnamezős terület</td></tr>
<tr><td>B: Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">A területet északról gazdasági és nagyvárosias lakóterületek, keletről és délről vasútvonalak, illetve a Keresztúri út, nyugatról a nagy forgalmú Fehér út határolja. Az akcióterület településszerkezeti helyzetét a közeli Örs vezér tere mellékközpont kedvezően, míg a területtel közvetlenül határos gazdasági területek és vasútvonalak kedvezőtlenül befolyásolják. Az „A” területen a használaton kívüli és beépítetlen területek mellett az alulhasznosított területeken gazdasági rendeltetések (raktározás, kereskedelem, hulladékgyűjtő udvar), valamint hitéleti rendeltetés (Erdélyi Gyülekezet Reménység Szigete) található. A terület jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik.
‣ A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként, hosszú távon tervezett a Körvasút menti körút, amely biztosítja az akcióterület jó színvonalú működtetését. A körút megjelenését megelőzően is beépíthető az akcióterület teljes egészében, a Keresztúri útnak a Salgótarjáni út nyomvonalán a Hungária körútig történő bevezetése, valamint a Fehér út – Kőrösi Csoma Sándor út jelentette útvonalon a Kőbánya-felső vasútállomás áthelyezésének részeként tervezett, új külön szintű vasúti keresztezés megvalósítása esetén, megfelelően ütemezetten. A hatályos HÉSZ szerinti infrastruktúra feltételek olyan felülvizsgálata javasolt, amely figyelembe veszi a terület beépítése során létrejövő tényleges funkciómixet is.
‣ A vegyes funkciómix kialakításakor az Éles sarok környezetében és a Keresztúri út mellett gazdasági, a Fehér út mentén intézményi funkciók, valamint a forgalmas közlekedési útvonalaktól védettebb területrészeken, az intézményi funkciók mellett, lakórendeltetés is elhelyezhető. Emellett az optimális lakás sűrűség és fenntarthatóság, gazdaságosság érdekében az „A” terület esetében a vegyesen alkalmazható területhasználatú terület fejlesztésekor Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület esetében minimum 80 lakás/ha és maximum 150 lakás/ha, míg Vegyes intézményi területre vonatkozóan</td></tr>
</table>

minimum 20, maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). › Az „A" jelű területen helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. Az „A" jelű terület minőségi zöldfelületi fejlesztése, a terület zöldfelületi rendszerének kialakítása szükséges, csatlakozva a környezet zöldhálózatához. › A „B" jelű Terebesi parkerdő területén rekreációs funkciók létesítésével, a meglévő erdőtagok ökológiai szemléletű fejlesztésével új összvárosi jelentőségű zöldinfrastruktúra elem alakítandó ki. › A területet tagoló Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdők megőrzendők. › A korábbi és szomszédos környezethasználat következtében potenciálisan szennyezett a terület, illetve részben kármentesítéssel érintett. A fejlesztések feltétele a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. › Jelentős környezetterhelést eredményez a Fehér út forgalma, az „A" jelű területen követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A vasútvonalak védőtávolságát és elválasztó hatását a terület beépítése során figyelembe kell venni.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Keresztúri út Salgótarjáni út összekötésének megépítése - új összvárosi jelentőségű zöldinfrastruktúra elem létesítése
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Radó Dezső Terv - Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv - Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program

X/3 –Egykori Sörgyár

30,8 hektár	Hosszú táv
2,6 ha Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (**Vt-H**), **24,1 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**), **4,2 ha** Közpark, közkert (**Zk**)	Átmeneti zóna
A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

A terület Kőbánya felértékelődő területén, központjának közvetlen szomszédságában található. Az akcióterület és annak tágabb környezetének településszerkezeti helyzetét a kerületet érintő vasútvonalak elvágó hatása kedvezőtlenül befolyásolja. Nagy kiterjedésű pincerendszer húzódik a terület alatt, amely meghatározza a terület fejlesztési lehetőségeit.

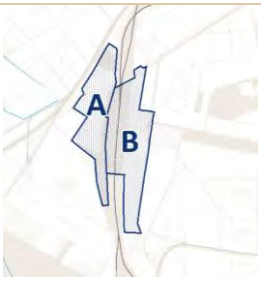
› A szerkezeti kapcsolatok és a területek tagolásának kialakítása során cél a lakóterületek megfelelő közúti elérésének biztosítása és annak elkerülése, hogy a fejlesztések következtében generálódó többletforgalom az érzékeny lakóterületeket terhelje.
› Az akcióterületen nem tervezett a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése a kerékpáros főhálózat kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz és villamos hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni.
› A beépítéshez tartozó személygépjármű parkolókat ún. autómentes területek kialakítása érdekében a terület határán, koncentráltan kell megvalósítani, a terület egyes részeinek gépjármű forgalom alóli mentessége érdekében.
› Az akcióterületen biztosítani kell az olyan vegyes funkciómix meglétét, amely a pihenés, intézmények és szolgáltatások mellett a lakórendeltetéskörnyezethez illeszkedő módon történő kialakítását biztosítja. Az Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területen minimum 20 lakás/ha, maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
› A kerület megújuló történelmi központjának egyik kiemelkedő fejlesztési helyszíneként, a meglévő pincerendszer hasznosítása mellett, biztosítani kell a központi szerep betöltéséhez szükséges közösségi, szórakoztató, vendéglátó és kereskedelmi rendeltetéseket.

‣ A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. ‣ A terület egyedi adottságainak kihasználásával és értékes zöldfelületi elemeinek megőrzésével a kerületi zöldhálózattal összekapcsolódó, minőségi zöldfelületi rendszer kialakítása és belső zöldfelületi kapcsolatok megteremtése, rekreációs lehetőségek fejlesztése szükséges, összehangoltan az építészeti örökség hasznosításával. A Csajkovszkij park zöldfelületi megújítása, rekreációs fejlesztése szükséges. ‣ A korábbi környezethasználat következtében potenciálisan szennyeződhetett a terület. A fejlesztések feltétele a szennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- résztulajdonosként az épített örökség hasznosításának elősegítése, a védettség alatt álló épületek hasznosításának szabályozása
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

X/4– Sárga rózsa

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td>55,7 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (Lk-2), melyből min. 2,79 ha Közpark Közkert (Zk)</td><td rowspan="2">Elővárosi zóna</td></tr>
<tr><td>Differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">Az akcióterület az egykori városszéli helyzetéből adódóan Kőbánya legkevésbé beépített területe. A nyugati, szomszédos terület a XX. század elejétől fokozatosan épült be D-i irányban a Kerepesi úttal párhuzamos utcaszerkezettel. Az akcióterületet keleti irányban erdőterület, délről pedig a Rákos-patak határolja. Az elővárosi zóna jellemzően kertvárosias terület, amelyet egyéb általános használat szerinti területek öveznek.
‣ A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon tervezett Körvasút menti körút, nagy távlatban a Sárga rózsa utca – Kozma utca közúti kapcsolat. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni.
‣ A településrendezési eszközök és a városszerkezetben elfoglalt helye alapján a terület elsődlegesen lakásépítésre alkalmas. Minimum 50 lakás/ha, de maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani a Kisvárosias, jellemzően szabadon álló beépítésű lakóterületen, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
‣ Az alapfokú ellátás intézményi feltételeinek biztosítását és kereteit már a tervezés idején figyelembe kell venni. Ahhoz, hogy a szükséges alapellátás (bölcsődei, óvodai és általános iskolai) a felmerülő többlet igénynek megfelelően biztosított legyen, meg kell felelni a kompakt város követelményrendszerének és a vegyes funkcióösszetétel biztosításának feltételrendszerének (pl. vegyes funkciómix, sokszínű szolgáltatási rendszer helyben/ gyaloglási távolságban – 15p – történő elérése, kiegyensúlyozott és tagolt városszerkezet, természeti környezettel harmonizáló használat és beépítés, hatékony infrastruktúra-hálózat).
‣ A helyi adottságok figyelembevételével kisvárosias lakóterületeken (Lk-2) lakóépület elhelyezése esetén 40% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

XI/1 – Kelenföldi pályaudvar

<table>
<tr><td rowspan="4">
</td><td>A: 15,7 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>B: 22,4 hektár</td><td>Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>A: 11,55 ha Mellékközpont területe (Vt-M),
2,16 ha közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület és mellékközpont területe kétszintű területhasználat (K-Közl-É/Vt-M),
1,96 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td><td rowspan="3">Átmeneti zóna</td></tr>
<tr><td>B: 8,55 ha Mellékközpont területe (Vt-M),
9,14 ha Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület és mellékközpont területe kétszintű területhasználat (K-Közl-É/Vt-M),
1,27 ha Közpark, közkert (Zk),
3,45 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Barnamezős terület, részben kialakult mellékközpont;
A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">A terület Budapest XI. kerületében helyezkedik el az M1-M7 autópálya közelében az Őrmező – Kelenföld – Kelenvölgy városrészek határán, Budapest nyugati kapujaként. Közösségi közlekedéssel és közúton egyaránt jól megközelíthető, biztosított a közlekedési eszközváltás lehetősége is. A terület a Kelenföld – Etele tér mellékközpont részeként a főváros fontos közlekedési csomópontja. A terület átalakulása megindult a Budapest One irodaház és az Etele Pláza megépítésével. Ezek léptéke is jelzi, hogy a még beépítetlen vagy átalakuló területek jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek munkahely, kereskedelem és szolgáltatások bővítése, vagy a környezeti adottságok figyelembevételével lakórendeltetés terén.
› A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként a Magyar Állam beruházásában a helyközi autóbuszpályaudvar áttelepítése tervezett az „A” jelű területre. Mindkét területen jelentős számú P+R parkoló további fenntartása és parkolóházba helyezése is tervezett, amelyhez a megfelelő területbiztosítás szükséges, valamint távlatban itt valósul meg a nagy sebességű vasúti közlekedés városi szerepű megállóhelye, amelynek figyelembevételével lehet a területet beépíteni. A „B jelű terület teljes beépítéséhez előzetesen a Somogyi út Andor utcáig tartó kiépítése és azon a villamos közlekedés meghosszabbítása szükséges.
› A Dél-Budán kialakulóban lévő intermodális központ (mellékközpont) ahhoz, hogy betölthesse szerepkörét, elsősorban funkcióbővítő fejlesztést igényel. A funkcionális összetétel és fejlesztések meghatározásánál a helyi lakosság és agglomerációs utazóközönség igényeinek kiszolgálása a feladat, biztosítva a munkahelyi, kereskedelmi és szolgáltatási igényeket és gyaloglási távolságban való elérésüket a lakóhelyüktől és a közlekedési eszközváltás helyszínétől, mely hozzájárul a kiegyensúlyozott kompakt városszerkezet és a differenciált központrendszer erősítéséhez, megvalósulásához.
› A vasúti csomópontokhoz kapcsolódóan (Déli pályaudvarnál, Kelenföldön) kiegyenlítettebb munkahelyi kínálatot kell megteremteni, ami oldani képes a két városrész közötti jelentős hivatásforgalmat. Kiemelten fontos a várostérséggel történő együttműködés, a területi koordinálás. Az irodafejlesztések mellett biztosítani szükséges a vegyes funkcióösszetételt szolgáltatásokkal és új lakórendeltetésekkel egyaránt. A vegyes funkciómix rögzítésekor a Mellékközpont területére (Vt-M általános használatra) minimum 20, az „A” terület esetében maximum 200, a „B” terület esetében pedig maximum 150 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani az akcióterületre vonatkozóan, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
› A helyi adottságok figyelembevételével településközponti vegyes (Vt-M) területen lakóépület elhelyezése esetén 25% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
› Az alulhasznosított vasúti területek fejlesztésének előfeltétele a potenciális talajszennyezettség feltárása, a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítése szükséges.
› Jelentős környezetterhelést eredményez a Budaörsi út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A metró vonal védőtávolságát, valamint a vasútvonal védőtávolságát és elválasztó hatását a terület beépítésének tervezésekor figyelembe kell venni.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- együttműködés az állami fejlesztésekben, koordinálás
- a helyi és az agglomerációs utazóközönség igényfelmérése, azok összehangolása és érdekérvényesítése
- P+R és B+R parkoló átépítése</td></tr>
</table>

	- Somogyi úti villamos megépítése
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv - Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program

XI/2 – Kelenföldi Duna-part

A: 26 hektár	Középtáv
B: 59,8 hektár	Középtáv
A: **19,3 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**), **2,27 ha K**özpark, közkert (**Zk**), **1,12 ha** Szennyvízkezelés területe vagy közműelhelyezési terület (beépítésre nem szánt) **(K-Sz),** **1,64 ha** Folyóvizek medre és partja **(Vf),** **1,58 ha** Közúti közlekedési terület **(KÖu)**	Duna menti zóna
B: **14,88 ha** Mellékközpont területe **(Vt-M),** **22,25 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területbe (**Vi-2**), **0,44 ha** Közpark, közkert (**Zk**), **1,3 ha** Szennyvízkezelés területe vagy közműelhelyezési terület (beépítésre nem szánt) **(K-Sz),** **12,54 ha** Régészeti bemutató terület **(Kb-Rég),** **5,31 ha** Folyóvizek medre és partja **(Vf),** **3,11 ha** Közúti közlekedési terület **(KÖu)**	
A: Barnamezős terület B: Részben baramezős terület; A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

A terület a Kelenföld és Albertfalva (mellékközpont) városrészeket érinti a Duna-part mentén. Az utóbbi évek tendenciája szerint az alulhasznosított vagy használaton kívüli, korábbi ipari és gazdasági területeket felváltják a lakó és vegyes intézményterületek.

- A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon, a terület középső részét érintően tervezett a Galvani híd és kapcsolódó úthálózatának fejlesztése, a terület déli határán a Csepel-Albertfalva híd a Körvasút menti körúttal, amelyekkel összhangban lehet a területet beépíteni.
- Az „A" jelű akcióterületen jelentősebb méretű közműlétesítmény az Albertfalvai Szivattyútelep, amely nagy átmérőjű, egyesített rendszerű csatornán keresztül fogad szenny- és csapadékvizeket és továbbít nyomóvezetékeken keresztül a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre.
- A nagy kiterjedésű fejlesztési terület tervezett beépítésekor a kompakt város követelményrendszerén belül meg kell felelni a vegyes funkcióösszetétel biztosításának feltételrendszerének, már a tervezés időszakában is, a „rövid utak városa" fejlesztési alapelv érvényesítésével egyetemben.
- A nagy kiterjedésű fejlesztési terület beépítésekor a kompakt város követelményrendszerén belül meg kell felelni a vegyes funkcióösszetétel biztosításának feltételrendszerének a „rövid utak városa" fejlesztési alapelv érvényesítésével egyetemben. A Duna-part közelségét kihasználva és a megjelenő új lakosok megfelelő életminősége érdekében biztosítani szükséges a rekreációs lehetőségeket, a munkahelyek és szolgáltatások gyalogos távolságban történő elérését. Már a tervezés időszakában számolni kell a megjelenő többlet humáninfrastruktúra igényekkel és ezzel összhangban biztosítani kell az alapfokú ellátás intézményi feltételeit, kereteit.
- A „B" jelű akcióterületen a beépítéshez tartozó személygépjármű parkolókat ún. autómentes területek kialakítása érdekében a terület határán, koncentráltan kell megvalósítani, a terület egyes részeinek gépjármű forgalom alóli mentessége érdekében.
- Lakórendeltetést célzó fejlesztések esetén már a tervezés során törekedni kell a differenciált lakáskínálatra, a különböző társadalmi rétegek kiszolgálására. A vegyes funkciómix rögzítésekor minimum 20, maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani együttesen az akcióterület „A" és „B" Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területére vonatkozóan, míg a „B" akcióterület „Mellékközpont területére"

vonatkozóan minimum 20, maximum 150 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). › A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakórendeltetés elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. › A természetközeli fásítással rendelkező Duna menti sáv vegetációja megőrzendő. › A terület fejlesztése során a Duna és ártere Natura 2000 (kiemelt jelentőségű természetmegőrzési) terület értékeinek kiemelt figyelembevétele, megőrzése szükséges. › A Dunáról feltáruló látványt elsősorban a beépített városképi karakter határozza meg, ezért az épített környezethez való illeszkedés szempontjai kiemelt figyelmet érdemelnek és meg kell őrizni, védeni szükséges a feltáruló dunai panorámát. A „B" terület esetében a védendő karakterben a természeti környezet erősen dominál, így bármilyen beavatkozás elsődlegesen a táji környezethez való illeszkedés és a táj felé irányuló rálátás szempontjából tervezendő és megvalósítandó. › A környező lakó- és intézményterületek gyalogos-kerékpáros és zöldhálózatához kapcsolódó Duna-parti zöldfolyosó kialakítása szükséges, magas minőségű, egységes arculatú változatos pihenő- és rekreációs funkciókkal ellátott lineáris park létesítése, amely kapcsolódik a Kopaszi-gát zöldfelületéhez. › Az egykori gazdasági területeken a potenciálisan szennyezett területek feltárása a fejlesztések előfeltétele, a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése szükséges. › Jelentős környezetterhelést eredményez a Budafoki út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Koordináló szerep a terület átalakulása, Duna-parti zöldfolyosó kialakítása, a kompakt város követelményeinek megvalósítása érdekében - közreműködés és koordinálás a Galvani híd és a csatlakozó úthálózat megépítésében, illetve a Körvasút menti körút és Csepel-Albertfalva híd megvalósításában
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv - Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program - Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program

XI/3 – Dél-budai Centrumkórház

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>14,5 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>8,1 ha Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület (K-Eü), melyből min. 350 m² Közpark Közkert (Zk)
5,3 ha Rekreációs célú erdőterület (Er)
1,1 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)
Egészségügyi intézményhálózat fejlesztését támogató akcióterület</td><td>Átmeneti zóna</td></tr>
<tr><td colspan="3">A terület a XI. kerület M1-M7 autópálya bevezető szakasza és a Balatoni út közötti háromszögben helyezkedik el. A terület ma beépítetlen. A 262/2021. (V. 20.) Korm. rendelet az Egészséges Budapest Program megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló rendelet kiemelt beruházássá nyilvánította a területet. A terület a Dél-Budai keserűvíztelepek hidrogeológiai B védőterületén található.
› Az akcióterület környezetében nem tervezett a közlekedési rendszer fejlesztése a kerékpárosháló kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni.
› A budapesti egészségügyi hálózat fontos részét képezi majd, ezért a konstruktív együttműködés fontos mind az állami, mind a fővárosi, illetve kerületi oldalról egyaránt. Megvalósulásával jelentős terhet venne le a Budapest és a környező agglomeráció által túlterhelt és elöregedett fővárosi kórházi állományról.
› A terület környezetébe (Országos Erdőállományi Adattár szerinti erdőterülethez) és a tervezett használathoz illeszkedő zöldfelületi kialakítás, az M1-M7 bevezető szakasza felől intenzívebb növényállomány telepítése szükséges. A területen található Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdők megőrzendők.
› Az M1-M7 bevezető szakasz környezeti terhelését a tervezett kórház létesítése, kialakítása során figyelembe kell venni.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- Koordináló szerep</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

XI/4 – Tóváros

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>39,3 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>31,86 ha Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (Lk-2),
2,38 ha Közpark, közkert (Zk),
5,06 ha Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek)
Differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterület</td><td>Elővárosi zóna</td></tr>
<tr><td colspan="3">A terület Kőérberek városrészben helyezkedik el a Hosszúréti-patak és a Repülőtéri út, 1-es vasútvonal által közrezárt sávban, jellemzően természetközeli, kertvárosias és zártkertes területek szomszédságában. Megközelítése közúton és a 41-es villamossal lehetséges. A korábban beépítetlen terület két évtizeddel ezelőtt kezdett el beépülni lakóparkokkal és rekreációs-szabadidős létesítményekkel. Újabb lakóépületek építése van folyamatban.
› Az akcióterület környezetében nem tervezett a közlekedési rendszer fejlesztése a vasútvonal és a kerékpárosháló kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni.
› Az új beépítésű terület településszerkezeti adottságából és a központrendszertől való távolságból is adódóan a megjelenő új lakosszámmal összhangban optimalizálni szükséges a szolgáltatáskínálatot, biztosítani kell a vegyes funkciómixet, a differenciált lakáskínálat – munkahely – pihenés/rekreáció – intézmények (ezen belül az alapfokú humáninfrastruktúra) és szolgáltatások környezethez illeszkedő módon történő kialakításával. A vegyes funkciómix rögzítésekor minimum 50, maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani az általános használat szerinti Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületre vonatkozóan, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
› A helyi adottságok figyelembevételével a kisvárosias lakóterületen (Lk-2) lakóépület elhelyezése esetén 40% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.</td></tr>
</table>

▸ A patak menti zöld- és erdőterületek ökológiai szempontokat szem előtt tartó fejlesztése, Kamaraerdő – Kőérberek – Őrmező kerékpáros-gyalogos, rekreációs célú összekapcsolása szükséges. ▸ A Hosszúréti-patak közelségének, mint értéknek és lehetőségnek a figyelembevételével, a Kána-tó, tórendszer vízrendezési és ökológiai szempontú felülvizsgálata, revitalizációja, valamint a kapcsolódó partszakasz rekreációs fejlesztése szükséges. ▸ A területet érinti az északi oldalán levő vasútvonal védőtávolsága és elválasztó hatása, amelyet beépítés során figyelembe kell venni. ▸ Jelentős mértékű biztonsági övezettel rendelkező földgáz szállítóvezeték korlátozza a Balatoni út melletti terület hasznosítását, amit a beépítés kialakításánál figyelembe kell venni.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Koordinálás
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

XIII/1 – Marina Part északi területe

23 hektár	Középtáv
4,21 ha Mellékközpont területe (**Vt-M**), melyből min. **0,46 ha** Közpark Közkert (**Zk**) **3,44 ha** Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**), **4,26 ha** Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (**Vt-H**), **6,52 ha** Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (**Ln-3**), **2,94 ha** Közpark, közkert (**Zk**), **1,33 ha** Folyóvizek medre és partja **(Vf),** **0,28 ha** Közúti közlekedési terület **(KÖu)**	Duna menti zóna
Barnamezős terület, A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Az egykori ipari terület Angyalföld városrészben helyezkedik el a Duna és a Váci út között, a Meder utcától északra. Az egészen az Újpesti vasúti hídig húzódó partközeli terület felhagyott, jellemzően használaton kívüli terület, jelentős zöldfelületi aránnyal. A terület északi részén található néhány épületben irodai és igazgatási rendeltetések találhatók, kikötői csatlakozással ellátva. Itt az egykori Magyar Hajó- és Darugyár működött, az épületeket ugyan elbontották, de a terület továbbra is potenciálisan szennyezett.

- A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon a Duna környezetében tervezett az Eurovelo6 nemzetközi kerékpárút és a Népsziget elérését biztosító gyalogos-kerékpáros híd építése, amelyeket figyelembe kell venni a terület beépítése során.
- A nagy kiterjedésű fejlesztési terület tervezett beépítésekor a kompakt város követelményrendszerén belül meg kell felelni a vegyes funkcióösszetétel biztosításának feltételrendszerének, már a tervezés időszakában is, a „rövid utak városa" fejlesztési alapelv érvényesítésével egyetemben. Biztosítani kell a vegyes funkciómix meglétét, a lakás – munkahely – pihenés/rekreáció – intézmények és szolgáltatások környezethez illeszkedő módon történő kialakításával. A vegyes funkciómix rögzítésekor a Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület esetében minimum 80, maximum 150 lakás/ha, a Mellékközpont területére vonatkozóan minimum 20, maximum 150 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). A megjelenő új lakosszámmal összhangban kell az alapfokú ellátás intézményrendszerét is fejleszteni a területen és környezetében.
- A terület városképi szempontból exponált pozícióban van, egyrészt a Váci út kapu szerepével, másrészt a Duna közelsége miatt, melyhez az új beépítésnek harmonikus épületkompozíciókkal, differenciált épületmagasságokkal és változatos építészeti megfogalmazásokkal illeszkedni kell.
- A városképi megjelenés szempontjából kiemelten hangsúlyos a megengedett magasház kompozícióba illeszkedő elhelyezése és tömegformálása.
- Biztosítani kell a Duna-part megközelíthetőségét, a vízzel való kapcsolatot olyan fejlesztési program kialakításával, mely összeilleszthető az árvízi kitettséggel.
- Kulcsfontosságú a Duna-part végigjárhatóságának biztosítása, és a part menti zöldfolyosó erősítése.

‣ A helyi adottságok figyelembevételével településközponti vegyes (Vt-M, Vt-H) és intézményi vegyes (Vi-1) területen lakóépület elhelyezése esetén 20%, nagyvárosias lakóterületen (Ln-3) lakóépület elhelyezése estén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó. ‣ A terület fejlesztésének feltétele a feltárt szennyezettségek felszámolása, a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. ‣ Jelentős környezetterhelést eredményez a Váci út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. Figyelembe kell venni, hogy az Újpesti öböl a nemzetközi víziút útként is funkcionáló dunai hajózás téli kikötője. ‣ A terület részben hullámtér, elsőrendű árvízvédelmi védvonal nem védi, illetve egy része nagyvízi mederben található. Az elsőrendű árvízvédelmi védvonal kiépítésének helyét biztosítani kell.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- A Népsziget elérését az akcióterület súlypontjában biztosító új gyalogos-kerékpáros híd építése és fenntartása - Az elindult fejlesztés során kapcsolattartás a beruházóval és a kerületi önkormányzattal, a fővárosi vagyonkezelésű területek hasznosítása, a Duna-part és a látvány védelme
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv - Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program - Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program

XIII/2 – Reno-udvar / Csavargyár és Láng gépgyár területe

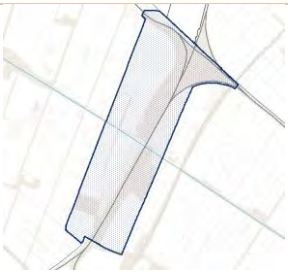
20,4 hektár	Középtáv
15,09 ha Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**), **0,94 ha** Közpark, közkert (**Zk**), **0,42 ha** Folyóvizek medre és partja (**Vf**), **3,93 ha** Közúti közlekedési terület **(KÖu)**	Duna menti zóna
Barnamezős terület Láng gépgyár: Műemléki környezet területe, műemlék épülettel, A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Vizafogó városrészben helyezkedik el a két területegységből álló akcióterület. A Rákos-pataktól északra, a Váci út és a Cserhalom utca között helyezkedik el a jelenlegi gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató rendeltetésű terület, részben használaton kívüli területekkel. Korábban az Angyalföldi Hőerőmű és az Első Magyar Csavargyár működött a területen. A Reno-udvarban jelenleg is található működő gazdasági rendeltetés, de leromlott állapotú épület-állománnyal rendelkezik. A Csele utcától délre elhelyezkedő terület jelenleg nincs hasznosítva. A Rákos-pataktól délre a Turbina utcáig húzódik az egykori Láng gépgyár területe, mely jelenleg alulhasznosított, itt a beépítést korlátozó közművezeték (nagy átmérőjű, egyesített rendszerű csatorna) található.

- A Duna felé eső szomszédos területek is átalakulóban vannak, ahol új lakórendeltetésű beépítések jelennek meg. Ezekre is reagálva az akcióterületen a kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztések megvalósítása a cél. A „rövid utak városa" fejlesztési alapelv követelményeit (pl. vegyes funkciómix, szolgáltatások helyben/ gyaloglási távolságban történő elérése) kell érvényesíteni, olyan többfunkciós épületegyütteseket kell tervezni, melyek a lakó és irodafejlesztések mellett minőségi kínálatbővítést eredményeznek a szolgáltatások terén.
- A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon tervezett a kerékpáros hálózat fejlesztése, és hosszú távon pedig villamos építés, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni.
- A fejlesztési terület tervezett beépítésekor a kompakt város követelményrendszerén belül meg kell felelni a vegyes funkcióösszetétel biztosításának feltételrendszerének, már a tervezés időszakában is, a „rövid utak városa" fejlesztési alapelv érvényesítésével egyetemben. A vegyes funkciómix rögzítésekor maximum

120 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani a teljes akcióterületre vonatkozóan, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). › A Váci út mentén a zajvédelmet is biztosító, karakteres, zárt térfal kialakítása a cél, míg az Esztergomi út és a Cserhalom út felől tagoltabb legyen a beépítés, melyet a funkciómegoszlás is követ oly módon, hogy a lakóépületek a Duna felőli oldalra, míg az irodák, egyéb szolgáltatások és kereskedelmi rendeltetések a Váci út felé kerülnek elhelyezésre. › A csatlakozó területek adottságaira és a városszerkezeti ritmusokra tekintettel differenciált magasságú beépítést kell tervezni. › Az egykori Láng gépgyár területén a védett épületeket meg kell őrizni, az új beépítésnek pedig reagálni szükséges erre az intenzitás és az épületmagasság terén. A Vizafogó utcától a Forgács utca vonaláig tartó 65 méteres magasház kijelölés, lehetőséget biztosít arra, hogy a tömbbelső oldottabb légtárarányokkal kerüljön kialakításra, melyet a Rákos-patakhoz kapcsolódó tervezett zöld gyalogos tengely is tovább erősítene. Városszerkezeti és városképi szempontból a Dunára vezető Vizafogó tengely hangsúlyának erősítését is segítheti a magasabb épületkompozíciók tervezése. › A beépítéseket úgy kell megvalósítani, hogy a Rákos-patak menti átszellőzési sáv továbbra is biztosított legyen. › A fejlesztés során feladat a Rákos-patak érintett szakaszának revitalizációja, a part menti zöldfolyosó erősítése, gyalogos-kerékpáros végigjárhatóság biztosítása. › A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-1) területen lakóépület elhelyezése esetén 25% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. › A terület fejlesztésének feltétele a feltárt szennyezettségek felszámolása, a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése. › Jelentős környezetterhelést eredményez a Váci út, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- A fejlesztés során kapcsolattartás a beruházóval és a kerületi önkormányzattal, koordinálás
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv - Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program

XIV/1 – Rákosrendező

144,8 hektár	Hosszú táv
71,85 ha Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület és nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület vegyesen alkalmazható területhasználat (**Vi-3/Ln-3**), **12,8 ha** Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület és intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület kétszintű területhasználat (**Köe-K/Vi-2**), **14,36 ha** Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (**Köe-K**), **0,7 ha** Folyóvizek medre és partja (**Vf**) a fentiekből **min. 25 ha** Városi közpark **(Zv)** **továbbá:** **1,16 ha** Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**), **26,03 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**), **0,7 ha** Közpark, közkert (**Zk**), **14,31 ha** Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (**Köe-K**) és **5,26 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	Átmeneti zóna
Barnamezős terület, műemléki épület	
Rákosrendező területe, a város második legnagyobb akcióterülete, amelynek meghatározó szerkezeti elemei a területen áthaladó, annak tengelyét képező országos vasúti nyomvonalak. A közel 150 hektárból 26,5 hektár megmaradó vasúti terület. A 91,9 ha fejlesztésre alkalmas jelentős változással érintett terület elsősorban a vasúti vágányok közvetlen szomszédságában helyezkednek el, illetve a hálózati szempontból megszüntethető vágányok	

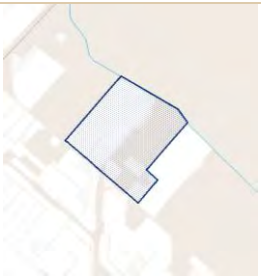
helyén alakítható ki. Ez az alulhasznosított, vagy hasznosítatlan terület infrastruktúrával jelenleg csak részlegesen ellátott. Közepét átszeli a Rákos-patak, mely ökológiai hálózat-ökológiai folyosó területe.

- Elsődleges feladat, hogy a területen olyan kiegyensúlyozott, arányos városszerkezet jöjjön létre, amely a szükséges infrastruktúra kiépítésével, megfelelő tagolással és funkció összetétellel integrálja a területet a környező városszerkezetbe. A kötöttpályás vonalakon új átszálló csomópontok kialakításával új súlyponti térségek kiépítése szükséges: Szegedi út – Nagy Lajos király útja csomóponti térség, Rákos-patak MillFAV (Millenniumi Földalatti Vasút) tervezett megállójának térsége, Körvasút menti körút és a vasúti megállók térsége, eszközváltási csomópontja. A kiemelt csomóponti térségekben magasabb szintterületi átlagérték és épületmagasság alkalmazható.
- A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként több közlekedési elem is érinti az akcióterületet, amelyek mindegyikét meg kell valósítani a terület teljeskörű fejleszthetőségéhez. A terület beépítésének megkezdéséhez szükséges a középtávon tervezett Szegedi út – Nagy Lajos király közötti közúti – villamos – kerékpáros kapcsolat rendelkezésre állása. A városközponttal való kötöttpályás kapcsolatot alapvetően a meghosszabbítandó MillFAV biztosítja, ennek és az új végállomáshoz kapcsolódó P+R és B+R parkolók kiépítése a terület fejleszthetőségének alapfeltétele. A terület teljes beépítéséhez szükséges továbbá az érintett vasútvonalak fejlesztése és az M3 autópálya bevezető szakasz elérését biztosító közúti kapcsolat megépítése is.
- A terület feltárásához és szerkezetbe integrálásához szükséges új közterülethálózat és az építési helyek meghatározásakor figyelembe kell venni a területet átszelő és azt határoló vasútvonalak védőtávolságát és elválasztó hatását.
- A MillFAV és a tervezett körvasút menti csomópont környezetében szolgáltatásokban gazdag környezetet kell kialakítani, a terület magas színvonalú funkcionális kínálatával, új minőségű, intenzíven használt közösségi hely kialakításával. Lakás fejlesztési célra a Vi-2/Ln-3 és a KÖe-K/Vi-2 jelű általános használatú terület alkalmas lehet a megfelelő akusztikai védelem mellett, a kialakítandó a 25 hektáros zöldterület figyelembevételével tehát összesen 59,5 hektár lakásfejlesztési célra is igénybe vehető terület van az adott területen. Új lakó rendeltetés kialakítása a környezeti terhelésektől védett helyszíneken, az ellátását biztosító alapvető humán szolgáltatások egyidejű kiépítésével történhet (minimum 100 lakás/ha). Kulturális, szociális, oktatási rendeltetések elhelyezése is szükséges annak érdekében, hogy a területet ne csak az itt élők és itt dolgozók használják. Lakossági rekreációs és sportolási lehetőségek biztosítása is alapelvárás az egykori pályaudvar területén, kapcsolódva a Rákos-patak rekreációs folyosójához. A védett épületek – vasúti épületek, víztorony – megújítására kiemelt figyelmet kell fordítani. A Vasúttörténeti Park fejlesztése és integrálása szükséges az új városnegyedbe. A beépítés sűrűségi súlypontjait, a területen belüli alközpontok hálózatát és azok funkcionalitását a „15 perces város" elvének megfelelően szükséges meghatározni. Az esetlegesen építeni tervezett magasházak magasságának meghatározásánál és elhelyezésénél elsődleges szempont kell legyen, hogy a hagyományos budapesti városi tájba illesztése körültekintően történjen.
- A beépítéshez tartozó személygépjármű parkolókat ún. autómentes területek kialakítása érdekében a terület határán, koncentráltan kell megvalósítani, a terület egyes részeinek gépjármű forgalom alóli mentessége érdekében.
- A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2/Ln-3) területen lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
- Az akcióterület Budapest zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztéseinek kiemelt helyszíne: Rákos-patak érintett szakaszának revitalizációja, az abból duzzasztott tó, valamint egy új, teljes értékű zöldfelülettel rendelkező városi park létesítése, mintegy 10 km hosszú zöldsétány kialakítása Nyugati pályaudvar – Istvántelek között. A lineáris zöld tengelynek egyrészt az ökológiai hálózat folytonosságát kell, hogy biztosítsa, másrészt az összvárosi jelentőségű gyalogos-kerékpáros közlekedési útvonalként is kell, hogy szolgáljon.
- A terület épületegyüttesének kialakítása során a magas színvonalú, változatos építészeti formálást kell előnyben részesíteni, kiemelt szempontként figyelembe véve annak városképi szerepét, feltárulását. Olyan épület nem létesíthető a területen, amely az Andrássy út – Hősök tere történeti városszerkezeti tengely látképét torzítaná.
- Csaknem a teljes terület potenciális talajszennyezettséggel érintett, ezért jelentős kármentesítési feladatokkal kell számolni a terület előkészítésekor. Jelentős környezetterhelést jelent az M3 autópálya bevezető szakasza, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	Partnerség: a Főváros, az érintett kerületek, a magyar állam és a piaci befektetők között A terület tulajdonosaként: - adásvételi szerződésben foglaltak határidőre történő megvalósítása;

	- Infrastruktúra megállapodást kell kötni az állami fejlesztések tartalmáról, részleteiről, ütemezéséről; - mesterterv készíttetése nyílt tervpályázat eredménye alapján; - a területet terhelő környezeti károk és hulladékok kezelésére és kockázatainak viselésére vonatkozó megállapodás előkészítése; - használati megállapodás, majd telekalakítási eljárás előkészítése vasúti üzemi területek kapcsán; - Megvalósítás lebonyolítása különösen: o projektiroda létrehozása és irányítása; o legalább 25 hektáros városi park létesítése; o Rákos-patak revitalizációja az érintett szakaszon; o belső közúthálózat fejlesztése; o P+R és B+R parkoló létesítése. A Magyar Állam által vállalt, a területet érintő infrastruktúra fejlesztési feladatokban való közreműködése: A 2024. évi XXI. törvény alapján legalább 800 millió EUR értékig terjed az állami kötelezettségvállalás, melynek meghatározó elemei: o MillFAV meghosszabbítása; o vasúti pálya fejlesztése és annak gyalogos-kerékpáros keresztezéseinek biztosítása; o vasút feletti közúti felüljáró létesítése; o kerékpáros és gyalogos hálózat létesítése.
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- 967/2023. (XII. 13.) Főv. Kgy. határozat a Rákosrendező területére tervezett ingatlanberuházással összefüggő fővárosi álláspontról - Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv - Radó Dezső Terv

XV/1 – A Szentmihályi út melletti terület – metró végállomás és környéke

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>42,0 hektár</td><td>Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>14,4 ha Bevásárlóközpont területe (K-Ker),
15,8 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2),
4,9 ha Nagyvárosias telepszerű lakóterület (Ln-T),
2,5 ha Védőerdő (Ev-1),
1,2 ha Rekreációs célú erdőterület (Er),
0,5 ha Folyóvizek medre és partja (Vf) és
2,8 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td><td>Elővárosi zóna</td></tr>
<tr><td colspan="3">A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">Az Észak-Pest belterületének határán elhelyezkedő terület keleten a World Mall Hungary (volt Asia Center) kereskedelmi területéhez, délre Újpalota lakótelephez kapcsolódik, tőle nyugatra a Rákospalotai temető, északra pedig a Szilas-patak, valamint erdőterületek találhatók. A területen lévő Pólus Center bevásárlóközpont regionális jelentőségű kereskedelmi létesítmény, 1996-ban épült. A terület szerkezeti pozíciójához képest jelenleg alulhasznosított, a tervezett közösségi közlekedési fejlesztések miatt jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik. A terület munkahelyek fejlesztési térsége.
› A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként tervezett az M4 metró vonal meghosszabbítása, P+R parkoló és kisebb járműtelep létesítése, vagy a villamos közlekedés kiépítése Szilas-patakig, ennek figyelembevételével kell a területet beépíteni. Az akcióterületen jelentősebb</td></tr>
</table>

lakóterület fejlesztés megvalósításához – belváros irányú kötöttpályás kapcsolat hiányában – szükséges a Nyírpalotai autóbusz közlekedés átalakítása középfekvésű autóbusz folyosósra a Rákóczi-Thököly úton. › A terület fejlesztésekor figyelembe kell venni a terület központi szerepkörét. Feladat a helyi lakosság igényeinek kiszolgálása, a különféle funkciók lakóhelytől, illetve közlekedési eszköz megállóitól való gyaloglási távolságban való elérhetőségének biztosítása a kiegyensúlyozott, kompakt városszerkezet, továbbá a differenciált központrendszer kialakítása érdekében. › A területen két nagy bevásárlóközpont, valamint lakótelepi és irodaterületek találhatók. A kereskedelmi egységek között elhelyezkedő terület jelenleg funkció nélküli, a terület rendezése, valamint a közlekedési, intézményi és lakócélú fejlesztések a központ szerepének erősítését, funkciókkal való bővítését kell, hogy szolgálják. A tervezett fejlesztéseknél figyelembe kell venni a kialakult városszövethez, valamint a táji környezethez való illeszkedést. › A fejlesztések lakórendeltetést is tartalmazó vegyesség kialakítását kell, hogy célozzák, ezzel elősegítve a kompakt városszerkezet kialakulását. › A helyi adottságok figyelembevételével intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 30%, nagyvárosias lakóterület (Ln-T) esetén lakóépület elhelyezése esetén 35% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. › A fejlesztések megvalósítása során fontos szempont a Szilas-patak menti ökológiai folyosó megőrzése, a parti sáv zöldfelületi fejlesztése. A beépítés megtervezése során biztosítani kell, hogy a patak elérhető legyen a környező lakóterületekről. › Jelentős környezetterhelést eredményez a Szentmihályi út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. › A beépítést korlátozó közművezetékek (például ivóvíz főnyomóvezeték) a fejlesztési igénynek megfelelően, adott esetben áthelyezhetők, illetve kiválthatók, azonban ez a város közműellátását nem akadályozhatja.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- fejlesztés előkészítése, - metró vagy villamos vonal fejlesztése - P+R parkoló létesítése - járműtelep létesítése
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

XV/2 – Rákospalota városrészközpont

14,2 hektár	Középtáv
13,4 ha Kiemelt jelentőségű helyi központ területe (**Vt-H**), ebből **min. 0,61 ha** Közpark, közkert (**Zk**) és **0,8 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	Elővárosi zóna
Tervezett helyi központ Differenciált központrendszer megvalósulását elősegítő akcióterület	

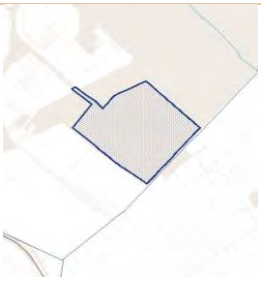
Az akcióterület a kerület nyugati határához közel helyezkedik el, nyugatról a Karácsony Benő park határolja. A területen több felekezet temploma, imaháza, továbbá a polgármesteri hivatal, kormányablak, rendőrkapitányság, általános iskola található, valamint a Budai II. László Stadion nagy kiterjedésű, elkerített sportpályái. A terület fejlesztése katalizátora lehet a kerület északnyugati területi fejlődésének.

› A közlekedési kapcsolatrendszert a közúti főhálózatba tartozó Szentmihályi út és annak autóbusz közlekedése jelenti. Az akcióterület környezetében nem tervezett a közlekedési rendszer fejlesztése a kerékpáros főhálózat kivételével, ezért a városrészközpont területének közlekedési potenciálja távlatban is korlátozott marad. A kerületi alközpont szerepének kialakításához szükséges kiépíteni egy reprezentatív térrendszert, mely biztosítja a különböző funkciók biztonságos gyalogos megközelítését, továbbá teret ad egyéb közösségi funkcióknak is. A terület megközelíthetősége, valamint a környező központokkal való kapcsolata szempontjából kiemelten fontos a kapcsolat megteremtése Rákospalota-Újpest vasútállomással.

› Annak érdekében, hogy a terület teljes értékű alközpontként tudjon funkcionálni a kerületben, szükséges a jelenlegi funkciók fejlesztése és bővítése, elsősorban egészségügyi és kulturális rendeltetésekkel, melyhez az önkormányzati tulajdonban lévő, alulhasznosított ingatlanok hasznosítása javasolt.

▸ A terület Széchényi tér, Bácska utca, Régi Fóti út és Illyés Gyula utca menti területei jelenleg alulhasznosítottak, ezeken a területeken intenzívebb használatot biztosító, a lakosság igényeit kiszolgáló vegyes funkciók kialakítása szükséges. A vegyes funkciómix rögzítésekor a területen minimum 20 lakás/ha és maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani a teljes akcióterületre vonatkozóan, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). ▸ A Széchenyi tér és a Fő út kereszteződésénél lévő területen tervezett parkfejlesztés során biztosítani kell közösségi, intézményi és sportrendeltetések kialakítását. ▸ A helyi adottságok figyelembevételével településközponti vegyes (Vt-H) területen lakóépület elhelyezése esetén 15% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. ▸ A beépítés tervezésekor törekedni kell a kialakult kisvárosi, zártsorú beépítéshez való illeszkedésre, valamint a területen és környezetében található műemléki és fővárosi helyi védettségű templomok látványba illesztésére. ▸ Jelentős környezetterhelést eredményez az Illyés Gyula utca forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- kooperáció a kerülettel és a piaci szereplőkkel a helyi központ kialakításának előmozdítására
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

XV/3 – Újpalota parkváros

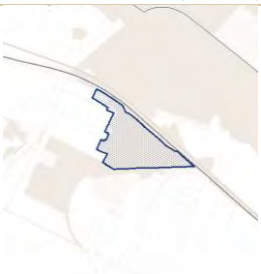
48,8 hektár	Középtáv
47, 9 ha Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (**Lk-2**), ebből **min. 14,4-19,2 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**), **min. 2,4 ha** Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület (**Vi-3**), **min. 4,79 ha** Közpark, közkert (**Zk**); **0,8 ha** Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület (**Kb-Ez**) és **0,1 ha** Nagyvárosias telepszerű lakóterület (**Ln-T**)	Elővárosi zóna
Differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterület	

Az akcióterület a XV. és a XVI. kerület határán helyezkedik el. Nyugaton Újpalota lakótelep, északon rekreációs célú erdőterület, keleten a XVI. kerület lakó- és intézményi fejlesztési területei, délen gazdasági területek határolják. A terület jelenleg beépítetlen, a kerületi önkormányzattal 2017-ben településrendezési szerződést kötöttek a terület tulajdonosai, a terület előkészítése megkezdődött. Az akcióterület az elővárosi zóna egyik legjelentősebb lakócélú fejlesztési területe.

- Az akcióterületen nem tervezett a fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése a kerékpáros főhálózat kivételével, ezért a parkváros folyamatban lévő fejlesztéshez lokális elemek megvalósítása keretében kell a környező főhálózati elemek keresztmetszetét és csomópontjait fejleszteni, valamint az autóbusz közlekedést kiterjeszteni.
- A terület fejlesztése során meg kell teremteni a kapcsolatot a területen kialakuló új városrész és a szomszédos területek között a Zsókavár utcán keresztül, figyelembe véve és biztosítva a 220 kV-os távvezeték biztonsági övezetének, valamint a határoló erdőterületek sértetlenségét.
- Biztosítani kell a „rövid utak városa" alapelv megvalósítása érdekében a szükséges alapvető és szolgáltató intézmények elhelyezését, a helyi lakosság igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális ellátását, továbbá a helyi jelentőségű kulturális, hitéleti és sportrendeltetést szolgáló intézményeket. A társasházak földszintjein a lakásokhoz tartozó közös tereken, forgalmasabb helyeken az utcák irányába tájoltan kell a kereskedelmi, szolgáltató rendeltetéseket elhelyezni. A nagyobb területű kereskedelmi és szolgáltató egységeket a Rákospalotai határút menti területsávban kell elhelyezni.
- Lakóterületen társas- és családi házakban jellemzően különböző méretű lakások kialakítása szükséges. A területen kijelölt építési övezetek lakóterületei jellemzően közepes szintterületi átlagértékkel építendők be, a magas zöldfelületi intenzitás megőrzése érdekében.

‣ A funkciómix rögzítésekor a területen minimum 50 lakás/ha és maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani a Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületen, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). ‣ A határoló nagyfeszültségű légvezetékek sávjában különleges beépítésre nem szánt terület és védelmi erdőterület kijelölése és fenntartása indokolt. A területet átlósan átszelő ivóvíz főnyomóvezeték felett javasolt zöldfelületet kialakítani, amelyben sportterületek és játszóterek is helyet kaphatnak. ‣ A helyi adottságok figyelembevételével kisvárosias lakóterületen (Lk-2) lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. ‣ A tervezési területet É-D irányban két részre osztja a DN 1200-as méretű, SENTAB anyagú ivóvíz főnyomóvezeték. Mivel a vezeték falától 7-7 méteren belül épületet elhelyezni nem lehet, ez a terület nem beépíthető. ‣ Jelentős környezetterhelést eredményez a Szentmihályi út és a Rákospalotai határút, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Koordináció
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

XVIII/1 – Szemeretelepi volt pakuratavak területe

36,8 hektár	Hosszú táv
33,0 ha Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (**Gksz**) és **3,8 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	Elővárosi zóna
Barnamezős terület Kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Budapest XVIII. kerületében, Pestszentlőrincen található területet északról a Ferihegyi repülőtérre vezetői út - Gyömrői út, illetve a 100 sz. Budapest-Cegléd vasútvonal, keleti irányból munkahelyi területek, valamint családi házas övezetek, délről az egykori Nagy-Burma vasút határolja. Közösségi közlekedéssel a legközelebbi mellékközpont (KÖKI) kb. 20 percre található, Pestszentlőrinc városközpont kiemelt jelentőségű helyi központ kb. 15 percen belül elérhető, de csak a terület nyugati részétől. Épített érték nincs a területen. Kármentesítési monitoringgal érintett terület, kis részen potenciálisan talajszennyezett.

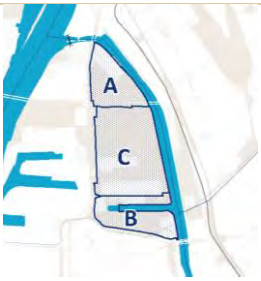
- ‣ A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként középtávon tervezett a Ferihegyi repülőtérre vezető út - Gyömrői út együttesének átalakítása, hosszú távon tervezett a Külső keleti körút kiépítése is. A közösségi közlekedés az autóbusz-hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni. Az akcióterület beépítéséhez szükséges a Külső keleti körút érintett, a Ferihegyi repülőtérre vezető út - Gyömrői út együttessel csomóponti kapcsolatot létesítő szakaszának kiépítése.
- ‣ Mivel az akcióterület elsősorban gazdasági fejlesztések helyszínéül szolgál, kiemelt szempont a szomszédos lakóterületek megfelelő védelme a gazdasági tevékenységek zavaró, káros hatásaitól.
- ‣ Jelentős környezetterhelést eredményez a Ferihegyi repülőtérre vezető út - Gyömrői út együttese, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A terület északi oldalán lévő vasútvonal védőtávolságát és elválasztó hatását figyelembe kell venni a terület beépítése során. A fejlesztések feltétele a talajszennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.

Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- a területet kiszolgáló és feltárni hivatott közúti közlekedési infrastruktúra (Külső kerületi körút) kiépítése, fejlesztése
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

XIX/1 – Kispest Városkapu

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>8,6 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>1,6 ha Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (Vt-H),
0,9 ha Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület (K-Közl-É),
2,7 ha Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (Vi-1) és 3,1 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td><td>Átmeneti zóna</td></tr>
<tr><td colspan="2">Barnamezős terület (A 162119/4, 162119/5, 162119/6 és 162119/7 helyrajzi számú telkeket a 619/2021. (XI.8.) Korm. rendelet rozsdaövezeti akcióterületnek jelölte ki.)
Kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">Budapest XIX. kerületében, Kispest északi részén, a Ferihegyi repülőtérre vezető út, Vak Bottyán utca és az Üllői út közötti területnek a Határ út és a Hamvas utca közé eső részén található az akcióterület, viszonylag közel a főváros belvárosi területeihez. A terület szomszédságában, délen a Shopmark bevásárlóközpont, valamint gazdasági területek találhatóak, keleten lakóterületek és a közéjük ékelődő gazdaság tevékenységeknek helyet adó területek váltják egymást. Közösségi közlekedéssel a legközelebbi mellékközpont (KÖKI) kb. 8-10 percre található, és ugyanennyire a kispesti Kossuth tér környéke, mint kiemelt jelentőségű helyi központ. Épített érték nincs a területen.
‣ A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon a területtől nyugatra, a Kőér utca – Határ út vonalán tervezett a Körvasút menti körút kiépítése.
‣ A terület jelenleg is meglévő, kiváló közlekedési kapcsolatait a KÖKI mellékközponttal és a kispesti Kossuth tér helyi központtal legalább a mai szinten továbbra is biztosítani kell. Komplex fejlesztéssel a terület helyi központ kialakítására is alkalmas.
‣ A terület funkcionális összetételének tervezése során összhangot kell teremteni a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között. A funkciómix rögzítésekor a Kiemelt jelentőségű helyi központ területen minimum 20 lakás/ha és maximum 200 lakás/ha, az Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű területen – minimális lakás sűrűség meghatározása nélkül – maximum 120 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
‣ A terület fejlesztése során a szomszédos erdőterületek védelme biztosítandó, továbbá gondoskodni kell a helyi központnak megfelelő színvonalú, a környezeti terheléseket, új beépítéseket kompenzáló, közcélú zöldinfrastruktúra kialakításáról.
‣ Jelentős környezetterhelést eredményez az Üllői út és a Ferihegyi repülőtérre vezető út, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A metróvonal védelmi zónáját a terület beépítése során figyelembe kell venni,</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- P+R parkoló létesítése
- kooperáció a kerülettel és a piaci szereplőkkel a helyi központ kialakításának előmozdítására</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

XXI/1 – Észak-Csepel

<table>
<tr><td rowspan="4">
</td><td>A: 43,2 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>B: 46,3 hektár</td><td>Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>C: 110,0 hektár</td><td>Hosszú táv</td></tr>
<tr><td>A: 38,8 ha Városi közpark (Zv) és
4,5 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td><td rowspan="2">Duna menti zóna</td></tr>
<tr><td colspan="2">B: 17,5 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2),
12,5 ha Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek),
12,2 ha Közpark, közkert (Zk),
0,5 ha Védőerdő (Ev-1),
1,2 ha Közműelhelyezési terület (Közm) és
2,4 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td></tr>
</table>

	C: **27,2 ha** Kiemelt jelentőségű helyi központ területe (**Vt-H**), **52,6 ha** Nagyvárosias telepszerű lakóterület (**Ln-3**), ebből **min. 5,26 ha** Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület (**Vi-3**), **min. 13,2 ha** Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (**Lk-2**), **min. 13,16 ha** Közpark, közkert (**Zk**); **12,5 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**), **10,7 ha** Közpark, közkert (**Zk**) és **6,9 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	
	A: Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület	
	B: A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	
	C: Tervezett helyi központ, A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Észak-Csepel városrész Weiss Manfréd út és a Ráckevei (Soroksári)-Duna által határolt alulhasznosított és használaton kívüli területe Budapest legnagyobb akcióterülti együttese. A város szerkezetében kedvező elhelyezkedésű terület fejlesztési lehetőségeit jelenleg rontja Csepel-sziget korlátozott pesti és budai kapcsolatrendszere. Az akcióterületen megvalósuló fejlesztések jelentős katalizátorszereppel rendelkezhetnek, beindíthatják mind Csepel északkeleti területeinek, mind a IX. és XX. kerület Duna-menti területeinek fejlődését.

- A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon, a terület középső részét érintően tervezett az RSD-t keresztező Galvani híd, a terület déli részén a Csepel-Albertfalva alagút, a nyugati határán a H7 Budapest-Csepel HÉV vonal fejlesztésével H5, H6 és H7 HÉV vonalak pesti belváros alatti összekötése, amelyekkel összhangban lehet a területet beépíteni. Az akcióterület „A" jelű részén tervezett parkfejlesztéshez az RSD-n legalább egy kapcsolódó gyalogos-kerékpáros híd megépítése szükséges. Az akcióterület „B-C" jelű területek 25%-át meghaladó részének beépítéséhez a H7 HÉV vonal Kálvin térig történő meghosszabbítása, teljes beépítéséhez egy budai kapcsolatot is biztosító hídfejlesztés szükséges a Dél-Budapesti térségben.
- Az „A" jelű területen tervezett közpark elhelyezkedése, mérete és különlegessége révén előreláthatóan agglomerációból érkező látogatókat is vonz majd, mely parkolási igényét biztosítani kell a zöldfelületi egyenleg megtartását is figyelembe véve.
- Olyan fejlesztési programot kell kidolgozni, mely biztosítja a „B" és „C" jelű fejlesztési területek leendő lakosai számára az alapfunkciók 15 percen belüli elérhetőségét, továbbá építészeti és tájépítészeti eszközökkel biztosítja a magas színvonalú építészeti és urbanisztikai kialakítást, melyek egy teljes értékű helyi központot is hoznak létre.
- A beépítéshez tartozó személygépjármű parkolókat ún. autómentes területek kialakítása érdekében a terület határán, koncentráltan kell megvalósítani, a terület egyes részeinek gépjármű forgalom alóli mentessége érdekében.
- A tervezett új városnegyed és központok miatt különösen fontos a kiegyensúlyozott területhasználat és a vegyes funkciók biztosítása, a terület monofunkciós fejlesztését el kell kerülni. A funkciómix rögzítésekor a „B" jelű területen az Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területen minimum 20 lakás/ha és maximum 100 lakás/ha, a „C" jelű területen az Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területen minimum 20 lakás/ha és maximum 100 lakás/ha, a Kiemelt jelentőségű helyi központ területén minimum 20 lakás/ha és maximum 200 lakás/ha, a Nagyvárosias telepszerű lakóterületen minimum 80 lakás/ha, maximum 150 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani. Utóbbiból a minimum 13,2 hektáron kialakítandó Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületen minimum 50 lakás/ha, maximum 120 lakás/ha sűrűséget kell biztosítani. A számítás során a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
- A terület beépítésénél érvényesíteni kell a tájképvédelmi szempontokat (Duna menti tájképvédelmi terület), valamint biztosítani kell a Dunához és partjához való hozzáférhetőséget, végigjárhatóságát.
- A területtel közvetlenül határos nyugaton a Ráckevei-Soroksári Duna-ág, amely az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó része és Natura 2000 terület, ezért a fejlesztéseket körültekintően kell megvalósítani, hogy a természeti értékek, élőhelyek, ökológiai kapcsolatok ne sérüljenek. Kiemelt figyelmet kell szentelni a part mentén tervezett közparkok esetén a ligeterdősáv megőrzésére (ez részben az országos ökológiai hálózat pufferterülete is egyben). A tervezett közparkok part menti területsávjában

törekedni kell természetközeli kialakításra és a medret érintő beavatkozások során kiemelten figyelni kell a közösségi jelentőségű fajok védelmére. › A helyi adottságok figyelembevételével Településközponti vegyes területen (Vt-H) és Intézményi vegyes területen (Vi-2) lakóépület elhelyezése esetén 25%, míg Nagyvárosias lakóterületen (Ln-3) lakó épület 35% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. › Jelentős környezetterhelést eredményez a Weiss Manfréd út forgalma, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése A „B" jelű terület északi része, valamint a „C" jelű terület nyugati és déli része potenciálisan talajszennyezett, a terület fejlesztésének feltétele a talajszennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- fejlesztési területek előkészítése, - a tervezett fejlesztéseket kiszolgáló infrastruktúra (gyalogos, kerékpáros, zöld, közmű) kiépítése, fejlesztése, - intézkedési terv kidolgozása a helyi központi szerepkör kialakítása érdekében és a végrehajtás koordinálása - Koordináció és közreműködés a Galvani RSD híd és csatlakozó úthálózata, valamint a Körvasút menti körút és Csepel-Albertfalva RSD alagút építésében
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program, - Budapest zöldfelületi rendszerének fejlesztési koncepciója – Budapest Zöldinfrastruktúra Koncepciója, - Radó Dezső Terv - Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

XXI/2 – Papírgyár

45,9 hektár	Hosszú táv
44,1 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**) és **1,8 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	Duna menti zóna
Barnamezős műemlék terület A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Csepel Szabótelep városrészhez kapcsolódó terület, melyet keletről a Duna partja határol. A terület jelenleg egy átjárhatatlan, tagolatlan zárvány, ami ~ 900 méter hosszan és átlag ~ 600 méter mélyen elválasztja Csepel lakott területeit a vízparti rekreációs területtől. Az akcióterületen megvalósuló fejlesztések elősegíthetik a környező területek fejlesztését. A terület vegyes használatba illeszthető munkahelyek, illetve nagyvárosias lakóterületek fejlesztési céltérsége.

A város szerkezetében kedvezőtlen elhelyezkedésű a terület, mert a Dél-Budapesti HÉV vonalak nem érintik közvetlenül.

A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon villamos közlekedés tervezett az Ady Endre út vonalán, és az RSD mentén a Hollandi út északi irányban meghosszabbításra kerül. Az akcióterület beépítéséhez szükséges a HÉV hálózatra szervezett autóbusz ráhordás megteremtése és a Hollandi út meghosszabbításának kiépítése.

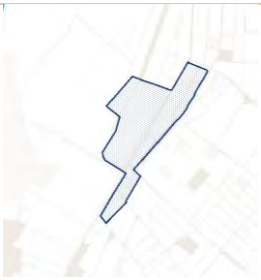
› A terület beépítése során törekedni kell a terület nyugati határán elhelyezkedő beépített területekhez való szerves illeszkedésre, valamint a Duna megközelíthetőségének biztosítására. A szomszédos kertvárosias lakóterületek felé illeszkedés érdekében csökkenteni kell az épületmagasságok és a beépítési struktúrák közötti kontrasztos különbséget.

› Az alulhasznosított területek funkcióváltása során törekedni kell a terület nyugati szomszédságában lévő beépült területekhez igazodó, azokat nem túlterhelő, vegyes funkciók biztosítására, továbbá lakófejlesztés esetén biztosítani kell a tervezett lakosságot kiszolgáló alapfunkciókat.

› Lakásépítés esetén a fenntartható lakókörnyezet kialakítása érdekében fontos a megfelelő lakásmix megteremtése, mely irányelveinek meghatározására a KÉSZ-ben van lehetőség. Az Intézményi,

jellemzően szabadon álló jellegű területen lakórendeltetés többlakásos lakóházakban kaphat helyet, így az optimális lakássűrűség minimum 20 lakás/ha és maximum 100 lakás/ha, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). › A Duna, valamint a folyó partja menti rekreációs területek közelsége értéknövelő hatással rendelkeznek, mely előnyt a terület fejlesztése során figyelembe kell venni, és mindenki számára elérhetővé kell tenni. › A terület keleti részének beépítésénél törekedni kell a Duna menti tájképvédelmi terület, valamint a Natura 2000 terület háborítatlanságára, egyúttal biztosítani kell a Duna és partja megközelíthetőségét, végigjárhatóságát a védett és értékes ipari épületállomány megőrzése mellett. A védettség alatt nem álló, jó állapotú építészeti elemek a fejlesztési koncepcióba beépítendők, azok megtartása a *szükséges minimum elve (Méptv. 5. §)* alapján elvárt. › A megfelelő beépítési módot intézményi vegyes területek esetében a fejlesztési terület környezetéhez kell igazítani. Az épületrészek magasságának megállapításánál, a kompozíciók kialakításánál a terület helyszínéből adódóan különösen nagy figyelmet kell fordítani az átlátások-rálátások szempontjára. Ügyes kompozícióval, váltakozó épületmagasságokkal biztosítani lehet, hogy a területen elhelyezendő rendeltetési egységek nagyrészéből rálátás adódjon a vízpartra, annak sűrű növényzetére, illetve az ipari örökség megmaradt elemeire, amelyek a helyszín sajátos karakterét biztosítják. › A helyi adottságok figyelembevételével Intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 25% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. › A terület beépítése során figyelembe kell venni a potenciális talajszennyezettséget, a terület fejlesztésének feltétele a talajszennyezettségek feltárása és a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése.	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- koordináció, - épített örökség hasznosításának elősegítése
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

XXI/3 – H7 HÉV Erdősor utcai végállomása és környezete

30,9 hektár	Középtáv
5,13 ha Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**Vi-1**), **16,5 ha** Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (**Vi-2**), **5,18 ha** kétszintű, Közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület és Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület (**K-Közl-É/Vi-1**), **0,39 ha** Közpark, közkert (**Zk**) **0,07 ha** Egyéb kötöttpályás közlekedési terület (**KÖe-K**) és **3,62 ha** Közúti közlekedési terület (**KÖu**)	Elővárosi zóna
Barnamezős terület A kiegyensúlyozott kompakt városszerkezetet elősegítő komplex, vegyes fejlesztésű akcióterület	

Az akcióterület Csepel-Belvárostól délre, Gyártelep, Erdőalja és Csillagtelep városrészek határán helyezkedik el. A II. Rákóczi Ferenc út és Kossuth Lajos utca közötti sávban különleges közlekedési területen található a H7 HÉV vonal végállomása és járműtelepe, valamint egy kisebb közpark és hosszan elnyúló vegyes intézményi besorolású területek. Utóbbiakra a Béla utcától északra kisebb kereskedelmi-szolgáltató létesítmények jellemzőek – valamint itt áll a kerület jelképének tekinthető víztorony is –, míg attól délre kisebb telkeken hagyományos kisvárosias lakóépületek állnak. Az Erdősor utca és az Akácfa utca közötti telektömb alulhasznosított, az épületek többségét már lebontották. Az akcióterület nyugati fele a II. Rákóczi Ferenc út és a Tanműhely köz között intézményi vegyes besorolású tömb, amely részben gazdasági funkciók (fatelep, nyomda) színtere, részben alulhasznosított. A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként a Magyar Állam beruházásaként várható a H7 HÉV vonal déli irányú meghosszabbítása, valamint ehhez kapcsolódóan helyi-helyközi autóbuszpályaudvar létesítése és P+R parkolók építése.

› A középtávon fejlesztendő H7 HÉV tervezett Erdősor utcai végállomása körüli telektömbökön a jelenleginél intenzívebb beépítésre, a csepeli belváros déli kaputérségének kialakítására kell törekedni.

▸ A II. Rákóczi Ferenc út – Kossuth Lajos u. – Erdősor u. – Mag u. (Csepeli gerincút) közúti csomópontja hálózati szempontból a déli agglomeráció felől beáramló közúti forgalom elsődleges belépési pontja, közterület-alakítási szempontból pedig urbánus karakterű, magas minőségű, elsősorban a hatékony közlekedésimód-váltásra optimalizált köztér kell legyen. Ennek érdekében a szomszédos telektömbökben a közúti infrastruktúra minimális területigényén túlmutató, nagyvonalú közterületi szabályozás indokolt. ▸ A Csepeli gerincút II. üteme (Posztógyár u. – Mag u. közötti szakasz) megvalósítása esetén a II. Rákóczi Ferenc útnak az Erdősor utcai csomóponttól északra eső szakaszán és a Kossuth Lajos utcában az átmenő közúti forgalom kiszorítására irányuló intézkedések szükségesek. ▸ Az akcióterületen építhető szintterületi volumen 50%-ot meghaladó részének előfeltétele a H7 HÉV meghosszabbítása és az intermodális létesítmények (autóbusz pályaudvar és 400 P+R parkoló) megvalósítása. ▸ A terület beépítése során törekedni kell a terület keleti és északi határán elhelyezkedő beépített, nagyvárosias és intézményi területekhez való szerves illeszkedésre. Biztosítani kell a végállomás megfelelő megközelíthetőségét a helyi kapcsolati hiányok megszüntetésével, akadálymentesítéssel, továbbá a kerékpáros és közösségi közlekedés közötti módváltást támogató eszközökkel. ▸ A terület fejlesztése során cél, hogy a végállomás területe magas színvonalú funkcionális kínálatával, megfelelő minőségű közösségi hely legyen, mely hozzájárul az utazási kényszer csökkentéséhez. Az alulhasznosított területek funkcióváltása során törekedni kell az újonnan kialakítandó HÉV végállomás funkciójához és szerepköréhez igazodó, azt kiegészítő vegyes funkciók biztosítására, továbbá lakófejlesztés esetén biztosítani kell a tervezett lakosságot kiszolgáló alapfunkciókat. ▸ Törekedni kell a funkcionális vegyesség biztosítására, a lakó- és intézményi-irodai rendeltetés egyensúlyára. A funkciómix rögzítésekor az Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területen, illetve az Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű területen minimum 50 lakás és maximum 150 lakás/ha lakássűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel és a zöldterületekkel együtt). ▸ A megfelelő beépítési módot intézményi vegyes területek esetében a fejlesztési terület környezetéhez kell igazítani. Az épületrészek magasságának megállapításánál, a kompozíciók kialakításánál különös figyelmet kell fordítani a Kossuth Lajos utca menti tömbök esetében a víztoronyra, mint a városképet meghatározó elemre. A töredezett, többféle rendeltetés és építészeti korszak lenyomatát hordozó akcióterületen törekedni kell a városkapu-szerephez illő építészeti hangsúlyképzés és a környező beépítéshez való illeszkedés közötti egyensúlyra. ▸ A helyi adottságok figyelembevételével Intézményi vegyes (Vi-1 és Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken. ▸ A terület beépítése során figyelembe kell venni a régészeti lelőhely területére vonatkozó előírásokat, illetve tekintettel kell lenni a tervezett gyorsvasúti vonal térszín alatti szakaszának védelmi zónájára. ▸ A II. Rákóczi Ferenc út forgalma jelentős környezetterhelést eredményez, ezért a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezésére különös figyelmet kell fordítani. A HÉV-pálya és a járműtelep zajvédő létesítményeinek megjelenése a városi környezethez kell, hogy igazodjon. ▸ A területhasznosítást korlátozza a nem közterületen kiépített nagy átmérőjű, egyesített rendszerű főgyűjtőcsatorna, illetve nagy átmérőjű ivóvíz főnyomóvezeték, amelyek kiválthatók, áthelyezhetők, azonban ezek a város vízellátását, illetve szennyvízelvezetését nem akadályozhatják	
Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:	- Közreműködés és koordinálás a H7 HÉV vonal meghosszabbításában, valamint az ehhez kapcsolódó autóbusz pályaudvar és P+R parkoló építésében, továbbá a Csepeli gerincút II. ütemének megvalósításában.
Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:	- Budapesti Mobilitási Terv - Közúthálózati terv - Kerékpárforgalmi főhálózati terv

XXII/1 – Volt Hunyadi János laktanya

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td>25,1 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>8,7 ha Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Rek-1),
10,8 ha Nagy kiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek)
1,6 ha Közjóléti erdő (Er),
4,0 ha Véderdő (Ev-2)</td><td rowspan="2">Duna menti zóna</td></tr>
<tr><td>Barnamezős terület, Zöldinfrastruktúra és rekreáció fejlesztését támogató akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">Az akcióterület a Duna partján, a mára ténylegesen félszigetté alakult Háros-sziget feltöltött részén fekszik, és helyzetéből adódóan jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik, de a 6. sz. főút fővárosi bevezető szakasza és a mellette fekvő 30. sz. Budapest-Székesfehérvári vasútvonal elválasztó hatása miatt városszerkezeti pozíciója kedvezőtlen. A félsziget déli részén páratlan értékű ártéri erdő maradt meg, amely napjainkban is elzárt természetvédelmi terület, ami szintén korlátozza az akcióterület használatát. A terület nagyrésze hullámtér, illetve a nagyvízi meder része, a terület elsőrendű árvízvédelmi védvonal által nem bevédett.

A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése az akcióterület környezetében nem tervezett az EuroVelo6 kerékpáros nyomvonal kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet beépíteni.
A tervezett fejlesztések során a kerületben hiányzó – rekreációs, kulturális – funkciók pótlását biztosító használat kialakítása a cél. A természetvédelmi és épített környezeti értékeket figyelembe véve szükséges megvalósítani a helyi közösséget szolgáló rekreációs és sport célú hasznosítást, valamint a part menti közpark kialakítását.
Az esetleges kedvezőtlen hatások kivédése érdekében indokolt elválasztó, kevésbé érzékeny funkciók telepítése a fokozottan védett természeti területtel szomszédos területen. A nagyobb beépítési intenzitást és nagyobb forgalmat generáló funkciók (pl. intézményi, kereskedelmi és vegyes funkciók) kialakítása az akcióterület északi – könnyebben elérhető, feltárható – részén, a már meglévő gazdasági területek szomszédságában kell megvalósítani. Az intézményi funkciók környezeti terhelésnek kitett északi területsávba jobban illeszthetők és kevésbé zavarják a természetvédelmi oltalom alatt álló Háros-szigetet. A rekreációs célú funkciók elhelyezése az Ártér utcától délnyugatra kedvezőbb, amelyek a már meglévő épületekben helyezhetők el, minimális új beépítést igényelnek.
A terület fejlesztése során a Duna menti ártéri ligeterdő, a közeli országos jelentőségű védett természeti terület, valamint a Duna és ártere Natura 2000 (kiemelt jelentőségű természetmegőrzési) terület értékeinek figyelembevétele szükséges. A Háros-sziget nem védett területén élőhely védelmi program és rehabilitáció végrehajtása szükséges.
Hosszú távon az északról határoló gazdasági használatú területek zavaró szomszédságával is számolni kell.
A potenciálisan szennyezett terület feltárása a fejlesztések előfeltétele, a tervezett használatnak megfelelő szintű kármentesítés elvégzése szükséges.
</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- Vagyonkezelőként az épített örökség hasznosításának elősegítése, közpark kialakítása, a terület rekreációs hasznosításának előmozdítása</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Radó Dezső Terv
- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv
- Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program
- Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program</td></tr>
</table>

XXII/2– Duna Spirit

<table>
<tr><td rowspan="3"></td><td>34,4 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>29,7 ha Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (Lk-2),
1,7 ha Közkert, közpark (Zk)
3,0 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td><td rowspan="2">Duna menti zóna</td></tr>
<tr><td>Barnamezős terület,
Differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterület</td></tr>
<tr><td colspan="3">A 6. sz. főút fővárosi bevezető szakasza, a mellette fekvő 30. sz Budapest-Székesfehérvári vasútvonal és a Duna között fekvő terület városszerkezeti pozíciója kedvezőtlen a közlekedési infrastruktúrák által támasztott zajterhelés és elválasztó hatásuk miatt. Nehezen megközelíthetők. A terület rendkívüli értéke a Duna közelsége és a természeti környezet közvetlen szomszédsága. A természeti értékek közé tartozik a Nagytétényi Dunapart, a Kis-Háros-sziget és az Ártéri erdő. A terület jelenleg beépítetlen, használaton kívüli barnamezős terület, mely kiemelkedő potenciállal rendelkezik a magas színvonalú lakáskínálat bővítése terén. A terület hullámtér, elsőrendű árvízvédelmi védvonal által nem bevédett, azonban csak egy kis része található a nagyvízi mederben.

A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztése az akcióterület környezetében nem tervezett az EuroVelo6 kerékpáros nyomvonal kivételével. A közösségi közlekedés az autóbusz hálózatra és a szomszédos vasútvonalra korlátozódik, ennek figyelembevételével lehet a területet fejleszteni.
A fejlesztés célja a differenciált lakáskínálat bővítése, megfelelve a kompakt város követelményrendszerének, miszerint a környező városszövetbe a megvalósuló beruházás illeszkedjen és integrálódjon, a szükséges szolgáltatások és a vegyes funkciómix biztosítva legyen.
A többfunkciós épületegyüttes eltérő karakterű részei közé egy kisebb városi teret, illetve zöldterületet kell elhelyezni, a közösségi és közhasználatú funkciók központi helyeként.
A terület fejlesztése nyomán lakó-kereskedelmi és szolgáltató rendeltetéseket ellátó közösségi térként kell, hogy szolgálja a betelepülő és a környező lakosságot, ezzel biztosítva a vegyes funkciómix meglétét és gyalogos távolságban történő elérhetőségét. A Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületen minimum 50 lakás/ha és maximum 80 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
A helyi adottságok figyelembevételével kisvárosias lakóterület (Lk-2) kialakításakor lakóépület elhelyezése esetén 40% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
A területet a Duna felől határoló helyi jelentőségű természetvédelmi terület, a Duna és ártere Natura 2000 (kiemelt jelentőségű természetmegőrzési) terület értékeinek figyelembevétele, valamint az Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdők megőrzése szükséges a fejlesztés során.
Minőségi rekreációs és zöldfelületi fejlesztés, a terület zöldfelületi rendszerének kialakítása szükséges, kapcsolódva a Duna mentén már meglévő ártéri erdőterülethez és a Nagytétényi Duna-parthoz.
Jelentős környezetterhelést eredményez a 6. sz. főút fővárosi bevezető szakasza, követelmény a zajérzékeny rendeltetések megfelelő elhelyezése. A terület északi oldalát érinti a vasútvonal védőtávolsága és elválasztó hatása, amelyeket a terület beépítése során figyelembe kell venni.
Az egykori hulladéklerakó rekultivációja, kármentesítése még nem teljes mértékben fejeződött be, amelyre a fejlesztés során figyelemmel kell lenni.
</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- koordináció</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Duna menti területek összehangolt fejlesztése tematikus fejlesztési program
- Barnamezős területek fejlesztése tematikus fejlesztési program</td></tr>
</table>

XXIII/1 – Soroksár helyi központ

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>19,6 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>2,85 ha Kiemelt jelentőségű helyi központ területe (Vt-H),
10,7 ha Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület (Vi-2),
1,97 ha Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület (Lk-1),
Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K) és
2,22 ha Közúti közlekedési terület (KÖu)</td><td>Elővárosi zóna</td></tr>
<tr><td colspan="2">Differenciált központrendszer megvalósulását elősegítő tervezett helyi központ akcióterülete</td></tr>
<tr><td colspan="3">Soroksári történeti jelentőségű kerületközpontjának fejlesztési akcióterülete, amely a Budapest -Kelebia vasútvonal elővárosi fejlesztési területének irányába a vasúti területek mentén fejlesztési tartalékterülettel rendelkező, attól keletre ún. Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület, ahol jelenleg kertes mezőgazdasági területek helyezkednek el. Az akcióterület szomszédos Soroksár történeti városmaggal, ami a helyi identitást nyújtó karakter mellett elsősorban helyi közszolgáltatásokkal rendelkezik. Az akcióterület keletről természetközeli ex lege védett lápterületekkel határos.
• A 150. sz Budapest-Kelebia vasútvonal felújítás alatt áll, a közösségi közlekedést nagyobb részben továbbra is a HÉV és az autóbusz hálózat biztosítja, melynek figyelembevételével az akcióterület vasútvonal környezetében alulhasznosított területe beépíthető. A fővárosi szintű közlekedési rendszer fejlesztésének részeként hosszú távon a területtől keletre tervezett a Soroksári elkerülő út és a Külső keleti körút építése. Az akcióterület távlati fejlesztési tartalék területeinek beépítéséhez – amelyet a Soroksári elkerülő út figyelembevételével lehet megvalósítani – szükséges a Szentlőrinci út 2x2 sávra bővítése, vagy a Külső keleti körút Túri István út – IKEA áruház közötti szakaszának üzembe helyezése.
• A terület jelentős potenciállal rendelkezik az agglomerációs övezet és a soroksári kertvárosias lakóterületek közösségi funkció és szolgáltatásokkal való ellátásában, az elsővárosi vasúti kapcsolat kiépítésével katalizátora lesz a helyi ellátások elérésének és hozzáférhetőségének javításában.
• A fejlesztések a vegyes használat kialakítását kell, hogy célozzák, ezzel elősegítve a kompakt városszerkezet kialakulását. A fejlesztés során törekedni kell a meglévő, jó állapotú épületállomány hasznosítására. Csak vasúti kapcsolatra való rászervezéssel, az akcióterület keleti végén elhelyezkedő Soroksár vasútállomás környezetében új funkciók telepítésével, urbanisztikai, építészeti és tájépítészeti tervezéssel alakítható ki egy funkcionálisan teljes értékű helyi központ, amely meg tud felelni a kompakt város követelményrendszerének és a vegyes funkcióösszetétel biztosításának feltételrendszerének.
• A helyi adottságok figyelembevételével kisvárosias lakóterület (Lk-1) esetén 40%, intézményi vegyes (Vi-2) területen lakóépület elhelyezése esetén 20%, településközponti vegyes (Vt-H) területen lakóépület elhelyezése esetén 15% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.
• A fejlesztés során közcélú zöldfelületek kialakítása szükséges az FTT-ben kijelölt szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat mentén, biztosítva az RSD-parthoz való gyalogos kapcsolatot is. Közterületi fejlesztés szükséges a Pályaudvar sor és az Erzsébet utca között, valamint a vasútállomás megközelíthetőségének javítása indokolt a Hősök tere vasúti részén.
• A vasútvonal védőtávolsága és elválasztó hatása befolyásolja a helyi úthálózat kialakítását és az építési hely kialakítását, amelyet figyelembe kell venni terület beépítése során.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>- elővárosi vasútfejlesztések terveinek kidolgozásában, illetve koordinációban támogató szerep
- koordináció a helyi központi szerepkör kialakítása és végrehajtása érdekében
- P+R és B+R parkoló kialakítása</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

XXIII/2 – Soroksár Újtelep városrész bővítése

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td>27,5 hektár</td><td>Középtáv</td></tr>
<tr><td>24,75 ha Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület (Lk-2)
min. 1,83 ha Közpark, közkert (Zk)
Differenciált lakáskínálat bővítését támogató akcióterület</td><td>Elővárosi zóna</td></tr>
<tr><td colspan="3">Soroksár Újtelep délinyugati részén fekvő, korszerű és energiahatékony lakóterület fejlesztésre alkalmas terület, ahol a differenciált, területileg is kiegyensúlyozott lakáskínálat bővítését támogatott. A fejlesztés közvetlen eredményeként Budapest népességmegtartó képessége javulhat, a lakhatási válság mértéke csökkenthető.
› A fővárosi szintű közlekedési rendszer új elemmel történő fejlesztése nem tervezett, a kerékpáros főhálózat kivételével. A terület ún. Ütemezetten igénybevehető fejlesztési terület, ahol a beépítéséhez szükséges előzetes feltétel a Szentlőrinci út 2x2 sávra bővítése.
› A tervezett lakóterület Soroksár Újtelep meglévő lakóterületéhez szervesen kapcsolódó része, így a lakhatáshoz a szükséges alapellátás (bölcsődei, óvodai és általános iskolai) a felmerülő többlet igénynek megfelelően biztosított kell, hogy legyen. Meg kell felelni a kompakt város követelményrendszerének és a vegyes funkcióösszetétel biztosításának feltételrendszerének (pl. vegyes funkciómix, sokszínű szolgáltatási rendszer helyben/ gyaloglási távolságban – 15p - történő elérése, kiegyensúlyozott és tagolt városszerkezet, természeti környezettel harmonizáló használat és beépítés, hatékony infrastruktúra-hálózat). A kisvárosias karakter kialakításához minimum 50 – maximum 100 lakás/ha lakás sűrűséget kell biztosítani a teljes akcióterületre vonatkozóan, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).
› A helyi adottságok figyelembevételével lakóépület elhelyezése esetén 30% legkisebb zöldfelületi arány biztosítandó az építési telken.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fővárosi Önkormányzat kiemelt feladata:</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kapcsolódó, az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok:</td><td>- Budapesti Mobilitási Terv
- Közúthálózati terv
- Kerékpárforgalmi főhálózati terv</td></tr>
</table>

>> Fotó: Bujnovszky Tamás, Nagyvásártelep

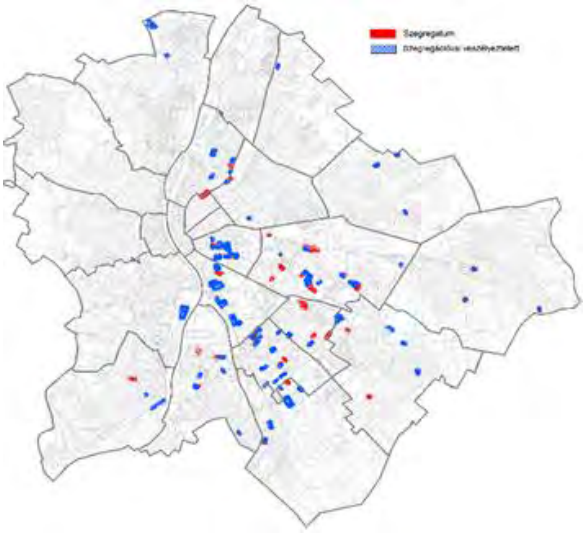

3.5. Antiszegregációs program

3.5.1. Helyzetkép

Az iskolai végzettségi, jövedelmi, társadalmi státusz-különbségek alapján a 2011-es Népszámlálás adatait felhasználó, területi vizsgálatok egyaránt a nagy területű, térben koncentrálódó jómódúak által lakott és kis területű, elszórtan elhelyezkedő szegények által lakott tömböket jeleztek. A Szociális Városrehabilitációs Tematikus Fejlesztési Program (továbbiakban: TFP) 2011-es adatokon alapuló elemzése szerint, a budapesti tömbök 14%-a veszélyeztetett és 5%-a krízisterület volt. Ezek a területek a pesti oldalon és főleg a belső kerületekben koncentrálódtak. Az 2010-es években készült fővárosi és kerületi integrált településfejlesztési stratégiák, az akkor hatályos kormányrendelet[1] módszertana szerint, a KSH adatszolgáltatása alapján értékelték a területi szegregáció mértékét, amely mind a térbeli kiterjedés, mind az érintett népesség számát tekintve, kisebb léptékű problémát jelzett a TFP eredményeinél. A kerületi stratégiák alapján – ahol a torzítást okozó intézményi területeket, vagy az azóta jelentős változással érintett területeket nem sorolták a szegregátumok közé – 32 szegregált terület volt összesen Budapest területén, összesen mintegy 8600 főt érintve.

3-1. ábra: Szegregátumok (piros) és szegregációval veszélyeztetett (kék) területek, 2011

Forrás: hatályos kerületi integrált településfejlesztési stratégiák alapján, a KSH által végzett szűrések összesítése (saját szerkesztés)

3-2. ábra: Budapest krízis- (piros) és veszélyeztetett (narancs) területei (10%-os határértékek mellett), 2011

Forrás: Krízisterületek lehatárolása a 2011-es adatok alapján, TFP 2014

A Korm. rendelet szerint a szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület, az a szegregációs mutatóval lehatárolt, olyan egybefüggő terület (amely lehet önálló településrész, vagy egy vagy több településrész része is), amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, és a területen közösségi beavatkozás szükséges. A KSH 2024. decemberi adatszolgáltatása már a jelen településterv során alkalmazandó Korm. rendelet módszertana szerint végezte el a szűrést a 2022. évi Népszámlálás adatain. Az alkalmazott mutató csak kis mértékben módosult, továbbra is a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők arányát vizsgálja az aktív korúakon körében, de ez utóbbi sokaság már nem a 15-59 éves korcsoport jelenti, hanem 15–64 év közöttiekre terjed ki. A lehatárolás módszertana nem változott, a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek vagy természetes-, illetve mesterséges tereptárgyak – ideértve a vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja –, valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

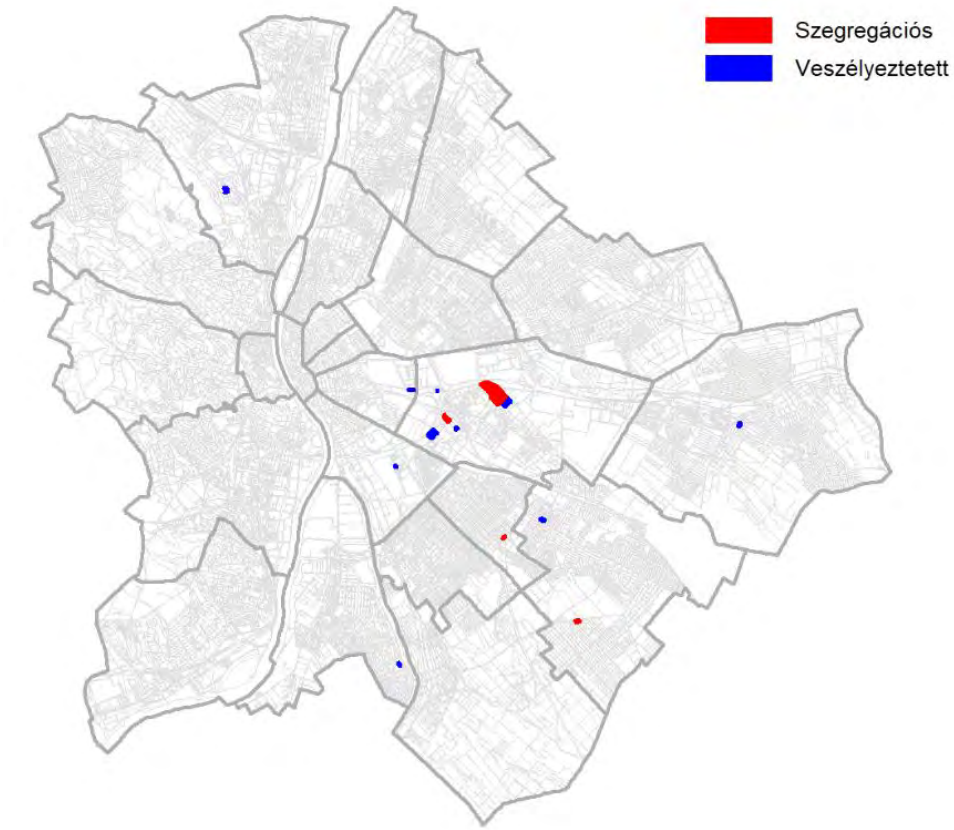
[1] 2022.06.30. után hatályát vesztett 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről

A szegregációs mutató határértékei kapcsán nincs változás, a fővárosi kerületek továbbra is két csoportba soroltak:

TELEPÜLÉSTÍPUS	SZEGREGÁLT TERÜLET, AMELYNÉL A SZEGREGÁCIÓS MUTATÓ ÉRTÉKE	SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLET, AMELYNÉL A SZEGREGÁCIÓS MUTATÓ ÉRTÉKE
Fővárosi kerület I. csoport (I., II., III., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII., XIII. kerület)	nagyobb/egyenlő, mint 20%	nagyobb/egyenlő, mint 15%, de kisebb, mint 20%
Fővárosi kerület II. csoport (IV., XIV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XX., XXI., XXII., XXIII. kerület)	nagyobb/egyenlő, mint 25%	nagyobb/egyenlő, mint 20%, de kisebb, mint 25%

Forrás: 14. melléklet a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelethez

3-3. ábra: Szegregátumok (piros) és szegregációval veszélyeztetett (kék) területek, 2022

Forrás: KSH egyedi adatkérésre történő adatszolgáltatása a Fővárosi településterv készítéséhez kapcsolódóan, 2024. december

A szűrés alapján Budapesten továbbra sincs egybefüggő, alacsony státuszú szegregációs terület, és nincs nagy területű, homogénnek tekinthetők krízisterület sem; a problematikus környékek szétszórtan helyezkednek el. A sokkal kisebb területi érintettség jelzi, hogy a kormányrendeletben is rögzített mutató – különösen a munkaerőpiac jelentős átalakulása miatt – csak korlátozottan alkalmas a területi problémák kimutatására. A kerületi önkormányzatok visszajelzése alapján egyes területek (pl. III. kerületben és XXI. kerületben lehatárolt területek) nem tekinthetők veszélyeztetett területeknek, míg más helyszínek (hatályos ITS-ben lehatárolva) nem jelennek meg a 2022. évi adatokon alapuló szűrésen. A kerületi önkormányzatok területi fókuszú integrált beavatkozásaik megtervezése és adott esetben az ASZP kidolgozása során, a kerületi településtervek készítésének keretében pontosítják a lehatárolásokat a helyben elérhető adatokat is figyelembe véve. A fenti eredmények és a kerületi visszajelzések azt is jelzik, hogy a célzott területi beavatkozások érdekében lehetőség szerint el kell végezni egy több mutatót felhasználó statisztikai elemzést, a TFP mintájára, amely egyben képes a fővároson belüli – akár kerületen belüli – relatív egyenlőtlenségek kimutatására, és integrálja a lakásviszonyokkal kapcsolatos adatokat is.

3.5.2. Beavatkozások értékelése

A belváros mellett közvetlenül elhelyezkedő kerületek középső-külső kerületrészeit korábban a szlömösödés jellemezte. A városmag fejlődése, illetve a célzott városrehabilitációs programok miatt ezen kerületrészeken ma már a dzsentrifikáció jellemző. A relatív jövedelmi szegénység jelenlétét mutató lakáskörülmények – valószínűleg nagyrészt a kerületi szociális városrehabilitációs projektek eredményeinek köszönhetően – jelentősen javultak, jobb lett a budapesti lakásállomány minősége. A népszámlálás adatai szerint a budapesti lakások 80%-a összkomfortos, a félkomfortos vagy azalatti komfortfokozatú lakóingatlanok aránya 2022-re 1% alá csökkent. A lakások mindössze 15%-a egyszobás, a kettőnél több szobával rendelkező ingatlanok aránya 50%. Így a relatív jövedelmi szegénységet a lakáskörülmények helyett inkább a lakhatás megléte, illetve a használati jogviszony és a kapcsolódó költségek fedezésének képessége mérhető (szociális bérlakásban élők, hajléktalan személyek és hajléktalansággal veszélyeztetett népesség). A kerületi visszajelzések szerint ki kell emelni a XXI. kerület, Csepel-Háros nem lakóövezeti (mezőgazdasági) területét, a becslések szerint 2-3 ezer fős lakosság életvitelszerűen lakik nem lakócélú ingatlanokban. Az itt élők közellátása nem biztosított, a lakóingatlanok komfortfokozata és minősége jelentősen rosszabb a fővárosi átlagnál, ugyanakkor a terület szegregátumként vagy veszélyeztetett területként nem jelenik meg a hivatalos statisztikákban, mivel nem lakóövezeti besorolású.

A 2014-2021-es uniós ciklusban több kerületben valósultak szociális városrehabilitációs programok. A VEKOP-6.2.1-15 – A leromlott településrészeken élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten című felhívás infrastrukturális, illetve szoft jellegű tevékenységeket is támogatott a Közép-magyarországi Régió területén. A két VEKOP felhívásban ERFA és ESZA jellegű tevékenységek egyben voltak támogathatóak, ERFA forrásból, átjárhatósággal. A megítélt támogatás összességében 12,6 milliárd Ft volt, projektenként 100-2000 millió forint volt pályázható. Hat budapesti kerület projektje kapott támogatást, amelyek alapadatait a következő tábla összegzi.

A kerületi városrész-rehabilitációs projektek alapadatai

ÉRINTETT KERÜLET, (ÉS EZEN BELÜL A CÉLTERÜLET)	PROJEKT CÍME	FUTAMIDEJE	SZERZŐDÖTT/ÁTUTALT TÁMOGATÁSI ÖSSZEG
BUDAPEST FŐVÁROS III. KERÜLET, ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZAT Békásmegyer-Városkapu lakótelepen, 9 veszélyeztetett lakótömb	Szociális városrehabilitáció megvalósítása Békásmegyeren	2018.10.01-2022.12.31.	736 018 944 Ft / 748 908 944 Ft
BUDAPEST FŐVÁROS IV. KERÜLET ÚJPEST ÖNKORMÁNYZATA (Újpest Városközpont-Városkapu, Berda József utca – Aradi utca – Kemény Gusztáv utca – József Attila utca – Attila utca – Árpád út – Temesvári utca – Bocskai utca - vasút által határolt terület)	"Újpest Kapuja" térségmegújítási és városrehabilitációs projekt	2018.09.15-2023.11.30.	2 000 000 000 Ft / 2 024 763 407 Ft
BUDAPEST FŐVÁROS VIII. KERÜLET JÓZSEFVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT (Dankó utca – Magdolna utca – Dobozi utca – Baross utca – Kálvária tér – Diószegi utca – Dugonics utca – Illés utca – Kálvária tér által határolt terület)	Budapest-Józsefváros, Magdolna-Orczy Negyed Szociális Városrehabilitációs Program	2018.03.01-2023.11.30	2 000 000 000 Ft / 2 325 999 549 Ft
BUDAPEST FŐVÁROS XVII. KERÜLET RÁKOSMENTE ÖNKORMÁNYZATA (Krízisterületének számító Pesti úti lakótömb és környékének közvetlen szomszédságában található veszélyeztetett tömb)	Rákosmenti krízistömb rehabilitáció 2016	2017.12.06-2023.01.22	1 430 768 675 Ft / 1 432 857 649 Ft
BUDAPEST FŐVÁROS XVIII. KERÜLET PESTSZENTLŐRINC-PESTSZENTIMRE ÖNKORMÁNYZATA 6 krízistömb és 5 veszélyeztetett tömb, Nefelejcs u. - Lenkei u. - Egressy u. - Lakatos út - Üllői út - Darányi u. - Dugonics u. - Madách u. - Bartók u. - Reviczky u. - Darányi u. - Madách u. - Endrődi u. - Benedek u. - Hengersor u. - Puskás u. - kerület határa - Liszt F. u. - Fáy u. - Kártoló u. - Malomkő u. által határolt terület	Fáy utca és környéke integrált szociális rehabilitációja	2018.01.16-2023.12.15	1 628 546 081 Ft / 1 950 150 183 Ft
BUDAPEST XXI. KERÜLET CSEPEL ÖNKORMÁNYZATA Csillagtelepen krízis vagy veszélyeztetett tömb, 11 darab (4-10 emeletes) lakóépület	Csillagtelep szociális célú rehabilitációja	2018.02.01-2023.12.31	1 699 755 944 Ft / 1 649 376 360 Ft

Forrás: https://archive.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso

A MEGVALÓSULT TEVÉKENYSÉGEK

a) Infrastrukturális beruházások:

A kerületi önkormányzati bérlakások, bérlakástömbök esetén:

- Épületek közös tereinek energetikai felújítása (minden projektben);
- Épülethez kapcsolt közös udvarok felújítása (VIII., XVIII. kerület);
- Lakások energetikai hatékonyság szempontú műszaki-esztétikai felújítása, korszerűsítse (minden projektben);
- Ahol szükséges volt, komfortfokozatot, lakásméretet érintő beruházások (pl. XVIII. kerület);
- Ahol szükséges volt (pl. IV., VIII., XVIII. kerület) egyes tömbök bontása;
- Új ingatlan építése (IV. kerület);
- Speciális lakhatási program (kivezető lakások létesítése - 8 db, VIII. kerület).

Infrastrukturális beruházásként megvalósult továbbá:

- Közösségi tér, létesítése és/vagy felújítása (minden projektben);
- Közösségi kert létesítése (IV., VIII., XVII., XVIII. kerület);
- Közterületi játszótér, felnőttjátszótér (tornapark) létesítése, felújítása (III., IV., VIII., XVII. kerület);
- Közszolgáltató intézmények infrastruktúrájának fejlesztése (III., XVIII., XX. kerület);
- Közbiztonságot növelő térfigyelő rendszer kiépítése (VIII., XVII., XVIII. kerület);
- Közlekedésbiztonsági beruházás (XVII., XVIII. kerület).

b) Szoft tevékenységként megvalósult:

- Közösségfejlesztés, kulturális, szabadidős programok, illetve kulturális sokszínűséget erősítő és bűnmegelőzési (áldozattá válást megelőző) programok minden projektben megvalósultak, a VIII., XVII., XX. kerületben több generációt fókuszáltan érintő, generációk együttműködését célzó elemekkel. A VIII. kerületi projektben közösségi részvételen alapuló miniprojektek támogatása is szerepelt.
- Képzés, mentorálás, álláskeresés támogatása a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű, szegregátumban élő lakosság számára minden projektben megvalósult, a VIII., XVII. és XXI. kerületben OKJ-s képzések is elérhetőek voltak. A VIII. kerületi projekt vállalkozói inkubátortámogatást is illesztett a projektbe, illetve védett munkahelyeket hozott létre megváltozott munkaképességűek számára.
- Egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, ez alapján egyének, családok részére szociális tanácsadás, mentorálás – minden projektben, kötelező elemként volt jelen, a VIII. kerületben modell-értékű családmentoráláson keresztül valósult meg.
- Egészségfejlesztés, egészségügyi és mentálhigiénés prevenciós és szűrő programok, egyéni egészségfejlesztési terv készítése, szolgáltatásfejlesztés minden projekt szoft tevékenységei között szerepelt, a III. és VIII. kerületben az addiktológiai problémákkal élőket is érintő, fókuszált egészségügyi-szociális szolgáltatásfejlesztéssel.
- Bűnmegelőzési program, információs képzések minden projektben megvalósultak. A III. kerületben ez modell-értékű, szabadidős, több generációs programként (szabadulószoba), a VIII. kerületben infrastrukturális beruházással (térszerkezet átalakítása megelőzés céllal) és lakossági együttműködéssel (Szomszédsági házfelügyelő rendszer) együtt valósult meg.
- Fiatalokat célzó programok: a közösségi és bűnmegelőzési programok (minden projektben) mellett egyes kerületekben (pl. VIII., XVIII.) az iskolai lemorzsolódás csökkentését célzó, hátrányos helyzetű gyerekeket elérő felzárkóztató programok is megvalósultak.
- Fiatalokkal és hátrányos helyzetű lakossággal foglalkozó szakemberek képzése, felkészítése a III. kerület projektjében valósult meg.

A városrész rehabilitációs projektekben a kerületek számos eredményt értek el a szegregátumok rövidtávú felszámolása terén, illetve a projektek módot adtak több, modell-értékű módszer, eszköz kidolgozására is. Ugyanakkor elmondható, hogy a projekt-alapú megvalósítás hátránya, hogy a szoft tevékenységek a projekt ideje alatt túl nagy számban voltak jelen, és azt követően a szükséges intenzitást nem feltétlenül érték el, így társadalmi szempontból az eredmények fenntarthatósága kérdéses. A projektek hatékonysága az indikátorokkal rosszul mérhető, míg a hatásosság csak közép-hosszú távon mutatkozik meg. Ez utóbbit a projekten túl, számos makroszintű társadalmi és gazdasági jelenség is befolyásolja (pl. járvány időszak, gazdasági recessziók hatása stb.).

3.5.3. A Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportjainak érintettsége a területi szegregációban

A szegregált területek szempontjából Budapestet országos viszonylatban kedvező helyzet jellemzi, a mély- (vagy abszolút) szegénység (az alapvető fizikai szükségletek tartós kielégítetlenségének széles körű jelenléte) nem jellemző. A relatív szegénység tekintetében a főváros szintén az ország legkedvezőbb helyzetű térségei közé tartozik. Ehhez hozzájárul a szociális ellátórendszerek helyi szintű fejlettsége, valamint az országosan kiemelkedő munkaerőpiaci és kereseti lehetőségek budapesti fókusza.

Az egyes társadalmi csoportokhoz való tartozás növeli a szegénységi kockázatot. Ezeket a kiemelt csoportokat és problémáikat összegzi jelen fejezet. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportokkal, és az életkörülményeinek javítását szolgáló intézkedésekkel részletesebben a Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Program (FHEP, 2023) foglalkozik. Az alábbi táblázatban a szegregátumok által leginkább érintett célcsoportokat emeljük ki, az antiszegregációs terv szempontjából legfontosabb problémákat összegezzük.

Helyzetkép a HEP célcsoportok szerint, összefoglaló tábla

NŐK	A nők foglalkoztatási és jövedelmi hátrányai továbbra is fennállnak: a fizetésbeli különbségek, a munkahelyi előmenetel, az álláskereső nők aránya és az álláskeresés átlagos időtartama terén is. A munkaerőpiac mellett a társadalmi részvételben is tapasztalt hátrány a női szegénység jelenségének kialakulásához vezethet. A szegénység hatása a nők egészségére, várható élettartamára, mostanra már statisztikai mutatókban is mérhető. A nőkkel szembeni erőszak ismert eseteinek száma 2020-2022 között megduplázódott, noha az esetek többsége még mindig láthatatlan. A szegregációval összefüggő problémákkal különösen veszélyeztetettek az interszekcionális helyzetben lévő (azaz egyéb kisebbséghez is tartozó) nők. Így a roma, a hajléktalan nők, a bántalmazás áldozatai, a fogyatékossággal élők vagy fogyatékos gyermeket nevelő nők, illetve a gyermeküket egyedül nevelő és a magányosan élő, idős nők. Azaz ezek a csoportok tipikusan nagyobb arányban jelennek meg a szegregátumokban és a veszélyeztetett területeken, mint többszörösen hátrányos helyzetű csoportok.
HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK	Az elmúlt tíz évben harmadával nőtt a tartós, 10%-kal pedig az átmeneti gondozásba vett fiatalok aránya a fővárosban. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek és az intézményi nevelésből kikerülő fiatalok mind a szocializáció, mind a képzettség terén jelentős hátránnyal küzdenek. Ennek oka – a fiatalokkal foglalkozó szakemberek és civil szervezetek szerint – nagyrészt az iskolai szegregáció és az előítéletek jelenléte, a speciális ellátási formák hiánya, és az ezek miatti lemorzsolódás nagy aránya. A támogató közeg hiánya és a kompetenciahátrányuk miatti kudarcok, összességében az elszegényedés, ezzel együtt a kriminalizálódás, áldozattá válás, prostitúció, problémás szerhasználat, hajléktalanság felé sodorhatja őket. A legfrissebb kutatások szerint, noha a társadalomban az alkohol használat valamelyest csökken, a fiatalok körében nem jellemző ez a tendencia, illetve, ahol igen, ott az illegális szerek növekvő használatával párosul. A lányok-fiúk közötti szerhasználat eddigi különbségei jelentősen csökkennek – a lányok szerhasználatának növekedése miatt. A fővárosi hajléktalan emberek körében – egyes becslések szerint – az intézményi nevelésből kikerülők aránya eléri a 25-30%-ot. A szegregációs munkacsoport kerületeket képviselő tagjai szerint a hátrányos helyzetű fiatalok problémája a VIII. és a XX. kerületben erősen, a többi kerületben közepes mértékben érezhető.
EGYSZÜLŐS CSALÁDOK	Budapesten a házasságok és a válások számának enyhe növekedésével a családok aránya nem változott, a gyermeket nevelő családok aránya nőtt – ahogy az egyszülős családok aránya is. Az egyszülős családok szegénységi kockázata kiugróan magas. Figyelembe véve, hogy az ilyen családok 82%-ában az anya neveli egyedül a gyermeke(ke)t, a probléma a nőket érő vagyoni hátrányokkal halmozódik. A kisgyermeket nevelők munkaerőipiaci esélyeit a munkáltatói előítéletek és a gyermekek napközbeni ellátását végző intézmények kapacitásainak egyenetlen elosztása rontja. Noha a fővárosban jelenleg a bölcsődei kapacitás nagyjából a hasonló korú gyermekek számának megfelelő, az intézmények nem szükségletek szerinti eloszlása miatt, egyes kerületekben változatlanul probléma a kisgyermekek napközbeni elhelyezése.
IDŐS EMBEREK	2022-ben Budapest minden ötödik lakosa 65 éves vagy annál idősebb. Az idős népesség számának emelkedése mellett csökkent az öregségi nyugdíjban részesülők aránya, a nyugdíjemelés pedig azonos időszakban valamelyest elmaradt a minimálbér emelkedésétől.

	Mindezzel a szegénységben élő és szegénységgel veszélyeztett idős emberek aránya is nőtt. A kerületek érzékelése szerint a szenior és időskorúak problémája a dél-pesti kerületekben (XVIII., XIX és a XX.) és a XXII. kerületben erősen, a többi kerületben közepes mértékben érezhető. A fővárosi idős emberek túlnyomó többsége nő és egyszemélyes háztartásban él. Az egyedülálló, idős nők a szegénységi kockázatnak még inkább kitettek – tekintettel korábbi, jövedelmi hátrányuk nyugdíjra gyakorolt következményeire. Az idősek ellátásával foglalkozó intézmények kapacitása mind a tartós és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben, mind az alapellátásban (különösen az ideiglenesen vagy állandó ellátásra szorulók ápolása és gondozása terén) a szükségesnél lényegesen alacsonyabb. Idősotthoni elhelyezésre (a Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működő intézmények esetében) közel 4300 személy várakozik, mely meghaladja az engedélyezett (2024-ben 3875 fő) férőhelyek számát.
ROMA LAKOSSÁG	Becslések szerint a roma népesség fővárosi lélekszáma az országos lélekszám tizede, 2022-re elérte a 90-95 ezer főt. A főváros csökkenő népességszáma mellett a becslések a roma népesség számának emelkedését vetítik előre. Ugyanakkor a népszámláláson a 2011-es adatokhoz képest Budapesten közel 36%-kal kevesebben, alig 13 ezren vallották magukat cigánynak. A társadalmi szervezetek visszajelzései szerint az utóbbi 10 évben megnövekedett azoknak a vidéki családoknak a száma, akik a fővárosban keresnek utat a megélhetéshez és jellemzően alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek. Roma emberek a népszámlálási adatok szerint legnagyobb számban a VIII., X. és XIII. kerületekben, legnagyobb arányban pedig a VIII., VII és IX. kerületben élnek. A kerületek érzékelése szerint a roma származású lakosság problémája a VIII., IX., XIX. és a XX. kerületekben erősen, a többi kerületben legfeljebb közepes mértékben érezhető. A magukat cigánynak vallók közül alig 6% az, aki alapfokú iskoláit sem fejezte be, míg több mint harmaduk középfokú, 10 százalékuk felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A foglalkoztatottak aránya 53, a munkanélkülieké 5,3 százalék – a roma nők foglalkoztatása az átlagos női foglalkoztatottságtól 11 százalékkal marad el. Noha a fővárosi romák helyzete kedvezőbb az országosnál, a képzettségi, lakhatási, foglalkoztatási adataik, egészségi állapotuk az átlag populációnál lényegesen rosszabb képet mutat. A fővárosban is, minden kerületben vannak szegregált iskolák, még azokban is, ahol a romák aránya nem kiugróan magas – ez az iskolai lemorzsolódás egyik fontos oka. Mind a szolgáltatásokban, mind a munkaerőpiacon továbbra is jellemzőek az előítéletek. Ez, és az ebből fakadó diszkrimináció a roma népesség társadalmi integrációjának egyik legfőbb akadálya. A cigány lakosság aránya a mikroszegregátumokban és a mélyszegénységben élők körében jelentősen felülreprezentált. Egyrészt, változatlanul probléma a fiatalok esetén a pozitív kulturális identitástól való elszakadás. Másrészt a roma kulturális értékek bemutatása a többségi társadalom felé nem elégséges, nincs a Fővárosban a roma ügynek dedikált egység, szakember vagy fórum.
FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ EMBEREK	A 2022-es népszámlálás adatai szerint fogyatékossága van vagy súlyosan korlátozott 114 ezer budapesti lakos, tartós betegséggel 272 ezren élnek. Ez az előző népszámlálási adatoknál 23 százalékkal magasabb, míg az aktív korúak között a fogyatékossággal vagy tartós betegséggel élő emberek aránya 31 százalékkal nőtt. A 2022-es népszámlálási adatok tehát a budapesti népesség egészségi állapotának jelentős romlását mutatják. A nemek arányát vizsgálva pedig a nők felülreprezentáltsága állapítható meg. A fővárosban élő fogyatékos emberek 38%-a mozgássérült, 13,4%-uk értelmi fogyatékossággal vagy pszicho-szociális hátránnyal élő személy, 15,5%-uk vak, gyengénlátó vagy aliglátó, 14%-uk siket vagy nagyothalló, 7,6% autista, 3,7% halmozottan fogyatékos, 7,8%-uk egyéb fogyatékosságban érintett. A fogyatékossággal élő emberek között a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya 8%-kal, a középfokú végzettségűeké 3 százalékkal magasabb, a legalább érettségivel, illetve a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 14%-kal kisebb, mint a nem fogyatékos lakosság körében. Az egészségkárosodott lakosság esetében ilyen különbségek nincsenek. A fogyatékossággal vagy tartós egészségkárosodással élő aktív korú személyeknek csak alig több mint fele dolgozik – ez az átlagnépességtől lényegesen elmaradó foglalkoztatottság. A budapesti, fogyatékossággal élő személyeket a közszolgáltatásokkal, így különösen a lakhatással és a rehabilitációs szolgáltatásokkal kapcsolatosan is hátrány éri. Kevés a rehabilitációs kapacitás, nincs érdemi volumenű támogatott és vagy segítséggel önálló lakhatást biztosító szolgáltatás. A tartós elhelyezést gátolja, hogy az idős otthonokban gyakran nem fogadnak, fiatalabb fogyatékossággal élő személyt, mert nem tudják a szakszerű ellátást biztosítani. Ráadásul az ilyen jellegű elhelyezés az érintett mentális egészségét is veszélyezteti azzal, hogy nem korának megfelelő tartós elhelyezésbe kerül. A közterületek és szolgáltatások akadálymentesítése terén

	jelentős javulás mutatkozik az elmúlt évtizedben, de az akadálymentesítés továbbra sem teljeskörű.
HAJLÉKTALAN EMBEREK	A mélyszegénység a fővárosban elsősorban lakhatással összefüggésben jelenik meg. A lakásban élők körülményei az elmúlt évtizedben javultak, magas azonban a jövedelmi okokból hajléktalanság kockázatának kitett háztartások aránya, így a hajléktalanság kezelése mellett megelőzési intézkedésre is fokozott szükség van. A relatív jövedelmi szegénység egyre nagyobb számban érinti a többféle szempontból sérülékeny /hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozókat, így a megelőzésében és kezelésében interszekcionális szempontokat is szükséges figyelembe venni. A kerületi visszajelzés szerint, Csepel-Háros területen lakó populáció hajléktalansággal veszélyeztetett csoportként kezelhető, mivel jelenlegi lakhatásuk nem lakóövezetben és nem lakáscélú ingatlanban van megoldva, ami közellátásukat és láthatóságukat is gátolja. Budapesten az egyedülállók számára fenntartott éjjeli menedékhelyeket, átmeneti vagy tartós elhelyezést nyújtó szállásokat a 2021-ben 4300 hajléktalan személy vette igénybe, a családok átmeneti otthonaiban további 1200 fő élt, köztük jelentős arányban bántalmazás elől menekülő anyák, gyermekeikkel. A családon belüli erőszak problémájának elmúlt évekbeli súlyosbodása az áldozatok lakhatását megoldó intézménytípusok kapacitásbővítésének kérdését vetette fel. Az idősödés a hajléktalan emberek körében is jelentős. A Budapesti Szociális Szakmatámogatási Hálózat 2024-es tanulmánya szerint a csoport háromnegyede 50 év, közel fele 60 év feletti. Az idősödő és idős emberek melletti, népes csoportot az intézményi nevelésből kikerülő fiatalok adják. Ezzel együtt megoldandó problémává vált az időskorú hajléktalan személyek elhelyezésének intézményi korlátja, illetve csökken az aktív korúak és köztük a foglalkoztatható személyek száma. Az idősödés mellett a rossz higiénés körülmények, hiányos táplálkozás, fagyások és betegségek szövődményei; mentális, pszichiátriai és addiktológiai problémák (illetve ezek kombinációja) az egészségromlás nagyobb kockázatát veti fel a hajléktalan személyek esetén, az átlag népességnél lényegesen magasabb halálozási rátát okozva. A problémát az átmeneti ápolási, gondozási szükségletet biztosító „lábadozó" férőhelyek hiánya súlyosbítja. Foglalkoztatást hátráltató tényezők: szállásadó intézmények minősége, tömegessége, fertőzésveszély; hátrányos megkülönböztetés a munkahelyeken; a hajléktalanságból való kilépés kilátástalansága – alapvetően a lakhatási megoldások hiánya miatt – rontja az egyéni motivációkat, a tartós munkaviszony és az önálló élet esélyét. A hajléktalanellátó intézmények területi eloszlása a problémát egyes kerületekre fókuszálja, az intézményi férőhelyek többsége a III., VIII., IX., X. kerületre koncentrálódik, a kerületek közül a hajléktalanság problémáját a VIII., X., XIX. kerületek erősnek, a IX. és XX. kerületek közepesen erősnek érzik.
EGYÉB ÉRINTETT CSOPORTOK	A Magyarországra bevándorlók 45 százaléka Budapesten él. A budapesti külföldiek elsősorban a pesti oldal belvárosi kerületeiben (VIII., IX., X., XIII., XIV.) telepednek le, a budai oldalon pedig a II. kerület a legnépszerűbb – ezekben a kerületekben él a külföldi népesség közel fele. A bevándorló népességet erős előítéletek sújtják, emellett érinti őket az információhiány és a célcsoport problémáira reagáló szolgáltatás-fejlesztés hiánya. Ezek miatt korlátozottan férnek hozzá a szociális, egészségügyi és jogi ellátásokhoz. A szexuális kisebbségek közül a szegregációval összefüggő problémák a transznemű embereket erőteljesen érintik. Az őket sújtó előítéletek az oktatásban, iskolai lemorzsolódáshoz vezethetnek, képzettség-foglalkoztatás-életminőség terén okozva tartós hátrányt, szegénységhez vezetve A szexuális kisebbségek más alcsoportjaihoz tartozókat (meleg, leszbikus stb.) a szegregációval összefüggő nehézségek elsősorban interszekcionális problémaként érintik. A leszbikus vagy meleg és emellett hajléktalan, fogyatékossággal élő, roma stb. embereknek azonban súlyosabb nehézségekkel kell szembenézniük, mint heteroszexuális társaiknak, és problémáik kezeléséhez nehezebben is kapnak (és kérnek) segítséget.

A fentiek alapján a kerületi eloszlást tekintve a budai oldalon a III. és a XXII. kerület egyes területein az átlagosnál nagyobb számú, szegénységgel veszélyeztetett társadalmi csoport van jelen. A pesti oldalon a helyzet kedvezőtlenebb, a belvárosban a probléma a VIII. kerületben, illetve a belső IX. és X. kerületekben fokozottan megjelenik. Emellett a szegregációban érintett csoportok felülreprezentációját mutatja a teljes dél-pesti övezet, a XVII., XVIII., XIX. kerületek egy része, illetve a külső IX. és X. kerület, valamint Pesterzsébet és Csepel.

3.5.4. Hatályos társadalompolitikai stratégiák[2]

Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Program

A Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Program (FHEP) 2023-2027-es időszakra készített verziója az esélyegyenlőségi törvényben felsorolt (nők, mélyszegénységben élők, romák, fogyatékossággal élő emberek, gyermekek, idősek) célcsoportnál bővebb. A gyermekek mellett a fiatalokra, a fogyatékos személyek mellett, az egészségkárosodással élőkre is kitér, illetve a mélyszegénységben élők mellett külön foglalkozik a hajléktalan emberekkel. Emellett kiegészül a kisgyermeket nevelők, a bevándorlók és menekültek, illetve a szexuális kisebbségek célcsoportjaival is. Az önkormányzaton belül a hivatali struktúra átalakulását követően, 2020 óta a Szociálpolitikai Főosztály feladatkörébe tartozik a program áttekintése, a végrehajtás a Budapest Esély Nonprofit Kft., és az Esélyteremtő Budapest munkacsoport közreműködésével történik. A 2027-ig tartó megvalósítási ciklusban a szegregátumokban és mélyszegénységen élők mellett a FHEP-projektek fókuszában elsősorban a tartós munkanélküliek, a roma fiatalok, a menekültek, az állami gondozottak és a hajléktalan személyek állnak.

A FHEP intézkedéscsomagjai:

- Befogadó és gondoskodó társadalom: szakemberek és lakosság szemléletformálása, társadalmi inklúziót segítő programok, stratégiákkal, szakpolitikákkal való koherencia biztosítása;
- Biztonságos és befogadó munkahely: szemléletformálás, munkáltatói befogadó attitűd fejlesztése, munkahelyen kívüli, komplex programok;
- Biztonságos tér, biztonságos otthon: közterületi biztonság erősítése, bűnmegelőzés és áldozatvédelem
- Akadálymentesség, egyenlő esélyű hozzáférés: hozzáférhető környezet, szolgáltatások és információk, szemléletbeli akadálymentesítés;
- Óvodai elérés, iskolai lemorzsolódás csökkentés: felzárkóztatás támogatása, menekültek beilleszkedése-befogadása, oktatási szakemberek szemléletformálása, képzése, intézményi fejlesztések;
- Egészségmegőrzés, ártalomcsökkentés és megelőzés: szexuális egészség és egészségtudatosság fejlesztése, szolgáltatások elérhetőségének fejlesztése, speciális szükségletek kielégítése, lakossági egészségfejlesztés, megelőzés, ellátásban dolgozók szakmai, mentálhigiénés támogatása, információnyújtás, jogtudatosság növelése.

Otthon, mindenkinek, Fővárosi stratégia az otthontalanság és hajléktalanság csökkentéséről

A fővárosi otthontalanság és hajléktalanság csökkentése érdekében 2022-ben a Fővárosi Önkormányzat részletes stratégiát fogadott el Otthon, mindenkinek, Fővárosi stratégia az otthontalanság és hajléktalanság csökkentéséről címmel (Otthon, mindenkinek stratégia). A helyzetértékelés az elérhető statisztikai, kutatási és adminisztratív adatok mellett egy-egy kulcsterület során alkalmazott, egyedi feltáró kutatásra és adatgyűjtésre épül. A problémák és szükségletek azonosítása érdekében megtörtént az érintettek, valamint a szakmai szervezetek bevonása is. A stratégia elemző- és értékelő munkarésze nem csak a jelenséget és az ehhez vezető okokat, de a hajléktalanság csökkentésének akadályait is azonosítja, és ezek alapján fogalmazza meg a legfontosabb stratégiai irányokat, összehangban az Otthon Budapesten stratégiával:

- Megelőzés megerősítése – Minél kevesebben váljanak Budapesten hajléktalanná: kerületi és fővárosi megelőző programok, szolgáltatásfejlesztés, hátralékkezelés, gyermekvédelmi intézményből kikerülők bérlakáshoz jutásának támogatása, krízis lakhatási formák elérhetővé tétele.
- Megfizethető lakhatáshoz való hozzáférés bővítése – Minél több hajléktalan embernek és otthontalan családnak legyen lehetősége kilépni a hajléktalanságból: Fővárosi Lakásügynökség, lakbértámogatási program működtetése, a fővárosi bérlakások kiadásakor a hajléktalan családokat, személyeket előnyben részesíti.
- Közterületi hajléktalanság csökkentése – Senki ne kényszerüljön megfelelő elhelyezési lehetőség hiányában fedél nélkül élni: Elsőként lakhatás-program indítása pszichiátriai, addiktológiai problémával érintett hajléktalan személyek részére, közterületi hajléktalanság nyomon követése, kihűléses halálesetek megelőzése érdekében az együttműködés fejlesztése.
- Méltó ellátás – A hajléktalan emberek szükségleteihez jobban igazodó szolgáltatások és emberibb léptékű, több személyes teret biztosító szálláslehetőségek: tömegszállások helyett a méltóbb körülmények kialakítása, egyes szolgáltatások kapacitásbővítése, a nem fővárosi fenntartású hajléktalanellátó szervezetek támogatása.

[2] a dokumentumok elérhetőek a budapest.hu oldalon keresztül, az összegzések a dokumentumok felhasználásával készültek

Fővárosi Drogstratégia

A Főváros 2024-ben, a 2029-ig terjedő időszakra fogadta el a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum és munkacsoportjainak közreműködésével elkészült Fővárosi Drogstratégiát (FDS). Az FDS három fő célja:

- A budapestiek egészségi állapotának és életminőségének javítása;
- A szociális és társadalmi szolidaritás és biztonságérzet növelése;
- A legális és illegális szerfogyasztás mértékének és ártalmainak csökkentése.

Az FDS drogügyi szakértők, terepen dolgozó szakemberek és szerhasználó érintettek bevonásával készült, átfogó helyzetelemzésre alapoz. Az FDS segítségével a Főváros lehetőségeihez mérten szeretné kivenni a részét a budapesti droghelyzet kezeléséből, ezért a maga számára megfogalmazott feladatok mellett, javaslatokat tesz a központi kormányzat és a kerületi önkormányzatok számára is. A stratégia az alábbi négy pilléren fogalmaz meg célokat:

- Prevenció és egészségfejlesztés: ezen belül cél tudástár és szolgáltatáskereső kialakítása a prevenciós programokhoz, a közszolgáltató vállalatok számára egészségfejlesztési és prevenciós stratégia kidolgozása.
- Kezelés, ellátás, felépülés: különösen a korai kezelésbevétel szemléletének erősítése, az ellátók közötti együttműködések fejlesztése, naprakész, online szolgáltatáskereső létrehozása.
- Ártalomcsökkentés: alacsonyküszöbű és utcai megkereső szolgáltatások támogatása, a szerhasználók bevonása az ártalomcsökkentő programokkal kapcsolatos döntéshozatalba, a droghasználattal összefüggő fertőzések előfordulásának csökkentése, a biztonságosabb éjszakai élet feltételeinek megteremtése, a szórakozóhelyeket elérő ártalomcsökkentő programokkal.
- Kínálatcsökkentés: a BRFK és a szenvedélybetegellátó intézmények közötti együttműködés támogatása, a használók helyett a kereskedőkre való koncentrálás a FÖRI munkájában, megállapodás a BRFK-val az ártalomcsökkentő programok hozzáférhetőségének az elősegítéséről.

Fővárosi stratégia a családon belüli erőszak megelőzéséről és az áldozatok védelméről

A Főváros a családon belüli erőszak megelőzésével kapcsolatos, 2024-es stratégia (továbbiakban, e fejezetben: Stratégia) létrehozásával saját hatáskörben szeretné megtenni mindazt, amit megtehet a családon belüli és a párkapcsolati erőszak megelőzése, korai észlelése és az áldozatok támogatása érdekében. A Stratégia célja a családon belüli- és párkapcsolati erőszak megelőzése és visszaszorítása, és az áldozatok védelme az erőszak minden formájával szemben. A FHEP-pel összhangban a Stratégia célja továbbá, hogy hozzájáruljon a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának megszüntetéséhez, a nők és a férfiak közötti egyenlőség elősegítéséhez, a nők pozíciójának megerősítése révén. A Stratégia három pillére ezért a megelőzés, korai felismerés és kezelés, illetve az áldozatok segítése, amelyekre nézve öt éves időtávra fogalmaz meg konkrét beavatkozási javaslatokat.
A megelőzés terén a Stratégia két fő problémát tár fel: egyrészt a társadalom áldozathibáztató attitűdjeit, másrészt az erőszak felismeréséhez, az emberi jogokhoz, illetve a segítségkérés lehetőségeihez kapcsolódó információ hiányt. Ez az információhiány fokozottan érinti azokat a csoportokat, akik egyéb szempontból is hátrányos helyzetben vannak, így pl. a hajléktalan, a roma származású, a fogyatékossággal élő vagy az idősebb embereket. Ezt a Stratégia iskolai, lakóközösségi, munkahelyi és lakossági szemléletformáló és információs kampányokkal javasolja kezelni.
A korai azonosítást az információhiány mellett a szakemberek kapacitás- és kompetenciahiánya gátolja. Ezt a Stratégia a szakemberek továbbképzésével, áldozatsegítő hálózat- és jelzőrendszer működtetésével (Fővárosi Áldozatvédelmi Fórum), illetve a szolgáltatások fejlesztését megkönnyítő, strukturált adatgyűjtéssel javasolja kezelni.
Az áldozatsegítés terén szintén a kapacitások és kompetenciák hiánya figyelhető meg. Ezért a következő öt évben javasolja a Stratégia az áldozatvédelmi szolgáltatások támogatását a Fővárosi Szolidaritási Alapból, illetve a szükségleteknek, speciális igényeknek megfelelő, traumaérzékeny ellátási formák fejlesztését az idősellátásban és a hajléktalanellátásban, valamint az áldozatokat segítő segély vonal kapacitásbővítését.

Az ASZP-hez kapcsolódó stratégiák kapcsán, összegzésképp elmondható, hogy a Fővárosi Önkormányzat a szegregációval érintett lakosságot más, horizontális, esélyegyenlőségi szempontból felmérő, és a fejlesztési területeket e szempontból meghatározó, esélyegyenlőségi programot 2009 óta folyamatosan működtet. Az elmúlt években az esélyegyenlőségi programban meghatározott célcsoportok és problémák közül többre is speciális társadalompolitikai stratégia fókuszál, így a lakhatás, a párkapcsolati és családon belüli erőszak, illetve a szerhasználat problémáira. Mindezek a problémák a szegregátumokban és szegregációval veszélyeztetett területeken élőket fokozottan veszélyeztetik, ezért fontos, hogy ezen stratégiák és az ASZP közötti koherencia folyamatosan biztosított legyen. Jelen ASZP a problémák és kihívások azonosítása, illetve a megoldási javaslatok során nem részletezi azokat a problémákat és megoldásokat, amelyek a fenti stratégiákban részletesen kifejtésre kerülnek, ugyanakkor, a kihívás vagy a megoldás részeként utal azokra.

3.5.5. Problémák, kihívások összegzése

Budapesten is érzékelhetőek azok a kihívások, amelyet az elmúlt időszak hiányos és/vagy nem adekvát szakpolitikai döntései okoztak: a megfizethető lakhatással összefüggő központi döntések és finanszírozás hiánya, az adórendszer és az oktatási rendszer társadalmi egyenlőtlenségeket újratermelő és növelő hatása, a pénzbeli ellátások elégtelensége (pl. álláskeresési járadék jelenlegi rendszere), a szociális szféra helyzete és a fejlesztését és a dolgozók bérrendezését lehetővé tevő finanszírozás hiánya. Ezek egyrészt növelik az elszegényedés kockázatát, ami az érintett személyek és családtagjaik számára számos negatív következménnyel járhat mind az életszínvonalat, életminőséget, mind a jövőbeli esélyeket illetően.

A helyzetfelmérés eredményeképp összességében elmondható, hogy a HEP célcsoportok közül a szegregációval összefüggő problémák a következő csoportok tagjait különösen érintik:

- A női lakosság interszekcionális hátrányokkal érintett részei, így a gyermeküket egyedül nevelő, fogyatékossággal élő vagy fogyatékos gyermeket nevelő, roma, hajléktalan, bántalmazott és idős nőket;
- A hátrányos helyzetű családban vagy intézményi nevelésben élő gyermeket és onnan kikerülő fiatalokat;
- Az egyedül élő, illetve az alacsony jövedelmű idős embereket;
- A fővárosi roma származású lakosság többségét;
- A fogyatékossággal élő személyek többségét;
- A hajléktalan és hajléktalanság kockázatának kitett embereket;
- A bevándorlók egy részét;
- Az LMB+ emberek közül a fenti csoportok valamelyikébe tartozókat és a transznemű emberek többségét.

A kihívások terén társadalmi és intézményi típusú kihívásokkal szembesülünk, amelyeket az egyes csoportok vagy egyének személyes kihívásai súlyosbítanak. Települési szinten a társadalmi és intézményi típusú kihívások kezelhetőek, illetve lehetőség van az egyéni vagy csoport szinten jelentkező kihívások kezelésének támogatására is. Társadalmi kihívásként az előítéletek és társadalmi kirekesztés jelennek meg legfőbb problémaként. Ennek hatása az intézményi ellátórendszerben is jelentkezik (szakemberek szemlélete, intézményi szegregáció), ezt a szakemberek kapacitásainak, és alapképzésükből adódóan, kompetenciáinak hiányossága, a speciális szolgáltatások terén tapasztalt, sokféle területet érintő szolgáltatási kapacitáshiány (pl. iskolai lemorzsolódás csökkentés, fogyatékossággal élő emberek ellátása, emberhez méltó körülmények a hajléktalanellátásban stb.) súlyosbítja.

Az alábbi ábra közül az első a legfontosabb, szinte minden célcsoportot érintő okokat és következményeket foglalja össze, a második ábra pedig az ok-okozati összefüggések rendszerét mutatja.

A BEAVATKOZÁST IGÉNYLŐ TÁRSADALMI FOLYAMATOK, JELENSÉGEK – OKOK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK

3.5.6. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó, illetve a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére irányuló intézkedések

A Fővárosi Önkormányzat vezetése elkötelezett a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése, a létbiztonság megerősítése és a szociális jogok biztosítása mellett, ugyanakkor tudatában van annak, hogy az ezekhez szükséges társadalompolitikai reformok meghaladják az önkormányzatok szabályozási és költségvetési lehetőségeit. Az önkormányzatoknak azonban ezzel együtt is feladata, hogy minden tőlük telhetőt megtegyenek a társadalmi egyenlőtlenség, a szegénység, a társadalmi kirekesztés, a hajléktalanság csökkentése, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok védelme, valamint a jóléti ellátórendszer megerősítése érdekében.

Mindezek következtében az antiszegregációs intézkedések a következő területekre fókuszálnak:

- A szegregáció mérséklését és megszüntetését célzó intézkedések, a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, mérséklésére tett intézkedések: célzott támogatásokkal és ellátás-fejlesztéssel (infrastrukturális fejlesztések mellett a képzett humán erőforrás és szoft szolgáltatásfejlesztés) az érintettek életminőségének javítása, a foglalkoztatási esélyek és biztonság növelése, jellemzően egymással összehangolt intézkedések – pl. lakhatás, foglalkoztatás, képzés, egészségmegőrzés – koordinált megvalósításával.
- A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére, megelőzésére hozott intézkedések: minden, ami az elszegényedés kockázatát csökkenti. Itt az időben történő, adekvát beavatkozásoknak van szerepe, a szociális szektor szereplőinek erős együttműködése mellett.

A szegregáció mérséklésére, megszüntetésére irányuló területi programokat alapvetően a kerületi önkormányzatok kezdeményezik, a Fővárosi Önkormányzat koordináló és szakmai módszertani szerepet vállal a kerületi akcióterületi projektek, fővárosi szintű stratégiák sikeres megvalósításában, a helyi (saját és más által fenntartott) intézményekkel, egyházi és civil szervezetekkel együttműködésben.

Az ASZP átfogó céljai:

- A szegregációval érintett és veszélyeztetett területeken élő lakosság életkilátásai javuljanak (képzettségi szint, foglalkoztatási mutatók, egészségi állapot, lakhatási helyzet: zsúfoltság, egészségtelen lakáskörülmények, megfizethetőség), a szegénységgel vagy társadalmi kirekesztettséggel való érintettség csökkenjen
- A célzott és összehangolt beavatkozásoknak köszönhetően Budapesten a térbeli-társadalmi egyenlőtlenségek csökkenjenek

A területi alapú szegregáció mérséklését, megszüntetését a tüneti jelenségek kezelése mellett az okokként szolgáló folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére hat intézkedési terület került megjelölésre:

A projektek és nem projekt jellegű intézkedéseket a Cselekvési program ☞ 3.4. pontja tartalmazza, illetve elindításukról (erőforrások, ütemezés, beavatkozások pontos megtervezése) a vonatkozó társadalompolitikai stratégiákhoz kapcsolódó akciótervek kidolgozása keretében születik döntés.

Antiszegregációs intézkedési területek

C.1. cél: Hatékonyabb együttműködés a szektor szereplői között és a területi, valamint ágazatközi együttműködés erősítése (horizontális cél)

- Együttműködési platformok bővítése és működtetése: célja az információ- és tapasztalatmegosztás mellett a problémák, kihívások azonosítása, a megoldások kidolgozásához szükséges szervezeti együttműködés biztosítása, valamint a közös projektek kidolgozása. A már működő szervezeti keretek mellett roma ügyekért felelős hivatali felelős és fórum létrehozása;
- Együttműködésen alapuló szükségletfelmérés: az egyes részterületekre, célcsoportokra fókuszáló kutatási területek meghatározása, adatgyűjtés és elemzés egyetemekkel, kutatóintézetekkel együttműködésben, a partnerségi alapú pályázatok kihasználásával, a fővárosi szolgáltatások jobb megszervezését segítő kutatások és azok eredményeinek megosztása érdekében;
- Együttműködésen alapuló tervezés: az egyes részterületekre, célcsoportokra fókuszáló stratégiák, programok elkészítése, ennek során az érdekelt szakmai szervezetek és a célcsoport szereplőinek (érintettek) bevonása;
- Társadalmi vállalkozások és civil szervezetek kezdeményezéseinek ösztönzését és támogatását szolgáló pályázati rendszer működtetése;
- Fővárosi Szolidaritási Alap működtetése: pályázati rendszerben, a kerületi önkormányzatok közvetlen és intézményeken, civil szervezeteken keresztüli szociális feladatellátásának támogatására.
- Közösségi költségvetés esélyegyenlőség, esélyteremtés, együttműködés, befogadás, közösségfejlesztés témakörökben: lakosság által javasolt projektek befogadása, értékelése és közösségi szavazással kiválasztása;
- Települési támogatási rendszerek rendszeres felülvizsgálata, értékelése a kerületi önkormányzatok közötti együttműködéssel;
- Hajléktalan emberek ellátásában közreműködő szervezetekkel együttműködés, Fővárosi Önkormányzat ezzel kapcsolatos finanszírozási lehetőségeinek rendszeres felülvizsgálata, az erre allokálható források lehetőség szerinti növelése (különösen az akut ellátási hiányok megoldást célozva), az ezirányú stratégia végrehajtása;
- Fővárosi rasszizmus elleni cselekvési terv kidolgozása, ennek keretében a szegregáció kérdésének kiemelt kezelése;
- Kerületi önkormányzatokkal és tankerületekkel, valamint további partnerekkel együttműködve az óvodai és iskolai szegregáció csökkentése, a veszélynek kitett iskolák kiemelt támogatása;
- Civil szervezetekkel és az érintett szociális partnerekkel együttműködve a családon belüli és párkapcsolati erőszak megelőzése és az áldozatok segítését szolgáló beavatkozások bővítése, az ezirányú stratégia végrehajtása;
- Együttműködés az egészségesebb budapesti lakosságért: a hátrányos helyzetű csoportokat és településrészeket elérő szűrőprogramok kidolgozása és működtetése, a Fővárosi Drogstratégia végrehajtása a partnerekkel együttműködésben;
- Együttműködés az élhetőbb, biztonságosabb Budapestért: bűnmegelőzési, drogprevenciós, közbiztonságot javító programok kidolgozásának ösztönzése és támogatása.

C.2. cél: A célcsoportok elérésének és tájékozottságának javítása, segítés a belépő pontokon

- Információs kiadványok, közterületen elérhető felületek és dedikált online felület (Szociális Kalauz), a szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területeken az információk láthatóságának, elérésének növelése (pl. közösségi költségvetésről hirdetések közterületek elhelyezése, fórumok; információs pontok szolgáltatásiról hirdetmények stb. – együttműködve a kerületi önkormányzatokkal);
- Utcai megkereső programok, alacsonyküszöbű szolgáltatások támogatása;
- Információs kampány a fővárosi tulajdonú hirdetőfelületek használatával (BKK megállók, járatok belső terei stb.);
- Segítő pontok kialakítása, ennek hálózatában más közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan integrált ügyfél-pontok kialakítása. Idősek Információs Pontja (egy helyszínnel elindult 2022-ben, cél, hogy kerületekre kiterjedő hálózattá váljon), Lakhatási Iroda (a hajléktalanná válás megelőzése érdekében), további tematikus információs pontok kialakítása (pl. otthon nélküliek információs pontja ellátó intézményekhez telepítve, migrációs pont; fogyatékossággal élők információs pontja az idősek információs pontjával integráltan stb.).

C.3. cél: Megfizethető lakhatási lehetőségek növelése és a hajléktalanság csökkentése – Otthon Mindenkinek program végrehajtása

- Fővárosi kezelésben lévő bérlakásszektor növelése, korszerűsítése;
- Lakhatási garancia program és lakhatási szolgálat;
- Lakásrezsi támogatás;
- Elsőként lakhatás program;
- Közterületi hajléktalanság kiterjedését nyomon követő intézkedési terv;
- TámogatLak program;
- Támogatott lakhatás szolgáltatás létrehozása és ösztönzése;
- Az állami gondozásból kikerülő fiatalok és a családon belüli erőszak áldozatok részére lakhatási programok indítása.

C.4. cél: Foglalkoztatási biztonság növelése, felelős foglalkoztatás

- A Fővárosi Önkormányzat munkáltatói szerepkörével összefüggő feladatok, foglalkoztatási esélyek növelése a közszolgáltatásokon keresztül;
- Komplex egészségügyi, szociális és munkaerőpiaci támogatások összehangolt biztosítása;
- Budapesti Foglalkoztatási Paktum;
- Álláskeresési iroda;
- Foglalkoztatási esélyeket növelő képzések.

C.5. cél: Kulturális és sport integrációs programok

- Főbb célcsoportok: mind, különösen roma emberek, fogyatékossággal élő és idős emberek;
- Roma kulturális, művészeti, történeti értékek láthatóvá tétele;
- Sportolási és kulturális lehetőségekhez való hozzáférés bővítése a hátrányos helyzetű célcsoportok körében, integrációt támogató, inkluzív programok szervezése.

C.6. cél: Területi antiszegregációs beavatkozások szakmai támogatása

- A kerületi önkormányzatokkal együttműködve a jövőben is össze kell hangolnia a Budapest területén működő antiszegregációs programokat, szakpolitikai célkitűzéseket. Ennek érdekében állandó, rendszeresen ülésező szakmai konzultációs testület létrehozására van szükség (antiszegregációs munkacsoport), az érintettek részvételével;
- A Fővárosi Önkormányzat szakmai szervezetein (pl. Budapest Esély Nonprofit Kft.) keresztül segíti a kerületi antiszegregációs beavatkozásokat szakmai-módszertani tanácsadással, szolgáltatásokkal;
- A célzott területi beavatkozások megtervezéséhez kapcsolódó területi kutatás elvégzése (TFP mintájára).

A szegregátumokban és veszélyeztetett területeken élő társadalmi csoportok közellátásának javítását szolgáló egyéb, stratégiában tervezett intézkedések

- Akadálymentesítésre irányuló projektek;
- Egészségmegőrzésre irányuló projektek;
- Célcsoportokkal való bánásmód és ügyfélkezelés javítása, a diszkrimináció csökkentése;
- Hajléktalan- és idős személyeket ellátó intézmények infrastrukturális fejlesztése, korszerűsítése, a humán kapacitás biztosítása, a méltó ellátási felételek biztosítása érdekében;
- Méltó és adekvát rehabilitációs, gondozási, 24 órás otthoni segítő és tartós ápolási ellátás biztosítása – infrastruktúra és humán kapacitás fejlesztés;
- Iskolai felzárkóztatást, lemorzsolódás csökkentését elősegítő és szegregációt csökkentő programok, felzárkóztató célú civil programok szolgáltatási katasztere
- Aktív időskort támogató programok;
- Zöld-hálózat és közösségi terek fejlesztésére irányuló projektek;
- Közterületi illemhelyek hálózatának bővítése

.

3.5.7. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére, megelőzésére hozott intézkedések

A stratégia hosszú távú céljaival összehangban a tervezett fejlesztések sem önkormányzati hatáskörben, sem egyéb érdekeltek által megvalósítva, nem eredményezhetik a területi szegregáció erősödését.

MEGELŐZÉS MÁR A TERVEZÉS SORÁN:

A veszélyeztetett területek nagyon sokszor vonalas infrastruktúra, vagy más, fizikai elszigetelést, periférikus helyzetet eredményező elhelyezkedéssel függtek össze a múltban, amelyek – a KSH kimutatásai ellenére – részben ma is fennállnak. Ezek lehetnek egy-egy kerületen belül érzékelhető, problémásabb helyzetek (pl. VI., XIV. kerületek a kerületi önkormányzatok jelzése alapján). A jövőben tervezett nagyobb léptékű vonalas infrastruktúra-fejlesztések előkészítése széleskörű társadalmi bevonás mellett folynak, a műszaki tervek mellett közgazdasági költség-haszon elemzésekkel és hatásvizsgálatokkal.

A szegregáció mérséklését, megszüntetését célzó, illetve az okként szolgáló folyamatokba beavatkozó, területi antiszegregációs beavatkozások szakmai támogatása, a tervezéstől kezdődő összehangolása azt a célt is szolgálja, hogy az ezek eredményeképp, az egyes kerületekben végbemenő kedvező folyamatok a szomszédos kerületekben ne okozzák a szegénységgel és szegregációval kapcsolatos problémák növekedését. A kerületek közötti szakmai konzultációs testület (antiszegregációs munkacsoport) biztosíthatja, hogy egy-egy kerületben a szegregációval vagy szegénységgel összefüggő probléma nem azért szűnik meg, mert az másik kerületbe tolódik át.

Fontos, hogy a Fővárosi Önkormányzat nagy létszámú szociális intézményt a jövőben nem tervez létrehozni, az épületek kiváltásánál törekszik azok területi dekoncentrálására, valamint a befogadó terület lakosságával és az érintett kerületi önkormányzatokkal történő együttműködésre. Törekedni kell arra, hogy az ellátottak lehetőleg megszokott lakókörnyezetük (kerület, városrész) közelében kapják meg ezeket a szolgáltatásokat, illetve ezek térben kiegyensúlyozottan álljanak rendelkezésre, ezzel a koncentrációból adódó szegregációs hatást is elkerülve.

A 2022-től évi 300-320 millió forintos keretből működő Fővárosi Szolidaritási Alap hozzá kíván járulni a budapestiek szociális biztonságának a megerősítéséhez, a budapesti szociális problémák enyhítéséhez, a jóléti intézményrendszer fejlesztéséhez és bővítéséhez. A Fővárosi Szolidaritási Alap pályázatkezelőjeként a Fővárosi Szociális Közalapítvány évről évre pályázati felhívást tesz közzé a Fővárosi Közgyűlés által meghatározott társadalompolitikai célok előmozdítását szolgáló pályázatok támogatására, amely célok a következők: lakhatási válsághelyzetek kezelése, akadálymentesítés, párkapcsolati és családon belüli erőszak megelőzése, az áldozatok védelme és támogatása, közösségi ellátások fejlesztése, fogyatékos, pszichiátriai vagy szenvedélybeteg személyek részére biztosított támogatott lakhatás szolgáltatás fejlesztése.

MEGELŐZÉS ÉS HATÁSOK CSÖKKENTÉSE ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉSSEL ÉS KOORDINÁCIÓVAL:

Az egyéb érdekeltek által tervezett fejlesztések során a Fővárosi Önkormányzat feladata, hogy érdekérvényesítéssel fellépjen a beruházások társadalmi szempontból kívánatos programfejlesztése érdekében (társadalmi vegyesség, lakásállomány vegyessége a megfizethető lakásállomány integrálásával). A Fővárosi Önkormányzat nem támogatja azoknak az állami fejlesztéseknek a megvalósítását, ahol egyoldalúan, a helyi önkormányzatok szándékait felülírva történik a problémás területek felszámolása, és a felszámolt lakóépületekben élők elhelyezésére nem születik minden fél számára elfogadható megoldás. Cél, hogy minden fejlesztés esetében legyen lehetőség a meglévő lakókörnyezetben a lakáshelyzet megoldására az érintett lakosság szempontjából, ne történhessen meg az elköltöztetés más kerületekbe vagy magyarországi településekre olyan módon, hogy azok a célterületek szegregálódásának veszélyét okozzák.

TÁRSADALMI BEFOGADÁS, SZOLIDARITÁS ERŐSÍTÉSÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK:

Ez a probléma különösen a hajléktalansággal összefüggő programok eredményeképp – mint az elsőként lakhatás, vagy a hajléktalan-ellátás rekonstrukciós programja –, illetve az idősek és a fogyatékossággal élő személyek ellátásának szervezésével összefüggésben jelentkezhet. A megelőzés érdekében a Fővárosi Önkormányzat kerületi önkormányzatokkal való szoros együttműködése és a megfelelő kommunikáció elengedhetetlen.

A SZEGREGÁCIÓ ÉS VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK KORAI FELISMERÉSÉHEZ FINOMHANGOLÁST LEHETŐVÉ TEVŐ MUTATÓK KIDOLGOZÁSA, A TERÜLETEK FOLYAMATOS MONITOROZÁSA A MUTATÓK MENTÉN:

A lakás komfortfokozata mellett, a hivatalos szegregátum térképek a nyolc általános iskolai végzettségűek és a munkanélküliek arányának figyelembevételével készülnek, amely számítás Budapestre nézve, jelentősebb mennyiségű vagy méretű szegregátumot, illetve szegregációval veszélyeztetett területet nem mutat. Megfigyelhető ugyanakkor, hogy a relatív szegénység más mutatói jól körülírják azokat a csoportokat, amelyek a szegregátumokban élő vagy azzal veszélyeztetett lakossághoz hasonló társadalmi-vagyoni helyzetben vannak. Ilyen mutatók pl.:

- a használt ingatlan használati cél szerinti minősítése (különösen a nem lakáscélú, nyaraló, ipari vagy egyéb ingatlanban élők);
- az ingatlan használatának jogcíme (különösen a bérleményben, szívességi együttlakóként vagy önkényes használóként lakók);
- a lakás fenntartásának képessége (van-e felhalmozott bérleti díj vagy közszolgáltatói tartozása).

Emellett egyes társadalmi csoportokhoz (a 3.6.5 pontban célcsoportként felsorolt csoportokhoz) való tartozás alapvető hajlamosító tényező arra, hogy az érintett rosszabb életkörülmények között, illetve a fenti mutatók szerint rosszabb státuszban éljen.

A Főváros felméri a fenti mutatók alapján veszélyeztetett területek számát és helyét, illetve azokat a területeket, ahol a fenti tulajdonságú társadalmi csoportok felülreprezentációja figyelhető meg. A szegénység és a területi alapú szegregáció enyhítésével kapcsolatos intézkedések tervezése és végrehajtása során, a Főváros a hivatalos szegregációval érintett és veszélyeztetett területek mellett figyelmet fordít ezen a területekre és azok lakosságára is.

>> Fotó: Soós Bertalan,
Vásárhelyi Pál utca, XI. kerület

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

III. KÖTET: FEJLESZTÉSI TERVLAP

MONITORING

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet
véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Tartalomjegyzék

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

I. kötet Budapest Jövőképe, Stratégia

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

II. kötet Cselekvési program

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

III. kötet Fejlesztési tervlap, Monitoring

4. Fejlesztési tervlap 329

Bevezető 330

4.1. Területfelhasználás: az általános használat szerinti területek figyelembevételével a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseinek, azok rendszerének meghatározása 332

Beépítésre szánt területek 338

Beépítésre nem szánt területek 361

4.2. Közlekedés 397

4.3. Beépítési magasság 403

4.4. Az épített környezet külső és belső korlátai 407

4.5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem 415

4.6. Környezet- és katasztrófavédelem 420

4.7. Védelmi korlátozási területek 426

5. Monitoring 433

5.1. Adatok, indikátorok 434

5.2. Értékelés, jelentés 436

5.3. Szervezeti háttér, folyamat, kommunikáció 437

Fővárosi településterv

4. Fejlesztési tervlap

Bevezető

A Fővárosi településfejlesztési terv (továbbiakban: FTFT) Fejlesztési tervlapja – a településrendezési terv megalapozásához, a főváros teljes közigazgatási területére – az általános használat szerinti területek figyelembevételével, meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett műszaki- és zöldinfrastruktúra elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.

A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendeletben meghatározott tartalmi követelmények alapján a Fejlesztési tervlap a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre meghatározza

- az általános használat szerinti területek figyelembevételével a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét,
- a stratégia és a cselekvési program elemeinek főbb térbeli összefüggéseit,
- a település fejlesztésének térbeli rendszerét és területi irányait,
- az épített, a táj- és természeti környezet tekintetében a külső és belső korlátokat, azok jellegét,
- a megőrzendő és a fejlesztési célokat szolgáló fejlesztési akcióterületeket és egyéb területek legalább általános használat szerinti lehatárolását,
- a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett műszaki infrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét,
- a meglévő és tervezett települési zöldinfrastruktúra térbeli kialakítását, elrendezését.

A Fejlesztési tervlap az olvashatóság és közérthetőség érdekében a főváros sajátos településszerkezetéhez illeszkedő, egyedi elemkészletet és jelkulcsot alkalmaz a Településtervezési Szabályzat (továbbiakban: TTSZ) 2. § (1) és (4) bekezdése szerint.

A TTSZ 2. § (2) bekezdésének megfelelően a Fejlesztési tervlap az olvashatóság érdekében több tervlap sorozatából áll össze, a tervlapok sorrendje határozza meg jelen fejezet alfejezeteinek tagolását:

1. Területfelhasználás
2. Közlekedési infrastruktúra
3. Beépítési magasság
4. Örökségvédelem
5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem
6. Környezet- és katasztrófavédelem
7. Védelmi, korlátozási területek

A TTSZ 2. § (2) bekezdésének megfelelően többek között minden egyes tervlap azonosítható módon ábrázolja a kijelölt fővárosi fejlesztési akcióterületeket. Az 1. Területfelhasználás tervlap jóváhagyandó elemként tartalmazza a fejlesztési akcióterületek térképi megjelenítését, azonosíthatóságának jelzését a sorszámmal és az időtávok jelölésével. A többi tervlap ezzel összhangban tájékoztató elemként tartalmazza az akcióterületek lehatárolását. A kapcsolódó céladatokat a ☞ 3. Cselekvési program 3.4. A fejlesztési akcióterületek bemutatása, lehatárolása, fejlesztési céljai és tevékenységei című fejezet tartalmazza.

A Fejlesztési tervlap a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 10. melléklete szerint téradat, nyilvántartási adatokat tartalmazza az alábbiak szerint:

A) A Lechner Tudásközpont Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság által üzemeltetett E-TÉR rendszeréből származó 2024.01.30.-i téradatok.

B) A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendeletben nevesített további adatok, amelyek nem álltak a Lechner Tudásközpont rendelkezésére:

TÉRADAT, NYILVÁNTARTÁSI ADAT ELNEVEZÉSE 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 10. melléklete szerint	ADATFORRÁS / ADATSZOLGÁLTATÓ
Kiemelt nemzeti emlékhely	2023. évi C. törvény 1. melléklet / Nemzeti Örökség Intézete Fejlesztési és Üzemeltetési Igazgatóság
Nemzeti emlékpont	2023. évi C. törvény 2. melléklet / Nemzeti Örökség Intézete Fejlesztési és Üzemeltetési Igazgatóság
Történeti kert	BFKH Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály 2021.02.08-as adatszolgáltatás alapján
Történeti temetkezési hely	Részben a Lechner Tudásközpont Műemlék adatbázisa, valamint 42/2013. BM rendelet és 21/2004. (X. 12.) NKÖM rendelet alapján
Gyümölcs termőhelyi kataszter	Nem áll rendelkezésre
Ivóvíz-kivételi helyek vízgyűjtője	Az Országos Vízügyi Főigazgatóság nyilatkozott, hogy nem áll rendelkezésükre az adat.
Vasút	Építési és Közlekedési Minisztérium Vasúti Hatósági Főosztály - RINF-adatok (csak vasútállomások)
Repülőtér, valamint a repülőtér akadálykorlátozási felületének vizsgálata	Budaörsi Repülőtér vonatkozásában - AEROGLOBE KFT. 2025.01.22. Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér vonatkozásában a KÉSZ alapján
Az országos közforgalmú, valamint vám- és határkikötők közé nem sorolt egyéb kikötő	BFKH Országos Közúti és Hajózási Hatósági Főosztály 2022. 10.25-i adatszolgáltatása alapján áll rendelkezésre az engedéllyel rendelkező kikötők listája.
Kőolajszállító vezeték	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.
Termékvezeték	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.
Kőolajszállító vezeték biztonsági övezete	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.
Termékvezeték biztonsági övezete	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.
Kőolajszállító-	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.

C) Adatszolgáltató az önkormányzat felé nem a Lechner Tudásközpont

TÉRADAT, NYILVÁNTARTÁSI ADAT ELNEVEZÉSE 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 10. melléklete szerint	ADATFORRÁS / ADATSZOLGÁLTATÓ
Honvédelmi és katonai célú terület övezete	Honvédelmi Minisztérium Hatósági Főosztály
Hadtörténeti örökségnek minősülő hadszíntér, csatatér, védelmi létesítmény	Honvédelmi Minisztérium Hatósági Főosztály
Területfejlesztési és területrendezési dokumentumok	TEIR
Hatályos helyi építési szabályzat, kerületi építési szabályzat, fővárosi rendezési szabályzat, valamint a településfejlesztési döntések (fővárosban fővárosi és kerületi önkormányzatok)	Kerületi önkormányzatok
Szegregációszűrés, településrész-kijelölés	Központi Statisztikai Hivatal

4.1. Területfelhasználás: az általános használat szerinti területek figyelembevételével a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseinek, azok rendszerének meghatározása

Budapest városszerkezetének és térbeli rendjének átalakulása hosszú folyamat, a Fővárosi fejlesztésiterv időtávlatában míg a térbeli fejlesztések egyes területeken teljesülni tudnak, másutt csak megkezdődik tervezésük. A stratégia meghatározott céljai Budapest kiegyensúlyozott térbeli rendjét a következő fejlődési irányok szerint jelölik ki:

- a klíma javulása, a rekreációs területek bővülése érdekében nőnek a zöldfelületek, zöldterületek, erdők;
- a szabadterületek rovására történő, korábban meghatározott zöldmezős fejlesztések területi nagysága nem változik;
- a földterületekkel takarékosan gazdálkodó szemlélettel a város indokolatlan terjeszkedése megállítható;
- az új beépítések során a területek a vegyes használat irányába mozdulhatnak el, lakóterületek esetében megfelelő alapellátásuk mindenütt meg kell, hogy valósuljon, vagy biztosított kell, hogy legyen;
- a területi egyensúly a környezetnek megfelelő, területileg differenciált sűrűséggel válik biztosíthatóvá;
- a jelentős kiterjedésű, használaton kívüli barnamezős területek fokozatosan hasznosításra kerülnek, betöltve kívánatos városi szerepüket;
- a Duna-part mentén a partszakaszok és a városi háttérterületek kapcsolata kialakul, a forgalmi terhelés jelentősen csökken, esetenként megszűnik, a part jelentős hosszban a főváros gyalogos- és kerékpáros rendszerének részévé, egyben rekreációs területévé válik;
- differenciált központrendszer alakul ki, ami a közösségi közlekedéssel való ellátottságnak megfelelően működő városszerkezetet eredményez;
- a városközpont Duna és a városi főutak menti terjeszkedése folytatódik, megkezdődik a mellékközpontok rendszerének kiépítése, ennek révén a belső zóna tehermentesül a felesleges forgalomtól, és a minőségi fejlesztés irányába mozdulhat el;
- a kötöttpályás közlekedési elemek mentén koncentrálódnak és indulnak el a jelentős nagyságrendű fejlesztések, figyelemmel a közúti közlekedésből származó környezeti terhelés mérséklésére;
- a központrendszer, a vegyes használat és a jó közösségi közlekedés kialakulása révén, csökken a gépjárművel való motorizációs kényszer, a „kis távolságok" előnyben részesítése fejlesztési szemponttá válik;
- az egyes elhatárolódó szomszédsági egységek egymáshoz való kapcsolata kedvezőbbé válik;
- létrejön a gazdasági szerepkörhöz szükséges sokrétű területi kínálat a munkahelyek viszonylatában;
- az oktatási és K+F+I területek a „zöldgazdaság" megjelenésével térben is gazdasági erővé válhatnak;
- a lakáskínálat rugalmasan követi az igényeket, a lakóterületek élhetővé és fenntarthatóbbá válnak;
- megindulnak a lakótelepi rehabilitációk, és megerősödik a belső térségek komplex rehabilitációja.

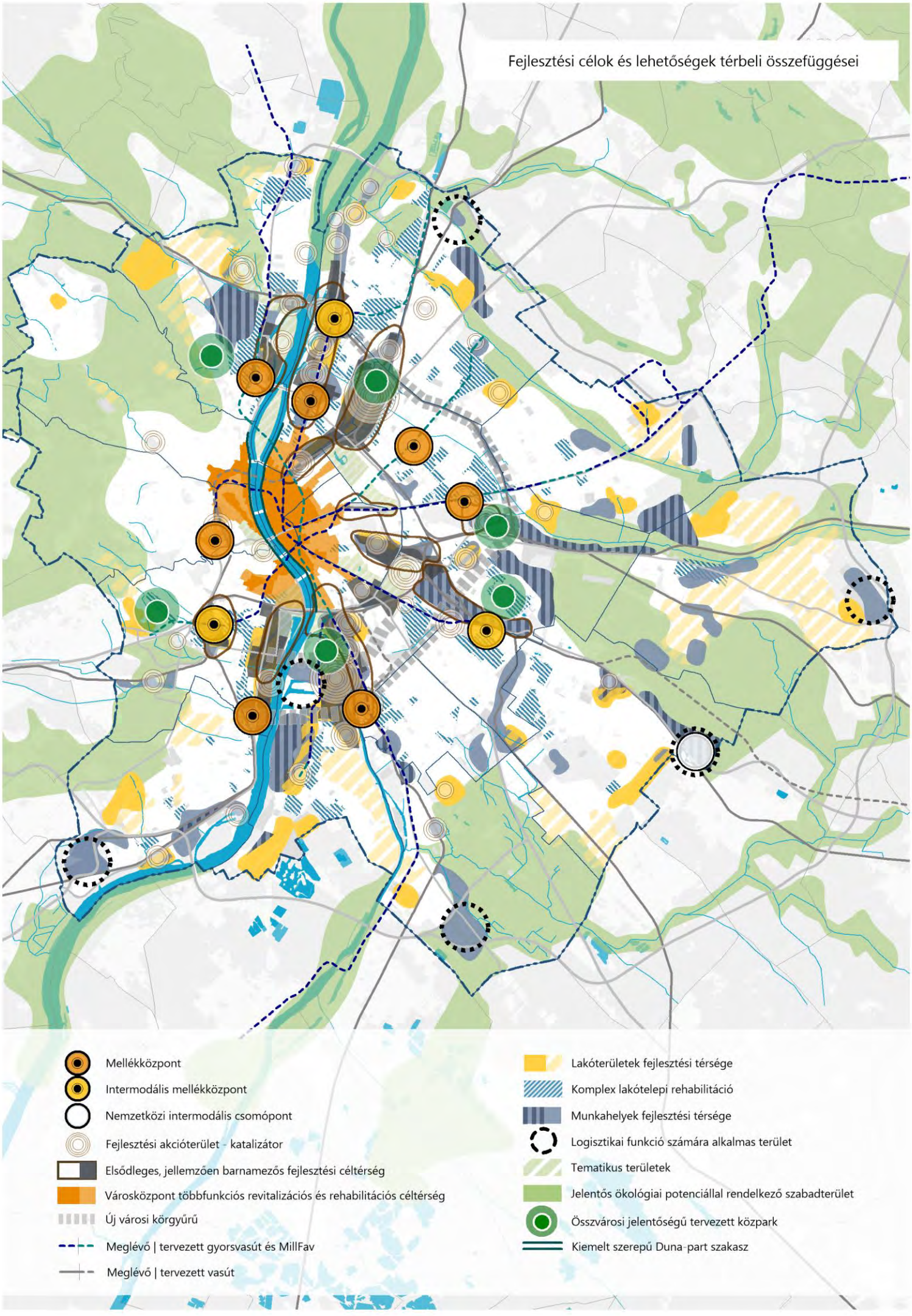
Az FTFT a meghatározott elvek és célok szerint nyolc sugárirányú tengely mentén, tíz kiemelt – jellemzően barnamezős – céltérséget jelöl ki elsődleges fejlesztési célterületként a meglévő és a tervezett kötöttpályás közlekedési elemek mentén. A fejlesztési célterület részeként az átmeneti zónában kerül meghatározásra a városközpontot tehermentesítő három intermodális mellékközpont és hat mellékközpont is – egy budai mellékközpont kivételével, a hegyvidéki és a belső zóna találkozásánál. A mellékközpontok a kijelölt fejlesztési sávokban vagy azokhoz közeli fejlesztési területeken tölthetik be elvárt városszerkezeti szerepüket. Fontos eleme a kialakuló térbeli rendszernek a Körvasúti körút helybiztosítása és ütemezett kialakítása, ami az egyes

céltérségek között megfelelő kapcsolatot tud majd biztosítani a Hungária gyűrű párjaként. Ez a két harántelem fűzi fel a városközpontból kiinduló, kijelölt, jellemzően sugárirányú, új fejlesztési területeket. A kijelölt céltérségek a kompaktság érdekében, vegyes használatot feltételeznek, amelyben megférnek a környezetbarát technológiák, a K+F fejlesztések, az irodai munkahelyek, a lakások és azok kiszolgáló intézményei is. A céltérségek belső szerkezeti kialakításakor a zöldterületi fejlesztés is szerepet kell, hogy kapjon. Az elsődleges céltérségekhez kapcsolódnak olyan barnamezős térségek is, amelyek az átmeneti zónából az elővárosi zónába is kinyúlóan a munkahelyi területek fejlesztésére alkalmasak, és amelyek – másodlagos barnamezős céltérségként – ellensúlyozni tudják a fővároson kívüli várostérség túlburjánzó gazdasági területi kínálatát, egyben növelni képesek a zóna foglalkoztatottságát. A város peremén, egyes gazdasági területeket logisztikai funkció céljára kell igénybe venni, mivel azok lételeme a külső közlekedési kapcsolatrendszer.

A kialakuló struktúra kiemelt tengelye a Duna, amelynek part menti részei az átmeneti zónában egybeesnek az elsődleges fejlesztési céltérségekkel. Ezek lesznek a város legfontosabb célterületei, itt egyszerre teljesül a barnamezőkkel szembeni elvárás és a Duna menti kulturális és turisztikai fejlesztések differenciált megjelenése. Ezzel a térség Budapest legfrekventáltabb területévé válik, városképformáló hatással párosulva. A Duna menti fejlesztésekkel a főváros látványosan tud kapcsolódni – a XXI. századi elvárásoknak megfelelő építészeti minőséget teremtve – az országokat összekötő folyami rendszerhez, a hajózás lehetőségeit is kihasználva, új kikötőkkel is erősítve Budapest nemzetközi városhálózatban betöltött szerepét.

A történeti városrészeket magába foglaló főközpont alkotja a városközpont többfunkciós revitalizációs és rehabilitációs céltérséget. A városkaraktert alapvetően meghatározó, épített értékekben kiemelten gazdag területen elsődleges fontosságú a történeti értékek megtartása, minimálisan kiegészítő, nagyrészt helyreállító beavatkozással az épületállomány és a növényzet erre érdemes elemeinek megtartásával, szükség szerint rendeltetésmódosítással történő megújítása, esetleg műszakilag indokolt esetekben azok új épületekkel való pótlása. Továbbra is kiemelt cél az értékes épületek karakterőrző energetikai felújítása, korszerűsítése és illeszkedő, új beépítések megvalósítása oly módon, hogy a terület szintterületi átlagértéke összességében ne növekedjen, megtörténhessen a forgalom csillapítása, általában javuljon a környezet minősége.

Budapest kedvezőbb klimatikus hatásainak elérését – túl egyes területek természetvédelmi jelentőségén – a településszerkezet szempontjából kiemelt szabad területek megtartása is szolgálja, így a budai erdők és az elővárosi zónába behatoló zöld ékek, a kisvízfolyások menti zöldsávok, amelyek mind a zöldfelületi rendszer elemeit képezik. Ezek egészülhetnek ki olyan jelentős zöldterületi fejlesztésekkel, amelyek a nagyobb városi parkokat az elsődleges fejlesztési céltérségek közelébe telepítik. Ennek indoka a területek kínálta lehetőség, célja pedig, hogy az átmeneti zóna térsége zöldfelületekkel és zöldterületekkel megfelelően tagolttá váljon, segítve ezzel a belső zóna klímájának kedvezőbbé tételét, mivel a történeti városszerkezeti értékek megőrzése miatt zöldfelület-növelés a belső zónában csak korlátozottan teljesíthető.

Fejlesztési célok és lehetőségek térbeli összefüggései
Mellékközpont
Intermodális mellékközpont
Nemzetközi intermodális csomópont
Fejlesztési akcióterület - katalizátor
Elsődleges, jellemzően barnamezős fejlesztési céltérség
Városközpont többfunkciós revitalizációs és rehabilitációs céltérség
Új városi körgyűrű
Meglévő | tervezett gyorsvasút és MillFav
Meglévő | tervezett vasút
Lakóterületek fejlesztési térsége
Komplex lakótelepi rehabilitáció
Munkahelyek fejlesztési térsége
Logisztikai funkció számára alkalmas terület
Tematikus területek
Jelentős ökológiai potenciállal rendelkező szabadterület
Összvárosi jelentőségű tervezett közpark
Kiemelt szerepű Duna-part szakasz

4.1.1. Budapest fejlesztésének térbeli rendszerének és területi irányainak meghatározása

4.1.1.1. Az általános használatok rendszere

A TÉKA szerint egy település területét beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területekre kell bontani, és azokon belül kell meghatározni az általános használatot az FTFT Fejlesztési tervlapján. Ez a tervlap lesz az alapja Budapest főváros rendezési szabályzatának (BFRSZ).

Az FTFT a TÉKA 6. § (5) bekezdéséhez illeszkedve, mivel az FTFT a BFRSZ alapját is adja, a TÉKA meghatározott általános használatait tovább bontja a helyi adottságoknak megfelelően.

A későbbiekben a helyi építési szabályzatban (kerületi építési szabályzat, Duna-parti építési szabályzat, Városligeti építési szabályzat) az FTT-ben meghatározott általános használatokon belül, a helyi adottságok figyelembevételével kerülnek meghatározásra építési övezetként vagy övezetként a sajátos használatok és területeik. Általános használat szerinti területek településfejlesztési tervben jelölt területeit a helyi építési szabályzat szabályozási tervi mellékletében közterületekre és közterületnek nem minősülő területekre kell tagolni, ideértve a meglévő és a tervezett területeket is.

Az egyes általános használat szerinti területekre vonatkozóan a TÉKA külön meghatározza azokat a rendeltetéseket, amelyek az adott területen elhelyezhetők, illetve tiltottak. Azokon túl további rendeltetések kizárását vagy többletrendeltetés elhelyezhetőségét a helyi építési szabályzatok tartalmazhatják.

A helyi építési szabályzatban az építési övezetet és övezetet, a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek használatának általános jellegét, szintterületi átlagértékét és egyes területek beépítési magasságát meghatározó BFRSZ előírásaival összhangban kell meghatározni.

4-1. táblázat: Általános használatok rendszere a TÉKA és az FTFT összevetésével, a TTSZ szerint összevont általános használat szerinti bontásban

TÉKA	FTFT ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT (TÉKA 6. § (5) bekezdés alapján tovább bontva)
BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK	
LAKÓTERÜLETEK	
nagyvárosias lakóterület	Ln-1: Nagyvárosias magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterület
	Ln-2: Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterület
	Ln-3: Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület
	Ln-T: Nagyvárosias telepszerű lakóterület
kisvárosias lakóterület	Lk-1: Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület
	Lk-2: Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület
	Lk-T: Kisvárosias, telepszerű lakóterület
kertvárosias lakóterület	Lke-1: Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület
	Lke-2: Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület
	Lke-3: Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület
falusias lakóterület	-
VEGYES TERÜLETEK	
településközponti vegyes terület	Vt-V: Városközpont terület
	Vt-M: Mellékközpont terület
	Vt-H: Kiemelt jelentőségű helyi központ terület
intézményi vegyes terület	Vi-1: Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület

TÉKA	FTFT ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT (TÉKA 6. § (5) bekezdés alapján tovább bontva)
	Vi-2: Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület
	Vi-3: Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület
GAZDASÁGI TERÜLETEK	
kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület	Gksz: Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület
általános gazdasági terület	Gá: Általános gazdasági terület
ipari gazdasági terület	Gip: Környezetre jelentős hatást gyakorló ipari terület
egyéb ipari gazdasági terület	Gipe: Egyéb ipari gazdasági terület
ÜDÜLŐTERÜLETEK	
üdülőházas üdülőterület	-
hétvégi házas üdülőterület	Üh: Hétvégi házas üdülőterület
KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLET	
nagy bevásárlóközpont és nagykiterjedésű kereskedelmi célú terület	K-Ker: Bevásárlóközpont területe
nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület	K-Log: Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület
vásár, kiállítás és kongresszus területe	K-Vás: Vásár, kiállítás és kongresszus területe
oktatási központok területe	K-Okt: Oktatási központok területe
egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület	K-Eü: Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület
nagykiterjedésű sportolási célú terület	K-Sp: Nagykiterjedésű sportolási célú terület
kutatás-fejlesztés, a megújuló energiaforrás hasznosításának céljára szolgáló terület	-
állat- és növénykert területe	K-ÁNk: Állat- és növénykert területe
nyersanyag kitermelés (bánya), nyersanyag feldolgozás céljára szolgáló terület	-
honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon: Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület
közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület, ha az nem közlekedési területen belül kerül elhelyezésre, valamint a kikötő és a repülőtér területe	K-Közl-É: Közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület
	K-Közl-R: Repülőtér területe
	K-Közl-K: Kikötő területe
temető területe	-
mezőgazdasági üzemi terület	K-Mü: Mezőgazdasági üzemi terület
egyéb, a fentiek egyikébe sem sorolható, helyi sajátosságot hordozó terület	K-Rek: Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület
	K-Vke: Vízkezelési terület
	K-Sz: Szennyvízkezelés területe
	K-Hull: Hulladékkezelő, - lerakó területe
BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK	
KÖZLEKEDÉSI TERÜLETEK	
közúti közlekedési terület	KÖu: Közúti közlekedési terület
egyéb közlekedési terület	KÖe-K: Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület: KÖe-L: Egyéb, légi közlekedési terület: KÖe-V: Egyéb, vízi közlekedési terület:
KÖZMŰ- ÉS HÍRKÖZLÉSI TERÜLETEK	
közműelhelyezési terület	Közm: Közműelhelyezési terület
hírközlési terület	-
ZÖLDTERÜLETEK	
közpark zöldterület	Zv: Városi közpark
közkert zöldterület	Zk: Közpark Közkert
ERDŐTERÜLETEK	
védelmi célú erdőterület	Ev-1: Védőerdő Ev-2: Védett erdő
rekreációs célú erdőterület	Er: Rekreációs célú erdőterület

TÉKA	FTFT ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT (TÉKA 6. § (5) bekezdés alapján tovább bontva)
egyéb erdőterület	Ee-E: Egyéb feladatokat szolgáló erdő
	Ee-Hon: Egyéb, honvédelmi rendeltetésű erdő
	Ee-Vg: Egyéb, vízgazdálkodási rendeltetésű erdő
MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK	
kertes mezőgazdasági terület	Mk: Kertes mezőgazdasági terület
általános mezőgazdasági terület	Má: Általános mezőgazdasági terület
tájgazdálkodási mezőgazdasági terület	Mt: Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület
vízgazdálkodási terület	Vf: Folyóvizek medre és partja
	Vá: Állóvizek medre és partja
	Vb: Vízbeszerzési területek
természetközeli terület	Tk: Természetközeli terület
KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET	
egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület	-
nagy kiterjedésű sportolási célú terület	-
kutatás-fejlesztés, a megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület	Kb-Kf: Megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület
vadaspark, arborétum területe	-
temető területe	Kb-T: Temető területe
nyersanyag-kitermelés (bánya), nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló terület	-
honvédelmi és katonai, valamint nemzetbiztonsági terület	Kb-Hon: Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület
burkolt köztér vagy fásított köztér, sétány	-
hulladékkezelő, -lerakó, szennyvízkezelő-telep területe	-
üdülőtábor, a táborhely, kemping területe	-
mezőgazdasági üzemi terület	-
egyéb, helyi sajátosságot hordozó terület	Kb-Rek-1: Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület
	Kb-Rek-2: Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület
	Kb-Rég: Régészeti bemutató terület
	Kb-Ez: Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület
	Kb-Vke: Vízkezelési terület

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

LAKÓTERÜLETEK

A lakóterületek megkülönböztetése a beépítés eltérő sűrűségén és a karakter jellegzetes elemein alapul. Ennek alapján a lakóterületek a TÉKA rendelkezései szerint lehetnek:

- nagyvárosias lakóterületek,
- kisvárosias lakóterületek vagy
- kertvárosias lakóterületek.

A "falusias lakóterület" alkalmazása Budapesten nem indokolt.

Nagyvárosias lakóterületek

A nagyvárosias lakóterületek a magas intenzitású lakótelepek területe és a sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, ***elsősorban lakó rendeltetésű épületek*** elhelyezésére szolgálnak.
Elhelyezhető rendeltetések:

- lakó,
- a helyi lakosság ellátását szolgáló kereskedelmi, szolgáltató,
- vendéglátó,
- hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
- kulturális, közösségi szórakoztató,
- szállás jellegű,
- igazgatási, iroda,
- sport.

Nagyvárosias lakóterületen az TÉKA 1. számú melléklete alapján a megengedett legnagyobb párkánymagasság 35,0 méter, amennyiben nem Kiemelten védendő karakterű terület (I. párkánymagassági kategória) vagy Karakterőrző terület (II. párkánymagassági kategória) területeként jelölt a BFRSZ-ben.

A nagyvárosias lakóterületeket szükséges az egyes területekre *jellemző beépítési karakter* szerint is megkülönböztetni. A TÉKA szerinti felhatalmazás alapján a terv az alábbiak szerint a helyi sajátosságoknak megfelelően tovább bontja a nagyvárosias lakóterületet:

- a nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően **zártsorú, zártudvaros** beépítésű lakóterületre,
- a nagyvárosias, jellemzően **zártsorú, keretes** beépítésű lakóterületre,
- a nagyvárosias, jellemzően **szabadon álló** jellegű lakóterületre és
- a nagyvárosias **telepszerű** beépítésű lakóterületre.

Nagyvárosias magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterületbe (Ln-1) a belső zóna, a városközponthoz kapcsolódó, jellegzetes beépítési karakterrel rendelkező lakóterületei, valamint az egyes kerületekben zárványszerűen előforduló, előbbiekkel azonos karakterű lakóterületek tartoznak. A történetileg kialakult, igen intenzív beépítésű területen a zártsorú beépítés különlegessége az épületek zártudvaros kialakítása, az épületek átlagos szintszáma meghaladja a 4–5 szintet. A sűrűség további növelése ezeken a területeken nem cél. Új beépítés számára ez a típus nem került kijelölésre.

Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterületbe (Ln-2) a telektömböket keretező beépítésű lakóterületek tartoznak, amelyek egyrészt jellemzően az I. világháború után a zártudvaros beépítést váltották fel, másrészt a rendszerváltás utáni lakásépítés jellegzetes formája. Kedvező a tömbbelsőben az összefüggő zöldfelület jelenléte, a beépítés sűrűsége így általában nem éri el a zártudvaros lakóterületek sűrűségét.

Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületbe (Ln-3) azok a szabadon álló jelleggel épített lakóterületek tartoznak, ahol általában több azonos jellegű épület áll egy telken, de nem úszótelkes a kialakítás. Ezek a lakóterületek nagyrészt elkerítettek, zöldfelületük jellemzően nem képezi a közhasználatú zöldfelületek

részét. Idetartozik a rendszerváltás után épített „lakóparkok" nagy része, de ide soroljuk a nem úszótelkes lakótelepeket, továbbá a földszinten zártsorúan beépített, zöldtetővel kialakított, de felmenő részeiket illetően szabadon álló jelleggel megvalósított lakóterületeket is. A terv alapján lehetőség nyílik elsősorban az átmeneti zónában új, ilyen típusú lakóterületek kialakítására is. A rendszerváltás előtti lakótelepek beépítésének sűrűsége a laza szerkezetük és magas zöldfelületi arányuk miatt lényegesen alacsonyabb, mint a később épült lakóparkoké. A szabadon álló jellegű, nagyvárosias beépítésnél jellemző magas zöldfelületi intenzitás (átlagban 40%) megőrzése érdekében, a területre vonatkozóan 30% a *legkisebb zöldfelületi átlagérték*.

Nagyvárosias telepszerű lakóterületbe (Ln-T) soroltak a XX. század második felében a tömeges lakásigényének kielégítését szolgáló, intenzív beépítésű, jellemzően úszótelkes lakótelepek. Az épületek szintszáma általában öt és tizenegy között mozog, kivételes esetben ennél magasabb – általában pontház – épületek is vannak a korábbi beépítési koncepciók magassági hangsúlyaiként. Jellemző a területre, hogy az épületek közötti zöldfelületek méretüket tekintve nagyvonalúak, és vagy közterületek, vagy közhasználatúak. A szellős karakternek a megtartása a területek élhetősége szempontjából fontos cél. A lakótelepek biológiailag aktív felületeinek megőrzése érdekében a területre vonatkozóan 35% a *legkisebb zöldfelületi átlagérték*.

Kisvárosias lakóterületek

A kisvárosias lakóterületek az alacsony intenzitású lakótelepek területe és a sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, ***elsősorban lakó rendeltetésű épületek*** elhelyezésére szolgálnak.
Elhelyezhető rendeltetések:

- lakó,
- helyi lakosság ellátását szolgáló kereskedelmi, szolgáltató,
- vendéglátó,
- hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
- kulturális, közösségi szórakoztató,
- szállás jellegű,
- igazgatási, iroda,
- sport.

Kisvárosias lakóterületen a TÉKA 1. számú melléklete alapján a megengedett legnagyobb párkánymagasság 12,5 méter.
A kisvárosias lakóterületek lehetnek zártsorú beépítésűek, mint például az elővárosi zóna történetileg kialakult, egykor önálló települések központjaihoz kapcsolódó lakóterületei; szabadon álló beépítésűek, mint például a budai hegyvidék belső városrészhez közeli villaterületei vagy a pesti oldalon, Zuglóban található lakóterületi beépítések, de a kispesti Wekerletelep sajátos épületegyüttese is idetartozik. Idetartoznak az alacsony intenzitású, legfeljebb 3–4 szintes lakótelepeket is. A kisvárosias lakóterületeket a jellemző beépítési karakter szerint szükséges megkülönböztetni, mivel az eltérő karakterű területeken a beépítési sűrűség is igen változó. A terv az alábbiak szerint a helyi sajátosságoknak megfelelően tovább bontja a kisvárosias lakóterületeket

- a kisvárosias, jellemzően **zártsorú** beépítésű lakóterületre,
- a kisvárosias, jellemzően **szabadon álló** jellegű lakóterületre és
- a kisvárosias, **telepszerű** lakóterületre.

Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterületbe (Lk-1) az egyes telektömböket túlnyomóan keretező beépítéssel rendelkező lakóterületek tartoznak, amelyek általában 3-4 szintesek, és azok is, amelyek alacsonyabb magasságú beépítéssel rendelkeznek, de a beépítési mérték meghaladja a 30%-ot. Ez a típusú általános használat a belváros kivételével gyakorlatilag a főváros minden kerületében megtalálható. Új fejlesztésű lakóterületek esetében is javasolt alkalmazása, mert a városias megjelenés mellett a zöldfelületi arány is kedvező.

Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterületbe (Lk-2) jellemzően a 3-4 szintes épületekkel beépült lakóterületek tartoznak. Ezek egyrészt a II. világháború előtt épült villa jellegű épületek, valamint az ezt követően épült társasházak területei. De idetartoznak azon lakótelepek is, amelyek nem úszótelkes kialakításúak, hanem általában több épület található egy nagyobb telken, valamint az ezt a korszakot követően épült lakóparkok egy része. A szabadon álló kisvárosias beépítésnél jellemző magas zöldfelületi intenzitás (átlagban 47%) megőrzése érdekében a területre vonatkozóan 35% *a legkisebb zöldfelületi átlagérték*.

Kisvárosias, telepszerű lakóterületbe (Lk-T) soroltak a korábbi évtizedek tömeges lakásigényének kielégítését szolgáló laza beépítésű, jellemzően úszótelkes lakótelepek. Az épületek szintszáma általában 3 és 4 között mozog, kivételes esetben ennél alacsonyabb épületek is vannak. Jellemző a területre, hogy az épületek közötti zöldfelületek vagy közterületek, vagy közhasználatúak. Budapesten a meglévő, ilyen típusú területek beépítési sűrűségének átlagértéke 0,85. Ennek a szellős karakternek a megtartása a nagyvárosias, telepszerű lakóterületekhez hasonlóan a területek élhetősége szempontjából fontos cél. A lakótelepek biológiailag aktív felületeinek megőrzése érdekében a területre vonatkozóan 35% a *legkisebb zöldfelületi átlagérték*.

Kertvárosias lakóterületek

A kertvárosias lakóterületek a laza beépítésű, összefüggő ***nagy kertes, elsősorban lakó rendeltetésű épületek*** elhelyezésére szolgálnak.
Elhelyezhető rendeltetések:

- lakó,
- helyi lakosság ellátását szolgáló kereskedelmi, szolgáltató,
- vendéglátó,
- hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
- kulturális,
- szállás jellegű,
- sport.

Kertvárosias lakóterületen a TÉKA 1. számú melléklete alapján a megengedett legnagyobb párkánymagasság 8 méter.

Idetartoznak Pest és Buda szabadon álló beépítésű, elsősorban családi házas lakóterületei. A kialakult beépítési sűrűség elsősorban a morfológiai adottságokkal és a településszerkezetben elfoglalt hellyel függ össze, valamint érzékelhető a fővároshoz csatolt, korábban önálló települések sajátos telekstruktúrája is. Ennek a differenciált rendszernek a megtartása a jövőben is indokolt. Pesten és a budai oldal sík területein legintenzívebb a beépítés, kisebbek a kialakult telkek, mint a budai hegyvidéki területeken. Sziluettvédelmi szempontból fontos a hegyvidéki és a budai elővárosi zóna természeti területek melletti lakóterületeinek kiemelt kezelése. A terv az alábbiak szerint a helyi sajátosságoknak megfelelően tovább bontja a kertvárosias lakóterületet

- a kertvárosias, **intenzív** beépítésű lakóterületre,
- a kertvárosias, **laza** beépítésű lakóterületre és
- a kertvárosias, **sziluettérzékeny, hegyvidéki** lakóterületre.

Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületbe (Lke-1) a pesti oldal valamennyi kertvárosias lakóterülete tartozik, de idesoroltak a budai oldal hasonló adottságokkal rendelkező sík területei is. A beépítés karaktere szerteágazó: szabadon álló, ikres és oldalhatáron álló beépítés mellett előfordul zártsorú, sorházas beépítés is. Igen eltérő a telekmorfológia is, ami miatt a területek további differenciálása a helyi építési szabályzat feladata.

Kertvárosias, laza beépítésű lakóterületbe (Lke-2) a budai hegyoldalak jellemzően szabadon álló családi házas lakóterületei tartoznak.

Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterületbe (Lke-3) a budai hegyvidék kivételes adottságú azon lakóterületei tartoznak, amelyek nagyrészt a korábbi – a XX. század elejére jellemző – üdülőterületekből alakultak ki. A magas presztízsű lakóterületeken alacsony a beépítés intenzitása, de a kialakult nagy értékű vegetáció megtartása érdekében nem is cél annak növelése. A *legkisebb zöldfelületi átlagérték* a területre vonatkozóan 55%.

VEGYES TERÜLETEK

A vegyes terület a TÉKA rendelkezései alapján lehet

- településközponti vegyes terület vagy
- intézményi vegyes terület.

Településközponti vegyes terület

A településközponti vegyes terület a településközponti vagy települési alközponti funkciók ellátása érdekében a település működését biztosító, a lakórendeltetést nem zavaró, jellemzően vegyes rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál.
Elhelyezhető rendeltetések:

- lakó,
- igazgatási, iroda,
- kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szállás jellegű, diákszállás,
- hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
- kulturális, közösségi szórakoztató,
- sport,
- nem üzemi technológiájú kutatás-fejlesztés.

A város kompakt jellemzőihez hozzátartozik központjainak racionális térbeli rendje és funkcionális komplexitása, ezért a differenciált központrendszer megvalósítása érdekében a településközponti vegyes területek vonatkozásában a történelmi főközpont térségét, az azt tehermentesítő meglévő és tervezett mellékközpontok területét, illetve a jelentős helyi központokat szerkezeti elhelyezkedésük, beépítési idejük, karakterük, sűrűségük és közösségi közlekedési ellátottságuk alapján a terv az alábbiak szerint tovább bontja a településközponti vegyes területet

- városközpont területre,
- mellékközpont területre és
- kiemelt jelentőségű helyi központ területre.

Városközpont terület (Vt-V) a kiemelt, országos jelentőségű igazgatási és üzleti élet helyszíneinek helyet adó főközpont területe. Nem tekinthető homogén egységnek, jelentős része megtartotta lakófunkcióját, ahol a városközponti jellemzőket a helyenként megjelenő funkcionális sűrűsödések, vagy kiemelt intézményi funkciók jelzik, emellett a földszinteken jelentős a kereskedelem, szolgáltatás és vendéglátás jelenléte. Különösen erősek ezek a funkciók a körutak és a sugárirányú utak mentén, valamint a kiemelt közösségi közlekedés csomópontjainak környezetében.

A városközpont területét a világörökségi terület is érinti, ezért jelentősége kiemelkedő. Az örökségvédelem történeti értékeinek megtartása mellett a lakosság itt tartása érdekében a terület további jelentős sűrűségnövelését meg kell akadályozni.

Idetartoznak a pesti oldalon a történelmi városmag területei, és az ahhoz közvetlenül csatlakozó, a Nagykörúton kívüli sugárirányú főutak mentén induló, és a nagyvárosias lakóterülethez csatlakozó területek, melyek a Nyugati pályaudvar fejlesztési térségét is magukba foglalják és a Keleti pályaudvar térségéig nyúlnak, illetve a Duna mentén déli irányban a Rákóczi hídig, északra majdnem a Szent István parkig terjednek. A budai oldalon a sajátos morfológiai adottságok következtében a városközpont nem képez egybefüggő területi egységet. Ide soroltak a vár, a budai belváros – Margit körút, Bem tér, Batthyány tér térsége –, a Széll Kálmán tér és a Déli pályaudvar környéke, valamint a Móricz Zsigmond körtér, Bartók Béla út környezete és az egyetemi területek.

A városközpont többszintes, általában zártsorú beépítésű területén a beépítési sűrűség jelenleg is magas, csak a vár területén mutat alacsonyabb értéket. A beépítési sűrűség növelése – a karakter megtartása, az élhetőség és fenntarthatóság érdekében – nem cél.

Mellékközpont területbe (Vt-M) soroltak a differenciált központrendszernek – jellemzően az átmeneti zónában tervezett – elemei, amelyek ma még nem érték el azt a sűrűséget és minőséget, amely alapján kivehetnék részüket a főközpont tehermentesítésében. Ilyen térségek a tervezett intermodális szerepkörrel rendelkező központok, mint az Újpest-Városkapu, a KÖKI és Kelenföld – Etele tér, amelyeket kiegészít az intermodális szereppel nem rendelkező, de szerkezetileg meghatározó Flórián tér – Szentlélek tér, Göncz Árpád Városközpont, a Bosnyák tér, az Örs vezér tere, Gubacsidűlő és Budafok – Albertfalva tervezett városközpontja és a budai oldal morfológiája miatt a főközponti területhez közeli Hegyvidék - MOM központ.
Ezek a mellékközpontok – különösen az intermodális szereppel is rendelkezők – szerkezetileg a legkiválóbb nagykapacitású kötöttpályás tömegközlekedési átszállóhelyeket (elővárosi vasút, Metró, HÉV) is magukba foglalják, ezért sűrűségük a belső főközponti intézményi sűrűséghez hasonló. A megfelelő funkcionális kínálat biztosítása érdekében, valamint a szerkezeti elhelyezkedésből fakadó környezeti terhelésük miatt a meghatározó intézményi területhasználat itt is érvényesül, a humánus, marasztaló környezet kialakítását igényes építészettel és jelentős zöldterületi vagy zöldfelületi elemekkel kell megvalósítani. Ezeken a területeken a zártsorú és a szabadon álló beépítési karakter egyaránt kialakítható a helyi építési szabályzatban meghatározott módon és magassággal. A zöldfelületi intenzitás megtartása és javítása érdekében 15% *a legkisebb zöldfelületi átlagérték*.

Kiemelt jelentőségű helyi központ területbe (Vt-H) tartoznak azok a kiemelt jelentőséggel rendelkező kerületi központok, amelyek a *rövid utak városa* célt is segítik teljesíteni. Ezeknek a területeknek a városközpont vegyes területekhez képest a szintterületi átlagértéke részben alacsonyabb, illeszkedik a helyi jellemzőkhöz. Többségük az eltérő intenzitású, jellemzően kis- és kertvárosias lakóterületek hagyományos központja. A területre vonatkozóan 20% a *legkisebb zöldfelületi átlagérték* a megfelelő zöldfelületi intenzitás biztosítása érdekében.

Intézményi vegyes területek

Az intézményi vegyes területek elsősorban igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgálnak, amelyekben az alábbi rendeltetések is lehetnek:

- iroda,
- kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szállás jellegű, diákszállás, munkásszállás,
- kulturális, közösségi szórakoztató,
- hitéleti,
- sport,
- nem üzemi technológiájú kutatás-fejlesztés,
- parkolóház,
- lakó, ahol az elhelyezésre kerülő épületekben a lakórendeltetések összes hasznos alapterülete nem haladhatja meg az 50 százalékot.

Idetartoznak azok a területek, amelyek helyet adnak a lakosság ellátásához szükséges funkcióknak, valamint az ún. „fehérgalléros" munkahelyek egy részének. Településszerkezeti szempontból lakófunkció céljára csak részben alkalmasak, tehát a lakófunkció vagy hiányzik, vagy alárendelt szerepű. Ezek a területek egyaránt lehetnek zártsorú és szabadon álló jelleggel beépítettek. A terv az alábbiak szerint a helyi sajátosságoknak megfelelően tovább bontja az intézményi vegyes területet

- az intézményi, jellemzően ***zártsorú*** beépítésű terület
- az intézményi, jellemzően ***szabadon álló*** jellegű terület
- az intézményi, helyi lakosság ***alapellátását biztosító*** terület.

Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű területbe (Vi-1) a jelentős közlekedési nyomvonalak mentén elhelyezkedő területek tartoznak, ahol az irodafunkció meghatározó, de ezek a területek részt vesznek a lakosság ellátásában, kiszolgálásában is. A szerkezeti elhelyezkedés miatt lakófunkciót is lehet létesíteni ezeken a területeken, a helyi építési szabályzatban meghatározott módon, de csak ott, ahol a lakófunkciót jelentős környezeti hatás nem zavarja. A területet a TÉKA-ban lehetővé tett funkcionális sokszínűség jellemzi, nem korlátozódik meghatározott intézményi körre. Szintterületi átlagértéke magas, megközelíti a városközponti területekét. Ahol átalakuló, funkcióváltó területeket is érintenek, ott zöldterülettel együtt, vagy jelentősebb zöldfelületi mértékkel kell kialakítani.
Intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű területbe (Vi-2) sorolt területet funkcionálisan az előző intézményterülethez hasonló vegyesség jellemzi. A városszerkezetben való elhelyezkedése, a kialakult környezethez való igazodása alapján azonban sűrűsége alacsonyabb, lazább, jellemzően szabadon álló beépítésű területek tartoznak ide, vagy a területi adottságok (morfológia, értékes növényzet, Duna menti pozíció) igénylik nagyobb zöldfelület megtartását vagy kialakítását. Különösen alkalmas a funkcióváltó területek élhetőbb, zöldfelületekkel gazdagabb környezeti kialakítására. A zöldfelületi intenzitás megtartása és javítása érdekében 25% *a legkisebb zöldfelületi átlagérték*.

Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító területbe (Vi-3) funkcionálisan kifejezetten azon intézmények elhelyezését és fejlesztését biztosító területek tartoznak, amelyek a szűkebben értelmezett helyi lakosság (pl. városrész, lakótelepi egység) igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális ellátását szolgálják, vagy a helyi jelentőségű kulturális, hitéleti és sportfunkció számára nyújtanak területet. Helyet biztosíthatnak a komplexebb kis helyi központok kereskedelmi, szolgáltatási egységei számára is. Nagyobb, összefüggő változással érintett lakóterületek esetében a kerületi településterv rugalmassága érdekében az általános használat szerinti területre vonatkozóan (kontúrral lehatárolva) a Vi-3 területi aránya került meghatározásra, pontos határát a helyi építési szabályzatban szükséges rögzíteni. E területek helybiztosítása a környező lakóterületek ellátása szempontjából fontos, ezért más célra való felhasználásuk csak kivételesen lehetséges. Az alapellátás ebben az esetben tágabb értelmezésű, nem csak az alapfokú ellátást jelenti. Mivel az intézmények elhelyezése esetében is kedvező a vegyes területhasználat, így az alapellátáson túl pl. a középfokú oktatási- és nevelési-, vagy egészségügyi egységek, szakrendelők is idekerülhetnek.

GAZDASÁGI TERÜLET

A gazdasági terület lehet a TÉKA rendelkezései alapján

- kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület,
- általános gazdasági terület,
- ipari gazdasági terület, vagy
- egyéb ipari gazdasági terület.

Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület

A kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület a környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló, kereskedelmi, szolgáltató és raktár rendeltetésű építmények elhelyezésére szolgál, ahol az alábbi rendeltetések is elhelyezhetők:

- iroda,
- a gazdasági területhez kapcsolódó diák- vagy munkásszállás,
- a területen dolgozók ellátását szolgáló óvoda, bölcsőde, egészségügyi,
- nem üzemi technológiájú kutatás-fejlesztés,
- megújuló energiaforrás műtárgyai,
- legfeljebb egy szolgálati lakás és egy tulajdonosi lakás telkenként, melyek csak a gazdasági tevékenységi célú épületen belül alakíthatók ki, de önálló lakóépület nem helyezhető el.

Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területbe (Gksz) azok a kereskedelmi, szolgáltató létesítmények tartoznak, amelyek nem a lakóterületek integrált részeként vesznek részt a lakosság kiszolgálásában. Egy részük kisebb, lokális vonzáskörzettel rendelkezik, de ide soroljuk a nagy területigényű és elsősorban gépkocsival megközelíthető kereskedelmi létesítményeket (pl. az M3 és az M5 autópályák bevezető szakasza mellettiek) is. Ide tartoznak azok a korábbi iparterületek is, ahol a korábbi nagyüzemi termelés megszűnt, a területek elaprózódtak és jellemzően a kereskedelem és szolgáltatás, és kevésbé a tényleges ipari termelés helyszínévé váltak, vagy válhatnak a jövőben. A területen a vegyesség érdekében irodafunkció, K+F (kutatás-fejlesztés) célú rendeltetések, környezetbarát termelői funkció is létesíthető a környező beépítés zavarása nélkül, és nem helyezhető el védőtávolságot igénylő ipari rendeltetésű építmény.

Általános gazdasági terület

Az általános gazdasági terület a környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló gazdasági rendeltetésű építmények, köztük kereskedelmi, szolgáltató és raktár-rendeltetésű építmények helyezésére szolgál, ahol az alábbi rendeltetések is elhelyezhetők:

- iroda,
- gazdasági területhez kapcsolódó diák- vagy munkásszállás,
- gazdasági területhez kapcsolódó, közép- vagy felsőfokú szakmai képzést biztosító oktatási,
- a területen dolgozók ellátását szolgáló óvoda, bölcsőde, egészségügyi,
- nem üzemi technológiájú kutatás-fejlesztés,
- egy telken csak a gazdasági tevékenységi célú épületen belül, és kizárólag egy szolgálati lakás és egy tulajdonosi lakás alakítható ki, önálló lakóépület nem helyezhető el.

Általános gazdasági területbe (Gá) azok a gazdasági területek tartoznak, amelyek jellemzően környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységek helyszínei és domináns funkciók alapján elsődlegesen nem a lakosság helybeni kiszolgálása a feladatuk. Ezek a területek jellemzően termelés, raktározás, logisztika, kereskedelem, szolgáltatás rendeltetéssel rendelkeznek. Emellett még idesoroltak azok a területek is, amelyek városszerkezeti pozíciójuk és szomszédsági helyzetük alapján nincsenek közvetlen hatással lakóterületekre.

Jellemzően idetartoznak a város iparosodása során, elsődlegesen a XX. században kialakult, és a rendszerváltozást követően a környezetet terhelő tevékenységeket új technológiákra, vagy új funkciókra cserélt gazdasági területek közül azok, amelyek nem kapcsolódnak közvetlen lakóterületekhez, másrészt az elővárosi zónában elmúlt években kialakult és fejlesztésre tervezett új munkahelyi területek. Idesoroltak továbbá azok a logisztikai területek is, amelyek a koncentrált árufuvarozás közlekedési, raktározási és átrakodási területei, de közlekedési kapcsolatukat elsősorban a közút adja.

Ipari gazdasági terület

Az ipari gazdasági terület a környezetre jelentős kedvezőtlen hatást gyakorló, veszélyes, bűzös vagy nagy zajjal járó gazdasági tevékenységhez szükséges építmények elhelyezésére szolgál, ahol az alábbi rendeltetések és építmények is elhelyezhetők:

- környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló gazdasági rendeltetésű ipari építmények,
- iroda,
- kereskedelmi, szolgáltató és raktár,
- kutatás-fejlesztés,
- energiaszolgáltatási, megújuló energiaforrás műtárgyai.

Ipari gazdasági terület (Gip) a különlegesen veszélyes (pl. tűz-, robbanás-, fertőzőveszélyes), bűzös vagy nagy zajjal járó gazdasági tevékenységhez szükséges építmények elhelyezésére szolgál. Ilyen típusú területhasználat számára Budapesten csak átmeneti hasznosítás biztosítása keretén belül, a XXII. kerületben került meghatározásra terület.

Egyéb ipari gazdasági terület

Az egyéb ipari gazdasági terület elsősorban olyan, környezetre kedvezőtlen hatást nem gyakorló gazdasági rendeltetésű ipari, energiaszolgáltatási, megújuló energiaforrás műtárgyai, valamint településüzemeltetési építmények és raktárak elhelyezésére szolgál, amelyek más beépítésre szánt területen nem helyezhetők el, ahol az alábbi rendeltetések is elhelyezhetők:

- iroda,
- gazdasági területhez kapcsolódó munkásszállás,
- kereskedelmi, szolgáltató,
- kutatás-fejlesztés,
- legfeljebb egy szolgálati lakás telkenként, melyek csak a gazdasági tevékenységi célú épületen belül alakíthatók ki, de önálló lakóépület nem helyezhető el.

Egyéb ipari gazdasági terület (Gipe) kerül kijelölésre a településszerkezetre jelentősebb hatást gyakorló, nagyobb léptékű (jellemzően 1 ha területi igényt meghaladó) városi jelentőségű (több kerület ellátásában is szerepet játszó) közműlétesítmények, energiaszolgáltatás területei közül a 10%-os beépítettséget meghaladó energiatermelési és energiaszolgáltatási területek számára.

Ezek egyrészt a városi jelentőségű erőművek, fűtőművek a hozzájuk kapcsolódó energiaszolgáltatási területekkel (elektromos alállomások, körzeti nyomásszabályzó állomások területei), másrészt azok az energiaszolgáltatási területek, amelyek 10% feletti beépítettséget igénylő energiaszolgáltatáshoz kapcsolódó funkciót (pl.: iroda és raktár rendeltetésű épület) is tartalmazhatnak.

4-2. táblázat: Gipe Egyéb ipari gazdasági terület

Kerület	Megnevezése (tájékoztató jelleggel)	Hrsz.
	Erőművek, fűtőművek	
III.	Észak-Budai Fűtőerőmű	19706/1
IV.	Újpesti Erőmű	72571
X.	Kőbányai Erőmű	38360/1
XI.	Kelenföldi Erőmű	4045/7
XIV.	Füredi úti Fűtőmű	40368/45
XV.	Újpalotai Fűtőmű	91158/17
XVII.	Rákoskeresztúri Fűtőmű	125382/6
XVIII.	Kispesti Erőmű	152640
XXI.	Csepeli Erőmű	210146/75-77, 210146/79, 210146/110-117, 210146/119-120
	Elektromos alállomások	
IV.	Káposztásmegyer alállomás	76485/97, 76485/99, 76485/101, 76485/102
XV.	Zugló alállomás	83154/1, 83154/2, 83154/3
XXI.	Csepel alállomás	210146/115
	Körzeti gáznyomásszabályzók	
X.	Zách utcai körzeti gáznyomás-szabályzó, Főgáz telephely	152640
XI.	Budafoki 54. körzeti gáznyomásszabályzó	4049/2

ÜDÜLŐTERÜLET

Az üdülőterület lehet az TÉKA rendelkezései alapján

- üdülőházas üdülőterület, vagy
- hétvégi házas üdülőterület.

Míg a rendszerváltozás előtt meghatározó vállalati üdülőházak sora várta Budapesten az ország egész területéről érkezőket, addig e területek a jelentőségüket a gazdasági átalakulás és a privatizáció eredményeként elveszítették. Az ilyen területek átértékelése ezért időszerűvé vált. Szerkezeti elhelyezkedésük nem indokolja sem a korlátlan vegyes funkciók megtelepedését, sem lakóterületként történő hasznosításukat, különösen azért, mert jelentős részük árvízzel is veszélyeztetett. Mindezért az ilyen területek más általános használat szerinti területként szerepelnek – jellemzően rekreációs területként – így Budapesten az „üdülőházas üdülőterület" nem kerül alkalmazásra.

Hétvégi házas üdülőterület

A hétvégi házas üdülőterület építési telkenként egy üdülőépületet, legfeljebb két üdülőegységet foglal magába, amely állandó üdülői kör időszakos pihenésére szolgál, és elhelyezése, mérete, kialakítása, felszereltsége és infrastrukturális ellátottsága alapján az üdülési célú tartózkodásra alkalmas. A helyi építési szabályzat a hétvégi házas üdülőterületen megengedheti a sportrendeltetésű építmények elhelyezését, valamint olyan egyéb építmények elhelyezését is, amelyek a terület rendeltetésével összhangban állnak.
Hétvégi házas üdülőterületen a TÉKA 1. számú melléklete alapján a megengedett legnagyobb párkánymagasság 6,0 méter.

Hétvégi házas üdülőterületbe (Üh) tartoznak a már hagyományosan kialakult üdülők a hegyvidéki és a Duna menti zónában, de a fővárosban további ilyen területek kijelölése sem indokolt. Átalakulásuk lakóterületté településszerkezeti elhelyezkedésük és környezeti hatásuk miatt nem kívánatos.

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

A különleges területbe azok a területek tartoznak, amelyeken az elhelyezhető építmények rendeltetésük miatt jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre, vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól védelmet igényelnek, vagy a fejlesztési célok vagy a helyi sajátosságok figyelembevételével településrendezési adottságuk egyedi. A beépítésre szánt különleges terület célját és fajtáját a településtervben, a sajátos használat szerinti építési övezetet és a kapcsolódó beépítési előírásokat a helyi építési szabályzatban minden esetben meg kell határozni.

A különleges területeken csak a terület rendeltetésszerű használatát szolgáló építmény helyezhető el, és lakóépületet elhelyezni nem lehet.

A beépítésre szánt különleges területek Budapest településtervében az alábbiak:

- bevásárlóközpont területe,
- nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület,
- vásár, kiállítás és kongresszus területe,
- oktatási központok területe,
- egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület,
- nagykiterjedésű sportolási célú terület,
- nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület,
- állat- és növénykert területe,
- honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület,
- hulladékkezelő, -lerakó területe,
- szennyvízkezelés területe,
- vízkezelési területek,
- közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület,
- kikötő területe,
- repülőtér területe,
- mezőgazdasági üzemi terület.

Fenti területek a Fejlesztési tervlapon azokban az esetekben kerültek meghatározásra, ha nagyságrendjük jelentős (legalább 3-5 ha körüli), illetve karakterük a környezetüktől nagy mértékben eltérő. Így a város- és mellékközponti területeken integráltan működő létesítmények (pl. a bevásárlóközpontok, oktatási központok) külön nem kerültek jelölésre.

Bevásárlóközpont területébe (K-Ker) a 20 000 m^2 bruttó szintterületűnél nagyobb kereskedelmi létesítmények tartoznak, amelyek nem a városközpont vagy a mellékközpont területén helyezkednek el. Az olyan sok üzletes, nagy vonzáskörzetű szolgáltatásokat és vásárlási lehetőségeket biztosító létesítmények, amelyek vegyes funkcionális összetétellel rendelkeznek, de szerkezeti pozíciójuk alapján nem sorolhatók vegyes területbe, mert nagy kiterjedésük miatt a környezetükből kitűnnek és jelentős a forgalomvonzó hatásuk.

4-3. táblázat: K-Ker Bevásárlóközpontok területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
III.	Árkád (3) (tervezett)	Szentendrei út 39-55
VIII.	Arena Plaza	Kerepesi út 9.
IX.	Lurdy-ház	Könyves Kálmán krt. 12-14.
XV.	Asia Center, Budapest China Mart	Szentmihályi út 167-169.
XV.	Pólus Center	Szentmihályi út 131.
XIX.	Shopmark	Üllői út 201.
XXII.	Campona	Nagytétényi út 37-43.

Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület (K-Log) kategóriába a közúti és vasúti áruszállítás infrastruktúrájával rendelkező, elsődlegesen nagy rakodó vagy raktár területek elhelyezésére szolgáló, speciális gazdasági jellegű területek tartoznak. Kivételesen gyártó és feldolgozó funkció elhelyezése is lehetséges.

4-4. táblázat: K-Log Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
XXI.	Volt Mahart III. öböl környezete (inert hulladékfeldolgozó telep)	a Budapesti Központi Szennyvíztisztító és a Szabadkikötő közötti terület
XXII.	Prologis Logisztikai Központ	Campona u. 1. (a Nagytétényi út és a 6. sz. főút közötti terület)
XXIII.	Budapesti Intermodális Logisztikai Központ (BILK)	Európa u. 6. (a kerület déli részén az M0 autópálya, a Budapest-Kelebia vasútvonal és az Ócsai út által határolt térségben)

Vásár, kiállítás és kongresszus területe (K-Vás) kategóriába a nagy területigényű, többfunkciós, jelentős – de időszakos – tömegforgalmat vonzó létesítmények tartoznak. Területük különböző, 20.000 m^2 bruttó szintterületnél nagyobb vásárok és kiállítások, a 2 000 férőhelynél nagyobb kongresszusi központok, az 5 ha-nál nagyobb szabadtéri bemutatók számára nyújtanak jelentős nagyságú területet, amelyen a rendeltetésnek megfelelő kiegészítő és kiszolgáló funkciók is elhelyezhetők.

4-5. táblázat: K-Vás Vásárok, kiállítás és kongresszus területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
X.	HUNGEXPO	Albertirsai út 10.

Oktatási központok területébe (K-Okt) azok a jellemzően három hektárnál nagyobb oktatási létesítmények tartoznak, amelyek környezetüktől eltérő sajátos jellemzőkkel rendelkeznek, az országos felsőfokú intézmények közé tartoznak, egyben nem képezik részét városközpontnak. A területen az oktatási létesítményeken túl, az alaprendeltetéshez kapcsolódó, kiegészítő és kiszolgáló funkciók is elhelyezhetők.

4-6. táblázat: K-Okt Oktatási központok területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
VII.	Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kar	István u. 2.
VIII.	Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Egyetemi Campus	Ludovika tér 2.
IX.	BGéSZC Szily Kálmán Technikum és Kollégium	Timót u. 3.

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
XI.	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet	Villányi út 29-43.
XII.	Nemzeti Közszolgálati Egyetem – Rendészettudományi Kar Farkasvölgyi úti campus	Farkasvölgyi út 12.

Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület (K-Eü) kategóriába sorolódnak azok az egészségügyi szakellátáshoz tartozó, nagy területigényű (jellemzően 3 ha-nál nagyobb) egészségügyi létesítmények, amelyek az általános alapfokú ellátó szerepet meghaladják (kórház, szanatórium, gyógyszálló, gyógyüdülő). Bár zöldbe ágyazottságuk kívánatos, a meglévő kórházaknál ez nem mindenhol elérhető. Nem kerültek külön kiemelésre a városközponti területbe tartozó létesítmények. (Más meghatározó elemek a K-Hon területbe soroltak a Trtv. alapján.)

4-7. táblázat: K-Eü Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
II.	Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet	Hűvösvölgyi út 116.
III.	Szent Margit Kórház	Bécsi út 132.
VI.	Honvéd kórház, MÁV kórház	28229
VI.	MÁV Kórház és Rendelőintézet	28233
VIII.	Péterfy Sándor utcai Kórház – Baleseti Központ	Fiumei út 17.
VIII.	Semmelweis Egyetem Külső Klinikai tömb	Tömő utca 25-29.
VIII.	Semmelweis Egyetem – Nagyvárad téri tömb	Nagyvárad tér 1.
VIII.	Heim Pál Gyermekkórház	Üllői út 86.
IX.	Gottsegen György Országos Kardiovaszkuláris Intézet	Haller utca 29.
IX.	Dél-Pesti Centrumkórház – Szent István Telephely	Nagyvárad tér 1.
IX.	Dél-Pesti Centrumkórház – Szent László Telephely	Albert Flórián út 5-7.
IX.	Dél-Pesti Centrumkórház – Merényi Gusztáv Kórház Telephely	Gyáli út 17-19.
X.	Bajcsy-Zsilinszky Kórház	Maglódi út 89-91.
XI.	Szent Imre Kórház	Tétényi út 12-16.
XI.	Dél-budai Centrumkórház (tervezett)	Dobogó út
XII.	Országos Onkológiai Intézet	Ráth György utca 7-9.
XII.	Szent János Kórház	Diós árok 1-3.
XII.	Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet	Korányi Frigyes út 1.
XII.	Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet	Szanatórium utca 19. (10886/43 hrsz.)
XII.	Magyar Honvédség Egészségügyi Központ III. számú telephely (volt Budai MÁV Kórház)	10886/44
XIII.	Nyírő Gyula Kórház	Lehel utca 59.
XIII.	Észak-Pesti Centrumkórház - Honvédkórház	Róbert Károly körút 44. (27630 hrsz.)
XIV.	Uzsoki Kórház	Uzsoki utca 29-41.
XX.	Jahn Ferenc Dél-Pesti Kórház	Köves utca 1.

Nagykiterjedésű sportolási célú területbe (K-Sp) azok a területek tartoznak, amelyek időszakosan egy időben nagy forgalmat vonzanak. A sportfunkció mellett az azokat kiszolgáló funkciójú épületek (pl. szállásjellegű rendeltetés, szolgáltatás) is elhelyezhetők.

4-8. táblázat: K-Sp Nagykiterjedésű sportolási célú terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
IV.	Megyeri úti, Szusza Ferenc Stadion (UTE)	Megyeri út 13.
VIII.	Hidegkúti Nándor Stadion (MTK),	Salgótarjáni u. 12-14.
VIII.	BKV Előre Sport Club (Sport utcai sporttelep)	Sport u. 2
VIII.	Nemzeti Lovarda	Kerepesi út 7.
IX.	Groupama Aréna (FTC)	Üllői út 129.
IX.	MVM Dome	Üllői út 131.
IX.	Nemzeti Atlétikai Központ	Hajóállomás u. 1.
X.	Kincsem Park	Albertirsai út 2-4.
X.	Építők Sport Club	Vajda Péter u. 38.
XIII.	Illovszky Rudolf Stadion (VASAS)	Fáy utca 58.
XIV.	Istvánmező, Stadionok	Istvánmezei út 3-5,
XIX.	Bozsik Stadion (Kispest Honvéd)	Puskás Ferenc u. 1-3.
XXI.	Csepel-Észak atlétikai pályák	Nagy-Duna sor 210000/1, 210000/2, 210007/4, 210007/8, hrsz.

Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület (K-Rek) kategóriába a nagy zöldfelülettel rendelkező, a lakosság és a turizmus számára jelentős, az aktív pihenést szolgáló területek tartoznak. A sport- és strandlétesítmények mellett az ezeket kiszolgáló és kiegészítő funkciójú létesítményeket (pl.: szállásjellegű rendeltetés, szolgáltatás, vendéglátás stb.) is el lehet helyezni. A Duna menti zónában ezeken a területeken a vízi közlekedést kiszolgáló létesítmények is megvalósíthatók.

4-9. táblázat: K-Rek Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
I.	Czakó utcai Sport- és Szabadidőközpont, Oxygen Wellness	Czakó utca 2-4.
II.	Vasas Pasaréti Sportcentrum	Pasaréti út 11-13.
II.	Külker Park	Budakeszi út 73/h.
II.	Panoráma Sportközpont	Kolozsvári Tamás utca 11.
III.	Barátság szabadidőpark	Laborc utca 2.
III.	Csillaghegyi strandfürdő – Ürömi úti sporttelep	Pusztakúti út 2-6.
III.	Kossuth Lajos üdülőpart déli része, Római part	Királyok útja – Vízművek telep – Kossuth Lajos üdülőpart – Római part – Nánási köz – Nánási út által határolt terület
III.	Kossuth Lajos üdülőpart északi része	Királyok útja 285-321 – Barát patak – Kossuth Lajos üdülőpart – Vízművek telep által határolt terület
III.	Márton úti edzőpálya	Márton út 25.
III.	Óbudai sziget	Óbudai sziget – dél-keleti része
III.	Óbudai sziget	Óbudai sziget – kis sziget déli része
III.	Óbudai sziget – volt honvéd üdülő	Óbudai sziget – Május 9. parktól keletre
III.	TVE Sporttelep	Kalap utca 1.
III.	Római Strand és Római kemping	Szentendrei út – Emőd u. – Dósa u. – Monostori út által határolt terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
III.	Nemzeti Edzésközpont és Folyondár Vasas Sport és Táncközpont	Mikoviny utca 6., Folyondár utca 15.
III.	Szépvölgyi Business Center – Seregély utca – közötti terület	14868/17 hrsz.
III.	Újpesti Torna Egylet kajak-kenu szakosztály	Slachta Margit rkp. 17977/1 hrsz.
IV.	Palotai-sziget – Népsziget öböl mellett tervezett rekreációs terület	Zsilip utca
IV.	Tábornok utcai Sporttelep	Pálya utca - Erdősor út –Tábornok utca és Szilágyi utca által határolt tömb
IV.	Tungsram Strand és Sporttelep	Váci út 104.
IV.	Fővárosi Vízművek Zrt. Sporttelep és vele szomszédos fejlesztési terület	Váci út 102. és Duna sor
IV.	Aquaworld	Íves út 16.
IV.	Megyeri út – Homoktövis utca sarok	76546/16 hrsz.
IV.	Káposztásmegyer rekreációs fejlesztési terület	Külső Szilágyi út – tervezett járműtelep közötti terület
VIII.	Józsefvárosi rekreációs fejlesztési terület	volt Józsefvárosi pályaudvar nyugati területrész
VIII.	Asztalos Sándor úti sportpálya	Asztalos Sándor út 38821/8 hrsz.
IX.	Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ	Vágóhíd utca 11-13.
IX.	Könyves Kálmán körúti sporttelep (Siketek pálya, Goldball-pálya), Emszt Kálmánné Sportcsarnok	Könyves Kálmán körút 26.
X.	Törekvés pálya	Bihari út 23., Szálás utca 9.
X.	Sorház utcai focipálya	Sorház utca – Harmat utca találkozásánál
X.	Richter Gedeon Sportpark	Kőér utca – Repce utca találkozásánál
X.	Újhegyi uszoda, Sportliget	Újhegyi út 13-17.
X.	Spartacus sportpálya	Kőér utca 1/A
XI.	Kelenvölgyi Sportpálya	Hunyadi Mátyás út 56.
XI.	Kánai úti sportpálya	Kánai út 2.
XI.	Gazdagréti uszoda	Gazdagréti út 12.
XII.	Fácános	Béla király út 61. Csermely utca 3.
XII.	Testnevelési Egyetem Dr. Koltai Jenő Sportközpont	Csörsz utca 2-8.
XII.	Normafa	Eötvös út 59.
XII.	Csillebérc Szabadidő- és Ifjúsági Központ	Konkoly Thege Miklós út 21.
XII.	Budai Tenisz Centrum	Szamos utca 2/c.
XIII.	Dagály Termálfürdő, Strandfürdő és Uszoda	Népfürdő utca 28-30.
XIII.	Duna part Budapesti Elektromos Művek Sportpálya	Népfürdő u 18-20.
XIII.	Népsziget	25992/1 és 25992/3hrsz
XIII.	Láng Sport- és Szabadidőközpont	Rozsnyai utca 6-8.
XIII.	Új Palotai úti Sporttelep	Új Palotai út 13.
XIV.	Lantos Mihály Sportközpont	Csömöri út, Rákos pataktól északra
XIV.	Paskál Strandfürdő	Egressy út 178/f
XIV.	BVSC Stadion, Sportuszoda, Vívóterem	Szőnyi út
XIV.	Postás-Matáv Sport Egyesület	Róna utca 86-100., Mogyoródi 36-44.
XIV.	Mogyoródi úti sportpálya	Mogyoródi út 130.
XV.	Bányató sporttelep	Dunakeszi út

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
		(88865/51, 88865/52 88865/54, 88865/56, 88865/57, 88865/102, 88865/103, 91197/2, 91198, 911199/2 hrsz.)
XV.	Szántóföld utcai Sporttelep	Szántóföld utca
XV.	Barátság Sporttelep	Bánkút utca 71.
XVI.	Ikarus BSE sporttelep	Bátony utca 1-33.
XVI.	Rákosszentmihályi Atlétikai és Football Club	100120/2 hrsz.-ú telek É-i része (Bányai Elemér utca – Pirosrózsa u. találkozásánál)
XVI.	„Csobaj-bánya" területe	Bíztató út – Szárnyaskerék út (Csömöri HÉV-vonal) közötti terület
XVI.	Cinkotai Royal Ground	Somkút utca 10.
XVI.	Cinkotai strand	Szabadföld út – Ostoros út
XVIII.	Vilmos Endre Sportcentrum (Malév Sporttelep)	Nagybecskerek u. 32.
XVIII.	Gerely pálya	Nefelejcs utca
XVIII.	Lőrinci Sporttelep	Thököly út 5.
XIX.	Kispesti Atlétikai Club (KAC) Sportpálya	Katona József utca (166906/88 hrsz.)
XIX.	Utánpótlás nevelő központ	Temesvár utca (169171/1 hrsz.)
XX.	Pesterzsébeti Sporttelep	Zodony utca
XX.	Pesterzsébeti, Jódos-Sós Gyógyfürdő és csónakházak	Vízisport utca
XXI.	Csepel Sport Club	Béke tér 1.
XXI.	Csepeli Strandfürdő	Hollandi út 14.
XXI.	Csepeli Strandfürdőtől É-ra található terület	205806/1, 206122, 206124, 206125/3, hrsz.-ú telkek
XXI.	Csepel-Rózsadomb területe	egykori csepeli kenyérgyár – Fácánhegyi út – 200090 hrsz.-ú– 200427 hrsz.-ú– 200305 hrsz.-ú közterületek által határolt terület
XXI.	Csepel-Háros egy része	Barackfa utca – közigazgatási határ – Csepeli út által határolt terület (3. szektor alatti területrész)
XXI.	Francia-öböl környéke (észak)	Lőrinci Sporttelep
XXI.	Francia-öböl környéke (dél)	Kispesti Atlétikai Club (KAC) Sportpálya
XXI.	egykori Papírgyári-pálya környéki tervezett új rekreációs terület	Gubacsi hídtól D-re található területek (209461, 209462/1, 209462/5, 209464, 209465, 209466, 209468/2, 209469/1, 209469/3, 209469/4, hrsz.)
XXII.	Golfpálya	Dózsa György út 99-103.
XXII.	Budafoki MTE SE	Promontor utca 95.
XXIII.	Szamosi Mihály Sporttelep	Haraszti út 26.
XXIII.	Molnár-sziget	Molnársziget út déli része

Állat- és növénykert területe (K-ÁNk) a Fővárosi Állat- és Növénykert, valamint az ELTE Füvészkertje.

4-10. táblázat: K-ÁNk Állat- és növénykert területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
VIII.	Füvészkert - ELTE Botanikus Kertje	Illés utca 25.
XIV.	Fővárosi Állat- és Növénykert	Állatkerti körút 6-12.

Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület (K-Hon) a honvédelmi feladatok ellátására és a honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági létesítmények elhelyezésére szolgáló területek.

4-11. táblázat: K-Hon Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Hrsz.
I.	Hadtörténelmi Levéltár Budapest	6636
II.	Térképészeti Intézet	13088
II.	Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat	11228/4 (egy része)
II.	Budakeszi úti laktanya	11231, 11230/1, 011204/2
IV.	Flottilla	76500 hrsz.-ú telek HM által használt része
V.	Honvédelmi Minisztérium, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság	24997;24970 (Balaton utca 7-11)
VII.	Központi irattár	32939
VIII.	Zrínyi kiadó, Honvéd Együttes, HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht.	38837/7; 38837/5
IX.	Magyar Honvédség Logisztikai Támogató Parancsnokság, laktanya	38209/2
X.	Magyar Honvédség Logisztikai Ellátó Központ - Raktárbázis	40991/11
X.	Nemzeti Közszolgálati Egyetem	38900/13, 38900/14
X.	Zách utcai laktanya	38905, 38903
X.	Készenléti rendőrség	38897
XI.	HM Katonai Biztonsági Szolgálat	4821/3; 4891; 4774/4
XI.	Bartók Béla úti fogda	5032, 5033/1, 5519
XI.	Mária Terézia-laktanya	2636; 2637
XI.	Bartók Béla út 79.	4495/15
XII.	Budakeszi úti laktanya	10886/39
XII.	HM R. létesítmény	9140/11
XII.	Virányos úti honvédségi objektum	10733/10; 10735; 10736/2; 10737
XIII.	HM Közgazdasági és Pénzügyi Hivatal; HM LEK- raktárbázis,	28001/1; 28003/3; 28005/3; 28005/5, 28005/6, 28005/7
XIII.	MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság	27999
XIV.	Hotel Pátria	32301
XIV.	HM tulajdonú szálló és konferenciaközpont	32666/1-4, 32683/1
XIV.	Művelődési ház	32703
XV.	Honvédségi laktanya	91084 hrsz.-ú telek HM által használt része
XVI.	Magyar Honvédség Logisztikai Ellátó Központ	102323; 103772/6
XVII.	Honvéd Egészségügyi Központ	0137664 hrsz.-ú telek egy része

Hulladékkezelő, - lerakó területe (K-Hull) a települési szilárd és folyékony hulladék (szennyvíz és iszap) kezelését, azaz hasznosítására vagy ártalmatlanítására szolgáló építmények, műtárgyak és technológiák elhelyezésére szolgál, ideértve a veszélyes hulladékok kezelésének területeit is. Az épületeken kívül jelentős helyigényű műtárgyak létesítése is szükséges lehet, ezért a használat ellehetetlenítésének elkerülése érdekében a helyi építési szabályzatban szükség lehet a TÉKA-ban előírt legkisebb zöldfelület mértékétől való eltérésre.

A *hulladékgyűjtő udvarok* a települési hulladék gyűjtését, ideiglenes tárolását szolgálják, így a területükön zajló (nem zavaró hatású) tevékenységek nem feltétlenül indokolják különleges besorolásukat. A meglévő és tervezett, komplex hulladékudvarok *gazdasági terület* besorolást kaptak.

A kis területigényű (átlagosan 1000 m^2 nagyságú), egyszerű hulladékudvarok a helyi lakosság mindennapos igényeit szolgálják. Jó megközelíthetőségük alapvetően fontos, így jellemzően a lakó- és intézményi területeken belül, vagy azok szoros közelségében kerültek kialakításra. A kisebb hulladékudvarok területeit a domináns területhasználat (jellemzően lakó vagy intézményi terület) részeként kezeli a terv. Ezen városüzemeltetési szempontból fontos telephelyek fennmaradását a helyi építési szabályzatok szintjén szükséges biztosítani.

4-12. táblázat: K-Hull Hulladékkezelő, – lerakó területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
XV.	Hulladékhasznosító Mű 1 és kapcsolódó hulladékgazdálkodási létesítmények területe	Károlyi Sándor út
XVIII.	Cséry-telep	Ipacsfa utca
XVIII.	Logisztikai központ és hulladékudvar	Ipacsfa utca
XXIII.	Hulladékhasznosító Mű 2	Ócsai út

Szennyvízkezelés területe (K-Sz) a települési folyékony hulladék (szennyvizek és iszapok) kezelését, hasznosítását biztosító építmények, műtárgyak és technológiák elhelyezésére szolgáló, valamint idetartoznak a szennyvizek kezelőtelepre juttatását biztosító szivattyútelepek területei. (Nem kerültek külön kijelölésre a kis területű, illetve gazdasági területen belül elhelyezkedő szivattyútelepek.)

4-13. táblázat: K-Sz Szennyvízkezelés területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
III.	Békásmegyeri Szivattyútelep	Pünkösdfürdő utca 1-3.
III.	Pók utcai Szivattyútelep	Nánási út 1/a.
IV.	Észak-Pesti Szennyvíztisztító Telep	Tímár utca 1.
IX.	Ferencvárosi Szivattyútelep	Soroksári út 31.
XI.	Kelenföldi Szivattyútelep	Budafoki út 74.
XI.	Albertfalvai szivattyútelep	Hunyadi János út 12.
XIII.	Angyalföldi Szivattyútelep	Vizafogó utca 6.
XXI.	Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep	Nagy Duna sor 2.
XXI.	Vas Gereben utcai Szivattyútelep	Vas Gereben utca 10.
XXIII.	Dél-Pesti Szennyvíztisztító Telep	Meddőhányó utca 1.
XXIII.	Dél-Pesti Szennyvíztisztító Telep korábbi tartalékterülete	Szigetdűlő belső útja

Vízkezelési terület (K-Vke) a közüzemi ivóvízellátáshoz tartozó jelentős kiterjedésű, gépészeti és műtárggyal/műtárgyakkal beépített területek helybiztosítását szolgálja.

4-14. táblázat: **Vízkezelési terület**

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Hrsz.
III.	Békásmegyeri telep	63626/1
IV.	Főtelep – Káposztásmegyeri I. -II. gépházak	75833; 75834
XII.	Krisztina gépház és medence	10015
XXII.	Budafoki gépház	224967/2

Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület (K-Közl-É) a közösségi közlekedési rendszer jelentős mértékű beépítettséget eredményező pályaudvarai és végállomásai, fontosabb állomásai, továbbá az eszközváltással kapcsolatos parkolást biztosító műtárgyak (mélygarázsok, parkolóházak) elhelyezését biztosítja. Idetartoznak továbbá a közösségi közlekedési hálózatok járműparkjának tárolását, üzemi felkészítését, karbantartását szolgáló járműtároló telephelyek (metró- és HÉV-járműtelepek, villamosremízek, autóbuszgarázsok), valamint mindezek működtetéséhez szükséges közlekedési infrastruktúra elemek.

A metró, HÉV és regionális gyorsvasút felszíni szakaszain a megállók esetében a vonzó utazási feltételek megteremtésére törekedve (pl. a perontetők jelentette lefedés miatt) a helyi építési szabályzatban szükség lehet a TÉKA-ban előírt legkisebb zöldfelület, illetve a megengedett legnagyobb beépítés mértékétől való eltérésre. Ezzel az indokolatlanul nagy közlekedési területek kijelölése elkerülhető. A szerelvények üzemen kívüli tárolását biztosító járműtelepek speciális, kötött technológiával rendelkező létesítmények, amelyek esetében a jelentős területű vágányzóna és burkolt felületek helyigénye miatt a beépítés mértékét szintén a TÉKA-tól eltérően szükséges lehet meghatározni. A zöldfelületek tetőszinten történő kialakítása mindkét esetben kedvezően csökkenti a burkolt felületek nagyságának kedvezőtlen klimatikus hatását.

A jelentős átszálló forgalommal rendelkező csomópontok vagy az azokhoz funkcionálisan kapcsolódó területeken nagy alapterületű, közlekedést szolgáló épületek megjelenése is gyakori, amelyek esetenként a TÉKA által lehetővé tett kétszintű területhasználattal rendelkeznek, ezen helyszínek esetében általában a közlekedési terület elsődlegessége a meghatározó.

4-15. táblázat: K-Közl-É Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
I.	Déli pályaudvar	Magyar jakobinusok tere
II.	Gyermekvasút járműtelep	Bátori László utca
II.	Szépilona remíz	Budakeszi út
III.	Észak-déli gyorsvasút tervezett járműtelep	Ország út és a 11 sz. főút közötti terület
III.	Békásmegyer megállóhely	Ország út
III.	Óbuda autóbusz garázs	Pomázi út
III.	Bécsi úti P+R parkoló	Bécsi út
IV.	Észak-déli metró vonal, tervezett káposztásmegyeri járműtelep	Külső Szilágyi út
IV.	Észak-déli metró vonal, tervezett káposztásmegyeri P+R parkoló	Külső Szilágyi út
IV.	Angyalföld remíz	Pozsonyi utca
VI.	Nyugati pályaudvar	Nyugati tér
VIII.	Keleti pályaudvar	Baross tér
VIII.	Tervezett központi remíz	Salgótarjáni utca
VIII.	Hungária remíz	Asztalos Sándor utca
IX.	Száva remíz	Üllői út
IX.	Népliget autóbusz pályaudvar	Üllői út
IX.	Kvassay úti P+R parkoló	Soroksári út
IX.	Szabadkai úti P+R parkoló	Soroksári út
IX.	Határ úti autóbusz pályaudvar	Üllői út
IX.	Ferencváros remíz	Könyves Kálmán körút
X.	Kelet-nyugati metró vonal járműtelep és járműjavító	Fehér út
X.	Kelet-nyugati metró vonal P+R parkoló	Fehér út
X.	Észak-déli metró vonal járműtelep	Kőér utca
X.	Észak-déli metróvonal végállomás	Sibrik Miklós út

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
X.	Kőbánya-Kispest vasúti pályaudvar	Sibrik Miklós út
X.	Kőbánya-Kispest P+R parkoló	Ferihegyi repülőtérre vezető út
X.	Pongrácz úti trolibusz-autóbusz garázs	Pongrácz út
X.	Örs vezér tere végállomás	Örs vezér tere
X.	Kőbánya alsó autóbusz pályaudvar	Kőbányai út
XI.	Dél-Buda – Rákospalota metróvonal távlati végállomása	M1-M7 autópálya bevezető szakasz
XI.	Dél-Buda – Rákospalota metró vonal járműtelepe	Borszéki utca
XI.	Kelenföldi pályaudvar	Etele tér
XI.	Kelenföldi P+R parkoló	Etele tér
XI.	Őrmező autóbusz pályaudvar	Péterhegyi út
XI.	Őrmező P+R parkoló	Péterhegyi út
XI.	Budafok remíz	Fehérvári út
XI.	Kelenföld remíz	Csóka utca
XI.	Kelenföld autóbusz garázs	Ajnácskő utca
XII.	Fogaskerekű járműtelep	Szilágyi Erzsébet fasor
XII.	Libegő végállomása	Zugligeti út
XIV.	Stadionok autóbusz pályaudvar	Hungária körút
XIV.	Stadionok P+R parkoló	Hungária körút
XIV.	Zugló remíz	Bosnyák tér
XIV.	Örs vezér tere autóbusz pályaudvar	Örs vezér tere
XIV.	MFAV járműtelep	Mexikói út
XIV.	MFAV P+R parkoló	Mexikói út
XVI.	Gödöllő-Csömör HÉV, Cinkota járműtelep	Állomás tér
XVI.	Cinkota autóbusz garázs	Cinkotai út
XVI.	Cinkota HÉV-állomás P+R parkoló	Ostoros út
XIV.	Tervezett remíz (Lantos Mihály Sportközpont)	Csömöri út,
XVII.	Rákosliget vasúti megállóhoz kapcsolódó P+R parkoló	Ferihegyi út
XIX.	Kőbánya-Kispest autóbusz pályaudvar	Ferihegyi repülőtérre vezető út
XIX.	Kőbánya-Kispest P+R parkoló	Ferihegyi repülőtérre vezető út
XIX.	Határ úti P+R parkoló	Üllői út
XIX.	Dél-pesti autóbusz garázs	Méta utca
XIX.	Dél-pesti autóbusz garázs P+R parkoló	Méta utca
XXI.	Csepeli HÉV járműtelep	II. Rákóczi Ferenc út

Kikötő területe (K-Közl-K) a hajózáshoz szorosan kötődő áruszállítás és raktározási funkciók, valamint a hajókkal kapcsolatos tárolási, javítási, üzemeltetési, kereskedelmi létesítmények, továbbá az azok működtetéséhez szükséges közlekedési infrastruktúra elemek elhelyezésére szolgál, ahol a hajózással kapcsolatos gyártó, termelő funkció is megengedett.

A raktározás és szállítás miatt jelentős a burkolt felületek iránti igény, ezért a használatok ellehetetlenítésének elkerülése érdekében a helyi építési szabályzatban szükség lehet a TÉKA-ban előírt legkisebb zöldfelület mértékétől való eltérésre.

4-16. táblázat: K-Közl-K Kikötő területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
IV.	Népszigeten lévő kikötő és hajójavító	Népsziget IV. kerületi részének keleti oldala
XXI.	Csepeli Szabadkikötő	Csepel-szigetcsúcs nyugati oldala
XXI.	MOL Nyrt. Logisztika Csepel Bázistelep és Dunatár Kőolaj Termelő és Kereskedelmi Kft. területe (olajkikötő)	a Szabadkikötő és a volt Csepel Művek közötti terület

Repülőtér területe (K-Közl-R) a légiközlekedéshez szorosan kötődő gazdasági (raktározási), intézményi, kereskedelmi létesítmények, továbbá az azok működtetéséhez szükséges közlekedési infrastruktúra elemek elhelyezésére szolgál. Az épületeken kívül jelentős kiterjedésű rakodó- és közlekedési felületeket is érint, ezért a használatok ellehetetlenítésének elkerülése érdekében a helyi építési szabályzatban szükség lehet a TÉKA-ban előírt legkisebb zöldfelület mértékétől való eltérésre.

4-17. táblázat: K-Közl-R Repülőtér területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
XVIII.	Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér	Ferihegyi repülőtérre vezető út északi oldalán lévő terület

Mezőgazdasági üzemi terület (K-Mü) a mezőgazdasági termelési (növénytermesztés, állattenyésztés), kutatási, valamint egyéb kiegészítő tevékenységek folytatására (pl. gépjármű állomány tárolása, fenntartása) szolgáló létesítmények, telephelyek elhelyezésére szolgál.

4-18. táblázat: K-Mü Mezőgazdasági üzemi terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
II.	Rozmaring TSZ	Patakhegyi utca (59154/23 hrsz.)
XXII.	Borgazdasági Tangazdaság	Alkotmány utca (221425/1)
XXIII.	Soroksári tangazdaság beépített része	Túri István út (196055, 196056, 196057, 195975/2 hrsz.)
XXIII.	SEMINIS Telephely	Túri István út (195969 hrsz.)
XXIII.	Péterimajor	Telefondűlő út (196114/1, 196114/2 hrsz.)
XXIII.	Szentlőrinci utca menti üzemek	Szentlőrinci utca (195815/1, 195815/1, 195815/3 hrsz.)

VEGYESEN ALKALMAZHATÓ ÉS KÉTSZINTŰ TERÜLETHASZNÁLAT

A TTSZ 2. § (6) bekezdése szerint *„ha a település mérete vagy a tervezés léptéke indokolja, az általános használat bemutatására szükség esetén összevont általános használat elnevezés és jelölés, a több területhasználati módot sematikusan megjelenítő vegyes használat, valamint kétszintű – egymás feletti – területhasználat is alkalmazható"*. Budapest esetében az összevont általános használat alkalmazása nem indokolt, a vegyesen alkalmazható – egymás melletti – területhasználat és a kétszintű – egymás feletti – területhasználat alkalmazása viszont indokolt. Vegyesen alkalmazható területhasználat esetén a tervlapon jelölt többféle általános használat is alkalmazható a helyi építési szabályzatban.

Vegyesen alkalmazható területhasználat:

A Fejlesztési tervlapon jelölésre kerültek olyan vegyesen alkalmazható területhasználatok – az általános használat ábrázolásmódjának összevonásával – ahol az eltérő általános használat szerinti területek pontos határa csak a helyi építési szabályzat szabályozási tervén javasolt meghatározni övezetekkel és építési övezetekkel a lokális érdekek messzemenő figyelembevételével. A Fejlesztési tervlapon a vegyesen alkalmazható területhasználat esetén két általános használat kerül jelölésre, azonos sávszélességgel sraffozva (pl.: vegyes intézményi és kertvárosias lakó, vagy kertvárosias lakó és kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület).

Vegyes intézményi és kertvárosias lakóterület (Vi-2/Lke-1, Vi-2/Lke-2, Vi-2/Lke-3) jelölést alkalmaz a tervlap a kertvárosias térségek részterületein, mivel a TÉKA keretein belül a kertvárosias területeken nincs lehetőség megfelelő szerkezetű helyi alközpontok kialakítására. Az FTFT-nek pedig nem feladata ilyen részletezettség meghatározása, a lokális igényeket a legjobban a kerületi településterv tudja szolgálni. A főúttal határos kertvárosias területek esetében a Fejlesztési tervlap vegyesen alkalmazható területhasználattal jelöli lineárisan azt a területsávot, ahol a zártabb és intenzívebb beépítés megvalósítása érdekében vegyes intézményterület a helyi építési szabályzatban meghatározható a környező beépítés figyelembevételével. A nagy, összefüggő kertvárosias lakóterületeken szükség van kisebb, helyi jelentőségű központok kijelölésére is, ezeken a területeken is a vegyesen alkalmazható területhasználat kijelölést alkalmazza a tervlap. Az intézményterületek paramétereinek meghatározásánál figyelemmel kell lenni a környező lakóterületekre, a magasság szempontjából a beépítési magasság a szomszédos beépítéshez képest egy szinttel nagyobb lehet. Ezeken a területeken belül kijelölt intézményi vegyes építési övezetben legfeljebb 12,5 méteres beépítési magasság alkalmazható.

Vegyes intézményi és kisvárosias lakóterület (Vi-2/Lk-2), valamint Vegyes intézményi és nagyvárosias lakóterület (Vi-2/Ln-3) került jelölésre a III. kerületben az Aranyhegyi út mellett, a X. kerületben Fehérdűlő és a XIV. kerületben Rákosrendező területén. Mindkét fejlesztési terület esetében cél a városszerkezethez illeszkedő sűrűséggel a vegyesség kialakítása, amelyben lakórendeltetések is megjelenhetnek a jövőben. A helyi adottságok és az illeszkedő fejlesztési programok figyelembevételével a helyi építési szabályzatok lehetősége az intézményi vegyes, illetve a lakóterületek pontos lehatárolása, kijelölése ezeken a jelentős változással érintett területeken.

Kertvárosias lakóterület és kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület (Lke-1/Gksz), Kisvárosias lakóterület és kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület (Lk-1/Gksz), valamint Vegyes intézményi és kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület (Vi-2/Gksz) került jelölésre a XXII. kerületi Borhegy területén, ahol a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területekbe tartozó borászatok és a hozzájuk tartozó egyéb gazdasági rendeltetésű területek egyaránt beékelődnek az intézményi vegyes és a lakóterületek közé, melyek szabályozása, illetve kijelölése a helyi építési szabályzatban meghatározható a történelmileg kialakult használatok figyelembevételével.

Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület és általános gazdasági terület (Gksz/Gá) került jelölésre a XXI. kerületben, a Csepel Művek részterületén, ahol a meghatározó ipartörténeti örökség mellett folyamatosan jelennek meg a kereskedelmi, szolgáltató rendeltetések. A terület fokozatos átalakításával összhangban, a helyi

adottságra reagálva határozható meg az illeszkedő gazdasági besorolás a történelmileg kialakult változatos funkciókhoz és a jövőben tervezett, szomszédsági helyzeteket figyelembe vevő használatokhoz illeszkedve. Cél, hogy a vegyes intézményi és lakóterületek közvetlen szomszédságában a zavaró rendeltetések helyét átvegyék az egyéb gazdasági tevékenységek.

Kétszintű területhasználat:

A Fejlesztési tervlap minden esetben meghatározza azt a meghatározó általános használatot, amelynek helybiztosítása szükséges (szélesebb sávban sraffozott), valamint a kiegészítő, lehetséges általános használatot (keskenyebb sávban sraffozott). Pl. Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület esetében (K-Közl-É) a területhasználat egy másik általános használat alkalmazásával – pl. Kiemelt jelentőségű helyi központ terület (Vt-H) – kiegészülhet. Ezáltal a ma elválasztó infrastrukturális elemek a városi szövetbe integrálódhatnak, létrejöhetnek többek között intermodális elemekkel rendelkező átszálló csomópontok is. Mindig a meghatározó általános használat helybiztosítási szempontjai élveznek elsőbbséget a kiegészítő általános használatéval szemben az egymás felettiség helyi építési szabályzatban történő megállapításakor.

ZÖLDFELÜLETI ÁTLAGÉRTÉK

Egyes általános használatoknál meghatározásra kerül a zöldfelület %-ban elvárt mérete. A fejlesztési terv azon általános használatokra vonatkozóan határoz meg legkisebb zöldfelületi átlagértéket, ahol a Budapesten kialakult viszonyok ezt indokolják. Az alábbi táblázatban meghatározott, az általános használatok teljes (közterületekkel együtt értendő) területére vonatkozó legkisebb zöldfelületi átlagértéket figyelembe kell venni

- 3 hektárnál nagyobb területen lehatárolt általános használatok és
- kiterjedésüktől függetlenül a *jelentős változással érintett területek* és az *ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területek*esetében.

Néhány általános használatnál – különösen a telepszerű lakóterületek egy részén – a meglévő beépítési struktúra miatt a kialakult zöldfelületi arány növelésére nincs reális lehetőség. A legkisebb zöldfelületi átlagérték biztosításától akkor lehet eltekinteni, ha egy 3 ha-nál nagyobb általános használat szerinti területen belül ez az érték ma sem biztosított, és a kialakult beépítési struktúra értéket képvisel, vagy megváltoztatására hosszabb távon sincs reális lehetőség. Ebben az esetben az általános használat szerinti területen belül kialakult, vagy az építési övezet, övezet zöldfelületi arányai alapján számolt zöldfelületi átlagérték tovább nem csökkenthető.

Egy-egy általános használat területén belül meghatározásra kerülő építési övezetek, övezetek TÉKA szerinti legkisebb zöldfelületi értéke az építési szabályzatban természetesen differenciáltan állapítható meg.

4-19. táblázat: Általános használatok legkisebb zöldfelületi átlagértéke (%)

Általános használatok			Legkisebb zöldfelületi átlagérték (%)
Lakó	Nagyvárosias, telepszerű lakóterület	Ln-T	35
	Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület	Ln-3	30
	Kisvárosias, jellemzően szabadon álló, intenzív beépítésű lakóterület	Lk-2	35
	Kisvárosias, telepszerű lakóterület	Lk-T	35
	Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület	Lke-3	55
Vegyes	Mellékközpont területe	Vt-M	15
	Kiemelt jelentőségű helyi központ területe	Vt-H	20
	Intézményterület városias, laza beépítésű része	Vi-2	25
Különleges beépítésre nem szánt	Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Rek-1	60
	Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület	Kb-Rek-2	60
	Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez	75

A zöldfelületi átlagérték igazolása során helyi építési szabályzatban, az általános használat szerinti területen kijelölt építési övezetek, övezetek legkisebb zöldfelületi mértéke alapján kialakítható összes zöldfelület nagysága nem lehet kisebb, mint az egyes általános használat szerinti területek Fejlesztési tervlapon lehatárolt teljes területére, az FTFT-ben meghatározott legkisebb zöldfelületi átlagérték alapján számolt kialakítható zöldfelület nagysága.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

KÖZLEKEDÉSI ÉS KÖZMŰTERÜLETEK

A közlekedési és közműterületek megkülönböztetése a jellemző funkciójukon alapul. Ennek alapján a TÉKA szerint a közlekedési és közműterületek lehetnek:

- közúti közlekedési területek,
- egyéb közlekedési területek,
- közműelhelyezési területek vagy
- hírközlési területek.

A „hírközlési területek" alkalmazása Budapesten nem indokolt, ezek a közlekedési területeken belül kerülnek rögzítésre.

Közúti közlekedési területek

A közúti közlekedési területek az országos és a helyi közutak, a kerékpárutak, a gépjármű-várakozóhelyek (parkolók) – a közterületnek nem minősülő telken megvalósulók kivételével –, a járdák és gyalogutak (sétányok), közterek, mindezek csomópontjai, a csapadékvíz-elvezetési rendszer, az átereszek, a zöldfelületi elemek, a környezetvédelmi építmények, a közúti közlekedés, továbbá a közmű és a hírközlés építményei elhelyezésére szolgálnak.

Közúti közlekedési területen (KÖu) a közlekedést kiszolgáló épület, valamint a területet igénybe vevők ellátását szolgáló iroda, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, raktár- és szállásjellegű épület helyezhető el, azzal, hogy lakás – egy szolgálati lakás kivételével – nem helyezhető el. Kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó rendeltetésű épület a helyi építési szabályzatban meghatározottak szerint helyezhető el.

Az általános használat szerinti terület Budapesten tovább bontható a TÉKA felhatalmazása alapján. A közúti közlekedési terület (KÖu) infrastruktúráját szükséges a hálózati szerepe alapján szükségeshierarchikusan megkülönböztetni, amelyet az alábbi elemek alkotnak:

- KÖu-1 terület gyorsforgalmi utak,
- KÖu-2 terület I. rendű főutak,
- KÖu-3 terület II. rendű főutak,
- KÖu-4 terület településszerkezeti jelentőségű gyűjtőutak területe.

A Fejlesztési tervlap – a jobb áttekinthetőség érdekében – csak a KÖu általános használat szintjéig jelöli ezeket a területeket, a felsoroltak szerinti megkülönböztetésük a BFRSZ térképén történik a 4.2. Közlekedés fejezet és az ahhoz tartozó 2. Közlekedési infrastruktúra térkép szerint.

Egyéb közlekedési területek

Az egyéb közlekedési terület a kötöttpályás, a vízi és a légi közlekedés, továbbá a közmű és a hírközlés építményei elhelyezésére szolgál.

A területen közlekedést kiszolgáló épület, valamint a területet igénybe vevők ellátását szolgáló, kereskedelmi, szolgáltató, raktár- és szállásjellegű épület is helyezhető el, azzal, hogy lakás – a szolgálati lakás kivételével – nem helyezhető el.

Az egyéb közlekedési területeket az általános használatot meghatározó közlekedési mód szerint szükséges tovább bontani. A TÉKA szerinti felhatalmazás alapján a terv az alábbiak szerint, a használati sajátosságoknak megfelelően kategorizálja az egyéb közlekedési területet:

- egyéb, kötöttpályás közlekedési terület,
- egyéb, légi közlekedési terület vagy,
- egyéb, vízi közlekedés területe.

Egyéb, kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K) a vasúti közlekedés vonalai, a gyorsvasúti vonalak (metró, regionális gyorsvasút, HÉV) felszíni szakaszai és a közúti infrastruktúrától elkülönülő villamos-pályák elhelyezésére szolgál.

Egyéb, légi közlekedési terület (KÖe-L) a repülés lebonyolításához kapcsolódó üzemi, ellátó, kiszolgáló, biztonsági funkciók elhelyezésére szolgál.

Vízi közlekedési terület (KÖe-V) a hajózáshoz kapcsolódó áruszállítás önálló kikötői infrastruktúrájának az elhelyezésére szolgál.

Közműelhelyezési terület

A közműelhelyezési terület a közműellátás építményei elhelyezésére szolgál. A területen elhelyezhető épület a közműellátás céljára szolgáló rendeltetést tartalmazhat.

Közműelhelyezési terület (Közm) kerül kijelölésre a településszerkezetet befolyásoló léptékű (jellemzően 1 ha területi igényt meghaladó), városi jelentőségű (több kerület ellátásában szerepet játszó) közműlétesítmények, energiaszolgáltatás területei közül a közműellátás építményei elhelyezésére szolgáló beépítésre nem szánt (10 % beépítési mérték alatti) területek esetében. Ezek többségében az elektromos alállomások, gázátadó állomások és vízellátást biztosító területek közül Cinkotai úti medence a víztornyok közül a Lakatos úti víztorony). A területen elhelyezhető épület közműellátás céljára szolgáló és ezt kiszolgáló rendeltetést (iroda, kiszolgálás) tartalmazhat.

4-20. táblázat: Közm Közműelhelyezési területek

Kerület	Megnevezése (tájékoztató jelleggel)	Hrsz.
	Elektromos alállomások	
II.	Solymár alállomás	059055/1, 059055/2
III.	Békásmegyer alállomás	65529/2
IX.	Pesterzsébet alállomás	38221/2
XI.	Albertfalva alállomás	43567/4
XVI.	Rákoskeresztúr alállomás	0118664
XVIII.	Pestlőrinc alállomás	152648/1
XXI.	Csepel-Észak alállomás	209951/5
	Gázátadó állomások	
III.	Solymárvölgy gázátadó állomás	021541/2
XV.	Rákospalota gázátadó állomás	098084
	Vízkezelési területek	
XVI.	Cinkotai úti medence	0118687
XVIII.	Lakatos úti víztorony	152648/3, 152650

ZÖLDTERÜLETEK

A zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület, amely a település zöldinfrastruktúrával való ellátottságát, klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, valamint a pihenést és testedzést szolgálja. A zöldterületnek közterületről akadálymentesen – kerekesszékkel és gyermekkocsival is – megközelíthetőnek és használhatónak kell lennie. A zöldterületek lehetnek:

- közparkok vagy
- közkertek.

A fejlesztési tervben zöldterületként az alábbi feltételeknek megfelelő területek kerültek meghatározásra:

- a zöldterület legkisebb oldalmérete legalább 15 méter;
- a belső zónában minden zöldterület a kiterjedésétől függetlenül zöldterületi besorolást kapott, amennyiben a TÉKA előírásainak jelenleg megfelelnek, vagy távlatban meg tudnak felelni;
- a hegyvidéki, az átmeneti és az elővárosi zónában a nagyobb, szerkezeti jelentőségű zöldterületek lettek lehatárolva. Emellett mindazon kisebb zöldterületek is feltüntetésre kerültek, amelyek önálló tömbként lehatárolhatóak, vagy a zöldterületi ellátottság szempontjából meghatározóak, védendőek;
- a lakótelepi zöldfelületek általában a környező általános használat szerinti terület részét képezik, hiszen funkcionálisan is ezekhez kapcsolódnak szervesen, de a jól körülhatárolható központi elhelyezkedésű, vagy a lakótelep meghatározó részén lévő, szerkezeti jelentőségű parkterületek, vagy a veszélyeztetett zöldterületek (pl. Kőrakás park) a lakótelepek esetében is zöldterületi besorolást kaptak.

A zöldterületként nem jelölt, de szerkezeti szempontból meghatározó közcélú zöldfelületeket az *egyéb szerkezeti elemek* (jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület, *szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat, a zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában, meghatározó zöldfelületi kapcsolat a Duna telkén)* jelölik.

A magyar építészetről szóló törvény értelmében a meglévő zöldterületek védelme és a megfelelő zöldterületi ellátottság érdekében a hatályos helyi építési szabályzatokban szereplő zöldterületként besorolt övezetek nagysága új építési szabályzat készítése során összességében nem csökkenhet. Ez azt jelenti, hogy zöldterületet megszüntetni csak csereterület kijelölésével együtt lehet, azaz a Fejlesztési tervlapon nem jelölt zöldterületek helye, geometriai formája változhat, de összességében területük nem csökkenhet. Amennyiben a csereterület zöldterület övezetként kerül megvalósításra, a zöldterületnek alkalmasnak kell lennie közkerti vagy közparki funkció ellátására.

Új lakóterületek létesítésére irányuló *ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területeken és egyes jelentős változással érintett területeken* belül a Fejlesztési tervlapon meghatározottak szerint zöldterület alakítandó ki. Az érintett, kontúrral lehatárolt területeken belül a kialakítandó közcélú zöldterület mérete – összhangban a városökológiai szempontokkal – a majdani beépítés nagyságától függően került meghatározásra és lett feltüntetve a fejlesztési terven. A zöldterület pontos határát a helyi építési szabályzatokban szükséges meghatározni. A Fejlesztési tervlapon előírt méretű zöldterületet legalább 2000 m^2-t elérő zöldterületi övezetek kijelölésével kell biztosítani a helyii építési szabályzatokban.

Zöldterületen a rendeltetésszerű használathoz szükséges építmény és vendéglátó, kulturális, közösségi szórakoztató rendeltetést tartalmazó épület helyezhető el, legfeljebb 3%-os beépítettséggel és jellegüktől, méretüktől függően legalább 60 vagy 70%-os zöldfelületi arány biztosítása mellett.

A Fővárosi településterv a közpark zöldterületeket az alábbi két általános használat szerint különbözteti meg a helyi sajátosságoknak megfelelően:

- városi közpark
- közpark, közkert.

Városi közpark (Zv) általános használat szerinti terület besorolásúak a 25 hektárnál nagyobb, komplex, városi vonzáskörzettel bíró zöldterületek (Városliget, Margitsziget, Népliget, Óbudai-sziget, Gellért-hegy, Észak-Csepelre és Tábor-hegyre tervezett parkok).

A TÉKA zöldterületekre meghatározott megengedett legnagyobb (3%-os) beépítettségétől eltérően, a Városliget megújításáról és fejlesztéséről szóló 2013. évi CCXLII. törvénynek megfelelően a városligeti park területén 7% a megengedett legnagyobb beépítettség.

Közpark, közkert (Zk) általános használati egységbe a 25 hektárnál kisebb zöldterületek. Idetartoznak a városi és lakóterületi közparkok, közkertek, a jelentősebb fásítottsággal rendelkező közterek és az egyéb szerkezetileg meghatározó zöldfelületek. A terv 500 m^2-nál kisebb közkerteket csak indokolt esetben jelöl, azokat a helyi építési szabályzatok szintjén kell kijelölni, szabályozni. A helyi építési szabályzatokban a Közkert, közpark (Zk) általános használatú területeket méretük és jellegük szerint közparkként vagy közkertként meg kell különböztetni. A meglévő közparkokon kívül azon zöldterületek is le lettek határolva, amelyek rekreációs használatra jelenleg még nem, vagy csak korlátozottan alkalmasak (pl. alábányászott területek) és/vagy az érintett telkek tulajdonjogi rendezése nem történt meg (magántulajdon van). Ezeket a zöldterületeket távlatban alkalmassá kell tenni a közhasználatra, illetve a tulajdonviszonyokat is rendezni szükséges.

ERDŐTERÜLETEK

Az erdőterület az erdőgazdálkodás hosszú távú célját, a település ökológiai rendszerének megőrzését, javítását és védelmét, valamint a pihenést és a szabadidős tevékenységet egymással összehangoltan szolgáló területek összessége. Az erdőterület általános használata szerint lehet

- védelmi célú erdőterület,
- rekreációs erdőterület vagy
- egyéb erdőterület.

A településtervben lehatárolt erdőterületek esetében a TÉKA által meghatározott általános használatok további bontása indokolt a budapesti sajátosságok figyelembevételével. Az erdőterülethez tartozó általános használatok meghatározása, lehatárolása a meglévő erdők tényleges használata, illetve a tervezett zöldhálózat távlati funkcionalitása szerint került meghatározásra az építésügyi jogszabályokból fakadóan és nem az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény alapján (tehát nem a körzeti erdőtervben rögzített elsődleges rendeltetés szerint).

Ugyanakkor az erdőterületek esetleges igénybevételekor figyelembe kell venni az általános használaton kívül az azokat érintő (pl. természetvédelmi) korlátozásokat és a körzeti erdőterv alapján rögzített elsődleges rendeltetésüket is. Szintén mindezen adottságok, kötelmek figyelembevételével kell lehatárolni az építési szabályzatokban a különböző erdőterületi övezeteket is. A természetvédelmi oltalom alatt álló, beépítéssel nem érintett, rekreációs funkciójú erdőterületeken értelemszerűen olyan övezeteket kell kialakítani, ahol a beépítés nem megengedett, vagy csak a természetvédelmi és erdőgazdálkodási szempontokkal összeegyeztethető módon.

Az erdőterületekként elsősorban az erdőtörvény hatálya alá tartozó, az Országos Erdőállomány Adattárban erdőként nyilvántartott, legalább 20 m széles és 5 000 négyzetméter kiterjedésű erdők, továbbá mindazon területek kerültek lehatárolásra, amelyek távlatban a termőhelyi vizsgálatoktól függően erdőtelepítésre javasoltak.
A Fejlesztési tervlapon megkülönböztetésre kerültek a meglévő és a tervezett erdőterületek. A tervezett erdőterületek esetében a helyi építési szabályzatban a mezőgazdasági használat átmenetileg megengedett, de a távlati állapotot ellehetetlenítő épület nem helyezhető el.

Általános használat szerinti erdőterületek azok az erdősült területek is, amelyek a vízszint természetes ingadozása következtében vízjárta területnek minősülnek, de az Országos Erdőállomány Adattárban szerepelnek.

Védelmi célú erdőterület

A védelmi célú erdőterület az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény szerinti védelmi rendeltetésű erdők, a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény szerinti, a környezeti elemek védelmét, a környezeti terhelés megelőzését vagy csökkentését szolgáló védőerdők, a természet védelméről szóló törvény szerinti védett erdők, továbbá a területrendezési és településrendezési követelmények teljesítését szolgáló védőerdők. A védelmi célú erdőterületen csak erdő- és vadgazdálkodási, természetvédelmi, valamint hitéleti rendeltetésű épületet lehet elhelyezni a telekméret legfeljebb 0,2%-os mértékéig.

A Fővárosi településterv a védelmi célú erdőterületeket az alábbi két általános használat szerint különbözteti meg a helyi sajátosságoknak figyelembevételével:

- védőerdő,
- védett erdő.

Védőerdő (Ev-1) általános használat szerinti terület besorolásúak az egymást zavaró funkciójú általános használat szerinti területeket elválasztó, illetve az utak, vasutak mentén kijelölt védőerdősávok. A gyorsforgalmi utak mentén az úttengelytől számított 100 méteren belül védőerdők kerültek meghatározásra.

Védett erdő (Ev-2) általános használat szerinti terület besorolásúak azon erdők, amelyek a természetvédelmi szabályozás miatt nem, vagy csak korlátozottan látogathatók (pl. Háros-sziget).

Rekreációs erdőterület

A rekreációs erdőterületbe a közjóléti célt szolgáló, pihenést és szabadidős tevékenységet biztosító erdők tartoznak. Rekreációs erdőterületen erdő- és vadgazdálkodási, rekreációs, vendéglátást, pihenést, testedzést szolgáló sport-, továbbá kulturális, hitéleti rendeltetésű épületet lehet elhelyezni, oly módon, hogy a megengedett legnagyobb beépítettség a telekhez viszonyítottan legfeljebb 5% lehet.

Rekreációs erdőterület (Er) általános használatba soroltak a kialakult állapot szerint rekreációs használattal, parkerdei funkciókkal bíró, látogatható erdők területét, vagy a lakóterületek vonzáskörzetében tervezett, rekreációs célokra alkalmassá tehető erdőket. Mivel a lakosság a budapesti erdők nagy részét közjóléti funkciója miatt látogatja (pl. Budai Tájvédelmi Körzet), így a körzeti erdőtervben az elsődleges rendeltetés szerinti védelmi erdők célszerűen – a használatnak megfelelően – rekreációs erdőterületként lettek meghatározva a településtervben. Ugyanakkor ez nem érinti az erdők elsődleges rendeltetését.

Egyéb erdőterület

Az egyéb erdőterületek jellemzően az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény szerinti gazdasági és honvédelmi rendeltetésű erdők, a védelmi rendeltetésű erdőnek nem minősülő erdők, a vízgazdálkodási célú erdők, továbbá az egyéb feladatok megvalósítását szolgáló erdők. Az egyéb erdőterületen a megengedett legnagyobb beépítettség legfeljebb a telek területéhez viszonyított 0,5%.

A Fővárosi településterv az egyéb erdőterületeket az alábbi három általános használat szerint különbözteti meg a helyi sajátosságok alapján:

- egyéb feladatokat szolgáló erdőterület,
- egyéb, honvédelmi célú erdőterület,
- egyéb, vízgazdálkodási célú erdőterület.

Egyéb feladatokat szolgáló erdőterület (Ee-E) általános használat szerinti terület besorolásúak az elsődlegesen gazdasági célú erdőültetvények, amelyeknél a gazdasági haszonvétel (faanyag-, szaporítóanyag-termelés stb.)

a meghatározó, illetve ide sorolódnak a védelmi vagy rekreációs funkcióval nem bíró és potenciálisan sem alkalmas meglévő és tervezett erdőterületek.
Egyéb, honvédelmi célú erdőterület (Ee-Hon) általános használat szerinti terület besorolásúak a honvédelmi feladatok ellátását szolgáló, honvédelmi területen lévő erdőterületek tartoznak.
Egyéb, vízgazdálkodási célú erdőterület (Ee-Vg) általános használat szerinti terület besorolásúak a vízbázisok védelmét szolgáló erdőterületek tartoznak.

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

A mezőgazdasági területek a termőföld mennyiségi és minőségi védelmét, a mezőgazdasági termelés, a növénytermesztés, az állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és terménytárolás igényeit egységesen szolgáló területek. A mezőgazdasági területen a növénytermesztés, az állattartás és -tenyésztés, a halászat, továbbá az ezekkel kapcsolatos, a saját termék feldolgozására, tárolására és árusítására szolgáló épületek helyezhetők el, de a TÉKA lehetővé teszi, hogy azok a mezőgazdasággal összefüggő lakó- vagy szállásjellegű, nevelési, alapfokú oktatási, szakmai továbbképzést biztosító oktatási és hitéleti épületek is elhelyezhetők.

A mezőgazdasági területeken belül a földhasználat módja és természetbeni állapota figyelembevételével az alábbi általános használatok kerültek alkalmazásra a főváros területén:

- kertes mezőgazdasági terület,
- általános mezőgazdasági terület,
- tájgazdálkodási mezőgazdasági terület.

Kertes mezőgazdasági terület

A kertes mezőgazdasági terület alapvetően kisüzemi vagy családi használatú telkekből áll, amely jellemzően kert, szőlő vagy gyümölcsös művelési ágban, illetve kivett területként szerepel az ingatlan-nyilvántartásban.

Kertes mezőgazdasági terület (Mk) általános használatba soroltak a kertes mezőgazdasági területként meghatározott kiskertes (pl. szőlő és gyümölcstermesztésű) területek (pl. Kőérberki-dűlő, Csúcshegy), amelyek egyéni rekreációs területként is jelentős szereppel bírnak, illetve jelentősebb kiterjedésű biológiailag aktív felületeikkel kondicionáló hatásuk is számottevő. Egyes mezőgazdasági területeken a megjelenő lakó funkció ellenére továbbra sem került módosításra az általános használat szerinti besorolás, mivel nem biztosítottak azok az infrastrukturális feltételek, amelyek indokolttá tennék pl. lakóterületi átsorolásukat, vagy azok a terv távlatában nem látszanak reális célnak.

Általános mezőgazdasági terület

Az általános mezőgazdasági terület alapvetően az árutermelő célt szolgáló telkekből áll, amely jellemzően szántó, valamint szántó, kert, szőlő és gyümölcsös művelési ágban vegyesen szerepel az ingatlan-nyilvántartásban. Az általános mezőgazdasági területen a mezőgazdasággal összefüggő lakórendeltetés a helyi építési szabályzatban meghatározott módon és számban létesíthető.

Általános mezőgazdasági terület (Má) általános használat szerinti területként az összefüggő szántó- és rét-legelő területek kerültek lehatárolásra. Ezek elsősorban a pesti oldalon (pl. Soroksáron) terülnek el, és a Pesti-síkság egykor kiterjedt termesztőfelületei maradványaiként táji értékük és biológiailag aktív felületük miatt városökológiai szerepük is jelentős. Az általános mezőgazdasági területek szerves részét képezik az azokat tagoló, meglévő és jellemzően körzeti erdőterv által érintett mezővédő erdősávok is (zömében Soroksár területén). Ezeket a mezővédő erdősávokat meg kell őrizni, illetve ahol hiányoznak, ott lehetőség szerint pótolni kell.

Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület

A tájgazdálkodási mezőgazdasági terület alapvetően természetközeli használatú telkekből áll, amely jellemzően nádas, gyep (rét, legelő), I. és II. osztályú borszőlő termőhelyi kataszterhez vagy ökológiai hálózat

magterületéhez tartozó kert, szőlő, gyümölcsös művelési ágban nyilvántartott területekből, a védett és Natura 2000 területbe sorolt szántóterületekből, a vízgazdálkodási célú mezőgazdasági területekből, valamint a vízbázis külső védőterületébe sorolt területekből áll. A tájgazdálkodási mezőgazdasági területen lakóépület nem helyezhető el és a TÉKA szerint megengedett épületek elhelyezése a helyi építési szabályzatban megtiltható.

Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület (Mt) általános használatba azok a területek tartoznak, melyen természetközeli gazdálkodást folytatnak, vagy amelyek ilyen gazdálkodást igényelnek, továbbá azok a táji értékekkel bíró gyep-, legelőterületek, amelyek jellemzően valamilyen természeti védelemmel, korlátozással (Natura 2000 terület, országos, vagy helyi jelentőségű természeti terület, ökológiai hálózat, tájképvédelmi terület)) rendelkeznek (pl. Mocsárosdűlő, II. kerület Patakhegyi út melletti területek).

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET

A TÉKA szerint a vízgazdálkodási terület a vizek hasznosítását, megőrzését, ökológiai rendszerének védelmét, továbbá a lakossági rekreációt egymással összehangolja. A vízgazdálkodási területen épületet elhelyezni csak a jogszabályban foglaltak szerint, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet.

A vízgazdasági területeken belül az alábbi általános használat szerinti területek kerültek alkalmazásra a főváros területén:

- folyóvizek medre és partjának területe,
- állóvizek medre és partjának területe,
- vízbeszerzési terület.

Folyóvizek medre és partja (Vf), tehát az élővíz kategóriába tartoznak a vízkönyvi nyilvántartásba vett vízfolyások. Az általános használat szerinti terület jellemzően magában foglalja az ár- és hullámterek, partvédő művek és árvízvédelmi létesítmények területét is.

A területegységre vonatkozó, általános érvényű előírásokon túl (árterek, hullámterek, védművek előírásai) a Duna esetében a használatot a hajózásra, illetve a nemzetközi hajózóútra érvényes előírások is szabályozzák.

Állóvizek medre és partja (Vá) a főváros területén lévő állóvíz felületeket és a hozzájuk tartozó, fenntartási területeket foglalja magában. Többségük emberi beavatkozás következményeként (bányatavak) keletkeztek, vagy közvetlen céllal létrehozott vízfelületek. Az állóvizek medre és partja elsősorban rekreációs célú felhasználhatóságuk miatt jelentős értéket képvisel.

Vízbeszerzési területek (Vb) a főváros ivóvíztermelését biztosító létesítményeinek területeit jelöli. Ezen belül a víznyerő helyek lehatárolt belső védőövezete minden esetben zárt. A külső védőövezeteben, illetve a hidrogeológiai védőövezetek (A és B) területén elhelyezhető létesítmények, illetve ezen területeken végezhető tevékenységek körét külön jogszabályok korlátozzák.

Idetartoznak a főváros közigazgatási határán belül lévő jelentősebb vízbázisok: északon a IV. ker., Káposztásmegyeren, délen a Csepel-szigeten lévő kutak és vízkezelő telepek.

Ezeken kívül a Duna mellett és a Margitszigeten találhatók kisebb vízbázis-területek, amelyek a fejlesztési terv léptékében nem ábrázolhatók.

(A Szentendrei-szigeten és a Csepel-sziget déli területén levő vízbázisok Budapest közigazgatási területén kívül vannak.)

TERMÉSZETKÖZELI TERÜLET

Természetközeli területbe tartoznak azok a területek, amelyeknek kialakulására az ember csekély mértékben hatott (a természeteshez hasonlító körülményeket teremtve). Az itt lejátszódó folyamatokat többségükben az önszabályozás jellemzi, ezért közvetlen emberi beavatkozás nélkül is fennmaradnak. Az TÉKA szerint természetközeli területnek minősülnek a főváros tekintetében a mocsarak, nádasok, ex lege védett láp, , nyílt karsztterület és sziklagyepterület, kivéve, ha ezeket a területeket védelmi célú erdőterület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület vagy vízgazdálkodási területbe sorolják. A természetközeli területeken épületet elhelyezni nem lehet.

Természetközeli terület (Tk) besorolást kaptak a Fővárosi településtervben a mocsarak, az ex lege védett lápok, egyéb értékes vizes élőhelyek, valamint a természetvédelmi oltalom alatt álló, jellemzően nem erdősült és erdősítés céljára nem alkalmas területek, illetve ahol az eredőtelepítés ellentétes a területre meghatározott természetvédelmi célkitűzésekkel.

KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A TÉKA szerint különleges beépítésre nem szánt területek azok a területek, amelyeken az elhelyezhető építmények rendeltetésük miatt jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek, továbbá a fejlesztési célok, a helyi sajátosságok figyelembevételével településrendezési adottságuk egyedi, és más általános használat szerinti területbe sem sorolhatóak.

Az alábbiak alkalmazására került sor:

- rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület,
- rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület,
- régészeti bemutató terület,
- kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület,
- temető területe,
- megújuló energiaforrás hasznosítási területe,
- honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület,
- vízkezelési terület.

Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Rek-1) besorolásúak az időbeni korlátozással és/vagy anyagi ellenszolgáltatással igénybe vehető, nagy zöldfelülettel rendelkező szabadtéri sport-, pihenő- és játszóterületek, valamint rendezvényterek. A területen lakó rendeltetés nem helyezhető el. A zöldfelületi intenzitás megtartása érdekében az általános használat szerinti területre vonatkozóan 60% a *legkisebb zöldfelületi átlagérték*.

4-21. táblázat: Kb-Rek-1 Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Hrsz./Cím
II.	Hegyisport Club	10934/29, 10934/47, 10934/45
II.	Petneházy Club	11283/1, 11283/2
III.	Aranyos utcai baseball pálya	19521/7, 19489/3, 19490/3, 19491/4, 19492/4, 19493/1, 19495/1, 19495/3, 19496, 19488, 19521/10, 19521/11, 19521/12, 19521/2, 19521/4, 19521/8, 19521/9, 19608, 19619/5, 19620/4, 19621/2, 19622/3, 19622/4, 19622/5, 19701/3, 19701/4
III.	Volt Csillaghegyi bánya	065817/2, 065804, 065805, 065806, 065803/2
III.	Volt Testvérhegyi bánya	20306

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Hrsz./Cím
III.	Budapest Garden területe	14621 (egy része)
X.	KISE Sporttelep	39210/178
XII.	KFKI Sporttelep	10886/38
XII.	Volt Sport Hotel	10503/9, 10503/30 (egy része)
XII.	Volt Kossuth Gyermekotthon	10505/2
XII.	Disznófő forrás	10505/3
XII.	Zerkovitz major és környezete	10522, 10500/9-12
XVII.	ÁBV Teniszklub	139800/125
XVIII.	Szentlőrinci Atlétikai Club Sporttelep	155447/21 (egy része), 155447/48 (egy része)
XXII.	Sörház utca – Kötélgyártó utca „Borút sétány"	224891, 224898, 224900, 224910/11, 224910/12, 224915/1, 224915/3, 224916
XXII.	Szabadkai utcai tervezett rekreációs terület	239115/3
XXII.	Volt Hunyadi laktanya	232045/3
XXIII.	Nyiharda lovarda	184299/2, 184299/3, 184299/4
XXIII.	M5-Pagony tervezett rekreációs terület	196071/3 (egy része), 196071/4 (egy része), 196071/5 (egy része)

Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület (Kb-Rek-2) besorolásúak az időbeni korlátozással és/vagy anyagi ellenszolgáltatással igénybe vehető, nagy zöldfelülettel rendelkező szabadtéri sport-, pihenő- és játszóterületek, valamint rendezvényterek. A területen lakó és szállás rendeltetés nem helyezhető el. A zöldfelületi intenzitás megtartása érdekében az egységekre vonatkozóan 60% a *legkisebb zöldfelületi átlagérték*.

4-22. táblázat: Kb-Rek-2 **Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület**

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Hrsz./Cím
III.	Continental Citygolf Club (volt Újlaki I. bánya)	16266/12, 16266/14
III.	Óbudai-sziget rekreációs terület	23796/32
XI.	Kőérberki rekreációs terület	1039/1 (egy része)
XII.	Hegyhát út melletti terület	9140/10
XXII.	Budapest Highland Golf Club	239115/7
XXII.	Hárosi Duna-part	224967/1, 224979, 224980, 224981/1 (egy része), 224983 (egy része)
XXIII.	St.Lőrinc Golf Club	195829/2, 195825/6-26, 195829/58-67, 195832-33, 195835/37-70, 195837/43-45, 195837/47-8, 195821 (egy része), 195834 (egy része), 195836/1 (egy része), 195837/38-42 (egy része), 195837/46 (egy része), 195837/49 (egy része)
XXIII.	Pestszentimrei egykori laktanya	196130/2 (egy része)

Régészeti bemutató terület (Kb-Rég) besorolásúak a régészeti emlékek szabadtéri bemutató területei.

4-23. táblázat: Régészeti bemutató terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
III.	Aquincumi katonavárosi amfiteátrum	Pacsirtamező utca 2-14.
III.	Aquincumi polgárvárosi amfiteátrum és az Északi városfal és városkapu romjai	Szentendrei út 150., Szentendrei út 137.
III.	Aquincumi polgárváros	Szentendrei út két oldalán, Aquincum állomásnál
III.	Hadrianus palota romjai	Óbudai-sziget, Hajógyári öböl
XI.	Albertfalvai római katonai tábor és település	Hunyadi János út

Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület (Kb-Ez) besorolásúak a közhasználatra nem szánt kondicionáló zöldfelületek, amelyek környezeti okokból (pl. utak, közművek védőtávolsága) funkcionális zöldfelületként, vagy termőhelyi adottság, illetve kis kiterjedésük miatt erdőtelepítésre nem használhatók (pl. Újpalota-Parkváros és a lakótelep között húzódó közműsáv). A zöldfelületi intenzitás megtartása érdekében az egységekre vonatkozóan 75% a zöldfelületi átlagérték.

Temető területe (Kb-T) besorolásúak a működő temetők és bővítési területeik, továbbá a lezárt, (de fel nem számolt) többségében felekezeti temetők, amelyek látogatottak és területükön építés hosszú távon sem lehetséges és nem is szükséges, abban az esetben sem, ha újranyitásuk igénye merülne fel (pl. XVI. kerületi Rozsos utcai, illetve a XVII. kerületi Göcsej utcai temető). A temetők, temetőrészek a város zöldfelületi rendszerének is részét képezik.

4-24. táblázat: Kb-T Működő temetők

Kerület	Működő temetők	Cím, elhelyezkedés
III.	Tamás utcai urnatemető	Tamás utca
III.	Óbudai temető, Óbudai izraelita temető	Bécsi út
IV.	Megyeri temető	Megyeri út
VIII.	Fiumei úti sírkert, Salgótarjáni úti izraelita temető	Fiumei út
X.	Újköztemető, Izraelita temető, Ortodox izraelita temető	Kozma utca
XII.	Farkasréti temető (régi és új)	Németvölgyi út, Hóvirág utca
XV.	Rákospalotai temető	Szentmihályi út
XVI.	Cinkotai temető	Simongát utca
XVIII.	Pestszentlőrinci temető	Nefelejcs utca
XIX.	Kispesti temető	Puskás Ferenc utca
XIX.	Kispesti öregtemető	Nagykőrösi út
XX.	Pesterzsébeti temető	Temető utca
XXI.	Csepeli temető	II. Rákóczi Ferenc út
XXII.	Budafoki temető	Temető utca
XXII.	Angeli utcai urnatemető	Angeli utca

4-25. táblázat: Kb-T Lezárt temetőterületek

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
II.	Véka utcai köztemető	II. Véka utca
XII.	Csörsz utcai izraelita temető	XII. Csörsz utca
XVI.	Rákosszentmihályi temető	XVI. Temető utca
XVI.	Református temető	XVI. Gazdaság utca
XVII.	Bocskai utcai temető	Bocskai utca
XVII.	Református temető	XVII. Göcsej utca
XVIII.	Izraelita temető	XVIII. Cziffra György utca
XXI.	Izraelita temető	XXI. Nefelejcs utca
XXII.	Izraelita temető	XXII. Szentháromság utca
XXIII.	Izraelita temető	XXIII. Vecsés út

4-26. táblázat: Kb-T Új temetőterületek

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
XXIII.	Szentlőrinci úti temető	XXIII. Wekerle Sándor utca

Megújuló energiaforrás hasznosítási területe (Kb-Kf) a számottevő beépítéssel nem járó, megújuló energiaforrás hasznosítását szolgáló energiapark a kapcsolódó létesítményeivel helyezhető el, úgy mint depóniagáz-telep, biogáztelep, napelempark.

4-27. táblázat: Kb-Kf Megújuló energiaforrás hasznosítási területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
X.	Akna-bánya	Volt Akna-bánya területe, Kozma utca

Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület (Kb-Hon) a honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági feladatok ellátására szolgáló, jellemzően beépítéssel nem érintett, erdősült területei.

4-28. táblázat: Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló területe

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
II.	Budakeszi úti laktanya	11204/3 (egy része), 11228/4 (egy része) és a 11246 hrsz.-ú telek
XVII.	Magyar Honvédség Honvéd Egészségügyi Központ	0137664 hrsz.-ú telek egy része
XXII.	Nagytétényi Nemzeti Közbiztonsági Oktatóközpont	239929, 239922 (egy része), 239926 (egy része), 239927 (egy része), 239928 (egy része), 239919 (egy része), 239918 (egy része)

Vízkezelési terület (Kb-Vke) általános használat szerinti területekbe tartoznak az olyan nagy kiterjedésű, jelentős zöldfelülettel bíró, de alacsony beépítettségű területek, amelynek fő feladata és rendeltetése a közüzemi ivó- és iparivíz ellátásának biztosítása. A területen csak olyan egyéb rendeltetések helyezhetők el, amelyek a terület alapvető rendeltetését nem befolyásolják. Új lakó rendeltetés – beleértve a szolgálati lakást

is – létesítése nem lehetséges. Elhelyezhető rendeltetések: oktatási, sport, rekreáció, a vízellátás üzemeltetését biztosító raktár, a vízellátás üzemeltetését biztosító iroda.

4-29. táblázat: Kb-Vke Vízkezelési terület

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Cím, elhelyezkedés
X.	Kőbányai telep	Ihász utca 29.
X.	Kozmai utcai medence	Kozma utca 7.
XI.	Dayka Gábor úti medence	Dayka Gábor utca 70.
XI.	Sashegyi gépház és medence	Korompai utca 32.
XVI.	Rákosszentmihályi gépház	Budapesti út 51. (Karát u. 2.)
XVIII.	Gilice téri gépház és medence	Gilice tér 1.
XXII.	Budafoki víztorony	Szabadkai utca

4.1.1.2. Egyéb szerkezeti elemek

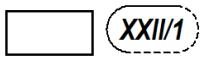
Az általános használat szerinti beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek meghatározásán túl a tartalmi követelményeknek és a jogszabályban biztosított lehetőségeknek megfelelően az 1. Területfelhasználás c. tervlapon az alábbi típusú elemek is feltüntetésre kerültek:

- fejlesztési akcióterületek,
- a változással érintett területek,
- általános használatot módosító elemek,
- a jelentős, szerkezetet meghatározó zöldinfrastruktúra elemek,
- a meglévő és tervezett, szerkezetet meghatározó infrastruktúra elemek.

Fejlesztési akcióterületek

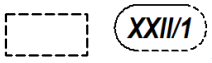
A fejlesztési célok megvalósítását szolgáló kiemelt területegységek, a fejlesztési céltérségek szempontjából katalizátor hatású területek a fejlesztési akcióterületek. Ezek a Fejlesztési tervlapon az általános használat szerinti beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területként a település meglévő településszerkezetének összefüggésében kerültek lehatárolásra, a fejlesztési céloknak megfelelő ütemezéssel. A fejlesztési akcióterületekre vonatkozóan a tervlap tartalmazza az azonosíthatóság jelzését (sorszám, időtáv), a cselekvési program (☞ Jóváhagyandó munkarészben 3. Cselekvési program 3.4. A fejlesztési akcióterületek bemutatása, lehatárolása, fejlesztési céljai és tevékenységei) pedig tartalmazza a fejlesztési akcióterületek bemutatását, fejlesztési céljaival és tervezett tevékenységeivel.

Az akcióterületek olyan fókuszterületek, amelyek időtávjai közép- és hosszú távban kerültek meghatározásra és komplexen szolgálják a Budapest stratégia célrendszerének megvalósítását (részletesen ☞ Alátámasztó munkarészben, a 2.3. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései fejezetben).
Jóváhagyandó elemként feltüntetve, az alábbi kategóriákat határozza meg a terv:

Középtávú akcióterület

A településtervezési szabályzat felhatalmazása alapján a rövid- és középtáv összevonásával – a városszerkezetben elfoglalt pozícióból fakadó fejlesztési célok, a fővárosi és más tulajdonosi szándék, tulajdonviszonyok, kármentesítés, stb. tényezők, azaz a megvalósulás realitása és fontossága alapján kijelölt középtávon megvalósításra tervezett akcióterületek.

Hosszú távú akcióterület

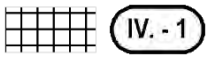
A hosszú távú akcióterületek olyan komplex, összetett beavatkozásokat igénylő területek, amelyeken a teljes fejlesztés megvalósítása nem reális középtávon (legfeljebb 10 év a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet alapján), viszont a beavatkozásokat ennek ellenére is meg kell kezdeni, elő kell készíteni, támogatni kell ezeken a területeken is a következő 10 évben a városfejlesztési célok elérése érdekében.

Változással érintett területek

Jelentős változással érintett terület

Összhangban a stratégiával, elsődlegesen a város belső tartalékterületein meghatározásra kerültek a fejlesztésre kijelölt, jelentős mennyiségi fejlesztési potenciállal rendelkező területek. Ezek a területek jelenleg részben használaton kívüliek, részben alulhasznosítottak. Bár a stratégia nem preferálja, szerepelnek ún. zöldmezős területek is a jogbiztonság érdekében, amelyek a hatályos tervekben beépítésre szánt területek. A

jelölt területek belső tagolását, differenciált használatát a kerületi településrendezési tervben kell meghatározni, a tervezett területhasználattal összhangban a közlekedési célú területekkel és zöldterületekkel együtt. Nagyobb összefüggő területek esetében a Fejlesztési tervlap meghatározza a továbbiakban alkalmazandó, illetve alkalmazható területhasználat arányait. Ezzel jelen terv pl. a szükséges zöldterületek, vagy alapellátást biztosító intézményi vegyes terület méretét meghatározza, de a térbeli kijelölés a helyi építési szabályzatban történhet.

Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület

A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 10. §-a szerint a Fejlesztési tervlapon a fejlesztési akcióterületeket az általános használat szerinti beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területként a település meglévő településszerkezetének összefüggésében határolja le és határozza meg. Ez alapján – döntően a jelenlegi külterületen – a megfelelő ütemezés érdekében a terv meghatározza a terület igénybevételéhez szükséges külső műszaki infrastruktúrát. Tehát ezek az FTFT szerint beépítésre szánt területek a helyi építési szabályzatban viszont csak az előírt igénybevételi feltétel megvalósítását követően lehetséges a területet beépítésre szánt területként meghatározni és szabályozni.

Az új lakóterületek létesítésére irányuló területeken belül, az infrastruktúra feltételek teljesítésén túl, zöldterületek létesítése is szükséges. A Fejlesztési tervlapon jelölt általános használaton belül tervezett kertvárosias terület esetén zöldterületet a fejlesztési terület legalább 5%-án, tervezett kisvárosias terület esetén ennek 10%-án kell kialakítani.

4-30. táblázat: Ütemezetten igénybevehető fejlesztési területek

Kerület	sor-szám	Terület megnevezése	Igénybevétel feltétele
II.	1.	Patakhegyi út északi oldalán húzódó területsáv	Virágosnyergi kapcsolat II. kerületi, felszíni szakaszának, vagy az M0 gyűrű nyugati szektorának üzembe helyezése
IX.	1.	A Soroksári út mentén, a Kvassay Jenő út és a Határ út vonala között lévő területek	Budapest-Kelebia vasútvonal átvezetése a Ferencvárosi rendező-pályaudvaron, és a H6 Budapest-Ráckeve HÉV vonal bevezetése a Kálvin térig.
XV.	1.	Felsőkert utca, Külső Fóti út, Szántóföld utca menti terület	Felsőkert utca- Dunakeszi út-- Megyeri út közvetlen kapcsolat létrejötte.
XVI.	1.	Budapesti út – Magtár utca – Cica utca – Szárnyaskerék út által határolt terület	H8-H9 Gödöllő-Csömöri HÉV pályarekonstrukciója
XVI.	2.	Nagytarcsai út – Simongát utca környéke	A Külső keleti körút kialakítása a Nagytarcsai út és a Jászberényi út között
XVII.	1.	Szárazhegy	Pesti út M0 keleti szektor – Zrínyi utca szakaszán lévő csomópontok fejlesztésének és a kerékpáros infrastruktúra kiépítésének biztosítása Budapest Főváros Önkormányzata és Rákosmente Önkormányzata közötti megállapodásnak megfelelően.
XVIII.	1.	Gyömrői út – Külső-keleti körút – Billentyű utca által határolt terület	Gyömrői út – Külső-keleti körút csomópontjának fejlesztése
XXI.	1.	Weiss Manfréd út – Kis-Duna sor közti terület	Galvani hidak vagy a Csepel-Albertfalvai híd és alagút üzembe helyezése
XXI.	2.	Csepel-Háros területe	II. Rákóczi Ferenc út bővítése 2x2 forgalmi sávra vagy a H7 Budapest-Csepel HÉV vonal meghosszabbítása az Erdősor utcáig

XXII.	1.	Szabadkai utca – Nyél utca – Csöngő utca által határolt terület	Balatoni út – Szabadkai utca csomópont fejlesztése, vagy Szabadkai utca felső végének kiszélesítése
XXII.	2.	Óhegy	Balatoni úton új csomópont kiépítése a fejlesztési terület észak-nyugati részén, és a Bartók Béla - Dózsa György úti csomópont kapacitásbővítő és biztonságnövelő átépítése. A terület 30%-a még csomópont fejlesztés nélkül, a többi az egyes csomóponti fejlesztésekhez kapcsolódva ütemezetten is megvalósítható.
XXII.	3.	Klauzál Gábor utca mentén, a Budai Nagy Antal utcától északra lévő terület	Zárt csapadékvíz csatornák kiépítése a terület és a befogadó között.
XXII.	4.	Klauzál Gábor utca – Park utca – Kő utca – Költő utca – Táró utca térsége	Zárt csapadékvíz csatornák kiépítése a terület és a befogadó között.
XXII.	5.	Gyula vezér út menti terület	Zárt csapadékvíz csatornák kiépítése a terület és a befogadó között.
XXIII.	1.	Molnár-sziget	Gyalogos-kerékpáros híd építése a Molnár-sziget északi részén
XXIII.	2.	Szentlőrinci út melletti terület	Szentlőrinci út 2x2 sávra bővítése
XXIII.	3.	Tompaház út – Vecsés út – Szérűskert utca – MÁV Kelebiai vasútvonal által határolt terület	Szentlőrinci út 2x2 sávra bővítése, vagy a Külső keleti körút Túri István út – IKEA áruház útja közötti szakasz üzembe helyezése
XXIII.	4..	Millennium utca – Haraszti út szervizútja – Orbán utca – Gombkötő utca által határolt terület	H6 Budapest-Ráckeve HÉV vonal bevezetése a Kálvin térig

Általános használatot módosító elemek

(Gksz) *Átmeneti hasznosítás biztosítása*

A tervezett településszerkezet figyelembevételével a hosszú távon tervezett funkcióváltás, a célként elérni kívánt általános használat számos terület esetében csak ütemezetten valósítható meg. Annak érdekében, hogy a Fővárosi településterv figyelembevételével készülő új helyi építési szabályzatok és a Fővárosi településterv között az összhang biztosítható legyen, egyes területek vonatkozásában az átmenetileg alkalmazható általános használat is meghatározásra került. Így bár kívánatos pl. a lakóterületek közé ékelődő gazdasági területek egy részén a funkcióváltás intézményi terület irányába, ennek időszerűségét a kerületi önkormányzat tudja meghatározni, erre vonatkozóan időbeli kényszer vagy korlátozás nincsen.

(Gá) *Terepszint alatti általános használat*

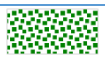
A kialakult településszerkezet és általános használat alapján a XXII. kerület alábányászott területeinek egy részén a vegyesen alkalmazható területhasználat alkalmazása mellett a vájt pincék területére külön meghatározásra került a terepszint alatti általános használat a területen, a lakóterület, illetve a kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági terület alatt aktívan használt pincék működésének biztosítása érdekében. Azon területeken, ahol Gá (*Általános gazdasági terület*) általános használat, mint „*terepszint alatti általános használat*" jelölés található, a vegyesen alkalmazható területhasználaton belül a helyi építési szabályzatban meghatározott építési övezeten belül a terepszinten létesíthető rendeltetésektől függetlenül megengedhető a terepszint alatt a környezetre jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorló gazdasági rendeltetés létesítése/megtartása.

Új lakórendeltetés kizárása környezeti terhelés alapján

A változással érintett lakó- és intézményi vegyes területeken a Fejlesztési tervlap szimbolikusan jelöli azokat a területsávokat, ahol a jelenlegi vagy várható jelentős környezeti terhelés alapján a lakórendeltetés új rendeltetésként nem kívánatos. Ez vonatkozik jellemzően a főutak és vasútvonalak menti fejlesztési területekre. A terhelés mértékétől függően helyi építési szabályzatokban kell lehatárolni az érintett területet, valamint rögzíteni a terhelés csökkentése érdekében szükséges építészeti megoldásokat.

Jelentős, szerkezetet meghatározó zöldinfrastruktúra elemek

4-31. táblázat: Az általános használatok mellett javasolt egyéb zöldinfrastruktúra elemek:

Térképi elem	Típus	Térképi megjelenítés
Tervezett erdő- és zöldterületek	poligon	
Helyi építési szabályzatban figyelembe veendő általános használások aránya	poligon	
Zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában	poligon	
Szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat	vonal	
Jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület	vonal	
Meghatározó zöldfelületi kapcsolat a Duna telkén	poligon	

Tervezett erdő- és zöldterületek

A Fejlesztési tervlapon jelölésre kerültek a tervezett erdő- és zöldterületek. A tervezett erdőterületek esetében azon területek szerepelnek, amelyeken jelenleg még nem történt meg az erdőtelepítés, a körzeti erdőterv még nem tartalmazza a területet (az Országos Erdőállomány Adattárban még nem szerepel). A tervezett erdőterületeken a helyi építési szabályzatban a mezőgazdasági használat átmenetileg megengedett, de a távlati állapotot ellehetetlenítő épület elhelyezése nélkül. A tervezett zöldterületek esetében azon területek kerültek lehatárolásra, amelyek rekreációs használatra jelenleg még nem, vagy csak korlátozottan alkalmasak (pl. alábányászott területek), és/vagy az érintett telkek tulajdonjogi rendezése nem történt meg (magántulajdon van). A megfelelő zöldfelületi ellátottság és a rekreációs kínálat miatt célszerű ezeket a zöldterületeket is ütemezetten kialakítani.

Helyi építési szabályzatban figyelembe veendő általános használatok aránya

Egyes új lakóterületek létesítésére irányuló ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területeken és változással érintett területeken belül zöldterület alakítandó ki. Az érintett, kontúrral lehatárolt területeken belül a kialakítandó közcélú zöldterület mérete – összhangban a városökológiai szempontokkal – a majdani beépítés nagyságától és karakterétől függően került meghatározásra a fejlesztési terven. A zöldterület lehatárolását a helyi építési szabályzatban szükséges meghatározni.

A zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában

A belső zónában, illetve a Duna menti zónának a belső zónához kapcsolódó területén lehatárolásra kerültek azon jelentősebb, jellemzően fásított közterek, amelyek a zöldfelületi rendszer részét képezik, ugyanakkor városi térként a *Közpark, közkert* általános használat jelölése nem indokolt a kialakítható zöldfelületi arány értéke miatt (pl. Vörösmarty tér, Fővám tér, Vigadó tér). A megfelelő kondicionáló hatás érdekében ezeken a területeken a tér funkciójától függően továbbra is biztosítani kell biológiailag aktív felületet (zöldfelület, vízfelület, fásítottság).

Szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat

A zöldfelületi rendszer elemei közötti kapcsolat biztosítása érdekében a jelölt lineáris elemek mentén kondicionáló zöldfelületeket kell létrehozni. Ezen kívül az általános használat figyelembevétele mellett (annak ellehetetlenítése nélkül), megfelelő zöldfelületi ellátottságot biztosító, közcélú rekreációs zöldfelületek létesítése szükséges azokon a szakaszokon, ahol ehhez az adottságok biztosítottak (megfelelő térmérték, közterületi kapcsolat). Jellemzően a vízfolyások parti sávjai, a lakóterületek és egyéb beépítésre szánt területek meghatározó zöldfelületi tengelyei, illetve a vasúti területek melletti zöldfelületek tartoznak ide.

Jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület

A jelentős kondicionáló célú közterületi zöldfelületek KÖu jelű közúti közlekedési területeken kerültek kijelölésre, ahol a közterületi zöldfelületi kapcsolatok biztosítása érdekében magasabb zöldfelületi intenzitás (azaz zöldfelületi arány, illetve lombkorona-borítottság) megtartása vagy növelése indokolt. Ennek érdekében az út keresztmetszeti kialakításától függően, szélesebb, lehetőleg fásított zöldsávot kell létesíteni, illetve a meglévő fásított zöldsávot meg kell tartani. A helyi adottságoktól függően a zöldfelületek védelmét biztosítani kell a helyi építési szabályzatban.

Meghatározó zöldfelületi kapcsolat a Duna telkén

A zöldfelületi rendszer meghatározó részét képezik mindazon, ritkán vízjárta zöldfelületek is, amelyek az ingatlan-nyilvántartás szerint állami tulajdonban vannak és a Duna folyam, illetve a Ráckevei (Soroksári)-Duna ág részét képezik.

Az általános használat tekintetében ezen ingatlanrészek az általános használat szerinti Folyóvizek medre és partja, vagy az Állóvizek medre és partja területbe kerültek, ugyanakkor az itt meglévő zöldfelületek (jellemzően ártéri erdők) védelme kiemelten fontos az ökológiai kapcsolatok biztosítása érdekében, továbbá a rekreációs szerepük, potenciáljuk is meghatározó lehet.

Meglévő és tervezett, szerkezetet meghatározó infrastruktúra elemek

4-32. táblázat: Az általános használat szerinti közlekedési terület mellett javasolt egyéb közlekedési infrastruktúra elemek:

Térképi elem	Típus	Térképi megjelenítés
Távlati közúti- vagy kötöttpályás fejlesztések közelítő nyomvonalai, alternatív nyomvonalak	vonal	
Közlekedési infrastruktúra (közút/vasút) fejlesztés számára irányadó területbiztosítás	poligon	
A közlekedés további infrastruktúra elemei	vonal és pont	pl:

 Távlati közúti vagy kötöttpályás fejlesztések közelítő nyomvonalai, alternatív nyomvonalak

A területfejlesztési koncepcióban, a területrendezési tervekben, vagy egyéb tervi előzmények alapján már ismert, de egyértelmű nyomvonallal még nem rendelkező, csak hálózati összefüggéseiben és kialakításának módjában (felszínen vagy felszín alatt) definiált infrastruktúra elemek:

- a távlati közúti fejlesztés közelítő nyomvonala felszínen, vagy alternatív nyomvonal,
- a távlati kötöttpályás fejlesztés közelítő nyomvonala felszínen,
- a távlati közúti fejlesztés közelítő nyomvonala alagútban, vagy alternatív nyomvonal,
- a távlati kötöttpályás fejlesztés közelítő nyomvonala alagútban.

 Közlekedési infrastruktúra (közút/vasút) számára irányadó területbiztosítás

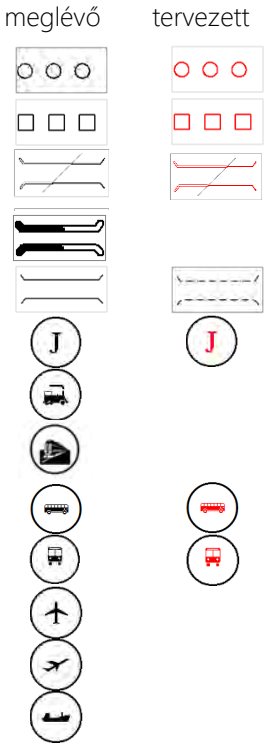
A területfejlesztési koncepcióban, a területrendezési tervekben, vagy egyéb tervi előzmények alapján már nevesített, de részletes tervek hiányában pontosan meghatározott területigénnyel még nem rendelkező, közúti vagy vasúti infrastruktúra fejlesztések számára általában a TÉKA szerinti hálózati szerepének megfelelő szélességben jelölt terület.

Az irányadó területbiztosítással jelölt szakaszok szélességétől a BFRSZ-ben meghatározott infrastruktúra elemek esetén, a nyomvonal pontosításában pedig a BFRSZ-ben meghatározott módon, a kerületi településrendezési terv készítésekor el lehet térni.

A közlekedés további infrastruktúra elemei

A város működését biztosító közlekedési rendszert településrendezési szempontból a közlekedéssel összefüggő általános használat szerinti területek, valamint a műszaki infrastruktúra meglévő és tervezett elemei együttesen határozzák meg.

A műszaki infrastruktúra alább felsorolt elemei a jelentőségük vagy különlegességük folytán egyrészt a Fejlesztési terv 2. Közlekedési infrastruktúra c. tervlapján, másrészt a 1. Területfelhasználás című tervlapján is megjelenítésre kerültek.

- gyorsvasút vonal (meglévő és tervezett)
- közúti vagy vasúti alagút (meglévő és tervezett)
- közúti / kerékpáros - gyalogos Duna-híd (meglévő és tervezett)
- meglévő vasúti Duna-híd
- külön szintű közúti-vasúti keresztezés (meglévő és tervezett)
- közösségi közlekedési járműtelep (meglévő és tervezett)
- vasúti személypályaudvar (meglévő)
- vasúti teherpályaudvar (meglévő)
- távolsági, helyközi autóbusz-pályaudvar (meglévő és tervezett)
- helyi autóbusz-pályaudvar (meglévő és tervezett)
- nemzetközi kereskedelmi repülőtér (meglévő)
- térségi repülőtér (meglévő)
- országos jelentőségű teherkikötő (meglévő)

4.1.1.3. Ütemezés

A Fejlesztési tervlap a településszerkezetben tervezett változásokat a fejlesztési célokhoz illeszkedő ütemezéssel (közép- vagy hosszú táv) jelöli a magasabbrendű jogszabályoknak megfelelően, továbbá kizárólag a Közlekedési infrastruktúra tervlapon megjelenik a távlat. Az ütemezést a kerületi fejlesztési tervekben figyelembe kell venni, a helyi építési szabályzatok előírásrendszerén keresztül is érvényesíteni kell.

Az 1. Területfelhasználás című tervlap a fővárosi településszerkezethez illeszkedő általános használat ütemezett kialakításának érdekében az alábbi tervi elemeket alkalmazza:

- Amennyiben a Fejlesztési tervlap megkötések nélkül jelöli a tervezett *általános használat szerinti beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeket*, a helyi építési szabályzatban ennek megfelelő építési övezeteket, és övezeteket kell kijelölni, a vonatkozó kormányrendeletek és az MTrT előírásainak figyelembevételével.
- A *jelentős változással érintett területek* esetében a terv helyenként a kijelölt területhasználat mellett meghatározza az élhető környezet kialakítása érdekében, illetve a működtetéshez szükséges általános használatok arányát. Ebben az esetben a helyi építési szabályzat készítése során ezt az arányt kell legalább biztosítani, és terület kimutatással igazolni. A területen belüli elhelyezkedést a használattól és a tervezett szerkezettől függően a helyi építési szabályzat határozza meg. Ezek a területek a helyi építési szabályzat elfogadását követően azonnal igénybe vehetők a kijelölt általános használat céljára.
- Egyes területek vonatkozásában az *átmeneti hasznosítás biztosítása* is meghatározásra került, ezeken a területeken a kerületi önkormányzat dönti el a fővárosi tervezett településszerkezetnek megfelelő besorolás időpontját. A döntés meghozataláig a Fejlesztési tervlapon jelölt átmeneti hasznosítás szerinti általános használat alkalmazható időbeli korlát nélkül.
- Amennyiben a Fejlesztési tervlapon *ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területek* esetében a nevesített infrastrukturális elem megvalósulásához kötött egy terület használatának változása, a helyi építési szabályzatban csak akkor alkalmazható a kijelölt általános használatnak megfelelő sajátos használat, ha a nevesített infrastruktúra elem valóban megvalósult. Addig az időpontig a tervlapon jelölt beépítésre nem szánt általános használatot kell alkalmazni az övezet megállapításakor.
- A Fejlesztési tervlap a település közigazgatási területén belül lehatárolja a fővárosi *fejlesztési akcióterületeket*, amelyek a fejlesztési célok megvalósítását szolgáló kiemelt területegységek. Ezeket a Fejlesztési tervlap az általános használat szerinti beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területként a település meglévő településszerkezetének összefüggésében határolja le és határozza meg, a fejlesztési céloknak megfelelő ütemezéssel, a főváros egésze meglévő területeinek összefüggésében. A fejlesztési akcióterületek esetében a térképi megjelenítés tartalmazza azok azonosíthatóságának jelzését (sorszámát), időtávját (rövid-, közép-, hosszú táv), melyek közül a rövid- és középtáv összevonásra került. A cselekvési program tartalmazza a fejlesztési akcióterületek bemutatását, fejlesztési céljaival és tervezett tevékenységeivel. A helyi építési szabályzat mellékletét képező szabályozási terven fel kell tűntetni a fejlesztési akcióterületek határát, ütemezését, tervezett használatát, érvényesíteni kell a meghatározott ütemezést és a területekhez rendelt céladatok teljesítését. A kerületi Fejlesztési tervlapon a kerületi célokhoz illeszkedő további kerületi fejlesztési akcióterületek is kijelölhetők, ezek azonban nem lehetnek ellentétesek a Fővárosi településtervben meghatározottakkal.

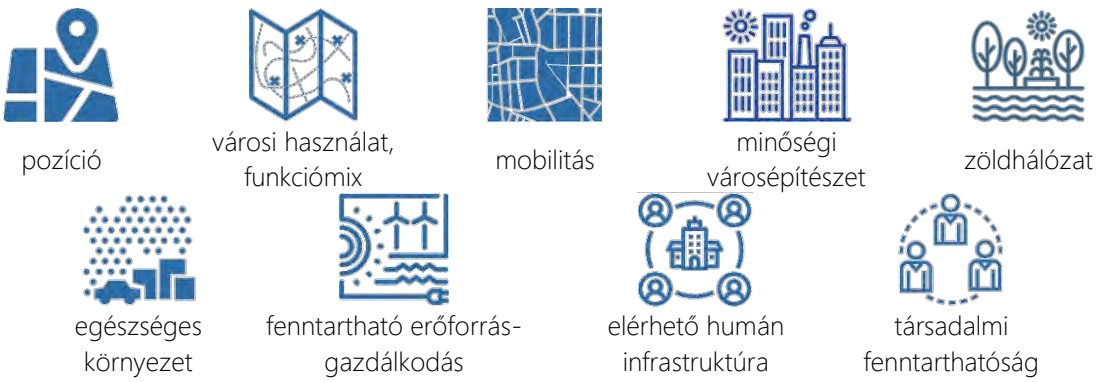
A Fejlesztési tervlap a tervezett területhasználat ütemezése mellett jelöli a főváros szerkezetét meghatározó, vagy azt érdemben befolyásoló infrastruktúra hálózatokat és elemeket, valamint azok tervezett elemeinek várható időbeli ütemezését is. A fővárosi jelentőségű infrastruktúra fejlesztésének megvalósítói Budapest fővárosi szerepe miatt részben a Magyar Állam, részben a Fővárosi Önkormányzat, de nagyléptékű ingatlanfejlesztésekhez kapcsolódóan egyes infrastruktúra elemeket magánszereplők is megvalósíthatnak.

4.1.1.4. Jelentős változással érintett területek és ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területek fejlesztésének alapelvei

A budapesti fejlesztések a 2010-es évek során olyan szakaszba értek, amikor a fejlesztők tevékenysége léptéket váltott. Az évtizedekkel korábbi tervgazdasági városépítést a rendszerváltáskor felváltotta a magántőkén alapuló fejlesztés mind a lakásépítés, mind az irodák és kereskedelmi létesítmények építése terén. Az elmúlt években már olyan nagyobb léptékű fejlesztések, illetve fejlesztési szándékok is megjelentek, amelyek méretük és összetettségük folytán meghatározóak a város életében, a korábbiakkal szemben - a környezeti és társadalmi fenntarthatósági kérdések erősödése miatt is – nem mindegy milyen minőségben és funkcionális összetétellel valósulnak meg az új projektek. Ma már nem ritka, hogy egy-egy fejlesztés során több mint 1000 lakás, jelentős méretű irodaterület, 2-300 ezer m^2 hasznos terület jelenik meg. Létezik olyan helyszín, amely hosszabb távon 10-15 ezer ember lakóhelye lehet, oktatási létesítményekkel, irodai munkahelyekkel, kulturális és sportlétesítményekkel. Olyan fejlesztési, beruházási programok ezek, amelyek egy-egy területen 5-15 év alatt valósulnak meg, jelentős átalakulást hozva a városrész, de az egész város életébe is. A fővárosi városfejlesztési célok elérése szempontjából kulcsfontosságú, hogy az átépítésre kerülő területek, az új fejlesztések hozzájáruljanak ahhoz, hogy Budapest vonzó lakó-, pihenő- és munkahely legyen. Mivel a Fejlesztési tervlap több mint 4500 ha területen tesz lehetővé átfogó, új fejlesztéseket, egyáltalán nem közömbös, hogy ezeken a területeken mi, mikor és milyen feltételek mellett valósul meg. Ezeket a területeket az 1. Területfelhasználás című tervlap „*jelentős változással érintett területek*", illetve „*ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területek*" elemekkel jelöli (továbbiakban: Változással érintett területek). Jelen fejezet célja, hogy összegezze, hogy ezeken a területeken a lehetővé tett fejlesztések során milyen fejlesztési alapelveket kell érvényre juttatni.

Az új városi együttesek vegyék figyelembe a pozíciójuknak megfelelő városszerkezeti kapcsolatokat. Illeszkedjenek a meglévő beállt területek struktúrájához, az átalakuló városrészek előnyösen fejlesszék tovább a város nagyléptékű szerkezeti elemeit, hozzanak létre újszerű, előremutató urbanisztikai elemeket tartalmazó új városi szövetet. A fejlesztés helyszínének megválasztása során fontos a barnamezős vagy alulhasznosított területek előnyben részesítése; új, korszerű és kapcsolódó városszerkezetbe integrált rendszer kialakítása, alapvető szempont, hogy a fejlesztések a meglévő vagy fejleszthető közösségi közlekedési vonalak mentén helyezkedjenek el. Az illeszkedés mellett a tervezett beruházás léptékének függvényében a működőképesség fenntartása, vagyis a környező és a fejlesztési terület humán és műszaki infrastrukturális ellátottsága is elvárt, a környező, már meglévő, beállt területek ellátottságát nem ronthatják ezek a fejlesztések.

A fejlesztési alapelvek:

1. Pozíció

A kiegyensúlyozott térszerkezet kialakításának eredményeként az egyes területek közötti indokolatlan használati egyenlőtlenség fokozatosan oldódik, a keletkező közlekedési igények kiszámíthatóbbá és kiegyenlítettebbé válhatnak a városi térben. A területek fejlesztése során a városszerkezethez való illeszkedés egyszerre kell, hogy jelentse a meglévő szerkezeti elemekhez való illeszkedést, azok közvetlen folytatását, a hiányok felismerését és azok pótlását, továbbá a működőképességnek nemcsak a fenntartását, de javulását is. Az egyensúly a funkcionális összhang megteremtésével, a sűrűség arányosan differenciált alakításával és az egyes területrészek közötti térkapcsolatok megteremtésével, illetve fejlesztésével érhető el.

A Változással érintett területeken alapvető elvárás, hogy az új beépítések a város meglévő, illetve tervezett szerkezeti struktúrájába integráltan jöjjenek létre A környező városi területekhez kapcsolódva, a meglévő vagy fejlesztésre tervezett közlekedési nyomvonalak mentén helyezkedjenek el, központi funkciót ellátó területekhez kapcsolódva, vagy saját maguk központi szervező szerepet betöltve.

A lokációból adódó környezeti adottságok (magaslatok, vízfelületek, rekreációt biztosító erdők, zöld- és sportterületek stb.) kihasználása és a klimatikus viszonyokat szem előtt tartó városszerkezeti beavatkozások a fejlesztés környezeti minőségét befolyásolják. A városi térszerkezetben a pozíció az ingatlanok értékének egyik legfontosabb tényezője.

A hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet létrehozása érdekében kiemelt fontosságú, hogy egy új fejlesztés, átalakuló városrész előnyösen fejlessze tovább a város nagyléptékű szerkezeti elemeit, illeszkedjen a meglévő beállt területek struktúrájához, és emellett előremutató urbanisztikai változásokat eredményezzenek.

A területtakarékosság elve alapján a fejlesztések helyszínének ütemezett kiválasztásakor kiemelt szerepet kell kapniuk a barnamezős vagy alulhasznosított területeknek.

Ahhoz, hogy az új fejlesztési területek ne növeljék jelentősen a városi és városkörnyéki közlekedési hálózatok terhelését, a Változással érintett területek ütemezett kiválasztásánál olyan területeket kell előnyben részesíteni, amelyek nagykapacitású kötöttpályás közösségi közlekedéssel jól ellátottak.

A Változással érintett területeken tervezési feladat megkeresni az illeszkedés lehetőségét a táji és épített környezettel, a meglévő és tervezett infrastruktúra hálózatokkal, ugyanakkor átalakuló területeken a városszerkezetben tervezett változásoknak megfelelő egyedi és vonzó karaktert megteremteni. Az újonnan létrehozott városi karakternek illeszkednie kell a terület hosszú távú átalakításának terveihez. Ennek megfelelően a tervezés során előrelátó módon kell meghatározni a fejlesztések jellemzőit, a fejlesztéssel érintett helyszín belső szerkezetét, a használati módot és a különböző beépítési mutatókat.

Ki kell használni, hogy az eltérő használatú, beépített vagy fejlesztésre szánt területek egymástól való elhatárolódási igénye jelentősen csökkent, mivel az eltérő területi funkciók, az erősödő környezetvédelmi kritériumok, a megváltozott technológiák mellett jobban összehangolhatók. A városi területeken a vegyes használatot kell megkövetelni, ami a helyváltoztatási igény csökkenésével is jár, így a környezetterhelés mérséklődéséhez vezethet.

A fenntartható városfejlesztés jegyében törekedni kell a rendelkezésre álló források, a meglévő infrastruktúra hálózatok és erőforrások optimális kihasználására.

2. Városi használat, funkciómix

A vegyes, kiegyensúlyozott területhasználat lehetővé teszi a különböző funkciók gyors elérhetőségét a lakóhelytől. A megfelelő városszerkezet és sűrűség elérése egy egészségesebb, fenntarthatóbb lakókörnyezetet hoz létre, melynek számos, a mentális egészségre gyakorolt pozitív hatása is bizonyított. Az élettel teli, funkcióját tekintve vegyes, kompakt város növeli a biztonságérzetet, jobb közbiztonság kialakulását teszi lehetővé, egy monofunkciós területhasználatú városszövettel szemben. Ha a mindennapok helyszínei közel vannak, elérésükhöz nem kell motorizált közlekedés, csökken a közlekedési kényszer, javul a kerékpározás és gyaloglás esélye. Összhangot kell teremteni a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között. Alapkritérium, hogy a város minden lakója számára meglegyen a lehetőség a mindennapi élethez szükséges alapfunkciók akadálymentes, gyalogos elérésére. A földterület korlátozott erőforrás, így törekedni kell az optimalizált, vegyes használatra, amely alapelvet a Változással érintett területek esetén különösen érvényesíteni szükséges. Minimumkövetelmény, hogy az új fejlesztések illeszkedjenek a településtervekhez, tehát ha a terv vegyes használatot jelöl, akkor ott ne monofunkciós fejlesztés valósuljon meg. Az egyes területek hasznosításának megváltoztatása nemcsak az adott egység településen belüli helyzetére és szerepére, hanem a szomszédos területekre is hatással van, ezért az arányokat és a nagyságrendeket a helyi viszonyoknak megfelelően kell értelmezni. A funkciók kiterjedését és a használati intenzitás mértékét a környezet eltartó képességével arányosan kell kialakítani.

Nagyléptékű fejlesztések esetében (min. 3 ha és felette) cél, hogy a városszerkezethez illeszkedve, kiegyensúlyozott megoszlásban helyben álljanak rendelkezésre az ellátó funkciók, amelyeknek a kapacitása és minősége legyen összhangban a helyi igényekkel és a fejlesztés után várható használói összetétellel. Azokban az esetekben, amikor a fejlesztés megkezdése előtt is van már városias használat, a környező lakosság ellátását biztosító, területen belüli ellátó funkciókat meg kell őrizni. Minden esetben a fejlesztéssel arányosan méretezve a Jelentős változással érintett területen belül szükséges biztosítani az új lakóközösség szabadidő eltöltését és jóllétét segítő zöldfelületeket, az új lakók életviteléhez szükséges tárolóterületeket, kiemelten a járműtárolásra, valamint a fejlesztési terület működéséhez szükséges fenntartható erőforrás-gazdálkodási létesítményeket. A fejlesztés volumenétől, pozíciójától és a tervezett lakásszámtól függően felmerülhet a humán infrastruktúra fejlesztésének szükségessége is, annak érdekében, hogy a már meglévő területek ellátását ne terhelje tovább, amennyiben nem áll rendelkezésre szabad kapacitás.

Kisebb volumenű fejlesztési területek (3ha alatt) esetében legalább a közterületek irányába, a beépítés típusától függetlenül, a földszinti területeken a fő rendeltetéstől eltérő alapellátást biztosító funkciók számára a közterülettel határos földszinti szintterületek minimum 60 %-át javasolt helybiztosításként rögzíteni az építési szabályzatban.

A vegyesség megteremtésének első lépése a biztosítandó rendeltetések körének meghatározása. Ehhez lakórendeltetés lehetővé tétele esetén szükséges vizsgálni a terület ellátottságát, illetőleg elláthatóságát, amely alatt elsődlegesen a különböző funkciók perc alapú elérési távolságainak kvantitatív mérését értjük, amelyhez segítségül adatot szolgáltat a Fővárosi Önkormányzat „Kompakt város" tanulmányhoz készített, egységes módszertant biztosító adatbázisa. A fizikai lefedettség megismerése mellett, figyelembe kell venni a férőhelyszámokat, a kapacitást és az adott funkció/szolgáltatás minőségi színvonalát. A vegyesség eléréséhez szükséges funkciók meghatározásához a kapott eredmények összevetése szükséges a fejlesztési területen várhatóan a jövőben jelentkező igényekkel. Az egyes funkciók létesítése és fenntartása az állam, az önkormányzatok és az egyházi, valamint piaci szereplők szerepvállalásával teljesíthető. A helyi építési szabályzat feladata a szükséges rendeltetések számára a megfelelő és a jövőbeni igényekhez alkalmazkodni

képes helybiztosítás (térbeli lehatárolással, vagy rendeltetések körének szintterületi arányszámban rögzítésével). A vegyesség tényleges megvalósulásához fontos lépés ennek „igazolása", az ennek érdekében rögzített követelményeket és helybiztosítást a helyi építési szabályzat alátámasztó munkarészében szerepeltetni kell, a Változással érintett terület egyes tervezett tömbjeire vonatkozóan!

Vegyes, településközpont (Vt), Vegyes, intézményi (Vi) és Nagyvárosias lakóterület (Ln) esetében biztosítandó funkciók:

10 percen belül	15 percen belül	20 percen belül
• Gyógyszertár • Élelmiszerellátó üzlet / hiper- szupermarket (500 m^2 felett) • Vendéglátó létesítmény • Óvoda • Gyermek napközbeni ellátás (Bölcsőde/nappali gyermekfelügyelet/családi napközi) • Háziorvos • Közösségi közlekedés (villamos, busz, troli) / Nagykapacitású közösségi közlekedés (metró, hév, vasút) • Bubi / Mikromobilitási pont	• Általános iskola • Zöldterület / parkerdő • Játszótér • Közhasználatú sportpálya	• Sport létesítmény (Egyesületi és intézményi sportlétesítmény/ zárt szabadidős teremsport/ gyógyfürdő/ uszoda (25 méter feletti medencével)) • Időskorú ellátás (Nappali ellátást biztosító intézmények) • Középiskola • Fekvő- és járóbeteg szakellátás, fogászat • Művelődési ház, közösségi ház • Könyvtár • Nagykapacitású közösségi közlekedés (metró, HÉV, vasút)
+ 20 ha feletti fejlesztési terület esetében legalább 20% munkahelyi típusú terület (környezetet nem terhelő tevékenységek) helybiztosítása szükséges, amennyiben a fejlesztési terület kisebb, mint 20 ha a munkavégzéshez szükséges terület biztosítására törekedni kell		

Kisvárosias lakóterület (Lk) esetében biztosítandó funkciók:

10 percen belül	15 percen belül	20 percen belül
• Közösségi közlekedés (villamos, busz, troli) / Nagykapacitású közösségi közlekedés (metró, hév, vasút)	• Élelmiszerellátó üzlet / hiper- szupermarket (500 m^2 felett) • Vendéglátó létesítmény • Óvoda • Gyermek napközbeni ellátás (Bölcsőde/nappali gyermekfelügyelet/családi napközi) • Háziorvos • Gyógyszertár • Zöldterület / parkerdő • Játszótér • Közhasználatú sportpálya • Bubi / Mikromobilitási pont	• Sport létesítmény (Egyesületi és intézményi sportlétesítmény/ zárt szabadidős teremsport/ gyógyfürdő/ uszoda (25 méter feletti medencével)) • Általános iskola • Időskorú ellátás (Nappali ellátást biztosító intézmények)

Kertvárosias lakóterület (Lke) esetében biztosítandó funkciók:

10 percen belül	15 percen belül	20 percen belül
• Közösségi közlekedés (villamos, busz, troli) / Nagykapacitású közösségi közlekedés (metró, hév, vasút)	• Zöldterület / parkerdő	• Élelmiszerellátó üzlet / hiper- szupermarket (500 m^2 felett) • Vendéglátó létesítmény • Sport létesítmény (Egyesületi és intézményi sportlétesítmény/ zárt szabadidős teremsport/ gyógyfürdő/ uszoda (25 méter feletti medencével)) • Óvoda • Általános iskola • Gyermek napközbeni ellátás (Bölcsőde/nappali gyermekfelügyelet/családi napközi) • Időskorú ellátás (Nappali ellátást biztosító intézmények) • Háziorvos • Gyógyszertár • Játszótér • Közhasználatú sportpálya

3. Mobilitás

A települések jelentette épített környezetnek nélkülözhetetlen része a közlekedés. A települések beépített területei, valamint a hozzájuk tartozó közlekedési infrastruktúra és a rajta bonyolódó forgalom kölcsönösen hatással vannak és lesznek egymásra.

Hatékony és kiegyensúlyozott (kompakt) városszerkezet esetén – a kisebb közlekedési igényeknek, vagyis a kisebb közlekedési kényszernek köszönhetően – az azt működtető közlekedési rendszer kevésbé sűrű és kisebb kapacitású lehet, amelyen a rövidebb utazások miatt ráadásul környezetkímélőbb módon is biztosíthatók a személyszállítási és árufuvarozási igények.

A településeket a területhasználat és a beépítés mellett a közlekedési rendszer is nagy mértékben meghatározza, ez különösen igaz a jelentős népsűrűség és a helyenként intenzív városi környezet miatt Budapesten is. Ennek következtében a fővárosi közlekedési rendszer infrastruktúrája és az azon biztosított szolgáltatás kiemelt fontosságú.

Városi szinten – a városrészek közötti közlekedési kapcsolatok biztosítására – főként a közösségi közlekedést és az egyéni gépjármű használatot szolgáló főutak (amelyeket vonalvezetésük és keresztmetszeti szélességük együttesen determinál), valamint a kötöttpályás közlekedési eszközök alkotta hálózatok megfelelő kialakítása meghatározó. Minél nagyobb egy településrész laksűrűsége és beépített területének kiterjedése, annál nagyobb szerepet kell, hogy játsszon hosszabb utazások lebonyolításának szegmensében az egyéni személygépjármű használattal szemben a közösségi közlekedés. A közösségi közlekedés ráadásul növekvő utazási igények esetében egyre gazdaságosabban és versenyképesebben (akár torlódásoktól védett zárt pályás eszközök alkalmazásával, sűrűbb járműkövetés biztosításával is) üzemeltethető.

Az egyes városrészek esetében – a tömb szintű közlekedési kapcsolatok biztosítása szempontjából – főként a gyalogos és kerékpáros használatot szolgáló mellékutak megfelelő (forgalomcsillapított, akadálymentesített) hálózatának kialakítása a meghatározó, illetve amennyiben az adottságok és igények lehetővé teszik, a városrészt feltáró tengely elsősorban a fenntartható közlekedési módokra legyen alkalmas – közösségi közlekedés, gyaloglás, kerékpározás. (A közlekedési hálózatok használatához szükséges járművek tárolása a tömböket alkotó építési telkek esetében jelenik csak meg.)

A mobilitási igények döntő mértékben a munkahelyhez kapcsolódó hivatásforgalom és a lakóhelyhez tartozó városhasználat kapcsán jönnek létre. A kompakt várost jellemző vegyes területfelhasználás és funkciógazdag beépítés – mint legjobb megoldás – csökkenti az utazások számát. A ténylegesen létrejövő utazások számára az a legkedvezőbb, ha azok a legrövidebb úton – hálózati hiányok miatti kerülőutak nélkül – kerülnek lebonyolításra, felesleges környezetszennyezést és időveszteséget nem okozva. Vagyis a területhasználatból és a beépítésből eredeztethető utazási igényeknek megfelelő térbeli irányultságú, területi sűrűségű és teljesítőképességű közlekedési infrastruktúra, valamint az azon biztosított – különösen a közösségi közlekedés jelentette – színvonalas szolgáltatás biztosítása és fejlesztése szükséges.

4. Minőségi városépítészet

A Változással érintett területek jó városépítészeti minősége komplex, többek közt szerkezeti és esztétikai szempontrendszer együttes teljesülése esetén alakulhat ki, ez biztosíthatja az újonnan létrehozott környezetek jó élhetőségét. A területek fejlesztésének alapvetően innovatívnak, értékőrzőnek, illeszkedőnek, gazdaságosnak is kell lennie. Az új városi együttesek erős külső kapcsolatokkal kell, hogy rendelkezzenek, területi struktúrák vonatkozásában illeszkedniük kell környezetükhöz, annak meglévő kedvező jellemzőit, azok minőségét tovább kell, hogy fejlesszék, kiegészítsék azokat új, esetleg hiányzó elemekkel. Az új együttesek újszerű, előremutató urbanisztikai elemek alkalmazásával hozzanak létre új, arányos és komfortos városi szövetet.

A Változással érintett területek városszerkezethez illeszkedő belső szerkezetének kedvező kialakítása is feltétele a környezetbe illeszkedésnek, ezért az újonnan beépülő területek esetében kulcsfontosságú kritérium a tervezett struktúrák helyes meghatározása. Általános elvárás az arányos városszerkezeti kompozíció megfogalmazása során, hogy a beépítés

- illeszkedjen a tágabb városszerkezetbe,
- keretei között jól működő funkcionális együttes legyen kialakítható.

A jó minőségű új városi struktúrákat a használhatóság és az arányosság mellett olyan kapcsolati gazdagság, sűrű közterület-hálózat, jó átjárhatóság és áttekinthetőség kell, hogy jellemezze, ami által nyitottakká válnak és a környezethez jól kapcsolódnak. Elkerülendő, hogy azok a szomszédságuktól elkülönülő zárványterületekké váljanak. Kiemelt körültekintést igényel a terek és épülettömegek rendszere, az épületek magassága, az épületek közötti légtérarány, az épületek jellege, valamint az építészeti minőség. Arányos, jellegzetes külső és belső térrendszer kialakítására van szükség.

Kedvezőtlen, ha a fejlesztés és környezete között indokolatlanul nagy kontraszt alakul ki sűrűségi és magassági vonatkozásban. Szomszédos vagy közeli területeken megvalósult, a lakosság körében sikeres – vonzó és keresett – beépítési struktúrák intenzitása mintául szolgálhat új fejlesztések számára. A megfelelő új beépítés kialakításához szükséges figyelembe venni a környező területeken kialakult beépítések morfológiáját is – a beépítési módot, formai jellegzetességeket. Az új fejlesztés szerkezetét kihangsúlyozó és a városképét markánsan meghatározó beépítési magasságokat nagyobb területi kitekintéssel és a helyi adottságokra egyaránt tekintettel kell meghatározni. Zártsorú, magas térfalak környezetében is illeszkedő, tagolt beépítés kialakítása javasolt. Az új beépítési struktúrák és építészeti megoldások ne erősítsék a meglévő rossz szerkezetű, kellemetlen hatású beépítéseket, inkább ellensúlyozzák azokat jobb, új minőség és karakter létrehozásával.

Egyedi karakterrel (önazonossággal) rendelkező terület a kedvező sajátosságok figyelembevételével és megőrzésével fejlesztendő. Cél, hogy az új beépítési struktúrák a meglévő értékeket figyelembe véve tovább növeljék az egészséges városszövetet. Vegyes, vagy kevésbé markáns karakterű települési környezetben a tervezett változásokat elsősorban a koncepciókban kijelölt és várható településfejlődési irányokhoz szükséges illeszteni. Az újonnan létrehozandó karakter kialakításában támpontot adhat a szomszédságban meglévő, értékes környezet vagy elem. Kevésbé karakteres átalakuló területeken a fejlesztési területen létrehozott új értékeknek lesz meghatározó szerepe abban, hogy helyi identitást, karaktert teremtsen.

Új beépítés esetén sajátos megfogalmazású, magas színvonalú építészeti kialakítás az elvárás. A fejlesztés a környezeti adottságokat tiszteletben tartva, hozzon létre egyedi, vonzó környezetet, alakítson ki markánsan új, jó minőségű városképet.

5. Zöldhálózat

A városi zöldhálózat javíthatja a környezeti feltételeket, ezáltal az itt élők, tartózkodók egészségét és életminőségét, támogatja továbbá a zöldgazdaságot, munkahelyeket teremt és növeli a biológiai sokféleséget. A zöldfelületi rendszer elemei közé nem csak az erdők és parkterületek tartoznak, hanem épp olyan fontos, kiegészítő elemeit képezik pl. a lakó- és intézmény kertek és az út menti fasorok, zöldsávok is.

A rekreációs zöldfelületektől való távolság elsősorban lakóterületi fejlesztések kapcsán, azon belül is különösen magánkert nélkül kialakított társasházi lakóterületek esetén fontos szempont, de a komfortos intézményi, munkahelyi környezet szempontjából is van jelentősége a környező rekreációs lehetőségeknek. Az adott terület fejleszthetősége, fejlesztése szempontjából meghatározó a környező térség zöldhálózata, azaz a lakosság (és az ide látogatók) szabadtéri rekreációját (testi-lelki felüdülését) biztosító közhasználatú zöldfelületekkel való ellátottsága. A lakás célú fejlesztési területek kijelölése kapcsán cél, hogy a mindennapos rekreációt biztosító közparkok, vagy közkertek legfeljebb 15-20 perces gyaloglási távolságon belül elérhetők legyenek. Amennyiben ez az adottság nem áll fenn, vagy a meglévő zöldterületek már jelenleg is túlterheltek, úgy a fejlesztési területen belül kell új zöldterületeket kialakítani. Az új lakóterületek környezetében gondoskodni kell a különböző korosztályos játszóterek, időskorúak számára szolgáló pihenőterületek, szabadtéri sportterületek, valamint a közcélú kutyafuttatók létesítéséről is, beépítési módtól, adottságtól függően 5-20 perces gyaloglási távolságon belül.

A Változással érintett területeken az előirányzott fejlesztések megvalósítása esetén gondoskodni kell az új beépítések, infrastruktúra-fejlesztések okozta biológiai aktivitás csökkenés kompenzációjáról - nem csak a településrendezési tervekre vonatkozó előírások szerint értelmezve, hanem fizikai értelemben is. Alapelvként szükséges érvényesíteni, hogy amit talajszinten „elveszünk" a természettől, azt az épületek födémén, vagy homlokzatán, más megoldás hiányában az építési övezetek zöldfelületeinek intenzitásnövelésével szükséges „visszaadni". Ennek megvalósítási eszközei:

- telken belül minél nagyobb arányban, teljes értékű (azaz talajkapcsolatos) zöldfelületek biztosítása - a gazdaságossági és fenntarthatósági szempontok figyelembevételével,
- épületek és mélygarázsok födémén tetőkertek, zöldtetők kialakítása,
- fás szárú növények megfelelő sűrűségben való telepítése és egészséges életkörülményeik, növekedési feltételeik biztosítása,
- többszintes, biodiverz növény-együttesek kialakítása.

Az infrastruktúra fejlesztések kapcsán gondoskodni szükséges a kieső zöldfelületek, faegyedek pótlásáról. Az út mentén többszörös fasorok és széles zöldsávok – adott esetben lineáris parkok – alakítandók ki, amelyek mérséklik az út és a vasút zöldfelületi-ökológiai elválasztó hatását.

A Változással érintett területeket úgy kell kialakítani, hogy a közösségi és egyéb zöldfelületek összefüggő hálózatot alkossanak, különösen az egyes parkterületek közötti zöldfelületi (egyúttal biztonságos és komfortos gyalogos, kerékpáros) kapcsolat megteremtése az elvárás. A vízparti területek rendezése, rekreációs hasznosítása az ökológiai funkciók biztosítása (élőhelyvédelem, revitalizáció) és a vízpart megközelíthetősége, végigjárhatóságának biztosítása mellett kell, hogy megvalósuljon.

6. Egészséges környezet

A legfőbb környezeti problémákat a közlekedés okozta zajterhelés és légszennyezés, valamint az egykori ipari és egyéb barnamezős területeken hátrahagyott szennyezések okozzák. A területek fejlesztése során gondoskodni kell ezen környezeti hatótényezők kezeléséről, a konfliktusok feloldásáról, továbbá az új beépítések és infrastruktúra elemek kialakítása során meg kell előzni az újabb környezeti konfliktusok, túlterhelések kialakulását. Általános kihívást jelent a klímaváltozás hatásaival szembeni védekezés, alkalmazkodás megteremtése az épített környezet fejlesztése, rendezése során.

A Változással érintett területek fejlesztése során gondoskodni kell a lakóterületek, oktatási, egészségügyi intézmények, valamint a szabadidős létesítmények zajforrásoktól való megfelelő telepítési távolságáról. A zajvédelmi követelmények biztosításának másik módja a megfelelő funkcionális elrendezés megvalósítása: a zajforrások irányában a zajra kevésbé érzékeny épületek, rendeltetések elhelyezésével.

Az egykori ipari-gazdasági területek fokozatos átalakulása, elsősorban lakófunkciók megjelenése felerősíti a szomszédsági konfliktusokat. A gazdasági területek közé ékelődő lakóterületeket zavarja az üzemi, szállítási tevékenység, ugyanakkor a területen korábban létesült és működési engedéllyel bíró telephelyek üzemelését nem lehet ellehetetleníteni. A terület fejlesztése, rendezése során biztosítani kell az eltérő, egymást zavaró területhasználatok, funkciók (pl. üzemi, szabadidős, lakó) egymástól való elválasztását – mindezt a kompaktság elvének biztosítása mellett.

Amennyiben a védőtávolságok nem alkalmazhatók, úgy mesterséges zajárnyékoló létesítmény (zajárnyékoló üveg, -fal, -töltés, megmaradó, vagy új beépítés), illetve egyéb passzív akusztikai védelmi megoldásokkal kell biztosítani az egészséges lakókörnyezetet. Városképi és funkcionális (átjárhatósági) okokból zajvédő fal csak országos vasútvonal, vagy gyorsforgalmi útszakaszok mentén lehet megoldás a zajkövetelmények teljesítése érdekében, városias környezetben csak a magas vezetésű út- és vasútvonalaknál engedhető meg. Az újonnan beépülő területeket úgy kell megtervezni és kialakítani, hogy azok ne keletkeztessenek a határértéket megközelítő, vagy meghaladó zajkibocsátó forrásokat. A zajterhelés megelőzésére elsősorban a terület belső gépjárműforgalmát kell szabályozni a gépjármű-közlekedést lehetőleg a fejlesztési terület széleire korlátozva.

A Változással érintett területek tervezése, kialakítása során hangsúlyosan figyelembe kell venni az éghajlatváltozással járó, Budapesten prognosztizált hosszabb távú klimatikus hatásokat. Elsődlegesen a városok túlmelegedése, az egyre sűrűsödő és időben elhúzódó nyári hőséghullámok ellen kell védekezni, továbbá fokozott odafigyelést igényel a viharkároknak való ellenálló képesség növelése, valamint a szélsőséges csapadékviszonyok (aszályos időszakok, illetve nagy intenzitású csapadékesemények) kezelése (csapadékvizek átmeneti tározása és helyben történő hasznosítása) az épített környezet, új infrastruktúrák megtervezése, kialakítása során.

A klímavédelemben kulcsszerepe van a racionális területgazdálkodásnak és a zöldfelületi fejlesztéseknek. A növények árnyékoló hatása és párologtatása kondicionáló hatással bír, továbbá a növényzet szén-dioxid nyelőként is hasznosul. A zöldfelületeket olyan sűrűségben és intenzitásban szükséges kialakítani és fenntartani, hogy azok képesek legyenek mérsékelni az urbánus beépítés kedvezőtlen klimatikus hatásait, egybefüggő hőszigeteit. Az új fejlesztéssel, beépítéssel érintett településrészek szerkezeti kialakítása során biztosítani kell az adott terület átszellőzését, megőrizve a meglévő szélcsatornákat. Az épületszerkezetek, épületbelsők túlmelegedése ellen is védekezni szükséges műszaki megoldásokkal (árnyékolt terek, épületszigetelés, félig nyitott terek, alacsony hőelnyelő képességű világos színű burkolatok stb.) alkalmazásával.

7. Fenntartható erőforrás-gazdálkodás

A számottevő fejlesztési potenciál jelentős közműigény-növekmények megjelenését vetíti előre. A területek fejlesztése során szem előtt kell tartani a magas épületenergetikai minőséget, a megújuló energiaforrások minél nagyobb arányú hasznosítását és az adaptív csapadékvíz-gazdálkodás eszközeinek használatát.

A Változással érintett területek kapcsán alapvető elvárás, hogy azok átalakítása klímatudatos legyen, az elérhető legkorszerűbb technológiák kerüljenek alkalmazásra. A tervezés előkészítése során szükséges a környezeti hatásvizsgálati eljárás részeként a klíma szempontból kockázatos épületek, tevékenységek azonosítása, a tervezés során a megfelelő módosítások beépítése – pl. anyaghasználat módosítás, építési technológia megváltoztatása. A megújuló energiaforrások városi használatának lehetőségei az egyes területek típusaitól nagymértékben függenek – elsősorban a hasznosításukhoz szükséges műtárgyak elhelyezhetősége, városképre gyakorolt hatása miatt. A hasznosítás mértékét úgy kell meghatározni, hogy illeszkedjen a fővárosi energiahatékonysági célkitűzések eléréséhez, a fővárosi fenntarthatósági vállalások eléréséhez.

Elő kell segíteni a Pozitív Energiamérlegű Városrészek (Positive Energy Districts – PED) létrejöttét. Prioritás továbbá a hatékony erőforrás felhasználás megvalósítása a körforgásos gazdaság elveinek alkalmazásával, a lakosok életminőségének javítása, az energiaszegénység és a megfizethetőség kérdésköreinek kezelése, valamint az épületek jobb teljesítményének, energiahatékonyságának és hőkomfortjának biztosítása.

A klímaváltozás egyik hatásának tekinthető, hogy az utóbbi időszakban egyre nagyobb problémát okoznak a rövid ideig tartó, de nagy intenzitású csapadékesemények, amelyek elöntésekhez és villámárvizek kialakulásához vezetnek. Az adaptív csapadékvíz-gazdálkodás magában foglalja a csapadékvíz lefolyásának szabályozását, a biztonságos felszíni csapadékvíz elvezetés kialakítását, valamint a keletkező csapadékvizek visszatartását és azok másodlagos hasznosítását, akár szürkevízként is.

Az épületállomány, az utak és közterületek egy részét villámárvíz, illetve elöntés veszélyezteti, amely akár jelentős anyagi károkhoz is vezethet. A jövőben a villámárvizek, elöntések okozta károk nagymértékben növekedhetnek az időjárási szélsőségek gyakoribbá válása és a csapadékvíz-elvezetési infrastruktúra állapota, kapacitáshiánya, valamint a burkolt felületek növekvő, illetve a zöldfelületek alacsony mértéke miatt.

A vízelvezető rendszer méretezése műszaki, és egyben gazdasági kérdés is – a csatornák, árkok és egyéb művek kapacitása fizikailag sem növelhető a végtelenségig, de nem is gazdaságos. Ezért elsősorban a csapadékvizekkel történő hatékony gazdálkodás megvalósulása szükséges: az összegyűjtött vizek locsolásra, a burkolt felületek tisztítására történő felhasználása nemcsak a vízelvezető-rendszer terhelését csökkenti, hanem az ivóvízfelhasználást is. A nagy intenzitású csapadékesemények okozta károk csökkentése a csapadékvíz visszatartásával (ideiglenes tározással), késleltetett elvezetésével, hasznosulásának (talajba szivárogtatás) elősegítésével, helyben történő hasznosításával, illetve ezek kombinált megoldásával lehetséges.

A fentiek mellett a csapadékvizek hasznosítása az ivóvíz felhasználás mérséklésének is az egyik módja. Ugyanis a csapadék- és szürkevizek tudatos felhasználása jelentősen csökkentheti az ivóvíz minőségű vízfelhasználást. A csapadékvíz-visszatartással és -hasznosítással a csatornahálózat, valamint a befogadó vízfolyások és szennyvíztisztító telepek terhelése és így az üzemeltetési költségek is csökkenthetőek.

A talaj, valamint a felszíni és felszín alatti vizek védelme érdekében fontos kiemelni, hogy a csapadékvizek másodlagos felhasználása előtt szükséges a keletkező csapadékvizek megfelelő előtisztítása. Ez jelentheti

tetőfelületek esetében lombfogó rácsok beépítését a nagyobb szennyeződések visszatartása érdekében. Gépjárműforgalommal érintett burkolt felületek esetében azonban a csapadékvizek további tisztítása szükséges, például olaj- és zsírfogó beépítésével. A csapadékvizek útfelület menti szikkasztási lehetőségét befolyásolja a forgalmi terhelés függvényében változó szennyezettség, valamint az, hogy a felület, amire vezetjük alkalmas-e a csapadékvíz kezelésére (pl. SFR technológia).

Biztosítani kell a közművek racionális elhelyezését, figyelembe kell venni a meglévő és tervezett zöld infrastruktúrát és a közlekedési hálózatot.

Mérsékelni kell a földgáz alapú energia felhasználását, a földgázüzemű helyi kazánok alkalmazását, új fejlesztésű területeken a földgázhálózatok kiépítését. Előnyben részesítendő – még hálózatfejlesztési igény esetén is – a fővárosi távfűtőhálózat igénybevétele, a távhőrendszerre kiadott hő megújuló részarányának növelése mellett. Amennyiben a zöld távhőhálózat a hőigényt támasztó fejlesztési terület közelében elérhető, és a távhőellátás gazdaságosan igénybe vehető, a hőigényeket távhőhálózatról kell biztosítani.

8. Elérhető humán infrastruktúra

A Változással érintett területek esetében cél, hogy optimális (azaz a fejezetben taglalt követelményeket teljesítve, de a gazdaságossági szempontokat is érvényesítő) kialakításban és eloszlásban álljanak rendelkezésre az alapvető közintézmények a kiegyensúlyozott településszerkezethez és ellátáshoz. Egy új lakóterületi fejlesztés esetén nem elegendő a közintézmények rövid úton való gyalogos elérhetősége, az igényekkel arányosan biztosítani szükséges a férőhely kapacitást és törekedni kell a magas minőségű ellátási színvonalra egyaránt.

Vizsgálni szükséges az új fejlesztés környezetében működő lakosságot szolgáló alapvető feladatellátási helyeket, azok gyalogos-kerékpáros elérhetőségét a tervezett lakófejlesztéstől, az igénybe vehető szabad kapacitásukat, szolgáltatási és ellátási színvonalukat, valamint – amennyiben szükséges – bővítési lehetőségüket. Új intézmény létesítési szükség esetén fontos tényező a területigény és nagyságrend tervezhetősége.

Törekedni kell arra, hogy az intézményhálózat sűrűsége, kapacitása minden városrészben, mindenkor kövesse a lakosság várható demográfiai változását és az ebből következő szükségleteket. Ezért a helyi építési szabályzatokban az elhelyezhető lakások számát az alapfokú humán infrastruktúrával arányosan kell meghatározni és ezt a kerületi építési szabályzatok alátámasztó munkarészében igazolni kell! Amennyiben a létesíthető lakásszám meghaladja a jelen fejezet 2. Városi használat, funkciómix alfejezetben rögzítettek szerint gyalogosan elérhető intézmények szabad kapacitását, akkor a szabályozás meghatározása során:

- gyalogosan elérhető intézmény esetén biztosítani kell a szükséges kapacitásnak megfelelő bővítési lehetőség építésjogi kereteit,
- új közterületek kiszabályozásával vagy közforgalmú magánutak vagy egyéb közhasználatra átadandó területek meghatározásával lehetővé kell tenni a meglévő, szabad kapacitással rendelkező intézmények gyalogos elérhetőségét,
- új intézményi telephely számára kötelező helybiztosítást kell rögzíteni a 2. Városi használat, funkciómix alfejezetben rögzítettek szerinti gyalogos elérhetőségen belül.

Amennyiben a fenti lehetőségek nem állnak rendelkezésre, vagy nem biztosíthatók, a lakórendeltetés elhelyezésének korlátozását, vagy tiltását kell alkalmazni.

A létesítményeket akadálymentesen elérhető, közösségi közlekedési kapcsolatokkal rendelkező helyszíneken kell kialakítani. A gondoskodásra és egészségjavításra a közhasználatú nyitott tereken is biztosítani kell a lehetőséget. A fővárosi statisztikai adatok alapján ezek közül elsődlegesen a gyermekek és az időskorúak nappali ellátását biztosító intézményekben van kapacitás hiány, ezért a két funkció számára alkalmas helybiztosításra a fejlesztési program nagyságrendjéhez illeszkedve kiemelt figyelmet kell fordítani. Lakóterületi fejlesztések esetén alapkritériumként legalább az időskorúak és a fiatalabb gyermekek napközbeni ellátását szolgáló intézmények akadálymentes gyalogos elérhetőségének biztosítása.

Az intézmények tervezése során fontos szempont a biztonságos kialakításában a gyerekek szocializációját támogató térhasználat kialakítása. Az iskolák mindemellett minden korcsoport számára biztosítsanak közösségi helyszíneket is. Környezetük fontos találkozási pontként szolgál a környék családjai számára. Az intézmények környezetét is a gyermekek igényeinek megfelelően kell kialakítani, az épület körüli közhasználatú terek úgynevezett „gyerekbarát" szempontok szerinti megtervezésével, a biztonságos közlekedés feltételeinek szem előtt tartásával.

A tervezett lakásösszetétel alapján a várható népesség kormegoszlás szerinti aránya a következőképpen számolandó, változatos lakásösszetétel *(1-4 vagy több szoba)* létesítésekor:

Becsült lakosszám lakásonként (A)	Tervezett lakásszám (B)	Becsült lakosszám
KSH által nyilvántartott állandó népesség / KSH által nyilvántartott lakások száma az adott kerületben*	A fejlesztési terület összes tervezett lakásszáma	Becsült lakosszám lakásonként x Tervezett lakásszám [(A) x (B)]

** a KSH adat*

Állandó népességből a 0-2 évesek becsült száma (fő)	Állandó népességből a 3-5 évesek becsült száma (fő)	Állandó népességből a 6-14 évesek becsült száma (fő)
Becsült lakónépesség x		
Állandó népességből a 0-2 évesek aránya a kerületben (%)* / 100	Állandó népességből a 3-5 évesek aránya a kerületben (%)* / 100	Állandó népességből a 6-14 évesek aránya a kerületben (%)* / 100

** KSH adat*

Az intézményekkel való ellátottság biztosítása érdekében a lakosságszámhoz/lakásszámhoz képest a biztosítandó férőhelyszám, illetve szolgáltatástípus tekintetében az alábbi normatívák betartása szükséges:

Humán infrastruktúra alapintézményei		Becsült betelepülő lakosságszám	Biztosítandó egység
	óvoda	100 fő 3-5 éves gyerek	100 férőhely
	általános iskola	100 fő 6-14 éves gyerek	100 férőhely
	bölcsőde	100 fő bölcsődés korú gyerek	30 férőhely
	időskorú ellátást biztosító nappali intézmény	1000 fő	6 férőhely
	általános körzeti orvos	2000 fő	1 munkahely
	gyermekorvosi rendelő, anya- és gyermekvédelmi tanácsadó	1000 fő 0-14 éves	1 gyermekorvosi körzet

Vegyes, településközpont (Vt), Vegyes, intézményi (Vi) és Nagyvárosias lakóterület (Ln) esetében, ha a tervezett lakásszám 90 %-a 1 vagy legfeljebb 2 szobás, akkor a lakónépességből a 0-14 évesek ajánlás szerint számított értékének 50%-ára tervezendők az intézmények férőhelyszámai.

A helyi építési szabályzatban az alapintézmények számára történő helybiztosítások meghatározása mellett, a megvalósítás időbeliségéről vagy a lakásszámhoz igazított ütemezéséről is javasolt rendelkezni. A lakossági alapellátás intézményeinek a lakófunkció létrehozásával egyidejűleg kell kiépülnie.

A helyi építési szabályzatban a bölcsőde, óvoda és általános iskola rendeltetés esetében az MSZ 24203 és az MSZE 24210 szabványokban rögzítetteknek megfelelően kell a rendelkezéseket, építési határértékeket rögzíteni.

9. Társadalmi fenntarthatóság

A környezetalakítás a különböző helyi csoportok szükségleteinek figyelembevételével kell, hogy történjen. Ennek alapfeltétele, hogy a város minden lakója számára egyenértékűen biztosított legyen a tervezésben való részvétel lehetősége. A befogadó és ösztönző környezet kialakítása érdekében minden társadalmi réteg és korcsoport igényét figyelembe kell venni, hogy a közterületeken mindenki biztonságban érezhesse magát.

Az akadálymentes környezetnek minden ember számára az egyenlő esélyű hozzáférés és használat kritériumát kell teljesítenie. Az akadálymentesség "komplexitásának" ki kell terjednie, illetve tekintettel kell lennie egyrészt valamennyi fogyatékossági csoportra, emberek életkorára, kulturális és egyéb adottságaik szerinti különbözőségeikre, másrészt az adott épített környezetben található valamennyi funkcióra, szolgáltatásra (fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés egyaránt elengedhetetlen). A biztonságosság növeléséhez a tereket olyan módon kell kialakítani, hogy azok a bűnmegelőzést szolgálják (növényzet telepítése, gondozása – beláthatóság, átláthatóság).

A változatos és megfizethető lakások biztosítása alapvető. A lakhatási lehetőségekben szorgalmazni kell azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik a különböző jövedelmi szintű és eltérő élethelyzetben lévő lakosság otthonteremtését, mely a lakástulajdon mellett azokat a lakhatási formákat is jelenti, ahol a lakó nem, vagy nem kizárólagosan tulajdonos: piaci és szociális (megfizethető) bérlakásokat, kollektív tulajdonú lakhatást. A minél kiegyensúlyozottabb esélyek megteremtése érdekében a kerületi településtervekben fontos meghatározni például mennyi legyen az akadálymentes lakások, vagy a speciális méretű, kialakítású lakások aránya egy fejlesztésben. A fenntarthatóság szempontjából társadalmi összetételében vegyes lakókörnyezetek, városrészek létrehozása kiemelkedően fontos. Ezzel összefüggésben feltétlenül szükséges a befogadó övezetek (inclusionary zoning) jellegű közpolitikai eszközök és megközelítések térnyerése, nemzetközi jó gyakorlatokat követve. A differenciált igényeket megfelelő lakhatási kínálattal kell kielégíteni, ahol megjelenik az alacsony költséggel fenntartható saját lakás mellett a jó minőségű, szabályozók által garantált bérleti konstrukciójú – megfizethető piaci és támogatott – bérlakás is, ami a társadalmi mobilitást segítheti elő, és mindezt különböző támogatási konstrukciók egészíthetik ki, amennyiben megjelenik a piaci szegmens mellett a szociális szempontok igénye is. A fent megfogalmazott célok elérése érdekében legalább az állami és önkormányzati tulajdonban lévő területeket is érintő, lakásokat is tartalmazó fejlesztések esetében gondoskodni kell a megfelelő bérlakás arány kialakításáról.

A gyermekbarát városi terek fő gondolata az, hogy a városi terek kialakítása ösztönözze a gyermekek kreativitását és tegye lehetővé a szabad, spontán játékot. A gyermekbarát terek tervezése során a gyermekek perspektívájára kell összpontosítani, ideértve (de nem kizárólag) a méreteket, a színeket, a textúrákat, az interaktivitást és a kreativitást. A gyerekek fejlődése szempontjából legfontosabb területek esetében törekedni kell a gyalogos elérhetőségre, az akadálymentesítésre és a biztonságérzet erősítésére, a gépjármű forgalom csillapítására. A kényelmesen megtehető távolság korcsoporttól és közterület kialakítástól függően változik. A nagyobb távolságban lévő helyszínek között a biztonságos kerékpárút hálózat kialakítására kell törekedni.

Az emberi léptékű városi terek kialakítására kell törekedni, ahol kerülendő a zsúfoltság és a kellemetlen érzékszervi benyomás (például túlzó zaj, huzat, porszennyezés). A városi tereket 20-25 perces időeltöltésre alkalmasan kell kialakítani: a környezeti adottságokra reagáló, minden időszakban használható ülőzónák, játék terek, kedvező esztétikai minőségek kialakítása szükséges. A pozitív érzékszervi benyomások érdekében a jó design mellett a megfelelő látási távolságokat, valamint szín és fényarányokat is szükséges biztosítani. A csatlakozó épületek földszintjeinek és bejárati zónáinak kialakításával kerül kapcsolatba az épületen belüli és kívüli élet, itt figyelmet kell fordítani az apró részletekre, a felnőttek és a gyerekek szemmagasságára egyaránt.

A városfejlesztési célok érvényesítése érdekében a kerületi építési szabályzatokban szükséges meghatározni az átlagos lakásméretet, a lakásmix főbb paramétereit, illetve a lakásszám maximumát az alábbiak figyelembevételével a helyi sajátosságoknak és adottságoknak megfelelően:

- A nemzetközileg hatékonyan kiszolgálhatónak és még élhetőnek ítélt lakássűrűségi optimum a különböző általános használat szerinti területeken eltérő lehet, azonban jellemzően – a terület pozícióját is figyelembe véve – a gazdaságos közműellátás alsó határa 50 lakás/hektár.
- Vegyes, településközpont terület (Vt) és a Nagyvárosias lakóterület (Ln) esetében a lakófunkció többlakásos lakóházakban kap helyet, és a területre jellemző lakosságösszetétel miatt jellemzően a kisebb lakásméretek igénye jelenik meg: az optimális lakássűrűség 150-200 lakás/ha, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). Városi célokra fenntartott, illetve sérülékeny csoportok számára kialakított, akadálymentesített lakások aránya legalább 5%. Egy épületen belüli lakások nettó alapterületének átlaga ne legyen kisebb, mint 50 négyzetméter, valamint a lakások legfeljebb 20%-a lehessen csak 35 négyzetméter nettó alapterületnél kisebb.
- Kisvárosias lakóterület (Lk) esetében az optimális lakássűrűség az alacsonyabb épülettömegeket és a nagyobb zöldfelületi igényt is figyelembe véve 80-100 lakás/ha lehet, ahol a hektár adat a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt). Városi célokra fenntartott, illetve sérülékeny csoportok számára kialakított, akadálymentesített lakások aránya legalább 5%. Egy épületen belüli lakások nettó alapterületének átlaga ne legyen kisebb, mint 50 négyzetméter, valamint a lakások legfeljebb 20%-a lehessen csak 35 négyzetméter nettó alapterületnél kisebb.
- Kertvárosias lakóterület (Lke) esetében pedig a családi házas területek nagyobb lakásai miatt az optimális lakássűrűség a 35-60 lakás/ha lehet, ahol a hektár a teljes területre számított érték (a közlekedési területekkel, zöldterületekkel és alapintézményi területekkel együtt).

Akadálymentes környezet feltételeinek megteremtése

- Biztosítani szükséges a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést, így a közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek – beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is – alkalmasnak kell lenniük mindenki, így a fogyatékos személyek általi biztonságos igénybevételre is.
- Az „Egyetemes tervezés" elvének alkalmazása: egyenlő használat, flexibilitás, egyszerű használat, könnyen érzékelhető információ, tévedés minimalizálása, minimális erőkifejtés, megfelelő hely és méret
- A közhasználatú épület valamennyi közösségi funkciója, illetve az ott nyújtott valamennyi közszolgáltatás mindenki számára elérhető kell, hogy legyen. Az épülethasználat logikai láncának sorrendjében biztosítani kell az épület akadálymentes megközelítését, a parkolást, a bejáraton, illetve a szélfogón történő átjutást, a szintkülönbségek áthidalását, a közlekedők és az egyes helyiségek használatát, valamint ugyanazon az épületszinten akadálymentes mosdó-WC helyiség kialakítását. Az épületen belüli helyiségeknél elsősorban a közösségi funkciójú helyiségekre szükséges koncentrálni, hogy az épület által kínált valamennyi szolgáltatás, illetve munkalehetőség akadálymentes hozzáférhetősége biztosítva legyen mindenki számára.
- Az épületek akadálymentes megközelítése érdekében fontos, hogy a bejáratok mindenki számára könnyen elérhetőek legyenek, így amennyiben a járdaszinthez képest szintkülönbséggel rendelkeznek, úgy rámpa, illetve szükség esetén lift, emelőlap segítse a bejutást.
- A közlekedési felületek tervezése során törekedni kell az akadálytalan burkolatváltásokra, a kiemelt szegélyek mellőzésére, a különböző közlekedési módok sávjainak jól elkülönülő (színben és textúrában) megjelenítésére. A burkolatok kialakításakor törekedni kell a síkosságmentes, csúszásmentes burkolatok használatára. A járdák felületének egyenletessége és csúszásmentessége mellett fontos azok megfelelő irányú lejtéséről is gondoskodni.

4.1.2. A település működéséhez szükséges meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakításának, elrendezésének és településszerkezeti szerepének meghatározása

Budapest zöldinfrastruktúrája alapvető fontosságú a városi ökoszisztéma fenntartásában, klímaváltozással kapcsolatos alkalmazkodásban és a városi lakosság életminőségének növelésében, ezért a főváros zöldfelületi rendszerének fejlesztését, a zöldhálózatok kialakítását több eszköz együttes alkalmazásával biztosítja terv. A zöldfelületek területbiztosítása (a meglévő zöldfelületek megőrzése, illetve új zöldfelületi fejlesztések, erdőtelepítések helybiztosítása) a kiemelt feladata az FTFT-nek. A szerkezetalkotó zöldinfrastruktúra elemek a zöldfelületi használatnak megfelelő általános használat szerinti területbe (erdőterület, zöldterület stb.) kerültek besorolásra.

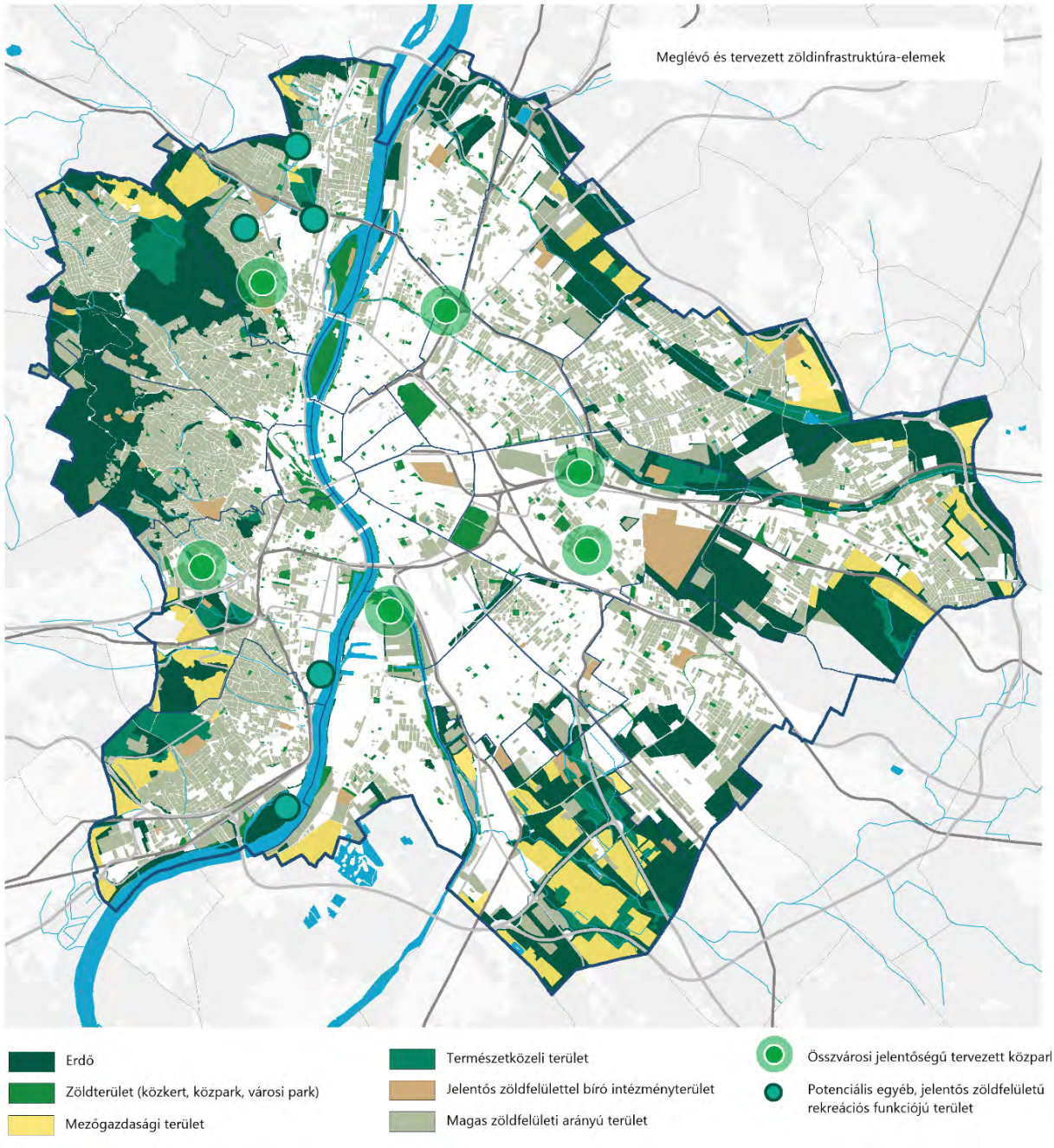
A fejlesztési terv tartalmaz általános használatként nem jelölt, irányadó zöldinfrastruktúra elemeket is (*szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat, jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület, a zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában, meghatározó zöldfelületi kapcsolat a Duna telkén*), amelyek megvalósulását a helyi építési szabályzatokban kell területileg biztosítani. A városszövetet megfelelően tagoló zöldfelületi rendszer megvalósítása érdekében az FTFT a szerkezeti jelentőségű útvonalak mentén a fasorok számára szükséges élettér biztosítását és védelmét írja elő (településképvédelmi jelentőségű fasor).

A meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítása és elrendezése olyan elveket követ, amelyek a város ökológiai hálózatát erősítik, összekapcsolják a zöldterületeket és zöldfelületeket (erdő, természetközeli területek) és biztosítják a városi lakosok számára a könnyű hozzáférést a zöldfelületekhez.

- A meglévő, településszerkezeti jelentőségű városi parkok, közparkok, közkertek, erdőterületek és az egyéb közhasználatú zöldfelületek (pl. temetők) a szerkezetalkotó zöldfelületi rendszer legfontosabb alapelemei. A tervezett zöldinfrastruktúra elemek fejlesztése is erre épül: a Budai-hegyvidék zöldgyűrűjének pesti párjaként a külső-pesti területeken jelentős erdőtelepítést biztosít a terv, továbbá a Margitsziget – Városliget – Népliget alkotta parkgyűrűt is kiegészíti az Észak-Csepelre tervezett parkkal.
- A zöldfelülethiányos belső zónában még a kisebb zöldfelületeknek is jelentős szerepe van, ezért kijelölésre kerültek a zöldfelületi rendszer részét képező városi terek is a belső zónában.
- A megfelelő átszellőzési viszonyok, az ökológiai kapcsolatok biztosítása, a hőszigethatás mérséklése érdekében a Fejlesztési tervlap biztosítja a külső kerületeket tagoló, a városba ékszerűen, zöldfolyosó formájában benyúló zöldfelületeket, a rekreációs célú szabadtereket, a zöldsávok, zöldterületek és erdők, valamint a vízfolyások és mezőgazdasági területek rendszerét. Ezt a sugaras-gyűrűs zöldfelületi hálózatot a városhatár és az átmeneti zóna között meg kell őrizni és lehetőség szerint tovább kell fejleszteni.
- A közigazgatási határ mentén megmaradt, mezőgazdasági, illetve erdőterületekből álló külső zöld gyűrű védelmét biztosítja az FTFT. A külső városrészek zöldfelületi rendszerének szerkezetalkotó elemei a városszéli mezőgazdasági területek. Ezen területek akár nagyüzemi, akár kiskertes jellegűek, hozzájárulnak a főváros ökológiai egyensúlyának megőrzéséhez. Éppen ezért további területek beépítésre szánt területté nyilvánítása csak különösen indokolt esetben (kedvező városszerkezeti pozíció, gyenge minőségű termőföld stb.) javasolt. Amennyiben a mezőgazdasági használat idővel megszűnik, a területeket célszerű erdőként, esetleg természetközeli területként hasznosítani. Ennélfogva a városszéli területeken jelentős kiterjedésű erdőterület került kijelölésre, amely területek a város klímavédelmi törekvései miatt egyre jobban felértékelődnek a jövőben.
- Budapest zöldfelületi rendszerének kiemelt eleme a Duna menti zöldfolyosó is, ami a város átszellőzése és ökológiai kapcsolatainak biztosítása szempontjából meghatározó. A Duna menti

zöldterületek, a közterek, illetve az erdőterületek minőségi és mennyiség fejlesztésén túl kiemelten fontos az azokat összekötő kapcsolati elemek fejlesztése és ezáltal egy jelentősebb vonzerővel, magasabb rekreációs potenciállal rendelkező zöldfelületi hálózat kialakítása. Általános célkitűzés a Duna-part gyalogos bejárhatóságának biztosítása.

- A zöldfelületi rendszerben meghatározó szerepet töltenek be a patakvölgyek is, ezeket fel kell használni a sugár irányú zöld ékek létrehozására, illetve megtartására. A kisvízfolyások mentén zöldterületként, természetközeli területként, erdőterületként vagy mezőgazdasági területként jelöli a Fejlesztési tervlap a meghatározó, meglévő vagy tervezett zöldinfrastruktúra elemeket. Ezenkívül a *szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat* jelöléssel az egyéb, helyi építési szabályzatokban biztosítandó zöldinfrastruktúra elemeket is szerepelteti a terv.
- A meglévő zöldfelületek védelme érdekében jelentősebb új beépítésre szánt terület nem kerül kijelölésre, továbbá a településterv számos, építési joggal még nem érintett fejlesztési területet sorol át beépítésre nem szánt területbe.

4.2. Közlekedés

A Fejlesztési tervlap 2. Közlekedési infrastruktúra című tervlapja az alábbiakat tartalmazza a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 3. melléklete alapján:

- Kötelező elemként meghatározza a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett legfontosabb közlekedési infrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.
- Tájékoztató elemként meghatározza a jóváhagyandó nyomvonalas hálózatok (gyorsvasúti, vasúti, közúti) egyes részeit (megállók, csomópontok).
- Nem kötelező jelleggel időbeni ütemezést jelenít meg a Jóváhagyandó és a Tájékoztató elemekre vonatkozóan.

A Jóváhagyandó és a tájékoztató elemekre vonatkozó időbeni ütemezés – amely elsősorban a feltételezhető pénzügyi források függvénye és nem feltétlenül a szakmai szükségszerűségé – három időszakot jelenít meg:

- A középtáv (amely magában foglalja a rövidtávot is) a 2034 évig tartó időszakban megvalósítani tervezett elemeket tartalmazza.
- A hosszú táv a 2035-2050 évek közötti időszakban megvalósítani tervezett elemeket tartalmazza.
- A távlat a 2050 év után megvalósítani tervezett elemeket tartalmazza, amelyek számára a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapja nem jelöl általános használat szerinti közlekedési területet, csak szimbolikus jelölést alkalmaz (közelítő nyomvonal). A Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapon távlati közúti fejlesztés és távlati vasúti fejlesztés „közelítő" nyomvonalaként szimbolikusan megjelenített közlekedési elemeket a kerületi településrendezési tervben csak tájékoztató elemként kell feltüntetni. Ezen elemek kizárólag az FTFT előzetes módosítása esetén jelenhetnek meg kötelező érvénnyel a kerületi településrendezési tervben.

4.2.1. Kötelező elemek

A Fejlesztési tervlap 2. Közlekedési infrastruktúra című tervlapján megjelenített kötelező elemek megváltoztatása az FTFT módosítását igényli, kivéve ahol a BFRSZ az FTFT és a kerületi településrendezési tervek összhangjáról szóló Egyéb rendelkezések fejezete ettől eltérő lehetőséget biztosít, a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlap figyelembevételével.

GYORSFORGALMI ÚT, GYORSFORGALMI ÚT FELSZÍN ALATT

A gyorsforgalmú úthálózatba tartozó autópályákat és autóutakat az Országos területrendezési terv határozza meg. Ezek a főváros nemzetközi, országos és a térségi közúti kapcsolatrendszerének legfontosabb alkotói.
A régebbi építésű gyorsforgalmi hálózati elemek általában sugárirányúak – M3, M5 – a főváros közigazgatási területére, az újabb építésűek – M2, M4, M6 – az M0 gyűrűhöz kapcsolódnak.

I. RENDŰ FŐÚT, I. RENDŰ FŐÚT FELSZÍN ALATT

Budapest településszerkezetét jelentős mértékben az I. rendű főúthálózat határozza meg. A gyűrűs-sugaras rendszert alkotó, nagykapacitású elemekből álló, országos és a térségi kapcsolatrendszerrel bíró I. rendű főúthálózatot az Országos területrendezési terv is nevesíti.
A hálózatot a legfontosabb városi körutak, a meglévő Hungária-gyűrű és a tervezett Körvasút menti körút mellett a legfontosabb sugárirányú elemek, többek között Pesten a Váci út, az Üllői út, a Kerepesi út, Budán a Szentendrei út, a Budaörsi út alkotják.

(Megjegyzés: Az I. rendű főúthálózatot a Közlekedésbiztonsági stratégia mellékleteként elfogadott, középtávra szóló ún. Közúthálózati terv a környezet figyelembevételével differenciáltan, a fejlesztésük tekintetében ún. Autópálya bevezető szakaszokra és Térségi jelentőségű elemekre bontja.)

II. RENDŰ FŐÚT, II. RENDŰ FŐÚT FELSZÍN ALATT

Budapesten belül a kerületközi, és kerületen belüli kapcsolatokat alapvetően a II. rendű főúthálózat alkotja, amelyet a Budapesti Agglomeráció területrendezési tervében meghatározott elemeken túl teljes mértékben az FTFT határoz meg, összhangban az általános területhasználattal.
A hálózatot alkotó városi körutak, többek között a meglévő Kiskörút és Nagykörút, valamint a tervezett Külső keleti körút alkotja számos sugárirányú elemmel együtt.
(Megjegyzés: Az FTFT II. rendű főúthálózatát a Közlekedésbiztonsági stratégia mellékleteként elfogadott, középtávra szóló Közúthálózati terv a környezet figyelembevételével differenciálja, a fejlesztésük tekintetében ún. Városi főút, Városközponti főút, Emblematikus főút elemekre bontja.)

TELEPÜLÉSSZERKEZETI JELENTŐSÉGŰ GYŰJTŐÚT

A forgalmi szerepet meghaladó szerepkörrel rendelkező gyűjtőutak településszerkezeti jelentőségű gyűjtőútként jelennek meg a tervben, mint az összvárosi közlekedési célokat szolgáló főhálózat legalacsonyabb rangú elemei.
(Megjegyzés: Az FTFT településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút hálózatát a Közlekedésbiztonsági stratégia mellékleteként elfogadott, középtávra szóló Közúthálózati terv a környezet figyelembevételével differenciálja, a fejlesztésük tekintetében ún. Bekötőút, Kerületi gyűjtőút, Kerületközponti utca elemekre bontja.)

GYORSVASÚT FELSZÍNEN, FELSZÍN ALATT

A metró és HÉV vonalak felszín alatti szakaszai a település szerkezetét közvetlen módon nem alakítják, azonban az intenzíven beépített városrészek közlekedésében kiemelkedő fontosságúak a magas szolgáltatási színvonalukkal és nagy utasszállító képességükkel. A felszíni szakasz szükség esetén magasvezetésben is kialakítható, a környezetével összhangban.
A vonalak az átmeneti és elővárosi zóna területén, az építési költségek csökkentésére törekedve sok esetben a felszínen helyezkednek el, a vasútvonalakhoz hasonló elválasztó hatást eredményezve. A területhasználat befolyásolásán keresztül igen erős hatást fejtenek ki a város fejlesztésére, működésére.
A meglévő gyorsvasúti hálózat minden egyes elemének valamilyen szintű fejlesztése megjelenik az FTFT-ben a közösségi közlekedés domináns szerepének erősítése érdekében. A magas pénzügyi forrásigény ellenére az M2 metróvonal Örs vezér téri szakaszának átalakítása, az M3 és M4 metróvonalak meghosszabbítása, a H5-H6-H7 HÉV vonalak összekötése, a H8-H-9 HÉV vonalak teljes átépítése tervezett. Teljesen új elem létrehozása a terv távlatában nem tervezett a főváros méretéből és a meglévő hálózati lefedettségből következően.

VASÚT FELSZÍNEN, FELSZÍN ALATT

A vasúthálózatot az Országos területrendezési terv határozza meg. A vasúti közlekedés a főváros nemzetközi, országos és térségi kapcsolatrendszerének fontos alkotója. Ugyanakkor Budapest településszerkezetének jelentős befolyásoló tényezője a kiterjedt vasúthálózat, mivel nagymértékű elválasztó hatást fejt ki. A felszíni szakasz szükség esetén magasvezetésben is kialakítható a környezetével összhangban.
A felszín alatti szakaszok, vasúti alagutak biztosítják a domborzati akadályok leküzdését, az egyes vasútvonal csoportok közötti átjárhatóságot, továbbá más közlekedési ágazatok területének biztonságos keresztezhetőségét.
Közép- és hosszú távon a meglévő budapesti vasúthálózat elemeinek – többek között a hegyeshalmi, a váci-veresegyházi, a lajosmizsei – fejlesztése tervezett. A vasúthálózat új elemmel – Nyugati és Déli pályaudvarokat összekötő Duna alagút építésével – történő kiegészítésére, annak pénzügyi forrásigénye folytán, várhatóan csak távlatban kerül sor.

KÖZÚTI VASÚTI (VILLAMOS) VONAL FELSZÍNEN ÉS FELSZÍN ALATT

A villamos vonalak városfejlesztő hatása a metróhoz képest alacsony. A közepes utasszállító képesség, és a jellemzően közúti közlekedéshez illeszkedő (rövidebb szakaszai kivételével a főutak és településszerkezeti jelentőségű gyűjtőutak része) műszaki rendszer miatt a kialakítása alig befolyásolja a településszerkezetet. A villamos vonalak egyediek is lehetnek, mint a felszín alatt épült Millenniumi Földalatti Vasút (MillFAV) és a hegyvidéken üzemelő Fogaskerekű vasút.
A közepes pénzügyi forrásigény és a könnyen szakaszolható kiépítés kedvező lehetőségeket nyújt villamoshálózat kiterjesztése. Középtávon tervezett többek között a Lehel tér – Deák téri és a Lehel utcai – Nagy Lajos király úti villamosvonalak összekötése, villamosvonalak meghosszabbítása, az Ady Endre utcai és a Műegyetem rakparti nyomvonalon. Hosszú távon tervezett többek között a Bécsi úti villamosközlekedés meghosszabbítása és a villamos közlekedés megteremtése a Csepel-Albertfalva Duna-hídon. A fejlesztési elképzelések mindkét egyedi vonal, a MillFAV és a Fogaskerekű vasút és meghosszabbítását is tartalmazzák.

TELEPÜLÉSSZERKEZETI JELENTŐSÉGŰ KERÉKPÁROS INFRASTRUKTÚRA

A kerékpáros infrastruktúra tervlapon jelölt településszerkezeti jelentőségű elemei foglalják magukba az országos és térségi kapcsolatok Budapesten való átvezetését, a szomszédos településekkel biztosított kapcsolatokat, továbbá a fővároson belüli, teljes lefedettséget eredményező legfontosabb nyomvonalakat.
A közlekedési paradigmaváltás részeként, a főváros teljes lefedettségét biztosító, önálló kerékpáros infrastruktúra mihamarabbi létrehozása szükséges a közlekedési módok kedvező irányú tudatos befolyásolása, vagyis a kerékpározás részarányának 10%-körüli értékre történő növelése érdekében.
(Megjegyzés: Az FTFT hálózatát a Közlekedésbiztonsági stratégia mellékleteként elfogadott, középtávra szóló Kerékpárforgalmi főhálózati terv ún. Kiemelt fővárosi hálózatra és Fővárosi főhálózatra bontja.)

SPECIÁLIS KÖTÖTTPÁLYÁS LÉTESÍTMÉNYEK

A város közlekedési rendszerének részét képezik ugyan, de elsősorban turisztikai szerepet töltenek be a természeti adottságokhoz igazodó speciális kötöttpályás eszközök például a gyermekvasút, a sikló és a libegő.

DUNA-HÍD KÖZÚTI VAGY GYALOGOS-KERÉKPÁROS KIALAKÍTÁSSAL

Budapest településszerkezetének egyik legdominánsabb eleme a Duna, ennek következtében a folyam közlekedési elválasztó hatását feloldó, a közúthálózat részét képező hidak a fővárosi közlekedési rendszer legfontosabb elemei közé tartoznak.

A jellemzően a főhálózat részét képező, közúti hidak feladata elsősorban a közösségi közlekedés, a személygépjármű közlekedés, kerékpáros és a gyalogos közlekedés együttes lebonyolítása.
A Duna főmedrét keresztező meglévő – Megyeri, Árpád, Margit, Széchenyi, Erzsébet, Szabadság, Petőfi, Rákóczi, Deák Ferenc – meglévő közúti hidak mellett Észak-Budapesten tervezett az Újpest-Aquincum híd, Dél-Budapesten a Csepel-Albertfalva és az ún. Galvani híd, mely utóbbi az előkészítettsége folytán akár középtávon is megvalósítható lenne.

A minden esetben a főhálózaton kívül eső, gyalogos-kerékpáros szerepet betöltő hidak alapvetően a Duna szigeteinek rekreációs elérését szolgálják.

KÖZÚTI ALAGÚT

Budapest településszerkezetét legátfogóbban a sugaras-gyűrűs főúthálózati rendszer határozza meg. A főútvonalak egyes környezetérzékeny területeken – a költség igényektől függetlenül – csak alagútban vezethetők át.

Közúti alagút tervezett a Körvasút menti körút nyomvonalán, a Wekerletelep mellett, és az Óhegy alatt és a Külső keleti körút nyomvonalán, Pestszentlőrinc városrész alatt.

KÜLÖNSZINTŰ KÖZÚTI - VASÚTI KERESZTEZÉS

Budapest településszerkezetének fontos befolyásoló tényezője a kiterjedt, és üzemi adottságai miatt számottevő elválasztó hatást eredményező, országos vasúthálózat és HÉV hálózat. A fenntartható fejlődés részeként a jövőben a vasúti forgalom nagyarányú növekedésével kell számolni. A szintén növekvő közúti forgalom mellett, a biztonságos közlekedés a vasútvonalak és a nagy forgalmú közutak, elsősorban a főútvonalak keresztezésének külön szintben történő kialakításával (felüljáró vagy aluljáró) biztosítható.
Az egyes felüljárók vagy aluljárók megvalósítására leghamarabb a budapesti vasúthálózat fejlesztésének részeként kerül sor, középtávon a hegyeshalmi, a váci-veresegyházi és a lajosmizsei vasútvonalak fejlesztése kapcsán jelennek meg várhatóan új műtárgyak.

P+R RENDSZERŰ PARKOLÁSI LÉTESÍTMÉNY ÉS B+R RENDSZERŰ KERÉKPÁRTÁROLÓ A MINIMÁLISAN BIZTOSÍTANDÓ KAPACITÁSSAL

A főváros országos szerepkörével összefüggő forgalom és Budapest városhatár közeli lakossága számára, az átmeneti és elővárosi zónában a megfelelő eszközváltási lehetőséggel – elsősorban színvonalas továbbutazást jelentő, kötöttpályás közösségi közlekedési eszközzel – rendelkező pontokon jelentősebb befogadóképességű P+R és B+R hálózatot kell kialakítani. Az eszközváltás preferálásában jelentős szerepet játszik a gyaloglási távolság, ezért az eszközváltási pontok esetében a BFRSZ-ben kell meghatározni azt a területet, amelyen belül legalább a minimálisan meghatározott személygépjármű-parkolási és kerékpár-tárolási létesítmények kedvező feltételekkel kialakíthatóak. Tervezett elemként jelöltek a már működő, de több mint 50%-kal bővítendő létesítmények is.
Az egyes P+R parkolók megvalósítására leghamarabb a budapesti vasúthálózat fejlesztésének részeként kerülhet sor, középtávon a hegyeshalmi, a váci-veresegyházi, kelebiai és a lajosmizsei vasútvonalak, továbbá a Rákosrendező akcióterület fejlesztése kapcsán tervezett MillFAV meghosszabbítás révén.

KÖTÖTTPÁLYÁS KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSI JÁRMŰTELEP ÉS EGYÉB KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSI JÁRMŰTELEP

Budapest közösségi közlekedési infrastruktúra hálózatainak sűrűsége nemzetközi összehasonlításban is kedvező. A közösségi közlekedés járműállományának tárolását, felkészítését, karbantartását a város méretének megfelelően, számos járműtelepből álló hálózat biztosítja.
A város településszerkezetének, utazási igényeinek és a járműállomány műszaki adottságainak változásával összhangban a kedvezőtlenné váló járműtelepek területén – Bosnyák tér, Orczy tér – funkcióváltásra kerül sor, ugyanakkor a jövő igényei számára – Bécsi út, Csömöri út, Salgótarjáni utca – új járműtelepek területbiztosítása szükséges.

VASÚTI SZEMÉLYPÁLYAUDVAR ÉS VASÚTI TEHERPÁLYAUDVAR

A vasúti pályaudvarok jelentik az országos közlekedési rendszer és a fővárosi közlekedési rendszer legfontosabb közösségi közlekedési átszálló pontjait. A vasúti pályaudvarok részben a városközpont meghatározó csomópontjaiban helyezkednek el– Nyugati, Keleti, Déli –, részben a városközpontot tehermentesíteni hivatott intermodális központok – Kelenföldi – fontos közlekedési elemei.

A fővárosi teherpályaudvarok jelenleg kiemelkedően fontos szerepet töltenek be a nemzetközi és az országos vasúti áruszállításban. Az országos területrendezési tervben szereplő V0 vasúti gyűrű megépítésével jelentőségük, a Ferencvárosi rendező pályaudvar esetében nagymértékben csökken, a BILK esetében megmarad a fővárosi logisztikai hálózathoz kapcsolódva.

TÁVOLSÁGI, HELYKÖZI AUTÓBUSZ-PÁLYAUDVAR

A távolsági és helyközi autóbusz-pályaudvarok az országos közlekedési rendszer és a fővárosi közlekedési rendszer fontos átszálló pontjai. Az autóbusz-pályaudvarok részben a városközpont fontosabb átszálló csomópontjaiban helyezkednek el, részben a városközpontot tehermentesíteni hivatott intermodális mellékközpontokban.
Autóbusz pályaudvarnak a meglévő Népliget, Stadionok, Újpest-városkapu és a tervezett Őrmező számítanak a jövőben.

HELYI AUTÓBUSZ-PÁLYAUDVAR

A főváros közlekedésében – és részben a szomszédos települések életében is – jelentős szerepe van az autóbusz közlekedésnek, amelynek mintegy 200 viszonylata számos végállomásra szerveződik. Jellemzően az átmeneti és az elővárosi zóna területén a településszerkezeti jelentőségű – a központrendszer részét képező és jelölt – helyszínek több esetben nagyszámú autóbusz viszonylat végállomásaként, autóbusz-pályaudvarként (legalább öt helyi járat végállomása) funkcionálnak.

NEMZETKÖZI KERESKEDELMI REPÜLŐTÉR, EGYÉB KERESKEDELMI REPÜLŐTÉR

A részben Budapest közigazgatási területén elhelyezkedő Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér szinte kizárólagosan bonyolítja Magyarország menetrendszerű légi utasforgalmát, amely mellet az árufuvarozás is dinamikusan növekszik. A létesítmény működése Budapest és Pest megye – mint az Európai Unió egyik metropolisztérsége – számára kiemelten fontos közlekedési kapcsolatot jelent.

Budapest közigazgatási területének nyugati határánál helyezkedik el a Budaörsi repülőtér, amelynek használata a belföldi sport- és turisztikai repülésekre korlátozódik.

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ KIKÖTŐ (TEHERKIKÖTŐ)

A teherkikötők a fővárosi logisztikai hálózat speciális elemei. Az általános közúti és vasúti infrastruktúrához közvetlenül kapcsolódik a vízi közlekedés, ami így trimodális átrakási lehetőséget eredményez Csepelen.

4.2.2. Tájékoztató elemek

GYORSVASÚTI MEGÁLLÓ

A gyorsvasúti vonalak működésének kulcsát a le- és felszállást biztosító megállóhelyek jelentik, amelyek jelentős mértékben befolyásolják az általános területhasználatot és közvetlen környezetük beépítésének intenzitását. A gyorsvasúti megállók közepes forgalom esetén az Alátámasztó munkarész Funkcionális szerkezetet bemutató terven is megjelenő mellékközpontot, nagy forgalom esetén és megfelelő településszerkezeti adottságok mellett városi intermodális mellékközpontot képezhetnek.

VASÚTÁLLOMÁS, VASÚTI MEGÁLLÓHELY

Az országos vasúti hálózat fővárosi közösségi közlekedési rendszerbe történő sikeres integrálásának egyik infrastrukturális kulcsát a megfelelő átszállókapcsolatokkal rendelkező vasútállomások és vasúti megállóhelyek jelentik.

FONTOSABB KÜLÖNSZINTŰ CSOMÓPONT

A gyorsforgalmi úthálózat csomópontjai, valamint az I. rendű főúthálózat meghatározó jelentőségű azon csomópontjai, amelyekben közúti felüljáró vagy aluljáró szolgálja, egy vagy több forgalmi irány akadálytalan átvezetését.

JELENTŐSEBB LOGISZTIKAI KÖZPONT

A gazdaság és a közlekedés egyik fontos kapcsolódási területét jelenítik meg a logisztikai központok, területek. A jelentős (100 ha nagyságot közelítő, elsődlegesen raktározási funkciójú területek) logisztikai központok – Magyarország európai kapcsolatrendszerét megtestesítő TEN-T hálózat területi elhelyezkedésének, és Budapest országos térszerkezeti helyzetének megfelelően – a főváros déli térségében, annak megfelelő közlekedési infrastruktúrával rendelkező pontjain kerültek kialakításra, kerülnek fejlesztésre.

FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK

Az akcióterületek olyan fókuszterületek, amelyek időtávjai közép- és hosszú távban lettek meghatározva és komplexen szolgálják a Budapest stratégia célrendszerének megvalósítását (részletesen ☞ Alátámasztó munkarészben, a 2.3. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései című fejezetben). Kötelező elemként a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapján kerültek rögzítésre.

4.3. Beépítési magasság

Az FTFT Fejlesztési tervlap 3. Beépítési magasság című, M=1:35 000 méretarányú tervlapja az alábbiakat tartalmazza a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 3. melléklete alapján:

- Kötelező elemként jelöli a Méptv. által meghatározott területek vonatkozásában a beépítési magasságot.
- Tájékoztató elemként meghatározza a fejlesztési akcióterületeket, melyek a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapján kerültek rögzítésre kötelező elemként.

4.3.1. Kötelező elemek

MAGASSÁGI SZABÁLYOZÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK

Budapest magassági szempontból –a terepmorfológiát úgy, mint az épített környezet adottságait tekintve – rendkívül sokszínű, ami karakterének markáns meghatározó jellegzetessége. A változatos, ugyanakkor harmonikus városkép megőrzendő, legértékesebb részei védendőek. Ehhez képest az TÉKA-ban nincsenek meghatározott magassági értékek, sem a településközponti vegyes területekre, sem az intézményi vegyes területekre, ezért indokolt az FTFT-ben magassági szabályozást igénylő területek, és az ezekre vonatkozó magasság-szabályozási elvek, elvárások meghatározása a Méptv-ben kapott felhatalmazás alapján. A terv a beépítési magassággal kapcsolatosan az alábbi területeket és eseteket különbözteti meg:

- Épített örökség magassági szabályozásának területei
  - egyedi magassági szabályozást igénylő területek;
  - kiemelten védendő karakterű területek – (I. párkánymagassági kategória);
  - karakterőrző területek – (II. párkánymagassági kategória);
  - karakterőrző területeken megengedett 25,0 méteres párkánymagasság.
- Egyes, jelentős változással érintett, magassági szabályozást igénylő területek
  - a jelentős változással érintett, jellemzően új beépítésű területek közül azok, ahol a zártsorú, 12,5 méter párkánymagasságot meghaladó beépítés magassági szabályozása a helyi építési szabályzatban kerül meghatározásra (III. párkánymagsági kategória).
- Magasház számára igénybe vehető területek
  - magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 45 méter lehet;
  - magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 65 méter lehet;
  - magasház elhelyezésére kijelölt terület – ahol az épület legmagasabb pontja legfeljebb 90 méter lehet.

AZ ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG, A TÖRTÉNETI VÁROSRÉSZEK MAGASSÁGI SZABÁLYOZÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEI

Egyedi magassági szabályozást igénylő terület a város összképe szempontjából különösen érzékeny budai Várhegy kiemelten védendő területe. A történetileg kialakult karakter védelme mellett az innen feltáruló látvány és a rálátás Budapest esetében meghatározó jelentőségű. Az FTFT-vel összhangban készült BFRSZ sem alkalmas nevezett területek megfelelő mélységű magassági szabályainak megállapítására, ezért ezen

területeken a magassági értékeket és szabályokat az egyedi jellemzők figyelembevételével – akár telkenkénti, épületenkénti részletezettséggel – a helyi építési szabályzatokban (KÉSZ, DÉSZ és VÉSZ) kell meghatározni.

Az épített örökség magassági szabályozást igénylő területei között a történeti városrészek zártsorú beépítésű, nagyvárosias területein a városképet megtörő, kiugró magasságú épületek létrejöttének megakadályozása a cél. Ez közterületi szélességi arány függvénye, amely az adott tömb érintett teleksora előtti közterület átlagos szélességétől függ, vagyis minél szélesebb egy közterület, annál nagyobb a mellette húzódó beépítés lehetséges párkánymagasságának értéke.

Az FTFT e területeken kétféle kategóriát különböztet meg, a közterületi szélességi arány által befolyásolt párkánymagasság alakítása szempontjából. A magasságot befolyásoló tények azonosak, de részleteiben eltérnek a területekre vonatkozó rendelkezések egymástól. Közös jellemzőjük, hogy a BFRSZ-ben meghatározásra kerül a közterületi szélességi arány, és az annak alapján a megengedett legnagyobb párkánymagasság.

A két kategória különbségét alapvetően a közterületi szélességi arány és a megengedett legnagyobb párkánymagasság képezi.

- Kiemelten védendő karakterű terület (I. párkánymagassági kategória) – a város történeti magja, amely a legnagyobb odafigyelést és a legszigorúbb szabályozást igényli. Itt a beépítés jellemzően már kialakult, de mivel a város állandó változásban van, a történeti városrészek esetében is jelentkeznek igények a meglévő épületek rendeltetésének módosítására, átalakítására, átépítésére vagy bővítésére, a foghíjak beépítésére, esetenként a védelemre önmagában nem érdemes épületek helyén új épületek létesítésére.

  Ezeken a területeken a közterületi szélességi arány 1,5-1,7 között (párkánymagasság /a közterület átlagos szélessége) kerül meghatározásra, követve a régi szűk utcák jellemzőit. A megengedett legnagyobb párkánymagasság az utcák átlagos közterület-szélességéhez és a megadott térarányhoz kötötten eltérő, de maximum 24,0 méter lehet. A *kiemelten védett területen* a szomszédos magasabb épület párkánymagassága nem léphető túl.

- Karakterőrző terület (II. párkánymagassági kategória) – ahol a magasság szempontjából nem teljesen kialakult területek is találhatók. Ez alapvetően a történeti városmag és az azt körülvevő, zártsorú beépítésű, jellemzőiben a városmaghoz hasonló karakterű, de az egyes épületek szempontjából kevésbé értékes terület. A szabályok itt kevésbé szigorúak, ugyanakkor a közterületi szélességi arány tekintetében kedvezőbb, 1,5-1,6 közötti érték került meghatározásra. A megengedett legnagyobb párkánymagasság 21,0 méter lehet, ami bizonyos utcaszélesség (közterület átlagos szélessége) felett elérheti a szomszédos meglévő épületét, amennyiben az magasabb, vagy meghatározott főutak mentén a 25 métert.

A korábbi elpusztult tetőzetek minden korlátozás nélkül visszaépítésre kerülhetnek, hiszen ez erősíti a történeti karakter megőrzését. A túlzott magasságkülönbség is kiküszöbölhető, amennyiben a szomszédos épület meglévő párkánymagassága már jellemzően magasabb, mint a megengedett.

A világörökség területén a Dunára néző épületsorok esetében a közterületi szélességi arány nem értelmezhető, az épületek kialakult párkánymagassága – a különleges engedmények kivételével – itt nem növelhető.

A *kiemelten védendő karakterű területen* az alacsony szintszámú épületek még a XIX. század közepe táján épültek, ritkábban annál régebben. E „tanúházak" eredeti arányainak védelme érdekében a településrendezési tervekben és az örökségvédelem egyéb eszközeiben javasolt rendelkezéseket megállapítani.

EGYES JELENTŐS VÁLTOZÁSSAL ÉRINTETT, MAGASSÁGI SZABÁLYOZÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK

Az FTFT a **változással érintett területek** köréből külön kiemeli a történeti városrészeken kívül eső azon területeket, amelyeken jellemzően nagyvárosias karakterű, új beépítés várható. Az **egyes jelentős változással érintett, jellemzően új beépítésű területeken** is – ha zártsorú beépítési mód, vagy nagyvárosias jellegű beépítési magasság kerül alkalmazásra – érvényesülnie kell a megfelelő TÉKA szerinti, **tehát az előkert lehetőségét is figyelembe vevő „utcai** légtéraránynak, ezért a további tervezés során hasonló elvű, de magassági vonatkozásban eltérő szabályozás alkalmazása indokolt.

A cél, hogy a jelentősebben átalakuló, vagy éppen létrejövő új utcák esetében kedvezőbb térarány jöjjön létre, a sűrű beépítésű belső történeti városrészekhez képest és akár magasabb, de jó térarányú beépítés alakuljon ki. Itt nem a közterület szélessége a mértékadó, hanem a létrejövő épületek homlokzatai közötti távolság, **azaz figyelembevételre kerül a közterület szélességén túl az előkertek mérete is**.

A terület egyes részein létesíthető magasépületek elhelyezésének esetére az utcai légtérarányra vonatkozó előírás alól eltérés, speciális előírások alkalmazása szükséges.

A MAGASÉPÍTMÉNYEK SZÁMÁRA IGÉNYBE VEHETŐ TERÜLETEK

A magasépítmények elhelyezésére vonatkozó Budapest Főváros Önkormányzatának hatályos településrendezési eszközei a város teljes közigazgatási területére készült, 50/2015. (I. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Budapest főváros településszerkezeti terve és az /2015. (II. 16.) önkormányzati rendelettel elfogadott FRSZ rendelkezései eddig is a város zonális felosztását vették figyelembe, amely pontosan leképezi a város eltérő karakterű részeinek tagolódását. Jelen FTFT a korábbi szabályozást megalapozó elveket követve jelöli ki azokat a helyeket, ahol a magasépítmények közül magasház telepítése megengedett. A magasház fogalma nincs a Méptv.-ben, sem a TÉKA-ban meghatározva, így az FTFT és vele azonosan a BFRSZ magasházként az olyan épületet értelmezi, amelynek legmagasabb padlószintje a 30,0 métert meghaladja, valamint a legmagasabb pontja legfeljebb 90,0 méter.

A terv magasházak kategóriái számára a legfeljebb 45 méter, legfeljebb 65 méter, illetve legfeljebb 90 méter legmagasabb ponttal rendelkező *magasház* elhelyezésére lehetőséget biztosító területeket határoz meg és jelöl ki a nagyvárosias lakóterületre, a településközponti vegyes területre és az intézményi vegyes területre vonatkozóan.

Nem létesíthető magasépítmény (magasépület és magas műtárgy) a történeti városrészeket magába foglaló belső zóna területén, továbbá nem javasolt a budai oldali hegyvidéki zóna területén, a Duna szigetein, kivéve Csepel-sziget északi részét. (részletesen ☞ Stratégia munkarészben, a 2.1. Hosszú távú (területi, tematikus és ágazati) fejlesztési célok 10. Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése 10.1. A történeti városi táj védelme című fejezetben).

A FTFT a magasházak elhelyezésére elsődlegesen alkalmas területeket az átmeneti zónában jelöl ki. A fejlesztési célok ismeretében jelöli meg azok a helyszíneket, ahol a magasépítmények a város összképét nem befolyásolják kedvezőtlenül. A városszerkezeti és városképi elemzések összevetésével alkalmazott telepítési elvek:

- Magasházak elhelyezésére alkalmas területek az átmeneti zónában, vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódó területeken kerültek kijelölésre, mivel ez a zóna a történeti városrészektől látványban távolabb esik, így azok összképét magasságuk nem zavarja.
- A kijelölt és az átmeneti zónára eső fejlesztési akcióterületekbe tartozó területek fejlesztésébe jól integrálhatók a magasházak, amelyek presztízsberuházásokként a fejlesztések mozgatórugójává válhatnak.

- Meglévő vagy tervezett kötöttpályás tömegközlekedési eszköz szükséges ahhoz, hogy jelentősebb és emblematikusabb fejlesztés az ilyen térségekben lehetővé váljon.

Az FTFT a 90 méter legmagasabb ponttal rendelkező magasház létesítése számára igénybe vehető területet olyan helyen jelöl, ahol a nagy magasságú épület a belvárosból nem, vagy csak nagyon kis mértékben látható. Ennek megfelelően került kijelölésre a Csepel-sziget északi része, amely megfelel ennek a szempontnak és ott van lehetőség a koordinált és tervezett csoportos kialakításra és kompozíciós egységet biztosító új szabályozásra. Ott a megvalósítás nem konkurál a jellegzetes városi magaspontokkal – többek között a Parlament vagy a Bazilika magasságával –, és így a város harmonikus összképét sem töri meg. A terület megfelelő távolságra esik a város megőrzendő látványpontjaitól, így alkalmas az ekkora magasságot elérő épület, vagy épületcsoport elhelyezésére.

A Méptv. (76. § (7) bekezdés) szerint, Magyarország épített környezetének rendezett kialakítása és településképi védelme érdekében beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területen toronyház (90 méter legmagasabb pontnál nagyobb) nem helyezhető el, toronyháznak nem minősülő építmény toronyházzá nem alakítható át, nem bővíthető.

A magasházak esetében a magasság mellett fontos az épület karcsúságát megállapító szabályok alkalmazása. A kedvező arányok kialakulását elősegítő szabályokat a BFRSZ tartalmazza.

A terv *magas műtárgy* elhelyezésének lehetőségét a magasépületek számára kijelölt területeken nem javasolja.

4.3.2. Tájékoztató elemek

FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK

Az akcióterületek olyan fókuszterületek, amelyek időtávjai közép- és hosszú távban kerültek meghatározásra és komplexen szolgálják a Budapest stratégia célrendszerének megvalósítását (részletesen ☞ Alátámasztó munkarészben, a 3.2. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései fejezetben). Kötelező elemként a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapján kerültek rögzítésre.

4.4. Az épített környezet külső és belső korlátai

Az FTFT fejlesztési tervlapja meghatározza többek között az épített, a táj- és természeti környezet tekintetében a külső és belső korlátokat, azok jellegét a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 3. melléklete alapján.

A TTSZ 2. § (7) szerint az épített, a táji- és természeti környezet külső és belső korlátainak, jellegének bemutatása során a településre vonatkozó védelmi és korlátozási elemek összevontan, sematikusan, vagy a fejlesztési javaslat értelmezéséhez feltétlenül szükséges, hangsúlyosabb elemek feltüntetésével is ábrázolhatók.

Az épített környezet védelmének bemutatása érsekében a Fejlesztési tervlap 4. Örökségvédelem című tervlapján megkülönböztetésre kerültek – külön adatszolgáltatás alapján – nemzetközi és országos művi értékvédelem, helyi értékvédelem és a fejlesztési akcióterületek.

NEMZETKÖZI ÉS ORSZÁGOS MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

A Fejlesztési tervlap 4. Örökségvédelem című tervlapja tájékoztató elemként ábrázolja a nemzetközi, országos és helyi szinten védett művi elemeket a jogszabályokban azok nyilvántartásáért meghatározott felelős szervek adatszolgáltatása alapján.

VILÁGÖRÖKSÉGI ÉS VILÁGÖRÖKSÉGI VÁROMÁNYOS HELYSZÍNEK

1972. november 16-án született meg az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) Világörökség Egyezménye. Az Országgyűlés ezzel összhangban, az egyetemes értékek megőrzéséhez szükséges rendelkezések megállapítása érdekében megalkotta a 2011. évi LXXVII. törvényt a világörökségről.

A törvény meghatározta a

- világörökségi helyszín,
- világörökségi helyszín védőövezete,
- világörökségi városmányos helyszín,
- világörökségi városmányos helyszín javasolt védőövezete,

védett területi kategóriákat, melyek a Fejlesztési tervlap 4. Örökségvédelem című tervlapján is ábrázolva vannak.

A világörökségi védelem, az országos szint felett meghatározott nemzetközi védettség szintje, amely nem jelenti a terület hermetikus elzárását az általános városalakító folyamatok és a városüzemeltetés által kikövetelt változtatásokkal szemben. A területek felvételének alapja minden világörökségi helyszín esetében a helyszín kiemelkedő egyetemes értéke. A világörökségi helyszíneken is lehetségesek az épített környezetet érintő beavatkozások, ezek mértékét és tartalmát nemzetközi szinten is folyamatosan figyelemmel kísérik.

VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN

A Duna-partok látképe és a Budai Várnegyed (1987)

A világörökségi helyszín részét képezi a budai oldalon a teljes Duna-part Margit híd budai hídfő és Műszaki Egyetem közötti – XIX. századi épületeit is magába foglaló – szakasza, a budai Várnegyed és a Gellért-hegy.

A pesti oldalon védettséget élvez a teljes Duna-part a Margit híd pesti hídfőtől egészen a Petőfi hídig terjedő területe, területileg beleértve a jelentősebb tereket (Kossuth tér, Széchenyi István tér, Március 15-e tér), jellegzetes tömbsorokat, és amelynek részét képezi többek között a Parlament, a Magyar Tudományos Akadémia és a Gresham-palota épülete is.

Az Andrássy út kiemelkedő egyetemes értékének visszamenőleges meghatározása (2002)

Világörökségi helyszín még az Andrássy út menti kétoldali tömbsor, annak teljes vonalának épületei (közöttük az Operával), a Millenniumi Földalatti Vasút és a Hősök tere, mely 2002-ben került a világörökségi helyszínek közé.

VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN VÉDŐÖVEZETE

A világörökségi helyszín védőövezete: a világörökségi helyszín környezete, amely az UNESCO Világörökség Bizottságának határozata alapján a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeinek sértetlenségét, illetve hitelességének védelmét biztosítja, és amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté vagy jelölték ki, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, védett természeti terület, illetve a védett természeti terület védőövezete (2011. évi LXXVII. törvény).
A budapesti világörökségi helyszín körül kijelölt védőövezet legnagyobb részben a pesti oldal V. kerület területeit, a VI. kerületi belső és az Andrássy út két oldalán húzódó területeit, valamint a XIV. kerületben elhelyezkedő Hősök terét foglalja magába.

VILÁGÖRÖKSÉGI VÁROMÁNYOS HELYSZÍNEK

A Világörökségi Városmányos Helyszínek Jegyzékét a 27/2015.(VI.2.) MvM rendelet melléklete tartalmazza az alábbiak szerint (a jegyzék a helyszínrészek befoglaló jellemző EOV és WGS84 koordinátáit tartalmazza).

A római birodalom határai – a dunai limes magyarországi szakasza

Az egykori római birodalom határát biztosító limes Magyarországi szakasza a Duna mentén húzódott. A szakasz 2009. óta szerepel a világörökség városmányos helyszínek között. A római limes magyar szakasza Ripa Pannonica néven szerepel a nemzetközi világörökség városmányos helyszínek listáján. Az európai limes mentén általában folyók jelentették a határt, így a Duna és a Rajna teljes hosszában védelmi szereppel rendelkezett. A Duna mentén majd 500 km hosszan húzódik a limes Magyarországi szakasza (Ripa Pannonica (Pannónia Partja)). 2021 óta a limes bajorországi, osztrák és szlovák Duna menti szakasza a világörökség része. Ezzel kibővült a „Frontiers of the Roman Empire" világörökségi klaszter, ami ma Skóciától Szlovákiáig tart.

4-33. táblázat: A budapesti helyszínek

Kerület	Megnevezés
V	Budapest 5
I.	Budapest 1
III.	Budapest 3
XXII.	Budapest 22

Lechner Ödön művei

4-34. táblázat: Lechner Ödön világörökség városmányos épületei közül négy található Budapesten

Kerület	Megnevezés	Hrsz.	Építés ideje
IX.	Iparművészeti Múzeum	36862	1891 - 1896
X.	Szent László plébániatemplom	39127	1894 - 1899
XIV.	Földtani Intézet	32827	1896 - 1899
V.	Postatakarékpénztár	24744	1899 - 1901

Lechner ezen épületei mind a mai napig, több mint egy évszázad elteltével is, folyamatosan a tervező eredeti elképzeléseinek megfelelő célt – rendeltetést – szolgálják és mindegyiküket lényegében változatlan formában használják. A városi helyszíneken található épületek a természeti környezettel és az épített környezetükkel egyaránt megőrizték integritásukat.

Budai termálkarszt barlangrendszerei

A budai termálkarszt-rendszer legjelentősebb barlangjai Budapest belterületén, a Rózsadomb és a Budai Várhegy felszíne alatt húzódnak. A felvételre javasolt barlangok fokozott természetvédelmi oltalom alatt állnak. A járatrendszerek összesen mintegy 53 km hosszúságban feltártak. A Budai termálkarszt barlangjait a mélyből feltörő karsztos hévizek, valamint a térség utóbbi 30 millió évében végbement felszínfejlődésének sajátosságai hozták létre.

4-35. táblázat: Világörökségi várományos helyszínek

Kerület	Megnevezés
II.-III.	Budai termálkarszt barlangrendszerei - Pál-völgyi barlangrendszer
II.	Ferenc-hegyi-barlang
II.	Molnár János-barlang
II.	József-hegyi-barlang
II.	Szemlő-hegyi-barlang
I.	Budai Vár-barlang

VILÁGÖRÖKSÉGI VÁROMÁNYOS HELYSZÍN VÉDŐÖVEZETÉNEK HATÁRA

Világörökség Jegyzékbe felterjesztett helyszínek javasolt védőövezeteinek a kulturális örökség védelméért felelős miniszter rendeletében kihirdetett jegyzéke szerinti lehatárolás.

4-36. táblázat: Világörökségi várományos **helyszínek védőövezetei**

Kerület	Megnevezés (tájékoztató jelleggel)	Kategória
I.-II.-III.-	A budai termálkarszt barlangrendszerei	természeti
I.-II.-III.-V.-	A római birodalom határai - A dunai limes magyarországi szakasza	kulturális
V.-VIII.-IX.-X.-XIV.	Lechner Ödön művei	kulturális

(*megjegyzés: Lechner Tudásközpont adatszolgáltatás alapján)*

MŰEMLÉKI ÉRTÉK

A Méptv. hatálybalépése előtt műemlékként, műemlékvédelem sajátos tárgyaként bármely kategóriában védett és közhitelesen nyilvántartott kulturális örökségi elem a törvény erejénél fogva nemzeti emlékké minősül és a műemlékek központi közhiteles nyilvántartásának részét képezi. Műemléki értékek körébe fognak tartozni az önkormányzatok által helyi emlékké nyilvánított elemek is, azaz a hatályos településképi rendeletek védett értékei (helyi emléknek minősülő műemlékek).

A Méptv. (16. §) szerint: *„műemléki érték minden olyan történeti építmény, történeti kert, történeti temetkezési hely vagy műemléki terület, valamint ezek rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, maradványa – alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyaival együtt, vagy egyes nevesített értéke vonatkozásában –, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség identitástudata szempontjából kiemelkedő művészeti, történelmi, műszaki, néprajzi vagy más tudományos jelentőséggel bír."*

MŰEMLÉK (NEMZETI EMLÉKNEK MINŐSÜLŐ)

A legtöbb műemléki védettség alatt álló elem – így a nemzeti emlékek és a helyi emlékek többsége is – a város központjában, valamint az egykori történeti peremvárosok központi részein helyezkedik el. A budai oldalon az I., II., III., XII. és XXII. kerületekben, a pesti oldalon az V., VI., VII. és VIII. kerületekben található a legtöbb műemlék.

(A helyi emlékek az FTFT kidolgozásakor még nem kerültek a műemléki nyilvántartásba, ezért azokat a jelen fejezet a Helyi védelem címszó alatt tárgyalja. A helyi emlékekről a műemléki nyilvántartási hatóság nyilvános adatbázist fog vezetni a Méptv. 149. § (5) bekezdése alapján.)

MŰEMLÉKI SAJÁTOS HELYSZÍNEK

A Méptv. 117. § meghatározásában a műemléki sajátos helyszínek:

- Történeti kertek,
- Történeti temetkezési helyek,
- Műemléki területek.

Történeti kertek (Méptv. 118. §)

4-37. táblázat: A történeti vagy művészeti értékkel bíró történeti kertek Budapesten

Kerület	Cím	Megnevezés
II.	Hűvösvölgyi út 183. (11378/1 és 11378/2 hrsz.)	Hauszmann Sándor által tervezett villa történeti kertje
III.	Remetehegy	Schmidt-kastély történeti kertje
VI.	Andrássy út 103. (29636 hrsz.)	Knorr-villa (majd Hopp-villa) történeti kertje
VIII.	Orczy út 1. (3630 hrsz.)	Orczy-kert – a későbbi Ludovika kertje
VIII.	Illés utca 25. (36177/2 hrsz.)	Füvészkert – Egyetemi Botanikus Kert
X.	Népliget (38440/38, 38440/39, 38442/3, 38442/7, 38442/10 és 38442/11)	Népliget (vízmű; víztorony)
XII.	Tündérkert utca 2. (8475/32 hrsz.), Tündérkert utca 4. (8475/33 hrsz.)	Modern villa történeti kertje
XII.	Költő utca 9597/5 9598/2, 9598/4 és 9599 hrsz.)	Jókai- kert a Sváb-hegyen (egykori Jókai- és Steindl-villák történeti kertjei)
XII.	Béla király út 20. (9555 hrsz.)	Frivaldszky–Mauthner–Pálffy-villa történeti kertje
XII.	Budakeszi út 36/A (10867/7–13 hrsz.)	Rózsa-villa 1850 körül kiépített tájképi kertje
-	Margitsziget (23800/1, 23800/2, 23800/3, 23800/4, 23800/5, 23800/6, 23800/7, 23800/8 és 23801 hrsz.)	Margitsziget – történeti kert
III.	Kiscelli park	Kiscelli park

Történeti temetkezési helyek (Méptv. 119. §)

4-38. táblázat: A Méptv. 120.§-ban foglaltak alapján történeti temetkezési helyek Budapesten

Kerület	Cím	Megnevezés
I.	Szalag u. 19.*	temető
VIII.	Salgótarjáni úti izraelita temető	sírkövek, síremlékek, Izraelita temető tradicionális sírkövek, illetve a századfordulóra jellemző eklektikus és szecessziós sírművészet művészi igényességű síremlékeinek műemléki védelme, különös tekintettel Lajta Béla által tervezett síremlékekre, kapuépítményre és szertartási épületre, valamint a Vidor Emil, Maróti Géza, Körössy Albert, Fellner Sándor, Alpár Ignác, Donáth Gyula, Gardos Aladár és Gerster Kálmán tervei alapján készült síremlékek.
VIII.	Fiumei úti sírkert** (Kerepesi temető)	műemléki környezet, síremlékek, kripták, mauzóleumok, sírkövek
X.	Újköztemető	Schmidl-síremlék, Gries sírbolt
XI.	Kőérberki dűlő	Középkori templom és temető, műemléki környezet

**ágostonos kolostor temetője (jelenleg egy irodaépület található a helyén)*

***A Fiumei úti sírkertben számos műemlék sírbolt volt, de a 42/2013. BM rendelet a teljes temetőterületet műemlékké nyilvánította.*

4-39. táblázat: Temetkezési emlékhelyek Budapesten

Kerület	Megnevezés	Leírás
II.	Gül Baba türbéje	Évszázadok alatt történt, többszöri átépítés és „visszaépítés" nyomán alakult ki a türbe környezetének mai arculata, mely iszlám zarándokhely a Rózsadombon.
XXII.	Törley mauzóleum	Budafokon a Törley mauzóleum épületében sírhely már nincs, az 1956-os forradalmat követően feldúlták és jóval később ismeretlen helyen eltemették a maradványokat. (*forrás: muemlekem.hu*)

Műemléki területek (Méptv. 120 §)

Történeti táj (TT)

Történeti táj (TT) az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött, kulturális szempontból jelentős terület. Budapestet történeti táji lehatárolás nem érinti.

Műemléki jelentőségű terület (MJT)

Budapesten miniszteri rendelettel (7/2005. (III. 1.) NKÖM rendelet) nyilvánították *műemléki jelentőségű területté* a Budapest főváros területén világörökségi védelem alatt álló ingatlanokat.

A bővítésének célja a budai Vár, a budapesti Duna-partok panorámája, az Andrássy út, a Millenniumi Földalatti Vasút és ezek történeti környezetének Világörökségi Listára felvett, várostörténetileg-városképileg szervesen összetartozó együttese számára a területi műemléki védelem egységes biztosítása.

Műemléki környezet (MK)

A műemlék jogszabályban meghatározott védőövezete műemléki környezetnek minősül. A műemlék védettségének megszüntetése esetén a jogszabályban meghatározott műemléki környezet a Méptv. erejénél fogva megszűnik.

EMLÉKHELYEK

Magyar Országgyűlés 2012-ben hozta létre és vezette be a *nemzeti* és a *történelmi emlékhelyek* fogalmát.

4-40. táblázat: A Méptv. 1. melléklete szerint kiemelt nemzeti emlékhely

Kerület	Megnevezés	Kiemelt nemzeti emlékhely lehatárolása
V.	Az Országház és környéke	Budapest V. kerület Kossuth Lajos tér 1–3. szám alatti, 24894 helyrajzi számon nyilvántartott Országház
		Kossuth Lajos tér (24893 helyrajzi szám)
		Kossuth Lajos tér 11. szám alatti, 24891 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan
		Kossuth Lajos tér 12. szám alatti, 24898 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan
		id. Antall József rakpart (24897/4 helyrajzi szám)
		Vértanúk tere (24834/1 helyrajzi szám)
		Alkotmány utca (24892/1 helyrajzi szám)

4-41. táblázat: A Méptv. 2. melléklete szerint nemzeti emlékhelyek listája:

Kerület	Megnevezés	Kiemelt nemzeti emlékhely lehatárolása
I.	Várnegyed	A várfalon belüli közterületek közül a Szentháromság tér, a Dísz tér és a Szent György tér
		a Budai Vár (Királyi Palota) épülete 1014 Budapest, Szent György tér 2.
		a Várkert Bazár épülete, 1013 Budapest, Ybl Miklós tér 2–6.
		a Sándor-palota épülete 1014 Budapest, Szent György tér 1.
		a Mátyás-templom épülete cím: 1014 Budapest, Szentháromság tér 2.
		a volt József-kaszárnya épülete 1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 9.
		a Hadtörténeti Intézet és Múzeum épülete 1014 Budapest, Kapisztrán tér 2–4.
VIII.	Fiumei úti temető	A Fiumei úti temető, kivéve a Nemzeti Sírkert részévé nem nyilvánított temetési helyeket 1086 Budapest, Fiumei út 16–18. 38821/2 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlan
VIII.	Magyar Nemzeti Múzeum	A Magyar Nemzeti Múzeum épülete és a Múzeumkert 1088 Budapest, Múzeum krt. 14–16.
X.	Rákoskeresztúri Újköztemető, 298., 300. és 301. parcella és a Kisfogház Emlékhely	A parcellák, kivéve a Nemzeti Sírkert részévé nem nyilvánított temetési helyeket, 1108 Budapest, Kozma u. 8–10. A Kisfogház Emlékhely által felölelt terület 1108 Budapest, Újhegyi út 55.
X.	A rákosmezei Királydomb	Budapest X. kerület, Nagyicce utca, Pilisi utca és Dorogi utca által határolt terület, 42717/1, 42717/2, 42717/3 helyrajzi számokon nyilvántartott ingatlan
XIV.	Hősök tere	A tér közutak által körbefogott területe 1146 Budapest, Hősök tere

4-42. táblázat: A 303/2011. (XII.23.) Korm. rendelet 1. melléklete szerint történelmi emlékhelyek Budapesten

Kerület	Megnevezés
I.	Szilágyi Dezső téri református templom
V.	Batthyány örökmécses
V.	egykori Landerer-nyomda
V.	Insula Lutherana – Evangélikus templom, gimnázium és múzeum
V.	Magyar Tudományos Akadémia
VI.	Andrássy út 60.
VII.	Wesselényi utcai Hősök temploma és Hősök sírkertje
VIII.	Corvin köz
VIII.	Ludovika Akadémia
VIII.	Trefort-kert
IX.	Kálvin téri református templom, kripta és a Ráday Gyűjtemény
XI.	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
XI.	Eötvös József Collegium

VÉDETTÉ NYILVÁNÍTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

Ezek közé tartoznak a miniszteri döntéssel, határozattal, rendelettel meghatározott kiemelten védett, és a fokozottan védett régészeti lelőhelyek. A kiemelten védett régészeti lelőhelyek kivételes tudományos jelentőséggel és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bírnak, a fokozottan védett lelőhelyek pedig azok, melyek tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bírnak.

Budapest közigazgatási területén 314 olyan egyedileg védett régészeti lelőhely van, amely történeti és kulturális jelentősége miatt a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 7. § 45. pontja, továbbá a 11-17 § szerint meghatározott módon – leginkább miniszteri rendelettel – fokozott vagy kiemelt régészeti védelem kategóriába került. Ezek tételes felsorolását az Örökségvédelmi hatástanulmány 1.3.1.Védett régészeti lelőhelyek fejezete tételesen tartalmazza.

NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek a közhiteles nyilvántartásba vett, a Kötv. alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhelyek. Budapest Főváros területén jelenleg 1402 régészeti lelőhely ismert. A régészeti lelőhelyek elsősorban belterületen, beépített ingatlanokon találhatók.

RÉGÉSZETI VÉDŐÖVEZET

A Kötv. 7§ 38. pontja szerint, régészeti védőövezet a védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét.

HELYI MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

A Méptv.-ben meghatározottak szerint, helyi emlékké nyilvánítás célja a település szempontjából hagyományt őrző, az ott élt és élő emberek, közösségek munkáját és kultúráját tükröző sajátos megjelenésű, a településképet meghatározó építészeti és táji érték védelme. (Méptv. 96. § (9).

A Fővárosi Önkormányzat, az Étv. és a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendeletben foglalt felhatalmazással, megalkotta a „A településkép védelméről" szóló 30/2017. (IX. 29.) Főv. Kgy. rendeletét, amelyet azóta többször is módosítottak. A rendelet megalkotásának célja, a Budapest főváros városképe és történelme szempontjából

meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű elemeinek védelme, jellegzetes karakterének a jövő nemzedékek számára történő megóvása.

A cél elérése érdekében a rendelet meghatározza az építészeti örökség helyi védelmének feladatait. Ezek különösen a korábbi fogalmak szerint műemléki védelemben nem részesült legértékesebb, különleges oltalmat igénylő építészeti, építészettörténeti, várostörténeti szempontból védelemre érdemes építmények, épületegyüttesek körének számbavétele és meghatározása, védetté nyilvánítása, nyilvántartása, dokumentálása, megőrzése, megőriztetése és a lakossággal történő megismertetése, továbbá a helyi védettségű építészeti örökség károsodásának megelőzése, elhárítása, illetve a bekövetkezett károsodás csökkentésének vagy megszüntetésének elősegítése. A rendelet szabályozza továbbá a helyi védelem keletkezésének és megszűnésének módját, a védett épületekre vonatkozó korlátozásokat és kötelezettségeket, továbbá lehetőséget teremt a védelem alá helyezett építmények és épületegyüttesek felújítása, helyreállítása érdekében végzett munkák támogatására.

A jegyzékben jelenleg 62 épületegyüttes és további 1570 építmény áll helyi, fővárosi védelem alatt.

FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK

Az akcióterületek olyan fókuszterületek, amelyek időtávjai közép- és hosszú távban kerültek meghatározásra és komplexen szolgálják a Budapest stratégia célrendszerének megvalósítását (részletesen ☞ Alátámasztó munkarészben, a 3.2. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései fejezetben). Kötelező elemként a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapján kerültek rögzítésre.

4.5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem

A tartalmazza a településfejlesztési terv tartalmi követelményeit. Az FTFT Fejlesztési tervlapja meghatározza többek között az épített, a táj- és természeti környezet tekintetében, a külső és belső korlátokat, azok jellegét a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 3. melléklete alapján.

A Fejlesztési tervlap 5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem című tervlapján a következők szerepelnek:

- a táj- és természetvédelmi elemek,
- a táj, az épített és a természeti környezet, valamint a környezeti elemek védelmével kapcsolatos korlátozások területi lehatárolása (megjelenítve a más jogszabállyal érvényesülő elemeket),
- a védelemre javasolt területek, objektumok.

A tervlapon megkülönböztetésre kerültek a külön adatszolgáltatás alapján lehatárolt, más jogszabállyal érvényesülő elemek, valamint a tervi elemek.

MÁS JOGSZABÁLLYAL ÉRVÉNYESÜLŐ TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI ELEMEK

E kategóriába tartoznak a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vagy más jogszabály által védetté nyilvánított – kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő – földterületek vagy értékek.

A természeti értékekre, területekre és tájra vonatkozó alapvető előírásokat és célkitűzéseket a természetvédelmi törvény írja elő. Ennek alapján alapelv, hogy a természeti értékek és területek csak olyan mértékben vehetők igénybe, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen. A törvény rendelkezése szerint (többek között) tilos a védett természeti területek állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni, továbbá olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.

Natura 2000 terület

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megóvását. A Natura 2000 területek lehatárolását az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet tartalmazza.

A 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet rendelkezései értelmében Natura 2000 területen csak olyan területhasználat, illetve infrastrukturális szerkezeti elem jelölhető ki, amely (jelentős közérdek kivételével) nem veszélyezteti, vagy nem sérti a terület fenntartási céljainak elérését.

Ökológiai hálózat övezetei

Az OTrT által megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes, illetve természetközeli területek és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek.

Az Trtv.-ben rögzítettek szerint az ökológiai hálózat övezetében csak olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

Ökológiai hálózat magterületének övezetébe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont. A Trtv. rendelkezései szerint a magterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

*Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezeté*be olyan területek (többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok) tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására. A Trtv.-ben rögzítettek szerint ökológiai folyosó övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a települési területet az ökológiai folyosó körülzárja, és a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

*Ökológiai hálózat pufferterületének övezeté*be olyan rendeltetésű területek tartoznak, amelyek megakadályozzák vagy mérséklik azoknak a tevékenységeknek a negatív hatását, amik a magterületek, illetve az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják, vagy rendeltetésükkel ellentétesek. A Trtv.-ben rögzítettek szerint pufferterületen a településrendezési terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

A Fejlesztési tervlap 5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem című tervlapján a Natura 2000 területek és az ökológiai hálózat három kategóriája egy jelöléssel kerültek feltüntetésre.

Tájképvédelmi terület övezete

Az övezetbe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak. A Fejlesztési tervlap 5. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem című tervlapján a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.4.) MvM rendelet alapján került lehatárolásra a tájképvédelmi terület övezete.

A 9/2019. (VI.4.) MvM rendelet 4.§ (2) szerint a „tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében, … meg kell határozni a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének szabályait". Az övezetben a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

Országos jelentőségű védett természeti területek és értékek

Ex lege védett területek és értékek

A törvény (természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény) erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi láp, barlang, forrás, földvár. Az "ex lege" védett természeti értékek határvonalát a környezetvédelmi hatóság állapítja meg, az érintett helyrajzi számokat a természetvédelemért felelős minisztérium tájékoztatója tartalmazza.

„Ex lege" védett láp

Olyan földterület, amely tartósan vagy időszakosan víz hatásának kitett, illetőleg amelynek talaja időszakosan vízzel telített, és amelynek jelentős részén lápi életközösség, illetve lápi élő szervezetek találhatók, vagy a talaját változó kifejlődésű tőzegtartalom, illetve tőzegképződési folyamatok jellemzik. Budapest területén a X., XVII. és a XXIII. kerületek területén találhatóak ex lege védett lápok, mint például Kőbányán a Rákosi-rétek.

"Ex lege" védett forrás

A forrás a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha a vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad. A források nem csupán víztani, felszínalaktani és tájképi értéket képviselnek, de sajátos élőhelyként, illetve a belőlük táplálkozó vízfolyások révén, jelentős szerepet töltenek be a biológiai sokféleség megőrzésében is. Budapest területén a források főként a Budai-hegységben találhatók, mint például a Gellért-hegyi Mátyás-forrás.

„Ex lege" védett barlang

A barlang a földkérget alkotó kőzetben kialakult olyan természetes üreg, amelynek hossztengelye meghaladja a két métert, és – jelenlegi vagy természetes kitöltésének eltávolítása utáni – mérete egy ember számára lehetővé teszi a behatolást. Budapesten, a Budai-hegyvidék területén mintegy 200 feltárt barlang található, amelyből 32 fokozottan védett.
A fokozottan védett barlangokat a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet állapította meg, hasznosításukat és látogathatóságukat a barlangok látogatásának és kutatásának egyes feltételeiről, valamint a barlangok kiépítéséről és hasznosításáról szóló 17/2021. (II.9.) AM rendelet határozza meg. Fokozottan védett többek között a II. kerületi Ferenc-hegyi-barlang, a Pál-völgyi-barlangrendszer, vagy az I. kerületben a Budai Vár-barlang.

Barlang védőövezete

A barlangok védőövezetét a felszíni területen a barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet állapította meg. A barlang védőövezete nem jár automatikusan korlátozással, csupán jogi jellegként kerül feltüntetésre az egyes ingatlanok tulajdoni lapjain. Ezért az adott ingatlannal kapcsolatban indult eljárásban a hatóságnak be kell vonni az eljárásba – szakhatóságként – a területileg illetékes környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőséget. Amennyiben szükséges, a felügyelőség állapít meg korlátozásokat.

Országos jelentőségű, külön jogszabállyal védett természeti területek

A fővárosban a természetvédelemért felelős miniszter által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területek a tájvédelmi körzet és a természetvédelmi területek. A kétféle kategóriát a tervlap egy közös lehatárolással jelöli.

Tájvédelmi körzet

Tájvédelmi körzet – a természetvédelemről szóló törvény szerint – az ország jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag nagyobb, általában összefüggő területe, tájrészlete, ahol az ember és természet kölcsönhatása esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jelleget alakított ki, és elsődleges rendeltetése a tájképi és a természeti értékek megőrzése.

Budapest II., III. és XII. kerületeit érinti a Budai Tájvédelmi Körzet, amelynek lehatárolását a Budai Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 125/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet tartalmazza.
A rendelet alapján a védettség indoka és célja a terület jellegzetes tájképi és természeti adottságainak, földtani és felszínalaktani természeti értékeinek, növénytársulásainak, növény- és állatfajainak megőrzése, a területen található történelmi, kultúrtörténeti értékek megóvása.

Természetvédelmi terület

Természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb, összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme. Idetartoznak a Budai Sas-hegy, a Gellért-hegy, XXII. kerületben a Tétényi-fennsík és a Háros-szigeti ártéri erdő, a XII. kerületben a Jókai kert és a VIII. kerületben az ELTE Botanikus Kert (Füvészkert), a XXI. kerületi Tamariska-domb természetvédelmi terület, valamint a barlangok nagyobb kiterjedésű felszíni területei (II. ker. Pál-völgyi- és Szemlő-hegyi-barlang), a Fővárosi Állat- és Növénykert, továbbá a Pusztaszeri

úti földtani alapszelvény és a Róka-hegyi bánya földtani alapszelvény természeti emlékek területe. Az országos védelmüket miniszteri rendeletek1 biztosítják.

Fokozottan védett faj védelme érdekében korlátozással érintett terület

A lehatárolással érintett területen található fokozottan védett fajnak minősülő magyar tarsza egyedei, valamint élőhelye. Ezek védelme érdekében a Pest Vármegyei Kormányhivatal PE/KTHF/38883-3/2024 ügyiratszámú határozatában korlátozást rendelt el a lehatárolt területre, amely szerint a fokozottan védett faj egyedeit és élőhelyét veszélyeztető és károsító tevékenység nem végezhető.

Helyi jelentőségű védett természeti területek, emlékek

A Fővárosi Közgyűlés által rendeletben kijelölt – országos védelem alatt nem álló – védendő területek és értékek (természeti emlékek) tartoznak e védelmi kategóriába. Helyi jelentőségű védett természeti terület Budapesten összesen 35 (pl. III. kerületi Mocsáros természetvédelmi terület), természeti emlék összesen 9 db található (pl. I. ker. Bécsi kapu téri védett szőlőtőke). Az egyes területek és emlékek védetté nyilvánításának célját és a vonatkozó kezelési terveket a Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet tartalmazza.

Átlagosnál jobb minőségű termőföld

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (továbbiakban: Tfvt.) értelmében átlagos minőségű termőföld az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvényben meghatározott törzskönyvben szereplő, az adott település (kerület) azonos művelési ágú termőföldjei 1 hektárra vetített aranykorona értékeinek területtel súlyozott átlagának megfelelő termőföld. A tervlapon az ingatlan-nyilvántartás rendelkezésre álló törzskönyvi adatai szerint kerültek ábrázolásra a külterületi átlagosnál jobb minőségű termőföldek.

A Tfvt. értelmében az átlagosnál jobb minőségű termőföldet más célra hasznosítani csak időlegesen, illetőleg helyhez kötött igénybevétel céljából lehet.

A Tfvt. szerint a településfejlesztési és településrendezési terv készítése vagy módosítása során (a volt zártkerti ingatlanok kivételével) az ingatlanügyi hatóságnak kifogást kell emelni, ha az átlagosnál jobb minőségű termőföldeken beépítésre szánt területek kerülnek kijelölésre (kivéve a volt zártkerti ingatlanokon), amennyiben a terület felhasználására hasonló körülmények és feltételek mellett az átlagosnál gyengébb vagy átlagos minőségű termőföldeken is sor kerülhet, illetve kellő nagyságú térmértékben lehetőség van a település már beépítésre kijelölt, de még fel nem használt területén is.

Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterület

Az adattár szerinti erdőterületekre az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény előírásai vonatkoznak. Az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdővel érintett, általános használat szerinti beépítésre szánt terület telkein az erdőállomány fennmaradását a helyi építési szabályzatban kell érvényesíteni, szöveges vagy rajzi szabályozási elemekkel, például, ha nem erdő általános használat szerinti besorolású a terület, akkor a telek be nem építhető részeként jelölve.

[1] 1/1997. (I. 8.) KTM rendelet a Gellérthegy Természetvédelmi Terület létesítéséről, 40/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Budai Sas-hegy természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról, 41/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Budapesti botanikus kert természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról, 55/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Jókai-kert természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról, 66/2007. (X. 18.) KvVM r. a Pálvölgyi-barlang felszíni védőterülete természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról, 74/2007. (X. 18.) KvVM r. a Szemlőhegyi-barlang felszíni védőterülete természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról, 15/2009. (IX. 17.) KvVM rendelet a Háros-szigeti ártéri erdő természetvédelmi terület bővítéséről és természetvédelmi kezelési tervéről, 129/2011. (XII. 21.) VM rendelet a Tétényi-fennsík természetvédelmi terület létesítéséről, 89/2012. (VIII. 28.) VM rendelet a Tamariska-domb természetvédelmi terület létesítéséről, 55/2015. (IX. 18.) FM rendelet földtani alapszelvények és földtani képződmények védetté nyilvánításáról és természetvédelmi kezelési tervéről

TERVI ELEMEK

Védelemre érdemes természeti terület

Helyi védelemre javasolt természeti területként olyan természeti oltalom alatt nem álló, de természetvédelmi szempontból értékes területek kerültek lehatárolásra, amelyek védelmét helyi (fővárosi) rendeletben javasolt biztosítani. Ezeken a területeken elsősorban a meglévő természetes állapot megőrzése a cél. Ezek a területek a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapján beépítésre nem szánt általános használat szerinti területként kerültek besorolásra (Tk, E, Má, Vf).

Településképvédelmi jelentőségű fasor

Ide tartoznak azok a szerkezeti jelentőségű, településképi szempontból megtartásra és fejlesztésre érdemes egy- vagy kétoldali fasorok, illetve azok a fásítandó utak, útszakaszok, amelyek a települési zöldhálózat szerves részeként értékelhetők. A kijelölt útszakaszok mentén – a közlekedési és közmű infrastruktúrák figyelembevétele mellett – biztosítani szükséges a faegyedek fennmaradásához szükséges életteret. A fasorok folyamatos megújításával, a faegyedek életciklusának figyelembevétele mellett törekedni kell a maximális lombkorona térfogat helyének biztosítására.

Revitalizációt igénylő vízfolyás

Budapest kisvízfolyásainak jellemzően szűk, egyenes, esetenként burkolt mederkialakítása kedvezőtlen a patakok vízháztartási, ökológiai adottságaira nézve. A legfőbb vízfolyások (Szilas-, Rákos-, és Aranyhegyi-patak) revitalizációja magában foglalja a rekreációs hasznosítást, a vízminőség-védelmet és a természetközeli vízparti élőhelyek létesítését, a patak ökológiai működésének helyreállítását, az önfenntartás irányába ható ökoszisztémák kialakítását. Ennek eredményeképp a patakok mentén, a fővárosi szinten jelentős zöld ékek, rekreációs zöldfolyosók kialakítása is megvalósítható.

A Ráckevei (Soroksári) – Duna-ág gyakorlatilag állóvíz, vízminősége általában egy kategóriával rosszabb osztályba sorolható, mint a Dunáé, ezért revitalizációja (mederkotrás, vízutánpótlásának élénkítése) szükséges, amely egyúttal a vízi rekreációs lehetőségeket is javítja.

FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK

Az akcióterületek olyan fókuszterületek, amelyek időtávjai közép- és hosszú távban kerültek meghatározásra és komplexen szolgálják a Budapest stratégia célrendszerének megvalósítását (részletesen ☞ Alátámasztó munkarészben, a 2.3. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései fejezetben). Kötelező elemként a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás tervlapján kerültek rögzítésre.

4.6. Környezet- és katasztrófavédelem

Az FTFT Fejlesztési tervlapja meghatározza többek között az épített, a táj- és természeti környezet tekintetében a külső és belső korlátokat, azok jellegét a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 3. melléklete alapján.

A Fejlesztési tervlap 6. Környezet- és katasztrófavédelem című tervlapján a következők szerepelnek:

- a veszélyeztetett, illetve veszélyeztető tényezőjű területek,
- a védelemre vagy korlátozásra javasolt területek.

A tervlapon megkülönböztetésre kerültek a más jogszabállyal érvényesülő – külön adatszolgáltatás alapján lehatárolt – elemek, valamint az FTFT által korlátozásra kerülő területek (tervi elemek).

MÁS JOGSZABÁLLYAL ÉRVÉNYESÜLŐ ELEMEK

Vízminőség-védelmi terület övezete

A Trtv.-ben megállapított vízminőség-védelmi terület övezetébe a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak.

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet alapján a vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések „településrendezési eszközeinek" készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó – magasabb jogszabályokat kiegészítő – egyedi szabályokat pedig a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

Karsztos terület

A terv az egykori Magyar Geológiai Szolgálat és az egykori Magyar Állami Földtani Intézet adatszolgáltatása alapján ábrázolja a karsztos, fokozott érzékenységű területeket. A szennyezés-feldolgozási képesség e területeken alacsony fokú, mivel a biológiai bontásban részt vevő talajréteg többnyire vékony, és alatta „nyers" szikla, kőtörmelék van. A szennyezés terjedése gyors, éppen az említett szerkezeti helyzet miatt. Karsztos területek Budapest budai oldalán, valamint Pesten a X. és XIV. kerületek területén helyezkednek el.

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet alapján a karsztos területek a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területnek minősülnek, amelyekre vonatkozó előírásokat a kormányrendelet tartalmazza. A karsztvízbázis védelme érdekében e területeken fokozott figyelem fordítandó a vízháztartás megváltoztatása, a szennyvízkezelés tervezése, kivitelezése során. Karsztos területen bármely eredetű, szennyezett víz elszikkasztása nem megengedhető, a telkek beépítése csak közművesítés esetén, a szennyvizek biztonságos elvezetése mellett támogatható.

Földtani veszélyforrás terület övezete

A Trtv.-ben meghatározott övezetbe a geomorfológiai adottságaik és földtani felépítésük folytán a lejtős tömegmozgások és egyéb kedvezőtlen mérnökgeológiai adottságok által érintett területek tartoznak. A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságának (SZTFH) adatszolgáltatása alapján az övezet Budapest teljes közigazgatási területére kiterjed, ugyanakkor a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet rendelkezése szerint a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a „településrendezési eszközökben" kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. Az övezet budapesti lehatárolása az alábbi négy területtípusból adódik össze:

- csúszásveszélyes terület,
- alábányászott terület
- alápincézett terület
- feltöltött terület.

A tervben – a Budapesti Bányakapitánysággal történt egyeztetésnek megfelelően – az egykori Magyar Állami Földtani Intézet 2003-as adatszolgáltatása alapján kerültek ábrázolásra a csúszás-veszélyes területek, az érintett kerületek építési szabályzatainak (III. kerületi, XXII. kerületi, XXIII. kerületi KÉSZ) lehatárolásaival kiegészítve.

Az érintett (I., II., III., XII., XXII. és XXIII.) kerületi területeken fokozott figyelem fordítandó a vízháztartás megváltoztatásának, földtani mozgásokat előidéző kockázatára. Ezeken a területeken egyedi elbírálás alapján – szakhatósági közreműködéssel – szükség lehet a közművezetékek védőcsövezésére. Csúszásveszélyes területen a terv készítésekor hatályos az építésügyi hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről szóló 281/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet szerinti geotechnikai jelentés készítése szükséges az építési engedélyezéskor a beépíthetőség és annak feltételeinek meghatározására.

Az alábányászott és az alápincézett területek az egykori Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat (ma SZTFH), valamint az érintett X. és XXII. kerületek önkormányzatainak adatszolgáltatása alapján kerültek lehatárolásra. Alábányászott terület többek között a XXII. kerületben található Balatoni út – Szabadkai utca – Csiperke utca – Kápolna utca – Bajcsy-Zsilinszky utca – Kapu utca – Erzsébet királyné út – Hűség utca – Háros utca által határolt terület.

Alábányászott és alápincézett (pinceveszéllyel sújtott) területen épületet, terepszint alatti építményt, pincét létesíteni, bővíteni, felújítani, illetőleg megszüntetni csak részletes talajmechanikai és geotechnikai jelentés és üregkutatási szakvélemény alapján szabad.

E területeken a tervezett hasznosítás, illetve a beépíthetőség feltételeinek meghatározására – lehetőleg a tervezési fázis elején – állékonysági és építésföldtani alkalmasság vizsgálat szükséges, amelyhez az adott területrészt üregfeltárás, -feltérképezés céljából meg kell kutatni. A megkutatásnak ki kell terjednie az üregek vízzel való töltöttségére és az esetleges vízszennyezettségre is, mivel ezek nagyban befolyásolhatják az üreg-, illetve a területhasznosítást.

A geotechnikai jelentés alapján szükségessé válhat a feltárt üregek tömedékelése, a felszíni, illetve felszínközeli réteg számára statikai biztonságot nyújtó módon. Megfelelő statikai viszonyok kialakításával lehetséges a kétszintes területhasználat is, a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapján jelölt, érintett területeken. A közművesítés megvalósítása különös gondosságot igényel. A gombatermesztésre használt pincék fölött (XXII. kerület) – az üzemelés ideje alatt, illetve a szennyezésmentesítés elvégzéséig – lakó-, intézményi és rekreációs funkció elhelyezése az erős szaghatás miatt nem javasolt.

Földtani veszélyforrás terület övezet részeként lehatárolásra kerültek az egykori hulladéklerakó-, illetve hulladékkal, vagy egyéb anyaggal feltöltött volt bányaterületek, amelyek esetében a feltöltés mértéke és anyagösszetétele nem, vagy nem pontosan ismert, így építésföldtani adottságaik bizonytalanok. Feltöltött területek találhatók Budapesten a III., X., XVI., XVII., XVIII., XX., XXI., XXII. és XXIII. kerületekben (pl. III. ker. óbudai volt agyagbányák). Bármely, e területeken tervezett építési tevékenységet megelőzően geotechnikai jelentés készítése célszerű. Szerves anyaggal történt feltöltés esetén depóniagáz-vizsgálat végzése is szükséges.

A lehatárolás az egykori bányák, anyagnyerő gödrök és a helyükön létesített, szakszerűen ki nem épített, részlegesen vagy egyáltalán nem rekultivált kommunális és inerthulladék-lerakók területeit is magában foglalja. Ilyen területek találhatók Budapesten a III., X., XVI., XVII., XVIII., XX., XXI., XXII. és XXIII. kerületekben, pl. XXII. ker. Dunapart 2. sz. hulladéklerakó. Ezeken a területeken talaj- és levegővédelmi szempontból is fontos a rekultiváció végrehajtása. A rekultiváció feltétele a területek további – elsősorban zöldfelületi –

hasznosításának. Elérendő cél a lerakókkal szomszédos funkciók mentén jelentkező konfliktusok megszüntetése.

 Repülőtéri zajgátló védőövezetek (Nemzeti Közlekedési Hatóság adatszolgáltatása alapján)

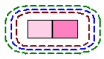
A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér zajgátló védőövezeteinek meghatározásával kapcsolatos, a Nemzeti Közlekedési Hatóság Központ által lefolytatott másodfokú közigazgatási eljárást lezárult (ikt.szám: EH/MD/NS/A/171/1/2016.) 2016. január 27-én. A zajgátló védőövezetekre a repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének szabályairól szóló 176/1997. (X. 11.) Korm. rendelet rendelkezik.

A zajgátló védőövezet a repülőtér környezetének az a része, amelyen a repülőtér üzemeltetéséből számított mértékadó zajterhelés meghaladja a közlekedésből származó környezeti zajnak külön jogszabályban meghatározott zajterhelési határértékeit. Budapestet B, C és D jelű zajgátló védőövezetek érintik, amelyek az alábbi számított mértékadó zajterhelések alapján kerültek lehatárolásra:

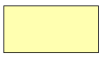
4-43. táblázat: Repülőtéri zajgátló védőövezetek mértékadó zajterhelése

Övezet jele	Számított mértékadó zajterhelés [Leq,M, dB (A)]	
	nappal (06–22h)	éjszaka (22–06h)
B	75łLeq,M>70	65łLeq,M>60
C	70łLeq,M>65	60łLeq,M>55
D	65łLeq,M>60	55łLeq,M>50

A kormányrendelet rendelkezésének megfelelően a zajgátló védőövezetekben új lakó-, vegyes és üdülőterület általános használatok nem kerültek kijelölésre. A kormányrendelet további, új beépítésekre vonatkozó rendelkezéseinek érvényt szerezni a kerületi építési szabályzatokban lehet. Így például egészségügyi, nevelési-oktatási intézmény, szociális otthon, pihenő, alkotó célú intézmény céljára szolgáló intézményépület zajgátló védőövezetben nem létesíthető. (Az utóbbi korlátozás érinti a Bajcsy-Zsilinszky Kórház területét is.)

 Veszélyes üzem (alsó/felső küszöbértékű) és veszélyességi zónák (Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján)

A tervben a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság adatszolgáltatása szerint kerültek feltüntetésre az alsó és felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek területe az ingatlanhatárok figyelembevételével, továbbá az üzemi területen kívül eső, hatóságilag megállapított veszélyességi övezetek határai (zónái). A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet mellékletében kerültek rögzítésre a veszélyességi zónák területére vonatkozó korlátozások.

 Küszöbérték alatti veszélyes üzem (Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján)

A tervben a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság adatszolgáltatása szerint kerültek feltüntetésre az alsó-küszöbérték alatti veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek területe, ahol a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége a vonatkozó jogszabály alapján meghatározható alsó küszöbértéket nem éri el. A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet tartalmazza a vonatkozó előírásokat.

 Budapesti Kutatóreaktor

A HUN-REN Energiatudományi Kutatóközpont által üzemeltetett Budapesti Kutatóreaktor (1121 Budapest, Konkoly-Thege Miklós út 29-33.) nukleáris biztonságának, fizikai védelmének és radioaktív anyag nyilvántartásának hatósági felügyeletét az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) látja el az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény értelmében. Szintén az OAH hatáskörébe tartozik a Budapesti Műszaki Egyetem oktatóreaktora. A reaktorok 30 km-es körzete felügyelt terület, amelyen az egyes feladatokat a nukleáris létesítmény és a radioaktívhulladék-tároló biztonsági övezetéről szóló 246/2011. (XI. 24.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) előírásai szabályozzák.

 Ásványi nyersanyag lelőhely

A Trtv.-ben meghatározott ásványi nyersanyagvagyon övezetébe a megállapított bányatelekkel lefedett, valamint bányatelekkel le nem fedett, az állam kizárólagos tulajdonát képező, az állami ásványi nyersanyag és geotermikus energiavagyon nyilvántartás szerint nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon területei találhatók. E területeken, a „településrendezési eszközökben" csak olyan általános használat, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el. A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet rendelkezése szerint az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a „településrendezési eszközökben" kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. A tervlap a megkutatott szilárd ásványi nyersanyag területek (lelőhelyek) elhelyezkedését mutatja az SZTFH bányafelügyeleti igazgatósága, az Országos Bányakapitányság által vezetett Állami Ásványvagyon Nyilvántartás adatai alapján.

4-44. táblázat: Ásványi nyersanyag lelőhelyek Budapest területén

Kerület	Ásványi nyersanyag előfordulás neve	Nyersanyag neve
II.	Tökhegy-I. 59330 hrsz.	falazó homokkő
II.	Tökhegy-II. 59174/17 hrsz.	falazó homokkő
III.	Solymári II. agyag	cserépagyag
III.	Csillaghegyi Téglagyár	blokktégla agyag
III.	Szentendrei Dunaág	folyami betonkavics
III., IV., XIII	Duna 1651-1657 fkm főág	folyami betonkavics
IV.	Duna 1659-1661 fkm főág	folyami betonkavics
X.	Kőbányai Téglagyár	blokktégla agyag
XV.	Rákospalota 88865/4 hrsz.	közlekedésépítési kavics
XVI.	Budapest XVI. ker. 1., Csobaj u. 21.	közlekedésépítési kavics
XVII.	Rákoshegy Gyolcsrét	tömör téglaagyag
XVII.	Rákosliget Micsurin 138525/10 hrsz.	közlekedésépítési kavics
XVII.	Orgovány 156744 hrsz.	közlekedésépítési kavics, közlekedésépítési homok
XVII.	Rákoscsaba 138659 és 138660 hrsz.	vakoló homok
XXI., XXII:	Duna 1635-1637 fkm főág	folyami betonkavics
XXII.	Duna 1629-1632 fkm főág	folyami betonkavics
XXIII.	Budapest XXIII. kerület I. kavics	közlekedésépítési kavics

 Bányatelek

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény határozza meg a bányatelek fogalmát, amely a föld felszínének és mélyének ásványi nyersanyag feltárása és kitermelése, továbbá szénhidrogén felszín alatti tárolása és földtani szerkezet hasznosítása céljára elhatárolt része.

A tervlap a hatályos bányatelkek elhelyezkedését mutatja a 2023.12.01-jei állapot szerint, az SZTFH bányafelügyeleti igazgatósága, az Országos Bányakapitányság által vezetett Bányászati Területek Nyilvántartásában található adatok alapján. Budapest közigazgatási területét a „Solymár II. – agyag" védnevű bányatelek érinti.

A bányaművelés felhagyásával elengedhetetlen e területeken a szakszerű rekultiváció végrehajtása, az feltétele a területek további hasznosításának.

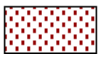
 Rendszeresen belvízjárta terület övezete

A Trtv.-ben megállapított rendszeresen belvízjárta terület övezetébe a síkvidéki vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb részei tartoznak, ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik.

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet alapján rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a „településrendezési eszközök" egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

Ezen területek esetében épületek, vagy föld alatti műtárgyak elhelyezése során kiemelt figyelmet kell fordítani a megfelelő talajvíz elleni szigetelésre. A belvíz okozta károk enyhítése, a kockázatok elkerülése érdekében gondoskodni kell a csapadékvíz megfelelő elvezetéséről, vagy szabályozott keretek közötti helyben tartásáról.

KORLÁTOZÁSSAL ÉRINTETT TERVI ELEMEK

 Potenciálisan talajszennyezett terület (Pest Vármegyei Kormányhivatal adatszolgáltatásának figyelembevételével)

Lehatárolásra kerültek – Pest Vármegyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatalának 2024. áprilisi adatszolgáltatásának felhasználásával – a valószínűsíthető és az ismert talaj- és talajvíz-szennyezettséggel érintett területek, a beavatkozás esetleges szükségességét felhívó céllal. Az adatszolgáltatás alapján folyamatban lévő kármentesítéssel (tényfeltárással, beavatkozással és kármentesítési monitoringgal) érintett ingatlanokon kívül ezek – a jelenlegi ismeretek alapján – a hagyományos nehézipar jelentősebb felhagyott, és működő területei, a korábban hulladéklerakóként szolgáló területek, valamint a vasúti területek, főként a rendező pályaudvarok térsége.

Célszerű vizsgálati, illetve beavatkozási helyszínek: a XXII. kerületben a volt Chinoin (ma Agro-Chemie) gyártelep és a Duna-telepi hulladéklerakó a lakóterület mellett; a XXI. kerületben a Csepel Művek területe; a XVIII. kerületben a Cséry-telep és depóniája; az Ócsai úti volt iparterület; a X. kerületi ipari zóna; valamint az I., IX., X., XI. és XIV. kerületek vasúti területei.

Amennyiben lezárt és folyamatban lévő kármentesítéssel nem érintett, potenciálisan talajszennyezett területeken fejlesztési, felújítási (rehabilitációs) vagy funkcióváltási igény felmerül, annak tervezésénél, az építési és bontási tevékenység megkezdése előtt a tényleges szennyezettséget feltáró állapotvizsgálatra van szükség. Amennyiben az állapotvizsgálat eredményei alapján a szennyezés bizonyítható, a területileg illetékes katasztrófavédelmi és környezetvédelmi hatóságok döntése alapján a terület kármentesítése válik szükségessé.

A kármentesítéssel kapcsolatos jogi felelősséget a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 101-102. §-a szabályozza.

Övezeti/építési övezeti besorolás tervezett változtatásánál vizsgálni kell, hogy a terület érintett-e egykori és folyamatban lévő kármentesítéssel. E területeken a kármentesítési eljárás során a „kármentesítési célállapot határérték" az eljáráskor aktuális területhasználat alapján kerül megállapításra, ezért övezeti besorolás tervezett változtatását megelőzően az adott terület szennyezettségi állapotát és az abból adódó kockázatokat aktualizálni kell. Az eredmények ismeretében dönthető el az övezeti besorolás módosítása és az azokkal kapcsolatos előírások. Az egyes övezetekben/építési övezetekben tervezett tevékenységeket az esetlegesen szükséges kármentesítésekkel összhangban kell végezni.

FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK

Az akcióterületek olyan fókuszterületek, amelyek időtávjai közép- és hosszú távban kerültek meghatározásra és komplexen szolgálják a Budapest stratégia célrendszerének megvalósítását (részletesen ☞ Alátámasztó munkarészben, a 2.3. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései fejezetben). Kötelező elemként a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás tervlapján kerültek rögzítésre.

4.7. Védelmi korlátozási területek

Az FTFT Fejlesztési tervlapja meghatározza többek között a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett műszaki infrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 3. melléklete alapján.

A Fejlesztési tervlap 7. Védelmi, korlátozási területek című M=1:35 000 méretarányú tervlapja meghatározza:

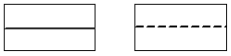
- a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett közlekedési infrastruktúra-elemek,
- a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett közműinfrastruktúra-elemek térbeli kialakításából adódó kötöttségeket.

4.7.1. Más jogszabállyal érvényesülő elemek

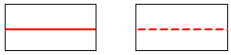
REPÜLŐTÉR VÉDELMI ZÓNÁJA

A légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 44. § (1) bekezdése a lehatárolt területen belül felhatalmazást ad épületek vagy egyéb létesítmények elhelyezésének korlátozására, ha azok a légiközlekedés biztonságát veszélyeztetik.
Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és a Budaörsi repülőtér esetében az üzemeltető által meghatározott adatszolgáltatás került figyelembevételre.

VASÚTVONALAK VÉDŐTÁVOLSÁGA

A településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (IX. 30.) Kormányrendelet 55. § (10) bekezdése meghatározza a vasútvonalak működése miatt a szomszédos területeken korlátozással érintett sáv szélességét.
Az országos törzshálózati vasúti pályák szélső vágányától számított 50 m, valamint egyéb környezeti hatásvizsgálathoz kötött vasúti üzemi létesítmény esetében 100 m távolságon belül építmény csak a vasúti üzemeltető és a közlekedési szakhatóság hozzájárulása szerint helyezhető el.

GYORSFORGALMI UTAK ÉS FŐÚTVONALAK KÜLTERÜLETI SZAKASZAINAK VÉDŐTÁVOLSÁGA

A közúti közlekedésről szóló 1988 évi I. törvény 42/A. § (1) bekezdése a közút forgalma miatt meghatározza a szomszédos területeken korlátozással érintett sáv szélességét.
Külterületen (lakott területen kívüli forgalomszabályozással rendelkező szakaszon) a közút tengelyétől számított 50-50 méteren, autópálya, autóút és főútvonal esetén 100-100 méteren belül építmény elhelyezéséhez, bővítéséhez, rendeltetésének megváltoztatásához, nyomvonal jellegű építmény elhelyezéséhez, bővítéséhez, kő, kavics, agyag, homok és egyéb ásványi nyersanyag kitermeléséhez, valamint a közút területének határától számított tíz méter távolságon belül fa ültetéséhez vagy kivágásához a közút kezelőjének hozzájárulása szükséges.

KÖZÚTI FORGALOMTÓL VÉDETT ÖVEZETEK ÖSSZEFÜGGŐ TERÜLETEI

Budapest főváros közigazgatási területén a járművel várakozás rendjének egységes kialakításáról, a várakozás díjáról és az üzemképtelen járművek tárolásának szabályozásáról szóló 30/2010. (VI. 4.) Főv. Kgy. rendelet a főváros tizenegy területén korlátozza a gépjármű forgalmat a természeti-, vagy az épített környezet értékeire való tekintettel. Az egyes helyszínekre számos, egzakt módon területileg nem ábrázolható kivétel is vonatkozik. Ezért a rendelet 3. melléklete mindig a rendeletben nevesített összefüggő területet tünteti fel, amelyet a rendeletben szereplő kivételek csökkentenek.

220 KV-OS TÁVVEZETÉK BIZTONSÁGI ÖVEZETE (MAVIR ZRT. ADATSZOLGÁLTATÁSA)

A villamosenergia-rendszer jelentős biztonsági övezettel rendelkező 220 kV-os feszültségszinten üzemelő elektromos távvezetékei, melyek a főváros területén több nyomvonalon fellelhetőek. Az alaphálózat Budapest térségében 400, illetve 220 kV-os feszültségszinten üzemel. A Göd–Albertirsa között létesült 400 kV-os távvezeték a XVII. kerület mellett az agglomerációs övezetben épült ki. A rendszer táppontjai Göd, Gyöngyös, Albertirsa, Százhalombatta. A táppontokból kiinduló 220 kV-os hálózat már a főváros külső területein is megjelenik, amely Zugló, Soroksár (Ócsa) és Albertfalva táppontokat látja el villamos energiával. A 220 kV-os rendszer fő betáplálási irányai: Százhalombatta–Ócsa (Soroksár), Százhalombatta–Ócsa (Zugló), Százhalombatta–Albertfalva és Gyöngyös–Zugló.

A 220 kV-os távvezetékek biztosítják egyrészt Zugló alállomás, másrészt Albertfalva alállomás betáplálását. Előbbi két alállomás a magyar villamosenergia-átviteli hálózat része, azok a MAVIR Zrt. tulajdonában és üzemeltetésében vannak. A távvezetékek biztonsági övezetének mértéke és a biztonsági övezetben tiltott tevékenységekre vonatkozó előírások jogszabályokban rögzítettek.

120 KV-OS TÁVVEZETÉK BIZTONSÁGI ÖVEZETE (MAVIR ZRT. ÉS ELMŰ HÁLÓZATI KFT. ADATSZOLGÁLTATÁSA)

A villamosenergia-rendszer jelentős biztonsági övezettel rendelkező 120 kV-os feszültségszinten üzemelő elektromos távvezetékei, melyek a főváros területén több nyomvonalon fellelhetőek.

A budapesti 120 kV/KöF alállomásokat, valamint a KöF kapcsoló-berendezéseket a Budapesti Elektromos Művek Nyrt. tulajdonolja és üzemelteti. A távvezetékek biztonsági övezetének mértéke és a biztonsági övezetben tiltott tevékenységekre vonatkozó előírások jogszabályokban rögzítettek.

NAGYNYOMÁSÚ GÁZVEZETÉKEK ÉS LÉTESÍTMÉNYEINEK BIZTONSÁGI ÖVEZETE (MVM FŐGÁZ FÖLDGÁZHÁLÓZATI KFT. ÉS FGSZ ZRT. ADATSZOLGÁLTATÁSA)

A földgáz szállító és elosztóvezetékek, az egyéb gáz- és gáztermék vezetékek, valamint a bányászati létesítmények, célvezetékek és mindezek környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítás biztosítására jogszabályok szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, mely a bányafelügyelet határozata alapján kerül bejegyzésre az ingatlanra. A biztonsági övezeten belül építési tilalom van. Legjelentősebb kapcsolódó létesítmények a gázátadó és nyomásszabályzó állomások, fáklyázók területei.

220 KV-OS ÁTVITELI HÁLÓZATI TÁVVEZETÉK (2018. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNY ALAPJÁN E-TÉR TÁRADATSZOLGÁLTATÁS)

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 4/8. melléklete alapján elrendelt tervezett átviteli hálózati nyomvonal.

NAGYNYOMÁSÚ FÖLDGÁZ SZÁLLÍTÓVEZETÉK (2018. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNY ALAPJÁN E-TÉR TÁRADATSZOLGÁLTATÁS)

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 4/9. melléklete alapján elrendelt tervezett nagynyomású földgáz szállítóvezeték nyomvonala.

TERMÉKVEZETÉK BIZTONSÁGI ÖVEZETE (MOL NYRT. ADATSZOLGÁLTATÁSA)

A szénhidrogén szállítóvezetékek, az egyéb gáz és gáztermék vezetékek, valamint a bányászati létesítmények, célvezetékek és mindezek környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítás biztosítására biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, mely a bányafelügyelet határozata alapján kerül bejegyzésre az ingatlanra.

A biztonsági övezeten belül építési tilalom van. Legjelentősebb kapcsolódó létesítmény a szakaszoló állomás, gázátadó, fáklya.

KŐOLAJVEZETÉK BIZTONSÁGI ÖVEZETE (MOL NYRT. ADATSZOLGÁLTATÁSA)

A kőolajvezetékek környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítás biztosítására biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, mely a bányafelügyelet határozata alapján kerül bejegyzésre az ingatlanra. A biztonsági övezeten belül építési tilalom van.

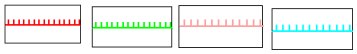
ORSZÁGOS MIKROHULLÁMÚ KÖZPONT VÉDŐTÁVOLSÁGA (ANTENNA HUNGÁRIA ZRT. ADATSZOLGÁLTATÁSA)

A Széchenyi-hegyen elhelyezkedő 192 méter magas mikrohullámú központ 500 méteres védőtávolsággal rendelkezik.

ZAJVÉDELMI HATÁSTERÜLET (FGSZ ZRT. ADATSZOLGÁLTATÁSA)

Zajterhelés szempontjából a 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet 5. §-a alapján a Hárshegy, Solymárvölgy, Rákospalota, Kőbánya gázátadó állomások zajvédelmi hatásterülete zajkibocsátási méréssel és számítással igazoltan meghatározott, a Gyál, Csepel 1-2, Budatétény, Budaörs, Ikarusz gázátadó állomások esetében a vélelmezett zajvédelmi hatásterület min. 100 méter a zajforrást magába foglaló telekingatlan határától.

VÍZBÁZIS BELSŐ / KÜLSŐ / HIDROGEOLÓGIAI A / HIDROGEOLÓGIAI B VÉDŐÖVEZETE

A főváros területén lévő üzemelő és tartalék víztermelő kutak, valamint egyéb vízbázisok engedélyben meghatározott védőövezetei. Az övezetek meghatározása és az azokon végezhető tevékenység korlátozásairól a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet rendelkezik.

NAGYVÍZI MEDER ÖVEZETE

A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. Az övezeten belül található területek hasznosítása, illetve építési tevékenység csak a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendeletben megfogalmazottak betartása mellett lehetséges.

4.7.2. Tervi elemek

GYORSVASÚTI VONAL TÉRSZÍN ALATTI SZAKASZÁNAK VÉDELMI ZÓNÁJA

A Fővárosi Tanács Városrendezési és Építészeti Főosztályának 1974 évi határozata – Építési korlátozás a metró védelmi zónája által érintett ingatlanokra – meghatározza a metróvonalak kapcsán azt a térszíni zónát, melyben a földalatti építmények biztonsága érdekében építési korlátozás előírása szükséges.

A metró védelmi zónáján belül az altalaj terhelési viszonyait megváltoztató építkezés csak akkor engedélyezhető, ha a tervezett létesítmény miatt a metró műtárgyaira átadódó legnagyobb terhelés a meghatározott előírások szerint elvégzett számítások eredményeképpen a fennálló geológiai nyomás 3%-ánál kisebb, illetőleg ennél nagyobb érték esetén szakvélemény bizonyítja az építkezés engedélyezhetőségét.
A metró védelmi zónáján belül csak olyan fúrás végezhető, amely a metró műtárgyát – bármely irányból – legfeljebb 1 m-re közelíti meg.

GYORSVASÚTI VONAL FELSZÍNI SZAKASZÁNAK VÉDŐTÁVOLSÁGA

A HÉV és metró vonalak felszíni szakaszain zajló vonatforgalom miatt a pályával szomszédos területek beépítése kapcsán általánosan, az üzemeltetőnek a HÉV vonalakra vonatkozó Pályaépítési és fenntartási műszaki adatok, előírások tárgyú belső utasításában megfogalmazott 12-12 m-es minimális védőtávolság betartása indokolt.

TÁVHŐ KOOPERÁCIÓS GERINCVEZETÉK

A főváros területén elhelyezkedő független távhőkörzetek összekapcsolására hivatott távfűtővezeték tervezett nyomvonala.

FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK

Az akcióterületek olyan fókuszterületek, amelyek időtávjai közép- és hosszú távban kerültek meghatározásra és komplexen szolgálják a Budapest stratégia célrendszerének megvalósítását (részletesen ☞ Alátámasztó munkarészben, a 2.3. Az akcióterületek és a fejlesztési célok összefüggései fejezetben). Kötelező elemként a Fejlesztési tervlap 1. Területfelhasználás című tervlapján kerültek rögzítésre.

4.7.3. Tájékoztató elemek

HAJÓZÁSBIZTONSÁGI SZEMPONTBÓL A TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ PARTSZAKASZOKON A KIKÖTŐI PARTHASZNÁLAT TILTOTT

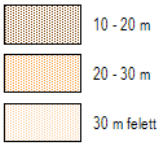
A víziközlekedés rendjéről szóló 57/2011 (XI. 22.) NFM rendelet 1. sz. mellékletét képező Hajózási szabályzat 7. fejezetében meghatározott esetekben a veszteglés nem megengedett. Ezek közül az állandónak tekinthető hidak, nagyfeszültségű villamosvezetékek, mellékvíziutak, kikötő be- kijáratok, zsilipek környezete tájékoztató elemként jelenik meg, amellyel összhangban az épített környezettel összefüggő kikötői célú parthasználat tiltása indokolt a Duna-partokat érintő helyi építési szabályzatokban.

ELSŐRENDŰ ÁRVÍZVÉDELMI FŐVÉDVONAL

Fővédelmi művé nyilvánított árvízvédelmi védvonal, továbbá a folyó nyílt árterében fekvő terület árvízmentesítését szolgáló körtöltés. Az elsődleges árvízi védekezés nyomvonala, mely kiépítettségét tekintve lehet magaspart, töltés vagy partfal.

MÁSODRENDŰ ÁRVÍZVÉDELMI VÉDVONAL

Mindazon árvízvédelmi művek összessége, melyek kialakításuk, helyzetük vagy jelentős magassághiányuk miatt nem sorolhatóak az elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalak közé. Mentesített területen létesített, jogszabályokkal másodrendűvé nyilvánított, lokalizációs szerepet ellátó árvízvédelmi mű. Ide tartoznak a másodrendű árvízvédelmi művé nyilvánított árvízvédelmi védvonalak, az árvízvédelmi lokalizációs vonal, a szükségtározó töltései, illetve az elsőrendű fővédelmi mű mögött fekvő körtöltés.

MIKROHULLÁMÚ ÖSSZEKÖTTETÉSEK (ANTENNA HUNGÁRIA ZRT. ADATSZOLGÁLTATÁSA)

Nagyfrekvenciás pont-pont összeköttetések, antennáik számára fontos az optikai rálátás biztosítása, így az érintett területek esetében építési magassági korlátozás veendő figyelembe. A 7. Védelmek, korlátozások című tervlapon a korlátozások mértékére három kategória került meghatározásra: 10–20 m közötti, 20–30 m közötti és 30 m feletti. Az Országos Mikrohullámú Központ (OMK) esetében figyelembe veendő irányok: OMK–Gödöllő és OMK–Tatabánya.

4-45. táblázat: Magassági korlátozások (Antenna Hungária Zrt.)

S.sz.	Végpont A	EOVX	EOVY	Irányszög (fok)	Végpont B	EOVX	EOVY	Sávszélesség (m)
1	OMK	644857	238660	62	Gödöllő	672621	253509	± 40
2	OMK	644857	238660	274	Tatabánya	604277	241675	± 35

OMK - Gödöllő =± 40 m (80 m)

Magassági építéskorlátozási alapadatok

Távolság OMK-tól (km)	Építmény legmagasabb pontja (m)
0-0,50	20
0,50-0,75	40
0,75-0,85	60
0,85-1,10	85
1,10-1,30	95
1,30-1,50	130
1,50-2.00	150
2,00-19,00	150
19,00-19.50	150
19,50-20,00	140
20,00-20,50	110
20,50-21,70	90
21,70-22.30	100
22,30-23,00	110
23,00-23,20	100
23,20-23,40	90
23,40-23,60	60
23,60-24,30	50
24,30-24,80	55
24,80-25.50	60
25,50-25,90	70
25,90-26,40	80
26,40-27,40	90
27,40-27,60	80
27,60-28,10	70
28,10-29.50	75
29,50-30,70	70
30,70-31,10	65
31,10-31,20	40
31,20-31.48	15

méternél magasabb építmény létesítéséhez **tervezői egyeztetés szükséges!**

OMK - Tatabánya =± 35 m (70 m)

Magassági építéskorlátozási alapadatok

Távolság OMK-tól (km)	Építmény legmagasabb pontja (m)
0-0,25	25
0,25-0,50	35
0,50-1,00	50
1,00-1,12	60
1,12-1,26	80
1,26-1,40	10
1,40-1,64	120
1,64-2,70	130
2,70-37,75	130
37,75-37,86	130
37,86-38,00	100
38,00-38,12	7
38,12-38,24	50
38,24-38,36	35
38,36-38,50	25
38,50-38,60	20
38,60-38,74	15

méternél magasabb építmény létesítéséhez **tervezői egyeztetés szükséges!**

4.7.4. Honvédelmi és katonai célú területek, valamint azok védőtávolságai és korlátai

HONVÉDELMI ÉS KATONAI CÉLÚ TERÜLET

A honvédelmi és katonai célú területek határa (mint a település szerkezetét meghatározó, védelemmel és korlátozással érintett területek határát) a Honvédelmi Minisztérium 2024.04.03.-i adatszolgáltatása alapján került kijelölésre.

A településrendezési tervben (TÉKA 55. § (2) bekezdése szerint) kijelölt és lehatárolt honvédelmi és katonai célú terület övezetébe sorolt terület kijelölésének módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges.

HONVÉDELMI ÉS KATONAI CÉLÚ ÉPÍTMÉNY MŰKÖDÉSI ÉS VÉDŐTERÜLETE

A jogintézmények kiszámíthatóságát biztosítva a TÉKA 55. § (2) bekezdését figyelembe véve – a településtervben szükséges a honvédelmi érdeket (nemzeti érdeket) szolgáló területek korlátozásmentes működését szolgáló védőterületek kijelölése. A településrendezési terv készítése vagy módosítása során a honvédelmi és katonai célú építmények működési és védőterületét a honvédelemért felelős miniszter adatszolgáltatása alapján kell kijelölni.

Fentiek alapján a Fejlesztési tervlap 7. Védelmi-korlátozási területek című tervlapján a honvédelmi és katonai célú objektumok korlátozásmentes működéséhez és a környező nem katonai területeken folytatott tevékenységek és területhasználatok biztosítása érdekében a Honvédelmi Minisztérium 2024.04.03.-i adatszolgáltatása alapján feltüntetésre kerültek az 500, 1.000, 1.5000 és 2.000 méteres védőterületek.

Honvédelmi és katonai célú építmény működési és védőterületei 100, 500, 1000, 1500 és 2000 méteres védőterület területhasználat biztosítása érdekében (Honvédelmi Minisztérium 2024.04.03.-i adatszolgáltatása)

Honvédelmi és katonai célú építmény működési és védőterülete, ahol a 3 méter legmagasabb ponttól magasabb építmény esetén honvédelmi érdek vizsgálandó (Honvédelmi Minisztérium 2024.04.03.-i adatszolgáltatása)

A védőterületen, illetve vizsgálandó magasságon belüli építési engedélyhez kötött építési tevékenységet folytatni akkor lehet, ha igazolható, hogy a tervezett építmény építése, használata a honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági építmények működését, rendeltetésszerű használatát nem akadályozza, nem korlátozza.

5. Monitoring

5.1. Adatok, indikátorok

A monitoring a releváns, könnyen ellenőrizhető adatok folyamatos figyelése, értékelése, amellyel követhető a Stratégia végrehajtásának eredményessége. A monitoring-visszajelzések alapján változtathatók, javíthatók a fejlesztésekre vonatkozó döntések. Jelenleg mind a smart city témakörhöz kapcsolódóan, mind az Európai Unió 2021-2027-es forrásfelhasználásának és azok hatásainak nyomon követésére, számos adatkészlet formálódik.

A monitoring rendszerbe beválasztott adatoknál fontos szempont volt, hogy azok hozzáférhetőek, megbízhatóak és kis költség mellett elérhetőek legyenek. Ezért az egyéb stratégiai és monitoring folyamatokhoz (Budapest Környezeti Állapotértékelése és a 2023-ban elfogadott Budapesti Mobilitási Terv és annak monitoring és értékelési rendszere) kapcsolódó, rendszeresen vizsgált adatok adják a monitoring rendszer vázát, amelyhez kialakult adatbekérési eljárások (belső hatáskörben, a fővárosi cégek, intézmények és hivatal körében), mérések (pl. OMSZ által szolgáltatott adatok, mint külső adat, vagy az Egységes Forgalmi Modellhez készített belső adatfelvétel a modal split kiszámításához) és felmérések (pl. zajszint és városi hősziget jelenség mérése és értékelése) tartoznak. Amennyiben a felsoroltak értékelése egyértelmű eredményhez nem vezet, úgy további adatokat, indikátorokat kell meghatározni, bevezetni és vizsgálni.

A felhasznált adatok további legfontosabb forrásai

- A nyilvánosan elérhető statisztikai adatok közül a városjelentés döntően a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Területi Információs Rendszer (TeIR), valamint az Eurostat adataira támaszkodik. A vizsgálati évre vonatkozó jelentés elkészítésének ütemezését elsősorban ezeknek az adatoknak az elérhetősége határozza meg. A KSH adatköreinek többsége a tárgyévet követő év második felében kerül publikálásra, az Eurostat és egyes gazdasági adatok (pl. GDP) a tárgyévet megelőző évre, az elemzés készítésének évében csak előzetes adatként érhetők el. Itt kell megjegyezni, hogy egyes adatkörök a KSH-n keresztül egyedi adatkérés keretében kerülnek összeállításra, továbbá a központi módszertani és publikálásra vonatkozó változások miatt egyes adatkörök felülvizsgálatára, módosítására is sor kerülhet. Ezek a változások a következő évek városjelentéseiben is meg fognak jelenni, külön kiemelve, ha a korábbi évekkel való összehasonlíthatóságot is befolyásolja az új módszertan. A mellékletben a komplex mutatók helyett az egyes összetevők nyers idősorai vagy fajlagos – például népességszámra vetített – adatai találhatók a háttéradatok között, mely módszer támogatja az elemzést, és az ok-okozati összefüggések megértését. Az Eurostat adatai Budapest helyzetének értékelését nemzetközi vonatkozásban segíti. Budapest eredményei elsősorban Bécs és Prága adataival kerülnek összevetésre.
- Szintén a nemzetközi összehasonlítást támogatják a különböző nemzetközi szakmai szervezetek és elemző központok által ingyenesen hozzáférhető indexek, rangsorok, komplex mutatók. Komplex mutatókat és rendszeres felmérés alapján készülő értékeléseket az Európai Unió is közread, a nemzetközi összehasonlítás ebben az esetben is megtörténik a legutóbbi elérhető adatok alapján. Vannak olyan tématerületek, ahol csak országos (DESI, azaz a digitális gazdaság és társadalom index) vagy regionális (pl. Regionális Versenyképességi Index) mutatók állnak rendelkezésre.
- A fővárosi adatok forrását a Fővárosi Önkormányzat Közgyűlésének előterjesztései és határozatai, a fővárosi érdekeltségű vállalatok és intézmények jóváhagyott éves beszámolói, a honlapokon elérhető információk, illetve éves adatbekérés során gyűjtött adatok adják.
- A környezeti állapotértékeléshez és fenntartható mobilitási tervhez kapcsolódó primer adatfelvételeken túl háromévenként egy lakosság összetételére nézve reprezentatív, 1000 fős mintán készülő közvélemény-kutatás készül forrás rendelkezésre állása

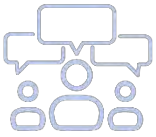
Nyilvánosan elérhető statisztikai adatok

Nemzetközi indexek, összehasonlító adatok

Fővárosi működési adatok

Közvélemény-kutatás

esetében. Ennek keretében értékeli a városjelentés a lakosság fővárosi szolgáltatásokkal való elégedettségét, a városi életminőség megítélését, valamint egy-egy, más forrásból nehezen követhető területhez is felvesz az értékeléshez adatokat (saját egészségi állapot megítélése, költözési szándék, külföldiek befogadása, ügyintézési szokások és elégedettség).

- Egyéb külső kutatások, értékelések, a hazai gazdasági, társadalmi és területi elemzési munkák és publikusan megjelenő adatok is hozzájárulnak ahhoz, hogy teljesebb képet kaphassunk a fővárosi folyamatokról. Ezek egy része beépült a monitoring rendszerbe (pl. a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont „Közoktatás indikátorrendszere" című éves kiadványában megjelenő adatok), míg más részük, alkalmi megjelenésük kapcsán a tárgyévi szöveges értékelést egészíti ki.

Kutatások, szakmai publikációk

A városjelentés esetében is a folyamatos fejlesztés a cél, jobb minőségű, a célok elérését jobban mérő adatokkal, a hiányzó indikátorok pótlásával és a városjelentéshez kapcsolódó adatállomány online elérhetőségének biztosításával.

A következő évek feladata a monitoring rendszer beépítése a Fővárosi Önkormányzat adatkormányzási rendszerébe, amely a belső egységes, standardok mentén történő adatszolgáltatást, az adatok tárolását, megjelenítését és az adatfelhasználási jogosultsági hozzáféréseket is integrálja majd. A fejlesztés irányai: vizualizálás (térképek, diagramok), a kereshető, szűrhető és összehasonlíthatóságot támogató funkciók és az egyszerű kimutatáskészítés lehetőségének biztosítása.

Szintén feladat a Budapest területén egyéb érdekeltek által megvalósított fejlesztések, projektek adatbázisának kialakítása (ingatlanfejlesztések, kormányzati fejlesztések stb.) és felhasználása az értékelés során, valamint tervezés-támogató adatbázisként.

5.2. Értékelés, jelentés

A Stratégiában kitűzött célok megvalósulását, a beavatkozások eredményességét, közvetlen és közvetett hatásait csak hosszabb távon lehet reálisan értékelni. A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet rendelkezése szerint a településtervet az önkormányzat legalább hétévente felülvizsgálja és dönt ezek alapján a felülvizsgálatról. Ez középtáv félidején esedékes értékelés egy nagyobb léptékű áttekintést is jelent a célok teljesüléséről, a belső és külső fejlesztési környezetben bekövetkezett változásokkal együtt vizsgálva azt.

A Fővárosi Önkormányzat a Stratégiával összefüggésben – az Otthon Budapesten integrált településfejlesztési stratégia kapcsán megkezdett gyakorlat szerint – ettől nagyobb gyakoriságú nyomon követési eljárást kíván bevezetni, éves szinten összegezve a változásokat.

ÉVES VÁROSJELENTÉS

Átfogó jellegénél fogva, a városjelentés nem helyettesíti az egyes szakterületek esetében szükséges részletesebb adatelemzést és értékelést, hosszabb távon viszont cél, hogy az egyes területek stratégiai tervezésénél használt új kulcsindikátorok beépüljenek a monitoring rendszerbe. Nem helyettesíti azokat az elemzéseket sem, amelyeknél időben sokkal gyakoribb – sokszor folyamatos – nyomon követésre és specifikusabb adatokra van szükség az adatalapú döntések meghozatalához.

A településterv a hosszú- és középtávú célok esetében indikátorokat és célértékeket tartalmaz (elsősorban hatás- és eredményindikátorok), csakúgy, mint a Cselekvési Program esetében (intézkedésekhez tartozó kulcsindikátorok a Fővárosi Önkormányzat beavatkozásaival érintett területeken). A Városjelentés mindhárom szinten értékeli az indikátorokhoz tartozó értékek változását, és részletesen foglalkozik a középtávú célok megvalósításával. Azaz nemcsak a kulcsindikátorokhoz tartozó adatokat értékeli, hanem ennek hátterét is vizsgálja, illetve általános képet ad az adatok alapján a mindenkori fővárosi helyzetről (magyarázó és részindikátorok felhasználásával). Az értékelésben megjelenik a fejlesztési környezetben történő változások bemutatása is (jogszabályok változása; finanszírozási lehetőségek; egyéb a fejlesztések elhalasztását vagy tartalmának csökkentését előidéző okok), melyek segíthetik, vagy hátráltathatják is az előrehaladást. A középtávú célok tekintetében, példa-jelleggel, a városjelentés kitér az egyéb szereplők által megvalósított beavatkozásokra, kezdeményezésekre is. Az egyes intézkedésekhez kapcsolódva a Városjelentés melléklete részletesen bemutatja az összes indikátort, azok rövid leírását, forrását, a bázis- és céladatok mellett a legutolsó három év elérhető adataival, valamint részletesen is tartalmazza intézkedésenként Fővárosi Önkormányzat hatáskörében (intézményeivel és tulajdonával érintett gazdasági társaságaival együtt) megvalósított beavatkozásokat, számszerűsíthető kimeneti adatokkal.

Éves városjelentés:
A nyilvános felületeken keresztül elérhető, Budapest gazdaságát, társadalmát és környezeti állapotát leíró statisztikai mutatók, nemzetközi indexek és nemzetközi nagyvárosi adatok feldolgozása, összehasonlító értékelése éves városjelentések keretében. Ezek a jelentések felhasználhatók az országos szak- és területi politikákban történő érdekérvényesítésnél és a városkommunikációban.

5.3. Szervezeti háttér, folyamat, kommunikáció

Tekintettel a Fővárosi Önkormányzat előtt álló gazdálkodási, projektfinanszírozási kihívásokra egy rendszeres belső egyeztető fórum felállítására van szükség, amely egyben a monitoring funkciókat is támogatja: értékeli a Stratégia előrehaladását, a résztvevők ismertetik a szervezeti egységhez kapcsolódó tervezett, folyamatban lévő és megvalósított projekteket, a Stratégia végrehajtását befolyásoló külső változó körülményeket (szakpolitikai, jogszabályi, finanszírozási változások). A részvételi, partnerségi szemléletet a monitoring folyamatban is érvényesíteni kell. Az elkészült monitoring jelentéseket a Társadalmi Együttműködési Osztály közreműködésével a civil rendelet keretében felállított munkacsoportok, továbbá az egyéb egyeztetési platformok (pl. Fővárosi Érdekegyeztető Tanács) véleményezik, egészítik ki. A különböző platformokon lehetőség van a változások, trendek, jövőbeli kihívások közös értékelésére.

Adatok megosztása, nyílt adatkörök bővítése

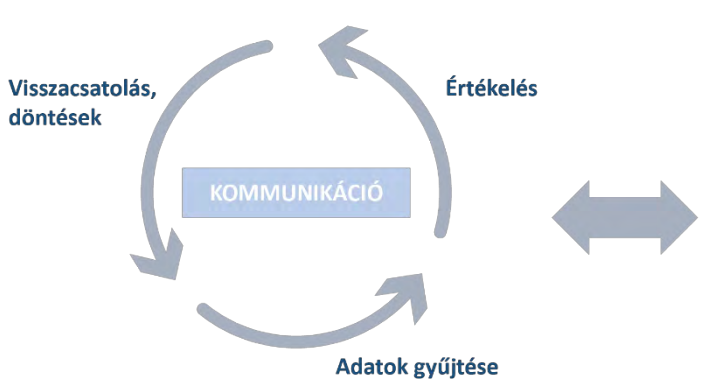
Az éves városjelentések elkészítését a Főpolgármesteri Hivatalon belül a Várostervezési Főosztály koordinálja szakmai oldalról, az elkészítésében a Főpolgármesteri Hivatal főosztályai, az intézmények, illetve a Fővárosi Önkormányzat tulajdonával érintett társaságok együttműködnek az adatszolgáltatásban.

Térinformatika, adatvizualizáció

Biztosítani kell a monitoring rendszer (adatok, módszertan, értékelő jelentések, folyamat) átláthatóságát. A közlés módja azonban az érintettség és a célcsoportok sajátosságai alapján változó, itt a közérthető szövegezés és a vizualizáció eszközeinek használata javasolt.

A STRATÉGIA KORRIGÁLÁSA, AKTUALIZÁLÁSA A MONITORING ÉS A VÁLTOZÓ HELYZET ELEMZÉSE ALAPJÁN

Belső egyeztetési fórumok

Egyeztetés fő témái:

- Stratégia előrehaladásának értékelése
- tervezett, folyamatban lévő, megvalósított projektek
- külső körülmények (szakpolitika, jogszabályi, finanszírozási lényeges változások)

Külső egyeztetési fórumok

Egyeztetés fő témái:

- Stratégia előrehaladásának véleményezése
- tématerületet érintető szakpolitikai, jogszabályi, finanszírozási változások
- vélemények, javaslatok befogadása
- civil munkacsoportok eredményei a stratégia szempontjából (kezdeményezések, javaslatok stb.)

VÁROSBÓL OTTHON

BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSTERVE

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

IV. KÖTET: FEJLESZTÉSI TERVLAPOK

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet
véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Fővárosi településterv

4. Fejlesztési tervlap

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS ÁTTEKINTŐ TÉRKÉP

ÁLTALÁNOS HASZNÁLATOK

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

LAKÓTERÜLETEK

- Lk-5 Nagyvárosias magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvarra beépítésű lakóterület
- Lk-4 Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, kevésbé beépítésű lakóterület
- Lk-3 Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület
- Lk-M Nagyvárosias településközi lakóterület
- Lk-T Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület
- Lk-2 Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület
- Lk-T Kisvárosias, településközi lakóterület
- Lke-1 Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület
- Lke-2 Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület
- Lke-3 Kertvárosias, szőlőtelkiklímány, hegyoldalas lakóterület

VEGYES TERÜLETEK

- VT-C Városközponti terület
- VT-M Településközponti terület
- VT-H Kisvárosi jellemzőjű helyi központi terület
- VV-1 Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület
- VV-2 Intézményi, jellemzően szabadonállású jellegű terület
- VT-3 Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület

GAZDASÁGI TERÜLETEK

- Gksz Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület
- G-K Általános gazdasági terület
- G-Ip Ipari gazdasági terület
- G-Ipm Egyéb ipari gazdasági terület

ÜDÜLŐTERÜLETEK

- Üh Hétvégi házas üdülőterület

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

- K-Rac Rendezőpályaudvari terület
- K-Log Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület
- K-Vás Vásár, kiállítás és kongresszusi terület
- K-Old Oktatási központok területe
- K-Eü Egészségügyi ápolást elhelyezésére szolgáló terület
- K-Sp Nagykiterjedésű sportolási célú terület
- K-Rekr Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület
- K-Csa Állat-, és növénykerti területek
- K-Hon Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület
- K-Hull Hulladékkezelő-, ártalmi területek
- K-Szh Szennyvízkezelési területek
- K-Viz Vízkezelési terület
- K-Kö Közlekedéshez kapcsolódó ápolást elhelyezésére szolgáló terület
- K-Kül Kitelő területe
- K-Kül Egyéb területe
- K-Kül Mezőgazdasági üzemi terület

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

KÖZLEKEDÉSI ÉS KÖZMŰELHELYEZÉSI TERÜLETEK

- KÖz Közút közlekedési területi (KÖz)
- KÖz-P Egyéb közforgalmú közlekedési terület
- KÖz-V Egyéb vízi közlekedési terület
- KÖz-L Egyéb légi közlekedési terület
- Kü-Ell Közműelhelyezési terület

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK

- Vf Folyóvizek medre és partja
- Vá Állóvizek medre és partja
- Vü Vízkezelésihez tartozók

ZÖLDTERÜLETEK

- Kp Városi park
- Ks Közpark, közkert

ERDŐTERÜLETEK

- E-Vk Védőerdő
- E-Vt Védett erdő
- Ee-É Egyéb természetvédelmi erdő
- E-Hk Egyéb, honvédelmi rendeltetésű erdő
- E-Vv Egyéb, vízgazdálkodási rendeltetésű erdő
- E-r Rekreációs célú erdőterület

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

- Má Általános mezőgazdasági terület
- Mk Kertes mezőgazdasági terület
- Mt Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület

TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK

- TT Természetközeli terület

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

- Tv-É Természetvédelmi célú, jelentős zöldfelületű terület
- Tv-K Természetvédelmi célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület
- Tö-Ö Ökológiai bemutató terület
- Tö-K Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület
- Tö-T Természeti terület
- Mü-É Művelődési energiatermések hasznosításának célja szolgáló terület
- Mü-Hon Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület
- Kö-Vhz Vízkezelési terület

TERÜLETHASZNÁLAT EGYÉB ÁBRÁZOLÁSA

- X-Y/Z Vegyesen alkalmazható területhasználat
- X/Y-Z Kétszintű területhasználat (a meghatározó területhasználat szükség szerinti kiváltható)

EGYÉB SZERKEZETI ELEMEK

- Közigazgatási alközpontok
- Térségi tömegközlekedési vonalas elemek
- Közlekedési csomópontok
- Jelentős városi közlekedési létesítmények
- Közlekedési célú zöldterületek
- Közlekedési célú közterületek
- Közlekedési célú közterületek
- Közlekedési célú köz

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

JELMAGYARÁZAT

ÁLTALÁNOS HASZNÁLATOK

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

LAKÓTERÜLETEK

- Ln-1 Nagyvárosias magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterület
- Ln-2 Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterület
- Ln-3 Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület
- Ln-T Nagyvárosias telepszerű lakóterület
- Lk-1 Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület
- Lk-2 Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület
- Lk-T Kisvárosias, telepszerű lakóterület
- Lke-1 Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület
- Lke-2 Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület
- Lke-3 Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület

VEGYES TERÜLETEK

- Vt-V Városközpont terület
- Vt-M Mellékközpont terület
- Vt-H Kiemelt jelentőségű helyi központ terület
- Vi-1 Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület
- Vi-2 Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület
- Vi-3 Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület

GAZDASÁGI TERÜLETEK

- Gksz Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület
- Gá Általános gazdasági terület
- Gip Ipari gazdasági terület
- Gipe Egyéb ipari gazdasági terület

ÜDÜLŐTERÜLETEK

- Üh Hétvégi házas üdülőterület

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

- K-Ker Bevásárlóközpont területe
- K-Log Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület
- K-Vás Vásár, kiállítás és kongresszus területe
- K-Okt Oktatási központok területe
- K-Eü Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület
- K-Sp Nagykiterjedésű sportolási célú terület
- K-Rek Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület
- K-ÁNK Állat-, és növénykert területe
- K-Hon Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület
- K-Hulla Hulladékkezelő, -lerakó területe
- K-SZ Szennyvízkezelés területe
- K-Vke Vízkezelési területe
- K-Közl-E Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület
- K-Közl-K Kikötő területe
- K-Közl-R Repülőtér területe
- K-Mü Mezőgazdasági üzemi terület

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

KÖZLEKEDÉSI ÉS KÖZMŰELHELYEZÉSI TERÜLETEK

- Közúti közlekedési terület (KÖu)
- KÖe-K Egyéb kötöttpályás közlekedési terület
- KÖe-V Egyéb vízi közlekedési terület
- KÖe-L Egyéb légi közlekedési terület
- Közm Közműelhelyezési terület

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK

- Vf Folyóvizek medre és partja
- Vá Állóvizek medre és partja
- Vb Vízbeszerzési területek

ZÖLDTERÜLETEK

- Zv Városi park
- Zk Közpark, közkert

ERDŐTERÜLETEK

- Ev-1 Védőerdő
- Ev-2 Védett erdő
- Ee-E Egyéb feladatokat szolgáló erdő
- Ee-Hon Egyéb, honvédelmi rendeltetésű erdő
- Ee-Vg Egyéb, vízgazdálkodási rendeltetésű erdő
- Er Rekreációs célú erdőterület

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

- Má Általános mezőgazdasági terület
- Mk Kertes mezőgazdasági terület
- Mt Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület

TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK

- Tk Természetközeli terület

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

- Kb-Rek-1 Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület
- Kb-Rek-2 Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület
- Kb-Rég Régészeti bemutató terület
- Kb-Ez Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület
- Kb-T Temető területe
- Kb-Kl Megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület
- Kb-Hon Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület
- Kb-Vke Vízkezelési terület

TERÜLETHASZNÁLAT EGYÉB ÁBRÁZOLÁSA

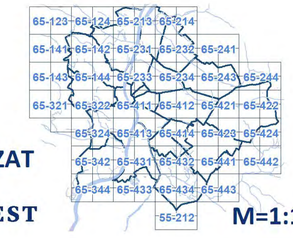
- X-Y/Z Vegyesen alkalmazható területhasználat
- X:Y/Z Kétszintű területhasználat (a meghatározó területhasználat szélesebb sávban sraffozott)

EGYÉB SZERKEZETI ELEMEK

- Középtávú akcióterület
- Hosszú távú akcióterület
- XXII/1 Akcióterület azonosítója
- Jelentős változással érintett terület
- Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület
- IV. - 1 Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület azonosítója
- Tervezett erdőterületek és zöldterületek
- (Gksz) Átmeneti hasznosítás biztosítása
- 2v min. Helyi építési szabályzatban figyelembe veendő általános használatok aránya
- (Gá) Terepszint alatti általános használat
- Új lakó rendeltetés kizárása környezeti terhelés alapján
- A zöldfelületi rendszer részét képező városi terek a belső zónában
- Szerkezeti jelentőségű zöldfelületi kapcsolat
- Jelentős kondicionáló közterületi zöldfelület
- Meghatározó zöldfelületi kapcsolat a Duna telkén
- Közlekedési infrastruktúra (közút/vasút) számára irányadó területbiztosítás
- Távlati közúti fejlesztés közelítő nyomvonala felszínen, vagy alternatív nyomvonal
- Távlati közúti fejlesztés közelítő nyomvonala alagútban, vagy alternatív nyomvonal
- Távlati kötöttpályás fejlesztés közelítő nyomvonala felszínen
- Távlati kötöttpályás fejlesztés közelítő nyomvonala alagútban
- Meglévő gyorsvasúti vonal
- Tervezett gyorsvasúti vonal
- Meglévő közúti vagy vasúti alagút
- Tervezett közúti vagy vasúti alagút
- Meglévő közúti / kerékpáros - gyalogos Duna-híd
- Tervezett közúti / kerékpáros - gyalogos Duna-híd
- Meglévő vasúti Duna-híd
- Meglévő különszintű közúti - vasúti keresztezés
- Tervezett különszintű közúti - vasúti keresztezés
- Meglévő közösségi közlekedési járműtelep
- Tervezett közösségi közlekedési járműtelep
- Meglévő vasúti személypályaudvar
- Meglévő vasúti teherpályaudvar
- Meglévő távolsági, helyközi autóbusz-pályaudvar
- Tervezett távolsági, helyközi autóbusz-pályaudvar
- Meglévő helyi autóbusz-pályaudvar
- Tervezett helyi autóbusz-pályaudvar
- Meglévő nemzetközi kereskedelmi repülőtér
- Meglévő egyéb kereskedelmi repülőtér
- Meglévő országos jelentőségű kikötő (teherkikötő)

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Belterületi határvonal
- Telekhatár

BUDAPEST

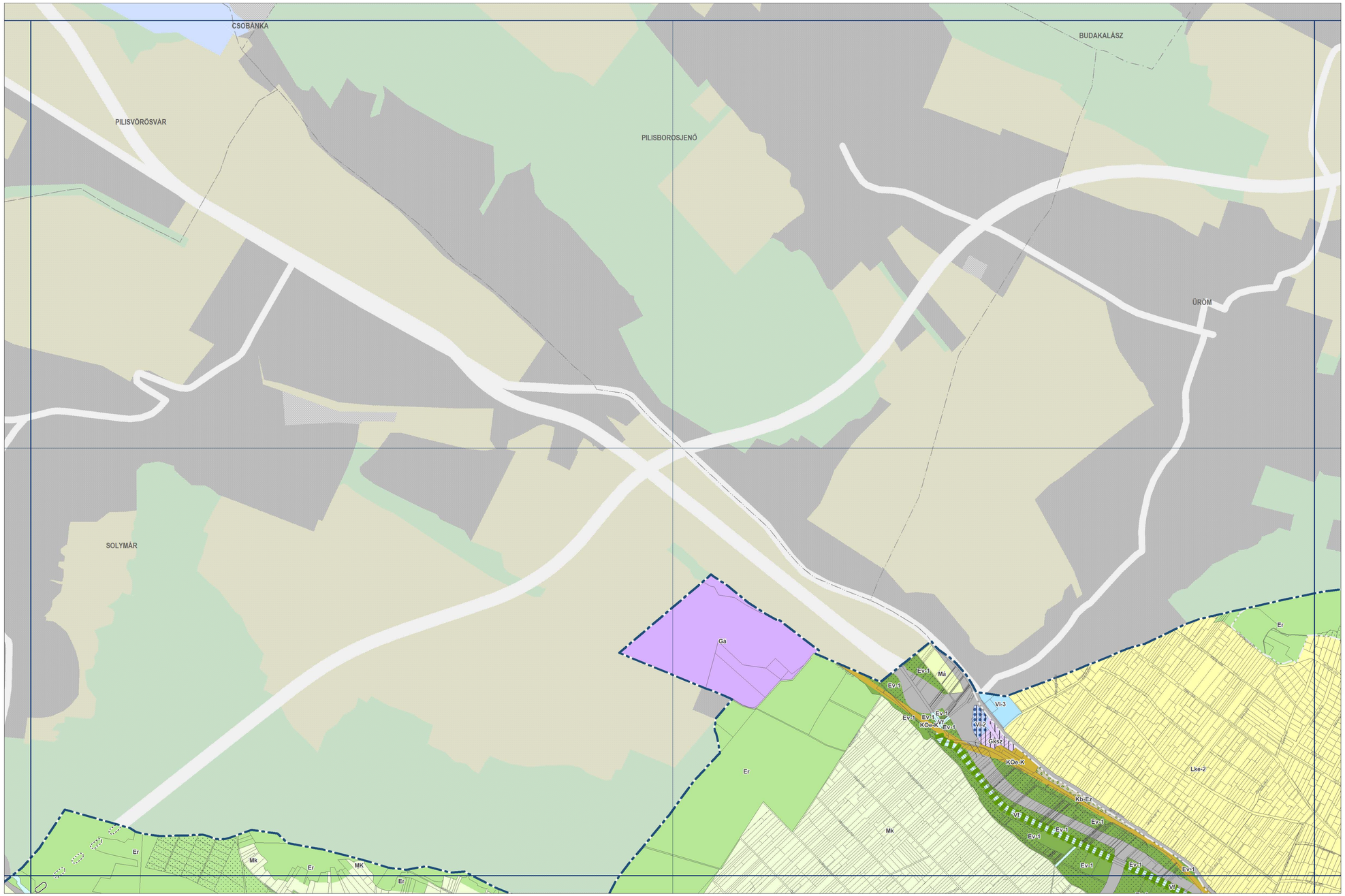
M=1:10 000

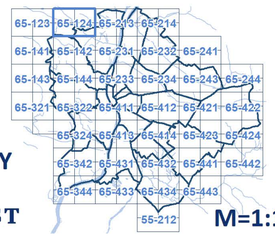
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-124 SZELVÉNY

BUDAPEST

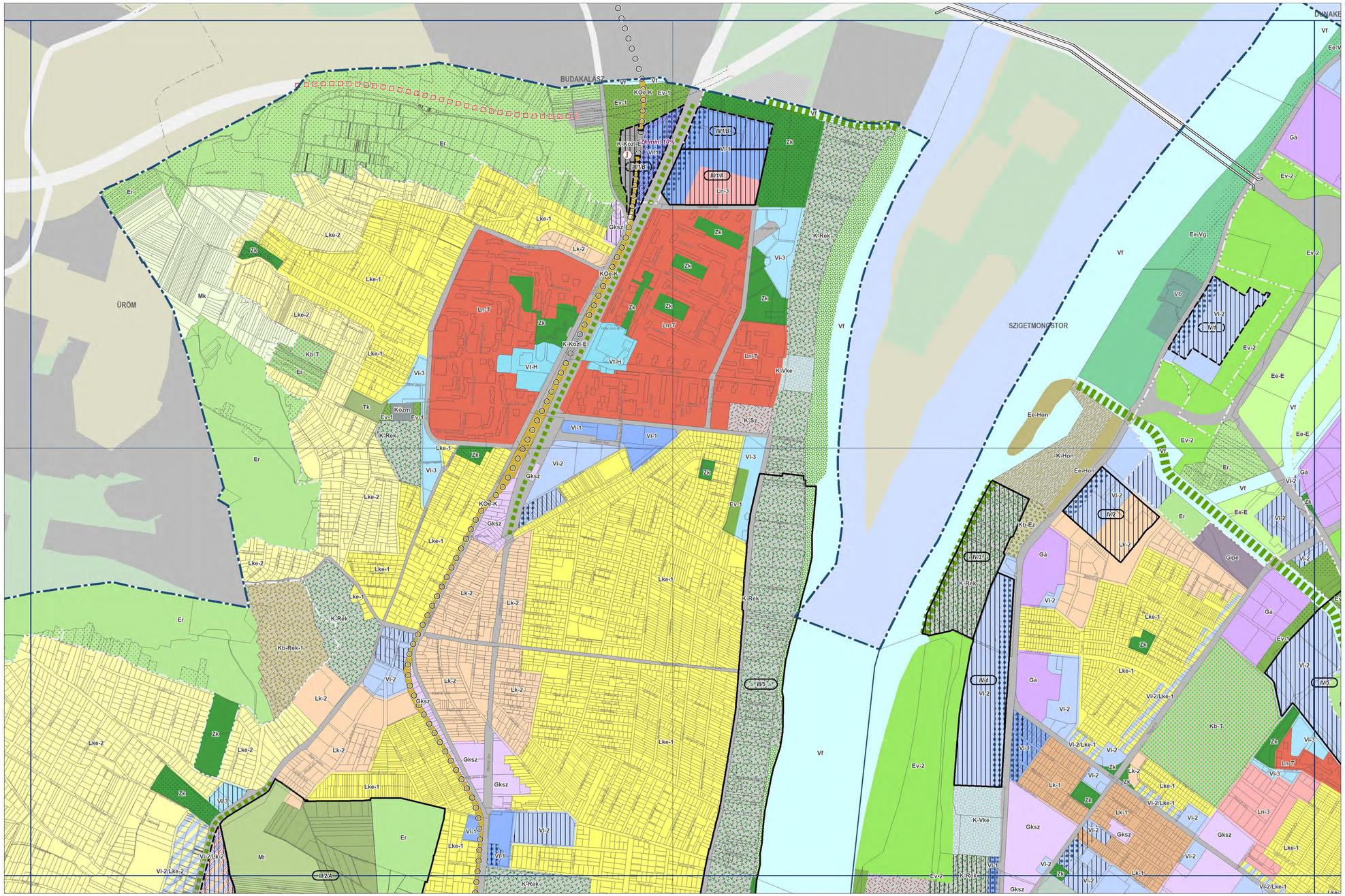
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

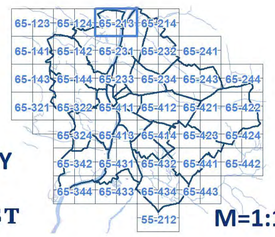
FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-213 SZELVÉNY

BUDAPEST

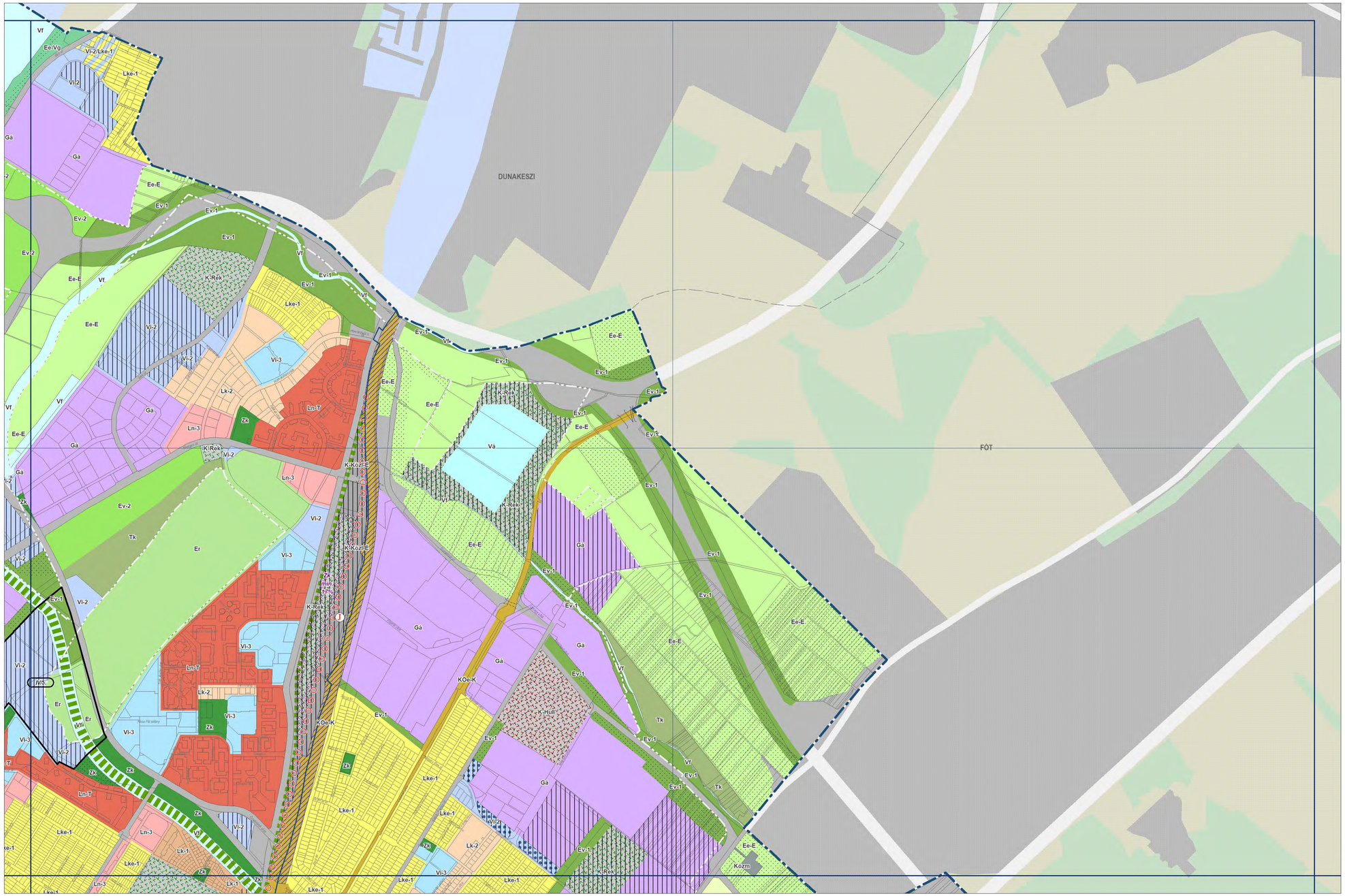
M=1:10 000

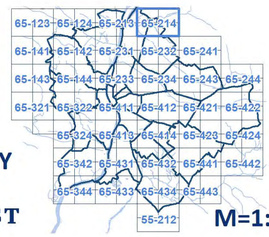
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

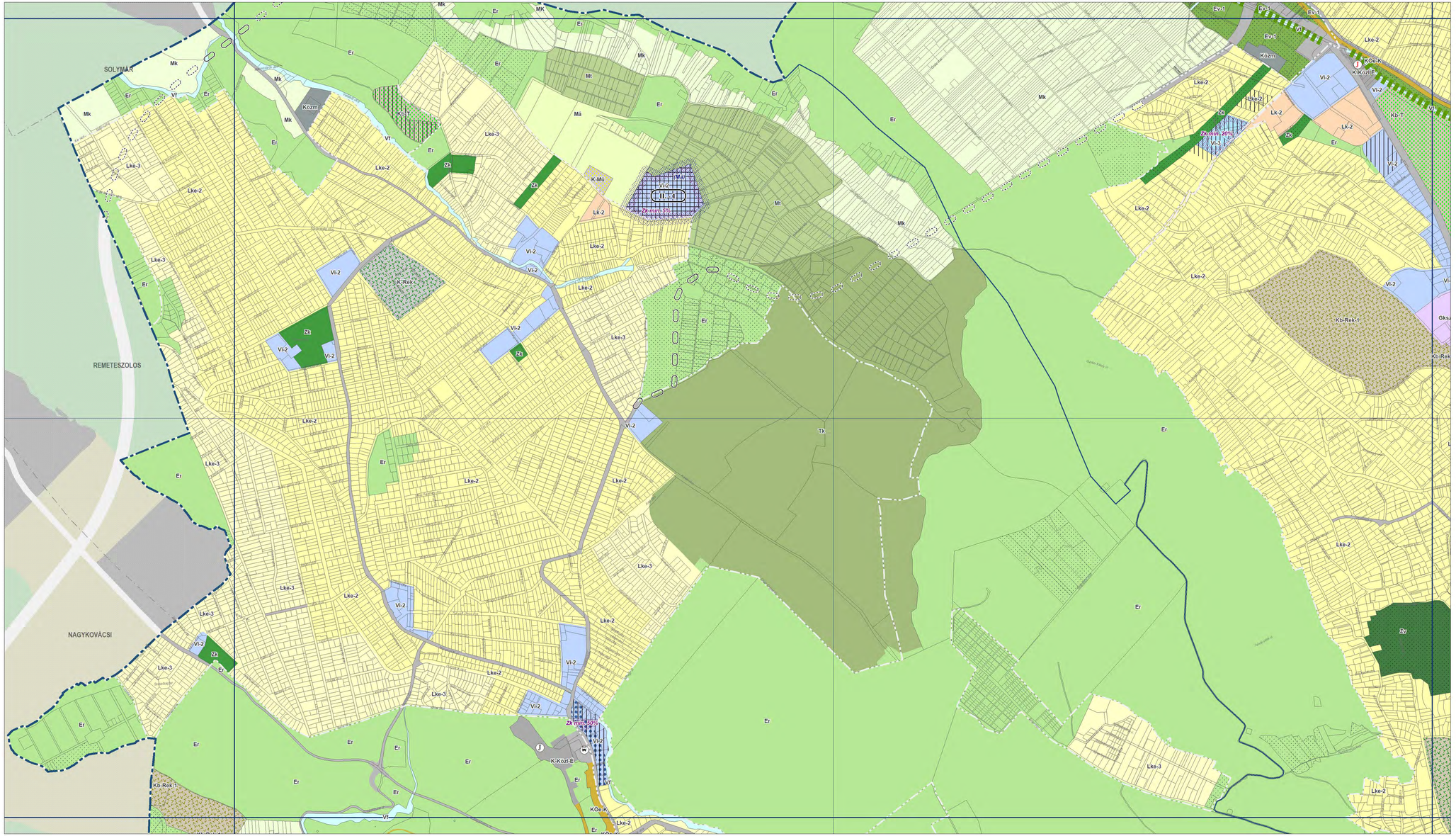

65-214 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

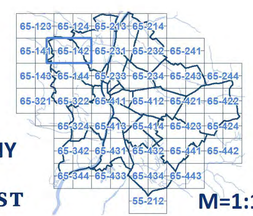

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-141
65-142 SZELVÉNY

BUDAPEST

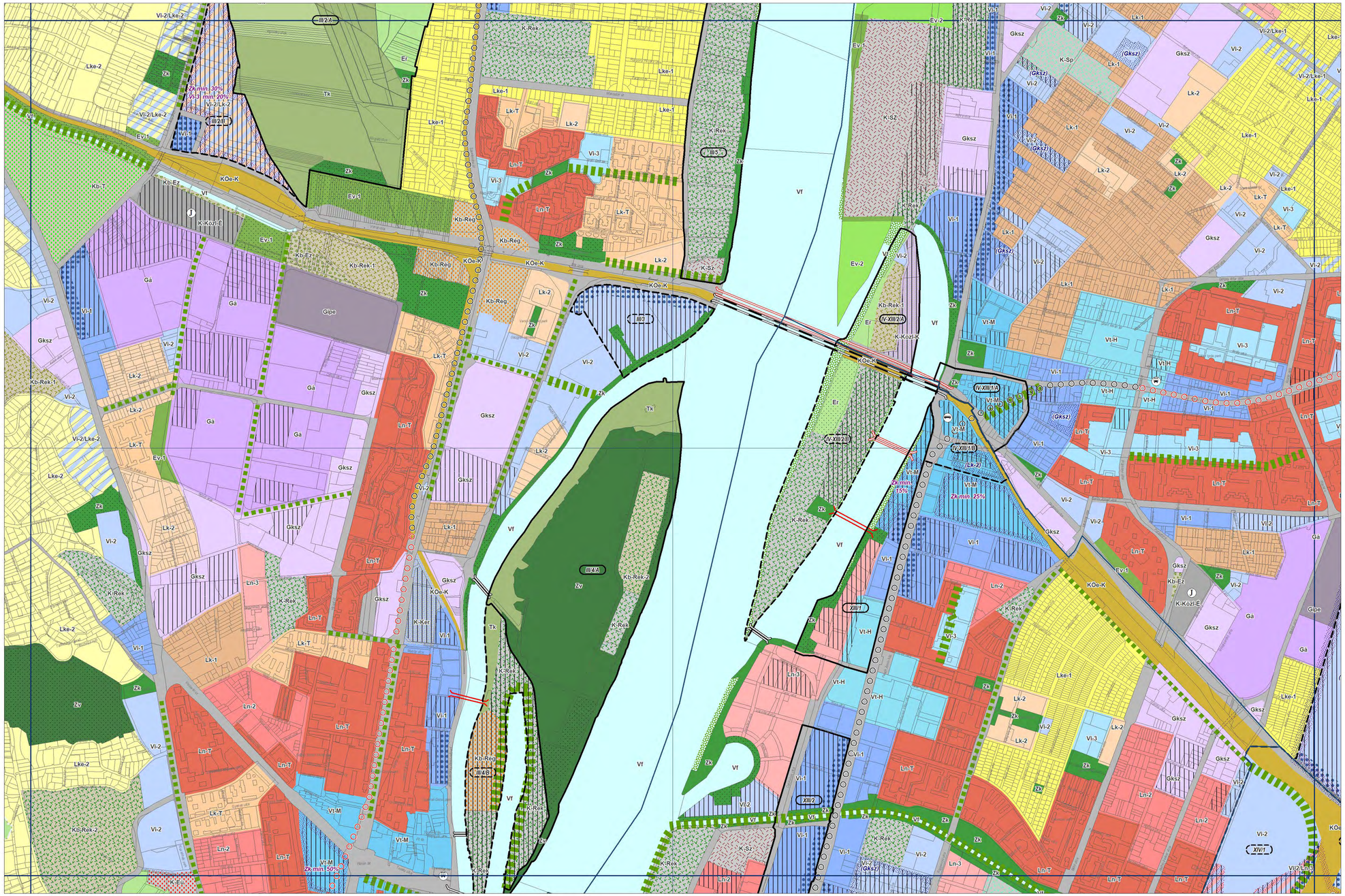
M=1:10 000

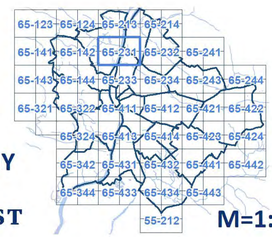
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-231 SZELVÉNY

BUDAPEST

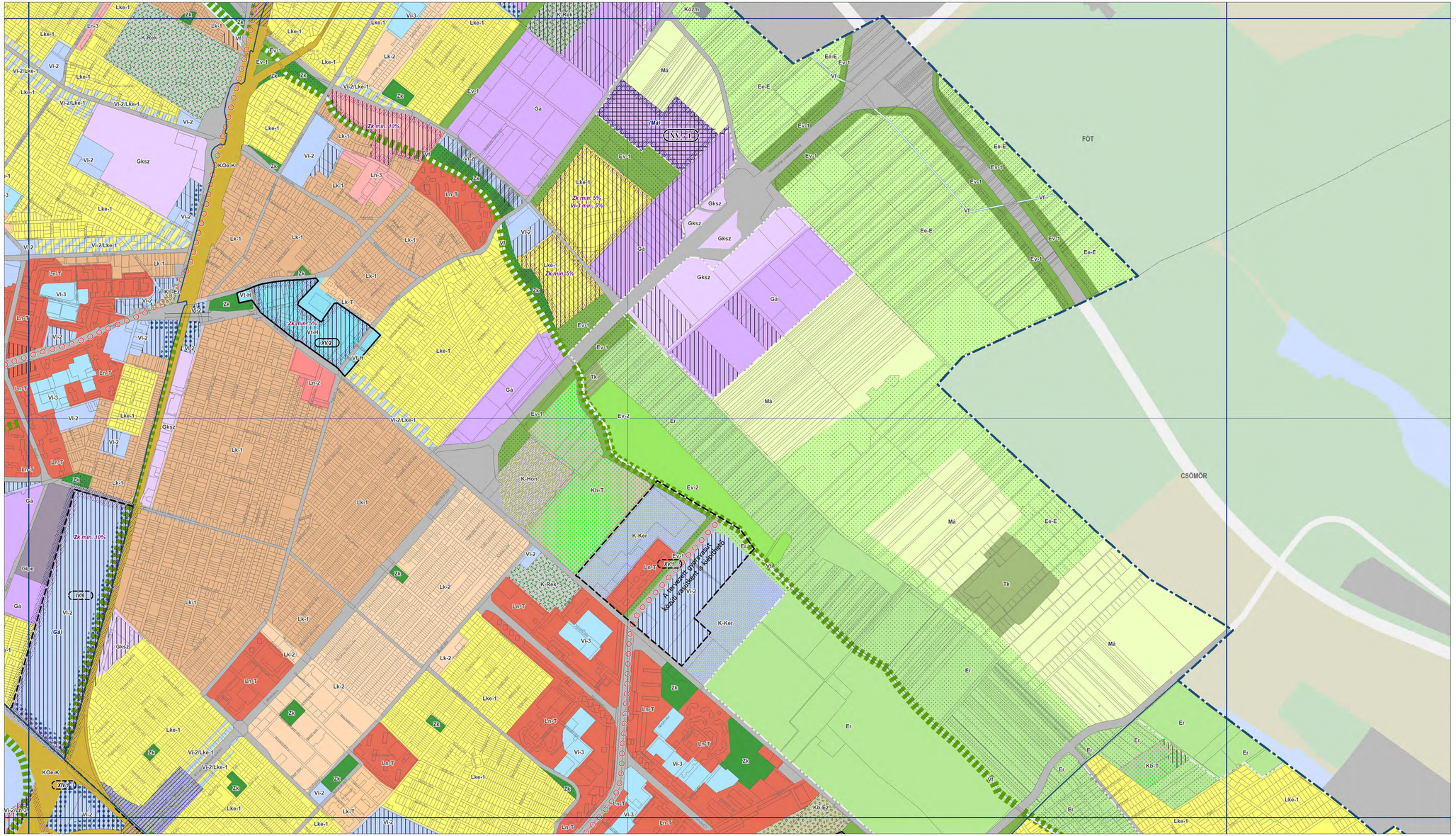
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

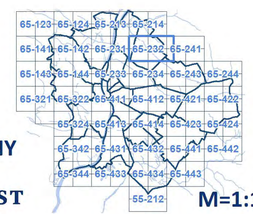
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-241
65-232 SZELVÉNY

BUDAPEST

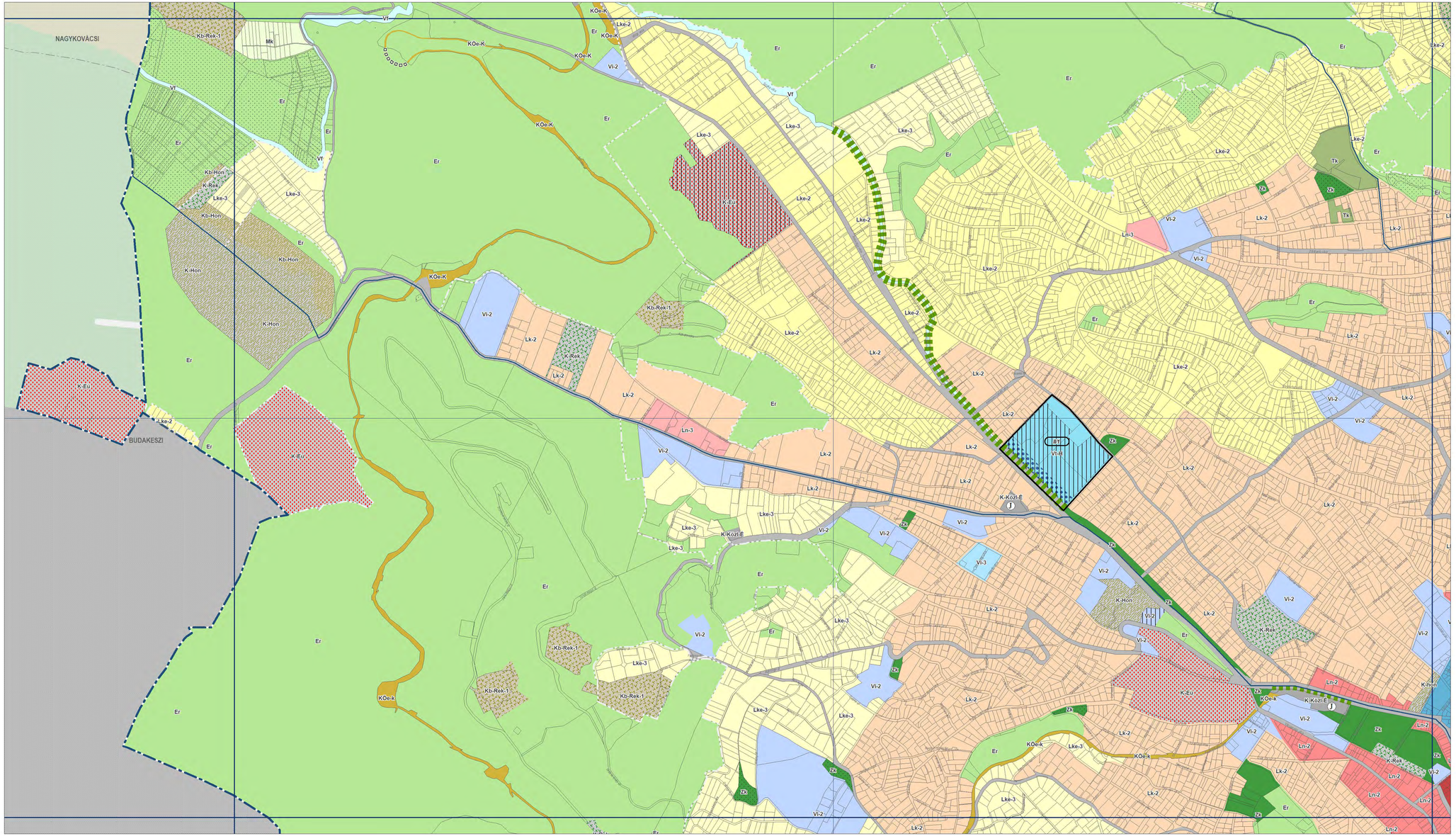
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

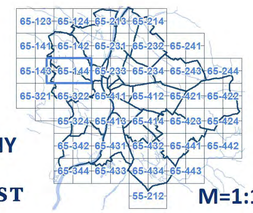
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-143
65-144 SZELVÉNY

BUDAPEST

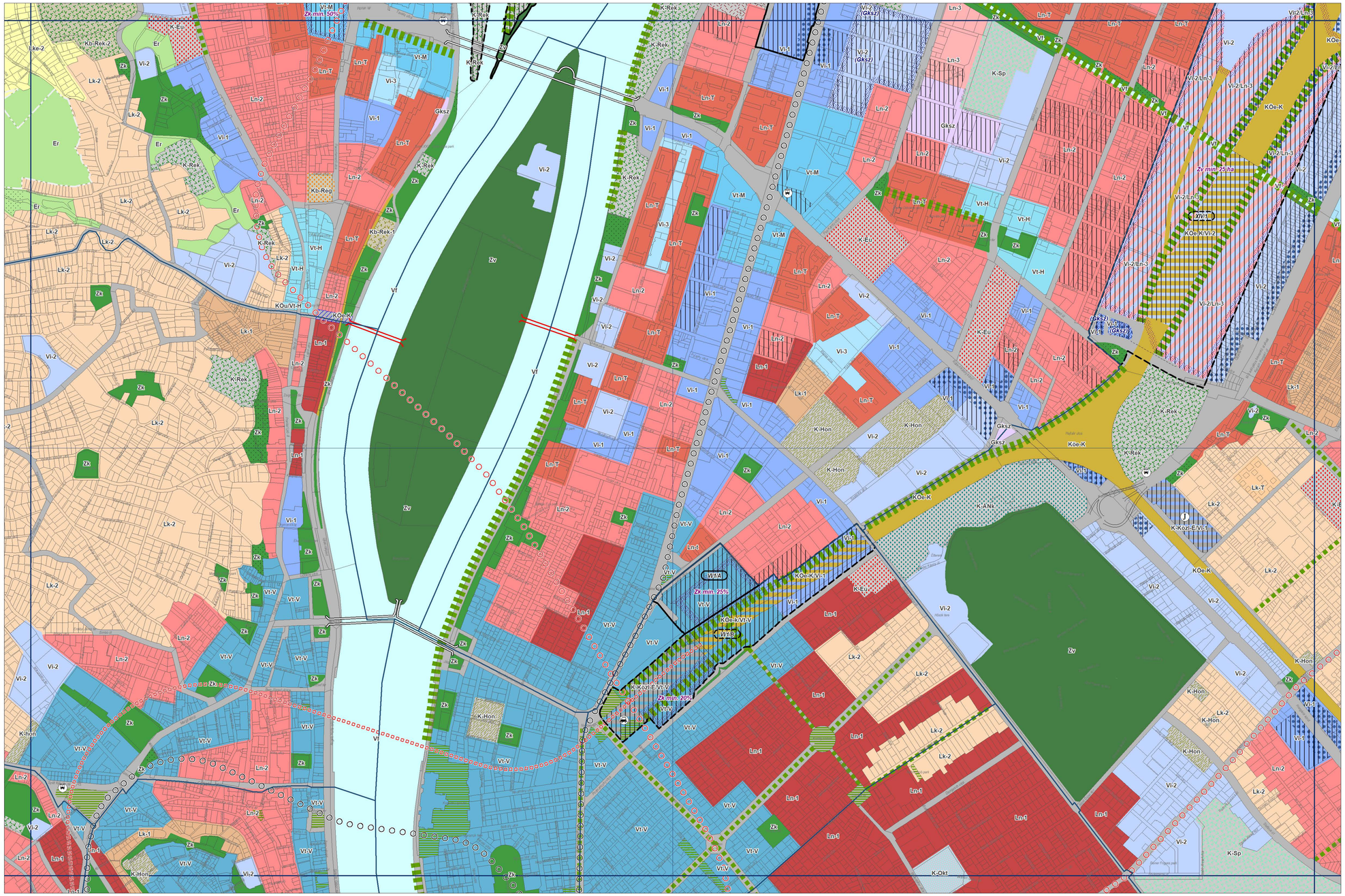
M=1:10 000

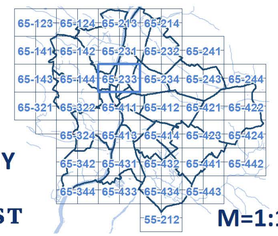
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-233 SZELVÉNY

BUDAPEST

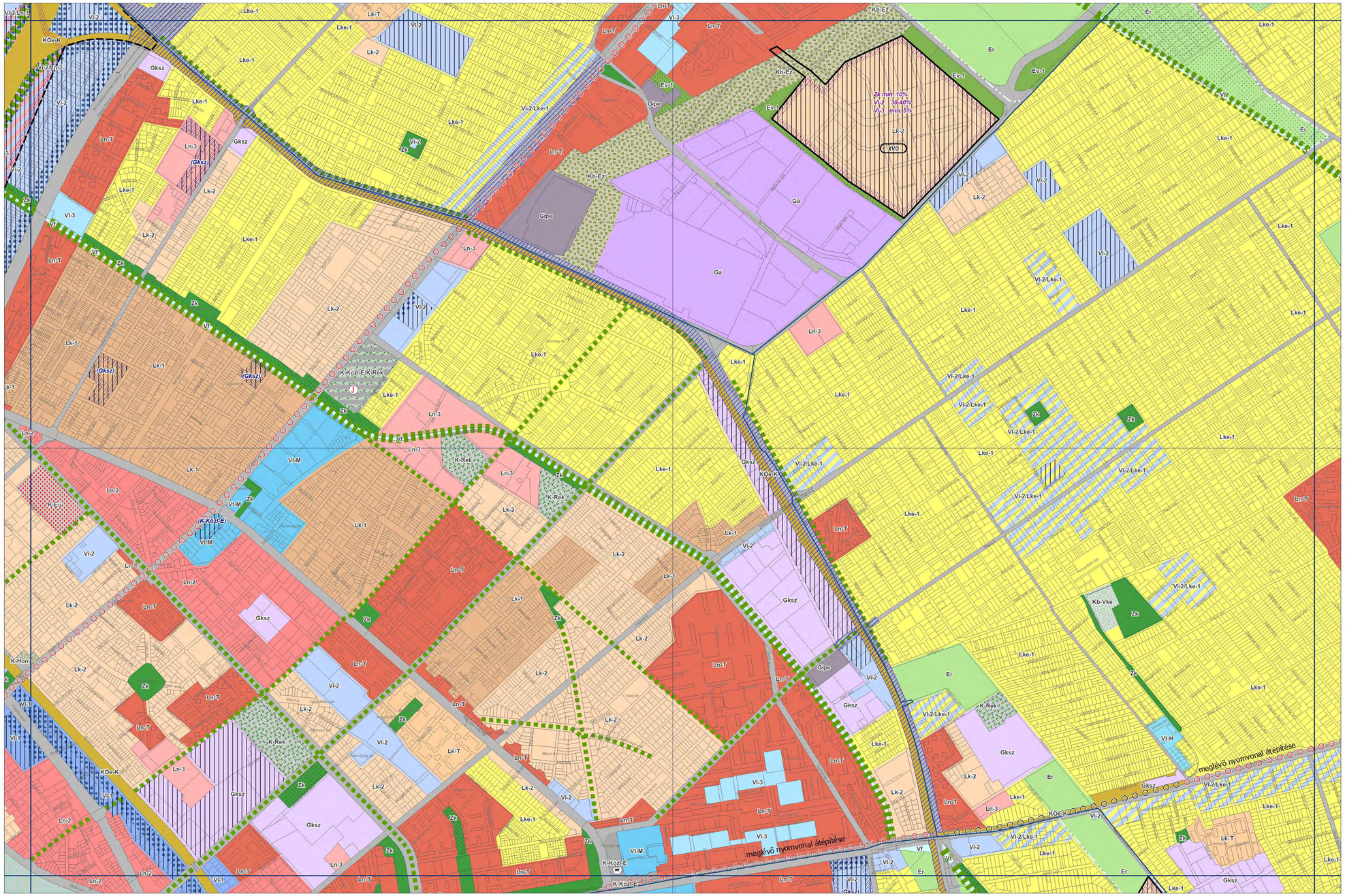
M=1:10 000

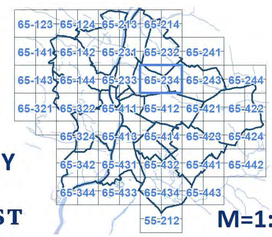
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-234 SZELVÉNY

BUDAPEST

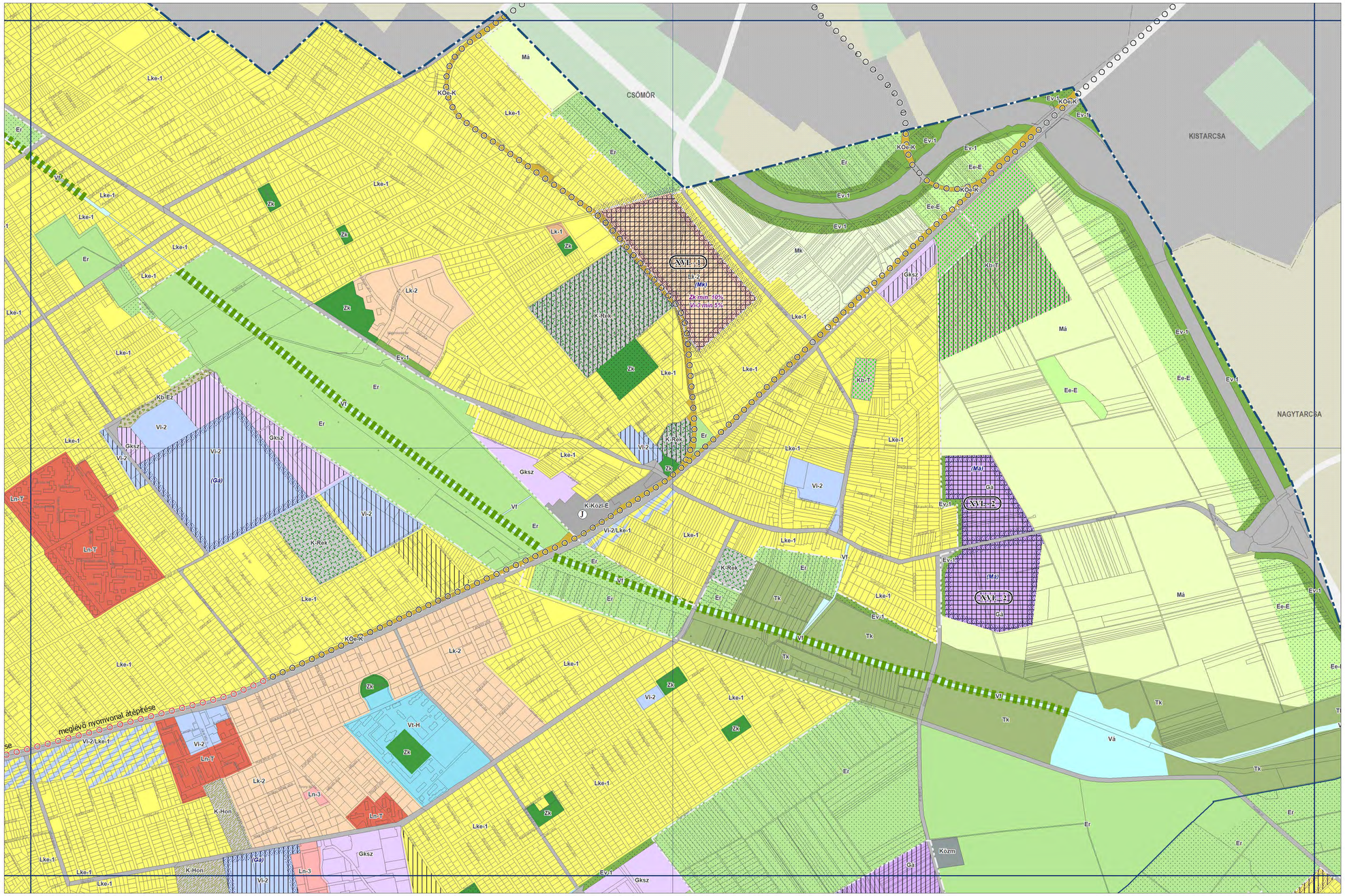
M=1:10 000

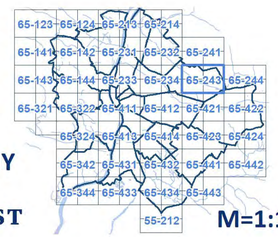
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-243 SZELVÉNY

BUDAPEST

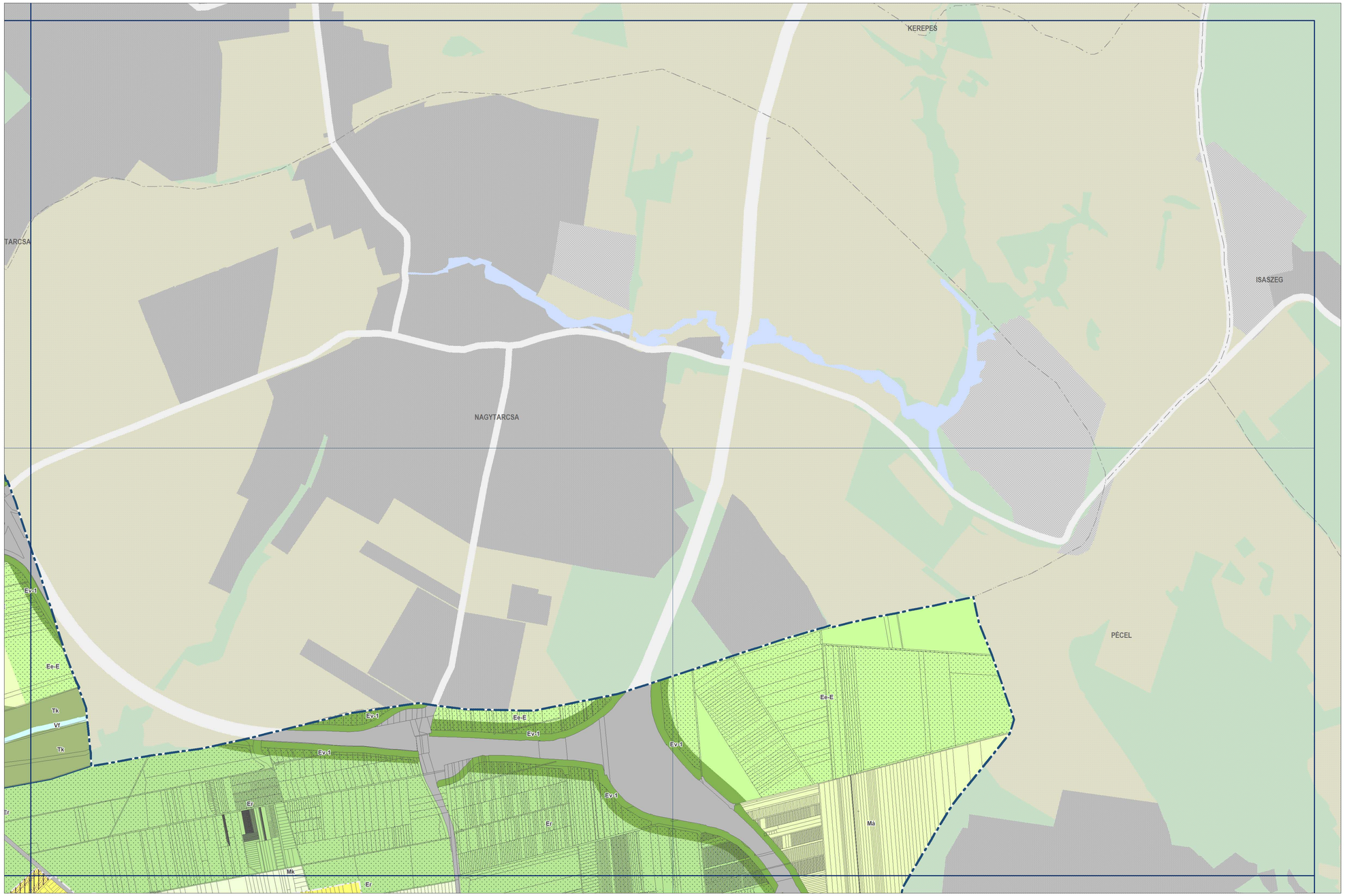
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

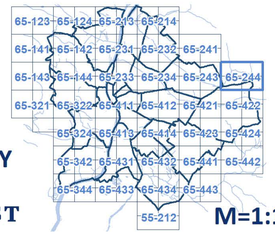
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-244 SZELVÉNY

BUDAPEST

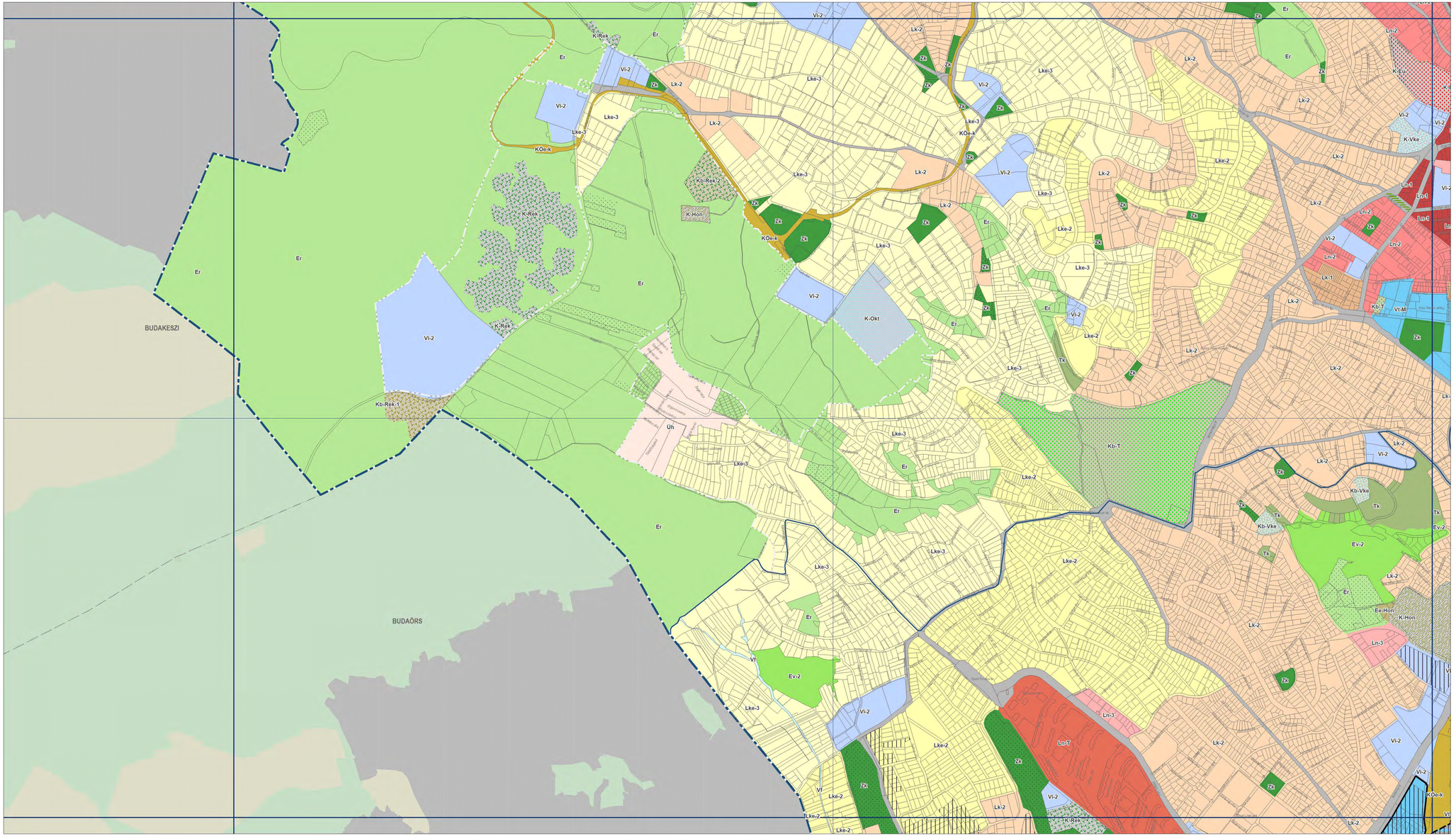
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

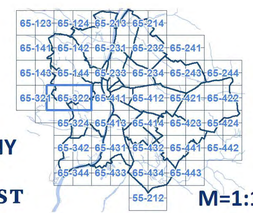
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-321
65-322 SZELVÉNY

BUDAPEST

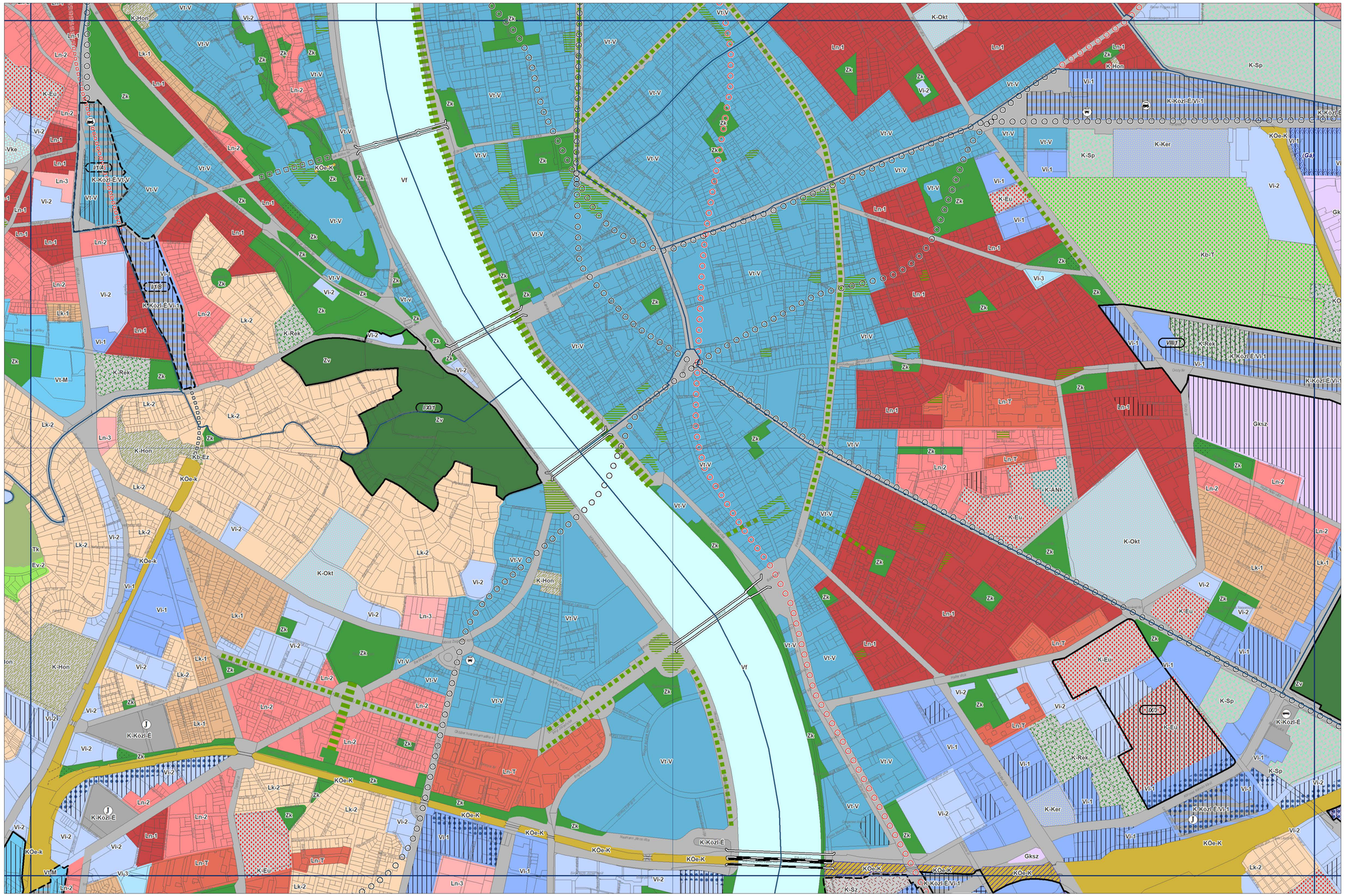
M=1:10 000

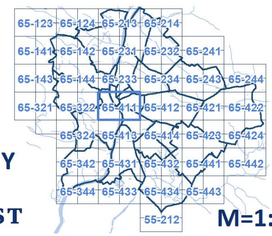
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-411 SZELVÉNY

BUDAPEST

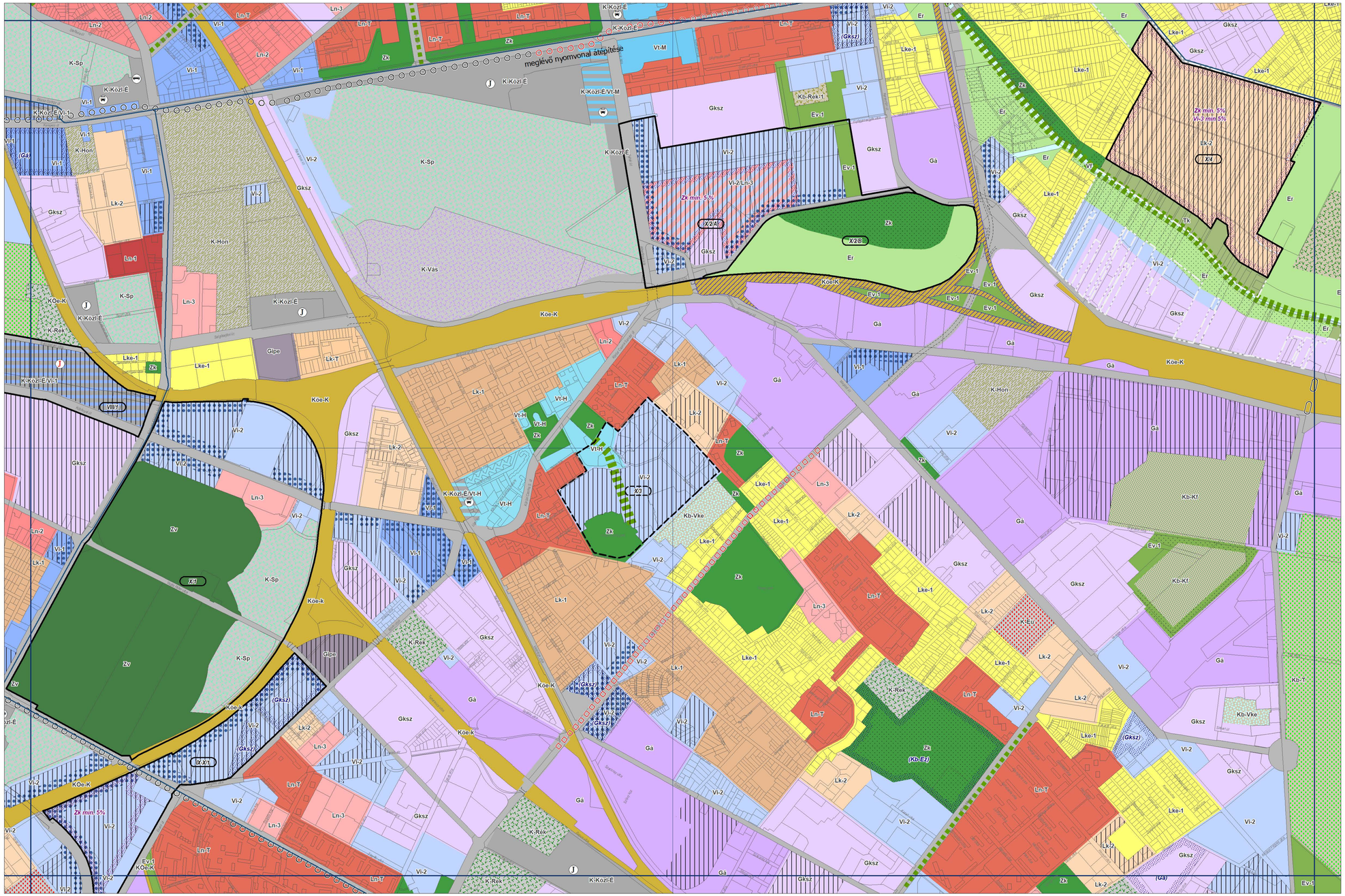
M=1:10 000

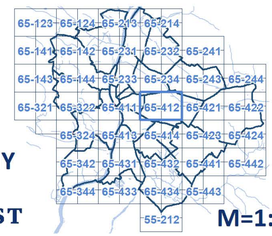
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-412 SZELVÉNY

BUDAPEST

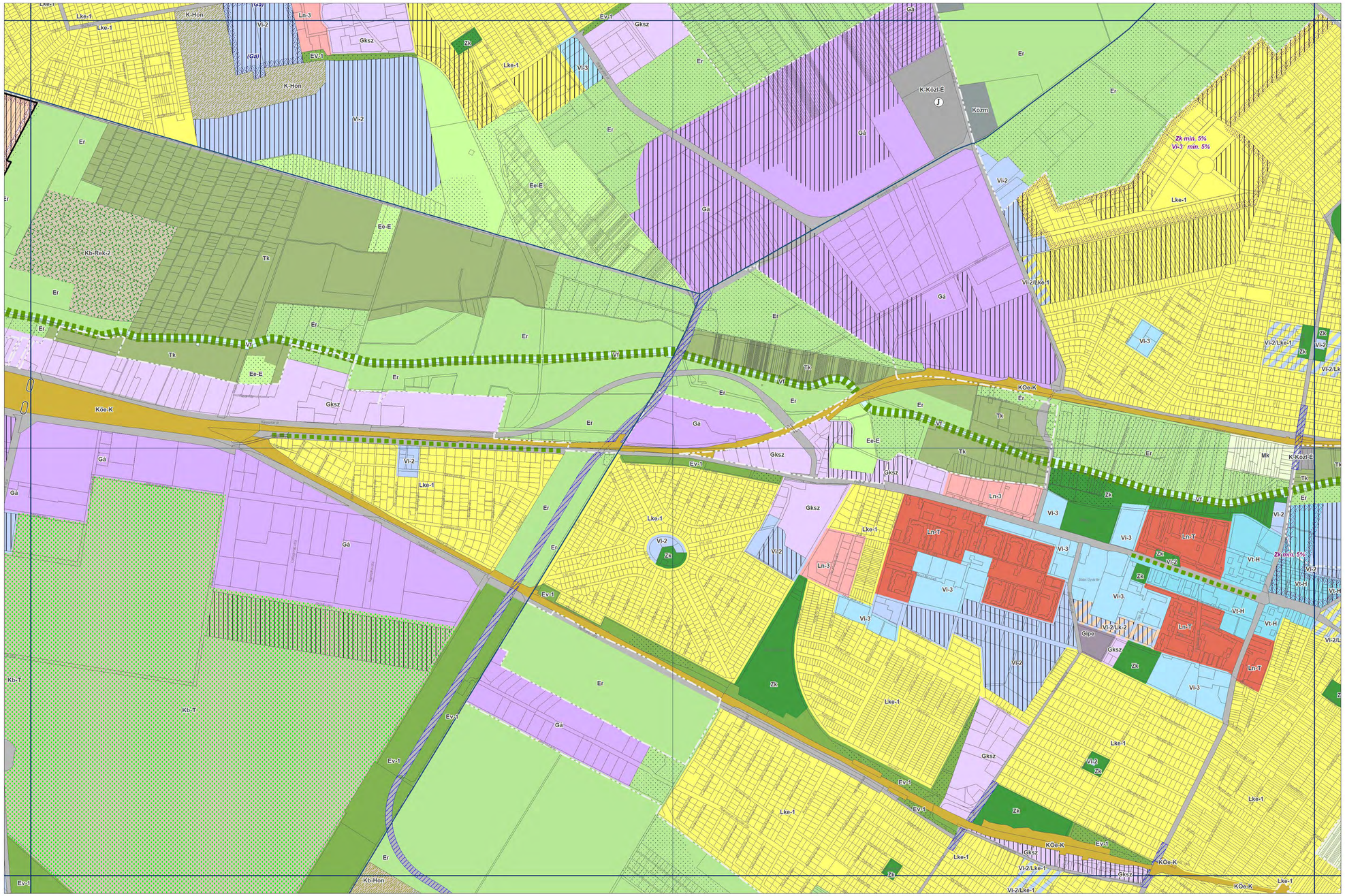
M=1:10 000

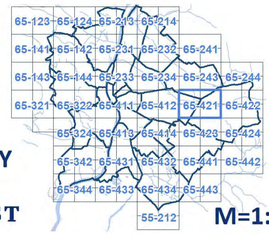
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-421 SZELVÉNY

BUDAPEST

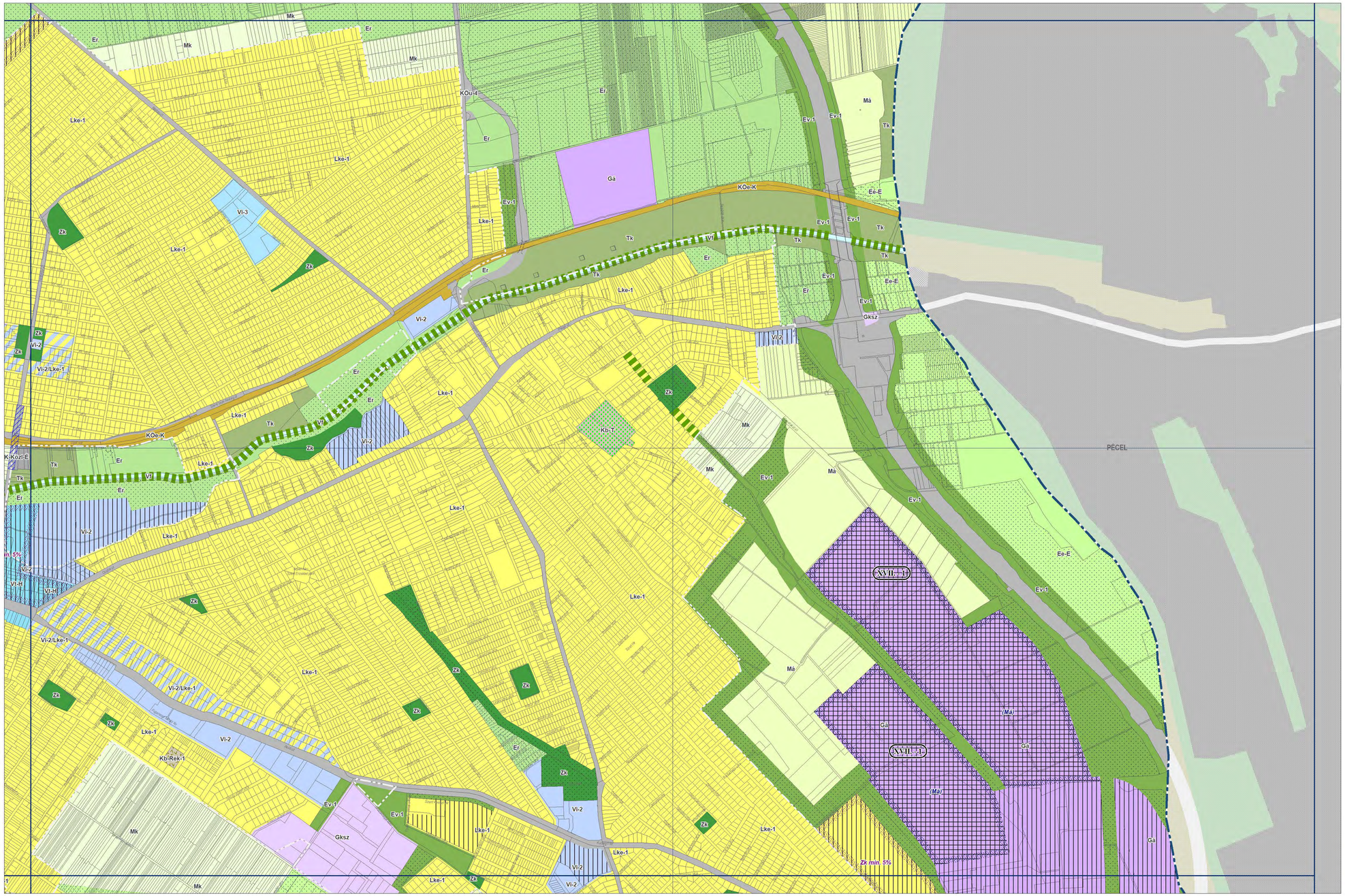
M=1:10 000

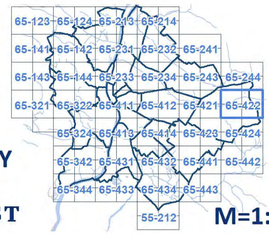
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-422 SZELVÉNY

BUDAPEST

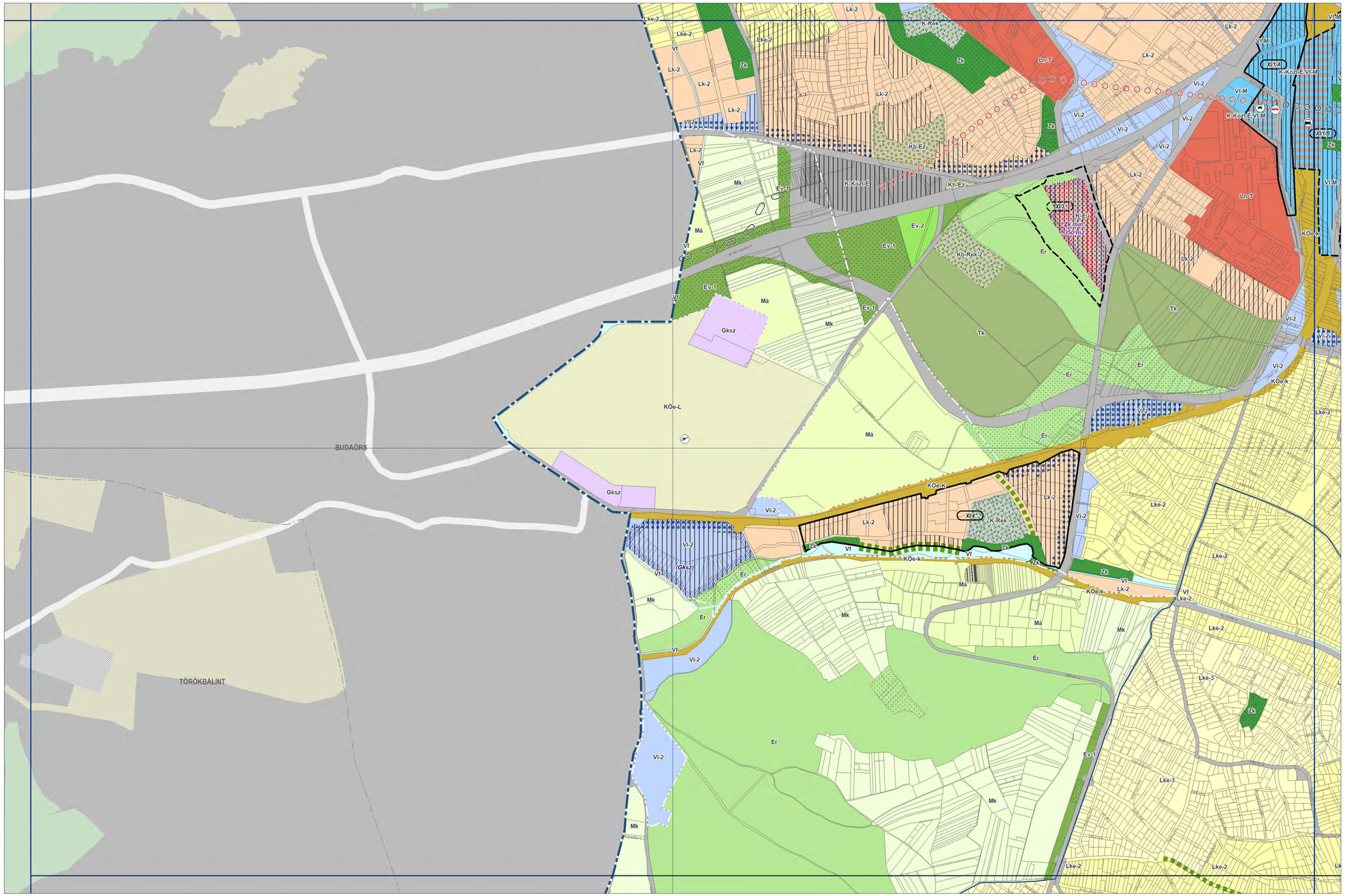
M=1:10 000

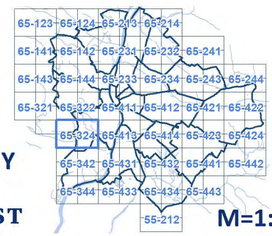
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-324 SZELVÉNY

BUDAPEST

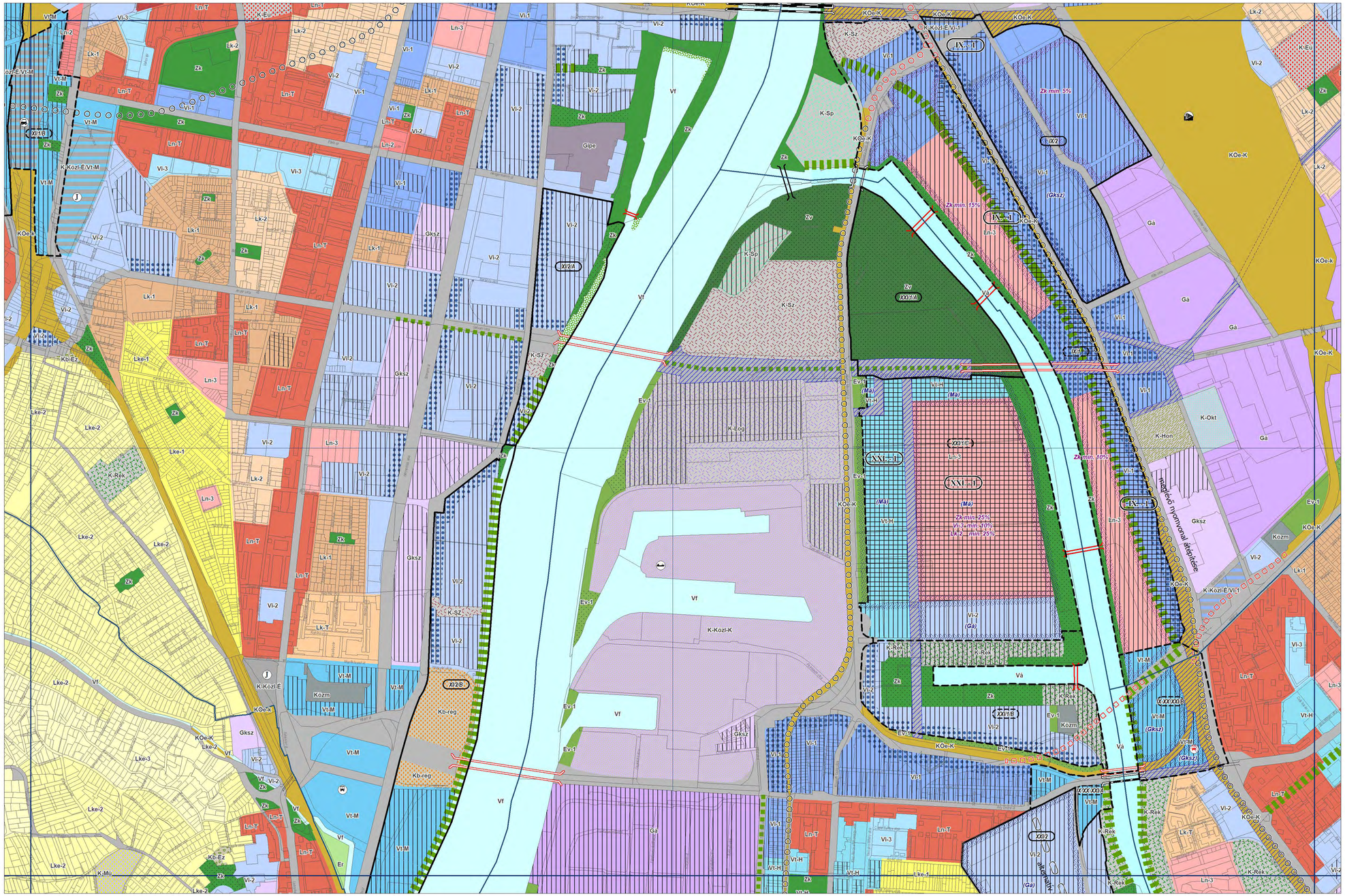
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

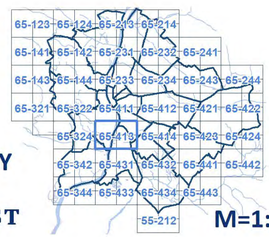
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-413 SZELVÉNY

BUDAPEST

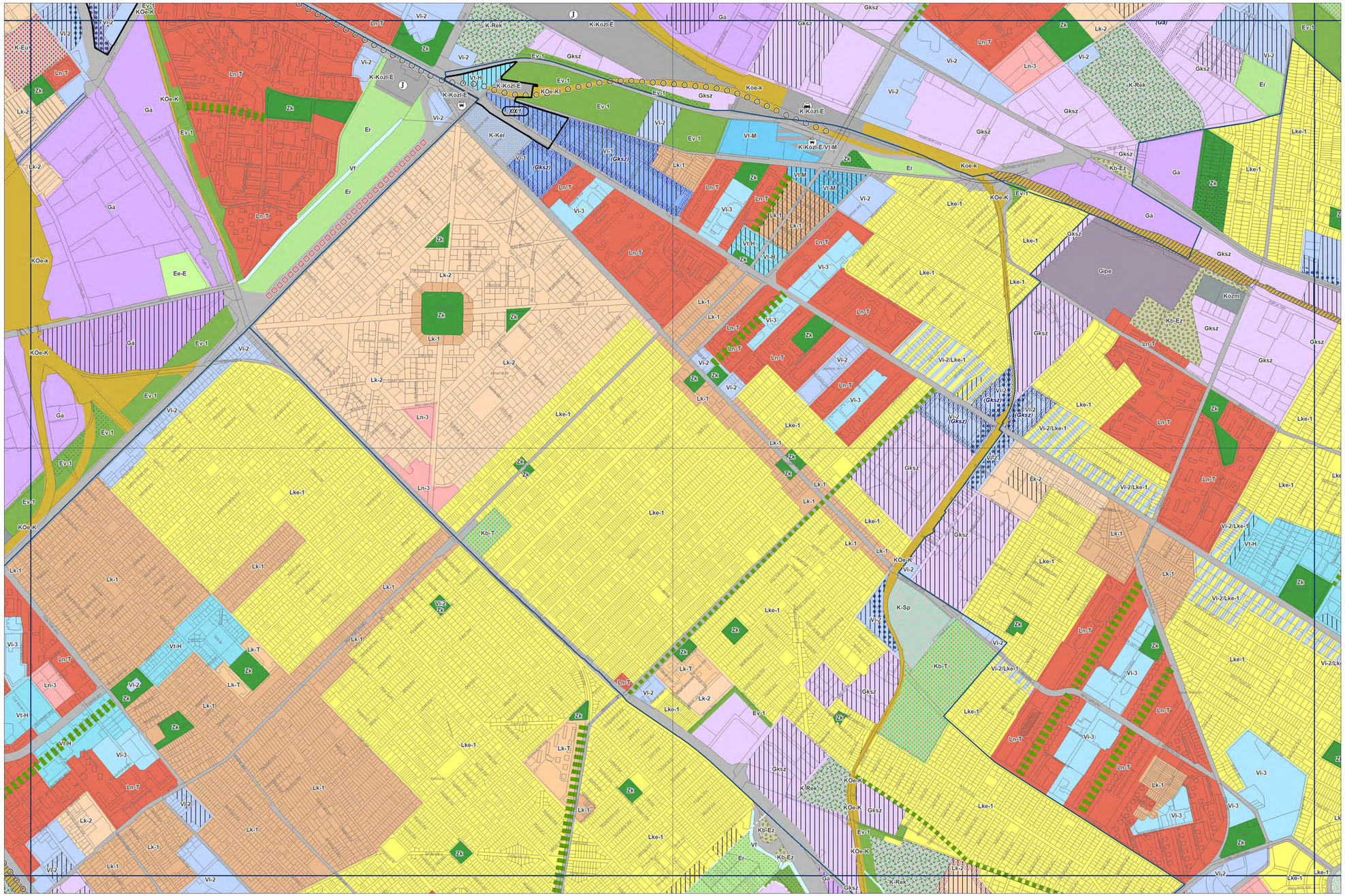
M=1:10 000

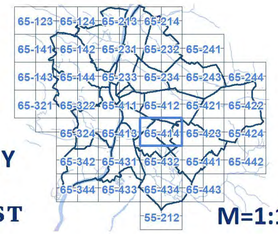
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-414 SZELVÉNY

BUDAPEST

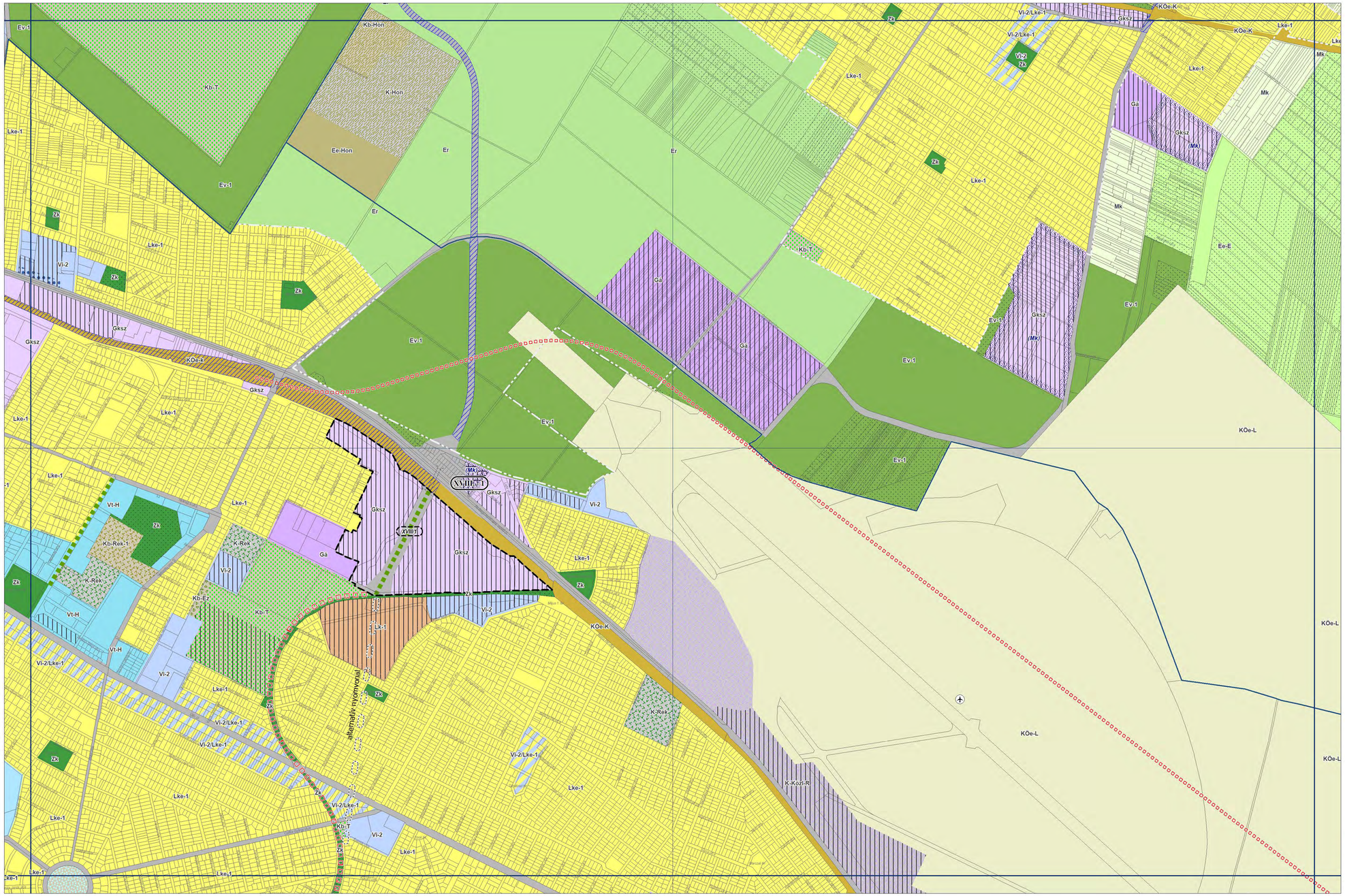
M=1:10 000

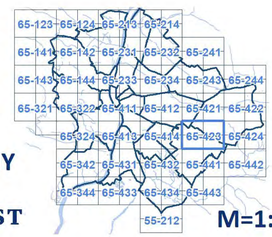
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-423 SZELVÉNY

BUDAPEST

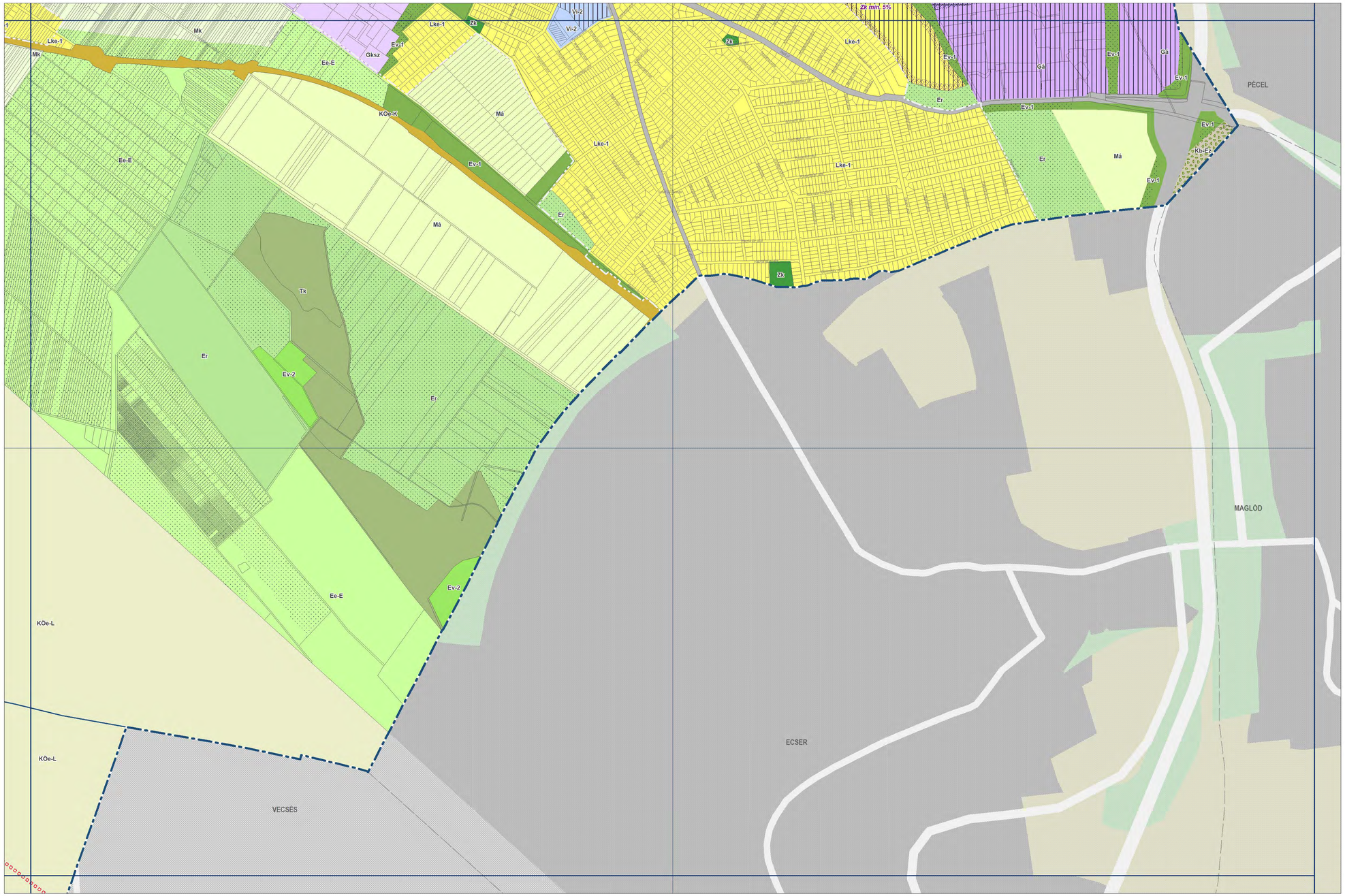
M=1:10 000

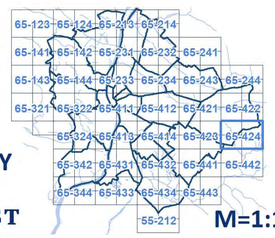
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-424 SZELVÉNY

BUDAPEST

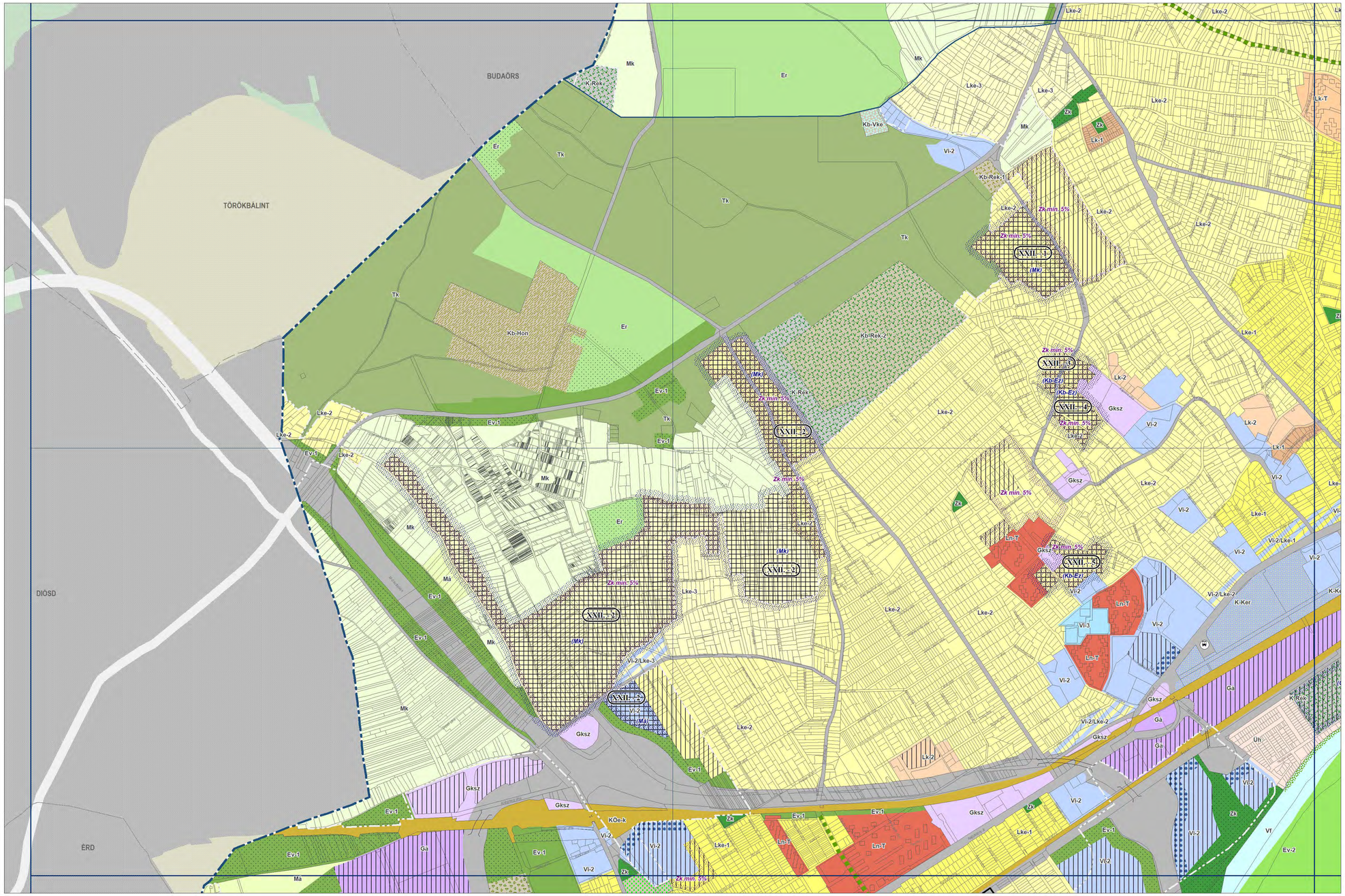
M=1:10 000

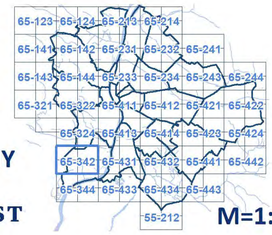
FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

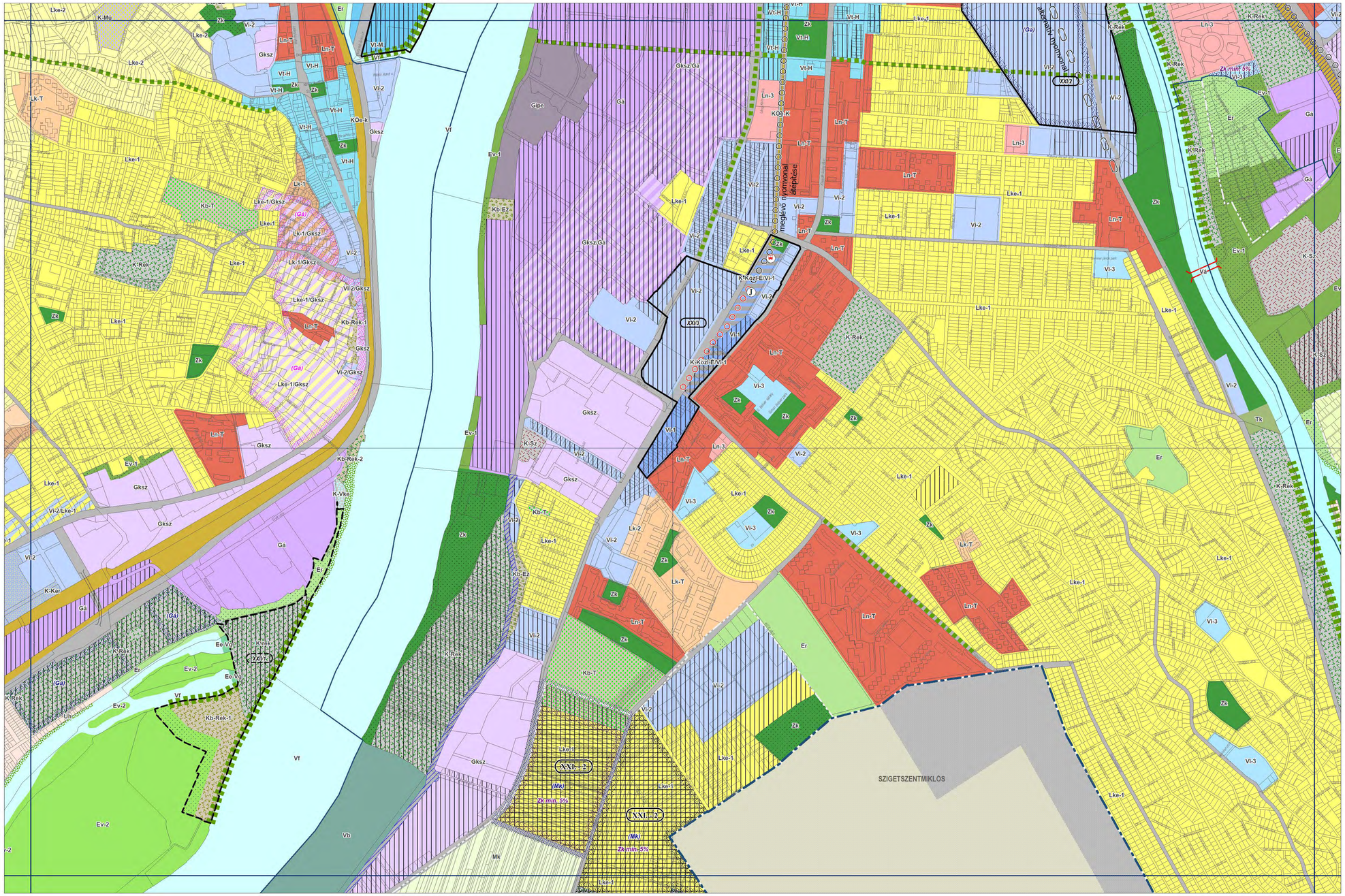

65-342 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

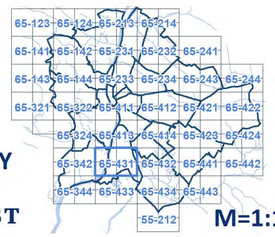

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-431 SZELVÉNY

BUDAPEST

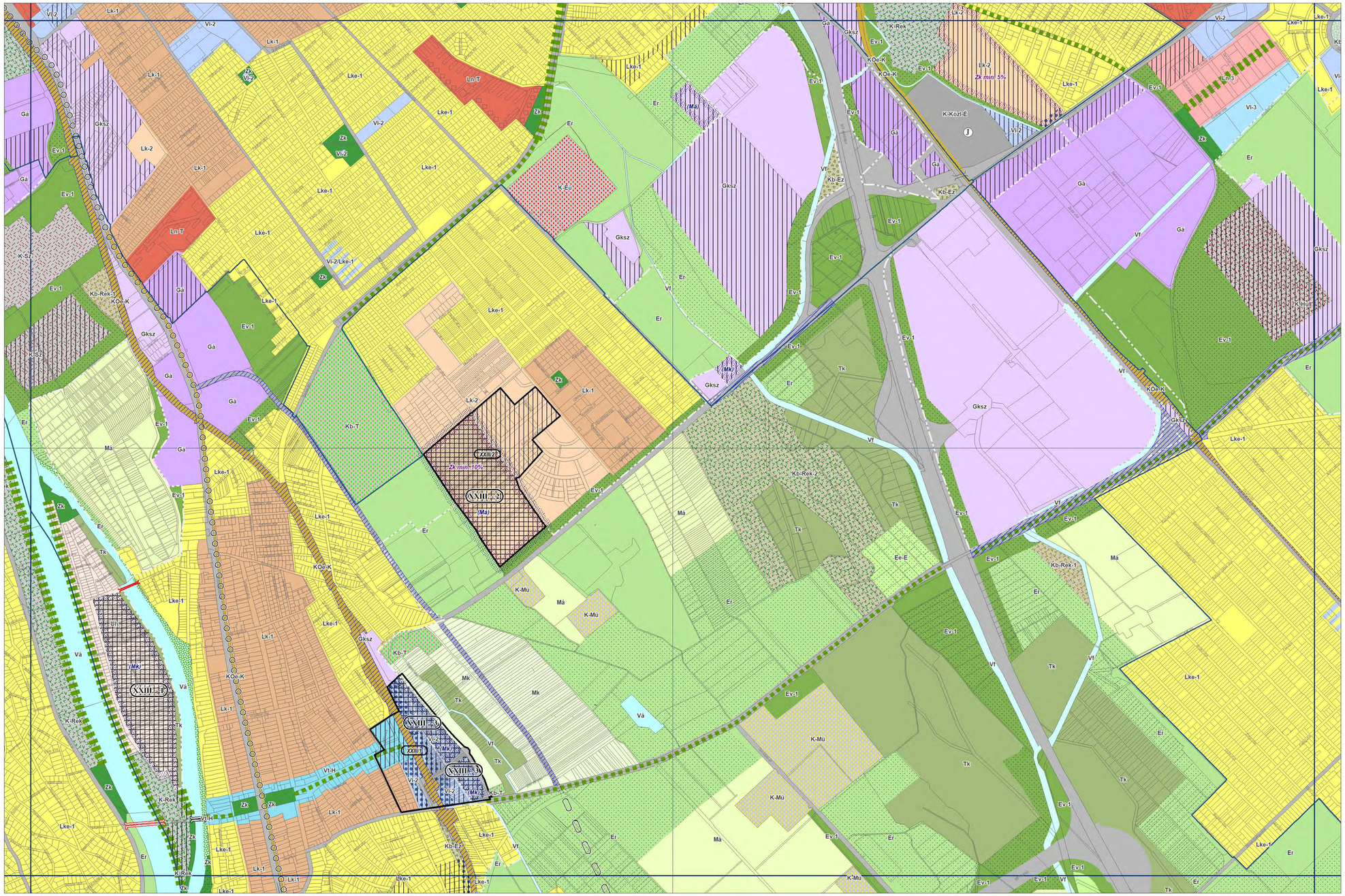
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

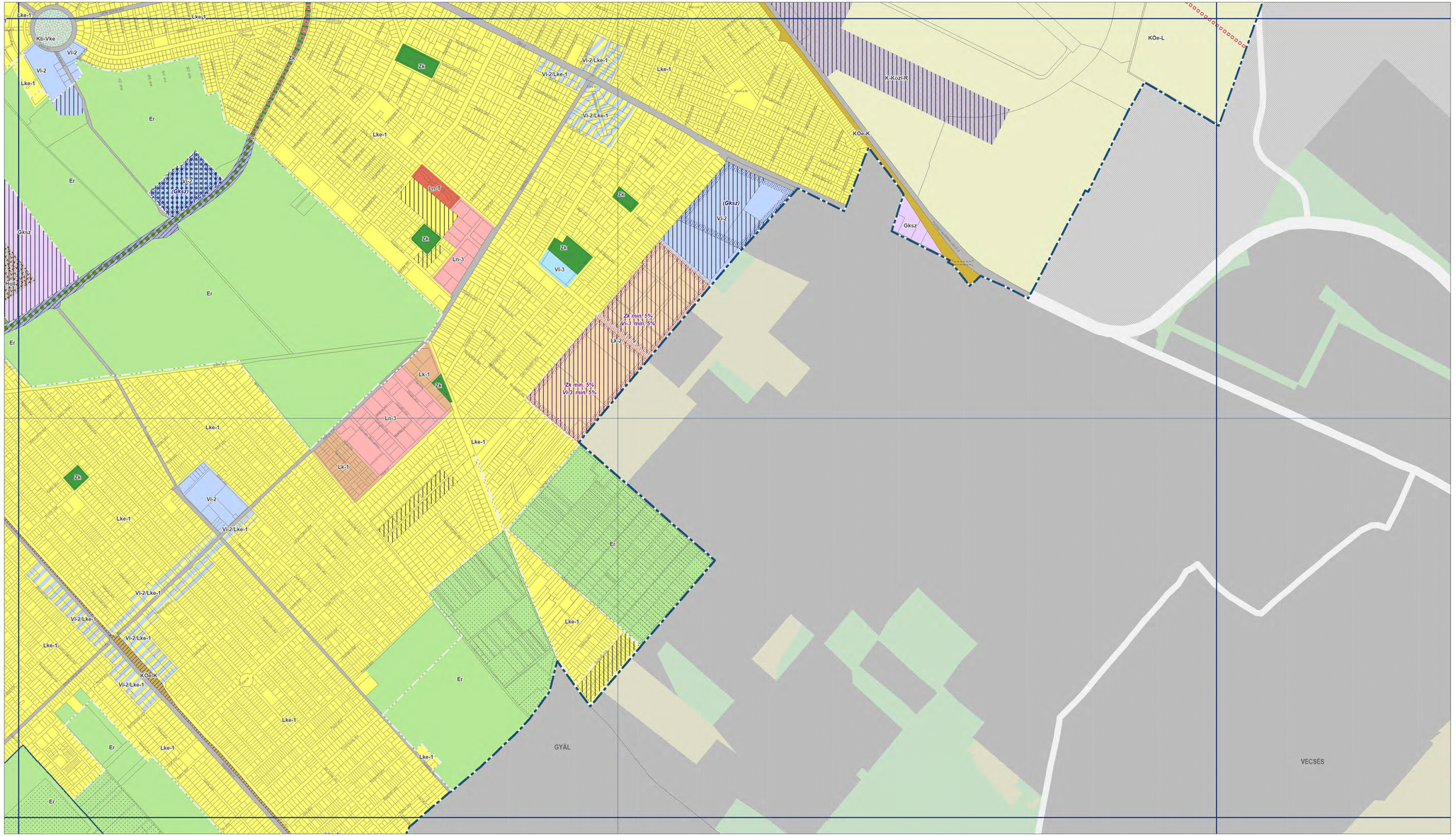

XXIII-1
XXIII-2
XXIII-3
XXIII-4
XXIII-5
XXIII-6
XXIII-7
XXIII-8
XXIII-9
XXIII-10
XXIII-11
XXIII-12
XXIII-13
XXIII-14
XXIII-15
XXIII-16
XXIII-17
XXIII-18
XXIII-19
XXIII-20
XXIII-21
XXIII-22
XXIII-23
XXIII-24
XXIII-25
XXIII-26
XXIII-27
XXIII-28
XXIII-29
XXIII-30
XXIII-31
XXIII-32
XXIII-33
XXIII-34
XXIII-35
XXIII-36
XXIII-37
XXIII-38
XXIII-39
XXIII-40
XXIII-41
XXIII-42
XXIII-43
XXIII-44
XXIII-45
XXIII-46
XXIII-47
XXIII-48
XXIII-49
XXIII-50
XXIII-51
XXIII-52
XXIII-53
XXIII-54
XXIII-55
XXIII-56
XXIII-57
XXIII-58
XXIII-59
XXIII-60
XXIII-61
XXIII-62
XXIII-63
XXIII-64
XXIII-65
XXIII-66
XXIII-67
XXIII-68
XXIII-69
XXIII-70
XXIII-71
XXIII-72
XXIII-73
XXIII-74
XXIII-75
XXIII-76
XXIII-77
XXIII-78
XXIII-79
XXIII-80
XXIII-81
XXIII-82
XXIII-83
XXIII-84
XXIII-85
XXIII-86
XXIII-87
XXIII-88
XXIII-89
XXIII-90
XXIII-91
XXIII-92
XXIII-93
XXIII-94
XXIII-95
XXIII-96
XXIII-97
XXIII-98
XXIII-99
XXIII-100
XXIII-101
XXIII-102
XXIII-103
XXIII-104
XXIII-105
XXIII-106
XXIII-107
XXIII-108
XXIII-109
XXIII-110
XXIII-111
XXIII-112
XXIII-113
XXIII-114
XXIII-115
XXIII-116
XXIII-117
XXIII-118
XXIII-119
XXIII-120
XXIII-121
XXIII-122
XXIII-123
XXIII-124
XXIII-125
XXIII-126
XXIII-127
XXIII-128
XXIII-129
XXIII-130
XXIII-131
XXIII-132
XXIII-133
XXIII-134
XXIII-135
XXIII-136
XXIII-137
XXIII-138
XXIII-139
XXIII-140
XXIII-141
XXIII-142
XXIII-143
XXIII-144
XXIII-145
XXIII-146
XXIII-147
XXIII-148
XXIII-149
XXIII-150
XXIII-151
XXIII-152
XXIII-153
XXIII-154
XXIII-155
XXIII-156
XXIII-157
XXIII-158
XXIII-159
XXIII-160
XXIII-161
XXIII-162
XXIII-163
XXIII-164
XXIII-165
XXIII-166
XXIII-167
XXIII-168
XXIII-169
XXIII-170
XXIII-171
XXIII-172
XXIII-173
XXIII-174
XXIII-175
XXIII-176
XXIII-177
XXIII-178
XXIII-179
XXIII-180
XXIII-181
XXIII-182
XXIII-183
XXIII-184
XXIII-185
XXIII-186
XXIII-187
XXIII-188
XXIII-189
XXIII-190
XXIII-191
XXIII-192
XXIII-193
XXIII-194
XXIII-195
XXIII-196
XXIII-197
XXIII-198
XXIII-199
XXIII-200
XXIII-201
XXIII-202
XXIII-203
XXIII-204
XXIII-205
XXIII-206
XXIII-207
XXIII-208
XXIII-209
XXIII-210
XXIII-211
XXIII-212
XXIII-213
XXIII-214
XXIII-215
XXIII-216
XXIII-217
XXIII-218
XXIII-219
XXIII-220
XXIII-221
XXIII-222
XXIII-223
XXIII-224
XXIII-225
XXIII-226
XXIII-227
XXIII-228
XXIII-229
XXIII-230
XXIII-231
XXIII-232
XXIII-233
XXIII-234
XXIII-235
XXIII-236
XXIII-237
XXIII-238
XXIII-239
XXIII-240
XXIII-241
XXIII-242
XXIII-243
XXIII-244
XXIII-245
XXIII-246
XXIII-247
XXIII-248
XXIII-249
XXIII-250
XXIII-251
XXIII-252
XXIII-253
XXIII-254
XXIII-255
XXIII-256
XXIII-257
XXIII-258
XXIII-259
XXIII-260
XXIII-261
XXIII-262
XXIII-263
XXIII-264
XXIII-265
XXIII-266
XXIII-267
XXIII-268
XXIII-269
XXIII-270
XXIII-271
XXIII-272
XXIII-273
XXIII-274
XXIII-275
XXIII-276
XXIII-277
XXIII-278
XXIII-279
XXIII-280
XXIII-281
XXIII-282
XXIII-283
XXIII-284
XXIII-285
XXIII-286
XXIII-287
XXIII-288
XXIII-289
XXIII-290
XXIII-291
XXIII-292
XXIII-293
XXIII-294
XXIII-295
XXIII-296
XXIII-297
XXIII-298
XXIII-299
XXIII-300
XXIII-301
XXIII-302
XXIII-303
XXIII-304
XXIII-305
XXIII-306
XXIII-307
XXIII-308
XXIII-309
XXIII-310
XXIII-311
XXIII-312
XXIII-313
XXIII-314
XXIII-315
XXIII-316
XXIII-317
XXIII-318
XXIII-319
XXIII-320
XXIII-321
XXIII-322
XXIII-323
XXIII-324
XXIII-325
XXIII-326
XXIII-327
XXIII-328
XXIII-329
XXIII-330
XXIII-331
XXIII-332
XXIII-333
XXIII-334
XXIII-335
XXIII-336
XXIII-337
XXIII-338
XXIII-339
XXIII-340
XXIII-341
XXIII-342
XXIII-343
XXIII-344
XXIII-345
XXIII-346
XXIII-347
XXIII-348
XXIII-349
XXIII-350
XXIII-351
XXIII-352
XXIII-353
XXIII-354
XXIII-355
XXIII-356
XXIII-357
XXIII-358
XXIII-359
XXIII-360
XXIII-361
XXIII-362
XXIII-363
XXIII-364
XXIII-365
XXIII-366
XXIII-367
XXIII-368
XXIII-369
XXIII-370
XXIII-371
XXIII-372
XXIII-373
XXIII-374
XXIII-375
XXIII-376
XXIII-377
XXIII-378
XXIII-379
XXIII-380
XXIII-381
XXIII-382
XXIII-383
XXIII-384
XXIII-385
XXIII-386
XXIII-387
XXIII-388
XXIII-389
XXIII-390
XXIII-391
XXIII-392
XXIII-393
XXIII-394
XXIII-395
XXIII-396
XXIII-397
XXIII-398
XXIII-399
XXIII-400
XXIII-401
XXIII-402
XXIII-403
XXIII-404
XXIII-405
XXIII-406
XXIII-407
XXIII-408
XXIII-409
XXIII-410
XXIII-411
XXIII-412
XXIII-413
XXIII-414
XXIII-415
XXIII-416
XXIII-417
XXIII-418
XXIII-419
XXIII-420
XXIII-421
XXIII-422
XXIII-423
XXIII-424
XXIII-425
XXIII-426
XXIII-427
XXIII-428
XXIII-429
XXIII-430
XXIII-431
XXIII-432
XXIII-433
XXIII-434
XXIII-435
XXIII-436
XXIII-437
XXIII-438
XXIII-439
XXIII-440
XXIII-441
XXIII-442
XXIII-443
XXIII-444
XXIII-445
XXIII-446
XXIII-447
XXIII-448
XXIII-449
XXIII-450
XXIII-451
XXIII-452
XXIII-453
XXIII-454
XXIII-455
XXIII-456
XXIII-457
XXIII-458
XXIII-459
XXIII-460
XXIII-461
XXIII-462
XXIII-463
XXIII-464
XXIII-465
XXIII-466
XXIII-467
XXIII-468
XXIII-469
XXIII-470
XXIII-471
XXIII-472
XXIII-473
XXIII-474
XXIII-475
XXIII-476
XXIII-477
XXIII-478
XXIII-479
XXIII-480
XXIII-481
XXIII-482
XXIII-483
XXIII-484
XXIII-485
XXIII-486
XXIII-487
XXIII-488
XXIII-489
XXIII-490
XXIII-491
XXIII-492
XXIII-493
XXIII-494
XXIII-495
XXIII-496
XXIII-497
XXIII-498
XXIII-499
XXIII-500
XXIII-501
XXIII-502
XXIII-503
XXIII-504
XXIII-505
XXIII-506
XXIII-507
XXIII-508
XXIII-509
XXIII-510
XXIII-511
XXIII-512
XXIII-513
XXIII-514
XXIII-515
XXIII-516
XXIII-517
XXIII-518
XXIII-519
XXIII-520
XXIII-521
XXIII-522
XXIII-523
XXIII-524
XXIII-525
XXIII-526
XXIII-527
XXIII-528
XXIII-529
XXIII-530
XXIII-531
XXIII-532
XXIII-533
XXIII-534
XXIII-535
XXIII-536
XXIII-537
XXIII-538
XXIII-539
XXIII-540
XXIII-541
XXIII-542
XXIII-543
XXIII-544
XXIII-545
XXIII-546
XXIII-547
XXIII-548
XXIII-549
XXIII-550
XXIII-551
XXIII-552
XXIII-553
XXIII-554
XXIII-555
XXIII-556
XXIII-557
XXIII-558
XXIII-559
XXIII-560
XXIII-561
XXIII-562
XXIII-563
XXIII-564
XXIII-565
XXIII-566
XXIII-567
XXIII-568
XXIII-569
XXIII-570
XXIII-571
XXIII-572
XXIII-573
XXIII-574
XXIII-575
XXIII-576
XXIII-577
XXIII-578
XXIII-579
XXIII-580
XXIII-581
XXIII-582
XXIII-583
XXIII-584
XXIII-585
XXIII-586
XXIII-587
XXIII-588
XXIII-589
XXIII-590
XXIII-591
XXIII-592
XXIII-593
XXIII-594
XXIII-595
XXIII-596
XXIII-597
XXIII-598
XXIII-599
XXIII-600
XXIII-601
XXIII-602
XXIII-603
XXIII-604
XXIII-605
XXIII-606
XXIII-607
XXIII-608
XXIII-609
XXIII-610
XXIII-611
XXIII-612
XXIII-613
XXIII-614
XXIII-615
XXIII-616
XXIII-617
XXIII-618
XXIII-619
XXIII-620
XXIII-621
XXIII-622
XXIII-623
XXIII-624
XXIII-625
XXIII-626
XXIII-627
XXIII-628
XXIII-629
XXIII-630
XXIII-631
XXIII-632
XXIII-633
XXIII-634
XXIII-635
XXIII-636
XXIII-637
XXIII-638
XXIII-639
XXIII-640
XXIII-641
XXIII-642
XXIII-643
XXIII-644
XXIII-645
XXIII-646
XXIII-647
XXIII-648
XXIII-649
XXIII-650
XXIII-651
XXIII-652
XXIII-653
XXIII-654
XXIII-655
XXIII-656
XXIII-657
XXIII-658
XXIII-659
XXIII-660
XXIII-661
XXIII-662
XXIII-663
XXIII-664
XXIII-665
XXIII-666
XXIII-667
XXIII-668
XXIII-669
XXIII-670
XXIII-671
XXIII-672
XXIII-673
XXIII-674
XXIII-675
XXIII-676
XXIII-677
XXIII-678
XXIII-679
XXIII-680
XXIII-681
XXIII-682
XXIII-683
XXIII-684
XXIII-685
XXIII-686
XXIII-687
XXIII-688
XXIII-689
XXIII-690
XXIII-691
XXIII-692
XXIII-693
XXIII-694
XXIII-695
XXIII-696
XXIII-697
XXIII-698
XXIII-699
XXIII-700
XXIII-701
XXIII-702
XXIII-703
XXIII-704
XXIII-705
XXIII-706
XXIII-707
XXIII-708
XXIII-709
XXIII-710
XXIII-711
XXIII-712
XXIII-713
XXIII-714
XXIII-715
XXIII-716
XXIII-717
XXIII-718
XXIII-719
XXIII-720
XXIII-721
XXIII-722
XXIII-723
XXIII-724
XXIII-725
XXIII-726
XXIII-727
XXIII-728
XXIII-729
XXIII-730
XXIII-731
XXIII-732
XXIII-733
XXIII-734
XXIII-735
XXIII-736
XXIII-737
XXIII-738
XXIII-739
XXIII-740
XXIII-741
XXIII-742
XXIII-743
XXIII-744
XXIII-745
XXIII-746
XXIII-747
XXIII-748
XXIII-749
XXIII-750
XXIII-751
XXIII-752
XXIII-753
XXIII-754
XXIII-755
XXIII-756
XXIII-757
XXIII-758
XXIII-759
XXIII-760
XXIII-761
XXIII-762
XXIII-763
XXIII-764
XXIII-765
XXIII-766
XXIII-767
XXIII-768
XXIII-769
XXIII-770
XXIII-771
XXIII-772
XXIII-773
XXIII-774
XXIII-775
XXIII-776
XXIII-777
XXIII-778
XXIII-779
XXIII-780
XXIII-781
XXIII-782
XXIII-783
XXIII-784
XXIII-785
XXIII-786
XXIII-787
XXIII-788
XXIII-789
XXIII-790
XXIII-791
XXIII-792
XXIII-793
XXIII-794
XXIII-795
XXIII-796
XXIII-797
XXIII-798
XXIII-799
XXIII-800
XXIII-801
XXIII-802
XXIII-803
XXIII-804
XXIII-805
XXIII-806
XXIII-807
XXIII-808
XXIII-809
XXIII-810
XXIII-811
XXIII-812
XXIII-813
XXIII-814
XXIII-815
XXIII-816
XXIII-817
XXIII-818
XXIII-819
XXIII-820
XXIII-821
XXIII-822
XXIII-823
XXIII-824
XXIII-825
XXIII-826
XXIII-827
XXIII-828
XXIII-829
XXIII-830
XXIII-831
XXIII-832
XXIII-833
XXIII-834
XXIII-835
XXIII-836
XXIII-837
XXIII-838
XXIII-839
XXIII-840
XXIII-841
XXIII-842
XXIII-843
XXIII-844
XXIII-845
XXIII-846
XXIII-847
XXIII-848
XXIII-849
XXIII-850
XXIII-851
XXIII-852
XXIII-853
XXIII-854
XXIII-855
XXIII-856
XXIII-857
XXIII-858
XXIII-859
XXIII-860
XXIII-861
XXIII-862
XXIII-863
XXIII-864
XXIII-865
XXIII-866
XXIII-867
XXIII-868
XXIII-869
XXIII-870
XXIII-871
XXIII-872
XXIII-873
XXIII-874
XXIII-875
XXIII-876
XXIII-877
XXIII-878
XXIII-879
XXIII-880
XXIII-881
XXIII-882
XXIII-883
XXIII-884
XXIII-885
XXIII-886
XXIII-887
XXIII-888
XXIII-889
XXIII-890
XXIII-891
XXIII-892
XXIII-893
XXIII-894
XXIII-895
XXIII-896
XXIII-897
XXIII-898
XXIII-899
XXIII-900
XXIII-901
XXIII-902
XXIII-903
XXIII-904
XXIII-905
XXIII-906
XXIII-907
XXIII-908
XXIII-909
XXIII-910
XXIII-911
XXIII-912
XXIII-913
XXIII-914
XXIII-915
XXIII-916
XXIII-917
XXIII-918
XXIII-919
XXIII-920
XXIII-921
XXIII-922
XXIII-923
XXIII-924
XXIII-925
XXIII-926
XXIII-927
XXIII-928
XXIII-929
XXIII-930
XXIII-931
XXIII-932
XXIII-933
XXIII-934
XXIII-935
XXIII-936
XXIII-937
XXIII-938
XXIII-939
XXIII-940
XXIII-941
XXIII-942
XXIII-943
XXIII-944
XXIII-945
XXIII-946
XXIII-947
XXIII-948
XXIII-949
XXIII-950
XXIII-951
XXIII-952
XXIII-953
XXIII-954
XXIII-955
XXIII-956
XXIII-957
XXIII-958
XXIII-959
XXIII-960
XXIII-961
XXIII-962
XXIII-963
XXIII-964
XXIII-965
XXIII-966
XXIII-967
XXIII-968
XXIII-969
XXIII-970
XXIII-971
XXIII-972
XXIII-973
XXIII-974
XXIII-975
XXIII-976
XXIII-977
XXIII-978
XXIII-979
XXIII-980
XXIII-981
XXIII-982
XXIII-983
XXIII-984
XXIII-985
XXIII-986
XXIII-987
XXIII-988
XXIII-989
XXIII-990
XXIII-991
XXIII-992
XXIII-993
XXIII-994
XXIII-995
XXIII-996
XXIII-997
XXIII-998
XXIII-999
XXIII-1000
XXIII-1001
XXIII-1002
XXIII-1003
XXIII-1004
XXIII-1005
XXIII-1006
XXIII-1007
XXIII-1008
XXIII-1009
XXIII-1010
XXIII-1011
XXIII-1012
XXIII-1013
XXIII-1014
XXIII-1015
XXIII-1016
XXIII-1017
XXIII-1018
XXIII-1019
XXIII-1020
XXIII-1021
XXIII-1022
XXIII-1023
XXIII-1024
XXIII-1025
XXIII-1026
XXIII-1027
XXIII-1028
XXIII-1029
XXIII-1030
XXIII-1031
XXIII-1032
XXIII-1033
XXIII-1034
XXIII-1035
XXIII-1036
XXIII-1037
XXIII-1038
XXIII-1039
XXIII-1040
XXIII-1041
XXIII-1042
XXIII-1043
XXIII-1044
XXIII-1045
XXIII-1046
XXIII-1047
XXIII-1048
XXIII-1049
XXIII-1050
XXIII-1051
XXIII-1052
XXIII-1053
XXIII-1054
XXIII-1055
XXIII-1056
XXIII-1057
XXIII-1058
XXIII-1059
XXIII-1060
XXIII-1061
XXIII-1062
XXIII-1063
XXIII-1064
XXIII-1065
XXIII-1066
XXIII-1067
XXIII-1068
XXIII-1069
XXIII-1070
XXIII-1071
XXIII-1072
XXIII-1073
XXIII-1074
XXIII-1075
XXIII-1076
XXIII-1077
XXIII-1078
XXIII-1079
XXIII-1080
XXIII-1081
XXIII-1082
XXIII-1083
XXIII-1084
XXIII-1085
XXIII-1086
XXIII-1087
XXIII-1088
XXIII-1089
XXIII-1090
XXIII-1091
XXIII-1092
XXIII-1093
XXIII-1094
XXIII-1095
XXIII-1096
XXIII-1097
XXIII-1098
XXIII-1099
XXIII-1100
XXIII-1101
XXIII-1102
XXIII-1103
XXIII-1104
XXIII-1105
XXIII-1106
XXIII-1107
XXIII-1108
XXIII-1109
XXIII-1110
XXIII-1111
XXIII-1112
XXIII-1113
XXIII-1114
XXIII-1115
XXIII-1116
XXIII-1117
XXIII-1118
XXIII-1119
XXIII-1120
XXIII-1121
XXIII-1122
XXIII-1123
XXIII-1124
XXIII-1125
XXIII-1126
XXIII-1127
XXIII-1128
XXIII-1129
XXIII-1130
XXIII-1131
XXIII-1132
XXIII-1133
XXIII-1134
XXIII-1135
XXIII-1136
XXIII-1137
XXIII-1138
XXIII-1139
XXIII-1140
XXIII-1141
XXIII-1142
XXIII-1143
XXIII-1144
XXIII-1145
XXIII-1146
XXIII-1147
XXIII-1148
XXIII-1149
XXIII-1150
XXIII-1151
XXIII-1152
XXIII-1153
XXIII-1154
XXIII-1155
XXIII-1156
XXIII-1157
XXIII-1158
XXIII-1159
XXIII-1160
XXIII-1161
XXIII-1162
XXIII-1163
XXIII-1164
XXIII-1165
XXIII-1166
XXIII-1167
XXIII-1168
XXIII-1169
XXIII-1170
XXIII-1171
XXIII-1172
XXIII-1173
XXIII-1174
XXIII-1175
XXIII-1176
XXIII-1177
XXIII-1178
XXIII-1179
XXIII-1180
XXIII-1181
XXIII-1182
XXIII-1183
XXIII-1184
XXIII-1185
XXIII-1186
XXIII-1187
XXIII-1188
XXIII-1189
XXIII-1190
XXIII-1191
XXIII-1192
XXIII-1193
XXIII-1194
XXIII-1195
XXIII-1196
XXIII-1197
XXIII-1198
XXIII-1199
XXIII-1200
XXIII-1201
XXIII-1202
XXIII-1203
XXIII-1204
XXIII-1205
XXIII-1206
XXIII-1207
XXIII-1208
XXIII-1209
XXIII-1210
XXIII-1211
XXIII-1212
XXIII-1213
XXIII-1214
XXIII-1215
XXIII-1216
XXIII-1217
XXIII-1218
XXIII-1219
XXIII-1220
XXIII-1221
XXIII-1222
XXIII-1223
XXIII-1224
XXIII-1225
XXIII-1226
XXIII-1227
XXIII-1228
XXIII-1229
XXIII-1230
XXIII-1231
XXIII-1232
XXIII-1233
XXIII-1234
XXIII-1235
XXIII-1236
XXIII-1237
XXIII-1238
XXIII-1239
XXIII-1240
XXIII-1241
XXIII-1242
XXIII-1243
XXIII-1244
XXIII-1245
XXIII-1246
XXIII-1247
XXIII-1248
XXIII-1249
XXIII-1250
XXIII-1251
XXIII-1252
XXIII-1253
XXIII-1254
XXIII-1255
XXIII-1256
XXIII-1257
XXIII-1258
XXIII-1259
XXIII-1260
XXIII-1261
XXIII-1262
XXIII-1263
XXIII-1264
XXIII-1265
XXIII-1266
XXIII-1267
XXIII-1268
XXIII-1269
XXIII-1270
XXIII-1271
XXIII-1272
XXIII-1273
XXIII-1274
XXIII-1275
XXIII-1276
XXIII-1277
XXIII-1278
XXIII-1279
XXIII-1280
XXIII-1281
XXIII-1282
XXIII-1283
XXIII-1284
XXIII-1285
XXIII-1286
XXIII-1287
XXIII-1288
XXIII-1289
XXIII-1290
XXIII-1291
XXIII-1292
XXIII-1293
XXIII-1294
XXIII-1295
XXIII-1296
XXIII-1297
XXIII-1298
XXIII-1299
XXIII-1300
XXIII-1301
XXIII-1302
XXIII-1303
XXIII-1304
XXIII-1305
XXIII-1306
XXIII-1307
XXIII-1308
XXIII-1309
XXIII-1310
XXIII-1311
XXIII-1312
XXIII-1313
XXIII-1314
XXIII-1315
XXIII-1316
XXIII-1317
XXIII-1318
XXIII-1319
XXIII-1320
XXIII-1321
XXIII-1322
XXIII-1323
XXIII-1324
XXIII-1325
XXIII-1326
XXIII-1327
XXIII-1328
XXIII-1329
XXIII-1330
XXIII-1331
XXIII-1332
XXIII-1333
XXIII-1334
XXIII-1335
XXIII-1336
XXIII-1337
XXIII-1338
XXIII-1339
XXIII-1340
XXIII-1341
XXIII-1342
XXIII-1343
XXIII-1344
XXIII-1345
XXIII-1346
XXIII-1347
XXIII-1348
XXIII-1349
XXIII-1350
XXIII-1351
XXIII-1352
XXIII-1353
XXIII-1354
XXIII-1355
XXIII-1356
XXIII-1357
XXIII-1358
XXIII-1359
XXIII-1360
XXIII-1361
XXIII-1362
XXIII-1363
XXIII-1364
XXIII-1365
XXIII-1366
XXIII-1367
XXIII-1368
XXIII-1369
XXIII-1370
XXIII-1371
XXIII-1372
XXIII-1373
XXIII-1374
XXIII-1375
XXIII-1376
XXIII-1377
XXIII-1378
XXIII-1379
XXIII-1380
XXIII-1381
XXIII-1382
XXIII-1383
XXIII-1384
XXIII-1385
XXIII-1386
XXIII-1387
XXIII-1388
XXIII-1389
XXIII-1390
XXIII-1391
XXIII-1392
XXIII-1393
XXIII-1394
XXIII-1395
XXIII-1396
XXIII-1397
XXIII-1398
XXIII-1399
XXIII-1400
XXIII-1401
XXIII-1402
XXIII-1403
XXIII-1404
XXIII-1405
XXIII-1406
XXIII-1407
XXIII-1408
XXIII-1409
XXIII-1410
XXIII-1411
XXIII-1412
XXIII-1413
XXIII-1414
XXIII-1415
XXIII-1416
XXIII-1417
XXIII-1418
XXIII-1419
XXIII-1420
XXIII-1421
XXIII-1422
XXIII-1423
XXIII-1424
XXIII-1425
XXIII-1426
XXIII-1427
XXIII-1428
XXIII-1429
XXIII-1430
XXIII-1431
XXIII-1432
XXIII-1433
XXIII-1434
XXIII-1435
XXIII-1436
XXIII-1437
XXIII-1438
XXIII-1439
XXIII-1440
XXIII-1441
XXIII-1442
XXIII-1443
XXIII-1444
XXIII-1445
XXIII-1446
XXIII-1447
XXIII-1448
XXIII-1449
XXIII-1450
XXIII-1451
XXIII-1452
XXIII-1453
XXIII-1454
XXIII-1455
XXIII-1456
XXIII-1457
XXIII-1458
XXIII-1459
XXIII-1460
XXIII-1461
XXIII-1462
XXIII-1463
XXIII-1464
XXIII-1465
XXIII-1466
XXIII-1467
XXIII-1468
XXIII-1469
XXIII-1470
XXIII-1471
XXIII-1472
XXIII-1473
XXIII-1474
XXIII-1475
XXIII-1476
XXIII-1477
XXIII-1478
XXIII-1479
XXIII-1480
XXIII-1481
XXIII-1482
XXIII-1483
XXIII-1484
XXIII-1485
XXIII-1486
XXIII-1487
XXIII-1488
XXIII-1489
XXIII-1490
XXIII-1491
XXIII-1492
XXIII-1493
XXIII-1494
XXIII-1495
XXIII-1496
XXIII-1497
XXIII-1498
XXIII-1499
XXIII-1500
XXIII-1501
XXIII-1502
XXIII-1503
XXIII-1504
XXIII-1505
XXIII-1506
XXIII-1507
XXIII-1508
XXIII-1509
XXIII-1510
XXIII-1511
XXIII-1512
XXIII-1513
XXIII-1514
XXIII-1515
XXIII-1516
XXIII-1517
XXIII-1518
XXIII-1519
XXIII-1520
XXIII-1521
XXIII-1522
XXIII-1523
XXIII-1524
XXIII-1525
XXIII-1526
XXIII-1527
XXIII-1528
XXIII-1529
XXIII-1530
XXIII-1531
XXIII-1532
XXIII-1533
XXIII-1534
XXIII-1535
XXIII-1536
XXIII-1537
XXIII-1538
XXIII-1539
XXIII-1540
XXIII-1541
XXIII-1542
XXIII-1543
XXIII-1544
XXIII-1545
XXIII-1546
XXIII-1547
XXIII-1548
XXIII-1549
XXIII-1550
XXIII-1551
XXIII-1552
XXIII-1553
XXIII-1554
XXIII-1555
XXIII-1556
XXIII-1557
XXIII-1558
XXIII-1559
XXIII-1560
XXIII-1561
XXIII-1562
XXIII-1563
XXIII-1564
XXIII-1565
XXIII-1566
XXIII-1567
XXIII-1568
XXIII-1569
XXIII-1570
XXIII-1571
XXIII-1572
XXIII-1573
XXIII-1574
XXIII-1575
XXIII-1576
XXIII-1577
XXIII-1578
XXIII-1579
XXIII-1580
XXIII-1581
XXIII-1582
XXIII-1583
XXIII-1584
XXIII-1585
XXIII-1586
XXIII-1587
XXIII-1588
XXIII-1589
XXIII-1590
XXIII-1591
XXIII-1592
XXIII-1593
XXIII-1594
XXIII-1595
XXIII-1596
XXIII-1597
XXIII-1598
XXIII-1599
XXIII-1600
XXIII-1601
XXIII-1602
XXIII-1603
XXIII-1604
XXIII-1605
XXIII-1606
XXIII-1607
XXIII-1608
XXIII-1609
XXIII-1610
XXIII-1611
XXIII-1612
XXIII-1613
XXIII-1614
XXIII-1615
XXIII-1616
XXIII-1617
XXIII-1618
XXIII-1619
XXIII-1620
XXIII-1621
XXIII-1622
XXIII-1623
XXIII-1624
XXIII-1625
XXIII-1626
XXIII-1627
XXIII-1628
XXIII-1629
XXIII-1630
XXIII-1631
XXIII-1632
XXIII-1633
XXIII-1634
XXIII-1635
XXIII-1636
XXIII-1637
XXIII-1638
XXIII-1639
XXIII-1640
XXIII-1641
XXIII-1642
XXIII-1643
XXIII-1644
XXIII-1645
XXIII-1646
XXIII-1647
XXIII-1648
XXIII-1649
XXIII-1650
XXIII-1651
XXIII-1652
XXIII-1653
XXIII-1654
XXIII-1655
XXIII-1656
XXIII-1657
XXIII-1658
XXIII-1659
XXIII-1660
XXIII-1661
XXIII-1662
XXIII-1663
XXIII-1664
XXIII-1665
XXIII-1666
XXIII-1667
XXIII-1668
XXIII-1669
XXIII-1670
XXIII-1671
XXIII-1672
XXIII-1673
XXIII-1674
XXIII-1675
XXIII-1676
XXIII-1677
XXIII-1678
XXIII-1679
XXIII-1680
XXIII-1681
XXIII-1682
XXIII-1683
XXIII-1684
XXIII-1685
XXIII-1686
XXIII-1687
XXIII-1688
XXIII-1689
XXIII-1690
XXIII-1691
XXIII-1692
XXIII-1693
XXIII-1694
XXIII-1695
XXIII-1696
XXIII-1697
XXIII-1698
XXIII-1699
XXIII-1700
XXIII-1701
XXIII-1702
XXIII-1703
XXIII-1704
XXIII-1705
XXIII-1706
XXIII-1707
XXIII-1708
XXIII-1709
XXIII-1710
XXIII-1711
XXIII-1712
XXIII-1713
XXIII-1714
XXIII-1715
XXIII-1716
XXIII-1717
XXIII-1718
XXIII-1719
XXIII-1720
XXIII-1721
XXIII-1722
XXIII-1723
XXIII-1724
XXIII-1725
XXIII-1726
XXIII-1727
XXIII-1728
XXIII-1729
XXIII-1730
XXIII-1731
XXIII-1732
XXIII-1733
XXIII-1734
XXIII-1735
XXIII-1736
XXIII-1737
XXIII-1738
XXIII-1739
XXIII-1740
XXIII-1741
XXIII-1742
XXIII-1743
XXIII-1744
XXIII-1745
XXIII-1746
XXIII-1747
XXIII-1748
XXIII-1749
XXIII-1750
XXIII-1751
XXIII-1752
XXIII-1753
XXIII-1754
XXIII-1755
XXIII-1756
XXIII-1757
XXIII-1758
XXIII-1759
XXIII-1760
XXIII-1761
XXIII-1762
XXIII-1763
XXIII-1764
XXIII-1765
XXIII-1766
XXIII-1767
XXIII-1768
XXIII-1769
XXIII-1770
XXIII-1771
XXIII-1772
XXIII-1773
XXIII-1774
XXIII-1775
XXIII-1776
XXIII-1777
XXIII-1778
XXIII-1779
XXIII-1780
XXIII-1781
XXIII-1782
XXIII-1783
XXIII-1784
XXIII-1785
XXIII-1786
XXIII-1787
XXIII-1788
XXIII-1789
XXIII-1790
XXIII-1791
XXIII-1792
XXIII-1793
XXIII-1794
XXIII-1795
XXIII-1796
XXIII-1797
XXIII-1798
XXIII-1799
XXIII-1800
XXIII-1801
XXIII-1802
XXIII-1803
XXIII-1804
XXIII-1805
XXIII-1806
XXIII-1807
XXIII-1808
XXIII-1809
XXIII-1810
XXIII-1811
XXIII-1812
XXIII-1813
XXIII-1814
XXIII-1815
XXIII-1816
XXIII-1817
XXIII-1818
XXIII-1819
XXIII-1820
XXIII-1821
XXIII-1822
XXIII-1823
XXIII-1824
XXIII-1825
XXIII-1826
XXIII-1827
XXIII-1828
XXIII-1829
XXIII-1830
XXIII-1831
XXIII-1832
XXIII-1833
XXIII-1834
XXIII-1835
XXIII-1836
XXIII-1837
XXIII-1838
XXIII-1839
XXIII-1840
XXIII-1841
XXIII-1842
XXIII-1843
XXIII-1844
XXIII-1845
XXIII-1846
XXIII-1847
XXIII-1848
XXIII-1849
XXIII-1850
XXIII-1851
XXIII-1852
XXIII-1853
XXIII-1854
XXIII-1855
XXIII-1856
XXIII-1857
XXIII-1858
XXIII-1859
XXIII-1860
XXIII-1861
XXIII-1862
XXIII-1863
XXIII-1864
XXIII-1865
XXIII-1866
XXIII-1867
XXIII-1868
XXIII-1869
XXIII-1870
XXIII-1871
XXIII-1872
XXIII-1873
XXIII-1874
XXIII-1875
XXIII-1876
XXIII-1877
XXIII-1878
XXIII-1879
XXIII-1880
XXIII-1881
XXIII-1882
XXIII-1883
XXIII-1884
XXIII-1885
XXIII-1886
XXIII-1887
XXIII-1888
XXIII-1889
XXIII-1890
XXIII-1891
XXIII-1892
XXIII-1893
XXIII-1894
XXIII-1895
XXIII-1896
XXIII-1897
XXIII-1898
XXIII-1899
XXIII-1900
XXIII-1901
XXIII-1902
XXIII-1903
XXIII-1904
XXIII-1905
XXIII-1906
XXIII-1907
XXIII-1908
XXIII-1909
XXIII-1910
XXIII-1911
XXIII-1912
XXIII-1913
XXIII-1914
XXIII-1915
XXIII-1916
XXIII-1917
XXIII-1918
XXIII-1919
XXIII-1920
XXIII-1921
XXIII-1922
XXIII-1923
XXIII-1924
XXIII-1925
XXIII-1926
XXIII-1927
XXIII-1928
XXIII-1929
XXIII-1930
XXIII-1931
XXIII-1932
XXIII-1933
XXIII-1934
XXIII-1935
XXIII-1936
XXIII-1937
XXIII-1938
XXIII-1939
XXIII-1940
XXIII-1941
XXIII-1942
XXIII-1943
XXIII-1944
XXIII-1945
XXIII-1946
XXIII-1947
XXIII-1948
XXIII-1949
XXIII-1950
XXIII-1951
XXIII-1952
XXIII-1953
XXIII-1954
XXIII-1955
XXIII-1956
XXIII-1957
XXIII-1958
XXIII-1959
XXIII-1960
XXIII-1961
XXIII-1962
XXIII-1963
XXIII-1964
XXIII-1965
XXIII-1966
XXIII-1967
XXIII-1968
XXIII-1969
XXIII-1970
XXIII-1971
XXIII-1972
XXIII-1973
XXIII-1974
XXIII-1975
XXIII-1976
XXIII-1977
XXIII-1978
XXIII-1979
XXIII-1980
XXIII-1981
XXIII-1982
XXIII-1983
XXIII-1984
XXIII-1985
XXIII-1986
XXIII-1987
XXIII-1988
XXIII-1989
XXIII-1990
XXIII-1991
XXIII-1992
XXIII-1993
XXIII-1994
XXIII-1995
XXIII-1996
XXIII-1997
XXIII-1998
XXIII-1999
XXIII-2000
XXIII-2001
XXIII-2002
XXIII-2003
XXIII-2004
XXIII-2005
XXIII-2006
XXIII-2007
XXIII-2008
XXIII-2009
XXIII-2010
XXIII-2011
XXIII-2012
XXIII-2013
XXIII-2014
XXIII-2015
XXIII-2016
XXIII-2017
XXIII-2018
XXIII-2019
XXIII-2020
XXIII-2021
XXIII-2022
XXIII-2023
XXIII-2024
XXIII-2025
XXIII-2026
XXIII-2027
XXIII-2028
XXIII-2029
XXIII-2030
XXIII-2031
XXIII-2032
XXIII-2033
XXIII-2034
XXIII-2035
XXIII-2036
XXIII-2037
XXIII-2038
XXIII-2039
XXIII-2040
XXIII-2041
XXIII-2042
XXIII-2043
XXIII-2044
XXIII-2045
XXIII-2046
XXIII-2047
XXIII-2048
XXIII-2049
XXIII-2050
XXIII-2051
XXIII-2052
XXIII-2053
XXIII-2054
XXIII-2055
XXIII-2056
XXIII-2057
XXIII-2058
XXIII-2059
XXIII-2060
XXIII-2061
XXIII-2062
XXIII-2063
XXIII-2064
XXIII-2065
XXIII-2066
XXIII-2067
XXIII-2068
XXIII-2069
XXIII-2070
XXIII-2071
XXIII-2072
XXIII-2073
XXIII-2074
XXIII-2075
XXIII-2076
XXIII-2077
XXIII-2078
XXIII-2079
XXIII-2080
XXIII-2081
XXIII-2082
XXIII-2083
XXIII-2084
XXIII-2085
XXIII-2086
XXIII-2087
XXIII-2088
XXIII-2089
XXIII-2090
XXIII-2091
XXIII-2092
XXIII-2093
XXIII-2094
XXIII-2095
XXIII-2096
XXIII-2097
XXIII-2098
XXIII-2099
XXIII-2100
XXIII-2101
XXIII-2102
XXIII-2103
XXIII-2104

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

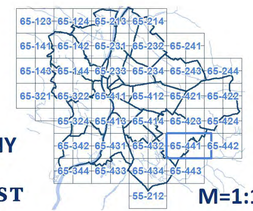
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-442
65-441 SZELVÉNY

BUDAPEST

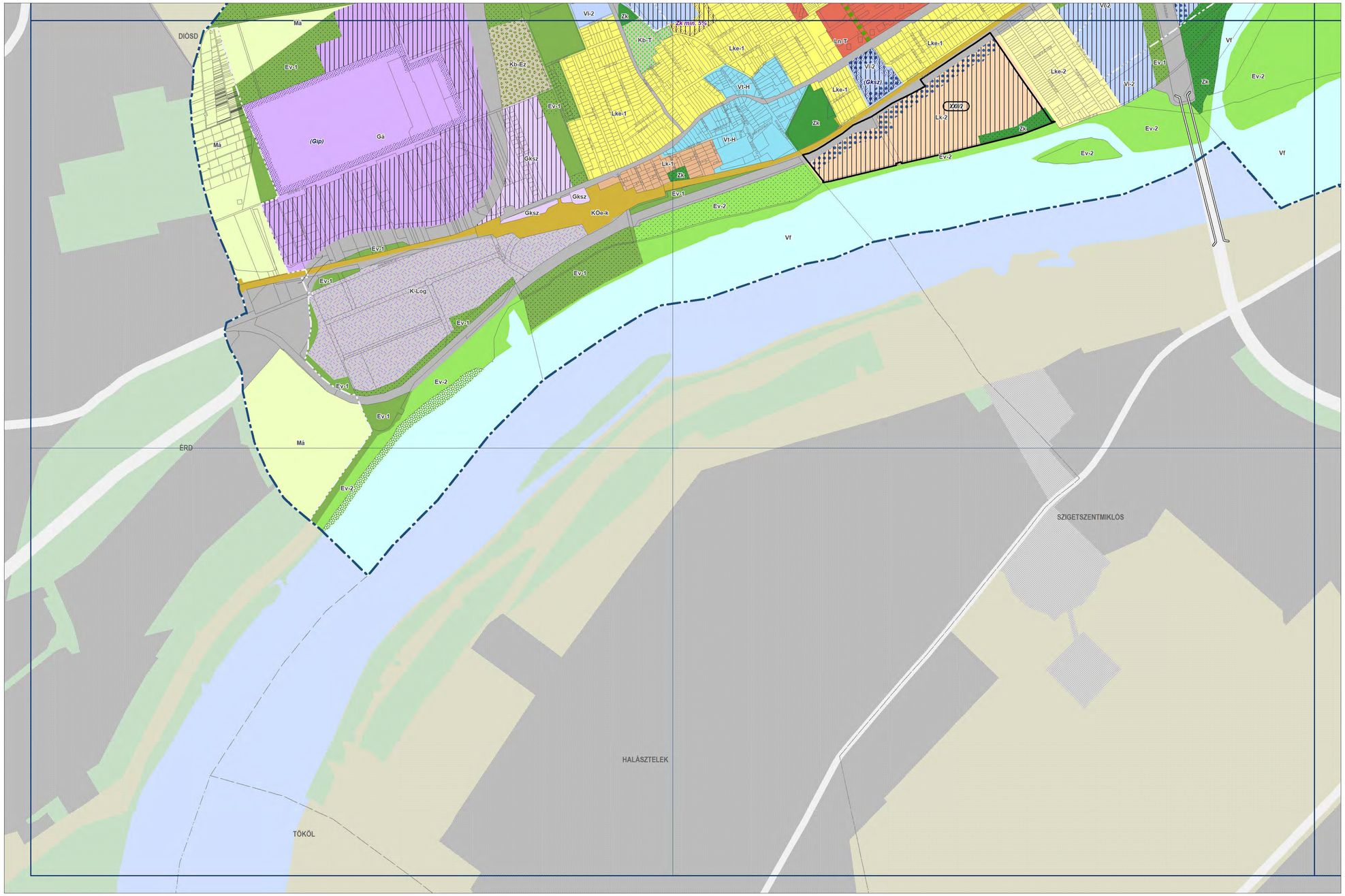
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

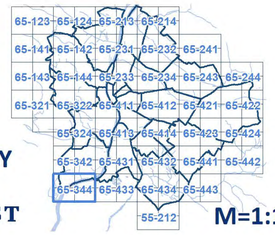
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

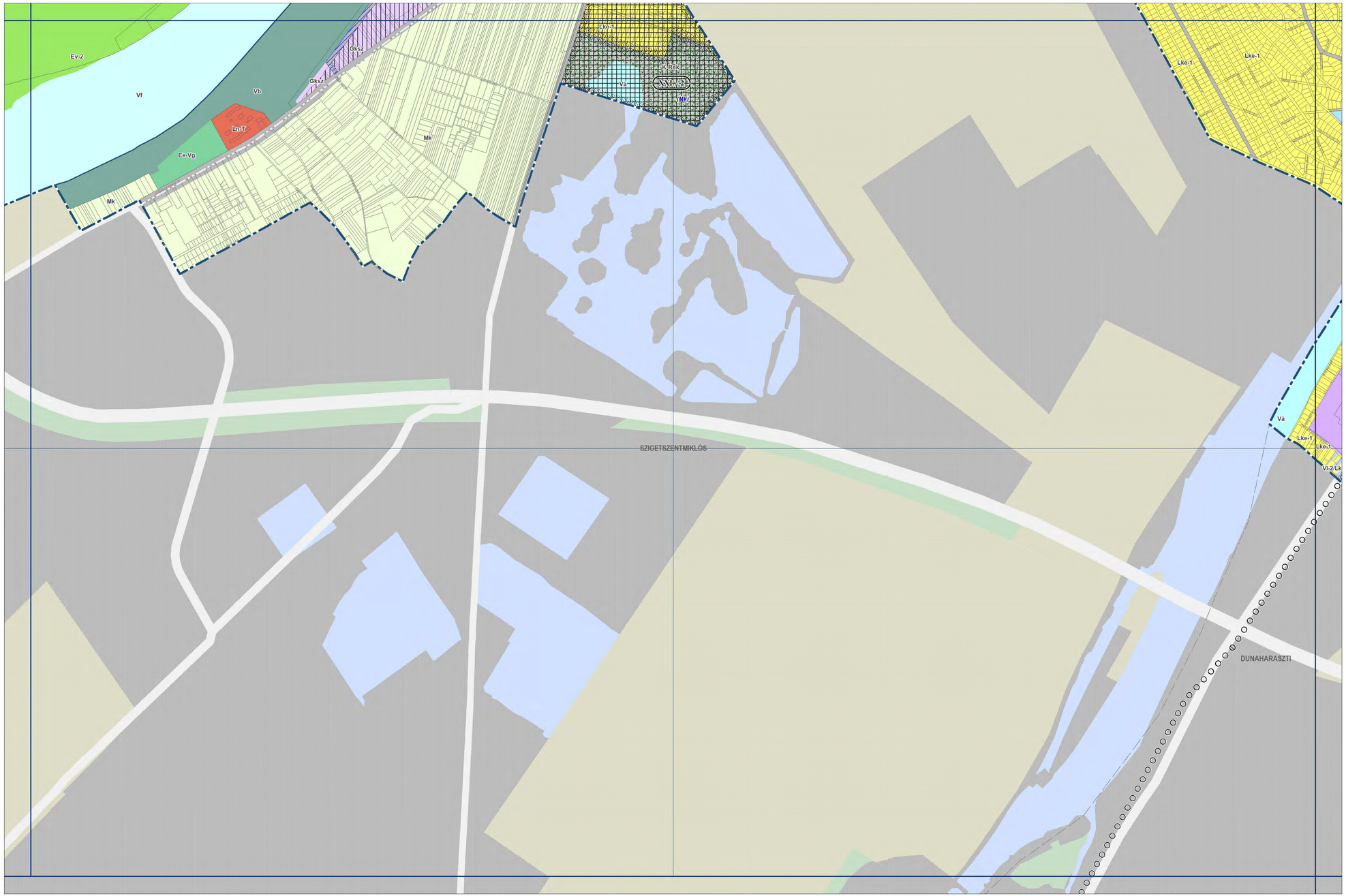

65-344 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

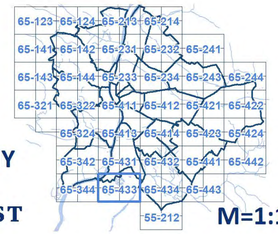

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-433 SZELVÉNY

BUDAPEST

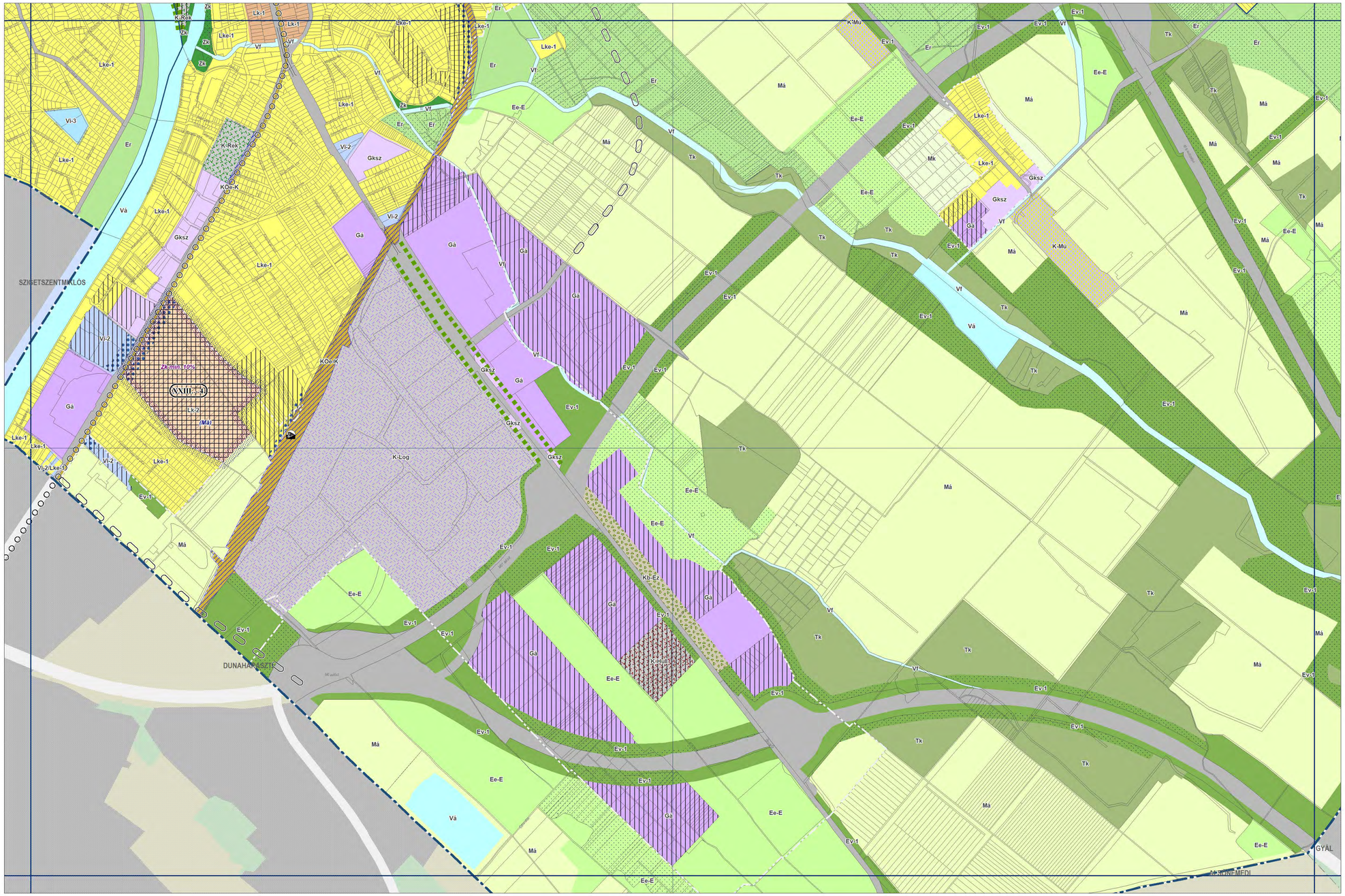
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

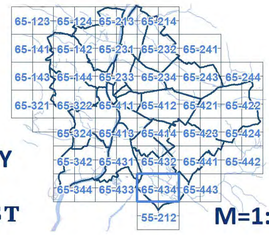
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-434 SZELVÉNY

BUDAPEST

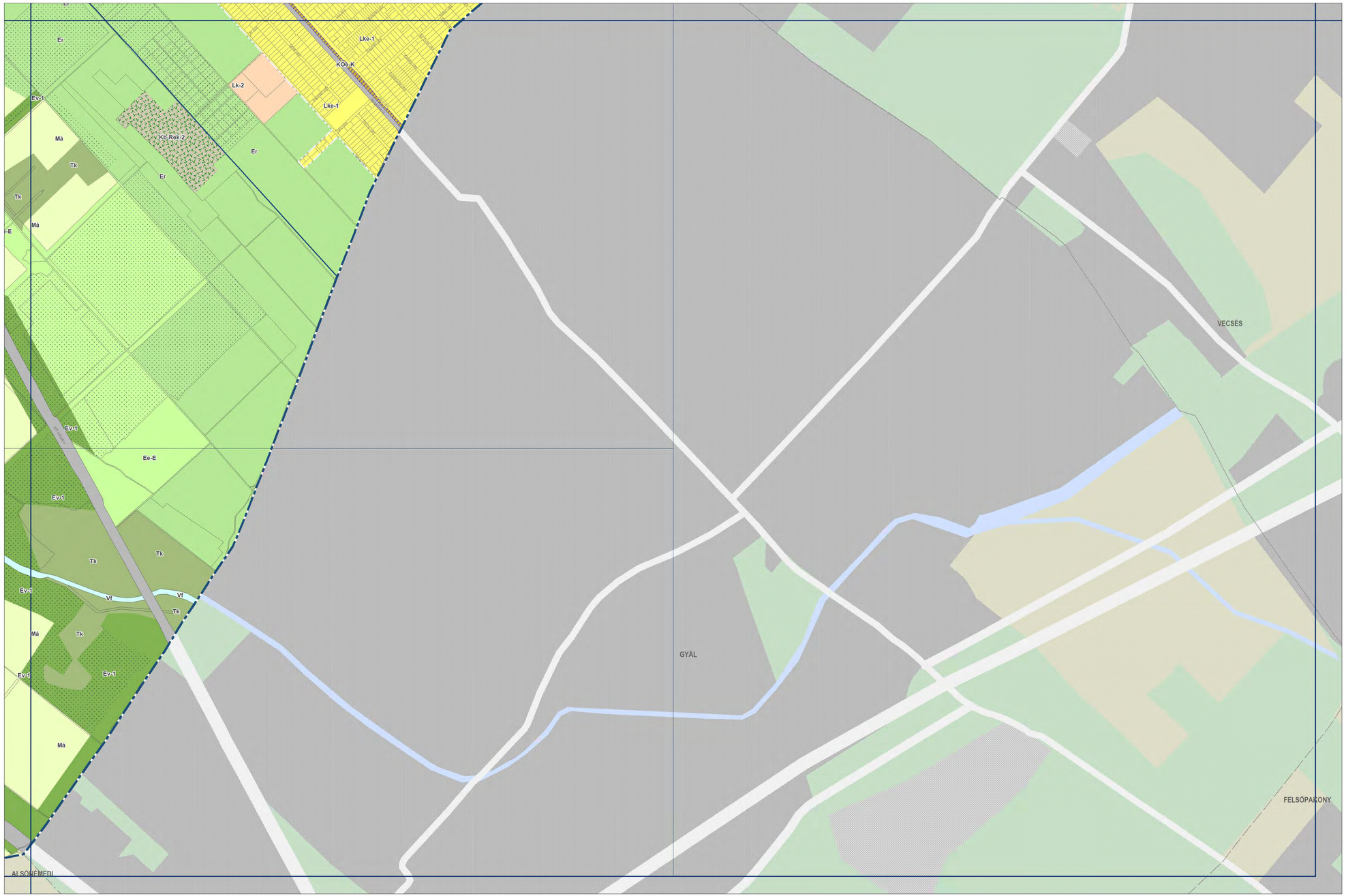
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

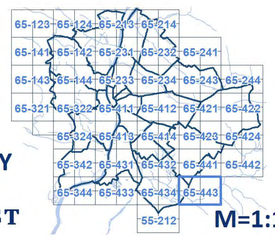
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

65-443 SZELVÉNY

BUDAPEST

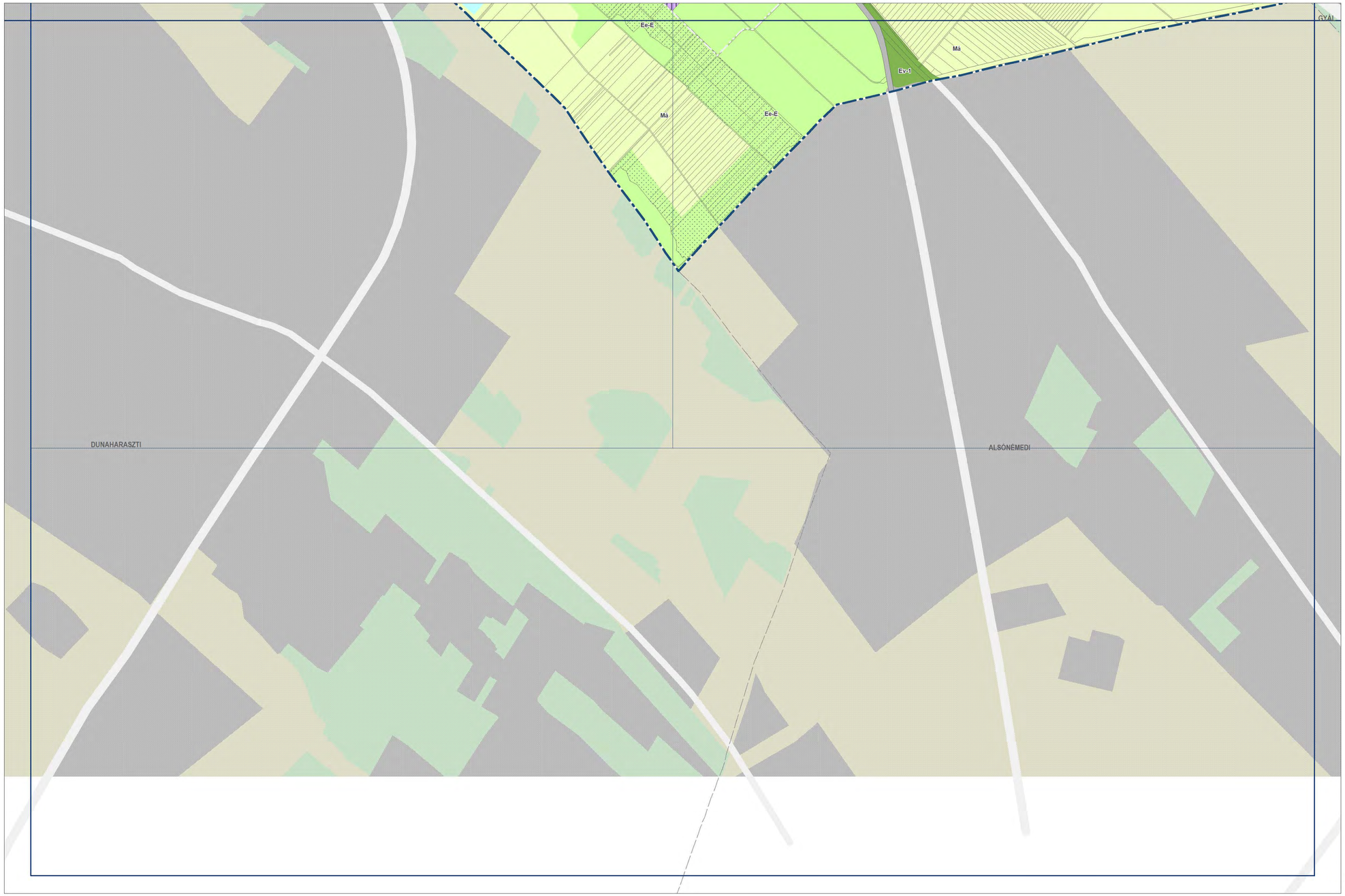
M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

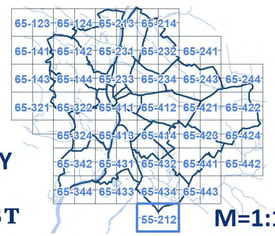
FEJLESZTÉSI TERVLAP

1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

55-212 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

2. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

KÖTELEZŐ ELEMEK (BUDAPEST KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETEN BELÜL)

MEGLÉVŐ	KÖZÉPTÁV	HOSSZÚ TÁV	TÁVLAT	
				Gyorsforgalmi út
				Gyorsforgalmi út felszín alatt
				I. rendű főút
				I. rendű főút felszín alatt
				II. rendű főút
				II. rendű főút felszín alatt
				Településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút
				Gyorsvasút felszínen (metró, HÉV)
				Gyorsvasút felszín alatt (metró, HÉV)
				Vasút felszínen
				Vasút felszín alatt
				Közúti vasút (villamos) felszínen
				Közúti vasút (villamos) felszín alatt
				Településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonala
				Speciális közlekedési létesítmények (gyermekvasút, siklók, libegő)
				Közúti Duna-híd
				Vasúti Duna-híd
				Gyalogos-kerékpáros Duna-híd
				Közúti alagút
				Különszintű közúti – vasúti kereszteződés
P+R 100	P+R 100	P+R 100		P+R rendszerű parkolási létesítmény a minimálisan biztosítandó kapacitással (Tervezett elemek a már működő, de több mint 50%-kal bővítendő létesítmények is)
				Közúti/vasúti közösségi közlekedési járműtelepe
				Egyéb közösségi közlekedési járműtelep
				Vasúti személypályaudvar
				Vasúti teherpályaudvar
				Távolsági, helyközi autóbusz-pályaudvar
				Helyi autóbusz-pályaudvar
				Nemzetközi kereskedelmi repülőtér
				Egyéb kereskedelmi repülőtér
				Országos jelentőségű kikötő (teherkikötő)

TÁJÉKOZTATÓ ELEMEK

M		M		Gyorsvasúti megálló
				Fontosabb különszintű közúti csomópont
V	V	V		Vasútállomás, vasúti megállóhely
L	XX/2	XX/1		Jelentősebb logisztikai központ
				Fejlesztési akcióterületek

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Telekhatár

BUDAPEST

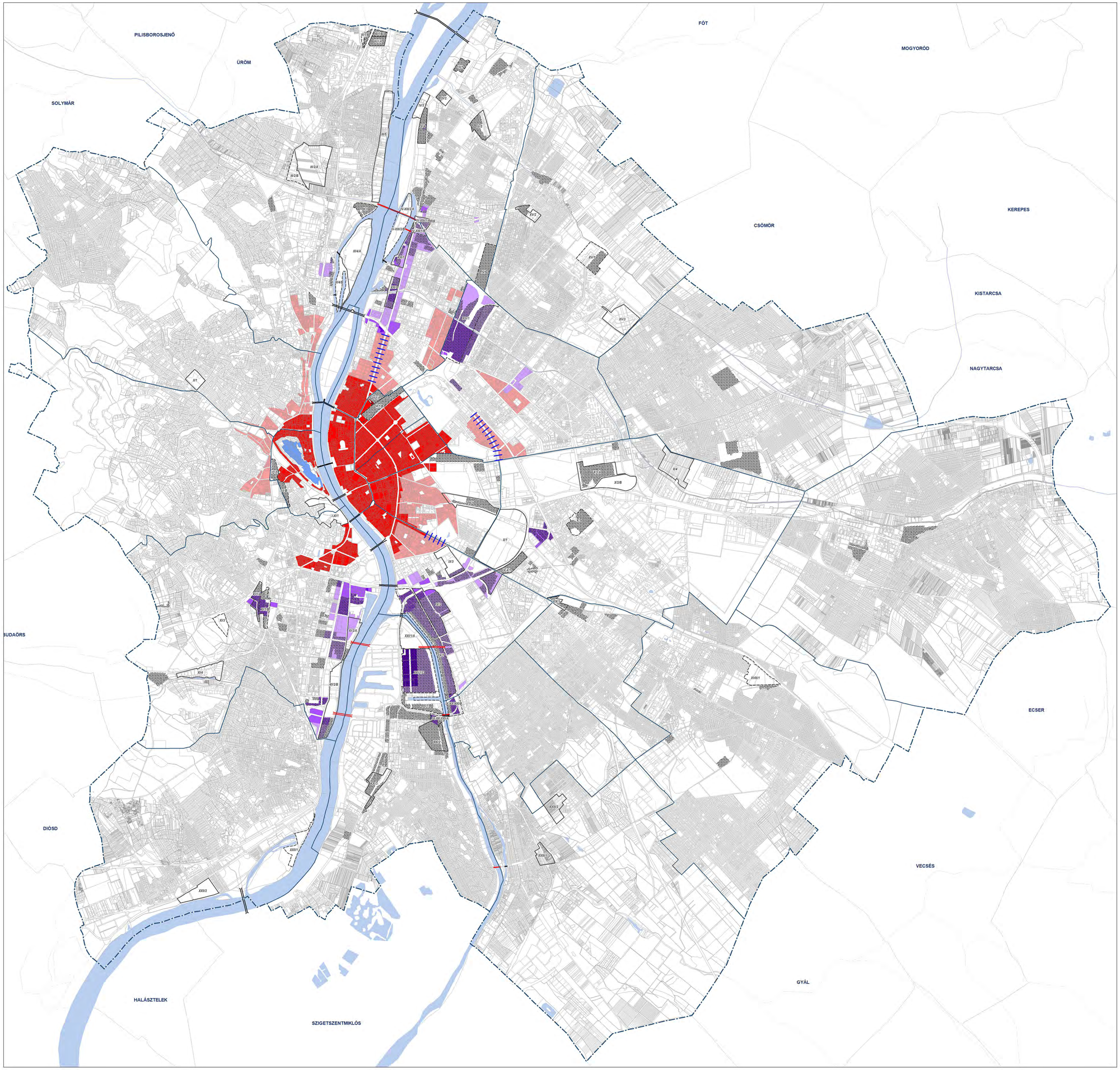
M=1:35 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

3. BEÉPÍTÉSI MAGASSÁG

KÖTELEZŐ ELEMEK

- Egyedi magassági szabályozást igénylő terület
- Kiemelten védendő karakterű terület (I. párkánymagassági kategória)
- Karakterőrző terület (II. párkánymagassági kategória)
- Karakterőrző területen megengedett 25,0 méteres párkánymagasság
- Egyes, jelentős változással érintett, jellemzően új beépítésű terület (III. párkánymagassági kategória)
- Magasház megengedett legmagasabb pontja 45,0 méter
- Magasház megengedett legmagasabb pontja 65,0 méter
- Magasház megengedett legmagasabb pontja 90,0 méter

TÁJÉKOZTATÓ ELEMEK

- Középtávú akcióterület
- Hosszú távú akcióterület
- XXII/1 Akcióterület azonosítója
- Meglévő / tervezett közúti Duna-híd

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Telekhatár

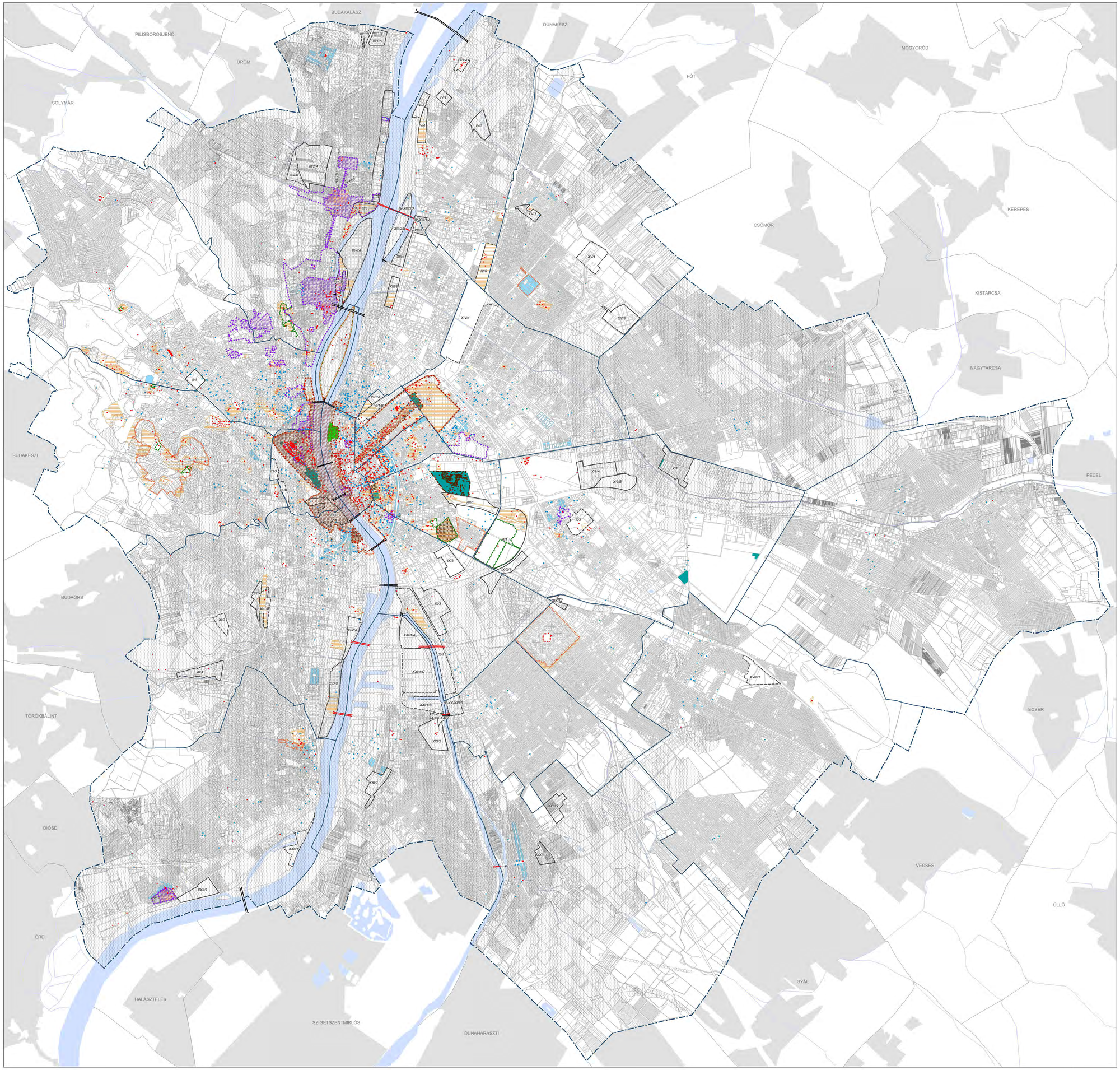
BUDAPEST

M=1:35 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP
4. ÖRÖKSÉGVÉDELEM

NEMZETKÖZI ÉS ORSZÁGOS MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

- Világörökségi helyszín határa/területe (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Világörökségi helyszín védőövezetének határa (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Világörökségi városmúrvos helyszín határa/területe (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Világörökségi városmúrvos helyszín védőövezetének határa (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Műemlék (nemzeti emléknek minősülő) (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Történeti kert területe (BFKH Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály adatszolgáltatása 2021.02.08.)
- Történeti temetkezési hely (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Műemléki jelentőségű terület határa (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Műemléki környezet területe (a védetté nyilvánításról szóló rendelet eltérő kijelölése alapján) (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Kiemelt nemzeti emlékhely (2023. évi C. törvény 1. melléklete alapján 2025.02.01.)
- Nemzeti emlékhely (2023. évi C. törvény 2. melléklete alapján 2025.02.01.)
- Történelmi emlékhely (303/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján 2020.06.15.) Miniszteri döntéssel, rendelettel, határozattal nyilvántartott, kiemelten védett régészeti lelőhely területe (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Nyilvántartott régészeti lelőhely területe (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)
- Régészeti védőövezet (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása 2024.01.30.)

HELYI MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

- Fővárosi helyi védettségű építmény (FPH Városépítési Főosztály Építészeti Értékvédelmi Csoport adatszolgáltatása 2024.)
- Fővárosi helyi védettségű épületegyüttes (FPH Városépítési Főosztály Építészeti Értékvédelmi Csoport adatszolgáltatása 2024.)

TÁJÉKOZTATÓ ELEMEK

- Középtávú akcióterület
- Hosszú távú akcióterület
- XXII/1 Akcióterület azonosítója
- Meglévő / tervezett közúti Duna-híd

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Telekhatár

BUDAPEST

M=1:35 000

PILISBOROSJENŐ

ÜRÖM

SOLYMÁR

FÓT

MOGYORÓD

CSÖMÖR

KEREPES

KISTARCSA

NAGYTARCSA

BUDAÖRS

DIÓSD

HALÁSZTELEK

SZIGETSZENTMIKLÓS

GYÁL

VECSÉS

ECSER

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

5. ZÖLDFELÜLET-, TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

MÁS JOGSZABÁLLYAL ÉRVÉNYESÜLŐ ELEMEK

- Természeti terület (Natura 2000, Ökológiai hálózat)
- Tájképvédelmi terület övezete
- Országos jelentőségű védett természeti érték (ex lege forrás, ex lege védett barlang, ex lege földvár)
- Barlang védőövezete
- Fokozottan védett faj védelme érdekében korlátozással érintett terület (PE/KTHF/38883-3/2024. ügyiratszámú határozat alapján)
- Országos jelentőségű védett természeti terület
- Helyi jelentőségű védett természeti terület (25/2013. (IV.18.) Főv. Kgy. rend.)
- Helyi jelentőségű védett természeti emlék és területe (25/2013. (IV.18.) Főv. Kgy. rend.)
- Átlagosnál jobb minőségű termőföld (Budapest Főváros Kormányhivatala Földhivatali Főosztály adatszolgáltatása)
- Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdőterület

TERVI ELEMEK

- Védelemre érdemes természeti terület
- Településképvédelmi jelentőségű meglévő fasor / Településképvédelmi jelentőségű tervezett fasor
- Revitalizációt igénylő vízfolyás

TÁJÉKOZTATÓ ELEMEK

- Középtávú akcióterület
- Hosszú távú akcióterület
- XXII/1 Akcióterület azonosítója
- Meglévő / tervezett közúti Duna-híd

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Telekhatár

BUDAPEST

M=1:35 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

6. KÖRNYEZET- ÉS KATASZTRÓFAVÉDELEM

PILISBOROSJENŐ
ÜRÖM
SOLYMÁR
FÓT
MOGYORÓD
CSÖMÖR
KEREPES
KISTARCSA
NAGYTARCSA
BUDAÖRS
DIÓSD
HALÁSZTELEK
SZIGETSZENTMIKLÓS
GYÁL
VECSÉS
ECSER

MÁS JOGSZABÁLLYAL ÉRVÉNYESÜLŐ ELEMEK

- Vízminőség-védelmi terület övezete
- Karsztos terület (Magyar Geológiai Szolgálat, Magyar Állami Földtani Intézet adatszolgáltatása)
- Földtani veszélyforrás terület övezete
- Repülőtéri zajjal járó védőövezet (B/C/D) (Nemzeti Közlekedési Hatóság adatszolgáltatása)
- Veszélyes üzem (alsó/felső küszöbértékű) és veszélyességi zónák (belső/középső/külső) (Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság adatszolgáltatása)
- Küszöbérték alatti veszélyes üzem
- Budapesti Kutatóreaktor
- Ásványi nyersanyag lelőhely
- Bányatelek
- Rendszeresen belvízjárta terület övezete

TERVI ELEMEK

- Potenciálisan talajszennyezett terület

TÁJÉKOZTATÓ ELEMEK

- Középtávú akcióterület
- Hosszú távú akcióterület
- XXII/1 Akcióterület azonosítója
- Meglévő / tervezett közúti Duna-híd

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Telekhatár

BUDAPEST

M=1:35 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERV

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

FEJLESZTÉSI TERVLAP

7. VÉDELMI, KORLÁTOZÁSI TERÜLETEK

PILISBOROSJENŐ
ÜRÖM
SOLYMÁR
FÓT
MOGYORÓD
KEREPES
CSÖMÖR
KISTARCSA
NAGYTARCSA
BUDAÖRS
DIÓSD
HALÁSZTELEK
SZIGETSZENTMIKLÓS
GYÁL
VECSÉS
ECSER

MÁS JOGSZABÁLLYAL ÉRVÉNYESÜLŐ ELEMEK

Meglévő	Tervezett	
		Repülőtér akadálykorlátozási felülete (1995.évi XCVII.törvény alapján)
		Vasútvonalak védőtávolsága (280/2004 (IX.30.) Korm.rendelet alapján)
		Gyorsforgalmi utak és főútvonalak külterületi szakaszainak védőtávolsága (1988.évi I.törvény alapján)
		Közúti forgalomtól védett övezetek összefüggő területei (a kivételek a 30/2010 (VI.04.) Főv.Kgy. rendeletben meghatározottak)
		220 kV-os távvezeték biztonsági övezete (MAVIR Zrt. adatszolgáltatása)
		120 kV-os távvezeték biztonsági övezete (MAVIR Zrt. és ELMŰ Hálózati Kft. adatszolgáltatása)
		Nagynyomású gázvezeték és létesítményeinek biztonsági övezete (FGSZ Zrt. és MVM Földgáz Földgázhálózati Kft. adatszolgáltatása)
		220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (2018. évi CXXXIX. törvény)
		Nagynyomású földgáz szállítóvezeték (2018. évi CXXXIX. törvény)
		Termékvezeték biztonsági övezete (FGSZ Zrt. adatszolgáltatása)
		Kőolajvezeték biztonsági övezete (FGSZ Zrt. adatszolgáltatása)
		Országos Mikrohullámú Központ védőtávolsága (Antenna Hungária Zrt. adatszolgáltatása)
		Vízbázis belső védőövezete (Fővárosi Vízművek Zrt., FKI-KHO, KDV-VIZIG adatszolgáltatása)
		Vízbázis külső védőövezete (Fővárosi Vízművek Zrt., FKI-KHO, KDV-VIZIG adatszolgáltatása)
		Vízbázis hidrogeológiai A védőövezete (Fővárosi Vízművek Zrt.,Érd és Térsége Vízközmű Kft., FKI-KHO, KDV-VIZIG adatszolg.)
		Vízbázis hidrogeológiai B védőövezete (Fővárosi Vízművek Zrt.,Érd és Térsége Vízközmű Kft., FKI-KHO, KDV-VIZIG adatszolg.)
		Nagyvízi meder övezete
		Zajvédelmi hatásterület (FGSZ Zrt.adatszolg.)
		Településszerkezet alakítását befolyásoló barnamezős területek

TERVI ELEMEK

	Gyorsvasúti vonal térszín alatti szakaszának védelmi zónája
	Gyorsvasúti vonal felszíni szakaszának védőtávolsága
	Távhő kooperációs gerincvezeték

TÁJÉKOZTATÓ ELEMEK

	Középtávú akcióterület
	Hosszú távú akcióterület
XXIII/1	Akcióterület azonosítója
	Közúti Duna-híd
	Hajóbiztonsági szempontból a kikötői parthasználat tiltott (57/2011.(XI.22.) NFM rendelet alapján)
	Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal
	Másodrendű árvízvédelmi fővédvonal

Mikrohullámú összeköttetés magassági korlátozásai
(Antenna Hungária Zrt. adatszolgáltatása)

	10 - 20 m
	20 - 30 m
	30 m felett
	Honvédelmi és katonai célú terület (Honvédelmi Minisztérium 2024.04.03.-i adatszolgáltatása)
	Honvédelmi és katonai célú építmény működési és védőterületei 100, 500, 1000, 1500 és 2000 méteres védőterület területhasználat biztosítása érdekében (Honvédelmi Minisztérium 2024.04.03.-i adatszolgáltatása)
	Honvédelmi és katonai célú építmény működési és védőterülete, ahol a 3 méter legmagasabb ponttól magasabb építmény esetén honvédelmi érdek vizsgálandó (Honvédelmi Minisztérium 2024.04.03.-i adatszolgáltatása)

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

	Budapest közigazgatási határa
	Kerülethatár
	Telekhatár

BUDAPEST

M=1:35 000

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

Fővárosi településterv

Budapest főváros rendezési szabályzata

Tartalomjegyzék

I. Fejezet: Általános rendelkezések 1

1. A rendelet területi hatálya 1

2. Értelmező rendelkezések 1

3. A rendelet mellékletei 2

II. Fejezet: Szinterületi átlagérték 2

III. Fejezet: Egyes területek legnagyobb beépítési magassága 4

4. Beépítési magassággal kapcsolatos általános rendelkezések 4

5. Az I. és II. párkánymagassági kategória területei 4

6. A III. párkánymagassági kategória területei 5

7. Az I., II. és III. párkánymagassági kategória területeinek kiegészítő rendelkezései 6

8. Magasépítmények 7

IV. Fejezet: A közlekedési infrastruktúrára vonatkozó rendelkezések 8

9. Közúti közlekedési terület (KÖu) 8

10. Kiemelt jelentőségű gyalogos felületek 8

11. Változással érintett területek belső közlekedésével kapcsolatos előírások 9

12. Járművek elhelyezése 9

13. A P+R infrastruktúrára vonatkozó előírások 11

14. Közlekedési infrastruktúra (közúti vagy vasúti) számára irányadó területbiztosítás 11

15. Vegyes rendelkezések 11

V. Fejezet: A közműinfrastruktúrára vonatkozó rendelkezések 12

VI. Fejezet: Egyéb rendelkezések 13

VII. Fejezet: Záró rendelkezések 15

16. Hatálybalépés 15

Mellékletek 16

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének

../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

Budapest főváros rendezési szabályzatáról

(tervezet)

[1] Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a fővárosban a településrendezés és az építés fővárosi és kerületi szintű összehangolt rendjének biztosítása érdekében önkormányzati rendeletében fővárosi rendezési szabályzatot állapít meg. A fővárosi rendezési szabályzat keretszabályokat rögzít, telekalakítási és építésjogi szabályozást nem tartalmaz, és építési jogot sem keletkeztet.

[2] Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény 225. § (10) bekezdés 1. pontjában kapott felhatalmazás alapján, és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 23. § (1) bekezdésében, valamint a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény 82. § (1) bekezdésben meghatározott feladatkörében eljárva;

a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 65. és 66. §-ában foglaltaknak megfelelően a partnerek és a véleményezésre jogosult szerv véleményének, valamint a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 67. § (8)-(10) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter záró szakmai véleményének ismeretében

a következőket rendeli el:

I. fejezet

Általános rendelkezések

1. A rendelet területi hatálya, mellékletei és értelmező rendelkezései

1. § (1) E rendelet hatálya Budapest főváros közigazgatási területére terjed ki.

(2) A helyi építési szabályzatok kidolgozása során a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet előírásait az e rendeletben foglalt kiegészítésekkel, a Településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló 280/2024. (X. 30.) Korm. rendelet előírásait az e rendeletben foglalt kiegészítésekkel együtt kell alkalmazni.

2. § (1) A rendelet a (2) bekezdés szerinti térképi és rajzi mellékleteket, valamint a (3) bekezdés szerinti szöveges melléketeket tartalmaz.

(2) A rendelet térképi és rajzi mellékleteként

a) az 1. melléklet az egyes általános használat szerinti területekhez tartozó megengedett szintterületi átlagértéket és az infrastruktúra elemeit tartalmazó 1:10 000 méretarányú, 30 darab szelvényből álló tervlapsorozatot,

b) a 2. melléklet az egyes területek legnagyobb megengedett beépítési magasságát meghatározó 1:35 000 méretarányú tervlapot,

c) a 3. melléklet a Budapest jelen rendeletben alkalmazott zónáinak lehatárolását tartalmazó 1:100 000 méretarányú tervlapot,

d) a 4. melléklet az 1. mellékletben foglalt tervlapok irányadó területbiztosítással jelölt közúti és vasúti fejlesztéseinek minimálisan megvalósítandó műszaki infrastruktúra elemeit bemutató rajzot,

e) az 5. melléklet a Nagykörúton és az azon belül legalább 3 méter szélességű gyalogossáv biztosításával érintett közúti közlekedési terület (KÖu) általános használat szerinti területeket tartalmazó 1:100 000 méretarányú tervlapot,

f) a 8. melléklet a személygépjármű-elhelyezés normatív közösségi közlekedés alapján történő előírásainak differenciálását bemutató tervlapot

tartalmaz.

(3) A rendelet szöveges mellékleteként

a) a 6. melléklet a megengedett legnagyobb párkánymagassági határérték megállapításához szükséges határértékeket és egyes feltételeket,

b) a 7. melléklet az 1. mellékletben foglalt tervlapok szerinti Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területekre vonatkozó részletes feltételeket

tartalmazza.

3. § E rendelet alkalmazásában

1. *Autómentes terület:* helyi építési szabályzatnak megfelelően megvalósuló olyan beépítés, amelyhez az egyes építési telkeken létesülő rendeltetések használatához tartozó személygépjármű várakozóhelyek kizárólagosan a városrész határoló útjai mentén fekvő és arra kijelölt telkeken kerülnek biztosításra.

2. *Budai várnegyed:* a Budavári Palota és a történelmi lakónegyed

3. *Helyi autóbusz-pályaudvar:* legalább öt önálló helyi járat végállomásaként kialakított közlekedési terület vagy létesítmény.

4. *Kerékpáros infrastruktúra:* kerékpározásra alkalmas, közterületen vagy közhasználatú területen lévő kerékpárutak és kerékpársávok összessége.

5. *Közterületi szélességi arány:* megengedett legnagyobb párkánymagasság és a kapcsolódó közterület átlagos szélességének aránya.

6. *Magasház:* olyan épület, amelynek legmagasabb padlószintje a 30,0 métert meghaladja, valamint a legmagasabb pontja legfeljebb 90,0 méter.

7. *Magas műtárgy:* az a műtárgy, amelynek legmagasabb pontja a 30,0 métert meghaladja, de legfeljebb 90,0 méter.

8. *Nagykörút*: Szent István körút – Teréz körút – Erzsébet körút – József körút – Ferenc körút által alkotott úrvonal.

9. *Településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút:* a gyűjtőúthálózat elemei közül az 1. mellékletben foglalt tervlapok KÖu-4 szerinti területbe sorolt útjai.

2. Szintterületi átlagérték

4. § (1) Az 1. mellékletben foglalt tervlapok az általános használat szerinti területekre vonatkozóan területi meghatározással rögzítik a szintterületi átlagértéket, amelyet a helyi építési szabályzatban megállapításra kerülő építési övezetek és beépítésre nem szánt különleges rekreációs célú, jelentős zöldfelületű (Kb-Rek) övezetek beépítési határértékeinek meghatározásánál oly módon kell figyelembe venni, hogy az általános használat szerinti területen belül meghatározott összes építési övezet megengedett szintterülete együttesen nem haladhatja meg – a (2) bekezdésben foglaltak betartása mellett – a szintterületi átlagérték alapján számított szintterületet.

(2) A szintterületi átlagérték számításánál a nagyvárosias és kisvárosias telepszerű lakóterületeken (Ln-T és Lk-T) az erkélyek és loggiák területét nem kell beszámítani.

(3) A szintterületi átlagérték (a továbbiakban: szá) 1. mellékletben foglalt tervlapokon jelölt értéke

a) az adott általános használat szerinti területen elhelyezhető rendeltetések bruttó szintterületének és az általános használat szerinti terület területének hányadosaként számított funkcionális szintterületi átlagértékből, és

b) a parkolás épületen belüli támogatása céljából kizárólag az épületen belül elhelyezhető parkolók számára – a kiszolgáló közlekedési területeikkel együtt– igénybe vehető parkolási szintterületi átlagértékből

tevődik össze.

(4) Egy adott általános használat szerinti területen belül az 1. mellékletben foglalt tervlapokon meghatározott szá alapján az építési övezetek, övezetek előírásait és beépítési paramétereit a helyi építési szabályzatban differenciáltan, de jelentős jellemzőbeli különbségek nélkül kell meghatározni.

(5) Az általános használat szerinti területen belül meghatározott összes építési övezet megengedett parkolási célú szintterülete nem haladhatja meg a vonatkozó parkolási szintterületi átlagérték alapján számított szintterületet, a (6) bekezdésben foglaltak betartása mellett.

(6) A 3. mellékletben foglalt tervlapon meghatározott *Belső zóna* területén a parkolási célú szintterület számításánál a védelemmel érintett ingatlanok területe figyelmen kívül hagyható.

5. § (1) Azokban az esetekben, ahol az 1. mellékletben foglalt tervlapokon jelölt kétszintű általános használat szerinti terület esetén a *Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület (K-Közl-É)* a helybiztosítás szempontjából a meghatározó területhasználat, a kiegészítő használatra csak a 2,0 funkcionális szintterületi átlagérték feletti rész vehető igénybe.

(2) Azokban az esetekben, ahol az 1. mellékletben foglalt tervlapokon jelölt kétszintű általános használat szerinti terület esetén a beépítésre nem szánt *Közúti közlekedési terület (KÖu)* vagy a *Kötöttpályás közlekedési terület (KÖe-K)* általános területhasználat a helybiztosítás

szempontjából a meghatározó területhasználat, a kiegészítő használatra csak az 1,0 funkcionális szintterületi átlagérték feletti rész vehető igénybe.

(3) Azokban az esetekben, ahol az 1. mellékletben foglalt tervlapokon átmeneti hasznosítás biztosított a beépítésre szánt általános használat szerinti terület céljára, a funkcionális szintterületi átlagérték nem lehet magasabb a tervezett általános használat szerinti terület funkcionális szintterületi átlagértékénél, de legfeljebb 2,0.

(4) A fővárosi kerület közigazgatási határa egyúttal az általános használat szerinti terület határa is.

II. Fejezet

Egyes területek legnagyobb beépítési magassága

3. Beépítési magassággal kapcsolatos általános rendelkezések

6. § (1) E fejezet rendelkezéseit új épület létesítése, és meglévő épület beépítési magasságát növelő bővítése során kell alkalmazni.

(2) A Budai Várnegyed 2. mellékletben foglalt tervlapon lehatárolt területén a jellegzetes karakter megőrzését szolgáló egyedi magassági szabályozás határozható meg.

7. § (1) A 8-10. §-ban foglalt rendelkezések a legnagyobb párkánymagasság határérékének meghatározására szolgálnak, az érintett területeket a 2. mellékletben foglalt tervlap tünteti fel az alábbiak szerint:

a) kiemelten védendő karakterű terület - megengedett legnagyobb párkánymagasság I. kategória (a továbbiakban: I. párkánymagassági kategória),

b) karakterőrző terület - megengedett legnagyobb párkánymagasság II. kategória (a továbbiakban: II. párkánymagassági kategória),

c) egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű terület - megengedett legnagyobb párkánymagasság III. kategória (a továbbiakban: III. párkánymagassági kategória).

(2) Zártsorú beépítési mód esetén a nem utcai párkánymagasság értéke – a 2. mellékletben foglalt tervlap és a 6. mellékletben foglalt tervlap figyelembevételével – az udvari homlokzat teljes hosszán 1,0 méterrel növelhető.

4. Az I. és II. párkánymagassági kategória területei

8. § Jelen alcím rendelkezéseit a 6. alcím kiegészítő rendelkezéseivel együtt kell alkalmazni.

9. § (1) A legnagyobb párkánymagasságra vonatkozó rendelkezések figyelmen kívül hagyhatók a 2. mellékletben foglalt tervlapon lehatárolt I.-II. párkánymagassági kategóriájú területeken, ha a beépítés

a) 12,5 méternél alacsonyabb megengedett legnagyobb párkánymagassággal tervezett a helyi építési szabályzatban, vagy

b) már kialakult szabadon álló, vagy telepszerű jellemzőkkel rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdés b) pontja esetében az I. párkánymagassági kategóriájú területen a legnagyobb párkánymagasság nem haladhatja meg a 33,0 métert.

(3) Ahol a 3. mellékletben foglalt tervlapon az I. és II. párkánymagassági kategóriájú terület közterületen találkozik, ott a közterület menti egy-egy teleksoron a kettő közül bármelyik párkánymagassági kategóriájú terület szabálya alkalmazható.

(4) A közterületi szélességi arányt és a megengedett legnagyobb párkánymagasság határértékét a közterület átlagos szélességének függvényében a 6. melléklet rögzíti, amelynek keretein belül a helyi építési szabályzat határozza meg a megengedett legnagyobb párkánymagasság értékét.

(5) A megengedett legnagyobb párkánymagasságot arra az utcára kell vonatkoztatni, amely felé az adott épület homlokzata tekint. Saroktelek esetén a szélesebb utcát lehet figyelembe venni, alacsonyabb épülethez való megfelelő illeszkedés mellett a (8)-(9) bekezdések figyelmen kívül hagyásával.

(6) A megengedett legnagyobb párkánymagasság az adott tömb előtti közterület teljes hosszán mért átlagos szélességének és a 6. mellékletben rögzített közterületi szélességi aránynak a szorzata, amely a (7) bekezdés figyelembevétele mellett nem lehet nagyobb az ott meghatározott maximált értéknél sem.

(7) Az I. párkánymagassági kategóriájú területen:

a) az épület párkánymagassága a 6. mellékletben meghatározottak figyelembevételével sem lehet nagyobb az adott épülethez csatlakozó magasabb épület közterület felőli párkánymagasságánál;

b) a Duna-part menti épületsor meglévő épületeinek párkánymagassága nem növelhető, kivéve a 14. §-ban foglalt eseteket.

(8) A 6. mellékletben meghatározott értéktől a II. párkánymagassági kategóriájú területen eltérni akkor lehet, ha

a) a közterületnek az érintett tömb teljes hosszán mért átlagos szélessége és a szomszédos csatlakozó épület közterület felőli párkánymagassága nagyobb, mint 21,0 méter, ez esetben a megengedett legnagyobb párkánymagasság növelhető, de az a magasabbik szomszédos épület párkánymagasságát nem haladhatja meg; vagy

b) az adott ingatlan a 1. mellékletben foglalt tervlapokon jelölt főút menti egy-egy teleksávban helyezkedik el, ez esetben a főút felé a megengedett legnagyobb párkánymagasság 25,0 méter.

10. § (1) Az I. és II. párkánymagassági kategória területén a 6. mellékleten meghatározott legnagyobb párkánymagasságtól a (2) és (3) bekezdés figyelembevételével el lehet térni, ha

a) az adott közterület felől – a saroképület kivételével – a meglévő épületek többségének párkánymagassága a megengedett értéket meghaladja, és

b) az adott ingatlannal – ugyanazon közterület felől – közvetlenül szomszédos épületek valamelyikének párkánymagassága a megengedett értéknél legalább 3,0 méterrel nagyobb.

(2) Az (1) bekezdés szerinti esetben az ingatlanon tervezett épület megengedett legnagyobb párkánymagassága az (1) bekezdés a) pont szerinti épületek közül a megengedett értéket a legkisebb mértékben meghaladó épület párkánymagassága lehet, a műemlék épületek figyelmen kívül hagyhatók.

(3) Az I. és II. párkánymagassági kategória területén megengedett legnagyobb párkánymagasságtól el lehet térni abban az esetben is, ha adott ingatlan közvetlenül két olyan saroképülettel szomszédos, amelyek párkánymagassága a megengedett értéknél legalább 3,0 méterrel nagyobb, ilyen esetben az épület párkánymagassága – a közterület szélességétől függetlenül – 4 méterrel (legfeljebb egy használati szinttel) növelhető a megengedett legnagyobb párkánymagasság felett.

5. A III. párkánymagassági kategória területei

11. § Jelen alcím előírásait a 6. alcím kiegészítő rendelkezéseivel együtt kell alkalmazni.

12. § (1) A területen a megengedett legnagyobb párkánymagasság határértéke az egymással szemközt elhelyezkedő és átfedő utcai homlokzatok közötti távolság és az 1,25-ös érték szorzata, ha a helyi építési szabályzatban

a) beépítési mód zártsorúan kerül meghatározásra, és

b) a jellemző beépítési magasság a 12,5 méter megengedett legnagyobb párkánymagassággal tervezett, de az épület nem magasház.

(2) Magasház létesítése esetén az egymással szemközt elhelyezkedő és átfedő utcai homlokzatok között

a) 30 méteres párkánymagasságot meg nem haladó épületrészek között az (1) bekezdés szerinti,

b) 65 méternél alacsonyabb legmagasabb ponttal rendelkező magasház 30 méteres magasságot meghaladó részeinek homlokzatától legalább 30 méter,

c) 65 méter magas, vagy annál magasabb legmagasabb ponttal rendelkező magasház 30 méteres magasságot meghaladó részeinek homlokzatától legalább 40 méter

távolságot kell tartani.

(3) Amennyiben az utca két oldalán eltérő megengedett legnagyobb párkánymagasság kerül meghatározásra, az (1) bekezdés és a (2) bekezdés a) pontja szerinti esetekben azok magassági átlaga legfeljebb az egymással szemközt elhelyezkedő és átfedő utcai homlokzatok közötti távolság és az 1,25-ös érték szorzata.

(4) Saroktelek esetén a megengedett legnagyobb párkánymagasság értékét az egymással szemben elhelyezkedő és átfedő homlokzatok közül a nagyobb távolság szerinti értéknek megfelelően lehet megállapítani.

6. Az I., II. és III. párkánymagassági kategória területeinek kiegészítő rendelkezései

13. § Zártsorú beépítési módú, lapostetős épület esetén a megengedett legnagyobb utcai párkánymagasság meghatározásánál figyelembe vett párkányvonaltól a párkányvonalra illesztett 45 fokos síkon és a párkányvonal felett 7,0 méteres távolságban lévő vízszintes sík alatt csak egy visszaléptetés létesíthető.

14. § A 13. § szerinti magassági és a 45 fokos síkok figyelmen kívül hagyhatók

a) sérült, elpusztult építményszint, tetőzet, vagy épületdísz (beleértve a pesti és a budai Duna-parti épületsort is) visszaépítése, helyreállítása, vagy

b) a meglévő épület magassági síkon eleve túlnyúló tetőzetének helyreállítása

esetén

7. Magasépítmények

15. § A 3. mellékletben foglalt tervlapon jelölt magasház 30 méter párkánymagasság feletti épületrészei az alábbiak figyelembevételével építhetők:

a) az épület külső homlokzatai által határolt, más jogszabály alapján számított szintenkénti bruttó alapterületek átlagértéke nem haladhatja meg különálló épületrészenként

aa) 65 méternél alacsonyabb legmagasabb ponttal rendelkező magasház esetén a 900 m^2-t,

ab) 65 méter magas, vagy annál magasabb legmagasabb ponttal rendelkező magasház esetén az épület legmagasabb pontjának 15-szörösét négyzetméterben kifejezve, de legfeljebb 1350 m^2-t;

b) a külső homlokzatok által határolt egyes építményszintek szintenkénti legnagyobb alaprajzi kiterjedéséből (vízszintes vetületi méreteiből) számított átlagérték nem lehet nagyobb különálló épületrészenként

ba) 65 méternél alacsonyabb legmagasabb ponttal rendelkező magasház esetén 50 méternél,

bb) 65 méter magas, vagy annál magasabb legmagasabb ponttal rendelkező magasház esetén 55 méternél.

16. § Magas műtárgy általános használat szerinti nagyvárosias lakóterületen, településközponti vegyes területen és az intézményi vegyes területen nem létesíthető.

III. Fejezet

A közlekedési és közmű infrastruktúrára vonatkozó rendelkezések

8. Közúti közlekedési terület (KÖu)

17. § A közúti közlekedési terület (KÖu) általános használat szerinti területbe sorolt közúti elemek hálózati szerepe az 1. mellékletben foglalt tervlapok szerint meghatározott.

18. § A közúti közlekedési terület (KÖu) általános használat szerinti területeinek ingatlan-nyilvántartásba történő közterületi bejegyzéssel még nem rendelkező részein, az ott korábban jogszerűen megvalósított rendeltetések továbbra is eredeti rendeltetésnek megfelelően használatban tarthatók és felújíthatók, de nem bővíthetők és rendeltetésük nem módosítható.

19. § A rendszeres közúti gépjárműforgalom a közúti közlekedési területen (KÖu) belül kizárólag az 1. mellékletben foglalt tervlapokon jelölt *Településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút (KÖu-4)* besorolású területeken szüntethető meg.

9. Kiemelt jelentőségű gyalogos felületek

20. § Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon tervezettként jelölt, „szerkezeti jelentőségű korzó” megnevezésű útvonalak kialakításakor legalább 6,0 méter széles gyalogosfelületet kell biztosítani, amely kizárólag, az egyéb meglévő közlekedési elemek és közműlétesítmények helyigénye miatt csökkenthető. A korzó kialakítása során a műemléki szempontok figyelembevétele mellett meg kell teremteni a Duna-parttal való kapcsolatot, kivéve ott, ahol annak fizikai akadálya van.

21. § Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon tervezettként jelölt, „szerkezeti jelentőségű városias sétány” megnevezésű útvonalakon legalább 4,0 méter széles burkolt felületet kell kialakítani, amely kizárólag a zöldinfrastruktúra, az egyéb meglévő közlekedési elemek és közműlétesítmények helyigénye miatt csökkenthető. A sétányon kerékpáros infrastruktúra is elhelyezhető, amennyiben a megfelelő szélesség biztosított a gyalogos forgalom számára, és a kerékpáros forgalom biztonságosan elválasztható a gyalogos forgalomtól. A sétány mentén legalább egyoldali fasort kell telepíteni.

22. § Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon tervezettként jelölt, „szerkezeti jelentőségű természetközeli sétány” megnevezésű útvonalon a természetközeli állapot megőrzése érdekében a sétány nyomvonalát, szélességét és anyaghasználatát oly módon kell kialakítani, hogy a természeti környezet értékei ne sérüljenek. Közvilágítás csak indokolt esetben létesíthető, és akkor is kizárólag természetbarát megoldások alkalmazásával.

10. Változással érintett területek belső közlekedésével kapcsolatos előírások

23. § Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon területileg meghatározott *Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területek*, valamint a *Jelentős változással érintett területek* esetében a helyi építési szabályzatban biztosítani kell

a) a közösségi közlekedés által állandó jelleggel igénybevételre kerülő tervezett közutak legalább gyűjtőút-hálózati szerepkörét,

b) a kertvárosias (Lke) és kisvárosias lakóterületek (Lk) esetében – a lakó-pihenő övezetként tervezett területek és a 10%-nál nagyobb keresztirányú terepesést meghaladó útszakaszok kivételével – a tervezett közúton és közforgalom számára megnyitott magánúton fasor telepítéséhez szükséges zöldsáv helyigényét az építési övezettel határos oldalon,

c) a kertvárosias (Lke) és kisvárosias lakóterületek (Lk) esetében – a lakó-pihenő övezetként tervezett területek kivételével – a tervezett közúton és közforgalom elől el nem zárt magánúton a gyalogos infrastruktúra helyigényét az építési övezettel határos oldalon,

d) a főút vagy gyűjtőút hálózati szerepkörrel tervezett közterületeken önálló kerékpáros infrastruktúra helyigényét, és

e) a beépítésre szánt területeken azt, hogy a telektömb hosszának mérete – a 24. § szerinti területek, valamint a gazdasági és a különleges építési övezetek kivételével – nem haladhatja meg a 250,0 métert, a közforgalom elől el nem zárt magánutakat is figyelembe véve.

24. § Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon területileg meghatározott *Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület lakó- és vegyes általános használat szerinti területek* tervezésekor biztosítani kell, hogy

a) a terület minden egyes építési telkétől mért 300,0 méteres gyaloglási távolságon belül a közösségi közlekedési hálózat legalább egy megállóhellyel rendelkezzen, és

b) a telektömb hosszának mérete megengedett lakó rendeltetés esetén nem haladhatja meg a 150,0 métert.

11. Járművek elhelyezése

25. § A rendeltetésszerű használathoz szükséges személygépjármű várakozóhely elhelyezésének szabályozásakor Budapest közösségi közlekedési ellátottságára tekintettel

a) a 8. melléklet szerinti Belső zóna és az ahhoz kapcsolódó Duna menti zóna területén, valamint a 8. mellékleten feltüntetett gyorsvasúti nyomvonalak (metró, HÉV) megállóinak 300 m tényleges gyaloglási távolsággal lefedett környezetében részben vagy egészben elhelyezkedő telkek rendeltetései esetén, a magasabb rendű jogszabály szerint szükséges személygépjármű várakozóhely 50%-át lehet csak megkövetelni, a 26.-27. §-ban foglaltakat kivéve,

b) a 8. melléklet egyéb kiemelt jelentőségű közösségi közlekedési nyomvonalak (villamos, autóbusz, trolibusz) megállóinak 300 m tényleges gyaloglási távolsággal lefedett környezetében részben vagy egészben elhelyezkedő telkek rendeltetései esetén, a magasabb rendű jogszabály szerint szükséges személygépjármű várakozóhely 75%-át lehet csak megkövetelni, a 26.-27 §-ban foglaltakat kivéve,

c) az a) és b) pontokban nem érintett telkek rendeltetései esetében a magasabb rendű jogszabály szerint szükséges személygépkocsi várakozóhelynél több, és annak 75%-ánál kevesebb nem követelhető meg a 26.-27. §-ban foglaltakat kivéve.

26. § (1) Lakás önálló rendeltetés rendeltetésszerű használatához szükséges személygépjármű várakozóhely elhelyezésének szabályozásakor a településszerkezeti elhelyezkedés figyelembevételével

a) a 3. melléklet szerinti Belső zóna területén lakásonként

aa) legfeljebb 0,75 várakozóhely elhelyezése követelhető meg, és

ab) legfeljebb 1 várakozóhely építhető;

b) a 3. melléklet szerinti Átmeneti zóna területén lakásonként legfeljebb 1,5 várakozóhely építhető (az értékeket építési telkenként kerekítve),

c) a 3. melléklet szerinti Külső, Hegyvidéki és a Duna menti zónák területén lakásonként legfeljebb 2 várakozóhely építhető.

(2) Iroda önálló rendeltetés rendeltetésszerű használatához szükséges személygépjármű várakozóhely elhelyezésének szabályozásakor a településszerkezeti elhelyezkedés figyelembevételével

a) a 8. melléklet szerinti Belső zóna és az ahhoz kapcsolódó Duna menti zóna területén, valamint az ott feltüntetett közösségi közlekedési nyomvonalak megállóinak 300 m sugarú környezetében részben vagy egészben elhelyezkedő építési telkeken 80 m^2 bruttó irodaterületenként 1 várakozóhely,

b) az a) pontban nem érintett telkeken 40 m^2 bruttó irodaterületenként legfeljebb 1 várakozóhely

elhelyezése követelhető meg.

(3) Kulturális és közösségi szórakoztató rendeltetés, valamint sportolás, strandolás célját szolgáló rendeltetés esetében a közösségi közlekedés figyelembevételével egyedi vizsgálat alapján kell a rendeltetésszerű használathoz szükséges személygépjármű várakozóhely elhelyezést biztosítani.

(4) Kereskedelmi-szolgáltató és vendéglátó rendeltetéshez a településközponti vegyes (Vt) általános használat szerinti területeken a rendeltetésszerű használathoz személygépjármű várakozóhely elhelyezést nem kell biztosítani.

27. § (1) Vasúti állomásegység és közforgalmú hajóállomás rendeltetésszerű használatához nem kell személygépjármű várakozóhely elhelyezését biztosítani az 1. melléklet szerinti P+R parkolókon kívül.

(2) Rendeltetésszerű használathoz szükséges személygépjármű várakozóhely elhelyezésének biztosításába a 300,0 méteres tényleges gyaloglási távolságon belül elérhető P+R parkoló is beszámítható távolsági és helyközi autóbusz állomás esetén.

28. § Autómentes terület kialakításakor a mentesített telken levő önálló rendeltetések használatának biztosításához szükséges személygépjármű várakozóhely elhelyezhető a terület határán lévő, kizárólagosan vagy nagyobb részben parkolásra szolgáló telken is, ha

a) a városrész mentesített telkeinek minden önálló rendeltetésétől 200,0 méteres gyaloglási távolságon belül elérhető befogadó ingatlanon biztosítható a használathoz szükséges személygépjármű-elhelyezési lehetőség,

b) a mentesített telek önálló rendeltetésének tulajdoni lapján megjelenik a befogadó ingatlan, mint a személygépjármű elhelyezési lehetőség kötelezettje, vagy

c) a befogadó ingatlan tulajdoni lapján megjelenik a mentesített telek önálló rendeltetése, mint a személygépjármű elhelyezési kötelezettség kedvezményezettje.

29. § Rendeltetésszerű használat biztosításához szükséges személygépjármű elhelyezés parkológép alkalmazásával nem teljesíthető, pénzbeni megváltással pedig csak akkor teljesíthető, ha az 5 éven belül a kerület közigazgatási területén kizárólag új parkolóhely létesítésére kerül felhasználásra.

30. § KÖu általános használat szerinti területeken töltőkábeles elektromos töltőállomás a szervízutak kivételével nem telepíthető.

31. § Budapest közigazgatási területén minden építmény, önálló rendeltetési egység, terület rendeltetésszerű használatához rendszeres kerékpáros forgalom tartozik.

32. § (1) Budapest közigazgatási területén a Belső zóna kivételével az építmények, önálló rendeltetési egységek közül

a) a diákszállás és az idősek otthona kivételével az 50 vendégszobát meghaladó szállás rendeltetéshez,

b) a 300 férőhelyet meghaladó kulturális és közösségi szórakoztató önálló rendeltetéshez,

c) az 500 lelátói férőhelyet meghaladó sport rendeltetéshez, és

d) a helyi építési szabályzatban meghatározott egyéb rendeltetésekhez

rendszeres autóbuszforgalom tartozik.

(2) Közszolgáltatási személyhajó kikötői osztályhoz nem kell autóbusz-várakozóhelyet biztosítani.

12. A P+R infrastruktúrára vonatkozó előírások

33. § (1) Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon kijelölt P+R rendszerű parkolási létesítmények elhelyezésére alkalmas területen belül legalább az előírt minimális befogadóképességű parkolási elhelyezését biztosítani kell.

(2) A P+R és rendszerű parkolási létesítmények ütemezetten is megvalósíthatók.

34. § Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon kijelölt P+R rendszerű parkolási létesítmények elhelyezésére alkalmas területen legalább az előírt személygépjármű-befogadóképesség 20%-ának megfelelő kerékpár B+R rendszerű tárolásának lehetőségét is biztosítani kell, amennyiben meglévő vagy tervezett településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonala is érinti.

35. § P+R rendszerű parkolási létesítmény és B+R tároló az 1. mellékletben foglalt tervlapokon jelölt, de a 3. mellékletben foglalt tervlapon jelölt Belső zóna területén kívül eső, funkcionálisan megfelelő átszállási kapcsolattal rendelkező helyszíneken is létesíthető, ha az

a) metró-, HÉV vonalak megállóinak kijáratától 300,0 méteres gyaloglási távolságon belül eső terület, vagy

b) vasútvonalak és közúti vasút(villamos)vonalak megállónak végétől mért 200,0 méteres gyaloglási távolságon belül eső terület.

13. Közlekedési infrastruktúrára vonatkozó egyéb rendelkezések

36. § Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon közúti vagy vasúti fejlesztés számára irányadó területbiztosítással jelölt helyeken meghatározott szélességet növelni vagy csökkenteni egyaránt lehet, de az 4. melléklet szerint minimálisan megvalósítandó infrastruktúra-elemek elhelyezését a folyópályaszakaszokon biztosítani kell.

37.§ A KÖu általános használat szerinti területek gyalogosjárdáin a forgalom számára szükséges gyalogossáv szélességét – amelybe a járható faveremrács benyúlhat – folyamatosan és elhúzásmentesen kell fenntartani úgy, hogy

a) a Nagykörúton és az azon belül elhelyezkedő területen a gyalogossáv szélessége

aa) az 5. mellékletben foglalt tervlapon jelölt területeken legalább 3,0 méter, egyéb területeken legalább 1,5 méter, és

ab) nem kisebb, mint a meglévő szélesség 50%-a;

b) a Nagykörúton kívüli és a budai oldali területeken a gyalogossáv szélessége

ba) legalább 2,0 méter, és

bb) nem kisebb, mint a meglévő szélesség 50%-a.

38. § (1) Ingatlan közhasználat céljára átadott területén a közlekedési funkciók közül csak gyalogos- és kerékpáros-felület, az ingatlanok kiszolgálását biztosító kapcsolat, valamint közcélú parkoló létesíthető.

(2) Gyorsvasúti vonal (metró, HÉV) felszíni szakasza mellett a szélső vágány tengelyétől mért 12,0-12,0 méter széles sávon belül új épület csak az érintett közösségi közlekedési szolgáltatást üzemeltető szervezet hozzájárulásával létesíthető.

(3) Rendszeres forgalom számára helikopter-leszállóhely csak a KÖe-l, K-Közl-R, K-Eü, K-Hon és Kb-Hon területen, valamint katasztrófavédelmi és egészségügyi funkciók kiszolgálása számára létesíthető.

(4) Beépítésre szánt területek megközelítését, kiszolgálását biztosító magánút – a kertvárosias lakóterületek zsákutcái, valamint a gazdasági területek és a K-Log, K-Rept, K-Közl-K általános használat szerinti területek kivételével – csak közforgalom elől el nem zárt magánútként alakítható ki.

(5) Beépítésre szánt területeket feltáró, gépjárműforgalom számára is szolgáló, 30,0 méternél hosszabb új közút és magánút zsákutcaként akkor létesíthető, ha a végén a hulladékszállító és a katasztrófavédelmi feladatokat ellátó tehergépjárművek számára a megfelelő forduló kialakításra kerül. A zsákutcaként kialakítható útszakasz legnagyobb hossza 250,0 méter lehet.

(6) Tervezett közúti vagy vasúti alagút jelölés tengelyétől mért 20,0-20,0 méter széles sávban – amennyiben az kéreg alagútként tervezett – a műtárgy megvalósításáig épület nem létesíthető.

14. A közműinfrastruktúrára vonatkozó rendelkezések

39.§ (1) Minden általános használat szerinti területen a helyi építési szabályzatban építési övezetbe vagy övezetbe kell sorolni – a terepszint alatti építmények kivételével – az 1 ha-nál kisebb telekigényű meglévő közmű létesítmények területeit.

(2) Minden általános használat szerinti területen a helyi építési szabályzatban építési övezet vagy övezet határozható meg a tervezett

a) vízműgépházak, vízmedencék, víztornyok,

b) önálló épületként elektromos alállomások,

c) gázátadó állomások,

d) 50 MW névleges teljesítőképességet el nem érő erőművek, valamint

e) telephelyenként az 50 MW összes hőteljesítményt el nem érő távhőtermelő berendezések

elhelyezésére.

(3) A záportározó és a terepszint alatti, meglévő vízmedence és átemelő helybiztosítását a helyi építési szabályzatban az érintett építési övezet vagy övezet területén lehetővé kell tenni.

(4) Az egyes ingatlanokon keletkező csapadékvíz késleltetett elvezetését, helyben tartását, kezelését, illetve hasznosítását biztosító berendezések, műtárgyak, infrastruktúra elemek helybiztosítását a helyi építési szabályzatban az érintett építési övezet vagy övezet területén lehetővé kell tenni.

40. § (1) A 39. § (1)-(3) bekezdésben meghatározott közműlétesítmények helybiztosításának megszüntetése csak az érintett közműszolgáltató hozzájárulása esetén lehetséges.

(2) A beépítésre szánt területen – a (3) bekezdés figyelembevételével – teljes közművesítettséget kell biztosítani.

(3) Egyedi szennyvíztisztító berendezés csak akkor létesíthető, ha nincs a szennyvizek befogadására alkalmas közcsatorna.

(4) Egyesített rendszerű csatornahálózattal, vagy elválasztott rendszerű csapadékcsatornával érintett területről a befogadó csatornába történő csapadékvíz bevezetése csak minimum 30 perces késleltetéssel, vagy a befogadó által előírtak alapján lehetséges.

(5) Karsztos területen, alábányászott, alápincézett és csúszásveszélyes területen a csapadékvíz szikkasztása nem megengedett, a csapadékvíz elvezetéséről elválasztott rendszerű csapadékvíz csatornával vagy nyílt árkos elvezetéssel kell gondoskodni.

(6) A csapadékvíz visszatartása érdekében minden 500 m^2-t meghaladó alapterületű, lapostetős új épület esetében minden épületrész legfelső építményszintjének zárófödémén a gépészeti berendezésekkel igénybe nem vett területeket – ide nem értve a napkollektorokat vagy napelemeket – legalább extenzív zöldtetőként kell kialakítani.

15. Egyéb rendelkezések

41.§ (1) A nagyvárosias telepszerű lakóterület (Ln-T) általános használat szerinti területen belül a kialakult, eltérő jellegű lakóterületi zárványok számára karakterüknek megfelelő kisvárosias (Lk) vagy kertvárosias (Lke) általános használat szerinti területnek megfelelő építési övezet is meghatározható.

(2) Amennyiben általános használat szerinti intézményi vegyes terület (Vi) kertvárosias (Lke) területtel jelölt vegyesen alkalmazható területhasználatként, akkor intézményi vegyes építési övezet kijelölése esetén legfeljebb 12,5 méteres legnagyobb párkánymagasság határozható meg.

(3) Magasházak helye a helyi építési szabályzatban csak olyan látványvizsgálat alapján jelölhető ki, amely igazolja, hogy a tervezett épület látványa – olyan forgalmas látványközpontokból, mint a Gellért-hegy és a Budai Várhegy kilátópontjairól, a Duna-partokról és a hidakról feltáruló nézetekből – nem veszélyezteti Budapest városképének harmóniáját, különösen a világörökségi területek védett látványát, valamint nem eredményez zavaró együttlátszódást a Parlament, a Szent István-bazilika, a Gellért-hegy, a Budai Várhegy és a Hősök tere által meghatározott kiemelt városképi hangsúlyokkal.

(4) A kétszintű általános használat szerinti terület esetén az eltérő használatokhoz tartozó paramétereket 5. § (1)-(2) bekezdés figyelembevételével kell meghatározni.

42.§ (1) Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon meghatározott elemekre vonatkozóan a helyi építési szabályzatkészítése során

a) a KÖu általános használat szerinti terület szélessége

aa) meglévő csomópont átépítése és bővítése, vagy új csomópont létesítése,

ab) meglévő közút gyalogos vagy kerékpáros infrastruktúrájának szélesítése, utólagos létesítése,

ac) közlekedésbiztonságot növelő nyomvonal korrekció megvalósítása, vagy

ad) zajárnyékoló műtárgy telepítése vagy átépítése

esetén növelhető;

b) a KÖu területfelhasználási egység szélessége beépítésre szánt terület rovására a közlekedési infrastruktúra bővítésének, átépítésének az a) ponttól eltérő esetben is növelhető;

c) a KÖe-K használat szerinti terület szélessége

ca) új, átépülő vagy áthelyezésre kerülő állomás, megállóhely építése, vagy

cb) zajárnyékoló műtárgytelepítése vagy átépítése

esetén növelhető;

d) közút és vasút külön szintű keresztezésében felüljáró helyett aluljáró létesítése esetén műtárgyépítés miatta közlekedési területek határa a szükséges mértékig módosítható; továbbá

e) a Dunát – beleértve a Ráckeve-Soroksári Duna-ágat is – keresztező, kizárólag kerékpáros és gyalogos forgalom számára szolgáló híd helye a mellékúthálózat figyelembevételével 100 m-rel módosítható;

amennyiben a módosítás erdőterület vagy mezőgazdasági térségbe tartozó mezőgazdasági terület csökkenését nem eredményezi.

(2) Az 1. mellékletben foglalt tervlapokon meghatározott elemekre vonatkozóan a helyi építési szabályzat készítése során

a) a kialakult KÖu általános használat szerinti terület a beépítésre szánt terület határának rendezése esetén a tömb hosszának 50%-ában, de legfeljebb 100,0 méter hosszban, az útvonal szakaszra jellemző szélesség megtartásával csökkenthető;

b) a KÖu és KÖe-K általános használat szerinti területek közötti határ módosítható;

c) helyi autóbusz-pályaudvar létesíthető vagy megszüntethető

ca) autóbusz-, trolibuszhálózat átszervezése, vagy

cb) kötöttpályás közlekedés párhuzamos fejlesztése

esetén;

d) közúti vasúti (villamos) vonalak hálózata módosítható, ha

da) meglévő vagy tervezett szakasz felszíni kialakítása helyett felszín alatti kialakítás épül, vagy

db) kis forgalmú (irányonként napi 4000 utast meg nem haladó) vonal kerül felszámolásra;

e) a településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonala módosítható, ha a hálózati kapcsolatok változatlanok maradnak.

(3) Tervezett gyorsvasút a jelölt elem megvalósulásáig közúti vasútként (villamosként) is kiépíthető.

IV. Fejezet

Záró rendelkezések

16. Hatálybalépés

43.§ Ez a rendelet 2026. január 1-én lép hatályba.

44. § Hatályát veszti a Budapest főváros rendezési szabályzatáról szóló 5/2015. (II. 16.) önkormányzati rendelet.

főjegyző főpolgármester

1. melléklet a ..../2025. (…) önkormányzati rendelethez

1. *Tervlapok külön mellékelve!*

tervlap

2.

tervlap

3.

tervlap

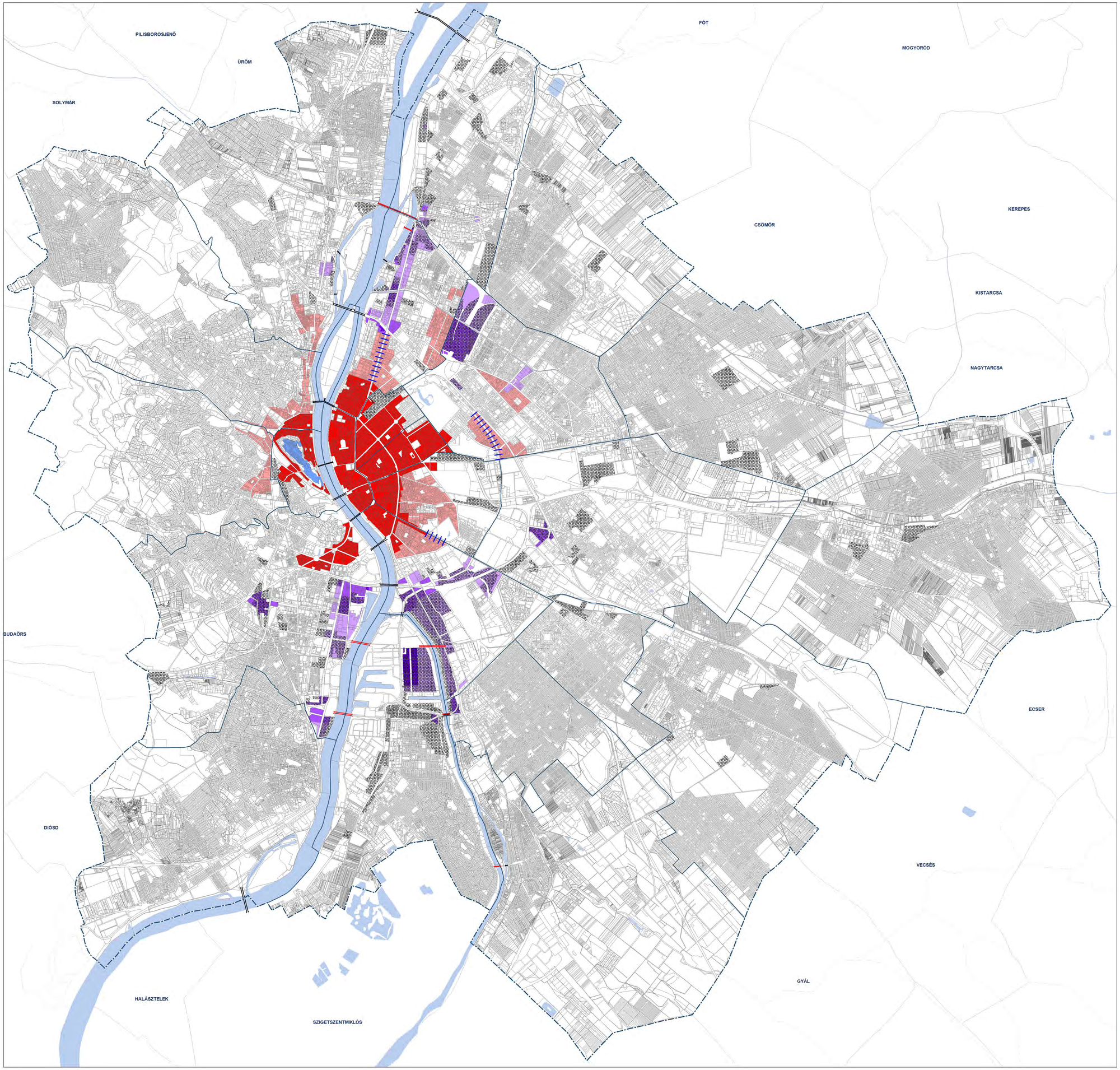
...

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) határozata

2. MELLÉKLET

EGYES TERÜLETEK BEÉPÍTÉSI MAGASSÁGA ÉS MAGASÉPÍTMÉNYEK SZÁMÁRA KIJELÖLT TERÜLETEK

KÖTELEZŐ ELEMEK

- Egyedi magassági szabályozást igénylő terület
- Kiemelten védendő karakterű terület (I. párkánymagassági kategó
- Karakterőrző terület (II. párkánymagassági kategória)
- Karakterőrző területen megengedett 25,0 méteres párkánymagass
- Egyes, jelentős változással érintett, jellemzően új beépítésű terüle (III. párkánymagassági kategória)
- Magasház megengedett legmagasabb pontja 45,0 méter
- Magasház megengedett legmagasabb pontja 65,0 méter
- Magasház megengedett legmagasabb pontja 90,0 méter

TÁJÉKOZTATÓ ELEMEK

- Meglévő / tervezett közúti Duna-híd

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Telekhatár

BUDAPEST

M=1:35 000

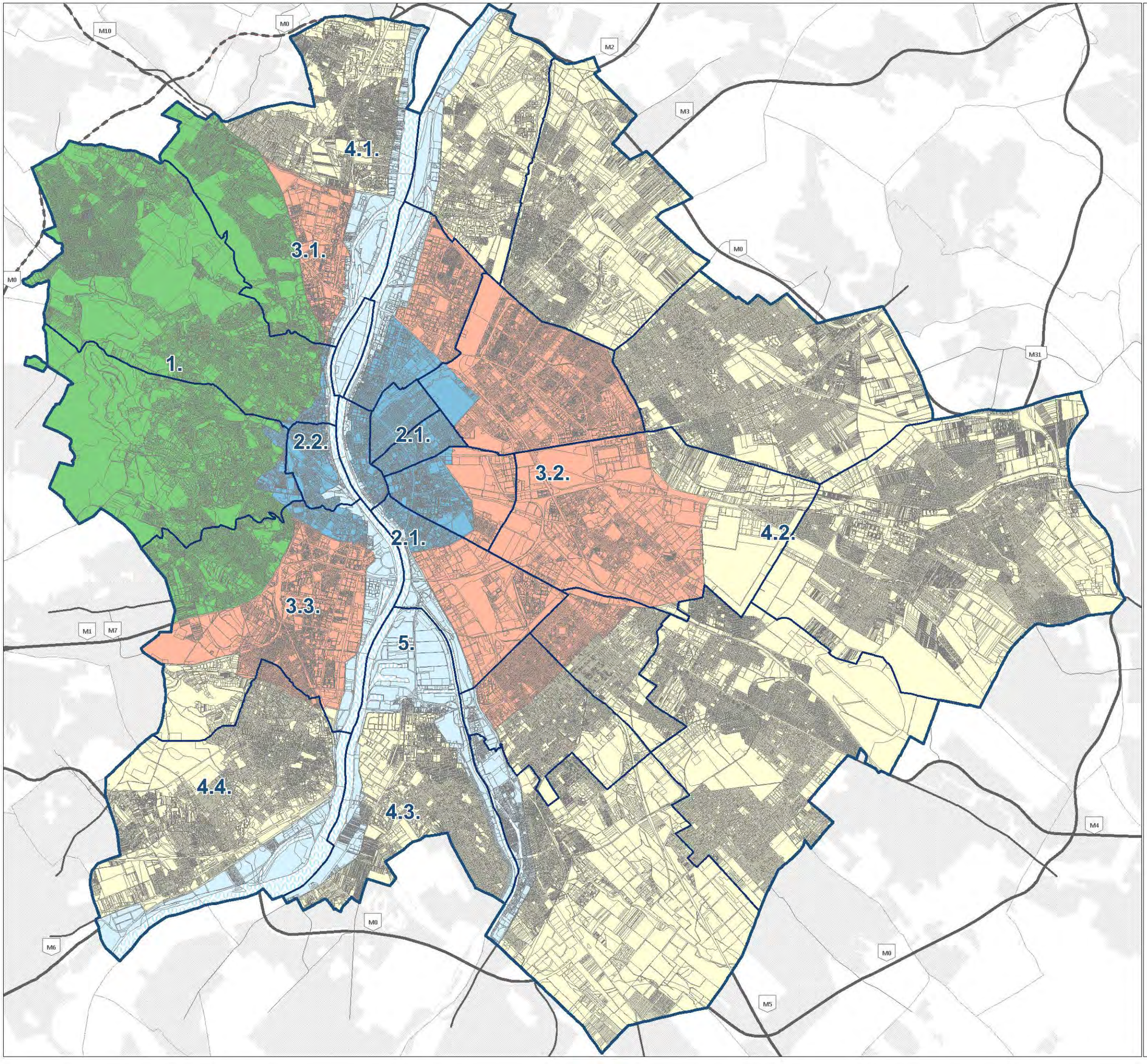
3. melléklet a ..../2025. (…) önkormányzati rendelethez

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

3. MELLÉKLET

BUDAPEST ZÓNARENDSZERE

JELMAGYARÁZAT

- 1. Hegyvidéki zóna
- 2. Belső zóna
  - *2.1. Pest*
  - *2.2. Buda*
- 3. Átmeneti zóna
  - *3.1. Észak-Buda*
  - *3.2. Pest*
  - *3.3. Dél-Buda*
- 4. Elővárosi zóna
  - *4.1. Észak-Buda*
  - *4.2. Pest*
  - *4.3. Csepel*
  - *4.4. Dél-Buda*
- 5. Duna menti zóna

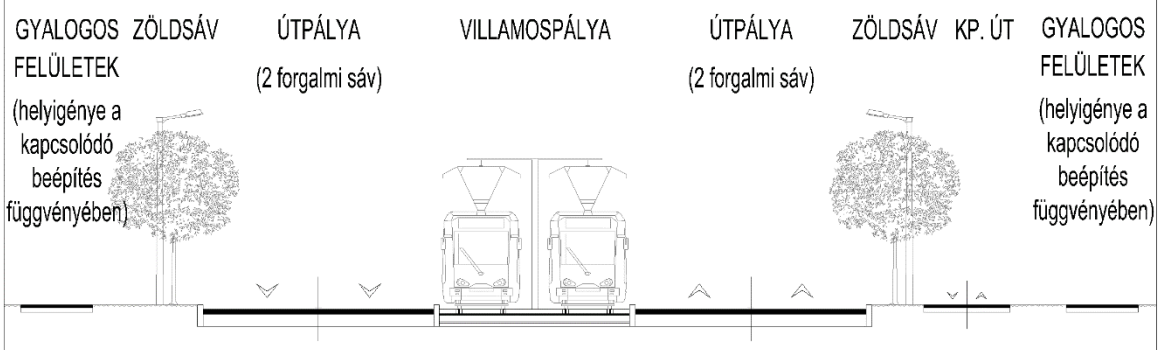
BUDAPEST

M=1:100 000

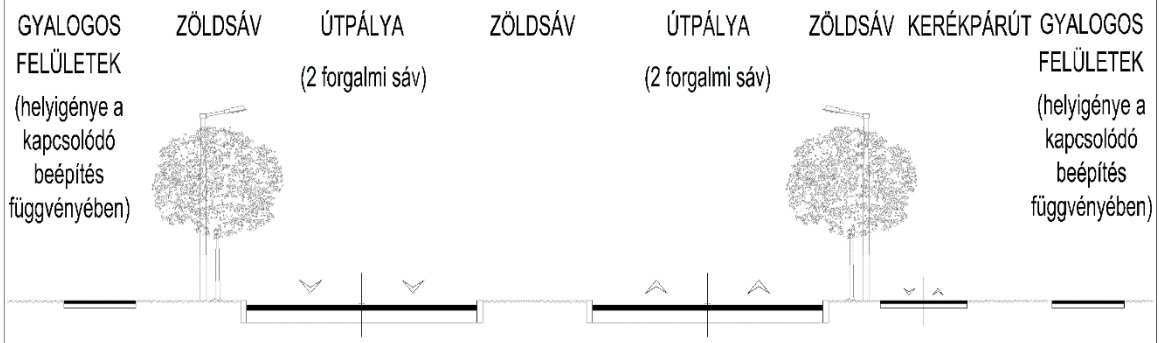
4. melléklet a …./2025. (…)önkormányzati rendelethez

Közúti és vasúti fejlesztéseinek minimálisan megvalósítandó műszaki infrastruktúra elemeinek irányadó területbiztosítása az 1. mellékletben foglalt tervlapokon jelölt helyeken

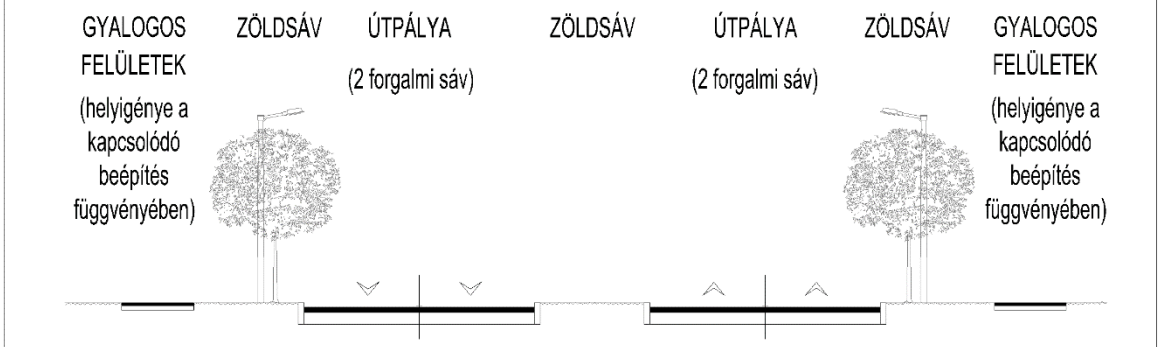
1.A - 1.A
I. rendű főutak belterületen

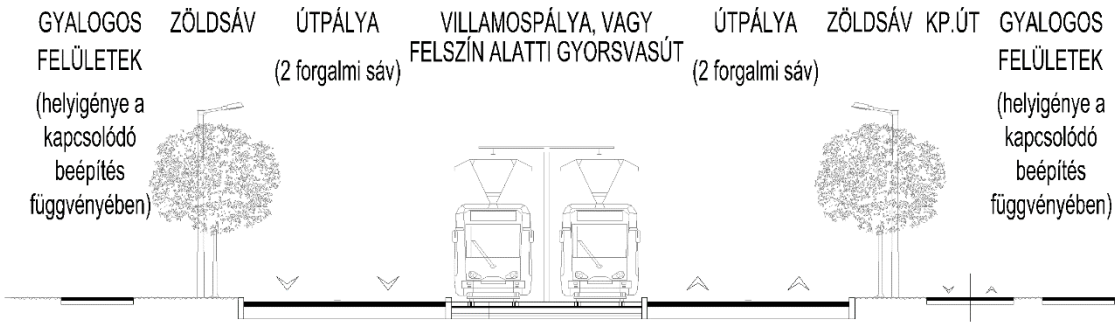
1.B- 1.B
I. rendű főutak belterületen

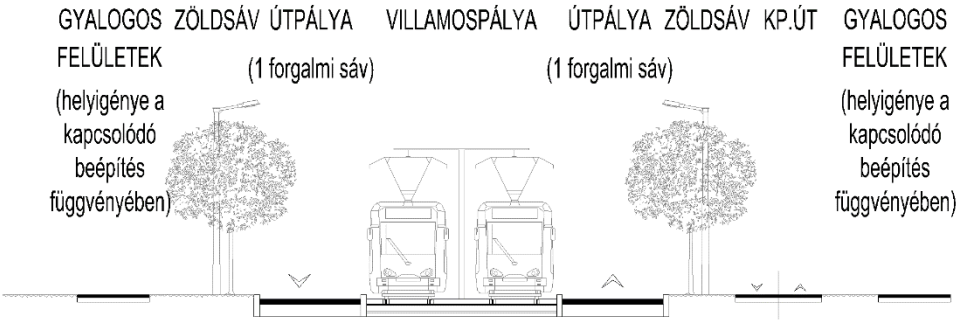
1.C- 1.C
I. rendű főutak belterületen

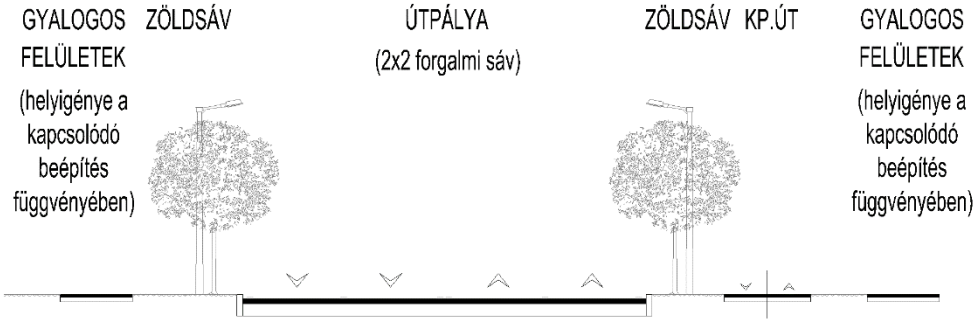
2.A - 2.A
II. rendű főutak belterületen

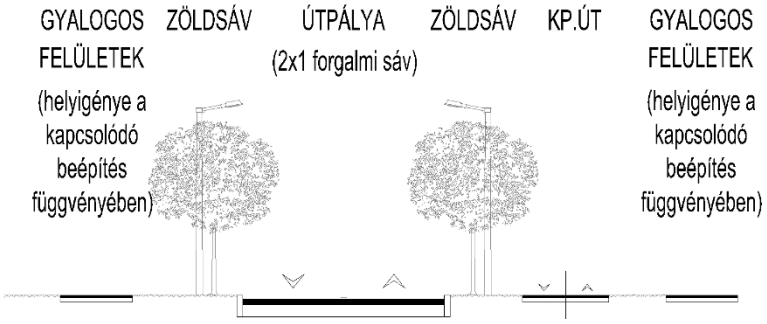
2.B - 2.B
II. rendű főutak belterületen

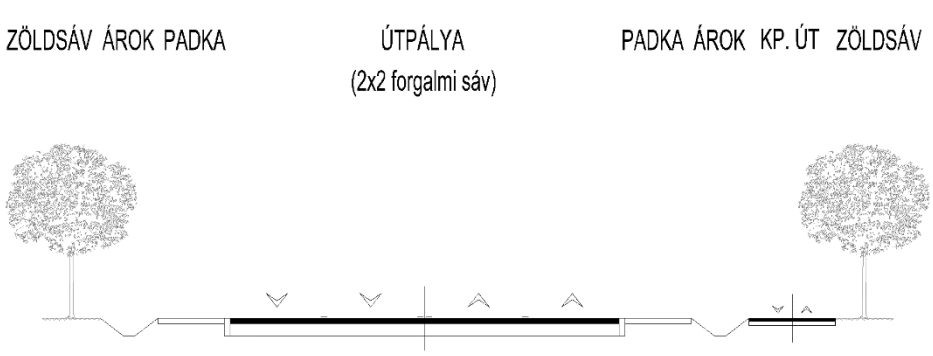
2.C - 2.C
II. rendű főutak belterületen

2.D - 2.D
II. rendű főutak, vagy településszerkezeti jelentőségű gyűjtőutak belterületen

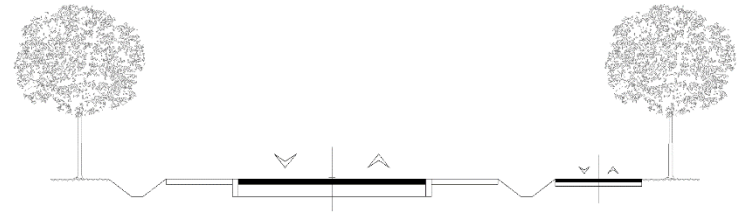

2.E - 2.E
II. rendű főutak külterületen

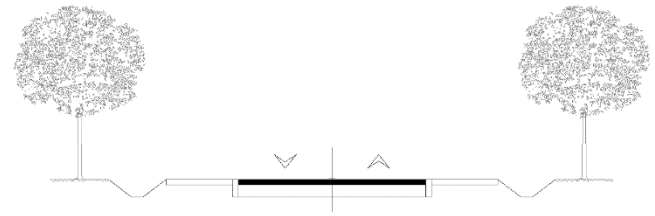
2.F - 2.F
II. rendű főutak, vagy településszerkezeti jelentőségű gyűjtőutak külterületen

ZÖLDSÁV ÁROK PADKA ÚTPÁLYA PADKA ÁROK KP. ÚT ZÖLDSÁV
(2x1 forgalmi sáv)

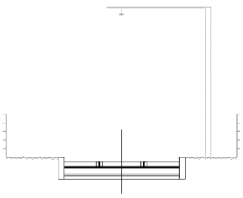
2.G - 2.G
II. rendű főutak, vagy településszerkezeti jelentőségű gyűjtőutak külterületen

ZÖLDSÁV ÁROK PADKA ÚTPÁLYA PADKA ÁROK ZÖLDSÁV
(2x1 forgalmi sáv)

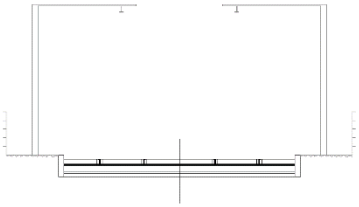
3.A - 3.A
Egyvágányú vasúti pálya

ZÖLDSÁV VASÚTI PÁLYA ZÖLDSÁV

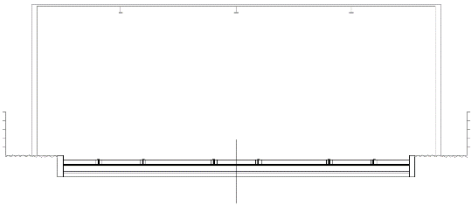
3.B - 3.B
Kétvágányú vasúti, gyorsvasúti pálya

ZÖLDSÁV VASÚTI PÁLYA ZÖLDSÁV

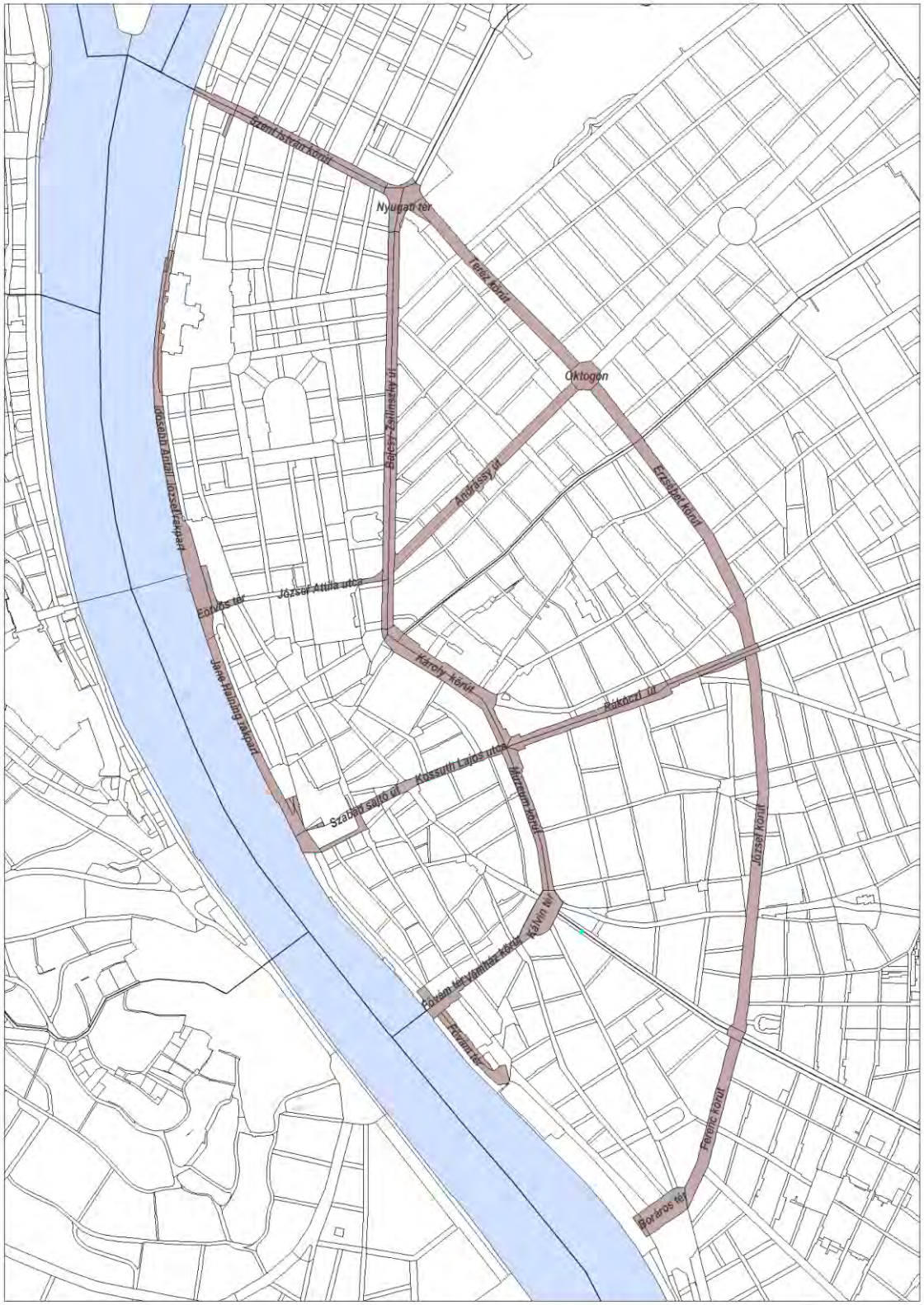
3.C - 3.C
Háromvágányú vasúti pálya

ZÖLDSÁV VASÚTI PÁLYA ZÖLDSÁV

5. melléklet a …./2025. (…)önkormányzati rendelethez

Legalább 3 méter szélességű gyalogossáv biztosítása

6. melléklet a ..../2025. (…) önkormányzati rendelethez

terület	a közterület átlagos szélessége = sz	közterületi szélességi arány	a megengedett legnagyobb párkánymagassági határérték
	(m)	(m/m)	(m)
I. párkánymagassági kategória	**sz** <10 m	1,7	16,0
	10 m ≤ **sz** <12 m	1,6	17,0
	Pesten: 12 m ≤ **sz**	1,5	24,0
	Budán: 12 m ≤ **sz**<20 m		21,0
	Budán: 20 m ≤ **sz**		24,0
II. párkánymagassági kategória	**sz** <12 m	1,6	17,0
	12 m ≤ **sz**	1,5	21,0

7. melléklet a …./2025. (…) önkormányzati rendelethez

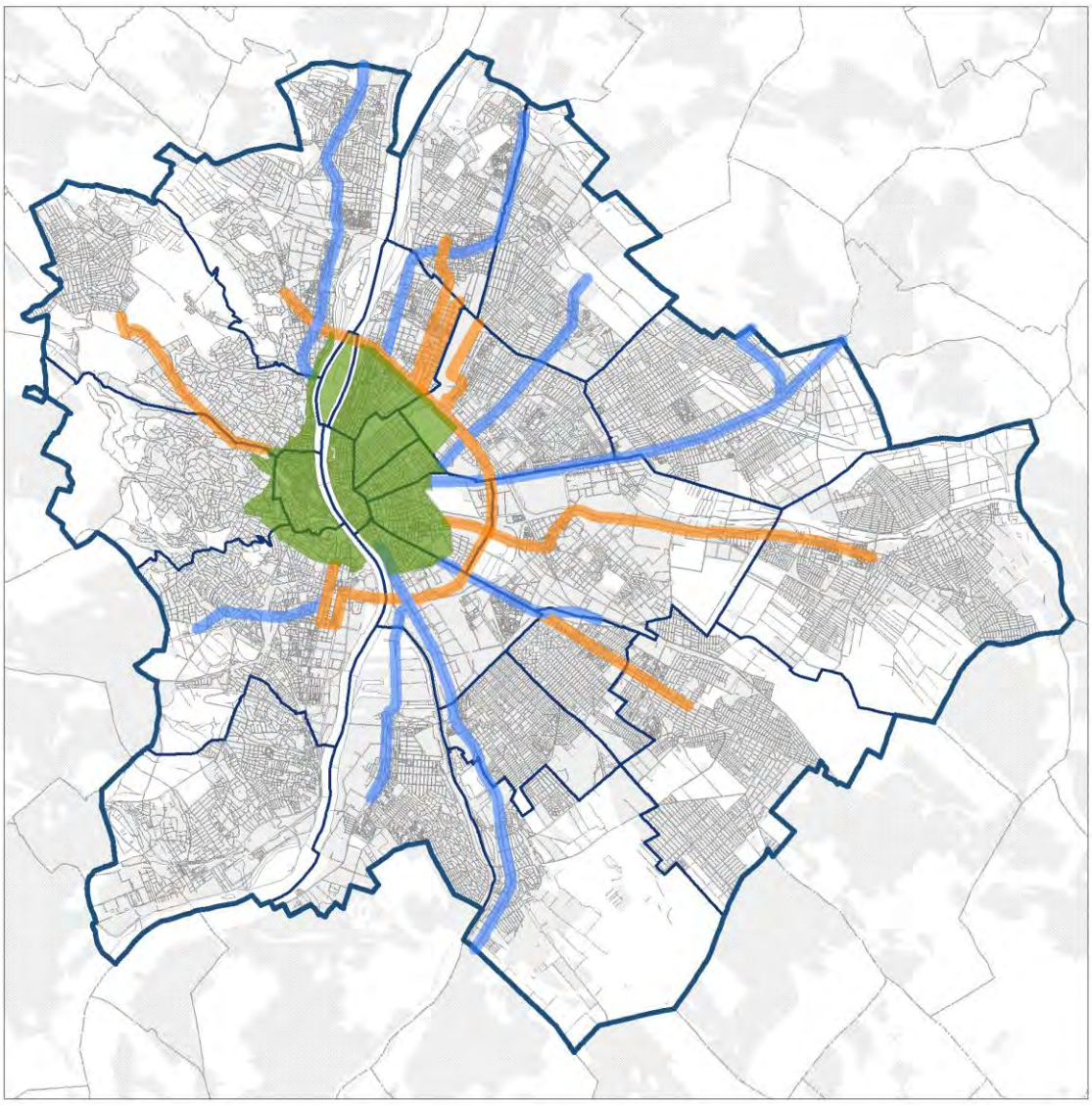
Az 1. mellékletben foglalt tervlapok szerinti Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési területekre vonatkozó részletes feltételek

	A	B	C	D
1.	**Kerület**	**ssz**	**Terület megnevezése**	**Igénybevétel feltétele**
2.	II.	1.	Patakhegyi út északi oldalán húzódó területsáv	A Virágosnyergi kapcsolat II. kerületi, felszíni szakaszának, vagy az M0 gyűrű nyugati szektorának üzembe helyezése.
3.	IX.	1.	A Soroksári út mentén, a Kvassay Jenő út és a Határ út vonala között lévő területek	A Budapest-Kelebia vasútvonal átvezetése a Ferencvárosi rendező-pályaudvaron, és a H6 Budapest-Ráckeve HÉV vonal bevezetése a Kálvin térig.
4.	XV.	1.	Felsőkert utca, Külső Fóti út, Szántóföld utca menti terület	A Felsőkert utca - Dunakeszi út - Megyeri út közvetlen kapcsolat létrejötte.
5.	XVI.	1.	Budapesti út – Magtár utca – Cica utca – Szárnyaskerék út által határolt terület	A H8-H9 Gödöllő-Csömöri HÉV pályarekonstrukciója.
6.	XVI.	2.	Nagytarcsai út – Simongát utca környéke	A Külső keleti körút kialakítása a Nagytarcsai út és a Jászberényi út között.
7.	XVII.	1	Szárazhegy	A Pesti út M0 keleti szektor – Zrínyi utca szakaszán lévő csomópontok fejlesztésének és a kerékpáros infrastruktúra kiépítésének biztosítása a Budapest Főváros Önkormányzata és a Rákosmente Önkormányzata közötti megállapodásnak megfelelően.
8.	XVIII.	1.	Gyömrői út – Külső-keleti körút – Billentyű utca által határolt terület	A Gyömrői út – Külső-keleti körút csomópontjának fejlesztése.
9.	XXI.	1.	Weiss Manfréd út – Kis-Duna sor közti terület	A Galvani hidak, vagy a Csepel-Albertfalvai híd és alagút üzembe helyezése.
10.	XXI.	2.	Csepel-Háros területe	A II. Rákóczi Ferenc út bővítése 2x2 forgalmi sávra, vagy a H7 Budapest-Csepel HÉV vonal meghosszabbítása az Erdősor utcáig.
11.	XXII.	1.	Szabadkai utca – Nyél utca – Csöngő utca által határolt terület	A Balatoni út – Szabadkai utca csomópont fejlesztése, vagy a Szabadkai utca felső végének kiszélesítése.
12.	XXII.	2.	Óhegy	A Balatoni úton új csomópont kiépítése a fejlesztési terület észak-nyugati részén, és a

				Bartók Béla - Dózsa György úti csomópont kapacitásbővítő és biztonságnövelő átépítése. A terület 30%-a még csomópont fejlesztés nélkül, a többi az egyes csomóponti fejlesztésekhez kapcsolódva ütemezetten is megvalósítható.
13.	XXII.	3.	Klauzál Gábor utca mentén, a Budai Nagy Antal utcától északra lévő terület	Zárt csapadékvíz csatornák kiépítése a terület és a befogadó között.
14.	XXII.	4.	Klauzál Gábor utca – Park utca – Kő utca – Költő utca – Táró utca térsége	Zárt csapadékvíz csatornák kiépítése a terület és a befogadó között.
15.	XXII.	5.	Gyula vezér út menti terület	Zárt csapadékvíz csatornák kiépítése a terület és a befogadó között.
16.	XXIII.	1.	Molnár-sziget	Gyalogos-kerékpáros híd építése a Molnár-sziget északi részén.
17.	XXIII.	2.	Szentlőrinci út melletti terület	A Szentlőrinci út 2x2 sávra bővítése.
18.	XXIII.	3.	Tompaház út – Vecsés út – Szérűskert utca – MÁV Kelebiai vasútvonal által határolt terület	A Szentlőrinci út 2x2 sávra bővítése, vagy a Külső keleti körút Túri István út – IKEA áruház útja közötti szakasz üzembe helyezése.
19.	XXIII.	4..	Millennium utca – Haraszti út szervizútja – Orbán utca – Gombkötő utca által határolt terület	H6 Budapest-Ráckeve HÉV vonal bevezetése a Kálvin térig.

8. melléklet a …./2025. (…) önkormányzati rendelethez

Személygépjármű-elhelyezés közösségi közlekedés alapján történő differenciálása

FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTERV

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

1. melléklet

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet véleményezési szakaszára

MEGBÍZÓ: BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZAT

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ: BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL

Erő Zoltán
Budapest főépítésze
Várostervezési Főosztály

Garay Márton osztályvezető
Pártos Judit csoportvezető
Kovács Barbara csoportvezető

SZERZŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:			
Albrecht Ute		területrendező tervező – vezető településtervező, okl. építészmérnök	TR 01-0517 TT/1, É 01-0517
András István		területrendező tervező – vezető építésztervező, okl. építészmérnök	TR 01-0525 TT, É/1 01-0525
Balla Mariann		okl. építészmérnök, urbanista	TT, É 01-4620
Ökrös László		okl. településmérnök	TT 01-6090
Szilágyi Eszter		okl. településmérnök	TT 01-6847
Teremy Viktória Nóra PhD		okl. településmérnök	TT 01-6760
GAZDASÁG, TÁRSADALOMTUDOMÁNY:			
Bedőcs Bernadett		okl. geográfus	
INFRASTRUKTÚRA:			
Pető Zoltán		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö-1 01-2321
Becsák Péter		okl. építőmérnök, közlekedéstervező	Tkö 01-10856
Szabó Krisztián		okl. építőmérnök, vízellátás-csatornázás szakmérnök	TV 01-16166
Orosz István		okl. villamosmérnök, mérnök-közgazdász	TE 01-67717 TH 01-67717
TÉRINFORMATIKA:			
Pizág Csaba		építőmérnök, térinformatikai szakmérnök	
Albert Csilla		térképész, térinformatikai szakmérnök	

SZERZŐK

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Tatai Zsombor	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	TK 13-1430 SZ-015/2021
Bódi-Nagy Anasztázia	okl. tájépítészmérnök	TK 13-1818
Niedetzky Andrea	okl. tájépítészmérnök	TK 01-5152
Zétényi Dávid	okl. tájépítészmérnök, ipari környezeti szakmérnök	TK 01-5307

SZERZŐK

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS:

Szőke Balázs	okl. tájépítészmérnök, tájvédelmi szakértő	SZ-010/2021

ÖRÖKSÉGVÉDELEM:

Dr Tankó Károly	régész, örökségvédelmi szakértő	Szakértői Eng. sz: OKM 289-5/2008

TÁRSADALOMTUDOMÁNY:

Dr Csizmady Adrienne	szociológus
Erdélyi Tea	szociológus

KÖZREMŰKÖDŐK

TELEPÜLÉSRENDEZÉS:

Hugauf Marcell	okl. településmérnök	Tóth-Czeper Gabriella	okl. geográfus
Janurik Csilla	okl. településmérnök	Tóth-Varga Dóra	okl. településmérnök TT 01-6863
Sunkel Diána	okl. településmérnök		

TERMÉSZETI KÖRNYEZET:

Balogh Ábris	okl. tájépítészmérnök	Mészáros Szilvia	okl. tájépítészmérnök, táj-és élővilágvédelmi szakértő SZ-006/2018
Ludvigh Bertalan	okl. tájépítészmérnök		

Budapest, 2025. április hó

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

KÖTELEZŐ ELEMEK

SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKKEL RENDELKEZŐ TERÜLETEK

ÁTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK

- Ln-1 Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zártsorú, zártudvaros beépítésű lakóterület
- Ln-2 Nagyvárosias, jellemzően zártsorú, keretes beépítésű lakóterület
- Ln-3 Nagyvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület
- Ln-T Nagyvárosias telepszerű lakóterület
- Lk-1 Kisvárosias, jellemzően zártsorú beépítésű lakóterület
- Lk-2 Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület
- Lk-T Kisvárosias, telepszerű lakóterület
- Lke-1 Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület
- Lke-2 Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület
- Lke-3 Kertvárosias, sziluettérzékeny, hegyvidéki lakóterület
- Vt-V Városközpont terület
- Vt-M Mellékközpont terület
- Vt-H Kiemelt jelentőségű helyi központ terület
- Vi-1 Intézményi, jellemzően zártsorú beépítésű terület
- Vi-2 Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület
- Vi-3 Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület
- Gksz Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület
- Gá Általános gazdasági terület
- Gip Környezetre jelentős hatást gyakorló ipari gazdasági terület
- Gipe Egyéb ipari gazdasági terület
- Üh Hétvégi házas üdülőterület
- K-Ker Bevásárlóközpont területe
- K-Log Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület
- K-Vás Vásár, kiállítás és kongresszus területe
- K-Okt Oktatási központok területe
- K-Eü Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógyszálló, gyógyüdülő)
- K-Sp Nagykiterjedésű sportolási célú terület
- K-Rek Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület
- K-ÁNk Állat-, és növénykert területe
- K-Hon Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület
- K-Hull Hulladékkezelő, -lerakó területe
- K-Sz Szennyvízkezelés területe
- K-Vke Vízkezelési terület
- K-Közl-E Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület
- K-Közl-K Kikötő területe
- K-Közl-R Repülőtér területe
- K-Mü Mezőgazdasági üzemi terület

- Kb-Rek-1 Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület
- Kb-Rek-2 Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület
- X-Y/Z Vegyesen alkalmazható területhasználat
- X-Y/Z Kétszintű területhasználat (a meghatározó területhasználat szélesebb sávban sraffozott)
- (Gá) Átmeneti hasznosítás biztosítása
- (Gksz-3) Terepszint alatti általános használat

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLET JELE ÉS AZ ADOTT TERÜLETRE VONATKOZÓ MEGENGEDETT LEGNAGYOBB SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉK

X-Y: 0.0 (0.0+0.0) Szintterületi átlagérték jele: szá (szf+szp)

szá - szintterületi átlagérték

szf - általános funkcionális használat szerinti szintterületi átlagérték

szp - parkolási szintterületi átlagérték

MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA TERÜLETBIZTOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ELEMEK

KÖZÚTI KÖZLEKEDÉSI TERÜLET ÉS HÁLÓZATI SZEREPE

- Gyorsforgalmi út számára szolgáló közúti közlekedési terület (KÖu-1)
- I.rendű főút számára szolgáló közúti közlekedési terület (KÖu-2)
- II. rendű főút számára szolgáló közúti közlekedési terület (KÖu-3)
- Településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút számára szolgáló közúti közlekedési terület (KÖu-4)
- Tervezett közterület

EGYÉB NYOMVONALAS KÖZLEKEDÉSI ELEMEK, MŰTÁRGYAK

meglévő tervezett

- Vasút nyomvonala felszínen
- Közúti / kerékpáros - gyalogos Duna-híd
- Vasúti Duna-híd
- Közúti vagy vasúti alagút

EGYÉB TERÜLETI JELLEGŰ KÖZLEKEDÉSI ELEMEK

meglévő tervezett

- Vasúti személypályaudvar
- Vasúti teherpályaudvar
- Távolsági, helyközi autóbusz-pályaudvar
- Nemzetközi kereskedelmi repülőtér
- Egyéb kereskedelmi repülőtér
- Országos jelentőségű kikötő (teherkikötő)
- J Kötöttpályás közösségi közlekedés járműtelepe
- J Egyéb közösségi közlekedés járműtelepe

VÁLTOZÁSSAL ÉRINTETT TERÜLETEK

- Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület
- IV. - 1 Ütemezetten igénybe vehető fejlesztési terület azonosítója
- Jelentős változással érintett terület

MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA IRÁNYADÓ TERÜLETBIZTOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ELEMEK

NYOMVONALAS KÖZLEKEDÉSI ELEMEK, MŰTÁRGYAK

meglévő tervezett

- Gyorsvasút nyomvonala felszínen
- Gyorsvasút nyomvonala felszín alatt
- Közúti vasút (villamos) vonal felszínen
- Közúti vasút (villamos) vonal felszín alatt
- Speciális kötöttpályás létesítmények
- Településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonala
- Szerkezeti jelentőségű korzó
- Szerkezeti jelentőségű városias sétány
- Szerkezeti jelentőségű természetközeli sétány
- Különszintű közúti – vasúti keresztezés
- Távlati közúti fejlesztés közelítő nyomvonala felszínen, vagy alternatív nyomvonal
- Távlati közúti fejlesztés közelítő nyomvonala alagútban, vagy alternatív nyomvonal
- Távlati kötöttpályás fejlesztés közelítő nyomvonala felszínen
- Távlati kötöttpályás fejlesztés közelítő nyomvonala alagútban

TERÜLETI JELLEGŰ KÖZLEKEDÉSI ELEMEK

meglévő tervezett

- P+R rendszerű parkolási létesítmény elhelyezésére alkalmas terület határa a minimálisan biztosítandó kapacitással (Tervezett elemek a már működő, de több mint 50%-al bővítendő létesítmények is)
- Helyi autóbusz-pályaudvar
- Közlekedési infrastruktúra (közút/vasút) számára irányadó területbiztosítás
- 1.A 1.A Irányadó területbiztosítással érintett közlekedési nyomvonalak minimális infrastruktúrája

SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKKEL NEM RENDELKEZŐ TERÜLETEK

- KÖe-K Egyéb kötöttpályás közlekedési terület
- KÖe-V Egyéb vízi közlekedési terület
- KÖe-L Egyéb légi közlekedési terület
- Közm Közműelhelyezési terület
- Vf Folyóvizek medre és partja
- Vá Folyóvizek medre és partja
- Vb Vízbeszerzési területek
- Zv Városi park
- Zk Közpark, közkert
- Ev-1 Védőerdő
- Ev-2 Védett erdő
- Ee-E Egyéb feladatokat szolgáló erdő
- Ee-Hon Egyéb, honvédelmi rendeltetésű erdő
- Ee-Vg Egyéb, vízgazdálkodási rendeltetésű erdő
- Er Rekreációs célú erdőterület
- Má Általános mezőgazdasági terület
- Mk Kertes mezőgazdasági terület
- Mt Tájgazdálkodási mezőgazdasági terület
- Tk Természetközeli terület
- Kb-Rek-1 Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület
- Kb-Rek-2 Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű, korlátozott rendeltetésű terület
- Kb-Rég Régészeti bemutató terület
- Kb-Ez Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület
- Kb-T Temető területe
- Kb-Kf Megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló terület
- Kb-Hon Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági terület

MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA TERÜLETBIZTOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ELEMEK

MŰTÁRGYAK, EGYÉB ELEMEK

meglévő tervezett

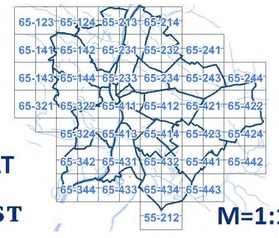
- Egyéb közlekedési műtárgy (terepszint alatt / felett)

TERÜLETI JELLEGŰ KÖZLEKEDÉSI ELEMEK

- M M Gyorsvasúti megálló
- V V Vasútállomás, vasúti megállóhely
- L L Jelentősebb logisztikai központ

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Budapest közigazgatási határa
- Kerülethatár
- Telekhatár

JELMAGYARÁZAT

BUDAPEST

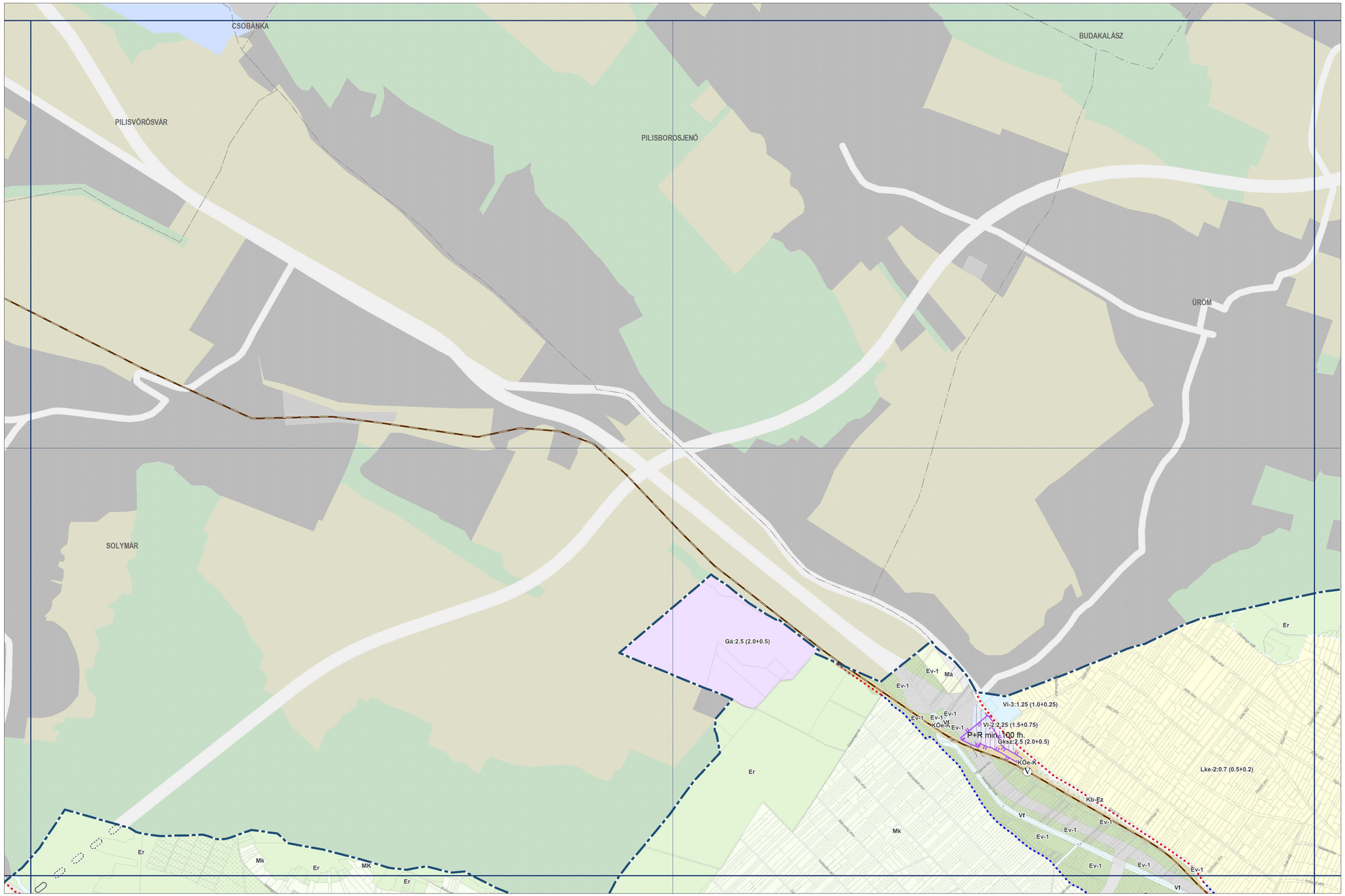
M=1:10 000

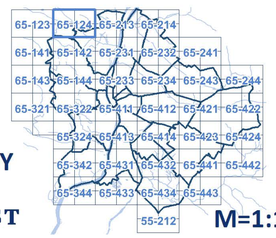
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

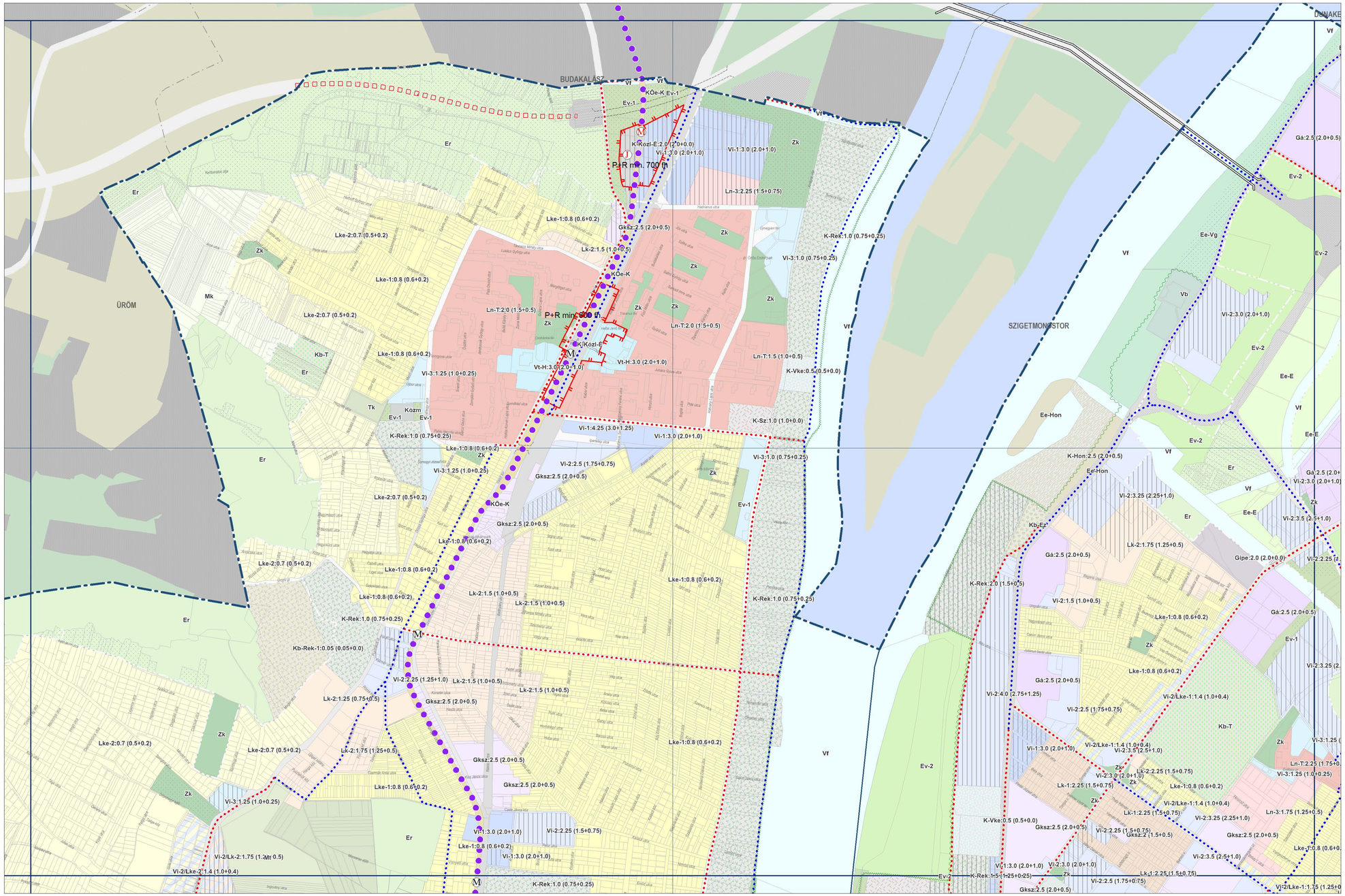

65-124 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

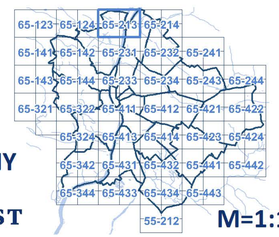

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-213 SZELVÉNY

BUDAPEST

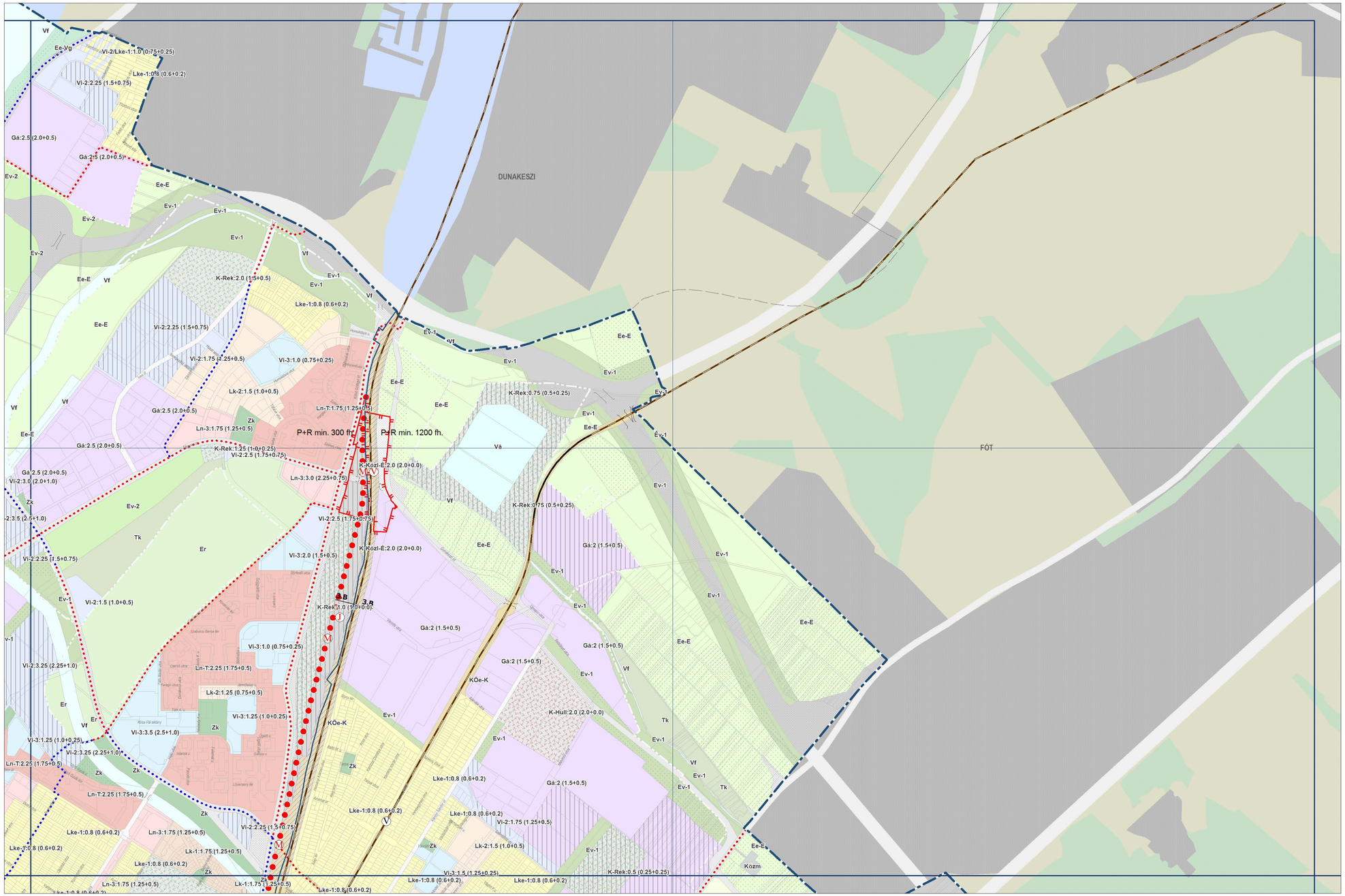
M=1:10 000

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

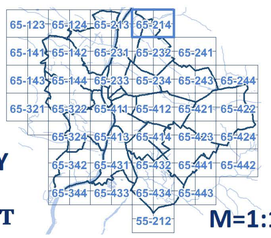
1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-214 SZELVÉNY

BUDAPEST

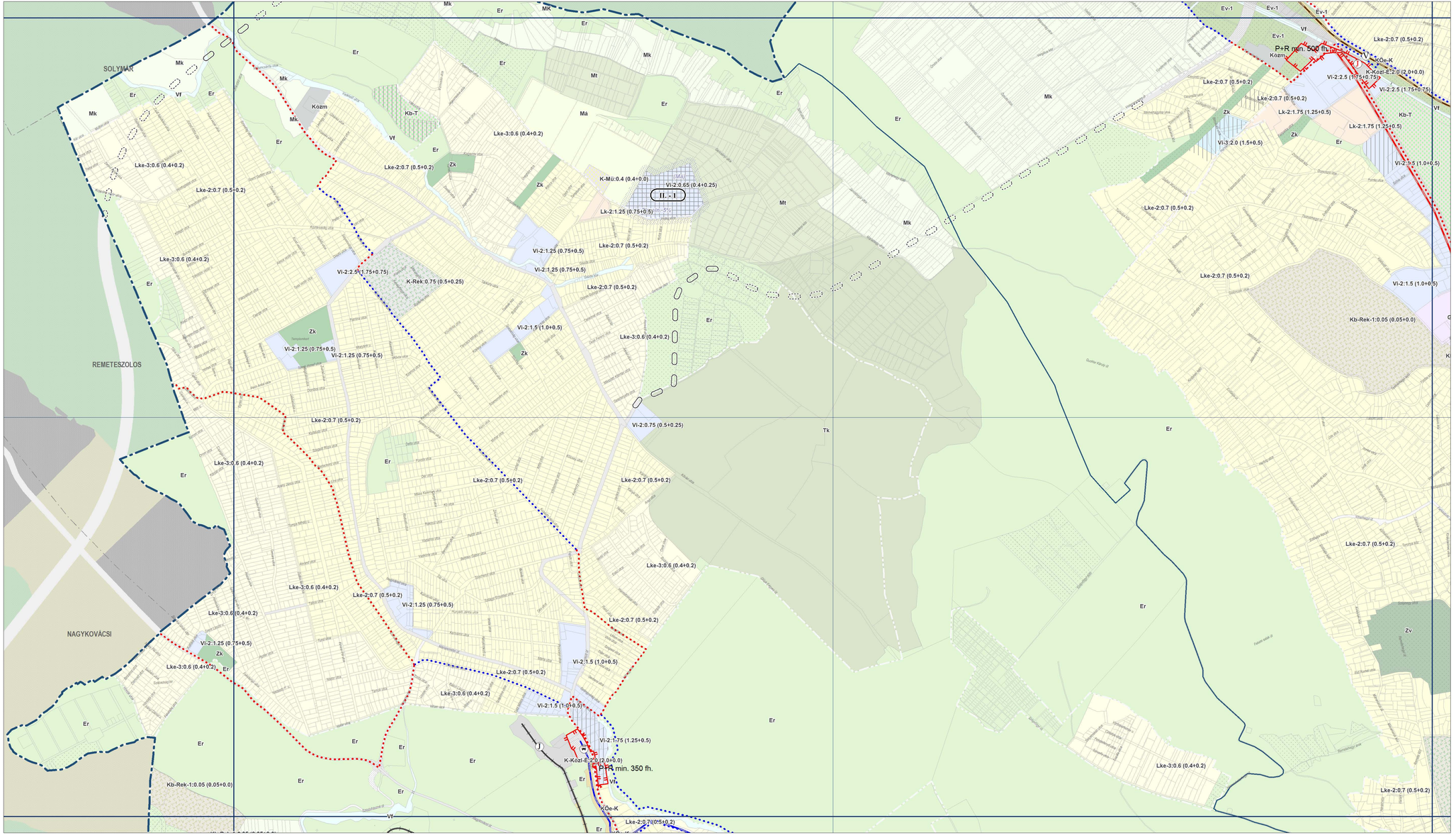
M=1:10 000

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

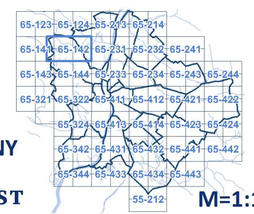
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-141
65-142 SZELVÉNY

BUDAPEST

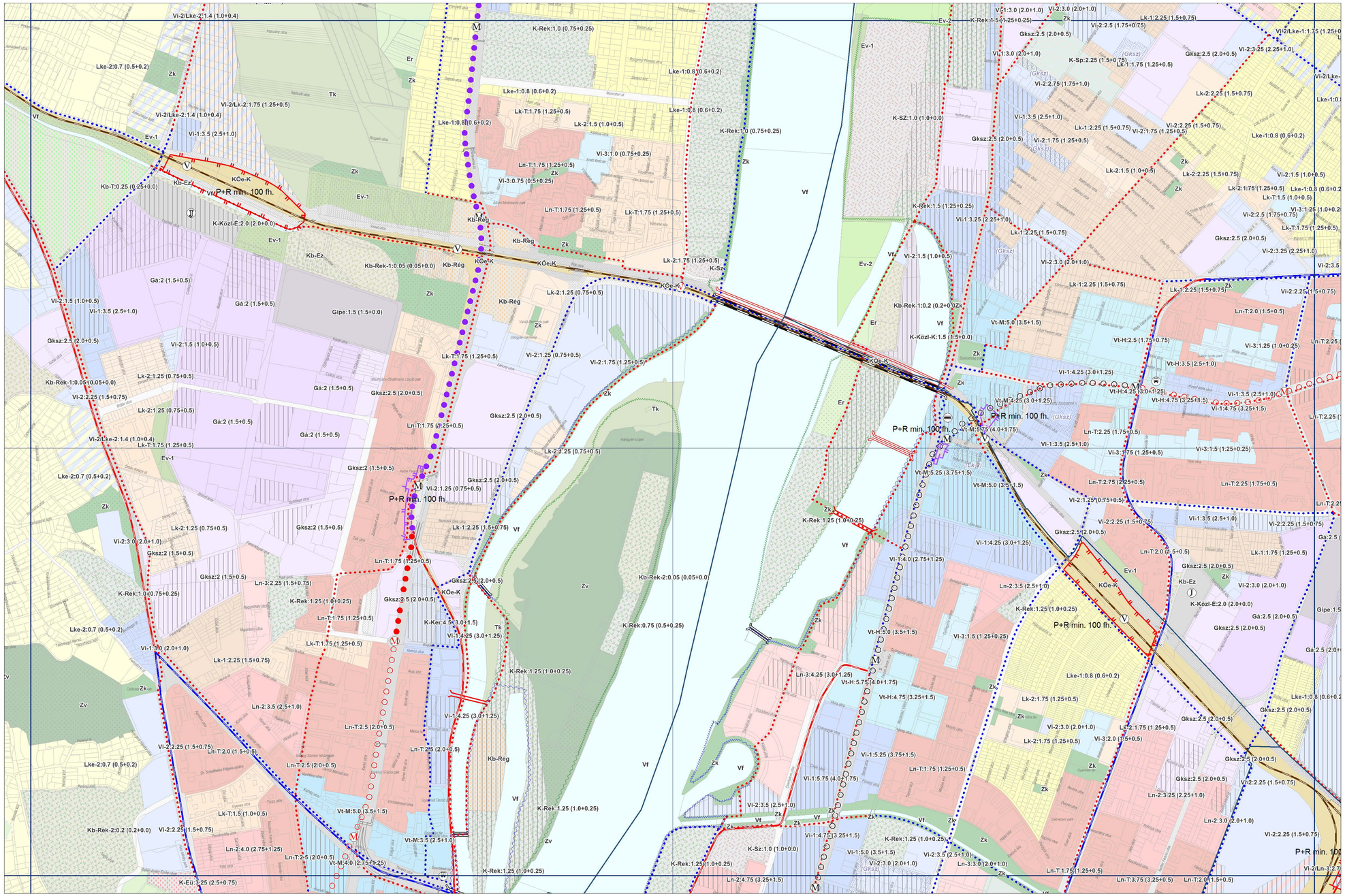
M=1:10 000

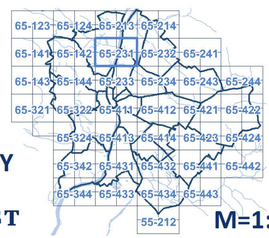
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

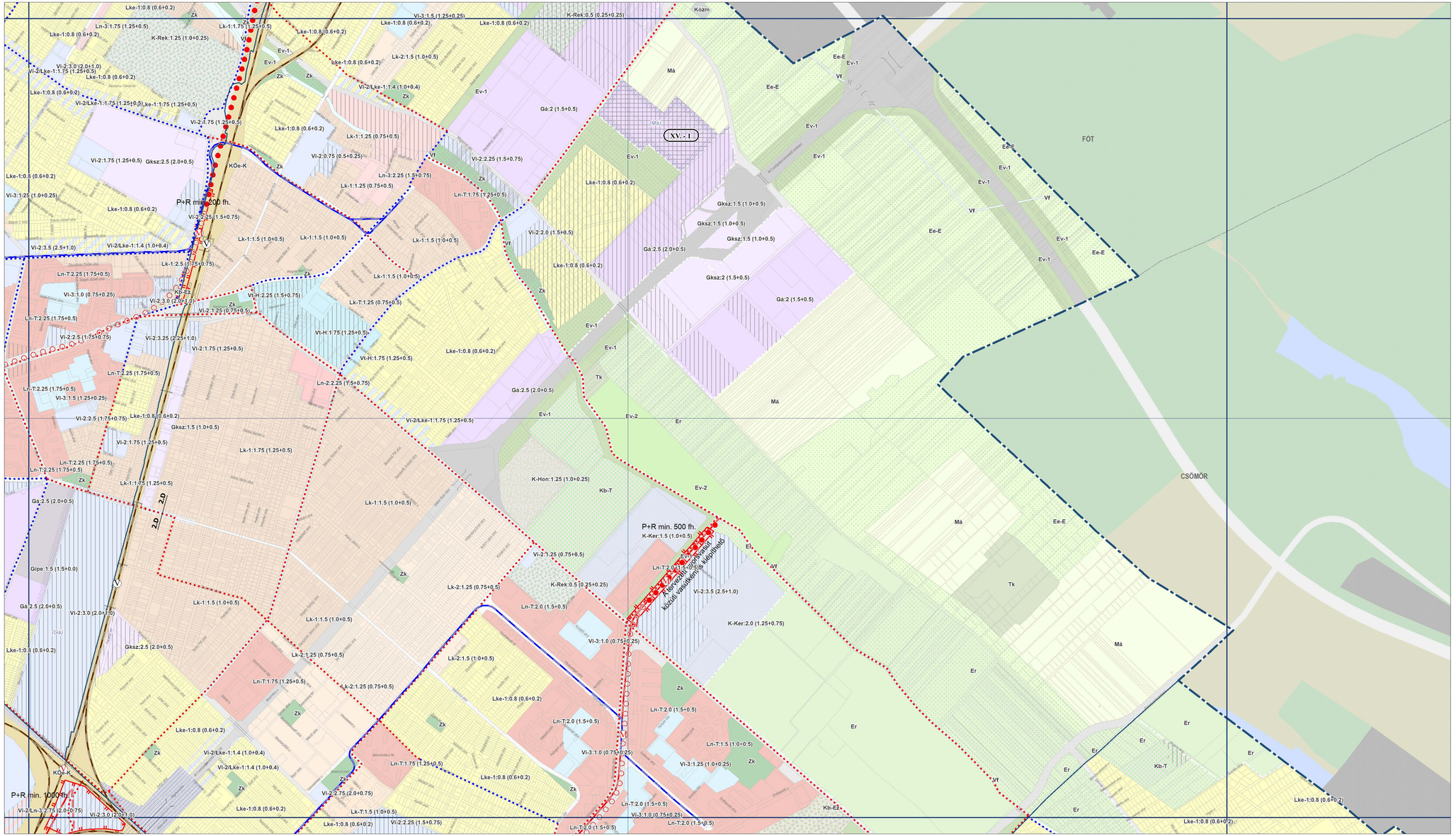

65-231 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

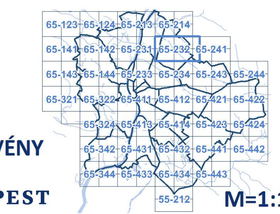

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

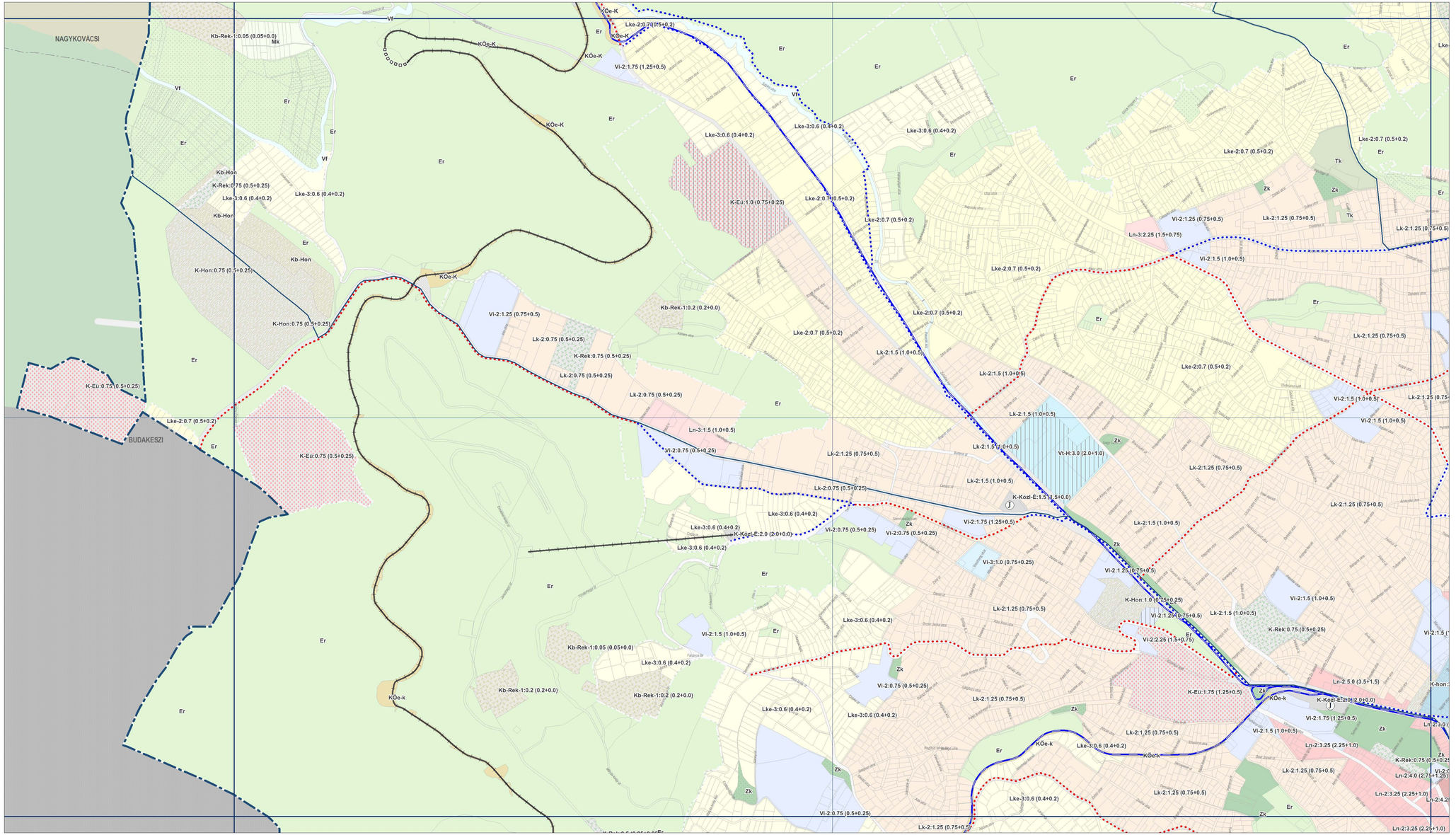
AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-241
65-232 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

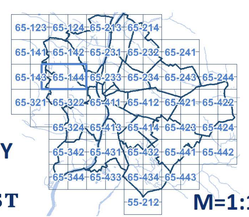
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

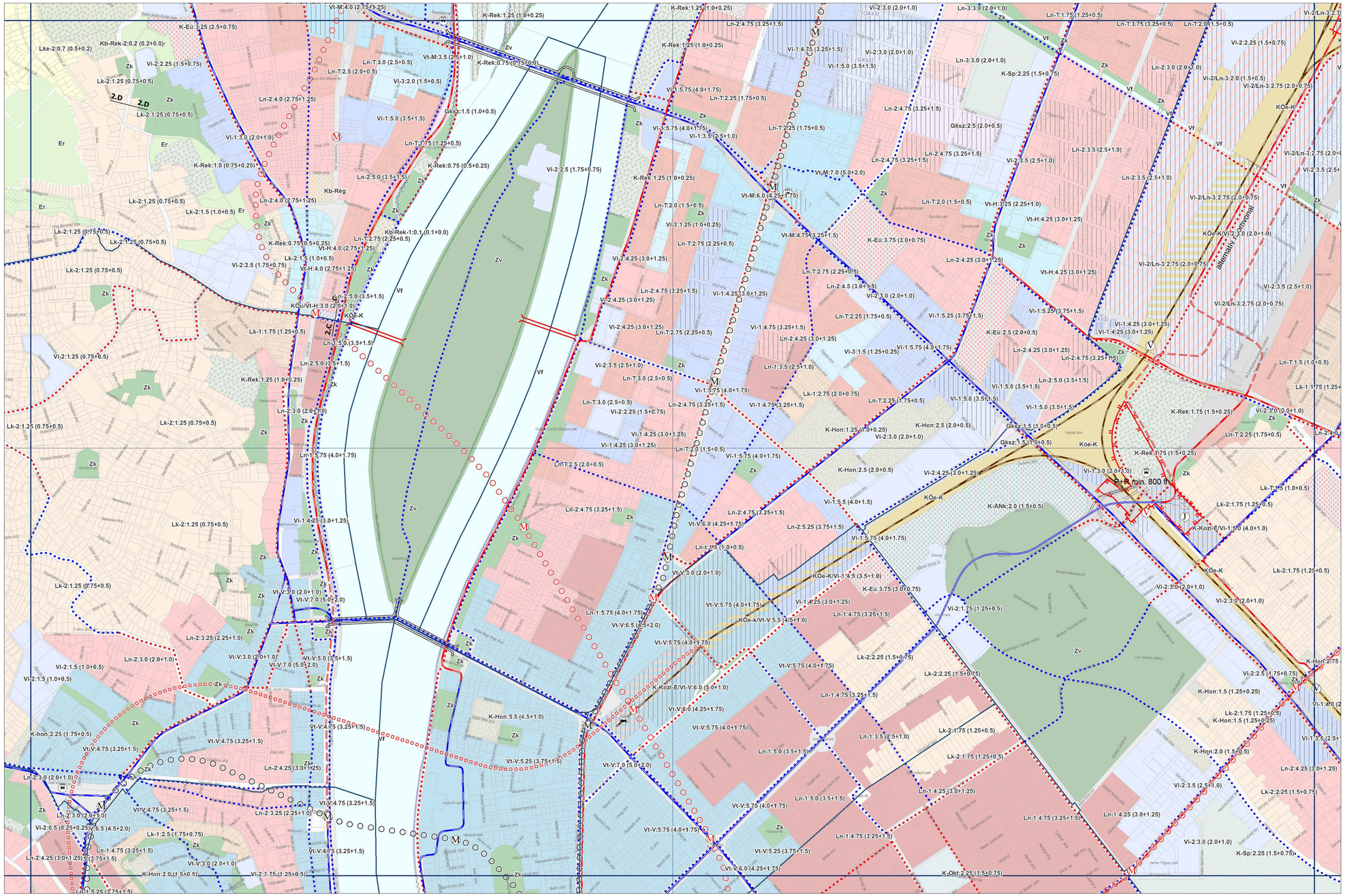
AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-143
65-144 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

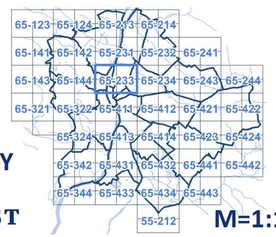

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-233 SZELVÉNY

BUDAPEST

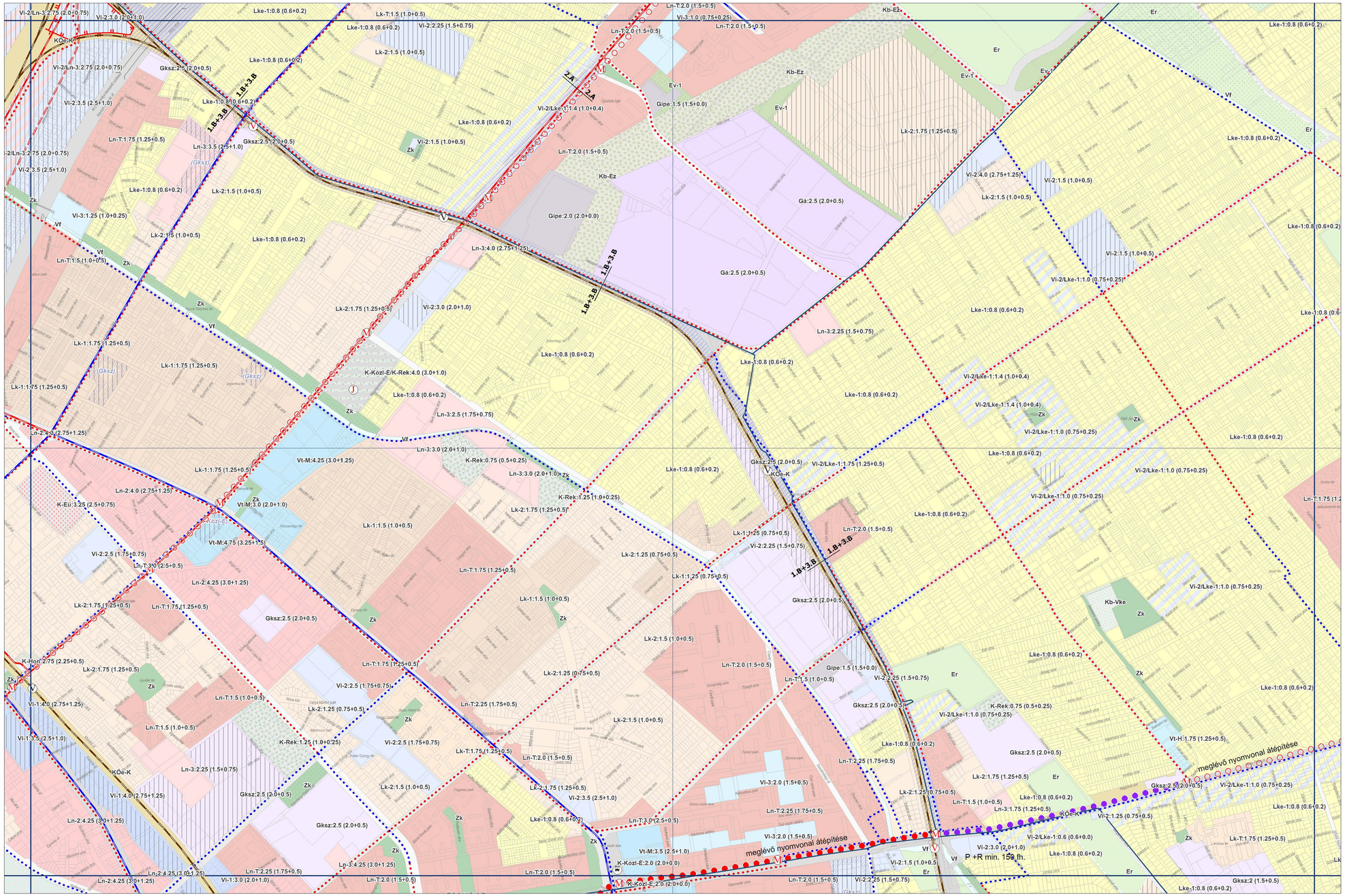
M=1:10 000

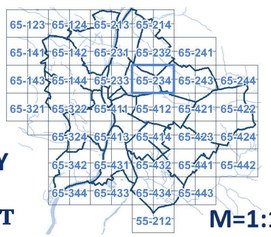
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

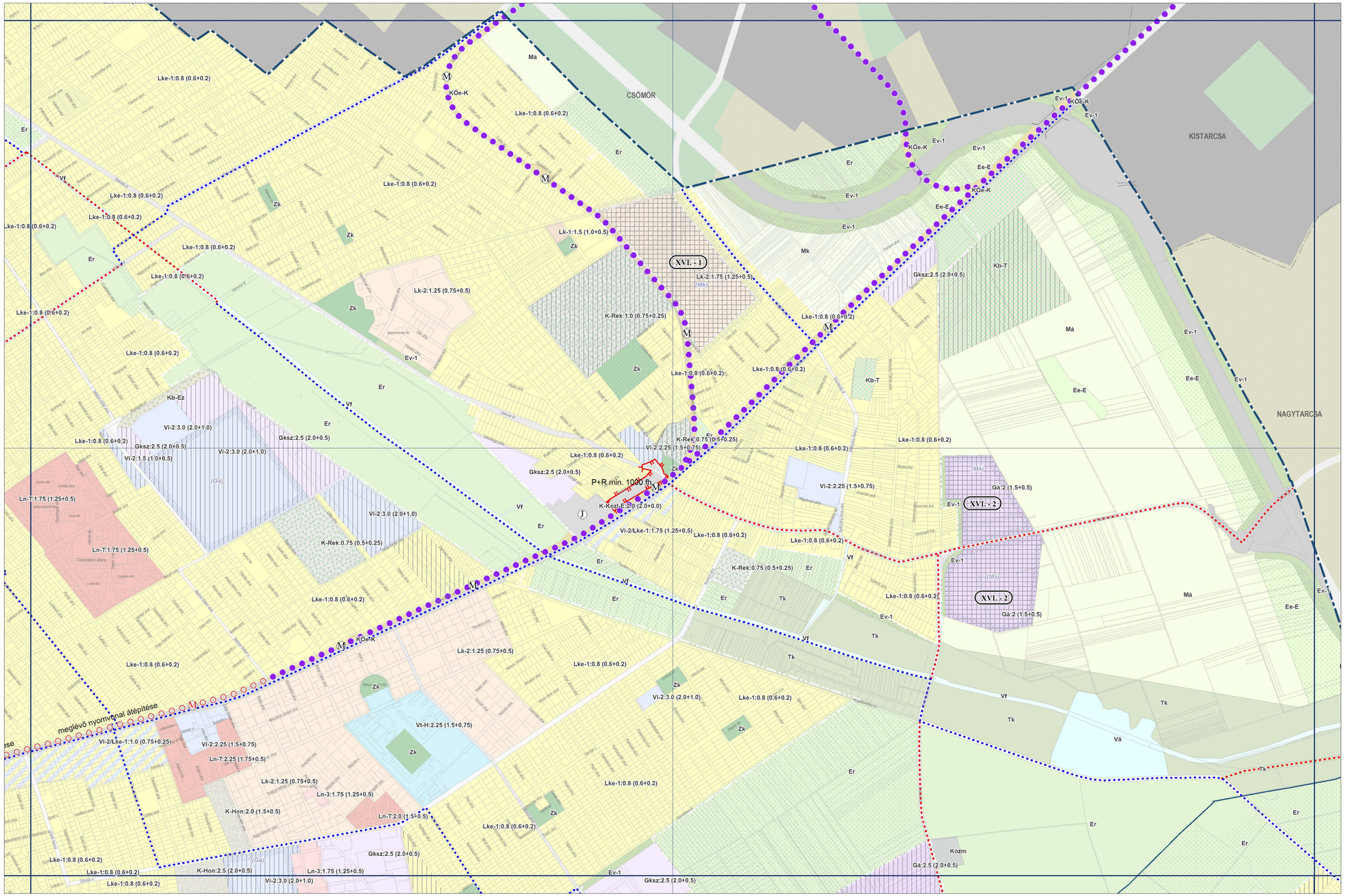

65-234 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

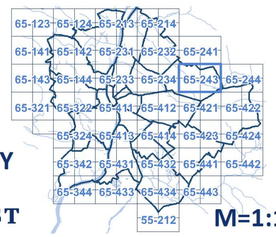

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-243 SZELVÉNY

BUDAPEST

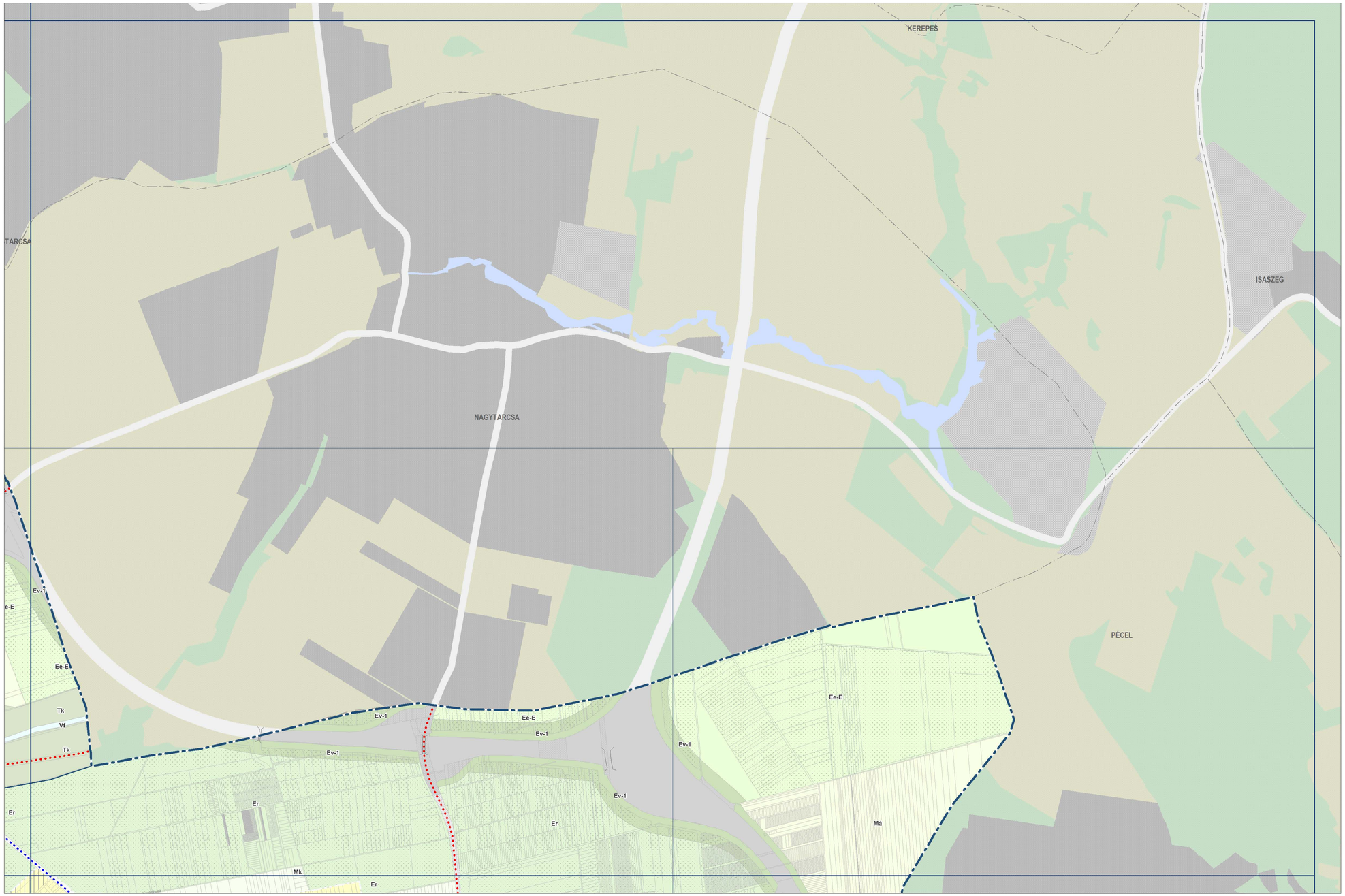
M=1:10 000

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

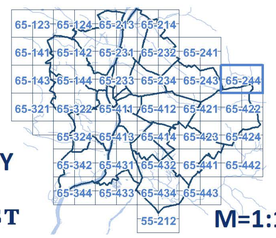
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-244 SZELVÉNY

BUDAPEST

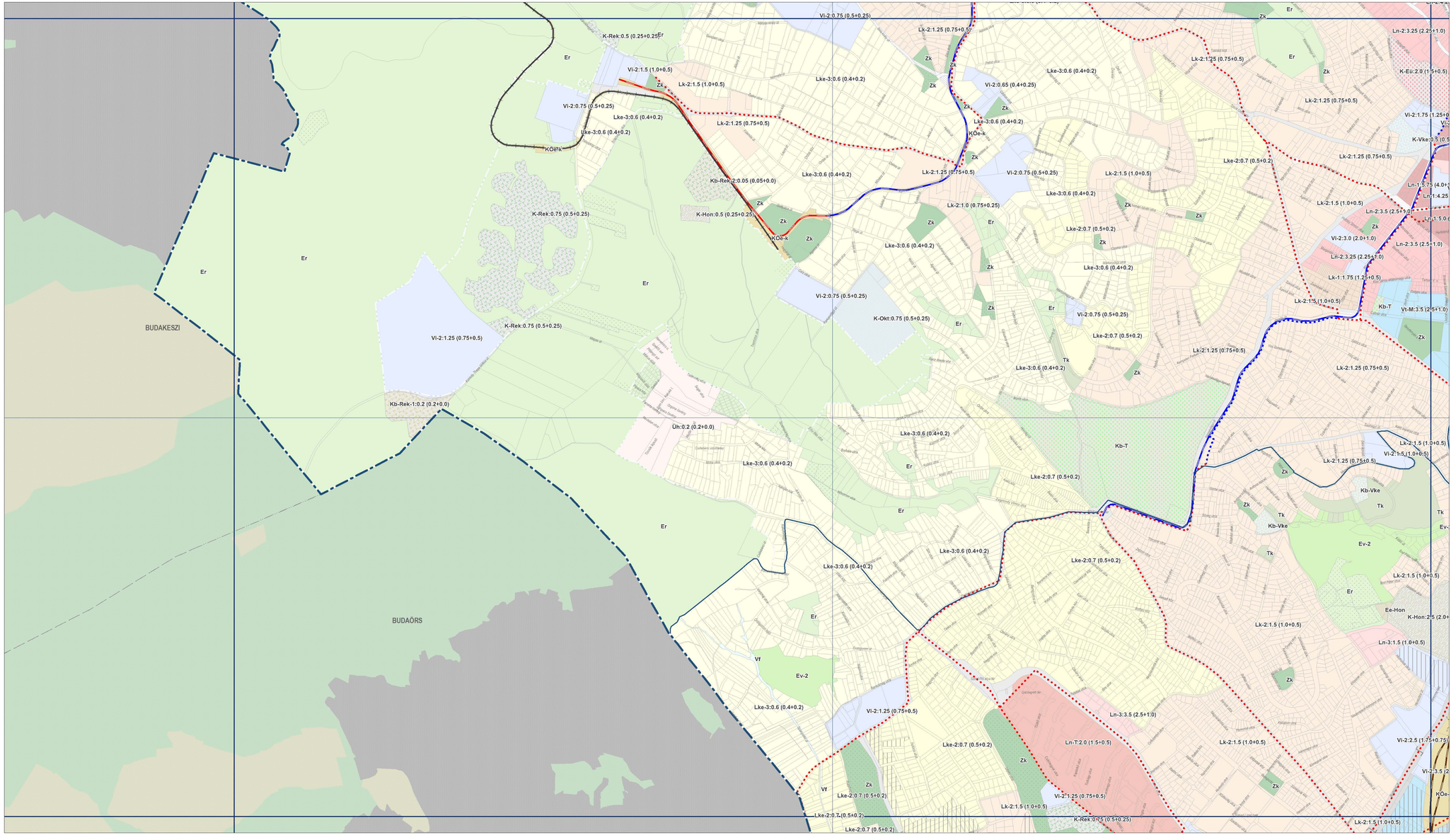
M=1:10 000

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

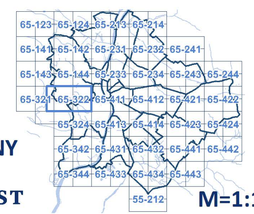
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

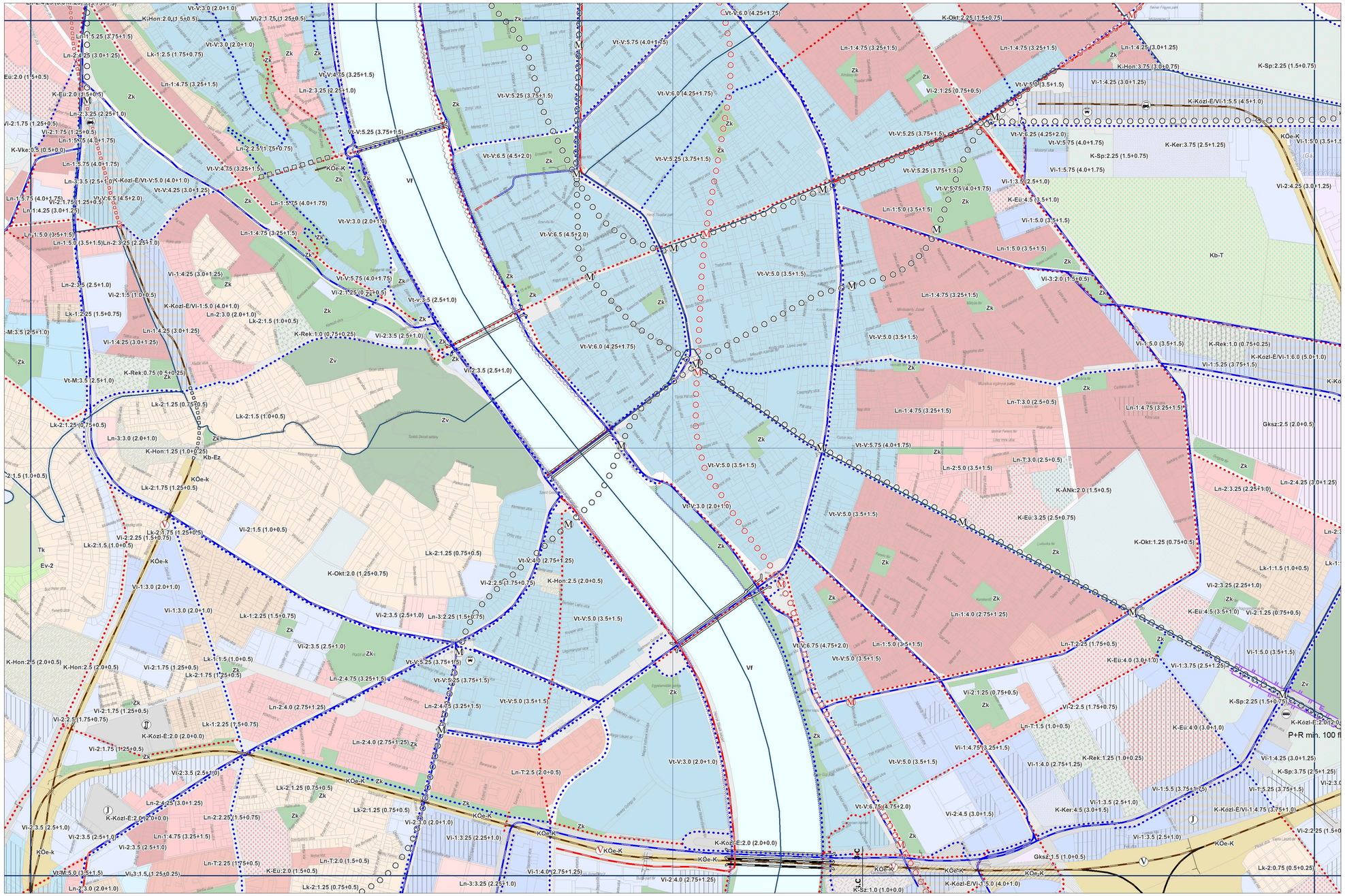

65-321
65-322 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

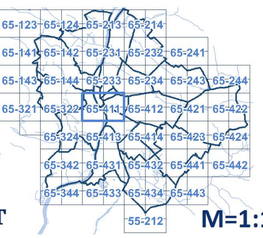
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-411 SZELVÉNY

BUDAPEST

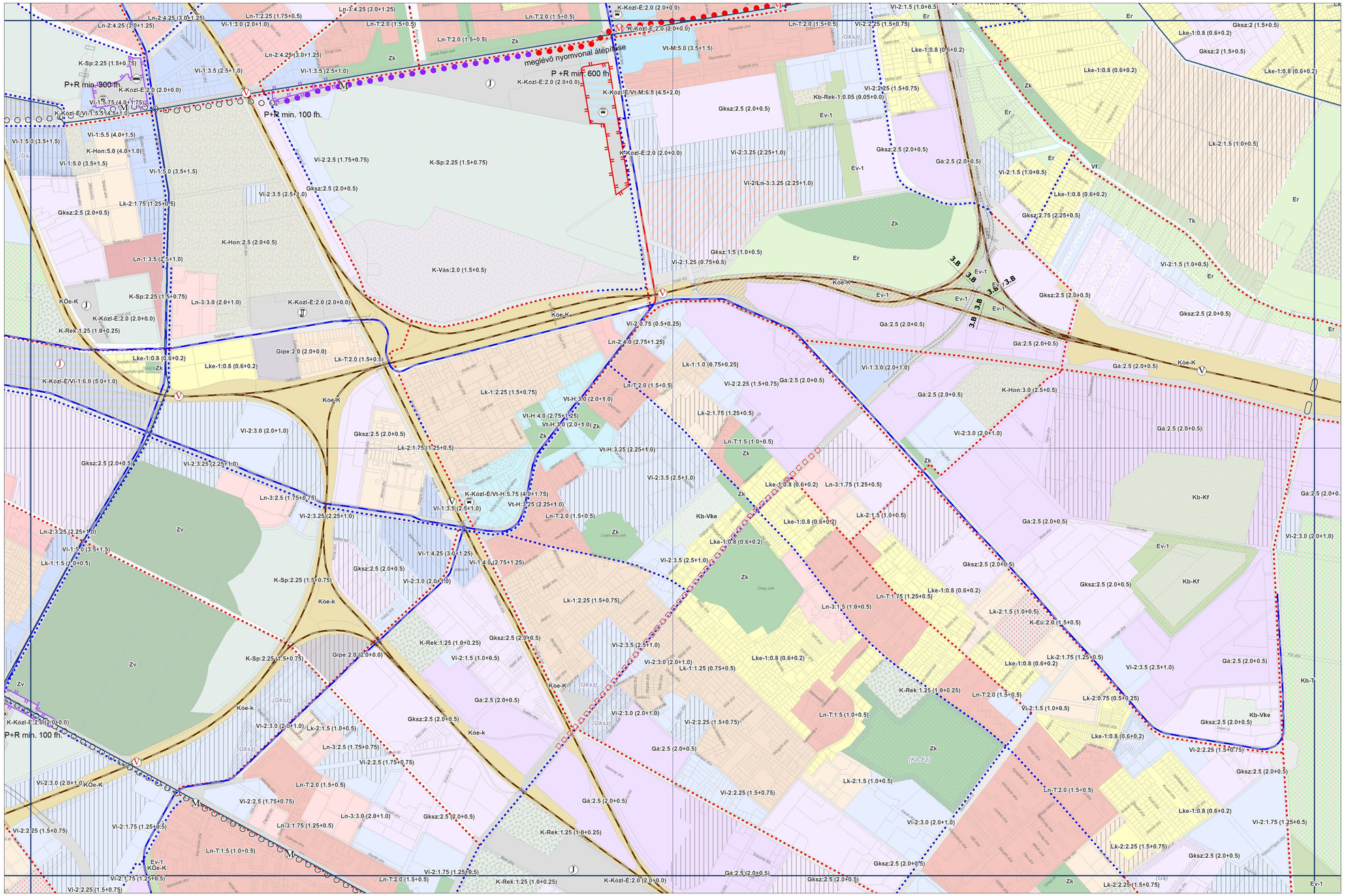
M=1:10 000

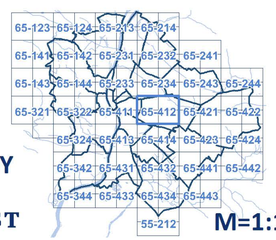
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-412 SZELVÉNY

BUDAPEST

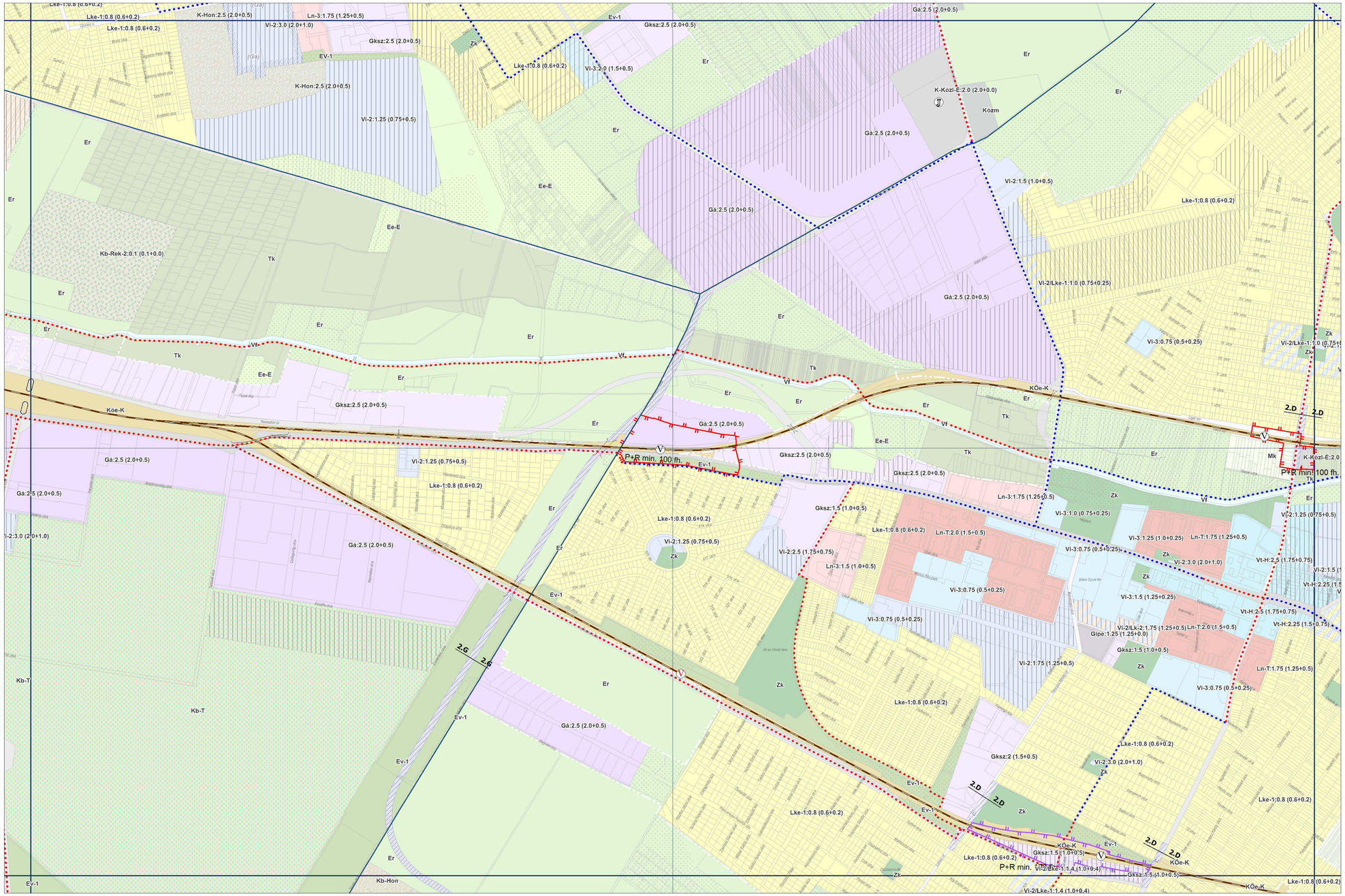
M=1:10 000

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

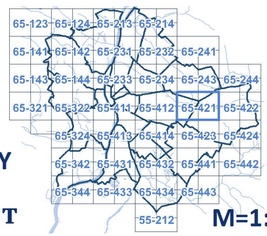
Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-421 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

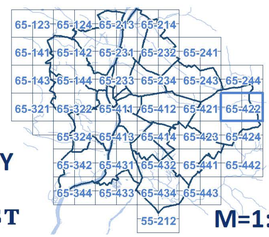
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-422 SZELVÉNY

BUDAPEST

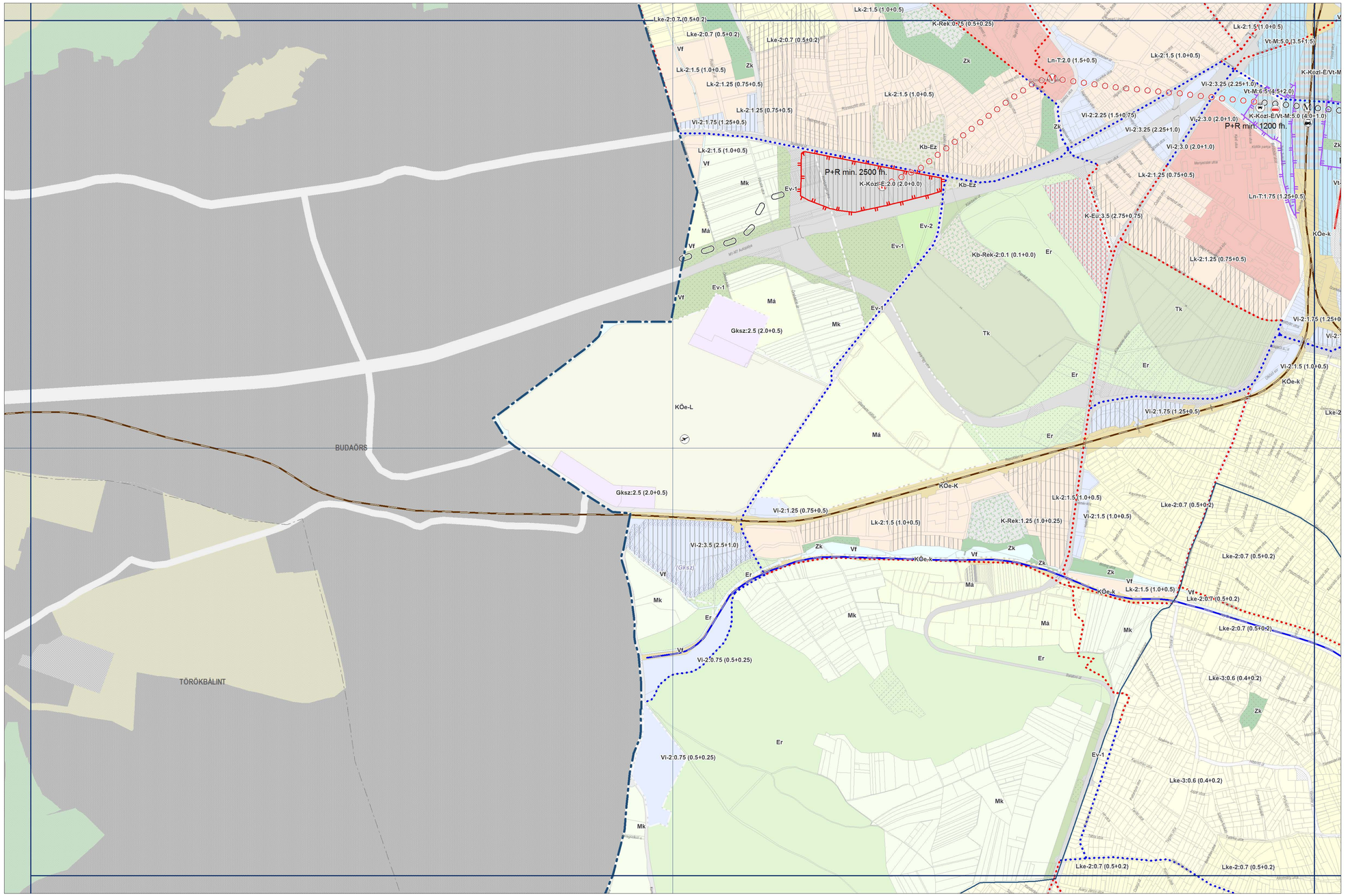
M=1:10 000

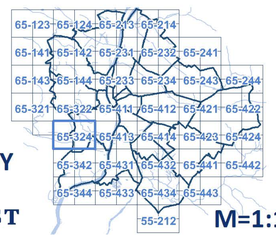
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-324 SZELVÉNY

BUDAPEST

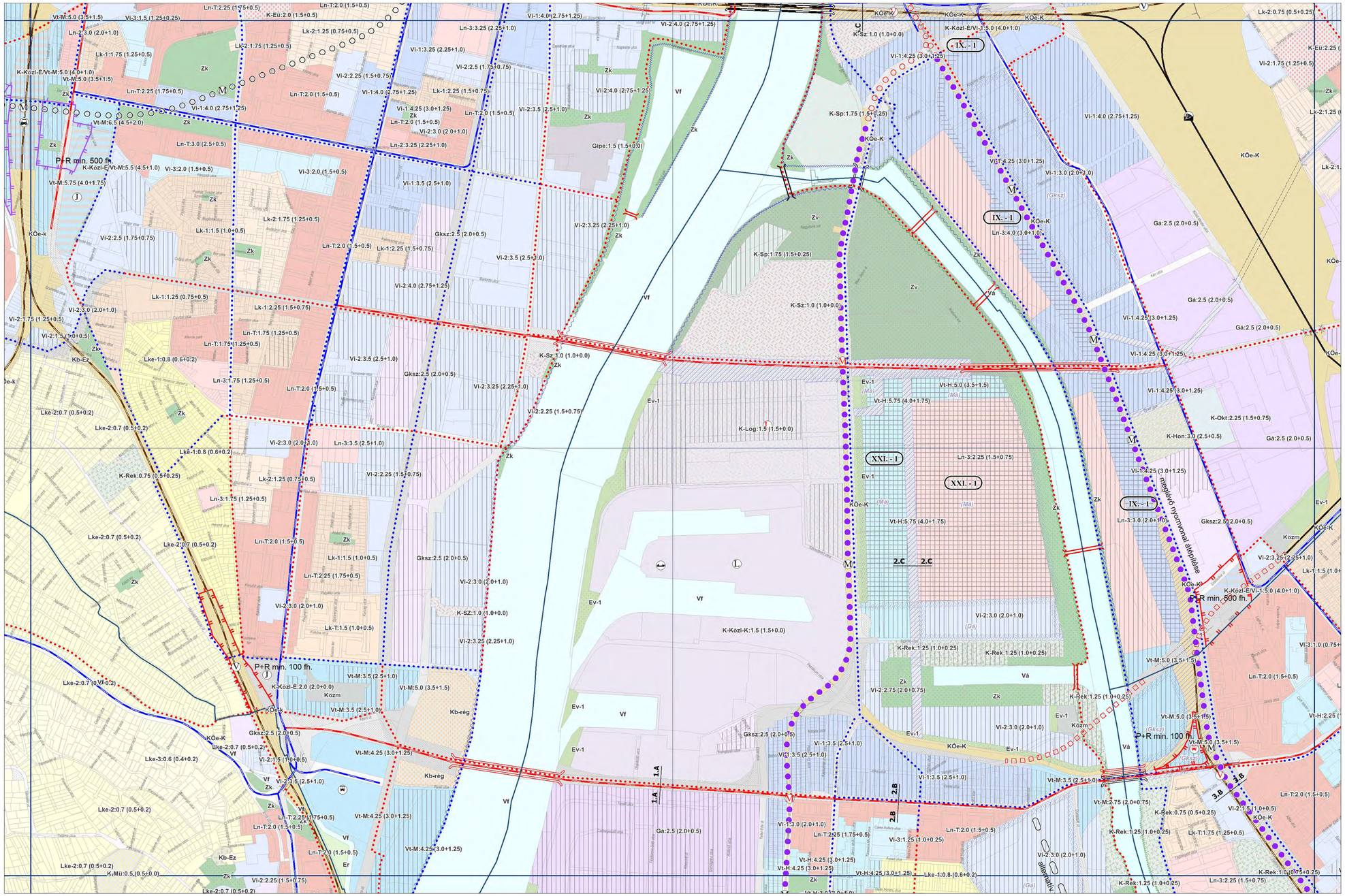
M=1:10 000

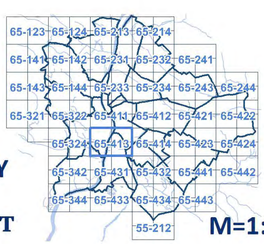
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-413 SZELVÉNY

BUDAPEST

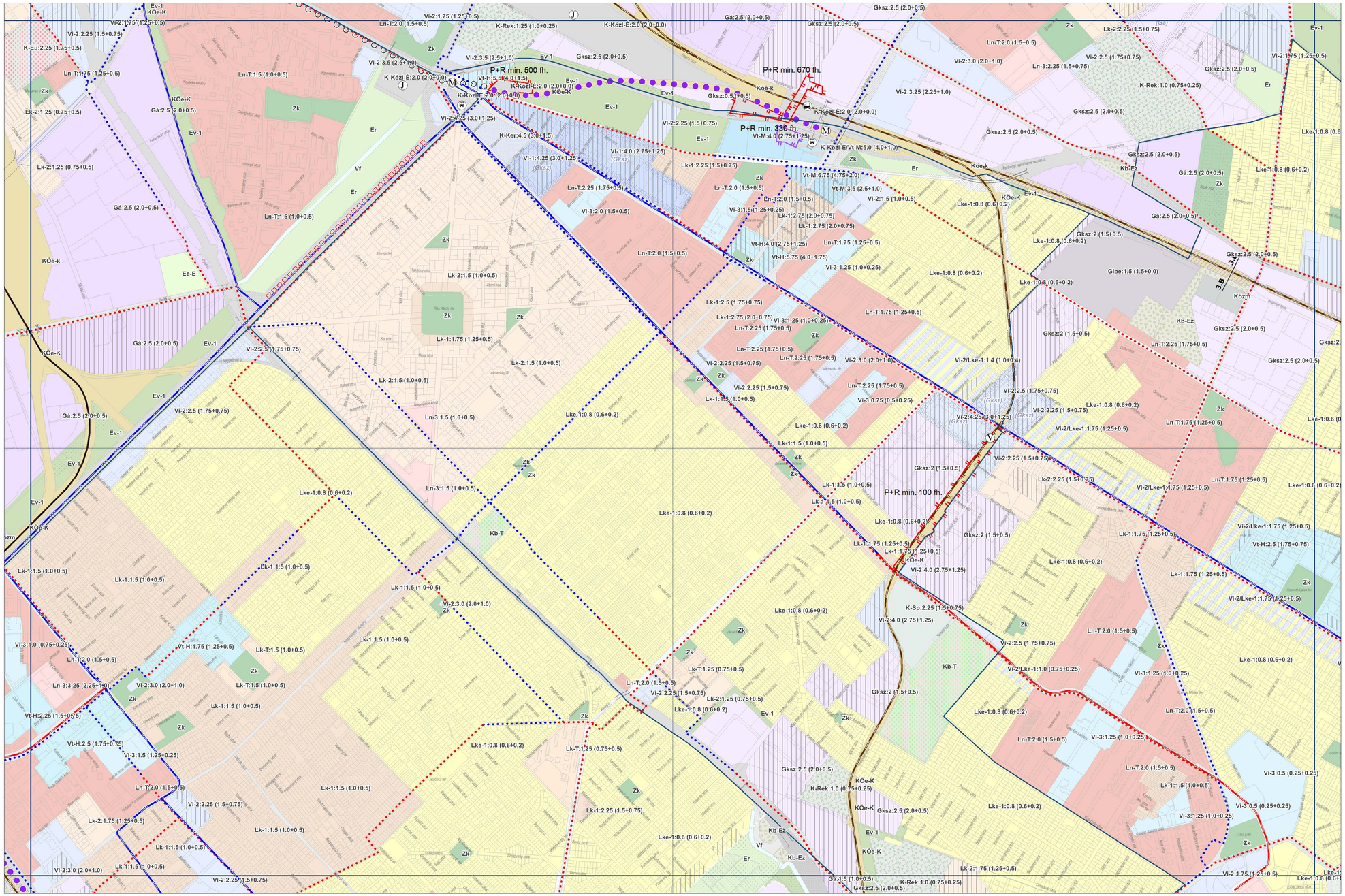
M=1:10 000

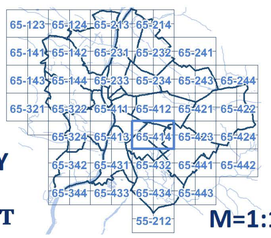
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

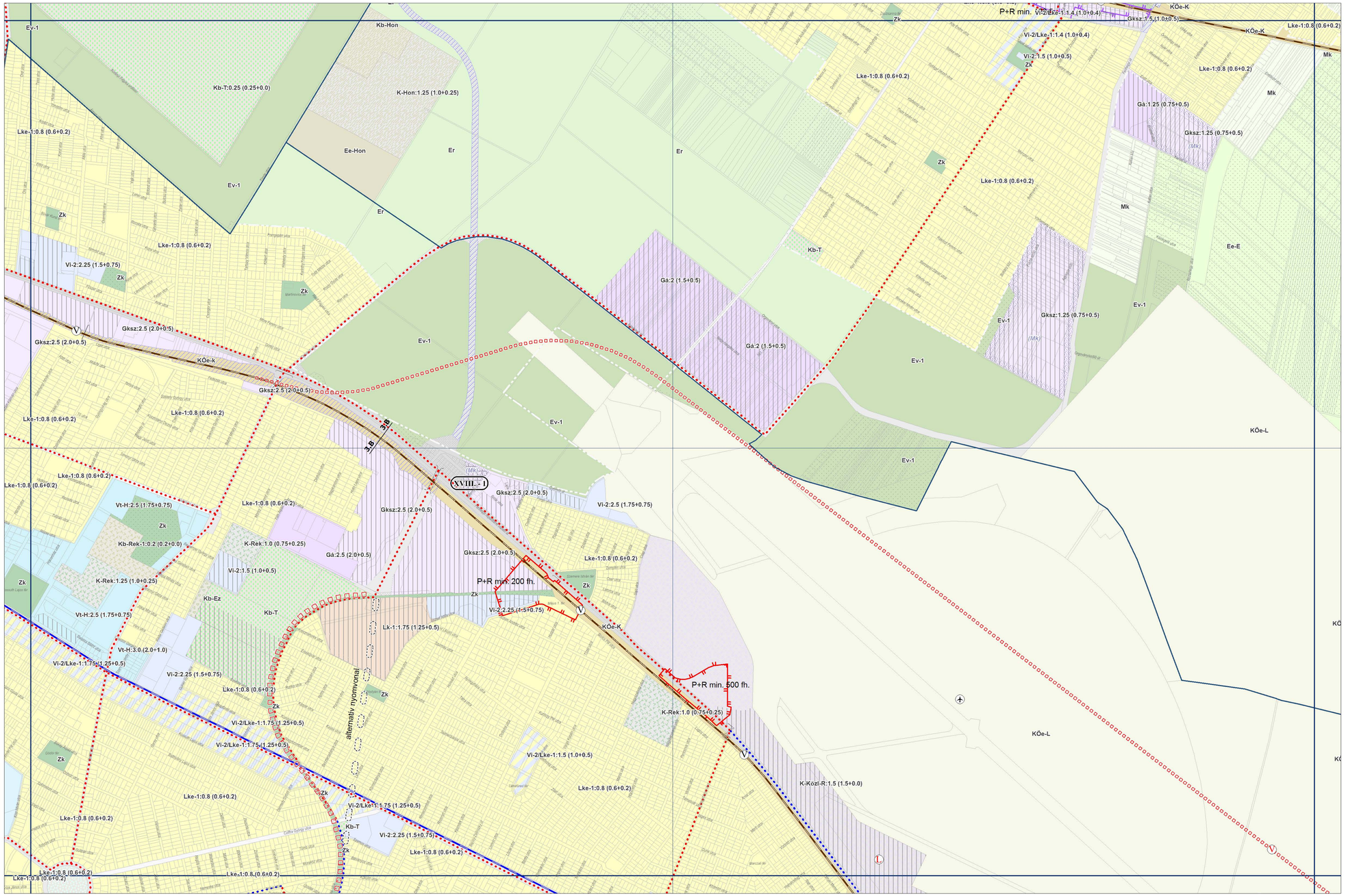

65-414 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

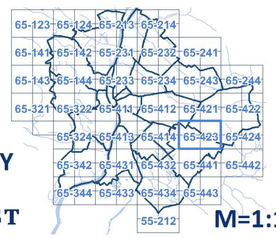

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

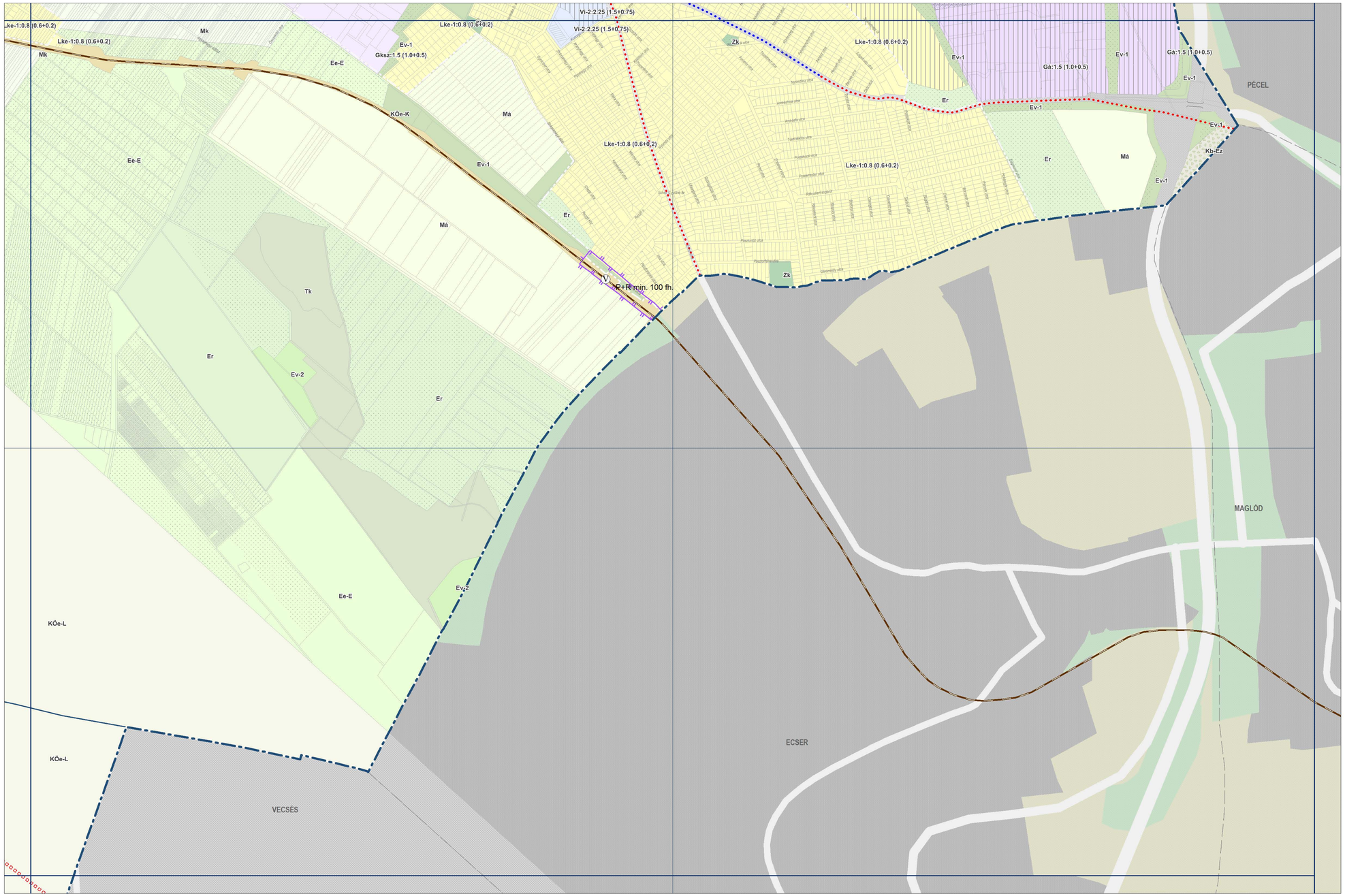
AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-423 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

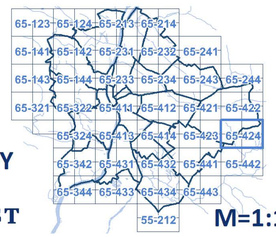

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-424 SZELVÉNY

BUDAPEST

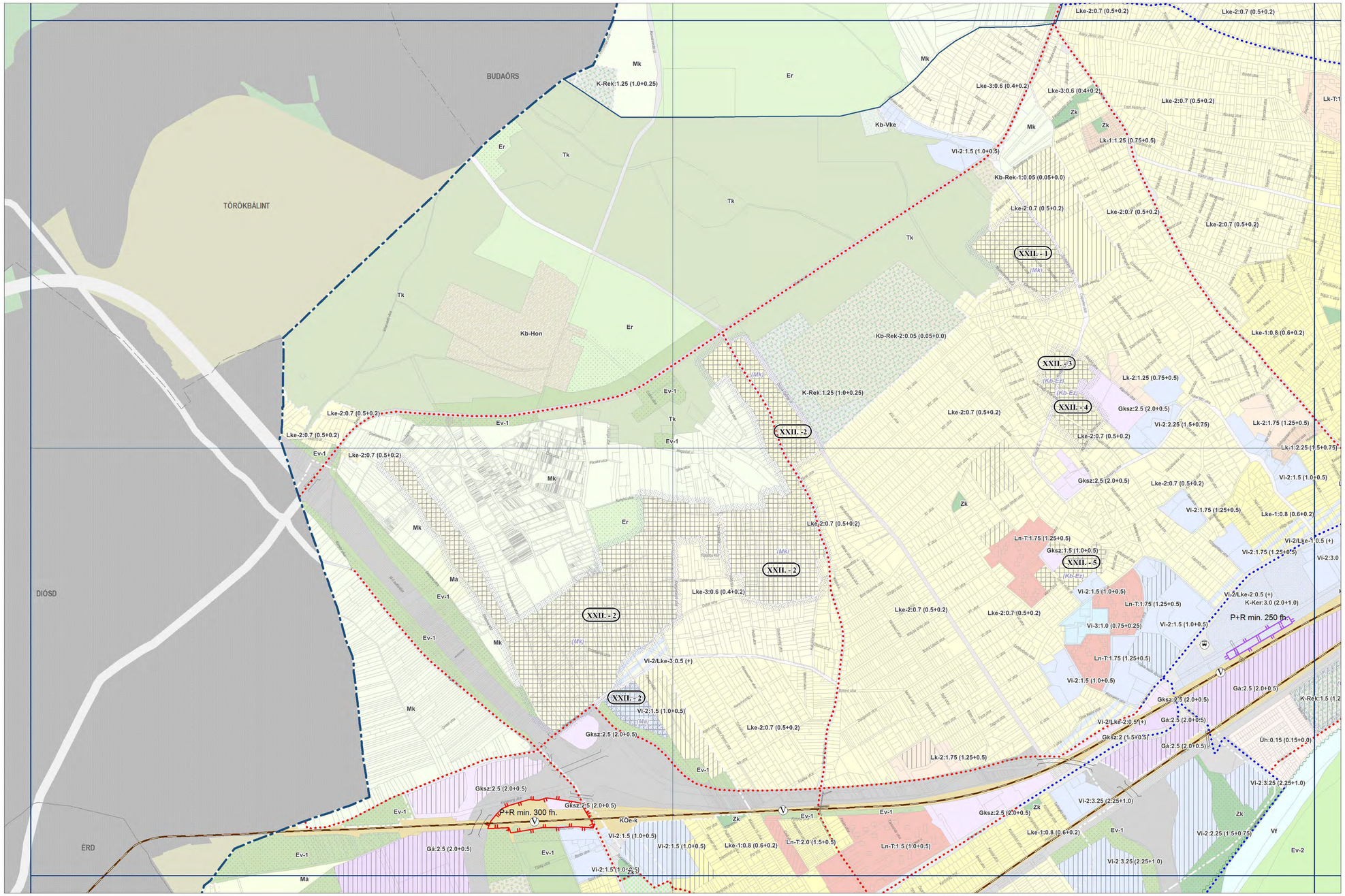
M=1:10 000

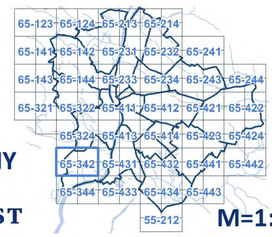
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

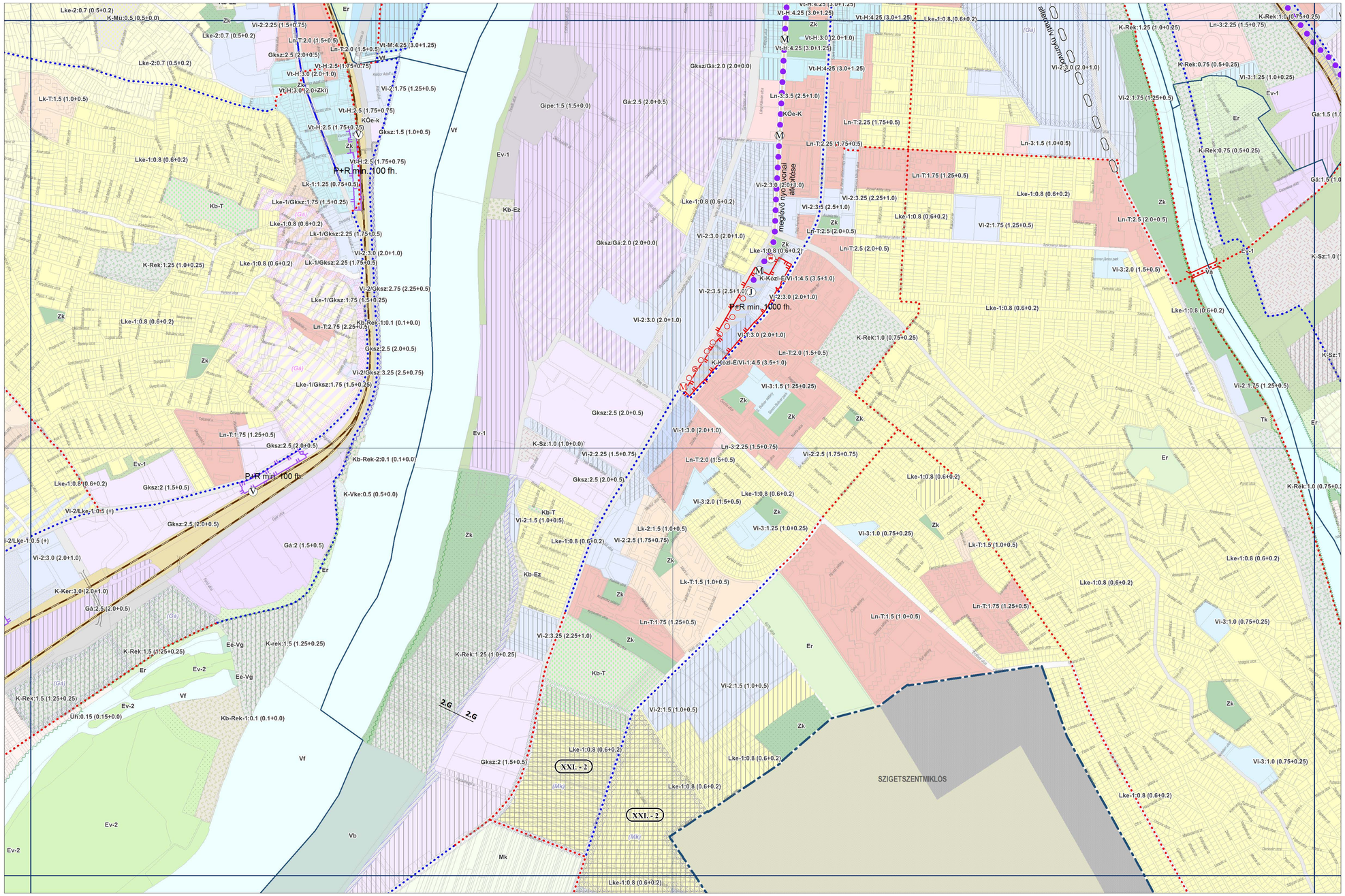

65-342 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

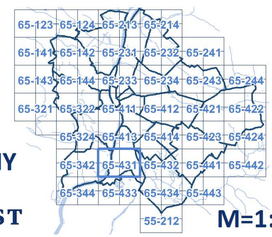

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

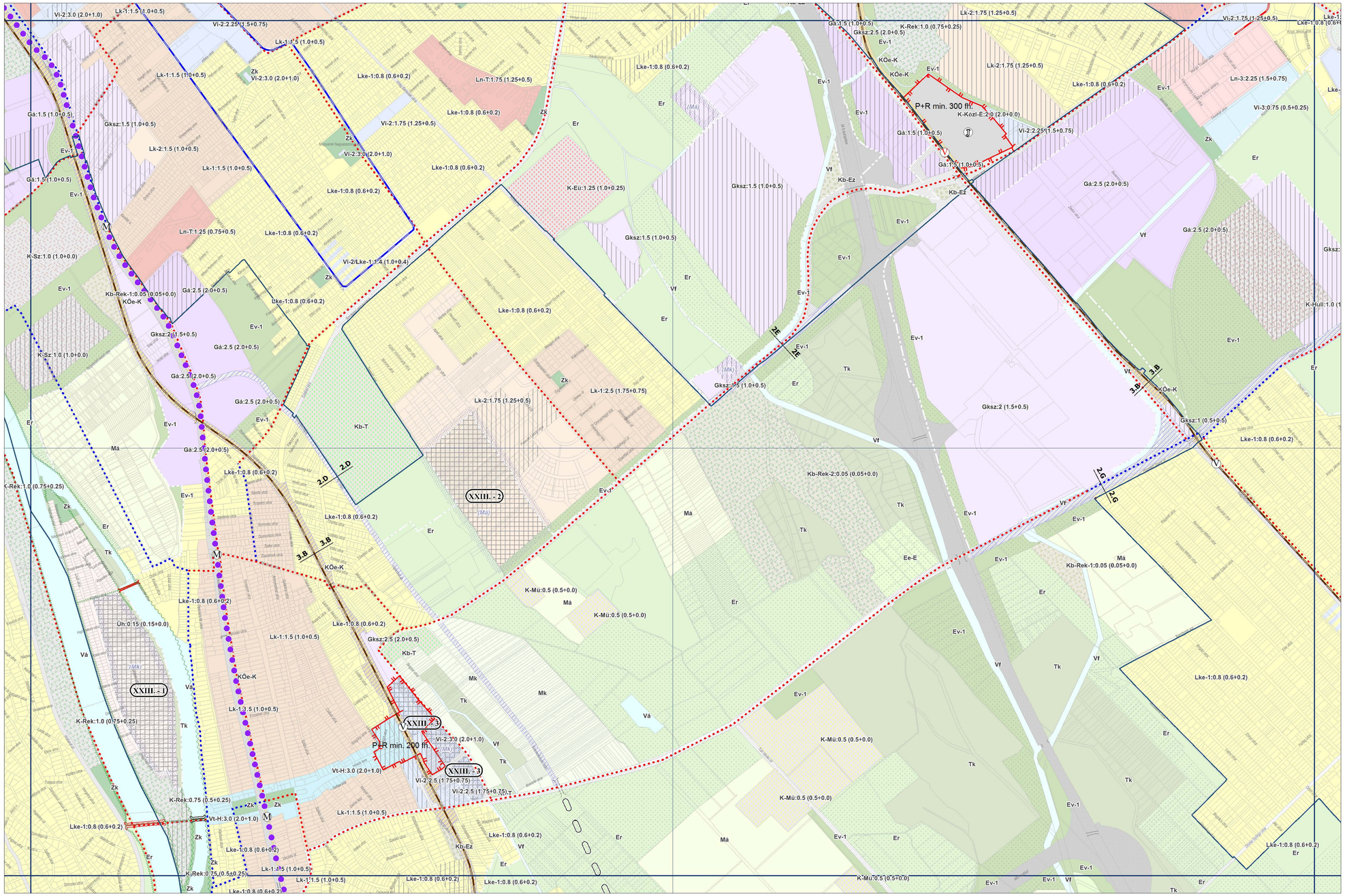
AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-431 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

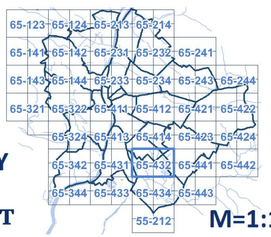

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

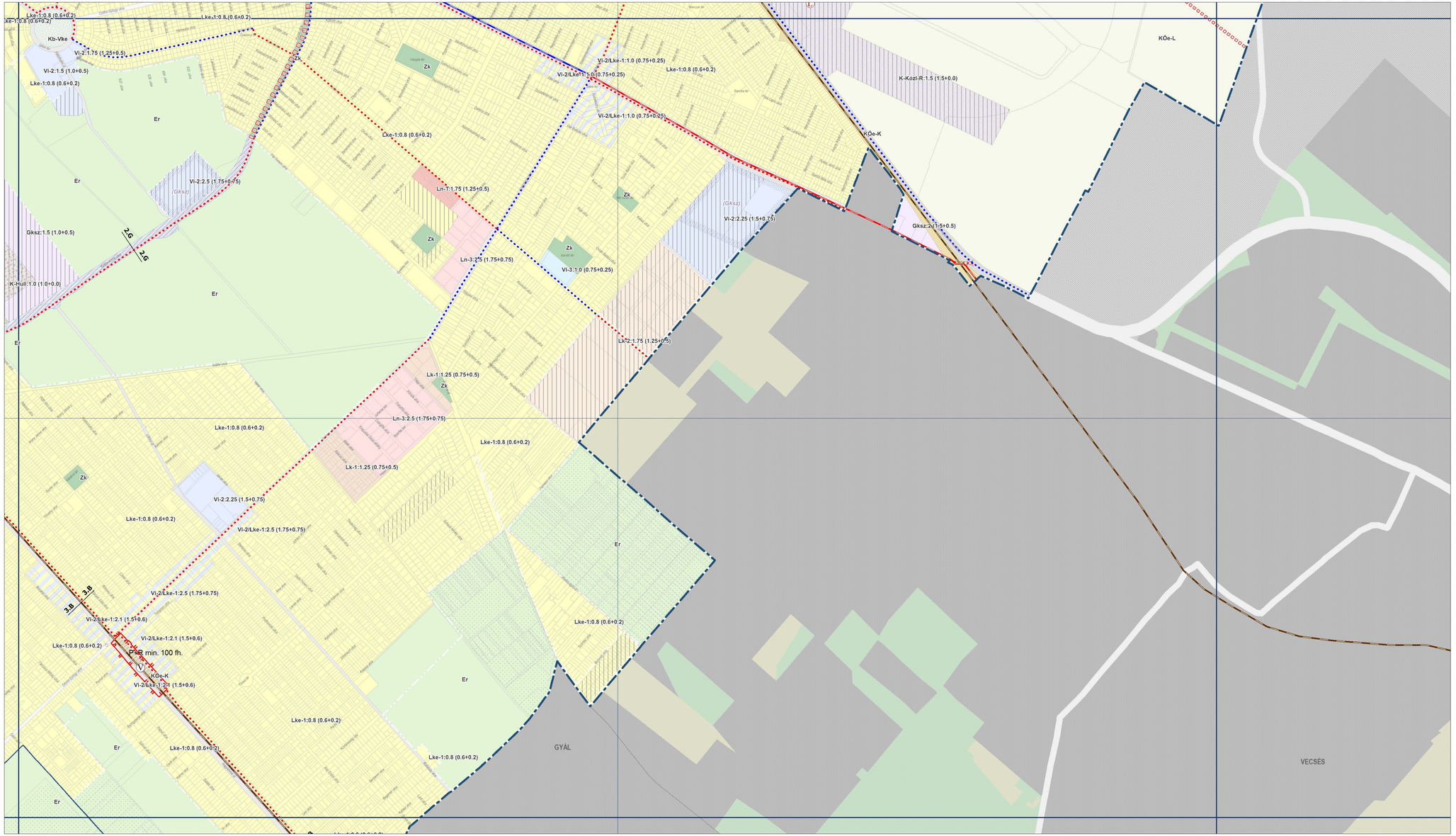
AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-432 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

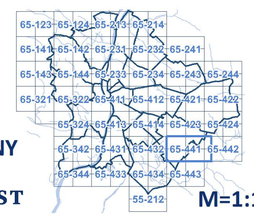

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

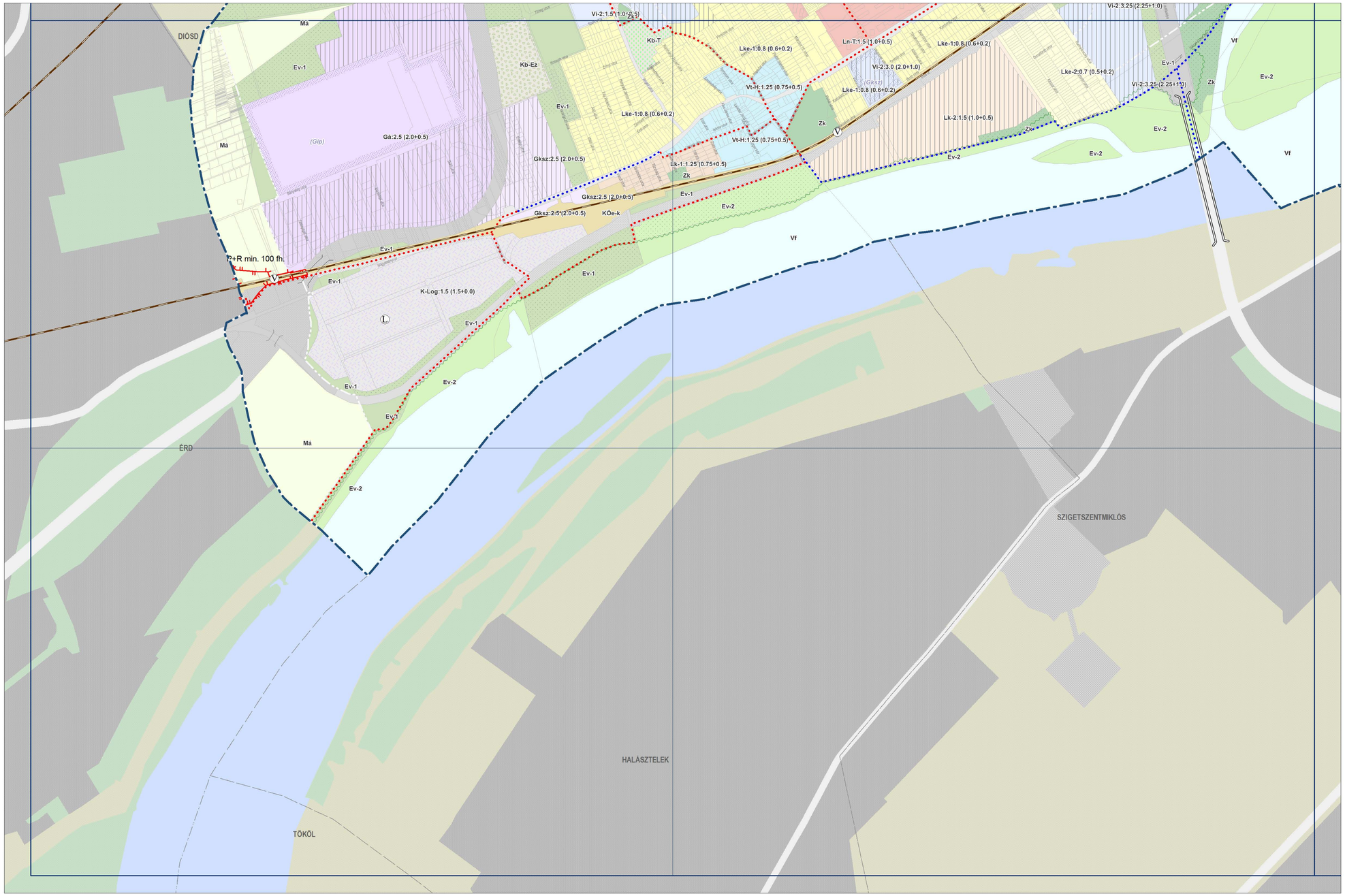
AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-442
65-441 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

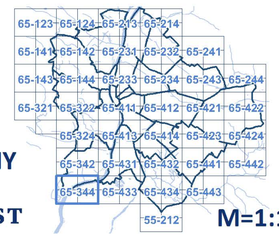

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

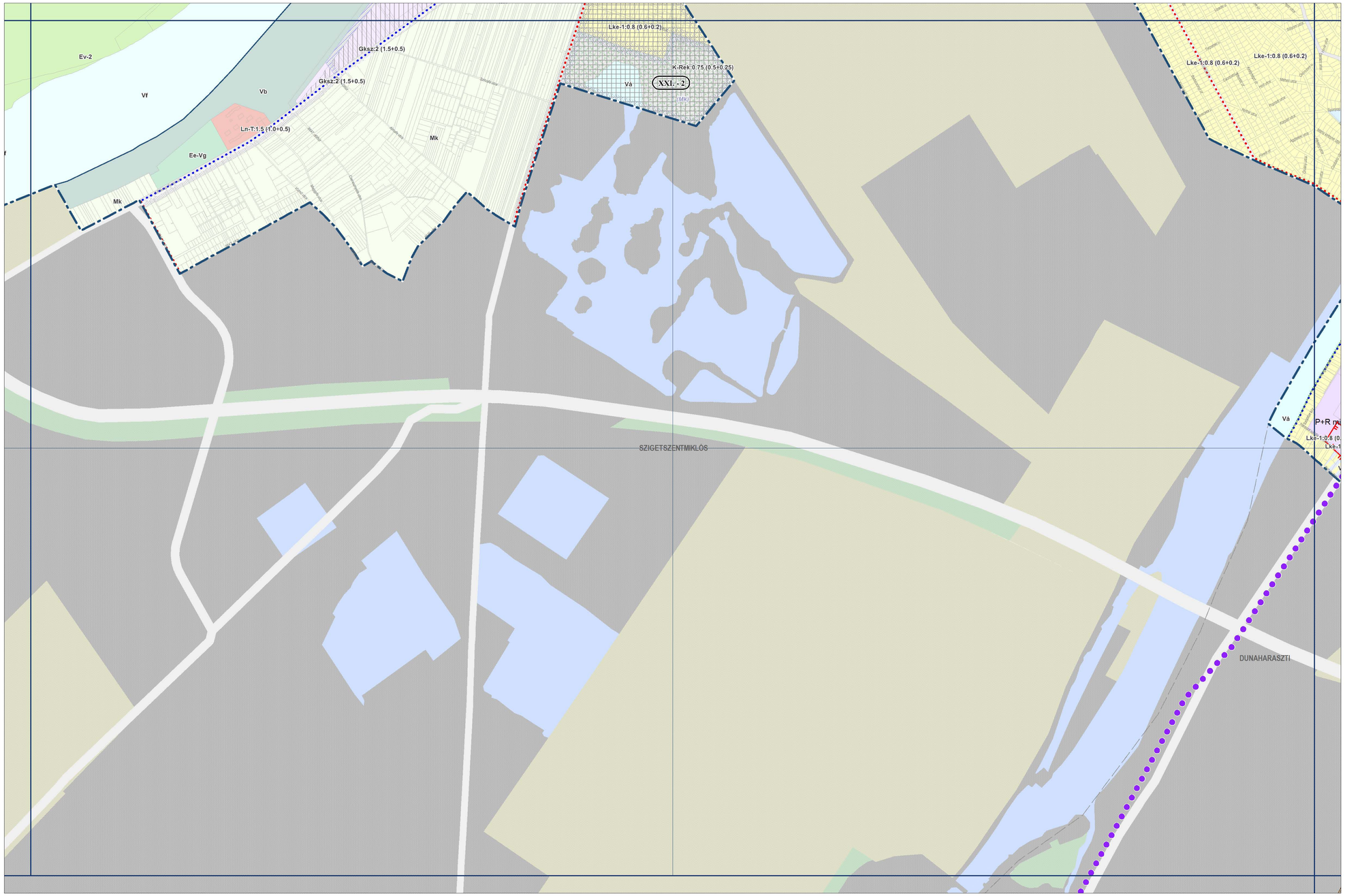
AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-344 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

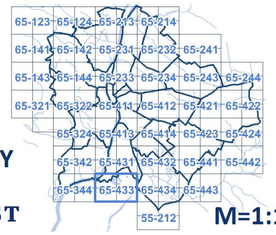

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-433 SZELVÉNY

BUDAPEST

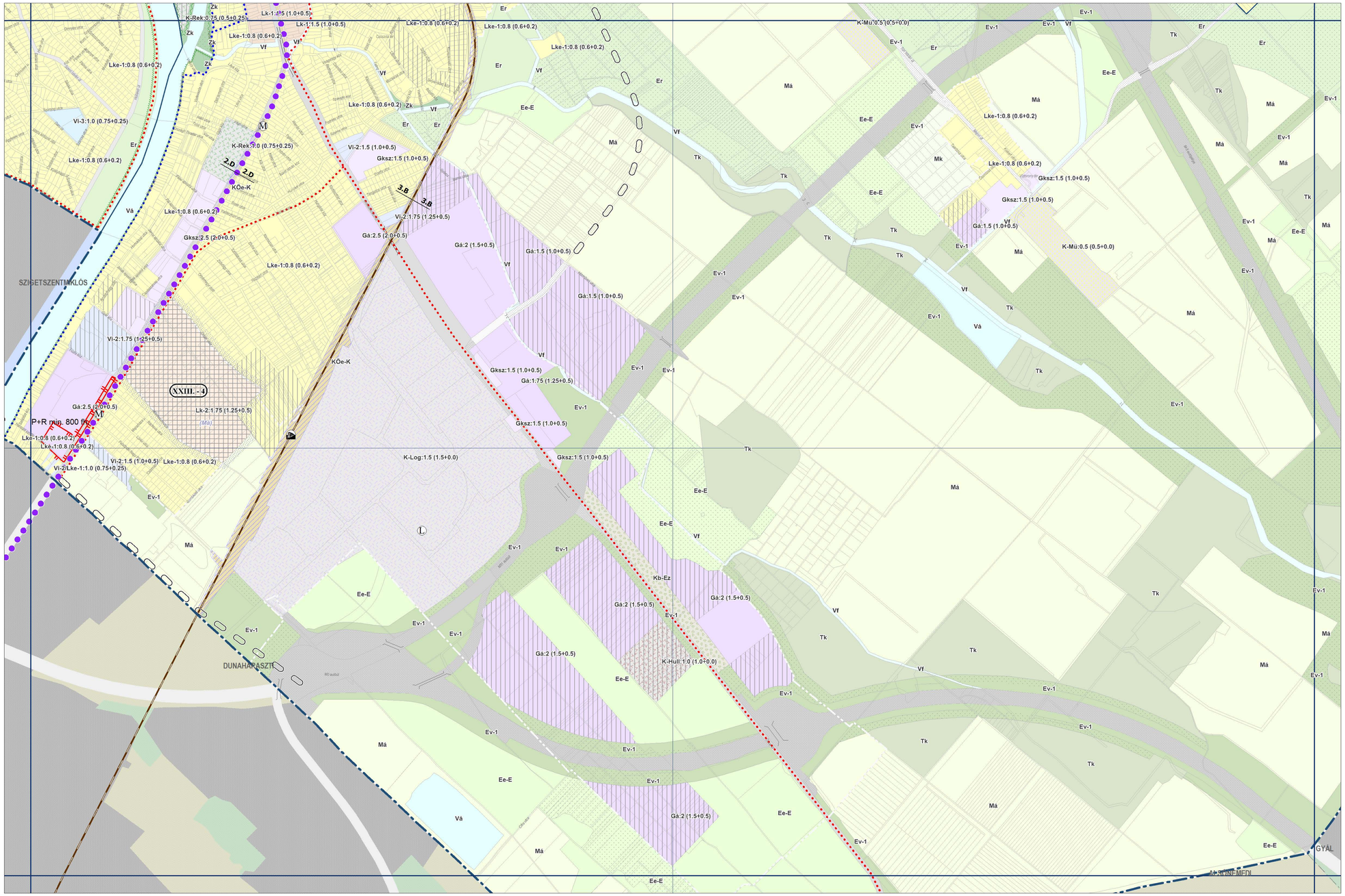
M=1:10 000

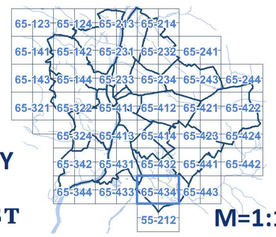
BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

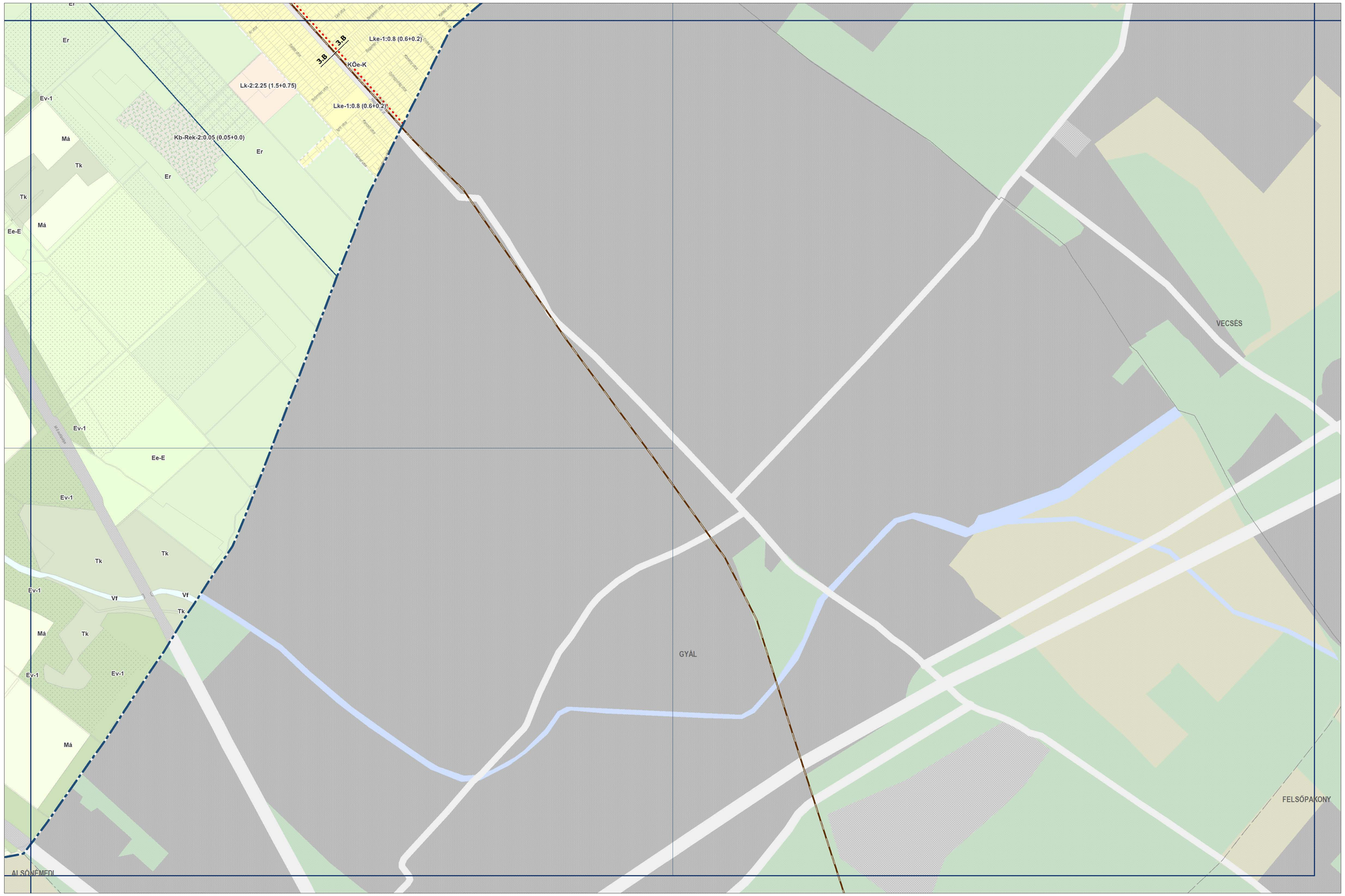

65-434 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

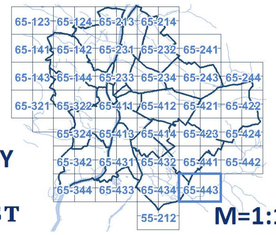

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

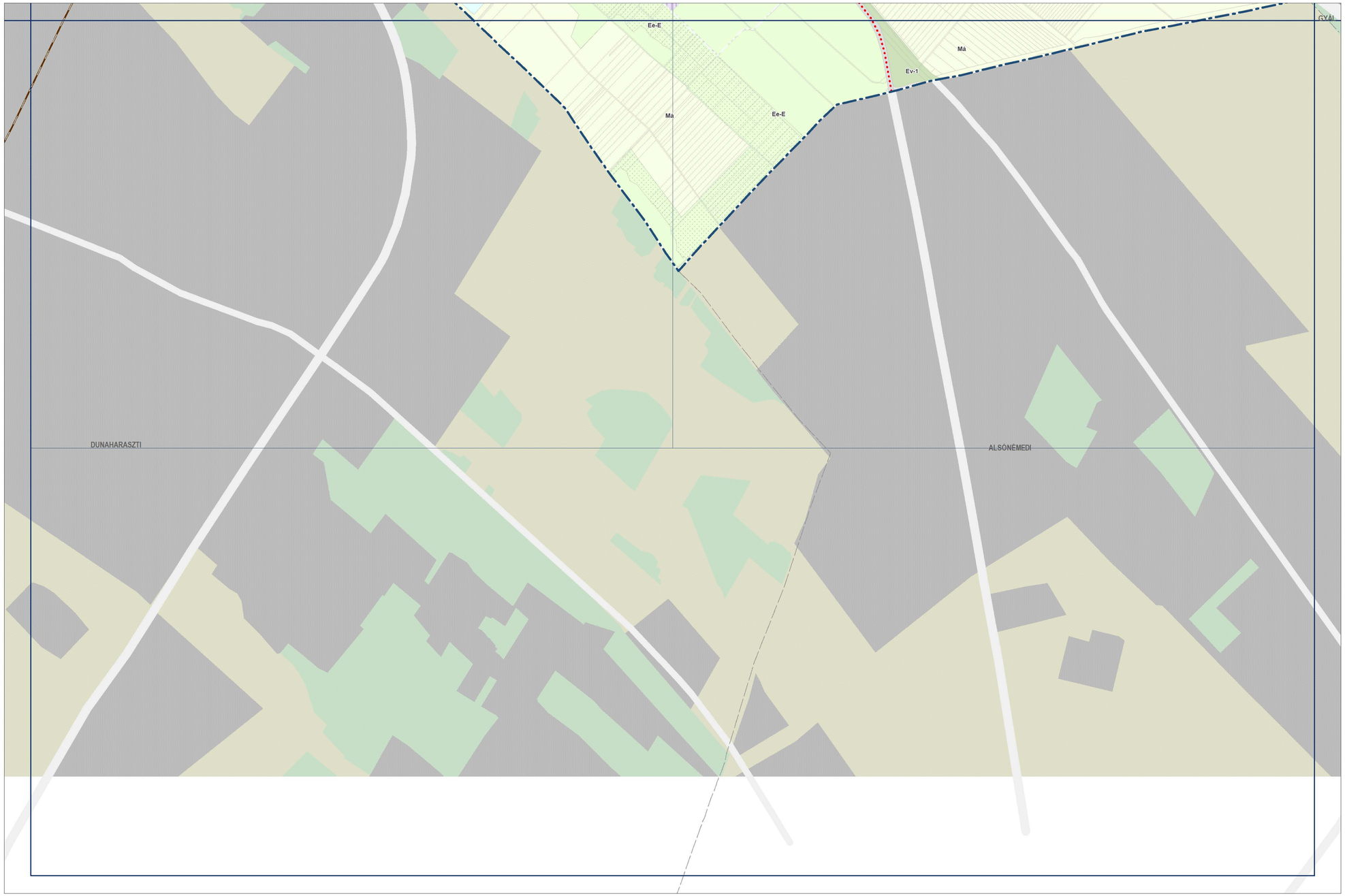
AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

65-443 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000

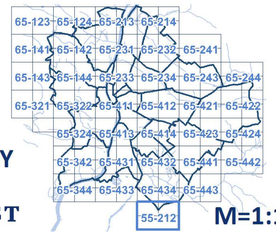

BUDAPEST FŐVÁROS RENDEZÉSI SZABÁLYZATA

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének
../2025. (... ...) önkormányzati rendelete

1. MELLÉKLET

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT SZERINTI TERÜLETEK
SZINTTERÜLETI ÁTLAGÉRTÉKE
ÉS A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

55-212 SZELVÉNY

BUDAPEST

M=1:10 000